CONSILIORVM D. PETRI PHILIPPI CORNEI, in quatuor partes Digestorum, Volumen Tertium.

CLARISSIMI IVRIS VTRIVSQVE DOCTORIS DOMINI PETRI PHILIPPI Cornei Perusini Consiliorum pars Tertia accuratissime excusa, cum summarijs omnem materiam q̃breuissime complectentibus nuper adiectis, cura egregij uiri Domini Flori de Sura Lugdunensis, legum Doctoris: cuius nõ mediocri diligentia hoc opus castigatius redditum est.

M. D. XXXI.

CVM PRIVILEGIO.

Le priuilege du Roy nostre sire.

FRancoys par la grace de dieu Roy de France aulx Preuost de Paris/ Bally de Rouen/ Seneschal de Lyon/ Bally Dorleans/ Seneschal de Tholose/ et a tous noz aultres iusticiers et officiers de nostre Royaulme pays et seigneuries ou a leurs Lieutenās & chacung deulx si cōme a luy apartiēdra Salut. Noz chiers et bien aymes Lucēbourg de Gabiano et Hugues de la Porte Marchās Libraytes demourans a Lyon nous ont faict dire et remōstrer cōme pour tousiours diuulguer accroistre et decorer la sciēce et praticque des Loys tant en droyt Ciuil que Canon ilz ont faict nouuellemēt corriger sommer et repertoriser par scientificque Docteur Maistre Flory de Sura deux Liures de Loix: cest ascauoir les Cōseilz de excellent Docteur messire Pierre Phelippes Corneus cōtenans plusiers Cōseilz tant en droyt Ciuil que Canon et lautre les Lectures de messire Anthoine de Butrio sur les Decretales cōtenans cinq Volumes qui a este a leurs grans fraiz et despās lesquelz Liures ilz nous ont faict presenter nous suppliant et requerāt a ceste fin leur donner et octroyer priuilege permission et Licence diceulx Liures imprimer ou faire imprimer en telles grādeurs que bon leur samblera dedans le tēps et terme de cinq ans cōmenceant au iour de la datte de limpression des dictz Liures sans ce que pēdant le dict tēps il soyt loysible et permis a aulcungz aultres Librayres et Imprimeurs de noz Royaulmez pays et seigneuries/ aultres que iceulx de Gabiano et de la Porte ou ceulx qui pource ilz cōmectront de iceulx Liures pour imprimer ou faire imprimer en aulcugne maniere. Scauoir vous faisons que nous ce que dict est cōsidere inclinans liberallement a la supplication et requeste des dictz de Gabiano et de la Porte: et ayant regard et cōsideration aulx poynes labeurs fraiz et despans qui leur a cōuenu porter et soubstenir a faire corriger sommer et repertoriser les dictz Liures et aussy que iamais ne furent imprimes en nostre dict Royaulme et que limpression diceulx redonde au prouffit et vtilite de la chose publicque de nostre dict Royaulme iceulx pour ces causes et aultres raysons a ce nous mouans auons donne et octroye donnons et octroyons de grace especial par ces presentes cōge licēce permission et priuilege de pouoir imprimer ou faire imprimer par leurs gens faicteurs et cōmis les dictz Liures en telles grandeurs que bon leur semblera durant ledict temps et terme de cinq ans cōmenceant au dict iour datte de limpression diceulx en vous mandant et ordōnant respectiuement par ces dictez presentes que de noz presens don et octroy licence permission et priuilege vous souffres et laisses les dictz Lucēbourg de Gabiano et Hugues de la Porte iouyr et vser plainement et paysiblemēt sans panser leur dōner ou faire dōner aulcung destourbier ou empeschemēt au cōtraire et en oultre ne souffrir ne parmectre en quelque maniere que ce soyt que aulcungz aultres Librayres ou Imprimeurs de noz dictz Royaulmes pays et seigneuries puissent imprimer ou faire imprimer pendant le dict temps les dictz Liures cōme dict est sur poyne de cent Marcz dargent a nous a applicquer et cōfiscations des dictz Liures esquelz il auront oultre nostre vouloir mespris car tel est nostre playsir. Donne a Vanuez le dernier iour de Decembre Lan de grace Mil cinq cens trente et de nostre regne le seiziesme, Par le Roy a vostre relation. Delandes.

¶ Florus de Sura Lugduneus inter Jurium professores nouitius/ egregio viro domino Joanni Gauthereto Officiali excessuū Metropolitane ecclesie Lugdu. ac eiusdē&. J. V. militi meritissimo: necnō amātissimis suis magistris Annemūdo Ponceto/ et Antonio Perruseto iudici Sauiniaci Salutem: nō postposito dn̄o Joanne Bertrando Tholosano Doctore.

CUm quatuor Consiliorū nostri patris. D. Petri Philippi Cornei opera, recenti incude additis summarijs, iamiam excudenda essent: vosq; adeo in huiusmodi arte profecisse viderem, vt medijs (q̄ aiunt) Athenis nunc Tholose reuiuiscentibus ortos esse facile existimarem, nequeo cui magisq; vobis dicanda sint amplius dubitare. Quamobrem nostrarum hodie vigiliarum exiguos hilari fronte labores suscipite. Q si tenere nostra forsan negligētia multorum legentium aures lacerabuntur, hoc tamen vnū vos nosse velim, me nunq; tale tantūq; onus suscepturum fuisse, ni vestra erga omnes singulari fretus benignitate meis (si que sint) erratis vos veniam daturos facile perspexissem. Multa igitur (quod ingenue fateor) in isthoc nostro labore desiderabūtur, multa forte superuacaneā, multa forsan, que a nonnullis vt tenuia nimium parum probabuntur, sed qui cunctis placuerit hactenus inuentus est nemo. At quia omnia per breui tempore sunt discussa, perurgente cura meorum famatissimorum Hugonis de Porta, ac Lucemburgi de Gabiano huiusce nostri operis sollicitatorum perstrictus, poteritis ipsi nostros ausus cōtinua lectione doctissimoq; iudicio vestro corrigere, ac in melius (quod minime dubito) redigere. Bene valete, fauorem mihi semper (vt cepistis) prestādo, si cordi vobis sit. Lugduni Kalē. Aprilis.

¶ Tertia pars cōsiliorum excellentissimi. U. J. monarche: necnō modernorum principis domini Petriphilippi perusini de nobilibus de Corneo.

¶ Summarium super consilio primo.

1 ¶ Legitimatio vel legitimandi potestas data a principe nondum coronato an valeat. nu. seq.
2 Imperator a quibus eligatur ꝛ coronetur.
3 Rescriptū principis nondum coronati an valeat. nu. seq.
4 Legitimandi potestas est reseruata soli imperatori ꝛ an possit legitimare ante coronationem. nu. seq.
5 Legitimare non possunt reges imperio romano subditi.
6 Episcopus vel archiepiscopus nō habet omnimodam iurisditionem ante consecrationem.
7 Legitimatio facta sine causa an valeat. nu. 17.
8 Legitimatio an requirat citationē quorum interest vt eorum qui sunt ab intestato successuri. nu. 16. ꝛ an fieri possit in preiudicium illoruꝫ ꝛ an fieri possit ab imperatore in terris ecclesie. nu. seq. ꝛ. 18. Rescriptum qn̄ requirat citationē partium interesse habentium.
9 Roma est de iurisditione temporali pape.
10 Clausula ex certa sciētia in rescripto denotat plenitudinē ptātis.
11 Legitimare potest romanorum rex qui dicitur imperator ante coronationem. nu. seq. ꝛ. 13.
12 Legibus dicuntur soluti principes.
13 Impator primus fuit cesar: octauianus scōs: tyberius tertius.
14 Imperator debet a papa coronari.
15 Leges dant nouā formam futuris non tū preteritis.
16 Rescriptū etiā legitimatiōis an reqrat citationē quoruꝫ interest.
18 Legitimatio facta in terris ecclesie de sibi subdito valet. nu. 9.
19 Juramentum non vitiat actum postea in ꝯtrium sequutum.
20 Conditio si decesserit sine liberis si fili sup̄sint geniti qn̄ inducat tacitā filiorū substōnē vt videant̄ tacite inuitati iudicio testōris. nu. se.
21 Legitimatus an excludat substitutum ita ꝙ faciat ꝯditionē deficere si decesserit absq; liberis. nu. seq. ꝛ. 13. 24. ꝛ. 25. p totū.
22 Filiatio tā de spurio ꝙ legitimo qbꝰ ꝛ quō possit probari.
23 Spurius nepos ex filio legitimo an succedat auo. nu. seq.
24 Instituí quilibet pōt si nō reperiatur prohibitus.
25 Spurij sunt filij odiosi nec possunt dici naturales quibꝰ nulla clementia lege cōceditur nec possunt proueh̄i ad sacros ordines quibus nihil potest relinqui.
26 Hereditatis petitio ē tutor ꝙ rei vēdicatio vl' publiciana. nu. seq.
27 Publiciana non competit ex titulo etiam apto ad transferenduꝫ dominium si possessio tradita non fit.

¶ Consilium primum.

In nomine domini nostri iesu xp̄i. ¶ In p̄nti ardua ꝯsultatione p̄mo p̄ncipaliter querit̄. An valeāt dicte legitimationes facte de dicto Alexādro. Et circa primā legitimationē vr̄ p̄ma facie dicendū qd non valeat.

1 † Primo ex defectu ptātis: nā dictꝰ comes qui fecit legitimationē habuit priuilegiū seu ptātē legitimādi sibi ꝯcessam a rege romanor̄ q non erat imperator factus p coronationē de eo factā p summū pontificē de qua hr̄ in cle. ne romani. de elect. ꝛ in. c.

2 venerabilem. de elec. in antiquis. † Eligitur. n. ad imperium a p̄cipibus alamanie vt. d. c. venerabilem. ꝛ. c. ad ap̄lice. de re in. lib. vj. ꝛ a papa inungitur consecratur ꝛ coronatur. d. c. venerabilem. ꝛ. d. cle. romani. ꝛ ante dr̄ rex romanor̄ nō imperator: sed ad imperium promouendus: postea vero dr̄ imperator vt dictis iuribꝰ maxime. d. c. venerabilem. ꝛ in extrauaganti ad reprimenda ꝛ ibi Bar. in verbo reges ꝛ in verbo imperatores. ad idē tex. iuncta glo. fi. in. l. bn̄ a zenone. C. de quadri. prescri. Et quotidie docet experientia notoria rerū magistra. c. ꝙ sit. in p̄n. de elec. lib. vj. ꝛ. c. statutū. in p̄nc. eo. ti. ꝛ lib. ꝛ. l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. ꝛ. ꝙ ante coronationē dr̄ rex romanor̄ postea vo dr̄ romanor̄ imperator. Comes aūt qui dictū Alexandrum legitimauit a romanor̄ rege non ab imperato

3 re priuilegiū habuit vt pꝫ ex instr̄o sui priuilegij. † Priuilegiū aūt a p̄ncipe an̄ coronationē ꝯcessum nō vr̄ iuribus subsistere. arg. d. l. bene a zenone in fi. put sumit ibi glo. fi. merito nō valeat dictū priuilegiū dicto comiti p p̄ncipem an̄ coronationem ꝯcessum presertim circa legitimandi facultatem.

4 † Nā ptās legitimādi est reseruata soli imperatori: ita vt nullꝰ alius possit vt in auc. qbus mo. natu. effi. sui. §. si qs ergo ꝟsic. sic ergo licētia. ꝛ. §. sequenti. ꝛ. §. fi. dū lr̄a dicit nr̄e mansuetudinis ꝛ in auc. quibus mo. na. effi. legi. in. §. fi. ꝟsi. nr̄e clemētie sicut dicimus in restōne natalium ꝛ iure aureor̄ annullor̄ l. j. ꝛ. ij. C. de iure au. annu. si soli imperatori ergo non regi romanorū. Facit qꝛ rex romanor̄ non pōt sigillare cū bulla: sed demū post coronationē ꝛ sic factus imperator. d. cle. romani. in fi. ꝛ dr̄iam iter bullam ꝛ sigillū ponit spe. in ti. de rescrip. p̄sen. §. j. igit. ver. porro.

5 † Item facit qꝛ reges subditi imperio non p̄nt legitimare. c. per venerabilē. qui filij sint legit. ꝛ de nō subditis est dubiū p no. p Jnn. in c. cū te. extra de re iudi. Sed rex romanor̄ subditus est imperio: lꝫ ad illud sit p̄mouendus cū imperiū semper sit arg. l. qd principi. de leg. iij. ꝛ. c. si gratiose. de rescriptis. in. vj.

6 † Jtē facit qꝛ eps vel archieps: lꝫ habeant iurisditionem an̄ coronationē nō tamen oīm quia nō eor̄ que ministerium ꝯsecratiōis desiderant put sunt ea q̄ sunt ordinis vt. c. transmissam. cū ibi no. p glo. ꝛ doc. extra de elec. prout hanc partem ꝙ rex romanorū nequeat legitimare p dictas rōnes excepta prima ꝛ pleraſq; al's firmat disputando Bar. ꝛ Saly. in disputatione q̄ incipit mediolanēsis qdā facit qꝛ populus romanus apud quē erat imperiū oēm ptātem trāstulit in imperatoriam maiestateꝫ seu potestatem dicit tex. C. de vete. iur̄ enuc. l. j. circa mediū §. cum. n. lege antiqua ibi omne ius oēmq; ptātem populi romani in imperatoriam translata sunt ptātem ꝛ no. in. l. nō ambigit. ff. de legi. Non. n. dicit in regiā potestatem: sed in imperatoriam merito imperator hꝫ plenitudinē potestatis non rex. ꝛ ideo reseruata imperatori put est legitimatio non videt̄ concessa regi lꝫ romanorū.

7 † Scōo dicta legitimatio vr̄ non valere ex eo qꝛ in ea nō est inserta cā quare legitimat̄: nec vr̄ ꝙ sine cā possit hec legitimatio fieri per no. in. l. barbarius. in glo. penu. in fin. ff. de offi. preto. ꝛ. l. per glos. in. l. penul. ff. ex quibus causis maio. Saltem ab inferiore a principe dispensationes. n. fiunt ex cā. j. q. vij. §. nisi rigor. ꝛ in spec. de leg. §. gn̄a. ꝛ. §. qualr̄ in p̄n. ideo ꝛ legitimatio que requirunt iuris relationeꝫ ꝛ sic clām non ob. put est ista. §. j. in auc. quibus mo. na. effi. legi. ꝛ. l. j. C. de natura. libe. ꝛ. §. fi. in auc. quibus mo. natura. effi. sui. Jdeo vidi quosdaꝫ tenere ꝙ legitimatio fcā a comite requirat cause expressionē: nisi ab imperatore sibi concedat̄ ꝙ possit sine causa legitimare ꝛ legibus derogare: sꝫ in dicta legitimatione nulla videtur exprimi cā nisi quedaꝫ gn̄ales cause que semper insunt: ideo nō videtur ꝙ expressio quicꝙ operetur. arg. l. iij. ff. de leg. j. ꝛ. l. non recte. C. de fideius. ꝛ. l. cū quid. ff. si certum petatur. cum fi. Jdcirco vr̄ qd tanꝙ sine causa facta non teneat.

8 † Quod et tertio videtur ex alio dicendum: quia in vno quoq; actu ex quo quis ledi potest citandus est is qui ledi potest. l. de vnoquoq;. ff. de re iudica. ꝛ. l. nam ita diuus. ff. de adop. ꝛ quasi in p̄mis terminis in. l. ij. ꝛ. l. pe. ꝛ. l. fi. ff. de nata. resti. Ista. n. est qdam restitutio natalium put illa: lꝫ nō sit illa de qua loquitur ille titulus. Jdō in hac legitimatione videtur ꝙ fuerint necessario citandi quor̄ intererat put ꝛ citant̄ in adoptiōe ꝛ restitutione natalium al's non tenent. l. diuus. ff. de iur̄ aur. ann. sed in casu nostro istius ghini vr̄ ꝙ interesset pp spem successionis. arg. l. nec ei. §. p̄terea. ibi diminuat̄ spes ꝛc. ff. de adopt. Jtē ppter spem substitutionis de eo facte in testō ioānis de qua infra in scōo principali quesito: ideo vr̄ ꝙ debuerit citari al's legitimatio non tenuerit saltem in preiudicium dicti ghini prout ꝛ tenuit martinus fili. ꝛ quidam bartholomeus de capua. vt refert. d. Ant. in. d. c. per venerabilem. ꝛ idem sentit Jac. de bel. in auc. quibus mod. natura. effi. legi prout eum refert Abbas sicul. in. d. c. per venerabilem. facit ꝙ no. Jac. de are. in. d. l. nam ita diuus. vbi circa qōnem an rescriptum requirat citationem distinguit ꝙ ant rescriptum ad litem ꝛ non requirit citationē ꝛc. Aut ad aliquid obtinendum ꝛ tunc aut nullum ledit vel parum ꝛ nemo est citandus. l. quotiens. C. de pci. impera. offe. ꝛ. l. j. §. merito. ꝛ. §. si quis a p̄cipe. ff. ne qd in loco publico aut multum leditur ꝛ tunc citādus est qui multum leditur. d. l. ij. de na. re. d. l. nam ita diuus. alij non. l. cum adoptio. de adop. iō cum dictus ghinus videatur multū ledi ex dicta legitimatione pp spem successionis ꝛ spem fideicommissi prout ꝛ docet experientia casus occurrentis dicamus qd deberet citari al's legitimatio sibi non preiudicet ad quem finem. s. an preiudicet ghino predicto in p̄ntiarum hesitatur. Ex his itaq; tribus medijs vr̄ qd dicta legitimatio facta a comite non teneat saltem in preiudicium Ghini et hanc partem tenuerunt Jmol. et Pontanus in. d. §. ex facto. vbi glo. vr̄ esse pro hac parte hanc etiā partē tenet Raph. in. d. l. gn̄alr̄ §. cum autem dicēs ꝙ ita retentum fuit in quodā ꝯsilio subscripto ab oībꝰ doct. a. xiij. annis citra iter ceteros nominat Saly. zaba. ꝛ Petrum de anc. ꝛ p hac parte inducit text. ibi in. l. iubemus. C. ad treb. ꝛ dicit ꝙ vidit ꝯsilia pro ꝛ ꝯsed doc. magis famosi p hac parte in quam inclinat. itaq; ꝯstat hanc indubie esse cōem nec ab ea in decisiuis recedendum iuxta no. in. l. oīs diffinitio. ff. de reg. iu. ꝛ per Bal. in. l. p̄ecibꝰ. C. de impu. ꝛ per doc. in. c. ne innitaris. de ꝯstitu. ꝛ in. l. cum prolatis. ff. de re. ind. maxime cū ꝯcurrat s̄nia glos. iuxta not. per Jmo. in. l. j. C. qui pro sua iurisd. ꝛ Barto. qui fuit lumen veritatis. Ex quibus concludendum restat ꝙ dictus ghinus nō cēseatur nec sit inuitatus non obstantibus in ꝯtriū adductis que non obstant. Non. n. obstat. d. l. lucius. qꝛ non dicit quod censeatur substituisse filios: sed quod pretulit filios substituto scꝫ in animo suo: quia in animo eos magis dilexit hoc. n. fatendum est ꝙ quo ppter eorum existentiam voluit substitutum excludi non tamen per hoc institutum patrem rogauit de restituendo filijs superstitibus post mortem ipsius instituti: sed cogitauit quod filij succedant: vn̄ hoc ius legitimarum hereditatum voluit eis reseruare etiam in bonis ipsius testatoris arg. d. l. vel singulis. ꝛ. d. l. qui duos. ꝛ. d. l. penul. C. de impu. cum ibi nota. ꝛ in. l. qui duos. ff. de rebus du. ꝛ hoc modo

eos pretulit substituto. ⁊ ita in effectu respondent glos. ⁊ doc. ad il-
lū tex. ⁊ artamur ad hāc rñsionē ne volemus verba testamēti q̄ sunt
conditionalia nō dispositiua nec est maior rō ibi q̄ꝫ in terminis di-
cte. l. si quis eum. §. fi. ff. de vul. ⁊ pup. vbi filius fuit in cōditione po
situs ⁊ constat non fuisse inuitatū: ⁊ tamen constat quod ibi filium
pretulit instituto. immo longe magis deberemus interpretari qd̄
ibi filius fuerit inuitatus q̄ꝫ in terminis. d. l. lutius. tum qꝛ filius te
statoris ⁊ in. d. l. lucius testatori erant trāsuersales. arg. d. l. scripto
⁊. d. l. cum accutissimi. cum si. Tum qꝛ tenebat̄ filium instituere al's
testm̄ redditur ibi nullū prout ibi est expressum ⁊ quis nō censetur
eligere viam per quam suum iudicium impugnetur. l. iij. ff. de mili.
test. ⁊ dꝫ ea interpretatio ahiberi per quam actus valeat. l. quotiēs
in stipulationibus. ff. de vbo. obli. ⁊. l. quotiens. ff. de rebus dub. lꝫ
in. d. l. lutius. non ꝓpterea testm̄ vitiatur. Cum itaqꝫ in. d. §. fin. vbi
lōge maior vrgeret rō non censetur inuitatus fortius non censeat̄
inuitatus in terminis. d. l. lucius. Nec ob. glo. in. d. §. cū qs. nam lꝫ
illa glo. cōiter non teneatur ⁊ sic posset euitari dicēdo ꝙ male loqt̄
Tñ dato ꝙ bñ loquat̄ nō decidit ꝫ. immo ꝓ in vtraqꝫ opi. quā po-
nit de prima ꝯstat ꝙ in scda opi. glo. velit hanc partem ondit̄ur: nā
dicit glo. ꝙ exheredati filij non excludunt substitutum: qꝛ testator
censet̄ voluisse filios habere ex testō instituti vl' ab intestato ex quo
eorꝫ cā apposuit ꝯditionem ꝓfecto ex his apparet euidenter ꝙ gl.
voluit ꝙ filij positi in conditione non cēseantur inuitati tacite idē
etiam vr̄ dicendum circa legitimationem factam ab imperatore ꝓ
pter duo vltima media que pariter vn̄r respicere legitimationem
predictam ab imperatore factaꝫ vt patet ex iuribus circa dicta me

9 dia adductis que ⁊ in principe loquuntur. † Tertio ex alio vr̄ dicē-
dum dictam legitimationem non tenere qꝛ. s. facta in terris eccl'ie
qꝛ facta rome quam constat esse sub iurisditione tpali pape qꝛ do-
nata eccl'ie per Constantinum vt in palea Cōstantinus. xcvj. disti.
⁊ in cañ. ego Ludouicus. lxiij. dist. quam donationem deus ⁊ mun
dus approbat. vnde de eius validitate non est disputandum cū vi-
deatur spiritu dei fuisse perpetrata prout dicit Bald. in proemio
feudorum ⁊ approbatur in. c. fundamenta. de elect. in. vj. ⁊ in. d. cle.
romani. ⁊ in cle. pastoralis. de re iu. de qua per glo. in. l. j. §. cū vrbeꝫ
ff. de offi. prefec. vrbis ⁊ per doc. in proemio. ffor. imperator autem
in terris eccl'ie nullam vr̄ ꝙ gerere possit iurisditionē: qꝛ papa vide
tur ꝙ sibi inhibeat vt patet ex forma iuramēti quam prestat in co-
ronatione de qua in. d. cle. romani. Propterea dicebat Bar. in ex-
trauagan. ad reprimenda in verbo per edictum ꝙ in cle. pastoralis
de re iud. ideo nō valuit citatio qꝛ papa sibi spāl'r reseruauit terras
suas. ⁊ domin⁹ me⁹ in. l. extra territorium. ff. de iurisdi. om. iud. di-
cit supplendo ad bar. forte tempore coronationis. Dicit. n. text. d.
cle. romani ꝙ nec per se nec per alium exercebit offm̄ aut iurisditio
nem cuiuscūqꝫ ⁊c. ideo nec contentiosam nec voluntariam iurisdi-
tionē exercere valeat: nam indefinita equipollet vniuersali. l. si plu
ribus. de leg. ij. c. qꝛ circa. de ꝑui. cañ. si romanorum. xix. dist. cum si.
Et hāc partē dr̄ tenuisse Ja. but. in. l. iij. ff. de offi. presi. lꝫ nō potue
rit videre. d. cle. romani post eum editam. hanc etiam partē vr̄ sen
tire Jo. an. in. d. c. ꝑ venerabilem. ꝓut ⁊ ibi refert. d. An. cum eo trā
siens. s. ꝙ non possit saltem nisi cōsentiant hij de quorū preiudicio
agitur lꝫ. n. sit iurisditionis voluntarie negari. n. nō pōt qn sit iuris
ditionis per. d. capi. venerabilem. versicu. rōnibus prout dicit ibi
Ant. prout ⁊ cōiter tenetur. Nec est ꝯtentiose saltem qñ fieret non
citata vel non dissentiente parte ergo est voluntarie iurisditionis
prout ⁊ cōiter tenetur: tamen est iurisditionis alteri preiudicialis
qꝛ preiudicat saltem respectu spei prout ibi dicit. d. Ant. in hoc re
sidens. s. ꝙ imperator nequeat in terris eccl'ie legitimare ꝙ ⁊ tenet
ibi Abbas siculus. Ex quibus videtur concludendum dictas legi-

10 timationes non tenere. † His tamen minime refragantibus ꝯtraꝫ
arbitror sniam veriorē. s. dictum. d. Alexādrum vere fuisse ⁊ legiti-
me de iure legitimatum. Fuit. n. primo legitimatus instante patre
a comite habente amplum ꝑuilegiū legitimandi secūdario extitit
ab imperatore legitimatus in plena forma ꝓut pꝫ ex instrumētis
eorūdem que interseruntur in puncto. Nec. n. dubium est nec in du
bium ab aliquo reuocatur quin imperator habeat legitimandi fa-
cultatem vt dictis. §§. fi. in auc. quibus mo. natura. efficiun. legiti.
⁊ quibus mo. efficiun. sui. ⁊ in. §. illud. eodem tit. ibi per nostrum re
scriptum. nec dubium cum non sit subiectus legi. l. digna vox. C. de
legibus. ⁊. l. ꝑnceps legibus. ff. de ll. Et ridiculū foret super hoc in-
sistere. ideo non insistam super fundanda hac parte: qꝛ satis funda
ta sit ex ipsis priuilegijs que habent clausulam derogatoriam legi
bus contrarijs ⁊ specialem ⁊ generalem ⁊ priuilegium imperatoris
habet clausulam ex certa scientia que designat concedentem velle
vti plenitudine potestatis vt est glo. singularis quam sequūtur ibi
doc. in. c. ad hec sumus. de rescriptis. idcirco solum est videndū an
dictis legitimatiōibus habeant obstare ⁊ eas vitiare ille que in cō
trarium obijciuntur que quidem in veritate non obsistūt dictis le-

11 gitimationibus. † Et deueniendo ad primum licet Salycetus di-
sputando tenuerit regem romanorum non posse legitimare per ra
tiones suas quarum potiores supra retuli. Sed in contrarium est
cōmunis opi. istam enim questionem disputauit Jaco. de are. cui⁹

disputationem ad lr̄am ponit Cy. in. d. l. bene a zenone concluden
tes per multas rationes que videri possunt in lectu. Cyni. ideo hic
non pono: qꝛ consilium istud ex alijs necessario tangendis reddet̄
prolixum ⁊ in effectu prefati doc. tangunt ⁊ confutant rōnes qb⁹
mouetur Saly. hanc etiam sententiam tanq̄ꝫ indubiam approbat
Bar. in extrauagan. ad reprimenda in verbo reges per text. ibi idē
allegatur tenuisse Jaco. bu. in. d. l. bene a zenone. idem firmauit. d.
Ant. in. d. c. per venerabilem. allegans spe. in ti. de rescripti pn̄tati
§. fi. versi. Item ꝙ obtentum: lꝫ firmare ꝙ sic ⁊ Jo. an. in addi. in ti.
de succes. ab intest. §. j. lꝫ spe. non specifice tangat de legitimatione
sed sue rationes etiam in ea concludunt: ideo hec pars tenenda ex

12 auctoritatibus antedictis per rationes eorūdem que vrgent † ⁊ in-
super credo negari non posse regem romanorum dici principem ⁊
princeps ipse legibus est solutus. d. l. princeps legibus. ⁊ qd̄ princi-
pi placuit legis habet vigorem. l. quod principi. ff. de consti. princ.
⁊ insti. de iure natu. gen. ⁊ ciuili. §. sed quod ꝑncipi. ideo princeps
potest legem condere ⁊ legibus derogare ꝙ ⁊ maxime demonstrat̄:
qꝛ populus lege regia transtulit omnem potestatem in imperato-
riam potestatem noto primo qꝛ dicit lege regia. d. l. j. §. cum. n. lege
antiqua que regia nuncupatur ⁊c. C. de veteri iure enu. Si enim re
ges romanorum non habuissent oīmodam potestatem non fuisset
appellata lex regia illa lex q̄ de oīmoda potestate in principē trans

13 ferenda disposuit. † Item pondero ꝙ illa omnimoda potestas in
cesarem primum imperatorem extitit translata in auc. vt prepona
tur nomē imperatoris. §. j. vbi ꝓbatur ꝙ cesar primus ⁊ octauian⁹
augustus fuit secundus a quib⁹ oēs posteri imperatores ab eis de-
noiati fuerunt vt not. in proemio. ffor. super rubro ⁊ in proemio
C. super rubro: lꝫ ꝙ dixi de octauiano dicit glos. ibi ꝙ est diuinare
(non refert) ⁊ de isto octauiano loquitur illud euangelicum exiuit
edictum a cesare augusto vt describeretur vniuersus orbis. Et tñ il
lud est notissimum quod cesar nunq̄ꝫ coronam assumpsit ergo ⁊ añ
coronam princeps romanorum oīmodam hēbat iurisditioneꝫ istā
aūt iurisditionem quā principes romanorum habebāt añ corona
tionem que lex abstulerit non inuenio nec per quēpiam allegatur:
ergo concludamus vna cum doct. qui tñ hanc rōnem non adducūt
ꝙ imperator añ coronationem omnimodam habeat iurisditionē
prout postea nec xp̄s qui dicitur approbasse imperium per illa ver
ba dum dixit que sunt cesaris reddite cesari coronauit Tyberium
tunc tertium Imperatorem: sed sibi concessit imperium sub nomi
ne cesaris qui nunq̄ꝫ extitit coronatus vt dixi: vnde designatur qd̄
dato ꝙ forte tunc tyberius foret coronatus ꝙ apud me est ignotū
tamen non concessit sibi tanq̄ꝫ coronato. Sed tanq̄ꝫ cesari quasi nō
pōderetur corona sed assumptio in imperium nec est verisimile qd̄
principes electi in imperium differrent ꝑ annos assumere coronaꝫ
si interim non libere disponerent ea que imperatori sunt reseruata
⁊ sic esset supposit⁹ legibus imperatoris si imperio suppositus eēt
ꝓut dicit Saly. vt supra retuli: qꝛ inferior non posset tollere legem
superioris. c. cum inferior. de maio. ⁊ obe. cum simili. vul. vnde non
dubito ꝙ ꝯsuetudine est approbata hec opi. ⁊ consuetudo est opti
ma iurium interpres. l. cum de interpretatione. ff. de legi. ⁊ capitu.
cum dilectus. extra de cōsuetu. ⁊ puto ridiculum esse ꝙ imperator
ante coronationem alicui subsit. Licet. n. imperium semper sit: tñ
vacante sede imperiali non est subiectum in quod illud imperium
resideat nec est subiectum ꝙ habeat ius ⁊ potestatem statuendi ⁊c.
prout diffinitur iurisditio in. l. j. ff. de iurisdi. oīm iudi. Et impera-
tore electo ipe electus est illud subiectum in quo imperium quo ad
quedam representatur de presenti ⁊ quo ad infulas seu coronā for-
te de futuro prout putarem absonum esse ꝙ episcopus non conse-
cratus dicatur subesse episcopatui. Nec allegantur iura in contra-
rium que vrgeant ⁊ glo. d. l. bene a zenone. non dicit quod subsit im
perio ⁊ licet dicat qd̄ priuilegium cōcessum ab imperatore ante co-
ronationem non valeat non loquitur determinando: sed argumē-
tatiue loquitur ⁊ Cynus ibi post Jaco. de aret. respondet quod nō
ponuntur infule pro corona vt ibi per eos. Dato autem ꝙ ponere
tur pro coronatione non constat nobis quod tunc temporis esset
diuersus dies coronationis a die electionis: nec tempore Justinia
ni erat imperium translatū in germanos. d. c. venerabilem. de elec.
cum Justinianus fuerit constantinopolitanus imperator vt perci
pio ex lectione epistole inter claras ⁊ ex leonardo aretino in bello
gottorum: tamen nemo dubitat eum fuisse romanorum Impera-
torem. Al's eius leges non subditos non artarent: nam imperator
constantinopolitanus sua lege non ligaret alias nationes. ar. l. ex-
tra territorium. ff. de iurisd. omnium iudi. ⁊. l. cunctos populos. C.
de summa trinita. ⁊ capi. vt animarum. §. statuto. de constitu. li. vj.
⁊ tamen videmus contrarium quod scilicet leges iustiniani seruā-

14 tur in vniuerso romano imperio. † Istud autem quod imperator
coronetur a papa nō credo reperiri legibus antiquis. ⁊ satis innui
tur in. c. solite. de maio. ⁊ obe. nam si a papa recepisset ⁊ coronatio-
nem ⁊ iuramentum quod hodie prestant imperatores ꝫm formam
d. cle. romani nō miratus verisimiliter fuisset imperator ille si a pa-
pa tanq̄ꝫ digniore ⁊ superiore increpatus extitisset ⁊ est ponderan-
dus ille tex. quod imperatorem nuncupat regem ⁊ similiter episto

la inter claras in prin. quod confert ad conclusionem suprafactam & ex illius cap. suprascripto apparet quod erat imperator constantinopolitanus & tamen erat imperator vniuersalis. ita q verisimilr est q imperatores constantinopolitani qui & romanorum erant imperatores non veniebant romam pro corona vnde forte illam ad sui beneplacitum a seipso assumebat. ideo non iudicabatur diuersum tempus corone & tempus assumptionis in imperium. lz hec mihi ipsi vera persuadeam & faciant que adduxi. Tamen quia non habeo veram notitiam qualiter olim imperatores assumebantur ad imperium & qualr coronam & quo tempore assumebant. ideo hanc
15 solutioné que ex his colligi pot nó firmo nec in ea me fundo. †Sed do aliam vltra dicta Jac. de are. & Cy. rñsionem: nam. d. l. bene a zenone est lex noua quatenus de donationibus & alienationibus rex patrimonij imperatoris loquitur vt est tex. illius legis euidéter apparet. leges autem nouam dant formam futuris non preteritis casibus seu negocijs vt. l. leges & constitutiones. C. legi. & c. cognoscetes. & c. fi. extra de constit. & l. de vsuris. C. de vsur. nisi aliud lege nona sit cautum. d. l. leges. & l. antepe. penultima & fina. C. de sac. sanc. eccle. Justinianus itaq3 in. d. l. bene a zenone. condidit illam legez qui sui natura nulla negocia pterita terminabat nisi quatenus legislator volebat ad preterita specialiter trahi voluit q ad preterita vsq3 ad infulas susceptas traheretur put expressit ita standum. Nam & si ad preterita per annum vel biennium idem dicendu fuisset: qd. n. ad preterita traheret nulla ro artabat: nec magis vrgens ro artabat quod traheretur ad alienationes ipsius legis conditoris & ad alienationes successorum q ad alienationes predecessoru principu: & tamen ibi non trahitur nisi ad alienationes factas post q ipse legis auctor suscepit infulas vt est ibi expressum in fine lre: vn p3 q non ad oia preterita trahitur sed quatenus placuit legislatori: nec ronem vrgétem habemus quare voluit ad preterita trahi nec quare illud tps pteritum limitauit. Sed succedit illud qd habetur in. d. l. q principi placuit. & in. l. non oim. ff. de. ll. qualitercunq3 ergo ille tex. intelligatur constat quod non vrget. Nec obstant iura que dictant per nostrum rescriptum & per nostram clementia: lz. n. ibi imperator loqueretur nonne & qui rex fuit loquitur: vnde cóueniunt sibi illa verba siue añ potuerit siue postea p3 exéplo ego sum doctor & dico tale negocium non posset fieri nisi per me sequitur ne q illud ego non potuissem anteq forem doctor? certe non concludo itaq3 regem romanorum posse legitimare & pari róne ptatem legitimandi concedere. & per qñs nó obstat prima ro in criium addu-
16 cta contra primam legitimationem. s. comitis. †Nec obstat secúda ro c illam adducta: nam lz requiratur citatio eorum qui ex legitimatione ledunt cófiderabili lesione & pptera non posset fieri legitimatio inuita patris non cósentientis seu non citato patre p iura in cõtrarium adducta maxime. l. ij. penu. & si. ff. de nata. resti. & forte reqreret citatio liberorum legitimorum. arg. d. l. nec ei. §. preterea. & d. l. nam ita diuus de quo tamen secundo non alr ad presens me non intromitto: q2 casus non occurrit & reperio tenentes contrarium: tamen citatio agnatorum vel aliorum sperantium successioné patris legitimandi puta cognatorum vel viri & vxoris nó requiritur. arg. l. cum adoptio. ff. de adop. q2 non pretendut pbabile interesse. Non. n. debent esse sollicit de hereditate viuentis. l. ij. ff. de hrditate vel acti. vé. & l. ij. §. interdum. versi. ceteruz. ff. de vul. & pupilla. cũ concordantijs ibi adductis in glo. ió eorum spes de succedendo nó est considerabilis vt. l. post emancipationem. & ibi Bar. ff. de libera. lega. & ita concludit Bar. in. l. gallus. §. & quid si tantum. ff. de libe. et posthu. & Fede. de sen. suo cõsilio. lv. & Pet. de anc. in cõsilio suo q incipit in successióe ab intestato esset minus dubium & Post. Jo. an. & d. Ant. in. d. c. per venerabilem. qd & cóiter tenet fm. d. Nico. ficilum ibi q idé tenet: immo Bar. in. d. §. & quid si tátum plusvult qd non solum si legitimatio fit inuita patris consentiente patre piudicat agnatis etiam nó citatis: sed etiam si fit post mortem patris ex ordinatione ipsius patris vt in auc. Item si quis. C. de natu. liber. & in auc. quibus mod. natu. effi. legi. §. si quis vero naturalium. put voluit Bar. & doc. ibi post eum in. l. gallus. §. & quid si tm. ff. de lib. & posthu. & Saly. etiam tangit in. d. auc. Item si quis. & idem vult. d. Nico. in. d. c. per venerabilem. Cum itaq3 in casu nostro dicte legitimationes fuerint facte in vita patris patre consentiente: nã prima fuit facta ad instantiam patris & in secunda fit métio de autentico instro mandati pñi dum vr in instro legitimationis. Cum igitur noie genitoris tui cum autentico instro &c. Restat q non vitiatur
17 pretextu obmisse citationis agnatorum. †Nec ob. scda ro: q2 nó reperio q legitimatio non expressa spáli cá nó valeat: immo princeps pót cũ speciali cla non ob. & legitimare & alteri lniam legitimandi cócedere per iura supra adducta & qr est solutus legibus. l. pnceps legibus. ff. de leg. & l. digna vox. C. eo. ti. & quod sibi placet legis h3 vigorem. l. j. ff. de cósti. prin. & §. sed quod principi. insti. de iur natura. gen. & ciui. Nec iura de legitimatione principis loquentia exprimunt de causa: ideo cum lex non distinguat sit expressa vel non expssa cá necnos distinguamus ar. l. iij. in. fi. ff. de offi. presi. & l. de precio de publici. cum si. vulgarib9. nec ob. gl. d. l. barbarius. q2 ibi priuatur dominus dñio sui serui: ideo non mirũ si non d3 fieri sine cá.

Et simili modo rñdetur ad glo. d. l. antepenultime. ff. ex quib9 causis maio. que loquit qñ quis priuatur inuitus dñio seu iure patronatus in casu aut nostro nó agit de cósiderabili preiudicio alicuius Nec ob. q dispensationes non debent fieri nisi ex causa: quia lz fieri non debeant nó dr q facte nó teneát. Preterea dicit Spe. in. d. §. genera. in fi. quod alia est volútaria quam facere pót princeps alia rónabilis quá facere potest eps. Nos aút loquimur in facta a pncipe seu fungente vice principis: ideo sufficit volútas. Preterea spe. & iura per eum allegata loquútur in bñficialibus & ordinibus in qbus versat interesse publicũ nec cósentit aliqs de cuius piudicio pncipaliter agitur: nos loqmur in legitimatione que non est simplex dispensatio: sed legitimatio facta de consensu patris & filij de quorum preiudicio principaliter agitur. ita qd casus sunt separati & de vno per consequés ad alterum non infertur arg. l. si. ff. de calũ. & l. si maritus. C. de dona. inter virum & vxo. & l. naturaliter. §. nihil cómune. ff. de acqui. posses. Et insuper non potest dici omnino sine causa cum multe generales adducantur & maxime vr complecti spális
18 ex illis verbis ex virtutis augmento &c. †Nec ob. q vltimo loco adducebatur c legitimationem q. s. est facta rome & sic in terris ecclesie: nam lz ardua sit disceptatio An papa possit legitimare in terris imperij vel imperator in terris ecclesie. ita q legitimari possit p imperatorem subditus pape vel econtra p papam subditus imperij. Quo casu videtur tenendum q non possit per adducta in contrarium que hoc casu sunt intelligenda. Jta n. videntur loqui. d. Ant. & d. Nico. in. d. c. per venerabilem. qui filij sint legi. post Joan. an. Bal. similiter in. l. eam quam. C. de fideicó. & Bar. in. l. qui in puincia. ff. de ritu nup. Cũ subditum suum in terris ecclie volentem possit legitimare. Fundat se q2 voluntaria iurisditio potest in alieno territorio exerceri vidi in quodam consilio allegatum Bald. in ordine. cccclxviij. incipi. presuppositum est fm gl. &c. q legitimatio est auctoritatis non iurisditionis vbi dr tenere hanc partem p dictam rationem. & ita intelligatur q no. disputando Jaco. de bel. in auc. quibus mo. na. effi. leg. cócludens q imperator in terris ecclie potest legitimare & cum eo tráfit Bar. in suo consilio quod incipit viso instrumento locationis in ordine. xcvj. fm ordinem meorum consiliorum. vbi dicit q Joã. an. videtur sequi opi. predictam Jac. de bel. lz. d. Ant. de bu. referat Jo. an. in criium: sed potest intelligi q velit criium quando legitimaret non subditum & quando legitimaret suum subditum potest. n. iurisditionem voluntariam in subditum iudex exercere in alieno territorio. l. emancipari in fin. & ibi glo. ff. de adop. & l. ij. ff. de offi. procósu. Et ita opiniones distinguédo concordat Petrus de perusio in consilio suo q incipit Hieronymus petri de perusio. Et super eodem facto consuluit collegiuz bononiése idem in hoc articulo concludens & fuit compilator consilij Salycetus qui idem concludit in prima constitu. C. idem vult Bald. in consilio suo q incipit Joannes sacerdos procreauit filiũ qui fuit legitimatus in terris ecclie. & idem vult Bald. in proemio. C. qñ fit consentiente patre & filio prout contingit in casu nostro tágit etiam Bal. in. l. j. C. de iur. aur. ánu. idem etiam vr velle Pe. de peru. in. d. c. per venerabilem dicens gñaliter qd si persona & bona sunt de terris imperij valet legitimatio imperatoris. vide et paul. de ca. in consilio quod incipit dubitatur primo qui put reperio relatum dicit q in terris non subiectis ecclie sed alicui prelato prout ctingit in germania pót legitimare in terris vero ecclesie idem si in vita patris & ad eius instantiam quia non preiudicat. Cum itaq3 in casu nostro legitimauerit sibi subditum & legitimatio agitur vt operetur circa bona non sita in territorio ecclie. Concludendũ est q legitimatio teneat & q dict9 Alexander sit legitime legitimat9.
19 †Nec ob. d. cle. romani. qd imperator pót legitimare & legitimatio est valida: tñ ipse legitimás est periurus. iuramétum. n. non vitiat actum postea sequutum in contrarium prout vult ipse Saly. & qd actus contrarius iuramento non vitiet vigore iuramenti pcedentis tz Abbas sicut. in. c. intelligo. de iureiu. allegans Arch. in. c. si a sede. de pben. in. vj. & spe. §. tertio loco. v. si. quid ergo in ti. de emp. & vé. vel dicas q imperator non iurat nullam iurisditionem exercere in terris ecclie: sed nó exercere aliquam iurisditionez potestarie seu capitanie. Et sic tanq habés potestaté in loco vel tanq sit caput loci non aut q non exercebit simplicé iurisditioné voluntariá inter suos subditos & videtur forte dedisse cám dicte forme iurádi qd tradit in. c. fundamenta. de elec. in. vj. & ad cle. pastoralis dantur multe responsiones & intellectus ad illá cle. quos late posui in. l. extra territorium. ff. de iurisd. om. iu. quos cá breuitatis obmitto. nó enim loquitur illa clemen. in terminis nostris. Et hec de primo du
20 bio sequendo autem ordinem puncti: † deuenio ad secundum dubium & coniungendo secundum dubium cum tertio. Quero an státibus presuppositis in puncto dictus ghinus succedit ex testó Joannis sui aui in domo habitationis dicti Joan. & possessionibus altesij & loreti vigore substitutionis facte in testamento dicti Joannis. Circa quod videtur prima fronte dicendum quod sic: nam ipe ghinus videtur tacite substitutus per illa verba si dicti eius filij et vterq3 ipsorum sine filijs masculis decederent &c. Nam filij positi in conditione videntur quod a testatore tacite substituti sint prout

innuit tex. in. l. lucius. ff. de heredi. institu. ibi dum dicit non solũ. n. fratrem pretulit substituto: sed etiam eius liberos ⁊ videtur sentire glo. in. l. filiusfami. §. cum qs. ff. de lega. secundo. vbi glo. dicit quod huiusmodi conditio videtur apposita causa filiorum vt habeant Si autem censetur apposita causa filiorum ad hoc vt habeant hereditatem cẽsetur videtur resultare substitutio: nam ita resultat substitutib ex voluntate tacita prout expressa. l. cum proponeretur. cũ ibi no. per glo. ⁊ doc. ff. de leg. ij. Facit etiam tex. in. l. si mater. §. si filius. ff. de vul. ⁊ pupil. iuncta. l. gallus. in prin. ⁊ quasi per totam legem. ff. de libe. ⁊ posthu. vbi patet qđ testamentum ẜm consiliũ galli fit sub hac forma si filius me viuo morietur ex eo nepotem meum instituo. d. l. gallus. in prin. ⁊ sic filius ponitur in cõditione. ⁊ tamẽ in. d. l. si mater. §. j. dr̃ si filius ⁊ ex eo nepos. ita heredes instituãtur vt gallo acquilio placuit ⁊c. Ergo ex institutione facta ẜm cõsiliuz galli acquilij resultat institutio filij: ⁊ tamen vt dixi ẜm consiliũ galli filius ponitur in conditione. ergo positus in cõditione censetur institutus quarto facit tex. in. l. fideicom. §. hec verba. ff. de lega. iij. vbi verba non importãt sui natura fideicommissum ⁊ tñ ex mente resultat fideicommissum. v. tex. in. eo. l. fideicõmissa. §. cum esset vbi hec verba accepta certa quãtitate inducũt fideicommissum. ⁊ tamẽ ablatiui absoluti ꝓut sunt predicti accepta certa quantitate faciũt conditionẽ. l. a testatore. ff. de condi. et demõ. ⁊. l. euictis agris. ff. de vsur. ergo posita in conditione ex tacita mente censentur deducta in dispositione: ita in casu nostro. Facit ⁊. vj. qꝛ ⁊ alias resultat fideicommissum: lʒ verba id non sonent. l. peto. in prin. ff. de lega. ij. vbi ista v̾ba sis contentus cẽtum aureis inducunt dispositionem in residuo de quo nihil est dictum. vij. facit tex. in. l. ij. §. si duo. ff. de colla. bono. Et hanc partem dicit esse verissimã Ludo. Ponta. in. l. si cum dotẽ. in princi. ff. solu. matri. ista fuit originaliter opiñ. Oldra. in. d. l. j. de cõdi. inser. prout ibi refert Saly. dicens ꝙ putat veriorem: licet tandẽ relinquit cogitandũ quando substitutio fit extraneo quãdo filio firmat simpliciter hanc partẽ. Itẽ Pau. de cast. in d. §. cũ quis refert Bal. in. d. l. j. de condi. inser. in lectu. antiqua tenuisse hanc partẽ per pulchras rationes: ⁊ dicit ꝙ hec opi. semper sibi placuit ⁊ si haberet consociũ consuleret pro hac parte: idẽ consuluerunt pleriqꝫ docto. prout refert Imo. in. d. §. cũ quis. ⁊ in. d. l. lucius. similiter Pau. de ca. in. l. cũ acutissimi. C. de fideicõ. dicit ꝙ pluries fuit requisitus pro cõtraria parte ⁊ noluit cõsulere et hanc partẽ dicitur cõsuluisse Bal. in quodã suo cõsilio incipiẽte Petrꝰ heredẽ. ⁊ Pet. de anch. in cõsilio incipiẽte cõtra philippum: ⁊ ego vidi famosissimũ doctorẽ. d. Marianũ suzzinũ senensem in quodã suo cõsilio allegantẽ Rapha. fulg. Pau. de cast. d. Anto. de rosel. ⁊ plerosqꝫ alios quos nominabat tenere hanc partẽ consulendo: ⁊ dũ alio anno pisis legebã fui super alia ardua causa cõsultus ⁊ fuit ostensum consiliũ excellẽtissimi moderni doc. qui concludebat pro hac parte ⁊ allegabat plures moderniores hoc idem firmare ⁊ dicebat se obtinuisse. Itẽ ⁊ in alia causa al's consultus fui aliud cõsiliũ egregij viri nostre tẽpestatis: idem firmare adeo ꝙ varijs tẽporibꝰ in varijs causis ter fui cõsultus ⁊ in qualibet causa vidi cõsultũ semper a varijs famosis doctoribꝰ nostre tẽpestatis q̄uis semper abstinuerim similiter ⁊ Benedi. de plũ. in repe. d. l. si cũ dotẽ. in prin. tenuit filios positos in conditione inuitari ex dispo sitione. l. ex coniecturata mẽte testatoris sicut al's in. l. cũ auus. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. ⁊ in. l. generaliter. §. cũ autẽ. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. ⁊ in. d. l. cũ acutissimi: ideo tot ⁊ tantis auctoritatibus inherendũ videtur maxime cũ faueat verisimili voluntati testatoris quã iudex debet sequi prout venator leporẽ dicit Bal. in. l. cũ quidam. C. de necessarijs seruis heredi. insti. Et maxime hoc tenendum videt̃ in casu nostro: quia hec voluntas deprehenditur ex sequentibus verbis testi quatenus subditur si nec ipsi nec filij alienauerint si. n. filij non eẽnt substituti ⁊ testator noluisset ad eos peruenire non videretur ꝙ caderet dicta conditio si filij non alienassent videtur itaqꝫ dep̄hendi ex dicta conditione ꝙ substitutio sit facta etiam ipsis filijs. vñ videtur inferri posse ꝙ lʒ al's filij positi in conditione nõ censeantur tacite substituti prout pleriqꝫ tenent de quibus infra tamen in casu isto censeantur substituti alias eis non posset substitui per text. ad hoc singularem secundum lectu. Dy. ⁊ bart. ⁊ Imole in. l. titia seyo tesseram. §. seya. ff. de leg. ij. Qñ em̃ filij positi in cõditione sunt grauati ipsi censentur inuitati ꝓut est cõis theorica doc. maxime bar. ibi ⁊ in. l. centurio. ff. de vulg. ⁊ pupil. Et hoc tertio v̾r ꝯcludenduz ꝑ alia verba que subduntur in dicto testõ ibi dum dicitur. ita ꝙ in effectu res ⁊ bona predicta transeant vt perueniant ad masculos tantum de eius cippo voluit ergo dictus Ioannes testator qđ dicta bona perueniant ad masculos de eius cippo inter quos cõstat esse dictum ghinum nepotez ex filio dicti testatoris. vnde dicta verba important fideicommissum vt probatur in. l. j. ⁊. ij. C. de his que sub modo. ⁊ constat ipsum esse magis dilectum: tum qꝛ de descẽdẽtibus. arg. l. cũ accutissimi. C. de fideicõ. ⁊. d. l. gñal'r. §. cũ aũt ⁊. l. scripto. ff. vnde liberi. tum etiam qꝛ positi in conditione ad excludẽdũ alios inuitatos. vnde constat eum magis dilectũ. d. l. lutius. tum ẽt qꝛ in potiori gradu ipsi testatori ⁊ ipsi petro vltimo decedẽti: iđ ipse ṗus censet̃ inuitatus. l. cum ita legat̃. §. in fideicõmissi. ff. de leg. ij.

ideo ipse ghinus censetur inuitatus. Nec ob. si dicatur quod ip̄e cẽsetur inuitatus sub conditione si decesserint ipsi primo inuitati nõ sub alijs conditionibus: ille. n. conditiones in testõ expresse respiciunt Franciscũ ⁊ eius filios non aũt sunt adiecte in tacita substõne filiorum ipsoꝝ institutoꝝ ꝙ pʒ qꝛ ipse conditiones sunt plures: ideo requiritur concursus oĩm cũ cẽsentur copulatiue apposite. d. l. generaliter. in prin. ⁊. d. l. lucius. ⁊ sic substituti censerẽtur liberi si decesserint sine liberis ⁊ sine testõ: sed si decesserint sine liberis esset impossibile ꝙ substitutio de liberis post mortez facta verificaretur vt de se constat cum substitutio conditionalis non trãsmittatur vt l. j. §. si sub conditione. C. de cadu. tol. ⁊. l. heres meus. in princ. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊. l. cũ heres. ff. qñ dies leg. ced. cum si. Non. n. dʒ tacite subintelligi id qđ subintellectum vitiaret. l. si quis. in princ. ẜm vnum intellectũ de le. j. ⁊. l. titia. in fi. de manumis. te. ⁊. l. vulgari. de dote prelc. ⁊ qđ ibi per Bar. ⁊. l. seruo alieno. §. j. de leg. j. ⁊ facit. l. titia rñdit. §. titia. de verb. obli. Ex quibus videtur concludẽdum dictum ghinum admittendum ad dictam domum ⁊ dictas possessio-

21 nes legatas excluso Alexandro ⁊ dictis Francisco ⁊ filijs. † His tñ non ob. ꝯ̄riam arbitror sñiam veriorem. s. dictum ghinum nullatenus admittendum vigore dicte substitutionis facte in dictis legatis: lʒ. n. pleriqꝫ teneant qñ pluribꝰ est facta substitutio sub conditione si decesserint sine liberis filij ipsi censeant̃ tacite substituti ꝓut supra deducti sunt. Tamen in contrarium est veritas: nam ṗmo constat ꝙ posita simpl'r sub conditione nõ cẽsentur esse in dispõne l. si qs sub ꝯditione. ff. si qs obmi. cã te. ⁊ in. l. si qs eũ. §. fi. ff. de vulg. ⁊ pup. vbi est expressum. qđ si nepos instituit̃ sub conditione si filiꝰ in vita testatoris decederet non censetur filius institutus si non decedet sed superest post mortẽ patris ad idẽ tex. in. l. vel singulis. eo. ti. vbi sunt plures instituti ⁊ est facta substitutio vltimo morienti non censent̃ inuicẽ substituti. idẽ no. in ꝯditione si vterqꝫ decesserit in. l. qui duos. eo. ti. ⁊. l. pe. C. de ĩpub. ⁊ alijs substi. ad idẽ allegatur tex. in. l. j. C. de pac. vbi pactũ rogati de restituẽdo si decesserit sine liberis p̄iudicat ipsis liberis si postea decedit cũ liberis ad idẽ tex. in. l. ex fcõ. §. ex facto. ff. ad treb. Ubi si qs rogatꝰ est restituere sub ꝯditiõe si decesserit sine liberis ⁊ postea deportat̃ si hʒ filios post deportationem bona transeunt in fiscum cũ onere restituendi fideicõmissum secꝰ si filios hʒ susceptos añ deportationẽ: sed si filij cẽserẽt̃ substituti pariter transirent bona in fiscũ cũ onere restituendi fideimissi. Nã lʒ non restituere substitutis exp̄sse: tñ teneret̃ restituere filijs tacite substitutis cuiꝰ ꝯ̄riũ ibi innuit̃ ⁊ hãc opi. firmãt gl. Ray. Cy. Iac. de are. Bar. Bal. Ang. Raph. cuma. Francisc. de alber. et Imo. in. d. l. lucius. ⁊ Bar. in. l. centurio. v̾si. vlterius quero. de vul. ⁊ pup. ⁊. d. l. si cũ dotem. in ṗn. ⁊ in. d. l. si sic. de leg. j. idẽ tenuit Bal. in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. ver. venio ad ẜm. ⁊ in. l. cũ acutissimi. ⁊ in. d. l. j. in lect. noua. de ꝯdi. inser. ⁊ in. l. eã quã. C. de fideicõ. in lec. antiqua. co. xix. allegans Ioã. an. idẽ voluisse. idẽ bal. in. l. si emancipati. C. de colla. ⁊ in. l. qđ scitis. C. de bonisqꝫ libe. ⁊ in. l. pr̃ ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in ꝯsi. ꝙ incipit sup ṗmo q̄sito sic rñdeo circa finẽ ꝯsilij. ⁊ in ꝯsi. qđ incip. titius instituit sororẽ. idẽ tʒ pe. de anc. in. c. si pater. de testa. in. vj. in. xij. notabili. ⁊ in. c. in p̄ñtia. de ꝓba. versi. x. q̄ro. ⁊ in. c. lʒ de voto. ⁊ pluries ꝯsuluit. idem tenent Raph. cuma. ⁊ Imo. in. d. c. cũ qs ⁊ eã dicit Pau. de ca. ibi esse cõem: ⁊ idem dicit in. d. l. cum acutissimi quod ⁊ dicit Imol. in. d. l. lutius. hanc etiam partẽ tenuerunt Imo. ⁊ Ponta. in. d. §. ex facto. vbi glos. v̾r esse ꝓ hac parte. hanc etiam partem tʒ Rapha. in. d. l. general'r. §. cũ aũt dicens ꝙ ita retentũ fuit in quodã ꝯsil. subscripto ab oĩbus doct. a xiiij. annis citra inter ceteros noĩat Saly. ʒab. ⁊ Pe. de anc. Itaqꝫ ꝯstat hãc ĩdubie esse cõem sñiam nec ab ea in decisiuis recedẽdũ iuxta no. in. l. oĩs diffinitio. ff. de re iu. ⁊ per Bal. in. l. p̄cibus. C. de impu. ⁊ per doct. in. c. ne innitaris. de consti. ⁊ in. l. cum prolatis. C. de re iu. maxime cum concurrat sñia glo. iuxta no. per Ia. bu. in. l. j. C. qui ꝓ sua iurisdi. ⁊ bar. q fuit lumen veritatis. Ex quibus ꝯcludendum restat ꝙ dictus Ghinus non censeat̃: nec sit inuitatus nõ ob. in ꝯ̄riũ adductis q̄ nõ ob. Nõ. n. ob. d. l. luciꝰ. qꝛ nõ dicit ꝙ cẽseat̃ substituisse filios sʒ ꝙ p̄tulit filios substituto scʒ in aĩo suo: qꝛ ĩ aĩo eos magis dilexit: hoc. n. fatendũ est ex quo ꝑꝑ eoꝝ existẽtiã voluit substitutũ excludi nõ tñ ꝑ hoc institutũ p̄rem rogauit de restituẽdo filijs supstitibus post mortẽ ipsius ĩstituti sed cogitauit ꝙ filij succedant: vñ hoc ius legitimarũ hereditatum voluit eis reseruare etiã in bonis ipsius testatoris arg. d. l. vel singul'. ⁊. d. l. q duos. ⁊. d. l. pe. C. de impu. cũ ibi no. ⁊ in. l. q duos. ff. de reb. dub. ⁊ hoc mõ eos p̄tulit substituto. ⁊ ita in effectu rñdent glos. ⁊ doc ad illũ. tex. Et artamur ad hãc rñsionẽ: ne violemus verba testi q̄ sunt ꝯditionalia non dispositiua: nec est maior rõ ibi q̄ȝ in terminis. d. l. si quis eum. §. fi. ff. de vul. ⁊ pup. vbi filius fuit in conditione positus ⁊ ꝯstat nõ fuisse inuitatum. ⁊ tñ ꝯstat ꝙ ibi filiũ p̄tulit instituto: immo longe magis deberemus interpretari ꝙ ibi filiꝰ fuerit inuitatus q̄ȝ in terminis. d. l. lucius. tum qꝛ filius testõris. ⁊. d. l. lucius. testõri erãt transuersales. arg. d. l. scripto. ⁊. d. l. cũ acutissimi. cuʒ si. Tũ qꝛ tenebat̃ filium instituere al's testm̃ reddit̃ ibi nullũ ꝓut ibi est exp̄ssum ⁊ quis nõ censet̃ eligere viã ꝑ quã suũ iudiciũ impugnet̃. l. iij. ff. de mili. te. ⁊ dʒ ea interp̄tatio adhiberi ꝑ quẽ actꝰ valeat. l. quoties in stipulationibus

tionibus.ff.de ver.ob.⁊.l.quotiēs.ff.de rebus dub.sed in.d.l.luci⁹.
non propterea testm̄ vitiatur.Cuꝫ itaqꝫ in.d.§.fi. vbi longe maior
vrgeret ratio non censetur inuitatus fortius non censeatur inuita
tus in terminis.d.l.lucius.Nec ob.glos.in.d.§.cum qs. nam lꝫ illa
glo.cōiter non teneatur ⁊ sic posset euitari dicendo ꝙ male loquit̃
tñ dato ꝙ bene loquat̃ nō decidit ꝯ:immo ꝓ invtraqꝫ opi.ꝙ̄ ponit
de prima constat ꝙ in scḋa opi.gl.velit hanc partem.oñdit̃:nam di
cit gl.ꝙ exheredati filij non excludunt substitutū:qꝛ testator censet̃
voluisse filios habere ex testō instituti vel ab intestato ex quo eorū
cā apposuit ꝯditionē ꝑfecto ex his apparet euidēter ꝙ glo.voluit
ꝙ filij positi in conditione nō cēseant̃ inuitati tacito fideicōmisso:
qꝛ tunc non succederent in eo ex testō instituti:sed ex testō instituē-
tis ⁊ sic primi testōris.l.coheredi.§.cum filie.ff. de vul.⁊ pu.⁊ forti⁹
nec ab intestato.Preterea si ipsi cēserent̃ a primo testatore institu-
ti non possent ꝓuari ꝑ exheredationem patris.l.ab eo.C. de fideic.
cum si.vñ etiam a patre exheredati excluderēt substitutū cui⁹ con-
trarium dicit illa gl.vnde allegantes illam glo.pro ꝯria opi.nō alle
gāt apte.immo est illa gl.ꝓ cōmuni sn̄ia in terminis allegat̃:tamen
quatenus dicit ꝙ ꝯditio censet̃ adiecta vt ipsi habeant:sed tñ glo.
subdit vt habeant ex testamēto vel ab intestato succedēdo rogato.
Nec ob.d.l.si mr̃.§.si fili⁹:qꝛ rñdet̃ ꝙ testm̄ factū est ſm ꝯsiliū galli
qñ fili⁹ instituit̃ al̃s eēt ineptū ꝯsiliū cū testm̄ eēt nullū ab initio ꝓpa
ꝑteritiōe filij ꝑ.d.l.qs filiū.§.fi.⁊ istō ꝓbat̃ ꝑ.d.l.si mr̃.§.j. vbi dꝛ qō
si filij ⁊ ex eo nepos.ita hr̃des instituāt̃ vt gallo acqlio placuit.ergo
placuit gallo acqlio ꝙ ⁊ filius instituat̃:nec dꝛ ibi ꝙ facto testō ſm
ꝯsiliū galli filius censeatur inuitatus:nec in.d.l.gallus.dꝛ ꝙ testm̄
valeat si filius nō instituitur:sed solum dꝛ ꝙ pōt institui posthum⁹
sub his verbis si me viuo fili⁹ meus morietur nepos ⁊c.De filio ni-
hil dꝛ.vñ de filio relinquit dispōni aliaꝝ.ll.⁊ si dicat̃ diuinare est qō
filius sit ibi institutus negabo:qꝛ dꝫ institui per.l.inter cetera.e.tit.
cū si.etiā ſm ꝯsiliū galli.d.l.si mr̃.§.j.Si itaqꝫ disceptat̃:an posthu
mus possit institui dꝫ intelligi in testō al̃s valido al̃s cū textus nō
aperiat ꝙ in testō fuerint.vij.testes rogati masculi:nec ꝙ testōr fue
rit sui iur̃ ciuis romanus sane mentis pariter diceremus ꝙ esset di
uinare intelligēdo ⁊ ꝑsuppono ꝙ predicta ibi interuenerint ꝙ eēt
ridiculum:qñ.n.iurisɫator vel etiā doctor decidit vnam questioneꝫ
presupponit alios terminos esse ſm iur̃ dispositionē solū tāgit ea
que respiciunt dubium de quo querit̃ ita erat in casu.d.l.gallus sce
uola fuit consultus de institutione posthumi ⁊ nepotis non de in-
stitutione filij:ideo de filio nihil dicit.Nec ob.d.l.fideicōmissa.§.hec
verba.qꝛ ibi filij non sunt positi in conditione:sed in mō ꝑ illa vba
vt possint ad filios peruenire:nā dictio vt sonat in modū vt ꝑ bart.
in.l.quibus diebus.§.termilius.ff.de cōdi.⁊ demō.⁊.l.ij.de his que
sub modo ⁊ modus inducit fideicōmissum non cōditio.d.l.j.⁊.ij.C.
de his que sub mō.ideo ille tex.loquit̃ in casu sepato ⁊ sepatoꝝ non
est illatio.l.fi.de calū.⁊.l.naturaliter.§.nihil cōe.ff.de acqui.pos.cuꝫ
si.lꝫ ergo ibi inducatur fideicōmissum ex humanitate vltra vim ver
borum forte:qꝛ modus ꝓprie non inducit fideicōmissum vel qꝛ nō
est facta mentio mortis vel ꝓpter vbum possit non dicit vt perue
niat nō sequit̃ ꝙ in terminis nr̃is idē dicēdū sit cū sit lōge diuersitas
verboꝝ ꝑ predicta.Nec ob.d.§.cū esset.nec alia supra in contrariū
22 adducta qbus satis est rn̄sum per supradicta.†Et modo deueniē-
dum ad alium consultationis articulum:vcꝫ quomodo probetur fi
liatio Alexandri:⁊ qꝛ presumptio est pro filiatiōe Alexandri.⁊ ma
xime cum in casu nr̃o ꝯcurrant multe ꝯiecture ⁊ ꝑsumptiones ꝓ fi-
liatione respectu petri.Primo qꝛ fuit conceptus in domo Petri
⁊ nō in domo mariti.Scḋo ꝙ natus fuit tanꝙ̄ filius petri vicinis
scientibus non tanꝙ̄ filius mariti que tollunt seu saltem satis debi
litant ꝑsumptionem iur̃ que resultat ex.d.l.filiū diffinimus.⁊.d.l.si
vicinis.per supra lati⁹ dcā.Tertio qꝛ pater ⁊ mater ab initio ⁊ suc-
cessiue noīauerunt istū Alexandrum in filium petri. Quarto quia
tractauerūt se adinuicē vt pater ⁊ filius Alexāder ⁊ Petrus lōgissi
mo tp̄e ⁊ dictus petrus dictū Alexandrū tractauit vt filiū multa in
eū vxorē ⁊ filios conferēdo que nō cōferuntur de facili in extraneū.
Quinto qꝛ ita ꝑ dictū tp̄s fuit ab alijs habitus tētus ⁊ reputat⁹ et
sic cōis opi.est ꝓ filiatione Petri.Sexto fama ꝯtinua ꝙ fuerit et
sit filius dicti petri.Septimo legitimatio facta ad instantiaꝫ dicti
Petri de dicto Alexandro veluti eius filio quoꝝ pleraqꝫ de per se
ꝓbāt filiationē vt patet ex supra adductis quātofortius omnia si-
mul iuncta.Concurrit insuper ꝙ ipsum vltimo loco instituit vt fi-
lium ⁊ sic viget fauor vltime volūtatis cui iura multum fauent ar.
l.j.C.de sac.sanc.eccle.⁊.l.in testamētis.ff.de reg.iur.⁊.l.j.C.de fidei
cō.cū si.Item concurrit ꝙ ille maritus non dicit nec vnꝙ̄ dixit istū
Alexandrū esse suum filium conferret si negaret suū filium ꝑ id qō
habetur in.d.c.per tuas.de proba.⁊ in.d.c.transmisse aliquid etiaꝫ
confert:qꝛ prout dꝛ in puncto dictus Alexander assimilatur in fa-
cie loquela ⁊ gestis dicto Petro:dicit.n. Bald.in.d.l.si vicinis qō
antiqua secta voluit ꝙ cognosceret̃ ex assimilatione frequēter acci
dit ꝙ filij assimilantur parentibus potiusꝙ̄ extraneis.vñ est hec si-
militudo aliquid confert.Ex quibus oībus simul iunctis puto in-
trepide concludendum presumptionem ꝙ sit filius Petri vt si nō
prosint singula multa iuuent.l.ij.in prin.cum ꝯcor.adductis ibi in
glo.ff.de excu.tuto.preualere presumptioni ꝙ̄ sit filius mariti ma-
tris.Pro quo facit ꝙ no.d.Ant.in.d.c.transmisse post Jaco.but.
in.d.l.j.seu.d.l.quidam de proba.Querit.n. quid si filius nat⁹ fuit
ex vxore puta titij ⁊ in vita ipsius titij fuit habitus ⁊ reputatus ꝓ
filio titij post mortem titij fuit matre forte dicente habitus ⁊ tra-
ctatus pro filio sempronij.An preualeat primus tractat⁹ an scḋs
⁊ dicunt ꝙ preualet ꝑmus cum sit conformis matrimonio ⁊ refert
etiam Jac.but. Raph.in.d.l.j.de ꝓba.⁊ sequitur q oēs ponderant
ꝙ in vita mariti fuit habitus ⁊ reputatus ꝓ legitimo mariti.vnde
sentiūt ꝙ si in vita mariti fuisset habitus tractatus ⁊ reputatus ꝓ
filio spurio sempronij attenderet̃ ipse tractatus non obstāte quod
fuerit natus ex vxore titij.ita vñr innuere prefati doc. ꝙ in termi-
nis consuluit petrus de anc.in dicto consilio suo ꝙ incip. vr̃ prima
facie dicendum spurium lagitimatum qui quantum ad ꝓpositum
sic formaliter inquit.Super alio dubio de quo queritur.vtrū si ne-
getur istum spurium legitimatum fuisse filium dicti pauli. Qual̃r
hoc ꝓbetur ⁊ de nato ex matrimonio est casus que ꝓbatio sufficiat
l.filiū diffinim⁹.de his qui sunt sui vel alie.iur.sed de nato in adul-
terio vel alio dānato coitu est idem dicēdum si tenebatur in domo
pro fornicaria velut concubina:nam tunc in domo natus presumi
tur ꝙ sit natus ex eis ad lr̃am inquit Pe.de an.qui in terminis de
cidit casum nostrum tanꝙ̄ indubitatuꝫ. Et est in casu nostro satis
maior ratio ꝙ̄ ibi:nam hec non habitabat vxor cum marito:sed cū
adultero tempore conceptionis ibi habitabat cuꝫ marito. Itē ibi
non dixit mater ab initio esse filium adulteri in casu nostro sec⁹ ibi
vxor forte habitauit cum marito vsqꝫ ad mortem mariti hic secus:
qꝛ nunꝙ̄ habitauit postea nec etiam prius per aliqua tp̄a. Itē hoc
est similis adultero in facie loquela ⁊ gestis in illo casu de hoc nihil
dꝛ.Item loquitur maxime accedente fama vicinie ⁊ implicat idē ⁊
si non accedat fama vicinie::attēta natura implicatiue maxime.l.
j.§.vel maxime.ff.de colla.bono.l.illud.ff.ad.l.aq.⁊ in.c. ad abolē-
dam.in glo.ij.⁊.iij.extra de filijs ꝑsby.⁊ in.c.sponsam. de sponsa. et
glo.in verbo maxime.in.c.qm̄ frequenter.§.si vero.extra vt lite nō
ꝯte.cum si.in casu nr̃o ꝑsupponitur fama vicinie.Item in casu no
stro presupponitur tractatus lōgissimi tp̄is ibi non dꝛ de ꝙ̄to tp̄e
tractauerit.vnde lōge magis est ꝯcludendū in casu nr̃o ꝓ isto Ale
xandro ꝙ̄ in casu in quo ꝯsuluit Pe.de anc. Et tñ ipse presuppo-
nit ⁊ firmat illud pro indubitato.Fortius ergo idē concludam⁹ in
casu nostro.s.ꝙ dictus Alexan. succedat dicto Petro ex dicta insti
tutione facta de eo in testamento dicti Petri.Non obstātibus ad
ductis in contrarium quibus satis apparere potest responsum ex
iam dictis tamen formaliter rñdēdo.Non ob.d.l.si pater. ⁊ similes
qꝛ ibi fuit error hic secus.ibi.n.ꝓbatur ꝯcludenter non filiatio hic
secus:tum qꝛ agitur de ꝓbatione presumptiua si qua resultaret ibi
de vera:tū qꝛ in casu nostro sunt presumptiones in cōtrarium que
preualent vt pꝫ ex multis supra adductis.Nec etiā obstat ꝙ ex his
actibus resultat quasi possessio filiationis non ꝓbatio filiationis ⁊
ꝓbatio ꝓprietatis preualet possessioni vt supra deductum est: naꝫ
rñdetur negando ꝙ sit sola ꝓbatio quasi possessionis:nam ex noia
tione ⁊ reputatione ⁊ tractatione ꝓ filio ⁊ parente inducitur vera
quasi possessio filiatiōis ⁊ insuper inducit̃ ꝑsumptiua ꝓbatio filia-
tionis ⁊ sil̃r ex vulgi opinione.Fama aūt inducit ꝓbationē filiatio
nis nō quasi possessionē.itaqꝫ habemus ꝓ Alexandro ꝓbationem
filiationis ꝑsumptiuā ⁊ insuꝑ famā ⁊ alias ꝯiecturas.s̃. adductas.
⁊ in ꝯrium habemus solū mr̃imoniū qō sine cohabitatione parum
releuat:vñ ista tot ⁊ tanta ꝓ Alexandro penitus absorbent ⁊ offu-
scant presumptionē si qua resultaret ex illo matrimonio ⁊ ꝙ dicit
Bal.in.d.l.j.qō ꝑualet ꝓbatio filiationis ꝓbationi possessionis:fa
teor qñ esset cōcludens ꝓbatio non filiationis: ꝓut in terminis.d.
l.si pr̃.⁊.d.l.nec apud.nō qñ presumptiua saltem debilis:qꝛ solū al-
legaret̃ mr̃imoniū non cohabitatio nec ꝙ sit nat⁹ in domo vicinis
sciētib⁹ imo in ꝯriū:qꝛ in aliena domo tanꝙ̄ filius alterius ⁊ saltem
cōcurrentib⁹ plurib⁹ alijs ꝑsumptionibus seu cōiecturis in ꝯrium
ꝓut concurrunt in casu nostro vt pꝫ ex.s̃.dictis.plures.n.presum-
ptiones tanꝙ̄ efficaciores vincūt vnā.arg.auc.itaqꝫ.C.cōia de suc.
⁊ qō no.in.l.diuus.ff.de in integ.rest.⁊ in terminis nr̃is per.d. Nic.
sicu.in.d.c.trāsmisse.in fi.Nec ob.ꝙ dicit Ray.ꝙ nō sufficiat hmōi
ꝓbatio quasi possessionis in petitorio ꝓ obtinenda condēnatoria
aduersus aduersariuꝫ rerū ꝯuentū:qꝛ lꝫ Ray.illud dicat ⁊ Raph.
conet̃ saluare in.d.l.qdam.⁊ Bal.nō se firmet in.d.l.j.eo.ti.tñ glos.
multe sunt in contrariū q̄ gn̄aliter dicūt sufficere ꝙ quis sit in qua
si possessione filiationis seu fraternitatis.s.in.d.l.non epl̃is.d.l. nō
nudis.d.l.si solēnibus.⁊ in.d.l.j.C. quoꝝ bonoꝝ. ⁊ in.d.c.ꝑ tuas.et
d.c.trāsmisse.⁊ doc.in locis.s̃.adductis nō repeto.adeo ꝙ Raph.
ful.in.d.l.nō epl̃is.⁊.d.l.nō nudis.dicit ꝙ quicqd ipse dixerit in.d.
l.qdam cōis opi.est ꝙ etiā in petitorio indifferenter sufficiat ꝓba-
tio quasi possessionis filiationis.Nec obst.ꝙ sentit Cy.in.d.l.non
ignorat.qꝛ si veꝝ est dictum Dy.ibi dꝫ intelligi in criminalibus in
qbus requiruntur ꝓbationes luce clariores.l.sciāt cuncti. C.de ꝓ-
ba.al̃s non bene loqueret̃ saltē in his in quibus est nimia difficul-
tas ꝓbationis necessario ꝯcludentis per predicta.Preterea in ca-
su nr̃o nō est simplex quasi possessio:sed alia ꝯcurrunt vt dictum est

Insuper in casu nr̃o filiatio nõ allegat̃ p fundamento intentionis agentis. Nã Alexander p se ꝛ p fundãda sua intentiõe adducit institutionẽ de eo factã in testõ solẽni: ꝫ eũ aũt adducit error in causa finali eo qꝛ dr̃ nõ filius: vnde aduersario incumbit onus pbandi negatiuã p parte aũt Alexãdri adducitur quasi possessio filiatiõis incidenter nõ pncipaliter ad cõfutãdã allegationẽ aduersarij: magis aũt de facili pbat̃ dñium incidẽter deductũ ꝙ pbet̃ deductum pncipaľr. l. sicuti. §. si querat̃. ff. si seruitus ven. ꝛ per Bar. in. l. qdaz in suo. ff. de ꝯdi. insti. ꝛ qđ no. in. l. j. ff. fa. her. Si igitur glo. ꝛ doc. volunt ꝙ ex quasi possessione pbetur filiatio etiaz in petitorio qñ pncipaliter pro fundamento deducitur ipsa filiatio ꝙtofortius in casu nostro in quo non deducitur principaliter nec pro fundamento

23 intentiõis agentis: sed incidẽter vt predixi. † Ex his itaqꝫ ꝯcludo intrepide tenẽdũ ꝙ dictus Alexander succedat dicto Petro ex dicto testõ: in quo est institutus: ideo non esset necessario insistẽdum an admittantur eius filij vel salimbene substituti. Tñ vt ꝯsultanti morẽ gerã vr̃ ꝙ substõ facta de filijs dicti Alexandri teneret psupposito ꝙ Alexander non succederet: qꝛ censeret̃ nõ filius. Nã filij dicti Alexandri fuerũt substituti tanꝙ filij dicti Alexandri nõ tanꝙ nepotes ipsius testõris: qꝛ testõr simpľr substituit filios Alexandri nõ aũt vt nepotes suos: ꝛ ideo cessant verba. d. l. si pr̃. vbi instituit tanꝙ filium cũ nõ esset vt pꝫ ibi quasi filiũ suũ heredẽ instituit: ꝛ. d. l. nec apđ. vt pꝫ ibi velut adoptat⁹ frater heres institut⁹: iđ cessant dispões illoꝝ iurium exorbitantium: ꝛ maxime cũ instituisset ipsos filios Alexã. casu quo Alex. capere non posset pfecto Alexan. capere nõ potest hr̃ditatem illam Petri si sua institutio est irrita cũ nõ sit sibi hereditas delata. Constat ꝙ si vult eã capere non põt: ergo verum est eũ capere nõ posse dictã hereditatẽ: loquor psupposito instõnẽ nullã put psupponit q̃situm: ideo verum est eum esse incapacem dicte hereditatis. lꝫ. n. non causetur incapacitas ratiõe psone ipsius Alexãdri: tñ causatur incapacitas rõne defectus voluñtatis ꝛ defectus iuris ꝛ facultatis querẽdi Qñ. n. institutio est funditus nulla institutus dr̃ non capax vt pꝫ ex no. p gl. fi. ibi ecõtra vr̃ non cogi ꝛc. relata ad. ll. quas all'at in. d. l. eam quã. ꝛ siľr loqtur ibi pau. de ca. in fine legis. ꝛ etiã Ang. ibidem circa fi. pe. carte exẽplificãs casum incapacitatis etiã in terminis illius legis. ꝛ p ꝯñs in terminis nostris ꝛ siľr Raph. ful. dicit ibi ꝙ quis est penitus incapax qñ institutio est funditus nulla verificant̃ itaqꝫ in terminis nr̃is illa ꝟba incapax erit: ꝛ illa ꝟba si capere nõ poterit nec sumus oino certi q̃ de cã testõr adiecit illa verba vel qꝛ dubitabat Alexandrum capere non posse: qꝛ spuriũ nõ legitime legitimatum vel qꝛ dubitaret non posse capere. qꝛ non filium ꝛ lꝫ huic obstaculo potuisset vnico verbo obuiare instituẽdo eũ siue esset eius filius siue non tamen forte nolebat deducere in dubium de filiatione gratia honoris ipsius Alexandri ne diceretur forte filius vilis rustici. Cum itaqꝫ nõ appareat de mente testõris ꝟba ipsius substitutionis militent ẽt in casu isto ꝛ nõ instituisset eos vt nepotes: satis vr̃ posse teneri qđ ipsi possent succedere si Alexander diceret̃ incapax: qꝛ nõ filius: lꝫ hoc non transeat sine aliquali dubitatione: sed non est insistenduz cũ institutio vt dixi tenet ꝛ Alexander succedit. Quantum aũt ad substitutionem Salimbenis puto indubie tenẽdũ ꝙ teneret ꝛ Salimbene succederet si institutio Alexandri ꝛ substitutio filiorũ Alexandri essent nulle rõne erroris in filiatione dicti Alexandri. Non eñ possumus dicere ꝙ rõne erroris in sua psona vitietur sua substitutio cum ipse non attineret testõri mediãte psona Alexandri: vñ nullus est error in eius persona: nec constat ꝙ institueret ipm vt restitueret hereditatem Alexãdro nec fraus est presumẽda. ar. l. quoties. §. q dolo. ff. đ pba. ꝛ. d. l. dolũ. C. de dolo. ꝛ. l. merito p socio. Et maxime qꝛ dictus Salimbene fuerat gener dicti testõris ꝛ ab eo cõtinuo multum dilect⁹: vñ satis põt cõiecturari ꝙ ex dilectione eum instituisset. Et ideo nõ põt dici irrita dicta substõ Salimbene alio non docto. Insup nõ eẽt expeditũ ꝙ vitiaretur substõ Salimbene dato ꝙ substituisset ea ꝯtemplatiõe vt restitueret Alexandro quẽ putabat filiũ psupposito ꝙ non esset: qꝛ nõ esset error in cã pxima: put in terminis. d. l. nec apud. d. l. si pr̃. ꝛ. l. eã quã. sed in cã multum remota. Nõ aũt ita inficit defectus in cã remota: put in pxima. dicit eñ Bal. in rep. l. cũ mulier. ff. sol. ma. col. xv. vel. xvj. qđ amota cã remota sufficit cã pxima p effectu ꝯfirmãdo. l. si mulier. ff. rex amo. Si tñ hoc h̃ret aliqđ dubitationis nõ insistẽdũ cũ vt dixi minime constet ꝙ Salimbene fuerit substitutus vt restitueret Alexãd. Ex his apparent decisa in effectu septimum octauũ ꝛ nonũ dubia. Nã ꝯcludendũ est qđ dicte ꝯiecture ꝛ psumptiones ꝛ actus qui allegat̃ pbant saltem psumptiuẽ paternitatẽ petri ꝛ ꝯstituũt quasi possessionẽ filiationis. adeo ꝙ resultat validitas dicte institutionis Alexandri. ꝛ casu quo ipse non succederet succederẽt filij ꝛ saltẽ Salimbene circa id an iudex possit vigore statuti se informare non me intromitto nec expedit: qꝛ sufficiũt ea que deducunt̃ per iam dicta. Circa sextum aũt dubium est aduertendũ: qꝛ aut querit̃ an filij Alexandri sint repellendi eo respectu: qꝛ Alexãder diceretur non filius dicti Petri: ꝛ de hoc satis dictum est. s. non insistẽ vlterius aut q̃ritur an repellant̃: ex eo qꝛ dicat̃ nepotes ex filio spurio put ꝛ subdit specifice in dicto sexto quesito: ꝛ tunc psupposita validitate legitimationis: put. s. est conclusum non esset dubium: qꝛ Alexander posset institui ꝛ fortius eius filij absqꝫ hesitatione aliqua: sed istud dubium pcederet qñ legitimatio eẽt nulla: ꝛ sic vtrum institutio facta p auum de nepotibus natis ex filio spurio nato ex illicito ꝛ dãnato coitu teneat necne. Circa quod vr̃ pmo dicendum ꝙ dicti nepotes ex Alexandro spurio non possent heredes institui. Nam radix est corrupta in filio. Ideo extẽditur ad posteros vt pꝫ in Adã cui⁹ macula porrigitur ad posteros. vitium. n. ꝛ cã impediẽs coheret testatori phibetur namqꝫ relinquere pprio odio ꝛ ppria feditate dãnati coitus que feditas non purgatur natiuitate nepotis. Iste ergo nepos quo ad auum pcedit ex dãnato cõplexu quo ad ipsum auum: qꝛ extremum sapit naturam medij p quod puenit̃ ad illud causaliter ꝛ effectiue. lꝫ. n. nepos non sit in auo formaliter: est tamen materialiter ꝛ causaliter: ꝛ dicit magister sententiaꝝ in lib. ij. sñiarum dist. xxxi. pro quo facit tex. in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. fi. vbi loquitur de his qui pcesserunt ꝛc. qđ verbũ est latũ: nã ab auo nulli dubium ꝙ pcessit nepos: put hoc latius dicit Bal. in. d. l. gallus. §. qdam recte. Qui videtur hanc partem: quam ꝛ videt̃ tenere in quodã suo consi. incip. in primis est videndum si dicta institutio dicti nepotis spurij ꝛc. vbi q̃itũ est an nepos spurius ex filio legitimo possit institui in quo ꝯcludit ꝙ non. Et quantum ad ppositũ nostrum immisceet hec verba formalia. Nam ista affectio est ex mala ꝛ dãnata radice ꝛ vitium non est purgatum sed cõtinuatum. arg. C. de here. auc. idem de nestorianis. Et si diceremus ꝯrium esse ppetuum posset lex fraudari. nunꝙ. n. qs institueret filium suũ spuriuz sed diceret instituo descẽdẽtes eius ꝛc. Et hanc opinionem tenuit Odof. ꝙ talis nepos non possit succedere ab intestato vel ex testõ: qꝛ lege non canetur: ꝛ rõ est qꝛ non põt esse nepos sine stipite sꝫ iste stipitem nõ hꝫ: qꝛ pater eius natus est ex dãnato coitu put refert Cy. in. l. fi. C. de na. li. idem tenens idem disputando tenuit Rofr. qꝛ phibetur pater relinquere ppter turpitudinem relinquentis. s. ob refrenandum vitium paternum dicit tex. in. d. l. fi. de na. lib. Et affectio erga nepotem pendet ex filij affectione. vt. l. dedit dotez. ff. de colla. bonorum. put ꝛ refert bal. in. d. l. qdam recte. ꝛ Rof. refert etiam Spec. in ti. de succes. ab inte. §. j. ꝟ si. qd ergo si habes filium legitimum ꝛ ille spurium. ꝛ dicit Spe. dic ꝙ nõ tenet institutio. Nã tales ab oi paterno bñficio excluduntur vt dicta aut. lꝫ in fine. C. de na. lib. Et subdit qdã aũt distingunt an ꝯtemplatione filij eum instituas tanꝙ nepotẽ an tanꝙ extraneũ. ff. de adop. l. si pater. §. j. et ff. de castren. pe. l. ꝛ si forte. ꝛ. ff. de vul. ꝛ pup. l. sed ꝛ si plures. §. in arrogato ƀm Rof. facit qꝛ cum ppter delictum patris inducãt hec phibitio. d. l. fi. ꝛ in auc. qui. mo. na. effi. legi. §. eos. ꝛ in auc. de incest. nup. in pñ. Est. n. pena patris ꝙ filius ei nõ succedat: qꝛ ex hoc priuatur voto eius. l. scripto in fi. ff. vñ liberi. ꝛ. l. nihil. ff. de bonis libe. ibi cum oĩa q̃ nostra sunt liberis nr̃is ex voto paremus. ꝛ. l. nam ꝛ si parẽtibus in pñ. ff. de inoffi. te. ꝛ. l. cũ rõ in pñ. ff. de bonis dãnato. facit. l. isti qdem. ff. quod metus cã. ꝛ insti. de noxa. §. fi. put ꝛ hanc rõnem assignat gl. iij. in. c. ij. de filijs psby. lib. vj. filij dicuntur laborare alieno morbo. l. legẽ. C. de natu. liberis q̃ rõ ita locũ hꝫ in nepote sicut in filio: qꝛ ita diligit auus nepotem sicut ꝛ filium: immo qdã dicunt ꝙ magis vt habetur in. l. liberoꝝ. ff. de verbo. signi. ꝛ pro hac parte videtur tex. in. l. si quis incesti. ꝛ auc. ibi posita. C. de ince. nup. intelligendo illũ text. gñaliter in quolibet vetito cõiugio put innuunt illa verba vetitiqꝫ cõiugij: ꝛ prout glos. j. ibi, videtur intelligere: ꝛ etiam gl. in corpore de incest. nup. in pñ. Et saltem hoc videtur pcedere si non ppter merita nepotum est facta institutio eo rũdem put dicitur tenuisse Rof. beneuẽ. ꝛ Jo. an. in addi. Spec. in dicto ti. de succes. ab intest. §. j. in casu aũt nostro non videtur ꝙ institutio fuerit facta propter merita saltem cum instituerit filios natos ꝛ nascituros nascituroꝝ aũt merita nulla poterãt esse: ideo constat institutionem non pcessisse ppter merita nepotum. Ideo videtur concludendum dictã institutionem nepotum nõ tenere si psupponeremus Alexandrum spurium non legitimatum legitime: p qua parte bar. plures rationes assignat in suo ꝯsi. qđ incip. Oddutius in ordine. cxxij. secundm ordinem meorum consiliorum quas

24 omitto gratia breuitatis. ¶ † His tamen non obstan. contrariã sententiam arbitror veriorem. Constat enim quemlibet posse institui si non reperiatur prohibitus argument. lege necnon. §. sed quod eis. ff. ex quibus causis ma. ꝛ lege ab ea parte. ff. de probationibus. ꝛ lege extraneum. C. de heredi. institut. sed iste nepos legitimus non reperitur prohibitus. ergo ꝛc. prout hanc rationem adducit: licet in alijs terminis glos. in lege finali in autentic. quibus modis natura. efficiun. sui. colum. vij. ꝛ hanc partem disputãdo firmauit. Jaco. de bel. ꝛ eam disputationem posuit in lege prima. C. de natura. libe. per dictam rationem. ꝛ per. l. finalẽ. C. de natura. liber. ꝛ qꝛ spurius potest recipere a fratre. l. si is qui. ff. de vulga. ꝛ pupil. secundum eum vt refert Bar. in. d. l. gallus. §. quid si is. ꝛ in dicto suo consi. incipien. Oddutius corneti de gualdo: ꝛ licet glos. antiqua in dicta. l. fina. C. de natu. libe. dimiserit hanc questionem indecisam prout ꝛ indecisam reliquit Dy. et etiam Odof. quicquid aliter referat Cy. vt dicit Bart. in. d. §. quid si is. ꝛ in dicto consilio tamen additio facta a Francisco Accur. que est hodie glos. ordina. in. d. l. fi.

in.d.l.fi.de natu.lib.firmat idē in nepote ex filio spurio q ibi dicit in nepote legitimo ex filio naturali.s.q possit institui non obstāte legitima sobole. Et hanc partē dūmodo nō constat q contēplatio ne filij spurij instituerit firmat bar.in.d.§.quid si is.ꝛ in.d.cōsi.ici. Oddutius allegat plures rationes tendentes q macula vel incapacitas filij nō trahitur ad nepotes nisi quo ad ea que ad nepotes a filio pueniunt.l.iij.cū ibi no.ff.de interdic.ꝛ rele.ꝛ in.l.emācipatus.ff.de senat.Item adducit.l.j.§.filiū.ff.de cōtratab.ꝛ.l.si actiōe.ff.de bo.lib.item.l.cognonimus.ꝛ auf.idē de nestorianis.C.de here.ꝛalia similia de quibus ibi per eū ad que Bal.nititur rńdere qd loquunt qñ incapacitas resultat vitio ꝛ odio ipsi⁹ filij:ſ3 in casu no-

25 stro.secus q̄ vitio patris vt.s̄.dictum est.†Sed tueri pōt rō bart. q̄ imo etiā ipsi filij sunt odiosi ꝛ eoꝝ macula attēdit vt probat i.d. §.fi.in auf.qui.mo.na.effi.legi.ibi neq naturales vocādi sunt neq participāda est aliqua clemētia:ꝛ loquit de filijs qnō est participāda eis aliqua clementia.ꝛ in.d.§.fi.in auf.qui.mo.natu.effi.sui ibi nec habebit qcq ad presentē legem pticipiū loquitur de filio q nō habebit participiū ꝛc.siīr ꝛ tex.in.§.si vo effusa concupiscētia dicit q excludatur cū talibus filijs ꝛ cōcubinis:ꝛ sic exclusionē refert etiā ad filios.Preterea videm⁹ q de seipsis filij sunt odibiles etiaz in his q̄ nō respiciūt patrē:nā lege Mosayca ꝛ canonica sobolē suscepta ex adulterio detestat testāte dño māseres ꝛ spurij in eccl'iam nō intrabūt canone vo vetāte tales ad sacros ordines promoueri vba sunt tex.in.c.p venerabilē in fi.extra q filij sint legi. Ad idē.c. j.de filijs psby.ꝛ.e.ti.c.j.li.vj.ꝛ.c.j.lv.dist.ꝛ.xv.q.ix.cū multe.ꝛ insuper si filij legitimātur nō tollitur vitium paternū:ꝛ tñ q̄ tollit eorū macula sunt habitabiles ad successionē:iō negari pōt q nō sint exclusi etiā eoꝝ odio.l3 eñ non peccauerint:ꝛ ideo h respectu laborāt alieno morbo.d.l.legē.Tñ q̄ eoꝝ origo est corrupta ipsi ēt censent aspersi macula pp quā sunt indigni.ll.pa trocinio.iō nequeūt institui.Et sic possunt saluari rōnes bar.q ēt se fundat ꝑtex.d.l.fi. vbi p3 q vitiū pr̄nū refrenat solū q ad filios.nō aūt quo ad nepotes:ꝛ l3 loquat de naturalib⁹:tñ eadē rō est in naturalibus rōne ptis quā capere nō pñt:ꝓout in spurijs respectu totius qd totū capere nequeūt fm Bar.put ꝛ in.d.l.fi.dicit gl.ordi.fm eū:ꝛ in hāc partē inclinat bal.in.d.l.fi.hāc ēt firmat ibi ang.quā etiā firmat ibi Saly.ꝛ hanc sñiam firmant Ang.Imo.ꝛ Pau.de ca.in.d.§.quid si is.quā ꝛ firmat Pe.de pusio.in.c.lator extra q filij sint legi.ꝛ i cō si.qd inci.si pater h3 filiū spuriū an nepotē natū ex legitimo matrimonio possit instituere:ad qd pau.de ca.inducit tex.in.d.l.fi.dū dicit extēdimus ꝓhibitio.ergo reliquēdi filijs naturalib⁹ nō trahebatur ad nepotes legimos nisi iperator ibi ad nepotes legitios extēderet:vñ ꝓhibitio relinquēdi filijs spurijs q̄ nō repit extēsa ad nepotes legitimos nō debet extēdi ad nepotes legitimos nisi q̄ten⁹ in simili extendit in.d.l.fi.Et per ꝯñs hec est cōis opi.a qua nō est recedendū in decisiuis.Et est benignior ergo amplectenda.arg.l. benignius.ff.de.ll.ꝛ regule in penis in.vj.ꝛ.l.si preses.ꝛ.l.interpretatione.ff.de penis.Nec ob.adducta in ꝯtrīū.Nō.n.ob.ꝑma rō bal. nā nō est verū q vitiū prīs regulr̄ trahat ad posteros:vt p3 in iuribus bar.ꝛ facit.C.ne fili⁹ pro pr̄e in rubro ꝛ nigro.Nec ob.q d̄r de Adā:nā illud ꝓcedit ex dispōne diuina q̄ sua lege clausit portas paradisi toti humane creature.Nō aūt dānat quēpiā ex peccato adā: l3 nō ꝑmiat beatitudine.Ibant aūt ad lymbū nō ad infernū q nō decedebant in ꝓprio pctō:put h dicit sacra pagina.h aūt ptinent ad Theologos.nō aūt ad nos:ꝛ ꝓbat q in terminis nr̄is non trahit illa siītudo p.d.l.fi.Nec ob.q refrenat vitiū paternū:q̄ pōt rñderi q illa nō est sola ratio:l3 etiā q̄ filij sunt odiosi:vt.s̄.oñsuz est tñ posito q illa rō sola esset:ꝛ q pariter illa rō militaret in nepote: tñ nō sequit q extēdat pena.Nā ponamus pro refrenādo adulterio iponi penā centū certe p penā.cc.magis refrenaret ꝛ multo magis p penā psonalē:ꝛtñ ridiculū eēt q pene ille isligerēt ea rōne:q̄ pariter ꝛ fortius refrenarent ita in ꝓposito lex punit parētes ex illicito coitu hñtes filios q ipsis filijs nō possint relinquere pp refrenandū vitiū ipsoꝝ parentū:ꝛ sic afficiunt hac pena certe:l3 magis refrenarent si nec nepotib⁹ possent relinq̄re nō ꝓpea debem⁹ extēdere q nec nepotib⁹ relinquere possint p pdicta put ꝛ ꝓbat p.d.l. fi.inductā.vt.s̄.p Pau.de ca.ał's si ille modus arguēdi admitteretur q̄si sp pene ampliarent:q̄ pene ad coercenda delicta iponunt ꝛ magis coercent p grauiores penas q̄ p leniores vt de se constat. Nec ob.q extremū sapit naturā medij ꝛc.q̄ ꝓcedit quo ad qd non simplr̄ vt probat in.d.l.fi.de natu.li.Preterea mediū p qd puenit ad nepotē est licitū ꝛ sine macula.s.coitus pr̄nus nepos.Iō nepos est legitimus:l3 coitus auitus fuerit illicit⁹.plus.n.attendit cā efficiens ꝓxima q̄ remota:vt ꝛ.s̄.deductū est.Et in terminis ꝓbatur in nepote isto qui legitimus censet ꝛ est ꝓpter legitimū coitū proximum.Nec ob.tex.in.d.§.fi.in auf.qui.mo.na.effi.sui.q̄ l3 verbū illud processerunt forte sui natura sit aptū cōprehendere etiā eos qui mediate non immediate ꝓcedunt.Tamen est etiā apte natuz cōprehendere eos qui imediate procedūt:ꝛ sic est indifferens.ideo cum determinet a verbis illis ex cōplexib⁹ dānatis ꝛc.ꝛ dictio ex denotat causam ꝓximā non remotā.l.non dubiū.C.de legi.ꝛ.l.j.C. si seruus extero.ꝛ per Barto.in.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.et

nauf.et.l.qui liberis.§.hec verba.ff.de vul.ꝛ pup.Nepos enim legitimus nō ꝓcedit ex dānato coitu immo ex licito:q̄ coitus immediatus est licitus.Et sic filio spurio conueniunt verba oia:q̄ vbū precesserunt ꝛ verba illa ex cōplexibus ꝛc.Sed nepoti legitimo ex filio spurio nō cōueniunt illa verba ex cōplexibus ꝛc.merito in eo nō loquitur ille tex.ꝓut econtra dicet ne quispiam filium spuriū procedere ex legitimo cōplexu:licet cōplexus auitus fuerit legitimus certe non:vt ꝓbat in.d.§.fi.ꝛ in.§.sinaūt effusa concupiscentia.ꝛ per totū titulū.ꝛ.C.de na.li.p totū in generalitate sui.ex quo p3 q in hac materia d̄r ꝓcedere ex coitu imediato nō ex mediato: iō ille tex.d.§.fi.induct⁹ p bal.nō facit p:q̄ nō loquit de nepote legitimo per pdicta qd ꝛ declarant verba sequētia neq naturalis nominādus.Iste eñ noiatur dignior quā naturalis:q̄ legitim⁹ ꝛ naturalis.Item subditur q nō est alendus a parentib⁹:imo est alendus a parētib⁹:q̄ a patre ꝛ matre est alendus.Preterea ille titul⁹ tractat principaliter qualiter illegitimi legitimātur.Iste est legitimus nō indiget legitimatione:vñ illa verba que subdunt nec habebit ad pñtem legem participiū nō bene sibi ꝯueniunt huic nepoti:subiecta etiam materia tituli facit q intelligatur de illegitime natis ꝛ non de legitime natis:ꝓut est iste nepos.Item q̄ ille.§. fi.est penalis ꝛ odiosus:ideo restringendus nō ampliādus.ar.regule odia regule in penis in.vj.ꝛ.l.cum quidam.ff.de libe.ꝛ posth.cū simi.Nec obst.qd affectio est ex dānata ꝛ mala radice:quia per hoc solum non vitiatur dispositio.l.affectionis.ff.de dona. Et vitium illud auitum non punitur hac pena vt nequeat relinquere nepotibus legitimis:sed ea pena vt ipsis filijs natis ex illicitis complexibus in quibus concurrit immediatum,vitium paternum ꝛ eorum macula procedens ex illa immediata causa efficiēti:ꝓut superi⁹ est deductum.Nec obst.qd dicit Bal.in.d.consi.qd lex alias posset fraudari de facili.Nam rńdetur q si fieret in fraudē:vt.s.querat filijs spurijs Bar.ꝛ oēs fatentur q nō licerct si de fraude constaret. In casu aūt nr̄o constat de nō fraude ex quo filio spurio iaz defuncto nihil poterat queri.Prout quando nepoti relinquitur cū hoc q patri nihil querat etiā vsusfructus quo casu stamus certo dicit Bar.in.d.cōsi.ꝛ in.d.§.q si is.ꝛ Saly.in.d.l.fi.de natu.lib.ꝛ cōiter sequaces de quibus.s̄.Et longe maior ratio q cesset fraus ꝛ non presumatur relictū contemplatione filij qñ filius ꝛ iam defunctus. Qm̄ qñ est actū q sibi nihil querat cū filius viuus l3 cōmodū pecuniarium nō sentiat:tñ solatiū animi sentiat de bonis filij,put de bonis ꝓprijs.ar.l.isti quidē.ff.qd me.cā.Et etiā pōt sentire cōmodū pecuniarium:q̄ filiū diuitem alere nō tenetur inopem sic.l.si quis a liberis.de li.agno.In casu aūt nr̄o cōstare poti⁹ vr̄ de non fraude ex quo relinquit filijs Alexandri cum hoc q nō queratur etiaz vsusfructus quo casu stamus certo:dicit Barto.in.d.cōsi.ꝛ in.d.§. q si is.ꝛ Saly.in.d.l.fi.de natu.lib.ꝛ cōmuniter sequaces de quib⁹ s̄.Nec est fraus si spurius nihil h3 l3 nepotes nō habeant profecto pater:nihilominus dolebit videns filium remanere pauperē.preterea nō semp cōtingit q subsint nepotes.Nec ob.q lege nō cauet q posset succedere talis nepos quo argumēto vtitur Odof.q̄ satis est q nō reperiat prohibitus:ꝛ sic lege non caueat q nequeat succedere cū regula sit q quilib3 posit institui.d.l.extraneū cu3 si. Nec Odof.se firmat,put dicit bar.nec ob.q nō pōt esse nepos sine stipite ꝛc.q̄ rńdeo q fateor q nō succedit tāq̄ nepos:sed tāq̄ quilibet.put enim posset instituere penitus extraneū q nō h3 ip3 in auū seu in stipitem:ita ꝛ hunc nepotē legitimū.Nec ob.q affectio erga nepotem ꝓcedit ex affectione filij:q̄ put dixi affectio sola nō vitiat sed iūcta cū illegitimitate panamus q instituere vxorem vl' socerū filij spurij vel sodalē vel eū qui maximū beneficiū cōtulit filio spurio:ita q amaret illum solum ꝓpter filiū spurium.Nō tñ institueret vt per eos deueniret ad spurium diceret ne quispiaz sani capitis hanc institutionem nullam.pariter ergo dicamus q dato q diligat nepotes ꝓpter filiū nō vitiet institutio de eis facta:dūmodo nō querat filio.Nec ob.q est pena patris ꝛc.Quia.s̄.est rńsuz q pena est limitata nō trahenda extra suos terminos vt.s̄.latius dixi nō repeto.Nec ob.d.l.si quis incesti.ꝛ auf.ibi posita:q̄ l3 glo.intelligant illa iura generaliter.Tamē est nimium dura interpretatio.sequeretur enim q nullus illicitum coitum perpetrans posset in aliquem testari nisi in certas personas ibi descriptas.s.descēdētes ꝛ ascendentes ꝛ in fratrem et sororem patruum ꝛ amitam nec ab intestato habere posset alium heredē cuius contrariū tot⁹ mūdus obseruat ꝛ cōsuetudo est optima.ll.interpres.l.cū de interpretatione.ff.de.ll.ꝛ.c.cū dilectus.de consue. Et licet glo.intelligant in quolibet vetito coniugio:ita q illa verba vetitiq coniugij intelligit q veniant ampliatiue:tñ multi tenent cōtrarium:ꝓut ibi dicit Barto.ꝛ Bald.ibi firmant contrariā opiñ.ꝛ illa est cōmunis put ibi dicit Saly qui tenet ꝯñiam cōmunē sñiam fm quā illa verba vetitiq cōiugij nō veniunt ampliatiue:sed loquitur de coniugio incestu:qd ꝛ vetitum videt ꝛ fm hoc illa iura nō attingunt casum nostrū cū non sumus in coitu incestuoso:sed in coitu. Preterea illa iura loquunt in cōtrahentibus nuptias illicitas:vnde saltē si tam rigorose intelligeretur q ad quaslibet illitas nuptias traherentur nō deberent trahi ad alios illicitos coit⁹:q̄ pene non sunt

ampliande: sed restringēde p iura vulgaria. Nec ob. qđ quidā dicūt φ mitius punitur illicitus coitus per perpetrat⁹ sub forma matrimonij φ perpetratus citra formam per. l. si adulteriū cū incestu. §. stuprū. ꝛ. §. incestu. ff. de adul. Et ppterea dānant dictā secundā rn̄sionem. s. datam: qꝛ respōdeꝫ φ illicitus coitus sub colore matrimonij initus tūc qn̄qꝫ excusatur. Quando ex errore cōmittitur. ignorantia em̄ non excusat coitū non matrimonialem: qꝛ generaliter p hibitus: ꝛ sic est de genere prohibitoꝝ: sed matrimonialē excusat quādoqꝫ vt ibi. ꝛ in. l. qui contra. C. de incest. nup. qꝛ est de genere p missoꝝ matrimonialis coitus. Nec. d. l. si quis incesti. ꝛ. d. aut. incestas intelligēde sunt in istis nuptijsque ignorātia excusarenꝫ: ar. d. l. qui cōtra. ꝛ. d. §. stuprum. ꝛ. d. §. incestum. Nec ob. auctoritas goff. Bene. Spe. ꝛ Jo. and. qꝛ pro hac parte sunt plures auctoritates φ preualent ꝛ efficaciores rationes. Et maxime in casu nostro in quo est relictū cū hoc φ patri nō queratur quo casu nō loquuntur prefati doc. Unde in casu nostro nō videꝫ disceptatio doc. sed solū quādo sumus in dubio: qꝛ est simplr̄ relictum nepoti sub ptāte constituto filij spurij: ꝛ h̄ de sexto dubio dicta sufficiant.

26 ¶ † Restat rn̄dere ammodo ad vltimum quesitū de quo breuiter me absoluā. nā cōsultius est agere petitione hereditatis φ rei vendicatione cum agens rei vendicatiōe habeat pbare dn̄ium suum vt in. l. in rē acti. ff. de rei ven. in. l. doce. ꝛ. l. fi. C. eo. ti. in. c. cum ecclesia sutrina. de cā pos. ꝛ proprie. ꝛ in. c. j. C. de alie. iud. mu. cā fac. qđ est difficile pbare iuxta ea que hn̄tur in. l. cum res. C. de proba. in petitione hereditatis habebit solū probare se heredem defuncti. s. petri testatoris qđ probabit ostenso testō cuꝫ solo animo adeaꝫ hereditas. l. si auia. C. de iure deli. l. pro herede. ꝛ. l. gerit. ff. de acq. here. ꝛ φ aduersarius possideat rē hereditariā. l. regulariter. ꝛ. l. lꝫ minimū. ꝛ seq. ff. de pe. her. ꝛ φ res remanserit in hereditate: lꝫ nō pbetur φ fuerit ipsius defuncti. l. itē videndū. §. fi. cū. ll. seq. ff. de pe. here. ꝛ sn̄ia mandabiꝫ executioni etiā in rebus nō deductis in petitione: nā sufficiet pbare in executione vt habeꝫ in. l. j. in prin. ff. de eden. ꝛ in. l. diuus. ff. de pe. here. ꝛ h̄ sunt clara nō insistendū.

27 † Item est consultius φ intentare publicianā eo respectu: qꝛ publiciana nō cōpetit non hab ita pri⁹ possessione put ꝛ nō pcedit vsuc. vt. l. fine possessione. de vsuc. cū si. cui vsucapioni cōparaꝫ publiciana. l. eū qui. in pn̄. ꝛ. l. traditionē. ꝛ. l. quecūqꝫ. in pn̄. ff. de publi. ꝛ. §. alie insti. de ac. ꝛ ideo vbi titulus solus est sufficiens ad trāsferendū dn̄ium sine possessione non est sufficiēs ad trāsferendū, quasi dn̄ium ꝛ publicianā: prout voluit Spe. in ti. de loca. §. nūc aliqua ver. lviij. ꝛ Jo. an. d. Ant. flo. Jmo. et. d. Nico. c. ij. de cōsue. ꝛ bar. ꝛ Bal. in. l. j. in fin. cū. ll. seq. ff. de pub. Itaqꝫ cū dict⁹ alexāder nō acceperit pri⁹ possessiōem rerū qs possidet Bhin⁹ succūberet in publiciana cui etiā obstaret qđ hꝫ in. l. nihil. C. p suo. ꝛ in. l. ij. ff. p herede iūcta rl'a iā dicta. d. l. ex eū q. ꝛ. d. l. traditionē nō insisto. Insup magis expedit intentare interdictuꝫ quoꝝ bonoꝝ in quo nō reqrunꝫ ita exquisite pbationes, put in petitione hereditatis: vt no. p bar. ꝛ doc. in. l. j. C. quoꝝ bonoꝝ seu intentare remediū. l. edicto. C. de edict. diui adri. tol. ex quo hꝫ testm̄ nō abolitū nec cancellatū nec aliqua sui parte vitiatū de quib⁹ remedijs plene habetur in dictis iuribus. Laus deo.

¶ Summariū super cōsilio. ij.

¶ Consilium. ij.

In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ † Circa primum de quo queritur: scilicꝫ an 1 heredes dicti picciōi teneanꝫ ꝛ obligati sint ad faciē dum fieri instrumentum venditionis per dictos fratres sancti Augustini fm̄ formam dicti instrumenti videtur prima facie dicendū φ nō: ex eo qꝛ dicta promissio φ fratres faciēt instrumētū ꝛc. vr̄ esse promissio facti alieni ꝛ promissio facti alieni nō tenet. l. stipulatio. i pn̄. ꝛ. §. quesitum. ꝛ. l. inter stipulantem. in pnc. de ver. obli. ꝛ. §. si quis aliū insti. de inutili. stip. ꝛ dato φ cōtineret factū suū nō vr̄ φ contineat factū heredū. Nā dictū instr̄m cōtinet plura capl'a: ꝛ in illis in quibus dicti cōtrahentes. s. piccion⁹ ꝛ mācinus voluerūt heredes piccioni obligari id expresserūt dicendo p se suisqꝫ heredib⁹: vt pꝫ in prin. instr̄i ꝛ circa mediū dum promittit suscipere in se iudicium: ꝛ ideo cum in capitulo in quo promisit facere ꝛ curare φ dicti fratres ꝛ conuentus ecclesie sancti Augustini facient instrumentum vēditionis de iure valiturum de dicta terra non fecerint mentionem de heredib⁹ videtur φ noluerint heredes obligari: qꝛ si voluissent in illo capitulo prout in alijs expresserūt. argumē. c. ad audientiam. de decimis. ꝛ. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. hered. Et facit quia aliud est factum vnius aliud factum alterius.

2 † Et pactum personale non transit ad heredes. l. iurisgentium. §. pactoꝝ. ꝛ. l. quod in futurum. ff. de pac. Et ideo cum ipse piccionis promiserit facere ꝛ curare: ꝛ sic factum suum ꝛ nō pmiserit factum heredum videtur φ dictum pactum non transierit ad heredes: ꝛ cōsequēter lꝫ hodie dicti heredes interpellati nō facerent ꝛ curarent φ dictum instr̄m fieret: nihilominus non videtur eē eis aliqd imputandū nec obligari ad interesse vel ad penam dupli in dicto capitulo contentam.

3 † Nec etiā videꝫ esse dictis heredibus imputandū: ex eo qꝛ dictus piccionus nō fecerit ꝛ curauerit φ dictū instr̄m fieret dum vixit: attento φ nō presupponitur φ fuerit interpellatus: ꝛ sic non videꝫ φ fuerit in mora que constituitur per interpellationē hoīs vel diei in obligatione adiecti. l. si ex legati causa. ꝛ. l. qui rome. §. coheredes. ff. de verbo. obli. ꝛ. l. mora. ff. de vsuris. ꝛ. l. magnam. C. de contrahen. ꝛ commit. stipula. ꝛ. l. ꝛ si post tres. ff. si quis cautio. cum simi. Dies autem non fuit adiect⁹ in dicto contractu vt ex eius lectura apparet ꝛ non apparet de aliqua interpellatione ꝛ nō presumiꝫ:

4 † qꝛ facta nō presumunꝫ. in. l. in bello. §. facte. de captiuis. ꝛ. l. ei qui dicit cum concor. ff. de probat. Et consequenter si cessauit mora videꝫ qđ nō successerit obligatio ad penā vel ad interesse cū succedat in illis obligatio post moram. l. si penum. qn̄ dies leg. ce. ꝛ. l. fideiussor obligari. §. fi. de fideius. ꝛ. l. si stipulatus fuero. ꝛ. l. j. ff. de penu. le. ꝛ. l. stipulationes nō diuidūtur. §. celsus. ꝛ. §. fi. ꝛ. l. si insulam fieri. de ver. obli. ꝛ. l. rō. §. per venditorē. ꝛ. l. si sterilis. §. cū per venditorē. ff. de act. emp. ꝛ per Bar. in l. ita stipulatus el forte. ver. sabinus in. vij. ꝫrio. ꝛ in. vj. q. princi. de ver. obli. ꝛ p gl. ꝛ doc. in. l. si post tres. ff. si qs cau.

5 † Preterea dictus emptor videꝫ habuisse notitiā φ dicta res vendita subiacebat restitutioni sub cōditione si alienabiꝫ: ꝛ ppterea voluit sibi in instr̄o p uideri. Nā si nō habuisset notitiā de dicto onere nō apposuisset in instr̄o illud pactū φ dictus piccionus faceret φ dicti fratres ꝛ conuentū dicte eccl'ie facerent instr̄m vēditionis: ita φ ipse mancinus efficiaꝫ verus dn̄s dicte terre exponēdo causam: qꝛ dr̄ φ in casu quo alieneꝫ dcā terra deuoluaꝫ ad dictā eccl'iam sanc. Augu. ꝛ qn̄ quis sciēter emit rem subiectā oneri restōnis nō pōt agere ad duplā quātūcūqꝫ fuerit illa stipulatus vt est expressum in. l. fi. §. emptor ibi. nec dupli stipulatione nec melioratione locū hn̄te. C. cōia de leg. ꝛ est ibi speciale put ibi dicit bar. ꝛ ppterea nō ob. l. fratris in fi. C. cōia vtriusqꝫ iu. vbi sciens fundū alienū seu alteri obligatū habꝫ regressum de euictione si per stipulationē vel pactū sibi puidit qđ et notat glo. in. l. si fundū. C. de euic. ꝛ satis probat ibi tex. Nam dicta iura procedunt regulariter fallit in casu. d. §. emptor. Naꝫ si ibi est speciale prout dicit bar. ergo in cōtrariū est ius cōmune. l. j. in fi. ff. ad municipales. ꝛ. l. j. C. de thesauris libro. x. cum si. Et propterea videtur quod licet dictus mancinus fuerit sibi stipulatus duplam nihilominus illam exigere non possit per text. dicto. §. emptor cū presupponatur φ dicta res vendita ex vltima voluntate erat relicta dicto conuentui sancti Augustini casu quo alienaretur: ꝛ sic videꝫ φ sim⁹ in proprijs termis. d. §. ēptor.

6 ¶ † His tamen non obstantibus in contrarium arbitror esse indubitatam iustitiā. Nā licet in dicto capitulo de quo nunc agitur non fiat mentio de heredē de nihilomin⁹ persona heredis subintelligitur: qꝛ semper in cōtractibus censetur subintelligi persona heredis. l. si necessarias. §. de vendendo. ff. de pig. acti. ꝛ. l. stipulatio ista. in princ. versi. sed si adijciat. ꝛ. §. sicut autem. ff. de verbo. obligatio. ꝛ. l. si pactum. ff. de probatio. immo subintelligeretur etiam si esset adiecta dictio taxatiua prout sentit Barto. in summario. d. l. stipulatio ista. in pncipio. Et ad hoc illū tex. vt singularē allegat Bal. in. l. fi. C. de actio. empti. ꝛ facit qđ no. per glo. ꝛ bart. in. l. cū seruus. in princi. de condi. fur. ꝛ per Bal. in. c. j. qui successores teneatur. Licet hoc nō sit expeditū per ea que tradunt Bar. ꝛ Jmo. in. l. si sic. el secūdo. de verbo. oblig. ꝛ nō insistendum: qꝛ non pertinet ad casum nostrum in quo nulla fuit adiecta dictio taxatiua. Unde lꝫ ipse piccionus non fcā mētione de heredib⁹ pmiserit agere ꝛ curare ꝛc. Nihilominus si ipse nō fecit ꝛ curauit φ instrumētū fieret tenentur heredes facere ꝛ curare φ fiat. qꝛ promissio facti affirmatiui trāsit ad heredes etiaꝫ si de heredib⁹ nō sit facta mētio saltē si factū illud nō exigebat industriam psone per iura palle. ꝛ melius probat tex. in. l. veteris. C. de cōtrahen.

contrahen.⁊ committenda stipulat.⁊ ibi casus:⁊ ita ibi firmãt pe.
Cyn.Baldus⁊ docto.⁊ Bartol⁹.⁊ docto.in dicta.l.si sic in fine.ad
hoc etiam quod habetur in.l.inter artifices.ff.de fideius.⁊ in.l. ne-
mo est qui nesciat.ff.de duobus reis.Et propterea cum dicti here
des debeant facere ⁊ curare ꝙ dictum instrumentum fiat si requisi
ti ⁊ interpellati a dicto mancino id non facient incidunt in penaꝫ
promissam cum tunc constituantur in mora faciendi:attẽto quod
prout supradictum est ipsa principalis promissio transit in heredẽ
et pena committatur ex mora nõ faciendi id quod fieri erat ꝓmis-
sum concludendum est qd ipsi heredes inciderint in dictam penã
7 duple non obstantibus adductis in contrarium.† Non enim ob.
prima ratio in contrarium adducta:quia dictus piccionus nõ ꝓ-
misit factum alienum.Sed acturum ⁊ curaturum ꝙ alius faciet:
nam tunc promissio tenet vt probat text.in.l.quotiẽs quis.de ver.
obliga.⁊ not.glo.Bar.⁊ doc.in.d.l.stipulatio ista.in prin.Preter-
ea licet regulariter promissio facti alieni non teneat si adijciat pro
missio pene in casu quo non fiat valet ipsa promissio ꝓut est expres
sum in.d.l.stipulatio ista.in princ. ⁊ insti.de inuti.stipulati.§.Vsa
vice prout in simili stipulatio facta alteri non tenet.d. l.stipulatio
ista.§.alteri.⁊ insti.de inuti.stipu.§.si quis alij.⁊.§.alteri. ⁊ tamen
valet stipulatio pena subiecta stipulationi alteri facte prout est ex
pressum in.§§.alteri.Nec obstat secũda ratio in contrarium addu
cta:qꝛ licet in dicto pacto seu stipulatione qua promittitur ꝙ fiet
dicta venditio per dictos fratres non fiat mentio de heredibus:ta
8 men subintelligitur.d.l.veteris cum similib⁹.†Nec obstat ꝙ in pre
cedentibus capitulis fit mentio de beredibus ⁊ nõ in isto vt in con
trarium deductum est.Nam respondetur ꝙ immo id quod in pri-
mis capitulis promisit piccionus pro se ⁊ heredibus prestat conie
cturam ꝙ etiam in isto capitulo censeatur voluisse etiam pro here
dibus promisisse potiusꝙ̃ si nunꝙ̃ de heredibus mentionem fecis-
set.Nam id quod contrahens solitus est facere prestat argu.⁊ con-
iecturam ꝙ in dubio censeatur velle facere:lꝫ nõ expresserit.l.si ser
uus plurium.§.j.ff.de leg.j.⁊.l.qui semisses.ff.de vsu.⁊.l.vel vniuer
sorum.ff.de pig.acti.etiam ex precedentibus sequentia declarãtur
vt.d.§.fi.⁊.l.qui filiab⁹.eo.ti.⁊.l.heredes palam.§.sed si notã.de te
sta.⁊.l.si legatorum.de legat.ij.Item dicta in precedenti capitulo
plerũqꝫ censentur repetita in sequenti.l.nam ⁊ si magistratus.§.fi.
ff.ad.l.aquil.⁊ insti.eo.titu.§.hoc tamẽ capite.⁊.l.in repetendis.et
quod ibi per Bar.de leg.iij.⁊ per eũdeꝫ in.l.pretor ait.§.eritqꝫ hic
differentia.ff.vi bo.rap.⁊ in.l.seie.§.gaio.ff.de fun.instru.⁊ sic illa
consideratio in contrarium adducta:facit pro non contra:⁊ ita de
prehenditur ex serie ipsius instrumenti ꝙ contrahentes in aliqui-
bus casibus omiserunt mentionem facere de heredibus piccioni:
quia putabant sufficere expressisse in precedentibus: prout satis
aperte demonstratur in sequenti capitulo vbi dictus piccionus ꝓ
misit omnia ⁊ singula in ipso instrumento contenta attendere ⁊ ob
seruare sub pena ⁊ ad penam dupli dicte quantitatis. Nam nemo
recti iudicij diceret ꝙ vigore dicte clausule non obligentur etiã he
redes:maxime qꝛ si refert etiam ad ea capitula ⁊ promissiones in q
bus erat promissum etiam pro heredibus.Unde nemo in dubiuꝫ
refricaret:quominus quo ad illa capitula censeatur in ista vltima
clausula promissa obseruantia etiam pro heredibus:⁊ si quo ad il-
la capitula heredes subintelliguntur in isto vltimo capitulo: ita
etiam debent subintelligi quo ad alia:vt sic vna determinatio plu-
ra determinabilia determinans pariter illa determinet:prout ĩ du
bio decet.l.iam hoc iure.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.in testamento.C.d te-
sta.mili.⁊.l.hereditatem.⁊.l.quamuis.C.de impub.⁊ sic censeatur
etiam conuentum ꝙ heredes piccioni facient ⁊ curabunt ꝙ frẽs ⁊
conuentus dictum instrumentum venditionis facient per predi-
9 cta.†Nec etiã ob.d.§.emptor.tertio loco in contrarium adduct⁹
ex pluribus.⁊ primo quia negatur qd dictus mancinus habuerit
notitiam ꝙ dicta res vendita pertineret ad dictos fratres nisi ali-
ter de scientia apparet que non presumitur.l.verius.ff.de proba.⁊
c.presumitur ignorantia.de regu.iu.in.vj.⁊.l.fi.ff.pro suo.Nec ver
ba instrumenti probant scientiam:qꝛ nõ asseritur in dicto instru-
mento ꝙ dicta res vendita pertineret ad dictos fratres ⁊ conuen-
tum sancti Frãcisci:sed ꝙ ita dicit nec sequit mancinus.ita audiuit
ergo scientiam habebat.potius aũt innuitur ꝙ titubabat ⁊ ĩter sci
re ⁊ titubare lõga est differẽtia vt de se constat.⁊ no.gloss.in rubri-
ca.de iur.⁊ facti igno.Dato aũt sine preiudicio veritatis ꝙ dictus
mancinus habuisset notitiam rem venditam pertinere ad dictos
fratres:nihilominus iuuaretur dicta stipulatione qua sibi ꝓmis-
sum fuit ꝙ fiet instr̃m venditionis ⁊ ex stipulatione duple q̃ sub-
nectitur cum regulariter pacta ⁊ stipulationes sint seruanda ꝑ iu-
ra vulgaria:⁊ etiam in specie interposite a scienter emente rem alie
nã.d.l.si fratres.⁊.d.l.si fundũ.⁊ no.glo.in.d.c.ad audientiã.⁊ doc.
10 in aut.qui res datas.C.de sac.san.eccle.†Nec ob.d.§.emptor.quia
ibi est speciale in promissione duple ꝓmisse in casu euictionis.ergo
in alijs promissionibus in cõtrariũ est ius cõmune.d.l.j.ad munici
pales cũ si.Unde non est trahendus ille casus ad casum nostrũ.ar.
l.ius singulare.⁊.l.quod vero ꝯtra.ff.de.ll.⁊ in regula que a iure cõ
muni exorbitãt in.vj.Presertim cũ sit euidẽs rõ differentie.Nam

istud pactum in vẽditione rei aliene adiectũ qd dñs ratificabit vẽ-
ditionẽ vel simile instr̃m faciet ad reqsitionẽ ipsius emptoris vide
tur multũ laudabile ⁊ excusat ipsum emptorem si emit rẽ alienam
sperans vigore dicti pacti ꝙ dñs sil'r vendet seu venditionẽ ratifi-
cabit nõ sic in ꝓmissione euictionis:qꝛ nõ debebat emere si puta-
bat prout putare debebat rem fore euincendã merito ⁊c. ꝑterea.
d.§.emptor.loquitur qñ emptor emit a rogato alteri restituere ip
sam rẽ quã emit:quo casu inducitur cõtra ip̃m venditorẽ ꝙ teneat
ad p̃tij restõnẽ:lꝫ simpl'r vẽdiderit nec aliquid vltra ꝓmiserit ꝓut
ibi est exp̃ssum nec est ita expeditũ in alijs emptorib⁹ sciẽter emẽti
bus rem alienã:nã glo.in.c.ad audiẽtiã.de reb.eccle.non alie.dicit
ꝙ regulariter emẽtes vel cõducentes scienter res alienas nõ hñt
re euicta actionẽ etiã ad repetẽdum p̃tiũ nisi in casu.d.§.emptor.
Et sic vult ibi esse spãle ꝓ emptore ꝙ pretiũ possit recuperare.Un
de nõ mirum si aliud inducitur contra eũ:vt nõ possit agere stipu-
latione ad duplam vel ad meliorationes etiã si sibi fuerint ꝓmisse.
ar.l.eũ qui.ff.de iureiur.in casu aũt nostro dictus piccion⁹ nõ erat
obligatus:qꝛ nõ noiatus vt audio in dicto testõ:⁊ ꝑpterea non su-
mus in terminis.d.§.emptor.Licet in hoc vltimo nõ faciã magnũ
fundamẽtũ:attento ꝙ non vidi testm̃ in quo res legatur dicte ec-
clesie san.Francisci cũ onere de quo in dicto instr̃o fit mẽtio:qꝛ pos
sibile esset ꝙ dict⁹ piccionus fuerit institutus heres in dicto testõ:
11 tamen remanẽt alie rõnes.s̃.adducte si ista deficeret.†Et insuꝑ lꝫ
in.d.§.emptor vitietur stipulatio duple põt nihilominus instari
ꝙ validet iuramẽto cũ regula sit ꝙ iuramentũ appositũ suꝑ ꝯctu
de iure inualido illũ validet si põt sine dispẽdio salutis eterne ꝑua
ri.c.cũ cõtingat.de iureiur.⁊.c.lꝫ mulieres.e.ti.li.vj.⁊ aut.sacr̃a pu.
C.si aduer.vẽ.⁊.c.ꝗuis.de pac.in.vj.Et lꝫ iuramẽtũ nõ trãseat ad
heredes iurãtis.c.veritatis.de iureiurã.tñ qñ ꝯctũ validat operatur
ꝙ virtus ipsius ꝯctus ꝑ iuramẽtũ validati transeat ad heredẽ:ꝓut
tenent doc.cõiter oẽs in.d.aut.sacr̃a pub.⁊ in.d.c.cũ contingat.et
sil'r idẽ dõm est quando iuramẽtũ tendit ad obseruantiã contract⁹
validi de se:qui tñ poterat aliquo remedio oppugnari:vt pꝫ in.l.
j.C.si aduer.ven.⁊ in.d.aut.sacr̃a pube.⁊ ex his que habentur in.l.
ij.C.de rescin.ven.⁊ in.c.cũ cãm.⁊ in.c.cũ dilecti extra.eo.ti.Et hoc
nisi qñ ꝯctus vitiatur odio iurãtis.Nam tunc licet iuramentũ sit a
iurante obseruandũ:tñ nõ firmat ꝯctum:neqꝫ nocet heredi:prout
habetur in.c.j.⁊ in.c.debitores.de iureiur. ⁊ in.c.significãte extra
de pig.⁊ no.Bar.in.l.si quis pro eo.de fideius.⁊ doct.cõiter oẽs in
d.aut.sacr̃a pub.⁊ in.d.c.cum contingat.⁊ ad istud mẽbrũ fortasse
posset adaptari casus.d.§.emptor.⁊ tunc ista responsio nõ esset tu
12 ta.†Sed tenendo ꝙ ideo stipulatio duple vitiet̃ spãliter in illo ca
su:qꝛ aliud in fauorẽ ipsius emptoris inducit̃ dicta rñsio ꝓcederet:
et satis ꝑsuadẽda videt̃ ista rõ:qꝛ nõ videt̃ ꝙ sit magis odiosus sciẽ
ter emẽs illo casu ꝙ̃ ali⁹ qui scienter emit rem oĩo alienã:⁊ maxime
qꝛ.d.§.emptor.loquitur etiã eo casu quo quis emit rẽ a vero domi
no sciẽs rem nõ esse alienã ⁊ putans nõ futurã alienam:qꝛ forte spe
rat deficiendam esse ꝯditionẽ ⁊ nõ purificandã.vnde lex nõ dꝫ euꝫ
habere odio eo casu quo nõ habet odio eũ qui sciẽter emit rẽ oĩno
alienã:prout nõ hꝫ quo ad istos terminos.s.quando talis emptor
stipulatus fuit euictionẽ vel duplam:ꝓut supius dictum est.Unde
alia rõ vr̃ mouisse iurislatorẽ in.d.§.emptor ꝙ̃ odiũ emptoris.⁊ sic
militat ratio.d.l.eũ qui.in prin.retenta.s.illa opinione qd scienter
emens rem alienam nõ habeat regressum ad pretium etiam aduer
sus venditorem scienter vendentem quam opinionẽ tenuerũt lau
rentius Uincẽtius Goffre.Inno.⁊ Pe.de perusio ⁊ Florentinus
in.d.c.ad audiẽtiam.⁊ ipse Inno.⁊ Joã.cal.in.c.si quis presbyte-
rorum.eo.ti.⁊ Joã.de deo in cañ.vulterane.xij.q. ⁊ gl.in.l.iubem⁹.§.
sane.C.de sacrosan.eccle.⁊ in aut.de non alie.§.si quis igitur iura-
uerit.⁊ in.l.quẽadmodũ.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.⁊ Jac.butriga. in
d.§.sane.Et idem tenẽt Raph.⁊ Pau.de ca.in dicta aut.qui res.
et Saly.ibi allegans.§.potest versi.vniuersas.xv.q.iij.⁊.l.vniuer-
sas.C.ne rei dominice vel templorũ dicẽs cañ.idem velle⁊ hec opi.
est in pratica seruanda.Saltem in foro canonico seu in terris eccle
sie cum cõmuniter maxime a canonistis approbet̃ ꝓut dicit Imo.
in.d.c.ad audiẽtiã.Et hoc idem approbant Bar.Saly. Rap.ful.
et Pau.de cast.in.d.§.emptor volentes esse speciale in casu illi⁹.§.
approbantes primam ⁊ secundam opinionem gl.⁊ dicunt Saly.
et Pau.ꝙ secũda opinio est ratio prime vel est eadem cum prima
s̃m Rapha.fulg.qd facit ad id qd dixi supra circa iuramẽtũ.Con-
cludendũ est igitur ex predictis ꝙ dicti heredes ad requisitionẽ di
cti mancini tenẽtur facere ⁊ curare ꝙ dicti fratres dicte ecclesie san
cti Frãcisci faciẽt instr̃m venditionis s̃m formam dicti instrumẽti
et ꝓmissionis facte per dictũ piccionũ:⁊ si nõ facient poterunt cõ
13 ueniri ad penam duple in dicto instrumento appositam.† ¶ Cir
ca scdm autẽ de quo queritur an teneantur ad suscipiendam defen
sionem dicte litis:⁊ in casu quo fuerit euicta teneãtur de euictiõe
ad interesse vel ad penam in contractu appositam.Est enim ani-
maduertendum quod licet dictus piccionus promiserit in se iudi-
cium suscipere ⁊ rem venditam defendere:ac etiam ipsum mãcinũ
et eius successores in possessione ⁊ proprietate rei vendite defende
re ⁊ manutenere suis sumptibus ⁊ expensis:nihilomin⁹ nõ ꝓmisit

aliquid in casu euictionis. Ideo si contingit rem euinci non videtur ꝙ dictus mancinus habeat regressum de euictione aduersus dictum piccionum. Cum videatur scienter emisse rem alienā ⁊ non prouiderit sibi de euictione per. d. l. si fundū. ⁊. d. l. si fratres. et per not. in. d. c. ad audientiā: ⁊ prout. s. dictum fuit esse communē opi. ꝙ scienter emens rem alienam: nō habeat regressum de euictione etiam ad pretium per generalitatem dictorum iurium. Et quia in pari causa turpitudinis deterior est conditio petitoris: vt in regula in pari in. vj. ⁊ in. l. cum par. ff. de regu. iur. ⁊ in. l. iiij. ff. de condi. ob turpē causam. cū simi. ⁊ per. d. l. vniuersas per que iura doc. communiter firmant istam opiū. prout ⁊. s. dictum est.

14 † Sed nō obstātibus predictis dicendū est ꝙ dictus piccionus qui promisit suscipere in se iudiciū quod moueri contigerit cōtra dictum mancinū. Et ipsum defendere suis sumptibus ⁊ expensis ⁊ dictam rem venditam defendere ⁊ disobligare ⁊ in pacem ponere est obligatus ad obseruantiam predictorum etiam presupposito ꝙ dictus mancinus habuerit plenam notitiam ꝙ dicta res erat aliena cum venditor teneatur emptori scienti rem alienā obseruare id quod eis specifice promisit per. d. l. si fundum. ⁊. d. l. si fratres. ⁊ prout. s. pluries dictum est. Unde sine dubio tenetur ad obseruandum hanc conuētionem per ea que diximus in precedēti dubio que possent etiā in hoc dubio pariter adaptari. Et etiam dici potest ꝙ dictus mancinus nō habuit scientiā rei aliene nisi aliter probaretur prout et. s. probatum est. Et ista ꝓmissio fuit facta ꝑ dictū piccionū pro se et suis heredibus ⁊ successoribus: vnde non est dubiū ꝙ transit ad heredes: ⁊ sic dicti heredes sunt obligati ad faciendū predicta. Et si non facient interpellati obligant̃ ad interesse. q: in obligationibus facti post moram succedit obligatio ad interesse. d. l. stipulationes non diuidunt̃ ver. celsus. ⁊. §. fi. ⁊. d. l. ita stipulatus. ⁊. l. fi. ff. si quis in ius vocā. non ie. cū si. Et propterea dicti heredes si non defendent dictum mācinum: ita vt dicta res ab eo nō euincatur habebunt resarcire dicto mācino quantū sua intererit ipsū fuisse taliter defensum ꝙ dicta res vendita non fuerit ab eo euicta: ⁊ si condēnaretur forte ad fructus perceptos etiā in eo versabitur suū interesse: et sic in effectu dicti heredes tenent̃ de euictione ad omne dānū ⁊ interesse reficiendū dicto emptori. Nec per appositionē pene impeditur exactio interesse per. l. predia. ff. de act. emp. et. l. si quis a socio cum l. seq. ff. pro socio. ⁊. l. duo societatem. ff. eo. ti. Nā in cōtractibus bonefidei onerosis in dubio pena adiecta non nouat primitiuā obligationē ad interesse: maxime hodie ꝑ dicta iura. ⁊. l. fi. C. de noua. prout not. Barto. ⁊ docto. in. d. l. ita stipulatus. ⁊ in. l. si pacto quo penā. C. de pac. et in. l. rescriptum. §. si pacto. ff. eo. titu. Intrepide itaqꝫ concludendum est absqꝫ vlla dubitatiōe ꝙ dicti heredes sunt obligati postꝙ̄ mota est lis ipso mancino iudiciū in se suscipere. ⁊ ipm mancinū defendere ⁊ manutenere in possessiōe ⁊ proprietate dicte rei vendite ⁊ defendere dictam rem ꝙ ab eo non euincatur in toto nec in parte: ⁊ si hec non fient sunt obligati ad resarciendum omne ⁊ integrum interesse dicti mancini: ⁊ sic re euicta erunt idem astricti ad resarciendum ipsius rei estimationem: ⁊ omē aliō suum interesse per. s. dicta dūmodo dictis heredibus notificet dictam litem motam dictus mancinus eosqꝫ requirat vt eū defendant seu predicta conuenta obseruent per id quod habetur in. l. j. de pericu. et commo. rei vendi. et attentis verbis dicte promissionis ibi simplici verbo ipsius mancini. Poterit etiam dictus mancinus petere medietatem pene dupli sibi promissam casu quo omīa ⁊ singula supra dicta non obseruarentur. Est tamen aduertendum ꝙ non poterit vtrūqꝫ exigere. s. penam ⁊ interesse nisi quatenus plus est in vno ꝙ̄ in altero per. d. l. si quis a socio cum sequenti. ⁊. d. l. predia. ⁊ que habentur in dictis iuribus: ⁊ in similibus. s. adductis. ⁊ in. l. cū proponas. C. de transac. ⁊ in. l. qui fidem. ff. eodem tit. Et hoc clarum si plus est in interesse quā in pena. Si tamen plus esset in pena cōuēta quā in interesse similiter est clarum de iure ciuili: quia non inspicitur an intersit vel quantū intersit quando de directo venit̃ ꝯtra promissionem. l. stipulatio ista. §. alteri. de verbo. obli. ⁊. §. alteri insti. de inutili. stip. ⁊. l. si quis rem. de arb. ⁊ in aut. de iudicijs. §. quia vero cognouimus. ⁊ in. l. fi. ff. de preto. stipu. ⁊ not. glo. Bar. ⁊ Bal. in. l. ex quacunqꝫ. C. si quis in ius voc. non ie. ⁊ doc. in. d. §. alteri. et late per Bar. ⁊ doc. in. l. ij. §. fi. cum. ll. seq. de verbo. ob. De iure aūt canonico dubitatur per. c. suam. de penis: ⁊ sunt opi. pro ⁊ contra. Tū cōmunis opi. videtur esse ꝙ etiā de iur̃ cañ. pene exigi possint etiam vltra quā intersit: quia non est inducenda discrepantia inter ius canonicum ⁊ ciuile. arg. c. cum expediat iura iuribus concordari. de elec. lib. vj. ⁊. l. vnice. de inoffi. dotibus. ⁊ que habentur per docto. in. c. j. de noui operis nuncia. Nam. d. c. suam loquitur in episcopo patet ibi dū dicit non decet pontificalis modestia ⁊c. Unde nō videtur trahendum saltem ad laicos ad correptionem iuris ciuilis vnde licet Hostien. ⁊. d. Ant. in. c. dilecti extra. de arbi. videant̃ gñaliter velle ꝙ de iure canonico pene non exigantur a clericis vltra ꝙ̄ intersit per. d. c. suam. Tamen contrarium voluit Inno. in. d. c. suā quem sequitur Panor. ibi. ⁊ in. d. c. dilecti. qui videtur dicere hanc esse communem sententiam. Et idem videtur tenere Imo. in. d. c. dilecti. Tū in laicis concordant Inno. Hosti. Imo. ⁊ Panor. vbi supra. ⁊ Imol. in dicto. §. alteri. quod pene exigi possint vltra quā intersit: ⁊ ita tenendum arbitror per predicta in casu nostro cum simus in laicis. ⁊ ad. d. c. suam dantur per docto. ibi varij intellectus etiam in clericis ex quibus possunt varie responsiones dari quas causa breuitatis omitto. Et maxime quando aliter non probaretur quantitas interesse sine dubio pena effectualiter insolidū exigeretur: quia pene plerumqꝫ apponuntur sub certa quantitate ne quis postea fatigetur in probatione quantitatis interesse vt ꝓbat text. in dicta. l. fi. ff. de preto. stipula. et dicitur tunc interesse conuētum vt per Barto. ⁊ docto. ibi. ⁊ nihilominus gloss. ⁊ Barto. ibi et ceteri appellant penam. Et satis potest dici pena cum ex parte ꝓmittentis sit pena: licet ex parte stipulantis sit interesse: quia debetur etiam si promittenti nihil. l. j. §. si plures. ff. de eo per quē factum: ⁊ quod per glo. ibi. ⁊ in. l. si quis id. §. fin. ff. de iurisdi. om. iudi. cum si. ⁊ licet sit promissum duplum quantitatis promisse ꝓ pretio non apparet quod in aliquo excedat quantitatem interesse futuri. Nam interesse ne res euincatur potest interesse nedum in duplo: sed etiam in quadruplo. Naꝫ res poterat longe plus valere ꝙ̄ pretium conuentum: prout ⁊ innuitur contigisse in casu nostro ꝓpter clausulam in instrumento appositam ibi sciens etiam ipse vēditor dictum rem plus valere pretio supradicto totum quod plus videlicet pure libere simpliciter ⁊ irreuocabiliter dedit ⁊ donauit eidem emptori: ⁊ si in se non valebat plus potest plus valere ēptori iuxta id quod de pretio singulari ⁊ cōmuni tradunt Bartol. et docto. in. l. vnica. C. de sen. pro eo quod interest. Item si tunc valebat plus etiam emptori poterat sperari plus interesse in futurum propter meliorationem que fieri possunt: ⁊ etiam quia pretia rerū variantur ex tempore. l. pretia rerum. ff. ad. l. falcid. ⁊. c. in ciuitate. et. c. nauiganti. de vsur. ⁊ propter fructus ad quos potest emptor condemnari: quorū estimatio potest excedere pretium rei conuentum in triplo ⁊ in quadruplo que omnia forte occurrere possunt in casu de quo agitur. Nā prout audio dicta res vendita tempore venditionis erat pro maiori parte inculta ⁊ industria ⁊ forte sumptibus emptoris est reducta ad culturam ⁊ magnam fructuū quantitatem redegit ex dicta re empta dictus mancinus: ita ꝙ magnū est suum interesse ꝙ fuisset sibi factū vel fieret similiter instrumentum venditionis per dictos fratres cum consensu ⁊ voluntate eorum de quibus in instrumento vēditionis fit mentio: ⁊ similiter ꝙ defendatur disbrigetur ⁊ ponatur in pace in dicta re: adeo ꝙ non euincatur: sed pacifice illam detineat. Ita ꝙ quantuncunqꝫ petat duplum: ex eo quia dictū instrumentū venditionis nō fiat ⁊ aliam medietatē dupli: ⁊ sic simplū: quia alia promissa sibi non obseruentur. Non apparet alio nō docto ꝙ pena excedat interesse.

15 † Dato autem ꝙ excederet nihilominus peti potest per predicta ⁊ non solum in foro contentioso de quo agitur: sed etiā in foro poli. Nā licet dicatur ꝙ pene non debeātur in foro cōscientie. c. fraternitas ꝟm vnā lect. xij. q. ij. prout ⁊ voluit. d. Anto. in. d. c. suam. quod ⁊ tenent do. Anto. Ioan. de imol. in. c. fin. de prescrip. ⁊ Panor. ibidē adducens no. per Hosti. in summa de penis. ⁊ per glo. in. c. cum secundū. de hereti. lib. vj. Et ex hoc inferūt prefati doctores ꝙ sciēs se obligatū ad penam prescribit etiam de iure cano. cū non peccet nolendo illā soluere ꝟm eos. Tamē dicendū est ꝙ potest peti ⁊ exigi ⁊ exacta retineri cū bona consciētia etiam vltra ꝙ̄ in vero intersit. Nam ex quo conclusum est ꝙ de iure canonico sunt exigibiles in foro fori etiā quando appareret ꝙ nō interesset intantum oportet fateri ꝙ nō sit contra conscientiā illam exigere cū ius canonicū nō permittat que nutriunt peccatū. c. qui omne. de prescrip. c. literas. versi. porro. de resti. spo. ⁊. c. quanto. ⁊. c. ex parte. ⁊. c. fi. extra de cōsuetu. cū infinitis simili. Et do. Ant. in prohemio decreta. ꝙ materia iuris canoñ. est statuere bonū ⁊ equū in deū. Et dicūt ibi doct. ⁊ Ioā. mo. in proe. vj. libri ꝙ ius canonicū tendit ad dirigendū vitam hominū in deū principaliter differt a ciuili: q: tendit ad vitam politicā quo ad presens seculū. Et ideo ꝙ fit lege canonica permittente nō est peccatū. xxiiij. q. iij. qui peccat: nā canones: ⁊ sic ius cano. dicitur esse constitutū instinctu spiritussancti. l. dist. cañ. si quis diaconus. Et ideo Archi. in cañ. quoniā. xviij. dist. tenebat ꝙ pene in foro consciētie possint exigi dicens ad. d. c. fraternitas. ꝙ loquitur de perfectione ⁊ nō ex debito: ⁊ idem voluit in. d. c. fraternitas dās ad illū tex. plures alios intellectus: tu potes dicere ꝙ tenendo illū intellectū ꝙ pene in foro cōscientie nō debeantur prout cōmuniter solet ad hoc allegari procedit ex parte debitoris: prout supra dictū. Tamē ex parte creditoris nō ꝓcedit nisi forte ex perfectione. Nam dicendū est ꝙ immo pene possunt exigi ⁊ exacte retineri etiā in conscientia cū bona cōscientia quātūcunqꝫ nō intersit: prout videtur fuisse de mente Hostien. ⁊ Ioan. and. ⁊ docto. in. d. c. dilecti. ⁊. d. c. suam: quod ⁊ firmat specifice Pañ. in. d. c. dilecti. ⁊ Imol. in. d. §. alteri. facit optime ad predicta quod notāt Guil. de cuno. ⁊ Bar. in. l. si tibi. x. milia. §. quedā. ff. de pac. dicentes ꝙ iniuriatus tenetur remittere in foro conscientie minorem saltem petenti: nō tamen tenetur remittere penā que debetur per actionem iniuriarum: quia actio penalis est. §. pena insti. de iniur. ⁊. §. penales insti. ad. l. falci. ⁊ idē. s. ꝙ nō teneatur etiā in foro poli remittere penā ex

iniuria

iniuria debitam voluit Bar.in.l.nõ solũ.de iniur.ꝙ ⁊ voluãt Ang. ⁊ Raph.fulg.in.d.§.quedã allegantes Innõ.in.c.in nostra.de iniu. qđ ⁊ tenẽt in.d.§.quedã.⁊ doc.cõiter: prout ⁊ dicit ibi Pau.de ca. idẽ tenens quod ⁊ tenuit Panor.sequẽs Bar.in.c.j.de iniur.⁊ idẽ voluit Jo.and.in.c.olim.eo.ti.Et licet loquãtur in pena ex maleficio:⁊ sic in pena legali nõ refert:q: in pena legali ex maleficio loquitur.c.fraternitas.⁊ in dicta legali pena:allegat eũ Bald.in.l.iubemus.§.sane.C.de sacrosan.eccle.vnde per hoc ostenditur ꝙ.d.cañ. fraternitas qui loquitur in pena legali ⁊ sol⁹ allegatur ꝙ pene nõ debentur in foro cõscientie nõ procedit ex parte creditoris. Et in hac opi.semper fui ⁊ tenui.in.d.c.suam.⁊ in.d.§. alteri. Concordando opi.ꝙ qui dicunt penas in foro cõscientie non esse debitas ꝓcedat ex parte debitoris nec debet sibi per cõfessorẽ iniungi ꝙ penã soluat.Et opi.que vult ꝙ pena possit exigi in foro cõscientie procedat ex parte creditoris.Nec debeat per confessorẽ iniungi ꝙ exactã restituat vel non exactã non exigat.Et ita puto esse de mẽte doctorum ⁊ iuris:licet nõ reperiam specifice positam dictã distinctionem.Sed deprehenditur ex sparsim dictis per doct. Et ita dixi in d.§.alteri.⁊.d.c.olim.Habemus hactenus ex iam dictis primo ꝙ dicti heredes tenẽtur ad facta promissa per dictum piccionũ: ⁊ sic ad faciendũ fieri instrumentũ venditionis ⁊c.Item ad suscipiendũ in se iudicium ⁊ defendendũ ⁊c. Secundo ꝙ in casu quo requisiti negligant obseruare:tenentur ad interesse. Itẽ tenentur ad penã primo loco promissam casu quo instrumentũ venditionis non fieret.Et ad penam generaliter promissam casu quo oĩa ⁊ singula nõ obseruarentur.Non tamen possunt exigi interesse: ⁊ pena quatenus concurrũt:sed debet esse dictus Mancinus alterius exactiõe contẽtus:prout hec omnia lati⁹ supra deducta ⁊ ꝓbata sunt. Sed hic insurgit dubiũ de quo in puncto nõ queritur:scilicet an vtraq; pena exigi possit.Et profecto arbitrarer ꝙ sic quia debentur ex diuersis factis.Nã pena primo loco promissa debetur:ex eo quia nõ curauerunt ⁊ fecerunt ꝙ fieret instrumentũ venditionis ⁊c.Et ista pena dupli in totũ debetur ipsi emptori:tum q: ita stipulata per illa verba.Et ista promisit ipse piccionus dicto mancino presenti stipulanti ⁊ recipienti vt.s̃.Nam supra stipulatus fuit pro se ⁊ suis heredibus:ergo etiã hic stipulatur dictũ factũ ⁊ penã pro se ⁊ suis heredibus:tum etiã quia pena cõuentionalis simpliciter promissa debetur parti nõ fisco.vt est tex.in.l.siquis maior.C. de trãsac.⁊ ibi doct.no.Pena autẽ secũdo loco promissa debebitur si nõ defendetur:⁊ sic nõ obseruabũtur alia capitula dicti instrumenti. Faterer autẽ ꝙ propter solam morã in faciẽdo fieri instrumentũ nõ posset exigi vtraq; pena:sed ꝓpter moras circa diuersa facta nõ inconuenit ꝙ vtraq; pena exigatur ex quo plura sunt facta ꝓmissa:⁊ omĩa seruanda sunt:⁊ nõ incõuenit ꝙ quelibet mora in non seruãdo sua pena puniatur:nec reperio vllo iure cautũ ꝙ vna pena cum altera cõfundatur saltẽ quando ex diuersis factis descendũt accedat.l.illã de colla.⁊.§.consideremus in aut.de triẽ.⁊ semis.Et videtur de mẽte partiũ ex quo specifice duabus vicibus de pena conuenerunt et sub diuersa forma vnã insolidũ parti alteram pro dimidia fisco pro dimidia parti.Itẽ vna si vnum capitulũ non obseruetur alia generaliter si conuenta nõ obseruẽtur.Et posset attentari ꝙ generalis illa clausula penalis nõ referatur ad illã clausulã in specie ꝓuisam de pena.arg.l.doli clausula.⁊.l.stipulationum cõmodissime.§.doli clausula.ff.de verbo.obli.⁊.l.sanctio legũ.ff.de penis:licet hoc non firmem propter vim verborũ vniuersaliũ omnia ⁊ singula:vel quod satis est censeatur obseruare illud capitulũ in quo promittitur ꝙ fiet instrumentũ si propter nõ obseruantiã illius capituli soluitur pena ibi adiecta quasi pena succedat loco facti conuẽti per ea que tradũt Imo.in.l.ij.§.si quis donaturus.ff.de dona. ⁊ Panor.in.c.j.extra de iu.volentes ꝙ si promitto aliquid facere:⁊ casu quo non faciam promitto penã ⁊ iuro obseruantiã predictorũ si non facio: sed soluo penã non incurro in periurium. Et ita in casu nostro s̃m hoc propter nõ obseruantiã illius capituli nõ incurrant vltimam penã dictus piccionus vel eius heredes si soluerent primã penã ꝙ satis est hoc casu videtur de mente:licet illud dictũ Imol.⁊ Pañ. non approbem:prout ⁊ al's legendo nõ approbaui.in.l.si conuenerit.de iurisdi.om.iud.⁊.d.l.stipulationes nõ diuidũtur.ver.celsus. Licet autem fuerit obseruatũ illud capitulũ non est liberatus ab aliis.Nam ⁊ alia sunt seruanda:q: qui plura copulatiue promittit ⁊ vnũ seruat non liberatur:q: copulatiua requirit concursum omnium.l.si heredi plures.ff.de condi.institutionũ cum cõcor. Et cũ aliquid restat ad agendũ nihil censetur actũ.Dicit text.in.l.cũ sylleniañ. in fi.C.de his quibus vt indignis:⁊ quo ad euictionẽ pene.l.fi.c.in ius vocati vt eant.Et ideo ponamus ꝙ dictus piccion⁹ fecisset per illos fratres fieri instrumentũ venditionis de iure valido.Et sic obseruantes illud capitulum de hoc loquens. Et postea dicti fratres de iure vel de facto mouissent litem iudicialem: nõne dictus Piccionus vel eius heredes picciono mortuo teneãtur ad suscipiendũ in se iudicium ⁊ defendendũ: certe indubie dicendum est ꝙ sic nec quispiam negaret.Et consequenter si non defenderẽt tenerentur ad interesse:⁊ ad penam vltimo loco promissam per supradicta:ergo obseruantia illius capituli non liberat ab aliis nec facit cessare penam si alia capitula non obseruantur: ergo pari ratione si illud capitulum obseruatur in solutione pene non liberatur soluens ab obseruatione aliorum capitulorum: et subsequenter non faciat cessare vltimam penam si non obseruentur:ita puto saluo iudicio rectius sentientis. Et si cui videtur durum tantum exigere non curandum.Cum in penis non inspiciatur quantum intersit per supradicta.Et plura malefacta non inconuenit si pluribus penis puniuntur per ea que habentur.in.l.quoniam multa facinora.C.ad.l.iuliam.de vi cum similibus. Laus deo.

¶Summarium super cõsilio.iij.

1 ☞ Fideicommissum an ⁊ qñdo possit diminui ex causa dotis cõgrue ⁊ irrogatum vltra dotem congruam an potuit preiudicari fideicommissario.per totum.

2 Domicilium pro sua voluntate quilibet sibi constituit.

3 Dos congrua illa dicitur que est correspectiua legitime.

4 Dote ad patrem reuersa propter quam prius pater minuit fideicommissum an teneatur soluto matrimonio restituere fideicommissario.

5 Dotis nomine non possunt minorũ bona constitui absq; iudicis decreto etiam si seruando seruari nequeant.

6 Dos constituta per tutorem filie in dubio videt̃ cõstituta ex necessitate sui officii ⁊ sic tutorio nomine.

7 Alienationi rei fideicommisso iacentis consensus prestitus per eũ cui restituenda erat non preiudicat quominus contra vendentem agat ad pretiũ eiusdẽ rei lz alienationem reuocari non possit.

8 Dotis constitutio non procedit per viam augmenti legitime.

9 Trebellianicam et legitimam filiis detrahit de bonis sui patris aut matris quibus grauatur.

¶Consilium.iij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi.† ¶In presenti consultatione videtur prima facie dicendum quod dicti heredes dicti Joannis testatoris nihil habeant restituere dicto ser Nicolao substituto ex eo quia filia rogata a matre de restituendo hereditatem potest in causaz dotis dare bona subiecta restitutioni ⁊ ex ea causa minuere fideicõmissum.vt.ff.ad trebellia.l.mulier.§.cũ proponeretur.⁊ in autenti.de resti.§.quamobrem.colla.iiij.vnde sumitur aut.res que.C.communia de leg.Et propterea cum omnia bona dicti Joannis testatoris fuerint data in dotem dicte filie de restituendo rogate et bona data in dotem non subiaceant restitutioni:vt dictum est restare videtur quod nihil sit restituendũ: nec huic sentẽtie refragari videtur ꝙ cedit dies fideicõmissi post mortem dicte filie quo tempore finitum est matrimoniuz.⁊ sic dos quodammodo est reuersa ad filiam rogatam de restituendo.Unde tẽpore quo dicte res subiacere ceperunt restitutioni non erant amplius dotales.⁊ sic cessare videtur fauor dotis in quo fauore videtur fundata ratio dicto.§.cum proponeretur.⁊.d.autenti.res que nam ad hoc respondetur quod fideicommissum seu species fideicõmissi videtur fuisse diminuta eo ipso quod res fuerunt date in dotem.⁊ licet postea res date in dotem reuertantur ad dotantem:q: ipsa rogata de restituendo dotem rehabuerit dum cessit dies fideicommissi non propterea amplius ille res que in dotez date fuerãt subiacent restitutioni prout voluit Ugolinus antiquus glossator quem sequitur gloss.secunda in.d.aut.res que.pro quo facit dicto §.cum proponeretur.et.l.pater filiam.ff.ad.l.falci.⁊ ita tenẽt martinus sili.Jaco.butri.Pet.et cyn.prout dicit Bartol.in dicta autẽti.res que.Et hanc partem firmant Rapha.⁊ Pau.de ca.in.d. autenti.res que:quando filia erat rogata de restituẽdo extraneo. hanc etiam opinionem generaliter firmat Bald.in.d.aut.res que in.viij.q.in antiqua lectu.simpliciter.dicens ꝙ filia de restituendo rogata si postea decesserit sine liberis potest de legitima ⁊ de dicta dote libere testari: quia ista dos non est ammodo reditura ad fideicõmissarium:ꝑ.d.§.cũ proponeretur.⁊ subiũgit in.ix.q.vtrũ filia rogata de restituendo possit se dotare cum pacto ꝙ vir lucretur et respondes ꝙ sic eadem ratione:quia non ad fideicõmissariũ reditura soluto matrimonio.⁊ ꝙ non sit reditura tenent gl.⁊ cyn.et probatur in.d.§.cũ proponeretur.s̃m eum qui videtur per predicta decidere casum nostrum contra dictũ substitutũ:nec predictis refragari videtur si quis dixerit dictam dotem fuisse nimium excessiuã.Et factã forte in fraudem fideicommissi.Attento quod dicta autenti.res que.concedit facultatem alienandi in causam dotis res subiectas restitutioni dummodo dos sit congrua pro modo personarum honestati congruo:prout formaliter dicit text.in d.aũt.res que.quia dictus ser Nicolaus substitutus constituit dictam dotem.ita quod si aliqua fraus inesset dicte dotis cõstitutioni illa per eum fuisset commissa.⁊ sic allegaret suam turpitudinem contra.l.transactione.C.de transacti.Nec dolus infertur volenti. l.cum donationis.C.eo.titu.⁊.l.nemo videtur fraudari.ff.de regulis iuris.⁊.l.venditor.C.de rescin.vendi.⁊ facit.l.j.in fi.cum cõcor. ff.de acti.empt.Et propterea videtur ꝙ ipse ser Nicolaus nõ possit allegare dictã dotem fuisse nimium excessiuaz.⁊ ex quo ipsemet

dedit dicta bona in dotē ꝛ sic consensit alienationi videtur sibi piu dicasse. arg. l. fideiussor. §. pater. ff. de pig. ꝛ. l. lucius titius. §. paulus. quibus mo. pignus vel hypotheca sol. ꝛ. l. sicut. §. nō videtur. versi. sed si subscripsit. eo. titu. ꝛ. l. quidā. ff. de euic. ꝛ maxime videntur p̄dicta procedere circa tertiā partem dotis que remanet apud maritū. Cum illa tertia nō redeat ad mulierē neqꝫ ad mulieres heredes. Unde saltē illa tertia pars videt̄ diminuere fideicōmissum ad similitudinē legitime. Nam illa datio dotis videtur procedere per viā argumenti legitime ex quo illa facultas cōceditur si legitima nō sufficiat: prout voluit Bal. in lectu. noua. in. d. aut. res que in quarta questione adducens tex. in corpore ibi adiectū legitime parti ꝛc. nam quod iure est de principali idem de augmento. l. cum inter socerū. §. cum inter. ff. de pac. dota. ꝭm eum. Unde prout legitima diminuit fideicōmissum. l. qm̄ in prioribus. C. de inoffi. testa. ita ꝛ dicta dos saltē quatenus remanet apud virū. Et ꝓpterea videtur qꝺ dicta tertia pars dotis sit de singulis bonis ante omnia detrahēda deinde residuū sit diuidendū inter heredes filie rogate et ipsum ser Nicolaum substitutū si tenere volumus ꝙ aliquid sibi veniat restituendū: nec predictis refragatur ꝙ dictus maritus est oriūdus ex ciuitate Camertina vbi nō viget simile statutū. Attento ꝙ Bal. in quodā suo cōsilio incipiente quedā dn̄a Ricchabella ꝯcludit ꝙ in hm̄oi statuto ꝙ maritus lucretur partē dotis inspicitur locus domicilij mariti. Nam circa hoc ꝓsupponitur qꝺ dictus maritus tēpore dicti matrimonij cōtracti constituit sibi domiciliū in terra tolentini: nam ꝓmisit prout dicitur ibi ꝑpetuo habitare

2 vna cum dicta sua vxore. Et ad ibi habitandū accessit † domiciliū enim pro sua voluntate quilibet sibi cōstituit. l. nō vtiqꝫ. ꝛ. l. assumptio. §. iuris prudētibus. ꝛ. l. domicilium. ff. ad municipales. ꝛ. l. ciues. C. de incolis. lib. x.

3 ¶ † His tamē non obstantibus arbitror in hac consultatione decisionē esse clarissime faciendā. Pro dicto ser Nicolao substituto: nam primo ꝛ principaliter ꝓsupponitur ꝙ cōgrua dos fuisset dicte filie quarta pars dictorū bonorū et forte minus. Nam mihi ꝓsupponitur ꝙ tota dicta hereditas valebat mille aureis detractis detrahēdis: ꝛ maior dos que solita sit dari in terra tolētini nō excedit. cc. aureos cum tex. in aut. res que. ꝛ in aut. vn̄ sumitur videlꝫ. d. §. ꝙobrē dicat pro modo ꝑsonarū honestati cōgruo et in corpore dicat honeste ꝛ ꝭm merita ꝭm qualitatē personarum merito ꝛc. ꝛ glo. exponit super verbo merita ꝭm quātitatē patrimonij. Sed non est congruū honestati ꝙ illa que erat rogata de restituendo per suū patrē testatorē daret omnia bona paterna in dotem in preiudicium fideicōmissarij vbi sufficiebat sibi forte quinta pars dictorum bonorū pro modo sue conditionis ꝛ suarū facultatū iuxta morē regionis qui est attendendus. arg. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. ꝛ. l. si prius. ff. de aqua plu. arcen. ꝛ. l. cum delanionis. §. asinam. in fi. de fundo instruc. iuncta. l. quero. in prin. ꝛ. §. j. al's. l. siue generalis. ꝛ. l. cum post. §. gener. in fine de iure dotium. ꝛ. l. filie pater. de leg. iij. ꝛ. l. curatores. C. de admini. tuto. ꝛ. l. si furiosi. circa fi. C. de nup. Si itaqꝫ sufficiebat sibi legitima ꝓ honesta dote nō poterat dari in dotē resubiecta restitutioni: prout est satis expressum. in. d. §. quāobrem. ꝛ dicta aut. res que. similiter si sufficiebāt fructus ex rebus testatoris percepti illis est ascribēda expensa dotis probat tex. in. d. §. cum proponeret: ita ꝙ si fructus interim percepti vnā cū legitima sufficiūt ꝓ dote cōdigna nō potest diminui fideicōmissum: prout ꝑ illū tex. dicit Bal. in. d. autēti. res que. questione decima. pari ratiōe si sufficiebāt alia bona per testatorē filie relicta debet de illis rebus expresse relictis filie dotari: imo fortius in his dicendū est ꝙ̄ dicendū sit in fructibus quos nō percepit expresso iudicio testatoris: ꝛ vbi eadem ratio idem ius. l. a titio. de verbo. obliga. l. illud. ff. ad legē aquil. cap. inter ceteras. in fi. de rescriptis. facit etiā quia in casu propter quē motus fuit iustinianus ad id disponendū fuit: quia nihil erat relictū vltra fideicōmissum: vnde posset rogatus sibi pro dote vel donatione propter nuptias consulere: vt probat tex. notabilis in corpore. in. §. rursus. in autētico de restitutione: ꝛ ea que parit in vndecimo mense. Et hoc satis aperte vult Paul⁹ de cast. in. d. aut. res que. C. cōmunia de leg. querens an si legitima ꝛ trebellianica quā detrahere poterat rogatus sufficiebat tamē sunt consumpte an debeat diminui fideicommissum: ꝛ cōcludit ꝛ sit ne preiudicet ei cui debet dos restitui loquitur in restitutione dotis alteri facienda in preiudiciū consumētis vult ꝙ sit: ꝛ multo fortius sentit ꝙ si id quod restabat sufficiebat ꝓ dote non est diminuendū fideicōmissum ꝛ merito. Cessat enim tūc ratio tex. d. §. cū proponeretur: quatenus se fundat in voto testatoris ꝛ pudicitia filie: non autē cōgnuit voto testatoris ꝙ propter dotem diminuatur fideicōmissum ex quo testator reliquit filie tātum de bonis suis ipsi filie: qꝺ poterat filia seruare pudicitiā ꝛ congrue dotari: ꝛ nubere pari: ꝛ cōdigno prout expedit: iuxta illud catonis nube pari: ꝛ in lectu. perusina. in. d. aut. res que. allegādo Ouidiū dicere si vis apte nubere nube pari. Et in dubio dos condigna cēsetur esse correspectiua legitime: prout dicit Saly. in preallegata autenti. res que prout milies: vt ita dixerim reperij allegatū: licet in lectu. quā habeo nō dicat: sed ipse pluries legit. vj. C. ꝛ idē reperio ꝙ videtur velle in quadā sua questione disputata que incipit statuto cauetur: idē etiā cōcludit Bal. in quodā suo cōsilio incip. qꝛ statutū. ꝛ in cōsi. alio inci. materia diuiditur in duas partes: ꝛ dicitur idē cōsuluisse Ange. cōsi. cccx. incip. quidā Gregorius: ꝛ pluries vidi hoc cōsultū per integerrimū cōsulentē: ꝛ optima fama fulgētem caprā nostrū mihi patrem ꝛ preceptorē obseruandū: ꝛ solebat allegare dicta cōsilia Bald. ꝛ Saly. in. d. autēti. res que. cū ergo dicta filia haberet longe plus legitima in duplo: ꝛ etiā fructus ante cōstitutionē dotis perceptos cui dubiū ꝙ in dubio poterat cōgrue dotari: ꝛ ei qui vigore dicte autē. res que dicit posse propter dotem diminuere fideicōmissum debet probare legitimā nō sufficere pro cōgrua dote: ꝛ subsequenter deducere congruitatē dotis: nā illa aut. continet ius exorbitans: ꝛ illi qui nititur ex iure exorbitanti incūbit onus probādi: prout no. per glo. ꝛ doc. in cle. si. de rescrip. ꝛ per Bald. in. l. si quis nō dicā rapere. C. de epi. ꝛ cleri. ꝛ per legētes. in. l. si quis maior. C. de transac. ꝛ per hoc mediū euitātur omnia in con

4 trariū adducta. † Et non est necesse intrare illā difficultatē an debeat restitui fideicōmissario si dos reuertitur seu reuersa est ad rogatū tēpore quo fideicōmissum venit restituendū quā nō arbitror habere parū dubitationis: nā Hugo ꝛ Accur. quos sequūtur mar. si. Jac. bu. Pe. ꝛ Cy. ꝛ etiā Rapha. fulgo. ꝛ Pau. de cast. prout supra deductū est volunt ꝙ nō licet glo. nō loquantur multū clare in formando punctū questionis cū dicat tempore mortis patris filia que dotem dederat recuperat dotē: ꝛ sic verba sonant ꝙ filia dotē dederat: ꝛ ipse recuperauerat tēpore mortis patris vel patris testatoris vel patris rogati nō refert: quia tunc ꝭm verba non dederat nec recuperauerat ipse rogatus. Tamē docto. intelligunt in patre rogato qui dederat dotē pro filia ꝛ tēpore mortis sue dos erat reuersa ad eū: quo casu prefati doc. ꝛ Bal. volūt ꝙ nō sit restituenda fideicōmissario: sed Jaco. de bel. tenet cōtrariū: ꝓut refert Bart. in dicta aut. res que eū impugnās si filia viuebat: qꝛ nō erat perfecte reuersa ad patrē per autē. sed ꝙuis. C. de rei vxo. act. sec⁹ ergo sentit si esset reuersa ad patrem perfecte: vt qꝛ forte matrimoniū fuisset solutum morte filie ꝓut sentit bar. ꝛ prout ex dictis bar. firmat ibidē Ang. ꝛ ad glo. pōt tunc responderi ꝙ loquit̄ qn̄ filia dotata superat: ꝛ ita etiam loquant̄ doc. quatenus sequuntur glossam. lꝫ Bal. latius loquat̄: qꝺ ꝛ videtur fuisse de mēte gl. que incipit sꝫ nō in corpore. d. §. quāobrē. vbi videt̄ requirere vt ꝑcedat dispositio illius. §. ꝙ in dote vel donatione ꝓpter nuptias interueniat pactū de lucrando ꝛc. Quasi per hoc sentiat ꝙ al's non diminueretur fideicōmissum collatum post mortem filij vel filie qui vel que cōstituit dotē vel donationē ꝓpter nuptias cū per mortē soluitur matrimoniū aūt. de nup. §. deinceps. ꝛ dos ꝛ donatio ꝓpter nuptias reuertant̄ ad cōstituētes maritū. vꝫ vel vxorem singula singulis referendo: ꝛ reperio Bal. sic ad literā in proposito cōsuluisse filia de restituendo post mortē suā grauata pōt oīa bona interim nō solū dare in dotē: sꝫ etiā quocūqꝫ titulo. C. cōia. de leg. l. si. §. sinaūt auaricie cecitate. ꝛ not. ff. ꝛc. Sed hec differentia est inter dotē ꝛ aliam alienationē: qꝛ alie alienationes reuocant̄ in irritū existēte conditione substitutionis: sed dos quaten⁹ est bona fide ꝛ cū cōpetenti moderamine data nō reuocant̄ in irritum: lꝫ existat conditio substitutionis aūt. res que. C. cōia de lega. quod sic est intelligēdum si mortua filia in matrimonio remanēt reliquie matrimonij al's cessante nō ꝑmissionis cessat permissionis effectus: ꝛ in causam fideicō. dos reddit: qꝛ tēporalis causa tēporalē habet effectū. l. adigere §. ꝙuis. de iure patronatus: hec Bal. ad contextū. Qui videt̄ multum cōferre ad propositū nostrū: ꝛ licet ipse idē Bal. in. d. aut. res que vt supra retuli videatur firmare simpliciter ꝙ nō redeat ad fideicōmissariū: tamen videtur posse moderari per dicta per Bald. in. d. consilio. Et licet tex. in. d. §. cū proponeretur faciat in cōtrariū. s. ꝙ diminuatur fideicōmissum collatū sub conditione si ipsa filia rogata decesserit sine liberis: ꝛ sic vt sit locus fideicōmisso oportet presupponere ipsam sine liberis decessisse. Tamen videtur ille ponderare ꝙ dotē dederat in quantitate ꝛ pro illa dote quātitate danda erāt diminuta bona hereditaria qꝺ patet: qꝛ ibi dotem certe quātitatis que verba nō vident̄ posita sine virtute aliquid operādi. arg. l. si quādo. de leg. j. ꝛ. c. si papa. de priuile. lib. vj. ꝛ pōderatur ꝙ diminuit̄ fideicōmissū quasi cēseat̄ hoc respectu relictū id quod supererit de hereditate vt est expressum ibi ac si quid supfuisset rogata esset restituere: ꝛ ponitur ac pro sicut prout ꝛ ibi ponderatur per doc. ille tex. ꝛ ideo si dos consistit in quāttiate: ꝛ pro illa quantitate alienantur bona hereditaria illa bona non sunt amplius in hereditate. ꝛ sic etiam si sunt corpora nūmorū ꝛ illa soluūtur. quia sunt data in quantitate non debent eadē corpora reddi. sed totidem quia recipiunt functionem in genere suo. l. ij. §. j. ff. si certū peta. non supersunt in hereditate. quia non restituuntur illi ijdem. Ideo si relictum esset quod supererit de hereditate illa dos etiā circunscripto fauore dotis diminueret fideicommissum. prout videtur probare ille text. Sed quando sunt data corpora in dotem eadem corpora restituenda veniunt: ꝛ sic satis videntur superesse maxime attenta dispositione. l. qui actionem. ff. de regu. iur. ideo cessante fauore dotis videretur ꝙ in fideicommisso de restituendo quod supererit post mortem veniant ista corpora hereditaria ex vi verborum

verbo℞:ideo tex.d.§.cum proponeret non militet in casu isto q videt disponere q favor dotis disponat in fideicōmisso de restituenda hereditate id qd rigor verboꝝ disponeret in fideicōmisso de restituēdo id qd supererit de hereditate post mortē.et ꝓpterea.d.§.cum ꝓponeretur intelligat quando dos cōsistit in quātitate ꝓut loquitur ille tex.per rationē predictā vel intelligat quando fuerat factū pactū de lucranda dote per maritū pro quo facit tex.in.d.§. Quobrem ibi ꝛ si mulier restitutione grauetur nō impedimētū fieri ad dotis oblationem ꝑfecto si datur in dotem res hereditaria reditura post mortem ad mulierem que dotem dat:ꝛ que grauata est restituere nihil impedimenti confert illud onus ad dotis oblationē vt de se constat nisi fuerit pactum de lucrando dotē per maritū: ideo nō immerito intelligit ibi glo.q erat appositum pactū de lucrādo dotem per maritū:ꝛ facit tex.ibi in fine ibi quō non nos ex maiori ꝛ meliori sententia nuptialiū lucroꝝ exceptionē faciemus: hinc etiā hyrnerius in.d.aut.res solū dicit q permittit in causam dotis res subiectas restitutioni alienare vł obligare:vbi al's erant ꝓhibite alienari vel obligari:sed certe etiam in aliam causam non dotalem possent alienari donec eueniret dies fideicōmissi:ꝛ sic donec viueret:vt patet ex dictis Bal.supra in consilio merito nonvidetur hyrnerius intelligere illam dispositionē specialē eo casu quo alienatio sit ad tempus quo nō cedit dies fideicōmissi:ꝛ sic oīa ista cōferūt qd hoc casu ista bona subiaceant restitutioni non obst.qd fuerint data in dotem donec matrimonium durauerit. Nec tunc refragat q statutū assignat tertiam marito:qꝛ ex quo legitima et fructus sufficiūt pro ista portione lucranda per maritū inde prius est detrahenda vt ꝓbat tex.in.d.aut.res que ꝛ in corpore.ꝛ in.d.§.cum proponeret in quibus est casus recte intuenti. Et si legitima et fruct⁹ hereditatis interim percepti nō sufficerent:sufficeret portio que de bonis testatoris al's est remāsura penes heredes filie rogote⁹ cum sit eadē ratio per predicta al's sequeretur absurdum q si testator grauasset filiam de restituendo post mortē vnam vel duas res hereditarias si filia habens residuū opulentis hereditatis: cui⁹ tamē legitima nō sufficeret pro ꝯgrua dote posset illas res dare in dotem ꝛ ꝑiudicare fideicōmissario.ꝛ residuū pro se retinere q esset absurdum:nam si posset ꝑiudicare substituto in dimidia hereditatis pari ratiōe posset in dictis reb⁹ dicto casu cū nō sit dare rationē diuersitatis. Quod minime dicēdū est ergo ꝛc.arg.l.nā absurdū de iure patro.cū si. Et si dicat maritus debet habere suā tertiā ꝓ indiuiso in vniuersis ꝛ singulis bonis habeat in noīe dñi non negamus. Tamē illud qd restat de hereditate vt heres filie restituat dicto ser Nicolao substituti vsq ad dimidiā hereditatis integrā ꝓut relicta est ex quo dimidia ipsa superest detracta tertia facit.d.§.cū proponeret ibi ac si superesset. Censet ergo rogata filia de restituēdo id qd supest vt ibi sed vltra istā tertiā partem mariti si maritus lucraretur eam restat vltra dimidiā que debetur ser Nicolao fideicōmissario.ergo illa dimidia sit restituēda. Et hoc mō.d.§.cū proponeret facit pro conclusione ista. Et Bald.in.d.aut.res que in dicta.ix.qōne dicit pactum nocere:qꝛ dos nō erat reditura ad fideicōmissariū:ꝛ idem iudicat de lucro qd facit maritus ex pacto vł ex statuto q de residuo dotis quātū ad diminutionē fideicōmissi per rationē quā adducit:ꝛ sic auctoritas Bal.in hac parte respectu lucri debiti mariti parum confert:ꝛ lꝫ hec mihi in puncto iuris appareant iuri consona:tamē non expedit firmare cū primum fundamentum vigeat magis clarum ꝛ habens minus.

5 †Et insuper concurrit aliud fundamētū meo iudicio clarissimū:nā illa datio in dotē non valuit alia rōne q qꝛ res in dotē date subiacerent restitutioni:nam bona minoꝝ que seruādo seruari pñt non pñt etiā in dotē dari etiā cū auctoritate tutoris vel curatoris nisi interueniat decretū iudicis prout est tex.in.l.lex que tutores.C.de admi.tu.et ibi Bar.ꝛ ceteri ꝛ facit.C.de ꝑdi.minoꝝ sine decre.non ali.in rubro et nigro sed in dicta cōstitutione dotis nō interuenit decretū iudicis merito dicta bona nō fuerunt data in dotē ex quo datio non valet ar.l.iiij.§.condēnatum.ff.de re iud.ꝛ cle.pastoralis.eo.ti.ꝛ iō statutū loquēs de lucro dotis nō vendicat sibi locū in istis bonis que nō fuerūt data in dotē valide.ar.dictoꝝ iuriū ꝛ que no.Bar.ꝛ doct.in l.ij.§.q ait pretor.ff.que satisdare cogā.ꝛ in.l.j.§.parui.ff.q vi aut clam ꝛ huic fundamento nihil obstat ex adductis in ꝯtrariū.

6 †Nec ob.adducta in ꝯtrariū etiā ꝑmo fundamēto q in ꝯtrariū dicebat ponderādo q ista dos fuit cōstituta a ser Nicolao qꝛ rñdetur q nō pōt allegare factū in fraudem ex quo ipse fecit fateor:sed bene pōt allegare nō sumus in terminis.d.aut.res que qꝛ bona relicta ipsi filie ꝛ maxime cū fructibus sufficiebāt ꝛ lꝫ maritus lucraret tertiam dotis videbat ser Nicolaus q sibi sufficiebāt due ptes q̄ restabāt ꝛ sic sciebat ius suū durare merito sibi nō preiudicaret cōsentiēdo dicte dationi in dotē.ar.ff.quib⁹ mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.nō videt primo rñso. Itē fecit ex necessitate officij sibi iniuncti ideo non dꝫ nocere q fecit vt tutor vel curator in bñficio minoris.ar.l.sancimus.C.de admi.tut.ꝛ.l.j.ff.ex quib⁹ causis maio.ꝛ.l.si qs ex signatorib⁹.ff.quē ad.te.aperiant.ꝛ lꝫ non possit forte allegare fuisse nimiū excessiuā in ꝑiudiciū mulieris cui⁹ forte intererat alio respectu habere illū virū in cōiugem.tamē pōt allegare q nō ꝑiudicat suo fideicōmissario cū sit plusq̄ ꝯgrua dos. Stant em̄ hec simul q nō ledat minor in dādo excessiuā dotē ꝛ tñ sit plusq̄ cōgrua dos.ꝑterea iuri futuro nō pōt expresse renūciari.l.si ita scriptū.§.si sub cōditione.de le.ij.ꝛ.l.q pōt.§.q qs.ff.de re.iur.ꝛ.l.j.§.decretalis.de succes.edicto cū si.pariter nō vr q tacite cōsentiēdo alienatiōi possit i illo

7 fideicōmisso sibi ꝑiudicare lꝫ hoc mediū nō firmē. †Et insup cōsentiēs alienatiōi rei sibi ꝑ fideicōmissum relicte sibi ꝑiudicat in ipā re qꝛ nō pōt alienationē rescīdere seu rē alienatā vēdicare vt in iurib⁹ s̄.in ꝯtrariū adductis:tñ sibi nō ꝑiudicat quomin⁹ possit ab hr̄de estimationem seu precium petere.l.si fundū per fideicommissum.ff.de le.j.ꝛ q ibi ꝑ Bar.ꝛ doc.q cōcludūt q vbi cessat ꝑsumptio donatiōis semp cōsentiēs hꝫ regressuꝫ ad ꝑciū ad hoc et qd no.Bal.in.l.mr̄.C.de rei vē.regula aūt est q vbi pōt cadere alia coniectura q̄ donatiōis donatio nō ꝑsumit.l.si cū aurū.ff.de solo.ꝛ.l.cū de indebito.ff.de ꝓba.ꝛ facit.l.si fili⁹.ff.de do.in casu aūt nostro multe alie cōiecture possent adduci q̄re cōsentit.d.ser Nicolaus:nā potuit ꝓbabiliter cōsentire rōne officij sibi iniūcti credēs forte vtilē rē gere re ꝓ sua adulta vel qꝛ de pñti bona ipsa nō ptinebāt ad eū:sꝫ ad ipsam heredē.vñ nō ob.substōne poterat tūc tpis disponere vel forte ignorabat suā substōnē de se factā vel si sciebat nō sperabat casum substōnis euenire vel arbitrabat ius suū saluū sibi fore ꝓut ꝛ in presentiarū nos arbitramurꝛ multa hmōi pñt cōiecturari aliō q̄ aius donandi.iō nullaten⁹ cā donatiōis est in casu isto ꝑsumēda attēto marie q nō consensit vt ser:nicola⁹:sꝫ vt tutor vel curator fideicōmissuꝫ aūt ad eū ptinebat vt ser nicolaū nō vt tutorē vel curatorē. idcirco cessante cā tacite donatiōis dato q sibi ꝑiudicasset in ipsis reb⁹ nō ꝑiudicasset sibi in estimatiōe rerū. Licet sup hoc nō puteꝫ insistēdū:nā imo dictus cōsensus sibi nō ꝑiudicat in aliquo ꝑ ratio

8 nes.s̄.adductas. †Nec etiā ob.q hmōi cōstitutio dotis vr̄ ꝓcedere ꝑ viā augmēti legitime.iō diminuat fideicōmissum ꝓut legitia saltē quatenus remanet apud viruꝫ.Nā rūdet primo q negari pōt q procedat per viam augmenti legitime ptꝫ qꝛ non est oio eiusdeꝫ nature per id qd habet in.d.§.cum proponeret in si.iuncta.l.scim⁹ §.repletionē.C.de inoffi.testō. Preterea dato ꝓcederet per viam augmēti legitime:nihilominus dimidia q̄ remanet apud heredeꝫ rogatam cōputatur in legitimā.l.omnimodo.ꝛ.l.si qñ.ꝛ.l.scim⁹ cū si.C.de inoffi.test.ergo ꝛ cōputetur incōgrua dote. Ita q si ascendit ad q̄titatē cōgrue dotis nō debet diminui fideicōmissum:ꝓut nō diminuit per legitimā:ex eo qꝛ remanet apud heredē tm̄ quod sufficit ad legitimā.ꝛ sic ista assimilatio de dote ad legitimaꝫ facit pro cōclusione quā tenemus nō cōtra.ꝛ subsequēter nō hꝫ obstare si maritus lucraret tertiā partē dicte dotis:qꝛ debet lucrari de portione ptinēte ad ipām heredē ꝛ nō de parte cōtingente substituto per predicta ꝛ prout ptꝫ in.d.§.cum proponeret q impensa dotis ascribitur illis fructibus ꝛ non fideicōmisso si fructus sufficiunt et negari nō pōt illum tex.procedere etiā casu quo dos fuisset habita per maritum cum pacto de lucrāda dote ergo pariter ascribat parti tangenti ipsi vxori in casu nostro prout ꝛ.s̄.latius deductuꝫ est.

9 †Restat itaq satis lucida ꝛ clara cōclusio q ꝓpter dictam dotis cōstitutionē non est in aliquo diminuēdum quātūcunq cōcederet q dict⁹ Maritus deberet habere integrā tertiam de oibus dictis bonis:lꝫ re vera illā cōsequi nō possit stāte defectu decreti iudicis cū propterea negari possit ista bona fuisse vnq̄ data in dotē.ideo de istis bonis nō est detrahēda tertia statutaria. Et facto hoc fundamēto respōsio clarissime elicitur ad id qd querit in pūcto.s.quota pars hereditaria sit restituenda dicto ser Nicolao fideicōmissario.nā respōdet q dimidia integra.nā ipsa filia heres instituta detrahit primo legitimam que est tertia totius aut.nouissima.C.de inoffi.test.deinde quartā trebellianicā de residuo retēta illa cōi sententia q detrahant due quarte que ꝓbat in.c.Ray.ꝛ in.c.Raynal.de testa.in antiquis.ꝛ.c.si pater.eo.ti.lib.vj.lꝫ inter ciuilistas fuerint opiniones in varijs locis nō insisto in istis ꝑfecto cōputātur relicta vt dictū est supra in legitima in trebellianica fortius cū in ea cōputent oia q̄ habet iudicio testoris.l.in fideicōmissaria ad treb.vbi late ꝛ qꝛ clarū nō insisto:ꝛ iste due quarte ascēdūt ad dimidiam nō vltra. Cū itaq onus iniūctū nō excedat dimidiā dictarū quartarū detractio cessat.iō dimidia integra venit restituēda. Laus deo.

Summariū super consilio.iiij.

1. Donatio que liberoꝝ supueniētia reuocat beneficio.l.si vnq̄ C.de re.dona.an trahat ad paruā donationē.nu.seq.per totum.
2. Partis appellatione an veniat dimidia nisi adijciatur verbum aliqua:quia tunc etiam de minori parte intelligitur.
3. Donatio non reuocatur superuenientia liberorum nisi supueniāt donatori.nu.seq.
4. Lex si vnq̄.C.de reuo.do.quomodo intelligat.nu.seq.ꝑ totum.
5. Donatio parua non reuocatur superuenientia liberoꝝ:ꝛ que dicatur esse donatio parua.
6. Donatio an ꝛ quando ex presumpta donatoris voluntate videatur reuocata.
7. Donatio que non excedit dimidiam partem bonorum non dicit inofficiosa vt reuocari valeat.
8. Donatio ꝛ legata quomodo inter se differunt.

Consilium.iiij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. †Dubia satis mihi visa fuit pñs cõsultatio. naꝫ prima facie videbatᷣ ꝙ dicta donatio fuerit reuocata ꝑ natiuitatem filie postea preter ꝓpositum magistri benedicti ꝙ verisimiliter habebat tp̄e donationis cũ presupponatur ꝙ illo tp̄e vxorem sterilẽ habebat nec ꝓbabiliter sperare poterat mortẽ sue vxoris ꝛ ex scd̃a vxore filios ꝓcreare cum aduersa fortuna hoĩs maxime ꝯiugis non sit speranda.l.inter stipulãtẽ.§.sacrã de vb.ob. Saltẽ si erat maior q̃ dictus magister benedictus.ita ꝙ est verisil'e ꝙ si putasset hũc casum.s.se in posterũ filiã habiturũ nõ fecisset extraneis ꝑsonis illã donationẽ de qua agitᷣ ꝑ rationẽ.l.cũ acutissimi.C.de fideicõmissis.ꝛ.l.gñalr.§.cũ aũt.C.de insti.ꝛ substi.sub cõdi.factis.ꝛ ideo ex presumpta voluntate donãtis inducitᷣ reuocatio donatiõis q̃ carens filijs facit extraneo ꝛ postea filios suscipit per casum in.l.si vnq̃.C.de reuocã.dona.vbi vr̃ casus de presenti ꝯsultatiõe ꝛ est rõ quã dixi ꝓpter q̃ Bar.ꝛ Ang.ꝛ Rapha.fulgo.in.l.si totas.C.de inoffi.dona.ꝛ Jaco.but.ꝛ Bald.in.l.titia seyo tesseram.§.imperator de leg.ij.ꝛ Barto.ita summat.d.l.si vnq̃.ꝛ ita dicit Pontanus in ꝯsilio suo incipiente non est dubiũ ꝙ donatio in ordine.cclxxix.dicunt ꝙ donatio facta ꝑ carẽtẽ filijs cẽsetᷣ hr̃e quãdam tacitã ꝯditionẽ si donãs in futurũ filios non habuerit. Et ꝓpterea eueniẽte postea ꝯditione ꝙ filios habeat reuocatur ipsa donatio mediãte dispõne.d.l.si vnq̃. Que reuocatio fit ipso iure immediate quo nascunᷣ filij vt vult glo.in.d.l.si vnq̃.ꝛ ibi Bal.ꝛ Bar. Bald.ꝛ Jmol.in.d.l.titia seyo tesseram.§.imperator.ꝛ Bar.ꝛ Bal.in.l.j.ꝛ in.l.si totas.C.de reuocã.dona.ꝙ ꝛ cõiter fere ab oĩbus tenetur.ꝑ text.d.l.si vnq̃.ꝛ.d.l.si totas.ꝛ in.c.si.xvij.q.iiij. Licet glo.aliud voluerit in.d.l.si totas nõ tñ loqᷣ in donatione facta extraneo:sed alteri filio:tñ etiã in casu suo nõ bñ loquitur vt ibi declarant Bar.ꝛ ceteri.

2 †Et p̄dicta vẽdicat sibi locũ non solũ in excessiua donatione oĩm bonoꝝ sed etiã si aliqua pars facultatũ seu bonoꝝ donata fuerit dicit tex.in.d.l.si vnq̃ ibi vel partẽ aliquã facultatũ. Et lꝫ appellatiõe partis in dubio intelligatur de dimidia l.nomen filioꝝ.§.portionis vbo.ff.de verbo.sig.tñ qñ additur verbum aliqua non intelligitur de dimidia:sed de qualibet etiã minori vt ꝓbat tex.cum glo.in cle.j.de foro cõpe.in verbo aut eoꝝ parti ꝛ põderat ad hoc verbum illud aliqua positum in.d.l.si vnq̃ Bal.in.l.j.C.de inoffi.doti.colũ.penul.ꝛ Jmol.in.l.filio preterito.ff.de iniu.testõ.ꝛ Ponta.j.si cũ vel in vtero.C.de testõ mili. ꝓpterea dicens ꝙ.d.l.si vnq̃.ꝓcedit etiã si minus dimidia donatũ fuerit.ꝙ et videtᷣ velle Bar.in.d.§.iperator dicens ꝙ etiã si fuerit donata vna res in spẽ habet locum.d.l.si vnq̃.pro quo facit qd̃ no.Bar.in repeti.l.j.C.de iure codicilloꝝ ꝛ in auẗ.ex cã.C.de liberis preteritis.ꝛ in l.cũm mater.ff.de inoffi.testõ ꝛ in.l.filio preterito in tertia ꝛ quinta colũ.ff.de iniusto testõ in quibus iuribus vult ꝙ legata facta in testõ reuocentur ꝓpter supuenientiã filioꝝ lꝫ alias confirmarentᷣ ꝑ dictam auẗ.ex cã:nec distinguit inter legata magna ꝛ parua ꝛ iter cetera adducit.d.l.si vnq̃.ꝛ idẽ voluit in suo cõsilio incipiente qdã noĩe lapus ꝛ in alio incipiente quidã ꝯdidit testm̃.ꝛ idem voluerũt Bald.ꝛ Ang.in.d.l.filio p̄terito ꝛ Bal.in.l.si titius de lib.ꝛ posth.ꝛ Ang.ꝛ Pau.de ca.in.d.auẗ.ex cã ꝛ Pe.de anc.legendo ꝛ consulendo vt refert Jmo.in.d.l.filio p̄terito colũ.xiiij.nec vr̃ attendẽdũ ꝙ post susceptam filiam donator superuixit ꝛ ꝑmisit donatarios tenere rem donatam.s.patiendo illos habitare in dicta re donata eo vidente ꝛ sciente donec ipse vixit:nam cum dicta donatio fuerit ãnullata ꝛ rescissa immediate ꝙ nata fuit filia nõ resuscitatᷣ ex post facto quia semel extincta nõ reconualidatᷣ.l.meuius.§.duobus.de le.ij.ꝛ.l.qui res.§.areã de solutio.per quã rõnem firmat Bart.in.d.§.imperator.ꝙ donatio predicta non confirmatur etiam si filij nati decesserint adducẽdo etiam pro casu.l.heredibus in p̄n.ad treb.ꝛ.l.filius.§.amissi.ff.de operis libe. Multo ergo fortius nõ resuscitatᷣ filia supueniente. Quinimmo vr̃ ꝙ possit dicta ratio retorqueri cõtra donatarios:nã ex quo donator vidit filiã sibi natam ꝛ donationem ipso iure rescissam ꝓpter natiuitatẽ filie si voluisset ipsam valere potuisset id declarare ꝛ de nouo donare ꝛ sic cõsulere sibi aduersus dictã nullitatẽ ꝛ si non consuluit censeatᷣ nolle valere.arg.l.tractabatᷣ.ff.de mili.testõ.ꝛ.l.iij.C.de inoffi.testõ per que iura dixit Bar.in.l.lex cornelia in fine ꝙ si filius institutus vere decedit in vita testõris testõre ignorante vel decedit ficte.ita ꝙ põt esse spes qd̃ institutio possit habere locũ tunc testm̃ potest incipere ꝛ vires assumere a tacita vulgari.vbi aũt decedit vere testatore viuo ꝛ habẽte facultatẽ ꝓuidẽdi tunc testm̃ non assumit vires.l.si filius.ff.de capti.ratio est qꝛ ex quo potuit ꝓuidere ꝛ non prouidit censetᷣ voluisse ꝙ testm̃ non valeat ex quo sciens defectum nõ curauit ꝓuidere.arg.d.l.tractabatᷣ.ꝛ.d.l.iij.ſm eum.ita in ꝓposito ex quo donator sciuit filiam sibi natã ꝓpter cuius natiuitatem donatio patiebatur rescissionem ꝛ poterat prouidere aduersus dictum obstaculum nouiter disponendo ꝛ non prouidit censeatur voluisse ꝙ donatio remaneat rescissa ꝛ non habeat effectum.

3 †His tñ non ob.in contrarium arbitror sn̄iam veriorem:pro cuius rei euidentia premittẽdum duxi:qd̃ dicta.l.si vnq̃ est lex satis exorbitans.nam qñ donatio est simplr̃ facta ꝛ est promissum gñaliter de ipsa non reuocãda reuocetur ꝓpter natiuitatem filioꝝ videtur contra regulaꝫ.l.sicut.de acti.ꝛ obli.ꝛ.l.aristo.ff.de dona.maxie cum soleat adijci verbum irreuocabiliter.vꝫ donat irreuocabilr̃ ꝛc.itẽ act⁹ simplr̃ celebrat⁹ vr̃ celebrat⁹ pure absqꝫ die ꝛ conditione.l.j.§.si quis simplr̃ ꝛ.l.euꝫ qui.§.quotis.ff.de vbo.obli.ꝛ.l.libertis libertabusqꝫ.§.fi.ff.de alimen.ꝛ cibar.leg. Jdeo donatio simplr̃ facta non deberet habere tacitam conditionem nisi filij superuiuant cuius pretextu doc.dicũt causari reuocationẽ donationis per.d.l.si vnq̃.item si talis censetᷣ fuisse voluntas donantis prout doc.dicunt ar.l.cum acutissimi cũ cõcor.s̃.adductis ista voluntas fuit tacita in mente retenta vnius partis tm̃ que non solet attendi.l.si repetendi.C.de condi.ob cãm ꝛ.l.iij.§.q̃q̃.ff.eo.tit. Et maxime qꝛ nec ab vna parte fuit subintellecta:nam si non cogitabat de filijs non habuit mentẽ ꝙ reuocatio fieret filijs superuenientibus. Sed presumpta tacita volũtas intelligitᷣ hoc modo qꝛ si cogitasset hunc casum verisimilr̃ non donasset hoc modo qꝛ si cogitasset hunc casum verisilr̃ non donasset hoc modo d̃r voluntas tacita ꝓut alias dicimus in tacita vulgari comprehensa in expressa pupillari vel ecõtra in.l.j.ꝛ.ij.ff.de vul.ꝛ pu.ꝛ in.l.si.C.de insti.ꝛ substi.sub cõdi.fac.ꝛ in.l.p̄cibus.C.de impu. Ex quo aũt patet ꝙ dispõ.d.l.si vnq̃ est plurimum exorbitans ꝛ fundata in quadam tacita voluntate donantis:non vr̃ extendenda saltem ad casum vbi non sit coniectura ꝙ si cogitasset filios nascituros nõ donasset.ar.l.ius singulare.ꝛ.l.ꝙ vero contra.ff.de legi.ꝛ in regula que a iure cõi exorbitant in.vj.cũ si. Accedat qd̃ no. Jmo.in.d.l.filio preterito de iniu.te.circa articulum an legata vitientᷣ p̄teritione posthumi in tertia rñsione ꝑ eũ data ad.d.l.si vnq̃.dicẽs ꝙ illa.l.est cõtra rigorẽ iuris ꝛ a iure exorbitans:ideo nõ trahẽda in consequẽtias ꝛ ꝓpterea non ab re quidã põderãt ꝙ.d.l.si vnq̃.loquitᷣ in donatiõe facta liberto a ꝯ̃rio sensu secus ꝓbans in alio donatario fortissimũ em̃ est arg.a ꝯ̃rio sensu.l.j.§.huius rei fortissimũ est.ar.ff.de offi.eius cui man.est iuris.cũ si. Et maxime cũ nõ possimus dicere ꝙ ibi denotet facti contingentiam cũ ibi nõ decidatᷣ casus ꝓpositus:sed ꝓcedatᷣ ꝑ modũ regule vt aperte patet ex vbis lr̃e ꝓut ꝛ põderat Raph.ful.in.d.l.j.C.de inoffic.dona. Nec habemus legẽ que nos artet ad tollendũ ibi istud argumẽtũ a ꝯ̃rio sensu:nã.l.si totas C.de inoffi.dona.q̃ etiã loquitᷣ de reuocatione simili nõ reuocat in totũ:sed vsqꝫ ad legitimam ꝛ.d.cañ.si.qui similr̃ loquitᷣ de hac reuocatione loquitᷣ in donatiõe oĩm bonoꝝ. Quinimmo ille tex.loquitᷣ de iure poli secus volens de iure fori.vñ ille canon plurimũ corroborat dictũ argumẽtũ a ꝯ̃rio sensu ꝓut ꝛ põderat illuꝫ tex.ad istud ꝓpositũ Raph.ful.in.d.l.j.C.de inoffi.dona.firmans illã opinionem ꝙ dicta.l.si vnq̃.non habeat locum nisi in donatione facta liberto dicens ibi ꝛ in.l.fratres.C.de inoffi.testõ ꝙ facilius admittitᷣ reuocatio donationis vel testamenti cõtra libertum quã cõtra extraneũ. Non em̃ debet esse ea audacia liberti cõtra patronũ que est extranei ꝯ aliũ ſm eũ ꝛ hanc opinionẽ ꝙ dicta.l.si vnq̃.restringatᷣ ad donationẽ facta liberto tenuit etiã Guil.de cuno vt ipse ꝛ Bar.referũt.ꝛ differentiã inter libertũ ꝛ extraneũ facit etiã Bal.in auẗ.ex causa.C.de liberis preteritis.dicẽs ꝙ preterq̃ in liberto non reuocatur nisi vsqꝫ ad debitum bonoꝝ subsidiũ auẗ.vnde si parẽs.C.de inoffi.testõ ꝛ expresse tenet glo.in.v.qd̃.in dicta.l.j.de inoffi.dona.ſm eum ꝙ ꝛ tangit etiam Jmo.in.d.l.filio preterito in illo articulo an legata reuocentur per natiuitatem posthumi in secunda responsione quam dat ad dictam.l.si vnq̃. Et videtur in pũcto iuris hec opinio verior per predicta non tamen in decisiuis illam tenerẽ.quia Bart.ꝛ Bald.ꝛ Ang.ꝛ Jmo.ꝛ cõmuniter legentes sunt in contraria sententia scꝫ ꝙ reuocatio donationis inducatur propter natiuitatem filiorum etiam si fuerit facta extraneo propter dictam tacitam voluntatem a qua opinione tanq̃ cõmuni in decidẽdo non esset tutum recedere per not.per glos.in.l.omnis diffinitio de reg.iur.ꝛ per Bar.in.l.j.C.de pena iu.qui male iu.ꝛ Bald.in.l.precibus.C.de impuberꝝ ꝛ arg.c.ne innitaris tue prudẽtie de ꝯsti.ꝛ c.prudentiã.de offi.deleg. Nihilominus placuit hanc opinionẽ in mediũ adducere ꝛ ponderare rõnes quibus iuuatur dicta opinio Guil.ꝛ Raph. Ut si quis tenaciter vellet põderare vba.d.l.si vnq̃ possit retorqueri cõtra eum qd̃ verba.d.l.si vnq̃.non militant in casu nr̃o ꝛ lꝫ doc.dicant hanc reuocationẽ fieri ex p̄sumpta mente donantis:nihilominus possunt intelligi ꝙ potius se fundant in verisimili mente donãtis q̃ in numera dispõne.d.l.si vnq̃. Adeo quod reperio quosdam dicere quod si donatio fit extraneo.ita demum reuocetur si ascendat dimidiam bonorum vel eam excedat. Sinautẽ fiat liberto reuocetur etiam si non ascendat ad dimidiam ꝛ ita verificetur verbum aliqua positum in.d.l.si vnq̃ prout hoc firmauit insignis doctor dñs Angelus de piglis conciuis noster in.d.§.imperator nec reputo absonum dicere.

4 †Et licet doct.communiter non ponant dictam differentiam:sed videantur indifferẽter loqui in extraneo ꝛ liberto:tamen Bald.in.l.si cum vel in vtero.C.de testamento milit.ꝛ in.d.§.imperator.ꝛ in dicta.l.j.de inofficio.donatio.voluit quod si dicta.l.si vnq̃ non procedat nisi quando donatio fieret de dimidia bonorũ vel abinde supra. Licet etiam ipse in cõtrarium

in contrarium ponderat dictũ verbũ aliqua. τ idẽ etiã cõsulẽdo tenuit richar. de Saly. ꝓut refert bal. in. d. l. si vnꝗ cũ eo trãsiẽs: licꝫ in contrariũ arguat de dcõ verba aliqua τ sic Bal. aduertit ad viꝫ τ virtutẽ dicti verbi: τ nihilominꝰ vbiqꝫ tenet hãc partẽ. s. ꝙ debeat esse donatio excessiua saltẽ de dimidia bonoꝝ vt hmõi reuocatio ꝓpter superuenientiã liberoꝝ inducatur. τ cũ hac opinione reperio transire cõiter legentes. hoc enim reperio voluisse dñm meum doctoꝛẽ integerrimi iudicij. vꝫ dñm Joanẽ de mõte sperello in. d. l. j. τ famosissimũ doctoꝛẽ dñm Dionysiũ cõciuẽ nostrũ qui suo tpe vocabatur doctoꝛ veritatis in. d. §. iperatoꝛ. τ ibi etiã dñs Ang. vt s. retuli per quẽ se mouet pont. in ꝯsiũ in. l. si cũ vel in vtero. C. de te. mili. ꝯ bal. ibi. τ hoc tenẽdo rñderi põt ad dictũ ṽbũ aliq̃ positũ in. d. l. si vnꝗ ꝙ non põt intelligi de qualibet parte ꝓut forte sua det sua natura q̃n subiecta materia patitur ꝓut patiebat in terminis. d. cle. j. de foꝛo cõp. Nam si ita intelligeret̃ sequeret̃ ꝙ si donasſꝫ vnũ denariũ induceretur reuocatio ex superuenientia vnius filij ꝙ videretur absonũ τ ꝯtrariũ tꝫ Jmo. in. c. fi. de dona. dicens ꝙ si donatio est parua nõ reuocatur ex filioꝝ superuenientia. Adducens inter cetera no. per Bal. in. d. l. j. de inoffi. dona. qui Bal. loquitur de donatione dimidie partis bonoꝝ. vnde forte ẽt Jmo. ita sentit sꝫ quicq̃d ipse sentiat circa hoc p̃supponit̃ ibi ꝓ claro ꝙ pua donatio non reuocatur. ergo nõ sufficit quelibet pars bonoꝝ vt illa reuocatio inducat̃ τ sic verbũ aliqua nõ põt stare late. iõ restringat̃ ẽm pꝛopꝛiam vim verbi partẽ cui adiũgitur ꝙ verbum denotat dimidiam. l. nomẽ filioꝝ. §. poꝛtionis verbo. ff. de ver. sig. ꝙ τ persuadetur: q꞉ ibi pꝛemittit de donatione oĩm bonoꝝ. τ sic videt̃ imperatoꝛ velle loqui de donatiõe excessiua al's frustra posuisset tot verba oĩum bonoꝝ vel partẽ aliquã facultatũ. Sufficiebat eñ dicere, si aliquid donaret vel si aliquã rẽ donaret τ nõ facere mentionẽ de dõatione oĩum bonoꝝ vel partis bonoꝝ. τ satis verificatur verbuꝫ aliquã ibi positũ si verificat̃ in parte dimidiã vel alia maioꝛi parte maxime ex quo g̃naliter de qualibet parte nõ põt intelligi nec est verisile ꝙ si quis speraret in futurũ h̃re filiã nihil voluisset donare cuꝫ quotidie videamꝰ ꝙ τ habẽtes filios aliq̃ donãt: lꝫ nõ soleant facere excessiuas donationes. Jtẽ videmus ꝙ legata fcã per eũ qui nõ putabat habere nec habere sperabat filiũ p̃stant̃ a filio vt pꝛobat̃ in. l. si. ff. de here. insti. et lꝫ foꝛte nõ fecisset tot legata: tamẽ q꞉ aliq̃ fecisset τ ignoꝛatur quot τ q̃nta fecisset nõ reuocãtur aliqua vt ibi pꝛobatur τ facit etiã. d. l. iij. C. de inoffi. testamẽto vbi doc. volũt ꝙ valeant etiã legata facta extraneis ad hoc etiã melioꝛ textus in. l. cũ mater. ff. de inoffi. testõ. τ si valent legata que nitunt̃ minoꝛi firmamento multo foꝛtius donatio ꝓut simili. ar. vtitur Bar. in. d. aut. ex causa τ in. l. filio p̃terito col. iiij. †Cum igit̃ in casu nostro **5** fuerit parua donatio nõ solũ non ascẽdẽs ad dimidiã bonoꝝ: sꝫ nec ad. xj. partem bonoꝝ que sine dubio debet dici nedum parua sed minima pars. facit. l. si quis suo. C. de inoffi. testõ. vbi quarta ꝑs appellat̃ munuscula dicamꝰ ꝙ nõ debeat reuocari per natiuitateꝫ filiorum. Et maxime per natiuitatẽ vnius filie femine q̃ non indiget tot bonis quot indiget masculus nec solet ita retrahi a donando qui habet vnicã filiã ꝓut q̃ habet vnum filiũ masculum vl' plures filie enim femine solet sufficere cõgrua dos cũ qua potest honorabiliter viuere ẽm ꝯditionẽ sue persone vt docet quotidie experiẽtiã rerũ magistra. C. ꝙ̃ sit in pꝛincipio de elec. lib. vj. τ capitulo statutũ. in pꝛin. eo. titu. τ li. τ cõgrua dos in dubio censet̃ esse coꝛrespectiua ad legitimã ꝓut voluit Saly. in aut. res que. C. cõia de legatis τ bal. in suo cõsilio ꝙ incipit: q꞉ statutũ τ in alio ꝙ incipit materia diuiditur in duas partes. τ idẽ voluit Salycetus in quadã sua disputatiõe q̃ incipit statuto cauetur. Et dꝛ idem consuluisse Ange. in quodam suo consilio incipiente quidã Gregoꝛius in oꝛdine cccx. ita ꝙ pꝛedicta filia remansit longe plusꝙ̃ sibi foꝛet necessariũ pꝛo cõgrua dote ꝓpter ꝙ debilitat̃ illa p̃sumptio ꝙ noluisset dictus pater donare si cogitasset habere filios: que etiaꝫ debilitatur ex alio: q꞉ dictus donatoꝛ fuit stipulatus a dictis donatarijs quod irẽt ad habitãdum in dicta re donata τ ꝙ ipsum benedictũ tractarent τ honoꝛarẽt τ reuererẽtur vt patrẽ τ sic nõ fuit mera donatio: sed donatio ob cãm: q꞉ donauit dictã partem domus vt ipsi donatarij habitarẽt donec ipe dõatoꝛ viueret in dicta domo τ eũ tractarẽt vt patrẽ nec ẽ q̃d puñ reuereri tractari τ reputari vt pr̃ iuxta. l. q̃dam cũ filium. ff. de verboꝝ obligationi. τ que ibi tradunt̃ ꝑ barto. circa stipulationẽ de tractãdo aliquẽ vt filium que a paritate rõnis possunt trahi ad ꝓmittentẽ aliquẽ tractari vt patrẽ donatio autẽ ob causam nõ est ꝓpꝛie donatio. l. j. ff. de dona. facit. l. acquil. τ. l. si pater. eo. ti. Et pꝛopterea nõ vr̃ in ea locũ h̃re. d. l. si vnꝗ saltẽ quatenus id qd̃ donatur cõmẽsuret̃ cause ꝑp quã donat̃: q꞉ vsqꝫ ad cõcurrentẽ q̃titatẽ non est donatio ꝓut h̃r in dictis iuribus τ in. d. l. aristo. τ in. l. si foꝛte. de castrensi peculio. τ si quis recte considerabit virtutẽ dcẽ ꝓmissionis facte ꝑ donatarios foꝛte nõ existimabit illã minoꝛi ꝑtio ꝙ̃ sit valoꝛ dicte rei donate vel saltẽ donationẽ reducet ad minimã estimationẽ detracta de estimatione rei donate estimatione dicti oneris iniuncti dictis donatarijs. ita ꝙ non videtur verisimile quod voluerit donationem minimam reuocari per super- **6** uenientiam vnius filie. †Concurrit etiã ꝙ dictus donatoꝛ ꝓmisit dictos donatarios tenere τ possidere dictam rem donatam. Et potuit dictam rem repetere τ non repetijt nec ostendit aliquod signũ ꝙ voluerit ꝙ dicta res non censeretur donata vel ꝙ pertineret ad eũ τ ꝙ noluerit ꝙ donatarij dicta re fruerent̃ ꝙ etiã p̃stat vrgentem coniecturam tacite voluntatis ꝙ noluerit a dicta donatione recedi pꝛopter superueniẽtiã dicte filie facit optime gl. oꝛdinaria in. l. athlete. §. dat remissionem. ff. de excusa. tut. Nec obstat, ꝙ in cõtrarium dicebam per dictam. l. tractabatur. τ dicta. l. iij. C. de inoff. testamento. τ no. per Barto. in dicta. l. lex coꝛnelia. quia in illis iuribus. ideo coniectura sumitur per contrarium: ex eo quia testamẽtũ vitiabatur de iure cõmuni non ex sola p̃sumpta volũtate. iõ si testatoꝛ habuit notitiam de dicta rescissione seu annullatione testamẽti τ potuit illud confirmare non cõfirmando censetur potiꝰ voluisse ꝙ non valeret ex quo poterat aduersus validitatem ꝓuidere τ nõ ꝓuidit vel saltem est quid sibi imputandũ si volebat qd̃ valeret quare sibi non pꝛospexit. Attẽto qd̃ inuitati in testamẽto nihil adhuc fuerant consecuti vigoꝛe testamenti. in casu auteꝫ nostro donatio non rescinditur de iure cõi: sed de quodã iure spãli et exoꝛbitãti vt supꝛa deductũ est τ quãdo rescinditur rescissio causat̃ ex quadam verisimili mente donãtis: que verisimilis mens cessare videtur quãdo ipse donatoꝛ tacite permittit quod ipsi donatarij fruantur re donata. vnde possumus dicere quod reuocatio cesset hoc casu cessante dicta verisimili mente. Et sic in multis differt iste casus a casu illoꝝ iuriũ: nã in illis iuribus constabat de nullitate testamẽti hic secus. Jtem ibi nullitas erat de iure cõmuni hic de iure speciali. Facit pꝛo hac differẽtia. l. eius militis. §. militia missus. de militari testamento. Jtem ibi non erat facta executio. τ per ꝯsequẽs bona relicta nõ erãt apud ipsos honoꝛatos in testamẽto nec illis fruebant̃ saltem vigoꝛe testamenti. in casu aũt nostro fuerat facta executio donationis τ eius p̃textu donatarij possidebãt τ fruebant̃ re donata vidente τ patiẽte ipso donatoꝛe τ sic sunt casus oĩo dissimiles. Ex quibus omnibus videtur intrepide cõcludendum ꝙ dicta filia non possit repetere a dictis donatarijs dictaꝫ **7** rem donatam. Non obstãtibus adductis in cõtrariũ. †Non eñ ob. d. l. si vnꝗ. q꞉ supꝛa date sunt plures responsiones inter ceteras qd̃ non ꝓcedit in donatione parua τ multominꝰ in minima ꝓut fuit ista de qua agitur attentis supꝛa deductis nec bar. in dcõ. §. imperatoꝛ vult cõtrariũ nec vult ꝙ procedat vbi donatio fit de minoꝛi parte bonoꝝ quã sit legitima: nam licet dicat ꝙ pꝛocedat etiam vbi donatur aliqua res certa. Tamen potest intelligi q̃ excedat valorem dimidie bonoꝛum. Licet etiam eo casu Bald. contrarium voluerit in dicta autẽtica ex causa dicẽs ꝙ. d. l. si vnꝗ pꝛocedit in vniuersali donatione non in singulari. Nec obstat ꝙ donatio rescissa non reconualescit: q꞉ illud fateoꝛ tñ dico ꝙ in casu nostro donatio nũꝗ fuit rescissa q꞉ attẽta paruitate rei donate τ alijs cõiecturis supꝛa deductis est verisimile ꝙ etiã si donatoꝛ cogitasset de supueniẽ- **8** tia filie oĩmodo fecisset similem donationem. † ¶ Nec etiã obstat id quod dicitur in legatis in dicta autentica ex causa τ in alijs iuribus supꝛa adductis ꝙ reuocãtur legata pꝛopter superueniẽtẽ natiuitatem posthumi p̃teriti. Nec distinguitur inter legata parua et magna: quia respondetur qd̃ multe glo. sunt in cõtraria opinione: videlicet in. l. generaliter. §. ex testamẽto. de fideicommissarijs liber. τ in. l. vxoꝛẽ p̃gnantem. ff. de manumis. testamento τ in. l. si pater. in pꝛincipio. ff. de captiuis. τ in. l. bona. §. fi. eodem titulo. et in. l. si quis testamento. de leg. ij. τ in. l. j. C. de codi. τ in. l. j. ff. de testamentaria tutela. τ similiter Nic. de ma. τ Salyc. in. l. j. C. de posthu. here. insti. τ Franciscus de rãpo. τ Jmo. in. l. filio p̃terito. et bald. in dicta autentica ex causa τ dato ꝙ p̃ualeret opinio Bartol. in contrarium adducta posset limitari nisi legata essent parua. τ insuper dato ꝙ dicta limitatio non admitteret̃: nihilominus est magna ratio differentie inter legata τ donationem. Pꝛimo q꞉ legata minoꝛi firmitate fungũtur. vnde facilius scindunt̃ ꝓut τ ponderat ipsemet Bar. Jtem ibi legata rescindunt̃ de iure cõmuni τ vbi firmantur in similibus terminis firmantur quodam iure nouo specialissimo. in casu autem nostro donatio de iure communi valere debet vbi in his terminis vitiatur id causatur de iure speciali vt. s. dictum est. iura autem specialia facilius tolluntur ꝙ̃ iura cõia dicta nis non concurrit coniectura verisimilis mentis que coniectura- tur ex tacita permissione de qua supꝛa. Et sic remanet firma cõclusio supꝛa facta. Laus deo.

¶ Summariũ super cõsilio. v.

☞ Pena cõditionalis si nõ soluatur infra tps amputet̃ pes statuto an lapso tpe possit exigi pecuniaria. per totum.

1 Donatio an fiat q̃n aliquid pꝛomittitur casu quo pꝛima obligatio nõ impleatur vel si sententia dicat si non soluerit infra tempꝰ amputetur pes. nu. 4.

Ueritas disputando et opponendo melius ostenditur.

2 Moꝛa nõ soluẽtis penã pecuniariã q̃n possit purgari ad euitãdũ coꝛpoꝛalẽ penã subsidiare adiectam si non soluerit. nu. seq. τ. 4.

3 Membri amputatio an dicatur pena capitalis.

Consilium. v.

In nomine dñi nostri iesu

christi. † Licet hanc cōsultationē satis claram cen
seam saltē in decisiuis ꝓpter auctoritates maxie q̄s
infra adducā. Tñ vt cōsulētium vsitatū morē seruem
hactenus a me cōsuetum ⁊ qꝛ opponendo ⁊ disputādo veritas me
lius ostenditur. l. j. §. mixta. ff. de muner. ⁊ hono. facit. l. diui. ff. d̄ iu
re patro. ⁊. l. offilius. ff. de leg. iij. opposita. n. iuxta se posita melius
elucescūt vt ait philosophus arguam primo ad partē negatiuā. s.
ꝙ dictus potestas non possit exequi dictā penā pecuniariā: qd̄ vr̄
aperte demonstrari posse hoc vrgenti argumēto quādo aliqd de
betur in casu quo id nō impleatur aliquid aliud deducitur in obli
gationē casu predicto eueniente primū debitū ⁊ prima obligatio
nouatur ⁊ transfunditur in scd̄am. l. obligationū fere. §. si. l. j. ff. de
penu leg. l. j. §. si ita. ff. ad legem fal. qd̄ ⁊ no. glo. bar. ⁊ doc. in dictis
iuribus ⁊ latius Bart. in. l. ita stipulatus. el forte el grāde. ff. d̄ ver.
oblig. ⁊ ibi per docto. ⁊ Ange. tangit in repetitio. l. si insulam. eod.
titu. per doc. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. in quib⁹ locis a do
cto. cōiter tenet̄ h̄ pars ꝙ hmōi obligationes penales nouēt seu
quasi nouēt primitiuas: ita ꝙ obligatio p̄ma tollatur ⁊ trāsfunda
tur in sequētē penalē vt ꝓbāt iura. s̄. adducta ⁊ hoc videt̄ esse cōis
snīa lꝫ pleriqꝫ doct. aliud velint ⁊ lꝫ dentur plures limitationes et
in proprijs terminis vbi hmōi pene criminales per statuta muni
cipalia imponuntur disiūctiue: vt qꝛ imponat̄ pecuniaria pena q̄ si
non soluat̄ intra tempus designatum amputetur caput vel mem
brū cōditione purificata pecuniaria pena cēseat̄ nouata per corpo
ralem tenet Bar. post Dy. in. l. publicoꝝ. ff. de public. iudici. ⁊ idē
Imo. ibi pro quo facit qꝛ iudicia criminalia regulātur ꝫm naturaꝫ
ciuilem regulariter. l. absentem. ff. de penis. ⁊ in ciuilibus est ita vt
in iuribus supra adductis. ergo idē est etiam in criminalibus. si er
go pena pecuniaria est nouata per secundam prima est sublata: qꝛ
debitum tollitur nouatione. insti. quibus mo. tolli. obligatio. §. p̄
terea. ⁊. l. j. ⁊ quasi per totum. ff. de noua. Et propterea id qd̄ venit
in prima obligatione non potest exigi vt volunt gloss. in dicto. §.
Item. si ita Bar. ⁊ docto. ⁊ ibi in. d. l. ita stipulatus quod ⁊ doc. vo
lunt in alijs iuribus. s̄. adductis loquuntur tamen in ciuilibus: sed
idem videtur in criminalibus argumento. d. l. absentem predicta
corroborantur auctoritate Bald. in. l. eos in fi. C. de vsur. rei iudi.
vbi vult ꝙ elapso tempore dato ad soluēdum penā pecuniariā nō
potest solui dicta pena pecuniaria. ergo exacta nō liberaret delin
quētē. ⁊ ꝑ consequens dictus condemnatus pro vnico delicto affi
ceret̄ duplici pena quod videtur absonū. l. senatus. ff. de accu. ⁊. l. li
cet. ff. nau. caup. sta. facit etiam qd̄ tradit idem Bal. in. l. data ope
ra versiculo Item notādum vbi inter cetera in proprijs terminis
dicit ꝙ prima pena trāsfunditur in secūdam. ⁊ consequenter Bal.
concordat cum sententia Dyni ⁊ Bartho. supra relata de qua in
2 d. l. publicorum † His tamen non obsta. ntibus arbitror cōtra
riā sententiam esse iuri cōsentaneā: scilicet ꝙ iudex habēs dictam
sententiam exequi possit dictam snīam in dicta pena pecuniaria ꝑ
textum notabilem in. l. cū duobus. §. idem respondit si socius. ff. ꝓ
socio. vbi oratio diui marci disponebat ꝙ reficiens domum cōmu
nem debeat consequi a socijs ꝙ impendit cum vsuris vsqꝫ ad qua
drimestre tempus ⁊ dicto tempore elapso non soluta sorte princi
pali ⁊ vsuris domus refecta fiat eius qui refecit ⁊ sic post quadrime
stre tēpus loco impensarū ⁊ vsurarū transfertur dñium rei restitu
te seu restaurate. Tamē si creditor malit cōsequi principale debi
tū pōt vt ibi est textus. Ratio esse videt̄ qꝛ pena illa legalis adijcit̄
in fauorē creditoris ⁊ in odiū morosi. vnde non decet ꝙ morolo ꝓ
sit ⁊ creditori noceat argumēto. l. qd̄ fauore. C. de legibus. ⁊ capitu
lo qd̄ ob gratiā. de reg. iur. in. vj. cum similib⁹. Ita ergo in casu no
stro nō debet pena amputationis pedis nocere cauere cui pena pe
cuniaria venit applicāda ⁊ cui⁹ interest ne delicta remaneāt ipu
nita cap. vt fame de snīa excō. l. ita vulneratus. ff. ad legē aquil. Et
ꝓdesse delinquenti est ergo in solutione: lꝫ nō sit obligatione ⁊ hoc
facultas soluēdi ꝙ deuenerat in obligatione principali seu prima
tiua durat donec fuerit lis contestata super obligatione secunda
ria prout habetur in dictis iuribus. Et hoc quando obligationes
incidunt ante snīam: sed quādo post snīaꝫ durare debet donec fue
rit lis contestata super actione iudicati seu in factū vel fuerit certa
executio ipsius obligatiōis secūdarie vt est tex. singularis. in. l. itē
veniunt. §. itē recte. ff. de peti. heredi. ꝫm Bar. ⁊ doct. ibi ⁊ in. l. mi
les. §. decem. ff. de re iudica. vnde ꝫm hoc videtur ꝙ dictus condē
natus posset purgare morā soluēdo penam pecuniariā arguendo
de ciuilibus ad criminalia ꝙ lꝫ. d. l. absentē. Si potest ipse ergo et
alius pro eo etiā inuito qꝛ ad euadendū quem a morte pōt q̄s ex
pendere de suo ⁊ repetere contra inuitū ⁊ pari rōne expendere de
bonis eius per no. per Bar. in. l. stichus. ff. de penu lega. ⁊ bal. in. l.
fi. C. de neg. gest. ⁊ idē voluit Io. an. in caplo cū laicus. de foro cō
pe. idem dicens in expendentem in liberando a mutatione status
quem refert ⁊ sequit̄. d. Ludo. in. l. q̄uis cū. l. se. ff. so. ma. facit opti
me. l. xxxiij. Dy. §. j. que incipit ꝓuidendū volens ꝙ si medicus ex
pendit ꝓ cura egroti etiam inuiti vt euadat repetit facit etiā. l. itē
si quis. §. idē labeo. al's incipit ꝓhibemus. ff. de relig. ⁊ sump. fun.
vbi repetit quis ab herede inuito expēsas factas ꝓ funere fortius
3 factas pro euadendo a morte. † Item videt̄ si facta sit pro euasiōe
pene mutilatiōis mēbri prout hoc tenuit. d. Angelus de aretio in
tractatu suo maleficiorū super dicto verbo quos si nō soluerit itra
x. dies amputetur sibi manus dextra circa finem allegat no. ꝑ bar.
in. d. l. stichus. ⁊ Bal. in. d. l. fin. Et lꝫ loquant̄ Bar. ⁊ Bald. in eua
sione a pena mortis ꝓ quorum dictis facit. l. nō tm̄. de appell. ⁊. l.
aditos. de epi. aud. tamen videtur trahi posse ad penam mutilatio
nis membri qꝛ mutilatio mēbri large loquēdo dicitur pena capita
lis ⁊ pena mortis. ⁊ ideo eadem auctoritas requirit̄ in mutilatiōe
mēbri que in pena mortis prout tradūt Dy. ⁊ Bar. in. d. l. publico
rum. de pub. iudi. per. §. ad hec. in auten. de colla. ⁊ quod not. in. l.
ij. §. de offic. eius qui vicem alterius ge. vnde stante dicta equipara
tione quam videt̄ facere p̄fatus dñs Angelus: lꝫ p̄dicti nō alleget
videtur ꝙ prout ali⁹ posset de bonis dicti cōdēnati etiā inuiti sol
uere ita ⁊ iudex posset facere executionē in illa pena pecuniarie q̄
saltē est in solutione. lꝫ non sit in obligatione arguendo de ciuili
bus ad criminalia vt supra. Et hoc tenēdo posset dici ꝙ dcm̄ Bal.
in. d. l. eos qui videt̄ velle ꝙ nō possit solui pena pecuniaria si ē ela
psum dictū tēpus datū ad eā soluēdā ⁊ cōmissa sit pena corporalis
intelligatur ꝫm supradicta ꝙ nō possit solui tanq̄ sit in obligatio
ne ⁊ tanq̄ pena corporalis non sit cōmissa vel ꝙ nō possit solui ela
pso tēpore quo potest purgari mora vt qꝛ forte sit cepta executio
rei iudicantis vel lis super ea ꝫm supradicta. Bal. enim nō intēdit
ibi discutere an possit mora purgari: sed an mora sit cōmissa vt pa
tet ex eius verbis hoc tamē aliter non firmo: qꝛ verba Bal. aliqua
liter repugnant ⁊ super hoc non sum multum meditatus ⁊ non ex
pedit qꝛ sufficiunt alie responsiones supra date. Possem etiam re
spondere negādo ꝙ prima pena nouet̄ vel quasi nouet̄ per secūdā
qꝛ lꝫ quādo obligatio ciuilis interponit̄ ex cā lucratiua nouet̄ vel
quasi nouet̄ per obligationem penalem per iura superius allega
ta: tamen secus quando ex cā onerosa vt. l. si quis a socio. cum. l. se.
et. l. duo societatē. ff. pro socio. ⁊. l. predia. ff. de acti. empti. ꝫm bart.
in. d. l. ita stipulatus. quod ⁊ videntur velle cōiter docto. vnde pōt
dici ꝙ cū intersit reipublice ne delicta cōmittātur ꝑ iura vulgaria
pena potius ꝓueniat dicat̄ ex cā onerosa q̄ lucratiua maxime cuꝫ
rō differentie que adducitur inter cām lucratiuam ⁊ onerosaꝫ hoc
suadet. Itē Raph. cuma. in. d. l. ita stipulatus dicit nō induci qua
si nouationē etiā in obligatiōe ex cā lucratiua quādo certa quanti
tas est subiecta in secūdaria obligatione expresse noīe pene qꝛ pe
na non debet prestare cōmodū per iura vulgaria ⁊ si nouaret resul
taret cōmodum ꝫm eū delinquenti ⁊ moroso in solutione pene pe
cuniarie vt valeat ipedire exactionē pene pecuniarie ⁊ frustrari fi
scum vt delictū p̄ncipale non puniat̄ stante eius fuga. Ideo cōclu
dendum est ꝙ iudex videns ꝙ pena corporalis est elusoria fuga de
linquentis possit facere executionem pene pecuniarie cum magis
id intersit fisci ne delictum remaneat impunituꝫ ⁊ timore pene alij
retrahantur a similibus delictis perpetrandis argumēto. l. aut fa
cta. §. fin. ff. de peni. ⁊. l. congruit. ff. de offic. presidis. ⁊ hoc per di
ctum. §. idem respondit si socius consuluit Bar. prout ipse refert ⁊
clarius Baldus in dicto. §. idem respondit. idem sequens ⁊ cōsiliū
predictū fuit apud asisium vt refert ⁊ sequitur Ang. in. l. quicunqꝫ
in fi. C. de seruis fugitiuis. ꝙ ⁊ firmant ibi dominus Pau. de cast.
et in etate nostra. ll. interpres clarissimus dñs Ioannes de nobili
bus de monte sperello pater ⁊ dñs meus obseruandissimus. Item
cōcludit Ang. in repetitione. l. si insulā. circa finem de verboꝝ obli
gatione ⁊ eū refert ⁊ sequit̄ Imo. in. l. ita stipulatus: de verborum
obligatio. ante finē penul. char. idē etiam tenet Ange. in. l. si ꝓprie
tate. ff. de dam. infec. dicens formaliter ꝙ elapso mense fiscus po
terit velle ⁊ nō velle pedē: qꝛ illa cōmissio non nouat primitus ortā
ex snīa inuito fisco ⁊ hoc pono in repeti. l. si insulā. in fi. de v̄b. obli.
ista sunt verba sua. Ex quo hn̄s vnam aliā rn̄sionem ad fundamē
tum adductū in cōtrariū Imo. etiam tangit in. d. l. si ꝓprietarius.
hāc etiā snīam firmat aperte Bald. ꝑ. d. §. idē rn̄dit in. l. cōmissorie.
C. de pac. inter emp. ⁊ ven. dicens ꝙ illa verba intelligunt̄ nisi cre
ditor noluerit. creditor autē censet̄ fiscus. ita ꝙ iudex poterit elige
re mitiorē penā ꝫm eum ⁊ sic cōcordat cū Ang. non allegaui Bal.
in. l. commissorie neqꝫ Ange. in. l. si ꝓprietarius postea vidi quorū
qdem doctorum tāta est auctoritas vt nemo iudex vel cōsulētium
debeat in decisiuis dubitare hāc partē amplecti ⁊ huic parti tanq̄
caroccio inherere ꝓut in simili dicit gl. in. l. oīs diffinitio. ff. de reg.
iur. ⁊ Bal. in. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs substitu. Et non inhere
re sue opinioni qd̄ est reprehensibile ⁊ periculosum. ar. c. ne innita
ris. de constitu. prout ⁊ ibi tangit Inno. ⁊ alij canoni. post eum: lꝫ
legendo de hoc dubitauerit Raph. ful. in. d. l. quocunqꝫ. prout ibi
refert Pau. de ca. de quo non curandū: qꝛ non firmat contrarium
nec credendum ꝙ in decisiuis dubitassꝫ sequi sentētiam Barto. ⁊
alioruꝫ de quibus supra allegatur etiam hanc partem disputasse
et hoc tenuisse Bar. in. d. l. j. §. item si ita. ad. l. fal. allegat. cū Bar.
et non nulli legentes in. d. §. idē rn̄dit. lꝫ in mea lec. ⁊ alijs quas vi
di non

di non dicat allegat etiã hanc partẽ tenuisse excellentissimũ doct. dñm Angelũ de aretio in versiculo quos si non soluerit intra .x. dies amputetur sibi manus dextra: lz pfunctorie cũ decurrendo non reperiã: sed nõ refert habemus plurios alios supreme auctoritas i hac nostra facultate intãtum ꝙ non expedit aliter hanc partẽ roborare maxĩe cũ nõ reperiã queꝙ̃ scribẽtiũ fuisse in cõtrariã sniaz restat igitur vt deueniã ad responsiones ad ea q̃.s̃. adducta sunt

4 in cõtrariũ ⁊ in responsionib⁹ hãc sniam rõnibus roborabo. † Et primo non ob. theorica Dy. ⁊ bar. in .d. l. publicorũ qz presupposito ꝙ prima pena transfundatur in secũdam: prout ipsi volunt tamen non sequitur ꝓpterea quin si fiscus vel alius ad quẽ spectant put est preses seu ptãs loci arg. d. l. congruit velit potius exigi primã ꝙ̃ secũdã penã quin possit qz imo potest per. d. §. idẽ rñdit vbi silr scda obligatio succedat loco prime ⁊ tñ creditor potest primã exequi ⁊ est fortius in illo casu in quo executio scde obligatiõis fiebat ipso iure in casu vo nostro secus est. ideo viget maior rõ. arg. l. si is cui. cũ ibi no. ff. de lega. j. ⁊ ꝙ dicũt doct. in materia purgationis more in. l. si insulam. ff. de ver. ob. ⁊ in. l. semel mora. ff. so. ma. et vbiꝙ ibi dicta materia tractatur volẽtes maxĩe p. d. l. si is cui. ꝙ in casibus in quib⁹ executio fit ipso iurẽ nõ est locus purgationi more. Ex quibus ptz ꝙ ruit fundamẽtũ primũ ⁊ principale factũ pro parte ꝯria. Ad ꝙ scdo rñderi põt ꝙ dato ꝙ rigor iur. id suaderet ꝙ negari põt p dicta. s̃. pro hac parte. Tñ humanitatis intuitu aliud respondendũ est. inhumanũ eñ esset ꝙ nõ possit imponi pena pecuniaria post lapsum termini ⁊ deuenireẽ ad penã corporalem inuito vt ita loquar fisco creditore merito hec ps tanꝙ̃ humanior est amplectẽda. ar. l. benignius. ff. de penis. ⁊ maxĩe cum sim⁹ in penalibus vt in. c. in penis. de reg. iu. in. vj. ⁊. l. si preses. ⁊. l. interpretatione. ff. de penis. ⁊ hoc vr̃ de mẽte Ang. in. d. l. quicũꝙ. Tertio rñderi põt ꝙ dato ꝙ pmitiua obligatio transfundaẽ in secũdã penalem tamẽ etiam post dictã trãsfusionẽ que non est proprie nouatio: sed quasi nouatio pbat tex. in. d. l. obligationũ fere. §. fi. ⁊ no. doc. in. d. l. ita stipulatus. ⁊ in. d. l. si pacto quo penam. ⁊ doct. in. d. §. item. si ita maxime Ang. dicẽs ꝙ hoc nõ est nouatio sz trãsfusio. Potest solui ꝙ venerat in primitiua obligatione arg. d. l. j. ff. de penu leg. ⁊ ꝙ habetur in. d. l. si insulam. vbi hoc firmãt doc. ⁊ in. d. l. si pacto quo penã. ⁊ in. d. §. itẽ si ita ⁊ vbiꝙ. ⁊ ꝓpterea Ang. appellat eam transfusionẽ nõ nouationẽ ꝙ facit ad ea q̃ dixi. s̃. arguendo p hac parte in ꝓposito ergo nostro cũ cõstet ꝙ mutilatio pedis apponaẽ in penã ⁊ augmẽtũ pene ⁊ in odiũ merũ non soluenẽ non dz eum liberare a primitiua pena. Itẽ multi tenẽt ꝙ h quasi nouatio hodie nõ inducatur per. l. fi. C. de noua. ꝙ si verum esset idẽ dicendum videreẽ in casu nostro tamen qz hec videnẽ esse cõtra Bar. ideo in his me nõ firmo nec curo pdictas opi. discutere an ꝓcedãt necne super quib⁹ multa dicũt doc. in locis preallegatis: tñ si verũ esset ꝙ nõ induceretẽ nouatio ꝙ satis colorate teneri posset p iã dicta res esset magis clara qz rueret omne fundamẽtũ partis cõtrarie. non ob. ar. de absurdo: qz nulla resultat absurditas: imo oñis humanitas vt supra deduxi qz soluta pena pecuniaria erit iste cõdẽnat⁹ ab oĩ pena liberat⁹ put pbatur ex iam dictis ⁊ psupponũt preallegati doc. Concludo ergo ꝙ dictus potestas intrepide põt facere executionem dicte pene pecuniarie. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. vj.

1 Locatio vel fructuum aut mercedis receptio ab alio ꝙ̃ a colono an probet rei possessionẽ vel dñium. nu. 4. per totum.
2 Libellus vel petitio dz produci pẽdente termĩo ⁊ in litis exordio non tñ post: ⁊ qñ possit dici legitime intentata. nu. 6.
3 Interdictum vti possidetis intentans debet probare se possidere.
4 Possessio quãdo ꝓbetur per locationẽ vel fructuum aut mercedis receptionem. nu. seq. et. 7. per totũ.
5 Possidens nomine meo an possit alteri dando priuare me possessione mea. nu. 12.
8 Possessio an probetur teste dicente vidisse possidere.
9 Dolus per quem tergiuersatur veritatem saluandã dr dol⁹ bon⁹.
10 Animus seu voluntas datur facto intelligi.
11 Possessio presumitur continuata.
13 Possessio dicitur probata locatione ⁊ conductoris detentatione simul cum fructuum perceptione.

¶ Consilium. vj.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ In presenti disceptatione aduertẽdo ad acta iudicij premitto ꝙ fuerunt corã istis arbitris qui habent iudicare petitiones due porrecte: lz nõ p viam petitionum solẽniumvna petitio fuit producta per Brãcatium in qua videẽ intentasse actionẽ locati ad rei locate restitutionem cõtra Franciscũ alia fuit producta per Antoniũ Sori ⁊ Stephanum Antonij emptores a dicto Brãcatio contra Carolũ ⁊ cõcludunt in vti possidetis se possessores ⁊ molestatos a dicto Carolo ⁊ petunt carolũ condẽnari vt desistat a possessione. Idcirco sigillatim sup qualibet petitione ꝓcedam⁹. Ex quo eñ vtraꝙ petitio est i iudicio deducta corã arbitris dz sup vtraꝙ pnũciari. l. de qua re. ff. de indi. ⁊. c. cũ ecclesia sutrina. de cã pos. ⁊ proprieta. † ¶ Et

1 deueniendo ad primam petitionem videẽ sine dubio cõcludendũ ꝙ Brancatius debeat succũbere ex eo maxime qz lz ipse cõduxerit tamẽ non videẽ ꝙ apparet ex actis qd ipse Franciscus vnꝙ̃ habuerit detentationẽ dicte rei locate: qz testes dicti Brancatij nõ pbãt aliquid super possessione seu detentatione ipsius Francisci ⁊ ipse rñdendo articulo producto per dictũ Brancatiũ sup ista petitione in quo ponitur ꝙ iste Franci. possedit dictam rem conductã negat simpliciter articulũ idcirco si dictus Franci. non fuit consecut⁹ dictam rem conductam non põt eam restituere nec tenetur: tunc eñ tenetur restituere quãdo accepit. l. si quis conductionis. C. de locato. cum si. secundo id deducitur qz in sua petitione non fit mentio de qua re ipse loquatur: sed generaliter facit mẽtionez ꝙ dedit ad pensionẽ vnã possessionem: vnde libellus est ineptus. l. si in rẽ agat aliquis de rei vẽ. ⁊. l. edita. C. de edẽ. ⁊. c. ij. de lib. ob. Tertio qz arbitri predicti statuerunt terminum intra quẽ deberent partes ꝓducere petitiones eoꝝ ⁊ dicta productio petitionis fuit porrecta post terminum merito non tenuit petitio: qz termini isti non citatorij censentur peremptorij per ea que habentur in. c. lz causam. de proba. ⁊ in. l. fi. ff. de dila. Quarto quia dictus Brancatius rehabuit ipsam rem locatam: qz ipsam intrauit ⁊ immisit in possessionem illos qui emerunt ab eo vt constat ex actis per publicum instrumentuz: vnde ex quo ipse immisit possessionẽ dictos emptores ⁊ reaccepit ipsam rem ⁊ possident ipsi emptores videẽ ꝙ dictus frãciscus sit li-

2 berat⁹. ¶ † Circa secũdam petitionem similiter videtur respondẽdum pro reo scz pro ipso Carolo reo cõuento. Primo qz dicta petitio fuit producta post terminum vt supra dictum est: immo et in medio litis. quod non licet etiã vbi nõ requirireẽ libellus: sed qualis qualis petitio: qz illa debet in exordio litis produci vt probat tex.

3 in cle. sepe. de verbo significa. † Secundo quia dicti actores nõ probant quod ipsi possideant quod est fundamentum actionis intentate: quia vt dixi intentãt interdictum vti possidetis. ⁊ ideo debebant probare se possidere. l. j. §. j. ⁊. ij. §. igitur. ⁊. §. interdictum. et c. l. ob causam. de probatio. cum similibus. Dicti autem emptores probant solũ ꝙ dictus Branca. eos immisit in possessionẽ dicte rei sup qua vertiẽ qõ. Nõ aũt probãt ꝙ ipsi cõtinuauerint possessionẽ. immo non probant ꝙ dictus Brancatius vnꝙ̃ possederit qz null⁹ testis dicit ꝙ Branca. possideret dictam possessionẽ nisi quidam p auditum nisi magister Jac. testis primo loco examinatus qui dicit ꝙ dictus branc. dictam rem possedit post mortem sardoli sui pr̃is qui testis est singularis merito non pbat. l. vbi numerus. ff. de test. l. iureiurandi. C. e. ⁊. c. tã his. eo. titu. Preterea nõ dicit quãdo possederit possibile enim est ꝙ possideret post traditionem predictaz factam ipsis emptoribus vnde necessario non concludit dictũ brãcatiũ habuisse possessionẽ tpe quo eã tradidit dictis agentibus merito nõ probat. c. in pñtia. de proba. l. non hoc vnde cognati. Preterea dictus magister Jac. ⁊ etiã Jo. follis fuerunt examinati in cã vertente inter branc. ⁊ franc. ⁊ super prima petitione de qua. s̃. vñ nõ preiudicant carolo ꝯtra quẽ agiẽ in secũda petitione, qz res iter alios acta ⁊c. C. res inter alios acta in rub. ⁊ nig. ⁊. l. sepe. ff. de re iu-

4 di. cum si. Et si dicatur ꝓbant eoꝝ intentionẽ ipsi agentes p locationes factas per dictum bran. dicto franci. ⁊ receptionem mercedis que ꝓbantur p publica instr̃a. locatio eñ ⁊ receptio mercedis probant possessionẽ. l. qui vniuersas. §. ꝙ si per colonũ iuncta glos. ff. de acqui. pos. ⁊ ibi tradũt bar. ⁊ doc. facit. l. litibus. C. de agri. ⁊ cẽ si. li. xj. Rñdetur ꝙ hoc est verũ qñ terti⁹ non pbat se possidere seu tpe solutionis mercedis ⁊ conductionis possedisse vt est tex. ⁊ ibi p bar. ⁊ doct. in. l. ꝗuis. §. si conductor. ff. de soluti. Sed carolus predictus probat se possidere ⁊ possedisse per octo annos vel circa. nã albertus attestatur quod ab octo annis circa continuo fuit dicta res possessa per dictum Carolum: potius ꝙ ab anno iubilei citra continuo vidit possidere dictum Caro. Bar. ꝙ in anno iubilei stetit in dicta capanna ⁊ eam sibi locauit Caro. predictus ⁊ Franci. et Antonius. Item Ang. follis ꝙ in anno iubilei vidit caro. cõstruere dictam capãnam cum pluribus alijs. Bartho. etiam idem attestatur: lz per auditum l. s. ꝙ iam sunt septẽ anni ꝙ audiuit ꝙ dicta capanna possidebatur per carolum Franc. ⁊ Anto. ideo locatiões predicte ⁊ receptio mercedis non probant possessionem per dictũ §. si conductor. Preterea. d. l. qui vniuersas. §. ꝙ si per colonum. loquitur quando colonus soluit mercedem ꝙ non accidit in casu nostro quia soluit tertius scilicz ipse caro. non habens mandatuz ab ipso colono potest enim soluere quilibet nedum pro ignorante sed immo etiam pro inuito. l. solutionem ⁊ inditium. ff. de soluti. vnde termini non sunt pares. Nec est eadem rõ quia quando soluit colonus demonstratur eius animus ꝙ ipse tenuit nomie ipsius cui soluit ⁊ demonstratur ꝙ ipse tenuit: sed quando tertius non est. ita quia potuit magis de facili falli in facto alieno ꝙ̃ in suo. l. fin. ff. pro suo ⁊. l. ꝙ̃. ad vell. cum simulib⁹. Preterea tex. ⁊ glo. in dicto. §. ꝙ si per colonum loquuntur in colono ⁊ sic videntur intelligendi qñ ille qui detinet soluit mercedem ⁊ non quando reperitur ꝙ vnus soluit mercedem ⁊ non colit neꝙ detinet fundũ prout videẽ fuisse in casu nr̃o. Merito cum nõ constet legitime de possessione dicti

Bran. minime constat de possessione dictorum agentiũ qui se fundant in traditione eis facta per dictum brãc. quia nemo dat quod non habet. l. traditio. ff. de acqui. rerum. domi. ⁊ ff. de reg. iur. l. nemo plus iur. 5 †Dato tamẽ ꝙ probaretur Branc. possedisse quia dictus Franc. possederit nomine suo: tamen videtur ꝙ ipse fuerit priuatus ipsa possessione: nam colonus vel inquilinus tradendo alteri priuat dominũ possessione. l. iij. §. si seruus. ff. de acqui. pos. ⁊ l. fi. C. e. ti. iõ dictus Franci. priuauit dicta possessione dictũ brancatiũ quia vendidit dictã rem dicto Caro. ⁊ tradidit constituendo pro eo possidere. l. ꝙ meo. ⁊ l. interdum. in prin. ⁊ §. fi. de acqui. posses. immo tradidisse videtur vere q2 ficta traditio non preiudicat hoc casu vt est tex. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc. in. d. §. si conductor. ⁊ per Bar. in. d. §. ꝙ si per colonum. nam dictus franc. vendidit ⁊ dedit licentiã ⁊ facultatem intrandi in possessionem ⁊ ille emptor intrauit. iõ censetur tradita per id quod habetur in. l. nimis instructus. de acqui. pos. ⁊ l. quedam mulier. de rei vend. ideo non debuerunt dicti emptores intentare interdictum vti possidetis ꝙ est possessorium insti. de interdic. §. retinende. sed remedium recuperande seu vigore. l. fi. C. de acqui. poss. seu alio remedio si quid cõpetebat iuxta ea que habentur in. l. rem que nobis. de acqui. pos. ⁊ post recuperatã possessionem intentare poterant interdictum vti possidetis. l. j. §. est autem versiculo ⁊ consequenter proponitur post interdictũ vnde vi. Preterea dictus carolus probat per pluresteстes quod ipse possedit a. x. mensibus ⁊ citra q2 locauit pucio ⁊ cirocto prout ipsi testificantur ⁊ ipsi vigore dicte locationis remittebant ibi bestias prout videntur probant ipse bar. ⁊ Alber. testes dicti Caroli. ergo cum ipse caro. contenderet se possidere ⁊ rem ad eos spectare ⁊ hoc innotesceret dicto Brãc. vt patet in actis factis per dictum bran. ⁊ carolum coram dño Pretronio in actis producto etiã emptoribus predictis actores in presenti lite vt deponit Stephan⁹ testis dictorũ agentium in ordine. vj. testis. idcirco ex quo dicti branca. ⁊ eius successores permiserunt dictum carolum tãto tpe possidere ꝑdiderunt eorum possessionem. ar. ei⁹ ꝙ habetur in. l. si id qđ. §. fi. ff. de acqui. pos. ⁊ in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. eo. ti. In cõtrariã autem partẽ facit ꝙ immo dictus branc. actor super pma petitione ⁊ dicti Antonius ⁊ Stepha. sup dicta secũda petitione actores debeant obtinere. videtur veritas non obstantibus predictis ⁊ assumendo primã petitionẽ videt̃ clarissime ꝓbatũ ꝙ erat ꝓ parte actoris probandũ: scz ꝙ ipẽ locauit ꝙ non negatur ⁊ ꝙ conductor vigore cõductionis tenuit ipsam rem cõductã ⁊ ꝙ est finit. l tp̃s cõductionis ex quo sequit̃ ꝙ ipse cõductor dz ipãm rem restituere vt. d. l. si qs cõductionis. ⁊ l. si tibi. ⁊ l. si rẽ. ff. eo. ti. imo negãs restituere ⁊ perseuerans in cõtradictione vsq; ad sniam diffinitiuã punitur in estimatione rei locate. l. cõductores. C. de locato. ꝙ dictus Franci. tenuit dictã rem conductã apparet ex tenore instr̃i cõductionis in quo dictus Frãcis. fatet̃ in presentia dicti locantis se esse in pacifica possessione dicte rei cõducte ꝓ ipõ Branc. locante merito nõ põt in cõtrarium dicere. l. generaliter. C. de non numera. pecu. ⁊ in titu. de confes. per totũ. 6 †Nec obst. que in cõtrariũ adducta sunt. ⁊ ad primum apparet respõsum per supradicta: q2 lz testes id non ꝓbent ⁊ ipse reus neget tamen probatur per instrumẽtũ cõfessio ⁊ instrumẽtum ⁊ que in ea continentur sunt confessata per partẽ vt pt3 in responsionibus factis articulis ⁊ dato ꝙ negaret nõ refert: q2 instr̃a probant. l. in exercendis. ⁊ ꝑ totum de fide instru. Non ob. secũdum q2 non requiritur in casu nostro petitio ⁊ libellus ex quo arbitri poterant cognoscere de facto tm̃ in procedẽdo: ideo sufficit qualis qualis petitio in exordio litis ꝑ. d. cle. sepe. immo in casu isto non requiruntur ea que dicunt̃ in. d. cle. sepe. ex quo verbum de facto ⁊ non verba illius cle. sunt apposita in compromisso vt dicit Bar. in extrauag. ad reprimenda in verbo videbitur vbi ponit de hoc verbo de facto. ⁊ doct. maxime. d. Pont. in l. si filiusfa. ff. de dona. ⁊ facit ꝙ ibi per bart. Censentur eñ remisse omnes solẽnitates iur. positiui ⁊ non iuris naturalis ꝑ no. ꝑ bart. in dictis iur. ⁊ que habẽtur per bal. ⁊ Ang. in. l. j. ff. de mili. test. vnde clarum est ꝙ non requiritur actitudo libelli. Non ob. tertiũ. ar. in contrarium adductum quia illam interlocutoriam possunt arbitri reuocare. l. quod iussit. de re iud. ⁊ c. cum cessante. de appel. iũcta. l. j. ff. de arbi. ⁊ vt puto censentur tacite reuocasse ex quo exceptio ista emergens opposita fuit in iudicio ⁊ erat iudicij declinatoria ⁊ ea non ob. arbitri processerunt ad vlteriora: ideo videntur sudit Innocen. c. ex parte. de appel. ⁊ sentit glo. in. l. iij. §. si dubitetur per ea exceptione tacite pronunciasse eam reijciendo per ea q̃ traff. de iud. ⁊ ibi per doct. ⁊ in. l. iij. C. de ordi. iud. al's si vellent hãc exceptionem admittere frustratorie causam agitassent ꝙ euitare debent iudices. l. si pretor. in princi. ff. de iud. ⁊ c. j. eo. ti. lib. vj. ⁊ consequenter arbitri. l. j. ff. de arbi. Nec ob. quartum argumentum factũ in contrariũ: q2 immo negatur ꝙ dictus Brancatius rehabuerit dictas res locatas: q2 hoc non constat: immo nec allegatur ꝓ parte dicti Francisci qui contendit de iure suo dicens emisse illas res ⁊ possedisse iure dicti emptoris per plura tempora vt apparet in exceptionibus suis. ⁊ licet appareat ꝙ ipse Brancatius tradidit dictas res dictis Antonio ⁊ Stephano: q2 de hoc est productum instrumentum ⁊ ipse brancatius ⁊ dicti emptores in dicta secunda petitione ⁊ in articulis dicant qđ dicti Antonius ⁊ Stephanus possideant: tamen non sequitur qđ rehabuerit dictus Brancatius dictas res a dicto Francisco nec ꝙ ipse seu eius successor dimiserit detentationem quam habebat vigore conductionis: conductor enĩ clarissimum est ꝙ non possidet: sed detentat. l. interdum. in princ. et. §. fi. ⁊ l. quod meo. ⁊ l. si rem aliquam. de acqui. pos. cuz simili. vnde Brancatius cuius nomine dictus Franciscus possidebat habebat naturalem ⁊ ciuilem possessionem ⁊ dictus Franciscus nõ possidebat sed detinebat vt in dictis iuribus ⁊ c. cum venisset. de resti. spo. quo possessio potest tradi alio etiam detinente. ar. l. si funduz. de fundo dota. vbi traditur dominium alio possidente multo fortius possessio alio detinente facit. l. colonus. ⁊ l. cum fundũ de vi ⁊ vi arma. ⁊ quod habetur in. l. ij. vbi in rem act. vbi dicitur ꝙ contra mulierẽ possidẽtem datur rei vendi. ⁊ sic non sequitur tradidit ergo rehabuit rem a cõductore ad predicta glo. in. l. j. §. fi. ff. de vi ⁊ vi ar. volens aperte ꝙ lz colonus meo noĩe possideat: tamẽ possum eam alteri tradere quã sequitur ibi Bar. dicens nescire alibi. Nec ob. si dicatur prout dr̃ ꝑ parte dicti franc. ꝙ ipẽ emit a Joachino filio dñe Frãc. titulo emptionis: qũia nõ põt replicare questionem ꝓprietatis vt est casus in. l. si quis cõductionis. C. de loca. nec etiaz ius possessionis ab alio habite vt voluit Jmo. in. d. §. si conductor. per. d. l. si quis cõductionis ꝙ saltẽ ꝓcedit in casu nr̃o in quo dict⁹ Franc. si quam possessionẽ cõsecutus fuit vigore dicte emptionis cõsecutus fuit ante cõtractũ secũde locationis vt pz ex tpe dictorꝫ ꝯtractuũ que apparent ex serie instrumẽtor: nã primo fuit fcã emptio predicta in qua est cõstitutio ꝓcarij expressa cõcessio facultatis de intrando rẽ ꝓpria auctoritate ⁊ possessionẽ capiẽdi postea fit cõductio in qua francis. fatetur se possidere: ideo pz ꝙ cõsecut⁹ fuerit possessionẽ dictus fran. si quã habuerat dictus Joachinus venditor si possessionẽ tpe cõductionis habebat ergo causa trãsitu lit in locantem. l. quod meo dicta. l. interdum. in prin. ⁊ in fi. cuz si. 7 †Deuenio ammodo ad secũdam petitionẽ sup qua videt̃ sim̃r posse dici ꝙ sit sufficienter probata possessio pro parte dictorum Antonij ⁊ Stephani: nam ꝓbant traditionem eis factã per Brancatiũ et hoc per instr̃m. Jtem ꝓbant possessionem dicti brancatij per locationem ⁊ perceptionẽ mercedis per locationẽ eñ ⁊ ꝑceptionez mercedis ꝓbatur possessio vt est tex. ẜm vnam lec. gl. in. d. l. qui vniuersas. §. ꝙ si ꝑ colonum. ⁊ ꝑ doct. ibi. ⁊ in. d. l. quãuis. §. si conductor. ꝓut ⁊ supra dixi confert. q2 dictus Franciscus auctor dicti caroli fatetur in instrumento locationis se possidere nomine dci brãcatij. Jtem confert quia dictus Carolus ponit in suis articulis qđ dictus Franciscus tenuit ⁊ possedit. dictas res vt videtur innuere in articulo quarto vbi dicit ꝙ Joachin⁹ tenuit ⁊ possedit quousq; vendidit dicto francisco. Jdeo innuit ꝙ Franc. tenuit ⁊ possedit quod ⁊ clarius ponit in sexto articulo: in quo ponit ꝙ dictus Carolus ⁊ dicti sui auctores de quibus premiserat computato tempore omnium: scz mãnis Antonij dñe Francisce Joachini ⁊ Franci. tenuerunt ⁊ possiderunt per tp̃s ⁊ tpa. v. x. an. titulo ⁊ bona fide. et sic ponit ꝙ Frãciscus tenuit post venditionem dicti Joachini: qã ante venditiõem tenuit ⁊ possedit dictus Joachinus ẜm ꝙ ponit ipe caro. in dicto tertio articulo. Jtẽ cõfert q2 in ꝯtractu vẽditiõis quã facit dictus Franciscus dicto carolo dictus franciscus ꝓmisit dare possessionem dicto Carolo ⁊ dedit ei licentiam intrandi ⁊ interim constituit se precario nomine dicti Caroli possidere. et ideo cũ hoc dicantur in contractu inito cum Carolo ⁊ ipõ stipulante demonstratur per gesta ipsius Caroli: quia per eius stipulationem ⁊ eius verba ꝙ dictus Franciscus tunc detinebat ⁊ non carolus si detinebat ⁊ precedebat locatio presumitur detinere ex precedenti titulo locationis. arg. d. l. quedam mulier. ⁊ d. l. nimis instructus. et l. j. de impo. luc. descrip. li. x. cum no. in dictis iuribus. bona enim est argumentatio de emptione ad conductionem: quia contract⁹ sunt similes. l. ij. ff. locati. ad hoc qđ no. glo. in. l. si olei. C. eo. titu. et quod ibi per doct. ⁊ doct. in. l. ij. C. de rescin. vendi. Et maxime ex quo apparet confessio dicti Francisci in qua fatetur se esse in possessione ex dicta causa. Adminiculatur quia quidam testes deponunt super detentatione Francisci ⁊ sunt testes dicti Caroli. ꝑmo Bar. deponit ꝙ ipse testis tempore iubilei fecit hospitium in dcã capanna: ⁊ eam sibi locauit Carolus franciscus ⁊ Antonius Albe. tus alius testis Caroli ꝙ vidit filium dicti Caroli ⁊ Franciscũ et plures alios facere dictam capannam. Jtem putius alter testis quod post annum iubilei stetit in ea per. x. menses vel circa ad vendendum pro dicto Carolo ⁊ Francisco postea discessit ⁊ quidã ali⁹ stetit nomine ipsorum. Jtem subdit quod iam sunt. x. menses ꝙ ipse Caro. locauit sibi ⁊ cirocto faciendo autem computum ab anno iubilei vsq; ad diem testificationis ⁊ extrahendo dictos. x. mẽses vltimos quibus dicitur facta dicta locatio per carolum vltimo loco necessario apparet ꝙ illi. x. menses in quibus putius vendidit ꝓ Francisco ⁊ carolo vinum in dicta capanna cadunt intra tempora dictarum locationum attento tempore dictarum locationũ factarum per dictum Brancatium dicto Francisco. Ex quibus omnibus saltem simul iunctis videtur probata intentio dictorũ agẽtium. l. ꝙ

tium.s.ꝙ ipsi possideant:pꝛobant enim habuisse possessionē semel ⁊ hoc ex supꝛadictis que si non pꝛosunt singula iuuant: tamen vt puto simul iuncta.arg.eoꝛum que habentur in.l.ij.de excu.tu.cum concoꝛ.ibi alle.in glo.

8 †Nec obst.que in contrarium adduxi ⁊ pꝛio non obst.pꝛima ratio qꝛ ratio apparet responsum per dicta super pꝛima petitione:quia tacitus fuit super hoc pꝛonunciatum nec requiritur in casu nostro omnia que requirunt̃ in.d.cle.sepe.vt.s̃.pꝛobaui.pꝛeterea quo ad ipsos emptoꝛes in exoꝛdio litis pꝛoducta fuit dicta secūda petitio:qꝛ antea nullum actum fecerant ipsi:sed solꝰ Brancatius.Nec ob.secunda ratio in qua consistit vis ⁊ difficultas huius questionis: quia vt supꝛa pꝛobaui pꝛo parte dictoꝛum Stephani ⁊ Antonij est sufficienter pꝛobatum de possessione brācatij per dictam locationem ⁊ receptionem mercedis: qꝛ hec est regula tradita per doc.in.d.l.qui vniuersas.§.ꝙ si colonum.⁊ in.d.§.si conductoꝛ.⁊ hoc vbi alius pꝛobaret se possidere:qꝛ tunc pꝛedicta sibi non pꝛeiudicant in sua possessione.d.§.si conductoꝛ.⁊ per doct.in dictis iuribus.vnde est videndum si Carolus possidebat:⁊ ante omnia pꝛesuppono quod testes qui deponunt ꝙ viderūt talem possidere pꝛobant detentationem ⁊ non possessionem que nō videtur ⁊ dependet ab animo:qꝛ queritur animo ⁊ coꝛpoꝛe.l.iij.§.j.⁊.l.quemadmodum.ff.de acqui.pos.cum simi.⁊ casus non videt̃: vnde super eo testes non deponunt per.l.testium.C.de testi.⁊.l.q testamento.§.si.ff.de test.cum si.Ista est glo.Bar.⁊ doc.in.l.stipulatio ista.§.hoc quoqꝫ.de ver.obliga.Pꝛobata autem detentatione regulariter iur.pꝛesumptione pꝛobatur possessio:quia qui detinet pꝛesumitur possidere secūdū Inno.in.c.olim.de pꝛiuileg.et Bart.⁊ doct.in.d.§.hec quoqꝫ.⁊ aliquos modernos in rub.de noui oper.nun.hoc pꝛesupposito videamus si Carolus pꝛobauit detentationem suam.Et certe hoc pꝛobare videntur:maxime Albertus ⁊ Putius:nam Albertus deponit ꝙ iam sunt anni octo vel circa ꝙ Bartolus possedit pꝛo carolo ⁊ ei reddit rationē administrationis de his que lucratꝰ fuerat in dicta taberna: qꝛ steterat ibi ad vendendū vinum ⁊ qꝺ vidit construere pꝛo dicto Carolo scdm ꝙ ipse Bartolus ⁊ carolus asserebant.Et subdit qꝺ continuo a dicto tempoꝛe citra fuit possessa per dictum carolum putius ꝙ post annum iubilei stetit per.x.menses vel circa ad vendendum vinum pꝛo Carolo ⁊ francisco.⁊ postea discessit ⁊ alius stetit ibi nomine ipsoꝛum.Item ꝙ ab anno iubilei citra continuo vidit dictum carolum possideri dictam capannam actando ⁊ locando ⁊ dislocando qualiter dicta capāna erat sua:vnde pꝛobat iste de.vij.annis vl̃ circa.⁊ Albertus de octo sub quibus compꝛehenduntur.vij. quia in maioꝛi numero minoꝛ inest.l.j.§.si stipulanti.de verbo.oblig.et l.diem pꝛoferre.§.si plures.de arbi.pꝛobare videntur saltem de annis circa.vij.Sed potest foꝛte dici ꝙ dictam detentationem nō pꝛobant:nam dictus Albertus non reddit sufficientem cām scientie in.d.continua detentatione:qꝛ interrogatus in causa scientie: respondit qꝛ vidit a dicto tempoꝛe citra putium ⁊ ciroctum pluribꝰ vicibus remittere bestias in dicta capanna: ⁊ dicebāt se hr̃e licētiā a dicto carolo.Et certe si ab vno mense citra dicti putius ⁊ ciroctꝰ bestias ibi remisissent ⁊ illud dixissent verificarentur illa verba a dicto tp̃e citra ex quo non est copula:⁊ per not.per doc.arg.illiꝰ tex.in.c.licet causam.de pꝛobat.⁊ per Bart.in.l.celsus.ff.de vsuc.veritas autem fuit pꝛout depꝛehenditur ex alijs attestationibus ꝙ putius ⁊ Ciroctus pꝛedicti iam sunt.x.menses vel referre me ad tempus attestationum qꝺ ipsi conduxerunt dictam capannam ad remittendum bestias a dicto carolo:pꝛout ⁊ ipsi attestantur.Nec est verisimile ꝙ continuo remisissent bestias ab octo annis ⁊ citra:qa per ipsum ⁊ alios testes pꝛobatur ꝙ in anno iubilei ⁊ postea fiebat ibi taberna ad vendendum vinum p̱ Bartolum postea p̱ putium postea per Francis.Et si dicantur p̱bat pꝛincipium:qꝛ ꝙ in anno iubilei posedit:qꝛ pꝛobat qꝺ Bartolus in illa capanna vendebat vinum pꝛo carolo in anno iubilei ⁊ finem quia a.x.mensibus citra fuerunt remisse bestie per istos ergo continuatio possessionis censetur pꝛobata per.l.siue possidetis cum ibi not.C.de pꝛoba.⁊ in.c.olim.de restitu.spo.respondeo ꝙ in pꝛinci.nō habet cōtestem: qa putius pꝛobat ab anno iubilei immo habet aliū aduersantem eiꝰ dictis:qꝛ ipse Bar.deponit ꝙ in anno iubilei stetit ad faciendum hospitium in.d.capanna ⁊ vendebat vinum panem ⁊c.⁊ eam sibi locauit carolus Franciscus.⁊ Anto.si ergo conduxit capannā nō stabat ibi nomine caroli ad vendendum vinum:sed nomīe suo nec erat opus qꝺ redderet rationem dicto carolo.Rationem autē potuit reddere:quia foꝛte vendidit suum vinum:pꝛout faciunt sepe isti tabernarij:licet Lambertus deponat ꝙ reddidit rationem de lucratis:pꝛeterea non sequitur vendit vinum pꝛo me in vna taberna:ergo ego possideo :quia possibile est ꝙ in domo sua vel a se cōducta vendat vinum pꝛo me:qꝛ vinum sit meum ⁊ ego soluam sibi salarium certum vel aliquid s̄m ꝙ venditur vinum:⁊ de hoc reddiderit rationem:vnde pꝛobat hoc eē ⁊c.In eo aūt quod dicit quod Bar.construxit dictam capannam pꝛo carolo non pꝛobat tempꝰ ⁊ sunt alij testes qui deponunt ꝙ alij cōstruxerunt:pꝛeterea licet ipse et carolus diceret ꝙ cōstruebat pꝛo carolo foꝛte hoc nō sufficeret dato tamen ꝙ sufficeret non deponit de tempoꝛe vt dixi ⁊ potuit esse ꝙ vidit reconstruere iam sunt duo menses ⁊ qui reconstruit potest dici cōstruere;quia qui recōstruit iterum construit:facit.l.xbū reddendi.de ver.sig.remanet ergo solus putius qui etiam nō videtur omni exceptione maioꝛ:qꝛ dicit ꝙ vidit cōtinuo possidere actādo locando ⁊ dislocādo:⁊ sic videtur sentire ꝙ per locationem ⁊ cōductionem solam ⁊ locando ⁊ dislocando dicatur quis possidere ꝙ est falsum.c.inter dilectos.⁊ ibi per Inno.⁊ per Bar.⁊ doc.in.d.§.quod si per colonum.⁊ Bald.in.l.qui rem.C.de loca.Pꝛeterea ipsemet pꝛobat ꝙ nō locabat solus sed ipse Franc.⁊ Ant.ciroctꝰ aliꝰ testis deponit ꝙ possedit ⁊ possidet ⁊ non deponit de tp̃e nec reddit bonam causam scientie:qꝛ interrogatꝰ in cā scientie: dicit qꝛ iā sunt.x.menses ꝙ sibi putio locauit:vnde nihil pꝛobat de tp̃e anterioꝛi:pꝛeterea nō p̱bat possessionē solam locatio vt.s̃.dixi.Angelus ꝙ vidit carolum cū pluribus alijs construere dictam capannaꝫ in anno iubilei est solus.Angelus pꝛobat de Francisco ⁊ filio caroli ⁊ ꝙ vidit bartolum cōstruere pꝛo carolo:lꝫ non dicat de tempoꝛe.

9 †Unde ex pꝛedictis apparet ꝙ foꝛte de rigoꝛe iur̃ non est legitime p̱batum ꝙ carolus detinuerit a.x.mensibus antea:quia testibus singularibus non datur fides.l.vbi numerus.ff.de testi.⁊.c.tāhis.ff.de testi.c.cum dilectus.de elec.cum simi.Et si dicatur veritas satis euidenter depꝛehenditur ꝙ Carolus detinuit : respondeo quod ⁊ veritas satis euidēter depꝛehēditur quod actoꝛes hoc non obstante fouent iustitiam:vnde si per tergiuersationes ⁊ dolositates carolus conatur subuertere iura ipsoꝛum ⁊ ipsi possunt licite tergiuersari ⁊ dolositatibus obtinere per not.per glo.not.in.c.cupientes.in pꝛincip.de electi.in sexto.Talis enim dolus non est dolus malus:de quo loquitur titulus de dolo.Sed dolus bonꝰ de quo loquitur.l.j.in pꝛin.eo.titu.ff.

10 †Dato tamen ꝙ pꝛobaretur ꝙ carolus tenuerit dictam capānam:tamē nō p̱pterea iudicarē ⁊ arbitrarer ꝙ ipse possedisset:sed alio respectu q̄ animo possidendi tenuisset actando ⁊ locando ⁊c.Tum quia dicitur mihi ꝙ carolus est socer dicti Francisci.argu.l.qui iure familiaritatis:⁊ quod ibi p doc.ff.de acqui.pos.⁊ quod per Bart.in.l.j.in pꝛinci.de iti.actuqꝫ pꝛiua.licet hoc non constet ex actis.Conferret si ex actis constaret tum quia testes dicti caroli pꝛobant ꝙ locauit ipse carolus vna cū francisco quia Bart.pꝛobat qꝺ ipsi duo ⁊ Antonius locauerunt sibi ⁊ potius ꝙ locauerunt sibi ⁊ ipse stetit nomine ipsoꝛum ⁊ post eū quidam alius Albertus qꝺ filius caroli ⁊ franciscus cōstruxerūt dictam capannam in quo habet alium cōtestem:qꝛ Joannem tedescum ⁊ albertum Honofrij.Et dato ꝙ ille locationes facte insimul non pꝛobentur foꝛtasse pꝛopter testium singularitatem.Tamen coadiuuant ad interpꝛetationem animi ipsius Caroli:vna cū alijs de quibus.s̃.s.ꝙ filius suus ⁊ franciscus simul construebant capannā.Facit ꝙ no.bal.in.d.l.si qs ex argētarijs.§.si.ff.de edē.Et alijs que infra dicā.Ex quibꝰ depꝛehendit̃ ꝙ nō habuit animū possidēdi.Facto eñ datur volūtas intelligi.l.repꝛehendenda.C.de insti.⁊ substi.sub cōdi.fa.⁊.l.de quibꝰ in si.ff.de.ll.⁊ ꝙ habet̃ in.l.gerit.⁊ in l.pꝛo herede.de acqui.here.cū si.Nam vt.s̃.etiā tactū fuit ipse Carolus emit dictam rem a franci.⁊ stipulatus fuit possessionem tradi ⁊ licentiā intrandi pꝛopꝛia auctoꝛitate ⁊ cōstōnem pꝛecarij:ex qbus depꝛehendit̃ ꝙ ipse Carolus antea nō possidebat sꝫ franc.idē demōstrat solutio mercedis facta per carolū:⁊ maxime qꝛ carolus in solutione dixit nō pꝛeiudicando iuribus dicti francisci ⁊ non dixit non pꝛeiudicando iuribus meis:ex quibus satis euidenter depꝛehenditur ꝙ non gerebat in animo suo habere aliqua iura in dictis rebus:sed dictum franciscum habere:ideo attentis pꝛedictis si dictus Carolus vel eius filius vnq̄ aliquid fecit in dictis capānis ante dictam emptiōem suam non fecit animo possidendi:sed animo familiaritatis ⁊ amicitie que amicitia satis depꝛehendit̃ ex solutione mercedis vel iure societatis:qꝛ insimul ibi vendebant vl̃ faciebant vendi vinum.Et hoc puto arbitrandū per arbitros.lꝫ habeant potestatē sententiādi de iure tantum.Et hoc saltem attēta foꝛma articuloꝛum dicti caroli ponderata.s̃.in adductis p̱ parte ista actoꝛum.facit quia ex pꝛesenti pꝛesumimus in pꝛeteritum quādoqꝫ.xxxiiij.q.ij.cum per bellicā.⁊ no.glo.in.c.scribam.de pꝛesum.Et sic ex nuper gestis ⁊ dictis pꝛesumitur retro nō habuisse animū possidendi sine quo non potuit querere possessionē neqꝫ quesitaꝫ continuare.l.iij.§.j.⁊.l.si quis vi.§.differentia.eo.titu.⁊ ꝙ habetur in.d.l.iij.§.in amittenda.⁊.l.quemadmodum.eo.titu.

11 †Dato tñ ꝙ pꝛobaretur ꝙ detinuit post conductionem dicti francisci:nō tamen deducitur nec pꝛobatur ꝙ franciscus neqꝫ Brancatius sciuerit dictam detentationem:⁊ pꝛopterea dato ꝙ neuter eoꝛum detineret:tamen pꝛobato pꝛincipio possessionis dicti brancatij sequit̃ ꝙ hodie possideat:qꝛ pꝛesumitur continuata per.d.l.siue possidetis.⁊.d.c.olim.retinetur enim possessio animo solo.l.clam possidere.§.qui ad nundinas.d.§.in amittenda.⁊.d.l.quemadmodū.qui animus non pꝛesumitur mutatus.⁊ consequenter pꝛesumatur continuatus.l.eum qui mutatam.ff.de pꝛoba.immo videtur qꝺ dato qꝺ sciuisset dictus franciscus ⁊ deposuisset animum possidendi p̱ locante ⁊ dereliquisset rem conductam animo non reuertendi et alius ingrederetur ipsam rem animo possidendi:tamen ipse locatoꝛ retineat suam possessionem ciuilem:vt in glo.in verbo generet̃

in.l.si.de acqui.pos.in ver.primis duobus loquit hec lex.iuncta tex. ad hoc ꝙ no.gl.in.l.j.C.cõi.de vsuc.⁊ in.l.si colonus.ff.de acq.pos. ⁊ ꝙ ibi per Bar.⁊ Jmo.q hoc vrũ tenere:⁊ facit tex.in.l.cũ quis.ff. de dolo.⁊ facit in.ar.tex.in.l.si de eo.§.j.scdo rñso.⁊.l.si id quod.§. j.ff.de acqui.hered.licet tex.faciat in contrarium in.d.l.si colonus ad quem gl.ibi ⁊ in.d.l.j.de vsuc.respõdet.⁊ doc.in dictis iuribꝰ:et licet aliud voluerit gl.in.d.l.cum quis allegando inter cetera.d.l. si de eo.§.si forte.Sed ſm cõem intellectum gl.Bart.⁊ doct.ibi est casus pro hoc ꝙ volo ꝙ lʒ colonꝰ derelinquat aĩo deserendi ⁊ aliꝰ ingrediatur animo possidendi non perdat locans ciuilem possessionem nisi post sciẽtiã occupationis negligat recuperare natura

12 lem.†Unde necessario videt concludendũ attentis actis ꝙ consti to semel de possessione dicti brãcatij ꝙ etiã hodie cẽseat esse penes eũ vel suos successores quibus ipse tradidit ꝙ ipse autem possederit ꝓbat necessario hoc mõ ipe carolus fatet in suo articulo ꝙ ioachinꝰ tenuit ⁊ possedit vsquequo vẽdidit dicto francisco ⁊ instrm venditionis apparet factum ante secundam locationẽ dicti brancati dicto francisco factam.Et in dicto instrõ vẽditiõis facte ꝑ ioachinum francisco apposito fuit clausula ꝑcarij:⁊ sic trãstulit dictꝰ Joachinus possessionẽ quã habebat in dictum Frãciscum saltem ciuilem.d.l.ꝙ meo.in prin.⁊.d.l.interduʒ.in prin.⁊.l.⁊ habet.§.eũ qui de preca.postea conduxit dictus Franciscus dictas res a dicto brancatio ⁊ recognouit se possidere ꝓ eo merito possessionẽ quam habebat trãstulit in ipsum Brancatiũ quia etiã possessionẽ quã ꝑ alium retinemus possumus per actũ ciuilẽ conductionis in aliam transferre:vt probat dicta gl.sing.in.d.l.j.§.si.seu penul.de vi ⁊ vi ar.super verbo retineo ſm ꝙ eam intelligit bar.eã notãs ⁊ adducit.l.quedam mulier.ff.de rei ven.Nec ob.si dicatur ꝙ dictus articulus est per aduersariũ negatus:quia reperitur scriptum in fine articuli non credit ⁊ ex positione negata nõ põt quis se niti vt in regula ex eo ꝙ in.vj.⁊.l.post legatum cum si.de his quibus vt indig. vt dicit in terminis Barto.⁊ doct.post eum in.l.naturaliter.§.nihil cõmune.de acquirẽ.pos.⁊ Specu.in tit.de positio.§.viij.versi. sed ſm premissa.⁊ Bal.in libello in.l.cum precum de liber.cã:quia patet ex actis ꝙ principales.s.Stephanus ⁊ Antonius qui asserunt se possidere ⁊ petunt nõ molestari:nõ respõderunt sed solum brãcatius qꝫ Carolus petijt ꝙ brãcatius responderet tanꝙ meliꝰ informatꝰ:vnde ꝯfessio brancatij nõ videt eis preiudicare:qꝫ res inter alios acta ⁊c.Et si ipsi interrogarẽtur possunt respondere ꝙ ignorant qꝫ factum est alienum ⁊ dubiũ pp pñes actus quos dictꝰ Joachinus fecit demõstrãdo se possidere de quibus deponunt testes in cã examinati.Ex quibus apparet respõsum in concreto ad omnia adducta in cõtrariũ:qꝫ dato ꝙ nõ ꝓbaret aliter de detentatione frãci.⁊ ꝙ.d.§.ꝙ si ꝑ colonũ.⁊ theorica doc.non loquat in casu nostro.Tamen per istam aliam viam probat possessio.Uidetur tamen ꝙ ⁊ illa via sit bona ⁊ non obstet ꝙ alius soluat mercedem: qꝫ docto.cõmuniter dicunt ꝙ per locationẽ ⁊ receptionem mercedis probat possessio.Et suadet ratio qꝫ ex quo nos habemꝰ quod alius potest soluere mercedẽ nec potest creditor recusare.l.solutionẽ.ff.de sol.Ipse locator deciperet quodãmodo clipeo legis:qꝫ cogeret recipere mercedẽ ab alio q̃ nõ tm̃ sibi prodesset quantũ si recepisset a debitore cõtra.l.grachꝰ.C.de adul.Nec etiã videt verũ ꝙ

13 intelligi debeat quando probatur colonũ detinere.†Nam si ꝓbat locatio ꝓbatur conductoris detentatio ex hoc solo probatur possessio per.d.l.quod meo.cum si.s.adductis.vnde cum doc.dicãt ꝙ per solutionem ⁊ receptionem mercedis probat possessio sunt intelligendi dato ꝙ nõ ꝓbet detentatio cõductoris.Nec etiam ob.illõ qõ dixi ꝙ plures testes ꝓbãt ꝙ hodie possidet dictus carolus apparet respõsum.qꝫ dato ꝙ ꝓbarent actus detentationis nõ probatur possessio ⁊ saltẽ ciuilis que erat penes brancatiũ ⁊ subsequẽter est penes emptores:vt.s.est ostensum.Preterea testes necessario nõ cõcludunt ⁊ sic est ꝓbata possessio.Molestatio etiã est ꝓbata ⁊ per testes ⁊ saltẽ per theoricã Bar.in.l.si prius de no.ope.nunc.et Bal.in.l.ordinarij.C.de rei ven.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.vij.

1 ☞ Auus paternꝰ vel auia mr̃na quõ ⁊ qñ succedant nepoti intestato vʒ an pro dimidia cuilibet ipsorũ ꝑtinere debeat vel an bona mr̃na ad auiã mr̃nã vel pr̃na ad auũ paternum ⁊ quomodo debeatur vel pro qua rata hereditas.per totum.

2 Succedunt pariter attinentes ex parte patris cũ attinẽtibꝰ ex parte matris quãdo sunt pares in gradu.

3 Ascendentes ex linea pr̃na vel mr̃na si cõcurrãt in successione descendentium ⁊ sint in pari gradu quomodo ⁊ in quibus bonis eorũdem descendeñ.intestatorum succedant.

L.ꝙ scitis.§.finautem.C.de bonisqꝫ lib.quõ intelligatur.

4 Hereditas non agnita transmittitur iure suitatis.

¶Consilium.vij.

In nomine dñi nostri iesu christi.¶†Et si videat prima facie dicẽdũ ꝙ ex quo

1 dicti pupilli decesserũt supstite auia pr̃na ⁊ auo materno proximioribus consanguineis ⁊ in pari gradu existentibus succedat ⁊ succedere debeat dicta auia paterna in bonis paternis ⁊ dictus auus maternus dictis suis nepotibꝰ in bonis mr̃nis:vt.l.ꝙ scitis.§.finaut.C.de bo.que libe.per quẽ.§.gl.ibi et bar.loquendo de alio pr̃no ⁊ mr̃no hoc voluit ibi ⁊ in aut.itaqꝫ. C.cõia.de succe.ꝙ ⁊ videt tenere Ang.in.d.§.finaut.⁊ Jo.de imo. in.l.post dotẽ in vltimis verbis.ff.so.ma.loquẽdo de pr̃e ⁊ mr̃e: vt pater preferat matri in bonis ꝓuentis a patre vel linea pr̃na ꝑ d.l.ꝙ scitis.ꝙ ⁊ similiter videt locum habere in ipsa auia pr̃na:vt ꝓferat ipsi auo mr̃no in bonis paternis:⁊ ipse auus mr̃nus eidem in bonis mr̃nis ⁊ sic in ipsa dote que ad ipsum redire debet tãꝙ ab eo profecta:vt.C.so.ma.l.dos a pr̃e ꝙ ⁊ similiter videtur velle ipse Bal.in.d.l.ꝙ scitis dicens ꝙ ipse auus maternus prefertur in ipsis lucris nuptialibus:ad hoc vt ipsi parentes sint promptiores ad dotandum ꝙ dicit non corrigi per aut.defuncto.C.ad tertul.pro quo facit ꝙ in similiꝰno.in fratribus consanguineis ⁊ vterinis vt cõsanguinei preferantur vterinis in bonis paternis ⁊ vterini in bonis maternis:prout no.in aut.itaqꝫ.C.cõia.de succes.⁊ ibi per glo. ad hoc.l.de emancipatis.C.de legi.here.per que videt dicendum ꝙ ipsa auia succedat dictis pupillis in bonis paternis ⁊ dictꝰ auꝰ

2 in bonis maternis.†Contrarium tamẽ puto de iure dicendũ vʒ vt ipse auus ⁊ auia pariter succedant quibuscunqꝫ bonis tam pr̃nis q̃ maternis dictis pupillis cũ sint in pari gradu ꝓpter ꝙ pariter succedere debeant non habita distinctione bonorum paternorum et maternorum per id qõ habetur.C.ad tertul.aut.defuncto.et in aut.de here.que ab intest.§.⁊ hec quidem ibi ex equo inter eos hereditas diuidatur per ꝙ videtur ꝙ pariformiter in omnibus bonis succedant equaliter siue sint bona paterna siue materna:⁊ hoc tenuit Dy.in.d.autenti.itaqꝫ ⁊ Cyn.ibi ⁊ in.d.aut.defuncto.et Raynu.de for.ſm ꝙ refert Bal.in.d.l.ꝙ scitis.qui hanc eandem opi.videtur tenere in.d.aut.defuncto esto ꝙ remittat se ad nota. in.d.l.ꝙ scitis.Et hanc opi.videtur tenere Saly.in.d.l.ꝙ scitis impugnando lecturam glo.⁊ Bar.per tex.ibi reseruando vt plurima ibi per eum qui tamẽ super hoc remittit ad no.per eũ.in.d.auten. itaqꝫ.⁊ ibi ipse Saly.referendo opi.bar.qui tenuit ꝙ parẽs ex parte patris succedat in paternis ⁊ parens ex ꝑte matris in maternis dicit se de hoc dubitare ꝙ bar.non bene dicat:qꝫ tex.in aut.de heredi.que ab inte.§.ꝯñs al's incipit.⁊ hec quidem vnde sumit aut. defuncto dicit ꝙ hereditas diuidi debet vt medietatem paterni ⁊ medietatem mr̃ni accipiant.Cum hereditas sit vniuersum ius defuncti:vt.ff.de reg.iu.l.hereditas.⁊ sic tota hereditas diuiditur ergo oĩa bona tam a patre q̃ a matre ꝓuenta sit inter eos cõmuniter diuidenda vt plurimum ibi per eum qui videtur in hanc partẽ inclinare vt succedant pariter ipse auus ⁊ auia in quibuscunqꝫ bonis vndecũqꝫ quesitis in quã partẽ videt inclinare sir̃.d.Raph.in d.l.ꝙ scitis reprobando dictam lectu.glos.⁊ Bar.⁊ in.d.aut.itaqꝫ. vbi dicit etiam se ita consuluisse vt pariter succedant salua reuerẽtia Bar.dicens etiam ita fuisse de mente Raynerij vt plurimum ibi per eum.⁊ in.d.l.ꝙ satis.Et in hanc partem similiter videt inclinare excellentissimus doc.d.Jo.de monte sperello pater honorandus:licet dicat eam esse dubiã vt plenius ibi ꝑ eũ.In quã partẽ videt inclinandũ maxime attento tex.d.aut.defuncto.⁊.d.§.⁊ hec quidem ibi ex quo inter eos hereditas diuidatur qui tex.videt generaliter loqui de oĩbus bonis siue procedant ex linea paterna siue materna cũ veniant sub verbo hereditatis.vt.ff.de peti.here.l.iteʒ veniũt.⁊.l.hereditas.⁊ ita vr̃ tenẽdũ attẽta precipue opi.antiquorũ ⁊ modernoꝝ.vʒ Saly.Rap.⁊.d.Jo.nõ obstãtibus in cõtrariuʒ adductis.cũ respõderi possit ad.d.l.ꝙ scitis cũ ibi ponatur duplex lect.Nã ſm vnã lecturã hoc nõ ꝓbat ibi cum loquat de patre ⁊ auo que lectura ⁊ si non placeat Bar.ʒ alia lectura vt loquatur de auo paterno et materno quam videtur sentire glos.ibi:tamen prima lectura videtur placere alijs moderniorib' doc.que lect.si ꝓcedat.d. l.ꝙ scitis non habet obstare.Sed posito ꝙ procederet lec.gl.⁊ barto.tamen dici potest ꝙ non obstat qꝫ ⁊ si de iure.C.forte procedat opinio glo.⁊ bar.⁊ sequacium:tamẽ de iure nouo autenticoruʒ nõ procedit dicta opinio sed opinio Dy.Cy.⁊ Rayne.qui tenuerũt per dictam autenticã defuncto qõ sit correpta.d.l.qõ scitis.qõ ⁊ videtur tenẽdum per dictã aut.que vocat ipsos parẽtes in gradu ꝓximos videlicet paternos ad dimidiam ⁊ maternos ad aliam dimidiam ꝙ nõ esset si succederent paterni in bonis paternis:⁊ materni in bonis maternis cum posset esse inequalitas ita ꝙ non consequantur dimidiam cũ posset esse qõ longe plura sint bona ex parte patris q̃ matris vel econuerso.vnde nõ consequerẽtur dimidiã: ad idem ⁊ clarius tex.in.d.§.⁊ hec quidem.vbi tex.videtur velle qõ hereditas ipsius descẽdẽtis equaliter diuidatur inter parentes paternos ⁊ maternos qõ non essent si paterni succederẽt in bonis paternis:⁊ materni in bonis maternis vt.s.Emanauit enim dispositio dicte autentice ad corrigendum iura antiqua:vt patet in principio dicti aut.Et difficultates que ex ipsis iuribus antiquis emanabant in successionibus ascẽdẽtiũ ⁊ descẽdẽtium cõiunctorum vt precipue in principio dicti autentici de here.ab intestato veniẽte: taꝙ ꝑ ꝑdicta dici ⁊ cõcludi pot est qõ dicta auia paterna succedat in medietate bonoꝝ dictorũ pupilloꝝ ⁊ dictus auꝰ in alia medietate vñcũqꝫ

tate vndecunqȝ sint bona ⁊ vndecunqȝ prouenerint. Laus deo.

¶ Ego benedictus de benedictis de perusio dico ⁊ consulo.

¶ Subscriptio precedentis.

3 Semper dubitaui sup hoc articulo:† ⁊ semper mihi apparuit extrane⁹ intellect⁹ ille bar. ad illam. l. ꝙ scitis. §. finaut. Et reperio etiam clarissimum doctorē dominum Ludouicum pontanū in fine. l. post dotem tenere ꝙ dictus intellectus bar. non sit bonus ad. d. §. finautem. Et dominus meus Joānes de nobilibus de mōte sperello excellentissimus ⁊ famosissim⁹ legū doctor plura ibi adducit contra hūc intellectū bar. quē omitto qꝛ nō dubito quin Assisij plena habeatur copia suorum scriptorum ⁊ vltra aduerto ꝙ licꝫ bar. dicat ꝙ Accur. glossator ibi illū intellectum ibi ponat ⁊ legentes ibi trāseāt cum hoc scilicet ꝙ gl. illū intellectum habuerit ad illā. l. ꝙ multum esset pōderādum in pratica si cum bar. ⁊ sequacib⁹ cōcurreret auctoritas glosse per notata maxime per Ja. but. in. l. j. C. qui pro sua iurisdi. Tamē si nō erro gl. nequaqȝ habuit illū intellectū: sed Accur. ibi semp vult ꝙ ille. §. finaūt ꝓsequat̄ eūdē casum. in ꝓn. positū. s. in lucris nuptialib⁹: ꝓut est videre in oīb⁹ glossellis ibi positis excepta gl. fi. ⁊ gl. ante. In quibus tn̄ nō aliud dꝛ qꝛ alie. v. gl. ibi posite oēs ponderant de lucrāte ⁊c. ⁊ ille due nō aliud dn̄t: vnde primo est ponderandū ⁊ Accursius nō intellexit illū tex. gn̄aliter ꝙ ascendēs maternus preferat̄ ascēdēti paterno sed semp loqtur in lucris nuptialib⁹ etiā illa gl. ita loquit̄ ex qua bar. sumit suū intellectū q̄ est gl. pe. posita sup ꝟbo eius que subdit lucrātis q est auus moriētis. ⁊ sic si gl. sentiret intellectū bar. illū sentiret nō gn̄aliter: ſꝫ in lucris nuptialibus cū dicat lucrātis ⁊ cū idē pluries repetierit in alijs glossellis ꝑcedētibus. ⁊ sic esset potius in opi. ⁊ intellectu bal. ꝙ̄ in intellectu bar. ⁊ idcirco nō faceret ad casum nostruꝫ in quo nō agitur de lucris nuptialibus prout intellexi: tamen gl. si recte aduertit̄ nequaqȝ habuit aliquē ex dictis intellectib⁹: qꝛ glossella ꝓxime precedens exp̄sse ⁊ specifice dicit ꝙ pater de quo loquitur ille tex. est in gradu ꝓximior auo: nā sup ꝟbo sed ad p̄rem supplet qui ꝓximior est in gradu: vt ⁊ in auť. de here. que ab inte. §. ij. et sic aperte sentit ꝙ decisio illius tex. fundat̄ in ꝓrogatiua gradus et aptissime dicit ꝙ p̄r erat ibi ꝓximior auo p̄rno: glossella aūt immediate sequens posita super ꝟbo eius nō dicit ꝯtrariū exp̄sse. nec est verisilē ꝙ ꝯtrariū sentiat qꝛ non est verisilē ꝙ imediate in eadeꝫ quodāmodo cōtinuatione sermonis mutauerit sn̄iam ⁊ dixerit cōtraria. ar. l. nō ad ea. ff. de cōdi. ⁊ demō. verus igitur sensus glo. fuit ꝙ tex. loquat̄ de patre m̄ris lucrantis ⁊ de auo p̄rno m̄ris lucrantis: ⁊ forte ꝯsiderauit gl. ꝙ cum illū tex. intelligat in m̄re que lucrata fuit donationē ꝓp nuptias vt supradixi: ex hoc innuit ꝙ ei⁹ maritus ⁊ sic p̄r cōis filij ꝑdecesserat. ⁊ iō ille tex. nō intelligat̄ in patre nepotis de cuius hereditate ibi agitur ad hoc que ibi Barto. dicit ad reprobationem scōe lec. s. ꝙ ibi sit ꝓrogatiua graduum: nā scōm hanc intelligentiā gl. iō de patre m̄ris intellexit vt euitaret illā appellationē quā facit Bar. preterea tex. ibi appellat nepotē nō filiū ⁊ tamē postea premittit de p̄re ⁊ ei defert hereditatē vn̄ conuenientius fuisset ꝙ noiasset filiū si filius illius p̄ris fuisset hoc forte mouerunt accursiū ad intelligendū in p̄re ⁊ auo matris lucrātis saltē prima rō est satis ꝑsuasiua ⁊ sic glossator nō variauit ponēdo duos intellect⁹ ꝯtrarios qꝛ esse proximiorem ⁊ esse parē in gradu cōstat esse ꝯtraria. Sed vnū tm̄ posuit intellectū ⁊ hoc cōgruit litere qꝛ dictio eius in tex. posita post ꝟbum patrem ⁊ verbū auum cū possit ad vtrūqȝ referri debet ad vtrūqȝ referri per ea que hn̄r in. l. si idē cū eodem. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ in. l. iij. §. si filius. ff. de libe. ⁊ posth. cū si. multis vnde si exponemus eius scilꝫ lucrantis intelligemus patrem lucrantis etiam auum filij ipsius lucrantis et similiter si intelligatur eius. s. nepotis ⁊ semper erat gradus ꝑrogatiua inter p̄rem ⁊ auum ⁊ iste pro certo fuit intellectus accurtij lꝫ non repiaꝫ ab alio tactum reperij postea positum. ⁊ Saly. d. l. ꝙ scitis. Ex quibus elicio ꝙ glo. non concordat cum Bar. sed discrepat a Barto. licet ipse Bar. se fundet in intellectu glo. ⁊ non bene ꝙ̄multuꝫ est ponderandum in pratica. Alterius aduerto ꝙ licet si ille text. d. §. finaūt loqueret̄ dūtaxat in his que ꝓuenerint ex m̄re intellect⁹ bar. esset rōnabilis. ar. l. de emancipatis in fin. C. de legi. here. quam ibi Bar. allegat. ⁊ ar. l. cū alijs. C. de secūdis. nupt. tamen qꝛ text. dicit ex matre vel ex eius linea certe remanet dictus intellectus sine rōne. quid enim si ab auia materna proficiscatur nonne ex linea materna: ⁊ tamen non est ratio ꝙ ad auum maternum redire debeat successio ⁊ multominus si peruenisset ex proauia materna hoc est matre auie materne vel proauo hoc est patre auie materne tūc militāt verba illius tex. ⁊ tamen nulla subest ratio qō hoc casu auus maternus succedat in istis bonis: eo quia profecte sunt a persona cui non succederet ⁊ cui possibile est ꝙ sit cōiunctus auus patern⁹ et non ipse auus maternus ꝑm casuum cōtingentiam. Et hoc etiā est multum ponderandū contra intellectum Bar. licet doc. non pōderent ⁊ sic proauo materno in terminis nostris: nam si Bar. opi. non probatur in illo. §. nullibi probatur prout ⁊ ipsemet dicit. Et ex his ⁊ alijs que tanguntur per famosissimum doc. d. Benedictū primum cōsulentem mihi plurimū honorandū. Concludo ꝙ auus maternus succedat pariter cum auia paterna etiam in bonis a patre in illos filios infantes deuolutis. Et posset ꝯsiderari ꝙ dato ꝙ dictus. §. finautem pateretur intellectum bar. tamē est exorbitans a regulis iuris ⁊ a iure regulari ꝙ intelligat̄ solū in casu suo ⁊ extra casum suum non trahat̄: ſꝫ habeat al's locum auť. defuncto. Et sic procedat quādo concurrit auus p̄rnus ⁊ maternus ꝓut loquit̄ ꝑm tex. Bar. ⁊ non qn̄ auia p̄rna ⁊ m̄rnus auus. Et potest assignari rō diuersitatis: qꝛ de iure antiquo ascendens qui habebat descendentem in potestate occupabat bona sui descendentis iure peculij. l. ij. de cast. pec. Itē quicquid querebat descendens querebat ascendenti exceptis castrensibus vel quasi. l. placet. de acqui. here. l. cum filio de leg. j. Idcirco si auus paternus succedit de iure nouo codicis in bonis quesitis ex eis linea non debet conqueri ipse auus matern⁹ cum iura noua ipsum nō grauent immo in aliquo releuāt: ⁊ satis est amico in aliquibus subueniri. l. tutori. C. de neg. gest. Ex aduerso quia auus paternus hꝫ vsumfru. etiaꝫ in bonis quesitis descēdēti i potestate ex linea materna nō multū grauatur si proprietas deuoluitur ad auū m̄rnum cum in bonis q̄sitis ex linea p̄rna conseqtur plenam proprietatem ⁊ in quesitis ex linea materna consequatur vsumfructum idcirco imperator forte ita specialiter potuit disponere in illo casu que non cadunt in auia materna que nō habet nepotes in potestate: qꝛ femina non hꝫ potestatem. l. illud. §. ad testamēta femiarū. ff. de ꝯtrata. ⁊ insti. de here. qua. ⁊ dif. §. ceteri ⁊ de exhere. li. §. mater. Ideo in eis stemus iuri cōmuni magistamē placet ꝙ. d. auť. defuncto procedat etiā in auo paterno per. s̄. dicta. licet Pau. de ca. ibi in fi. recitet lec. Bar. ⁊ dicat menti tenendam et

4 transeat. † Aduertendum tamē est in casu nostro ꝙ isti de quoꝝ hereditate agit̄ decesserūt infantes: ꝓut mihi dꝛ ⁊ etiā in ꝑūcto tāgit̄ lꝫ non ꝑcise ⁊ facile ꝯtingere potuit: ꝓut ⁊ ꝯtingit vt audio ꝙ hereditatē patris eoꝝ noīe: vn̄ possꝫ qs dicere ꝙ pinde sit ac si ad eos deuoluta nō esset per tex. in. l. si infanti. C. de iure deli. ibi oēs hereditates ad eūdē deuolutas ⁊ nō agnitas ita intelligi quasi ab initio non eēnt delate intelligēdo illū tex. in hereditate p̄ris: qꝛ ꝑsupponit tex. ille p̄rem mortuum. ⁊ loquit̄ p v̄ꝫ oēs merito ⁊c. Tn̄ nō stando in verbis lꝫ bal. ibi dubitet de intellectu illius tex. ⁊ in. l. j. C. de his qui ante aper. tab. intelligat illum tex. etiam in infante suo. Tamen Bart. in. d. l. si infanti. ⁊ in. l. ventre. ff. de acqui. here. tenet ꝙ. d. l. si infanti non loquatur in hereditate patris q̄ transmittitur iure suitatis ponderando verba illius tex. ⁊ idem voluit Bal. in. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. ⁊ idem voluerūt Ang. ⁊ Imo. in. d. l. ventre in eoꝝ repetito. ⁊ ista est cōmunis opin̄. ꝓrout ibi dicit. d. Lud. pont. idem tenens. ⁊ ita tenēt cōiter legentes. d. l. si īfanti. ⁊ bal. in. d. l. vnica de his qui an aper. dicēs ꝙ infans transmittit beneficio illius ti. nō ob. d. l. si infanti. ꝙ satis eēt in ꝓposito. Ideo cōcludendū ꝙ ꝑm oīum fere sn̄iam nō hꝫ obstare dicto auo materno dispositio. d. l. si infanti. Laus deo.

¶ Summariū super cōsilio. viij.

1 ¶ Auxilium prestans rumpenti pacem ⁊ contra eum cum quo fecit pacem an teneatur duplici pena scilicet auxilij et pacis rupte per totum.

Delicta duo specie differentia ex vno actu resultantia puniuntur quelibet.

2 Delicta an tot esse dicantur quot sunt persone vt puniri debeant vna vel diuersis penis.

3 Auxiliū dꝛ quis prestare sola assistentia cum armis.

4 Auxiliū prestans pluribus delinquētib⁹ an plurib⁹ penis auxilij teneatur vel an pari seu minori pena possit puniri.

5 Auxiliū prestans rumpēti pacem an teneatur ratione qualitatis pacis rupte de qua ignorabat ⁊ an terti⁹ qui opē vulnerāti prestitit possit etiā puniri tanqȝ̄ prestiterit opē alteri auxilianti.

6 Actio vel cā ciuilis an possit incidēter cognosci p iudicē maleficiorū inquirētem vt possit ꝯdēnare ad penā pacis stipulatam. nu. seq.

7 Iudex criminalis nō potest de causa ciuili cognoscere descendente ex criminali vt de pena stipulata.

8 Pax est perpetua insidiorum sectatio et quibus possit dici rupta.

¶ Consilium. viij.

In nomie domini nostri Jesu christi. † ¶ Circa primū dubium primo dicēdū ꝙ p̄fatus dn̄icus debeat puniri tanqȝ̄ rūpēs pacem ⁊ tanqȝ̄ prestās auxiliū rūpēti pacē: nā lꝫ sit vnicus act⁹ auxiliādi: tamē resultāt duo delicta: vnū ꝙ ipse rupit pacē: aliud ꝙ dedit opem alteri rūpēti pacē merito dꝫ duplici pena puniri: si enim ex vno actu duo delicta sp̄e dr̄ia resultāt quodlibꝫ punit̄. vt l. si adulteriū cū incestu. ff. de adulte. ⁊. l. qm̄ multa facinora. C. ad. l. iuli. de vi. ad hoc. l. nunqȝ̄ plura. ff. de priua. delic. ⁊ hoc no. Bart. in adulterium cum incestu. Ad idem ⁊ scdo si duo simul furātur duas res vnus vnā: alius aliā vel faciūt duo vulnera: vn⁹ vnū: alter aliud quilibet tenet̄ de suo vulnere ꝑncipal'r ⁊ de auxilio prestito socio: vt est casus in. l. q seruo. §. si duo. ff. de fur. ⁊ ibi per bar. ita formaliter

dicendū videtur in casu isto: nā lutius rūpit pacem ⁊ Dñicus simi
liter rumpit pacē merito Dñicus dȝ puniri de sua ruptura pacis
et etiā q̄ꝛ prestitit opem lutio frāgēti pacem. Nec incōuenit vt in
plus puniat̄ prestās auxilium ꝗ̄ principalis vt patet. ꝑ no. ꝑ bart.
in. l. qui seruo. §. j. ff. de fur. ⁊ per Ange. in. l. j. C. de nili agge. nō rū-
pē. In cōtrariū aūt ꝙ nō teneatur tanꝗ̄ prestās opē rūpēti pacē ⁊
tanꝗ̄ rūpens: q̄ꝛ dictus dñicus prestans opem punit̄ ⁊ obligat̄ ad
penam ex facto cōmisso ꝑ p̄ncipalē ꝑꝑ suā opē p̄stitā: nō aūt obli-
gat̄ ex sua ope. vt ꝓbat text. in. l. si qs vxori. §. neq̄ȝ verbo. ff. de fur.
et voluit gl. in. l. quoniā multa facinora. C. ad. l. iulia. de vi ⁊ ibi Sa
ly. ⁊ not. bar. in. l. nō solū. §. māda. ff. de iniu. ⁊ saly. in. l. j. C. de raptu
vir. in vlti. col. ad h̄ tex. in. l. is qui ope. ff. de fur. vbi dicit tex. furti te
net̄ ad h̄ etiā ꝙ no. glo. in. c. sicut dignum in verbo cōsilium. in p̄n.
de homi. ⁊ probatur optime in. l. aut q alr̄. §. fi. ff. ꝙ vi aut clā. ⁊ in
l. hec verba. ff. de adulte. vbi probatur qd̄ si lex punit aliquod deli
ctum punit etiā mandantē ⁊ mandās proprie cōprehendit̄ sub ver
bis. d. legis. ⁊ sic pȝ ꝙ ꝑꝑ delictū punit̄ mediāte mandato: nō autē
ꝑꝑ mandatū mediante delicto hinc dꝛ ꝙ nisi sequat̄ delictū nō obli
gat̄ prestās opem vel mandans vt in. l. qui seruo. in prin. ⁊ in. l. is q
§. si tu titiū. ff. de fur. ⁊ ideo requirit̄ ꝙ probetur delictum secutum
esse ad hoc vt prestans opem puniat̄: vt no. Bart. l. denūciasse. §. fi.
ff. de adul. ⁊ per saly. in. d. l. j. de rap. vir. in pe. col. Ad hoc ꝙ h̄r in. l.
j. §. ꝑsuadere. ff. de ser. corru. sed in ipsa ꝑcussione nulli dubiū ꝙ ma
gis peccat ille lucius ꝗ̄ iste dñicus vel saltē equaliter peccāt: vt pȝ
et probat tex. in. d. c. sicut dignū. §. j. merito cū ipse Lucius non pu
niatur nisi pena que īponitur frangenti pacē ⁊ sic in. dc. lib. ⁊ nō in
ccc. alijs tanꝗ̄ prestans auxiliū alteri: q̄ꝛ ipse Lucius fuit auxiliatꝰ
nō auxilians nec pōt in eodē facto esse p̄ncipalis ⁊ accessorius cum
nō possit diuerso iure cēseri ad hoc. l. eum qui edes de vsucapi. ⁊ in
c. quia circa. de priuile. ⁊ hoc expresse no. Bar. in. d. l. qui seruo. §. si
duo p̄ncipalis em̄ dicitur cōmittens ⁊ accessorius p̄stans opem. vt
l. nō iō minus. C. de accu. ⁊ no. per gl. in. l. qui seruo. ff. de fur. in p̄n.
et per Bar. in. §. j. ea. l. eodem modo dici dȝ ⁊ fortius ꝙ nō teneat̄
nisi in. dc. li. ip̄e dñicus prestans opem: pene em̄ debent cōmensura
ri culpe ⁊ delicto: vt. l. respiciendū. ⁊ in. l. aut facta. ff. de penis. ⁊ in
c. nō afferamꝰ. xxiiij. q. j. ⁊ in. c. felicis. §. p̄missis de penis in. vj. et iō
dꝛ in. d. c. sicut dignum. §. j. ꝙ qui accessit aīo perpetrandi delictuȝ
et postea nō perpetrauit sed prestitit opem punitur pari pena vel
fere pari ⁊ ꝯ̄ñter non maiori qua punitur cōmittens: ⁊ ideo etiam
in iure diuino dicitur ꝙ prestans punitur ꝭm cōem opi. pari pena
nō cōmittente vt no. cano. in. c. j. de offi. deleg. ⁊ Bar. in. l. is q ope.
ff. de fur. ⁊ ista cōis est opi. vt habetur in dictis iuribus. ⁊ in. d. l. nō
ideo minus per bal. ⁊ Saly. ⁊ per eūdem in. d. l. j. de rap. vir. ⁊ ꝑ An
ge. in. l. j. C. de nili agger. non rum. Nec aliquis dicit nec vllo loco
reperitur ꝙ ceteris paribus maiori pena puniatur prestans opeȝ
ꝗ̄ cōmittens: imo quidam dicunt ꝙ etiam de iure cōi prestās opē
punit̄ immedietate pene: vt pȝ ex. no. per doc. in dictis iuribꝰ ꝭm
quā opi. consultū fuit per Fran. tig. vt reperio ⁊ in multis locis re-
peritur ꝙ mitior pena imponit̄ ipsi ꝗ̄ principali delinquenti. vt
pȝ in. d. l. j. C. de nili agger. nō rum. ⁊ in. d. l. j. de rap. vir. ⁊ in. d. c. si-
cut dignū. §. j. ⁊ ij. Cum igitur ius cōe dictet ꝙ prestās opeȝ punia
tur qñq̄ȝ pari quādoq̄ȝ minori pena ⁊ nunꝗ̄ maiori: ⁊ etiā mēs sta-
tuentiū istius ciuitatis apparet ꝙ volunt penam mitigare nō au-
gere prestāti opē vt patet in illo statuto ꝙ dictat ꝙ prestans adiu
toriū puniat̄ i medietate pene eiꝰ in qua punitur p̄ncipalis nulla
tenus dicendum est maxime in casu isto in quo pena resultat ex sta
tuto dicte ciuitatis ꝙ magis puniatur ipse Dñicus p̄stās auxiliū
ꝗ̄ Lucius p̄ncipalis deliquens: nō em̄ incōuenit vt vnū statutū de
claret aliud. arg. l. non est nouuȝ. ⁊ l. nā ⁊ posteriores. ff. de. ll. ⁊ l. ser
ui vestri cum similibus. C. de spon. Et hanc rōnem intātū inter ce
teras cōsiderauit Saly. in repe. d. l. nō ideo minus in. xiij. col. ꝙ vo
luit vt statutū mitigans penā principali delinquēti extendit etiā
ad mādantem etiā si ex hoc sequat̄ correctio iuris cōis ne incida-
mus in absurditatē vt magis puniat̄ mandans ꝗ̄ ipse delinquēs
maxime q̄ꝛ ius ciuile dixit ꝑiter puniri vt ibi latius per eum. ad p̄-
dicta optime facit tex. notādus in. l. scire oȝ. §. aliud. ff. de excu. tu.
vbi probatur ꝙ ne incidamus in absurdū vt in eisdem terminis q
plus meretur minus cōsequatur aliter respondetur ꝗ̄ verba legis
quātūcūq̄ȝ clara dictent per quē. §. dixit Imo. in repe. §. de viro ꝙ
etiā in correctiuis ab absurdo licet argui. quāto ergo magis in ca-
su nostro dicta rō cōsideranda est in quo nō tractat̄ de correctione
iuris nec verba statuti dicere aliud volunt remanet igitur clarū qd̄
dato qd̄ de iurȝ rigore deberet puniri. d. Dominicus tanꝗ̄ princi
paliter rumpens pacē ⁊ tanꝗ̄ dans adiutorium: tñ ne incidamus
in predictum absurdū non debet in plus puniri ꝗ̄ puniat̄ ipse Lu
cius per predicta: sed quod etiam de iur. rigore non debeat teneri
vtroq̄ȝ modo apparebit ex infra dicendis ad qd̄ probandū primo
presuppono quod inter butiū ⁊ filios ex vna parte: ⁊ Lucium ⁊ do-
minicū ex alia parte fuit cōtracta vna pax ⁊ nō plures ꝙ probatur
ex verbis instrumēti: nam vna pars facit pacē cum altera nō quili-
bet de per se: ⁊ sic sub vno coacerno verboꝝ plures ꝑmittunt alios
non offendere ⁊ econuerso ergo vna est pax facit ꝙ habetur in. l.

scire debemus. ff. de ver. ob. Preterea faciūt solūmodo pacē de qua
dam rixa inter ipsas partes factas: nō aūt de iniurijs illatis cuili-
bet singulr̄ de per se. Nec obst. ꝙ sunt plures ꝑsone: q̄ꝛ ex quo erat
vna guerra seu vna rixa vt deprehenditur ex ipso instrumēto: licȝ
plures persone in guerra interueniant: tamē vna postea pax resul-
tat: vt patet in pace ꝯstantie de qua in titulo de pace constan. vbi
nedum plures persone: sed plures ciuitates interuenerant ⁊ tamē
vna pax fuit vt ibi probatur. Preterea in casu nostro faciunt pa-
tres ⁊ filij qui censentur eadē persona: vt. l. fin. C. de impub. hoc pre
supposito lucius ⁊ dominicus concurrunt ad rūpendum ipsam pa
cem per illam percussionem ⁊ est vna ruptura vnius pacis merito
cum simul concurrant duo ad vnum actum siue quilibet principa-
liter siue vnus accessorie non debet vnus puniri tanꝗ̄ principali-
ter faciens ⁊ tanꝗ̄ accessorie. arg. l. generaliter. ⁊ l. heres a debito-
re. ff. de fideiuss. prout in silr̄i de directo dicit Bar. in simili in. l. qui
seruo. §. si duo. de fur. ⁊ Saly. in. d. l. j. in vlti. col. in duobus occidē-
tibus vnum hominem seu committentibus aliquod maleficiuȝ ꝙ
non tenetur vnus vt principalis ⁊ vt prestans auxilium: nec obst.
ꝭm eum ꝙ duo sunt facta homicidium ⁊ auxilium q̄ꝛ auxilium cō-
funditur in homicidium secūdum eos in dictis iuribus per. l. illud
in fi. ff. ad. l. aquil. prout in simili dicitur de insultu ⁊ vulnere: nam
insultus cum vulnere confunditur ⁊ vulnera cum homicidio vt ꝑ
glo. ⁊ Bar. in. l. nunꝗ̄ plura. ff. de priua. delic. ⁊ habetur per glo. et
doc. in. l. si de crimine. C. de accu. ⁊ per Bald. in. l. quicūq̄ȝ. C. de ser.
fu. ⁊ ad predicta faciunt. l. ita vulneratus. §. fi. ⁊ l. iteȝ mela. §. si plu
res. ⁊. §. sed ⁊ si plures. ff. ad. l. aquili. ⁊ l. vulgaris. §. si duo. ff. de fur.
cum si. que iura volunt ꝙ quando plures committunt vnum male
ficium quilibet principaliter teneatur tanꝗ̄ committens nec aliqd̄
dicit quod teneatur vt dans adiutorium merito dicendū est eos de
adiutorio non teneri sciuisset em̄ id dicere lex si voluisset vt in simi
li dicit tex. in. c. ad audientiam. de deci. Hoc etiam probare videtur
tex. in. l. si plures serui. ff. de iniu. vbi habetur ꝙ si plures īterficiūt
vnum seruum alterius vel aliter illi iniuriā faciunt ꝙ tot sunt iniu
rie quot sunt persone: sed si nos diceremus eos teneri: q̄ꝛ occide-
rint ⁊ q̄ꝛ prestiterunt auxilium alijs occisoribus certe in qualibet
persona esset duplex iniuria vna propter homicidiū alia propter
auxiliū alijs prestitū cōsequens est falsum vt. d. l. si plures: ergo ⁊ an
tecedens similiter falsum est. l. oratio. de spon. ⁊ l. illud. de acqui. he
re. cum simi. Cōcluditur ergo ex predictis ꝙ ex quo est vna pax. et
vna fractura pacis vt deprehenditur ex supradictis ⁊ ipse Domi-
nicus tenetur vt rumpens pacem principaliter vt presupponitur
in pūcto ipsum scilȝ rumpere pacem merito non potest teneri ac-
cessorie: vt prestans adiutorium maxime cum ipse teneatur ⁊ obli-
getur ex ipso vulnere cōmisso per Lucium mediante sua ope ⁊ non
ex ope sua vt. s̄. probatum est. immo dato ꝙ plures essent rupture
pacis ⁊ in persona cuiuslibet vna pax. tamen ex quo principaliter
ex isto auxilio ipse Dominicus rūpit pacē non potest teneri vt au
xilians rumpenti pacē. ar. d. l. generaliter. ⁊. d. l. heres a debitore ꝑ
id quod in simili dixit bar. in. d. §. si duo in fi. dicēs ꝙ si duo faciūt
duo vulnera vni et vnus propter dictum vulnus prestet auxilium
alterius faciēti aliud vulnus: tamen non potest puniri nisi ex vul-
nere prestito ⁊ non vt prestās auxiliū: q̄ꝛ ex quo de ipso vulnere pu
nit̄ p̄ncipalr̄ nō dȝ accessorie puniri: sȝ reqrit̄ ꝙ ꝑ aliū actū ꝗ̄ ꝑ id
qd̄ principalr̄ punit̄ p̄stiterit auxiliū vt ibi latius per eū ꝙ non est
in casu nr̄o. Clare ergo ostēditur ꝙ ex vno actu nō dȝ duplr̄ tene-
ri. ⁊ per consequens primum dubiū remanet clarū ꝙ predictus do
minicus non tenetur vt prestās adiutorium ⁊ vt rumpens paceȝ.
Patet etiam decisio secūdi dubij ex. s̄. dictis: nā ex quo p̄supponi
tur ꝑ claro ⁊ absq̄ȝ dubio ꝙ ipsi Dñicus ꝑpter dictū auxiliū rupit
pacē nihil ob. qn ipse debeat teneri vt p̄ncipaliter rūpēs pacē ma-
xime cū qñ cōcurrunt p̄ncipalis ⁊ accessoria obligatio accessoria cō
funditur ⁊ remanet p̄ncipalis. vt. d. l. generalr̄. ⁊. d. l. heres a debi-
tore cū si. maxime qñ p̄ncipalis est efficacior seu āplior vt est in casu
nr̄o ⁊ faciūt. d. l. ita vulneratꝰ. §. fi. ⁊ l. itē mela. §. sed ⁊ si plures. ⁊. §.
si plures. ⁊. d. l. vulgaris. §. si duo. ⁊. d. l. si plures q̄ probāt ꝙ cōmit-
tentes delictum ⁊ auxiliantes socijs teneant̄ p̄ncipaliter de delicto
2 vt pȝ ex. s̄. dictis. † Nec ob. q̄ in cōtrariū allegata sunt ⁊ primo nō
ob. prima ratio ꝙ duo sunt delicta: quia immo vnū est delictū scilȝ
ruptura vnius pacis vt. s̄. deductum est: put si interficeretur vnus
homo lȝ quilibet dicat̄ homicidiū cōmisisse vt probatur in. d. l. ita
vulneratus cū si. s̄. alle. ⁊ hoc respectu forte possint dici tot delicta
quot persone: vt. d. l. si plures tamē respectu subiecti delicti negari
nō pōt vnū esse homicidiū: lȝ plures dicant̄ occisores ⁊ satis depre
henditur ex verbis Bar. in. d. §. qui seruo. ⁊ sic vna est ruptura: licȝ
plures sint rūpentes merito quo ad vnam personam nō est dubiū
ꝙ vnum est delictum: ergo vna pena mulctet̄ ⁊ eo respectu quo for
te dicerētur plura pluribus penis: q̄ꝛ vna pena imponet̄ lucie. et
alia numero lȝ silr̄is imponeret̄ dñico ⁊ sic plura delicta pluribꝰ pe-
nis puniet̄. ⁊ sic non ob. l. nunꝗ̄ plura cū si. s̄. alle. Et si diceret̄ plu-
res esse cōtractus pacis ⁊ per ꝯñs plures rupture pacis silr̄ rñdet̄
ꝙ quo ad quēlibet vnū est delictū: q̄ꝛ auxiliū confundit̄ in ipsa ru-
ptura ꝑncipali: put clare. s̄. est deductū in vltimis ꝟbis fctis circa
primum

primū dubiū. Et p̄dicta que dico ꝙ vnū est delictū intelligo q̄tum ad pacem ruptam: sed q̄tum ad pcussionem ⁊ sic ad vulnus ex quo statutum vult quod puniatur de vtroqꝫ ipse lucius principalis ita punietur etiam ipse prestans opem qui debet puniri in medietate pene: nam istud est aliud delictū ⁊ principale: licet ex eodem nō resultet merito alia punitur tam principalis quam coadiutor per iura allega. s. in contrarium per quem etiam patet responsum ad secundam rōnem. s. in contrarium allegatam: q2 dicta per bar. in. d. §. si duo ibi probant pro ista parte ⁊ tollunt dictam rōnem in casu nr̄o in quo auxilium non fuit separatum a facto ex quo dñicus tenetur p̄ncipalr̄ vt. s. deduxi. Non ob. tertium quod non incōuenit ⁊c. q2 illud p̄cedit q̄n aliqua qualitas adesset ex parte p̄stantis opē ex qua resultaret maius delictum ex parte ipsius prestantis opem quam ex parte principalis: nos autem ⁊ casus noster loquitur quādo termini sunt pares. Ita quod non est maius delictū Dñici quā Lucij immo minor si disparitas aliqua datur. ⁊ ideo. s. dixi ceteris paribus quo casu militant rationes. s. alleg. ⁊ hoc quo ad Dominicum dicta sufficiant.

3 ¶ † Deuenio ad Joannem qui in dicto delicto p̄stitit auxiliū circa quē Primo ꝯsidero ꝙ nō est dubiū nec in dubium vertitur ꝙ ipse tenet̄ tanꝙ prestans auxilium Lucio p̄ncipali delinquenti nec resultet ex eo quod. j. dicam de ignorantia taz in delicto pacis fracte q̄ in delicto vulneris. Sed dubitat̄ vtrū etiā teneatur tanꝙ prestans auxilium Dñico ⁊ videtur dōm ꝙ sic: naz aliud est delictū Dñici ⁊ aliud Lucij: arg. d. l. si plures de iniu. ⁊ qui libet p̄ncipaliter tenetur de delicto suo: lꝫ factū vnius accessorium sit ad factum alterius: vt hec no. Bar. in. d. l. qui seruo in p̄n. ⁊ in. §. j. ⁊ ip̄e Joānes prestitit auxilium etiam Dñico: quia forte Dominicus non accessisset ad prestandū opē Lucio: nisi confisus foret de ipso Joanne: ⁊ ideo p̄ntia Joannis fecit quod ipse Dñicus audatius prestitit auxilium Lucio: ⁊ consequenter audatius rupit pacem: vt ex serie inquisitionis apparet: p̄ntia. n. cū armis sufficit vt quis presumatur auxilium prestare ſm Inno. in. c. ꝯtumacia de de lic. pue. ⁊ Bal. in. l. raptores. C. de epi. ⁊ cle. merito cum vtriqꝫ p̄stiterit auxilium videtur dicēdum qꝺ puniatur medietate pene qua quilibet ipsorum punitur vigore alterius statuti dicētis quod prestans adiutoriū puniatur in medietate pene qua punit̄ ille cui est prestitum auxilium de quo in puncto fit mētio.

4 ¶ † His tamē nō ob. veritas est in contrarium: vꝫ quod dictus Joannes non teneat̄ nisi de medietate pene qua tenet̄ ipse lucius ꝙ satis clare deprehēditur ex allegatis. s. p̄ decisione primi dubij. Si. n. de iure cōi diceremus quod si duo prestant auxilium vni cōmittenti vnū maleficiū teneret̄ quilibet de auxilio p̄stito principali: ⁊ de auxilio dato p̄stāti sibi adiutorium sequeretur ꝙ quilibet teneret̄ in duplo ⁊ si tres eēnt in triplo plusqꝫ esset pena delicti ⁊ sic de singulis discurrendo quod est falsum: vt. d. c. sicut dignum. ⁊ vbi p̄les erant adiutores: ⁊ tn̄ puniuntur pari vel minori pena qua tenent̄ occisores. cum ergo ꝯn̄s sit falsum: ergo id ex quo sequitur simile falsum reddit̄: vt. d. l. illud de acqui. here. cū si. incideremus. n. in illud absurdū: de quo supra dixi. Cum ergo de iure cōi non tenet̄ de vtroqꝫ multomagis de iure statutario ꝙ de sui natura strictā interp̄tationē patit̄: vt. l. iij. §. hec v̄ba cū si. de nego. ge. ⁊ patet ex no. in. l. oēs populi: maxime cum habeamus mentem statuentium qui volunt mitigare non augere penam prestanti opem que mēs multum est attendenda arg. eius ꝙ h̄r in. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. ⁊ in. l. non dubiū. C. de. ll. ⁊ in. l. in ꝯditiōib⁹. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. Si. n. ꝯcederem⁹ ip̄m Jo. teneri de adiutorio p̄stito dñico eadē rōne teneret̄ de adiutorio p̄stito iuliano de q̄ in inq̄stiōe ⁊ silr̄ ipse dñic⁹ teneret̄ de auxilio p eū p̄stito Jo. ⁊ iuliano auxiliātib⁹ Lucio ꝙ v̄r absonū ⁊ de q̄ in pūcto nō q̄rit̄ tāꝙ sit sine dubio nec in iq̄stiōe itētatū fuit: ⁊ ad hoc facit tex. in. l. si familia. §. fi. ff. de iurisdi. om. iu. q̄ tñ loqtur in ꝯsilio non in auxilio. Hoc ⁊ scōo clari⁹ p̄bat̄: nam vt. s. in scōa rōne deduxi p̄ decisiōe p̄mi dubij: vna est pax ⁊ vna ruptura pacis: lꝫ p istos duos facta sit et quilibet dicat̄ fractor pacis. Et ex ipsa pcussione facta p luciū resultat fractio pacis qua tenetur etiā Dñicus mediante suo adiutorio non aūt ex suo adiutorio vt hec oia ex. s. dictis apparēt sed ipse Joānes p̄stitit adiutoriū ipsi percussioni facte per Luciuz ⁊ p̄pter ipsum adiutorium p se p̄ncipaliter ⁊ immediate p̄stitum tenetur ad penā statuti merito nō dꝫ teneri tanꝙ accessorie ⁊ mediate p̄stās auxiliū dñico qui prestitit adiutoriū Lucio: ar. d. l. generale. ⁊. d. l. heres a debitore. ff. de fideiuſ. ⁊ prout dixit Bart. in duob⁹ principalr̄ delinquentib⁹ tā circa vnum quam circa diuersa delicta in. d. l. qui seruo. §. si duo in prin. ⁊ in fi. Eadem em̄ ratio. ⁊ forte maior est in duobus auxiliantibus ⁊ sic in duobus accessorijs quo ad ipsos accessorios qui est in duobus principalibus quo ad ipsos p̄ncipales nec potest aliqua ratio meo iudicio considerari quare magis id procedat in duobus principaliter delinquentibus quam in duobus accessorijs: ergo idē respōderi debet in vtroqꝫ. arg. c. translato de consti. ⁊. c. inter corporalia de transla. prel. ⁊. l. posthumo. §. j. ff. de iniusto rup. ⁊ irri. te. cum si. Et hec ratio militaret etiā si diceremus duos esse contractus pacis ⁊ duas rupturas: prout procedit in duobus facientibus duo vulnera vt dicit Bar. in loco preallega. Quod maxime procedit q2 specialiter non est in inquisitione expressum quod propter aliud factum prestiterit auxilium Dominico quam per id quod prestitit Lucio: ergo nō debet nisi vno modo puniri per ea que no. Bar. in. d. §. si duo. immo non apparet expressum in inquisitione quod ipse Joannes prestiterit auxiliū ipsi Dominico in eo quod ipse prestitit auxilium Lucio. Idem et tertio apertius probatur quando quis tenetur propter delictū commissum a pluribus illi omnes pro vno reputantur: vt. l. si cum exhibuissent. §. fi. ff. de publi. ⁊ in. l. j. ⁊ per totum. ff. si fami. fur. feci. dicatur: ⁊ ideo dicit Barto. in. l. si in rixa. ff. ad. l. corne. de sica. quod si vnus prestitit auxilium duobus committentib⁹ vnum homicidiū: non incidenter quod vnum est homicidium licet plures occisores ad ea que supra dixi quod non tenetur nisi ac si prestitisset auxiliuz vni ipsorum: quia ipsi duo pro vno reputantur. ⁊ idem tenet Dy. licet alia rōne de qua ibi per Bar. ⁊ hoc etiam tenet quidam famosus doc. bonon̄. nomine. d. Joā. de ana. in. d. c. sicut dignum licet de Bar. ⁊ Dy. nullam mentionem faciat. Ita formaliter in proposito quod iste Joannes tenetur propter delictum commissum principaliter per Lucium ⁊ accessorie per Dominicum: ergo ambo p̄ eodem reputent̄. ⁊ per ꝯn̄s ipse non tenebit̄ nisi vna pena ac si vn⁹ solus deliqsset per predicta. Et ex predictis apparet ꝙ prefat⁹ Joānes nō tenet̄ nisi p auxilio prestito Lucio intelligēdo q̄tum ad vulnus factū p ip̄sum Luciū ⁊ fractionē pacis ex dicto vulnere resultātē: nā ꝙ teneatur de alio vulnere p̄petrato p ip̄m dñicū in tibia nō vertit̄ in dubiū: igit̄ nō insisto circa id. Sed vltra dubia de quib⁹ in puncto posset dubitari vtrū debeat puniri prefatus Jo. tā i medietate q̄ imponit̄ p̄pter vuln⁹ q̄ etiā i medietate pene q̄ incurrit Lucius ex eo q2 fregit pacem ⁊ circa penā vulneris nō est dubiū.

5 † Sꝫ circa penā fractionis pacis posset forte dici quod ex deductis in inquisitione non veniat puniēdus: nā in inquisitione nō est deductū ꝙ ipse Joannes sciuerit istos fecisse pacem ⁊ nisi aliter deductū et p̄batum reperiatur exactis ip̄m sciuisse. Istam qualitatem ꝙ ipsi fecerint pacem forte dicendum est quod ipse in hoc non debeat cōdemnari per id quod dixit notāter Ang. in. d. l. j. C. de nili agge. nō rum. ⁊ refert ⁊ sequitur prefatus doctor dominus Joannes de anania in. d. c. sicut dignuz. Dicit em̄ Ang. in. d. l. j. quod ad hoc vt prestans opem puniatur p̄pter aliquam qualitatem quam habet principalis delinquens requiritur quod probetur ꝙ ipse sciuerit dictā qualitatem. ad hoc allegat. l. vtrū. ff. de patri. ibi cōscij ⁊c. d. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni: ad hoc etiam text. in. d. l. j. ibi conscijs ⁊ consortibus ⁊c. adeo quod ipse dicit ꝙ cum habuerit questionem de facto ita fuit iudicatum in persona cuiusdam qui fauit bannito ad maleficium perpetrādum cuius pena est capitalis in perus. ⁊ ab illa pena euasit fauens q2 non fuit articulatum probatum ꝙ fanēs sciuerit vel scire debuerit. ⁊ per preallegata iura dicit se credere fuisse bene iudicatū nec obstat ꝙ ipse loquitur in qualitate que aggrauat delictū. Nos autē in qualitate q̄ inducit aliud delictum q2 si bene consideramus no. per Bar. in. l. diuus. ff. ad. l. corne. de sica. Isto casu est maior ratio quaꝫ illo. postea ipse etiam de hoc intellexit dūz allegauit. l. si adulterium cum incestu: nam ibi loquit̄ de q̄litate q̄ facit icidere delinquētē in aliā sp̄em delicti. Et lꝫ hoc dictū nō traseat sine dubitatiōe de iur. rigore p no. p doc. in illo dubio vtrū delictū puniat̄ vltra cogitatū de quo p Bar. in. d. l. diuus. ⁊ in. l. eum qui nocētē. §. qui iniuria ⁊ ibi per Ang. ff. de iniur. ⁊ per doc. maxime p Saly. in. d. l. q̄m multa facinora. C. ad. l. iul. de vi: tñ crederem ip̄m in practica seruādū p̄pter auctoritatē Ang. ⁊ iura p eū alle. maxime cū negari nō pōt casum saltē eē dubiū p dicta iura ⁊ q2 opi. doc. faciunt rem dubiā: vt no. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres de verb. ob. per no. p glo. in. j. ꝯsti. C. §. quibus ⁊ tractamus de absoluendo ⁊ sumus in penalibus argu. l. arianus de act. ⁊ ob. ⁊. l. si preses. ⁊. l. interpretatione de penis in regula iur̄ in penis.

6 ¶ † Venio nūc ad quartū dubiū vtrū sine alio p̄cessu possit iponi pena cōtract⁹ q̄tū ad ꝯmodū ptis. Et p̄mo dōm v̄r ꝙ possit: nā iudex maleficior̄ lꝫ p̄ncipalr̄ nō possz cognoscere de cā ciuili: pōt tñ icidēter cogere delinq̄ntē vt satisfaciat offenso: vt in. l. iterdū. §. q̄ furē. ff. de fur. ⁊ ibi p Dy. ⁊ bar. ⁊ i. l. p̄ euitādi. C. de ꝯdi. ob. tur. ca. ⁊ ibi p bal. ad hoc ēt tex. in. l. pe. ff. de calū. ad hoc ēt tex. in. c. ⁊ postulasti de iudeis. ⁊ ibi p. d. Nic. ⁊ no. Inno. in. c. cū oporteat de accu. ⁊ bar. in. l. ij. §. hoc edicto. ff. vi. bo. rap. Ad hoc ēt tex. ſm intellectum Saly. in. l. si quis a se fundum ad. l. iul. de vi ⁊ ibi p eū: ⁊ facit tex. in. l. qui crimen in fi. C. qui accu. non pos. Dicunt. n. docto. in locis prealleg. per dicta iura quod iudex qui criminaliter cognoscit de crimine pōt incidenter cogere delinquentem ad satisfaciendum parti offense merito in casu nr̄o silr̄ possit iudex inquirēs cogere ex officio predictos delinquentes ad satisfaciendum parti de pena predicta maxime cū dicta succedat in locū dāni ⁊ interesse vt p̄bat text. in. l. fi. ff. si qs in ius vo. nō ie. vbi h̄r ꝙ si pena est promissa interesse nō debe t̄ als sic ad hoc etiam tex. in. l. fi. ff. de pretor. sti vbi habet̄ ꝙ pena apponit vt sciatur inquantum intersit merito sicut ad dānū ⁊ ꝯsequēter ad interesse. q2 interest dāmnum non sustinere resarciendum potest prefat⁹ iudex cogere delinquentē. Ita etiam possit ad hāc penā et quod ad penam restituendam que non succedit in locum interesse possit iudex maleficiorum cogere delinquentem videtur casus in

d.l.pe.ff.de calū.vbi dicitur ꝙ iudex imponet penam delicti:ꝛ log
tur de pena criminali: ꝛ iubet restitui id quod illicite est extortum
ſm formam edicti ꝛc.ſed forma illius edicti dictat ꝙ.ſ. annum qua
druplum restituatur:ꝛ ſic in tripli est pena:ergo ptꝫ ꝙ nedū coget
delinquentē ad reſarciendum dānum:ſed etiam ad penam ciuileꝫ.

7 ¶ His tñ non ob.puto ꝯtrariū de iure dicendum primo p regulam
gn̄alem que dictat ꝙ iudex maleficioꝝ nō poteſt de cā ciuili cogno
ſcere:vt.l.ſolemus.§.latrūculatoꝛ.ꝛ ibi per doc.ff.de iudi.a qua re-
gula caſus iſte exceptuatus non reperitur vt.ſ.dicā merito ꝛc. Se-
cundo qꝛ regula eſt ꝙ ciuilis cā deſcendens ex maleficio non incul-
catur cū cā criminali ex eodē maleficio deſcendens vt.l.ij.§.hoc edi
cto.ff.vi bo.rap.ſed iſta cā ꝗtū ad penā nulli dubiū eſt ꝙ eſt ciuilis
qꝛ ex ꝯtu deſcēdit ꝛ applicaꝛ pena pti.ar.l.iij.§.j.d ſepul.vio.Me-
rito ſimul inculcari nō poſſet:maxime cum in caſu nr̄o pena deſcē-
dat ex ꝯtu non ex maleficio: debetur.n.pena ex illo ꝯtu pacis: qꝛ
ſi ꝯtus ꝛ pmiſſio pene interueniſſet nemo diceret ꝙ illa pena non
deberetur ꝛ ſic ſint penitus exnea petitio pena ꝯtus ab ipſo iudi-
cio criminali:in quo de crimine tractaꝛ hoc de ꝯtu. Nec ob.ſi dica-
tur vt dicit bar.in.d.§.hoc edicto ꝙ dicta iura ꝓcedunt qn̄ qs vel-
let ſimul ꝛ ſemel accuſationē criminalē ꝛ ciuilem inculcare ꝑncipali
ter vtrāqꝫ intentando ꝯria vero ꝓcedunt qn̄ incidēter:vt etiā.ſ.di
xi:qꝛ ſi ꝯcedo ꝙ ad dicta ꝯria reſponſio eſt bona:ſed velle dicere ꝙ
ſemp id qđ poteſt pp maleficium in iudiciū ciuile intētari inciden-
ter veniat in criminali eſſet deſtruere ipſam regulā ad qđ em̄ vellet
qs principaľr ipſa intentare ſi incidenter per officium iudicis idē
ꝙ per ꝑncipalem obtinebit:ꝛ ꝯñter ipſa regula ſemper ſperneret ꝛ
ſic ludibrio eſſet poſita ꝯ.c.ꝯmiſſa de elec.ꝛ.l.fi.§. vbi aūt puerilis.
C.de bo.que li.ꝛ.ff.quarum rex ac.non da.l.j.§. exceptiões ꝛ poti⁹
eſſet poſita vbis ꝗ̄ rebus ꝯ.l.ij.C.cōia de le.ꝛ.d.c.ꝯmiſſa. Tertio fa
cit alia regula ꝙ iudex non dꝫ ſniare niſi ſm formā iudicij.c.qualr
ꝛ qn̄ de accuſa.ꝛ.c.lꝫ eli.de ſymo.ꝛ.l.vt fund⁹ cōi diui.ſed forma in
ꝗſitionis nō tendit ad dictā penā que ex maleficio non reſultat me
rito ꝛc. Preterea ꝛ quarto iudex non debet impartiri ſuum officiū
niſi petatur vt.l.iiij.§.hoc autem iudicium de dā.infec.ꝛ.l. ad per-
emptorium cum ſi.de iu.merito ex quo apte nō eſt petita dicta pe-
na:nec vt puto ad hoc imploratum officium iudicis dicendū eſt ꝙ
iudex non pōt ſuper hoc ſuum officium impartiri que due vltime
rōnes fuerunt Cy.vt refert Saly.in.d.l.ſi quis a ſe fundum.ꝛ ipſas
fatetur Saly.ꝛ dicit eis rn̄dendo ꝙ opꝫ dicta iura.ſ. alleg.in ꝯriū
intelligere ꝙ fuerit hoc petitum a parte:vn̄ non ob.nec.j.nec.ij.ꝛ p
ꝯn̄s ſi in caſu nr̄o non petitur nec imploratur officium iudicis per
partes dicendum eſſet ſm eum ꝙ dicta cōdemnatio fieri nō poſſit.
Non ob.que in ꝯrium allegata ſunt ꝛ primo non ob.§.ꝗ furꝫ.ꝛ.l.
ꝙ euitandi.ꝛ.l.qui crimē.ꝛ.l.ſi qs a ſe fundū.ꝛ.c.poſtulaſti.ꝛ qđ no.
palleg.doc.in dictis iuribus ꝛ etiā qđ no.Innoc.in.d.c.cum opor-
teat.Bar.in.d.§.hoc edicto.qꝛ oīa loquuntur in reſarciendo rem
amiſſam vel dānum illatum ꝓpter maleficiū ꝛ nemo ex dictis doct.
nec aliqđ ex preallegatis iuribus loquiꝛ in pena ciuili merito in ip-
ſa pena remaneant firme preallegate regule qꝛ ꝙ non mutatur ꝛc.
l.ſancim⁹ cū ſi.de teſta.Magis em̄ iura fauent tractāti de euitādo
dānū ꝗ̄ tractāti de captādo lucrū: put facit petēs penā. vt.l.ſi.C.
de cod.ꝛ.l.iuris ignorātia.de iu.ꝛ.fac.igno.Facit etiam qꝛ ex q̄ iſte
hꝫ remedium ordinariū ad penā nō dꝫ accedere ad extraordinariū
officij iudicis.arg.l.in cauſe de mino. ꝙ habeꝛ in.l.in ꝓuinciali de
noui operis nūciatiōe cum ſi.maxime in penalibus que ſunt odio-
ſa ꝛ reſtringenda argumēto regule odia ꝛ regule in penis in.vj.cuꝫ
ſi.Nec eſt verū ꝙ hic pena ſuccedat in locū intereſſe qꝛ immo in pe-
nis non inſpiciꝛ an interſit vt in.l.ſtipulatio iſta.§.alteri de verbo.
ob.ꝛ ibi de hoc p doc.merito non poteſt dici ꝙ ſuccedat ſemp in lo-
cum intereſſe ꝛ qđ non ſuccedat ꝓbat tex.in.l.ꝑdia de act. empt.et
in.l.ſi qs a ſocio ꝛ.l.ſe.ff.p ſocio.vbi ſi itereſſe excedit penam ea ex-
acta agitur ad intereſſe in eo ꝙ excedit ꝛ econuerſo vn̄ patet quod
nō ſuccedit in locū intereſſe.Nō ob.d.l.fi.ff.ſi quis in ius voca.non
ie.qꝛ illa lex ꝓcedit qn̄ nouaꝛ obligatio ꝑncipaľr p penā: nā tūc iō
nō agiꝛ ad intereſſe qꝛ intereſſe debeꝛ ex primeua obligatione que
eſt nouata p penalē obligationē.l.obligationū fere.§.fi.d act. ꝛ ob.
ſra illā.l.intelligit ibi gl.vel loquiꝛ qn̄ pena eſſet appoſita cā decla-
randi ꝓut tradiꝛ in.d.l.fi.de preto.ſtip.vt habeꝛ in.d.l.ij.quoꝝ neu
trū eſt in caſu nr̄o:nā primū nō qꝛ eſt cľa rato manēte pacto qua tol
lit ꝑdictā nouationē vt habeꝛ in.l.q fidem.ff.de trāſac. eſt iuramen
tum ꝙ ſiľr tollit nouationē vt ꝓbat ſingulariter text.in.l.ſi qs ma-
ioꝛ de tranſac.Nec ſecūdum quia hoc non apparet immo apparet
contrarium:nam patet ꝙ pena non habet reſpectum ad intereſſe
quia medietas ipſius ſoluitur fiſco vnde patet de mente contrahē
tium quod non voluerunt extimare intereſſe merito non ob. etiaꝫ
d.l.fina.de preto.ſti.Preterea dato ꝙ in locū intereſſe ſuccedat ꝙ
eſt falſum per predicta tamen non ſuccederet in locuꝫ intereſſe qđ
debetur ex maleficio ſed eius qđ debeꝛ ex contractu: vnde non ob-
ſtaret vt ex.j.dicendis apparebit.Nō obſtat.l. pen. de calum.ꝑmo
qꝛ vt dicit Saly.in.d.l.ſi quis a ſe fundum illa lex nō facit ad ꝓpoſi-
tum qꝛ non apparet ibi ꝙ iudex criminaliter cognoſcens incidēter
cognoſcat de ciuili immo poti⁹ innuit ordo ꝯriū lr̄e:nā ꝑmittitur

cognitio ciuilis quam criminalis ꝛ ab ordine litere argu.licet arg.l.
quotiens de vſufruc.ꝛ in prima conſtitu.C.in fin. Preterea poſſet
intelligi quod ſeparatim vtroqꝫ iudicio procedatur ſucceſſiue ꝛ ni-
hil obſtaret ꝛ non faceret ad ꝓpoſitum. Preterea ꝛ tertio ad illum
tex.poteſt aliter reſponderi:vꝫ quod illa verba ſecūdum edicti for-
mam determinent illa verba illicite extortum eſt ꝛ erit tunc ſenſus
quod iudex iubebit reſtitui id quod eſt extortum illicite ſecundum
formam edicti ꝛc.ꝛ ſic non determinent verbum reſtitui qui intelle-
ctus magis adaptatur ad literam:nam text.dicit ꝙ iubeat reſtitui
id quod illicite extortum eſt ꝛc.ſed triplum comprehenſum in qua-
druplo non eſt id quod illicite eſt extortuꝫ ſed aliud ergo verba nō
patiuntur alium intellectum ſine violatione merito in dubio non
recedimus ab iſto intellectu:arg.l.non aliter de lega.iij.ꝛ.l.j.§. is q
nauem cum ſi.de exerci. Et ſecūdum iſtum intellectum ibi videtur
caſus ꝙ iudex naturaliter procedens non poſſit cogere delinquen-
tem ad ſoluendum penam:ſed ſolum ad dānum reſarciendum:naꝫ
ex quo dicit quod iubebit reſtitui id quod illicite eſt extortum in-
nuit quod amplius ꝛ ſic penam quadrupli non iubebit nō reſtitui
a contrario ſenſu quod eſt validiſſimum argumētum in iure.l.j.§.
huius rei.de offic.eius cui manda.eſt iuriſdi.ꝛ.c.quoniā apoſtolica
de his que fiunt a prela.ꝛ.c.nonne de preſum.cum ſi. Nec tunc poſ-
ſet intelligi ille tex.quod iudex procederet primo iudicio ciuili de
mum criminali:quia ſi iudicio ciuili ageretur deberet imponi pe-
na quadrupli ꝛ non tantum ſimpliciter reſtitui.ſ.annum nec eſſet
bonum dicere quod ille textus intelligatur elapſo anno quia eſſet
diuinare illum tex.quod non licet:preterea ille tex. loquitur indi-
ſtincte tam.ſ.annum quam poſt:ergo indiſtincte intelligaꝛ ex quo
pōt iuxta.l.de precio de publi.ꝛ.l.iij.in fi.de offi.prefi.cum ſi.ꝛ ſcōm
hoc ibi eſſet caſus decidens dubium noſtrum:nam ſi non poſſet im
ponere penam debitam ex maleficio:eodem modo non poſſet im
ponere penam debitam ex contractu:nam de maleficijs ad contra
ctus procedit argumentatio:vt.l.omnem.ff.de iudi.ꝛ.l.ij.in fi.ff.de
cuſto.exhi.reo.ꝛ facit auct.qua in ꝓuincia:vbi de crimine agi opꝫ.
Dato tamen quod.d.l.pe.loquatur ſcōm aliū intellectū. ꝛ per con
ſequens iudex criminaliter ꝓcedens poſſit ad penam legalem debi
tam ex maleficio:tū oīmodo non ob.in caſu noſtro: naꝫ dicta pena
non debetur ex maleficio ſed debetur ex eo qꝛ non ſunt ſeruata pro
miſſa contenta in inſtr̄o ſi enim poſſibile foret quod ſine delicto de
ueniret contra dictum inſtr̄m non eſt dubium ꝙ pena contractus
deberetur prout in alijs penis conuentionalibus. Unde patet qđ
obligatio dicte pene eſt oīno ſeparata ab oblatione reſultante ex
delicto nec ab ipſo delicto inquantum delictum eſt dependet meri
to videtur quod iudex de ipſo delicto cognoſcens non poſſit de ea
cognoſcere niſi quantum de alia cauſa ciuili cognoſceret cum eadē
ratio ſit:nam iſta non dependet a delicto. Iſta non ſuccedit in locū
damni nec intereſſe reſultāte ex delicto per ſupradicta. Sed de alia
cauſa ciuili penitus ſeparata non eſt dubium dictus inquirens in
ipſo proceſſu cognoſcere ſeu iudicare non poſſet per ſupra allega-
ta pro hac parte ergo nec de iſta pro quo facit quedam ratio quaꝫ
aſſignat Saly.in.d.l.ſi quis a ſe fundum dicens quod ideo iudex
maleficiorum qui de ciuili cognitionem non habet poteſt inciden
ter cogere partem ad reſtituendam rem ſubtractam vel ablatam:
quia ſibi eſt commiſſa purgatio criminum:vt.l.congruit de offici.
preſid.ſed delicta quo ad partem non purgantur niſi reſtituantur
ablata ergo ꝛc.vt ibi latius per eum que ratio ceſſat in caſu noſtro
quia ſine pena purgatur delictum etiam quo ad partem:quia po-
terit condemnari ad reſarciendum damna ꝛ expenſas factas pro-
pter dictam percuſſionem nec iſta pena tendit ad delictum puniē-
dum ſed ad contemptum contractus per ſupradicta. Igitur illa iu
ra que dicta ratione fundantur non faciunt ad propoſitum. Nec
ob.quod ſupra dixi quod bonum eſt argumentum de maleficijs ad
contractus ꝛ econuerſo:ergo prout poteſt iudex imponere penaꝫ
reſultantem ex maleficio:ita penam reſultātem ex contractu quia
reſpondetur quod dicta argumentatio procedit niſi in vno ſit di-
uerſa ratio quam ſit in alio dictans diuerſitatem prout eſt in caſu
noſtro per ſupradicta facit quod in ſimili dicitur in.l.ſi cum dotem
in princip.ſoluto matri.ad hoc.l.ſi maritus.C.de dona.inter viruꝫ
ꝛ vxorem. Preterea procedit argumen.de maleficio ad ſeipſum ꝓ
ut de contractu ad ſeipſum ita loquuntur.d.iura.nō autem de ma
leficio ad contractum:prout de maleficio ad ſeipſum ſicut eſt prefa
ta argumentatio:eſſet enim iſtud ridiculum:procedit. n.argumen
tum de contractibus ad teſtā:ergo idem poteſt teſtatoꝛ in contra-
ctu quod in teſtamento ꝛ de iudicijs ad contract⁹ ergo id ꝙ iudex
pōt iudicio pōt in ꝯtractu. Iſta ſunt ſimilia argumē.prout illud ꝛ
ſunt abſurda ergo ꝛc. Preterea iudex maleficiorum non poſſet iu-
dicare de pena nec de aliqua obligatione reſultāte ex aliq delicto
quam illud ſuper quo inquiritur intelligendo ex eodem proceſſu
per.l.vt fundus cum ſimilibus ſupra allegatis ergo ſimiliter non
poſſet cognoſcere de iſta pena reſultante ex contractu qui eſt aliud
quam ſit delictum. Preterea nemo diceret quod auxilians teneaꝛ
ad penam dicti contractus ꝛ tamen tenetur ad penam etiam ciui-
lem reſultantem ex maleficio vt.d.l.ſi is qui ope cum ſimili.ſ.alle-
gatis.

gatis, vnde patet ꝙ dicta argumentatio non est bona. Et per p̄dicta concludendum videtur ꝙ dicta pena conuentionalis ex dicto processu imponi non posset. Esset tñ hic dubitatū si dicta pena veniret imponenda: qꝛ forte in iudicio peteretur vtrū Lucius ⁊ Dominicus ad vna centum tenerentur vel quilibet ad centum ⁊c. s. allegata circa primū dubiū ⁊ verba ꝫctus satis innuunt ꝙ ad vna cētū ambo teneantur. Esset etiam querendū vtrū ex ꝓcessu dicte inquisitionis possit imponi pena instr̄i quantum ad commodū fisci et prima facie per. s. allegata in isto quarto dubio ego inclinarez in partem negatiuam: lꝫ credam mittentem punctum de contrario non dubitare. qꝛ tamen ista duo dubia non tangunt pūctum seu dubia ipsius ⁊ ne longior sim. Jdeo de his non me intromitto volui autē hoc dixisse vt iudicans aduertat. ¶ Uenio ad quintum dubium vtrum dato ꝙ fractura ossis non ꝓbetur: an per alia contenta in inquisitiōe predicta intelligatur pax fracta. Et primo videtur dicendum ꝙ sit rupta: nam in ipsa inquisitione probantur duo vulnera facta cum sanguinis effusione que non est dubium ꝙ de iure cōi si non extaret statutum ⁊ instr̄m ꝙ rumperet pacem qꝛ veniret contra eam offendēdo partē ⁊ insidiando ei: nam pax est perpetua insidiorum sectatio ꝫm Archidiaco. in. c. indēnitatibus de elec. ꝫm ꝙ hr̄ in. l. j. in p̄n. ff. de pac. ⁊ hoc etiam clare deprehenditur ex verbis supradicte addi. Est igitur videndum vtrū statutū obstet ⁊ qđ statutum nō obstet ex pluribus deducit̄ p̄mo si bene aduertantur verba addi. que ad hoc facit ipsa loquitur extra casum nr̄m: nā tot⁹ ver. ⁊ quod pax in quo fundatur ius huius dubij vsqꝫ in finē loquit̄ in ꝑcussione facta sine sanguinis effusione et ꝙ hoc sit verū ego considero ꝙ ille versic. habet duas partes. in prima ponit dictum ⁊ regulam cum vna modificatione ⁊ hoc vsqꝫ ibi ⁊ hoc nisi ⁊c. ibi. secundo ponit exceptionem a regula vt denotat dictio nisi. Jtem dicta secunda pars subdiuiditur qꝛ primo ponit ipsam exceptionem. secūdo ipsam declarat ibi quo casu prima pars ⁊ regula apparet clara ex verbis ꝙ solum loquitur in percussionibus ⁊ alijs iniurijs factis sine sanguinis effusione merito super ea non est dubitādum. l. ille aut ille. §. cum in verbis de lega. iij. cum ergo regula loquitur in dictis percussionibus sine sanguine similiter exceptio in his intelligi debet: nam alias non foret bona exceptio cum exceptio debeat esse de regula vt habetur ꝑ doc. in. l. j. ff. de reg. iur. ⁊ ꝑ Dy. in rubrica. eo. ti. in. vj. ⁊ facit. l. nam quod liquido. §. si. ff. de penu lega. vnde patet ꝙ exceptio sil'r loquitur in percussionibus sine sanguinis effusione si exceptio in his loquitur ergo ⁊ similiter declaratio. nā cū vna lex venit ad declarationem alterius intelligit̄ ꝫm terminos illius vt in auc. de filijs añ do. instrumēta na. circa medium multo ergo magis vnum dictum immediate positum post aliud illud declarans dꝫ intelligi ꝫm terminos illius per predicta igitur ꝫstat ꝙ totus ille v̄si. ⁊ ꝙ pax loquitur de percussionibus factis sine sanguinis effusione. Ergo casus quando cum sanguinis effusiōe facta foret percussio est in statutis omissus. ⁊ per consequens remanet sub dispositione iuris cōis ꝫm ꝙ pax intelligit̄ rupta ꝑ supradicta ad hoc. l. commodissime cum si. de lib. ⁊ posthu. Et istud videntur denotare illa verba quo ad dictū modū ⁊c. posita in dicto statuto quasi velint ꝙ si declaratum in instr̄o sit qual'r pax rumpat̄ non attēdatur conuentio nisi quo ad modum rumpendi: de quo p̄miserat scꝫ resultante ex facto sine sanguinis effusione. ⁊ sic quando cum sanguinis effusione non attendatur conuentio partium. Non obstat statutū ex alio qꝛ nō loquitur de pena statutaria sed lo quit̄ solūde pena ꝫuentionali: nā dicit statutum quod cōuentio partium obseruetur inter ipsas partes non autem dicit ꝙ obseruetur inter fiscum ⁊ partem immo in hoc contrarium innuit: nam qui de vno dicit de alio excludit. l. cum pretor de iudi. ⁊ c. nōne de presump. Non eñ est credendum illa verba esse posita sine ministerio aliquid operandi. ⁊ alud operari non possunt: qꝛ si non fuissent posita indistincte tam quo ad fiscū q̄ quo ad partes intelligeretur statutū: ergo hoc operetur. arg. l. si quando de lega. j. ⁊ c. si papa de priuileg. lib. vj. Merito istud statutum non disponat circa penā statutariam q̄ fisco debetur. Nō obstat ⁊ tertio qꝛ vt dixi. s. in statuto ponit̄ regula ⁊ exceptio ⁊ regula tendit ad artādum modos rumpendi pacem vt patet ex verbis ipsius. Jtem exceptio cōtrariatur regule: vt notatur in dictis rubricis de reg. iu. merito prout regula ad restringēdum tendit: ita exceptio ad ampliādum ipsos modos rumpēdi pacem tendat ⁊ non ad ipsos simil'r restringendū: vnde ex hoc infert̄ quod conuentio contrahentium operetur vt vbi alias non intelligeretur pax rupta ꝙ vigore conuentionis partium rupta intelligatur ⁊ hoc etiam probant illa verba quo ad dictum modum rumpendi obseruetur ⁊c. volunt eñ ꝙ conuentio partium obseruetur quo ad modum rumpendi traditum in instr̄o non quo ad modum traditū in instr̄o vt pax non rumpatur: put est in casu nostro. Ex p̄dictis igit̄ ꝫcludendum videtur ꝙ iste casus remaneat in dispositione iur̄ cōmunis ⁊ per ꝫsequens intelligatur fracta. Jn cōtrariū autem quod immo statutū disponat in casu nr̄o pōt deduci ex pluribus. Et primo si bene ꝫsideratur dictus v̄sic. ⁊ ꝙ pax p̄mo ponit regulā a qua excipit casum quando sequeret̄ mors membri debilitatio ⁊c. vt patet ibi nisi ex dictis ꝑcussionib⁹ ⁊c. ⁊ ista exceptio disponit vt pax rumpatur in casibus in ea cōprehēsis deinde ponitur ille ver. ⁊ hoc nisi qui ponit aliā exceptionem que debet referri vel ad regulam vel ad exceptiōem. s. dictam vel ad vtrumqꝫ simul si ad regulam militant allegata in cōtrarium. Si ad exceptionem facit de directo contrarium: nam per ipsam p̄mam exceptionem declaratur ꝙ quando sequitur mors membri debilitatio fractio ossis ⁊c. rūpatur pax subditur nisi sit declaratum qualiter ⁊c. ⁊ sic patet qđ quando est declaratum etiam per mortem fractionem ossis ⁊c. non intelligatur rupta pax si declaratio velit quod rupta nō sit merito in casu nostro in quo declaratio instrumenti vult exp̄sse ꝙ non sit rupta nisi deueniat aliquod ex requisite in eo cum ipsa non interuenerint dicamus pacem non esse fractam. Est ergo videndum ad quam debeat potius referri: vtrum ad regulam an ad exceptionez predictam ⁊ nō stando in verbis videtur qđ poti⁹ ad exceptionem debeat referri: nā in dubio clausula posita post duo ꝯria dꝫ referri ad magis ꝓximum vt no. in. l. si idem cum eodem. ff. de iur isdi. om. iud. ⁊ facit. l. j. §. deinde de posth. merito ad exceptionē que est magis proxima referatur. Preterea istud satis deprehenditur ꝑ pronomen hoc ꝙ ponitur in secunda exceptione: nam si conditor statuti voluisset dictā exceptionē secundam referre ad regulā dixisset simpl'r ⁊ nisi ⁊ tunc esset clarus intellectus: sed qꝛ dixit ⁊ hoc nisi satis dat denotare ꝙ nolebat se referre ad dictā regulaꝫ ꝑ quo facit: qꝛ natura pronois hoc est demōstratiuū rōni p̄xime nō remote vt patet ad sensum put ꝓnois illud rei moriat̄. Nec ob. si dicat̄ ꝙ iste intellectus ꝯtinet in se absurditatem: ergo non est tenendus arg. l. nam absurdum cum si. de bo. li. Nam dicere ꝙ si partes ꝯueniunt ꝙ per mortem non intelligatur pax rupta ea sequuta non dicatur rupta pax est quid absurdum nec verisimile statuentes id voluisse: nam rn̄deri pōt plurib⁹ modis. primo ꝙ dato ꝙ sit absurdum quatenus refert̄ ad mortem tñ non est absurduꝫ quatenus refertur ad mēbri debilitationē ⁊ ad fractionē ossis: vnde ad alia referatur generale eñ dictū ꝯtinens in se in quodā particulari absurdū non vitiat̄ in totū: sed in illo particulari nō intelligitur put dr̄ in illo statuto qđ extrahens sanguinē in palatio puniat̄ pena mortis: nā nō intelligit̄ in barbitōsore: qꝛ in eo esset absurdū non tñ in totū vitiatur dictum: vt no. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ⁊ iur. ⁊ Bal. in. l. non dubium. C. de legi. ad hoc. l. penul. ff. ad exhiben. non eñ possunt omnes articuli exprimi: vt. l. non possunt. ff. de leg. ideo aliqñ legislator generaliter loquitur: put eñ nos cogitamus istud nō eē verisimile: ita forte cogitauit statuens nō esse verisimile: partes id conuenire: ideo illum casum non curauit exprimere ⁊ excipere: qꝛ credidit raro contingere ad hoc. l. nam ad ea. ff. de lega.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ix.

1 ☞ Appellare an possit tertius pro suo interesse et an eius appellatio impediat executionē sententie que trāsiuit in rē iudicatā cōtra conuictum ⁊ condemnatum. ꝑ totum.
2 Clerici an ligentur statutis laycorum. nu. seq.
3 Confirmatio statutorū a p̄ncipe gn̄aliter facta nō extenditur ad statutum nullum seu illicitum.
4 Appellari an ⁊ quo casu seu ad quem possit a laudo siue arbitrorū sententia. nu. 3.
5 Confirmatio nō extēdit confirmatum sed prestat robur.
6 Appellari qñ non possit a tertio vt executio impediatur.

¶ Consilium. ix.

1 In nomine dn̄i nostri iesu xp̄i. ¶ † Attētis narratis in pūcto resultat dubiū p̄ncipale: an appellatio interposita ꝑ dictum sindicū cōuentus sancti Augustini tenuerit obstātibus vel nō obstantibus statutis ⁊ capitulis de quibus in puncto: nam si statuta ⁊ cap'la viterbiēsia trahūt ad hāc appellationē restat ꝙ cū vertat̄ dubiū ⁊ allegat̄ ꝙ hm̄oi appellatio ⁊ inhibitoria ide emanata est ꝯ capitula ⁊ statuta ptes dn̄i ep̄i sint in cognoscēdo de hoc ⁊ ꝓnūciādo ⁊ ꝓuidēdo ꝙ inhibitoria p̄dicta nō sortiat̄ effectū. Cū capitula circa hoc sint clara: put p̄supponit̄ in puncto videam⁹ igit̄ de ipsa appellatione. Et quidez dicta appellatio de iure cōi sine dubio est valida p̄supposito ꝙ intra legitia tpa fuerit interposita ⁊ ꝑ p̄sonā legitimā quo ad dictum conuentum. Constat enim quod tertius contra quem non est lata sententia potest ꝑ suo interesse appellare. l. a sententia in p̄n. ff. de appella. ⁊ in. c. cū super. de appel. ⁊ in ꝑ p̄ijs terminis in emptore. s. ⁊ venditore est tex. in. l. ab executore. §. alio ꝯdēnato. ff. de appel. Et ꝑ appellationē tertij ꝑ suo iteresse appellātis suspēdit̄ executio ꝯ victū ꝯ quē sn̄ia trāsiuit in rē iudicataꝫ ne p̄iudicet appellāti: vt est tex. in. d. c. cū sup. vn̄ si essem⁹ in puris terminis iuris cōis res quo ad hec nō h̄ret dubiū quominus possit appellari ⁊ quominus ad papaꝫ: nam de iure canonico appellatur ad papā obmisso medio. c. si duobus de ap. ⁊ cañ. metropolitanū. ij. q. vij. Et maxime qꝛ isti arbitri sunt arbitri iur̄ q h̄nt iurisditioneꝫ delegatā: vt in. c. ab arbitris de offi. deleg. lib. vj. ⁊ hr̄ in. l. ⁊ qꝛ de iurisdi. om. iudi. ⁊ in. l. apertissimi. ⁊. l. fi. C. de iudi. Et ideo ab eorum laudo seu sentētia potest appellari de iure communi: put ꝓbatur

in.d.l.fina.ꝛ in dicto.c.ab arbitris.ꝛ.l.arbitroꝛ.l.si ab arbitro.ff.qui satisdat.cogan. Et ab arbitris iuris ad principem hoc est papaꝫ in terris ecclesie si ab arbitris. 2 † Nec videtur qꝺ obstent statuta dicte ciuitatis viterbij.nam lꝫ vt audio loquatur statutum etiam in causa clericorum. Tn̄ non liget clericos neqꝫ pesonas ecclesiasticas:ꝓut sunt dicti fratres vt probatur in.c.ecclesia sancte Marie de ꝯsti.ꝛ in.c.que in ecclesiarum eodem ti.ꝛ.c.ꝙ clericis de foro compe.ꝛ ꝑ doct.in.l.cūctos populos.C.de sum.tri.ꝛ Cy.in.l.ij.C.que sit long.consue.ꝛ bar.in.l.omnes populi.ff.de iust.ꝛ iur.cause enim clericorum debent ſm ius cañ.nō ſm iura municipalia ciuilia iudicari.d.c.ꝙ clericis.vñ non ligat:lꝫ expresse de clericis mētionem faciat ex quo deficit potestas vt dictum est ius enim statuendi ꝛ facultas est iurisditionalis hoc est species iurisditionis:vt hꝛ in.l.j.ꝛ in.l.imperium.ff.de iurisdi.oim iu.ꝛ per Bar.ꝛ Bal.in.d.l.oēs populi vnde cū layci non habeant iurisditionem in clericos seu personas eccl'iasticas.c.si diligenti de foro cōpe.ꝛ.d.c.ecclesia sancte Marie de consti.restat quod eos nō possunt statuto ligare ꝛ astringere. Quinimmo qꝛ de clericis exp̄ssam mētionē magis afficitur ꝛ non valet vbi al's valeret ꝛ ad clericos traherer:ꝑut voluit Jo.an.in addi.Spec.de consti.bar.in.d.l.cūctos populos Bal.in auct. statuimus.C.de epis.ꝛ cleri.d.Ant.Jmol.ꝛ.d.Nic.in.d.c.ecclesia sancte Marie per tex.ibi. 3 † Nec videtur obstare ꝙ statuta cōmunis viterbij sint ꝑ capitula pape ꝯfirmata:qꝛ non vꝛ confirmatio predicta trahi ad statuta nulla que non merentur dici statuta.arg.l.iiij.§.condēnatum de re iud.cle.pastoralis.eodem titu.l.annulo.C.de ferijs.cum simi. Nec est verisimile quod papa voluerit ap probare statuta laycoruꝫ que de clericis statuunt. Et generalis confirmatio non trahitur ad ea que verisimiliter in ſpem non confirmasset vt in regula in generali in.vj.cum concoꝛ.infinitis. Nec etiā videnꝛ obstare ipsa capitula specifice de appellationibus loqn̄tia non solū illa que se referunt ad statuta cum vt dixi statuta ad hunc casum quo clericus seu ꝑsona ecclesiastica appellat non se extendunt:nec ergo capitula cū idē contineri censeatur in dispositione referente qꝺ continetur in relata per ea q̄ habēt in.l.asse toto de heredi.insti.ꝛ in.l.si ita scripsero de condi.ꝛ demō.ꝛ in auꝛ.de filijs añ dota.instru.natis:sed nec etiā capitula que non referunt se ad statuta : prout sunt illa que disponunt ꝙ prima ꝛ secunda instantia debeat agitari viterbij nec possit in curiam introduci etiam ꝑ viam appellationis:nam illa capitula fuerunt inita cum laicis:vnde videtur de ipsis laycis ꝛ inter ipsos laycos disponere non inter clericos quia res inter alios acta ꝛc.ar.c.penul.de re ind.ꝛ in tit.res inter alios. Et qꝛ verba interpretanꝛ secundum subiectam materiā.l.si stipulat⁹ de vsur.l.si vno loca. Et ſm qualitatē ꝑsonaꝝ.l.plenū.§.equitij.ff.de vsu.ꝛ habita. Qꝺ maxime vꝛ qꝛ ꝑut.s̄.dictū est:isti sūt arbitri iuris:ꝛ ab arbitris iuꝛ appellaꝛ ad ius animatū ꝙ est papa seu ꝑnceps in auc.de consuli.§.fi.ꝛ sic in terris subiectis ecclesie ad papam appellatur.d.c.ab arbitris. Non ergo potest ad inferiorem.arg.d.c.ab arbitris a d̄nio seu su:vnde cum non possit cā appellationis in curia viterbiensi introduci non videtur ꝙ dicta capitula militent in casu isto in quo ꝟba non possunt verificari prout videtur dicendū ex predictis ergo vꝛ cessare ipsa dispositio capitulorum.arg.l.ita autem in prin.cū ibi no.ff.de admi.tu.ꝛ in.l.iiij.§.pretoꝛ ait.ff.de dam.infec. ¶ His tamen nō ob.ꝯriam sniam magis arbitroꝝ iuri cōsentaneā. Ea potissime rōne:qꝛ ꝙ principi placet legis habet vigorē.l.j.ff.de consti.ꝑnc. et insti.de iure nat.gen.ꝛ ciui. Et hinc est quod contract⁹ ꝑncipis hꝫ legis vigorē etiam quo ad non ꝯhentes.l.cesar.ff.de publi.l.pe.C.de do.inter virū vñ capl'a ipsa in quib⁹ papa concedit ꝙ ꝑma ꝛ secunda instantia viterbij agitetur nec possit in curiā introduci sine dubio hꝫ vim legis siue per viā ꝯctus inita sint ꝑut inita fuisse dñr siue ꝑ viā indulgentie ꝛ priuilegij:qꝛ ꝛ priuilegia ꝑncipum.ll.sunt ix.di.priuilegia de ver.sig.Abbate sancti siluestri.dꝛ em̄ ꝑuilegiuꝫ lex priuata:vt dictis iurib⁹:qꝛ ꝑuatam respicit vtilitatem: qꝛ ergo lex constringit alios ꝙ̄ illos qbus conceditur silr ꝛ dicta capl'a siue in forma ꝯctus siue in forma indulgentie seu priuilegij sint inita. Cum igitur ciuitas viterbiensis simpl'r postulauerit ꝙ prima ꝛ secunda instantia viterbij agitenꝛ. Nec possint in curiam introduci etiam ꝑ appellationē. Et papa simpl'r ꝯcesserit:nec distinctio fuerit facta inter ꝑsonas religiosas vel seculares seu inter oēs ecclesiasticas vel seculares dicta indulta sunt intelligēda gn̄aliter.arg.l.j.§.ꝛ generaliter de leg.ꝑstan.l.de precio.de publi.qꝛ vbi lex non distinguit nec nos distinguamus.l.iij.de of.ꝑsi.cum si. Maxime cum agitur de ꝑiudicio ꝯcedētis.s.ꝙ cause ad ipm̄ ꝯcedētē nō deuoluāꝛ ideo tanq̄ bn̄ficia vn̄r ampliāda ꝛ latissime interpretanda.l.bn̄ficiū ff.de ꝯsti.ꝑn.c.qꝛ circa de priui.ꝛ.c.cū dilecti de do. Dicta ergo capitula ꝓhibentia primam ꝛ secundam instātiā in curiā introduci general'r debent intelligi de oibus cāis q̄ sui natura ad curiam viterbiensem pertinent siue ecclesiasticam siue secularem cum nō distinguat vt dixi:nec dirigunt ꝟba ad personas.sed ad cās predicta capitula ista autē cā sui natura pertinet ad curiam viterbiensem ꝛ in ipsa prima instantia est agitata.ergo ꝛ secunda in curia viterbiensi agitari debet vigore dictoꝝ capituloꝝ. Et hec meo iudicio reddūt rem satis claram.nihil enim ad rumbum si layci non hn̄tes iurisditionem in clericos postulant a papa : quia papa est qui indulget et disponit qui potest quemlibet ligare. Et interest reipublice viterbiensium ꝙ cāe cuiuscūqꝫ generis sint agitentur viterbij. Et maxime quando forensis litigat cum ciue propter expensas q̄ fiunt in lite vt sic pecunia nō exeat de re publica:prout exit qn̄ ciuis seu terrigena litigat in curia. Et veniat ꝛ intret in viterbium pecunia ꝑut intrat quando forensis viterbij litigat vt experientia docet que est rerum magistra.c.q̄ sit in princ.de elec.in.vj.ꝛ in.c. statutum in prin.eo.tit.ꝛ li.facit ad predicta tex.inst.de his qui sunt sui vl' alie.iuꝛ.§.sed ꝛ maioꝛ ibi expedit em̄ reipublice ne qs re sua male vtaꝛ ꝛ in auꝛ.vt iud.sine quoquo suffra.§.cognitio. Ex quibus patet qꝺ non refert ꝙ cū laycis fuerint facta capitula. 4 † Nec obstat illud qꝺ supra deductū est ꝙ ab arbitris iuris appellatur ad papā vt.d.c.ab arbitris.ꝛ inferioꝛ non est iudex appellationis vt ibi qꝛ illud capitulum ꝛ similia loquunꝛ in arbitris iuris cōis quibus scꝫ concediꝛ iurisditio delegata a iure cōi videtur em̄ tunc a iuris conditore cōcessa prout sunt papa in terris ecclesie ꝛ inter clericos ꝛ imperatoꝛ inter laicos in terris imperij ꝛ sic a delegato ad delegantem appellatur prout decet.l.j.ij.ꝛ.iij.ff.quis ꝛ a quo appel.ꝛ.c. super qōnum de offi.dele.cum si. Qui ergo hn̄t auctoritatem ꝛ iurisditionē a iure cōi ꝙ omnes astringit ꝛ neminem hꝫ superiorem nisi principem ad hoc ꝙ no.in.c.fi.de hereti.li.vj.representat ipm̄ delegantē ꝛ censeꝛ maioꝛ q̄libet q substet iuri cōi delegāti.ar.c.lane.de offi.dele.ꝛ.c.pastoralis.de off.oꝛ.seqꝛ ꝙ ad nullū pōt appellari nisi ad ꝑncipē qꝛ appellatio ē de mioꝛe ad maiorē iudicē ꝓuocatio.c.ij.ꝛ ibi gl.de ꝯsue.li.vj. Sꝫ in casu nr̄o isti arbitri nō sunt arbitri iuris cōis: sꝫ iuris municipalis ꝑp̄li viterbiēsis.ꝛ sic censenꝛ hēre iurisditionē delegatā ab ipsis statuētib⁹ ꝛ sic ad eos pōt appellari vl' a deputatis ab eis audio ꝙ causas appellationis pn̄t audire dn̄i priores. Jtē dn̄s legatus apostolicus ex forma statutorum seu capituloꝝ: ita ꝙ causa ista appellationis si appellari posset in curia viterbiensi agitari facit:qꝛ isti arbitri succedunt in locū iudicis primo aditi:prout no. Bald.in.l.si iudex.nutrici.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur. merito ꝑut poterat a primo iudice appellari ad superiorem in territorio viterbij:ita ꝛ ab istis arbitris. Per istam igiꝛ viā in qua potissime me fundo.ꝛ facio principale fundamentū patet ꝙ appellari nō potuit:ꝑut appellatum fuit ad papā : nec inhibitoria dꝫ sortiri effectum:sed.d.gubernatoꝛ viterbij debet prouidere ne inhibitoria impediat executionem prout capitula apte dictāt. Et ad adducta in contrarium quatenus respiciunt hoc fundamentum est sufficiēter responsum. 5 † Est ꝛ alia via qua nititur dictus iulianus : qꝛ statuta dictant ꝙ a laudis hm̄oi nequeat appellari neqꝫ de nullitate dici ꝛc.que quidem statuta videntur ligare clericos cum de eis specialē faciant mentionem:ꝛ papa ipsa statuta in genere ꝯfirmat. Et si dicatur confirmat illa q̄ merentur nūcupari statuta qꝛ non sunt funditus nulla prout deductum est in argumētis contrarijs. Dico qꝺ in capitulis exceptuantur prout andro statuta que sunt contra libertatem ecclesiasticam que quidem statuta sunt penitus nulla autē.cassa ꝛ irrita.C.de sacrosan.eccle.cum ergo statuta nulla in exceptione deducantur sequitur quod etiam de nullis statutis loquitur regula cum exceptio debeat sub regula comprehendi vt not.in l.j.ff.de regulis iur.ꝛ in rubrica.eo.tit.li.vj.facit.l.nam quod liquide.§.fi.ff.de penu leg. Ex quo in statuto fit expressa mentio de personis ecclesiasticis quia de clericis ipsi includuntur in statuto:licet nulliter de se si esset confirmatio:licet si non includerentur cōfirmatio non extenderet. Quia confirmatio non trahitur ad personas non inclusas in statuto prout dicit Bal.in auꝛ.quibuscūqꝫ.C.de sacrosanc.eccle.allegat Joan.and.in nouella in.c.j.de cōsti.lib.vj.argument.l.aurelius.§.testamento de lib.legat.natura.n.confirmationis est robur addere non autem confirmatum extendere ad id quod in eo non continebatur arg.d.§.testō ꝑut dicit formal'r Bal.in.l.iij.in fi.C.si aduer.rem ind.q̄ obstarent si non esset facta exp̄ssa mentio de clericis: tn̄ cum statutum comprehendat clericos : licet non possit de se artare:tamen cum recipiat robur a confirmatione videtur ꝙ ipsos astringat:lꝫ hec pro nunc non firmem. 6 † Ad idem ꝛ tertio facit qꝛ qn̄ terti⁹ habet notitiam de ꝓcessu q agitur cū ꝑncipali ꝓcludiꝛ sibi via ad faciendū q̄ incumbunt in cā que tēdit ad sui ꝑiudicium qn̄ precluditur via ipsi cum quo cā agitatur ꝑut sumiꝛ ex no.ꝑ Jnn.in.c.cum super de re iud.ꝛ Bar.in.l.si plusorio de appel.ꝛ Bar.ꝛ Jmo.in.l.a sententia in prin.eo.ti.ꝛ per doc. in dictis iuribus hinc dicitur elapsa dilatione ad ꝓbādum data agitāti iudicium quod non poterit tertius pro suo interesse comparens amplius ꝓbare. Et similiter nec poterit testes producere post publicas attestationes : prout hoc tradunt prenominati docto. in locis preallegatis.et similiter non poterit post binam appellationem victi ipsi tertio iterato appellare secundum eos in dictis iuribus. vnde ad propositum cum predicti fratres venditores habuerint notitiam dicti iudicij quod vt dicitur fuit eis notificatum et eorum procuratori abstitit liti: licet non fuerit admissus ad suscipiendum in se iudicium videtur quod prout ipse conuentus qui succubuit non potest appellare obstante iure : ita nec possint fratres volentes vt tertij pro eorum interesse appellare. Nec tamen

hoc fundamentum aliter firmo: sed potissime me fundo in prima rõne. s. posita per quã principaliter me fundãdo cõcludo q̃ ptes dñi gubernatoris sunt in declarando q̃ dicta inhibitoria nõ artet. Et quod ea nõ obstã. sententia seu laudũ mãdari debeat executiõi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. x.

1 Dotata filia quod non succedat in dotãtis bonis donec stãtibus masculis statuto si superest nõ dotata ⁊ patruus an videat̃ exclusus patruus tanq̃ non fuerit de linea masculina vt possit etiã simul concurrere dotata cum non dotata excluso patruo vbi dici possit statutum non habere locum in hunc casum propter regulã q nõ succedit alium non excludit. nu. seq. per totum.
2 Successione non excluditur per eum qui non succedit ⁊ quõ intelligatur predicta regula alio etiam intrante locum non succedentis qui tamen est causa exclusionis iure cõi. nu. 10. vsq̃ ad fi. consi.
3 Donec est temporis aduerbium faciens conditionem.
4 Conditionem denotat tempus incertum.
5 Statutum habet caput inclusiuum ⁊ exclusiuum.
6 Uincens alium vincit propter se non tamen vincit propter aliũ et quõ alias procedat. nu. 10.
7 Successionis edictum qñq̃ apperitur excluso p alium succedentẽ. Transuersales non vocãtur ad successionem defuncti lz sint successibiles superstitibus descendeñ. quia in successione intestati prima causa est liberorum.
8 Argumentũ de toto ad ptez procedit vbi est eadem rõ. vide. nu. 4.
9 Heres semel nunq̃ desinit esse heres.
10 Successio qñq̃ tollitur per eum qui non succedit.
11 Accrescendi iuris beneficio quod solet coniunctis concedi non admittitur ei qui iure speciali succedit.

¶ Consilium. x.

In nomine dñi nostri iesu xpi. ¶ † Trãseamus itaq̃ ad secundum quesitum. s. an dicta domina Perantonia dotata vt in puncto possit succedere patri. Et circa hoc videtur dicenduz quod nõ possit succedere: q̃r ipsa est per statutum exclusa donec superest aliquis masculus: sed in casu nostro superest patruus qui est masculus quem verba statuti videntur comprehendere: q̃r est filius aui istius domine Perantonie dotate ⁊ statutum primo nominat iter ceteros ⁊ postea subdit quod nõ succedat dotata donec supest aliquis descendens omnium p̃dictorum vel alicuius eoꝝ. Sed iste patruus mulieris est descendens dicti aui: ergo alterius eoꝝ idcirco vr̃ excludi debere propter verba ipsius statuti q̃ sonant in exclusionẽ ipsius dñe Perantonie. Nec de mente ꝯria statuentium constat ⁊ vbi non ꝯstat de mente non sit a verbis recedẽdum. l. nõ aliter de leg. iij. ⁊ l. j. §. si is qui nauem de exerci. ⁊ facit. l. labeo. §. idem tubero de suppel. leg. ⁊ l. ille aut ille. §. cũ in vbis de leg. iij. Nec videt̃ repugnare si dicatur qđ ex quo supsunt filie non dotate nec nupte patruus non debeat excludere dictã dñam Perantoniam: nam filie de iure cõi excludũt patruum auc. in successione. C. de suis ⁊ legi.
2 ⁊ aut. cessante. C. de legi. heredi. cum si. † Et qui non succedũt non excludũt aliũ. l. ij. §. si sit agnatus. ff. ad tertu. ⁊ l. eqssimuz eo. ti. §. si fuerit frater ⁊ soror insti. ⁊ c. auctoritate de ꝯces. pbẽ. li. vj. ⁊ l. j. §. filiũ. ff. de bono. posses. ꝯtab. Nam ad hoc videt̃ rñderi posse pluribus modis. Primo q̃ illa iura p̃cedant qñ vnus inuitatur ad hereditatem ⁊ alij ab eo excluduntur: nã tunc excludũt illi alij: ita demũ si ille q erat cã exclusiõis succedit ⁊ nõ aľs ita loquũt oĩa iura p̃allegata. Sed qñ aliqs inuitat̃ sub ꝯditiõe si alius nõ extat tũc illo alio extãte excludit̃ ille alius inuitat' sub ꝯditiõe siue ille q erat cã exclusionis succedat siue nõ iste est casus in auc. lz. C. de nat. lib. cuz ibi no. in. l. filiusfamilias. §. cum quis. ff. de leg. j. ⁊ tradit Bar. in. d. §. filiuz ⁊ Bal. in. l. si defunctus. C. de suis ⁊ legi. Sed in casu nostro filia do
3 tata inuitat̃ sub conditione si non extiterit descendens ex auo: † q̃r aduerbium temporis donec facit ꝯditiõnẽ. l. pater seuerinã. §. fi. ff. de condi. ⁊ demõ. ⁊ no. Bar. in. l. j. eo. ti. ⁊ in. l. iiij. ff. de serui. tit. gña
4 li. denotant eñ tempus incertum † ⁊ tempus incertum habet̃ pro conditione. l. dies incertus de cõdi. ⁊ demon. ⁊ in terminis nr̃i statuti no. Bart. in. l. fi. ff. ad tertul. ⁊ Bal. tangit in. l. si quis filium. C. de inoffic. testa. ⁊ in consilio suo quod incipit antiquum statutum excludit̃ eñ filia statim a p̃ncipio: sed sperat̃ admitti. ⁊ cessare exclusionẽ adueniente casu q̃ non supersint masculi vt declarat Bal. in d. l. si quis filium ⁊ est de mente bar. in. d. l. fi. ⁊ de mente Bald. in dicto consilio ⁊ hoc sonant verba ad hoc q̃ habetur in. d. l. iiij. de serui. Nec statutum specifice disponit de amissione masculorum: ideo cum in casu nostro extet patruus descendens ex auo: ideo deficere videtur conditio sub qua filia dotata inuitatur ⁊ consequenter nõ videt̃ admittenda. Quod ⁊ secundo videtur probari per eadẽ iura nã in. d. l. eqssimũ p̃pter p̃rem excludit mater ⁊ tñ pater ibi nõ succedit. Item in. d. §. si sit agnat': agnat' excludit p̃rem ⁊ tñ ipẽ agnatus excludit̃ a m̃re: ita hic patru' excludit filiã dotatã dato q̃ ipse
5 nõ succedat. † Tertio vr̃ pbari ex theorica bar. in. d. l. ij. §. videndũ ff. ad tertulianũ. vbi dicit q̃ statutũ istud censet̃ habere duo capita. vnũ exclusiuũ ⁊ rõne istius capitis non excludit̃ nisi noĩatus in statuto: est aliud caput inclusiuum ⁊ inuitatiuũ ad successionẽ ⁊ q̃r plures nõ p̃nt esse hr̃des isolidũ. l. cũ p̃r. §. hr̃ditatẽ de castrẽ. pecu. ⁊ facit. l. si vt certo. §. si duobus vehiculis. ff. cõmo. vno inuitato alij excluduntur: ideo ceteri non inclusi ⁊ non inuitati censentur exclusi puta dicit Bar. statutũ dictat q̃ extantibus agnatis mater nõ succedat statutũ istud inuitat agnatos ⁊ excludit matrẽ ex capite quo excludit matrem nõ trahit̃ ad alios cognatos: q̃r odiosum ⁊ nõ extendendum. Sed q̃r tacite inuitat agnatos ad successionẽ cẽsentur etiam alij cognati exclusi ꝓut firmat Bart. ibi quã rõne vt dixi reassumit etiã Bal. in. d. l. maximũ vitiũ. dictam et rõnem tãgit bal. in. l. q̃ vo de. ll. vñ vr̃ dicendũ in casu nostro q̃ dictus patruus censeatur inuitatus. ⁊ p ꝯñs exclusa filia dotata ⁊ oẽs alij in portione scz ad quã aľs inuitaret̃ ipsa filia dotata: q̃r ad illam patru' inuitat̃ per statutũ ergo alij excludũtur per dictam rõnem Bar. cũ idem iuris soleat esse de toto quo ad totum q̃ de parte quo ad partẽ. l. q̃ de tota. ff. de rei vẽ. ⁊ c. pastoralis versic. si qs cum totũ extra de offic.
6 deleg. ⁊ l. iurisgẽtiũ. §. adeo. ff. de pactis. † Quarto ad idem ille qui vincit aliũ vincit propter se non vincit ꝓpter alium notat̃. l. p̃r filiũ ff. de inoffi. testamẽto. prout dicit Bal. in. d. l. si defunct'. C. de suis ⁊ legi. ⁊ in. l. si qs vel si qua. ff. ad officia. Sed agnati noĩati in statuto vincũt filiam dotatã ꝓpter se ergo vincũt ipsi vt ipsi admittant̃. Quam rõnem adducit ibi Bal. in interpretatione statuti disponẽtis q̃ stantib' agnatis mater non succedat si occurrit q̃ extat mater amita ⁊ agnati in vlteriori gradu q̃ amita q̃ agnati vincãt matrem ad sui vtilitatem non ad vtilitatem amite. Ideo agnatus excludat matrẽ ⁊ amitã. Et ita ipse vr̃ concludere si statutũ excludit m̃rem conditionaliter si extant agnati: lz nõ se firmet: sed se firmat d. l. si qs vel si qua ea rõne q̃r agnatus est prima cã exclusionis ⁊ excludit propter se non pro amita. Ideo ꝯcludit q̃ agnatus succedit exclusa matre ⁊ amita per. d. l. eqssimum. ⁊ q̃ ad intellectum illius l. notat glo. in. d. §. sed si fuerit frater ⁊ soror: ita ergo dicamus etiaz in casu nostro q̃ patru' admittat̃ in portione que aľs deferreret̃ filie dotate exclusa filia dotata ⁊ alijs indotatis arguẽdo de toto ad partem vt dictum est. Que pars firmanda vr̃ ex theorica Paul. de cast. cum in similibus statutis ꝯcludit q̃ aut ꝑsona que non nominatur in statuto in capite. s. exclusiuo attinet persone de cui' successione agitur mediante persona noĩata in statuto que fuit puta mater ⁊ tũc prout mater excluditur: ita ⁊ oẽs q mediante matre attinent qua corrupta radice quam rõnem ꝯsiderat etiam bal. ⁊ firmat Saly. in. d. l. maximũ vitium ⁊ ita intelligit Pau. de ca. theoricam Bal. in. l. fi. ad tertul. Aut attinet ꝑsone defuncte aliter q̃ mediãte matre vt contingit in amita. ⁊ tũc si mater non est in medio admittitur amita excluso agnato ⁊ hũc casum habet pro claro Bal. in. d. l. si defunctus ⁊ hij casus non pertinent ad thema nostrũ. Aut mater est in medio ⁊ tũc agnat' aufert a matre pro se: ⁊ ideo ipse succedit exclusis oĩbus qui excludũtur aľs a m̃re ita ꝯcludit ipse ꝓ concordia opi. in. d. l. illam. C. de coll. dicens q̃ est ipsa veritas sicut euãgelium ⁊ hanc partẽ qñ mater est in medio ꝓsupponit pro clara in d. l. si defunct'. s. q̃ agnat' excludat matrem ⁊ amitam: lz de iure cõmuni excluderet̃ ab amita dicẽs q̃ ex quo amita excluditur de iure cõi propter superexistentiam matris non potest ꝯqueri de statuto nec de agnato. Ideo agnatus amittit̃ ad hereditatem de iure cõi alias delatam matri: ꝓut ipẽ dicit in. d. l. si defunct'. ⁊ hoc siue mater aľs ꝯsequeretur totũ siue partẽ. nam tunc excludẽs matrem admitteret̃ ad partẽ matris ꝓut dicit ipse. Pau. de castr. in. d. l. illam ⁊ videtur p̃ncipaliter nisi ipse Pau. de cast. hoc medio ille q excludit̃ iure speciali censet̃ hr̃e id a quo excludit̃ quo ad exclusionẽ alterius: vt. l. mulieri ⁊ titio. ff. de condi. ⁊ demõ. Sed mater excludit̃ iure speciali statuti: ideo quo ad exclusionẽ filioꝝ censet̃ perinde habere ac si non esset exclusa a statuto. Sed si nõ esset exclusa excluderet amitam ⁊ alios in totũ vel in partẽ puta fratres vtrinq̃ coniũctos auc. defuncto. C. ad tertul. Ideo in illo toto vel parte admittit̃ ille qui mediante statuto excludit matrem secũdũ euz. Sic ergo in proposito nostro admittatur patruus in portione filiarum dotatarum. Et hec reddunt hunc articulum non mediocriter dubium.
7 ¶ † Tamen his non obstantib' contrariam partem arbitror magis iuri consentaneam. Constat enim ⁊ indubitatum est qđ dictus patru' de iure communi excludit̃ a successione dicti domini Jacobi sui fratris carnalis propter superexistentiam filiarũ dicti domini Jacobi quarum alique fuerũt indotate ⁊ dicta domina Perantonia fuit dotata pront supra in pũcto presupponitur nec a statuto dicte filie indotate aliquo pacto excludũt̃: vnde ipse sole sunt q̃ nec a statuto nec a iure cõmuni reperiuntur aliquo q̃sito colore excluse patru' autem reperitur exclusus a iure cõi q̃r in successione intestati prima cã est liberoꝝ in auc. de here. ab itestat. §. j. ⁊ in aut. in successione. C. de suis ⁊ legi. Transuersales eñ non vocant̃ superstitibus aliqbus descẽdentibus qui successibiles sint vt dictis iuribus ⁊ in. §. reliquum est in auc. de heredibus ab intesta. ven. ff. si tabu. testa. nul. exta. §. j. ⁊ insti. de heredi. ab intest. §. his que. ⁊ insti. de legiti. agna. succes. in p̃ncipio ⁊ hoc in iure clarissimũ. Item ipsa Perantonia vr̃ p̃ria fronte exclusa a successione dicti dñi Jaco. sui p̃ris

qꝛ superest patruus descendens ab auo dicte dñe Perantonie do-tate a dicto dño Jacobo suo pře:ita ꝙ verba statuti intellecta:pro vt iacēt excludunt dictā dominā perantoniā si nō essent in medio dicte filie dotate vidi tamē consulentes viros magne auctoritatis verba huius statuti ⁊ similium statutorum limitare vt intelligātur de descendentibus eorum de quoꝛ hereditate agit̃:⁊ memini me ter in hoc articulo consuluisse.s.qualiter vba lata hmōi statutoꝛ interp̃tētur de quo ad presens placuit ꝯsulto me non intromitte-re. Sed loquar p̃supposito ꝙ verba hui⁹ statuti late ad lr̃am inter-pretent̃ vt iacent. Si enim limitarentur vt illi ꝯsulentes limitabāt res ista non h̃ret dubium: vñ in casu nr̃o non sumus vsquequaꝙ in terminis Bar. in.d.l.fi.ad tertul.⁊ Bal.⁊ Pau.de ca.in locis supra allegatis. Qui loquuntur quando statutum excludit eam p̃sonam que si non esset exclusa excluderet alios de quibus agitur ⁊ ita loq̃t l.equissimum.ff.ad tertul.⁊ l.ij.§.si sit agnatus eo.ti.⁊.c.auctorita-te.de conces.preben.lib.vj. Sed sumus in terminis.d.l.ij.§.si sit cō-sanguinea vbi ꝯsanguinea excludit p̃rem qui in alienā familiā per adoptionem se transtulit ⁊ pr̃ excludit mr̃em a senatusconsulto ter tul. Et mr̃ si nō esset pater p̃ senatuscōsultū tertulianū ꝯcurrit cū so rore ꝯsanguinea ꝯcludit̃ ibi ꝙ si ꝯsanguinea succedit excludit̃ pr̃ p̃dict⁹ ⁊ admittit̃ mr̃ vna cū p̃dcā sorore: nec dicit soror ꝯsanguinea mr̃i illud qd̄ aufero a patre eū excludēdo ptinet ad me sed mr̃ suc-cedit in ea portione in qua succederet pr̃e nō existente ibi est casus in quo consanguinea a nemine excludebatur: vnde attēdit̃ ip̄a po-tiusꝙ alie p̃sone ⁊ pp ipsam admittunt̃ ille p̃sone que cum ea cōcur runt in hoc casu loquitur Bal. in.l.q̄cūꝙ.C.de seruis fugi. vbi vult ꝙ si statutum excludit auum maternum ⁊ non facit mentionem de auia materna p̃pter statuti odiositatē masculinum non concipit femininum: ⁊ ideo auia non excluditur. Et ideo si concurrūt auus auia ⁊ patru⁹ auus maternus admittitur bñficio auie materne qꝛ inclusus trahit ad se exclusum arg.l.fina.§.j.de legi.heredi.ꝙ dicit esse notādum ⁊ multum confert ⁊ quasi in terminis ad casum nr̃m ille em̃ casus est longe magis dubius ꝙ̃ noster. longe em̃ est hoc sta tutum magis exorbitās a iuris regulis ⁊ ab equitate ⁊ extraneum a rōne si verba vt iacent generaliter intelliguntur quā sit illud sta-tutum in casu Bald. qꝛ magis est debita hereditas filiab⁹ dotatis quā auo mr̃no.d.aut̃.in successione cum similib⁹. Jtem in casu no-stro filia indotata absꝙ dubio non excludit̃ in casu illo erat dubiū an ⁊ auia excludatur p̃pter rationis identitatem ⁊ qꝛ solet mascu-linum concipere femininum vt in illa.l.⁊ in.l.j.ff.de verbo.signi.cū infinitis similibus. Et possent alia adduci quod istud statutum est longe magis irrationabile ꝙ̃ illud sup quibus nō insisto: vnde si in casu illo non exclusa: est causa quod qui al's excluderetur admittit̃ cum ea ita formaliter dicamus in casu nostro ꝙ p̃pter filias nō do tatas que non excludūtur a statuto ⁊ a iure cōi admittuntur ad suc cessionem earum beneficio admittuntur etiā dotate facit etiam ad nostros terminos tex.in.l.si qs vel si qua.C.ad tertul. vbi frater ad mittitur in viriles cum matre ⁊ cum sororibus mater autem admit titur cum sorib⁹ pro vna dimidia: lꝫ plures sint sorores. Si cōcur runt frater sorores ⁊ mater qꝛ si mater succederet in dimidia frater non haberet suam virilem ⁊ nullus reperitur qui eum a virili exclu dat: matrem autem a dimidia excludit in effectu frater: ideo lꝫ ma ter excludat a dimidia sorores: tamen attenditur persona fratris q in virili est omni respectu inclusus. Et p̃pterea p̃pter fratrem ad-mittuntur sorores ad viriles ⁊ habent propter personam fratris il lud qd̄ alias non haberent. nam si ponamus superesse matrem fra trem ⁊ tres sorores si frater non superesset mater haberet dimidiā ⁊ de alia dimidia sorores haberēt viriles ⁊ sic de sex donarijs singu le sorores haberent singulos denarios. Sed si frater superest singu le sorores habebunt singulos denarios cum dimidio: vñ patet qd̄ attenditur p̃sona fratris cui omni respectu debetur virilis ⁊ nullo respectu est exclusus: ita hoc nostro casu attendi debent p̃sone filia rum non dotatarū que nec iure cōi nec municipali sunt excluse et non persona patrui qui est exclusus a iure cōmuni. Sed propter fi lias non dotatas iuitētur dotate. Et per hec euitam⁹ oia cōtraria

8 ⁊ tex.⁊ auctoritates doc. in ꝯtrium adductas.† Nec obstat argu. de toto ad partem in contrarium adductum. Qꝛ procedit vbi est eadē rō totius ad partem. Secus vbi subest rō differentie: prout contin git in multis iuribus adductis per glo.in.l.qui scit in principio de vsuris patet etiam in.l.tutor.§.lucius.eo.tit. in casu autem nostro subest rō differentie que colligitur ex supradictis. Si em̃ excludo te in totum ⁊ te excludit titius ⁊ ego excludo titium non est persona que aliquo respectu non reperiatur exclusa. Et consequenter non est p̃sona que tanꝙ̃ nō exclusa sit magis inspicienda ꝙ̃ altera: ideo est recurrendum ad alias considerationes. Sed vbi est exclusio in parte vt in terminis nostris decet ꝙ attendatur conditio persona rum que omni iure ⁊ omniū respectu inuitantur. Et maxime vt tā ta statuti exorbitātia moderetur. Et etiam attenta regula iuris cō munis que dictat ꝙ donec sunt aliqui de descendentib⁹ qui succe-dant non est locus successioni transuersaliū vt p̃bat tex.in.d.§.re-liquum est huic regule non est derogatum per statutum ꝙ facit do tatas insuccessibiles non aūt admittit agnatos cū filijs successibili

9 bus. Jnsuper ꝯstat ꝙ ille filius ⁊ filie nō dotate in illius vita filij ma sculi fuerunt heredes insolidum ⁊ regulariter semel heres non de-sinit heres esse.l.ei qui soluendo.ff.de heredi.insti.⁊.l.ꝙ si sine.§.ꝫ quod papinianus.ff.de mino.⁊ insti.de fideicōmis.heredita.§.resti tuta. Si ista filia indotata non succederet: qꝛ adhuc duraret tp̄s ex clusionis quis efficeret ꝙ ille filius masculus mediantibus eius he redibus qui censeatur eadem p̃sona cum eo in aut̃. de iureiuran.a mo.prestit.§.j.non succederet: Certe durum esset dicere quod pa-truus ab eo auferat ⁊ priuaret filium masculum portione heredita ria sibi quesita statutum enim ipsum masculum non excludit etiā quo ad verba que nullo pacto preferunt in aliquo patruum filio ⁊ de iure cōmuni hereditas adita transmittitur: ⁊ filius prefertur pa truo per iura vulgaria: insuper ab intestato succedit ille qui tēpore quo defertur hereditas ab intestato tenet primum locum in succes siōe.l.si quis filio exheredato in p̃n.ff.de iniusto testa.⁊.l. post ꝯsan guineos.§.proximum.ff.de suis ⁊ legi.⁊ insti.de here.ab intesta.§. cum autem queritur ⁊ insti.de legi.agna.succes.§.primus. Nec suc cessorium edictum habet locum post aditam hereditatem: vt est ex pressum in.l.fi.ff.de succes.edic.⁊ probatur per totum titulum.ff.et C.eodem tit. Licet in terminis quibus loquitur illa.l.fi.s.quando primus mediante restitutione in integ. habeat illa lex aliqua ꝯria ⁊ merito qꝛ restitutio trahitur retro ⁊ est in primum locum reposi-tio.l.quod si minor.§.restitutio.ff.de mino. sed in casu nostro non fingit̃ retro qꝛ si filius masculus excludit̃ excludit̃ vt ex nūc nō retro nam si retro haberet restituere fructus quod nō est de mente statu-ti: nec doc. volunt lꝫ Bar. in illa q̄ōne an filia dotata preterita pos-sit dicere testamētum nullum cessante postea masculo interserat qd̄ retro dicit nullum tñ Bal. dānat in suo famoso consilio quod inci-pit antiquum statutum ⁊ tangit in.l.si quis filium de inoffic.testa. Non insisto qꝛ nec Bar. attentaret quod filius mascul⁹ qui fuit he res excludat̃ postea vt ex retro: ita quod fingat̃ nunꝙ̃ fuisse heres. Et videmus quod experientia rerum magistra.c.ꝙ̃ sit in princi.de elec.⁊.c.statutum in prin.e.ti.⁊.l.legatis.§.ornatricibus de leg.iij. docet cōtrarium. vtilitas enim medij temporis ptinet ad heredes masculi qui temporaliter exclusit feminā istud aūt non cōtingit in eo qui per restōnem in integ. se abstinet ab hereditate: arg.d.§.re stō. vnde fortior est rō in casu nostro ꝙ non habeat locum successo-rium edictum ꝙ̃ in casu dicte.l.fi. Et maxime qꝛ olim successorium edictū non hēbat locū inter agnatos iur̃.agna.seu iur̃ ciuili instit. de legi.agna.succes.§.placebat ibi autē hodie est correctū ꝙ prio excluso herede vel repudiatione vel morte sequens admittatur et est concessum agnatis ad exemplum edicti pretoris quod concedit edictum successorium cognatis vt patet in.d.§.ibi aut si sp̃reuerit hereditatem aut anteꝙ̃ adeat decesserit ⁊ ibi cum satis absurdū vt quod a pretore cognatis apertum est hoc agnatis esse seclusum: et sic vr̃ ꝙ.d.l.fi.de succes.edic. militet etiam hodie inter agnatos sal tem vbi olim primo repudiante sequens non admittebatur ꝙ nō contingebat in terminis iurium de quib⁹ gl.i.d.l.fi.opponit. Om nes itaꝙ regule obstant huic patruo quod ipse nullatenus succe-dat dicto domino iacobo siue succedat filia dotata siue non. Et iō non debemus vnico vt ita dixerim verbo statuti subuertere tot iu ris regulas contra.l.si quando in prin.de inofficio.testa. Jdeo pu to intrepide concludendum ꝙ dictus patruus nullatenus admit-tatur ad dictam hereditatem. Tunc succedit theorica Barto.in.l. j.§.filium.ff.de contratabulis. quod in terminis hmōi statutorum masculus ab alio exclusus non excludit̃ feminam. ita concludit ibi Barto.⁊ Ange. post eum per dicto.§.si sit cōsanguinea: idem vult Bald.in.d.l.si quis filium.C.de inoffi.testamen. Cum itaꝙ iste pa-truus non succedat vt suprā conclusum est concludēdum restat qd̄ ipse non est causa exclusionis filie dotate: sed est perinde ac si ipse patruus non esset in medio. Sed si patruus non esset in medio om nes concludunt quod filia dotata admitteretur: quia de iure com-muni admittitur ⁊ a statuto nō excluditur nisi temporaliter: vt pa tet ex not.per Bald.in dicto consilio antiquum statutum. ⁊ in di cta.l.si quis filium referentem consilia collegiorum: ⁊ per Bart.ff. ad tertul.l.ij.§.nunc vidēdum ⁊ omnes concordant non insisto: iō

10 per iam dicta concludo dictū patruum exclusum ⁊ dominā Per-antoniam admittendam. ¶† Non obstāt adducta in cōtrarium. Et primo non obstat illa theorica que sumitur per aut̃. licet. C.de natura.libe. scilicet quod vbi aliquis excluditur si alius superest et sic sub conditione tunc sufficit illum extare dato qd̄ non succedat de qua latius supradictum est. nam ad eam respōdetur quod in ca-su nostro licet masculi non inuitentur expresse: tamen ex mente cē-sentur inuitati a statuto ex quo propter masculos excluduntur nō quia faciant iniuriam masculis: prout contingit in terminis dicta aut̃. Licet sed vt masculi inuitentur ipsi masculi censentur a statu-to inuitati prout concludit Barto.in.d.l.fi.ad tertul.⁊ Bald.in.d. l.maximum vitium.⁊ doct. communiter ibi arg.l.seruo legato. §.si testator.ff.de lega.j.⁊.l.fideicommissa.§.cum esset de leg.iij. Theo-rica ergo illa loquitur quando vnus excluditur sub conditione si alius extat qui non inuitatur secus si excluditur propter alium qui inuitatur: ita dicunt docto. qui tradunt illam theoricam maxi-me Bar.

me bar.z Ang.vbi supra id in terminis hmoi statutorum excludut ipsi quod no excluditur femina nisi masculus succedat z similiter Bal.in.d.l.si quis filium.z hanc rationem ponderat etiam Bal.in d.l.si defunct.C.de suis z legi.q z voluit in.d.l.quicuq.Et sic pre narrata theorica docto.plene sumpta decidit hanc questionem p filia non contra filiam dotatam.Nec obstat.d.l.equissimum.z.d.l.ij.§.si sit agnatus ad tertul.Quia responsio sumitur ex supradictis.s. qz loquunt quando plures concurrunt quorum vnus excludit aliu alter alterum z tertius alterum:ita q de tribus non reperitur aliquis qui ab altero.m regulas non excludat.Nec decet q omnes excludantur in casu autem nostro non est ita qz sunt filie non dotate z filius masculus qui nullo iure nec ab aliqua persona excluduntur vnde ipsis succedentibus admittutur etiam alij qui solent cum eis concurrere.Nam attenduntur persone que nullo iure excluduntur z eorum beneficio admittuntur alij qui de iure cum eis concurrunt d.§.si sit consanguinea.z.d.l.si quis vel si qua z qd per Bald.in.d.l. quicumq vt supra latius dictum est:ita videntur mihi intelligede iste leges insuper si cui hec responsio non satisfaceret ille leges tam faciunt pro quam contra.nam persona que excluditur no excludit pater em adoptatus exclusus ab agnato non excludit matre z als excluderet:vt patet in.d.§.si sit agnatus.ibi matrem admittimus qm patrez agnatus excludit z similiter in.d.l.eqssimum.§.j.mater solet excludere auum paternum manumissorem:tamen qz pater excludit matrem admittitur auus non considerata persona matris exclusa a patre:ita in proposito patruus excluditur a filio masculo z a filiabus indotatis:ideo eius persona non fit in consideratione quo ad exclusionem filie dotate z subsequenter filia ipsa dotata reperiet se inuitatam a iure coi z non amplius exclusam a statuto:id admitti debet:vnde ille leges non magis faciut contra quam pro. Sed facit pro doctrina quam tradunt Bart.z Ange.in.d.§.filium pro intellectu dictorum iurium z pro euitandis huiusmodi perplexitatibus.dicunt em q aut persona excludens intrat locum exclusi z tuc excludit oes qui ab excluso excluderent iste ex tex.in.d.l.eqssimum ad tertulianum inquantum auus manumissor excludens patrem excludit z matrem que a patre solet excludi:licet ipsa mater soleat excludere huiusmodi auum.Quasi voluerit quod auus manumissor succedit intrando locuz patris.ideo excludit matre.Sed vbi excludes no intrat locu exclusi tunc sec ideo in.d.§.si sit agnatus pater qui excludit matrem non facit locum agnato:qz agnat non succedit intrando locum patris z pari ratione non facit locuz sibi ad exclusionem matris ista est theorica prefatorum doct. Que confert ad decisionem nostram:nam statutum non inuitat patruu ponendo eum in locum filie dotate nec inuitat tanq intrans gradum filie dotate hec enim non sonant verba statuti nec de mete co stat nec debemus ampliare exorbitantias.arg.l.ius singulare.z.l. q vero contra.ff.de legi.z.c.cum dilectus de consuet.z regule que propter necessitatem in sexto.de iur em non reperitur q vnus succedat intrando locum alterius nisi in descedentibus:vt insti.de heredi.ab intesta.§.cum filius in ascedetibus secus est aut.defuncto C.ad tertul.z simil'r in collateralibus nisi forte in filijs fratruz aut. cessante z aut.post fratres.C.de legi.heredi.Ideo no debemus inducere hanc exorbitantiam magnam q transuersalis intret in locum descendentis.Et licet inducatur q succedat ex vna exorbitantia non inducatur alia q succedat tanq intrans locum z gradum filie q esset satis absonum z exorbitantissimu.Cum itaq no excludat filiam dotatam intrando eius gradu vel locu non excludat indotatas vel filium masculum in ea portione in qua a filia dotata excluditur:lz aut dicta consideratio Bar.z Ang.rationabilis videat Tamen non probant iur q auus manumissor succedat intrado locum patris.Et tex.ibi videtur aliam rationem ponderare ibi duz dicit.Qui z contra scriptos heredes onerum possessione recipe solet:que verba non videntur posita sine ministerio aliquid operandi arg.l.si qn.de leg.j.z.c.si papa de priuile.lib.vj.z.§.quibus in prima constitu.C.videntur autem vt arbitror apposita vt denotat ronem illius decisionis.s.quod consideretur quis habeat efficaciora iura z illa persona admittatur q quidem est roni gsonum in hmoi perplexitatibus.s.q preualeat conditio persone que causat fortiora iura:prout z deprehendi potest in casib separatis a casu de quo agitur.Cum itaq mr non habeat ea iura successionis nec successione filij adeo debitam q habeat bonorum possessionem cotratabulas restat quod auus habet efficaciora iura quaz mater:ideo mater excluditur pp̄ter patrem in fauorem aui in casu itaq nostro cu dicte sorores indotate z filius masculus habeat efficaciora iura:ideo excludunt patruum z in consequentiam attenditur conditio z status earudem psonarum que suadet q cum eis sorores etiam dotate succedant dummodo dotem coferant:dicet quispiam sic z in.d. §.si sit agnatus pater habet cotratabulas per titulum si quis a parente fuerit manumis.quasi per totum z tamen eam non habet mater arg.l.illud.§.ad testamenta feminarum in rone sui.ff.de cotratab.z est clarum:prout z satis probatur in.d.l.equissimum.Similiter nec agnatus:qz solum datur suis z qui locum suorum tenent vt sunt emancipati.l.j.§.j.z per totum.ff.de contratab.z parentibus

et patronis vt dicto titulo si quis a paren.fue.manu.z.l.ij.in princ. z.l.iij.§.j.in pn.z quasi per totam.l.z totum titulum.ff.de bonis liber.ergo pater tanq habens efficaciora iura deberet in illa perplexitate preferri z patri z matri.Sed respondendum videtur qd immo videtur quod pater qui se dedit in adoptionem non habeat cotratabulas contra testamentum patris qui prius eum emancipauit:qz sunt de diuersa familia:prout nec filius datus in adoptione contratabulat testamentum patris naturalis regulariter.l.no putauit.§.in adoptionem z in.d.l.si in adoptionem.eo.ti.Et facit qz dicto casu nec filius naturalis vel emancipatus habet de rigore iuris contratabulas aduersus testamentum dicti patris qui se dedit in adoptionem vt dicit Ang.in.l.ij.§.si pater.ff.de contratab.z facit tex.ibi arbitror humaniorem esse hanc sententiam z ratio hui humanitatis assignatur in.d.l.si pater.eodem titu.scz quia als no haberet patrem ad cuius hrditatem inuitaretur. Que ratio cessat in ipso patre qui habet patrem adoptiuu cui succedit:vnde si hereditatem vnius amittit alteram acquirit prout cotingit in filio dato in adoptionem de quo non curatur si amittit bonorum possessionem contra testamentum patris naturalis cum habeat cotra testamentum patris adoptiui.Preterea ipse pater non meretur ex alio istam humanitatem:qz suo facto perdit gtratabulas:na si dubitabat seu curabat amittere bonorum possessionem filij emancipati non debebat se dare in adoptionem:vnde sibi imputet arg.regule damnum in.vj.ideo arbitror patrem qui se dedit in adoptionez non habere contratabulas contra testamentum filij emancipati p predicta z coniungendo tex.d.l.equissimum in fi.cum dispositione d.§.si sit agnatus.qd z suadet ratio quia agnatus eum excludit:vt ibi z tamen agnatus no habet gtratabulas. Et si queratur ex his tollitur quod non habeat pater efficaciora iura q mater sed no demostratur quod mater habeat efficaciora iura q pater. Que ergo ratio suadet quod mater preferatur patri vel agnato cum agnatus vincat patrem qui pater vincit matrez et mater vincit agnatu qui vincit patrem:vnde omnes videntur esse in pari causa:potest ista ratio assignari.quod persona patris ideo non gsideretur quasi sibi imputetur quare suo facto debilitauerit sua iura successionis: ita concordo has.ll.quod mihi persuadeo esse notandum z veritati consonum.Nec ob.tertia ratio in contrarium adducta.s.theorica Bar.in.d.l.si.Quia respondetur q illa theorica non transit sine dubio.nam contra eam tenet Bald.pluribus rationibus in.l.illa. C.de colla.z illam moderat Pau.de cast.vt supra retuli.Et contra illam theoricam vrget theorica Bar.z Ange.in.d.§.filium z vrget tex.in.d.§.si sit agnatus.z in.d.§.si sit consanguinea.z in.d.§.equissimum in quibus vnus excludit alium.z exclusio illa no inuitat excludetem:sed facit locum alteri in totum vel in partem:prout suadet qualitas persone que ad successionez inuitatur mediate illa exclusione:vnde vel ratio Barto.z eius theorica in.d.l.si.non est bona quod consulendo non audeo firmare vel dicam quod procedat in terminis quibus loquitur Barto.scz quado statutum excludit matrem propter agnatos quod censeatur exclusi et ceteri cognati. Na in ceteris cognatis est maior ratio exclusionis z licet Bar.in.l. liberorum.ff.de verbo.signi.dicat quod propter rationis identitatem vel maioritatem non sit statutum huiusmodi exorbitans trahendum ad personas non noiatas:qz ratio non est expressa in statuto m eum:lz Bald.in hoc aliter loquatur in dicta.l.maximum vitium.z in.l.quamuis simpliciter.C.de fideicommis.Tamen dico quod ratio illa quod statutum censetur habere caput inuitatiuum militat respectu persone nominate z aliarum personarum in qbus viget maior ratio:ita quod potest verisimilis mens cõiecturari qd prout voluit matrem excludi:ita z ceteros cognatos cum fortius sit mrem excludere:arg.l.na z si paretibus in pncipio.ff.de inoffic. testament.z.l.finali.C.de institut.z substitutio.sub conditio.fac.et tituli ad tertulia.ff.et.C.per totum.Non autem censeatur inuitare ad exclusionem eorum in quibus non est eade ratio exclusionis prout est hic quia non censetur inuitare patruum ad exclusionem filij masculi z eius heredum z ad exclusionem filiar no dotatarum. Item responsio supra primo loco data ad cetera contraria cadit etiam ad hanc theoricam Barto.si recte aduertatur scilicet quod non procedat quando vna cum excluso concurrit alius qui admittitur de iure communi vna cum excluso z qui excludit illum excludentem:prout occurrit in casu nostro quo concurrunt filie indotate z filius masculus qui excludit de iure communi patruum qui excludit de iure municipali filiam dotatam loquendo:prout supra protestati sumus in casu itaque hoc vel simili non loquatur Bartolus prout nec loquitur.Preterea Barto.forte esset intelligendus in ceteris cognatis qui attinerent mediante matre prout z ipsum moderat Paulus de castro z non inconueniret:quia vt plurimum ita contingit quod cognati attinent nobis mediante matre:licet possit z alias contingere scilicet in filijs sororibus consanguinee vel vtrinq coniuncte.†Nec obstat quarta ratio Bal.quod qui vincit:vincit pp̄ter se non pp̄ter alium.na ista ratio confunditur per dictu.§.si sit agnatus.in.d.§.si sit consanguinea.vbi agnatus z consanguinea vincut patrem in adoptionem deductum z tn

causant matris admissionem non suaz. Item in. d. l. equissimũ quã allegat Bal. pro sua ratione pater vincit matrem ꝛ eam excludit ꝛ tamen non admittitur ipse: sed est causa qꝺ auus manumissor admittatur qui alias non fuisset admissus. Et licet auus ibi vincens patrem vincat pro se non pro mre. Alia rõ pactum reformat q̃ ibi assignatur in fine litere ꝛ supra eam declaraui. Et aliam rationem assignant Bart. ꝛ Ang. de qua etiam supra. Nec glo. d. §. sed si fuerit frater ꝛ soror obstat predictis responsionibus non em̃ facit nisi pro vt. d. l. equissimum. Nec reperio ꝙ no. in. d. l. pater filium aliter obstent. Et si Bal. dictam rõnem assignat nõ est trahẽda ad casum nostrum ꝛ similes in quibus ipse concludit ɔ̃rium vt supra adduxi.

11 †Nec ob. vltima rõ in ɔ̃riũ adducta. s. theorico quã Pau. de ca. exclamat veram prout euangelium. Nam parcat mihi sua reuerentia rõ quam pro fundamento ipse adducit nihil est seu nullatenus eaz ꝓbat dicit enim ipse ille qui excluditur de iure speciali censet habere id a quo excluditur quo ad exclusionem alterius: sed mater ꝛc. allegat. l. si mulieri ꝛ titio de condi. ꝛ demonstra. que nullo modo probat: nam lꝫ mulier ibi admittatur de iure spẽali tñ titius eiꝰ coniunctus excluditur de iure cõi non de iure speciali in hoc equiuocauit Pau. de cast. Titio em̃ fuit ibi relicta pars vsufru. si mulier nõ nupserit mulier nupsit. Ideo excluditur de iure cõi ꝛ de risoriũ est dicere contrarium mulier autem que admittitur de iure spẽali nõ gaudet beneficio iuris accrescendi ꝙ solet concedi coniunctis. l. j. §. vbi autem legatarij. C. de cadu. tol. ꝛ. l. si duobus. ff. de lega. j. ꝛ. l. re coniuncti de lega. iij. cum simi. inuitatus ergo de iure spẽali hꝫ debiliora iura ꝙ̃ admissus de iure communi vt ibi. ꝛ. l. eius militis. §. militia missi. ff. de mili. testamen. Ideo admissus ex forma statuti hꝫ debiliora iura ꝙ̃ si in eisdem terminis fuisset admissus de iure cõmuni. Sed si fuisset in his terminis admissus de iure cõmuni non consideraret in eius vtilitatẽ dicta ratio Pau. de ca. per. d. §. si sit agnatus ꝛ. d. §. si sit ɔ̃sanguinea. ꝛ. d. l. equissimum. ꝛ. d. l. si quis vel si qua iudicetis: vt. s̃. ideo fortius non consideretur in eo admisso de iure speciali. Item possum respondere: prout. s̃. ad alias rationes. s. qꝺ iste theorice non procedant qñ est alius qui pariter al's admittitur cum excluso: sed qñ alius excluditur al's ab eo. Nec arg. de toto ad partem hoc casu procedat per dicta supra Insuper patet ex iam dictis responsio ad id quod dicit Bal. in. d. l. si quis vel si qua. nã ipse alibi tenet contrarium scꝫ in. l. si quis filium de inoffi. testa. ꝛ non loqtur in similibus terminis nostris per iam dicta. Et ratio quam ipse adducit ꝙ agnatus in pria cã exclusiõis dato ꝙ esset vera in casu illo in casu nr̃o secus qꝛ prima ꝛ principalior cã exclusiõis sunt filiꝰ masculus ꝛ filie indotate qui omni iure preferuntur patruo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xj.

☞ Renunciatio vel donatio facta ꝑ minorem an requirat solẽnitates que requiruntur in alienatione rerum immobiliũ. ꝑ totũ.

1 Alienatio rerum immobilium minorum vt teneat quas solẽnitates requirat. nu. 6.

2 Repudiatio hr̃ditatis minorũ vl' ecclesie an reqrat illas solennitates que sunt necessarie in alienatione rerum minoris. nu. seq.

Hereditas non dꝛ esse in bonis anteꝙ̃ adeatur.

3 Iuramentum an firmet contractum de se inualidum.

4 Renunciatio an dicatur reuocata vt donatio reuocat̃ filioꝝ supuenientia bñficio legis si vnꝗ̃. C. de reuoc. donat.

5 Renunciatio successionis pretextu magne lesionis vltra dimidiã iusti precij an possit reuocari.

6 Donare non põt minor etiam cum decreto.

7 Iuramentum habet annexam causam si pacta seruentur. nu. seq.

Et dolo extortum non ligat. nu. 6.

8 Iuramentum an tollit remediũ. l. ij. C. de rescind. vend. ꝛ alias iuramentum de non veniendo contra non tollit remediũ. l. si vnꝗ̃. C. de reuoc. do. nu. seq. ꝛ nu. 21.

9 Partis appellatione an veniat dimidia.

Donatio que fit vltra dimidiã partẽ bonoꝝ an in totũ reuocetur.

10 Ratificatio ad q̃ trahat̃ vbi qs ratificare vl' ratificari facere ꝓmisit.

11 Pene promissio sequitur naturam contractus. nu. seq. ꝛ. 13. ꝛ quãdo non possit peti.

12 Sponsalia sunt ꝓmissio futurarum nuptiarum.

13 Absolutio iuramẽti in quo nõ sit necessaria.

14 Renunciatio etiam generalis non trahitur ad futura iura nec ad ea que contra naturam contractus fieri non possunt. nũe. seq. ꝛ. 16. licet contineat clam que sperat vel habere põt. nu. 20.

15 Verba dubia interpretant̃ in ɔ̃ctibus ꝓ eo ꝓ quo faciunt.

16 Feudum quod non transit ad feminas non potest etiam partiũ cõuentione fieri quod transeat contra naturam feudi.

Feudum nõ potest alienari.

17 Relatiuum licet in plurali numero exprimatur et cum pluribꝰ antecedentibus referri tantum debet ad proximum antecedens cum quo concordat. nu. seq.

18 Species plures precedentes comprehensa sub vna dispositione cũ quibus vnum genus sequitur restringuntur predicte species scõm naturam generis sequentis.

19 Alienationis appellatione an veniat renunciatio.

20 Clausula renuncians omnibus iuribus que habere potest vel sperat an trahatur ad futura iura.

22 Volenti vel scienti nõ infertur dolus vel iniuria.

23 Donatio an dicatur lesio.

24 L. ij. C. de rescind. vend. remedium non procedit in donatione.

25 L. si vnꝗ̃. C. de reuoc. do. quõ intelligatur. nu. seq.

26 Donatio ecclesie facta vel vni ex filijs non reuocatur in totum qꝛ filium repñtat ecclesia que opatur vt defuncti anima nõ videatur filijs postponenda lꝫ reuocetur in totum qñ fit extraneo.

27 Statuta recipiunt interpretationẽ a iure cõmuni.

¶ Consilium. xj.

In nomine dñi nostri iesu xp̃i. ¶ †In presenti ɔ̃sultationẽ vr̃ prima fronte dicendum. Circa primam consultationis dubietatem quod dicta prima renunciatio facta per dictam dominam Lauram: valeat ꝛ teneat. Nam lꝫ in alienationem rerũ immobilium requirantur plures solẽnitates. s. decretum iudicis ꝛ qꝺ subsit causa iusta alienandi puta cã eris alieni exsoluẽdi vel similis ff. de rebus eorum. l. j. ꝛ per totum. ꝛ. C. de predijs mino. l. si quidem l. ob es. ꝛ. l. si predium ꝛ ꝑ totum titulum. †Tamẽ in repudiatione non sunt predicte solennitates necessarie. l. si. in fi. C. de repudi. heredi. l. ij. C. si vt se ab heredib. abstine. ꝛ facit. l. ait pretor. §. sed si hereditatem. ꝛ. §. sed quod papinianus. ff. de mino. Non enim vitiat̃ repudiatio eo casu quo vitiaretur alienatio. l. qui autẽ in ꝑncipio de his que in frau. credito. ꝛ. l. si sponsus. §. si maritus. ff. de dona. inter virum ꝛ vxorem. Et ideo prelatus põt repudiare hereditatem vel legatum debitum vel delatum ecclesie: licet in repudiatiõe nõ adhibeat solennitatem que requiritur in alienatione rei ecclesie de qua in autẽtica: hoc ius porrectum. C. de sacrosan. eccle. ꝛ. c. j. de rebus ecclesie non alienã. lib. vj. cum simi. prout hoc consulendo firmat Federi. de senis in consilio nono quod ꝛ tenuit Bald. in. l. pupillorum. C. de repu. hereditate. Non enim transfertur aliquid de suis bonis in aliuz. l. magis puto de rebus eorum. Nam hereditas non dꝛ esse in bonis nostris anteꝙ̃ adeat̃. l. precia rerum. ff. ad legẽ falcidiã. prout hoc dicit Bal. in. d. l. pupillorum. ꝛ hanc partem firmat. d. Ludo. in. l. is qui heres. §. fi. ff. de acquirẽ. heredi. ea ratione qꝛ in querendis potest prelatus ecclesie preiudicare vt per glos. et doc. in. l. iubemus nullam. C. de sacrosan. eccl. ꝛ per glo. xvj. q. vj. §. fi. ꝛ per Inno. in. c. ij. de donatio. Ideo videtur ꝙ dicta dña Laura adulta que non habebat curatorem potuerit renunciare bonis et hereditati sibi delatis per ꝑdicta iuncta. l. si curatorem habẽs secũdo responso. C. de in integ. restit. mino. Et hinc dicitur consuluisse Pau. de ca. consilio incipiente in casu presenti visis omnibꝰ de quibus supra ꝛc. ꝛ minor vel mulier potest repudiare recusare donationem quã al'r suo nomine recepit licet recusatione non interueniãt requisita in alienationibus minorum. †Secundo dato ꝙ dicta renunciatio ꝛ dicta donatio de se non teneant tanꝙ̃ alienatio rerum minoris per. d. l. j. ff. de rebus eorum ꝛ per totum. ff. ꝛ. C. ꝛ. l. lexꝗ̃ tutores. C. de administra. tuto. cum simi. Tamen videntur iuuari iuramento ꝙ firmat contractus puberum: prout est casus in autentica sacramenta puberum. C. si aduer. ven. Est enim regulare de iure canonico ꝙ quando iuramentum potest seruari sine dispendio salutis eterne est seruandum et contractus roborat ꝛ inualidos firmat. ꝛ. c. cum contingat de iureiurã. ꝛ. c. ꝗuis de pactis in. vj. que iura sunt seruanda etiam in foro seculari etiam in terris imperij. c. lꝫ mulieres. de iureiu. lib. vj. Merito dato ꝙ dictus contractus nõ teneret de le: tñ videtur firmatus iuramento ꝑ dicta iura maxime ꝑ dictam autenticam sacramẽta puberum. Nec videt̃ refragari huic conclusioni si quis allegaret ꝙ dicta comitissa Laura fuit enormiter lesa. Nam negari potest ipsam fuisse enormiter lesam cũ non videatur fecisse dictam renunciationem respectiue ad aliquam cãm: sed mere ex cã liberalitatis qꝛ ad abundantem cautelam donauit omnia que renunciauerat: vnde non videt̃ cadere enormitas lesionis in donatione. Quia si lesio foret esset in oĩbus rebus donatis ꝛ in tota donatione non respectiue ad aliquã partem: ideo semp vitiatur ratione lesionis qꝺ est falsum qꝛ iuramentum validat donationes ꝛ operatur eas esse inuiolabiliter obseruandas: prout ceteros contractus prout firmat glos. Bar. Bal. Ang. Raph. ꝛ Pau. de ca. in dicta aut. sacramenta puberũ in verbo contractibꝰ ꝛ gl. et Bal. in corpore vnde sumitur dicta autentica. Facit qꝛ donatio est species quedam liberalitatis ex animi nobilitate procedens. c. j. extra de dona. ꝛ. l. j. ff. eo. ti. liberalitas aũt est virtus per ea que notantur per glo. ꝛ doc. in. c. penu l. de consuetu. Est enim liberalitas animi voluntas ab auaritia ꝛ alijs vitijs libera no. glo. in. d. l. j. in prin. de dona. Et inquit dominus Beatiꝰ est dare quam accipere extra de celebra. missa. cum marte. ꝛ. xvj. q. j. can. predicator ꝛ notat glos. in. d. c. j. de donatio. Et laus inest donanti. l. munus ꝑprie. §. dona. ff. de verborum signi. Idcirco cum dicta domina Laura donauerit videtur quod dicta donatio firmetur iuramento nec vitiari possit ratione magne vel enormis lesionis per iam dicta. Accedat quod notant

notant Barto.ꝛ docto.in.l.ij.C.de rescindē.dicentes ꝙ nō tollitur remedium illius.l.ij.licet sit adiecta clausula ꝛ si plus valet donat: quia refertur ad modicā quātitatem.l.hec adiectio.ff. de verb.sig. et.l.cum furti.ff.de in litem iurā.ꝛ de lega.ij.l.cum filius.§.pater.ꝛ qđ per glo.j.ꝛ doc.in.l.ꝛ si post tres.ff.si quis cau.vñ si lesio excedit dimidiā iusti p̄cij ꝛ illud modicū plus qđ cēsetur voluisse donare habet locum remediū illius.l.prout vult latius Bart.ibi.qđ et sequitur in effectu ibi Ang.Azo vero in summa eo.tit.Nicolaus de matta.simpl'r volunt ꝙ si est adiecta dicta clausula cōtractus non rescindatur ratione alicuius lesionis.argu.l.cum in vēditione.ꝛ.l. si quis donationis.ff.de rescindē.vēdi.ꝛ qđ notatur in.l.si quis donationis.C.de contrahen.emp.Quorū opi.approbat Bal.in.d.l. ij.si est adiecta clausula ꝙ donat omne id ꝛ totū qđ plus valet quo casu cessat ratio Bart.qđ referaᷓ ad modicū:maxime si est adiecta clausula ex certa scientia ꝛ non per errorē.que omnia tangit etiam Jmo.in.c.cum causam.extra de emptio.ꝛ vendi.Et sic ꝭm omniū opiniones donatio nō rescinditur ratione enormis lesionis. Sed in casu nostro donat oīa illa bona ergo non videᷓ ꝙ cadat rescissio rōne lesionis.Preterea iuramētū tollit remediū.d.l.ij.C.de rescindē.vēdi.ita ꝙ si maior iurat non venire cōtra contractū venditionis non potest venire contra etiam si sit lesus vltra dimidiam iusti p̄cij:prout volunt glo.Bar.Bal.ꝛ doc.cōiter oēs in.d.l.ij.ꝛ glo. ꝛ doc.cōiter in.d.c.cum causam.ꝛ glo.in verbo custodianᷓ.in fin.et doc.ibi in.d.auᷓ.sacra puberum.Et idem in minore si iurauit non venire contra ratione minoris etatis vel alia rōne prout sentit gl. in.d.l.ij.qđ ꝛ volunt ibi Bar.ꝛ doc.ꝛ glo.in dicto verbo custodiantur.ꝛ Ang.ꝛ Saly.ibidem.ꝛ doc.in.d.c.cum causam.ꝛ Jmo. in.d. c.cū contingat.col.xxviij.vel.xxix.Sed cui dubium ꝙ lesio vltra dimidiā iusti p̄cij est enormis lesio.Ergo virtus iuramēti nō tolliᷓ rōne enormis lesionis:ergo nec tollatur in casu nostro in quo presupponitur ꝙ bona dicte dñe comitisse Lau.valebāt sex milia florenorū quibus dicta dña comitissa Laura:renūciauit pro tribꝰ milibus flore.ꝛ sic lesio non videtur excessisse dimidiam iusti p̄cij.Et si non excessit non cōpetit remedium illorum iurium.Et si excessit illud remedium tolli videtur rōne iuramēti:cum illa iurauerit nō venire contra nec ratione minoris etatis nec alia rōne.Et insuper omnia donauit ex certa scientia et nō per errorem. Et predicta videtur iuuari quia dicta bona erant potissime in castris:ꝛ estimatio ne castrorum ꝛ dominij ꝛ iurisditionis iuris:ipsa autē erat mulier et puella.debilis sexu ꝛ etate:ita ꝙ regimē ꝛ defensio castrorū videtur ꝙ esset ei periculosa ꝛ non multum conueniēs qualitati psone sue:adeo ꝙ forte non tātum valebat sibi quātum valuisset viro pfecte etatis prout hoc potest quilibet sibi psuaderi ꝭm cōiter accidētia ex quo argui licet.l.neqꝫ natales cū sua glo.ꝛ doc.ibi.C.de probatio.et glo.in.l.j.C.de arbi.ad hoc regula in obscuris.in.vj.et.l. semper in stipulationibus.ff.eo.tit.ꝛ.l.qđ si nolit.§. qui assidua.ff. de edili.edi.ꝛ.l.si prius.ff.de aqua plu.arcē.cū si.Experientia eniꝫ est rerum magistra.dicit in.c.ꝙ sit.in princ.de elec.in.vj.ad qđ etiā c.statutum.in prin.de rescrip.eo.lib.ꝛ.l.legatis.§. ornatricibus.ff. de leg.iij.Ex qua ratione potest argui ad excusationē tunc existentium dictas renunciationes ꝛ dictas donationes.Et ꝙ non fuerit tam enormis lesio:prout al's fuisset si maior masculus ꝛ prudēs re

4 nūciasset dictis bonis ꝓ dicta quātitate trium miliū floreñ.† Nec etiam videtur refragari si dicatur ꝙ dicti cōtractus rescindantur remedio.l.si vnqꝫ.C.de reuo.dona.Primo quia illa.l.non videtur habere locum nisi in donatione:non autem videtur habere locum in simplici renūciatione que non est donatio:vt.s.tetigi circa principium.Est enim dispositio illa exorbitās a iuris regulis.Jdeo nō videtur trahenda ad consequētias.arg.l.ius singulare.et.l.qđ vo contra.ff.de legi.ꝛ.c.cū dilectus.de consue.ꝛ.c.qđ ob gratiam.ꝛ.c. in argumentum.de regu.iur.in.vj.Jdeo dato ꝙ reuocaretur contractus donationis propter supuenientiam filiorum non vitietur renūciatio.Et contractus ille donationis qui fuit factus ad abundantem cautelam non videtur trahendus vt vitiet renunciationē cum abundans cautela non ledat.l.testamētum.C.de testa.ꝛ.l.que dubitationis.ff.de reg.iur.ꝛ.l.si pupilli.in prin.ff.de neg.gest.qđ ꝛ ex alio videtur dicendum quia dicte renunciationes ꝛ dicte donationes fuerunt facte ab ea que intendebat nubere: nam fuit facta mentio promissionis fiende de dote ꝛ etas erat aptissima ad filios procreandos ꝛ pariendos:ita ꝙ verisil'r cogitabat habere in futurum filios:et remedium dicte.l.si vnqꝫ.non vendicat sibi locum qñ donans cogitat de futuris filijs:prout firmat Barto.in.l.titia seio tesseram.§.imperator.ff.de leg.ij.arg.cañ.ff.xvij.q.iij.ibi:cū filios non haberet nec habere speraret.Reuocatio em̄ fit ex psumpta voluntate donantis:quia non est verisimile ꝙ si de filijs cogitasset tā immodice donasset:prout not.Bal.in.l.j.C.de inoffi.dona.Jdeo videtur velle Jaco.but.qđ si donās tempore donationis habebat filios ꝛ postea nati fuerunt alij illi alij non reuocabūt quia satis cogitauit de filijs ex quo eos habebat:prout eum refert Bal.in.d.l.j. p̄sumit enim lex ꝙ si de filijs cogitasset non fecisset talem donationem.argu.l.tale pactum.§.fi.ff.de pactis.et.l.sicut certi.ꝛ.l.si cū vel in vtero.C.de testamē.mili.et qđ per Bar.in.l.j.ff.de iure codi.

et.l.in ꝯfirmando.ff.de confir.tuto.prout ꝛ no.Bal.in.d.l.si vnqꝫ. inest em̄ tacita conditio si donās liberos nō habuerit.dicūt Bar.ꝛ Ang.in.l.si totas.C.de inoffi.dona.Bar.in.l.j.C.de inoffi.dona. loquens in eo qui filios non habebat nec habere debere sperabat. ista aūt dña comitissa Laura verisil'r debebat putare se debere habere filios merito non reuocetur dicta donatio ex p̄sumpta voluntate donantis.Tertio dicta donatio nō videbaᷓ reuocāda vigore remedij.d.l.si vnqꝫ.ea rōne:quia illa lex loquitur in liberto donatario.Jdeo non est trahenda in consequentias ad alios donatarios sed intelligenda in casu suo cum sit exorbitans.arg.d.l.ius singulare.et.l.qđ vero cōtra.cū similibus supra adductis.et ita.d.l.si vnqꝫ. stricte intelligit Gui.de cu.prout referūt Bart.ꝛ docto.in.d.l.j.de inoffi.dona.Et lꝫ Bart.ibi impugnet Gui.per tex.in.c.fin.xvij.q. iiij.vbi dicit esse casum in contrarium.Tamen prout ꝛ dicit Rapha.in.d.l.j.in.d.c.fi.est potius casus pro opi.Gui.cōtra Bart.nā ibi dicitur ꝙ ille donatarius reddere non tenebatur ipsa donata iure fori:licet iure poli teneretur reddere.Sed dicta.l.si vnqꝫ.respicit ius fori non ius poli merito in illo.c.fi.probatur ꝙ non reuocatur donatio propter superuenientiam filiorum:licet in foro aie secus sit ꝭm eūdem Raph.ꝭm quem facit quia dicta.l.si vnqꝫ. nō respondet ad casum qui occurreret in facto:sed tradit regulaꝫ:vnde non videtur ꝙ sine ministerio fiat ibi mentio de patrono donante et liberto donatario.arg.l.si quando.de leg.j.ꝛ.c.si papa.de priui. lib.vj.cum similibus.Et hoc etiā dictat ratio:quia donatio est cōtractus qui duorum consensum requirit:id eo voluntas vnius tantum non videtur esse in consideratione.arg.l.si repetendi.C.de cōdi.ob causam.Nec videtur vnius voluntate retractanda. arg.l. ab emptione.ff.de pac.ꝛ.l.sicut.C.de act.ꝛ obli.et.l.nihil tam naturale.ff.de regu.iur.cum similibus.pront hanc rationē pro Gui.cōtra Bart.adducit Rapha.in.d.l.j.de inoffi.dona. Et est in promptu ratio specialitatis in liberto donatario. Nam libertus debet magis habere reuerentiam patrono et filijs patroni ꝛ obsequi etiam tacite et p̄sumpte volūtati patroni ꝙ ceteri donatarij ꝛ abhorrere ꝙ filij sui patroni priuentur bonis paternis: ideo in alijs donatarijs videtur ꝙ donatio non reuocetur saltem a legitima supra ꝓ dictum.c.fina.iuncta glo.ibi que hoc firmat.et per.l.si totas. C.de inoffi.dona.Quarto huiusmodi reuocatio saltem quando nō fuit liberto facta videtur fieri demum post mortem donantis: put cōcludit glo.in.d.l.si totas.quam in illis terminis sequiᷓ ibi Jac.bu. prout ibi refert Bal.non impugnans.Ex his itaqꝫ videtur eliciēda conclusio ꝙ dicta prima renūciatio ꝛ donatio fuerint ꝛ sint va

5 lide et efficaces.¶ † His tamen minime refragantibus contrariū arbitror de iure fore respondendum.Nam primo ꝛ ante oīa dictā comitissam Laurā constat fuisse enormiter lesam ꝛ verisimiliter deceptam:ipsa enim habebat in dictis castris ꝛ alijs bonis feudalibus et non feudalibus ratam suam virilem:prout cetere due sorores maiores ꝛ erat sub cura ꝛ regimine dictarum sororum quo ad personam et bona vt.s.in secundo p̄supposito.Nam erat rō quare sorores ille curarent ꝙ illa puella Lau.priuareᷓ illis bonis. Cui enim est dubium ꝙ dicta Laura non minus de facili inuenisset virum cum suis bonis estimationis sex milium flo.incontinenti habituris quā cum dote trium milium florenorum cum longis dilationibus ex redditibus detrahendis vt in puncto: licet itaqꝫ non valuissent eius bona plusqꝫ sex milia floreñ.et eis renūciauerit pro tribus milibꝰ florenis:tamen fuit excessus et lesio lōge vltra dimidiam vt ita dixerim iusti p̄cij.Ex quo dicta dos erat exsoluenda per longum tempus de introitibus.debet enim haberi consideratio interusurij medij temporis.argu.d.l.si constāte.§.quotiens.ff. solu.matri.et.l.sed si non seruus.§.fi.et.l.in lege falcidia non habetur pro puro. et.l.in quantitate.§.in diem.et.l.qui quadringenta.§.fi.ff.ad legem falci.et.l.si mandauero.ff.mandati.ad hoc etiā l.j.§.editiones.ff.de eden.vbi tempus solutionis summe comparatur.Si enim dicta comitissa Laura vel Zanobius eius vir bona integra dicte comitisse Lau.habuisset ex fructibꝰ cōsecuti fuissent eo tempore illam quātitatem trium milium florenoruꝫ tēpore illo longo adiecto in promissione dicte dotis vel saltem si non totā bonam partem:attento etiam qđ stetit per aliquos annos anteqꝫ accesserit ad domum viri:qđ et persuadetur maxime ex eo qꝛ prout mihi dicitur in dictis bonis refutatis erant plura castra communia inter dictas tres sorores:adeo ꝙ contingebat in partem dicte comitisse Laure vnum castrum.Et tamen dicitur in puncto ꝙ dicta dos erat extrahenda de redditibus vnius ex dictis castris.Est etiā aduertendum ꝙ dicta comitissa Laura erat puella parue etatis tempore mortis patris ꝛ matris:ita qđ est verisimile qđ paruis indigeret impensis.Nec est verisimile ꝙ omnes redditus sue partis conuerterentur in suos sumptus.Et illi redditus verisimiliter ad manus sororum que erāt maiores natu ꝛ habentes gubernationem et persone et bonorum dicte puelle Laure:vt narratur in secundo p̄supposito peruenerunt: adeo ꝙ de facili ex redditibus preteritis saltem vna cum futuris poterat illo longo tempore de facili verisimiliter solui integra quātitas ita promissa dicto Zanobio vel saltem magna pars ipsius.Ex quibus deprehēdi potest ꝙ

non solum fuit excessus in dimidia: sed in longe pluri: adeo ꝙ de-
prehendi potest neduz magna ⁊ enormis quinimmo enormissima
lesio. Et sic nos sumus in meris terminis. d. l. ij. C. de rescin. vendi.
et. d. c. cum causam. ⁊. c. cum dilecti. eo. tit. ⁊. l. si quis simpliciter. ff.
de verb. obli. Sed ex tam enormi lesione videtur argui dolus pre-
sumptus dictarum comitissarum. A. ⁊. B. donatarium. arg. l. oēs.
§. lucius. ff. de his que in frau. credi. ⁊. c. quintauallis. de iureiur. et
qđ habetur in. c. veniens. eo. ti. ⁊ per Bar. in. l. si societatem. ff. arbi
trorum. ff. pro socio. ⁊ ita firmat do. Anto. de but. in. d. c. cum con-
tingat. dicens ꝙ ex enormi lesione elicitur dolus p̄sumptus quod
et tenet Pet. de ancha. in ampla repeti. c. j. de constitu. in antiqs.
in qōne. xj. dicens se ita consuluisse senis. Ex quo enim in tantum
leditur minor non videtur absq dolo ⁊ fraude contrahentis cum
minore prout dicit ipse Pet. de anch. in dicta repeti. ⁊ in dicto cō
silio. cuius dicta sequitur in effectu do. Nico. in. d. c. cum cōtingat.
in. xxxj. et. xxxij. col. quia presumitur dolus: ⁊ quia iurans non pre
sumitur talem casum cogitare. d. c. veniens. ⁊. d. c. quintauallis. Et
quia iura communiter excipiunt dolum ⁊ paria sunt adesse dolum
ex proposito et re ipsa. d. l. si quis cum aliter. ⁊. l. ij. §. circa. ff. de ex-
cep. doli. in generali enim locutione videntur excipi graues lesio-
nes argumentum optimum in. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. ⁊. l.
aurelio. §. j. ff. de libera. lega. ƀm ipsum do. Nico. qui dicit ꝙ nisi ex
coniecturis appareat animus vere donationis quātūcūq verba
sint late concepta non presumitur animus donādi: sed potius ver
ba apposita ex consuetudine notariorum ƀm eūdem do. Nico. vbi
similiter ⁊ Bal. in corpore de pace iuramē. fir. §. item sacramenta.
in vsibus feud. in. iiij. q. dicit ꝙ vbi minor enormiter leditur presu-
mitur dolus ex enormi eorum lesione: vt quia faciunt venditionē
de omnibus eorum bonis vel renunciant hereditatibus sibi debi-
tis ƀm eum. Constat autem dolum ex proposito non posse vere et
directe probari cum in animo consistat iuxta glo. singularez insti.
de acti. §. alie. sed probatur ex coniecturis et perspicuis inditijs. l.
dolum. C. de dolo. ⁊. l. dolus. C. de rescin. vendi. Cum eñ dicta dña
Laura esset minor annis non nupta apud manus: ⁊ quodāmodo
sub fortia ⁊ potestate suarum sororum et maritorum suorū consti-
tuta per id quod dicitur in secundo presupposito de facili ignara
rerum suarum ⁊ earum estimationis ⁊ in puncto dicatur ꝙ fuerit
inducta a dictis sororibus et alijs pro eis: licet hoc vltimum forte
probari de facili non posset. Satis potest argui dolus ex proposi-
to ex vrgentibus inditijs resultantibus ex qualitate facti: put di-
cit tex. in. d. l. dolus. Et hoc concurrente facto postea secuto: quia
dicte dñe comitisse. A. ⁊. B. postea asseruerunt ꝙ dicta comitissa
Laura nunq̄ accedet ad domum dicti zan. sui viri nisi prius itera
to renunciaret ⁊ donaret in forma valida ea que prius renunciaue
rat et promiserat. Et insuper pro parte dicte comitisse. B. et. S.
eius mariti fuit affirmatum ꝙ non accederet ad domum predictā
nisi prius vltra supradicta renunciaret etiam hereditati ⁊ bonis di
cte domine comitisse. B. vt narratur supra in septimo presupposi
to. Que omnia non solum verbis asseruerunt: sed opere compleue
runt. Quia per duos annos ⁊ vltra a die sponsalitij proterue factū
est ꝙ dicta comitissa Laura non valuit accedere ad domum sui vi-
ri nec postea verisimiliter accessisset nisi dicta comitissa Laura ve-
nisset ad secūdam renūciationem: ⁊ secūdam donationez de bonis
prius renūciatis ⁊ donatis ⁊ ad renunciationem de bonis domi-
ne. B. et ad contractus celebratos per Tancredum ⁊ zanobium et
Jacobum procuratorem Tan. de quibus omnibus in septimo et
in nono presuppositis fit mentio. Ex quibus deprehenditur eui-
dens dolus adhibitus in secūdis renunciatione ⁊ donatione que
super eisdem rebus emanauerunt. et pariter super tertia renuncia
tione de bonis dñe. B. Et ex pñti presumimus in preteritū. xviij.
dist. peruenit. xliiij. dist. multis. xxxiiij. q. ij. cum per bellicā. vbi glo.
et glo. in. c. scribam. de presump. Et si forte ad excusationem doli
diceretur ꝙ ideo dicte comitisse. A. et. B. et filij dicte comitisse. A.
non sunt passi dictam comitissam Lau. accedere ad domum dicti
zan. sui sponsi seu mariti. quia Tancre. predictus non volebat ob-
seruare que promiserat cum nollet ꝙ dicta comitissa Lau. iterato
renunciaret et donaret prout conuenerat: vt supra quinto presup
posito puncti. Et ideo non dolose sed indignatione quadam con
tra dictum Tan. Nam respondetur ꝙ et si hoc esset non propterea
tolleret dolum erga dictam comitissam Lauram: que nō debebat
propterea priuari accessu ad eius virū. Sz clarius minime suberat
causa indignationis: nam dictus Tancredus promisit curare qđ
predicta fierēt postq̄ dicta comitissa Laura fuerit ducta ad domū
ipsius Tancre. vel dicti zan. sui viri: itaq anteq̄ eam ad domū du
ceret non promiserat quicq̄ facere. Ideo non suberat aliqua causa
6 indignationis erga aliquem ex eis. † Ex his itaq deducitur di-
ctos contractus dolo re ipsa et ex proposito emanasse maxime se-
cunda renunciatio et secunda donatio et tertia renunciatio dicte
comitisse domine Lau. ideo predicta a muliere emanata non va-
luisse: nam iuramenta dolo extorta non validant contractus alias
inualidos nec iuris remedia tollunt: vt. d. c. cum contingat. et. d. c.
quāuis. et. d. aut. sacramenta puberum. Cum itaq dicti cōtractus
fuerint celebrati super rebus minoris immobilibus ⁊ his que ser-
uando seruari poterant. nec interuenerint solēnia iuris: maxime
iudicis decretum qđ requiritur. l. ob es. et. l. si prediuz. C. de predi.
mi. et quasi in toto titu. et. ff. e. l. j. cum infinitis similibus. ⁊ ppter-
ea sint contractus nulli vt dictis iuribus. et. l. non solum. et. l. si qui
dem. eo. ti. Et donationes etiam cum decreto a minoribus fieri ne
queant. l. fi. §. fi. C. si maior factus. Et donatio vltra summā. ccccc.
aureorum non insinuata non tenet. l. sancimus. C. de dona. cum si-
milibus. Profecto nulli sunt dicti contractus nec iuramēto iuua
ti per predicta. Primus autem contractus renunciationis et do-
nationis dicitur etiam pati defectum omisse solēnitatis forte re-
quisite a iure municipali. Nec est verisimile ꝙ dicte comitisse. A. ⁊
B. absq causa cum tanta instantia voluerint iterari predictas re-
nunciationem et donationem. Et licet al's dubitetur an iuramen
tum dolo extortum liget adeo ꝙ sit opus absolutione de quo in. c.
verum. et. c. si vero. de iureiur. et. c. abbas. qđ met. causa. ⁊ Jo. and.
in. c. j. de cōmo. distinguat ꝙ aut est talis dolus qui facit cessare cō-
sensum ⁊ tunc non requiratur absolutio: ⁊ eam distinctionem ple
riq sequantur. Tamen vbi contractus est al's a iure reprobatus si
interuenit dolus vel metus iuramentum nullius est momenti di-
cit tex. in. d. aut. sacramenta puberum. loquens si recte aduertātur
verba litere in sacramentis ꝙ nullius sunt momenti: ⁊ licet nō fiat
mentio de dolo in dicta aut. tamen doc. in hoc equiparant metuz
et dolum que equiparatio satis probatur in. d. c. cum contingat. ⁊
d. c. q̄uis. et ita dicta iura intelligebat Uin. prout refert et sequi-
tur domi. Nico. sicu. in. d. c. cum contingat. qui quidem intellectus
multum admittatur dictis iurib⁹. Satis insuper videtur ꝙ dolus
faceret cessare consensum: quia est verisimile qđ si dicta comitissa
Laura aduertisset tantā lesionem nō consensisset nisi foret coacta
contractibus saltem quos primo loco fecit. Nec videtur trahi con-
sensus vel iuramentum ad tam enormissimam lesionem: nā etiam
iurans non venire contra ratione enormis lesionis poterit venire
contra ratione enormioris lesionis dicebat Ange. in sua disputa-
tione que incipit duo adinuicem litigantes: facit qđ habetur per
Barto. in. d. §. arbitrorum. et cañ. in. d. c. quintauallis. ratione eñ
lesionis presumitur ignorantia vt per Barto. in. l. quisquis. C. de
rescin. vendi. cum ibi notatis ⁊ renunciatio vel promissio nō trahi
tur ad ignorata vel ea que quis presumitur ignorare: prout voluit
Nico. de matta. per. l. cum aquiliana. ff. de transac. et qđ habetur in
l. j. ff. si quis in ius voca. non ierit. et facit qđ habetur in. l. sed et si
quis. §. quesitum. ff. si quis cauti. ƀm Bal. in. d. l. ij. C. de rescin. ven-
di. et hoc videtur de mente glo. in. d. l. ij. ƀm Butriga. Similiter er
go iuramentum non tollat remedium iuris causatum ex enormi
lesione ignorata cum iuramentum non trahatur ad casum ad quē
non trahitur promissio super qua emanat. argu. l. fina. C. de nō nu
merata pecu. et. l. fin. ff. qui satisda. cog. natura enim iuramenti est
firmare et roborare non extendere contractum: prout volunt Bar
to. et docto. in. l. sed et si quis. §. quesitū. ff. si quis cau. Rofre. etiaz
vt refert Jaco. but. in. d. aut. sacramenta. vult ꝙ iuramentum non
trahitur ad enormem lesionem per ea que habentur in. l. libertus.
de ope. libertorum. Item facit. l. penulti. §. item quesijt. de condi.
inde. vbi si per ignorantiā quis soluit indebitum et promittit non
repetere tamen repeteret per conditionem indebiti: quia quo er-
rore quis inducitur ad soluendum eodem errore inducitur ad pro
mittendum non repetere. Quinimmo hoc procedit etiam si renū-
ciauerit conditioni indebiti et conditioni sine causa ƀm Bar. ibi:
qđ dictum Jmo. trahit in. d. c. cū contingat car. 30. ad nostros ter-
minos: licet non se firmet videtur tamen velle qđ in minore rusti-
co et muliere in quibus presumitur ignorantia iuramentum non
artet lesum vltra dimidiam iusti precij. Sed quo errore fuit indu-
ctus ad contrahendum eodem errore ad iurandum ƀm Jmo. in. d.
c. cum contingat. qui videtur loqui de ignorantia iuris: itaq dato
sine preiudicio veritatis qđ comitissa Laura tempore secunde re
nunciationis habuerit notitiam de dicta lesione forte non habe-
bat notitiam de remedijs sibi competentibus et qđ posset se defen
dere ratione doli a dicta prima renunciatione et donatione. Si-
militer dominus Anto. in. d. c. cum cōtingat. in quarto casu prin-
cipali vult ꝙ non requiratur absolutio. nam iuramentum de seruā
do contractum vel de non veniendo contra non trahitur ad enor
mem lesionem. Ex quibus videtur posse concludi ꝙ dicta domi-
na Laura possit venire contra dictos contractus et renunciatio-
nes etiam citra absolutionem a iuramento ratione doli et enor-
mis lesionis: vt supra ponderatorum: licet si hoc solum fundamen
tum subesset non transiret sine scrupulo qđ non requireretur ab-
lutio a iuramento. d. Benedictus dicit ꝙ si fuit dolo vel metu ex-
tortum a iuramento non requiritur absolutio per. d. aut. sacramē-
ta puberum. et. d. c. cum contingat. et dictum Uin. et Nico. et dicit
7 se ita pluries consuluisse. † Jn casu autem nostro subsunt et alia
fundamenta: nam quo ad primam renunciationem et donationē
potest dici ꝙ potest venire contra citra absolutionem a iuramen-
to. Nam causa dicte renunciationis et dicte donationis fuit po-
tissime: quia dicte comitisse. A. et. B. erant promissure floreñ. tria
milia

milia et dicta comitissa Laura asseruerit et affirmauerit se esse contētam dictis tribus milibus florenis pro omni eo et toto qđ ad eā pertinebat et spectabat ⁊c. Et sic renunciauit spe et causa future promissionis qua erat contēta pro portione sua ⁊ sic ob illam causam finalem. Nam ex prefationibus deprehenditur causa finalis. l. pacomeuius. ff. de here. instituen. ⁊ qđ habetur in. l. titia respondit. §. qđ respondit. de verb. obligatio. per Bar. in. l. ambitiosa. de decre. ab ordi. facien. Si itaq nō fuit secuta causa ⁊ promissio illa profecto renūciatio ⁊ donatio ob illā causam facte vitiari possunt et iuramentum non videtur ligare ad obseruantiam non secuta causa. argu. d. l. fina. C. de non nume. pecu. et. c. peruenit. cū ibi notatis. extra de iureiuran. ⁊ qđ per glo. in. c. quēadmodum. de iureiurando. super verbo conditionem. illa enim fuit principalis causa faciendi dictam renunciationem et dictam donationem primo loco factas cum illa prima ratio specifice assignetur. Ideo causa non secuta videtur vitiari debere contractus licet nominatus. argu. tex. singu. in. l. cum te fundum. C. de pactis inter emp. ⁊ vendi. Nec iuramentum videtur trahi ad tollendum hoc remedium qđ nullo pacto fuit cogitatum ⁊ ad qđ non trahitur promissio de nō veniendo contra. arg. l. cum proponas. C. de pac. et. d. c. peruenit. et. d. l. fina. ff. qui satisda. cogan. et argu. d. §. idem quesiīt. cum ibi notatis per Bar. iunctis notatis per docto. in. d. l. sed et si quis. §. quesitum. ff. si quis cauti. vbi docto. tradunt φ iuramentum non trahitur ad id ad quod promissio non trahitur. Item recipit conditiones contractus et intelligitur ſm naturam contractus super quo interponitur: ad quod etiam. d. l. fi. C. de non nume. pecu. vbi dicit Bal. post Oldra. qđ iuramentum nihil addit nisi religionis vinculum. Item qđ vbi iuramentum prestatur pretextu seruādę fidei: quia iuro spe future numerationis fide non seruata nō artor: quia inest conditio si fidem seruaueris. arg. l. quero. §. inter locatorem. ff. loca. et notatorum per Inno. in. c. ij. extra de iureiurando. Ideo deficit consensus eo casu quo dicta conditio non impletur: et per consequens iuramentum non ligat nec requiritur absolutio: prout hec omnia dicit Bal. in. d. l. fina. C. de non numera. pecu. dicens qđ iuramēto prestito sub spe future solutionis inest cōditio si solutio fuerit secuta: ita pari ratione in promissione facta sub spe future promissionis insit conditio si promissio secuta fuerit a paritate rationis. argu. l. fina. C. ad legem falci. vbi promissio et solutio equiparantur. facit etiam quod per Bar. ⁊ Bal. in. l. penulti. §. mulier. ff. soluto matrimo. In casu autem nostro promissio illa minime secuta fuit merito iuramentum non ligat nec requiratur absolutio qđ non fuerit secuta promissio illa ostenditur. Constat enim φ locuti fuerunt de promissione pura ⁊ simplici cum simpliciter de promissione loquantur instrumenta renunciationis et donationis factorum primo loco: merito de promissione simplici et pura intelligitur et non de fienda sub cōditione vel in diem. argu. l. libertis libertabusq. in fi. ff. de alimen. et ciba. lega. et. l. eū qui calendis. §. quotiens. ff. de verbo. obliga. et. l. in omnibus obligationibus. ff. de regulis iuris. et. l. j. §. si quis simpliciter. ff. de verbo. obliga. Ideo pro implemento dicte cause debuit dicta quantitas trium milium florenorum promitti pure et simpliciter. arg. dictorum iurium. Sed promissio que fuit secuta de qua tangitur in decimo presupposito fuit facta in longum tempus: quia promiserūt soluere dictam quātitatem ex annua solutione ducentorum florenorum vel circa ad quam tenebatur communitas Modene: prout tangitur in quarto presupposito: vñ ratione illius tēporis adiecti alia censetur promissio φ illa de qua simpliciter fit mentio in prefatione dictarum renunciationis et donationis: et cuius pretextu dicte renunciatio et donatio emanarunt. argu. d. §. si quis simpliciter. vbi optimus tex. ad hoc etiam facit. l. ius autem ciuile. §. ius autem. cum ibi notatis. ff. de iusti. ⁊ iure. minus enim continere dicitur promissio illa propter illud tempus adiectum. institu. de acti. §. plus. et. §. tempore. nec tantum estimamur fuisse illa obligatio de prestandis illis tribus milibus floreñ. sub illis terminis quātum si simpliciter promissio emanasset dicta. l. in. l. falci. non habeš pro puro. et. d. l. in quātitate. §. fina. et. d. §. in diem. et. d. l. si mandauero. ideo prout promisissent. 2500. florenos non satis fecissent dicte cause finali. Nec artaretur dicta comitissa Laura: ad obseruantiam dicti iuramenti et dictarum renunciationis et donationis: ita pariter non artatur ad predictarum obseruantiam vigore dicte promissionis facte postea sub illis lōgis temporibus que nō plus estimata fuisset forte φ simplex promissor. 2500. floreno. argu. dictorum iuriū immo forte minus: et quia procedit argumētatio de re ad tempus. l. miles ita heredem. §. et quia dicimus. ff. de mili. testamento. Non est itaq mirum si dicte comitisse. A. et. B. ⁊ earum viri et filij dicte. A. cum tanta instantia petebant fieri secundas renunciationem ⁊ donationem super eisdē bonis ab eadē comitissa Laura. Dicitur etiā qđ id tantopere desiderabant etiā ex alio: scz quia dictis primis renunciationi et donationi obstabat ius municipalē loci disponens super contractibus seu obligationibus minorū adhiberi debere certam solēnitatem puta consensum viri vel certarum personarum qui non interuenerat. Et alias ius municipale obligationes reddit nullas super quo iure municipali non insisto: quia non vidi verba statuti ex quibus plurimū dependet: an iuramentum eo non obstante liget ⁊ firmet contractum necne: prout sumitur ex notatis per Bar. ⁊ Bald. in. l. omnes populi. ff. de iusti. et iure. ⁊ in. d. aut. sacramenta puberū. et Bart. in. l. si quis pro eo. de fideiusso. et docto. in dictis iuribus ⁊ potissime in. d. c. cū contingat. Posset autē quis dicere φ dictū fundamentū φ dicta promissio triū miliū florenorū debebat esse pura procederet si simpliciter fuisset dictum de promissione trium miliū flore. Sed non fuit simpliciter dictum φ essent promissure tria milia floreñ. quo casu procederent iam dicta. Sed fuit additū ad illam rationē: floreñ. quā dicte comitisse recipiūt a magnifico cōmuni Modeñ. sed cōmune Modene soluebat. cc. flo. vel circa: ergo ad illā rationē. i. cc. quolibet anno soluere erant promissure ⁊ sic non simpliciter. Et si dicta verba haberent dictam interpretationē fateor merere videtur dictū fundamentū. Tamen videtur φ illa verba ad illam rationē videntur habere aliam intelligentiā: videlicet qđ nō sint floreni veneti vel aurei: sed rationē forte. xl. boloñ. pro floreno: ita intelligerentur hic perusie: solet enim cōmuniter dici ad rationē floreñ. xl. vel. xxxvj. boł. pro flor. Nec vnq̄ dicitur ad rationē. x. flore. quolibet anno: ita videbatur dicta verba intelligenda fore attento qđ mihi dicitur qđ illi floreni quos soluebat cōmune Modene non erant tanti precij quāti erant floreni cōmuniter currentes. Et saltē si alia dictis verbis daretur interpretatio videtur φ dicte domine deberēt promittere dare florenos illos quos perceperint in preteritum ⁊ in futurū vsq ad concurrentē quantitatē tria milia floreñ. Nā illud verbū percipiunt est presentis tēporis qđ videtur pariter se habere ad preteritū et futurū. Et saltem veniebant percepta interim intra dictā renunciationē et promissionem postea factā: qđ minime prout arbitror factū: quia solū promissa fuit quātitas que postea percipitur a cōmuni Modene merito in omnem euentū non fuit facta illa promissio: prout de ea fit mentio in dicta renunciatione. Et sic qualitercunq intelligantur dicta verba non euacuatur in totum dictū fundamentum. 8 † Et insuper est aduertendum qđ in predicta renunciatione prima ⁊ secunda non innuit. d. l. non venire contra simpliciter vel non venire contra ratione minoris etatis vel alia ratione: sed non venire contra ratione minoris etatis: vnde a contrario sensu non iurauit non venire contra alia ratione: sed remedium. d. l. ij. et remedium ex dolo competunt alijs respectibus merito ad ea non trahitur dictum iuramentū: ita determinant Barto. et Bal. in. l. ij. de rescin. vend. glo. ibi. idē glo. et docto. in. c. penul. de emptio. et vendi. et Imo. in. d. c. cū contingat. xxviij. char. Et si dicatur in secunda donatione dicitur φ renunciauit exceptioni donationis non facte conditioni sine causa qđ metus causa insinuationi non facte que remedia cōpetunt et subditur et omnibus alijs etiā si essent maiora expressis profecto renunciatio ista generalis non restringitur ad sola remedia cōpetentia ratione minoris etatis vt de se euidenter patet. respondeo ad hoc qđ in copia mihi delata in secunda donatione nō est appositū iuramentū. Nec est aliquod remedium tali loco positū qđ possit cōprehendere iuramentū. Et si verū esset φ in originali non esset iuramentū dicta secunda donatio per minorē facta sine decreto de rebus non alienabilibus nullius esset momenti per iura in consilio adducta qđ non est dubiū. Et si iuramētū fuisset appositum si toleretur quo ad hoc dictum proximū vltimū fundamentū subsistunt alia de quibus supra. In prima autem donatione ſm copiā quā vidi est iuramentū et renunciatio: sed non est extensum quid iuratum vel renunciatū fuit. Nam est scriptū renunciauit ⁊c. iurauit ⁊c. vnde esset recurrendū ad ea que tradunt Barto. et docto. in. l. gallus. §. idem credendum. de liberis et posthu. ⁊ docto. in. c. cum. p. tabellio. de fide instrumen. 9 † Insuper si predicta non haberent obstare dictis contractibus seu dictis renunciationibus ⁊ donationibus primo et secundo loco factis: saltem obstat superuenientia plurium filiorum qui nati postea fuerūt dicte domine comitisse Lau. Nam propter filiorū natiuitatem post factas donationes reuocantur donationes. d. l. si vnq̄. C. de reuo. dona. ⁊. d. cañ. si. xvij. q. iiij. ⁊. l. si totas. de inoffi. dona. Que reuocatio ⁊ annullatio donationis ratione natiuitatis liberorum fit ex presumpta mente donantis: quia nō censetur voluisse immoderatā donationē facere si filios haberet vel si de filijs cogitasset: ideo dicta conditio censetur inesse in donatione et in iuramēto: prout dicit Bart. in. l. titia. §. imperator. de lega. ij. Censetur enim inesse cōditio si filios nō habuerit prout dicunt Bar. Ange. et Raph. in. l. si totas. et Bal. in. d. l. si vnq̄. et docto. in. c. fina. de dona. si enim de istis liberis cogitasset verisimiliter non donasset. arg. l. generaliter. §. cū autem. C. de insti. et substi. sub condi. fac. et. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. et. l. si filie. de lega. iij. et. l. quesitum. §. ipse quoq pompo. ff. de fun. instru. Et ideo iuramentum non habet obstare cum iuramentum recipiat eas cōditiones quas ipse actus principalis prout supra dictum est per. d. l. fi. C. de non numera. pecu. et. d. l. fi. ff. qui satisda. cog. et. l. fi. in prin. ff. ad munici. Et ita qđ iuramētum de non veniendo contra vel non reuocando nō impediat remedium. d. l.

si vnꝗ. firmat Bar. in. d. §. imperator. in fine. dicēs se ita ꝯsuluisse vna cum recupero de sancto Miniato ꝛ Francisco tigrini de pisis et cū eo transit Bal. in. d. §. imperator. qđ ꝛ tenuit Jmo. in. c. fi. extra de dona. ad hoc qđ per Bal. in. l. j. C. de inoffi. dona. versi. quero vtrum iuramentū donantis. Confert ad predicta quia reuocatione que descendit ex dispositione. d. l. si vnꝗ. facit ipsa lex nō homo: quia fit ipso iure prout firmat glo. in. d. l. si vnꝗ. ꝛ Bald. in. l. j. C. de inoffi. dona. ꝛ Bart. in. d. l. si totas. ꝛ idem tenet Ange. in. d. l. si totas. ꝛ Jmo. in. d. §. imperator. qđ tenet Rapha. in. d. l. si totas in terminis. d. l. si vnꝗ. ita pro hoc est cōmunis sententia a qua minime est recedendum saltem in decisiuis iuxta theoricam glo. in. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. ꝛ Bal. in. l. precibus. C. de impube. ꝛ doc. in. c. ne innitaris. de constit. vnde cum lex ipsa reuocet non videtur venire contra ipse iurans: sed ipsa lex: maxime cū iuramētū habet in se tacitam conditionem. s. re pmanente in eodez statu: seu rebus sic se habentibus: prout no. glo. ꝛ doc. in. d. c. quēadmodum. sed ex quo lex reuocat ipso iure donationem res cōtra quā donās iurat non venire cōtra non remanet in eodem statu: ideo dicto casu iuramentum non ligat ita qđ minime est necessaria absolutio a iuramento. Et hoc quidem medium est magis clarū. Et habet se pariter ad decisionem omnium de quibus cōsultamur. Nā ex quo dicta dña Lau. donauit maiorem partē bonorum suorū presentiū et renūciaret eis que spectabat habere per mortem comitisse. B. certe per superuenientiam filiorum reuocantur omnia. sufficit em̄ ad hoc vt reuocatio hmōi fiat qđ donatio fiat de oībus bonis vel parte bonorum. dicit tex. in. d. l. si vnꝗ. etiā si res certa donaꝛ ꝓut cōcludūt Bar. ꝛ Bal. in. d. §. imperator. ꝛ Bal. in. d. l. j. C. de inoffi. dona. Saltem si res illa donata ascendit ad valorē dimidie partis bonorū intelligendo verbū partē appositū in. d. l. si vnꝗ. pro dimidia. vt. l. nomen filiarū. §. portionis xbo. ff. de verbo. signi. ꝛ. c. ij. de deci. lib. vj. cum similibus. Tamen dictio aliquā ibi positā innuit ꝙ ꝛ si minorem donaret quātitatem idem dicendū sit: prout tāgit Bal. in. d. l. j. non se firmans ad hoc theorica glo. sing. in cle. ꝗuis. in princ. in verbo ꝛ earum. de foro compe. vbi tradit ꝙ lꝫ appellatione partis intelligatur de dimidia: tamē vbi adijcitur dictio aliqua verificatur etiam in minori parte quam ibi sequitur zaba. ꝛ eā sequitur etiā Jo. de imo. in. l. filio preterito. col. xviij. qđ ꝛ pōderat Ludo. Pōta. in. l. si cū vel in vtero. C. de testa. mili. ideo cum dicta renūciatio bonis dñe. B. sit facta vna cū ceteris bonis lꝫ non fiat eisdē personis oīno ꝛ sit diuersus actus et non sit de dimidia bonorum: quia forte illa spes succedendi in bonis dicte comitisse. b. nō erat tante estimationis quāta ius dotale qđ sibi cōpetebat ex promissione facta marito vel socero ipsius Lau. Nihilominus tenendo qđ. d. l. si vnꝗ. militet etiam vbi donetur portio minor dimidia: prout et tenet Jmo. in. c. fi. extra de dona. per dictā glo. d. clemen. ꝗuis. istud non haberet obstare quominus etiā respectu huiꝰ donationis seu renūciationis haberet locum reuocatio vigore. d. l. si vnꝗ. Si vero teneamus ꝙ habeat locū dūtaxat vbi dimidia pars donatur: profecto idem dicendū arbitror ex quo illa oīa fuerūt facta eodē tēpore: ita ꝙ videntur censeri pro vna hoc respectu: quia pariter militat dicta ratio coniecturate mentis ipsius disponētis ꝙ si de filijs cogitasset non fecisset illas donationes saltē si omnes simul iuncte eodem tempore facte excedunt dimidiaz bonoꝝ ꝓut si vna tantū donatio facta foret. viget em̄ paritas rōnis: ergo iuris idēptitas subesse dꝫ. l. illud. ff. ad legem aqui. ꝛ. l. a titio. ff. de verb. obli. ꝛ. l. posthu. ff. de iniusto testō. cum sili. al's daretur de facili via fraudandi dispositionem. d. l. si vnꝗ. fraudibus autem obuiandū est pro posse. l. in fundo. ff. de rei vē. ꝛ. c. quāto. de diuor. cū simili. facit. qđ in simili dꝛ in. l. j. C. de inoffi. dona. vbi per glo. ꝛ doc. qđ reuo-

10 catur donatio siue sit inofficiosa ꝑ se sola siue iūcta cū alijs. †Similiter et promissiones facte per Tācredum seu zano. eius filiuz vel per suum procuratorē. Nam dictus Tancre. primo fecit talem contractum ꝙ cum dicta comitissa Lau. sit renūciatura ꝛ donatura dictis comitissis. A. ꝛ. B. ꝛc. dictus Tancredus promisit ꝛ conuenit agere et curare ꝙ cum dicta comitissa Lau. peruenerit ad domum ipsius Tancredi: vel dicti zan. eius viri dicta Lau. cum omnibꝰ solēnitatibus ꝛc. predictā renunciationem ꝛ donationē cū omnibus ipsorū cōtractuum obligationibus ꝛc. ratificabit et cōprobabit et de nouo eas faciet si ꝛ inquātum expediens fuerit ꝛc. scđo ꝙ ppetuo obseruabit. tertio ꝙ non veniet contra ad hec tria in effectu reducuntur oēs contractus zan. ꝛ Tan. Unde primo promisit curare ꝙ dicta Lau. ratificabit ꝛ approbabit dictam renunciationem et donationē ꝛc. Profecto dicta ratificatio refertur ad renūciationem: vnde intelligitur ratificabit ꝛ approbabit cum omnibꝰ suis qualitatibus et conditionibus cum referatur ad illam renūciationem ꝛ donationem facturas: ꝛ idē cēsetur contineri in termino referentē qđ in termino ad quē fit relatio in aut. de filijs ante dota. instru. nat. circa medium. ꝛ argu. l. asse toto. de hered. insti. ꝛ. l. si ita scripsero. de cōdi. ꝛ demōstra. Ratificabit itaqꝫ ꝛ approbabit tāꝗ factum sub cōditione que postea est defecta ꝛ cōsequenter dispositio euacuata. Et si de nouo fecisset sub eadem cōditione ꝛ sic etiaz noua renunciatio et donatio adueniente hoc casu qui euenit euanuisset per dispositionem. d. l. si vnꝗ. Et si nunc peteretur qđ ratificet approbet ꝛ de nouo faciat esset elusoriū: quia ratificaret tāꝗ tunc facta sub cōditione que est defecta ꝛ ratificatio esset inefficax per. l. cum ad presens. ff. si cer. pe. ꝛ. l. cōditio in preteritum. et. l. ita stipulatus fuero hāc summā. ff. de verb. obli. ꝛ. ff. de bo. liber. l. si patronus. §. etiam similiter. ꝛ si peteretur ꝙ de nouo faceret eas faceret ea mēte ꝛ cōditione quibus tūc fecit. Et sic sub cōditione qđ si ex illo tēpore quo renunciauit ꝛ donauit habuit vel habebit filios non teneat: sed sit vitiata ipso iure ex quo promisit illas renunciationem ꝛ donationē facere non alias: sed si faceret eas pure et simpliciter nō essent eedem: sed diuerse. arg. d. l. j. §. si quis simpliciter. de verb. oblig. Merito ad eas simpl'r faciendas nō artatur. Et faciendo eas sub dicta conditione faceret eas nullas ꝛ inanes ꝑ. d. l. si ita stipulatus fuero hanc summā. cum similibus. Merito non tenetur maxime cum in dicta promissione quam facit dictus Tācredus subdatur si opus erit. Sed non est opus vt probaui: ergo non tenetur. facit quia dicta promissio intelligitur rebus sic se habentibus. l. continuus. §. cum quis. ff. de verbo. oblig. ꝛ. l. qđ seruus. cū sua glo. ff. de condi. ob causam. ꝛ. c. quēadmodū. de iureiur. Sed in casu nostro nunc res sunt imitate propter superuenientiam filioꝝ ergo ꝛc. Sed in promissione ꝛ cōtractu quē postea fecit Ja. procurator ipsius Tancredi: subdidit si opus vel necessariū fuerit ꝛ si libuerit aut visum fuerit. ideo ꝛ si non opus teneatur si libet vel videatur cum sufficiat verificari alterā partē alternatiue. l. si heredi plures. ff. de cōdi. insti. et. l. generaliter. C. eo. ti. ꝛ regula in alternatiuis. in. vj. cum similibus. Sed respondetur ꝙ dicta verba sonant in arbitrium boni viri. l. fideicommissa. §. quāꝗ. ff. de leg. iij. vbi de verbis visum fuerit. et. l. si sic. de leg. ij. vbi de similibus verbis et in extrauagan. ad reprimenda. in verbo videbitur. per Barto. et. l. in his ancilla. §. sorore. ꝛ. l. lucius titius. ff. de fideicōmis. liber. ꝛ in eis per Bar. de verbo placeat. qđ idem significat qđ verbum libeat seu libuerit cum subsit eadem ratio: nec bonus vir arbitraretur ꝙ isto casu dictus Tancredus teneretur facere ratificari merito ꝛc. Secundo promittitur in dictis contractibus ꝙ dicta Laura perpetuo obseruabit profecto satis seruo cōtractum perpetuo duraturum nisi talis conditio eueniat si seruo donec cōditio euenit. nā ea eueniente desinit cōtractus ꝛ sic promissio de seruando contractū: ita et si tertius promisit ꝙ ego obseruo id qđ cōueni: sed ego non cōueni seruare hoc casu: ergo ille nō teneatur si ego nō seruo: ita ꝑ viuam rōnem deducitur ꝙ illa verba nō dānant dictos Tācredos ꝛ zan. sufficit autem ꝙ ratio cōcludat ꝛ eam allegare dicit tex. in. l. scire oportet. §. sufficit. de excusa. tu. facit. c. fi. de transac. lꝫ possint in argumentum plura adduci. Tamē mihi vr̄ ꝙ dicta ratio vt ita dixerim tangatur manu. Subditur tertio in dictis promissionibꝰ ꝙ dicta comitissa Lau. non veniet contra profecto vero dꝛ venire contra dictam renūciationem ꝛ donationem si ad hunc casum nō trahebantur: prout nō trahebantur per dictam subintellectam cōditionem ꝛ per dicta supra. Preterea venit cōtra lex que ipso iure reuocat non Lau. Item ꝛ dicta promissio de non veniendo intelligitur rebus sic se habētibꝰ vt. s. latius probatum est nec est opus

11 repetere. †Ex quibus elicio decisiones ad oīa dubia. Nā prima cōclusio est ad primū dubium ꝙ dicta prima renūciatio ꝛ prima donatio nō teneat ꝛ eis nō obstā. ꝛ non obstantibus iuramētis super eis appositis dicta laura possit petere bona paterna ꝛ materna tā allodialia ꝗ feudalia perinde ac si dicte renunciatio ꝛ donatio facte nō forent. Secūda ꝯclusio ꝙ dicta comitissa Laura predicta facere possit nō obstantibus renūciatione ꝛ donatione secūdo loco factis ꝛ iuramentis super eis appositis. Tertia cōclusio sit ꝙ si dicta comitissa Laura predicta petat non incidit in penas cōuētas in dictis renunciationibus ꝛ donationibus cum sequatur naturā principalis. argumē. l. nō dubium. C. de. ll. et. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cauti. Et patiatur promissio pene conditiones illas quas vt dixi patiūtur renūciationes ꝛ donationes prenarrate. Et cōmittatur pena si fiat cōtra ꝓmissa: sed nō dicitur cōtrauenire in casu isto ꝑ rationes ꝛ iura supra adducta merito ꝛc. Et ex his deciditur primum ꝛ secūdum dubiū. Quarta sit cōclusio ꝙ dicta renunciatio tertio loco facta ꝛ iuramētum ꝛ pena super ea apposite non artent ipsam dominam Lauram. Tum ratione enormis lesionis: tum ratione doli ex proposito qui ex facto in puncto narrato satis videtur elici vt ex iam dictis deducitur: tum maxime ex rōne d. l. si vnꝗ. que militat etiam respectu dicte tertie renunciationis de bonis dicte domine comitisse Lau. ꝛ hoc tam respectu bonorum non feudalium ꝗ etiam bonorum feudaliuz per iam dicta. Et etiā per ea que infra proxime subijciā. Et per hec sit responsum ad tertiam

12 cōsultationis dubitationem. †Quinta sit cōclusio ꝙ dictus Tancredus ꝛ pariter nec dictus zan. teneantur ad penas cōuentas nec ad dāna ꝛ interesse vigore dictorum cōtractuum ꝛ promissionum cum regulariter ſm naturam principalium conuentionum dicte comitisse Lau. Maxime respectu tacite ꝯditionis si comitissa laura filios non procreauerit per supra latius dicta. Et propter dolū qui pariter dedit causam cōntractibus Tancredi ꝛ sui. procuratoris ꝛ sui filij: maxime vltimo loco factis. Cū aliter nō possent obti-

nere

nere matrimonium qd erat debitum inter dictam comitissam lau. et dictum zan. Nam ratione sponsalium de futuro debebat deueniri ad matrimoniũ tanq̃ ad cõsequens necessariũ resultãs ex ante cedenti. l. oratio. de sponsa. sponsalia enim sunt promissio futurarum nuptiarũ. l. j. z. ij. ff. de sponsa. ideo cũ pacta sint seruanda. l. iurisgentiũ. §. ait pretor. ff. de pac. z per totum. z graue sit fidẽ frangere. l. j. in princ. ff. de consti. pecu. dolus erat sine iusta causa impedire matrimoniũ futurum iam promissum saltem preter seu ꝯtra voluntatẽ spõse. Ideo si ab eis peteretur pena dato sine piudicio qd esset de rigore pena cõmissa. arg. l. eleganter. in prin. ff. de dolo. tamẽ haberet locũ exceptio doli. arg. illius. l. z per totũ. ff. de excepti. doli.

13 † Et si esset opus absolutione a iuramẽto deberet interim supersederi sup exceptione illa: z cõsequenter super principali p ea que habentur in. c. tuam. de ordi. cog. z in. c. cum sit generale. de foro cõpe. z in. c. lator. qui filij sint legitimi. z in. l. maiorem. ff. de iudi. cum si. Et rõnibus preallegatis debebit iudex ecclesiasticus absolutionẽ concedere: prout z superius dictum est per ea que habẽtur in. c. si vero. z. c. verũ. z. c. cũ cõtingat. de iureiu. z. c. debitores. eo. ti. z in. d. auf. sacra puberum. cum filib⁹. Nec dilatio esset multũ dãnosa reo cõuẽto cum reorum sit fugere. l. properandũ. §. z si quidẽ. C. de iudi. ibi fugiente. z ibi fugientem. cum suis glo. z. l. inter stipulãtem. §. si stichum. ff. de verb. obli. Tamen nõ est necessaria absolutio attẽtis alijs rõnibus supra positis. Et per hanc conclusionem patet rñsum ad quartum dubium. Et lz fundamenta iam facta satis claram reddant decisionem omniũ quesitorũ.

14 † Tamen quarta conclusio z cõsequenter decisio tertij quesiti roborari potest etiam alijs medijs. Nã dicta renũciatio simplex fuit facta comitisse Bar. et etiam prefato comiti Gab. viro dicte comitisse. B. bonis z hereditati dicte comitisse. B. que posset peruenire ad dictam comitissam lau. ex successione ab intestato dicte comitisse. B. profecto renũciare hereditati sororis ipsi sorori videtur res inepta cum quis nequeat habere hereditatem superstitis cum de hereditate agitur post mortem: z sic tempore quo comitissa non erat futura in rerũ natura z nihil habere poterat cum mors oĩa soluat in auf. de nup. §. deinceps. z. l. qui libertinus. §. posthumus. de ope. liber. licet ex sequentibus verbis renũciationis appareat q̃ dicta renũciatio solum fiebat ad cõmodum dicti. G. cum subdatur in dicta renunciatione ponens dictũ comitem Gab. in locum suum dicte successionis ab intestato zc. ita q̃ adueniente casu mortis ab intestato predicte comitisse. B. hereditatis integre ipsius que ad ipsam comitissam Lau. pertineret z spectaret pertineat et spectet ex nũc put ex tunc z ex tunc prout ex nunc predicto comiti Gab. zc. sequentia eñ verba declarant precedentia. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. et l. qui filiabus. eo. titu. Et maxime quia sequentia veniũt ad determinationẽ precedentiũ: prout ptz ex illis verbis: ita q̃ zc. que verba in fine posita referũtur ad omnia: z sic determinant z modificãt omnia precedentia. arg. l. talis scriptura. de leg. j. z. l. j. C. de lib. prete. z. ff. eo. ti. l. iij. §. si filius. z extra de appel. c. secundo requiris. z. c. inquisitioni. z constat dictionẽ illã ita qualificare z modificare verbum cui adiungitur vt in. c. significatũ de preben. facit. l. an vnus. et. l. si quando. §. cum in domo. ff. de serui. vendi. Et restringit precedentia vt. l. lucius. §. qui habebat. ad trebel. vnde est sensus qd renũciat: ita. i. ad eum finem z tali modo q̃ hereditas perueniat zc. Sed hereditas dicte comitisse. B. que ab intestato delata est z ptinet ad dictam comitissam Lau. non põt cedi nec trãsferri in dictũ comitem Gab. qz hereditas non adita nõ potest cedi nec ius adeũdi. arg. l. paulus rñdit per procuratorem. ff. de acqui. heredi. z que ibi habẽtur. z. l. mulier. §. ex asse. ff. de iure dotium. z qd per gl. in. l. apud iulianum. §. vtrum. ff. ad treb. vbi etiã ius accipiendi restitutionẽ fideicõmissi vniuersalis non potest cedi: multo itaq̃ fortius nec ius adeũdi qd est actus magis solẽnis z minus potest per aliũ fieri vel in alium transferri. ar. l. seruo inuito. in prin. ff. ad treb. Cũ itaq̃ dicta renũciatio nõ potuerit fieri: ita. i. tali modo q̃ dict⁹ effectus resultet videtur q̃ fuerit inefficax: nisi dicamus q̃ effectus dicte renunciationis sit q̃ predicta Lau. non cẽseatur proprie renũciare bonis z hereditati dicte comitisse Bar. sed quo ad effectuz. s. adeũdo postea hereditatem z illam aditam transferendo in dictũ comitem Gab. prout qñ vẽditur hereditas vt in toto titulo de hereditate vel acti. vẽ. ff. z. C. ita posset esse efficax dicta renũciatio et promissio de obseruando impropriantur tñ verba: nec videt fuisse de mente.

15 † et verba dubia interpretantur in contractibus pro eo pro quo faciũt. l. veteribus. ff. de pac. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. z. l. quicquid astringende. de ver. ob. cũ si. Si tñ ita interpretaretur nõ prohiberetur agere ꝯtra possessores: cũ prout mihi dicitur nõ possideat nec vnq̃ possederit dictus comes Ga. nec adire z petere suam partẽ esset venire cõtra dictam promissionẽ seu renũciationem immo cõfert ad eorum obseruantiam: quia melius z efficacius posset dictam hereditatem z bona transferre in dictum comitem Gab. si ea penes se haberet q̃ si forent apud aliũ vel alios et apud filios comitisse. A. apud quos sunt ad presens prout intelligo hec placuit dixisse vt confutẽ ea que possent obijcere possessores contra dictam comitissam Lau. petentem dicta bona. Non qd concludam qd dictus comes Gab. possit se niti: quia quando ipse peteret subsunt alie rationes supra assignate: sz de eo prout intelligo parũ dubitatur magis dubitandũ est de possessoribus. contra quos etiã facit quia dicta renunciatio facta comiti Gab. z ad eius cõmodum dũtaxat vt sonant verba supra ponderata non opitulatur dictis possessoribus: nec ex ea niti possunt p tex. in. l. si vnus. §. ante omnia enim aduertendum est ne conuentio in alia re aut alij persone noceat. ff. de pac. supplet glo. vel prosit. l. si tibi. §. si pact⁹. eo. ti. et predicta quo ad bona non feudalia.

16 † quo ad bona autem feudalia que presupponuntur fuisse bona antiqua ex cõuentione forte ad heredes feminas transitum facientia iuxta id quod habetur in. c. de eo qui sibi z heredi. suis mascu. z fe. et de successi. feu. c. j. in princi. z. §. filia. z de natu. succe. feud. c. j. z in titu. episcopum vel abba. c. j. §. quinetiam videtur etiam ex alio qd quo ad dicta bona feudalia non prohibeatur dicta comitissa lau. agere nec agendo et ea petendo incidat in penam ea ratione: quia dicta comitissa lau. renũciat comiti Gabrieli omnibus bonis feudalib⁹ z non feudalibus que dicte dñe lau. obueniret ex successione ab intestato dicte comitisse. B. ita q̃ integra hereditas ipsius Bart. que ad dictam comitissam Lau. ptineret z spectaret pertineat ad dictũ comitem Gab. zc. vnde dicta lau. renũciat bonis que sibi cõpeterẽt ex success. ab intesta. dicte dñe. B. Sed ista feuda antiqua seu paterna nõ deferũtur dicte comitisse Lau. ex successione ab intestato dicte domine comitisse. B. merito nõ trahãtur ad ista feuda: sed ad illa si que fuissent que pertinuissent ad eam vt heredem z successorem suum ab intestato forte quesita ab ea sub tali conditione. Cum itaq̃ ista de quibus agitur non sunt dicte nature: sed transitũ faciunt ad eã non vt heredem: quia licet feudũ transeat ad filios vt heredes. c. j. de success. feu. z ibi glo. tñ ad agnatos transit: lz non sint heredes. c. si contigerit. in tit. an agna. vel filius defuncti. x. col. prout voluit Bal. ff. de rerum diui. l. j. xj. z. xxxij. questionibus. z per doc. in. d. c. si ꝯtigerit. in. c. j. de gradi. success. in fi. z in. c. j. §. hoc quoq̃. de success. feu. z in. c. j. si de feudo fuerit controuer. x. col. Et consequenter dicta bona feudalia non deuoluuntur ad eam ex successione ab intestato dicte domine. B. sed ex prouisione maiorum suorum seu liberalitate z munificentia concedentis per dicta iura. z not. in eis. et quod no. in auf. de exhi. z introd. reis. §. optimũ. z in. l. si arrogator. ff. de adop. Nõ adaptant̃ vba dicte renũciationis ad huiusmodi feuda merito zc. Maxime cũ dicta renũciatio sit odiosa z restringenda: qz penalis. arg. regule in penis. in. vj. z. l. si prefes. z. l. interpretatione. de penis. z. c. statutum. de elec. in. vj. cuz similibus. z qz de se sunt verba interpretanda pro promittente. argu. l. veterib⁹. cum similibus. s. adductis. Et quia materia de se est odiosa: quia prohibita est a lege feudi alienatio de prohibi. feud. aliena. p Federi. in rubro z nigro. z in tit. de vasal. qui contra prohibi. loc. feud. aliena. in rubro z nigro. z. c. j. quomodo olim feud. alie. po. z. c. j. §. penulti. z fi. que fuerit prima causa benefi. amit. z. c. titius. fi. de feu. fuerit controuer. z in. c. ij. de feud. sine cul. non amit. cum similibus. x. colla. Nec obstat si dicatur: licet non succedat vt heres tñ successor dicitur in feudo. vt in titu. de successi. feud. in rubro. et nigro. et de gradi. successi. in feu. in rubro et nigro. cum multis similibus. nam respondetur qd licet possit colorate dici q̃ bona feudalia antiqua deuoluãtur ad agnatum ex successione agnati successionem sumẽdo respectu feudi non respectu hereditatis: tamen non conuenit verbo ab intestato: nam ex quo in huiusmodi feudo non põt testari per predicta qd etiam in filijs dixit And. de isernia. in. c. j. de successio. feud. seu de aliena. feu. qd non potest in testamento disponere qd feudum antiquum vnius sit filij z non alterius: qd et dicitur consuluisse Cardinalem Floren. de zaba. ad hoc optime qd tradit Bald. in. l. j. circa finem. C. per quas personas nobis acquir. et est optimus tex. in. d. c. j. de successio. feud. Ideo cum testari nequeat non dicatur proprie ab intestato succedere. arg. l. j. ff. de legiti. heredi. Preterea et fortius verba sequentia: ita qd hereditas integra zc. modificant z declarant precedentia. s. qd intelligatur de successione hereditaria z sic de feudis hereditarijs: hoc est que demũ in heredes dicte domine deuoluerentur: z sic transirent in eam vt heredem vna cum ceteris bonis hereditarijs. Ideo de successione propria ab intestato loquantur verba illa precedentia que sibi cõpetere posset in futurũ ex successione ab intestato predicte comitisse Bar. z alia verba in locum suum predicte successionis ab intestato: z hoc per rationes supra adductas: quia sequentia declarãt precedentia: z dictio ita modificat declarat z qualificat verba ad q̃ refertur per iura preallegata. Accedat q̃ dicta verba que sibi competere posset ex successione zc. determinant omnia precedẽtia tãq̃ in fine posita. arg. d. l. talis scriptura. cum similib⁹ supra adductis. vnde debet ea pariter terminare. argu. l. iam hoc iure. de vulg. z pupil. z. l. hereditatem. z. l. quãuis. C. de impube. z. l. in testamento. C. de mili. testa. Et ideo determinet in propria successione ab intestato que est succedere in vniuersum defuncti: z sic iure hereditario. l. nihil aliud. de verbo. signifi. z. l. hereditas. ff. de reg. iur. appellatione autem successionis proprie de vniuersali intelligitur. l. quedã. §. is autem. ff. de eden. Uel accuratius loquendo illa verba que sibi

competere posset in futurum ex successione ab intestato ⁊c. nō determinant nisi illa verba omni hereditati et ad ea sola referuntur: quia ad alia non possunt referri salua rōne recti. arg. l. plautius. ff. de auro ⁊ argē. lega. cum precedentia sint pluralis numeri ⁊ relatiuum que est singularis numeri: vt patet propter verbum posset a quo regitur qd̄ est singularis numeri.

17 † Item verbū bonis feudalibus ⁊ non feudalibus ⁊ verbum iuribus sunt neutri generis ⁊ relatiuum que in singulari numero est generis feminini: ⁊ sic nō concordaret relatiuum cum antecedentibus si ad omnia referretur: ideo debet referri ad proximum antecedens cum quo solo concordat. d. l. plautius. vbi casus ad ꝓpositum. Ex quo restat ꝙ alia precedentia verba bonis feudalibus et non feudalibus iurib⁹ ⁊ actionibus remanent incerta ⁊ obscura: quia non declarantur quibus bonis feudalibus vel non feudalibus iuribus ⁊ actionibus renūcietur. Ex quo datur intelligi ꝙ illa verba ⁊ omnia hereditati fuerunt adiecta tanꝗ clausula generalis omnia precedentia complectens prout als in simili in. l. si seruus seruum. §. inquit lex. ff. ad legem aqui.

18 † Et ideo contrahentes non curauerunt declarare ⁊ determinare verba precedentia specialia satis putātes declarare verbum vltimum generale omnia precedentia cōplectens facit illud verbum omni qd̄ exponitur ibi. i. toti hereditati cum non possit nisi vna hereditas ex successione Bar. deferri: ⁊ ideo innuit ꝙ precedentia verba disposuerant circa ea que sunt partes hereditatis: et ideo illis bonis feudalibus censeatur renūciatio que vt pars hereditatis comitisse Bar. ex successione ab intestato ipsius possent eidem Laure competere prout ⁊ omnia verba sequentia istud sonant: ideo illud verbum successione ⁊ verbum successionis ad vniuersalem successionem ⁊ propriam necessario referuntur: qd̄ ⁊ probatur quia qñ dispositio cōtinet primo species deinde genus precedentes species restringunt̄ ꝫm naturam generis sequentis vt est tex. in. l. quesitum. §. j. ff. de leg. iij. ⁊ tradit Bart. in. l. quesitum. §. si quis fundum. ff. de fun. instruc. vnde cū genus sequēs intelligatur de successione vniuersali ita ⁊ species ꝓcedentes.

19 † Ex quib⁹ omnibus dilucide demonstratur ꝙ verba dicte renūciationis necessario referuntur solum ad feuda hereditaria dicte domine Bar. hoc est que in hereditate ipsius continerētur ⁊ ad comitissam Lau. vt heredem ab intestato ex aditione hereditatis vna cum alijs bonis hereditatis deuoluerētur: sed ista de quibus agitur nō sunt huiusmodi merito ⁊c. de mente enim contraria non constat: ergo verbis est inherendum. l. non aliter. de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauē. de exerci. Maxime cum materia sit stricta ⁊ interpretanda pro promittente et renunciante per supradicta. Si itaqꝫ ista bona feudalia non veniunt in ista renunciatione restat ꝙ nō potest dici ipsius ⁊ fortius nec eius successores priuati istis feudis propter illicitam factā alienationem in extraneum cum non sit facta licet ad dictā obiectionem ⁊ alie essent responsiones: nam posset instari ꝙ ista non esset alienatio sed renunciatio: ⁊ aliud est renunciare aliud alienare: vt est expressum in. l. alienationis. §. qui occasione. ff. de ver. sig. ⁊ in. l. non alienat. ff. de reg. iur. cum concor. vt ⁊ probaui in principio cō filij non repeto. Item ⁊ clarius alienare dicitur quasi alienam facere. ⁊ sic quando actus est sui natura trāslatiuus dominij: ideo alienata non dicitur res ante dominij translationem. l. alienatum. in prin. ff. de verb. sig. vnde solo contractu re non tradita non dicitur res alienata. arg. l. traditionibus. cum similibus. C. de pactis. ⁊ est expressum in. d. l. alienatum. ideo vendens vel donans feudum si adhuc non tradidit non dicitur alienasse: ideo non priuatur feudo. c. j. de prohi. feu. aliena. per lota. ⁊ ibi per Andreā de isernia. c. j. §. aut si liuellario. quibus modis feu. amit. ⁊ ibi per Bal. ⁊. c. j. §. calidis. de prohibi. feu. aliena. per Fede. ⁊ qd̄ habetur in. c. j. de vasal. qui contra loc. prohibi. feu. alie. ⁊ in. c. si inter. in princi. de lege cor. ⁊. c. fina. in fi. que fuit prima causa benefi. amit. qd̄ et ex alio dicēdum videt̄: qꝛ dicta vltima renūciatio fuit facta fauore dicti comitis Gab. vt ad eū hereditas illa deuolueretur vt denotāt verba supra pōderata. Sed dicta hereditas ad eū non potest deuolui: quia dictus Gab. non potest succedere obstantibus sibi cognatis dicte comitisse. B. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. ergo dicta comitissa Laura renuncians admittatur: quia renūciatio facta contēplatione vnius nō nocet quādo illi cuius cōtemplatione fit nō prodest: vt est theorica Bal. in. l. pactū qd̄ dotali. C. de collati. in quarta qōne. facit. l. ij. §. si sit cōsanguinea. ff. ad tertu. ⁊ qd̄ per Bar. in. l. j. §. filium. ff. de contratabul̄. Et hec ratio pariter respicit bona feudalia ⁊ nō feudalia.

20 † Ex quibus apparet ꝙ dicta comitissa laura non prohibetur petere huiusmodi bona feudalia antiqua dato ꝙ dicta renunciatio seu dicte renūciationes tenuissent. Nec huic cōclusioni refragatur ꝙ in primis renūciationibus ⁊ donationib⁹ dicta comitissa laura renūciare videtur inter cetera bonis feudalibus que ad eam pertinere ⁊ spectare possent tam ex successione ꝙ ex stipulatione maiorum suorum: prout dicta verba ponuntur in renūciationib⁹ et donationib⁹ primis ⁊ secundis. Et in secundis potissime subdit ꝙ renunciat oībus iuribus qd̄ habet vel habere potest vel posset. et similiter ea omnia donauit per similia verba que verba habent tractum in futurum: vt est de natura verbi potest. vt. l. si ita. ff. de legatis secundo. et per Bar. in. l. si ita. ff. de auro ⁊ argen. lega. Et videtur esse etiam de natura preteriti imperfecti subiunctiui: prout sunt ⁊ verbum posset videretur ⁊ deberetur appositis in dictis renūciatione ⁊ donatione secūdo factis ad hoc. l. quinta. ff. de vino tri ti. ⁊ oleo lega. ⁊. l. si debitor. §. verisimile. ff. de contrahen. emp. et. l. qui rome. §. augerius. de verbo. oblig. Quia respondetur ꝙ dicta verba referuntur ad tempus futurum seu ad ea que de futuro cōpeterent: tamen ex causa de preterito non ex successionē de nouo penitus eueniente per ea que habentur per Barto. ⁊ docto. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verbo. obli. et per Bar. in. l. si vxor. §. diuus. ff. de adulte. et per Bal. in. l. pactum qd̄ dotali. xij. questione. C. de colla. vbi hec verba qd̄ habet vel habere posset seu sperat non trahantur ad quesita postea ex causa de nouo superueniente ad hoc. c. j. et qd̄ ibi habetur de eo qui finem et refu. fecit agnato. ⁊ in. c. j. si de feu. fuerit cōtrouer. Et fere in proprijs terminis: quia in renunciante ⁊ refutante omni iuri qd̄ habet habere sperat vel posset: qd̄ nō trahatur ad successionem quam postea faceret in bonis emphyteoticis firmat consulendo Bart. in consi. qd̄ incipit ex themate tria dubia oriuntur. in fine. in ordine. cxxiij. ꝫm ordinem meorum consiliorum. Et hoc in terminis nostris euidenter apparet fuisse de mente partium per actum qui postea immediate secutus fuit: quia fecit specialem dispositionem circa ea que eidē Lau. obuenire possent postea ex successione domine Bar. et fecit alteri persone de consensu vnius ex recipientibus renūciationem et donationem precedentes: ita ꝙ datur intelligi ꝙ non intendebant sub illis generalibus verbis huiusmodi casum comprehendere: cū sequentia precedentia declarent per iura vulgaria et facto datur voluntas intelligi. l. reprehendenda. cum cōcor. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. Ex predictis itaqꝫ deducitur ꝙ dicta comitissa lau. non excludit̄ a successione dictor̄ feudor̄ antiquorū. Sꝫ posito ꝙ dicta comitissa laura excluderet̄ a successiōe ī dictis feudis antiq̄s tamen tunc succederent eius filij qui sunt nepotes dicte comitisse Bar. et concurrunt in successione cum filijs alterius sororis q̄ sunt eiusdem gradus saltem si sint cōcepti in vita ipsius comitisse Bar. Quando enim filia per pactum de non succedēdo excluditur a successione patris admittūtur eius filij: quia pactū ⁊ iuramētū vnius non nocet alteri. d. l. iurisgentium. §. ante omnia maxime iuramētum. c. veritatis. de iureiurā. ⁊ licet filius succedat intrando locum matris. institu. de heredi. que ab intesta. §. cum filius ⁊ filius fratris in locū fratris. autē. vt fratrū filij in rubro ⁊ nig. ⁊ auf. post fratres. C. de legi. here. tamen succedit per locuꝫ a remotione: quia scilicet remouetur mater de loco ⁊ locum illum intrat filius non per viam representationis: quia filius tunc non representat matrem: prout hec volunt Bar. in. l. qui superstitis. ff. de acqui. here. ⁊ Bal. in. d. l. pactum qd̄ dotali. in. ij. ⁊. xviij. questionib⁹. qd̄ ⁊ reperio cōsuluisse Ray. de forli. adducit. l. cōsanguineos. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ insti. de legi. ag. succes. §. placebat. facit ꝫm Bal. l. iij. §. hoc autem. ff. de contratabu. Accedat qd̄ tradit Bal. in. l. j. C. quando non petē. partes circa finem. vj. q. vbi dicit ꝙ filia que simpliciter cum iuramēto renunciauit future hereditati paterne habetur quo ad illā hereditatē pro mortua vt ibi per eum: et per consequens ꝫm hoc succedant filij sui perinde ac si ipsa tempore quo successio delata fuit fuisset mortua quo casu nullam habuisset dubitationē: ita ergo pari ratione in casu nostro. Est enim aduertenduꝫ ꝙ licet dicta comitissa laura recepisset tria milia in promissione dotis: tamen illam quātitatem recepit ratione renunciationis ⁊ donationis facte comitissis. A. ⁊. B. et demum dicte. B. et filijs dicte. A. patet quia tempore prime renunciationis ⁊ donationis promittebatur quodāmodo dicta quātitas ⁊ ea vocabat dicta comitissa laura se contētā pro portione sua de omnibus bonis paternis ⁊ maternis et maiorum suorum ex successione parentum ⁊c. spectantibus ⁊c. Et eadem verba repetuntur in secunda renūciatione: ita ꝙ dicta vltima renūciatio hereditati comitisse Bar. fuit simplex nihilo recepto ob eam rem: licet quando recepisset aliquid esset instandū: sed nō est opus per predicta qd̄ ⁊ patet: quia prime renunciationes ⁊ donationes fiunt eis que promittunt dotem et ad eorum vtilitatem. hec autem vltima renūciatio fit alteri ⁊ saltem ad alterius extranei vtilitatem ⁊ cōmodum. Item in primis renunciationibus fit mētio de dicta promissione ⁊ de ea non fit mētio in ista vltima renunciatione. vnde ex his omnibus apparet dictam vltimam renunciationē esse factam nihilo recepto maxime pro portione sua dicte hereditatis comitisse. B. Et ideo procedat qd̄ non excludat saltē dictos suos filios qui non excluduntur iuramento qd̄ est personale. d. c. veritatis non pacto qd̄ alteri non nocet. d. §. ante omnia ⁊ in titulo res inter alios acta. in rubro ⁊ nigro. nec ratione portionis recepte a matre que nil recepit. Nec qd̄ alij eos precedant: quia alij nepotes sunt in pari gradu: ideo admittuntur. Et predicta respiciunt etiaꝫ bona non feudalia dicte comitisse. B. Nec supra dictis decisionibus et conclusionibus supra factis obstant adducta in cōtrarium: non enim obstat. Primo ꝙ primo adducebatur ꝙ dicta domina comitissa Laura non alienauit ista bona: sed renunciauit. Et ideo licet alienationes rerum minoris non teneant sine solēnitate iuris

tate iuris:vt.ff.de rebus eorum.z.C.de predi.mi.per totos tamen renunciare potest:quia non reperitur iure cautum zc.per dicta in primo fundamēto in contrarium adducto. Nam respondetur qđ dato q̄ dicta in contrarium procederent tamen loquuntur in propria repudiatione iuris querendi que consistit in non querendo z iure priuando potestate querendi: ita loquuntur omnia supra in contrarium ibidem adducta:sed in casu nostro renunciatur bonis quesitis:nam z iuri quesito potest quis renunciare:puta si renunciaret sentētie vel alij iuri sibi cōpetenti:nam iuri suo regulariter quilibet pōt renunciare.l.si quis in conscribendo.C.de pac.z.C.de episco.z cle.l.si quis in conscribēdo.cum similibus.Unde si renuncio tibi bonis meis vel mihi competentibus post ius quesitū(al's non sunt bona mea)est sensus q̄ ego tibi concedo ea bona vel qđ ego habeo ipsa pro derelicto z per hanc viam,me priuo dictis bonis vt tu illa cōsequaris z per alterū ex his vijs procedit huiusmodi renunciatio alias procedere non potest.l.si quis vi.§.differentia.ff.de acqui.pos.Ideo talis videtur adhibēda interpretatio vt actus non sit inanis.arg.l.quotiēs in stipulationibus.de ver.obli.z.l.quotiēs.ff.de rebus dubijs.z.c.si papa.de priui.Et ita occurrit in casu nostro:quia ex quo erant ista bona delata ad dictam comitissam Lau.z stabat ipsa in ipsis bonis:prout cetere sorores z erat pubes renūciauit omnibus bonis zc.sibi debitis z ad eam spectātibus:z omni mero z mixto imperio qđ habet in castris zc.Profecto dicta verba presupponunt q̄ bona feudalia z non feudalia ex successione parentum erant ei debita z ad eam spectabant de presenti:sed ista non possunt esse nisi post hereditatem aditam vel acceptatam successionem feudalem:quia antea non dicuntur esse in bonis nostris.d.l.precia rerum.cum ibi not. ad legem falci.facit.l.verbum illud pertinere.iuncta glo.de verb.signi. Merito presupponitur hereditatem aditam z feudalem successionem acceptatā: qđ z magis euidenter demonstratur per illa verba mero et mixto imperio qđ habet in dictis castris zc. Que verba presupponunt eā habere predicta imperia in dictis castris.Sed ius in dictis castris non poterat habere nisi acceptata successione per quam ipso iure ius statim queratur.l.cum heredes.de acquirē pos.cum similibus. Merito ex his patet aditam fuisse hereditatem z feudalē successionem cum solo animo fiat.l.gerit.z.l.pro herede.ff.de acqui.hered. et.l.auia.C.co.ti.cum similibus.qđ z demonstratur ex verbis sequētibus dum dicit liberauit per acquilianam stipulationem et acceptilationem.que habent vim solutionis.l.in diem.ff.de accep.Sed nec cadebat solutionem vere vel ficte fieri ei si non adijsset nec illi liberarentur ab ea merito presupponitur voluntas z propositum qđ haberet ius in dictis bonis z hoc sufficit cum sola volūtate queratur vt dictum est.qđ z demonstratur ex donatione postea secuta quia titulo donationis zc.dedit cessit z concessit predicta.Sed nemo dat qđ nō habet.l.traditio.de acqui.rerum domi.l.nemo plus iur.ff.de regu.iur. z.l.qđ autem.in fi.ff.de iure patro.Merito presupponitur qđ habebat dominium z iura in bonis paternis z maternis feudalibus z non feudalibus. Et dato qđ ius non haberet censetur velle tunc habere vt sic validaretur actus quem gerit quia qui vult vnum videtur velle omne suum necessarium antecedēs.ff.de acqui.heredi.l.illud.l.secūda.ff.de iurisdi.om.iud.l.ad rem mobilem.et.l.ad legatum.ff.de procu.Ex quibus deducitur q̄ illa renunciatio non fuit proprie non acquisitio:sed potius quedam cōcessio ex causa dotis promittenda z secūda renunciatio concessio quedam:sed conuentio de non petendo ob causam dotis pmisse quā repudiatio iuris delati non quesiti:z demum donatio quatenus causa illa non esset sufficiens vt corresponderet renūciatis.et ideo non obstat que primo loco in contrariū adduxi.

21 † Nec obstāt secundo loco adducta:quia lꝫ iuramentum validet donationē minoris:prout venditionem z ceteros contractus. Tamen verū si sit sponte z non vi metu vel dolo extortum.d.auē.sacramenta puberum.z.d.c.cum contingat.z.d.c.quāuis.in casu autem nostro inest dolus re ipsa z dolus presumptus ex proposito videtur inesse ex enormissima lesione per ea que supra latissime dixi in adductis p hac parte primo loco:prout multi docto.firmant quos recitare nō insisto. Nec obstat id quod in contrarium adduxi qđ iuramentum tollit remedium.d.l.ij.C.de rescin.ven.z.c.cum causam.z de emp.z ven.quia respondetur q̄ si illa opiñ.est vera z consequenter ex illa magna lesione non arguatur dolus ex proposito non sequitur qđ si lesio est longe plusq̄ in dimidia non arguatur dolus:maxime attēta qualitate personarum.z facit cum lesa esset minor quasi impubes quibus prodest lesio maioris:ista innupta ille nupte:ista lesa sub gubernio ita sororum durante vita domine An. et postea sub gubernio alterius earum.s.domine.B.Et attenta postea sequela cum nollet postea tradere eam nuptui nisi secundo renunciatio et donatio sequerētur.Negabit ne quispiam impedire nuptias promissas vbi sponsus z sponsa desiderant illas esse actum dolosum: profecto nemo:z propter istum dolum deuentum est ad illas renūciationem z donationem secundo loco factas:ergo secundo ille renunciatio et donatio fuerunt z iuramenta superinde interposita dolosa seu dolo extorta.Et ex hoc etiam deducitur coniectura doli in renunciatione et donatione primo loco factis:prout et supra latius deduxi.

22 † Nec refragatur si forte notitia Laure probaretur z allegaretur q̄ dolus non infertur scienti vt in regula sciēti.in.vj. z in.l.cum donationis.C.de transac.z.l.nemo fraudare videtur.ff.de reg.iur.cum cōcor.Sed illa comitissa Laura sciebat illos nolle eam maritare vel nuptias impedire nisi haberent dictam remissionem z consensit ergo dolus non infertur ei. Quia respondetur qđ licet dicta Comitissa Lau.sciuisset predicta z cogitaret de lesione. Tamen nolebat illud impedimentum sibi inferri:z sic non consensit dolo seu actui doloso:sed actui ad quē dolus tendebat cōsensit vt euitaret actum dolosum sibi nociuum:z sic negari potest Comitissam Lauram esse scientem z volentem z consentiētem prout copulatiue dicta duo requiruntur vt dictis iuribus prout z in eis notatur:al's scienti infertur dolus:nam furto rapine homicidio seu mutilationi membri inest dolus z in ceteris delictis communiter prout not.glo.in.l.j.§.j.de dolo.z.l.si non conuitij.de iniur.et.l.j.z ij.C.de sica. z.c.j.extra de presumptio.z tamen plerūq̄ fiunt sciēti.Preterea videtur dicta iura intelligēda in cōsensu non coacto. iste autem consensus fuit consensus coactus: licet non coactione precisa:z hoc respectu verificentur illa verba spontanea voluntate zc.Tamen coactione causatiua.s.si volebat q̄ nuptie promisse effectum sortirentur:prout z al's dicitur necessitas causatiua in.l.si.ff.de separa.bonorum.prout de hac coactione causatiua apparet ex serie facti narrati:maxime in octauo p̄supposito vbi dicitur q̄ dictus Tan.videbat q̄ non poterat consequi desiderium suum vt nuptie sequerentur nisi prius et ipsa comitissa Laura z ipse Tan. et ipse Zan.deueniāt ad petita ideo zc.Cum itaq̄ dicte nuptie nō potuissent sequi nisi precesserint dicte promissiones z dicti cōtractus.Et dicta Laura et predicti tanto tempore recusauerint facere:z tunc quasi immediate post contractum Tan. deuenit Laura ad suos cōtractus factos cum consensu Zan.satis ex vicinitate potest argui ex qua causa factum fuit.arg.l.si ventri.§.in bonis mensulatij.ff.de priui.credi.z que per Barto.z docto.in.l.post contractum.de dona.Item ex alio deduci potest dolus presumptus in renunciatione z donatione secundo loco factis:quia in eis narratur qđ promissio dotis erat facta de tribus milibus florenis et prius fuerat in prima renunciatione oblata promissio trium milium simpliciter que intelligitur de pmissione simplici z pura vt supra probaui:z tamen fuerat facta sub longo tempore quam qualitatē dicta domina comitissa Lau.verisimiliter ignorabat cū in facto alieno per iura vulgaria:z licet se referrent ad instrumenta non apparet q̄ illa instrumenta viderit seu eorum tenor eidem Lau. innotuerit potuit probabiliter cogitare q̄ attento valore eorum quibus renunciabat et que donabat: et attenta simplici promissione dotis oblata in prima renunciatione qđ dicta tria milia florenorū fuissent promissa simpliciter et pure:et licet consenserit illi lesioni quā forte cognoscebat tēpore secūde renūciationis z donationis: que tamen notitia forte non apparet nisi quadā coniectura: quia negabat iterato renunciare z donare forte non consensisset si innotuisset promissionem illam habere tantam temporis prolixitatē. Item negari potest denegationem illius secunde renunciationis et donationis arguere sciētiam lesionis.Nā potuit denegari quasi prima sufficeret z exinde insurgi suspitionem forte non precisam notitiam.Et licet hoc fundamentum doli re ipsa vel ex proposito habeat aliquam dubitationē.s.an requiratur absolutio a iuramento necne.Tamen non curandū:quia dato sed non aliter cōcesso qđ ex hoc capite absolutionis necessitas non tolleretur: tamen ex alio fundamento.l.si vnq̄.tollitur p ea que.s.deducta sunt.

23 † Nec obstant ea que dixi qđ ex donatione non causatur lesio:sed est act⁹ virtuosus zc.prout supra latius deduxi:quia negatur q̄ donatio non ledat:quia immo ledit patet:quia in integ. restitutio non datur nisi ratione magne lesionis seu non parue.l.scio.ff.de in integ. resti.z tamen aduersus donationem cōpetit restitutio.C.si aduer. dona.per totum.Quinimmo quasi semper donatio ledit:vt.l.cōtra iur.§.fi.ff.de pac.c.ij.extra de donatio.l.cum de indebito.ff.de proba.Et licet liberalitas sit virtus vt probaui : tamen ei contraria est prodigalitas que est vitium.xlj.distin.sepe.no.glo.j.in.c.penultimo de consue.vbi dicit glo.q̄ prodigalitas est retinēda profundens q̄ profecto attribuendum casui huius comitisse Laure. Que nam suberat causa vel ratio per quam alie sorores deberēt dicta bona tot z tanta z eis priuari ipsa Lau. earum soror:vnde potius prodigalitati q̄ liberalitati attribuendum foret.

24 † Nec obst. ea que habentur in.d.l.ij.C.de rescin.vendi. quia fatendum est q̄ remedium.d.l.ij.non habet locum in donatione per not. per doc. ibi:non tamen sequitur quin alia remedia iuris suppetūt.Nec ob. qđ ipsa erat mulier puella zc.quia respondetur qđ ex quo habebat sponsum vel de proximo erat habitura sponsum z demum effect⁹ maritus regisset castra illa:prout regebant forte mariti comitisse A.z comitisse.B.insuper poterant vendi iusto precio:non autem expediebat alienare pro pecunia quodāmodo redigenda ex fructibus.

25 † Nec obstant ea que adduxi contra fundamentum supra factum de.l.si vnq̄.C.de reuo.dona.qđ est potissimum in hac cōsul-

tatione. Non enim obstat qḋ loquitur in donatione non in refutatione. Nam rūdetur ꝙ ista non est repudiatio iure debiti: sed bonis quesitis vt supra latius deduxi ꝛ mixta cum donatione immediate sequenti. Et viget idētitas rōnis coniecturate mētis renunciātis insimulꝗ donātis ꝙ scꝫ si cogitasset se habiturā filios vtiꝗ non renūciasset ꝛ donasset ea que donauit ꝛ renūciauit: ergo idem ius: quia vbi eadem ratio idē ius. l. illud. ad. l. aqui. l. a titio. de verbo. oblig. c. inter ceteras. de rescrip. l. posthumi. de iniusto testō. qḋ procedit etiā in exorbitantibus prout late tradit Bar. in repeti. l. si constante. in prin. ff. solu. matri. ꝛ Imo. in. l. si vero. §. de viro. eo. ti. ꝛ doc. in dictis iuribus. ꝛ in cle. j. de elec. saltem in fauorabilibus prout est dispositio. d. l. si vnꝗ. argu. regule odia restringi fauores conuenit ampliari. in. vj. cum sīibus. maxime cum illa renūciatio facta dictis sororibus large loquēdo posset dici donatio cū donari dicitur id qḋ nullo iure cogente cōceditur. l. donari. ff. de donat. et. l. donari. ff. de reg. iur. Sed per dictas renunciationes ꝛ contentis in eis conceditur dictis sororibus ꝛ liberatio ꝛ defensio aduersus ius dicti renūciātis ꝛ actio aduersus eam vt eam seruet loquor casu quo valerent: nec aliquo iure cogebatur ad id faciendū: ergo donationes videntur large sumpte per dicta iura. Nec obstat ꝙ. d. l. si vnꝗ. non loquitur in ea que spectabat habere filias. vt. d. cañ. si. xvij. q. vlti. ꝛ latius. s. dicta. Quia respondetur ꝙ sunt considerandi tres casus: nā qñꝗ donās tēpore donationis cogitat de filijs futuris: ꝛ tunc non habent locum dispositio dictorum iurium ꝛ procedunt que dixi in cōtrarium. quandoꝗ cogitat se non habere filios ꝛ tunc procedunt dicta iura: qñꝗ sumus in dubio ꝛ presumitur nō cogitasse de filijs. si enim de filijs non cogitabat vera est illa propositio non sperabat seu nō cogitabat se habere filios prout hoc tradit Bar. in. d. l. titia. §. imperator. Sed non apparet dictam comitissam lauram cogitasse de filijs. Et satis est verisimile ꝙ non cogitauerit cum esset puella tenere talis etatis in qua non solet multū

26 cogitari de filijs ꝛ de his q̄ in futurū habēt obuenire. † Nec obstat qḋ. d. l. loquitur in liberto: qꝛ lꝫ Gui. ꝛ Raph. teneant illam opiñ. qḋ. d. l. si vnꝗ. habeat locum solum in liberto: tñ Bar. Bal. ꝛ Imo. in. d. §. imperator contrarium volunt. qḋ ꝛ volunt Imo. ꝛ. d. Nico. in. d. c. si. ꝛ Ang. in. d. l. j. C. de inoffi. dona. ꝛ est cōis opi. a qua in dubio non est recedendū in decisiuis: cui non ob. d. c. si. xvij. q. vltima. inductum. vt supra per Rapha. qꝛ rūdetur ꝙ quando donatio fit in extraneū reuocatio fit i totū susceptis postea liberis. d. l. si vnꝗ. qñ fit vni filio: ꝛ tunc fit reuocatio vsꝗ ad legitimā. l. si totas. C. de inoffi. dona. ita tenēt cōiter doc. Quādo aūt fit ecclesie hʒ perinde ac si fieret vni ex filijs. arg. c. in presentia. de presump. ꝛ quia anima testatoris non videtur postponenda filijs. arg. l. sancimus. C. de dona. Ideo ꝛ tunc reuocatur de rigore iuris solum vsꝗ ad legitimā. ꝛ iste sit tex. d. c. si. xvij. q. si. prout volunt Bal. Ang. in. d. l. j. ꝛ Ioā. de imo. in. d. c. si. de do. qḋ vult Bar. in. d. §. imperator. Nec obstat ratio Raph. qḋ voluntas vnius non expressa non solet attendi in cōtractibus dependentibus a voluntate duoꝝ: prout est donatio. argu. l. si repetendi. de condi. ob cau. quia illud procederet si non esset prouisio. d. l. si vnꝗ. que fundatur in verisimili mēte defuncti et subintelligit illā tacitā cōditionem iuuās ꝛ roborans dictam verisimilem tacitam voluntatem: prout al's in. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. Item per predicta etiam respondetur ad. d. l. si totas. qꝛ ibi donatio fuit facta alteri filio. Nec ob. ꝙ maior pōt assignari ratio in liberto vt. s. deduxi: qꝛ rūdetur ꝙ rō pricipalis ꝛ medullaris est quia presumitur ꝙ si donans cogitasset se habiturū filios verisimiliter non donasset: prout. s. deduxi: que ratio paritet militat vbi donatur extraneo merito ad hunc casum trahatur ille tex. cum sit eadem ratio licet maior sit in casu expresso: sic ꝛ al's videmus in. l. j. C. de his qui ante aper. tab. vbi illa dispositio exorbitans loquens in successione testati extenditur a paritate rationis ad causam intestati: prout ibi dicūt glo. ꝛ doc. licet in causa testati subsit maior ratio. Itē negari pōt ꝙ. d. l. si vnꝗ. non respondēt casui de facto: sed procedat ponendo regulam cum id nō cōstet. Nec ob. qḋ quarto loco dixi qḋ reuocatio ista fiat demum post mortē patris: quia cōis opinio est in cōtrarium: pro qua est tex. satis apertus in. d. l. si vnꝗ. ibi: reuertatur in ipsius donatoris arbitrio ac dictione māsurum. ꝛ in. d. l. si totas. ibi: ad te patrimonium reuertitur: que verba diriguntur ad donatorem per quos Rapha. ibi habet hoc pro indubitato.

27 † Nec ob. qḋ dicitur extra punctum ꝙ in municipio viget statutū qḋ mulier minor possit se obligare cum consensu viri: nam ꝛ hoc est de iure cōi: maxime cum iuramento: ꝛ tamen militāt iam dicta: ideo pariter militant stante dicto statuto qḋ recipit interpretationem a iure cōmuni. l. si serui vestri. C. de noxa. ꝛ. c. cū dilectus. extra de consue. cum si. Et prout arbitror statutum illud venit ad prouidendum mulieribus ne contrahant sine dicta solēnitate consensus viri ne decipiantur. Et in hoc satis operatur vltra ius commune: licet non aliter viderim verba statuti: ideo non insisto. Nec puto vllo pacto obstare iam dictis. Laus deo.

Summarium super consilio. xij.

1 ☞ Emptor non potest ad precium conueniri si obijciatur ꝛ probetur ꝙ partem rerū venditarū venditor alteri vendiderat. Itē si primus emptor tacuit alienationem earūdem rerum quas venditor sibi promiserat euincere. per totum.

2 Offerre debet implementum ex parte sua qui vult ex contractu agere.

3 Verba non debent esse ludibrio prolata aut posita in contractu et sine virtute aliquid operandi suntꝗ ciuiliter intelligēda: ita ꝙ mēti potius ꝙ sensui verborum est inherendum.

4 Argumentum de toto quo ad totum idem iuris est qḋ de parte quo ad partem.

5 Emptor debet certificari a venditore de qualitatibus rei.

6 Clausula qḋ de re vendita nemini est ius cessum vel datum ꝛc. quid importet.

¶ Consilium. xij.

In nomine dñi nostri iesu christi.

1 ¶ † In presenti consultatione videtur prima fronte dicendū ꝙ dictus Bal. non possit retinere dictum precium etiā vsꝗ ad cōcurrentem quātitatem estimationis bonorum alienatorum. Nam verba venditionis non vidētur cōprehendere nec cōprehendūt bona ꝛ iura alienata: quia iura in alium translata non habebantur tēpore venditionis per ipsum hospitale: sed illa habebant ille vel illi in quosvel in quē fuerant per alienationem translata attento ꝙ prout ꝛ dicit in pūcto dicta venditio fuit facta solum de bonis rebusꝛ iuribus que dictū hospitale habebat tpe dicte venditionis cum dicti priores vendiderint oīa ꝛ singula iura ꝛ actiones reales ꝛ personales vtiles ꝛ directas tacitas ꝛ expressas pretorias ꝛ ciuiles ꝛ oēs alias q̄ et quas dictum hospitale habet habere pōt videtur ꝛ sperat nuncꝛ in futurum in ꝛ sup quibuscūꝗ bonis ꝛc. ꝛ postea subdit qualitercūꝗ habent vel habere possent nunc ꝛ in futurū ꝛc. ita ꝙ se referunt ipsi venditores ad iura que habebant tempore venditionis vel habitura erant in futurum: ꝛ per ɔ̄ñs non vendiderāt ius qḋ de preterito cōpetierat. ꝛ tunc non cōpetebat ipsi hospitali seu ipsis venditoribus prout sonant expresse ꝛ clare verba cōtractus a quibus in dubio non est recedendum. l. non aliter. de lega. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exer. maxime cum sint verba clara. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. Et maxime cum verba etiam si forent dubia deberent interpretari in dubio contra eū pro quo faciunt. l. veterib⁹. ff. de pac. ꝛ. l. quicquid astringende. §. j. ff. de verb. obli. ꝛ sic hoc casu contra emptorem vt ꝛ in. l. si in emptione. ij. rñso. ff. de cantrahē. emp. Nec ob. qḋ promisit qḋ de dictis iuribus nemini ius est datū cessum vel concessum ꝛc. quia verum esse videtur ꝙ de iurib⁹ cessis ipsi Baldo nemini ius aliquod est cessum. Nam illa iura alienata non erant amplius ipsorum vendentium seu dicti hospitalis: sed illius vel illorum cui vel cuius fuerant alienata: ꝛ solum dicto Baldo fuerunt vendita iura que tunc. s. tempore venditionis competebant vel erant competitura in futurū: vnde verba vēditionis nō videntur comprehendere iura alienata: sed verba dicti pacti ꝙ nemini ius aliquod est datū ꝛc. referunt specifice ad iura dicto Bal. cessa dum dicitur de dictis iuribus cessis. s. dicto Bal. per illum cōtractum venditionis: ergo verba dicti pacti non videntur trahi ad hunc casum: ꝛ ideo restare videtur ꝙ dictum hospitale ꝛ dicti eius priores agere possint contra dictum Bal. ꝛ ab eo petere dictū precium integrum si in alijs pro eorum parte seruata fuerunt ꝑmissa

2 vel seruare sunt parati. ¶ † His tamen minime refragantibus cōtrariam arbitror sententiam esse magis iuri consentaneam. cōstat enim ꝙ qui agit ex contractu debet prius impleuisse ex parte sua vel paratum esse implere. l. iulianus. §. offerri. ff. de ac. emp. ꝛ. l. qui pendentem. e. ti. ꝛ. l. ex predijs. C. de euic. Non em̄ seruanti fidē nō est seruanda fides. l. cum proponas. el. ij. C. de pac. ꝛ. l. peruenit. et. c. quēadmodum. extra de iureiu. cum similibus. ꝛ pacta in contractu apposita insunt ipsi contractui. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pac. et. l. lecta. versi. dicebam. ff. si cer. peta. ꝛ. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emp. ꝛ censetur pars cōtractus adeo ꝙ promissum per emptorem censetur pars precij: ꝛ econtra promissum per venditorem censetur pars reivendite. l. fundi partem. ff. de contrahē. emp. ideo in proposito si pro parte hospitalis nō sunt obseruata singula ex eius parte promissa non potest nomine hospitalis agi per iura supra adducta. Sed ita est. s. qḋ non sunt seruata singula ꝑmissa ergo agi non potest eius nomine qḋ non sint seruata constat: quia ipsi venditores promiserunt quod nemini ius est datum cessum vel concessum: sed presupponitur qḋ pro parte hospitalis fuerant de dicta hereditate alienata certa bona stabilia et nomina debitorū merito hec conuentio non est obseruata. Et maxime qꝛ promissū fuit reacquirere si quod ius erat datum cessum ꝛc. et nō est reacquisitum merito non seruata prius hac conuentione non potest per dictum hospitale vel eius nomine effectualiter agi ad dictum pre-

3 cium. † Nec obstat responsio supra data in adductis pro contraria parte: nam ad illam respondetur pluribus modis. Primo quod verba sequentia declarant precedentia. l. si seruus plurium. §. fina. de legatis primo. et. l. qui filiabus. eo. titu. Ita verba contractus debent ita interpretari vt non sint ludibrio sine virtute aliquid operandi

operandi.l.si quando.de leg.j.⁊.ff.de vsur.l.si stipulatus.c.si papa. de priui.lib.vj.l.j.in fi.ff. ad muni. cum simi. Sed si dicta verba ita iudaice intelligerentur ad literã illa verba ꝓmisit ꝙ de dictis iuribus nemini ius est datũ ⁊c.frustra ⁊ ludibrio forent posita sine virtute aliquid operãdi.nam illud qd tunc habebat hospitale nõ poterat esse datũ prout ⁊ allegatur per alteram partẽ ꝙ illud datum prius nõ habebat tũc ⁊ prout istud datũ non habebat ita ⁊ si aliud dedisset:nec illud tunc habuisset: ideo sequitur ꝙ dixi ꝙ ſm illam intelligentiã dicta verba starent ludibrio sine virtute aliquid operandi.Nam si non operatur hoc casu nec alio operaretur:ꝓpterea dicta intelligẽtia lr̃alis ⁊ iudaica repellenda est ⁊ reijciẽda ab aula. Et debẽt verba cõtractuũ ciuiliter intelligi.l.si cui.ff. de serui.titulo generali.⁊ facit.l.penul.ff.ad exhibẽ.⁊ inherendũ est menti contrahentiũ potius q̃ sensui verboꝝ.l.in cõuentionalibus.ff.de ver. signi.d.l.nõ aliter.⁊.C.que res pig.obli.possunt.l.si.⁊.c.intelligentia.de verbo.signi.l.iij.§.cõditio. de adimẽ.lega. cum multis simi. Mens autẽ deprehenditur fuisse talis ipsorũ cõtrahentiũ qd vendebantur iura que cõpetebant in dictis bonis: et qd iura ipsa que erant deuoluta ad dictũ hospitale in dictis bonis.et dicta hereditate nemini erant cõcessa. Et illa verba nũc ⁊ in futurũ nõ fuerunt apposita vt nõ censerẽtur vẽdita ea iura que nõ cõpetebant facto ipsorũ vendentiũ:sed vt nõ venirẽt alia que alia occasione nõ cõpeterent ipsis vẽditoribus seu dicto hospitali: tũc tẽporis vel forte: quia putabat emptor nihil esse alienatũ ad sui cautelam vt omnia etiã futura cõprehenderentur adiecit illa verba nunc ⁊ in futurũ.⁊ licet dicta promissio ꝙ nemini ius est datũ cessum vel ⁊c.restringatur ad iura.s̃.cessa põt intelligi ad iura cessa ſm opi.emptoris qui putabat sibi esse cõcessa omnia iura deuoluta ad hospitale:qꝛ non putabat aliqua esse alienata.Ex quo ita promittebatur ꝙ nemini ius est datũ cessum vel cõcessum ⁊c.Et licet fiat aliqua violẽtia verbis non est curandũ:vt satisfiat ⁊ inhereatur menti. ⁊ ne al's verba sint ludibrio posita per iura preallegata.et per.l.pater seuerinã.in prin.⁊.§.conditionũ verba. de cõdi.⁊ demõ.⁊.l.iij.C. de libe.prete. cum si.

4 † Quod maxime ⁊ scdo dicendũ est:quia si secus diceremus sequeretur ꝙ si omnia iura alienassent vel maiorẽ partẽ. Idẽ diceremus: qꝛ tũc pariter ſm corticẽ verborũ nõ venirent bona in aliũ translata. ⁊ idẽ iuris est de toto quo ad totũ ꝙ est de parte quo ad partẽ.l.que de tota.ff.de rei ven.⁊.c.pastoralis.ver.si qs cum totũ. extra.de offi.delega.⁊.l.qui scit.in prin.ff. de vsur. Sed absurdum esset ꝙ tũc emptor teneret̃ ad preciũ.Non ergo debemus amplecti eam interpretationẽ per quã in absurdũ incidere possemus. arg.l. nam absurdũ.de bo.libe.cum si.facit.c.si.extra de priuileg.Et ideo prout si omnia alienasset vel maiorẽ partẽ alienasset nõ teneretur emptor ad preciũ ita nec si aliã partẽ.arg.d.l.que de tota.cum si.et quia illa interpretatio est amplectẽda que nõ caret vitio maxime absurditatis per predicta.

5 † Quod ⁊ tertio dicendũ est ex eo:quia ꝯtractus emptionis ⁊ vẽditionis est bone fidei.insti.de act.§.actionum.⁊.l.in bone fidei.ff.de eo ꝙ certo loco.⁊ in contractibus bone fidei exuberat bona fides. Ideo venit in venditi et empti actione quicquid fit cõtra bonã fidẽ.l.j.§.ff.de act.emp. Sed cõtra bonam fidẽ fuit celare ⁊ non intimare dicto Baldo emptori dictã alienationem factã.Nam bono viro cõueniebat certiorare emptorem de alienatione/per eum facta.ar.d.l.j.§.j.⁊.l. seruus quẽ.§.si.⁊.l. idem iulianus.§.illud.ff.de act.emp.⁊.l.iulianus.in princi.⁊.§. si titius. eo.ti.Dato em̃ ꝙ adducta in cõtrariũ militarent si vẽditor ignorãter vẽdidisset(ꝙ tamẽ non affirmo.) Tamẽ non militãt qñ sciens vẽdidit.⁊ nõ certiorauit emptorẽ: prout certiorare debet al's tenetur emptori:vbi ignorãs nõ teneretur vt dictis iuribus. debet em̃ vẽditor admonere de his que scit ꝑtinere ad rem venditã:vt dictis iuribus.⁊.l.si vina.in si.⁊.l.si post inspectũ.ff.de peri.⁊ cõmo.rei vẽ. vbi arbores non cõprehendũtur in venditione nec veniũt appellatione rei vendite.⁊ hoc cõstat nec facto vẽditoris factũ est: quominus cõprehendãtur: ⁊ tamẽ scit vẽditor scit ⁊ nõ notificat emptori tenet̃ actione ex empto ad estimationẽ:prout probat̃ in.d.l.si post inspectũ.in si.Ita formaliter in proposito ⁊ fortius. nam dicta bona alienata fuerãt in hereditate et deuoluta erant ad dictũ hospitale:adeo q̃ si alienata nõ fuissent venissent in vẽditione ⁊ hoc.s.ꝙ dicta fuerint in hereditate cõstabat dicto emptori qui fuerat cõiũctus dicto Petro nelli.ar.l.octaui.ff.vnde cog.⁊.l. de tutela.C. de in integ.resti.mi.iũcta.l.quisquis.C.de rescin.ven.maxime quia vt dicitur dicta bona diu fuerãt possessa per patrẽ dicti Bal. vt heredem dicti Petri:ab intestato cũ de testamẽto notitiã nõ haberet: et diu litigatũ fuerat sup dicta hereditate dicti Petri interueniẽte dicto Bal.pro dicto Petro eius patre.Et est verisimile ꝙ dum emere intẽdebat se informasse de his que remanserũt in dictis bonis ⁊ hereditate dicti Petri.Ita ꝙ verisimiliter notitiam habuit de his que putabãtur esse in hereditate dicti Petri ⁊ subsequẽter deuoluta ad dictũ hospitale.Ideo ne emptor deciperetur putans se emere ꝙ in vẽditione nõ veniebat debuit certiorari de ipsa alienatione per quã allegatur dicta bona nõ cõprehẽdi in vẽditione: al's teneãtur sibi vẽditores per.d.l.si post inspectũ.nõ em̃ est maior ratio illo casu quã isto.Et hec ratio militat etiam presupposito ꝙ non interuenisset illa cõuentio ꝙ nemini ius est datum cessum ⁊c. Et etiã presupposito ꝙ in vẽditione seu in verbis venditionis nõ cõprehenderẽtur dicta bona alienata ꝙ ⁊ ꝓbatur in simili in.l.tenetur.§.si.⁊ in.l.emptorẽ.§.si.ff.de act.emp. in quibus iuribus expresse cauetur ꝙ si vẽditor sciuit ⁊ nõ certiorauit emptorẽ tenetur etiã de eo de quo expresse cauit nolle teneri qd maxime procedit si emptor circũuenitur sub generalitate vel inuolucro verborũ.l. ea que cõmendandi.§.si.⁊ ꝙ ibi per glo.⁊ doc.ff.de cõtrahẽ.emp.Fortius autẽ in casu nostro:vbi nõ est expsse cõuẽtũ ꝙ de his alienatis vẽditores nõ teneãtur immo verba saltẽ innuũt ꝙ teneãtur lꝫ possint cauillari.Non tñ intm̃ possunt cauillari ꝙ cẽseatur cõuentũ ꝙ nõ teneãtur:sed possunt cauillari ꝙ nõ cẽseatur cõuentũ ꝙ teneãtur quasi verba cõuentionis nõ cõprehendant hũc casum.Sed dato ꝙ nõ cõprehendant nõ refert ex quo sciẽtes tacuerũt vt in iuribus.s̃.adductis ꝙ ⁊ probatur in.l.si sterilis.in prin.ff. de act.emp. vbi si vẽditur partus futurus ancille nec promittitur ꝙ pariet nec aliqd dicitur ꝙ pariet vel nõ pariet. et sic verba nullatenus ligant venditorẽ : tñ si vẽditor scit eam esse sterilẽ vel maiorẽ annis.l.⁊ nõ notificat emptori eam ancillã esse sterilẽ vel maiorẽ qnquagenaria tenet̃ emptori fortius debebat certiorari in casu nostro : oĩa ergo vt ita dixerim iura clamant emptorẽ esse certiorandũ a venditore de omnibus cõcernentibus rem venditã:vt in iuribus ꝑallegatis. et in.l.emptorem.§.scientiã.ff. de act.emp.

6 † Quarto alia ratione ꝓbatur dictũ Bal.tueri posse.Nam dato ꝙ dictũ hospitale nõ haberet bona stabilia prius alienata tpe dicte venditionis.⁊ sic nõ venirent in vẽditione ꝑdicta. Nec etiã haberet actiones vtiles pari ratione. Tamẽ dictũ hospitale habebat actiones directas cõpetẽtes cõtra debitores illa em̃ nequeũt ab ossibus separari. Ideo non trãseunt in cessionariũ:sed remanẽt penes cedentẽ.l.si heres institutus.in prin.ff.ad treb.⁊.l.j.§.q̃q̃. eo.ti.⁊ no.in.l. ex asse.eo.ti.et l.j.C.de act.emp.⁊.l.qui stipẽdia.C.de procu.licet in cessionarium trãseãt vtiles ⁊ exercitiũ directarũ:ꝓut habetur in dictis iuribus: tamẽ vt dictũ est remanẽt directe apud cedentẽ ita ꝙ dictũ hospitale licet cõcesserit ⁊ cesserit nomina debitoris.et sic actiones contra ipsos debitores cõpetẽtes.Tamẽ habebat actiones directas contra ipsos debitores. ⁊ hoc est indubiũ: vnde cum vendiderit dicto Bal.omnia ⁊ singula iura ⁊ actiones reales ⁊ ꝑsonales vtiles ⁊ directas ꝑtorias ⁊ ciuiles ⁊c.⁊ sic etiã vendiderit directas actiones ꝑsonales.et ille tunc cõpetebant dicto hospitali aduersus ipsos debitores:licet aliquo respectu essent inanes nulli dubium ꝙ ille cõprehenduntur sub verbis vẽditionis. Unde cum postea dicti priores vẽdẽtes ꝓmiserint ꝙ de dictis iuribus nemini est ius datũ cessum vel cõcessum ⁊ si datum cessum vel cõcessum esset promisserũt illud reacquirere. Profecto mentiti sunt cũ immo concessum fuerit ius exercẽdi ꝑdictas directas vẽditas dicto Bal.nã illud ius cõcessum fuit primo cessionario ꝑ iura ꝑallegata ⁊ patere dꝫ ex tenore instrumenti prime cõcessionis.⁊ cum promiserint illud ius reacquirere ⁊ nõ reacquisiuerũt cõstat ꝙ nõ seruauerũt cõuenta ex parte ipsoꝝ. Ideo nec emptor tenetur eis seruare nisi ⁊ ipsi prius impleãt.d.§. offerri.⁊.d.l.qui pendentẽ.⁊.d.l.cum proponas.cum si.Ex quibus demonstratur ꝙ mens ⁊ verba ⁊ rigor ⁊ bona fides iuuant dictum emptorẽ vt sit tutus exceptione si cõueniatur ad ꝑciũ. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xiij.

☞ Emphyteosi stipulata pro se heredibusq; descendẽtibus vsq; ad tertiam generationem an requirat vtriusq; implementum scꝫ ꝙ sit de descendentibus ⁊ heres simul.per totum.

1 Emphyteosi stipulata pro se et descẽdẽtibus an succedãt nepotes pro portionibus hereditarijs vel tanq̃ ipsi vel an veniant ordine successiuo.nu.6.

3 Hospitalia vident̃ eqparari ecclesijs ⁊ gaudẽt priuilegijs eccl'iarũ.

4 Emphyteosis an ⁊ quando transeat ad heredes etiam extraneos vel in filios etiam non heredes.nu.seq.

5 Inequalitas inter filios generat inuidiam ⁊ discordiam.

6 Accrescit portio portioni in mero iure accrescendi.

¶ Consilium.xiij.

In nomine dñi nostri Jesu xpi.

1 ¶ † In pñti cõsultatione videt̃ prima facie dicẽdũ ꝙ filij dicti beneuẽne foueant iustitiã. Nam tpe mortis dicti Uenantij: de cuius portione agit̃ superant Nicolaus ⁊ hodie supsunt filij beneuẽne ⁊ filij Nicolai: lꝫ in pũcto solũ de Nicolao dicatur:vñ siue pñs siue ꝑteritũ tp̃s mortis Uenãtij cõsideremus est paritas gradus hincinde tam respectu Cole stipulatoris q̃ respectu venãtij de cuiꝰ portione agit̃ cũ itaq; oẽs in stipulatione cõprehẽdant̃ qꝛ oẽs intra tertiã generationẽ oẽs heredes dicti Cole:videt̃ ꝙ oẽs pariter admittant̃:ex quo est paritas graduũ: ꝑsupposita illa indubitata opi.ꝙ in hmõi emphyteosi sit locꝰ iuri accrescendi seu iuri cuiusdã successionis seu tacite renouatiõis de quo ꝑ bar. ⁊ doc.in.l.si mihi ⁊ titio.de ver.obli.ꝑ Spe.in ti.de loca.§.nũc aliq̃ dĩ.lxix.⁊ aliqd in ti.de dona.§.j.ꝑ Guil.de cu.in.l.si duo ꝑroni.de iureiu.ꝑ Dy.in.l.nec codicillis.de vsufr.le.ꝑ Cy. Bal.⁊ doc.in.l.j. C.qñ nõ pe.par.ꝑ Bal.in aut̃.si q̃s ruinas.C.de sac.san.eccl'.ꝑ cañ.

in.c.potuit.de loca.per Barto.in consi. suo qd incipit ex themate predicto tria dubia oriũtur in ordine.cxxiiij.⁊ in cõsi. suo ꝙ incip. quidã accepit a quodã abbate in ordine.cxxxij. ⁊ in alio suo cõsilio qd incip.dñs Amatus in ordine.clxix.ſm ordinẽ ipsorũ consiliorũ quẽ habeo veniũt enim illi de generatione ordine successiuo iuxta graduũ prerogatiuam.arg.l.ita legatũ.§.fi.⁊.l. peto.§. fratre cum cõcor.ibi alle.in glo.de leg.ij.⁊ per doct.in.l. gallus.§. quidã recte. de lib.⁊ posthu.⁊ per Imo.in.d.c.potuit. Et nõ videtur cõsiderandum pro qua parte sint heredes:qꝛ emphyteosis stipulata pro descendẽtibus trãsit in filios ⁊ nepotes vt filios ⁊ nepotes nõ vt heredes:vt ꝑ Bar.in.l.iurisiurãdi.§.si liberi.de ope.lib. ⁊ in dictis suis cõsiliis ⁊ per Bal.in.l.liberti libertecꝫ.de ope.lib.⁊ per Bar.in.l.ꝙ dicitur.de verb.obli.⁊ doct.in iuribus preallegatis. Ideo portiones hereditarie nõ vidẽtur attẽdi vt in simili est expssum in.d.§. si liberi. nec etiã videtur cõsideratione si in stipulatione fit mẽtio de herede: prout in terminis nostris:dum dicit tertiã generationẽ et heredẽ.Nam rñdetur ꝙ in emphyteosi eccl'ie que nõ trãsit in heredes extraneos.in aut.de nõ alie.§.alienationis.⁊.§.emphyteosis. col.ij.prout ⁊ voluit glo. Bar.Bal.⁊ Ang.in.l.etiã.in prin.ff.solu. matri.⁊ Bar.in iuribus p̃alleg.vcꝫ in.d.§.si liberi.⁊.d.l. ꝙ dicitur. et in cõsiliis.de quibus.s̃.⁊ Bar.⁊ in.l.si tibi.§.si pactus. de pac. et Specu.in ti.de loca.§.nũc aliqua.versi.cxiij.⁊ Jo.and. ibi in addi. et etiã in.c.in p̃sentia.de proba.ꝙ et latius post alios cõcludit do. Ludo.Pon.in.d.l.etiã non attendũtur portiones hereditarie dato ꝙ in stipulatione fiat mentio de herede per.d.§. si liberi iunctis no.per Bar.ibi ⁊ in locis prealleg.maxime in.d.l.ꝙ dicitur.⁊ in dictis cõsiliis.⁊ per Cy.in.l.liberti libertecꝫ.C.de ope.lib.merito nõ attẽdatur in casu nostro cum simus in emphyteosi hospitalis scti Sebastiani prout dicit in puncto.Et ideo dictũ hospitale videtur

3 ecclesiasticũ nõ penitus seculare. † Hospitalia aũt vidẽtur equiparari ecclesiis gaudent enim priuilegiis ecclesiarũ:vt est tex.no.⁊ ibi Bar.in.l.oĩa priuilegia.C.de epis.⁊ cleri.⁊ doct.moderni:maxime d.Nico.in.c.ij.de cõsue.⁊ veniũt appellatione ecclesiarũ ipsa hospitalia.§.hac auctoritate.liiij.di.⁊.c.cum dilectus.de cõsue.⁊ tex.d.c. ij.ibi p̃lati eccl'ie iuncto principio litere:ꝓut ibi inducit dñs Florẽtinus ꝙ ⁊ tangũt ibi.d.Ant.Imo.⁊.d.Nico. ⁊ maxime nõ videtur attendẽda portio hereditaria in casu nostro: qꝛ dictus beneuenna fuit in dicta stipulatione noĩatus nomine ꝓprio non adiecto noĩe appellatiuo heres vel simili.Nam verbũ illud in stipulatione adiectum ⁊ heredẽ nõ respicit beneuẽnam:qꝛ salua ratione recti sermonis nõ põt referri ad ipsum: quia esset discordãtia in casu ad hoc.l. plautius.ff.de auro ⁊ arg.leg.sed refertur ad generationẽ:vnde dictus beneuẽna videtur noĩatus dũtaxat noĩe proprio vñ admittit etiã si nõ esset heres:vt.d.§.si liberi.prout no.Bar.in locis preallegatis.⁊ Bal.in.d.l.liberti libertecꝫ.et Imo.in.c.potuit.de loca.et in.d.l.ꝙ dicitur.⁊ per Bar.in.l.gallus.§.nũc de lege.ff.de liberis ⁊ posthu.merito cum Venãtius decesserit supstite beneuẽna dictus beneuẽna vocatus fuit ad portionẽ dicti Venãtij cum vt dixi non videtur ꝙ reqreretur ꝙ esset heres. et per cõsequens nõ attẽdatur pro qua fuerit heres ⁊ ex p̃dictis videtur dicendũ ꝙ ipse beneuẽna debuerit.⁊ successiue eius filij debeãt admitti ad dimidiã illius portionis Venãtij ꝙ et ex alia ratione videt dicẽdũ qꝛ dicti Nicolaus Venãtius ⁊ beneuẽna fuerũt equaliter heredes dicti Cole stipulatoris: ergo equaliter debeãt admitti ad dictã emphyteosim ꝙ ⁊ ex alio videtur dicendũ:qꝛ portio ista Venãtij que quo ad ip̃m Venãtium deficit vadit ad alios ex iure accrescẽdi:prout vidẽtur docto. tenere in locis.s̃.circa principiũ cõsilij allegatis.Sed in iure accrescendi portio defecta accrescit portioni nõ defecte:non aũt persone.ff.de acqui.here.l.si totã.Non aũt potest accrescere sibijpsi merito cum tantã portionẽ de dicta emphyteosi haberet dictus beneuẽna quantã dictus Nicolaus videtur ꝙ portio dicti Venãtij que defecit accreuerit equaliter portionibus Nicolai et Beneuentane que portiones erãt equales.Presupposito tñ ꝙ deberent admitti pro hereditariis portionibus videtur dicendũ ꝙ ista portio defecta deferatur saltẽ pro tertia parte ad dictos filios beneuẽne:quia sunt dicti Massij heredes pro tertia parte siue itacꝫ consideremus nomẽ propriũ dicti beneuẽne siue cõsideremus appellatũ nomen heredẽ siue deferatur per ius accrescẽdi siue per viam cuiusdã repetitionis facte pro hereditariis portionibus videt ꝙ ad dictũ beneuẽnam ⁊ successiue ad eius filios aliqua portio saltẽ tertia deuolui tur de dicta portione Venantij predefuncti sine descendentibus.

4 ¶ † His tamẽ non obstãtibus salua semp veriori sentẽtia videtur contrariũ dicendum.s.ꝙ portio dicti Venãtij deuoluta sit integre ad dictũ Nicolaum ⁊ post mortẽ Nicolai ad eius filios. Ad ꝙ ostẽdendum presuppono qd licet.§. emphyteosim preallegatus ꝓbet qd emphyteosis nõ transeat vltra tertiam generationẽ.⁊ per cõsequens nec in heredes extraneos.tamen.§.licentiã.in aut.de alie.⁊ emphyteosi probat ꝙ immo potest in perpetuum fieri.⁊ ita etiam probat aut.perpetua.C.de sacrosan.eccle.⁊ sic dictus.§. licentiam corrigit.d.§.emphyteosim.prout cõmuniter omnes vidẽtur velle: licet Jo.and.dicat ꝙ corrigitur quo ad tẽpus ⁊ numerũ successorũ non quo ad qualitatẽ successorũ.et sic nõ quo ad hoc vt transeat in heredes extraneos.⁊ tangit etiam Bal.in.l.etiam.ff. solu.matri.⁊ hoc ꝙ nõ trãseat in heredes extraneos teneant etiã alij.s̃. relati.s. Specu.Ange.⁊ Lud.vbi.s̃.tamẽ cõmunis opi. est ꝙ transeat etiã in heredes extraneos. prout voluit Bal.in aut. si quas ruinas.C. de sacrosan.eccle.⁊ dicit ibi Raph.⁊ ibi Bal.accurate loquitur sed in.d.§.etiã potest dici ꝙ loquitur ſm opi.glo.non ſm suam.⁊ cum hoc transit ibi Rapha.hanc opi.tenuit glo.in.d.§.emphyteosim. et in.d.§.alienationis.et Jaco.de bel. ibidem simpliciter dicentes ꝙ.d.§.emphyteosim est correctus per.d.§.licentiã.et idem volunt Pet.⁊ Cy.in.d.aut.si quas ruinas etiã quo ad heredes extraneos idem allegatur tenere Barto. in.d.aut. perpetua. vbi vult ꝙ.d.§. emphyteosim sit correctus preter ꝙ̃ in ecclesia cõstãtinopolitana: idem Specu.in.d.§.nũc aliqua versi.vij.⁊ versicu.cxv.idem clarius Bal.in quodã suo repertorio extraordinario in verbo ecclesia.vbi dicit ꝙ opi. Jo.and.volẽs ꝙ.d.§. emphyteosim sit correctus quo ad numerũ successorum nõ quo ad qualitatẽ est ceruoctina ex suo capite descendens nõ fundata aliqua lege quia.d.§.licentiã. loquitur simpliciter nõ ponderando qualitatem heredũ vel numerum successorum.⁊ ista opi. cõmuniter tenetur prout dicit Imo.in.d.l. etiam.⁊ in.d.l.ꝙ dicitur.⁊ Pau.de cast.in.d.aut.perpetua qui idẽ tenent qd et in effectu tenent moderni.s. Imo.⁊.d.Nico. in.d.c. in presentia.⁊ Imo.in.d.c.potuit.dicens ꝙ glo.cõmuniter.⁊ cõmuniter legiste idem tenent ⁊ fundant se Imo.⁊.d.Nico. potissime hac ratione qꝛ aut emphyteosis est concessa sine solẽnitate tradita per canones in alienatione rei ecclesie de qua.in.c.j.de rebus eccle.non alie.⁊ tunc non valet. quia alienatio est ⁊ in alienatione rei ecclesie seruantur canones nõ.ll.prout habetur in.c.ecclesia.de consti. ⁊ in cañ.bene quidẽ.xcvj.dist.et in aut.hoc ius porrectũ.C.de sacrosan. eccle.⁊ in.d.c.j.de rebus eccle.non alie.⁊ in.c.sine exceptione.xij.q. ij.⁊ in.c.nulli.de rebus eccle.nõ alie.⁊ ponit Imo.in.d.l. ꝙ dicitur. et in.d.c.potuit merito cum dicta iura prohibeãt simpliciter alienationes fieri sine solẽnitate illorum iuriũ aliter facta non valebit aut est adhibita solẽnitas dictorum iuriũ.⁊ tunc prout potest fieri in perpetuum quo ad directum dominiũ vt nihil remaneat penes ecclesiã ita fortius poterit fieri quo ad vtile dominiũ directo dominio permanẽte apud ecclesiã. ⁊ etiam iure percipiendi annuum canonem ſm eos que ratio videtur necessario cõcludere ⁊ militare in prima cõcessione nõ in aliis sequẽtibus quia in illis sequẽdus est ordo ⁊ modus iam datus:quia facta est res alienabilis sine alia solẽnitate prout no.Imo.in.d.c.potuit doc.ibi.⁊ in.d.c.nulli.Ex quibus cõcludendum est ꝙ emphyteosis ecclesie possit cõcedi in heredes extraneos saltẽ si expresse agatur:ꝓut et hoc aperte vult Bar. in.d.l.etiã dum subdit nisi sit actũ nec aliud vult in.d.§.si pactus.⁊ in.d.§.nũc de lege. sed vult ꝙ nõ transeat sui natura in extraneos ita loquitur ⁊ põt intelligi in dubio nisi sit actũ:licet alij ꝙ etiam si nõ appareat exp̃sse actũ in dubio transeat ad extraneos heredes. Hoc presupposito ponderandũ est ꝙ in stipulatione est facta mentio de herede dicẽdo vsqꝫ in tertiã generationẽ et heredẽ ⁊ subiungitur.⁊ etiã in heredẽ extraneũ:vñ ex quo facta est mentio de herede debet concurrere qualitas ꝙ sit heres.vt per Bar.in.d.l. liberti libertecꝫ.⁊ Bar.in.§.si liberi.⁊ per Bar.⁊ doc.in.l. ex facto.§.fi.ff. ad treb.⁊ Bar.Bal.⁊ Ang.⁊ Imo.in.d.l.gallus.§.etiã. Pro quo facit quia qñ pater stipulatur filio.⁊ dubitatur an cẽseatur stipulatus filio vt filio an vt heredi glo.in.d.§. si pactus quã ibi sequũtur Bar.⁊ doc.dicit ꝙ attendũtur cõiecture.⁊ in dubio cẽsetur vt heredi stipulatus.⁊ Bar. in primo mẽbro nõ distinguit in secũdo dicit glo.ꝓcedere nisi sit res sui natura nõ transitoria ad heredes extraneos vt in emphyteosi eccl'ie: nam tũc non cẽsetur stipulatus filio vt heredi:sed vt filio ſm eum: qñ autẽ fit mentio de herede satis videtur assumẽda cõiectura ꝙ vt heredi cẽseatur stipulatus maxime tenẽdo cõmunẽ opi.de qua.s̃.ꝙ emphyteosis ecclesie sit trãsitoria in heredẽ extraneũ prout in suũ ꝙ saltẽ dicendũ est in terminis nostris in quibus stipulatio est cõcepta etiã in heredẽ extraneũ:vnde ex quo expresse actũ est ꝙ emphyteosis trãseat in heredẽ extraneũ: et presupponitur legitime factã esse cõcessionẽ certe emphyteosis ista est trãsitoria in heredẽ extraneũ: ergo stipulatio cõcepta in tertiam generationẽ heredẽ videtur esse stipulationẽ factã in generationem illã vt heredẽ nõ vt simplicẽ generationẽ:facit qꝛ extraneo nõ stipulatur nisi vt heredi.⁊ hoc cõstat. Ita ergo ⁊ generationi vt heredi stipulari censetur: vt natura copule seruet que est copulare pariter.l.seie.§.gaio.ff. de fun.instru.⁊ vt vna determinatio plura determinãs pariter determinet.l.iam hoc iure.de vulg.⁊ pupil.⁊.l. hereditatẽ.⁊.l.ꝙ̃uis.C.eo.ti.cum si. Ideo satis euidenter cõstat ꝙ stipulatio p̃dicta est facta filiis ⁊ nepotibus vt heredibus nõ vt filiis vel nepotibus merito cum vt heredibus sit facta intelligat quatenus sint heredes.arg.l.serui electione.§.fi.⁊.l.stichũ qui meus erit. de leg.j.et sic pro hereditariis portionibus cẽsentur inuitati.arg.l. sed ⁊ si plures.ff. de vulg.⁊ pupil.⁊ ita dicit in operis liberti Saly. in.d.l.liberti libertecꝫ ꝙ si pater est stipulatus pro se et filiis debet filiis etiã nõ heredibus etiã nõ pro hereditariis portionibus:si ñ o facta mẽtio est heredũ.⁊ tũc pro hereditariis portionibus. Idẽ in propriis terminis emphyteosis determinat Bal.in.d.§. si pactus

limitans

limitans dictũ Bar. ibi qui vult ꝙ in emphyteosi ecclesie si pater
stipulatur pro se ⁊ filijs nõ requiritur ꝙ sint heredes. ⁊ ideo si here-
des essent ex disparibus partibus: tamen emphyteosim habebunt
equalibus portionibus ſm Bar. ⁊ Bal. limitat dictũ Bar. proce-
dere qñ non est facta mentio heredis: prout et ipse Bar. loquitur
secus qñ est facta mentio heredis: nam tunc succedũt filij pro por-
tionibus hereditarijs. arg. l. quedã. §. is autẽ. ff. de eden. ſm ipsum
Bal. in. d. §. si pactus. ꝙ ⁊ in effectu vult idẽ Bal. in. l. liberti liber-
teq; preallegata inquantũ vult ꝙ succedat heres in quota. et idem
vult Ange. in. d. §. etiam. Nec aliud dicit Bar. in. d. §. si liberi. quia
loquitur qñ non est facta mẽtio heredis prout sonant verba casus
quem ponit ⁊ refert se ad cõsilium suum ⁊ in illo cõsilio in themate
non erat facta mẽtio heredis: vt apparet in. d. cõsi. s. relato ꝙ inci
pit quidã accepit a quodam abbate: al's incipit questio ista habet
duo dubia. ⁊ ita est cõcordãdus cum Bal. ⁊ Ang. licet verba prece
dentia Bar. aliqualiter aliud innuant. Sed dictũ Bal. ⁊ Ange. sal
tem in casu nostro videtur tenendũ: quia vt dixi censetur vt heredi
bus stipulatus. ⁊ qñ vt heredibus stipulatur ipsemet Bar. in. d. §.
si pactus. videtur velle ꝙ pro hereditarijs portionibus succedant
filij in emphyteosim. Ex his itaq; videtur ꝙ dicti filij Nicolai ⁊ di-
cti filij beneuẽne censeãtur ad dictã emphyteosim inuitati vt here-
des attentis iam dictis. et per cõsequens ad dictam emphyteosim
admittãtur quatenus sunt heredes Cole. ⁊ sic pro hereditarijs por
tionibus cum itaq; filij Nicolai sint heredes pro duabus partibus
dicti Cole: ergo pro eisdẽ partibꝰ debent succedere in dicta emphy
teosi per rationes ⁊ iura preallegata: cum itaq; dicti filij beneuẽne
nõ sint heredes dicti Cole nisi pro tertia parte. ⁊ tertiã partem ha
beant de emphyteosi debẽt stare cõtenti dicta tertia parte: ⁊ alias
partes dimittere dictis filijs Nicolai qui sunt heredes pro duabus
partibus: q2 heres heredis testatoris est heres. l. fi. C. de here. insti.
Nec ob. in cõtrarium adducta. ⁊ primo non obstat ꝙ emphyteosis
transit in filios etiam non heredes. ⁊ per cõsequens nõ attẽdantur
portiones hereditarie per. d. §. si liberi vt. s. latius dixi. quia illud
procedit qñ non est facta stipulatio filijs vt heredibus: sed filijs vt
filijs: quia nõ sub cõmemoratione heredis: sed in casu nostro est fa
cta filijs ⁊ nepotibus vt heredibus vt probaui merito ⁊c. Nec est cõ
cedendum ꝙ si est facta mentio heredis ꝙ censeatur stipulatus vt
filio: quia immo requiritur ꝙ sit heres: prout vult expresse Bar. in
dicto. §. si liberi. ⁊ in. d. l. ex facto. §. fi. ꝙ ⁊ volunt Bar. ⁊ alij doc. s.
relati. ⁊ saltẽ in terminis nostris in qbus militant cõiecture. s. pon
derate. vñ nõ refert si est emphyteosis hospitalis: vnde assimilãda
est emphyteosi ecclesie: quia dato ꝙ hoc verũ esset: nõ tamẽ firmo:
maxime quia nescio an sit fundatũ auctoritate epi necne. Et vtrũ
soleat alienare sine solẽnitate prout faciunt multa hospitalia ma-
gna: licet sint ecelesiastica. Si enim essent hmõi qualitates esset res
magis clara: quia cessarent rationes. s. põderate circa emphyteo-
sim ecclesie nõ insisto: quia ꝑsuppono ꝙ equiparetur ecclesie ⁊ stan
5 te equiparatione ista procedunt que. s. dixi. † Nec obst. ꝙ verbum
heredem in stipulatione adiectũ non potest referri ad beneuẽnam
salua ratione recti sermonis prout. s. latius tetigi: quia rñdeo qõ
licet hoc negari possit: nam stipulatus est vsq; in tertiã generatio-
nem ⁊ heredẽ: licet eñ nominauerit beneuẽnam. et ipsum specifice
inuitauerit ad emphyteosim: tamẽ dictã emphyteosim limitauit
vt duraret vsq; in tertiã generationẽ finitã ⁊ heredẽ: si ergo nõ du-
raret generatio her. quia beneuẽna nõ fuisset heres fortasse nõ du-
raret amplius dicta emphyteosis loquor si alij de generatione nõ
fuissent qui essent heredes. ⁊ per hoc videtur ostẽdi ꝙ vt heres in-
uitetur: maxime q2 vigent cõiecture ꝙ censeatur sibi: vt heredi sti-
pulatus: ex quo alijs filijs est stipulatus vt heredibus nõ vt filijs: ne
al's esset inequalitas inter filios que solet generare inuidiã. ⁊ conse
quẽter discordiã. ar. l. illud. in fi. C. de coll. l. fi. C. cõia vtriusq; iudi.
et. l. cum oportet. in prin. C. de bo. que libe. et ex quo emphyteosis
est trãsitoria in heredes extraneos stante maxime forma dicte em-
phyteosis: vt. s. põderatum est. Ex istis oibus satis videtur teneri
posse ꝙ etiã dictus beneuẽna censeatur inuitatus vt heres non vt
simplex filius. Sed ꝑsupposito ꝙ ipse beneuẽna sit inuitatus noĩe
ꝓprio: nõ vt heres: sed vt filiꝰ. Tamẽ eius filij sunt inuitati vt here
des nõ noĩe ꝓprio noĩati. Preterea si ꝯsideramus dictũ beneuẽnã
tanq̃ vocatũ noĩe ꝓprio ⁊ alios filios tanq̃ vocatos sub illo colle-
ctiuo generationẽ tunc si deficit portio alterius ex cõiũctis sub no
mine collectiuo deuoluitur ad alios cõiunctos ex vi nominis colle
ctiui vt est tex. in. l. coheredi. §. qui discretas. ff. de vulg. ⁊ pup. ⁊ ibi
per doc. ⁊ tãgit Bar. in. l. lucius. eo. ti. ⁊ Bal. in. l. iam hoc iure. eo.
ti. Ideo siue venirẽt ex iure accrescẽdi deberẽt ꝑferri tanq̃ magis
cõiuncti: vt ibi. ⁊. l. j. §. his itaq;. C. de cadu. tol. siue iure substitutio
nis seu tacite repetitionis: vt. d. §. qui discretas. vnde aut beneuẽ-
na vult venire vt inuitatus sub illo noĩe collectiuo generationẽ:
quia ⁊ ipse est de generatione Cole. ⁊ tunc opz ꝙ vocetur vt heres
vt ꝓdixi aut vult venire tanq̃ specifice noĩatus: ⁊ tũc ei preferũtur
illi alij qui noĩe collectiuo vocãtur tanq̃ magis cõiuncti cõiũctio-
ne. s. hominis. ¶ Et per hoc mediũ rñdetur si qs vltra adducta. s.
in cõtrariũ diceret ꝙ licet filij beneuẽne nõ admittãtur vt heredes
Cole: nisi pro hereditaria portione: tamẽ admittũtur vt heredes
beneuẽne: q2 verba stipulationis ita vidẽtur sonare. Nam stipulat̃
pro se ⁊ beneuẽna vsq; in eoꝝ Cole ⁊ beneuẽne tertiã generationẽ
et heredẽ: vñ ita inuitari videtur generatio beneuẽne: ꝓut genera
tio Cole. ⁊ sic ꝓnepos beneuẽne admitteretur: vt tertia generatio
beneuẽne: licet nõ esset tertia generatio Cole. Ita admittãtur filij
beneuẽne tanq̃ heredes beneuẽne: licet non vt heredes Cole. ⁊ sic
cum sint insolidũ heredes beneuẽne debeãt saltẽ aliquã portionẽ
habere de dicta parte Venãtij. Nam ad hoc rñdetur ꝙ si hoc esset
foret vocata ex vna parte generatio Cole: prout refertur ad verbũ
Cole et ex alia parte generatio beneuẽne: prout refertur ad verbũ
beneuẽne: ex quo cõstat ꝙ vocati tanq̃ generatio Cole sunt inter
se maiori hominis cõiunctione cõiuncti quam vocati vt generatio
beneuẽne: ergo illi qui veniũt tanq̃ de generatione Cole primi vo
cantur. arg. d. §. qui discretas. ⁊. d. §. his itaq;. et sic eis obstat ꝙ. s.
6 diximus cõtra beneuẽnã. † Preterea scdo cõstat ꝙ Cole ⁊ beneuẽ
na vocãtur ordine successiuo iuxta ea que habentur in. l. gallus. §.
quidã recte. ⁊. §. etiã. ⁊. d. l. etiã. ⁊ in iuribus. s. pluries adductis. et
sic primo Cole scdo beneuẽna ita pari ratione primo veniat gene-
ratio Cole: deinde generatio beneuẽne considerata solũ vt genera
tio beneuẽne: al's sequeret̃ ꝙ nepos beneuẽne admitteretur pari-
ter cũ nepote. Cole ⁊ ꝓnepos beneuẽne cum ꝓnepote Cole ꝙ non
videtur de mẽte cõtrahentiũ. Nec ob. ꝙ portio accrescit portioni.
d. l. si totã. quia hic nõ sumus in ꝓprio ⁊ mero iure accrescendi: sed
in quodã iure ꝙ vni deuoluitur in defectũ alterius vigore cuiusdã
repetitionis in ꝑsona singuloꝝ: patet q2 si decedit vnus vadit ad
aliũ etiã si nihil habeat puta decedit filius vadit ad eius filium nõ
iure accrescẽdi: sed ex natura verboꝝ que hoc importãt et iure cu-
iusdam successionis. ⁊ sic patet ꝙ vbi deficit portio illa deuoluitur
ei qui portionẽ nõ habet ita ⁊ deuoluitur in casu nostro nõ habito
respectu ad portionẽ emphyteosis sed ad portionẽ hereditariam.
Nam ista res est quesita pro stipulãte ⁊ successoribus pro heredita
rijs portionibus ſm ea que. s. deduxi. ergo portiones hereditarie
attẽdũtur nõ portiones emphyteotice: q2 nõ vocatur vnus in por
tionem alterius tãq̃ prius emphyteota: sed bene inuitatur tanq̃
prius heres: vt recte intuẽti clare patet merito ipsa portio heredi-
taria attẽditur ⁊ nõ portio emphyteotica vt dictũ est nõ sic in ter-
minis. l. si totã. quia ibi portio hereditaria deficiẽs deuoluit̃ cohe-
redi cõiũcto tanq̃ prius heredi: ideo hereditaria portio attẽditur
que pariter attẽditur in terminis nostris. Nec obst. vltimũ ꝙ in cõ
trarium adductũ fuit: q2 illud ꝓcederet qñ vnus esset substitutus
in portione alterius: nam tũc ad portionẽ illã defectã admittere-
tur in parte si heres esset ex parte: sed in casu nostro vnus non est
ꝓprie substitutus in portione alterius: sed oẽs illi de generatione
sunt successione. tamen vocati in emphyteosim totã pro heredita-
rijs. s. portionibus iuxta graduũ prerogatiuã. Ideo non cõsidera-
tur de per se ipsa portio deficiẽs sed cõsideratur ipsa emphyteosis
in concreto vt in ea succedant pro hereditarijs portionibus illi de
dictis tribus generationibus: nõ eñ est vnus alteri seu in portio-
ne alterius substitutus: sed in cõcreto seu collectiue ad rem emphy
teoticam sunt vocati sub cõmemoratione heredis. Ideo ad ipsam
rem emphyteoticã pro hereditarijs portionibus vocãtur: nõ autẽ
vocantur ad portionem defectã de per se consideratã. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xiiij.

☞ Hereditate vẽdita que veniant an illa que prout erant ante aditam hereditatẽ vel post vt videatur sibi preiudicare heres creditor hereditatis vẽdens ⁊ cedens alteri iura sua que habet in eadem hereditate respectu sui crediti adeo ꝙ illud exigere nõ possit.

1. Hereditatis appellatione que veniant vel quomodo hereditas cõsideretur ea tamen vendita. per totum.
2. Maxime est dictio implicatiua.
3. Etiam est dictio implicatiua idem esse denotãs in casu cõtrario.
4. Quecũq; est dictio vniuersalis nihil excludens.
5. Hereditas an dicat̃ semp hereditas post illius aditionẽ vel patrimoniũ heredis vnitũ cũ alio peius ꝑimonio. nu. seq. vsq; ad nu. 11.
6. Precium succedit loco rei in vniuersalibus.
   Tempus contractus attendi debet.
7. Genitiui natura est vt designet tempus presens.
8. Verba contractuũ sunt interpretanda contra creditorem qui sibi legem debuit apertius dicere.
9. Transactio fit timore litis future.
10. Hereditas quomodo consideretur.
11. Heres creditor cedendo alteri hereditatẽ an possit postea exigere suum debitum.
12. Precium partium contrahentium intentionem.
13. Hereditate an veniant bona cedentis tempore hereditatis adite vel bona post illius aditionem quesita.
14. Possessio presumitur ex precedenti titulo.
15. Prescriptio inducit ius vendicandi etiam ab antiquo vero domino. vsq; ad fi. consi.
16. Prescriptio causatur possessione lõgissima etiam sine titulo.
17. Bonorũ appellatione simpl'r veniũt ea tm̃ que quis hz de ꝑsenti-

Consilium. xiiij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi eiusqꝫ genitricis virginis gloriose. ¶ † Quatuor
dubia in pũcto proponuntur quodlibet autẽ ad partes
arguẽdo discutiã de per se vnũ post alterũ. Deueniẽdo igit̃ ad pri-
mum ex pluribus videtur dicendũ ꝙ. d. fundus emptus per dictũ
magr̃m Jacobũ auctorẽ dictorũ magistri Baptiste ⁊ dñi mariozzi
veniat in datione ⁊ cessione facta per viã trãsactionis p̲ dictos ma
gistrũ Baptistã ⁊ dñm Mariozzũ Baldino ⁊ Hieronymo. q꞉ p̄di
cti magister Baptista ⁊ dñs Mariozzus dederunt oĩa iura que ha
bent in bonis quõdã ser Jacobi. Sed iste fundus tp̲e vite ser Jaco
bi fuit ipsius ser Jacobi vt p̄supponitur in pũcto merito dant ista
iura que habẽt in isto fundo: q꞉ qui omne dicit nihil excludit. c. soli
te. de maio. ⁊ obe. l. iulianus. de leg. iij. Nec videtur referre ꝙ fuerit
postea vẽditus: q꞉ loquitur trãsactio de bonis ser Jacobi et bonis
filiorũ: sed post mortẽ nemo quicꝙ̃ habet: q꞉ mors omnia soluit. in
aut̃. de nup. §. deinceps. Merito debet referri ad tp̃s vite predicto
rum: quia tũc temporis erãt bona eorũ: licet non tp̲e trãsactionis:
sed tempore illo fundus iste erat dictorũ ser Jacobi ⁊ filioꝝ merito
iste fundus includitur in dicta transactione. Pro quo etiã facit q꞉
dictus magister Baptista ⁊ dñs Mariozzus nõ habebãt ius aliqđ
in bonis iuribus ⁊ hereditatibus p̄nominatorũ nisi ratione cessio-
nis ⁊ cõcessionis eis facte per dominã Gabriellã ⁊ ratione predicte
emptionis dicti fundi: de quo queritur. Sed ipsi dant omnia iura
que habẽt maxime vigore dicte cessionis in dictis bonis ergo pro-
pter naturã dictionis. maxime patet ꝙ dant etiã iura que habent
alia de cã quã vigore dicte cessionis si iura que habẽt ex alia causa
censentur dare: ergo de necessitate cẽsentur dedisse iura que habẽt
2 vigore dicte emptionis: cũ vt dixi ex nulla alia cã ius haberẽt † na
tura nãqꝫ dictionis maxime est implicare. Idem iuris in alio casu
nõ expresso: vt. l. j. §. vel maxime. ff. de col. bo. c. ad abolendã. vbi gl.
et Inno. de filijs presby. per glo. in. l. illud. ff. ad. l. aqui. l. iij. in prin.
de lib. ho. exhi. Ergo implicãt dicta verba ꝙ dicti magister Bapti
sta ⁊ dñs Mariozzus dant iura nõ cessa per. d. Gabriellam. sed nõ
3 habent alia iura non cessa nisi ista ergo ista censentur dedisse. † Ad
idem ⁊ tertio faciũt alia verba dicte trãsactionis: dum dicit etiam
cessa: nam dictio etiã sil'r implicat glo. in. l. si cõtendat. ff. de fideius.
glo. xxxj. dist. eos doc. in. l. j. C. qui admit. in cle. j. de seq. po. ⁊ fru. cũ
simi. vnde implicat ad iura non cessa merito ⁊c. Ad idem ⁊ quarto
quia nõ solũ implicatiue dãtur iura proueniẽtia ex alia causa quã
cessionis predicte. Sed immo etiã expresse dum post illa verba ma
4 xime occasione cessionis ⁊c. subditur ⁊ alia quacũqꝫ de causa etiam
incognita. que verba nõ vidẽtur posse cõprehẽdere nisi istã causam
de qua agimus: ergo istã cõprehẽdant ne stent sine virtute quicꝙ̃
operãdi. ar. l. si qñ. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priui. li. vj. ⁊ maxime quia
dicit quacũqꝫ de causa et sic per dictionẽ vniuersalẽ que nihil solet
excludere: vt. s̄. dictũ est. quinto hoc idem probari videtur ex illis
verbis trãsactionis ibi dum dicit nullo iure eis vel altero eoꝝ reser
uato: ex quibus patet ꝙ nullus ius reseruatur ipsis cõcedentibus
si nullũ ergo nec istud ꝙ habẽt vigore dicte emptionis. Sexto ad
idem faciũt alia verba transactionis dum dicitur ita ꝙ in presenti
cessione veniãt ⁊ venire debeãt omnia ipsorũ ⁊ cuiusqꝫ ipsorũ iura
que habẽt in dictis hereditatibus ⁊ res et bona dictarũ heredita-
tum. Iste enim fundus fuit dictarũ hereditatũ merito iste fundus
censetur venire in dicta trãsactione: ⁊ maxime q꞉ cedũt omnia iura
et qui omne dicit nihil excludit: vt. s̄. sepe dictũ est. Loquitur ergo
pluries dicta trãsactio per verba vniuersalia nõ videtur igit̃ dicen
5 dum ꝙ possumus quicꝙ̃ excipere merito ⁊c. ¶ † His tñ nõ ob. cõ-
trariam arbitror sententiã veriorẽ. Ad ꝙ ostendendũ premitto ꝙ
licet post aditã hereditatẽ nõ sit amplius hereditas: sed p̄rimoniũ
heredis vnitũ cũ alio eius patrimonio vt per glo. in verbo per vnũ
in. l. j. §. veteres. ff. de acqui. pos. ⁊ doct. ibi. ⁊ per doc. in. l. in fideicõ-
missaria. ff. ad treb. Tamẽ qñ per heredẽ vel eum qui habet ius ab
herede vẽditur vel cõceditur hereditas verbũ hereditas de necessi
tate impropriat̃ ita ꝙ sumitur etiã post aditã hereditatẽ vt patet
in titulis de hereditate vel actione ven. ff. ⁊. C. per totũ. ⁊ facit. ff. ⁊
C. de peti. here. ⁊. ff. de acq. pos. l. j. §. itẽ acqrimus. in fi. ⁊. ff. ad treb.
l. restituta. cũ si. in quibus iuribus apparet qđ hereditas dicit̃ post
aditã hereditatẽ qñ aliquid agitur vel est agẽdũ per heredẽ: igitur
cum in terminis nostris habẽs causam ab herede cõcedat iura que
habet in hereditate seu hereditatibus ⁊ bona ⁊ res hereditatis seu
hereditatũ sumi debet hereditas ĩproprie post aditã hereditatẽ et
hoc est clarũ quia si sumeretur hereditas p̲ut erat ante aditã here
ditatem nõ possent isti cõcedentes aliqđ ius concedere quia nullũ
ius habebãt ipsi vel eorũ autrix in dictis hereditatibus neqꝫ in bo
nis earũdẽ ante aditionẽ. Item p̄mitto ⁊ in cõcessione hereditatis
cõsideratur hereditas p̲ut est tp̲e cõtract⁹ si aliud nõ apparet actũ
vt est tex. apertus in. l. ij. §. j. ff. de hereditate vel act. ven. Adeo ꝙ si
qua res fuerat hereditatis ⁊ nõ est amplius tp̲e cõtractus illa non
venit in concessione hereditatis vñ si aliqua res hereditaria fuerat
vendita per heredẽ non venit in hereditatis cõcessione illa res sed
6 preciũ. d. l. ij. §. sed ⁊ rerũ. ⁊. §. sed si preciũ. ⁊. l. vẽditor. eo. ti. † Facit
optime q꞉ in vniuersalibus p̄ciũ succedit loco rei. l. si et rem ⁊ p̄ciũ.
ff. de peti. hereditatis. l. impator. §. fi. ff. de leg. ij. Quibus p̄suppositis
factis videt̃ satis clara cõclusio resultare ꝙ in ista transactione
seu cõcessione facta ex causa transactionis de iuribus ⁊ bonis here
ditatum predictarũ nõ veniat iste fundus emptus: vt. s̄. per dictũ
magistrũ Jacobũ: qm̃ dictus fundus nõ erat amplius hereditatũ
predictarũ neqꝫ alterius earũ quia precium successerat loco ipsius
fundi per iura p̄allegata ita ꝙ tp̲e ipsius cõtractus dictus fundus
non erat in hereditatibus predictis neqꝫ erat res dictarũ heredita
tum merito cum tp̃s ipsius cõtractus attẽdatur vt dictũ est per. d.
l. ij. §. j. Sequit̃ ꝙ in cõcessione bonorũ ⁊ rerũ hereditatis seu here-
ditatum predictarũ nõ venit iste fundus. cum igitur magister Ba
ptista ⁊ dñs Mariozzus dederint omnia iura ⁊ actiones ⁊c. que et
quas habent vel habere possunt in iuribus rebus ⁊ hereditatibus
predictorũ non videtur ꝙ veniat iste fundus ex quo nõ erat tũc de
hereditatibus p̄dictis. ꝙ maxime dicẽdũ est q꞉ loquitur per verba
p̄sentis tẽporis que habẽt vel habere possunt: ⁊ sic refertur ad tp̃s
presens nõ ad preteritũ: subditur postea in dicta cõcessione: ita qđ
in p̄senti cõcessione veniãt ⁊ venire intelligantur oĩa eorũ iura que
habẽt in hereditatibus p̄dictis ⁊ res ⁊ bona dictarũ hereditatum.
que verba veniunt ad determinationẽ ⁊ declarationẽ precedentiũ
verborũ: vnde debent intelligi f̄m terminos precedentiũ verborũ.
ar. in aut̃. de filijs ante dota. instru. na. circa mediũ: ⁊ ꝙ habetur in
aut̃. si quis in aliquo. C. de eden. Ita ꝙ intelligũtur etiã de tẽpore
p̄senti: non solũ prima pars dictorũ verborũ que clare loquitur de
7 presenti cũ dicat que habẽt: sed etiam scđa pars per p̄dicta. † Pro
quo facit q꞉ natura genitiui est vt designet tẽpus p̄sens. l. si ita. de
auro ⁊ ar. leg. Itẽ natura copule est vt qualitatẽ precedentiũ cẽsea
tur repetere in sequẽtibus. l. seie. §. gaio. de au. ⁊ ar. le. Cum igitur
iste fundus nõ esset in hereditatibus p̄dictis: nec dictarũ heredita
tum sequit̃ ꝙ non cõprehenditur per illa verba iura que habent in
dictis hereditatibus. neqꝫ in illis verbis ⁊ res ⁊ bona dictarũ here
8 ditatum. Et per cõsequens nõ venit in dicta cõcessione. † Facit q꞉
verba cõtractus interp̄tantur cõtra creditorẽ qui debuit legẽ aper
tius dicere: ⁊ sic cõtra eum: pro quo facit cõtractus. l. labeo. de con-
9 trahẽ. emp. l. veteribus. de pac. l. qcqd astringẽde. de ver. obli. † Itẽ
facit quia ista trãsactio fit timore litiũ que vertebãtur vel oriri spe-
rabantur inter cõtrahentes. vt est de natura trãsactionis. l. j. ff. de
trãsac. ⁊ vt patet ex p̄fationibus iuxta ea que habentur in. l. fi. ff. de
here. insti. ⁊. l. titia rñdit. de ver. obli. Sed sup̲ isto fundo nõ verteba
tur aliqua lis neqꝫ sperabatur verti in futurũ prout arbitror meri-
to ⁊c. in hoc tamẽ nõ facio fundamentũ. Item facit quia principa-
liter dicta concessio fit de bonis ⁊ iuribus cessis per dominam Ga-
briellam: sed iste fundus nõ fuit per eam cõcessus nec ius dicti fun-
10 di fuit cessum merito ⁊c. † Nec ob. in cõtrariũ adducta. Non enim
ob. prima ratio ꝙ intelligatur trãsactio de bonis que retro tẽpore
eorũ vite fuerãt dictorũ ser Jacobi seu filiorũ: quia immo intelligi-
tur de tẽpore presenti. ar. d. l. ij. §. j. ⁊ maxime quia vnũ verbũ deter
minãs plura determinalia debet intelligi vt pariter determinet. l.
iam hoc iure. de vulg. ⁊ pup. l. in testamẽto. C. de testa. mili. l. ꝙ̃uis.
et. l. hereditatẽ. de vulg. ⁊ pupil. Sed genitiuus ser Jacobi respicit
hereditatẽ ⁊ bona ergo dꝫ pariter terminare bona ⁊ hereditatem.
Sed quo ad hereditatẽ respicit tp̃s p̄sens per. d. §. j. Ergo pariter
respicit tp̃s presens quo ad bona ⁊ quo ad iura. ꝙ ⁊ deducit̃ ex alio
q꞉ qualitas adiecta verbo intelligitur f̄m tp̃s verbi. l. in delictis. §.
si extraneus. de noxa. p̲ Bar. in. l. ex facto. de vulg. ⁊ pup. p̲ Bar. ⁊
Bal. in. l. si vxor. C. qui accu. nõ pos. Sed verba dederũt ⁊c. sunt pre
sentis tp̲is seu vt aptius loquar ad p̄sens tp̃s referunt̃ ad p̄sens tp̃s
significãt: q꞉ datio ⁊ cõcessio fit in p̄ñtia notarij. Ideo loquit̃ de bo
nis ⁊ hereditate respectu illius tẽporis erãt bona vel hereditas ser
Jacobi. Nec ob. ꝙ ser Jacobus iam defunctus non habet bona: q꞉
mors omnia soluit vt dictũ est. Nam rñdeo ꝙ verũ est. tñ nõ habet
iura ⁊ hereditas est ius. l. hereditas. de regu. iur. ⁊. l. nihil aliud. de
ver. sig. et tñ dicitur hereditas ser Jacobi ita pariter dicũtur bona
ser Jacobi: licet sit defunctus genitiuus eñ varijs modis sumit̃ in
iure: vt in rub. de no. ope. nũ. ⁊ ibi latius p̲ Bar. ⁊ doc. Dicũtur eñ
hoc casu bona ser Jacobi bona hereditatis que rep̄sentat ip̃m ser
Jacobũ. ꝙ aperte demõstrat̃ per illã clausulã que determinat ⁊ de-
clarat oĩa precedẽtia: dum dicit ita ꝙ in p̄senti cessione veniãt ⁊ ve
nire intelligatur oĩa eorũ ⁊ cuiusqꝫ ipsorũ iura que habẽt in dictis
hereditatibus et res ⁊ bona dictarũ hereditatũ. Declarat̃ ergo qđ
intellexerunt de bonis dicte hereditatis ser Jacobi: dũ dixit bona
ser Jacobi. Et idẽ eisdẽ rationibus dicẽdũ est quaten⁹ dicit de bo-
nis filiorũ ipsius ser Jacobi: facit q꞉ verbũ bona sepe significãt ius
vniuersale: p̲ut verbũ hereditas. l. nam ꝙ. §. fi. ⁊. l. cogi. in prin. ⁊. l. si
legatus. §. j. ff. ad treb. ⁊. l. iij. §. bonorũ. ff. de bo. pos. Nec etiã obstãt
scđa ⁊ tertia rationes fundate in virtute implicatiuarũ dictionum
maxime ⁊ etiã quia rñdeo ꝙ implicãt ꝙ censeãtur cõcessa iura que
haberet nõ solũ ex causa cessionis: sed etiã ex alia causa. ꝙ ⁊ postea
expresse subijcitur: vt ⁊ deductũ est in quarta ratione in ꝯtriũ addu
cta. Tamẽ limitat̃ ista gñalitas cõprehẽsa tacite in implicatiua et
postea

postea expresse ad iura que habent in hereditatibus ꝛc. Unde non veniunt iura que habēt alibi quā in hereditatibus pdictis sed ius istius fundi non erat in hereditatibus merito ꝛc. ꝙ dico de hereditatibus idem de bonis et iuribus: quia ad presens tempus omnia referūtur: vt.s.deductū est. Nec ob. ꝙ ſm hoc dicte dictiones implicatiue nihil implicant: nec dicta expressio ex alia quacunq; causa ꝛc. nihil importat: ex quo ex nulla alia causa vltra dictā cessionē habebāt ius aliquod in dictis bonis ser Jacobi ꝛ prenominatorū nisi cōprehēdatur iste fundus: quia rndeo ꝙ hoc nō ob. quia dicta clausula expressa ꝛ virtus dictarū dictionum implicatiuarū operatur potentialiter nec refert si deficit ius ꝛ ppterea nihil importat: quia etiā si dicti cōcedentes nō haberent aliquod ius vigore dicte cōcessionis: nec aliquid cōprehenderetur sub illis verbis maxime respectu cessionis ꝛ similibus sepe reiteratis in dicta transactione non reputaretur incōueniens: quia ea est natura venditionis iurium ꝙ si vendens non habet iura periculū est emptoris vt in proprijs terminis est casus in.l.ꝙ si in vēditione ꝛ.ll.se.de here.vel act. ven. Nec obst. quinta ratio quia illa clausula nullo iure reseruato sine dubio refertur ad res in trāsactione deductas. Absonū enim esset intelligere ꝙ in nulla re sibi ius esset reseruatū: vnde cum deductum sit ꝙ iste fundus nō venerit in transactione merito dicta clausula sibi non obstat: quia prout dicti magister Baptista ꝛ dñs Mariozzus retinent iura in eorū bonis proprijs que nō fuerūt in hereditatibus vel bonis dictorū ser Jacobi vel filiorū eiusdē ita et retinent ius ꝙ habebāt in isto fundo ex quo fundus iste nō censetur in bonis neq; in hereditatibus predictorum per predicta. Nec ob.vj.ratio quia immo dicta verba ponderata in dicta.vj. ratione faciunt pro magistro Baptista ꝛ dño Meriozzo: vt.s.deductum est circa finē deductorū pro hac parte: q2 iste fundus nō est dictarū hereditatū merito non cōprehenditur in dicta cōcessione. Concludo igitur ꝙ iste fundus non venit in hac cōcessione pro quo vltra iam dicta facit: quia postea subditur ꝙ predicta dātur cum omnibus ꝛ singulis creditis dictarū hereditatū oneribus et honoribus ipsarum que ad dictos Baldinū ꝛ Hieronymū omnino pertineāt sed cōstat ꝙ in dicta hereditate fuerat illud debitum ꝛ illud onus soluēdi creditū propter ꝙ fuit emptus iste fundus de quo agitur: ideo equū videtur ꝛ menti cōtrahentiū consentaneū ꝙ istud onus dicti crediti ꝛ successiue dicte vēditionis facte dicta de causa pertineat ad dictos Baldinū ꝛ Hieronymū. Ad hoc ꝙ.j. dicam in quarto dubio in hoc tamen nō facio magnū fundamentū sed in alijs.s. adductis.

11 † Uenio ammodo ad scdm dubiū. In quo videtur dicendum ꝙ dicti cedētes nō possint petere dictos.lviij.flo. solutos per dictū magistrū Jacobū eorum parentē. quia ipsi dederunt omnia eorū iura que habent in dictis hereditatibus ꝛ cōtra res ꝛ bona et hereditatē dicti ser Jacobi. Sed vigore et causa predicta habebat ius cōtra hereditatē dicti ser Jacobi attēto ꝙ ex causa hereditaria soluit: ergo istud ius videtur esse cessum ꝛ cōcessum nihilo reseruato ipsis cedētibus: prout dicitur aperte in dicta trāsactione sc3 ꝙ nihil reseruetur. Nec videtur predictis obstare dicta clausula in dicta trāsactione adiecta: dum dicitur cum omnibus et singulis creditis ꝛ debitis dictarū hereditatū honoribus ꝛ oneribus ipsarum que ad dictos Baldinū ꝛ Hieronymū omnino pertineāt: quia nō videtur ꝙ dicta clausula debeat trahi ad istud debitū: tum quia in generali locutione nō videtur cōprehendi persona loquētis.l. qui insulā.§.fi.ff.loca.l. ingstio.C. de solu.ff.cōia predi.l. quicquid.ff. de cōtrahen.emp.l.si mercede.§.fi.tum quia istud debitū fuerat in eodē cōtractu cōcessum: ꝛ cōsequenter cōcessione sublatū: vnde nō videt qd possit amplius spectare ad onus dictorū cessionariorū.s. Baldini ꝛ Hieronymi: q2 sic quodāmodo viderent esse creditores sui ipsorū ꝙ est impossibile.l.vānius. de fideius.l.si debitori.C. de pac.ꝛ.l.ꝛ quidē.ff.de leg.j. cum si. ¶ His tamē non ob. in cōtrariū arbitror veritatē et iustitiā subsistere. qm̄ de natura actus est ꝙ qñ cōceditur hereditas censeatur actū ꝙ onus soluēdi spectet ad eum cui hereditas ipsa cōceditur.l.j.ꝛ.l.ij.C.de here. vel act.ven. Et nō solū ꝙ debetur alijs: sed etiā ꝙ debetur ipsi heredi cōcedēti: vel vt aptius loquar id qd debebatur anteꝙ actio esset cōfusa.l.ij.§.cum quis seu.§.pe.ff.de here.vel act.ven. vel si ꝙ expēdit pro hereditate adeo ꝙ foret creditor si nō foret heres.d.l.ij.§.siue.§. si titius.§. si quid.ꝛ.§.ꝙ si funere.ff.eo.ti. Unde idem iudicatur de herede cōcedente hereditatē ꝙ de eo iudicaretur si nō fuisset heres. Et idē a paritate rationis dicendū est de cōcedēte iura que habet in hereditate saltē casu quo ius habeat ita ꝙ sit heres vel habeat iura heredis: q2 ꝛ iste censetur cōcedere hereditatē.l. ꝙ si in vēditione.ff.eo.ti. Et cum militet eadē ratio: ergo idem ius.l.illud ad.l. aqui.ꝛ.l.a titio.ff.de ver.obli. Unde cū in casu nostro exprimatur ꝙ debita ꝛ credita dictarū hereditatū ꝛ onera ꝛ honores earūdē pertineāt ad dictos cessionarios videt aperta frōte dicendū ꝙ istud ꝙ ſm subiectam materiā d3 dici debitū hereditatis ser Jacobi et onus eiusdē ptineat ꝛ ptinere debeat ad dictos Baldinū ꝛ Hieronymū cessionarios. Nō enim pōt dici ꝙ istud nō est debitū hereditatis: q2 hereditas non est amplius hereditas: ex quo est adita: q2 ad hoc est.s. responsū: nam in terminis nostris in hoc instrumēto trāsactionis aperte sumit hereditas postꝙ est adita: ex quo ad ipsius trāsactionis cessionis verba referūtur quo tēpore hereditas erat adita. Itē non ob. ꝙ cōfusum fuerit istud creditū: quia nemo potest esse creditor suijpsius: quia potest respōderi negando forte ꝙ esset cōfusum nec sublatum. non tamē vidi verba cessionis. Ideo in hoc nō facio fundamentū. Sed dato ꝙ esset confusum ꝛ sublatū non obstat per supradicta: quia in istis terminis habetur pro nō cōfuso ꝛ actione ex cōtractu isto nouo peti potest: prout ꝛ debita subsistētia valida et efficacia per.d.l.ij.§.penul. cū alijs.§§.s.adductis. Nec similiter obstat ꝙ psona loquētis nō intelligitur in generali sermone: quia immo hic intelligitur ratione subiecte materie: verba enim intelliguntur ſm subiectā materiā.l. si vno locati.l.si stipulatus. de vsur. cum simi. vulgaribus prout formaliter in istis terminis. dicit Cy. in.d.l.inquisitio.C.de solu. Nec similiter ob. si dicatur ꝙ isti cedentes cesserūt dictis cessionarijs omnia iura que habebant que hereditates predictas in qua generalitate cōprehenduntur iura ad petendum.d.lviij.ducatos solutos: vt.s.competentia contra dictam hereditatē dicti ser Jacobi: vnde si intelligeretur ꝙ isti cessionarij istorum iurium tenerentur ad soluendum dictos.lviij.flo. videretur supernacua illa cessio et decisoria et continere videretur dicta transactio quo ad hoc inter se repugnantiam ꝙ nō est dicendum. arg.l. vbi repugnantia. de regu.iur.l. si pretor. in prin. de iudi.l.si quando. de leg.j.c.cōmissa.de elec.in.vj.c. si papa. de priuileg. lib. vj.quia ad hoc respondeo ꝙ nulla est repugnantia: nec vlla cadit derisio: quia non incōuenit ꝙ cedantur iura habenti soluere creditum.l.modestinus.ff.de solu. Nec etiam incōuenit qd debitor liberetur ex antiqua causa: et ad idem obligetur ex noua causa ꝛ nouo cōtractu: quia talis est natura nouationis.l.j.ꝛ per totū. de noua. Unde si isti cedentes cedunt iura que habēt aduersus bona ꝛ hereditates ꝛc. Ex hoc se priuant potestate agendi ex prima causa seu primis causis saluo tamen eo ꝙ habetur in.l.iij.C.de noua.cum si. volunt tamen posse agere actione ex isto cōtractu descendente certe nihil repugnantie vel derisionis cōtinet: nec istud est magis inutile quā sit nouatio quia (vt ita loquar) est plenū vniuersum ius. Quinimmo potest ista cessio ex alio esse efficax: quid enim si isti cedentes qui cōcedunt iura que habēt in dictis hereditatibus nullū ius haberent in dictis hereditatibus vel haberent ius non plenū. Et ex altera parte haberent ius aduersus hereditatē nōne interest eorum habere ius ꝙ habebāt aduersus hereditatem cum fortasse cedentes volebant ꝙ in omnem euentū cessionarij subirent onus satisfaciendi creditoribus. Et maxime quia interest soluentis debitum habere iura cessa creditori priusꝙ eis soluat vt clare habetur in.d.l.modestinus. Et plerūq; accidit ꝙ quis sponte soluit vt recipiat prius cessionem aduersus debitorē: vnde nihil videtur repugnare huic intelligētie. Cōcludo igitur ꝙ dicti Blandinus ꝛ Hieronymus cessionarij sunt obligati soluere dictos.lviij. flore.

12 † Et eisdem rationibus concludo circa aliud dubiū de quantitate debita ex causa dotis quia ille eedem rationes militant in dicta quātitate dotali que in dicta quātitate.lviij.flo. Solum differt in facto vnum a reliquo quia de iure dotium est facta expressa mentio in transactione ꝛ concessione ꝛ non de iure petenti dictos.lviij.flore. Sed hec differentia non est attendenda: quia idem qd operatur expressa mentio et specialis operatur generalis quo ad ea que in ipsa generalitate cōprehenduntur.ff.de admini.tuto.l.si duo.in fi. C.de quadrien.prescrip.l.ij.C. fami.hercis.l.quotiens.ff. de vsur.l. qui scit.C.de prescrip.xxx.an.l.omnes.ꝛ ꝙ non censeantur simpliciter ꝛ absolute cōcessa iura dictorum.lviij.flore. et dicte dotis que vt mihi dicitur est flore. auri.ccl. Ostenditur ex quantitate precij: quia omnia predicta iura cōcessa per dictos magistrū Baptistam et dominū Mariozzū fuerunt concessa pro precio.ccc.florenorum pro dimidia in moneta noua ꝛ pro alia dimidia in moneta veteri. Ita ꝙ dicta dos ꝛ dicti.lviij. flore. erant estimādi maiori precio ꝙ dicto precio.ccc.flore. Attento ꝙ non erat dubium qd ad quēcūq; spectarent dicte hereditates certū erat ꝙ dicta dos ꝛ dicta quantitas.lviij.florenorum spectabat ad dictos magistrum Baptistam ꝛ dominū Mariozzum vendentes eorum iura. Cōstat etiam prout mihi dicitur ꝙ iura que habebant dicti venditores in dictis hereditatibus vltra dictum fundum ꝛ vltra dictā dotem ꝛ dictam summam.lviij. florenorum valebāt longe maiori precio dictis.ccc.flo. Uel saltem dicto precio valebant etiā omnibus cōsideratis. Unde verisimile est ex quātitate ipsius precij ꝙ predicta que erant clara et cum quibus esset maximus excessus: ꝛ maxima lesio nō venirent effectualiter in dicta vēditione ꝛ cessione predicta. quia ex quantitate precij iudicatur intentio cōtrahentium iuxta nota. per glo. ꝛ doc.in.l.j.§.j.ff.de superfi. Ad hoc etiā tex.ꝛ nota.per doc.in.l.per diuersas.ꝛ in.l.ab anastasio.C.mādati. vbi dicitur ꝙ ex pcij exiguitate cessio actionū presumitur simulata ꝛ nō valet cessio actionum pro parte vendita ꝛ pro parte donata. Nec presumitur ꝙ dicti magister Baptista et dominus Mariozzus iactauerint suum.l. cum de indebito.de probatio.l.si cum aurum.de solu. ꝛ ex enormissima lesione iudicari dolus solet iuxta ea que habētur in.l. si societatē. §.arbitrorum.ff.pro socio.et in.l.si quis cum aliter. de verbo.obli.

13 et in.c,quintavallis.de iureiur. ¶ † Circa tertiū autem dubium ꝙ
est an quedam bona stabilia possessa per ser Jacobū vigore dona-
tionis sibi facte per dominā Bartholomeā de medietate bonorū
Pauli veniant in dicta vēditione seu cessione iuriū vel censeantur
reservata vigore illius clausule dicte trāsactionis: vcʒ salvis tamē
et reservatis dictis magistro Baptiste ⁊ dño Mariozzo iuribus ⁊
bonis de quibus olim lis fuit et questio inter dictā dominam Ga-
briellam ⁊ ser Alexandrū ⁊ successive benzum de benzis cives egu-
binos nominibus ⁊c. Videtur prima facie qḋ dicta bona de qbus
agitur venerint in dicta cōcessione: qm̄ dicta bona remanserunt in
hereditate ser Jacobi ⁊ hoc nō negatur quia ser Jacobus fuit do-
natarius dñe Bartholomee ⁊ heres dñi Petri ⁊ dñe Gentilesche
bona autem hereditatis ser Jacobi sunt expresse concessa in dicta
transactione per dictos magistrū Baptistam ⁊ dñm Mariozzum
dictis Baldino ⁊ Hieronymo ergo Baldinus ⁊ Hieronymus ces-
sionarij ⁊ emptores videntur habere eorū intentionem fundatam
super dictis bonis: ꝙ clarissimum esset si dicta reservatio apposita
non fuisset in dicto cōtractu. Sed dicta reservatio videtur nō tra-
henda ad ista bona: vt.j.deducā merito restat ꝙ iustitia videatur
pro parte dictorū Bandini ⁊ Hieronymi cessionariorum. ꝙ dicta
reservatio nō trahatur ad hunc casum seu ad hec bona de quibus
in dubium reficatur videtur duplici via probari posse. prima quia
lis ⁊ questio inter nominatos in dicta reservatione solū fuit super
donatione facta dicto ser Jacobo per dictam dominā Bartholo-
meam de medietate bonorū Pauli: vcʒ an dicta donatio valuerit
vel debuerit nulla pronūciari: quia pro parte ser Alexandri pete-
batur pronūciari nullā dictam donationē ⁊ pro parte domine Ga
brielle defendebatur contrariū. Non autē agebatur in illo iudicio
de bonis vel iuribus deductis in donatione sed de ipso titulo dona
tionis cōstat autem ꝙ aliud est donatio que partiū consensu perfi-
citur.l.si quis argentū.C.de do. aliud est res in donatione deducta
que a deo formata fuit Genesis.j.c. Nec sequitur donatio non va-
luit ergo res donate poterāt a ser Alexandro abuocari quia forte
defensari potuissent ex alio iure detinentis vel ex nō iure agentis.
arg.l.qui accusare.C.de eden.l.fi.C.de rei vendi.cum si. Itaqꝫ licet
lis ⁊ questio fuerit super nullitate donationis nō sequitur ꝙ fuerit
sup bonis istis dato ꝙ ista bona donata fuerint. Scḋa via deduci
videtur ꝙ dicta reservatio non obstet: quia donatio non fuit facta
nisi de medietate bonorum Pauli: sed ista bona de quibus agitur
nō videbātur esse bona Pauli neqꝫ hereditatis sue: sed bona here
ditaria dicti Petri ⁊ dñe Gentilesche prout immediate ostendam
merito licet fuerit lis sup dicta donatione non censeatur fuisse sup
istis bonis si non erant Pauli: ⁊ sic non videntur cōtineri in dicta
reservatione ꝙ fuissent bona domini Petri ⁊ dñe Gentilesche de-
ducitur quia ꝓbatur ꝙ dominus Petrus et domina Gentilescha
14 emerunt dicta bona: prout in pūcto presupponitur. † Item pro-
batur ꝙ dictus dominus Petrus maritus dicte dñe Gentilesche
post emptionem factam possedit per plures annos. Ideo cēsetur
possedisse ratione precedentis titu.l.ij.C. de acquirē.posses.l. que-
dam mulier.ff.de rei ven.l.j,C.de imponen.luc.descrip.lib.x. vnde
probatur possedisse titulo illo emptionis: et cum titulus emptio-
nis respiciat ipsum et eius vxorem videtur possedisse iure familia-
ritatis sue vxoris.argu.l.qui iure familiaritatis.ff.de acqui.posses.
qḋ possederit Petrus quoddam tenimentum de quo agitur qua-
tuor testes deponunt primi duo sunt singulares.⁊ per consequens
non probant.l. iurisiurandi.C. de testibus.c. cum ecclesia sutrina.
de causa posses.et ꝓprie.c.cum dilecti.de elec.c.tam is. de testibus.
Duo vltimi videntur deponere de eodem facto et de eodem tem-
pore. Ideo videtur ꝙ ipsi probent.l.vbi numerus.ff.de testibus.c.
in omni.extra.eo.titu.cum similibus. Probant enim Joānes pa
ter et meus filius ꝙ dictus Joannes conduxit ad laboritium et de
fructibus respōdit dicto domino Petro probatur autem posses-
sio per locationem et receptionem mercedis: prout habetur in.l.
Quis.§.si conductor.ff.de acqui.posses. fortius per conductionem
et restitutionem fructuū cum per solam recollectionem fructuum
probetur possessio.l.titia.de solu.l.litibus.C.de agri.⁊ censi.lib.xj.
15 ¶ † His tamen non ob. cōtrariam sententiam arbitror veriorem:
quoniam dicta bona fuerunt reperta in hereditate Pauli: prout
presupponitur in puncto et per dominam Bartholomeam here-
dem dicti Pauli donata fuit medietas hereditatis ⁊ bonorum di
cti Pauli dicto ser Jacobo vigore cuius donationis et titulo pro
donato dictus ser Jacobus ⁊ demū domina Gabriella heres dicti
ser Jacobi vt heres dicti ser Jacobi tenuerūt per.xx.an. ⁊ vltra vt
presupponitur in puncto. Itaqꝫ ipse ser Jacobus ex persona sua
quesiverat publicianam ex titulo donationis. Ideo dato ꝙ dicta
domina Gentilescha ⁊ dominus Petrus habuerint titulū et pos-
sessionem nō propterea si dixissent potuissent petere dicta bona a
dicto ser Jacobo vel a dicta domina Gabriella cum et ipsi habue-
rint publicianam per tex.no.in.l.sive autem.§.si duobus.ff.de pu-
bliciana fortius nec potuissent postꝙ dicta domina Gabriella vel
dictus ser Jacobus cōpleverunt prescriptionem lōgi temporis.x.
vel.xx.an.cum haberent titulū ⁊ bonam fidem.l.j.l.super longi.⁊.l.

16 diutina.⁊.l.fina.C.de longi tempo.prescrip. † Fortius ergo sufficit
possessio longissima que sufficeret etiā sine titulo.l.si quis emptio-
nis.§.ꝙ si quis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an. Et per dictas prescri-
ptiones queritur ius vendicandi etiam a vero antiquo domino:
vt.d.l.si quis emptionis fortius a quasi dño: prout est habens pu-
blicianam iuxta no.in.l.j.ff.de publi.⁊ in.c.abbate sane. de re iudi.
lib.vj.habens etenim publicianam nō exercet eam cōtra dominū.
l.fi.ff.de publi.⁊ sic cedit dominio. Sed vtile dominiū ꝙ quis cōse-
quitur ex ꝑscriptione longi vel longissimi cum bona fide iuxta no.
in aut.nisi tricēnalis.C.de bo. mater.⁊ in.l. pretoris officium.ff.de
dam.infec.adversatur dominio directo ⁊ illud superat: vt.d.l.si qs
emptionis. Et sic constat ꝙ est potentius ipsum ius ꝙ resultat ex
prescriptione quā illud qḋ resultat ex solo titulo ⁊ possessione ꝙ et
patet quia publiciana cōpetit illi qui nō impleuit vsucapionem:
quia autem nō permittitur implere quasi impleverit datur dicta
actio in rem insti.de act.§.alie. Fortius aūt an prescripsisse ⁊ imple
uisse vsucapionē quā esse in actu implendi vt de se cōstat merito ⁊c.
Unde ex his evidenter ostenditur qḋ ista bona nō sunt iudicanda
bona dñi Petri vel domine Gentilesche: sed bona Pauli: et quia
ser Jacobus ⁊ successive dña Gabriella eius heres tenuerūt ⁊ pos-
sederūt dicta bona vigore dicte donationis quā dicto ser Jacobo
fecit dña Bartholomea de medietate bonoꝝ ⁊ hereditatis Pauli
qui Paulus possederat dicta bona ⁊ cui Paulo successerat dicta
dña Bartholomea. Et super dicta donatione lis fuit orta inter di
ctam Gabriellā ⁊ ser Alexandrum vidētur dicta bona et iura vt.s.
donata venire in dicta reservatione facta dictis cedētibus. Et ma
xime quia in petitione porrecta in dicta lite sepe fit mētio de iuri-
bus donatis dicto ser Jacobo: vnde videt̄ ꝙ iura ista donata cen-
seantur reservata dictis cedentibus ꝙ saltē dicēdum videtur quia
nulla alia lis seu questio orta fuerat inter dictum ser Alexandrum
seu Benzum ⁊ dictam dominā Gabriellam: prout mihi presuppo
nitur nisi dicta lis que fuerat super dicta nullitate dicte donatio-
nis: vnde dicta reservatio necessario refertur ad dictam litem. Nec
possumus dicere ꝙ censeatur reservatum ius validitatis dicte do-
nationis: quia derisoria esset reservatio validitatis donationis si
censerentur cōcessa bona ⁊ iura donata ⁊ dicta reservatio nihil vti
litatis afferret contra.l.si quando.de leg.j.⁊.c. si papa. de privileg.
lib.vj.et ar.l. si creditori.ff. de lega.j.⁊.l.penul.ff. ne quis eum cum
similibus: preterea ius validitatis ipsius donationis est in seipsum
non spectat ad aliquem: quia ipsa validitas actus non est quid resi
dens in personam neqꝫ ad donatarium spectās: sed qualitas respi-
ciens ipsum actum. Sed in dicta reservatione dicitur ꝙ dicta bo-
na ⁊ iura pertineant ⁊ spectant ad dictos cedentes merito patet ꝙ
nō intelligitur dicta reservatio de ipsa validitate donationis: sed
17 de iuribus et bonis donatis. † Preterea in dicta reservatione fit
mentio de iuribus ⁊ bonis de quibus ⁊c. Sed ius ipsius validita-
tis donationis non pōt venire appellatione bonorum dico sumen
do separatim et segregatim a rebus donatis: quia bona dicuntur
quia beant.l.subsignatum.§.bona.⁊.l.bonorū appellatio.⁊.l. pro-
prie.ff.de verb.signi. Sed istud ius cum esset inane nō beat ex quo
nihil vtilitatis seu beatitudinis afferret merito nō veniret istud in
bonis reservatis: dicta autem reservatio bonorū de quibus lis ⁊c.
non debet esse facta sine virtute aliquid operādi merito necessario
refertur ad bona donata. Et hoc sine dubio videtur fuisse mens cō
trahentium que prevalet rigori verborū ⁊ ipsorum proprie voci.l.
in cōventionalibus.de verbo.signi.in.c.intelligentia.extra.eo.ti.l.
in cōditionibus primū locum.ff.de condi.⁊ demon.l.non aliter.de
leg.iij.l.nō dubium.C.de.ll.cum simi. Ex quibus etiā patet respon
sum ad adducta in cōtrariū non enim obstat ꝙ lis nō fuit specifice
de istis bonis seu iuribus donatis: sed de validitate donationis: q;
responsum est.s.ꝙ licet ꝯm propriam vim verborum hmōi bona ⁊
iura donata nō videantur cōprehendi in dicta reservatione atten
to ꝙ solū de nullitate ⁊ validitate donationis litigabatur et si fuis-
set donatio pronunciata nulla fuisset necessaria alia lis sup bonis:
tamen ex quo nulla alia lis nisi ista vertebatur seu fuerat inter no-
minatos in dicta reservatione et derisoriū esset ꝙ censeretur reser-
vata ipsa validitas per.s.dicta et etiam quia validitas ipsa dona-
tionis non cōcedebatur: vnde non erat opus: sed superfluū erat ꝙ
reservaretur. Ideo ad hoc vt dicta reservatio nō sit ludibrio ⁊ sine
virtute aliquid operandi ⁊ posita verbis ⁊ nō rebus cōtra.l.ij.in fi.
C.cōmunia de leg.⁊.c.cōmissa.de elec.⁊ per rationes ⁊ iura.s.addu
cta.cōcludendum est qḋ intelligatur de bonis et iuribus donatis.
Nec similiter ob.scḋa ratio quia immo est.s.evidenter ostēsum qḋ
ista bona donata non sunt iudicanda bona dñi Petri vel domine
Gentilesche. Dato tamē ꝙ essent bona predictorū nō refert: quia
satis est ꝙ fuerūt donata: q; fuerunt bona Pauli vel saltē a Pau
lo possessa et tanꝙ bona Pauli vigore dicte donationis possessa
per dictū ser Jacobū et dictā.d.Gabriellā ⁊ prescripta itaqꝫ censen
tur habita vigore dicte donationis dato qḋ vere nō fuerint Pau
li.l. si alienā.⁊.l.qui alienā.ff.de dona. causa mortis.⁊.l.si alienam.
ff.solu.ma.ideo cēsetur de eis bonis fuisse lis: ꝓut de bonis ꝓprijs
ipsius Pauli: ⁊ sic comprehenduntur in dicta reservatione per.s.

dicta.

dicta. Concludamus ergo ꝙ bona ista donata ⁊ possessa vigore dicte donationis quā fecit dicta dña Bartholomea dicto ser Jacobo cēsentur reseruata ⁊ nō veniūt in dicta concessione. Laus deo.

¶ Summarium super consilio .xv.

¶ Iudex ordinarius cui est delegata iurisditio aliqua: an dicatur procedere tanꝙ ordinarius vel delegatus. per totum.

1 Delegati esse censentur conseruatores a papa vel principe deputati: ⁊ iudices delegati esse videntur his verbis auctoritate nostra facias.

2 Conseruatores an nō cognoscūt nisi de iniurijs manifestis. nu. 6.

3 Appellari an possit a sententia delegati ad delegantem subdelegantem vel ad principem delegantem.

Appellatio rescindit iudicatum vsqȝ ad litis contestationem.

4 Mandatū non expirat mādatarij morte vbi est factū cum clausula ꝙ mandatū re integra post mortem eiusdē mādatarij trahatur vel ꝙ delegatus cognoscat iurisditione perpetuata.

5 Appellatio a diffinitiua non respicit exceptiones declinatorias vel dilatorias.

7 Infinitiui natura est comprehēdere omne tēpus maxime futurū.

¶ Consilium .xv.

IN nomine dñi nostri Jesu christi. † ¶ In presenti themate videtur prima frōte dicendū ꝙ dicte exceptiones habeāt obstare ⁊ d. vicarius nō potuerit procedere nisi vt ordinarius: ⁊ per cōsequēs ad. d. guber. ⁊ legatū appellari potuit: nam dicti iudices per papā deputati fuerūt iudices delegati: qꝛ conseruatores deputati a papa cēsentur iudices delegati. c. j. ⁊ ibi per glo. ⁊ doc. de offic. delega. in. vj. et facit. c. fi. eo. titu. cū similibus. Sed isti sunt conseruatores: qꝛ litere predicte: ita eos appellant merito sunt delegati ꝙ ⁊ patet qꝛ in literis sunt hmōi verba auctoritate nostra facias ⁊c. ergo constat illos esse iudices delegatos. vt in. c. j. de cle. egrotā. lib. vj. ⁊ ibi p doc. ⁊ per Bar. in. l. more de iurisdi. om. iudi. per tex. in. d. c. j. ⁊ adducit tex. in proemio insti. ibi nostra auctoritate. ⁊ in. l. solet de iurisdi. om. iudi. vbi dicitur ꝙ fungitur vice delegantis: ⁊ non sua ad ꝙ facit. l. j. in fi. ⁊. l. ⁊ si pretor. de offi. eius cui man. est iurisdi. ⁊. c. fi. cum similibus. de offi. delega. sed dicta verba sunt in dictis literis apostolicis post mediū dicte bulle linea. xxj. vbi auctoritate nostra per censurā ecclesiasticā ⁊c. Ad idem ⁊. iij. quando alicui iudici cōmittitur certū genus causarū respectu certi territorij dicitur habere iurisditionē delegatā ergo iudices deputati super negotijs istorum monachorū: qꝛ super genere causarū spectātiū ad istos monachos sunt delegati facit simile de cōseruatoribus qui vt dixi habent iurisditionē delegatā illud autē quod debent doc. in. d. c. per hoc respectu certi territorij non obstat qꝛ territoriū magis conuenit iurisditioni ordinarie ꝙ delegate. l. extra territoriū: cū ibi not. de iurisdi. om. iudi. iurisditio enī ordinaria requirit territoriū ⁊ nō delegata dicit Bal. in. l. more. ff. eo. tit. per. l. fi. C. vbi ⁊ apud quem. Cū ergo sunt isti deputati a papa Gregorio iudices delegati: ⁊ constat papam Gregorium delegantē migrasse a seculo nec apparet ꝙ litere fuerint presentate nedū occupata iurisditio per lit. contestā. vel per citationē constat ꝙ iurisditio delegata est extincta. l. ⁊ quia de iurisdi. om. iudi. ⁊. c. relatū. ⁊. c. gratū. de offi. deleg. cum simi. Ideo nō potuit vt delegatus dictus vicari⁹ cognoscere: sed vt ordinari⁹ merito ⁊c. Secūdo principaliter hec pars videt̃ vera: qꝛ isti iudices speciales fuerunt dati in fauorē monasterij predicti montis morcini: ⁊ in fauorē dicti ordinis preter seu cōtra ius cōmune quia de iure cōmuni habebant alios iudices ordinarios ⁊ sic est priuata lex ergo dicitur priuilegiū dicti monasterij. c. abbate. de ver. sig. Merito nō vtendo perditur. l. j. ⁊ ibi per Bar. ff. de nun. ⁊. c. ad audientiā de prescrip. facit. l. non satis. §. j. l. si constituta. ⁊. l. si cōmunē. §. j. ⁊. l. labeo. ff. quēadmo. serui. amit. cū si. Idcirco cum dictū monasteriū nunꝙ vsum fuerit dicto priuilegio per tempus. lx. annorū: ⁊ vltra

2 nō potest eo amplius vti quia per non vsum extinctū. † Tertio qꝛ isti appellantur sepenumero in istis literis apostolicis conseruatores: ⁊ conseruatores nō cognoscūt nisi de manifestis iniurijs. vt in c. fi. de offi. delega. lib. vj. Sed in casu nostro non tractatur de manifesta iniuria vel violentia manifesta merito fuit iudex incompetēs ratione dictarū literarū. Quarto quia iudices predicti fuerūt dati in dictis literis solū super preteritis negotijs ⁊ nō super futuris vt patet ex verbis literarū ibi conquestione percipimus ꝙ nonnulli archiepiscopi ⁊c. Occuparunt occupari fecerūt castra: villas: ⁊ alia loca domos ecclesias molendina decimas obedietias ⁊c. Et ea detinent indebite occupata seu detinētibus prestant auxiliū ⁊c. Nonnulli dictis abbati prioribus ⁊c. super ꝑdictis castris villis ⁊c. ⁊ rebus alijs ad monasteria priorat⁹ loca ⁊ mēbra predicta spectantib⁹ multiplices molestias ⁊ iniurias inferūt ⁊ iacturas: ⁊ postea subditur quare pro parte dictorū abbatis ⁊c. nobis extitit humiliter supplicatum vt cum eisdē ⁊c. prouidere eis super hoc paterna diligentia curemus verba ergo supplicationis ⁊ petitionis se referūt ad preteritas molestias ⁊ violētias: ergo ⁊ similiter verba pape respōdentis ad preteritas violentias referri debent: quia respōsio intelligitur ꝑm interrogata. l. j. §. si quis ita. de verbo. obli. ⁊ insti. eo. tit. §. preterea. ⁊. l. de etate. §. qui interrogatus de interroga. act. facit l. fi. de here. insti. ⁊. l. titia respondeat. §. idem respondeat. de here. insti. ⁊ maxime quia verba respōsionis referunt se expresse ad peti. ibi nos igitur aduersus occupatores detētores presumptores molestatores iniuriatores huiusmodi ⁊c. ⁊ sic patet ꝙ propter verbū huiusmodi necessario se refert papa ad superiora petita: ergo cum hoc negotiū super quo litigatur fuerit tūc temporis futurū ⁊ non

3 preteritū seu presens non spectat ad dictos iudices. † ¶ His tamē non ob. contrariā partē arbitror veriorē. Primo ⁊ principaliter qꝛ dominus vicarius fuit aditus vt iudex delegatus ⁊ pronuntiauit se iudicē competentē: quia ad eū spectat pronūciare. An sua sit iurisditio. c. super literis. de rescrip. l. prescrip. C. si cōtra ius vel vtili. pub. ⁊. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. igitur valet sentētia super principali: qꝛ quotienscūqȝ potest quis cognoscere. An sua sit iurisditio ꝓnunciando se iudicē competentē si non appellatur a tali pronūciatione valet postea sententia super principali per eū lata ꝑm Inno. notabiliter in. d. c. sup literis. Merito ex quo illa interlocutoria trāsiuit in rem iudicatā. c. cū dilecti de elec. ⁊ ꝙ habetur in. l. ꝙ iussit de re iudi. nō potest amplius in dubiū replicari an sit delegatus iudex vicarius necne. appellatio enī a diffinitiua nō rescindit nisi vsqȝ ad lit. contest. causam principalem: vt est tex. notabilis in. l. ita demū. C. de pcu. ⁊ ibidem per doc. ergo appellandum est ad principem vel ad subdelegantē ꝑm varias opiñ. de quib⁹ in. l. j. ff. si quis ⁊ a quo. ⁊ in. l. j. in fi. C. qui pro sua iurisdi. ⁊ in auẗ. si quis litigantiū C. de epis. audiē. ⁊ p Bar. ⁊ doct. in. l. j. ff. de dāno infec. ⁊ in. c. ꝙuis de offi. deleg. lib. vj. ⁊ quod no. in. c. sup questionū. §. porro. de offi. delega. in antiquis ⁊ in. c. j. cum glo. de cle. egrotā. cū similibus. Et sic non ad legatū seu gubernatorem appellari nō potest similiter ⁊ si archiepiscopus rauēnatis foret iudex ordinarius ex quo delegat idem dicendū esset ꝙ ad eum appellādū esset. d. l. j. in prin. ff. si quis ⁊ a quo. ⁊ in. l. imperatores. §. j. ff. de appel. ⁊. C. de appel. l. precipimus. ⁊. l. fin. cum similibus.

4 † Nec ob. in contrariū allegata: qꝛ ⁊ primo non ob. ꝙ litere non fuerūt presentate in vita delegātis qꝛ dato ꝙ hoc verū esset ex quo non probatur hec presentatio tamē nō haberet obstare in casu nostro propter verba pape que voluē ꝙ iurisditio a tēpore date sit perpetua vt patet circa finē literarū apostolicarū ibi ꝙ que a data ꝑsentium sit vobis ⁊ vnicuiqȝ vestrum in ꝑmissis omnibus ⁊ eorū singulis ceptis ⁊ non ceptis ꝑpetua potestas ⁊ iurisditio ad tributa. Cōstat enī ꝙ tēpore data nō erāt litere presentate nec erat occupata iurisditio per lit. contesta. seu citationem factam a dictis iudicibus in literis predictis deputatis: et nihilominus extunc vult iurisditionem esse perpetuam: et consequenter vult nō finiri iurisditionem per mortem delegantis ꝙ clarius constat per illa verba ceptis ⁊ non ceptis. Ceptum enim dicitur negotium ꝙtum ad perpetuandam iurisditionem ꝑm terminos. d. c. gratum. ⁊. d. c. relatum. ⁊. d. l. ⁊ quia facit. l. vbi ceptum: ⁊ ꝙ ibi habetur. ff. de iudi. Verba enim intelliguntur ꝑm subiectā materiam. l. si vno loca. ⁊. l. si stipulatus de vsur. ⁊. l. eas causas. de condi. ⁊ demonstra. cum simi. vnde aperte declarat papa ꝙ licet nō sit occupata iurisditio: nihilominus sit perpetua: et per consequens non finiatur morte delegantis ꝙ ⁊ clarissime ostenditur per verba que subduntur in dictis literis ibi vt eo vigore eaqȝ firmitate possitis in premissis omnibus ⁊ non ceptis presentibus ⁊ futuris ⁊ pro predictis procedere ⁊c. ac si predicta omnia corā vobis cepta fuissent: et iurisditio vestra et vestrorum quolibet per notionem vel alio legitimo modo perpetuata legitime extitisset: que vltima verba per citationem vel alio legitimo modo perpetuata ⁊c. Sunt adeo clarissima ꝙ non expedit super hoc aliter insistere per. l. ille aut ille. §. cum in verbis nulla est dubitatio non est admittenda voluntatis questio de lega. iij. et. l. continuus. §. cum ita. de verb. obliga. Ex quo enim papa voluit iurisditionem delegatam post mortem suam extendi non reuocatur morte quia quod principi placuit. l. j. ff. de constitu. princip. et insti. de iure natura. gen. et ciui. §. sed ꝙ principi maxime et inferior potest facere ꝙ mandatum suū re integra post mortem suam trahatur. l. si vero non remunerandi. §. fina. ff. mandati.

5 † Nec obst. secunda ratio in contrarium adducta qꝛ tollitur per dicta verba supra recitata: primo loco ibi ꝑpetua potestas ⁊ iurisditio ⁊c. maxime iunctis verbis illis non perceptis: nō enim diceret̃ perpetua si non vtendo perderetur ꝑ ea que habētur in. l. falso. C. de diuer. rescrip. ⁊ etiā in. d. l. j. de nundi. nā qꝛ in. d. l. falso est positū verbū perenne dicit glos. in dictis iuribus ꝙ priuilegiū non perditur non vtendo eodem modo dicamus in casu nostro qꝛ in literis predictis est positum verbum perpetua maxime qꝛ dicit super non ceptis. Preterea glos. in. d. l. j. de nundi. vult ꝙ in priuilegijs ad agendū vel excipiendum prout est istud si priuilegium est non ꝑcedat. d. l. j. sed sit perpetua dato ꝙ priuilegiatus non sit vsus priuilegio. Preterea hoc priuilegium est concessum toti ordini vt patet ibi sane delictorū filiorum abbatis ⁊ cōuentus monasterij sancte Marie montis oliueti in ancona ordinis sancti Benedicti arete diocesis ac vniuersorū priorū ⁊ conuentuū ⁊ aliarum personarū monasteriorum prioratuū ⁊ aliorum locorum dicti

ordinis que de monte oliueti nūcupātur cōquestione percepimus
et in fine ibi quare pro parte dictorū abbatis priorū ⁊ cōuentuū et
aliarū personarū nobis extitit humiliter supplicatū vt cum eisdē
valde reddatur difficile ⁊c. prouidere eis sup hoc paterna dilectio-
ne munimus ⁊.j. ibi volētes eisdē abbati prioribus ⁊ conuentibus
ac personis remedio subuenire ⁊c. Unde licet prior mōtis morcini
vel cōuentus nō fuerit eo vsus forte fuit vsus alius abbas vel prior
vel alia psona et sic priuilegiū istud ꝙ est generale ordinis predicti
totius nō potest dici per nō vsum cōsumptū ⁊ extinctū ex quo per
aliquos ad vsum eius deuentū est nō enim pōt preiudicari per par
ticularem personā priuilegio cōcesso ordini per ea que habētur in
c. si diligēti. de foro cōpe. Preterea vt mihi fertur hec negatiua ꝙ
nunꝙ̄ vsus fuerit cōuentus montis morcini dicto priuilegio non
est probata prout est necessariū qui se fundat in negatiua eam pro-
bare debet vt p Bar. ⁊ doc. in illa stipulatione ⁊. l. hoc iure. de ver.
obli. ⁊ per Inno. in. c. sup his. de accu. ⁊ habetur in. l. actor ꝙ asseue
rat. de pba. et in. l. ij. C. de iure emphy. Nec ob. ꝙ dictū monasteriū
mouit lites et causas agitauit corā vicario vt iudice ordinario q̄r
licet sint deputati certi iudices speciales in aliquibus negotijs vel
inter aliquas personas nō propterea diminuitur potestas ordina
ria presidis vel epi vt habetur in. l. j. C. de offi. prefec. vig. vbi dicit
ꝙ si creatur immittentē aliquod officium vel aliquis iudex habēs
iurisditionē super certis negotijs puta super dānis datis nō pro-
pterea videtur adēpta iurisditio dn̄i potestatis seu presidis qd̄ est
notandū ⁊ facit. c. per hoc. de hereti. lib. vj. vbi aliqd de hoc et facit
etiā ꝙ habetur in. c. in singulis. de statu mona. Et propterea post
potuerunt predicti prior et cōuentus monasterij montis morcini
adire vicariū vt iudicē ordinariū ⁊ generalē cum haberent alios iu
dices magis speciales. ⁊ ideo nō ppterea vidētur voluisse recedere
ab his iudicibus. Maxime q̄r ex quo tunc tēporis iste vicarius nō
erat delegatus ab illis iudicibus apostolicis magis cōmode adhi-
buit vicariū qui erat presens quam illos iudices apostolicos absen
tes. Preterea hoc veniebat discutiendū ⁊ pbandū ante lit. cōtest.
in preparatorijs anteꝙ̄ iudex pronūciaret se iudicē competentē et
si probauit ⁊ iudex iniuste pronūciauit se cōpetentē debuit appel-
lare: q̄r vt. s̄. dixi appellatio a diffinitiua non respicit exceptiones
dilatorias seu declinatorias. d. l. ita demū et propterea nō immeri-
to dicitur ꝙ a sentētia interlocutoria super cōpetentia lata ⁊ incō
petentia potest etiā de iure ciui. appellari vt. d. glo. in aut. habita.
6 C. ne filius pro patre ⁊ habetur in. l. ij. ff. de appel. reci. † Nec habet
aliquatenus obstare. c. fi. de offi. delega. lib. vj. cū sua materia: quia
licet meri cōseruatores non cognoscant nisi de manifestis iniurijs
tamen isti nō sunt meri cōseruatores vt cognoscitur ex tenore lite-
rarum predictarū: quia semper appellant eos cōseruatores ⁊ iudi-
ces ⁊ sic non vult papa eos esse simplices cōseruatores. preterea in
petitis per monasteriū nunꝙ̄ fit mentio de manifestis iniurijs: sed
simpliciter dicitur de iniurijs ⁊ molestijs et loquitur indefinite qd̄
equipollet vniuersali. l. si pluribus. de leg. j. ⁊. l. de precio. de publi. ⁊
l. j. §. ⁊ generaliter. de leg. prestā. cum simi. immo ipsa rn̄sio pape lo
quitur per signū vniuersale ibi de quibuscūꝗ iniurijs violētijs atꝗ
damnis. ergo nullam iniuriam excludit. l. iul. de leg. iij. c. solite. de
maio. ⁊ obedien. cum simi. ⁊ maxime quia primo dicit super restitu
tione bonorū ⁊ iurium ⁊c. Et postea subdit necnon quibuscūꝗ in-
iurijs ⁊c. Et sic nō vult papa ꝙ cognoscant solum super violentijs
iniurijs atꝗ damnis sed etiam super iuribus et bonis dicti mona-
sterij ex eo ꝙ non tendant ad iniurias violentias seu damna et sic
ex quo cognoscunt de iniurijs ⁊ non iniurijs clarum est qd̄ de alijs.
preterea de manifestis iniurijs cognoscunt quia deficiēte subiecto
qd̄ super non iniurijs cognoscat et sic deficiat subiectū iniuriarum
deficit qualitas illa manifeste: quia qualitas sine subiecto stare nō
potest. l. eius. ff. si certū peta. ⁊. l. ij. de vsufru. cum simi. Preterea et
fortius subditur in literis apostolicis ꝙ in illis que iudicialē inda
ginem requirūt procedant summarie simpliciter ⁊ de plano in alijs
vero prout qualitas facti exegerit. vnde illa verba in alijs vero ⁊c.
Necessario intelliguntur in manifestis iniurijs que non requirunt
iudicialem ordinem. c. ad nostram. de iureiuran. et habetur in. l. si
vero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui satisd. cog. ⁊ in. l. ciuis ⁊ incole.
C. de appel. ⁊ ꝙ habetur in clemē. appellanti. de appel. ⁊ ꝙ euiden
ter apparet quia infra post medium dictarū literarum apostolica-
rum dicitur ꝙ non cognoscant nisi de manifestis iniurijs ⁊ violen-
tijs ⁊ alijs preiudicialem indaginē requirunt. vnde ex his verbis ⁊
superioribus redditur res clara: nam in superioribus verbis. s̄. reci
tatis vult papa qd̄ cognoscant de his que iudicialem indaginem
requirunt ⁊ de alijs que non requirunt iudicialē indaginē ⁊ postea
dicit qd̄ non cognoscant nisi de manifestis iniurijs et de alijs que
requirūt iudicialem indaginem ⁊ sic vt verificentur verba superio-
ra habemus necesse intelligere illa verba in alijs vero prout facti
qualitas exegerit ⁊c. in manifestis iniurijs seu violētijs impropria
tur enim sepenumero verborum alius ſm subiectam materiam vt
habetur in clemē. j. de rescrip. ⁊ in. c. sedes. eo. titu. in antiquis. et si
qua dubitatio fuerit pertinaciter insistens super dictis verbis di-
ctarum literarū super eis et dicta dubitatione cognitio spectabat

ad ipsum ad quem pertinet cognoscere. An sua sit iurisditio. d. c.
super literis. cum simi. s̄. adductis vel saltem ad papam per ea que
habentur in. c. cum venissent. de iudi. vbi est tex. ꝙ quādo vertitur
probabile dubiū super priuilegio pape cognitio spectat ad papā
7 et nō ad inferiorem prout est gubernator. ¶ † Nec obstat ꝙ super
grauaminibus tantum preteritis ⁊ violentijs ⁊c. Et sic non super
futuris videtur concessa potestas et iurisditio predicta. Quia licet
abbas et ordo montis oliueti querimoniam moueat coram papa
de iniurijs ⁊ violentijs ⁊ molestijs preteritis seu presentibus tunc
temporis vt denotant verba. s̄. relata. Tamen in conclusione eorū
petitionis generaliter supplicantur: licet qd̄ cum eisdem reddatur
valde difficile pro singulis querelis ad apostolicam sedem habere
recursum prouidere eis super hoc ⁊c. Pondero qd̄ dicit super hoc
et non dicit super dictis violentijs ⁊c. Item pondero qd̄ dicit pro
singulis querelis. ⁊ non dicit pro predictis. vnde in petitione ⁊ cō-
clusione supplicationis non se referunt ad iniurias ⁊ violentias et
molestias iam receptas: sed ad omnes querelas et ideo subdit sup
hoc. s. ꝙ pro singulis querelis nō habeant necesse habere recursum
ad sedem apostolicam: de preteritis fit mētio in querimonia: quia
non poterant adhuc se conqueri de futuris: sed quia ex preteritis
presumendum est de futuris. c. scribam. de presump. ⁊. l. distin. qui
crimen. facit regula semel malus. de reg. iur. lib. vj. ideo non solum
petunt prouideri super preteritis: sed generaliter ⁊ sic super prete
ritis ⁊ futuris. ꝙ ⁊ magis aperte demonstratur ex verbis pape ibi
dum subdit post verba. s̄. relata in viatores huiusmodi illo volen-
tes eisdē abbati prioribus cōuentibus ac personis remedio subue-
nire per quod ipsorum cōpescatur temeritas ⁊ alijs aditis cōmittē
di similia precludatur. Ex quibus verbis euidenter apparet ꝙ pa
pa deputat istos iudices non solum aduersus molestatores iniu-
riatores preteritos: sed etiam aduersus futuros dum dicit et alijs
aditis cōmittendi similia precludatur qd̄ etiam euidenter constat
ex alijs verbis simpliciter et indefinite prolatis non permittatur
eosdem scilicet abbatem priores ⁊c. super his scilicet bonis nomi-
natis in querimonia. s̄. proposita ⁊ quibusdā alijs bonis ⁊ iuribus
ad eos pertinentibus ab eisdem scilꝫ nominatis in querimonia. s̄.
proposita vel quibusdam alijs molestari seu eis grauamina iniu-
rias vel damna irrogari ⁊c. que verba necessario vidētur intelligen
da ad futurum quia si ad preterita impossibile est ꝙ si de preterito
fuit molestatus ꝙ nō permittatur de preterito molestari quia hoc
solo priuatur deus ꝙ factū non sit factum ſm theologos ad hoc. l.
in libello. §. facto. de captiuis. ⁊. l. impossibilium. de regu. iur. vnde
ad molestias ⁊ ad damna futura referatur scꝫ ꝙ nō permittat irro-
gari ⁊ molestari ⁊c. infinitiuū enim est aptum cōprehendere omne
tempus maxime futurū ſm ea que habentur in. l. v. §. stipulatio.
de verbo. obli. ff. ⁊ in. l. serui electione. de leg. j. ⁊ in. l. in ementis. de
cōtrahen. emptio. ꝙ ⁊ maxime patet quia illa verba iniurias vio-
lentias vel damna irrogari declarātur per inferiora verba ꝙ intel-
liguntur de iniurijs violētijs ⁊ damnis preteritis et futuris ibi nec
non de quibuscunꝗ iniurijs violentijs atꝗ damnis presentibus ⁊
futuris in personis ⁊ rebus eorum illatis ⁊c. Merito cum verbum
molestari. s̄. relatum ⁊ verbum irrogari similiter. s̄. relatum deter-
minentur ab vno determinabili. s. non permittente debēt pariter
terminari. l. iam hoc iure. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. hereditate. ⁊. l. ꝙ̄uis.
C. eo. titu. Ideo cum verbū irrogari respiciat etiam tempus futu-
rum ⁊ referatur ad futura similiter ⁊ verbū molestari ad futura re-
feratur. Preterea replicatur simpliciter ⁊ indefinite circa finem di
ctarum literarū dicta verba presentibus ⁊ futuris constat etiam ex
alio ꝙ non refertur dispositio pape ad premissa in cōquestione seu
querimonia sed magis generaliter vt patet ibi de predictis ⁊ alijs
personis quibuslibet ⁊c. Nam illud verbū de predictis demonstrat
seu refert personas. s̄. nominatas in querimoniam vbi generaliter
nominantur omnia genera personarū ⁊ omnes persone cōprehen
duntur que preterito vel presenti molestant ⁊c. subditur enim clau
sula generalis ⁊ alie singulares persone verbū enim persona est ge-
nerale vt patet insti. de iure personarū in rub. et nig. ⁊. l. j. ij. ⁊. iij. ff.
de statu homi. vnde dum postea in respōsione subditur ⁊ alijs qui-
buslibet personis vt illa verba aliquid operentur vt decet ⁊ nō sint
superflua. c. si papa. de priuile. lib. vj. ⁊. l. si quādo. de lega. j. ⁊. §. qui-
bus. in prima cōsti. C. necessario referri debent ad molestātes aufe-
rentes bona ⁊c. de futuro similia verba postea repilogantur ibi ab
eisdem vel quibuslibet alijs simili modo possem dicere de alijs ver-
bis ibi super his ⁊ quibuslibet alijs bonis quia verba illa super his
referunt res in querimonia expressas ⁊ vbi exprimuntur generali-
ter omnes res quia dicit ⁊ rebus alijs ⁊c. quia verbum rei est verbū
generalissimū. l. j. in fi. ff. si certū peta. ⁊ in. l. rei. de verb. signi. et in. l.
si. de vsufru. lega. Et nihilominus in respōsione subditur super his
et quibuslibet alijs qd̄ non potest aliter intelligi posse nisi ꝙ. s̄. in
querimonia cum referunt se supplicantes ad preterita vel presen-
tia necessario se referunt ad bona de preterito vel presenti spectan
tia quia qualitas adiecta verbo intelligitur ſm tempus verbi. l. in
delictis. §. si extraneus. ff. de nora. dicta verba et quibuslibet alijs
referunt se ad res postea querendas ⁊ sic ad futura. Preterea vt. s̄.
sepius

sepius dixi hec discutienda veniebant in primo iudicio ante litem conte. merito rc. Item dato quod nõ esset iudex delegatus tñ vt de legatus pnunciauit se competentem r ad eum spectabat de hoc vidёre. ideo ad delegantem debet appellari per superiora dicta. Ex his igitur concludendum est quod dominus gubernator non sit iudex competens in dicta appellatione r ita rc. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xvj.

1 ☞ Prescribi quanto tempore possit aduersus aditionem hereditatis. nu. seq. ac per totum.

2 Dos a patre vel tutore promissa de bonis pr̃nis r dicat pr̃ q̃ dotẽ constituit pro omni eo q̃d filia habet in rebus maternis an videat dotasse de maternis. nu. 4.

3 Adijsse pater videtur vxoris sue hereditatem pro filijs nõ restituẽdo dotem sed retinendo illam.

¶ Consilium. xvj.

1 In nomine dñi nostri iesu xp̃i. ¶ In presenti consultatione videntur duo facere contra dictam dñam fatiã q̃ nihil possit petere de dote materna. Primo q̃ sunt elapsi vltra sexaginta annis quod decessit mater dicte domine Fatie r cõsequenter alio non docto tũc fuit eidem dñe Fatie delata hereditas matris. vnde videtur quod cesset amplius potestas r ius adeundi hereditatem maternã que defertur filie de iure ciuili per iura nouissima in auẽ. de here. ab intest. in prin. r auẽ. in successione de suis r legi. r de iure antiquo: licet nõ vocaretur per legem. xij. tabularum. tamen vocabatur per senatusconsultum orficianum instit. de orficiano senatusconsulto in principio r. ff. r. C. eo. ti. Dicta etenĩ potestas et ius adeundi hereditatem durare videtur triginta annis vt not. per gl. in. l. licet. C. de iure deliberandi argu. l. sicut. C. de pscrip. xxx. vel. xl. annorum cum si. Et idem tenet glo. in. l. q̃diu. j. ff. de acqui. heredi. idem tenent Bar. Bal. Ang. r cõmuniter doc. omnes excepto Saly. idem consuluit Bar. in consilio q̃ incipit quidam habuit vxorẽ q̃ r tenent moderni in. d. l. q̃diu. r. d. l. lz vnde in decisiuis saltẽ hec opinio habetur pro indubitata r seruatur gsuetudine que est optima legum interpres. l. cum de interpretatione. ff. de legi. r. c. cuz dilectus de cõsue. vnde circa hoc non insisto in rationibus in quibus se fundat Saly. quas al's tetigi in. d. l. lz cũ igit nedũ tertio r quarto: sed vltra. lx. anni elapsi sint restare videtur q̃ non possit hereditas materna amplius adiri per dictam dñam Fatiam r sic per hãc viam excludat a iure petendi dotem predictam mr̃nam. Secundo videtur aperte excludi a petitione dicte dotis q̃ cum remanserint ex dicta matre tres filij dicte dñe Fatie vni ex tribus dictis filijs tertia portio hereditatis mr̃ne delata fuit itaq̃ de mille floreñ. ad eã non pñt ptinere ẽt si adiuisset nisi. cccxxxv. floreñ. r duo tertij vnius floreni. ipa aũt habuit in dotem ab eius patre q̃ erat debitor dicte dotis sexcentos flore. gputata omni q̃titate quaz dicta dña Fatia petere vel habere deberet in r sup bonis r dote sue matris. que verba clare sonant q̃ in dicta summa. dc. flore. gputatur illa quãtitas dotis materne ptinens ad dictã dñam r sic q̃ de dictis. dc. flor. ccc. flore. cũ vno tertio sint r esse intelligant soluti pro dicta dote dicte dñe Fatie quam dotem ipa gsecuta fuit vt in pũcto psupponitur. vñ nõ debet bis idẽ exigere. l. bona fides. ff. deposi. r. l. bona fides. ff. de reg. iur. ¶ Tñ non obstãtibus pdictis. videt prima frõte posse dici q̃ dicta dña Fatia possit petere dictã dotem maternam p tertia pte que eidem tãgit: nã gstat q̃ hr̃ditas materna fuit ei delata cũ sit filia p dictã autenticã in successione r in corpore vt r supra dictũ est. Nec pdictis duo fundamenta in contrariũ adducta vidẽtur obstare vt infra tangã merito videtur q̃ eidẽ gpetat dictũ ius petendi dictã dotem. Q̃d non obstet pmum fundamẽtũ deducit: q̃ filia lz excludat spacio. xxx. annor a primo capite successionis puta ex testõ si ex testõ delata fuisset hereditas tenet post dictos. xxx. annos habebit alios. xxx. annos ad adeundum ab intestato vt filia argumẽtũ. l. q̃diu de acqui. hr̃di. r. l. anteq̃. C. cõia de succes. put dicit Bal. in. d. l. lz. post illos alios. xxx. annos habebit alios. xxx. annos ad adeundum vt legitima prout consuluit Bar. in consilio q̃ incipit quidam habuit vxorem in ordine. xxxviij. ꝑm ordinem meor argumentũ. l. j. §. sed videñ. ff. de succes. edic. r anteq̃ adeat nõ currit sibi pscriptio ad petendã dotem: q̃ iacente hr̃ditate nõ incipit currere pscriptio aduersus eã vel heredẽ futurũ argumento. l. ea q̃. C. de tẽpo. in inte. restitutio. r q̃ ibi p Bar. r Bal. r tenent in his terminis Pe. de bellapertica Cy. Bal. r Pau. de ca. in. d. l. lz q̃ saltez pcedit in pscriptione. xxx. vel. xl. annor put tenent Ang. r Imola in. l. põt. §. j. ff. de vsuca. r sic in terminis nostris de longissima pscriptione. r ideo dicebã legendo dictã legem q̃ filia petere poterit dotem ꝑm istam gsiderationẽ in. cxx. anno a die mortis matris. r sic a tpe soluti mr̃imonij r delate hr̃ditatis mr̃ne. Preterea vr̃ posse dici q̃ dicta filia petẽdo dictã hr̃ditatẽ dotẽ sexcẽtor floreñ. q̃ fuerat data per patrẽ gputata dote mr̃na q̃ videatur hereditatem mr̃nã adiuisse r hr̃ditas aditur solo aĩo. l. si auia. C. de iure delibe. r. l. pro herede. r. l. gerit de acqr. heredi. r ex his vr̃ sublatũ pmũ obstaculũ.

2 ¶ Scdm aũt fundamentũ gtiũ vr̃ tolli per casum. l. fi. C. de dotis pmis. vbi casus q̃ si pater expsse dicit se dotare de bonis mr̃nis: tñ si hz bona ex quibus de bonis proprijs dotare possit non censet de mr̃nis dotasse: sed in subsidium gcenset data dos de bonis maternis scz si bona patris non suppetunt. Cum aũt in casu nr̃o dicat q̃ vires bonor patris longe excederent sexcẽtos aureos datos in dotẽ dicte dñe videtur q̃ nõ sit dicta q̃titas dotis detrahẽda de bonis mr̃nis: sed de bonis pr̃is dumtaxat. q̃ r suadet rõ q̃ pr̃ obligat' est de suo dotare filiã. l. obligamur. §. lege. ff. de act. r obli. l. qui liberos ff. de ritu nup. r dicta. l. fi. C. de dot. pmis. Idcirco nõ debet posse se a dicta obligatione exonerare dando dotem de bonis maternis: sed cogatur eam dare de bonis proprijs: r ita censeatur data vt ab obligatione pdicta legali liberatio resultet. ¶ His tñ non ob. contrariam partẽ censeo de iure clarissimã p duo fundamenta supra tacta quorum quodlibet esset sufficiens nõ obstantibus rr̃sionibus supra datis. Et primo res est luce clarior in decisiuis q̃ ius adeũdi lapsu. xxx. annor excludit ex quo oẽs concurrunt in hanc sniam excepto Salyceto, vt. s. dictũ est. Nec ob. q̃ dicunt Bar. r Bal. in filia tractante de hereditate ascendentis. q̃ in casu nr̃o presupponitur q̃ nõ fuit delata hereditas ex testõ: q̃ mater minime testata decessit: sed intestata. vñ cessat primum caput successionis ex testõ. idcirco dato q̃ theorica Bart. r Bal. va esset: tñ in casu nostro non obstat eo q̃ sunt elapsa tpa duarum longissimar pscriptionũ ex quo sunt elapsi. lx. anni r vltra attento q̃ fuit delata hereditas in anno dñi. Mcccc. r sic sumus extra dictã dubitationẽ attẽto maxime q̃d hodie est sublata omnis differentia agnationis et cognationis in auẽ. de heredi. que ab inte. §. post fratres. r. §. si vero neq̃ fratres. et auẽ. post fratres. C. de legi. heredi. r in auẽ. in successione. C. de suis r legi. r sic non pñt considerari nisi duo capita in successione ista ab intestato. q̃ ad successionẽ ab intestato nõ põt q̃s venire nisi tanq̃ descẽdens vel ascendens vel tanq̃ legitimus vel cognatus lz in hereditate mr̃na nunq̃ caderet vera agnatio. sumus igitur extra dictam hesitationem. tñ r si essemus post primos. xxx. annos intra secundos idẽ arbitrarer dicẽdum forsan q̃ in primo capite erãt alij filij qui successerunt ex capite vt ita loquar. vñ liberi hoc est tanquã filij. vnde non est sublatum seu remotum primum caput successiõis quod est necessarium vt deueniat ad scdm: nam donec est locus successioni liberorum cessat aliorum capitum successio in auẽ. de here. que ab inte. in pñ. r instit. de here. ab inte. §. admonẽdi. r ideo dict' §. sed videndum non habet locum qñ aliquis est in primo capite q̃ succedat put firmat ibi glo. r facit. §. precedens. r. l. j. C. qñ non pe. par. quod facit in terminis ad casuz nostrũ. Preterea vbi predicta cessarent non tñ transiret sine dubio illa theorica Bar. r Bal. nam reperio franciscum de Albergo. de Aretio consuluisse contrarium sub his formalibus verbis. Scda rõ dñi Bar. p quã dicit q̃ filia excludit spacio. xxx. annor a iure succedẽdi vt filia nullo mõ est vera. Primo q̃ edictum successorium de filio in legitimũ nõ habet locũ in hereditate: sed solum hz locũ in his q̃ sunt sui hr̃des vel fuerũt. i. in his q̃ sunt vel fuerunt in potestate defuncti r ille tex. quẽ allegat expresse ita loquitur r habet in. l. si q̃s ex his. ff. vñ liberi r ibi no. in ij. glo. C. de suis r legi. l. fi. r no. azo in summa. C. de succes. edi. Item illa iuris dispõsitio de qua habet in tit. de successorio edicto r maxime in illo. §. sed videñ hz locũ in successiõe iuris pretorij: q̃ illa successio defertur duplici iur filijs r duplici capite. Sed in successione de iure ciuili gseq̃nda nõ legit q̃ illa successio deferat filijs nisi vno iure. vz q̃ filij descẽdentes r si illi iuri repudiat seu ab eo excluditur non superest aliud ius de iure ciuili ex quo admittat maxime q̃ hodie sublata est differentia sexus r agnationis r defert successio sub gñali designatione psonarum vt in auẽ. de succes. ab intestato vt ex illo titulo colligit satis clare facit. C. de repu. heredi. l. sicut. r. l. fina. Itẽ edictum successoriũ hz locũ in iure succedẽdi de iure ptorio q̃d est annale r fauore creditorum q̃ in successione. xxx. annorum spacio frustratorie esset prouisum: quia interim esset prescriptum ius agendi non ergo de his successionibus loquitur illud edictum pbatur idem de succes. edic. l. j. in prin. r q̃ not. azo in summa eo. tit. hec ille cuius rões meo iudicio multum vigent: licet alias legendo dictam. l. licet transiuerim prout alij cum auctoritate Bart. et Bald. Quantum autem ad casum nostrum non est necessarium alterutrã partem firmare. Quia sunt supradicte alie due rões clare. Nõ ob. quod supra dicebatur petẽdo dotẽ videatur adire quia hoc est falsum: nam talis actus fieri poterat citra ius r nomen heredis: nã dato quod repudiasset hereditatem maternam: nihilomin' poterat exigere dictam dotem ab heredibus mariti cum maritus promiserit ipsam dotem r quantitatem predictam in dotem receptam reddere dicte dñe Fatie: r licet fuerit dictum in datione dotis computata omni quantitate quam ipsa habere deberet rc. Si nihil deberet habere puta propter repudiationem nihil de ea computandũ esset computatio redditur conditionalis. argumento. l. stichus qui meus erit de lega. j. r. l. si sic eodem titulo cum si. datio autem dotis fuit simplex r pura vt de se constat: vnde ex illa petitione non videt adijsse hereditatem. Sed censetur acceptasse dotem cum illa quali tate quod computaretur illa quantitas dotis materne si eam contingeret ad eam pertinere vel que iure pertinebat. Annitiuus eni

modus adaptatur ad omne tempus vt.l.ſtipulationum alie.§.ſtipulatio.ff.de verborum obligationi.per glo.ꝛ doc.ꝛ no.in.c. ex literis de ſponſa.ꝛ.j.q.j.eos.ꝛ per Joannem andree in proemio.vj.et ſimiliter verbum deberet trahitur ad futurum.argumento.l.ſi debitor.§.veriſimile de contrahen.ꝛ.l.v.de vino triti.ꝛ oleo legato.et l.qui rome.§.augerius de verbo.obligat.ꝛ per docto.in aut.ex cauſa.C.de liberis preteritis.ꝛ Barto.in.l.j.ff.de iure codicil.ꝛ Bal.in l.fi.C.eodem titulo circa clauſulam codicillarem. Nõ autem poſſet illam dationem dotis a patre factam pro parte acceptaſſe ꝛ ꝓ parte impugnare per id quod habetur in.l.aurelius.§.idem queſijt de libe.lega.in.l.etiam.§.ex cã.ff.de mino.ꝛ de appellatio.l.ampliorẽ.

3 §.j.cum ſi. ¶ † Poſſet autem hic inſtari ꝙ pater non reſtituendo dotem cẽſeatur hereditatem pro filijs repudiaſſe per ea que tradit Bar.in ſua diſputatiõe que incipit debitor in diem ꝛ in.l.gerit de acqui.hereditate verſiculo venio ad quartum principale ꝛ ſequitur Jmola in dicta.l.gerit.ꝛ in.l.recuſari eodem titulo dicentes ꝙ quãdo mortua vxore cum liberis maritus non reſtituit dotem cẽſetur adire hereditatem pro filijs ꝛ ſic retineat pro ſuo vſufructu ꝛ vt legitimus adminiſtrator.l.j.de bonis maternis.Sed rñdetur hic Bal.contrarium tenuit in.l.non hoc vnde cogna.ꝛ in.l.dos a patre.C.ſoluto matrimonio.ꝛ in.l.ſi certis annis.C.de pactis ꝛ in.l.j.C.qui admitti in capitulo ſeu queſtione.ix.vbi dicit alios idem velle idez tenuit etiam in.l.penultima.§.in his ſoluto matrimonio ꝛ Saly.c.idem tenet in.l.cum antiquioribus.C.de iure deliberandi.vbi Baldus idem tenet dicẽs Bartho.peſſime loqui ꝛ reperio pro hac parte contra Bartho.conſuluiſſe Franciſcum de alber.in cõſilio ſupra relato incipit tranſumptum meum predicte rationes quãtuncũqꝫ ſint decore ꝛc.Et reſpondet ibi ad rationes Bartho.vnde articulꝰ in ſe eſt dubius obmitto rationes qꝛ longum eſſet. Tamen in caſu iſto ſumus extra dictas dubitationes qꝛ hereditas non eſt delata debitori prout loquitur Bartolus in dicta diſputatione ſua debitor in diem nec infanti prout ipſe loquitur in dicta.l.gerit.ſed huic domine Fatie que non preſupponiť quod fuerit infans nupſit eñ poſt mortem matris per trienniũ vt deprehenditur ex puncto fuit delata hereditas.Jgitur pater reſtituendo dotes non cenſetur adiuiſſe pro pupilla maiore infante:quia adire non poteſt ſine conſenſu pupilli argumento.l.potuit.C.de iure deliberandi:ꝛ hoc ſentit Bartolus in dicta.l.gerit.ꝛ firmat dominus Ludouicꝰ de vrbe ibi ꝛ vult glo.in.l.fi.§.vbi autem puerilis.C.de boniſqꝫ liberis.licet textus ibi faciat in cõtrariũ ꝛ hoc ſcꝫ quod pater retinẽdo dotes nõ cenſeatur adijſſe vbi filij ſunt maiores infantia reperio conſuluiſſe apud matelicam preclariſſimum iuriſconſultum dominum Joannem de nobilibus de monte ſperello mihi patrem ꝛ dominum obſeruandiſſimum eſſet aduertendum ꝙ ſi pater deceſſit iam longiſſimo tempore elapſo etiam ſi fuiſſet adita hereditas eſſet preſcriptũ aduerſus actionem dotis:quia pater non fuit in peccato propter vſumfructum ꝛ filij maſculi potuiſſent pretendere ignorantiã. Tamen in hoc non inſiſto:quia non tangitur in puncto de morte pa-

4 tris. ¶ † Scõm etiã fundamentũ ſupra factũ contra dictam dñam Fatiam reputo claruꝫ:qꝛ verba ſunt clara qδ dictus pr̃ voluit dare dictã quantitatem ſexcentorum florenorum de dote materna ꝓ rata tangente ipſi domine Fatie:vnde non videtur admittẽda volũtatis queſtio.l.ille aut ille.§.cum in verbis de leg.iij.ꝛ.l.continuus §.cum ita de verbo.obli.Computatur enim ſeu imputatur aliquid in dote quando illud efficitur de ipſa dote prout videmus in legitima in.l.illud.C.de colla.Jbi portiõi quarte computantur ꝛ poſtea idem verbum pluries ibi repetitur ꝛ in ſimili in verbo imputari in l.quoniam nouella.ꝛ in.l.omnimodo.§.imputari.C.de inoffi.teſt. ꝛ verbo computatio vtitur imperator in.l.ij. C.de iure fiſci lib.xj. Nec ſunt termini pares termini noſtri ꝛ termini.d.l.fi.C. de dot.ꝓmiſ.ſed ſeparati ꝛ ſeparatorum ſeparata eſt ratio ꝛ iuris diſpoſitio l.fi.ff.de calũ.l.ſi maritus.ff.de dona.inter viruꝫ.l.naturaliter.§. nihil commune.ff.de acquir.poſſeſ.maxime cum illa diſpoſitio videatur exorbitantiſſima ꝛ non trahenda in conſequentias ar.l.ius ſingulare.ꝛ.l.quod vero contra de legi.ꝛ.l.ſi vero.§.de viro ſoluto matrimonio cum ſimi.Potiſſime ad caſum noſtruꝫ vbi viget ratio diuerſa:nam ibi dotauit de bonis ſuis ꝛ maternis que verba poſſunt ĩtelligi ordine ſucceſſiuo prout ſepe denotat dictio ꝛ vt apparet in l.j.C.de ſecun.nup.ꝛ in.l.cum pater.§.a te peto de leg.ij.ꝛ in.l.heredes mei.§.peto.ff.ad treb.ꝛ quod no.gloſ.in.l.ſi tibi.§.ſi pactus de pac.habetur in.l.quod dicitur de verbo.obli.ꝛ in.l.gallus in.§.quidam recte.ff.de libe.ꝛ poſthu.in ſtipulatione emphyteotica facta pro ſe ꝛ filijs verbum autem computata denotat ſimultatem non ſucceſſiuitatẽ ſeu ordinem vt eſt de natura dictionis con.l.j.§.cõuẽtionis.ff.de pactis.ꝛ.c.impudenda ibi conſecrare.n. eſt ſimul ſacrare.xxiiij.q.j.gloſ.penulti.in.c.priuilegium de elec.in.vj.glo.in cañ. epiſcopus.xxiij.di.Preterea ꝛ clarius in terminis noſtris nõ aſſe[...]uit velle dotare de bonis ſuis prout fecit in dicta.l.fi.Sed dotauit ſi[...]pliciter ꝛ adiecit computata in dicta quantitate omni parte legiti[...] ꝛ omni quantitate quam ipſa domina Fatia haberet.vnde ſpecific[...]uit de quo vellet dotare ꝛ quantum de vno ex copulatis ꝛ quantum de altero:quia totam partem dotis materne ad filiam ipſam pertinentem ſeu pertinendam voluit in dotem imputari et ſic de illis voluit dotem dari vſqꝫ ad concurrentem quantitatem ꝛ ſic ceſſare videtur diſpoſitio dicta.l.fi.Facit finis illius tex.ibi vt reuera appareat quid ipſe vult dare ꝛ quid de ſubſtantia filiorum proficiſcitur nedum effuſo ſermone ſe iactet hic enim caſu noſtro nõ fuit locutus effuſo ſermone:ſed declarauit de quo vellet dictam dotem dari poſſet hoc caſu noſtro inſtari quod ordine ſucceſſiuo prius de legitima:ſecundo de dote materna cenſeatur dos data : ſed de hoc non curo:quia nolui perſcrutari quantum eſſet legitima dicte dñe Fatie:ꝛ mihi dicitur ꝛ ita dixi conſultanti quod intendebam ꝓſupponere quod bona paterna nõ excedebant valorem mille octingẽtorum aureorum.vnde cum tres eſſent filij legitima domine Fatie erat ducentorum aureorum.portio autem dotis materne pertinẽs ad dictam Fatiam erat trecentorum trigintatrium florenorum ꝛ vno tertio flore.vnde legitima ꝛ portio dicte dotis dicte dñe Fatie aſcendebant ad plus ad quantitatem quingentorum trigintatriũ vel trigintaquatuor floreñ.ita quod reſtabant de dictis ſexcentis floreñ.flore.lxiiij.vel circa.vnde poterant computari omnis pars legitime et omnis quantitas de dicta dote materna pertinens ad dictam dominam Fatiam etiam ſi bona paterna multum plus valerent.Cõcludo itaqꝫ dictam dominam Fatiam nihil petere poſſe de materna dote predicta. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xvij.

1 ☞ Defenſio in cauſa criminali an admittatur ad innocẽtiam inquiſiti probandam per procuratorem.per totum.
2 Confeſſio vel productio iudicialis facta a nõ procuratore domino non nocet.
3 Confeſſio vera an idem operetur quod ficta vt que nocent confeſſioni vere videantur etiam nocere ficte.nu.ſeq.
4 Fictio an patiatur ꝙ probatio admittatur in contrarium.
5 Appellari quod non poſſit conuictus ꝛ confeſſus an procedat in eo qui fuit condemnatus contumacia ſtante ſtatuto quod contumax pro confeſſo habeatur.
6 Accuſatus licet coram iudice debeat perſonaliter comparere ꝛ nõ per procuratorem tamen iudex ſi non poteſt habere principalem dꝫ perquirere officio ſuo veritatem ꝛ audire defenſorem.
7 Judex male iudicans tenetur parti ad intereſſe ſiue fiat per imperitiam ſiue dolo.

¶ Conſilium.xvij.

In nomine dñi noſtri Jeſu chriſti.

1 ¶ † Licet moris ſit conſulentium ꝛ ita ſim conſuetus facere adducere primo argumẽta que pro parte contra quam concluditur facere videntur vt eis poſtea confutatis veritas clarius eluceſcat. Tamen in preſentiarũ quia conſultans dicit ſe tempus habere breuiſſimum mutato ſtilo obmittẽs ſuperflua per concluſiones procedam vt conſultanti ac tempori moram geram:nã ꝛ tempori ſepe deſeruire oportet iuxta doctrinam iuriſconſulti in.l.j.in fine principij.ff.de exerci.Et profecto multi doctores concludunt quod vbicunqꝫ poteſt abſens damnari ibi poteſt ꝛ procurator interuenire ad defendendum abſentẽ prout eſt tex.in.l.ſeruum quoqꝫ.§.publice de procura.ſecundũ intellectum glo.ibi ꝛ glo.in.l.reos.C.de accuſatio.ꝛ in hac opinione fuit Dy.ꝛ legendo ꝛ conſulendo hanc etiam opinionem communem modernorum atteſtatur Cy.in dicta.l.reos.dicens quod quicquid ſit de iure conſuetudo italie approbat hanc opinionem ꝛ ita reſidet hanc etiam opinionem latiſſime proſequendo firmat Joãnes de Jmola in.l.penultima.§.ad crimen.ff.de publi. iudi.dicens quod eam ſentit Jnnocẽ.in capitulo veniens de accuſatio.ꝛ eam tenet Joannes andree in additio.Spec.in titulo de procura.§.j.verſiculo ſed pone.quod cauſa eſt criminalis:ꝛ hanc opinionem dicit eſſe communem ꝛ veram Joannes de Jmola in dicto.§.ad crimen qui eſt modernus doctor ꝛ vidit alios ſcribentes ꝛ fundat ipſe hãc opinionem per regulam dicti.§.publice.ꝛ confutat reſponſionem Barto.dicentis quod ibi non loquitur in procuratore ſed in defenſore:nam dicit ipſe immo textus loquitur vniuerſaliter dum dicit quemuis ꝓ eo verba facientem ꝛ ſic cum mandato vel ſine mandato ſecundum eum.ꝛ hec fuit originaliter reſponſio Ange.in repet. dicti.§.publice.qui ita inducit contra Bar.illum tex. Jtem ꝓ hac opinione multum viget tex.in extrauagan.ad reprimenda dum dicit perſonaliter vel legitime non comparuerit.ꝛ ſic vt dictio vel ponatur inter diuerſa vt poni debet vt per gloſſam in rubrica de iur. ꝛ fac.igno.ſufficit ſi non comparuerit perſonaliter ꝛ ſic per procuratorem.reſponſio autem quam dat Bar. facit aliqualem violẽtiã litere vt declarat Jmo.in dicto.§.ad crimen non inſiſto. Pro hac etiam opinio.poſſet induci textus in dicta.l.reos.intelligendo cã quod in cauſis capitalibus in quibus poteſt abſens dãnari admittitur procurator vt ſic illa lex.ꝛ eius generalitas diſtinguatur per alias leges ſcilicet per dictũ.§.publice.ꝛ dictum.§.ad crimen cũ nõ ſit nouum vt vna lex per aliam diſtinguatur vt.l.non eſt nouum.ꝛ l.nã ꝛ poſteriores.ff.de legibus cuꝫ ſimilibus vulgaribus.Nec huic opinio.obſtat.l.j.ff.an per alium per quem tex.Bartolus recedit a

gloſſa:

glossa: nam dicit ipse in causa appellationis damnatur absens. l. ampliorem. C. de appel. et l. fi. §. illud. C. de tempo. appella. et tamen nõ interuenit procurator in causa appellationis vbi venit imponẽda pena maior relegatiõe per. d. l. j. ff. an per alium. Sed ad hoc respõdet Ange. in. d. §. publice. quod illud est propter magnam conformitatem quam habet causa appellatiõis cum causa principali. vnde decet quod si in causa principali non admittitur ꝓcurator similiter nec in causa appellationis hanc responsionem dat Bald' in effectu dicens quod causa appellationis sapit naturam principalis in cuius locum subrogatur: ideo etc. prout eum refert Imola in d. §. ad crimen. Qui Imola dicit quod in causa appellationis non damnatur absens in criminalibus. nam. §. illud intelligitur in ciuili secundum eum vnde hec opinio glosse a qua in dubio nõ est recedendum iuxta doctrinam Jaco. but. in. l. j. C. qui pro sua iurisditione quam Cynus et Imol. dicunt esse communem defensari potest: nec esset peccatum eam tenere maxime moderãdo eam prout facit Imo. in dicto. §. ad crimen. scilicet quod si potest haberi principalis ipse per se compareat nec admitteretur si presens vellet per procuratorem causam agere prout admittitur in causa pecuniaria sed si principalis se non exhibet et iudex vult contra eum procedere tũc admittatur procurator et ex hoc potest sumi alia respõsio ad dictaz l. j. ff. an per alium. dicit enim ibi textus ipsum principalem adesse auditorio oportet et quod oportet per se causam agere hec omnia fatẽda sunt etiam secundum opinionem glosse et cõmunem. Adeo quod si per procuratorem comparere vellet et non per se ipse posset capi. et multa indici vt personaliter compareret. Ideo hoc respectu non licet per ꝓcuratorem agi causam capitalem etiam vbi absens damnari potest et iste est textus. d. l. j. Tamen si presentia non habetur et iudex vult procedere contra eum: licet absentem tunc audiat procurator per dictum. §. publice quod non negatur in. d. l. j. ff. an per alium quasi malum sit huiusmodi causas per procuratorẽ agitari. et ideo non liceat eas per procuratores agitari. d. l. j. Tamen maius malum sit absentem indefensum. et forte innocentem condẽnari argumento. l. absentez de penis. ideo procurator admittatur vbi deliberet iudex contra absentem agitare causam et ad sentẽtiaz peruenire. et ita loquatur. d. §. publice vt de duobus malis istud tãquam minus eligatur. argu. cañ. duo mala. xiij. dist. et l. ij. in fi. C. de carbo. edic. Dato tamen quod procurator non admittatur vbi absens damnari debet quod aliter non firmo nec expedit firmare per infra dicenda et in puncto non queritur de procuratore: sed de defensore tamen admittitur defensor. d. §. publice ibi quemuis etc. Et sic non distinguitur cũ mandato vel sine. et qui vniuersaliter loquitur neminem excludit. c. solite de maio. et obed. l. iulianus de leg. iij. cuz simi. ita dictum tex. intelligit Barto. et ita firmat ibi et in. d. §. ad crimen. et in dicta extrauagã. ad reprimẽda in verbo legitime. ita etiaz firmat Richar. et Barto. de Saly. in. d. §. publice. ita etiam voluit d. Anto. de but. in. d. c. veniens. et firmat ibi dñs Nicolaus sicul. et cũ hoc transit etiam Pau. de ca. in. d. §. publice. Imo. etiam hoc vult in. d. §. ad crimen. Nec in hoc aduersatur precedens opinio: sed illa vult plus quod admittatur etiam tanq̃ procurator non tñ negat quin vt defensor admittatur. Quinimmo Joannes de Imol. in. d. §. ad crimen. qui precise firmat precedẽtem communem opinionẽ declarat quod vterq; admittitur. et sic siue veniat vt procurator siue vt defensor. et pro hoc est tex. in terminis si nolumus cauillare et violare lram in. d. §. publice. et si non esset tex. est ratio vrgẽtissima quã et bar. et doct. assignant: nam si nemo pro absente compareret iudex potest et debet supplere vices absentis. et suas defensiones admittere. l. si non defendantur. ff. de penis. hoc enim est regulare vbicunq; proceditur contra absentem. aut. qui semel. C. quõ et quando iudex ibi perquisita veritate. et in. d. l. ampliorem de appella. Si enim iudex debet per seipm innocentiam absentis inuestigare pari ratiõe debet audire alium qui super dicta innocentia vult ipsum iudicez instruere et ipsam innocentiam ostendere. et maxime in capitalibus in quibus iuuatur quandoq; inuitus nedum absens. l. non tantum ff. de appella. et merito q2 nemo dominus sui capitis seu mẽbrorum suorum. l. liber homo. ff. ad legem aqui. et in quib' etiam si post sententiam que transiuit in rem iudicatam detegitur innocentia non irrogatur pena. l. j. in fine. ff. de questio. et l. diui fratres. ff. de penis. Fortius autem debet cessare pena vbi innocentia detegitur añ sententiam. et sic non debet absentem non punire. vnde et text. apertus et ratio vrgentissima pro hac parte nos artant q2 defensor admittatur si de innocentia vult docere siue veniat cum mandato siue non. Non enĩ curat Bar. habeat mãdatum siue non. immo vtroq; casu dicit intelligi illum tex. nec glo. et sequaces volunt quod non admittatur sine mandato. Tamẽ vt sine dubio iuuaret opi. glosse et sequacium. et Bar. et sequacium vbi essem patronus causevellem quod haberet mandatum. et compareret omni meliori modo quo posset. et si comparuisset sine mandato gesta facerem ratificari. licet non credã necessarium: quia si iudex vidit acta ex quibus innocentia detegitur deberet absoluere per iam dicta. et pro his est optimus text. in. d. c. veniens de accusa. vbi accusator repellitur: quia fuit per excusatores ostensum quod erat repellendus. et habebant mãdatum: fuerũt tamen admissi tanquam excusatores non tanquam procuratores: quia vt procuratores fuerunt repulsi. et principalis reputatus fuit contumax: vnde ꝑut supra dicebam ad. d. l. j. ff. an per alium in his terminis procurator non admittitur ad finem vt citatus excusetur a contumacia. et ideo dicitur quod procurator non admittitur ꝑut et dicit papa in. d. c. veniens. tamen admittitur ad defensam. si eam

2 probat vt ibi factum fuit. † Nec predictis ob. quod dicit Innocen. in. d. c. veniens. quod non credit quod possit producere testes et instrumenta et confessiones facere assignat enim rationem q2 non est procurator. et iniustum est quod possit preiudicare domino ali' q̃ procurator certe Bar. etiam dicit quod in hoc differt a procuratore q2 potest prodesse. et non obesse. vnde intelligitur quod non põt producere testes vel instrumenta tanq̃ ipsi testes censeantur ꝓducti a parte et cõsequenter eoꝝ persone censeantur approbate iuxta l. si quis testibus. C. de testi. quia si hoc esset posset preiudicare et sic qui producit instrumẽta censentur fateri que in instrumentis productis continentur secundum Innocẽ. in. c. cum olim de censibus. et in. c. cũ venerabilis de excep. vnde istis respectibus non potest ipse producere vt actus scz censeatur ab ea factus: sed potest dicere dñe iudex examinetis istos testes: q2 vos debetis perquirere vitam et defensiones rei et audiendo istos testes vel videndo ista istrumenta vos reperietis innocentiam inquisiti prout enim iudex ex suo officio deberet testes audire si crederet inuenire excusationem vt. s. dictũ est. Ita et debet excusatoris instructionẽ sequi si ex ea potest veritatem inuenire ista est intentio doctoꝝ et hoc est quod voluit. d. Ant. in. d. c. veniens. dicens quod põt proponere excusationes non notorias certe frustra proponerentur si nõ admitteretur ꝓbatio q2 allegatio non notorij non releuat nisi probetur per iura vulgaria et frustra audiretur excusans si staretur in solis finibus auditus et maxime q2 vt. j. dicam doc. loquuntur etiam vbi cõtumax habetur ꝓ confesso si enim habetur pro confesso raro vel nũq̃ si nõ admitterẽtur ꝓbationes esset ꝑficua dicta comparitio defensoris et frustra occuparent membranas tot dicta doct. et d. §. publice seruiret nobis inter parum et nihil que profecto nõ sunt de mente doct. intelligitur ergo dictum innocẽtij vt premisi. et ita vt puto intellexerunt ipm Bar. in. d. §. publice. qui allegat ꝓ sua opi. et etiã Imo. in. d. §. ad crimen qui ad idem videtur ipsum allegare. et isto modo intelligo quod non assumat in se telam iudicij hoc est quod acta iudiciaria fundentur in persona sua prout fundantur in persona ꝓcuratoris qui efficitur directus dominus instãtie. l. in cause. et l. se. ff. de ꝓcura. cum similibus vel assumunt in se telam iudicij quando comparet defensoris nomine suscipiendo in se iudicium animo nouandi iuxta. l. solutionem et iudiciũ. ff. de solu. et l. aliam de noua. cũ

3 materia ipsarum prout et tangit Imo. in. d. §. ad crimen. ¶ † Dubium autem facit in hoc casu q2 viget ibi statutum ꝑut et ꝑsupponitur in puncto quod inquisitus vel accusatus nõ comparens seu cõtumax habeatur pro confesso et per consequens delictum intentatum inquisitione est probatum per ipam fictam confessionem que ita probat ꝑut vera confessio ꝑut alias habetur in. l. ij. §. q2 si actor C. de iuramento calũ. in. c. si post prestitum de confes. in. vj. in. l. generaliter. §. sed iuramento. C. de iureiu. in. l. q2 intelligitur. ff. de in famibus cum simi. Ideo frustra admitti videtur ꝓdefensor ad defendendum illum qui sua confessione probatur nocens: vnde videtur repellendus volens comparere ad ostendendam innocentiam ei' qui nocens apparet ex confessione propria. arg. l. generaliter. C. de nõ nume. pecunia accedat q2 dicit bal. in. l. j. C. quorum appel. et idẽ tenet ibi Pet. de bellaperti. et Cy. etiam ibi tangit qui vult q2 cõtumax in nõ iurando de calũ. q2 habetur ꝓ confesso et conuicto nõ auditur appellans ergo pari rõne et fortiori non admittatur alius ꝓ eo: quod et alio videtur dicendum q2 dictum statutum inducit fictionem et cõtra fictionem non admittitur ꝓbatio vt no. glo. in. l. si duo. ff. de acqui. here. et in. l. conficiuntur in prin. ff. de iur codi. et in l. siue possidetis. C. de proba. cum simi. Quod etiam ex alio et tertio dicẽdum videtur quia in casu nostro tractatur de facto proprio ipsius inquisiti et in facto ꝓprio recẽti et nõ intricato non cadit error ꝓbabilis. l. q̃q̃. ff. ad velle. et in. c. excõmunicato de rescriptis. et contra confessionem non admittitur ꝓbatio nisi constito de errore vt late per Bar. et doc. in. l. non fatetur. ff. de confessis. Sed error non est ꝓbabilis in facto proprio nec presumitur nisi probetur in iuribus preallegatis merito non est admittenda ꝓbatio in contrariuz secundum Bar. in. d. l. non fatetur. Et prout non admittitur cõtra veram confessionem. ita nec cõtra fictam quia idem solet operari fictio quod veritas. l. qui ad certum. ff. locati. et l. j. §. lex falcidia. ff. ad. l. falci. et ꝑ Bar. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. cum si. Et ita in huiusmodi ficta confessione quod nõ admittatur ꝓbatio in contrarium vbi non admitteretur contra veram confessionem: et ideo nõ admittatur super facto proprio tenet Imol. in terminis in. l. creditor. §. iussus. de appel. et idem tenuit Pe. de an. post Jac. de are. in. c. si post ꝑstitum de confes. in. vj. Et quod illa eadem ꝓbatio admittatur contra fictam confessionem que admitteretur contra veram tenet Jo. and. in addi. Spec. in tit. deposi. §. nono super verbo verum. et d. Ant. in. c. fi. circa fi. de confessis merito ex his vi

detur quod non admittatur defensor ad ꝓbandam innocentiam
ꝑ predicta. Et ideo dominus Ang. de aretio in suo tractatu male-
ficiorum instruit iudices quod stante huiusmodi statuto quod con
tumax habeatur pro confesso non admittat ꝓcuratorem nec defen
sorem. ⁊ hoc idem videtur sentire Bar. in. d. extraua. in verbo legi-
time. ¶ Sed istis non obstãtibus dicendum est quod omnimodo
admittatur defensor ad docendum de innocentia ⁊ probata inno-
centia releuet: nam licet confessio vera scienter facta nequeat reuo
cari. ⁊ per consequens super facto ꝓprio facta regulariter nõ reuo-
cetur vt. l. iulianus. ⁊. l. si is qui. ff. de confessis. ⁊ quod in eis ꝑ Bar.
⁊ doc. Tamen hoc est verum in ciuilibus in quibus loquũtur dicta
iura secus in criminalibus saltem capitalibus: nam in illis confes-
sio quantũcũqꝫ scienter facta circa factum ꝓprium: tamen nõ preiu
dicat ꝓbato contrario seu ꝓbato rem aliter se habere: quia nõ põt
quis expresse volendo se artare ad penam capitis per. d. l. liber ho-
mo. ideo inuitus quandoqꝫ defenditur. d. l. non tantũ. ff. de appel.
⁊. l. aditos. C. de epis. aud. ita nec tacite confitendo scienter falsum.
argumen. d. l. qui ad certum loca. ⁊. l. cum quid si certũ pe. cum si. ita
formaliter concludit Imol. in. d. §. iussus adducens etiam in. l. j. §.
fi. de questionibus quasi velit si ꝓbatio innocentie releuat post sen
tentiam quantofortius ante sententiam post confessionem. et hoc
voluit Bal. in. l. proinde. j. §. si quis hominem. ff. ad. l. aqui. post gl.
ibi facit optime quod no. Bar. in. l. j. circa finem. ff. de custo. reorꝫ
dicens quod confessio in criminalibus transfert onus probandi in
confitentem ⁊ tamen communiter criminalia intentantur in facto
proprio accusati vel inquisiti: qꝛ pene suos debent tenere auctores
l. sancimus. C. de penis. vnde in criminalibus quasi semper confes-
sio delicti versatur in facto proprio. ideo ꝓut admittitur probatio
contra veram cenfessionem ita ⁊ contra fictam ꝑ. d. l. qui ad certum
⁊. l. bonorum. ff. rem ratam haberi ⁊ no. in ꝓpriis terminis ficte con
fessionis per Ioan. and. d. Ant. ⁊ Imol. s̃. relata ad idem no. Pet.
de anc. in. c. si post prestitum de cõfes. dicens quod non plus opera
tur ficta confessio quam vera. immo vltra eum quandoqꝫ minus iu
xta no. per Bar. in. l. eius qui delatorem de iure fisci ⁊ alias fict⁹ con
tumax appellat ⁊ non verus per iura vulgaria. ⁊ secundum predi-
cta procedat quod no. Io. and. in. d. §. nono verbo verum. vbi vult
quod licet paciscens super furto fingatur confiteri tamen admitta
tur probatio in contrarium adeo qđ si ꝓbaret se nõ commisisse fur-
tum deberet audiri ⁊ videretur qđ posset repetere id qđ fuisset da-
tum ꝓut refert ⁊ videtur sequi Imo. in. d. §. iussus merito nõ obstã
te dicta ficta confessione debet admitti defensor ⁊ ꝓbata innocẽtia
ruit dicta ficta confessio adeo qđ inquisitus venit absoluendus et
hoc profecto fuit de intentione Dy. ⁊ Bart. ⁊ sequaciũ qui in. d. §.
publice. ⁊. d. §. ad crimen regulam dicti. §. publice trahunt ad statu
ta que sunt cõmuniter per italiam ꝙ absens contumax possit dam
nari: qm̃ statuta italie cõmuniter dictant ꝙ contumax habeatur ꝓ
confesso ⁊ cõdemnetur ꝓut videmus quod viget in terra dicti inq
siti prout ⁊ viget in hac nostra ciuitate ⁊ prout non erant incogni-
ta ipsa statuta Dy. Bar. ⁊ sequacibus ita verisimiliter non erat in
cognitum quid in eis continebatur quod cõtumax habetur ꝓ con
fesso: vnde cum ipsi teneant quod in terminis statutorum italie ad
mittatur defensor ⁊ probata per defensorem innocentia absens sit
absoluendus. Satis aperte colligitur qđ ipsi volunt quod stãte sta
tuto qđ absens ↄdemnetur: qꝛ habetur ꝓ ↄfesso: potest nihilomin⁹
defensor admitti ad probandam innocẽtiam. ⁊ ꝓbata innocẽtia re
leuat vt absens absoluatur. Nõ em̃ admitteret quis ad probãdũ id
qđ ꝓbatũ nõ releuaret. l. ad ꝓbationẽ. C. de ꝓba. cũ si. Et ita in ter-
minis dicti statuti specifice disponentis ꝙ cõtumax habeatur pro
confesso refert Dy. Imol. in. d. §. ad crimẽ. ⁊ ita in terminis ꝓpriis
dicti statuti ꝙ absens habeatur pro confesso. ideo ↄdẽnetur refert
Dy. de facto cõsuluisse Pau. de ca. in. d. § publice. vnde Bar. Ri-
char. ⁊ Bar. de Saly. ⁊ ceteri qui Dynum sequũtur in dictis termi
nis sunt intelligendi etiam dicto casu: nec Imol. ⁊ Pau. de ca. qui
ipsum specifice in hoc casu referunt faciunt aliquam vim in hoc re-
stat itaqꝫ ꝙ est de mẽte doctorꝫ ꝙ in ꝓpriis terminis nostris admit
tatur defensor ⁊ ꝓbatio innocẽtie releuet ꝙ ⁊ probatur euidẽter ex
s̃. dictis. Accedat ꝙ no. Bald. in. l. ita demum. C. de ꝓcura. vbi fir-
mat ꝙ stante statuto ꝙ nõ cõparens. j. octo dies habeatur ꝓ ↄfesso
⁊ conuicto ⁊ bannitus ↄdẽnetur poterit a sententia appellare ⁊ nõ
obstante ficta confessione proderit sibi appellatio ad victoriã si ip̃e
fictus confessor assumat in se onus probandi innocentiam allegat
no. inter cetera not. ꝑ Iaco. de aret. in. l. ij. §. ꝙ si actor. C. de iura. ca
lum. vbi Ang. hoc idẽ no. ⁊ ita in propriis terminis istorum statu
torum italie firmat Ang. in. d. §. quod si actor. ⁊ ita firmat Pau. de
cast. in. d. §. quod si actor. dicens quod ex notatis per glo. ibi ⁊ aliis
que ipse tradit soluitur questio in qua consuluit Bal. vꝫ si statutũ
dicit quod contumax ponatur in banno ⁊ habeatur ꝓ confesso et
possit cõdemnari de crimine: tamen tunc condẽnatus poterit ↄdẽ-
natus rõne ↄtumacie appellare ꝑ glos. ibi ⁊ glos. in cle. causam q̃. de
elec. ⁊ subdit Bald. in dicto consilio vt refert idem Pau. de cast. ꝙ
ↄtumax ↄdẽnatus poterit in causa appellationis probare se male-
ficium non commisisse ⁊ sñia tunc retractabitur. Quia nõ debet ex
vera cõfessione damnari si apparet non deliquisse. l. qui occidit. ff.
ad. l. aqui. ⁊ notatur per gl. in. l. vnica. C. de cõfessis multominus ex
ficta confessione ad hoc no. per Bar. in. l. absentem de penis secun-
dum eundem Bal. vt refert ⁊ sequitur idem Pau. de ca. facit etiaꝫ
d. l. gñaliter. §. si autem. Accedat quod no. Bar. in. l. eius qui dela
torem. ff. de iure fisci dicẽs quod hmõi ficte ↄfessiones nõ operãtur
ipso iure: sed requiritur sententia interlocutoria expressa vel tacita
secundum varios terminos de quibus ibi per eum ante sñiam ꝟo
interlocutoriã vel diffinitiuaꝫ nõ preiudicat dicta ficta ↄfessio ꝓut
ipse Bar. ibi vult per tex. ibi ⁊ ꝑ aut. ꝓncipales in fi. C. de iura. calũ.
⁊ no. glos. Bar. ⁊ ibi Io. an. in. c. fi. de iura. calũ. lib. vj. vnde si iudici
liquet de dicta innocentia non deberet vllo pacto interloqui ↄtra
eum cum vbi esset sententiatum diffinitiue non deberet ipsum pu-
nire per. d. l. j. in fi. de questio. ⁊. d. l. diui fratres in quibus iurib⁹ ꝓ-
batur ꝙ qui potestatem habet reuocãdi sententiam constito de in
nocentia ipsam sententiam reuocat: licet transiuerit in rem iudica
tam: vnde pari ratione iudex qui potest interlocutoriam reuocare
l. qđ iussit. ff. de re iudic. ⁊. c. cum cessante de appella. deberet ipsam
reuocare. Fortius ergo anteq̃ sit lata debet non interloqui eũ ha-
beri pro confesso. ⁊ si non interloquitur tacite vel expresse non ve-
nit ↄdẽnandus ex quo de crimine non constat aliter q̃ per cõfessio
nem fictam que ficta confessio resultat stante interlocutoria tacita
vel exp̃ssa per iam dicta. Ex quibus puto intrepide cõcludendum
esse quod dictus defensor debeat admitti ad probãdum innocẽtiã
⁊ ꝓbata innocentia veniat dictus inquisitus absoluendus. Nõ ob-
stante dicta ficta confessione per iam dicta. Et multofortius si de in-
nocentia constaret ante citationem reum deberet non inquirere ⁊
a citatiõe desistere. ⁊ sic euitaret dispositionem dicti statuti. Solẽt
enim boni assessores anteq̃ ad inquisitionem formãdam ⁊ ad citan
dum reum procedere inuestigare ⁊ inquirere veritatem. An delictũ
sit commissum necne vt sic non forment inquisitionem elusoriam.
arg. l. si pretor in prin. de iud. ⁊. c. j. eo. ti. lib. vj. ⁊ dũ inquirũt de hoc
decens est quod inquirãt. an sit innocens pari ratione: vnde si inue
niret reum venire absoluendum iniquus esset iudex qui vellet ꝓce-
dere ad inquisitionem sperans ꝙ ꝓpter contumaciam citati inson
tem ↄdemnabit cum debeat iudex semper inherere veritati cañ. iu
dicãtem. xxx. q. v. ⁊ in. l. ij. C. de edẽ. ⁊ in. l. si eum in fi. ꝓncipij. ff. si qs
cau. ⁊ facit. l. absentem in ꝓn. de penis. vbi meli⁹ est nocẽtem absol-
uere q̃ innocẽtem cõdẽnare. cõsultius esset ergo ꝙ timẽs ne iudex
procedat ad inquisitionem compareat tertius puta pater frater ⁊
similes argumento. l. j. ⁊. ij. ff. de lib. cau. ⁊ dicãt ꝙ intellexerunt qua
liter ipse iudex intendit procedere cõtra talem tanq̃ homicidã cũ
in vero non sit homicida cum fecerit ad sui defensam ⁊ interest rei-
publice ne innocens puniatur ⁊ tunc ne faciat inquisitionẽ in va-
num ⁊ procedat contra innocentem ⁊ ipsius comparentis ne cõtin
gat suum coniunctum forte non se defendẽtem capitali pena affici
ideo petat ꝙ iudex examinet tales ⁊ tales testes super innocentia
ipsius qui dicitur deliquisse: qꝛ ĩueniet ꝙ necessitate coactus fecit
pro sua defensione ⁊c. Bonus autem iudex qui toto conatu debet
maxime in his capitalibus veritateꝫ inuestigare profecto debebit
istos prout alios testes examinare ⁊ si inuenit innocentiã nõ ingre
re. ¶ 4 † Nec obstat ꝙ in ↄtrariũ adductũ est de fictione ꝙ cõtra eaꝫ
nõ admittit̃ ꝓbatio in ↄtrarium qꝛ hoc fateor: nã eoipso ꝙ p̃sup-
ponim⁹ aliqd esse fictũ p̃supponim⁹ ꝟitatẽ eẽ in ↄ̃riũ vt no. in. d. l.
siue possidetis in. l. fi. ff. qđ met⁹ cã ⁊ põt videri in fictiõe postliminij
⁊ qualibet fictione mundi vnde ridiculum est dicere qđ vbi veritas
est contraria fictioni preualet veritas qꝛ ex hoc sequeretur ꝙ fictio
semper esset frustratoria cum vt dixi eoipso quod p̃suppono fictio-
nem dico in cõtrarium esse veritatem hinc dicebat Bar. in. l. si is q
pro emptore quod vbi aliquid potest in ꝟo fieri nũq̃ fit in ficto vt
ibi latius probat: vñ nũquam cõcurrit fictum cum veritate saltem
respectu eius quod fingitur illud autem quod dicimus quod fictio
ni preualet veritas vt. l. filio quẽ pater de iniusto te. ⁊ similes loquũ
tur qñ concurrunt veritas ⁊ fictio diuersis respectibus nõ aũt quã-
do veritas directo cõtrariatur fictiõi quare si statutum fingeret in-
quisitum commisisse delictum frustratorie niteremur probare con
trarium. Et similiter si quis vellet ꝓbare inquisitum nõ fecisse con
fessionem qꝛ verum est q̃ cõfessus non fuit ⁊ hoc statutum ip̃m pre-
supponit sed vult quod habeatur ꝓ confesso ⁊ aliud esse talem ⁊ ha
beri pro tali. l. mercedes de peti. hered. l. quod nerua depositi. Sed
p̃supposita cõfessione probatur cõtrarium quia cõtra veram ↄfes-
sionem admittitur probatio vt supra deductum est ita ⁊ cõtra con-
fessionem fictam: non enim plus operatur fictio quam operaretur
veritas si fictum esset verum per. d. l. qui ad certum cum similibus.
ideo nõ plus operatur ficta confessio immo operatur minus in ali-
quibus vt patet ex traditis per Bar. in. d. l. eius qui delatorem. ff.
de iure fisci. ⁊ ita ad dictum argumẽ. respondet formaliter Imol. in
d. §. iussus post. Ant. in. c. fi. de confes. Nec etiam ob. quod in cõtra-
rium adductum est quod contra confessionẽ in facto proprio ema-
natam non admittitur probatio per. l. iul. ⁊. l. si is qui de confes. qꝛ
apparet. s̃. responsum: nam illud procedit in ciuilibus nõ in crimi-
nalibus saltem capitalibus per supra latius dicta. Quinimmo nõ
esset

esset absurdum dicere ꝙ illud ꝓcederet in vera ꝯfessione nō in ficta cum in multis vt dixi minus operetur hic ficta confessio quā vera ⁊ hoc innuit dictū Joā.an.s̄.relatum dum dicit ꝙ posset repeti qḋ esset datum ⁊ sic vult posse reuocari etiā circa interesse pecuniariū priuati ⁊ constat ꝑ.d.l.qm̄ intelligitur.ff.de infami.loquitur in ciuili cā ⁊ ad illam se refert Jo.an.merito in cā ciuili videtur velle qḋ admitteretur probatio in ꝯrium:tn̄ hoc non expedit firmare cū nō attingit casum nr̄m.Sumus em̄ in casu in quo vera ꝯfessio non noceret ꝓbata innocentia vt supra probaui:ideo non nocet etiā ficta.

5 ¶ †Nec ob.ꝙ dicit Bald.in.l.j.quoꝝ appel.q: loquitur in statuto quod hꝫ quē ꝓ confesso ⁊ conuicto ⁊ non se fundat in eo quod non sufficeret ꝓbari innocentiam:sed in eo q: non admittitur appellatio confessi ⁊ ꝯuicti.vt in.l.ij.e.tit.ideo si habetur ꝓ ꝯfesso.⁊ ꝯuicto non appellat ꝭm eum ꝙ non facit ad nr̄os terminos.vbi aūt haberet absentem solum pro confesso contrarium dicendum esset prout ⁊ vult glo.ibi ⁊ in.d.§.iussus ⁊ no.per glo.⁊ Ang.in.d.§.ꝙ si actor quinimmo vbi habereť ꝓ ꝯfesso ⁊ ꝯuicto idem vult Bal.in.d.l.ita demum:sed rō sua tendit ad aliud. Quinimmo ipse Bal.in.d.l.ij.C.quorum appella.vult quod probationes sint indubie ad hoc vt ꝯfessus non appellet al's posset appellare ⁊ ꝓbare innocētiam ꝭm eum ⁊ loquitur in terminis illius legis que loquitur in confessione circa delictū confitētis ⁊ sic in facto proprio ꝙ satis iuuat iā dicta.

6 †Nec iam dictis refragatur ꝙ quidā dicūt ꝙ.s.iudex dicat ego volo quod compareat ꝑncipalis vt melius informatus ⁊ vt ab eo extorqueā ꝯfessionē ⁊ videā quo pallore ⁊ tremore loquať ꝑ ea q̄ habeť in.l.fi.C.de ꝓcur.⁊ i.l.si actor malit.ff.de ꝓcura.⁊ facit.l.iij.§.tu magis.ff.de testib⁹. Quia dato quod hec dicere posset ⁊ conari ex hoc habere inquisitum in manibus vt hoc faciat nō tamen sequiť ꝓpterea quod si non pōt habere principalem ꝙ non debeat et ipse perquirere rei veritatē ⁊ audire defensorem super ipsa veritate ip̄ꝫ instruentem hoc enim se compatiuntur non em̄ admittitur ꝓcurator ita vt principalis excuseť a cōparendo prout loquūtur dicta iura:nam principalis non comparens non excusatur ⁊ est contumax vt est expressum in.d.c.veniens.⁊ posset vt ꝯtumax multari. iuxta l.fi.C.de mō mul.⁊.l.vnica.ff.si quis ius dicenti non obtē.⁊ ita procedat contrarium:tamen stante cōtumacia ⁊ ficta confessione nihilo minus debet inquiri veritas ⁊ defensor admitti per iura.s̄.lat⁹ dicta.Nec ob.si dicatur hoc non est in vsu ⁊ minime mutāda sunt ⁊c.l.minime de.ll.respondeo ꝙ credo sit in vsu ex quo Dy.cōsuluit in facto ⁊ doc.sequuntur raro autem contingit ꝙ inq̄sitio formeť contra eum qui potest se docere innocentem.ideo est ꝙ raro casus iste occurrit.in quibusdam autem ciuitatibus dicūt quidam in.d.§.publice ꝙ nō pōt occurrere q: statutum dicit qḋ non debeat admitti nec comparere defensor nec ob.quod no.Bar.in dicta extrauagā.ad reprimenda in verbo legitime quatenus ponderat hmōi statutum ꝙ contumax habeatur pro cōfesso ⁊ obmitto ꝙ Jmol.in.d.§.ad crimen.reprehendit illud dictum Bart.nam reprehēsio Jmole non tendit ad ꝓpositum nr̄m de defensore;sed bene tendere quando vellemus firmare ꝙ admitteretur vt ꝓcurator de quo nunc non agitur sed dico ꝙ dictum Bar.respectu defensoris facit optime ꝓ ꝯclusione.s̄.facta.nam dicit ꝙ stante dicto statuto ea rōne(supple vltra al's suas rōnes)nō admittiť ꝓcurator q: si admittereť ꝓcurator nō eēt ꝯtumax ⁊c.sed ipse iudex dꝫ iuestigare v̄itatē ꝓ vtraq: ⁊ subdit ꝙ ideo q̄libet excusans innocentiā auditur nō vt ꝓcurator sed vt quilibet merito Bar.ibi facit pro non contra.⁊ ita solet pro allegari nec de dicto dn̄i Angeli de aretio est curandum:q: sine lege vel ratione vrgenti loquitur nec est eius auctoritatis ꝙ debeat extimari vbi viri adeo excellentes quos.s̄.dixi adducūtur.Ex his itaq: remanet clara conclusio meo iudicio qḋ dꝫ dict⁹ defensor admitti ad probandum innocentiam inquisiti ⁊ ea probata dꝫ inquisitus absolui ꝑ predicta.Jterum extiranne eadem terra similis pūctus ad me delatus est reuolutis super quo idem consului cum quibusdam apostillis additis supra in margine in secūdo pūcto addebatur vtrum iudex teneatur in sindicatu in quo ita subiunxi vt sequ

7 tur.videlicet.¶ †Circa id aūt de quo secūdo loco quoerit. An.s.iudex teneatur in sindicatu si nō admittit hmōi volētem docere de innocentia inquisiti.rn̄deo breuiter ꝙ iudex q̄ male iudicat siue per imperitiam siue dolo tenetur parti ad interesse seu inq̄tum iudici equum videbitur.l.fi.ff.de varijs ⁊ extraordi.cogni.⁊ instit.de obli.que ex quasi delic.nal.in prin.⁊.l.ex maleficijs.§.si iudex.ff.de act.⁊ oblig.⁊.C.de pena iu.qui male iu.per totum.⁊.l.si quis in cōscribēdo in.fi.C.de pac.⁊.l.properandum.§.sinautem alterutra.C.de iudic.Et per Barto.in sua disputatione que incipit iudex qui ꝑ imperitiam quā posuit postea in.d.l.fi.ff.de varijs ⁊ extraordi.cogni.Ex quibus cōcludendum est quod cum iudex debeat dictum excusatorem admittere per iura ⁊ auctoritates.s̄.adductas que meo iudicio reddunt rem satis claram non excusetur in sindicatu si excusatorem non admittit;sed teneatur parti ad interesse nisi iudex aliqua iusta equitate motus arbitratus fuerit diminuendam eius cōdemnationem per iura preallegata ⁊ no.per Bar.in dictis locis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xviij.

1 ☞ Libellus petitionis hereditatis quomodo fiat et cōtra quem debeat intentari.nu.seq.⁊.3.ac ꝑ totum.

2 Fructus augent hereditatem ⁊ veniunt in petitione hereditatis. Secus tamen in petitione fideicommissi vniuersalis restituendi q: tantum veniunt post moram.nu.10.

3 Fideicommissario vniuersali nō competit simpliciter hereditatis petitio sed tantum actio ex testamento ad fideicommissum consequēdum q: ei non competit aliquod ius ante restitutam qua facta omnes actiones in eū transeūt actiue ⁊ passiue ⁊ quō fideicōmissum possit alias peti ex forma libelli.nu.5.ꝑ totum.

4 Agens actione incompetēti lꝫ altera agenti competat ⁊ suam probet intentionem tn̄ succumbere debet.

5 Libellus ad fideicōmissum petendum quō fieri ⁊ cōcludere debeat. nu.seq.⁊.7.ꝑ totum.

6 Hereditatis est iuris nomē collectiuū vniuersale ius defuncti complectens.

7 Argumentum ab ethimologia vocabuli valet.
Hereditatē peto quid importet ⁊ cui competat talis actio et quō formari debeat libellus ac illius conclusio.nu.10.ꝑ totum.

8 Clausula omni meliori modo ⁊ iure quo fieri melius potest posita in principio vel in fine libelli quid importet: ⁊ potest ad omnia precedentia referri.

9 Conclusio est attendenda ⁊ debet secūdum libelli narrata interpretari ⁊ dr̄ terminus eiusdem.nu.5.

11 Officiū iudicis cessat vbi cōpetit actio ⁊ sumiť pluribus modis.

12 Clausula petens ius dici ⁊ iustitiam ministrari q̄d ip̄ortet.nu.seq.

13 Clausula benignum officium vestrum implorando q̄d operetur.

14 Clausula aut verbum que nō possunt commode referri ad ꝓxima referuntur ad remota.

15 Clausula saluo iure impertinentie ⁊ nō admittēdorum articuloꝝ.nu.seq.⁊.17.

16 Articuli impertinētes qui esse dicantur.

17 Articulis incertis et inuolutis ac implicitis non tenetur quis respondere.

18 Testes auditi super articulis imptinētibus vel reiectis an ꝓbent.

¶ Consilium.xviij.

In nomine dn̄i nostri Je

1 su christi.¶ †Jn presenti consultatione quatuor dubia sunt elicita vt ex serie puncti euidenter apparet. primum autem plus dubitationis habere mihi visuꝫ est quam reliqua:ideo prius ipsum expediam quā sup ceteris q̄cq̄ tetigerim ⁊ videtur prima fronte dicēdū ꝙ dictus libellus non procedat:q: non videť intentata competens actio:nam libellatum v̄r in petitione hereditatis ꝑut ex narratis in libello ⁊ ex libelli ꝯclusione videtur satis aperte demonstrari posse:nam forma libelli in petitione hereditatis est qḋ ꝓnuncietur libellātē esse heredem vel hereditatem ad ip̄m libellantē pertinere ꝑut no.Bar.in.l.iij.ff.de peti.hered.ꝑ illum tex.⁊.l.licet minimā eo.ti.⁊ no.glo.in verbo vendicabit in.l.j.§.j.ff.si pars hereditatis peta. itē pōt eē forma quod simpliciter petatur hereditas.s.restitui vel reddi seu relaxari prout no.glo.in.l.j.in prin.ff.de eden.⁊ per Bar.⁊ doc.ibi ⁊ tangit etiam Bar.in.l.ex diuerso.§.j.de rei vē.⁊ Bal.in.l.edita.C.de edē.⁊ Specu.in.ti.de iud.in ꝑn.in casu aūt nr̄o ipse dn̄s Guido ꝯclusit ꝙ petebat ꝓnunciari hereditatem ad se ꝑtinere.ideo videtur specifice libellasse in petitione hereditatis.⁊ etiam q: petijt condēnari ad relaxandū ⁊ dimittēdū dictā h̄r̄ditatē ⁊ res.⁊ bona hereditaria q̄ spectant ad iudiciū vniuersale petitionis hereditatis q: petiť hereditas.d.l.iij.⁊.l.iiij.⁊.l.lꝫ minimā de petit.hereditatis.⁊.d.l.j.§.j.si ps hereditatis petať cum si.vbi dr̄ ꝙ hereditas petiť in petitione hereditatis.Quod ⁊ v̄r deduci ex narratis in libello:maxime dū in fine narrationis dr̄ ꝙ dicta dn̄a Solomea iniuste occupauit ⁊ sic v̄r asserere ꝙ detinet seu possidet ꝓ possessore prout requiritur in petitione hereditatis.s.quod conuentus possideat pro possessore vel pro herede.l.regulariter cum quinq:.ll.se.ff.de peti.hereditatis.et

2 l.hereditatis.⁊.l.cogi.C.e.ti.†Jtem narrat quod hereditas est deuoluta ad euꝫ:⁊ sic videtur narrare ꝙ hereditas illa ad eū ꝑtineat. Qḋ ⁊ ex alio v̄r demōstrari:q: dictus libellās petijt fruct⁹ ꝑceptos per dictam dn̄am Solomeam a tp̄e mortis Nicolai quod cadit in petitione hereditatis q: fructus augent hereditatem ⁊ veniunt in petitione hereditatis.l.item veniūt.§.fructus.⁊.l.sed ⁊ si lege.§.fi.cum.ll.se.ff.de peti.hereditatis:sed in actione ex testamēto qua petitur fideicommissum vniuersale restitui non veniūt fructus ante moraꝫ heredis percepti.l.mulier.§.si heres.⁊.l.ita tamē.§.si seruū ff.ad treb.⁊ in.l.in fideicommissaria eo.ti.vnde ex his v̄r concludēdum quod libellus concludat in petitiōe hereditatis ⁊ petitio he

3 reditatis sit intentata.†Que quidem petitio hereditatis nō competit fideicommissario prout erat ⁊ est iste libellans:naꝫ constat qḋ illa substitutio in qua se fundat ipse libellans est substitutio fideicommissaria non directa cum simus post aditam hereditatē ⁊ post

pupillarē etatē.l.post aditā.ꝛ.l.precib⁹ cū sua materia.C.de īpub. ꝛ alijs substi.ꝛ in.c.si pater de testa.in.vj.ꝛ in.c.raynutius.ꝛ.c.Raynaldus de testamē.ꝛ habetur in.l.centurio.ff.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ fideicōmissario nō queritur ius aliquod in hereditate ante restitutā saltē verbo hereditatē.l.facta restitutione.ff.ad tre.ꝛ insti.eo.§.restituta.ꝛ quasi per totos illos titulos sed ipsi fideicommissario ꝯpetit actio ex testō.l.j.C.cōmunia de leg.ꝛ per glo.in.l.fi fine.C.ad trebel.ꝛ per doc.ibi ꝛ in.l.si legatus.ff.eo.ti.vt.s.sibi hereditas restituatur verbo ꝛ re vt dictis iuribus ꝛ restituta hereditate transeunt in euꝫ omnia iura hereditaria.l.j.in princi.ꝛ.l.ij.ꝛ.l. restituta ad treb. ꝛ.d.§.restituta ponitur em̄ in locum heredis per dictam restitutionem.d.l.ij.Et datur ipsi fideicommissario fideicōmissaria hereditatis petitio vt.ff.de fideicommissaria here.peti.per totum. Que nō competit aduersus heredē rogatum de restituēdo.l.fi.§.hāc actionem eo.ti.competit etiam vtilis petitio hereditatis que competebat heredi qui restituit hrditatem:naꝫ in fideicommissariū post restitutionem transeunt omnes actiones que ante restitutionē erant apud heredem.ꝛ actiue ꝛ passiue vt in iuribus.s. allegatis ꝛ in.l.j. de fideicommissaria hereditatis pet.ꝛ.l.j.ij.ꝛ.iij.ꝛ.l. sancimus.§.cū autē.C.ad treb.nam effectu heres quodāmodo est dicit tex.in.l.si filius.ff.ꝙ cum eo:vnde cum heredi competeret petitio hereditatis facta restōne trāsfertur in fideicommissarium.vꝫ vtilis directa apō heredem remanente prout dicit Bar.in.l.j. de fideicō.hered.peti. habet ergo directam fideicommissariam petitionem hereditatis que est actio pretoria et vtilem petitionem hereditatis que est actio ciuilis ꝺm Bar.ibidem.Dicamus ergo ꝙ libellans intentauit vel petitionem hereditatis directam quasi putauerit illam sub stitutionem ex qua nititur fuisse directam vel intentauerit alteraꝫ ex.s.dictis.s.vel vtilem petitionem hereditatis vel fideicōmissariā hereditatis restitutionē quasi hereditas sit restituta vel putans cōpetere ante factam restitutionem.† Cum ergo non cōpetant nō facta restitutione ꝛ substitutio fuerit fideicōmissaria vt.s.dictū est sequitur ꝙ dicto libellanti non competebat actio ad agēdum eo mō quo egit ꝛ sine actione nemo experitur.l.si pupilli.§.videamus. ff. de neg.gestis.ꝛ.l.nam ꝛ postea.ff.de iureiu.Et lꝫ quis habeat vnaꝫ actionem cum intentat aliā licet probat ea ꝗ ꝓsunt in alia actione non intentata:tū debet succumbere:quinimmo si nitit in libello ex vna cā ꝛ ꝓbat aliā:tū succumbit.l.habebat de instit.l.j.si ager. fal.mo.dixerit.ꝛ.l.titian⁹.ff.quod cum eo.ꝛ per Innoc.in.c.ex parte de priui.ꝛ in.c.dilecti de iud.per Bar.in.l.j.in prin.ff.de edē.et ꝑ Bar.in casu notabili in.l.ita stipulat⁹.§.grisogonus de verb. obli. ꝛ in.l.certi condictio.§.si nummos.ff.si cer.peta.ꝛ per Specu.in ti. de testa.§.j.versi.sed pone egi.Et si ab initio apparet cām intentatam nō concludere in actione intentata:lꝫ alia competat reijcitur libellus.c.examinata de iudicijs ꝛ per gl.Bar.ꝛ doc.in.d.l.j.in ꝓn. de eden.intelligo ꝙ ꝯclusiōe petatur id quod spectat ad vnā actionē non autem pōdero nomē actionis in libello forte expresse: quia si conclusio est acta que artetur ad actionem competētem ꝛ eliciat ex narratis lꝫ inepta actio sit expressa non vitiat sufficit em̄ ꝙ causa sit apta que ꝯcludat ad petita:lꝫ actio expressa sit inepta put voluit Bar.in.l.j.de eden.Bal.in.l.per diuersas. C.mandati.Innoc. in.c.examinata de iu.Bal.in.l.ij.C.de formulis saltem de iure cañ. per.d.c.dilectus ꝛ per Spec.in ti.de actio.seu.pe.§.ij.ad finē.Quare concludendum videtur ꝙ cum sit intentata actio petitionis hereditatis directa vl' vtilis vel fideicommissaria hereditatis petitio que non competit non facta restitutione ꝛ causa ex narratis resultans ad alteram ex dictis actionibus concludat seu inferat ꝛ sic cā sit inepta:lꝫ competat actio ex testamēto ad petendam restitutionem:tamē actor in hoc iudicio debeat succumbere ꝛ in alio postea pōt actam petitionem facere cum in isto iudicio non videtur posse ꝓnunciari sup dicta actione ꝛ cā nō intētata:nam snīa dꝫ esse libello ꝯformis.l.vt fundus cōi diui.l.fi.C.de fideicō.libe.c.lꝫ eli.de Symo.ꝛ.c.qualr ꝛ qñ el grande de accu. ¶ † Tamen his non ob.ꝯriā sententiam arbitror veriorē:qꝛ immo videtur ꝙ sit intentata actio competens.constat enim ꝙ in libello non est expressa aliqua actio put nec est necesse maxime de iur cañ.c.dilecti de iud.ꝛ ꝑ glo.ꝛ doc. in.d.l.j.de edē.ꝛ per doc.in.l.edita.C.eo.ti.ꝛ tangitur in.l.ij.de formulis licet tex.ibi faciat in contrariū.cā autem exprimi debet vt in dictis iuribus ꝛ in ca.j.ꝛ.ij.de libelli ob. per glo.ꝛ doctores ꝛ debet esse cā que concludat ad petita al's petitio ꝛ libell⁹ vitiatur.d.c.examinata.ꝛ in.d.l.j.in prin.ꝛ in.d.l.edita.Si enim nō cōcludit ex narratis libellus non ꝓcedit ꝺm Innoc.ꝛ Io.and.in.c.super lrīs de rescrip.ad hoc.d.c.examinata.Est enim terminus libelli ipsa ꝯclusio ꝺm Bal.in auc.ex cā que fit cum monacho de epis.ꝛ cle.ꝛ Innoc.in d.c.super lrīs.que tamen debet elici ex narratis vt in dictis iurib⁹ ꝛ in.l.ij.C.de formulis cum ibi no.ideo videndum est.An verba conclusionis ipsius libelli possint adaptari ad actionem ex testamēto per quam concludatur quod hereditas restituatur per heredem fideicōmissario.Et primo concluditur pronunciari dictam hereditatem ꝛ res ꝛ bona obuenta in partem Nicolao.ꝛc. Spectasse et pertinuisse ꝛ spectare ꝛ pertinere domino Guidoni ex causa ꝑdicta certe ista verba concludunt in actione ex testamento: nam ex causa dicta in ipsa narratione non poterat pronunciari pertinere nisi mediante actione ex testō per ea que dicta sunt.s.in adductis ꝑ altera ꝑte illud autem ad quod nobis actio competit dr̄ ad nos pertinere.l.Vbum illud ꝑtinere in fi.ꝛ ibi glo.ff.de verbo.sig.ꝛ.l.j.ff.de pac.inter emp.ꝛ vendi.ꝛ facit.l.si quis ex argentarijs.§.ꝑtinere.ff. de edē.ꝛ.ff.quemad.te.aperiantur.l.ij.§.ij.ꝛ.C.de accu.l.si sup possessione.ille enim qui actioneꝫ hꝫ videtur rem habere.l.qui actionem ff.de reg.iu.ꝛ.l.nemo videtur.ff.de acqui.pos.ꝛ.l.nō vr̄ de in integ. resti.Sonant ergo verba libelli.s.relata quod censeatur petitū ꝓnunciari dictum actorem habere actionem ad petendam dictā hereditatem sibi dari ꝛ restitui ꝛ prout quotidie cōcluditur peto reū declarari teneri ꝛ obligatū esse talem ad dādum ꝛc.paria sunt si petitur pronunciari libellantem habere actionem cum presupponat reum obligatum.l.lꝫ.§.ea obligatio de ꝓcura.ꝛ procedit sententia qua simpliciter pronunciatur reum debere.l.si pretor in prin.de iudi.ꝛ.l.quid tñ.§.si arbiter.ff.de arbi.ita ꝛ si ꝓnuncietur actori actionem competere ꝺm Bar.in.l.si finita.§.eleganter.ff.de damno infec.Et hꝫ effectū condēnationis vt dictis iurib⁹. conuenit em̄ snīe vt sit declaratoria.l.sicuti.§.si querat.ff.si serui. vendi. Item paria sunt pronunciari libellantem habere actionem ad petendam hereditatem ꝛ bona hereditaria sibi restitui ex causa narrata ꝛ petere ꝓnunciari hereditatem ꝛ bona pertinere ad libellātem ex cā ꝑdicta cum ex cā predicta non possint aliter pertinere nisi eo quia habeat actionem vt hereditas ꝛ bona restituat attento quod ex narratis nullum aliud ius competit cum non sit narratum quod restitutio sit facta ꝛ sic illa verba ex causa predicta necessario sonant in dictaꝫ intelligentiam.Quinimmo ꝛ si non essent apposita illa verba nihilominus esset ita interpretandum quia cōclusio indubio debet intelligi ꝛ interpretari ꝺm modum narratum ꝛ secūdum narrata ꝺm Io.and.in.c.apostolice super gl.non in forma de ꝓbē.in.vj.ꝛ ꝑ Io. mo.in extrauag.rem non nouam in gl.magna.ꝛ quod habet in.d. c.super literis.Et qꝛ verba debent interpretari ꝛ intelligi ita ꝛ taliter quod libellus valeat ꝛ non pereat etiā si qualitercūqꝫ oporteat verba impropriare ꝺm Bal.in.l.polla in fi.C.de his qbus vt indig. ꝛ Inno.in.c.examinata in fi.de iudi.ꝛ Bar.in.l.scire debem⁹ in ꝓn. ff.de verb.ob.ꝛ in.l.sed ꝛ si possessori.§.item si iurauero de iureiu.et l.j.C.de vsur.ꝛ in.l.si olei.C.de loca.ꝛ Bald.in.l.ij.C.de formulis ꝛ Cynum in.l.j.C.de iure emphy.ꝛ Inno.in.c.cōquerenti de offi.ordi.sicut ꝛ in sententia.l.ꝛ'puto.ff.fami.herciscū.ꝛ ibi gl.notabilis faciunt iura vulgaria.l.quotiens.ff.de rebus dubijs.ꝛ.l. quotiens in stipulationibus.ff.de ver.ob.Quod maxime est fiendum in libellis qꝛ verba dubia libelli sunt interpretanda ꝑ actorem.ꝛ pro actore.l. si quis intentione ambigua.ff.de iud.l.inter stipulātem.§.si stichū ff.de verbo.obli.ꝛ dicit Pau.de cast.in.l.ij.§.verbis.ff.si cer.pet.ꝙ cum super debeamus fauere actori ꝙtum ad sustentationem libelli vt cōiter traditur ꝓsumēdum est quod voluerit in iudicium. Qd maxime est dicendum qꝛ ex tenore petitionis euidenter apparet ꝙ dominus Guido nititur ex substitutione fideicōmissaria cum narret heredem decessisse maiorē ꝛ post aditā hereditatē. Quinimmo specifice appellat fideicōmissum vt patet ibi dū dicit virtute dicti fideicommissi ꝛ lꝫ subdat seu substōnis predicte non refert: quia dictio seu plerūqꝫ ponitur expositiue ꝛ inter duas dictiones idem significātes vt in.c.bone el primo de postu.prela.in fi.ꝛ in.c. gñali in prin.de elec.lib.vj.ꝛ per Inno.in.c.j.de excep.lib.vj.ꝛ hoc est in dubio propria significatio vt disiungat verba ꝛ nō sensum dicit Bar. in rubrica de nauicu.seu nauclerijs li.xj.ꝛ idē Bar.in.l.si quis ita de aur.ꝛ argē.leg.vnde ridiculum fuisset qō fuisset intentata petitio hereditatis que notorie non competit fideicōmissario.Et silr non pōt censeri intentata fideicommissaria hereditatis petitio que nō competit aduersus rogatum restituere vt est casus legis in.l.fin.§. hanc actionem.ff.de fideicommissaria hereditatis peti. Et multo minus vtilis petitio hereditatis quia petitio hereditatis nō cōpetebat heredi contra seipsum.ideo restituēdo hereditatem.ꝛ trāsferendo actiones quas habet prout de natura restōnis ex trebelliano vt dixi non transfert hanc quam non habebat.ar.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur.ꝛ.l.traditio de acq.rerum domi.Cum ergo libellus dirigatur cōtra heredem qui habebat restituere seu qui restituisset si fuisset restituta libellus fuisset euidenter absonus ꝛ ineptus quod non est in dubio dicendum per.s.dicta ꝛ maxime quia libellans est doctor presumitur non ignarus iuris saltem clari.per ea ꝗ habentur per glo.ꝛ doc.in.l.j.C.qui ꝛ aduer. quos in.l.ij.ff.qō gsqꝫ iur ad hoc qō habetur in.l.leges.ꝛ.l.fi.C.de.ll.ꝛ in auc. vt facte noue consti.cum si.ita quod non est verisimile quod in re saltem tam clara errauerit ꝛ arg.a verisimili multum prodest.l. qꝛ verisimile.ff. quod metus causa.ꝛ.c.quia verisimile de presump.cum infinitis similibus.Quod maxime dicendum est quia prout mihi presupponitur fuit oppositum de ineptitudine libelli prout ꝛ est de communi stilo quod opponatur in exceptionibus generalibus. Et index pronunciauit non obstantibus obiectis procedendum ad vlteriora vel per processum ad vlteriora saltem tacite pronunciauit super huiusmodi exceptionibus declinatorijs vt in.c.ex parte.in.de appel.ꝛ ibi ꝑ doc.ꝛ in.l.ij.§.si dubitetur.ff.de iudi.ꝛ ꝑ Bar.in.l.a ꝓcedente.

dente.C.de dila.⁊ quod habetur in.l.j.C.de ordi.iud.⁊ in.c.ex parte de offi. delega.cum si.vnde est tacite interlocutoria lata ꝙ libellus non sit ineptus.⁊ qđ exceptiones ad ꝓcessum declinatorie non obstant per predicta:⁊ ideo non videtur ꝙ pars possit amplius insistere super hmői declinatorijs oppositis: qꝛ interlocutoria transit in rem iudicatam quo ad partem si intra.x.dies non appelletur.c. cum dilecti de elec.⁊ notatur in.l.quod iussit de re iud.⁊ in.c.cũ cessante de appel. Licet nõ quo ad iudicem: qꝛ iudex pőt eam reuocare non tamẽ tenetur vt dictis iuribus.vnde pronunciatum est libellum apte concludere:sed non potest apte concludere nisi in actiõe ex testamento attentis narratis merito censetur tacite ꝓnunciatũ conclusum esse in libello in actione ex testamento. Et sic potest dici pronunciatum pro interpretatiõe.s̃.data nec pars potest in cõtrarium insistere ex quo ab interlocutoria non reclamauit per.p̃dicta hoc coadiunat satis iam dicta tamen non facio in hoc ꝑcisuꝫ fundamentum attento maxime qđ iudex posset reuocare si fuisset iniusta per.d.l.qđ iussit.⁊.d.c.cum cessante. Probatum est hucusꝙ ꝙ verba illa libelli per que petitur ꝓnũciari hereditatem spectare ⁊ pertinere domino Guidoni ex causa predicta cõueniunt actioni ex testamento ꝓ quo etiam faciunt aliqua que inferius adducã.

6 ¶ †Videamus ammodo an conueniant alia verba conclusionis ⁊ certe subditur ⁊ ad ipsam relaxãdam ⁊ dimittẽdam ipi dño Guidoni prefatam dominam Solomeam per dictam vestram sententiaꝫ vestrumque officium quod implorat cõdẽnetis pondero quod loquitur per relatiuum eam quod salua ratione recti sermonis vt de cet.l.plautius de auro ⁊ argento legato nõ potest referri nisi ad hereditatem.vnde dominus Guido petit sibi dimitti ⁊ relaxari hereditatem nõ dicit bona seu res hereditarias.hereditas autẽ est nomen iuris complectens vniuersum ius defuncti.l.nihil aliud.ff.de verbo.signi.⁊.l.hereditas.ff.de reg.iu.⁊ sic continet dominia actiones actiuas ⁊ passiuas que nõ possunt dimitti ⁊ relaxari:nisi in aliũ transferant.l.si quis vi.§.differentia.ff.de acq.pos.⁊ maxime actiones passiuas non potest quis relaxare ⁊ dimittere:nisi mediante restitutione ex trebelliano:quia ipse tenetur alteri. vnde non potest seipsum liberare ⁊ hoc est clarum.vnde cum concludatur quod relaxet ⁊ dimittat hereditatem aut hereditatem habebat ⁊ non potest relaxare ⁊ dimittere per predictam rõnem ⁊.l.sicut.C.de repu.hered.⁊.l.suus.eo.tit.nisi auxilio senatuscõsulti trebelliani qꝛ in alium transferendo vere illi relaxat ⁊ dimittit hereditatem saltem si restituat re ⁊ verbo ex quo in eum transfert omnia iura actiua ⁊ passiua l.⁊.ij.ad treb.cum si.dꝛ em̃ restituere hereditatem.l.facta.⁊.l.restituta ad treb.⁊.§.restituta insti.eo.ti.Ꝟbum autem restituere est plenum ⁊ amplam habet significationem.l.cum pretor.⁊.l.plus.⁊.l.restituere la.j.ij.⁊.iij.de verb.sig.ergo qui restituit relaxat ⁊ dimittit. idcirco cum hereditatem si eã habebat nõ posset relaxare vel dimittere nisi per viam restitutionis ex trebelliano ⁊ qui restituit ex trebel.relaxat ⁊ dimittit vt dictum est sequitur quod dicta verba eam scꝫ hereditatem relaxandam ⁊ dimittendam ⁊c.conueniunt actiõi ex testamento attento maxime quod ex narratis apparet quod ipsa Solomea habebat ius in dicta hereditate. Si autẽ diceremus quod non haberet ius in hr̃ditate certe nõ esset propria locutio relaxare ⁊ dimittere hr̃ditatem quia dicta verba sui natura sonant in priuationem ⁊ priuatio ꝓsupponit habitum.l.decem de Ꝟb.oblig. l.non pőt videri desinere de reg.iur.⁊ in.c.ad dissoluendũ de despõ. impub.⁊ in simili de Ꝟbo remittere glo.in.l.j.C.ad.l.corneliam de sica.in.l.remittit.ff.de iureiu.⁊ facit regula peccatum non dimittitur de reg.iur.in.vj.vnde qui conuenitur petitione hr̃ditatis cum non habeat hr̃ditatem:lꝫ habeat bona hr̃ditaria proprie loquendo nõ habet dimittere ⁊ relaxare hr̃ditatem:sed res hr̃ditarias sic quas possidet qui enim petitionem hr̃ditatis intẽtat intendit hereditatẽ eẽ suã.l.lꝫ minimã ibi intendit hr̃ditatẽ esse suam ⁊c.de peti.hr̃di.⁊.l.iij.eo.ti.⁊ ideo hr̃ditatem dꝛ vendicare.l. legitimam eo. tit.Ꝟba igitur ꝑdicta hr̃ditatem relaxãdam ⁊ dimittẽdam conueniunt potius actioni ex testamẽto quaꝫ petitioni hereditatis. Et si dicatur illa verba videtur significare ⁊ importare ꝙ relaxet.⁊ dimittat bona que detinet occupata quasi relaxare ⁊ dimittere sit quando quis a se eijcit id quod tenet potiusꝙ q̃n ius ꝙ habet in aliũ trãsfert. Illud em̃ est restituere tradere vel dare ꝓut videntur esse proprie significationes dictorum verborum. rñdeo ꝙ dictus significatus non conuenit in istis nostris terminis proprie loquẽdo ex quo non dicit̃ ꝙ relaxet ⁊ dimittat bona:sed dicit ꝙ relaxet ⁊ dimittat hr̃ditatẽ que acquisita non pőt dimitti vt.s̃.deductum est. Preter ea subdit cum fructibus perceptis ⁊c. qui fructus verisimile est qđ omnes non extent cum tribus annis asseratur ꝙ recollegit ⁊ vltra triẽnium seruando seruari vtplurimum nequeant.l.j.cum sua glo. C.si aduer.vsuc.cum sint res q̃ve vsu consumuntur vt.ff.de vsuf.earum rerũ q vsu ꝯsu.ꝑ totũ.vñ nõ est verisil̃e qđ petierit solũ fructꝰ extãtes relaxari ⁊ dimitti:sed etiã ꝯsumptos in qbꝰ ꝯsumptis nõ cadit relaxatio seu dimissio sine restõne:vñ cuꝫ Ꝟba illa dimittẽdã ⁊ relaxãdã respiciant hr̃ditatẽ ⁊ fructꝰ ⁊ quo ad fructus includãt.⁊ importent restõnem silr̃ ⁊ importare debẽt quo ad ipam hr̃ditatẽ: qꝛ vnum determinabile respiciens plura determinabilia debeat ea

pariter terminare.l.iaꝫ hoc iur.de vul.⁊ pu.l.hr̃ditatẽ.⁊.l.ꝙnis.C. eo.ti.cõstat autẽ ꝙ ille qui restituit dimittit ⁊ relaxat alias si nõ dimitteret seu relaxaret rem ei cui restituit,non diceret̃ restituisse.ar. l.qui sic de solut.⁊.l.si a patre.§.versum de in rẽ verso.l.j.§.illud de hr̃di.vel acti.ven.l.item eoꝝ.§.ꝙ ⁊ si ꝙ cuiusꝗ vniuer.no.cum si.ex quo patet ꝙ dicta verba saltem sub sui generalitate comprehẽdũt restõnem. Quinimmo ex alijs.s̃.dictis necessario attenta ꝓpria significatiõe Ꝟboꝝ includũt restõnẽ:cũ dicta Ꝟba respiciãt hr̃ditatẽ q̃ est nomẽ iur̃ ⁊ res inuisibilis ⁊ ĩpalpabilis ⁊ nõ pőt haberi de fcõ lꝫ bõa possint de fcõ possideri ⁊ consequẽter cum nõ possit haberi non potest dimitti vel relaxari.vt.s̃.deductum est:⁊ si de iur̃ habet̃ non pőt hereditas dimitti nisi mediante restõne ex trebelliano vt dixi non excludo restõnem in inte.vel alind spãle bñficium ꝙ datur suis.l.si.de repu.hr̃di. Et hoc fuit de mente libellantis ꝙ.s.relaxaret ⁊ dimitteret restituendo vt demonstrat̃ ex ꝑcedentibus verbis positis in narratione ibi dum dicit quod dicta dña Bartholomea pluries fuit interpellata.⁊ requisita quod dictam hr̃ditatẽ ⁊ bona hr̃ditaria restitueret ⁊ relaxaret:vnde cuꝫ requireret ꝙ restitueret ⁊ restituta relaxaret si postea petit condẽnari ꝙ relaxet censetur petere antecedens scꝫ quod restituat.arg.l.oratio de sponsa.l.cum qdam de acquirẽ.pos.l.ad rem mobilem.⁊.l.ad legatum de ꝓcu.cum si.maxime cum appareat taleꝫ fuisse prius voluntatem in interpellationibus q̃ voluntas presumitur durare.l.eum q mutatam.ff.de ꝓba.⁊.l.iij.eo.ti.⁊.l.fideicommissa.§.si rem de lega.iij.⁊.l.non ad ea ff.de ꝯdi.⁊ demõ.

7 † Nec ꝑdictis ob.ꝙ etiã in ꝑtitiõe hr̃ditatis dꝛ peti hr̃ditas vt sonat Ꝟbũ petitio hr̃ditatis arguẽdo ab ethimologia vocabuli ꝓut licet.l.ij.§.appellata.ff.si cer.peta.l.tugurij.l.si pupillus.§.territoriũ.ff.de verb.sig.inst.de do.§.est ⁊ aliud ꝓbat̃ in.l. si hr̃ditatẽ petã.⁊.l.etiaꝫ.§.si.⁊.l.quod si in diem in ꝑn.⁊.§.j.⁊.§.nõ solum.⁊.§.iulianus.⁊.§.se.⁊.§.si.de peti.here. Qꝛ respondeo ꝙ illa est ĩpropria locutio:qꝛ petens eam hꝫ.dꝛ autem petere hereditatẽ: qꝛ petit ꝓnunciari se hr̃dem vt.l.iij.de peti.here.⁊ ideo dꝛ hr̃ditatẽ vẽdicare.l.legitimam eo.tit.hoc respectu dꝛ peti hr̃ditas ⁊ non eo respectu vt possessor ꝯuẽtus restituat hr̃ditatẽ quã nõ hꝫ:qꝛ nemo dat qđ nõ hꝫ.c.nup de do.inter vir.⁊ vxo.⁊.c.qđ aũt de iure patro. ⁊ in iuribus.s̃.adductis:⁊ ideo cum verba conclusionis nostri libelli referantur ad conuentum ꝙ ipe restituet seu relaxet certe de propria significatione non conueniũt petitioni hr̃ditatis per ꝑdicta. Quinimmo nec verba illa peto hereditatem ꝓprie loquendo ꝯueniunt petitioni hr̃ditatis:lꝫ libellus substentaret̃ prout post glos. declarat Bar.in.l.j.ff.de eden. Propria autem forma libellãdi est quod actor petat pronũciari se heredem ⁊ istud est ꝑncipale vt.l.lꝫ de pe.hr̃ditatis.⁊ a possessore restitui quicqd tenet vt ea.l. ꝓut dicit Bar.in dictis iuribꝰ:⁊ ideo si libellasset in petitione hr̃ditatis debuisset dicere ⁊ ad ea q̃ detinet dimittenda ⁊ relaxanda cũ fructibus ⁊c. Et tunc dicta verba dimittenda ⁊ relaxanda denotarent restitutionẽ qꝛ in petitione hr̃ditatis venit officio iudicis ꝙ possessor restituat id ꝙ tenet.d.l.lꝫ.⁊.l.⁊ nõ tm̃.§.veniũt cũ.§§.se.ff.de peti.heredi.cũ multis si.vnde cum tam in petitione hereditatis quã in actione ex testamento veniat restitutio ⁊ non sola dimissio sine restitutione patet quod dicta verba hoc respectu non magis cõueniunt petitioni hereditatis(loquor tam de directa quam de vtili quam de fideicommissaria hereditatis petitione)quam conueniãt actioni ex testamẽto:et ex alio latere magis conueniunt actioni ex testamento:quia dicit hereditatem relaxandam ⁊ sic restituẽdã ꝟm.s̃.dicta ꝙ est proprium actionis ex testamẽto ⁊ non dicit relaxãdas res possessas seu detentas per reum conueutum quod esset proprium petitionis hereditatis. Sequitur ꝙ verba conclusionis libelli magis cõueniunt actioni ex testamento quam petitioni hereditatis. Quinimmo ad petitionem hereditatis nõ ꝑñt adaptari ꝟm ꝓpriã significationẽ:sꝫ ad actionẽ ex testõ sic vt.s̃.demõstraui.

8 † Intrepide ergo ꝯcludendum est ꝙ nullatenꝰ censeatur esse libellatum in aliqua petitione hereditatis siue directa siue vtili siue fideicommissaria ex quo Ꝟborum ꝓpria significatio repugnat et ex narratis non elicitur dicta actio:sed cẽseatur esse libellatũ in actione ex testamẽto cui actioni conueniunt oĩa verba conclusionis etiã ꝟm ꝓpriam significationem vt late.s̃. dilucidatum est ⁊ que actio ex testamento elicitur ex narratis.⁊ maxime hoc est dicendum: qꝛ in principio conclusiõis libelli ponit̃ clausula omni meliori modo iure ⁊ forma quibus melius fieri potest que clausula posita in ꝑnci. refertur ad omnia sequentia ⁊ in omnibus influit.l.si quis ex argẽtarijs.§.si initium tabularum.ff.de eden.⁊.l.⁊ si pepercit.§.si filius ff.de liberis ⁊ posthu.⁊.c.secundo requiris de appella.cum si.igitur est petitum pronunciari hereditatem pertinere omni meliori modo ⁊c.sed bonus modus est quod pronuncietur ad eum pertinere: quia competit sibi actio ex testamento ad eam petẽdam: sed quod pertineat quia si heres ⁊ habeat petitionem hereditatis non est bonus modus.ergo cui dubium quod petitum est primum fieri ⁊ nõ secundum cum ad primum conueniat dicta clausula ⁊ ad secunduꝫ non ⁊ hec eadem cadunt in sequẽtibus verbis conclusionis.s̃.põderatis.

9 † Concludo igitur quod dictus libellus non est ineptus ⁊ ꝙ censeri debet esse libellatum in dicta actione ex testamento que cõ

petit dicto libellanti. ⁊ sic non experitur sine actione cum ei conue-
niat conclusio libelli que principaliter est attendẽda vt. s. dixi ⁊ di-
cit Dy. in. c. nullus pluribus de regu. iur. in. vj. ⁊ Bal. in. l. edita. C.
de eden. ⁊ glo. iij. q. vj. hoc quippe ⁊ ex narratis elicitur prout expe-
dit. l. ij. de formulis. ⁊ in. c. examinata de iud. ⁊. l. habebat de institu.
constat enim euidenter ex libelli serie ꝙ taliter factum proponitur
ꝙ dño Guidoni competebat ius. ⁊ actio petendi hr̃ditatem sibi re
stitui non insisto super hoc cum sit euidẽs. ideo cum narratio facti
⁊ ꝟba conclusionis ꝯueniant huic actioni ⁊ aptitudini libelli non
est opus ire per mendicata suffragia pro substẽtatiõe huius libelli.
Quamꝗ̃ ⁊ si verba ꝯclusionis non essent vsquequaqꝫ apta oĩmodo
libellus esset substentãdus si aliquo mõ substẽtari posset ꝗ̃tũcunqꝫ
ex impropria significatiõe verboꝝ vt. s. deductum est. ⁊ maxime cũ
tacite sit pronunciatum super aptitudine libelli vt. s. dictũ est. Nõ
est igitur necesse recurrere ad virtutem clausule petens sibi ius ⁊ iu
stitiam ministrari que clausula solet multas libelli ineptitudines li
belloꝝ subleuare qꝛ petendo ius ⁊ iustitiã ministrari deducit actio
nẽ ⁊ ius ꝙ elicitur ex narratis ex quo super narratis petit sibi ius
⁊ iustitiã ministrari: nam si narro ꝙ mutuaui tibi. x. ius ⁊ iustitia di
ctat ꝙ tu. x. reddas mediante certi cõdictione ex mutuo resultãte:
⁊ ideo si ꝯdemnatur ad restituendum ministratur ius ⁊ iustitia. vñ
ex natura verborum dicta clausula tollit oẽm ineptitudinem cõclu
sionis libelli dummodo ex narratis eliciat̃ ius libellantis ꝓut hoc
ꝓbatur in. c. cum dilectus de ordi. cogni. ⁊ ibi per Inno. ⁊ doc. ⁊ tan
git de dicta clausula Bal. in. l. edita. C. de edẽ. ⁊ ꝑ istam viam etiam
posset substentari ipse libellus si diceretur ꝯclusionem libelli fuisse
10 ineptam: lꝫ in vero non sit inepta ꝑ iã dicta. † Et per iam dicta cõ-
futantur omnia adducta in contrarium que tendebant ꝙ esset in-
tentata petitio hereditatis directa vel vtilis vel fideicommissaria:
qꝛ immo ꝟba petitionis non important id immo ꝯ̃rium vt iam di
xi: lꝫ non negare ꝙ si ex serie facti narrati in libello cõpeteret actio
illa posset censeri intentata ⁊ libellus procederet attẽto qd̃ vt dixi
verba libelli impropriantur pro substentando libello pro actore vt
supra pluries dictũ est ⁊ maxĩe stãte virtute dicte clausule petẽs ius
⁊ iustitiã ministrari nec ob. qd̃. s. põderat̃ ꝙ hr̃ditas dr̃ deuoluta
⁊c. qꝛ satis p̃t dici deuoluta hẽbat ius ad eã. ar. d. l. q actionẽ de reg.
iu. cũ si. s. adductis. ⁊ maxime attẽta qualitate persone que erat fi-
deicommissaria. arg. l. plenũ. §. equitij de vsu ⁊ habi. ⁊ facit. l. si vno
cum concor. locati. nec obstat ꝙ dr̃ de fructibus petitis quia est ad-
uertendũ ꝙ in narratione libelli dr̃ ꝙ dicta domina Solomea fuit
interpellata ꝙ redderet. ⁊ restitueret ⁊ ipsa facere denegauit ⁊ recu
sauit indebite ⁊ iniuste. ⁊ consequẽter narrat̃ ꝙ ipsa dña Solomea
fuit ĩ mora ⁊ heres post morã tenet̃ fideicõmissario ad fructꝰ. ff. ad
treb. in. l. in fideicõmissaria. ⁊. l. ita tñ. §. si seruũ. ⁊ hoc de prĩo dubio
11 dicta sufficiant. ¶ † Uenio ad alia dubia q̃ mihi apparẽt clara. ⁊ lꝫ
possem insistere adducendo plura pro ⁊ contra. Et maxime qꝛ vidi
certas allegationes que prolixe ⁊ solẽniter insistunt. Tamẽ breui-
bus me absoluam. ⁊ circa primum cõcludo quod dictus libellus nõ
redditur ineptꝰ lꝫ sint adiecta illa ꝟba ⁊ officium vr̃m ꝙ implorat
⁊c. Nam lꝫ officiũ iudicis nobile non concurrat cũ actione qꝛ actio
personalis presupponit regulariter obligationẽ. l. lꝫ. §. ea obliga-
tio de procur. ⁊ officium iudicis presupponat cessare obligationẽ.
l. que per conclusionem. §. precij sortem de act. emp. ⁊. l. quintus de
aur. ⁊ arg. lega. ⁊ adesse ⁊ cessare obligationem sint contraria vt de
se patet. ideo tanꝗ̃ adducens contraria videatur repellendus. l. j.
cum sua materia. C. de fur. l. vbi repugnantia de regu. iur. Uel dica
mus qd̃ solum sit intentatum officiũ iudicis cum de actione nõ ex-
presserit in libello ⁊ officium iudicis non competit sed actio vt di-
ctum est in precedẽti dubio: vñ similiter veniat repellendus seu suc
cumbat. Nihilominus clarũ est ꝙ non dꝫ propter hoc repelli neqꝫ
succumbere propter plura. Primo qꝛ officium iudicis sumit̃ in iu-
re pluribus modis vt late habetur in. l. j. ff. de iurisdi. om. iud. ⁊ iter
cetera ponitur pro officio nobili ⁊ pro officio mercẽnario quod de
seruit actioni vt traditur per doc. cõmuniter omnes in. d. l. j. ⁊ in. l.
imperium. ⁊. l. iubere cauere. eo. ti. omne eñ in quo versatur iurisdi
tio seu exercitium iurisditionis iudicis dicitur officium iudicis vt
patet in ti. de offi. presi. in ti. de offi. pcõ. de offi. eius cui man. est iu-
risdi. ⁊ sic de singulis. Est enim officium iudicis seu iurisditio iudi-
cis seu exercitium iurisditionis prout diuersimode sumitur vt hoc
declarat Bar. in. l. j. preallegata. Item quandoqꝫ tertio modo pro
officio quod parti competit puta pro iure implorandi officium iu-
dicis ad aliquid fiendum prout est in inte. resti. ⁊ huiusmodi ꝫm eũ
dem Bar. in. d. l. j. de iurisdi. om. iu. ⁊ doc. ibi. Et quolibet ex dictis
modis stat proprie. si autem sumitur pro exercitio iurisditionis vel
pro iurisditione libellus iste non est ineptus. si enim dicerem peto
per vos ⁊ vestram iurisditionem seu per exercitium iurisditiõis vi-
dere pronunciari ⁊c. nulli dubium quod libellus esset aptus ⁊ non
reijciendus. Non enim obst. predicta: nec aliquid aliud. per officiũ
enim iudicis fertur sententia ⁊ condemnatio. ⁊ quotiens libellus
est taliter conceptus quod ex ea potest bene ferri condemnatio di-
citur aptus dicit Bald. in. l. edita. C. de edend. in. xxiij. colum. si su-
mitur pro officio mercennario similiter est aptissimus quia ad offi-
cium iudicis mercennarium pertinet ferre sententiam ⁊ cõdemna-
re. l. iij. de re iudic. ⁊ in dicta. l. j. clare habetur quid ergo obstat huic
libellanti certe nihil ex quo verba libelli proprijssime sumpta non
arguunt ineptitudinem aliquam licet possint ⁊ aliter sumi que ali
quam haberent repugnantiam attento quod vt supra dixi late in
primo dubio etiam per impropriam significationem verborum de
bet substentari libellus si non potest per propriam ⁊ aduerto quod
libellans non dixit ⁊ ad hoc propono officium iudicis que verba
viderentur innuere intentatum esse officium iudicis nobile quasi
illud sit medium ⁊ ius quod habet pars ad condẽdum id quod pe-
tit ⁊ quasi proponat ius quoddam in se quodãmodo residens ꝓut
sumit officium iudicis vno mõ Bar. in. d. l. j. dr̃. n. secũdum cõmunẽ
modum loquendi ꝓponi id ius qd̃ habet pars ⁊ id quod residet in
iudice dicitur implorari: ideo si dixisset ꝓpono officium iudicis in
hoc casu in quo competit actio inepta fuisset locutio ⁊ inepta con
ceptio libelli prout si dixisset ꝓpono actionẽ exempto ita in simili
dicit Bal. in. l. ⁊ fine. C. ad treb. ⁊ hoc casu militarẽt que. s. tetigi in
contrarium: tamen etiam dicto casu libellus substẽtaretur impro-
priando verba libelli ⁊ sumẽdo pro officio mercẽnario firmat Bal.
in. d. l. ⁊ fine quantofortiꝰ in casu nostro vbi nulla requiritur impro
priatio debet libellus cẽseri aptus: ⁊ sic ꝑ hanc viam ⁊ clarissimã de
12 monstratur euidenter aptitudo libelli. † Dato tamẽ ꝙ expresse ꝓ-
posuisset officium iudicis nobile: qꝛ credidisset cõpetere illud ⁊ nõ
actionem: nihilominus libellus esset substẽtandus ꝓut substentat̃
qñ ex narratis elicit̃ vna actio ⁊ in cõclusione exprimitur altera. qꝛ
tũc non vitiatur libellus ⁊ attẽditur cã que colligit̃ ex narratis nõ
actio exp̃ssa vt decidit Innoc. in. c. examinata de iudicijs ⁊ Bar. in
l. j. de edẽ. ⁊ dixi. s. in primo dubio ꝙ est saltẽ verum de iure canoni
co: per. c. dilecti de iud. vt ꝑ Bald. in. l. ij. de formu. ⁊ in. d. l. ⁊ fine ius
aũt cañ. seruandum est fulginei cũ sit terra eccl'ie ad hoc qd̃ no. glo.
ij. in. c. ij. de reg. iu. in. vj. in. c. j. de arbi. eo. lib. ꝑ canonistas in. c. j. de
noui ope. nun. ꝑ Bar. ⁊ Bald. in. l. oĩ innouatione. ⁊. l. ꝓuilegia. C.
de sa. sanc. ec. Quod maxime dicendum est stante cl'a petẽs ius ⁊ iu
stitiã ministrari in qua substentat̃ ineptitudo ꝯclusionis si narrata
sunt apta ꝑ ea q̃ habentur in. c. cum dilecti de ord. cog. ⁊ dicta. s. in
ꝓmo dubio. ⁊ ideo ꝑ hãc aliã viã etiã clarissimam substẽtat̃ dictus
libellꝰ ⁊ maxime dictis vijs substẽtari ꝓpter dictam clausulam om
ni meliori mõ ⁊c. que referri dꝫ ad oĩa sequentia. l. talis scriptura de
13 leg. j. cũ si. † Tertio mõ substẽtari põt: lꝫ ita clarissime qꝛ in ꝓn. libel
li dr̃ ꝙ implorat̃ offm̃ inꝗ̃tũ opus sit vñ idem videat̃ esse repetitũ
postea vbi ipm̃ offm̃ implorat̃ ꝑ p̃cedẽtia. n. declarant̃ sequẽtia arg.
l. si seruus pluriũ de lega. j. ⁊. l. q filiabꝰ ⁊ dicta in vno capitulo sepe
repetũt̃ in alia. l. quẽadmodũ. §. si. ff. ad legẽ aq. ⁊ insti. e. ti. §. hoc tñ
capite. ⁊ ꝙ ꝑ bar. in. l. p̃tor ait. §. erit itaqꝫ dñia. ff. vi bonoꝝ rap. ita
⁊ hoc cẽseat̃ repetitũ maxĩe ꝓ substẽtãdo libello arg. d. l. si qs inten
tiõe ambigua. ⁊. d. ll. quotiẽs. si aũt cẽseret̃ repetita certe clarissime
nõ obstaret qꝛ offm̃ iudicis eẽt iploratũ sub ꝯditione si opꝰ esset. vñ
cum non esset opus esset ꝑinde ac si nõ esset imploratũ. l. cũ ad p̃ns
ff. si cer. pe. ⁊ ꝙ dr̃ de cõditione si ⁊ inꝗ̃tum de qua ꝑ Bar. ⁊ moder-
nos in. l. si qñ de leg. j. per Bart. in. l. ambitiosa de decre. ab or. fac. ꝑ
14 Bar. in. l. cũ ꝓpter de le. p̃stã. ꝑ Bal. in. l. edita. C. de edẽ. † Quarto
mõ etiã si vellemus esse imploratũ offm̃ iudicis nobile posset substẽ
tari qꝛ petit̃ cõdẽnari ⁊ ꝯdẽnatũ cogi ⁊ compelli ideo inꝗ̃tum dr̃ ꝑ
vos põt referri ad ꝟbũ ꝯdẽnari inꝗ̃tum dr̃ ꝑ vr̃m offm̃ ꝙ implorat
põt referri ad illa ꝟba cogi ⁊ compelli ⁊ singula singulis referantur
si. n. vnũ ꝟbum nõ põt ꝯmode referri ad ꝓxima referet̃ ad remota. l.
si idẽ cũ eodẽ cũ ibi no. ff. de iurisd. om. in. ideo potest recte dici iplo
ratũ offm̃ iudicis nobile qꝛ executio fit iudicis officio nobili ꝓut di
cit Bar. in. d. l. j. de iurisdi. om. iu. ⁊ Bal. in. l. argẽtarius. §. noĩe pu
elle. ff. de iudi. maxime qñ fit ꝑ missionem in posses. ⁊ sic per primũ
15 ⁊ scdm̃ decretũ ꝓpter no. ꝑ Bal. in. d. l. j. de iurisdi. om. indi. † Circa
tertium dubiũ non possum p̃cise ꝯsulere qꝛ non vidi articulos qua
les essent nec vidi formã admissiõis iudicis itaqꝫ nihil intendo p̃ci
se concludere: nihilominus vr̃ dicẽdum ꝙ lꝫ qñ iudex admitit arti
culos saluo iure imꝑtinẽtium ⁊ non admittẽdorum quibus si ꝯtin
gat respondere habeatur ꝑ nõ rñso rñsio postea facta positioni im
ꝑtinẽti nõ p̃iudicet rñdenti qꝛ talia verba iudicis inducũt actus re
tro gesti nullitatẽ ꝑ no. ꝑ Bar. ⁊ Imo. ⁊ doc. in. l. ille a quo. §. si de te
stamẽto. ff. ad tre. ⁊ ꝑ Bar. ⁊ Bal. in. l. si duo patroni. §. idẽ iulianus
ff. de iureiu. ꝑ glo. ⁊ doc. in. c. cũ ꝯtingat de officio dele. ⁊ ꝑ Bal. in. l.
q interrogatur. ff. de interro. ac. ⁊ ꝑ gl. in cle. ꝯstõnẽ ⁊ cle. vt circa ad
finem de ele. ⁊ ꝙ habetur in. c. de testibus de testi. ⁊ ꝑ ꝯñs si fuissent
positiones impertinentes rñsio non valeret ⁊ nullum inferret p̃iu
dicium quasi rñsio sit cõditionalis ⁊ cẽseatur esse responsum sub cõ
ditione si sunt admittẽdi ꝑ ea q̃ habentur in iuribus preallegatis:
tñ p̃supponitur ꝙ articuli erãt ꝑtinẽtes qualitercũqꝫ aũt faciãt ad
causam siue directe siue indirecte siue soli siue cum adiunctis dicun
16 tur ꝑtinẽtes † qꝛ illi dicuntur imꝑtinẽtes q ꝓbati nullo mõ admini
culãtur cause per ea q̃ hñr in. l. ad ꝓbationem. C. de ꝓba. ⁊ ꝑ Bart.
⁊ doc. in. d. §. idẽ iulianus. ⁊ in. l. ij. §. qd̃ obseruari. C. de iuramento
calum. ⁊ Bart. ⁊ Bal. in. l. momẽtanee. C. qui legi. ꝑsonam ⁊ Bart.
in lege si duo. ff. vti possi. vt in lege naturaliter. §. nihil cõmune. ff.
de acqui.

de acq. pos. ꝛ per canonistas in .c. ij. ꝙ cõfes. in. vj. ꝛ in .c. lʒ cãm. de ꝑ ba. ꝑ spe. in ti. de teste. §. nũc videndũ versi. sʒ pone ago verisiˡr autẽ est ꝙ faciat ad cãm ex quo ꝯfessata nocẽt ꝯfiteri. ꝛ si dicaꝛ ꝓtestatio iudicis respicit impertinẽtes ꝛ nõ admittẽdos vnde vt dicta verba ꝛ nõ admittendoꝝ aliquid operẽtur vt decet. ar. l. si quãdo. ff. de le. j. et in .c. si papa. de priui. li. vj. ꝛ in prima cõsti. C. §. quib⁹ vꝛ idem di-
17 cẽdũ in alijs nõ admittendis ex alia cã ꝙ rõne impertinẽtie. †incerta aũt positio nõ est admittẽda ẽm bal. in. d. §. ꝙ obseruari ꝑ gl. in verbo sigillatim in .c. presentiũ de testibus. li. vj. ꝛ siˡr si sit captiosa vt no. gl. in verbo rõnabili causa in .c. ij. de cõfessis in. vj. ꝛ idẽ subdit gl. ibi in põne mˡtiplici ịplicite em̃ ꝛ multiplici põni nõ est rñdẽdũ ẽm Cy. ꝛ Bal. in. l. j. §. ꝙ obseruari de iuramẽto calũ. ꝛ inuolute ꝛ cornute põni non est rñdendum etiã si apponaꝛ clausula ponẽs cõiunctim ꝛ diuisim ꝛc. dicit bal. in. l. precibusin notabilib⁹. C. de impuberũ ꝑ gl. que ħ decidit in. d. verbo rõnabili causa in. d. c. ij. de cõfessis. ꝛ idem tãgit Bal. in. d. §. ꝙ obseruari. vnde si implicita et multiplex positio nõ est admittẽda videꝛ posse dici ꝙ responsio non preiudicet ſtãte tali pronũcia iudicis seu protestatione predicta ꝑ no. in iuribus ꝑallegatis respõderi põt ꝙ dato ꝙ aduersari⁹ nõ teneaꝛ rñderi põni ịplicite ꝛ cornute seu multiplici nõ seqꝛ qđ nõ sit admittẽda: nã põnes fiũt ad finẽ vt aduersari⁹ rñdeat ꝛ rñsione sua releuet ponẽtem ab onere ꝓbãdi vt ꝑ Jac. de are. ꝛ Cy. ꝛ doc to. in. d. §. ꝙ obseruari ꝛ ad finẽ vt testes sup eis sigillatim examinẽtur. ar. c. ꝑñtiũ. §. testes de testib⁹ in. vj. ꝛ vt docet experiẽtia cãrum q̃ est rerũ magistra. dicit tex. in .c. ꝙ sit de elec. in. vj. ad ꝙ etiaʒ c. statutũ. in prin. e. tit. ꝛ lib. ꝛ. l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. sepe enim fiũt articuli ꝛ nõ petiꝛ aduersarius examinari ꝛ etiã sup criminalibus vbi cessat aduersarius (vt qꝛ inquiritur) fiunt quotidie articuli ad ꝓbandas excusatiões rei: qnimmo fiũt sepe articuli vbi nihil est ꝓbãdũ: qꝛ fiũt positiones iuris ꝛ positiones negatiue ꝛ sup his q̃ a iure presumẽdũ fiũt em̃ ad instruẽdũ iudicẽ ꝛ admittuntur nõ reijciunꝛ ꝛ saltẽ cõsuetudo approbat q̃ est optia. ll. interpres. l. cũ de interꝑtatiõe. ff. de. ll. ꝛ. c. cũ dilectus. de cõsue. vñ nõ seqꝛ nõ teneꝛ aduersarius rñdere: ergo positio seu articul⁹ nõ est admittẽd⁹ vel admittẽda ꝙ ꝛ ptʒ qꝛ põni criminiose nõ est rñdẽdũ ꝑut plerique tenẽt ꝙ quo ꝑ bar. in. l. marcellus. ff. rerũ amo. ꝛ per eũ ꝛ doc. in. d. §. ꝙ obseruari. ꝛ tñ nullus iudex põnẽ hñtes ꝓbare crimẽ aduersarij reijcet eo qꝛ sit criminosa ħ dico gr̃a extẽdi ꝙ nõ sequiꝛ nõ est rñdendũ ergo nõ tenet nec est admittẽda positio: vñ ꝟba talis protestationis nõ videnꝛ trahi ad hũc casum qꝛ qđ obstat ꝙ si habeo instrumẽtũ plura cõtinẽs vel habeo testes de pluribus habẽtib⁹ plenã notitiã ꝙ ego nõ possum ꝑ eos ꝓbare articulũ multiplicẽ ꝛ implicitũ q a testib⁹ bñ intelligiꝛ ꝛ potuerũt dicere vera eẽ: certe nihil obstat nec iura nec doc. dcã in locis ꝑallegatis q loquunꝛ de rñsione aduersarij. Et licet gl. in. d. ꝟbo rõnabili cã ꝑmo dicat multiplicẽ positionẽ nõ esse admittẽdã: tñ loqtur respectu rñsionis quia ea erat subiecta materia ibi. ꝛ talis fuit intẽtio gl. ꝙ maxie pʒ in ꝙtũ dicit de positione de facto alieno q⁹ nõ sit admittẽda. ꝛ tñ qs negaret ꝙ si habeo ꝓbare factũ alienũ q recte de ipso facto faciã põneʒ ꝛ ꝙ nõ sit repellenda ꝛ sic cõcludẽdũ vꝛ ꝙ positio multiplex ꝛ implicita sit admittenda ex quo est ꝓbabilis lʒ aduersari⁹ nõ teneat rñdere. Ex quo vꝛ inferri ꝙ cũ ꝓtestatio respiciat solũ nõ admittendas positiones ꝙ nõ respiciat nõ trahaꝛ ad hmõi positiones multiplices seu implicitas. preterea ad hocvt ịpliciti seu multiplici positioni nõ sit rñdẽdũ vꝛ necessarius obiect⁹ ptis. s. ꝙ pars petat declarari ꝛ explicari ꝛ sigillatim poni ꝛ si nõ petiꝛ est admittẽda etiã quo ad rñsionẽ qꝛ hñs rñdere hʒ remediũ petendi vt. s. Item habʒ remediũ rñdẽdi explicite distinguẽdo implicite posita. Itẽ rõne ꝑtis põt totũ negare prout cõcludit gl. in dicto ꝟbo rõnabili cã et gl. in. c. ꝑñtiũ. istud aũt vltimũ an rõne ptis possit negari totũ non est expeditũ. Satis est ꝙ glo. cõcludit ꝙ dʒ rñderi si nõ petit explicari ꝛ declarari. ꝛ lʒ postea dicat ꝙ nõ teneꝛ rñdere lʒ sit adiecta clã coniũctim vel diuisim ꝛc. tñ est intelligẽda ẽm. s. dicta ꝛ ita intelligerem etiã dicta doc. de quibus. s. vñ cum non presupponatur qđ fuerit petitũ declarari ꝛ explicari ꝛ diuidi videꝛ ꝙ dicti articuli forẽt admittendi. ꝛ ꝑ cõsequẽs verba dicte ꝓtestationis nõ trahãtur ad hũc casum ꝛ si queraꝛ ad quẽ casum trahi possunt vt aliquid operenꝛ illa ꝟba ꝛ non admittendoꝝ põt respõderi ꝙ ꝑñt eẽ alie positiones non admittẽde puta incerte ꝛ cõtrarie ꝛ hmõi. Itẽ ꝛ iste implicite si ꝑs opposuisset saltẽ eẽnt nõ admittende ꝙtũ ad rñsioneʒ aliqđ ergo operanꝛ. ꝛ ideo videꝛ qđ dicta ꝓtestatio nõ hẽat obstare ꝛ maxie qꝛ nõ video in puncto ꝙ dicaꝛ quib⁹ si cõtingat rñdere habeaꝛ pro nõ respõso. Et dicta ꝟba saluo iure impertinẽtiũ ꝛ nõ admittendoꝝ vñr importare ꝙtum clã admitto si ꝛ inquãtum ꝑut volũt. d. Florẽtinus Car. zaba. ꝛ. d. Nico. abbas sicuꝛ. in. d. c. cũ contingat. Sublato obstaculo ꝑdicte protestationis seu interlocutorie iudicis clarũ est qđ confessio ꝑiudicat qꝛ ꝛ preiudicaret sine articulo ꝛ sine interrogatione. l. ꝛ si sine de interroga. acti. ꝛ ꝙ habetur in. c. quoniã cõtra falsam. de proba. ꝛ ideo valet respõsio ꝛ preiudicat: licet qsnõ tenerẽtur respõdere dicit Spe. in ti. de positio. §. vj. ver. ħ autẽ scias adducẽs dictã rationẽ ꝛ tex. in. c. prout de dolo ꝛ cõ-
18 tuma. ¶†Sup quarto dubio non insistã qꝛ vt. s. dixi nihil obstat quomin⁹ testes possint depõere sup implicito ꝛ multiplici articulo prout enim pars põt explicare ꝛ specifice respõdere vt no. gl. s. allegate. ita ꝛ testes ꝛ põt etiam oĩa dicere vera esse si oĩa vera sunt qđ saltẽ sine dubio dõm puto in casu nr̃o in quo testes iurauerũt dicere veritatẽ super tota cã ita ꝙ si articuli nulli eẽnt vel reiecti valerẽt eorum attestationes per no. ꝑ gl. bar. ꝛ doc. in. d. §. idẽ iulianus. et Cy. bar. Bal. in. d. l. momẽtanee Ange. ꝛ doc. in. l. si quis libertatẽ de petitiõe hereditatis Bar. in. l. j. §. diuus ver. ꝛ si quidẽ de q̃stionibus doc. in. d. c. cum contingat. ꝛ. d. c. de testibus. ꝛ. d. cle. constitutionem. ꝛ. d. cle. vt circa. Laus deo.

¶Summarium super consilio. xix.

☞Usura an sit permissa iure. ꝛ qui vsuraʒ exercet an ꝛ a quo iudice puniatur: ciuiliter vel criminaliter. per totum.

¶Consilium. xix.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶†Uidetur prima frõte dicendũ ꝙ dictus vicarius non potuerit inquirere ad dictã penam nec ad eam condẽnare modo quo condẽnauit. ꝛ ꝑ cõsequens tanꝙ illicite extortam nequeat exigi primo qꝛ lʒ vsura sit vtriusqꝫ testamẽti pagina reprobata. c. sup eo de vsuris ꝛ de iure ca nonico de vsuris per omẽs titulos ꝛ etiam de iure ciuili si excedit legitimũ modũ. l. eos. C. de vsuris. ꝛ. l. si non sortẽ. in princi. de con-
2 di indeb. ꝛ. l. improbum. C. ex quibus causis infa. irrog. †Adeo qđ improbum fenus exercentes de iure ciuili incurrunt infamiam ip-
3 so iure vt ibi tex. †Quinimo ẽm quosdaʒ omnis vsura est prohibita de iure ciuili hodie prout habetur in auꝛ. ad hec. C. de vsuris tamen hoc procedit in foro ciuili: nã in foro criminali ꝓcedendũ nõ videtur prout videtur sentire gl. in. d. l. improbũ. ꝛ ibi expsse firmat bal. ꝙ pro vsura nõ põt quis criminaꝛr puniri qꝛ nulla lex hoc dicit et cum exigat ex ꝓmissione ꝛ cõsensu ptium ẽm eũ: que rões bal. lʒ aꝛr nõ roboꝛet eas nisi sua auctoritate: tñ videntur efficaces quia
4 delicta puniunꝛ aliqua. l. sꝑali. †ꝛ vbi deficit titulus criminis puni tur quis pena criminis stellionatus vt ꝓbatur in. l. iij. §. j. ibi ꝛ si aliõ crimen non sit ꝛ vt generaꝛr dixerim deficiente titulo criminis hoc crimẽ locũ hʒ. ff. de crimine stellio. vnde si nulla lex hoc dicit ꝙ criminaꝛr puniatur cõstat qđ non cadit in aliud delictũ ꝙ in crimine stellionatus. sed crimen stellionatus presupponere videꝛ doluʒ qꝛ vbi in priuatis iudicijs. i. in ciuilibus iudicijs est actio de dolo ibi in criminalibus est crimẽ stellionatus ꝑsecutio dicit tex. in. d. l. iij. §. j. sed in vsura videtur cessare dolus: qꝛ a volente extorquetur ꝛ volenti dolus nõ inferꝛ. l. cum donationis. C. de transa. ꝛ. l. nemo videtur fraudare. ff. de reg. iur. ideo consentiens nequit de dolo cõqueri vbi cõsensit. l. venditoꝛ. C. de rescin. ven. ꝛ. l. cum donationis preallegata merito cessat actio de dolo si cessat actio de dolo. ergo videtur qđ cesset crimen stellionatus per predicta. cum ergo in casu nostro fuerit actũ criminaliter qꝛ ad penam extorquendam pro delicto iuxta no. in. l. agraria. ff. de termio moto sequi videꝛ ꝙ inepte fuerit actũ ꝛ inepta cõdẽnatio ꝛ tanꝙ lata contra ius cõstitutiõis qꝛ cõtra iura nõ teneat sed sit nulla ipso iure. ff. q̃ snĩe sine appel. rescin. l. j. §. itẽ cum cõtra. ꝛ. C. eo. ti. l. ij. ꝛ. ij. q. vj. §. diffinitiua ver. iteʒ
5 contra ius ꝛ ver. item cum certa ratione. †Quod scđo videꝛ ꝓbari ius canonicũ imponit vsurarijs certas penas ꝑ gñalem cõciliũ lateranẽse. c. qꝛ in oĩbus de vsuris q̃ pene imponunꝛ vt vsurarius per eas cogaꝛ perceptas vsuras restituere. c. cum tu. j. respõso de vsuris adeo qđ si restituere nequeũt nõ sunt vlla pena mulctãdi dicit tex. formalis ẽm vnã ꝛ cõmunem literam in. d. c. cum tu. ver. illi aũt. vñ ibi probari videꝛ ꝙ pene ecclesiastice seu iure canonico non imponunꝛ nisi ad finẽ vt vsuras exactas reddant ex quo vbi reddere nõ possunt cessat omnis pena. idcirco cũ in casu nostro nõ fuerit actũ ad finẽ vt vsure restituerenꝛ ꝙ ptʒ qꝛ sententia ad illud non tendit

sed qđ pena soluať camere epali ꝓut patet ex snia q: si diceremus ad aliud fuisse actū ꝙ snia dictet resultaret clara nullitas snie iuxta c.lȝ eli.de symo.ꝛ c.qualr ꝛ quādo el grāde.de accu.ꝛc.l.vt fundus. ff.cōi diui.l.fi.de fideicō.libe.

6 †Restare videtur ꝙ snia fuerit iniqua et contineat expressum iuris errorem ꝛ per cōsequēs sit nulla vt su pradictum est. Et maxime q: expresse sancitū est ꝙ si iudex penam vltra penas statutas imponit snia non tenet.l.certa ratiōe.C.quādo prouo.nō est necesse ꝛ.d.ver. Itē cum certa rōne facit q: debet imponere penas ſm canones.i.quas canones imponūt.c.j.de offici.or.ſm vnū intellectum facit etiam ad predicta.c.post miserabilē.de vsu.vbi alia pena imponitur nihilominus ad finē vt vsura restituatur.

7 †Tertio pro hac parte iudei sunt foris ꝛ extra cōgregationem fideliū sed de his que foris sunt ecclesia se non intromittit c.gaudeamus.de diuor.ibi nihil ad nos de his que foris sunt ꝛ.ij. q.j.multi originaliter pauli ad corinthios.c.v.vnde cōstitutionibus canonicis non artanť infideles.d.c.gaudeamus.merito nō videť ꝙ ꝑ iudicē ecclesiasticum directe puniri possint de crimine ecclesiastico sed ꝑ in directū prout puniunť in.d.c.post miserabilem. et.c.ꝗto.eo.ti.ꝛ de iudeis.c.iudeos prout ꝛ not.gl.in.d.c.gaudeamus sup verbo cōstōnib⁹. Sed in casu nostro fuerūt directo puniti merito ꝛc. Quarto hec pars vř ꝓbari q: cōstat iudeos nō eē subiectos epo vel vicario epi cornetani vbi aūt criminosus nō est epo in temporalibus subditus non potest eps imponere ꝓ delicto penā pecuniariā prout volunt Jo.and.ꝛ Hosti.in.c.pro humani.de homi.lib.vj.ꝑut ibi refert ꝛ sequiť.d.Dñicus de sancto Gemi. merito si imposita est pena pecuniaria snia videtur lata ꝯtra ius:ideo nulla. Et per consequens extorta vigore sententie nulle tanꝙ indebite extorta potest repeti per conditionem indebiti ꝛ conditionem sine causa.ꝛ forti⁹ non exacta nō potest exigi. Dato tamen ꝙ sententia condemnatoria potuerit ferri contra dictos iudeos ad penam pecuniariam tamē videť ꝙ deberet applicari fisco.ꝛ sic camere apostolice apud quā residet vterꝗ fiscus vt ita loquar in diocesi cornetana que est ecclesie subdita in spiritualibus ꝛ temporalibus:q: in criminalibus pene sunt applicande fisco.l.agraria cum ibi notatis.ff.de termino moto.ꝛ.l.j.C.de litig.ꝛ.l.quicunꝗ.§.ꝗ si fecerit.C.de heret.in auť.de ecclesiasticis.ti.§.ꝑ.in auť.de san.epi. §.si vero in quolibet vbi casus ſm Guil.in.l.si ecclesie.C.de episc.et cle.ꝑut ibi refert ꝛ sequitur Bal.dicēs qđ vbi ꝓ aliquo excessu imponitur pena si excessus cadit proprie in delictum censeť pena criminalis ſm eum.ꝛ sic applicanda fisco vt iuribus preallegatis.ꝛ ꝑ glo.in.l.iubemus.§.siue.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ glo.fi.in.l.ij.C.de epis.audi.ꝛ.l.fi.C.de mo.mul.cum si.ꝛ facit optime.c.cum scōm de hereticis.li.vj. Si vero fisco non applicetur videtur ꝙ dimidia dari debeat offenso ꝛ alia dimidia in elemosynam erogari.c.ij.iuncta gl. de penis.ꝛ ꝑ consequens nullo mō videtur episcopatui applicāda pena huiusmodi pecuniaria prout videtur per dictam sententiaȝ applicata.

8 ¶ †His tamen non ob.arbitror nec cameram apostolicam nec iudeos condēnatos posse insurgere contra epm cornetanum vel sindicum epatus quin penam predictam exigat nec possit fiscus vel iudei dictam penam pecuniariam petere. Cuius rei demonstrande gratia premitto ꝙ vsura est crimen ecclesiasticuȝ ꝑut no.glo.ꝛ doc.in.c.cū sit generale de foro competenti.ꝛ in.c.j.de vsuris in.vj.ꝛ facit.c.q: in omnibus.ꝛ.c.cū tu.de vsuris cū si.facit etiā q: causa vsuraria spectat ad forum ecclesiasticū vt per glo.ꝛ doc.in c.ex literis de iureiurā.ꝛ per Bar.ꝛ doc.in.l.titia.ff.so.ma.ꝛ ꝑ bal. in.l.quotiens.C.de iudicijs.ꝛ in infinitis locis nec hoc vllo pacto in dubium ab aliquo vertitur. Sed bene est magna questio an sit etiam de foro seculari:ita ꝙ iudex etiā secularis possit de cā vsuraria cognoscere super quo varij varia loquunť:sed de ecclesiastico iudice nullatenus hesitatur prout no.in dictis iuribus.ꝛ per glos.in cle.dispendiosam de iudicijs per.d.Anto.ꝛ.d.Nico.in.c.post miserabilem de vsuris.ꝛ per.d.Nic.e.tit.in rubrica.vnde cōstat absꝗ dubio qđ est crimen ecclesiasticum ꝛ pertinens ad forum ecclesiasticū dato quod sit dubium:an etiam ad seculare pertineat ꝛ passim appellatur crimen ecclesiasticum per glo.ꝛ doc.in.d.c.cum sit in.c.cū

9 in tua de vsuris.ꝛ doc.in locis preallegatis. †Crimen autē est illud qđ est peccatū ꝙ est accusatione dignissimum ꝛ dānatione ꝑut est tex.lxxxj.dist.cañ.si peccatū in fi.ꝛ no.glo.in.c.peccatum.de re.iu.

10 in.vj. †Ergo vsura est delictum dignissimum accusatione ꝙ ꝛ probatur in.d.c.cū in tua.accusatio aūt ꝑsupponit iudiciuȝ criminale ꝑut patet in tit.de accusa.ff.ꝛ.C.ꝛ.c.super his.ꝛ.c.veniēs.de accu. et.c.licet eli.de symo.ꝛ agitur ad depositionem ꝑ viā accusationis et ad penam ꝓpter offensam publicā puta reipublice ꝑut not.in d.c.super his ꝑ doc.ꝛ facit ille tex.ꝛ.d.c.licet eli.per inquisitionem tamen ꝛ denunciationem non solet agi vt imponať pena ordinaria ꝛ naturalis delicti prout quādo agitur ꝑ viam accusationis:sed pena arbitraria ꝑut est tex.in.c.inquisitionis.de accu.ꝛ doc.ibi ꝛ tāgit.d.Nico.in.c.fi.de pur.cañ.nisi scimus in casu quando sit tale crimen qđ post pactam penitentiam impedit ordinis executionem prout tex.ꝛ doc.ibi in.c.inquisitionis.de accus.ꝛ quando non agiť vt imponatur pena ordinaria ꝛ naturalis pena delicti:tunc non ē iudicium criminale:sed ciuile ſm.d.Anto.ꝛ.d.Nico.in.d.c.sup his

et est tex.optimus quē ꝛ ipi allegant in.c.ꝑ tuas infra de symonia. Quādo aūt agitur ꝑ viā accusatiōis est iudiciū criminale ꝛ agiť ad penam naturalē ꝛ ꝓpriam ipsius delicti.d.c.sup his.iuncto.d.c.ꝑ tuas.prout ꝛ notant ꝑfati doc.in.d.c.super his. Cū itaꝗ in.d.c.cū in tua de vsuris ꝓbeť aperte ꝙ vsura pōt deduci ꝑ viam accusationis.ergo pȝ qđ pōt sup ea criminalr ꝓcedi ad penā naturalē ꝓ delicto vsurarū. Constat aūt ꝙ pena q̄ imponitur in cōcilio latera.de qua in.d.c.q: in oībus nō est pena naturalis q̄ imponať ꝓ naturali pena delicti vsurarū ꝛ ꝓ vindicta iniurie illate reipublice pȝ:q: imponiť ad finē vt restituant vsure ꝛ postea cessant dicte pene vt ē expressum in.d.c.cū tu ibi donec reddant ꝙ tam praue receperāt ꝛc. et ibi tradit.d.ant.ꝙ illud conciliū lateranēse nō intēdit imponere penā mutuanti ad vsuras:sȝ solū nō restituēti.ex his itaꝗ pȝ ꝙ vsura est crimē punibile alia pena ꝙ pena ꝯciliȷ latera.vel excōicationis:q: etiā excōicatio nō est naturalis pena delicti:sȝ medicina.c.cū medicinalis de snia excō.li.vj. Itē ptȝ ꝙ pertinet ad forū eccl'iasticum vt supra est ꝓbatū.ergo ptȝ ꝙ ꝑ vsura iudicio criminali alia pena imponi pōt ꝙ pene cōcilij latera. Et hoc etiam voluit alan⁹ in.d.c.cū tu.ꝛ idem vt relatū reperio tenuit ibi Host.ꝙ ꝛ videntur velle archi.ꝛ Jo.an.ꝛ domi.in.c.j.de vsuris in.vj.dicētes ꝙ vsurarij puniti per iudicē ecclesiasticum possunt puniri ꝑ iudicē secularē saltem in eo ꝙ excedit ſm eos vt ibi latius tangūt.vñ volūt ꝙ etiā in foro ciuili sit delictum punibile.itē sentiunt de alia pena ꝙ penis concilij ꝑdicti q: in illis non cadit quantitas excessus tamē nō se contingunt nec sint proportionabiles cum penis legalibus maxime de negotio cōionis altaris cū respiciat aīam q̄ rebus pecuniarijs et corpori est preponenda.l.sancimus.C.de sa.san.ec.ꝛ.c.cū infirmitas.de peni.ꝛ re.ꝛ iuxta illud euangelicum quid ꝓdest homini si vniuersum mundū lucretur anime vero sue detrimētum patiatur Math.xvj.c.ꝛ luce.ix.c. videntur ergo illi doc.intelligere de penis pecuniarijs in quibus cadit proprie excessus ꝙ innuitur ex lege quam allegant.vȝ.l.j.ff.vi bonorum rap. Cōcludo itaꝗ quod vsurarius puniri potest a iudice ecclesiastico ꝛ criminaliter ꝛ quia de iure canonico potest iudex procedere per viam inquisitiōis dūmodo precedat fama.c.qualiter ꝛ quando.el grande.de accu.ꝛ capitulum inquisitionis.eo.ti.ꝛ.d.c.licet eli.ꝛ tradit Bar.in extrauagan.ad reprimendā in verbo per inquisitionem.ꝛ fuerit ita processum ꝛ intentato in inquisitione qđ precessit fama ꝛ non oppositū. Restat ꝙ potuit ferri sentētia punitiua delicti ꝑpetrati vsure:dato tamē ꝙ non precesserit fama vel forte hoc casu nō potuerit ingri alijs circunstantijs nō precedentibus quas requirit Bar.in.d.§.si publico.tamen nō refert q: cum non vitiant ꝓcessum si non opponuntur prout dicit Bar.in.d.extrauaganti ad reprimendaȝ dicto ꝟbo per inquisitionē.ideo potuit iponere pecuniariā penam:tū q: ꝓ punitiōe criminis ꝑpetrate vsure nō sint exꝑsse certe pene. ergo arbitrio iudicis remittēdū.ar.l.j.de iure deli.ꝛ caplȝ cū de causis de officio delegati ad hoc gl.in.l.fi.de ꝓuatis delictis.tū q: vbi ꝑ viam inquisitionis ꝓceditur de iure canonico pene sunt arbitrarie.d.c.inquisitionis cū ibi no.

11 ¶ †Nō ob.adducta in ꝯtrariū.ꝑ primo non obstat ꝙ dicit Bal.in.d.l.improbū.q: lȝ ipse ita ibi firmet tū Ja.bu.tenuit ꝯtrariū ꝙ hȝ ꝓ se auctoritates quas adduxi ꝛ hȝ tex.in.d.c.cū in tua qui ꝓbat inductus vt supra:vnde hec pars videtur magis cōis nec obstat ratio ꝑdicta ꝙ adduxi ꝙ stellionatus punit dolum ꝛc.q: negari forte pōt qđ crimine stellionatus puniatur solus dolus:nā cōstat ꝙ dānū datū nō punitur aliquo spāli titulo criminis:ergo nequit puniri nisi crimine stellionatus ꝑ.d.l. iij.de crimine stellionatus.ꝛ tamē punitur criminaliter etiā cessante dolo ꝑut firmāt glo.ꝛ Bar.in.l.fi.de priuatis delictis ēt si leuissima culpa prout ibi dicit Bar.ꝛ in.l.respiciendum.§.delinquūt.de fur.ꝛ sequitur Bar.Bal.ꝛ Raph.in.l.si quis nō dicā rapere.C.de epis.ꝛ cleri.non obstat.d.l.ij.q: licȝ ibi dicatur ꝙ dolus purgetur ꝑ crimē stellionat⁹.ꝛ vbi in ciuilib⁹ est actio de dolo ibi in criminalib⁹ est crimē stellionatus ꝛ vera sit dicta regula affirmatiua nō tū sumitur ibi regula negatiua ꝙ al's cessat crimen stellionatus. imo alia regula traditur magis generalis ibi in verbo:sed vt generaliter. Preterea potest dici quod crimen vsurarum committatur dolo prout probat tex.in cle.j.de vsuris ibi occulte ineunt ꝛ dolose et potest intelligi de dolo:erga rempublicam q: fallitur ꝛ sperniť superior qui non vult delicta fieri.argu.l.congruit de officio presi.ꝛ c.vt fame de snia excō.ꝛ.l.ita vulneratus ad.l.aq. Item potest interuenire dolus in nolendo mutuare gratis vt vsuras a mutuario extorqueat in quo dolo non consentit mutuatarius qui potius vellet gratis mutuum recipere ꝙ sub vsuris glo.autē in.d.l.improbū potest aliter intelligi ꝛ similiter doc.ibi cū ea transeuntes .s.ꝙ velit qđ siue ciuiliter siue criminaliter procederetur cessaret infamia nec obstat.d.c.cum tu quatenus est ibi litera negatiua cōis:q: respondetur ꝙ nulla pena imponitur tanꝙ nō restituēti vsuras sup quo prouidet concilium prout ibi dicit.d.Anto.ꝛ dixi supra non tamē tollitur ꝙ tanꝙ mutuanti:sub vsuris pena nequeat infligi. preterea dato ꝙ restituēti vsuras vel volenti ꝛ non valenti restituere nulla alia pena imponatur tamen non sequitur ꝙ volēti restituere cū possit nequeat alia pena infligi ꝑut cadit in casu nr̄o:ꝑria tamen

tamen responsio magis satisfacit. Ex quibus patet sublata pma ratio q snia fuerit nulla tanq lata cōtra ius ex isto capite: qz imo pro iure fm. s. dicta: sed dato q opi. Bal. pualeret de iuris rigore tn negari nullaten⁹ potest quin questio saltē sit pbabilis dubia p pter opi. contrarias z ea que supradixi. z vbi ius est dubium ibi nō vitiatur sententia tanq contra ius constitutionis lata prout est tex. in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. fm vnam lectu. que tanq vera in se solet approbari. Item tūc dicitur contra ius lata sententia qn contra ius expressum secus quando per viam argumenti prout di cit Jaco. de are. in. d. l. cum prolatis. sed nullibi est expressuz q pro vsura non competunt iudicium criminale vel non possit pena infligi merito zc. nec obstat capl'm: licet de penis qz in dicto capitulo lz: lz imponatur pena facientibus maxime prohibenti: tamen nō annullat ibi act⁹ seu snia. maxime qz ibi non mandatur qd penas exactas restituant. Scd'o respondetur q illud videtur procedere vbi pene statute possunt cadere in personam puniendaz al's videt qd dictū capitulū non procedat ne sequat inconueniens q delicta remaneant impunita contra dictum capl'm vt fame. z. d. l. ita vulnerat⁹. lz pene c apl'i: qz in omnibus. z. c. cū tu non cadunt in iudeos vt de se patet. z. d. c. post miserabilē nō infligit penā vt dictuz est merito zc. facit optime q habetur in. l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de infami. in. l. z si seuerior. C. e. tit. facit. l. hodie. ff. de penis et capl'o quoniā frequenter. §. fi. vt lite non conte. ver. tertio dicamusq in casu nostro nulla est certa pena statuta in iur: qz licz sint statute pene vt restituant vsur: tn pene p excessu cōmisso vsurarū nō sunt exp'sse disposite. iō arbitrarie sunt prout iam dixi. Ex quibus euidēter tollitur cōtrariū. d. l. certa rōne cū silibus. Licet z aliter respōderi pōt q illa iā procedūt in mulctis nō in penis put in eis habet nō obstat tertiū: qz lz de ais iudeorum nō sit curādū nec sit curādū de eis qn peccant nemine ledendo: lz quando peccāt in preiudiciū christianorū bene puniunt: qz non debent esse melioris cōditionis q christiani z possunt per cōstitutiōes ecclesiasticas z iudices eccl'iasticos puniri etiā pena corporali. xxviij. q. j. sepe in fi. z xvij. q. iiij. cōstituit. z firmant glo. z doc. in. d. c. post miserabilē. et gl. in canon e multi. ij. q. iij. z doc. in. c. super his de voto nō ergo iudicat de eis quatenus deū offendūt: sed quatenus pximū indicatur z astringuntur canonib⁹ in toto titulo extra de iudeis. z tūc nō puniunt directa coertiōe cēsure eccl'iastice put dicit glo. in. d. canone multi. z in. d. c. gaudeam⁹: lz indirecta sicut vt dicit capl'm post miserabilē. z ēt aliis penis tpalibus put pbat in iurib⁹ pallegatis: nec obstat. d. capl'm post miserabilē: qz lz ecclesia habeat illā viā nō denegatur z alia. s. qn ipsa ecclesia z iudex ecclesiasticus directe possit astringere iudeū pro crimine vsurarū put sumit ex predictis: lz papa ibi assumpsit illam viam: qz magis facilis qz iudices ecclesiastici communiter non habent arma z satellites prout habent secu-

12 lares prout ibi dicit. d. Nico. † ¶ Non ob. quartū arg. factum in cōtrariū: nam iudei se subiecerunt iurisditioni dicti vicarij z promiserūt soluere penā de iure imponendā. z sic satis vident subiecti tēporaliter vigore dicte promissionis z subiectionis tamē est aduertendū q Host. z Jo. an. non dicunt q iudices ecclesiastici non possint inferre z imponere penas pecuniarias non subditis tpali iurisditioni: qz Host. z Jo. an. primo dicunt simpliciter q iudices ecclesiastici possunt imponere penas pecuniarias maxime si magis timentur z dicunt qd sicut infligāt z loquunt indistincte z simpl'r. lz aūt subdant p alternatiuā vel si tpaliter nō subest ad illā infligēdā distinguant dnm tpalem non tamē dicunt q p se nō possint illā infligere. Quinimmo ɔtrariū supra dixerant in verbor suorum generalitate: vnde verba eorū sonāt q possunt vnā viā vel alteraz eligere vt est natura alternatiue z sit pro non cōtra faciunt eorum verba. Et q imponere possit firmat. d. Nic. in. d. c. licet de penis in ducēs. c. statuimus. xxj. q. j. z. c. qsquis. xxij. q. iiij. Et qz non est rō si habēt iurisditionē puniēdi crimē eccl'iasticū qre nō possint iponere penā pecuniariā fm eū p hoc. c. ij. de penis in sui grneralitate. z q no. in. d. c. licet q loquitur in laicis etiā nō subditis maxime i sui generalitate. z tamē ibi dicitur q pōt imponi pena pecuniaria cū certa tamen distinctione: z si ordinari⁹ ecclesiasticus potest iudeos qui regulariter nō sunt temporaliter subditi punire pena corporali put no. per gl. z doc. in. d. c. post miserabilem. z supradictum est q nam dictat rō q non possit punire pena pecuniaria attento maxime q vbi ius omnino statuit certam penam remittitur arbitrio iudicantis. ita qd potest penam pecuniariā imponere z aliam prout dicit glo. cum qua doc. transeunt in. d. c. licet. z relata ad tex. loquitur etiam in laicis qui verisimiliter non erant subditi in temporalibus illis Archi. vnde intelligo dictum Host. z Jo. an. q ibi dicūt si temporaliter sibi nō subest qz si temporaliter sibi subesset nō subesset alteri z domino temporali quē haberet distinguere: z verisimiliter ipe haberet aptitudinem faciliter exequendi. ita quod frustra alium cogeret. Sinautem ecclesiasticus non habet subditum temporaliter. lz possit temporali pena punire. tamen nō pōt cōmode illā infligere cū nō habeāt arma z satellites. z iō cōmodi⁹ eas infligunt p iudicē secularē. z ita loquunt iura Host. z Jo. an. put dicit dns Nico. in. d. c. lz. z idē tenet dominus Nico. in. d. c. postulasti de

13 iudeis. † Et si qua dubitatio esset debuit opponi z a snia appellari cū nō reddat snia nulla saltē stantibus pdictis per dicta supra. z sic cum iudei non appellauerint vident tacite acqeuisse snie. l. j. C. si sepius in inte. resti. posthu. z. l. ab ea. C. qno z quādo iudex. vn cū transiuerint in rē iudicatam mandanda est executioni cōtra cōdēnatos prout cantat. C. de execu. rei iudi. per totum. z extra. de re iudi. c. inter vos. z. c. inter monasteriū. z. ff. e. ti. l. a diuo pio. Et si ponderentur verba Jo. an. in. d. c. j. de homi. referendo verbū illam ad proxima intelligi possunt generaliter de pena temporali. z facit p hac opinione. c. in quibusdam de penis. vbi hoc sumit. d. Nic. ex illo tex. z facit capitulū fi. eo. titu. q esset durum z contra id qd ipsi volunt in. d. c. j. de vsuris in. vj. Nec obstat q criminalibus pena applicatur fisco: quia illud procedit in foro ciuili in foro autem ecclesiastico pene non applicantur neqz fisco temporali neqz pape: sed soluende sunt iudici ecclesiastico qui eas conuertit in suas vtilitates vel erogat in elemosynas prout concludunt doc. cōiter omnes in. d. c. licet. z Host. Jo. an. z Domi. in. d. c. j. de homicidio in. vj. et Host. z Jo. an. in. c. dilectus de officio ordi. z si in elemosynas sicut in pios vsus deberet erogare prout consuluit pro euitanda suspitione auaricie Host. z Joan. an. in. dicto capl'o. j. de homi. z Host. z Jmol. in. c. irrefragabili. §. fi. de officio ordi. nihilominus oimodo deberet ad manus: nec obstat dictum capl'm scdm de penis. qz pōt dici q loquatur in casu suo regulariter em aliud videt eē prout habetur in. d. c. licet. z in iuribus preallegatis. Preterea licet pro pte deberet applicari offenso q non credo in nostris terminis: tamen videtur qd pena debeat solui iudici z per iudicem postea tradi parti prout in simili dicitur quādo statutum imponit penā pro parte applicandam fisco pro parte offensa: nam solui debet fisco tota z p fiscum seu ad id deputatum tradi parti offense prout cōcludit bar. in. l. senatus. §. senatus. ff. de iure fisci. z in. l. j. C. de vendi. rerum fisca. li. x. ar. illorum iurium. Et si q dubium est in predictis debebat discuti ante sentētiam vel post sniam in causa appellationis. nam post rē iudicatā que in casu nostro valida est per supradicta nō possunt reclamare iudei: qz snia facit de indebito debitum. l. iulianus verū debitorē cū sua materia de conditi. indebiti. z. l. cum putarez fami. herci. fiscus minime. qz aut illa snia recte ferri potuit put suadent supradicta. z tunc nihil est de quo cōqueri aliquis possit: Sin aūt quispiam diceret non recte latam z nollet supra adductis acqescere omnimodo fiscus reclamare potest: qz snia lata est contra iudeos nec preiudicat fisco cum res inter alios acta aliis non preiudicat. C. res inter alios. in rubro z nigro. et. c. cum super his. z cap. quāuis extra. de re iudi. nec pōt taciturnitas iudeor fisco preiudicare: lz eis est imputādū. ar. regule dānū in. vj. ad pdicta q no. Hosti. z Jo. an. z Domi. in. c. j. de vsuris vt. s. retuli. vnde in oēm euētū nihil obijci potest quominus dicta pena exigi possit. Nec obstant capl'a prenarrata qz cum vsura sit veteri z nouo testamēto prohibita vt dcm est z pbat deuterono. xxviij. capl'o. vbi dz aduena fenerabitur tibi tu aūt nulli. z in psalmo. xiij. general'r dz q qui dederit pecuniā suā ad vsuram nō habitabit in regno dei propter quasau ctoritates concludit. d. Nic. in. d. c. post miserabilem q iudei non possunt xpianis mutuare ad vsuras facit ad pdicta ezechiel. xviij. ca. z exo. xxij. capit. Licet ipsi soleant asserere contrarium per text. deutero. cxviij. vbi dicitur nō feneraberis fratri tuo sed alieno: fratri autem tuo id quo indiget comodabis. Item. xv. capitulo feneraberis gentibus multis z ipse a nullo accipiens mutuum dominaberis nationibus multis z tui nemo dominabitur. Item. xxviij. capitulo dicit formaliter aduena qui tecum versabitur in terra ascēdet super te eritqz sublimior tu autem descendes et eris inferior ip se fenerabitur tibi et non tu feneraberis ei ipse erit in caput et tu in canda. Sed respondet dict⁹ Nico. in. d. capitulo post miserabilem nec est insistendum apud nos: quia est expressum in dicto capitulo post miserabilem. Quinimmo tenetur quod vsura sit cōtra legem nature prout dicit Bald. in rubrica. C. de vsuris adducens phylosophum qui hoc dicit primo politicorum z quarto ethicorū. z idē tāgit Joan. an. in regula peccatum in. vj. z Joā. mona. in c. j. de vsuris. z dominus Nico. in rubrica codez titulo in antiquis.

14 † Ex quo infertur q statuta z capitula permittētia vsuras sunt nulla qz nō possunt tollere iura naturalia q sunt immutabilia insti. de iure naturali gen. z ci. §. sed z naturalia. z no. in capl'o que in ecclesiarum. de constitu. z in. c. fi. de consue. Et sunt contra bonos mores: qz inducunt ad peccādū: iō non tenent. ar. l. cōuenire. ff. de pactis cōuen. z probatur in simili. in. c. ex parte vestra. de cōsue. facit c. nō est obligatorium. de reg. iur. z hmōi statuta seu capl'a expresse reprobantur in clemen. ex grandi de vsur. que quidem cle. locū habet etiam quo ad vsuras iudeorum prout tangit ibi glo. super verbo censura z tenet etiam ibi Paulus super verbo rōnem z Dnic⁹ de sancto gemi. in. d. c. j. §. qui vero in fi. de vsuris in. vj. z pari ratione nec valet confirmatio legati. z fortius qz legati rescribere z con

15 stitutiones edere possint. † Tamen non possunt per ea iuri cōmuni derogare etiam si sint legati de latere vt est gl. notabilis quam doc. sequunt in. c. fi. de here. lib. vj. z gl. sepe super verbo mandam⁹ de verbo. significa.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio .xx.

1 ¶ Arma ꝙ ferre non liceat statuto quomodo intelligatur statutum dictans si quis fuerit inuentus cum armis a familia non trahitur ad ferentem arma qui non est inuentus armatus a familia. nu. seq. per totum.
Dummodo est dictio taxatiua.
2 Argumētum a cōtrario sensu est iure in statutis validissimum.
3 Penam nō dicitur incurrisse qui iudicis iussu facit aliquid etiam alias punibile.
4 Arma portare est prohibitum iure communi.
5 Seruientis vel officialis aut nancij dicto seu relato simplici: an credatur.
6 Confessio facta in tormentis non valet sine indicijs.
Torqueri nemo debet absqꝫ indicijs.

¶ Consilium .xx.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Videtur in presenti casu prima frōte dicendum ꝙ dictus Joānes debeat ꝛ teneatur soluere dictam penam quadringentarū librarū ex eo ꝗa cultellum seu quadrellectū portauit in palatio ꝛ in platea cōis perusij. Et quādo inuenitur in platea cū armis vel in palatio potestatis vel capitanei pena quadruplatꝰ vigore statuti de hoc expresse disponentis: vnde videtur casus legis municipalis ideo nō videtꝰ sup hoc hesitādum p id qd̄ habetur in .l. ancille. C. de fur. ꝛ iuncta .l. oēs ppl'i cum ibi nota. de iusti. ꝛ iur. ꝛ .c. j. de consti. li. vj. cum si. Cōstat em̄ qd̄ principium pmi statuti supra descripti punit pena centum librarū deferentem stochectū seu quadrellectū ꝛ dictus Joānes detulit quadrellectū merito debebat pena cētū librarū puniri sunt em̄ verba clara merito ꝛc. .l. ille aut ille. §. cū in verbis. de lega. iij. Item constat ꝙ ratione loci: qꝛ in platea ꝛ qꝛ in palatio detulit pena quadruplatur vt in eodē statuto in tertio latere. §. si quis autem fuerit. Et pondero ꝙ principiū dicti primi statuti nō requirit ꝙ sit inuētꝰ: sed solum ꝙ detulerit dicit em̄ si quis detulerit stochectū ꝛc. Et casu quo requirereꝫ ꝙ foret inuētus idē dr̄ dicēdum in casu nostro: qꝛ quando quis ad finem vt arma sibi nō inueniantur pijcit arma in terram vel alibi punitur ac si dicta arma secū portare fuisset inuentus dicit textus dicti primi statuti in quarto latere. §. Item statuimus videꝫ em̄ eadē ratio si proijcit in terrā ꝛ si dat alteri arma: qꝛ ad finē vt sibi non inueniātur: ergo idē ius .l. a titio. de ver. obl. ꝛ .l. illud. ff. ad .l. aqui. ꝛ de iniusto rup. ꝛ irrito testamēto. .l. posthumi. §. j. cum si. ꝙ procedere videꝫ etiaꝫ in penalibus quia de similibus ad similia in statutis penalibus procedendum videꝫ: ita formaliter dicit Bal. in .c. j. que sit prima causa beneficij amit. collatione decima per tex. vbi vltra medium quem dicit esse meliorē qui sit in iure ad hoc ꝙ in statutis ꝛ cōsuetudinibꝰ penalibus procedi tur de similibus ad similia fm̄ eum de cuius tex. intellectu latiꝰ ponit Jmo. in .§. de viro .l. si vero. ff. sol. ma. in penultima charta. ex cuius dictis idem videtur dicendum in casu nostro ex quo extēsio fit inter easdem personas ad casum omnino similē: ꝛ maxime ex quo litera statuti dicit in terram vel alibi ꝙ verbum vel alibi est generale comprehendens etiam hunc casum: quia proiecit in manibus dicti Perfrancisci ꝛ si dicatur aliud est proijcere aliud est dare vꝫ ponere: qꝛ proijcere nō dicimur quādo aliquam rem ponimus in loco manibus proprijs que manꝰ tempore quo res ponitur in loco nō distant ab ipso loco seu ipsa re prout contingit in casu nostro. Merito dictus. §. Item statuimus non loquitur in casu nostro: quia ad hoc respondetur ꝙ dato ꝙ h̄ esset verum: tamen statutum debet intelligi etiam si arma in terram ponerētur: quia est omnimoda eadem ratio. ꝛ qꝛ al's dictum statutum de facili redderetur elusorium: quia volens euitare dictum statutum ꝛ euadere penam de facili posset arma non proijciēdo ponere in loco aliquo in terra vꝫ alibi. Merito ne dictum statutum reddatur elusorium trahitur: licet penale ad hunc casum per gloss. ad hoc notabilem in .c. ꝙ ꝙ. de vsur. in .vj. ad hoc optimum argumentum in .c. si ciuitas de sentētia excom. lib. vj. ad hoc etiam .l. j. §. exceptiones. ff. quarum rerum actio non datur facit .l. milites agrum. de re mili. ꝛ .l. j. de natu. lib. ꝛ ita tenet Jmo. in .d. §. de viro in fin. penu. char. adducendo etiā nota. per Pau. de leaza. in cle. j. de sepul. Nec videꝫ obstare scōm statutū qꝛ illud statutū non seruaꝫ: qꝛ nō videmus ꝙ in maiori cōsilio aliquis p armis cōdenetur. ꝛ sic est p desuetudinē ꝛ contrariā cōsuetudinē sublatū. .l. de quibꝰ in fi. ff. de .ll. ꝛ insti. de iure natur. gen. et ciui. §. pe. cum si. Preterea in casu nostro notariꝰ iuit ad rimandū pro armis: qꝛ iuit ad perfranciscum vt inueniret dictum cultellum seu quadrellectū ꝛ cōdēnauit intra .xv. dies. Merito oīa requisita in dicto scd̄o statuto interuenerūt in casu isto. nec obst. ꝙ subdiꝫ in dicto scd̄o statuto. §. statuimus etiā. §. ꝙ miles debeat ire equester ꝛc. qꝛ h̄ nō est in vsu: pterea h̄ non cadit in palatio: qꝛ nō pōt miles in domo saltē in terrato ire eqster merito dictū statutū nō videꝫ debeat itelligi in eo qui arma deferret in palatio. ꝛ iō cū in casu nostro dictꝰ Jo. detulerit arma in palatio nō vꝫ ꝙ dictū scōm statutū debeat attēdi. sed primū ꝙ pōderat solum si qs detulerit ꝛc. vt ptꝫ

2 in prin. illius primi statuti ꝛ supra dictum est. † ¶ His tamen non obstantibus contrariam arbitror sententiam veriorem scilicet qd̄ dictus Joannes non fuerit iuridice condēnatus: nec debeat dictā penam soluere: ex eo quia ipse non fuit inuentus portare dictū cultellum seu quadrellectum: sed dictus cultellus seu quadrellectus fuit inuentus Perfrancisco. Et statutum secundū requirit quod quis sit inuētus portare arma ibi dum dicit quod debeat condemnare omnes quos inuenerint arma portare: ergo a contrario sensu illos quos non inuenerint non debent condemnare qd̄ argumentum a contrario sensu est in iure validissimum. .l. j. §. huius rei de officio eius cui manda. est iurisditio. .l. qui testamento. §. mulier. de testamē. ꝛ .l. si quis ex argentarijs. §. phibet. ff. de eden. ꝙ pcedit etiā in statutis. vbi non induceretur .ll. correctio secundum Bartol. in .d. §. huius rei. ꝛ in .d. .l. omnes populi. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ Dy. in capitulo quod ob causam. de regul. iuris in .vj. ꝛ Bald. in .l. conuenticulam. C. de epis. ꝛ cle. ꝛ Antoñ. de butri. ꝛ Jmola in capitulo cum apostolica. de his que fiunt a prela. sine consensu cap. cum simi. qd̄ et maxime dicendum est per id quod subditur in dicto statuto iuersiculo dummodo ad inuentionem dictorum armorum iuerint ad circandum ꝛ sit miles ꝛc. Si enim inuentus a familia que non vadit ad circandum non potest puniri vt denotat dictio dummodo que est taxatiua etiam qꝛ al's dictus versiculus dūmodo nihil operaretur. Multo fortius non debet puniri ille qui a nullo fuit inuētus: sed tantum detulit. Jstud enim argumentum procedit etiā ad correctionem iurium. Concurrunt em̄ argu. a contrario sensu dictio taxatiua: et quia alias nihil operaretur ad hoc text. in autēti. ex testamento. C. de col. ꝛ ibi ad hoc illam auꝫ. ponderant moder. legentes idem volentes etiam si non esset dictio taxatiua ad h̄ no. p Bal. in .l. conuenticulā. de epi. ꝛ cle. ꝗ allegat Cy. ꝛ Dy. in qbusdam eorum consi. quod ꝛ fortius demonstratur per id quod subditur in .d. secūdo statuto dum dicit ꝙ si tempore inuentionis nō eēt miles notarius vel iudex ad nullam penam puniatur: si enim inuenitur a familia ꝛ non adest miles notarius vel iudex non punitur absurdum est quod puniatur nullo modo inuētus quod argumē. ab absurdo est optimum. .l. nam absurdum. de bo. libe. etiam in correctiuis fm̄ Jmo. in .d. §. de viro per .l. scire oportet. §. aliud. de ex cu. tuto. pro quo etiam facit quia licet dictum primum statutum in sui princi. dicat simpliciter si quis detulerit ꝛc. Tamen statutū predictum successiue multotiens loquitur quādo quis fuerit inuētus et apparet ex serie ipsius statuti ꝙ aliquando dicit detulerit vel p simile verbum loquitur: aliquando dicit inuentus fuerit: aliquādo dicit si quis portauerit. ꝛ inuentus fuerit portare vt patet in secundo latere in .§. si quis vero portauerit. ꝛ inuentus fuerit portare. ꝛ sic requirit duo copulatiue: ergo debet vtrūqꝫ verificari. .l. si heredi plures. de cōdi. insti. ꝛ .l. generaliter. C. eo. ti. cum si. Unde satis euidenter datur intelligi ex predictis ꝛ ex .j. etiam dicendis qd̄ etiam primū statutū vult punire inuentos ꝛ nō simpliciter deferentes: sequentia enim declarant precedentia. .l. si seruus plurium. §. fi. ꝛ .l. ꝗ filiabus. de leg. j. cum si. Appositum enim in vno capitulo sepe subintelligitur in alio capitulo nō multum distanti repetitum. instit. de .l. aqui. §. hoc tamen capite. ꝛ .l. quemadmodū. §. fi. ff. eo. ti. ꝛ ꝙ p glo. insti. de re. diui. §. Item lapilli. ꝛ per Bar. in .l. ptor ait. §. erat igitur differentia. ff. vi bo. rap. quod et constat quia imediate post principium dicit quod stetur dicto massariorum et officialium per quos arma fuerint inuenta ꝛ loquitur de quadrellecto ꝛ stochecto de quibus simpliciter premiserat si quis detulerit: ꝛ tamen postea presupponit quod arma fuerit inuenta: vnde euidenter constat ꝙ statuentes non intendunt punire deferentes non inuentos. Constat enim quod quis potest arma deferre ꝛ non inueniri ipse nec arma: ꝛ tamen statutum postea presupponit arma inuenta: ex quo datur intelligi quod non intendit punire solum deferentes arma: et hoc etiam demonstratur ex eo ꝙ vult arma immittantur in illa forma ferrea de qua in statuto fit mentio quod ꝛ clarius apparet ex eodem statuto in fine quarti lateris ꝛ principio quinti: ꝛ de omnibus vbi dicit ꝙ de omnibus in pn̄ti capitulo contentis stetur relationi duorū de familia ꝛc. ꝛ iuerint ad circādum que verba inuūt ꝙ de omnibus. S. cōtentis in illo statuto debeant tūc puniri cū fuerint inuēti ab eūtibus ad circādum ꝛ hoc saltē iunctis pcedentibꝰ in dicto statuto ꝛ iuncto sequēti statuto. Ad idē optime faciūt verba posita in dicto primo statuto in .d. §. itē statuimus ibi. Et si cultellum vel alia arma offendibilia in terram vel alibi aliquis proiecerit puniatur pro dictis armis proiectis ac si dicta arma ad latus vel secū portare fuisset inuētus. Si em̄ puniretꝫ q arma portaret et si non fuisset inuētus portare arma ad latus vel secum qui arma pijecerit sine dubio puniretꝫ: qꝛ sine dubio arma detulit anteqꝫ pijceret merito sine dubio debuisset condemnari. ergo dicta verba fuissent frustratoria: ꝛ superflua sine virtute aliquid operandi ꝙ non est dicendū vt in prima cōsti. C. §. qbus. ꝛ ar. .l. si qñ. de le. j. ꝛ .c. si papa. de priui. lib. vj. vnde ex hoc datur euidenter intelligi ꝙ regulariter pro delatione armorū nō punitur nisi q fuerit inuētus cū armis ad latus ꝙ ꝛ demōstratur ex sequētibus verbis eiusdem statuti in eodem. §. dū dicitꝰ qd̄ de armorū piectione credatꝰ dicto vnius vel duorꝫ

vel duorũ officialiũ qui possunt scrutari pro armis euntiũ ad circã dum. Et sic innuit ꝙ. d. §. puniens proijcientẽ arma procedat solũ qñ officiales irẽt ad circandũ pro armis ꝙ est ipsa veritas: quia in prin. d. §. premittit hec verba: vz dũ ipse vadit scrutãdo ⁊ circando ꝑ armis. Et sic ex quo vba sequẽtia ⁊ precedẽtia ita loquũtur sine dubio ⁊ media hoc casu intelliguntur. s. qñ officialis iret scrutãdo pro armis ⁊ non al's. ar. d. §. hoc tamẽ capite cũ si. s̃. alleg. ⁊ maxime glo. iuncta tex. in. d. §. item lapilli. ⁊ attentis. s̃. adductis. Et maxie cum hec interpretatio sit humana ⁊ fauorabilis cum tractet de pene mitigatione. arg. l. si preses. ⁊. l. interpretatione de penis ⁊ regu le in penis in. vj. Et hoc maxime procedunt in casu nostro. In quo est dictus Jo. condemnatus tanꝙ detulerit arma in platea seu in palatio: qꝛ in quadringentis libris. Nã dictũ primũ statutum vbi loquitur de hoc casu. s. in. §. si quis aũt fuerit inuentus loquit quã do quis fuit inuẽtus portare ⁊ non dicit portasse. ⁊ sic vult ꝙ portaret tpe inuentionis. Ex predictis igitur apparet ꝙ nõ punitur vigore dictorum statutorum nisi ille qui inuenitur portare arma ⁊ hoc clarum ex verbis: ⁊ maxime ex mẽte euidenti dicti statuti que est attendenda. l. non dubium. C. de. ll. ⁊. l. nois. ⁊ rei. §. verbuꝫ ex. l. ff. de ver. si. facit. l. in conditionibus primum locum. de cond. et demon. immo nec inuentus nisi quando familia iret ad circanduꝫ vt ex supradictis clare dignoscit merito cũ in casu nostro do. Joã. nõ fuerit inuentus portare arma ⁊ si inuentus fuisset non ibat familia ad circandum dicamus qđ non potuerit puniri aliqua pena statutaria: ⁊ maxime. d. pena quadruplata in. cccc. libris. ¶ Nec obst. que adduxi in contrarium. qꝛ lꝫ princ. dicti primi statuti nõ videatur requirere ꝙ sit inuentus: tñ ex verbis eiusdem statuti superius ponderatis: ⁊ etiam ex secũdo statuto cõstat ꝙ requirit dicta qualitas ꝙ sit inuentus immo ꝙ sit inuentus a familia que iret ad scircandum per supradicta. Item non ob. d. §. item statuimus. immo facit pro inductus. vt. s̃. qꝛ loquitur quando familia iret ad circandum: sed qñ. d. Jo. dicitur dedisse dictum cultellum seu quadrellectum dicto Perfrancisco non ibat familia ad circandũ merito ⁊c. Nec ob. ꝙ. d. notarius ibat ad circãdum. d. Perfranciscum quia respondetur ꝙ immo non est verum vt mihi dicitur qđ iret ad rimãdum pro armis: prout requirit dictum statutum: sed ibat ad vidẽdum ꝙ. d. Jo. dederit dicto Perfrancisco: qꝛ nesciebat an dederit arma vel quid aliud: ꝑterea non ibat ad rimãdũ tpe quo. d. Jo. dedit. d. arma dicto Perfrancisco: sed postꝙ dedit qualitas aũt adiecta illi vbo ꝓiecerit debet intelligi ſm tps verbi. ⁊ sic ꝙ iret ad circãdũ tpe quo ꝓiecit. l. in delictis. §. si detracta. de noxa. Merito nõ refert si. d. notarius iuit postea ad rimãdũ. d. pfranciscum: nec etiã ob. ꝙ non seruat. d. statutũ: qꝛ lꝫ nõ seruet in eo ꝙ cõdẽnatio fiat in maiori cõsilio. ⁊ in eo ꝙ debeat ire equester miles ⁊ notarius ⁊c. tamen seruatur in alio: qꝛ non solent puniri deferentes arma nisi qui inueniunt: non em̃ inquirit vel accusatur aliquis ꝙ detulit arma: prout fit de alijs maleficijs. Non ergo consuetudo cõtraria seu desuetudo corrigit in totũ sed in pte: vñ in pte incorrecta est seruãduꝫ ar. l. sancim⁹. C. de test. ⁊. l. pcipim⁹. C. de appe. cũ si. ⁊ regula iur. vti le in. vj. Jđ dato etiam ꝙ esset consuetudo ꝙ in palatio nõ eat ad rimãdum. ⁊ sic in inuento in palatio non requireret illa qualitas ꝙ familia iret ad rimandũ: tñ non est cõsuetudo ꝙ qui detulit arma in palatio ⁊ non fuit inuẽtus ꝙ possit puniri imo puto ꝙ consuetudo sit potius in cõtrariũ: lꝫ neutra cõsuetudo presupponat: nõ enim vnꝙ vidi qđ puniret nõ inuẽtus cũ armis: ⁊ tñ de alijs maleficijs puniantur quotidie nõ inuenti in fragranti crimine. Nec euenit ꝙ non puniantur: qꝛ nõ deferuntur arma: qꝛ imo multũ frequẽtatur armorum delatio ⁊ in platea ⁊ in palatijs ⁊ vbiꝙ vt experientia constat. Itẽ lꝫ inuentus in palatio cum armis puniat etiã si familia non iret ad circãdum: tñ nõ est consuetudo ꝙ ponẽs arma in palatio in vno loco in quo postea inueniant ꝙ debeat puniri pinde ac si fuisset inuentus portare ad latus si familia nõ ibat ad circãdũ. Nec est cõsuetudo qđ tunc credat vni officiali: nec est consuetudo ꝙ. d. actus per quem apparuit qđ aliquid tradidit dicto pfrancisco probet ꝙ tradiderit arma cũ per ipsum actũ ⁊ p ea que psupponuntur secuta nõ ꝓbetur qđ tradiderit arma vt. s̃. subdit. ꝑterea in palatio detulit coactus qꝛ fuit ductus inuitus ideo iniquũ esset qđ aggrauaret sibi pena: qꝛ in palatio detulit al's familia que inueniret deferentẽ arma extra palatiũ posset captiuum ducere in palatio ⁊ dicere qđ in palatio detulit qđ esset absurdũ. †Facit qꝛ qui iussu iudicis aliqđ facit etiã al's punibile excusatur in nõ atrocib⁹ l. ad ea. de re. iur. ⁊. l. liber homo. la scđa ad. l. aql. vbi de hoc multo fortius qui ab officiali compulsus pcise. Et sic nõ debet puniri: qꝛ detulit arma in palatio per pdicta. Nec qꝛ detulit in platea: qꝛ non fuit innẽtus saltem ab euntibus ad circãdũ. †Si quis aũt instaret dato ꝙ delatio armorum nõ sit punibilis ex forma statutorũ si deferens non fuit inuẽtus. Est tñ punibilis de iure cõi: nã de iure cõi est ꝓhibit⁹ armorũ vsus ⁊ armorũ saltẽ offendibiliũ portatio. C. vt armor vsus in rubro ⁊ nigro li. xj. ⁊ in auť. de armis. ⁊ p gl. in rubr. de fabricẽ. ⁊ p bar. in. l. j. ff. ad. l. iul. de vi pub. vnde licꝫ iste casus sit omissus de iure mn. est tñ ꝓuisus de iure cõi. Merito potuerit puniri. d. pena. põt ad hoc rñderi: qꝛ. d. casus nõ est omissus de iuř mu ni. imo ꝓuisus qđ nõ puniatur ex pluribus adductis. s̃. Et maxie vigore scđi statuti dũ vult ꝙ condẽnet portans arma dũmodo ad inuentionem ipsorũ armorũ iuuerint ad circãdum. ⁊ sic miles ⁊c. ⁊ dũ subdit si tpe inuentionis nõ sit miles nõ puniat aliqua pena ꝓcedit aũt etiã in statutis de similibus ad similia ⁊ a pitate ⁊ maioritate rõnis. lꝫ sint exorbitãtia a iure cõi vt p Bar. in. l. si cõstante. in prin. so. ma. ⁊ per Jmo. in. d. §. de viro. istud. n. statutũ nõ corrigit ius cõe qđ reglr inhibet delatiõem armorũ ⁊ punit deferentes. sꝫ limitat ꝙ deferentes puniant si inueniunt ⁊ limitat ⁊ exorbitat a iure cõi ⁊ nõ corrigit. l. derogat. de ver. sig. preterea in casu militat non solũ. ar. a maioritate rõnis vel paritate: sed etiã a cõtrario sensu ⁊ vigore dictionis taxatiue vt. s̃. inductũ fuit. Et etiam vt audio hec interptatio cõsuetudine roborat qꝛ nõ solent puniri nõ inuenti. Dato tamẽ qđ oĩa pdicta cessarẽt nihilominus nõ potuit cõdẽnari qꝛ si statuta non loquuntur h casu remanet simplex dispositio iuř cõis que quidẽ dispõ disponit qđ ꝑ accusationem debeat quis dãnari vł in qbusdã casibus p inquisitionẽ iuř ordine seruato vt in ti. de accu. p totũ. Et maxime in. l. libellorũ. ⁊ in. l. abñtẽ de penis p totã. l. ⁊ maxime ibi ſm morẽ ꝓuatorũ iudiciorũ. ⁊. l. lꝫ eli. de symo. et. c. qualř ⁊ qñ. de accus. ibi vt iuxta formã iudicij ⁊c. ⁊ in. l. plataꝫ. C. de sentẽtijs ita em̃ est snĩa diffinitiua in criminalibus ꝓut in ciuilib⁹: iđ cũ in casu nr̃o nõ sit seruata forma iuř cõis in ꝓcedendo nec in snĩando dicta cõdẽnatio nõ tenuit nec de cetero si vellet ꝓcedere ꝓbari poterit: qꝛ nõ fuerũt testes q predicta viderint qñ dictus Jo. dedit dicto perfranciscoꝛ dictus perfranciscus nõ est idoneus testis qꝛ tractat de sua excusatione. ⁊ sic in cã sua testificaret. l. nullus. ff. de testi. ⁊. l. omnibus. C. e. ti. †Nec credet officiali q inuenit dicta arma dcõ pfrãcisco qꝛ lꝫ viderit dictũ actũ dci Jo. tñ nõ vidit ꝙ dederit arma predicta. ⁊ licet dictus perfranciscus illud post ea sibi dixerit ⁊ oñdiderit arma tñ potuit ad sui excusationem dicere falsuꝫ ⁊ dixit nõ iuratus ⁊ fuit solus merito ⁊c. p supradicta. l. iu risiu. C. de testi. ⁊. l. vbi numerus. ff. eo. ti. ⁊. c. in literis. ⁊. c. lꝫ ex quadã extra. e. ti. ⁊ sic dictus officialis nõ põt reddere iustã cãꝫ scie per sensum corporis prout dꝫ. l. testiũ. C. de testi. l. qui testõ. §. si. ff. de testa. ⁊. c. cũ cãm extra. de testi. Preterea ipse est singularis: ⁊ statutũ qđ vult ꝙ stet dcõ officialiũ in. d. §. ⁊ de omnibus vult qđ credatur duobus de familia. ⁊ sic nõ vni. Nec ob. dictũ statutũ in. §. item statuimus ver. ⁊ de proiectiõe vbi vult ꝙ stetur dicto vni⁹ de familia: qꝛ requirit qđ tpe proiectiõis iuerit ad rimãdũ ql vult deponere ꝙ nõ accidit in casu nr̃o vt. s̃. dixi. Preterea statutum loquit in hoc in casu quo vendicaret sibi locũ quo ad cõdẽnationẽ delicti merito si. s̃. ostensum est ꝙ statutũ nõ loquit in casu nostro quo ad delictũ et ei⁹ punitiõem silr nõ loquit in casu nr̃o quantũ ad hoc ꝙ credat vni: ⁊ maxime ex quo in hoc est exorbitãs a iure cõi ⁊ odiosum iđ ctũ in odiũ proijciẽtis arma facit regula odia in. vj. ⁊. l. cũ quidã. de lib. ⁊ posth. cũ si. †Et si dicat poterit officialis inquirere ⁊ ponere ad torturã ⁊ extorqre ꝯfessionẽ: rñdet ꝙ aliud statutũ enũerat casus in quib⁹ põt officialis ꝓcedere ad tormẽta in quos nõ est casus noster. ita qđ nõ poterit torqri. ꝑterea nõ poterunt ꝓbari inditia vt cõstat ex iã dictis ⁊ sine inditijs nõ põt qs torqueri ⁊ ꝯfessio tũc extorta metu tormẽtoꝝ. l. j. §. diu⁹. ⁊ ibi p bar. ff. de cõfes. ⁊. e. ti. l. pe. vbi casus ſm vnã lec. ⁊ ibi p gl. ⁊ bar. merito cõcludẽdũ est qđ dict⁹ Jo. nõ fuerit rite nec recte cõdẽnatus. Nec etiã possit de cetero iuste cõdemnari stantibus predictis. Laus deo.

¶ Summariũ super cõsilio. xxj.

1 ☞ Etas minor quomodo debeat probari etiam si minor iurauerit se maiorem. per totum.

2 Agẽs rescissione cõtract⁹ dꝫ probare valorẽ rei tpe contractus. Valor rei quomodo probari debeat.

3 Testis crimiosi dictũ seu de crimie dãnati vt probet quid requiratur si producatur in causa ciuili vel criminali.

¶ Consilium. xxj.

In noĩe dñi nostri iesu christi. ¶ †Circa hoc dõm est: qđ si dicta dictorũ testiũ bñ põderent nõ ꝓbãt ipsam minorẽ etatẽ cũ ipa minor etas probari debeat p testes q interfuerũt natiuitati. ⁊ sic p obstetrices vel p consanguineos vel vicinos: ꝓut no. per bar. ff. de minori. l. de etate quales non fuerunt testes inducti qui nõ deponũt qđ iterfuerint natiuitati dicti fredi: nec deponunt qđ sint consanguinei vel vicini: imo potius dicti testes deponunt sup ipsa minori etate nõ reddẽdo aliquã cãm cõcludẽtẽ. nec super ea deponũt ita ⁊ talr qđ ipsam ꝓbet. Nã prim⁹ testis vꝫ tudin⁹ deponẽdo sup ipsa minori etate nõ deponit sup ea affirmatiue cũ deponat p verbũ credit dicẽdo qđ credit dcm̃ fredũ fuisse minorẽ. xviij. annor. talis. n. testis ita deponẽs per verbũ credo nõ probat: ꝓut no. ff. de arbi. in. l. qui tñ. §. si arbiter. ita ꝙ h respectu nõ probat dictus testis: nec ex eo ꝙ dicit reddẽdo causam: qꝛ ipse qñ assumpsit dñam fraciscinã eius vxorem. d. bartholomea mater dicti fredi pepererat dictũ freduꝫ: vel si nõ peperat gestabat in corpe pgnãs: tps aũt quo duxit dñaꝫ franciscinã in suã vxorẽ dixit de mẽse septẽbris cucurrisse vsꝙ ad xxj. an. inclusiue cũ talis testis ita dicẽdo nõ deponit de ipa minori

etate: imo vr deponere reddēdo ipsam cām scie potius de maiori tate tpis. xviij. an. cum ipse testis dicat ꝙ ipse duxit dn̄am frācisci nā in suā vxorē iā sunt anni. xxj. ita ꝙ cucurrerant a dicto tpe quo duxit. xxj. ꝛ ꝙ tpe quo ipse duxit dictā suā vxorē dicta. d. bart. mater dicti fredi peperat dictū fredū vel si nō peperat habebat in vtero: inquātū em̄ dicit ꝙ peperat dictū fredū nō deponit ꝙ tunc tpis pepererit imo dicit ꝙ peperat ꝙ poterat esse ꝑ magnū tēpus antea cū verificet eius dictū etiā si peperisset p̄les annos añ: vñ iste nō deponit ꝙ esset minor dcō tpe inquātū dicit ꝙ peperat ꝛ si dicatur ꝙ ꝛ si nō deponit de minori etate inquātū dicit ꝙ peperat: tñ de ea vr deponere inquātū subdit ꝙ hēbat in vtero. ꝛ sic vr deponere de initio tpis sue natiuitatis: certe ad hoc rn̄det ꝙ ipse testis nō ꝓbat ipm̄ initium cum ipse testis deponat alternatiue dicendo ꝙ peperat vel erat in vtero: vñ nō ꝓbat: ex quo ita alternatiue loquitur cū ei⁹ ꝓbatio nō cōcludat: put cōcludere dʒ: vt hr̄ in. c. in pñtia de ꝓba. ꝑterea dict⁹ testis inquātū dicit ꝙ erat in vtero nō reddit quo ad h cām scie ꝙ viderit ipam esse pregnantē. put dʒ iuxta no. in. c. cū cām. de testi. vnde iste testis non perfecte probat ipsam minorem etatem dicti fredi: preterea non deponit de tempore dicte facte venditionis nisi per auditū: vn de non ꝓbat: prout habetur in. c. tam literis. de testi. Similiter ꝛ alia testis noīe virtus non probat ipsam minorem etatē: cum ipsa interrogata de etate dicti fredi dicat se nihil scire de etate dicti fredi tpe venditionis: ꝛ si dicat ꝙ non ꝓbat ita dicēdo nihilomin⁹ videt ꝓbare dū subdit ꝙ bene scit ꝙ dict⁹ fredus est etatis. xxj. annorū interrogata in cā scientie dicit: qꝛ hʒ. d. margaritā eius filiam etatis. xxj. anno. que nata fuit post. viij. menses a natiuitate dicti fredi certe ex hoc nō ꝓbat ipam minorem etatem cū ipsa nō deponat ꝙ interfuerat natiuitati dicti fredi nec ꝙ fuit vicina ipsius: put debet deponere vt cōcludenter ꝓbet: pront. s̄. dictum fuit. vnde quantūcūqꝫ dicat ꝙ sua filia nata fuerat post. viij. menses a natiuitate dicti fredi: nihilominus ipsa non probat de ipsa natiuitate ex quo ad ipsam natiuitatē non reddit aliquam cām scie concludentem. vt. s̄. dictum fuit. ꝛ si dicat qȯ reddit cum dicat hoc audiuisse a vicinis ꝛ consanguineis dicti fredi certe ex hoc nō probat: qꝛ quātuncūqꝫ ipsa minor etas probari possit per vicinos ꝛ ꝯsanguineos reddēdo cām: qꝛ sunt ꝯsanguinei vel vicini. put voluit Bar. in. l. de etate. ꝛ. ff. si cer. pe. in. l. j. ꝛ Bald. in. l. de tut. C. de resti. in inte. tñ ista testis non ita deponit: sʒ dicit se audiuisse a vicinis ꝛ consanguineis ꝙ testimoniū de auditu alieno nō est validum: nec inducit perfectā probationē: put no. ff. de ꝓba. in. l. arbiter in. d. c. tam literis. vnde testes isti ipsam minorē etatem non probant: ꝛ quod fortius est proceditur in casu isto in quo prout presupponitur dictus fredus iurauit se maiorem. xx. an no. propter ꝙ nō videtur admitti probatio testiū: immo videtur requiri ꝙ ipsa minor etas ꝓbetur per instrumēta. put habet. C. si minor se ma. di. in. l. si alterius. vbi plenius de hoc de quo in. d. l. de tutela. ita ꝙ. d. fredus nō pōt obtinere restitutionē seu annullationem dicti cōtractus venditionis. eo qꝛ ꝓbauerit se minorē esse. xx. an. tpe venditionis cū ꝓbauerit prout. s̄. dictū fuit. †Nec preterea obtinere pōt rescissionem dicti ꝯtract⁹ ex alia rōne qua nitit: vʒ ex eo ꝙ dicit se lesum vltra dimidiā iusti pretij cum dictum petiū terre fuerit venditū pro. xlij. flo. ꝛ valeat. xc. ꝙ probare conat per Joannettum Gabrielem ꝛ tudinum si bene ponderentur dicta dictorū testium non bene ꝓbāt Joānettus em̄ interrogatus de valore dicti petij terre dicit vera esse contenta in dicto articulo reddēdo cām. qꝛ ipse tpe facte venditionis ꝛ nūc emisset ꝛ emeret pro. xc. flo. talis em̄ testis inquātum dicit vera nō probat attēta dispositione statuti tudertini disponentis: vt presuppōitur ꝙ prohibita sit talis testificatio: ꝛ ꝙ non valeat dictum ipsius testis. ita deponentis tale enim statutum seruandum est inter ipsos tudertinos: non solum in foro seculari. ff. de iusti. ꝛ iure. l. omnes populi. sed in foro ecclesiastico vt disponitur in quadam constitutione episcopali: vt in puncto presupponitur. ita ꝙ dictus testis inquantum dicit vera esse non probat nec inquantum dicit ꝙ ipse tempore facte venditionis ꝛ nunc emisset ꝛ emeret pro dicto pretio primo ex eo qꝛ interrogatus de tpe facte venditionis dicit se non recordari propter ꝙ non exponit certitudinaliter de ipso tempore venditionis facte prout deponere debet fm ꝙ habetur. C. de rescinden. vendi. in l. ij. ꝛ in. c. cum dilecti de emptione ꝛ venditione. ꝛ. c. cum causam eo dem titu. preterea quātūcūqꝫ dictus testis dicat ꝙ dedisset. xc. flo. tamen ex hoc non videtur probare de cōmuni valore prout videt sentire glo. in. d. l. ij. ꝛ Bar. ibi. ꝛ. d. Anto. in. d. c. cum causam. tamē talis probatio non concludit ad hoc ꝙ habetur in. d. c. in presentia esto ꝙ Bald. in. d. l. ij. aliud sentiat super quo non insisto cuʒ dictus testis in hoc sit singularis. vnde non probat prout habetur. ff. de testi. in. l. ob carmē. §. fi. ꝛ. l. vbi numerus. ff. de testi. in. c. lʒ cāʒ. Jta ꝙ dictus testis non probat etiam ꝙ subdit se audiuisse. d. ant. dicentem ego non darem dictum campum quē emi a fredo ꝑ pretio. xc. flo. ꝛ cum in hoc similiter deponat de auditu ꝛ de confessione dicti Anto. facta absente parte que similiter non probat prout habetur. ff. de proba. in. l. cum de indebito. §. fi. ꝛ cum in hoc similiter sit singularis. ꝛ dum subdit dictus testis ꝙ ab omnibus emerez vendere volentibus fuisset emptum ꝛ venditum pro dicto pretio. ꝛ tunc quantuncūqꝫ nitatur hoc de ipso valore probare. ita deponendo iuxta no. ff. ad. l. falc. in. l. ꝑtia rerum. nihilominus non probat dictus testis cum non deponat de dicto tempore venditionis prout deponere debet prout. s̄. dictum fuit. vnde dictus testis non probat dictum valorem dicti petij terre. Nec etiam alius testis nomine Gabriel quantūcūqꝫ dicat vera esse contenta in articulo ex hoc non probat attenta dispositione dicti statuti: nec ex eo ꝙ subdit deponendo in causa scientie ꝙ ipse fredus quoddam petiū terre in dotem estimando ipsum. xc. flor. ꝛ quod. d. Gabriel habuit colloquium de dicto petio terre cum alijs hominibus: ꝛ quod dicti homines dicebant quod omni tempore reperirentur. xc. flo. talis em̄ testis non deponit de valore predicto nisi per auditum ab alio qȯ testimonium vt dixi non est validum. Preterea. d. testis non deponit quod illud petium terre sit illud quod fuit venditum dicto antonio primo interrogatus de hoc dixit se nihil scire nisi quantum audiuit ab ipo Antonio parte alia absente: vnde talis cōfessio redditur inualida ꝛ non probat vt. s̄. dictum fuit. ꝛ in h similiter. d. testis est singularis: vnde nō probat. put. s̄. nec alius testis noīe todinus: talis em̄ testis iterrogat⁹ sup dcō artic. nō deponit ꝙ dictum petiū terre tpe dicte venditionis fuerit valoris. xc. flo. immo dixit se audiuisse a nōnullis varie loquentibus ꝙ dictum petium terre erat valoris maioris. xlij. flore. cum aliqui dixerint ꝙ erat valoris lx. ꝛ aliqui. lxx. ꝛ aliqui. lxxx. ꝛ ꝙ deponendo etiaʒ de alio petio terre ꝙ ad propositum facit: vt. d. testis non probat de valore. xc. flor. immo si probat de aliquo probat de valore. lxxx. floreñ. quod non transcendit dimidiam iusti pretij: ita quod per dictos testes non ꝓbatur de valore dicti petij terre: ita ꝙ si loc⁹ rescissiōi dicti ꝯtract⁹ venditiōis remedio. l. ij. de rescin. vē. vñ ex dicta de cā seu ratiōe d. fredus obtinere non potest rescissionē dicti contractus emptionis ꝛ venditionis per predicta. Nec etiā ex alia ratione ꝛ in ordine tertia inquantum nititur impugnare dictum contractum allegando dictum Anto. emptorem secū fecisse pactum de reuendendo dictum cāpum ipso fredo pro dicto pretio ꝙ pactum ex forma statuti tudertini prohibitū est ꝛ ꝙ facit emptorem reputari pro vsurario vt presupponitur ꝙ ꝛ locum haberet etiam si statutum h non disponeret vt presumeretur contractus pignoratitius ꝛ simulatus concurrentibus duobus: vʒ pactum de reuendendo ꝛ maioritate pretij: iuxta no. in. c. ad nostram. de emp. ꝛ ven. ꝛ. c. conquestus. de vsur. super quo non insisto nec est necesse insisti: ex quo stat tale statutum: sed tantum an probatum sit de tali pacto super quo deponunt duo testes: vʒ Lucas ꝛ Gregorius: vnde videndum est an dicti testes. ita deponentes probent circa ꝙ dicendum est ꝙ dcī duo testes si eor dicta bene pōderentur non probant ita ꝛ talr ꝙ dici possit dictum pactum fore probatum. ita qȯ. d. contractus veniat annullandus vel rescindendus ex dispositione dicti statuti vel iuris communis Primus enim testis vcʒ lucas deponens super articulo dicti pacti dicit ꝙ in apotheca ipsius testis pauloanteꝙ fieret contractus venditionis venit. d. Anto. ꝛ. d. fredus ꝛ ipse fred⁹ dixit. d. Anto. le cose rasonate infra voi: me habiano effecto: et tunc. d. Anto. dixit ꝛ respondit fredo date bona voglia ꝙ tibi promisi ad vnguem obseruabo: ꝛ quando tu me renderai li mei denari: io te rendero la tua terra. Jtem dictus testis vltra subdit quod dicto Antoñ. ratificauit verba predicta dicendo fredo date bona voglia quod tibi promisi ad vnguem obseruabo. iste enim testis conatur probare dictum pactum de reuendendo quantuncūqꝫ nō sit omni exceptione maior cum fuerit ꝛ sit maritus sororis carnalis. d. fredi. ꝛ per cōsequens affinis quod ꝛ si forte in causa ciuili sit testis idoneus tamen in causa criminali vt dici potest ꝙ forte sit ista non erit idoneus: prout speculator in tit. de teste. §. j. ver. sed nunquid frater. allegando ꝙ hr̄. iij. q. ix. absens. †Preterea si talis testis ꝓbet nō hʒ aliquē in cōtestē qui sit idoneus testis prout. j. patebit. vnde redditur singlaris ꝛ nō ꝓbet vt pʒ ex no. in. c. lʒ cāʒ. de proba. ꝛ. ff. de testi. l. vbi numerus. Nā allegat pro pte. d. Antoñ. ꝙ. d. Grego. egidij nō est oi exceptione maior imo nullatenus dʒ ei fides adhiberi cū al's in quadā cā criminali falsum ꝓtulerit testimoniū. et sic deprehēdat eē criminosus ꝛ crimie falsi ꝛ piurij irretitus. ꝛ sic a testimonio repellēdus ꝑ id qȯ hr̄ in. c. testimoniū de testib⁹: et ad probādū dictū crimen falsi ꝛ piurij ꝓducunt pro pte cōueti quedā acta facta in curia capitanei dicte ciuitatis tuderti: in qbus appet ꝙ dictus gregorius inqsitus sup falso testimonio ꝑ eū ꝓbato fuit cōfessus dictū crimē ꝛ volēs euitare cōdēnationē soluit certā quātitatē pecunie vt h patere dicunt ꝑ acta publica sup quo tñ aduertēdū. qꝛ lʒ fiat dr̄ia inter ius ciuile ꝛ cañ. qꝛ de iure ciuili nō repellit a testimonio qlibet criosus. sʒ solū illi q sunt dānati aliquo iudicio pub. vt. l. iij. §. l. iulia. ff. de testi. ex eo ꝙ tales sunt infames infamia iuris q infames infamia iuris repellunt a testimonio tā in ciuili ꝙ in criali vt ibi hr̄ sir̄ de iure ciuili repellūt dānati ex criminib⁹ puatis de qb⁹ in. l. j. ff. de his q no. infa. cū illi ēt sint infames ifamia iuris vt ibi hr̄. Jtē opʒ ꝙ sit secuta cōdēnatio hec vt de dicto iure ciuili irrogetur infamia iuris vt. d. §. lex iulia. ꝛ no. in. d. l. j. ꝛ in. l. infamē. ff. de pub. iudi. sed de iure cano. ꝙ est seruandum in terris ecclesie: ꝛ

ecclesie:ꝛ maxime in foro ecclesiastico:put nūc p̄dicta cā pēdet: vt hr̄ in.c.lz ex suscepto de foro cōpe.ꝛ in.c.venerabilē q̄ fi.sint le.ꝛ in c.j.de noui.ope.nū.ꝛ no.in regula possessoꝛ.de reg.iur.li.vj.alr̄ disponit qꝛ oīs criminosus repellit a testimonio:vz in cā ciuili si non sit emēdatus de crimine nec egerit pniam:ꝛin cā criminali ēt si sint emēdati ꝛ hoc nisi sit crimē piurij:qꝛ tūc indistincte repellit ēt si sit emēdat⁹.ꝛsic ēt in ciuili:vt in dicto.c.testimoniū. itē in alio differt qꝛ de iure ciuili opz ꝙ crien sit detectū p sniam vt.s̄.dixi.sed de iure canonico absq3 eo ꝙ sit cōdēnatus qs de crie sufficit ꝙ sit testib⁹ cōuict⁹ vel ꝯfessus ip̄m crimē ad h vt repellat a testimonio:vt.d.c. testimoniū.imo vt ibi ꝓbat expresse dicit gl.ꝛ cōiter oēs doc.ibi sequunt sufficit ꝙ in alio iudicio in quo fuerit ꝯ illū ꝓcessum de crie fuerit ꝯfessus vl̄ testibus cōuictus:vn̄ fortius si fuerit ꝯdemnatus ibi p io.an.ex h no.ibi doc.ꝙ attestationes ꝛ ꝯfessiōes fcē i iudicio criali faciūt fidē in alio iudicio īter al's psonas vt ibi dicit.d.flo.ꝛsequunt ēt alij doc.h ꝓcedit:qꝛ tractat de inhabilitate psone cāta ex dcō crimine:ergo vbicūq3 fuerit detecta dicta inhabilitas sequit ipsam psonā sicut lepra leprosuz facit:ꝙ al's hr̄ in.l.ex ea.ff.de postulando.ꝛ al's de excōicatione q̄ etiā in alio iudicio ꝛ inter diuersas psonas pōt allegari in.c.j.de treu.ꝛ pa.cū si.vnde si criminosus ꝯuict⁹ p testes vel cōfessus ēt in alio iudicio ꝛ multomagis si eēt cōdēnatus pōt repelli in cā ciuili a testimonio si nō ꝓbatur ipsum emēdatum esse de crimine ꝛ pniam egisse:ergo stat firma intentio dicti Antonij conuenti vt possit repellere dictū gregoriū ꝛ iudex nō dz fidē adhibere:ex eo qꝛ nō ꝓbatur emendatio de crimine p̄dicto.nā vt dicit gl.in.d.c.vt testimoniū opz ꝛ ēt sequunt doc.ꝙ ꝓbet ip̄m egisse pniam de dicto crie.ꝛ ꝙ nō poterit facile ꝓbari nisi p suū sacerdotē ꝓbando de cōfessione ꝛ de iniūcta pnia:ꝛ ēt h nō sufficeret nisi ꝓbaretur exterioꝛ satisfactio:ꝛ dicit Host.ꝛ Jo.an.ꝙ ꝓbabit p familiares ꝛ alios q vіderunt ꝛ ꝙ sufficit satisfactio occulta si crimē sit occultū si vero fuisset manifestū dz esse pnia manifesta.licet nō solēnis.ij.q.j.si peccauerit vt ēt tenet ibi Jnno.ꝙ dictū bn̄ not. ibi Abbas sicu.vcz ꝙ non sufficiat quem esse cōtritū ꝛ confessum ꝛ actu destitisse a peccando ad hoc vt dicatur emēdatus de crimine vt sic non possit repelli a testimonio:sed requiritur exterioꝛ satisfactio de quo ibi per Abbatē q in effectu cōcludit ꝙ onus ꝓbādi incūbit ei ꝯtra quem ꝓbatū est crimē vt repellat a testimonio.ampli⁹ et clarius dici potest in p̄misso casu quod ex quo ꝓbat periurij crimen.d.gregorij testis per confessionem suam:licet facta in alio iudicio ꝛ inter diuersas personas certe etiam si esset emendatus ꝛ ꝓbaretur se emendatum adhuc debet repelli a testimonio tam in criminali q̄ in ciuili per tex.in.d.c.testimonij.nec obst.si dicatur qd̄ talis ꝯfessio fuit facta animo euitandi iudicium ꝛ cōdēnationē soluēdo penam:ergo non potest obesse dicto testi per id quod habetur in.l.si reus paratus.ff.de procura.et ibi per Barto.ꝛ eūdē in.l.ict⁹ fustiū.ff.de his qui no.infa. ꝛ in.l.iusiurandum.ꝛ ad pecunias.ff. de iureiuran.quia respondetur ꝛ obest ꝙ illud procedit respectu infamie iuris euitande ꝙ de iure non irrogatur nisi ex sola condēnatoria secuta ꝛ non ex simplici confessione etiam facta in iudicio vt per Barto.in.l.ictus fustium superius allegata:vnde concedo quod de iure ciuili.ꝛ sic in terris imperij dictus Gregorius non repellatur a testimonio ꝓpter solā dictam cōfessionē:verum quia de iure cañ.sola cōfessio de crimine eo casu quo criminosus repellitur de iure canonico a testimonio sufficit etiā in alio iudicio ꝛ inter diuersas psonas vt.d.c.testimoniū.ergo idē est dicēdum in crimine piurij nec obst.si dicat ꝙ in.d.c.testimoniū illud disponit in cā criminali ꝛ nō in cā ciuili.Nā rn̄det ꝙ ver.in crimiali aūt positus in.c.testimoniū venit aduersatiue ad p̄cedētia.ꝛ sic vt ibi dicit.d. Anto.ꝛ clarius Jmo.disponit ꝙ ēt in ciuili qn̄ criminosus nō est emēdat⁹ vel etiā piurus vel est emēdatus tn̄ erat crimen piurij p ipsum commissum sufficit ꝙ in alio iudicio de crimine sit cōfessus vel cōuict⁹. et sic etiā inter diuersas psonas.ꝛ sic probatur ex.d.c.iunctis precedētibus ꝛ sequentib⁹ in dicto ver.in criminali aūt ista ꝓcedūt a pari:vz quēlibet criminosum nō esse emedatū vel esse piurū in causa ciuili vel in causa criminali esset emēdatum vt.j.clare probatur:ergo ex quo in criminali etiā emēdatus repellit a testimonio si ꝯstet etiā per confessionem vel per attestationes factas etiam in alio iudicio eodem modo in ciuili dicendum est de non emendato vel de crimine periurij irretito vt ibi ꝛ etiam fuit de mente domini Anto.ꝛ clarius voluit ibi Jmo.ꝛ sic sequitur ex predictis ꝙ ex quo cōstat de crimine falsi dicti Gregorij per dictam suam confessionem. lz in alio iudicio factam ꝛ inter diuersas personas probatur tamē criminosus eodē modo quo probari debet vt.s̄.dixi.ꝛ etiam quia eodem modo probatur de crimine periurij contra dictum Gregorium quo casu etiā si fuisset emēdatus repellitur a testimonio etiā in ciuili ex quo sumus in terris ecclesie ꝛ ꝙ iudex dz dictum Gregoriū tanq̄ inhabilem reputare ad dictū testimoniū ꝛ ei fidem nō adhibere.ꝛ sic remanebit alius supradictus testis singularis.s.Lucas et nullo modo dictū pactū de reuendendo erit ꝓbatū:vn̄ qꝛ dictus agens eo modo quo petit ꝛ agit coram dn̄o vicario defecit in probationib⁹ circa suū salutare ꝛ fundamēta necessaria in cā debet cōuentus absolui a dicta petitione. Laus deo.

Summariū super cōsilio.xxij.

1 ☞ Prescriptio in annua obligatione vel solutiōe tā ex ꝯtractu q̄ vltimis volūtatibus qn̄ currere incipiat.nu.seq.ꝛ.23.p totum.
2 Procuratoꝛ vel syndicus cōsentiēte dn̄o vel populo cōtrahēs dominus ipse vel populus cōtraxisse videtur.
3 Jntimatio confirmat actum alias inualidum.
4 Antiq̄ facta ꝓbant leuiorib⁹ dcīs dū tn̄ nō sit magni p̄iudicij.nu.9.
5 Enūciatiuis vbis in rescripto emanatis an ꝛ qn̄ stetur.nu.8.
6 Clausula ꝙ rescripto plenioꝛ adhibeatur fides vel euidentia quid operetur.nu.seq.
7 Notoriū ꝛ plenioꝛ euidētia idē sunt vt ꝓbatione non egeant.
8 Rescriptum cui tenoꝛ instr̄i inseritur probat cōtēta in instr̄o si inseratur presentibus ptibus et legitime citatis.
9 Frustra de qualitate rei discutitur vbi non probatur ipsa res vel eius contenta.
11 Ciuitas semper dr̄ ciuitas eadē ꝛ idē populus:lz hoīes illius ciuitatis quotidie renouentur.
12 Prescribere nō potest aliquo tēpoꝛe possessoꝛ malefidei.
13 Lex nullo tp̄e dr̄ extincta:sz esse dr̄ sp in viridi obfuātia .vi.nu.25.
14 Res inter alios acta alteri nō prodest nec nocet.vid.26.
15 Prescriptio nō datur ꝯtra actionē nō natā.nu.seq.ꝛ.17.ꝛ.27.
16 Jmpedito legitime non nocet aliqua exceptio.
17 Legatis fructib⁹ vel pte fructū qui nascentur legatū dr̄ ꝯditiōale.
18 Alimētorū loco succedit annua ꝓmissio paupi facta.
19 Legatū annuum ecclesie factū dr̄ perpetuum.vide.nu.29.
20 Prescribi an possit aduersus annua legata vel solutiones qꝛ p̄scriptio dr̄ tantū cepta ab initio cuiuscunq3 anni.nu.30.
21 Jus quod plura respicit ꝛ illud habēs in vno vtatur vel in aliquibus conseruat sibi ius in omnibus ꝛ an requiratur ꝙ sciat sibi illō ius competere.nu.31.
22 Prescriptio non tollit obligationem naturalē ortam ex ꝯtractu.
23 Prescriptio.xxx.vl̄.xl.annoꝝ in annua obligatione qualiter se habeat ad hoc sunt tres opiniones.
24 Prescriptio pōt cāri ex probabili iuris dubio vel facti erroꝛe.
25 Prescriptio tollit omne debitum ꝛ ius ex lege causatum.
26 Uerba dubia sunt interpretanda contra stipulātem vel alium qui ex contractu nititur.
27 Heredes vel alij successores obligātur ex ꝯtractib⁹ defunctoꝝ licet de eis non fiat expressa mentio.
28 Usufructus annuus ecclesie vel cōitati cōcessus an tollatur lapsu centum annorum.
29 Jmperpetuum verbum adiectum in prestatione annua quid operetur ꝛ quando prescriptione tollatur.
30 Consuetudinis natura est dare formam futuris.
31 Separatorum sepata esse dz rō:nec de vno ad aliud fit illatio.
32 Obligatio naturalis nō presumitur nisi appareat de illa.
33 Solutio eius quod debetur tollit obligationem.
34 Cōitas nō hz aīam cui denunciatio euangelica non nocet.
35 Prescriptio an sit iure canonico improbata.nu.seq.
Jus canonicum fuit instinctu spiritussancti ordinatum.
36 Prescriptio cuius initij memoria non extat sapit naturam cōcessionis ꝛ dn̄ium tribuit etiam directum.

Consilium.xxij.

In noīe dn̄i nostri iesu christi. † In p̄nti consultatione duo in hesitatiōem p̄ncipaliter deducūtur. Primū an pro parte dicti ep̄at⁹ vigore dcē bulle legitime deducat ꝙ ep̄atui seu ep̄is p tp̄e existētib⁹ cōpetierit ab initio ius cōsequēdi ea q̄ in instr̄o bulla inserta dicūtur fuisse cōcessa dcō ep̄atui. Scd̄o presupposito ꝙ sic an pp cursuz tanti tp̄is ꝛ prescriptiōez inde cātā possit dcā cōitas se tueri aduersus dictū ep̄m ꝛ ep̄atum ꝓfecto satis est cōitati in altero fouere iustitiam qꝛ reus pōt niti ex nō iur̄ actoris.l.fi.C.de rei ven.l.q accusare.C.de edē.cum si.vulgari.ꝛ ex iur̄ ꝛ exceptiōe sibi ꝯpetēte vt in ti.de excep.ff.ꝛ.C.ꝛ extra per totos. Ueniam⁹ itaq3 ad p̄mū dubiū circa ꝙ vr̄ prima facie dōm ꝙ pro parte ep̄i legitime deducat ius cōpetijsse dicto ep̄atui. Nam ꝓducunt litere apl̄ice sub forma bulle in quib⁹ de mādato pape interseritur tenoꝛ instr̄i sup cōcessiōe eorum de quibus agitur celebrati de verbo ad verbū ad plenioꝛez rei notitiam in quo quidem instrumento bulla inserto aperte continetur qualiter nomine cōmunitatis fuerūt episcopatui ꝛ domino Raynerio tunc episcopo ꝛ suis in episcopatu successoribus data donata ꝛ concessa ea omnia de quibus ad presens agitur ꝛ papa in dictis literis ea omnia donata confirmat ꝛ ea mandat obseruari. † Ex quibus videt fundata intentio episcopi:nam in instrumēto continet ꝙ nōnulli officiales ciuitatis iteranēsis ppl̄o consentiente donauerunt prout sonant verba instrumenti ex quo enim vt officiales populi ꝛ cōmunitatis donant ppl̄o cōsentiente ppl̄s ipse donare cēset.ar.l.si ꝓcuratori presentis.ff.de verbo.ob.ꝛ.l.falsus §.sz ꝛ si is.ff.de fur.ꝛ ꝙ per Bar.in.l.singularia.ff.si cer.pe.vnde cū donatio ho die solo consensu perficiatur scz quo ad producendam actionem.l.si quis argentum.C.de dona.videtur ꝙ ex dicta dona

tione fuerit quesitū ius dicto episcopatui & episcopo p tēpore existenti presertim cū populus iteranēsis potuerit statuere.l. omnes populi.de iusti.& iure.& ɔtractus habentis potestatem legis cōdē de habeatur pro lege.l.cesar. de publi. & l.pe.C.de dona.inter virū et vxo. maxie cum interuenerit cōfirmatio superioris.s.summi pōtificis que quidē cōfirmatio videt emanata ex certa scientia ex quo est insertus tenor totus & instrumēti.& sic est intimatū totū factum q confirmat.ar.l.idem Ulpianus.de excu.tu.& l.quidam consulebat.de re.iur.& hr in.c.j.&.ij.de confir.vtili vel inuti.& c.venerabiles eo.titu.†Ex quo eñ est insertus tenor instrumenti ad literam apparet q cōtenta in instrumēto fuerunt intimata pape: vnde papa censet cōfirmare ex certa scia: put voluit Bartho. bñsi. in veneriali.xlix.& glo.in.c.venerabiles.& Hostien.& Joan.and.& cōmuniter doct.ibi. Unde conualidat actum alias inualidum.d.c. venerabiles.&.d.c.ij.&.d.l.idem Ulpianus.& no.gl.& doc.in.d.c.venerabiles vbi etiam volunt gl.& doc.in.d.c.venerabiles.& Bartho.in.d.veneriali.q dicto casu litere pape pbāt ɔctū & illū cōualidāt igitur videt ex eis fundata intētio epi q cōtenta in dicto instřo literis inserto fuerint vera & tenuerint.†Et cōsequēter q ipse seu epatus iustitiā foueat super primo dubio: & q pbent optime facit q: sumus in factis antiquissimis in quibus leuior probatio requiritur.c.cū cām que.de p ba.& l.in summa.§.idē labeo de aqua plu.ar.& q p gl.& doc.in.ca.j. de prescri.& per Inno.in.c.veniens.de ver.si.†vnde videtur q tūc verbis enunciatiuis in literis aplicis emanatis sit standū per glo. in.c.si papa.de pri.li.vj.iuncta glo.in.c.cum olim.de cen. & multo fortius cum in terminis nostris sint talia in quibus fundantur litere.ar.d.cle.literas.de proba.& que ibi traduntur.& per glo.& doct. in.c.nōnulli.de rescrip.†q maxime videtur dicendum q: papa videtur voluisse q per ipsas literas plena detur fides cuȝ dicat ad rei autem euidentiam pleniorem tenorem ipsius instrumenti &c. quādo eñ papa vult plenam fidem adhiberi profecto sufficit.c.cupientes.§.q si per .xx.de elec.in.vj.iuncta glo.&cle.constitutionem.eo. ti.cum glo.in verbo plena fides: & tex.in cle.literas.de proba.† Et pari ratione videtur idem dicendum in dictis verbis pleniorē euidentiam quasi velit illud haberi pro notorio.arg.c.euidentia cum sua glo.de accusa.& c.ij.cum glo.sua.de verbo.sign.euidentia eniȝ probatione non indigent.c.ad nostram.de iureiu.l.ea quidem.C. de accu.&.d.c.euidentia.¶†In contrarium autem facit q: litere apostolice in quibus tenor instrumenti inseritur tunc demum faciunt fidem & probant contenta in instrumento quando ṗsentib⁹ partibus vel legitime citatis tenor instrumenti inseritur al's secus ar.eorum que habentur in.c.j.&.c.pe.de fide instru.& que habentur in auť.si quis in aliquo.C.de eden.prout dicunt Host. Jo.an.& cōmuniter doc.in.d.c.venerabiles.al's enim de facili posset fieri circūuentio: vnde cū in casu nostro nullus interuenerit ex parte cōmunitatis nec fuerit legitime monita restat q non probantur per dictas literas contenta in instrumento.& per consequens non probatur concessio & subsequenter ruit fundamentum episcopatus. preterea papa non confirmat: quia non probat que fuerint donata et papa cōfirmat omnia que communitas episcopatui assignauit in dotem. Itaq; vt confirmatio operetur q reperiat quid confirmet: al's deficit cessante fundamento.j.q.j.cum paulus.& confirmatio debeat reperire quid cōfirmet quasi.i.simul firmatio.c.inter dilectos circa fi.de fide instru.& per consequens est necesse q appareat q fuerint ista que cōmunitas assignauit: al's confirmatio ruit propter incertitudinem.l.duo sunt titij.ff.de test.tute.& l.si fuerit.de reb. du. paria eñ sunt nō eē & non apparere.l.cum res.§.itaq;.de leg.j.& l. in lege.ff.de contrahen.emp. Nec huic rationi habent obstare adducta in contrarium. Non eñ ob.q insertio tenoris instrumēti in literis apostolicis operatur effectus quos.s.enumerauimus.quia procedunt vt diximus quando presentibus vel legitime vocatis partibus inseritur: q: al's deficit probatio ad hoc aūt.si quis in aliquo documento.C.de eden.cum sua materia.q satis est vt actor succumbat.l.actor q asseuerat.C.de proba.cañ.vj.q.v.cum si.vulgaribus. Uel saltem procedat.quando al's probarentur vera esse que literis inseruntur: tunc enim insertio operatur quia constat que papa cōfirmare volebat: tamen si vera erant in facto. Et stante veritate facti papa censetur facere ex certa scientia in dispensando vel supplēdo si indiget suppletione vel dispensatione. Nec obstant illa vba ad pleniorem rei euidentiaȝ: quia illa verba possunt intelligi vt habeatur plenior euidentia eius q papa intendebat confirmare. Namen vera erāt: nec frustratoria erat dicta insertio p ea que.s.proxi confirmare intēdebat ea que instrumento inserto continētur: si tame diximus. vnde ad pleniorem euidētiā rei.s.quā intendim⁹ cōfirmare vel intelligamus plenior q̄ si nō esset insertus tenor: nā insertio ista aliqualem rei euidētiā facit vbi si non inserebatur nulla euidentia ex literis habebatur corūȝ que ɔfirmabant. Nec ob.cle. literas cū sua materia & glo.d.c.nōnulli: q: in terminis nostris nō enūciatur factū sup quo fundat gratia pape: q: papa non enūciat que fuerint designata: sed enūciat tenorē instři: constat aūt confirmationem nō fundari in instrumēto: q: nō confirmať tenor instři vel ipm instřm: sed confirmātur ea que in instřo continētur: cōstat aūt quātū cōtentū distet a ɔtinente. Preterea credit his q̄ narrant in literis pape qñ narrant ea q ɔsistūt in facto rescribētis: & in eo fundatur gratia literis ɔtēta ista duo ɔcurrūt in. d.cle.lřas.vñ si cōsistunt in facto alteri⁹ nō pbať illud factū quātūcūq; sup illo fundatur gratia pape prout tenuit Jo.an.in mercu.in.c.non licet.de re. iur.& Lan.in.d.cle.literas.& Lap.ibi dicens se cōsuluisse & audiuisse calderinum ita dicentem in voce: q & tenuit Old.consi.cclxxviij. p dictā cle.literas a contrario sensu.& videtur affirmare Lap.in alleg.cxxij.& hanc ptem tenet etiam.d.ant.in.d.cle.literas.† Nec ob. glo.in.d.c.nōnulli.& que ibi traduntur: q: ibi agitur de paruo preiudicio. Ideo facit fidem prout firmat ibi.d.Nico.secus volens vbi de magno preiudicio: prout contingit in casu nostro q̄ distinctio an agatur vel puo preiudicio fuerit originaliter Jo.an.in.d.c.non licet. Nec ob.q in factis antiquis non requiritur plena probatio: q: non ppterea dicendum est q sufficiat omnis quantucūq; leuis seu qualis qualis presumptio vel coniectura nec sufficiat instrumētum de alio faciens mētionem put contingit in terminis nostris: maxime in his in quibus de magno pjudicio agitur.d.c.cum cām. d.c.cum olim agebatur de paruo non de magno preiudicio: prout dicunt doc.in dictis iuribus maxime in.d.c.cum causam distinguētes in factis antiquis an agatur de re parui preiudicij vt tūc leuis probatio sufficiat aut magni: & tunc plenior requiratur: & ideo nō sufficiant simplicia verba ennunciatiua & non ob.glo.d.c.cum olim. accedat q tradit Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiuran. vbi dicit q instrumentum in quo deficit aliqua solēnitas instrumentaria in factis antiquis facit semiplenaȝ probationem non plenam: cū itaq; hec registratio non habeat solēnitatem citationis cōmunitatis q̄ ledi poterat. prout requirebatur vt premissum est dicamus q non facit fidem saltem sufficientem. Facit quia dictus tenor insertus continet non verisimilia. argumentum caplo licet causam.de proba.& l.ob carmen.ff.de testi. Et maxime cum tam longissimo tempore fuerit cōtrarium seruatum in his de quibus agiť: vnde videť q legitima probatio seu indubitata fides requirať: vbi al's leuior probatio sufficeret vt videť probare no.tex.in.c.super eo de parochia.ibi legitima probatione aut alia indubitata fide iuncta gloss. sing.in.l.cū de indebito.de proba.& attento q loquitur de finibus paroch.in quibus leuis: al's probatio sufficit.vt.d.c.cum olim.&.d. c.cum causam. Preterea prout dixi litere non enunciant factū: sȝ tenorem instrumenti q nō hȝ omes solēnitates instřarias vt ex sui serie euidēter apparet. Ex quibus pȝ q non ob.glo.in.d.c.si papa. nec glo.in.d.c.nōnulli.nec.d.cle.lřas.& tollunt p predicta omia in ɔtrariū adducta.† Insuper q̄plura possemus p hac pte adducere respiciētia & defectū instři q caret loco & testib⁹ & defectū ipsius ɔtractus q: nō ɔstat de mādato cōcedētiū nec de cōsensu ppli saltem legitime cōuocati. Nec sunt seruata solēnia in alienatione rex ciuitatis requisita q̄ oia cum nota sint omittimus: tū q: si non probať instřm vel ɔtēta in eo frustra de eor qualitatib⁹ disceptať.l.ij.de vsufr.&.l.ei⁹ q in puinciā.ff.si cer.pe.tū maxie q: sup decisiōe secundi dubij intēdim⁹ facere nřm pncipa le fundamētū p cōitate predicta iteranēsi.¶†Presupposito aūt sine pjudicio veritatis q pro parte epatus sit fundata intētio vigore dictarum literarum aplicarū. Est videdū an cōitas iterānis & hoies ipsi⁹ cōitatis possit se tueri: q: nō fuerunt soluta ea de qbus agitur circa q videtur dicēdum q nō: pluribus rationibus. Et pmo q: cū ppl's ipse assignauerit & donauerit vt.s.q: eo cōsentiēte assignatio & cōcessio vř q fcā fuerit: put sonāt vba instři inserti in literis apostolicis: & ipe lře testātur q cōitas assignauit: ipa aūt cōitas semp fuit vna eadē lȝ hoies ipsius quotidie renouenť.l.sicut.§.in decurioib⁹.ff.q cuiuscunq; vniuer.no.&.l.pponebat ver.& pplm eūdeȝ.ff.de iudi.ab initio habuit notitiā hui⁹ assignatiōis in dotē.†& p ɔñs nō implēdo fuit in mala fide merito cēseať durare in mala fide: & p ɔñs nullo tpe pscribit.c.qm omne.de pscrip.&.c.possessor.de re.iur.& p hanc rōnē hoc firmauit Bal.in.l.imperiū.ff.de iurisdi.om.iu. nec curať cursus temporis: ex quo tex.dicte regule possessor dicit vllo tpe nō pscribit. et sic etiā si cētū annis & vltra qs possideret nō prescriberet put dicit Dy.ibi.¶†Scdo hoc pbať p illam cōcessionē artanť hoies pticulares q fecerint illa exercitia de qbus in pūcto & ibi in literis fit mētio: puta venditores piscīu tenenť ad singulos pisces in hebdomada macellarij ad singľas spatulas porcinas i natiuitate. & sic de singulis: pfecto ista onera sunt ini ūcta pticularib⁹ psonis q̄ p tpe exercēt in dcis exercitijs q̄ quidē psone minime tenenť ex ɔctu corū: sȝ ex ɔctu cōitatis tanq̄ lege.d.l.cesar.&.d.l.pe.C.de do.inter vi. lex autem semper loquiť & semper est in viridi obseruantia.l.ariani.C.de hereti.autenti.sed hodie.C.de donationibus inter vir et vxo.cum si.ideo etiam hodie videtur militare.d.l.resultans ex.d. contractu.† Quod maxime & tertio dicendum est: q: illi qui hodie sunt dicta exercitia faciunt & non possunt niti ex eorū prescriptione: q: ipsi non compleuerunt illam. Nec videntur posse niti ex prescriptione aliorum in quorum locum minime succedūt: nec aliquo modo representant: quia res inter alios acta &c.vt.C.res iter alios acta in rubro et nigro cum si.et.l.si vnus.§.ante omnia.ff.de pac.

Quarto

15 ¶†Quarto cõcessio illa fuit facta dño Raynerio ꝛ successoribus: vnde successores videntur venire ex concessione eis facta. Idcirco iste presens eps videtur niti ex concessione facta. Ex qua attribuitur sibi actio que videtur noua cõcessio: nam cõstat dictã cõcessionem esse gratuitã ꝛ verba cõtractus et ipsius cõtractus substantia demõstrat titulũ donationis que cum sint clara nõ inducimus: vñ cum donatio facta dño Raynerio tunc epo iteranensi erant duratura ad tẽpus et post tẽpus ad successorẽ ipsi successori: ꝓut est ad presens eps qui agit videtur ꝙ habeat vtilẽ. l. quotiẽs. C. de dona. que sub modo que sibi nõ poterat cõpetere anteꝙ ipse in epm assumeretur merito antea non poterat incipere ꝑscriptio aduersus dictam suã actionẽ: vel quia antea nõ erat orta: nam cõstat ꝙ contra actionẽ non natã non datur ꝑscriptio. ar. l. x. de ver. obli. ꝛ ꝓbatur

16 in. l. cum notissimi. §. illud. C. de ꝑscrip. xxx. vel. xl. an. † vel quia nõ cõpetebat facultas agẽdi ꝛ impedito agere nõ currit prescriptio. l. j. in fi. C. de annali excep. ꝛ. l. cõtra maiores. C. de inofficio. testamẽ.

17 ¶†Quinto datũ fuit epatui ꝙ haberet decimã de singulis introitibus cõmunitatis quibusdã exceptis: que quidẽ decima nõ debetur nisi de introitibus futuris. Ideo videtur dicta cõcessio conditionalis: ꝓrout qñ legantur fructus vel pars fructuũ qui nascẽtur. l. j. in fi. ff. de condi. ꝛ demõ. l. interdũ. de verb. obli. l. certus. de vino triti. ꝛ oleo leg. Idcirco respectu futurorũ reddituũ nũꝙ fuit orta actio: ergo aduersus eam actionẽ. s. non natã non videtur decursa prescriptio ꝛ pariter nec aduersus illam que nata fuit a. xxx. vel. xl. an. citra cum aduersus ecclesiam non currat minor prescriptio. xl. an. auť. quas actiones. C. de sacrosan. eccľ. cañ. xvj. q. iij. ꝛ. c. de quar

18 ta. ꝛ. c. illud. de prescrip. ¶†Sexto dictus epatus tunc temporis erat pauper ꝛ eps pauperrimus et obligatio annua facta pauperi censetur in causam alimẽtorũ. l. cum hij. §. si in annos. ff. de trãsac. l. legatũ. ff. de capi. diminu. l. si cui annuũ. ff. de an. lega. et pro primo anno est pura pro sequẽtibus cõditionalis. l. si in singulos. l. cũ in annos. ꝛ. l. codicillis. de an. leg. merito dicta cõcessio facta epatui ꝛ epo pauperrimus censeatur cõditionalis pro sequẽtibus annis: et idcirco nõ inceperit seu incipiat prescriptio ante cõditionis euentum: vt dictis iuribus. ꝛ. l. j. in fi. de anna. excep. Et licet. d. §. si annos. ꝛ iura preallegata loquãtur in vltimis volũtatibus: tamẽ idẽ videtur pari ratione in cõtractibus cum de vltimis voluntatibus ad cõtractus procedat argumentũ ꝛ ecõtra. l. si ex legati causa. l. seruum filij. §. eum qui cyrographũ. de leg. j. cum simi. ꝛ ita. s. ꝙ. d. §. si in annos et similes procedat etiã in cõtractibus tenuit Bar. in. l. si stichũ. §. stipulatio. de verb. obli. ꝛ. l. eum qui ita. §. qui ita. eo. titu. quem sequũtur cõmuniter doct. in. d. §. stipulatio. ꝛ sentit glo. ꝓut

19 et põderat ibi Bar. ¶†Septimo relictũ annuũ factũ templo est perpetuũ. l. annua. §. fi. ff. de annu. leg. prout ꝛ annuũ relictũ factũ ciuitati. l. annuã pecuniã. ꝛ. l. cum erat. eo. titu. ꝛ perpetuũ ibi sumitur pro sempiterno. ita ꝙ non clauditur tempore. c. annorũ. prout voluit glo. post Rug. in dictis iuribus. ꝛ in. l. in singulos. eo. ti. Et per cõsequens licet sint elapsi. c. an. de quo tempore nõ extat hominum memoria. l. fi. C. de sacrosan. eccle. Tamẽ duret hec obligatio ꝙ ꝛ maxime dicẽdũ videtur quia in cõcessione annua facta epatui est adiectũ verbũ imperpetuũ: vnde dispositioni ꝑpetuo durature est adiectũ verbũ imperpetuũ ꝙ debet aliquid operari. arg. l. si qñ. de leg. j. ꝛ. c. si papa. de priui. lib. vj. vnde licet decisio dictarũ glossarum al's sit dubia per nota. per Bar. in. l. si vsusfructus legatus municipibus. de vsufru. leg. Tamẽ saltẽ hoc casu procedat ꝑpter adiũctam dictionẽ imperpetuũ vt aliquid operetur nec sit superflua dictis iuribus: ꝛ in prima consti. C. §. quibus. Et presertim quia verbum illud imperpetuũ respicit ꝛ fundos ꝛ annuas ꝑstationes: sed respectu fundorũ et rerum stabiliũ ponitur pro sempiterno et sine fine: ergo ꝛ similiter pro annuis prestationibus ne vna determinatio diuersimode determinet plura determinabilia cõtra. l. iam hoc iure. ff. de vulga. et pupilla. ꝛ. l. hereditatem. ꝛ. l. quãuis. C. eo. titu.

20 ¶†Octauo hoc probare videtur tex. in. l. cum notissimi. §. in his. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. vbi simpliciter dicitur ꝙ in ꝓmissionibus vel legatis annuis prescriptiones incipiũt ab initio cuiuscũꝙ anni merito ibi videtur casus nõ distinguens inter legatũ ꝛ stipulationem immo eas ꝛ alias obligationes videtur equiparare merito ibi videtur casus de hac questione: ꝛ ꝙ tunc quot sunt anni tot sint ꝑscriptiones tam in cõtractibus ꝛ alijs obligationibus quã in vltimis volũtatibus: ꝓut voluit Mar. antiquus glossator ꝙ ꝛ volunt ibi vltramon. ꝛ Cy. ꝙ ꝛ in pũcto iuris firmat etiã ibi Rapha. potissime per illũ tex. cõfutans rationẽ põderatã in cõtrariũ per Bar. ꝛ idem tenuit Bal. in. l. j. in fi. de sen. que pro eo ꝙ interest: et in. l. plures apochis. C. de fide instru. ꝛ in. l. eos. C. de vsur. ꝛ. d. Ant. in. c. ꝑuenit dicens esse pro hoc casu. in. d. §. in his. et licet Pet. de bellaperti. et Cy. subdãt sufficere vnã prescriptionẽ cuius initiũ nõ extet memoria per. d. l. si vsusfructus municipibus. ꝛ. l. an vsusfr. ff. de vsufru. tamẽ videtur intelligẽdi in casu quo sit nata obligatio ꝛ actio cum al's cesset habitus: ꝛ cõsequẽter cesset priuatio. d. l. x. ꝛ. l. non põt videri desinere. ff. de reg. iu. ꝛ per ꝯ͠s procedat eorũ dictũ in obligationibus nõ cõditionalibus: ꝓut ꝛ loquũtur iura per eos allegata: q2 fundãtur in vsufructu formato: ꝛ sic nõ cessat habitus.

preterea dicta iura nõ militant in terminis nostris per dicta in pri

21 mo precedẽti argumẽto merito ꝛc. ¶†Nono qui habet ius plura respiciẽs ꝛ vtatur in vno vel in aliquibus cõseruat sibi ius in oĩbus: vt. l. is qui vsumfructũ. de vsuf. ꝛ facit. l. vt pomũ. in fi. de ser. ꝛ. l. vna est via. de ser. rusti. ꝑdi. ꝛ. l. stillicidij. §. vlti. ff. queãd. ser. amit. Sed epi cõtinuo exigerũt aliquid de cõcessis in dicta bulla merito cesset

22 ꝑscriptio quo ad omnia per ꝑdicta. ¶†Decimo ꝛ vltimo dato ꝙ sit decursa ꝑscriptio: nihilominus nõ videtur ꝙ per illã sit sublata obligatio naturalis: quia ꝑscriptiones sunt inducte de iure ciuili. Ideo nõ tollunt naturalẽ obligationẽ ortã ex cõtractu. arg. insti. de iure na. gen. ꝛ ciuili. §. sed ꝛ naturalia. ꝓut voluit Bal. in auť. ad hec. C. de vsur. Bar. in. l. si. ff. rem ratã haberi. ꝛ ideo saltẽ ꝑ denũciationem euãgelicã cõsulatur epo aduersus ꝑscriptionẽ ꝓut voluit Bar. in extraua. ad reprimẽ. in ꝟbo per denũciationẽ Bal. in auť. ad hec. C. de vsur. d. Anto. ꝛ moder. in. c. nouit. de iudi. Bal. in. c. si quis per. xxx. si de feu. fue. cõtro. in vsi. feu. maxime si notum erat ꝛ publica fama erat in loco de dicta bulla que forte erat in archiuio publico recondita iuxta no. ꝑ glo. in. l. si tutor. C. de pericu. tu. l. sed si pupillus. §. ꝑscribere. ff. de insti. l. cum quidã. §. ꝙ dicitur. de acq.

23 heredi. ¶†His tamẽ non ob. cõtrariã partẽ indubiã arbitramur saltẽ in decisiuis amplectendã ex pluribus: et primo principaliter in obligationibus annuis qualiter se habeat ꝑscriptio. xxx. vel. xl. annorũ. tres fuerunt opi. Una fuit Bul. quã sequitur Hy. in. l. de pupillo. §. si pluribus. de no. ope. nũ. ꝙ indifferenter in oĩbus vna sufficeret ꝑscrip. xxx. vel. xl. annorũ a tempore quo cessatum fuerit solui inchoandã alia fuit penitus cõtraria relata in octauo. arg. s. in cõtrariũ formato. Tertia fuit opi. assumẽs mediã viã. s. ꝙ in legatis annuis plures requirãtur ꝑscriptiones in cõtractibus secus et istã firmant Jo. ꝛ accur. in. d. §. in his. Bar. in. d. §. in his. ꝛ in. d. §. si pluribus. quã ꝛ tenuit Odofre. Jo. and. ꝛ. d. Nico. sicu. in. c. auditis. de ꝑscrip. quẽ ꝛ sequũtur Ang. in. l. eos. C. de vsur. ꝛ in. d. §. in his. ꝛ Saly. ꝛ dñs Ludo. Ponta. in. d. §. si pluribus. ꝛ hãc vt cõmunem in decisiuis sequẽdã. dicit Rapha. ful. in. d. §. in his. ꝛ tenẽdo hanc partẽ que iuuatur pluribus et ꝑstantioribus auctoritatibus et que plurimũ in scholis recipitur pro qua facit. l. eos. C. de vsur. ꝛ que adducemus in sequẽtibus. arg. adducẽdis pro hac parte. Respondetur ad. d. §. in his. quẽ omnes firmãtes hãc partẽ nouerũt et ponderarũt prout rñdent ꝛ glo. ꝛ Bar. nec refragatur ꝙ tex. ibi pariter determinãt oblationes annuas ex legatis descendentes et descẽdẽtes ex cõtractibus merito nõ debet interpretari vt dispariter determinet ꝑ iura vulgaria: quia rñdetur ꝙ licet illa sit regula tamẽ de facili fallit si subiecta materia patitur. l. iij. ff. de offi. ꝓcõ. cum cõcor. ibi adductis. in glo. ꝛ. l. si cum dotẽ. in prin. solu. matri. Et cum hoc sit materia trita nec sit in presentiarum locus disputationi sed decisioni in qua nõ est recedendum a cõmuni sentẽtia ꝭm theoricã glo. in. l. omnis diffinitio. de reg. iur. ꝛ doct. in. c. ne innitaris. de cõsti. in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. Bal. in. l. precibus. C. de impu. prout ꝛ oẽs quotidie clamant maxime cõcurrente auctoritate glo. iuxta no. per Jaco. bu. in. l. j. C. qui pro sua iurisdi. ꝛ Specu. Jo. an. ꝛ Bar. qui sunt specula ꝛ colũne vtriusꝙ iuris omittamus multa q̃ circa hoc dici possunt hincinde inherentes sentẽtie glosse et sequaciũ ꝛ cõmuni. Maxime in terminis nostris ꝑ ea que infra deducemus. accedat ꝛ scdo pro ꝑdicta conclusione ꝙ sufficiat quadragenaria ꝑscriptio etiã pro futuris prestationibus. c. de quarta. de ꝑscrip. vbi est expressum ꝙ aduersus ius exigendi quartã canonicam epalem sufficit ꝑscriptio quadragenaria etiam pro futuris ꝑstationibus ad ꝙ no. per glo. ꝛ doc. in. c. j. de statu mona. Quod et cõtingit in censu annuo: nam tãto tẽpore aduersus illũ ꝑscribitur saltẽ vt non ꝑstetur prout debebatur: vt ꝓbatur in. c. olim. de censibus. ꝛ doct. ibi ꝛ in. c. cum ex officij. de ꝑscrip. Similiter ꝛ aduersus vectigaliũ exactionũ hmõi longissima prescriptio sufficit: vt tenet Bar. per. l. omnes. in. l. licitatio. §. earum rerũ. ff. de publica. quem sequũtur ibi Ange. ꝛ moder. Et aduersus ius exigẽdi collectas iuuat prescriptio. xl. an. dicit Bar. in cõsi. ꝙ incip. cõmune spoleti in ordine. cxxv. Et tamen constat ꝙ vectigal pro mercibus de futuro vehẽdis non põt exigi: nec quarta de relicto futuro nec census pro futura visitatione nec collecta imponẽda ad hoc. l. incola iam muneribus. ff. ad munici. Qui casus sunt satis sĩles casui nostro. Nam epatui fuerũt cõcesse decime omniũ reddituũ prout in terminis. c. de quarta. a iure cõmuni conceditur epo quarta reddituũ ecclesijs subiectis prouenientiũ causa decimarũ seu mortuariorũ: vnde ꝓut aduersus epatum sufficit illa ꝑscriptio quadragenaria: ita ꝛ in casu nostro ꝛ multofortius cum illa quarta debeatur de iure cõmuni: et ista decima de iure speciali ex quodã priuilegio. arg. l. eius militis. §. militia missi. de mili. testa. Alia que prestãda veniunt ab artificibus ꝭm formã dictarũ literarũ assimilãda sunt vectigalibus ꝛ collectis nõ dico debendis pro patrimonio: sed pro exercitio est eñ illa quedam gabella que exigẽda veniebat ab epo ꝛ idcirco militat per omnia eadẽ ratio que in vectigalibus ergo idem ius per iura vulgaria. Et ista non sunt iura mere personalia in quibus nulla cadit quasi possessio: sed iura realia: in qua cadit quasi possessio: nam in iure decimandi cadit quasi possessio. c. ad aures. et. c. veniens. de

p̄scrip.⁊ ius exigendi quartā iuxta no.per glo.et doct.in.d.c.cō-
querente.et sic de singulis.c.querelā.de elec.c.cum ecclesia sutrina.
de causa possess.⁊ proprie.per Inno.⁊ doct.in.c.peruenit.de censi.
vnde pariter ratione dicendū sit in terminis nostris cum de simili-
bus ad similia procedatur in iure.l.nō possunt.ff.de.ll.c.inter cete-
ras.de rescrip.put ⁊ contingit in seruitutibus ⁊ iurisditione ⁊ simi
libus iuribus incorporalibus:ꝙ ⁊ probatur in terminis nostris.ex
literis apostolicis:ex quibus cum iura cōstituant pōt argui.prout
ex apostolicis cōstitutionibus:nam iura ipsa canonica plurimū ex
literis apostolicis resultant:vnde dicūtur decretales epistole vt in
proe.decre.ver.sane. Quod em̄ principi placuit legis habet vigo-
rem.l.ꝙ principi.de consti.prin.⁊ insti.de iure na.gen.⁊ ciui.§. sed
ꝙ principi. probatur em̄ ex verbis literarū ibi possessiones reddi-
tus ⁊ iura ⁊ omnia que iteranēsis cōmunitas epatui assignauit in
dotem sicut ea omnia iuste possides ⁊ quiete ⁊c. In quibus verbis
declaratur qd omnia assignata in dicto instrumēto possidebātur:
ergo papa declarat ꝙ non resultauit ius mere p̄sonalis obligatio-
nis:que nō possidetur sed ius quoddā vniuersale:ꝙ quasi posside-
tur prout ius collectādi exigendi vectigal decimādi:visitādi:exigē
di:cathedraticū ⁊ hmōi.Non ergo oritur quotannis noua obliga
tio:sed de tēpore in tempus accedit aliqd iuri illi vniuersali:prout
videmus in vsufructu:non em̄ nouus est vsusfructus respectu fru-
ctuum futurorū:nec illi fructus veniūt anteꝙ̄ recolligātur.l.defun
cta.de vsufr.⁊ tñ annui fructus veniūt in cōcessione vsusfru.l. si qs
ita.eo.ti.Unde prout hmōi iura prescribuntur etiā respectu presta
tionū futurarū:vt.d.c.cōquerente.cū sua glo.⁊.l.fi.in fi.C.de longi
tempo.prescrip.xviij.q.ij.seruitiū.⁊.c.veniēs.⁊ in similibus nostris
terminis no.per glo.⁊ doc.in.c.p̄uenit.de censibus. ⁊ per glo.in.c.
quia cognouimus.x.q.iij.licet nō p̄escribatur obligatio p̄sonalis.
l.si certis annis.cum sua materia.C.de pac.⁊ ꝙ no. per glo.in.l. so-
lent.ff.de offi.procōsu.l.fi.C.ne vxor pro mari.et per Bar.in.l.cum
de in rem verso.de vsur.⁊ doct.in.d.c.p̄uenit.⁊ in.d.c.querelā.ita ⁊
cōtra illud ius in quo cadit quasi possessio p̄scribitur:quia pari ra-
tione quasi possidet̄ ius quasi libertatis ab illo onere.d.c.de quar-
ta.d.c.olim.⁊ que.s̄. deducta sunt prout ⁊ videmus ꝙ ⁊ vsusfru. et
seruitutes reales tēpore nō vtēdo perdūtur vt fere per totū titulū
quemad.vsusfru.amit.Et per hāc viam cōfutantur.v.vj.⁊.vij.con
traria.s̄.formata que loquūtur in obligationibus p̄sonalibus nō

24 in iuribus realibus in quibus.s.datur quasi possessio. ¶ †Nec ob.
primū quia licet cōmunitas ⁊ populus semp fuerit vnus tamē nō
propterea tollitur hec prescriptio quadragenaria ⁊ multominus
p̄scriptio cuius cōtrarij memoria nō existit.Nam licet forte popu-
lus habuerit notitiā de illa cōcessione facta forte de cōsensu popu
li.Tamē non habuit notitiā de cōfirmatione superioris absꝙ̄ qua
cōfirmatione cōcessio illa forte nō artasset attētis his que deducta
sunt circa primū dubiū:maxime cum non appareat de p̄sentia epi
nec alterius/pro epatu recipiētis nec de auctoritate donantiū nec
de legitima populi cōgregatione:si itaꝙ̄ validitatē aliquā habuit
illam cōsecuta fuit ipsa cōcessio vigore confirmationis apostolice.
Itē ⁊ stante dicta cōfirmatione est summe dubiū:an artet ⁊ proba-
bile dubiū iuris causat: ⁊ bonā fidem sufficientē ad prescribendum
prout p̄babilis error facti.vt per Jo.and.in.c.vnico.de postu.pla.
lib.vj.⁊ Pe.de ancha.⁊.d.Anto.Jo.de imo.⁊ Abb.sicu.in.c.cum
dilectus.de cōsue.per tex.ibi. ⁊ ideo nō sequitur habuerūt notitiā
cōcessionis facte cōsentiente populo.ergo habuerunt malā fidē ab
initio.Preterea ⁊ scdo licet sit semp vnus populus ⁊ ab initio fue
rint homines illius populi in mala fide nō propterea cessat p̄escri
ptio:nam mala fides nō cēsetur durare mortuis oībus illis qui tūc
interfuerūt:nam subrogati ignorāt ⁊ cōsequenter populus postea
ignorat:⁊ ex tunc saltē incipit p̄scribere:ista est theorica Bar.in.l.
potest.ff.de vsuca.ꝙ ⁊ verius videtur:qꝛ licet sit idem populus: tñ
non cadit eadē scientia illis mortuis ⁊ in eodē homine cadit obli-
uio.l.peregre.de acqui.pos.que p̄sumitur ex elapsu lōgi tēporis.l.
furtū.§.fundi.de vsuca.⁊ ꝙ ibi per gl.⁊ Bar.⁊ in.l.j.C. de ser.fugi.
Et ius cañ. ꝙ in hoc corrigit ius ciuile respicit animā ⁊ peccatū.d.
c.qm̄ omne.ꝙ nō est ex fide pctm̄ est.de p̄scrip. sed cōstat oēs popu
li qui ignorāt nō peccare merito cessat ratio iuris canonici:⁊ pro-
pterea stemus iuri ciuili simpliciter p̄mittētis hāc quadragenariā
p̄escriptionē.l.sicut.⁊.l.oēs.C.de p̄scrip.xxx.vel.xl.an. ⁊ simile ra-
tione limitāt doct.d.c.qm̄ omne in casibus in qbus sciētia rei debi
ti vel rei aliene nō inducit peccatū ꝙ nō stetur generali dispositio-
ne iuris ciuilis ad hoc optime facit.c.cura. de iure patro. ⁊ ꝙ ibi p
Inno.et doct. vbi vna est ecclesia ⁊ durat eadē tñ renouatis p̄latis

25 p̄scriptio initiatur. ¶ †Nec ob.scdm contrariū quia ⁊ debitū ⁊ ius
ex lege causatū tollitur p̄scriptione vt est exp̄ssum.in.d.c. de quar-
ta.cum si.⁊ vectigalia ex lege debētur vt in titulo.de vecti.et cōmi.
per totū:⁊ tamē tollūtur p̄scriptione.l.si publicanus.§.fi.de publi.
et ꝙ habetur per doct.in.d.§.earū rerū.Et licet litere ille et lex illa
hodie loquātur tamē loquūtur tanꝙ̄ cōsuetudine vel p̄scriptione
exinanite.Et videtur ista potius quedā cōsuetudo nō soluēdi quā
prescriptio p̄pria:prout loquitur tex.in.d.l.si publicanus.§.⁊.d.§.
earū.⁊.l.fi.C.de vecti.⁊ cōmi.Et ideo iuuat etiā aliū.Nam respectu
nō soluentiū censenda est cōsuetudo per p̄dicta respectu vero eius
qui habebat ius exigendi quem forte cōsuetudo populi nō ligaret
dicēda videtur p̄scriptio.⁊ ita p̄cedat ꝙ dicunt docto.in.d.§.earū
rerū.qui se fundāt per iura loquētia de cōsuetudine: et ita videtur
dicendū in terminis nostris ꝙ ex cōsuetudine p̄scripta sit deroga-
tum huic legi.c.fi.de cōsuetu.⁊ per totum. ⁊ maxime cum circa hoc
versetur nō factū eporū ⁊ habentiū soluere ⁊ ex non factis etiā cau
setur consuetudo iuxta nota.per Bal.in.l.de qbus.ff.de.ll.Et per
hoc tollatur etiā tertiū contrariū qnimmo ⁊ primū ⁊ quasi omnia

26 in cōtrariū adducta tollūtur. ¶ †Tertiū ex alio etiā non ob. quia
hec causa est intētata cōtra cōmunitatē que cōmunitas nō se obli-
gauit:sed solum cōcessit ꝙ tales ⁊ tales darent vel dare tenerētur.
Non ergo tenetur ex p̄missione:quia illud non p̄misit:quia verba
id non sonant ⁊ cōtra epatum sunt interpretāda.l. veteribus.ff.de
pac.l.quicquid astringēde.de verb.obli.Nec ex lege: quia de cōmu
nitate nō loquitur.l. si vero.§.de viro. lex loquitur.solu.ma. Et qꝛ
non ligatur quis sua lege.l.digna vox.de.ll.⁊.l.princeps.ll.ff.eo.ti.

27 ¶ †Non ob.quartū quia immo cōcessio facta fuit epatui ⁊ in dotē
ipsius epatus:prout sonāt verba instrumenti:quinimmo et verba
pape qui confirmat omnia que cōitas epatui assignauit in dotem.
Nec cōfirmauit cōcessionē factam epis veniūt ergo epi non ex iure
ipsorū:sed vt p̄lati ecclesie ⁊ nomine ecclesie petere debent.c.litere.
dila.Nec desinit em̄ vna obligatio ⁊ vnū ius licet fiat mētio de suc-
cessoribus.arg.l.ij.§.ex his.de verb.obli. qnimmo iuuat qm̄ vt cen
seatur vnitas et non pluralitas.l.sancimus. circa fi.C.de dona. Et
maxime qꝛ ⁊ si non fuisset facta mētio de successoribus tamē subin-
telligeretur.arg.l.p̄ponebatur.de iudi. quia eadē est prelatura vt
ibi:⁊.l.si pactū.de p̄ba.⁊ expressio eorū que tacite insunt nihil ope
ratur.l.hec verba.de leg.j.⁊.l.ij.C.de fideiusso.cum si. Et hoc etiam
cōfutatur sextū cōtrariū:nam est cōcessio facta epatui in dotē ⁊ sic
pro oneribus incūbentibus ⁊ indigentijs epatus non solū pro ali-
mentis eporū.Nec deficeret:licet pastore vacaret:quinimmo dato
ꝙ annua p̄missio facta pauperi cēseatur facta in causam alimētor
et in effectu nō duret post mortē eius cui promittitur per dicta in
dicto.vj.cōtrario.non tamē non finitur morte ipso iure:sed est p̄pe
tua quo ad merū ius.d.§.stipulatio.licet obstet exceptio:ideo non
est cōditionalis pro sequentibus annis:prout volūt Bar.et doct.
in.d.§.stipulatio.et in.l.eum qui ita.§.qui ita.de verb.obli. al's nō
esset differētia inter legata ⁊ cōtractus quā facit tex.⁊ doc.omnes.

28 ¶ †Nec ob.vij.quia fateor ꝙ hec cōcessio sui natura erat sempiter
na si nō fuisset prescriptione consuetudine vel alio modo sublata:
vnde si cōtinuo fuissent p̄stita eaꝙ̄ que in literis assignantur quātū-
cūꝙ̄ essent elapsi centū anni adhuc deberent p̄stari pro tempore fu
turo:licet aliud sit in vsufru. cōcesso ecclesie vel cōmunitati: quia si
centū annis est detentus expirat ⁊ finitur lapsu centū annorū.l.an
vsusfru.de vsufru.⁊.l.si vsusfru.legatus.de vsufru.leg.⁊ de hoc agi-
tur in dictis iuribus in cōtrariū adductis:non autē agitur.de pre-

29 scrip.† vnde verificātur verbū imperpetuū ⁊ alia in cōtrariū addu
cta:modo quo dixi.Licet ⁊ al's verbū perpetuū nō tolleret prescri
ptionem longissimā:quia actiones p̄petue dicūtur licet nō durent
vltra.xxx.vel.xl.an.institu.de perpe. ⁊ tempo.ac. in rubro ⁊ nigro.
§.aliqn.⁊.§.furti iuncta.l.sicut.⁊.l.omnes.⁊.l. cum notissimi.C. de

30 p̄scrip.xxx.vel.xl.an. ¶ †Nec ob. octauū quia ex.s̄.dictis tres eli-
ciuntur rñsiones vna ꝙ non p̄cedit in iure isto in quo datur quasi
possessio sed in actionibus mer~ p̄sonalibus. Scdo ꝙ non p̄cedit
in consuetudine:nam natura cōsuetudinis est dare formā futuris.
arg.l.leges et cōstitutiones.C.de.ll.⁊.c.fi.extra de cōsti.iuncta.l.de
quibus.de.ll.⁊ insti.de iure natu.gen.⁊ ciui.§.ex non scripto:sed in
prescriptione que obuiat p̄teritis nō futuris.d.l.cum notissimi.§.
illud.⁊.§.in his.s̄m illam lec.que in cōtrariū adducitur.Tertio qd
illa opi.nō est tenenda: quia in cōtrariū se habet cōmunis sentētia
que iuuatur.d.l.eos.C.de vsur.d.c.de quarta.cum pluribus simili-
bus.In casu enim nostro hec annue prestationes nō descendūt ex
vltima volūtate sed ex cōtractu seu habēte instar cōtractus:et si ex
lege dicamus ꝙ descendāt debēt iudicari p̄ut obligatio ex cōtra-
ctu iuxta nota.per Bal.⁊ doc.in.l.ea demū.C.de colla.⁊ per Pon.
in.l.j.C.quādo non pet.partes in quibus iuribus habetur ꝙ obli-
gatio ex lege in hmōi terminis equiparatur potius obligationi ex
cōtractu quā obligationi ex vltima volūtate faciūt not. per Bar.

31 in.l.quotiēs.ij.C.de fideicō.in lec.antiqua. ¶ †Nec ob.nonū quia
procedit ꝙ vtens in vno cōseruet sibi ius in alio qñ non sunt capi-
tula omnino separata.al's secus.c.cum dilectus.de capel.mona. et
quia separatorū separata est illatio.l.fi.ff. de calū l. naturaliter.§.
nihil cōmune.de acqui.posses.l.si maritus.C.de dona. inter virū et
vxo.⁊ no.per glo.⁊ doct.in.c.auditis.de p̄scrip.Item requiritur ꝙ
vtēs sciat sibi ius cōpetere etiā in eo quo qui nō vtitur vt est casus
notabilis in.l.is qui vsumfru.ff.de vsufr.vnde oportet ꝙ intendat
sibi vniuersum ius cōseruare p̄ut vult Inno. in.d.c. cum dilectus.
et Jo.and.in.d.c.auditis.⁊ per Joā.de imo.in.c.inter pares. de re
iudi.his em̄ cessantibus secus est dictis iuribus.⁊.c.olim. de censi-
bus.Sed in casu nostro predicta omnia cessant.Nam ista capitula
sunt penitus separata:sunt em̄ separati specifice nominata ea que
concedūtur:

concedũtur:ergo tot sunt cessiones quot sunt res que cõcedũtur.l.
scire debemus.de ver.obli.⁊.l.inter stipulantẽ.§.si stipuler.in fi.eo.
titu.et maxime in casu nostro cum diuerse sint orationes ⁊ diuerse
persone a quibus diuersa p̃standa veniũt. Item epi exigẽtes verisi
militer ignorauerunt hmõi cõcessionẽ.l.qui in alterius. de reg.iur.
l.verius.ff.de ꝓba.regula presumitur.in.vj. Et subsequẽter nõ intẽ
debant epi pro tempore exigẽtes sibi cõseruare ius omniũ assigna
torum in dicta bulla cum illã verisimiliter ignorarent vt dictũ est.
Item ꝓcedit nisi ius scriptũ vel non scriptũ:prout est consuetudo
32 aliud disponeret. ¶ † Nõ ob.x.quia põt negari ꝙ cõmunitas fue
rit naturaliter obligata:⁊ quia dici põt ꝙ ipsa naturalis nõ fuerit
orta cum nõ appareat de ipsa cõuentione facta per ipsam cõmuni
tatem ita vt dici possit obligata prout plenius.s̃. dictũ fuit dona
uit enim cõmunitas illa iura nõ se obligauit aliter ad dandum:nõ
em̃ sunt verba obligatiua sed cõcessiua nec apparet cõsensus reci
procus ꝙ.s.aliquis recipiat pro ecclesia:nec constat de p̃sentia epi:
nec ex tenore instrumẽti:nec ex literis apostolicis. Ideo nõ appa
ret ꝙ vnq̃ orta fuerit naturalis obligatio:nõ enim apparet cõtra
ctus:quia nõ apparet duorũ cõsensus.l.j.de pac. Nec apparent ver
33 ba obligatiua.† Si em̃ tibi do titu. donationis aliquid ⁊ tu possi
des nonne liberor certe sic: quia solutione eius ꝙ debetur ⁊c.insti.
quibus mo.tol.obligatio.in prin.ad hoc.l.ij.C.de iure do.⁊ aristo.
34 in fi.ff.de dona.† Secũdo dici potest ꝙ denũciatio euãgelica cum
respiciat animã non cõpetat contra vniuersitatẽ que animam non
habet.c.romana.§.vniuersitatẽ.de sen.excõ.lib.vj. Nec cõtra parti
cularis artifices quos respicit illa cõcessio: quia non adfuit consen
sus:⁊ ideo nõ videtur ꝙ eos liget naturalis obligatio.arg.l.stichũ.
35 §.naturalis.de solu.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pac.† Ter
tio prout.s̃.deduximus circa responsionẽ ad secundũ contrariũ in
casu nostro fundatur p̃scriptio in quasi possessione cuiusdã immu
nitatis seu libertatis:⁊ ideo qui quasi possedit hmõi libertatẽ non
soluendi hmõi decimam quesiuit ius libertatis:⁊ ideo sit tutus in
foro cõscientie: prout ille qui querit rerum dominia iuxta no. per
Inno.in.c.quia pleriq;.de immu.eccle. et in.c.cura. de iure patro.
prout si quis libertatẽ prescripsisset aduersus seruitutẽ: prout fir
mat Abbas sicu.in.c.fi.de prescrip. licet tunc alia possit ratio assi
gnari:⁊ hoc casu ꝓcedit.d.c.de quarta.⁊.d.c.olim. nec est verisimi
le ꝙ ius canonicum tueretur illos prescribentes: vt nõ soluerent si
peccatũ foret nõ soluere cum ius canonicũ fuerit spiritussancti in
stinctu ordinatũ.l.distin.si quis diaconus. Licet ⁊ in meris p̃sona
libus obligationibus nõ sit expeditũ ꝙ non sit tutus in foro con
scientie qui bona fide prescripsit:nam pleriq; tenent cõtrarium:et
licet nõ tollatur naturalis tamen potest dici ꝙ tollatur omnis effe
ctus naturalis per not.per Bar.in.l.fi.ff.rem ratã haberi.⁊ Io.de
imo.in.l.vbicũq;.ff. de fideius. Item dicitur ꝙ nõ est apte cõcepta
petitio super hac denũciatione:super quo nõ insistimus:quia non
vidimus formã petitionis. Dato autẽ ꝙ tutus prescriptione.xxx.
36 vel.xl.annorũ non sit tutus in foro cõscientie.† Tamẽ secus dicen
dum est in eo qui iuuatur prescriptione cuius initij memoria ho
minum nõ existit:nam talis prescriptio sapit naturã concessionis.
l.ij.in fi.ibi positã seruitutem videatur.ff.de aqua plu.arcẽ.⁊.l.hoc
iure.§.ductus aque ibi constituti loco habetur.ff.de aqua quoti. ⁊
esti.ignoratur enim causa:vnde hmõi prescriptio extiterit causata
et facile potuit esse ꝙ immunitas fuerit legitime cõcessa ⁊ cõcessio
ignoratur:ideo prout cõcessio immunitatis redderet quẽ immunẽ
a macula peccati:ita et p̃scriptio cuius initij memoria hominis nõ
extitit:⁊ in hac saltem ꝓcedat opinio tenentiũ ꝙ debitor qui pre
scripsit bona sit tutus in foro cõscientie. Nec quispiã in hac prescri
ptione est in cõtraria sententia loquũtur enim de p̃scriptione lon
ga vel lõgissima.xxx.vel.xl.anno. circa quã tamen sunt opiniones
vt dixi. Nec ista est ꝓprie prescriptio intantũ ꝙ nisi tollitur prescri
ptio nõ censetur sublata ista cuius initium memoriã hominũ exce
dit prout voluit glo.singu.in.l.j.C. de prescrip.xxx.vel.xl.anno.et
ibi Bal.⁊ Ang.⁊ Bal.⁊ Ange.in.l.j.ne rei domi.vel templo.⁊ me
lius in.l.omnes ad finẽ.C.de p̃scrip.xxx.vel.xl.an.⁊ per Bald.in.c.
j.de cap. cor.in vsibus feu.et per eosdem in.l.j.C.de anna.excep.et
tenet Abbas sicu. in.c.fi.de p̃scrip. cum ista sit alterius nature ꝺm
eum: bene faciũt.d.§.fi.⁊.d.§. ductus aque.⁊.c.j.de prescrip. lib.vj.
Ad idem ꝙ notat Bal.in.l.traditionibus.C.de pac.in.iij.colũ.ibi
ego dico vbi dicit ꝙ hec p̃scriptio est potens ad producendũ natu
rales effectus. Unde licet p̃scriptio longi vel longissimi temporis
non tribuat directum dominiũ iuxta nota.in aut.nisi tricennalis.
C.de bonis mater.et in.l.si quis emptionis.de prescrip.xxx.vel.xl.
anno. Tamen ista cuius cõtrarij memoria hominũ non extitit tri
buit dominiũ directum.arg.d.§.ductus aque ꝺm eum. Unde dica
mus ꝙ tollat naturalẽ vel saltem omnẽ eius effectũ:per cõsequens
denũciationem euangelicam. Et ideo cum in casu nostro p̃suppo
natur ꝙ sit decursa hmõi prescriptio dicendum videtur ꝙ omnino
cesset denũciatio euangelica. Et per hoc etiam mediũ tollũtur etiã
omnia.s̃.in contrariũ adducta:quia illa respiciũt prescriptionem.
xxx.vel.xl.annorũ non istam. Et maxime id qđ dicitur in cõtrario
octauo. Nam Pet.et Cy. tenent sufficere hanc prescriptionem in
prestationibus annuis ꝙ ⁊ tenuit.d.Anto.in.d.c.ꝓuenit.⁊ loquũ
tur ipsi ⁊.ll.quas allegant etiã in obligationibus annuis descẽden
tibus ex vltima volũtate que sunt conditionales pro sequentibus
annis per iura vulgaria idcirco non est bona r̃nsio.s̃. data in dicto
tertio contrario:nec ob.ꝙ iura que adducũtur per Pe.⁊ Cy. non
probãt eorũ dictũ:tamẽ illud ꝓbant alia iura.s̃.adducta potissime
dicto.§.ductus aque.⁊ in.d.l.ij.in fi.de aqua plu.arcen. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxiij.

☞ Dolus fraus vsurarũ presumitur pactis insolitis appositis in contractibus emptionis.per totum.

1 Cõtractus presumitur eo modo quo eius forma ⁊ figura apparet.
2 Contractus emptionis tribus perficitur nec precij paruitas in eo presumitur.nu.11.
3 Pactum de reuendendo non arguit contractum simulatum.
4 Probatio leuis sufficit in his que secrete fiũt vt cõtractu vsurario feneratitio vel symoniaco.fallit tamẽ in criminibus.vsq; ad fi.cõsi.
5 Presumptionẽ vehementẽ inducunt due verisimilitudines simul iuncte etiam sufficientem ad condemnationem.
6 Contractus vt presumatur factus in fraudẽ legis que requirantur vt possit dici simulatus vel feneratitius.nu.11.et per totum.
7 Fructus medio tempore percepti virtute pacti de reuendendo an restituantur.nu.seq.
8 Clausula donationis in contractu apposita inducit suspitionem fraudis ⁊ vsurarum.
9 Pactum appositũ in contractu ꝙ venditor nequeat reemere ante quatuor menses presumit contractum vsurarium.
10 Coniecturis ⁊ argumentis possunt conuinci contractus simulati.

¶ Consilium.xxiij.

In nomine dñi nostri Iesu

1 christi. ¶ † Uisis dictis cõtractibus ⁊ cõsiderato ipsorũ
tenore:licet prima facie dicendũ videatur cõtractũ p̃di
ctum primũ nullo modo deprehẽdi in veritate fuisse nisi eo modo
quo eius forma ⁊ figura apparet ⁊ sic sonare in cõtractũ emptionis
et vẽditionis ⁊ nõ in cõtractũ pignoris: vt dicit glo.in.l.dedi.ff.de
2 cõdi.ob cau.cõtractus dignoscitur a nomine.† Et ideo cum cõtra
ctus emptionis ex tribus p̃ficiatur:vz ex re precio ⁊ cõsensu:vt ha
bet insti.de emp.⁊ ven.in prin.⁊.§.preciũ.cum simi. Que tria cõcur
runt in casu ꝓposito:ergo videtur ꝙ vere fuerit cõtractus emptio
3 nis ⁊ venditionis.† Et maxime quia non presupponitur ꝙ fuerit
paruitas precij. Et licet fuerit factũ pactũ de reuendendo. Tamen
illud nõ arguit cõtractũ simulatũ:vt.l.ij.C.de pac.inter emp.et vẽ.
et ibi per Cy.⁊ Bal.ꝙ etiã voluit glo.⁊ cañ.ibi tenent in.c.conque
stus.de vsur.⁊ in.c.ad nostrã.de emp.⁊ vendi.⁊ Archi.in.c.pleriq;.
4 xiiij.q.iij. ¶ † Hoc tñ nõ ob.in cõtrariũ videtur dicendũ vz dictũ
contractũ:licet in figura vẽditionis factũ deprehẽdi pignoratitiũ
et feneratitiũ:vt sic nõ attendamus ꝙ simulate ⁊ figurate fuit scri
ptum in dicto instrumẽto de cõsensu partiũ: sed ꝙ in veritate fuit
seu presumitur fuisse actum inter dictas partes:vt habetur in.l.j.⁊
per totũ.C.plus valere ꝙ agitur. Et presupposito ꝙ iura in mate
ria vsurarũ ad conuincendos vsurarios de eorũ vsuraria prauitate
etiam ad interesse pecuniarũ partis cõcedunt ꝓcedi per adminicu
la ⁊ argumẽta. ⁊ maxime qñ essent plura argumẽta seu adminicula
diuerse specie simul cõcurrentia. Que forte al's in alia materia non
sufficerent ꝺm Host.etiã ibi etiã per Anto.in.c.ad nostrã.de emp.
et vendi.dicẽdo ꝙ ex quo vsurarij sunt p̃sone caute in eorũ contra
ctibus. Ideo multas adinueniũt figuras ⁊ simulationes ad hoc vt
cõuinci non possint de vsuraria prauitate:⁊ ideo ꝓpter difficulta
tem probationũ iura admittunt ꝓbationes per cõiecturas ⁊ admi
nicula que in alia materia nõ ita difficili in probãdo nõ sufficerẽt.
Et ideo specialiter inducunt ꝙ vsurarij teneãtur edere eorũ libros
⁊ scripturas cõtra seipsos:vt habetur in cle.j.de vsur. Quod nõ est
ob aliud nisi ꝓpter difficultatẽ probãdi cõtra eos de eorũ vsuraria
prauitate inductũ ꝓpter eorũ cautelas ⁊ versutias. Sicut al's etiã
dicimus cõtra symoniacos qui cõsueuerũt caute ⁊ secrete agere vt
cõtra eos admittãtur ꝓbationes que in alia materia nõ admitterẽ
tur:vt habet̃ in.c.ij.de testi.in.vj.⁊ in.c.per tuas.de symo. Sic etiã
dicimus in probando crimẽ adulterij ꝙ ex quo secrete cõtrahitur
probatur per cõiecturas et p̃sumptiones hominũ. Que al's maxi
me in criminibus nõ probarentur:vt habetur in.c.p̃terea.de testi.
et.c.literis.⁊ in.c.tertio loco.de p̃sump.⁊ per Bar.in.l.iij.ff.de fur.
et.l.capite quinto.de adul.vnde ad propositũ non immerito iura
volũt super ꝓbando cõtractu pignoratitio et vsuratitio ꝙ admit
tatur ꝓbatio per argumẽta vt dicit̃ in.c.in dioccsi.de vsur.⁊ proba
tur etiã in.c.illo vos.de pig.et in.d.c.ad nostrã. vt sic licet ꝓbatio
nes nõ sint p̃cise ⁊ necessario cõcludentes:prout requiritur in alijs
5 materijs: vt habetur in.c.in p̃sentia. de proba.† Tamen qñ essent
alique verisimilitudines saltẽ due simul iuncte inducant vehemen
tem p̃sumptionẽ etiam sufficientẽ ad condẽnationẽ vt patet in.c.
6 illo vos.de pigno.ad fi.ibi ex duobus tamẽ.† Et ideo ex tenore di
cti cõtractus non solũ duo põderanda sunt adminicula: sed etiam
quatuor vel quinq; ad inducendũ dictã presumptionẽ vehementẽ

quod dictus cõtractus in vero fuerit pignoratitius. Primo consi dero pactũ de reuendendo. Quod licet ipsum solũ non sufficiat ad inducendũ dictã presumptionẽ vt dixi. Tamẽ iunctũ cum alio ad/ miniculo seu adminiculis sufficeret ad dictã presumptionẽ vt pba tur in.d.c.ad nostrã.ꝛ.d.c.illo vos.ꝛ ibi per docto. dicẽtes ꝙ si vna cum dicto pacto de reuendendo cõcurreret paruitas precij saltem vsqꝫ ad dimidiã vel modicum vltra dimidiã iusti precij sufficeret vt est de mente glo.in.d.c.ad nostrã.ꝛ apertius.in.d.c.cõquestus.ꝛ vo luit Archi.in.d.c.pleriqꝫ.ꝛ etiã fuit de mente Bald.in.l.fi. ad fi.C. de cõdi.inser.ꝛ in.c.j.de feudo dato inuicẽ lega.cõmis.in vsibus feu do.ꝛ etiam voluit Abb.sicu.in.d.c.ad nostrã.ita etiam tenet Alb. de rosa.in.l.emptione.C.plus valere ꝙ agitur.vbi dicit ꝙ ita de fa cto obtinuit corã magnis ꝛ peritis viris:ꝛ ꝙ hoc pbat.d.c. ad no/ strã.ꝛ ꝙ ita no.ibi.ꝛ in.d.c.illo vos.per Bernar. Inno.ꝛ Hostiẽ. et per Goffre.in summa.de pig.allegabatur etiã ꝙ Inno. Jo.an.ꝛ do.Anto.hic tenent.in.d.c.ad nostrã.ꝛ Jo.de imo.ibi qui dicit ꝙ hec est cõmunis opi. Et ꝙ collegiũ Mediolanense ita cõsuluit et ꝙ.d.cõsi.se subscripsit do.Benedic.de plsibi.ꝛ do.Rapha. fulg. et do.Cato.ꝛ.d.Prodosimus ꝛ incipi.cõsilio certo tempore. Joã.de amodeis egens pecunia.ꝛ tãgit Specu.in ti.de vsur.versi.finantẽ. et do.Anto.de rosel.bis cõsuluit:et tenuit capra in.d.c.ad nostrã. Subdebatur licet ꝙ dicta duo nõ sufficiãt tenuerũt Jaco.de are.ꝛ Cy.in.d.l.emptione.Bal.ibi.ꝛ in.c.j. de feudo dato inuicẽ.l.cõmi. in vsibus feu.ꝛ Jo.and.in.d.c.illo vos.ꝛ do.Frãcis.zaba.in.d.c. ad nostram.apud castellũ me subscripsi illi cõsi. erant tamẽ ibi plures alie coniecture. Ergo idem dicendũ qñ non esset dictũ adminiculũ paruitatis precij.

7 † Sed aliud adminiculũ forte nõ minus vrgens: vcꝫ vt fuit in casu nostro:ex quo in dicto cõtractu fuit dictũ ꝛ appo situm pactũ ꝙ nõ posset reemere ante quatuor annos:sed ꝛ ꝙ fru/ ctus interim percipiẽdi per dictũ ser Bartholomeũ emptorẽ non ei cõputarentur in sortẽ: sed ipse ser Bartholomeus lucraretur a dicto vẽditore titulo donationis. Et ita eos dictus venditor dicto ser Bartholomeo donauit que clausula pro certo est valde aliena ꝛ extranea a dicto cõtractu emptionis: nam si dicte partes in vero cogitassent ꝛ proposuissent facere cõtractũ emptionis verum ꝛ nõ simulatũ sine dubio etiam proposuissent necessario ꝙ fructus inte rim percepti essent emptoris ex titulo ꝓcedẽti emptionis oneroso cum nõ veniant restituẽdi venditori ꝓpter pactũ de reuendendo: vt patet in.d.l.ij.de pac,inter emp.ꝛ ven.ꝛ per glo.in.d.c. illo vos. super verbo fructus percepti:ꝛ hoc est de iure clarissimũ:ꝛ ideo nõ oportebat adijcere pactũ ꝙ fructus essent interim emptoris titu/ lo donationis. Et ideo tale pactũ solet poni ꝛ cõuenire in contra/ ctu vsuratitio vcꝫ qñ mutuãs sub pignore vult interim lucrari fru ctus ex re pignorata faciendo pactum ꝙ fructus ex re percipiendi cedãt lucro ipsius creditoris: vt sic non cõputentur in sortẽ: nam ad hoc vt quis recipiat pecunias mutuo pro suis necessitatibus de facili allicitur ad donandũ fructus interim ꝑcipiẽdos ex re pigno rata:licet illud respectu mutuantis sit prohibitũ: vt habetur in.l. rogasti.§.si tibi.ff.si cer.pe.ꝛ in.d.c.pleriqꝫ.cum infinitis simi.

8 † Et sic clare potest cõcludi ꝙ etiam si non esset aliud pactũ nisi illud de reuendendo cum isto pacto de lucrando fructus interim ꝑceptos titulo donationis est sufficiẽs presumptio ad inducendũ cõtractũ pignoratitiũ ꝛ vsuratitiũ per id quod habetur in.d.c.illo vos.ꝛ ibi per glo.dum dicit ꝙ pacta extranea et extra vel cõtra naturã con/ tractus vẽditionis inducunt presumptionẽ simulationis seu frau dis ad idem glo.no.in.l.cum allegas.C.de vsuris.que voluit ꝙ pa/ cta extranea et insolita in cõtractu inducũt presumptionẽ fraudis vsurarum. Ad idem etiã glo.et ꝙ ibi per Ange.in.l.v.ff. de condi. insti.ad ꝓdicta facit qd̃ no.Bal.in.d.l.fi.ad fi.C.de cõdi. inser.dum dixit ꝙ si in instrumẽto facto in figura venditionis est aliqua clau sula donationis insurgit suspitio vsurarũ ꝛ sic fraudis argumento eius ꝙ habetur in.l.ab anastasio.C.manda.ꝛ in glo.in.d.l.v. subest aliud argu. ꝛ adminiculũ quia fuit dictũ. Quod dictus vẽditor nõ posset reuocare dictã donationem fructuũ vt patet ibi irreuoca/ biliter cum nõ esset opus illud dicere nisi quia ipse dubitabat ꝛ sic hoc tendit ad malũ ꝛ ad suspitionem maiorẽ: sicut dicimus quãdo quis in materia suspecta extorquet iuramentũ vt sic non possit de facili reuocari per id qd̃ no.glo.in.d.l.v.ꝛ.c. super hoc. de renũcia. et.c.significauit.de censi. Subest etiam aliud adminiculũ ad indu/ cendum dictã suspitionẽ quia dictus ser Bartholomeus emptor in eodem cõtextu extorsit nõ solũ vnum iuramentũ sed etiam duo iuramenta a dicto Symone de nõ veniendo cõtra. Aliud est admi niculũ quia apposuit aliud pactũ extraneũ in dicto contractu: vcꝫ ꝙ domũcula ꝛ muri cõtigui dicte domũcule que dicebatur vẽdita vna cum dicta terra deberet manuteneri sumptibus ꝛ expensis di/ cti Symonis vẽditoris ꝛ nõ dicti ser Bartholomei asserti empto/ ris. Quod pactũ est extraneissimũ a cõtractu emptionũ ꝛ est cõue/ nientissimum ad contractũ pignoris de cuius natura est vt res da/ ta in pignus manuteneatur expẽsis debitoris ꝛ nõ creditoris: vt.l. si necessarias.in prin.ff. de pigno.acti. Et sic ex predictis patet qd̃ plura:ꝛ plura argumẽta ꝛ adminicula cõcurrũt in ista materia ad inducendũ presumptionẽ cõtractus pignoris primũ est pactũ de reuendendo:reperio Pau.de cast.cõsilio.cccxxv.incipien.in causa mota per dominã Dioneam: qd̃ vbi fit pactũ ꝙ emptor teneatur restituere rem rehabita pecunia talis cõtractus censeatur fenerati tius:quia istud pactũ est magis proximũ contractui feneratitio ꝙ pactum de reuendẽdo vt ibi latius per eum. Secundũ est pactũ ꝙ non possit reemere ad sui libitũ ꝛ ante tempus quatuor annorum. Tertiũ est pactum ꝙ fructus non cõputentur in sortẽ ꝙ non erat opus apponere si in vero erat cõtractus emptionis:cum ex natura cõtractus erat futuri sui.i.emptoris scꝫ ex titu.emptionis. Quar/ tum est appositio pacti per ꝙ voluerunt ꝙ illi fructus interim pci piendi cederẽt lucro ipsius ser Bartholomei nõ ex titulo emptio/ nis:prout fuisset propriũ:sed ex titulo donationis. Quintũ argu/ mentum est illa clausula ꝙ non possit reuocare dictã donationem. Sextũ argumentũ est illud pactũ de manutenenda domo nõ expẽ sis ipsius asserti emptoris:ꝛ sic asserti domini. Sed expẽsis ipsius Symonis asserti venditoris. Septimũ argumentũ est quia bis di/ ctus ser Bartholomeus extorsit iuramentũ de non contrauenien do ꝛc.vcꝫ eadẽ die loco ꝛ testibus. Primo faciẽdo ipsum iurare de non cõtraueniendo:vcꝫ cõtra dictũ Assertũ contractũ. Scdo faciẽ do ipsum iurare de reuendendo de non cõtraueniendo pactis ibi appositis:vcꝫ sup fructibus non cõuertendis in sortẽ ꝛ credendis lucro ipsius ser Bartholomei titulo donationis. Ex quibus patet qd̃ vbi forte duo vel tria saltẽ ex dictis adminiculis sufficerent ad inducendũ presumptionẽ vehementẽ ꝙ cõtractus fuerit pignora/ titius et in fraudẽ vsurarũ factus: vt ꝓbatur in.d.c.illo vos.ibi ex duobus tñ ꝛ etiã in.d.c.ad nostrã.ꝛ extra in.d.c.in diocesi. ibi argu mentis ꝛc. Stantibus etiã que dixi.§.in prin.quia sumus in mate ria suspecta:ꝛ in qua cõsueuit difficilis esse ꝓbatio precisa et aliter quasi per argumẽta ꝛ cõiecturas vt dixi. Certo in casu nostro non solũ duo vel tria sed immo sex vel septem:argumenta cõcurrunt ad inducendũ dictã presumptionẽ propter quam videtur posse sequi cõdemnatoria cõtra dictũ ser Bartholomeũ seu quẽcũqꝫ aliũ pos/ sessorem:vt sic si pro parte dicte dñe Tide cõtra melchiorẽ mei:al's de le Gioie de eugubio nunc possessorẽ et singularẽ successorẽ dicti ser Bartholomei mediatũ vel immediatum agatur rei vẽdicatio/ ne.s.iure dominij vel quasi ꝓbato ipso dñio vel quasi debeat obti/ nere. Nam obstãte titulo dicte venditionis allegato vel allegando per dictũ Melchiorẽ cum ex dicto titulo figurato ꝛ simulato et nõ vero nõ fuerit translatũ aliqd̃ dominiũ:vt habetur in.l.emptor.ff. de aqua plu.arcen.ꝛ ꝙ ibi per Bar. Que maxime ꝓcedunt ex quo presupponitur dictũ Symonẽ ꝛ eius vxorẽ qui dicũtur vendidisse adhuc viuere:ꝛ sic poterit eis deferri iuramentũ in defectũ plene probationis si quis esset cum etiã in materia vsurarũ ad cõuincen/ dum quẽ pro vsurario possit deferri clausule iuramentũ stante ali/ quo adminiculo ꝛ cõiectura pro ipso iurante:vt no.in.c.ex literis. de iureiurã.ꝛ etiã per Jo.and.in.c.ij.de vsur.in.vj.vbi dixit multũ notanter ꝙ etiã si esset solũ vnũ adminiculũ puta fama vel ꝙ quis fuerit cõsuetus facere cõtractus simulatos in fraudẽ vsurarũ: licet sup cõtractu de quo agitur nõ appareat alia cõiectura fraude vsu/ rarum. Tamẽ defertur iuramẽtum ꝓdictũ ꝙ etiã tenet Abb.sicu. in.d.c.ex literis.ergo idẽ est dicendũ in quocũqꝫ alio adminiculo ꝛ sic etiã multomagis qñ plura concurrerent adminicula vt patet in casu nostro. Quod etiã maxime ꝓcedit:quia ꝓsupponitur ꝙ dicta dña Tida ꝛ dictus Symon est ꝑsona bona ꝛ legalis ꝛ possessor cõ/ uentus seu cõueniendus non põt iurare cum nõ sit informatus de facto tanꝙ alieno:vt habetur in.l.bone fidei.C.de iureiu.ꝛ.l.mar/ cellus.ff.rerũ amo.ꝛ sic anceps subiret periuriũ. Et sic debet ꝓferri dictus Symon ꝛ eius vxor in delatione iuramẽti per nota. in.d.c. fi.de iureiur. Et maxime etiã quia quãtitas nõ dicitur esse magna: maxime respectu ꝑsone iurãtis. Quia fuit vẽdita res pro.xiij. flo. licet in vero etiã absqꝫ dicto iuramẽto pro parte dicte dñe Tide sit satis sufficiẽter probatũ in dicta materia vsuraria vt sequi debeat cõdemnatoria.vt.§.dixi. Tamẽ ad abũdãtiorem cautelã non esset nisi bonũ tale iuramẽtum petere sibi deferri gratia dubitationis tollende per id qd̃ habetur in.l.qui mutuã.ff.man.ꝛ.l.que dubita tionis.ff.de reg.iur.ꝛ.l.quesitũ.§.penul.ff.de fun.instru.cum si. Et ita vt.§.cõclusum est dico ꝛ cõsulo iuris esse ego Baldus de bartho linis de perusio.

9 † Licet super predicto casu multa al's viderim in similibus terminis cõtra istos vsurarios ꝛ sepe cõsului. Tamẽ quia sum tãtũ de subscriptione requisitus ꝛ per clarissimũ doctorẽ dñm Baldũ fratrẽ meũ Hono. notabiles cõiecture animaduerse sunt. Ita ꝙ vt ipse dicit in casu cõtra vsurarios etiam cõiecture sunt ad sententiã sufficientes vt dixit extense Jo.de imo. post alios scribẽ tes in.c.ad nostrã.de emp.ꝛ vendi. nõ curo in presenti aliter insiste re. Sed principaliter cõsidero illud pactum ꝙ venditor non possit reemere.j.iiij.annos ꝛ pactũ ꝙ fructus nõ cõputentur in sortẽ. Et alia etiam põderata per ꝓfatũ cõsulentẽ ꝛ cõfirmo cõclusionẽ in di

10 cto cõsilio factũ. Ego Joannes de monte sperello de peruſ. † Hoc idem ꝙ elegãtissime extitit cõclusum per prefatum dñm Baldum eximiũ vtriusqꝫ iuris doctorẽ fratrẽ Hono. Ac etiã cõprobatũ per excellẽtissimũ legũ doctorẽ dñm Joannẽ patrẽ Hono. dico ꝛ cõsu/ lo ego Bñdictus de bñdictis de peru. vtriusqꝫ iur.doct. aduertẽs et cõsiderans

et cõsiderans q̃ cũ vsurarij cauti multas inuenerint figuras ꝛ simulationes ꝛ cõuinci nõ possint de vsuris: ideo argumẽtis ꝛ cõiecturis cõuinci possunt: vt in.c.in dioceſi.de vſuris.ꝑut voluit Hosti.ꝛ Jo.and.post eum.in.c.ad noſtrũ.de emp.ꝛ vendi. Et ſimulationes ſimiliter ex circũſtantijs ꝛ cõiecturis deprehẽdũtur ꝛ ꝓbantur ꝑut no.C.plus valere q̃ agitur in.l.ij.ꝛ ibi per Bal.ꝛ cum in caſu ꝑdicto iuncto primo contractu cum ſcd̃o incõtinenti ꝛ quaſi eodẽ tp̃e facto cõcurrunt plures ꝑſumptiones ꝛ cõiecture ex quibus deprehenditur de ipſa ſimulatione ꝑut pleniſſime dictũ fuit.ſ. in dicto cõſilio: et maxime cum interuenerint pacta que ſunt cõtra naturã ipſius cõtractus emptionis ꝛ vẽditionis ꝛ potius cõuenientia cõtractui pignoris. Certe ex his ſatis deprehenditur de ipſa ſimulatione: prout no.in.d.c. illo vos iuncto iuramẽto ipſius Symonis vẽditoris: prout ꝛ iungi debet iuxta not.in.c.ex literis.de iureiu.ꝛ ibi per doct.de vſuris.in.vj.

11 ¶ † Eiuſdẽ omnipotẽtis dei nomine inuocato nõ tangendo modũ agẽdi: quia id a me nõ queritur. Sed tantũ an cõtractus debeat cenſeri emptionis ꝛ venditionis an potius pignoratitius ꝛ illicitus cõcludo cum excellẽtiſſimo primo cõſulente ꝛ alijs duobus clariſſimis doctoribus ſe ſubſcribẽtibus patribus meis honorandis q̃ contractus debeat iudicari pignoratitius. Nec obſtat q̃ primus cõtractus nullã videatur ſapere vſurã: ſed mere emptionẽ ꝛ venditionẽ cum in eo interuenerit res preciũ et cõſenſus.l.nec emptio.l.q̃ vendidi.ff.de cõtrahẽ.emp.cum ſimi. Nec in ipſo primo cõtractu videatur aliqua ꝑſumptio fraudis que habeat alterare ipſum cõtractũ emptionis ꝛ vẽditionis: licet mihi verbo dicatur de paruitate precij. Tamẽ ex hoc ſolo nõ redarguitur cõtractus feneratitius. Eſto q̃ ſi nõ aſcẽderet ad dimidiã iuſti precij poſſet agi ad reſciſſionẽ vel ad eius ſupplementũ: prout magis placuerit emptori.l.ij.C.de reſcin.vendi.ꝛ in.c.cum dilectus.de emp.ꝛ vendi. Cum tamẽ incontinenti eodẽ die loco ꝛ teſtibus ꝛ notario ꝛ inter eaſdem perſonas ſequatur alius cõtractus qui habet multas cõditiones ꝛ cõiecturas fraudis per ſuperius conſulentes põderatas videtur ineſſe ipſi primo cõtractui.l.lecta.§.dicebã.ff.ſi cer.peta.l.fundi partẽ.ff.de cõtrahẽ.emp.l.qui ſic ſoluit.ff.de ſolu. immo attẽtis verbis repetitis in ipſo ſcd̃o cõtractu vt in principio ibi ſupradictus Symon ꝛ ibi dictis nominibus ꝛ ibi ſupradictam rem: ꝛ ibi dicto ſer Bartholomeo ꝛ ibi pro dicto precio ꝛ in diuerſis locis eiuſdẽ cenſetur idem ſecũdus cum primo. Nam id dicitur cõtineri in termino referẽte q̃ continetur in eo ad quẽ fit relatio.l. vbi aũt.ff.de verb.obli.l.hec venditio.§.hm̃oi emptio.ff. de cõtrahen.emp.l.hec ſentẽtia.C.de ſenten.que ſine cer.quãtitate.cum ſi. Et per ꝑdicta idem cõcludo. Ego Nicolaus de vbaldis.U.J.doc.

Licet nõ reperiatur in iure ſpecifice poſitus iſte caſus: quia licet dictum.c.ad noſtrã.de emptione ꝛ venditione põderet pactũ ponderet per actũ de reuendendo poſt certũ tempus ꝛ nõ antea. Tamen ibi cõcurrebat etiã alterũ ſcꝫ paruitas precij magna que non preſupponitur in pũcto iſto. Jtẽ in.c.illo vos imminebat aliud: quia vna cum pacto de reuendendo concurrebat pactũ de reuendendo pro maiori precio q̃ nõ militat in caſu noſtro. Jtem cõcurrebat pactum q̃ fructus cõputãtur in ſortẽ q̃ aduerſatur nature emptionis ꝛ cõuenit nature pignoris: ideo facit cenſeri cõtractũ pignoratitium. Jn caſu aũt noſtro interuenit pactũ cõtrariũ ſcꝫ q̃ fructus non cõputentur in ſortẽ q̃ conuenit nature cõtractus emptionis et nõ nature pignoris: vnde potius deberet inducere cõiecturam pro cõtractu emptionis quã pro cõtractu pignoris: cũ cõtrariorũ contraria ſit natura.l.ꝛ ſi ex toto.in prin.ff.de lega.j.ꝛ.l.et ſi cõtra. ff.de vulg.ꝛ pupil.cum ſi. Et etiã facit quia nõ apparent pacta illa appoſita tempore cõtractus emptionis et venditionis. Nam licet inſtrumentũ appareat factũ eodem die loco et teſtibus: nõ tamen ſequitur ergo incõtinenti.i. anteq̃ contractus fuerit habitus pro abſoluto ſeu anteq̃ diuerſum fuerit ad extraneos actus ꝑut incõtinenti ſumitur in materia iſta.ſ.q̃ pactũ dicatur ineſſe cõtractui ꝛ factũ incõtinenti: vt per lo.ꝛ doc.in.l.in bone fidei.C.de pac.ꝛ in.l. iuriſgẽtiũ.§.quinimmo.de pac.ff.ꝛ in.l.lecta.ff.ſi cer.pe. Nihilominus quia nõ poſſunt oẽs caſus legibus cõplecti.l. nõ poſſunt.ff. de legibus.quia plura ſunt negotia quã vocabula.l.iij.ff.de ꝑſcriptis verbis. Et regula detur q̃ dolus ꝛ fraus ex inditijs: ꝛ ſic etiã hominum cõiecturis ꝛ preſumptionibus ꝓbetur.l.dolũ.C.de dolo.cum ibi notatis per glo.ꝛ doct. ꝛ maxime in materia iſta vſuraria vt patet ex ſolẽniter adductis per dños cõſulentes maxime primũ: ideo fretus maxime tantorũ celeberrimorũ doctorũ patrũ et dominorũ meorũ iudicio cõcurro in eãdẽ ſententiã hoc eſt q̃ hm̃oi cõtractus cenſeatur feneratitius hoc eſt feneratitius ſeu in fraudẽ vſurarũ celebratus: licet inter iſta ſit aliqualis differẽtia que ſumitur ex notatis per Bal.in.l.iij.C.plus valere q̃ agitur.ꝛ per Jmo.in.d.c.ad noſtrã. Tamẽ quantũ ad effectũ q̃ ſit vſurarius.ꝛ cõſequẽter vitioſus non differunt. Et plurimũ me mouet pactũ illud expenſarũ q̃ nõ habet limitationẽ aliquã et extraneũ eſſet q̃ ſi ageretur q̃ eſſet vera venditio q̃ vẽditor eſſet perpetuo aſtrictus manutenere ſuis expẽſis rem venditoris: vnde iſtud pactũ multũ ſuadet q̃ ageretur inter partes q̃ in omnẽ euentũ releuetur. Et ſic venditio nõ eſſet perpetua nec effectualis vẽditio. Et hoc multũ meo iudicio debet quẽlibet mouere ad cenſendum q̃ fuerit cõtractus pignoratitius. Nec habet obſtare q̃ dixi qd̃ illud pactũ q̃ fructus nõ cõputentur in ſortem cõuenit nature venditionis nõ pignoris: ꝛ ſic contrariũ pactũ q̃ in.d.c.illo vos.cõſideratur ad preſumẽdũ cõtractũ pignoratitium. Quia rñdetur q̃ licet cõueniat nature emptionis ꝛ vẽditionis. Tamẽ eſt ſuſpectũ ex quo nõ eſt neceſſariũ ꝛ nõ ſolet interponi. Prout al's dicit Bal.in.d.l.iij. Quod ſi in inſtrumento dicitur q̃ cõtractus eſt verus ꝛ nõ ſimulatus q̃ auget ſuſpitionẽ ſimulationis: quia eſt inſolitũ ideo magis ſuſpectũ. Et tamẽ cõſtat q̃ ſi dictũ fuiſſet contrarium induceretur nõ tolleretur ꝑſumptio ſimulationis: vnde licet pacta ſint diuerſa. Tamẽ propter diuerſos reſpectus tendunt ad hm̃oi cõiecturã vt cõtractus ſit vſurarius. Facit etiam verba illa donationis põderata per dñm conſulentẽ. Nec debet quẽq̃ mouere in contrariũ. Quod nõ appareat hm̃oi pacta fuiſſe facta eodẽ contextu. Nam primo Bal.in.l.petens.C.de pac. in altera ex ſuis repetitionibus dicit q̃ preſumũtur cõtractus correſpectiui ꝛ inſimul facti qñ ſunt duo inſtrumẽta et dicitur in ſcd̃o eadẽ die loco ꝛ teſtibus: et tangit etiã Bar.in ſuo cõſilio q̃ incipit proponitur q̃ ſyndicus in ordine.lxxix.ẽm ordinẽ meorũ. Et facit optime.l.cõtinuus.in prin.ponderata natura aduerſatiue quãuis quinimmo multũ me mouet ad coniecturandũ fraudẽ ſeu ſimulationem: quia voluerũt aperte inire illa pacta.ſi enim res tranſiſſet recto tramite ſine cogitatione vſurarum pro certo eſt veriſimile q̃ res tranſiſſet palã ꝛ pacta fuiſſent appoſita in eodẽ inſtrumento: ſed quia male agebatur voluerunt procedere magis caute ꝛ facere cõtractũ ſimpliciter ꝛ in alio inſtrumẽto q̃ forte volebãt eſſe ſecretum adiecerũt illa pacta ſuſpecta: ꝛ al's videmus q̃ preſumitur dolus ex eo q̃ ſit ſecreto ꝛ clam vbi ſi palam fieret ceſſaret preſumptio fraudis.ff. de ritu nup.l.ſi.et.ff. de iure fiſci.l. nam intelligitur.§. ſi quis palam.ꝛ tradit Bar. per dicta iura in.d.l.dolum. et eſt bona glo.in.l.j.C.de interdic.matri. Ex his itaq̃ et.ſ. latius dictis per dominos cõſulentes cõcludo ego Petruſphilippus vna cum eis dictum contractũ cenſeri debere feneratitium. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.xxiiij.

¶ Collecta ſi poſt impoſitã mutetur incolatus an euitetur ſoluenda ꝛ an nouam iam impoſitam ſoluere teneatur nouus incola veniens ad habitandum in eo loco.per totum.

1. Collecta impoſita vel deſtinata an poſſit qs mutare larẽ ſeu incolatũ de vno loco ad aliũ vt euitet ſolutionẽ eiuſdẽ. vſq̃ ad ſi.conſi.
2. Collecta ſemel impoſita an poſſit augeri vel minui vno incola diſcedente vel alio veniente ad habitandum. Uel illa aucta ſeu diminuta.nu.ſeq.
3. Argui licet de ſimilibus ad ſimilia etiam in conſuetudine.
4. Procuratio nõ augetꝛ vel minuitꝛ auctis facultatibꝰ ſeu diminutis.
5. Conſuetudo eſt conſtituta iure naturali gentium ꝛ ciuili ꝛ dicitur optima legum interpres ꝛ habet vim legis.
6. Donatio facta propter amicitiã non reuocatur ceſſante amicitia.
7. Contingeret habet naturã verbi preteriti imperfecti ſubiunctiui vt etiam tempus futurum reſpiciat.
8. Jnfinitiui natura eſt habilis trahi ad omne tempus.
9. Legis natura eſt determinare caſus futuros non autem preſentes vel preteritos.
10. Collecta impoſita pro rebus quas quis habet an ſit ſoluenda per eum qui eaſdẽ res ſuas alienauit.nu.ſeq. et preſertim.nu.13.
11. Collecta eſt imponenda rebus ꝛ ſcd̃m rerum facultatem et dicitur impoſita perſone pro rebus.
12. L.ij.et autẽ.ſed periculum ſuper qua eſt poſita.l.ſi.C.de cenſi.ꝛ cenſitis.quomodo intelligatur ꝛ ibi theorica Bar.ꝛ Bal.
13. Collectam in quo loco debeat is ſoluere qui bona in diuerſis locis poſſidet.
14. Collectam veterem q̃ ſoluere debeãt emptores rei pro qua eſt impoſita pro ſalario capitanei.nu.16.ꝛ.17.
15. Collectam veterem ſoluere nõ debent qui de nouo veniunt ad habitandum ſeu incolatum nouiter contrahunt.
16. Collectarũ onus diminuitꝛ facultatibꝰ diminutis: ꝛ auctis augetꝛ.
17. Debitor non poteſt dari ſine creditore tanq̃ correlatiua.
Collecta an pro preterito capitanei ſalario ſolui debeat per colonum vel inquilinum nouum.
18. Collecta eſt minus patrimoniale perſonale quia obligatur ꝑſona ratione honorum que habet ꝛ non que habuit.
Leges poſteriores trahũtur ad interꝑtationẽ antiquorũ ꝛ ecõtra.

¶ Conſilium.xxiiij.

JN nomine dñi noſtri Jeſu chriſti.

1 ¶ † Omiſſo primo dubio q̃ omiſſum facio non tam quia iuſtitia deficiat q̃ quia oporteret qd̃ fere tota taxa libre porte ſolis pro ſubſidio capitanei reuideretur q̃ nõ tranſiret ſine ſcãdalo plurimorũ deueniã ad alia dubia que in pũcto tanguntur. Et circa primũ videtꝛ prima facie dicendũ q̃ dictus Jaſon debeat ſoluere ſalariũ capitanei in villa mõtis bagnoli ꝛ iuris cõis auctoritate ꝛ naturali ratione et iure municipali. Probatur enim hoc iure cõmuni: q: poſtq̃ collecta eſt poſita vel deſtinata non põt

quis mutare larem seu incolatū de vno loco ad alium.l.incola iam muneribus.ff.ad municipa.⁊ ibi glo.⁊ Bar.ad hoc.l.fi.C. de censi. et cēsi.lib.xj.licet glo.corrupte allegat vt ibi per Bar. Sed in casu nostro videtur ꝙ collecta esset imposita vel saltē destinata: q̄ꝛ sancitum erat ꝙ pro capitaneo solueret dicta villa certā summā quolibet semestri ⁊ tpe quo videt̄ imposita dicta collecta. vij.florē. castri mōtis nigri ⁊ flo.j.⁊.ß.lij.ville mōtis bagnoli erat allibrat⁹ in villa mōtis bagnoli: vnde tpe destinationis dicte collecte dictus Jason erat quodāmodo incola dicte ville idcirco videt̄ ꝙ nō potuerit recedere cū dicta sua libra de dicta villa mōtis bagnoli ⁊ eam portare ad castrū mōtis nigri attēto maxime ꝙ Bar.in.d.l.incola iam muneribus.in fi. illud qd̄ ibi dr̄ de incolatu trahit ad eos qui recedūt de vna villa ⁊ vadūt ad aliā quasi dicat prout ibi nō pōt incolatus mutari de vna ciuitate ad aliā ꝑut ibi dr̄ ita nō pōt vnus recedere de vna villa ⁊ transire ad aliā post munus seu collectā impositū vel destinatū. Ad idē et facio post̄ꝙ qs fecit catastrū seu estimū in vno loco non pōt illud mutare nisi vēdēdo rem alteri idoneo qui onus subeat ꝑut est glo.in.d.l.incola.⁊ ibi Bar.ꝙ et firmat Bal.in aut. sed periculū.C. sine censu vel reliqs per tex.ibi vnde si alienat alteri qui non possit cogi ad collectas nō posset eleuari de eius estimo dicit ibi Bal.exēplificando in alienante ecclesie. Cum itaq̄ dictus Jason fecerit librā ⁊ estimū in villa mōtis bagnoli tpe quo dr̄ facta dicta noua taxa pro dicta collecta dicendū videtur ꝙ nō potuerit illud catastrū mutare ⁊ trāsferre in aliū locū ita ꝙ non teneat̄ collectas subire pro illis bonis in loco illo hoc est in dicta villa montis bagnoli. Naturalis etiā ratio ⁊ equitas videtur ꝙ iuuet dictā villā mōtis bagnoli: q̄ꝛ collecta fuit posita pro salario capitanei habito respectu ad bona allibrata ⁊ a catastra: ita ꝙ in loco ville seu castro ꝙ habebat maiorē librā fuit imposita maior taxa ⁊ illi ville vel castro ꝙ habebat minorē librā ⁊ minus estimū fuit imposita minor taxa. Ex hoc patet ꝙ propter ista bona dicti Jason que augebant librā dicte ville mōtis bagnoli fuit imposita maior taxa pro dicta collecta quā fuisset imposita in dicta libra dicti Jasonis nō fuisset descripta ibi sed alibi. Ex quo resultat ꝙ ꝑpter ista bona fuit imposita collecta dicte ville mōtis bagnoli.idcirco ratio suadet dicta bona soluat̄ ibi ⁊ nō alibi collecta. Et si ꝑpter dicta bona nō solueretur ibi ꝙ illa villa tātominus soluat: quia cessat causa ꝑpter quā fuit imposita tāta summa ⁊ cessante cā cessat effectus.c.cū cessante. de appel.⁊.l.adigere.§.q̄uis.ff. de iure patro.cū si. Als dicta villa iniquū dānū subiret ꝙ cessare debet.l.illicitas. in prin. de offi.p̄si. et.d. castrū mōtis nigri quodāmodo lucraretur cum iactura dicte ville mōtis bagnoli ꝙ natura iniquum est.l.nam hoc natura.ff. de cōdi.inde.l.si qs mācipijs.§.paulus.de insti.⁊.l.cū hij.§.si qs alimētis.ff.de trāsactionibus. Tertio principaliter hoc videt̄ ꝓbari auctoritate iuris municipalis: nam primū caplm ad dictionū factarum anno dñi.M.cccc.xxx.die.xvij. Aprilis ad statuta capitaneoꝝ disponit ꝙ qñ libra ⁊ estimū remouet̄ de vna villa vel castro et ponatur in alio: tunc pro rata eiusdē libre aucte in loco vbi posita est dicta libra mutata debet soluere ille locus ⁊ hoc mō videtur casus huius cōsultationis cōtra castrū mōtis nigri in dicto.j.c.ꝙ incipit in primis cū cōtigerit ⁊c. Nec illud caplm reperio esse mutatū.licet em̄ fuerint plura alia ordinamēta edita. Tamē non mutātur antiqua nisi quatenus exp̄sse antiquis derogetur vel noua sint de directo cōtraria antiquis.l.p̄cipimus.C. de appel.⁊.l.sancimus.C. de testa.⁊.c.cū expediat.de elec.lib.vj.⁊ ꝙ no. glo.in.l.sciēdū. in prin. ff.qui satisd.cog.cū si. Insup vltima lex edita per prefatū gubernatorē de sabellis videt̄ hoc idē decidere ibi dum dicit teneat̄ qs soluere collectā pro duabus partibus per librā vbi eam habet ⁊c. Et sic loquit̄ per verba p̄sentis tpis: ⁊ per ꝯñs videtur ꝙ attendat̄ tps dicte legis edite qd̄ ibi qlibet soluat collectā: vbi tūc tpis habebat librā.arg.l.si ita.de auro ⁊ ar.leg.⁊.l.cū stipulamur.ff.de ver.obli.⁊ l.scribit.§.scribit.ff.de pecu.lega.cum si.ꝙ ⁊ suadet ratio q̄ꝛ ex quo fuerūt facte dicte taxe respectu librarū pro duabus partibus: vt videntur importare illa verba dicte legis nouissime ibi duas partes per librā ⁊ tertiā per capita. Decet vt successiue pro illa libra soluatur collecta in loco illo in quo ꝑpter illā librā fuit maior taxa imposita: q̄ꝛ nō ex alio fuit aucta taxa estimi respectu illius libre nisi quia intēdebant tunc ꝙ illa libra ibi solueret. ¶ Tamē his nō obnoco p̄mitto ꝙ aliud est querere an cōitas mōtis nigri debeat soluere maiorē quantitatē ꝑpter augmentū noue libre. Aliud est q̄re an Jason qui librā mutauit debeat soluere dictā collectā in villa mōtis bagnoli pro dicta libra: ꝑut videt̄ queri in pūcto: nam pōt inter dicta duo esse magna differētia. Quia nō tantū soluitur pro libra in vno castro quātū in alio pro collectis. Item onus taxe est impositū vniuersitati hoc est castris vel villis et ipse vniuersitates habēt soluere dictas collectas: vt patet ex verbis statutorū capitaneorū in.c.xxxvij.incipiē.per le cōita e vniuersita deli quali castelli ville ⁊ luochi se degano pagare ali dicti per suo salario le quantita infrascripte ⁊c. Et inter se habent postea distribuere hoc onus soluendi. Tamē capitaneo vniuersitas est obligata: vñ si qua questio sup hoc vertitur ꝑtinet ad cōmunitates ipsas non ad Jasonē cum capitaneis. Et si forte vnus potest astringi pro alio multū interest soluere magis in vno loco quā in altero. Jdcirco primo cōcludo ꝙ nō videtur aliqd̄ dubiū quominus iste Jason debeat collectā soluere apud castrū mōtis nigri: q̄ꝛ hoc est exp̄ssum in dicto primo capitulo additionū.s̄.relato. Et debet soluere prout ponitur per librā in dicto castro nō prout ponitur per librā in dicta villa: ꝑut est expressum in dicta additione. Nec pōt astringi pro alijs hoībus dicte ville mōtis bagnoli dato ꝙ de iure vel cōsuetudine vel statuto vnus teneret̄ pro alijs malpagātibus: nam vt dixi expressum est ꝙ debet soluere vbi vadit ad habitandū cum suo catastro ꝑut ibi est exp̄ssum.

2 † Solū itaq̄ videndū est circa hoc primū dubiū: an taxa imposita dicto castro mōtis nigri debeat augeri ꝑpter dictā librā de nouo positā ⁊ debeat minui taxa imposita ville mōtis bagnoli. Et ad hoc pro villa montis bagnoli est adductū pro casu dictū ius municipale. Cuius tñ verba nō sunt clara. Nam primo disponitur ꝙ catastrū ⁊ libra debeat remoueri de loco vnde discedit: ⁊ poni in loco quo se ꝯfert.⁊ hoc est factū ⁊ nō facit ad ꝓpositū nostrū postea subdit̄ pro rata eiusdē libre seu catastri solui debeat salariū capitanei: ꝑut tangit in eo loco seu castro: vbi ponit̄ dicta libra. Ista verba formalia dicti statuti sunt equiuoca. possunt em̄ intelligi ꝙ nō mutet̄ taxa imposita castro vel ville: sed pro dicta libra asportata de nouo soluat̄ taxa imposita pro rata eiusdē libre ꝑut tāgit ⁊c. Et hoc modo intelligēdo est ibi casus pro Jasone ⁊ pro cōitate montis nigri. Item pōt intelligi ꝙ augeatur taxa imposita castro: vbi describitur nō libra pro rata: ꝑut tangit in illo loco: hoc est ꝙ si in illo loco soluit̄ solidus pro libra augeat̄ ad illā ratiōnē taxa cōitatis castri illius ꝑut sumāt ad ratiōnē solidi pro libra ⁊ tantūdē diminuatur de taxa imposita loco: vñ libra remouet̄ dato ꝙ in illo loco. vnde libra remouet̄ solueretur aliter: puta: q̄ꝛ soluerētur duo solidi pro libra ⁊ istud denotent illa verba: prout tāgit in loco ⁊c. Et hoc modo esset ibi casus in cōtrariū. prout ⁊.s̄. adduxi. Verba quidē patiūtur vtrūq̄ intellectū ⁊ nō minus primū quā istū. Quinimmo forte magis p̄cedentē innuūt: q̄ꝛ nō loquimur de solutione fienda per locū vbi ponit̄: sed in loco vbi ponit̄ ꝙ cōuenit p̄cedēti intellectui ⁊ nō isti si recte aduertat̄ ad hoc optime ꝙ no.per glo. in verbo ijsdē.in cle.j.de etate ⁊ quali. Et per hāc viā posset forte se tueri dictum castrū mōtis nigri. Tamē quia forte alius intellectus fuit de mēte statuētiū: ideo in hoc nō me firmo. Sed ex alio videtur ꝙ foueat iustitiā dictū castrū mōtis nigri. Quia tpe quo fuit imposita collecta pro capitaneis libra dicti Jasonis erat in castro mōtis nigri.⁊ Jason ⁊ sui in castro illo cōtinuo habitauerūt ⁊ habitauit et ea de causa fuit astrictus librā suā h̄re in castro mōtis nigri. Quia statutū generale cōis perusij disponit ꝙ quis debeat habere catastrum in loco vbi habitat vel vbi haberet partē maiorē suorum bonorū idcirco cū Jason habitaret in castro mōtis nigri ⁊ nō in villa mōtis bagnoli: nec in villa mōtis bagnoli haberet maiorē partem bonorū suorū: sed potius in castro mōtis nigri libra et catastrū suū debuit esse in dicto castro ⁊ non in dicta villa. Et licet fuerit in illa villa de facto p aliqd̄ tps nō fuit legitime. ideo hoc casu non habet locū dictū statutū additionū capitulorū ꝙ loquitur in eis qui recedunt de vno loco ⁊ vadūt cum eorū libra ad habitandū in alio loco ꝙ nō accidit in casu nostro q̄ꝛ dictus Jason nō recessit de villa mōtis bagnoli vt iret ad habitandū in castrū mōtis nigri: sed mutata fuit libra iustitia media: q̄ꝛ cōtinuo in illo castro habitauerat nec poterat librā de illo loco remouere stāte dispositione municipali ꝑallegata: vnde dictū castrū mōtis nigri censetur semp habuisse dictam librā in suo estimo ex quo habebat ius petendi ꝙ in suo estimo poneret̄.ar.l.qui actionē.ff.de reg.iu.⁊ ad ipsum castrū ꝑtinere dicebāt.arg.l.verbū illud ꝑtinere.ff.de verb.sig.nec videt̄ vnq̄ꝙ perdidisse illā librā: ex quo habebat facultatē recuperādi.arg.l. nemo videtur.ff.de in integ.resti.vnde pro ista libra que semper debuit esse apud castrū mōtis nigri nō debet augeri taxa ipsi' castri pro dicta collecta. Et maxime q̄ꝛ si deberet nunc augeri debuerat minui tpe quo fuit eleuata ⁊ transportata in villā montis bagnoli ⁊ taxa illa debuit tūc augeri ꝑpter istam librā ꝙ minime factū fuit: ideo nec nunc fiat cū res redit ad suā primā naturā ⁊ primū ⁊ ꝓpriū statū: facit optime titulus ꝙ qsq̄ iuris in aliū statuerit eodē iure vtatur in rubro ⁊ nigro. Ex his itaq̄ concludo ꝙ dictus Jason dz soluere dictā collectā capitanei in castro montis nigri ⁊ taxa imposita dicto castro nō est augēda ꝑpter dictā librā nisi supiores qui a principio imposuerūt taxā aliud disponerēt ex eorū auctoritate: nam prout potuerūt a principio imponere ⁊ taxare ita ⁊ interp̄tari ⁊ augere ⁊ diminuere possunt ⁊ tollere.ar.l.fi.C. de legi.⁊.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.cum si.vulgaribus de quo ad p̄sens nō agit̄. Et pro hac cōclusione facit q̄ꝛ dato sine p̄iudicio ꝙ taxe p̄dicte fuerint facte p respectū ad quātitates librarū quas tūc habebāt cōitates seu vniuersitates castroꝝ vel villarū: tñ quātitates librarū nō erāt sufficientes cause disponēdi de lege taxata. Et ad ostēdendū ꝙ p̄dicta ꝓcedāt ponamus ꝙ fuisset erratū in calculo vel habētibus taxare fuisset p̄suasum per scripturā publicā vel aliter ꝙ vna vniuersitas habebat maiorē libram quā altera dicemus ne ꝙ dicta vniuersitas nō debeat soluere taxam descriptā in lege absit. Ita em̄ scriptū ergo

ergo seruandū vt in capite scriptum est.in.l.⁊.ff. qui et a quibus.l.
ꝓspexit.Et videmus in simili ꝙ semel taxate fuerūt estimationes
librarū et fundorū in catastro ⁊ dato ꝙ forte alique essent maioris
vel minoris estimationis: tñ sunt seruate ad vnguem ꝓut semel fa
cte sunt. Itē videmus ꝙ in curia semel fuerūt taxata bñficia habi
to respectu ad quātitatē reddituū: ⁊ tñ dato ꝙ fuerit forte aliqua
ecclesia plus vel minus debito taxata:tñ non fuit mutata taxa.Et
similiter licet quotidie augeātur redditus vel minuātur ecclesiarū
non ꝓpterea augeť vel minuitur taxa semel imposita et taxata in
curia.Et siľr licet estimationes p̄diorū allibratorū in estimo augeā
tur vel minuātur non ꝓpterea minuitur vel augetur estimatio in
estimo taxata: ita in ꝓposito licet forte taxa a principio fuerit nō
vsq̄quaq̄ iusta vel licet augeatur vel minuatur libra non ꝓpterea
3 recedēdū est ab eo ꝙ semel taxatū fuit: † arguitur eñ de similibus
ad similia etiā in cōsuetudine.l.de q̄bus.ff.de legibus.Quod ⁊ ꝓba
tur per id qđ habetur in simili per glo.⁊ per doc.in.c.quāto.de cen
sibus vbi si a principio fuit taxata ꝓcuratio pro iuribus eccľie visi
4 tande.† Tamē si augētur facultates vel minuūtur nō augetur vel
minuitur ꝓcuratio.arg.x.q.iij.relata.ludibriū eñ esset si ꝙ statutū
fuit momēto quolibet mutaretur.arg.C.de bonisq̄ lib.l.vlti.dicit
gl.d.c.quāto.⁊ hoc etiā habetur in.c.cum.M.de cōstitutionibus:
fortius ergo idē dicendū est in casu nostro in quo nō apparet oīno
ꝙ collecte taxate fuerint per respectū ad quātitatem librarū. Nec
obstāt illa verba posita in vltima lege edita per dñm de sabellis in
qua fuerūt facte dicte taxe ibi exigi hoc modo:videlʒ duas partes
per librā ⁊ vnā reliquā partē per capita hominū: q̄ illa verba non
referūtur ad taxas impositas vniuersitatibus:sed ad solutiones fa
ciendas per hoīes ipsarū vniuersitatū habētes soluere dictas taxa
tas quātitates. Itē cōfert ad p̄dicta q̄ dato ꝙ vnus comitatiuus
de dicto castro vel de dicta villa emeret vel emisset ab aliquo ciue
vel forēse nō subiecto dicte collecte ⁊ eo p̄textu augeať libra vniuer
sitatis illius emptoris: nō ꝓpterea augeť taxa ⁊ versa vice si rusti
cus vēdit ciui nō minuitur taxa. Et hoc tp̄e quo fuerūt facte taxe
que fuerūt facte taxe milies cōtigit in comitatu perusij.Et tñ non
immutate fuerūt vnq̄ taxe:licet fuerint aucte vel minute libre vni
5 uersitatū nisi qñ cōtigit fieri gñales taxas auctoritate sup̄ioris † et
cōsuetudo est optima legū ⁊ statutoꝝ interpres.c.cum dilectus.de
cōsuetudine.⁊.l.cum de interp̄tatione.et.l.minime.de legibus. Et
habet vim legis:q̄ ius ciuile cōstat ex iure scripto ⁊ ex iure nō scri
pto ꝙ est ipsa cōsuetudo instituta de iure naturali gentiū ⁊ ciui.§.
cōstat.⁊.§.ex nō scripto.⁊ ꝓceditur in ea de similibus ad similia di
cta.l.de q̄bus. Ex quibus patet ꝙ augmētum vel diminutio libre
nō facit augeri vel minui taxas factas pro solutione collecte predi
cte.Alias quotidie ⁊ multa dubia ⁊ iurgia et lites exorirentur que
nō oriūtur.Quinimmo ꝓut audio anno quolibet singulis vniuer
sitatibus extrahitur libra de armario cōis perusie:quia occurrit ꝙ
augetur ⁊ minuitur. Et ꝟm illud extractū imponūt ipsi homines
inter se qñq̄ minorē collectā et qñq̄ maiorē pro centenario libre ⁊
tamē taxa capitanei remanet semp̄ firma nunq̄ fuit solitū mutare
nisi auctoritate sup̄ioris facientis taxas generales ꝙ etiā plurimū
cōfert.Attēto maxime ꝙ statuta edita sup̄ materia dictorū capita
neorum nō presupponūt ꝙ collecte capitaneorū soluātur simplici
ter per es ⁊ librā quinimmo p̄supponere vidētur ꝙ etiā per capita
vt patet maxime.in.xxviij.c.incipiēte item nōnulli:vbi in fine for
maliter diciť ordinamus ꝙ isto casu comitatiui debeāt pro salario
capitaneorū soluere pro libris in eo loco ⁊ castro: vbi allibrati et a
catastri sunt:⁊ pro personis eorū in eo loco castro vel villa vbi sunt
vel fuerūt habitantes:⁊ prout de iure cōi salariū rectoris ciuitatis
soluiť etiā per capita:ꝓut dicit Bar.in.l.j.C.de mulie.⁊ in quo lo
co libro.x.⁊ collecta que per capita imponitur dr̄ capitatio ad quā
tenētur rustici.l.j.C.ne rusticani ad vllum obse.admit.lib.xj. ⁊ non
ciues.l.vnica.C.de capi.ciui.cē.exhi.⁊ tāgit Bar.in.d.l.j.de mulie.
et in quo loco.Non ergo mirum si statuētes cōsiderarunt ꝙ rustici
salariū istud forte inter se soluendū distribuerent etiam per capita.
Quod etiā demōstratur q̄ alique vniuersitates imponūt hāc colle
ctā etiā per capita.Itē demōstratur quia saltē prime taxe nō se cō
formant equaliter cū libra.q̄ vna vniuersitas pro rata libre sue ha
buit maiorē taxā quā alia pro rata sue libre.Ista autem noua taxa
que diciť postea facta per Rosciolū ⁊ cōfirmata per p̄fatū dñm gu
bernatorem non apparet legitime:q̄ licet appareat manu publici
notarij ꝙ p̄fatus dñs Albertus cōfirmauerit nouas taxas factas
per dictū Rosciolū.Tamē non apparet que fuerint iste taxe:q̄ in
rogitu notarij diciť cuius tenor talis vcʒ. Al nome de dio amē ⁊c.
Et nihil reperiť aliter nisi quedā scripta in folio separato que non
incipit. Al nome de dio amen: sed incipit copia castelli e ville ⁊c.
Ideo ista noua taxa nō est in aliquo fundata nisi forte in longeua
cōsuetudine de cuius cōsuetudinis viribus nō me intromitto per
id qđ dixi in principio. Tamē si in cōsuetudine fundamus nos cer
te ꝓut mihi dicitur. Ista cōsuetudo est ꝙ villa mōtis nigri soluat
vij.flore.cōputata libra istius Iasonis ⁊ ea nō cōputata ⁊ villa mō
tis bagnoli soluat flore. vnū ⁊ solidos dicta libra Iasonis cōputa
ta ⁊ non cōputata:quia ita solitū est solui.Si igitur cōsuetudinem
attendimus ꝓstemus illi que prout dixi facit pro castro mōtis nigri
si cōsuetudinē remouemus nihil habet villa mōtis bagnoli in quo
se fundet.facit optime ꝙ dicit Bal.in.l.de quibus.ff.de legibus.in
j.col.ver.sed quero an ex actibus: vbi dicit ꝙ virtus cōsuetudinis
nō fingit retro ad tēpus quo currebat ⁊ sic ad actus factos currēte
cōsuetudine: sed disponit tēpore quo ꝑficitur ⁊ sic post lōgū tēpus
prout Bal. ipse ibi vult ꝙ si verū est facit ad propositū q̄ finis con
suetudinis inuenit istū Iasonem allibratū in castro montis nigri:
prout arbitror ex mihi relatis: vnde non disponit retro ꝙ soluere
debeat in villa montis bagnoli pro libra quam retro habuit in illa
villa:in hoc tñ non facio magnū fundamentū:maxime q̄ non sum
certus qñ mutauerit librā:sed in alijs.s̄.adductis principaliter me
fundo:ex quibus ⁊ alijs que dico in sequētibus dubijs cōcludo pro
castro mōtis nigri:prout.s̄.cōclusum est.Non ob.in cōtrariū addu
cta: quia euidens rñsio apparet ex iam dictis ex p̄supposito ꝙ feci
qđ ista libra Iasonis nō erat de iure posita in villa mōtis bagnoli:
nec ibi stabat legitime ꝙ collecta est imposita vniuersitati non ho
minibus ꝓpter que maxime tollitur prima ratio in cōtrariū addu
cta ad quā igitur rñdetur ꝙ loquitur in mutatione que fit volūta
te illius qui rite ⁊ legitime erat incola ciuitatis vel castri non in eo
qui inuitus trahitur ad aliā ciuitatē castrū vel villā q̄ in alio loco
non erat legitime incola vel allibratus sed debebat esse in loco ad
quem trahitur:q̄ hoc casu nō loquūtur adducta in prima ratione
cōtraria:sed loquūtur ea que p̄dixi: ⁊ simili modo rñdetur ad scđm
argumentū que tamē veniunt repetēde in alijs dubijs ⁊ ibi dabun
tur et alie rñsiones. Nec ob.ꝙ in scđa ratione principali dicitur qđ
cessante causa cessat effectus:quia rñdetur prout patet ex supradi
ctis ꝙ de ista causa nō apparet. Sed dato qđ appareat nō est verū
semp̄ q̄ qñ causa consummauit effectū suū: licet postea cessat causa
producēs nō cessat causa producta parētes sunt causa filij cessanti
6 bus eis nō cessat filius.† Item propter amicitiā quis donat alteri
cessante amicitia nō reuocatur donatio et multa exempla possunt
adduci ita in ꝓposito libra ista Iasonis fuit forte causa qđ fuit fa
cta lex ꝙ villa illa solueret illam taxā ⁊ fuit causa qđ ita taxaretur.
fuit igitur causa vt fieret lex ea remota nō remouetur lex nisi supe
rior remoueat prout ꝓbatur in.l.j.C.de cadu.tol. vbi bellū fuerat
causa legis papie vt ibi in principio:⁊ tamē cessante bello durabat
lex donec Iustinianus eam correxit ad hoc dictum Bal.in.d.§. si
decedenti de quo.s̄.⁊ ꝙ no.in.d.c.quanto.⁊ in.d.c.cum.M. ⁊ que
7 supradixi.† Ad tertiā rationē.s̄.est rñsum dum dictum fuit de in
terpretatione dicte additionis dicti statuti.⁊ ibi probatū est ꝙ nō
habet locū in casu nostro:ad vltimā aūt.l.facilior est respōsio: nam
recte intuenti facit potius pro quā cōtra. dicit enim formaliter ad
propositū volētes. preterea qđ si cōtingeret aliquē habere librā in
vno castro aut villa ⁊ in alia habitare debeat ac teneatur soluere di
ctas duas partes pro libra vbi eam habet et reliquā tertiā partem
per capita vbi habitat illa enim verba si cōtingeret aliquē habere
respiciūt tempus futurū:quia natura illius verbi cōtingeret ꝙ est
p̄teriti imp̄fecti subiunctiui est vt respiciat etiā futurū.l.si debitor.
§.verisimile.ff.de cōtrahen.emp.⁊.l.cū certus.ff.de vino tri. ⁊ oleo
leg.⁊ facit.l.qui rome.§.augerius.de verb.obli. et notat Bar.in.l.
8 j.ff.de iure codicil.⁊ Bal.in.l.fi.C.eo.titu.† ⁊ natura etiā infinitiui
habere etiā vt trahatur ad futurū: quia natura infinitiui est habi
lis trahi ad omne tēpus:vt no.in.l.v.§.stipulatio.ff.de ver.obli. et
facit qđ habetur in.l.in ementis.C.de contrahen.emp.⁊ in.l. serui
electione.in prin.de leg.j.Unde si cōtingeret ꝙ aliquis tēpore.d.l.
non haberet librā ⁊ nō habitaret in comitatu perusij. Sed postea
librā haberet in vno castro ⁊ habitaret in alio castro vel villa tem
pore quo habet solui collecta pro capitaneo quilibet sine dubio di
ceret ꝙ dicta verba si cōtingeret aliquē habere librā ⁊c.verificaren
tur in tali ⁊ in eo militaret dispositio.d.§.volētes. Et tamen in eo
illa verba vbi eam habet ⁊ illa vbi habitat non possunt in isto tali
verificari sʒ referūtur ad tempus legis : vnde datur intelligi ꝙ illa
verba licet sint p̄sentis temporis: tamē referūtur ad tēpus quo sol
ui debet dicta collecta. Et sic est sensus ꝙ debeat et teneať soluere
duas partes pro libra: vbi habet librā tempore solutionis faciēde
et sic nō vbi eam prius habuit. Et ꝟm hoc dictus.§.satis vrget pro
sentētia.s̄.firmata.pro qua interpretatione facit.quia.l. semper lo
quitur.l.arriani.cum ibi notatis.C.de hereticis ⁊ autētice que inci
piunt hodie ita ꝙ si hodie illa.l. loquitur. ergo illa verba vbi eam
9 habet referūtur ad tempus hodiernū.† Facit etiā q̄ natura legis
est determinare casus futuros potiusq̄ presentes vel p̄teritos.l.ll.
et cōstitutiones.C.de.ll.⁊.c.fi.extra. de cōstitu. Ideo est verisimile
ꝙ lator dicte cōstitutionis voluerit prouidere non solū circa illos
qui tūc temporis habebāt libras:sed etiā circa futuros et etiam nō
solum circa habitantes tunc temporis:sed etiā circa futuros habi
tatores.Unde dicta verba nullatenus faciūt cōtra sed potius pro.
10 ¶ † Deuenio ad scđm dubiū ꝙ est vtrū illi qui possidebant bona
allibrata in catastro mōtis nigri tempore facte taxe debeāt hodie
soluere pro illis bonis si nō possident sed alienauerūt in alios for
te nō de illa cōmunitate castri predicti. Et ꝙ soluere teneātur pro
dictis bonis alienatis faciunt no.per glo.⁊ Bar.in.d.l. incola iam

muneribus. ꝛ Bal. in. d. auť. sed periculū ꝛ que per ea dixi. s. in precedenti dubio in scđo. arti. pro prima parte adducto non repeto.

11 ¶ † Tamē his nō ob. contrariū arbitror de iure verius: nam collecta imponitur psone pro re quā habet vt magis teneantur diuites quā pauperes. l. j. C. de apo. publi. lib. x. ꝛ ibi glo. l. rescripto. §. fi. ff. de mu. ꝛ ho. et per Bar. in. l. j. de mulie. ꝛ in quo loco. C. lib. x. vnde hodie pauper nō soluet vt diues licet olim fuerit diues: put habetur in dictis iuribus. ꝛ est clarū ꝙ emptor qui possidet tenetur ad collectas nō venditor. arg. l. ij. C. sine censu vel reliquis. ꝛ in auť. de

12 man. prin. §. nō permittat itaqꝫ. ¶ † Nec ob. theorica Bar. ꝛ Bal. in locis preallegatis. Nam ad illā possem rńdere ꝙ iure nō probatur quia auť. sed periculū. ꝛ. l. ij. sup qua est posita. ꝛ. d. l. fi. C. de censibus ꝛ censitis. lib. xj. Loquūtur in munere reali nō in munere psonali patrimoniali prout est collecta de qua nos loquimur. Itē loquūtur in fisco qui habet multa priuilegia vt patet. C. de priuile. fi. per totū. ꝛ. ff. ꝛ. C. de iure fisc. per totos. nos xo loquimur in castro vel villa que nō habēt priuilegia fisci que priuilegia nec ciuitas habet. arg. l. bona ciuitatis. ꝛ. l. eum qui vectigal. ff. de verb. sig. l. ij. C. de iure rei publice. lib. xj. ꝛ ponit glo. in rub. eo. ti. Item glo. in. d. l. incola iam videtur intelligēda in collecta cuius causa fuit factum estimū quasi ex eo solo ꝙ factum est estimū pro collecta imponēda censeatur destinatus ad illā collectā: prout dicit glo. que loquitur de eo qui erat destinatus pter hoc ꝙ fecit estimū ꝛ sic adaptetur ad subiectā materiam ipsius glo. ꝛ legis. Alr̄s durum esset dicere ꝙ incola vnius loci qui eoipso qđ est incola forte necessitatur facere estimū cogatur ppetuo subire collectas ꝛ nō possit mutare incolatum contra. l. nihil. de mu. ꝛ ho. ꝛ. l. domiciliū ad municip. ꝛ ꝙ not. glo. ꝛ Bar. in. l. de iure. in prin. eo. ti. quam glo. allegat Bar. in. d. l. incola iam muneribus incolatus enim ꝛ respectu domicilij ꝛ respectu munerū mutat̄ mutatis bonis: ꝛ sic facto ꝛ cōcurrente volūtate mutātis prout est tex. in. d. l. domiciliū. limitare antē illam legē qñ est factū estimū est limitare sine lege nec video rationē vrgentē nisi intelligatur vt dixi licet verba Bal. in. d. auť. sed periculū predictā

13 intelligentiā non patiatur. † Et licet reuera mihi appareat de rigore iur. verissimū ꝙ dictū Bar. ꝛ Bal. simpliciter ꝛ indefinite intellectum: prout ipsi loquūtur non pbetur iure nec tenendū in via disputatiua. Tamē in decisiuis nō auderē ab eorū auctoritatibus recedere saltē in cōsulendo vbi possem me nō intromittere: sed nō recedēdo ab eorū dictis in casu nostro arbitror nō habere obstare. Et ex. s. dictis et etiā quia pmitto ꝙ estimum est factū in ciuitate perusie in armario cōis perusij. Et fuit factū quia bona fuerūt effecta tributaria cōis perusij pro collectis soluendis: prout facit mentionem Bar. in. l. rescripto. §. sciendū. ff. de mune. ꝛ ho. ꝛ sic estimū fit pro iure ppl'i perusini nō pro iure vnius castri vel ville ad inuentionem tamē faciliorē vel alia causa fuit puisum ꝙ in comitatu diuideretur estimū per castra ꝛ villas ꝛ in ciuitate per portas ꝛ parochias: et licet ciuis sit allibratus in vna porta vel in vna parochia nō pterea est annexus porte vel parochie ita pari ratione ex hoc solo ꝙ sit allibratus in vno castro vel villa nō videtur pter id solū astrictus illi castro vel ville nisi alia puisio statutaria appareret: qꝛ prout dixi estimū fit perusie nō mōti nigro vel ville mōtis bagnoli et maxime qꝛ ad faciendū estimū cogitur quis ciuis vel incola perusinus per statuta municipalia ciuitatis. s. ad faciēdum in loco quo habitat vel vbi habet maiorē partē fortunarū suarū. Et tñ si inhabitat nō animo ibi permanēdi vel cōtrahendi domiciliū nō est ibi astrictus de iure ad munera nec astringitur incolatui qui cōtrahitur volūtate expssa vel tacita. l. nō vtiqꝫ. ꝛ. l. labeo. ꝛ. l. se. ff. ad muni. et. l. ij. ꝛ. l. ciues ꝛ incole. C. de inco. lib. x. ꝛ. d. l. domiciliū. cum si. Et nō oriūdus vel incola nō astringitur ad collectas. l. libertus. §. sola domus ad municipi. ꝛ. l. rescripto. §. fi. in fi. ff. de mune. ꝛ hono. Ex quo datur intelligi ꝙ estimū non fit in vno castro vel villa ratione domicilij seu incolatus qui habeat̄ in illa villa vel castro nec fit ratione iuris realis ꝙ villa vel castrū habet. Sed fit ratione iuris qđ habet ciuitas perusina ꝛ toti ciuitati in vniuerso fit estimū nō vni parti particulari vt dixi. Et hinc etiā ꝙ si vnus de vna villa vel castro vēdit ciui vel comitatino alterius castri vel ville remouetur et eleuatur de illo castro vel villa ꝛ ponitur in alio loco nec posset castrum vel villa cōtradicere: quia ita sancitū est per iura municipalia: ꝛ ita seruat consuetudo que vim legis habet. l. de quibus. de ll. cum pluribus. seq. ꝛ. C. que sit lon. cōsue. per totū ecce ꝙ estimū factum in armario in vna villa nō astringit faciente estimū ad illam villā: licet vendat alteri nō subiecto ville. Ecce ꝙ hoc casu nō militant dicta Bal. qui sequendo Bar. dicit ꝙ non pōt facere eleuari de suo estimo nisi ponatur in estimo alterius qui pōt astringi ad collectas: ꝛ sic in effectu nō sumus in terminis glo. ꝛ doc. qꝛ proprie et vere nō est factū estimū castro vel ville in particulari sed vniuerso populo ꝛ ciuitati que cōprehēdit in vniuerso ꝛ castra ꝛ villas. l. qui ex vico ad munici. per pdicta ꝛ sic remanet cōclusio ꝙ quis tenetur pro bonis que habet nō que habuit nō obstante estimo iam facto put dixi. Quod ꝛ demōstratur per simile certū est ꝙ iure municipali vnus rusticus de vno castro tenet̄ pro toto subsidio illius castri hoc est: quia pōt fieri executio cōtra eū pro alijs si non soluit ratam suā: prout quotidie videmus praticari: et tñ si vnus recedit cum suo estimo non tenet̄ pro alijs illius loci vnde recedit: sed pro eis vbi est tpe quo currit subsidiū: et sic etiā respectu bonorū eleuatorum de catastro ecce ꝙ nō attenditur ꝙ semel fuit: sed ꝙ nūc est etiam in hmōi collectis: quia ꝛ subsidia sunt collecte: patet qꝛ persona obligat̄ ratione patrimonij: licet aliquo respectu possit dici ꝛ sic tributū: quia sunt obligate res fuerūt enim predia facta tributaria pro collectis imponendis: dicit Bar. in. d. l. rescripto. §. fi. Ita ergo ꝛ similiter respectu collecte capitaneorum non attēdatur vbi semel bona fuerunt acatastrata: sed vbi sunt acatastrata tempore quo currit collecta procedendo de similibus ad similia. arg. l. non possunt. ꝛ. l. de quibus. ff. de. ll. ꝛ hoc multū confert etiā pro decisione primi dubij de qua. s. Nec ob. si dicatur ꝙ nō est bonū simile: eo qꝛ in subsidio nō fuit facta taxa: sed currit castro vel ville ſm quātitatem bonorū que habet tempore quo currit subsidiū: sed in terminis nostris facta fuit taxa habito forte respectu ad quantitates librarū quas habebāt ville vel castra tēpore taxationis: vnde viget alia ratio: qꝛ si illud idē diceremus hoc casu sequeret̄ iniquū: quia vna vniuersitas posset nimiū grauari: et alia multū alleuiari vltra debitum: nam ad hoc rńsum est. s. Et vltra supradicta dico ꝙ hoc nō debet reputari iniquū: nec aliquis potest istud sibi ascribere ad grauamē: nam considerato tēpore taxe facte quelibet cōitas castri vel ville erat in pari periculo impari spe: quia cuiuslibet poterat ꝛ augeri et minui libra. Si itaqꝫ libra vnius cōitatis est multū diminuta nō propterea cēsetur lesa per ipsam taxā: prout optime probat tex. in. l. fideicōmisso. C. de transac. ꝛ qđ ibi per doct. Ad idē. l. si pater puelle. C. de inoffi. testa. ꝛ facit optime. l. si ea lege. ꝛ quod ibi per Cy. ꝛ Bal. C. de vsur. ꝛ qđ per Bar. in. j. cōsti. C. et istā cōsiderationem forte habuerūt statuentes de summa taxata potuerūt etiā cōsiderare ꝙ si qđ enorme euenisset poterit noua fieri prouisio per superiores. Et hoc etiā multū confert pro decisione primi dubij et pro respōsione ad secundā principalem rationē in contrariū adductum. Item multū cōfert pro vtraqꝫ decisione: ꝛ etiā pro decisione sequētis dubij id qđ allegatur in fine puncti ꝙ cōsuetū est de anno in annū extrahere librā de armario ꝛ ſm ꝙ currit soliti sunt imponere collectā pro capitaneo ꝛ pro alijs pertinentibus ad dictā vniuersitatem dicti castri: vnde cōsuetudo si est longi tēporis videtur qđ faciat ius inter eos de ipso castro: nam hoc ptinet ad soluendū debitū ipsius cōmunitatis: pro quo soluēdo castrū posset collectā de nouo imponere: vt not. Ange. et Imo. in. l. iij. §. actor. ff. de re iudi. Bar. ibi. Ideo sup ea possunt statuere per not. per Bar. in. l. oēs populi. ff. de iusti. ꝛ iure. circa prin. repetitionis ꝛ pari ratione

14 consuetudinē inducere. ar. l. de quibus. de legi. cum si. ¶ † Restat ammodo ad tertiū ꝛ vltimum dubiū cōdescendere circa qđ videtur prima facie dicendū ꝙ ementes bona a ciuibus nō teneantur pro illis bonis soluere collectā pro salario capitanei: qꝛ pro dicta collecta est taxata summa imposita dicto castro mōtis nigri que nō augetur auctis facultatibus dicti castri per no. per glo. in. d. c. quāto. de censibus. ꝛ doc. ibi. ꝛ in. d. c. cum. M. de cōstitu. ꝛ pront. s. dictū est. idcirco pari ratione dicendū est in hominibus dicti castri quibus fuit imposita certa summa pro soluēda collecta pdicta pro bonis que tunc habebāt ꝙ non debet taxa eis augeri: licet postea bona augeātur cum videatur eadē ratio: ergo idē ius. l. a titio. de verb.

15 obli. c. inter ceteras. de rescrip. cum si. † Quod ꝛ scđo probatur alio simili homines qui veniūt de nouo ad habitandū seu incolatū de nouo cōtrahunt in vno loco nō tenētur ad soluendū veteres collectas nec collectas que imponerētur pro soluēdo debitū contractū anteqꝫ illuc accederent. l. prouidendum. C. de decu. lib. x. prout no. Bar. ibi. ex illa. l. ſm intellectū Dy. et no. Dy. ꝛ Bar. in. d. l. incola iam muneribus. prout ergo nō tenetur nouiter veniēs ita videtur qđ quis nō teneatur pro bonis de nouo vt ita loquar veniētibus: quia de nouo positis in dicto estimo: prout eñ non tenētur homines nouiter recepti ad onera preterita nisi succedat in bonis affectis pro ipsa pterita collecta: vt dictis iuribus: et per Bal. in. l. j. §. j. ff. qđ cuiusqꝫ vniuer. no. Ita etiam nō videtur ꝙ teneantur bona

16 nouiter acquisita nisi sint affecta per dicta iura. ¶ † His tamē nō ob. cōtrarium arbitror de iure verius: nam licet castro mōtis nigri et ipsi vniuersitati sit certa taxa statuta pro solutione salarij capitanei. Tamē quo ad homines particulares dicti castri non est aliqua certa taxa imposita quod patet quia prout. s. dixi ipsi statuētes imponūt collectam castro: et sic illi vniuersitati nec imponunt simpliciter per libram vel per capita: sed istud dimittunt ipsis vniuersitatibus villarū vel castrorum qđ inter se prouideant qualiter collectā ipsam inter se imponāt: put ꝛ inter se possunt imponere: prout eis videtur per no. in. d. §. actor. ꝛ etiā per Ang. in. d. l. j. §. j. qđ cuiuscunqꝫ vniuer. no. ꝛ. s. dixi. Et propterea put etiā. s. tetigi statuētes faciunt mentionē de solutione fienda per librā ꝛ de solutione fienda per capita: ex quibus patet qđ per statutū superiorū nulla est certa taxa imposita alicui homini singulari dicti castri similiter nec per prouisionē factā per dictos homines in se. Quinimmo ipsi homines aliud quodāmodo statuerūt cum sint vsi ꝛ consueti variare ipsas impositas ꝛ aliquando plus et aliqñ minus vni imponere

imponere pro modo libre currētis tempore imposite: put in fine pūcti presupponitur. Restat itaq; q ipsi singulares homines tenētur ad dictā collectā nec est eis taxata summa: vñ succedit theorica que hr in.d.c.qto.z in.d.c.cū.M. qd excrescentib⁹ facultatibus excrescit onus z ecōtra diminutis facultatib⁹ diminuit onus prout hr in dictis iurib⁹ z per hec confutatur primū argumētum 17 factum in contrarium.†Ad idē z scdo lz statutū fuerit iam diu factū sup salario capitaneoꝝ.Tamē debitū nō est antiquū sed nouū qd patet qꝛ salariū debet capitaneo q p tpe seruit anteq̄ sit deputatus quis in capitaneū nō est cui debeatur z sic cessat creditor: z p ꝯns cessat creditū z debitum cū non sit dare debitor sine creditore tāq̄ correlatiua.arg.eoꝝ que habent in.l.fi.de indic.vidu.z.l.fi.de accepti.Et si accideret q vno anno vel vno semestri remouerentur capitanei nō deberet salarium capitanei: qꝛ qualitas sine subiecto nō pōt stare.l.eius qui in puinciam.si cer.pe.z.l.j.de vsufru.ex quibus apparet q istud salariū z ista collecta debetur de semestri in semestre prout salarium rectoris puincie psidis z alioꝝ officialiū: et ideo si isto anno vel isto semestri dz poni collecta p isto salario ad istā collectā tenētur illi qui hoc anno sunt allibrati in dicto castro: z si poneretur collecta p capita ad collectā istā tenerētur q ibi habitant hoc anno vel hoc semestri: lz de nouo venerint ad habitādum tāq̄ ad nouū debitū p iam dicta z non illi qui p prius recesserant.arg.d.l.nihil.z.d.l.domiciliū.z pbatur ex dispōne statutaria in.xxxviij.c.edicto sup officio capitaneoꝝ cuius capl'i verba in pte sunt supra relata circa primū dubiū.Itē al's.s.si iudicaret debitum antiquū ppter antiquā dispōnē statutariā sequeret q illi qui tpe illo fuerāt comitatiui vnius castri z postea sunt facti ciues tenerētur ad collectā istam p salario capitanei cuius cōtrariū approbat consuetudo si ciuiliter viuit z non facit artem rusticalem. consuetudo aūt est optima z legū z statutoꝝ interpres.l.cū de interpretatione.ff.de legi.z.c.cum dilectus.de cōsue.Et si consuetudo declarat iudicari nouū debitū put z sine consuetudine dicēdum esset p iam dicta: prout ergo psona de nouo veniēs ad habitandum in castro mōtis nigri teneretur ad collectā si per capita imponeret put in multis castris imponit: ita pari rōne teneat quis p bonis nouiter acquisitis.Itē videmus q si qs mutat libram de vno castro in aliud subit onus istius collecte in loco in quē librā defert prout apparet in.xxxvij.z.xxxviij.capl'is.ergo demonstrat q nō reputatur antiquū debitū: qꝛ ad illud ibi non teneret. arg.d.l. prouidendum. et qd per Dy.z Bar.ibi.z in.d.l.incola iam munerib⁹.Ergo etiaz patet q.d.l.incola iam muneribus.z que ibi tanguntur per glo.et doc.non militant in casu nostro: quia non dicitur destinatus huic muneri ante officium capitanei vel inchoatū vel publicatū: prout 18 aperte demonstratur ex iam dictis.†Cū itaq; collecta sit mun⁹ patrimoniale personale: qꝛ obligatur psona rōne bonoꝝ que hz.d.l. rescripto.§.fi.de mune.z hono.z ibi p Bar.z.d.§.sola.z p Bart.in d.l.j.de mulie.z in quo loco.z non obligātur ipsa bona: lz tenetur quis p bonis q̄ hz nō q̄ habuit: prout habet in dictis iurib⁹.z.s.de mōstraui.Cōcludendū est q homines dicti castri qui emerūt bona a ciuibus teneant p illis bonis: prout p alijs: prout ecōtra.s.conclusi in precedēti dubio q qui vendidit non tenet p bonis in aliū translatis z ad contraria apparet euidenter esse rōnem.Et hāc cōclusionē vltra iam dicta probo alio simili certū est q multe domus que solēt ad pensionē locari sunt in catastro estimate z allibrate et pro eis soluuntur collecte z viget vt audio statutum q qñ nō appēsionātur amplius non soluitur.Item viget statutū q bona sterilia effecta z inutilia remouētur de libra: modo ponam⁹ qd aliquis tpe quo fuerunt ordinati capitanei habebat domū allibratam pro qua soluebat subsidiū z collectas: prout p alijs bonis postea dom⁹ remouet de libra: qꝛ discarcata vel non appensionatur amplius vel aliqua predia rustica remouētur de libra sua: propterea quia sunt effecta inutilia dicet ne aliquis q iste in perpetuū teneatur ad collectam capitanei p istis bonis que tūc erant allibrata z hodie non sunt certe absonū esset dicere et cōtrariū probat ex.s.dictis.Et tñ taxa facta castro vel ville remaneret firma p.s.dicta. Prout ergo diminutio libre z remotio rei allibrate in vno castro non minuit taxam factā castro: tñ diminuit onus illi particulari psone q̄ eā habebat z in libra minuitur.Ita pari rōne si vni psone augetur libra quia in suo estimo ponitur res de nouo q non erat effecta illo onere dz augeri onus illius psone z non taxa castri: qꝛ cōtrarioꝝ eadē est natura.l.z si cōtra.ff.de vulg.z pup.z.l.si ex toto.in prin.ff.de lega.j.vbi formaliter arguit de remotione ad augmentū vel econtra et sic in proprijs terminis.Item ista cōclusio alia via persuadetur. Cōstat q capitanei fuerūt a principio creati.anno.Mcccccxxviij. et tūc seu parum postea fuerunt taxate summe quibuslibet castris vel villis: postea in anno.Mcccccxxxvj.fuit facta noua prouisio p dñm Albertum tūc gubernatorē: z tunc prout dicitur fuerūt facte noue taxe z fuit habita put dr consideratio ad libras quas tūc tēporis habebat quodlibet castrū z quelibet villa dicte porte solis: prout z apparet ex illo folio de quo.s.qd dr esse man⁹ dicti roscioli: et tñ nulli dubiū est q interim a die impositionis collecte vsq; ad istud tēpus.Mcccccxxxvj.fuerūt facte alique alienationes inter cines z comitatiuos dicte porte: z forte inter homines dicte porte et homines aliarum portarum.Et nihilominus de illis bonis alienatis non fuit facta alia consideratio nisi prout erāt allibrata tempore dicte noue taxe.Ergo ex dicta noua lege edita per dictū gubernatorem demonstratur q non dz attendi libra que erat tpe ordinationis collecte p capitaneis: sed libra que est tpe quo debetur collecta: maxime qꝛ dicta sua lex non imponit de nouo collectā: lz taxat summas pro iustitia ministrādā: prout so nāt vba dicte puisionis dicti dñi gubernatoris qd optimū prestat argumētū q mēs statuētiū fuerit q hoīes soluāt p libra quā habēt fm tps quo habēt soluere: qꝛ leges posteriores trahūtur ad interpretationē antiquarū z ecōtra.l.non est nouū.z.l.nā z posteriores.ff.de.ll. Et pari ratione idem dicendum est in statutis et legibus legatorum cū sit eadem ratio. Laus deo.

Summarium super consilio.xxv.

1. Appellari potest a tertio p suo interesse cōtra quē nō est lata snia z suspendit executionē contra coniūctū z cōdēnatum.
2. Appellari an possit omisso medio ad papā iure canonico.
3. Statuta laicoꝝ ciuitatis non ligant clericos.
4. Clerici regulantur regulis z dispositionibus canonicis.
5. Statuendi facultas est species iurisditionis.
6. Clericus non subijcitur foro laicorum.
7. Statutorum confirmatio a principe generaliter facta non trahit ad statuta illicita et nulla.
8. Uerba sunt fm materiam subiectam intelligenda.
9. Jus animatum dr papa seu princeps.
10. Appellationis capitula concessa ciuitati qd prima z scda instātia non agitetur in curia ligant etiam clericos.per totum.
11. Principi qd placuit legis hz vigorē vt eius cōtractus etiā importet vim legis z quo ad non cōtrahētes.
12. Priuilegia seu bñficia principū sunt leges z dēt gñaliter itelligi.
13. Experientia est rerum magistra z est que de re docet.
14. Reipublice interest ne quis re sua male vtatur.
15. Arbitri iuris dicunt habere iurisditionē delegatam a iure a quib⁹ appellari pōt iure cōi.nu.2.
Appellari lz a delegato ad delegantem iure cōi.
16. Jurisditionē habens a iure cōi neminē hz superiorē nisi principē.
17. Delegatus a principe repūtat ipsum principē delegātē et cēsetur maior quolibet qui subest iuri cōi deleganti.
18. Appellari nō potest ad inferiorem qꝛ appellatio est de minore ad maiorem prouocatio.
19. Statuta contra libertatem ecclesiasticam sunt nulla.
20. Exceptio debet sub regula comprehendi.
21. Confirmatio trahitur tm̄ ad cōprehensa sub termino confirmato: et confirmationis natura que sit.
22. Dilatione data z lapsa an possit tertius audiri ad factum actoris probandum.

Consilium.xxv.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi.†Attētis narratis in pūcto resultat dubium principale an appellatio pdicta interposita p dictū syndicum cū vertatur dubiū z allegat q hmōi appellatione z inhibitoria inde emanata est ꝯtra capl'a z statuta ptes dñi epi sint in cognoscēdo z hoc pnūciādo z puidēdo q inhibitoria pdicta nō sortiat effectū cū capl'a eccl'ie in hoc sint clara: put psupponit i pūcto. Uideam⁹ igit de ipsa appellatiōe z qdē appellatio de iure cōi sine dubio est valida psupposito q intra legitima tpa fuerit interposita z p psonā legitimā quo ad dictū cōuētū: cōstat eñ q terti⁹ ꝯtra quē nō est lata snia pōt p suo interesse appellare.l.a snia.in prin.ff. de appel.z in.c.cū sup.de appel.z in pprijs terminis in emptore.s. z vēditore.z tex.in.l.ab executore.§.alio ꝯdēnato.ff.de appel.et p appel.tertij p suo īteresse appellātis suspēdat executio cōtra victū cōtra quē snia trāsiuit in rē iudicatā ne pnūciet appellātivt est tex. in.d.c.cū sup.vñ si essem⁹ in puris terminis iuris cōis res q̄d hoc 2 nō hret dubiū quomin⁹ possint appellari ad papā.† Nam de iure cañ.appellat ad papā omisso medio.c.si duob⁹.de appel.z ad metropolitanū.ij.q.vij.Et maxie qꝛ isti arbitri sūt arbitri iuris q hñt iurisditionē delegatā vt i.c.ab arbitris.de offi.dele.li.vj.z hr in.l.z qꝛ de iu.om.iu.z in.l.aptissimi.z in.l.fi.C.de iudi.z iō ab eoꝝ laudo seu snia pōt appellari de iure cōi: put pbat in.d.l.fi.z in.d.c.ab arbitris.l.arbitro.z in.l.si ab arbitro.ff.q satis.cog.Et ab arbitris in 3 ris ad principē hoc est papā in terris eccl'ie.†Necvr q obstēt statuta.d.ciuitatis viterbij.Nā lz hoc vt audio loquat statutū etiā in cāclericoꝝ: tñ nō ligat clericos neq; psonas eccl'iasticas: put sūt dicti fratres vt pbat i.c.eccl'ia scte marie.de cōsti.z i.c.q̄ i eccl'iarū.e.ti.et c.qd clericis.de fo.cōpe.z p doc.i.l.cūctos pplos.C.de sū.tri.z Cy. 4 in.l.ij.C.q̄ sit lōg.consue.z Bar.in.l.oēs ppl'i.ff.de iusti.z iur.†cause enim clericorum debent regulari fm ius regulare cañ.non fm iura municipalia ciuilia iudicari.d.c.qd clericis.vñ nō ligat licet ex- 5 presse de clericis mentionem faciat.†Ex quo deficit potestas vt dictum est.Jus enim statuendi et facultas est iurisditionalis hoc est

species iurisditionis: vt habetur in.l.j.z in.l.imperiũ.ff.de iurisdi.
6 om.iudi.z p Bar.z Bal.in.d.l.oẽs populi.†Vñ cũ laici nõ habeãt iurisditionẽ in clericos seu psonas ecclesiasticas.c.si diligẽti.de foro cõpe.z.d.c.ecclesia sctẽ Marie.de cõsti. Restat ꝙ eos non pñt statuto ligare z astringere. Quinimmo q2 de clericis facit expssam mẽtionẽ magis afficitur z nõ valet etiã vbi alr valeret: z ad clericos traheretur prout voluit Jo.an.in addi.Spe.de cõsti.Bart.in d.l.cũctos populos.Bal.in aut.statuim9.C.de sac.san.eccle.d.An
7 to.Imo.z.d.Nico.in.d.c.ecclesia sancte marie.p tex.ibi.†Nec videtur obstare ꝙ statuta cõis viterbij sint p capla pape cõfirmata: q2 non vr cõfirmatio predicta trahi ad statuta nulla que nõ merẽtur dici statuta.argu.l.iiij.§.cõdẽnatum.de re iu.cle.pastoralis.e.ti.l.a nullo.C.de fe.cum si. Nec est verisimile ꝙ papa voluerit approbare statuta laicorũ que de clericis statuunt: z generalis confirmatio non trahitur ad ea que verislr in specie non cõfirmasset vt in regula in generali.in.vj.cũ cõcor.infinitis. Nec etiã vident obstare ipsa capla specifice de appellationib9 loquẽtia: nõ solũ illa que se referunt ad statuta: cũ vt dixi statuta ad hũc casum quo clericus seu psona ecclesiastica appellat nõ se extendunt: nec ergo capla cũ idem cõtineri cẽseatur in dispõne referẽte ꝙ continetur in relata per ea que habẽtur in.l.asse toto.de here.insti.z in.l.si ita scripsero.de cõdi.z demõ.z in aut.de filijs ante dota.instru.natis. Sed nec etiã capitula que nõ referũt se ad statuta prout sunt illa que disponũt qd prima z scda instãtia debeat agitari viterbij nec possit in curia in
8 troduci etiã p viam appellationis.†Nã illa capla fuerũt inita cuz laicis: vnde vr de ipsis laicis z inter ipsos laicos disponere nõ inter clericos: quia res inter alios acta zc.capi.penu.de re iudi. et in titulo res inter alios acta.z q2 verba interpretantur Sm subiectaz materiam.l.si stipulatus.de vsur.l.si vno loca.z Sm qualitatẽ perso
9 narũ.l.plenã.§.equitij.ff.de vsu z habi.† Qd maxime videt quia prout.s.dictum est isti sunt arbitri iuris z ab arbitris iuris appellatur ad ius animatũ qd est papa seu princeps in aut.de consuli.§.fi.z sic in terris subiectis ecclesie ad papã appellat.d.c.ab arbitris. nõ ergo põt ad inferiorẽ.arg.d.c.ab arbitris.a cõtrario sensu. vnde cũ non possit cã appellationis in curia viterbiensi introduci nõ vr ꝙ dicta capla militent in casu isto in quo verba non pñt verificari prout vr dictũ ex predictis. Ergo videt cessare ista dispositio capitulorũ.argumẽto.l.ita autẽ.in princ.cũ ibi notatis.ff. de admini.
10 tuto.z in.l.iiij.§.preterea ait.ff.de dã.infec. ¶ †His tñ nõ obstãtibus cõtrariam sniam magis arbitror iuri cõsentaneã ea potissime rõne: q2 qd principi placet legis hz vigorẽ.l.j.ff.de cõsti.pri.z insti.
11 de iure natura.gẽ.z ciui.§.sed qd principi.†z hinc est ꝙ cõtractus principis hz legis vigorẽ etiã quo ad non cõtrahẽtes.l.cesar.ff.de publi.l.penul.C.de dona.inter virũ z vxo.capla ipsa in quibus papa cõcedit ꝙ prima z scda instantia viterbij agitet nec possit in curiã introduci sine dubio hz vim legis siue p viam contractus inita sint prout inita fuisse dicunt siue per viam indulgentie et priuile
12 gij:†quia z priuilegia principũ.ll.sunt.ix.dist.priuile.de verb.sig. abbate sancti Syluestri: dicitur em priuilegiũ lex priuata vt dictis iuribus: q2 priuatam respicit vtilitatẽ: q2 ergo.l.cõstringit alios ꝙ illos quib9 cõceditur similiter z dicta capla siue in forma cõtract9 siue in forma indulgentie seu priuilegij sint inita.cũ igit ciuitas viterbij simplr postulauerit ꝙ prima z scda instãtia viterbij agitetur nec possint in curiã introduci etiã p appellationẽ z papa simplr cõcesserit nec distinctio fuerit facta inter psonas religiosas vel seculares seu inter hoies ecclesiasticos vel seculares dicta idulta sunt intelligẽda gñalr.ar.l.j.§.z gñalr.de leg.pstan.l.de pcio.de publi. q2 vbi lex non distinguit nec nos distinguamus.l.iij.de officio psi. cũ si.maxime cũ agatur de preiudicio concedẽtis.s.ꝙ cause ad ipm concedentẽ non deuoluãtur tãꝙ beneficia vidẽtur ampliãda z latissime interpretãda.l.beneficiũ.ff.de cõsti.prin.c.qui circa. de priui.z.c.cum dilecti.de dona. Dicta ergo capitula prohibentia primã z secũdam instantiam z curiã introduci generaliter debent intelligi de oibus causis que sui natura ad curiam viterbieñ.pertinẽt siue ecclesiasticã siue secularẽ: cũ nõ distinguat vt dixi nec dirigunt verba ad psonas: sed ad causas predicta capla.ista autem causa sui natura ptinet ad curiã viterbieñ.z in ipsa prima instãtia est agita
13 ta: ergo z scda in curia viterbieñ.agitari dz vigore dictorũ caplor. z hec meo iudicio reddũt rem satis claram.†Nec em aliquid refert si laici non habẽtes iurisdi.in clericos postulãt a papa: q2 papa est qui indulget z disponit qui põt quẽlibet ligare z interest reipublice viterbieñ.ꝙ cause cuiuscũqz generis sint agitẽtur viterbij: z maxime qñ forẽsis litigat cũ ciue ppter expẽsas que fiũt in lite ne pecunia exeat de republica prout exit qñ ciuis seu terrigena viterbi litigat in curia z veniat z intret viterbium pecunia put intrat qñ forensis viterbij litigat vt experientia docet q est rerũ magistra.c.
14 quã sit.in prin.de elec.in.vj.z in.c.statutũ.in prin.eo.ti.z li.†facit ad predicta tex.insti.de his q sunt sui vel alie.iur.§.sed z maior.ibi: expedit em reipublice ne quis re sua male vtatur.et in autẽtico vt iudici in quoquo suffra.§.cognitio. ex quib9 ptz qd non refert qd
15 cum laicis fuerit facta appellatio.†Nec obstat illud qd supra dictũ est qd ab arbitris iuris appellatur ad papam vt.d.c.ab arbitris.z inferior non est iudex apostolicus vt ibi: quia illud argumentũ z similia iura loquuntur in arbitris iuris cõis quibus.l.conceditur iurisditio delegata a iure cõi.videt em tunc a iuris conditore cõcessa prout sunt papa in terris ecclesie z inter clericos: z imperator iter laicos in terris imperij: z sic a delegato ad delegãtẽ appellat prout dicit.l.j.ij.z.iij.ff.quis z a quo appelle.z.c.sup questionũ.de offi.de
16 leg.cum sili.†Qui ergo habent auctoritatem z iurisditionẽ a iure cõmuni qd oẽs astringit z neminem hz superiorẽ: nisi principẽ ad
17 hoc qd no.in.c.fi.de hereti.lib.vj.†representat ipsum delegãtem z censetur maior quolibet qui subest iuri cõi deleganti.arg.c.sane de offi.deleg.z.c.pastoralis.de offi.ordi.†sequitur qd ad nulluz possit
18 appellari nisi ad principem:†q2 appellatio est de minore ad maiorem iudicem prouocatio.c.ij.z ibi glo.de cõsue.lib.vj. sed in casu nostro isti arbitri non sunt arbitri iuris cõis: sed iuris municipalis populi viterbieñ.z sic cẽsentur habere iurisdi.delegatã ab ipsis statuentibus z sic ad eos potest appellari vel ad deputatum ab eis audio qd causas appellationis possunt audire dñi priores. Item oĩs legatus apostolicus ex forma statutorum seu capitulor: ita qd causa ista appellationis si appellari posset in curia viterbieñ.posset agitari.facit quia isti arbitri succedũt in locum iudicis primo aditi prout no.Bald.in.l.si iudex nutrici.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.merito prout poterat a primo iudice appellari ad superiorem in territorio viterbieñ.ita z ab illis arbitris.p istam igitur viã in qua potissime me fundo z facio principale fundamentũ ptz qd appellari nõ potuit put appellatũ fuit ad papam nec inhibitoria dz sortiri in effectum: sed.d.gubernator Viterbij dz prouidere ne
19 inhibitoria impediat executionẽ prout capla apte dicũt. † Et ad adducta in cõtrarium quatenus respiciunt hoc fundamentum est sufficiẽter rñsum.est z alia via qua vtitur.d.Julianus: quia statuta dicũt ꝙ a laudis hmõi nequeat appellari neqz de nullitate dici zc. que quidem statuta videntur ligare clericos cum de his specialem faciant mentionem z papa ipsa statuta in genere confirmat: z si dicatur confirmat illa que merentur nuncupari statuta: q2 non sunt funditus nulla prout deductum est in argumẽtis cõtrarijs. respõdeo qd in capitulis exceptuãtur prout audio statuta que sunt cõtra libertatem ecclesiasticã: que quidẽ statuta sunt penitus nulla. aut.cassa z irrita.C.de sacrosan.eccle.cũ ergo statuta nulla in exceptione deducãtur sequitur ꝙ etiam de nullis statutis loquitur re
20 gula.†Cum exceptio debeat sub regula comprehendi vt no.in.l.j.ff.de reg.iur.z in rubri.eo.tit.lib.vj.facit.l.nam qd liquide.§.fi.ff. de penu lega.z ex quo in statuto fit expressa mentio de psonis ecclesiasticis: quia de clericis ipsi includũtur in statuto: lz nulliter de se si interesset confirmatio: licet si non includerentur confirmatio nõ
21 extenderet:†quia confirmatio non trahitur ad personas non inclusas in statuto prout dicit Bal.in aut.quibuscũqz.C.de sac.san. eccle.allegat Jo.an.in nouella.in.c.j.de cõsti.in.vj.arg.l.aurelius. §.testamento.de liber.lega. Natura enim confirmationis est robur addere non autem confirmatum extendere ad id quod in eo nõ cõtinebatur.argu.d.§.testamento.prout dicit formaliter Bald.in.l. iij.in fi.C.si aduer.rem iudi.que obstare viderentur.s.non esset facta expressa mentio de clericis: tamen cum statutum comprehendat clericos: licet non possit de se comprehẽdere seu astringere: tamen cũ recipit robur a confirmatione videtur qd ipsos astringat: licet hoc pro nunc non firmem.ad idem z tertio facit ꝙ quãdo tertius habet notitiam de processu si agitur cum principali precluditur sibi via ad faciendum que incumbunt in causa que tendit ad sui preiudicium quando precluditur via ipsi cum quo causa agitur prout sumitur ex no.per Inno.in.c.cum super.de re iudi.z Bart. in.l.si perlusorio.de appel.et Bar.z Imo. in.l.a sententia.in prin.
22 eo.tit.z per doc.in dictis iuribus.†Hinc dicitur elapsa dilatione ad pbandum data agitãti iudicium non poterit tertius pro suo interesse comparens amplius probare et similiter nec poterit testes pducere post publicatas attestationes prout hoc tradunt prenominati docto.in locis preallegatis: z similiter non poterit post binam appellationem victi ipsi tertio iterato appellare Sm eos in dictis iuribus: vnde ad propositum cum predicti fratres venditores habuerint notitiam dicti iudicij qd vt dicitur fuit eis notificatum z eorum procurator astitit liti: licet non fuerit admissus ad suscipiendũ in se iudiciũ vr ꝙ prout ipse cõuentus qui succubuit non potest appellare obstante iure municipali: ita nec possunt fratres volentes vt tertij p eorũ interesse appellare: nec tamen hoc fundamentũ alr firmo sed potissime me fundo in prima rõne.s.posita p quã principalr me fundando cõcludo ꝙ partes dñi gubernatoris sunt in declarãdo ꝙ dñi inhibitoria nõ artet z ꝙ ea nõ ob. snia seu laudum mandari debeat executioni. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxvj.

☞ Appellari ꝙ nõ liceat a laudo vel de nullitate dici statuto ita disponente qñ põt dici nullum ob decimũ non solutum per totũ.
1 Factum est verbum latissimum.nu.6.
2 Cõclusio libelli refertur ad narrata z Sm ea dz interpretari.
3 Clausula ius dici z iustitiam ministrari operatur ꝙ deduxisse videatur omne ius suum narratum.

Legitima

4 Legitima est bonorum pars.
Estimatio qñ equiparatur solutioni.nu.20.
5 Legitima licet sit pars bonorũ tñ precisa nõ consistit in dicta parte rerũ hereditariarũ quia non debetur nisi deducto ere alieno.
6 Debita seu nomina vel actiones non veniunt proprie appellatione rerum immobilium vel mobilium.
7 Laudũ põt dici nullum ⁊ ab eo appellari ob nõ solutum decimum seruata forma in cõpromisso soluendum.per totum.
8 Legitima seu eius supplementũ debetur de bonis patrimonialibus ⁊ patris substantia:non autem in pecunia etiam si per patrẽ fuerit in pecunia assignata.nu.seq.ꝑ totum.
9 De de sui natura denotat substantiaꝫ eius cui adiungitur.nu.16.
10 Donatio inofficiosa non querelatur per filium qñ habuit aliquid a patre sed agitur tantum per eũdem filium ad supplementũ et regulatur ſm naturam testamenti inofficio.nu.20.
Legitime supplementum petitur conditione ex lege.nu.seq.
11 Leges sunt imposite rebus non autem verbis.
Uerbis non est curandum seu modo loquẽdi sed de effectu.
12 Generalis prouisio non trahitur ad casus specialiter prouisos.
13 Nouatio in dubio non inducitur noua promissione.
14 Actionem vetereꝫ an quis possit cumulare cũ noua simul.nu.seq.
15 Libellus generalis obscurus ⁊ vagus an reijci debeat parte requirente vel ꝑ libellante interpretari ⁊ per eum.nume.seq.et.19.
16 Clausula vel verba in fine posita referenda sunt ad omnia precedẽtia si commode referri possunt ad omnia alias ad proxima tantuꝫ si commode non possunt ad omnia: et quid de clausula in medio posita.
17 Ex|dictio denotat processum.
18 Uerba dubia qñ possunt intelligi proprie ⁊ improprie nõ est locus interpretationi:sed proprie sumi debent.
20 Testamẽtum an possit querelari de inofficioso per eum cui competit supplemẽti remedium.
Querela donationis inofficiose subrogatur in locum testamenti inofficiosi.
21 Estimatio patrimonij an sit fienda de omnib⁹ rebus simul seu singulis sigillatim quod attendi debet prouisione fienda ⁊ facta quõ possit diuidi.
22 Nullitatis oppositio a statuto prohibita non trahitur ad eã que causatur ex defectu forme non seruate vel iurisditionis.

¶ Consilium.xxvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ In hac cõsultatione duo dubia eliciuntur: scdm tñ dubium dependet a primo ⁊ circa primũ:veꝫ an laudũ de quo in themate censeatur ⁊ sit latum ſm formam statutorum necne:⁊ qđ non sit latum ſm formam statutorũ sed ex forma statutorũ sit nullum:⁊ ꝑ ꝯñs non debeat nũcupari laudum iudiciale latum ſm formã statutorũ. Tria in cõsultatione ꝑ parte Antonij allegãtur.primũ est qđ non fuit legitime solutuꝫ decimum ſm formam dictoꝝ statutorũ. Et q² hoc vr̃ magis substãtiale:iđ sup eo insistã:⁊ hoc expedito aliquid succincte interseram
1 circa illa duo alia fundamenta.†Circa primum igitur videtur primo dicendũ ꝙ dictũ decimũ fuerit legitime solutum ſm formã dicti statuti loquẽtis de solutione decimi:nam dictum statutum facit plura fundamenta:inter que vnum est ꝙ si petatur res mobilis factũ vel interesse actor dꝫ estimare ⁊ ſm eius estimationẽ decimũ soluere.⁊ istud caput fuit ꝑ dictũ Dominicũ amplexatũ:⁊ videtur ꝙ recte fecerit. Nã.d.Dominicus petijt donationes quasdã rescindi:⁊ hoc cõsistit in facto:nã petendo rescissionẽ petit factũ ⁊ subsequẽter petit supplemẽtum legitime:non aũt petijt aliquã rem stabilem allibratam vel nõ allibratã:ad quos casus adaptãtur alia capita statuti predicti:sed petitur supplemẽtum legitime ⁊ videt̃ qđ adaptetur istud tertium caput.s.ꝙ censeatur petitum factũ.s.suppleri legitimam:⁊ ꝯñr decimum cẽseatur recte solutũ facere: ⁊ ꝯñr factũ est vbum latissimum.l.faciendi.et.l.verbum facere.ff.de verbo.sig.⁊.l.lꝫ inter.eo.ti.cum sua glo.vñ sub illo verbo statuti factũ videtur cõplecti istud supplemẽtum legitime:attẽto ꝙ non videt̃
2 posse adaptari ad alia capita specialia.†Qđ ⁊ alia rõne dicendum videtur q² in petitione narratur ꝙ.d.Anto.⁊ dicti alij fratres promiserũt pluries dare dicto Dominico dictũ supplementũ in pecunia numerata. Idcirco cũ cõclusio libelli referri debeat ad narrata ſm illa interpretari prout no.Jo.an.in.c.si apostolice. de preben. lib.vj.in nouella sup vbo non in forma.⁊ Jo.mo.in extrauag.rem non nouã.in glo.magna.⁊ dꝫ ꝯuenire conclusio narrationi al's nõ procedit prout volũt Inno.⁊ Jo.an.in.c.sup literis.de rescriptis. ideo ex quo narrat̃ ꝙ ꝓmiserũt soluere in pecunia numerata vr̃ cõclusio libelli interpretãda:facit qđ soluatur supplemẽtum p̃dictũ in pecunia numerata:facit q² p̃cedentia declarant sequẽtia.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.maxime prefationes.l.fi.de heredi.insti. l.titia rñdit.§.idem rñdit.ff.de vb.ob.⁊.l.item q² in fine.ff. de pac. potissime.q² conclusio vr̃ specifice se referre ad narrata:q² pluries
3 in cõclusione repetit vba ista veꝫ vt.s̃.†Qđ maxime vr̃ dicẽdum attenta clausula in fine libelli posita dum petit super narratis sibi ius ⁊ iustitia ministrari:que quidẽ clausula operatur vt cẽseatur in ꝯclusione petitionis deductũ omne ius qđ ex narratis elici potest iuxta theoricã Inno.⁊ doc.in.c.cum dilectus.de ordine iudicio.de qua etiã cl'a per Bal.in.l.edita.C.de eden.⁊.d.Ant. de but.in.c.j. de iudicijs.vñ cũ ex narratis cõpetat ius petẽdi legitimã dari i pecunia ex ipsa ꝓmissione idcirco cõclusum vr̃ in dicto libello ꝙ sup dicta promissione ministret̃ iustitia:⁊ ꝯñr est petita dicta legitima in pecunia:⁊ ꝯñr petita est pecunia q̃ est res mobilis:idcirco veniebat estimatio fienda ꝑ ipsum actorem prout ⁊ facta fuit idcirco so-
4 lutio decimi fuit legitime facta.†Qđ ⁊ ex alio vr̃ dicendũ quia legitima est pars bonorũ.l.papinianus.§.quarta.ff.de inoffi.testõ. ⁊ ꝑ glo.in.l.cũ a matre.C.de rei vendi.sed vbi debetur pars bonoꝝ censetur debita estimatio adeo ꝙ ipsa estimatio est in solutione.l.
5 non amplius.§.bonorũ.⁊.l.sequẽti.ff.de leg.j.⁊ ibi glo.† Nã ratio est q² ex quo legitima seu pars bonorũ non consistit precise in parte rerũ hereditariarũ:sed sunt detrahenda onera vt dictis iurib⁹. et.l.subsignatũ.§.bono.ff.de ver.sig.⁊.d.§.quarta. sed quãtum sit diminuẽdum est incertum:ideo deuenitur ad estimationẽ totius partis bonorũ detracto onere eris alieni prout hanc rõnẽ assignat Bar.in.d.§.bonorũ.que recte militat in casu nostro: ⁊ maxime q² etiã de dicta legitima dñici est in casu nostro detrahẽda quãtitas quã habuit ipse dñicus cũ ipse petat supplementũ ⁊ non petat simpliciter legitimã:vñ incertũ est que portio cuiuslibet rei hereditarie sibi deberetur ⁊ sic ptꝫ ꝙ recte militat ratio p̃allegata. Petrus aũt de bellapertica Ray.de for.⁊ Bal.in.d.§.bonorũ.dicũt ꝙ soluitur ibi estimatio:q² debetur genus non cõprehensum sub aliqua specie ſm eos:ita ergo pari rõne in casu nostro in quo debet̃ pars
6 bonoꝝ.†Constat autem ꝙ genus nõ est res immobilis a catastrata neqꝫ in qua cadãt termini an sit a catastrata vel nõ: immo statutum loquitur in primis duobus capitib⁹ de re stabili:sed cõstat genus nõ esse quid stabile seu res stabilis:lꝫ nec res mobilis dici possit:sed est quid diuersum prout al's dicimus ꝙ debitũ seu actio nõ venit appellatione rerum mobilium vel immobilium saltem proprie loquendo.l.qđ tuberonis.§.fi.ff.de pecul.⁊.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.et per Bar.in.l.mouentium.ff. de verbo. signi. Idcirco videtur qđ cum non comprehendatur sub mobilib⁹ vel stabilibus comprehendatur sub verbo generali in statuto positum dum dicit factum qđ est verbum generalissimum.d.l.faciendi verbum vt et.s̃.dixi. Accedat ad predicta quia Raph.cuma.in.d. §.bonorum.dicit ꝙ in legato bonorum venit quedam vniuersitas detractis debitis que non potest aliter cognosci nisi per estimationem:ideo dicitur esse tantum in dicto legato quantum deductis debitis dicta pars estimabitur.l.ꝓpe modũ.ff.de vb.signi.ſm euꝫ et pari ratione vr̃ dicendũ in casu nostro in quo pars bonorũ debetur vt dictũ est.⁊ iđ in terminis istis nõ vr̃.d.Dominicus fuisse in primis capitibus dicti statuti que loquuntur de rebus stabilibus a catastratis vel non:maxime cũ in catastro in dicto loco prout dr̃ non describuntur nisi predia rustica ⁊ vrbana merito videt̃ qđ scimus in vltimo capite statuti qđ est seruatũ ad vnguẽ merito videt̃ ꝙ dictum laudum non debeat ex hoc capite vitiari.s.q² decimum
7 non sit legitime solutum. ¶ †His tñ non ob.contrarium puto de iure rñdendũ:quia immo videt̃ ꝙ dictum decimũ solutũ prout in pũcto p̃supponitur non fuerit legitime solutũ ſm formã predicti statuti. Ideo dictũ laudũ postea secutum est nullum cum in statuto sit expressuꝫ ꝙ si decimũ al'r soluat̃ q̃ dictet statutũ laudũ reddatur ipso iure nullũ:vñ sup casu statuti non est hesitandũ.arg.l.ancille.C.de fur.⁊.l.qđ labeo ad carbo.iũcta.l.oẽs ppl'i. de iusti.⁊ iur.
8 cum si.†Solũ itaqꝫ est videndũ an sit legitime solutũ decimũ.s.seruata forma dicti statuti. Circa qđ p̃mitto ꝙ lꝫ legitima sit quota bonoꝝ vt.§.premisi ⁊ notant Bar.⁊ Bal.in.l.ex facto proponebatur.de here.insti.⁊ doc.ibi.⁊ in.l.quotiẽs.C.eo.ti. Tamẽ non debetur estimatio nec aliqđ in genere:sed legitima ipsa debet̃ de substãtia testatoris dicit tex.in.l.sancimus.C.de inoffi.test. Et de substãtia testatoris debet fieri suppletio legitime ꝓut est ibi expressum: quinimmo fit ipso iure prout est expressum in.d.l.scimus.in princ. ⁊ fit de corporibus hereditarijs.d.§.repletionẽ in tantum quod si pater instituit filium in quãtitate ita in genere sumpta põt fili⁹ dicere ego nolo legitimã in quantitate mihi relicta sed volo illam de corporibus rerum hr̃ditariũ per.d.§.repletionẽ.prout vult Bald. in.d.l.scimus.⁊ Bar.Bal.⁊ Imo.in.l.suus quoqꝫ.de hr̃di.instit.et habetur in.l.in quarta.ff.ad.l.fal.⁊ ita cõiter indubitanter tenetur vñ non potest heres soluere extimationeꝫ:nam si filius potest id recusare quando testator quantitatẽ legitime correspondentẽ reliqt lꝫ heres vellet illam dare fortius potest recusare ipsam quantitatẽ quando solus heres vellet illam prestare ⁊ ita firmat Bal.in.d.l.nõ amplius.§.bonoꝝ. Et itaqꝫ indubitatum ꝙ legitima replet̃ de rebus ipsis hr̃ditarijs ⁊ de ipsis corporibus non in q̃titate nisi quatenus forte filius cui est replenda legitima vellet: hoc presupposito ponderanda est petitio ad quam refertur ⁊ referri debet solutio decimi ſm formam prefati statuti: ⁊ certe dictus Dñicus petit pronunciari legitimam esse supplendam de bonis donatis ⁊c. Et in

puncto presupponitur ꝙ inter bona donata sunt res stabiles. Et cum petatur pronūciari supplendam esse legitimam de rebus donatis: ⁊ gñr de rebus stabilibus ⁊ cogi ⁊ cōpelli ad exequēdum ⁊c. Restat qḋ in cōsequētiam petuntur res stabiles ꝓ supplemēto legitime: ⁊ sic saltē quo ad istas res donatas seu quo ad supplemētū fiendū ex istis rebus donatis sunt petite res stabiles. ita em̄ sonāt clare ꝟba ipsius ꝯclusionis ⁊ ipsius petitionis: nā in ꝯclusione petitur vnde petitio est ipsa cōclusio qḋ precedit est narratio: vn̄ cum statutū dicat solui decimum de petitis ⁊c. refertur ad cōclusionem ⁊ merito: nā cōclusio est terminus libelli ⁊ libellus principaliter in cōclusione consistit prout no. Inno. in. c. super literis. de rescriptis

9 ꝫm Bal. in auē. cā que fit cū monacho. de epi. ⁊ cle. †Accedat natura dictionis de qua est denotare substantiā eius cui adiungit: vn̄ si petitur suppleri legitimā de bonis donatis petitur de substantia ⁊ corpore ipsorū bonorū donatorū vt probatur de natura p̄dicta dicte dictionis in. l. j. §. videamus. ff. de cōiun. cū emā. li. ita ꝑ illum tex. no. Bal. in. c. penul. de offi. lega. ⁊ qḋ dictio de denotet substantiam eius cui p̄supponitur no. etiam Bal. in. c. cū in veteri. de elec. allegat magistrū sniarū lib. j. dist. xxvj. in fi. adducit etiā. d. §. videamus. hinc facit differentiā dicat̄ de consilio vel cū consilio vt ibi ꝑ eum: vnde petitio in hac parte est clara ⁊ cōcordat cum dispositione iuris disponentis ꝙ legitima suppletur de substantia bonorū testatoris. Accedat. d. §. repletionē qui disponit repletionem fieri ex substantia testatoris ⁊ docto. ꝑ illa ꝟba oēs passim volunt ꝙ fieri debeat de corporib⁹ hereditarijs: vn̄ illa ꝟba in petitione prolata de rebus donatis intelligatur de corporibus rerum donatarū. Ex quibus cōstat ꝙ petita sunt corpora rerū donatarū pro rata. s. legitime supplende. Et ideo necessario sequit̄ ꝙ non debeat solui decimū respectu istarū rerū stabilium ꝫm estimationē factam per actorem sed ꝫm estimationē catastri si bona sunt estimata in catastro ꝓut in puncto p̄supponitur al's ꝫm estimationē massariorum que minime facta fuit: ⁊ cōsequēter decimū non fuit legitime solutum: ⁊ per ꝯñs laudū nullū vigore dicti statuti: ⁊ hoc quo ad bona donata. d. Antonio. Quo ad alia bona hereditaria dicti Antonij et aliorū conuētoꝝ est magis dubiū: q̄r vt audio dictus Antonius non habuit alia bona stabilia de quibus veniret detrahēda dicta legitima vel esset supplēda vt petitur: ⁊ si hoc est quo ad eū cessant prima capita statuti: ⁊ per ꝯñs militat tertiū caput qḋ est intenta tū in solone decimi de quo agitur. Quo vero ad alios: lꝫ forte ipsi habuerint ⁊ ad eoꝝ manus puenerint bona stabilia q̄ si fuissent petita veniebāt al'r estimāda: tū posset instare. d. Dominicus qḋ ipse non petijt legitimā suppleri de rebus ⁊ bonis ad eoꝝ manus puētis ⁊c. Sed petijt suppleri legitimam ꝑ eos ꝓ ratis tangentib⁹ eis de rebus ⁊c. vt sic illa verba de rebus ⁊c. referantur ad participium tangentibus ⁊ non ad verbum suppleant: ⁊ ita intelligendo petitionē posset instare ꝙ ipse petijt legitimam suppleri. s. in pecunia numerata: tū ꝓ ratis tangentibus de rebus ⁊c. Nihilominus: licet posset tolerari dicta intelligentia tū in dubio illa verba de rebus videntur referenda ad omnia p̄cedentia ex quo ad oīa referri pñt. arg. l. talis scriptura. de leg. j. cum similibus vulgaribus. ⁊ sic etiaꝫ ad verbū suppleant vident̄ referenda ⁊ ꝫm hoc si res ad man⁹ aliorū puente essent stabiles non esset legitime solutū decimum ꝫm formam dicti statuti: tū respectu bonorū stabiliū res est magis clara: quia ꝟba illa de rebus ⁊c. non pñt referri nisi ad ꝟbū supplēdam. Ex his igitur q̄r saltem respectu dictorū bonorū donatoꝝ nō est legitime solutū decimum redditur nullum dictum laudum ꝓut. ⁊. s̄. dictum est.

10 †Nec ob. adducta in contrarium. ⁊ primo non obst. qḋ petijt rescindi donationes que rescissio consistit in facto ⁊ suppleri legitimam ⁊c. Nā respondeo ꝙ olim petebatur rescindi donatio inofficiosa mediāte querela inofficiose donationis: hodie vero qñ filius cui preiudicat donatio inofficiosa habuit aliquid a patre qḋ cōputetur in legitimā non intētatur querela: sed agitur ad supplemētum legitime conditione ex lege vt. l. omnimodo. l. si qñ. ⁊. l. scimus. C. de inoffi. te. iuncta. l. j. in fi. C. de inoffi. dona. ibi iuxta formam de inofficioso testamēto ⁊c. ⁊ in. l. si filius ibi ad instar ⁊c. et. l. cum donationibus ibi ad exemplum ⁊c. ⁊. l. fi. eo. tit. prout ⁊ not. in dictis iuribus doctores: non ergo rescinditur donatio nisi q̄r a donatario aduocat̄ id qḋ deficit filio de legitima. Effectus ergo ⁊ finis actionis personalis ad supplemētū cōpetētis est ꝙ filio petenti detur seu tradatur id qḋ de legitima sibi deficit vt ꝓbatur in pre allegatis iuribus: vnde petendo supplementū legitime petitur id qḋ est dandum ꝑ supplemento legitime: cū ergo illud essent res sta

11 biles vt. s̄. probatum est: ergo res stabilis petitur. †Nō em̄ curandum de verbis ⁊ modo loquēdi sed de effectu: q̄r leges sunt posite rebus non verbis. l. ij. in fi. C. cōia de leg. ⁊. l. penul. ff. ne quis eū. cuꝫ concordantijs. ꝑ glo. ex hoc patet ꝙ ista petitio supplementi pōt adaptari ⁊ est adaptandū ad primū caput statuti vt ⁊ latius patet

12 ex supra deductis ꝑ hac parte. †Nec obstat qḋ verbū factum est latissimum: quia fateor: sed ista gñalitas non est trahenda ad casus spāliter puisos. l. sanctio legū. ff. de penis. l. stipulationes commo-

13 dissimum. ⁊. l. doli clausula. ff. de verbo. obliga. †Nec obstat scḋm qḋ in contrariuꝫ adducitur: quia licet narretur in petitione ꝙ illi rei conuenti promiserunt ⁊ conuenerunt dare legitimam in pecunia numerata. Tamen in dicta petitione premittitur qḋ interest dicti Dominici sibi suppleri legitimam de pecunijs ⁊ alijs rebus ad eorum manus peruentis vt supra. ⁊ constat (vt supra etiā deduxi) qḋ de iure veniebat supplenda legitima de ipsis rebus ⁊ ipse res debebantur ꝓ supplemento legitime vt. s̄. deductum est: nec dicta obligatio tollitur ꝑ ipsam ꝓmissionem: quia hodie nouatio in dubio non inducitur ꝑ nouas ꝓmissiones. l. fi. C. de noua. vnde licet promissum fuerit suppleri legitimam in pecunia numerata: tamen remanebat adhuc vetus obligatio de supplendo legitimam de reb⁹ hereditarijs ⁊ rebus donatis: ⁊ dictus Dominicus narrat in sua petitione ꝙ interest sua dictam legitimā suppleri de rebus donatis et rebus hereditarijs ⁊ postmodū in conclusione concludit qḋ dicta legitima suppleatur de rebus donatis ⁊c. ergo licet fuerit ꝓmissum suppleri in pecunia numerata: tamen petitur suppleri de rebus donatis ⁊c. cum narretur interesse petentis vt de illis rebus suppleatur ⁊ vt de illis fiat suppletio ꝯcludatur: vnde petitiones seu narratio petitionis se conformat cum illa petitione seu libelli conclusione. Nec predictis aduersatur clausula in fine libelli posita petens ius ⁊ iustitiam ministrari: nam ex narraris ius ⁊ iustitia resultabat qḋ fieret suppletio legitime de rebus donatis ex quo ex narratis illud ius resultabat ⁊ pretendebat libellans sua interesse qḋ ex illis fieret suppletio ⁊ specifica conclusio illud petebat: vnde ius ⁊ iustitia ex premissis resultabat ꝙ suppletio fieret de ipsis rebus donatis ⁊ alijs rebus ad manus reorum peruentis: facta autē illa specifica petitione qḋ de rebus donatis ⁊c. Tunc qḋ supplemētum legitime fieret non erat ius nec iustitia ꝙ suppleretur in pecunia numerata: quia non debebat legitima bis suppleri: ⁊ ideo dicta clausula non videtur referri posse ad istud qḋ solutio legitime fieret in pecunia numerata: ex quo vt dixi ius et iustitia non erat qḋ solueretur legitima in pecunia numerata ⁊ de rebus ipsis donatis ⁊ alijs rebus hereditarijs. Ideo cum peteretur fieri de rebus donatis ⁊ cetera specifice ⁊ specialiter ⁊ non poterat peti qḋ fieret in pecunia numerata: nec generalis clausula est ad id referēda. species enim derogat generi vt in regula reneri in sexto. cum similibus vulgaribus. Non ergo obstat dicto capitulo cum dilectus. de ord. cogna. ⁊ quod doctores ibi ⁊ alibi de dicta cl'a dicunt: quia doctores se fundant in vi verborum dicte clausule: nam vis verboꝝ est ꝙ censeatur petitum omne id qḋ iure et iustitia mediante fieri debebat ipsi petenti ex his que narrantur. Non autem est text. aliquis nec mens doctorum est ꝙ dicta clausula habeat vim validandi nec alterandi libellum: nisi quatenus artat vis verborum: vnde cum in casu nostro vis verborum non suadet ꝙ censeatur petitum suppleri legitimam in pecunia numerata: quia non erat ius nec iustitia id fieri stantibus narratis ⁊ specialiter conclusis per iam dicta: idcirco dicta clausula non habet obstare in casu nostro per pre

14 dicta. †Et maxime quia si volebat actionem ⁊ veterem resultāteꝫ ex legis dispositione ⁊ nouam resultantem ex ꝓmissione simul cumulare saltem debebat protestari qḋ volebat vna ꝓtestatione esse contentus iuxta notata in. l. paulus respondit eos. ff. de re iudi-

15 ca. †Accedat qḋ notanter dicit Bal. in. l. edita. C. de edendo. in articulo dum tractat de cumulatione in secunda repetitione vbi dicit qḋ hec clausula corruit quando libellus potest diuersimode intelligi ⁊ opponitur de generalitate libelli seu declaretur libellus. in casu autem nostro vt dicitur fuit opposita exceptio qḋ libellus est vagus obscurus generalis ⁊c. Merito videtur standum ꝓprie vi verborum ⁊ conclusioni specifice facte non illi clausule generali: nam libellus generalis ⁊ obscurus debet reijci si pars opponit. l. fina. C. de annali excep. cum sua materia. et. l. edita actio. C. de eden. et facit. l. de etate. §. nihil. ff. de interroga. act. ⁊ facit qḋ circa hoc dicit Ange. in. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudicijs. vbi etiam tangit de ista clausula: ⁊ ex his etiam potest responderi si quis diceret ꝙ libellus generalis vel obscurus interpretatur pro libellante ⁊ per eum per. d. l. si quis intentione ambigua. ⁊ vltra iam dicta potest etiam responderi qḋ vbi verba ꝫm proprium significatum habent vnum sensum: licet impropriando possint trahi ad alium sensum non censentur verba ambigua: quia verba in dubio debent intelligi proprie. l. non aliter. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. loquens enim presumitur in mente gerere quod verba sonant. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. leg. vnde tunc non habet locum dicta. l. ū quis intentione ambigua. prout ⁊ vult ibi Baldus dum loquitur de verbo pertinere. quod maxime videtur dicendum post contractum super petitione initum: quia verba contractus sunt contra proferentem seu stipulantem interpretanda. l. quicquid astringende. de verborum obligationibus. l. veteribus. ff. de pac. l. labeo. ff. de contrahenda emptione. Unde verba compromissi super petitione initi non debent intelligi secundum interpretationem libellantis. Nec vt arbitror verba iudicis pronunciantis causam super petitione compromittendam saltem si verba proprie intelligendo sonabant in vnum sensum: quod et maxime videtur dicendum vbi alias libellus fuisset obscurus vel generalis: et esset oppositum de generalitate et obscuritate libelli: prout

prout factum fuit in casu nostro. Nam al's verisimiliter iudex non processisset ad vlteriora tacite rejiciẽdo dictã exceptionẽ: nisi q2 ha bebat libellũ pro speciali ⁊ certo seu claro: quia al's inique fecisset qđ in dubio nõ est presumẽdũ de iudice. arg. l. herẽnius. §. gaia. ff. de eui. ⁊ de renũ. c. in pñtia. cũ sĩſi. Vñ sententiãdo cãm cõpromittẽ dam cẽsetur intellexisse: prout vba libelli proprie sumpta sonant. al's esset licitum actori in pernitiẽ rei libellũ interpretari etiã post sententiã cũ etiam ante sñiam id nõ liceat prout dicit Ang. in. d. l. si quis intẽtione ambigua. Et per hec tollũtur quicqd dici posset

16 pro dicto dominico vigore. d. l. si qs intẽtione ambigua. † Ex his etiã patet qđ nõ obst. predictis vba vt. s. in cõclusione sepius po sita si dicatur ꝙ. d. Dominicus põt interpretari dicta vba ꝙ sup pleatur in pecunia numerata prout. s. narrauerat sibi fuisse pro missum prout ⁊ videt ꝙ interpretatus fuerit in solutione decimi: nã vba illa vt. s. pñt habere plures intellectus: nã pñt referri ad verba ꝓxima: vcʒ donatis relictis peruentis. Itẽ ad remota qđ. s. suppleatur vt. s. ⁊ tunc tripliciter põt intelligi vt. s. scʒ in pecunia numerata prout forte vult nunc interpretari ipse libellans. Itẽ vt s. scʒ de rebus ipsis donatis relictis siue peruẽtis: nã ⁊ illud fuerat narratum vt iam dictum est. Item vt. s. referatur ad vtrũqʒ quia vtrũqʒ erat narratũ ⁊ ẽm hoc vba essent obscura ex quo multiplici ter intelligibilia. l. ita fidei. ff. de iure fisci. ⁊ no. glo. in. l. veterib⁹. de pac. Merito ꝑtineat interpretatio ad libellantẽ. Nam ex dictis. s. proxime elici pñt plures rñsiones. vna ꝙ cum fuerit oppositũ de generalitate ⁊ obscuritate libelli non potuit procedi sup eo tãꝙ su per generali ⁊ obscuro: quia clarius dʒ esse. l. edita. cũ simili. iõ fuit super eo ꝓcessum tãꝙ super claro ⁊ spãli: quia tacite fuit pronun ciatũ libellũ esse clarũ ⁊ specialẽ ꝓcedẽdo sup eo nõ obstante dicta exceptione: ideo non põt nunc tanꝙ obscurus interpretari per li bellantem ex quo nõ dʒ censeri obscurus vel generalis vt dictũ est et probatur ex dicto Bal. in. d. l. edita. s. relato. al's cederet in per nitiem rei qui de generalitate ⁊ obscuritate libelli opposuit si fuit coactus cõpromittere sup libello tãꝙ spãli ⁊ claro. ⁊ postea esset in electione actoris dicere hec actio venit in cõpromissum ⁊ hec non: vnde succedit qđ dicit Ang. in. d. l. si quis intẽtione ambigua. s. qđ interpretari non põt qñ cederet in pernitiem rei prout ⁊. s. tetigi. Ex quib⁹ patet ꝙ actor nõ põt dictũ libellũ tãꝙ dubiũ interpreta ri qui fuit tacite ꝓnũciat⁹ clar⁹ ⁊ tãꝙ sup claro cõpromissum factũ ⁊ quẽ ipse actor clarum dixit in suis replicationib⁹: vñ succedit qđ dicta vba sunt ẽm iuris regulas interpretanda. vna est ꝙ vba vel clausula in fine posita referenda sunt ad oĩa precedentia si ad oĩa referri pñt. l. j. C. de liberis prete. c. scđo requiris. ⁊. c. inquisitiõi. de appel. l. talis scriptura. de leg. j. cũ si. Alia ꝙ ad ꝓxima si nõ potest cõmode ad oĩa. l. si idem cũ eodẽ. in fin. cum ibi no. ff. de iurisdi. om. iudi. ideo aut ẽm primã regulã interpretãtur ⁊ tunc esset sensus ꝙ peteretur suppleri de reb⁹ ⁊c. Et i pecunia numerata ⁊ tũc haberẽ ꝓpositũ: q2 res ipse donate sunt petite ⁊ sũt estimate in sũma. dcc. florẽ. pro quibus solutum est decimum: q2 actor estimauit omnia in petitione petita merito estimauit ipsas res stabiles ꝙ facere nõ potuit merito ⁊c. Aut interpretant ẽm aliam regulam ⁊ tunc res est plana ꝙ dicta vba nihil obstant cũ referantur ad vba donatis vel relictis ⁊ verbũ peruentis: ⁊ ista scđa interpretatio est melior: quia ẽm primam non fuisset acta petitio: nam petijsset bis idẽ: vt de se patet, prout ⁊. s. tetigi. ⁊ dicta vba ita fuerũt in dicto libello pluries iuncta vt patet in conclusione dũ supplendã esse tam de re bus vt supra donatis: nã illa clã in medio posita necessario refert ad vbũ donatis: non ad verbum supplẽdam. arg. l. iij. §. si filius. ff. de libe. ⁊ posthu. Item in narratione pluries ad hmõi vba refert: ergo interpretandum est ꝙ postea ita etiam sumat: quia per prece dẽtia sequentia declarantur. l. si seruus pluriũ. §. fi. ⁊. l. qui filiabus. de leg. j. cũ si. Item pro hac interpretatione vrget: q2 si dictus libel lans peteret legitimã sibi suppleri in pecunia numerata satis esset si ꝓmissa implerentur nec deberet vltra querere cũ non debeat nisi semel legitimam cõsequi. arg. l. bona fides depositi. ⁊ de reg. iur. bo na fides. ideo non deberent rescindi donationes quia non deberet ipse Antonius pati duplex dãnum. s. soluere estimationem legiti me in vna manu vigore ꝓmissionis ⁊ in alia manu rescindi sibi titu lum quem habebat in rebus donatis vel relictis: sed ipse Domini cus libellans petit ipsas donationes reuocari ⁊ ꝓ reuocatis habe ri vsqʒ ad supplemẽtum legitime merito non poterat petere ꝙ an tonius afficeretur alio dãno ꝙ rescissis donationibus vigore pro missionis solueret supplementum in pecunia numerata merito ⁊c. et hoc meo iudicio satis vrget. Urget ⁊ fortius ⁊ hec est alia rñsio et meo iudicio satis clara ⁊ euidens: nam vba ꝓprie intellecta ⁊ nõ violata non possunt pati alium intellectum: nam si in pecunia nu merata suppleretur non suppleretur de rebus donatis: sed pro re bus donatis vt de se patet: nam dictio de denotat substantiã dicit Bal. in. c. penul. de offi. lega. allegando. l. j. §. videamus. de coniun. cum eman. liber. Item idem Bald. in. c. cum in veteri. de elec. dicit

17 ꝙ dictio de denotat eãdem substantiam: † dictio ex denotat pro cessum: allegat magistrum sñiarum primo lib. dist. xxvj. in fi. vñ nõ potest esse apta locutio ꝙ suppleatur in pecunia numerata de re bus stabilibus donatis merito illa vba vt. s. nõ pñt referri ꝙ sup

18 pleatur in pecunia numerata: † ⁊ hoc meo iudicio reddit rem cla ram stante maxime qđ supradixi post Bald. in. l. si quis intentione ambigua ꝙ qñ verba possunt intelligi ꝓprie ⁊ improprie non est locus interpretationi: sed intelligũtur ꝓprie qđ maxime est verum stante oppositione de generalitate ⁊ obscuritate libelli ⁊ tacita pro nunciatione vt supra ponderatis. Nec obstat si dicatur ꝙ illa verba de rebus ⁊c. referri pñt ad illa verba, pro rata sibi tangente: nã primo respondetur ꝙ illa verba ꝓ rata tangente nõ sunt posita in illo ca pitulo petitionis dũ petitur declarari supplendã esse de rebus ⁊c. et ipsa declaratio hʒ annexam condẽnationem. l. si pretor. in prin ci. de iud. ⁊. l. quid tamen. §. si arbiter. de arbi. natura enim sentẽtie est declarare non disponere. l. sicuti. §. si queratur. ff. si seruit. vend. ideo hoc sufficit. item hoc declarat qualiter in sequentibus intelli guntur illa verba de rebus ⁊c. argu. d. l. qui filiabus. et. d. l. si seruus plurium. Preterea ⁊ clarius verba illa pro rata tangente non pñt determinare verba illa de rebus ⁊c. quia subiungitur ad earũ ma nus peruentis vt. s. Sed in bonis peruentis ad eius manus non tangit sibi rata sed totum: quia sunt sibi donate vel relicte in totũ non pro rata seu parte: ideo vba illa de rebus ⁊c. non possunt con grue referri ad verba pro rata tangente: sed necessario referunt ad

19 illa verba ad supplendum ⁊ qđ suppleant. † Ex quibus deducitur multis vijs ꝙ dicta verba vt supra non obstant. Et maxime iuuã tur predicta: quia doc. maxime Bar. in. l. edita. C. de edendo. dicũt ꝙ libellans potest declarare libellum obscurum vsqʒ ad sententiã et sic innuunt ꝙ non postea. et suadet ratio ꝙ non sit in potestate actoris validare iuuare vel vitiare sententiam latam super libello obscuro cum in fine magis faueatur reo ꝙ actori vt in regula fauo rabiliores. in. vj. ⁊ notatur in. l. inter stipulantem. §. si stichũ. de ver bo. obliga. cũ si. Quinimmo quando est talis obscuritas que parte opponente vitiat libellum non potest declarari nisi vsqʒ ad litem conte. prout voluit Spec. in titu. de li. concep. §. caut. penul. col. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. edita. Nec possumus dicere ꝙ reus declarauerit in ipsa solutione decimi q2 forte sero tũc declarasset qđ tamen non aliter affirmo: tamen dato ꝙ tunc potuisset declarare: nihilomi nus non declarauit: nam lʒ ipse estimauerit non ꝓpterea declara uit velle sibi satisfieri in pecunia numerata attento ꝙ si fuissent do nate res mobiles ad ipsum pertinuisset estimatio nec in petitione declaratur ꝙ essent donate res stabiles forte non habuerint illam diligentiam quam oportebat habere in pcunctando que res vene rint in donatione vel forte credebat ꝙ censeretur petitũ factuʒ vel in casu illo deberet ꝑ actorem fieri estimatio dato ꝙ esset petita le gitima de rebus hereditarijs ꝑ alias rationes. s. ꝓ prima ꝑte ad ductas. Ex quibus patet ꝙ non obstant dicta vba vt. s. nec dicta clausula petens ius et iustitiam ministrari. Et potest etiam dici ꝙ dato sine preiudicio ꝙ ꝑ illam clausulam censeretur petitam legi timam suppleri in pecunia numerata: attento ꝙ ex narratis illud elici forte poterat: tamen quia ex narratis etiam elici poterat qđ suppleretur de corporibus ipsis donatis ⁊ specifica conclusio id cõ cludebat non potest dici qđ id non cẽseatur petitũ cũ ad id adaptẽ tur et narrata et specialis conclusio et generalis clausula: vnde vel oportet dici vtrãqʒ actionem intentatam vel alteram in quã plura concurrunt. arg. auť. itaqʒ. C. communia de succes. ⁊ sic ꝙ de rebus ipsis si secundum tenemus qđ verius videtur habeo propositũ si primum ꝙ censeatur vtrũqʒ intentatum tunc idem dicendum est quia Dominicus omnia simul estimauit ⁊ sic non estimauit de per se id quod petebat suppleri in pecunia numerata: sed illud qđ pe tebat in pecunia nũerata vna cuʒ illo qđ petebat suppleri de ipsis rebus. vnde vnum ab altera separatim consideratum non estima uit: sed vtrũqʒ simul et connexe sumptum estimauit vna summa: sed estimare bona stabilia simul aut separatim non pertinebat ad eum propter generalitatem primi et secundi capitis statuti meri to non legitime estimauit nec consequenter legitime soluit deci

20 mum. † Nec etiam obst. d. l. non amplius. §. bonorum. et quod per illum. §. dictum est supra in contrariuʒ: quia licet in illis terminis possit solui estimatio tamen res ipse sunt in legato ⁊ ille debentur et ille petuntur. estimatio autem est in solutione si heres vult put habetur ibi et in. l. sequenti. quicquid autem sit dicendum in termi nis illorum iurium vbi scilicet legata est pars bonorum: tamen in terminis nostris scilicet legitime debite filio clarum est qđ ipse res debent dari saltem si filius petit prout est expressum in dicto. §. re pletionem. nec habet locum. d. §. bonorum. et lex sequens per su pra latius dicta. Ex quibus sublata sunt omnia in contrarium ad ducta: et per consequens dictum laudum vitiatum: qđ et alio me dio satis meo iudicio euidenti demonstratur: scilicet nullitas dicti laudi: nam dictus Dominicus petit contra dictum Antonium ꝙ ipse suppleat id quod sibi tangit pro sua rata de reb⁹ sibi donatis et in testamento sibi relictis et de rebus bonis et pecunijs ad eum peruẽtis dicti olim Petri eorũ patris: ⁊ residuũ petit suppleri per alios suos fratres: ⁊ sic in petitione separat Antonium a fratrib⁹ et diuersa est cã Antonij: q2 donatarius seu legatarius ⁊ sic hʒ titu lũ singularẽ seu titulos singulares ⁊ alio⁊ fratrũ ꝙ hñt diuersum ti

tulum.s.titulum vniuersalem hereditarium. Ex quibus patet qd quid diuerse sunt cause: et maxime qr aduersus heredes olim cōpetebat querela inofficiosi testamēti aduersus donationem cōpetebat querela inofficiose donationis que querele erant diuerse non vna eadem numero: qd patet ex diuersitate titulorum de inofficioso testō et de inofficiosis donationibus: et qr vna ad instar et similitudinē alterius est introducta. l.j. et. l.fi. cū sili. §. adductis de inoffi. dona. et nullum simile est idē. l. qd nerua depositi. actiones aūt ad supplemētum sunt introducte in locū querelarū vt probatur in. d. l. si qn. et in d. l. omnimodo. que loquūtur respectu querele inofficiosi testamēti: et qr querela inofficiose donationis regulat̄ fm regulas querele inofficiosi testamenti. d. l. fi. cū sili. §. adductis. ideo et actio ad supplementū est subrogata in locū querele inofficiose donationis qn supplemētum fiendū ex rebus donatis: ideo sunt diuerse actiones cū subrogatū sapiat naturā eius in cuius locū subrogatur. l. si eū. §. qui iniuriarū. ff. si quis caut. cle. j. de supplē. negli. pla. l. j. §. si qs sub cōditione. ff. vt leg. noīe caueat̄: iō cū actiones sint diuerse et psone cōtra quas petitur sint diuerse et diuerse res veniāt pstāde et diuerse summe debeātur vr̄ qp plures sint cēsende petitiones vna sit cōtra Antoniū alia cōtra alios merito debuit estimari id qd petebat̄ ab Antonio: qd quidē simplr cōsideratū nō est estimatū merito nō est solutum decimum de eo (simplr vt decet considerato) qd petitū est ab Antonio: et cōsequenter rōne non soluti decimi cēseri dz esse

21 nullum dictū laudū cōtra Antoniū latū. †Nec refert qp oīa simul estimauit: qr nō propterea estimauit qd ab Antonio petijt: nā sepe accidere potest qp vna res iuncta cū alia plus valet q̄ de p se sola et plus appreciabitur. l. eiusdem. ff. de edi. edic. cū sili. et ita etiā ecōuerso. Et sepe accidit qp ego scio quid valeāt. x. res puta. x. libri qr tātum reperio de eis oībus vel tātum fuerunt ab intelligenti estimati: tū nescio qd singulariter valeat quilibet liber de p se: et sic nō sequitur estimauit oīa que ab Antonio et fratribus petebat: ergo estimauit ea q̄ ab ipso Antonio petijt nec estimauit ea que in illa petitione cōtinetur quā aduersus Antoniū produxit prout estimare debebat ad hoc qd notabiliter tradit Bald. in. l. cū duo. ff. de in diem adiec. vbi p illum tex. notabiliter dicit qp si vendunt̄ redditus cōis ad subastationē et stabiliri debēt plus offerenti si ego, promisi in clusio. x. et in alio redditu promisi quinqz titius pmisit in clusio et in alio redditu. xx. non dicitur plus me promisisse: quia nō separatim promisit plus et non me superauit in aliquo. qd et demōstratur vrgenti rōne et apta. nā als de facili fieret fraus statuto predicto et fraudibus est obuiandū. c. quāto. de diuor. l. in fundo. ff. de rei vē. qd fraus fieret de facili apparet: qr in casu nostro resultaret qd i statuto qp reus cōdēnatus hz electionē soluēdi estimationē factā p actorē vel id in quo fuerit ꝯdēnatus: q̄ electio sibi dat̄: qr actores solebāt i dicta estimatiōe decipe ipm cōe: vt q̄ actores sine eorum icōmodo nō decipiāt cōe i dicta estimatōe dat̄ reo dictū bñficiū ab ipso statuto vt apte sonant vba ipsius statuti: qd qdē bñficiū nō dz ab actore reo auferri vt in regula indultū. in. vj. sed in casu nostro aufertur Antonio merito &c. qd auferatur Antonio apparet euidenter. ponamus qp Antonius velit optare soluere estimationem rei ab eo petite: quid nam soluet si soluit totā estimationem soluit vltra quā debeat: quia non soluit estimationem solā rei contra se petite si minus q̄ totā estimationē solueret nō apparet qp soluat estimationē rei petite aduersus eū: et sic Antonio tollitur beneficium illud a statuto ei indultū et actor cōtra plures petendo prout petijt dictus dominicus pōt decipere cōe in estimatione predicta sine vllo eius incōmodo qp est cōtra mentē dicti et rōnē ipsius statuti expressam: vñ cōtra dictum statutū censetur facta dicta solutio decimi ex quo cōtra mētem ipsius. l. non dubiū. C. de. ll. Mens enim statuti seu legis et ratio. l. vel statuti sunt idē dicit Dy. in regula finali in. vj. Bar. et Bal. in. d. l. nō dubiū: vñ cū cōtra rōnē statuti fiat dicta estimatio vt supra facta fit in cōsequētiam contra mentē statuti et subsequenter cōtra ipsum statutū: et consequēter pro non facta habetur vt ibi et in. l. iubemus. C. de sacrosan. ec. Et fit fraus statuto cū id fiat qd intendit statutū vt non fiat. s. vt possit decipi cōmune sine incōmodo estimantis. l. fraus legi. ff. de legibus. vnde per dictam estimationē dominici non deseruitur menti dicti statuti per predicta. Quinimmo nec verbis ipsius statuti deseruitur: nam semper loquuntur in singulari vt patet ex tenore ipsius quasi detur intelligi qp quelibet res petita estimetur nō plures de per se petite simul estimentur. Et hec quidem via vitiandi dictū laudum mihi videtur satis euidens et in rigore iuris fundata et in summa equitate ne. s. cōmune decipiatur et ne reo beneficium indultū aufe ratur qd auferri profecto foret iniquū et est aduertendum: quia als auferretur reo duplex beneficium vnum de quo. s. aliud qr si actor non obtinet in totum dz soluere tm̄ pro libra et dimidia est rei: vnde in casu isto nullus reus sciet quid sibi debeat tangere qp esset iniquum. Nec predictis refragatur si quispiam diceret ex hoc vitiarentur infinite solutiones decimorū: nā sepe agitur cōtra plures et sepe petuntur plures res et tñ vna fit estimatio oīm rerū simul et ꝯtra oēs reos simul: nā rñdeo qp si peto fundū a pluribus equis portionibus prout et in dubio peti cēsetur. argu. l. reos. §. cū in tabulis. ff. de duobus reis. et. l. si mihi et titio. de verb. obli. et qd habetur in. l. paulus respondit eos re iudi. Si estimatio vna fit aduersus oēs cēsetur pro eisdem portionibus virilibus facta estimatio. arg. dictorū iurium et quia cōgruit petitioni: qnqz petuntur plures res in genere puta. x. corbes grani cētum salme vini et hmōi: et tūc sit vna estimatio: qr si cētum salmas vini in genere sumpti existimo cētum: cōstat qp quālibet salmam existimo vnum: et sic nullum potest resultare inconueniens: nec similiter in casu supra prenarrato plurium reorū conuentorum pro virilibus: ideo illis casibus non venitur contra statutum ex quo deseruitur saltem menti statuti. arg. l. nominis et rei. §. verbum ex legibus. ff. de verbo. sig. Merito nimirū si cōsuetudo forte approbat dictā solutionē cū nec statutum improbet dictis casibus vt predixi non sic in casu nostro p iam dicta: nec in sili

22 casu puto similē solitam fieri solutionē decimi. †Cōcludo itaqz ex iam dictis dictā estimationē non fuisse rite factam: et cōsequēter dictum laudū fm formā istius statuti non fuisse latū: quinimmo nec laudū dici meret̄ ex quo statutum dat istam formam que nō est seruata et ea non seruata statutum reddit ipsum nullum: et cōsequēter nec laudū dici meretur. l. iiij. §. condēnatum. ff. de re iudi. et clemen. pastoralis. de re iud. nec latū fm formam statutorum. Ex quibus sequitur rñsio ad scōm dubiū ex themate elicitum. s. qp ex dicta causa potuerit de nullitate dici et appellari cū et a snia nulla appelletur. l. si expressim. ff. de appel. et. l. carmelia dia. de iure patro. et laudū nullū nō meretur dici laudū p iura vulgaria. et ideo in dicto laudo non verificatur statutū qd loquitur de laudo qd cōtra ipsum nō possit dici aliquid vel opponi: tū non venit appellatione laudi vt dictum est et probatur ex theorica Bar. in. l. j. §. parui. ff. qd vi aut clam. et per docto. in. c. item cum quis. de resti. spo. Tum maxime quia statutum dicit qp non possit aliquid dici contra laudum ex forma statuti latum prout sonant expressa verba statuti: vnde probato qp dictum laudum non sit latum fm formam statutorum potest dici opponi et veniri cōtra: tum quia statutum non censetur tollere ea que resultant ex eodem statuto vt tradunt doc. in preallegatis iuribus: maxime cum istud descendat ex eodem capite statuti: quia sub eadem rubrica qua dicitur qd non possit aliquid dici &c. dicitur et datur pro forma qualiter debeat solui decimum. idcirco stante maxime qp statutum specifice loquitur de laudo lato ex forma statuti videtur clarum qp dicendo de nullitate et reclamando contra dictum laudum non incidat in penam: et quia hoc fundamentum de solutione decimi non rite nec scōm formam statuti facta mihi videtur sufficiens et satis clarum: ideo dicta ex causa et alijs forte respectibus pro nunc decreui non tangere alia fundamenta que tangunt in puncto: licet in princi. consilij aliquid me dicturum in fine pollicitus fuerim. Laus deo.

Summarium super consilio. xxvij.

1 Testes super eisdem articulis vel directo contrarijs in causa appellationis post publicationem processus prime instantie an possint examinari vt videatur imminere suspitio subornationis. per totum.
Jus canonicum non discrepat a ciuili qd etiam seruari dz in terris imperij vbi non reperitur contrarium iure ciuili expressum.
2 Testis dicens semel de duobus finibus et postea de quatuor nō dicitur varius. nu. seq. per totum.
3 Termini qui esse dicātur et quomodo probetur vel articulari debeat libellus terminorum. nu. seq. et. 7. per totum.
Peritis in arte sua super qua interrogantur est credendum. nu. sequē. et. 6.
4 Scire quis presumitur illud in quo est peritus et praticus.
5 Ratio sufficit qp presumptiue concludat.
6 Testis minus idonei defectus coadiuuatur per alium contestem omni exceptione maiorem.
7 Juuare possunt singula que simul non prosunt.
8 Juramentum in supplemētum probationis potest peti deferri in causa appellationis.
9 Publicatio processus licet impediat testium examinationem fieri non tamen tollit fidem attestationum postea rite receptarum vt ea facta si sint testes producti possunt examinari si non fuit oppositum etiam per inaduertentiam non obstante clausula libelli saluo iure impertinentium non admittendorum. nu. seq. et. 11.
10 Articuli pertinentes dicuntur qui ad causam adminiculantur.
11 Clausula saluo iure impertinentium non admittendorum quid importet.
12 Testis deponens de credulitate super his que intellectu percipiuntur et ex peritia alicuius rei probat.
13 Publicatis attestationibus possunt testes examinari super non deductis vel deductis super quibus omissum fuit illos interrogare vel etiam super deductis ad coadiuuandum testes reprobatos. nu. seq.
14 Testis dictū extra articulata et interrogata an et qñ probet.
Testis non iurati dictum non probat.
15 Testi varianti in suis dictis statur primo. nu. seq.
16 Testes varij et contrarij qui dicantur.

Consilium

¶ Consilium.xxvij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † In presenti consultatione videtur prima fronte dicendũ q dicti testes nõ potuerint examinari super primo capi'o in cã appellationis ꝛ examinati non releuẽt producentẽ: nã cõstat q lꝫ fuerit cõis opinio legistarũ prout refert glo. in clemẽ. testib⁹. de testi. qđ in cã appellationis possint testes recipi sup antiquis articulis nõ obstãte publicatione pcessus vt est glo. in aut. de testi. §. qꝛ vero multi. in aut. atqui semel. de pba. ꝛ Bal. ibi. ꝛ in. l. p hanc. de tẽpo. appel. tñ cõis opi. canonistarũ erat in cõtrariũ prout refert glo. in. d. cle. testi. quorum opi. est hodie approbata p casum in terminis i. d. cle. q est seruãda cũ scimus in terris ecclesie in quib⁹ seruat ius canonicũ vt no. glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. ꝛ in. c. possessor. de reg. iur. e. li. ꝛ Bar. ꝛ Bald. in. l. priuilegia. ꝛ. l. omni innouatione. C. de sa. san. eccle. ꝛ doc. in. c. j. de noui ope. nũ. immo etiã in terris imperij est seruãda cũ non sit cõtrariũ expressum de iure ciuili: nec sit inducenda discrepãtia inter ius canonicũ ꝛ ciuile. argu. c. cũ expediat. de ele. in. vj. ꝛ. l. j. C. de inoffi. do. maxime cũ ꝛ inter legistas fuerint opiniones ꝛ sic de iure ciuili erat dubiũ: vñ standũ est clare decisioni iuris canonici put no. doc. in iurib⁹ preallegatis. maxime in. d. c. j. qđ ꝛ no. in. c. sup literis. de rescrip. ꝛ in ppꝛijs terminis tenẽt doc. in. c. fraternitatis. de testi. lꝫ Bal. aliud videat velle in aut. atqui semel. de pba. sed nõ curandũ de hoc: qꝛ non ptinet ad rem nostrã ex quo sum⁹ in terris ecclesie vt dixi: vñ cũ Ualẽtinus in tertio articulo in cã principali posuerit q inter possessiones ibi descriptas fuerãt antiquitus termini ꝛ sup illo articulo fuerint plures testes examinati ꝛ eorũ dicta publicata nõ poterant super hoc qđ inter dictas possessiones fuissent antiquitus termini noui testes vel antiqui iterato examinari: qꝛ imminet suspitio q subornati deponant in aut. de testib⁹. d. §. qꝛ vero. in. d. cle. testib⁹. in. d. c. fraternitatis. cum si. merito cuꝫ testes examinati sup primo articulo dicti Ualẽtini in cã appellationis examinati fuerint sup hoc qđ fuerint antiquit⁹ termini inter dictas possessiones: videt q nõ potuerint examinari et tanq

2 suspecti eorũ attestationes non probent p iam dicta. † Scđo videtur q dictus Herculanus testis examinatus in cã principali et in causa appellationis nõ faciat fidem eo quia variat in dictis suis. l. eos. ff. de fal. ꝛ. l. qui falsa vel varia. ff. de testi. primo eñ dixit qđ. d. Pascutius euulsit duos terminos ꝛ Sansonettus ei⁹ frater euulsit aliũ postea iterũ examinat⁹ in cã appellationis dicit q euulsit quatuor ex dictis terminis: ideo tanq varius videtur q nõ pbet.

3 ¶ His tñ non ob. cõtrariã arbitror sñiam veriorẽ ad quã ostendendã capio primo attestationes factas sup causa principali sup dicto tertio articulo. ꝛ sup eo deponit. d. Herculanus quĩ ipsum clare pbat deponit etiã sup eo Ciutius alter testis qui etiã attestatur q vidit dictos terminos terminantes dictas possessiones loquẽdo de terminis antiquis prout articulus dictabat ꝛ attestatur se praticum in immittendo terminos ꝛ qđ bene cognoscit terminos ꝛ reddit cãm scientie: qꝛ vidit intellexit ꝛ quia praticus: vnde quia termini videnẽ vꝫ q fuerit sufficiẽs rõ: nã lꝫ cadat in cognoscẽdo iudiciũ intellectus: tñ arbitror q facili discursu possit cognosci saltem a praticis quo casu etiam sine redditione cause testis pbat fortius si allegat cãm: qꝛ vidit ex quo per medium visus cum facili discursu deuenit ad notitiã ꝛ scientiam eius qđ deponit per no. p Bar. in tractatu de testi. ꝛ per Bal. in. l. solam. C. de testi. Si eñ sunt plures lapides recti positi in pede in capite ꝛ in medio duarũ possessionũ ꝛ respiciant se adinuicẽ ꝛ correspondeãt ad directuraꝫ seu lignolã prout dr mihi q probatũ est in cã appellationis q correspondebant dicti termini faciliter cognosci põt q sunt termini per ipsum visum ipsorum terminorũ merito satis videt si quis dicat ego vidi terminos terminantes dictas possessiones. qđ saltem videtur qñ testis est bene cognitor terminorũ ꝛ praticus in terminis prout asserit se esse dictus testis: creditur enim peritis deponẽtibus de eo super quo sunt periti. l. j. ꝛ ibi p Barto. de ven. inspi. et optima glo. in verbo longiori. ibi p rusticos qui talia sciunt in. §. preterea. versi. plane. insti. de rerũ diui. in. c. significasti. de homicidio. circa medium. l. semel. C. de re mili. lib. xij. ꝛ in aut. de nõ alie. §. qđ autẽ. ꝛ p Bart. in. l. si rixa. de sica. ꝛ per Spec. in tit. de pba. §. si.

4 ver. hoc quoq; doc. in. c. proposuisti. de proba. † presumitur eñ qs scire ꝛ cognoscere id in quo est peritus ꝛ praticus vt dictis iurib⁹.

5 ꝛ in. l. j. C. qui ꝛ aduersus quos. cũ ibi no. † ꝛ sufficit qđ ratio cõcludat presumptiue p no. p Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. ꝛ Bal. in. l. testiũ. C. de testi. vbi p hanc rationẽ dicunt q valet dictum testis reddẽtis causam scientie: quia vicinus vel qꝛ cõsanguineus in his que solẽt

6 esse nota vicinis vel consanguineis. † Ita in pposito presumptio videtur esse qđ praticus in terminando ꝛ bene cognoscens terminos videns lapides habentes faciem terminorũ cognoscat an sint termini per predicta cum dictus testis dicat q bene cognoscit terminos ꝛ qđ est pratic⁹ in terminando ꝛ qđ vidit ipsos terminos vꝫ q satis sufficienter probet: ꝛ hoc probatur in terminis auctoritate Inno. in. c. cum causam. de testibus. dicens q sufficit si periti dicant vidi talem feminam esse artam vel non artam vel vidi talem virum esse frigidum. i. non artum ad coeũdem quia hoc solo sensu corporis apprehenditur ẽm eum. Et tamen cõstat q illa non solẽt comprehẽdi nisi intellectu peritorum: tamen quia periti cõprehẽdunt per sensum visus sufficit si testis dicat talem esse artam vel talem esse frigidum ꝛ reddat causam scientie: quia vidit. idem eadem ratione ꝛ fortius dicendum est in casu nostro: cum prout mihi videtur magis de facili cognoscuntur termini per visum q frigiditas mulieris vel viri: ꝛ maxime quia iste reddit causam qđ vidit intellexit et praticus: ꝛ supradixerat q benedixerat q bene cognoscit. qđ et maxime dicendum est cum habeat alium testem omni exceptione maioreꝫ ita q si qua dubitatio esset in isto teste remoueri debet per concurrentiam alterius testis: nam Bal. in. l. si quis ex argentarijs. in princ. et Ange. in primo suo consilio ẽm ordinem suoruꝫ consiliorum quos vidi notabiliter dicunt q defectus vnius testis suppletur per alium quando est contestis alius idoneus qui recte probat. Coadiuuantur etiam dicte attestationes: quia constat qđ inter dictas possessiones erat antiquitus vnus terminus: qꝛ quelibet pars fatetur: sed raro possessiones terminantur per vnum terminum: sed quasi semper apponunt plures termini se inuicẽ respicientes: ꝛ hinc dicitur iudicium finium regundorum. vt. ff. ꝛ. C. finium regun. in rubro ꝛ nig. maxime in. l. sed ꝛ loci. §. in iudicio. ꝛ. §. non solum. et. l. iudicium finium regundorum. ꝛ. l. iudicium cõmuni diuidũdo. ff. eo. titu. et quandoq; dicitur actio finium regundorum. l. j. ꝛ. l. ij. ꝛ. l. sed ꝛ loci. §. finium regundorum. actio. e. ti. ꝛ insti. de acti. §. quedam. ꝛ sic loquuntur iura de iudicio ꝛ de actione in singulari ꝛ de finibus in plurali qđ non est ex alio: nisi quia non solet vnus solus terminus possessiones vicinas terminare sed plures. Non sic vbi solet quãdoq; de vna re agi: quia tunc iurislator loquit in singulari etiam respectu rei vt patet in actione familie herciscũde ꝛ cõmuni diuidundo ꝛ rei vendicatione ꝛ certi condictione. preterea vbi ꝛ al's finium seu terminorum fit mentio per iurislatorem fit in plurali non in singulari. l. j. ꝛ. l. iij. C. finium regũ. et. ff. eo. tit. l. ij. §. fi. ꝛ. l. sed ꝛ loci. §. si dicantur termini. ꝛ. l. si in ruptione. et. l. eos terminos. et raro vel nunq fit de eis mentio in singulari: vnde si cõstat per euidentiam facti ꝛ per confessionem partis q antiquitus erat vnus terminus inter dictas possessiones verisimile est qđ et fuissent alij arguendo a communiter accidentibus qđ est validum in iure vt no. glo. in. l. j. C. de arbitris. ꝛ probat hoc qđ communiter solet a dicto: licet quandoq; tamen raro solet abesse prout dicit gl. quã sequuntur ibi Jac. bu. Cy. ꝛ Bal. in. l. neq; natales. C. de proba. omnes enim presumptiones. l. vel hominis sunt huiusmodi: qꝛ communiter solet adesse id quod presumitur tamen quandoq; solet abesse: si eñ nunq abesset non esset presumptio sed vera probatio. vnde ad propositum cum articulus tertius factus per dictum Ualentinum actorem in causa principali solum ponat q inter dictas possessiones antiquitus fuerant termini probato vno termino antiquo videtur probari q fuerint plures attento eo qđ cõmuniter accidit vt. s. Nemo eñ sane mentis negaret quin sit verisimile q plures termini antiquitus fuerint inter dictas possessiões ex quo ille vnus apparet a verisimili auteꝫ induci solet presumptio. l. si. ff. q metus cã. et. c. quia verisimile. de presump. † Dato tamẽ qđ

7 hoc solum non sufficeret q aliter non firmo: tamẽ dico q coadiuuat dicta testium super hoc deponentium adeo q his simul iũctis arbitror sine dubio esse in causa principali probatum hunc articulum qđ inter dictas possessiones antiquitus fuerint termini. Accedit illud que non prosunt singula multa iuuant. l. ij. in prin. cũ concor. idem allegatis. ff. de excu. tuto. Nec ob. q dictus secũdus testis nomine Ciutius dicat q non vidit guardias ꝛ non ppendit neq; rigã neq; crucem: quia non sequitur propter qđ ex alio non cognouerit eos fore terminos attento q guardie communiter solẽt apponi subtus terram ꝛ solent cooperiri: ita q nequeunt videri nisi terra remoueatur. Et aduerto q dictus herculanus attestatur qđ inuenit dictos terminos et vocauit pascutium dicendo: vien qua che quisti me paiono termene ꝛ dictus pascutius dixit sibi q euelleret ꝛ cum incepisset fodere inuenit guardias: vñ ex hoc apparet q guardie non videbatur nisi terra fodere: vnde cum dictum terrenum fuerit fodum ꝛ dictus Ciutius nõ interuenerit tpe quo dissodebatur prout interuenit herculanus ꝛ alij non est mirum si nõ vidit guardias. non eñ pertinebat ad eum fodere in possessionibus alienis. nõ propterea sequitur q non potuerit cognoscere eos esse terminos: al's sequeretur q termini antiqui qui non apparẽt amplius raro possent probari: qꝛ non solent vicini fodere iuxta terminos ad inueniendũ guardias rigam vel crucem qđ esset absurdum vnde concludo fuisse probatũ in cã principali q inter dictas possessiones fuerant antiquitus termini prout ꝛ dictat tertius articulus dicti valentini in cã principali. Dictus autẽ tertius articulus neq; alij facti in cã principali nõ faciebat mentionem de loco vbi erãt positi dicti termini: id aũt erat necessarium: quia prout percipio'r prout mihi dicitur agebatur per dictum valentinum qđ certi noui termini appositi de nouo inter dictas possessiones taq nõ recte positi ꝛ cũ valentinũ ledentes remouerentur ꝛ ponant alij in

locis congruis ⁊ debitis: loca autem congrua ⁊ debita non apparebant ex articulis principalis cause: sed solũ apparebat qđ noui termini ledebant dictum valentinũ: vñ dictus valẽtinus habebat quodãmõ necesse articulare de locis vbi erãt positi dicti termini vt iudex ꝓpẽderet vbi erãt loca cõgrua ⁊ debita in quib⁹ deberet ponere terminos: neq₃ dictus articulus in quo articulatur qđ termini erãt in talib⁹ locis đr esse idẽ cũ primo in quo articulať de ipsis terminis ⁊ nõ de loco. Articulus em̃ de loco vel tpe eoꝝ q̃ sunt articulata: lꝫ cõprehendať implicite sub primis de necessitate: qꝛ non pñt esse termini qn sint in aliquo loco vel qn sint aliquo tpe ad hoc c. abbate sane. cũ ibi no. de re iudi. lib. vj. Tamẽ qꝛ nõ cõprehendũtur locus ⁊ tp̃s de necessitate ꝓbationis: qꝛ põt ꝓbari articulis qđ termini antiquitus fuerint: lꝫ nõ probaretur locus vel tp̃s determinatũ: iđ articulus de nouo factus sup loco vel tpe terminorum nõ đr idẽ cũ primo articulo facto sup ipsis terminis simpl'r prout volũt Inno. Jo. an. ⁊ moderni in. d. c. fraternitatis. de testi. ⁊ Bar. in auť. atqui semel. C. de ꝓba. adducẽdo ad hoc tex. ibi in corpore vñ cũ in cã appellationis paulus probet locũ terminorum ⁊ de necessitate ꝓbet ipsos terminos fuisse: ⁊ etiã ciutius ꝓbet ipsum locũ: ⁊ adijcit qđ ipse tenuit ad coptumũ per tp̃s. v. annoꝝ vel circa qđ plurimũ cõfert ad sciam terminorũ: qꝛ verisimile est qđ q tenet tãto tpe rõ ad coptumũ habeat notitiã de terminis qđ est addẽdũ ad dicta. s̃. qꝛ iste Ciutius est secũdus testis qui deponit in cã principali sup istis terminis: ⁊ hoc idẽ qđ. v. annis retinuit ad coptumũ deponit in ipsa cã principali: vñ hec cõiectura coadiuuat etiã vltra supradicta attestationẽ ipsius testis: iđ cũ fuerit ꝓbatũ ꝑ primas attestationes id qđ principaliter deducebatur ĩ articulo. s. qđ termini fuerint antiquitus inter dictas possessiones: et postea in cã appellationis ꝓbatur de loco ipsoꝝ terminoꝝ ꝑ herculanũ paulũ ⁊ ciutiũ: ⁊ quidã etiã alius testis prout đr mihi ꝓbat ꝙ iam sunt xx. anni vidit vnũ lapidẽ existentẽ seu affixũ in forma termini capitis dictarũ posses. ꝓpe vnũ piantonẽ oliue ex quo loco cõcordant dicti tres testes. s. herculanus paulus ⁊ ciutius: vñ dictũ isti⁹ quarti testis qui vt đr vocatur Frãciscus coadiuuat dictũ alioꝝ: lꝫ non probet sufficiẽter: qꝛ dicit qđ nescit an fuerit terminus: qꝛ non vidit guardias: iđ cũ isti testes potuerint examinari vt dixi ⁊ examinati probẽt locũ ipsorũ terminorũ: ⁊ ex necessaria cõsequẽtia ꝓbẽt ipsos terminos interfuisse: qꝛ qualitas loci vel alia nõ põt esse sine subiecto. l. eius qui in ꝓuinciã. ff. si cer. pe. ⁊. l. ij. ff. de vsufru. concludendũ restat ꝙ. d. Valẽtinus sufficiẽter ꝓbauerit intentionẽ suã. Et ꝓ certo vr̃ ꝙ iudex ad quẽ spectat iudicare quãta fides sit testibus adhibẽda. l. ij. §. tu magis. ff. de testi. si al's dubitaret de fide attestationũ principalis cause saltẽ visis attestationib⁹ cause appellationis debeat primis attestationibus credere ⁊ eas veridicas iudicare. † Sed ponamus a fortiori ꝙ prime attestationes facte super cã principali nõ ꝓbarẽt plene dictũ tertiũ articulũ negari nõ põt quin saltẽ illũ ꝓbent semiplene ⁊ vbi vnus articulus est semiplene ꝓbatus põt in cã principali: ⁊ in cã appellationis peti deferri iuramẽtum in defectũ semiplene ꝓbationis. l. in bone fidei. C. de rebus creditis ⁊ iureiurã. ⁊. l. admonẽdi. ff. eo. ti. ⁊. c. fi. extra. eo. ti. iđ quia poterat peti dictũ iurametũ: ⁊ eo delato ⁊ prestito ꝑ ipsum actorẽ fuisset dictus tertius articulus plene seu sufficiẽter ꝓbatus verũ: quia nõ releuabat ipsum actorem ꝓbatio terminoꝝ antiquoꝝ nisi ꝓbareť locus ipsorũ terminoꝝ vel si releuabat nõ releuabat intãtũ inquãtum releuat ꝓbatis locis terminoꝝ vr̃ ꝙ articulus sup locis ipsoꝝ terminorũ fuerit ꝑtinẽs ⁊ admittẽdus ex quo est ꝑtinens vt ꝓbaui: ⁊ qꝛ nõ est idẽ cũ primo vt. s̃. deduxi est admittẽdus ⁊ super eo testes examinãdi prout. s̃. probaui. † Examinatione aũt rite facta sup loco ⁊ ex necessitate sup ipsis terminis vr̃ qđ ⁊ locũ ⁊ terminos ꝓbẽt; qꝛ publicatio ꝓcessus impedit examinationẽ fieri: non autẽ tollit fidẽ attestationib⁹ postea rite receptis: vt ptꝫ põderando v̾ba in auť. de testi. §. qꝛ vero multi. maxime in v̾si. illud tamẽ. vbi dicit vti testiũ ꝓductione. ⁊ in. d. cle. testibus. vbi dicit nõ licet testes ꝓducere. ⁊ in. d. c. fraternitatis. ibi per similia verba loquiť: adeo ꝙ si sup eisdẽ articulis vel directo cõtrarijs examineneť testes qꝛ pars nõ opposuit ꝙ nõ examinareneť forte ꝑ inaduertẽtiam vel putans sibi licere post attestationes opponere dictis testib⁹ est fides adhibẽda: ⁊ ꝓbant non obstãte ꝙ fuerit prius facta publicatio ꝓcessus prout voluit Imo. in. d. cle. testibus. vñ fortius vr̃ ꝙ ꝓbẽt in casu nostro ex quo vt dixi rite est facta receptio: qꝛ articulus est ꝑtinens ⁊ nõ est idẽ cũ primo: ⁊ ꝑ ꝯñs admittendus. † dicit em̃ articulus ꝑtinens ille qui adminiculatur ad causam ꝓut no. Barto. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. l. ad ꝓbationẽ. C. de ꝓba. ⁊ Bal. in. l. si duo patroni. §. idem iuľ. de iureiurã. ⁊ in. l. edicto. de edic. diui. ⁊. l. ij. §. qđ obseruari. de iureiur. qđ maxime dicendũ esset si pascutius appellat⁹ non opposuisset ꝙ testes super hoc non examinentur per supradicta. † Illa aũt cl'a que solet sepe ꝑ iudices apponi in admissione articuloꝝ saluo iure impertinẽtiũ ⁊ nõ admittendoꝝ nõ vr̃ releuare ex quo articulus iste vt ꝓbaui est ꝑtinẽs ⁊ admittẽdus: ⁊ sic nõ ẽ imꝑtinẽs neq₃ nõ admittẽdus. In hoc tñ nõ insisto: qꝛ nõ vidi acta an fuerit oppositũ ⁊ an fuerit adhibita illa cl'a saluo iure ⁊c. de qua cl'a ꝑ Bar. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. l. si duo patroni. §. idem iuľ. ff. de iureiu. et Bernar. ⁊ doc. in. c. cũ cõtingat. de offi. dele. Sed cõcludo ꝙ etiã si fuisset oppositũ potuerint examinari ⁊ examinati ꝓbẽt ꝑ superius dicta. † Insup adduco qñ testes habẽt deponere sup his q̃ ꝑcipiunť intellectu ⁊ experitia alicuius rei: ⁊ ꝑ ꝯñs pñt deponere de credulitate ꝑ ea que habenť in. d. l. j. de ven. inspi. ⁊ in. d. c. ꝓposuisti. de ꝓba. cũ si. † Possunt etiã sup eisdẽ articulis vel directo contrarijs testes examinari publicatis attestationib⁹: qꝛ testes de facili pñt decipi: ⁊ hoc saltẽ si nõ põt culpa imputari ipsi parti prout voluit. d. Nic. in. c. causam matrimonij. de ꝓba. ꝑ text. ibi ad idẽ qđ no. Jo. an. in addi. Spec. in ti. de homi. §. j. v̾si. sed pone. ⁊ facit qđ not. d. Ant. in. c. at si clerici. de iudi. vñ cũ forte cognitio terminorũ nõ cadat in sensum eoꝝ qui nõ sunt pratici terminoꝝ potest dici ꝙ idẽ dicendũ sit in casu nostro cũ dictus Ciutius deponat tãq̃ praticus ⁊ exꝑtus in cognitione terminoꝝ: hoc tñ nõ firmo nec expedit: quia in casu isto militant alie rõnes magis clare de quibus supra. Nec obstãt adducta in cõtrarium. Et primo nõ obstat ꝙ super eisdẽ articulis nõ pñt testes examinari post publicationẽ ꝓcessus: qꝛ rñsio apparet ex supradictis qđ nõ est idem articulus: sed alius saltẽ quatenus tãgit loca terminorũ vt lati⁹ supra deduxi. Nec obstat qđ est cõtrarius articulus aduerse partis in quo articulať ꝙ fuit ⁊ est absq₃ eo ꝙ inter dictas possessiones fuerint aliqui termini antiqui excepto termino ⁊c. Et sup directo ꝯtrarijs nõ põt fieri ꝓductio testiũ post publicatas attestationes. d. c. fraternitatis. ⁊. d. cle. testibus. quia verũ est qñ sup articulo cõtrario fuerũt testes examinati: nã tũc publicatio ipsarũ attestationũ factarũ sup illo articulo iꝑedit nouã examinationẽ fiendã sup eodẽ articulo vel directo cõtrario: ita loquuntur dicta iura: secus autẽ qñ est factus articulus sup quo aliquis testis nõ fuit examinatus neq₃ ꝓductus: nam tunc quia quo ad illũ articulũ nulla est facta publicatio attestationũ cũ cessent attestationes: iđ non impediť ꝓductio ⁊ examinatio testiũ ꝓpter publicationẽ ꝓcessus ꝓut tenent. d. Ant. ⁊ Imo. in. d. c. fraternitatis. ⁊ est ratio: quia ꝓhibetur ꝓductio testium post publicationẽ ꝓcessus: qꝛ ꝑ eam censetur didicisse vel saltẽ põt discere testificata: vñ inest ex hoc suspitio subornationis vt ꝓbatur ĩ dicta auť. atqui semel ⁊ in corpore in. d. §. quia vero quidã. versiculo si vero. et versiculo illud. ⁊. d. cle. testib⁹. ⁊ no. doc. in dictis iurib⁹: adeo ꝙ si est facta publicatio ꝓcessus ⁊ testificata non ꝑuenerũt in notitiam partibus nõ obstat ipsa publicatio quominus possint testes nouiter ꝓduci ⁊ examinari ⁊ publicari. vt no. Jo. an. in. d. cle. testibus. in glo. in v̾bo publicatis. vt refert ⁊ sequiť Bal. in. d. auť. atqui semel. col. iiij. versi. sed hic est dubium: qđ ⁊ no. glo. Bernar. vltima in. c. constitu. ij. de testib⁹. circa qđ tñ ad ibi no. me remitto: sed vbi testes non deposuerunt nõ potest haberi notitia testificatoꝝ: quia nonentia non innotescunt vt de se patet. ⁊ not. Bal. post abbatem sup Inno. in v̾bo iuramẽtum. questione. ix. Merito cessat rõ ꝓhibitionis cõsequẽter ⁊ dictum ꝑ. l. qđ dictũ. de pactis. ⁊. l. adigere. §. q̃uis. ff. de iure patronatus. cũ si'i. In ꝓposito autẽ nostro nullus testis deposuit neq₃ fuit ꝓductus super dicto articulo merito quo ad illũ articulum cessant attestationes ⁊ publicatio ⁊ notitia attestationum ꝑ p̃dicta: ⁊ ideo ille articulus nõ impedit fieri examinationẽ sup eodẽ vel directo cõtrario articulo: nec p̃dicte conclusioni obstat qđ tradit Bart. in. d. auť. atqui semel. col. v. versiculo quero vtrum testes sup eo qđ non dixerunt ⁊c. vbi cõcludit ꝙ nõ possunt noui testes ꝓduci sup eo qđ ex necessitate facti ⁊ ꝓbatiõis comp̃hẽditur sup primo articulo: licet sup eo testes nihil dixerint: nã rñdẽdo dico ꝙ Bar. loquitur qñ testis examinať sup articulo qui comprehendebat illud de necessitate exemplum (qđ ⁊ ipse dat) in articulo sup p̃scriptione longi tp̃is: nam ad esse p̃scriptionis talis requiritur titulus et ꝓbari debet: vnde si testis interrogatur de prescriptione virtualiter interrogatur etiam de titulo sine quo prescriptio non causatur: vnde si titulus non probatur est defectus in probatione prescriptionis super qua testes deposuerunt: ideo dicitis testificatis cadit optime timor subornationis: nos vero loquimur et similiter docto. preallegati quando super articulo non sunt testes examinati merito non obstat cum tunc militent que dixi. Preterea contrarium eius quod ponitur in dicto articulo erat probatum per attestationes factas sup causa principali ante publicationem ꝓcessus vt. s̃. deduxi: vnde videtur qđ possint testes examinari sup loco terminorum ex quo decreto cõtrarium est probatum: ⁊ articulus iste venit ad probandam qualitatem loci illius rei que probata est per primas attestationes qđ puto fieri posse ꝑ ea que dicta fuerunt. s̃. et quia possunt ꝓduci sup eisdem articulis testes post publicationem processus ad coadiuuandum testes reprobatos: prout not. docto. maxime Inno. ⁊ Joã. and. in. c. cũ clamor. de testi. et tangit Bal. in. d. auť. atqui semel. Fortius ergo videtur qđ possint produci ad coadiuuandum testes non reprobatos tamen probantes articulum: hanc tamen rationem non firmo sed fundo me in alijs supra adductis. † Posset tamen contra supradicta instari: qđ immo videtur qđ dicta examinatio non potuerit fieri: quia forte testes non iurauerunt dicere veritatem super articulis tantum sed super articulis ⁊ tota causa prout communiter solet a testibus exigi iuramentum: vnde presupposito ꝙ tale iuramentum

mentum generale prestiterint potuerunt testes examinari sup his que faciebant ad causam:lʒ nõ fuissent articulata:ideo si testes prime cause fuerũt examinati ⁊ deposuerũt de locis terminorũ deponunt sup ipsis locis ꝓducti ⁊ iurati:ideo facta publicatione attestationum que attestant̃ super ipsis locis nõ videt̃ ꝙ possint ad ꝓbationẽ ipsoꝝ locoꝝ nouiter in cã appellationis testes ꝓduci ꝓut et hoc voluit.d.Ant.in.d.c.fraternitatis idcirco cum herculanus ⁊ ciutius deponentes in prima cã super dicto tertio articulo deponãt etiã sup locis terminoꝝ videt̃ ſm hoc ꝙ nõ potuerint nouiter testes ꝓduci seu examinari super ipsis locis terminoꝝ p̃supposito ꝙ pars opposuerit prout ⁊ opponere dʒ vt supra dixi. Sed certe dicendum est ꝙ etiã si opposuisset hoc nõ hʒ obstare:nam lʒ.d.anto.hoc teneat.Tñ reprobatur per Jmo.ibi.qꝛ nõ imputandũ parti si nõ diuinauit quid testis dixit extra articulum ſm eum:quod ⁊ firmat Jnno.ibi in fine ꝑ dictã rõnem:loquit̃ tñ simpl'r non exprimendo qualiter testis iurauerit sed ex quo indefinite loquit̃ gñal'r est intelligendus:⁊ maxime qꝛ rõ predicta est gñalis.⁊ qꝛ al's dictũ suũ nõ haberet dubiũ ex quo extra articulum deposuisset nõ iuratus:licet in terminis Jnno.⁊ in terminis nostris eadẽ forte sit rõ siue prestiterit iuramẽtũ sup articulis siue sup tota cã ex quo locus terminoꝝ nõ est ĩpertinẽs nec oĩno extra articulũ de terminis loquentẽ.Sed nõ curo satis est ꝙ Jnno.in rõne ⁊ in dicti generalitate sentit idem esse qñ testes iurauerunt dicere veritatẽ sup tota cã. Maxime cum tali mõ.s.super tota cã soleant testes cõiter iurare ꝓut ⁊ iurare debent prout no.ipse Jnno.in.c.per tuas.de testibꝰ: qõ ⁊ cõfirmo auctoritate cardinalis.de zaba.qui cõcludit in.c.ex tenore.de testibꝰ ꝙ si testes examinãtur sup petitione publicatis attestationibus nõ admittunt̃ postea testes sup determinate cõprehensis in petitione vel directo cõtrarijs sed admittuntur super cõprehẽsis indeterminate sed in.c.cum Joães heremita.de ꝓba.indistincte tenet ꝙ admittant̃ per illũ tex.quasi tũc non sic timeat̃ de subornatiõe ſm euʒ.Cũ aũt in terminis nostris loca terminorũ nõ comprehenderent̃ determinate in petitione siue teneamus primũ dictũ siue scõm dicendũ est ꝙ testes potuerint de nouo produci:lʒ iurauerint dicere veritatem super tota causa ⁊ non super articulis tantum prout iurauerunt in terminis zabarelli ex quo super tota

15 causa ⁊ nõ super articulis deposuerunt.†Nec etiã ob.ꝙ dictꝰ herculanus examinatꝰ in vtraqꝫ causa variauerit:nam rñdeo ꝙ nõ est aliqua variatio:nam in pria causa dicit ꝙ pascutius effodit duos terminos quos nominat.Nõ aũt dicit ꝙ illos tantũ effoderit in cã aũt appellationis deponit de pluribus terminis ꝙ̃ in causa principali:qꝛ deponit de.vj.⁊ in prima causa nõ deponit nisi de quatuor. Ex eo forte qꝛ articulus prime cause solũ ponebat ꝙ erãt termini: vnde satis erat si testis deponebat de quatuor.vnde forte nec iudex neqꝫ testis curauit vlterius de alijs terminis discutere.Articulus autem factus in causa appellationis ponit de sex terminis: et de his omnibus probat ipse herculanus:qꝛ dicit vera esse ⁊c.vnde non mirum si interrogatus quid factum fuerit de ipsis terminis de quibus deposuerat.respondit qõ quatuor effodit ipse pascutiꝰ.in prima autem causa de alijs terminis non interrogatus non deposuerat:ideo forte non curauit dicere quis dictos alios terminos effoderit.vñ nulla penitꝰ est variatio neqꝫ cõtradictio in dictis istiꝰ herculani:vñ ꝓbat saltem ea in quibꝰ hʒ contestes seu cõtestem. Et dato a fortiori ꝙ in scõo dicto esset ꝯrius dictis in primo ⁊ ꝓpter hoc nõ valeret scõm dictũ:vt no.glo.vltima in.c.cũ causam que.et c.veniens.ij.⁊ in.c.cũ in tua.de testibꝰ nõ ꝓpter h̃ impugnat̃ p̃muʒ dictũ:sʒ remanet validũ ꝓut vident̃ velle dicte gl.qõ ⁊ clare firmat Jnno.in.c.p̃terea.de testi.cog.⁊ ita tenẽt Jo.an.⁊ cõiter cañ.in.d.c.cũ cãm.⁊ Zabar.in.d.c.veniens.⁊.d.Nico.in.d.c.per tuas.⁊ spec. in tit.de teste.§.j.ver.quid si idẽ testes.⁊ ver.seq.lʒ primũ dictũ debilitetur vt volunt p̃fati doc.in locis p̃allegatis:sed nõ curãdũ: qꝛ

16 hʒ contestes:p̃terea vt dixi nõ põt dici ꝯrius:qꝛ ꝯtrarius dr ille qui in dictis suis asserit aliqua que sunt inuicẽ incompatibilia:prout ⁊ dicit bar.in.l.eos.ff.de fal.⁊ Jnn.in.d.c.p̃terea.qui tamẽ appellat talẽ testẽ variũ.Bar.autem dicit variare testẽ quando modo dicit de vno loco vel tpe ꝯtractus modo de alio:sed certe ⁊ sup eodẽ contractu diuersa loca vel tpa vtplurimum sunt incõpatibilia. Quicquid sit variatio ⁊ ꝯtrarietas cessat in isto teste ⁊ per supradicta: et qꝛ nihil obstat quominus hodie possim ꝓbare de vno facto ⁊ cras de alio simili:⁊ sic de duobꝰ factis prout formaliter est in casu nr̃o: vnde derisoriũ est velle ĩpugnare dictũ herculani ꝓpter dictã diuersitatẽ in dictis suis:⁊ potest testis iterato ꝓduci vt addat dicto suo ꝓut no.Jnno.in.c.p̃terea.de testi.cog.⁊ glo.fi.in.d.c.cũ cãm.maxime qꝛ vltra predicta põt iuuari:qꝛ põt esse ꝙ tpe prime depositionis nõ habebat memoriã de alijs duobꝰ terminis:⁊ postea melius forte cogitans recordatus est ꝓut sepe ꝯtingit.Adeo ꝙ si priꝰ dixisset se nihil scire:de alijs terminis posset saluari per no.per glos. fi.circa prin.in.d.c.cum causam.⁊ Jmo.ibi tamen in hoc nõ insisto: qꝛ in casu nostro non dixit se nihil scire de alijs vel tãtũ scire de duobus.Quare concludo qõ pro parte dicti valẽtini sit sufficiẽter probatum ꝙ termini antiqui fuerint inter dictas possessiones ⁊ loca ipsorum terminorum probantur hoc modo:qꝛ ꝙ fuerit terminus a capite dicte possessionis ꝓpe quendã plantonẽ ꝓbat̃ per herculanum paulum ⁊ ciutiũ qui in hoc sunt contestes ⁊ coadiuuant̃ per depositionem francisci qui loquit̃ etiã de dicto loco.Item locus termini iuxta cippum sorbi ꝓbat̃ per herculanum ⁊ paulũ qui sunt contestes.Itẽ locus termini supra murciã iuxta quandã oliuam versus possessionẽ dicti pascutij ꝓbat̃ per herculanum ⁊ ciutium qui in his sunt contestes.quantum aũt distaret dictus terminus a dicta oliua in hoc sunt contestes:qꝛ herculanus deponit de distantia que in articulo cõtinetur.s.de tribus pedibus vel circa et ciutius deponit idẽ secũdo loco examinatus.vʒ super primo articulo in causa appellationis variat:tamẽ in hoc a primo loco attestato per eũ in cã p̃ncipali vbi deponit de duobꝰ pedibꝰ vel circa: non tamẽ est cõtrarius ꝓpter dictionẽ vel circa que verificat̃ si modicum plus vel modicũ minus distaret.c.ꝯtinebatur.⁊.c.attestationes.⁊ ibi glo.in verbo circa.⁊.c.fi.⁊ ibi gl.in verbo circiter de dispositio.in pub.⁊ ꝑ Jo.mona.in.c.ij.de offi.or.lib.vj.vnde potest esse quod vltra duos pedes ⁊ minus tribus distabat:⁊ quia sub tribus duo continentur.l.j.§.si stipulanti.ff.de verbo.obliga.⁊.l.diẽ ꝓferre.§.si plures.ff.de arbi.cum si.Et in mensura ista de facili poterãt decipi:qꝛ non est verisimile qõ mẽsurauerint:vnde varietas si qua esset in hoc nõ videt̃ ꝙ habeat vitiare per no.ꝑ Jnno.in.c.qual'r et quãdo.de accu.vbi dicit ꝙ testis non tenet̃ hr̃e memoriã de die qa dies de facili obliuiscitur:ita videt̃ in simili de numero pedũ:⁊ maxime qꝛ sine mensura videndo distantiam cõiter quis deciperet̃ in numero pedum distantie:facit etiam ad hoc quod not.Innocen. in.c.ad sedẽ.de restit.spo.vbi dicit ꝙ licet testes errent in tpe facti super quo deponunt:tamẽ probãt ipsum factũ:idem dicendũ videtur si errassent in numero pedum:tamen alia ꝓbarent:tñ hic nullus apparet error vt predixi.Concludo igitur qõ dicti testes potuerint examinari ⁊ examinati probent ⁊ eis fides est adhibenda prout supradeductum est. Laus deo.

¶ Summariũ super cõsilio.xxviij.

1 ☞ Custos an ⁊ quãdo teneatur de dolo culpa lata vel leui aut casu fortuito seu futuro.nu.seq.⁊ ꝑ totum.
Casus fortuiti vel improuisi qui esse dicantur.
2 Culpa non imputatur ei qui facit id quod fieri est consuetum quia consuetudo attenditur.nume.7.qui facit illud quod diligens paterfa.fecisset.nu.9.
3 Furtum presumitur factum culpa custodientis siue fiat ab homine seu lupo.nu.seq.
4 Deliquisse nemo presumitur.
Bonus quilibet presumitur.
5 Fures differunt a latronibus ⁊ lupi dicunt̃ latrones.
6 Casui fortuito latrocinium ascribitur nõ autem culpe.
7 Consuetudo regionis ⁊ loci contractus seu contraheñ.attenditur et que sunt consueta nõ aũt alia insolita fieri debent.
8 Custos dicitur habere rei vel animalis custodiam secundum eius naturam.
9 Culpa leuis obligat ex contractu vtriusqꝫ gratia inito.
10 Dolus vel culpa presumitur in actu qui solet communiter culpa accidere.
11 Argumentum a communiter accidentibꝰ valet in materia probatoria ⁊ licet nõ sit necessarium est tamẽ sequendum.
12 Consuetum differt a solito.

¶ Consilium.xxviij.

In nomine dñi nostri iesu christi.¶ †In hac cõsultatione dũm est ꝙ mariottꝰ qui recepit dictũ bouẽ non teneat̃ ad aliquid dño bouis:nã dictus cõtractus celebratus inter eum ⁊ dñm bouis est gratia vtriusqꝫ celebratus:qꝛ vterqꝫ pro suo cõmodo qõ sperat ita cõtrahit merito mariottꝰ nõ tenetur nisi de dolo lata et leui culpa.l.si vt certo.§.nunc videndũ cõmo.C.de pig.acti.l.si creditor.⁊.l.si cõstãte.§.si maritus.⁊.l.si filio.⁊.ff.de prescri.verbis.l.si rẽ inspiciendã cũ si.Non aũt tenetur.de casu.l.que fortuitis.C.de pig.acti.⁊.d.l.si rẽ.§.si cum vestimenta.⁊.C.loca.l.j.⁊.l.iiij.⁊.ff.de pig.l.si inter.§.quicquid.⁊.ff.de nau.fen.l.fenerator.⁊.ff.de re.iu.l. contractus cũ si.nisi culpa ad casum ordinata ip̃m casum precedat nã tunc etiã de casu fortuito tenet̃.l.si vt certo.§.si interdum.et ibi glo.in verbo hoĩe.⁊.l.in rebus.§.j.ff.cõmo.⁊.l.in his.ff.so.ma.⁊.ff. si quis cau.l.ij.§.vis.⁊.ff.loca.l.videamus.§.si h̃.lʒ talis casus queʒ culpa precedit soleat dici casus improuisus potiusꝙ̃ fortuitus ꝑ.l. j.⁊ qõ ibi per Bal.C.de sicarijs dolus aũt nõ presumit̃.l.merito.ff. pro socio.ideo qui eũ allegat eũ ꝓbare debʒ.l.dolũ.C.de dolo.⁊.ff. de ꝓbationibus.l.quotiẽs.§.qui dolo.simil'r nec culpa regulariter p̃sumit̃ ⁊ allegãs culpã eã ꝓbare dʒ vt.l.si quis fundũ.§.imperator iũcta gl.in verbo põt.ff.loca.⁊.l.si res pupillaris.ff.de admi.tu.⁊ glo. in.l.si quis ex argẽtarijs.§.fi.ff.de eden.⁊ ibi h̃ firmat bar.⁊ docto.⁊ Bal.post Ricc.⁊ Ray.in.d.§.imperator.⁊ gl.h̃ disputãdo firmat in.l.si creditor.C.de pig.ac.adducens plura iura de quibꝰ ibi ꝑ eã: ideo cũ nõ dicat̃ in puncto ꝙ sit ꝓbata culpa neqꝫ dolus vr̃ ꝙ dictꝰ mariottꝰ reus sit absoluendus.Ex quo ipse ꝓbat casum ꝓut ꝓba-

re debet: vt nota. p gloss. ⁊ doc. in. d. §. fi. ⁊ in. d. §. imperator ad hoc text. cū gl. in. l. sicut. ⁊ in. l. fi. C. de fide instru. ⁊. d. l. si creditor cum si.

2 †Et licet nō teneretur dictus mariott⁹ pbare culpam cessasse: tñ videtur q ipse probet ex narratis in puncto: nam dicit in pūcto q ipse stabat cū dictis bestijs put solet fieri: vnde ẜm h ipse facit qd solet fieri sed excusat qui facit ea que cōiter solent fieri: q2 cōsuetudo excusat. l. iij. ff. ad mace. l. pignus. C. de pig. acti. ⁊. ff. de edili. edicto. l. quis sit fugitiu⁹. §. apud labeonē ⁊ quasi in pprijs terminis tradit Barto. in. l. si negotia. ff. de nego. gest. insuper de hac re fuit factū compromissum ⁊ latum laudum cui laudo dictus mariottus paruit ⁊ si quid vult supplere ⁊ adimplere: ita q videtur q vigore laudi oriatur ⁊ cōpetat eidē exceptio. l. cū antea. C. de arbitris cum si/bus.

3 ¶†Predictis tñ nō ob. arbitror dictū mariottū teneri ad integrā restitutionē dāni dicti dñi illius bouis. Cōstat em̄ q si bos fuisset furto subtractus: ⁊ subsequēter ab hoīe interfectus psumeretur culpā intercessisse illius qui custodire tenebat: nā furtū presumit in dubio factū culpa hñtis custodire. l. iij. §. effracture. de offi. prefec. vig. ⁊ ibi bal. ⁊. l. cū duobus. §. dāna. ⁊ ibi gl. ⁊ doc. ff. so. ma. ⁊ insti. quibus mo. re ɔtrahit obligatio. §. pterea. a pari ratione ratiōis idē dōm videt si lupus rapuit: imo a fortiori: q2 magis de facili potest quis se defendere ab insidijs luporum q̄ ab insidijs ⁊ a studijs

4 seu dolis hominū. †Preterea magis est suspicandum ne lup⁹ det dānum in aīalibus in pascuis pmanentibus q̄ homo: q2 nemo presumitur delinquere. l. merito. ff. p socio. nā quilibet psumitur bon⁹ l. omnimodo. C. de inoffic. testa. ⁊. l. cum pater. §. rogo. de leg. ij. c. si de psum. ⁊ vbi est eadē rō idem ius. l. illud. ff. ad legem aq. l. a titio. de ver. obli. ⁊ fortius si maior viget ratio. auī. multomagis. C. de sa.

5 san. eccle. †nec pdicto argumento refragat qd dicit glo. in. d. §. dāna. inquantum dicit quod fures dicunt qui furantur in domo latrones qui in sylnis: vñ lupi qui plerūq versant in sylnis videtur

6 ẜm hoc potius cōparādi latronib⁹ q̄ furib⁹. †latrociniū autem casui fortuito nō culpe ascribitur. d. §. dāna. l. j. C. depositi. ⁊ insti. quibus modis re cōtrahit oblig. §. item is. ⁊. C. de pign. acti. l. que fortuitis. ⁊. C. cōmodati. l. j. ⁊ gn̄ter videtur q raptus lupi ascribēdus sit in dubio casui fortuito ⁊ non culpe custodis. nā rñdeo q illa gl. loquit ẜm cōiter accidentia. cōiter aūt accidit q in domib⁹ fit furtū clā: in sylnis fit violēter ⁊ palā: nā est differētia inter fures ⁊ latrones q2 latrones palā ⁊ plerūq in sylnis fures clā: vt dicit gl. in. d. l. j. C. depositi. ⁊ sentit gl. in. d. l. que fortuitis vel latrones qui violenter fures qui sine violentia vt innuit tex. in auī. vt nulli iu. §. pe. et in. d. l. j. per que iura fundant se dicte gl. maxime in. d. §. dāna. vnde cū dictū dānū fuerit clandestinū nō palā neq violentū videt culpe annumerandū non casui fortuito. Si autē staremus precisis vbis illius gl. non obstaret. quia licet dānum hoc nō fuerit illatum i do

7 mo: tamen nec in sylua. †Ista autem culpa in casu nostro ex alio magis clare deducitur: q2 in pūcto psupponit q cōtract⁹ fuit initus in castro plagarij: ⁊ sic in cōmitatu perusij in quo castro ⁊ quo commitatu boues solent ⁊ sunt cōsueti stare in domib⁹ ⁊ non in cāpis de nocte prout dicitur in puncto: ⁊ ea que consueta sunt ⁊ non alia insolita fieri debent. l. si prius. §. recte. de aqua plu. arcen. ⁊. d. l. pignus. ⁊. l. q si nolit. §. qui assidua. de edili. edicto. ⁊. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊ de serui. vrb. predi. l. qui luminibus facit. l. item mela. in prin. ad. l. aqui. ⁊. ff. quod cuiusq vniuer. noīe. l. item. ij. rñso. ⁊. ff. de reg. iu. l. semper in stipulationibus. ⁊. ff. de fundo instru. l. cū de lanionis. §. asinam. ⁊. l. libror. §. qd tamen cassius. de leg. iij. cum si. Attenditur autē cōsuetudo regionis ⁊ loci contractus seu contrahentiū. d. l. si seruus plurium. §. fi. ⁊. d. §. asinā. ⁊. l. an in totū. C. de edi. pri. l. si fundus. ff. de euict. ⁊. l. j. C. de emā. liber. ad hoc qd not. bar. in. l. cōtraxisse. ff. de acti. ⁊ obli. ⁊ in repeti. l. cunctos populos. C. de summa trini. ⁊ per gl. magnā in cañ. illud. xij. dist. ⁊ p Spe. in titu. de feudo. §. j. ver. sed pone. ⁊ per doc. in rubrica. de cōsuetu. Cum ergo cōtract⁹ fuerit factus in territorio perusino ⁊ cōtrahētes versarent tūc in dicto territorio put ex pūcto sumitur deb3 attēdi mos ⁊ cōsuetudo territorij perusini maxime castri plagarij per dicta iura: ⁊ maxime q2 in puncto dr̄ q dict⁹ bos de quo agit erat solitus stare in domo ⁊ nō erat solitus stare in illis locis forēsibus. Quilibet em̄ diligens homo dubitasset de boue nō solito stare i cāpis maxime in locis a boue nō ssolitis ⁊ habuisset maiorē vigilātiā et diligētiā q̄ si bos fuisset solit⁹ ita stare: ita q qualitas bouis augēt culpā seu cōiecturā culpe dicti laboratoris debētis custodire ip

8 sum bouē. †Debet em̄ custos aīaduertere naturā aīalis qd h3 custodire ⁊ ẜm naturā eius custodiā adhibere. ff. de rei vē. l. si a bone fidei. §. j. ff. de edil. edic. l. hij em̄. ⁊. l. generaliter. ⁊. l. seq. ⁊ inst. de pau

9 perie. §. ceterum. ⁊. ff. e. ti. l. b actio la prima. †Preterea hāc qōnē3 in similī vident decidere doctores post gl. in. l. si negotia. ff. de neg. gest. vbi ponūt de equo dimisso in pascuis a lupo interfecto ⁊ dñt an excuset qui dimisit ex eo qd dñs equi solebat dimittere quasi videantur velle q si dimittens nō haberet dictam excusationem qd dñs solit⁹ sit dimittere res esset clara put etiā hanc qōnem posuit Cy. C. de epi. aud. l. nemo. q. fi. ⁊ Bar. vult q excuset: ita demū si cōmuniter diligētes hoīes ita fecissent qd nō apparet in casu nostro stāte maxime q̄litate bouis q nō erat assuetus ita stare cāpester. Cōcludo igit q censet hoc casu nostro culpā custodis pcessisse: ideo ex culpa tenet cū interuenerit culpa leuis. ar. d. §. dāna. q loquit in societate que contrahit grā vtriusq: ⁊ sic ex natura contract⁹ venit leuis culpa put in casu nostro per iura vulgaria ad h etiā. d. §. effracture vbi puniunt custodes ex furto cōmisso in re per eos custodiē da iūcto dcō Inn. in. c. sicut dignū. de homi. qui dicit q leuissima

10 culpa criminaliter nō punitur. ¶†Nec obstāt in ɔtrariū adducta. ⁊ pmo q dolus ⁊ culpa nō psumunt: q2 l3 illud pcedat regulariter fallit vbi est talis casus seu act⁹ qui solet cōiter culpa accidere put

11 dicit Bar. ⁊ Ang. in. d. l. si quis ex argentarijs. §. fi. † Argumentum enim a cōiter accidentib⁹ valet in materia pbatoria put no. gloss. quā sequunt ibi Jac. but. Cy. ⁊ Bal. in. l. neq natales. C. de proba. Tale enim argumētū: l3 non sit necessarium: tñ est pbabile ⁊ sequēdū. dicit Bal. in. l. iij. ff. de offi. pfec. vig. hmōi aūt actus solet cōiter accidere culpa custodis a simili eius qd dicimus in furto. vt. s. probaui merito nō obstat adduci etiā pōt ⁊ nō min⁹ pprie q̄ simile de furto: q2 in fuga seruor vel alior qui debēt ab alio custodiri psumitur culpa custodis. l. pe. cū sua gl. ff. de custo. reor. ⁊ no. Bar. in. d. l. si qs ex argētarijs. §. fi. ⁊. d. gl. in. l. cū ita. §. spēs. de leg. ij. vñ si bos recessit a loco vbi stabant alie bestie: ⁊ se cōtulit ad locū periculosum videt q psumi debeat culpa custodis per pdicta. Nec etiā ob. q vr in puncto li susa: q2 attendit consuetudo territorij perusini ⁊ castri

12 plagarij ⁊ nō qd solet fieri in territorio illo vrbis veteris. †Possē etiam adducere qd tradit Bar. in. l. mela. §. si alimēta. de alimen. ⁊ cibar. lega. dicēs q solitū differt a cōsueto: q2 solitū dr̄ q semel fuit factū ẜm eū: sed non curo. Nec ob. q dicitur de laudo: q2 laudū illō est nullū cū habentibus partibus latum fuerit vt est casus in. l. diē3 proferre. §. si quis litigator. ff. de arbi. Nec ob. q ipse adduxit etiā et suas bestias: q2 non sufficit talē casum adhibere in alienis reb⁹ quam adhibet in suis. l. si constante. §. si maritus. ff. sol. matri. ⁊ ibi per glo. Bar. ⁊ doc. Laus deo.

¶Summarium super consilio. xxix.

Vicini qui dicantur ⁊ veniant statuto disponente quod quis teneatur vendere vicino ⁊ non alteri ⁊ an requiratur q sit contiguus vel remotior. per totum.

1 Moderator quilibet est rei sue iure communi.
2 Vendere aut emere nemo cogitur: al's est inhumanum. nu. seq. ⁊ 14
3 Iniuria videt grauis inanis honestatis colore velat vt hoīes de rebus suis inuiti aliquid facere cogātur.
4 Exorbitantia a iure cōi sunt restringenda tanq̄ odiosa.
5 Pene sunt restringende.
6 Vicinus dr̄ ille qui est proximior vel q h3 fundū contiguū nec parua distantia facit quē desinere esse vicinū. nu. 10. ⁊. 15.
7 Alienatione seu aque incremēto terra deserta accrescit vicino proximiori.
8 Fraus vel simulatio quando dicatur fieri legi. nu. seq.
9 Dolus vel cautela qnq alicui permittitur per quā euitet incōmodū quod ex aliqua lege non digne incurreret.
10 Vicini qui nam dicantur iudicis arbitrio remittitur. nu. seq.
11 Paruum seu parum ⁊ nihil inter se nō differunt.
12 Minima non sunt consideranda.
13 Ratio est aīa seu mens legis ⁊ idem esse dicuntur.
14 Statutum vel consuetudo sufficit q habeat aliqd motiuū equi vr boni licet ex toto non sit bonum.
15 Vicina predia que esse dicantur. vsq ad finem consi.
16 Pars etiā minima facit quem esse consortem.
17 Dolum qui allegat licet probare teneatur: fallit tamen si indicia vel coniecture militent. nu. seq.
18 Argumentum de silib⁹ ad similia vel a cōiter accidentibus de tempore ad locum seu ad rem valet. nu. 20.
19 Precij paruitas presumit venditionem in fraudem factam.
20 Dolus fraus presumitur ex parua tpis distantia.
21 Alienatio omnium rerum presumitur in fraudem facta. nu. 23.
22 Probari que non possunt directe tamen coniecturis idirecte prīt.
23 Fraudulenter siue in fraudem legis quando dicatur aliqd factū.

¶Consilium. xxix.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶†In pñti cōsultatione videt pma frōte dicendū q dictus seius nō possit niti dicta cōstitōne Et q dicta constitutio nō militet in casu nr̄o: nā premittendū est q dicta cōstitutio est exorbitās a iure cōi ẜm qd quilibet est rei sue moderator ⁊ arbiter. l. in re mandata. C. mādati: ita q pōt vni vel alteri vicino vel non vicino vendere pro sui libito volū

2 tatis. †Item emere vr vendere nemo cogitur. l. nec emere. C. de iure delibe. ⁊. l. inuitū. C. de contrahē. emp. Contractus enim ab initio sunt ⁊ esse debent regulariter voluntarij. l. sicut. C. de ac. ⁊ obli. ⁊. l. inuiti. C. locati. ⁊. l. neqs. C. de nup. Ex quibus regulis ⁊ dcō iure cōmuni resultat q dictus. Titius dñs sui fundi pōt cui vult fundum suū vendere requisito ⁊ irrequisito vicino pro suo libito volūtatis. Itē sequit q ille emptor per ipsam emptionem factus dñs ipsius fundi nō tenetur pro eo pretio reddere: ⁊ sic reuendere re sua satis em̄

satis enim inhumanū est quem inuitū vendere rē suā. dicit tex. in. l.
3 q̄uis in. fi. principij. ff. de pig. ac. † ꝛ grauis videtur iniuria q̄ inanis honestatis colore velatur vt hoīes de rebus suis facere aliquid cogantur inuiti. dicit formaliter tex. in. l. dudum. C. de cōtra. emp.
4 † Ex quo euidenter apparet ꝙ dicta constitutio est a iure communi exorbitans: ꝛ ideo ex hoc capite restringenda iuxta. l. si vero. §. de viro. ff. so. mat. l. ius singulare. ꝛ. l. quod vo cōtra. ff. de legib⁹ cū si. ꝛ maxime qꝛ videtur inhonesta ꝛ inhumana ꝛ graue iniuriā dn̄o irrogare: ꝛ consequenter videt̄ odiosa ꝛ ex hoc capite similiter restringenda. ar. regule odia in. vj. ꝛ. l. cum quidā. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ
5 xxv. q. iij. quod scripsi cū si. † Item ꝛ tertio restringenda videt̄ qa penalis est ꝛ pene sunt restringende regula in penis in. vj. ꝛ. l. si pre
6 ses. ꝛ. l. interpretatione. ff. de penis cum si. † Ex quibus videtur dicendū ꝙ dicta constitutio sit restrictissime intelligenda: ideo videt̄ intelligenda ꝙ vicinus intelligatur ille qui h3 fundū contiguum. ar. l. sed ꝛ loci. §. hoc iudicium. ff. finiū regū. ꝛ ita dicitur ꝙ illū text. allegat Ray. de for. ad hoc bonus tex. in. c. abbate. de ver. sig. iūcta glo. sup vbo vicino. ꝛ ibi Inno. sup eodē verbo. Facit qꝛ ille ē proximior vicinus ꝛ indubio statutū debet intelligi de vicino proximiori prout in simili dicit bal. in. l. fi. C. de ver. sig. in statuto ꝙ mulier non possit ꝯtrahere sine cōsensu cōsanguineorum: nā intelligitur de proximioribus cōsanguineis prout dicit Bal. in. d. l. fi. ꝛ Pe. de ancha. in repe. c. canonū. de cōsti. xiiij. q. pͥncipali. col. clxxj. ita ergo loquens de vicino intelligat̄ de proximiori put est ille qui h3 fundū cōtiguum. Sed iste seius qui vult pretium offerre ꝛ niti ex dcā constitutione non habet fundū contiguū fundo vendito: qꝛ sunt intermedij illi. x. palmi terre qui remanserūt titio venditori merito non videtur cōprehendi sub dicta ꝯstitutione appellatione vicinij. Nec videtur referre ꝙ sit paruū spaciū ꝛ sit modicum terrenū arg. eius quod circa hmōi statutum. dicit Bal. in. l. j. C. de communi seruo manu. s. ꝙ cōprehendit ille qui h3 minimā partē. ergo minima pars est in cōsideratione maxime vt euitet̄ hmōi statutū qd̄ est odiosum ꝛ restringendū per iā dicta: sic ꝛ al's in materia acquisitionis que fit per alluuionē vel natiuitate insule non refert quatenus sit ager cui queratur sed quāta sit latitudo seu longitudo ipsi⁹ agri: ita ꝙ si haberem iuxta flumen agrum vnius palmi ex vno la-
7 tere. † Tamē latitudo iuxta ripam fluminis esset per vnū miliare accresceret illi agro: ita arto ex illo latere ꝛ non accresceret alluuio nec acquireret̄ insula alijs fundis non cōtiguis. l. adeo. §. in flumie. et. §. ꝙ si toto ibi que latitudo prope ripam. de acq. re. domi. ꝛ ꝙ p
8 Bar. super. d. l. in tractatu tiberiadis. † Cū itaq3 in simili dict⁹ sei⁹ non habeat fundū suum iuxta fundū venditū: sed Titi⁹ ꝛ sui agri latitudo se protendat per totū fundū venditū: ꝛ intermediat fundū venditū ꝛ fundū seij videtur qd̄ dictus titius cēseri debeat vicinus dicti fundi venditi ꝛ non dictus seius: ꝛ subsequenter nō possit seius se niti dicta constitutione ex p̄mo capite ipsius. Nec etiam videt̄ cōmissa aliqua fraus dicte constitutioni: nā fraus legi cōmittit dr̄ quādo vnū simulat̄ ꝛ aliud fit in vero: ita ꝙ simulat̄ id qd̄ est ꝑmissum ꝛ re vera fit id qd̄ est ꝓhibitū. c. auaricie. ꝛ ibi hoc dicit Jo. mo. de elec. lib. vj. ꝛ Bal. in. c. bn̄ficiū si de feudo fuerit ꝯtrouer. iter dn̄m ꝛ vasal. x. collatione: s3 in casu nostro nulla facta est simulatio sed qd̄ in vero est gestum id etiā est apparenter gestum: merito vide-
9 tur cessare fraus. † Et maxime videtur cessare mala fraus de qua constitutio illa videt̄ loq cū illā puniat. vt̄ em̄ ꝙ sit ꝑmissū vti aliq̄ cautela per quā quis euitet incōmodum qd̄ ex aliqua lege non digne incurreret: vt probat tex. in. l. seruus dotalis. ff. so. ma. quā quidam ad ꝓpositū similis constitutionis florentine adducūt: ꝛ ita vt audiui fuit in hac ciuitate cōsultum in casu isto. v3 ius municipale florentie viget ꝙ habens domum cōtiguam possit domū cōtiguā venditā cōsequi si offerat pretiū ꝛc. Accidit ꝙ quidā vendidit medietatem domus ꝛ medietatē sibi retinuit ꝛ postea illā medietatē retentā incontinenti eidē vendidit fuit vt audio cōsultū ꝙ dictū statutum cesset ex quo partē illam retentā vendidit ei qui mediāte prima emptione habebat domū cōtiguā. Et licet cēseatur forte factum vt euitetur illud statutum licuit vti cautela vt euitet iniustū incommodū ꝙ mediante dicto statuto sibi infertur prout dicitur fuisse consultum: ita pari ratione videtur dicendū in casu nostro.
10 ¶ † His tamē non obstan. ꝯtrariā partē arbitror magis iuri cōsonā: nam negari nō pōt quin dictus seius dicat̄ vicinus: l3 non habeat fundū cōtiguū illi parti fundi venditi vel fundo vendito si destinauit facere duos fundos de vno prout poterat: qꝛ fundi sola destinatione dn̄i constituunt. l. qd̄ in rerū. §. si quis post. ff. de leg. j. l. si quis duas. §. si quis partem. ff. cōia p̄di. Non est verū ꝙ vt qs dicat̄ vicinus requiratur ꝙ habeat fundū cōtiguū nec parua distantia facit quē desinere esse vicinū. l. j. §. potuisse. ff. ad sille. c. felicis. de penis in. vj. iuncta glo. in verbo vicinaꝝ. ꝛ per Inn. in. c. calūniam. de penis in antiquis. l. si terti⁹. §. si quis pri⁹. ff. de aqua plu. arcen. ꝛ ibi p Bar. l. dāni. §. si is qui vicinas. ff. de dāno. infec. per Bal. in. l. si vicinis. C. de nup. probat tex. in. l. qꝛ magis. ff. finium regū. vnde dict⁹ seius prout in puncto nominat̄ vicinus: ita ꝛ recte noiandus. ꝛ ita deberet quilibet iudex arbitrari cuius iudicis arbitrio remittitur quis dicat̄ vicinus fm̄ gl. in. d. c. felicis Inn. in. c. calūniam Bal. in d. l. si vicinis. facit. l. j. ff. de iure delibe. ꝛ. c. de causis. de offi. dele. cū itaq3 dictus seius sit iudicandus: ꝛ sit vicinus per iā dicta. Restat ꝙ in casu nostro militant verba dicti statuti si verba militant. ergo et statutum cū de mente cōtraria non cōstet. l. non aliter. de leg. iij. l. j. §. si is qui nauem de exercito. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de lega. iij. l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppel. leg. Non em̄ diceret quispiam ꝙ mens statuentium fuerit ꝙ iste casus non comprehendatur in constitutione. Quinimmo si de hoc casu cogitassent verisil'r idem statuissent accedat. l. tale pactum. §. fi. ff. de pac. cum sua glo.
11 † Facit qꝛ parū non videt̄ in consideratione: qꝛ parū ꝛ nihil solent equiparari. dicit bal. in aut. preterea. C. vnde vir ꝛ vxor. per. l. q̄uis
12 ff. de condi. ꝛ demō. allegat̄ etiā. c. de mulcta. de preben. † Facit etiā qꝛ de minimis non curat ꝓtor. l. scio. ff. de in integ. resti. ergo nō cu-
13 ret pretor viuus in arbitrando quis sit vicinus. † Et pro certo videtur ꝙ omnis rō que potest verisil'r cogitari ꝙ mouerit constituentes militet in casu nostro. ergo ꝛ mens statuti militat cū ratio legis et mens legis idem sint. dicit Dy. in. c. fi. de reg. iur. in. vj. Barto. ꝛ Bal. in. l. non dubium. C. de legibus Bal. in repe. l. cū mulier. ff. solu. ma. vnde cōcurrūt ꝛ verba ꝛ mens statuentiū in casu nostro merito cōcludendū videt̄ ꝙ casus noster per dictam constitutionē decidatur. s. ꝙ seius possit offerre pretiū quo fuit emptus fundus et
14 consequatur illum ex primo capite dicte constōnis. † Nec ob. adducta in cōtrariū. ꝛ primo ꝙ ista constitutio sit restringēda: qꝛ fateor tanq̄ exorbitans ꝛ quatenus est penalis: tamen nō intantū ꝙ recedatur a verbis ꝛ a verisimili mente statuentium que adaptatur ad hunc casum vt dictū est ꝛ l3 vbi non esset statutū istud foret iniquū et iniuriosum cogere quēq̄ vt vendat vel aliter priuetur re sua vt ꝓbant. d. l. dudū. ꝛ. d. l. q̄uis. tn̄ vbi lex vl' constitutio municipalis ex causa statuit non est iniquū: nam videmus ꝙ quis de iure cōmuni cogitur ad p̄dicta. vt. l. apud iul'. §. idem celsus cum sua glo. ff. de acti. empt. ꝛ no. per glo. in dictis iurib⁹: ꝛ sufficit ꝙ statuentes putauerit aliquid esse bonū seu iustum qd̄ statuūt. dicit Bal. in. l. non omniū. ff. de legib⁹. ꝛ sufficit ꝙ statutū habeat aliqd̄ motiuū: l3 ex toto nō sit equum Bal. in. l. lege. xij. tab. C. de legi. hered. ꝛ eoipso ꝙ legislator putat aliquid esse rationabile sufficit Bal. in. l. j. ff. de
15 postul. ¶ † Nec ob. ꝙ fundus seij non est cōtiguus fundo vendito: qꝛ non sequtur ꝓpterea ꝙ ipse seius non sit vicinus: qꝛ imo est vicinus: nō ob. paruo spacio terre vt ꝓbatur in iurib⁹ supra adductis. et. l. qꝛ magis. ff. finiū regū. Nec ob. d. §. hoc iudiciū: qꝛ nō dr̄ ꝙ predia nō cōnexa nō dicant̄ vicina: sed dicit ꝙ p̄dia ꝯtigua si sunt vrbana nō dn̄r vnū esse in cōfinio alterius sed dn̄r vicina: vn̄ nō dicit id vt alia nō sint vicina: sed dicit vt denotēt titulū finiū regūdorū adaptari ad rustica p̄dia: nā vrbana p̄dia contigua dicuntur vicina quasi dicat ꝛ nō vnum in confinio alterius iste est sensus illius litere. de contiguis aūt ideo loquitur qꝛ fines sunt contigui rei confinate de non contiguis nō vertebat̄ dubiū an militaret iudiciū finiū regūdor. Preterea ille tex. loquitur de fundis vicinis constitutio nostra loquit̄ de persona vicina fateor ꝙ respicit viciniū rōne fundi tamen nō rōne contigui. Nec ob. glo. in. d. c. abbate in verbo vicino qꝛ l3 ibi exponatur idest proximo: tamē nō semp ita exponit̄. illud enim ita accidebat in facto: ideo ita exponitur. Preterea in illis terminis non cadebat ꝓprie loquēdo vicinitas: nam successor non dicitur vicinus ꝑcessori sed proximus: ideo gl. ita exponit. in termis aūt nostris cadit vicinitas ꝓprie loquendo: ideo nō expedit exponere vicinus idest proximus prout ibi exponitur. Preterea nullus vt arbitror est dicto seio magis proximus fundo vendito q̄ dict⁹ venditor. ipse autem venditor nō est vicinus sibijpsi si est vicinus seior seius sibi: ideo proximus vicinus ipsius vēditoris est iste seius merito veniat appellatione vicini etiā si ponat̄ vicinus idest proximus: et etiam si de proximiori vicino intelligatur. Et sic non ob. id qd̄ dicitur de proximiori ꝯsanguineo circa statutū ꝙ ciuiliter nō possit cōtrahere ꝛc. Non em̄ ipsa mulier cōsideratur vt sibijpsi cōsanguinea sed alius sibi cōsanguineus cōsiderat̄ in statuto: ꝛ l3 nō sit in primo gradu cōsanguinitatis sed forte in. iij. vel. iiij. sufficit si nullus est proximior: ita ꝛ si seius non habet fundū cōtiguū sufficiat saltem si nō est alius magis vicinus dicto venditori respectu fundi vēditi cum ipse venditor nō sit in cōsideratione quo ad hunc respectum: quia non dicitur vicinus sibijpsi vt dictū est: nec caderent termini ꝙ ipse requireret seipsum an ipse a seipso rē suā emeret: qꝛ esset deriso-
16 riū vt de se cōstat. † Et ꝑ hec p3 responsum ad id qd̄ dicit bal. in. l. j. C. de cōi seruo ma. qꝛ fateor ꝙ respectu minie partis pōt qs dici cōsors ꝛ habere rē cōem: licet pro minima parte cōis sit prout loquit̄ Bal. tn̄ minima pars intermedia nō facit quin quis sit vicinus per iā dicta: ꝛ sic termini nō sunt pares sed separati casus ꝛ separatas habentes rōnes merito de vno ad alterū nō infert̄. l. si. ff. de calū. l. naturaliter. §. nihil cōe. de acqui. pos. cum si. Propria enim significatio verborum operatur in casu Baldi ꝙ censeant̄ consortes et res prie est consors qui minimā rei partē pro indiuiso h3 sed minima pars intermedia non facit nec ꝓprie nec vere quē desinere esse vicinū. Et maxime qꝛ ꝓut supra ponderatū est cōstitutio loquit̄ de vicino venditoris ꝛ respectu venditoris nullus est intermedius: licet

ipse venditor sit medius pro illa minima parte inter fundū venditū et fundū vicini. Et per hec etiam recte intuenti pz responsum ad id qđ vltimo loco in contrarium adductum est de simili alluuionis et insule nate in flumine. Et hec quantum ad primū caput statuti. Si vaūt cessaret primum caput statuti videt q scđm caput militaret.

17 †Dato itaq sine p̄iudicio veritatis q dictus seius non possit niti ex primo capite dicte cōstitutionis videtur dicendū q militet scđm caput ipsius constitutionis. et videtur q dictus venditor fraudē cōmiserit dicte cōstitutioni: nā lz qui fraudē et dolū allegat debeat probare. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de prob. et l. si pretor. §. marcellus. ff. de iudi. et l. iij. in fi. ff. de tribu. Tamen dolus ipse et fraus p̄batur ex inditijs et coniecturis. l. dolū. C. de dolo. consistit eni i mēte que non pōt directe p̄bari cū nō cadat in sensum testis: vt p glo. insti. de acti. §. alie. Coniectura autem in casu nostro est euidēs: qr illa exigua pars retēta nullā vel minimam cōmoditatē affert dicto venditori et sine dubio longe maiorē cōmoditatē afferret ipsi emptori. vnde euidēter demonstrat q nulla alia cā retentio illi⁹ minime partis fuit facta nisi vt euitaretur dicta cōstitutio al's fuisset satisfactum cōmoditati vtriusq: qr emptor habuisset cōmoditatem illius partis retente et venditor habuisset aliquid plus preciȷ correspondēs ad illā minimā partē istud est valde verisimile et euidēs inditium q ad fraudādū illā cōstōnē hoc factū fuerit: nā inauditū est q vbi non viget similis ɔstitutio si quis vēdit fundū q retineat

18 sibi partē minimā sibi inutilē. †et in materia p̄bationis valet argumētū a cōiter accidentib⁹. dicit glo. et Bald. in. l. neq natales. C. de p̄ba. et probatur per no. p glo. et doct. in. l. nō h. C. vnde cog. quales autē debeant esse iste cōiecture seu inditia ius nō exprimit: sz dicit q debent esse perspicua. et Bar. Bal. et doc. in. d. l. dolū. exponunt. i. non leuia: qr autē non declaratur recurritur ad arbitriū iudicis. l. j. ff. de iure deli. et c. de causis. de offi. deleg. profecto si essem iudex arbitrarer vrgentissimum esse inditiū istud q ob euitandā dictam cōstōnē fuerit facta dicta reseruatio: et ita credo q quilibet iustus iudex arbitraretur. Merito presumatur seu sufficienter probetur fraus: quod et p̄batur per argumētū a simili q est validum in iure. l. non possunt. ff. de legib⁹. et c. inter ceteras. de rescriptis. in. c. trans

19 lato. de constitu. cuz si. †Sed nos habemus qđ ex paucitate preciȷ presumitur venditionem in fraudē factā. vt no. Bal. in. l. ij. C. de re

20 pu. hereditate. †Item ex parua tp̄is distātia presumitur fraus: vt no. Bar. et doc. in. l. post contractū. ff. de dona. ar. l. ventri. §. in bonis mensulani. ff. de priuile. cred. et quod not. in. c. officiȷ. de elec. qđ et not. Bal. et Saly. in. d. l. ij. de repu. hereditate. Et hinc consuluerunt Pe. de anch. et Fran. de rāpo. q si pater emācipat filiam pestifero morbo detentā que paruo tp̄is spacio intermedio. s. eadez die condidit testm̄ et instituit filiā suā impuberē et ei substituit prez ipsius testatricis. Censetur emancipasse vt patrem substitueret dicte pupille: et per consequēs priuaret hereditate dicte pupille venientes ab intestato p̄pter dictā vicinitatem actuum et paruā distātiam tp̄is f̄m eos qui concludunt q dicta emancipatio censeat facta in fraudē venientiū ab intestato: et ideo eis non p̄iudicat adducūt. l. filie mee. ff. sol. ma. vbi tertius in fraudē non pōt disponere q acquisitio que ex euentu primo debet et sperat deriuari in vnū deriuetur in aliū ad idē. l. si filia. de diuor. Quinimo ad cōmodum p̄priū nō videtur q quis possit istā spem acquisitionis de primo fiē de tertio impedire. c. ij. de renun. lib. vj. f̄m eos et dicto cōsilio se subscripsit etiam. d. Florianus de Bononia: et incipit cōsiliū quidā Jacobus de Jmo. etc. Facit ad p̄dicta: qr ex vicinitate actuū inducitur p̄sumptio fraudis. dicit Bal. in. d. l. ij. allegat no. per Spe. in titu. de dona. §. j. vsi. Jtem pone aliquis: et in titu. de acti. siue peti. §. an teriorибus ver. q si forte. et c. de iure fisci. l. j. lib. x. Prout itaq pui tas p̄cij et parua distātia tp̄is: et sic paruum temporis internallū inducit presumptiōem fraudis: ita et paruus locus et paruitas rei retēta inducat in simili fraudis p̄sumptionē: maxime qr de tpe ad locum: et de tpe ad rem p̄cedat argumentū. l. vinū. ff. si cer. pe. l. miles

21 ita heredem. §. et qr diximus. ff. de mili. testō. †Sic et al's ex magnitudine rei alienate presumitur fraus. quando enim oia bona alienantur p̄sumitur in fraudē facta alienatio. l. oēs. §. lucius. ff. q̄ his que in frau. cred. et idem si nō oia: sed quasi oia prout tenet ibi Ange. per. l. summa cū rōne. in prin. ff. de peculio. ita ergo et in casu nostro paria sint oēm seu totū vel quasi totū fundum vendidit: et ex minime partis retentione presumatur fraus. ar. a rōne cōtrariȷ: qr ɔtrariorū eadem solet esse natura. l. q si toto. ff. de leg. j. et l. si con-

22 tra. ff. de vul. et pupil. cū si. †Ex his igitur apparet q probatur i casu nostro facta in fraudem. cū ēm directo probari nequeat sufficit qđ indirecte et ex coniecturis p̄betur facit. l. non omnes. §. a barba

23 ris. de re mili. cum si. et ita no. doc. in. d. l. dolum. †Nec ob. adducta in ɔtrariū. Et primo nō ob. q in fraudem dicitur factum qn̄ vnum agitur et aliud fingitur: nā r̄ndeo q licet illud censeatur in fraudez factū: tamē non sequitur q et aliter non possit in fraudem fieri ptz in toto titulo de his que in frau. cre. ff. et C. vbi vere et apparēter fit alienatio nec aliud simulatur agi q̄ in apertū fiat tū dicit in fraudem creditorum fieri: qr fit vt dānificet creditorē simile. ff. et C. si in fraudem patroni per totum. Et in fraudem legis fit quādo fit aliqđ etiā vere vt euitet lex qđ al's non fieret. l. si libertus minorez. ff. de iure patro. Et fit in fraudem legis quādo verba legis seruantur et venit cōtra mentem. dicit tex. in. l. cōtra legē in fi. et l. fraus leg. ff. de legibus. Nec ob. d. l. seruus dotalis. ff. so. ma. qr ibi illa cautela fit ad euitandum damnum et nulli preiudicium generatur nec venit contra verba vel mentem legis. Non enim fit ibi illa restitutio vt euitet aliqđ preceptū vel p̄hibitio legis: sed vt consulatur indēnitati mariti cū nulla lex velit maritum dānificari merito non mirū si cautela illa permittitur que quidem nō est fraus: sed in casu nr̄o constitutio vult q vendens habeat illud onus vt requirat vicinū: et si non requirit tunc vicinus habeat facultatem vendendi p̄cium et cōsequēdi rē venditam. et cautela retinēdi illā minimā partē (si cautela meretur nūcupari) fit ad tollendum illud onus q constitutio ipsa iniungit: et vult q subeat et ad tollendū beneficium ipsi vicino a constitutione inductū: et sic fit vt euitetur lex et mēs legis: et p consequens in fraudem legis fit per iā dicta: nec pōt dici fraus bona maxime cū sit a cōstitutione p̄hibita et punita: et per consequēs non obstat id quod dicitur fuisse cōsultum circa statutū florentinū de quo. s. qr in casu illo non presupponitur statutum florentinuz prohibere fraudem committi seu fraudez punire prout presupponit in casu nr̄o: et statutum illud loquit in habente domū ɔtiguā cōstitutio nostra loquitur in vicino: et sic illud statutū lōge distat a nostra cōstōne tā respectu primi q̄ respectu scđi capitis nostre cōstōnis et separata est ratio vt recte intuēti ex iā dictis apparet: et per cōsequens de vno casu ad reliquum nō infertur p. d. l. si. de calum. cum si. Quinetiā nec illum casum arbitror expeditum seu indubiū et forte cōsilium habebat aliud fundamentum. Quicqd aūt dicendū sit illo casu non multū refert quo ad casum nostrū qui est separatū separatā habēs rōnem p iā dicta. Cōcludo itaq ex p̄dictis q dicta cōstitutio hz locū in casu nr̄o respectu p̄mi capitis ipsius cōstōnis et dato q primum caput cesset saltē tunc habet locū f̄m caput ipsius constitutionis. Laus deo.

Summarium super consilio. xxx.

Testamentum non potest reddi nullū ante cassationem illi⁹ insinuatione non facta: et a statuto requisita potest etiam peti eiusdem cassatio licet petatur per alterum validum pronunciari et habere solēnitates debitas. per totum.

1. Judicium vbi ceptum est ibi finiri debet.
2. Testamenti cassatio quādo peti potest nō obstante q qui semel illud vel in parte approbauit illud non possit impugnare etiam tāquam inofficiosum.
3. Cassare presupponit scripturam cassandam validam et dicitur qđ nulluz denuncietur improprie tamen loquendo.
4. Nullus ipso iure actus proprie loquendo dicit non valere.
5. Verborum vis est attendēda a quibus in dubio recedere nō licet.
6. Libellus generalis et ambiguus non tenet vbi obȷcitur: et quis dicatur ambiguus. nu. seq.
7. Dubium seu ambiguum dicit quod pōt varijs modis intelligi.
8. Clausula petens ius dici iustitiamq ministrari quid importet.
9. Jnsinuatio an sit solēnitas et an posit fieri a pretore vbi iudex insinuationum est primus collateralis pretoris.

Consilium. xxx.

In nomine domini nostri Jesu christi. †Videtur p̄ma frōte dicendū in hac cōsultatione q habeat obstare scđo iudicio exceptio p̄posita. Constat enim q vbi ceptū est iudiciū ibi dz expediri et non corā alio iudice. l. vbi ceptum. ff. de iud. et auē. qui semel. C. quomodo et qn̄ iudex. et l. si quis postea. ff. de iud. Non eni dz de eadē re corā diuersis iudicib⁹ causa agitari. l. nulli. C. de in. in. l. j. C. de asser. tol. Et dicitur hoc respectu lis cepta p citationem. d. l. quis postea f̄m Bar. et Bal. in. d. l. vbi ceptum. facit etiam. c. proposuisti. de foro compe. et ff. de quib⁹ rebus ad eundem iud. eatur. l. j. quod saltem procedit quando citatio taliter emanauit q per eam reus potuit plene instrui p cle. ij. vt lit. pen. put mihi dicitur q contigit in casu de quo agimus: itaq cū procedat dicta regula tam ex parte rei q̄ actoris: vt no. Bar. et Bald. in. d. l. vbi ceptum et probatur ibi in generalitate sui et in iuribus preallegatis dicendū est qđ super eo super quo emanauit citatio per dn̄m potestatem que emanauit super petitione de qua supra in puncto nō possit coram alio tribunali causa agitari per iam dicta. Merito cuz petitio cassationis concernere videatur eandem causam et questionem cum causa mota corā eodem iudice dicendū videt q non dz dicta causa agitari coram diuerso tribunali: qđ eadē sit cā videt dicendum: qr in illo iudicio intentat p̄nunciari testm̄ valere et habere omnes solēnitates et iuris cōis et statutarias. Sed inter ceteras solēnitates testamentarias est q si de testamēto pōt haberi instr̄m testm̄ insinuetur seu producat aio insinuādi al's testm̄ non valeat neq teneat put expresse dicit statutū: et si est insinuatū vel p̄ductū aio insinuādi non pōt peti cassatio vt et p̄allegatū statutū disponit: ideo de h an possit peti cassatio venit tractādū in primo iudicio intētato corā dn̄o potestate: ideo nō pōt de eodē nonalis corā diuerso tribunali inchoari:

thoari:q2 sic cause cōtinētia diuideretur cōtra iura ꝑallegata. Et est intelligendū qḋ dicūt bar.ꝛ bal.in.d.l.vbi ceptū ꝛ doc.post eos ꝙ procedit illa lex ex parte actoris ꝛ rei:q2 intelligit ꝙ reus nō potest corā alio tribunali mouere litem contrariā eius ꝙ est deductū in primo iudicio:q2 non pōt reus mouere litē directo quā mouerat cōtra eū actor:q2 sic moueret contra seipsum qḋ est impossibile cū differre debeat re⁹ ab actore.l.in trib⁹ de iudicijs.ꝛ.c.forus.de vbo.sig.vnde dꝫ intelligi ꝙ etiā reus nō pōt alibi casum promouere ꝙ̄ vbi per actorē est inchoata faciēdo.s.petitionē ꝯtrariā ꝑ predicta si nō directo cōtrariā qḋ an fieri possit no.Inn.in.c.cū cōtingat.de offi.delega.ꝛ bal.in repe.l.edita.de edē.ꝛ.d.Anto.in.c.ab bate.de ver.sig.saltem ꝑ indirectū prout ꝯtingit in casu nostro:vñ cū in casu nr̄o petitio porrecta ꝑ dictā filiā feminā corā iudice deputato sup cassationib⁹ alio a iudice adito ꝑ filiū masculū inuicem cōtrarie videant̄.vt.s̄.deduxi merito nō videt̄ ꝙ potuerit corā dicto iudice cessationū dictum nouum iudiciū inchoari.Nā ꝑut dixi qñ pōt peti cassatio presupponitur testm̄ nō ꝑductum animo insinuādi ꝛ si nō est ꝑductū casu quo ꝑduci debuit ꝙ nō valeat testm̄ disponit municipale statutum qḋ facit ius ciuile in ciuitate.l.oēs populi.ff.de iusti.ꝛ iur.ꝛ insti.eo.titu.§.ius autem ciuile.ꝛ.§.ſꝫ ius quidem ciuile.Preterea dato ꝙ causa esset diuersa.Tamen re⁹ reconueniens actorem durante primo iudicio debet corā eodē iudice reconueniri aut̄.ꝛ cōsequenter.C.de sententijs.ꝛ.c.j.ꝛ.ij.de mutuis pet.al's ꝑcessus videtur nullus ipso iure.c.dispendia.§.reus

2 quoꝗ.de rescriptis lib.vj.¶†His tamē nō ob.cōtrariā sniam arbitror veriorem.Nam ꝙ dicta cassatio peti possit est casus dicti statuti municipalis de quo in puncto:q2 petita est intra tp̄s legitimū in statuto contentū:vnde cū sit casus legis municipalis non est insistendum pro fundanda hac parte.l.ancille.ꝛ qḋ ibi per Bald. C. de fur.facit.l.ornamentoꝝ.ff.de aur.ꝛ arg.lega.ꝛ.l.qḋ labeo ad carbo.ꝛ.l.qḋ debetur.ff.de pecu.Restat igitur solū respondere ad ea que contra ipsam petitionem pro parte cōuenti obijciūtur seu obijci possunt ꝛ deueniēdo ad exceptionem litis pendētie: respōdeo ꝙ super cassatione que intentat̄ per dictū filiū masculū corā iudice cassationū ꝛ insinuationum nulla pēdebat lis corā alio iudice neꝗ eadem neꝗ cōtraria directe neꝗ ꝑ indirectū qḋ si verū est(vt infra ostendā)cōstat ꝙ non obstat dicta litis pendētie exceptio.Causa enim mota per dictū filiū masculū corā dn̄o ꝑtāte non est eadē ꝛ h̄ euidenter apparet ꝛ sē cōpatit̄ cū causa sc̄do loco mota per filiā:nā in causa prima duo petunt̄:q2 petit̄ pronunciari dicte filie plenarie satisfactū de omni eo ꝛ toto qḋ ipsa petere ꝛ exigere pōt in ꝛ super bonis ꝛ hereditate dicte testatricis ꝛc.Sc̄do petitur ꝑnunciari testm̄ valere in oib⁹ eius partib⁹.Certe ista duo nihil cōtrariantur neꝗ obstant petitioni cassationistestamēti:nā lꝫ dicte filie fuerit satisfactū de his que petere poterat ꝛc.tū pōt petere cassationē testamenti:q2 statutū simpl'r permittit dictā petitionē cassationis neꝗ distinguit.Merito debet generaliter ꝛ indistincte intelligi.l.j.§.ꝛ gn̄aliter.ff.de leg.ꝑstā.l.iij.ff.de offi.ꝑsi.xix.di.si romanorū. de priuile.q2 circa.nec ob.si dicatur qui semel approbatur testamētū nō pōt illud impugnare.l.papinianus.§.si cōditioni.ꝛ.l.si pars.§.j.ꝛ.l.nihil interest.ff.de inoffi.testō.facit.l.si fundus.§.elegater. et.l.lege.§.post diē.ff.de lege cōmis.ꝛ.l.cōmissoria.C.eo.ti.cū simi. Quia respōderi pōt ꝙ id est verū qñ causa per quā testm̄ venit impugnandum respicit totū testm̄ vel saltem respicit etiā partēꝫ approbatā prout cōtingit in querela testamēti que vitiat totū testm̄ ſm iura antiqua ꝛ ſm iura noua vitiat̄,etiā relicta facta ipsi exhere dato ſm bar.ꝛ Imo.in.l.filio ꝑterito.ff.de iniusto rup.ꝛ irri.test.et Cy.in.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.ꝛ doc.in dictis iuribus.et in aut.ex causa.C.de libe.prete.Dictis enim casibus particulā testamēti approbando censetur renūciare iuri suo qḋ habebat ad impugnādum testm̄:nā al's esset sibi cōtrari⁹:ꝛ q2 acceptādo legatū videtur velle oē id sine quo legatū consequi nō pōt.l.illud.de acqui.heredi.l.ij.de iurisdi.om.iu.c.preterea.de offi.deleg.cum si.Et ita loquuntur iura ꝑallegata.Si vero posset stare particula approbata alia parte testi reprobata:q2 cā per quam reprobat̄ illa alia particula non cōcernit partē que fuerat approbata:ꝛ tūc qui acceptauerat relictū sibi factū in testō pōt postea testm̄ impugnare in alia ꝑte prout videmus in terminis aut̄.h̄ amplius vbi si heres nō.iplet intra annū voluntatem testatoris vitiat̄ institutio:ꝛ tū legatarius qui acceptauerat suū legatum potest agere contra dictū heredē qḋ excludatur ꝛ sua institutio vitietur vt ibi patet:ratio q2 vitiatur ibi institutio heredis propter culpam ipsius heredis que culpa non respicit legata ꝛ alia in testamento disposita in fauorem aliorum q̄ nō commiserunt culpā:ita in nostris terminis cassatur testm̄ propter culpam illius qui est honoratus in testamēto ꝛ negligit ipsuꝫ ꝑducere vt insinuetur que culpa respicit particulā testi que fauet ipsi negligēti ꝛ nō alias ꝑticulas.ideo qui alias partes testamenti approbauerunt possunt petere testm̄ cassari pro parte in qua negligēs honoratur vel clarius qui acceptat relictum sibi factū in testamēto non pōt testm̄ impugnare:ex causa cui acceptādo legatuꝫ potuit renūciare.Ex alia vo causa pōt ipugnare:ꝛ ideo pōt dicere testm̄ nullū vel minus solēne seu falsum iste est tex.ꝛ ibi h̄ declarat

Bar.in.l.post legatū.in ꝑn.ff.de his quibus vt indignis.Ideo pōt in casu nostro dicere testm̄ nō esse ꝑductū aio insinuādi ꝛ ꝑpterea esse cassandū:q2 insinuatio nō est inducta in eius fauorē:sed ob publicā vtilitatem ne fraudes cōmittant̄.l.data.C.de dona.ꝛ ꝑpterea legi de insinuatione renūciari nequit:vt no.Bal.in.l.illud.C.de sac.sanc.eccle.ꝛ Io.an.in addi.ſpec.in titu.de instru.edi.§.porro in fi.quod maxime dicendum est:q2 in casu isto nō ꝯcludit̄ ꝙ approbauerit testamētū tp̄e quo poterat testm̄ cassari:q2 cassari demum pōt negligētiam semestralē ꝛ non ante.Et ideo potuit eē ꝙ approbauerit ante dictum tempus quo casu non potest censeri renunciasse huic iuri petendi cassationē: q2 iuri futuro renūciari nequit.ff.de acq.hereditate.l.is qui.ꝛ.l.qui superstitis.ꝛ.ff.de reg.iur.l.qui pōt.§.qḋ quis.ꝛ.ff.de succes.edic.l.j.§.decretalis.ꝛ.ff.de lega.ij.l.si ita scriptum.§.si sub conditione.

3 †Ad ꝑdicta qḋ no.Bal.in.l.j.§.vbi aūt legatarij.C.de cad.tol.vbi querit an accrescat insinuāti portio nō insinuañ.Non obstat ꝙ in primo libello petitur ꝑnunciari testm̄ valere:nā sc̄ds libello nō ꝯtrariat̄:q2 non petitur pronunciari nō valere sed petitur testamentum cassari ꝛ ꝙ cassatur presupponit̄ validū vt ꝑbat tex.in.c.accedens in fi.el sc̄do vt lit.nō contest.ꝛ ibi glo.ꝛ doc.ꝛ glo.in verbo cassata in.c.auditis.de elect. et hoc ꝑprie loquēdo.improprie aūt loquendo cassari dicit̄ ꝙ denunciatur nullum vt est tex.ꝛ glo.in.d.c.auditis.ꝛ glo.in.d.c.accedens.ad hoc etiā tex.ꝛ gl.in.c.gratū.de postu.pla.ꝛ in.c.innotuit.ꝛ c.ecclesia vestra.ꝛ.c.officij.de elec.ꝛ.c.venerabili.de offi.deleg.facit aut̄.cassa ꝛ irrita.C.de sacrosa.eccle.vnde nil obstet secūde petitioni prima petitio inquātū petitur ꝑnunciari valere testamentum: nec circa h̄ obstat si dicat̄ ꝙ immo ad h̄ vt possit peti cassatio oportet ꝑsupponi testm̄ non esse insinuatū neꝗ ꝑductū animo insinuādi ꝛ si non est ꝑductū animo insinuandi elapso dicto tp̄e sex mēsiū testm̄ non valet ꝑut disponit dictum statutū dicens ꝙ non valeat neꝗ teneat:vnde si petitur cassari presupponit̄ dictū testm̄ nō productū animo insinuādi:ꝛ cōsequenter inualidū:ꝛ per hanc viā ideꝫ discuti videtur in sc̄do iudicio ꝙ in primo.quia rn̄detur ꝙ dictum statutū dicit ꝙ nō valeat neꝗ teneat nō intelligit̄ ꝙ non valeat ipso iure:sed ꝙ valeat ſꝫ nō sortiat̄ effectū iste est tex.cū glo.in.l. vniuersa.C.de preci.impera.offe.per quē tex.l.ꝛ glo.dat ibi Bar.theoricā ꝙ quotienscūꝗ solēnitas debet adhiberi post actū perfectum actus nō reddit̄ nullus ex defectu solēnitatis sed est validus:tamē sine effectu quantūcūꝗ dicat̄ in lege vel statuto ꝙ actus nō valeat nisi addatur ꝙ nō valeat ipso iure idem no.Bal.in.l.j.§.vbi auteꝫ legatarij.C.de cad.tol.ꝛ bar.in.l.cum lex.de fideius.Et idem dicit ſ.in.d.l.vniuersa.ibi Bal.post eum expresse adducēdo ad statutuꝫ disponens ꝙ donatio debeat insinuari al's nō valeat:nā tūc donatio non insinuata valet: sed est annullanda ꝛ est inefficax secūdum

4 eos.†Merito cū prima petitio narret ꝛ cōcludat testamentū valere ꝛ tenere ꝙ nō negatur in secunda sed dicit̄ ꝙ cassanda est ꝛ ānullāda nō obstat exceptio litis pendentie:q2 ꝑprie loquēdo ille act⁹ dicitur nō valere qui est nullus ipso iure.l.non dubiū.C.de.ll.ꝛ.c.si

5 cui iuncta glo.in verbo non valere.de elec.lib.vj.†Nec in dubio a ꝑpria vi verboꝝ est recedendū.l.nō aliter.de leg.iij.l.j.§.si is q̄ nauem.de exerci.l.ille aut ille.§.cū in verbis.de leg.iij.ꝛ no.in.c.pter

6 ea.de ver.sig.cū si.†ꝛ sic non obstat.l.si quisintētione ambigua.de iudicijs:q2 in casu nostro verba sunt clara attenta ꝑpria vi verborum.ꝛ text.ille loquitur quādo verba sunt ambigua:qḋ maxime dicendum:q2 al's ille libellus,tanꝙ̄ generalis ꝛ ambiguus non tenet ex quo de generalitate ꝛ ambiguitate fuit oppositū iuxta ea ꝗ̄ habentur in.l.edita actio.C.de eden.ꝛ in.l.fi.C.de anna.excep.c.ij.de libelli obla.Nā si possent verba illa intelligi ꝙ valet comprehēdē do simpliciter ꝙ est validum:dato ꝙ posset rescindi certe si in iudi

7 cio probaretur validū sed non effectuale obtineret actor.†Si vo intelligeretur ꝙ valeat ꝛ ipso iure:ꝛ in effectu si probaretur ineffectuale actor succūberet ex quo redditur libellus ambiguus:q2 dubium dicitur quod potest pluribus modis varijs intelligi.l.ita fidei.ff.de iure fisci no.glo.in.l.veteribus.ff.de pac.Merito libellus non demōstraret spēm future litis ꝛ nō valeret per.d.l.edita.ꝛ alia iura preallegata.ad hoc ergo vt sustentetur dicam⁹ ꝙ intelligi debet ꝑprie:vt sic cesset omnis ambiguitas ꝛ generalitas libelli.arg. l.quotiens.ff.de rebus dubijs.ꝛ.l.quotiens in stipulationib⁹.ff.de verbo.obli.ꝛ.c.abbate.de ver.sig.Nec ob.ꝙ in primo libello narratur ꝙ fuerunt in ipso testō seruate oēs solēnitates taꝫ tp̄e testamēti quā etiā post ex quo datur intelligi ꝙ dum dicit dictū testm̄ valere intelligatur de validitate omni respectu ꝛ ipso iure:ꝛ quo ad effectum ex quo solēnitas ex post adhibenda respicit validitatem quo ad effectū ꝛ nō ipso iure per.d.l.vniuersa cū ibi no.Naꝫ ad hoc respondeo ꝙ lꝫ verum sit ꝙ in dubio solēnitas post actum adhibēda respiciat effectum non validitatem ipso iure:tamen potest etiā respicere nullitatem ipso iure puta quādo in lege vel statuto id exprimeret̄ prout dicunt doctores in.d.l.vniuersa ad hoc tex.in.c.ꝙ̄ ꝙ̄ in fi.iunctis no.ibi per gl.fina.de vsur.lib.vj.ideo licet fiat mētio de solennitate post actum requisita nō sequitur ꝙ intelligat de validitate effectuali:nec obstat si dicatur:dato quod non obstet pendentia prime litis:eo q2 petat̄ pronunciari testamentum valere ꝑ

supradicta: tamē obstat inquātum simpl'r narratur in prima petitione qđ fuerunt seruate debite solēnitates seruande tam de iure cōi q̄ fm formam statutoꝝ tā tpe testi q̄ postea: qꝛ ex hoc videtur deducta h solēnitas insinuationis seu ꝓductionis aīo insinuandi: nā ad hoc respondeo q̄ lꝫ hoc sit deductū in narratiōe: tñ non est deductum: in cōclusione que potissime est attendenda in libello. c. examinata. ⁊ ibi per Inno. ⁊ doc. de iudi. ⁊ no. bal. in auť. causa que fit cum monacho. C. de epi. ⁊ cle. Inno. in. c. super literis de rescriptis.

8 †Nec obstat clausula apposita in fine libelli petens in predictis ius ⁊ iustitiam ministrari que clausula respicit deducta in narratione: dato q̄ sint in cōclusione omissa: vt no. doc. in. c. cum dilectus. de ord. cogni. Quia respondeo q̄ lꝫ narretur testm̄ habere dictas solēnitates: tñ non narratur q̄ interest sua super eo ꝓnunciari: ⁊ ideo non constat ex narratis q̄ iustitia sit q̄ ad eius instantiā: ita pronuncietur prout denotant verba dicte clausule dū dicit i ea q̄ sibi ministretur iustitia: vnde nil opereť dicta clausula: quia dicta clausula ita demum operať: vbi apparet de iustitia ex narratis ꝑut no. clarissimus doctoꝛ ⁊ dñs meus dñs Joannes de nobilibus de monte sperello in. l. j. in prin. ff. de eden. allegando. d. Ant. in. c. j. de iudi.

9 †Ad idem adduci pōt: qꝛ narrať q̄ interuenerūt in testō oēs solēnitates requisite Bal. in. l. fi. in fi. C. de do. ꝑpter nuptias dicit actum solēnizari per eam in. l. j. §. vbi aūt legatarij. de cadu. tol. dicit q̄ non est ꝑprie solēnitas: sed quedam probatio: sed solēnitas insinuationis si solēnitas dici debet non est solēnitas que adhibeať in testō sed est actus qui fit de testō non in testamēto merito non censeatur de hac solēnitate narratum ad hoc in simili glo. notabilis in verbo in ijsdeꝫ in cle. vt hij qui de etate ⁊ qualitate vbi glo. dicit q̄ prelatus ecclesie non dicitur habere dignitatē in ecclesia sed ipsam ecclesiā lꝫ in sit dignitas ⁊ habendo eam habeat dignitatem ecclesiasticā facit etiam glo. in. l. sequens questio. ff. de leg. ij. que facit differentiam inter esse in bonis vel de bonis seu ex bonis Dicamus ergo aliud esse in testamento adhiberi solēnitatē aliud fit de ipso testamento aliquid fieri: licet ex hoc testamentū solēnizetur: ⁊ dato q̄ appellatur solēnitas testamentaria: nō tamen solēnitas in testamento. argu. notatoꝝ in dicta glo. in ijsdem. Et si cui hoc nō satisfacerent redditur per aliam viam res clara: nam caueť lege municipali q̄ super insinuationibus ⁊ cassationibus sit iudex collateralis iudex porte sancti petri et nullus aliꝰ sit iudex. Merito dominus potestas nō habet cognitionem aliquā super causa insinuationis: ⁊ sic nō poterat coram eo peti pronunciari testamentum habere solēnitatem insinuationis: quia negari non potest qn talis causa esset super insinuatione. Quis enim sane mentis negabit causam esse super mutuo si in libello deducitur mutuum esse factuꝫ: ⁊ ex eo competere repetitionem: ⁊ si de electione agitur an sit facta vel an rite sit facta diciť super electione causaꝫ versari ad hoc capi. ad audientiam. el secundo. de rescriptis. ⁊ facit. c. dilectus. e. titu. ⁊. c. cum super. de offi. deleg. ⁊. c. cum causam. de elec. cum similibus merito cum super causa ista nō posset esse iudex dominꝰ potestas iudex aditus in prima causa frustra tractatur an hec causa fuerit coram eo deducta: qꝛ si foret deducta esset nulla. C. si a nō cōpetenti iudi. in rubꝛo ⁊ nigro nec posset dici ceptum iudiciū ex quo non esset iudicium. arg. l. iiij. §. condēnatum. ff. de re iudi. ⁊ clemen. pastoralis. eo. tit. ⁊. l. a nullo. de fer. ⁊ per hanc viam confutanť oia in contrarium adducta circa hanc litispendentiam. Preterea si allegat litem pendere super deducte in secundo iudicio: ⁊ in secūdo iudicio pendet super cassatione. ergo concludit coram potestate pendere litem super cassatione qđ est impossibile attenta dispositione dicti statuti maxime si reus non consentit. Nec obstat q̄ debet reconuentio fieri coram eodē iudice: qꝛ si agitur causa coram ordinario valet processus si non opponatur prout voluit gl. Jo. an. in. d. c. dispendia. §. reus super verbo vel conuentionis. ⁊ glo. Ber. secus esset in. c. fi. eo. ti. in antiquis. licet glo. Bernar. aliud voluerit in. d. §. reus. ⁊ non bene prout habetur in dictis iuribus merito cū in actis non sit dicta exceptio opposita dicamus partes iudicis cē in procedendo ad vlteriora. puto autē q̄ recte fecerit non opponere: qꝛ statutum illud vult q̄ nullus alius sit iudex: ⁊ loquitur generaliter ⁊ indistincte: ideo intelligendum videtur indistincte etiā ex prorogatione partium: ⁊ in causa conuentionis ⁊ reconuentionis argumēto. l. j. §. ⁊ generaliter. de leg. prestan. ⁊ cañ. si romanoꝝ. xix. di. ⁊. c. qꝛ circa. de priui. Maxime qꝛ ita obseruat consuetudo: quia nunq̄ petitur cassatio nisi coram dicto iudice porte sancti petri ⁊ eo sedente in loco separato ab alijs tribunalibus que consuetudo est optima legū ⁊ statutoꝝ interpres. l. si de interpretatiōe. ff. de legi. ⁊. c. cū dilectꝰ. de cōsue. Nec ob. si dicať q̄ obstat exceptio cause ꝑiudicialis: qꝛ negari pōt vnā causam esse preiudicialem ad aliā vt satis cōstat ex dictis supra circa exceptionem litispēdentie ex quo prout patet ex ibi dictis se adinuicem compatiunť iste cause: neq; vna est maioꝛ altera: sed sunt equales attentis his que notantur per glo. ⁊ Bal. in. l. per minoꝛem. ff. de iudicijs ex quo quelibet est ciuilis: ⁊ sic cessat maioritas de qua in. l. j. quando actio ciui. preiu. criminali. ⁊. l. penul. ⁊ fi. C. de ord. iudi. neutra respicit causaꝫ status persone: ⁊ sic cessat. l. ordinata. de lib. causa. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. de ordi. cog. ⁊ insti. de acti. §. preiudiciales neutra venit ad exclusionem persone suo nomine agentis: ⁊ sic cessat. l. quoniam Alexandrum. C. de adul. neutra est ecclesiastica seu spiritualis: ⁊ sic cessat. c. tuam. de ordi. cogni. neutra si reducuntur ad conflictum tollit aliam saltem magis q̄ ab altera tollatur: ⁊ sic cessat maioritas naturalis de qua per Bald. in. d. l. per minoꝛem circa fin. de iudicijs neutra causa concernit petitionem hereditatis: ⁊ sic cessat dispositio. l. fin. C. de petitio. hereditatis cum simi. Et sic cessarent omnes qualitates ex quibus dicitur per glo. ⁊ docto. in iuribus preallegatis vnā causam esse maioꝛem altera quo respectu vna causa dicitur ad aliā preiudicialis. ita quod maioꝛ facit silere minoꝛem dicta. l. per minoꝛeꝫ cum similibus preallegatis: et sic patet quod est sublatum qđ ꝑma causa sit ad secundam preiudicialis ratione preeminentie ⁊ maioritatis: immo si qua ipsarum est maioꝛ altera secunda est maioꝛ: qꝛ a secunda dependet prima. nam si cassaretur ipsum testamentū nō valeret amplius ⁊ non esset pronunciandum valere ⁊ tenere: sed licet valeat: tamen potest cassari ex quo cassatur sepe quod est validū et sic veniendo ad conflictum secunda vinceret primam potiusquā econtra. Et sic potius deberet silere prima causa. nam vbi causa est maioꝛ altera proceditur in maioꝛi: dato quod postea intētetur dicta. l. per minoꝛem. l. qui agnitis. ff. de excep. l. j. C. quando ciui. act. preiudi. crimi. Alio modo dicitur causa preiudicialis ratione perplexitatis secundum Bald. in. d. l. per minoꝛem que contingit i terminis. l. fundꝫ. ⁊. l. sed si ante. ⁊. l. fundi. ff. de excep. quod cōtingit quando absolutoꝛia lata in primo parit exceptionem rei iudicate in secundo ⁊ condēnatoꝛia lata in secundo parit exceptionem rei iudicate in primo iudicio vt dictis iuribus prout in eis latius declarat Barto. ⁊ ista consideratur quando diuersa iusticia ab eadē parte intentantur secus si de diuersis vt est casus in. l. si inter te ⁊ me. ff. de except. rei iudi. ⁊ ibi nota. Barto. in dicta. l. fundum cū dictis ll. sequenti. Merito cessat in casu nostro. vide Bald. in. l. j. §. vbi autem legatarij in fin. de cadu. tol. vbi dicit quod quando sentētia lata in vno preiudicaret in altero iudicio in eo preiudicat litis pendentia allegando dicta. l. fundum cum seq. Et loquitur quando a diuersis intentatur: quia vnum iudicium intentatur ab vno super nullitate ⁊ aliud ab aduersario super insinuatione. Item vide Innocen. in. c. cum contingat. de offic. delega. vbi vult quod reus non potest porrigere libellum de directo contrariū libello actoris quē sequitur Bald. in. l. edita ne contingat varias ferri sententias sup diuersis libellis vide de hoc quod dixi ibi. ⁊ in. l. de pupillo. ff. d no ni. ope. nuncia. quod facit si verum est qđ non procedit illa regula quam tradit Bar. in. d. l. si inter te ⁊ me. cogito dici posse retenta il la opi. quod aut primum ⁊ secundum iudicium sunt directo cōtraria: ita quod pronunciato super vno expeditum est ⁊ aliud ⁊ posset procedere illa opinio. Innocen. aut per primum non prouidetur pront per secundum prout est in. d. l. si inter. quia licet quis sit absolutus in petitione hereditatis: non tamen propter hoc potest petere rem hereditariam possessam per heredem: ⁊ tunc procedat illa theoꝛica: cogita quia aduersatur dictum Bald. in. d. §. vbi autem legatarij. ⁊ forte etiam in terminis Innocen. primum non subuenit vt secundum non cogitaui multum. Dicitur ⁊ vna preiudicialis ad aliam ratione contrarietatis. l. contra maioꝛes. C. de in offi. testa. secundum Bald. in. d. l. per minoꝛem que similiter locuꝫ habet quando ab eadem persona proponuntur prout loquitur. d. l. contra maioꝛes. ⁊. l. j. C. de fur. secus si a diuersis vt satis probatur in. d. l. si inter te: nam non inconuenit qđ actoꝛ vnum asserat ⁊ reus contrarium: immo hoc est secūdum cōmunem cursum causarum. l. j. ibi contradictioneꝫ ⁊c. C. de litis contest. vnde non cadit hic exceptio cause preiudicialis. quod ⁊ patet quia al's sequeretur quod de facili posset precludi via petendi cassationem intra tempꝰ quo datur ad cassationem: nam natura cause preiudicialis est q̄ faciat silere alteram causam. d. §. preiudiciales. d. l. j. ⁊ per totum. de ordi. cogni. ⁊. d. c. tuam. cum simi. Et sic tolleretur per indirectum istud tēpus quod non est dicendum. argumen. regule indultum in. vj. ⁊ regule cum quid vna via. eo. lib. item tollenda est via fraudibꝰ. c. quāto. de diuoꝛtijs. ⁊. l. in fundo. ff. de rei vend. cum concoꝛ. allegat ibi in glo. que fraus satis deprehenditur euidenter: quia postea produxit testamentum animo insinuandi: vnde si prius censeretur petijsse declarari testamentum habere solēnitatem insinuationis cōstaret quod calumniose ⁊ fraudulenter petijt causa impediendi petitionem cassat: quia ex postea gestis declarantur sepe ante gesta. xxxiij. q. ij. cum per bellicam. xviij. dist. peruenit. ⁊. xliij. di. multis. et. j. q. j. cōstat: vnde obuiandū est dicte calūnie ⁊ dicte fraudi. Ex qbus cōcludo partes iudicis esse in procedendo ad vlteriora sup ipsa cassatione non obstantibus obiectis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxj.

Heres cum in uentarij beneficio si debitū deffuncti testatoris cōfiteať bona fide obligādo se ⁊ oia sua pñtia ⁊ futura ⁊ insolidum ꝓmisitq; dare dictū debitū ac voluit realiter cōueniri an possit habere inuentarij beneficiūꝫ: ⁊ personaliter capi pro toto debito vbi sunt alij coheredes. per totum.

1 Inuentarij beneficium heredi prodest vt non teneatur vltra vires hereditarias.

hereditarias.nume.11.

2 Heres nō pōt capi psonal'r pro debito deffuncti si innētariū confecerit secus si id non fecerit dato φ dānum patiatur.nu.15.

3 Carcerib⁹ nō pōt detineri pro debito ciuili qui est soluendo neq₃ heres pro debito defuncti.nu.2.

4 Executio instrī nō liquidati quō petatur stante statuto φ instrumēta habeant executionem paratam.

5 Uerba contractus nō debent esse ludibrio posita ⁊ sine virtute aliquid operandi.

6 Argumentum a contrario sensu est validissimum.

7 Fidem iuratam frangenti fides eidem frangatur.

8 Juramentum regulatur scōm naturam contractus.

9 Actione reali obligatus nō pōt psonali queniri ⁊ obligat⁹ vt possit realiter cōueniri vbiq₃ locoꝝ vbi possit vel debeat queniri.nu.7

10 Contractus iurati rescissio vel restitutio in integrum non pōt postulari absq₃ absolutione.

11 Inuentarium rerum defuncti non patrocinatur heredi in fcō suo seu in sua obligatione.

12 Restitutionis in integrū bñficiū datur minori leso,renunciāti priuilegio maioritatis:fallit in delictis.

13 Renunciatio omni legis auxilio videtur etiam renunciasse inuentarij beneficio.

14 Uerba enunciatiua an videantur polata gratia demonstrationis vel dispositionis.

15 Hereditas est vniuersum ius defuncti.

16 Res ⁊ realiter aduerbium quid importet.

17 Obligatus realiter vt possit vbi locorum conueniri non conuenit nisi in loco vbi habet rem.nu.16.

18 Clausula liquidatis liquidandis quid importet.

19 Restitutio in integrū dꝫ infra quadriēniū peti ⁊ inchoari vel impediri que nō prodest petita ⁊ obtenta absq₃ absol'one iuramenti.

¶ Consilium.xxxj.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Uidet in pñti disceptatione prima fronte dōm φ dictus Nicolaus nō possit psonal'r conueniri nec fieri sibi ꝓceptū φ stet in palatio seu citari vel veniat recepturus preceptū ⁊c. Quia iste Nicolaus obligauit se vt heres ad satisfaciendum debitū defuncti:⁊ sic debitum habiturū:vt pꝫ ex tenore instrumenti:imo vt heres cum beneficio legis ⁊ inuentarij vt sonant verba expressa instrī merito cū vt heres cōueniatur ⁊ confecit inuentariū hꝫ beneficiū inuentarij qd est vt nō teneatur vltra vires hereditarias.l.fi.§.⁊ si prefatam.C.de iure delibe.⁊ in aut.de heredi.⁊ fal.§.sancimus igitur.⁊.§.seq.⁊.§.si vo nō fecerit.†Constat aūt psonā heredis esse extra hereditarias res ⁊ vires hereditatis merito non dꝫ eius psona capi nec in palatio psonaliter detineri:vñ non inmerito solet cōmuniter dici φ pro debito hereditario nō capitur heres psonaliter si cōfecit inuentariū:qd ⁊ firmat bal.in.d.§.⁊ si pfatam principiū in ver.iij.quero nisi ex sua contumacia vel mora ꝓm eum ibi.qd ⁊ pbat:nam aut sum⁹ in terminis iuris cōmunis:†⁊ tunc cū non capiat persona eius qui ē soluendo pro debito ciuili.l.iij.§.tutores.⁊ ibi per gloss.⁊ Bart.ff.de suspe.tut.⁊ per bal.in.d.§.⁊ si prefatam in secunda col.si suppetūt vires hereditarie constat esse soluendo merito nō pōt capi nec in carcerari si non suppetunt:⁊ tunc minus:qꝛ cōstat eum non teneri vt dictis iuribus.l.d.§.⁊ si prefatam cum si.supra adducta.†Si sumus in terminis statuti nostri idem dicendū est:qꝛ statutū loquit de instrīs puris ⁊ liquidis.si ergo non est liquidum debet ante oia liquidari:⁊ postea deueniri pōt ad formā statuti φ citetur reus vt cōpareat recepturus ꝓceptū de stādo in palatio ⁊ nō discedēdo ⁊c. Non debet ergo fieri executio ante liquidationē.qꝛ statutū loquit de liquidis instrumentis:⁊ si nō diceret intelligeret.l.si cōuenerit.in prin.de pig.acti.put ⁊ dicit Bar.in.l.j.ff.de leg.ij.allegando.l.ij.C.de snia que sine cer.quāti.⁊.l.defensionis facultas.C.de iure fisci lib.x.⁊ idem dicit in.l.proinde.§.notandū ad.l.aql.⁊ Bal.in.l.si in causam iudicati.C.de execu.rei iudi.⁊ Jmo.in.d.l.j.de le.ij.ad hoc etiam φ per Bal.in.l.cum testamēto.C.de testa.manu.⁊ in.d.§.et si prefatam.⁊ consequenter nō pōt citari vt veniat recepturus preceptū de stando in palatio:qꝛ citaretur ad executionēꝫ:imo ad executionē facti in psonam fiendā hora ad quā citatur qd fieri nō pōt per ꝓdicta saltem si illa hora actor non liquidaret per not.p Jmo.in.l.j.de leg.ij.vt late declarat clarissimus doctor.d.Joānes de mōte sperello pater ⁊ dñs meus in.d.l.j.in fi.principij.ff.de eden.cui⁹ dicta maxime procedunt vbi statutum loquitur de instrumētis liqdis put loquit statutū nostrū.deficiunt em̄ verba statuti vbi instrumētum nō est liquidū.ergo ⁊ dispositio deficit.l.ita autem.in prin.ff.de admini.tuto.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dā.infec.⁊.l.si seruum.§.non dixit pretor.de acqui.heredi.cū si.Et maxime cum statutū sit exorbitās cū pmittat carceratiōnē psone pro debito ciuili etiam si debitor est soluendo ⁊ diues qd est cōtra ius cōmune.d.§.tutores.vt supradictū facit qd habetur in.l.a diuo pio.§.in vēditiōe.ff.de re iudi.Jtem qꝛ relaxat ordinē iudiciariū qui de iure cōmuni requiritur in iudicijs.l.prolatā.C.de sententijs.⁊.C.de lit.cōtest.l.j.⁊ autē.offerat cum si.Et incipitur ab executione contra.l.j.C.de execu tione rei iudi.⁊.l.si cum nulla.ff.de re iudi.Et si dicatur ꝓcedit preceptū notarij vel confessio coram notario qui dicitur iudex cartularius et habet iurisditionem habitu:adeo φ potest prorogari ei⁹ iurisditio ⁊ ad actum deduci.vt no.glo.in.l.j.ff.de iudi.⁊glo.super verbo facultatem in.l.rem non nouā.C.eo.titu.⁊ no.in.l.fi.C.vbi ⁊ apud quē:⁊ preceptum iudicis est exequēdum sine alia sentētia vel ordine alio iuris.l.si debitori de iudicijs ⁊ similiter confessio coraꝫ iudice:quia pro re iudicata habetur.l.j.ff.de re iudi.⁊.l.proinde in fi.ff.ad.l.aqui. Et propterea dicunt Ange. ⁊ Jmo.in.l.ait pretor.§.si iudex de re iudi.φ etiam de iure communi perceptum guarētigie ⁊ instrumentum guarentigiatum habet de iure cōmuni executionem paratam vt ibi latius habetur ⁊ facit φ no.Bald.in.l.sicut.C.de repu.heredi. Respondetur primo φ hoc non trāsit sine dubitatione:qꝛ contrarium voluit Bal. in.l.ij.C.de excusa.tut. rei iudi.⁊ facit in contrarium.l.adoptio.C.de adoptio.⁊ φ per eā no. Bal.post Guiliel.in.l.repetita.C.de epis.⁊ cleri.⁊ qꝛ donatio ⁊ contractus factus coram iudice:licet contrahendo verbo ⁊ re asserat se contrahere non propterea diceret(vt puto)aliquis etiam si dicat ego promitto ⁊ cōfiteor me obligari φ illa promissio habeat executionē paratā : licꝫ corā iudice facta fuerit pmissio ⁊ cōfessio maxie qꝛ illa qfessio ex illa platiōe pmitto resultabat ⁊ sic tacite inest merito nō operet.l.hec verba.de leg.j.⁊.l.cum quid si cer.peta.⁊.l.si in diem.§.seruo.de condi.⁊ demonstra. Lex autem si debitori procedit in confessione ⁊ precepto per viam contentiose iurisditiōis manate ⁊ non eodem tempore quo oritur obligatio decet enim eē tēporis distantiam inter ortum obligationis ⁊ paratam executiōeꝫ prout al's inter ortum obligationis ⁊ moram.l.φ dicimus.de solu. et ibi per Barto.⁊ in.l.ratum.eo.titu.⁊ in.l.promissor.de constitu. pecunia.⁊ per Bar.in.l.ita stipulatus el forte el grande.de verbo. obliga.⁊ similiter.l.proinde in fi.ad legem aql. Quicquid sit de instrumento guarentigiato in instrumento confessionato quo vtimur ꝓm formam qua vtuntur nostri notarij est clarissimum qd de iure cōmuni non haberet executionē paratam:qꝛ non confitentur partes corā notario vt iudice:sed promittunt facere confessionem coram quocūq₃ iudice ordinario nec plus est promittere facere cōfessionem φ̄ promittere soluere.immo minus merito ⁊c. Nec aliq̄ verba ponunt in instrumento per que appareat prorogatio iurisditionis de habitu ad actum ꝓm ea que habētur in.l.j.de iudicijs. Preterea statutum non expectat tempus quadrimestre prout expectatur in dicta.l.si debitori in fi.in tex.⁊ glo. Preterea incipitur ab executione personali contra ius commune vt dictum est.et sic plures sunt exorbitantie in isto statuto merito est strictissimi iuris l.ius singulare ⁊.l.qd vero.ff.de.ll.⁊.l.si vero.§.de viro soluto matr. cum simi. Fui prolixior φ̄ expediret ad ostendendum exorbitātiā presentis statuti.† Constat ergo ex pluribus supra deductis qd forma statuti non est intentanda anteφ̄ liquidetur si dictū instrīm est non liquidum.φ videtur primo probari ex eo:qꝛ vt supra.ī pn. deduxi iste Nicolaus se obligauit vt heres cum beneficio legis inuentarij ⁊ sic reseruauit sibi beneficium inuentarij hoc enim operātur illa verba que non debent censeri posita sine ministerio aliquid operandi.l.si quādo.ff.de leg.j.⁊.c.si papa.de priuileg.lib.vj.nec videtur φ possint aliud operari. Si ergo Nicolaus predictus obligauit se vt heres cum beneficio inuentarij φ est vt intantuꝫ teneatur inquātum vires hereditarie se extēdunt ⁊ non vltra vt.d.§.⁊ si prefatam.in prin.⁊.§.licentia.ea.l.⁊ in.d.§.scimus igitur.⁊.d.§.si vo non fecerit in aut.de heredi.⁊ fal.⁊ vt nullum dānum patiatur vt dictis iuribus ergo anteφ̄ cōstet de viribus hereditarijs nō videt debitum liquidū ⁊ consequēter non exequēdum vigore statuti nostri ⁊ ꝓm eius formam.†Quod ⁊ secundo probari videtur ex vbis dicti instrumenti ponderatis in primo dubio.nam partes conueniunt φ realiter cōueniri possit perusij ⁊ vbiq₃ locorū ⁊c.ergo a cōtrario sensu psonaliter nō voluit posse cōueniri pusij nec alibi:prestat autem contrarius sensus validissimū arg.l.j.§.huius rei.ff.de offi.eius cui man.est iurisdi.l.qui testamento.§.mulier.de test.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet.ff.de eden.c.cuꝫ apostolica de his que fiunt a prela.sine cōsensu capi.⁊.c.nōne.de presump.φ militat etiam in cōtractib⁹.l.eum qui ita.§.qui ita.ff.de verbo.oblig.facit l.statu liberum.§.stichum.de leg.ij.⁊ no.maxime p Bar.in.l.ita stipulatus.in pn.de verbo.obli.ergo si intentatur forma statuti φ citet recepturus ꝓceptum de stando in palatio poterit opponere exceptionem taciti pacti per dictum.§.qui itaq₃ prout dicunt ibi doc.to.in illis termis qui vidētur similes ad terminos nostros inest ipsi obligationi ⁊ ipsi instrumēto ex quo ex instrumēto oritur merito et potest opponi non obstāte φ statutum excludat obiectū exceptionum preter aliquas in statuto enumeratas per no.per Bald. in.l.ex predijs.C.de euic.⁊ per doc.in.d.§.eū qui ita.vbi etiam in illis termis traditur per doc.φ nō requirat exceptiōis obiectio ⁊ possit iudex ex officio repellere agentem de quo me remitto ad ibi nota.per doctores quia non procedit sine dubio nec indistincte.†Si ergo tacite actuꝫ est φ personaliter nō conueniatur ⁊ personaliter

conueniretur nō seruātur sibi pacta ⁊ cōuentiones ergo nec ip̄e ser uare tenetur. l. cum ꝓponas. C. de transac. cum simi. que regula mi litat etiam vbi apponitur iuramentum. c. peruenit ⁊ c. quemadmo dum de iureiurando: ergo pari ratione dicamus ⁊ in guarentigia
8 apposita in contractu. † Juramentum enim guarētigia ⁊ alie clau sule regulari debent ẜm naturam contractus super quo interpo nuntur argumento. l. fina. ⁊ ꝙ ibi per Gui. ⁊ Bald. de constitu. pe cunia. ⁊ l. fina. C. de non nume. pecunia. ⁊ l. fin. ff. qui satis. cogan. et
9 d. c. peruenit. facit. l. si stipulatus. ff. de vsur. cum similibus. † Et si dicatur illud verbum realiter habet alium intellectum negari po test. ⁊ finaliter dici posse videtur ꝙ saltem potest adaptari iste itel lectus realiter. ergo non personaliter prout al's dicimus actionem realem ad differentiam personalis ⁊ priuilegium reale ⁊ dispositio realis ad differentiam personalis seruitus realis ad differentiā per sonalis ⁊ in dubijs contra stipulatorem qui potuit legem apertius dicere interpretatio fieri debet. l. quicquid astringēde. §. j. ff. de ver bo. obliga. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ l. labeo. de contrahē. emptio. ꝙ facit etiam ad dicta supra circa illa verba vt heres cum beneficio
10 inuentarij. † Ex quibus videtur concludendū circa scd̄m dubium ꝙ non sit necessaria in integ. restitu. immo cesset ex quo alio reme dio est cōsultū per. l. in cause la secunda. ff. de minor. ⁊ ꝙ habetur in l. in prouinciali. ff. de no. ope. nuncia. nisi dicamus quod immo ex quo non competit actio: sed exceptio. prout nota. gloss. in verbo competere in. d. l. in cause in quo non est insistēdū: q̄r satis esset cō sultū dcō nicolao si ꝓcederēt ea q̄ supra pro eiꝰ parte deducta sunt. Datota men ꝙ predicta cessarent: videtur obstare pendentia li tis super absolutione a iuramento. nam pendente lite super in in teg. restitu. nil est innouādū. C. de in integ. resti. postu. ne q̄d noui fiat in rubro ⁊ nigro. ergo similiter nec pēdente dicta lite que non intentat̄ ad aliū finē et est necessarium antecedēs ex quo sine abso lutione nō potest postulari. l. j. ⁊ autē. ibi posita. C. si aduer. vendi. ⁊ idem iuris iudicandū est de antecedēti ꝙ de cōsequēti vt proba tur in. l. oratio de sponsa. cum pluribus cōcor. ibi allegatis in glo.
11 ¶ † In contrariam vero partem vt arbitror veritas se habet non obstantibus supra adductis. Nam beneficium inuentarij prouidet ne heres insolidum teneatur vltra vires hereditarias ad onera he reditaria. d. §. ⁊ si prefatam et per totam legē cū similibus supra al legatis. Et sic prouidet heredi circa actiones passiuas descenden tes a defuncto. Non autem subuenit aduersus actiones quibus te netur ex suo facto prout contingit in casu nostro in quo conueni tur ex sua promissione ⁊ petitur executio instrumēti confessionati celebrati per ipsum Nicolaum non autē per defunctū nō enim lo quūtur isto casu dicta iura noua merito remanet quoad hoc inta ctū ius antiquū. l. sancimꝰ de testa. l. precipimꝰ de apel. quo iure nō erat cognitū beneficiū inuētarij ad hoc qđ no. Bal. in. d. §. ⁊ si pre fatā. vbi dicit ꝙ nō prodest inuētariū nisi heres tenetur ex sua mo ra vel contumacia. ¶ Quod et clarius demōstratur beneficiū inuē tarij nihil aliud operatur q̄ꝫ vt heres nō teneat̄ insolidum loquor quoad nostros terminos ⁊ vbi cessat tenet̄ insolidū. d. l. fi. §. si vero vel postq̄ꝫ ibi insolidū teneant̄ nec. l. bn̄ficio ⁊c. ⁊. §. finaūt ibi nostre l. auxilio. sꝫ insolidū ⁊c. ⁊. §. si q̄s aūt temerario ibi nō solū insolidū teneant̄. vbi ergo insolidū tenet̄ cessat hmōi bn̄ficiū inuētarij vt di ctis iuribꝰ euidēter ꝓbat̄ sed dictꝰ Nicolaꝰ exp̄sse specifice obliga uit se insolidū ad illā qualitatē ibi dū dicit insolidū obligādo se et omnia sua bona. Ergo non possumus interpretari ꝙ reseruauerit sibi beneficiū inuentarij q̄r verba sunt clara nec est locus coniectu ris. l. ille aut ille. §. cū in verbis de leg. iij. ⁊ l. continuus. §. illud de verbo. oblig. Pro quo etiā facit q̄r dictus Nicolaus obligauit oīa bona sua presentia ⁊ futura ⁊ sic etiā nō hereditaria bona ꝙ nō ca dit in eo qui hꝫ bn̄ficiū inuētarij. nā prout dicit Bal. ⁊ doc. in. d. l. fi. §. ⁊ si prefatā. ⁊ in. §. in cōputatiōe pōt impetrare sepationē bono
12 rū suorū a bonis hereditarijs. † Cōfert ꝙ renūciauit bn̄ficio mino ris etatis ꝙ nō est aliđ nisi q̄r si lesus esset possꝫ iplorare in inte. rest. de minori. ꝑ totū. ff. ⁊ C. q̄ lesio nō facile poterat causari p̄terq̄ꝫ in renūciatiōe bn̄ficij inuētarij. Nā ex quo ipse recognouit scriptā de biti et fatetur debitū ⁊ postea iurat vera esse si mētitus fuisset deli quisset q̄r deierasset merito cessaret beneficiū restit. in integ. l. auxi lium. §. in delictis. ff. de mino. lesio ergo non potuisset de facili cau sari digna restitutione si se obligasset dumtaxat est obligatus he res cum beneficio inuentarij qui non tenetur vltra vires non tene tur ad ea que non sunt debita efficacia merito dat̄ intelligi ꝙ obli gatio non fuit qualificata ꝙ teneretur vt heres habens beneficiū
13 inuentarij ⁊ non aliter. ¶ † Cōfert q̄r postea renūciauit omni alij ll. auxilio. ⁊ generaliter loquitur per vniuersalē omni merito com prehendat beneficiū inuētarij. arg. l. iul. de leg. iij. ⁊ l. a procurato re. C. mā. ⁊ c. solite de maio. ⁊ obe. maxime cum nō videatur maior expressis. Et per hoc tolluntur quasi omnia primo loco adducta pro alia parte: q̄r tollitur fundamētum. Ideo omnia ruunt. j. q. cū paulus. Et si dicatur quid importānt scd̄m hoc illa verba vt heres cum beneficio legis et inuentarij: respōdetur vel ꝙ sunt verba enū ciatiua per modum demonstrationis prolata. s. illa verba cum be neficio legis ⁊ inuētarij: ⁊ ideo non operentur. l. ex his verbis. ⁊ ibi

per doct. C. de testa. mili. ⁊ latius. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. Uel ꝙ ideo sint expressa ad demōstrandum ꝙ sciebat se habere be neficiū inuentarij: ⁊ nihilominus volebat se insolidum obligare. Ita ꝙ non posset postea allegari ꝙ obligatio illa insolidum facta per errorem emanauerit quasi ignorauerit se habere beneficiū inuē tarij. Sed tanq̄ꝫ ex certa scientia facta efficaciter insolidū obliga ret. Et sic dato ꝙ bona hereditaria non essent soluendo nihilomi nus promissio ⁊ obligatio teneat. Et sic sit sensus ꝙ volebat se in solidū teneri non obstāte ꝙ foret heres cū bn̄ficio legis inuētarij: vel q̄r vires hereditarie erāt sufficiētes: ⁊ sic bn̄ficiū inuētarij nō ex cusabat eū ab onere: ⁊ maxīe q̄r forte alij creditores tūc nō istabāt: et sic tenebat̄ soluere p̄mo veniētibus. d. §. ⁊ si prefatam. Uel quia nolebat eo beneficio vti cum dicto Jacobo circa dictā quātitatem debiti forsan cā exonerādi animam defuncti a peccato seu cā donā di scienter enim soluens indebitū q̄ꝫtūcūqꝫ ⁊ qualitercūqꝫ sit inde bitum nō repetit. l. eius ꝙ per errorem. de reg. iur. ⁊ l. j. ff. de condi. indebi. similiter nec si sit ꝓmissum q̄r solutio ⁊ ꝓmissio in histermi nis parificantur. l. fin. C. ad legem falci. illa autē verba vt heres de monstrant ꝙ ipsum debitum erat hereditarium ⁊ ipse ex causa he reditaria tenebatur ⁊ ex causa hereditaria obligatus volebat inso lidum teneri. Et si alicui videtur has interpretationes esse aliqua liter violatiuas illorū verborum aduertat ad verbū insolidū qđ est verbū clarū ⁊ ad alia verba instr̄i de q̄bus. s̄. vnū eñ verbum dispo sitionis dat intelligere aliud. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. ⁊ l. qui filiabus. e. ti. ⁊ v̄ba sepe impropriantur ratione subiecte materie. l.
14 eas cās. de condi. ⁊ demonstra. cū si. † Nec ob. predicte interpreta tioni si dicatur ꝙ illud verbū insolidū operetur ꝙ lꝫ ipse Nicolaus foret heres pro parte tamen volebat se teneri insolidū hoc est pro portionibus coheredum: ⁊ hoc videtur facere rem dubiā. Tamen videtur posse responderi ꝙ dicta interpretatio non est sumēda: q̄r in instr̄o non fit mentio de coheredibus: sed ipse asserit se heredꝫ. Ideo in dubio censeat̄ asserere se heredē insolidū. ar. l. si defensor. §. qui interrogatꝰ de interro. acti. Nec apparet ꝙ Jacobꝰ haberet aliquā noticiam ꝙ forent alij coheredes vnde cum dicta verba fue rint prolata ab vtraqꝫ parte: q̄r a stipulāte ⁊ promittente. ar. l. j. in prin. cum simi. ff. de verbo. oblig. nō cadit dicta interpretatio que non poterat cadere in Jacobino si ignorabat: prout presumitur ꝑ l. fi. cum si. ff. pro suo. Preterea si ipse est heres pro parte beneficiūꝫ inuentarij sibi non opitulatur nisi pro ea parte pro qua est heres ⁊ sic pro parte ergo beneficium inuentarij sibi non potest prodesse in solidam quantitatem seu respectu solide quantitatis quam pro mittit. Et si dicatur intelligamus quod promittat soluere totum quatenus suppetunt vires portionis hereditatis in qua ipse ē he res responderi pōt quod ista interpretatio non videtur de mente per supradicta. Et etiam quia verba non patiuntur. nam non po test teneri vt heres ad solidam quantitatem qui est heres pro par te et beneficium inuentarij non potest extendi nisi pro ea parte est heres intelligamus ergo vt supra. Ex quibus patet quod non ob
15 stāt illa verba vt heres cum beneficio legis ⁊ inuentarij. † Restat videre ex quo tenetur insolidum et non obstat beneficium inuen tarij an possit intentari forma statuti quod scilicꝫ citetur vt veniat recepturus preceptum de stando in palatio ⁊c. Et certe dicendum videtur quod sic ex quo instrumentum est purum ⁊ liquidum. vt su pra ostensum est ab eo confectum: licet ab eo vt herede: tamen ex quo est liquidum verba statuti comprehendunt hunc casum: et sic allegatur pro hac parte casus dicti statuti nostri qđ inducit ius ci uile in hac ciuitate. l. omnes populi. de iu. ⁊ iur̄. ⁊ insti. de iure na. gen. ⁊ ciui. §. ius autem ciuile. ⁊. §. sed ius quidem ciuile. Nec ob. bn̄ ficium inuentarij per. d. s̄. proxime. Et subsequenter non ob. ꝙ vt heres promisit: q̄r heres non habens bn̄ficium inuentarij cōuenit prout defunctus dato ꝙ patiatur damnum. l. q̄r poterat ad trebe. et. l. marcellus. §. si suspecta. ⁊. §. se. ⁊ l. nam ꝙ. §. j. cum. §§. ⁊ ll. se. et d. l. fi. §. si vero vel postq̄ꝫ cum se. Succedit enim in vniuersum ius defuncti: q̄r in hereditate que est successio in vniuersum ius defun cti. l. nihil aliud de verbo. signi. ⁊ l. hereditas. de reg. iur. ⁊ iđ instru mentum initum etiam cum defuncto debet mandari executiōi ad uersus heredem: prout ⁊ aduersus heredem constito tamen prius qđ sit heres ⁊ reseruato beneficio inuentarij quando haberet vt et vult Bald. in. d. §. ⁊ si prefatam. ⁊ in. l. cū testō de manu. te. ⁊ hoc cla rum immo puto ꝙ ⁊ si haberet beneficium inuētarij ⁊ haberet res hereditarias apud manus suas forte non sufficientes omnibꝰ cre ditoribus: tamen vnus peteret executionem ⁊ ꝙ mandaretur qđ veniret recepturus preceptum: iudex deberet ita facere: q̄r tenetur satisfacere creditoribus primo venientibus donec aliquid ex here ditate detractis detrahendis: vt. d. §. ⁊ si prefatam. ⁊. §. in computa tione nec sequitur habet beneficium inuentarij ergo non potest ꝑ sonaliter capi si habet res hereditarias non satisfacit vt ⁊ vult bal.
16 in. d. §. ⁊ si prefatam. † Nec ob. verbum realiter. s̄. ponderatū: q̄r li cet verbum realiter commode posset pati illam interpretationem prout differt a dictione personaliter per similia adducta. s̄. tamen negari non pōt quin ⁊ possit pati ⁊ commode alias interpretatio nes: nā realiter pōt sumi prout differt ab aduerbio v̄baliter. nam citatur

citatur quis re et verbo glo. in verbo cogendum in l. consentaneũ. C. quo et quando iudex et glossella in l. ij. C. de exhibẽ. reis. et per docto. ibi: ideo merito posset in terminis nostris qui sunt similes sumi realiter vt denotet citationem realem non solum verbalem. Itẽ verbum res ponitur pro effectu: vt. l. ij. in fin. C. cõia de leg. iuncta. l. pe. ff. ne quis eum. vbi dr̃ per. ll. sunt posite rebus et non verbis. et in d. l. pe. declaratur quod sunt verba legis sumenda cum effectu. et pur ibi verbũ rebus ponitur vt oppositum a dictione verbis: facit. l. si quis cũ aliter de. ver. ob. vbi dr̃ de stipulatiõe dolosa re ipsa intelligitur in effectu seu attento effectu intrinseco stipulationis et non dolo stipulantis quicqd tamẽ sit ibi re ipsa non ponit̃ ad differẽtiam psone facit quod habetur in. l. si pupilli. §. quid ergo ibi re ipsa de nego. gest. et glo. ibi super verbo ipso gestu alibi res ponitur pro ratione patet dum dicimus non ab re exponitur non sine rõne: vt pbatur in d. l. cõsentaneum. in tex. et glo. alibi rem. i. vtilitatem dum loquimur de pcuratore in rem suam. Ideo non immerito potest sumi realiter. i. vtiliter et effectualiter. Et iste intellect⁹ mihi videtur verior pter plura. Primo qz ex vicinitate actus et scripture sumenda est coniectura pro habenda commodiori interpretatione. l. ventri. §. in bonis de priui. credi. l. si seruus plurimum. §. fi. de leg. j. et. l. et si pepercerit. §. si filius de libe. et posthu. vbi dr̃ de exheredat. facta in medio gradus adduco que habẽtur in. l. si idẽ cum eodem in fi. ff. de iurisditio. om. iudi. Unde considero quod hec clausula instrumẽti de qua loquor et voluit realiter cõueniri &c. ponitur inter alias clausulas q̃ fuerũt apposite gratia stipulantis et non gratia pmittentis idcirco videt̃ quod et ista clausula in stipulatoris fauorẽ apposita fuerit potiusq̃ in eius odium seu in fauorẽ pmissoris. Ideo non debet operari contra effectum ar. l. legata inutiliter in pn̄. de le. j. et. l. cum talem. §. fin. de cdi. et demon. et. l. quod fauore de. ll. cum si. Et consequenter non est interpretãda taliter quod noceat stipulatori: prout esset si interpretaret̃ quod nõ posset pmissio psonaliter conueniri eo casu quo de iure cõi vel municipali psonalr̃ conueniri posset. Scdo qz stipulator hz pse intẽtionẽ fundatam ex instr̃o confessionato sumpto statuto: non aũt se fundat i hac cl̃a: ex q̃ ip̃m conuenit pusq̃ vbi alias et rõne originis domicilij et contractus poterat conueniri si ergo promissor hanc clausulã et hoc pactũ volebat in sui fauorẽ apponere debebat ipse ad sui vtilitatem paciscens apertius legem dicere. l. veteribus de pac. et. l. labeo de contrahen. emp. Reus em̃ in exceptione dr̃ actor. l. in exceptionibus. ff. de proba. l. j. ff. de excep. et debet obijciens exceptionem apte concludere eam et ipsam pbare vt dictis iuribus et cle. fi. de rescri. et l. j. §. labeo. ff. de flumi. Ideo si cõuentus obijcit de pacto tacite inito quod psonaliter non conueniatur debet id pbare nec pbat per dicta verba que hñt multiplicẽ intellectũ p p̃dicta et qz verbum res vñ deriuatur verbum realiter est gñale et comprehendit psonam humanam prout et alias res. l. j. in fi. ff. de rebus credi. ex quo redditur res dubia. l. ita fidei de iure fisci et no. gl. in d. l. veteribus. Et probatio dubia non releuat. l. non hoc vnde cogna. et. c. in presentia. ff. de proba.

17 †Tertio qz voluit conueniri posse vbicq̃ locorũ vbi inueniretur et sic vbi inueniretur res ipsius et clarũ est quod non habebit res vbicũq̃ poterit inueniri quõ ergo conueniretur realiter. i. super rebus si ibi res nõ habebit put est contingens et verisimile quod nõ sit habiturus. Ideo nõ est verisimilis ille intellectus quod conueniat̃ realr̃. i. super rebus et nõ sup psona vbicũq̃ inuenietur: idõ est aufugiendus. l. in obscuris inspici solet quod verisimilius est. ff. de reg. iur. et in. c. inspicit̃. eo. ti. li. vj. et in. l. non est verisil̃e. ff. quod metus cã cum si. Quarto qz sup rebus fit executio non conuentio. l. a diuo. pio. §. si sup reb⁹. ff. de re iu. et missio in posses. vbi cõuentus nõ comparet ex quibus causis in posses. eat̃. p totũ de bonis aut. iud. po. p totum. ff. et. C. vnde conueniri dr̃ secundum cõmunem vsum loquendi qui ad iudicium vocat̃ et merito ex quo actor et reus debent simul ad iudicium venire et sic conuenire. i. in vnum locũ seu iudiciũ venire ad hoc. l. j. §. conuentionem. ff. de pac. quõ ergo dicemus quod quis conueniat̃. i. ad iudicium citet̃ et veniat realiter. i. sup rebus certe inepte id dici põt. Exponam⁹ ergo realiter id est effectualiter vel realiter hoc est non solum verbo sed re. Facit qz fm cursum cõem loquendi solemus dicere volo hoc realiter seu realr̃ seu realmente fieri et intelligimus effectualr̃ seu sine machinatione et tergiuersatione.

18 †Ex predictis igitur apparet cõclusio circa primam dubitationem quod dictus Nicolaus sit p iudicem ad instãtiam dicti Jacobi citandus quod compareat recepturus pceptum de stãdo in palatio &c. ex quo instr̃m est purum et liquidum. Et ad maiorem cautelam posset addi liquidatis liquidandis si qua de iure liquidanda venirent p ea que habẽt in. l. j. in pn̄. de edẽ. lz hoc vt puto nõ sit necessarium p predicta. Nec ob. adducta pro prima parte: qz ad ea q̃ dixi circa pmum dubiũ apparet sufficienter respõsuz. s.

19 †Nec huic conclusioni aliquo modo obstat scdm fundamẽtũ de in integ. resti. et iudicio inchoato sup absolutiõe a iuramẽto qz ad petendum in integ. resti. dat̃ minoribus tps quadriẽnij post. xxv. annos. l. fi. C. de tempo. in integ. resti. c. j. extra eo. ti. quod est elapsum nec est petita ipa in integ. resti. que in termino predicto debebat nedũ peti: sed peti et petitio ad fi. produci. j. dictum tempus: vt est tex. in d. l. fi. Si ergo petitio in integ. resti. non potest amplius fieri et si fieret nil releuaret fortius nõ debet releuare propter ipsam in integ. resti. ipsa petitio absolutionis a iuramento arguendo per cõtrariũ et retorquendo pro hac parte argumentum formatum. s. p pte Nicolai per d. l. oratio de sponsa. facit auten. multomagis de sac. san. eccle. Facit etiam qz cessat cã illius absolutionis: ergo cessare debet effectus. c. cum cessante de appel. et. l. adigere. §. quis de iurepatro. et. l. quod dictum de pac. cum si. Preterea dato quod essemus intra tẽpora petendi in integ. resti. et quod obstaret pẽdentia litis super in integ. resti. tamen non obstat pendentia litis super absolutione a iuramento: qz qui petit absolui a iuramento adhuc non postulat se in integ. resti. vt tenuit Fede. de se. consi. cxc. facit. c. romana. §. quod si. et. §. precedens. et ibi per Innoc. de appel. lib. vj. Ita dicit dominus Lauren. de ridol. de flor. in suo tracta. de vsur. quem vt magistrum suum allegat licet non in his terminis Domi. de sancto gemi. in capitulo quãquam in principi. de vsur. in. vj. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxij.

Instrumentum quod non valeat statuto sine subscriptiõe alterius notarij an operetur tale statutũ circa contractum iuratũ. p totũ.

1 Juramentum an validet actum inualidum etiam ratione solennitatis omisse. nu. seq. per totum.
2 Solennitates sunt inducte ob publicam vtilitatẽ nec possunt pactis vel iuramentis creditorum tolli.
3 Juramẽtũ quod absq̃ dispẽdio salutis eterne põt seruari est seruãdũ
4 Statutis vel consuetudinib⁹ possunt tolli iura positiua.
5 Juramento potest probari contractus qui statuto non põt pbari testibus nisi per scripturam.
6 Juramentum defuncti non astringit eius heredes.
7 Periurij materiam resecant iura canonica.
8 Delinquendi materiam dans statutum vel pactum non valet.
9 Statuta laycorum non pñt disponere sup materia spirituali.

¶ Consilium. xxxij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Sup puncto quo querit̃ an agi possit contra heredes Joãnis antonij de tuderto vigore cuiusdam instr̃i manu vni⁹ notarij dũtaxat confecti quo cõtinet̃ quod dict⁹ Joãnes confessus fuit se habuisse et recepisse. c. flor. quos pmisit reddere &c. iurauit &c. Stante statuto disponente quod in quolibet contractu debeat esse subscriptio alterius notarij ab illo qui est rogatus. Et si secus fiat nullo mõ valeat dictũ instr̃m. Multa possent adduci que diffuse tractant̃ p doc. in multis locis circa virtutes iuramẽti et ei⁹ effectu maxime circa validãdos act⁹: al's sine iuramẽto inualidos. Et maxime tractant latissime doc. in. c. cum cõtingat de iureiur. in aut. sacra pub. C. si aduer. vendi. in. c. quis de pac. in. vj. et in. c. lz mulieres de iureiur. eo. lib. per Bar. in. l. si qs pro eo de fide iuss. Tñ solum tangã ea que respiciunt pprie terminos scz qñ act⁹ est nullus rõne omisse solennitatis probatorie an scz iuramentum validet actum alias nullum ratione dicte solennitatis omisse. Et quidem circa hunc articulũ Bar. in. l. si quis pro eo de fideiusso. in vij. q. pncipali. Concludit quod quando actus est nullus ratione solennitatis omisse probatorie non validatur iuramento si talis solennitas esset omissa.

2 †Quoniam hmõi solennitates probatorie introducuntur ob publicã vtilitatẽ. nec pñt pactis vel iuramentis creditorum tolli. l. nemo põt de lega. j. et. l. ius publicum. ff. de pac. secundũ eum ibi. et etiam in eadem lege circa secundam questionem pncipalem in qua concludit generaliter quod quando actus est nullus et nullitas est inducta rõne publice vtilitatis pncipaliter non firmatur iuramento per. c. si diligenti in fi. de foro compe. et. l. ij. et. l. quem admodum. C. de agri. et censi. lib. xj. Et hoc communiter a legistis approbatur. Et propterea dicunt Bar. et Ang. in d. l. si quis p eo. et Jo. de ligna. et do. Ant. in d. c. cum contingat. quod alienatio rei affixe edibus nõ firmat̃ iuramẽto: qz dicta alienatio est phibita rõne publice vtilitatis. Et idẽ tenẽt prefati doc. in preallegatis locis. Qñ p pactum iuramẽto vallatũ prorogaret̃ instantia vltra triẽniũ cõtra. l. properandũ. C. de iudicijs. qz fm eos talis progatio non firmatur iuramẽto: qz dicto casu nullitas est inducta rõne publice vtilitatis pncipaliter fm eos: que procedunt de iure ciuili.

3 †De iure vero canonico qz talia iuramẽta pñt fuari sine dispẽdio salutis eterne seruãda sunt p d. c. cũ contingat. et d. c. quis. et. c. si vero. et. c. quanto. e. ti. Uñ seruãdũ est hmõi iuramẽtũ attẽto quod nõ reperit̃ iure canonico improbatũ quod alienet̃ res affixa edibus et quod instãtia vltra triennium duret ad quod scdz. c. fi. de iudi. Preterea in dicto pmo casu alienatio rei affixe edibus nõ habet ppetuam cãm prohibitionis: qz aliquo casu licita est dicta alienatio puta si alienẽtur columne et ponãtur in edificio publico. d. l. cetera. Ad hoc que notat gl. in. c. tua fraternitas de sponsa duorum. et in. c. ex literis. de matri. cõtracto cõtra interdic. eccle. q̃ facit dr̃iam: an phibitio habeat ppetuã cãm necne: p pncipalem scz qñ actus annullatur rõne publice vtilitatis pricipaliter. Et hoc inducit Jmo. in d. c. cum cõtingat ad solennitatem probatoriã omissam que prout et dicit Bar. censetur inducta ad publicam vtilitatem. Ex quo concludendum videtur quod non obstante dicto statuto dictũ instrumentũ pbet pter virtutes iuramẽti.

Propterea idem Inno. in eo. c. in. vij. pñ. q. q̃ est an iuramentū validet actum qui vitiatur ratione obmisse solennitatis probatorie concludit quod dictum Bar. tenentis quod non procedit de iure ciuili: de iure vero canonico videtur concludere ꝯ̃rium per prealle. rõnes que militãt in casu nostro. In isto em̄ casu iuramētum serua ri pōt sine dispendio salutis eterne. Item nō reperiī dispositio huius statuti inducta de iure canoñ. immo ꝯ̃riū per ea que habentur in toto ti. extra de fi. instru. ¶ † His tñ non ob. ꝯ̃riam partem arbitror de iure veriorem: qm̄ probatio per instr̄m est ꝓbatio vnius testis: quia notario creditur ipse em̄ solus asserit in sua scriptura qualiter ea celebrata fuerunt que in instrumento asseruntᷣ ꝛ qualiter testes interuenerunt. Est ergo probatio vnius duntaxat ꝑsone inducta a iure positiuo: q2 de iure naturali seu diuino sancitum erat qđ in ore duo℞ vel trium staret omne verbum. Et probatio sufficiens esset vt Deuteronomij. c. xix. ꝛ Matthei. xviij. ꝛ Joãnis. viij. ad finem. ꝛ. c. in omni de testibus. ꝛ in. c. cum esses. ꝛ. c. relatum de testa. A iure autem positiuo inducitur quod voci mortue vnius hoc casu credatur ꝛ in hoc derogatur iuri diuino ꝛ naturali qđ fit ex causa propter fidem que adhibetur notario in cõmissis suo officio. Si autem per statuta disponiᷣ ꝙ non credaᷣ simplr̄ notario non est incongruū: q2 potest subesse causa: q2 notarij forte non sunt in municipio statuentium ita fidi: prout habentur a iure: ꝛ prout sunt forte in alijs territorijs. Ex causa igiᷣ per statutum limitatur ista derogatio que fit per ius positiuum a iure diuino ꝛ naturali. Ideo ꝓut de iure naturali ꝛ diuino: ista probatio iuramēti ꝛ ꝯ̃ctus iurati nō esset sufficiens per instrumentum ita non debet esse inconueniens si non est sufficiens de iure positiuo. Constat autem ꝙ per statuta possunt tolli iura positiua. l. omnes populi. ff. de iustitia ꝛ iure. ꝛ. c. cum dilectus de consuetu. ꝛ instituta. de iure natu. gē. ꝛ ci. §. ius aūt ciuile. Et isto casu potest procedere opi. Barto. volentis ꝙ iuramētum non operatur vbi deficit solennitas probatoria. Nec cõtrariū dicitur per doct. preallega. in. d. c. cum contingat. q2 loquunᷣ quando per statuta disponeretur quod non sufficeret probatio iuris diuini disponentis ꝙ in ore duorum vel trium ꝛc. Et facit ad predicta quod no. Bal. in. d. auť. sacramenta puberum ꝛ sequiᷣ. d. Nico. in. d. c. cum contingat. dicentes quod si statutum disponat ꝙ iuramentum minoris vel mulieris censeretur simulatum seu fraudulēter adiectum non censeᷣ esse in fraudem iuramenti ꝛ valere videtur si in loco illo℞ statuto℞ contingeret ꝙ minores ꝛ mulieres multuʒ fraudarentur. Similiter ergo valeat huiusmodi statutum. ideo verisimiliter factum q2 notarij non erant fideles vt erat decens: ꝛ maxime q2 facile est adhibere istam aliam solennitatem. Et hoc in terminis firmat do. Nico. in. d. c. cum contingat. dicēs quod si statutū disponit ꝙ non ꝓbet instr̄m nisi sint rogati duo notarij: tūc instr̄m nō ꝓbabit ꝯ̃ctū neq3 iuramētū in materia sup qua statutum potest disponere. s. q2 nō sit contractus super materia spirituali: prout ipse domin⁹ Nico. ibi no. in. d. vij. q. col. antepe. † Preterea dato sed non concesso quod statutum predictum non tolleret fidem instrumento quominus probaret iuramentum tamen non probat cõtractum. Contractus enim constat quod est res temporalis ꝛ stare potest quod probetur iuramentum de seruando tale quid ꝛ tale quid promissum: ꝛ tamen non probetur ipsa promissio: q2 licet non probetur qualitas potest remanere probatio subiecti exemplum si instrumētū dicit talis testis tali die iuratus sic deponit. nam probat depositionem ꝛ nō iuramētū ꝙ dicitur alio die prestitum. iuxta notata in auť. si quis in aliquo documento. C. de eden. ꝛ ꝑ Spec. in ti. de instrum en. edic. §. restat versi. añpenult. Ideo stare pōt ꝙ ꝓbeᷣ iuramentum. ꝛ tamē non probetur ꝓmissio ꝛ ꝯ̃ctus. Prout ꝛ hoc vult Imo. in. d. c. cum contingat. in. d. vj. q. ꝓncipali post medium charta. xxxvj. dicēs ꝙ stāte statuto ꝙ non valeat probatio nisi per scripturā lȝ tūc ꝑ testes non possit probare ꝯ̃ctus obstante statuto tñ poterit probari iuramentū: ꝙ saltē videᷣ ꝓcedere qñ iurauit seruare ea que in instrumento continenᷣ ꝑ ibi nota. per eum: prout est verisimile ꝙ iurauit in casu isto: q2 solet cōiter dici ꝙ predicta oia attendere iurauit. Si ergo promisit reddere. c. flo. satis seruat iuramentum. ꝛ omnia ꝓ̃dicta si centum flo. dat seu reddit. Et sic seruaᷣ iuramentū dato ꝙ de promissione non discutiatur: videᷣ igitur iurasse quod dabit seu reddet. d. c. Qñ autem iurasset seruare ꝯ̃ctum esset magis dubium per ea que ibi no. per eundē Imo. in. d. vij. qđ. Militarent tñ que. s. j. loco dixi ꝓ hac parte. Si itaq3 probaretur iuramentum ꝛ non promissio. Restaret quod istud instrumentum probaret solum iuramentum. Ideo lȝ concedereᷣ ꝙ potuisset dic. Joãnes antonius in eius vita cōpelli ad obseruantiā iuramēti: ꝑ iudicem ecclesiasticum. † Tamen eius heredes nō astringunᷣ neq3 ligantur dicto iuramento: vt no. Inno. ꝛ doc. in. c. veritatis de iureiu. ꝛ Bar. b. xxi. in dominicali. xxxviij. ꝛ per Jo. an. in. c. fi. de foro cōpe. ꝛ in. c. fi. de sepul. ꝛ per Bal. in. l. generaliter. in pri. C. de iureiur. Ita ꝙ agi non potest contra heredes Joannis antonij prout actum est. Et ideo heredes sunt absoluendi si non constat nisi de iuramēto per dictum instrumentum per quod vt dictum est saltem ꝯ̃ctus non probatur. † Nec predictis ob. si dicatur ꝙ si inualida redditur probatio iuramenti vel contractus per indirectum datur materia deierandi ꝛ sic aperitur via periurijs cum nequeat cogi ad obseruantiam iuramenti: iura autem saltem canonica resecãt materiam periurij: vt. d. c. cū contingat. cū concor. † Nec valeret statutum dãs materiam delinquendi. arg. l. conuenire de pac. conuen. ꝛ ponit Bart. in. l. omnes populi de iusti. ꝛ iure. in. iij. ꝓnci. q. Quia respondeo ꝙ negari pōt quod prestat causam periurijs. Nam de iure diuino qđ durauit infinitis (vt ita loquamur annis ante ius positiuum) non poterat probari per instrumentum neq3 contractus neq3 iuramentum: ꝛ tamen ex hoc non dabatur occasio delinquendi: facit qđ in simili notat Bar. in. d. l. omnes populi in. d. iij. q. ꝓncipa. q. lȝ in casu nostro sit mino℞ ratio. Ideo statutum detrahit de fide notarij ꝓpter fraudes euitandas non prestat propterea materiam delinquendi ꝛ deierandi. Et maxime quia iuramentum poterit probari per testes. Et iputet sibi aduersarius qui sciebat vł scire debebat dictū statutum quare dictam solēnitatem non adhibuit in instrumēto. † Nec obstat si dicatur quod non potest disponere statutum laycorum super materia spirituali: prout no. Bar. in. d. l. omnes populi in. d. iij. q. ꝓñ. ꝛ Jo. calde. in. q. que incipit statuto ciuitatis. ꝛ doctores in proprijs terminis iuramenti in. d. c. cum contingat. quia respondeo quod nō disponit super re spirituali: sed derogat iuri positiuo quod attribuit fidem notario qui notarius non est res spiritualis. Et docto. in. d. c. cum contingat loquntur quando statutū requireret solennitatem probatoriā vltra ius naturale seu diuinū ꝙ nō ꝯtingit in casu nr̄o. Preterea dato ꝙ ꝓbaret iuramentū nō ꝓbaᷣ ꝯ̃ctus ꝛ iuramētū nō ligat heredes iurãtis: prout supradictū est. Et sic per hec tolluntur que in contrarium ꝛ pro prima parte allegando fuerunt deducta. q2 inquantum diceret non posse alterare solennitatem probatoriam in iuramento illud procedit in ꝓbatione iuris diuini prout ꝛ ibi tangitur. Nos in probatiōe iuris positiui vocis mortue vnius cui voci mortue minus creditur quamuis ue in auť. de fide instrumē. §. si vero per glo. in. c. iij. loco de ꝓbatio. Item dato quod illa procederent etiam in probatione huiusmodi inducta a iure positiuo: ꝛ per consequens probaretur iuramentū. Tamen quia non probatur cõtractus probatio iuramenti non releuat contra heredes iurantis per. s. adducta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxiij.

☞ Mercatoris seu negociatoris vbum denotat actuum pluralitatem: ꝛ an dici possit mercato℞ qui negociatur circa vnū actū tãtū ꝛ nō plures vel qui pecunia sua aliquē ꝑ se negociari ꝑmittit. ꝑ to.

1 Infinitiui natura est apta nata omne tempus ꝯprehendere.

2 Negociari ꝑmittens ꝙ teneatur ad rationes reddendi statuto trahitur ad eum qui semel tantum ꝑmisit negociari lȝ de ꝑn̄ti non negocietur. idem si pater filio mandat quod negocietur. nu. seq.

3 Contractus quilibet requirit vtriusq3 consensum.

4 Acceptans aliquod factum seu mandatum illud facere cogitur et consequentia eiusdem facti aut mandati.

5 Pro facto vbum improprie exponitur qñq3 id est non facto.

6 Videtur vbum fictionem denotat.

¶ Consilium. xxxiij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Qm̄ per famosissimum. V. J. docto. dñm Bñdictum primum cōsulentem ꝛ mihi patrem ꝛ preceptorem ꝛ dñm ꝓcipuum ꝛ successiue ꝑ excellētissimū V. J. doc. dñm mansuetū copiose ꝛ elegātissime sunt discussa ꝛ decisa dubia. s. in pūcto ꝑsupposita. Idcirco paucis me expediã eo maxime q2 ꝓpter tpis breuitatē vix potui cūcta ꝯsiderare ꝛ deliberare qđ ingenio meo iustitia dictare videreᷣ diligēter tñ ꝯsideratis oibus ꝑ̄suppositis in pūcto ad quē se refert ꝯsiliū. d. Bñdicti ꝛ successiue. d. mansueti (ꝙ ex ꝓmo q2 dr̄ mihi ꝙ alia forte tangereᷣ ꝑ alios consulētes q̃ non vidimus. d. mansuetus ꝛ ego qui nō intendo perhibere ꝯsiliū sup ignoratis). Dico ꝛ ꝯsulo ꝓmo ꝛ añ oia. d. Mauritiū ꝓ quo queriᷣ ꝯsilium nō teneri de nō administratis ꝑ Dy. ꝑ iura ꝛ rōnes. s. adductas ꝑ ꝓmos ꝯsulētes quas nō repeto solū coadiuuãdo dicta circa verbū negociari ꝙ reqrat pluralitatē actuū adduco auctoritatē Bald. in simili in rubrica. C. de ꝯsti. pecunia circa fi. Vnū tñ videtur facere in ꝯ̃rium: q2 nō vr̄ ꝙ statutū loquaᷣ in negociatore vel in eo q negocietur quo casu loquerenᷣ ꝓ̃dicta: sed in ꝑmittente negociari ꝙ infinitiuū negociari est aptū ꝯprehendere oē tps ꝛ maxime futur ꝑ ea q̃ notanᷣ in. l. v. §. stipulatio de vb. ob. ꝛ in. l. serui electiōe de lega. j. ꝛ in. l. in ementis. C. de ꝯ̃hen. emptio. † Igiᷣ si ꝑmitto te negociari verificaᷣ ꝑmissio etiā si tunc tpis non negocieris: ecce ꝙ permitto respectu tpis presentis negociari: ꝛ tñ nō propterea negociaris: facit tex. in. l. necnō. §. sed ꝙ eis. ff. ex qb' causis maiores vbi pretor pollicetur restituturum de futuro si lex permittit: facit. l. j. in. fi. de postu. † Constat autem mihi esse permissum facere testamentū ꝛ tamen forte nūq3 faciã. item ꝑmissum est vendere rem meã ꝛ tñ forte non vendam ꝛ sic de singulis: ita ergo in proposito potest pater permittere filium negociari hoc est quod filius negocietur dato quod non negocietur postea igitur cuʒ pater permittat ꝙ domina Jacoba mandet Dy. suo filio ꝑsenti ꝛ acceptãti quod

quod negocietur;permittit ⁊ filio quod acceptet quia vnicus est cō
tractus ⁊ vnicus actus:vnde consentiendo mandato acceptato cō
sentit etiam acceptationi ⁊ eam permittit:maxime quia nihil ope-
raretur mandatum si non acceptaretur per mādatarium: quia qui
libet contractus consensum requirit hincinde.l.j.§.j.de pac.⁊ intē-
tio est cuiuslibet actum gerentis quod actus sortiatur effectum ar-
gumen.l.ij.de iurisdi.omnium iudicum.l.si quando de lega.j.⁊.c.si
papa de priui.lib.vj.⁊.l.penul.ne quis eum.⁊.l.ad rem mobilem.et
4 l.ad legatum de procura.cum simili.† Et maxime quia iurauit pre
dicta tendere suo credere in vtilitatē pupilli quod verisimiliter con
tingere non poterat sine acceptatione idcirco consentiendo acce-
ptationi mandati de negociando vigore cuius mandati acceptati
cogitur negociari.l.sicut de act.⁊ oblig.⁊.l.si mandauero.§. sicut et
insti.eo.ti.§.mandatum.⁊.l.in commodato.§.sicut commo.⁊ quasi
per totum titulum mandati.ff.⁊.C.videtur permittere negociari:
quia qui vult antecedens vult ⁊ cōsequēs ⁊ econtra.l.oratio de spō-
sa.⁊.l.ij.de iurisdi.omnium iudi.⁊.l.cum quidam de acqui.heredi.l.
ꝗuis.C.de fidei.cum similibus.Ideo verificari videntur dicta ver-
ba statuti permiserit negociari verificantur ⁊ verba sequentia dum
dr quod teneatur soluere ⁊ satisdare id ad quod predicti forēt obli
gati pro facto mercantie seu negociationis vel artis.nam si Mat-
theus dissipauit pro hoc facto mercantie ⁊ negociatiōis mercātie.
Tenetur Dynus ꝙ non annuit ꝙ melius fieret ⁊ sic fuit in culpa
vt presupponitur in puncto ⁊ ꝑ consequens tenet ⁊ obligat⁹ est.d.
l.si mandauero.§.fi.cum si.Sed ꝑdictis responderi potest ꝙ v̄buz
negociari refert ad verbum fecerit ⁊ ad verbum ꝑmiserit:vnde de-
bet ea pariter terminare.l.iam hoc iur.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.in te-
stamēto.C.de testa.mili.⁊.l.ꝗuis.⁊.l.hereditatem.C. de impub.cū
ibi.no.Sed dum determinat verbum fecerit non potest verificari
nisi ipse fili⁹ negocietur vt ad sensum patet ita nec vbi determinat
verbum permiserit opitulatur quod subdit in sequenti capite dū
dicit quam exercet ⁊ sic presupponit exercitium artis ⁊ non simpli
cem negligentiam lz autem illa verba cadant quādo nō prohibuit
tñ per hoc declarātur ⁊ ꝑcedētia ꝑ iura vulgaria.Maxime qꝛ qua
litas addita in vna particula orationis censetur in alia repetita.l.
j.in prin.⁊ ibi per Bar.de incen.rui.⁊ nauf.⁊.l.pretor.§. erit igitur
differentia vbi latius per Bar.ff.vi bono.rap.⁊ facit glos.in.§.itez
lapilli insti.de rerum diui.⁊ quod habetur insti.ad.l.falci.§.hoc ta-
5 men capite cum si.†Facit etiam qꝛ verbum pro facto proprie loq̄n
do non comprehendit non factum nisi per quādam improprietatē
vt probatur in.l.qui non facit de regu.iur.⁊.l.in fraudem.ff.de his
6 que in frau.credi.†ponderando verbum videtur quod denotat fi-
ctionem.l.si duo de acqui.here.cum similibus.Concludo igitur di-
ctum Antonium non teneri:⁊ per consequens nec mauritium ei⁹
heredem de non administratis per dictum Dynum prout.s̄.con-
clusum est per primos consulentes. De administratis autem per
eum pro nunc non me intromitto:quia statutum simpliciter dispo
nit quod pater non prohibens teneatur nec ponderat scientiam
vel ignorantiam:⁊ subest aliud statutum quod nullam recipiant in
terpretationem sed simpliciter prout verba vulgariter sonāt intel
ligantur.ideo subsisto:non tamen damno dicta in hac parte ꝑ pri-
mos consulentes:nam propter temporis angustiam aliter non de
liberaui.In alijs vero dubijs adhereo eorum decisioni.Licet v̄ba
statuti sub rubrica de eodem videantur multum generalia:dum di
cit statutum quilibet negociator factor vel nuncius qui vadit ⁊c.te
neatur reddere rationem ⁊c.negari enim nō potest quin iste fuisset
procurator qui iuit pro negocijs istius pupilli igitur teneatur sibi
reddere rationem.Sed verba rubrice faciunt quod intelligātur de
his que exercuerint vt patet dum dicit de factoribus compellēdis
reddere rationem de his que exercuerint:vnde dum postea nigrū
dicit simpliciter teneatur reddere suppleri debet ⁊ intelligi scilicet
de his que exercuerint:quia nigrum debet ad rubrum adaptari.l.
imperatores.de in diem adiec.cum simi.faciunt etiam seqūētia ver
ba statuti dum dicit ⁊ que ad manus talis factoris peruenerint in-
tegraliter restituta ⁊ sic presupponit factorez exercuisse faciūt etiā
sequentia verba statuti dum dicitur.Et predicta vendicent sibi lo-
cum in quocūqꝫ alio qui se obligauerit reddere rationem alicuius
rei vel societatis:⁊ sic presupponit ꝑncipium dicti statuti loqui de
eo qui se obligauerat ad reddēdum rationem puta administrando
vel aliter ꝑut est de natura dictiōis alius ꝑ id qđ habet in.l.ij. C. de
ser.fu.⁊ in.c.sedes extra de rescrip.⁊ in.c.abbates.eo.tit.in cle.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxxiiij.

1 ☞ Verbum temporis preteriti ꝑfecti vel plusq̄ ꝑfecti subiūctiui an ⁊ qñ ad futurū vel presens aut preteritum trahatur.ꝑ totum.
2 Verba hec si occurresse alcano che deuesse hauere ⁊c. quid īportēt ⁊ ad quod tp̄s trahantur.nu.1.ꝑ totum.
3 Futura scire est proheticum.
4 Attineo seu attenga v̄bum quid importet.nu.6.
5 Verbum occurrisse preteriti imperfecti quandoqꝫ respicit temp⁹ presens ⁊ non futurum quando apparet quod in presenti aliquid comprehendit alias in dubio trahitur ad futurum.

¶ Consilium.xxxiiij.

In nomine dñi nostri iesu
1 christi.¶ †Quamq̄ verba illa anco si occurresse veru
no che deuesse hauere ⁊c.que sequūtur in quibus stat
tota vis primi dubij sint obscuro modo ⁊ ruditer ap-
posita adeo quod merito dubitari potest que nam dictis verbis sit
danda interpretatio.Nihilominus ⁊ in re dubia opus est iudicem
in alterutram partem iudicium applicare. Mihi videtur partes
iudicis esse debere in amplectendo sententiam elegantissime com-
probatam per clarissimos dominos cōsulentes patres ⁊ dominos
meos scꝫ quod dicta verba importent ⁊ operentur : quod legitima
ista que debetur pascutio vltra legatum ⁊ institutionem in re certa
sibi factam sit exsoluenda a legatarijs per libram. ⁊ per solidum et
non ab heredibus vniuersalibus.Per rationes ⁊ iura que sunt se-
riose ⁊ solenniter explicata ꝑ primos consulentes que nō repeto ne
in casum membranas occupem. Solum insistam ad remouendum
quasdam obiectiones que aduersarij videntur sententie prefate vt
supra roborate.videtur enim ꝙ licet testator per illa verba inten-
dat grauare legatarios vt exsoluant debita nō expressa specifice in
testamento.Tamen censeatur se referre ad debita que tūc vigebāt
quod si verum esset non traheretur illa clausula testamenti anco se
occurresse ⁊c.ad legitimam de qua agitur cum legitima non debea
tur filio in vita patris:vt ⁊ concludit primus consulens.Non enim
tractandum est de successione in hereditate seu bonis viuentis.l.ij.
ff.de hereditate vel acti.ven.⁊.l.ij.§.ceterum.ff.de vulga.⁊ pupilla.
⁊ hoc clarum non insisto.Sed quod illa clausula ad debita tunc pre
sentia referreretur videtur probari ex eo quia licet quandoqꝫ v̄ba
preteriti imperfecti subiūctiui trahātur ad futurum tempus:vt.l.
si debitor.§.verisimile de contrahen. emptio.⁊.l.cum certus.ff.de
vino tri.⁊ oleo legato:quinimmo ⁊ verba preteriti plusq̄ perfecti
subiunctiui:vt.l.qui rome.§.augerius de verbo.obligat.Tamē in
dubio videntur referenda ad tempus presens seu preteritum non
ad futurum:vt est tex.in.l.cum stipulamur.ff. de verbo.obli.⁊.l.scri
2 bit.§.item scribit.ff.de auro ⁊ argen.leg.†Et ideo illa v̄ba si occur
resse alcuno che deuesse hauere ⁊c.videntur comprehendere aliquē
qui tunc deberet habere attento ꝙ illud verbum deuesse est prete-
riti imperfecti ⁊ similiter illud verbum occurresse vt de se constat:⁊
vt etiam tangit primus consulens:ideo in dubio verba predicta cō
prehendant debitū quod tunc debebatur:quod ⁊ innuere vidētur
verba sequentia per alcuna legitima cagione che al presente io nō
cognosco nesia de mio parere que verba sine dubio presens illud tē
pus testamenti demonstrant.Idcirco vidētur declarare verba pre
cedentia si quā dubitationem haberent cum sequentia precedētia
declarent.l.si seruus plurium.§.fi.de lega.j.⁊.l.qui filiabus.eo.titu.
3 †Si enim intellexisset de debitis futuris non videtur ꝙ verisimili-
ter dixisset dicta v̄ba:quia scire futura est quid propheticum iuxta
notata per glos.⁊ Bart.in.l.j.in prin.ff.de no.ope.nuncia.Et ideo
non habentibus spiritum propheticum sunt cōmuniter incognita
ad hoc.l.antiqui.ff.si pars hereditatis petatur ibi non poterāt sci-
re ⁊c.⁊.l.ventre.ff.de aquiren.here.cum si.Idcirco frustra adiecisset
illa verba io al presente non cognoscone sia al mio parere si de futu
4 ris loquutus fuisset.† Secundo contra sententiam ꝑ consulentes
firmatam videtur facere illud verbum attenga.Nam istud verbum
attenga videtur actum attribuere pro parte persone ad quam re-
fertur.Nam si dicimus titio attiene al laco o attiene ala salaia intel
ligimus quod ad ipsum titium pertineat pars lacus seu salarie nō
totus lacus seu tota salaria. Et sic de singulis quasi attineat id est
aliquid teneat ⁊ sic attenga alcuna parte tenga. Ita videtur quod
communiter verbum istud assumatur.Ideo talis videtur dicto ver
bo attenga in casu nostro danda interpretatio : argumentum.l.li-
brorum.§. quod tamen cassius de legat. iij.⁊.l.labeo.§. idem tubc-
ro de suppellecti.lega.⁊ capitulo ex literis de sponsa.ibi ad commu
nem verbi intelligentiam cum similibus. Et per consequens videt
dicendum quod istud debitum legitime non debeat solui a legata-
5 rijs saltem in totum.†Sed nihilominus his non ob.videtur tenē-
da sententia consulentium per rationes eorum quas non repeto.
Et ad primum contrarium potest responderi quod illud verbum
occurrisse videtur secundum communem cursum loquendi demon
strare tempus futurum quod si verum est sequitur quod illud ver-
bum deuesse ꝙ respicit v̄bum occurresse debeat intelligi ꝭm tēpus
verbi occurresse:⁊ sic videatur intellexisse de debito quod tūc vige-
ret cum occurreret.⁊ sic intelligat etiam de futuro debito: qꝛ etiam
presens debitum in futurum debet si interim non extinguitur: vel
dicamus ⁊ hoc magis placet tūc huiusmodi verba preteriti imper-
fecti respiciunt tempus presens et non futurum quando apparet
quod in presenti aliquid comprehendāt:al's trahūtur ad futurum
ita dicta iura concordant Barto.⁊ Imola.in.d.l.cum stipulamur.
quod inducitur ad clausulam codicillarem si non valeret iure testa
menti ⁊c.Nam si in in tempore presenti non apparet quod aliquid
operet trahit ad futuꝝ vt ibi dicūt Ang.⁊ Imo. ad hoc ꝙ ꝑ Bar.
⁊ Bal.in aut.ex causa.C.de libe.prete.⁊ Bar.in.l.j.ff.de iure cod.⁊

Bal.in.l.fina.C.eo.tit. Idcirco in ꝓposito cum non ꝑsupponat aliquod debitum preteritum vltra expressa occurrere dicamus saltem debito preterito non occurrēte ꝙ appareat dicta clausula anco si occurresse ⁊c. referendam esse ad debitum istud licet sit futurū. Ne alias ista clausula nihil operetur contra.l.quotiens in stipulationibus deverbo.obli.⁊.l.quotiens de reb.dub.cum si. Nec curant docto. verba sint concepta per dictionem si an per dictionem ꝙ vt patet ex eo ꝙ retuli de clausula codicillari concepta ꝑ verba si non valeret ⁊c. Nec ob. illa ꝟba per alcuna legitima cagione che al presenti io non cognosco ne sia al mio parere: q꞉ rñdetur ꝙ debitū potest in futurum occurrere ex causa de presenti: puta q꞉ qñ ꝓmittit sub cōditione: puta in terminis nostris legitima debet filio: q꞉ fili⁹ vnde ratio ꝙ iste filius deberet habere legitimā poterat tūc cognosci ⁊ esse de parere suo. Et potuit multum bene esse ꝙ dictus testor ꝓferendo dicta verba habuit respectum ad legitimas filioꝝ: ⁊ ideo ꝓtulerit illa verba quicquid sit satis pn̄t dicta verba adaptari ad dictam intelligentiam per ꝓfatos consulentes datam dicte clausule anco si occurresse ⁊c.

6 †Nec ob. ꝙ dictum est de ꝟbo attenga ⁊c. q꞉ dato sine preiudicio ꝙ ita cōiter accipi soleat illud ꝟbum: vt.s̄.tetigi. Cū hoc est verum qñ adiungitur termino cui attinetur ⁊ non termino qui attinet: al's vero aliter sumitur. Exemplum si dico io attengo al laco volo fateri ꝙ sit sensus io ho parte nel laco: sed si dico io attengo al laco cento florini seu el quarto. Nōne est sensus aptus ꝙ ad me spectat integrū quartum vel integra centum profecto nemo inficiaret. Ita est in proposito q꞉ illud ꝟbum attenga determinat verbum debitum seu id quod debetur ꝙ demonstratur per illud se tanꝙ terminum cui attineri debeat. Item determinat verbum quello che fosse el vero de omne cose e tutto tanto terminum quid ad attinendum sit. Merito totum ꝙ est verū debitum debet spectare ad ipsos creditores perinde ac si dicerem io attēgo al laco el tutto. Et sic sonant verba in casu nr̄o Licet sit impropria loquutio se attenga dei creditori proprio esset loquutio ce attengano li creditori seu se attenga dai creditore. Et idcirco non immerito dici posset ꝙ illud verbum attenga non habeat sensum illum.i. attineat. sed se attenga.i. se tria dei creditore prout si dicerem attenga se el vino de talevigne Et est sola diuersitas in ꝓlatiōe seu accētu. Et propter hec sunt sublate dicte obiectiones. Et idcirco stantib⁹ iam dictis inhereo sententie dominorum in ꝑmo dubio. Ac etiam in secundo placet eorum sententia per iura ⁊ rationes eorum. Et maxime quia non sequitur facio mihi cōscientiam ergo tibi debeo quia bonorum mentium est timere peccatum vbi non est.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxxv.

☞ Iuramentum an validet actum stante statuto ꝙ nō valeat sine certa solēnitate ⁊ quid in hoc casu operetur.ꝑ totum.

1 Doctores ad consulendum astringuntur ⁊ consultius esse dr̄ a iudicando abstineri quam a consulendo.
2 Causa impulsiua vel finalis seu nō finalis que esse dicatur.
3 Ius canonicum limitat ius ciuile in terris imperij.
Statutum quod impugnat contractum non solēnizatum an trahatur ad iuratum.nu.4.⁊.6.
Prescriptio statuti si nō petierit debitū in.x.ānos nō nocet miori.
4 Argumentum de similibus ad similia non procedit in materia penali ⁊ correctoria.
Mulier non gaudet priuilegijs minorum.nu.4.
5 Debet verbum quid importet.
6 Alienatio cum iuramento facta non valet vbi alienans prius iurauit non alienare.
Pctm̄ est facere ꝯ ꝓncipis volūtatē vel legē trāsgredi.nu.seq.
7 Iuramētū contra legē ꝓhibitiuā an ⁊ qñ valeat.nu.seq.
8 Statuti verba directa in rem ꝓhibitā dirigūt etiā in ꝑsonā faciētē.

¶ Consilium.xxxv.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ †Semꝑ mihi fuit visa dubia ⁊ ꝑiculosa hec materia iuramēti appositi suꝑ ꝯctus obseruātia: ⁊ memini me hoc anno ꝯsultum subscripsisse cōsi. dn̄i bn̄dicti de bn̄dictis suꝑ statuto asisij: ꝓut narrabat in puncto disponēdo ꝙ ꝯctus minoris non valeret etiā interposito iuramēto: ꝑsupponebatur tn̄ in puncto dictum statutū esse firmatū a summo pōtifice: ⁊ in hoc feci potissimū fundamētū ꝙ ꝯctus esset null⁹: lʒ interuenerit iuramētū credidi esse casum ꝑusij nō recolo verba formalia statuti q̄ in puncto referebātur fui multū stimulat⁹ de subscriptione illa quā nō libēter faciebā. ⁊ ita nūc cōtigit ꝙ nō libēter consulo. Tamen cū instantia requisitus vt si mihi vr̄ iustitiā esse ꝑ parte ꝑ excellentē ꝯsultorem eleganter firmatum id idem consulam ꝯsiderans ꝙ docto. nostri dicunt ꝙ ad consulendū astringimur ar.l. sancimus.C.de aduo.diuer.iud.⁊.l.in sacris.C.de ꝑri.sacro.scri.li.xij. ⁊ ibi gl.⁊ Bar.⁊ Ang.de pisis.Bar.⁊ Bald.in.l.proxime.ff. de his que in testamēto delē.⁊ Bar.⁊ Bal.⁊ Raph.fulgo.in.d.l.sancim⁹. ⁊ semper mihi visum fuit anime consultāti consultius esse in re: lʒ sibi dubia scribere qd sibi videtur ⁊ id quod astrictus iudicare iudicaret ꝙ a consulendo abstinere saltem post expēsas a consultante in hospitijs ⁊ itinere consumptas quamquā quoad mundanam famam consultius sit abstinere prout ⁊ plerosqꝫ facere vidi viros magne auctoritatis forte dicta iura ⁊ dictas auctoritates intelligētes in consultatis a iudice: lʒ mihi aliquando super hoc insistenti apō eos non fuerit tale responsum datum idcirco ⁊ in hac consultatiōe licet apud me aliquantisper sit dubia constrictus sum stimulo quodam conscientie cum instanter fuerim requisit⁹. ⁊ per aliquos dies supersederim consulere quid meo imbecilli iudicio videtur in hac consultatione iudicandum ⁊ respondendum in qua quidem inhereo conclusioni solenniter firmate per excellētem vtriusqꝫ iuris doctorem dominum Mattheum de vbaldis mihi fratrem amantissimum ⁊ plurimum honorandum inherens solum narratis in puncto non visis aliter verbis originalibus statutorum nisi statuti loquentis de contractibus mulierum: prout est casus noster cuius verba magis obstant consultanti quam verba relata in puncto vt inferius explicabo. Aliud autem statutum non potui videre: quia non adductum.

2 †Et circa hoc considero quod primum statutum respiciens dispositiones mulierum nullam facit de iuramento mentionem. Secundum autem statutum loquitur de cōtractibus minorum ⁊ disponit solum super cōtractu minoris: licet dicat mulieres ⁊ minores tota die seduci ⁊ referat se ad solennitatem statuti loquentis de contractibus mulieris in dispositiōe tamen ⁊ verbis dispositiuis solum loquitur de contractibus ⁊ iuramentis minorū vnde cum sit penale ⁊ iuris communis correctorium non est trahendum extra proprium casum: arg. regule in penis in.vj.⁊.c. statutū de elec.eo.li.⁊.l.si preses.⁊.l.interpretatione.de penis.⁊.l.sancim⁹. C.de testa.⁊.l.precipim⁹.C.de appel.⁊.l.ius singulare.⁊.l.quod vero contra.ff.de.ll.⁊.c.cum expediat.de elec.in.vj.cum simili. maxime q꞉ cum premittat de duabus seductionibus ⁊ super altera tantum disponat videtur tacite super altera non idem disponere: arg.c.nōne de presumpt.⁊.l.cum pretor.ff.de iudicijs cum simi. Et ille seductiones relate videntur fuisse causa impulsiua ipsius statuti non finalis cum non respiciant generaliter dictum prout fuit in.l.j.§.lexum.ff.de postula. Ratio enim finalis debet esse generalis dicto: vt no.glo.in.l.fi.ff.de officio procur.cesar.⁊ in.l.j.ff.de excep. Ideo quādo ratio non est generalis ad dictum censetur impulsiua quasi non sit bona rō finalis si est strictior dicto ⁊ hoc quod vbi rō est specialis ⁊ dispositio generalis ratio sit impulsiua. firmat Bal.in.l.generaliter.C.de epis.⁊ cleri.⁊ idem dicitur tenuisse do.Anto.de but. in clemē.j.de elec. ꝙ ⁊ voluit Bal.in.l.j.ff.solu.matri.in.vij.colū.dicens ꝙ illa est cā finalis que influit per se in oēm effectum. Sed causa que per se non influit in oēm effectum inclusum sub dispositione presumitur impulsiua: vt no.in.c.statutū de hereticis lib.vj.ꝑm eū: ⁊ ita cadit in isto statuto ponamus non filium iniquitatis sed sanctum virum nō seduxisse minorem sed bona fide ignarum forte statuti contraxisse cum minore nō adhibita solēnitate statuti dicem⁹ ne cessare dispositionem statuti certe non cū sit gn̄alis hunc casum comprehendens ⁊ tn̄ cessat in hoc casu dicta cā in statuto exꝑssa: ergo patet ꝙ cū ista non est gn̄alis: ideo ab ea tāꝙ a rōne finali statuti nō est arguēdū ad ampliationē vel restrictionē dicti ꝑ.d.§.sexuꝫ cum ibi notatis ⁊ per Bal.in.d.Ant.in iurib⁹ ꝑallegatis. ⁊ ꝑ doct. in.l.ij.§.fi.ff.de dona.

3 †Ex hoc ꝯcludo ꝙ in dicto statuto sunt attendenda ꝟba ipsi⁹ dispositionis potiusꝙ preambula verba ꝑ moduꝫ cause prolata maxime cū illa ꝟba respicientia mulieres nullaten⁹ cōferant ad dictū sed sint incidenter interserta quasi forte seductio mulierū det intelligi ꝙ ⁊ minores decipiūt ⁊ seducūtur. Ex his itaqꝫ demonstrat ꝙ non habem⁹ in casu nr̄o dispositionē municipalem annullantem cōtractus mulierum in quo iuramētum interuenerit sed simpliciter annullantem cōtractus mulierum de iuramēto non facta aliter mentione ⁊ sic casus noster est longe dissimilis a casu super quo alias me subscripsi de quo supra. docto. eñ de materia plene tractantes distinguunt casum hunc qñ lex vel statutū repugnat contractui iurato ⁊ quando simpl'r repugnat contractui. Quando enim lex vel statutum simpl'r vitiat contractum potest intelligi non interueniente iuramento vt sic in hoc non contradicat iuri cōi prout ⁊ fieri debet in his terminis prout latius hoc cōcludit Pau.de cast.in sua repeti.aut.sacramenta pube.C.si aduer. vēdi. dicens hoc procedere quando statutū loquit in ꝯtractibus onerosis seu in onerosis ⁊ lucratiuis vt ibi latius ꝑ eum facit.l. serui vestri.C.de noxa.c.cum dilectus de consue.⁊ ꝙ no.ꝑ glo.⁊ doc.in.d.l. fi.§.in computatione.C.de iure delibe.⁊ ꝙ per Bart.in.l.etiam.ij. circa fi.ff.de mino.⁊ in.l.fin.C.in quibus causis in integ.resti.nō est necessaria vbi vult ꝙ statutū dictans simpl'r ꝙ aduersus actiones currit ꝑscriptio.x.an.nō hʒ locū ꝯ miores vt sic nō ꝯdicat.d.l.fi.vn ita in ꝓposito statutū disponēs ꝙ ꝯct⁹ mulieꝝ sine tali solennitate nō valeat non hēat locū in ꝯctu iuramēto vallato ne ꝯdicat regule tradite i.c.cū ꝯtigat i fi.ex̄ de iureiu.⁊.c.ꝙuis.ð pac.li.vj.⁊.d.aut.sacr̄a pub.⁊ hoc ētvr̄ de mēte doc.in.d.c.cū ꝯtigat.⁊ suadet rō: q꞉ ꝓut ꝑ dcā iura canonica limitāt ēt i terris ipīj iura ciuilia act⁹ simpl'r annullātia vt ꝓbat in dictis iurib⁹ iuncto.c.lʒ mulieres de iureiur.li.vj. Ita ⁊ pari rōne limitēt statuta q̄ sūt ius ciuile municipale.l. oēs populi

populi. ff. de iusti. z iu. z instit. de iu. natu. gen. z ciui. §. sed ius qui-
4 dem ciuile. †Nec dictum scdm statutũ loquens in minoribus possu
mus extendere ad mulieres arguẽdo a simili. arg. l. non pñt de. ll. et
c. inter ceteras de rescrip. qz in materia ista correctoria z penali nõ
procedit dicta argumentatio: vt no. doc. in. l. si vero. §. de viro solu.
ma. Bar. in. l. si cõstante in pñ. eo. ti. doc. in. l. precipimus. de appel: z
in cle. j. de elec. cũ si. Nec est bona similitudo de minore ad mulierẽ:
patet qz minor lesus restituit̃ non mulier minor hz curatorẽ nõ mu
lier minor non põt vendere res suas sine decreto z mulier sic vt sup
his sunt iura vulgaria. Cum itaqz habeamus solum statutũ dispo-
nens q mulier non possit contrahere sine cõsensu nepotum zc. Et
als vitiatur ipso iure contractus non trahẽdũ ad cõtractum iuratũ p
predicta. Qñ em̃ lex vel statutum simplr̃ disponit q non possit fie-
ri actus vel simplr̃ vel sine actu solennitatis vel disponit in fauorez
puatum vel solũ vel principalr̃ in fauore z secũdario in fauorẽ pu-
blicũ cõtus firmetur iuramẽto p. d. c. cum cõtingat. z. d. c. quis. z. d.
aut. sacr̃a pub. prout voluit Barto. in. l. si quis pro eo de fideius. z
Ang. ibi z Bar. in. l. seyus. z augerius. ff. ad legẽ falci. z in. d. aut. sa
cramenta pub. z Fede. de se. cõsi. cclxxxj. z Pe. de anch. in repe. c. ca-
nonũ. de cõsti. z ipse do. Anto. Imol. z. d. Nico. in. d. c. cum cõtingat
Et ponunt Bar. z doc. exempla z exemplificãt in hmõi statutis di
sponẽtibus q mulier non possit cõhere sine consensu talium perso-
narum. Et pfecto pro indubitato quasi ab omnibus tenet̃ quãdo
verba dirigũtur in rem non in personam prout p doc exemplificat̃
qñ statutũ dicit q non possit cõhere. q tunc contractus firmatur iu
ramento maxime cum tale statutũ videat̃ respicere precise fauorez
mulierũ non publicũ. Idẽ tñ volunt cõiter si fauorem publicũ secũ
5 dario. †In casu autẽ nr̃o statutum addit illa verba nec debeat que
videntur sonare in preceptum negatiuum cũ vbũ debet plus im-
portat q vbum possit: vt. l. sepe. ff. de offi. presi. cũ ibi no. vbum em̃
debet importat necessitatem glo. in cle. dispendiosam in verbo va-
leat: z glo. in verbo debeat in cle. ij. de statu mona. vbi dicit glos. qd
est verbũ pcepti de ppria em̃ sui natura necessitatem importat di-
cit Bart. in. l. iij. C. de pig. allegat. l. j. §. j. q quisqz iuris. l. pretor in
pncipio de eden. l. debitor de verb. signi. z. l. non debet de dolo. z. l.
non dz de reg. iur. Sed lz propria natura verbi debet sit imponere
necessitatem: tamẽ sepe aliter ponit̃ vt patet ex not. p glo. in. d. l. se-
pe. z multotiens ponit̃ p põt vel pro dz ex vrbanitate nõ ex neces-
sitate: vt pbatur in. d. l. iij. de pig. C. z in. l. j. ff. de here. istit. z. l. z post
editum in prin. de iudi. l. qui interrogatus de interrog. act. z. l. si qs
seruum. §. si tibi. ff. de leg. ij. Et qñqz importat debitum quoddã ho
nestatis non necessitatis. c. j. de despon. impuber. z. c. si vir de adul.
z. l. solent. §. j. de offi. pconsu. Et qñqz debet exponitur. i. expedit. l.
non solum. §. j. de no. ope. nunc. z qñ respicit fauorem eius ad quez
refertur exponitur in dubio p potest: dicit Bar. in. d. l. iij. C. d pig.
allegando. l. obseruare. §. fi. de offic. pcon. z. d. l. qui interrogat9. Et
licet in casu nr̃o non congrue exponat̃ p potest cũ tũc vba illa nec
debeat essent supflua z nihil importãtia cõ. l. si qñ de leg. j. z. c. si pa-
pa de priui. lib. vj. z. §. quibus. in. j. consti. C. tamẽ potest dici q im-
portat debitum honestatis: prout in pluribus iurib9. s. adductis
honestius est em̃ non cõhere q cõhere z rõne nullitatis non obserua
re. Et lz postea in statuto dicat̃ non obstante hac prohibitiõe et sic
appellet hanc dispositionem municipalem esse prohibitionem: tñ
põt intelligi de prohibitione ex vrbanitate z cõsultiua: put in. l. fi-
liusfami. §. diui. ff. de leg. j. z faciunt iura prealle. in quib9 vbum dz
imponit pceptum artãs ex honestate z nõ ex necessitate: z etiã que
j. dicent̃. Et ideo non absurde teneri possit hunc casum. z hoc statu
tum censendũ esse adaptandũ ad illud mẽbrũ qd ponunt doct. p sa-
tis claro scz quod vbi statutũ dirigit vba in rem z nõ artat ad pec-
catũ: qz non pcipit iuramẽtum validat cõtractum quẽ statutũ sim-
pliciter annullat pncipaliter in fauorẽ priuatũ prout contingit in
6 casu nr̃o. †Sin autẽ teneamus q verba huius statuti censeãt̃ phi-
bitiua z directa in personam: pro quo faciunt prima iura allegata
de vbo dz z maxime gl. d. cle. ij. de statu mona. z vbum illud phibi-
tione. Ad q satis patet responsum p supradicta z infra zc. Tũc in
cidimus in dubium non mediocre in quo doct. satis discrepãt. Nã
Bar. in. d. l. si quis p eo: z in. d. aut. sacr̃a pube. z in aut. decernim9.
C. de arbitris tenet q qñ statutũ phibet ne talis cõhat si contrahat
z iurat iuramentum non est seruãdum z nõ validat cõtractum: qz face-
re cõ pceptũ superioris est peccatũ iuxta illud q non obedierit pnci-
pi morte moriat̃. c. ij. de maio. z obe. z. ij. Regũ. iij. c. z illud qui non
obedierit decreto iudicis moriat̃ Deuteronomij. xvij. c. z illud pau
li ad romanos. xxj. c. omnis anima sublimioribus potestatib9 sub-
dita sit. z. c. ij. extra de censibus z iuramẽtum nutritiuũ peccati non
artat cum tendat in dispendium salutis eterne. d. c. cum cõtingat in
fi. z. d. c. quis. z. c. non est obligatorium. de reg. iur. in. vj. merito nõ
est seruandum iuramẽtum interpositũ contra legem phibentẽ pso
nam contrahere p dictam rõnem fm Bart. in dictis iuribus. z in. l.
is cui bonis de verbo. oblig. z adducit in. d. l. si quis pro eo dictũ gl.
Io. an. in. c. licet mulieres de iureiu. in. vj. dicens post Hostiẽ. qd si
quis iurauit nõ alienare z postea alienat z alienationẽ iurat serua-
re non firmatur iuramẽto ipsa alienatio fm eos q z tenet Specu.

in ti. de emp. z ven. §. tertio loco ver. z nota generale consiliũ quam
etiam opi. Bar. dr tenuisse Ang. in. d. l. si quis p eo z Pe. de anch.
in. d. c. cũ contingat. z istam partem videtur etiam tenere Ange. in
d. aut. sacramenta pub. licet non videatur approbare illam rõnem
quod de peccato: sed dicit q statutũ vr̃ tunc inhabilitare psonam
que ratio per alios non tangitur imo q prohibitus facere aliena-
tionem alienando non peccet. z ideo iuramẽtum firmet alienatio-
nem allegat tex. in. l. lexqz tutores. in princ. C. de admini. tuto. in. l.
minorum. de predi. mino. que prohibet minores alienare. z tñ alie-
7 natio firmatur iuramento. d. aut. sacramenta. †Item cõ dictam rõ-
nem Bar. ipse Ang. tenet in. d. aut. decernimus. z in. l. ne in arbi-
tris. eo. ti. vbi vult q illud iuramẽtum sit de iure canonico seruãdũ
q z vult ibi Bal. z Pau. de cast. dicens doc. hoc velle. z tñ ibi Bar.
dixit q qz illa dispositio est prohibitiua dirigẽs verba in psonã iu-
ramẽtum nõ ligat: vnde prefati doct. tenent contra dictam rõnem
Bar. lz eam non adducant. Contrarium etiam tenuit Ioã. de lig.
in. d. c. cum contingat. qz non seruans legem prohibitiuam que nõ
habet perpetuam causam phibitiuam nõ peccat mortaliter scdm
eum. Ideo ad huiusmodi contractus prohibitos possit fieri cã cer-
ta solẽnitate. Ideo nõ habet perpetuã cãm prohibendi merito zc.
secundũ eũ. silr̃ cõrium tenuit Imol. in. d. c. cum contingat. ea rõne
qz statutũ laycorum non illaqueat animam peccato cum animã nõ
cõsideret sed potius bonum ciuile tendens ad temporale bonũ socie
tatis humane: immo z si vellet illaqueare animam non posset vt la
te probat z respõdet ad. c. ij. de maio. z obed. q pncipi glos. supplet
pape z canonum qui resistit. xj. q. iij. q Archi. intelligit de potesta-
te ordinata a deo seu habente ptãtem ex ordinatione dei: et rñdet
ad. xj. dist. quis aũt vbi dicitur iuncta glos. trãsgressor legis peccat
qz debet intelligi quando lex emanat sup materia de cuius natura
esset q transgressio inducit peccatum vel qd pcedat qñ transgredi
tur legem in contemptum vt ibi latius p eum. Similiter dictam ra
tionem Bart. impugnant Bal. z Ang. in. d. l. is cui bonis. per. l. nõ
solum. C. de predi. mino. ibi alienare prohibẽtur. z per. d. l. lexqz tu
tores iuncta. d. aut. sacramẽta pub. Hanc rõnem latius prosequen
do impugnat Ludo. pon. tenens q transgressio legis secularis quã
uis prohibitiue vel pceptiue non illaqueat ad peccatũ q mihi sem
per visum fuit als sequeret̃ q pariter posset aĩam peccato illaque-
are superior secularis: prout spũalis cum nil aliud sit peccatum nisi
legem aliquam transgredi iuxta illud pauli pctm̃ non cognoui nisi
per legem: nam concupiscentiam nesciebã nisi lex diceret non cõcu
pisces transumptum in. c. nam cõcupiscentiam de cõsti. si itaqz trãs
gressor precepti iudicis secularis peccaret: put transgressor pcepti
iudicis ecclesiastici merito zc. Et dato q regulariter veniens cõtra
legem prohibitiuam peccet: tñ istud est limitandum quando lex p
hibet in fauorẽ phibiti. sapit em̃ naturã cõsilij potiusq pcepti. l. j.
in. fi. ff. mã. z. l. cũ pr̃. §. mãdo. de leg. ij. Iõ cõueniẽs nõ illaqueat̃: put
voluit domi. Anto. de butri. in dicto capitulo cum contingat qd
tenet Raphael. ful. in dicta aut. sacramenta puberum adducens
l. filiusfa. §. a diui de lega. j. idem ibi firmat Paulus de ca. adducẽs
l. j. ff. de reb. eo. ibi interdictam zc. l. j. in pncip. ff. ad senatusconsul.
vel lega. ibi senatusconsulto comprehensum est ne pro vllo femine
intercedant iuncto eo quod habetur dicto capitulo cum cõtingat
z. d. aut. sacr̃a pub. z facit vltra eos optime text. in. l. vnica. §. z cum
lex. C. de rei vxo. act. z alienationẽ phibebat iũcto. d. c. cũ cõtingat
z. d. c. lz mulieres. Sublata igit̃ dicta rõne ipemet bar. teneret cõriũ
in iurib9 palle. z q lex loquẽs p vba puatiua in psonã nõ hẽat vim
pcepti adeo q trãsgressio peccatum nutriat etiã si esset lex pontifi-
cis mihi vr̃ tex. multum aptus in cle. exiui de paradiso. §. nos itaqz
qui in securis eoꝝ cõscientijs delectamur ibi dr q fratres nõ ad oĩm
que sub verbis imperatiui modi ponuntur in regula sicut ad prece
ptoꝝ seu pceptis equipollẽtiũ obseruãtia tene ant̃ zc. iunctis seqn-
tibus z precedentibus z maxime q dr in pximo precedẽti. §. z qz vt
intellexim9 z dictũ tex. ad ppositũ põderat Panor. in. d. c. nã cõcu
8 piscentiã. †Et ex his videt̃ concludẽdum q lz statutũ dicat qd mu
lier non possit vel debeat contrahere: tamen contractus firmetur
iuramento: quod z firmat Petrus de ancha. in dicto capitulo ca-
nonum ea ratione: quia non refert an verba legis vel statuti diri-
gantur in personam vel in rem: quia si verba prohibitiua dirigun-
tur in rem censetur prohibita persona faciens: quia qui prohibet
vnum: prohibet antecedens lege oratio de sponsa. z lege ad rẽ mo-
bilem z lege ad legatum de procura. secundum eum. et per hanc ra-
tionem idem firmat. d. Nico. sicu. in dicto. c. cum contingat. z Pau.
de castro in. d. aut. sacramenta pub. quod z firmat Raph. ful. in. d.
aut. sacramẽta puberũ dicens sepius consuluisse z de facto respon-
disse cõtra Bar. inter cetera ea rõne qz dato q contrahere sit pecca
tum: quia propter statuti transgressionem non erat peccatum con
tractum seruare: quia statutum non prohibet obseruantiam: licet
cõtractum phibeat z annullet fm eum. z hãc rationem firmat etiã
ibi Pau. de ca. z Imo. in. c. cum contingat q etiã videtur velle ibi
do. Nico. patet itaqz q pro hac parte est cõmunis opi. cum eam te-
neant Ioan. de lig. do. Anto. Imo. z do. Nico. Raph. Pau. de ca.
qui dicit se pluries cõsuluisse cõtra Bar. in hoc. z. d. Ludo. z Bal.

⁊ Ang. rationem Bar. impugnent. ⁊ Raph. in. d. aut. sacramenta dicit quod ipse contra decisionē Bar. vidit terminatum fere apud omnes canonistas. Ideo hanc partem puto intrepide tenendam tanq̃ communem ⁊ efficacioribus rationibus roboratam attentis etiam alijs supra per me dictis. ⁊ eleganter dictis per primum consulentem. Laus deo.

Summarium super consilio. xxxvj.

1 Insinuatio quomodo et quo tempore fieri debeat ⁊ an requirat iudicis decretum.
2 Donatio non insinuata iuramēto firmatur.
Insinuationi renunciari non potest.
3 Confirmatio facta in forma communi per principem an trahatur ad ea que sunt contra ius commune.

Consilium. xxxvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. 1 †Si recte consideretur continentia dicti cõtractus ⁊ eius instrumenti potest dici dictam renunciationem fuisse factam cum solennitate insinuationis. Nam dicta cōstitutio requirens insinuationem fieri in actis debet intelligi eo modo quo de iure fieri dʒ insinuatio apō acta cū statutuʒ intelligatur ṡm terminos iuris cōis p id quod habetur in l. ij. C. de noxa. per glo. in. l. sciendum qui satisda. co. ⁊ in aut. offeratur in. l. j. de mun e. ⁊ hono. ⁊ ibi per Bar. ⁊ in. l. nam ⁊ posteriores. ⁊ p eundem Bar. in. l. omnes populi: sed de iure cōi vbi requiritur insinuatio fieri apud acta vt est in donationibus excedentibus legitimam summā satis dʒ fieri apud acta insinuatio si fit apud magistratum competentem ⁊ cū fiat scriptura publica: vt pbatur in. l. donatio in fi. ⁊. l. in donationibus. ⁊ in. l. sancimus. C. de dona. ⁊ ita in terminis voluit Azo. in summa de dona. ante fi. ⁊ Bar. in. l. modestinus de dona. ⁊ ibi alij moderni post Imol. ⁊ idem voluit Hof. ⁊ Hostiē. in summis de dona. ⁊ etiam videtur sequi Specu. eo. ti. §. j. ver. donatio autem. Et idem etiam tenet ibi Jo. an. ponendo duas praticas: vna quod donatio redigatur ad scripturam ⁊ postea coram iudice publicetur ⁊ registretur apud acta allegat q̄ habetur in simili in l. ij. C. de adop. ⁊ quod habetur in. l. iubemus. C. de emā. lib. facit ēt quod no. Inno. in. c. albericus de testi. subdendo ibi quod secundū aliquos requiritur q̄ partes se subscribāt ⁊ iudex sed ibi dicit Jo. an. hoc vltimum non esse in vsu: alia opi. ⁊ pratica est ṡm Joā. and. ibi q̄ donatio scribatur ⁊ publicetur coram iudice: nec requiritur alia scriptura fieri. Et hanc opi. ⁊ praticam dicit esse cōem ⁊ cōiter seruari: vt etiam voluit Azo. ⁊ alij de quibus. s. ⁊ idem sequitur Imo. in. c. cum contingat in. x. ⁊ vlti. membro in pe. car. dūʒ ponit an donatio non insinuata firmetur iuramento vbi sequitur hanc praticam tanq̃ cōiter approbatā q̄ dicit esse in cōi obseruantia. ⁊ etiā voluit Bal. in. l. illud de sac. san. ec. vbi dixit ⁊c. ad ꝓpositū ergo cū. d. Jacoba fecerit dictā cessionē corā iudice ꝯpetēti ⁊ corā eo fuit celebratū ⁊ scriptum dictū instr̄m publicū ipso sedēte pro tribunali vt patet ⁊c. dico dictam renūciationē ⁊ ꝯcessionē haberi ꝓ insinuata ⁊c. Nec ob. q̄ constitutio copulatiue requirit decretum ⁊ insinuationem ⁊c. q2 r̄ndetur q̄ copulatiue vtraq̃ reqrit: q2 nō sufficit sola īsinuatio q̄ insinuatio non reqrit decretū vt est cōis ꝯclusio vt voluit Bar. in. d. l. modestinus ⁊ etiā sequitur Imo. in. d. c. cum contingat. ⁊ Bal. in. d. l. illud allegādo tex. expssum in. l. fi. C. de predi. cu. lib. ⁊. ⁊ fuit de mente eiusdē Bal. in. l. fi. C. qui admit. vbi equiparat agnitionē bonoꝝ pos. ipsi insinuationi donationis: ⁊ sic non vr̄ requiri decretū sicut nō requiritur in bo. pos. vt etiā ibi tenet Cy. ⁊ in. l. pe. C. ad treb. ⁊ bal. in. l. nec qcq̃. §. vbi decretū. ff. de of. pcōsu. vbi tñ dicit q̄ qñ post factam donationē donator ꝓduceret instr̄m donationis vt insinuetur corā iudice apud acta ⁊ ꝯparerent aliqui legitimi oppositores tūc ex quo reqritur cause cognitio sine dubio requiritur decretū. Et ita dicit ꝓcedere glos. sing. in aut. vt nō fiant pignorationes. §. fi. col. v. sed vbi nullus ꝯdicit nō requiritur decretū. Nec etiam ob. q̄ iudex mandauit notario causarum ciuilium q̄ dictam ꝯcessionem apud acta cārum ciuilium insinuaret. Et sic fuit de intētiōe iudicis ⁊c. q2 illud ex abūdāti ⁊c. Preterea non potuit mutare ⁊ alterare dispositionē iuris ⁊c. Preterea dato sed non concesso q̄ predicta nō sufficerent: tamen ex quo mihi ꝓsupponitur extra punctum q̄ ad maiorem cautelaʒ. d. Ang. postea ex interuallo nouissime ꝯparuit corā iudice competēte ⁊ ꝓduxit instr̄m ⁊ fecit insinuari ⁊c. Dico hoc sufficere: q2 adesse insinuationis non est necesse q̄ fiat incōtinēti: sʒ sufficit qñcunq̃ fieri ex interuallo vt est tex. in terminis in. l. fi. §. pe. C. de dona. ante. nup. ⁊ Bar. Jmo. ⁊ alij. in. d. l. modestinus. ⁊ Bal. in. d. l. fi. Et Ang. in consilio suo q̄ incipit. visis predictis instrumētis nisi elapsi fuerint. xxx. anni. argu. notatoꝝ in. l. lʒ de iure delibe. Et ita in terminis vidi consultum apud nursiam per. d. Jo. petrutij cui me subscripsi ⁊ intellexi fuisse obtentum q̄ maxime procedit in terminis dicte constitutionis que loquitur per verba futuri tēporis immo etiam dico quod sufficiat fieri dictam insinuationem post litem motam per id quod habetur in. l. rem. §. fi. de pigno. act.
2 †Subdit postea quod iuramentum validat non obstante cessatione solennitatis: q2 licet insinuationi nō possit renunciare text. ⁊ ibi Bar. in. d. l. sancimus Barto. in. l. nemo potest. Tamen cōmuniter solet teneri maxime p canonistas quod donatio iuramento firmetur etiā nō insinuata vt concludit Inno. in. d. c. cum contingat in antepe. char. in. x. membro. ⁊ in. xl. charta circa septimum membrū licet multi legiste contrarium tenent: vt sentit Bar. in. d. l. modestinus. ⁊ in. l. si quis pro eo. Bald. in. d. l. illud. ⁊ in. d. aut. eo decursum Saly. in. d. l. sancimus. dicens tamen questionem dubiam. Tamen videtur in materia iuramenti stādum potius canonistis qui tenēt primam partem vt Imo. ⁊ do. Anto. ⁊. d. Nico. in. d. c. cū contingat ⁊ Imo. in. d. l. nemo potest. ⁊ Joā. an. in addi. in titu. de instru. edi. §. porro in vlti. dis. ⁊ Fede. de se. cōsi. cclxxvij. Et ita pluries vidi cōsultum per do. Jo. ⁊. d. benedi. ⁊ me subscripsi. Nec ob. quod constitutio ꝓsumit vel fingit simulationē: q2 quod vna via ⁊c. prout post multa concludit Imo. in. d. c. cum contingat in tertio mēbro char. xviij. ⁊. xx. reprobando Bar. in. d. l. omnes populi. ⁊ quod Bald. in d. l. Bar. deridet. ⁊ etiam contra Bar. tenet Pe. de ancha. in repe. c. canonū. ⁊ do. Ant. in. d. c. cum contingat. Nec ob. quod est cōstitutio ecclesiastica q2 legatus non potest. 3 † Nec ob. q̄ fuit confirmata per papam: quia non credo quod fuerit specifice ⁊ in spē confirmata per papam. Sed simpliciter ⁊ generaliter omnes constitutiōes facte per. d. l. legatum. Que cōfirmatio sic facta in forma communi parum operatur. Et non censetur confirmare quatenus essent contra ius commune: vt per Jo. and. in. c. dudū de decimis. ⁊ no. Bar. in. l. j. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Laus deo.

Summarium super consilio. xxxvij.

1 Dotata q̄ stantibus masculis non succedat an restringatur ad dotantis successionem.
2 Emphyteosi stipulata pro se ⁊ filijs ac nepotibus vsq̃ ad tertiā generationem an sint comprehense femine stante statuto q̄ masculis stantibus non succedant femine. nu. 10.
3 Diuisio presumitur ex possessione decēnali ⁊ censetur quedā permutatio obtinens vicem emptionis. nu. 5.
4 Heres non potest venire contra factum defuncti ex cuius persona sentit lucrum.
5 Prescriptio. 32. vel. 40. annorum bona fide querit prescribenti vtile dominium.
6 Dominium vtile an queratur solo titulo sine traditione vel possessionis acquisitione in re emphyteotica. nu. 17.
7 Emphyteota potest preiudicare suis filijs in emphyteosi illā assignando vni.
8 Feudum quod diuisione fuit vni ex liberis assignatū pro parte sua si decesserit filijs superstitibus ⁊ descendentibus etiā ex dictis suis filijs non succedunt alij descendentes sed filij licet sit stipulatū ꝓ se filijsq̃ ⁊ descendeñ. vsq̃ ad tertiam generationem masculinam ⁊ femininam. nu. seq.
9 Successione feudi vel emphyteosis stipulatis pro se ⁊ descendentibus admittuntur descē. scd̄m gradus prerogatiuam. nu. seq. ⁊. 11.
10 Dotata filia quod excludatur a successione statuto stantibus masculis excluditur ꝑ auum maternum lʒ affinis tantum dicatur.
11 Emphyteosi stipulata ꝓ se ⁊ descendētib⁹ qui succedant in illa an descēn. nō heredes vel heredes stipulatoris tāq̃ heres dicatur testatoris ꝑsonā repñtare ⁊ sic pro eo stipulata videatur. nu. 13.
12 Precium declarat mentem contrahentium.
13 Emphyteosi stipulata ꝓ se ⁊ filijs q̄ nō possit pater vni tm̄ relinquere vel assignare ⁊ alteri preiudicare. nu. 19.
14 Clausula gn̄alis in contractibus restringitur ad specificata.
15 Heres nō tenetur defuncti factum seruare nisi quatenus suppetunt res hereditarie.
16 Prescriptio nō cadit in re ꝓpria nec currit nō valenti agere.
17 Emphyteosis queritur successori quo ad dominium vtile sola stipulatione pro se ac successorib⁹ absq̃ traditione. nu. seq.
18 Dñium vtile lʒ tpe litis ꝯtestate nō sit quesitum tñ queri pōt pēdente iudicio vbi ex cā de preterito superuenit.
19 Jus suū in ꝯctib⁹ vel vltimis volūtatibus datū tertio an videatur dedisse rem integram vel partem.
20 Legatū vel fideicōmissum an possit ꝓpria auctoritate capi qñ certū est falcidiā cessare vbi statuto cauetur q̄ null⁹ possit tenutā defuncti occupare herede irrequisito. nu. seq. ⁊. 22.
21 Statuta sunt scd̄m ius cōe intelligenda ⁊ vt ꝗtominus fieri potest ledant ius commune.
22 Nullus est dictio vniuersalis nihil excludens.
23 Libelli verba ambigua sunt a libellante interpretanda.
24 Heres an possit conueniri ex delicto defuncti.
25 Interdictum quorum legatorum vbi certum est heredi non competere falcidiam. nu. 20.
26 Oblatio releuat quēq̃ a mora.

Consilium. xxxvij.

In nomine dñi nostri iesu christi. 1 †Circa primū consultationis articulum videtur prima facie dicendū quod dicte domine Joānis ⁊ Baptista agētes nullū ius habeāt in dictis bonis et pluribus

pluribus. Et primo quia non videtur quod filie Venātij succedāt in bonis emphyteoticis concessis paci earum auo paterno cum ip se fuerint dotate a Venantio filio dicti pacis patreq; earundē agē tium. Nam presupponitur vigere statutum camerini dictās ꝙ dotata a patre vel matre auo vel auia patre vel patruo non succedat predictis patri matri auo auie fratri vel patruo dotātibus vel nō dotantibus donec supest aliquis ex ṗdictis dotantibus vel nō dotantibus vigore cuius statuti videtur dicendū quod dicte filie Venantij non succederent ab intestato dicto Venātio extante dicto Petropaulo descendente ex dicto pace auo dictarum dominarū: nam verba dicti statuti videntur satis clare sonare in hanc sententiam: put ꝛ alias in simili casu vidi consilium bal. ꝛ in alio casu consilium Pau. de cast. decisiuum ambo sup interptatione dicti statuti de camerino que consilia in qōne de facto sup qua bis consului ꝓ simili interptatione fuerunt ex camerino huc adducta. † ꝛ prout. d. Pau. ṗferretur in successione ab intestato: ita etiam videtur ṗferendus in successione bonoꝝ emphyteoticoꝝ ſm theoricam Bar. l. iurisiu. §. si liberi de ope. lib. vbi voluit ꝙ si pr̄ stipulat emphyteosim ꝑ se ꝛ vsq; in tertiam generationē masculinā ꝛ femininā cēsent pariter inuitati ṗmi masculi ꝛ femine ad dictam emphyteosim nisi vigeret statutum ꝙ extante masculo femina non succedat ab intestato. Nā nūc extante masculo non succedit femina in emphyteosi: qꝛ stipulatoꝛ censet se ꝯformare cū dispōne iuris municipalis ſm eundē Bar. adducētem no. in. l. gallus. §. ꝛ qd si tm̄ de lib. ꝛ posth. ꝛ no. ꝑ Cy. in. l. liberti. C. de ope. li. ꝛ idē ꝯcludit Bal. in cōsi. ꝙ incip. qdam accepit a quodā abbate al's incipit qō hꝫ duo dubia in ordine. cxxxij. ꝛ idem voluit Imo. in. c. potuit de locato. ꝛ in. l. fi. de ꝯdi. ꝛ demō. ꝛ idem ꝯsuluit Cy. vt referunt Bar. Ang. ꝛ alij in. l. heres mei. §. cum ita. ff. ad treb. ꝛ idem dr̄ tenuisse Pe. de anc. in. l. tres fratres. ff. de pac. ꝛ in ꝯsi. cccxiij. ꝛ And. de iser. in. c. j. in quibꝰ cau. feu. ami. ꝛ ꝑ consequens cum dicte dn̄e Joanna ꝛ Baptista non inuitātur succedere in dictis bonis emphyteoticis nō pn̄t illa petere ꝑ iā dicta. † Secūdo vr̄ ex alio idem dicēdum. Nā in diuisione bonoꝝ quam fecerūt Venantius ꝛ Porphyrius dicta bona emphyteotica venerunt in ptem dicto Porphyrio: qꝛ verba gn̄alia dicte diuisionis ita sonant vt de se ꝯstat ꝛ mēs diuidentiū apparet cum priꝰ dicta bona emphyteotica fuerint cōiter possessa ꝑ dictos Venātiū ꝛ Porphyrium ꝛ post dictam diuisionē fuerunt possessa insolidū ꝑ dictum Porphyrium ꝛ facto datur voluntas intelligi. l. rephendenda. C. de institutionibus ꝛ substitutionibus sub ꝯditione factis cum ꝯcordantijs ibi in gl. adductis ꝛ ex postea secutis interptatur pus gesta. xxiiij. q. ij. c. ū ꝑ bellicam ꝛ. xviij. dist. puenit cū suis glossis ꝛ ex possessione decēnali ṗsumitur ṗcessisse diuisionem vt est. glos. not. in. l. fi. C. cōmuni diuidundo magis, ergo de facili interptatur diuisio iam facta vt trahatur ad bona ꝑ diuiso possessa maxime cū verba generalia diuisionis ad idem tendant. Et cū pater dictarū dn̄arum in dicta diuisione ꝯcesserit dicta bona dicto Porphyrio ꝛ diuisio censeat quedam ꝑmutatio. l. cum pater. §. hereditatem. el ij. de leg. ij. ꝛ vicem emptionis obtineat. l. j. C. cōmunia vtriusq; iud. ꝛ ideo si res in diuisione concessa euincitur habeatur regressus de euictione aduersus socium qui in dicta diuisione ꝯcessit alteri partem suam. ꝛ sic pro pte sua tenetur ꝑ euictione. l. si fratres. C. eo. tit. Et cū dicte filie ṗsupponāt esse hr̄des dicti Venātij ipse tenerent de euictiōe ex ꝑsona dicti Venātij si a tertio euincerent merito ipe vēdicantes repelluntur ꝑ regulam. l. vendicantem. ff. de euictionibꝰ. † ꝛ qꝛ heres nō pōt venire ꝯ factum defuncti: ex cuius ꝑsona sentit lucrū hereditatis. l. ex qua ꝑsona. ff. de reg. iu. ꝛ. l. cum a matre. C. de rei ven. ꝛ. l. si vxor. C. de bonis auctoritate iudicis possidendis. ꝛ. l. si adulta. C. de hereditarijs actionibꝰ cū si. † Quod ꝛ tertio vr̄ maxime dicendum attento ꝙ vt ṗsupponitur ꝛ put vidi ṗbatum ꝑ testes post dictam diuisionem dicti Porphyrius ꝛ paces eius filius ꝛ Petruspaulus filius dicti pacis possederunt insolidum dicta bona emphyteotica ꝑ. xxxij. annos ꝛ vltra: ideo vidētur ṗscripsisse dicta bona ꝑ dictam longissimam possessionem per. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. cum ꝑ possessionē tāti temporis bona fide emanatam queratur vtile dominium. l. si quis emptiōis eo. ti. ꝛ prescribatur gn̄aliꝰ aduersus omnem actionem etiam realem: vt. d. l. sicut. ꝛ sic dicte dn̄e vidētur repellende exceptione ṗscriptionis. † Quarto videntur ex alio repellende: qꝛ ad eas nunq̄ peruenit possessio dictoꝝ bonoꝝ ꝛ dn̄ium directum vel vtile. Nam queritur ex solo titulo sine traditione vel acquisitione possessionis. l. traditionibus. C. de pact. ꝛ instituta de rerū diuisione. §. interdum. ꝛ. §. ꝑ traditionē cum si. Et cū ex hoc videtur ꝙ non hn̄t ius in re. ꝛ ꝑ consequens videant non habere actionem in rem. l. in rem actio. ff. de rei ven. ꝛ l. doce ancillam. C. eo. ti. ꝛ instituta de actionibꝰ. §. oim. ꝛ. §. sequentibus nec etiam actionem ꝑsonalem cum nullum negocium fuerit gestū interdictum Petrumpaulum ꝛ dictas dn̄as ita ꝙ nulla subest cā obligationis. l. si in area. ff. de condi. indebi. cum simi. Et sine actione nemo experitur. l. si pupilli. §. videamus de negocijs gestis cum concordantijs. † Quinto videtur ex alio hoc idem dicendum quia videtur quod emphyteota possit suis descendentibus preiudicare assignando emphyteosim vni ex eis qui possunt inuitari ad emphyteosim ꝛ preiudicare alij prout videmus quod in simili ṗiudicat pater filijs qui sunt successuri in iure patronatꝰ: nam assignādo vni liberoꝝ preiudicat alij vt. ff. de assig. lib. quasi per totum facit quod dicam in seqn̄ti arg. ꝛ hoc quod pater possit alteri assignare emphyteosim ꝛ ṗiudicare filie tenuit Bal. in aut. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. † Ex alio etiam ꝛ sexto videtur idem dicēdum: quia pro hac decisione videtur casus in. c. vnico de natura successionis feudi vbi si quis quesiuit feudum sibi ꝛ suis descendentibꝰ ꝛ decessit pluribus relictis filijs q diuiserūt bona cōia et in diuisiōe feudū insolidū venit in partē vni ex dictis filijs q postea decessit supstitibꝰ sibi descēdētibꝰ ꝛ supstitibꝰ alijs filijs vel descēdētibꝰ ex eis decidit ibi ꝙ donec supest aliqs de linea illiꝰ cui feudū obuenit in partē non succedunt in dicto feudo alij descendentes ex alijs lineis licet quo ad ipsum stipulatorem sint in equali vel anteriori gradu put ibi singulariter probatur: ita ergo dicamus in casu nostro qō ex quo dicta bona emphyteotica obuenerunt insolidum in partē dicti Porphyrij donec superest dictus Petruspaulus qui est de linea dicti Porphyrij succedat ipe ꝛ non filij dicti venantij qui sunt de alia linea cum soleant doc. arguere de iuribus feudoꝝ ad iura emphyteotica ꝛ de similibus soleat idem esse iudicium. l. nō pn̄t ff. de legibus. ꝛ. c. inter ceteras de prescriptis cum similibus. † Sed licet predicta reddant hanc consultationem satis dubiam nihilominus diligenter perscrutando videtur contraria sentētia de iure verioꝛ. Nam ex quo dictꝰ paces stipulatus fuit dicta bona emphyteotica ꝑ se ꝛ suis descendentibus vsq; in tertiam generationē masculinam ꝛ femininam descendentes admittantur secundum gradum prerogatiuam. l. cum ita legatur. §. in fideicommisso. ff. de leg. ij. ꝛ. l. peto. §. fratre eodem tit. ꝛ. l. fin. C. de vbo. significa. Ideo cum dicte domine Joāna ꝛ Jacoba sint in secundo gradu ꝛ dictus Petruspaulus sit in tertio gradu stipulanti debent in dictis rebꝰ emphyteoticis preferri saltem in portione dimidia que venit in partem. d. Venantio cum in alia dimidia que obuenit in partem dicto Porphyrio videatur succedere dictus Petruspaulus tanquam primioꝛ dicto Porphyrio ꝛ eius linea: put in simili voluit Bald. in consi. incip. ṗmissis verbis statutoꝝ. ꝛ facit. c. j. de duo. fratri. a capi. inuesti. ꝛ. c. vnicum de natura successi. feu. ꝛ quia hoc esset clarissimum si adducta in contrarium non obstarent: ideo solum restat respondere ad ipsa contraria que ꝑut videtur non habent obstare. † Non enim obst. primum argumentum in contrarium adductum: quia respondetur quod dictum statutum excludens a successione feminas dotatas recipit a varijs doctoribus varias interpretationes: nam vidi consultum bis super eodem facto a clarissimo iuris interprete domino benedicto capra: ꝛ ab alio excellentissimo doc. perusino ꝙ dictū vigore dicti statuti nō excludant filie a successione parentū nisi supsint descendētes ex illo de cuiꝰ hr̄ditate agit lꝫ ille de cuꝰ hr̄ditate agit nō dotauerit ꝛ si verificent illa verba dotantibus vel non dotantibus: alias enim dictum statutū contineret duritiem quandam ꝛ quodāmodo absurditatē: qꝛ si verba dicti statuti intelligerent ita general'r put sonare vident sequerēt ꝙ si decederet pr̄ supstite filia dotata ꝛ supstite auo mr̄no eiusdem filie dotate dicta filia dotata excluderet a successione patris ꝑpter supexistentiam aui materni ipsius filie dotate qui tn̄ auus nihil attineret defuncto nisi affinitate que affinitas non est in ꝯside ratione in materia successionis. l. victrico. ꝛ. l. affinitatis. C. cōia de successio. ꝛ similes multe inconuenientie resultarēt si verbis simpl'r inherendū esset put primo aspectu sonare vident ſm eos. Et lꝫ al's consulendo conatus fuerim dicte rōni rn̄dere: nihilominus negare non pōt qn res reddatur in hac parte dubia. ꝛ intellexi ꝙ ṗpter dubietatē illa cā fuit ꝑ compositionem non ꝑ sententiam terminata. Et si illoꝝ consulentium interptatio militaret respōsio esset clara ꝛ indubia sinaūt alia interptatio valeret cui inhereo. ꝛ sic dicte filie dotate excluderentur a successione ab intestato. † Respondetur quod contrarium obstaret quando dictus Venantius decessisset intestatus ita quod in hereditate succederet dictus Petruspaulꝰ ꝛ non dicte filie dotate. Nam tunc prout Petruspaulus esset magis dilectus in hereditate ita etiam ꝛ in successione in emphyteosi secundum supradictam theoricam Cy. ꝛ Barto. sequacium: licet nonnulli sentiant contra dictam theoricam saltem quando viget gradus prerogatiua pront contingit in casu nostro: quia dicte domine; sunt in potiori gradu tam quo ad dictum Venantium quam quo ad dictum pacem stipulantem: prout in simili nota. Bald. in dicto. §. in fideicommisso. ꝛ vidi alio anno hic per quosdam famosissimos doctores Perusinos doctores cōsultum in quodam fideicommisso relicto a quodam Cardinali ꝛ consulebatur quod attenderetur graduum prerogatiua ita, quod prior in gradu prefereret non obstante quod alter pariter in hereditate succederet. Et per consequens secundum hoc non attenderetur quis a lege esset magis dilectus in successione intestati: sed preualeret graduum prerogatiua ꝛ ad dictum Bar. posset responderi quod non probatur in re vel procederet quando essent eiusdem gradus masculi ꝛ femine secus si femine essent in potiori gradu: sed sequendo simpl'r dictā theoricam Cy. ꝛ Bar. non videtur militare qn̄ in hereditate succe

dit femina dotata. Nā tūc cessat lex municipalis que militat in suc
cessione ab intestato. Jdeo tūc standū est regule ꝯm quā ꝓximior
in gradu preferꝛ ꝛ suadet rō ꝙ ꝓut femina tūc succedit in heredi-
tate: ita succedat in emphyteosi. Et ꝓut repn̄tat stipulatorē in he
reditate: qꝛ heres heredis primi defuncti est heres. l. fi. C. de hered.
insti. ita ꝛ in emphyteosi. Et est magis dilecta a iurislatore in here
ditate cū successio testamētaria preualeat successioni intestati. l. an
teq̄. C. cōia de succes. ꝛ. l. quādiu. ff. de acq. heredi. ꝛ. l. quādiu. C. qui
admit. Jdeo si stipulator cēseꝛ se cōformare in successione emphy-
teotica cū dispōne iuris in successione hereditaria: ꝓut dicūt Bar.
et sequaces ꝓut dicte dn̄e preferūtur dicto petropaulo in successio
ne hereditaria semꝑ loquēdo in portione paterna: ꝛ sic in dimidia
quo ad dictū pacē. Jta etiā quo ad dimidiā portionē ꝑferantur in
successione emphyteotica: ꝛ suadet rō qꝛ heres ꝑ portione heredi-
taria repn̄tat defunctū adeo ꝙ cēseꝛ eadē ꝑsona cū defuncto l. aut.
de iureiur. a mo. prestī. §. j. Jdeo ꝓut quis magis cēseꝛ diligere suā
ꝑsonā q̄ ꝑsonā alterius. l. si preses. C. de serui. ꝛ aqua. Jta magis ꝑ-
sonā heredis q̄ alterius cū cēseatur sua ꝑsona vt dixi. Nec ob. scōm
ꝯtrium. s. formatum suꝑ dicta diuisione a qua plurimum dependet
p̄ns articulus cum in dicta diuisione fundentur scōm tertium qn-
tum ꝛ sextum argumenta ꝯria: sed pro responsione est aduertendū
ꝙ dictus venanti⁹ nō assignauit in partem dicto porphyrio dicta
bona in spē ea specifice noīando: sꝫ sub gn̄alitate oēs alsterras bo
na mobilia ꝛ imobilia ꝛ pecunias ꝛ debita ꝛ credita ipoꝝ ꝛ que fue
runt pacis quōdam eoꝝ patris seu ꝑ ipsos acq̄site vbicūq; positas
ꝛc. Et sic sub generalitate assignauit dicto porphyrio omnia alioꝝ
bona: vnde vꝛ assignasse dicto porphyrio quecūq; alia bona quate
nus essent eorum ꝛ quatenus fuissent pacis seu pro eo acquisite. Ex
quo generaliter se referunt ad eorum bona: arg. l. stichum qui me⁹
erit. ꝛ. l. serui electione. §. j. ꝛ. §. fi. de leg. j. ꝛ. l. si ita. ꝛ. l. quintus. §. ij.
ff. de aur. ꝛ ar. le. ꝛ. l. qui cōcubinam. §. qui fundum de lega. iij. cum
si. ideo cū dicta bona emphyteotica non essent eorum bona nisi ad
tēpus hoc est in eorum vita cum ꝯm formam contractus emphy-
teotici non essent transitoria in heredes non videntur dicta bona
emphyteotica venisse in partem dicto porphyrio nisi quatenus ip
se ꝛ dictus Venantius habeat ius in dictis bonis ꝓut si dicti venā
tius ꝛ porphyrius habuissent aliqua bona penes eos permansura
certum tempus ꝛ postea ad alios reuersura puta si fuissent eis lega
ta ad triennium iuxta. l. fi. C. de leg. nemo tūc diceret ꝙ censeretur
per verba dicte diuisiōis concessa dicta res dicto porphyrio in par
tem nisi ad triennium. ꝛ similꝛ si habuissent vsumfructum alicuius
rei non censeretur dicta res concessa seu ipsius rei vsusfructus nisi
durante eorum vita ex quo vsusfructus finitur morte vsufructua-
rij. l. titio cū morieꝛ. ff. de vsufructu. ꝛ instit. eodem. titu. §. finit cum
si. Et lꝫ dicta lex serui electione. §. j. §. fi. cuꝫ si. s. adductis loquātur
respectu ꝑtis rei: nihilominus idem dicendum videtur respectu tē
poris cū de re ad tēpus procedat: arg. l. miles ita heredem. §. ꝛ quia
diximus. ff. de mili. test. Et si secus diceremus pariter dicendū esset
ꝙ dicta bona emphyteotica censerentur venisse in partem dicto
porphyrio respectu pleni seu directi dominij nō respectu iuris em
phyteotici dūtaxat cuius contrarium quilibet concluderet prout
ꝛ videmus ꝙ ꝛ ipse partes ita videntur interpretari. s. ꝙ dicta iura
emphyteotica obuenerint in partem dicto porphyrio tanq̄ bona
emphyteotica ꝛ non censentur assignata dicto porphyrio quo ad
directā proprietatē. Ex quo datur intelligi ꝙ sub illa generalitate
ꝟborum non veniunt bona aliqua nisi quatenus spectent ad ipos
diuidentes: alias posset dicere dictus Petruspaul⁹ vt heres dicti
porphyrij ꝙ dicte filie venantij tenerenꝛ ꝛ obligate essent ad facien
dum ꝙ dicta bona emphyteotica essent ipsi⁹ proprie ꝛ libera et re-
sarciretur ei id qd̄ esset ecclesie solutum pro canone dictarum rerū
ꝛ sic res predicte reuerterentur ad ecclesiā possent heredes dicti pe
tripauli agere ꝯ dictas filias venantij seu earum heredes pro eui-
ctione dictarum rerum ꝙ tn̄ cuiq; recte sentienti videtur absonum
12 ꝛ penitus alienum a mēte cōtrahentium. † Qd̄ persuadetur ex eo
qꝛ pars dicti porphyrij fuit longe maior ꝛ maioris extimationis q̄
fuerit portio assignata dicto venantio etiam semotis ꝛ nō extima-
tis dictis bonis emphyteoticis prius cōibus inter eos diuidentes
de quibus bonis emphyteoticis nihil obuenit in partem dicto ve-
nātio. Unde ex quo dictus Venantius habuit portionem suā mul
to breuem seu parue extimationis correspectiue ad partem dicti
porphyrij non est verisimile ꝙ dictus venātius voluerit dicto por-
phyrio cōcedere dicta bona emphyteotica pro tempore que ad eū
non spectarent. ꝛ sic illa concedere in preiudicium filiorum: facit qꝛ
ꝛ alias videmus quod ex quantitate precij interpretamur mentem
contrahentium ꝛ qualitatem contractus per glo. in. l. j. §. j. ff. de su
persi. ꝛ in. l. per diuersas. C. man. ꝛ in. l. si qs ꝯduxerit. ff. loca. ꝛ. c. ad
nostram de emp. ꝛ ven. cum si. Et maxime predicta videntur proce
dere attento quod dictus Venantius non poterat gratis dicta bo
na emphyteotica cōcedere dicto Porphyrio in preiudicium filia-
rum ad quas dicta bona erant peruentura: maxime qꝛ dicta iura
emphyteotica erant ad eos peruētura non beneficio ipsius Venā-
tij: sed beneficio pacis primi stipulatoris earum aui paterni. Et ex
quo ab auo procedunt censentur quo ad ipsas neptes aduentitia
non profectitia respectu patris: vt no. per. l. quesitum. §. j. ff. de leg.
j. nec beneficia prouenientia ab auo perdunt nepotes facto patris
vt habetur in. l. adoptiuum in prin. ff. de in ius vo. ꝛ in. l. diuo mar-
cho. C. de questionibus. ꝛ per Bar. in. l. j. ff. de interdictis ꝛ relega-
13 tis. † Et ꝙ pater non posset alteri concedere rem emphyteoticam
in preiudicium filiorum. Dicēdum videtur ex dictis Bar. in. l. iuris
iurandi. §. si liberi. ff. de ope. li. maxime dum tangit questionem de
masculo vniuersaliter instituto ꝛ femina instituta in re certa: vbi in
ter alias rationes vnam videtur assignare que vrget ad propositū
nostrum scꝫ quod pater non possit tollere ius quesitum filie ex sti-
pulatione paterna quam rationem assignat etiam Bald. in. d. l. li-
berti liberteq; ad quod etiam ꝙ tradit Spec. in titu. de locato. §.
nunc aliqua versic. cxliij. dum vult ꝙ ex facto seu negligentia pa-
tris non perdant filij huiusmodi emphyteosim ad predicta etiam
qd̄ no. Dy. Bal. Ang. ꝛ Pau. de ca. in. l. apud iulianum. §. si quis
alicui. ff. de leg. j. vbi vidētur velle ꝙ pꝛ in ꝑiudiciū filioꝝ nō possit
repudiare emphyteosim quā fuit stipulatus ꝑ se ꝛ filijs quasi vna
sit emphyteosis in ꝑsona patris ꝛ alia sit in persona filioꝝ: ar. l. sti-
pulatio ista. §. si qs ita fuerit stipulatus de ver. ob. ꝛ in. l. antiqtas.
C. de vsufru. ꝛ adducit Bal. id quod habetur in. c. ij. de feu. Ad idē
optime facit theorica Bald. in. l. j. C. per quas perso. no. acqui. vbi
concludit in hac questione an pater possit filio preiudicare conce-
dendo alteri emphyteosim stipulatam ꝑ se ꝛ filijs. Concludit enim
quod si q̄siuit emphyteosim ex liberalitate concedentis non possit
filio preiudicare illam alteri concedendo: secus autē si illā quesiuit
ex pecunia ipsius patris que quidem theorica videtur satis rōna-
bilis. ꝛ eam alias consulendo secutus fui. ꝛ nunc etiam mihi placet
adducēdo autem dictam theoricam ad casum nr̄m in quo emphy-
teosis non fuit quesita ex pecunia patris quinimmo nec ex aliqua
patris prouisione: sed ex prouisione auite videtur multo fortius di-
cendum ꝙ nō possit pater illam auferre filio: cū quo ad ipsam em-
phyteosim nihil habeat filius a pꝛe: vn̄ minus habet hoc casu a pa-
tre q̄ qn̄ pater fuit illam stipulatus ꝑ se ꝛ filijs: lꝫ nullam pecuniā
exposuerit: sed solum liberalitate concedentis receperit ꝑ stipula-
tionem. Et ꝓpterea si illo casu non potest filio preiudicare in ipsa
emphyteosi multominus possit in casu nostro iunctis notatis in
d. l. quesitū in prin. Et prout nō pōt directe ita nec ꝛ concedendus
quod id faciat ꝑ indirectum ꝑ regulā cū qd vna via in. vj. ꝛ qꝛ alias
essent parate fraudes: nā volens donare iura emphyteotica finge-
ret se diuidere vel aliter cōtrahere: vt filijs preiudicaret quib⁹ frau-
dibus est obuiandum. l. in fundo. ff. de re. vē. cū concor. ꝛ. c. quanto
extra de diuortijs: ꝛ maxime vbi est tanta disproportio prout est in
casu nostro: facit qꝛ inter prohibitos imminet suspitio fraudis. l. g
testm̄. ff. de ꝑba. ꝛ. l. cum quis decedens. §. titia. ff. de lega. iij. ꝛ quod
14 no. Bar. in. l. si forte. ff. de castren. pecu. † Nec huic interpretationi
ob. illa verba diuisionis quas ꝛ que pro specificatis lateratis. ꝛ no-
minatis haberi voluerūt: ac si de ipsis ꝛ quolibet ipsoꝝ specialiter
ꝛ diuisim facta esset in p̄nti contractu specialis mētio: nam etiam si
fuisset facta spālis mētio sub cōmemoratione iuris ipsorum diuide-
tium similiter diuisio restringereꝛ quaten⁹ eoꝝ iura se extenderent
ar. d. l. serui elec. §. fi. ꝛ. d. l. stichum cū si. s. adductis. qꝛ dicta iura lo-
quuntur in eo casu quo res esset specialiter designata ꝛ noiata. nec
ob. alia verba dicte diuisiōis: ibi ad habendū ꝛc. vēdēdum ꝛ alienā
dū. ꝛ quicquid dicto porphyrio ꝛ suis heredibus deinceps placue-
rit perpetuo faciēdum: qꝛ dicta verba intelliguntur ꝯm ꝓcedentia
quia ꝑmittitur dicto porphyrio alienare ꝛ ꝑpetuo facere de dictis
bonis quicqd sibi placet. s. quatenus sunt sibi in partem ꝯsignata.
ꝛ per consequens quatenus spectabāt ad dictum venantium. ꝛ nō
vltra: qꝛ ꝑ ꝓcedentia declarantur sequentia in. l. si seruus plurium.
§. fi. de leg. j. ꝛ. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. ꝛ. l. si legato-
rum de leg. ij. Et facit qꝛ clausule gn̄ales in ꝯctu apposite restrin-
guntur ad specificata. l. emptor. §. lutius. ff. de pac. ꝛ. l. si ex pluribꝰ.
ff. de solu. ꝛ. l. si de certa. C. de transac. Ex quibus oībus infertur qd̄
ex q̄ in dicta diuisiōe veniūt dicta bona ēphyteotica sub ꝯmemora-
tiōe iuris dicti venātij nō teneꝛ hr̄des dicti venātij āplius ex q̄ nō
erāt duratura apud venantiū. ꝛ ꝯn̄r nec apud porphyrium argu. ad
15 l. lex vectigali. ff. de pig. † Et ꝑ consequens tollit dictū scōm arg.
qd̄ rn̄detur: qꝛ dicte dn̄e adiuerūt hereditatem dicti venantij eorū
patris cum beneficio legis ꝛ inuentarij: vnde non tenentur seruare
re factum defuncti nisi quatenus suppetūt bona hereditaria. l. fi. §.
ꝛ si prefatam. C. de iure deli. ꝛ no. in. eadem lege. §. in computatiōe.
Et ꝓut mihi dicitur dicte domine non curant dimittere omnia bo-
na dicti Venantij vt consequantur illa bona emphyteotica cū he-
16 reditas Venantij non sit soluendo. † Nec ob. tertium ex eo quia di-
cta bona emphyteotica vigore dicte diuisionis ptinebant in vita
Venantij ad dictum Porphyrium ꝛ successiue ad pacem eius filiū
ꝛ post pacis mortem ad dictum Petrumpaulū: nec prescribit qs
rem suam. l. sequitur. §. lana. ff. de vsuc. ꝛ maxime in ꝑiudicium filia-
rum dicti Venantij ad quas non spectabāt aliqua iura in dictis bo
nis in vita dicti Venantij: nec potuissent illa bona petere a dicto
Porphyrio vel ab eius successoribus ꝛ non valenti agere non cur-
rit pre-

rit prescriptio.l.j.in fin.C.de annali excep.τ.l.cū notissimi.§.illud.
C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno.τ.l.cōtra maiores.C.de inoffi.testa.
17 cū si'i.†Nec ob.quartū argumētū qz plerisq3 dicit q regula.d.l.tra
ditionib⁹ fallit in iure emphyteotico.Nec Specu.in titu.de loca
to.§.nūc aliqua.ver.clvij.vr velle q in emphyteosi queraṫ vtile do
miniū sine traditione per.l.j.si ager vectigalis vel emphyteota pe
tatur.Et hoc p dictū Spec.cōcludit celeberrimus iuriscōsulus do
minus Jo.petrutij de perusio doctor integerrimi iudicij in.d.l.tra
ditionib⁹.dicēs ita se consuluisse fulginei.τ idē vr velle Spe.in.d.
§.nunc aliqua.ver.clxix.dicēs q si qs emit emphyteosim p se τ qui
busdā alijs puta fratribus vxore vel alijs:l3 illi alij nō fuerint a do
mino immissi in possessione:tñ hñt vtilē rei vēdicationē ſm Jaco.
allegat in arg.l.iij.C.de dona.que sub mō.τ.l.j.C.de iure emphy
teotico.τ.§.in emphyteosi.in aut.de non eligendo.l.j.C.si impe
rialis liberalitatis socius.libro.x.τ Bal.ibi in additionib⁹ querit
quid si ego accipio p me τ fratrib⁹ τ vxore.τ dicit q illi hñt vendi
cationē p me.Et Joā.an.in addi.vr sequi Spec.ex quo eius dicta
non improbat:qz non improbādo vr illi assentire p id qd ipse idez
Joā.an.tradit in prin.additionū Spe.Pro quo etiā facit:qz in si
mili feudū queriṫ successione vel inuestitura.c.sciendū.in fi.de feu.
cog.ibi:τ feudū neminē acquirere nisi inuestitura aut successione.τ
sic vbi trāsit successione non requiriṫ inuestitura seu traditio.Pro
quo etiā facit:qz dicit Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sac.san.ec.si
lij vel neptes querūt emphyteosim ex donatione cā mortis a patre
vel auo primo stipulāte:τ tāgit etiā Bar.in.l.si mihi τ titio.in pn.
de verb.obli.sed ex donatione cā mor.queriṫ dñium sine traditio
ne:vt no.in.l.ij.ff.de pub.Ideo vtile dominium trāsibit in istas fi
lias sine traditione:itē facit qz Imo.in.l.ex facto.§.si quis rogat⁹.
ff.ad treb.dicit q filij possunt ratificare possessionē apprehēsam p
patrem τ facta dicta ratificatione vr presupponere q vtile dñium
absq3 alia traditione seu apprehēsione possessionis trāseat i filios:
τ pro hac parte vidi etiā hoc cōsultum p aliū celeberrimū doctorē
perusinū qd in emphyteosi queraṫ vtilis sine cessione seu traditio
ne p illud dictū Spec.τ adducebaṫ qd Cy.in.l.ea lege.C.de condi.
ob cau.dicit q vbicūq3 datur a iure actio vtilis in rē illa dz esse na
tiua τ nō causata ab aliquo dñio:sed a legis ptāte.τ iō non requiri
tur aliqua traditio ſm eū.τ idem voluit Bal.in.l.si vt pponis.eo.
ti.τ iō dicit idē Bal.C.de dona.ante nup.in.l.si a spōso.in fi.p illu3
tex.q vtile dominiū qd causatur ppter vtilē in rem acquiritur ipso
iure ex ipsa legis ptāte sine aliqua traditione:vt pz ibi.τ in.l.cū ve
terū.eo.ti.τ illi consilio apud vrbinū reddito se subscripsit prefat⁹
dñs Joānes.Et ſm hanc opi.dictū arg.non procedit.τ si non pla
ceret hec opi.satis videreṫ esse q dicte filie intrarēt in dictis bonis
l3 ab alio possessis aio querēdi dñium ex titulo precedenti cū p cō
tractū emphyteoticū videtur concessa dicta potestas capiēdi pos
sessionē rerū emphyteoticarū.Et p accessum ad rem queritur do
miniū:l3 nō queraṫ possessio ab alio occupata.l.si fundū.ff.de fun.
18 do.†Et l3 non fuisset quesitū vtile dñiū tpe litis cōtestate:tñ satis
est q illud supuenerit pendente iudicio:ex quo supuenit ex causa
de preterito.l.si rem.§.fi.de pig.ac.cum cōcor.ibi p glo.adductis.τ
19 no.glo.τ doc.in.l.non potest videri.ff.de indi.†Nec ob.v.ar.cōtra
rium:quia rñdetur q l3 in acquisitore primo emphyteosis sit du
biū an possit alijs puta filijs preiudicare in quo articulo doctores
variant τ dicendū est prout.s.dixi in rñsione data ad scdm cōtra
riū.Tamē in alijs est magis clarū q non pōt preiudicare: nam filij
non habent tunc a patre:sed ab auo vel alio primo acquisitore put
τ supra deductū est.Preterea nō cēsetur Uenātius in casu nostro
voluisse preiudicare suis filiabus ex quo non assignauit in partem
dicto Porphyrio dicta bona simplr τ in specie: sed assignauit bo
na sua.Et sic sub cōmemoratione iuris sui:iō nō cēsetur assignasse
iura suarū filiarū ad eas.s.deuoluenda post mortem ipsius Uenan
tij.contraria autem loquuntur qñ simplr legasset vel assignasset rē
nō sub commemoratione iuris sui inter q est longa differētia: nā si
quis talem domum si illa est sua p parte τ heredis p alia parte de
betur tota legatario.l.vnū ex familia.§.si rem.τ.l.cū filius.§.dñs.
de leg.ij.Sed si legauit talem domū suā non debetur legatario nisi
dimidia que erat legantis:l3 alia dimidia foret heredis.arg.d.l.ser
ui electione.§.fi.prout ibi dicunt Bar.τ doc.cōmuniter arg.illius
tex.cum igitur in casu nostro assignatio in partē facta dicto Por
phyrio sit facta sub cōmemoratione iuris sui dicendum est q non
censeatur assignata simpliciter:τ sic non veniant iura filiaru3.Non
ob.vltimū argu.cōtrariū:qz ad illud pōt rñderi vt.s.proxime.s.qd
procedat qñ simplr fuit assignatum in partē vni totū feudu3.Nos
autē loquimur in casu in quo non fuit assignata in partem simplr
res talis emphyteotica:sed sub commemoratione iuris ipsor diui
dētium:prout proxime deductum.Et maxime attenta modicita
te portionis dicti Uenātij ita q dicta bona non tam ex diuisione:
et sic ex causa onerosa q ex liberalitate dicti Uenantij videnṫ con
cessa:attento q absq3 dictis bonis emphyteoticis que omnia fue
rūt assignata dicto Porphyrio portio bonorū cōmuniū assigna
ta in partē dicto Porphyrio excedebat in estimatione porti onez
assignatā dicto venātio vltra dimidiā iuste estimatiōis portionis

dicti Uenantij ita q bona emphyteotica habuit dictus Porphy
rius.vt ita dixerim ante partē seu ex liberalitate dicti venantij vel
interueniente dolo saltē re ipsa iuxta.l.si quis cum aliter.de verb.
obli.τ.c.quintauallis.de iureiur.Ita q nō meretur.d.porphyrius
in hac re tātum fauorē prout si diuisio fuisset iusta τ re τ cōsilio.Li
cet in hoc de modicitate portionis non faciā fundamētum: quia
licet verū sit:tamen forte non poterit probari.Ita q etiā circūscri
pto hoc medio paucitatis portionis qd etiam.s.tetigi teneo hāc
conclusionem dato.s.q non probaretur qd vna portio esset maior
altera.Item dici potest q.d.c.vnicū.de natu.succes.feud.loquitur
in feudo τ feuda vt plurimū regulātur a iure cōsuetudinario τ po
tius q a iure communi:vt in.c.j.de feu.cog.adeo q in multis ha
bēt naturā extraneā ab alijs iurib⁹ seu ɔtractib⁹:prout τ no.Bar.
in.d.l.iurisiurādi.§.si liberi.τ Bal.in.d.l.liberti liberteq3.Et inter
cetera in materia successionis:qz non pñt regulariter succedere fe
mine.c.j.§.filia.de succes.feu.τ.c.j.§.ad filias.de grad.suc.in feu.in
alijs que iuxta.l.maximum vitium.C.de libe.prete.τ aut.in succe.
in fi.C.de suis τ leg.τ aut.cessante.τ aut.post fratres.C.de leg.her.
Ita q non esset mirū si etiā in terminis dispositionis dicti.c.vnici
de natura succes.feu.haberet aliam naturam q ceteri contractus
vel alie successiones: pro quo possunt adduci verba dicte rubrice
quasi ideo dicatur ibi de natura successionis feudi quasi casus qui
decidūtur sub illa rub.sint de natura succes.feu.τ non pertineāt ad
alias successiones:maxime cum in illo libro posita fuerit alia rubri
ca de succes.feudi ita q casus decisi in dicta rubrica de natura suc
cessionis feudi poterant poni sub illa rubrica de successione feudi
et non fieri duas rubricas sup eadem materia:ita q non sine mini
sterio videātur facte dicte due rubrice: τ ratio videtur persuadere
q vna differat ab altera:ita q probabiliter dici pōt q prima rubri
ca generaliter loquatur de successione feudi:scda autem rubrica sit
posita vt denotet specialē naturā feudi in successione: τ sic in ea de
cidanṫ casus in quib⁹ feuda habent naturā specialem τ extraneam
ab alijs contractibus seu successionibus: τ si ita interpretareṫ ille
tex.faceret pro non contra:qz si est spāle in feudo: ergo in cōtrariū
20 est ius cōe.l.j.in fi.ff.ad munici.τ.l.j.C.de thesaur.lib.x.†Circa se
cūdum autem consultationis articulum videṫ prima facie dicendū
q dictus Petruspaulus reus conuentus veniat absoluendus. nā
presupponitur in facto q dicta bona stabilia occupata per dictu3
Petrūpaulū fuerunt eidem legata ab auctore dictarū dominarū.
Ideo cum dicta bona dicātur fuisse testatoris legantis dominiu3
dictarum rerum recta via trāsiuit in dictum Petrūpaulum lega
tarium.l.a titio.ff.de furtis.τ.l.si tibi homo.§.cum seruus.de lega.
j.τ.l.legatum ita.de lega.ij.cum si.C.Uñ.d.Petruspaulus apprehē
disse videṫ possessionem sue rei:cuius videṫ moderator τ arbiter.l.
in re mandata.C.mandati.τ licet quādo legatarius occupat pos
sessionem rei legate sine licentia heredis competat heredi interdi
ctum quorum legatorum ad recuperationem possessionis occupa
te per legatarium vt in titulo quorum legatorum.ff.τ.C.quasi per
totum.Siue legatarius occupet post aditam hereditatem siue an
te aditam hereditatem.l.j.§.qd ait pretor voluntate.ff.quorum le
gatorum.tamen non competit dictum interdictum nisi quādo he
res pretendit habere ius falcidie detrahende:prout no.Barto.in
d.l.j.in princip.ff.quorum legatorum.dicens q hoc tenetur in.l.j.
C.eo.ti.vbi hoc not.glo.fi.τ satis innuit tex.illius.l.in prin.τ etia3
Bal.ibi dicens q restitutio que fit vigore illius interdicti fit here
di vt ipse heres possit detrahere falcidiā:τ etiā notat q rōne par
tis fit restitutio totius.Et idem etiam not.Ange.in.l.j.in princ.τ
in.§.j.ff.eo.ti.Dicens q non cōpetit dictū interdictum si reus de
traxit falcidiam vel si non est vsurus falsidia:cum igitur in casu no
stro pro parte dictarum heredum agentium non dicatur q velint
vti falcidia non videtur q competat eis dictum interdictum qd τ
videtur dicendum ex alio:quia competit dictum interdictu3 here
di si satisdat de satisfaciendo legatario quatenus legatū sibi debea
tur vt probatur in.d.l.vnica.C.quorum le.ibi oblata satisdatione.
et in.l.j.§.qd ait pretor.nisi cum sequentibus.ff.eo.ti.Sed non ap
paret ex actis q dicte Joāna τ Jacoba heredes agentes satisde
derint vel dictam satisdationem obtulerint:ideo videtur q debeāt
21 succumbere:τ sic dictus Petruspaulus veniat absoluendus.†Nec
huic sententie videtur refragari ius municipale sub rubrica q nul
lus occupet tenutam alicuius defuncti nisi requisito herede: quia
videtur q licet dictum statutum generaliter loquatur: nihilomi
nus debeat distingui per ius commune:quia statuta recipiunt in
terpretationem a iure communi.l.si serui vestri.C.de noxa.et.l.sed
si.l.§.vt gradatim.ff.de mune.et hono.Et intelligi debent vt quā
tominus possunt ledant ius commune.c.cum dilectus.extra de cō
suetu.et facit.l.ius singulare.et.l.qd vero contra.ff.de.ll.et.c.cū ex
pediat.de elec.lib.vj.τ.l.vnica.C.de inoffi.dotibus.Et qd no.glo.
in.l.sciendum.in princi.ff.qui satisda.cog.que vult qd generalitas
autētice offeratur distinguatur per dictam antiquam.l.sciendum.
facit.l.non est nouum.τ.l.nā τ posteriores.ff.de.ll.ideo videtur di
cendum q generalitas dicti statuti restringatur in legatario q nō
procedat nisi quando heres vult vti falcidia τ offert satisdationem

et si quis dixerit: quid ergo operatur di[...]ctum statutum: rñdetur q multa operatur. Nam imponit nouā [p]enam. Item videtur tollere ordinem iudiciarium per illa verb[a] de facto no. Bar. in cōsi. suo qd incip. pactus qōnis inter Albe[r]tum. in ordine. lxxv. Item interdictum quorum legatorum co[m]petit solum aduersus legatariū z dictum statutū loquitur gener[a]liter dū dicit nullus occupet zc. Item imponit penam officiali negligenti. Item ex alio videtur q dicte agētes debeāt succūbere. Nam ipse narrāt in rescripto qd cedit in locū petitionis q dict[u]s reus cōuētus occupauit z occupat dictas res. Et tam in vero [q]ū occupauit ab initio dictus reus cōuētus sed eius genitor: z ideo cū sententia debeat esse conformis petitioni. l. vt fundus. ff. cōi diuidūdo. z. c. licet ely. de symonia. z. c. qualiter z qñ. el grande. extra de accu. etiā in summarijs: vt in cle. sepe. de verb. sig. post prin.

22 ¶ † His tñ non obstātibus in cōtrariū puto iustitiā satis clarā: maxime vigore dicti statuti: qd statutū in nigro loquitur indefinite non magis in legatario q in alio z rubruz loquitur per vniuersalem nullus ita q neminem excludit. argu. c. solite. de maio. z obe. z. c. si romanorū. xix. di. z. l. iulianus. de leg. iij. cum si[mi]l. Et ideo cum generaliter loquatur dictum statutum est generaliter intelligendū. l. j. §. z generaliter. ff. de legatis prestā. et. l. iij. ff. de offi. presi. cum si. Nec obstat q interdictum quorū legatorum restringatur sed id qd dixi in adductis p aduersa parte: qz rñdetur q licet pretor faciendo interdictum quorū legatorū prouiderit eo casu quo vellet vti falcidia z esset paratus satisdare: non tñ pmittit pretor legatario occupare rem legatam in casibus supradictis sed solum denegat suum interdictum: non autem denegat alia remedia si qua competunt per aliam iuris cēsuram: z sic per generalitatem dicti statuti non derogatur in aliquo dicto interdicto pretoris quorum legatorum: quia eo casu competet illud interdictuz et actio seu remedium: ex eo resultans post statutum conditū: put antea competebat: z per hanc viam concordantur iura iurib[us]: nō ita contingit in terminis dicte. l. si serui vestri. z. d. c. cum dilectus. et qd notatur in. d. l. sciendum. cum si[mi]l. Et quia verba statuti sunt clara videtur casus legis municipalis de hac consultatione: iō nō est instanduz. arg. l. ancille. C. de furtis. z. l. illam. versi. de modo. C. de col. cum si. Nec oportet q vna lex moderet alteraz ex quo de diuersis remedijs loquūtur z quelibet potest generaliter intelligi vt

23 iacet. † Nec obst. id qd dicebatur q in rescripto narrat q ipse reus conuentus occupauit z occupat: z tñ in vero illam occupauit pater dicti rei conuenti: quia rñdetur q immo in dicto rescripto narratur q illam occupauit ipse conuentus z etiam eius pater: z sic fit mentio etiam de occupatiōe pr[i]na. Et qz v[er]ba libelli interpretātur a libellante. l. si quis intentione ambigua. §. de iudicijs. possunt dicta verba intelligi q prius occupauit pater z post patris mortem illam occupauit filius. Et insuper in istis ita summarijs non requiritur libellus: sed sufficit qualisqualis petitio sufficit. d. cle. sepe. Satis videtur esse q petantur dicte res restitui: quia super dicta petitione potest formari sententia propter qd tex. dicte cle. sepe re-

24 quirit qualem qualem petitionē in actis describi. † Nec refragat[ur] qd in heredem non competit actio ex delicto defuncti. l. j. in prin. C. ne ex delic. defunc. Quia verum est nisi quatenus ad heredē peruenerit: vt ibidem in fi. ff. de calū. l. z in heredem. z. ff. qd metus cā. l. videamus. sed in casu nostro peruenit ad heredem ista possessio occupata. ideo dirigitur contra eum: vt possessionem occupatam resti-

25 tuat. † Nec etiam predictis refragantur ea que in contrarium primo loco adduxi: quia illa militant quo ad remediū interdicti quorum legatorum: non quo ad alia remedia inducta p alias iuris partes. z sic licet cesset interdictum quorum legatorum in illis casibus non propterea sequitur q cessat remedium inductum per dictā legem municipalem. Preterea licet non competat dictum interdictum quorum legatorum quando heres non vult vel non pōt vti falcidia tamen non propterea sequitur q licet heres non dicat se velle vti falsidia: qd propterea cesset illud remedium. Nam lz non alleget se velle vti falcidia: non propterea sequitur qd ipse nolit vel non possit vti falcidia. et Ang. in. d. l. j. in fi. princi. dicit q dictū interdictum procedit quando est certum de lege falcidia z qñ dubitatur: sed quando est certum q lex falcidia nullatenus immineat tūc cessat illud interdictum: nam agens repellitur exceptio dolo facis petere qd restituturus es. z idem dicit in. §. rediguntur. in fi. e. l. volens qd tunc repellitur agens illo interdicto qñ legatarius est paratus incontinenti docere de iure suo: hoc est q heres non possit vti lege falcidia: non si hoc non constat nec potest constare de proximo non cessat prout satis aperte videtur velle ibi ipse Ange. in vltimis verbis. Ideo cum in casu nostro hoc non constat dicamus non cessare dictum interdictum. Item si requiritur q heres vellet vti lege falcidia ad hoc vt possit agi ex illo interdicto: eo ipso qd illud intentat videtur declarare q vult vti dicto beneficio: quia qui vult vnum censetur velle id qd est suum necessariū antecedens. l. illud. de acqui. here. l. oratio. de sponsa. l. ad rem mobilem. z. l. ad le-

26 gatum. de procura. cum si[mi]libus. † Nec obstat scdm de non oblata satisdatione: quia non requiritur qd heres offerat satisdationem: sed satis est qd sit paratus adeo qd petenti satisdationem non sit in mora in satisdando prout est expressum in. l. si. §. primo. ff. quorum leg. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xxxviij.

¶ Laudum quod libellum excedit vel compromissi fines potest dici nullū etiam stante statuto q non possit appellari neqz de nullitate dici. per totum.

1 Arbitri seu arbitratoris potestas depēdet a compromisso.
2 Diuisione valet qua vna res insolidum vni adiudicatur.
3 Diuisio est in iudicis arbitrio z prout inter partes conuenit.
4 Socius vel frater existens in cōi cū alijs fratrib[us] an teneat rē ppriō nomine emptam ceteris cōicare.
5 Pecunia est de rebus que seruando seruari non possunt. Diuisione rerum cōmuniū iudicis officiū non se trahit ad res non communes.
6 Sententia arbitraria vltra formam compromissi non valet.
7 Emptio in totuz an remanet firma vna re ex plurib[us] simul emptis vitiata z sub vno precio.
8 Sententia sm partiū conuētionē ferenda an requirat solēnitates requisitas in snia: nec potest fieri cōsensu partium q snia lata a iudice incompetēti teneat vt sententia. nu. seq.
9 Contrahens quilibet simpliciter cēsetur nomine proprio ztrahere z non alieno.
10 Ratificari non possum quod nomine meo non est gestum.
11 Laudum seu arbitrariorum snia claudicare non debet.
12 Testis an possit esse arbiter vel arbitrator de laudatis.
13 Decretum vel sententia que transiuit in rem iudicatam vel laudum qd obijci nequeant procedit in validis alias secus.

¶ Consilium. xxxviij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Viso libello producto pro parte Petri quōdā angeli oddi de eugubio noie ppriō z ser angeli quōdā ser Joānis suo noie ppriō: z vt frater z gesta persona Ludouici vincentij z Mariotti suorum fratrum contra z aduersus Paulum Angeli oddi omnes de dicta ciuitate: in quo in effectu narratur q habent nonnulla bona communia pro indiuiso: vcz Petrus pro tertia parte Paulus pro alia tertia parte z dicti ser Angelus z fratres pro alia tertia parte. Et petunt dicta bona diuidi pro dictis ratis petentes causaz compromitti sm formam cuiusdam decreti loquentis de compromissis iudiciarijs et laudis exinde ferentis: z viso compromisso ad pronunciandum iudicis contracto super dicta petitione inter dictas partes sm formam dicti decreti. Et laudo postea per arbitros lato in dicta cā in quo adiudicantur certa bona insolidum dicto Petro pro omni eo qd ipse habere posset zc. prout z. j. de tenore dicti laudi seu arbitramenti fiet mentio quatenus videtur oportunum pro presentis consultationis decisione. Et presupposito q aduersus dictum laudū seu arbitramentū fuerit pro parte dicti Petri z pro parte dicti pauli reclamatum z deuentum ad scdm compromissum sm formā dicti decreti. Et visis quibusdaz inpugnationibus que allegantur pro parte dicti Pauli aduersus dictum laudum z quibusdam iustificationibus que allegantur pro parte dicti Petri: maxime quia per eum allegatur q dictum laudum fuit latum sm conuentionem inter partes emanatam q laudum fereret sub forma sub qua latum fuit: z visis attestationibus trium testium super dicta conuentione: queritur de validitate dicti laudi: et quia consultans multum instat dicens tempus habere breuissimum breuiter ad decisionem incedam. Et quia principaliter allegatur q dictum laudū est nullum ea ratione quia non est conforme libello z subsequēter necnon compromisso super ipso libello emanato: a quo quidem compromisso dependet omnis arbitrorū potestas. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. adeo q cum eorum potestas reguletur a compromisso si arbitri excedunt formam compromissi laudum non tenet: vt ibi. et. §. si. e. l. z. l. si cum dies. §. plenum. eo. titu. et. c. cum dilecti. extra eo. titu. z arg. l. diligenter. ff. manda. z. c. cum olim. extra de offi.

2 delega. cum si. † Qd autem dicti arbitri seu arbitratores excesserint formam compromissi videtur aperte deduci: quia petitur in dicto libello q bona communia diuidantur inter dictos Petrū paulum et Angelum et fratres: vcz q fiat diuisio inter dictum Paulum ex vna parte et dictos Petrum z ser Angeluz z fratres ex altera parte. in dicto autem laudo non fit diuisio sub dicta forma: sed dicto Petro adiudicatur quodā potere z certa alia bona p omni eo z toto qd. d. Petrus peterez habere posset in bonis z rebus stabilibus emptis olim per dictum Bartolum Paulum z ser Joannem aut alterum eoz nomine ipsorum trium non nominato dicto petro et p oi eo z toto qd. d. petrus posset habere z consequi de ornamētis zc. z lectis z lecticis eorūdē zc. z oibus soccitis z aialibus locatis zc. Et qd habere posset de precio duarū bestiarum venditarum zc. Item adiudicauit. d. Petro quēdam lectum cum hoc qd daret. viij. flore. dictis Paulo z heredibus ser Joannis. Cetera autem bona stabilia quesita per dictos paulum Joannem z Bartholutium non nominato dicto petro et omnes soccite z aialia p[re]dicta sint co[mmunia]

sint ⁊ remaneāt communia ⁊ cōiter diuidātur inter dictos Paulū et heredes ser Joānis excluso dicto Petro. Ecce qd̄ nō vr̄ seruata forma dicte petitionis: ⁊ ꝑn̄r dicti cōpromissi: tum qꝛ petebaṫ fieri diuisionē inter dictū paulū ex vna et dictos petrū ⁊ angelū et fratres heredes ser Joānis ex altera nec petebatur fieri diuisionē inter petrū ex vna ⁊ dictos paulū ⁊ heredes ser Joānis ex altera ꝓut videṫ facta ꝑ dictū laudū. Itē per dictū laudum non videnṫ diuisa bona cōia ꝑ portionibꝰ ad singulos ꝑtinētibus prout videbaṫ peti in dicto libello: sed fuerit petro adiudicata certa bona insolidū pro certis bonis que remanserunt cōia inter ipsos paulum ⁊ heredes ser Joannis: sed vr̄ ad hoc posse respōderi ꝙ satis vr̄ satisfieri iudicio diuisorio si qn̄ sunt plures res cōmunes que petūtur diuidi. Si alique res vni insolidum assignātur vt ꝓbaṫ in. l. meuius. §. arbiter. ⁊. l. ante pe. ff. fami. her. ⁊. l. ad officium. C. cōi diui. l. si quis putans. §. si fundus. ff. eo. ti. ⁊ ideo si certa bona fuerūt adiudicata insolidū. d. Petro: ⁊ certa alia bona fuerūt adiudicata dictis paulo ⁊ heredibus ser Joānis videtur satisfactum libello in quo diui-

3 sio petitur. † Forte eñ expediebat partibus ita diuisionē fieri ꝙ iudex animaduertere debet. l. iudicem. ff. cōi diui. Et maxime id facere potuerūt si partes ita conuenerint: qꝛ dʒ iudex diuidere: prout inter partes conuenit. d. l. iudicem. in fi. facit. l. si cōuenerit. de re iudi. Et ex quo diuisio est similis permutationi. de lega. ij. l. cum pater. §. hereditatem. ⁊. l. j. cum sua glo. C. cōia vtriusꝙ. ind. videtur dictus Petrus partē quā habebat in bonis emptis ꝑ Bartholutiū paulum ⁊ ser Joānē nō nominato petro ⁊ alijs pro quibꝰ fuerunt eidem bona ꝑ laudū adiudicata cum partibꝰ quas paulus ⁊ heredes ser Joānis habebāt in rebus ipsi Petro adiudicatis: ⁊ sic paulus vr̄ ꝑmutasse cū. d. petro partē quā habebat in bonis. d. Petro adiudicatis cū dimidia partis que spectabat ad petrū in bonis sibi paulo ⁊ heredibꝰ ser Joānis assignatis: ideo lʒ non valeret laudū quo ad diuisionē inter dictos petrū ⁊ heredes ser Joānis inter quos nullū iudiciū nullūꝙ erat cōpromissum saltem valeat quatenus est latum inter petrū ⁊ paulū cū possint diuidi: ⁊ id̄ non debeat vtile per inutile vitiari vt in regula iuris vtile. in. vj. ⁊. l. grece. §. illud. ff. de fideiussori. Preterea in dicto decreto dr̄ ꝙ aduersus laudum latum ex forma dicti decreti non possit dici aliquid obijci vel opponi: id̄ nō vr̄ posse opponi ꝙ sit nullū ex eo qꝛ excessit formam libelli ꝑ generalitatē dictorū verborū vniuersaliū q̄ nihil videntur excludere. arg. c. solite. de maio. ⁊ obedi. ⁊ cañ. si romanorum. xvij.

4 distinc. † Sed nihilominus tenendum est ꝙ laudum ⁊ arbitramētum non teneat per rōnem preallegatā: qꝛ laudādo eo mō excesserūt formā eorū cōmissionis per iam dicta: ⁊ maxime qꝛ dicta bona adiudicauerūt dicto petro non solū pro cōpensatione bonorū cōmuniū: sed etiā ꝑ cōpensatione bonorū nō cōmuniū. Nā nō apparet ꝙ ornamēta iocalia vestes ⁊ panni ad vsum vxorū ser Joannis pauli Baldit oddonis forēt cōia: nec sīlr̄ soccitez aīalia locata: nec etiā quo ad bona empta ꝑ dictos Bartholutiū Paulū ⁊ ser Joānem nō nominato Petro refertur dicta adiudicatio ad portionē spectantē ad dictum petrū. Sed magis generaliter ad omne id et totum qd̄ petere ⁊ habere posset in dictis bonis: stant autē hec simul ꝙ non fuissent cōia cū dicto petro: vel si fuissent cōia spectarēt ad dictū petrū ꝑ nona parte. Et tñ posset cōsequi maiorē partem puta tertiā: puta si dolo malo nō nominassent dictū petrū: vel si ratione forte generalis administrationis debuerint nominare dictū petrū in emptione in qua fortasse exposuerūt pecuniā petri seu cōmunē vel rōnē expresse cōtracte societatis: nā lʒ ex expressa conuētione vel ex causis predictis tenerenṫ emptores qui nomine ꝓprio emerūt cōicare res emptas: tñ nō ꝓpterea sunt cōia prout patet in socio oim bonorū emēte rem proprio noīe. Nam sibi soli querit dominiū: qd̄ tñ tenetur actione ꝑ socio cōicare. ff. ꝑ socio. l. si societatem: ita qd̄ casibꝰ predictis dictus petrus potuisset cōsequi ⁊ habere tertiā partē dato ꝙ non haberet dominiū vel nō haberet vltra nonā partē tanꝙ heres Bartholutij ꝑ tertia parte: ⁊ sic illa verba ꝑ omni eo ⁊ toto qd̄ peteret ⁊ habere posset in bonis emptis ⁊c. i plus se habent ꝙ se haberet portio dicti petri: et ꝑ ꝯn̄s dicta adiudicatio facta dicto petro de bonis expressis in laudo non fuit correspectiua ad portionē quā habebat petrus in bonis que assignātur dictis petro ⁊ heredibꝰ ser Joānis: sed etiā ad alia si qua petere ⁊ habere posset dato ꝙ ad eū non spectaret iure cōionis seu portionis

5 sue quā habebat in dictis bonis. † Insuꝑ fuerunt correspectiua ad id qd̄. d. petrus petere vel habere posset de precio duarū bestiarū bouinarū ⁊c. Profecto preciū consistit in quātitate pecunie. l. j. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ pecunia dr̄ de rebus que seruando seruari non possunt. l. vnica. C. si aduer. vsuc. qꝛ est de rebus quevsu ꝯsumunṫ. l. ij. l. hoc senatus. ⁊. l. qm̄ pecunie. ff. de vsuf. earū rerum que vsu cōsu. de facili eñ cōsumitur adeo ꝙ sola cōmixtione censeṫ cōsumpta. l. si alieni nūmi. ff. de solu. Ita ꝙ non est verisimile ꝙ corpora pecunie forent cōia. Nec officiū iudicis suꝑ iudicio cōi diuidundo aditi trahitur ad rem nō cōem etiā si al's fuerit cōis: vt qꝛ fuerit vendita per alterū ex socijs: vt ꝓbat tex. in. l. ad officiū. C. cōi diui. ⁊. l. familie. C. cōia vtri. iudi. ⁊. l. j. in fi. ⁊. l. ꝑ hoc. in princ. ff. cōi diui. Cū itaꝙ sint dicto Petro insoliduʒ adiudicata certa bona (que an fuerint cōia vel non cōia ignoro) correspectiue ad bona cōia ⁊ non cōmunia adiudicata dictis Paulo ⁊ heredibus ser Joannis vr̄ ꝙ dicti

6 arbitri immiserint falcem in messez eis nō cōmissam. † Ideo restat ꝙ tanꝙ non seruātes metam cōpromissi non valeat eorū laudū per d. c. cum dilecti. ⁊. d. §. de offi. cū simili. Et qꝛ non apparet quātum de dictis bonis sit adiudicatū dicto petro cōtemplatione portionis quā dictus petrus habebat super bonis cōibus assignatis dictis paulo ⁊ heredibus ser Joannis. Restat ꝙ non potest discerni id in quo valeat ⁊ id in quo non valeat dictum laudū per ea q̄ ha-

7 bētur in. d. §. illud. ⁊ in dicta regula vtile. † Et insuꝑ nō fuit eis cōmissum ꝙ ita cōmixtim iudicassent de bonis cōibus ⁊ nō cōibus et ꝑmutassent promiscue tā cōia ꝙ non cōia: prout si poneremus qd̄ darem tibi mandatum ꝙ fundum titianum vel eius partem dimidiā permutares cum fundo semproniano vel eius parte dimidia procurator ꝑmutauit fundū titianū cū dimidia fundi semproniani ⁊ cum fundo seiano diceret ne quispiā sani capitis ꝙ valeret ista permutatio etiā quo ad dimidiā fundi semproniani certe nō cum vnica sit permutatio. facit optime. l. qd̄ si vno. ff. de in diē adiec. ⁊. l. cum eiusdem. ff. de edili. edic. vbi si emptio facta de pluribus rebꝰ vno precio vitiatur respectu vnius rei vitiatur in totū. Et si nō vitiatur in totū substētatur in totū vt ꝓbatur in dictis iuribꝰ singula singulis referēdo. Itē facit. l. imperator. §. si centum. versi. enim vero. vbi patet ꝙ si quantitas relinquiṫ ab eo qui honoratus est in quātitate: tūc habetur respectus ꝓportionabiliter de vna quātitate ad aliā vt. d. §. si cētum. in princ. Secus aūt si quis honoratur in quātitate ⁊ grauatur in specie: nā tunc non correspectiuaṫ quātitas cū specie ꝓportionabiliter: vñ pari rōne ⁊ fortius videṫ idē dicendū qn̄ honoratur ⁊ oneratur in speciebus. Facit etiā qd̄ hr̄ in. l. non amplius. §. si. cum. l. seq. de leg. j. vbi si legatur pars bonorum: quia intelligitur deducto ere alieno: ⁊ illud es alienū nō detrahiṫ proportionabiliter de singulis bonis: ideo deuenitur ad singularē dispōnem que habeṫ in. d. §. si. cum. l. seq. ⁊ sic patet qd̄ nō correspectiuatur proportionabiliter es alienum cum bonis relictis. Facit etiā id qd̄ habetur in. l. si ex ea pecunia. C. de rei vendi. vbi dicit ꝙ non admittitur compensatio nisi de quātitate ad quātitatē. vnde ad propositū nostrū predicta applicādo cum dicti arbitri excesserint formam cōpromissi: ex eo quia laudauerunt etiā de non cōibꝰ que nō spectabant ad eorum commissionem. Et propterea laudū in ea parte est nullum per iura. s. alleg. ⁊ tanꝙ latū a iudicibus incōpetētibus: quia hmōi arbitri iuris iudices sunt. Nam censentur habere iurisditionē a iure delegatā. c. ab arbitris. de offi. deleg. lib. vj. ⁊. l. fina. C. de iudi. Succedūt eñ isti arbitri in locū iudicis: dicit Bar. in. l. si iudex nutrici. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Et ideo laudum ab eis latū vltra contēta in cōpromisso cēsetur latū a iudicibus incōpetētibus merito est nullū: prout sn̄ia a iudice incōpetēti lata. C. si a non cōpetēti. per totum. ⁊. c. at si clerici. in prin. extra de iudi. ⁊. ij. q. j. in primis. Itē iudex primo aditus si tulisset sn̄iam non cōformē libello nō valuisset ipsa sn̄ia ꝑ. l. vt fundus. ff. cōi diui. ⁊. c. qualiter ⁊ qn̄. de accu. ⁊. c. lʒ ely. de symo. ⁊ cle. sepe. de vb. signi. Ita ergo si arbitri tulerūt laudū non cōforme petitioni est nullum attēto ꝙ sunt subrogati in locū iudicis: ⁊ attēto qd̄ cōpromissum est factū suꝑ cōtētis in libello ⁊ nō suꝑ alijs: prout ⁊. s. deductū est. Nec potest dici ꝙ ipsum laudū valeat quatenus respicit ea q̄ sunt deducta in libello ⁊ cōpromisso prout sunt forte ea q̄ fuerūt adiudicata dicto petro: quia forte illa erant bona cōia: ⁊ ex natura iudicij diuisorij venit etiā adiudicatio vni parti. l. si idem cum eodē. §. fi. ff. de iurisdi. om. iu. cū si. s. adductis. Nam dicta adiudicatio correspectiuatur etiā ad bona non cōia: ⁊ sic ad ea que non veniūt in iudicio diuisorio: nec deducta fuerunt in dicto libello: nec in dicto compromisso. Et propterea illa adiudicatio non pōt in totū valere: qꝛ vt. s. dictum est non fuit deductū in libello nec in cōpromisso expresse vel tacite ꝙ ipsa bona cōia in totum vel in partē adiudicarētur alteri partiū pro bonis nō cōibus: ⁊ qꝛ de specie ad speciē nō fit correspectiuatio proportionabiliter: nec etiā de specie ad quātitatē vt. s. probatum est. ideo non potest dici ꝙ illa adiudicatio teneat proportionabiliter quatenus est facta ꝑ bonis cōibꝰ assignatis Paulo ⁊ heredibus ser Joannis. Non enim discernitur ꝑ qua portione cēsentur dicta bona Petro assignata ꝑ bonis cōibus et pro quota portione pro alijs bonis ꝑ iura. s. adducta. Ideo adiudicatio vitiatur in totum tanꝙ facta a iudicibus incompetētibꝰ

8 ⁊ non conformis libello ⁊ cōpromisso ꝑ. s. dicta. † Nec ob. id quod allegatur. s. ꝙ dictum laudum fuit taliter latum ex cōuētione partium: quia rn̄detur ꝙ si laudū latū fuisset de partiū conuētione nō propterea valuisset tanꝙ laudū iudiciariū: qꝛ nō pōt fieri ꝑ partes ꝙ sn̄ia lata a iudice incōpetēti teneat vt sn̄ia ꝑ. l. priuatorū consensus. C. de iurisdi. om. iud. ⁊ ꝑ id qd̄ habetur in. l. ij. cōia vtriusꝙ. ind. ⁊ ar. l. nemo potest. ff. de leg. j. Nec etiā potest facere ꝙ sn̄ia valeat sine actis. arg. l. prolatam. C. de sen. iunctis iuribus. s. prime adductis. Sed super his que non fuerunt comprehensa in libello et cōpromisso non precesserunt acta merito ⁊c. Potuissent autem partes eorum conuētione facere ꝙ sn̄ia valeret vt conuētio: hoc est ꝙ parendum esset sn̄ie seu laudo vigore ꝯuentionis nō vigore laudi

iudicialis per.d.l.ij.cum ibi notatis.⁊ faciunt alia.s.adducta. Nec ob.d.l.iudicem.⁊.d.l.si conuenerit. cum si.quia loquũtur qñ iudex cõpetens deuenit ad prolationẽ sentẽtie ordine iudiciario seruato: quia loquũtur de sñia valida.arg.l.iiij.§.cõdẽnatum.de re iudi. Si em̃ partes cõueniunt non h3 iudex querere que pars citra cõuẽtionẽ foueret iustitiã: sed h3 ferre sñiam iuxta conuẽtionẽ concurrentibus.s.requisitis ad prolationẽ sñie p alia iura: quia generalitas vnius.l.interpretatur ⁊ moderatur p alias.l.si serui vestri.C. de noxa.⁊.l.non est nouum.⁊.l.nam ⁊ posteriores.ff.de.ll.cum simi

9 libus.† Uerũ quia cõuentio esset seruãda vt dictum est. Ideo vidẽdum est an dicta conuẽtio sit legitime probata sup qua reperio attestationes triũ testiũ quorũ duo fuerũt arbitri laudantes: vc3 petrus mẽgatij ⁊ Ioãnes mattheus ⁊ tertius testis fuit baldassar celestini qui in vero non pbat legitime dictã conuẽtionẽ. Nã licet in principio sui dicti deponãt ꝙ arbitri electi ⁊ paulus et ser Angelus se simul conuenerũt ꝙ laudum ferretur s̃m qd̃ latum fuit: tñ ex dictis eiusdem testis que immediate sequunt̃ apparet ꝙ conclusio non fuit firmata pñte dicto teste: quia.d.ser Angelus dixit ꝙ non poterat se obligare p dicto petro tunc absente. Et l3 dicatur ꝙ dictus petrus ratificauit ⁊ postea interfuit conuẽtioni: tñ hoc non fuit in pñtia dicti Baldassaris: prout ipse testis deponit: vñ saltẽ quo ad dictũ Petrũ dictus Baldassar nihil pbat de dicta cõuentione attento ꝙ nõ deponit ꝙ cõuentio fuerit facta noie dicti Petri merito cũ agatur de laudo lato in fauorem dicti Petri attestatio huius tertij testis penitus nihil releuat. Remanẽt ergo solum duo testes qui vt dixi fuerũt arbitri qui laudauerunt nec sunt adinuicem oino contestes. Nã Petrus mẽgatij deponit ꝙ.d.Paulus conuenit cũ arbitris: ⁊ cũ ser Angelo: ser Ioãnis suo pprio nomine: ⁊ noie dicti Petri ⁊ fratrũ qd̃ laudũ ferretur in effectu: prout ⁊ sicut postea latũ fuit. Et.d.Ioãnes mattheus deponit ꝙ.d.pau. cõuenit cũ dictis arbitris ⁊ dicto ser angelo ꝙ laudũ ⁊ arbitramentum predictum in effectu ferret̃ prout ⁊ sicut postea latũ fuit. Nec dicit ꝙ ser Angelus cõuenerit nomine dicti petri: ⁊ in hoc est magna vis. Nã qñ quis simpl'r cõuenit cẽsetur noie pprio cõuenire et non noie alieno.l.paulus.ff.man.⁊.l.⁊ magis.ff.de solu.⁊ si nõ conuenit noie dicti petri non pot.d.petrus niti se ex illa cõuentione:

10 q2 res inter alios acta ⁊c.⁊ p.l.si vnus.§.ante oia.ff.de pac.† Itẽ si dictus ser Angelus non cõuenit noie dicti petri non potuit a dicto petro ratificari: quia qd̃ meo noie non est gestũ ratificare non possum.l.si pupilli.§.sed si ego.ff.de neg.gest.⁊ in regula ratum.in vj.⁊.xix.q.ij.c.j.cum si. Et iõ l3 dicti duo arbitri deponãt ꝙ.d.Petrus in absentia dicti baldassaris postea ratificauit non releuaret dicta ratificatio si dictus ser Angelus non cõuenit noie dicti Petri. Et cũ ex his appareat ꝙ non probetur nisi p vnũ testẽ ꝙ.d.ser Angelus cõuenerit noie dicti petri: ⁊ dictũ vnius dictũ nullius.l. iurisiurãdi.C.de testi.⁊.l.vbi numerus.ff.eo.ti.⁊.c.in oi.⁊.c.tam literis.extra eo.ti. Restat ꝙ dicta cõuentio nõ vr̃ releuare dictũ petrũ. Itẽ dicti duo testes deponũt ꝙ in cõuentione nõ fuit aliquid dictũ de precio dictarũ duarũ bestiarũ ⁊c. Et sic ex eorũ attestationibus apparet qd̃ excesserũt etiã formã cõuẽtionis: ⁊ sic non videt̃ nullitas dicti laudi iustificari vigore dicte asserte cõuentionis. Ex quo adiudicatio facta dicto petro fuit facta etiã p dicto precio: ⁊ sic in stricta disputatiõe videretur ex hoc capite posse reddi nulla. Licet equitas non suadeat ꝙ dictus paulus ex hoc capite nitatur attento ꝙ illud tenderet in eius fauorẽ ⁊ contra dictum petrum. Et si consensit ꝙ dicta adiudicatio fieret dicto petro absq3 eo ꝙ dictus petrus excluderet̃ a dicto precio: multo fortius d3 assentire di-

11 cte adiudicationi facte cũ tãto maiori suo fauore.† Sed ex aduerso põt paulus replicare ppter hanc additionẽ factã p ipsos arbitros põt petrus dicere laudum nullum: nec decet ꝙ claudicet: ⁊ sic petrus posset euitare laudũ qd̃ non posset euitare Pau.⁊ ideo ne claudicet prout claudicare nõ debet.l.fi.C.de fru.⁊ lit. expen.⁊.l.si cum dies.§.pe.in fi.ibi. absurdum em̃ esse visum in alterius psona ius suum ratum esse in alterius non.ff.de arbi.decet ꝙ etiã dictus Paulus possit laudum euitare. Et maxime cũ dicatur ꝙ etiam di-

12 ctus petrus a dicto laudo reclamauerit.† Ex quibus satis dici potest ꝙ attestationes dictorũ arbitrorũ nõ obstãt dicto Paulo: qd̃ ⁊ dicẽdum vr̃ ex eo quia ex quo agit̃ de nullitate ⁊ iniquitate laudi qd̃ respicit honorẽ ipsorũ arbitrorũ vr̃ qd̃ eorũ attestationes tẽdant ad euitandum verecundiã ipsorum arbitrorum cum veniant ad iustificãdum eorum laudum. Ideo vidẽtur testes suspecti: quia suspectus est testis qui deponit sup eo qd̃ respicit laudẽ suã vel vituperium: prout voluit Io.an.in addi.Spe.in ti.de teste.§.j.ver. item qd̃ administrator.vbi generaliter dicit ꝙ non est idoneus testis qui deponit sup eo: ex quo dependet eius laus ⁊ vituperium.⁊ hinc est ꝙ iudices non sunt idonei testes de gestis corã se ex quibus pendet iustificatio sue sñie: maxime in cã que vertitur sup rescissione ipsius sue sñie: vt no.glo.in cañ.statuẽdum.ij.q.v.⁊ in.c.cum a nobis.extra de testi.⁊ doc.ibi.⁊ in.c.romana de appella.lib.vj.⁊ in.c.cum a nobis.extra de testi.⁊ doc.ibi.⁊ in.c. qm̃ contra falsam.de proba.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.ne in arbitris.C.de arb.⁊.d.de rota in conclu.lxxxix.⁊ pari ratione idem dicẽdũ est in arbitris prout volunt glo.Bar.⁊ doc.in.d.l.ne in arbitris.⁊ idẽ in

arbitratore voluit Bar.in.l.si societatem.§.arbitrorum.ff.pro socio.⁊.d.Anto.⁊ Imo.in.d.c.cũ a nobis.qd̃ ⁊ consulẽdo tenuit idẽ d.Ant.⁊ incipit consilium qd̃ hec dubia vulgaria h3.in quo cõcludit ꝙ etiã si arbitror h3 facultatẽ pcedẽdi cũ scriptura vel sine non est idoneus testis: ⁊ idem tenuit consulẽdo Pe.de ancha.in consi. qd̃ incipit duo sunt dubia.licet qñ iudici datur ptãs procedẽdi in scriptis ⁊ sine scriptis aliud videat̃ velle Barto.in auf.nisi breuiores.C.de sen.ex pari.reci.tñ cõtrariũ sentit in.d.§.arbitror. et clarius.d.Anto.in.d.suo cõsi. Et quicquid sit de dicto Bar.in.d.auf. nisi breuiores.concludẽdum est in arbitro ⁊ arbitratore qd̃ nõ sunt idonei testes qñ deponũt sup eo qd̃ tendit ad iustificandũ eorum laudum: maxime in cã que agitur super iustificatione ⁊ impugnatio-

13 ne ipsius laudi.† Nec ob.dictum decretum quatenus disponit qd̃ aduersus laudũ iudiciarium nihil possit dici obijci vel opponi: q2 rñdetur ꝙ intelligitur de laudo valido.arg.l.iiij.§.condẽnatu3.ff. de re iudi.⁊ cle.pastoralis.eo.ti.⁊ sic non vr̃ reiecta allegatio nullitatis iuxta not.in.d.iuribus.⁊ per Bar.in.l.j.§.parui.ff.qd̃ vi aut clã. Et maxime qñ nullitas dependet ex eo quia laudauerit extra compromissum: ⁊ sic extra potestatem arbitris concessam: q2 tunc nullitas resultat ex incompetentia laudantium ⁊ etiam qñ prohibetur allegatio nullitatis sñie potest allegari nullitas causata ex incompetentia sentẽtiãtis prout not.glo.cõiter sing.in cle.j.de seque.pos.⁊ fru.quã sequũtur cõiter doc. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xxxix.

☞ Reuocatio testamenti vel fideicõmissi seu legati aut alterius actus qua solẽnitate fieri possit.per totum.

1 Dissolui d3 quelibet res eo quo disponitur modo pari seu cõtrario modo naturali rõne cũ iure positiuo dictante.

Testamentum solẽne non reuocatur testamento secundo minus solẽni.

2 Fideicommissum aut legatum qualitercũq3 relictum non põt ipso iure reuocari sola penitentia relinquentis nisi coram quinq3 testibus.nu.1.

3 Legata an videantur reuocata testamento codicillis reuocato: ⁊ an reuocatio fiat ipso iure nec per codicillum.nu.seq.

4 Institutio est testamenti caput.

5 Reuocatio an possit fieri solo consensu et an valeat si fiat corã tot testibus quot requiruntur ad validitatem actus.

6 Testamentum quo ad heredis institutione3 non potest codicillis reuocari.

¶ Consilium.xxxix.

I N nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Licet decisio pñtis cõsultationis clarissima sit tñ vt morẽ meũ solitũ in ea obseruẽ. Videt̃ prima facie in ea dici posse ꝙ dicta legata ⁊ fideicõmissa in primo testamento relicta nõ cẽseant̃ reuocata: ⁊ p cõns debeant: videt̃ em̃ ꝙ dicta reuocatio non tenuerit ea rõne: q2 naturalis rõ dictat ⁊ iure positiuo sancitur qd̃ quelibet res eo mõ quo disponit̃ pari seu contrario mõ dissoluatur.l.nihil tam naturale.ff.de regu. iur.⁊.c.omnis res.eo.ti.⁊.C.qñ liceat ab emp.discedere.l.j.⁊.ij.cu3 si.sed dicta legata ⁊ fideicõmissa fuerũt relicta in testõ qd̃ est magis solẽnis vltima volũtas q̃ codicillus vel alia simplex vltima voluntas.l.qd̃ p manus.ff.de iure codi.⁊.l.ij.C.eo.ti. Et ideo maiorẽ exigit solẽnitatem.l.hac consultissima.⁊.l.iubemus.C.de testa.et.l.si.§.in omni. Et ideo testm̃ non potest in codicillis reuocari: s3 requiritur aliud testm̃ pfectum hoc est solẽnitate testamẽtaria vallatũ. insti.qui.mo.te.infir.§.posteriore.⁊.l.sancimus.C.de test. vbi tex. requirit pfectissimã secũdi testamẽti confectionẽ vt tollatur testm̃ al's non tollatur nisi casu speciali illius legis.s.si labatur decẽniu3: ideo cũ ista secũda vltima voluntas non fuerit solẽne testm̃ non vr̃ ꝙ annullet precedens testm̃.facit.l.militis codicillis.§.veteranus. ff.de mili.testa. Et si hmõi voluntas reuocatoria totius testamẽti non vitiat ipsum testm̃: sil'r vr̃ ꝙ si est reuocatoria partis ipsius testamẽti nõ inducat reuocationẽ ipsius partis arguẽdo de toto ad partem.qd̃ arg.in iure approbatur.l.que de tota.ff.de rei ven.⁊.c. pastoralis.versi.si quis cum totum.extra de offi.deleg.⁊.l.qui scit. ff.de vsur.cum si. Et ppterea cum dicta vltima voluntas reuocatoria primi testamẽti quo ad legata ⁊ fideicommissa non sit testamentum: sed codicillus vel alia vltima voluntas nõ possit reuocare primum testm̃ solẽne etiã quo ad legata vel fideicommissa. qd̃ vr̃ probari per tex.in.l.heredes palam.§.si quis post.in primo rñso.ff.de testa.vbi formaliter dicit tex.ꝙ si quid.i.aliquid placuit mutari post testamẽtum factum omnia ex integro sunt faciẽda: sed in casu nostro non sunt omnia ex integro facta: ergo non potuit aliqd mu-

2 tari ex primo testamento. ¶ † His tamen non ob.in contrariũ est iustitia luce meridiana clarior. Nam legata ⁊ fideicommissa qualitercũq3 relicta reuocantur ipso iure sola penitentia reliquẽtis dũmodo probata per.v.testes.l.fideicommissu3.C.de fideicommissis. et l.datum.C.de legatis.⁊.l.nihil prohibet.⁊.l.nihil interest.ff.de adimen.leg. Et insti.eo.ti.in prin.vbi est expressum ꝙ legata in testamẽto relicta possunt adimi ẽt in codicillis.ad hoc ẽt tex.in auf.

etiam

et de resti.fideicō.§.manifestū.ꝛ in.l.libertis quos.in fi.l.pmi rńsi.ff. de ali.leg.ꝛ.l.ij.C.de testamētaria tu.qḋ maxime dicendum videtur si codicilli sunt testō cōfirmati p tex.in.l.si quis cū.in fi.princi.ff.de vulg.ꝛ pu.Cōfirmati aūt cēsenꝰ codicilli si post testm̄ fiūt.l.ante tabulas.qḋ ꝛ ibi no.ff.de iure codi.ꝛ insti.eo.ti.§.sed cū ante.qnimmo ꝛ facti ante testm̄ cēsenꝰ posteriori testō cōfirmati si testator in eadē volūtate pseuerauerit vt est expssum in dictis iurib⁹.Et propterea codicillus de quo agitur fuerit factus post testm̄ censeatur ipso testō cōfirmatus.et ideo in eo pcedāt dicta iura. Quinimmo ꝛ generaliter procedāt cū loquātur de adēptione seu penitētia legatoꝝ vel fideicōmissoꝝ celebrata post primum testm̄: ꝛ lȝ posset dubitari an legata in testō relicta per penitentiā seu adēptionem factam in codicillis vel alia vltima volūtate non cōfirmata p testm̄ reuocenꝰ ipso iure quo casu pōt intelligi opinio placē.de qua per glo.in.d.§.si quid postq̄ sequitur Dy.vt ibi refert Bar.s.q̄ nō reuocenꝰ qḋ videꝰ tenere glo.in.l.si ita sit scriptū.de leg.j.ꝛ in.d.l.datum.Tamē qḋ reuocetur ope exceptionis, non vꝛ dubiū:q: est casu.l.in.d.§.veteranus.prout dicit Bar.in.d.§.si qd post.Nec multum refert in pposito nostro vtrū fiat reuocatio ipso iure an ope exceptionis in relictis factis in quātitatib⁹:q: opȝ q̄ illa petātur ab herede ꝛ heres petentes exceptione repellet:ꝛ siꝛ si sunt relicte species hereditarie seu corpora hereditaria q̄ possideanꝰ ab herede per.d.§.veteranus.in fi.prout arbitror qḋ contingat in casu nostro.†Et insuper illa excitatio vtrū reuocatio fiat ipso iure necne per codicillū de legato relicto in testō vꝛ pcedere in codicillis testō nō cōfirmatis:secus in codicillis ꝯfirmatis testō per.d.l.si quis euȝ ꝛ iura superius adducta: ideo nō vꝛ procedere in casu nostro cum codicillus emanauerit post testm̄ nec sit contrarius testō:prout in terminis dicti.§.veteranus.Nihilominus simpl'r ꝛ absolute loquē dovtrū relicta in testamēto reuocenꝰ ipso iure p codicillos expresse reuocātes legata videtur tenendū q̄ ipso iure reuocentur:nā licet glo.in.d.l.si ita sit ascriptū videatur tenere qḋ ope exceptionis.Et idē velit glo.in.d.l.fideicōmissum fm qḋ eā intelligunt ibi Saly.et Pau.de ca.idem tenentes:nihilominus illa gl.potius videꝰ velle cōtrariū cū in princi.simpl'r dicat penitētia probata p.vij.vel.v.testes.ꝛ postea subdit vel p idē testm̄ cū in eodē ademerit q̄ primo legauerat vel in codicillis postea ꝛ tūc ipso iure ꝛc.Et qḋ postea subdit:sed certe ꝛ si post testm̄ penituit in volūtate etiā nō solēni dicā non deberi non ipso iure: sed per exceptionē intelligatur de vltima volūtate inualida pter defectū solēnitatis.codicillus autē est volūtas solēnis in materia legatoꝝ ꝛ fideicōmissoꝝ:ꝛ de hac volūtate non solēni intelligatur glo.d.l.datum.ꝛ qḋ subditur in glo.d.l.fideicommissum in ver.ideo aūt dixi ꝛc.Ideo dꝛ q: si in alio:et sic non in eodē testō oīa ex integro ꝛc.ꝛ vt in hoc differat a codicillis: nā in codicillis postea factis pńt ipso iure reuocari etiā si non oia ex integro fiant.Ideo dixit in eodē testō aut in codicillis postea.si enim loquereꝰ de legatis factis in codicillis dixisset aut in codicillis eisdem vel postea factis.ꝛ ppterea Bar.in.d.§.si quid post.non immerito dicit glo.illas.l.fideicommissum tenere q̄ relicta in testō ipso iure reuocantur p penitētiā in codicillis:ꝛ ita videtur intelligere.d.glo.Bald.in.d.l.fideicōmissum simpl'r.dicens q̄ reuocatio facta corā.vij.vel.v.testibus fit ipso iure.Et q̄ ad hoc vt reuocatio fiat ope exceptionis sufficit si probetur p duos testes fm eū:lȝ hoc vltimum habeat aliquid dubietatis.Et hāc partē q̄ reuocatio facta in codicillis reuocet ipso iure firmāt Bar.Bal.ꝛ Imo.in.d.§.si qd post.qḋ ꝛ videꝰ de mēte glo.ibi.Ideo hec pars vꝛ verior ꝛ magis applaudet iurib⁹ palle.ꝛ similibus ꝛ maiorib⁹ roborata auctoritatibus.Et maxime vbi codicilli sunt tacite vel expresse cōfirmati:prout videntur esse in casu nostro p.s̄.dicta. Ideo cōcludendū est q̄ reuocatio ipso iure resultet in casu nostro per iam dicta. Et maxime:quia in istis codicillis adhibiti sunt tot testes quot requirūtur in testō:cū ꝛ in testō quinq̄ sufficiant:numerus autem qui ex abundāti adhibetur non est in consideratione:prout ꝛ pbat Bar. in.d.§.si quid post.†Nec ob.d.§.veteranus.q: ibi codicilli nō sunt tacite vel expresse testō confirmati in casu nostro cēsentur tacite cōfirmati.†Preterea ibi non reuocauit expresse legata: sed voluit testm̄ esse irritū quia voluit decedere intestatus: hoc quidē respicit pricipaliter institutiones ꝛ directas substōnes tāq̄ caput testamēti.l.j.de vulg.ꝛ pupi.ꝛ insti.de lega.§.ante heredis institutionē et q: ille aduersantur successioni intestati:ꝛ non legata ꝛ fideicommissa.l.si quis cum nullium.ꝛ.l.conficiuntur.§.j.ꝛ.l.ab intestato.ff. de iure codi.†Nec ob.qḋ vltima volūtas solēnis non reuocaꝰ p minus solēnem:nā respectu legatoꝝ ꝛ fideicōmissoꝝ codicillus est vltima volūtas solēnis qḋ vltra fit est superfluū quo ad legata put dicit Bart.in.d.§.si quid post ponamus in emptione facta coram mille testibus:reuocabatur coram duobus ꝛ si interuenisset decretum iudicis:quia non est necessarium reuocabiꝰ solo consensu p.l. ab emptione.de pac.ꝛ.d.l.j.ꝛ.§.ij.quādo liceat ab emptione discedere.Et maxime in casu in quo tanta solēnitas adhibita fuit in reuocatione quāta requirebatur in testō:ꝛ ideo Saly.ꝛ Pau.de ca.qui requirunt numerum. vij.testium: ex eo quia.vij.requirunꝰ in testō forte aliud dixissent in his terminis.†Nec obst.d.§.si quid post.q: debet intelligi qñ mutatur aliqd respiciens institutionē vel substitutionē directā prout intelligūt ibi glo.ꝛ doc. al's etiā fm opinionem contrariam ille tex.non procederet cum prout mutaretur aliquid si ope exceptionis reuocaretur. Et argumentum de toto ad partē non procedit in his terminis cū non sit eadē rō totū non potest reuocari:quia istitutio est talis nature qḋ non potest dari nec adimi in codicillis.l.ij.et.l.si idem.C.de codicil.ꝛ.ff.eo.ti.l.diui.ꝛ.l. qḋ per manus.ꝛ.C.de testa.l.non codicillum sed legata sic: iḋ propter diuersam naturā ꝛ diuersitatē rōnis aliud in vno:aliud in altero:prout ꝛ no.gl.in.d.l.que de tota.ꝛ probatur hmōi diuersitas inter rescissionē legatoꝝ ꝛ fideicōmissoꝝ ex vna ꝛ institutionis ex altera in auꝰ.ex cā.C.de libe.preteri. Laus deo.

¶Summarium super consilio.xl.

1 Mater negligēs petere suis filijs tutorē an amittat successionem filij sui in pupillari etate decedētis.p totum.

2 Mater an excludatur a pupillariter substituto.
Substitutio pupillaris an habeat locum contra matrē illa existente in medio.
Substitutio compendiosa facta sub expressione pupillaris etatis licet per verba communia vel directa comprehendit pupillarem.

3 Mater minor.xxv.annis excusaꝰ a negligentia tutorem filijs suis petendi:ꝛ sic non priuatur hereditate pupilli decedentis.
Tutor esse non potest minor.xxv.annis.

4 Substitutio facta in re certa per verbum cōmune non inducit vniuersalem substitutionem.

5 Ascendentes videlicet pater aut mater si concurrunt cum fratribus filij defuncti quomodo et pro qua parte succedant filio defuncto.nu.seq.

6 Trebellianica est que tantum detrahitur ab herede in primo loco instituto.

7 Institutus in certa re equiparatur legatario.

8 Legitima quāta sit ꝛ quomodo augeatur secundum numerū liberorum.nu.seq.

9 Legitima an suppleatur vel augeatur femina dotata exclusa statuto vt faciat numerum filiorum.nu.seq.

10 Succedere non potest contra testamentum qui non admittitur ab intestato.

11 Dotata filia statuto exclusa si in testō patris sit preterita an rumpat testm̄ patris.

12 Dotata filia exclusa statuto sub conditione si nupserit si postea nō nubat an videatur exclusa tāq̄ dotata ita q̄ impediaꝰ transmissio iuris petendi dotem vel legitime supplemētum.nu.seq.
Dos legata seu promissa an habeat tacitam conditionem si sequātur nuptie ꝛ matrimonium.nu.15.
Pro denotat qñq̄ modum ꝛ non causam.
Legatum conditionale non trahitur ad heredes legatarij decedētis ante conditionem.

13 Conditio habetur pro defecta quando certum est conditionē impleri non posse.

14 Interpretatio talis esse debet vt nequeat a sapiēte reprehendi.

15 Legatum factum pro dote an dicatur conditionale vel an habeat tacitam conditionem si nuptie sequantur.nu.seq.
Verbum preteriti perfecti temporis solet denotare actum consummatum.

16 Ad dictio denotat exterioritatem.

17 Dos congrua dicit boni viri arbitrio et non debet arbitrari minus legitima.

18 Legitime vel supplemēti seu iuris petendi legitimam vel supplementum transmissio an fiat per filiam a statuto exclusam.

¶Consilium.xl.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶†Circa hanc cōsultationē primo vidēdum est non sequendo ordinem quesitoꝝ in puncto q̄ dicta mater pter non agnitionem tutele vel cure filioꝝ dicti testatoris prout eidē iniunctū erat in testamēto amiserit successionē:eo q: mater dȝ tutorē petere suis filijs pupillis mortuo patre:adeo q̄ si est negligēs saltē p annū priuaꝰ successione filioꝝ decedētiū in pupillari etate.ff.ad tertullianuȝ.l.ij.§.si mater. insti.eo.ti.§.pe.ꝛ.l.ij.§.sunt autē quidā.ꝛ.§.diuus.ff.q petant tu. prout puniunꝰ ceteri q sunt ab intestato primo loco successuri si tutores petere neglexerint pupillis tutores nō habētib⁹.l.sciāt oēs. C.de legi.here.ꝛ prout puniunꝰ negligētes petere qñ pupilli tutores non habēt:ita pariter puniunꝰ illi quib⁹ tutela deferꝰ si illā nō acceptēt seu legitime nō administrēt nec curāt q̄ alij legitime dētur.d.l.ij.§.qd si pater.ff.ad tertullianū.ꝛ notat Bart.i.d.l.ij. §.sunt qdā.ff.qui petāt tuto.ꝛ in.d.§.qd si pater. loquēdo in matre q̄ dȝ aut ipsam administrare vel recusare tutelam:ita q̄ tu tela ad legitimū tutorē deferaꝰ.Et illa iura loquūtur gñaliter: ergo videtur gñaliter intelligēda.l.j.§.ꝛ gñaliter.ff. de lega. prestā.ꝛ.l.iij. ff.de offi.pꝯ.ꝛ in cañ.si romanoꝝ.xix.dist.cū si.Et maxime q: videꝰ quoddā delictū nō petere hmōi tutorē:ex quo lex penam irrogat:

et in delictis minor etas non excusat.l.auxilium.in prin.ꝛ.§. in de
2 lictis.ff.de mino.†Scđo ꝛ clarius vr̃ dicta mater ex alio excludi a
successione dictarũ filiarũ.Nã pater vr̃ eis in testõ fecisse pupillarẽ
substõnẽ cũ fecerit eis substõnẽ cõpendiosam cũ exp̃ssa dinumera
tione pupillaris etatis ꝛ aliorũ tẽporũ:q2 dixit si aliqua earum in
pupillari etate decesserit aut sine filijs ꝛc.Substitutio aũt cõpẽdio
sa facta sub expressione pupillaris etatis:lꝫ p v̓ba cõia seu directa
iurisgentiũ cõprehendit pupillarẽ substitutionez si filij decesserint
impuberes vt voluit glo.in.l.precibus.C.de impu.qđ ꝛ tenẽt doc.
cõiter oẽs ibi.ꝛ in.l.centurio.ff.eo.ti.ꝛ in.c.Raynu.ꝛ.c.Raynal.ex
tra de testa.ꝛ in.c.si pater.eo.ti.lib.vj.vbiqꝫ. Et hoc reputatur in
dubitatũ:lꝫ sit magnũ dubiũ q̃n sit sine distributione etatũ maxi
me si mater est in medio:quo etiã casu cõis cõclusio modernorũ vr̃
esse qđ etiã tunc cõtineat pupillarẽ etiã in preiudiciũ matris.ꝛ per
d.c.si pater.maxime in rõne sui:lꝫ antiqui quasi oẽs ꝯtrariũ tenue
rint ꝛ sit magnũ dubiũ cuius decisio nõ est p̃ntis discussionis: quia
in casu isto est facta expressa mẽtio pupillaris etatis:quo casu anti
qui ꝛ moder.cõcordãt ꝙ cõprehẽdat pupil.substõnem etiã matre
existente in medio:cõstat enĩ ꝙ substõ pupillaris excludit matrẽ.l.
papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.test.etiã q̃n cõprehẽ
datur sub cõpendiosa.d.c.si pater.prout volũt doc.ibi.ꝛ in sĩtibus
iuribus.s̃.adductis.Et ex his vr̃ ꝙ mater excludatur ab oĩ succes
sione dictarũ filiarũ:ꝛ sic nõ sit tractãdum de aliqua legitima vel p
qua parte succedat.¶†His tñ nõ ob.cõtrariũ in hoc articulo est
concludẽdum.Cõstat enĩ ꝙ mater nõ extantibus descendentibus
succedit filijs in totũ si nõ supest alius ascẽdẽs in eodẽ gradu neqꝫ
fratres aut sorores vtrinqꝫ cõiuncti:si autẽ supsunt succedit in viri
lem vt hec probãtur in auť.defuncto.C.ad tertul.ideo cum in casu
nostro dicte filie decesserint impuberes:ꝛ sic non habuerit nec po
tuerit habere filios.Ideo dicta Martha earũ mater potest si vult
3 eis ab intestato succedere:vni in totũ alteri p pte vt.j.subdã.† Et
hoc clarũ foret si nõ obstarẽt in cõtrariũ adducta que quidem non
obstant.Non enĩ obstat prima rõ:q2 ex quo presupponit ꝙ dicta
mater erat minor tpe mortis patris dictarũ pupillarũ ipsa nõ po
terat esse tutrix.l.fi.C.de legi.tuto.ꝛ insti.de excusa.tu.§.itẽ minor.
et insti.de fidu.tu.in fi.ꝛ.l.fi.§.pe.C.de legi.here.ꝛ excusať ab onere
petendi tutelam:hoc est q2 si fuit negligẽs in petẽdo tutelam filijs
impuberib9 non perdit successionẽ ab intestato:lꝫ filij in pupillari
etate decesserintvt est expressum in.l.ij.C.si aduersus delictũ.ꝛ ideo
prima rõ nullatenus obstat:q2 generalitas iuriũ primo loco addu
ctorũ distinguitur ꝛ limitať expresse p.d.l.ij.ꝛ tex.etiã ibi probat.ꝛ
rñdet ad scđam rõnem in cõtrarium adductã:iõ nõ instandũ super
casu legis: ꝛ hoc quidẽ est idubitatũ iuxta.l.ancille.C.de furtis.ꝛ.l.
illã.versi.de modo.C.de colla.si dicta marta erat minor etiã tẽpore
quo dicte filie decesserũt prout extra pũctum mihi dr̃ ꝙ erat tũc mi
nor ꝛ etiã ex v̓bis pũcti deprehẽditur.Si aũt fuisset maior ꝛ facta
maior legitimo tpe neglexerit petere tutorẽ esset maius dubium:
nihilominus cõmunior sñia vr̃ esse ꝙ etiam tunc non excludať per
no.p glo.in.l.j.C.in quib9 causis in inte.resti.nõ est neces. ꝛ in.l.mi
noribus.C.de his qui.vt indi.circa qđ tñ vlterius non insisto:quia
nõ arbitror hũc casum contigisse in facto.s.ꝙ dicta mater tpe mor
tis dictarũ filiarũ fuerit maior.xxv.an.tanto tpe qđ neglegẽtia sua
esset puniẽda maxime tenẽdo ꝙ etiã in matre requirať neglegẽtia
annalis prout pleriqꝫ tenent vr̃ tex.in.d.§.pe.insti.de se.cõsul.ter.
ꝛ s̃m hoc oporteret ꝙ fuisset.xxvj.an.tpe mortis dictarum pupilla
rum.Ex quibus patet ꝙ prima principalis rõ in contrariũ addu
4 cta non obstat dicte matri.†Nec etiã obstat scđa rõ principalis in
contrarium adducta de pupillari substõne:q2 negatur ꝙ pater di
ctis filiabus fecerit pupillarem substitutionem: nam substituit p
verbum commune seu directum iurisgentiũ aduenĩãt: ꝛ substituit
in re certa:quia in earũ dotibus eis relictis que fuerãt.lxx. flo.pro
qualibet:ꝛ sic cuilibet substituit in re certa:sed v̓bũ cõe seu,directũ
iurisgentium adiectum certe rei non inducit vniuersalẽ substõnez
p id qđ h̃r in.l.cogi.§.ꝛ generaliter.ꝛ.§.inde queritur.ff.ad treb.ꝛ
ideo nõ teneť ad pupillarẽ substõnẽ.arg.illius tex.ꝛ ibi habeť.et p
Bar.expresse in.d.l.centurio.in.vj.col.versi.quid si testator substi
tuit aliquẽ cõpendiose qđ ꝛ cõiter tenetur. Et iõ cũ dicta substitu
tio fuerit facta solũmodo in certa quãtitate ex quo fuit facta ĩ do
tibus sibi relictis:ꝛ sic non fuit facta in oĩbus bonis nec in iuribus
actiuis ꝛ passiuis prout veniunt in pupillari substitutione est con
cludendũ intrepide ꝙ non fuit substitutio pupillaris:ꝛ p ꝯñs fuit
fideicommissaria:que substitutio fideicõmissaria non cadit in legi
tima:sed de legitima reijcitur prout ꝛ ipso iure reijciuntur omnia
onera per.l.qm̃ in prioribus.C.de inoffi.te.ꝛ attẽto ꝙ nõ est substi
tutio pupillaris dicte filie impuberes decesserũt ab intestato ꝛ ꝯñr
earũ hereditates fuerũt ad matrẽ delate insolidũ vel pro parte vt
5 infra dicam.¶†Uiso itaqꝫ ꝙ dicta mater non est exclusa a succes
sione dictarũ suarũ filiarũ:restat modo videre qualiter seu pro qua
rata eis succedatꝛ pfecto capiẽdo primo successionẽ dicte dñe mar
garite que primo loco decessit supstite domina diuitie sorore car
nali vtrinqꝫ coniuncta ꝛ supstite Michaelangelo fratre cõsangui
neo tñ dicendũ est ꝙ dicta mater successit in dimidia et in alia di
midia successit dicta dña Diuitia vtrinqꝫ coniũcta p.d.auť. defun
cto.excluso Michaelangelo coniuncto ex latere paterno tm̃ p tex.
ibi.ꝛ auť.itaqꝫ.C.cõia.de succes.Decessit deinde dicta dña diuitia
supstite dicta Martha eius matre ꝛ supstite dicto Michaelange
lo fratre consanguineo ꝛ dña Theodora sorore cõsanguinea. ꝛ cer
te de iure cõi dicta mater insolidũ succederet dicte dñe diuitie per
supra pme dicta vigore dicte auť.defuncto.tñ q2 in hac ciuitate
extat statutũ qđ non extãte fratre vel sorore vtrinqꝫ ꝯiũctis frater
masculus consanguineus succedit vna cũ matre in dimidia:iõ s̃m
ius municipale vr̃ dicendũ ꝙ dicta mater succedat in bonis dicte
dñe Diuitie in dimidia:ꝛ dict9 Michaelangelus ĩ alia dimidia ex
clusa.d.dña Theodora que excluditur a iure cõi:ꝛ non admittitur
per ius municipale:lꝫ posset quis ꝛ forte non absurde dicere ꝙ di
ctum statutum discrepans a iure cõi loquens in masculino genere
non trahatur ad feminam decedentẽ:maxime cum statutũ distin
guat masculos a feminis:quia tñ distinguit in successione actiuaꝛ
non distinguit in successione passiua dubia esset dicta opinio: diffi
cile esset illam optinere:ideo de hoc me non intromitto:sed cõclu
do ꝙ saltem dimidia pertinet ad matrem ꝛ s̃m hoc dicta mater hꝫ
dimidiam in hereditate prime ꝛ dimidiam in hereditate secũde.in
hereditate aũt scđe inueniet dimidiã hereditatis prime:ꝛ sic pre
supposito ꝙ tãtum fuerit in bonis vnius quãtum in bonis alteri9
circũscripta dicta dimidia in qua secũda successit prime. Concludẽ
dum est ꝙ de dictis bonis simul cõiunctis dicta mater dꝫ cõsequi
quinqꝫ partes de.viij.partibus.Nec est tractandũ in hoc de aliqua
legitima vel trebellianica quo ad hereditates dictarũ filiarũ in qui
bus per predictos succeditur insolidum vt predixi non ĩ legitimã:
quia nullum onus est iniunctum in dictis hereditatibus:q2 substi
tutio supradicta respicit hereditatem patris vel bona paterna nõ
6 hereditatem pupillarem.†Sed videndum est quid remanserit in
bonis ꝛ hereditate dictarum pupillarum:ꝛ hoc respectu discutien
dum non est de legitima ꝛ trebellianica detrahenda per matrez ex
persona sua de hereditate filiarum:sed de legitima vel de trebellia
nica detrahenda ex personis filiarum de bonis paternis: ꝛ profe
cto de trebellianica non est tractandum:quia illa non detrahitur
nisi ab herede.l.mulier.§.si.ff.ad trebellia. prout nec falcidia.l.lex
7 falcidia.§.nũq̃.ff.ad.l.fal.† Sed dicte filie non fuerũt heredes in
stitute s̃m qđ in pũcto deducitur :ꝛ si fuissent institute:fuissent in
stitute in certis quãtitatibus dato coherede vniuersaliter institu
to qui hereditatem adiuit:ideo loco legatariorum habenť iuxta.l.
quotiẽs.C.de here.insti.ideo non possunt detrahere trebellianicã
8 vel falcidiam.†Uidendum est autem de legitima ꝛ profecto de iu
re communi sine dubio dictis filiabus deberetur legitima in bonis
dicti patris testatoris:que quidem legitima cum presupponatur
remansisse quatuor filios vnum masculum ꝛ tres feminas: duas.s.
ex secundo matrimonio ꝛ vnam ex primo est tertia pars totius he
reditatis diuidenda inter dictos quatuor filios inuiriles per auť.
nouissima.C.de inoffi.testa.ꝛ ideo cum mihi dicatur ꝙ hereditas
dicti patris testatoris fuerit valoris.Mccccc.floreñ.legitima erat
omnium filiorum.ccccc.floreñ.qui.ccccc.flore. diuiduntur in qua
tuor partes:ita ꝙ legitima vniuscuiusqꝫ ex dictis filiabus erat in
cxxv.floreñ.legitima ambarum erat.ccl.floreñ. quibus diuisis in
octo partes quinqꝫ partes deuenire debent ad dictam matrez:que
quinqꝫ partes ascendunt ad quãtitatem florenorum.clvj.ꝛ vnius
quarti floreni.Uel fiat computus per aliam viam primus decessit
superstite domina Diuitia ꝛ sorore vtrinqꝫ coniuncta ꝛ dña mar
tha matre que succedunt equaliter: ita ꝙ de.cxxv.dicta Martha
consequitur.lxij.cum dimidio ꝛ totidem dicta Diuitia:ita ꝙ cre
scit portio domine diuitie vsqꝫ ad.clxxxvij.cum dimidio. deceden
te autem postea domina Diuitia succedit domina Martha in di
midia:ꝛ sic in.xciij.floreñ.ꝛ tribus quartis:itaqꝫ coniunctis dictis
quãtitatibus faciunt dictam quãtitatem.clvj.flore.ꝛ vnius quar
9 ti.et ita succedere debet de iure communi.†Uerũ quia extat sta
tutum ꝙ filia dotata donec extat masculus non succedit ab intesta
to ꝛ ꝙ censeatur dotata si dos est eidem assignata in testamẽto hic
inest non mediocre caos.Nam legitima est quarta vel tertia vel di
midia eius ꝙ quis est habiturus ab intestato.l.parentibus.ꝛ.l.cũ
queritur.ꝛ.l.que nuper.C.de inoffi.test.ꝛ.l.papinianus.§.quoniã
autem quarta.ff.eo.ti.ꝛ in.c.raynutius.versi.quia vero.extra de te
stamẽtis.ideo si non succederet ab intestato non datur portio nõ
entis:quia non entium nulle sunt cause vt ait philosophus.ꝛ pro
batur in.l.ij.ff.de vsufru.in.l.eius qui in prouinciam. si certum pe
10 tatur in.l.adeo.§.qđ si toto.ff.de acqui.rerum dominio.†Nec ad
mittitur ad succedendum contra testamentum qui non esset suc
cessurus ab intestato prout voluit Bar.in.l.fi.ff.ad tre.ꝛ Bal.in.l.
gallus.§.quid si tantum.de liberis ꝛ posthu.loquentes in filia ex
clusa a successione ab intestato per ius municipale propter mascu
los.ꝛ Bal.dicit se consuluisse in statuto florentino qui idẽ tenet in
famoso suo consilio qđ incipit antiquum statutũ ciuitatis perusij.
ei idem tenet Ange.in.d.§.ꝛ quid si tantum.dicens ꝙ causa inte
stati regulat ius rumpendi testm̃.l.pater filium.de inoffi.testõ.ꝛ.l.
illud.§.j.de contrata.ꝛ cui non debetur legitima non rumpit.l.cũ
queritur.

queritur.C.de inoffi.testa.⁊.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.eo.ti.
ſm eũdem Ange.in.d.§.⁊ quid si tãtum.qđ ⁊ firmat Pau.de cast.
ibidẽ adducendo.d.l.j.in princ.de cõtrata.⁊.l.post mortẽ.eo.tit.ad
hoc etiã.l.si in adoptionẽ.e.ti.⁊ hoc cõiter tenetur p dictas rõnes
prout dicit Imo.in.d.§.⁊ quid si tãtum.idẽ tenens.⁊ idem voluit
Ang.in.l.papinianus.§.vnde si quis.⁊.§.si conditioni.⁊.l.pater
filiũ.de inoffi.test.⁊ in.l.plane.§.si ꝯiunctim.de leg.j.⁊ Bal.in.l.le
ge.xij.tabularũ.C.de legiti.here.⁊ in.l.si defunctus.de suis ⁊ legiti
mis.⁊ in.l.cum lege.de epiſ.⁊ cle.⁊ in.l.j.§.ius naturale.ad fi.ff.de
11 insti.⁊ iur.†Et ppterea cõcludunt doc.ꝙ stante statuto ꝙ filia nõ
succedat ab intestato stantibus masculis:lʒ sit preterita non rũpit
testm̃ saltem qñ in testõ sunt instituti illi qui ab intestato succede-
rent prout volũt Bar.in.d.l.fi.⁊ Bal.Ang.Imo.⁊ Pau.de ca.in
d.§.⁊ quid si tm̃.⁊ Bal.in dicto consilio qđ incipit antiquũ statu-
tum.⁊ idem ꝯcludit Pau.de cast.in.l.titio cẽtũ.§.titio genero.de
condi.⁊ demõ.⁊ in quodã suo cõsilio qđ vidi sigillatũ apud ciuita-
tem castelli incipiẽte sup eo qđ querit an dña Ioãna.dicens ꝙ ex-
clusa a successione intestati excludit a cã rumpẽdi testm̃.et idẽ cõi-
ter concluditur in illa vulgari qõne.an exclusa a successione intesta
ti valeat testm̃ cõtratabulare:in qua qõne Ange.⁊ Imo.in.d.§.et
quid si tãtum.⁊ latius ponitur in.l.vt liberis.C.de colla.cõcludũt
ꝙ si sunt instituti illi qui sunt cã exclusionis a successiõe ab intesta-
to.Tunc exclusa a successione ab intestato cẽsetur etiã exclusa a iu
re petendi bo.pos.cõtrata.Et qui non posset rumpere testm̃ si nil
fuisset sibi relictũ silr non vr̃ ꝙ possit agere ad supplemẽtum legi-
time prout no.Bar.in.l.cũ ex filio.de vulg.⁊ pup.dicens ꝙ qui nõ
potest querelare testm̃ nõ põt agere ad supplemẽtum legitime pro
quo vr̃ tex.in.l.omnimodo.C.de inoffi.test.in prefatione ipsius.⁊
ibi liceat vero his psonis q̃ testm̃ inofficiosum vel alio mõ subuer-
tendum queri poterant id qđ minus ⁊c.et in.l.que nuper.ibi:illis
personis que ad inofficiosi testamẽti querelam prioribus vocabã-
12 tur legibus.⁊ in.l.qm̃ in prioribus.in prin.eo.tit.†Item relictum
factum p dote cẽsetur cõditionale prout voluit Bar.in.d.§.titio
genero.p tex.ibi.⁊ p.§.sed hoc psenti.in aut.de sanctissimis epis.
et ar.l.promittẽdo.⁊.l.pmissio dotis.⁊ idẽ tenent Bal.ſ.in.d.§.ti-
tio genero.⁊ Pau.de ca.ibi.qđ ⁊ voluit Ange.in quodã suo consi
lio qđ incipit Perus de florẽtia iure legati qđ nõ est ex alio nisi qꝛ
dos non põt esse sine matrimonio.l.fi.C.de dona.ante nup.Reli-
ctum autem conditionale non transmittitur ad heredẽ honorata
psona decedente pendente conditione.l.j.§.finautẽ sub conditio-
ne.C.de cadu.tol.⁊.l.in testõ.⁊.l.heres meus.in fine principij.ff.de
condi.⁊ demõ.⁊.l.si cũ heres.ff.qñ dies leg.cedat.cum multis si.iđ
cũ dictus testator in suo testõ non reliquerit aliquid dictis suis fi-
liabus simplr̃:sed solum pro dote:immo reliquit eas dotando cuʒ
dixerit reliquit et dotauit:⁊ postea repetit causas ⁊ quãlibet earũ
dotauit ⁊c.Dotare aũt non põt nisi extante matrimonio: merito
illa verba dotauit magis videntur exigere futurũ matrimoniũ q̃
si reliquisset pro dote:naʒ illa dictio pro potest adaptari ad modũ
⁊ ad causam.l.si quis pro redẽptione.C.de dona.⁊.l.peto.§.a te.de
leg.ij.⁊ ibi per Bart.⁊ p eũ in.l.j.⁊.l.quibus diebus.§.termilius.ff.
de condi.⁊ demõ.Et ideo in legato p dote multi tenent ꝙ non sit
conditionale prout tenuit gl.pe.⁊ quasi omnes ante Bart.in.d.§.
titio genero.⁊ Bal.in.l.generaliter.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ Raph.cuma.
et Imo.in.d.§.titio genero.Non autem vr̃ ita dici posse qñ relin-
quit dotando:hoc est quia dotat in testõ prout occurrit ĩ casu isto:
ideo dicte filie decedendo ante cõtractas nuptias nõ transmiserũt
ad earum heredes dicta earũ relicta conditionalia nõ adhuc non
cesserit earũ dies prout ⁊ in casu fortiori videtur expressuʒ in.d.§.
titio genero.versi.ante nuptias.Nec spe successionis future p mor
tem masculi prout voluit Bar.in.l.fi.ff.ad tertu.vbi expresse dicit
ꝙ filia interim decedens non transmittit:⁊ p ꝯñs videtur qđ nihil
in bonis dictarum pupillarũ Margarite ⁊ Diuitie remanserit in
bonis dicti earũ patris nec aliquid aliud habebãt:ideo non est qd
remãserit in eoꝝ bonis:ideo frustra agitur de eoꝝ bonis.¶†His
tñ non obstantibus contrarium arbitror de iure verius non arguẽ
do a sufficienti partium enumeratione aut dicta relicta facta filia
bus predictis sunt conditionalia aut non sunt conditionalia. Si
sunt conditionalia aut reijcitur conditio per.l.qm̃ in prioribus.C.
de inoffi.testõ.prout videtur de mente Iaco.but.ibi.⁊ tunc habet
perinde acsi non fuisset apposita cõditio.⁊ propterea asscribendũ
esset sequẽti membro.ſ.si non sunt conditionalia: si vero nõ reijci-
tur conditio prout vult Bar.in.d.§.titio genero.⁊ tunc fatẽdũ est
qđ non transmittũtur ipsa relicta:tñ in articulo mortis fuit certã
conditionẽ nõ potuisse impleri ideo cõditio ex tunc in vita cuiusli
bet defecit:⁊ sic in illo instanti temporis reperitur filia indotata:
quia relictum dotis conditionale conditione defecta euanuit.Nã
conditio censetur deficere eoipso ꝙ est certum eam non posse eue-
nire.l.in illa stipulatione si kalẽdis.⁊.l.hoc iure.ff.de v.ob.⁊.l.fi.de
ꝯdi.insti.⁊.l.fi.ff.qñ dies leg.ce.cũ igit̃ ĩ articulo mortis fuerit cer
tum nature ⁊ legi ꝙ conditio non erat extitura ex tunc reputatur
conditio defecta:ideo in eo tempore cessat dotis relictum ex eo qꝛ
qñ aliquid est relictum sub conditione dicitur non relictum condi
tione defecta.tex.est optimus in.l.j.in princi.ff.de reg.cato.⁊ ideo
casus cõditionis defectus dicitur casus omissus.l.cõmodissime.ff.
de libe.⁊ posthu.ergo si omissus non fuit in testõ comprehensus:
ergo hoc casu eueniente:verum est dicere dicte filie non fuerũt do
tate si non fuerunt dotate ergo cessat statutum loquens de filiabꝰ
dotatis.si cessat statutum stamus in dispõne iuris communis qua
disponitur ꝙ filia equaliter succedit vna cum filijs masculis.l.maxi
mum vitium.C.de libe.prete.⁊ aut.in successione.C.de suis ⁊ legi.
et in corpore de heredi.ab intest.ve.§.j.⁊ pteritio filie reddit testm̃
nullum.d.l.maximũ vitiũ.⁊.l.inter cetera.de lib.⁊ posth.⁊.§.aliud
quoqꝫ capitulum.⁊.§.finautẽ hec obseruata non fuerint.in aut.vt
cum de appella.cogn.cum sil̃i.Ideo rupto testõ successissent ab in
testato equaliter vna cum filio masculo in capita ⁊ iure suitatis he
reditatem transmisissent.iste est tex.in simili formalis in.l.fi.ff.de
condi.insti.⁊ in.l.fi.ff.qñ dies leg.cedat.Et in hac opi.fuit Raph.
cuma.licet non ita declaret in.l.titio centum.§.titio genero.ff.de
condi.et demon.in lec.illius.§.magis plena.dicens ꝙ in terminis
hmõi statutorum filia non nupta decedens velut preterita reddit
testm̃ nullum.Et ita iam diu in quadam magna causa mei consan
guinei apud ciuitatem castelli scripsi:licet tunc non viderim Ra-
pha.In illa enim causa pater reliquerat in testamẽto dotem filie
sub expressa conditione si nupserit:que filia dicto modo dotata de
cessit non nupta post mortem patris.Dubitabat̃ vtrum censeret̃
exclusa a successione propter statutũ excludens filiam dotatã extã
te masculo:⁊ vtrum censeatur exclusa etiam a relicto eidem facto
pro dote eo quia decessit non impleta conditione in qua cã cõica-
to consilio consuluerunt Raph.fulg.⁊ Raph.cuma.concludẽtes
ꝙ dicta filia tanq̃ non dotata possit succedere non obstante dicto
statuto.et incipit consilium viso testamento seu copia testamenti
quõdam petri:qđ vidi sigillatuʒ cũ subscriptionibus.v.alioꝝ doc.
et idem etiam consuluit dñs Florianus.Idem etiã cõsuluit Pau.
de ca.incipit consilium super eo qđ queritur qđ etiã vidi sigillatũ.
Et concludit qđ cõditio reijciatur subdens formaliter ex eo qꝛ cẽ-
setur statutum ipsam exclusisse propter dotem:⁊ p ꝯñs vr̃ voluisse
qđ dotem effectualiter habeat.arg.l.qui volebat filiam exhereda-
re.cum ibi no.ff.de hered.insti.arguẽdo de exheredatione testato-
ris propter dotem ad exheredationem seu exclusionem statuti.et
qđ no.in.l.emptor.§.fi.ff.de rei ven.⁊ in.l.si socer.§.lucius.so.mat.
sed si relictum esset conditionale posset contingere qđ non habe-
ret.ſ.si non nuberet vel quia nollet vel quia morte preuenta: et sic
careret vtroqꝫ tam relicto q̃ successione qđ esset valde iniquum et
inhumanum ⁊ contra mentem statuti ſm eum. Que consilia Ra-
phaelium ⁊ Pauli de ca.possum ostendere in quodam collibeto:
vcʒ copiam.⁊ vidi in illa causa me instante consultum per integer
rimi iudicij ⁊ rectissime consulẽtem dñm Benedictum de benedi-
14 ctis clarissimum doctorem ⁊ dñm meum.†Et pro certo hec pars
inheret maxime equitati nam pro certo absonum ⁊ iniquissimum
videtur ꝙ filia careat dote ⁊ successione nec videtur de mente sta-
tuentis:⁊ statutum debet semper interpretari vt nequeat a sapien
te reprehendi.arg.l.saluius aristo.ff.de le.prestan.quam.l.solitus
est allegare Bal.ad hoc in plerisqꝫ suis consilijs:⁊ si in illo casu Ra
pha.⁊ Pau.de castro ⁊ domi.Benedic.in quo erat expresse adie
cta conditio non repellitur filia fortius nec repelli dʒ in casu no-
stro in quo non apparet adiectam fuisse conditionem:⁊ forte non
censetur adiecta prout infra dicam in sequenti membro:⁊ hãc par
tem qđ conditio reijciatur ⁊ qđ interim decedẽs transmittat filia
relictum dotis firmant Ric.malũ.⁊ Bal.post eum in.l sancimus.
C.de nup.⁊ idem tenet Pau.de ca.in.d.§.titio genero.⁊ Rapha.
cuma.in.d.§.titio genero.dicẽs ꝙ cõditio reijciatur:⁊ si nõ reijcia
tur tenet vt dixi.Si vero dicimus dicta relicta cõditionalia: ⁊ tũc
res est magis clara ꝙ transmittũtur dicta legata:quia legata etiã
nõ agnita transmittuntur ad quoscũqꝫ heredes.l.vnica.§.in no-
uissimo.C.de cadu.tol.cum si.⁊ hoc clarum: ⁊ sic in omnem euentũ
sequitur iste effectus qđ dicte filie transmiserunt dotem vel suã ra-
tam hereditatis inter q̃ est non magna differentia quo ad effectũ
prout infra subijciam:licet magis expediret transmisisse heredita
15 tem propter fructus interim perceptos.†Nihilominus ego incli
no in eam sentẽtiam ꝙ non sint conditionalia dicta relicta:qꝛ iste
articulus est dubius valde an in dubio legatum factum filie p do-
te censeatur interim conditionale vel non conditionale.nam licet
Bar.⁊ pleriqꝫ teneant ꝙ censeatur conditionale:tamẽ Ric.malũ.
⁊ Bal.⁊ Saly.in.d.l.sancimus.de nup.tenẽt cõtra.⁊ similiter Ra
pha.fulg.⁊ Pau.de cast.in.d.§.titio genero.⁊ in re dubia de facili
ex aliquo extrinseco trahimur in alteram partem iuxta illud vul-
gatum cum animus est in dubio facili momento huc vel illuc im-
pellimur prout ⁊ colligitur in materia compendiose ex dictis per
Bar.in.l.centurio.de vulg.⁊ pupil.in illo articulo an compendio
sa facta sine dinumeratione etatum comprehendat pupillarẽ ma
tre existente in medio.in casu nr̃o vba testamẽti innuũt eã fuisse
mẽtem testatoris.ſ.ꝙ interim etiam ante nuptias dicte quantita-
tes relicte spectarent ad eas ⁊ censerentur earum dotes: ptʒ quia
dicit dotauit:⁊ sic per verba preteriti temporis que solẽt denotare

actū pfectū τ ɔsummatū.l.j.§.hec vba.ff.qđ quisq̄ iuris. Scđo et fortius q2 subdit φ si dicte filie decesserint in pupillari etate τc.dicte dotes adueniāt ad domū testatoris ad manus heredis.Cōstat aūt φ in pupillari etate non pñt esse nuptie seu matrimoniū.l.mi norū.ff.de ritu nup.τ tñ testator appellat dotes:τ sic apparet φ testator assumpsit dotes etiā sine matrimonio nec habuit illā cōsideratione φ dos nō possit esse sine matrimonio:iđ ex mēte testatoris apparet φ nō inest illa cōditio si nuptias ɔtraxerit:mēs aūt cōstat φ preualet vbis.l.in cōditionib⁹ primū.de cōdi.τ demō.τ.l.cū qđ.

16 C.de leg.τ.l.cū virū.C.de fideicōmis.cū si.†Itē dicit adueniant ad domū testatoris ad manus heredis:τ sic psupponit nō remansisse in manib⁹ heredis.Sinautē inesset tacita ɔditio si nupserint,pfecto eis non nuptis nō exiuisset de hereditate τ manibus heredis: ergo filiabus decedētib⁹ in pupillari etate nō possent aduenire ad manus:sed remanerēt in hereditate τ apud heredē.Non em̄ cadit qđ adueniat ad domū q̄ nūq̄ exiuit domū:s3 semp i ea stetit:natura em̄ dictionis ad est denotare exterioritatē.ar.l.cū quidā iberus. de serui.rusti.predi.τ facit illud carmē in campo curro τc. vis ergo verbor̄ hoc apte demōstrat.Itaq̄ cū vba testamēti demonstrant qualiter testator assumpsit dotē τ dotare.s.etiā sine nuptijs standū vř in hac re dubia huic interpretationi:maxime cū hoc videat̄ verisimilis mēs testatoris ne filia careat vtroq̄.ar.l.in obscuris inspici.de reg.iur.τ.l.semp in stipulationib⁹.eo.ti.τ.c.inspicitur.eo.tit.

17 lib.vj.†Ideo puto ɔcludēdū φ dicte q̄titates cēseant̄ relicte pure τ simplr:adeo φ ius fuerit quesitū dictis filiab⁹:nec vř dotasse sub cōditione nuptiarū:τ cū statutū velit φ filie habeāt cōgruā dotem τ in dubio nō dicatur cōgrua dos si nō ascēdit ad legitimā:nā intelligit̄ arbitrio boni viri q̄ nō d3 arbitrari minus legitima,put cōsulendo ɔclusit Bal.in cōsi.suo qđ incipit statutū h3 tria capita τ in alio cōsilio qđ incipit materia diuidit̄ in duas ptes.τ idē dr cōsuluisse Ange.in cōsi.cccx.incip.dñs gregorius.τ idē tenuit Saly. in disputatione que incipit statuto cauet̄.et in aut.res que.C.cōia. de leg.τ vidi sepe cōsultū p prefatū integerrimū cōsulentē.d.Benedictū:τ alio anno fuit hic ɔsultū p famosissimos doctores dominū Philippū frāche.d.Baldū de bartholinis.τ.d.Petrū de vbaldis τ anno preterito ɔsuluimus in ardua qōne prefatus.d.Bal.τ ego apud Florētiā φ prout intellexi cōsuluerūt in eadē cā doctores senēses.†Ex quib⁹ cōcludendū φ dicte filie trāsmiserint vel ius petēdi legitimā seu eius supplemētū φ quidē sit ipso iure.l. scimus. in prin.C.de inoffi.testa.vel ius petēdi cōgruā dotē qđ in idē recidit p iam dicta.Nec huic cōclusioni obstat onus iniunctū a testatore p dictā substitutionē in testō appositā:q2 a legitima reijcit̄ per.l. qm̄ in priorib⁹.nec diceret̄ cōgrue dotata apposito illo onere saltē si quātitas dotis nō excederet legitimā:q2 ppter illud onus esset minus legitima.Et ex predictis sunt in effectu sublata adducta in cōtrariū:nā dicta statuta nō obstāt:tum q2 pōt dici nō dotata si cōditio subintelligeret̄:τ l3 Bar.sentiat esse dotatā non loquit̄ defecta cōditione:τ l3 statutū dicat φ cēseatur dotata illa cui aliqđ est relictū τc.dici pōt φ hoc casu verū est nō esse aliquid relictum his filiabus decedētib⁹ impuberib⁹ p.d.l.j.in princ.de reg.ca.τ.d.l.cōmodissime.τ statutū disponēs φ nō possint dicere cōtra testm̄ loquitur in filiab⁹ cōgrue dotatis iste nō cēserent̄ congrue dotate saltem post defectū cōditionis merito τc.Nec obstat illa regula φ ius succedēdi ɔtra testm̄ regulatur a iure succedēdi ab intestato:τ sic etiā legitima.Nā l3 iste regule in hmōi terminis i dubiū deduci possint prout late dixi in dicto meo cōsilio apud Florētiam qđ gratia breuitatis omitto:nihilominus pōt alr̄ rñderi φ in casu isto nō essent excluse ab intestato defecta ɔditione:q2 tunc apparet nō fuisse dotatā nec aliqđ relictū p dote.Fortius nō obstat si nō inest cōditio prout magis vř veritati cōsonū hoc casu:τ tunc predicta nō cadūt sed transmittuntur ista relicta τ ius petendi congruā dotē vel ius petendi supplemētum legitime qđ in idem recidit in dubio vt dictum est:τ p ɔñs remanet cōclusio suprafacta qđ saltē dictis filiab⁹ cōpeteret ius petendi legitimā seu quātitatē correspondentē legitime q̄ consideráda est vt.s.dixi:τ maxime hoc est dicendū retenta opi.Bal.quā tenuit in dicto consilio qđ incipit antiquū statutum et tangit etiā in.l.si qs filiū.C.de inoffi.testa.volēs φ qñ statutum excludit temporaliter put in casu nostro decedēte postea filio sine descendente masculo:τ sic finito tpe exclusionis filia etiam interim defuncta trāsmiserit illam hereditatē acsi nō fuisset exclusa.Bart. tñ est in cōtraria snīa in hoc.Nec hunc est opus intrare hāc difficultatem.Et dato φ opi.Bar.sit vera loquitur Bar.in filia dotata:τ sic non loquitur in filia cui est relicta dos sub cōditione q̄ defecit in vita mulieris:nec vult Bar.φ si non est cōgrue dotata nō supplea tur vsq̄ ad cōgruā dotē.Et sic non obstat.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.xlj.

¶Uendita re prius marito deinde vxori eo consentiēte τ asserente factam emptionem ab vxore de re seu pecunia dotali an presumatur in fraudem.per totum.

1 Nouatio transfundit obligationem in aliam.

2 Empte rei quasi dominium sufficiens ad publicianam traffertur in emptorem etiam precio non soluto nec de eo fide habita qñ venditor est verus dominus.

3 Contrahentibus duobus simul censetur quilibet pro sua dimidia contrahere.

4 Emptum ex pecunia aliena vel dotali non efficitur alienum nec dotale.

5 Confessio dotis recepte τ inter personas prohibitas non probat. fallit si iuramento firmetur aut mors iurantis preueniat.nu.12.

6 Donatio inter virum τ vxorem iuramento firmatur.

7 Emptio τ venditio solo consensu perficitur:τ magis perfecta dicit̄ rei traditione τ precio soluto.

8 Pacta insolita inducunt fraudis τ vsurarum suspitionē.

9 Consensus venditioni prestitus preiudicat ɔsentienti quo ad ius suum l3 aliud sit vendere τ vendenti consentire.

10 Uir et vxor dicitur vna caro τ sunt socij diuine τ humane domus.

11 Donatio inter virum et vxorem de facili presumitur τ morte firmatur.nu.seq.

¶Consilium.xlj.

In nomine domini nostri Jesu christi.¶†Uidetur in hac cōsultatione prima facie dicendū φ dictus ortus nō fuerit nec sit cōis inter dictos ser Mariū in eius vita τ post eius mortem suos filios τ heredes reos conuētos ex vna τ dominā Christoforā agente ex altera parte:sed fuerit insolidum dicti ser marij τ modo sit dictorū suorū heredū integre τ insolidum.Nam dictus ser Marius emit dictum ortum τ possessionē a venditoribus recepit τ de precio habuit refutationē:l3 per alium cōtractū se obligauerit ad certam quātitatem precij exsoluendam vt apparet ex instrumētis superinde confectis ex quib⁹ vř resultare φ obligatio resultās ex contractu emptionis ad precium sit transfusa in aliam obligationē quadā nouatione interueniente iuxta.l.si ex precio.τ.l.si p mutua.C.si cer.pet.vel saltem ex dictis contractibus appareat habita fides de precio qđ satis est quātum pertinet ad propositū nostrū cum ex contractu emptionis τ venditionis secuta traditione dominium transferatur si solutum sit precium vel habita fides de precio.l.qđ vendidi.ff.de ɔtrahen.emp.τ insti.de rerū diuisio.§.vendite.τ facit.§.traditionibus.eo.tit.τ.l.traditionibus.C.de pac.cū

2 si.†Et hoc quando venditor est dominus alr̄s transfertur quasi dominium sufficiens ad publicianam etiam non soluto precio nec habita fide de eo per tex.singu.licet alio respectu vulgarem in.l.de precio.ff.de publiciana.τ in dubio quando simplr̄ reperitur facta traditio rei vendite censetur habita fides de precio prout not.glo. τ doc.in.d.l.φ vēdidi.τ in.d.§.vēdite.itaq̄ euidēter deduci vř φ vigore dicte emptionis dñiū vel q̄si dñiū dicti orti fuit itegre trāslatū in dictū ser mariū:nec vř obstare scđm instr̄m initū inter dictos vēditores τ dictū ser mariū emptorē τ dictā dñam christoforā eius vxorem in quo dicti venditores dictum ortum vendiderunt dicto ser mario τ dicte dñe christofore cū solutione residui precij τ estimationis dicti orti facta de pecunia dotali prout in dicto instrumento asseritur:nā cōstat φ potest vēdi res aliena.ff.de ɔtrahē.emp.l.rem alienā.τ.l.si in emptione.§.ite3 si emptor.τ.ff.de publiciana.l.eū qui.§.pretor ait.cū.§§.τ.ll.sequētib⁹.non tñ generatur preiudicium vero dño.Et iđ l3 fuerit facta scđa venditio dicte dñe christofore pro sua rata non vř φ ppterea dicto ser mario fuerit preiudiciū generatum in suo dominio.qđ ex prima emptione quesiuerat cum suū dominiū facto alieno non potuerit ab eo auferri.arg.l.id qđ nostrū.ff.de reg.iur.τ.l.deniq̄.τ.l.nec vtilē.ff. ex quibus causis

3 maio.†τ l3 ipse interuenerit in ipsa emptione τ venditione tamen interuenit pro sua dimidia:nec videtur interuenisse pro dimidia vxori:quia qñ duo interueniunt in cōtractu cēsetur quilibet p sua dimidia interuenire.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duobus reis. et.l.si mihi τ titio.in prin.de verb.obli.τ.ff. de vsufruc.accrescen.l. si proprietas.τ.l.si quis titio.cum sil'i.Et l3 posset instari φ ipse ser marius nō cōsenserit venditioni facte dicte dñe christofore ex quo illam prohibere non poterat.arg.d.l.rem alienam.cum si.iūcta.l. gayus.cum ibi nota.de pigno.act.tamen τ si consenserit non videtur sibi preiudicasse:quia aliud est vendere aliud vendenti consentire.l.aliud.ff.de regu.iur.Et l3 in instrumento dicte scđe emptionis profiteatur precium solutum esse ex pecunia dotali: nō ppter

4 ea videtur resultare φ dominium non fuerit dicti ser marij.†Nam res empta ex pecunia dotali non efficitur vxoris nec dotalis.l.ex pecunia dotali.C.de iure dotium.†Et insuper dicta confessio vi

5 detur suspecta cum emanauerit inter personas donare phibitas scilicet inter virum τ vxorem inter quos est phibita donatio vt in titu.de dona.inter virum τ vxorem.quasi per totum.ff.τ.C.τ confessio inter personas prohibitas non probat.l.qui testamentum. ff.de proba.τ.l.cum quis decedens.§.titia honestissima femina.de

6 lega.iij.†Nec videtur obstare si allegetur φ donatio inter virum et vxorem firmatur iuramento.argu.c.cum contingat.extra de iureiurand.et.c.quāuis.de pac.in.vj.τ auf.sacramenta puberum.C. si aduersus vendi.prout concludit Barto.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.

fideiuss.ꝛ doc.cõmuniter in iuribus ꝑallegatis.quia ad hoc videtur rñderi posse ꝙ dictus ser Marius non iurauit dicte dñe Christophore aliquid obseruare in dicto instrumẽto vẽditionis: sed dicti emptores videtur iurasse vẽditoribus et versa vice dicti vẽditores de obseruando dictis emptoribus dictã emptionẽ ꝛ venditionẽ et pacta inter eos inita: quia inter eos emptores ex vna parte ꝛ vẽditores ex altera celebratus fuit dictus cõtractus emptionis et ven-
7 ditionis nõ aũt inter venditores inter se ꝛ emptores inter se:† nec etiam videtur obstare qđ in instrumento dicte secũde venditionis apponũtur illa verba in themate interlineata videlʒ pro ꝑfectione ꝛ ad perfectionẽ cõtractus per eos initi ꝛc. Que verba vidẽtur denotare ꝙ primus cõtractus venditionis non fuerat ꝑfectus. Et propterea nõ videbatur fuisse translatũ dominiũ in dictũ ser Marium quia ad hoc respõdetur ꝙ primus cõtractus fuit perfectus. nam emptio ꝛ venditio solo cõsensu perficitur.l.consensu.de act.et obli.ꝛ insti.de obli.que ex cõsen.nas.ꝛ.l.ꝑfectã.C. quando liceat ab empt.discedere.ꝛ.d.l.necessario.in prin.ff.de peri.ꝛ cõmo. rei ven. Magis autem proprie dicitur perfecta qñ est facta executio: quia est facta traditio rei et solutio precij.ff. de act.emp.l.si quis rem. et per glo.in.l.j.C.de peri.ꝛ cõmo.rei ven.ꝛ in.d.l.perfectam.vnde in proposito dicta prima emptio fuit perfecta quo ad perfectionẽ et quo ad periculũ rei vẽdite.d.l.perfectã.ꝛ.d.l.necessario. ꝛ etiã quo ad executionem ex parte vendentium sed nõ erat perfecta quo ad emptores qui nõ soluerunt integrũ preciũ nec etiã erat ꝑfecta quo ad declarationẽ precij si plus valebat prout fuerat cõuentũ: et hoc possunt denotare.s̃.dicta verba interlineata. Et sic non denotant ꝙ non fuerit translatũ dominiũ ex prima venditione ꝛ traditione secuta. Ex quibus infertur qđ ꝑm predicta integrũ dominiũ dicti orti spectat ad heredes dicti ser Marij et dicta dña Christophora habet regressum aduersus dictos vẽditores.et per cõsequens cum non sit cõmunis dictus ortus non cõpetit iudiciũ cõmuni diuidũ-
8 do.l.ij.iij.ꝛ.iiij.in prin.ff.cõmuni diuidun. cum multis si. ¶† His tamen nõ ob. contrariã partem arbitror esse magis iuri consentaneam: ꝛ omitto ꝙ dicta prima emptio non caret scrupulo vsurarie prauitatis attẽto ꝙ nõ fuerunt soluta nisi.v.ꝛ fuit expresse cõuentum ꝙ residuum deberet solui per duos annos.tunc proxime futuros: ꝛ si dicti.v.floreni soluti redderentur.j.dictos duos annos dictus ser Marius teneretur reuẽdere pro eodẽ precio: et post duos annos deberet dictus ortus iterato estimari: ꝛ plus fuerit estimatus dictus ortus teneatur soluere illud plus ista em̃ pacta vidẽtur aliqualiter extranea ꝛ insolita propter que videtur resultare suspitio ꝙ interim fuerit pignus.ar.eorũ que habentur in.l. si quis sub cõditione.ff.de cõdi.insti.attento etiam ꝙ dicta pacta nõ fuerunt apposita in instrumẽto venditionis: sed in instrumento separato ꝓpter que suspitio augetur: ꝛ in hmõi proceditur plurimũ ex cõiecturis per ea que habẽtur in.c.illo vos.de pigno. et in.c.ad nostrã. de emp.ꝛ vẽdi.ꝛ in cle.vnica.§.ceterũ.de vsuris. Sed presupposito ꝙ cõtractus non fuerit pignoratitius seu vsurarius. Et per primũ instrumentũ fuerit integre translatũ dominiũ in dictũ ser Mariũ: nihilominus dictus ortus saltem pro parte dimidia pertinuerit postea ꝛ pertineat ad dictã dominã Christophorã attento ꝙ eidẽ fuit scđo loco facta venditio de dicto orto sciẽte ꝛ patiẽte dicto ser
9 Mario qui vna cum dicta dña Christophora postea emit.† Nam licet aliud sit vẽdere aliud cõsentire vẽdenti tamẽ cõsentiens vẽditioni sibi in iure suo ꝑiudicat vt no.ꝑ glo.in.d.l.aliud.ꝛ ꝓbatur in.l. si seruus cõmunis.ff.de dona.inter virũ.ꝛ in.l.ij.C.de remis.pigno. ꝛ in.l.apud celsum.§.questitum.ff.de excep.doli.ꝛ.l.oĩbus.§. nihil.
10 de leg.j.ꝛ.l.codicillis.§.insulam.de lega.ij.† et maxime cõcurrente cõiunctione que est inter virũ ꝛ vxorem cum censeãtur vna caro.c. gaudeamus.de diuor.ꝛ sint socij diuine ꝛ humane domus.l. aduer
11 sus.C.de crimine expil.hereditatis.† Adeo qđ ꝑsumitur de facili inter eos donatio.d.l. si seruus cõmunis. vbi videtur ꝓbari quod sufficiat sola scientia facit ꝙ per Bar.in.l.que dotis.ff.solu.matri. Igitur cum in casu nostro dictus ser Marius habuerit notitiã de venditione facta dicte dñe Christophore sue vxori quinimmo censeatur cõsentire vna cum ea contrahendo ꝛ emendo dimidiam ꝛ a cõtrario volẽdo emere dimidiã censetur velle nolle aliam dimidiã emere.arg.l.apud antiquos.C. de fur.c.nõne.de presump.ꝛ.l. cum pretor.ff.de iudicijs. cum si. Cõcludendũ est ꝙ sibi preiudicauerit in iure quesito ex prima emptione. ꝙ maxime dicẽdũ est quia pro illo iure habebat subire onus soluendi id quo fuerit ipse ortus estimatus vltra.xiij.florẽ. itaqꝫ de facili poterat induci ad dimittendum ius suũ onerosum potissime cum illud cõferatur vxori sue vel sumenda est cõiectura ex dicto scđo cõtractu ꝙ licet prima emptio fuerit simpliciter facta: tamẽ voluerit illã facere vt res empta esset dotalis. Et hoc innuũt illa verba in themate interlineata. Et pro perfectione ꝛ ad perfectionẽ cõtractus per eos initi ꝛc. Ex quibus demõstratur ꝙ ipsa scđa venditio facta ipsi ser Mario ꝛ dñe Christophore fuerit facta ad executionẽ ꝛ perfectionẽ prime cõuentionis ex quo datur intelligi ꝙ dictus ser Marius in prima emptione voluerit querere sibi et dñe Christophore emendo illam rem ea intentione vt esset dotalis. Nam facto datur voluntas intelligi.l. reprehendenda.cum cõcordan.C.de insti.ꝛ substi.sub cõdi.fac.ꝛ ex postea gestis precedentia interpretãtur: vt in can. cum per bellicã. xxxiij.q.ij.et per glo.in.c.scribã.de presump.ꝛ.xviij.dist.peruenit. et.liiij.dist. multis.ꝛ maxime hoc ꝑsuadetur ex eo quia preciũ fuit solutũ de pecunia dotis dicte dñe Christophore prout apparet in instrumẽto dicte secũde venditionis. ꝙ ꝛ clarius demonstratur ex alio instrumento celebrato.xxvj.die Octobris.M.cccclxv. in quo dictus ser Marius ad instantiã dicte dñe Christophore ipsum ser Mariũ ꝛ dominã Christophorã emisse dictũ viridariũ siue ortum pro quãtitate florenorũ.xxv.et solutũ fuisse ex pecunijs dotalibus ipsius dñe Christophore. Ex quibus apparet ꝙ tota dicta quantitas fuit soluta ex pecunia dotali ꝛ etiã ꝙ dictus ser Marius intendebat ꝙ dicta vltima venditio sortiretur suũ effectum. ꝙ ꝛ clarius deducitur: quia in fi. dicti instrumẽti dictus ser Marius promisit et cõuenit dicte dñe Christophore ꝛ ecõtra omnia ꝛ singula suprascripta firma ꝛ rata habere tenere ꝛ obseruare ꝛ cõtra nõ facere vel venire aliqua ratione vel causa de iure vel de facto ꝛ iurauit omnia et singula fuisse ꝛ esse vera ꝛ ea obseruare.ꝛ per consequens sub illa vniuersalitate verborũ promisit ꝛ iurauit obseruare dictam venditionem factã dicte dñe Christophore ꝛ cõtra illã nõ venire ꝛ subsequenter cum dicta dña Christophora fuerit prout presupponitur in detẽtatione seu possessione dicti orti vna cum dicto ser Mario cẽsetur in eam ex predictis fuisse translatũ dominiũ si illud fuerat apud venditores seu apud dictũ ser Marium vigore dicte prime emptionis per iura ꝛ rationes superius adductas.ꝛ in consequentiam deducitur probatã esse cõmunionẽ et dictã dominã Christophoram recte egisse et fundasse suã intentionẽ: ita ꝙ debet reportare victoriã nõ obstãtibus adductis in cõtrariũ que recte intuẽti apparẽt sublata ex adductis pro parte dñe Christophore. Non em̃ obstat ꝙ vigore prime emptionis videatur fuisse translatũ dñium vel quasi dñium totius rei in dictũ ser Mariũ: quia rñdetur ꝙ vel dicta prima emptio declarat̃ ex his que postea secuta sunt vel eidẽ generatur preiudiciũ ex quo interfuit venditioni de re sua facte in personã cõiunctã ꝛ illi vẽditioni tacite primo cõsensit. ꝛ postea expresse ꝓmittẽdo ꝛ iurando illã obseruare ꝛ non cõtrauenire. Ex quibus ꝑiudiciũ sibi generat̃ per iura ꝛ rationes late.s̃.adductas. et licet aliud sit vẽdere aliud vendenti cõsentire nõ propterea infertur ꝙ cõsentiens vẽditioni sibi non ꝑiudicet: licet nõ obligetur
12 de euictione prout vẽditor obligatur.† Et licet cõfessio inter ꝑsonas ꝓhibitas sit suspecta ne emanauerit in fraudẽ legis.ꝛ sic immineat suspitio ne dicta scđa emptio ꝛ cõfessio facta ꝙ solutio fuerit facta de pecunia dotali: sed emanauerit ex cã donationis: nihilominus nõ ob.quia etiã si fuisset donatio valeret: tum ꝙ secuta est mors donantis cũ donatio inter virũ ꝛ vxorẽ morte cõfirmetur.C. de do.inter virũ et vxo.l.resc.ꝛ.l.fi.ꝛ.l.cum hic status.ff.eo. cum si. cum etiã quia emanauit iuramentũ cõfirmatoriũ saltẽ in instrumẽto vltimo loco.s̃.põderato ꝛ iuramentũ firmat donationem inter virũ ꝛ vxo.vt dictũ est. Ideo nõ habet obstare dicta suspitio: attẽto ꝙ donatio in his cõcurrẽtibus nõ est ꝓhibita ꝛ si donatio emanauit facit pro dicta dña Christophora nõ cõtra. et licet illa verba pro ꝑfectione ꝛ ad ꝑfectionẽ cõtractus ꝛc. Non inferant necessario ꝙ in dictũ ser Mariũ nõ fuerit trãslatũ dñium vigore dicte prime emptionis: nihilominus satis innuunt ꝙ dicta prima emptio fuit facta ea intẽtione vt esset dictus ortus etiã dicte dñe Christophore prout.ꝛ.s̃.deductũ est.ꝛ licet res empta per Mariũ noĩe ꝓprio ex pecunia dotali nõ efficitur dotalis tñ hoc est verũ nisi aliud actum fuerit inter virũ ꝛ vxo.et expediat mulieri.l.res ex pecunia.ꝛ.l. ita cõstante.ff.de iure do.ꝛ no.in.d.l.ex pecunia dotali per gl.et Bar. ita ꝙ in ꝓposito cum dictus ortus nõ fuerit emptus insolidũ noĩe mariti: sed etiã nomine vxoris: non ob.d.l.ex pecunia.licet in vero verba cõtractus nõ sonent ꝙ dictus ortus sit dotalis: licet satis sit verisimile ꝙ ea fuerit intẽtio ser Marij ꝛ dñe Christophore.et maxime attẽto eo ꝙ cõtinetur in instrumẽto.s̃.vltimo loco põderato in versicu.quare.s̃.dictus ser Marius ꝛc. Licet ista verisimilitudo non sit adeo vrgens ꝙ meo iudicio ex ea resultet plena ꝓbatio. Si aũt fuisset actũ ꝙ fuisset res dotalis: licet cõstãte mr̃imonio fuisset effecta ser Marij insolidũ.l.doce ancillã.C.de rei vẽ.cũ soluto matrimonio dñium trãsiuisset in vxorẽ p.l.in rebus.C.de iure dotiũ.

¶ Summarium super consilio.xlij.

1 Donatio inter patrem ꝛ filium an ꝛ in quibus potest valere.
2 Donatari⁹ expẽdẽs aliqđ ꝓ luitione rei donate an habeat regressum aduersus donatorẽ vt ab eo repetere possit qđ expẽdit.nu.seq. Legans vel donãs rem alienã videtur donare vel legare ius tantũ quod in illa habetur vt si qs legauerit rem suã alteri hypothecatã.
3 Legatarius expendens aliquid pro luitione rei legate illud nõ repetit immo potest ab herede cõpelli vt reluat. fallit si legatarius sit persona coniuncta.nu.seq.ꝛ.5.
4 Error vel ignorantia non cadit in facto proprio.
6 Aduentitia bona an ꝛ in quo sint patris vel filij.nu.seq.
7 Emancipato filio a patre quid patri videatur reseruatum.
8 Hereditatis delate tp̃s vel adite nõ trahit̃ ad capacitatẽ stat⁹ heredis vt adita ꝑ seruũ si fiat liber acqrit̃ suo libero facto nõ aũt dño.

9 Dotata filia ꝙ statuto excludatur stantibus masculis quomodo dictū statutum intelligatur an debeat intelligi de dotata a patre aut matre vel auo seu fratre vt exclusa videatur ab hereditate dotantis dūtaxat vel omnium.nu.seq.
10 Quāuis est dictio implicatiua vel aduersatiua.
11 Hereditas matris ascendentis non adita non trāsmittitur etiam ad patrem ascendentem.nu.seq.
12 Adire an possit pater hereditatē filio in ptāte delatā illo cessante et qd si filius sit infans ⁊ sibi patri nō queratur vsusfructus.nu.14.
13 Maritus an ⁊ quādo vxori succedat etiam stantibus filijs vxoris.
14 Usufructus patri nō queritur in his que filio cōcedūtur cum hac modificatione ꝙ patri non queratur vsusfructus.
Donatio fictitia est nulla ⁊ nullum ius tribuit.

¶ Consilium.xlij.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Plura dubia et quesita in hac cōsultatione deducūtur ad quodlibet de per se rñdebitur: ideo deueniendo ad primū cōsultationis articulū: videtur prima facie dicendum ꝙ dicta donatio quo ad dictū vsumfructū nō tenuerit. Ex eo quia donatio inter patrē ⁊ filiū valere non solet.l.ij.C. de inoffi.donationibus.quia nulla cadit obligatio inter patrē ⁊ filiū.l. frater a fratre cū ibi notatis.ff.de cōdi.inde.⁊ confirmatur tñ morte patris interueniēte tñ traditione rei donate.l.filie cuius.C.fami.hercis.⁊ habetur in aut.ex testamento.⁊ in fi.donatione.C.de colla.et licet hodie sit immutatū in aduentitijs respectu ꝓprietatis per titulū.C.de bonis maternis.⁊ titulū.C.de bonisq̄ libe.quasi per totos tñ non est immutatū respectu vsusfructus vt in eisdem iuribus nec in profectitijs etiā est immutatū: vnde cum agitur hic de ꝓfectitijs: quia de ꝓfectis a patre in filiū ⁊ agatur de vsufructu videtur ꝙ donatio nō teneat. ¶ His tamē non obstantibus in cōtrariū est veritas indubia ex pluribus ⁊ primo principaliter: quia licet nō valeat donatio inter patrē ⁊ filiū in potestate patris cōstitutū ea ratione quia quicquid olim q̄rebat filius querebat patri.l.placet.de acqui.heredi.⁊.l.cum filio.de lega.j.⁊ instituta per quas personas nobis acqritur.§.igitur liberi. Et idē fit hodie in ꝓfectis a patre: vt.d.§.igitur liberi.⁊ ꝓpterea nō cadebat olim obligatio inter patrem et filiū ⁊ cōsequēter nec hodie in ꝓfectitijs cadit.d.l.frater a fratre.et d.§.igitur liberi.nihilominus aliud est ⁊ de iure antiquo ⁊ iure nouo in filio emācipato: quia tūc indistincte valet donatio facta per patrē filio nec indiget adminiculo cōfirmationis vt est expressum in.d.l.ij.in fi.de inoffi.donationibus.⁊ in.l.siue emancipatis.C.de donationibus.⁊.l.donationes.§.pater.ff.eo.ti. Ideo cum attento ordine scripture instrumēti celebrati sup emācipatione ⁊ donatione p̄cesserit emācipatio restat ꝙ donatio fuit facta filio emācipato ꝙ et euidēter apparet ex verbis instrumēti ibi qua quidē emācipatione facta dictus Basilius in premiū emācipationis donauit ⁊c. sequitur necessario ꝙ dicta donatio tenuit ab ipso initio. quinimmo si fuisset facta filio dum erat in sacris cōstitutus: tñ fuisset collata in tempus emācipationis facte valeret ipsa donatio quia paria sunt aliquid vno tpe facere vel in illud tēpus cōferre.l.in tēpus.ff.de heredi.insti.⁊.l.j.⁊.l.ꝙ spōse.C. de dona.ante nup. Quinimmo ⁊ si fuisset facta simpliciter tpe patrie potestatis: tñ cōfirmatur secuta postea emācipatione ꝓut cōfirmatur secuta morte patris: q̄ est eadē ratio ⁊ ꝓbatur in.d.l.donatione.§.pater.⁊ in.d.l.siue emācipatis. scđo rñso. ideo dicta donatio vsusfructus absq̄ dubio tenuit et de hoc est casus apertus.in.l.cū oportet.§.penul. versi.hoc obtinente ibi sed nisi spāliter vel emācipatione huic p̄mio renūciauerint vel donatione facta sese ab hmōi bñficio alienauerint ⁊ in liberos hoc trāstulerint manere ⁊c.C.de bonisq̄ lib.vñ de hoc nō est hesitandū tanq̄ de casu legis iuxta.l.ancille.C.de furtis.⁊.l. illam. versi.de modo.C.de colla.⁊.l.ꝙ labeo. ad carbonianū. Et si al's nō valuisset interuenit iuramentū de seruādo contractū ꝙ solet validare cōtractus inualidos iuxta aut. sacramēta pub.C. si aduersus venditionē.⁊ in.c.cum cōtingat.de iureiur.⁊ in.c.q̄uis. de pactis. in.vj. adeo ꝙ validat donationē factā per patrē filio in ptāte ꝓut voluit Bal.in.l.iij.C. pro donato ad quē se remittit dñs Siculus in.c.cū cōtingat.in penul.colū.de iureiu.videtur eū sequi: licet hoc nō trāseat sine dubio nec expediet ad p̄sens id firmare ꝙ nō fuerit facta donatio filio in ptāte: sed filio emancipato ⁊ de vsufructu bonorum aduētitiorū ipsius filij in quo magis de facili valet donatio inter patrē ⁊ filiū.d.l.cū oportet.§.finaūt res iunctis dictis p Bal.

2 ibi.⁊ in.§.seq. † Circa scđm aūt cōsultationis articulū: licet videatur prima facie dicendū ꝙ dictus Joānesbenedictus donatarius volens cōsequi domum sibi donatā pro luitione ipsius domus habuerit soluere debitū creditori possidēti ipsam domū iure pignoris seu hypothece nec donator teneat̃ sibi donatario ad aliqd cum donatarius nō habeat regressum aduersus donātē etiā si res donata euincatur tanq̄ aliena.l.aristo.§.fi.ff.de dona. nisi donator fuerit in dolo vt ibi qui dolus nō allegatur nec ꝓbatur prout probandus est.l.quotiēs.§.dolo.ff.de ꝓba.⁊.l.dolo.C.de dolo.⁊.l.merito. pro socio.⁊ si nō tenetur donator qñ res donata est in totū aliena. Fortius nō debet teneri qñ solū est alteri obligata.⁊ ideo si donatarius reluit rem donatā nō videt̃ ꝙ possit habere regressum aduersus donatorē ꝙ ⁊ videtur dicēdū ex alio q̄ donator videt̃ donasse ius ꝙ habebat.ar.l.qui tabulas.de cōtrahē.emp.⁊.l. cum vēderes. eo.ti.et melius.arg.l.vxor patrui.C.de leg.⁊.l.ꝙ in rerū.§.si vsumfructū.⁊.l.si domus.§.fi.de leg.j.iuncta.l.seruū filij.§.eum qui cyrographum.eo.ti.⁊.l.fi.C.de lega.⁊.l.si ex legati causa. de ver.obli.cū si.in quibus ꝓbatur ꝙ que disponūtur in legatis trahūtur ad contractus: ideo ꝓut quis legādo rem in qua aliqđ ius habet cēsetur solūmodo legare ius suū. ita ⁊ donādo qs rem cēseatur donare ius

3 ꝙ habet in ea. † Preterea ⁊ magis in terminis qñ quis legat rem suam alteri obligatā legatarius si vult rem cōsequi regulariter habet ipsam reluere suis nūmis nec habet regressum aduersus heredem pro pecunia exposita in ipsa luitione rei.l.si res obligata. versi. si nesciat.de lega.j. immo plerīq̄ ibi tenent ꝙ heres pōt legatariū cōpellere vt ipsam rem reluat.⁊ sic ipsum heredē liberet a personali obligatione qua tenetur.vnde ꝓut in legatario ibi disponitur: ita et rñdendū videtur in donatario.arg.d.§.eū qui cyrographū. cum

4 cōcor. ¶ † Hoc tamē non obstāte in cōtrariū puto esse iustitiam. Nam p̄supponitur ꝙ dictus donator habebat notitiā dicte hypothece seu pignoris: quia ipse obligauerat dictā domū donatā et in facto ꝓprio nō presumitur ignorātia.l.q̄q̄.ff.ad velleia.⁊.c.ab excōmunicato.extra.de rescriptis.⁊ facit.l.quisquis.C.de rescin.ven. Ubi qs p̄sumitur habere notitiā qualitatis suarū rerū: licet si obligatio nō resultasset ex facto suo p̄sumeretur ignorātia.ar.l.verius. ff.de ꝓba.⁊ in regula p̄sumitur ignorātia.in.vj.prout in ꝓprijs terminis voluit glo.in verbo nesciat in.d.l.si res obligata.et etiā glo. in.l.predia.C.de fideicōmissis.sed qñ quis legat rem suā alteri obligatam sciēs ipsam rem obligatā nō tenetur legatarius reluere sed heres artatur ad reluendū vt est exp̄ssum in.d.l. si res obligata. in prin.⁊ in.d.l.p̄dia. vnde idē videtur dicendū in donatore ⁊ donatario arguēdo de legato ad donationē per dictū argumentū de vltimis volūtatibus ad contractus ꝙ arg. maxime videtur ꝓcedere in donatione cum legatū sit quedā donatio.l.legatū est quedā donatio testamēto relicta.de leg.ij. Et q̄ in donatione latior fit interp̄tatio quā in legato vel in alijs cōtractibus vt est tex.notabilis in.c. cum dilecti esse.de dona.vbi dicitur ꝙ in ꝯtibus plena in vltimis volūtatibus plenior in bñficijs ꝓut sunt donationes plenissima est adhibēda interpretatio. Cōcurrit etiā in casu nostro qualitas p̄sonarū q̄ pater donat filio quo casu fit plenior ⁊ fauorabilior interp̄tatio pro donatario vt probat̃. in simili in.l.cum alienā.C.de lega. et in.l.ꝓcula.ff.de ꝓba.⁊ in.l.si seruus.de do.inter vi.⁊ vxo.⁊ ꝙ per Bar.in.l.que dotis.so.ma.⁊ in terminis legati facti de re obligata est tex.cū gl.in.d.l.si res obligata.⁊ in.d.l.p̄dia.vbi si testator igno-

5 rabat obligationē regulariter non tenet̃ heres reluere. † Fallit qñ legasset cōiuncte p̄sone per dicta iura ꝓut notāt ibi glo.⁊ doct. vñ cum ipse donator sciuerit rem donatam esse obligatā ⁊ donauerat filio.⁊ sic p̄sone cōiūctissime videtur presumendū ꝙ voluerit ipsum filiū gaudere re donata absq̄ onere luitionis ⁊ p iam dicta.et ideo cū ipse filius donatarius soluerit debitū paternū gessit negotiū qđ ipso gestu pertinebat ad patrē: ideo h3 regressum aduersus patrē. ar.dictoꝝ iuriū.⁊.l.soluēdo.cū sua gl.de neg.gest.⁊.l.iij.C. eo.ti.⁊.l. si qs cum ꝓcuratorio.ff. de ꝓcura. Nec obstāt adducta in cōtrariū: non eñ ob.ꝙ donator nō tenet̃ de euictione q̄ etiā heres nō tenet̃ regulariter de euictione.d.l. cū alienā. Et tñ tenetur in simili casu reluere rem legatā: ita ⁊ dicamus in casu isto. ꝙ teneat̃ reluere attēta sciētia ⁊ attēta cōiūctione.s.p̄oderatis. Et dato ꝙ ipse donator nō esset obligatus ad reluendū. Nihilominus donatarius nō erat obligatus soluere illud debitū. Et licet res donata esset obligata tamē erat etiā obligata p̄sona ipsius patris: ⁊ ideo solutio ad eum spectabat.⁊ per ꝯñs solutio ipsum liberauit.⁊ sic fuit gestum negotium paternū: ideo cōpetat actio ad repetendū per dictam.l.iij.de neg.gest.cū si.s.adductis.⁊ hoc principaliter me mouet. Nec ob.ꝙ censeatur donare ius suū q̄ illa regula nō procedit in pignore vel hypotheca per quā pōt tota res legata auocari per.d.l.si res obligata.⁊.d.l.p̄dia prout ⁊ no.doc.in dictis iuribus. Nec ob. inductio de dicta.l.si res obligata.quia procedit qñ donans ignorasset obligationem: ⁊ legatū fuisse factū non cōiuncto testatori que cessant

6 in casu nostro vt ex supradictis apparet. ¶ † Circa tertiū autem quesitū videlz an Joānesbenedictus possit aduersus patrē petere bona materna pro rata sibi cōpetente respōdendū est ꝙ potest bona materna vendicare ⁊ petere aduersus quēcūq̄ eas detinentem quia post emancipationē res aduētitia pleno iure quo ad proprietatem ⁊ administrationē pertinet ad filium ⁊ quo ad intentandas actiones pro ipsis rebus maternis vel alijs aduētitijs.l.j.§.fi.C.de anna.excep.⁊.l.quecūq̄.in fi.C.de bonisq̄ libe.⁊.l. cum oportet.§. sancimus.eo.ti.saluo eo ꝙ dicit ibi de vsufructu debent igitur res materne ⁊ aduentitie post emancipationē teneri ⁊ gubernari: et si non tenētur ab ea habet actiones ad eas recuperādas vt dictis iuribus nec distinguitur inter patrem ⁊ alios: vnde generaliter sunt

7 intelligēda per iura vulgaria. † Solū aūt circa hoc imminet dubiū sc3 an pater debeat frui vsufructu in dictis rebus maternis saltem pro dimidia

pro dimidia per id qđ disponitur in.d.§.sancimus.vbi expresse disponitur ꝙ quando pater emancipat filium reseruatur sibi de iure dimidia vsufructus in bonis maternis ⁊ alijs aduẽtitijs nisi dicto vsufructui renũciauerit vel illũ filio donauerit. Nam potest probabiliter dubitari an dicta donatio facta de vsufructu per dictũ Basilium dicto Joãnibenedicto in premiũ emancipationis trahatur ad ista bona materna: quia non donauit simpliciter vsumfructum quẽ haberet in omnibus bonis dicti Joãnisbenedicti sed in omni eo ꝙ dictus Joãnesbenedictus lucratus esset: ita ꝙ videtur posse referri ad id qđ lucratus esset ex opera ⁊ industria sua ⁊ non trahatur ad id qđ ad eum peruenit ex successione materna: q: hereditas materna videt̃ debita filio. ⁊ sic filius capiens hereditatẽ maternã videtur debitũ accipere et non lucrum capere probat tex. in.l.fi.§.penul.C. de codicillis. Et sic nõ videntur verificari verba dicte remissionis in qua sepius reiterat̃ verbũ lucratus. Ex aduerso addu ci põt ꝙ licet improprie ⁊ abusiue loquẽdo hereditas matris dicatur debita filio: nihilominus proprie loquẽdo non est debita vt in simili no.glo.in.l.si emãcipata.C.de iuris ⁊ facti ignorãtia.vbi allegat illũ tex.⁊ respõdet ꝙ non est debita: sed quasi debita.⁊ sic nõ est vere damnũ prout dicit ibi glo.quam sequuntur doct. Ideo large seu largissime loquendo id qđ queritur ex successione materna põt dici lucrari: sed donationis verba sunt latissime interpretãda.d.c. cum dilecti.in fi. merito ⁊c. Ista autẽ dubitatio cessat si hereditas materna tempore emãcipationis nõ erat adita per dictũ Joannẽ benedictũ. Nam tunc hereditas nõ fuisset quesita tempore patrie potestatis. Et propterea nõ esset quesitus vsufructus patri: licet fuerit delata tẽpore patrie potestatis.† Quo ad acquisitionẽ enĩ hereditatis attẽditur tempus aditionis hereditatis ⁊ nõ tempus hereditatis delate.adeo ꝙ si tẽpore delate hereditatis erat seruus vel filiusfamilias is cui hereditas delata erat et tempore aditionis hereditatis erat factus liber seu sui iuris queritur hereditas ipsi ⁊ non patri vel dño cui fuisset quesita si tempore patrie vel dñice potestatis fuisset hereditas adita vt est tex.⁊ glo.institu.de heredi. insti.⁊ not.glo.et Bar.in.l.is qui.§.fi.de acqui.here.⁊ fac.l.aditio. in fi.eo.ti.⁊.l.liber homo.de acquirendo rerũ dominio.⁊.l.quidam cum filio.de heredibus instituendis: licet si fuisset filius vel seruus institutus contemplatione patris vel dñi ⁊ factus sui iuris adiret hereditatẽ teneretur illã restituere patri vel dño.d.l.aditio. et.d.l. liber homo.⁊.d.l.quidã cum filio.⁊ per Bar.in.d.l.is qui.§.fi. post principiũ.⁊ sic ex quo habet eam restituere patet ꝙ illam sibi quesiuit. Cum igitur simus in aduẽtitia hereditate.et sic nõ delata filio cõtemplatione patris filius sibi querit nec tenetur aliqđ restituere patri: licet fuerit delata tẽpore patrie potestatis. vtrũ autẽ fuerit adita tẽpore patrie potestatis dependet ex infra dicẽdis in alio dubio: quia psupponitur ꝙ nõ fuit factus aliquis actus denotãs aditionẽ nisi q: per patrẽ fuit retẽta dos que subiacebat restitutioni.

8

9

¶ † Circa quartũ autem cõsultationis articulũ videtur prima facie dicendũ ꝙ dicta dña Frãcisca succedat dicte dñe Diamãte sue matri vna cum masculis. Nam de iure cõmuni cõstat ꝙ matri succedunt pariter masculi et femine sublata enim est omnis differentia sexus ⁊ patrie potestatis. in auť. de hereditatibus ab intestato venientibus.§.j. Et pariter etiã succedebant ex senatuscõsulto orficiano instituta.de senatuscõsulto orficiano.in prin.⁊ hoc est clarissimum de iure cõmuni nec statutũ ꝙ ostenditur videtur ꝙ habeat obstare. Nam statutũ excludens feminã dotatam solet intelligi qđ excludatur a successione dotãtis.arg.l.j.C.de legiti.heredi.⁊ idem hoc cõcludit ibi Bal.⁊ dicitur idem ibi tenere Guidonem de suzzaria ⁊ allegatur in arg.l.vt liberis.C.de collationibus.⁊ pluries fuit hoc consultũ per illo dicto Baldi ⁊ cõmuniter solent ita interpretari hmõi statuta. Ergo cum filia pdicta nõ fuerit dotata a matre de cuius successione agitur: sed a patre videtur ꝙ nõ sit exclusa per dictum statutũ.et licet statutũ loquatur alternatiue ⁊ in pluribus personis dotãtibus ⁊ in pluribus personis de quorum successione passiua agitur tamẽ potest intelligi referẽdo singula singulis hoc est dotata a tẽpore nõ succedat patri ⁊ dotata a matre nõ succedat matri.⁊ sic de singulis. Que interpretatio videtur necessaria: q: alʼs resultare videtur quoddã incõueniẽs. Nam ponamus esse dotatã a patre et agi de successione auie materne et extare filios patris ex alio matrimonio. Nam hoc casu illi filij nihil attinent illi auie.⁊ tñ inherẽdo simpliciter et absolute verbis statuti nõ referẽdo singula singulis videret̃ ꝙ filia dotata excluderetur a statuto ppter illos qui in nihilo attinẽt persone descripsit ⁊ quibus nõ defertur hereditas ꝙ videtur ab omni ratione alienum merito ne incidamus in istum absonũ intellectum debemus amplecti alium intellectũ qui vitio caret.arg.l.nam absurdũ.ff.de bonis libertorũ.⁊.l.scire oportet.§.aliud.de excusatio.tuto.cum simi. ¶ Tamẽ his non obstantibus contrariũ arbitror de iure respõdendũ. Nam immo videtur qđ dicta filia dotata a patre excludatur a successione matris vigore dicte.l.municipalis propter superexistentiã filiorum seu filij masculi descendentis ex ipso patre dotãte et ex ipsa matre Diamãte: de cuius passiua successione agitur. Nam Bal.in quodã suo cõsilio incipiente de iure cõmuni nullum dubium tenet et pro expedito

presupponit ꝙ statutum disponens ꝙ dotata a patre aut a matre aut ab auo aut a fratre excludatur a successione patris matris aui vel fratris ⁊c. excludat feminã dotatam ab vna ex dictis personis a successione aliarũ personarum nominatarũ in statuto: licet non dotauerint. Et idem cõsuluit Pe.de anch. in cõsilio ꝙ incipit pro veritate premittendũ qui doct.in dictis cõsilijs loquũtur in statutis simpliciter loquẽtibus alternatiue: vt.s.⁊ cum alio anno verteretur apud camerinũ quedã questio super statuto dicte ciuitatis fuit huc transmissum aliud consiliũ Bal.et aliud Pau.de cast. qui hoc idem cõcludebant in terminis ipsius statuti in quo erant quedam alia verba que suadebãt dictam interpretationẽ vltra quam simplex natura alternatiue ⁊ in illa causa bis cõsului pro eadẽ parte ⁊ alʼs super interpretatione statuti fulginatis idem consulendo tenui.et idem non est diu ꝙ consuluimus dñs Bal. ser cole doctor excellentissimus ⁊ ego apud Gualdũ super interpretatione statuti dicte terre Gualdi ⁊ dicebatur tunc per prefatũ dñm Baldum qđ dictũ Bal.in.d.l.j.de legitimis hereditatibus loquitur in statuto simpliciter disponẽte ꝙ femina dotata nõ succedat non aũt loquitur in statuto alternatiue exprimẽte plures psonas dotãtes excludendo dotatã ab earum successione: vnde in hmõi statutis loquentibus: vt.s.de exclusione a successione pluriũ personarũ que in statuto nominãtur prout in terminis nostri statuti ⁊ similibus: saltẽ Quando aliqua verba que innuunt illam interpretationem: sc3 ꝙ dotata ab vno excludatur a successione etiã alterius non dotãtis: tunc nõ procedat dictum Baldi de quo.in.d.l.j.de legi.heredi.sed dotata ab vno ex nominatis in statuto excludatur a successione dotantis ⁊ etiã a successione aliarũ personarum non dotantiũ. Et ita cõtingebat in terminis statuti Camerini ⁊ in terminis statuti fulginatis. Sed clarius militant in terminis nostri statuti. Nam hoc innuunt illa verba li boni tanto paterni quãto materni ne vengano alli dicte herede mascole: ita ꝙ referẽdo dicta verba ad precedẽtia prout decet sequitur ꝙ dotata ab auia nõ succedet in bonis paternis vel maternis. ⁊ cõsequenter patet ꝙ dotata ab vno excludi tur a bonis alterius superstitibus descẽdentibus masculis ex linea masculina ꝙ ⁊ longe clarius declarant verba sequẽtia dicti statuti ibi ⁊ che nõ possan succedere esse donne dotate nelli beni del patre o matre auo o auia fratre carnale o sorella carnale stante ⁊ supra viuente li dicti fratri carnali niuno po piu aduenga diu dio che non siano dotate da esso patre matre auo aua fratre carnale o sorella carnale ma fosser dotate da altre che dalle predicte che non posson succedere ab intestato cioe senza testamento nelli beni dalcuno delle predicte nõ dotante esse: ma sieno contente alle dote loro ma quãdo nõ sopraiuiuesse alcuno della linea masculina descẽdente de quello o de quella cioe patre o matre ⁊c. Della heredita delquale o dellaquale se tractasse alora le donne dotate se ametteno ⁊c. Que verba licet potuissent aptius cõponi: tamẽ apertissime declarant ⁊ decidunt casum nostrũ: sc3 ꝙ dotata a patre vel ab alio excluditur a successione matris extãte filio masculo ipsius matris ⁊ cum verba predicta iũctis alijs verbis in principio statuti positis sint clarissima non est standũ super mente statuti iuxta.l.ille aut ille.§.cum in verbis de leg.iij.tanꝙ super casu.l. municipalis iuxta.l. ancille. de fur.⁊.l.illam versi.de modo.C.de collationibus. Per que apparet euidens respõsio ad dictum Bal.et sequaciũ.in.d.l.j. Nec ob.ratio absurditatis.s.adducta quia cessat intelligẽdo de descendentibus illius persone de cuius successione agitur prout loquũtur verba dicti statuti.s.expssa in versi.⁊ che nõ possono per que verba possunt declarari verba principij dicti statuti vt cessat dictũ incõueniens. Et si nõ placeret ita restringere principiũ dicti statuti ꝙ principiũ differt ab illo versi.⁊ che nõ possono ⁊c.quia principiũ loquitur in dotatis a patre vel ab alijs psonis ibi descriptis.⁊ versi.et che non possono ⁊c.loquitur in dotatis ab alijs personis. Posset rñderi ad illud principiũ intelligendo ꝙ femina dotata ab altera ex illis psonis excludatur a successione dotãtis ⁊ a successione nõ dotãtis dũmodo supsint aliqui ex linea masculina descẽdentes vel ab ipso dotante vel ab alio ex dictis psonis noiatis si volumus magis large interptari tamen dũmodo sint tales hi exclusa ipsa femina dotata deferatur eis hereditas de qua agitur.ar.l.j.§.deportatos.⁊ ꝙ ibi per Bar.ff.de cõtratab. vbi vult ꝙ hmõi statuta nõ excludãt feminas si psone ppter quas excludũtur non succedãt ꝙ ⁊ voluit Bal. in.l.maximũ vitiũ.C.de libe.pte.⁊ in.l.in substitutione.§.nõ similimodo.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊ in cõsi.suo ꝙ incipit quia statutũ disponit.Et idem tangit in.l.si defunctus.C.de suis ⁊ legitimis.⁊ alʼs dicit idem Bal.in.l.oẽs populi.ff.de iusti.⁊ iure. ⁊ Petrus de bellapertica in repeti.c.canonum.de cõstitutionibus. xiiij.q.principali col.cliij.dicunt ꝙ si statutũ dictat ꝙ primogenitus succedat intelligitur si est capax et non demeritus secus si incapax vt frater minor vel demeritus. Facit etiã ad predicta ꝙ no.Bar.in.l.j.de cõiungẽdis cum emãcipato liberis.⁊ Imo.in.l.gallus.⁊.§.et quid si tantũ. de libe.et posthu. Unde in proposito ita intelligẽdo statutum nostrum cessat dictum incõueniens.† ⁊ ita alʼs respõdebam ad similẽ obiectionem que fiebat circa dictum statutum camerini et qualitercũꝗ dictum principium intelligatur casus noster deciditur per

10

dictū versiculū ⁊ che nō possono ⁊c. Nam licet dictus versiculus loquatur in dotatis ab alijs ꝑsonis ꝗ̃ a patre ⁊ matre ⁊c. tñ loquit̃ et per aduersatiuā ꝗ̃uis qꝛ per illa verba aduēga dio che nō sian dotate dal patre ⁊c. Nam dictio ꝗ̃uis est implicatiua dicit Bar. in. l. j. ij. colū. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ Floren. in. c. pastoralis. in prin. in. vij. q. de rescriptis. ⁊ facit glo. in verbo ꝗ̃uis. in. §. fi. de iureiurādo sīr et Priscianus. in fi. octaui maioris dicit ꝙ est aduersatiua ⁊ implicatiua ⁊ aduersatur cōueniēti ſm eum. ⁊ Bal. in ꝑallegata. l. j. dicit ꝙ aduersat̃ ei videt̃ ꝙ prima frōte videtur: vñ sensus dictorū verborū aduēga dio che nō sian dotate da esso patre ⁊c. Est ꝙ si fuissent dotate ab ipso patre vel ab alijs ꝑsonis ibi descriptis fortius militaret illa dispositio que subdit̃ aduersatur em̄ illa dictio aduēga dio que est vulgare dictionis ꝗ̃uis vel licet qꝛ videbatur ꝙ femine dotate nō deberent excludi ex eo quia non erāt dotate a patre vel ab alijs ꝑsonis. in prin. statuti descriptis que ibi immediate repetuntur quasi dicat fortius excludātur si sunt dotate ab istis personis ⁊ isto modo stat aduersatiue ꝓut est ꝓpria natura dictionis ꝗ̃uis vt dictū est. et vt notat etiā glo. j. in. d. l. qui iurasse. ⁊ gl. in. c. porro. de priuile. ⁊ glo. in. c. venerabilē. de elec. et glo. in. l. tam. §. si quis cū. ff. ad exhibendū. ⁊ glo. in verbo ꝗ̃uis. in. l. j. §. dolū. ff. de eo per quem factū est. ⁊ Bal. in. l. filij. C. fami. hercis. ⁊ per ꝯñs istud quartum dubium decidit̃ aperte per dictū statutū.

11 ¶ † Deueniēdū est ammodo ad qntū dubiū circa ꝙ est aduertendū ꝙ si dicta Joāna decessit post aditā hereditatē matris. tunc eius portio deuenit ad patrē et ad fratrē seu fratres vtrinq̃ cōiūctos pro virilibus portionibus ꝑ tex. in aut. defuncto. C. de legitimis heredibus si aūt decessit hereditate non adita eius portio accrescit fratribus: qꝛ hereditas matris nō adita non trāsmittitur ad patrē vt est tex. in. l. ij. C. ad senatuscōsul. orficia. vbi est de hoc casus ꝓut ibi dicit Cy. ⁊ ita cōmuniter tenet̃. s. ꝙ hereditas ascendētis non trāsmittatur per descēdentem in ascendentē per illū tex. ⁊ ꝑ. l. ij. §. si qs ex liberis. ff. ad tertul. ꝓut voluit Bar. in. l. j. C. de is qui ante apertas tabulas. et in suo cōsilio ꝙ incipit in questione preposita dubiū est cum hereditas dicens ꝙ doct. ita tenent idē tenet Ang. ibi in mea lec. ⁊ idē ibi tenet Raphael inducens pro casu. l. si infanti. C. de iure delibe. vt ibi per eum qui dicit ꝙ hec opinio est celeberior ⁊ cōmuniter tenet̃ a doctoribus. ⁊ idē tenent Bar. Ang. Saly. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. ij. ad orficianū. ⁊ ita tenui legēdo in. d. l. vnica. ⁊ in. d. l. ij. ⁊ pluries ꝯsului. licet glo. aliud velit in. d. l. vnica. que se fundat per. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legiti. que loquitur in trāsmissione paterne hereditatis iure suitatis prout cōmuniter oēs eam intelligunt ⁊ prout sonant eius verba. ⁊ licet Bal. ⁊ Butriga. aliud voluerint ⁊ nō bene vt al's dixi rñdeo ad eorū motiua in. d. l. vnica.

12 † Et licet pater possit adire hereditatē delatā filio vel filie in potestate filio vel filia recusantibus adire. l. cum nō solū. in prin. C. de bonisq̃ libe. tamē non pōt adire eis mortuis: quia nō est amplius ꝑsona quā ipse pater possit representare ꝓut volunt Richar. malūb. Raynerius de for. ⁊ doc. cōmuniter ſm Saly. in. d. l. ij. ꝙ ⁊ vult ibi Bal. quādo filius vel filia non succedit insolidum: sed habet fratres vna cum eo succedētes: nam tunc his accrescit per. d. l. ij. §. si quis ex liberis versi. sed si non sit solus. ⁊. l. j. ff. ad tertullia. ⁊. l. j. §. si nemo. eo. titu. Unde hoc casu Bal. cōcurrit cum cōmuni sententia: licet al's ab ea discrepet vt dixi et hanc partem tenui in. d. l. ij. ⁊ in. d. l. cum nō solum. Restat itaq̃ solum videre quo ad hunc articulum an dicta Joanna vel pater pro ea adiuerit hereditatē matris. Presupponitur em̄ ꝙ erat infans tempore delate hereditatis: ita ꝙ pater potuit eius nomine maternā adire hereditatē vt est expressum in. d. l. si infanti. in prin. Non autē fecit aliquem actum adeūdi qui appareat vt ꝑsupponitur: sed allegari potest ꝙ retinendo dotem maternā que cōsistebat in quātitate per annū post mortē vxoris cēseatur adiuisse ea ratione quia nō poterat dotē post annum iuste retinere nisi hereditatē adiuerit quo casu poterat retinere tanꝗ̃ vsufructuarius et legitimus administrator filie per. l. j. C. de bonis maternis. ideo ne videatur esse in mora cum mora censeatur delictum ⁊ quis nō censeatur delinquere. l. merito pro socio. ideo censeatur adiuisse ꝓut hoc voluit Bar. in disputatione sua que incipit debitor in diem. ⁊ in. l. gerit. versi. venio ad quartū principale. ff. de acqui. heredi. per dictā rationē. ⁊ per. l. recusari. eo. titu. ⁊. l. si peculiū. §. sicut. ff. de peculio legato. ⁊ idē tenet Jmo. in. d. l. gerit. ⁊. d. l. recusari. sed contrarium tenuit Bal. in. l. nō hoc. C. vñ legitimi. ⁊ in. l. j. in. viij. q. qui admitti. ⁊ in. l. cum antiquioribus. Saly. in. d. l. cum antiquioribus. in. ij. colū. j. de iure delibe. ⁊ idē tenuit cōsilio ꝙ incipit ꝑdicte rationes. ⁊ Frāciscus de albergottis in suo plura adducētes pro hac parte ⁊ respōdent ad rationes Bartoli autē in. d. l. nō hoc. vbi dixi ꝙ articulus est dubius quia pōt rñderi hincinde rationibus adductis. que breuitatis causa omitto posui Unum autē me mouet in casu nostro ad tenendā in tanta dubietate opinionē Bal. ⁊ sequaciū quia cōstat ꝙ si filij excesserunt infantiā: quia pater solus nō potest pro eis adire. arg. l. potuit. C. de iure delibe. ⁊. d. l. si infanti. §. fi. iuncto principio eiusdē. j. a cōtrario sensu. ideo pater retinēdo dotem nō censetur pro filijs adire ꝓut firmat Ponta. in. d. l. gerit. ⁊ idem sentit ibi Bar. ⁊ satis clarū prout ⁊ legendo tenui in. d. l. nō hoc. vnde cum presupponitur ꝙ tēpore mortis dicte diamātis essent quidā filij maiores infante pro quibus pater retinendo dotē non potuit adire. licet dicta Joāna foret infans ⁊ pro ea potuerit adire: tamē videtur ꝙ hoc casu nō censeatur adiuisse. Nam ꝓut iniuste tenuit dotem pro parte illorū qui erant maiores infante: ita de facili cōiecturari potest ꝙ nō curauerit iniuste retinere etiā pro alijs partibus cum aduersus eum qui est in vno malus de facili ꝑsumitur qđ in alio sit malus in simili genere mali iuxta regulā semel in. vj. ⁊. l. si cui accusare. §. eisdem. ff. de accusationibus. ⁊ in. c. testimoniū. de testibus. ⁊ in canone vlti. xxv. dist. cum simi. Et ideo cum stemus in simplicibus cōiecturis. ⁊ vbi cessat hec ratio doct. varient ⁊ articulus sit satis dubius de facili cōcurrente aliqua ꝑsumptione in contrarium est adherendū ꝙ inducatur sufficiēs ꝑsumptio aditionis ex solo silētio paterno in nō restituendo dotem cum per raro contingat ꝙ debitores soluāt creditoribus nō petentibus ⁊ ex aditione resultet non solum cōmodum: sed plerūq̃ resultet etiam onus. Unde in hac dubietate putarem ꝙ qui allegat aditionem habeat illam ꝓbare aliter quā per dictā non restitutionē dotis. Et hec circa quintū dubiū dicta sufficiant.

13 ¶ † Deueniendo ad sextū quesitum dico qđ res est adeo clara ꝙ nō video: vnde resultet hesitatio. Nam cōstat qđ maritus nō succedit vxori stantibus filijs in aliqua parte vt patet in. l. j. C. vnde vir ⁊ vxor. in plerisq̃ autē locis solent esse statuta ꝙ vxore predecedēte maritus lucretur tertiā vel quartam partē dotis: sed cōmuniter loquūtur quādo vxor decedit sine liberis ex eo matrimonio natis. Hoc tamē est facti iuxta. c. j. de cōstitutionibus. lib. vj. nec possunt super hoc rñderi non viso statuto vel eius verbis.

14 ¶ † Ad septimū autē ⁊ vltimū quesitū rñsio deprehendi potest ex dictis. s̃. circa tertiū quesitū. Nam si hereditas materna nō fuit adita tempore patrie potestatis: prout arbitror non fuisse aditā ex dictis. s̃. circa quintū dubiū sumus extra dictā dubitationem: quia pater nō habet vsumfructū in bonis quesitis post emancipationē ⁊ attenditur tempus adite hereditatis ⁊ non tempus delate hereditatis: vt dixi. s̃. circa tertiū dubium si naūt fuisset hereditas prius adita ꝑtinuisset vsusfructus ad patrē in totū durante patria potestate ⁊ pro dimidia post emancipationē per. d. l. cum oportet. §. cum aūt. Et hoc si pater nō donat filio vsumfructū seu vsufructui renūciauerit tēpore emācipationis: prout est ibi expressum ⁊ dixi. s̃. circa primum cōsultationis articulū: sed pater in casu nostro donauit filio vsumfructū in omni eo ꝙ ipse filius fuisset lucratus vsq̃ in diem emācipationis. Unde solū remanet dubitatio an acquisitio hereditatis materne dicatur lucrum filij de quo dixi. s̃. in dicto tertio dubio nō repeto. Ultimo extra punctū queritur: quia quidam prout dicitur durāte patria potestate donauit dicto Joānibenedicto quoddā prediū ea cōditione vt nihil patri quereretur deinde dictus Joānesbenedictus emācipatus emit dictum prediū ab ipso donāte asserentes dicte partes dictā donationem fuisse fictitiā ⁊ simulatam dubitatur: an pater possit in dicto predio habere aliquē regressum in ꝓprietate vel in vsufructu. Circa ꝙ rñdetur breuiter ꝙ nō: nam si dicta donatio fuit fictitia: ꝓut partes postea asseruerunt dictū prediū fuit quesitū filio post emancipationem: vnde nihil ad patrē: qꝛ donatio fictitia est nulla nullū ius tribuēs. l. imaginaria. ff. de reg. iu. ⁊. l. nuda. ff. de cōtrahē. emp. ⁊ facit. C. plus valere ꝙ agit̃ in rubro ⁊ nigro: si aūt donatio fuisset valida: tunc patri nō fuisset quesitus vsusfructus: quia qñ aliquid datur filio vt parenti nō queratur vsusfructus. tunc nihil queritur patri. licet filiū habeat in potestate si detur a parēte siue ab extraneo vt est expressum. in aut. vt liceat matri ⁊ auie. in prin. ⁊ in aut. excipitur. C. de bonisq̃ lib. Et si fuisset q̃situs patri dictus vsusfructus illū amisisset per donationē quā fecit dicto filio tēpore emācipationis de vsufructu quē haberet sup omni re ab ipso filio lucrata. cōstat enim ꝙ quesita ex donatione dicūtur lucra vt de se patet et satis apparet in simili in. d. l. fi. §. penul. vbi probatur ꝙ quesita ex successione dicūtur lucra multofortius quesita ex mera liberalitate dicuntur em̄ quesita ex titulo lucratiuo seu ex causa lucratiua que querūtur ex donatione. Ergo dicūtur lucrata. ⁊ sic verificātur verba dicti cōtractus donationis. Ex quibus remanet res clarissima ꝙ dictum prediū pleno iure pertinet ad dictum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xliij.

☞ Appellatio est deserta si appellans nō citetur infra quintam diem ex forma statuti vel iuris. per totum.

1 Appellationis terminus de iure cōmuni est. x. dierum.
2 Processus seu actus corā iudice incōpetenti est ipso iure nullus.
3 Citationis appellatione non venit citatio nulla.
4 Appellatio vt nō dicatur deserta que diligentia requiratur.
Appellationis fatale restituitur ad annū etiā si per plures annos duret impedimentum.
5 Cl'a in fine posita refertur ad oīa ꝑcedētia cū possit ad oīa referri.
6 Relationes seruientiū aut nūciorū an fieri sufficiat corā notario.
7 Delegatus nō semper censetur fungi vice delegātis licet sit maior inferiore quolibet alio delegantis.
Generaliter disposita sunt generaliter intelligenda.
8 Interpretatio fieri non debet vt remaneat illusoria.

¶ Consilium.

¶ Consilium .xliij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † In hac consultatione breuiter et conclusiue procedā: quia tēpus plurimū instat. Et omittā morem solitum allegandi pro vtraqz parte ex causa iam dicta. Et quia in themate adducūtur motiua que allegātur pro vtraqz parte. Concludo itaqz appellationē de qua agitur censeri de iure desertā ꝛ haberi perinde acsi nō fuisset appellatum ea ratione quia appellatio predicta: licet fuerit interposita infra tēpus debitū .x. dierū qui assignantur ad appellationē interponendā tam de iure cōmuni: vt in auē. hodie. C. de app. cum si. quā ex censura iuris municipalis. Et intra quintā diem fuerit impetratū a dño ad quem fuerat appellatum vt dictā causam appellationis ipse dñs cōmitteret cognoscendam ꝛ terminandā dño collaterali futuro: tamē non fuit inchoata prosecutio dicte cause appellationis .j. quintā diem ſm formā dicti iuris municipalis ꝙ disponit ꝙ appellās incipiat ꝓseq appellationem .j. quintā diem a die appellationis interposite cōputandam alīs disponit ꝙ appellatio euanescat: et habeat acsi appellatū non esset: itaqz statutū clare loquitur ꝙ si appellās non ꝓsequitur appellationē euanescit appellatio et habetur pinde acsi appellatū non fuisset. ꝛ per cōsequens verba statuti sunt clara ꝙ tūc resultat nullitas appellationis. Et subditur in statuto ꝙ ꝓsequi intelligatur is qui saltē appellatū citari fecerit personaliter ꝛc. Is ergo qui nō fecit citari appellatū non intelligitur ꝓsequi appellationē quo ad effectū dicti statuti vt ꝓbat tex. dicti statuti saltē a cōtrario sensu qui est attēdendus per .l.j. §. huius rei. ff. de officio eius cui man. est iurisdi. ꝛ .l. qui testamēto. §. mulier. de testamen. ꝛ c. cum apl'ica. de his que fiunt a pla. sine cōsensu capituli. Sed dictus appellans non fuit prosecutus appellationē .j. quintā diem faciendo .s. citari appellatum prout requirebatur ex forma dicti statuti: ideo dicta appellatio est inefficax ꝛ pro nō scripta seu pro nō facta. Et sic per casum dicti statuti est fundata supradicta cōclusio.

2 † Restat cōfutare ea que in cōtrariū adducūtur. Non em̄ obstat ꝙ in pūcto presupponitur ꝙ .j. quintā diem requisiuerūt presentiam dicti futuri collateralis introducēdo dictā appellationē ꝛc. animo ꝓsequēdi dictā appellationē citata dicta dña Andrea ad ꝑdicta videndū et audiendū. Et sic videtur in pūcto ꝑsupponi qḋ dicta dña Andrea fuerit citata. Et per consequens videatur satisfactū dicto statuto: quia rñdetur ꝙ ex quo dicti actus qui referūtur in themate fuerūt facti in absentia iudicis non est credendū ꝙ dicta citatio emanauerit: quia nō erat cuius mādato citatio fieret. Et forte illa verba citata dicta dña Andrea habent aliū sensum determinando illa verba animo ꝓsequēdi dictā appellationem: quia nō video ꝙ in adductis pro parte dicte appellantis ponderetur ꝙ citatio fuerit facta tempore cōgruo sed quicquid sit vtrū fuerit facta necne satis est ꝙ nō fuit facta per iudicē cōpetentē: quia nō aderat iudex cōpetens et actus gestus per iudicem incōpetentē est ipso iure nullus. C. si a non cōpe. iu. per totum. nulla em̄ est efficacior nullitas quā illa que causatur ex incōpetentia iudicis iuxta not. per glo. ꝛ doct. in cle. j. de sequestra. pos. ꝛ fruct.

3 † Et citatio nulla non venit appellatione citationis. l. iiij. §. cōdemnatū. ff. de re iudi. ꝛ cle. pastoralis. eo. ti. et l. anulo. C. de ferijs. Ideo siue citatio emanauerit siue nō: non est satisfactum dicto statuto.

4 † Nec etiā ob. pro parte dicte appellantis dicitur fuisse factā diligētiam quasi steterit per iudicē seu propter defectū iudicis nō per partē: quia rñdetur negando ꝙ fuerit facta diligentia: nam potuisset ipsam appellationē introducere coram ipso ordinario iudice ad quē faciendo per eum citari partē appellatam ꝛ non impetrare ꝙ causa cōmittatur iudici qui non poterat tūc adiri. Et licet ad hoc posset replicari ꝙ forte est de more ꝙ ipse iudex ad quē qui est dñs loci per se faciat hmōi actus ꝓut ꝛ innuitur ex ꝑsuppositis in themate. Tamē saltē poterat per partē instari ꝙ causa cōmitteretur iudici qui posset adiri. Quod minime presupponitur fuisse factū. Et dato ꝙ talis negligentia non obstaret saltē debuit .j. quintā diem cōparere corā ipso collaterali post eius aduentū attento maxime ꝙ dictū statutū .in fi. disponit ꝙ si cōtingit capitaneū vel potestatē vel eorū iudices vacare per absentiam mortē vel infirmitatē in causa principali ꝛ appellationis nullitatis et iniquitatis tempus ipso iure nō currere. ideo cum vacaret tunc officium dicti collateralis absentis non currebant dicta tempora dicto appellāti: ꝛ ideo nō artabatur ad producendū seu prosequēdum appellationē tempore dicte vacationis: sed artabatur ad ꝓsequendum ipsam appellationē post aduētū iudicis .j. quintā diem cōputandā ex tempore aduētus. Idcirco faciēdo dictā requisitionem ꝛ productionē nō fecit illā cōgruo tēpore propterea nō debet releuare. arg. l. si mora. in prin. ff. de vsur. ꝛ .l. si soliturus. ff. de solu. et .l. obsignatione. C. eo. ti. Sed impeditur interim facere id qḋ sibi iniungebat statutū debebat illud facere postqꝫ cōmode illud agere poterat. Et sic post cessationē impedimēti: prout hoc est regulare: vt patet in cle. causamqꝫ. de elec. in .c. quā sit. ꝛ in .c. cupiētes. §. ceterum. eo. ti. lib. vj. ꝛ in .c. cum dilecti. de do. ꝛ cōtu. cum si. Et maxime cum tempora quinqꝫ dierum interim sibi nō currant vigore dicte legis municipalis: vt .s̄. ꝑōderate ꝓut alīs dicitur in .c. ex ratione. de appel. ꝛ in auē. Item si appellationē. de tempo. appel. ꝛ in .l. sed et si per pretorē. in prin. ff. ex quib. cau. maio. ꝙ impeditus ꝓsequi appellationē si tempora nō currunt tenetur postea ꝓsequi ꝛ detracto tempore ꝙ illo ꝙ nō currebat tenetur ꝓsequi ꝛ expedire intra tempus alīs statutum: prout in causa appellationis est annus vel bienniū. Si autē est impeditus ꝛ currit tempus ꝛ labitur tūc restituitur ad tantūdem temporis vel datur aliud integrū tempus et si esset impeditus mille annis nō daretur nisi integer annus vt habetur in iuribus ꝑallegatis: ideo iste appellans debuit appellationē ꝓsequi inchoare intra quintā diem a tempore quo cessauit impedimentum defectus iudicis ꝛ sic a tempore aduētus ipsius collateralis. Quod minime factum presupponitur.

5 † Ideo appellatio est deserta et ad irritū deducta. Nec ꝑdictis refragatur ꝙ dictus finis statuti disponens tēpora nō currere potest referri ad ꝓxima precedentia que loquuntur de alio tempore argu. eius ꝙ habetur in .l. si idem cum eodem. in fi. ff. de iurisdi. om. iudi. ꝛ .l. cum delanionis. §. asinam. de fun. instruc. Quia respōdetur ꝙ dictus finis refertur ad omnia precedētia cum possit ad omnia referri. l. talis scriptura. de leg. j. ꝛ c. secūdo requiris. ꝛ c. inquisitioni. de appel. ꝛ .l. j. C. de libe. prete. cum simi. quando autem nō potest ad omnia referri tunc ad proxima et procedit ꝙ habetur in .d. l. si idem cum eodē hic autem potest merito ꝛc. Et maxime cum loquatur per plurale tempora ꝛ indefinita que solet cōparari vniuersali. l. si pluribus. de lega. ij. ꝛ c. quia circa. de priuile. et cañ. si romanorū. xix. dist. Et quia tempora non currebant non habuit necesse adire notariū cause ꝛ facere illā productionē. Et acta de quibus in themate corā eo. Et ideo attento etiam ꝙ statutū requirit citationē que sine dubio non pertinet ad notariū. Constat ꝙ nō fuit satisfactum dicto statuto ꝛ nō oportet intrare illam difficultatē:

6 † an sufficiat fieri corā notario cause ꝓductiones relationes nūcij cōfessiones et similia acta de quo per glo. iij. in fi. l. j. §. hac cōsultissima. §. si quis autē. C. de testamētis. ꝛ ibi per Bar. Bal. ꝛ Ange. ꝛ per glo. in .l. iubemus. ꝛ in .l. interrogatā. C. de lib. causa. ꝛ in .l. instar. C. de iure fisci. lib. x. et in .l. cum scimus. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. ꝛ per Bar. ꝛ Imo. in .l. si finito. §. iulianus. de dam. infec. et Bal. in auē. que supplicatio. C. de ꝑcibus impera. offe. ꝛ in .l. ij. C. de edēdo. ꝛ per Ang. in .d. l. si finita. §. si plures. ꝛ per cano. in .c. qm̄ cōtra falsam. extra. de ꝓba. ꝛ ꝙ habetur in auē. item si appellatione. C. de tempo. appel. in quibus iuribus doct. varie loquūtur: loquētes tamen de alijs actis nō de citatione vel sententia.

7 † Nec ob. ꝙ presens causa nō erat agitāda nec agitatur coram iudice ordinario. Sed coram iudice cōmissario: quia respondetur qḋ cōmissio fuit facta vt causa cognosceretur ſm formā statutorū. Item dictū statutum nō loquitur magis in ordinario quā in delegato. Et est verisimile statutū vel conditum a dño vel ab eo confirmatum ita ꝙ potest ligare ꝛ ordinarios ab eo constitutos ꝛ etiam suos delegatos et cū generaliter loquatur videtur generaliter intelligendum. l. j. ꝛ §. generaliter. ff. de leg. prestan. ꝛ .d. cañ. si romanorum. ꝛ .l. de precio. de publi. cum si.

8 † Saltem cum presupponatur in themate ꝙ in dicta ciuitate omnes cause ciuiles cognoscantur per viam cōmissionis ꝛ non via simplicis ordinarie iurisditionis: quia si diceremus ꝙ dictū statutū non loqueretur in causa vertente corā delegato seu cōmissario dñi dictum statutū in hac parte esset delusoriū stante dicto presupposito ꝙ hmōi cause oēs terminentur per iudices cōmissarios. Quod minime dicendū est. s. ꝙ statutum interpretetur: ita vt reddatur elusoriū. c. cum ipsa. §. porro. de elec. in .vj. ꝛ c. abbate. de ver. signi. in antiquis. ꝛ facit. l. si pretor. in prin. ff. de iudi. ꝛ c. j. eo. titu. lib. vj. Quod maxime dicendum est quia dictum statutum nō dirigitur ad iudicem nec iudicem artat. Sed dirigitur ad partem appellantē et ipsam artat. Que pars est sub iurisditione statuentiū. Unde statuto subijcitur: ꝛ insuper licet superior nō subijciatur statuto ꝛ subsequenter nec videatur subijci eius delegatus qui fungitur vice delegātis in causa sibi cōmissa. l. j. §. qui mandatā. ꝛ .l. ꝛ si pretor. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. et in .c. sane. extra. de offi. deleg. et in cañ. vlti. xciij. dist. Et propterea quo ad causam sibi cōmissam est maior quolibet alio inferiore delegantis. c. studuisti. de offi. lega. ꝛ c. pastoralis. de offi. ordinarij. Et ideo nō vidētur artari per statutū editū ab inferioribus delegātis: nihilominus etiā delegatus pape tenetur quo ad ordinatoria iudicij seruare cōsuetudines ꝛ statuta loci vbi causa delegatur cognoscenda vt notant Cōpostolanus Jo. and. dñs Anto. Pe. de anch. et Imo. in rubri. extra. de cōsuetu. ꝛ dñs Floren. in .c. si .q. l. vt habetur in .c. cum venissent. de eo qui mittitur in possessionē. ꝛ in .c. cōstitutus. de in integ. resti. ꝛ in .c. ꝙ clericis. de foro compe. Unde licet quo ad alia fungatur vice delegātis: vt in iuribus .s̄. adductis tamen quo ad hoc nō fungitur vice delegātis: prout notant prefati docto. in .s̄. dictis locis et videtur esse ratio: quia superior censetur eidem delegato cōmittere qḋ procedat ſm ꝙ ꝓceditur in loco vbi causam cōmittit cognoscendā. Unde multofortius hoc idē dicendum est in cōmissario presentis cause attēto maxime ꝙ ipse cōmittens se refert ad statuta vt dixi ꝛ attētis alijs .s̄. ꝑōderatis. Et per hec apparēt sublata omnia que in cō trariū adducūtur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xliiij.

1. ☞ Substitutio directa facta in codicillis trahitur ad fideicōmissariam humanitatis intuitu vt potius valeat ꝙ pereat licet directo non possit hereditas dari.
2. Substitutio vniuersalis fideicōmissaria facta in codicillis nō tollit speciales substitutiones. per totum.
3. Substitutus vniuersalis tenetur qnꝫ ad legata particularia.
4. Substitutio vulgaris cadit in legatis ⁊ fideicōmissis singularibus.
5. Clausula si nō valeat iure testamenti valeat iure codicillorū si vero non valeat vt codicillus valeat iure donationis causa mortis vel si non valeat quod ago valeat vt ago quid operetur. nu. seq.
6. Clausula codicillaris conuertit substitutionem directam que non valet iure directo in fideicōmissariam.
7. Autem vel sinautem est dictio aduersatiua.
8. Inuitati tacite non dicuntur qui sunt in conditione positi.

¶ Consilium. xliiij.

In nomine dñi nostri Iesu christi. ¶ Videtur in hac consultatione primo aspectu dicendū ꝙ dicti agentes foueāt iustitiā et debeāt pro se reportare sententiā. Nam licet in testamēto dicti Perozzi dictus Petrus Nicolaus fuerit substitutus vulgariter ⁊ p fideicōmissum in bonis p̄legatis dicto Francisco post mortē dñe Agnetis eidem Francisco primo loco substitute. et per cons cum dicta dña Agnes decesserit videatur cessisse diem dicte substitutionis et subsequēter dicta bona videātur ptinere vigore dicte substitutionis ad dictum Petrū Nicolaū nihilominus dicta substitutio facta de dicto Petro Nicolao videtur sublata p codicillos postea factos in qbus codicillis p̄mittitur ꝙ dictus testator postea codicillās de dicto testamento addidit correxit ⁊ ademit in hūc modum ⁊c. Et postea post mortē dicte dñe Agnetis substituit vulgariter ⁊ exēplariter filios legitimos ⁊ naturales dicte dñe Agnetis ⁊ eis deficiētibus substituit dictū Petrū Nicolaū si viueret sinaūt filios ipsius Petri Nicolai. Et in hoc videt correxisse ⁊ ademisse de dicto testamento: q2 videtur ademisse substitutionē in testamēto simpliciter factā de dicto Petro Nicolao post mortē dicte Agnetis: q2 vbi in dicto testamento erat substitutus siue dña Agnes decederet supstitibus liberis siue nō supstitibus per dictū codicillū adimitur ꝙ nō sit substitutus in vita filiorum dicte dñe Agnetis. Et sic in dictis codicillis filij dñe Agnetis sunt magis dilecti quā dictus Petrus Nicolaus in dicta substitutione. Cum sint primo substituti ⁊ dictus Petrus Nicolaus sit scđo substitutus in eorꝫ defectū. Et ideo vigore dictorum codicillorū videtur preferēdi dicto Petro Nicolao. arg. l. publius. de cōdi. ⁊ demō. licet vigore dicti testamenti dictus Petrus Nicolaus fuerit magis honoratus quam filij dicte dñe Agnetis ⁊ magis a testatore dilectus. Cum filij dicte Agnetis nō essent in dicto testamēto vllo modo inuitati. ⁊ cōsequēter dictus Petrus Nicolaus erat vigore dicti testamenti post mortē dicte dñe Agnetis preferendus dictis filijs dicte dñe Agnetis adimitur ergo a dicto Petro Nicolao s̄m hoc id qđ erat ei relictū in dicto testamēto vigore dicte substitutionis quatenus sup dictos codicillos concedit dictis filijs vigore .s̄. dicte substitutionis ⁊ quatenus dicti filij dñe Agnetis p̄ferunt dicto Petro Nicolao in dictis bonis. Et in hoc videt corrigi per dictos codicillos id qđ in testamento cōtinetur ⁊ verificari videtur illa verba ꝙ res sit de dicto testamēto ⁊c. Maxime q2 nihil aliud cōtineri videt in dictis codicillis ꝙ videat aduersari cōtētis in testamēto: nam alia in dictis codicillis cōtenta vidētur solū respicere administrationē ⁊ curā bonorū durante insania mētis dicti Frācisci sup quo non erat in cōtrariū dispositū in dicto testamēto: immo verba testamēti virtualiter idē cōtinere videbantur ibi dum in testamēto ōr et cum dictus Frāciscus tunc tpis non esset sane mētis reliquis eidē curatricē ⁊ gubernatricē dictā dñam Agnetē. Unde quatenus in dictis codicillis deputatur dicta dña Agnes in curatricē et datur sibi plena ptās administrādi durante non sana mēte dicti Frācisci ⁊ quatenus substituitur in dicta cura Thomasius maritus dicte Agnetis ⁊ demū dictus Petrus Nicolaus nō videt corrigi aliqd de dicto testamēto neqꝫ quicꝙ adimit: sed solū additur ⁊ impinguat id qđ erat in testamēto breuiter circa hoc dispositū. Et per cons vt illa verba correxit et ademit de dicto testamēto apposita in dictis codicillis verificētur videntur necessario referēda ad dictā substitutionē factā de dicto Frācisco in dicto testamēto per supradicta. [1] † Nec videt refragari .s̄. dictis et iuuare dictū Petrū Nicolaū si dicatur ꝙ dicta substitutio facta in codicillis fuit directa vulgaris ⁊ exēplaria cū dicatur ꝙ substituit vulgariter ⁊ exēplariter ⁊ dicte substitutiones directe nequeāt fieri in codicillis cum per eas detur hereditas que nec dari nec adimi pōt in codicillis. l. ij. ⁊ l. si ijdē codicilli. ⁊ l. fi. C. de codicil. ⁊ l. qđ p manus. ff. eo. ti. q2 ad hoc videt rñderi posse ꝙ substitutiones directe facte in codicillis humanitatis intuitu interpretātur fideicōmissarie et valent iure vniuersalis fideicōmissi per. l. sceuola. ff. ad treb. vbi ve hoc videt casus. Et hoc idē videtur per sentētias latas inter dictū Petrum Nicolaū ex vna ⁊ dominā Agnetem ex altera partibus decisum ⁊ sentētiatū. Cum sententiatū fuerit ꝙ factis certis detractationibus bona dicti testatoris relicta dicto Frācisco ptinerent pleno iure ad dictā dominā Agnetē tam per primā sententiā quā per secundā: ⁊ inter cetera in dictis sentētijs pronūciatū fuit dictū Petrū Nicolaū posse detrahere trebellianicā de dimidia hereditatis relicta dicto Frācisco: iure institutionis per dictū testatorē. Ex quo virtualiter declaratū fuit dicta bona pro dicta dimidia hereditatis ptinere ad dictā dominā Agnetē iure substitutionis fideicōmissarie: cum trebellianica detrahatur ex fideicōmisso vniuersali vt insti. de fideicōmissarijs heredi. §. sed quia. cū si. [2] ¶ † His tamen non obstātibus cōtrariū arbitror de iure respōdendū. Pro cuius rei euidētia premittendū est ꝙ in testamēto predicto nō fuit facta dicto Frācisco: aliqua vniuersalis substitutio sed solū fuerūt facte particulares substitutiones primo de dicta dña Agnete secundo loco. s. post mortē dicte Agnetis de dicto Petro Nicolao: substitutio aūt facta in codicillis fuit substitutio vulgaris ⁊ exēplaria vniuersales ⁊ directe: ita ꝙ dicte substitutiones facte in codicillis vidētur potius respicere vniuersalem successionē maxime respectu vniuersalis institutionis facte de dicto Francisco in dicto testō. Cum exēplaria substitutio facta filio furioso vel mētecapto heredi instituto sit substitutio vniuersalis directa. l. humanitatis. C. de impuberū. ⁊ l. ex facto queritur. ff. eo. ti. Ideo attēto ꝙ in dictis codicillis expressit qualitates substitutionū. Cum dixit vulgariter ⁊ exēplariter sibi dictā dominā Agnetē. Sinaūt filios suos legitimos ⁊ naturales dictus codicillator habuit respectū ad vniuersalē successionem. Et sic voluit facere eidē Frācisco vulgarē substitutionē si dictus Frāciscus decederet nō heres ⁊ nō sane mētis ⁊ exemplariā substitutionē si decederet nō sane mētis siue adita hereditate siue non. Unde dicti codicilli in hoc nō aduersantur dicto testamento in quo nihil fuit puisum de vniuersali substitutione. Sed addidit dicto testamento vniuersalē substitutionē vulgarē seu exēplariam factā dicto Frācisco. Et in hoc p codicillos addidit testamēto ipse codicillator nō aūt qcꝙ disposuit de legatis seu fideicōmissis particularibus factis in dicto testamēto neqꝫ de substitutionibus singularibus in eodē testamento appositis maxime de substitutione fideicōmissaria cū nihil in codicillis dicat de fideicōmissaria substitutione. Et cū verba codicillorū deficiāt saltē in singulari substitutione fideicōmissaria nō sunt trahēda ad dictā substitutionē fideicōmissariā: q2 a verbis nō est recedēdū. l. nō aliter. de leg. iij. ⁊ l. j. §. si is qui nauē. de exerci. ⁊ vbi deficiunt verba deficit dispositio. l. ita aūt. in prin. de admi. tu. ⁊ l. iij. §. p̄tor ait. v̄ si. totiēs. ff. de dā. infec. ⁊ l. si seruū. §. nō dixit p̄tor. de acqui. heredi. ⁊ c. ad audiētiā. de decimis. nec p̄sumitur mutatio volūtatis. l. eum qui mutatā. ff. de pba. et. l. nō ad ea. ff. de cōdi. ⁊ demō. Et ꝙ nō mutat de testamēto stare non phibetur dicit tex. in. l. sancimus. C. de testamētis. [3] † Ex qbus aperte decidit ꝙ substitutio fideicōmissaria facta in dicto testamēto dicto Frācisco: in singularibus p̄legatis eidē factis nō est sublata aliquo pacto per dictos codicillos: q2 vt dixi verba oīno cessant et mens nō apparet nec fuisse p̄sumitur de reuocādo dictā substitutionem singularē. Quare merito adaptātur verba impatoris in. d. l. sancimus. ꝙ non mutat quare stare phibetur: stant de plano hec simul quod vnus sit vniuersaliter substitutus et alius singulariter. Substitutus autē vniuersalis tenet satisfacere relictis particularibus. l. ij. ⁊ l. et sine scriptura. ⁊ l. fi. C. ad trebel. Vel insolidū vt innuunt dicta iura vel pro tribus partibus detracta quarta trebellianica vniuerse hereditatis nō deducto ēre alieno in. l. j. eo. ti. nisi satisfiat oneribus hereditarijs per heredē ante restitutā hereditatem per. d. l. fi. eo. ti. Per substitutionē igit vniuersalē nō derogat particularibus relictis saltē regulariter: vt dictis iuribus. et ꝙ habetur in. l. qui quadringenta. ⁊ l. marcellus. in prin. ff. eo. ti. Et hoc fuit in effectu declaratū per primā sentētiā latā inter dictū Petrū Nicolaū ⁊ dictā dominā Agnetē ibi dum ōr decernētes nihilominus dictā Agnetē debere satisdare dicto Petro Nicolao de restituendo ei ꝙ .s̄. fuit dictū ⁊ declaratū ad ipsam pertinere ⁊ spectare adueniēte casu quo s̄m formā dicti testamēti illud debeat restitui et assignari dicto Petro Nicolao adueniēte casu quo s̄m formā dicti testamēti illud debeat restitui ⁊ assignari dicto Petro Nicolao. Per que verba dictus sentētiās sentētianit ⁊ declarauit dicta bona esse restituēda dicto Petro Nicolao pro parte dicte Agnetis purificata. s. cōditione: q2 tūc est satisdādū qn̄ legata sub cōditione vel in diē p̄stāda: vt. ff. vt le. no. ca. quasi per totū. Et si illa substō facta de dicto Petro Nicolao dicto Frācisco post mortē dñe Agnetis in dicto testō fuisset reuocata p dictos codicillos. Nō debuisset cōdēnari dicta dña Agnes ad p̄stādā dictā satisdationē. Cū itaqꝫ fuerit sentētiatū ꝙ satisdaret in cōsequētiā fuit pnūciatū ꝙ dicta substō nō erat reuocata: sed pēdebat ex futuro euētu. Et lꝫ nō fuerit hoc repetitū in snia lata sup cā appellationis: tñ nō fuit in hoc dicta prima snia reformata: sed poti9 cōfirmata cū solū fuerit dicta prima snia reformata in his in qb9 scđa snia lata in causa appellationis esset 9ria prime. Et 9firmata ⁊ approbata in oībus partib9 in qbus ipsa prima snia esset secūde snie cōformis vel saltē nō 9ria vt sonāt exp̄sse v̄ba scđe snie. Ideo dicte snie vidētur quodāmodo decidere

decidere hāc dubietatē. Cum dicti filij dñe Agnetis veniāt ⁊ petāt dicta bona vt heredes dicte dñe Agnetis. Nec ob. si dicatur ꝙ fuit pronūciatū ꝙ satisdaret ipsi Petro Nicolao de restituendo ei ⁊c. Adueniēte casu quo ßm formā dicti testamēti illud debeat restitui et assignari dicto Petro Nicolao. Unde si nō debet restitui ⁊ assignari ipsi Petro Nicolao. Ex eo quia dicta substitutio facta in dictis bonis de dicto Petro Nicolao censeatur reuocata per dictos codicillos: nō aduenit nec aduenire potest casus quo illud debeat restitui ⁊c. ⁊ sic dicta satisdatio si fuisset p̄stita fuisset inanis: ⁊ ideo dicatur ꝙ dicta sententia in hac parte nihil p̄iudicet. Quia rñdetur ꝙ dicta sentētia in dictis verbis. s̄. pōderatis se refert ad formā dicti testamenti non se refert ad codicillos. Sed ßm formā dicti testamenti sine dubio euenit casus quo dicta bona debent restitui ⁊ assignari dicto Petro Nicolao. Merito per dictam sententiā virtualiter declaratur ꝙ dicta substitutio erat efficax nec cōsequēter non erat reuocata per dictos codicillos. Dato autē sine preiudicio qđ dicta sentētia non fuisset lata vel lata non preiudicaret tamē idem foret et est de iure respōdendū per alia. s̄. adducta nō obstantibus

4 que in contrariū adducta sunt. † Non enī obstat id qđ principaliter videbatur facere in cōtrariū. s. ꝙ nihil videbatur esse dispositū in codicillis ꝙ esset cōtrariū dispositis in dicto testamēto: ita ꝙ nō videbātur illa verba codicilli cōcessit ⁊ ademit de dicto testamento posse verificari ⁊ adaptari seu referri ad aliud quā ad istā substitutionem factā de dicto Petro Nicolao simpliciter post mortē dicte dñe Agnetis. Nam in codicillis post mortē Agnetis substituūtur eius filij. Quia ad hoc rñdetur ꝙ immo in hoc nō aduersantur: qꝛ substitutio facta in codicillis est vniuersalis: vt. s̄. dictū est. Et substitutio facta in testamento est facta in rebus singularibus. Item substitutiones facte in codicillis sunt directe ꝓut ꝙ verba sonāt. s. vulgaris ⁊ exēplaria et substitutio facta de dicto Petro Nicolao in testamēto est fideicōmissaria: licet sit etiā vulgaris tñ nō directa hoc est respectu institutionis: sed respectu legati seu fideicōmissi: nam ⁊ in legatis ⁊ fideicōmissis singularibus cadit vulgaris substitutio. l. vt heredibus. de leg. ij. ⁊ insti. de sing. rebus per fideicōmissum reli. §. j. Et si dicatur etiā dicte substitutiones facte in codicillis interpretātur fideicōmissarie per. d. l. sceuola. rñdetur ꝙ dato ꝙ hoc ꝓcedat de quo. j. subdam tamē quo ad mentē testatoris videntur fuisse directe: nam testator censetur velle id qđ verba sonant. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. lega. ⁊. c. scđo requiris. de appel. et cañ. is autem. xxij. q. ij. Et licet de iure nō possint fieri in codicillis substitutiones directe ⁊ ꝓpterea obliquētur nō videtur hec interpretatio descendere ex vera defuncti volūtate qui forte putabat se posse directo substituere nihilominus ex benigna iuris interpretatione ne actus pereat validatur ⁊ substentatur vt fideicōmissum per. d. l. sceuola. vt innuunt verba illius legis forte ea ratione quia codicillator voluisset verisimiliter ꝙ valeret iure fideicōmissi si putasset nō valere iure directe substitutionis: licet in vero illa lex sceuola nō loquatur in nostris terminis in quibus substitutiones fuerunt specificate: quia vulgariter ⁊ exemplariter ⁊ sic verba expresse sonant in specificas substitutiones directas in certis aūt non est locus interpretationi prout in rebus incertis. l. cōtinuus. §. cum ita. de verb. obli. ⁊. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de lega. iij. in. d. aut. l. sceuola. non apparet ꝙ fuerit expressa species substitutionis: licet forte fuerit talis verborū expressio ꝙ sonabant indirectā substitutionem: qꝛ forte per verba directa ciuilia: itaqꝫ posset nō immerito attentari ꝙ. d. l. sceuola non militet qñ in codicillis fuisset expresse

5 substitutū pupillariter vel exemplariter. † Quicquid aūt sit posset instari ꝙ in casu nostro hec interpretatio ꝙ sit fideicōmissaria ꝓcedere pōt ex mente que deprehēditur ex verbis: nam in fine dictorū codicillorum ponitur clausula ꝙ codicillator volebat ꝙ dicti codicilli valerent iure codicillorū ⁊ si iure codicillorum nō valerent valere voluit iure donationis causa mortis vel alio quouis iure vltime ⁊ sup̄me volūtatis quo melius valere pōt: nam ista verba videntur sonare ꝙ si nō poterat valere id qđ actum erat prout actū erat valere eo modo quo melius valere poterat: itaqꝫ ex hoc habuisse videtur voluntatem expressam verbis generalibus ꝙ valeret iure fideicōmissi id qđ non poterat valere iure directo ꝓut al's in simili dicitur quando in testamēto apponitur similis consueta clausula que nūcupatur clausula codicillaris: nam tūc directe institutiones et substitutiones cōuertuntur in fideicōmissa vniuersalia iuxta ea que no. Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. ⁊ glo. ⁊ doc. in aut. ex causa. C. de libe. prete. ⁊ Bal. ⁊ doc. in. l. fi. C. de codi. ⁊ que habētur in. l. eam quam. C. de fideicō. Et ita saluentur dicte sentētie quibus pronunciatum fuit in effectu qđ dicta substitutio esset fideicōmissaria in persona dicte dñe Agnetis. Nihilominus satis est qđ codicillator principaliter voluit substituere exemplariter in subsidiū autem voluit exemplariā substitutionē conuerti in fideicōmissariā quo casu virtus ipsius substitutionis directe transfunditur in fideicōmissariam substitutionē adeo ꝙ alteratur natura substitutionis fideicōmissarie: prout in simili voluit Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. in. j. col. per tex. in. l. querebatur. de mili. testa. dum dicit vim testamenti in causam fideicōmissi ⁊ codicillorū esse cōuersam per dictā clausulam que verba. d. l. querebatur sunt multū ponderāda ßm eundē Bar. nam ßm eum: licet fideicōmissum vniuersale etiā non agnitā transmittatur ad heredes per. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. cum si. Licet glo. aliud voluerit in. l. cum filio. de leg. j. ⁊ nō bene prout ibi cōmuniter omnes tenent nihilominus quādo virtute hmōi clausule institutio conuertitur in fideicōmissum assumit ipsum fideicōmissum naturā ⁊ virtutem institutionis: adeo qđ non agnitum nō

6 trāsmittitur prout voluit notabiliter ipse Bar. in. d. l. j. † Et licet illud dictum hanc aliqualē dubitationē tamen hoc verū est ꝙ virtus institutionis transfertur in fideicōmissum saltē quatenus propria natura fideicōmissi vniuersalis nō alteratur. arg. d. l. querebatur. igitur in proposito virtus dicte exemplarie substitutionis directe trāsfundatur in fideicōmissariam virtute illius clausule apposite in fine dictorū codicillorū. Sed nulli dubiū est ꝙ directa exemplaria substitutio nō aduersaretur substitutioni facte de dicto Petro Nicolao in dicto testamento in singularibus p̄legatis factis dicto Frācisco: quia per ipsam exemplariā substitutionē transferretur hereditas dicti Frācisci per. d. l. humanitatis. ⁊. d. l. ex facto. et sic transiret cum suo onere. Et ideo onus in dicto testamēto iniūctum dicto Frācisco: vt prelegata post mortē restitueret dicto Petro Nicolao mortua dña Agnete transiret in heredē dicti Francisci: qui successisset ex exemplaria substitutione: si talis substitutio valuisset: itaqꝫ nullū videtur dubiū ꝙ per talem exemplariā substitutionem si iure directo valeret non tolleretur dicta particularis substitutio fideicōmissaria facta de dicto Frācisco: quatenus censeretur oneratus dictus Frāciscus: de restituendo dicta bona dicto Petro Nicolao ⁊ multo fortius nō debet cēseri sublata dicta fideicōmissaria substitutio dicti Petri Nicolai quatenus intelligitur substitutio facta dicte dñe Agneti. Nam dicta substitutio exēplaria facta in codicillis est facta dicto Frācisco nō dicte dñe Agneti. Ideo quatenus onus iniunctū fuerat in dicto testamēto dicte dñe Agneti nō potest censeri sublatū per dictam substitutionē: factam dicto Frācisco in dictis codicillis: ⁊ iste est casus noster: quia vigore substitutionis facte de dicta dña Agnete ipsa successit in dictis bonis prelegatis dicto Frācisco: vnde ipsa cēsetur onerata vt ipsa bona in hunc euentum restitueret post eius mortem dicto Petro Nicolao. Ideo vigore dicte substitutionis exemplarie nullo modo fuisset sublata dicta fideicōmissaria substitutio particularis facta de dicto Petro Nicolao pariter ergo nō censeatur sublata substitutio fideicōmissaria subrogata in locū exemplarie cum vis exem-

7 plarie sit translata in fideicōmissum vt dictū est. † Et casu quo aliquo pacto cēseretur sublata dicta substitutio fideicōmissaria facta in rebus certis de dicto Petro Nicolao per dictos codicillos vigore substitutionis facte de filijs dicte dñe Agnetis. Cōstat quod non censeretur facta ademptio nisi in casu quo ipsi filij dñe Agnetis fuissent substituti in dictis codicillis. Sed dicti filij fuerūt in dictis codicillis substituti: ita demū si tempore mortis dicti Francisci: non superesset dicta domina Agnes vt aperte sonant verba dicte substitutionis cum fuerit facta substitutio de dicta dña Agnete si viueret: et si dictus Franciscus in dicta non sana mente obiret sine filijs. Unde verba sonāt ꝙ si domina Agnes viueret tempore obitus dicti Frācisci: tūc eam substituit quia qualitas adiecta verbo intelligitur ßm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalibus. ⁊. l. si tutoris. §. fi. ff. ꝙ iussu. ⁊. l. de peculio. ff. de tributo. et. l. qđ ait. §. iulianus. de noxa. Subditur post illa verba si viueret sin autē. i. si nō viueret filios suos ⁊c. subintelligitur tunc substituit vulgariter et exemplariter. Unde dicti filij sunt tunc substituti: si dña Agnes nō viueret tempore obitus dicti Francisci. per dictam regulam qđ qualitas adiecta verbo ⁊c. et quia aduersatiua autem aduersatur in similibus terminis iusta no. per glo. ⁊ Bar. in. l. mariti. §. fi. ff. de adul. et no. Bal. in. l. oēs populi in. xv. colū. de iusti. et iure. et Saly. in. l. vinū. ff. si cer. peta. Unde prout substitutio facta de dña Agnete est facta si dña Agnes viueret tēpore obitus dicti Francisci: ita dicta substitutio facta de dictis filijs in casu aduerso censetur facta sub cōditione. Si domina Agnes tūc. s. tempore dicti obitus non viueret. Et ꝙ ista interpretatio sit taliter facienda deducitur ex alio: quia si dicta dña Agnes viueret: ꝓut vixit tempore obitus dicti Frācisci: ipsa erat vulgariter ⁊ exēplariter substituta. Unde ipsa vigore exēplarie substitutionis si valuisset successisset dicto Frācisco adeo ꝙ nō poterant eius filij exēplariter sibi. s. dicto Francisco substitui vt hoc est notissimum per regulas iuris vulgares. Et similiter nec dicte dñe Agneti que erat sane mentis. Ideo nō possunt censeri substituti exemplariter dicti filij post mortem dicte dñe Agnetis. Si superuixisset post mortem dicti Francisci: vnde cum intentio dicti codicillātis fuerit exemplariter substituere dictos filios dicto Francisco: necessaria est interpretatio qđ substitui censeātur sub cōditione si dña Agnes nō viueret tēpore

8 obitus dicti Francisci. † Ex quo patet ꝙ cum in casu nostro dicta domina Agnes superuixerit dicto Francisco: et eidem successerit vigore substitutionis fideicōmissarie subrogate in locū illius exēplarie substitutionis non censentur dicti filij inuitati vigore dicte fideicōmissarie substitutionis: ergo in hoc casu per substitutionem

factam de dictis filijs post mortẽ dicte dñe Agnetis non põt censeri recessum a substitutione fideicõmissaria facta in testamẽto de dicto Frãcisco in bonis certis. Et propterea .s. dicta verba codicillorum correxit ⁊ ademit de dicto testamẽto non verificãtur in isto casu: ⁊ si dicatur censetur recessum ex eo: quia vltimo loco est facta substitutio de dicto Petro Nicolao post mortẽ dicte dñe Agnetis ⁊ suorũ filiorũ: ideo nõ censeatur substitutus in vita filiorũ: sed filij censeãtur inuitati rñdetur ꝙ filij positi in cõditione nõ censentur inuitati vt est cõmunis sententia glo. ⁊ docto. in. l. lucius. ff. de here. insti. ⁊ in. l. filiusfa. §. cum quis. de lega. j. ⁊ in. l. j. de condi. insertis. Quod maxime persuadetur: quia non solũ dicti filij dñe Agnetis sunt positi in cõditione: sed etiam Thomassus maritus dicte dñe Agnetis qui nullo modo fuerat honoratus in dictis codicillis nec est verisimile ꝙ voluerit preferre dictũ Thomassum sibi nõ coniunctũ nisi affinitate Petro Nicolao eius filio. Principaliter autẽ apposuit dictã conditionẽ in deputatione dicti Petri Nicolai in curatorẽ dicti Frãcisci: quia deputauerat dictũ Thomassum in curatorẽ dicti Frãcisci superstitibus filijs dicte Agnetis: ⁊ forte voluit dictũ Petrũ Nicolaũ honorare vniuersali substitutione in casu quo subiret onus cure et nõ aliter. Et ꝓpterea apposuit dictã cõditionẽ: ⁊ quia dicta substitutio collata post mortẽ filiorũ Agnetis ⁊ Thomassi substitutio vniuersalis non restricta ad particularia bona ꝓallegata non põt a cõtrario induci ꝙ in vita predictorũ non censeatur substitutus singulari substitutione. Quinimmo ex quo dictis codicillis in fine cõfirmauit dictũ testamentũ in alijs nõ expressis in codicillis dicendũ est ꝙ per dictos codicillos confirmauit dictã substitutionem factã in dictis bonis certis. Cum nihil de singularibus rebus ꝓallegatis dicto Frãcisco: disponatur in dictis codicillis. Et si dicatur in quo ergo verificãtur illa verba ademit ⁊ correxit de dicto testamẽto rñdetur ꝙ possunt verificari quatenus in dicto testamẽto disponebatur ꝙ dictus Petrus Nicolaus non se intromitteret de cura dicti Frãcisci: ⁊ in codicillis deputatur in curatorẽ. Item quatenus dictus Frãciscus non erat in dicto testamento oneratus onere vniuersalis fideicõmissarie substitutionis et in dictis codicillis fuit oneratus fideicõmissarijs substitutionibus vniuersalibus casu quo exẽplaria substitutio nõ valeret prout nõ valebat. Et sic bona que transferũtur in fideicõmissarium vniuersalem in effectu adimuntur a dicto Frãcisco post eius mortem. Et satis est qđ in aliquo dicta verba possint verificari: ita qđ non oportet ꝙ verificẽtur in ista singulari substitutione fideicõmissaria de qua agitur penitus verba impropriando. Et casu quo dicta verba oporteret referri ad hãc substitutionẽ referenda forent ꝙ censeretur recessum a dicta substitutione eo casu quo filij cẽserẽtur substituti ⁊ nõ aliter per iam dicta ⁊ tũc nõ verificarẽtur in casu nostro vt .s. deductũ est. Et per hec in effectu sunt sublata omnia in contrarium adducta: et remanet meo iudicio res multũ clara ꝙ dicta bona ꝓlegata dicto Frãcisco: pertinerẽt ad dictũ Petrũ Nicolaũ vigore dicte substitutionis facte in dicto testamẽto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio .xlv.

¶ Falsitate an puniaṫ notarius qui chartas subtraxit ex archiuo stante statuto ꝙ falsitate puniaṫ ita ꝙ possit de matricula cassari ob falsitatem. per totum.

1 Contumacia potest dici delictum.

Confessione ficta que oritur ex cõtumacia quis potest cõdemnari stãte statuto ꝙ falsitate puniaṫ occasione furti vel alterius delicti.

2 Sententia lata super libello inepto non dicitur valida.

3 Falsitas quid sit ⁊ an falsitatem cõmittat qui instrumentũ subtraxit. nu. seq. ⁊ .5. per totum.

4 Furtum instrumenti an ⁊ quando sit falsitas ⁊ furtum non dicitur semper cõmitti rem alienam subripiendo. nu. seq.

Animus probatur indicijs.

5 Rubrica satis est ꝙ adaptari possit in aliquo casu ad nigrum et econuerso.

6 Prothocollum quid sit.

7 Confessio ficta ex statuto disponente ꝙ contumax habeatur pro confesso recipit probationem in cõtrarium ⁊ an patri noceat stante statuto ꝙ teneatur filij cõdemnationem soluere. nu. seq.

8 Contumacia filij an noceat patri statuto disponente ꝙ filij cõdemnationem soluere teneatur pater.

¶ Consilium .xlv.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Elegãter deductũ est per clarissimũ dominũ consulentẽ dictũ dñm Vincentiũ nõ apparere cõmisisse aliquam falsitatẽ cuius pretextu debeat de matricula notariorum cassari. Licet enim plurimũ videretur obstare quia verba dicti statuti seu ordinamẽti dictorum notariorũ de quo in themate videntur multũ lata: põderant enim solũ ꝙ quis sit cõdẽnatus de falsitate seu occasione alicuius falsitatis. Nam vba dispositiua dicti ordinamẽti dicunt ꝙ quicũꝗ cõdemnatus pro falsitate ex quacũꝗ de causa debẽt de matricula cassari ⁊ verba nigri idem repetũt ponendo hec verba ex quacunꝗ de causa quocunꝗ modo vel iure fuerit condemnatus de falsitate. Que verba vniuersalia videntur posse trahi ad cõdemnatũ de falsitate ex causa contumacie ex qua causatur ficta cõfessio. Unde ponderãdo dicta verba ⁊ no. per Bar. in. l. cum filius. de verb. obli. videtur ordinamentũ predictũ trahi posse ad casum nostrũ maxime põderãdo vel occasione alterius delicti. Nam ⁊ cõtumacia põt dici delictũ. l. omne delictũ. de re mili. Unde si occasione delicti cõtumacie fuit dictus. d. Vincẽtius cõdẽnatus de falsitate verificari videtur verba dicti ordinamẽti. Nihilominus placet dicta cõclusio facta per dñm cõsulentẽ: attentis iuribus ⁊ rationibus per eum adductis. Et maxime quia non apparet dictum dñm Vincentiũ fuisse cõdemnatũ de falsitate. Nam duo intentantur in inqsitione vnũ ꝙ furto subtraxit certas quantitates certarũ chartarũ pecudinarũ existentiũ in dicto armario manu publici notarij ꝓm ꝙ ipsas chartas seu earũ quantitatẽ abradi fecit. Et circa primum .s. respectu furti ⁊ subtractionis: est forte appositus locus delicti: sed circa scđm .s. abrasionis nõ est appositus: prout dicitur locus delicti ⁊ sic inquisitio respectu dicte abrasionis peccat in forma per. l. libellorũ cum ibi no. per Bar. ff. de accusa. put ⁊ tangitur per dñm cõsulentẽ: ita ꝙ deficere videtur hoc respectu initiũ ⁊ fun-

2 damentum dicti iudicij. † Nam sup inepto seu nullo libello nõ fertur valida sententia vt no. glo. que dicitur singularis insti. de obli-

3 ti. generali ⁊ habetur in. c. cum dilecti. de emp. ⁊ vendi. † Primum autẽ delictũ sonat in furtũ nõ in falsum: nam falsum est cõtrarium veritati ⁊ sic immutatio veritatis: prout verbũ sonat ⁊ vt sumitur

4 ex. l. quid sit falsum. de falsis. ⁊ ꝙ ibi notat Bar. † Furtũ aũt instrumenti nõ cadit in crimẽ falsi: quia nõ fit animo puertendi veritatẽ nec illã celãdi: sed fit animo lucrãdi rem forte subtractã cum furtũ sit cõtractio rei aliene inuito dño facta animo lucrãdi vel ipsius rei vel vsus ipsius vel possessionis eiusdẽ rei. l. j. in fi. ff. de furtis. Quãdo eñi res aliena cõtractatur seu subripitur alia de causa nõ cõmittitur furtũ. l. si iniurie. l. verũ. ⁊ . l. si quis fur. ff. eo. ti. Ideo si subriperetur instrumentũ nõ animo lucrãdi ipsum instrumẽtũ: sed animo celãdi veritatẽ tunc esset furtũ sed potius tenderet in crimẽ falsi cũ celatio veritatis illicite facta tendat in crimen falsi. c. j. de crimine falsi. ⁊ . l. eum qui celauit. C. eo. ti. ⁊ . l. qui testamentũ. ⁊ . l. paulus. circa finẽ. ff. de falsis. ⁊ ibi per Bar. vbi ꝓbat tex. ꝙ subtractio instrumentorum nõ cadit in crimen publicũ et sic non in falsum ꝙ est crimen publicũ: ⁊ hoc nisi sit instrumẽtum testamenti: prout dicit ibi Bar. arg. illius tex. ⁊ probat tex. in. d. l. qui testamentum. Requiritur autem vt celetur dolo malo ꝓbat tex. in. d. l. qui testamẽtum. quodlibet eñi crimẽ falsi videtur requirere dolũ per. l. j. in prin. eo. titu. Qui quidem dolus vt arbitror habet respicere ipsum crimen falsi. Nam si celo veritatem nõ animo celãdi: sed alio doloso animo nõ videtur dolus tendere in crimẽ falsi: nam ⁊ qui subtrahit instrumentum satis celat veritatẽ ⁊ dolo subtrahit: tñ si non facit eo animo: sed vt lucretur ipsam chartã incidit in crimẽ furti nõ in crimẽ falsi. vt. d. l. paulus. in prin. Quinimmo si faceret animo celãdi veritatem vni nõ omnibus dolo celat veritatẽ et tñ nõ incidit in crimẽ falsi. dicit Bar. in. d. l. paulus. Ex qualitate aũt facti ostenditur et hoc est omnibus notũ ex ipsa rei qualitate ꝙ dictus dñs Vincentius non subscribit illas chartas animo vt veritas celaretur oĩbus vel alicui. Sed vt chartas illas conuerteret in suos vsus tanꝗ aĩs inutiles. Non eñi dedisset ita palaza bradendũ si in eo fuisset dolo. dolus enim cõsistit in animo qui animus nequit directo ꝓbari no. glo. in. §. alie. insti. de acti. Ideo ex inditijs iudicatur. l. dolũ. C. de dolo. itaꝗ pariter sunt attendenda indicia hincinde ne negotium claudicet. Cõstat igitur ꝙ illa sola qualitas ꝙ furto subtraxit non

5 inferebat crimẽ falsi de iure cõmuni. † Nec statutũ artat: quia licet rubrica dicat de pena cõmittẽtiũ aliquas falsitates: nõ propterea infertur ꝙ omnia in nigro cõtenta sint falsitates. nam plerũꝗ cõtingit ꝙ nigrum est generalius rubro. in auť. de incestis nuptijs in mille locis: satis ergo ꝙ in nigro cõtineantur aliqua que cadant in falsitates. Et licet immiscẽatur alia que nõ cadant in falsitatem tñ sunt similia respectu pene nõ incõuenit. Satis enim est ꝙ casus in nigro aliquo modo etiã multũ remoto possit adaptari ꝓut patet in. l. si prius. ff. de noui ope. nũcia. ⁊ ibi no. doct. illa enim. l. minus facit ad illũ titulũ quã faciat iste casus ad titulũ istũ dato qđ furtũ nõ cadẽs in falsum per hoc statutũ puniatur. Et maxime quia põt instrumentũ subtrahi duplici causa vna vt lucretur charta alia vt veritas omnibus celetur scđa qualitas arguit crimen falsi. d. l. paulus. in fi. itaꝗ de duobus vnũ habemus dicere vel ꝙ statutũ istud punit illud furtũ qđ de iure cadit in crimẽ falsi ⁊ sic qñ subtrahit eo dolo ne veritas appareat ⁊ tunc nõ traher eĩ ad casum istũ. Aut ꝙ statutũ puniat generaliter omne furtũ instrumẽtorũ ⁊c. Et sic tam illud furtũ ꝙ cadit in crimen falsi quã illud qđ non cadit in crimen falsi licet aũt statutũ istud generaliter puniret omne hmõi furtum non propterea faceret ꝙ omne hmõi furtũ caderet in crimen falsi. Nam satis adaptaretur ad titulũ si punit generaliter furtũ tale ꝙ de facili põt cadere in crimẽ falsi: nam sepius cõtingit ꝙ instrumenta ⁊ scripture subtrahũtur animo celãdi quã animo solo lucrandi. Nõ ergo est vllo pacto dicendũ ꝙ per dictũ statutũ corrigatur. d. l. paulus. seu cõtra ius cõmune dicatur ꝙ simplex furtũ instrumenti

sit crimen

sit crimen falsitatis:lz multum latissime forte sumeretur falsitas:vt
q2 omnem dolum diceremus falsitatem.put dicit Bar. in.d.l.quic
quid sit falsum.Sed non est dicendum quod ita intelligatur dictuz
ordinamentum notariorum scz ꝙ notarius ꝓ quo vis dolo condē
natus cassetur de matricula esset nimis durus ꝛ prauus intellect⁹
ꝛ contra mentem statuētium:nec est solitū ita interpretari. Et so
let dicere Bal.in cōsilijs quod ea est danda interpretatio statutis
que non mereatur a sapientibus reprehendi p.l.saluius.ff. de leg.
ꝑstan. Item statuta recipiunt interpretationem a iure cōi.c.cuz di
lectus.de consue.ꝛ.l.si serui vestri.C.de noxa.cum similibus.itaqꝫ
interpretantur vt quantominus pn̄t ledant ius cōmune vt dictis
iuribus cum vulgaribus. Puto itaqꝫ rem esse luce meridiana cla
riorem quod solum furtum instrumenti factum animo lucrādi nō
cadat in crimen falsi. Et si statutum illud de pena committentium
aliquas facultates punit omne furtum instrumenti quocūqꝫ dolo
so animo fiat non propterea faciat omne furtum ꝙ statuto illo pu
nitur censeri crimē falsi contra ius cōmune:non em̄ est adeo efficax
istud argumentum a rubro quod ex eo debeamus ab alijs iuribus
recedere. Maxime cum possit argumentum illud subsistere ꝛ salua
6 ri alijs modis supra deductis.† Insuper aduertendum duxi quod
in dicta inquisitione non est intentatum furtū quod punitur ꝑ se
pe dictuz statutum:q2 non sunt intentate qualitates dicti statuti.
Nam statutum punit si quis furatus fuerit rogationes prothocol
la vel instrumenta alicuius notarij in inquisitione dicitur quod fu
ratus fuerit certam quantitatem chartax pecudinarum : vn̄ pon
deratur hactenus furtum chartax non furtū rogationū protho
collorum vel instrox subditur scripturaruz manu publici notarij.
Certe ex hoc nō seqꝛ nec quod forent rogationes vel ꝓthocolla:et
hoc ꝯstat:nec forent instra:q2 pn̄t charte scripte manu publici no
tarij ꝛ nō eē publice nec auc. Si enim notarius scribit cantare orlā
di in chartis pecudinis vel alijs chartis vel virgiliū vel qd simile di
cet ne quispiam quod sit instrumentum notarij:absit vt patet ex in
spectiōe titulox de fide instrumētox.ff.C.ꝛ extra. Et maxime ostē
ditur ex alijs que ꝓxime procedunt in ipso statuto dum dicit roga
tiones ꝓthocolla vel instrumenta:ponit enim prothocolla ꝓ ma
trice a ꝓthos quod est primum ꝛ collum idest collatio lr̄arum vt in
tex.ꝛ glo.§.fi.in auc.tabel.alias collū grece latine abbreuiatio : vn̄
ex quo ꝑmittit de rogationibus notariox ꝛ subdit ꝓthocolla vel
instrumenta notarij debet intelligi in instrumētis publicis prout
sunt aut.transumpta ex prothocollis.ꝛ ita se habet cōis vsus loqn
di ꝛ ex precedentibus hoc innuitur ꝛ declaratur.ar.l.si seruus plu
rium.§.fi.cum concor.de leg.j.itaqꝫ ista qualitas in statuto ponde
rata non est probata nec deducta in processu:subditur vel scriptu
rasvel libros communis perusij ꝛc.similiter ista qualitas ꝙ fuerint
scripture vel libri cōmunis Perusij non est deductum in iquisitio
ne ꝛ per consequens ficta confessio resultans ex ipsa cōtumacia in
quisiti non probat delictuz falsitatis nec delictum de quo in dicto
statuto in primo capite furti. Nec etiam pari ratione non deducitꝛ
delictum de quo cantat dictum statutum circa abrasionem:nam si
militer est intelligendum de scripturis notarij autēticis vel de scri
turis cōis perusij attentis ꝛ ponderatis verbis dicti statuti. Et at
tento quod generaliter loquendo de omnibus scripturis deroga
ret iuri communi ꝑ ea que habenꝛ in.l.damus. C.de falsis de quo
7 tangit dominus consulens.† Preterea inquisitio cantat quod ab
radi fecit certam quātitatem chartarum non dicit ꝙ abraserit scri
pturas in eis scriptas stāt. enim hec simul ꝙ charte radantur ꝛ nō
radantur scripture quo casu statutum illud non loquitur sed loqui
tur de abrasione scripturarum. Et licet forte veritas sit in cōtrariū
veritas ista non est intentata nec deducta vel probata. Et licet vi
deatur rigorosum etiam rigorosum est quod si ille scripture erant
inutiles ꝛ nullum damnum vel ꝑiudicium intulit cōi perusij dicta
abrasio qō ꝑ illa verba apposita in inquisitione in graue dānū cōis
perusij ꝛ contumaciam velimus inquisitum iudicare falsarium vi
gore dicti statuti. Cum veritas sit in contrariū ꝛ illa ᵭba in graue
damnū ꝛ ꝑiudicium cōis perusij pn̄t referri ad subtractionem ma
xime cum furtum sit specifice intentatum ꝛ non falsitas. Et ᵭitas
ita se habeat ꝙ ꝑiudicabatur cōi solū in amissione dictarū chartax
prout presupponitur ꝛ put ᵭitatem:ita se habere offerꝛ prompta
ꝓbatio. Et constat ꝙ veritas pōt ꝓbari nō obstāte ꝙ statutum di
cat ꝙ cōtumax habeatur ꝓ confesso:nam tunc resultat ficta ꝯfessio
ꝛ put ꝯ fictam ꝯfessionem pōt probari ꝯrium:q2 probando ꝯrium
presumitur erratum.l.non fatetur.ꝛ ibi ꝑ Bar.ꝛ doc.ff.de cōfes. ita
ꝛ probari pōt contra fictam ꝯfessionem in terminis similium statu
tox ꝓut voluit Jmo.in.l.creditor.§.iussus.ff.de appel. ꝛ Ang. ibi
ꝛ prout dixit Bal.in.l.ita demum.C.de ꝓcura.dicens ꝙ stante hu
iusmodi statuto ꝙ cōtumax habeatur pro confesso tn̄ poterit cōtu
max appellare ꝛ obtinebit ꝓbando rem aliter se habere ꝭm eum lz
appellatio non rescindat cōfessiones ꝛ alia acta probatoria. Et idē
etiā consuluit in qōne de facto.put eū refert ꝛ sequitur Pau.de ca.
in.l.ij.§.quod si actor.C.de iuramento calum. Et hoc idem sentit
glo.in.d.§.iussus.dicens quod vbi quis a iure habeꝛ ꝓ confesso cō
demnatus pōt appellare: q2 potuit esse ꝙ errauit quasi dicat si er
rauit non obstat eidem ficta confessio.ꝛ illam gl. sequūtur ibi bar.
Ange.ꝛ Raph.cuma.ꝛ Bal.ꝛ Saly.in.l.ij.C. quorum appel.ꝛ idē
sentit glo.Jo.an.in.c.romana.§.finautem in vero confesso.ꝛ Lap⁹
ꝛ moderni in.c.cum speciali.§.porro.de appella.ꝛ fictio solet idem
operari quod veritas.ad idem quod no.Bar.in.l.si confessus.ff.de
custo.reorum:nam in criminalibus confessio non ꝑiudicat quo
minus possit probari innocentia confitentis. Et in terminis hmōi
statutorum quod admittatur quis ad probandum innocentiā seu
delictum confessatum non esse perpetratum per fictum confitentē
ꝛ sic ad probandum contra fictam cōfessionem sentiunt Dy.Bar.
ꝛ doc.in.l.penul.§.ad crimen.de publi.iudi.ꝛ in.l.seruum quoqꝫ.§.
publice.ff.de procurato.in illa qōne:an stante statuto quod contu
max absens possit condemnari admittatur procurator seu excusa
tor:nam licet statuta cōiter sint quod contumax habeatur pro con
fesso tn̄ volunt cōmuniter doc.in dictis iuribus ꝛ in.l.reos.C.de ac
cusa.ꝛ in.c.veniens.extra de appel.quod possit probari innocentia
talis ficti confitentis. Et ita pluries consului tenendo ꝙ contra fi
ctam hmōi confessionem possit probari:put ꝛ contra veram : ꝛ ita
tenui legendo in.§.quod si actor.ꝛ in.d.§.iussus. Constat itaqꝫ qō
non obstante tali ficta confessione pōt probari ꝙ non tendit in piu
dicium alicuius illa abrasio. Item potest probari quod abrasio il
la non est falsitas saltem punibilis ꝓbando ꝙ non est alicui nociua
per no.per glo.ꝛ doc.in.d.l.damus.ꝛ probando ꝙ falsitas nō est cō
missa probatur in cōsequentiam ꝙ non est cōdemnatus de falsita
te nec occasione falsitatis:q2 non existente falsitate non potest fal
sitas prestare confessionem:sed est condemnatus ad penam occa
sione ficte cōfessionis super commissione falsitatis:et ideo statutuz
loquens quod condemnatus pro falsitate incurrat aliquam aliam
penā extrinsecam dicunt doc.maxime Bal.in.l.trāsigere.C.de trās
act.quod non verificatur in condemnato vigore statuti quod con
tumax habeatur pro confesso ꝛ facit optime ꝙ dicunt Bar. Ang.
8 ꝛ Raph.ful.in.l.si ideo.ff.de euic.† Nec ob.quod dicit Bar.in.l.cū
filius.de verb.ob.q2 loquitur in statuto simplr̄ loquente ꝙ in cau
sis criminalibus pater teneatur soluere condemnationem filij vel
cōdemnationem filij condemnati pro delicto ꝛ sic generaliter:nam
ꝛ condēnatus pro contumacia est condēnatus pro delicto cum cō
tumacia sit delictum.d.l.omne delictum. Item bar.loquitur in eo
casu quo ꝭm eum agitur de executione ipsius sententie adeo quod
ipse dicit ꝙ tunc pater censetur fideiussor filij bal.in.d.l.transigere.
ꝛ Bar.ꝛ Ang.ꝛ Raph.in.d.l.si ideo loquuntur quando agitur de
preiudicio extrinseco a sententia:ita ꝙ termini nō sunt pares. Et
maxime qn̄ agitur de ꝓbando delictum principaliter deductuz nō
fuisse perpetratū prout agitur in casu nostro per iam dicta. Et etiā
q2 potest attentari q2 abrasio instrumenti non sit proprie falsitas
q2 licet iura ꝓbent ꝙ puniatur lege cornelia de falsis non sequitur
quod sit falsum:prout est tex.ꝛ in gl.in.l.j.§.fi.ff.de fal. ibi vel quasi
falsi ꝛ in terminis abrasionis scripturaruz:ꝛ sic in nostris terminis
est optimus tex.in eadem.l.j.§.qui rōnibus ibi itaqꝫ si erāt falsarij
puniūtur:nam illud atqꝫ importat idem ꝙ sicut ꝛ sic similitudinez
ꝛ nullum simile est idem.l.quod nerua depositi cuz si. Item vt dixi
hoc maxime est verum ꝙ non est facta abrasio ad celandam verita
tem quo casu non tendit in delictum falsitatis. Item etiam potest
dici quod non constat ex delicto intētato ꝛ ex processu vigore ficte
confessionis vel snīe quod sit celata veritas : q2 non constat rasam
scripturam:nam quod esset talis scriptura que ostenderet veritatē
nam scripture maxime antiq̄ qn̄qꝫ non sunt tales quibus possit le
gi ꝛ ostēdi veritas:itaqꝫ multiphariam multisqꝫ modis deducitur
quod dictus inquisitus ꝛ condēnatus non est cancellandus de ma
tricula notariorum. Et ita de iure concludendum teneo ex omni
bus preallegatis saltem simul iunctis si singula non iuuarent.

Laus deo.

Summarium super consilio.xlvj.

Prescripsisse non potest dici vniuersitas neqꝫ possedisse licet singuli de vniuersitate actum possidendi fecerint sine deliberatiōe vniuersitatis solenniter congregate.per totum.

1 Canon reintegranda non vendicat sibi locum in rebus laycorum ꝛ que sit conclusio libelli intentando remedium dicti canonis.nu.seq.ꝛ.3.
2 Possidere duo simul possunt eādem rem insolidum diuersa tamē specie possessionis.ꝛ consi.seq.nu.12.
3 Possessor naturalis quandoqꝫ potest turbare sua naturali possessione ciuilem possessorem in sua ciuili possessione.
4 Clausula petens ius dici iustitiamqꝫ sibi ministrari quid opereꝛ.
5 Lauda ꝛ arbitria sunt ad instar iudiciorum redacta ꝛ quando non requiratur in illis ordo iudiciarius.
6 Fama vel vox publica plerumqꝫ coadiuuat alias probationes ꝛ semiplene aliqn̄ probat.
7 Prescriptione longissima queritur actio in rem.
8 Conuentione partium licet in re aliena facere aliquid.
9 Possessione antiqua probata noua possessio alterius cēsetur vitiosa ꝛ competit interdictum vn̄ vi.nu.seq.
10 Interdictum vnde vi competit ei q̄ sperat possessoriū recuperāde.

11 Communitatis seu vniuersitatis actus non dicitur legitime fact⁹ nisi consilio solenniter congregato: nec dicit̃ possessio quesita vniuersitati seu communitati per seruum aut liberam personam sine mandato.

Possessio quando dicatur legitime communitati seu vniuersitati quesita. per totum.

12 Ratificatio seu ratihabitio mandato comparatur & quis actus ratificari possit.

13 Prescriptio non competit sine prescriptione.

14 Testes singulares non probant ita et qui possunt esse singulares.

15 Testis deponens de auditu non probat.

16 Fama sola de se non probat.

Consilium. xlvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. † In causa vertente inter vniuersitatē castri colbulduli ex vna originaliter agētem et petrū androuandi alias ciopo reum originaliter cōuentum ex altera partibus vertente super recursu & acclamatiōe a quodam laudo inter dictas partes lato. Viso summario & extractu actorum et processus agitati in dicta causa super recursu predicto & coram arbitris & viso in multis originaliter processu transmisso seu eius copia & allegationibus hincinde transmissis esset primo loco instādū circa libellum dicte communitatis. Circa quem est aduertendū qd licet coram iudice fuerit mota lis super re de qua agitur & in specie in libello fuerit intentatum remedium cañ. reintegranda. iij. q. j. et illo respectu fuerit ventilatum inter patronos cause & per reddētē consilium ipsis arbitris: vt reperio an remedium cañ. reintegrāda preallegati vendicet sibi locum in rebus laycorum & consultum fuerit quod non & in eandem sententiam inclinem saltem si ti. possideat reus conuentus: tamen qr corā arbitris nouus libellus pduci tur nec videam formā compromissi & in libello coram arbitris producto non intentatur remedium illius canonis: ideo non amplius super eo articulo instādum duxi super quo satis instatur in copia

2 consilij transmissi. † Sed deueniendo ad libellum coram arbitris pductum in quo non intentatur specifice dictum remedium. Nec ex deductis in dicto libello deprehenditur quod remedium intentet: maxime quia in nulla parte dicti libelli narratur quod vniuersitas predicta fuerit spoliata possessione sua nec quod a possessione ceciderit. Et licet dicatur in libello quod dictus petr⁹ tenet & possidet petias terrarū de quibus agitur non tñ propter hoc dr ꝙ vniuersitas dicti castri ceciderit propterea a possessione sua cū duo possint eandem rem insolidū possidere diuersa tamē specie possessionis. l. clausula possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acqui. pos. & per glos. et doc. ibi. & in. l. iij. §. ex contrario. eo. ti. Et maxime hoc suadetur: qr non dicitur in narratiōe nec in conclusione libelli quod dictus petrus teneretur restituere possessionem dictarum rerum. Sed soluz quod teneretur dimittere & relaxare. Nam in narratione libelli dicitur quod dictus petrus fuit sepius interpellatus quod deberet dimittere & relaxare dictas petias terrarū: & semper recusauit &c. Et in conclusione petitur pronunciari & declarari dictum Petrum fore obligatum ad dimittendum & relaxandum possessionem dictorum bonorum non autem dicitur ad restituendum &c. Quod cōuenit remedio dicti cañ. reintegranda & possessorio recuperande: esse autem obligatum ad remittendum & relaxandum possessionem cō

3 uenit poti⁹ possessorio retinende. † Nam tenens & naturaliter possidens rem in qua alius habet ciuilem possessionem sui naturali possessione & sua detentatione turbat ciuilem possessorem in sua ciuili possessione. vt no. glo. & doc. in. d. §. qui ad nundinas. & in. l. j. §. fi. et l. si duo in prin. ff. vti possidetis. & in. l. vnica. C. eo. ti. & in. c. licet causam. extra de proba. Ita quod dictus libellus non videtur adaptari ad remedium dicti cañ. nec ad possessorium recuperande: nec re

4 spectu conclusionis nec respectu narrationis. † Et cum ex narratis non eliciatur competere remedium possessorij recuperande non videtur quod defectus libelli suppleatur per clausulam illā petēs ius & iustitiam ministrari: quia verba illius clausule dictāt quod ministretur iustitia super narratis cum dicatur in predictis &c. Nec habemus iura attribuentia virtutem dicte clausule nisi quia doctores se fundantes in vi verborum dicte clausule magistraliter loquentes dicunt per dictam clausulam plerūq substentari & ampliari virtutem libelli: prout dicunt Inn. Hosti. & docto. in. c. cum dilectus. de ordin. cogni. & Bald. in. l. nec quicquam. §. de plano. ff. de offi. proconsul. & in. l. edita. C. de eden. & dominus Ant. in. c. j. de iudicijs. & Imo. in. l. si cum nulla. de re iudi. important enim dicta verba quod super narratis ministretur iustitia: vnde si ex narratis elicitur quod libellans fouet iustitiam per vnam viam & per vnum remedium. Et in conclusione imploratur aliud remedium & concluditur per aliam viam virtus dicte clausule operatur ꝙ cēseatur intentatum & deductum dictum remedium competens ꝙ elicitur ex narratis hoc enim importat significatio pregnans dictorum verborum. Et in hoc fundatur communis theorica doc. prout semper mihi visum fuit & sepius hoc consulendo tetigi adeo quod vbi ex narratis non potest sumi quod tale remedium competat narranti dicta clausula non trahitur ad illud remedium: quia verba dicte clausule ad id non tendunt: nec talis libellus cum dicta clausula denotat speciem future litis prout denotare debet. l. edita. C. de edēdo. & l. j. in pn. ff. eodem tit. Et quando super narratis possunt competere plura remedia que ex ipsa narratione elici possunt dicta clausula operatur vt generaliter omnia censeantur intentata seu quod cūq competat. Ex quo resultat generalitas libelli adeo quod notabiliter dixit Bal. in altera repetitione. l. edita. C. de edēdo. quod quando opponitur de generalitate libelli dicta clausula non iuuat libellantem quod non est ex alio nisi quia dicta clausula non substētat libellos. Ex alio nisi quia generalia verba ipsius clausule operātur vt censeatur deductum omne ius libellanti competēs quod ex narratis elici potest. Propterea illud notabile dictum Baldi verum intelligo quando ex narratis plura percipiuntur remedia posse competere. Si enim perciperetur vnum tantum remedium competere. Et conclusum fuisset in alio remedio tunc illa clausula non redderet libellum generalem. Et substentaret dictum libelluz: illud etiam constat quod super inepto libello nō potest ferri sentētia valida: prout vult glo. que reputatur singularis insti. de oblig. ti. generali. in prin. super verbo ſm in fi. & c. cū dilecti. cū ibi notatis

5 per doc. extra de emp. & ven. † Et lauda & arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. l. j. ff. de arbi. & l. rem non nouam. C. de iudicijs. idem dicendum est in laudis quod vbi libellus est coram arbitro inepte deductus redditur nullum laudum super eo latum nisi aliud deducatur ex forma compromissi a quo dependet potestas arbitrorum. l. non distinguemus. §. de offi. ff. de arbi. Cum itaq non viderim formam cōpromissi & plerūq in compromissis datur potestas arbitris procedendi omissis iuris solennitatibus & plerunq compromittitur vt in arbitrum & arbitratorem adeo quod rigor solennitatis libelli non requiritur argu. cle. sepe post princi. de verb. sig. ideo super libello non facio fundamentū. Sed deueniendo ad merita cause licet per multos testes videatur probari de antiqua possessione dicte communitatis & de continua possessione vsq ad tempus quod dicta petia terre de qua agitur peruenit ad manus dicti petri prout est Stephanus belli de castro riparum. & Antoni⁹ belli de eodem castro & Baldus Joannis. Et videntur reddere bonam causam scientie scilicet quia viderunt homines dicti castri pascere animalia in dicta terra & incidere ligna & exportare tanquam in re & de re dicte vniuersitatis dicti castri. Plures etiam alij testes deponunt de possessione dicti castri: vz sanctes peruzoli magister Marcus gratie Thomas pauli Antonius cichi Bartholomeus de vrbino & quāplures alij probant per eandem viam possessionem dicti castri deponēdo tamē de varijs temporibus dōnus Joānes francisci deponit de tempore. xxxiiij. annorum. Et dictus Stephanus belli deponit quod a. l. annis & citra vsq ad tempus quo peruenit ad manus dicti Petri & sic videtur etiam probare de maiori tēpore. xxx. annorum. & per consequens isti duo testes videntur pbare possessionem longissimi temporis & sic sufficiētem ad causandaz prescriptionem longissimi temporis cum non videatur probari ꝙ dictus petrus possederit per. xx. annos proxime elapsos. Et insup dictus Stephanus videtur specifice deponere de. xxx. annis continuis: alij etiam testes satis coadiuuātur: licet non concludēter de

6 ponant de tanto tempore. † Videntur etiam probare multi testes publicam vocem & famam super proprietate & longa possessiōe vniuersitatis dicti castri. Fama autem plurimum coadiuuat alias probationes. l. iij. §. eiusdem. ff. de testibus. & c. veniens cum sua glo. de testibus. & plenumq facit semiplenam probationez: vt habetur in dictis iuribus & per doc. in. l. admonendi. ff. de iureiuran. & in. c. cordantijs. & per glo. in. c. j. de appel. & Bar. in. l. de minore. §. tormēta.

7 ff. de questionibus. † Et sic videtur probatum dominium. & ideo videtur sufficienter probatum super petitorio cum per longissimam prescriptionem queratur actio in rem. l. si quis emptiōis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorū & ad tale petitorium narrata in libello adaptantur & per consequens adaptari potest clausula petens ius & iu

8 stitiam administrari per iam dicta merito &c. † Nec videntur obstare deducta pro parte dicti Petri: quia licet tenetur probare de antiqua possessione illustrium dominorum & eius heredum: Tamen videntur probare de possessione predicta solum eo quia faciebant fieri ibi pantheriam ad aucupandum quod facere poterant in re aliena ex conuentione vel aliter vt alias habetur in. l. vt pomuz. ff.

8 de serui. & in. l. fi. de contrahen. emp. † Et insuper ponitur in capitulis dicti Petri quod comes Guidantonius & comitissa Rengarda tenuerunt & possiderunt dictam petiam terre & quod habuit donationem ab illustri comite Federico herede & successore in dominio dicti comitis Guidiantonij & non ponitur quod successerit domina Rengarda: nec etiam probatur quod fuerit & sit heres dicti comitis Guidiantonij. Et licet sit notoriū quod successerit in vniuersali dominio terrarum: tamen possessio dicte petie terre non videtur respicere vniuersale dominium: ideo non videtur concludēter probatū quod iura dicti comitis Guidiantonij & comitisse Rēgarde patrocinentur dicto Petro dato quod probetur quod illu

strissimi

stris comes Federicus donauerit, dictam petiam terre dicto petro Et similiter non probatur quod hij qui vendiderunt tanquam heredes visse fuerint ei⁹ heredes. Nec videtur probata possessio dicti Petri tanti temporis quod causet legitimam prescriptionem. Ex quibus videtur deduci posse quod iura dicte vniuersitatis sint potiora in dominio et possessione: nam probata antiqua possessione noua possessio alterius censetur vitiosa.arg.l.fi.C.vnde vi.et no.per Bar.et doc.in.d.l.si duo.et in.l.j.§.fi.vti possi.per.c.licet causam.de proba.et ibi per docto.

10 † Et ex quo probatur quod dicta communitas possidebat tempore quo peruenit ad manus dicti petri: et postea cecidit a possessione censetur a dicto Petro spoliata: licet enim non probetur nec deducatur aliqua violentia: tamen quando quis possidet et alius occupat possessionem et antiquus possessor possessionem amittit eo quia suspicatur se posse repelli competit aduersus eum possessorium recuperande hoc est vtile interdictum: vnde vi vt volunt gl.et Bar.in.l.j.§.siue aut.ff.de vi et vi arma. vbi Bar. dicit quod hoc ab omnibus tenetur.

11 ¶ † His tamen non obstantibus contrariam sententiam arbitror veriorem et satis indubiam. Moueor principaliter ea ratione quia non video esse probatum quod dicta vniuersitas dicti castri vnquam possederit dictam petiam terre de qua agitur. Nam licet multi testes deponant super dicta possessione nullum autem testem reperio qui deponat de aliquo actu facto super dicta possessione per habentem mandatum ab vniuersitate vel gesto vniuersaliter ab ipsa vniuersitate. Constat enim quod aliud est vniuersitas aliud singuli de vniuersitate.l.intm.§. vniuersitatis.ff.de re.diui.et.l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius voca.et.l. sicut.§.si quid vniuersitati.ff.quod cuiuscunque vniuer.nomine. Adeo quod si quid faciunt omnes de vniuersitate si tamen non faciunt vniuersitate non solenniter congregata et non communicato concilio non censetur actus gestus a communitate prout volunt Barto. Ang. et Pau.de castro in dicto.§.si quid vniuersitati.et Bart.in.l.aut facta.§.fi.ff.de penis.ad hoc enim vt actus gesti afficiant vniuersitatem requiritur quod vniuersitas sit solenniter congregata et communicato concilio et deliberatione habita ipsi actus gerantur vt notant doc.prefati in dictis iuribus et in.l.metum.§. animaduertendum.ff. quod metus causa.et per glo.in.l.aliud.§.refertur. ff.de reg. iur.et per glo.in.l.sed et dolo.§.j.ff.de dolo.et quod no.glo.C.que sit longa consue.super rubrica. Et per Bar.in.l.omnes populi circa princ.ff.de insti.et iure. Licet igitur probetur quod singulares homines dicti castri fruerentur dicta petia terre pascendo ibi eorum animalia: et incedendo ligna et ea asportando nihilominus non probatur aliquis actus vniuersalis per quem possit deprehendi quesitam possessionem vniuersitati. Et propterea non videtur sufficienter probata possessio vniuersitatis. Cum omnes testes deponentes de dicta possessione reddant eam causam scientie: quia viderunt homines singulares dicte vniuersitatis predicta facere in dicta petia terre. Et licet dicant quod predicta facerent tanquam in re dicte vniuersitatis tamen quia non habent mandatum ab vniuersitate nec vt vniuersi faciebant non poterant ex illis actibus querere possessionem arg.l.j.§. municeps ibi quia vniuersi consentire.ff.de acqui.pos.et facit.§.per procuratorem ea.l.iuncta.l.si ego.ff.de neg.gest. Licet enim subdatur in.l.ij.de acquiren.pos. Quod querit possessionem vniuersitas per seruum et per liberam personam tamen intelligitur per liberam personam habentem mandatum et sic per actorem vniuersitatis.l. municipio.ff.vt in possessionem legatorum.et sentit glo.in.d.l.ij.dum allegat dictam.l.municipio.quia dicta gl.et doct.intelliguntur secundum.ll. quas allegant vt no.Bar.in.l.non solum.§.liberationis verba.ff.de libe.leg. Et pro hoc etiam facit.l.ita tamen in princi.ff.ad treb.et.l.j.§. quibus.ff.quod cuiuscunque vniuersita.nomine et que habentur in dictis iuribus. Nec reperitur ista specialitas in vniuersitate quod querat possessionem aut dominium per liberam personam non habentem mandatum cum regulariter secus sit.d.l.si ego.et.d.§. per procuratorem.et.l.possessio.§.et si possessio.eo.tit.et institu.per quas personas no.acquir.§.ex his itaque.vbi tex.generaliter hoc probat quod per liberam personam non queritur alteri possessio vel dominium nisi in casibus.s.expressis et nisi per procuratorem et sic per habentem ab alio mandatum et sub dicta generalitate comprehendi potest etiam vniuersitas et collegium in quibus est eadem ratio ergo idem ius.l. a titio.ff.de verb.obl.et.l.illud.ff.ad.l.aqui.cum similibus. Et ideo intrepide concludendum arbitror quod possessio non queratur vniuersitati per singulares actus hominum de vniuersitate non habentium mandatum. Et propter hoc non probetur per attestationes factas in hac causa coram arbitris vel coram primo iudice quod dicta vniuersitas quesiuerit possessionem. Nec ob.glo.que videtur velle contrarium in.d.§.si quid vniuersitati. dum loquitur de vsu nemoris per bestias hominum ville: sentiens quod vniuersitas ville censeatur possidere nemus si homines ville vtuntur dicto nemore cum eorum bestijs. Quod videtur de directo tendere ad decisionem casus nostri contra supradicta. Quia respondetur quod illa glos. nisi determinat: sed in questione quam primo loco format arguit pro et contra et nihil decidit. Et licet vltima allegatio sit quod illud quod singuli homines de vniuersitate faciunt censeatur factum ab vniuersitate.tamen non figit pedes.et Bart.et docto.firmant in hoc primam partem scilicet quod etiam si omnes homines vniuersitatis aliquid faciant illud non censeatur esse factum ab vniuersitate: prout.et.s. dictum est: et dicta glos. videtur velle quod illud quod subditur de vsu nemoris veniat decidendum ex decisione precedentis questionis glos. Ideo cum illa precedens questio glos. decidat quod gesta hominum de vniuersitate etiam omnium non afficiant vniuersitatem actiue nec passiue: ita etiam decidendum venit secundum mentem dicte glos. quod licet omnes homines ville vtantur nemore pascendo cum eorum animalibus non propterea censeat illo nemore vsam fuisse communitatem. Et sic per vsum singulorum hominum vniuersitatis non censeri quesitam possessionem per ipsam villam. Et hoc sentit Paulus de castro in dicto.§.si quid vniuersitati qui circa illam glos. concludit ex dictis doctorum vt supra dixi licet non ita clare. Subdit tamen pro saluanda illa glos. quod secundum eum sentit contrarium quod licet non queratur possessio per illos actus singulares: tamen possessio per vniuersitatem quesita retinentur per dictum vsum singularium personarum vniuersitatis. Uult ergo ipse Pau.de cast. quod vsus conferat ad retentionem possessionis iam quesite non ad querendam possessionem. Et sic confert ad decisionem supra factam cum in casu nostro non appareat quod dicta vniuersitas aliter quesiuerit dictam possessionem. Et sic qualitercunque dicta glos. intelligatur non ob. dicto Petro: licet vt dixi glos. illa non figat pedes et possit induci pro petro vt supra eam induxi. Licet inclinet in vnam sententiam pro fundamento materie que a doctoribus damnatur vt dixi. Facit etiam plurimum pro hac parte: quia quamplures testes deponunt quod in illa petia terre similia faciebant non solum homines dicti castri: sed etiam alij vicini: et sepe contingat quod rebus incultis et sterilibus promiscue homines vtuntur adeo quod vsus non ostendit possessionem seu animum possidendi: quia talis vsus plerunque frequentatur etiam in re aliena adeo quod vsus non videntur inferre ad possessionem prout in simili dicitur in vsu qui solet permitti amicis et familiaribus quod per talem vsum non probatur possessio per.l.qui iure familiaritatis cum ibi not.ff.de acq.pos. Uide enim similis et eadem ratio in casu isto. Et licet nonnulli testes deponant quod vtebantur tanquam re dicte vniuersitatis certe istud consistit in animo qui non videtur a teste et ea que consistunt in animo et non cadunt in directum sensum testis non probantur a teste nisi quatenus reddit causam scientie per no.per Inno.et doc.in.c.cum causam.extra de testi.et per Bar. in.l.qui testamento.§.fi.de testamentis.et in.d.§.tormenta.et in suo tractatu de teste in pluribus locis.et per doc.in.l.solam.et in.l.testium C.de testi.et sparsim in multis locis. Et maxime hec videntur procedere: quia testes dicti Petri probant quod dicta petia terre possidebatur per alios maxime aucupando cum panteria. Ex quo de facili datur intelligi quod vsus erat multum promiscuus. Ex quibus elicio conclusionem quod pro parte dicte communitatis est probatum fundamentum sue intentionis siue simus in possessorio siue in petitorio. Si enim non probat possedisse constat quod succumbit in possessorio recuperande et retinende. De possessorio adipiscende non est tractandum in hoc iudicio: quia materia nullatenus ad illud possessorium tendit minus autem obtinere potest in petitorio cum regulariter dominium vel quasi non queratur sine possessione.l. traditionibus.C.de pact.l.j.et.l.traditionem.et quasi per totum.de publi. et in.§.vendite.et.§.per traditionem.insti.de rerum diui.cum si.itaque hoc medio tollitur omne fundamentum partis agentis. Quia reus obtinet non solum ex iure suo: sed etiam ex non iure actoris.l.fi.C.de rei ven.l.qui accusare.C.de eden.et.l.actor.quod asseuerat.C.de probatio.et.c.cum ecclesia sutrina.in fine.extra de causa possessio.et proprietatis.

12 ¶ † Nec obstat huic fundamento si quis dixerit quod licet sine mandato non queratur possessio per liberam personam: tamen si act⁹ geritur nomine vniuersitatis per singulares homines: potest communitas ratificare: prout et dicit Barto.in.d.l.aut facta.§.fi.et est generale quod factum nomine alterius potest ratum haberi per eum cuius nomine geritur ratihabitio mandato comparatur.l.fi. C.de contrahen.emptio.et in regula rati.in.vj.cum similibus. Nam respondetur primo pro non probatur gestum nomine communitatis. Non enim infertur accedo tanquam in rem tuam ergo tuo nomine incedo: prout non sequitur vtor re tua iure familiaritatis ergo tuo nomine vtor istam enim illationem non reperio in iure probatam ergo etc.l.illam de colla.et.§.consideremus in aut.de triente et se. Nec quod vterentur vt re communitatis reddunt causam scientie testes vt deductum est. Et dato quod probaretur quod dicti possedissent nomine dicte communitatis. Non sufficeret quod dicta vniuersitas hodie ratificaret: nam hodie non posset actus fieri ex quo possessio est apud Petrum ita nec potest ratificari.l.bonorum.ff.rem ratam haberi.et quod per bar. Ista enim est fictio qua mediante ratihabitio comparatur mandato: quia retrotrahitur vt dicto.c.ratihabitio.et.d.l.fi.ad mace. Sed natura fictionis translatiue de tempore ad tempus requirit duo extrema habilia extremum a quo et ad quod extremum a quo in existentia et extremum ad quod in habilitate et possibilitate: vbi ergo extremum a quo non subsistit vere et in rei veritate ibi cessat huiusmodi

fictio scʒ si is qui pro emptore ⁊ ibi Bart. ff. de vsuc. vbi qꝛ reuersus ab hostibus non recuperat possessionem nō fingitur semper retro habita: ita in proposito: qꝛ tempore quo vniuersitas ratificaret nō quereret possessionem quam habet do. Petrus: quia duo non possunt simul possidere eodem genere possessionis. l. j. §. ex contrario ff. de acquiren. posses. ⁊ facit. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. commo. Ideo non fingitur retro quesita tempore quo illi sine mādato detinebant seu vtebantur dicta petia terre. Et ideo si quis sine mandato cepit pro me possessionem vacantem nomine meo et alius post eum anteꝙ ego ratificem capit illam possessionem ⁊ ego postea ratifico illam priorem capturam possessionis nomine meo factam mea ratificatio nihil operatur. Et ille qui postea capit est potior in possessiōe per preallegatam rationem: ita voluit Abbas siculus in. c. cum venissent. de restit. spolia. Et ita obtinui in ardua questione de facto contra clarissimum doctorem dominum Benedictū capram in cā sua propria. Iura eñ que dicūt quod ego possideo id quod nomine meo possidetur procedunt quando possidet nomine meo per habentem a me mandatum vel per seruum vel filium. Et non si possidetur per liberum hominem sui iuris non habentem mandatum per predicta: ⁊ in his principaliter me fundo. Insuper licet priuatus possessione: qꝛ suspicetur se posse repelli habeat vtile interdictum: vnde vi aduersus eum qui de facto occupauit rem ab alio possessam: prout loquuntur glo. ⁊ Bart. ⁊ doc. in. d. §. siue autem. Tamen non apparet quod vniuersitas suspicata fuerit se posse repelli ⁊ sic timuerit eidē vim inferri. Potuit eñ amittere negligentia in recuperando absꝙ timore. arg. l. si de eo. §. si forte. ⁊ quod ibi habetur. §. de acquir. posses. ⁊ l. furtum. §. j. ff. de vsuc. ⁊ insti. eo. ti. §. quod autem. ⁊ l. si id quod in prin. de acquiren. posses. Non ergo videtur violentus possessor qui taliter querit possessionem. maxime si cum titulo vel causa saltem apparenti nec censet violentus possessor: prout quando querit qꝛ possessor antiquus eā

13 amittit: quia timet violentiam inferri. ¶ † In petitorio autem vt dictum est pariter non potest. obtinere dicta vniuersitas. Cum ratione principalis fundamenti: quoniam non potest censeri sibi cōpetere nisi rōne prescriptionis que nō procedit sine possessione: vt in regula sine possessione. in. vj. ⁊ in. l. sine possessione. ff. de vsucap. Cum etiam quia non video probatū titulum. ita quod cessat pre-

14 scriptio longi temporis. l. diutina. C. de lon. tem. prescrip. † Item non videtur probari prescriptio. xxx. vel. xl. annorū: qꝛ si qui testes sunt qui deponunt de. xxx. annis vel pluribus non apparet quod deponant de eisdem. xxx. annis: ita quod sint cōtestes in tempore. Potuit enim vnꝰ deponere de. xxx. annis inchoatis: iam sunt anni. xl. ⁊ alius de inchoatis iam sunt anni quinquaginta. Ideo isti tales non videntur cōtestꝭ: qꝛ prout dicit Bald. in. l. hoc edicto. C. de edic. diui ꝑut sunt repellendi testes singulares ⁊ testes qui pñt esse singulares ⁊ contestes adducit nota. per Bar. in. l. celsus de vsucap. vbi Bar. in fine legis hoc vult. Preterea nō reperio nisi duos testes deponere de. xxx. annis. vʒ Stephanū belli ⁊ dōnū Joānem frācisci: sed dic. Stephanus primꝰ deponit de tpe qnquaginta annorꝝ vsꝙ ad tp̄s q̄ ꝑuenit ad manꝰ dicti petri: nec deponit de tpe quo peruenit ad manus petri. Et lʒ aliꝗ testes deponant quod possedit per. xv. annos aliqui per. xx. ⁊c. ⁊ nullus excedat de longiori tēpore. xvj. annorum: tamen non loquuntur taxatiue quod nō plus: ita quod si pluribus annis quam. xx. possedit vera deponit is q deponit quod possedit. xv. annis.

15 † domnus Joannes autem nihil ꝓbat: qꝛ solum deponit quod vidit pascere animalia tam homines dicti castri colburdoli quam homines castri talachi quam aliꝗ forēses ex locis circunstantibus ⁊ sic in effectu nihil probat: itaꝙ nō ꝓbatur tempus sufficiens prescriptionem. Et licet multi testes deponant de dominio dicti castri: vʒ quod erat dicte vniuersitatis: tamen deponunt de auditu: ideo non probant. c. tam literis in ṗnci. extra de testi. c. inquisitionis. §. quesiuisti. de accusa. ⁊ c. super eo. de eo qui cognouit consan. vxor. sue. ⁊ habetur in. l. ij. §. idem labeo. de

16 aqua plu. arcē. † Et lʒ multi deponant super fama: Tamen sola fama non probat: nec fama illa probatur attentis no. per Bar. in. d. §. tormenta: sed non curo ponderare in hac parte attestationes et insistere super hoc articulo probationis fame maxime cum ⁊ si probaretur non releuaret per predicta. Et etiam quia genitiuus verificatur in alio quam in dominio iuxta late tradita per Bar. ⁊ doct. in rubrica. ff. de noui. ope. nū. ⁊ infinitis vt ita dixerim locis ita qδ non concluderet necessario aduersus dictum Petrum qui pretendit saltem habere quasi dominium ex titulo emptionis ⁊ donationis ⁊ possessione: maxime attenta dispōne. l. sine autē. §. si duobꝰ. ff. de publi. ⁊ quod ꝑ illum. §. no. bart. in. l. rē q̄ nobis. de acq. pos. ⁊ aliꝗ qui referuntur in ꝯsilio ałs in hac cā emanato non insisto cā breuitatis: nec etiam insisto sup aliꝗs iuribus petri pro eius parte adductis: qꝛ satis est ꝙ deducat partem agētem non habere ius petēdi.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xlvij.

1 ☞ Ius patronatus quibus ex causis queratur. per totum.

2 Iuris patronatus quasi possessio an queratur vnica putatiōe vel prescriptione longi seu longissimi temporis. nu. seq. ⁊. 4.

3 Prescriptio vt possit testibus probari an debeāt deponere de initio prescriptionis.

4 Dominium vel quasi dominium incidēter deductum ex possessione presumitur.

5 Prescriptio longi temporis an requirat titulum ⁊ quāto tempore prescribi possit contra ecclesiam.

6 Prescriptio cuius initiꝗ memoria non extat quomodo ꝓbetur vel articuletur ⁊ sufficit illa absꝙ titulo etiam iuribus realibus habētibus causam discontinuam. nu. seq.

7 Testes de vniuersitate seu cōitate quomodo ⁊ qñ possunt probare ea que sunt vniuersitatis seu cōmunitatis.

8 Presentatus a patrono debet ab ordinario ꝯfirmari: alias punit.

9 Collatio beneficiꝗ ab ordinario facta sine ṗsentatione patroni vel patrono spreto qui iam clericum presentauerat non valet etiam si fieret a papa non facta mentione de patrono layco.

¶ Consilium. xlvij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † In presenti consultatione principaliter est videndum: an dicte vniuersitati castri Turrite cōpetat iuspatronatus. secundo an si contingat fieri vel factam esse collationem de dicta ecclesia sancte Flore: absꝙ ipsius vniuersitatis presentatione vel consensu valeat ipsa collatio. Circa primum dicendum videtur quod dicta vniuersitas non habeat iuspatronatus: ex eo quia non ꝓbat aliquem titulum vel aliquem actum per quem solet queri iuspatronatus: nam non apparet qδ dicta ecclesia fuerit fundata per dictam vniuersitatē. Nec apparet quod fuerit cōstructa ab ipsa vniuersitate vel ab ea dotata ꝑ quos actus seu eorum alterum queritur iuspatronatus. xvj. q. vij. filiꝗs. et eadem causa ⁊ questione cañ. frigentius. vbi bona gl. ⁊ cañ. pie mētis ⁊ extra de iurepatro. c. qm̄ in quibusdam. ⁊ c. nobis. ⁊ cañ. abbatem. xviij. q. ij. Item queritur successione facta habenti iuspatronatus: qꝛ iuspatronatus transit in heredes patroni. c. j. ⁊ c. qm̄. de iure patro. ⁊ cañ. considerandum. xvj. q. vij. Itē donatiōe quādoꝙ. c. illud. ⁊ c. ex insinuatione de iurepatro. ⁊ per glo. d. cañ. freqūtius Item permutatione. c. nemini eadem causa ⁊ questione. ⁊ per glos. in. d. cañ. freqūtius. Item cum vniuersitate bonorum cañ. cum secundum de iurepatro. ⁊ per dictam glo. cañ. frequentius que glos. plene tractat qualiter queratur iuspatronatus. Sed nullum horū apparet militare in dicta vniuersitate: qꝛ nō apparet quod fundauerit nec quod construxerit nec quod dotauerit: nec quod habuerint ex aliquo titulo puta successionis donationis permutationis vel alicuius vniuersalis tituli: nec quod habuerit a pōtifice merito

2 non videtur quod ꝓbetur iuspatronatus eidē competere. † Et lʒ forte ꝓbet per instrā publica quod dicta vniuersitas fecerit duas presentationes de clerico per epm̄ instituendo in dicta ecclesia: tñ ex dictis presentationibus non videtur consequutum fuisse iuspatronatꝰ qꝛ illi actus tendebant potius ad quasi possessionē iurispatronatus quam ad proprietatem ipsius iuris: nec videbatur sufficere etiam ad quasi possessionem binus actus: sed trinus actus videtur requiri. c. cū ecclesia sutrina ibi probauerūt tertio extitisse ⁊c.

3 † Nec vr̄ ꝙ dictū iuspatronatus q̄ratur ṗscriptione longi vel lōgissimi temporis cū eius vsus habeat causam discontinuam cū exigat factū hois. l. foramen. ff. de serui. vrba. predio. Ideo vr̄ ꝙ nullo tpe prescribatur. arg. l. seruitutes. ff. de serui. ti. generali nisi ꝑ ṗscriptionem tanti temporis cuius initiꝗ memoria hominum nō existat ꝑ. l. hoc iure. §. ductꝰ aque. de aqua quoti. ⁊ extiua. ⁊ l. j. §. fi. ⁊ l. ij. §. ante pe. ff. de aqua plu. arcē. ⁊ per glo. in. d. l. seruitutes. Et lʒ in pūcto videatur presupponi quasi possessio tanti tpis: tñ ꝓbatio dicte prescriptiōis est multum difficilis: nec prout mihi dicitur probari potest nisi forte per testes de dicta vniuersitate: sed dicti testes vident non idonei: qꝛ videntur testificari in cā ꝓpria. ⁊ ꝑ cōsequens repellendi arg. l. omnibus in re ꝓpria. C. de testi. ⁊ l. nullus idoneꝰ. ff. eo. ti. Cum itaꝙ nō videatur ꝓbari de aliquo iurepatronatꝰ dicte vniuersitatis videtur in consequentiam quod collatio dicte ecclesie libere pertineat ad diocesanum. c. cum venissent de institu. ⁊ c. ij. §. si aūt. de ꝯcessi. prebē. ⁊ in cañ. nullus. xvj. q. vij. ⁊ in cañ. ꝑuenit. j. qō. iij. cum simili.

4 ¶ † His tamen non ob. contrarium arbitror de iure respondendum: nam premittēdum est quod iuspatronatus inter cetera ⁊ satis principaliter consistit in presentando clericum coram ordinario vt presentatus si est idoneus preferatur ab ordinario ipsi ecclesie vacanti vt extra de iurepa. c. j. ij. ⁊. iij. ⁊ c. qδ aūt. ⁊ c. ex literis. ⁊ c. illud. ⁊ c. cum laycis. ⁊ c. significasti. ⁊ c. consultationis. ⁊ ca. cum aūt. cum simi. Ex prima presentatione facta ꝑ dictam vniuersitatem ordinario loci ⁊ per ipsuʒ ordinarium admissa fuit quesita quasi possessio iurispatronatus dicte ecclesie. Cum vt dixi in hoc actu consistat vtplurimum iuspatronatus. Et sic qui vtitur actu ṗsentandi facit actum qui conuenit quasi possessioni iurispatronatꝰ ⁊ consequenter vtitur ipso iurepatronatus in consequentiam acquirit quasi possessionem ipsius iurispatronatus cum sit actus grauis ponderis qui non solet gratis permitti non pretendenti ius presentandi. Et ideo non solum ex bino: sed etiam ex vnico actu queritur

ritur quasi possessio iurispatronatus in presentādo per no.per gl. in verbo in trium.ꝛ glos.pe.in.d.c.cum ecclesia sutrina.ꝛ Innocē.ꝛ Jo.an.ꝛ modernos ibidem.ꝛ per bart.in.l.j.§.hoc interdicto.ff.de itine.actuq̄ priua.facit.l.j.§.quesitum.ff.de aqua quotti.ꝛ esti.et c.cū de bñficio.de prebē.in.vj.ꝛ.l.pe.ff.de serui.ꝛ.c.pro illoꝝ a 9rio sensu de pbē.ꝛ.c.cum accessisset.de consti.ꝛ quod per Inno.in.c.cū dilectus.de capel.mona.ꝛ ꝙ p vnū actū p̄ntationis ab ordinario confirmate queratur possessio p̄supponit ꝓ firmo Panoꝛ.in.c.consultationibus.de iurepatro.ꝓ no.per Inno.in.c.ij.de ni inte.resti. vbi Innoc.hoc vult in quasi possessione iure eligendi quod queraſ per vnum actum electionis confirmatum. Multo ergo fortiꝰ fuit quesita quasi possessio per binum actum presentationis factū ordinario ꝓut de hoc extant publica documenta:nam vna presentatio fuit facta in anno dñi.Mcccclxv.ꝛ alia anno dñi.Mcccclviij.Alia esse fuit facta de quodā dōno Sano in anno dñi. Mccccxxvj. seu xxv.licet de illa non viderim publicum seu autenticū instrumentū. Sed presupponitur facta in literis apostolicis sub dicto millesimo datis.Sufficit autem quem esse in quasi possessione iurispatronatus vt admitti debeat ad presentandum.Nam tenet tunc presentatio etiam si presentans in veritate non sit patronus:vt in.c.cōsultationibus.ꝛ ibi glo.j.de iurepatrona.ꝛ.c.querelam.de elec.ꝛ.c.cum olim.de causa pos.ꝛ proprie.

4 †Cum itaq̄ negari non possit quin dicta vniuersitas probatis dictis presentationibus:vt.s.per ordinarios admissis sit in quasi possessione iuris presentandi debet admitti ad presentandū nec debet in preiudicium sue quasi possessionis absq̄ sua p̄sentatione aliquis ad dictam ecclesiam promoueri arg. dictoꝝum iurium ꝛ dicti.c.cum ecclesia sutrina. post mediū vbi fuit electio infirmata:eo q2 fuit celebrata cōtentis his qui erant in quasi possessione iuris eligendi: lꝫ incontinenti ꝓnuncieſ contra illos super ipso iure eligendi.Multo ergo fortius id dicendum esset qñ de non iure quasi possidentis nō constaret. Attento maxime q2 ex quasi possessione presumitur quasi dominium quod incidenter deducitur prout ex possessione dominium presumiſ qñ ipsum dñium deducitur incidenter.l.sicuti.§.si queratur.ff. si seruitus ven.ꝛ per Bar.in.l.quidam.in suo.ff.de condi.insti.ꝛ Inno.in.c.olim.de priuile.ꝛ modernos in rubrica de noui oper.nun. quasi dominium autem iurispatro.Non videtur deduci hic principaliter:sed incidenter ad probandum ꝙ collatio dicte ecclesie non debet nec potest fieri absq̄ presentatione facta per dictam vniuersitatem dicti castri.

5 †Et insuper dato quod non sufficeret dicta presumptio: q2 censeretur iuspatronatus deductū principaliter.Probatur dictū iuspatronatus fore quesitum dicte vniuersitati ex prescriptiōe.xl.annorum probata dicta presentatione facta de dicto dōno Sano : nam facta dicta probatione vel alia facta ante tempus.xl.annorum elapsum ꝓbatur quod ex tūc inchoauit quasi possessio iurispatronatus per supradicta.ꝛ 9sequēter ex tunc inchoauit currere p̄scriptio que in rebus ecclesiasticis requirit spacium.xl. annoꝝ.auten. quas actiones.C.de sacrosan.eccle.ꝛ.c.de quarta.ꝛ.c.in pluribus.de prescrip.ꝛ.xvj.q.iiij.§.quas actiones.Nec ad dictam p̄scriptionem lōgissimi temporis requiritur titulus nisi qñ ius cōmune resistit possidenti:vt in.c.j.de p̄scriptionibus.lib.vj.ꝛ habetur in.c. si diligēti. eo.ti.in antiquis.ꝛ facit.d.autē.quas actiones. cum si. iuribus supra adductis in eorum generalitate.Non resistit autem ius cōmune ꝙ layci habeant iuspatronatus in ecclesia cū ex eisdem causis regulariter queratur iuspatronatus laycis ex quibus queritur clericis vt.d.cañ.pie mentis.cañ.frigentius.ꝛ cañ.filijs.ꝛ.d.c.qm̄. in quibusdam.ꝛ.c.ꝙ aūt.de iurepatro.cum si.s.adductis:ideo videtur ꝙ prescriptione quadragenaria fuerit iuspatronatus quesitum dicte vniuersitati.Nec obstat ꝙ iuspatronatus hꝫ cām discontinuam:q2 iura probantia quod in habentibus cām discontinuam non opitulatur prescriptio ꝓcedunt in seruitutibus realibꝰ in quibus loquūtur non autem in iuribus personalibus que quasi possidentur: nā licet habeant cām discontinuam:tñ p̄scribuntur ꝛ longo ꝛ longissimo tpe ꝓut res corporales:ꝓut in seruitute p̄sonali vsusfructus cōcludunt Pe.Cy.Ang.ꝛ docto.ꝛ in.l.corruptionem.C.de vsufru.ꝛ per Cy.in.l.fi.C.de longi tpis p̄scrip.ꝛ in iure eligendi no.in.d.c.cū ecclesia sutrina.ꝛ de prescriptione decimarum habetur in.c.ad aures ꝛ in capitulo iuuenis.de prescriptio.ꝛ de p̄scriptione exigendi censum in.c.peruenit.de censibus vbi de his per glo.ꝛ doc.

6 †Et dato quod nō sufficeret p̄scriptio quadragenaria ꝙ minime verū est sine dubio sufficeret prescriptio tanti temporis:cuius initij memoria non existit que p̄supponitur posse ꝓbari ꝛ que sufficit absq̄ titu.etiam in iuribus realibus habentibus causam discontinuam.ꝛ etiam si ius cōe resistat possessioni talis iuris vt.d.c.j. de p̄scriptio. lib.vj.ꝛ no.in.d.l.seruitutes.ꝛ ꝓbatur in.d.l.hoc iure.§.ductus aq̄. ꝛ in.d.l.j.§.fi.de aqua plu.arc.hꝫ.n.vicem 9stituti.ꝛ in oibus epitulatur vt in.d.§.ductus aque.ꝛ.d.§.fi.ꝛ habetur in alijs iuribꝰ.s.adductis.ꝛ hr̄ p Innoc.ꝛ doc.in.c.quid p nouale.ꝛ in.c.sup quibusdā de verb.sig.ꝛ hoc clarissimum ꝛ ideo non insistendum : ꝛ lꝫ ꝓbatio hm̄oi sit difficilis:tñ est possibilis ꝛ de forma articulandi ꝛ ꝓbandi ponitur p glo.ꝛ doct.in.d.c.j.in fi.de p̄scri.lib.vj.

7 †Nec ob.qd̄ forte non extant testes nisi de dicta vniuersitate territe:q2 sup ꝓbatione dicti iurispatronatꝰ sunt idonei testes homines de dicta vniuersitate:lꝫ deponant in causa vniuersitatis ex quo ex dicto iurepatronatus non prouenit singulis aliquod commodum seu vtilitas singulariter:q2 cā vniuersitatis non est cā singuloꝝum:vt in.l.in tm̄.§. vniuersitatis.ff.de rerum diuisio.ꝛ.xij.q.ij.§.qui manumittit.ꝛ.l.lꝫ si hac.§.manumittitur ꝛ sicut.§§.si quid vniuersitati.ff. qd̄ cuiꝰ vniuersi.nomine.Et propterea doc.cōmuniter oēs 9cludūt ꝙ admittanſ singulares de vniuersitate ad deponēdum ꝓ vniuersitate ꝓut no.Gui.ꝛ Bar.in.§.vniuersitatis.ꝛ Bal.ꝛ doc.in.l.parentes.ꝛ in.l. oibus.C.de testibus.ꝛ Spe.in ti.de testi.§.j.ver.sed nunquid in cā vniuersitatis.ꝛ Bar.ꝛ Raph.ꝛ ceteri moderni in.d.§. q manumittitur.ꝛ Jo.an.in.c.cum nuncius.extra de testibus.vbi est tex.ꝙ singuli de collegio admittūtur in cā collegij quod ꝛ ꝓbatur in.c.insup eo.ti.ꝛ in cañ.super prudentia.xiiij.q.ij.ꝛ hoc idē tenent moderni in.d.c.cum nuncius.ꝛ.d.c.insuper. vbi Panoꝛ.concludit qd̄ sunt adeo integri testes illi de vniuersitate quod duo sufficiunt saltē si plures haberi non possunt.ꝛ idem videſ velle Imol. in.c.cum nuncius.Secus si plures haberi p̄nt prout voluit ipse Imol.in.d.c.cū nuncius per no.in.d.c.super prudentia.vbi Arch.vult qd̄ lꝫ admittantur ad testificandum pro vniuersitate:tñ non adhibetur eis oino plena fides sentiens ꝙ non sint testes adeo integri ꝙ duo sufficiant quod ꝛ videtur velle Bal.in.§.vniuersitatis.ꝛ.d.Ant.in.d.c. cum nuncius.loquens in vniuersitate seculari:prout est ista de qua agitur.Quorum dictum pōt ꝓcedere qñ plures haberi p̄nt al's forte secus ꝓut sentiunt Imo.ꝛ Panoꝛ.vbi supra pro quo multa possent adduci q̄ omitto:q2 vt arbitroꝛ plures testes sup hoc adhiberi possunt qui idem ꝓbabunt.Adeo ꝙ pluralitas testium supplebit si quid integritatis deficiet in singulis testibus:ita ꝙ erimus extra dictam disceptationem:an duo sufficiant ꝛ procedit id qd̄ ab oibꝰ cōmuniter dr̄ ꝙ sunt idonei testes ad probandum pro vniuersitate ex quo sumus in casu in quo non pretendunt singulare commodū.

Ex quibus arbitroꝛ hanc 9sultationē reddi clarissimā in iure: ita ꝙ res ista pendet potius ex facto potiusq̄ in iure: q2 non vidi al's ꝓbationes q̄ quatenus apparet ex instrumentis supra relatis.Ex quibus tñ deducitur potius quasi possessio quā ius quasi dominij iurispatronatus.Presupponiſ tñ vel esse ꝓbatam quasi possessionem longissimi tpis ex p̄ntationibus factis de presbyteris 9firmatis per diocesanum ꝙ solū puto sufficere per.s. adducta. ꝛ multo fortius si ꝓbetur quasi possessio tanti temporis cuius contrarij hominum non extat memoria per iam dicta.Nec ob.adducta in 9riū q2 satis patent sublata ex adductis pro hac parte.Nec etiam ob.ꝙ dictus dōnus Sanus presbyter dr̄ p̄ntatus ꝑ dictam vniuersitatē impetrauit dictam ecclīam a summo pōtifice.Ex quo videtur posse dici quod dicta p̄ntatio non esset legitima.ꝛ ideo requireret confirmatio superioris:q2 ad hoc facilis esset r̄nsio:q2 dicta cōfirmatio non fuit facta ad instātiā dicte vniuersitatis nec apparet quod ad eius noticiam peruenerit:vñ nō potuit eis preiudicari in eoꝝ quasi possessione:q2 res inter alios acta per iura vulgaria ꝛ regulā non debet alteri in.vj. Et insuper in dictis lr̄is apostolicis p̄supponiſ ꝙ iuspatronatus ꝑtinent ad dictam vniuersitatem:lꝫ rōne dubietatis euitande in petente fuerint dicte lr̄e vt ex eaꝝ lectione apparet.Vñ potius ex abundanti vr̄r impetrate q̄ ex defectu iuris maxime concernente p̄ntationem dicte vniuersitatis. Merito nullatenus ob.per.l.que dubitationem tollende causa. ff. de regu. iuris ꝛ.l.testm̄.in fi.C.de testamentis.cū 9cord.itaq̄ dicte lr̄e apostolice potius prosunt quam obstent.

8 †Et ex predictis clara elicitur r̄nsio ad secūdum quesitum:nam constat ꝙ p̄ntatus a patrono si est idoneus debet ab ordinario 9firmari al's punitur vt i.c.pastoralis. de iurepatro.ꝛ.c.quod aūt.ꝛ.c.qm̄ in quibusdam.ꝛ.c. cum aūt.eo.tit.

9 †Et si ordinarius conferret sp̄reto patrono collatio nō teneret vt est expressum in cañ.decernimus.xvj.q.vij.ꝛ no.glo.pe.in.c.cum dilectus.de iurepa.vbi glo.disputat an legatus conferre possit sp̄reto patrono ꝛ concludit ꝙ non ꝙ ꝛ tenent ibi Gof.Phi. Hosti.et Jo.an.Et videtur etiam velle Spe.in tit.de legato.§. nunc tractemus.ver.sed nunquid.ꝛ satis ꝓbatur per.d.c.cum dilectus.qd̄ capitulum ad hoc cōmuniter allegatur ꝓut dicit ibi Panoꝛ.idē firmās ꝑ illum text.Nō autem sumus in terminis legati:sed ordinarij ꝓut mihi dr̄ in quo est maioꝛ rō ꝛ res clara vt dictum.Si tñ legatus conferret non facta mentione iurepatro.magis planum foret ꝙ nō valeret collatio:q2 etiam si fieret a papa non facta mētione de patrono layco non valeret tanq̄ subreptitia : ꝓut 9cludit Panoꝛ.in.d. c.cum dilectus in fi.ꝛ ꝙ institutio facta ꝑ ordinarium de qua agiſ sit nulla sine p̄ntatione patroni vult Jo.an.in.c.j.de of. iud.lib.vj. ꝓut ꝛ refert ꝛ sequitur Panoꝛ.in.c.illud.de iurepatro. ꝛ facit.c. ex insinuatione.eo.ti.vbi etiā tangit Panoꝛ. Laus deo.

¶Summarium super consilio.xlviij.

☞Pactum de non diuidendo seu in communione stando an et quando valeat.per totum.

1 Juramentum quod sine dispendio salutis eterne seruari potest est seruandum.

2 In cōmunione stare nullus compellitur etiam conuentione de stāte imperpetuum Secus tñ si fiat pro tempore.

Iuramẽtũ an liget vniuersitatem vbi ab hoĩb⁹ vniuersitatis seu cõ munitatis fuit p̃stitum ⁊ hꝫ annexã cãm reb⁹ sic se stãtib⁹. nu. seq.

3 Contractus ⁊ partium ꝯuentiones debent intelligi rebus sic se stã tibus tp̃e contractus: alias non ligant.

4 Clausula in fine posita refertur ad oĩa precedẽtia. fallit si aliqua ex precedentibus sunt contra i us cõmune.

Clausula rescripti: fiat vt petitur: non refertur ad precedentia; que sunt contra ius commune.

5 Possessio p̃sumitur ex pceptione fructuũ ⁊ possessor dñs p̃sumit.

6 Diuisio est iudicis arbitrio fienda ⁊ põt vni qñq; totam rẽ assigna re ⁊ qñq; vni ꝓprietatẽ alteri vsumfructum.

¶ Consilium. xlviij.

IN nomine dñi nostri iesu christi. ¶ Qm̃ in presenti ꝯsultatiõe querit reddi con silium ad instantiã habentis iudicare ꝙ decisiuum nũ cupatur in quo solet breuius incedi q̃ in alijs consulta tionibus: immo pleriq; assolent in hmõi consultationibus decisi uis decidere consultationem absq; iuriũ rationum ⁊ auctoritatuꝫ allegationibus: prout ⁊ instruit Spec. in ti. de consilij requisitione versi. porro. ⁊ in ti. de allegationibus ⁊ disputationibus. §. porro. ⁊ Panor. in suo consilio. ij. qd̃ incipit dum esset materia questionis ⁊ facit qd̃ no. Spec. in tit. de snĩa. §. qualiter. versi. verum. ⁊ Io. an. ⁊ Panor. in. c. sicut. extra de re. iu. ⁊ ita vidi hoc tp̃e qñq; obserua tum. Et lꝫ non intẽdam penitus dictam doctrinam amplecti: ꝑut nec mei moris est tamen breuior ero q̃ si consilium non decisiuum redderem in simili cõsultatione fretus in parte dicta doctrina. Et

1 ex breuitate temporis mihi concessi. † Deueniendo itaq; ad prin cipale quesitum: lꝫ videatur prima facie dicẽdum ꝙ nequeat deue niri ad dictam diuisionem. Ex quo partes in primo ꝯctu conuene runt ꝙ dicte montanee essent cões ⁊ emolumẽta ⁊ onera ex eis pro uenientia certo modo diuiderent. ⁊ conuenerit non contrauenire ⁊ ipsas conuentiones iuramento firmauerint videtur ex hoc cõue nisse ⁊ iurasse ꝙ non venient contra cõmunionem ꝙ pactum videt seruandum. arg. l. si conuenerit. ff. pro so. Maxime ꝑpter iuramen tum ꝙ seruari põt sine dispendio salutis eterne: ergo sit seruanduꝫ arg. c. cum contingat. de iureiurã. ⁊ c. lꝫ mulieres. eo. ti. lib. vj. ⁊ c. q̃ uis. de pac. eo. lib. ⁊ aut. sacramenta puberum. C. si aduersus ven. et maxime cum in secundo instrumẽto sit appositum verbũ in perpe tuum ꝑpter quod videtur fuisse cõuentum ꝙ nullo tp̃e fieri posset diuisio: maxime cum facta diuisione ipsarum montanearum nõ fie ret annuatim diuisio emolumentorum ⁊ onerum: prout exprimit

2 in dicta conuentione. ¶ † Tamen his non obstantibus contrariũ arbitror de iure respondendum. Nam p̃mittendum est quod nemo compellitur stare in communione ꝓbat tex. in. l. fi. C. cõmuni diui dun. ⁊ facit. l. tãdiu. C. pro so. ⁊ §. manet. instit. eo. tit. ⁊ l. actione. §. item qui. ff. eo. ti. adeo ꝙ nõ valet pactum ꝙ nunq̃ fiat diuisio: lꝫ va leat super hoc pactum temporale: prout est exp̃ssum. ff. cõmuni di uidun. l. in hoc iudicium. §. si conueniat. vbi casus propterea dicta cõmunitas de pastignola potest petere dictam diuisionem: tum qꝛ pactum de non diuidendo non valet: nec iurauit ipsa vniuersitas: lꝫ iurauerint illi homines de pastignola qui interuenerunt in con tractu: nec ipsa vniuersitas habet animã adeo ꝙ ea que concernũt animam no trahũtur ad vniuersitatem. c. romana. §. in vniuersita tem. de sententia excõmu. lib. vj. Nec respectu vniuersitatis in vni uerso considerate cadit dispẽdiũ salutis eterne ꝙ cõsideratur in ter minis. d. c. cum contingat. ideo videtur posse dici qd̃ dictum iura mentum non roboret dictam cõuentionem quaten⁹ reprobaretur per. d. §. si conueniat. ⁊ propterea possit peti diuisio. Quod saltem videtur ex eo dicendum: qꝛ non fuit conuentum ꝙ nõ fieret diuisio sed in prima ꝯuentiõe fuit simpliciter facta cõmunio inter dictas cõitates de dictis montaneis ⁊ conuẽtum fuit simpliciter qualiter deberet fieri diuisio fructuum seu emolumentorum prouenientiuꝫ ex dictis montaneis. ⁊ pro quibus ratis deberet dicta cõitas de pa stignola percipere dicta emolumẽta ⁊ ꝓ quib⁹ ratis deberet subire onera: nec de diuisione aliquid affirmatiue vel negatiue dictũ fuit in dicta conuẽtione. Nec venitur contra cõicationem factam: licet postea petatur diuisio: qꝛ propter hoc non scinditur in aliquo nec in aliquo vitiatur ipse contractus cõicationis: nam si duo ꝯtrahũt societatem ⁊ post aliquod tẽpus alter vult dissoluere societatem ne mo sani capitis attentaret ꝑ actum dissolutionis ipsius societatis deueniri ꝯtra ꝯctum societatis. Nam qui petit dissolutionem socie tatis iam contracte presupponit ipsum contractum societatis. ar gumen. l. decem. de verbo. oblig. ⁊ l. non potest videri desinere. ff. de reg. iur. ita ꝙ si ipsa societas fuisset contracta per negociorꝫ gesto rem eius nomine ipse dissoluens societatem censeretur ipm̃ ꝯctum societatis ⁊ ratificare ⁊ sic approbare non improbare. arg. dictoruꝫ iurium ⁊ qui contrahit societatem non propterea conuenit de per petuo stando in societate: sed potius censetur conuenire ꝯm natu ram societatis. arg. l. si ita stipulatus. ff. de vsuris. cum concord. ⁊ sic censeatur actum vt societas ⁊ cõio duret donec fuerit renũciatum ⁊ sic donec perseuerauerint in eadem voluntate ꝯm subiectam ma teriam. arg. d. l. ⁊ l. si vno. ff. loca. ⁊ l. pater seuerinam. in prin. ⁊ §. cõ ditionum verba. ⁊ l. eas causas. de condi. ⁊ demõ. ita ⁊ cõicatio sim pliciter facta videtur interpretanda ꝙ duret donec partes volue rint stare in cõmunione. Et propterea lꝫ petatur diuisio non venit contra cõicationem immo illa presupponitur: nam si non fuisset fa cta cõicatio quelibet pars peteret illud quod habebat añ cõicatio nem ⁊ sic in terminis nostris quelibet cõmunitas peteret suã mon taneam ꝙ non põt fieri hoc casu sed petitur diuisio in concreto am barum montanearum nõ tanq̃ vna cõmunitas habeat plus iuris in vna montanea q̃ in altera. Quod non contingit ex alio nisi qꝛ p̃supponit firma dicta cõicatio. Licet itaq; ꝯuẽtũ fuerit ⁊ ꝓmissuꝫ qd̃ dicta cõitas de pastignola hẽbit rata grata ⁊ firma ⁊ obserua bit ⁊ adimpleuit omnia ꝯuenta in dicto primo contractu commu nicationis ⁊ nullo contrafaciet non propterea prohibet petere di

3 uisionem. † Et hoc arbitror esse de iure satis clarum. Et ideo etiaꝫ non ꝓhibet petere vigore secũde ꝯuentionis que verisimil'r facta fuit solum ad eũ finem vt cõmunitas de pastignola consequeretur maiorem partem emolumenti ⁊ subiret maiorem parteꝫ oneris q̃ vigore prime conuentionis. Et illa verba in perpetuum apposita in secunda conuentione fuerunt verisimiliter apposita ad finem vt stante cõmunione illi de pastignola nunq̃ possent petere maioreꝫ partem emolumenti ⁊ vt subirent minorem partem oneris. Et si militer nec illi de rasano. Nam dicta verba in ꝑpetuum non respi ciunt ipsam communionẽ sed ipsam distributionem partiũ: vt pa tet ex serie instrumenti. Et ideo dicta conuentio ꝙ distributio par tium in perpetuum fiat pro illis ratis de quibus ꝯuentum fuit de bet intelligi rebus sic se habentibus. Et sic donec res in eodem sta tu permanserit. arg. l. ꝙ seruius. cum sua glo. ff. de condi. ob causaꝫ ⁊ cañ. ne quis. xxij. q. ij. prout ⁊ hec conditio subintelligitur in iura mento: prout dicit glos. quam doct. sequuntur in. c. quemadmodũ de iureiur. per iura p̃allegata: ideo conuentio illa ꝙ fiat illa distri butio partium debet intelligi ꝙ perpetuo fiat: scꝫ donec permane

4 bit cõmunio ⁊ sic remanebit res in eodem statu. † Et maxime hoc dicendum videtur vt illa ꝯuentio nõ interpretetur facta ꝯtra ius cõmune ꝙ improbat cõuentionẽ de perpetuo stãdo in cõione. d. §. si conueniat. ꝑut alias dicimus quod licet clausula in fine posita re ferat ad oĩa precedentia per. l. talis scriptura. de lega. j. ⁊ c. ij. requi ris. ⁊ c. inquisitioni. de appella. ⁊ l. iij. §. si filius de lib. ⁊ posthu. Tñ fallit quando aliqua ex p̃cedentibus erant cõtra ius cõmune vt est glo. sing. in. d. l. talis scriptura per. l. vxori. §. vxori de lega. iij. quaꝫ glos. doc. cõiter omnes sequuntur in. d. l. talis scriptura. ⁊ per eam vidi hic perusie cõsultum a. d. Bñdicto capra doctore permaxime auctoritatis potissime in cõsulendo ꝙ cl'a vt petit posita in signa tura in rescripto referatur ad ꝓxima ⁊ nõ ad oĩa precedentia ex eo qꝛ aliqua ex precedentibus erant ꝯ ius cõe: tñ poterant per rescri bentem induci per rõnem preallegatam: ⁊ illi consilio patris ⁊ pre ceptoris mei me subscripsi: ita in proposito verbum in perpetuum non referatur ad perpetuam cõionem ꝙ est a iure improbatũ sed ad ꝓxima: ⁊ maxime cum verba illa in perpetuum non sub clausula absolute posita: ita ꝙ potest pariter ad quãlibet orõnem p̃cedẽteꝫ seu ad quãlibet particulam orõnis referri: ꝑut illa verba vt petitur ⁊ prout in terminis. d. l. talis scriptura ⁊. d. l. vxori. §. vxori. sed sunt verba que reguntur ab alio verbo: ita ꝙ sunt pars orationis ⁊ pro pterea ad illam orationẽ necessario referuntur ⁊ non ad aliã nisi for te per indirectum seu per viam repetitiuam que non fit ita de faci li vt patet ex no. per Bar. in. l. pretor ait. §. erit igitur differẽtia. ff. vi bo. rap. Confert etiam ad predicta qꝛ lꝫ fiat diuisio tamẽ potest fieri: ita quod quelibet pars verisil'r pcipiat ex sua portione emolu menti ⁊ oneris ꝓ rata conuenta: nam ex quo durante cõmunione cõmunitas de pastignola pcepit forte. xv. partem vel circa emolu menti vtriusq; montanee ⁊ tantũdẽ subit oneris ita ⁊ pcipiat tãtã ꝑtẽ diuisam dictarum montanearũ que sit eadem quota dictarum montanearum adeo qd̃ verisimil'r eam quotam emolumenti ⁊ one ris consequetur ex re diuisa: ꝑut ex non diuisa: ⁊ hoc respectu pci

5 piat in perpetuum illam portionem. † Et ꝑ hec sit rñsum. Ad prin cipalem consultationis articulum: scꝫ an possit peti diuisio. Nam respondetur quod sit ꝑ iam dicta. Et satis etiam dep̄hendi potest decisio alterius quesiti. s. qualiter fieri debeat hoc est ꝓ quib⁹ ratis. Licet eñ non appareat conuentum ꝓ quibus ratis dicte cõmuni tates habeant possessionem ⁊ dominium dictarum montanearuꝫ. Tamen satis censetur tacite conuentum arguendo ab effectu. Naꝫ dñs fundi ratione dominij pcipit fructus ⁊ similiter bone fidei pos sessor per iura vulgaria: ita quod ex pceptione fructuum ostẽditur possessio iuxta ea que habentur in. l. titia. ff. de solu. in. l. iij. C. finiũ regũ. ꝑ Bar. in. l. j. in p̃nci. de acquirẽ. posses. dum tractat de effecti bus possessiõis ⁊ successiue resultat p̃sumptio dominij: nam posse sor presumitur dominus. l. sicuti. §. si queratur. ff. si seruitus vendi. ⁊ quod ꝑ Innocen. in. c. olim. de priuil. ꝑ Bart. in. l. quidam in suo ff. de condi. insti. per modernos in rubrica de noui ope. nuncia. Id circo censeo in hac diuisione eam debere haberi consideratione re spectu ꝓprietatis ⁊ possessionis que in cõmunione apparet respe ctu oneris ⁊ emolumẽti. ⁊ sic si communitas de pastignola diuidit onera

onera ⁊ emolumenta per.xv.partes subeũdo vnam partem de.xv. tantam portionem percipiat in diuisione ex proprietate dictaruz 6 mõtanearum.†Et est aduertendum quod diuisio debet fieri arbitrio iudicis prout magis accommodatur partibus.l.ad officium. C.communi diuidun.l.plane.ff.fami.herciscun.⁊.l.communi diuidundo iudicium.§.j.⁊.§.cum de vsufru.ff. communi diuidun.⁊.l.si quis putans.§.officio iud.eodem tit.⁊.l.⁊ puto.§.j.⁊.ij.ff.fami.herciscũ.Hinc est quod quandoqꝫ vno mõ diuidit quandoqꝫ alio modo:nam aliquando singulis singulas res assignat.d.l.plane quandoqꝫ vni omnes res assignat.l.antepenult.ff.fami.hercis.quãdoqꝫ regionibus ⁊ terminis vnam rem diuidunt.d.l.ad officiũ.quãdoqꝫ vni proprietatem ⁊ alteri vsumfructum.d.§.officio.⁊.d.l.⁊ puto qñqꝫ temporibus vel mensura.d.l.⁊ puto.§.vsusfruct9.⁊.l.arbor.§.fi. communi diuid.quandoqꝫ vni tãtũ assignat.l.si que.ff.fami.hercis. qñqꝫ imponit seruitutẽ.l.itẽ labeo.§.fami.her.ff.fa.her.Quãdoqꝫ sortitur.d.l.si que.in fi.fami.hercisc.quandoqꝫ ipse extimat ⁊ iusta extimatione alteri adiudica.l.item ꝙuis.§.fi.ff.communi diuidũ.⁊ l.si probatum.C.eodem titu.quandoqꝫ per licitationem alteri adiudicat.d.l.communi diuidundo.§.fi.⁊.d.l.arbor.§.iudex.⁊ dicta.l. item labeo.§.famil.herciscun.⁊.l.si pignori. eodem titulo ⁊.d.l.ad officium.Quod non ex alio factum puto nisi quia ex variis circunstantiis quãdoqꝫ expedit seu equum est variis respectibus vno modo quandoqꝫ altero modo deueniri ad diuisionem in ꝓposito: expedit ⁊ equitas suggerit ⁊ vnicuiqꝫ sua pars assignet̃ in montanea magis vicina ⁊ in montanea que antiquitus fuit sua ⁊ suorum maiorum facit.l.lex que tutores.C.de administ.tuto. Nisi aliud immineat in contrarium.Quod totum discretioni habentis iudicare iura committunt.Item etiam aduertendũ duxi quod si qua sunt bona particularium personarum illa non fuerunt communicata: qꝛ solum popularia:id est ad populos pertinentia communicauerũt vt sonant verba instrumenti.Ideo si qui fundi ꝑtinent ad aliquas singulares personas illis nihil ad officium iudicis vel arbitri de diuisione huiusmodi cognoscentis.Audio quod aliqui ꝓ libito cultiuarunt aliquas possessiones que erant pascua tempore cõmunionis ⁊ sibi volunt appropriare:videlicet illi de rasano passim.prout cuilibet placuit in montanea que fuerat antiquitus eorum cõmunitatis.Et non permiserunt idem fieri per homines de pastignola:quia illi de rasano sunt magis potentes. Quod arbitror sapere: tyrannidem quandam non iustitiam.Ideo iustum arbitrum non debere de hoc habere considerationem aliquam.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xlix.

☞ Legata domo cum omnibus que in ea sunt an veniant instr̃a noia debitorum continentia in domo existentia.ꝑ totum.

1 Bonorum appellatione que veniant.
2 Res verbum est generalissimũ ⁊ rerũ appellatione quid veniat.
3 Omnis est dictio vniuersalis cuius natura est non recipere aliquã fallentiam seu restrictionem.
4 Uerba geminata magis operant̃ ꝙ simpl'r prolata.
5 Uerba sunt veritatis intrinsece ⁊ mẽtis expressiua.
6 Legatis rebus que sunt in loco an videantur legata etiam ibi ad tempus existentia.
Temporis presentis verba non trahuntur qñqꝫ ad futurum.
7 Uerba sunt ꝓut iacent intelligenda in dubiis regulis.
8 Interpretatio plena debet haberi in vltimis voluntatibus tanꝙ fauorabilioribus.
9 Legato vsufructu domus rerum omnium que sunt in ea veniunt lane ⁊ purpure que non sunt ibi gratia mercis quia testator sensisse non vr̃ de his que ibi habebat venalia.
10 Legata domo cũ oibus que in ea sunt non veniunt debitorũ nomina ibi ⁊ in capsis clausis existentia.
Quicqd est dictio vniuersalis ⁊ quid importet.
11 Legati esse non videntur nũmi in domo reperti legata domo ⁊ oibus rebus ibi existentibus.
Pecunia est de rebus que seruando seruari non potest.

¶ Consilium.xlix.

In nomine dñi nostri iesu christi.¶†In pñti consultatione de tribus querit̃.s. 1 de cyrographis ⁊ instr̃is noim debitorꝝ que reperiũt̃ esse in dictis domibus:an veniant in dicto legato facto Ioanni petro sub illis verbis cum area ⁊ asteriis dictarũ domorum.Et cũ oibus bonis ⁊ rebus aliis quibuscũqꝫ in domibus predictis existentibus ⁊ permanentibus ⁊c.Scdo de pecunia ibi existenti.Tertio de animalibus ⁊ aliis rebus.Et videt̃ ꝙ pecunie ⁊ cautiones predicte veniant:qꝛ verbum bona est verbum gñale oia cõprehendens.l.nam qd.§.fi.ff.ad treb.⁊.l.bonorꝝ.in fi.ff.de verb.sig.⁊.l. 2 princeps bona.eo.tit.†Item verbum rebus est gñalissimum.l.j.ff. 3 si cer.pe.⁊.l.rei appellatio.⁊.l.rei appellatione.de verb.sig.†Item adiungitur verbum vniuersale omnibus ⁊ signum vniuersalis est non recipere aliquã restrictionem vel fallentiam.l.iulianus.de leg. 4 iij.c.solite de maiori.⁊ obediẽ.⁊ cañ.si romanorꝝ.xix.dist.†Et similiter aliud vniuersale quibuscunqꝫ ꝑ dicta iura ⁊ maxime cum sint geminata vniuersalia quarum geminatio solet ampli9 operari ar. l.balista cum his que ibi habentur.ff.ad treb.⁊ que per Ang.in.l.si stichum.§.stipulatio.de verb.obli.per ea que habentur in.l.pluribus.§.j.eo.tit.⁊ per glo.in.c.vt circa de elec.lib.vj.in verbis omnia ⁊ singula ⁊ per Ang.in.l.ij.§.furiosum de iure codicil.⁊ per Pont. in.l.adoptiuum.§.patronum de in ius vocan.Ideo cuz verba sint ita vniuersalia ⁊ clara non videtur a verbis recedẽdum.l.ille aut ille.§.cum in verbis de lega.iij.⁊ facit.l.non aliter.eo.ti.⁊.l.j.§.is qui 5 nauem.ff.de exercito.†Talis enim videtur mens testatoris qualẽ verba significant:qꝛ verba sunt exꝓssiua mentis intrinsece.c. secundo requiris de appel.l.labeo.§.idem tubero.de suppel.lega.⁊ cañ. 6 humane.xxv.q.ij.†Unde lꝫ alias soleat distingui circa relictum rerum q̃ sunt in loco ꝙ aut sunt ibi vt perpetuo sint aut vt sint ad tẽpus qꝛ veniunt ea que sunt in loco vt perpetuo sint ⁊ nõ ea que ibi sunt ad tempus deputata.l.ex facto.§.rerum.ff.de heredi.institu.l. hmõi.§.legatum. ff.de lega.j.l.qui saltum.l.si chorus.§.j.l. si fundus.⁊.l.si ita.de leg.iij.⁊.l.cum delanionis.§.sabinus.de fun.ĩstruc. Tñ vidẽtur intelligẽda dicta iura quando testator loquutus fuit indefinite:prout ⁊ loquuntur dicta iura.Secus si loquitur ꝑ signa vniuersalia:ꝓut loquutus fuit testator in casu isto.Preterea dicta iura loquuntur in casibus certis nõ declarãt qd in dubio.Ideo in dubio videtur standum verbis:maxime cum sint vniuersalia: licet enim recedatur aliqualiter a verbis quando cõstat res esse in loco deputatas ad tempus.Nõ videtur a verbis recedendum in dubio quando non constat: an ad tempus an perpetuo sint destinate ad permanendum in loco.Cum negari nequeat quod sint in loco licet sint destinate ad alium locum:qꝛ verba presentis temporis habent verificari in tempore presenti non in tempore futuro vt re ipsa notum est probatur in.l.si ita de auro ⁊ argen.leg.⁊.l.cum stipulamur de verb.oblig.l.scribit.§.item scribit.de auro ⁊ argẽ. leg. Si igitur receditur a verbis in vno casu non debemus recedere in alio:maxi 7 me in quo non est tãta ratio.†Sed in alio casu stemus regule que dictat quod in dubiis non debemus recedere a verbis.d.l.nõ alter. 8 cum cõcor.†Et maxime cum legata sint fauorabilia ⁊ plena in eis habeat fieri interpretatio.l.in testamentis.ff.de reg.iur.c.cum dile 9 cti.de donationib9.†Pro quo facit tex.in.l.gñali.§.vxori.de vsufruc.leg.vbi si legatur vsusfru.domorum ⁊ omnium rerũ que in eis sunt veniũt lane ⁊ purpure que non sunt ibi gratia mercis:nam testator non sensit de his que habebat ibi venalia:vnde ibi videt̃ tex. quod lane ⁊ purpure que non apparent venales veniant in legato ita ergo veniãt pecunia ⁊ cautiones seu instrumenta que in domibus erant:ad idem tex.in.d.l.si ita de leg.iij.vbi dꝛ quod relicta domo ⁊ que ibi sunt non venit pecunia ad diem exacta ex aliis nominibus collocaretur ergo a cõtrario si est simpliciter exacta venit in dicto legato ad idem text.in.l.si fundus.de leg.iij.vbi legatis his q̃ sunt in tali loco non veniunt ea que sunt ibi ad tempus ⁊ subditur ⁊ ideo non venit pecunia que ibi erat cã fenerandi. Si ergo reperitur pecunia in dictis domibus ⁊ non apparet quod fuerit destinata ad fenerandum vel vt alias inde remoueretur dicendum videt̃ quod illa pecunia veniat in dicto legato. Et similiter si instrumenta sunt ibi repta cum instrumenta non sunt venalia nec gratia mercium.Ideo illa in dubio censeantur venisse in dicto legato cum in domibus permanerent ⁊ existerent ⁊ sic verificarentur verba nec de mente contraria apparere videatur ꝑ predicta.Si autem cẽsentur legata instrumenta : ergo ⁊ nomina debitorum que in illis instr̃is continentur.l.seruum filii.§. eum qui cyrographum.de leg.j.l. qui 10 cyrographum.de lega.iij. ¶†Tñ his non ob.contrariam sñiam arbitror de iure veriorem.Et capiendo primo ipsa instr̃a ⁊ noia debitorum que in eis continentur:res est clarissima ꝙ instr̃a ipsa seu noia debitorꝝ non veniũt.Nam de hoc est tex.apertus in.l.quesitũ. §.papinian9.de fun.instru.vbi est casus quod si legantur vxori oia que in domo erant non veniunt in legato emptiones seruorũ cautionesqꝫ debitoruz:vnde ibi loqtur ꝑ vniuersale oia. ⁊ tñ nõ veniũt cautiões debitorꝝ.s.ipa noia debitorꝝ ꝯtẽta in cautiõib9.i.instr̃is repertis in domo ad idem tex.in.l.vxorem.§.legauerat.de lega.iij. vbi tex.ꝙ si testator legat quicqd gradibus hꝫ nõ venit calendariũ ꝙ cõtinet debita ⁊ credita:lꝫ sit gradibus ⁊ sic ibi casus quod licet legatum per vniuersale quicqd tñ nõ veniunt scripture in quibus noia debitorum continentur neqꝫ ipsa noia debitorum ad idem.l. quesitum.§.j.de leg.iij.vbi in legato quicquid habeo in predio non veniunt noia debitorum:ad idem.l.gayus.de lega.ij.vbi in legato debitorum cũ oibus que ibi sunt non veniunt noia debitorꝝ : idem in terminis probat tex.in.l.si mihi menia.in prin.de leg.iij.vbi etiã est casus ⁊ loquuntur.d.ll.etiam in verbis vniuersalibus ad idẽ tex. in eadem.l.§.fi.vbi sunt duo vniuersalia.⁊ tñ idem rñdetur sunt ergo casus plurium legum de hoc:ideo nequaꝙ est hesitandum:quimmo ⁊ si esset vnius legis casus.l.ancille.C.de fur.l.illam.versic.de quõ de colla. Est enim ratio qꝛ noia debitorꝝ non claudũtur loco.l. fideicommissum.§.tractatum.ff.de iud.⁊ non cẽsentur legata cyrographa vel instrumenta ꝓpter se:sed ꝓpter nomina debitorum:vt d.l.qui cyrographuz.⁊.d.§.cum qui cyrographum. Et insuper in

strumenta retinentur vt si opus erit producantur ad ꝓbationẽ coram iudice ⁊ sic nõ sunt destinata: vt ꝑpetuo sint domi vel in fundo vbi reperiuntur esse. ¶ †Circa pecuniam sit'r idem rñdendum est
11 per tex. d. l. quesitum. §. j. vbi simpl'r ⁊ absolute dicit quod non veniunt nummi: prout nec noĩa debitoꝝ nisi manifeste ostendatur ꝙ fuerit voluntas testatoris de nominibus debitoꝝ vel nummorũ in loco inuẽtis: lꝫ legato sit adiectũ signũ vniuersale: prout ⁊ §. dictũ est. ad idem tex. in. d. l. si mihi menia. §. fi. vbi similiter idem respondet in pecunia numerata quod in nominib⁹ debitoꝝ ⁊ tñ precesserant geminata vniuersalia: vnde est casus in dictis iuribus adeo ꝙ minime est dubitationi locus. Et est ratio q: pecunia perraro retinet̃ nisi vt expendatur ⁊ raro retinetur vt thesaurus vt docet experiẽtia que est rerum magistra. c. ꝙ sit in prin. de ele. lib. vj. c. statutũ. in prin. eo. ti. ⁊ lib. ⁊. l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. de centum enim qui habent pecuniam vix vnus est qui retinet loco thesauri ⁊ arg. a cõiter accidẽtibus optimum est in iure. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. l. fi. C. de fideiuſ. no. glo. in. l. j. C. de arbitris. etiã in materia probatiõis glo. ⁊ Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. doct. post glo. in. l. non hoc. C. vnde legi. Sed quando pecunia non retinetur vt thesaurus non censetur stare in loco. d. l. si chorus. §. j. de leg. iij. ⁊ glo. in. d. §. legauerat. in verbo respõsum. Hinc dicimus qd̃ pecunia censetur esse de rebus que seruando seruari nõ possunt vt nota. glos. ⁊ doc. in. l. j. §. fuit quesitum. ff. ad treb. illa autem dicũtur esse de rebus que seruando seruari non possunt que non solent durare nisi per triennium vt est glo. cõmuniter sing. quam doc. approbant in. l. j. C. si aduersus vsuc. vnde de primo ad vltimum concludendo pecunia censetur non habere durare vltra triẽnium. Quod non est ex alio nisi q: est deputata ad expendẽdum ⁊ solet expendi facit. l. igitur. ff. de iure deli. ⁊ quidam allegant pro casu. l. iuſ. de peti. hered. posset adduci natura verbi alijs positi in dicto legato que est denotare similitudinem iuxta no. in. l. ij. C. de seruis fugi. ⁊ doc. in. c. sedes. de rescrip. Sed vbi sunt casus. ll. non est opus incedere ꝑ mendicata suffragia: ideo non insisto. Ex quibus remanet res luce meridiana clarior quod in dicto legato non veniunt instrumenta seu nomina debitorum nec pecunie reperte in dictis domibus. Et per consequens sunt cõmunia oĩm heredum pro hereditarijs portionibus. Nec obstant adducta in cõtrarium: q: apparent sublata per adducta pro hac parte. Et iura interpretantur fuisse mentẽ testatoris in hmõi relictis ⁊ verba vniuersalia recipiunt hoc casu exceptionem: q: testator ipsam vniuersalitatem limitat designando locum ꝓut dicit Bar. in. d. §. legauerat. Et licet aliqua iura simpl'r distinguẽt: an sit pecunia destinata vt ibi sit perpetuo an ad tempus ⁊ non ponant quid in casu dubio ⁊ alique. ll. loquantur de pecunia posita ad tp̃s vt patet in adductis in cõtrarium. Tñ alie. ll. adducte ꝓ hac parte ꝓbant ꝙ in dubio censet̃ pecunia posita in loco vt ibi sit ad tp̃s vt supra deductũ est. Et ratio hoc idẽ demõstrat vt. s. declaraui. Et idẽ dicendũ esset in omnibus alijs rebus que nõ essent posite in dictis domibus vt ibi perpetuo starẽt puta animalia ⁊ similia: sed vt venderentur vel cultiuarentur fundi ⁊ similia fierent: prout ⁊ presupponitur in themate per iura supra adducta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. l.

☞ Restitutio non conceditur minori succedenti in negotio cepto cum defuncto sine magna lesione etiã si sit omissus ordo. l. a diuo pio. §. in venditione. ꝑ totum.

1 Alienari minoꝝ bona qua solennitate debeant.
2 Venditis rebus seu pignore pretorio vel iudiciali non seruato ordine. l. a diuo pio. §. in venditiõe non rescinditur talis vẽditio nisi magna interueniat lesio nec possunt etiam relui. nu. seq. ꝑ totum.
3 Lesio non presumitur.
4 Argumentum de appellatione ad restitutionem in integrum non valet.

Appellari potest a sñia ꝓpter minimum interesse.

¶ Consilium. l.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Vltra supra explicite allegata ꝑ dominũ Joãnem excellentissimum ꝑceptorem vr̃ satis ꝓbabiliter dubitari posse restitutionem concedendã esse: q: minor fuit lesus in venditione bonoꝝ immobiliũ seu eoꝝ adiudicatione cũ in hereditate forent bona mobilia ⁊ forte res inutiles quarum alienatio erat vtilis vt sepe contingit. l. aristo. §. fi. ⁊. l. ait ꝑtor. ff. de iure delibe. ⁊. l. pro herede. §. j. ff. de acqui. heredi. l. j. §. mulier. si mulier ven. no. cum si. ⁊ fuit facta alienatio de bonis immobilib⁹ quarum alienatio fuit dãnosa forte propter fruct⁹ qui interim potuissent ex predijs capi. Et idcirco ꝙ lex percipit ꝙ prius fiat venditio bonorũ mobilium deinde immobiliũ ⁊ prius res inutiles vel tpe periture ⁊ infructuose: vt. l. lex q̃ tutores. C. de admini. tut. ⁊ in iuribus preallegatis. ⁊ in. l. a diuo pio. §. in venditione. de re iudi. ⁊ in. c. qm̃ frequenter. §. fi. vt lit. non contesta. Et per venditionẽ bonoꝝ etiã iusto precio facta solet esse multum minoribus nociua: vt d. l. lex que tutores circa principium ibi multũ minori vtilitati aduersa. Noto verbum multum ⁊ est aduertendum: q: predia rustica fuerunt in casu nostro insolutum data que solent vltimo loco vẽdi vt patet quia de iure antiquo ante. d. l. lex que tutores ꝑmittebãt minoribus in quo iniungebat vt alienarent alias res minoris oẽs ꝑtor predia rustica vt. d. l. lex que tutores. Ideo si fuit facta vẽditio seu adiudicatio prediorũ rusticoꝝ cũ potuerint ⁊ debuerint pri⁹ ad iudicari bona mobilia fuit dicta dña Andriola lesa ⁊ videtur dicta venditio multum aduersa vtilitati ipsius per predicta. Accedat q: maior ex huiusmodi causa tanꝙ lesus appellare põt vt no. Bart. ⁊ doc. in. d. §. in venditione. ⁊ doc. etiam notant in. d. §. fi. c. qm̃ freqñter. vt lite non contesta. facit quod habetur in. l. ab executione. C. quorum appel. non reci. ⁊ in. l. ab executore. ff. de appella. ⁊ in. c. qd̃ ad consultationem. de re iudi. immo Joã. glossator tenuit quod ꝓcessus sit ipso iure nullus vt refert Jo. an. in. d. c. qm̃ frequenter. §. fi. ⁊ eius opi. dicit Jmo. de iuris rigore procedere in. d. §. in vẽditione. arg. l. cum hij. §. si pretor. de transac. ⁊. l. non dubiũ. C. de. ll. ⁊. l. ꝓ
2 latam. C. de sententijs. cum si. ¶ †His tamen non obstãtibus Cõclusio suprafacta per dñm Joannẽ ⁊c. prout arbitror est de iure verissima: eo maxime q: aut ista mulier vult niti tanꝙ debitrix ⁊ sic tãꝙ heres debitoris passa primum ⁊ scdm̃ decretum quo casu loquũt iura que supra allegaui ⁊ tunc nullum pretẽdit interesse: q: ex quo imminet in pñtiarũ aliud creditum qd̃ etiã vigebat illo tẽpore pro quo satisfaciendo necesse haberet alienare etiã bona imobilia non interest sua non alienasse ⁊ sic nullum ꝑtendit interesse: aut vult niti tãꝙ creditrix que poterat incumbere hypothece ⁊ si dabant̃ sibi res insolutum poterat eligere meliorem ꝫm terminos aut. hoc nisi C. de soluti. Et tunc simil'r non videtur pretẽdere magnũ interesse: sed minimũ aut nullũ: q: ex quo res tantũ valet ꝙtum vendi potest ab hoĩe sciente conditionem rei. l. mortis causa capimus. §. q homi nem. ff. de dona. cã mor. ⁊. ff. ad. l. fal. l. in quantitate. §. magna. ⁊ qd̃ habet̃ in. l. precia reꝝ. cum si. eo. ti. Probata extimatione dictarũ rerum ⁊ valorem ipsaꝝ verisil'e est quod possent vendi dicto precio ideo si petet dotem suam poterit vendere dictas res mobiles ⁊ soluta sibi dote sua ex pecunia redacta ex dictis rebus mobilibus ipsa non pretendit aliqđ interesse ꝙtuncũqꝫ minimũ ⁊ sic nulla omnino esset lesio cum non constet ex actis: prout ⁊ al's acta vidi nec in puncto presupponitur quod ipsa cogatur dictas res mobiles accipere insolutum: ita quod nõ appareat emptor. Unde per hãc viam deducitur quod res nõ hꝫ aliqđ dubium ꝙ lesio non est ꝓbata: nam hypoteca sua non est perdita sed eã hꝫ ꝓut prius habebat maxime q: nec pri⁹ habebat possessionẽ rõne iure hypothece. Itẽ non ꝯstat ꝙ habeat necesse recipere dictas res insolutum cũ saltẽ qñ inueniret̃ emptor tenet̃ debitor ipsas res vendere ⁊ soluere precium dicte creditrici vt est casus in. d. aut. hoc nisi. iõ cũ nõ sit deductum vtrum venditor inueniatur necne. Nec sit deductum qd̃ cogatur dictas res recipere insolutum: nulla est probata lesio. ⁊ per cõsequens nullum remanet dubium ꝙ partes iudicis sunt in denegan-
3 do in integ. restitutionem rebus sic se habentibus. †Si autẽ ꝓbaretur quod dicta dña cogeretur rem recipere insolutum: q: venditor non inueniretur ⁊ tunc lꝫ possibile sit ꝙ possent tales res que secundum extimationem cõmunẽ valerent alijs multum ⁊ sibi mulieri creditrici paꝝ: ita qd̃ interesset ⁊ nõ paꝝ potius habere ꝓ condigna extimatiõe al's res alienatas ꝙ res mobiles que remanserunt. Tñ q: possibile ⁊ ꝯtingens multũ de facili ꝙ pariter ⁊ forte etiam plus interesset habere res mobiles in dubio alio nõ docto: q: ei qui dicit incũbit onus ꝓbandi se lesam iuxta ea que hñr in. l. non videt̃. C. de in integ. resti. mino. ⁊ in. l. nam ⁊ postea. §. si minor de iureiur. ⁊. l. ei qui dicit de ꝓba. ⁊. l. actor ꝙ asseuerat. C. eo. tit. partes iudicis sunt in absoluẽdo ⁊ denegando restõnem. l. qui accusare. C. de edẽ. ⁊. l. arianus. de acti. ⁊ oblig. cum simi. Et saltem q: in casu nostro vt probatum est per primum cõsulentem requiritur hoc casu magna lesio ex quo debitum fuit defuncti vt. l. j. C. si aduersus vendi. pign. ꝫm vnam lec. quod ⁊ ꝓbatur ibi ꝫm aliam lect. q: sumus in pignore iudiciali ⁊ sic eadem ratio est forte maior ꝙ in pretorio: ꝓut ⁊ dicit prius consulens etiam quo requiritur magna lesio vt ibi ꝫm aliam lec. quam sequi videntur ibi Cy. ⁊ Bar. Saly. ⁊ Rapha. facit. l. si ex causa. in prin. ff. de mino. immo ⁊ in pignore conuentionali idem videntur velle ibi Saly. ⁊ Rapha. Nec vt puto aliquis arbitraretur lesionem vel damnum magnum habere res mobiles loco rerũ immobilium equiualentis precij quod ostenditur euidenti rõne: q: si quis teneretur ad interesse ꝓpter istas res non restitutas: ⁊ subsequenter succederet obligatio ad interesse iuxta late no. in. l. stipulationes non diuiduntur. §. celsus de verbo. obliga. ⁊ in. l. si duo in fi. depositi cum si. tantum veniet regulariter in interesse si non prestabunt̃ res mobiles ꝙtum si nõ prestãtur res immobiles equiualẽtes precij ꝫm ea que late no. per doct. in. l. j. C. de sententijs q̃ pro eo qd̃ interest. Fateor tñ ꝙ possibile esset ꝙ foret lesio nõ parua: sed deberet ꝓbari ꝑ iam dicta: immo duo eẽt op⁹ ꝓbareꝙ co geret̃ eas res recipe insolutũ: q: de facili nõ inueniret̃ ẽptor ⁊ ꝙ magis interesset hẽre res imobiles quoꝝ neutrũ hucusqꝫ ꝓbauit. ⁊ sic nõ ꝓbauit aliquã lesionẽ saltim magnã. Nec ob. ꝙ iterest nr̃a hẽre optionẽ vt pꝫ in toto ti. de optio. leg. q: dato ꝙ intersit nõ tñ sequit̃ ꝙ sit iteresse magnũ:

magnū: put requirit in casu nostro per iam dicta. Preterea titul⁹ de optione legata loquitur regulariter qñ non est vniformis estimatio: vñ verū est ꝙ interest mea eligere poti⁹ equū ꝙ̃ asellū. Tamen ponamus me elegisse equū nō ꝓpterea sum lesus: qꝛ fui priuatus potestate eligēdi asellū: ita in proposito nō sequit ꝙ sit lesa q̃re nō elegit res immobiles ꝛ tacuit qꝛ forte voluit ꝓ se mobiles: qꝛ magis intererat sua hr̃e res mobiles quib⁹ forte magis indigebat ꝙ̃ immobilibus sine qbus vt assolet magis cōmode facere possum⁹ ꝙ̃ sine mobilibus saltē suplectilibus. ar. l. obligatiōe generali. ꝛ q̃ ibi habent. ff. de pig. ꝛ in. l. deniqꝫ. eo. ti. cum si. Accedat ꝙ quādo optio datur super rebus quaꝝ nō interest habere vnā magis ꝙ̃ alterā cessat optio: vt est tex. in. l. cū aurum fm lec. glo. ꝛ Barto. ff. de aur. ꝛ argē. leg. quā ad hoc vt sing. alleg. d. Lud. in sing. suis. Idcirco in casu nostro nō dꝫ simpl'r allegari ꝙ poterat optare: sed intererat sua habere potius res imobiles alienatas ꝙ̃ mobiles q̃ remāserunt et etiam probare qđ intersit non parū per iam dicta et hoc in casu quo cogeretur dictas res recipere insolutū vt ꝓdixi. † Nec ob. ꝙ propter dictum ordinē ꝓtermissum pōt appellari: qꝛ ex quo appellatio de iure conceditur sufficit minimū interesse. ar. eoꝝ que habent in. l. si ꝓprietari⁹. ff. de dā. infe. ꝛ ꝓbatur in. l. a snia. ff. de appel. per quem etiam tex. apparet ꝙ nō est bona argumētatio de appellatione ad in integ. resti. iuncta. l. in cause. in ꝓn. ff. de minor. cū si. ꝛ qđ habetur in. l. carmelia pia. de iurepatro. ꝛ in. l. si expressim. cum ibi no. de appel. Preterea ꝓp hanc causam appellat reus non creditori rei: qꝛ hoc iure cautum non reperio merito hoc casu ista mulier vt creditrix nō appellat similiter nec petat in integ. restit. a fortiori: vt heres rea conuenta non potest in integ. resti. petere ꝑ s. dicta. Maxime qꝛ vt alio die ex ꝓcessu si bene recolo petere nō petitur in integ. resti. nisi aduersus sententiam scđi decreti: lꝫ i pūcto non tangatur hoc nec in hoc principaliter me fundem vnde necessario secūdum decretum erat interponendum super his bonis in quibus fuit interpositum primum fm late no. in. l. si finita. §. iut. de dam. infec. ꝛ in. l. cū proponas. ꝛ auč. ibi posita. C. de bonis auc. iudi. possi. ꝛ. l. in possessionem. §. cum dicit ex qui. cau. in pos. eatur cum si. Fuit ergo lesa propter omissionem ordinis (si lesio dici pōt) in interpositione primi decreti ꝛ non interpositione secundi decreti vt prediri. Nec ꝓdictis obstat. d. l. lex que tutores. qꝛ dicitur ibi ꝙ est multū vtile ꝙ cogant tutores seu pupilli alienare non ꝙ magis alienentur res mobiles ꝙ̃ imobiles ꝛc. Merito cōcludo ex predictis ꝛ eleganter dictis per primum consulentē doctorē in toto orbe famosissimū mihi patrem preceptorē ꝛ dñm Colendissimum dictam dñam non fore restituendam. Laus deo.

Summarium super consilio. lj.

1 Emphyteosi stipulata a patre pro se ꝛ filijs an pater possit vni illam in totū relinquere ꝛ assignare ꝛ alteri ꝓiudicare. nu. 6. ꝓ totū. Stipulari alteri nemo pōt: fallit in patre ꝙ pōt pro filio stipulari.
2 Emphyteosi stipulata pro se ꝛ descendeñ. vsqꝫ in tertiam gñationem masculinā ꝛ femininā an cōprehendat nepotem ex filia tanꝙ̃ sit de genere stipulantis. nu. seq.
3 Nepos ex filia: an dicatur esse de generatione aui materni. nu. seq.
4 Generationis seu gradus appellatiōe veniūt descēdētes. vel sic: generatio gradus ꝛ descendentes idem sunt.
Generationis causa creauit deus masculū ꝛ feminam.
Generationem primam facit pater: secundam filius: et tertiam nepos.
5 Emphyteosis data vni ex liberis eo mortuo relicto filio censetur in dubio etiā data eidē filio relicto: lꝫ sit stipulata ꝓ se ꝛ filijs simpl'r nec redit ad fratres ꝛ sorores defuncti. nu. 11.
6 Jus suū dando vel cedendo in cōtractib⁹ vel vltimis volūtatibus an rem suam videatur quis integram dare vel cedere.
7 Dñium vtile queritur solueñti canonē. xxx. annis.
8 Uendere quis pōt pro tempore rem quam habet ad tempus.
9 Emphyteosis concessa vsqꝫ ad tertiam gñationē facit qđ finita in vno deuoluatur ad aliū in quo confirmatur ꝛ reconsolidatur ꝛ finita tertia generatione reuertit ad primum dñm.
10 Emphyteosi stipulata pro se ꝛ filijs vsqꝫ ad tertiam generationē si detur consensu domini vel ecclesie in totum vni ex liberis an videatur reuocata prima stipulatio vt mortuo illo filio cui est data non transeat in filios eiusdem mortui vsqꝫ ad tertiā generationē sed reuertatur ad ecclesiam vel primum dominum. ꝛ nu. 9. vsqꝫ ad finem consilij.
11 Emphyteosi simpliciter stipulate filij stipulatoris succedūt vt filij.
12 Emphyteotica res si tota in diuisione deueniat ad vnum: an eo mortuo alter vel filij alterius possint petere dictam rem emphyteoticam pro eorum rata. Idem in feudo.
Accrescendi ius habet locum in emphyteosi diuisa.

Consilium. lj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. † Uidetur primo dicēdū quod dionysius non potuerit dare dictam domū dicte Lucretie sue filie in dotē in preiudicium aliorum filiorum ꝛ nepotum nunc superuinentium etiam concurrente ecclesia vt cōsensit: nam dicta concessio emphyteosis fuit facta dicto Dionysio stipulanti et recipienti pro se et suis filijs et nepotibus: vnde dicti sui filij veniunt ad dictam emphyteosim iure proprio ex stipulatione tanquā filij quibus pater potuit stipulari et acquirere. l. si tibi. §. si pact. et ibi gloss. de pact. ꝛ. l. et heredi. §. nos autem. eodem titulo. et Barto. h. d. in. l. quod dicitur. de verbo. obligatio. vnde cū eis filijs sit ius quesitum ex stipulatione predicta et concessiōe per ecclesiam facta non videtur quod pater potuerit preiudicare dictis filijs et tollere ius eorum in dicta emphyteosi per dictam dationem in dotem vt dicit etiam Bartol. in. l. j. in fin. de interdic. et releg. ꝛ facit quod habetur in. l. diui fratres. ff. de iure pat. nam ex facto patris non videtur quod perdatur emphyteosis vel feudū ipsius filij: quia habet vt filius non vt heres secundum etiā ea que habentur in. l. vt iureiuran. §. si liberi. de oper. li. ꝛ ibi per Barto. ꝛ facit quod dicit Bald. in. l. apud iulia. §. si quis alicui. de legatis. j. quod si conceditur vni emphyteosis et filijs suis quod pater non possit renunciare in preiudicium filiorum ꝛ est ad hoc. ff. de verbo. obligatio. l. stipulatio ista. §. si quis ita. ꝛ. C. de vsufruct. l. antiquitas. ꝛ quod not. de feudis. c. ij. facit quod dicit Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua. versicul. cxliiij. dum dicit secundum quosdam qđ ex culpa patris non soluentis canonem non perdit filius emphyteosim quod dictum est contra id quod tenet Bart. in dicta. l. j. de interdic. ꝛ releg. Item etiam Barto. dum ponit. in dicto. §. si liberi questionem de masculo vniuersaliter instituto ꝛ femina instituta in re certa videtur inter alias rationes pro vna parte assignare vnā rationem quā ꝛ assignat Bal. in. l. liberti libertēqꝫ. de ope. lib. quod pater non possit tollere ius quesitum filie ex sua stipulatiōe.

Sed his non obstātib⁹: maxime in casu nostro cōtrariam arbitror sententiam veriorem quod dictus Dionysius stipulator potuerit dare in dotem in preiudicium aliorum filiorum ꝛ nepotum: nam istud ius quod erat quesitum in emphyteosi ex stipulatione predicta dicitur esse potius ex donatione paterna ꝙ̃ aliter obueniret: nam vt dicit Bald. in autenti. si quas ruinas. C. de sacro sanct. eccle. Et quando pater contrahit nomine filij ꝛ etiam eodem nomine recipit possessionem alicuius rei ex istis duobus inducitur tacita donatio in filium. C. fami. hercis cun. l. filie cuius vbi est ex presssum ad idem. de inofficio. testa. l. omnimodo. §. fina. ꝛ. ff. de dona. l. penultima. §. auia. et hoc probatur quia ista acquisitio descēdit de patre in filium ex pecunia siue re et contractu paterno: vnde est quid profectitium de iure dotium. l. profectitia. de colla. l. illud. §. fina. de bo. qꝫ liber. l. cum oportet. ꝛ quod notat in. l. si quis pro eo. §. primo. de fideiuss. tamen in peculio hoc non cadit: quia in peculio filius non habet titulum: sed nudam administrationē. C. fami. hercis. l. certum. ergo descendit per modum donatiōis: vnde succedit quod formaliter posuit Bald. in eadem autē. in. v. col. dum dicit iuxta hoc quero vtrum pater qui recepit emphyteosim modo predicto possit eam prelegare vni filiorum et videtur quod non per rationes supradictas. Contrarium est verum: quia cum filius capiat tanquam ex donatione paterna vt supra dixi pater quo ad filiū in potestate potest eam reuocare ab vno filio ꝛ conferre eam insolidū alteri filio. l. ij. C. de inoffi. dona. de hoc in spe. de loca. §. nunc aliqua. versi. cxlviij. ꝛ Specu. multum allegat: sed nihil firmat: sed tu dic vt dixi: quia ratio mea demonstrat hec vba sunt Bald. que determinant casum nostrum Specu. etiam de hoc querit in. versi. cix. vtrum emphyteota possit filie sue rem emphyteoticam in dotem dare ꝛ respondet qđ sic vt in auc. de nō alie. §. emphyteosim. ꝛ hanc cōclusionem etiam firmat idē bal. in. l. j. C. ꝑ q̃s perso. no. acqui. distinguēdo ꝙ aut acquisitio dicte emphyteosis est facta ex liberalitate cōcedente ipsi patri pro se ꝛ filijs. ꝛ tūc non potest vni filio auferre ꝛ dare alteri: aut ista acquisitio est facta ex pecunia paterna: ꝛ tunc potest pater rationibus supradictis ꝛ ista distinctio mihi placet: quia est rationabilis: nam primo casu videtur quodammodo profectitia aliunde ꝙ̃ a patre profecta. s. ex liberalitate illius concedentis. d. l. cum oportet. Sed quando ex pecunia paterna: vt est casus noster tunc dicitur tanꝙ̃ pater donet filio: vnde reuocare potest dictā donationē vt. s. cōferēdo in alterū filiū et maxime hoc est verū interueniente cōsensu ipsius ecclesie. Et si bene aduertant vba Bar. in. d. §. si liberi. in determinatiōe q̃onis quā supra retuli dicendo ꝙ lꝫ pr̃ istituerit filiā in re certa ꝛ ꝓhibuerit plus petere nō tñ expssit neqꝫ intelligitur de bonis emphyteoticis ꝛ dicit ꝙ nō priuauit eā expresse vñ sentit Bar. bene intuendo ꝙ si voluisset potuisset hoc expresse prouidere: idē sentit Bar. in. l. qui rome. §. flaui⁹. de ver. obli. Et hanc cōclusionem fecit imo. in. c. potuit. de loca. in vltia char. dicēdo inter alia ꝙ siue pater videat donasse simpl'r siue causa mortis: quia ordine successiuo post mortem. l. gallus. §. quidam recte. de libe. ꝛ posth. ꝛ per Bart. in. l. si mihi ꝛ titio. de ver. obli. in idem recidit: qꝛ pōt reuocare post dictā donationē inductam ex stipl'e emphyteosis filijs in potestate. Et in casu nr̃o erant filij in potestate illi primi grad⁹ de quib⁹ q̃ritur an potuerit tollere ꝛ dare in dotē filie ꝓdicte ꝛ sic potuit. Modo in proposito quāto clarius procedunt hec in casu nostro in quo

presupponitur mihi in pũcto ꝙ dionysi⁹ reliquit heredẽ illã aliã filiã ⁊ illos nepotes qui pñt venire ex illa emphyteosi si superiora non haberẽt locũ ꝙ pater nõ potuisset in preiudiciũ ipoꝝ dare in dotẽ dictã domũ emphyteoticã ex quo eñ ipsi sunt heredes dicti dionysij sine dubio nõ possunt venire ɔtra factũ auctoris eoꝝ ⁊ cõ firmat̃ ius dicte dotis date ⁊ dicti magri flo. eo q2 isti q ius habebant sunt heredes illius cõcedẽtis sicut ius superueniens auctori ꝓdest singulari successori. l. si a titio. ff. de rei vẽd. ⁊ l. apud celsũ. §. si a titio. de excep. do. ⁊ l. si a titio. de excep. rei ven. ⁊ lꝫ qñ dñs succedit auctori nõ cõfirmetur recta via ius singularis successoris sicut econtra qñ auctor succedit dño: q2 tũc directo ꝓdest singulari successori ⁊ cõfirmat̃ ius eius etiã quo ad viã agendi: tamẽ saltem quãdo dñs succedit auctori: vt esset casus noster cõfirmat̃ ius recipientis saltem quo ad exceptionẽ casus est in. l. rẽ alienã. de pig. acti. et l. solutũ. §. solutam. e. ti. vt dicit bar. d. l. rem alienã. ⁊ in. l. cũ vir prediũ. de vsuc. ⁊ q2 quẽ de euic. tenet actio ⁊c. l. vẽdicantẽ. de euic. ⁊ l. venditrici. C. de reb⁹ alie. non ali. vnde cũ isti filij ⁊ nepotes dci dionysij sint heredes ei⁹ tenent̃. de euic. ex datione ꝓdicta in dotẽ ergo nõ possunt venire cõtra: facit qd̃ dr̃ in. l. si seruus. in ꝓn. ff. de cõdi. fur. ꝙ qui dicit se nolle teneri nisi de facto suo tenet̃ etiã de fcõ auctoris sui vl'is ⁊ sic etiaꝫ de fcõ auctoris sui vl'is. Preterea Dionysius obligat se ⁊ heredes suos: ita dedit in dotẽ ⁊ ita ꝓmisit: vñ heredes minime venire pñt cõtra factũ illud obligatoriũ. Et dicit̃ quodãmõ cõcurrisse voluntas illoꝝ filioꝝ iuncta cõcessione in dotẽ ⁊ obligatione heredũ ⁊ postea aditione secuta ꝓdictoꝝ: vnde cõcludo ex oĩbus. s. dictis ꝙ potuit dictus Dionysi⁹ dare in dotẽ dictã domũ dicto magistro florẽtino ꝓ dicta lucretia in ꝓiudiciũ alteri⁹ filie ⁊ nepotũ ꝓdictoꝝ. ¶ †Sꝫ tũc oritur alia dubitatio quomodo se habeat dicta emphyteosis ⁊ se habuerit penes dictam lucretiam et magistrum Floren. ⁊ filium dicte Lucretie: attenta datione in dotem ⁊ consensu ecclesie ⁊ etiã ꝙ filius dicte Lucretie: est nepos dicti dionysij ex lucretia ꝓdicta ⁊ cõsiderato etiã qd̃ dictus petr⁹ fili⁹ dicte lucretie ⁊ dicti magistri florẽ. vẽdidit dictã domũ cũ cõsensu dcẽ ecclesie. Et super hoc occurrit vna dubitatio multũ solẽnis indicio meo an in illa prima stipulatione dicte emphyteosis cõprehendat̃ iste petrus: vt sic sit ex gñatione dicti dionysij necne. Scdõ erit videndũ de virtute illius cõcessionis in dotem illius domus tanꝙ liuellarie date in estimate dicte lucretie. an ea mortua transiuerit ad dictũ petrũ eius filium: an xo ad sororem tñ primi gradus in dicta stipl'one: an aũt ad dictũ petrum ⁊ dictam sororẽ ⁊ nepotes oẽs simul. Ex quib⁹ dependebat an dictus petrus potuerit vendere in preiudiciũ alioꝝ posito ꝙ consensus ecclesie interuenerit. Super ergo dicta dubitatione prima videtur qd̃ nõ veniat dictus petrus tanꝙ nõ sit de gñatione dicti dionysij: q2 est descendens ex femina: nam cõcessio in gñationem talẽ intelligitur de descendentibus ex masculis: vt. c. vbicunqꝫ de penis in. vj. lꝫ loquat̃ in penis. ⁊ ita dicit ibi tex. in penis quasi in alijs forte nõ ita tñ in hoc non facio fundamẽtuꝫ. ⁊ l. j. de iure imuni. vbi dicit bar. ⁊ Cy. in. l. beneficiũ. de cõsti. ꝓn. ⁊ Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. versic. clvj. in meo spe. deficit ver. clvj. ⁊ ver. clvij. vel forte non est bñ signatum: sꝫ in ver. clv. si Spe. meũ non est corruptum Spe. vult ꝙ etiaꝫ simpl'r loquendo veniant nepotes ex filia: facit ꝙ dixit bal. in. l. cũ acutissimi in lec. antiqua. C. de fideicõ. ⁊ in. l. ij. C. de iure emphyt. ⁊ in. l. si quis filium. de inoffi. test. ⁊ in auꝭ. quas actiões. C. de sac. san. eccle. ⁊ ꝙ habetur in. c. in ꝓsentia. de proba. Item frater german⁹ dicitur natus ex eodẽ patre: q2 a germine ⁊ sic de generatione. l. lege. xij. tabu. C. de legi. hered. ⁊ ibi de geniculo ⁊ de gñe habet̃ in auten. de incestis nup. in prin. in glo. super verbo gñi ⁊ mẽbra genitalia dicũtur in viro ⁊ non in muliere. Et ecclesia distribuit generationem Jesu christi a Joseph: ⁊ non a beata virgine in exemplũ lꝫ Joseph non cõcurrerit in illa generatione: tamẽ q2 a patre esto ꝙ putatiuus tamẽ euangeliste sic descripserunt generationẽ vt pꝫ mathei primo. c. Luce primo. habetur etiam Esaie. xlv. cap. dum scribit de christo venturo generationem eius quis enarrabit idest paternam q2 de materna poterat enarrari ⁊c. ergo generatio dicit̃ illa que est paterna ad hoc qd̃ no. de penis. c. super quibusdam. ⁊ per Bal. in auꝭ. defuncto. ad tertu. ⁊ in. c. si pater. de testa. lib. vj. dũ ponit de generatione ⁊ germine: cum si. ⁊ facit glo. insti. de legi. agna. succ. in prin. ⁊ hec sunt clarissima. immo verba Bal. in. l. ij. de iur̃ emphy. sapiunt contrarium. ⁊ Specu. si meũ spec. non est corruptum in dicto versi. clv. de simplici verbo generatio vt non intelligãtur nati ex feminis esse de generatione illius de cuius generatione q̃ritur. ⁊ Paul. de cast. in. l. j. de condi. inser. dicit quod est fatuum dicere qd̃ mulier non generet prout masculus: ⁊ tenet qd̃ nepos ex femina dicatur de generatione aui materni. Sed casus noster diuersus quia dictum in tertiam generationẽ vtriusqꝫ sexus seu masculinam et femininam: nam si generatio non cadit in natis ex feminina ergo illud verbum femininam vel vtriusqꝫ sexus aptetur modo meliori quo potest: videlꝫ vt intelligatur femininam idest in nata femina ex masculo ⁊ illa est bene de generatiõe: intelligant̃ ergo hoc modo dicta verba vt congruentiori modo adaptentur ⁊ cõformẽtur iuri communi. l. si serui vestri. de noxa. de consue. c. cum dilect⁹.

Patet etiam quia vbi iurislatores locuti sunt de descendentibus ex feminis loquuntur de linea feminina ⁊ non de generatione feminina. de here. c. ij. in. vj. de scisma. c. j. circa medium. eo. lib. ⁊ in dictis locis sunt glo. ⁊ in. d. c. vbicunqꝫ. patet etiam q2 Bald. dicit qd̃ si dictum est in cunctam generationem non comprehendit natos ex feminis vt ipse dicit in. d. l. cũ accutissimi. ⁊ in. l. ij. de iure ẽphy.

3 †Sed in contrarium videtur veritas primo quia etiam verbum generatio cum adiuncto potest adaptari ad descendentes ex femina ptꝫ p tex. in. d. c. vbicunqꝫ. ibi nisi a iure vel in sententia ⁊c. vnde cũ exceptio intelligatur de casu regule. l. j. de pig. ac. l. nam quod liquide. de penu. le. l. actione. C. de transac. oportet in fi. illius. c. ponere casum quod facta est mentio de tertia generatione ⁊ comprehendat natos ex femina quando in iure vel in sententia ⁊c. vnde non est quod non possit pati talem intelligentiam casus est ibi exẽplificatus puta si dixerit vsqꝫ in tertiam generationem per lineam masculinam ⁊ femininam. tunc enim nemo sane mentis diceret qd̃ nõ comprehẽdantur nati ex feminis. Item tex. in. d. c. j. ꝺ scisma. dicit circa medium qd̃ posteri per lineam masculinam ⁊ femininam perpetuo excluduntur a dignitate ⁊ beneficijs in curia alibi vero vsqꝫ ad quartam generationẽ: ita dicit tex. ibi idest extra curiã nõ excluduntur ꝑpetuo sꝫ vsqꝫ ad quartam gñationem ista aduersatiua aduersat̃ in eisdẽ ꝑsonis ab illo ꝑpetuo ad illud vsqꝫ in quartã gñationẽ vt sit sensus ꝙ a beneficijs ⁊ dignitatibus curie excludant̃ perpetuo posteri per lineam masculinam ⁊ femininã sed extra curiaꝫ excludantur vsqꝫ in quartam generationem illi posteri de quibus locutus est ⁊ tam per lineam femininam q̃ masculinam: ergo sub illis verbis quartam generationem illo casu comprehenduntur nati ex feminis: nõ est ergo absurdũ neqꝫ impossibile ꝙ sub xbo gñationem comprehendant̃ descendentes ex feminis vt ibi est casus ⁊ etiam in. d. c. vbicunqꝫ. in fi. vt. §. dixi. Nec inconuenit hoc verbũ gigno ex quo descendit generatio ipsi femine vt patet in euangelio beate steriles que non genuerunt: ⁊ pꝫ ex vi nominis: q2 genitrix sicut genitor dicitur: nec esset bonum dicere ꝙ in versi. alibi vero dicatur tñ de posteris ex linea masculina propter verbuꝫ generationem. Primo q2 illa aduersatiua vero vt dixi aduersatur simpliciter. Scdõ q2 sequeret̃ ibi vnum absurdum ꝙ nati ex feminis perpetuo excluderent̃ in curia ⁊ extra curiam nullo modo ⁊ nati ex masculis priuarentur vsqꝫ ad quartam generationem extra curiã ⁊ in curia perpetuo: vnde sicut minoratur pena in natis ex masculis: ⁊ tñ nõ tollit̃ in totũ: ita in natis ex feminis minorari itelligit̃ ⁊ non tolli in totũ: ex quo eñ sunt nati ex femis ⁊ nati ex masculis sunt equales in curia ita ⁊ esse debent extra curiã: vnde text. ibi in vero vult facere differentiam inter intra curiam ⁊ extra curiam in eisdẽ personis natis vel per lineam masculinam vel femininam nec habet̃ ꝓ absurdo appellare gñationem in natis ex femina. item ꝓbatur etiam qd̃ verbum generatio potest congruere linee feminine sicut apparet de intentione in. c. statutuꝫ. de here. in. vj. ibi de materna linea dum dicit quod secunda generatione de qua ibi refertur ad paternam: vnde etiam locum habet in materna ⁊ refertur ad pñã tantum: vnde etiam non est inconueniens dum fit mentio de generatione vt fiebat in. d. c. j. de scisma. quod referatur etiam ad maternam seu femininam lineam. Ad propositum ergo cum concessio sit facta in generationem masculinam ⁊ femininam vel vtriusqꝫ sexus propter illud adiunctum patet qd̃ verbum generationem intelligitur de natis ex femina ⁊ si dicatur vt. s. debere intelligi de feminis natis ex masculis: respondeo qd̃ ille sunt de generatione masculine: lꝫ sint femine ⁊ comprehenderent̃ sub verbo generatione masculine ⁊ hoc nõ potest negari: vnde illud additum ⁊ femininam vel vtriusqꝫ sexus debet aliquid importare si potest. l. si stipulatus. de vsur. Sed supra probaui qd̃ potest intelligi etiam de natis ex femina ergo ⁊c. Nec mihi videtur quod dicta verba generatiõem ⁊c. ad terminum ad quem ⁊ de quo queritur idest quod sit femina tamen nata ex masculo. Nam vt de se patet illa verba generationem vtriusqꝫ sexus vel femininam ⁊c. demonstrant non terminum vltimum: sed medium ⁊ principium ⁊ successum: vnde vt dixi femina ex masculo non est de generatione feminina.

4 †Hoc demonstratur ex differentia agnationis et cognationis: quia etiam ad generationem concurrit feminina: licet nõ principaliter: tamen nõ est impossibile loqui de generatione femina intelligendo de natis ex feminis. Ad generationem enim opus masculum et feminam creauit deus: ita dicit text. in auꝭ. de triente ⁊ semi. §. neqꝫ vllo. ⁊ sic nõ inconuenit ⁊c. Est verum tamen quod contra predicta videt̃ quia verbum illud prima generatio secunda et tertia videntur denotare personas respectu termini: nam pater est prima generatio filius secunda nepos tertia: vt dicit Baldus in autentica si quas ruinas. C. de sacrosanct. eccle. in princip. vnde illud tertiam generationem videtur de se denotare de se in nepotem masculum ⁊ feminam. Sed respondeo ꝙ hoc nomen verbale generatio denotat actum in fieri ⁊ sic in generante ⁊ generato ⁊ est qualificatum cum verbo masculinam ⁊ femininam vel cum verbo vtriusqꝫ sexus: vnde cum non dixerit in masculos ⁊ feminas: quia tunc intelligeret in feminas natas ex masculis vt est proprium generationis: sed dixit per

dixit per nomē verbale multiplicatiuū ꝛ nomen denotās successuꝫ
ꝛ nō terminū finalem: ideo non est generatio feminina de nepte ex
masculo. Tantū est eñ dicere vsqꝫ ad tertiā generationē masc. ꝛ fe.
vel vtriusqꝫ sexus quantū in personas que sunt de generatiōe ma/
sculina vł femi. vsqꝫ in tertiū gradū: nā bal. in. d. auť. si quas ruinas
in pn. dicit ꝙ tm̄ est dicere in tertiā generationem quantum in ter
tium gradū ꝛ allegat sua iura. ꝛ istos terminos masculinam ꝛ femi
ninā ponit Jac. de bel. in auť. de non alie. §. emphyteosis in fi. vbi
formaliter dicit. Item est argu. ad aliam questionem ecclesia cōces/
sit in emphyteosim rem alicui vsqꝫ in tertiam generationem femi/
ninam et masculinam legitime finitam quod ius ꝛ actio ꝛ emphy
teosis transeat ad nepotes ex filia etiam si non sint heredes econ/
tra videtur ꝙ ad eos non transeat ꝛc. demū subdit. Tu dic emphy
teosim nō trāsire ad eos nisi sint heredes ꝛc. vt ibi latius per eum.
Ex quibus patet quod ipse intellexit sine dubio in generatione fe
minina comprehendi nepotes ex filia: vnde eius auctoritas ꝛ Azo.
quem ipse allegat in tanta dubitatione non est modica: solum fa/
cit vim an illi sint heredes vel non siue ex masculis siue ex feminis
de quo per Bald. in dicta. auť. si quas ruinas. In nostro autē ca
su videtur mihi clarius: qꝛ dicit in tertiam generationem dicti dio
nysij vtriusqꝫ sexus: vnde magis denotatur per genitiuum illum
vtriusqꝫ sexus qd̄ loquitur de generatione sexus feminini: vnde il
lud feminini demonstrat ꝙ generatio est feminini sexus ꝛ sic nō vt
sit terminus vltimus femina ipsa: sed sit generatione sexus femini
ni sicut masculini ꝛ sic ad hoc faciunt ea que habētur de natura ge
nitiui in rub. de noui ope. nuncia. Non obst. dictum Bald. de cun/
cta generatione: qꝛ non comprehendit natos ex feminis: nam illō
cunctam denotat infinitatem graduum generationis nō ꝙ cōpre/
hendat femininā generationem. Aliud est in nostro casu vbi dicit
in generatione vtriusqꝫ sexus ꝛ Bald. in. d. l. ij. de iure emphyteo.
si bene aduertatur sentit differētiam inter masculinam ꝛ femininā
generationem ꝛ alibi de genere alicuius dicitur descendens mr̄is
scd̄m Hostien. in. c. nouit. de iudi. ibi dum dicit litera de cuius ge/
nere res ipsa dignoscitur descendisse dicit Hostien. hij erant de/
scendētes matris quam expositionem ꝛ literam decre. notabat ibi
dominus Anto. dicendo no. arg. qui dicuntur de genere alicuius:
nam idem est dicere de genere ꝙ de descendentibus: immo plꝰ est
qd̄ comprehendit descendentes matris. Item nepos ex filia dicit
nasci ex corpore matris dicit Bald. in. l. j. C. de condi. inser. ergo lex
generatione. Item al's frustra dicerentur illa verba vtriusqꝫ sexꝰ.
Item generatio idem est qd̄ gradus secundū glo. in verbo gradus
in. c. j. qui feu. dare possunt pro qua. xxxv. q. v. ad sedem. ꝛ. q. vij. de
gradibus. sed femine dicuntur esse de gradu sicut masculi. Item fa
cit. l. j. iunctis tribus se. de libe. cau. item tex. in. l. liberorum. de ver
bo. signi. ibi eodem genere orti. ꝛ. l. j. de iure immu. loquitur in pri/
uilegijs ꝛ nos in successione vbi ita masculi prout femine succedūt
vt in. l. maximum vitium. ꝛ. d. l. j. de iur immu. non dicit descenden
tes ex feminis non esse de generatione: sed dicit quod immunitas
non trahitur ad eos. ꝛ dicuntur esse de sobole. l. j. so. ma. ꝛ. l. j. C. ne
rei dñice vel tēplo. ꝛ. l. fi. de bonis prescri. ꝛ facit text. in. l. gallus. §.
nunc de. l. velleia. de libe. ꝛ posth. ibi omnis virilis sexus: nā intelli
gitur de descendentibus ex masculis ꝛ Bal. inducit ad emphyteo
sim ex femina: ita cōcessam etiam si sit femina ex masculo. Sic ergo
qñ dictū est vtriusqꝫ sexus vt est in casu nostro: qꝛ tūc comprehen/
dit omnes descendentes vt est in casu nostro: qꝛ tunc comprehēdit
omnes descendentes siue ex feminis siue ex masculis: ꝛ sic ex omni
bus supradictis videtur qd̄ dicta verba in dicta cōcessione emphy/
teosis dum dicunt vtriusqꝫ sexus comprehendunt etiam natū ne/
potem ex femina ꝛ sic dictum perum filium dicte lucretie nepotē
dicti Dionysij stipulatoris: sed vltra predicta res reducitur claris/
sima in casu nostro ex quo supra probaui qd̄ potuit Dionysiꝰ da/
re in dotem dictam domū ꝛ sic priuare fratres ꝛ sorores eiusdē lu/
cretie donatione in eos facta per dictum patrem stipulantem ꝛ ac
quirentem suis pecunijs: vnde dato hoc principio solidato in ipa
Lucretia ꝛ cum consensu ecclesie sequitur aliud dubium qd̄ dice/
5 bam. †An debuerit redire dicta emphyteosis mortua lucretia ad
fratres vel sorores ipsius an vero ad perum eius filiū. Et puto qd̄
ad perū filium Lucretie: nam ad fratres ꝛ sorores minime redit se
mel reuocata donatio predicta ꝛ translata ex causa dotis in lucre/
tiam: vnde non redit ad fratres vel sorores predictas quoquomo
do sicut si a princip. non fuerint in stipulatiōe interuenti: sed sola
Lucretia interuenerit: nam ex quo potuit reuocare dictam dona/
tionem vt. l. ij. C. de inoffic. dona. ꝛ reuocauerit non est postea ma/
teria ex qua resuscitari debeat semel extincta. arg. C. de transact. l.
cū mota. ꝛ. l. si diuersa. nec video qd̄ possit dici ꝙ intelligatur dādo
in dotē reuocasse quousqꝫ staret apud lucretiā ꝛ postea rediret ad
fratres ꝛ nepotes seu sorores lucretie: nam ita actum nō est nec po
test intelligi ita esse actum cū simpliciter trāstulerit in dotē ex qua
dote magis est verisimile voluisse trāsire in filios lucretie: qꝛ adhuc
sunt de generatiōe feminina dionysij vt. s. dixi. Et sic in dictuꝫ pe/
rū cū dos detur vt deseruiatur oneribus matrimonij ꝛ alātur filij. l.
dotis fructus. ff. de iure do. l. pro oneribus. C. eodem titul. ꝛ sic in/
telligitur tacite actum quod natura rei supportat ꝛ ad qd̄ est acta
l. in summa. in princip. de aqua plu. arcē. ꝛ. l. plenum. §. equitij. de
vsu ꝛ habi. ꝛ. l. si vno. in prin. loca. Declaratur hoc melius ex stipu
latione de restiuendo in casu soluti matrimonij: qꝛ stipulatꝰ est dio
nysius pro ipsa lucretia ꝛ heredibus eius aut cui ius suum conces/
serit: vnde pꝫ ꝙ voluit semel abdicare ꝛ tollere dictā domū dcis fra
tribus ꝛ sororibus dicte lucretie: quia mortua ea vel soluto matri/
monio noluit redire ad dictos fratres vel sorores. Cū ergo interue
nerit ꝯñs ecclesie in tali cōcessione in dotē ꝛ sic etiam in tacita reuo
catione dicte donationis facte alijs filijs. Certe videť trāsisse ad di
ctā Lucretiam in totū sine alia reuersione vel spe reuersiōis ad fra
tres vel sorores a quibus semel abdicata est ꝛ potuit abdicare: sed
cū reliquerit filium petrum qui continetur in prima stipulatiōe vt
dixi: ergo duret apud eū viuentem adhuc ꝛ insolidū iuncta p̄ma sti
pulatione cū reuocatione predicta in alijs ꝛ cū translatione insoli/
dum in Lucretiam omnibus peractis cum consensu ecclesie. ꝛ mor
tuo pero rediret ad ecclesiam si in venditione facta per Peruꝫ cū
consensu ecclesie nō est facta noua concessio emptori de generatio
ne ipsius emptoris: quia esset finitum ius datoris. s. peri vendito/
ris per mortem suam: vnde finiretur ius acceptoris idest emptoris
vt. l. lex vectigal'. ff. de pigno. nisi in venditione predicta ecclesia ali
ter concesserit de nouo emptori et sic emptor est tutus veniēte pe
ro sine dubio ꝛ etiam post mortem si in venditione per ecclesiā fue/
rit facta noua concessio emptori secundū generationeꝫ emptoris
vt credo factum fuisse posito qd̄ viuāt fratres ꝛ sorores lucretie pre
6 dicte vt. s̄. dixi. Benedictꝰ capra de perusio. ¶ †Iterū dñi nostri
iesu xp̄i nomine repetito. Ad declarationem supradictorum vide/
tur dubitatio etiam durare: an pater primus stipulās dictam em/
phyteosim cū supra ostenderim potuisse tollere ꝛ reuocare vni ex
filijs pro quibus erat stipulatus ꝛ transferre in alterum totum ius
dicte emphyteosis voluerit in illam filiā cui dedit in dotem domū
predictā tanꝙ̄ liuellariā dicte ecclesie ꝛ marito eius dare tantū ius
qd̄ habebat ipse pater in vita sua: an vero videatur voluisse dare in
dotē etiā ius emphyteosis post mortē reuocādo ab alijs filijs vt po
terat vt dixi. Et videť dicendū prima fronte ꝙ videatur voluisse da
re tm̄ ius suum ꝙ habebat in vita sua ꝛ nō priuare vel auferre alijs
filijs sicut dr̄ in testatore habente aliquod ius in re ꝛ legante rem:
qꝛ videtur legare tantum ius qd̄ hꝫ etiam si illud ius esset finiturū
morte ipsius: ꝛ sic potius videť effici inane relictū ꝙ̄ videatur lega
re aliud ius ꝙ habebat ex quo aliqd̄ ius hꝫ. l. qd̄ in rerū. §. qui vsum
fruct. ff. de leg. j. ꝛ. C. de leg. l. vxor patrui. ita in proposito videatur
iste pater dedisse in dotem ius suum: ꝛ maxime quia dedit in dotē
eam vt liuellariam ꝛ ita exprimendo. Item etiam non facile vide/
tur presumendum ꝙ non deberet tollere alijs filijs ius quod eis ac
quisiuerat ꝛ dare dicte filie et sic inequalitatem facere inter filios ꝛ
vt crescit inuidia inter fratres. argu. C. de colla. l. illud. ꝛ de leg. ij. l.
cū pater. §. dulcissimis. Itē etiā lꝫ possit dare in dotem rem feuda/
lem vel emphyteoticam vt supra allegaui dictum Spe. tamen nō
intelligiť nisi in vita ipsius dātis vt in. c. nuper. de dona. inter vir.
Sed his nō ob. ꝯtrariā arbitror esse veritatē ꝛ ꝙ dictus pr̄ volue/
rit trāsferre omne ius qd̄ habebat ipse ꝛ eius filij in dictam dotē vt
sic duraret ꝙ̄to magis posset. Ostēdo pluribus ꝛ pluribus modis
diuersis ꝛ cōsiderationibꝰ clare cōiecturātibus ꝛ ostēdētibꝰ volun
tatē predictā que scd̄o datur intelligi nō solū expressione ipsa. l. rep
hēdēda. C. de insti. ꝛ substi. ꝛ. l. societate ꝯtrahunť. ff. p so. ꝛ. l. ita. et
per ea que habētur in. l. cū quid si cert. pe. Primo igitur ostēditur
qꝛ dedit in dotē ꝛ sic in patrimoniū filie. ff. fami. herc. l. pomponiꝰ
filadelphus. de mino. l. deniqꝫ. §. vtrū. ꝛ pro oneribus matrimonij
que poterāt durare etiam post mortē patris supuiuente filia i mr̄i
monio ꝑpter alēdos se ꝛ filios. l. p oneribus. de iure dotiū. ꝛ. l. do/
tis fructus. ff. eo. ti. ergo videť ex istis rōnibus pater voluisse attē
ta cā dotis ꝙ in dictā filiā trāsferreť dicta domus ꝑm causas pre
dictas. ergo vt duraret etiā post mortē ipsiꝰ pr̄is ex quo poterat h
facere. ꝛ sufficit vt dixi ꝙ ista volūtas tacite appeat. Quis eñ pos/
set existimare qd̄ pater iste dederit dotem vel partem dotis vt du/
raret in vita pr̄is ꝛ non post certe iudicio meo nullus. ꝛ insup cuꝫ
dos succedat loco alimentoꝝ ꝑm ea que hn̄r p Dy. in. c. indultum.
de reg. iur. in. vj. ꝛ in. l. titio centū. §. titio genero. de cōdi. ꝛ demon.
nō vr̄ post mortem ipsius pr̄is voluisse euanescere quodāmodo ali
mēta p̄dicta. ꝛ potissime qꝛ naturali ordie debebat p̄mori pr̄ vt pre
mortuus est. ff. vñ liberi. l. scripto. l. nā ꝛ si parētibus. ff. de inoffi. te
sta. in gl. ibi ordine turbato ꝛc. Scd̄o principal'r moueor quia ius
qd̄ hēbat pr̄ erat nō solūꝙ in vita sua hr̄et rē emphyteoticā: sꝫ etiā
ꝙ posset tollere vni ex filijs et dare alteri: vnde cum dederit simpli
citer rem in dotem videtur dedisse om̄e ius quod poterat dare al's
non dedisset simpliciter domum in dotem: sed in vita tantum ipsiꝰ
dantis si illud voluisset. Cum ergo dederit rē idest dictam domuꝫ
intelligitur voluisse dare totum quod poterat vt saluaretur ꝙ de
derit domum ergo intelligatur eoip̄o ꝙ dedit domū simpliciter re
uocasse vt poterat ab alijs filijs: ita ꝙ verificaretur quod faciebat
quantū poterat verificari: et sic iudicio meo non obst. d. §. si vsum
fru. ꝛ. d. l. vxor patrui ꝛ nō ob. ꝙ dixit domū emphyteoticā: nā illō

declarauit ꝙ nō erit ꝓpria directi dominij non ꝙ ius quod habe-
bat in vita tm̄ vt duraret in vita tm̄: sed etiā ius qđ poterat trāsfer
re emphyteoticū totū plus qđ poterat tam ex rōnibus cōsideratis
supra in primo fundamēto ꝙ etiam qꝛ simpliciter dedit in dotē do
mum: vnde quanto plenius potuerit dare intelligit̄ dedisse vt su-
pra. Tertio sicut legans rē intelligitur legare ius quod habet ipse
vel heres eius quando est ius dnij. l. cum filius. §. dn̄s. de lega. ij. vbi
legans rem quam hꝫ cōmunē cū herede videt̄ totam legare: ꝛ eodē
modo videtur legare ius qđ hꝫ heres quādo est tale ius per qđ pōt
aduocari res. l. si res obligata. de leg. j. Ergo ita in proposito ma-
gis videatur dedisse in dotem ius qđ habebat ipse simpler ꝛ ius qđ
habebant filij quos dimisit postea heredes vt dicitur supra in pun
cto. Nā ius qđ habebant illi filij heredes propter dictā emphyteo-
sim erat ius dnij: ꝛ etiam erat ius p qđ poterat res ista aduocari. er
go ita in isto patre videatur dedisse non solum ius qđ habꝫ ex quo
dedit simpliciter domū: sed etiā ius filioꝝ ex quo potest. Et do hoc
simile si maritus do nauerit vxori partem domus ꝛ postea illā do-
mum legauerit simpliciter alteri vel dederit in dotē vel vendiderit
nonne videtur reuocasse donationē illā ex quo poterat certe mihi
videtur ꝙ sic: idē in donatione facta filijs eadē rōne. arg. eoꝝ que
habentur in. l. fideicōmissa. §. si rem. de leg. iij. ꝛ. C. de leg. l. qui post:
ergo dando in dotem simpliciter hāc domum videat̄ reuocasse do-
nationem factā filijs ex stipulatione emphyteotica: vt sic possit ve-
rificari quanto plus poterat ꝙ domus tota veniret: ꝛ cuꝫ pleniori
iure in dotē ex coniecturis supradictis. Quarto coniecturat̄ dicta
voluntas: quia dictus pater stipulat⁹ est restitutionē dotis pro di-
cta sua filia ꝛ heredibus filie: vnde nō est verisimile ꝙ in vita sui pa
tris tantū ꝯcesserat stipulando pro heredib⁹ filie que verisi'r debe
bat superuiuere nō premori. Quinto ipse pater dedit in dotē ma-
rito obligando se ꝛ heredes suos ꝛc. Sexto multū coniecturat̄ vo-
luntas predicta: qꝛ mihi presupponit̄ in facto ꝙ ipse stipulator de
dit alij filie tantū in dotem qđ si nō intelligeretur dedisse dictaꝫ do
mum huic filie: nisi in vita ipsius patris fuisse maxima inequalitas
inter dictas filias. Nec obst. quod non videatur facile reuocasse: nā
immo ita qꝛ alios filios restaurauit cū instituerit heredes vt ꝓsup-
ponitur. Ex quibus omībus mihi videt̄ ꝙ ex quo dictus pater po
7 terat intelligatur voluisse vt supra. ¶ † Amplius in facto est vt mi
hi dicitur ꝙ iā anni. xxxij. anni ꝙ pater iste decessit ꝛ semper conti-
nuo solutus est cēsus ecclesie per filiā istam de ista domo: ꝛ etiā per
filiū dicte filie ꝛ receptus est per monasteriū predictū: vnde videtur
ꝙ dicta filia ꝛ eius fili⁹ ꝓscripserint hoc ius vtile eo modo quo sol-
uerunt ꝛ tenuerūt vbi si nō venisset in dotē nisi ius paternum in vi
ta patris nō debuisset tenere nec soluere: ꝛ illis alijs filijs scientib⁹
et patientib⁹. ergo tāto tpe prescripserunt hoc ius vtile emphyteo
ticum tanꝙ in causa translatum nō soluꝫ in vita patris: sed etiam
post vt dicit Bald. in. l. neꝙ. C. de vsufruc. ꝙ tales vt emphyteote
possidentes ꝓscribūt ius ꝙ se habere credūt. ꝛ. d. Ang. dicit de isto
iure emphyteotico ꝙ prescribitur in. l. male agitur. de prescr. xxx.
an. ꝛ. Bal. ibi formaliter. ꝛ Ang. in. l. omnes. eo. titu. loquitur de iu
re colonie. ꝛ glo. in. l. codicil. in prin. de leg. ij. ꝛ si de iure supra pro-
baui ꝙ intelligatur dedisse in dotē etiā post mortē patris saltiꝫ bo
na fides fuit in marito ꝛ vxore predicta ex iusto errore putando ve
nisse illud ius: ꝛ sic pars. l. celsus. de vsuc. qui iust⁹ error apparet ex
quo dedit dictā domū in dotem simpliciter: lꝫ dixerit emphyteo-
ticā ꝛ cōcurrente consensu ecclesie a prin. Et quolibet anno recipiē
do census per tps vltra. xxx. annos. ꝛ sic bona fides que presumit̄
ex tanto. dicit Bar. in. l. si. C. vnde vi. ꝛ in. d. l. celsus habetur. ꝛ ma-
xime ex quo datur principiū bonefidei ꝛ causa apparet: ꝛ sic nō ob.
qđ dicit Imo. cōtra bar. in. d. l. celsus. ꝛ sic patet clarū prescriptū il
lud ius cōtra illos filios heredes ꝛ cōtra monasteriū si dicatur a ꝓn
cipio nō translatū: tn̄ est translatū vt dixi ꝛ est prescriptū nō solū cō
tra illos alios filios: sed etiā cōtra ecclesiā. vt dicit glo. in. c. ad au-
dientiam. de prescrip. quā saluat ibi Imo. quando sciente ꝛ patiē-
te romana ecclesia gessit se pro vasallo per ea que habent̄ in. l. lꝫ. et
l. cōperit allegata in glo. Sic in casu nostro ex quo ecclesia nedū sci
uit ꝛ passa est: sed censum recepit vltra. xxx. annos: ꝛ saluat etiā per
modicū ꝑiudiciū ꝙ pretēdit ecclesia magis habere vnū ꝙ alterum
emphyteotam: imo nullū ꝑiudiciū est hoc: imo melius pro eccl'ia:
qꝛ finit̄ in isto filio huius filie: vbi si ptineret ad illos alios duraret
in ipsis ꝛ filijs ipsoꝝ tertia generatio. Melius cōtentio dꝛ mihi qđ
est inter monasteriū ꝛ istū successorem dicte filie dotate: qꝛ mona-
steriū nūc dicit nolle recipere censum: qꝛ dicit ꝙ a ꝓncipio nō fuit
translatū nisi ius patris stipulatoris: sed tūc vti possunt cautela. l.
cū de in rē verso. de vsur. ꝛ allegent quō dictus pater voluit trāsfer
re ius alioꝝ filioꝝ: ꝛ ita dixit ꝛ fecit: lꝫ ꝛ ille recepit: lꝫ nō fuerit ex-
pressatū h in instr̄o: ꝛ ꝙ ita fuerit appet qꝛ monasteriū recepit non
solū. x. annis qui sufficeret: sed. xxx. censuꝫ quolibet anno post mor
tē patris: ꝛ hoc modo ꝓbat̄: licet aliter modo appareret: ꝛ sic cōtra
ecclesiam vt teneatur recipere in futurum viuente filio dicte dota-
te in dicta domo ꝛ hoc de emphyteosi ꝛ censu soluto per. x. annos
expresse dicit Bald. in. d. l. cum de in rem verso facit. c. ij. xviij. q. ij.
et facit quod dicit Anto. de but. in. c. peruenit. de censi. ꝛ licet per

c. de quarta. de prescrip. de iure canonico requiratur tps. xl. annoꝝ
contra ecclesiam illud in prescriptione non in ꝓsumptione. d. l. cuꝫ
de in rem verso: ita expresse dicit Bald. in. d. l. vnde dicūt isti vt de
buit esse verum quod dictus pater dedit dicte filie in illa domo ius
etiam aliorum filiorum post mortem cōsentiente ecclesia ꝛ probēt
hec per prescrip. xxx. annorum ꝛ cōsistit hoc in facto non in no fa-
cto vt ponderatur in. d. l. cum de in rem verso. vbi gl. dicit ꝛ ad hoc
Bald. ꝛ Ang. ꝛ Imol. in. l. qui in aliena. §. j. de acquiren. heredita-
te. et ibi. d. Ange. dicit se habuisse pluries de facto quod presumit̄
emphyteota ex dicta solutione census: ꝛ idem dicit ibi Imo. ergo
post mortem dicti patris soluendo censum. xxx. annis ꝛ vltra pre-
sumitur ius emphyteoticum nouum constitutum si diceremus ex
illa datiōe in dotē quod non intelligeremus vltra vitam patris: ꝙ
tamen non credo: vnde in omnem euentum ius est pro filio dicte fi
lie idest pro emptore ab eo in vita ipsius filij vt dixi: ꝛ etiam faciūt
que habentur in. l. si filius. C. de pet. heredi. ꝛ in. l. si certis annis. C.
8 de pac. ꝛ in. l. j. C. de fideicommiss. ꝛ no. in. c. illud. de ꝓsum. † Conclu
do igitur dictum emptorem qui emit a filio dicte filie dotate in di
cta domo cum consensu ecclesie esse securum ad vitam dicti filij ī cu
ius vita durat emphyteosis: quia est de tertia generatione secun-
dum ea qne dicuntur per Bald. in. d. auť. si quas ruinas. ꝛ esse tutū
contra alios filios vel nepotes dicti dionysij stipulatoris ꝛ contra
ecclesiam: ꝛ quod ecclesia debet recipere censum a dicto emphyteo
ta donec viuit dictus filius dicte filie dotate post mortem vero di-
cti filij reuertet̄ dicta emphyteosis ad dictam ecclesiam Ita dico ꝛ
9 consulo ego Joannes de monte sperello de perusio. † Cum vt pre-
supponitur dictus petrus filius dicte Lucretie filie dicti dionysij
decesserit ꝛ dicta ecclesia intendat recuperare dictam domum tanꝙ
ad ecclesiam reuersam contra dictum emptorem ipsam domū pos-
sidentem emptam a dicto petro cuꝫ consensu dicte ecclesie vt liuel
lariam dicte ecclesie ꝛ dictus emptor velit se defendere quin tenea
tur dictam domum restituere ꝛ a me queratur an tueri se possit cir
ca quod videtur dicendum ꝙ duplici ratione tueri se possit. Et pri
mo quia ex quo adhuc extat alia filia ipsi⁹ Dionysij ꝛ nepotes nō
videtur adhuc reuersa ad dictam ecclesiaꝫ: quia ex quo dicta dom⁹
fuit concessa dicto dionysio pro se ꝛ suis filijs ꝛ nepotibus vsqꝫ in
tertiam generationem ex natura dicte dictionis vsqꝫ videtur con-
uentum quod finita dicta generatione in persona vnius statim vi
deatur renouata in persona alterius seu de nouo concessa. ff. quib⁹
mo. vsusfruc. amit. l. repeti. in princip. ꝛ. l. sicut in annos per que iu
ra Barto. hoc voluit. ff. de verbo. obligatio. l. si mihi ꝛ titio. ꝛ Bal.
in. l. j. C. quando non pet. partes per que videtur quod mortua di-
cta Lucretia dicta domus non fuerit reuersa ad dictam ecclesiam:
immo potius ad dictam filiam dicti dionysij ꝛ eius nepotes atten
ta forma dicti contractus quam ipa ecclesia impugnare nō potest
ff. de adop. l. post mortem. ꝛ in. c. quod placuit in. vj. Ad idem et se
cundo facit: quia cum dictus dionysius acceperit dictam domum
in emphyteosim et stipulatus fuerit pro se ꝛ domina Jacobaphi-
lippa: ꝛ pro filijs et nepotibus suis ꝛ dicte domine Jacobephilip-
pe filijs ꝛ nepotibus vtriusqꝫ sexus vsqꝫ in tertiam generationem
finitā ꝛ completam cuiuslibet eoꝝ dictam domum: ꝛ sic stipulatus
fuerit dictam domum non solum pro se ꝛ dicta dn̄a Jacoba: lꝫ etiā
pro filijs ꝛ nepotibus et pro nepotibus ipsorum cum ꝛ ipsi ꝛ pne-
potes censeantur esse de tertia generatione ex quo in ipso instru-
mento in eorum ꝛ cuiuslibet eorum tertiam generationem cum vi
deatur includere ꝛ computare ipsam tertiam generationem nō in
cluso ipso Dionysio ꝛ dicta Jacobaphilippa prout voluit Bart.
ꝫm ꝙ refert Bal. in. d. auť. si quas ruinas vbi Bal. idē videtur velle ꝛ
clarius in. l. si auia. C. de donatio. vnde si includuntur dicti prone-
potes includunt̄ filij dicti Petri ꝓpter qđ videtur ꝙ dicta domus
ad ipam ecclesiā non fuerit reuersa tenendo ꝙ includant̄ in ipa ge
neratione filij ipsius filie prout ꝛ supra consultū est: nā si includūtur
filij pariformiter ꝛ nepotes per predicta per que videtur quod ipa
ecclesia non possit dictam domum vt ad ecclesiam reuersam vendi
10 care ꝛ petere. † Contrarium tamen puto de iure dicendum: vt ꝛ ip-
sa ecclesia possit vendicare et petere dictam domū liuellariā tanꝙ
ad ecclesiā reuersam quātūcūqꝫ supuiuant filia dicti dionysij ꝛ ne-
potes ex quo decessit dicta Lucretia: ꝛ etiā dict⁹ petr⁹ ꝓut elegan-
tissime extitit dictū ꝛ cōclusum p ꝓfatū dn̄m Joānē doc. excellen-
tissimū p̄rēꝫ ꝛ ꝓcepto. hono. cū ꝓut dictū fuit. s̄. in dicto consi. ipse
dionysi⁹ qui stipulatus fuit ipam domum in emphyteosim ꝓ se ꝛ fi
lijs ꝛ nepotib⁹ vsqꝫ in tertiā generationē potuit dare ipsam domū
vt liuellariā in dotē dicte dn̄e lucretie: ꝓut ꝛ dedit cū cōsensu dicte
ecclesie ꝓut habet̄ in. c. nup. de dona. iter vi. ꝛ vxo. ꝛ in. c. potuit. de
loca. ꝛ ibi p Jo. an. ꝛ ita dādo in dotē reuocare potuit ipam stipu-
lationē factā pro alijs filijs ꝛ nepotibus siue resultet mortis cā ca-
pio ꝓut voluit Barto. in. d. l. si mihi ꝛ titio siue donatio cā mortis
ꝓut voluit bal. in. d. auť. si q̄s ruinas. ꝛ Imo. in. d. c. potuit circa fi-
nē cū ipa donatio cā mortis possit nuda volūtate donātis reuoca-
ri dūmō de ea appareat. ff. de dona. cā mor. l. qui morte. imo ꝛ si re-
sultaret q̄dā donatio iter viuos cū collata in filios in ptāte reuoca
bilis. l. filie cui⁹. C. fa. herc. vn̄ potuit dict⁹ dionysi⁹ dando dictam
domum

domū in dotem ꝑiudicare alijs filijs ⁊ nepotibꝰ:adeo ꝙ tenet et te
nuit dicta datio in dotẽ:ita facta in ꝑiudiciū alioꝝ filioꝝ ꝓut.s̄.ex
titit cōclusum per prefatū dn̄m Joānẽ:⁊ ꝓut videt̃ voluisse Bart.
in.l.iurein.§.si liberi.de ope.liber.⁊ in.l.qui rome.§.flauius.de ver
bo.obli.⁊ Bal.in.d.aut.si quas ruinas.⁊ in.l.j.C.per quas perso-
nas.⁊ Jmo.⁊ clarius in.d.c.potuit.dicens se de facto ita ꝯsuluisse.

11 †Circa quod cadit dubitatio non parua:qꝛ posito qđ possit cōce-
dere vni ex filijs in ꝑiudiciū alioꝝ an in dubio videat̃ ita cōcessisse:
adeo ꝙ mortua ipa lucretia nō possint alij filij vel nepotes ampliꝰ
recurrere ad dictā domum.Circa qđ dicendū est ꝙ dictꝰ dionysiꝰ:
ita dādo ⁊ cōcedēdo dicte filie in dotẽ videt̃ reuocasse ius qđ acqui
siuerat alijs filijs ⁊ nepotibꝰ ꝓut.s̄.extitit cōsultū ꝙ ⁊ satis demō-
stratur ꝑcipue ex duobus.Et primo qꝛ nō solū cōcessit in dotẽ dcō
magistro florentino recipiēti pro se ⁊ suis heredibus ⁊ cui ius con
cesserit suū.Sed vltra hoc cōcessit ad habendū tenēdū ⁊ possidēdū
vtendū ⁊ fruendū:⁊ ad singula faciēdū que quilibꝫ verus maritus
de rebus dotalibꝰ pro inestimatis facere pōt:saluo semꝑ iur̃ dicte
dotis ⁊ pro dicta domo liuellaria:vnde si concessit eidẽ in dotezvt
ipse possit facere qđ pōt facere maritꝰ de re dotali:imo ⁊ qđ possit
alteri cōcedere videt̃ ex h̄ ius ꝙ erat acquisitū alijs filijs auferre: et
trāsferre in dictū marituꝫ pro dote predicta.Et ideo ꝓut si simpl'r
fuisset stipulatus emphyteosim succederent filij vt filij ꝑ.d.§.ēphy
teosim.vbi pꝫ ꝙ veniunt filij etiā nō inuitati exp̄sse:lꝫ vxorvir non
iuncta cōsuetudine dicte ecclesie:⁊ tunc nō videt̃ dubiū quin pater
potuisset vni assignare ⁊ dare alteri arg.eius ꝙ videmus in sil'i in
iure patronatꝰ.sil'r ergo ⁊ si stipulatus est:qꝛ stipulatio ista se cōfor
mat cū iure cōi:ideo non videt̃ facta cā immutandi naturā emphy
teosis:sꝫ cā tollēde dubietatis.arg.l.que dubietationis.de reg.iur.
ꝓut videmus quādo quis est stipulatꝰ feudū pro se ⁊ cui de iure de
bebitur:vt ꝑ bal.in sil'i in.d.l.liberti.in penul.colū.ad hoc facit qđ
no.Bar.in.l.gaius.sol.mat.⁊ glo.in.l.qui mutuatio mā.ibi ius cō
mune est ⁊ tūc rn̄deret Bal.in.l.j.C.per q̄s ꝑsonas ꝙ nō recte loq̄-
tur ꝑ predicta maxime si tenemus qđ sit donatio cā mortisvel si be
ne loquit̃ ꝙ verificet̃ quādo vult assignare alteri nō cōprehenso in
stipulatione emphyteotica tacite nec expresse prout ⁊ ipse loquit̃
et addit Bar.in.d.§.si liberi.⁊ Bal.in.d.l.liberti ꝙ loquuntur ar-

12 guendo ⁊ non firmando.¶ †Restat decisio alterius dubij tantuꝫ
ꝑ scdm̄ cōsulentẽ ⁊ vltra allegata ꝑ famosissimū vtriusqꝫ iuris doc.
dn̄m Benedictū mihi patrẽ ⁊ ꝑceptorẽ plurimū honorā.ꝙ empto
res.s.nō possint se tueri vigore iuris qđ ꝑtenderent ipsi nepotesvl'
filij dicti dionysij.Facit quod dixit Bald.in.l.j.in vlti.col.C.quā-
do nō petē.partes dicēs in materia feudi ꝙ qn̄ fratres diuiserunt
adinuicē ⁊ apud vnū nihil feudi remansit ꝙ sibi non accrescit ꝑ no
ta.in.l.si familie.C.fami.hercis.nam scdm̄ cum portio accrescit por
tioni ad hoc.l.si totam.de acqui.here.⁊ ideo cum apud istos alios
filios nil emphyteosis remanserit simil'r nil potest accrescere:et cō
sequenter cū ipsis nihil debeatur videt̃ dicendum ꝙ isti emptores
non possint rata ex iure ipsorum.est em̄ Dato tamē qđ dicta filia
et nepotes dicti dionysij foueant iustitiam:tamē nō possunt se ni
ti ex iure illorū facta quia natura istius emphyteosis erat ꝙ dura-
ret vsqꝫ in tertiam generationē scꝫ in filios ⁊ nepotes:attento sti-
lo consuetudis dicte ecclesie:⁊ ꝓpterea si vnus ad quem spectat to-
tum seu pars cōcedit vni qui simil'r est successurus ⁊ suis successori-
bus ⁊ cui ipse ius suū emphyteosis cōcesserit intelligit̃ videt̃ scdm̄
ius cōe ⁊ dūmodo cōcedat ꝑsone successibili in dicta emphyteosi.
non em̄ ꝓpter hoc imutat̃ natura emphyteosis vt videmus hoc in
feudo in.c.tres erant agnati.de eo qui finem fecit agnato de feu-
do paterno in vsi.feu.⁊ in.c.vnico.in vltimo rn̄so.de feu.nō haben
te propriā naturā feudi iuncta gl.in.c.si feudum.de cōtrouer.feu.
inter dn̄m ⁊ vasal.Nec ob.si dicat̃ ꝙ non censeat̃ tollere ius alioruꝫ
filiorū:sed illud ius trāsferre in filiā seu eius maritū ⁊ successores: ⁊
sic duret apud illos successores singulares velvniuersales donec du
rasset apud illos filios ⁊ nepotes.Nam ad hoc respōdetur pluribꝰ
modis.⁊ primo qꝛ illis alijs filijs in vita patris nō erat aliquod ius
quesitū:sed sperabāt admitti post mortē patris:⁊ sic erant inuita-
ti sub cōditione.l.dies incertus.de condi.⁊ demon.⁊ ideo interim
nullū ius h̄nt.l.cedere diē.de verbo.sig.vnde ius ꝙ nō est in alium
transferri nequit:qꝛ nō entiū nulle sunt q̄litates.l.eius si cer.pe.et
l.ij.de vsufru.⁊ ꝑm philosophos nec pōt dici ꝙ transferat̃ demum
eueniente conditione:qꝛ tunc si ꝑsupponimus a ꝑncipio om̄e ius
esse translatū apud filiā necessario sequitur ꝙ nō queritur istisalijs
al's si queretur diceremus ꝙ nō posset pater ab eis auferre ex quo
illud querebant post mortē ⁊ tꝑe quo nullā potestatē pater in eis
habebat qđ ⁊ maxime ꝓcedit si tenemus filios capere ex dona.cau
sa mortis que morte cōfirmat̃ vt tenēt Bal.in.d.l.⁊ Jmola.in.d.c.
potuit.vt.s̄.dictum est per dn̄m Benedictū.aut em̄ est cōfirmata
morte ⁊ perfecta est oī perfectione:iđ reuocari neq̄t.vt.l.nō videt̃.
⁊ ibi glo.ff.de dona.cā mortis facit.l.in morte.eo.ti.aut est reuoca
ta:⁊ tunc non pōt ex ea tanq̄ annullata ius queri:qꝛ ⁊ ius quesitū
tunc resolueretur.vt.l.mortis causa res.⁊.l.qui morte.de do.causa
mortis ad hoc facit.l.titio cum morietur cum similibus.de vsufru.
Et ꝙ nō censeat̃ de volūtate in habente:⁊ maxime ecclesie cōsequē
ter ꝙ duraret ista emphyteosis in successores dn̄e Lucretie cōiectu
rari pōt euidēti rōne successores post tertiā generationem siue sin-
gulares siue vniuersales non essent obligati ad soluendū canonẽ:
qꝛ cū eis nullū est negotiū seu cōtractus celebratꝰ:vnde ecclesia eēt
obligata eis ꝑstare patientiā in emphyteosi ⁊ ipsi nō essent ad ali-
quid obligati ecclesie ꝙ ⁊ hanc rōnem considerauit bar.in.l.si do-
mus.§.fi.ff.de leg.j.de quo dic vt habetur nec obstat ꝙ poterit ec-
clesie prouideri si non soluatur canon incidit res in cōmissum:naꝫ
fortasse eccl'ie magis interest habere canonẽ q̄ ꝙ res ad eā reuerta
tur vel meliꝰ si esset emphyteota obligatus ⁊ nō solueret canonem
res incideret in cōmissum:⁊ nihilominꝰ teneret̃ ad canonẽ ꝑteritū
iuxta no.ꝑ Bal.in.l.ij.de iure emphy.de quo vt ibi:⁊ ꝑ spe.in titu.
de loc.§.nec aliq̄ ver.xj.quero ⁊c.⁊ de hac ratione:vide latiꝰ ꝑ imo.
post Bal.in.d.§.fi.⁊ facit maxime:qꝛ vt audio est facta datio in do
tem saluo iure ecclesie ⁊c. Laus deo.

¶Summariū super cōsilio.lij.

1 ☞Socius omnium bonorum:an teneatur contribuere in dotẽ
filie consocij.per totum.

Alimentanda venit vxor consocij bonis communibus societate
omnium bonorum contracta.

¶Consilium.lij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi.¶ †Quamuis ex dictis supra subtiliter et
copiose per ⁊c.per excellentissimum ⁊c.d.Joannem ⁊c.
et dominū Philippum plene constet quid iustitia suadeat in hoc
passu:tamen quia semꝑ mihi arduus ⁊ dubius multum visus est:⁊
videtur iste articulus an socius omnium bonorum teneatur cōtri-
buere in dotem filie alterius socij ⁊ primus consulens non precise
figat pedes quid finaliter concludendum foret in hoc dubio non
extante dicta stipulatione de restituenda dote filie suisqꝫ successori
bus ⁊ heredibus:licet ⁊ tunc contra heredes patrisinclinarevidea
tur.iura enim pro hac parte necessario concludere non vident̃. lex
enim si socius pro filia non facit mentionem de socio omnium bo
norum:vt ⁊ supra primus consulens seriosius demonstrauit et sil'r
l.si societatem necessario ꝓbare nō videt̃.Rn̄det enim quid ius di-
ctet quādo societas ita coit̃ vt q̄cq̄d ⁊c.Utrū autem requirantur
exp̄ssa verba vt societas sit coita:ita vt quicq̄d ⁊c. Utrum sufficiat
simpliter coire societatẽ omniū bonoꝝ tex.ille non aperit.Et tex.
in.l.cū duobus.§.fi.⁊ in.l.ex parte.§.si filiꝰ.⁊ alia iura allegata pro
parte filie multum vrgent ꝙ sufficiat simplex societas omniū bo-
norum pro quo etiam facit.l.omne es alienum.ff.pro socio.loq̄tur
enim per vniuersalem omne que nihil excludit.l.iul.de lega.iij.l.a
procuratore.C.mandati.⁊ in.c.solite.de maio.⁊ obe.Nec tūc obst.
d.l.si socius pro filia in fi.dum dicit ꝙ pecunia nō soluta non im-
putatur societati:quia loquitur qn̄ non est soluta nec solui debet:
qꝛ acceptilatione sublata est obligatio.¶ Tamē his nō obstātibꝰ
cōmune satis viua ⁊ vrgenti suaderi pōt iustitia pro parte socij cō-
tra patrẽ ⁊ si lex ipsa deficeret.Dos em̄ succedit loco alimentorum
seu legitīe vt demōstrat̃ ꝑ primū cōsulentẽ:sed cui dubiū est ꝙ fini-
ta societate onus alimētādi filiū spectat ad p̄rem facit.l.actione.§.
fi.ff.ꝓ socio.⁊.l.si q̄s a liberis.⁊ per totū.ff.de li.agno.⁊.l.si filia.§.si
filiusfa.herci.Cui etiā dubiū ꝙ legitima detrahitur de bonis p̄ris
et non de bonis socij cui in nihilo succedit cum legitima sit quota
portio eius quod quis esset habiturus ab intestato.l.parentibus.
et aut.ibi posita.C.de inoffic.testō.ergo si similiter ipsa dos succe-
dat ad onus patris.arg.l.si cū.§.qui iniuriarum si quis cau.⁊.l.j.§.
si quis sub cōditione.vt leg.not.can.⁊ not.in.l.sciendum.ff. qui sa-
tisd.cog.Ponamus enim in casu nr̄o dictam filiam patri solū pos-
se succedere in legitima alijs vniuersaliter institutis nōne dos ista
tota in legitimā cōputabitur certe sic.dos enim in legitimam sine
dubio imputabitur.l.quoniam nouella.⁊.l.oimodo in fi.C.de in-
offi.test.nec posset filia allegare ꝙ dos ipsa a societate non a patre
processit:quia immo a patre consecuta fuit dotem cum pater obli
gatꝰ sit legis vigore cuius obligationis dotate artatur.l.obliga-
mur.§.lege.ff.de acti.⁊ obli.⁊.l.fi.C.de dotis promis.⁊ profectitia
dos dicetur:ideo solu.ma.ad patrem redire debet.l.dos a patre ꝓ
fecta.C.sol.ma.Et qđ hoc casu ad patrem redeat ꝓbat tex.in.d.l.si
sociꝰ pro filia ibi pater defuncta in matrimonio filia recuperasset.
Preterea ponamus causa vna cum alijs filijs succedere nonne do-
tem conferet certe sic.vt in toto titu.ff.de colla.dot.⁊.C.eo.titu.l.fi
lie dotem.l.filiam.⁊.l.si soror cum fi.Si ergo heredes qui patreꝫ re
presentant tantum consequuntur vigore istius dotis quantum est
ipsa dos que ratio dictat quin alter sociꝰ sil'r tantū de ipsa societa-
te consequatur:vt sic equalitas seruetur que inter socios seruāda
est vt.d.l.si socius pro filia versiculo dixi.⁊.l.si non fuerit.⁊.l. mar-
cellus eodem titulo.Preterea pater ⁊ filius censentur esse eadem
persona.l.fi.C.de impu.⁊ dos censetur esse patrimonium filie.l.iij.
§.sed vtrum.ff.de mino.vnde tempore finite societatis pater cense
ri potest habere in patrimonio suo et apud se tantum de ipsa socie
tate quantum est ipsa dos dicta ratiōe:⁊ etiā qꝛ ꝓpter dotẽ ab one
re alimētandi filiā releuat̃ qđ onus in dubio tantū estimat̃ quantū

ipsa dos.arg.casus sing.in.l.cum vnus.§.fi.ff.de ali.τ cib.leg.τ etiã qꝛ aliqua extat spes eã recuperandi per.d.l.dos a patre ꝓfecta:licꝫ hec spes attento saltim iure canonico nõ sit multũ consideranda. ar.l.heres.de condi.τ demon.τ etiã qꝛ propter dictã dotem est libe ratus ab illo onere dotandi filiã quo erat per prius astrictus. Nec tunc obstat ꝙ in cõtrariũ allegaṫ de alimẽtis.vꝫ ꝙ filius alimẽta ri dꝫ de cõmuni:vt τ demõstratũ est ratione viua per primũ cõsulẽ tẽ:τ satis probaṫ in.d.l.adeo alias actione.§.fi.vbi pꝫ ꝙ onus ma trimonij spectat ad societatem τ teneṫ alimentare vxorẽ socij a pa ri τ filios socij:τ sic prout de cõi danṫ alimenta:ita τ dos ꝓpter eq paratione τ parificatione supra factã:qꝛ hoc cõcesso(qđ τ mihi ve rũ videṫ:lꝫ firmare nõ auderem)tñ nõ ob.Nã lꝫ dos ista durante so cietate:qꝛ licet dos ista durãte societate de cõi soluaṫ τ solui debeat ex quo subest necessitas nõ submissa legib⁹.l.que ꝓpter necessita tẽ.de reg.iur.τ extra.e.ti.qđ nõ est licitum cuꝫ cõcor.cũ soluere ne cesse habeat τ nihil habeat nisi cõe:vnde de necessitate est ꝙ aut de cõi soluat aut societas diuidaṫ.societate ergo durãte necessitas sub est vt societas soluat.Tñ finita societate cõputabiṫ in partẽ patris ꝓ rões ꝓallegatas.Pro qua cõsideratione multuꝫ facit tex.in.d. l.actione.§.fi.pro socio.vbi dos durante societate efficitur cõis: et tñ ea finita cedit lucro mariti ꝓpter onus qđ sustinet ipse maritus. Ita ergo econuerso:lꝫ durãte societate dos debeat detrahi de cõ ne:tñ ea finita cõputetur in partem patris ꝓpter onus a quo rele uaṫ ꝓpter dotem.cõtrarioꝝ eñ ꝯtraria est natura.l.τ si contra.de vulg.τ pup.c.j.extra.de reg.iur.cũ si.Et hoc tenendo possent opi. ad cõcordiam reduci.Distinguẽdo an sumus durãte societate τ ve ra sit illorũ opi.qui tenent ꝙ de cõi dari dꝫ.Aut sumus post solu tam societatẽ τ vera sit opi.cõtraria.Et propter dictas rões tol luntur oĩa que in ꝯtrariũ adducunṫ:qꝛ nõ loquũtur in debitis τ in solutionibus ꝓpter quas vnus ex socijs pro quo solutio facta est lucrũ sentit finita societate.Preterea ad tex.in.d.l.ex parte.§.fili⁹ posset responderi ꝙ in versiculo si nõ in oĩbus non loquatur in sim plici socio omniũ bonoꝝ sed in illis qui in oĩb⁹ sunt socij:vt sic oĩa que erogantur vel eroganda veniunt de cõi cõstituantur:τ sic ver bũ in oĩbus neutraliter ponaṫ.Ex predictis ergo τ ex latius τ serio sius dictis per primũ cõsulentem saltẽ in casu nostro cõcludendum videtur ꝙ in partẽ heredũ patris dicta dos imputeṫ maxime p.d. l.si socius pro filia iuncta auctoritate glo.eam intelligẽtis in socio omniũ bonoꝝ qđ τ satis suadetur ex verbis illius tex.nam ibi non apparet vnq̃ ex verbis tex.ꝙ societas soluerit dotẽ:imo verba et promissionis τ solutionis concipiuntur in personã patris vt patꝫ in pn.illius legis:τ tamẽ ibi dicitur ꝙ dos debet restitui societati: τ sic satis innuiṫ ꝙ non poterat nisi de cõi solui illa dos: al's expres sisset ꝙ ad societatem rediret si de cõi soluta esset.Et hoc tenendo ꝙ illa lex loquaṫ in socio omniũ bonoꝝ ibi videtur textus pro hac parte aliter inducendo q̃ sit inducta:nam si de natura societatis esset ꝙ dos de cõmuni deberet constitui ea ratione qua constituta fuerit prima dos eadẽ ratione τ secunda constitui deberet cui⁹ con trarium ibi dicitur in versiculo ꝙ si salua:qđ procedit ex eo quia ex quo illud pactũ apponitur preter naturã ꝯtractus intelligitur de primo actu.arg.l.bone.§.hoc sermone.de verbo.signifi.τ.l.hec cõ ditio.de condi.τ demõstra.Nec obstat responsio supra data ad.d.l. si societatem:quia licet necessario illa nec pro nec contra cõcludat: tamen satis innuit qđ societas omniũ bonoꝝ in dubio non ita cõ cipitur vt quicquid erogetur τc.Alias frustra τ superuacuo adijce rentur illa verba cũ τ alio nõ expresso potuisset iurisconsult⁹ respõ dere qđ in socijs omniũ bonoꝝ expensa in honorẽ filij de cõi detra hatur.Cõcludo ergo qđ dos ista computetur saltim in casu nostro in partem heredum patris. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.liij.

1 ¶ Trebellianice loco vel falsidie:an succedat pars dotis quam maritus vel vxoꝛ lucraṫ altero predecedẽte si instituatur superui uens heres τ grauetur substitutione.per totum.

2 Fructus medio tempoꝛe percepti computantur in falcidiam τ tre bellianicã:fallit si percipiãtur a filijs pꝛimi gradus.

Fideicõmissum ꝑticulare τ vniuersale differt,maxime quo ad vsuf fructus in falcidiã seu trebellianicã imputandos.

3 Trebellianica videtur ꝓhibita ex fideicommisso vniuersali facto sub his verbis quicquid ex hereditate ꝑuenerit vel superest vltra legata restituat heres.Idem si rogatur heres restituere residuum a debitis τ legatis.

Consilium.liij.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Quia per pꝛimum consulentem.d. Joannem elegantissime discussum est primuꝫ dubiũ: ideo illo aliter non tacto quia de subscriptione tãtuꝫ requisitus dicam vnum verbum circa secundum circa quod clarissi me dicendum est qđ dicta tertia pars dotis si debita erat prout te stator asseruit in quarta non imputatur.vt.l.quod de bonis.§.qđ auus ad.l.fal.quod enim alteri debetur detrahitur de estimatione hereditatis quando habetur consideratio quarte detrahende.l.in quantitate.et.l.in lege falcidia eris alieni ad.l.falcidi.cuꝫ si.alijs in ribus allegatis per pꝛimum consulentem.Si autem non esset debi ta:quia tunc conseruaretur in vi legati secundum ea que habẽtur in.l.j.τ.l.si non designata.C.de falci.causa adiect.leg.τ.l.si sic.§.pri mo.de legatis.j.secus esset cum a seipso accipiat per.l.quod autẽ. et.l.id autem.et.l.titia.τ.l.in quartam ad.l.falcid.τ.l.deducta.§.ac

2 cep.cum ibi nota.ad trebel.τ hoc in iure reputo clarissima.† Unũ tamen in hoc themate reputo satis dubium.vtrum quarta trebel lianica an falcidia veniat detrahenda.Magis enim fauorabile eẽt heredibus Petri falcidiam detrahere quam trebellianicam maxi me propter fructus medio tempoꝛe perceptos qui computantur in trebellianica cum sint percepti iudicio testatoꝛis.l.in fideicom missaria ad trebellianic.nisi sint percepti a filijs pꝛimi gradus.l.in bemus.C.eo.τ non in falcidiam in cuius detractione consideratur tempus moꝛtis.argumen.dicta.l.in quartam.τ.l.in ratione eodeꝫ titulo nisi fuerint maturi tempoꝛe moꝛtis testatoꝛis.l.in.l.falcidia placuit eodem titulo.Ideo discutiendum est an dictum fideicom missum Nicolai τ filioꝛum Joachini sit vniuersale vel particulare: et quod sit particulare videtur text.in.l.cog.§.inde queritur ad tre bellianic.qui text.notabiliter probat quod rogatus restituere qđ superest ex heredi supra debita τ legata non potest cogi adire:quia fideicommissum non est vniuersale:quia hereditas est quid vniuer sum continens sub se debita τ credita.l.hereditas.de regulis iuris et.l.nihil aliud.de verbo.significatio.τ.l.hereditas.de peti.hered. per quem textum dicto.§.inde queritur.dicit ibi Barto.quod si te statoꝛ factis certis legatis rogauit heredem restituere quod super est ex hereditate a dictis legatis vel residuum bonoꝛum a dictis iudi cijs vel legatis quod istud non est fideicommissuꝫ vniuersale dicẽs quod text.ibi hoc expresse dicit subdens quod propter hoc semel de facto consuluit quod cum alicui per verbum commune fuerit fa cta substitutio per hunc modum si decesserit sine filijs residuũ meo rum bonoꝛum a dictis iudicijs et legatis deueniat in talem qđ hec substitutio non potest esse directa etiam in pupillari etate:qꝛ ver bum commune adijcitur ibi certe rei τ non vniuersitati τ eũ sequũ

3 tur ibi docto.maxime Angelus de perusio τ Paulus de cast.† Im mo plus dicit ibi Angelus quod si quis grauatus est restituere qc quid superest ex hereditate non est locus trebelliano per supradi ctam rationem quod sequitur ibi Paulus de castro.in hoc tamen contrarium tenet Barto.in.l.titius rogatus eodem titulo faciens differentiam si rogatur restituere quicquid superest a debitis lega tis tempoꝛe moꝛtis testatoꝛis.τ quicquid superest tempoꝛe moꝛ tis heredis τ assignat ibi in fine rationem differentie.Item plus di cit ibi Paulus de castro.in.d.§.inde queritur.quod si testatoꝛ ro gauit heredem de restituendo bona sua de dictis debitis τ legatis quod erit legatũ particulare:licet secus sit si dicat hereditatẽ quo casu loquitur dictus.§.inde queritur:licet in hoc contrariũ videa tur velle ibi Jmola cum dicat quod nulla est differentia dicat testa toꝛ bona sua vel hereditatem suam per.l.nam quod liquide.§.non omnes cum.ll.sequen.eodem titulo vt ibi latius per eos.videtur er go dicendum quod sit legatuꝫ singulare saltim propter auctorita tem Barto.et sequacium pro quibus facit dicta.l.cogi.in fin.prin cipij quatenus ibi innuitur quod si verbũ peruenerit staret ibi pro prie illud fideicommissum esset singulare τ non vniuersale.Jmola tamen ibi sequitur Barto.si rogatus heres fuit de restituendo re siduum a debitis τ legatis:quia ex quo noluit eum obligari actio nibus hereditarijs est fideicommissarius singularis per dictũ.§.nõ omnis.secus si dixit residuum a iudicijs τ legatis per dicta.l.cogi. in princip.versiculo:sed τ si quis.τ dicta.l.titius.τ not.ibi per bar to.vbi secundum eum dicit Barto.quod quantum ad hoc vt ha beat locum senatusconsultum trebellianica non est differentia di cat testatoꝛ restituas hereditatem siue dicat quicquid ex heredita te superest.Ergo eodem modo prout habet locum trebelliani.si testatoꝛ dicit restituas hereditatem deductis legatis vt dicto.§.in de queritur.similiter locum habeat si dicat restituas quicquid sup erit ex hereditate deductis legatis secundum eum.Sed certe suus argumen.confunditur per illum textum τ per ea que ipsemet ibi te net:nam ipsemet vult quod si testatoꝛ dicit restituas quicquid su perest ex hereditate deductis debitis τ legatis fideicommissuꝫ est particulare:τ tamen non est dubium quod si dicit restituas heredi tatem deductis debitis τ legatis quod est vniuersale legatũ vt ibi est casus foꝛmalis.Preterea τ onus legatoꝛum dicitur onus here ditarium τ actio hereditaria dici potest.l.hereditariarum.de act. et obliga.τ notatur in.l.his consequenter.§.celsus.de his quibus vt indignis.τ.l.fi.C.de acqui.hereditate.vnde eodem modo videt quod sit singulare relictum si dicat quod superest allegatis.§.put et si diceret a debitis τ legatis.Et pro hoc optime facit tex.in dc̃o versi.sed et si quis vbi tex.probat qđ si quis rogatur restituere qc quid supererit deductis oneribus quod sit legatum singulare:τ nũ de ponamus quod quis non habeat debita τ fecerit legata nonne loquitur ille tex.certe sic cum indefinite loquatur:τ tamen tunc qꝛ non compꝛehendit illud fideicõmissum legata que veniũt appella tiõe oneris.l.j.C.his itaq̃ diffinitis.τ per totã.l.C.de cad.tol.cum si.tex.

si.tex.ille probat q erit fideicommissum singulare. Nec etiam obst. dicta.l.titius per id quod ibi Bar.in fi.dicit. Facto ergo hoc presupposito q bar.bene loquatur videtur idem dicendu in casu nostro: nam in casu nostro rogatus est restituere reliqua bona et intelligitur reliqua.s.a legatis vt supra conclusum et probatum est per primum consulentem. Non enim refert q non dixit expresse in reliquis allegatis supra ex quo ita intelligitur tacite.ar.l.cum quid si cer.pet.et.l.iij.de leg.j.maxime cu tex.et doc.in.d.§.inde queritur se fundet in effectu eius qd est relictum et no in verbis testatoris. Et q fuerit voluntas testatoris relinquere res hereditarias et non ipsam hereditatem satis demonstratur per illa verba vltra tertia &c. Si enim rogaret de restituendo hereditatem no fuisset opus detrahere debitum heredis: licet ad hoc posset dici q silr appellatione bonorum non coprehenditur debitu hereditariu per.d.l.princeps bona.et.l.subsignatum.de verbo.signi. Sed vt dixi testator videtur habuisse respectu ad ipsa corpora hereditaria prout habuerat in precedenti legato particulari: et ideo dixit in reliquis bonis. Item huic pti opitulat: quia non fuit factum fideicomissu sub comemoratione hereditatis: sed bonorum iuxta id quod dicit Pau.de ca. de quo supra. Istum tamen passum reputo satis dubium maxime per tex.in.c.Raynutius.extra de testamentis.vbi dicit tex.qd testator vni filie reliquit domu et quendam ortum et alteri filie cetera bona: et tamen postea in tex.presupponitur qd illud fideicomissu fuit vniuersale et habet locum trebel.posset responderi q sunt verba pape et non testatoris. Facit etiam qr est comunis pratic a quando instituuntur heredes dicitur in oibus alijs bonis: et sic verbum alijs detrahit bona legata: et tamen est institutio vniuersalis: sz ad hoc respondetur: quia pratica communiter est q dicatur herede vniuersalem instituo: vnde verba sunt clara: et qr fui tatumodo requisitus de sola subscriptione et in puncto non tagitur hoc dubium: qr forte non curatur que quarta detrahatur ea de re vt puto famosissimus et celeberrimus primus consultor et ceteri subscribentes mihi et cetera non tetigerunt huc passum ego no tetigi vt deciderem: sed vt redderem aduocatu vt h allegaret si clientulo suo opitulant: et ppter hoc dubio indiscusso.vtru debeat detrahi trebellianica vel falcidia dico et cosulo ide iuris esse put.s.coclusum est per pmu cosulente: et ad fide pdictorum me subscribo &c. Laus deo.

¶ Summariu super cosilio.liiij.

1 ¶ Legitima et trebellianica qn possit p filium detrahi de fideicomisso vniuersali.per totum.

2 Deueniat est verbum aptum natu posse adaptari ad substitutionem directam et obliquam.

3 Substitutio facta per verbum comune adiectum vniuersitati qua doq trahitur ad directa si potest.

Clausule codicillaris virtus cessat vbi testametum valet.

4 Fideicommissum vltimi decedentis: an ad eius portionem tantu restringatur vel comprehendat etiam portionem aucta morte fratris predefuncti.

5 Posthumus preteritus si virtute clausule codicillaris restituatur ad hereditatem patris: an videatur etiam grauatus de restituendo hereditatem alijs institutis superstitibus qui erant grauati in uicem restituere si decesserint sine filijs vbi etiam portio dictorum grauatorum accrescit alteri grauato superstiti virtute dicte substitutionis.

¶ Consilium.liiij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Duo in puncto queruntur. Primo an heres dicti filijs testatoris vltimo morietis teneat restituere portionem dicti filij defuncti alteri coheredi et cum filio dicti primi testatoris. Secundo an presupposito q teneatur: an detrahat quartam super secundo non insistunt consulentes et merito: qr comunis sententia maxime canonistarum est clara q nedu vna: sed imo due quarte detrahantur ex quo in casu isto diuerso tempore detrahuntur prout voluit glo.in.l.qq in glos.j. in fine ad.l.fal.C.et glo.in.l.papinianus.§.meminisse versi.eo aute in verbo falcidie.et glo.aufertur.§.si quis autem non implens.de heredi.et falci.coll.prima.et licet inter legistas sit opinionum diuersitas: tamen canoniste et etiam legiste cocordant q de iure canonico due quarte hoc casu detrahatur per capitulu Raynaldus.et capitulum Raynutius.de testamentis sm doctores in iuribus preallegatis.et bar.in.l.j.in fi.ff.si cui plusq p.l.falcidia.et in cosilio nonagesimosexto qd incipit dns Jacobus in fine prout: et ita concludens incidenter tetigit primus cosulens presupponens duas quartas facere dimidia totius qd et verum presupponendo q legitima sit tertia pars totius et trebellianica quarta residui: nam tunc facto recto computu costituunt dimidium totius: tamen super hoc incidenter querendum esset quanta sit legitima iuxta ea que habentur in.l.plane.§.si coniunctim.ff.de leg.j.verum quia de hoc non querit et dubia circa hoc ardua tangeda fortasse eent et ego sum dumtaxat requisitus de subscribedo me cosilio: io me circa hoc aliter non

2 intromitto. †Sed deueniedo ad primu pncipale dubiu. Ego inhereo coclusioni facte p priores cosulentes doctores qde celeberrios: scz q dictus heres extraneus institutus a dicto filio primi testatoris vltimo moriete tenet dicto alteri filio supstiti restituere fideicomissum vniuersale ad qd fuerat oneratus ipse filius vltimo moriens eius auctor. Circa quod non puto necessariam esse virtutem clausule codicillaris. Nam verbum deueniat adiectum in dicta substitutione est verbum obliquum prout dicit primus consulens pro quo facit quod notat Bartol.in.l.sceuola circa fin.ff.ad trebellianum intelligo quod importet fideicommissariam substitutionem quando ratio subiecte materie id suadet: nam in vero est verbum commune hoc est apte natum adaptari ad directam et obliquam substitutionem prout voluit Bald.in.l.fin.C.de sacrosan.eccle.in vltima columna allegando text.in.l.pe.ff.de solut.et.ca.j.qui feudum dare possunt in decima collatio.quod et voluit Bald.in repeti.c.si pater de testa.in sexto quod et reperio Bartol.consuluisse in consilio septuagesimo incipi. homo.et consilio .cxiiij.incipi. patre filio. Licet Innocen.in.c.Raynutius.dicat quod sit directum: sed saluari potest quod est directum quando materia patitur.

3 †Cum igitur in casu nostro materia non adaptetur ad directam substitutionem: quia pubes sane mentis decessit post aditam hereditatem. l. post aditam.C.de impube.necessario sumus in substitutione obliqua: quia verbum commune adiectum vniuersitati si potest trahitur ad directam iuxta nota.per glo.in.l.verbis ciuilibus.de vulg. et pupilla.et in.l.gallus.de liberis.et posthumis.et per Bartol.in.l. cogi.§.inde queritur.vbi text.ad trebelliani.et probatur in.l.ia hoc iure.de vulga.et pupilla.et habetur in dicta.l.centurio.et in dicto.c. si pater.et in dicto capitulo Raynutius.et.l.precibus.de impube. Alias trahitur ad fideicommissaria vt in iuribus supra proxime allegatis. Ideo constat hoc casu esse fideicommissum vniuersale q substentatur per autentica ex causa ex quo enim debetur ex testamento per dictam autentica vt habetur ibi.et in.l.filio preterito.et latius dicitur per priores consulentes cessat virtus dicte clausule cum intelligatur si idest quatenus non valeret iure testamenti argumentum.l.stichum qui meus erit.de legatis.j.prout dicit Bar. in.l.j.ff.de iure codicil.et Bald.et docto. in dicta autentica ex causa.et in.l.fina.C.de codicill.cum ergo testamentum hoc respectu valeat non obstante preteritione filij merito cessat dicta clausula vel

4 saltem non est necessaria. †Solum dicta clausula est ponderanda quo ad hoc quod dicta filia vel eius heres censeatur rogata de restituendo portionem sibi tangentem ipsis institutis suis cofratribus. Et quia per hoc portio istius vltimi morientis esset aucta: ita quod veniret in restitutione etiam quod habuisset ex fideicommissi restituto de portione tangente dicte filie iuxta ea que habetur in.l.marcellus.§.quidam.ita ad trebelliani.et in.l.cum virum.C.de fideicommissis.hoc respectu possunt ponderari que tanguntur supra maxime per primum consulentem circa clausulam codicillare. Tamen passus est tunc dubitabilis propter ea que tradit Barto. in dicta.l.filio preterito et propter materiam.l.si vnq.de reuoca. dona.et quia de hoc forte non vertitur dubium: ideo hoc omisso dico quod portio ipsius vltimi morientis est restituenda et hoc claru propter theoricam Bald.in dicta.l.si titius in fine principij de liberis.et posthu.et eiusdem Bald.in.l.filio preterito.de iniusto testamento volentis quod si grauauit filios natos tunc debentur legata etiam a posthumo quem minus amabat: licet dicat Bart.in contrarium in dicta.l.filio preterito in.iij.colum.in questione an dicta autentica habeat locum in preteritione posthumi dum dicit quod non est verisimile quod grauasset filios tot legatis sed dico cessat ratio in casu nostro: immo cessant omnes rationes Barto. inquantum se fundat quod non habet locum in preteritione posthumi de quo non cogitauit. Nam se fundat per rationem.l.cum auus cu similib que cessat: quia hic suam sobolez prefert aliene no econtra cessat ratio.l.si vnq.que in simili ratione se fundat: et inverisimili volutate donatis. Sz hic est verisile q si de posthumo cogitasset: ide et fortius fecisset: qr fideicomissum est adiectu fauore filiorum: vt patet: et si plures essent filij tato verisimilius esset q dicta substitutione fecisset: tum quia onus cuiuslibet esset diminutum: quia si lij essent pauperiores: ita q indigerent magis dicto fideicomisso: ita q cessat ratio dicte.l.si vnq. maxie quia hic valor fideicomissi fauet filijs ibi valor donationis nocet. Item cessat ratio dicte.l.pe nul.de iure codicillo per quam dicit Bar.q non est verisimile qd fecisset tot legata: ideo concludo passum esse indubitabilem et extra conflictum opinionum etiam pro ratione Bald.quod tradit Bartol.in.d.l.filio preterito in preteritione quasi posthumi inver

5 siculo.iij.videndum est &c.vbi assignat in quasi posthumo dicta rationem quod si filius grauauit fortius nepotem &c. † Dominus Marianus primus consulens se fundabat in clausula codicillari: et ita etiam subscribens mihi videtur contrarium: quia respectu fideicommissi istius testamenti valet: ideo cessat dicta clausula vt voluit Barto.in.l.j.de iure codicillo.et in autentica.ex causa si bene recolo. Bene verum est quod virtus dicte clausule est ponderanda. An posthumus censeatur rogatus de restituendo portionem filijs natis institutis. Et ex dictis Barto.dicendu esset q no: ideo

nolui hoc intrare: sed ex dictis ipsorum consulentium dicendũ eẽt ꝙ sic licet specifice nõ tetigerint ⁊ forte non cogitauerit de hoc nõ querebatur in puncto: ideo omisi in subscriptione. Fundabat etiã se dñs Marianus: q̃ posthuma decesserat ⁊ dicebat ꝙ ex quo decesserat post lapsum anni censeat̃ approbasse testm̃ maxime ex quo erãt instituti veniẽtes ab inte. per. l. filio p̃terito ⁊ qđ ibi tradit bar. aliĳ nõ tangebãt neq; ego tetigi: ⁊ maxĩe q̃ bar. ibi in solone. l. ĳ. C. de liberis. ⁊ posth. vr̃ velle ꝙ aliud sit in decedẽte ĩpubere qui non põt approbare neq; reprobare testamentum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lv.

1 ☞ Libellus in actione hypotecaria quomodo fiat. per totum.
2 In bonis nostris esse dicuntur que bona fide possidemus.
3 Interdictum saluianum nõ requirit dominĳ probationem.
4 Lex fi. C. de acqui. posse. quomodo intelligatur ⁊ in quo procedat.
Precariuz priuat dominũ possessione ⁊ nõ transfert dñĳ possessionẽ quãdo prim⁹ transferens possidet noĩe alieno.
5 Sentẽtie iudicis etiã ĩterlocutorie est stãdũ q̃ si ab ea nõ appellat̃ transit in rem iudicatam.
6 Iudex procedendo ad vlteriora videtur tacite pronunciare super declinatoria.
Declinatoria iudicis debet ante litem contestatam proponi alias lite contestata sopitur.
7 Dilatoria esse dicitur exceptio excussionis.
8 Prescribere an possit se debitorez sciens ⁊ quid de statuto dictãte ꝙ si quis nõ petierit debitũ infra. x. annos cadat a iure suo. nu. 22.
9 Prescriptio longi tp̃is interrũpitur per litis contestationẽ ⁊ non preiudicat nisi inter presentes.
10 Pecunia trahit ad interesse considerabile ⁊ in eo qui solitus est cũ ea lucrari. nu. seq.
11 Verisimilia multotiens sunt in probationibus attendẽda.
12 Interesse potest iudex ex suo officio estimare.
13 Prescriptio statutaria an requirat p̃tis p̃ñtiam. nu. seq. vt si statutũ disponat ꝙ si quis non petierit debitum infra. x. annos cadat a iure suo.
Statuere populos posse: iure constat.
14 Citra vel circa dictiones quid importent.
15 Quodcunq; est dictio vniuersalis nihil excludens.
16 Statutũ loquens de cõtractu trahitur ad hypotecam. nu. seq.
17 Executionẽ paratam qđ habeat instr̃z guarẽtigiatũ statuti dispositione etiam dicta executio trahitur ad hypotecam que in instrumento continetur.
18 Tenemẽtum terre: licet in singulari noĩetur sumitur tamẽ p̃ pluribus terrarũ petĳs cõprehensis in cõfinibus assignatis.
19 Pluralitas factorum non presumitur.
20 Verba nõ sunt cauillanda sed ciuili modo intelligenda.
21 Precarium quid operetur in instrumentis.
22 Pene in foro conscientie sunt exigibiles.
Leges sunt in foro conscientie seruande.
23 Prescribi põt debitum. x. annis lz debitor se sciat debitorẽ vbi statutũ dicit ꝙ si qs nõ petierit debitũ. ĩ. x. ãnos cadat a iur̃ suo. p̃ to.
Memoria hominum est labilis.
24 Longum tempus dicitur decẽnium.
25 Fedeiussor an possit conueniri non discusso principali. nu. sequen. vsq; ad finem consilĳ.
26 Sentẽtia an possit reuocari etiam si sit diffinitiua.
27 Exceptio si expresse non fuit opposita an sub generalibus cõprehensa patrocinetur. nu. seq.
28 Disputandum non est de apicibus iuris.
Clausula ꝙ procedatur sola facti veritate inspecta vel simpliciter et de plano quid operetur.
29 Vsura an sit permissa peti etiam ex contractu iurato.
30 Impedimentum an faciat cessare prescriptionem: ⁊ quando quis dicatur impeditus legitime.
31 Renunciatio simplex generaliter facta restringit̃ ad cãm de p̃ñti.

¶ Consilium. lv.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi. ¶ † Visis ⁊ diligenter ponderatis singulis actis cause et varĳs rõibus ⁊ motiuis quib⁹ mouẽtur et cõsulẽtes ⁊ allegãtes p̃ vtraq; parte. Videt̃ prima fronte dicendum partes iudicis fore in pronũciando pro Raphaele actore. Nam videtur quod Raphael actor sufficienter fundauerit intentionem suam. Agit enim hypotecaria aduersus fratrem Marchum possessorem certarum rerum que hypotecate fuerunt Gaio patri dati Raphaelis per venerium auctorem: licet mediatum dicti fratris Marci quod patet quia in iudicio excussiõis Raphael asserit se velle agere hypotecaria aduersus fratrẽ Marchum: vnde postea agendo videtur hypotecariam intentare: quia dicta in preparatorĳs censentur postea repetita. l. titia respondit. §. idem respondit. de verbo. obligatio. ⁊. ita stipulatus. el forte. el grande. in princip. eodem titulo prout habetur per doct. in dictis iuribus. ⁊ in. l. fina. ff. de heredi. institu. cum multis similibus adductis late per consulentem pro parte rei que omitto. Non enim presumitur mutata voluntas. l. eum qui mutatam. ff. de proba. ⁊. l. iĳ. eodem titulo. ⁊. l. fideicommissa. §. si rem. ff. de legatis tertio. Qđ ⁊ demonstratur ex serie libelli in quo concluditur pronunciari bona in petitione contenta fuisse obligata gaio ⁊c. quod est propriũ hypotecarie: vt patet ex not. per Specu. in titulo. de acti. ⁊ peti. §. ĳ. versiculo ceterum si tu. ⁊ per Bartol. in. l. si rem alienam. ff. de pig. acti. ponentes formam libelli in hypotecaria. ⁊ Cyn. Bartol. ⁊ docto. in. l. cum res. C. si res alie. pigno. obligat. sit. et per gloss. l. in heredem. C. de hereditarĳs acti. ⁊ ad hoc institu. de act. §. Itez seruiana. et. §. sequẽ. ⁊. l. ⁊ si non sunt. §. primo. de pigno. Et hoc principaliter intentatur in hypotecaria: ⁊ secundario restitutio seu aduocatio rei hypotecate vt dictis iuribus habetur ad hoc. l. si fundus. §. in vendicatione. ff. de pigno. sicut in simili dicimus in rei vendicatione in qua principaliter venit declaratio dominĳ ⁊ secundario restitutio rei: vt per Bar. in. l. ex diuerso. ff. de rei vendi. Adeo qđ rei restitutio venit officio iudi. ⁊ non iure actionis secundum Cy. et Pet. in. l. si quis. C. de serui. pro quo facit text. cum glossa. in. §. Preterea quasdam institu. de acti. et. l. qui restituere. ff. de rei vendi. licet hoc vltimum non sit expeditum per nota. per Bartoluz. ⁊ Imola in. l. si prius. ff. de noui oper. nuncia. Nec sit op⁹ hoc ad presens discutere. Licet autem petatur condemnari fratrez Marchũ ad restitutionem possessionis ⁊ non ad rei restitutionem non propterea tollitur quin sit intentata hypotecaria: nam ⁊ per hypotecariam possessio aduocatur: vt probatur in. l. si cum venditor. in princip. ff. de euic. ibi et si in rem actio. sit nudam: tamen possessionem aduocat: vnde cum in narratione asserat fratrem Marchum possidere recta est conclusio si petit possessionem restitui. possessione enim restituta: restituta erit res ⁊ econuerso: facit q̃ verbũ possessio late sumptum ponitur etiam pro detentatione. l. stipulatio ista. §. hec quoq;. de verbo. obligatio. ⁊. ff. communi diui. l. communi diuidundo. §. neq; colonus. ⁊ sic adaptatur siue frater March⁹

2 possideat siue detineat. ¶ † Vnde est videndum an hypotecaria sit satis probatum ⁊ certe non est dubium quod probatur quod venerius debitor obligauit omnia bona sua ⁊ hoc per publicum instrumentum: ⁊ quod ipse venerius tempore obligationis possidebat bona que petuntur: ⁊ hoc per confessionez partis: vnde ex his videtur concludendum qđ sit ad plenum probata intentio actoris prout est ex parte sua quod ipse habeat hypothecaz: quia videtur de hoc textus apertus immo casus formalis in lege municipali ciuitatis fauentium sub titulo qualiter excussio fieri debeat in fi. ibi et aduocari possit per hypothecariam ipsa res petita per solã probationem obligationis: ⁊ quod ipsa res fuerit in bonis debitoris siue per ipsum possessa tempore obligationis vel post. Ex quib⁹ verbis statuti cum sint clara dum dicitur per ipsum possessa tollit̃ omnis dubitatio: an sit necesse probare quod hypotecans fuerit dominus. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de legatis. iĳ. ⁊. l. ancille. C. de fur. Facit etiam quia ea que bona fide possidemus dicuntur esse in bonis nostris. l. bonorum. §. in bonis. de verbo. signifi. Et sic vtraq; pars alternatiue posita in dicto statuto verificat̃: vnde nõ est opus insistere in probatione dominĳ. Licet possit dici satis esse p̃batuz dominium per confessionem factam in respõsione ad quintum articulũ articulorũ: secundo loco productorũ pro parte Rapha. vbi fatetur qđ dicta bona spectabant pleno iure ad dictum venerium. Non enim pleno iure spectassent si defecisset ius dominĳ. Item ex predictis constat superfluam esse disceptationem: an requiratur

3 probatio de dominio venerĳ hypotecantis. † Et subsequẽter non est opus insistere quod sit intentatum inter dictum saluianum in quo non requiritur probatio dominĳ. vt no. glo. in. §. quasi seruiana insti. de acti. ⁊ glo. in. §. interdum insti. de interdic. ⁊ glo. fi. in fin. in. l. j. C. de p̃ca. ⁊ saluia. inter. ⁊ ibi per Cy. ⁊ docto. ⁊ per Bart. in. l. j. ff. eo. titu. Et si diceremus intentatum illud interdictum dicere oporteret quod esset intentatum vna cum hypotecaria: quia pronunciari rem esse obligatam pertinet ad petitorium ⁊ non ad possessorium vt probatur in dicti iuribus ⁊ ex dictis supra: ideo nõ releuaret in effectu ipsum actorem si p̃baret in eo ⁊ non in hypotecaria: quia licet ferreretur sententia in possessorio pro eo: tamen in petitorio ferreretur contra eum ⁊ illa preualeret vt est tex. in. c. cuz dilectus. de causa posses. ⁊ proprietatis. ⁊ in. c. cum ecclesia sutrina

4 eodem titulo. † Et pari ratione non est insistendum quod sit intentatum remedium. l. fina. C. de acqui. posses. cum ⁊ illud sit possessorium: vnde non releuaret si in eo optineretur ⁊ succumberetur in hypotecaria per. d. c. cum dilectus. ⁊. d. c. cum ecclesia sutrina. Licet re vera constet illud remedium non esse intentatum: quia dictũ remedium habet locum quando qui pro alio possidet desidia vel dolo dereliquerit vel perdiderit possessionem dicit text. ibi in p̃nc. non autẽ quãdo al̃s possessio ad alium transeat cum varĳs modis perdatur possessio. l. iĳ. §. in amittenda cum. §§. seq. ⁊. l. qui vniuersas. §. j. ĳ. iĳ. ⁊. iiĳ. ff. de acqui. posses. ⁊ de hoc nulla sit mentio in petitione in qua solum dicitur qđ dictus venerius obligauit cum pacto precarĳ ⁊ qđ tunc possidebat: ⁊ qđ hodie possidet frater Marchus: vnde q̃ põt frater Marchus possidere iussu iudicis dicta. l. qui vniuersas.

qui vniuersas.§.item cum pretori: et cõsequenter dictũ Venerium desiisse possidere vt ibi vel aliter per modos ibi descriptos. Ideo petitio non cõcludit in isto remedio. Preterea licet remediũ.d.l. fi. vendicet sibi locum in simplici cõstituto: vt probat ille tex. ibi vel alius quispiã: prout ꝛ ibi habetur per doct. ꝛ per Iaco. but. in auꝫ. hoc si debitor. C. de pig. Tamẽ non est eadẽ ratio in precario possidente prout erat in casu nostro dictus Venerius: nam qui precario rogat in dubio possidet naturaliter et precario cõcedens possidet ciuiliter. l. ꝛ habet. §. eum qui. ff. de preca. Sed in simplici constituto cõcedens possidet naturaliter ꝛ ciuiliter et cui conceditur nullo modo. l. qđ meo. in prin. ff. de acqui. pos. c. cum venissent. de restitu. spo. Et ideo cum in.d.l.fi. exprimantur illi qui nullo modo possident ꝛ subdatur generalis clausulavel alius quispiã debet intelligi de alio simili prout est de natura dictionis alius vt est tex. cũ glo. in.l.ij. C. de seruis fugi. ꝛ in.c. sedes. de rescriptis. Et per cõsequens de alio qui nullatenus possideat. Et per hanc rationẽ vidi in questione de facto praticari ꝙ illa.l. nõ haberet locũ in precario possidente: licet non sit opus ad presens hoc firmare cum contrariũ velint Ang. Rapha. ꝛ Imo. in.l. exitus cõtrouersie. ff. de acqui. pos. et Bal. in.l. vnica. C. de reuo. his que in frau. credi. ꝛ in.l.ij. C. quando fiscus vel priua. cõcludamus igitur esse intẽtatam hypotecariã et sufficiẽter esse probatã hypotecam ex parte actoris. Probatur etiam possessio ex parte conuenti: quia hoc fatetur: nam et hoc est necessarium. d.§. in vẽditione merito fundata est intentio actoris.

5 ¶ † Restat deducere ꝙ exceptiones rei nõ obstent. Et primo nõ obstat prima exceptio de mãdati defectu: quia super mandato est pronunciatũ et mandata sunt legitimata per sententiã interlocutoriam iudicis cui est standũ. c. cum dilecti. de elec. l. qđ iussit cum sua materia. ff. de re iudi. Secũda ꝛ tertia exceptiones que sunt generales nõ obstant: quia libellus est apte cõceptus vt ex deductis s. apparet nõ insisto ꝛ narrata ꝓbantur vt supradixi. Quarta similiter nõ obstat per quã opponitur de excussione minus legitime facta: quia super ipsa excussione est inter partes ꝓnunciatũ per iudicem: ꝛ ab eius ꝓnuncia nõ est appellatũ: ideo transiuit quo ad par-

6 tes in rem iudicatã. d.c. cum dilecti. ꝛ qđ not. in.d.l. qđ iussit. ꝛ in.c. cum cessante. de appel. † Nam iudex pronũciauit excussionẽ legitime factam ꝛ apertã esse viam agẽdi hypotecaria. Item pronũciauit litem cõtestari: ꝛ fuit cõtestata: vnde videtur tacite pronũciatũ super declinatorijs que lite cõtestata sopiuntur. l. fi. C. de excep. ꝛ l. exceptiones. §. tẽporales. ff. eo. ti. ꝛ c. inter monasteriũ. de re iudi. ꝛ

7 c. pastoralis. de excep. ꝛ l. ita demũ. C. de pcu. cum si. † Est enĩ dilatoria hec exceptio excussionis ſm Cy. post Iaco. butri. ꝛ Pe. in.l. exceptionẽ. in.vij.q. C. de ꝓba. ꝛ in auꝫ. ꝓsente. C. de fideiuſ. in.viij. q. et Bar. in.l.iij. ff. de excep. Preterea statutũ dat formã qualiter

8 citetur † tertius et assignetur sibi terminus ad probandum bona debitoris intra quẽ si nõ probabit excussio censetur legitime facta merito cum dicta forma statuti videaꝫ seruata restat ꝙ non obstat dicta quarta exceptio de excussione minus legitime facta videtur etiã ꝙ non ob. quinta exceptio de ꝓscriptione statutaria. Nam dictus Venerius debitor qui cõtraxit debitũ habuit notitiã debiti: et fuit in mora soluẽdi merito spectabat: ideo non ꝓscripsit: q: non potest statuto induci ꝙ prescriptio cum mala fide ꝓcedat: quia est nutritiua peccati. c. qm̃ omne. de ꝓscrip. ꝓut ꝛ ibi cõmuniter tenetur per canonistas quibus est stãdum etiã in terris imperij cum de anime ꝓiudicio tractetur per not. per glo. in.c. possessor male fidei. de reg. iur. in.vj. ꝛ in.c.ij. de arbi. eo. lib. ꝛ doct. in.c.j. de no. ope. nũ. ꝛ in.l. priuilegia. ꝛ.l. omni innouatione. de sacrosan. eccl. ꝛ hoc etiã tenuit Bar. in.l. oẽs populi. de insti. et iure. licet in.l. sequitur. §. si viã. de vsuc. aliud velit cuius dictũ cõmuniter nõ tenetur. Fortius ergo dicendũ est in casu isto in quo statutum nil dicit de mala fide: vnde debet recipere interpretationem passiuã a iure cõmuni dicta generalitas statuti. s. qñ cessat mala fides: et sic materia est habilis ad prescriptionẽ. ar.l. serui vestri. C. de noxa. ꝛ.l. vt gradatim. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ.l.j. C. de sacrosan. eccle. ꝛ qđ habetur in.c. cum dilectus. de consue. idcirco cessare videtur ꝓscriptio Venerij Hieronymus etiã et frater Marchus nõ videntur ꝓscripsisse: quia ipsi non cõtraxerunt neqꝫ sunt debitores. Merito nõ videtur ꝙ ꝓscribant. videtur enĩ statutũ loqui de prescriptione aduersus personalẽ que ex cõtractu oritur. l. cõsensu. ꝛ.l. ex cõtractibus. ff. de acti. ꝛ obli. ꝛ.l. tam ex contractibus. ff. de iudi. qđ ꝛ demõstrari videtur quia dicit statutũ ꝙ prescriptio incipiat a die initi cõtractus: ꝛ sic videtur ꝙ

9 ipse cõtrahẽs ꝓscribat nõ alius qui postea incipiat possidere. † Nõ ob. vj. exceptio de ꝓscriptione lõgeua ſm ius cõmune. Nam dicta ꝓscriptio longi tẽporis interrũpitur per litis cõtest. l.j. C. de long. tempo. ꝓscrip. et a die emptionis vsqꝫ ad litẽ cõtest. nõ sunt decursi decẽ anni. immo ſm qđ ex allegationibus deprehẽditur adhuc restant aliqui menses ad implendũ longũ tempus. ex actis autẽ non ꝓbatur nisi ꝙ dictus Hieronymus possedit ab octo annis ꝛ citra. Et si per decenniũ possedisset nõ ꝓcederet absqꝫ dubio dicta ꝓscriptio: quia nõ videtur probatũ ꝙ dictus gaius fuerit semꝑ presens quod videtur necessariũ vt sufficiant.x. anni ſm theoricã Ange. in l. hereditatẽ. C. in quibus causis cessat longi temporis prescriptio.

Nisi dicamus ꝙ sit probatũ per.xxij. articulum Hieronymi seu fratris Marci de quo nõ curandum per supradicta.vij. ꝛ.viij. non ob. quia non probatur: quia nõ probatur dolus neqꝫ probatur libera-

10 tio merito nõ releuãt. l. in exceptionibus. ff. de ꝓba. † Restat ergo cõclusio ꝙ pronũciari debet dicta bona fuisse obligata dicto gaio: et successiue fuisse ꝛ esse obligata dicto Raphaeli eius filio ꝛ herede. Nam ꝙ sit filius ꝛ heres probatur ex cõfessione partis: ꝛ consequenter esse restituẽdas dictas res et earum possessionẽ dicto Raphaeli pro sorte petita. cccc. librarum ꝛ pro interesse si probaretur: quia ꝛ in pecunia cadit quãdoqꝫ interesse cõsiderabile: prout est in eo qui solitus est lucrari cum pecunia iuxta not. in.l.ij.§.fi. ff. de eo quod certo loco per Bar. ꝛ doct. ꝛ per Inno. ꝛ doc. in.c. salubriter. de vsur. ꝛ in.c.j. ꝛ.c. cõquestus. eo. titu. ꝛ per doc. in.l.j. C. de sen. que pro eo qđ interest: ꝛ per Imo. in.l. si insulam. §. vsuras. ff. solu. ma. et per Bal. in auꝫ. ei qui. C. de bo. aucto. iudi. possi. Probari autẽ satis videtur attenta forma copulatorũ: per que patet ꝙ promisit mutare sub vsuris ꝛ ꝓmisit dare dicte terre fauentie.lxxx. lib. quolibet anno: eo quia ꝓmittebatur ꝙ sub vsuris mutuaret et occasione

11 dictorum capitulorũ. † Item in articulo.xxviij. ponit dictus Raphael ꝙ ab anno. M.cccc.xlj. ꝛ citra cõtinuo dictus gaius exercuit et exerceri fecit banchũ fenoris ꝛ vsuris ꝛ reus fatetur et ꝓpterea est verisimile ꝙ et mutuasset dictam quãtitatẽ sibi debitam si eam habuisset: et ex ea recepisset cõmodum vsurarũ. Attẽditur enim in probationibus qđ est verisimile. l. si. ff. qđ metus causa. c. quia verisi-

12 mile. de ꝓsump. c. licet causam. de ꝓba. cum si. † Et si hec nõ vigẽt: necessario tamẽ non refert: quia iudex potest ex officio existimare interesse. l. si qđ ex pamphila: ꝛ ꝙ ibi probat. de leg.ij. et per eũdem Bar. in.l.j. circa fi. C. de sen. que pro eo qđ interest. ꝛ in.l. semper. §. hoc interdicto. ff. quod vi aut clam: ꝛ non solũ potest: immo debet prout dicit. d. Nico. post Ioan. cal. in.c. cum causam que de testi.

13 ¶ † His tamẽ non obstantibus arbitror contrariam partem esse veriorẽ. s. partes iudicis esse in absoluendo reum a petitione actoris: in quam partẽ iudex debet esse procliuus ꝛ facilis magis quam in condemnando. l. arrianus. ff. de act. ꝛ obli. ꝛ.l. fauorabiliores. de penis. Moneor potissime ꝛ principaliter propter exceptionẽ prescriptionis statutarie. Cõstat enĩ populos statuere posse. l. omnes populi. ff. de insti. ꝛ iure. ꝛ insti. de iure natu. gen. et ciui. §. ius autẽ ciuile. ꝛ maxime quia articulatur ꝙ dicta statuta ꝛ constitutiones fuerunt in viridi obseruantia et pars in effectu fatetur: vnde nulli dubium ꝙ statutũ in se valet inquantũ nõ nutrit peccatũ. Idcirco considero duas prescriptiones: vnam respectu Venerij debitoris: aliam respectu Hieronymi et fratris Marci. Et circa hanc secũdã prescriptionẽ non cadit peccatũ aliquod: nam ipsi Hieronymus ꝛ frater Marcus ignorabãt debitũ ꝛ hypotecam qđ probatur iuris presumptione: quia de facto alieno agitur ad hoc. l. fi. ff. pro suo. l. verius. ff. de ꝓba. l. qui in alterius. ff. de reg. iu. vnde fuerũt in bona fide saltem ante litem motã: et ante litem motã erant decursi a die quo Hieronymus cepit possidere vltra octo vel nouẽ anni: licet in actis nõ probetur de tanto tempore: probatur tamen de tempore sufficiẽti vltra sex annos. Nam ser Andreas primus testis Hieronymi ꝓbat ꝙ dictus Hieronymus possedit per annos octo vel.x. possessionẽ de gazolo sup qua vertitur questio: ꝛ postea eam vendidit fratri Marco: Petruspaulus alius testis dicit ꝙ ab octo annis ꝛ citra vsqꝫ quo eam vẽdidit fratri Marco: ita reperio in copia actorũ Hieronymi: licet in copia actorũ Raphaelis dicat ab octo annis vel citra: sed nõ habet congruũ sensum si alternatiua poneretur inter dictionẽ citra ꝛ dictiones ab octo annis: vt recte intuẽti euidẽter apparet: ideo arbitror id cõtingere ex lapsu exemplan-

14 tis. † Nunqꝫ enim vidi ꝙ in examinatione dicatur ab octo annis vel citra: sed dictio citra solet cõiungi cum tempore expressato per copulatiuã. ꝛ.c. licet causam. de proba. vel stare sine aliqua coniunctione. Et est tunc alius sensus vt per Bar. in.l. celsus. de vsuca. et Bal. in.l. falsis. C. de fur. ꝛ doct. in.d.c. licet causam. Si enim est dictio ꝛ prout arbitror esse importat ꝙ cõtinuo per totũ tempus censeatur possessio continuata: secus si sine copulatiua: solent etiam quãdoqꝫ testes dicere vel circa: ꝛ tunc videtur ꝙ ad modicũ referri debeat per ea que habentur in.l. ꝛ si post tres: maxime per Guil. de cu. ff. si quis cau. ꝛ in.l. hec adiectio. ff. de verb. signi. ꝛ not. per Bar. in.l. celsus. in fi. de vsuca. ad hec bonus tex. loquẽs in dictione circa in.c. cõtinebatur. de despõ. impu. ꝛ in.c. attestationes. ꝛ.c. fi. vbi gl. eo. titu. ꝛ per Io. mo. in.c.ij. de offi. ordi. lib.vj. ꝛ ideo videretur ꝙ: ꝛ si dixisset vel circa esset sufficiẽs: quia duo anni nõ sunt parũ tempus respectu octo an. ad hoc ꝙ no. Imo. in.l. stipulatio ista. §. hoc quoqꝫ. de verb. obli. dicens ꝙ verba testis sunt taliter interpretanda ꝙ dictũ nõ reddatur inutile per ea que ibi no. licet. d. Anto. de but. in.d.c. fi. de despõ. impu. aliud velit in dicto testis dicentis de tali tempore vel circa: nam vult ꝙ nõ probet: sed nõ curo: quia sumus in dictione citra iuncta cum copula que habet aliũ sensum: vt patet ex supradictis. Unde habemus ꝙ Hieronymus solus vel saltem Hieronymus ꝛ frater Marcus possederunt dictã possessionẽ de qua vertitur questio vltra.vj. annos ante litem motã merito est extinctũ ius hypotece qđ dictus gaius habebat in ea vigore dicti

statuti id expresse disponentis. Cõstat enim ꝙ hypoteca ipsa oritur et causatur ex cõtractu ꝛ contractus ꝛ instrumentũ producitur ad pbandũ hypotecã ꝛ actionẽ hypotecariã merito statutũ hoc casu loquitur vt patet dum dicit sancimus ꝙ cõtra quẽlibet cõtractum vel instrumentũ indeorũ vel cuiuscũqꝫ alterius vsurarij qui produceretur quomodocũqꝫ per aliquẽ actorẽ ad probationẽ sue intentionis post sex annos talis videre vel vsurarius nullũ consequetur effectũ: et sic ipsum instrumentũ vel cõtractus nullius erit roboris

15 efficacie vel momenti ꝛc.† Põderandũ enim est verbũ quomodocũqꝫ quod cum sit vniuersale nihil excludit.l.iul. de leg.iij.c. solite.

16 de maio. et obe.† Et sic siue pducatur ad probationẽ intentionis super actione psonali siue super hypotecaria siue pducatur cõtra cõtrahentem siue cõtra tertium possessorẽ semper militant verba generalia statuti: ꝛ similiter eius mens que deprehẽditur ex prefatione statuti que fuit ad obuiandũ fraudibus et pfidie vsurariorũ: nam eadẽ ratio militare videtur in hypoteca merito nihil obstat quominus generaliter sit intelligendũ.l.non aliter.ꝛ.l.ille aut ille. §.cum in verbis. de leg.iij.ꝛ.l.j.§.si is qui nauẽ. de exerci. et.l. illud. ad.l.aqui.ꝛ.l.a titio. de verb.obli.cum si. Pondero etiã alia verba vniuersalia dum dicitur nullius roboris efficacie vel momenti. Si enim cõtractus ꝛ instrumentũ producerent ꝛ probarent hypotecariam essent maximi effectus ꝛ efficacie: ꝛ sic nõ verificarẽtur illa verba nullius efficacie ꝛc. per iura pallegata: nec video quare velimus dicere ꝙ aduersus hypotecariã nõ currat dicta pscriptio statutaria si tertius possidet: nam si statutũ loquitur in cõtractu certe: ita oritur hypoteca ex cõtractu prout obligatio psonalis.ff. de pig.l.j.ꝛ.l.contrahitur.ꝛ per totũ: ꝛ ex hypoteca oritur hypotecaria seu seruiana vel quasi seruiana institu. de acti.§.item seruiana.ꝛ.§.seq. prout ex obligatione actio personalis.l.licet.§.ea obligatio.ff. de

17 procu.† Et ꝙ hoc sit verũ patet in simili: quia si statutum dicit qd instrumentũ guarentigiatũ habeat paratã executionẽ certe executionem paratã habebit etiam respectu hypotecarie que in instrumento cõtinetur: prout voluit Bal.in.l. vbi adhuc.C. de iure dot. loquẽs in tacita hypoteca hoc presupponẽs pro claro in expressa: et per eundẽ Bal.in.l.ad probationẽ.C. de pba. quare ergo non dicamus idem in casu nostro certe non video maxime cũ hec sint ver

18 ba magis generalia.† Nec ob. huic prescriptioni si dicatur ꝙ petitio cantat de tribus seu quatuor petijs terre ꝛ testes deponunt de vna petia. ergo in alijs cessat prescriptio. Nam circa hoc considero ꝙ dicte petie terre posite ꝛ descripte in petitione sunt in eodẽ loco et habent pro parte eadem cõfinia: quia omnes sunt in schola sancti Petri in laguna in fundo gazoli: et iuxta viam. Et reperio qd Hieronymus ponit has tres seu quatuor petias terre pro vna in pluribus locis: et maxime hoc apparet in protestatione quã facit dictus Hieronymus Joannibaptiste suo auctori vbi notificat qd Raphael petit a dicto fratre Marco vnã petiã terre in schola ꝛc. et dat plures cõfines dicte petie: ita ꝙ cõprehendit cõfines omniũ dictarũ petiarũ terre confinatarũ separatim in petitione: ꝛ postea subdit posita in quatuor petijs seu pluribus quãtacũqꝫ sit intra dictos cõfines de quibus in dicta petitione cõtinetur quã possessionem ipse vendidit fratri Marco ꝛc. Et postea idem Hieronymus in capl'is primo loco pductis articulo. xij.ꝛ.xiij.ꝛ.xiiij.ꝛ.xv. refert se ad possessionẽ petitam.ꝛ loquitur in singulari et refert se etiã ad venditionẽ factam fratri Marco in qua debẽt omnes dicte petie loco vnius contineri: ꝛ postea in.xvj.articu. loquitur in plurali et quo datur intelligi aperte ꝙ dicta bona sumpta in plurali per actorẽ ipse reus ponit pro vna petia terre. Et ita etiam postea sumit in alijs capitulis. secũdo loco pductis in.vj.arti. Ideo si testes loquũtur in singulari non mirũ: quia sumũt prout sumit pducens. Vnũ enim tenimentum terre aliquis assumet pro multis petijs terre et aliquis pro vna. Maxime cum destinatione patrisfami. fundi assumuntur ꝛ diuidũtur: ꝛ ex pluribus vnus efficitur.l. qd in rerũ.§.fi. de leg.j.ꝛ.l.si quis duas.§.j.ff. cõmunia pred. ita pari ratione ꝛ petie terrarũ. cũ ergo testes simpliciter referant se ad possessionẽ sup qua est lis seu que in capitulis cõtinetur satis puto ita interpretãda eorũ dicta. Maxime quia non solum dicti duo testes super hoc deponũt sed et plures alij probãt ꝙ dictus Hieronymus possedit dictam possessionẽ ꝛ semper loquũtur in singulari referentes se ad possessionẽ de qua vertitur questio seu de qua in capitulis: sed etiã subdunt ꝙ vẽdidit fratri Marco: ita ꝙ ex eius instrumẽto potest sumi de qua possessione testes deponãt qui testes coadiuuãt alios duos testes: licet nõ probent de tempore sufficienti. Ideo eos non aliter põdero. Et ad coadiuuandũ supradicta. Põdero ꝙ articuli Hieronymi seu fratris Marci: ꝛ similiter attestationes testiũ non nominant petiam terre sed possessionẽ et libellus nominat petias terre: ita ꝙ forte ex stilo loquendi ibi magis late sumitur possessio quã petia terre prout et hic solet inter petiam terre ꝛ tenimentum terre fieri differentia: ꝛ etiã hic perusie fieret per multos differẽtia in dicẽdo vnã petiam terre ꝛ vnam possessionẽ: quia appellatione vnius possessionis vel vnius tenimẽti sumerentur quandoqꝫ plures petie terre: hec tamẽ sunt magis nota iudici qui habet notitiã forte possessionis: et vidit instrumenta ꝛ examinauit testes et partes

19 audiuit (credo hoc habeat pro claro.) † Non ob. etiam si aduersus dictos testes allegaretur ꝙ ipsi nõ probant: quia Petruspaulus deponit quod Hieronymus possedit ab octo annis ꝛ citra ser Andreas vero deponit ꝙ possedit per octo annos: qui octo anni potuerũt esse alij quã isti octo anni: de qbus deponit Petruspaulus: ꝛ cõsequenter videtur ꝙ non probent: quia pbatio dubia non releuat.c.in psentia. de proba.l.nõ hoc. vnde cog.ꝛ qd no.in.l.inter stipulantẽ.§.j. de verb.obli. ꝛ ita per dicta iura cõcludit Bar.in.l. celsus.in fi.ff. de vsuca. et Bald.in.l.fi.in.xiiij.oppo.C. de edic. diui adri.tollen. prout enim non probant testes singulares.l. iurisiurãdi. C. de testi.ꝛ.c.tam his. de testi.ꝛ.c.cum dilecti. de elec.cum si. Ita et testes qui possunt esse singulares fm Bal.ibi. Nam respondendo dico ꝙ ex alijs circũstantijs deprehenditur ꝙ de eisdẽ annis deponunt: quia cõstat ex actis ꝙ ante venditionẽ factã de dictis bonis dicto Hieronymo possidebat Venerius vsqꝫ ad tempus dicte venditionis: qr hoc ponit Raphael ꝛ Hieronymus fatetur: ꝛ maxime in articulis pductis per Raphaelẽ die.xxiij. Jan. vnde oportet ꝙ testis intelligatur de istis annis post vẽditionẽ: put est verisimile. ar. eorũ que habentur in.l.ij.C. de acqui.pos.in.l. quedã mulier. de rei ven.in.l.j.C. de impo.lucra. descrip. ꝛ licet nõ viderim instrumẽtum vẽditionis pdicte facte Hieronymo: quia nõ est transmissum. Tamen reperio ꝙ est in actis productũ: prout deprehendo ex scripturis transmissis nõ sunt adhuc.x.anni elapsi qd emit restat vsqꝫ ad Juniũ seu Juliũ: vnde si testis dicit ꝙ per octo vel decẽ annos possedit intelligitur de istis primis: ꝛ maxime qr subdit ꝙ postea vendidit fratri Marco: vnde deprehenditur ꝙ ipse ser Andreas testis loqtur de annis cõtiguis ipsi vẽditioni facte fratri Marco: et per consequens de eisdẽ annis: de quibus deponit Petruspaulus. Opitulatur huic interpretationi: quia alij testes deponunt ꝙ dictus Hieronymus possedit titulo emptionis ser Antonius et ser Hieronymus: ꝛ idẽ videtur deponere Frãciscus et ipse ser Andreas deponit ꝙ iusto titulo possedit. intelligatur ergo qd titulo emptionis possedit: maxime quia pluralitas factorũ non presumitur.c.cum ioãnes eremita.cum ibi no. de fide instru. ꝛ sic non presu

20 mitur pluralitas titulorũ.† Item ꝛ pdicti ꝛ alij testes deponũt ꝙ postea vẽdidit fratri Marco: ꝛ magister Mattheus dicit ꝙ possedit vsqꝫ quo eam vendidit fratri Marco: vnde puto dictos testes cõiungẽdos: ꝛ ꝙ ipse ser Andreas intelligatur deposuisse de eisdẽ annis post venditionẽ per pdicta. ꝛ quia nõ sunt cauillanda verba

21 sed ciuili modo intelligẽda.l.si cui. de serui.ꝛ.l.pe. ad exhi.† Preterea ego arbitror ꝙ in dicto instrumẽto emptionis facte per Hieronymum sit clausula precarij vel simplicis constituti prout solet esse cõmuniter in instrumentis: ꝛ prout video ꝙ est in instrumẽto debiti: vnde ex instrumẽto apparet ꝙ tunc cepit possidere saltem ciuiliter.d.l.ꝛ habet.§.eum qui.ꝛ quasi per totũ.ff. de pca.ꝛ.l.quod meo.ꝛ.l.interdũ. de acqui.pos.ꝛ.c.cum venissent. de resti.spolia. Et presumitur cõtinuata saltẽ ex quo tempore vẽditionis facte fratri Marco probatur ex actis ꝙ tunc possidebat per ea que habentur in.l.siue possidetis.C. de pba. et.c.olim.el tertio. de restitu.spolia.

22 † Facit scdo pro hac parte: quia videtur ꝙ ꝛ Venerius pscripserit. Primo per theoricam Bar.in.l.sequitur.§.si viam. de vsuca.ꝛ Inno.in.c.cura. de iure patro.ꝛ Host.in.c.fi. de pscrip. volentes ꝙ debitor sciens debitũ subesse pscribat aduersus actionẽ personalẽ per rationes eorum quas causa breuitatis omitto hanc theoricam damnat Bar.nisi ꝛc.in.l.omnes populi. Bald.in aut.ad hec.C. de vsur. Anto. Imo.ꝛ Domi.in.c.fi. de pscrip. Et est cõmunis opinio vt patet ex his que scribunt Ange. Imo.ꝛ Bal. in.d.§.si viã. Bal. in.d.aut.ad hec.ꝛ in.l.j.C. de ser.ꝛ in.c.si quis per.xxx.si de feu.fue. contro.inter do.ꝛ vas.ꝛ in.d.c.fi. de pscrip.ꝛ Ange. in.d.repe.d.l.j. C. de iudi. Saly.in.l.omnes.ꝛ.l.sicut. de pscrip.xxx.an. ita reperij: allegatur etiam Bal.ꝛ Imo.in.l.quibus diebus.§.dñs. de condi.ꝛ demõ. Flo.in.c.vigilante. de prescrip. Pe. de ancha.in consi.suo ꝙ incip. pro parte nobilis viri ꝛ in sua longa repe.c.cano.statuta. de cõsti.in.iij.quesito prin. versi.item si statuta. Panor.in.c.per tuas. de dona.ꝛ per Pau. de cast.in.l.hec autẽ per tex.ibi. de ser.vr.pdi. Et licet illa theorica soleat a doctoribus reprobari quãdo debitor esset in peccato pscribendo ꝛ non soluendo. Tamẽ quãdo cessaret peccatũ docto. cõmuniter omnes.in.d.c.fi. cõcludunt ꝙ illa theorica pcedit: vnde est videndũ si potest dici ꝙ absqꝫ peccato hec pscriptio pcedat. Et omitto theoricã que distinguit aut statutũ inducit prescriptionẽ ꝛ non valet: aut presumit simulatum debitũ vel solutum ꝛ valet: vt dicit Bar.in.l.omnes populi. de iusti.ꝛ iure. quia non videtur ꝙ statutũ presumat contractũ simulatũ neqꝫ debitum solutũ: quia verba statuti in casu nostro hoc non sonant: immo sonant ꝙ per lapsum temporis ius tollatur: vt patet ibi: ita qd per lapsum sex annorum ius vsurarij sit penitus sublatum: et ibi cõtra ipsum instrumentũ vel contractũ prescriptionẽ sex annorũ cõcedimus ꝛc. Si autẽ statutum pcederet per viam psumptionis ꝙ debitum sit solutũ: prout videtur ꝙ innuant pfationes: ꝛ prout allegatur pro parte Hieronymi dicẽdum esset ꝙ dictum statutũ cessaret in casu nostro ꝛ esset sublata omnis prescriptio: nam dictus Hieronymus fatetur ꝙ dictus Venerius nõ soluit dictam quantitatem neqꝫ alius

neq̃ alius pro eo ⁊ cõtra p̃sumptionẽ etiã iur.⁊ de iure admittitur
probatio per cõfessionem partis ſm glo. cõmuniter ſingu. in aut.
de equali.dot.§.illud.⁊ per Cy.Bal.⁊ doct.in aut.ſed iam neceſſe.
C.de dona.ante nup.ad qđ etiam nota.per glo.⁊ Bal. in.l.ij.C. de
nõ nume.pecu.Niſi diceretur ꝙ licet ipſe nõ ſoluerit: tamẽ potue-
runt ſoluere alij correi debendi:qui pro ſeipſis ſoluiſſent ⁊ non pro
venerio.l.⁊ magis.ff.de ſolu.⁊.l.papinianus.ff.man. ⁊ qđ habetur
in.l.modeſtinus.de ſolu.cum ſi.⁊ ſic poſſent aufugi confeſſiones fa
cte rñſionibus ad articulos. Et licet verba ſtatuti loquãtur: vt.s.
Tamẽ verba cõſtitutionis eccleſie nõ ita preciſe et clare ſonant in
ſimplici p̃ſcriptione inductiua excluſionẽ iuris:prout verba ſtatu
ti predicti:⁊ proemiũ aperte põderat ꝙ vſurarij ſepe exigũt ⁊ vſu-
ras ⁊ aliquãdo exigunt ſortẽ ſolutã:non tamẽ inſiſto:ſup hoc quia
multũ prolixe ⁊ elegãter circa hanc theoricã locutus fuit cõſulens
pro hac parte alleg.Bal.⁊ Saly.in aut.ſacramẽta pube.tenere di-
ctam theoricã Bar.⁊ Pe.de ancha.in repeti.c.ſi poſſeſſor. de reg.
iur.in.vj.⁊ in.c.j.de cõſti.in antiquis.⁊ in.c.ea que. de reg.iu.in.vj.
quem refert Imo.in.c.cum cõtingat.de iureiurã.et do.Anto.eam
ibi ſequitur cum temperamẽto quando apparet de legitima cauſa
quare ita ſtatuitur:alij allegabant cõtra eam ꝙ dictam theoricam
deridet Bal.in.d.l.omnes populi.quia attẽdimus peccatum ⁊c.⁊
eam damnat.in.l.cum allegas.C.de vſur.Jo.and.⁊ Pe.de ancha.
in.c.ij.de exceptio.Ang.in.d.§.ſi viam.⁊ in repeti.l.j.de iudi.Bal.
in.d.ſua diſputa.⁊ in.l.j.C.de ſerui.Pe.de ancha.in regula poſſeſ-
ſor Inno.in.c.quia pleriq̃ in glo.magna verſi.item ſi tu:vide quia
22 allegant aliquãdo non multũ aduertenter.† Unde intelligẽdo ꝙ
ſtatutũ loquatur de ſimplici preſcriptione videtur ſatis militare
theorica Baldi in diſputatione ſua que incipit ſtatuto cauetur qđ
fenerator vbi dicit ꝙ licet ſtatutũ inducens preſcriptionẽ cum ſciẽ
tia regulariter non valeat:tamen fallit quãdo inducit cõtra perſo
nas odioſas et ſuſpectas prout ſunt vſurarij. Nam tunc valet tale
ſtatutũ ſm eum: ⁊ põt eſſe ratio in vſurario ꝓut erat iſte hebreus:
quia vſurarius nõ curat debitũ exigere vt extorqueat vſuras ꝓut
videmus ꝙ vult modo facere Raphael quia vult incũbere pigno-
ri donec ſoluatur ſors ⁊ vſura:licet nõ vtatur verbo vſura:ſed ver-
bo intereſſe. Et ideo lex ſeu ſtatutũ poteſt ipſum punire in priua-
tione iuris ſui ꝓpter negligentiã cum praua intẽtione perſiſtendi
tanto tẽpore in tali fenore. Sepe enim videmus ꝙ ꝓpter delictũ
vel culpã imponitur pena ⁊ priuatur quis iure ſuo iura ſunt infini
ta ⁊ vulgaria. vnde poſtq̃ eſt priuatus ex tali ſuo prauo animo vi-
detur qđ poſſit ſine peccato debitor ſe tueri. Et per hoc videtur
poſſe tolli ratio Imo. qui Bal. reprehẽdit in.d.c.fi.⁊.d.§.ſi viã. ea
ratione quia licet fenerator peccet ⁊ mereatur penã nõ debet quis
velle ꝙ peccatũ alienũ puniatur cum peccato ſuo.c.nerui.xiij.diſt.
et retinere ſortẽ propter peccatũ vſurarũ vt ibi latius per eũ: nam
ſtatutũ taliter diſponens videtur facere ꝙ ſine peccato poſſit reti
nere ſicut videmus in terminis.l.ſi quis in tantã ꝙ propter delictũ
cõmiſſum in rapiendo poſſeſſionẽ ſpoliatus cõſequitur ius ſpoliã-
tis. Et idẽ videmus in qualibet mera pena que applicatur parti.
Conſtat autem penas regulariter poſſe cum bona cõſcientia exigi
ſm cõmunẽ opi.de qua in.c.cum dilecti. de arbi.c.ſuam. de penis.
licet multa ſuper hoc dicãtur. Licet debitor cum bona conſcientia
poſſit nõ ſoluere.xij.q.ij. fraternitas.⁊ ibi glo.⁊ Archi. et no.doct.
in.d.c.fi.⁊ Bal.C.de ſacroſan.eccle.l.iubemus.§.ſane. et Imo.in.l.
ſtipulatio iſta.§.alteri.de verb.obli.Nec etiã ob. rationes domini
Ludo.de vrbe in.d.§.ſi viam.qui allegatur reprobare Bal. ꝓpter
ſimile de bãnito:quia vidit bãnitum ſue ciuitati odioſum.l. mini-
me.ff.de reli. tamẽ lex nõ permittit eum derobari.l. papi.exuli. de
mino.⁊.l.ad cognitionẽ ⁊ publicano:quem.l.odio habet.et contra
eum preſumit.l.quinta.de publicanis.et tamẽ non permittit eum
indebite dãnificari vt in toto illo titulo ⁊c.quia.l. in illis terminis
illa non permittit in terminis noſtris ꝑmittit:videmus in bãnitis
ꝙ poſſunt ex ſtatuto offendi ꝙ poſſunt derobari:vt volũt doct.in
l.j.de heredi.inſti.⁊ Bar.in diſpu.ſtatuto lucane ciuitatis ⁊ hoſtis
videmus ꝙ põt licite ⁊ cum bona cõſcientia derobari ⁊ ab eo vſura
extorqueri.xiiij.q.iiij.ab illo.⁊ per doct.in.c.conqueſtus.de vſur.et
quod per Bar.in.l.hoſtes.de capti. Ad hoc no. per Inno.⁊ Joã.
and.in.c.quia pleriq̃.de immu.eccle.vbi tradunt ꝙ.ll.poſitiue re-
gulariter ſunt in foro cõſcientie ſeruãde hoc ergo caſu ꝓcedat opi.
23 Inno.Hoſti.⁊ Bar.licet hoc aliter nõ firmem.† Item videtur qđ
poſſit ſuſtentari p̃ſcriptio ex alio. Nam patet ꝙ hoc debitum fuit
contractum iam ſunt vltra.xviij.an. nec apparet ꝙ fuerit vnq̃ ſibi
notificatũ durante dicto tempore. Et patet ex actis ꝙ ſunt q̃plu-
res anni quibus receſſit:vnde poteſt de facili preſumi obliuio:quia
memoria hominũ eſt labilis.l.peregre.ff.de acquiren.poſ.l.ij. circa
mediũ.C. de vete. iuris enu. videmus eñ ꝙ p̃ſumitur obligatio ꝑ
lapſum lõgi tempo.ſm glo.in.l.furtũ.§.fundi.de vſuca.⁊ ibi Bar.
inſti.eo.titu.§.qđ antẽ ad eas.⁊ glo.fi.in.l.licet.C.de acquirẽ.poſ.⁊
24 ibi Cy.iij.oppo.† Et licet glo.p̃dicte dicant longũ tempus cõſide
rari ſm arbitriũ iudicis qñq̃ maius ⁊ qñq̃ minus: ⁊ bene tamẽ in
dubio ſatis videtur ꝙ debeat adherere tempore decennali ꝙ ſolet
dici lõgum tẽpus:vt patet.de p̃ſcrip.long.in rubro et nig. Et ideo
non immerito Dy.in regula ſine poſſeſſione in.vj. dicit ꝙ obliuio
cauſatur ex decẽnio:et ſimiliter idem videtur velle Bal.in.l.j. in fi.
C.de ſer.fugi. Unde iudex de facili poteſt ita arbitrari:maxime in
caſu noſtro in quo Uenerius fuit abſens ⁊ negotiũ non ſpectabat
principaliter ad eũ. ⁊ maxime ne cenſeatur feciſſe in cõtinuo pecca
to:quia quilibet p̃ſumitur bonus.l.merito pro ſocio.cum ſimi. Et
ſi iudici videretur ita arbitrari tunc haberemus ꝙ Uenerius ipſe
p̃ſcripſerit:nam.x.annos remanent alij octo quibus cum ignoran
tia ⁊ ſic cum bona fide poteſt currere hec p̃ſcriptio. Item tertio cõ-
ſidero ꝙ ſtatutũ ſeu cõſtitutio annullat cõtractũ ⁊ annullat inſtru-
mentũ ſeu ſcripturã publicã vel priuatã. Et ideo videtur ꝙ reſpe
ctu inſtrumẽti tollatur virtus inſtrumẽti ꝙ nõ probet: vnde vide-
tur ꝙ poſſit ſtatuto induci qđ ſcriptura pub.ſeu inſtrumentũ non
probet niſi vſq̃ ad tale tempus:hoc eñ eſt de iure poſitiuo.ꝙ voci
mortue vnius notarij credatur: quia de iure diuino duobus teſti-
bus creditur ⁊ nõ vni.c.in omni.de teſti.⁊.c.cum eſſes.⁊.c.relatum.
de teſta. Ideo videtur ꝙ poſſit tolli per ſtatutũ ꝓbatio inſtrumen
taria ſaltẽ ex cauſa per.l.omnes populi.cum ſua materia.de iuſti.⁊
iure. Nec ꝑ hoc cauſatur peccatũ: quia licet nõ probetur per inſtru
mentum ꝓbari poterit per confeſſionẽ partis vel per teſtes ꝙ non
eſt probatũ in caſu noſtro:facit qđ no.doc.in.c.ij.de ꝓba. vbi habe
tur ꝙ poteſt ſtatutũ ex cauſa ſtatuere qđ non credatur teſtibus:ita
ergo pariter poſſunt ſtatuere ꝙ nõ credatur inſtrumẽto. Et ſi hec
via eſt bona nõ habet obſtare ꝙ eam allegat tertius:quia iſti Hie-
ronymus ⁊ frater Marcus prout ex actis apparet ſunt ſingulares
ſucceſſores dicti Uenerei:ideo eis datur exceptio ex preſcriptione
cauſata cõpetens ipſi Uenerio.l. etiam ſi in rem ſucceſſerint.ff. de
25 aqua plu.arcẽ.vbi idem tenet.† Ex alio ⁊ tertio videtur hec ſentẽ-
tia pro reo coadiuuari: nam anteq̃ deueniatur cõtra tertios poſ-
ſeſſores debet p̃cedere legitima excuſſio: vt in aut. hoc ſi debitor.
C.de pig.et in corpore.in aut. de fideiuſ.§. ſed neq̃. Que excuſſio
debet fieri non ſolum de bonis debitoris qui rem hypotecauit:ſed
de bonis omniũ qui ꝑſonali actione pro debito illo tenẽtur etiam
ſi acceſſorie tenerẽtur:prout ſunt fideiuſſores ⁊ mãdatores ⁊ ſpõſo-
res: vt eſt caſus in.d.§. ſed neq̃.et in.d.aut. hoc ſi debitor fortius
ſeu ſaltẽ pari ratione dicendũ eſt qđ excuti debeant correi debendi
qui principaliter obligãtur ⁊ ſic principalis rei ⁊ debitores ſunt et
ſic in eis verificãtur verba dicte aut.hoc ſi debitor.⁊ etiam.d.§. ſed
neq̃.inquantũ dicit qđ prius agendũ eſt perſonalibus actionibus
anteq̃ deueniatur ad tertiũ poſſeſſoriũ ⁊ hoc tenet Jaco. bu.in.d.
aut.hoc ſi debitor.⁊ vbi idem tenuit Ang.dicẽs ſe ita cõſuluiſſe qđ
et tenuit Bar.in.l.j.C.quo quis ordi.cõue.lib.xij.⁊ Bal.in aut. ſed
hodie.C.de act.⁊ obli.Ange.in.l.ſtipulatio.§.⁊ habet.de no.ope.
nũ.⁊ in.l.exitus cõtrouer.de acqui.poſ. ⁊ ibi Raph.⁊ Imo. Jaco.
de bel.cõtra.in aut.de fideiuſ.§.ſed neq̃. Prout ⁊ fatẽtur hoc alle
gantes et cõſulentes in hac cauſa pro qualibet parte. Idcirco cum
in caſu noſtro ſint alij rei debendi et ſint ſoluẽdo:quia hoc ꝓbatur
per plures et plures teſtes dicendũ eſt ꝙ dictus frater Marcus ſit
tutus exceptione de excuſſione minus legitime facta. fuit eñ ex-
cuſſio facta ſolũ de bonis valerij ⁊ nõ de bonis correorũ merito nõ
fuit legitima. Item non fuit iuſta excuſſio attẽto qđ dictus Uene
rius habet bona in terra luci per nota.per Ange.in.d.§. ſed neq̃.
in aut.de fideiuſ.qui adducit qđ ſatis videtur in ſe clarũ. Tamẽ eſt
26 videndũ vtrum obſtent que in cõtrarium allegantur.† Et primo
allegatur ꝙ ſup hoc eſt pronũciatũ ⁊ ſentẽtia tranſiuit in rem iudi
catam:ſed ad hoc reſpõderi poteſt: qđ licet interlocutoria trãſeat
in rem iudicatã quo ad partes:tamẽ non tranſit quo ad iudicẽ.d.l.
quod iuſſit.de re iudica.⁊.d.c.cum ceſſante.de appel. Ideo ex quo
iudex videt nunc quod illa interlocutoria eſt iniqua dato qđ non
teneatur reuocare de neceſſitate:tamen tenetur ex honeſtate eam
reuocare ne ſua iniqua ſentẽtia chriſtianus cõdemnetur iudeo. Et
maxime hoc facere debet quia nõ eſt imputandum fratri Marco
quare nõ oppoſuit qđ excuterentur alij correi ante dictã interlocu
toriam: quia nõ apparet ex actis ꝙ fuerit intimatum dicto fratri
Marco ex qua cauſa vellet Raphael agere cõtra eum.⁊ cõſequen-
ter nõ apparet qđ habuerit notitiã de dictis correis debẽdi. Item
licet ſentẽtia que fertur ex veris probationibus puta per teſtes de
veritate deponentes per confeſſionem vel inſtrumenta tranſeat in
rem iudicatã ⁊ nequeat reuocari ſi eſt diffinitiua. C.ſentẽtias reſci.
non po.in rub.et nig.⁊.l.j.in fi.de queſti.⁊.l.diui fratres. de penis.
Tamẽ quando fertur vigore aliarũ probationũ quas docto. nũcu
pant non integras cõperta poſtea iniuſtitia debet reuocari ad in-
ſtantiam etiã partis: vt eſt tex.ſm vnam lecturã que inter ceteras
ibi approbatur a doct.in.c.j. de pur.vulg. vbi reprobatur ſentẽtia
lata p̃textu probationis facte per duellum. Idem dicimus in ſen-
tentia lata per teſtes deponẽtes de credulitate in caſu de quo eis
creditur vt de hoc eſt caſus.ſm lec.quã ibi dat.d. Anto.in.iij.colũ.
in.c.fraternitatis.de frigi.⁊ male. qđ ⁊ tenent cõmuniter doc.in.c.
propoſuiſti.de ꝓba.⁊.d.Anto.⁊.d.Nico.in.c.ex tuarũ.de purg.ca.
idem dicimus in ſentẽtia lata pretextu iuramẽti preſtiti in defectũ
ſemiplene ꝓbationis.l.admonẽdi.ff.de iureiur.⁊ ibi de his ꝑ doct.
ita ergo videtur dicendum in caſu noſtro : in quo ſententia lata ex

presumptione quadā: quia nūcij retulerunt nihil inuenisse τ frater Marcus nō docuit aliquid esse in bonis: τ sic ex quadā nō integra pbatione. Item licet sentētia non debeat retractari ex nouis pbationibus: qꝛ probationes nō debent admitti: tamē si de facto sunt admisse probationes τ per eas constet de iniustitia sentētie debet retractari quantūcūqꝫ diffinitiua τ transiuerint in rem iudicatam fm do. Nico. in. d. c. fraternitatis. allegantē Inno. in. c. cum bertoldus. de re iudi. τ in. c. cum dilecta. de rescrip. licet generaliter intellectum nō transeat sine dubitatione quātofortius hoc dicere debemus in hac sentētia interlocutoria. Preterea testes deponūt ꝙ dicti correi habent bona ascendētia ad valorē quatuor miliū librarū et vltra τ loquūtur per verba presentis tēporis: τ sic se referunt ad tempus attestationum merito dato ꝙ tempore interlocutorie fuerit excussio legitima: tamē nunc principales sunt soluēdo merito debet absolui reus videmus em̄ ꝙ exceptio de nouo superueniens potest opponi dato ꝙ al's sit preclusa via excipiendi. C. de consor. eiusdem litis. l. j. τ. c. pastoralis. de excep. et. c. insinuante. de offi. deleg.

27 † Non ob. qđ dicitur ꝙ hoc nō fuit oppositū ꝙ non fuerint excussi correi debēdi: quia fuit oppositū ꝙ excussio fuit minus legitime facta τ sic generaliter fuit oppositū de excussione correorū non facta cum ex hoc pateat ꝙ excussio fuit minus legitime facta: licet em̄ debeat reus apte in exceptionibus cōcludere. l. j. §. labeo. de flumi. τ ibi per Bar. τ per Bar. in. l. j. de excep. cēsetur em̄ reus in exceptionibus actor: vt. d. l. j. τ. l. in exceptionibus. de pba. Tamen prout libellus actoris generalis admittitur si nō opponatur. l. si. C. de anna. excep. ita τ exceptio rei generalis admittitur si non opponatur: quia nō debet actori licere qđ non licet reo. l. qđ licet. de reg. iur. ad hoc no. per Bal. in repeti. l. j. in fi. C. vnde vi τ qđ per Bar. in. l certum. §. si quis absente. in fi. de cōfes. vnde cum ex actis nō appareat ꝙ actor replicauerit de generalitate exceptionū dicēdum est ꝙ exceptio fuit apte proposita: et maxime ex quo non est omnino generalis cum satis sit specialis: ex quo opponit ꝙ excussio non est legitime facta quid em̄ si actor se fundet in pacto τ reus dicat pactum non valere vel minus legitime factū nonne dicemus exceptionē esse legitimā: preterea in articulis est formaliter ppositum factū ꝙ correi sunt soluendo τ Bar. in. l. j. ff. de excep. dicit qđ nō requiritur qđ formaliter excipiatur: sed sufficit pponere factū ex quo resultat exceptio per iura ibi p eum adducta: immo postea in exceptionibus cōtra pcessum cumulatur specifice hec exceptio qđ correi sunt soluēdo. Nō ob. ꝙ hec exceptio debuit excusari ante litem cōtestatam cum vt dictū est. s. sit dilatoria: nam licet propter opi. euitādas tutius sit hanc exceptionē proponi ante litem cōtestatam vt dicit Specu. in titu. de excep. §. dicto ver. quid de excep. quā proponūt fideiussores. Tamē non sequitur ꝙ si ante est opposita nō possit post litem cōtest. probari. nam videmus ꝙ exceptiones dilatorie que debent ante litem cōtesta. proponi possunt qñqꝫ probari post litem cōtest. vt videmus in exceptione dilatoria solutionis. l. exceptionē. C. de excep. cum ibi no. per glo. Bar. τ doct. et per doct. latius in. c. exceptionē. de excep. Ideo hec exceptio pbata post litem cōtest. releuat probantē ad hoc qđ no. Bar. in. l. si dubitetur. ff. de fideius. τ in. d. l. exceptionē. immo Bal. in auť. contra rogatus ad treb. vult ꝙ si excussio nō est facta ante litem cōtest. potest fieri postea τ nō dubitat ꝙ fieri potest: sed potius an facta releuet ipsum agentē. Preterea dato ꝙ esset preclusa via tacite per litis cōtest. si tamē postea apparet de hac exceptione videtur admittenda. ar. eius qđ supra dixi circa sententiā diffinitiuā que transiuit in rem iudicatā.

28 ¶ † Nec etiam ob. ꝙ hoc agitur sola facti veritate inspecta vt patet ex tenore capitulorū. τ per cōsequēs videtur qđ non sit disputādū de apicibus iuris per. l. si fideiussor. §. quedā. et qđ ibi per Bar. ff. mādа. τ Bal. in. l. si pro ca. C. eo. titu. τ Bar. in extrauagā. ad reprimenda. τ in. l. si filius. ff. de dona. Et per consequens nō videtur ꝙ admittatur hec exceptio ordinis per not. per glo. in. l. si mancipiū. §. j. ff. de euic. τ dicitur ꝙ ibi Bal. hoc tenet in apostillis. Nam respōdeo qđ dato ꝙ possit cōueniri rectius possessor omisso ordine excussionis prius fiende: ex eo qꝛ proceditur sola facti veritate inspecta. Non tamē sequitur ꝙ licet ordinis pposteratio nō curetur ꝙ si principalis est soluendo ipse debeat cōueniri: hec em̄ exceptio hoc modo intelligendo non est de apicibus iuris tantū: immo est consentanea equitati: quia equū est ꝙ principalis debitor qui est obligatus exigatur potiusqꝫ ille qui non est obligatus: ideo cōstito quod principales sunt soluēdo ipse est tutus exceptione τ cōiter exceptiones sunt fundate in equitate dicit Florentinus in rub. de excep. et in. c. si antem. de rescrip. Non ergo obstat glo. in. d. l. si mancipiū. quia loquitur de exceptione que solū respicit preposterationē: τ ita est intelligēdus Bal. qui in ea se fundat: hec aūt exceptio non respicit solū preposterationē: sed ꝙ possessor non cōueniatur nec absoluetur ab eo res sua si principalis est soluēdo. Ideo inquantum opponeretur ꝙ ordo nō debet preposterari: verum dicat Bal. quia poterit cumulate discuti an principalis sit soluēdo τ cognosci negotiū principale. Facit quia intētio dictorū capitulorū videtur esse ꝙ nō curentur solēnitates iudiciarie respicientes ordinē iudiciorū: vt denotat ex precedētibus que declarāt sequentia. l. si seruus pluriū. §. fi. cum si. de leg. j. nam dicitur in capitulis ꝙ in causis iudeorū procedatur simpliciter τ de plano sola facti veritate τ sic videtur ꝙ dicta clausula habeat respicere solū ordinem iudiciariū non istam exceptionē que euitat exactionē importat aūt plus dicta clausula respectu abbreuiationis dilationum et aliorum respicientiū ordinem iudiciariū prout videntur velle dñi de Rota deci. nouis decisio. xxxj. quam allegat dñs Ludo. de vrbe in. l. si filius. ff. de dona. dicēs ꝙ nō reperit per alios decisum quid importet dicta clausula. Preterea dicta capitula videntur esse in persona gaij τ suorū sociorū: vnde videtur ꝙ eius morte sint extincta per ea que habentur in. l. iurisgentiū. §. pactorū. τ. l. quod in futurum. ff. de pactis. Rescriptū non habet obstare: quia non loquitur in isto casu: sed solū qđ possit Raphael exigere debitores gaij. Sed frater Marcus nō est debitor merito nō vendicat sibi locum dictum rescriptū ꝙ tanqꝫ odiosum τ exorbitans est restringēdum per ea que habentur in. c. sedes. de rescriptis. in cle. j. de offi. ordi. in c. j. de rescrip. in. vj. Nec est censendū ꝙ derogetur dicte exceptioni excussionis cum intelligi debeant vt quātominus potest preiudicent tertio. l. j. §. merito. τ. §. si quid a principe ne quid in loco pub. et. l. cum auus. cum ibi no. de eman. τ rescripta cōtra ius nō valeāt. l. rescripta. C. de preci. impera. offer. Et hoc quo ad sortem principalem.

29 † Quantū vero nititur incumbere pignori etiam respectu interesse non solum militant predicta. Sed etiam ex alio res clara: quia non cōstat de alio interesse nec potest aliud interesse cōiecturari nisi quia dictus gaius mutasset forte dictā quantitatē et inde recepisset vsuras. Sed hoc interesse nō est in cōsideratione ex quo vsura est de veteri τ nouo testamēto pbibita vt in toto ti. de vsur. in antiquis in. vj. τ cle. adeo ꝙ nō potest etiā per papā permitti. c. super eo. de vsur. vnde minus potest per cōmune fauentie et dños ipsius cōmunitatis: immo si statuto eorū permitteretur et statutū non valet et statuētes excōmunicationē incurrunt cle. j. de vsuris. Et ideo licet de facto posset forte dictus gaius vel eius filius exigere vsuras non potest de iure merito cessat talē interesse. Et dato qđ teneretur quis ad vsurā. Tamē tunc procederet pscriptio etiā cum sciētia debiti prout in simili dicunt in debito penali. d. Anto. Imo. τ. d. Nico. in. c. fi. de pscrip. ꝙ quia potest nō tenetur quis ad penam in foro anime. d. cañ. fraternitas. xij. q. ij. procedit pscriptio cum scientia debiti. Nec ob. qđ cōtractus est iuratus τ sic etiam ad vsurarū prestationē est quis cōpellendus. c. debitores. de iureiurā. quia licet de facto cogatur vt euitet periuriū tamē cessat obligatio et actio prout ibi dicūt doct. τ ideo cessat hypoteca: preterea iuramentum ligat veneriū et non trāsit ad successorē etiā vniuersalē. c. veritatis. τ ibi per Inno. τ doct. de iureiurā. et ideo respectu hmōi interesse vigore cuius interesse etiam agitur hypotecaria est reus absoluēdus τ actor in expensis cōdemnandus quia temere litigauit τ sine iuxta causa litigādi. l. properandū. §. si autē alterutra. C. de iudi. τ. l. eum quē temere. ff. eo. ti. τ. c. finē litibus. de do. τ contu. respectu vero sortis principalis res est magis dubia et quia videmus ꝙ τ doctissimi viri dubitant et consulunt contrariū arbitror absoluendū ab expensis saltē ab expensis factis ante publicationē pcessus.

30 ¶ † Nec ob. supradictis ꝙ dictus gaius fuit infirmus τ sic fuit impeditus agere sup qua infirmitate quasi oēs testes Rapha. deponunt τ eam probant. Nam respōderi potest pluribus modis. Primo quia nō probatur ꝙ fuerit tanta ꝙ non potuerit esse in iudicio. Requiritur em̄ ꝙ sit quis infirmus morbo sontico qui cuiqꝫ rei agēde impedimēto est prout dicit tex. in. l. quesitū. ff. de re iudi. Quod nō est probatū in casu nostro immo bertus camisola Baptistas et Bettinus pbant ꝙ quandoqꝫ exibant domū licet raro illo ergo tempore poterat interrūpere prescriptionē. Preterea poterat interrūpere prescriptionē per procuratorē: τ ideo non excusatur pter impedimentū prout voluit Guil. de cu. Bar. τ doct. in. l. ij. ff. si quis cau. Et maxime quia res erat clara. Ita ꝙ non poterat timere se cōmittere procuratori prout al's dicitur in. c. ij. de pcu. et potissime quia poterat interrūpere inchoādo τ postea supsedere: τ licet posset cogi de iure psistere per id ꝙ habetur in auť. qui semel. C. quomodo τ qñ ind. τ. c. causam que. de do. τ cōtu. Tamē nō erat verisimile attēta absentia Venerij. Preterea τ tertio dato ꝙ esset impeditus iusto impedimēto non pptérea cessat pscriptio: immo currit licet detur resti. in integ. ff. ex quib. cau. maio. l. j. §. j. ver. sine cuius. τ versi. actione. τ. l. ab hostibus. cum pluribus. ll. seq. et precedentibus. ff. ex quib. cau. maio. τ. l. sicut. iūcta glo. C. de pscrip. xxx. an. τ. l. ventre. τ. l. pātonius. de acqui. heredi. merito cum in integ. resti. nam sit petita res est luce meridiana clarior. Si tamē peteretur extāt rationes alie. s. adductis. Similiter nō ob. qđ allegatur qđ Raphael fuit in iusta ignorātia merito potest petere in integ. resti. nam respōdetur vt. s. ꝙ non est petita. Preterea fuit pfecta in vita gaij. ex quo patet ex actis quod gaius decessit iam est citra annum. Preterea fuit inchoata cum defuncto τc. l. emilius largianus. cum sua materia. ff. de mino. et habetur in. l. fi. C. in quib. cau. in integ. restitu. nō est nec.

31 † Non ob. etiam ꝙ renūciauit omnī. ll. iuris τ statutorū auxilio: quia sufficiēter respōsum est per cōsulentem pro hac parte nō repeto: sed addo qđ simplex renūciatio licet per pactum

per pactum nõ trahitur ad futura immo si expresse remittitur iuri ꝙ habere sperat de futuro intelligatur de iure ꝙ habere sperat ex causa de p̄senti. Ita no. Bar. per glo. ibi in. l. qđ seruius. ff. de cõdi. ob cau. ꝙ ⁊ not. in. l. qui rome. §. duo fratres. de ver. obli. vnde cum renunciatio fuerit simpliciter facta intelligatur de iuribus ⁊ auxilijs que tunc cõpetebant ⁊ nõ de auxilio prescriptionis ꝙ nõ cõpetebat tunc: sed postea ex causa postea causata. Cõcludo ergo partes iudicis esse in absoluẽdo eo modo prout. s̄. cõclusi. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lvj.

[1] ☞ Emptio an ⁊ quando rescindatur remedio. l. ij. C. de rescind. vendi. facta tamen ad subhastationem. nu. seq.

[2] Venditio facta ad subhastationem an ⁊ quando rescindatur remedio. l. ij. C. de rescin. vendi. nu. seq. per totum.

¶ Consilium. lvj.

Consuluit do. Bald. ser

[1] Cole pisis pro quodã bondo pisano † qđ certa bona vendita per officiales cõmunis tanꝗ cõfiscata vendita ad subhastationem nõ possint repeti remedio. l. ij. C. de rescin. ven. allegat Ange. in pleniori lec. l. sciendũ. ff. de verb. obli. qui hoc voluit per. l. j. C. de predi. cu. lib. x. allegat etiã Bal. in l. ordo. C. de excu. rei iudi. dicentẽ ꝙ si quis rem valentẽ centũ emit pro mille ad subhastationẽ non potest petere rescissionem. Item allegat Bar. hoc voluisse in. d. l. j. C. de predi. cu. per illum tex. s. qđ quãdo interueniunt subhastationes cum decreto iudicis ꝙ nõ potest peti rescissio restitutio p̄dicto subdit ꝙ quãdo probaretur dolus ex proposito non procederet ⁊ sequuntur verba formalia: ⁊ ita Bal. in. l. j. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. in terminis intelligit dictũ Bar. ibi cuius verba formalia sunt hec: sed quomodo fuit vile precium cum res fuit publice subhastata cum res tantũ valet quãtum vendi potest. Bar. dicit qđ non est bona cõsequentia res est subhastata: ergo vili precio nõ est vendita allegat pro hoc tex. not. in. l. si quos. s̄. de rescin. ven. ⁊ dicit verũ: tamen no. limito dictũ suũ: quia si est facta subhastatio rite et recte nunꝗ poterit ille cuius res est subhastata dicere se deceptũ vltra dimidiam iusti precij nec proponere beneficiũ. l. ij. C. de rescin. vendi. casum habes sing. quẽ nescio alibi in. l. j. C. de predi. cur. lib. x. hec sunt verba formalia Bal. in. l. j. C. de p̄scrip. xxx. an. et licet Imo. in. l. si quis cum aliter. de verbo. obli. impugnare videatur dictũ Bal. in. l. j. C. de predi. cu. lib. x. dicendo ⁊c. vide Imo. tamen ipse Imo. loquitur circa decretũ iudicis: licet Bar. in. d. l. j. referendo se ad tex. illius. l. loquatur quãdo decretũ iudicis interponitur super alienationibus rerum alicuius ciuitatis vel collegij: et sic cum solẽnitate subhastationũ: prout requiritur in hmõi alienationibus: ⁊ ita intelligit Bal. in. d. l. j. C. de

[2] prescrip. xxx. vel. xl. an. † Unde propter hoc duo simul iuncta ipsa venditio magis fortificatur vt rescindi nõ posset remedio. d. l. ij. ⁊c. immo. d. Ludo. in. d. l. si quis cum aliter simpliciter sequitur Bar. et eius dictũ in. d. l. j. de predi. cur. limitãdo nisi interuenerit dolus ex proposito. et ita intelligit. d. l. si quos ⁊c. habebat consilium alia fundamenta. Ego raptim me subscripsi. Dubiũ tamen esset quando probaretur qđ res vendite tunc valebant in duplo et vltra an tunc cõpeteret remedium. l. ij. ⁊c. Et circa hoc elegãter loquitur. d. Bal. ⁊c. põderans ꝙ dicta bona fuerũt vendita ad subhastationẽ accedat qđ no. Ang. in. d. l. si quos. C. de rescin. ven. dicens ꝙ illa. l. si quos per quã se mouet Bar. in. d. l. j. C. de prescrip. xxx. vel. xl. an. procedit quãdo venditur res aliena prout fiebat ibi s̄m eum. l. j. C. de predi. cu. vbi s̄m Ang. probatur contrariũ procedit quãdo venditur res p̄pria vendentis. In casu autẽ nostro vẽditur per ipsam cõmunitatẽ res cõfiscata ita ꝙ casus iste applicari potest huic mẽbro: licet nõ habeam hoc vsqueqnaꝗ pro expedito: sed nõ dubito quod attentis rationibus adductis per prefatũ dñm cõsulentem quas non repeto: et etiam cõsiderato qđ poterat in dubiũ deduci: prout ⁊ hodie deducitur que erant illa bona que fuerunt tenta et possessa per dictã dominã Heneuriam. Nam ratione dubij ille res ita vendite in cõcreto verisimiliter nõ inuenissent emptorem tanti precij: prout si fuissent specificate taliter qđ non esset opus probatione prout al's habetur in simili in. l. per diuersas. C. man. in. l. lucius. §. fi. ad trebel. in illo arti. an. d. l. ij. habeat locũ in transactione qui ⁊ tãgitur ibi ⁊ in. c. cum dilecti. ⁊. c. cum causam. de emp. ⁊ ven. et attento qđ pauca Pau. de cast. in consi. informis cõsuluit ꝙ nõ valet venditio ad subhastationem vel saltẽ debet rescindi quando est magnus excessus. l. iij. C. de iure fisci. lib. x. Nam si illud quando venditur pro debito fiscali magis priuilegiato fortius quãdo pro debito priuato. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lvij.

[1] ☞ Restitutio in integrũ non datur hospitali lesione ⁊ episcopi licentia in exigendo dictum hospitale non probatis. per totum.

[2] Donare per administratorem res quas ipse administrat est dilapidare non autem administrare.

[3] Compromittere an possit rector seu administrator ecclesie vel alterius rei. nu. 11. ⁊ presertim. nu. 18. per totum.

Cõmissarius non potest sue cõmissionis fines excedere.

[4] Hospitale dicit̃ pius locus ⁊ habet oia ecclesie priuilegia. nu. seq.

[5] Restitutio licet infra quadriẽnium debeat peti an hoc procedat in pijs locis ⁊ ecclesie similibus.

[6] Restitutio in integrum non cõceditur nõ probata lesione cuicũꝗ petenti. nu. seq. ⁊. 8.

[7] Sentẽtia an rescindatur instrumẽtis de nouo repertis lapso quadriennio quod hodie datum est ad dictam rescisionem.

[8] Hospitale non habet ecclesie priuilegia nisi cõstructum fuerit auctoritate episcopi.

[9] Statuta sunt seruanda.

[10] Instrumenta cõfecta per potestatem nõ habentes sunt nulla.

[11] Citatio facta ad vnũ actũ non põt ad aliud trahi vt si quis citetur videndũ produci libellũ vel testes produci ad certã diem ⁊ alia die producãtur ⁊ sic nõ operatur nisi respectu actus ad quẽ qs citatur.

[12] Citatio facta ad domũ solite habitationis non valet vbi tempore citationis non habitat citatus.

[13] Confessio procuratoris vel tutoris aut administratoris spõtanee facta non valet. et cõsi. seq. nu. 4.

[14] Heres seu procurator quando presumãtur habere notitiam testamenti seu rerum ad quas fundatus dicitur procurator.

[15] Cõpromissum est species transactionis.

Transactio fit aliquo dato vel retento.

[16] Laudum vel sentẽtia arbitraria necessariam habet relationem ad compromissum.

Damnũ totum potest ex contractu esse quandoꝗ respectu vnius socij vbi alius socius oneratur ex altera parte.

[17] Pactũ vnũ post aliud incõtinenti factũ licet non habeat exp̄ssam relationẽ ad precedens eandem tamẽ in dubio habet relationem.

[18] Transigere possunt tutores seu administratores super lite futura seu orta ⁊ non decisa ⁊ re dubia.

[19] Laudũ seu sententia arbitraria quando potest dici nullum etiam statuto non obstante ꝙ a laudo appellari non possit neꝗ de nullitate dici.

Ratificatio laudi potest etiam in vim pacti valere.

[20] Hospitalia non presumuntur facta auctoritate episcopi nisi constet auctoritas.

Esse ⁊ non apparere vel non esse idem sunt.

¶ Consilium. lvij.

In nomine dñi nostri Jesu

christi. ¶ In causa vertente inter priorem ⁊ rectorẽ fraternitatis pauperũ virginis Marie ciuitatis castelli et ser Dominicũ eius syndicum ex vna parte agentẽ: ⁊ Bartho. heredem dñi pagani ex altera cõuentum viso puncto visis actis singulis transmissis que dicũtur actitata in dicta causa videtur dicendũ prima facie qđ dicta fraternitas que dicitur esse hospitale foueat iustitiã ⁊ debeat obtinere: libellus eñ est aptus: licet alternatiuus. c. cõstitutus. de in integ. resti. vbi casus nõ est insistendũ: et libellus continet duo capita. primũ caput nullitatis: scđm successiue caput

[1] in integ. resti. ¶ † Circa primũ videtur qđ obtinere debeat: nam ser Jacobus obtinuit petiã terre super qua vertitur presens causa per sententiã adiudicationis latam cõtra auctores dicti. d. pagani auctoris dicti Bartholomei: vnde fuerũt facta dicte fraternitatis dicta bona per ea que habentur in aut. ei qui. C. de bo. auc. iu. ⁊ per totum titu. ff. ⁊. C. ⁊ in. l. a diuo pio. §. in venditione. ff. de re iudi. et extra vt lit. non cõtest. c. qm̃ frequenter. §. in alijs. ⁊. §. fi. cum si. Ad hoc etiam. l. sunt ⁊ alie. in fi. ff. de pub. ⁊ qđ ibi per doc. merito cum clare viderentur esse dicte fraternitatis nõ videtur qđ rector syndicus seu alius administrator dicte fraternitatis super dictis bonis transigere seu cõpromittere vel aliquid in preiudiciũ dicte fraternitatis agere: quia sapit speciẽ donationis que censetur excepta a qualibet generali administratione. l. creditor. §. lucius. ff. man. ⁊. l. cõtra iure. §. filius. ff. de pact. ⁊. l. si filius. ff. de dona. Est enim dilapidare nõ administrare ⁊ sic nõ pertinens ad administrationem. l. ab agnato. al's incipit seruus furiosi. ff. de manu. et. l. imperator. ff. ad trebel. ⁊ no. Bal. Rapha. ⁊ doct. in. l. pactũ curatoris. C. de pac. et habetur in. l. preses. C. de transac. per glo. ⁊ doct. et per doct. in. l.

[2] iubemus. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in. c. fi. de do. ⁊ cõtu. † Unde dictus rector dicte fraternitatis syndicus vel alij administratores videtur ꝙ non potuerunt dicte fraternitati et hospitali sancte Marie preiudicare in dictis bonis dicte fraternitati adiudicatis neꝗ per cõpromissum neꝗ per ratificationẽ postea factã cum ergo dictus rector et alij administratores videantur nõ potuisse preiudicare. ⁊ per cõsequens nec cõpromittere restat ꝙ laudũ inde secutum non tenuit: quia omnis arbitri vel arbitratoris potestas dependet a partibus. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. ⁊. c. cum tem-

[3] pore. de ar. † Scđo dictum laudũ videtur nullũ ⁊ alia ratione quia prout dixi arbitri ⁊ arbitratores nõ habent potestatem vllam nisi quatenus data est et dari põt a partibus per ipsum cõpromissum et si extra cõpromissum laudant vel arbitrãtur nihil agunt quatenus excedunt formam cõmissionis. d. §. de officio. ⁊. c. cum olim. de offi. delega. et facit. l. diligenter. ff. man. Sed ponderando verba

compromissi in dictos arbitros ⁊ arbitratores fuit cōmissa omnis causa vel controuersia que esset vel posset causa vel occasione administrationis facte et geste per ser Jacobū ⁊c. Sed super istis bonis non videtur qḋ poterit esse questio causa administrationis: quia ipsa habebat per adiudicationem ⁊ sententiā dictus ser Jacobus: vnde nō videtur qḋ dicta bona respicerent causam administrationis. ⁊ per cōsequens non videtur ꝙ dicta fraternitas potuerit per dictos arbitratores cōdemnari ad dimittendū ⁊ relaxandum cum ea nō habuerit vt administrator vt dixi. 4 † Ex scḋo capite petitionis similiter videtur ꝙ dicta fraternitas foueat iustitiā: quia dato ꝙ laudū seu arbitramentū tenuerit: tamē videtur ꝙ grauiter ledat dictam fraternitatē attento qḋ dictam fraternitatē cōdemnat ad dimittendum et relaxandū dictam terrā factam suam vigore dicte adiudicationis facte dicto ser Jacobo iuncta successione dicte fraternitatis facte dicto ser Jacobo ex testamēto. Et per consequens cum dicta fraternitas sit hospitale et lesum videtur qḋ habeat ius petēdi in integrū resti. prout habet ecclesia: quia omnia priuilegia que habent ecclesie habent hospitalia: vt. l. omnia priuilegia. C. de episc. et cleri. vbi Bar. no. ꝙ res hospitaliū habent eadē priuilegia que habent res ecclesie qḋ et dicit. d. Nico. in. c. ij. de cōsuetu. per. d. l. omnia priuilegia. ⁊ in. d. c. ij. doct. dicunt ꝙ appellatione ecclesiarum large sumēdo veniunt hospitalia. per tex. ibi. ⁊ qḋ not. in. c. ex grandi. de sup. negli. prela. ⁊ facit tex. in. §. hac auctoritate. liiij. dis. ⁊. c. cum dilectus. de cōsue. in integ. eṁ restitu. datur non solū ecclesijs: sed etiam alijs pijs locis: prout voluit Jo. an. in. c. ij. de in inte. resti. lib. vj. ⁊ Domi. in. c. j. eo. titu. hospitalia autem cōstat ꝙ sunt pia loca vt de se patet: ⁊ probat in. d. c. orphanotrophos. ibi hmōi autē pium ⁊ religiosum officium. ⁊ in. d. l. omnia ibi hmōi pietatis officiū. de epis. ⁊ cle. merito eis detur in integ. resti. ad quod facit ꝙ per Bal. in. l. cum senatus. ff. de re. dubi. Nec obstare videtur qḋ est elapsum tempus quadriēnale ꝙ datur ad petendā in integ. resti. l. fi. C. de temp. in integ. resti. ⁊. c. j. ⁊. ij. de in integ. restitu. lib. vj. quia respōdetur qḋ est verum quādo is ad quē pertinet petere in integ. resti. est negligens: vt. d. c. j. ⁊. d. c. ij. in quibus dicitur si negligēter omiserit: sed in casu nostro videtur ꝙ cessat negligētia q: probabiliter ignorabat dicta adiudicatio per. l. fi. ff. pro suo. ⁊. l. qui in alterius. ff. de regu. iur. ⁊ in regula iur. presumitur in. vj. cum simi. Non eṁ expediebat hospitali petere in integ. resti. anteꝙ reperiret dicta instrumenta dicte adiudicationis. Idcirco non videtur posse dici negligens dictū hospitale vel eius rector. 5 † Vel saltem si dicamus currisse quadrienniū dicendū videtur subesse iustā causam cōcedendi in integ. resti. post lapsum quadriennij: quid enim magis mouere debet iudicē ad arbitrandū iustā causam subesse ꝙ lapsus termini quadriennalis nō currat quā ista quia nō habebat notitiā de instrumētis ⁊ de actu quo mediante deducebatur lesio. Quādo eṁ subest rationabilis causa est cōcedenda ecclesie et similibus pijs locis in integ. resti. etiam post negligentiā quadriennalē vt est tex. in. d. c. j. ⁊. d. c. ij. de in integ. rest. li. vj. et no. in. c. tam literis. eo. ti. in antiquis. ⁊ que sit iusta causa remittitur arbitrio iudicis: prout volunt doc. in dictis iuribus. per tex. d. c. j. in fi. ⁊ inter cetera videtur iusta causa quādo durauit rector qui causauit lesionē prout notanit glo. in. d. c. j. per cañ. si sacerdotes. xvj. q. iij. ⁊ no. per Inno. in. d. c. cum ex literis. de in integ. resti. ꝙ ⁊ sequūtur Imo. ⁊. d. Domi. de sancto gemi. in. d. c. j. de in integ. resti. s. ꝙ subducatur de tempore quadriennij tempus quo fuit rector ille qui causauit lesionem: sed audio ꝙ ille rector qui cōpromisit tanto tēpore durauit ꝙ non est 6 decursum postea quadrienniū merito ⁊c. ¶ † His tamē non obst. contrariā arbitror sententiā veriorem. s. dictū hospitale nō etiam restituendū. Primo quia cōstat ꝙ qui petit in integ. restitui debet probare lesionē. l. minoribus. C. de in integ. resti. mino. quia vbi nō est lesio nō datur in integ. resti. vt ibi: ⁊. l. fi. eo. titu. ⁊. l. nam postea. §. si minor. de iureiuran. ⁊. l. scio. ff. de in integ. resti. ⁊. c. j. ⁊. c. cōstitutus. extra. de in integ. resti. ⁊ quasi per totum. Sed in iudicio nulla est pbata lesio: quia licet dicatur ⁊ allegetur fuisse reperta de nouo instrumenta adiudicationis tamē illa non sunt actualiter in actis producta: vnde de eis non cōstat iudici. Non enim cōstat instrumēta ista esse reperta nec subesse ꝙ requiritur vt persona etiā priuilegiata possit rescindere sententiā. l. imperatores. de re iudi. Nec ob. ꝙ in actis reperitur actus qualiter. M. cccclxij. die. iij. Aprilis ser Dominicus syndicus ⁊ procurator cōparuit corā iudice ⁊ pduxit testes: ⁊ dicta ⁊ vniuersum processum dicte cause: ⁊ pcessum agitatum per supradictū ser Jacobum contra dictum ser Vespasianum dominā Lenam ⁊ Vencilaū ⁊ sententiā adiudicationis facte de dicta terra: quia illa pductio fuit verbalis ⁊ non actualis: patet quia subdit ꝙ produxit omnia priuilegia dicte fraternitatis: et omnia statuta ⁊ ordinamēta dicte ciuitatis: ⁊ omnia iura canonica ⁊ ciuilia: que tamen non fuerunt actualiter producta si essent producta apparerent ex actis nec sufficit verbalis pductio: quia per eam nil cōstat iudici: quinimmo si actualiter producantur instrumenta et producens nō dimittit sed statim reaufert ⁊ secū portat illa productio nō releuat Specu. in ti. de instru. edi. §. videndū. ⁊ ibi Jo. and. circa prin. facit. l. ij. ⁊. l. non est nouū. ⁊. l. instū. C. de eden. cum simi.

si itaꝙ fuerūt producta dicta instrumenta ex quibus nititur dicta fraternitas (prout ⁊ mihi dicitur fuisse producta) res est plusꝙ clara ꝙ in integ. resti. nō est cōcedenda: quia nulla probata est lesio vt 7 dictū est. † Quod ⁊ ex alio videtur dictā restitutionē in integ. non esse cōcedendā: quia est elapsum tempus quadriennij ꝙ cōceditur ad obtinēdā in integ. resti. ⁊ licet dicatur subesse iusta causa ex quo instrumēta erant incognita: tamē hec causa causat ius petendi in integ. resti. cum ex hoc deducatur lesio: q: instrumēta non fuerunt producta que si pducta fuissent forte arbitratores: aliter laudassent: non aūt videtur ꝙ sit sufficiens ad extendendū illud quadriēnium ꝙ daṫ in integ. resti. nam Bar. in. l. j. C. de sentē. aduer. fiscū. lat. ꝙ ob hanc causam. s. ad rescissionē sententie vigore instrumentorum de nouo repertorū dabatur trienniū hodie datur quadriennium ita dicit ibi Bar. nō ergo quinquēniū vel octenniū: pro quo facit quia tex. in. d. c. j. de in integ. resti. exprimit certas causas ex qbus iudex debet moueri ad cōcedendā in integ. resti. post lapsum quadriennij postea subdit clausulā generalē vel alia ⁊c. ⁊ sic per dictionem similitudinariam vt no. in. l. ij. C. de seruis fugi. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ in cle. j. eo. ti. quib. cau. expressis hec causa videtur assi- 8 milis merito ⁊c. † Quod ⁊ tertio deducitur quia ad hoc vt hospitali cōpetat in integ. restitu. requiritur ꝙ hospitale sit cōstructum auctoritate epi per no. per glo. in cle. quia cōtingit. de relig. domi. et doct. ibi ⁊ per glo. xviij. q. j. quidam. ⁊ firmat Bal. in auṫ. hoc ius porrectū. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in. l. orphanotrophos. de epi. ⁊ cle. diciṫ aūt mihi ꝙ non fuit fundatū auctoritate epi put ⁊ est verisimile quia stat sub cura cōmunitatis que sup ipso hospitali et eius bonis ⁊ modo eligendi rectorum statuit quicquid sit hec qualitas probāda est per in integ. resti. petentē quia est fundamentū intentionis sue merito ⁊c. arg. l. qui accusare. C. de eden. c. cum eccle. sut. de causa pos. ⁊ ppie. cum similibus vulgaribus. Sic ⁊ qui ratione minoris etatis vult petere in integ. resti. debet probare minorem etatē tempore lesionis vt est tex. ⁊ doc. in. l. si minorē. C. de in integ. resti. vnde ⁊ quādo petitur restitutio in integ. quia dicatur ecclesia vel alius similis locus lesus debet pbare qḋ qualitas illa interuenerit tempore lesionis hoc est ꝙ fuerit ecclesia vel hospitale fundatū auctoritate epi cum istis psonis detur in integ. resti. vice minoris. c. j. ⁊ auditis. de in integ. resti. in antiquis. in his tamē duobus nō facio magnū fundamētum: nec in primo: quia prout mihi dicitur interim est lata sententia: vnde possibile esset qḋ in causa appella- 9 tionis produceretur. † Sed quarto non esse concedendā in integ. resti. deducitur quia nō est probata lesio etiā si produceretur processus adiudicationis: quia prout mihi dicitur ille processus non apparet nisi manu ser Andree publici notarij qui non fuit extractus de sachetto collegij notariorum neꝙ per collegiū notariorum approbatus prout requiritur ex forma statuti in pūcto presupposito: ⁊ statutū illud expresse disponit ꝙ nulla fides adhibeatur scripturis talium notariorū merito cum statutū sit clarum seruādum est. l. omnes populi. ff. de iusti. ⁊ iure. insti. de iure natu. gen. et ciui. §. ius autem ciuile. ⁊ extra. de cōsue. ⁊. c. cum dilectus. cum simi. de 10 cōsuetu. † et sic negatur ꝙ sint instrumenta de nouo reperta: quia cum sint nulla nō debent dici instrumenta. l. iiij. §. cōdemnatum. ff. de re iudi. cle. pastoralis. eo. ti. annulo. C. de ferijs. cum si. Et cum nulla fides sit adhibēda dictis scripturis cōstat non probari lesio- 11 nem. † Quinto ex alio non est cōcedenda dicta licentia: quia dicta adiudicatio videtur nulla: eo quia. d. adiudicatio non fuit rite facta. Nam rei fuerūt citati vt prima die iuridica cōpererēt ad respōdendum de iure super quadā petitione porrigenda per dictum ser Jacobū in dicta prima die iuridica licet ser Jacobus cōparuerit ⁊ accusauerit cōtumaciam reorū non cōparentium: tamē nullā produxit petitionem. Ideo cessat eorū contumacia: quia non interest aduersarij: quia et si comparuissent nō interesset ser Jacobi ex quo petitionē non produxit ⁊ sic nihil est cui potuissent rñdere. Idcirco eorū contumacia nō est punibilis. l. ij. in fi. ff. si quis in ius vocanon ie. finaūt postea fuit producta petitio et sup ea processum fuit processum sine citatione: quia citatio non operatur nisi respectu actus ad quē specifice citatus fuit: vt est tex. ⁊ ibi per Bar. in. l. aut qui aliter. ff. ꝙ vi aut clam. igitur illa citatio nō operatur nisi circa petitionē que pducta fuisset illa prima die iuridica: quia ad respōdendum illi petitioni tūc producte citatus fuit. Nō enim poterat respōdere petitioni non producte: ⁊ ad tunc respondendū citatus fuit ad hoc not. in simili per clarissimū doct. d. Joan. de nobilibus de mōte sperello in. l. j. in prin. ff. de eden. de citato vt tali die cōpareat recepturus preceptū ⁊c. quia intelligitur recepturus illo die vt ibi latius declarat sua dominatio. Idcirco adiudicatio interposita ex falsa causa: quia ob cōtumaciam non interueniente est ipso iure nulla. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat. l. tutor si petitus. et. l. sciē egresse. de tu. cu. dan. et qḋ per Bar. in. §. iuṡ. et doct. in auṫ. ei qui. 12 de bo. aucto. iu. po. cum si. † Aduerto etiā qḋ citatio fuit facta ad domum solite habitationis que citatio nō est de iure cōmuni rite: quia citari debet ad domū in qua habitat tempore citationis ⁊ nō sufficit dicere ad domum solite habitationis. l. iiij. §. pretor ait. de dam. infec. ⁊ ibi per Bar. ⁊ docto. non insisto super hoc: quia forte prouidetur

13 prouidetur iure municipali.† Sexto ex alio nō est concedenda di-
cta in integ.resti.quia ex alio non cōstat de lesione aliqua:quia da
to ꝙ ista bona adiudicata essent rite adiudicata et dicte scripture
probarent dicta acta nō obstante dicto statuto. Tamen ex quo di
ctus ser Jacobus erat generalis ꝓcurator dicti ser Vespasiani nō
debebat petere indebitum ⁊ sic petijt indebitum male gessit nego
tia.d. ser Vespasiani vt de se patet: q2 si fuisset bonus administra-
tor debuisset recognoscere bonā fidē ⁊ fateri debitū non esse debi-
tum eñ debitū a se exigere et sibi soluere potest.l. scire oportet.§.
sicut.ff.de admi.tu.⁊.l.diuortio facto.ff.de neg.gest. Et si fuerit in
culpa seu negligētia tenetur:vt dictis iuribus cū similibus:vnde si
aliter non apparet de debito quā per illū ꝓcessum poterit sibi im-
pingi ꝙ fuit in culpa exigēdi indebitū pro debito: ⁊ maxime quia
in eodē instrumēto erant cōstituti alij procuratores quos poterat
citare: vnde si habuit notitiā sue procure cēsetur habuisse notitiā
etiam aliorū procure per ea que no.in.l.cum heres.ff.de lib.leg. et
in.l.quidā ita.§.si quis filiū.ff.ad treb.et per Bar.in.l.qui rome.§.
duo fratres.ff.de verb.obli.⁊ in.l.eius qui in prouinciā.ff.si cer.pe.
in quibus iuribus habetur ꝙ institutus heres in testamēto si dicit
se heredē ⁊ non est suus heres ꝓsumitur scire legata ⁊ alia que sunt
scripta: quia nō potest esse heres quin habebat notitiā testamenti
iuxta no.in.l.sed si de sua.ff.de acqui.here.et in.l.heres institutus.
eo.ti.ſm Bar.⁊ doct.in iuribus palleg. Ergo qui in aliquo cōtra-
ctu nititur vel testamēto presumitur scire ea que in cōtractu vel in-
strumento cōtinētur.ar.predictorū: sed dictus ser Jacobus asserit
se procuratorē ser Vespasiani in anno.M.cccc.xxvj.et vt ꝓcurator
dicit se sub pignorasse certos libros ⁊ illo postea dicto tempore vt
14 procurator reluit dictos libros.† Itē in processu adiudicationis
in libello dicit ꝙ vt procurator reluit quandā petiam terre vt ꝓcu
rator in anno.M.cccc.xxvj. ergo patet ꝙ ipse habuit notitiam di
cte procure ex quo asserit se procuratorē prout asserēs se heredem
presumitur habere notitiā testamēti si habuit notitiā dicte ꝓcure
qđ continetur in vno instrumēto ergo censetur ⁊ ꝓsumitur habere
notitiā eorū que cōtinentur in instrumēto illo merito censetur ha
buisse notitiā ꝙ alij erant procuratores dicti ser Vespasiani. Sed
gerens diligēter negotia alterius potius notificasset ⁊ citationem
misisset procuratori quā domi solite habitationis quando dñs est
absens a territorio vt de se patet.et cōstat saltē quia si ꝓcurator ne-
gligeret ipse teneretur vbi fuisset monitus vbi si citatur domi con
tra neminē habetur recursus ꝙ ⁊ patet q2 iura volunt ꝙ prius de-
beat citari procurator quā citetur domi vbi habetur notitia ꝙ est
dimissus ꝓcurator l.ij.§.j.de lib.agno.⁊.c.causam.de do.⁊ contu.et
cle.causam.de elec.⁊ no.Bar.in.l.iiij.§.pretor ait.ff.de dam.infec.
ad hoc etiā tex.in.c.si aduersarius.⁊ ibi glo.et in.c.si.de eo qui mit.
in pos.⁊ facit.l.meminerint.C. vnde vi ⁊ volūt vltra etiā quā Bar.
Jmo.⁊.d.Ludo.in.d.§.pretor ait.per dicta iura. Ex quibus sequi
videtur ꝙ nisi appareat de dicto debito: ꝑpter qđ fuit facta dicta
adiudicatio resultat ꝙ dictus ser Vespasianus ⁊ alij in puncto no
minati fuerūt priuati dictis bonis culpa dicti ser Jacobi: ideo te-
neatur ad resarciendū damnū predictum ratione dicte sue admini
15 strationis ⁊ procure seu negociorū gestionis.† Septimo est dicta
in integ.resti. deneganda quia ex alio deducitur nō esse probatam
lesionē: quia dato sine preiudicio qđ dicta adiudicatio fuisset rite
cōcessa ⁊ facta ⁊ nō potuerit dictus dñs paganus nō impugnare.⁊
per cōsequēs dicta fraternitas fuerit onerata in hoc tñ ex aduerso
fuit librata ab illa lite que mota eidē fuerat per dñm paganū ⁊ sup
qua fuit factū cōpromissum in arbitros ⁊ arbitratores amicos cō-
munes et amicabiles cōpositores cum ampla potestate cum pote-
state laudādi in parua ⁊ magna quantitate ⁊c. Si igit̄ res erat rite
adiudicata ⁊ cōdemnauerunt ad eam restituendā:quia liberatur a
lite non sequitur dedit fraternitas rem suā:ergo lesa fuit: q2 hmōi
arbitramēta sunt species transactionis aut̄.si vero contigerit.⁊ ibi
habetur.ff.de iudi.⁊ per Bar.in.l.si societatem.§.arbitrorū.ff.pro
socio.⁊ doc.in.c.quintauallis.de iureiur.⁊ in trāsactione solet vna
pars dare rem suā vt liberetur a lite: quia trāsactio fit aliquo dato
vel retēto.l.transactio.C.de trāsac.⁊.l.suus.in fi.C.de repu.her. Et
licet quis pro trāsactione det rem suā propriā non propterea dici-
tur lesus:sed qñ dat plus quā consequitur:vt quia est maioris esti-
mationis res sua quā dat quā sit ipsa liberatio seu dubius litis euē
tus iuxta no.per glo.⁊ doct.in.l.lucius.§.fi.ff.ad treb.⁊ in.l.ij.C.de
rescin.vendi.⁊ facit qđ habetur in.l.per diuersas.C.man.⁊ in.d.§.
arbitrorū.⁊ in.d.c.quintauallis.⁊ in.l.si quis cum aliter.ff.de verb.
obli. Ita pariter in ꝓposito nō sufficit ad probandā lesionē dedu-
cere ⁊ probare qđ dicta bona ad que dicta fraternitas fuit cōdem-
nata vt relaxet fuerint dicte fraternitatis: sed debebat deduci et
articulari valor dictorū bonorū ⁊ deduci estimatio dicte litis ⁊ de-
duci ꝙ nō interfuit dicte fraternitatis absolui ⁊ liberari a dicta li-
te intantū inquantū erat valor rei: sed fuit nō parua disproportio
inter vnum ⁊ reliquū isto modo deduci debebat lesio ꝙ minime fa
ctum est:quia nō est deductū nedū ꝙ sit probatū: vnde est perinde
ac si dedissem tibi rem meam vt tu mihi aliquid faceres vel dares ⁊
postea dicerē me lesum: quia rem meā dedi: quia deridēdus essem
nisi deducerem estimationem eius qđ tu mihi fecisti vel dedisti in
emptione eñ emptor dat preciū qđ est suū in permutatione vnus
dat rem suā ⁊ in societate socius cōmunicat rem suā:⁊ tamē absur-
16 dum esset dicere ꝙ propter hoc appareat lesio. ¶ † Nec ob.si dica
tur predicta ꝓcederent qñ absoluissent fraternitatē a petitis per
dñm paganū:eo quia fraternitatē condemnauerūt ad relaxādum
illa bona sua: sed nō fecerunt ita sed simpliciter cōdemnauerūt fra
ternitatem ad relaxandū bona illa ⁊ simpliciter eam absoluerunt:
vnde videntur duo lauda vnū cōdemnatoriū aliud absolutoriū.ar.
l.scire debemus.ff.de verb.obli.cum simi.quia ad hoc respōdeo qđ
immo supradicta militant in casu nostro duabus rationibus:quia
immo videtur ꝙ fuerit vnū laudū tantū pro parte absolutoriū pro
parte cōdemnatoriū sicut dicitur in.l.j.C. si aduer.ven. quia vnum
fuit cōpromissum:nam cōpromissum fuit sup lite mota ⁊ emergen
tibus ⁊c. Unde quia vnū fuit cōpromissum vnū debet iudicari lau-
dum ꝙ habet necessariā relationē ad cōpromissum.d.§.de officio.
prout qñ vnus est libellus vna est sentētia.d.l.j.cum si.si aduer. vē.
vnde cum vnū fuerit cōpromissum factū super lite pendente super
administratione ⁊ cōsequenter super vna actione generali videtur
qđ vnum debeat iudicari laudū totū latum cōtemplatione illius
administrationis ⁊ actionis intētate: ⁊ ideo cōdēnatio facta cōtra
dictam fraternitatē vt relaxet censeatur facta illa cōtemplatione ⁊
sic cum vnicū sit laudum cōtemplatione vnice administrationis et
actionis latum videtur qđ toto laudo cōsiderato sit iudicandū an
resultet lesio necne non cōsiderata vna eius particula prout dedu-
ctum est.s.in vnica emptione permutatione trāsactione societate
et hmōi ad hoc optime tex.in.l.si nō fuerint.in fi.prin. ⁊ in.§.j. vbi
est tex.ꝙ si in societate in qua partes debēt esse pares vt ibi in pri-
mo respōso.⁊ insti.eo.ti.in prin.⁊ arbitrio boni debet societas iniri
ita ꝙ nemo ex socijs ledatur.l.quod enim.ij.§.j.ff. pro socio.⁊.l. in
proposita.⁊.l.qđ nerua.⁊.l.verū.in prin.eo.titu. Si conuenitur qđ
alter ex socijs habeat duas partes dāni vel totū damnū non tollit
equalitatē nec ledit istud pactum si ex altera parte alius socius in
alio equiualēti oneratur: vt.d.l.si nō fuerint. ⁊ tamē cōstat ꝙ illud
pactum de per se cōsideratū nocet illi qui recipit totū periculū vel
maiorē partē. Ita in proposito nostro maxime cum simus in arbi-
17 tramentis:in quo etiā loquitur.d.l.qđ enim.§.illud.† Et dato qđ
essent plura arbitramēta seu lauda: tamē ex quo fiunt incōtinenti
vnum post aliud censentur relatiua vnū.s.factū propter aliud: per
ea que habētur in.l.in bone fidei.⁊ in.l.petens.C.de pac.cum simi.
Ubi habetur ſm cōmunem opi. fere omniū ꝙ quādo fiunt duo pa
cta simul vel incōtinenti vnū post aliud licet nō habeāt expressam
relationē vnum vel aliud tamē habent in dubio tacitā relationē et
resultat cōtractus innominatus si vnū est pro vno ⁊ aliud pro alte
ro:ꝓut habetur in dictis iuribus ⁊ in multis alijs iuris partibus.
Sic ergo ⁊ in arbitramētis cum sapiant speciē transactionis vt di-
ctum est:maxime cum data sit potestas cōponendi:⁊ maxime cum
vt presupponitur fuerit arbitramentū emologatū ⁊ ratificatum a
partibus: ita ꝙ est verisimile ꝙ dñs paganus: ideo emologauerit
laudū in parte absolutoriā ꝑpter aliā partem condemnatoriā que
erat sibi proficua:⁊ similiter ecōtra fraternitas emologauerit par-
tem cōdemnatoriā sibi nociuā propter partē absolutoriā eidē fra-
ternitati proficuā. Et maxime in casu nostro hoc est dicendū attē-
to qđ solū ratione administrationis et super administratione erat
facta cōmissio per iam dicta. Cum itaq3 non sit deductū quod lesa
sit fraternitas ex dicta trāsactione ⁊ dicto arbitramēto correspecti
uo vt dictū est:sed solū ꝙ ista bona fuerint fraternitatis deductum
sit restat ꝙ nō probata lesione cessare debet in integ.resti. Posset
instari quid si fraternitas deduceret dictam lesionē qđ toto laudo
seu arbitramento cōsiderato dicta fraternitas fuit lesa:an ex actis
discernatur lesio. Ego vidi acta facta in illa lite sup administratio-
ne:vez aliqua que sunt transmissa nō omnia actitata quia fuerunt
producta multa instrumenta in illo iudicio:prout vidi in quodam
folio productionē ipsorū:sed nō vidi que cōtinētur eis ⁊ vidi mul-
tos testes qui probant ꝙ ser Jacobus recollegit fructus de bonis
ser Vencilai: nō tamen diligēter omnia pōderaui: quia nō poterā
discernere que essent partes iudicis propter predicta que nō erant
transmissa: tamē reperio ꝙ pro parte dñi pagani fuerit pluries in
statum ꝙ ferreretur sententia quare attento ꝙ dñs paganus erat
doctor credendū est cum instaret vt sentētia ferreretur ꝙ speraret
sententiam ferri pro se ⁊ ꝙ vel res esset clara pro eo vel saltem esset
probabiliter dubia. Et etiam est cōsiderandū ꝙ si aliquis defectus
esset in ꝓbationibus qđ nō plene probasset poterat illud supplere
in causa appellationis.l. per hanc cum sua materia.C. de tempo.
appel.⁊.c.fraternitatis.de testi. Item est cōsiderandū qđ ex altero
latere res non est clara qđ illa adiudicatio tenuerit per ea que dixi
s. Nec est clarum quod dato ꝙ tenuerit in se quod propter hoc nō
debuerit reddere attentis dictis.s.in proximo.arg.pro hac parte
facto. Item est aduertendum ꝙ veritas deprehenditur euidenter
ꝙ.d. ser Jacobus administrauit ex varijs vijs ex instrumentis ex
ꝓcessu adiudicationis:⁊ ex testibus:⁊ inter cetera apparet cōfessa-
tum ꝙ in hereditate ser Jacobi remāsit quidam liber rationis in

quo sunt scripte rationes inter dictū ser Jacobum et ser Vespasia
num et fructuū recollectorum per dictum ser Jacobum pertinen
tium ad dictum ser Vencilaum. Et pro parte dñi pagani instaba
tur corā iudice ꝙ dictus liber ostenderetur ⁊ exhiberetur. Et pos
sibile est immo verisimile ꝙ dicti arbitratores ⁊ amicabiles cōposi
tores dictum librum viderint et in illo forte se fundauerint. Item
est cōsiderandum ꝙ non apparet ꝙ fuerit ignorata ista adiudica
tio licet non probetur scientia et non presumatur de iure: tamen
possibilis fuit ⁊ satis verisimilis: ex quo ser Jacobus redigebat in
scriptis rationes inter eum ⁊ ser Vencilaum ita ꝙ est verisimile qđ
dicti arbitrī habuerint respectū vel ad adiudicationem ipsam vel
ad ipsum creditū propter qđ fuit facta adiudicatio: al's non video
quare non cōdemnassent fraternitatem etiam ad restitutionē fru
ctuum recollectorū in ipsis bonis si bona ipsa pertinebāt ad dñm
paganum ⁊ pro parte ser Jacobi non produceretur aliquis iustus
vel coloratus titulus: finautem fuisset habita consideratio ipsius
crediti propter quod fuerat facta dicta adiudicatio esset iniquum
qđ dicta petia terre restitueretur. Nec apparet de lesione cum vi
gore laudi consecuta fuerit ipsa fraternitas precium ipsius petie
terre: pro quo fuerat dicta terra adiudicata. Quibus consideratis
videtur coniecturandum ꝙ nulla fuerit lesio. Et iniquum esset qđ
nunc mortuo domino pagano qui erat forte ad plenum informa
tus de pertinētibus ad illam litem ⁊ superstitibus heredibus iure
ignaris forte et facti hanc rem concernentis nunc ipsa fraternitas
vellet rescindere illud arbitramentū emologatum a partibus pro
pter illam p̄sumptionem iuris que dictat ꝙ presumitur ignorasse
istam adiudicationem per.l.qui in alterius. de regu.iur.⁊ in regu
18 la presumitur in.vj.cum simi. ¶ † Nec obstant in contrariū addu
cta circa primū caput non obstant primo loco adducta pro primo
argumēto: quia in casu nostro nō fuit donatio sed transactio que
dam super lite incerta ⁊ re dubia quam trāsactionē facere possunt
administratores.l.preses.C.de transac.⁊ per.l.interdum.§.quia tu
telam.ff.de fur. ⁊ per Barto.in.l.nulli.ff. de transactio. et per do.
Nico. in.c.contingit. de transac. Attento maxime in casu nostro
quod vigore statuti videtur ꝙ prior predictus dicte fraternitatis
cum tribus ex rectoribus possit alienare et alienationes singulas
19 facere. Et ita prout mihi dicitur est consuetum. † Nec obstat secū
dum argu.in contrarium adductum: quia immo potest dicta resti
tutio dictorum bonorum cōprehendi sub dicto cōpromisso gene
rali de omni lite que est vel esse posset ratione administrationis et
dependentibus et emergentibus ⁊c. Sed in dicta lite poterat esse
questio de dictis bonis ratione dicte administrationis per ea que
dixi.s.in.vj.ar.merito non resultat nullitas propter defectum cō
promissi. Preterea dicitur mihi qđ fuit ratificatum ⁊ cōfirmatum
per partes vnde si nō valuisset vt laudum potest valere vt pactum
nouiter factum tempore ratificationis per ea que habētur in.l.ij.
C.cōmunia vtriusq̧ iud. Item arbitrator ⁊ multofortius amicabi
lis compositor potest extendere manus ad ea que sunt extra com
promissum puta si est compromissum super vna re et in illa fertur
arbitramentum pro vna parte vel vni parti adiudicatur poterit
arbitrari quod illa pars cui adiudicatur det alteri parti aliquid in
recompensationem dicte rei super qua erat factum cōpromissum
prout volunt dominus Anto.⁊ Imo.in.c.quintanallis.de iurein.
et Specu.in titu.de arbitro.§.excipitur versi.sed pone. et eo.titu.
§.j.versi.arbitrator ad hoc ꝙ habetur in.c.nisi.de preben.⁊ bonus
tex.in.c.cōstitutus.de relig.domi.⁊ ibi per doct. licet aliud videa
tur velle Bar.in.l.cum aquiliana.ff.de transac. Et maxime in ami
cabili compositore videtur posse procedere opi.spe.⁊ dñi Anto.et
Imo.posset etiam intelligi dictum Bar.quādo super alia re arbi
traretur principaliter ⁊ propter se non quando daret vnā rem pro
his super quibus est factum cōpromissum vel si deberet pecuniam
condemnaret ꝙ daret speciem pro quātitate licet hoc non videa
20 tur de mente Bar. † Nec obstant adducta in contrarium circa s'm
caput libelli quia apparent sublata esse ar.in contrarium facta per
adducta pro hac parte primo quia.s. deductum est in tertio ar.fa
cto pro hac parte ꝙ dictum hospitale non est tale ꝙ gaudeat pri
uilegio ⁊ iure petendi in integ.resti.vel saltem non apparet ipsum
esse tale et paria sunt aliquid non esse vel non apparere.ff.de leg.j.
l.cum res.§.itaq̧.⁊.ff.de cōtrahen.emp.l.si in lege.ff. de cōtrahen.
emp.vnde nō competit in integ.resti. ratione persone. Nec etiam
competit ex clausula generali si qua mihi ⁊c. Attento ꝙ nō subest
iusta causa concedendi in integ.restitu.immo iniquum esset quod
concederetur attentis que.s. deduxi pro hac parte: maxime in fi.
Item est elapsum tempus quadrimestre ad hoc dicta.s. in secūdo
articulo. Et ad illud quod dicebam in allegatis in contrarium qđ
non currit tempus durante illo eodem rectore: respondeo ꝙ con
trarium vult Joan.and.⁊ pleriq̧ doct.in.d.c.j.de in integ.restitu.
lib.vj. ꝙ ⁊ videtur probari per illum tex.c.j.⁊.c.ij.in quibus proba
tur ꝙ currit quadriēnium a die lesionis ⁊ exceptuat casum quādo
esset preuaricatio vel fraus manifesta que fraus a rectore verisimi
le est ꝙ habeat interuenire: ergo currit si fraus rectoris non est ma
nifesta: ⁊ hec opi.saltem procedere debet quādo non tractatur de
interesse ipsius prelati. quia non agitur de eius ignominia: quia
tūc cessat ratio que potest adduci: quare illud tēpus debet detrahi
de quadriennio.s. quia non est verisimile qđ ille qui male facit vel
alienat in casu illicito: prout loquuntur glo.in cōtrarium allegate
velit detegere suam iniquitatem. Sed in casu nostro deducitur qđ
prior ⁊ rectores fuerūt in bona fide: quia ignorauerūt dicta instru
menta merito hoc casu non viget ratio: quare dicta tempora de
beant detrahi de dicto quadriennio. Item ex pluribus medijs.s.
ostensum est ꝙ nō est probata aliqua lesio merito sublata sunt fun
damenta contraria. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lviij.

1 Scriptura priuata probatur duobus testibus etiā si dixerint ꝙ viderūt propria manu scriptoris scribere ⁊ an dicatur plene aut semiplene probare.nu.seq.per totum.

Testis debet deponere p corporis sensum ⁊ nō iudiciū intellectus.

2 Comparatio literarum non plene probat sed oportet coadiuuari et firmari testibus.nu.seq.

3 Probatio an dicatur plena duobus testibus vno deponēte de facto principaliter altero vero de confessione.

Iuramentū nō datur in supplementū ꝓbationis in arduis causis.

4 Hereditas nō pōt a pupillis acceptari absq̧ tutoris auctoritate.

Verba enunciatiua prolata non preiudicant.

¶ Consilium.lviij.

In nomine dñi nostri Jesu
1 christi. ¶ † In hac cōsultatione visis ⁊ diligenter consi
deratis actis cause breuissime rem absoluam: tum quia
moris est in consultationibus decisiuis: tum quia tempus instat:
ideo descendendo ad merita cause: videndū est an pro parte acto
ris sit legitime fundata eius intentio ad quod ostendendū est pre
mittendum qđ pro parte Michaelis de colle et Guidonis dicto
del gallina actorum in eorum petitione concludītur ꝙ ipsis Mi
chaeli ⁊ Guidoni ⁊ Guillelmo eorum fratri fuerūt donati.xl. flore.
aurei largi computatis arnensibus ⁊ denarijs: ⁊ ꝙ dicta bona per
uenernnt ad manus dicti Guillelmi: ⁊ ꝙ dictus Guillelmus deces
sit relictis post se dictis Raynerio Petrofrancisco ⁊ Joanne eius
filijs ⁊ heredibus ab intestato: ⁊ propterea concludunt ꝙ dicti filij
et heredes dicti Guillelmi tenentur ⁊ obligati sunt reddere ⁊ resti
tuere et soluere dictis Guidoni et Nicolao dicta bona donata pro
duabus tertijs partibus. Itaq̧ habent probare primo dictam do
nationem: secundo qđ peruenerint dicta bona donata ad manus
dicti Guillelmi: tertio qđ dicti rei cōuenti sint heredes dicti Guil
lelmi: ⁊ per consequens ꝙ dictus Guillelmus decesserit superstiti
bus.d.reis cōuentis filijs et heredibus. Primum autem.s. ꝙ dicta
bona donata fuerint dictis Guillelmo Guidoni ⁊ Nicolao legiti
me probatur per plures testes qui deponunt per sensum corporis
de dicta donatione ⁊ etiam deponunt de scripta que inter eos in
teruenit: que etiam est in iudicio producta adeo quod in hac par
te minime est instandum. Ad probationem autem secundi.s. ꝙ di
cta bona donata peruenerint ad manus dicti Guillelmi ꝓducitur
quedam scripta que dicitur scripta manu propria dicti Guillelmi
in qua continet̃ qualiter dictus Guillelmus recepit ducatos.xlvij.
auri computatis floreñ.xj. qui debentur a quodam Paulo forna
rio et nōnulla suppellectilia que sigillatim in scripta describuntur
donata sibi et dictis Guidoni et Nicolao. Et qualiter dicta bo
na promisit reddere dictis Nicolao et Guidoni: videlicet cuilibet
eorum pro tertia parte: ⁊ licet dicta scripta nō sit recognita per di
ctos reos cōuentos: tamen duo testes deponūt ꝙ est scripta manu
ꝓpria dicti Guillelmi: vnde dicta scripta iuuata adminiculo testiū
videtur facere semiplenā probationē. Est etiam vnus testis: videlꝫ
Paulus Laurentij qui deponit non solū de ipsa scriptura: sed etiā
deponit de ipso facto principali.s. ꝙ dicte res donate peruenerūt
ad manus dicti Guillelmi: ⁊ ꝙ ipse Guillelmus tenebatur dicta bo
na cōsignare dictis Nicolao et Guidoni pro eorū tertijs partibus.
Ex quo videbatur qđ esset in hac parte legitime probata intentio
actorum: quia iste testis semiplene probat intentionem et scripta
ista iuuata testibus videtur aliam facere semiplenā probationem
et due semiplene probationes diuersi generis coniunguntur ad
faciendam semiplenam probationem: vt no. Barto. quem sequun
tur doct.in.l.admonendi.ff.de inreiur. Sed certe hec procederent
si duo testes deponerent ꝙ viderunt Guillelmum scribere dictam
scriptam: prout deponit dictus primus testis: tamen quia alius
testis non deponit ꝙ viderit scribi dictam scriptam: non ita vide
tur ꝙ dicta scripta faciat semiplenam probationem: prout face
ret si etiam ille alter testis deponeret de visu super ipsa scriptura:
quia doct. volentes ꝙ scriptura iuuata adminiculo testium faciat
semiplenam probationem: volunt ꝙ testes deponant quod vide
runt scribi dictam scriptam: et hoc suadet ratio: quia testis debet
deponere per sensum corporis non per iudicium intellectus.l.te
stium.C. de testibus.et.l. qui testamentum.§. fina.ff. de testa. cum
2 similibus. † Et licet videatur primo aspectu ꝙ testes deponentes
qđ viderunt scriptam de qua agitur scribi manu ipsius debitoris
videantur

videantur plene probare ipsam scripturam esse manu debitoris: tamen cõtrarium videtur velle glo. in auth. de fide instru. ꝛ cautela in. §. si quis igitur. in verbo faciamus. et contrarium etiam firmat Bar. in auth. ꝛ si cõtractus. C. eo. ti. ꝛ in. l. nuda rõ. ff. de dona. ꝛ in. d. l. admonẽdi. quẽ ibi sequunt Saly. Raph. ꝛ Pau. de ca. qđ et voluit. d. Ant. de but. in. c. ij. de fide instru. qui volunt ꝙ testes deponẽtes vidisse scripturã scribi manu debitoris nõ plene sed semiplene probẽt scriptura nõ hꝫ subscriptionẽ testiũ. qđ ꝛ voluit Bal. in auth. sed nouo iure. C. de rebus cre. ꝛ iureiur. Et lꝫ Põta. in. d. l. admonẽdi clamet ꝯtra Bar. ꝛ sequaces: eo ꝗ ꝓbatio ṗdicta videt in nullo defectiua: nec ẽm eñ. est rõ quare nõ faciat plenã probationẽ ꝛ inducat tex. in. §. si vero tale. in auth. de fide instru. probantem ẽm eum ꝙ si testes deponunt certam scripturam fortem scriptam manu debitoris plene probant: licet contra se habeant comparationem literarum ergo fortius plene probent si contra eos non viget presumptio resultans ex comparatione literarum: ꝛ pro hac parte adducit auctoritatem Cy. in. l. comparationes. C. de fide instru. ꝛ rñdet ad auth. ꝛ si cõtractus adductã ṗ Bar. qđ loquitur in cõparatione literarum decidendo ꝙ regulariter non plene probat: sed oportet ꝙ confirmetur dictis testium: nõ tñ negat quin soli testes deponentes super ipsa scriptura faciant plenam probationẽ ẽm eum. Et idem voluerit Imo. in. d. l. nuda ratio. et in. d. c. ij. de fide instru. vbi idẽ videnť velle Host. Jo. and. ꝛ Panor. Nihilominus teneri pȏtsnia Bar. ꝛ sequaciũ ṗ rõne suã: ꝛ quia rõ quasi nõ plene creditur cõparationi literarũ non est ex alio nisi ꝗ reperiunť scripture diuersis manib⁹ scripte adeo cõformes ꝙ videtur inter eas omnimoda similitudo: adeo ꝙ non potest discerni diuersitas litere: ꝛ nonnulli reperiunť qui sciunt literas contrafacere ꝛ dicta ratio pariter militat in testibus: nam lꝫ testis viderit vnum pluries scribere ꝛ habeat notitiam qualitatis sue scripture: nihilominus potest de facili decipi si per alium scribatur litera eiusdem forme ꝛ omnino similis ita ꝙ lꝫ testis deponat ꝙ vidit scribi apodissam de tali materia tractantem si nõ recordatur de his que in apodissa seu cyrographo continebantur potest de facili decipi. Nam alius potuit scribere de eadem materia aliam apodissam alia deponentem ꝙ̃ illa que fuit visa scribi ṗ ipsum testem: ṗrout hanc rationẽ licet non ita aperte ponit Bar. in. d. auth. ꝛ si cõtractus. que quidẽ ratio nõ tollitur ṗ adducta ṗ Põta. ꝛ Imo. Nec etiã tollit ṗ text. in. d. §. si vero tale. quẽ adducũt Imo. ꝛ Pon. ꝗ nõ ꝓbat ille text. ꝙ si testes deponũt ṗ scriptura: ꝛ cõparatio literarũ suadet cõtrariũ ꝙ ipsi testes plene probẽt: sed probat ille tex. ꝙ si cõparatio literarũ cõtradicit testibus preualet regulariter probatio testium. Nam potest pluribus modis rñderi primo ꝙ potest ꝓbatio testiũ cõtradicere cõparationi ꝗ testes deponũt cõtra scripturã ꝛ cõparatio iuuat ipsam scripturã quo casu dicendũ esset ꝙ cõparatio literarũ nõ ꝓbaret etiã si scriptura esset subscriptionibus triũ testiũ iuuata: ꝛ ita potest intelligi ille tex. lꝫ glo. aliter intelligat. Secundo potest dici ꝙ lꝫ ibi dicatur ꝙ preualet ꝓbatio testium ipsi comparationi literarum: tñ nõ ṗptere dꝛ ꝙ sola ꝓbatio testium adeo iuuet ipsam scripturam ꝙ resultet plena probatio: preualet enim et si non obstante cõparatione literarũ inducit semiplenã probationem lꝫ plenam non inducat. Tertio põt rñderi ꝙ intelligatur et verificetur ꝙ plene probat si testes deponunt ꝙ viderunt scribi ipsam scripturã cõtinentẽ oĩa que continẽtur in scriptura de qua agitur. Et hoc casu militat rõ Imo. ꝛ Põta. ꝛ ṗcedere potest opi. Cy. Hosti. ꝛ Joã. and. ꝛ Panor. de qua. s. secus aũt qñ solũ deponunt ꝙ viderũt scribi hãc scriptam: nam tũc ṗcedere põt opi. glo. Bar. Bal. Saly. dñi Ant. ꝛ Pau. de ca. per rõnem de qua. s. ꝛ ita als legendo pro concordia dictarum opinionum dixi in. d. l. admonẽdi. Potest ꝛ quarto rñderi ꝙ. d. §. si vero tale inductus vt. s. per Imo. ꝛ Ponta. procedat qñ scriptura priuata hꝫ subscriptionem testium: non autem qñ non hꝫ testium subscriptionem: ita ꝙ saltẽ hoc casu procedat sñia glo. Bar. ꝛ sequacium: ṗrout ꝛ contingit in casu nostro in quo scriptura de qua agitur nullam hꝫ testium subscriptionẽ. Preterea ꝛ quinto lꝫ sit varietas opinionum qñ testes deponunt ꝙ fuerunt presentes ipsi scripture priuate. Tamẽ nullus dicit ꝙ qñ deponũt testes qui non fuerũt pñtes ipsi scripture ꝙ tũc ipsa scriptura faciat semiplenã probationẽ. ꝛ tex. in corpore de instrũ cautela ꝛ fide semp loquitur de testibus ꝙ fuerũt pñtes ipsi scripture priuate vt patet in. d. §. si quis igitur. ꝛ in sequẽti. §. sed ꝛ si quis antẽ. ꝛ in. §. si quis tamen quisꝙ̃. Unde ex his videtur concludendũ ꝙ probatio facta per dictam scripturam priuatã nõ faciat talem semiplenam probationem ꝙ iuncta cum probatione vnius testis faciat plenam. ꝛ presertim in casu nostro in quo vnus et idem testis est qui probet semiplene ipsum factum ꝛ sic ꝙ dictus Guillelmus recepit dictas res donatas ꝛ qui ꝓbat ꝙ dicta scriptura fuit scripta manu ipsius Guillelmi ita ꝙ non videtur esse adeo efficax probatio ṗrout esset si vnus testis probaret ipsum factum principale ꝛ duo alij ꝓbassent ꝙ ipsa scriptura fuerit scripta manu ipsius debitoris. Non eñ videtur ꝙ vnus testis plus facere possit ꝙ̃ semiplenam probationem: ex quo duo requiruntur ad faciendũ plenam probationem ꝛ non pauciores. l. vbi numerus. de testibus. et. c. in omni. cum sili. extra eo. ti. Sed si nos cõiungeremus dictas duas semiplenas probationes vnus ꝛ idẽ testis faceret solus vnã semiplenam probationem ꝛ vna cum alio faceret aliam semiplenã probationem adeo ꝙ alius solus non sufficeret ad causandum illã aliam semiplenam probationẽ: ergo deducitur ꝙ vnus ꝛ idẽ testis faceret semiplenã probationem ꝛ mediam alterius semiplene probationis ꝙ non videtur rationi consonũ. Non eñ possumus dicere ꝙ vnus testis qui probat id qđ probatum inducit semiplenam probationem semiplene probat: ex quo non plene probat semiplenam probationem.

3 † Quinimmo si vnus testis ꝓbat legitime tãꝙ̃ vnus testis id qđ plene ꝓbat factum principale ꝛ alius testis ꝓbat factum principale non resultat ex tali probatione plena ꝓbatio facti principalis: verbi gratia. vnus testis probat depositum talis rei quia fuit presens ibi deposito: alius testis probat ꝙ ipse depositarius confessus fuit presente parte ꝙ ipse recepit in depositum illam rem ita ꝙ si fuissent duo testes probantes dictam cõfessionẽ resultaret plena probatio depositi: nihilominus dict⁹ vnus testis licet plene deponat super dicta confessione: non tñ inducit talem semiplenam probationẽ ꝙ iuncta cum semiplena ꝓbatione vnius testis resultet plena probatio depositi: ṗrout voluit not. Bal. in. l. si ex cautione. in fi. C. de non nu. pe. qđ volunt Pet. ꝛ Cy. in. l. ij. C. que sit longa consue. quos refert cum eis transiens. d. Anto. in. c. fi na. extra de consue. in antepe. col. ꝛ tãgit etiã Bal. in. l. publica. §. fi. ff. depositi. Et ratio est quia sunt testes singulares cum vnus deponat de facto principali: alius de confessione ꝛ sic de probatione ipsius facti cum aliud sit factum aliud facti probatio: ꝛ testib⁹ singularibus iura non prestant fidem. c. tam literis. de testibus. ꝛ. c. cũ dilecti. de elec. Facit. l. iurisiurandi. C. de testi. cũ si. ex quib⁹ videtur ꝙ non resultet plena probatio ex dictis duabus depositionibus testium ꝛ dicta scriptura domestica. ꝛ ca usa vi detur magna ꝛ super magna cã nõ deferatur iuramẽtum actori indefectum sue semiplene probationis: ṗrout est cõis theorica glo. ꝛ doc. in. l. admonẽdi. ꝛ in. l. in bone fidei. C. eo. ti. ꝛ in. c. fi. extra de iureiur. que aũt cẽseatur magna causa non est in iure decisum: sed remittitur arbitrio iudicis. ar. l. j. ff. de iure delibe. ꝛ. c. de cau. de offi. deleg.

4 † Circa tertiũ autem qđ incũbebat ꝓbare ipsis actoribus. s. ꝙ dicti conuenti fuerint filij ꝛ heredes dicti Guiellelmi potest instari ꝙ non sit plene ꝛ sufficienter ꝓbatũ. Nã ṗ testes non probatur filiatio: quia non reddũt sufficientem causam scientie per sensum corporis accõmodatum: attento ꝙ filiatio est res inuisibilis que directo nõ cadit in sensum visus nec in alium sensum corporis maxime respectu patris: ṗrout his diebus latius probaui in alio consilio reddito in eadem curia. Item licet quidam testes deponant ꝙ dicti conuenti possiderunt post mortem patris bona hereditaria: tamen non videntur probare aditionem seu immixtionem hereditatis ea rõne quia ex actis ostenditur ꝙ ipsi sunt pupilli cum litigent per tutorem et per pupillos non potest hereditas acceptari absꝗ tutoris seu tutor auctoritate: vt insti. de aucto. tu. §. sed neꝗ. ꝛ habetur in. l. potuit. C. de iure delibe.

5 † Ita ꝙ dicte attestationes nõ vidẽtur legitime probare ꝙ dicti conuenti sint obligati pro debitis dicti Guillelmi: verum est ꝙ per dominum tutorem comparentem pro dictis pupillis ꝛ per ser Jacobum eius procuratorem pluries in dicta lite enũciatiue dicti conuenti nominantur filij ꝛ heredes dicti Guil. ꝛ ante litem conte. ꝛ post litem contes. tamẽ in responsione quam fecit articulis negauit vtrũꝗ. Nã cum articulus plura contineret. s. qđ dictus Guil. decessit superstitibus dictis conuentis eius filijs ꝛ heredibus: respondit credit de morte cetera non credit: vnde negando cetera et in ceteris continerentur filiatio et essentia heredis censetur negasse vtrũꝗ ex predictis. et attento qđ non obstan. dicta negatione facta sub iuramento etiam postea. d. Dominicus enũciatiue nominauerit ipsos heredes videtur qđ debeant dicte assertiones taliter interpretari ꝙ inuicem non repugnent ad exemplum testium qui videntur inuicem contradicere iuxta. c. cum tu. extra de testibus. Ita in terminis no. Bal. in. l. cum falsa. C. de iur. ꝛ fac. igno. Possunt autem ad concordiam reduci saltem quatenus negauit eos esse heredes et prius ꝛ postea eos nominauit heredes ꝙ dum negauit heredes intelligatur quod non erant heredes efficaciter: quia nõ immiscuerant hereditati paterne attento beneficio pretorio abstinendi. Uerum quia ipso iure sunt heredes de iure ciuili saltem post mortem testatoris. institu. de rerum qualita. ꝛ diff. §. sui autem. et. l. necessarius. de acquirenda hereditate. et quod notat glo. in. l. cum hereditas. C. depositi. et iuxta illud Pauli filius ergo heres. et ideo illa verba enunciatiua non probent efficacem existentiam heredum: attento etiam quod spontanea confessio tutoris non preiudicat pupillis. vt est expressum in lege certum. §. sed an ipsos. ff. de confes. Ex quibus omnibus saltem simul iunctis puto partes iudicis esse in absoluendo reos conuentos: verum quia casus est satis dubius puto actores habuisse iustam causam litigandi nec temere litigasse attenta iuris dubietate que in predictis versatur: et attento quod satis verisimiliter deducitur veritas esse pro parte ipsorum agentium: adeo quod satis cogitaui vt potuissem illam partem iuuare: sed quia iudex habet

ſm acta iudicare.l.illicitas.§.veritas.de offi.preſi.elegi hanc partē tanꝙ meo iudicio iuri magis conſonā. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio.lix.

Emptor an ⁊ quādo teneatur ad intereſſe rei vendite ipſi venditori.per totum.

1 Poſſeſſor male fidei nedū dicitur ille qui rem alienā ſcienter poſſidet ſed etiam qui ignorat cuius ſit res quam poſſidet ſi tamē ſcit non eſſe ſuam.

2 Malafides includit in ſe dolum.

3 Equitas facit ꝙ non detur iudicis officium contra equitatem habentem.

4 Venditor liberatur ab actione ex vendito per traditionē rei ita ꝙ ſi ad eum reuertatur non poteſt ex eo conueniri. nu.ſeq.
Venditor non poteſt actione ex empto cōueniri niſi fuerit ex parte emptoris impletus contractus.

5 Emptor an ⁊ quando teneatur ad vſuras vel penſionem rei vendite.nu.ſeq.per totum.

6 Vſuras dotis non tenetur pater ſeu promiſſor ſoluere pro tempore quo fuit vxor nutrita ⁊ alimentata a patre ſeu promiſſore.

7 In obligationibus facti ſuccedit obligatio ad intereſſe. ⁊ conſi.ſequen.nume.26.
Periculum rei vendite quando ſit emptoris vel venditoris.

8 Venditor quando teneatur ad fructus rei vendite per eum perceptos.

¶ Conſilium.lix.

In nomine domini noſtri ieſu chriſti.† ¶ Placet in hac conſultatione cōcluſio ſupra facta per clariſſimos dominos conſulentes patres ⁊ dominos meos: arbitror enim illā ⁊ iuri ⁊ equitati plurimum conſonā per iura et rationes elegantiſſime adductas. Plurimum autem me mouet ꝙ dicta venditrix reaccipiēdo dictam domum videatur veniſſe contra obſeruantiam ipſius contractus venditionis. Nam ſi non probatur vere vel preſumptiue ꝙ dictam rem venditam tenuerit voluntate emptoris: conſtat ꝙ malafide poſſedit poſſidendo ſcienter rem alienam cum etiam is qui ignorat cuius ſit rem quam poſſidet ſi ſcit non eſſe ſuam cenſeatur malefidei.l.ſi.C.vnde vi.multofortius ſi habet notitiā ꝙ res eſt emptoris ad hoc.l.ſed ⁊ ſi lege.§.quod antē ait.⁊.§.ſcire.de peti.here. 2 †Et malafides includit in ſe dolum: vt probatur in.d.§.ſcire. in ſi. 3 ⁊ in.d.§.deo autem ea.l.⁊ eſt notiſſimū† ꝙ qui doloſe verſatur circa rem venditam: quominus emptor poſſeſſione ſua fruatur nō cenſetur implere contractum ſed contra illum venire quantūcunqꝫ tradiderit vt probat tex.ad hoc no.in.l.ſi cum fundū.§.fere allegatus per clariſſimum dominū ſubſcribentem qui tex. multum cōfert ad deciſionem preſentis conſultationis: quia attento ꝙ dicta venditrix venit contra tacite conuenta per eā non debet poſſe ex eo contractu ſe tueri pro eo tempore quo venit contra.arg.l.cum proponas.C.de pactis.cum concordan.⁊ maxime vbi agitur de equitate: prout agitur in materia iſta: vt probant domini conſulentes non repeto: quod ⁊ probatur ex eo qꝛ vſure de quibus in.l. curabit.C. de actio.emp.⁊ in.l.iulianus.§.ex vendito.ff.eo.ti.⁊ in.l.ſociū qui in eo in princi.ff.pro ſo.⁊ ſimilibus caſibus veniunt officio iudicis mercennario non iure actionis.l.iiij.C.depoſiti.⁊.l. qui per colluſionem.§.pretij forte de act.emp.⁊ officium iudicis ſemper nititur equitate.l.quod ſi effeſi.ff.de eo ꝙ cer.loco.vbi igitur equitas eſt in contrariū non decet ꝙ imploretur officium iudicis: videtur aduerſari diſpoſitioni.d.l.ſi cum fundum.§.fere text.in.l.qui pendentē. 4 de actio.emp.† Per quem tex.dicit ibi Pau.de caſt.ꝙ facta traditione non competit poſtea actio ex empto: licet emptor prohibeatur ſeu impediatur frui re vendita per ipſum venditorē: quod ⁊ ſatis videtur probare ille text.⁊ ad id facit text.in.l.permiſceri.§.ſpecies.de acquiren.poſſeſ.ſm vnam lectu.⁊.l.a diuo pio.§.ſi poſt aditam.de re iudica.⁊ gloſ.ſi.in autentica ſacramenta puber.C. ſi aduer.ven.⁊.ff.de procurato.l.pomponius.§.ſed ⁊ his.⁊ in.l.ſi fundū §.creditor.ff.de pig.que glo.volunt ꝙ poſt rem traditā nō agatur amplius primeua actione: licet res perueniant ad manus ipſi⁹ tradentis: quod ⁊ tenuit Barto.in.d.§.ſpecies.⁊ Ray.ibi qui adducit.l.claudius.ff.qui potio.in pig.habeantur vbi Bart.idem tenet prout ⁊ dicit Imo.in.d.§.ſpecies.qui poſt multa tenet eandē opi. Et licet multi contrariū teneāt prout fuit Guil.de cug. Iaco.but. Bar.Bal.⁊ Saly.⁊ Rapha.in.d.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſori.in prin. de iureiur.Tamen videntur ſe fundare in virtute ſententie: quia iudex debet eam exequi ⁊ executionē factā tueri per.l.ſi immiſſus ne vis fiat ei.⁊.l.iij.§.iuſſum de car.edic.Adducunt tamen etiam.d.§.ſpecies.⁊.l.inter caſtellionū.de arbi.⁊ conantur hincinde reſpondere ad iura contraria: nō tamen reperio reſpōſum ad.d.l.ſi cum fundū §.fere: ⁊ poſſet dici ꝙ dicte gl.⁊ iura ⁊ autoritates contrarie procedant in actionibus ſtricti iuris: ⁊.l.ſi cum fundū procedat in actione bonefidei que latius extenditur ꝙ actio ſtricti iuris: iuxta.l. ex empto.ff.de act.emptio.⁊.§.in bonefidei.inſti.de act.ſed per hoc non euitatur contrarium.d.l.qui pendentem: ſed dici poteſt ꝙ.d.l.nō prohibet poſſe intentari actionem ex empto: licet concedat alias actiones. Secundo dici poteſt ꝙ non cōpetit actio ex empto vt res tradatur: ideo nec poteſt excipi aduerſus petitionem pretij ꝙ res tradita non fuerit que exceptio preponitur in primo reſponſo illius tex. Sed non denegatur quominus poſſit agi vt dolus malus ceſſet ne per dolum venditoris impediatur emptor fungi ſua poſſeſſione ⁊ re ſibi tradita: prout loquitur.d.l.ſi cum fundum.§.fere. ⁊ ſubſequēter poſſit fortaſſe etiam opponi exceptio tu nō imples ex parte tua: ideo non potes a me pretium petere: et ſic in effectu non poſſit agi ad traditionem: nec excipit quaſi res non ſit tradita ſi impeditum ex interuallo non incontinenti interceſſit: et ita procedat.d.l.qui pendentem.⁊ opi.que vult ꝙ re tradita nō poſſit intentari primeua actio ſublata per ſolutionem prout ⁊ firmat gl. in.d.§.fere. Tamen in contractibus bonefidei ſi dolus circa predicta interueniat agi poſſit primeua actione per.d.§.fere. ⁊ ſic remaneat fundamentum.s.factum per.d.§.fere.niſi forte quis dixerit ꝙ illud non contingit ibi quia cenſeatur illud actum: ſed qꝛ actiones bonefidei dātur pleruncqꝫ extra id quod agitur iuxta.d.l.ex empto.⁊.d.§.in bonefidei.⁊.l.iulianus.§.ex vendito ver.preterea cū ſi. 5 †Sed quicquid ſit in iſtis terminis.ſ.quo ad dictam preſtationē vſurarū videtur ꝙ debeat perſeuerare cauſa ex qua cauſat ipſa preſtatio vſurarum non interueniente mora ſaltem propria: que eſt ipſa ſuſceptio fructuum facta per emptorem: prout oſtendunt domini conſulentes: nec eſt principalis cauſa ipſa traditio prius facta per venditorem vt denotant verba.d.l.curabit.et probaꝛ quia debentur vſure ab ipſo emptore etiam reſpectu tēporis elapſi ante traditionem ſi ipſe emptor fructus preteritos petat ab ipſo venditore: vt voluit Azo in ſumma.de act.emp.⁊ glo.in.d.l. curabit.⁊ in.d.§.ex vendito.⁊ tangit glo.in.l.fructus.C.eo.ti.quas gl.ſequūtur communiter docto. Et licet Rapha.in.d.§.ex vendito conet contrarium de iure oſtendere: tamen dicit eſſe ſequēdam opi.glo. quia durum eſt cōtra ſtimulum calcitrare: ex quo oēs ſequunꝛ glo. ſm eum: vnde dicto caſu conſtat qđ non preſtantur vſure ex mora irregulari ſeu ex implemento ſeu ratione traditionis facte per vēditorem: quia predicta ceſſant hoc caſu ſed preſtantur ea ratione: quia emptor fructus rei empte conſequitur.qđ ⁊ videtur probari ex his que habentur in.l.in minorum.C.in quib.cau.in integ.reſtitu.non eſt neceſſ. Ubi ſm vnam lecturam eſt text.quod eſt ſpeciale in minore qđ ſi tradit rem venditam: licet emptor fructus nō percipiat tamen teneatur ad vſuras: ſecus in maiore qui ita demum tenetur ſi percepit vel percipere potuit fructus ſm Petrum de belaperti.quod ⁊ tenent ibi Iaco.de areti.⁊ Iaco.but.prout eos refert Saly.cum eis tranſiens: quorum opinio. approbat etiam ibi Paulus de caſtro. Ex quo volunt qđ regulariter emptor non teneatur ad vſuras anteꝙ incipiat poſſe recolligere fructus: puta ſi traditio fiat parū poſt recollectos fructus ita qđ emptor ante annum vel forte biennium non habeat percipere fructus cum non ſint percipiendi interim ex ipſo fundo vendito: licet venditor plene et perfecte tradiderit: ⁊ ſic impleuerit ex parte ſua tamē emptor non teneatur ad vſuras ea ſola ratione: quia interim fructus non percipit. Ex quibus demonſtratur qđ ipſa preſtatio huiuſmodi vſurarum dependet potius ex perceptione fructuum quā ex traditione ſeu implemento venditoris. Et hoc ſatis aperte demōſtrāt verba dicte legis curabit.prout et ponderant primi domini conſulentes. Et ſimiliter ratio tex.d.§.ex vendito in primo reſponſo. et licet tex.in ver.ſeu.§.poſſeſſionem immediate ſequenti poſſit induci in contrarium quatenus ibi dicitur: hoc enim ſolum ſpectare debemus an habeat facultatem fructus percipiendi: tamen reſponderi poteſt qđ quia ſupra in.§.precedenti.ſcilicet.§.ex vendito.dictum fuerat qđ vſure currunt poſt diem traditionis. et in dicto.§.poſſeſſionem.ſubditur qđ accipitur poſſeſſio tradita etiam ſi ſit precaria: ſcilicet ipſa poſſeſſio in emptorem tranſlata id quod ſubditur: ſolum enim ⁊c.reddat rationem quare cenſeatur tradita ⁊ poſſeſſio precaria: quaſi dicat ad hoc vt poſſeſſio cenſeatur tradita ſpectatur ſolum qđ habeat facultatem percipiendi fructus: ⁊ ſic qđ ſit talis poſſeſſio tradita qđ ex ea cauſetur facultas percipiēdi fructus. Et ille tex.etiam plurimum facit pro eo qđ ſupra dixi: ſcilicet ipſa perceptio fructuum attenditur potius quā implementum contractus. Nam ſi emptor precario poſſidet a venditore habet poſſeſſionem precariam ex contractu precarij non ex titu. emptionis. ex quo poſſidet quādiu vult venditor.l. prima.et.l.cum precario.ff.de precarijs.prout et vult Bald.in.l.vſuras.C. de vſuris.dicens ꝙ illa poſſeſſio non eſt emptionalis. Et ſic nullo pacto videtur ꝙ eo caſu ſit impletus cōtractus venditionis: ⁊ nihilominus nō attēditur hmōi implemētum: ſed ſufficit ꝙ ipſe emptor habeat vere facultatē pcipiēdi fructus: ⁊ ille tex.plurimum ſuadet ꝙ nō attēdaꝛ mometaneū implemētū. Et ꝙ ſemel habuerit facultatē fructus pcipiendi. Non eñ dicit ſufficit qđ habuerit: ſed qđ habeat qđ eſt temporis preſentis ſubiunctiui vel futuri tēporis optatini. Non autē eſt preteriti temporis: nec a preterito deriuatur: ex quo datur intelligi quod in huiuſmodi debito vſurarum non conſideratur tempus preteritum: ſed tempus preſens ſcilicet quo currunt

currunt vsure: quod et demonstratur ex alio: quia si venditor ibi reuocasset precarium: prout ad libitum reuocare poterat nemo sane mētis negaret vsuras post reuocationem precarij nō deberi ⁊ sic post possessionem reuersam ad venditorem. Ex quo datur intelligi quod non tam attendatur traditio quam actualis facultas fructus percipiendi: et quod non attendatur facultas semel habita: sed facultas successiua: ita ꝙ ille textus taliter inductus plurimum

6 iuuat hanc partem.† Que pars etiam corroboratur quia dicta.l. curabit.⁊.d.§.ex vēdito trahūtur ad terminos dotis prout voluit Bar.⁊ doc.in.l.de diuisione.ff.sol.ma.ꝙ ⁊ vult ibi gl. q2 vsure currūt ex tēpore quo maritus implet ex parte sua supportando onera matrimonij: vt cōiter omnes cōcordant in.d.l. de diuisione saltem qñ dos est promissa ab vxore vel ab eius patre: cū dos ipsa detur ꝓ oneribus matrimonij.l.pro oneribus.C.de iure dotium.⁊.l. dotis fructus.in prin.ff.eo.tit. Et tñ si maritus aliquo tēpore supportauit onera matrimonij nō recepta dote: ⁊ postea non amplius supportauit: sed alimēta vxori fuerūt prestita per eam vel eius patrē: nemo dixit vsuras ꝓ eo tēpore debitas etiā marito per ea que habētur in.l.insulam.§.vsuras.ff.sol.ma.⁊.l.fi.in prin.ff.de excep. doli. Ita ergo ⁊ si emptor habuit aliquo tpe facultatē fructus percipiendi ⁊ illā non amplius habuit facto venditoris nō currant vsure pro tēpore quo cessauit susceptio fructuū facto venditoris: nec est considerandū ꝙ habeat actionē aduersus venditorem pro ipsis fructibus: prout nō cōsideratur in terminis.d.§.vsuras.⁊.d.l. fi. ꝙ vxor potest agere aduersus maritum vt eam alimentet.l. si cū dotē §.finautem in seuissimo sol.ma. Nec iā dictis refragatur id qđ tradit Bal.in.d.l.vsuras quatenus vult ꝙ vsure debeātur etiam si sit tradita res sterilis ipsi emptori ꝙ videt̃ refragari: maxime theorice doct.in.d.l.in minori.§.relate. Nā respōderi pōt ꝙ bal. nō bene loquat̃: sed posito ꝙ bene loquat̃ non ob. q2 qñ vēditur res sterilis nō vēditur ratione fructuū percipiēdorū: sed ratiōe alterius cōmoditatis quā sperāt cōsequi ex ipsa re vēdita: ideo tūc cēsetur frui re vēdita: licet fructus nō percipiat: ideo verificat̃ tex.d.§.ex vendito ibi: nā cū re emptor fruatur equissimū est ꝙ vsuras soluat: facit.l.penul.ff.de cōdi.ob cau.vbi satis lucratur q volūtatē supplet: sed vbi vēditur res nō sterilis verisimiliter emitur ꝓpter fructus: ideo fru

7 ctus tūc cōsiderātur: ⁊ ita procedat vtrūqȝ dictum.† Sed dicet fortasse quispiā hec oīa tendūt vt vsure nō debeant̃: sed in casu nostro vēditrix vel eius heredes nō intendūt agere ad vsuras: sed ad fructus q percepti fuissent ex emptione creditorū mōtis ꝙ pōt longe excedere quātitatē huiusmodi vsurarū: ⁊ possunt etiā excedi a quātitate hmōi vsurarū. Itē volunt fortasse petere eorū interesse eo q2 hodie credita mōtis forte plus valēt propter tēpora pacis ꝙ̄ fortasse illo tēpore valuerint: adeo ꝙ fortasse pro centū fuissent tūc tēporis empta tot credita que hodie valerēt ducenta: vnde ad hmōi interesse agendū est nō ad vsuras ita ꝙ licet. §. ꝓbatū sit tales vsuras que ex bono ⁊ equo prestātur nō deberi: tñ debeatur hmōi interesse maxime cū hic nō sumus in simplici obligatione dādi ꝑtiuȝ: sed in obligatiōe facti.s.emēdi credita mōtis: ⁊ in obligationib⁹ facti succedit obligatio ad interesse.l.stipulationes nō diuidūtur.in prin.in ver.celsus.⁊.l.si penā.de verb.obli.⁊.l.j.de act.emp.cū similibus. Ita ꝙ hmōi interesse nō ita debetur ex bono ⁊ equo cum debeatur iure actionis: ⁊ cōmuniter etiā fauore debitoris ne precise agatur ad factū nō mero iudicis officio prout debētur.§.dicte vsure: ⁊ sic termini nō sunt pares: sed videtur dicendū ꝙ prout emptor potest petere fructus etiā decursos ante eius implementū.d.l.fructus.C.de act.emp.ita.⁊ vēditrix possit petere fructus dictorū creditorū montis ibi pro rata. Sed ad hec respōdetur ꝙ obligatio ad interesse non videtur ante verā morā debitoris.l. si traditio. C. de actio.emp.⁊.d.l.stipulationes non diuidunt̃ in fine legis. ⁊ in ver. celsus ꝙ ⁊ est expeditū apud omnes merito cum non presupponatur verā morā intercessisse cum non interuenerit interpellatio hominis vel diei que exigitur ad more cōmissionē.l.si ex legati causa. de verbo.obli.⁊.l.mora.ff.de vsu.cū concor.prout ⁊ latius deducit̃ per dominos cōsulentes in secūdo arti.⁊ ideo sup hoc aliter nō insisto. Restat ꝙ hmōi interesse nō debeatur: ita ꝙ hec cōsideratio tēdit ꝙ nō debeant̃ vsure officio iudicis: q2 pretiū non erat dandū vēditori: ex eo q2 erat conuentū ꝙ nō daretur non prestitis fideiussoribus qui prestiti non fuerūt. Et per cōsequens videmur esse extra terminos.d.l.curabit.⁊.d.§.ex vēdito.⁊ extra materiā vsurarū cuȝ nō cadat cursus vsurarū in cessatione facti ꝓmissi: ⁊ cū interesse succedēs in obligationib⁹ facti nō debetur absqȝ mora: prout debent̃ ille vsure vt est expressum in.d.l.curabit ibi nulla: licet mora intercesserit: ⁊ maxime per id quod dicit gl. circa vsuras pro tēpore ante traditionē: ideo istud interesse de quo agimus multomin⁹ debetur ꝙ̄ ille vsure: ⁊ per cōsequens ista allegatio iuuat emptorem nō venditorē. Nec ob. ꝙ vēditor tenetur ad fructus etiā ante morā regularem vel irregularem quia respondetur ꝙ immediate facta venditione periculū rei vendite pertinet ad emptorem.l.j. ⁊ quasi per totum.de peri.⁊ commo.rei vendi.ff.⁊.C.ideo non mirum si ad eū pertinet etiam commodū.argu.l.fin naturam.ff.de regu.iu.ꝙ nō contingit ex parte emptoris qui tenetur in genere ad pretium ꝙ perire non potest.l.incendium.C.si cer.peta. Et sic non est hoc respectu bona argumentatio de venditore ad emptorem: ⁊ ꝙ non sit

8 bona satis probat tex.in.d.l.fructus si recte aduertat̃.† Preterea licet venditor ante moram teneatur ad fructus per eū perceptos: tamen non tenetur ad fructus non perceptos qui re tradita fuissent percepti per emptorem.l.venditor ex hereditate.§.at cum hereditas ver.quemadmodum.ff.de here.vel actio.ven.ita ⁊ emptor non teneatur in casu nostro ad fructus quos nō percepit sed percepti fuissent per venditricem: sed fructus creditorum montis non fuerunt percepti post emptorem: ergo nō debeantur: licet fuissent percepti per venditricem si empta fuissent: ⁊ si dicatur non fuerūt percepti culpa emptoris que credita montis non emit: respondetur ꝙ culpa non presumitur ⁊ qui eam allegat habet ipsam probare.l.siquis ex argentarijs.§.peñ.⁊ ibi glo.⁊ docto.ff.de eden. Si igitur non fuit in mora nec alia probatur culpa: non teneatur ad huiusmodi fructus qui fuissent per emptorem percepti per predicta ⁊ imputet sibi venditrix quare emptor non interpellauit ꝙ emeret: ⁊ per consequens satisfaceret de pretio: sed forte ideo nō interpellauit: quia ipsa poti⁹ voluit frui ipsa domo empta ipsam inhabitādo ꝙ̄ creditis montis. Et hoc pro certo est multū verisimile cū magna communiter sit equalitas ⁊ pro pretio inter rem ⁊ pretium ⁊ in iure plerūqȝ pretium loco rei succedit.l.si ⁊ rem ⁊ pretiū. ff. de peti.heredi.⁊ pro re plerūqȝ soluitur.l.j.⁊.l.cum certum de au.⁊ argen.⁊.l.siquis argentum.§.sui antē donator.C.de dona.intelligendo prout Saly.⁊ plerīqȝ intelligunt: ⁊ facit optime.l.si ita fideiussorem accepero.⁊.l.stipulatus es opus de fideius.loquūtur tamen dicta iura in pretio communi nō in pretio conuento: tamen ꝫm communiter accidentia pretium conuentū cōmensuratur pretio cōmuni prout in diuisione vna portio cōmensuratur alteri: ⁊ longe magis vidētur habere proportionē pretium ⁊ merces seu alia species ꝙ̄ vna species cum altera per rationem.d.l.si fideiussorem accepero: ⁊ per iura iam dicta. Et ideo communiter non est disproportio inter commoditatē pecunie pretij ⁊ commoditatē rei vendite: ideo rationes que adducuntur in terminis glo.l.pe.C.communi diui.s. ꝙ agitur de paruo preiudicio: eo quia portiōes sint equales adduci pariter possunt in terminis nostris: licet in aliquo differant ipse casus. Nam in illo casu hincinde fuit mutatus modus possidendi non sic in casu nostro: in quo pro parte emptoris respectu pretij nihil fuit immutatum: fuit tamen immutatū circa ipsam rem venditam quam prius possidebat postea non possidet amplius: sed quicquid sit an ipsa multum verisimilis coniectura sufficienter artet in puncto iuris circa ꝙ eleganter loquuntur domini consulētes. Cōcludo omnibus attentis iustitiam esse pro cōclusione facta per dominos consulentes. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lx.

1 ¶ Dotata ꝙ non succedat an intelligatur de dotata tēpore adite hereditatis. per totum.
2 Femina non retinet in se agnationem nec domus nomen.
3 Prescriptio an currere incipiat iacente hereditate.
4 Fictionis extrema quam requirant habilitatem.
5 Alienare potest heres pendente conditione que si eo viuente vel infra tempus prefixum adueniat dominium non transit in fideicommissarium.
6 Prescriptio que currit aduersus heredem rogatum de restitnēdo hereditatem nocet etiam fideicommissario ⁊ incipit currere cōtra eum qui facultatem agendi habet.
7 Sententia lata contra heredē nocet etiam fideicōmissario.

¶ Consilium. lx.

In nomine dñi nostri iesu

1 xpi. ¶ † Multū equa videtur pars dicti rei conuenti quā amplectitur excellētissimus doc. dñs bartho. vti pater honorādus. Nā iniquissimū videret̃ ꝙ dicte domine maxime dicta domina Jacoba consequerentur earum dotes et etiam dictum fundum alienatum propter dotem dicte domine Jacobe: et ideo procliuis sum in amplectendo hanc partem: licet primo aspectu visa fuerit habere aliquam dubietatem: et quia tempus breuissimum mihi conceditur ⁊ de sola fuerim subscriptione requisitus breuiter pauca subnectam comprobando decisioneȝ factam per prefatum dominum consulentem: scilicet ꝙ partes iudicis sint in absoluendo reum conuentum. Placet enim inter cetera qđ statutum primum disponens qđ mulier dotata temporaliter excludatur a successione matris non militet in ea que non erat dotata tempore quo fuit delata hereditas.argu.l.si quis filio exheredato.in principio cum concordantijs.ff. de inisto testamento. per auctoritates adductas per ipsum dominum consulentem: videlicet Bar.qui ita cōsuluit in ꝯsi.ꝙ incip.qdā decessit intestatus in ordine.lxxiiij.secundum ordinem nouum perusinum ꝙ stante statuto ꝙ dotata de bonis patris vel matris non possit venire ad successionē alicuius ipsorū ꝙ mulier dotata a fratre post mortē patris de bonis cōibus potest petere residuū portionis sue: q2 statutū dȝ itelligi de illa q̄ reperit̃ dotata tpe mortis p̄ris.⁊ Pau.de cast.

in.l.de diuisione.ff.solu.matri.⁊ idẽ Pau.in consi.xix. et in consi. cxxiij.⁊ Ludo.in cõsi.xl.⁊ cõsi.cxxix.⁊ cõsi.cxxxix. Coccus addit qđ idem voluit Bal.in.l.si plures.in.x.col.C.de cõdi.inser.⁊ idem voluit Pau.de ca.cõsi.cvj.⁊.cc.xxvij.⁊ Pe.de an. in cõsi.cc.xciij.incip. possent ꝓbabiliter dubitari vtrũ in prin.prout ⁊ al's pluries cõsulendo tenuit:⁊ multofortius si non reperit ſe dotatã tpe quo ipsa vel alius ꝓ ea adiret hereditatẽ prout cõtingit vt arbitror in casu nostro:nã mortua matre iste fundus dotalis ꝑtinebat ad hereditatẽ matris:vñ debebat ꝑ ipsum patrẽ restitui:⁊ attento ꝙ prout mihi dicit̃ dicte filie erãt infantes poterat ꝓ eis adire hereditatẽ.l.si infanti.C.de iure delibe.⁊ adeũdo poterat tãꝙ vsufructuarius ⁊ legitimus administrator retinere p.l.j.de bonis maternis cũ si.cẽseat̃ adijsse iuxta theoricã Bart.in.l.gerit.ff.de acqui.here. de quo etiã in.l.nõ hoc.C.vnde legitimi.Et hoc suadet etiã inuẽtariũ a tutore confectũ post mortẽ patris ⁊ ante dictã dotẽ prestitã in quo iste fundus dotalis describitur tãꝙ ꝑtinẽs ad dictas dominas ꝓ earũ ratis vt heredes dicte earũ matris ꝑ qđ inuentarium vt audio ipse dñe nitunt̃ ꝓbare eorũ intentionem ꝙ dictus fundus fuerit dicte dñe Nicole:⁊ sic ꝑtineat ad dictas filias eius heredes adeo qđ circũscripto dicto inuẽtario forte nõ ꝓbaret̃ intẽtio agentiũ sup eorũ dominio vel quasi ſm ea q̃ intellexi.Et si ipse nitunt̃ ex ipso inuẽtario nõ pñt illud impugnare saltẽ circa eũdem articulũ ꝑ iura vulgaria.Vñ cũ in inuẽtario dicat̃ dictas dominas Jacobãt Frãciscã esse tũc heredes dicte dñe Nicole: ⁊ ad eas vt heredes dictũ fundũ de quo agit̃ ꝑtinere depreheẽditur qđ tũc erãt heredes ⁊ adhuc non erãt dotate:iõ clarũ est ꝙ vigore dicti primi statuti dicte filie non fuerint excluse a dicta successione materna:⁊ qđ aliud statutum de quo in cõsi.nõ habeat locũ in successione matris prout ꝯcludit̃ per dñm ꝯsulentẽ. Audio ꝙ ita solitũ est interpretari ⁊ multũ cõferũt vltima ꝟba dicti statuti ibi patris vel fratris. Si em excluderetur etiã a successione matris pariter accepisset statuẽs testamẽtariam dispõnem matris:⁊ vt generalitas dicti statuti nõ videat̃ oĩno repugnare. Posset attẽtari ꝙ illa ꝟba patris vel fratris vltimo loco posita referant̃ nõ solũ ad ꝟbũ dispõne ꝓxime precedẽs ſz etiã ad precedẽtia ꝟba:vcz bonorũ ⁊ rerũ oĩm ⁊c.vt sic ꝟba in fine posita ad oĩa precedẽtia referant̃ ꝑ iura vulgaria saltẽ cõcurrente magna statuti exorbitãtia q̃ suadet restrictionẽ.Et attẽto ꝙ al's magna resultaret iniquitas si illa vniuersalia ꝟba precedẽtia vl'r intelligerent̃ vt iacẽt absqꝫ termino restrictiuo:nã sequeretur ꝙ si aliquis donasset titio ⁊ sempronie inuicẽ fratrib⁹ duo milia florenorũ vel eos instituisset in hereditate dicti valoris ⁊ dictus frater dotaret postea sororẽ in ducẽtis q̃ ducẽta essent cõgrua dos ꝙ dicta sempronia esset exclusa a dictis bonis donatis qđ vr̃ iniquissimuꝫ vt igitur tãta cesset iniquitas dicamus ꝙ illa ꝟba bonorũ ⁊ rerum oĩm restringant̃ ad bona paterna vel fraterna:⁊ sic per illa verba patris vel fratris.qđ ⁊ persuadet̃ ex alio q̃ in additione facta ad dictum statutum disponitur ꝙ dotata a patre intelligatur dotata de bonis cõibus:⁊ nihil dr̃ de dotata a matre:⁊ tñ filijs dubitatio poterat cadere in dotata a matre vbi ageretur de eius successione et eadẽ erat rõ decidẽdi si illud statutum in successione materna intelligeretur.

2 †Itẽ plurimũ cõfert ad.s̃.dictã interpretationẽ vltima ꝟba dicte additionis vbi ꝓ rõne assignat̃ ꝙ cippus domus magis cõseruet̃ q̃ nõ vr̃ adaptari ad feminã q̃ nõ hꝫ agnationẽ: ⁊ ꝯñr domũ prout ponit̃ in dicto statuto iuxta.l.ꝓnũciatio.de verb.sig. cũ concor.

3 †Et si hoc statutũ nõ militat in successione materna remanet fundamẽtum satis clarũ ꝙ aduersus dictas dominas Jacobam ⁊ Frãciscã fuerit prescriptũ saltem presupposita hereditatis aditione tacita vel expressa.Si aũt non fuisset hereditas adita inciderenius in illud dubiũ an iacẽte hereditate incipiat currere prescriptio. Et lꝫ soleat allegari tex.in.l.ea que.C.de tẽporibus in integ.resti.pro parte negatiua.⁊ Pe.⁊ Cy.quos sequitur Bal.in.l. licet.C.de iure delibe.velint ꝙ ꝓcedat in prescri.lõgi tẽp.tñ gl.Angе.⁊ Jmo.aliud tenẽt in.l.furtũ.§.j.ff.de vsucapio.ꝑ tex.ibi.qđ et voluit Fulgo in.d.l.ea que.per.l.iulianus.ex quibus causis maio. Et ſm istã sñiam idẽ dicendũ esset hereditate nõ adita ꝓ parte dictarum agentiũ. Posset etiã adduci ꝓ parte dicti rei cõuẽti ꝙ ipse hꝫ titulũ ⁊ bonã fidẽ dato ꝙ nõ prescripserit ⁊ ꝯñr hꝫ saltẽ quasi dominiũ. Et lꝫ fortasse ꝓbetur al'r q̃ꝑ ꝑ inuẽtarium auctoris dicti conuẽti ꝙ dicta res fuerit data in dotẽ marito dicte dñe Nicole nõ ex hoc probatur dominiũ. Et dato qđ ꝓbaretur quasi dominiũ antiquius nõ vr̃ releuare ipsas agẽtes cum etiam cõuẽtus quasi dominium habeat ⁊ a diuersa ꝑsona si recte aduertatur ita ꝙ pro eo videtur casus in.l.siue aũt.§.si duob⁹.ff.de publiciana. Et circa hoc est aduertendũ ꝙ ꝟba inuẽtarij non solẽt facere mẽtionẽ de dominio iuxta no.ꝑ Bar.in.l.tutor qui reptoriũ.in prin.⁊ ꝟba pũcti referẽtia tenorẽ inuẽtarij illud idẽ suadẽt:⁊ ꝟba in pũcto relata pñt adaptari ad aliud q̃ꝑ ad dominiũ:immo ⁊ ad aliud q̃ꝑ ad dñium vel quasi dñium iuxta.l.ꝟbũ illud ꝑtinere.de verb.sig. ita ꝙ ex his q̃ deducũtur in puncto nõ video ꝙ sit sufficienter fundata intentio agentium. Pro quo etiã facit q̃ dato sine preiudicio veritatis qđ dicte mulieres fuerint tẽporaliter excluse ab hereditate materna: et propterea non fuerit decursa contra eas prescriptio: nihilominus q̃ apud filium fuisset interim plenũ dominiũ:⁊ cũ statutũ excludens temporaliter filiam velit ꝙ filius interim sit insolidum heres ⁊ sic dñs rerum hereditariarum:ideo dãdo alteri potuit ex causa habili ad dominij translationem dominium transferre: ideo videtur ꝙ interim tunc fuisset dominiũ translatum in ipsum meum et successiue in ipsum ser Bartholomeũ:ita ꝙ cessante linea masculina tpe quo defertur hereditas filie dictus fundus de quo agitur reperiebatur esse sub dominio ser Bartholomei ⁊ non in hereditate ante hereditatis aditionẽ:cũ non videatur iure cautũ ꝙ dominiũ hmõi cõuolet in hereditatẽ nouiter delatã filiabus ꝓ earũ portionibus.Et hoc respectu iacentẽ:⁊ si non erat in hereditate non videtur ꝙ aditio hereditatis illud trãsferat in heredem ꝙ nõ erat in hereditate nec dominiũ illud qđ erat apud ser Bartholomeum ex titulo oneroso ab eo debuerit auferri.arg.l.id quod nostruꝫ.de reg.iur.⁊.l.deniqꝫ.⁊.l.nec vtile.ff.ex quib.cau.ma. Et si dicatur filia tẽporaliter exclusa tñ postea admittitur fingit̃ retro non exclusa ſm sñiam Bar.que tñ nõ trãsit sine dubio:sed non suppetit tp̃s intrãdi dictam difficultatem ⁊ discussionẽ que de hoc est inter doctores:sed presupposita sñia Barto. Sine tñ preiudicio veritatis nihilominus qđ ex quo tempore delate ⁊ adite hereditatis dominium dicte rei non erat in hereditate non fuerit tunc vere quesitũ ipsis filiabus:⁊ cũ extremũ a quo non verificet̃ in vero quo ad dominij acquisitionẽ non vr̃ ꝙ tunc militet dicta fictio retranslatiua ad tẽpus mortis testatoris ꝓpter naturã fictionis trãslatiue de tẽpore ad tp̃s que requirit extremũ a quo habile quo ad veritatẽ al's ꝙ tunc vere non queritur non fingitur retro quesitum.l.nec vtile.⁊.l. deniqꝫ ex quib⁹ cau.maio.⁊.l.si is qui pro empto.ff. de vsuca.et in dictis locis per Bar.⁊ doc.

4 †Et licet aduersus hoc fundamentum posset adduci illud qđ tradit Bar.in.d.l.si is q ꝓ emptore.in fi.ij. oppo.ad ꝟsi.qđ si seruus.ibi:vel dic clarius dũ dicit ꝙ dicta theorica qđ extrema i hmõi fictione debẽt esse habilia vnũ i vero aliud in potentia intelligitur circa ipsum principale. Alia vero que veniunt per quãdam cõsequentiam non requirunt tantam habilitatem extremi ad quod sed sufficit in eo esse habile ſm fictionem ⁊c. Unde applicando ad propositum principale in istis terminis est esse heredem.Et hoc vere verificatur in extremo a quo: quia filie adeundo vere fiunt heredes.illud autem qđ queratur dominium rerum singularium hereditatis venire videtur per quandam consequentiam merito ⁊c.tamen responderi potest ꝙ Bart. loquitur de extremo ad quod ⁊ non de extremo a quo:vnde cum premiserit de ambobus extremis in extremo a quo videtur potius sentire cõtrarium.argu.c.nonne.de presumptio.cum concordan.Et si dicatur ꝙ dominium ipso iure retransferatur in ipsas filias : prout in simili dicitur in.l.fina.§. sinautem auaritie.communia de legatis. Respondetur ꝙ casus est plurimum diuersus:quia in illis terminis lex inhibet alienationeꝫ interim fieri:vt probatur ibi in.§.precedenti.adeo ꝙ alienans interim censetur non bona fide alienare alienando contra intentionem iurislatoris:sed in casu nostro mẽs statuentium videtur potius esse ꝙ interim masculi pleno iure consequantur hereditatem ⁊ possint de bonis hereditarijs pro libito disponere:ideo interim alienando non videntur mala fide alienare.

5 †Item et clarius ibi heres sperabatur effici debitor rei quã alienat:vnde alienando facit qđ eueniente casu non possit soluere debitum:sed in terminis nostris masculus non est futurus debitor femine:vnde non militat dicta ratio et consequenter casus sunt separati:et separata est ratio merito non infertur de vno ad reliquũ per iura vulgaria.Et maxime quia si heres sub conditione grauatus bona fide alienat adueniente post modum conditione non trasit dominium in fideicommissarium per textum ad hoc singu. in.l.fina.§.fina.de legatis tertio.

6 †Posset insuper instari ꝙ prescriptio que currit interim aduersus filium noceat postea ipsi filie cum hereditas ipsa interim ad filium pleno iure pertineret:prout videmus qđ prescriptio que currit aduersus heredem rogatuꝫ de restituendo hereditatem nocet etiam fideicommissario:vt est tex. et docto.ibi in.l.si heres institutus.§.fina.ff.ad trebel.

7 †Et al's in simili habemus qđ sententia lata contra heredem nocet etiã substituto.l.in concedendo.⁊ ibi per Bartolum et modernos de aqua pluuia arcen. et satis videtur esse qđ prescribens abuocet quasi dominium ab eo qui tunc erat dominus et habebat agendi facultatem.Et sic non obst.l.prima in fi.C de annali exceptio.cum concordan.Ubi ille contra quem prescriberetur impediebatur agere:sed in istis terminis prescriptio interim dirigitur contra filium qui interim est heres:ideo satis est ꝙ ipse habeat facultatẽ agendi prout et contingit in terminis dicte legis si heres.Nec ob.tex.d.§.sinautem auaritie.quia ibi est specialis prouisio in illis terminis qđ euidenter patet:quia procedit etiam in legato puro vt apparet ibi in versicu.quod similiter.Item procedit in legato conditionali etiã post euentum conditionis prout et declarat ibi Raphael ⁊ Paulus de castro assignãtes rationem quare ibi non currit prescriptio scilicet quia alienator censetur male fidei: et quia illa lex annullat titulum vt ibi latius per eos que non cadunt in terminis nostris.Licet in contrarium faciat ratio assignata ibi per Baldum quam

quam etiã tenet glo.ibi interlinearis ⁊ etiã fatiat ↄtrarium qđ no. Bal.in.l. in rebus.circa fi.C.de iure dotium.ideo ad presens nõ fir mem hanc rõnem. Item facit pro dicto reo conuẽto dispõ auť.res que.si termini illius auť.verificarẽtur cũ ista alienatio fuerit facta ex causa dotali sup quo tamẽ nõ insisto:quia nõ deducitur in actis id qđ ibi de legitima dr:sed cõcludo ex his oibus adductis per dñz consulentẽ ⁊ per me additis iustitiã fore ꝑ parte rei ↄuẽti dato for te ꝙ singula.s.deducta non procederent. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxi.

☞Instrumẽtum per qđ dr habuisse ⁊ recepisse tãtam pecuniarũ summam in mei notarij ⁊ testium pñtia tñ postea probatur actua lẽ numerationẽ factã non fuisse an possit de falso redargui.ꝑ totũ.

1 Litis contestatio est de substantia processus cuius omissio solet to tum processum regulariter vitiare.

2 Instrumentum publicum de se probat pro quo presumitur.

3 Confessio facta presente parte probat.

4 Iuramentuz qđ põt sine dispẽdio salutis eterne seruari disponit.

5 Renunciatio exceptionis non numerate pecunie etiam cum iura mento an valeat.

6 Testis dz deponere p sensum corporis nõ autẽ iudicio intellectus et sic vbi est questio de pecunia numerata ⁊ dicit se vidisse pecuniã omissa illius numeratione non probat.

7 Idẽtitas tollitur et presumitur diuersitas ex diuersitate quãtita tum que arguit diuersitatem actuum.

8 Testes sunt cũ instrumẽto concordandi quãto melius fieri potest vt a falsitate instrm excusetur.

9 Error non cadit in facto proprio.

10 Rei duo debendi pluresvel insolidum obligati an vno conuento alij liberentur.

11 Ueritas est per iudicem inspicienda cui debet inherere.

12 Testibus rei ⁊ actoris in eodem numero simul concurrentib⁹ cre ditur in dubio potius illis quorum dicta sunt verisimilia.

13 Notarius non dz in instro describere illã rem habuit ⁊ recepit nisi viderit ne falso redarguetur.

14 Testis idoneus an possit esse compater.

15 Testis minus idone⁹ iuuatur dicto alterius testis idonei. nu.seq.

16 Testis esse potest legatarius in testamento ⁊ in causa heredis.

17 Testis dictum per verbum iudicio meo an ⁊ quando probet.nu.se quẽ.et.19.

Testis dictum si commode sentiat in consequentiam non princi paliter an probet.nu.seq.

18 Testis esse nequit qui caret intellectu ⁊ iudicio rationis.

19 Idẽtitas presumitur et probatur duabus qualitatib⁹ seu cõiectu ris conformibus.

20 Probatio sumitur per iudicem ex coniecturis que mouerunt sa gacem virum.

Clandestinitas inducit suspitionem.

21 Mutatio voluntatis non presumitur.

22 Negatiuam probare nitentes censentur suspecti.

23 Falsitate reperta in vno capitulo an alia capitula reddantur falsa.

24 Euictio an ⁊ qñ cessionario debeatur.

Fraus ⁊ dolus presumitur ex vicinitate actus.

25 Exceptio declinatoria quando post litis ↄtestationẽ põt opponi.

26 Obligationis omnium bonorum appellatione veniunt nomina debitorum.

Debitor debitoris an possit creditori soluere..

Debitorum nomina possunt hypotecari.

27 Retentioni est locus vbi compensatio non habet locum vt in vẽ ditore qui iure quodam pignoris habet ius retinendi rem venditã donec precio soluto.

Retentio debitoris creditoris dať debitori hñti ex alio capite bo na hypotecata creditoris qua debitoris nomen in hypoteca com prehenditur.

28 Alioquin dictio quid importet.

Ratificari facere per aliquem promittens ad que videatur obliga tus.et nu.26.per totum.

¶Consilium.lxi.

1 In nomine domini nostri Iesu christi. ¶†Uisa copia processus agitati inter Ioannem Iacobum Ioannis de vaggero procura torio nomine Andree de ragazonibus de parma agẽ tem ex vna contra Ioannẽ lazzarum aragoni de mota reũ cõuen tum ex altera partib⁹ in quo in effectu petitur pro parte dicti An dree aduersus.d.Ioannez lazzarũ quãtitas.ccl.duca.deposita vt dicitur per quẽdam Petrum qui cessit iura sua dicto Andree. Et petitur executio instri dicti depositi vigore iuris municipalis:⁊ qꝛ intẽtata fuit via executiua:iõ forte fuit omissus iuris ordo in ꝓce dẽdo qꝛ nullã reperio fuisse factã litis cõtestã. Cuius omissio solet regulariter vitiare totũ ꝓcessum q solet sequi litis cõtest.c. duduz. el.ij.de elec.⁊.c.vnico.de litis cõtest.⁊ extra vt lite non contest. per

2 totũ.†Sup quo nõ insisto:qꝛ nõ est insertus totus tenor statuti in copia ad me trãsmissa. ⁊ inciuile est iudicare nõ tota.l.ꝑspecta.l.in ciuile.ff.de.ll.Sed presupposita validitate ꝓcessus deueniendo ad merita cause vr primo aspectu ꝙ pars actoris foueat euidẽter iu stitiã.Nã fundat intẽtionẽ suã ꝑ instrm publicũ habẽs debitas so lẽnitates:ꝑ quo instro presumitur.l.cũ precib⁹.C.de ꝓba.ꝓbat eñi instrm publicũ rite cõfectũ.c.j.⁊.ij.extra de fide instru.⁊ quasi ꝑ to

3 tũ illũ titu.ff.⁊.C.eo.ti.ꝑ totos.†Corroborať talis ꝓbatio ꝑ aliud instrm in quo apparet ꝙ.d.Ioãnes la.vigore dicti depositi soluit quãtitatem quadringentoꝝ flore.d.Petro ꝑ parte dicti depositi facti de.dcl.ducatis cõfitendo dictũ depositũ fuisse factum ⁊ de eo fuisse rogatũ ser Baldassarẽ notariũ:cuius manu apparet publica tũ fuisse dictũ instrm depositi:ita ꝙ ꝑ illud instrm ꝓbatur dicta cõ fessio mutui recepti facta pñte parte.cõfessio aũt pñte parte facta ꝓbat.l.publia.ff.depositi.⁊ in ti.de confes.ff.C.⁊ extra quasi per to

4 tos.†Nec vr refragari ꝙ ꝑ parte dicti Ioãnis lazzari deducit qđ dictũ depositũ non fuit verũ:qꝛ lz plures testes sup hoc deposuerit tñ nõ vr hoc releuare ipsum reũ opponẽtẽ:⁊ hoc ex plurib⁹.⁊ pri mo qꝛ.d.Ioãnes lazza.ꝓmisit nõ opponere dictũ depositũ nõ esse verũ ⁊ nõ fuisse dictã pecuniã numeratã.Et illud pactũ stipulatio ne vallatũ fuisse firmatũ iuramẽto qđ quidem absqꝫ dubio seruari põt sine dispendio salutis eterne:ergo est seruandũ:iuxta.c.cũ cõ tingat.in generali sua rõne de iureiur.⁊.c.q̃uis.de pac.in.vj.⁊.c.li cet mulieres.de iureiurã.eo.lib.⁊ facit auť.sacra pube.C. si aduer.

5 ven.†⁊ licet als fiat dubiũ an valeat renũciatio exceptioni nõ nu. pe.vt nõ.glo.in.l.fi.ex cautione.C.de nõ nume.pe.⁊ doc. cõiter te nẽtes ꝙ nõ preiudicet ea rõne:qꝛ qua facilitate inducit ad cõfiten dũ eadẽ ad renũciandũ:ꝓut ibi hoc tenẽt Pet.Cy.Bar.⁊ Ang. et est cõis snĩa vt prediri.⁊ idẽ in fiñi no.Bal.in.l.fi.§.idẽ quesijt.de cõdi.inde.Tamẽ vbi est appositũ iuramentũ vr ꝙ illud obliget et sic seruandũ ꝑ dicta iura:ꝓut notãt Bar.⁊ Ang.in.l.fi.C.de nõ nu mera.pecu.⁊ Imo.in.c.cũ contingat.in.vij.suo mẽbro.cbar.xlij.de iureiur.⁊ maxime i terminis nostris in quib⁹ sunt elapsa tpa ↄcessa ad opponendũ exceptionẽ nõ nume.pecu.de quib⁹ in.l.in cõtracti

6 bus.C.de nõ nu.pe.†Scđo nõ vr obstare talis oppositio qꝛ testes non vidẽt ꝓbare ↄtra dictũ instrm ea rõne qꝛ deponũt ꝑ iudiciũ eorũ intellectus nõ ꝑ sensum corporis respectu quãtitatis:nã quã titatẽ non viderũt nec viderũt illam numerari lz pecuniã viderint: ideo cũ agatur de quãtitate ⁊ numero numeroꝝ probãdo solo iu dicio intellectus deponere videntur nõ ꝑ sensum corporis:iõ non probẽt.l.testiũ.C.de test.l.q testõ.§.fi.ff.de testa.ꝑ Inn.⁊ doc.in.c.

7 cũ cãm que.de testi.†Tertio qꝛ nõ deponũt precise de eodem actu de quo cãtat instrm.Nã plura narrãtur in instro de quo agitur de quib⁹ nõ deponũt testes ⁊ nõ deponũt sup idẽtitate actus: nec qđ vni tñ ↄtractui inter dictas partes celebrato interuenerint:vnde attẽta diuersitate quãtitate q̃ arguit diuersitatẽ actuũ.l.quinqua ginta.ff.de proba.⁊ qđ habetur in.c.cum Ioannes eremita.de fide

8 instru.†Et cõcordandi sunt testes cũ instro saltẽ.ad fi.vt excusenť a falsitate vt not.Bald.in.l.in exercendis.C.de fide instru.⁊ Imo. in.l.inter stipulantẽ.§.si stichum.de verb.ob.doc.in.d.c.cũ Ioan nes eremita.⁊ in.c.cuz tu.de testi.Et maxime cũ veritas iuramen ti iuuetur cõfessione partis facta in alio solẽni instro presente par

9 te.†Nec videať posse ꝑsuaderi ꝙ si deposita fuissent sola.cc.postea soluta fuissent.cccc.prout soluta fuerunt ex ea cã depositi. Cũ non caderet error in facto ꝓprio ponderoso non antiquo nec intrinca

10 to vel dubio.arg.ll.quã.ꝙ.ff.ad vell.⁊.c.ab excõicato.de rescri.†Et licet hec que adduxi ↄtra testes respiciãt testes instrumẽtarios:tñ non respiciunt ita duos testes non instrumẽtarios qui melius ha buerunt notitiam rei vcz Baptistinus ⁊ ser Petrus.Nam ad hoc rñdetur ꝙ de duobus alter.s.Baptistinus est quodãmodo pars ⁊ testis in cã propria.Nam instrm cãtat ꝙ depositũ fuit factũ apud duos insolidum.s.apud ipsum Baptistinum ⁊ apud Ioannẽ lazza rũ:iõ ꝓbando ꝙ instrz nõ est verum:satis probat pro se ⁊ in sui vti litatem.Nam si non est verum ipse non tenetur si est verum etiam ipse tenetur ⁊ principali creditori.s.dicto Petro ⁊ etiã dicto Ioã ni lazzaro quatenus ad eum dictum depositum peruenisset. Non enim liberatur per solam petitionem factam aduersus vnuz ex cor reis debendi:prout volunt Bar.⁊ doc.communiter omnes in.l.ex duobus.de duobus reis.licet tex.in.l.ij.eo.ti.videatur vrgere in cõ trarium:sed non insisto gratia breuitatis. Item correi debendi cẽ sentur inuicem fideiubere.vt in auť.de duobus reis.in princip.ibi alterna fideiussio:ideo conceditur eis beneficium diuisionis: vt in dicto autentico:⁊ vnus insolidum soluens habet regressum aduer sus alium qnatenus debitum illud respicit commodum ipsius vt not.Barto.Ange.⁊ Imo.in.l.reos.ff.de duobus reis. Unde pre tendit probabile interesse ꝙ dictus Ioannes lazzarus obtineat: nam petitio ab vno ⁊ absolutio liberat etiam correum debendi.d. l.ij.⁊ ibi glo.⁊ docto.⁊ Bart.et docto.in.d.l.ex duobus.itaqꝫ testis iste repellitur.l.in omnibus.C.de testi.et.l.nullus.ff. eo. titu. Re manet ergo alter solus ⁊ dictum vnius dictum nullius.l.iurisiurã di.C.de testibus.⁊.c.tam literis.de testibus.et.c.cum dilecti.de ele ctio.cum simi. Remanere itaqꝫ videtur dictum instrm per qđ pro batur depositum de.dcl.ducatis:ideo recte videtur probata intẽ

tio actoris ⁊ defensiones rei non videntur legitime probare: merito partes iudicis videntur esse in condẽnando dictum Joannem lazzarum reum conuentum. ¶ 11 † His tamen non obstantibus contrariam partem arbitror iuri magis consentaneam quã quidẽ firmiter mihi ipsi persuadeo esse veritate fulcitã. s. veritati iudex semper debet ꝓ posse inherere. cañ. iudicantẽ. xxx. q. v. ⁊ l. ij. C. de edẽ. et. l. si cũ in prin. ff. si quis cau. cũ concor. ibi in glo. adductis. 12 † Hinc est ꝙ preualent probationes que sunt vero proximiores. c. lꝫ cãm. de proba. ⁊ l. ob carmen. ff. de testib⁹. dicuntur autem vero proximiores ille probationes que magis inherent verisimili veritati: vt habetur in dictis iurib⁹. 13 † qꝺ autẽ dictus Joãnes lazarus non veniat condẽnandus: sed potius foueat iustitiam deducitur tribus medijs omissis nonnullis alijs que per patronum cause in mediũ adducuntur. Nam primo videtur ꝙ dictum instr̃m cuius executio petitur ⁊ qꝺ producitur ad probandum debitum principale nõ cõtineat rei veritatem ⁊ sit censendum in aliqua sui parte falsum deducitur ex eo quia dictum instr̃m non solum continet confessionẽ contrahentium qꝺ. s. dictus Baptistinus ⁊ Joannes lazzarus receperint in depositum. dcl. ducatos: sed etiam continet ꝙ dictam quãtitatem habuerunt ⁊ receperunt in presentia ipsius notarij et testium in instr̃o descriptorum realiter ⁊ cum effectu vt euidenter demonstrant verba instrumẽti ibi: ⁊ depositum. s̃. scriptum predicti depositarij ⁊ vterqꝫ ipsorũ per se: ⁊ vt. s̃. a dicto deponẽte realiter ⁊ cum effectu in presentia mei notarij ⁊ testium infra scriptorũ habuerunt ⁊ receperunt ⁊c. Unde cum primo instr̃m premittat de confessione contrahentiũ facta de deposito. dcl. ducatorum ⁊ postea subdat idem instr̃m qꝺ. s̃. scriptum depositum habuerunt ⁊ receperunt in presentia ipsius notarij ⁊ testium realiter: ⁊ cum effectu notarius ipse attestatur ꝙ reuera ⁊ effectualiter habuerunt dictũ depositum. dcl. ducatorum qꝺ facere non debuit ex sola partium confessione nisi viderint ipse ⁊ testes actualem receptionem vt no glo. ⁊ doc. ibi post eam in. d. l. si ex cautione. Et ideo si tunc non interuenit actualis receptio dicte quãtitatis instrumentum nõ est verũ per no. ibi per glo. ⁊ doc. adeo ꝙ instr̃m redarguitur de falso si probatur ꝙ res actualiter non interuenit: vt est de mẽte glo. ⁊ docto. ibi. ⁊ expresse dicit ibi Bal. 14 † Ostenso itaqꝫ ꝙ tunc non interuenit actualiter depositum. dcl. ducatorum detegitur in ea parte falsitas instrumẽti: sed hoc satis videtur ostendi ex depositionibus testiũ vt deducam merito ⁊c. qꝺ quidem non interuenerit actuale depositum. dcl. ducatorum probatur primo per testes nõ instrumentarios scꝫ per dictum ser Petrum qui est quo ad eius personam omni exceptione maior: non em̃ sibi obstat qꝺ dicitur esse cõpater licet nõ aliter reperiã cõpaternitatẽ probatam. Sed dato ꝙ probetur non propterea repellit testem nec afficit eius personam: quia hoc iure cautum non reperitur prout ⁊ no. Bal. in. l. parentes. c. de testibus qui testis deponit seriem negotij: ⁊ specifice deponit ꝙ dictum depositum non fuit de. dcl. ducatis: sed solum de centum. Licet confessio fuerit de. dcl. ⁊ reddit causam scientie nõ per iudicium intellectus: sed quia dictam pecuniam vidit ⁊ numerauit ⁊ qꝺ non erat in maiori quãtitate ⁊ deponit de idẽtitate contrahentium ⁊ notarij ⁊ testium ⁊ de idẽtitate loci: ⁊ deponit dictus testis ꝙ dictus petrus immediate postq̃ habuit dictas pecunias a dicto Joãne lazzaro immediate adhibitis testibus de quib⁹ in instrumẽto eas deposuit super mensa predicta itaqꝫ cum fuerit presens solutioni pecunie facte per dictum Joannem lazzarum de. cc. ducatis dicto petro: ⁊ ipsam pecuniam numerauit ⁊ viderit ꝙ immediate dictus Petrus dictam pecuniam posuit in mensa ostendendo eam testibus ⁊ dicendo ꝙ deponebat illam quãtitatẽ. dcl. ducatorũ ⁊ ꝙ ita asserebat dictus Joãnes lazzarus ⁊ ita fuit factum instrumẽtum. Talis testis concludenter deponit veritatẽ al'r se habere circa hoc q̃ cõtineatur in instr̃o: ⁊ sic iste testis semiplene deponit ꝙ nõ fuit tunc contractum depositum. dcl. ducatorũ. Et idem in effectu etiã deponit Baptistinus alius testis: ⁊ licet ipse testis non sit omni exceptione maior nec sit vsqꝫ quaqꝫ idoneus testis cum videat̃ in ea re versari propriũ interesse vt. s̃. deductum fuit pro contraria parte: nihilominus constat ꝙ non deponit in propria causa. Naꝫ ipsa causa ventilatur inter Andream ⁊ Joannem lazzarum: nec dictus Andreas actor habet aliter regressum aduersus dictũ baptistinũ. Et lꝫ succũberet ipse Joannes lazzarus non preiudicaret sententia dicto Baptistino q̃r res inter alios acta per iura vulgaria: et si succũberet verisimiliter exigeretur a dicto Andrea agente q nullũ habet regressum aduersus baptistinum ⁊ ꝑ exactionem factam a dicto Joanne lazzaro liberaretur dictus Baptistinus per. d. l. ij. de duobus reis cum notatis ibi per glo. ⁊ doc. ⁊ per not. ꝑ Bar. ⁊ doc. in. d. l. ex duobus. ita ꝙ proprie loquendo dictus Baptistinus nõ deponit in propria causa: ⁊ si dictus Joãnes lazzarus solueret nõ posset habere regressum aduersus dictum Baptistinum: nisi probato deposito ꝙ ipse Joannes lazzarus fatetur non esse verum et etiam ꝓbato deposito non potest habere regressum aduersus correum nisi quatenus depositum fuerit in vtilitatẽ ipsius Baptistini conuersum. 15 † Unde non sequitur necessario ꝙ interfit pecunialiter. d. Baptistini ꝙ Joannes lazzarus non succũbat videt̃ posse dici ꝙ licet nõ sit integer testis: nihilominus coadiuuet depositionem dicti ser Petri cum videamus al's ꝙ vnus testis idoneus iuuatur testimonio alterius testis minus idonei iuxta no. theoricam Bal. Ange. ⁊ docto. in. l. si quis ex argentarijs. in princi. ff. de edẽ. per illum tex. 16 † Et al's etiam videamus ꝙ vtilitas que redũdat per quãdam consequentiam ipsi testi ex victoria cause et non directo non repellit testem vt contingit in legatario qui potest deponere in causa heredis pro validitate testamenti in quo extitit factũ suũ legatum. vt insti. de testamentis. §. legatarijs. ⁊. ff. de testamentis. l. qui testamento. in princ. ⁊ notant docto. in. d. l. omnibus. Attento etiam ꝙ testimonium istorum testium roboratur ꝑ attestationes testium instrumentariorum: quorum tres videtur deponere ꝙ depositum non interuenit in tãta quãtitate. Nam presbyter Benedictus deponit ꝙ fuit presens ⁊ rogatus pro teste de quodam instrumento depositi factum inter Joannem lazzarum predictum ⁊ supradictum Petrũ: ⁊ vidit presentari super mẽsa in domo ser Baldassaris vnum sacchellum in quo erant suo iudicio ad plus inter aurum ⁊ monetam ducati. cl. ⁊ qꝺ suo iudicio non poterant ascendere nisi ad dictam q̃titatem: ⁊ qꝺ dictum instrumentum fuit scriptum per ser Baldassarem de oliuola notarium publicum ⁊ ꝙ nõ potuissent esse dicte pecunie in quãtitate de qua in instrumẽto depositi fit mentio: ita ꝙ si iste testis instrumentarius deponit de eodem facto: de quo cantat instrumentum videtur iste testis concludenter deponere ꝙ non interuenerunt in dicto deposito. dcl. ducati: nec habet obstare ꝙ ipse testis videtur deponere per iudiciũ intellectus cum dicat suo iudicio ⁊c. quia rñdetur ꝙ ipse testis deponit de sensu corporis: q̃r deponit ꝙ vidit dictam pecuniam et fuit rogatus ꝙ esset testis dicti depositi: vnde ipse deponit per sensum corporis: quãtitas autem seu numerus non percipitur sensu corporis saltem si pecunia non numeratur: maxime in aceruo pecunie ita ꝙ oportet deuenire ad iudicium intellectus ex his q̃ sensu corporeo percipiuntur. 17 † Et traditur regula ꝙ quando testis ex his que sensu percipit potest facili discursu intellectus aliquid iudicio intellectus percipere creditur sibi nec dicitur testimonium de iudicio intellectus: sed potius per sensum corporis vt probatur ex his que traduntur ꝑ Barto. in. l. de etate ff. de mi. vbi licet etas non videatur tamen quia videndo aspectum percipitur iudicio intellectus ipsa etas. l. minor. xxv. annis. ex aspectu. ff. eo. titu. probat dictum testis probantis de etate: ex eo quia vidit talem ⁊ ex aspectu ita iudicat. Nam licet velit Bar. ꝙ testis deponens ꝙ talis ex aspectu iudicatur esse. xx. annorum non probet ꝙ sit pũctaliter. xx. annorum. tamen probat ꝙ non erat. xxx. vel. xl. annorum: et qꝺ non erat impubes ratio quia aspectus de facili variat a punctali tempore etatis: sed quasi nunq̃ senex apparet minor nec e cõtra: ita ꝙ raro cõtingit qꝺ aspectus multum variet a varietate etatis. Et argumentum a communiter accidentibus est sufficiẽs in materia ꝓbationis not. glo. Bal. ⁊ docto. in. l. neqꝫ natales. C. de probatio. ⁊ glo. ⁊ docto. in. l. non hoc. C. vnde cogna et probatur ex notatis ꝑ Barto. ⁊ doc. in. l. j. ff. si certum peta. dum loquuntur de probatione testis reddentis rationem: quia vicinus. Item alias licet mors non videatur tamen si testis dicat vidisse talem mortuũ vel vidisse talem qui suo iudicio erat mortuus satis probat: vt not. Barto. in l. dubitetur. ff. quẽadmodum testamen. aperiã. ⁊ in suo tracta. de teste ratione preallegata. s. quia facili discursu intellectus percipitur ex his que videntur an quis sit mortuus vel viuus: ita in ꝓposito licet numerus ⁊ quãtitas pecunie non percipiatur visu tamen viso aceruo pecunie percipitur quãtitas ipsius pecunie non punctaliter: nam si videbo aceruum centum ducatorum non discernam facili discursu intellectus an sint centum. x. vel. cx. sed bene discernã 18 qꝺ non sunt. ccc. vel. cccc. prout in simili dicimus. s̃. circa etatẽ. † Et propterea potest testis videndo pecuniam iudicare cuius quantitatis erat illa pecunia: ⁊ si iudicat qꝺ erat suo iudicio cẽtum aureorum probabit qꝺ non ascendebat ad quantitatem. ccc. ⁊ multo fortius illud probabit si deponit qꝺ ad plus erat quãtitas. c. adeo qꝺ non esset absonum tunc tenere qꝺ vere probaret qꝺ non excedebat illam quantitatem: quia testis poterat illud facili discursu percipere prout testis videndo hominem ex aspectu iuuenem potest precise deponere qꝺ talis non est decrepitus ex eo quia videt ei⁹ aspectum. Sed hoc omisso satis est qꝺ deponendo de vna quantitate probat qꝺ non excedebat illam quãtitatem in maxima quantitate cum illud facili discursu intellectus possit deprehendi per supradicta. Non ergo obst. d. attestationi qꝺ deponit per iudiciũ intellectus: quia intellectus est necessarius in qualibet depositione: ideo qui carent intellectu ⁊ iudicio rationis non possunt deponere ꝓut contingit in impubere ⁊ furioso. ff. de testi. l. iij. §. lege iulia. ⁊ insti. de testa. §. testes. ⁊. d. l. qui testã. §. nec furiosus. Ita qꝺ non repugnat validitati attestationis si testis sm̃ iudicium suũ deponit dũmodo deponat etiã de sensu corpis. vñ no. dicit Bar. in. l. qd tñ. §. si arbiter. ff. de arb. qꝺ si testis dicit ego vidi titiũ possidere interrogatus quãto tpe dicit. x. annis vt sibi vr̃ qꝺ istud testimoniũ valet 19 q̃r est iudiciũ intellectus iunctũ cũ sensu corporeo sm̃ eũ. † Ex qb⁹ aperte demonstratur qꝺ illa verba iudicio meo non vitiant attestationem

stationem huius testis quominus probet qδ non interuenit quã-
titas.dcl.ducatorum. Quinimmo quominus probet qδ non ex-
cellit quantitatem.cccc.attento qδ est magnus excessus cum ipse
deponat de.cl.ad plus:que verba innuũt ꝙ primo aspectu appare
bant pauciores.Nec etiã refragatᷣ ꝙ iste testis potuit deponere de
alio deposito:qꝛ rñdetᷣ ꝙ tot circũstantie ꝯcurrũt q̃ se cõformãt cũ
deposito dicti instr̃i qδ dꝫ iudicari qδ fuerit idẽ depositum et non
aliud.Cõcurrũt em̃ idẽtitas loci:idẽtitas cõtestiuꝫ:idẽtitas nota-
riȷ̃ ꝛ idẽtitas partiũ:ꝛ sic cõcurrũt quatuor circũstãtie conformes.
Et ad ꝓbãdum idẽtitatẽ sufficiũt due qualitates ꝯformes.ar.l.for
ma.ff.de cẽs.ꝛ no.Bar.in.l.demõstratio falsa.de cõdi.ꝛ demõ.ꝛ ha
betur in.l.si qs in fundi vocabulo.in prin.de leg.j. Cõcurrit etiã ꝙ
iste testis dicit ꝙ nõ vidit fieri aliã numerationẽ nec aliud deposi-
tũ fieri penes Joãnem lazzarũ:vñ cũ instr̃m attestetᷣ ꝙ illud depo
sitũ fuit factum dicto presbytero benedicto pñte ꝛ adhibito satis
manifeste deducitᷣ qδ iste deponit de illo deposito de quo cãtat di-
ctũ instr̃m ꝛ maxime qꝛ cõcurrit dicta attestatio ser petri ꝑ quã de-
ducitᷣ ꝙ lꝫ actus apparẽter fieret tãq̃ de.dcl.ducatis:tñ in vero nõ
interueniebat nisi q̃titas cẽtum ducatorũ:ꝛ dicit ꝙ fuit adhibitꝰ
in testẽ dictus presbyter benedictꝰ ꝛ aliȷ̃ duo testes q deposuerunt
in hac cã ꝛ cõcordat iste testis cũ dicto illius ser petri etiam in aliȷ̃s
qꝛ deponit ꝙ dicta pecunia fuit deposita in quadã mẽsa ꝛ qδ erat
aurũ ꝛ moneta ꝛ partim erat in quodã facchello:ꝛ partim sup mẽ-
sa:ꝛ qδ nõ fuerũt in pñtia ipsius testis numerate.Hec quidem oĩa
tẽdũt ad idẽtitatẽ vnius actus:ꝛ etiã cõcurrit ꝙ iste ꝑsbyter bene-
dictus dicit actũ fuisse factũ in pñtia dicti ser Petri ꝛ dicti ser Ba
ptistini:ita ꝙ tot cõcurrũt ꝙ nemo iudicaret dictã attestationem
loqui de alio deposito.Cõcurrit etiã attestatio alteriꝰ testis instru
mẽtariȷ̃.s.presbyteri Joannis:q̃ sir̃ deponit quasi de oĩbus dictis
circũstãtiȷ̃s:qꝛ cõcordat in loco ꝛ in cõtestibꝰ ꝛ in notario rogato ꝛ
de partibꝰ:ꝛ ꝙ pecunia erat in mẽsa ꝓ parte aurea ꝛ ꝓ parte argẽ-
tea ꝛ ꝓ parte in quodã sachello ꝛ ꝙ ipse vna cũ presbytero benedi
cto ꝛ presbytero Symone fuit rogatus:ꝛ ꝙ etiã fuit pñs dictꝰ ser
Petrus ꝛ Baptistinus ꝛ suo iudicio dicit ꝙ non excedebãt dicte
pecunie summã.cc.ducatorũ:vñ etiã iste testis cõcordat cũ aliȷ̃s te-
stibus ꝙ dicta quãtitas nõ ascendebat ad quãtitatẽ.dcl. licet non
deponat de specie ꝯtractus.ꝛ in hoc minus deponit q̃ precedens
testis.Jtẽ iste deponit ꝙ nõ excedebat quãtitatẽ.cc. ducatorũ: nõ
tñ in his cõdicit dicto alterius testis.Nã si nõ ascẽdebat ad quãti-
tatẽ.cl.necessario nõ ascendebat ad q̃titatẽ.cc.ducatorũ.Et sic am
bo cõcordãt ꝙ nõ excedebãt quãtitatẽ.cc.ducatorꝝ.ꝛ cõcordant de
20 eodẽ actu:lꝫ alter nõ deponat de specie ꝯtractus.† Coadiuuãtur
etiã iste attestationes ꝑ attestationẽ presbyteri Symonis qui de-
ponit de eodẽ actu vt deprehẽditur ex qualitate loci ꝛ cõtestium ꝛ
notariȷ̃ ꝛ ex qualitate:qꝛ pecunia fuit ostẽsa sup mẽsa ꝛ ꝑtim in au-
ro partim in argẽto ꝛ in qualitate sacchelli.Et subdit ꝙ suo iudi-
cio nõ correspõdebat q̃titati ꝯtẽte tunc in instr̃o:ꝑ qδ datur intel
ligi ꝙ q̃titas in instr̃o descripta nõ erat vera q̃titas interueniens
in cõtractu.Et lꝫ iste testis nõ plene deponat:qꝛ nõ deponit de ꝑ-
sona Joãnis lazzari:qꝛ dixit de ꝑsona alterius cõtrahẽtis se nõ re
cordari:nec deponit de specie cõtractus tũc celebrati: tñ plurimuꝫ
coadiuuat dicta aliorũ testiũ:ꝛ maxime circa hoc qδ lꝫ quãtitates
sint diuerse:tñ factũ fuit idẽ ꝛ vnicum:ꝛ est etiã ponderandum qδ
iste testis ꝛ etiã dictus presbyter Benedictus deponũt ꝙ ipsi fue-
runt rogati a cõtrahentibꝰ qδ illud tenerẽt secretũ ꝙ ꝑstat ꝯiectu
rã ꝙ actus ipse nõ realiter celebraretur:sed immineret aliqd frau-
dis vel rei non recte geste:qꝛ clãdestinitas inducit suspitionem vt
not.ꝑ glo.in.l.j.C.de interdicto matrimonio.ꝛ extra de clãdestina
despõs.quasi ꝑ totum.Et lꝫ hoc nõ multũ vrgeat ꝛ testes sint ĩ hoc
singulares:tñ aliqualiter adminiculatur aliȷ̃s.s.põderatis q̃ ma-
gis vrgent.Ex quibꝰ oĩbus vr̃ satis sufficienter apparere ꝙ rei ve-
ritas non est conformis contẽtis in dicto instr̃o.s.quo ad q̃titateꝫ
pecunie actualiter deposite.ex quo etiã deprehenditᷣ ꝙ in hac par-
te instr̃m deuiat a veritate.Et pro certo quilibet qui predicta oĩa
ponderaret moueretᷣ ad arbitrandũ ꝙ dicta q̃titas non fuerit in
vero deposita:prout cãtat instr̃m:vñ si ista que deducuntur sunt ta
lia q̃ habent mouere mentem iudicis ad iudicandũ suo iudicio ta-
lem esse veritatem dꝫ cẽseri ꝙ sit satis sufficiẽs ꝓbatio cũ ipsa pro-
batio non tendat ad aliud.l.testiũ.§.eiusdem.ibi:non vtiq̃ ad vnã
probationis speciem cognitioneꝫ statim allegare debere:sꝫ ex sen
tẽtia animi tui te estimare oportere qd aut credas aut parũ proba
21 tum tibi opinaris.† Et lꝫ dictum instrumẽtum iuuetur cõfessione
partis facte in alio instr̃o:nõ ꝓpterea tollitur qn in vero nõ inter-
uenerit:dicta q̃titas:ex quo em̃ fuerũt ꝯcordes tpe celebrati istru
mẽti ꝙ depositũ iudicaretᷣ esse in quãtitate.dcl.ꝛ ita nõ obstãte cõ-
traria veritate tunc asseruerũt dicti cõtrahentes:prout deprehen
ditur ꝛ ex dicto instr̃o ꝛ ex depositionibꝰ testiũ:ita est verisimile qδ
dicte partes iurauerint in eodem proposito:quia non presumitur
mutatio voluntatis.l.cum qui mutatam.ff.de ꝓba.ꝛ.l. non ad ea.
ff.de condi.ꝛ demonstra.vñ pariter tollitur secũda cõfessio: prout
22 prima.† Nec refragatur ꝙ testes.s.scripti ꝓbare videntur negati
uam que est improbabilis.itẽ ꝓbare satagẽtes negatiuã censeãtur
suspecti.c.cũ eccle.sutri.de causa possessionis et ꝓprietatatis.et de
ele.c.bone.ꝛ de renũ.c.sup hoc.Nam rñdetur ꝙ satis est cohartata
dicta negatiua loco ꝛ tpe celebrati instr̃i:ꝛ cũ testes fuerint rogati
vt interessent deposito ꝛ viderint pecuniam de qua agebatur: ꝛ ꝙ
non ascendebat ad dictam quãtitatem de qua in instr̃o satis vidẽ-
tur probare cõtra instr̃m saltem qꝛ presbyter Benedictus interro
gatus an pecunie potuissent esse in quãtitate de qua in instr̃o di-
xit ꝙ non:ꝛ subdit ꝙ suo iudicio nõ poterãt ascendere nisi ad quã
titatẽ.cl.nec se refert solũ ad quãtitatẽ de qua in sacchello ꝛc. Et ꝑ
attestationes ser Petri ꝛ Baptistini apparet qδ pecunia de qua
deponũt ipsi ꝛ aliȷ̃ testes fuit solum depositum vt quãtitas.dcl.ꝛ si
pertinaciter quis vellet sup hoc insistere posset ꝑ interrogationem
partium iuxta.d.l.vbicũq̃.ꝛ.d.c.cũ Joãnes heremita vel ꝑ attesta
23 tiones probari ꝙ nulla alia pecunia tunc interuenit.† Ex his igitᷣ
videtur posse ꝯcludi ꝙ lꝫ instr̃m predictũ fuerit celebratũ prout ꝛ
testes deponũt ꝛ ꝯtineat veritatẽ ꝙ partes asseruerint esse depo-
sitũ.dcl.ducatorũ:tñ in vero nõ interuenit actualiter tãta q̃titas:
sed tãto minor q̃titas ꝙ prout innotuit testibꝰ ex solo aspectu ita
et verisimiliter innotuit dicto notario.Ex quo infertur ꝙ quate-
nus notarius attestatᷣ ꝙ depositũ.s.scriptũ fuit factũ realiter ꝛ cũ
effectu in pñtia ipsius notariȷ̃ ꝛ testiũ non cõtineat veritatẽ sꝫ mẽ-
dacium ꝛ consequenter instrumentum sit in hac parte falsum: ꝛ ex
quo est falsum presumitur dolose confectum. Nam in delictis pre-
sumitur dolus.c.j.de presumptio.ꝛ.l.j.C.de sicariȷ̃s.et.l. si non cõ-
uitiȷ̃.C.de vsuris.Ex quo infertur ꝙ dictum instrumentum nihil
probat:nam instrumentum pro parte falsum redditur in omnibꝰ
vitiosum quãtũcũq̃ contineat diuersa capitula prout est cõis sen
tentia licet quidam contra quam firmant Jnnocẽ.d.Anto.ꝛ Pa
normi.in.c.fraternitatis.extra de hereticis. ꝛ Barto.ꝛ docto.com
muniter in.l.si ex falsis.C.de transac. Judex autem pro re magis
clare deducenda posset interrogare partes an interuenirent plu-
ra deposita inter dictos contrahentes ꝛ teneretur respõdere si ha-
beret notitiam.d.c.cum Joannes eremita.et.l.vbicumq̃.ff. de in-
terroga.acti.Jtem si natura cause vigore iuris municipalis nõ re
pugnet possit super hoc fieri articulus:scilicet qδ dicti testes nun-
q̃ interuenerunt nisi ĩ vno instrumẽto celebrato ĩter dictas par-
tes.Et si testes super hoc deponerent vera esse necessario deduce-
retur qδ dicti testes deposuerunt super eodem facto super quo cã-
tat instrumentum:et si dicatur quomodo soluit dictus Joannes
lazzarus dictam quantitatem.cccc.florenorum si solum fuerũt de-
positi centum respondetur qδ dictus Joannes lazzarus eodẽ die
celebrauerat alium contractum emptionis et venditionis pro
dccl.ducatis de quibus soluerat centum ducatos:licet instrumen-
tum dicat de tota summa confectum manu eiusdem notariȷ̃:ita qδ
prout in secundo instrumento idem notarius falso adiecit illa ver-
ba et habuerunt ꝛ receperunt ita ꝛ falso potuit adiȷ̃cere et verisimi
liter adiecit in primo instrumento.argu.regule semel malus.in.vj.
cum concordan.coniuncta attestatione Baptistini et ser Petri:
et attento ꝙ ex postea gestis interpretantur plerũq̃ prius gesta.
cañ.cum per bellicam.xxxiiȷ̃.questio.ȷ̃.vbi glo.ꝛ.xj.distinctio.per
uenit.et.xliiȷ̃.distinctio.multis.et glo.in.c.scribã.de presumptio.
et si dicatur Baptistinus pretendit proprium interesse negatur:
quia reddito instrumento in vno falso non probat qδ Baptisti-
nus receperit in depositum aliquid:et similiter non probat qδ in-
teruenerit iuramentum nec ꝙ fuerit promissum non allegare de-
positum non fuisse verum:est itaq̃ coniecturandum ꝙ fuerit verũ
debitum ex causa venditionis et fuerit simulatus contractus de-
positi:et si dicatur hoc est diuinare dico ꝙ satis est probare falsita
tem instrumenti.Nec est necesse probare veritatem huius cõiectu-
24 re concludenter.† Secundo dictus Joannes lazzarus prout pre
supponitur vult reconuenire dictum Petrum cedentẽ ex eo quia
dicta res vendita euincitur a dicto Joanne lazzaro et dictus pe-
trus cedens promisit defensionem vnde vult eum reconuenire
quod suscipiat defensionem vel si est euicta vult reconuenire de
euictione et petit aduersus dictum Andream cessionarium quod
ipsum agentem defendat in causa euictionis:vel quia promisit di-
ctus Petrus qδ fratres ratificabunt iste Joannes lazzarus inten
dit agere contra dictum Petrum ꝙ obseruet istam promissionem
quam fecit qδ fratres ratificabũt:et super hoc iudicio instare vult
qδ dictus Andreas cessionarius defendat dictum Petrum alias
repellatur per.l.seruum quoq̃.ff.de procurato. iuncta.d.l.si quis
in rem suam.cessionarius autem ex causa onerosa non tenetur ce-
dentem defendere nisi cessio fuerit facta in fraudem commissam ꝑ
cedentem ꝛ cessionarium vt est theorica glo.Barto. et docto.in.l.
in rem suam.ff.de procurato.per tex.ibi.Unde non stando in ver-
bis est videndum an dictus Andreas fuerit particeps fraudis:
nam de fraude dicti Petri satis apparet ex quo paulo post factaꝫ
cessionem se absentauit prout presupponitur. Unde ex vicinita-
te actus presumitur fraus. argumen.l.si ventri.§. fina. de priuile.
credito.et.l.si quis post hac.ff.de bo.dãna.et quod per Bartolum
et doctores in.l. post contractum. ff. de donationibus. Sed de
fraude dicti Andree per hoc non apparet:tamen est aduertẽdum

q ipse Andreas forēsis habitator alterius ciuitatis emit dictum nomē debitoris producētis quinquaginta ducatis incōtanti. vbi ex dicto noīe debitoris nō poterat plus ɔsequi nec vllo pacto persuaderi pōt q vnus forēsis incola alterius ciuitatis bona fide et re uera emat nomē debitoris cōueniendi in alia ciuitate p tāto pcio pro quāto debitor est obligatus cōcurrit etiā qr pendente lite put presupponitur emanarūt litere dicti Petri destinate ad. d. Joannem lazzarū in quib⁹ fit mentio litis que inter ipsum Joanē lazzarum z ipsum Petrum vertitur: cū nulla alia lis verteret inter eos nisi ista que vertitur apparēter inter Joānem lazzarum z procuratorem dicti Andree. Ex quo datur intelligi q dicta lis q̄ apparenter vertitur inter dictos Joānem lazzarū z Andream effectualiter pertinet ad dictū Petrū. †Cōcurrit etiā q accidit in facto q quidam Chilottus de oppido dicti Joānis Lazzari fuisset captus in ciuitate Andree eo pretextu qr dicebatur q procurator dicti Andree fuerat captus in oppido dicti Joānis lazzari. Et cum dictus Andreas interuenerit in loco vbi erat detentus dictus Chilottus ipse Andreas in presentia ipsius Chilotti professus fuit qd dicta causa non spectabat ad eum licet suo nomine ageretur prout hec attestatur dictus Chilottus. Ex quibus omnibus simul iūctis videtur resultare satis perspicuum inditiū q dicta cessio nō trāsiret absq participatione fraudis dicti Andree: licet in hoc non faciā magnum fundamentū eo maxime quia hec nō sunt adhuc in iudicio probata tñ probari pñt prout mihi presupponitur. Et si dicat hec debebāt opponi in initio litis qr dicit Bal. in. d. l. si quis in rē. q ista est exceptio declinatoria. Exceptiones autem declinatorie obijci debent ante litis contesta. l. fi. C. de exceptio. l. sed z si suscepe rit. ff. de iudi. z. l. ita demum. C. de procura. cū sili. Rñdetur q dato q hec exceptio sit declinatoria: et dato q censeamur esse post litis contestationem. Ex quo deuentum est ad actum qui in causis i quibus requiritur litis contestatio solet sequi litis contestationem. l. nihil. z. l. nulla. C. de procura. prout notāt Bal. in. d. l. nihil. z Salyce. z Raph. in. d. l. nulla. z Bar. in. l. ab executore. §. fi. ff. de appella. et glo. in vbo absentia. in. c. j. de elec. lib. vj. z glo. in cle. sepe. de ver bo. signi. Rñdetur q adhuc non est deuentum ad reconuentionē: mō. d. Joānes lazzarus vult reconuenire dictū Petrū z vult q. d. Andreas defendat dictum Petrū als repellatur: z sic post litis cō testationem supuenit. d. Jo. lazzaro ius excipiendi. Jdeo non est sibi preclusa via per litis contestationem vel similem actum: qr dicta regula. s. tradita non procedit qñ exceptio superuenit de nouo post litis contestationem vt est tex. cū glo. z ibi theorica doc. in. l. ij. C. de consortibus eiusdem litis. z in. c. insinuante. extra de offi. de leg. Et facit in sili. c. pastoralis. extra de excep. †Tertio deducitur iniustitia dicti Joānis lazzari: qr dictus petrus est obligatus ad faciendū fratres ratificari cum ita promiserit: z illud hactenus non obseruauit vnde est obligatus ad faciendum z curandum cum effectu qd dicti fratres dictam venditionem z omnia in ea ɔtēta attēdent z obseruabūt z ratificabūt z pro obseruantia oīm z singulorū obligauit oīa sua bona habita z habēda vt est expressum in dicto instro venditionis. Et sic pro hac obligatione de faciendo fratres ratificare obligauit oīa bona sua z qui omne dicit nihil excludit. c. solite. de maio. z obe. z. xix. dist. si romanorū. z. l. iulianus. de leg. iij. Et iō cēsetur obligasse etiā istud nomē debitoris postea contracti vigore dicti asserti depositi si verū depositū fuisset: qr cōstat q nomē debitoris hypotecari pōt. l. nomē. C. que res pigno. ob. pos. z. l. postq. C. de here. vel act. ven. z. l. cum cōuenit. de pignoribus. z venit obligatio nominis debitoris in generali hypoteca saltim expressa vt per glo. cū qua transeunt doc. in. l. heredē. C. de here. act. et latius z clarius per Bar. in. l. quintus. el. ij. §. argento. de auro z argē. lega. Et hoc satis clarum foret si fuisset nomē alterius q̄ eius cui bona sunt vīr hypotecata. Sed dubiū vr qr non pōt qs sibijpsi obligari. l. vrānius. de fideius. l. frater a fratre. cū sua materia. ff. de cōdi. inde. cū si. Jdeo non vr q debitū ipsius lazzari sit ipsi Joanni lazzaro obligatū. Tamē salua meliori snīa vr q etiā istud nomē debitoris veniat in dicta vniuersali hypoteca. Pro cuius rei veritate inuestiganda est vidēdū an in specie potuerit dictū nomē debitoris obligari ipsimet debitori. Et vr dicendū q sic qr videmus in simili qd pōt ipsi debitori legari vsusfructus nois ipsius debitoris vt est tex. expressus. ff. de vsufru. earū rerū que vsu cōsu. l. postq. §. idem tñ. Et tñ res sua nemini seruire pōt. l. cū in fundo. in princ. de iure dotium. z. l. in re cōi. de serui. vrb. pdio. z pptere nec vsusfructus haberi pōt in re sua. l. vti frui. in prin. ff. si vsusfru. peta. z ideo lz pignus in re ppria haberi nō possit. l. neq pignus. z. l. ex pretoria. ff. de regu. iur. tñ nō pptere vr phibitū haberi pignoratum seu hypotecatum nomē suimet debitoris: qr ipsum nomē debitoris non est ipsius debitoris: sed creditoris vt probatur in. d. l. post q̄ recte intuēdo. z not. Bar. lz ad aliū finē in. l. grege. §. pignori. in fi. ff. de pigno. z facit etiā. d. l. nomen. cum concordantijs. iuncta. l. si rem alienam. ff. de pigno. ac. z qd no. Bar. in. d. §. argento. no. in l. z sunm. §. idem probat. de pactis. Ex quibus videtur satis aperte concludi q ipsum nomē debitoris possit per creditorem obligari ipsi debitori: z si pōt in specie obligari pariter potest sub vniuersali hypoteca comprehendi quia idem operatur generalis dispositio quo ad ea que in ea comprehenduntur qd operatur specialis prouisio. ff. de admini. tuto. l. si duo. in fi. cum concordantijs ibi in glo. allegatis. †Nec refragatur si quis dixerit q non resultet hypoteca quia non potest ipse debitor agere contra seipsum: qr satis videtur q competat retentio z ex hypoteca causetur exceptio: nā si res pignorata traditur creditori non cōpetit ipsi creditori actio pignoratitia cum ipse rem pignoratam possideat: z tamen non ppterea desinit esse hypoteca: ita lz in casu isto cessat actio: non propterea cessare debet vinculum hypotece: sicut z als. videmus in sili qd emptor iure quodāmodo pignoris hz ius retinendi remvendi tam donec sibi preciū soluatur. l. iulianus. §. offerri. ff. de acti. emp. Et als cōpetit ius retinēdi z nō agendi. vt in. d. l. grege. §. pignori. z in. l. iij. §. fi. ff. rerū amo. z lz videat in cōtrariū multū vigere tex. in. l. pe. C. depositi. vbi vr expressum q rōne hypothece seu hypotecarie non possit depositarius vti retentione aduersus deponentem. z Bal. ibi no. qd depositarius qui habet obligata bona deponentis non potest propter hoc retinere pecuniā depositā. Nihilo minus rñderi potest pluribus modis. Primo per no. per eundem Bal. in. d. l. pe. vbi circa illam disceptationem glo. an liceat retinere rem depositā propter impensas sequendo opiñ. Placētini que cōiter approbatur rñdet ad tex. ibi: qd ille tex. procedit nisi hypotecaria vel sile ius oriatur de sua. i. deponentis voluntate: vñ vult Bal. qd qñ hypotecaria oritur de voluntate deponentis nō procedat. d. l. pe. sed illa hypotecaria que causatur ex conuentione inita inter deponentem z depositarium negari non potest quin oriatur ex voluntate ipsius deponentis merito fm dictam theoricā Bal. non videtur pcedere ille tex. in hypotecaria descendente ex cōuētione deponētis: qd z videtur satis apte velle glo. ibi sup verbo cā. in princ. ipsius glo. Jgitur cum ista hypotecaria de qua premissuz est non oriatur nisi ex conuentione deponentis z depositarij dicēdum vr q in hac hypoteca nō procedat ille tex. z si dicatur hoc est diuinare z nimium restringere illam literam negari potest: qr illa litera non ita generaliter loquitur: sed tunc denegat deductionez seu retentionem qñ depositarius non recepit sub hoc modo vt generaretur sibi retentio prout est ibi expressum in litera maxime iūcta dicta glo. super verbo cum. sed qñ est conuētum q ipsum nomē debitoris resultans ex deposito sit hypotecatum vr illud depositum acceptum sub ipsa hypotheca que tendit ad retentionem rei hypotecate: ergo tunc non vident verificari verba illius tex. q̄ loquuntur qñ non recepit eo modo vt generaretur sibi retentio qd satis puto rem claram si illud nomē debitoris fuisset in specie obligatum: sed generalis hypoteca vt. s. dixi videtur habere eadē vim quo ad ea ad que trahitur quā haberet specialis per. d. l. si duo. in fine concor. ergo idem dicendum videtur in ipsa generali hypoteca qd in speciali cum non reperiatur exceptum q nomen depositarij non veniat in generali seu vniuersali obligatione bonorū prout cetera nomina debitorum. nam. d. l. pe. non impedit ortum hypothece: sed resistit virtuti z effectu hypotecarie in casu tamen suo: et predicta saltem videntur procedere quādo tempore depositi esset facta hmōi conuētio vniuersalis hypotece: quia non videt posse dici q hypotecans non cogitauerit de hmōi nomine debitoris. et hoc quidem contingit in casu nostro: nam instrm depositi z instrumētum venditionis fuerunt celebrata eadem die z in eodem loco z coram eodem notario vt apparet ex tenore ipsorum instrumentorum: z idem attestantur ser Petrus z Baptistinus: z illud quod eodem die factum est censetur factum incontinenti vt satis pbat tex. in. l. continuus. in prin. de verb. obli. z Bal. in altera sua repe. l. petens. C. de pac. dicit q si apparent duo contractus celebrati eodem die loco z testibus censentur simul z correspectiue celebrati: ita q vnus contractus censetur celebratus correspectiue ad alterū fm eum: facit etiam qd habetur in. l. penulti. ff. solu. matri. vnde in proposito cum contractus venditionis z contractus depositi fuerint celebrati eadem die z eodem loco z manu eiusdē notarij vidētur celebrati eodem tempore per pdicta: licet testes fuerint diuersi qd verisimiliter factum fuit vt non ita de facili detegeret fraus vel simulatio vel quid aliud qd ipse partes volebant tenere secretū vt innuunt ipse attestationes testium descriptorum in instrumento depositi. si itaq vnus contractus censetur fuisse factus incontinenti post alterum vnus censetur alteri inesse: quia que incontinēti fiunt insunt seu censentur inesse contractui. l. lecta. versicu. dicebam. ff. si certum petatur. z. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pac. idcirco ipsa venditio z ea que conuenta fuerunt in contractu venditionis censentur inesse in contractu depositi z econtra: z illa que insunt dant legem contractui. vt in. d. §. quinimmo. ergo ipse contractus depositi censetur correspectiuus ad contractum emptionis z conuenta in ipso contractu: et propterea censentur recipere legem a conuentis in contractu venditionis iuxta. d. §. quinimmo et. l. j. §. si conuenit. ff. depositi. z fm hoc dictum depositum censetur factum ea lege vt ipsum nomen debitoris sit obligatum p obseruantia contentorum in ipso contractu venditionis: z idē cessare debet hoc casu dispositio. d. l. pe. C. depositi. maxime per id qd no. d. glo.

no.d.gl.super verbo cui gl. nõ inuenio cõtradictorez pro quo etiã
facit quia.d.l.pe.se fundat in bona fide⁊ ne trahatur ad pfidiã que
bona fides videtur satis adesse ⁊ cessari perfidia si pro conuentis tẽ
pore depositi que dederunt legem ipsi deposito ⁊ sic vt ipsa tũc cõ
uenta obseruentur retinetur depositum quod fuerit celebratũ cuz
illa lege per predicta ⁊ attento ꝙ quando contract⁹ sunt correspe-
ctiui vnus censetur factus propter alterum⁊ censetur pars alteri⁹
l.fundi partem .ff.de cõtrahen.emp.ita qđ illud depositum:ita hy
potecatum videtur cẽsendum fuisse partem precij quatenus cele-
bratũ censetur gratia venditoris prout est de regulari natura depo
siti iuxta.l.ꝙ nerua.ff.depositi ⁊ versa vice quatenus respicit com
modum depositarij cui permittebatur vsus pecunie iuxta.l.lucius
l.dies sponsaliorum.⁊.l.quintus.§.depositi.⁊ maxime affectum ip
sa hypoteca censetur pars seu augmentum rei vendite argumen-
to dicte.l.fundi partem.forte enim venditor non vẽdidisset eo pre
cio cum integra solutione precij statim facta nisi sibi fuisset factuz
depositum cum illa qualitate prout ⁊ suadet actus vicinitas ⁊ di-
cta correspectiuatio contractuum:vnde si deponens non vult ser-
uare conuenta:immo dicitur aufugisse:⁊ vult quod fiat restitutio
depositi ex parte sua videtur inesse perfidia ⁊ cessare bona fides nõ
ex parte depositarij si vult retinere vt seruentur conuenta que ine
rant.⁊ dederunt legem deposito.Quod ⁊ videtur posse demõstra-
ri hoc exemplo.Ponamus qđ tertius creditor haberet hypoteca
ta omnia bona dicti petri:⁊ per consequens istud nomen debito-
ris certe ille creditor posset exigere ab ipõ depositario pecuniam
depositam ⁊ depositarius sibi soluendo liberaretur ⁊ creditor pos
set illam pecuniam exactam retinere.d.l.grege.§.si pignori.de pi
gno.ita ergo pari ratione videtur quod ipẽ depositarius habens
obligatum ipm̃ nomen debitoris possit seipsum exigere ⁊ se libera
re ab actione depositi:⁊ pecuniam exactam retinere loco pigno-
ris pro suo credito argumento dicte.l.si pignori iuncta.l.diuortio
in principio de negotijs gestis ⁊.ff.de administratione tutorum.l.
quotiens.§.sicut:⁊ per hanc viam sublata actione depositi erit in
consequentiam sublatum priuilegium ipsius actionis cum ipã q̃li
tas priuilegij non possit stare sine subiecto.argumen.l.ij.ff.de vsu-
fruc.⁊.l.eius qui in prouinciam.ff.si cer.pe.Est etiam aduertendũ
quod tex.d.l.pe.loquit̃ de compensatione vel deductione:sed qui
retinet tanꝙ̃ rem hypotecatam non compensat neq̃ deducit : sed
suspendit executionem:vnde proprie sumendo non verificant̃ ver
ba illius.l.exorbitantis . Item ibi loquitur de exceptione doli eo
quia depositarius habeat actionem in rem vel hypothecariam ad
uersus deponẽtem:sed quãdo est obligatũ nomen debitoris nõ cõ
petit hypotecaria ẜm sententiam bar.in.d.§.si pig.licz doc.in hoc
varient̃.Ideo ẜm sententiã bar.non verificantur verba illius.l.itẽ
Iac.de are.loquens de actione in rem intelligit illum tex.in actio
ne in rem que cõpetat ad alias res non ad rem depositam.⁊ ita vi-
dentur ibi sentire glo.Iac.but.⁊ sequaces volentes ꝙ aduersus de
ponentem possit depositarius obijcere de suo dominio ⁊ si hec sen
tentia vera foret pariter posset intelligi quatenus loquitur de hy
potecaria cũ actio in rem ⁊ hypotecaria ibi determinẽtur ab eodẽ
determinabili:⁊ ideo videtur pariter determinari ⁊ pariter inter-
pretari.arg.l.iam hoc iure cum concor.de vulg.⁊ pup.ita quod ex
his omnibus videtur posse concludi ꝙ.d.l.pe. non obstet in casu
28 nostro.†Nec refragatur quod dictus Petrus non promisit sim-
pliciter agere ⁊ curare quod fratres ratificabunt ⁊c.Sed quod ra-
tificabunt alioquin ipẽ de suo ⁊c.ita qđ licet ipsi fratres non ratifi
cent non videt̃ quod teneatur:nisi in casu quo immineret euictio:
si itaq̃ non fuit res legitime euicta dicendum videtur quod cesset
obligatio principalis:⁊ consequẽter accessoria.Non respondetur
quod immo non cessat obligatio principalis ad faciendum ratifi-
cari:nam sub illa dictione alioquin cuius naturam ⁊ significationẽ
mirabilem nuncupat Bart.in tractatu suo tiberiadis in .iij.lib.de
alneo in verbo alias ⁊ in.l.j.ff.de cond.⁊ demon.⁊ de ei⁹ significatio
ne per Pon.post richar.⁊ bar.de Saly.in.l.ij.post p̃n.ff.si cer.pet.
in effectu continet̃ ꝙ si non aget ⁊ curabit ꝙ illi ratificabũt vult te
neri de suo non aũt cõtinet̃ ꝙ nõ duret post morã obligatio ad fa-
ciendũ ⁊ curandũ ꝙ illi ratificẽt cum verba ad hoc nõ artẽt nec de
mente cõstet ⁊ secundaria obligatio nõ nouat nec quasi nouat pri
mitiuã obligationem habẽtem ortum ex cã onerosa.l.si quis a so-
cio ⁊.l.duo societatem.ff.pro socio ⁊ in.l.p̃dia.ff.de act.emp.prout
voluit bar.in.d.l.p̃dia ⁊ in repetitione.l.ita stipulat⁹ el forte el grã
de.de ver.ob.⁊ ibi Rap.cu.⁊ Imo.⁊ saly.⁊ Rapp.ful.in.l.si pacto
quo penã.C.de pac.Cũ igitur obligatio de faciendo illos ratifica-
ri descendat ex causa onerosa dicendũ restat ꝙ secundaria obliga-
tio non nouet seu quasi nouet p̃mitiuam obligationem ẜm supra-
dictam theoricã:⁊ maxime cum interuenerit iuramentũ ꝙ hz vim
clausule rato manente pacto ⁊ efficaciorẽ.l.si quis maior.C.de trãs
actio.put ⁊ ibi doc.no.Et licet bal.⁊ multi dent aliam theoricã in
dictis terminis.s.ꝙ aut obligatio p̃mitiua ⁊ secũdaria sunt eiusdẽ
speciei ⁊ forme ⁊ tunc inducatur nouatio ⁊ ita loquit̃ tex.in.l.obli-
gationem fere.§.fi.de acti.⁊ obli.⁊ in.l.j.de penu leg.⁊ in.l.j.§. itez
si ita ad.l.fal.ea ratione:quia in habentibus symbolum facilis est
transitus.l.in rem.§.item quecunq̃.ff.de rei vẽdi.Secus si nõ sunt
eiusdem speciei et forme vt in preallegatis iuribus Barto.Tamẽ
possunt dicte opi.concordari.videlicet quod si obligatio descẽdit
ex causa onerosa non inducatur nouatio.Si vero ex causa lucrati-
ua inducatur si sunt eiusdem speciei ⁊ forme alias secus.⁊ ita intel
ligatur Imo.in dicta.l.ita stipulatus qui transit cum vtraq̃ opi.⁊
ita alias legendo tenui in.d.l.si pacto quo penam ⁊ dato qđ opiñ.
Bal.procederet etiaz in obligatione ex causa onerosa ⁊ propterea
obligatio que oritur ex stipulatione nouetur per secundariam sti-
pulationem cum sint eiusdem nature ⁊ forme:tamen quia illud pa
ctum appositum iuxta emptionem ⁊ venditionem:licet stipulatio
ne vallatum informat actionem ex ipso cotractu emptionis ⁊ ven
ditionis vt scz detur ad id quod deuenit in pacto iuxta.l.in bone-
fidei.C.de pact.⁊.l.iurisgentium.§.quinimmo.ff.eodem tit.et ista
actio exempto sit bonefidei non est eiusdem nature ⁊ forme cũ ipsa
secundaria obligatione resultante ex ipsa secundaria stipulatione
ideo non nouetur:⁊ si dicatur illa actio ex contractu informata p
secundum pactum est eiusdem nature ⁊ forme ideo ⁊c.respondetur
quod est vnica actio et vnica obligatio ex contractu emptionis et
venditionis impinguata per pactum:ideo vna obligatio nõ no-
uat seipãm.⁊ ꝙ non inducatur nouatio in hm̃oi terminis videtur
text.in.d.l.p̃dia scđm vnam lect.que est qđ ibi p̃mum pactum fuit
stipulatione vallatum.Primum tamen magis placet ⁊ si dicatur
supradicta loquuntur in stipulatione penali respondetur ꝙ etiaz
in casu isto potest aliqualiter dici penalis obligatio cũ satis sit pe-
na si quid de suo habz resarcire id quod alias incumberet alijs:sed
forma huius conuentionis est in effectu eadẽ cum forma penalis
stipulationis prout apparet euidenter ex dictis Barto.in dicta.l.
j.dum loquitur de verbo alioquin.de condi.⁊ demon.vbi dicit qđ
breuis forma stipulationis potest concipi sub verbo alioquin:⁊ in
super dicta.l.obligationum fere.§.fi.non facit mentionem de sti-
pulatione penali ⁊ Raphael cu.in dicta.l.ita stipulatus⁊ fulgo.in
d.l.si pacto quo penã intelligunt supradictã materiã quando secũ
daria obligatio non fit sub commemoratiõe pene. Cõcludo itaq̃
ex omnibus predictis:licet singula non firmem quod partes iudi-
cis non debent esse in condemnando dictum Ioannem lazzarum
seu p̃nunciãdo aduersus eũ saltẽ nisi pri⁹ obseruẽtur cõuenta in di
cto contractu emptionis ⁊ venditionis. Laus deo.

Summariũ super consilio.lxij.

☞ Represalie ex quibus causis concedantur.per totum
1 Represalie non conceduntur nisi in subsidium scz ob denegatã iu-
stitiam vbi haberi non potest iudicis copia.
2 Sententia interlocutoria facit ius inter partes si transeat in rem
iudicatam.
3 Executiones sententiarum sunt faciende cũ matura deliberatiõe
et sic illis procedi nõ debet eleuato velo.
4 Represalie non conceduntur pro paruis summis.
Mora modici temporis non preiudicat nec est in cõsideratione.

Consilium.lxij.

IN nomine domini nostri
1 Iesu christi.†Clarissima mihi videtur p̃sens con
sultatio circa p̃ncipalem intentum scilicet quod non
potuerint legitime concedi represalie ex plurib⁹ me-
dijs que eleganter ⁊ multum seriose p̃sequitur clarissimus doctor
vtriusq̃ iuris dominus bal.de Bartholinis de perusio mihi vti pa
ter et dominus hono.p̃ncipaliter.primo quia non est denegata iu
stitia.secundo quia ⁊ si denegata fuisset non deerat superior iudi-
cum qui denegauerunt iustitiã:nam cõsules in ciuitate lucana ha-
bent superiorem ad quẽ poterat haberi recursus qui debebat adi
ri anteꝙ̃ deueniretur ad remediuz adeo exorbitans ⁊ odiosuz p̃ut
est remedium represaliarum p̃ quas vnus grauatur p̃ debito alte-
rius cõtra ea que habentur.C.ne filius p̃ patre.⁊.C.ne vxor p̃ ma-
rito p̃ totos maxime in autẽ.⁊ oĩo ⁊ in aut̃.habita ⁊ in capl̃o vnico
de iniurijs ⁊ dãno dato.⁊ in multis locis:non me extendo q̃r de so
la subscriptione requisitus ⁊ lecture intẽtus breuissimum tp̃s mi-
hi conceditur instante recessu consultãtis ⁊ insup dñs consulẽs om
nia diffuse ⁊ p̃egregie enucleauit.Et p̃ut⁊ hoc ꝙ demũ in subsidiũ
quãdo non potest haberi superior in loco:vbi denegatur iustitia
apte firmat dñs cõsulens in calce cõsilij ⁊ est fundamẽtum claruz ꝙ
et firmãt Pet.de anch.⁊ bal.in.d.c.vnico de iniurijs ⁊ damno da-
2 to.†Aliud p̃ncipale fundamẽtum q̃r nõ fuit denegata iustitia at-
tẽto ꝙ nõ fuit legitimata p̃sona quatenus actorio seu p̃curatorio
nomine minor agebatur p̃ut late hoc p̃bat multum diffuse domi
nus cõsulens sup quo sola cõfirmatiõe sum cõtentus ⁊ silr̃ quaten⁹
comparuit Ioãnesantonius vt cõiuncta p̃sona illorum minorum
et in hac p̃te addo ꝙ dict⁹ Ioãnesantoni⁹ cõparuit vt cõiuncta p-
sona suorũ fratrũ p̃sente Philippo aduersario ⁊ cõtradicẽte iudi
ces p̃nũciauerunt se iudices competẽtes ⁊ ꝙ pro p̃te dictorũ Ioã-
nisantonij ⁊ Ambrosij debeat legitimari mãdatum productũ pro
parte minorum vel aliter legitime comparẽdo:ita ꝙ dicti iudices
virtualiter pronunciauerunt non legitime cõparuisse ⁊ tacite re-

pulerunt eorum comparationem: ꝛ sufficit iudices tacite pnũciare ad repulsam iuxta id qđ no. gl. ꝛ doct. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. de iudicijs ꝛ per Inno. ꝛ doc. in. c. ex parte. in. de appell. ꝛ habetur in l. j. C. de ordine iu. ꝛ in clemen. cum a repulsione. de appel. ꝛ illa pronuncia transiuit in rem iudicatam quo ad partes quia interlocutoria transit in rem iudicatam ꝛ facit ius inter partes. c. cũ dilecti de ele. ꝛ no. in. l. ꝙ iussit de re iudic. ꝛ in. c. cum cessante ex. de appe. Et si displicebat poterant adire iudicem appellationis cum censeatur superior. arg. c. ij. de consue. lib. vj. ꝛ. l. j. §. si quis in appellatiõe ff. de appella. ꝛ no. in terminis proprijs Bar. in dicto tractatu de represalijs in secunda questione tertie questiõis pncipalis: ꝛ ideo cum apud lucam sint deputati iudices appellationis nõ potuit recurrere ad iudicem loci ꝓprij pro consequẽdis represalijs etiã si in hoc foret facta iniustitia: licet re vera non fuit facta iniustitia in hac parte: immo iustitia satis clara vt dilucide demonstrat dominus cõsulens cui addo ꝙ quatenus Ioãnesantonius cõparuit vt cõiuncta ꝑsona ꝛ iudex ꝓnunciauit ꝙ legitime cõpareret debebat saltem facere fidẽ iudici ꝙ esset cõiũcta ꝑsona dictoꝝ minoꝛuꝫ pro qbꝫ cõparebat cũ esset fundamẽtum sue intẽtionis ꝑ regulam vulgatam. l. ei qui dicit. de ꝓba. cum si. licet in vero ꝛ si docuisset de sua cõiunctione nõ debuisset admitti ꝑ ea que elegãter in hac pte tradit dominus consulẽs non repeto. 3 † Item ꝛ si fuisset legitimata ꝑsona non fuit liquidatum instrumẽtum ꝙ traheretur ad istos agẽtes nullatenus poterat deueniri ad liquidationem ꝓut ꝓbat dñs consulens ꝛ est luce clarius: ideo nõ insisto: ꝛ insuper dato sine preiudicio veritatis qđ dicti dñi cõsulẽs qui non obstãte dicta pronuncia super causa insistebãt potuissent deuenire ad executionem ꝓut petebatur etiam alio non docto ꝙ tamen est falsum. Nihilominus ex quo illam non denegarũt vnꝗ. Sed in causa insistebãt audiẽdo partes ꝛ que hincinde adducebãtur non potest cẽseri denegata iustitia: licꝫ non fuerit ea celeritate expedita prout ipsi desiderabãt. Non enim de facili ꝛ eleuato velo properandum est ad sñiam ꝛ ꝑari ratione ꝛ fortiori minus ad executionem: sed cum matura deliberatione que nõ solet adhiberi sine dilatione tẽporis ad hoc. l. ij. C. de sentẽtijs ex pericu. recip. ibi nõ subitas. sed deliberatione habita post negotium ponderatas sñias ꝛc. itaꝗ nõ est quid eis imputari si aliquãtulum supsedebãt: immo sunt laudãdi si non subito ꝛ de facili ꝓrupissent ad ꝓnũciadũ sup executione ꝑ ꝑdicta. Et maxime in re tã graui ꝛ tam ardua ꝛ insup negari nullo pacto põt qđ contra petẽtes executionẽ erat saltẽ res multum dubia (si non clara ꝯtra eos) cui dubiũ ꝙ adducta ꝑ dñm cõsulẽtem reddunt rẽ eã saltẽ dubijssimam ꝯtra eos: ꝛ ex quo mouit suã dñationem q est monarcha in iure nostro ꝛ me etiã mouet: lꝫ minimus sim ꝙ ꝓbabiliter poterat mouere illos iudices nõ ita forte iurisperitos vt nõ ꝓrumperent subito ad pronũciã seu executionẽ cũ ꝓbabile dubiũ iuris equipareꝛ dubio facti alieni vt est tex. in. c. cũ dilectus. de consue. ẽm lec. d. Ant. Pet. de anch. Floren. Imol. ꝛ Panoꝛmitani ꝛ not. glo. Io. an. in. c. j. de postu. pla. li. vj. ꝛ Imo. in. c. si diligenti. de prescrip. ꝛ do. Anto. in. c. de quarta. de ꝑscrip. ita qđ nullum intulerunt grauamen si non proruperunt ad executionem: sed audiẽdo partes mature procedebant. 4 † Est enim aduertendum ꝙ nõ multo tempore fuit instatum super dicto litigio ꝑmus actus fuit factus die. vj. Iunij ꝛ reus cõparuerit die. xxiij. ꝛ die. xxv. fuit productum mandatũ Ambrosij ꝛ fuerunt producte litere testimoniales domini Ducis ꝛ pro parte Philippi fuit oppositũ de mãdato nõ legitime probato ꝛ instabat sup incõpetentia. ꝛ die. v. Iulij cõparuit Ioãnesantonius vt coniuncta ꝑsona fratrũ ꝛ Ambrosius vt procurator eorũdem ꝛ iterum petierunt executionem. ꝛ recusauerunt duos ex iudicibꝫ suspectos deinde statim reuocauerunt suspitionẽ vniꝰ. Philippꝰ cõtradicit ꝛ allegat etiã alia media ad impediẽdum executione: ꝛ deinde alio die dictus Ioãnesantoniꝰ obtulit iuratoriã cautionẽ deinde die. x. pronũciauerũt se iudices cõpetentes ꝛ hoc in fauorẽ ipsorum petẽtium. Nã fuit magna mora audire ea q allegabanꝛ hincinde deĩde ꝓnũciare sup cõpetentia ꝓut expediebaꝛ cũ prius de legitimatione ꝑsonaꝝ esset agẽdũ iuxta. l. sed ꝛ si susceperit. de iudi. ꝛ arg. l. si queramꝰ. de test. deinde fuit processum in cã lꝫ nõ esset legitimate ꝑsone agẽtiũ ꝛ die. xx. Iulij fuit accusata eorum contumacia ꝛ iudices obtulerunt administrare iustitiã ꝛ dicti agẽtes non amplius cõparuerunt: solũ repio comparuisse die. xvj. ꝛ produxerũt certã cõparitionem ꝛ Philippo petẽti copiam illam decreuerunt cũ termino ad opponẽdum ad ꝑmaꝫ diẽ iuridicam quo pacto poterant cõqueri si durauerat ventilare per sex vel. x. dies post legitimatam personã iudicis. ꝑfecto nemo sane mẽtis arbitrareꝛ maxime in re ardua ꝛ nõ clara ꝑ parte instãtiũ imo potius erant laudandi iudices si pede plũbeo incedebãt. ar. d. l. ij. Et dato ꝙ fuissent culpãdi agebaꝛ de dilatione ꝛ ꝙ differtur non auferꝛ vt ꝓbaꝛ in. l. quotiẽs. C. de ꝑcibus impe. off. ꝛ. l. cum furiosus. ff. de iudicijs ꝛ mora modici tꝑis nõ est in cõsideratiõe. l. si debitori. ff. de iudicijs: vnde si quaꝫ lesionẽ substituissent ipsi agẽtes ex non administrata iustitia illa fuisset leuis ꝛ modica ꝛ de modicis non curat ꝑtor. l. scio. de in integ. resti. ꝛ ꝑ modica lesione nõ possunt concedi represalie prout firmat Bar. in. d. tractatu de repsalijs in quarta qõne scõe qstiõis ꝑncipalis ꝑ. d. l. scio. ꝛ. l. si o leũ. §. si. ff. de dolo cum si. dicens qđ si ius partis non ledaꝛ quasi totaliter: sed aliqualiter ex denegata iustitia nõ possunt cõcedi in. arg. l. quotiens. C. de ꝑcibus impera. offe. per quã allegationem datur intelligi ꝙ Bar. intẽdit ꝙ si esset aperta iustitia in dilatando executionẽ non multũ longo tꝑe ꝙ tunc nõ possent ꝯcedi represalie qꝛ dicta doc. interpretanꝛ ẽm. ll. quas allegant iuxta theoricã bar. in. l. nõ solũ. §. liberatiõis verba de liber. legat. ꝗhec aũt adduxi non quidẽ: qꝛ sentiã ꝙ fuerit in aliqua pte lesa iustitia: imo ꝯtrariuꝫ teneo vna cũ dño cõsulẽte: sꝫ hoc mediũ placuit adducere ad cõuincẽdã euidentẽ malitiã ꝛ iniustitiã eoꝝ qui repsalias implorarũt intrepide: itaꝗ cõcludẽdum arbitror ex his paucis ꝑ tpe explicatis. et ex late dictis ꝑ dñm cõsulentẽ ꝙ nullatenus potuerũt legitime cõcedi represalie. ꝛ si cõcesse sunt tanꝗ iniquissime sunt respuẽde ꝛ est aduertẽdũ vltra punctum ꝙ Bal. in aut. ꝛ oimodo. C. ne vxor pro marito inducit illam aut. ad ipetrantẽ ꝛ vtentẽ iniuste repsalias ꝙ punitur pena illiꝰ autẽtice. ꝛ idem videꝛ velle Ang. in aut. habita. C. ne filius pro patre in notabili. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxiij.

¶ Rei vendicatione agenti que sint necessaria probare ꝛ intentare obtineat in iudicio.

1 Possessionis restitutio venit officio iudicis mercẽnario: ꝛ an debeat deduci ꝑncipaliꝛ in libello actionis rei vẽdicatiõis. nu. seq.
2 Inuentariũ non probat rei inuẽtarisate dominium.
Pertinet est verbum latissimum.
3 Argumento a contrario sensu non tolliꝛ sensus directꝰ et expssus.
4 Dos lꝫ in mulierem retransferatur morte viri: tñ non retransferꝛ in eius heredes sed in virum iure antiquo.
5 Possessio de preterito nõ presumit dñium de preterito.
6 Publiciana actio non datur contra titulo possidentem: ꝛ similiꝛ habentem quasi dominium.
7 Prescribere nõ põt aliquo tꝑe possessor malefidei: vt qꝛ scit rẽ quã possidet vel que in eum transfertur.
Scire iura vel leges quilibet presumitur.
8 Donatio non presumitur vbi potest coniecturari alia cã ꝙ ipa donatio. fallit in dote promissa ab extraneo. idem in eo qui soluit sciẽter indebitum. nu. seq.
9 Dolus nõ presumitur: tñ probari potest indicijs ꝑspicuis.
10 Scientia facti alieni non presumitur.
11 Fama presumitur esse nota illi qui in loco fame versatus est.
12 Possessor de iure presumitur dominus.
13 Prescriptio non currit contra minorem. xxv. annis.
Etas minor debet probari per illum qui nititur ex ea.

Consilium. lxiij.

IN nomine domini nostri Iesu christi. ¶ 1 † Excellentissime doctor in cã dñaruꝫ Iacobe ꝛ Francisce agentium ꝛ Bartholomei cõuenti pendẽte corã dominatione vestra visis scripturis transmissis per vestrã dominationem ꝛ oibus pro breuitate tẽporis diligenter discussis fideliter rescribam que mihi videtur eẽ partes vestre dominationis ꝛ breuis ero tangens breuiter ea que magis substãtialia mihi apparẽt pro breuissimi tꝑis exigẽtia ꝛ iuxta tenorẽ literaꝝ dñationis vestre ꝛ cõclusiue mihi videꝛ ptes dñationis vestre oino fore in absoluẽdo reum cõuentum a petitis ꝑ parte agentiũ que pro fundamẽto earum intẽtionis adducunt earum proprietatem petẽtes declarari ꝛ pronũciari dñium ꝛ proprietatẽ predij de quo agitur pertinere ꝛ spectare ad ipsas dominas pro rata de qua agitur: ꝛ istud est ꝑncipale fundamentũ libellantis in rei vendicatione prout ꝛ tangiꝛ in cõsilio domini Alexandri et qꝛ est clarum non insisto. Et licet etiam deducaꝛ in libello super rei vendicatione possessio vel detẽtatio ex parte conuenti iuxta. l. j. C. de alie. iu. mutan. causa fac. ꝛ. l. officium. ꝛ. l. qui restituere. ff. de rei vẽ. Tamen quia restitutio possessionis venit officio iudicis mercẽnario. d. l. officium. ꝛ per Bart. in. l. ex diuerso. co. titu. possessio nõ videtur ꝑncipaliter deduci in libello: ꝛ ideo lꝫ forte in libello presentis cause non fuerit deducta possessio ex parte cõuenti nõ videꝛ inferri necessario ꝙ non fuerit libellatũ super rei vendicatione facit optime qđ no. in. l. si a te. §. si quis fundũ. de excep. rei iudi. 2 † Dato autẽ ꝙ sit intentatũ remediũ. l. diffamari. C. de ingenuis ꝛ manumiss. prout allegatur pro pte agentium non refert qꝛ satis est quod agentes in eorum libello se fundant in dñio seu proprietate et petunt pronunciari dñium ad eas spectare: itaꝗ certissimũ est ꝙ pro reportanda victoria cause oportebat qđ probarent dñium rei de qua agitur ad eas spectare. ꝙ minime probatum reperio. Non enim probatur per instrm dotale ꝙ non ꝓbat dñium: sed solum titulum. Ex quo põt causari quasi dñiumꝰ prout dominium vt declarat dñs Alexander in cõsi. non repeto: qꝛ clarum non etiam probatur per instrumentum inuentarij ex eo maxime: qꝛ non dicitur in dicto instrumento quod istud ꝑdium foret in dominio dictarum mulierũ: sed videtur dici qđ pertinebat ad dictas pupillas pro parte. quod verbum pertinet est latissimum ꝛ non concludit in dñio. ſ. verbum illud ꝑtinere.

illud ꝑtinere.ff.de ver.sig.Et hoc suadet subiecta materia qꝛ non ꝑtinet ad tutorē facientē inuentariū inuestigare an res que inuenit ꝑtinere ad pupillos seu ab eis detineri sint in dn̄io pupillorū necne:sed h3 describere ea que inuenit esse apud ip̄os pupillos vel ad eos spectare ⁊ non h3 describere sola ea que sunt sub dn̄io pupillorum iuxta ea que habētur ꝑ Bart.in.l.tutor qui reptoriū. in p̄n.de admini.tuto.⁊ in.l.fi.C.arbi.tu.itaq3 dictū inuētarium etiā aduersus tutorem nullatenus probaret dominiū pupillarū. Cum probatio debeat necessario cōcludere per iura vulgaria:licet ꝓbaret quādo actiōe tutele ageret ad restitutionem rerum descriptaꝝ in libello aduersus tutorē per.d.l.fi.ꝙ nō occurrit in casu nostro.
3 †Nec etiā vllo pacto probatur dn̄ium dictaꝝ agētiū ex responsione dicti Bartholomei ponderata ꝑ pte ip̄arum in allegationib⁹: qꝛ dato sine p̄iudicio ꝙ cōcluderet ꝙ dn̄ium non spectaret ad ip̄m Bartholomeum.Non ꝓpterea concludit quod pertineat ad ip̄as agentes et hoc est notissimum non insistēdum:sed aperta fronte est etiā dicēdum ꝙ dicta respōsio non concludit ꝙ dominium nō sit de presenti apud ip̄m cōuentum.Si enim dicit qd̄ credit dn̄iu3 ad se spectare ⁊ spectasse post mortem dn̄e baptiste.profecto affirmat non autē negat dominium de p̄senti ad se spectare nec ista credulitas tollitur:licet ꝓbaretur dictam dn̄am baptistam viuere ac cedat.l.ꝙ meo.§.si furioso in fi.de acqui.pos.⁊ maxime qꝛ nō dicit ꝙ propter mortem illius domine baptiste credat dn̄ium ad se spectasse:sed forte qꝛ credebat illam mortuam ⁊ forte putabat tali tēpore mortuam potuit respondere quod credebat se dominū a tp̄e eius mortis.Tantum est qd̄ ip̄e respondit quod credebat se dominum non ergo possumus vllo pacto interpretari qd̄ ipse crediderit se non dominum ⁊ maxime arguendo a contrario sensu verborum ipsius responsionis cum aliter non possit induci dicta cōfessio pro parte agentium.⁊ tamen constat qd̄ per argumentū a contrario sensu non tollitur sensus directus ⁊ expressus iuxta ea que habentur de argumēto a contrario sensu de. l.conuenticulam. C. de epi.⁊ cleri.⁊ in.l.j.§.huius rei. de officio eius cui man.est iurisd. cum si.Item non possunt niti ex eo quia maritus dicte domine nicole titulo dotis saltem prescripserit per longum tempus possidēdo dictum fundū.Primo qꝛ non probatur quod lōgo tp̄e ip̄e possederit:qꝛ licet testes videantur probare ꝙ a tempore.xl. annoru3 et citra vsq3 ad tempus sue mortis possederit non propterea probatur ꝙ ipse possederit per longum tempus ex quo non probatur
4 tempus mortis. †Secūdo ⁊ melius dictus fundus prout dicitur fuit datus in dotem nomine dicte domine Nicole:nec apparet de mandato nec de ratificatione ipsius dn̄e Nicole:nec aliquid allegatur ꝓpter ꝙ recipiens debuerit credere qd̄ dotās haberet mādatū ad dādum dictū fundum in dotem ita ꝙ non videtur habuisse sufficientem causam ad prescribēdum iuxta.l.fi.ff.pro empto.⁊ ꝙ per Barto.in.l.cum vir prope finem de vsucapi.prout etiā deducit dominus Alexander insuper dato sine preiudicio veritatis ꝙ probaretur dominiū iure dotis spectasse ad maritum dicte domine Nicole vel qꝛ fuerit translatū in eum per ip̄m contractum dotalem vel qa fuerit longo tempore prescriptum per ip̄m maritū que prescriptio ꝓdesset vxori ꝑ.l.alienā.⁊.l.qui alienā.ff.de don.causa mor.tamen Bart.in.l.nēsenius.§.fundum.de re iudi.tenet qd̄ licet dn̄ium rei dotalis soluto matrimonio retransferat in vxorem per.l.in rebus. C.de iure dotiū.tamen si matrimoniū soluitur morte mulieris nō retransfertur in heredes mulieris:qꝛ de iure antiquo clarū erat qd̄ non retransferebat dn̄ium solum hoc est inductū per.d.l.in rebus que loquitur in muliere nō in heredibus mulieris:nec ad eos extēditur prout notabiliter decidit ipse bar.in.d.l.nēsenius.quem sequtur ibi Imo.dicens esse notādum. ꝙ maxime dicēdum videt quādo maritus ex titu.dotis cōstante matrimonio prescripsisset rē dotalem.Nam dicto casu res dotalis non fuit ab initio mulieris quo casu videtur loqui.d.l.in rebus que videt loqui quādo res ab initio fuerant vxoris vt patet in tex.ibi cum eedē res ⁊ ab initio fuerant vxoris ⁊c.Item tex.in.d.l.si alienam non probat.ꝙ donator donatione causa mortis rescissa possit vendicare rem donatā ꝓut potest quādo donat rem suam:vt.l.si mortis causa res donata est ⁊ conualuerit ⁊ in.l.qui mortis cā donauit.ff.de dona.cā mortis:sed solum dicit qd̄ re vsucapta per donatariū donatiōe postea rescissa habet donans conditionem:ita qd̄ probabiliter teneri potest ꝙ illo casu nō retrāsferat dominiū ex quo ip̄m dn̄ium nullo tp̄e fuerat ipsius donantis.Non em̄ fuerat ante donationem factam nec donatione durāte vt de se cōstat.Et maxime qꝛ concurrerent:tūc plures specialitatesque saltē non de facili cōcurrunt iuxta.l.j.C.de dotis promis.cum ibi notatis:licet possint quādoq3 concurrere non
5 intro ad presens illam difficultatem. ¶ †Nec ob.id quod allegat pro parte dictarū agentiū ꝙ dominiu3 ipsarū probatur per tertiū quartū ⁊ quintum articulos dicti Bartholomei in quib⁹ vt allegatur dictus Bartholomeus confitetur ꝙ dicte mulieres vna cum alijs filijs dictam possessionē pro suis ⁊ tanq̄ sua tenuerunt prout faciunt veri domini ⁊ possessores de rebus suis.nā ad hoc respondetur ꝙ articuli transmissi nihil dicunt de dominio:sed solum de possessione nec adijciuntur illa verba prout faciunt domini ⁊c.sed dato quod adijciantur non propterea probatur nisi possessio quia aliud est possidere pro suo ⁊ aliud est habere dominium vt pat3 in toto titu.ff.⁊.C.pro suo.nec ex possessione de preterito presumitur dominium etiam de preterito secūdum theoricam Bar.in.l.quidā in suo.ff.de condi.institu.Et licet in tertio articulo dicatur qd̄ dictum predium remāsit in hereditate domine Nicole non sequitur remansit in hereditate:ergo dominium erat hereditarium.l.⁊ non
6 tantum.ff.de peti.heredi.†Cum itaq3 non appareat qd̄ vxor supꝑuixerit viro in casu nostro ⁊ prout coniecturare possum superuixit ipse vir.Non ꝓbatur dominium reuersum fuisse ad ipsas agentes secundū hanc theoricā bar.⁊ Imo.⁊ ex hoc medio arbitror ꝙ sn̄ia sit ferenda absolutoria pro parte rei contra ipsas agentes.Et si dicatur saltem ex illo tit.dotis ꝓbatur quasi dominium respondetur qd̄ si ille titulus non transtulit vsucapiendi cōditionem per id qd̄ habetur in.d.l.fi.pro emptore ⁊ per Bar.in.d.l.cum vir pariter nō causauit publicianam.⁊ sic quasi dominium.§.alie.insti.de acti.et ff.de publiciana.l.eū qui.in princ.Preterea publiciana non datur contra tit.possidentem habentem similiter quasi dominium:vt in §.duob⁹ al's allegato ⁊ insuꝑ non videtur in libello quasi dominiū intentatu3.Item si non retransfertur dn̄ium in heredes mulieris pari ratione nec quasi dn̄ium.l.quecunq3.in prin.ff.de publiciana Quinimmo attentari potest ꝙ nec in mulierē retransferatur quasi dominium cum.d.l.in rebus correptiua iuris antiqui loquatur in dominio ⁊ nō in quasi dn̄io:ita ꝙ prout Bart.arguit ꝙ ex quo non loquitur de heredi.mulieris non est extēdenda ad hr̄des mulieris:ita ⁊ possumus arguere ꝙ loquens in dominio non sit exten
7 denda ad quasi dominium.†Dato autem ꝙ probaretur dominiū fuisse apud agentes militat tunc fundamētum prescriptionis ad quod fundandum multa sunt deducta in consilijs non repeto: sed video ꝙ pars aduersa nititur tollere hoc fundamentum potissime eo medio qꝛ dicit qd̄ dictus meus promittendo dotem pro dictis agentibus seu altera earum censetur tunc donasse ipsi mulieri quā dotauit per text.in.§.accedit ⁊ cum donasse censeatur nō erat op⁹ quod Joannes hodie ser Joānes frater dicte mulieris promitteret ipsi meo sibi reddere eandem quantitatem ⁊ casu quo non redderet tempore statuto promitteret dicto meo accipere insolutum predium de quo agitur quod pro parte erat dictarum mulierum ⁊ ipse meus sciebat esse ipsarum mulieru3 ex quo attestatus fuit per inuentarium ab eo confectum : et sic concluditur quod dict⁹ me⁹ accipiens scienter pro parte rem alienam cēseatur fuisse in mala fide. ⁊ per consequens ipse non potuit prescribere nec prebere causam prescribendi suis donatarijs minori spacio.xxx.annorum per tex.aūt.malefidei.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum cū dict⁹ meus presumatur sciuisse iura que dictant quod quis dando vel promittendo dotem censetur donare ⁊ iura que probant quod frater non potest vendere rem sororis cum quis presumatur scire iura.l.ll.sacratissime.⁊.l.fi.de.ll.⁊ insuper si ius ignorasset error iuris nō ꝓdest
8 in prescriptio.longi temporis.l.nunq̄.ff.de vsucapio. † Sed licet hec videantur aliqualiter vrgere:tamen non potest vllatenus persuaderi quod dictus meus promiserit illam dotem ex mera liberalitate cum non subesset causa ex quo illa poterat aliūde dotari ⁊ ex quo incontinenti ⁊ coram eisdem testib⁹ recepit promissionē de dicta quantitate a fratre dicte mulieris dotate.⁊ vbi potest coniecturari alia causa q̄ donationis non debet donatio presumi.l.si cū aurum.ff.de solutio.⁊.l.cum de indebito.ff.de proba.nec est verisimile ꝙ voluisset donare femine ⁊ extorquere iniustam promissionem
9 a masculo qui non minus sibi attinebat q̄ femīa.†Et ex quo actū fuit ꝙ sibi resarciretur eadem quantitas ⁊ non maior ⁊ dictum predium sub conditione more cederet insolutum tamen pro condecēti precio ⁊ cōsequēter dictus Meus ex istis actibus finaliter nihil haberet superlucrari nō suadet cōiectura veritatis ꝙ ipse habuerit animū deprauatū ⁊ fuerit in dolo ⁊ attento ꝙ de se dolus non presumitur arg.l.merito.ff.pro so.⁊.l.quotiens.§.qui dolo.ff. de prob.nec soleat dolus committi animo non lucrandi maxime aduersus ꝑsonam nō sibi maliuolā.Et dolus habeat probari ex perspicuis inditijs.l.dolum.C.de dolo ⁊ mala fides includat in se dolū cum non sit malefidei qui dolo caret.l.sed ⁊ si lege.§.scire in fi.de peti.here.non puto ex his sufficienter deduci seu probari dolum seu malā fidem.Sed potius est verisimile ꝙ dictus Meus qui voluit sibi caueri ⁊ cōseruari indēnis a dicta promissione vt p3 ex actu illico secuto crediderit dictam cautionem non potuisse de iure fieri: sed est poti⁹ verisi'le ꝙ crediderit potuisse de iur̄ fieri:⁊ ꝙ nō habuerit merū animum donādi dicte mulieri promittendo pro ea dotē: sed potius ꝓmiserit ꝓpter ꝓmissionem tunc īmediate secutā ꝓut est deductū in consilijs non repeto ⁊ per illud vulgatū qd̄ ex postea gestis prius gesta interpretantur de quo in cañ.cum per bellicam. xxxiiij.q.ij.cū cōcor.⁊ circa hoc possent plura adduci.⁊ licet text.in dicto.§.accedit dicat quod censeatur donatio quādo non stipulatur sibi reddi tamē text.ibi non dicit hoc principaliter:sed incidenter ad probandum quod non censetur voluisse sibi stipulari vel in dote aliquod ius sibi seruari.Nam totus ille tex.dicit ꝙ si extrane⁹ simpliciter promittit dotem non paciscendo vel stipulādo incōti

nenti sibi reddi repetitio competit mulieri nō sibi ⁊ fingit̄ stipulatio interposita pro muliere ⁊ nō pro ipso dotāte subditur formal'r cum donasse magis mulieri ꝙ̄ sibi aliquod ius seruasse extraneus nō stipulādo videtur: vnde tex. per modum rōnis loquit̄ ꝙ videat̄ donasse: sed ꝙ magis donasse ꝙ̄ sibi ius seruasse in dotē. Et cōstat ꝙ bona ratio dz esse generalior. d. l. fi. cū sua glo. ff. de offic. procur. cesaris. ⁊ no. glo. in. l. j. ff. de excep. sed ponamus ꝙ extraneus dādo dotem exprimat qđ dotem dat de suo aīo repetendi a muliere quā dotat certe iste non pascitur nec stipulatur sibi reddi ⁊ nemo negaret quin tex. d. §. accedit. quatenus vult ꝙ mulieri cōpetat repetitio: q: censetur tacite stipulata ⁊ sic militaret dispositio. d. §. accedit in eius dicto. ⁊ tamē nemo sane mētis auderet dicere ꝙ talis dotās voluerit donare. Ecce ꝙ ratio cessat simpl'r intellecta ⁊ tñ militat dictū in illo tex. ergo ratio simpl'r intellecta non esset bona qđ non est dicendum: ideo est aduertendū ꝙ ille tex. nō simpl'r dicit ꝙ videatur donasse: sed ꝙ magis videatur donasse ꝙ̄ sibi ius aliquod seruasse: ita ꝙ fingitur stipulatio interposita pro muliere ⁊ nō pro ipso dotante hoc est ꝙ si oporteret ad alterum deuenire vel ad donationē vel ad reseruationē iuris potius est eligendum ꝙ censeat̄ donasse ꝙ̄ censeatur sibi ius reseruasse. Et sic non vult ille text. qđ semp censeat̄ donatio: sed vult ꝙ mulieri semp nisi expresse caueat̄ cōtrariū cōpetat repetitio dotis ex ficta stipulatione ⁊ nō inducat̄ aliqua reseruatio dotis ipsi dotāti ⁊ hoc idem dicēdum est in casu nostro: q: non negat̄ ꝙ repetitio dicte dotis cōpetat mulieri rōne vel iure stipulationis prout arbitror interposite vel al's vigore ficte stipulationis de qua loquitur. d. §. accedit ita ꝙ dictus meus censetur in dicta dote aliqđ ius sibi seruasse: ita ꝙ lz dederit dotē animo repetendi a fratre mulieris tantūdem: tamen magis vr̄ esse donatio quā reseruatio iuris in ipsa dote: quia potest dici donatio facta mulieri ob spem promissionis imediate sequentis. ⁊ sic lz non sit proprie donatio per id qđ habet̄ in. l. j. ff. de dona. cum si. tamē q: nullatenus reseruat̄ aliqđ ius satis dici pōt ꝙ dictus meus videatur magis donasse mulieri ꝙ̄ sibi ius seruasse: lz simpl'r ⁊ absolute non seruauerit vel dicam⁹ qđ ibi fingitur donatio ad finē vt mulieri cōpetat repetitio ⁊ vt fingatur stipulationem pro muliere interpositā nō sit vera donatio saltē semp ⁊ istud denotet dictio videt̄ posita in illo tex. iuxta tex. cum glo. in. l. si duo. de acquirē. heredi. ⁊ per Bar. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsucapio. Et quia fictio est contraria veritati stant hec simul ꝙ fingatur donasse ⁊ tamen in veritate nō habuerint animum donandi: ⁊ ideo per tex. d. §. accedit non tollit̄ cōiectura que est ex supradictis qđ hic nō presumatur animus donationis ⁊ hoc pro certo puto verū. Et si hoc est ꝙ non fecerit mere animo donādi sed q: sperabat sibi caueri de indēnitate effectualiter si immediate recepit illam promissionē nō persuadetur ꝙ dolose gesserit: sed poti⁹ est verisimile ꝙ bona fide credens ea posse licite fieri vel q: forte errauerit in iure putās forte ꝙ frater potuerit rem cōem dare occasiōe dotis sororis vt tangit̄ per glo. in. d. l. fi. ff. p emptore vel putauerit dictum fundū esse ipsius fratris insolidū forte putās ꝙ mulier isto modo dotata excluderetur a successiōe matris vigore iuris municipalis qui error nō erat ita supinus ⁊ videtur potius coniecturandū qđ predicta processerint ex predicto errore vel ex alio: licet iniusto ꝙ̄ ꝙ dict⁹ me⁹ censeatur sine causa iactasse suum ⁊ dicta domina dotata lucretur et dictus meus remaneat in notabili iactura cū ⁊ alias in simili videamus ꝙ potius pr̄sumitur error etiam supinus q: in facto proprio vel iuris error ꝙ̄ presumat̄ donatio. Nam lz soluens sciēter indebitum censeat donare. l. eius ꝙ per errorē. ff. de regu. iur. ⁊. l. j. ff. de condi. inde. tamē probando ꝙ solutū est indebitū potius pr̄sumitur erratum in facto ꝓprio vel in iure ꝙ̄ censeatur solutum aīo donandi. l. sed ⁊ si me putem ⁊ ibi per bar. saly. ⁊ Raph. ff. de cōdit. inde. ⁊. l. post diuisionem ⁊ ibi per doc. C. de iuris ⁊ facti igno. Unde in. d. l. sed ⁊ si me putē potius presumitur obliuio ꝙ̄ tacita donatio ita ⁊ hic potius presumatur obliuio ꝙ pro dictis mulierib⁹ ipse meus acceperit possessionem dicti predij ⁊ descripserit ipm prediū in inuentario tanꝙ̄ prediū dicte mulieris ꝙ̄ censeat̄ malefidei vel donasse aīo non rehabendi: ⁊ sic per hanc viam tollatur mala fides quia error quantūcunq; iniustus facit cessare dolum ⁊ malā fidem. d. §. scire. ⁊. l. igitur de libera. causa cum si. Et licet dici possit ꝙ si dictus meus fuit in errore supino non potuit pr̄scribere p dcā l. nunꝙ̄. de vsucapio. Nihilominus non impeditur ex hoc prescriptio causata ex titulo pro donato ex psonis donatariorū q: aut̄. malefidei non loquitur in bonefidei possessore existente in supino

10 errore iuris vel facti. † Et per hoc in effectu tolluntur oīa q̄ reperio allegata ad deducendum malā fidem dicti mei: ⁊ multo magis et luce clarius tolluntur adducta qđ dominus Joānes ⁊ Bartholomeus donatarij fuerint in mala fide: nam ridiculum est ꝙ probetur qđ instrumenta producta per dictum Bartholomeū: nā dato sine preiudicio veritatis ꝙ ex dictis instrumētis deprehēderet̄ qđ dictus meus fuerit in mala fide ꝙ tamen nequaꝙ̄ conceditur per s. dicta nullo tamen pacto ex hoc deducitur qđ dictus domin⁹ Joannes vel bartholomeus fuerint ipsi in mala fide quia licet hodie producant dicta instrumenta non probatur qđ heri habuerit noticiam dictorū instrumētorum ⁊ cōsequēter ꝙ heri habuerit noticiā ꝙ dicta res nō ptineret ad dictū donatorē q: sciētia facti alieni nō presumit̄. l. fi. ff. pro suo. ⁊ in regula pr̄sumitur in. vj. ⁊ longe minus pbat̄ mala fides Bartholomei ex responsione facta per dictū bartholomeum rñdendo se credere ꝙ dominiū ⁊ proprietas ptinebat ad eum post mortē dñe baptiste: tum q: potuit loqui de plena proprietate ex quo vsusfruct⁹ ptinebat ad dictā dñam baptistā: tū q: licet nūc credat ꝙ in vita dñe baptiste nō hr̄et dñium nō sequit̄ qđ tunc illud crediderit: nam stant hec simul ꝙ tunc tpis crediderit se dominū: ex eo q: credebat dictum fundū in totum ꝓt inuisse ad dictum meū donatorem in totum tamē q: tunc ex deductis per aduersarias intelligit ꝙ dictus meus non fuerat insolidū domin⁹ dicti fundi. ⁊ ante mortem dñe Baptiste forte non erat elapsum longum tempus ⁊ sic non erat cōpleta pr̄scriptio nunc credat se tūc nō fuisse dñm ⁊ tamen nunc esse dominum mediāte longeua prescriptione: itaq; nō stando in verbis ista allegatio in qua allegans saltē insistit ꝙ ex dicta cōfessione Bartholomei ⁊ ex dicta productione instrumētorū dictus Bartholomeus vel dictus dñs Joannes fuerit in mala fide est inanis ⁊ nihil vrgens attentis predictis ⁊ attento ꝙ scientia olim rei aliene supueniens post cōpletā pr̄scriptionem longi tpis non nocet per Inno. ⁊ doc. in. c. cura de iurepatro-

11 natus ⁊ in. c. fi. de prescrip. † Alia autem allegatio que hz aliquem colorē fundata in fama que fuit in loco ⁊ rōne fame adducitur presumpta sciētia eius qui in loco est cōuersatus iuxta no. per glos. in l. si tutor. C. de pericu. ⁊ cōmo. tu. non hz obstare ⁊ omitto an ipa fama sit probata sup quo instat dñs Alexander tñ dico ꝙ non articulat̄ ꝙ fama fuerit ꝙ dict⁹ fundus eēt oīum filiorum dicte dñe nicole sed solum in scripturis ad me trāsmissis reperio articulatū qđ fuit ⁊ est ab anno. M. ccccxxvj. publica vox ⁊ fama ꝙ dicta possessio fuit data pro pte dotis ⁊ pro fundo dotali dicte dñe nicole dicto ser Ugolino ⁊ sup hoc reperio ꝙ deponunt. v. testes: nec reperio ꝙ aliqui deponant ꝙ dictus fundus esse dictarū agentiū vel filiorū dicte dñe Nicole: vnde dicta fama nō arguit malā fidem dictorum dñi Joānis ⁊ Bartholomei dato ꝙ ipsi continuo cōuersassent in loco vbi erat dicta fama ꝙ tñ non reperio probatū ⁊ licet crediderint ꝙ fuerit datus in dotē dñe Nicole iam defuncte nō ꝓpterea infertur ꝙ crediderint tpe donationis eis facte esse aliorū vel alterius ꝙ̄ ipsi donantis q possedebat: tum etiam q: fund⁹ alienus potest dari in dotem tum etiā quia licet olim fuerit dotalis et fuerit alterius tamē poterat iusto titulo fuisse translatū in dictū

12 meum. † Et quotidie occurrit ꝙ fundus qui olim fuit vnius hodie est alterius: ⁊ licet sciam ꝙ olim fuerit titij si videbo ꝙ gaius hodie possideat eundem fundum pro suo potius credam ꝙ hodie sit gaij ꝙ̄ titij: attento ꝙ etiā de iure possessor pr̄sumit̄ dñs. l. sicuti. §. si querat̄ si seruit⁹ vē. ⁊ no. in. l. j. ff. fami. herc. Et attēto ꝙ pr̄sumitur bona fides potiusꝙ̄ mala. C. de euic. l. penul. ⁊ attēto etiā ꝙ fama nō plene pbat ⁊ ꝙ fama dñij cōiter causat̄ ex possessione: quia si vnus possidet rem cōiter dr̄ ista est res talis ⁊ arg. a cōiter accidentibus est bonū in iure. l. certi cōdictio. §. si nūmos. ff. si cer. pe. ⁊ p gl.

13 et bal. in. l. neq; natales. C. de proba. cum si. † Nec etiā obst. id qđ in calce allegationū allegat̄ ꝙ minoribus. xxv. annis nō currit pr̄scriptio q: lz verū sit per. l. fi. C. in quib⁹ causis cessat longi tpis pr̄scriptio tñ ille q se fundat in minori etate dz eā pbare. C. de in inte. resti. mino. l. si minorē. ⁊ ibi p gl. ⁊ doc. ⁊. l. de etate. ff. e. ti. Regula enim est ꝙ pr̄scriptio currat fallit in minore ⁊ sic regula exorbitat ⁊ ei incūbit onus pbādi qui nitit̄ ex fallētia ⁊ exceptione a regula. vt per gl. ⁊ doc. in cle. fi. de rescri. ⁊ facit. l. in exceptionibus. ff. de pba. ⁊ qđ habetur maxime per bar. in. l. si quis nō dicam rape. C. de epis. ⁊ cle. ideo qui vult īpedire prescriptionē vigore mioris etatis dz cōcludēter pbare minorē etatē tpe quo allegat̄ ⁊ al's probat̄ cursus prescriptiōis al's nō relēuat. ar. dictor iuriū. ⁊. c. in pñtia. de pbat. ⁊. l. nō hoc. C. vñ cogna. Ex qb⁹ oīb⁹ sine pluri ꝓpter tpis instantiā cōcludo ptes dñationis vestre esse in proferēdo sniam absolutoriam pro parte rei conuenti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxiiij.

☞ Statutū florētinū p quod nullus notari⁹ possit ꝯficere instr̄ꝫ si nō sit matriculatus al's instr̄m nō valeat hz etiā locū si forēsis tabellio rogatur de instr̄o in quo duo florētini cōfitent̄ se debitores cuiusdam episcopi absentis. per totum.

1 Statuti vba nō referūtur ad impossibilia statuēti puta ad ea non sunt subdita statuēti ⁊ qñ clericos ꝯprehēdūt etiā de mente statuētiū. ⁊ nu. 4. ⁊ si sint gñalia pōt iudex ecclesiasticus compellere laicū vt declaret non comprehendere clericum.
2 Statuta in quibus forenses ligant. nu. 5.
3 Notari⁹ requirit̄ in instr̄o cōficiendo ad illud solēnisandum.
4 Clericus agens coram laico debet laicorū statuta seruare. nu. seq. per totū.
5 Alienare ꝙ non possit minor sine consensu consanguineorum est seruādum etiam per clericum.
6 Statuta loci ꝯtractus sunt seruāda quoad solēnisationē actus.
7 Jus diuinum censetur esse pars iuris naturalis.
8 Pena quādoq; pōt quis excusari ratione ignorātie.

¶ Consilium. lxiiij.

¶ Conſilium.lxiiij.

COnſuluit.d.Guido An

1 tonius de veſpucijs ꝙ ſic allegat†pmo ꝙ non valeat generalia vba ſtatuti non referuntur ad impoſſibilia ſtatuēti puta ad ea que nō ſunt ſubiecta ſtatuēti modus loquēdi bal.in.l.fi.§.in cōputatione.C.de iure delibe.in finalibus verbis allegat ⁊c.Et formalius in propoſito dicit Jo.mo.in c.vt animarū.de cōſti.ꝙ ſtatuta generaliter loquentia non cōprehendunt clericos etiā de mēte ſtatuentium refert ⁊ ſequit̃ do.Anto.in.c.eccleſia ſancte Marie.de conſti.⁊ facit.c.tunc nuper.de deci.⁊ ibi dicit.d.Anto.in ſecūdo notabili ꝙ preſuppoſito poteſtatis defectu illud qđ non pōt in ſpecie nec factum in genere valet ⁊ factū in genere non refertur ad ſpēm ex mēte diſponētis exēptam ⁊ dicit illū eſſe bonū tex.ppter ſtatuta que fiunt multotiens ꝙ nō ſuppoſitus ptāti ſtatuentium non poſſit ibi querere bona ꝙ non trahat̃ ad eccleſias vel eccleſiaſticas perſonas q2 in illis nō pōt ſtatuens diſponere pro hoc optie adduci pōt text.⁊ ꝙ ibi Abbas vbi dicit ꝙ ſtatutū prohibens alienationem in nō ſubditū non cōprehendit clericos ⁊ notabiliter in propoſito dicit Pe.de ancha.in regula ea que ciuiliter in.vj.xxj.q.ꝙ aut lex ciuilis facit mentionē ſpecialē de clerico ⁊ nō valet talis cōſtitutio ar.aut̃.caſſa.Aut loquit̃ general'r ⁊ nō cōprehēdit clericū.Quinimo pōt iudex eccleſiaſticus cōpellere laicū vt declaret nō cōprehēdere clericū:idē refert et ſequitur Jmol.in.c.eccleſia ſancte Marie.Jo.an.in.c.eos.de immu.eccle.lib.vj.Facit optime tex.in.c.ꝙ clericis.de fo.cōpe.⁊ text.in.c.fi.de vita ⁊ hone.cleri.in.c.canonū ſtatuta.⁊.c.eccleſia ſcē Marie.de conſti.aut̃.clericus.de epiſ.⁊ cleri.xcvj.diſtin.bene quidā.x.

2 di.c.j.⁊.ij.†Secūdo ſtatutum inhabilitans perſonam certa forma nō ſeruata nō ligat forēſem.l.j.de tu.⁊cu.dā.ab his.l.etiam.de tut.not.Bar.⁊ bal.in.l.cunctos pplos doc.in materia varie loquūtur Hoſt.in ſumma.de te.§.qualiter ver.verum Jo.an.in addi.ſpe in tit.de cōſti.i regula ſine culpa in.vj.Cal.in diſp.icipiēte ſtatuto ⁊c.do.Anto.c.que in eccleſiarū.c.eccleſia ſancte Marie in diſpu.incipiente qdam florentinus in.c.ꝙ clericis.de fo.cōpe.⁊ ibi Abb.pe.de anc.in.d.c.canonū.⁊ in.d.regula ea q̃ fiunt a iud.Cy.in.l.j.C.q̃ ſit lon.conſue.ij.q.Bart.⁊ Bald.in.l.j.C.de ſum.trini.Saly.in autē.caſſa.Attingam que reſpiciunt caſum noſtrum in quo clericus agit non pro re eccleſie:ſed ſua occaſione negotij ꝙ habuit originē a facto clerici vel ſui procuratoris ⁊ premittendū eſt ꝙ notariatus etiam de iure ciuili firmāt Gui.Cy.Bal.in.l.nō eſt.de adop.⁊ creātur ⁊c.ex quo infert̃ ꝙ p ſtatuta poteſt in totū ſuper his diſponi vl' limitari bar.in.l.omnes populi ⁊ videt̃ ſatis de mente Bal.in.l.cūctos populos ꝙ tale ſtatutum valeat.

3 †Secūdo pncipaliter pmitto ꝙ tabellio in aliquo inſtrumento adhibet̃ ad ſolēnizandū actuʒ et eſt de forma inſtrumenti in termīs firmat Bar.in.l.cūctospopulos.xj.⁊.xiij.col.⁊ cañ.in.c.j.de fide inſtru.vbi ponūt ea que ſunt neceſſaria vt inſtr̄m probet ⁊ dñt requiri rogitum notarij Specu.de procu.§.rōne autē forme circa pncipium bald.in rub.C.de fide inſtru.probatur rōne illud dr de ſolēnitate ſubſtātiali quo deficiente actus annullat̃.l.vniuerſa ⁊ ibi bar.⁊ alij ⁊ no.Bar.in.l.plată.C.de

4 ſnījs:ſed ſic eſt ꝙ ſi ⁊c. †His pſuppoſitis ⁊c.diſtinguo duo mēbra pncipalia aut cā agitur in foro ſeculari aut eccleſiaſtico:ſi corā iudice ſeculari vt in caſu noſtro ⁊ ex negotio geſto cū eo dico ꝙ nullam fidem facit.allego glo.d.c.ꝙ clericis.vbi dicit ꝙ cā mota p clericū corā ſeculari terminanda eſt ſm ius ciuile.dicit ibi do.Ant.ꝙ Jo.an.dicit ꝙ aduocati multum allegant illam glo.ex quo infert Hoſti.in tit.de te.§.qual'r cōficiant̃ ꝙ ſi qō eſt de teſtō clerici ⁊ cauſa agitet̃ corā iudice ſeculari cā tractabit̃ ſʒ iura ſecularia:ideo tūc non valebit teſtm̄ ſi clericus legatarius petat legatū ſi nō eſt factū ſm.ll.ciuiles aut municipales idē Jo.an.in addi.Spe.in tit.de cōſti.⁊ idem dico in clerico contrahente cū laico:nam clericus tūc tacite videtur cōſentire legibus fori in quo cā eſt agitāda:⁊ conſentire poſſunt ⁊ ſubijciunt̃ ſtatutis ex diſpōne legis cañ. cui foro clericum ſubmittit ex neceſſaria ꝯñtia regule que loquitur ꝙ cui iudici quis ſubmittitur quoad actū iuriſditionalem illi ſubmittit̃ quoad actū iudicandi legitime vt ſic forū ſortiri⁊ ſtatutis vel legibus illi⁹ fori a pari iudicent̃. hāc doctrinā videt̃ dare gl.viij.di.que ꝯtra in vbo peregrini.xij.di.illud in verbo more Calde.in ſua diſpu.ant.in.d.c.ꝙ clericis ⁊c.Fortificatur vbicūqʒ ſtatutū cōcernit ſolēnitatē actus adhibendā tpe ꝯtractus tunc illud ſtatutū debent ſeruare quicunqʒ etiā non ſubditi ꝯtrahentes in tali loco al's actus nō valet.l.ſi fundus ⁊c.viij.di.ꝯtrahentes ⁊c.bar.⁊ Albe.de ro.in ſuo tractatu ſtatutorū in pma pte.q.xvj.⁊.xlvj.⁊ in ſecūda pte de ſtatutis cauſa⁊ ciuiliū in qōne que incipit an ſtatuta ligent forēſes bonus tex.in.l.milites cū ibi no.C.de teſt.mili.l.fi.ff.eo.ti.rō quā aſſignat Saly.in.d.l.j.q2 in is que ſunt voluntarie iuriſditionis ſtatutum ligat forenſes ⁊ non ſubditos.l.j.C.de eman.lib.cum ſi.⁊ debēt talia ſtatuta ſeruari vbicunqʒ agitur de validitate talis contract⁹ gl.eſt quam ibi examinat archi.xij.di.illud ⁊ firmant omnes in locis preallegatis.d.Anto.ab.in.c.cum.p.tabellio.tex.in.c.cum dilect⁹ de fi.inſtru.⁊ eſt ratio prout dicit Bald.in.d.l.cunctos populos q2 ius probationis oritur ab initio neqʒ mutat̃ mutatione ad idē qđ no.bal.in.l.j.in vlti.col.C.q̃ ſit lon.conſue.⁊ benefacit in.arg.quod not.Bald.in.l.pe.C.de conſtitu.vbi dicit quod ſi ex forma ſtatutorum alicuius artis datur fides apodiſſis probabunt etiam in curia epiſcopi.Si igitur in forenſe ⁊ non ſubdito hoc eſt ſtatutum ergo ⁊ in clerico quia nulla ratio aſſignari poteſt niſi quia non ſubditus ⁊ hoc in terminis firmat Abbas in.d.c.ꝙ clericis ⁊ ratio eſt qa non poteſt non ſubditus contrahere cum ſubdito ſpreta lege ſui ſuperioris.Nec poteſt inſtrumentū facere fidem ex vna parte tantum ſicut nec contractus poteſt ex vna pte valere.l.labeo.de verb.ſig.ad idem dicit bar.in.l.cunctos populos ꝙ quādo ſtatutum eſt bonū ⁊ equū ⁊ non eſt cōtra libertatē eccleſie ſeruandum eſt etiaʒ p clericos.Et hoc modo intelligi pñt tex.in.c.conſtitutus.de in integ.reſti.⁊ in.c.cū veniſſent de eo qui mit.in poſ.cauſa rei ſeruan.vbi in foro epali cauſe terminātur ſcđm ſua iura ciuilia.idem videtur firmare do.cardi.in.c.perpendimus de ſententia excō.Ubi dicit qđ quādo ſtatutū dat formam ꝯtractibus ſi eſt obſeruabilis ſine magna difficultate ſi cōtract⁹ de ſui natura eſt de foro eccleſiaſtico vt donatio ⁊ legatū ad pias cauſas ⁊ non debet ſeruari aut ali⁹ cōtractus qui ſit de foro ſeculari vt ſunt regulariter oēs ꝯtractus ⁊ diſpoſitiones laicorū ⁊ tunc valet q2 per hoc non violatur libertas clericorum ⁊ eccleſia⁊ q2 licet ſit eis fauendum nō ita ꝙ alijs nō fiat iuſtitia prout dicit̃ in viduis.c.ex tenore.de fo.cōpe.⁊ fauendum eſt adeo eccleſie ꝙ non turbet̃ iuriſditio laicorū.c.nouit.de iud.aut cū magna difficultate ⁊ non ligat clericos nec eccleſiam cum igit̃ hu-

5 iuſmodi obſeruantia non ſit magne difficultatis ergo ⁊c.†Ad idē no.Saly.in aut̃.caſſa ꝙ ſtatutū ꝙ minor non poſſit alienare ſine cōſenſu cōſanguineo⁊ eſt ſuandū ſiue minor laicus alienet clerico ſiue clericus minor clerico vel laico niſi fiat in piam cām.Neqʒ videt̃ vera doctrina domini Anto.⁊ aliorū ꝙ attendat̃ in quo foro cauſa agitet̃ q2 reſultaret abſurdum ꝙ cōtractus vnicus cenſeret̃ validus ⁊ inualidus ⁊ qđ contractus facti cū eccleſia ſemp claudicarēt.Nā ſi laicus vendet clerico non ſeruata ſolēnitate municipali ſi clericus aget contra laicum ſuccūbet ſi laicus ꝯtra clericus ⁊c.nec obſtat ſi dicatur qūo ſtatuta laicorū ligāt clerico⁊ actus reſpōdet̃ qđ non ligant actus clerico⁊ quos ipſi faciunt vt clerici:ſed quos faciunt vt alij hoīes vel non ligant immediate:ſed ex legis diſpōne q̃ vult ꝙ contractus non claudicent.l.ſi cum dies.§.fin.de arbi.l.j.ff.de reſ.vend.vel tertio reſponderi poteſt ꝙ hoc pncipaliter non diſponit circa actus faciendos per clericos:ſed per notariū ſupple q cōiter eſt laicus.arg.c.ſicut cum ibi notatis ne cle.vel mo.vel quarto in his que ſunt voluntarie iuriſditionis ſtatutū ligat nō ſubditos vt ſupradixi.Nec ob.ꝙ ſtatuta laicorum non comprehendunt clericos:q2 fateor eſſe verū quādo ſi cōprehenderent̃ clerici ligarentur talibus ſtatutis:q2 tunc non debent ſtatuta trahi ad caſum impoſſibilem ipſis ſtatuētibus:ſed quādo caſus eſt poſſibilis ipſis ſtatuentibus prout eſt in caſu noſtro vt.ſ.dictū eſt:tunc trahit̃ q2 ceſſat ratio pallegata.Nec obſtat ꝙ ſtatutū diſponēs ꝙ alienatio nō poſſit fieri non ſubditis non trahit̃ ad eccleſias:q2 reſpondet̃ qđ iō eſt q2 eſſet ꝯtra libertatē eccleſiaſticā.c.fin.de imu.eccle.quē tex.ad hoc allegat Ang.in.l.fili⁹.§.diui.de le.j.vbi Bar.etiā firmat ꝙ eſt cōtra libertatē eccleſiaſticā q̃tenus cōprehendit eccleſiā vel laicum et idem firmat in.l.fi.de ſac.ſanc.eccle.vbi idē bal.formal'r ⁊ idē barto.in.l.j.§.que onerande quarū rerū acti.non dat̃.⁊ in.l.ſi emptiōe §.omnium.de cōtrahen.emp.⁊ Abbas in.c.tuā.de deci.⁊ ſentit domi.in.c.j.de iureiurā.lib.vj.dicit ꝙ licet ſtatutum non teneat quādo diſponit cōtra libertatē eccleſie.Nihilominus tenet ⁊ ligat clericos qñ nō diſponit contra libertatē eccleſie ⁊ ibi dicit illū text.eſſe meliorem qui ſit in corpore iur⁊ pro ſubſtinenda opi.Bart.in.d.l.cūctos populos.Nec ob.c.fi.de imu.eccle.quem ibi do.Anto.dicit eſſe meliorē.de cor.iuris contra opi.Bar.q2 reſpōdet ipſe ꝙ illud ſtatutū erat ibi cōtra puilegium cōceſſum ipſis clericis ⁊ ſic contra libertatē eccleſiaſticam ⁊ ſic non cōprehendit clericos.Nec obſtat ꝙ ſi non pōt in ſpecie nec in genere:q2 reſpōdet̃ ꝙ hoc eſt falſuʒ:q2 multa pñt in genere fieri que non pñt in ſpecie ⁊ dicit dñs Cardinalis florētinus ſe in qōne facti cōſuluiſſe:lʒ iudex laic⁹ non poſſit in ſpecie iudicare ſup iurepatronatus.c.decernimus.⁊.c.quanto.de iu.Nihilominus ſi iudicauit ſup vniuerſitate bono⁊ cuiuſdā laici in qua erat iuſpatronatus valuit ſnīa.pro hoc facit glo.ſingularis in.c.filijs.vj.q.viij.⁊ optime facit dictū Jo.an.in nouella in.c.j.de iurepatronatus.lib.vj.vbi dicit ꝙ nō valet venditio ſi qs vēdit villam ⁊ iuſpatronatus ꝙ eſt mea.⁊ tamen ſi ſimpl'r vendit villam venit iuſpatronat⁹.⁊ valet:nec pōt dici tale ſtatutum cōtra libertatē eccleſiaſticā cum non ſit cōtra puilegia ⁊c.iuxta doctrinam Jnno.in.c.nouerint de ſententia excō.nec per hoc clerici redduntur timidiores iuxta doctrinam Bart.in.d.§.que onerande ⁊ dicta auten.caſſa quam ibi ſequitur Bald.⁊ Abbas in.d.c.nouerint.⁊ in.d.c.eccleſia ſancte Marie in.xx.col.⁊ Ange.in dicto.§.que onerāde:nō obſtat tex.in.c.que in eccleſiarum.⁊ alia iura ſuperius allegata:q2 vel loquuntur quo ad ordinatoria iudicij vel loquuntur quādo ſuper re ſpirituali ſit conuentio vel loquuntur qñ relictū eſt ad piam cām vel loquuntur qñ ſtatutum eſſet ſpāliter factum ſuper rebus

ecclesiasticis vel in aliis casibus in quibus statuta laicorum cleri-
6 cos vel res ecclesiasticas non ligant de quibus ibi. ¶ †Nec ob. qd̄ vltimo loco adducitur qꝛ respōdeo ꝙ illa habēt locū vbicūqꝫ indu-
ceretur inhabilitatio circa ꝑsonā disponētis: secus qñ circa soléni
zandū actū qꝛ in illis attēditur cōsuetudo loci: vbi fit cōtractus vt
superius probaui ⁊ est de mente Bar. ⁊ aliorum in. d. l. cūctos po-
pulos: ego Guido Antonius de vespuciis florentinus. Compro-
batur hec conclusio ex his que eleganter decidit Federicus de se-
nis suo cōsi. lxxviii. incipiente statuta ciuitatis perusii: vbi conclu-
dit ꝙ statutū laicoꝝ disponens ꝙ nullus natus ex prole militari
audeat in se transferre aliquam actionē personalē contra aliquem
popularē perusinū ⁊ si cōtrafaciet talis cessio nō valeat nec teneat
et talis cedens perdat ipso facto actionem ⁊c. Militat etiam in ca
su quo syndicus monasterii habēs speciale mandatū cessit cuidam
nato ex prole militari iura cōpetentia monasterio: ⁊ sic concludit
ꝙ tale statutū locū habet nō obstante ꝙ cum ꝑsona ecclesiastica sit
ꝯctū qd̄ oñdit pluribus rōnib⁹ ad propositū faciētibus ⁊c. Itē be-
nefacit elegans decisio bal. in. l. j. in fi. C. de cōtrahen. emp. vbi no-
tabiliter dicit qd̄ si statuto cauetur ꝙ cōtrahentes rōne contract⁹
in loco celebrati teneant̄ soluere gabellā: tunc sic clerici cōtrahen-
tes in tali loco tenentur ad solōnē gabelle si velint vti adminiculo
statutoꝝ: puta qꝛ disponāt de summaria executiōe instrōꝝ vl̄ alio
fauorabili mō procedēdi. ⁊ dicit h̄ nō esse ꝯtra libertatem ecclesia-
sticā. Nam aliud est ⁊c. cū itaqꝫ corā laico iudice in casu nostro pro-
ponat̄ ep̄m velle vti quō executio seu fauorabili mō procedendi ꝑ
statutū florentina introducto ergo ⁊c. ⁊ ꝯclusionē Federici de qua
latius in. d. cōsi. approbant moderni in. c. fi. de imuni. eccle. lib. vj. ⁊
cōsulendo secut⁹ est Alexander. de Imo. referens nō reperiri ꝯtra
dictorē in casu sup quo cōsuluit Federicus ⁊ in casu sup quo ip̄e cō
sulit qui sil̄is est casui nr̄o qui casus erat talis ꝙ statutū laicoꝝ di-
sponens ꝙ nullus se inuestiri faciat de re possessa per aliū possesso
rē prius non citato. Cōprehendit etiā casum in quo inuestituram
habuisset ab ep̄o de re possessa per aliū adducens plura ex supra al
legatis per dñm cōsulentē. accedat etiā p̄dictis ꝯcl̄o quam faciunt
Pe. de anch. Gaspar de calderinis ⁊ Laurētius de Rodul. in quo
dā cōsilio posito inter cōsilia Jo. cal. in ti. de cōsti. cōsi. xxj. vbi dicūt
qd̄ si statutū laicorū ꝑ quādam cōsequētiam nō autē directo tēdit
ad ligamē clericorū tūc si antecedens est licitū trahit ad se cōsequēs
licet habeat ligamen clericorū arg. ff. de libe. le. l. si is qui duos. aut
antecedens non est licitum: puta quādo sine aliqua rationabili cā
statutum aliquid disponeret ex quo inferreretur preiudicium ec-
clesie: tunc tale statutum non ligaret clericū. ff. quarum rerū actio
non datur. l. j. §. que onerande ⁊c. ego dominicus Bontius doctor
7 florentinus. ¶ † Placet sn̄ia eleganter firmata per supradictos
dominos cōsulentes ⁊ attentis rationibus ⁊ iuribus seriose ⁊ egre-
gie adductis per suprascriptos celeberrimos dominos doctores
patres honorandos de subscriptione sola requisitus possem nō im
merito contentus esse solis adductis per eorū reuerētias veruꝫ ne
videar inaccurate ⁊ impremeditate ad subscriptionem descendere
aliqua breuiter subnectā. Facit enim pro supradicta cōclusione qd̄
no. Lappus in sua allegatione. cj. incipiēte in ciuitate florētie vbi
in vltima col. referendo Jac. but. in aut. statuimus. C. de epi. ⁊ cle-
ri. dicit ꝙ possunt laici statuentes auferre iudicibus secularib⁹ iu-
risditionem in causis clericorū itaqꝫ in proposito nostro cum sta-
tutum florentinorum videat̄ tollere potestatē notariis conficien-
di instr̄a in territorio florentino cum inhibeat exercere artē nota-
rie non seruata forma statuti dicēdum videtur ꝙ illam nō possint
exercere etiā in actu spectāte ad clericos cum eis sit interdictū ex-
ercitiū dicte artis saltē cū nō disponat dictū statutū aliqd in specie
contra clericos prout cōtingebat in casu quo loquebat̄ Jaco. but.
et est potissime in casu nr̄o aduertēdū ꝙ hic agitur de actu qui nō
dependet ꝑncipal̄r a clerico: sed depēdet a notario qui erat laic⁹:
vnde statutū nō ligat directo ipsos clericos: sed vitiat ꝓbationē ⁊
tollit fidem notario laico cui attribuitur potestas cōficiendi instr̄ꝫ
solo iure positiuo. nam qꝛ iur̄ naturali seu diuino quod censet̄ ꝑs
iuris naturalis. v. di. nunc autem. ⁊. §. is ita. Et per Bar. in extra-
uagā. ad reprimēda in pluribus locis maxime in verbo videbitur
sancitum erat qd̄ nō crederet̄ vni soli. Sed in ore duoruꝫ vel trium
staret omne verbū vt in deuteroñ. c. xxj. ⁊ Matthi. xviij. ⁊ c. in omi
de testibus cum multis simi. a iure autem positiuo inducīt qd̄ voci
mortue vnius hoc casu credat̄ ⁊ in hoc derogatur iuri diuino ⁊ na-
turali qꝛ a natura naturāte inducto hoc est a deo insti. de rex diui
sio. §. singulorum in tex. ⁊ gloss. ⁊ facit gloss. in. l. respiciendum. ff. si
cer. peta. ⁊ hoc fit ex causa propter fidē que adhibet̄ notario in cō-
missis suo officio si aūt per statuta disponit̄ ꝙ non credatur simpl̄r
cuilibet notario nō est incongruum. Pōt enim subesse causa qꝛ in
municipio statuētiū reperiebant̄ fortasse notarii nō multū fideles.
Hinc est ꝙ lꝫ non possit forte induci per statutū qd̄ actus spūalis
prout est iuramētū nō possit probari per duos vel plures testes si-
ne scriptura prout volunt Imol. in. c. cum cōtingat in. vij. q. prin-
cipali. ⁊ Panor. ibi per ea q̄ habētur in. c. tuā. de ordi. cogni. iūctis
h̄ is que habētur in. c. fi. de for. cōpe. lib. vj. ⁊ in. c. nouit versi. postre-
mo. de iu. in antiquis tamē si statutū disponat ꝙ instrumētum nō
probet nisi sint rogati duo notarii tūc instr̄m vnius notarii nō pro
babit etiam iuramētum prout firmat Panor. in. d. c. cum contin-
gat in. d. vij. q. col. antepe. licet ipsi ⁊ alii ibi teneāt ꝙ nō possit sta-
tutū directe disponere sup ipso iuramēto. Ex quo datur intelligi
ꝙ aliud est disponere circa ꝓbationē actus aliud est disponere cir-
ca ipsum actū ita in proposito hic non agitur de afficiendo perso-
nam clerici neqꝫ actū gestum per clericum: sed de infringēdo pro-
bationem dependētem a persona laica ⁊ ꝓbationem inductam de
mero iur̄ positiuo. †Confert etiam ad predicta qꝛ si statutum di-
sponit aliqd circa testm̄ puta qd̄ non valeat nisi sit insinuatū tunc
non valebit testamētum factum a laico in quo aliqd relinquit̄ cle-
rico prout cōcludit Imol. in. c. ecclesia sancte marie. de cōsti. in an-
tepe. col. Licet secus dicat in relicto facto pro anima ꝓut etiā dicit
voluisse bar. in. l. cunctos populos. de sum. tri. Et ponderat circa
primum dictum ꝙ testamentum fit a laico ⁊ ab eo ꝑncipaliter de-
pēdet ita ⁊ instrumentum de quo agitur fuit factum a notario lai-
co ⁊ ab eo totaliter depēdet lꝫ redūdet vtilitas clerici: ideo non at
tendatur persona clerici. Sed in tali instrumento seruetur statutū
municipale lꝫ a laicis cōfectum. ⁊ saltē hoc est dicēdū in casu nr̄o:
ex quo prout tangit dñs subscribens dict⁹ ep̄s vtitur beneficio sta
tuti ꝑ qd̄ disponitur ꝙ instrumēta guarētigiata mandētur execu-
tioni. nam prout ipse dicit ex quo vult vti cōmodo statutoꝝ debet
sequi ipsa statuta laicorū prout etiam cōcludit Bald. in cōsi. mihi
xlvj. incipiē. honestus vir. Ubi cōcludit ꝙ clericus debet sequi sta-
tuta laicorum vbi vtitur eis qꝛ qui sequit̄ forum tenetur sequi iura
fori vt singulariter no. in. c. ꝙ clericis. de fo. cōpe. ⁊ in. l. certum. de
iu. ⁊ in. l. ij. de eo ꝙ cer. loco vbi glo. no. ſm eū ita ꝙ ex his ⁊ multis
que possent adduci similia videtur ꝙ nullaten⁹ habeat obstare in
p̄senti cōsultatione dcā allegatio in contrarium ꝙ clericus nititur
dicto instrumēto ⁊ ꝙ statutū non trahat̄ ad clericū: videt̄ autē pri-
ma facie obstare qꝛ dictū statutum nō videt̄ disponere de solēnita-
te adhibenda in actu quo casu statutū trahitur ad forēses celebrā-
tes actum in territorio statuētis prout late ponit dñs consulens ⁊
probatur per iura vulgaria ⁊ oēs cōmuniter cōcordant. Sed vide
tur inhabilitare personā non habētem talem qualitatem hoc est
non descriptam in matricula vel non exercētem aliquod officium.
Descriptio eīm in matricula ⁊ officium respiciunt ꝑsonam nota-
rii: non solēnitatem particularis actus qui a notario geritur: vn-
de videtur militare theorica Bar. ⁊ Bal. in. d. l. cunctos populos
volētium ꝙ statuta respicientia habilitatem vel inhabilitatē per
sone non vendicant sibi locum in forense gerēte actū in territorio
statuētis prout ⁊ tangit p̄mus consulens ⁊ est cōmunis theorica iō
nō insisto. Et idem tenet Bal. in preallegata. l. cunctos populos
quādo statutum pro parte respicit inhabilitatem persone ⁊ ꝓ par
te actus solēnitatem puta si statutum dictat ꝙ filiusfami. possit te
stari patre cōsentiente qꝛ tunc non trahitur ad forensem prout ibi
dicit Bal. sed respōdeo ꝙ istud statutū nō procedit solū in habilitā
do personaꝫ: sed prohibēdo actū fieri sub pena quo casu oēs cōcor
dant ꝙ statutū prohibens actū fieri puta portare arma extrahere
bladum de territorio vel alium actum ligat etiam forensem. Licet
ratione ignorantie forēsis quandoqꝫ excusetur a pena. vt no. bar.
et Bal. in. d. l. cunctos populos cōmuniter omnes in locis allega-
tis per primū ꝯsulentē ⁊ vbiqꝫ ⁊ huic mēbro applicandus est casus
noster in quo statutū inhibet exerceri actum notarie in territorio
sub pena in statuto expressa. Et ꝓpterea cōcludendum est vna cuꝫ
dñis cōsulentib⁹ ꝙ dictum statutum afficit ⁊ annullat etiā actum
gestum a forense notario. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxv.

1 ☞ Jocalia sponse transmissa cuius esse debeāt p̄supposito statu-
to de quo infra. nu. 1. per totum.
2 Xenia trāsmissa a viro aut a p̄re viri ad domū sponse nō p̄sumūtur
animo donandi: fallit tamen in annulis. nu. seq.
3 Casus omissus remanet in dispositione iuris cōmunis.
Correctio legum non debet induci per subauditiones.
4 Donatio inter virum ⁊ vxorem in quibus valeat.
5 Et copulat qualitatem precedentis copulati.

¶ Consilium. lxv.

Onsuluit. d. Bal. Quod

1 iocalia ⁊ transmissa per maritum vel eius patrem vxori
post desponsationem de presenti ad domum vxoris vxo
re predecedēte pertineant ad maritū insolidū. Presupponebatur
statutum disponere si vxor nubilis etatis vel viripotens ducta ⁊c.
viro maiori. xiiij. annis premoriatur lucretur vir medietatem do-
tis ⁊ dona meritorum ex eius morte alia vero dimidia dotis si sine
iudicio ⁊ sine liberis alterius matrimonii perueniat ad eum a quo
processit vel eius heredes licet agnatus vel cognatus nō fuerit ⁊c.
annuli vero sponsalitii tanꝗ̄ vxoris eius heredibus in totum re-
stituantur ⁊c. Item aliud statutum disponens si sponsus spōse cor
2 redium aliquod miserit siue dederit. †Res satis clara mihi videt̄
attento quod doc. communiter tenēt ꝙ non presumitur donatio
in his

in his que mittuntur per virũ vel eius patrem vxori vel sponse vel nurui prout ꝛ dicit dominus consulẽs ꝛ vult bald. in aut. ex testamento. C. de col. ꝛ in consi. suo ꝙ incipit ser Joannes de anania vbi allegat Jac. but. etiam hoc tenere in. l. cum in te. de don. ante nup. C. ꝛ idem do. Anto. de but. in consi. mihi. xxxviij. incip. quia maior pars questiorum. Et consuluit Pe. de ancha. in consi. incipi. questio talis est sponse dicens quod cõcordant omnes doct. moderni loquitur tamen in sponsa de futuro sed non est minor immo maior ratio cũ illa sit permissa ꝛ in vxore est prohibita: si itaq; non cẽsetur subesse causa donationis non potest dici donatio nec donamẽtum proprie nec large loquẽdo merito statutum de lucro donamentorũ non verificatur vllo pacto vbi cessat causa donationis vnde remanet iste casus sub dispositione iuris cõmunis que est luce meridiana clarior prout ꝛ tangit. d. cõsulens. ꝛ per consequẽs frustra tunc inuestigatur de quibus donamentis intelligatur dictum statutum ꝛ an fuerit bene consultũ per illos de quibus in themate.

5 †Si autem ꝓbaretur subesse causa donationis in donatis a viro vł socero de quibus agiť est aduertendũ: ꝙ tex. statuti disponit de medietate donamẽtorũ de alia nihil disponit. itaq; in alia medietate remanet dispositio iuris cõis q̃ est casus omissus. l. commodissime ff. de libe. ꝛ posth. ꝛ. l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. ꝛ. l. si cum dotem. in prin. ꝑm vnam lect. ff. solu. matri. Non enim per subaudi tiones ꝛ tacitos intellectus debemus inducere legum correctionez dicit glo. cõmuniter singularis in. c. cupiẽtes. §. ꝙ si per. xx. de elec. lib. vj. qđ enim non mutatur ꝛc. l. sancimus. C. de testa. l. precipimꝰ de appel. c. cum dilectus. de consue. itaq; quatenus donatio nõ valet quia facta a marito vxori vel a socero nurui prout probat primus consulens per iura vulgaria que non repeto est de tota donatione ꝛ de rebus ipsis donatis in totum respõdendum prout respõdetur de iure communi quia statuentes nihil disposuerunt in fauorem vxoris vel suorum heredum in hoc casu nisi quoad annulos sponsalitios de quibus non agitur ideo cum de iure communi totũ ꝙ donatur regulariter pertineat ad donatorem: vt. ff. ꝛ. C. ꝛ extra. de dona. inter vir. ꝛ vxo. merito nihil deuoluitur ad heredes vxoris predecedentis.

4 †Si vero essemus in casu quo donatio valeret vel quia maritus vel eius pars non efficeretur pauperior quo casu valet donatio inter maritum ꝛ vxorem. l. iij. §. j. ff. de don. inter vir. et. c. si. extra. eo. ti. vel in alijs casibus in quibus valet donatio inter vir. ꝛ vxo. de quibus per glo. ꝛ doc. in. d. c. fi. ꝛ per Hosti. in summa. eodem titu. que donationis versi. porro. Et tunc licet de iure communi pertinerent ipse res donate integre ad heredes vxoris donatarie tamen in huiusmodi donamentis statutum disponit contrarium scilicet ꝙ maritus lucretur dimidiam ipsorum donamentorꝫ et loquitur generaliter non distinguẽs a quo profecta sint ipa donamenta: ideo generaliter intelligantur sine distinctiõe. l. iij. ff. de offi. pref. cañ. si romanorum. xix. distin. c. quia circa. de priuileg. ꝛ. l. de precio. de publi. cum simi.

5 †Nec refragatur ꝙ copulatiua ꝛ copulat dotem ꝛ donamenta sed dos proficiscitur a parte mulieris: ergo ꝛ donamẽta intelligantur de illis donamentis que proficiscũtur a latere mulieris quia copula solet repetere in sequens copulatum qualitatem precedentis copulati. l. seie. §. gaio. ff. de fundo instrumen. ꝛ. l. auia. ff. de conditio. ꝛ demon. Nam respondetur qđ respectu primi extremi ꝛ sic respectu dotis loquitur generaliter a quocunq; proficiscatur ita ꝛ respectu secũdi extremi loquať gñaliter a quocunq; proficiscatur et hoc modo eque copulat. iura enim predicta loquuntur quãdo aliqua qualitas est a disponente apposita in primo extremo. nam illa censetur repetita in secundo extremo. Sed quando copulantur duo que in se sunt diuersarum qualitatum non cadit repetitio qualitatis annexe primo extremo in secundo copulato alias sequeretur in casu isto quod intelligeretur statutum de donatis marito vt redderentur vxori prout est de natura dotis qđ est absonum prout ergo statutũ in primo mẽbro intelligitur in qualibet dote ita ꝛ in secũdo mẽbro intelligiť in qbuslibet donamẽtis. Maxime cũ qualitates dotis nõ cadunt in donamẽtis. nam dos ex cã onerosa quoad maritũ. l. pro oneribus. ꝛ. l. si. in prin. C. de iuř dotium. l. dotis fructus. ff. eo. tit. l. si extraneus. ff. de condi. ob cãm donamẽta ex cã lucratiua. itẽ valida dos est reddenda parti mulieris a qua processit donamẽta valida nõ sunt reddẽda donanti ꝛ sic absurdum est dicere ꝙ qualitates dotis repetãtur in donamẽtis. Et propterea nõ ob. l. fi. §. cui dulcia de vino tri. ꝛ oleo leg. Preterea ibi ratio est q̃ alterum ex copulatis est adiectiuũ neutraliter positũ indiget substãtiuo qđ subintelligiť similiter precedẽti copulato prout ibi declarat bar. Itẽ ꝛ dos põt ꝓficisci ab alio ꝙ̃ ab vxore puta a tertio. Itez ꝛ ab ipso marito. l. ꝙ de suo. C. de dote cauta non nu. ꝛ ꝙ habetur in. l. si voluntate. C. de dotis promis. Concludo itaq; sine pluri vna cum domino consulente qđ res simpliciter tradite nõ censentur tradite per virũ vel eius pꝛem ex causa donationis. Saltẽ quatenus excedunt. xl. solidos ar. finis dicti statuti de guarnimẽtis. Item qđ de donamẽtis validis si qua cẽnt a quocũq; profecta maritus lucrať dimidiam de alia dimidia et siř de inualidis stať dispositioni iuris cõis que est clarissima iõ nõ insisto. Sed de subscriptione sola requisitus ꝛc. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. lxvj.

1 Vicarijs non sunt similes administrationes tẽporales ꝛ prioratus perceptorie quorum discessu vicariorum vacare non dicuntur beneficia.

Commendatarius dicitur habere titulum in beneficio cõmẽdato.

2 Beneficiorum appellatiõe veniunt perceptorie ꝛ prioratus administrationes temporales ꝛ põt beneficium ecclesiasticuz large ꝛ stricte sumi.

Commendatarioꝝ beneficia seu administratores temporales ecclesiasticarum rerũ habentes que beneficia manualia appellanť ꝛ ał's in iure obedientiarie vacãt morte admĩstratoꝝ seu alia remotiõe.

3 Taxatiua dictio vt dumtaxat ꝛ exceptis nõ excludũt casus similes habentes scꝫ parem vel maiorem rationem.

4 Commendatarius quando fructus rei cõmendate possit ꝑcipere. Argumentum a cõmuniter accidentibus valet ꝛ attenditur id qđ communiter accidit.

¶ Consilium. lxvj.

Repetito diuino numine.

¶ Placet mihi Petrophilippo de corneo. U. J. doctori conclusio supra facta per famosissimum vtriusq; iu. doctorẽ dominũ bartholomeũ suzzi. vti fratrẽ honorandum iuribus rõnibus ꝛ auctoritatibus per suã reuerẽtiam non minus elegãter ꝙ̃ diffuse adductis. ꝛ profecto tot ꝛ tanta pulchre subtiliter ꝛ seriose adduxit. ꝙ de sola subscriptione requisito mihi ꝛ officio meo incumberet simplici ꝛ nuda vti subscriptione: aliqua tamen in medium adducã ea maxime rõne fretus ne videar inaccurate ꝛ impremeditatꝰ ad subscriptionem prosiluisse ꝛ profecto mens pape Pauli ꝛ multis efficacibꝰ clericis quas inseruit in grã facta dño Bonutio quas seriose ꝛ egregie reassumit dñs consulẽs adeo clare deprehenditur ꝙ nullo pacto mihi ꝑsuaderi põt ꝙ si oĩa innotuissent pape ał'r disposuisset ꝙ̃ disposuit attento maxĩe quod prout presupponiť reseruatio pape ꝛ decretũ precessit prouisionẽ factam per magistrũ ꝛ cõuentũ rodianum solent enim pontifices in eorũ creatione facere huiusmodi reseruationes ꝛ dicta prouisio magistri ꝛ conuentus apparet post creationẽ pontificis celebrata proclivis itaq; sum in iuuãdo hãc sñiam tanq̃ intrinsece veritati meo iudicio cõsentaneã.

1 †Licet enim primo ingressu vltra difficultates discussas p dñm consulẽtem mihi difficultatẽ attulerit. quia in prima bulla Pij subdata. M. cccclx. xiiij. kalẽ. Martij. premittatur ꝙ hmõi preceptorie ex institutis ordinis ꝛ priuilegijs apostolicis ꝛ declaratione sedis apostolice preceptorie hmõi nequaq̃ sint beneficia ecclesiastica: sed simplices administrationes a quibꝰ possunt nutu magistri ꝛ conuentus remoueri preceptores earũdẽ: adeo qđ videbantur administrationes tꝑales non perpetue ꝛ ꝑceptores hmõi quodãmodo similes vicarijs qui in beneficijs mensalibus deputantur per quoꝝ cessum vel discessum vacare non dicunť. vt in cle. frequẽs. §. qđã etiã. de exces. prela. ꝛ no. gl. in xbo de mẽsa in cle. j. §. premissa. de supple. negli. prela. Et ał's elegãter disputat Ponta. in suo solenni cõsi. incipien. in casu proposite cõsultatiõis pro eius pleniori ꝛc. in ordine mihi. ccclxxxi. ꝑm ordinez in formis cccl. in quo cõcludit qđ per obitum cõmendatarij nõ dicitur beneficium tunc vacare sed prius vacasse allegat Federi. de se. hoc tenere in suo tractatu. de permu. qõne. xj. facit glo. in cañ. qui plures. xxi. q. j. ꝛ ꝙ habetur in cañ. obitum ꝛ cañ. cateniensis. lxj. di. Multominus videbatur ꝙ per obitum istorum administratorum q nõ dicũtur habere ecclesiastica beneficia sed simplices administrationes. nam ꝛ commendatarius dicitur aliqualẽ titulũ habere in bñficio cõmendato. vt no. glo. in. c. nemo deinceps. de elec. lib. vj. vł saltem pariter cũ ꝛ in eadez bulla Pij dicatur ꝙ dicte preceptorie nõ in titulũ perpetuorum beneficiorum conferri: sed in cõmendaz ad nutum concedentium committi. Et per hoc videbatur quod non venirent iste ꝑceptorie in reseruatione pape facta de preceptorijs in curia vacantibꝰ seu vacaturis. ꝛ lꝫ papa contrarium in suis lr̃is profiteatur: tamen poterat dici ex subiectione hoc asserere tanq̃ ignarus dictorum priuilegiorum ꝛ ordinamẽtorum dicti ordinis. arg. c. j. de consti. lib. vj. ꝛ. c. ceterũ. ꝛ. c. cum ordinem cum similibus. de rescriptis.

2 ¶ †Tamen hoc non ob. cõcurro in eandem sñiaz cũ domino cõsulente. n ã constat ꝙ hmõi preceptorie vacare censenť. nã in eisdẽ literis Pij presupponiť ꝙ ipe preceptorie vacẽt. vt pꝫ ibi dum dicit de illis etiã anteq̃ vacent ꝛc. ꝙ ꝛ repetitur in secũdis literis eiusdẽ Pij in versi. Itẽ statuimus ꝛ ordinamus ꝙ prioratꝰ ꝛc. ibi actu vacãtia ꝛ in posterũ quolibet vacatura ꝛ postea excipit in eodẽ versi. vacantia per obitum in curia siř in literis pauli ponderatur ꝙ preceptorie resignate in. c. generali vacabant in romana curia ibi ac ipsorum beneficiorũ in romana curia vacationẽ ꝛc. Ex quibus pꝫ qđ huiusmodi administrationes nõ sunt similes administrationibus quas habẽt vicarij tẽporales in beneficijs de mẽsa alicuius prelati existentibus que non dicuntur vacare. d. cle. frequens ver. quidã etiam sed in hac parte potius habẽt assimilari beneficijs manualibus que in iuř nũc vel pariter obedientiarie. ca. ij. ꝛ. c. cũ ad monasteriũ. §. tales de statu mona. que obediẽtiarie lꝫ

possint per eorũ proximũ superiorẽ reuocari tñ cẽsentur vacare per mortẽ ꝛ ꝑ aliã remotionẽ prout voluit gl. in. d. cle. j. §. premissa in verbo reuocari dicens ꝙ per illã cle. tenetur ꝙ hodie beneficia ma nualia censeant̃ vacare ꝙ ꝛ volunt ibi paulus ꝛ Fräcisc⁹ de zabar. ꝛ in prin. d. clemen. j. de sup. negli. prela. fit mentio ad alium finem de administrationibus que possunt verificari ꝛ exẽplificari in istis pre ceptorijs ꝛ similibus. ꝛ tamẽ ibi innuitur ꝙ sint bñficia ecclesiastica et similiter beneficia ecclesiastica appellantur in bulla pauli sub da ta. Mcccclxij. nonis iunij. Quatenus ergo in literis pij preallega tis dicitur non esse beneficia ecclesiastica sumuntur beneficia eccle siastica magis stricte ꝛ in potiori significatu. s. pro beneficijs perpe tuis ꝛ in titulum in literis pauli ꝛ al's in iure bñficia sumunt̃ magis late etiã pro tẽporalibus ꝛ commendatitijs beneficijs. nam ꝛ cõmen de late loquẽdo cẽsentur prebere titulũ prout no. gl. in. d. c. nemo deinceps. si itaqꝫ papa reseruauit sue dispositioni omnia beneficia in curia vacãtia reseruatio trahatur etiam ad huiusmodi ꝑcepto rias cum vniuersalis omnia nihil excludat cañ. si romanor. xix. di. c. solite de maio. ꝛ obe. cum cõcor. Et maxime cum reseruauerit om nes preceptorias ꝓut attestatur ipse pontifex in literis dicti dñi bo. Et maxime cum scimus in reseruationibus factis proprio mo tu quas probauit dñs cõsulens esse late interpretandas ꝙ saltẽ est dicẽdũ in casu nostro in quo reseruatio est cõformis iuri cõi dispo nẽti ꝙ bñficia in curiã vacãtia pape censent̃ reseruata. c. ij. de preb. li. vj. facit quod no glo. notabilis in. c. statutum. j. in verbo nume randũ. de preben. lib. vj.

3 † Et licet Pius cõcesserit dicto ordini qꝫ omnes preceptorias ꝛ prioratus possint magister ꝛ cõuentus dicti ordinis conferre exceptis dumtaxat bñficijs in curia per mortẽ va cantibus non censet̃ derogasse iuri cõi in hac parte quoad bñficia in curia vacãtia per resignationem maxime factã in manib⁹ pape q̃ dictio taxatiua non excludit casus sil'es habentes scꝫ parem vel maiorẽ rõnẽ. l. ob es. C. de predijs minor. ꝛ. l. j. C. de bono. pos. fm tab. nemo aũt negaret ꝙ est maior rõ ꝙ pertineat ad solius Pape prouisionem beneficium in manib⁹ pape renũciatum q̃ aliud va cans per mortẽ in curia vt de se cõstat cum ꝛ al's videamus qꝫ vbi papa incipit apponere manus nullus inferior põt se intromittere arg. notarior per cõpost. in. c. cũ nobis olim. de elec. ꝛ Archi. in. c. is cui. eo. ti. lib. vj. ꝛ Jo. an. ibi in nouella in addi. quã facit ad pe nultimã glo. itaqꝫ cum in. d. c. ij. de ꝑben. lib. vj. disponat̃ ꝙ nemo possit cõferre beneficia in curia vacãtia nisi sit ei concessa ptãs spã lis ꝛ expressa non debet censeri collata dicta ptãs in casu nr̃o cum non censeat̃ concessa spãlis per generalitatẽ ṽborum dicti priuile gij nec exp̃ssa lꝫ sit excepta sola vacatio in curia per obitũ casus. n. quãdo vacat per renunciationẽ non est expressus in verbis dicte bulle nisi sub verbis generalibus merito nõ põt dici spãlis ꝛ exp̃ssa cõcessio prout ꝛ dicit dñs consulens. ꝙ ꝛ satis aperte innuunt ṽba preallegate bulle pauli ꝑ quã cõceditur dicto magr̃o ꝛ cõuentui ꝙ possint durãte cap̃lo huiusmodi bñficia vacãtia ꝑ resignationẽ fa ctam in ipso cap̃lo ꝛ illa ptãs pape de nouo cõcedit ne possit ipu gnari eorum cõcessio de dictis bñficijs ex eo q̃ vacanerint in curia vel ꝑpter pñtiã pape si itaqꝫ fuit opus noua cõcessione ptãtis quo ad collationẽ preceptoriam que assignabant̃ in cap̃lo in manibus magistri ꝛ conuentus quãto fortius dicendũ est ꝙ disponere non potuerit de vacãtib⁹ per reassignationem in manibus pape post finitum illud capitulũ cũ videatur fuisse intentionis pape ꝙ magi ster ꝛ cõuentus non possent disponere de ꝑceptorijs in curia reassi gnatis finito illo cap̃lo vt denotant illa verba in literis inserta ibi eodem durante cap̃lo. arg. sumpto a cõtrario sensu ꝙ est in iur̃ for tissimũ. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisd. l. quod an tiquos. C. de fur. ꝛ. c. cum apostolica de his que fiunt. a prela. sine cõ sensu capituli.

4 † Nec his refragatur id quod tradit Ponta. i dicto consilio post Fede. q̃ vltra respõsum qꝫ sumitur ex premissis põt dici qꝫ eius dicta potius iuuant hanc partẽ: tum q̃ gñal'r dicit ꝙ non censetur vacare aliquo respectu durãte commenda ꝛ ꝑ conse quens eo respectu quo non vacat ecclesia durãte commẽda illo eo dẽ respectu debet dici vacare ecclesia finita ipa commenda. Tũ q̃ vult ꝙ quandoqꝫ cõmenda fit ad vtilitatem ecclesie commendate: ꝛ tunc potest libere conferri non obstante commenda. cap. obitus. et. c. catenienfis. lxj. dist. ꝛ glo. in. c. qui plures. xxj. q. j. ꝛ tunc fruct⁹ nõ consequitur cõmendatari⁹ prout nec simplex depositari⁹. Quã doqꝫ cõmenda fit ad vtilitatẽ persone cui cõmendat̃ ꝛ ille tunc per mortẽ vel cessum cõmoditatem ipsorũ ꝛ tunc ecclesia censet̃ vacare ꝑ eccl'ia prout al's videmus ꝙ in depositarium interdũ transfert̃ do minium. l. die spõsalior. l. luci⁹. ꝛ. l. quintus. ff. depositi huic autẽ mẽ bro applicãdus est casus noster. nam lꝫ ista preceptoria esset reuo cabilis ꝛ cõmẽda potiusq̃ proprius titulus bñficij cẽseretur vt de claratur in bulla Pij: tamen ad vtilitatẽ cõmendatarij ꝯcessa fuit vt ꝛ aperte demõstrãt litere gratie aduersarij ibi dũ dicũt sibiqꝫ ce dant oẽs fructus ꝛ emolumẽta eiusdẽ. ꝛ insup licꝫ valeant ad nutũ magistri ꝛ conuent⁹ reuocari tñ non solẽt nisi forte ex magna cau sa reuocari quo fit vt cõmuniter sint perpetue: ideo quodãmodo ꝑ petue sunt censende: nã attendit̃ id qꝫ cõiter accidit. l. certi condi ctio. §. si nũmos si cer. peta. l. si. C. de fideius. l. ꝙ si nolit. §. q̃ assidu de edil. edicto cũ multis cõcor. ꝛ gl. in. l. j. C. de arbi. ꝛ in. l. siue possi detis. C. de pba. sumit arg. a cõmuniter accidentibus ꝙ ꝛ demon strant verba dicte gratie qua nititur aduersari⁹ ibi qnimo in eadẽ preceptoria remaneat omnibus diebus vite sue. Ex q̃bus tollitur dicta dubitatio ꝛ remanet ꝯcl'o ꝙ iura dicti dñi bonutij valeant ꝑ adducta per. d. consulentem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxvij.

1 ☞ Beneficior vniones a cap̃lo seu ordinario facte an impediant collationem pontificis. ꝛ nu. 6. ac per totum.
Permutatio nõ potest fieri de beneficijs reseruatis.
2 Conferendi potestatem non habet qui vnire põt beneficia.
3 Generalis concessio beneficiorum non comprehendit seruata.
4 Interpretari eius est cuius est condere.
5 Beneficium an possit cõferri a papa in ꝑiudiciũ vnionis morte vel resignatione beneficiati.
7 Reseruatio non tollit ius alteri quesitum ꝛ dicitur odiosa q̃ im pedit ius querendum. nu. seq.
Rescriptum motu proprio concessum non tollit ius alteri q̃situ.
7 Ecclesiarũ seu beneficiorũ vniones in casibus ꝑ papam reseruatis an possint habere effectum.
8 Beneficium vacaturum in specie collatum in certa diocesi licet nõ teneat collatio non facta mentione de expectantibus quãdo illud esset affectum pro primo impetrante per reseruationem ꝛ decretũ tamen si illud vacat in curia secus est.
9 Clausula non obstantib⁹ quibuscunqꝫ in rescripto apposita quid operetur. nu. seq.
10 Vnire quid sit.

¶ Consilium. lxvij.

1 In nomine domini nostri Jesu xp̃i. ¶ † Circa scd̃am q̃õnẽ. An posita facultate vniendi dicta vnio valuerit ad impediendũ collatio nẽ factã dño bonutio dcõ casu in qua. q. ꝯcludẽdũ ar bitror ꝙ non tam de iure q̃ attentis indultis ꝑuilegijs ritib⁹ ꝛ cõ suetudinibus dicte religionis: cum dictũ beneficium dicto casu cẽ seretur summo pontifici reseruatum hoc decidit in terminis domi nus Cardi. in cle. si. in prin. ix. q. de reb. eccle. nõ alie. vbi dicit quod hec questio olim fuit de facto ꝛ ꝙ Joan. xxij. determinauit vnio nem non tenere etiam si esset facta per legatum de latere quia eo ipso quod papa reseruat videtur prohibere cuilibet inferiori ne di sponat de illo ꝛ sic non potest vnire facit quod not. glos. in. c. si tibi absenti. de preben. in. vj. ꝛ ita dicit decidisse rotam. dicit tamen qꝫ in dicta decisione continebatur qꝫ talis vnio caret effectu donec papa contulerit sed ex quo papa contulit illo demũ dimittẽte be neficium vnio sortitur effectum ꝛ hanc opiñ. tenent dominus Car di. ꝛ dñs abbas modernus in. c. sicut vnire. de exces. prela. ꝛ hãc opi nio. in indiuiduo in istis preceptorijs tenet Lappus de caste. i suis allegationib⁹ alleg. xxvij. q̃ ꝙ non lꝫ directo non lꝫ per obliquum vt in regula cũ quid vna via. de reg. iur. in. vj. Et q̃ de talibus bñfi cijs nõ tenet ꝑmutatio per extrauagantem bñdicti. xij. que incipit dudum. ꝛ in extrauag. execrabilis in si. Jo. xxij. Et q̃ tales reserua tiones sunt fauorabiles ꝛ plenissimã recipiũt interpretationẽ. c. si pluribus. de prebẽ. in. vj. ꝛ in cle. si romanis. de ꝑbẽ. ꝛ q̃ hoc est re gulare ꝙ inferior nõ põt se intromittere circa beneficia reseruata. c. vt nostrũ cum suis glo. de appel. Nam ꝛ re nõ integra pro reserua tione ligantur manus ordinarij. c. eo tpe. de elec. in. vj. ꝛ hec opiñ. est magis cõmunis ꝛ vera lꝫ Gaspar de Calde. in cõsi. xj. in titul. de reb. eccle. non alie. tenuerit contrarium: quia per talem reseruatio nem non tollitur ius ordinarie potestatis quia ordinaria potesta te potest nedũ vacantes vnire. sed ꝛ nõ vocãtes in cle. si. de re. eccle. nõ alie. sed primã etiam opi. cõsulendo tenuit prefat⁹ elegans doc. Gas. de calde. in suo eleganti cõsi. mihi. xxxij. incipi. querit̃ an vnio facta per papã cõiter habet̃ in cõsi. xiij. in ti. de reb⁹ eccle. non alie. vbi fortius voluit ꝙ nõ teneat vel saltẽ non habeat effectũ vnio et facta ꝑ papã de bñficio reseruato si non fiat mẽtio de reseruatiõe ꝓbat hoc ꝑ pulchras rões q̃rũ aliq̃s referã in sequẽti dubitatiõe. ꝛ hanc opi. tenet Lapp⁹ abb. in. c. de libe. §. si. de offi. le. li. vj. vbi dicit ꝙ legatus non põt vnire bñficia reseruata pape. Et dicit Fede. de senis ita cõsuluisse consilio. cxc. ꝓut refert Dominicus in. d. §. fin.

2 † Sit ergo cõclusio ꝙ de iure talis vnio de tali beneficio reseruato non põt habere effectum. Solum ergo restat rñdere ad ꝑuilegia ri tus ꝛ cõsuetudinis. ꝛ ꝑmo ad bullã eugenij in qua dicitur ꝙ conce ditur facultas dicto magistro cõferendi bñficia vbilibet vacãtia. re spõdeo dupliciter ꝑmo ꝙ talis latissima ꝛ ampla cõcessio cõprehẽ dit beneficia vacantia in curia. ꝛ reseruata q̃ ad hoc vt eorũ colla tio censent̃ concessa debet specifice ꝛ expresse concedi de vacantib⁹ in curia casus est clarus in. c. ij. de prebẽ. in. vj. ꝛ ibi eleganter ad ꝓ positum loquitur Lappus ꝛ post eum Dñicus. quinimo fortius si esset concessa potestas cõferendi beneficia reseruata sedi apostoli ce siue generaliter siue specialiter reseruata: non tãtũ veniunt in ta li potestate bñficia vacãtia in curia q̃ aliud est dicere bñficia apud sedem apostolicã

ſedem apl'icam reſeruata ꝯferre ⁊ aliud reſeruata ſedi apl'ice ꝯferre ita decidit rota in ꝯcluſiõibus collectis ꝑ do. Guil. teutonicũ auditorẽ ãno dñi. Mccclxxvj. tꝑe Gregorij. xj. Scdo rñdeo ꝙ lꝫ cẽſeret ꝯceſſa ptãs ꝯferendi bñficia etiã vacãtia in curia nõ tñ ſequiť ergo eſt ꝯceſſa ptãs vniẽdi talia bñficia qꝛ dať ꝙ aliqs hꝫ ptãtẽ ꝯferẽdi bñficia ſibi ſubiecta ⁊ in inferioꝛibꝰ p̃latis ipſis epis. Et tñ nõ ꝑ ñt vnire ꝙ plus eſt: vt. s̃. patet. xvij. q. ij. viſis ⁊ per id qd̃ habetur in. c. ex frequentibus de inſtitu. in quibus patet ꝙ abbates ⁊ inferioꝛes epis pñt conferre ⁊ tñ clarum eſt ꝙ non pñt vnire ergo ex diuerſis non fit illatio. l. naturaliter. §. nihil cõe de acq. poſ. Itẽ cui conceditur ꝙ eſt minus non cõceditur ꝙ eſt plus iuxta no. in. l. ij. ⁊. iij. ff. de ſeruis expoꝛ. Et ſic patet ꝙ bulla pauli non obſt. nec ſcdo ob. bulla Pij qꝛ potius facit in cõtrariũ in caſu nr̃o cũ. s̃. demonſtratũ ſit ꝙ etiã attenta bulla pij tale bñficiũ vacãs in curia ꝑ reſignationẽ cenſetur reſeruatũ. Preterea dato ꝙ tale bñficiũ vigoꝛe bulle potuiſſet conferri non ſequiť ergo potuit vniri vt. s̃. dictũ eſt. Nec in bulla Pij reperiť exp̃ſſe ꝯceſſum ꝙ bñficia vacãtia in curia hmõi poſſint ꝑ magiſtrum conferri nõ ergo dꝫ fieri interpꝛetatio ꝑ ſubauditos ⁊ tacitos intellectus ad coꝛrectionẽ iuris cõis ad hoc gl. ſingularis in. c. cupientes. §. ꝙ ſi per. xx. de elec. lib. vj. Et maxime attẽta diſpõne tex. in. d. c. ij. de pꝛebẽ. in. vj. qui multum p̃ciſe loquiť requirendo ꝙ ſpãliter ⁊ expꝛeſſe concedať ptãs ꝯferendi bñficia vacãtia in curia ⁊ ꝙ ibi notabiliter ꝑ Lapum ⁊ dñicuꝫ: ⁊ etiã foꝛtificatur qꝛ vltra diſpõnẽ iuris habemꝰ exp̃ſſam reſeruationẽ pape ad hoc: vñ duplex vinculuꝫ difficilius tolliť ar. c. j. de treug. ⁊ pa. ad hoc quod conſuluit Ioã. cal. ad alium effectum in. vij. conſi. in ti. de reſcript.

3 †Nec vltimo loco obſtant ꝯſuetudines religionis allegate de ptãte ⁊ facultate vniẽdi bñficia reſeruata lꝫ ergo ⁊c. Sicut eñi expꝛeſſa ⁊ generalis conceſſio facultatis diſponendi ſuꝑ bñficijs non cõpꝛehendit bñficia reſeruata: vt in. d. c. ij. de p̃bẽ. in. vj. per hoc vr̃ caſus in. c. fi. §. in pꝛebẽ. de ꝯſue. lib. vj. vbi conſuetudo in eccleſia ꝙ antiquioꝛes optent pꝛebendas non compꝛehendit p̃bendas vacantes in curia ⁊ eo maxime qꝛ vt dicit Gaſ. cald. in. d. conſilio. xiij. vnio eſt ſtricti iuris ⁊ odioſa qꝛ iuri cõi repugnans cuꝫ qnelibet eccleſia ſuũ rectoꝛẽ debeat habere. lxx. diſ. ſctoꝛum. xvj. q. j. pꝛecipimus ergo ⁊c. Poſtremo omnia pꝛedicta confirmantur ſolido fundamento. Nã paulus in collatione facta dño bonutio dicit ꝙ attento ꝙ apud ſedem apoſtolicã vacauerit dictum bñficium ꝑ reſignationem in manibus ſuis factũ nullus pꝛeter euꝫ pꝛo illa vice diſponere potuerit ſiue poſſit per que verba papa decidit omnẽ heſitationem ꝙ obſtãte reſeruatiõe nullus potuit vnire ⁊ pontifex interp̃tatur ſuum factum ꝑpꝛiũ cuius interpꝛetatio facit ius ⁊ caſum pꝛo iſta parte qꝛ eius eſt interpꝛetari cuius condere. c. inter de ſententia excõ. x. q. j. ex his. l. fi. C. de. ll. maxime qꝛ interpꝛetatio eſt circa factum ꝑpꝛiuꝫ quo caſu ei ſtandum eſt. d. cle. j. de ꝓba. Et ita per pꝛedicta in interpꝛetatiõe reſeruationis ꝯſuluit Ludo. in. d. ꝯſil. cccxlij. incipi. quo ad p̃mum ꝓpoſite ꝯſultatiõis ⁊c. ꝑ his adduco ꝙ pulchꝛe ꝯſuluit dñs Cardi. qui vult ꝙ ſi papa dicat ſibi conſtitiſſe de certo crimine alicuius vñ mandat eius bñficium tanꝙ̃ ipſo facto vacans titio cõferri. Et ille contra quem ſcribiť velit ꝓbare quod illud crimen nõ inducit ipſo facto vacationem cum non ſit in iure expeditum non audietur qꝛ papa videtur fundare intentionem ſuam in facto pꝛopꝛio hoc eſt in iure. ⁊ ita declarat ꝙ illud vitium inducat pꝛiuationem ⁊ hoc in ꝯſi. cclxxxviij. incip̃. vltra alia ſolẽniter ⁊c. per multa. ⁊ maxime qꝛ nõ põt argui erroꝛ in papa in tali caſu cum habeat notitiã iuris vt in. c. j. de cõſti. lib. vj. Unde taliter ſcribẽdo in caſu iuris dubio videtur velle talem caſum decidere. Hoc idem in materia reſeruationis decidit Pe. de anch. in ſuo conſi. ccxcv. incip̃. intentio domine Conſtantie lꝫ ſi interpꝛetatio pape contineret manifeſtaꝫ iniuſtitiam foꝛte nõ eſſet ſequenda vt cõſuluit Pet. de anch. conſi. cccxciiij. incip̃. pꝛemitto pꝛo clarioꝛi deciſiõe qꝛ qñ papa erraret in iure claro dici põt vos fallit obliuio iuxta no. per Bald. in. l. iuriſiuran. C. de teſtib. Si qua ergo dubitatio erat in caſu noſtro ſummus pontifex illam tollere voluit ⁊ declaranit ad hoc ⁊c. Poſtremo in caſu noſtro eſt derogatum per ſummũ pontificem omnibus indultis ritibus ⁊ ꝯſuetudinibus dicte religionis cum ſpeciali clauſula derogatoꝛia non obſtantium de qua dicetur in tertia dubitatione.

5 †Circa aliam dubitationem qua queritur an per reſignationẽ factam in manibus pape pꝛouiſio vnionis facta per dictuꝫ magiſtrũ fuerit ſoꝛtita effectum ita ꝙ pontifex ignarus dicte ꝓuiſionis non intenderit pꝛouidere dño Bonutio reperio quod Dominicus de ſancto gemi. in ſolẽni ſua repe. c. poſtulaſti de reſcri. in antiquis ponit ſimilem. q. ſi facta ſit vnio ab oꝛdinario ex legitima cã. Et nũꝙ̃ vnio ſoꝛtiatur effectum papa reſeruat beneficium ⁊ moꝛtuo pꝛelato illud confert non facta mentione vnionis an teneat talis collatio: ⁊ pꝛimo allegat dominos de rota deciſi. xxxij. in antiquis mihi eſt. xxxvij. incipien. Item no. quod reſeruatio pape tenentis quod collatio tenet quia adhuc non tollitur vnio que eſt perpetua quãuis eius effectus ad tempus ſuſpendať vt in. c. ſciant cuncti de elec. lib. vj facit cle. ſi vna de reb. eccle. non alienã. ⁊ licet vnio ſit facta ex cauſa neceſſaria tamen talis cauſa ⁊ eius effectus facto pꝛincipis poteſt differri. l. fi. ad munici. ad hoc. c. non eſt de voto. item cum reſeruatio fiat motu pꝛopꝛio non poteſt allegari ſubꝛeptio. c. ſi motu pꝛopꝛio de pꝛeben. in. vj. Sed domini de rota in eiſdem deciſionibus deci. clxxv. incipiẽ. Item no. ꝙ beneficium vnitũ tenent quod collatio de beneficio vnico non valet niſi fiat mentio de vnione qꝛ alias pꝛopter frequentes impetrationes vnio poſſet remanere inefficax qd̃ eſt abſurdum cum vnio legitima reſpiciat cauſam neceſſariam. Et ideo non eſt veriſil'e ꝙ papa illã tollere velit niſi de ipſa vnione in literis exp̃ſſa mẽtio habeatur ſicut in ſimili dꝛ ꝙ vſuſfructus facile conſolidať ⁊c. l. ſi vſuſfructꝰ. ⁊. l. fi. ff. de vſuf. dñs dñicꝰ dicit ſe credere ꝙ etiam conceſſio facta motu ꝑpꝛio non valet niſi de vnione mẽtio habeatur qꝛ papa per ſuas literas nõ intelligiť velle p̃iudicare iuri iam alteri queſito niſi hoc in literis expꝛimatur. Siue tale pꝛeiudicium eſſet iuris queſiti extinctiuum ſiue dilatatiuũ vt in. c. ſi ꝑpter ⁊ in. c. ꝙ̃uis de teſ. in. vj. ⁊ tex. in. c. ſi ſuper gratia ⁊ in c. ſtatuimus. de offici. delegat. in. vj. vbi dicitur quod non intendit differre ius alteri queſitũ. Nec ob. clauſula motu pꝛopꝛio qꝛ illa tollit ſubꝛeptionem non tollit ius alteri queſituꝫ ad rem ſiue in re per no. per Ioã. and. in. d. c. ſi motu ꝑpꝛio ad hoc text. in. c. ꝙ̃uis de reſcrip. in. vj. Et per hec videbatur reddi dubia pars domini Bonutij: nec videbatur obſtare quod impetrans ignoꝛauit vnionem cuꝫ ignoꝛantia interpꝛetantis non excuſet a vitio ſubꝛeptionis. c. cum noſcis de conceſ. pꝛeben. cum ſi. Et hoc eſt pꝛopter intentionẽ concedentis facit tex. in. c. ex parte el p̃mo de offi. deleg. ⁊ tenet Hoſt. in. c. inter dilectos de exceſ. pꝛela. ⁊ Calde. in ſuo conſilio. xiiij. in titu. de reſcrip. Nec videbatur obſtare clauſula anteferri per ea q̃ eleganter ponit Oldra. in ſuo conſi. mihi. ccxij. incip̃. puncta bꝛeuia ⁊ in conſi. ccxx. incip̃. clemens papa vbi vult expꝛeſſe quod talis clauſula non opereť quo ad bñficia vnita ⁊ in ꝯſi. cccxciij. incipien. dñs noſter clemens papa. ⁊ quod no. compoſtola. in. c. cãmqꝫ de reſcrip. ⁊ Io. an. in. c. fi. de conceſ. pꝛeben. in. vj.

6 ¶ †His tamen non obſtãtibus contrarium puto ⁊ eſt aduertendum quod que dicta ſunt. s̃. differunt a caſu noſtro: vnde conſidero quod aliquãdo fit collatio de beneficio vnito nõ reſeruato ⁊ hoc caſu loquitur rota deci. clxx. quod non valet ⁊ fundat ſe in ſubꝛeptione. ſi ergo coniungerentur reſeruatio ⁊ collatio cum reſeruatio fiat motu pꝛopꝛio vt dicit rota in deci. xxxvij. s̃. allegata nõ poſſet ſubꝛeptio allegari. in. c. ſi motu pꝛopꝛio: ergo de intentione dominoꝛum de rota in vtraqꝫ deciſione quod collatio facta de beneficio vnito non facta mentione de bñficio valet ſi fuit reſeruatum ante vnionem lꝫ dñicus ꝯ̃dicat ſi vero fit vnio ⁊ poſtea ſequitur reſeruatio tunc dominicus tenet quod non valet collatio niſi de vnione fiat mentio: qꝛ licet reſeruatio fiat motu pꝛopꝛio non tollit ius alteri queſitum. c. ꝙ̃uis de reſcri. in. vj. facit ad hoc quod no. Lapus ⁊ Ioã. de ligna. poſt glo. fi. in. c. ſi tibi abſenti de p̃ben. in. vj. vbi dñicus refert cuius tñ opi. rota contradicere vr̃ vt. s̃. immo etiam hoc caſu contrarium dicendum eſſet in terminis noſtris eius quod dicit Dominicus qꝛ in caſu noſtro cõcurrit reſeruatio que fit motu pꝛopꝛio vt ſupꝛa ⁊ ſic tollitur obſtaculũ ſubꝛeptionis. Item concurrit clauſula non obſtantibus quibuſcũqꝫ per que gratia poſſet impediri per quaꝫ impeditur ius alterius vt tenet ip̃emet Dominicus in. d. c. poſtulaſti. ⁊ tenet Lapus in capitulo ſi pꝛopter de reſcriptis. in. vj. ⁊ in. c. ſi motu pꝛopꝛio. ⁊ in. c. ei cui de pꝛebẽ. in. vj. Et ſic valeret collatio licet de vnione nõ eſſet facta mentio poſito quod reſeruatio fuiſſet facta poſt vnionem. Aliquando tertio pꝛecedit reſeruatio poſtea ſequitur vnio demum papa illud ꝯfert tanꝙ̃ reſeruatum iſte eſt caſus noſter in quo cõcludẽdum eſt indubitanter quod valet collatio licet de vnione nulla ſit facta mentio: ⁊ hoc in pꝛimis eſt de intentione domini Cardina. in cle. fi. de re. eccle. nõ alie. ⁊ Cardi. ⁊ docto. in. d. c. ſicut vnire qui indiſtincte volunt qd̃ ſi fuit vnio de beneficio reſeruato vel nõ valet vel ſuſpenditur ſequuta collatione pape nec requiritur quod in tali collatione fiat mentio de vnione ſi. n. fuiſſet neceſſarium vtiqꝫ expꝛeſſiſſent. c. ad audientiam ⁊c. ⁊ etiam Lapus in dicta allegatiõe. xxvij. qui loquitur de iſtis pꝛeceptoꝛijs vult indiſtincte quod vnio non valeat. ⁊ quod collatio tenet nec dicitur ibi quod in caſu ſuo de vnione fieret mentio. Et eſt notandum quod doc. loquuntur etiaꝫ in beneficijs reſeruatis ꝑ quam reſeruatiõem pꝛeiudicatur oꝛdinarie ptãti. ⁊ ſic dici poſſet reſeruatio odioſa per ea que dicta ſunt. s̃. ſecundum Dominicum in. c. cum in illis. §. ſi vero de p̃bend. in. vj. nos autem ſumus in caſu in quo reſeruatio eſt fauoꝛabilis ꝑ no. in c. ij. de pꝛeben. in. vj. ⁊ in clemen. j. vt lite penden. pꝛout. s̃. demõſtratum fuit. Unde ſi hec ſentiunt doc. in reſeruatione odioſa: ergo foꝛtius in fauoꝛabili vt in regula odia cum materia de reg. iur. in. vj. ⁊ in. l. cum quidam. ff. de lib. ⁊ poſthu.

7 †Confirmantur pꝛedicta ratione: nam ideo Dñicus quando reſeruatio ſequitur vult quod fiat mentio de vnione: qꝛ lꝫ videatur fieri motu pꝛopꝛio nõ tollitur ius alteri queſitum: ſed hec ratio ceſſat in caſu noſtro qñ pꝛecedit reſeruatio vnionis: ergo ceſſet diſpõ. c. cum ceſſante de appel. immo reſeruatio impedit ius querendum per vnionem facilius autem impeditur ius querendũ q̃ ius queſitum tollatur. l. pr̃e furioſo de his q ſunt ſui vel alie. iu. ⁊ hanc partem expꝛeſſe decidit in terminis noſtris Calderi. in pꝛeallegato conſi. xiij. in ti. de rebus eccl. non alie. vbi foꝛtius loquitur de vnione facta per papam qd̃ ſi vnio eſt facta

per papam de bñficio reſeruato de reſeruatione non habita mẽtio
ne ⁊ demum impetreť tanꝙ̃ reſeruatũ non habita mẽtiõe de vnio-
ne an illud debeat obtinere ⁊ cõcludit ꝙ ſic ⁊ ꝓbat hoc ꝑ pulchꝛas
concludentes ⁊ ſubtiles rõnes que ibi videri pñt ⁊ potiſſime: qꝛ effe
ctus reſeruatur ſpãlis ꝓ aliquo vel gñalis eſt ꝙ ꝑ papã tm̃ illud bñ
ficium conferatur. d. c. ij. de pꝛeben. ⁊ c. ſi. de conſue. lib. vj. Effectus
vnionis eſt ꝙ cedente vel decedẽte rectoꝛe ad illũ cui facta eſt vnio
fructus pertinẽt. c. conſultationibus de dona. c. cuꝫ te de reſcri. ⁊ in
c. ſicut vnire de exceſ. pꝛela. expectat ergo vnio, hũc effectũ vacatio-
nis ante quem effectum reperiť reſeruatio habere ſuũ effectũ. ſ. qđ
ꝑ papam tm̃ dꝫ cõferri: ergo iſte effectus qui iam eſt natus ⁊ cauſa-
tus non tolliť per actum ꝯꝛium maxime qui pendet etiã cum pue-
nerit ad effectum extantis conditionis vel diei ſequuti. ar. ei⁹ quod
habetur. in. c. pe. de pꝛebẽ. c. j. §. ſi ſubiungit. ⁊ c. auctoꝛitate de con-
ceſ. p̃bẽ. eo. li. differatur ergo vnionis effectus plura alia ſubtilia et
notanda adducit que omitto: qꝛ eius cõſilia quaſi per oĩa hñtur
⁊ ex hac ſola deciſione remanet ſopita qđ noſtra multum latevidea
tur cõſulere. Oldra. in ꝯſi. mihi. ccliiij. incip̃. dñs noſter papa quar
tus. Sed in caſu Oldra. pꝛeſupponitur beneficium non vacare in
curia nec reſeruatum ſecus in caſu noſtro ⁊c. Preterea loquitur in
permutatione ſubꝛeptitia poſt vnionem: vñ ex diuerſis non fit illa
tio. preterea Oldra. loquitur qñ per ceſſum vel deceſſum non vaca-
uit eccleſia: ſed in caſu noſtro dꝛ vacaſſe per reſignationem ex quo
in vnione fuit reſeruatus verus ⁊ indubitatus p̃ceptoꝛ. Et qđ ha-
beat fructus ⁊c. Item in caſu Oldra. alio mõ fuit facta vnio ⁊ alio
mõ iam ſoꝛtita fuerat effectum ꝙ̃ in caſu noſtro. Item in caſu Ol-
dra. vnio erat perfecte facta ⁊ ſoꝛtita effectum ⁊ beneficium poſſeſ-
ſum vt vnitum ꝑ plures annos viuente tamen rectoꝛe ⁊c. Cõfirmãť
pꝛedicta alia rõne: nam inferioꝛ nõ põt vnire bñficiũ vacaturuꝫ re-
ſeruatum vt plene concluſum fuit: ergo non cenſetur in iſtũ caſum
voluiſſe venire ad hoc tex. in. c. a nobis de ſnia excõ. qm̃ verba diſpo
ſitionis non referuntur ad impoſſibile ipſi diſponenti iſtam doctri
nam ponit Bal. in. l. ſi. §. in computatione. C. de iur. delibe. per ibi
notata ⁊c. Si ergo ad hũc caſum nõ extendebatur ꝓuiſio vnionis:
ergo de vnione non erat fienda mentio qm̃ non entium nulle ſunt
qualitates ⁊ poſito ꝙ diſponẽtes in hunc caſum pꝛouidere voluiſ-
ſent eoꝛuꝫ ꝓuiſio fuiſſet nulla ex defectu poteſtatis maxime ꝓpter
cl'am decreti de qua in reſeruatione ꝓut plene ꝓbat Joã. cal. in. d.
ꝯſilio per no. in cle. j. de conceſ. pꝛeben. ⁊ cal. in conſi. vij. in tit. de re
ſcrip. ergo talis diſpõnis nulle non erat fienda mentio per ea q̃ no.
glo. in. c. cũ noſtris de conceſ. pꝛeben. ⁊ in. c. ex tenoꝛe de reſcrip. te-
8 net calde. in pꝛeal. conſi. xiiij. † Confirmãtur iſta nã qñ vnus hꝫ ius
ad beneficium vacaturum in certa eccleſia vel dioceſi ⁊ alteri confe-
ratur beneficium in ſpẽ lꝫ collatio non teneat non facta mẽtiõe de
expectantibus qñ beneficium eſſet affectum ꝓ pꝛimo impetrante
ꝑ reſeruationem ⁊ decretum ⁊c. ẜm not. per Archi. in. c. ſi poſtꝙ̃ de
elec. in. vj. tñ ſi tale beneficiũ vacat in curia ſecus eſt. ita decidit Jo.
an. in. d. c. ſi poſtꝙ̃. ⁊ ſequitur dñic⁹ in. d. c. poſtulaſti. ⁊ rõ eſt in pꝛõ-
ptu per not. in. d. c. ij. de pꝛeben. in. vj. ergo non fuit neceſſe facere
mentionem de tali iure ꝙ ſibi non ob. argu. c. dudũ. ⁊. c. ſi ꝓ clericis
pauper de p̃bẽ. in. vj. ⁊ etiã decidũt caſum maxie in rõne decidendi
qꝛ tale beneficium nõ debebať rõne vnionis. igitur de vnione nul-
la erat fienda mentio, facit etiã optime ꝙ dicit cal. in ꝯſi. vij. in ti. de
reſcrip. dicens ꝙ beneficia etiã general'r reſeruata nõ veniunt in li
teris gñalibus niſi de reſeruatione fiat exp̃ſſa mentio. d. c. ij. de p̃bẽ.
in. vj. Et ratio eſt: qꝛ papa non intendit in dubio tollere pꝛimo di-
ſpoſita: ideo ſi aliter faceret pꝛeſumitur circunuentus. c. cũ olim de
re iud. Item ꝯfirmantur alia rõne. Nam aliquãdo reperiť exp̃ſſum
in iure ꝙ certa qualitas expꝛimatur in lr̃is ad bñficia. ⁊ tũc claꝝ ⁊c.
vt no. gl. in cle. j. de p̃ben. Aliqñ nõ reperitur in iure exp̃ſſum quod
qualitas ſit expꝛimenda in talibus lr̃is. ⁊ tunc non dꝫ expꝛimi vt tꝫ
dicta glo. ⁊ cal. in. c. in noſtra. in. iiij. q. de reſcrip. ⁊ in conſi. x. in titu.
de reſcript. niſi papa foꝛte non fuiſſet ꝯceſſurus ⁊c. per no. in. c. po-
ſtulaſti de reſcrip. ⁊ dñi de rota deciſ. cxxix. ⁊ ſpec. de reſcrip. pꝛeſen.
§. rõne quoqꝫ defectus vꝰ. item ꝙ tacui. ⁊ traditur in. d. cle. j. de p̃bẽ.
vñ ⁊c. oſtendi dꝫ ꝙ papa nõ fuiſſet al's ꝯceſſurus in caſu aũt noſtro
ꝯꝛium manifeſte oſtenditur ex pluribus p̃gnantibus clauſulis ⁊c.
Pꝛo his etiam accedat clauſula anteferri ꝑ quam p̃dicta multũ iu
uantur. Nam licet ꝑ illa nõ tollatur ius queſitum in re tñ tolliť ius
queſitum ad rem tenet compoſto. in. c. cãmqꝫ de reſcrip. Et Joan.
an. in. c. ſi. de conceſ. p̃ben. in. vj. ⁊ Dñicus. in. d. c. poſtulaſti. ergo in
caſu noſtro ⁊c. Poſtremo eoipſo ꝙ bñficiũ vacauit in curia fuit re-
ſeruatum. ⁊ ꝯñter fuit tali reſeruatione affectum que affectio nũꝙ̃
tollitur niſi ꝑ collationem pape poſtea ſubſequutam ita decidit ro
ta in pꝛeallegatis antiquis deciſionibus collectis per Guil. deciſio.
clxxviij. incip̃. item ꝙ bñficia: vnde dicunt dñi de rota ꝙ cum ſemel
eſſet ablata ptãs oꝛdinario ꝯferendi per reſeruationem niſi ſibi re-
ſtituatur hmõi ptãs ⁊ tollať impedimẽtum nunꝙ̃ poterit ſe intro-
mittere de huiuſmodi beneficio. ar. c. vt noſtrũ de appel. c. paſtoꝛa-
lis de offi. oꝛdi. c. ſtatutum de p̃ben. in. vj. ⁊. c. ſi eo tempoꝛe de elect.
adducunt declarationem vꝛbani quinti ⁊ Gꝛegoꝛij. ix. que habent
quod ſi papa mandat pꝛouideri de aliquo beneficio certo modo va
cante vel vacaturo ſi ex aliqua cauſa huiuſmodi ꝓuiſio nõ ſoꝛtiatur
effectum: nihilominus hmõi bñficium remanet reſeruatum. ꝑ hoc
tex. cum ibi no. in. d. c. ij. de pꝛeben. in. vj. Ex quo ſequitur ⁊c. Unde
dictus bonutius poteſt dicere dño Ant. quo ad te liberas edes ha
beo: nam iſta exceptio. Tua non intereſt repellit ⁊c. Et ita etiã in
cauſa beneficiali tenet dñs abbas in. c. cum querente de cle. nõ reſi.
allegat Jnno. in. c. inter dilectos de exceſ. pꝛela. ⁊ iura pꝛeallegata.
9 ¶ † Circa tertiam dubitationem cum diſputandum ſit de virtute
clauſule non obſtantibus: ſi plene ⁊c. vnde perſtringam aliqua ma
gis facientia ad terminos noſtros. ⁊ in p̃mis dico ꝙ illi ſtatuto eſt
derogatum per clauſulã nõ obſtantibus etiam generalem ꝑ quam
tollũtur etiam particularia ſtatuta alicuius eccleſie per que effect⁹
gratie perpetuo extingueretur vt eſt glo. per doc. ibi communiter
appꝛobata in. c. cum aliquibus de reſcri. in. vj. Secus ſi effect⁹ gra-
tie differreretur per no. in. c. ſi ꝓpter tua debita de reſcri. in. vj. Et
ita per pꝛedicta in terminis decidit cal. in. d. ꝯſi. xiij. in ti. de re. eccl.
non alie. vbi vult quod ſi beneficiũ reſeruatum eſt vnitum ⁊ poſtea
confertur per papam non habita mentione vnionis tollitur pꝛo-
uiſio vnionis per clauſulam non obſtantibus ꝑ not. in. d. c. cum ali
quibus. Pꝛo his etiam facit quod conſuluit Joan. calde. in conſi.
j. in ti. de reſcrip. vbi vult quod cl'a non obſtantibus ſtatutis ⁊ con
ſuetudinibus tollit illa iura que inducerent gratie extractionem.
Sed in caſu noſtro dictum ſtatutum induceret perpetuam extra-
neam gratie ⁊c. Ad idem deciſio rote in antiquis collec. per domi-
num Guil. vt. s. ⁊. j. deci. iij. incip̃. Jtem ſi ſtatutuꝫ eſt in eccleſia. vbi
concludunt ꝙ per talem clauſulam tolluń particularia ſtatuta oꝛ
dinarioꝝ ⁊ collatoꝝ etiã ſuper certo beneficio: qꝛ papa põt ⁊ cenſeť
velle pꝛeiudicare ⁊ dicunt ita fuiſſe ſententiatum ſcđo in deci. ccxv.
incip̃. Jtem ſi mandatur alicui pꝛouideri de maioꝛi p̃ben. allegant
no. per Joan. and. poſt Archi. in nouella in. c. ſi poſtꝙ̃ de p̃ben. in
vj. Confirmantur pꝛedicta vꝛgenti rõne: nam ſi facta eſt vnio bñfi-
cij per oꝛdinariũ ⁊ poſt vnionẽ etiam facta reſeruatio que dici põt
odioſa ⁊ facta eſt collatio cum clauſula nõ obſtãtibus tollitur ꝓui-
ſio vnionis lꝫ de illa nulla fiat mentio vt concludit Lapus in. c. ſi ꝓ
pter tua de reſcrip. in. vj. ⁊ Dñicus in. c. poſtulaſti de reſcrip. ergo
foꝛtius in caſu noſtro ⁊c. Preterea nos ſumus in cl'a derogatoꝛia
non obſtãtibus ſpãli ⁊ in multis indiuiduis vt patet per verba ⁊c.
vt ꝓbatur ex his que no. Bar. in. l. j. ff. ſi quis in ius vo. non ierit. et
in. l. j. poſt pꝛin. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. l. pꝛecibus. ergo debent alia ſtatu
ta tolli ⁊c. ꝑ ea que in ſimili ponunt bar. ⁊ doc. in. l. ſi quis in p̃n. te-
ſtamenti de leg. iij. ⁊ Bald. ⁊ alij in. l. ſancimus. C. de teſtamentis. et
Bal. in. l. humanũ. C. de. ll. ⁊ per cañ. in. c. j. de ꝯſti. ⁊ in. c. j. de excep.
pꝛela. ⁊ in. c. ſi ꝓpter. de reſcrip. in. vj. vbi per Pet. de anch. in repe.
Jtem aduertendum puto ꝙ ex quo dicta pꝛouiſio dicitur facta ex
legitima cã ad hoc vt pꝛioꝛat⁹ ſancti Quirici hꝫ quatuoꝛ cameras
iuxta ſtabilimenta ⁊ conſuetudines dꝛ emanaſſe ad obſeruantiam
iuris. ⁊ ſic non continet pꝛiuilegium iuxta no. in rubꝛica de reſcrip.
Nã reſcripta ad bñficia quedam ſunt mere gratioſa. c. dudũ. §. nos
igitur de p̃ben. in. vj. quedam non gratioſa. Sed vocanť lr̃e de iuſti
tia vt in. c. cum ẜm de pꝛebẽ. ⁊ ſic non continent pꝛiuilegium pꝛout
eſt in caſu noſtro in quo vnio fuit facta ex iuſta ⁊ neceſſaria cauſa
vt plene ponit dñicus in repe. dicti. c. poſtulaſti an ſtatuta nõ con-
tinentia pꝛiuilegium facilius tolluntur per cl'am non obſtantibus
per no. in. c. j. de exceſ. pꝛela. lib. vj. ⁊ in. d. c. j. de conſtit. ⁊. c. ſi ꝓpter
duo debita ⁊ declarat Federi. de ſenis conſil. ccxxvj. ⁊ pulchꝛe vltra
alios declarat Pau. de ca. in conſi. liij. de quo. ĩ. Sed poſito ꝙ eſſet
pꝛiuilegium ⁊ habet cl'as derogatoꝛias foꝛtiſſimas adhuc dico qđ
cenſeretur ſublatum: qꝛ in dicta conceſſione vltra clauſulas valde
ſpecificas eſt dictum etiam ſi de eis eoꝛũqꝫ totis tenoꝛibus de vꝰbo
ad verbum eſſet habenda mentio ſpecialis ac in eis cõtineretur ex-
pꝛeſſe quod per huiuſmodi generales clauſulas ei nõ intelligatur
derogatum ⁊ ſequuntur in dicta bulla verba multum pꝛegnantia
⁊ ad hoc adduco quod notanter conſuluit Federi. de ſenis in conſi.
mihi. xlvj. incip. habita ſuper caſu pꝛedicto collatione ⁊ delibera-
tione vbi concludit habito conſi. ⁊ deliberatione cum ſapienti viro
domino Jacobo de ſancto Miniato quod pꝛopter dicta verba de
quibus. s. poſita in cañ. vel pꝛiuilegio derogatur ſpecialibus pꝛiui
legijs quantuncũqꝫ habentibus ſpeciales clauſulas derogatoꝛias
vt patet in. c. quia ſepe de ele. ⁊ in. c. vt officium de here. ⁊ in clemen.
j. de ſepul. vbi hanc partem tenet Pau. ⁊ dicit quod iſta opi. appꝛo
batur in extrauaganti Bonifacij. viij. que incip. rem non nouã al's
cum pꝛiuilegia ſint facti: et poſſit papa illa merito ignoꝛare vt in
capitulo. j. de conſtitu. in ſexto ſi diceremus quod generalis dero-
gatio pꝛiuilegioꝛum nõ ſufficeret indirecte auferreretur poteſtas
pape derogãdi pꝛioꝛibus pꝛiuilegijs derogatoꝛijs quod dicere ne-
phas eſt ſecundum eum. Et licet idem Feder. in conſi. mihi. ccxxvj.
incip̃. caſus talis eſt monaſterijs cuiuſdam oꝛdinis vbi multum la-
te diſputat iſtum articulum videatur contrarium determinare per
multas rõnes tñ dicit quod vidit varie in curia pꝛaticari ⁊ teneri ⁊
ꝓ contraria pte allegat Joan. an. in. c. j. in ſi. de ſepul. in. vj. ⁊ no. per
Dy. in regula qđ ſemel placuit in. vj. Preterea in caſu Fede. erant
in pꝛimo pꝛiuilegio verba derogatoꝛia multum pꝛegnantia q̃ non
ſunt

sunt in casu nostro. Item nos non sumus in tollendo priuilegium sed potius statutū super certo beneficio q tollit p generales clausulas derogatorias.c.qr sepe de ele.c.j.τ ibi no.de cōsti.lib.vj. Preterea loquitur Fede.qñ primū priuilegium erat certum τ validū et de validitate secundi dubitabatur in casu autem nostro τc. preterea Fede.loquitur quando verba hmōi de quibus.s.scđi priuilegij non erant apte concepta: qr agebatur ibi de auferendo priuilegio cum spālibus clausulis derogatorijs monasterio sancte clare nūq in specie facta fuit mentio in causa derogatoria de priuilegijs concessis dicto monasterio. Sed in genere de priuilegijs quorūcūq locorum expressis prius quibusdam alijs monasterijs τ in hoc multū se fundat Fede. Sed in casu nostro est facta mentio de priuile.statutis τ ritibus dictorum magistri τ capituli in specie vt patet in clausula derogatoria que est apte concepta iuxta intentionem Federi. in.d.consi.vnde potest dici ꝑut ipse dicit in.d.consi. Nam ne papalis potestas impediret oportuit habere aliquas clausulas gñales per quas voluntas principis optatum sortiretur effectum. Oportuit enim ipsum habere aliqua verba per que cogitatus τ effectus suos in alterius notitiam pferret.xij.q.ij.humane.xxij.q.ij.his autem als si diceremus ꝯtrium nimis impediret τ frustraret papalis potestas q est absurdū ad q facit.c.dudū de pbē.τ.c.j.ad fi.de concess.preb end.in.vj. Et sic Federi.potius concludit pro ista parte in casu nostro. Et pro his facit qđ consuluit Pe.de anc.in suo consi. cxl.incip.ꝯ fratres.accedit q dñs abbas moder.in.c.cum instantia de censi.amplectit primā opi.s.relatam Fede.τ dicit q consi.xlvj. fuit posterius. Et q Fede.mutauit sententiam pro quo facit: nam in simili hanc eandem opi.tenent Bal.τ Ang.τ in.l.oīs.C.de prescrip.xxx.an.istud etiam in simili voluit dñs Raph.cu.in.l.si quis in prin.testamenti de leg.iij. Preterea reperio q elegans doc.dñs Pau.de ca.in hac materia facit solennissimum ꝯsilium.τ pro vna parte adducit Fede.in.d.cōsi.xlvj.τ Bar.hoc decidere in extraua. ad repri.in verbo non ob.ad fi.τ Pau.in.d.cle.j.de sepul.in ꝯtrium adducit illud aliud ꝯsi.Fede.τ Cy.in.l.rescripta.C.de pci.impera. offe.τ tandem se reducit ad hanc cōclusionem q si est generalis cła non obstantibus non sufficiat.τ ita loquatur vna opi. Sed specialis sic per ea que no.Bar.in.d.l.si quis in prin.testamēti.τ in.d.l.j. de vul.τ pupi.τ.s.retuli.τ vbis attētis bar.in locis relatis cła i terminis nostris indubitanter dr specialis cū in spē fiat mentio τc. ita consuluit Pau.de ca.multum solēniter in suo consi.liij.incip.passus iste dubitabilis videtur cū in materia ista quot sunt capita tot sunt sententie τc.pro hoc adduco. Nam ad hoc vt quis possit conferre beneficia vacantia in curia requiritur spālis τ expressa mētio. τ tñ si apponit generalis cū clausula etiā si de ipsis oporteret mētionem facere spālem hz vim simplicis expressionis τ sufficit. ita ꝯcludunt Lapus τ dñicus in.d.c.ij.de pben.in.vj. Accedat ēt qr ꝯcurrit cła nō obstātibus τ cła motu ꝑprio ex quo reserua. censet facta motu ꝑprio ꝑut arguunt Lapus τ dñicus quos.s.retuli. Sed vbi cōcurrit q scōm ꝑuilegium ꝯcedatur motu proprio indubitanter in casu supradicto ꝑualet scōm τ hz locum opi.Feder. vt per predicta ostendit pulchre Ludo.ro.in suo consi.cccxxvij. incip.iste sunt rōnes quibus mouetur τc.vbi notabiliter loquitur. Postremo dicere possumus quod sunt verba ita pregnātia τ apte concepta quod ostenditur manifesta mens pontificis quod voluit omnibus prouisionibus derogare quo casu qñ apparet de mente per quecūq verba tollitur precedēs dispositio seu priuilegium vt est de mēte doc. in.d.c.j.de exces.prela.in.vj.vbi clare dñicus τ Jo.an.in.c.j.de consti.lib.vj.τ Bal. ponit pulchra verba in quodam consilio qđ incip.

10 requiritur q dixit. ¶ †Circa quartā dubitationē pmo argui pōt qđ fuerit donatio in proprietatem de qua donatione fit mentio in cle.j.de re.eccle.non alie.cum dixit donamus.secundo potest argui q fuerit vnico cum fuerit ꝯcessa proxima camera ꝑoratus.τ sic videtur vnita per illam spēm vnionis per quam vna ecclesia alteri subijcitur prout traditur in.c.cum dilectus q me.cā.τ per Hosti.in sum ma ne sede va.§.fi. Nec ob.q vtat postea verbo donamus: qr dr ad ampliorē grām vt exꝑmit ibidē. Tertio posset argui q nō fit vnio vera: qr de natura vnionis est q bñficium vnitū cōsolidet cū eo cui vnitur.x.q.iij.vnio in fi.xxj.q.j.in summa τ per Inno.in.c.vt super de re.eccle.nō alie.τ ꝯñter perdit nomē beneficij vt dicūt dñi de rota deci.xix.in antiquis ad hoc tex.in.§.illō in auf.vt iudi. sine quo quo suffra.cū ergo detur facultas dimittendi τ aliud accipiendi vr potius esse spēs collationis: qr hoc est ꝯ naturā vnionis: qr res vnita non pōt dimitti sine re cui facta est vnio iuxta no. in.c.j. ne sede vacā.τ transit etiam cum illa per no.per Jo.an.in.c. super eo de pben.in.vj.in nouella scđo: qr dimittere nō est nisi disunire quod est spēs alienationis vt in.d.c.sicut vnire habet: nā si vnire est species alienationis τ nō pōt fieri sine tractatu vt.s.dixi in pn. secunde dubitationis τ traditur in cle.fi.de re.eccle.nō alie.ergo multomagis disunire pro hoc facit. Nam vnio fieri potest non dato defensore et tñ disunio fieri non potest vt no.glos.in.d.cle.fi.qr agitur de diminuendo iure ecclesie fm Card.ibi ergo vr q talis ꝯcessio facultatis dimittendi nō valuisset τ nihil fuisset operata si diceremus eē verā vnionē: qr non potuisset magister cū capitulo sine tractatu hoc facere. Et maxime qr fieret disunio non dato defensore τ nō precedēte legitima cā ꝑut not.in.c.j.ne sede vacan.non potuisset ergo simpliciter ꝯcedi facultas dimittendi ꝑut fuit ꝯcessa q. nō poterat.c. hoc facere.j.q.vij. Daibertum.τ.l.nemo plus iuris de reg.iur.ergo ne dicamus talem facultatem frustratoriam per no.in.c.si papa de priui.in.vj.dicam⁹ q nō sit vera vnio ad hoc tex.cū ibi no.p Bart. in.l.vbi dona.ff.de do.cā mor.vbi si donationi cā mortis apponit pactum q non possit reuocari dr donatio inter viuos ita hic cū de natura vnionis sit vt nō possit ita dimitti dicamus fuisse concessa per collationem donec ꝑceptor priorat⁹ fm tenorem statuti declarauerit quam ꝑceptoriam voluerit ꝑ quarta camera hanc tñ fabaz alij cudendam relinquo: qr res videtur mihi dubia τ non necessaria stāte veritate ꝯclusionū in ꝑcedētib⁹ dubitationib⁹. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxviij.

1 ¶ Reuocatio stipulationis facte absenti an possit penitentia ꝑ mittentis vel negociorū gestoris fieri stante statuto q quis possit alteri stipulari τ actio queratur sine cessione.ꝑ totum.
2 Symonia ꝯmittit qñ quis ꝑ pecunia religionē ꝓfitetur. nu.13.
3 Donatio cā mortis an dicatur quotiens in ea fit mentio mortis. nu.14.vsq ad fi.ꝯsi.
4 Penitentie non est locus in cōtractibus nominatis.
5 Negociorum gestor actū reuocare non pōt sola sua penitentia etiā si interueniat ante ratihabitionem.
6 Jus nrm non pōt absq facto nro a nobis auferri.
7 Emphyteosi a pre stipulata pro se τ filijs an τ qñ possit illa reuocari p patrem in preiudicium filiorū etiam si a patre filij instituantur in certa re cuz hoc quod non possint aliqd petere super bonis suis. nume.9.τ.16.
8 Reuocari an possit penitentia paciscentis ius alteri querendū ex interuallo anteq veniat tempus.
9 Institutus in certa re cū hoc q nihil amplius possit petere sup bonis testatoris non trahitur talis ꝓhibitio ad ius emphyteosis stipulate pro se τ filijs.
10 Emphyteosi stipulata pro se τ filijs quando possit vni filio dari et alteri auferri.
11 Donatio facta vni τ post eius mortem ecclesie an possit reuocari añ tps conditionis τ que donatio esse dicatur.nu.1.
L.qui rome.§.flauius.ff.de vb.ob.quō intelligatur.nu.1.
12 Donatio causa mortis an sola penitentia reuocetur donatore decedente absq filijs.nu.14.
Etiam dictiōis natura est adiungi casui magis dubitabili τ implicare casum minus dubitabilem.
13 Symonia vt ꝓsumatur attenditur qualitas negocij.
Judicis arbitrio relinquitur qđ iure non reperitur terminatum.
14 Donatio cā mortis requirit quinq testes.
Donatio facta ab infirmo an dicatur causa mortis vel inter viuos vbi non fit in ea mentio mortis.
15 Donationis cā mortis natura que sit.
16 Emphyteosi stipulata ꝑ se τ filijs an dicatur stipulata aīo donādi.
17 Geminata ꝯfessio τ pacti nudi geminatio validant obligationez.

¶ Consilium.lxviij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Ardua qdem pñs ꝯsultatio apparet.tria nāq vñr aduersari dictis dñabus τ iustitiā partis aduerse claram satis deducere. Prio qdē q dicte dñe nō pñt niti ex dicta stipulatiōe deducit p id qđ hr.in sili in.l.q rome.§. flaui⁹ de vb.ob.τ.l.iij.ff.de seruis expor.τ.l.iij.τ.l.mācipia.ff.d his qui sine manu.ad liber.puen.τ.C.si mā.ita fuerit alie.vt ma.l.j. Per q iura voluit bar.in.d.§.flaui⁹.q si ego donaui tibi domū vel x.vt post tale tps pueniat ad eccl'iam ego possum donationē istā p pniam reuocare lz eccl'ie qrat.ius ex tali ꝯctu p.l.quotiēs.C.de do. q sub mō nitit ꝑncipal'r p illū tex.vbi ex illo ꝯctu querit ius seruo.τ tñ añ tps pōt reuocari pñtia ꝯhentis τ istā opi. tz etiā Bar.in.l.iij. ff.de seruis expor.τ eā approbat etiā Jmo.ibi rñdēs ad quedā que pñt in ꝯtrū adduci. Raph.cu.etiā dicit q illa opi.est tenēda de equitate si reuocatio emanauit añq veniat tps in q fuit collata liberalitas eādē etiā opi.in casu suo approbāt Jmo.in.c.potuit añpe.col. τ cū ea simpl'r trāsit Pōta.in.l.sed si hac.§.ꝓstituta de in ius vocā. Nec vr huic ꝯclusioni obstare q dicta dña Jacoba recepit τ stipulata fuit ꝑ dictis dñab⁹ Bartholomea τ thomasia q casu bal.in.l.cū a socero.C.de iur do.vult cessare reuocationē ad pniaz.τ idē voluit Jmo.in.d.c.potuit in.d.vltia τ añpe.col.idē τ sumit ex dictis imol. in.d.§.flaui⁹.τ bal.in.l.iij.ff.de seruis expor. Nā hec ꝑdictor theorica vr ꝯfundi p tex.in.l.seia.ff.de dote ꝑle.vbi terti⁹ volūtate mulieris fuit stipulat⁹ a marito dotē sibi reddi si mrimoniū morte mulieris dissoluat.τ tñ ibi decidit q mulier pōt dictā donationē i effectu reuocare: nā pōt dictum stipulantē onerare vt dictā dotē a se stipulatā reddat alteri: si ergo pōt preiudicare ei qui fuit stipulatus nomine ꝑprio multofortius dz posse ꝑiudicare qñ tertius non stipulatur: sed ipe qui vult reuocare paciscitur seu stipulatur pro altero.
2 †Scđo vr ex alio dictas dñas non posse agere: qr dedicare se eccl'ie

vr̃ ꝙ nequeat fieri ꝓpter pecuniā: q2 vr̃ spēs symonie prout si quis ꝓpter pecuniam profitereť religionem: q2 sapere videtur spēm symonie. arg. c. non satis. c. de regularibus. c. dilectus filius. a. ⁊ c. cū symoniaca de symo. ⁊ no. d. Ant. de but. in. c. cum sit proprium de condi. appo. ⁊ ibi etiā Panor. ⁊ idem vult. d. Anto. in cañ. ꝙ pio. j. q. ij. Ideo non videtur ꝙ valuerit illa ꝓmissio facta pro oblatione fienda per dictam dñam Jacobam cum oblati sint. † Tertio ⁊ hoc
5 vr̃ magis astringere iste neptes non censerentur habere hoc ius si eis cōpeteret nisi ex liberalitate dicte dñe Jacobe que obtulit oīa bona sua dicte ecclesie: vñ ecclesia vr̃ ob eam cām facere dictā ꝓmissionē. ⁊ non ex cā liberalitatis ipsa aũt Jacoba vr̃ vti liberalitate. ⁊ consequenter dicte neptes videntur habere ex donatione causata ab ipsa Jacoba ꝓut alias dicimus in patre qui stipulatur emphyteosim pro se ⁊ filijs ꝙ censentur habere ex donatione pr̃na prout voluit Bal. in auť. si quas ruinas. C. de sac. san. ec. qui idem vult in l. j. in fi. C. per quas personas nobis acquiritur. Et ex quo censetur donatio et fit mentio mortis censetur quedam donatio causa mortis per. l. seia. vbi bonus textus. ff. de donatio. causa mortis ⁊ ibi nota. ⁊ l. seia de dote ꝑle. ⁊ ita voluit Jmo. in. d. c. potuit in dicta ante pe. col. Sed donatio cā mortis reuocatur per penitentiam donantis. l. non omnis si cer. pe. ⁊ l. mortis cā donatio etiā. ⁊ l. qui mortis ff. de dona. causa mortis. ⁊ l. senatus. §. mortis causa donatio. eo. ti. ⁊ d. l. seia de dote prele. que loquitur etiā qñ solum apparet ꝙ tertius stipulatur pro se post mortem mulieris volũtate mulieris: vnde ibi vr̃ quodammodo decidi casus noster. ⁊ hinc est ꝙ Bal. in. d. auť. si quas ruinas vult ꝙ pater possit auferre vni filio ⁊ dare alteri quod ⁊ vult Jmo. in. d. c. potuit. ⁊ nō solum si oēs filij sunt comprehensi in emphyteotica stipulatione: sed etiam si vnus tm̃ filius fuit comprehensus pōt pater auferre ab vno ⁊ dare alteri filio nō comprehenso in stipulatione ꝓut voluit Bal. in. d. l. j. in vltima colũ. C. per quas personas no. acqui. pro quo etiam facit q2 Bar. in l. si mihi. ⁊ titio de vb. ob. vult quod filij capiant ex quadam mortis cā capione que videtur similis mortis cā donatione cum ponatur materia ipsius in ti. de dona. causa mortis vt patet in rubro. ⁊ in. l. mortis cā capimus. ⁊ l. mortis cā capitur. ⁊ l. quod cōditionis ⁊ in. l. inter mortis. eo. ti. ⁊ quasi inuicem sint similia ⁊ de similibus idem est iudicium. l. non pñt. d. ll. c. inter cetera de rescrip. Itē facit q2 pater stipulando a liberto operas pro se ⁊ filijs pōt filio in ipsis operis ꝑiudicare legando ipsas alteri filio: lʒ filij non succedant in eis vt heredes. l. iurisiurandi. §. si liberi de oper. lib. ꝭm Bar. ibi ꝓut eum re
4 fert et sequitur Jmo. in. d. c. potuit in pen. char. † Tñ salua semper snĩa melius sentientis ꝯrium arbitror de iure rñdendũ: nam regula est quod in ꝯctibus noīatis ꝓut est stipulatio non est locus penitē
5 tie. l. sicut. C. de act. ⁊ ob. ⁊ l. ex placito. C. de rerũ permu. † Itē regula est quod actus gestus per negociorum gestorem nō reuocať penitentia ipsius negociorum gestoris ēt si interueniat ante ratihabitionem ꝓut est expressum in. l. bonorum. ff. rem ratā haberi. Et iō cũ dicta dña Jacoba stipulando ꝓ dictis dña Thomasia ⁊ domina Bartholomea censeatur stipulatam fuisse earum noīe iuxta not. ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. hmōi in prin. de leg. j. ⁊ per Bar. ⁊ doc. in. l. j. §. nũciatio de no. oper. nun. ⁊ ꝑ cōsequens censetur vt negocioꝝ gestricem stipulatā fuisse. l. si pupilli. §. j. §. sed si ego. ⁊ l. si ego. de neg. ge. cum simi. ideo nō vr̃ ꝙ pnĩa sua operetur quominus dictis neptibus ratihabitiōe queratur actio ex dicta stipulatione stante iure municipali disponente ꝙ quilibet possit alteri stipulari ⁊ ꝙ actio sine ces
6 sione queratur. † Itē regula est ꝙ ius nr̃m nō pōt sine facto nostro a nobis auferri. l. id quod nostrum de reg. iur. ⁊ l. cum quasi. ⁊ l. nec
7 vtilem. ff. ex quibus causis ma. † Ad idem etiā facit text. in. l. apud iulianũ. §. si quis alicui. ff. de le. j. iunctis his que ibi tradũt doc. per illũ tex. vbi Bal. Ang. Jmo. ⁊ Pau. de ca. volunt ar. illius tex. ꝙ si pater stipulatur emphyteosim ꝓ se ⁊ suis filijs non possit in ꝑiudiciũ filioꝝ renũciare emphyteosim ⁊ Pau. de cast. ibi dicit se aľs ita cōsuluisse per dictam rōnem lʒ tunc nō inuenisset dictas auctoritates. Nec distinguunt ꝑfati doc. inter emphyteosim q̃sitam pecunia pr̃is ⁊ emphyteosim quesitam ex mera liberalitate concedentis: sʒ generaliter loquunť. Et ꝙ pater nequeat in dicta emphyteosi preiudicare filio tenuit Bar. in suo ꝯsi. ꝙ incip. in facto de quo queriť inter iulianũ seu bēnum de burgo. Ex quo videtur ꝙ gñaliter itellexerint ꝑ iura vulgaria maxime cũ perraro exerceantur hmōi liberalitates ar. l. cum de indebito. ff. de ꝓba. ⁊ l. si cũ aurũ. ff. de soľo. Licet tex. ibi de quo arguunt aliud innuat: cum loquať in legato ꝙ sapit donatiōem. l. legatum donatio de lega. ij. Sed doc. nō arguunt ex dicto illi⁹ tex. sed ex rōne que sumitur ex illo text. s. q2 in persona heredis est nouum legatum: vnde ita in ꝑsona filioꝝ in emphyteoptis. C. de dona. añ nup. vbi Bal. no. quod qñ ex ꝯctu vel occasione ꝯctus per dispōnem legalē est alicui tertio ius quesitum re vel spe non pōt ab illo ꝯctu recedi in eius preiudicium eo nō ꝯsentiente alleget etiam. l. fi. ff. de pac. ⁊ l. si post mortem. §. fi. ff. de cōtratab. licet
8 se nō bene firmet. ¶ † Quarto predicta confirmantur ex theorica Bal. in. l. cum a socero. C. de iure do. vbi vult ꝙ licet quando venit ius alteri querendum ex interuallo anteꝙ̃ veniat tempus in quod ius tertij est collatum impediatur acquisitio ex penitentia paciscētis seu amborum contrahentium iuxta. l. iij. ff. de seruis expor. ⁊ l. j. C. si mancipium ita fuerit alie. vt manumit. ⁊ l. j. ⁊ l. eũ qui ita. ⁊ l. mancipia. ff. qui sine manumis. ad libe. perue. Tñ secus est quando ꝓ illo: ergo fuit recepta stipulatio ꝭm eum quod ⁊ videtur velle idē Bald. licet non ita expresse in. d. l. iij. de seruis expor. ⁊ idem voluit Jmo. in. d. c. potuit in antepe. colũ. in ver. interdum autē ex facto tertij allegando. l. si ego de nego. gest. Sed melius allegasset. d. l. bonorum rem ra. haberi quod ⁊ voluit Raph. cu. in. d. §. flauius qd̄ ⁊ in effectu vult Jmo. ibidem dicens quod dictum Bart. ⁊ ille tex. ⁊ similes loquuntur in contractibus innominatis secus in cōtractibus nominatis in quibus non est locus penitentie secundum eum
9 sed stipulatio est contractus nominatus merito ⁊c. † Quinto hoc confirmatur ex no. per Bart. in. l. vt iurisiurandi. §. si liberi de ope. liber. vbi Barto. in illa questione qua querit si pater fuit stipulat⁹ emphyteosim pro se ⁊ filijs masculis ⁊ feminis ⁊ postea instituit filiam in certa quantitate ⁊ iussit eam stare cōtentam dicta re ita qd̄ plus de bonis suis petere non possit an dicta filia possit petere emphyteosim predictam ⁊ refert spe. arguere pro ⁊ contra ⁊ quod nō bene se firmat ⁊ subdit veritas tamen est quod dicte filie remanet ius petendi sibi quesitum vigore stipulationis paterne in nullo diminutum per dictam institutionem factam in certa quantitate qd̄ ꝓbatur quia cum ista filia non habeat vt heres patris dispositi. pr̃ in hoc non valet aliquid vt habemus in feudis de success. feu. c. j. in ꝑn. Et hoc est ius cōmune ⁊ spe. in preallegato versic. dicit hoc esse simile in emphyteosi ⁊ feudis. Preterea hoc dicimus in actione de dote que filie queritur ex stipulatione pr̃na: q2 pater non potest illud ius diminuere filie nisi pater tantum relinquat ei de bonis suis quantum grauat. l. si cum dotem. §. si pater. ff. sol. ma. Preterea posito quod ⁊c. Licet. n. decisio Bart. loquatur in alijs terminis tñ rō sua prima est: q2 dispositio patris nihil valet in hoc iure quesito filie ex stipulatione paterna allegat. d. c. j. quod loquitur in feudo tñ dicit Bar. quod est ius cōe. ⁊ sic non speciale ius consuetudinariū ⁊ allegat ad hoc auctoritatē spec. qui dicit in hoc equiparatas esse emphyteosim ⁊ feudum ⁊ adducit simile de dote. vnde ex quo dicit quod est ius cōmune ⁊ quod est idē in emphyteosi firmat ꝙ prout dispositio patris non preiudicat filio in feudo ita nec in emphyteosi ⁊ per hoc tollitur id quod quidam dicunt ꝙ. d. c. j. loquitur de iure speciali consuetudinario: nam spe. ⁊ Bart. volunt ꝯrium nec in dubio debemus recurrere ad specialitatem absq3 rōne dr̃ie cũ sit refugium miserorum dicit glo. ⁊ doct. in. l. filium quem habentem. C. fami. herci. lʒ. n. feudum in multis habeat diuersā naturā ab alijs ⁊ in eis iudiceť ꝑ ius consuetudinarium tñ non in oībus. nā generaliter iudicantur feuda ꝭm ius cōmune. c. j. de cogni. feudi in vsib⁹ feu. ita agitur in hoc casu cum consuetudo soleat esse optima iuris interpres. l. cum de interpretatione. ff. de. ll. ⁊ c. cum dilectus de cōsue. Et quod idem sit in similibus terminis in feudo ⁊ emphyteosi tenet etiam Bar. in suo consi. ꝙ incip. in facto de quo queritur inter iulianũ seu bēnum de burgo ⁊ in alio incipiente q̄dam accepit a quodam aľs incip. questio hec hʒ duo dubia in alio incipiēte dñs
10 Amatus in ordine. clxix. † Sexto hec corroboranť ex notatis per Bal. in. d. l. j. C. per quas personas no. acqui. in vltimis verbis vbi in. d. q. de emphyteosi stipulata per patrem pro se ⁊ filijs an possit per patrem reuocari distinguat quo ad filios in potestate tamen in filio emancipato indistincte vult quod pater reuocare nequeat. Et sic siue emphyteosis sit quesita ex pecunia patris siue ex liberalitate concedentis. ⁊ tamen emphyteosis venit querenda per patrem filio post eius mortem ꝓut volunt doc. in. l. gallus. §. quidam recte ff. de li. ⁊ post. ⁊ Bar. in. l. si mihi ⁊ titio de verb. ob. ⁊ Jmo. in. c. potuit in vltima char. ⁊ est notissimum. ⁊ idem in filio emācipato sentit Bal. in. d. auť. si quas ruinas in penultima colum. versicu. iuxta hoc quero vbi concludit posse patrem vni filio auferre ⁊ dare alteri quo ad filios in potestate ꝑ. l. ij. C. de inoffi. dona. ergo aliud sentit in filijs emācipatis cũ itaq3 ista stipulatrix nō habuerit neptes in potestate. §. mater insti. de exhereda. li. ⁊ l. illud. §. ad testā feminarum. ff. de ꝯtab. idem dicendum est in hoc casu ꝙ dicitur in filio emancipato cum sit eadem ratio. l. a titio. ff. de verbo. obliga. cum multis similibus: preterea ⁊ ipse Bal. in. d. l. j. in fine. per quas ꝑso.
11 no. acquiri. idem vult in stipulatione materna vel auita. ¶ † Non obstant adducta in contrarium ⁊ primo non obstat id quod notat Bar. in. d. §. flauius per tex. ibi ⁊ similes supra adductos: q2 respondetur primo quod dictum suum est dubium in se: nam lʒ Jmol. et Raph. cuma. ibi ⁊ Ponta. sequantur bar. vt. s̄. retuli tamen Paulus de cast. ibi dicit Joan. an. in addi. spe. in ti. de instrumentorum edi. §. nunc vero aliqua in additione incipiente per superiora tenere expresse contra Bar. ⁊ ita etiam dicit tenere Franciscus de albergo. ⁊ tandem ipse Paulus de cast. dicit tutius esse tenere contra Bar. ⁊ idem voluit ipse Pau. de cast. in. l. si pecuniam in princ. de condi. ob causam vbi distinguit ꝙ aut dixit dono tibi cũ hoc ꝙ post mortem tuam ꝑueniat ad ecclesiā. ⁊ tunc non possum reuocare: q2 ecclesie est acquisitũ ius ꝑfecte. i. vtilis actio per. d. l. quotiēs. nam talis dr̃ simplex donatio quantum ad te ⁊ te mortuo ꝙ̃tū ad ecclesiam

ecclesiam dicitur sil'r simplex donatio aut dixit do aut trado et tunc potest procedere dictum Bar. vt ibi latius per eum qui simpl'r tenet cōtra Bart. in. l. si insulam. §. fi. so. ma. q: ius quesitum tertio ex meo contractu vel mea stipulatione nō possum sibi auferre allegat l. j. §. nec de stipulatio. seruo. et l. certi condictio. §. si nummos cū ibi notatis in glo. magna si cer. peta. Et similiter contra Bar. allegat Jo. an. in dicta addi. et respondet ad iura Bar. q loquuntur in seruo cui non est perfecte ius acquisitum ex contractu dñi. Et ita etiā contra Bar. tenuit ipse idem Pau. de cas. in. l. si cū venderet de pigno. act. allegando. l. si partē. §. fi. ff. queādmo. seruitus amit. simil'r Saly. in. l. j. C. si mancipium ita fuerit alie. vt manumit. adducit similem rationem contra Bart. q: quando ex conuentione duorum queritur ius tertio non potest paciscens venire contra conuentionem in preiudicium illius tertij allegat. l. j. C. si mancipiū ita fuerit alie. ne prostituatur. et quod ibi no. et l. fi. ff. de pac. Licet dicat posse responderi q in. d. l. j. illud operatur turpitudo consistens in reuocando. et in. d. l. fina. exceptio erat perfecte quesita. Sed in terminis Bar. actio erat querenda donatore perseuerante in eadem voluntate non ea mutata vt in. d. l. j. si manci. ita fuerit alie. vt manumit. et in. l. iij. de seruis expor. subdit autem posse dici cōtra Bart. quod in legibus Bar. nullum ius vel actio ex illo pacto querebatur ipsi tertio: ideo constitutio diui marci emanauit que facit eum liberū sicut nec ante. d. l. quotiens querebatur illi tertio donatario cū igit hodie sibi querebatur actio per illam. l. videtur q nō possit reuocari per. l. si quis argentum. §. fi. versic. cum. n. in arbitrio. C. de dona. fm eum. qui dicit pdicta ponderanda vt subtilia: et licet dicta rñsio videatur cōtra. d. §. flauius. vbi ipse seruus agit contra eū qui conuenit manumittere. Et propter hoc quidā eā dānent: nihilomin9 respōderi potest q illud pcedit nō iure actionis: sed officio iudicis q nō est adeo efficax cum non presupponat aliquam obligationē l. que per collusionē. §. pretij sortem. ff. de actio. emp. et l. quint9. ff. de annuis lega. Et ideo magis de facili impeditur q impediatur actio que per. d. l. quotiens competit in terminis Bar. item in illis terminis dandum erat illud officium iudicis si donator in eadē voluntate permāserit per. d. l. iij. de seruis expor. cū simi. Et hoc forte est q voluit Pau. de ca. quatenus respōdet ad. d. l. iij. q seruo non est ibi ius perfecte quesitū ex cōtractu domini. Dato autē q dictū Bar. pcedat in casu suo. nihilominus nō procedit in terminis nostris in quibus fuit facta stipulatio nomine dictarū neptū. Et sic dictis neptibus debetur ex contractu nominato non ex innoīato. Et ppterea cessat penitētia et cessat dictum bar. p dicta. s. in quarto fundamento adducta. s. pro hac parte. et in hoc etiam videt fundatum illud quod tradit Bar. in. d. §. si liberi ponderatum. s. in. v. fundamento. et id quod tradit Bal. quatenus loquitur in emancipato in. d. l. j. in fi. per quas pso. nobis acqui. et in. d. aut. si quas ruinas ponderatum. s. in. vj. fundamento. et facit etiam pro hac respōsione q voluit Pau. de ca. in. d. l. si pecuniam vt. s. retuli. cum non vigeat ibi alia ratio nisi quia donatio est contractus p pnīam irreuocabilis. et hec rñsio magis placet et est magis tuta: maxie q: pcedit etiam de mente ipsius Barto. Posset etiam attentari quod in terminis Bar. si procederet eius dictum tunc haberet locum quādo mutatio voluntatis et sic penitentia duraret seu interueniret tēpore quo veniebat querendum ius illi tertio. Secus si mutatio voluntatis interuenisset ante illud tps. et nō duraret dicto tpe in quo dispositio fuerat collata: vt q: predecesserit is qui voluntatem mutauerit: vt videtur pbare tex. in. l. mancipia in fi. ff. de his qui ad liber. sine manumis. per iuncta glo. fi. q et probat text. non violando lrām in. l. j. C. si mācipium ita fuerit alie. vt manumit. qui text. dicit in hmōi terminis quod seruus eueniente tempore conuento peruenit ad libertatem si venditor non fuit contrarie voluntatis aut pre. decesserit. et sic loquitur alternatiue ad cuius veritatem sufficit alteram partem esse veram vt in regula in alternatiuis in. vj. et in. c. inter ceteras de rescrip. cum si. Jdeo si prima pars alternatiue est falsa: q: venditor fuerit contrarie voluntatis. et secunda pars alternatiue sit vera: quia predecesserit consequitur tunc seruus libertatē.

12 †Ex quo euidenter apparet quod contraria voluntas anteq veniat tempus in conuentione deductum non curatur si non durat etiam si impediatur voluntas per mortem. Nec curat ibi decesserit cum herede vel sine quod et suadet rō: q: voluntas heredis in his terminis non est in consideratione per lege cū ita. §. mortuo de his qui sine manumis. ad libe. perue. et iste est casus recte intuenti in. l. j. co. ti. Vbi dr q seruus pseqt libertatē etiā si emptor et venditor sine herede decessissent. et sic illō etiam implicat q idem esset si decessisset cum herede. et etiam fortius illo casu: q: natura dictionis etiā est adiungi casui magis dubitabili et implicare casum minus dubitabilem vt. l. si contendaticum sua glo. ff. de fideiu. et no. doct. in. l. cū antiquioribus in prin. C. de iure delibe. et tangit etiā Bal. in. l. gerit de acqui. here. et sic in primo rñso deciditur quod seruo competit libertas eueniente tpe si emptor et venditor decessissent siue cum herede siue sine herede. Subditur in ver. sed si quod libertas cōpetit etiam siue venditor mutauerit voluntatem. et refert ille ver. ad terminos precedentes. et si venditor decessisset etiam sine herede. et cōsequenter siue decessisset sine herede siue cum herede. vt sic ver. sed si mutauerit intelligatur fm terminos precedentis responsi: put est de natura dictionis aduersatiue vt no. glo. et Bar. in. l. mariti. §. fi. ff. de adul. et Bal. in. l. omnes populi de iusti. et iure i. xv. col. Nō. n. stat proprie aduersatiua si casus sequens non loquitur in terminis casus precedentis: prout no. Saly. in. l. vinū. ff. si cer. pe. Et fm hoc est ibi casus quod si venditor mutauerit voluntatem et postea decedit anteq veniat tempus seruus nihilominus peruenit ad libertatem non curato vēditor decesserit cum herede vel sine. Et cū iste intellectus se conformat text. et glo. d. l. mancipia in fi. et text. d. l. j. C. si mancipium. ita fuerit alie. vt manu. et lz glos. in. d. l. j. qui sine manumis. ad lib. perue. in vna solutione aliud videatur velle: tū non persistit in ea solutione. et ipse glossator in. d. l. mancipia in glo. fi. videt sentire id quod dixi. Et ita hoc anno legendo. l. non oīs si cer. peta. visum fuit etiam intelligenda necessario dicta iura si non cauillentur. et est tunc ratio: quia eueniente tempore non reperitur contraria voluntas venditoris: q: mors impedit voluntatē: ex quo oīa soluit: vt probatur in. l. iiij. ff. loca. et in. c. si gratiose de rescrip. lib. vj. et si ita intelligerentur dicta iura esset ita limitandum dictū Bart. de quo. s. cum se fundet in terminis in quibus dicta iura loquūtur et per illa iura vel similia. et iō applicando ad terminos nostros illa mutatio voluntatis dicte dñe Jacobe que emanauit anteq veniret tempus in quod dicta stipulatio fuit collata non debet attendi ex quo nō durauit vsq ad illud tēpus propter mortē intermediā. Licet autem hoc medium mihi videatur de iure subsistere: nihilominus in eo solo me non fundarem in pratica: q: Ange. in. d. §. flauius. et in. l. ij. de leg. j. et in quadam sua dispu. que incip. hastensis miles intelligit. d. l. j. ff. qui sine manumis. ad libe. perue. fundari: ex eo q: venditor decessit sine herede dicens p illum tex. quod licet donatio causa mortis per penitentiam reuocetur: tū hoc fallit quando donans decessit sine herede p illum tex. cuius dictū sequitur Jmo. in. d. §. flauius. et Raph. ful. in. d. l. seruus ea de seruis expor. videt ad. d. l. j. sequi dictam lecturam glo. quod ibi illud ideo fit: quia venditor decessit sine herede: adeo quod durum esset in pratica contra eos decidere: ideo adherendum est precedenti respōsioni que iudicio meo est clara.

13 †Non ob. secunda ratio: q: nō est verisil'r facta dicta promissio vt illa offerat se: q: oblatio persone parum estimat: sed vt illa offerret sua bona oblatio bonorū non venit in consequētiam simplicis obligationis personalis: sed eque principaliter: q: isti qui offerunt se ecclesie seculari retinent pprium: q: non sunt pprie religiosi: put no. bal. in aut. ingressi. C. de sac. san. eccle. Cum etiam q: principal'r est facta oblatio bonor ita de principali oblatione bonorum fuit actum in ipso contractu cū natura copule sit copulare eque pncipaliter. et ad hoc vt cōmittatur symonia attenditur qualitas personarū et negocij et res q tradit. c. et si qōnes de symo. Et cū hoc non sit in iure determinatū relinquit arbitrio iudicis. l. j. ff. de iure deli. et c. de causis de offi. dele. Nemo aūt iudex arbitrabitur quod. d. Jacoba fuerit inducta ad se offerendū ob dictam pfessionē cū potuerit se offerre et reseruare sibi bona p quibus inuenisset q sibi plus pcessisset q forēt ille annue quantitates pmisse.

14 †Non ob. tertium adductū in pžium: q: negat inter dictam dñam Jacobam et dictas suas neptes emanasse aliquam donationem saltem cā mortis primo et principal'r moueor: q: si dictus pctus interpretaretur fuisse donationē cā mortis resultaret actus inualiditas qm in eo non interuenerunt nisi duo vel tres testes. et in donatione cā mortis exigūtur qnq testes. l. fi. C. de dona. cā mortis. Non autē debet ea interptatio actui adhiberi per quam act9 reddatur inutilis. l. quotiens in stipulationibus. ff. de v. ob. l. quotiēs. ff. de rebus dub. c. si papa de priui. lib. vj. cū si. Nec vr quis eligere illā viam per quam sua iudicia impugnētur. l. miles qui destinauerat. ff. de re militari. Traduntur enī hec pro regulis in dictis iuribus non ita reperitur tradita pro regula quod quotiens fit mentio mortis interpretari debeat donatio cā mor. licet in dictis. l. seia et l. sria in casib9 illis adhibeatur ea interpretatio: dicatur quod simplex donatio facta per infirmum ea infirmitate qua credit moriturum censetur donare causa mortis lz de morte non faciat mentionem fm Bald. in l. nō omnis si cer. pe. in. l. fi. C. de posthu. here. insti. pbat in. c. de his de sepul. et cle. dudum versi. hmōi eo. tit. iuncto. c. requisisti de testa. et que ibi habentur de testa. per Jo. an. et doct. et per glo. in. c. j. de statu mona. vbi habetur quod de dona. inter viuos nō debetur quarta: debent ergo intelligi. d. c. de his. et. d. cle. dudum in donatione in infirmitate. et ita procedēdo de similib9 ad similia etiam haberem9 respondere vbi essemus in paribus terminis scz quādo essemus in casu dubio et actus vtroq modo valeret cuius contrarium videm9 in casu nostro per dictam rationem que est multum ponderanda in casu nostro. Ad idem optime facit quod tradunt Pet. de bellapertica. et Cy. in. l. licet. C. de pac. vbi dicunt quod ideo in terminis illius. l. licet. licet sit facta mentio mortis nō interpretat donatio causa mortis: quia non interuenit ibi legitimus numerus testium. et in hoc resideret quam rationem adducit etiam Barto. et non impugnat Bald. etiam ibi refert Pe. et Cy. eos impugnans: quia illa. l. loquitur in militibus in quorum testamentis non requiritur

numerus testium:⁊ pari ratione nec in donatione causa mortis. et per consequens innuit quod si essemus in paganis supradicta ratio Pe.⁊ Cy. esset bona. Ita ergo in casu nostro videtur per hanc rationem decidendum quod non fuerit donatio causa mortis. Et maxime attentis verbis dicti contractus in quo permittitur ꝙ dicti zacharias ⁊ prosperus ꝓmiserunt dictas quantitates oĩmodo via forma ⁊ iure quo ⁊ quibus magis ⁊ melius ⁊ validius potuerũt promiserunt dicte domine Jacobe ⁊c. Ex quib⁹ apparet quod dicte partes intendebant actum facere validum ⁊ non inualidũ adeo quod etiam vbi al's actus redderetur inualidus per dictam clausulam validatur ex expressa partium dispositione: prout expresse sonant verba ⁊ prout de iuramento quod habet virtutem dicte clausule dicitur in.l.cum pater.§.filijs matrem.ff.de lega.ij. Et faciunt dicta verba quod cum validior ⁊ magis sit efficax ⁊ melior stipulanti donatio inter viuos ꝙ̃ donatio causa mortis vt de se patet quia illa ꝑma irreuocabilis altera reuocabilis.ff.de donatiõe causa mortis.l.j.⁊ sequentibus.⁊.l.qui mortis.⁊.l.senatus iuncta.l. vbi ita donatur eodem tit.⁊ insti.de dona.§.alie.ꝙ per ista verba iudicemus eam donationem inter viuos si donatio est censenda. Nec his duabus rationibus refragatur si quis diceret quod dicta verba apponuntur in ꝓmissione facta dicte.d. Jacobe pro se recipiente ⁊ non apponũtur in secunda stipulatione facta ꝓ dictis dña Thomasia ⁊ domina Bartholomea: qꝛ ad hoc rñdetur ꝙ clausula in prin. posita refertur ad omnia sequentia.l.si quis ex argentarijs.§.si initiũ tabularum.ff.de eden.⁊.c.ij.requiris de appel.cum concord. Et pariter non obstat si dicatur quod refertur ad ꝓmissionem dictorum ꝓmittentium ⁊ quatenus agitur inter eos ⁊ stipulatorem non quatenus agitur negocium inter ipsaꝫ dñam Jacobam ⁊ dictas dñas Bartholomeam ⁊ Thomasiam: nam rñdetur ꝙ dicta verba respiciunt pariter ꝓmissionem ex parte se obligantium ⁊ stipulationeꝫ ex parte stipulantium ꝑ eandem regulam: ideo dicta dña Jacoba stipulata fuit ꝓ dictis Thomasia ⁊ bartholomea omni modo quo magis melius ⁊ validius potuit: ergo taliter ꝙ nequeat reuocari.

15 † Quod ⁊ suadetur quarta rõne: qꝛ dicta quãtitas promissa pro dictis dñabus Thomasia ⁊ Bartholomea non fuit vnꝙ̃ dicte domine Jacobe ⁊ non veniebat prestanda in eius vita. Ideo non potest dici donatio facta de dicta quantitate per dictam dominã Jacobam: qꝛ nemo donat ꝙ non habet.l.traditio.ff.de ac.rerum do.⁊.l. nemo plus iuris de reg.iur.iuncta.l.senatus.§.j.ff.de dona.cã mortis: lꝫ enim ꝓpter res dicte domine Jacobe fuerit facta dicta promissio dictis Thomasie ⁊ Bartholomee: tamen non ꝓpterea promissio fuit facta ab ipa nec de bonis suis: ideo cũ stipulatio de se sit actus irreuocabili⁹.l.ex placito de rerum permu.⁊.l.sicut de act. et ob.⁊ non apparet donatio causa mortis dicamus stare in propria virtute.ꝙ ⁊ quinto persuadetur ex alio: nam de natura donatiõis cã mortis est quod donans magis habere vult ꝙ donatarius ⁊ magis donatariũ ꝙ̃ heredem vt.l.j.⁊.l.senatus.§.sed mortis.ff.de dona.causa mor.⁊ insti.eo.ti.in ꝓn.sed in casu nostro quantitatẽ promissam dictis dominabus Thomasie ⁊ Bartholomee ipsa domina Jacoba non vult se habere merito non videtur ꝙ militet natura donationis causa mortis. Sexto iuuatur hec interꝓtatio ⁊ alia ratione natura donationis causa mortis est quod res donata aliquo casu reuertatur ad donãtem insti.de dona.§.mortis causa donatio.⁊.d.l.senatus.§.sed mortis ꝟ.ergo qui cũ seq.⁊.l. non oĩs in ꝓn.ff.si cer.pe. Sed ista quantitas ꝓmissa nullo casu venit reddẽda ipsi dñe Jacobe liberalitatem exercenti vt de se constat: ideo non interpretatur donatio causa mortis. Et suadet ratio: qꝛ qñ reuocatio est allatura vtilitatẽ ⁊ cõmodũ reuocanti vel eius heredi ꝓbabil'r ꝑsuadet̃ ꝙ ea fuerit verisĩl'is mens donantis ꝙ voluerit posse reuocare: sed quando reuocatio nõ est allatura cõmodum reuocãti vel eius heredi nõ est verisĩl'e ꝙ curauerit sibi reseruare facultatem

16 reuocandi. † Et ista põt esse rõ quare si quis stipulatur emphyteosim ꝑ se ⁊ descendentibus nõ põt reuocare ꝓut tenent doct.in.d.§. si qs alicui.⁊ Bal.in.l.j.C.ꝑ quas ꝑsonas qñ scꝫ filij non sunt in potestate.⁊ idẽ sentit in.d.aut.si quas ruinas.⁊ sĩl'r Bar.in.d.§.si liberi ꝓut eos.s.retuli in adductis ꝑ hac parte.⁊ in.d.ↄsi.incipiẽ.ex facto de quo queritur inter iulianum ⁊c. apte dicit ꝙ est donatio inter viuos collata post mortẽ loquens in filio in potestate. Si.n.pater renũciaret emphyteosim ipsa reuerteret̃ ad ecclesiam nõ transiret ad eius heredes merito doctores ꝓbabiliter interpretant̃ illaꝫ non esse donationeꝫ cã mortis reuocabilẽ: lꝫ liberalitas in filios sit collata post mortem: ista rõ potuit monere doctores quod non sit in dubio donatio cã mortis: que rõ pariter militat in casu nostro: quia ista reuocatio que dr facta per dictam dñam Jacobã nõ tẽdit ad aliquod eius cõmodum vel suoꝝ heredum si habuisset: sed dũtaxat ad cõmodũ debitorum: ⁊ lꝫ Jo.de imo.in emphyteosi interpretetur eam esse donationẽ cã mortis: tñ alij quos.s.retuli vtiꝙ maioris auctoritatis interpretantur: aliter vt.s.deduxi.⁊ facit qđ no. Bar.in.l.si mihi ⁊ titio in ꝓn.de ver.ob.vbi dicit qđ capit ex quadam mortis cã capione: mortis aũt capio non dr qñ resultaret donatio ꝓut ꝓbat tex.in.l.inter mortis.ff.de do.cã mor.vbi glo.dicit ꝙ differt donatio cã mortis a mortis cã capione: qꝛ mortis cã capio forte non reuocatur ꝑnĩa.⁊ lꝫ illa gl.forte non ꝓcedat gñaliter tñ confert ad iam dicta ⁊ maxime attentis rõnibus ꝑnarratis que militant in casu nostro. Põt etiã dici ad auctoritatẽ Jmol.ꝙ non loquitur precise: nam loquitur alternatiue siue sit donatio inter viuos siue cã mortis: lꝫ in secundo membro dicat ꝙ vr̃ qꝛ fit mentio mortis ⁊c.⁊ ex hoc videatur inherere huic membro: nihilominus non clare figit pedes: qꝛ illa verba ꝑñt interpretari ꝓlata argumentatiue. Et per predicta ꝑñt sumi plures rñsiones ad.d.l.seia de dote prelegata: ibi.n.donatio fuit valida. Item non interuenerunt verba.s.ponderata: que in casu isto interuenerunt. Item ibi reuocatio poterat tendere in fauorẽ heredis ipsius mulieris: itẽ ibi disponsuit mulier sup re sua: qꝛ dum nupsit dedit dotẽ ⁊ adhibuit aliũ ad stipulandũ.⁊ sic fuerunt ꝑñtes donans ⁊ donataria ⁊ tpe dationis in dotẽ ideo põt ibi resultare vera donatio quasi illa censeatur dedisse: arg.l.si ꝓcurator ꝑñtis de ver.ob.⁊.l.ij.§.si debitoreꝫ.ff.de dona.inter virũ ⁊ vxo.⁊.l.si nuptura de iure do.cũ si. Et dato ꝙ forte singula non ꝓdessent saltem multa iuuent.l.excusantur in ꝓnci. cum ↄcord.ff.de excu.tu.maxime cum simus in materia dubia procedit̃ ex ↄiecturis cum materia ipsa adaptari possit ad donationem cã mortis vt in simili in.d.l.seia.⁊ ad donationẽ inter viuos: vt in.l.cum maritus.§.si.ff.de pact.dotalibus.vel ad mortis cã capionẽ reuocabilem vel irreuocabilem: iuxta id quod tradit̃ per glos. et Jmo.in.d.l.inter mortis.⁊ Bar.in.d.l.si mihi ⁊ titio.⁊ in.l.que dotis so.ma. Nec ꝓ vna parte viget alia ↄiectura nisi qꝛ est facta mentio mortis dñe Jacobe stipulantis ꝓ parte ↄria vigent multe cõiecture que pro certo debent preualere.arg.aut.itaꝙ.C.cõia de succes.⁊ quod no.in.l.diuus de in inte.rest. Cum al's a dicta cõiectura de facili recedatur ꝫm theoricam Bald.in.l.ij.C.de iure do.vbi signanter dicit ꝙ si fit mentio mortis donantis ⁊ heredis donatarij censet̃ donatio inter viuos: ex ea sola rõne: qꝛ si donatarius ꝑmorit̃ non transit donatio ad heredes.d.l.non oĩs.⁊.d.l.senatus.§. si donatio cum simi. Et tñ dicta mẽtio heredis posset verificari eo casu quo donator premoriret̃ non reuocata donatione.⁊ sic non astringit necessario ⁊ insuper tacite quodãmodo inerat.l.si pactum.ff.de ꝓba.⁊ frequenter ex quodã vsu notariorum adijcitur mentio heredum adeo ꝙ saltem non prestat tantam presumptionem ꝓut al's prestaret iuxta ea que tradit Bart.in repe.l.j.ff.de iure codic.circa clausulam codicillarem.⁊ nihilominus Bal.ꝓpter mentionẽ heredis donatarij recedit a dicta presumptione q̃ resultat ex mentione mortis ipsius donantis: q̃ mentio heredis donatarij fuit facta etiã in casu nostro: licet sequentia verba aduersentur rõni qua verisimiliter mouetur Bald. Simil'r Bar.in.l.q̃ dotis.ff.so.ma.in.ij.col. dicit ꝙ vbi mulier paciscit̃ dari tertio post mortem suã: ⁊ ille tertius stipulatur post mortẽ m'tis sibi dari resultat donatio inter viuos ꝓpter binos actus qui interueniunt.⁊ iste est tex.d.l. cum maritus ꝫm Bar.in.d.l.que dotis.⁊ lꝫ Jmo.ibi recedat a bar. qꝛ dicit quod glo.in.d.l.cum maritus intelligit illum tex. qñ constabat ꝙ voluit donare tñ inter viuos ⁊ ꝓ quasdã suas rõnes: tñ nõ est verũ ꝙ glos. ibi illud dicat solũ ꝓ solutione.l.seia de dote prele.dicit quod ibi voluit donare cã mortis hoc inter viuos: sed quare magis iudicetur inter viuos: vno casu ꝙ̃ altero non aperit ibi glo. Nec in tex.appet quod fuerit expressum: vñ non immerito Bart.voluit inuestigare quare in vno interpretatur inter viuos in alio cã mortis.⁊ considerauit quod inter vnum ⁊ alterũ factũ non est alia differẽtia in facto considerabilis nisi ista quam ipse considerauit.⁊ qꝛ non videbatur vrgens coniectura: ideo Bar.dubitauit satis: nihilominus: quia est verisimile quod vbi adhibentur duo actus velint facere actum magis efficacem ⁊ efficacior est donatio inter viuos quam donatio cã mortis: ideo propter reiterationem non est mirum si interpreta

17 tur donatio inter viuos. † Nec rõnes Jmole vrgent contra Bart. quia si constaret quod primum pactũ tenderet in donationẽ causa mortis: tunc scdm stipulatiõe vallatum nõ immutaret naturã ꝑmi sed non apparet ad quid tendat primum pactum nisi ex quadam coniectura que coniectura cessat vbi actus reiteratur secundum intentionẽ Bar.⁊ primus actus inducit in casu isto donationẽ inter viuos.tñ hec mens paciscentis ↄiecturat̃ propter pactum sequentem.⁊ sic recte intuenti rationes Jmole parum vrgent contra bar. Sepe etenim contingit quod ex actu sequenti interpretatur precedens.l.si ventri.j.§.si.de priui.cred.⁊ quod habet̃ in.l.post ↄctum. ff.de dona.⁊ in.l.si quis post hanc.C.de bonis prescript.⁊ in.c.cum ꝑ bellicam.xxxiiij.q.ij.cũ si.⁊ ex reiteratione actus resultat plerũꝙ efficacior actus.vt patet in binis pactis vt habetur in.l. legitimaꝫ ff.de pac.⁊ in.l.si.C.ad.l.fal.in quibus geminatio obligationis naturalis reddit pactum nudũ efficax ad agendum. Item geminata ↄfessio fit efficacior vt ꝑ no.ꝑ gl.⁊ Bar.in.l.cum scimus.C.de agri.⁊ cẽ.lib.xj. Et geminata interloquutoria efficit̃ irreuocabilis glos. no.in ꝟbo super ea in si.in cle.cũ a repulsione de appe.⁊ ꝙ de bina patientia habet̃ in.l.cũ'oñdim⁹.§.si.ff.de fideius.tut.⁊ de bino actu relinq̃ndi in.l.diu⁹.§.si.ad.l.cor.de fal.⁊ ꝙ de bona iussione habet̃ in.§.⁊ hoc vero iubemus in aut.vt nulli iudi.⁊ in.l.j. C.de peti.bono.subla.⁊ quod per ea no. Bald.in.l.nec damnosa. C.de preci.impera.offeren.⁊ quod habetur in.l.si mulier.⁊.l.antique.C.ad velle.

Et multa

Et multa hmõi pñt in simili induci ꝑ substentando bar. licet negari nequeat quin nequaq̄ sit vrgens coniectura ex quo deprehenditur quod vna non vrgenti coniectura secundum mentem docto. receditur a dicta ꝯiectura causata ex mentione mortis. Quantofortius a dicta coniectura est recedendum propter tot ⁊ adeo efficaces coniecturas maxime per primo loco supra ponderatas. Remanet itaqꝫ ꝙ non potuit reuocare. Laus deo.

Summarium super consilio. lxix.

Statutum an ⁊ qñ sibi vẽdicet locũ in casu ficto. ꝑ totum.

1 Mandans fieri an comprehendatur a statuto faciente. nu. seq.

2 Probatio presumptiua elicitur a cõiter accidentibus.

Lex quantuncũqꝫ exorbitans trahitur ad casum qui põt sub vbis comprehendi etiam ex impropria vborum significatione.

3 Quocũqꝫmodo est dictio vniuersalis.

4 Reis debendi simul obligatis quilibet in dubio presumit̃ debitor pro parte sua.

Iuris cõis dispositione quilibet in dubio censetur velle regulari.

Consilium. lxix.

In nomine dñi nostri iesu

christi. Plura seriose ⁊ eleganter describuntur per excellentem. ll. doc. dñm Paulum de cospis de bononia primum consulentem: mihi plurimum hoñ. ⁊ plurimum hesitandum esset an omissa citatione incipi potuisset a captura persone nisi ꝙ ꝓut mihi ð ⁊ ꝓut etiam tangit clarissimus V. I. doc. d. Bal. mihi pater hoñ. Ideo de sola subscriptione regsitus consentio eleganter dictis per dños consulẽtes patres ⁊ dños meos tñ q: meo iudicio vis pñtis consultationis residet principaliter ⁊ quasi totaliter an statutum intentatũ in hac captura militet in casu nostro attento ꝙ statutũ loquitur de eo qui se ascripsit pro debitore cuius verba non videntur militare in casu nostro. tum q: scriptura non apparet esse scripta per ipsum Ioannem. tum q: nõ est ascriptus pro debitore ipe Ioãnes. sed societas seu oẽs socij. qð liber autem sit suus presupponitur constare satis iudici: tum ex intitulatione libri: tum quia Ioannes illum produxit tanq̄ librũ suũ itaqꝫ per consultantem mihi dicitur ꝙ in hoc non insistam: s3 hoc ipsum p̄supponam. † Hoc p̄supposito ꝓ constanti: ad hoc vt accurate videar ad subscriptionem descendisse aliqua subnectam: itaqꝫ dicendum videtur ꝙ captura non potuerit inchoari: q: ꝯstat qð de iure cõi nõ põt incipi ab executione. l. si cũ nulla. ff. de re iu. ⁊ l. j. C. de execu. rei iudi. Et maxime a captura persone libere ꝑ not. per glos. in. l. iij. §. tutores qui. ff. de suspec. tut. Statutum itaqꝫ de quo agitur est plurimum exorbitans: ergo restringendum: arg. regule que a iure cõi exorbitant in. vj. ⁊. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ vero contra. ff. de. ll. cum ꝯcor. Adeo ꝙ si verba ipsius statuti deficiũt cessare debuit talis captura ⁊ facta debet nulla cẽseri accedat. l. ita aũt in p̄n. de admi. tu. ⁊. l. iiij. §. pretor ait ver. totiens de dam. infect. ⁊. l. si seruum. §. non dixit pretor. ff. de acqui. here. cum si. Sed deficere videtur verba statuti ea rõne: q: ipse Ioannes captus non se ascripsit seu non apparet quod se ascripserit ⁊ paria sunt non esse vel nõ apparere ꝑ iura vulgaria: merito videt̃ posse dici quod statutũ cesset. ⁊ si dicatur l3 non se ascripserit ꝑ seipsum: tamen se ascripsit ꝑ aliuz: q: saltem per institorem propositum ad negocia societatis explicãda ⁊ ad scribendum societatis negocia. ⁊ sic per hñtem mandatum ad scribendum. ⁊ sic ꝑ se vel suo mandato ⁊ consensu fuit scriptum ꝓut ꝓbatur per dños consulentes nõ repeto. ⁊ hmõi scriptura nõ cadit in delictũ: ideo mandans dicatur ꝓprie scripsisse per tex. in. l. iij. §. si procurator. ff. quod quisqꝫ iu. quẽ tex. dicit Pau. de ca. ibi ꝙ est ad hoc singularis. ⁊ hoc inducentes ad statuta tenent etiam ibi Bar. Bal. ⁊ Saly. ⁊ cõiter legentes ꝙ ⁊ tradit Bar. in. l. sed si vni9 in princi. ff. de iniu. ⁊ Saly. in. l. non ideo minus. C. de accu. vbi etiã tangit Bal. in. vij. q. dicens ꝙ illud qð dicit Bart. ꝙ qñ procurator faciens actum tenebatur exequi mãdatum: q: tũc illud actum facit ex necessitate mandati iniuncti ⁊ acceptati ð actus ꝓprie gestus a mandato ꝙ est modus loquendi theologoꝝ allegans beatũ Thomam vt ibi ꝑ eum. Videtur posse rñderi duobus modis. primo q: si scriptura illa non continet veritatem in consequentiam scriptura ipsa non fuit facta mãdato Ioãnis: q: sub generali mãdato nõ iniunxit ꝙ scriberet non verum. arg. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. ⁊ regule in generali in sexto cu3 si. Ideo si negat̃ debitũ negatur pariter mandatum de quo vr̃ ꝙ deberet apparere. Scðo si de mandato ð cõstare nõ ꝯstat ꝑ veras ꝓbationes: vñ oportet dici ꝙ constet p̄sumptiue dato ꝙ presumatur scriptura illa facta mãdato Io. Et dato ꝙ statutũ militaret in scriptura facta mandato debitoris per theoricam. s̄. traditã. Nihilominus nõ vr̃ quod militet in scriptura presumptiue facta mandato debitoris per theoricam Bar. in. l. si tibi decem milia in si. p̄n. ff. de pac. vbi vult Bar. quod dispõ l. si quis argentũ. C. de dona. volens ꝙ ex pacto nudo seu ꝓpter pactum nudum donatiõis oriatur hodie actio tunc demum qñ causa donationis est expressa seu de aĩo donandi constat ꝑ veras probationes: secus si cõstat solum presumptiue: nam tũc ꝯcurrerent due specialitates: vna quod actio oriatur vbi solũ viget pactũ nudum alia quod causa donationis sola presumptione ꝓbetur: ideo ne cõcurrerent due specialitates ꝯ. l. j. C. de dotis promi. non vendicat sibi locum. d. l. si quis argentum scðm eum. quod ⁊ firmant Ange. et Pau. de cast. ibi. ⁊ in. l. iurisgentium. §. sed cum nulla. ff. de pact. et Bal. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. ⁊ ipse Bal. ⁊ Raynerius in d. §. sed cum nulla. itaqꝫ idem videtur in casu nostro: nam spãle maximu3 est quod vigore mee scripture priuate fiat executio ꝑsonalis absqꝫ sententia ⁊ absqꝫ citatione: ideo non ꝓcedat in scriptura presumptiue mea prout est ista: si aliter non docetur de mandato: ꝓut non video quod doceatur. ⁊ hoc medium reddebat me dubium: nã durum est recedere in decisiuis a theorica tot ⁊ tantoꝝ doct. prout sunt Ray. de for. Bar. Bald. Ang. ⁊ Pau. de cast. licet illud dictũ legendo in. d. l. si pacto quo penam visum mihi fuerit non iuri consonum q: presumptio est iuris ꝓbatio. l. l3 imperator de lega. j. ⁊ sic per talem presumptionem probatur vera donatio: prout ⁊ per presumptionem iuris de qua in. l. filiu3 diffinim9. ff. de his qui sunt sui vel ali. iur. probatur filiatio: l3 probatio sit impropria. l. lucius de condi. ⁊ demõ. sic ⁊ alias per actum improprium ⁊ fictum querit̃ vera possessio. ⁊ dominium. l. certe. §. j. ff. de preca. l. quod meo in p̄n. ⁊ l. interdu3 de acqui. pos. ita in simili per impropriam ꝓbationẽ eliciatur veritas donationis. Item q: spãlia respiciunt diuersa vnum respicit effectum donationis: aliud ꝓbationem donationis: ⁊ constat aliud esse actum ⁊ effectũ ipsius actus: aliud probationẽ actus vnde specialia versant̃ circa diuersas res: sed in. d. l. j. circa idem versantur specialia: nam circa vnicũ ꝯctum ⁊ circa ipsius contractus efficaciam: alias prout dicebam sequeretur quod si donatio probaretur per vnum testem ⁊ iuramentum ꝑtis non militaret illa dispõ d. l. si quis argẽtum: q: negari nequit quod sit spãle ꝙ credat̃ parti prout vni testi. ⁊ tamẽ nemo diceret ꝙ non haberet tunc locũ. d. l. si quis argentum. ⁊ ꝓpterea dictum preallegatum Bar. ⁊ sequaciu3 non est absqꝫ dubio ⁊ contra illud tenet Rapha. ful. in. d. l. si pacto quo penam licet non dictis rationibus contrarium etiam vidẽtur velle glo. ⁊ Guil. ⁊ Bart. cum ea transientes in. d. §. sed cum nulla si diligenter aduertat̃ ⁊ similiter glo. in. l. permisisti. ff. de prescri. ver. ⁊ in. l. si cu3 mihi. ff. de dolo. 2 † Sed dato quod ꝓcederet dictũ illud Ray. Bart. ⁊ sequacium in terminis. d. l. si quis argẽtum in quib9 loquuntur posset euitari in casu nostro ea consideratione: q: eo casu p̄sumptio cause donationis fundatur in efficacia actus: vt. s. contractus sit efficax. ⁊ similiter dispositio. d. l. si quis argẽtum nõ fundatur eo alio nisi vt resultet contractus efficacia. ⁊ hoc mõ illa duo specialia censeantur versari circa idem ꝓut in terminis. d. l. j. de dotis promissio. illa duo spãlia respiciebant contractus dotalis efficaciam: sed presumptio mandati non resultat contemplatione validitatis huius scripture: sed magis a cõmuniter accidentibus: q: non solet aliquis scribere in meo libro nisi mea voluntate ⁊ a cõmuniter accidentibus elicit̃ presumptiua ꝓbatio argu. l. quod si nolit §. qui assidua de edili. edictio. ⁊. l. si prius de aqua plu. arcen. prout not. glos. ⁊ Bald. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. ⁊ no. per glo. ⁊ doc. in. l. non hoc. C. vnde legi. ita quod non est speciale fauore scripture quod mandatum presumatur prout in terminis. d. l. j. de dotis ꝓmis. quod contractus dotis incertus sit efficax ⁊ qð nudu3 pactum ꝓducat actionem specialia resultant fauore dotis: vnde concurrũt circa idẽ ex eodẽ fonte fauoris hic aũt secus: vnde termini nõ sunt pares. Et licet hec habeant aliquid dubietatis: tñ sequentia vba statuti plurimum opitulantur: nam subduntur in statuto illa verba per dominos consulentes ponderata: nec aliquis qui illud ascripserit vel in cuius libro scriptum esse reperiret̃ proponeret vel ⁊c. Que aperte demonstrant mentem statuentium ꝙ non artabant se ad casum quo scriptura esset vel censeret̃ esse scripta per ipsu3 debitorem: sed satis esset quod esset scripta in libro suo propter que euidenter ostenditur quod statuentes volebant ꝙ sufficeret reperiri scriptum in libro debitoris quasi presupponerent esse scriptum ꝑ se vel per alium eius voluntate. ⁊ hoc voluerunt sufficere: ideo satis est ex quo ad hunc casum adaptantur vba statuti ⁊ mẽs statuẽtiũ que etiã deprehendit̃ ex rõne p̄dicãte in ipso statuto que est vt bona fides seruetur ⁊ tollantur iuris apices de qua in prin. dicti capituli statuti sub rubrica de cogendo mercatores ⁊c. que quidem ratio militat etiam in casu quo nõ al̃r constat cuius manu vel cuius mandato sit scripta ip̄a scriptura: nã cũ hec nõ facile probẽtur per ꝓprias probationes militat rõ prealleg. ꝙ de hac iuris subtilitate non curetur in predicta curia: rõnis autem concursus maxime qñ est expressa rõ in lege operatur vt lex q̄tũcumqꝫ exorbitans trahatur ad casum qui põt sub verbis comprehẽdi etiam ex ĩpropria verborum significatione: prout est tex. no. in. cle. j. de elec. iuncta glo. j. verbo eligantur quã ibi ponderãt ⁊ sequũtur. d. Ant. ⁊ cõmuniter doc. ⁊ no. Imol. in. l. si vo. §. de viro. ff. sol. ma. volens quod ꝓcedat etiã in materia correctiua: facit optime ꝙ dicit Bar. in. l. liberorũ ff. de ver. sig. dum dicit ꝙ ratio nõ est expressa in statuto. facit etia3 l. his solis. C. de reuoca. dona. ⁊ quod no. Bal. in. l. maximum vitiũ C. de libe. prete. 3 † Ideo iuncta ratione expressa ⁊ iunctis dictis verbis arbitror intrepide procedere sententiam vt supra firmatam ꝑ dominos ꝯsulentes sc3 ꝙ vigore dicte scripture potuerit capi dict9

Joannes ante sententie plationem vigore prelibati statuti hoc di
sponentis per dicta per dños ꝯsulentes. ꝛ ea que. s. tetigi stante ꝓ
supposito ꝙ liber ille censeat super quo non insisto ex quo ꝑ claro
ꝓsupponitur lꝫ plura ad ꝓbãdum id adduci possint. Accedãt etiã
ad supradictam conclusionẽ illa ꝟba in statuto apposita quocũqꝫ
modo. Nam illa vniuersalia verba pñt intelligi siue se ascripserit ve
re ꝛ proprie siue improprie ꝛ ficte: nam illa vniuersalis quocũqꝫ nõ
videtur excludere improprium vel fictum modum: ex quo similis
vniuersalis nihil excludit. c. solite de ma. ꝛ obe. ꝛ cañ. si romanorum
xix. dist. ꝛ. l. iulianus de leg. iij. Et ideo saltem operetur quod statu
tum trahatur ad casum fictuꝫ put loquitur. l. diuus. §. ascribere ad
l. cor. de fal. quam alle. dñs subscribens. nam bar. ibi dicit quod ficte
ẽ ascribere. ꝛ idem etiam ostendit ꝟbum vꝭ ibi in tex. positum iun
cta. l. si duo de acqui. heredi. cum sua glos. ꝛ quod per Bart. in. l. si is
qui pro emptore de vsuca. Et lꝫ alias sit dubium an statuta exorbi
tantia verificentur in casu ficto iuxta ea que hñtur in. l. iij. §. hec ver
ba. ff. de neg. gest. ꝛ in multis iuris partibus quicqd autem alias sit
in casu nostro concurrereꝫ cum domino subscribente ꝙ traheretur
ad casum fictum per illa verba quocũqꝫ modo. ꝛ per ꝟba sequentia
vt. s. ponderata. ꝛ per rõnem predicantẽ scriptã in statuto: tñ vt ꝓ
dixi põt dici ꝙ in casu isto ꝓprie dicatur scripta per ipm̃ Joãnem:
ex quo eius volũtate censeť scriptũ ꝑ iam dicta ꝛ ex volũtate causať
mandatum. l. post dotem. ꝛ ibi no. Bar. ff. solu. ma. facit. l. j. ff. man.

4 †Nec refragatur huic conclusioni ꝙ scriptura non cantat de dicto
Joanne qui extitit captus: sed quod debet dare ipsa societas: Naꝫ
ad hoc respondetur ꝙ satis est scriptus pro debitore ipse Joannes
ex quo est vnus de socijs descriptis in societate ꝛ in libri intitulatio
ne. nam societas que pro debitrice describiť non est aliud quam ipi
socij. ꝛ scriptura ipsa sonat ꝙ creditor debet habere ab ipsis socijs:
nam illa intitulatio trabitur ad omnia in libro postea descripta: ar
gu. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de eden. cum
suis si. Et sic scriptura ipsa continet quod est debitor ipse Joães
ꝛ licet de iure cõi censereť alio non docto debitor pro parte iuxta. l.
reos. §. cũ in tabulis de duo. reis. ꝛ. l. si mihi ꝛ titio de ver. ob. cuꝫ si.
Tñ qꝛ ex dispositione statuti quilibet socius est debitor insolidum
videtur descriptus debitor insolidum: prout ꝛ dicit dominus sub
scribens: facit etiam qꝛ priuatus actum faciens videtur se confor
mare cum dispositione. l. munici. prout al's notauit Bar. in. l. iuris
iurandi. §. si liberi. ff. de oper. li. ꝛ in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad
treb. ꝛ ibi Ang. ꝛ Jmo. in. l. si. ff. de cõdi. ꝛ de. ꝛ in. c. potuit extra de
loca. ꝛ Pe. de an. in. l. tres fratres. ff. de pac. ꝛ And. de iser. in. c. j. in
qui. cau. feu. amit. Cõcludo itaqꝫ vna cuꝫ prefatis dñis ꝯsulentibꝰ
quod dicta captura fuit valida ꝛ non debet reuocari per iam dicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxx.

1 Laudum latum sub certa conditione seu modificatione an va
leat et quid operetur talis conditio si deficiat. nu. seq. ꝛ ꝑ totum.

2 Conditione deficiente ruit dispositio concepta sub conditione.

3 Uerba seu actus non operantur vltra agentium intentionem ꝛ ge
minata aliquid vltra operantur.

4 Sententia conditionalis an valeat.

¶ Consilium. lxx.

Repetito diuino numine.

1 ¶ †Hanc consultationẽ de sola subscriptiõe requisi
tus paucis absoluã: tũ qꝛ elegãter est decisa ꝛ discussa
ꝑ excellentissimũ. U. J. doc. d. Bartholomeũ suzzinũ
mihi vti patrem hoñ. tum qꝛ pax tẽporis ꝛ otij mihi concessum est.
Tum maxime qꝛ res mihi videtur luce clarior ex dictis ꝑ dñm ꝯsu
lentem maxime concurrentibus ꝟbis in dicto laudo insertis: que
ꝟba reddunt meo iudicio rem clarissimam ꝛ indubitatam: nã dicti
arbitri postq̃ laudauerunt ꝛ disposuerunt ea que disponere vole
bant anteq̃ adijcerent dictam modificationem sup qua ꝟsatur du
bium pñtis consultationis declarauerunt ꝙ volebant laudata per
eos sortiri plenissimum iuris effectum ꝛ executioni debite deman
dari debere non obstante dicta modificatione seu reseruatiõe quã
al's voluerunt haberi pro non apposita subdendo ꝙ apponere vel
apposuisse non intendunt si ꝑ eam modo aliquo vitiarentur. s. scri
pta per eos laudata vel aliquod eorum vel etiam reuocaretur mo
do aliquo in dubium vtrum predicta per eos laudata valerent ꝛc.
Subdendo etiam ꝙ eorum intentio erat quod predicta valeant et
teneant indubitanter ꝛ apposita. j. in. d. modificatione eẽ apposita
ꝑ cõmoditate dicti Alex. ita tñ quod laudata vel aliquod eoꝝ non
possint aliquo mõ vitiari aut mõ aliquo in dubium reuocari volen
tes dicti arbitri ꝛ arbitratores dicta per eos laudata ꝓ firmo laudo
ꝛ arbitramento sicut si dicta modificatio nõ esset apposita: ꝛ saluis
predictis fecerunt infra scriptam modificationem que verba sunt
adeo clarissima quod nulla tergiuersatione negari potest qn dicta
modificatio super qua ꝟsatur ius pñtis cõsultationis censetur ap
posita sub conditione si per eam non vitiareť laudum quinimmo si
eius vigore nõ verteret in dubium efficacia dicti laudi vt denotãt
multa verba. s. ꝛ latius in laudo expressa ꝛ vltima ꝟba saluis ꝓmis
sis fecerunt dictam modificationem cum sint ablatiui absoluti fa
ciunt conditionem. l. a testatore de condi. ꝛ de. ꝛ. l. euictis agris de
vsu. itaqꝫ aperte demonstrant dicta verba ꝙ dicta modificatio ꝛ di
cta reseruatio de qua agitur fuit per dictos arbitros apposita si ꝑ
ipsam reseruationem non reddereť inefficax dictum laudũ quo ad
laudata in eo adeo quod aut dicta cl'a modificatiua non habet red
dere laudum inefficax: ꝛ tunc censetur adiecta ꝛ stat in sui virtute ꝛ
habet ꝓpositum consultans aut apposita haberet reddere laudũ
inefficax: ꝛ tunc deficit conditio sub qua fuit apposita: ideo ipa mo

2 dificatio est irrita defecta eius cõditione. †Quia dispositio sub cõ
cepta defecta conditione ruit. l. cedere diem de verb. sig. l. j. ꝛ. l. lega
tum de condi. inser. cum infinitis similibus ꝛ si est de pñti conditio
statim operatur aut. n. conditio est vera ꝛ statim actus valet nõ su
spensus: aut est falsa: ꝛ tunc statim actus est nullus. l. cõditio in pre
teritum. ff. de verborum oblig. ꝛ. l. cum ad presens. ff. si cer. peta. ꝛ. l.
institutio talis de condi. insti. cum concor. ideo cũ ipsa clausula mo
dificatiua fuerit sub conditione de pñti concepta hoc est si per eam
laudum non vitiabatur si ꝓsupponimus ꝙ apposita hꝫ vitiare in
consequentiam patet quod ipsa non censetur apposita seu inserta
in laudo: vnde ipsa cl'a in laudo descripta censetur non inserta siue
dicamus dictam conditionem esse de presenti siue de futuro. Nam
ꝛ quando est conditio de futuro ꝛ deficit actus sub dicta conditiõe
conceptus censetur potius non factus q̃ inutiliter factꝰ dicit not.
tex. in. l. j. in prin. ff. de reg. catho. Jdeo concludo ꝙ dictum laudꝫ
non est modificatum si casu quo esset taliter modificatum reddereť
inefficax per ꝑdicta. Quinimmo ex quo vertitur in dubium validi
tas dicti laudi propter dictam modificationem censetur ex hoc de

3 fecta conditio sub. qua fuit apposita dicta cl'a modificatiua. †Acce
dat id quod habetur de clausula si ꝛ inquantũ in. l. si quãdo de le. j.
per Bar. Ang. ꝛ Jmo. ꝛ ꝑ bar. in. l. ambitiosa de decre. ab ordi. fac.
ꝛ in. l. cum propter. ff. de leg. prest. ꝛ per Bal. in. l. edita. C. de edend.
Accedat etiam qꝛ actus agentium non operantur contra vel vltra
intentionem. l. non omnis. ff. si cer. pe. Attenditur. n. mens facien
tis actum non verba. l. in conditionibus primum locum de condi.
ꝛ demon. c. intelligentia. ꝛ. c. in his de ver. sig. cum infinitis similibꝰ
ideo cum premittatur in laudo quod nõ intendunt apposuisse di
ctam modificationem si ꝑ eam modo aliquo vitiaretur ꝛc. ꝛ postea
subdunt quod non est eorum intentio ꝛc. apertissime declarauerũt
eorum mentem non apponere dictaꝫ modificationem eo casu quo
vitiarentur ꝛc. vel redderentur dubia laudata cui valerent ꝓpter
dictam reseruationem. Et non fuerunt satisfacti dicti arbitri ꝓmi
sisse eorum intẽtionem ante dictam reseruationem: sed in fine ipsiꝰ
clausule modificatiue subnectunt ꝙ habeatur pro non apposita si
inde modo aliquo resultaret aliquod preiudiciũ quod laudata nõ
valerent aut in dubium modo aliquo reuocareť ꝛc. Et hoc ad maio
rem cautelam ꝛ mentis expressionem ꝛ geminato verbo plerumqꝫ
attenditur vt efficacius operetur. per Angel. in. l. pluribus. §. j. de
verb. ob. ꝛ. l. stichum. §. stipulatio eo. ti. ꝛ quod habetur in. l. balista
ff. ad trebel. ꝛ quod per glos. in verbo omnia ꝛ singula. in. c. vt circa
de ele. ꝛ in. c. ꝛ si christus in prin. de iureiur. ꝛ in. l. ij. §. furiosus de iu
re cod. ibi per omnia. ꝛ in omnibus etiam facit quod de geminatio
ne actus habetur in. l. cum scimus. C. de agri. ꝛ cen. lib. xj. in. l. legiti
mam. ff. de pac. cum si. Jta quod ex hoc medio res mihi videtur lu
ce meridiana clarior qꝛ sumꝰ extra dubitationẽ an appositio hmõi
reseruationis habeat laudum vitiare prout ꝯtingebat in casu quo
consuluit Pe. de anc. ꝛ collegium paduanum vtriusqꝫ iuris. Licet
etiam casus ille longe etiam alias discrepet terminis nostris: vt ele
ganter deducit dominus consulens. Cuius conclusioni inhererem
etiam si dicta reseruatio fuisset simpliciter apposita per signanter

4 adducta per dñm consulentẽ. †Non. n. est absonũ qd nedũ arbitra
menta arbitrorum ꝛ lauda arbitrorũ: sed etiam sententie diffiniti
ue iudicum ferantur sub conditione lꝫ ferri non expediat (nisi ex
causa necessitatis: prout tangit dominus consulens) tamen late te
nent. l. j. §. biduum. ff. quando appel. sit etiam si conditio sit extra
nea: prout vult ibi glos. in verbo dicenda in prin. ꝛ vult ibi Barto.
post Dy. in. c. que a iure de re. iur. in. vj. ꝛ Ful. in. l. cum iudex. C. de
sen. ꝛ Ang. ꝛ Jmo. in. l. a diuo pio. §. in vẽditione. ff. de re iudi. licet
Cuma. dicat in. d. §. biduum quod lata sub conditione penitus ex
tranea non teneat qꝛ lata sine cause cognitione tamen dicta rõ nõ
infert necessario ꝛ cessat in casu nr̃o: vt patet ex tenore laudi ꝛ red
dit causam reseruationis. s. ꝓpter absentiam Alex. Bald. etiam in
d. l. cum iudex. tenet quod non valeat rõne non vera meo iudicio:
iudicat. n. iudex sup eo de quo est litigatum. licet conditionem adij
ciat non respicientem. Et quicquid sit cõis opi. videtur esse ꝓ ꝑma
parte: nec reputo hanc cõclusionem esse omnino extraneã: ex quo
respicit negocium de quo agitur: qꝛ in effectu si probabit in nouo
arbitrio vltra de iuribus suis ꝓpter que moueantur arbitri ad al'r
laudandum vel arbitrandum: ita quod non est oĩno extranea cõdi
tio in qua omnino extranea loquuntur Bal. ꝛ Cumanus. Et quic
quid sit euidenter per hoc tollitur illa ratio quod sentẽtia arbitri
debet imponere finem liti: quia similiter ꝛ sententia diffinitiua et
tamen sub conditione lata non dicitur imponere finem liti per iaꝫ
dicta

dicta. Potest snia diffinitiua snie: prout & dicit Bal. in. l. j. in ante pe. col. C. q accu. nõ pos. adducit. l. in. l. aqlia. si deletũ. ff. ad. l. aqui. ex hoc dicẽs φ iudex potest ita sniare saluo & reseruato φ si postea appareat testes falsum dixisse ɔdẽnatio habeaẽ p non facta ẽm eũ qui plura adducit ibi circa hmõi reseruationes q̃ omitto. Cũ mihi videaẽ φ vba laudi. s. in prin. adducta tollãt oẽ dubiũ. & si non est elapsum tps in reseruatione appositũ magis meo iudicio expedit consultanti φ dicta reseruatio esset sui natura sufficiẽs ad vitiandũ laudũ & ecõuerso: vt euidẽter cõstat attẽtis iam dictis & tenore reseruationis: iõ nõ amplius instandũ duxi: sȝ ita prout. s. ɔclusuȝ est p p̃fatũ dñm cõsulentẽ: successiue p me dico. &c. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxj.

☞ Alienatio p minorẽ facta vt valeat que requirantur.
1 Subhastatio presumit emptionem factam absq; fraude.
2 Decretum iudicis presumit oĩa solẽniter acta. nu. 8.
3 Assertioni notarij vel partis non creditur.
4 Absolutio iuramẽti sup ɔtractu a lege vetito vel ratione lesionis enormis an sit necessaria. nu. seq. et. 7. per totum.
5 Contrahere cõtra legem est iniquum.
6 Alienatio rerũ ecclesie requirit φ emptor probet preciũ ɔuersum in vtilitatẽ ecclesie. secus tñ est in alienatione rerũ minoris. consi. sequẽ. nu. 9.
7 Dolus presumiẽ rõne lesionis enormis. et cõsi. seq. nu. 6.
8 Iuramẽtum firmat cõtractus inualidos.
9 Omnino est dictio excludẽs dispensationem.
10 Iuramẽti absolutio an ɔcedaẽ minori ɔtrahẽti rõne lesionis enormis q̃n etiã interuenit dolus aduersarij ex proposito seu metus illatio. cõsi. seq. nu. 5. et. 6.
11 Absolutio iuramẽti p quẽ & quib⁹ debeat cõcedi & in cuius petitione dȝ pars cuius interest citari. cõsi. seq. nu. 2. et nu. 4.
12 Iuramẽtum nõ transit ad heredes iurãtis. cõsi. seq. nu. 4.

¶ Consilium. lxxj.

QUod non valeat alienatio rei minoris: † q2 ob necessitatẽ iam cognitã. Itẽ nec habitis subhastationis ẽm Spec. in ti. de emp. & vẽ. §. nunc dicendũ. ver. hec quoq;. & pbaẽ in. l. magis puto. §. ne passim. & per totã. ff. de reb. eo. & l. lex q̃ tutores. de admi. tu. & ibi Bald. & ponit no. Bal. in ɔsi. mihi. lij. incip. de iure. vbi ponit multas solẽnitates requisitas. † Nec vr̃ obsta. interpositio decreti seu auctoritas iudicis p qd̃ vr̃ p̃sumi oĩa solẽniter acta iuxta no. p Spec. in. d. §. ver. et breuiter. & ponũt moder. in. l. sciendũ. q2 illud vr̃ pcedere q̃n cũ cause cognitione al's secus vt in fi. d. ver. & breuiter. vbi se remittit ad no. p eũ in ti. de pcu. §. j. ver. sȝ qd si soluũ. vbi vult φ etiã si cã ɔsistebat illa nõ liquebat iudici nõ valet decretũ. † Nec crederet assertioni notarij vel partis: q2 alio tpe & q2 in materia suspecta: iuxta no. p Jo. an. in addi. Spec. in ti. de reb. eccle. nõ alie. &c. † Ita & videbatur φ deberet constare de cause cognitione separatim: prout de instro tractat⁹ in alienatione rei eccl'ie. dicit Spe. in ti. de loc. §. sequiẽ. ver. & scias. & in sil'r p Jo. an. & doc. in. c. fi. de solu. & no. in. c. j. de reb. eccle. nõ alie. in. vj. & in. c. si cautio. Et p p̃dicta ɔsuluit Pau. de ca. in suo ɔsi. lxxxix. incip. sup eo qd̃ queriẽ: & vr̃ tenuisse Anto. in. l. j. C. de fide instru. & aste fis. & in. l. quicũq;. §. fi. de publi. & Ludo. in. l. sciendũ. de verb. ob. & Pau. in. l. cũ hi. §. si pretor. de trãsac. qd̃ tñ limitat niũ in instro dicaẽ habita cause cognitione. quo p̃supposito vr̃ φ sit cõcedẽda absolutio: q2 ɔtra legẽ & q resistit legi &c. xiij. q. iij. q resistit. c. ij. de ma. & obe. Ergo nõ vr̃ φ ex obseruãtia cõtractus debeat cõmodũ reportare. c. eũ q. de p̃bẽ. in. vj. & c. tue. de pcura. Et p hãc rõnẽ Federi. de senis ɔsi. cclxv. factũ tale est statutũ ciuitatis perusij tenet φ ille q cõtrahit ɔtra. l. phibitionẽ cogi põt ad relaxationẽ iuramẽti. idẽ vincẽtius in. c. cũ cõtingat. facit q2 iuramẽtũ dȝ habere tres comites &c. † Sed nõ reperiẽ iudiciũ & iustitia: cũ nõ sit iustũ ɔtrahere ɔtra. l. superioris. c. j. de his q̃ fiũt a ma. par. ca. Scdõ q2 vr̃ esse in dolo q ɔtrahit in casu a iure phibito. c. q cõtra iura. de reg. iu. & cañ. q ɔtra. viij. dist. sed dolus videtur exceptus &c. † Itẽ vr̃ enormissime lesa: q2 caruit rebus & pcio cõfessato & in re eccl'ie dȝ pbare emptor p̃ciũ versum in vtilitatẽ ecclesie. Anto. Jmo. in. c. j. de deposi. glo. & doc. maxime Car. q. xxx. & Jmo. in cle. j. de re. ecc. nõ alie. † Sed rõne enormis lesionis p̃sumiẽ dolus. l. oĩs. §. lutius. & ɔũr absolutio ɔcedi dȝ: ita ɔsuluit Pe. de anc. in ciuitate senarũ put refert & firmat per plures rõnes in repeti. c. canonũ. & tenet in. c. accessoriũ. de reg. iur. & abbas in. c. cũ ɔtingat. de iureiur. ¶ † His nõ ob. ɔtrariũ &c. Nõ eñ in primis habeo p expedito φ sine iuramẽto ɔtractus non valuisset. vbi eñ interuenit iudicis auctoritas oĩa p̃sumunẽ solẽniter acta p. l. & si p̃ses. & l. si qdẽ. C. de p̃di. mino. put clare ɔcludit Spe. in. d. ver. & breuiter. Idẽ Bal. in. d. §. si p̃tor. & in. l. q̃cũq;. de pub. intelligẽs not. p gl. in. d. l. j. C. de fide instr. & iure aste fis. q̃n qs vellet pbare ɔtrariũ. idẽ Bal. in. l. quicũq; de bonis qualiter. in. l. nõ al'r. de adop. in. l. fi. C. de p̃di. mino. & in. l. p̃ses. C. quõ & q̃n iudex. & in addi. Specu. in. xv. col. ad idẽ bonus tex. in. l. j. C. de p̃di. cu. li. x. quem ad hoc alleg. Bal. in. c. j. in. ij. col. q feu. da. pos. & idẽ tenet Jo. de imo. in. l. si qs cũ al'r. de vb. obli. Idẽ cõsuluit Bal. cõsi. mihi. xlj. incip. primo queriẽ vtrũ in ɔcessione. vbi dicit φ sufficit semel esse cognitũ. allegat tex. d. §. ne passim. Et φ q̃n superior interponit decretũ oĩa cẽseantur solẽniter acta: adducit rõnẽ ista interponunẽ p modũ voluntarie iurisditionis: iõ presumiẽ solẽnia interuenisse: prout no. Jnn. in. c. q̃m cõtra. de proba. et in. c. innotuit. de eo q fur. or. suſ. Sed dato φ cõtractus esset nullus tñ firmaẽ iuramẽto. auẽ. sacra. vbi casus ẽm lec. glo. & cõem quã put dicit Pau. de ca. s. totus mũdus seruat. † Nec absolutio est cõcedẽda p casum auẽ. sacra pub. ibi inuiolabiliter qd̃ verbũ videẽ excludere restitutionẽ: q2 al'r nõ obseruareẽ inuiolabiliter put al's dicimus φ verbũ oĩno excludit dispensationẽ: vt no. gl. in. c. vt hi qui de etate & quali. itẽ quia. c. cũ cõtingat & sil'a dicũt simpl'r seruãda sciuissent dicere nisi absolutio &c. al's illa iura seruirent de vento &c. † Et qd̃ non sit cõcedenda absolutio in minore ɔtrahente in fortioribus terminis tenet Anto. de but. in. c. cũ cõtingat. ver. tertius casus. vbi impugnat dictũ Fede. de quo. s. idẽ ibi Jo. de imo. in tertio mẽbro cõcludentes qd̃ etiam vbi statutũ reprobaret contractum & iuramentũ non esset concedenda restitutio alia cã non subsistente. & hãc ptẽ tenet ibi dñs Abbas modernus in sua dispu. que incipit statuto ciuitatis senarũ. in quarto dubio. versi. tertius casus. & in suo consi. lxxij. incip. in causa que ad presens vertitur inter Jacobum. fortius ergo in casu nostro in quo non prohibita sȝ permissa alienatio p. d. auẽ. sacramẽta. Facit qd̃ in simili no. Jmo. in illo articulo an donatio inter virum & vxorẽ firmetur iuramento: immo nõ solum quãdo iuramẽtum est contra. l. data lesione quomodo non enormi vel enormissima denegaẽ absolutio. voluit Jo. de imo. in. d. loco: & abbas in. ix. casu & in. d. dispu. in. iiij. dubio. i. ix. casu. & Pet. de anch. in loco supra in cõtrariũ allegato. quinimmo etiã propter enormẽ lesionẽ non esset concedẽda absolutio. voluit Jmo. in. c. quintauallis. al's. d. auẽ. sacramẽta. esset imposita verbis non rebus contra &c. Idẽ voluit Jmo. in. d. c. cũ cõtingat. in tertio mẽbro prin. vbi allegat Archi. in. c. q̃uis de pac. in. vj. tenere hanc partẽ: & eam tenet Ange. in. d. l. si quis pro eo. & est de mẽte Jmo. in. l. cum vir. de vsuc. xv. colũ. & expresse tenet. d. Ludo. de roma in. l. qui superstitis. de acqui. here. & Pet. de ancha. & Dominic. de sancto Gemi. in. d. c. quãuis. & cõsuluit Pet. de ancha. cõ. ccc xij. incip. postq; ista dña. per tex. d. auẽ. sacramẽta. ibi inuiolabiliter qui tollit etiã restitutionẽ que enormẽ non leuem presupponit lesionem. et pro hac parte cõsuluit Pau. de ca. consi. ccc vj. incip. orta lite inter spectabilem militem per plures rationes. Ista opi. est etiã apte de mente Bal. in. d. l. si quis pro eo. in. iiij. & v. membro sentiens qd̃ in altero non petaẽ absolutio: ex quo in altero dicit peti posse absolutionem. Et hec opi. est de mente Bal. in. l. j. C. si aduer. vẽ. Sit ergo conclusio φ licet esset contractus contra legẽ & esset enormis lesio: non tamen concederetur absolutio ẽm multos solẽnes doct. supra relatos. Cum igitur in casu nostro nulla pbeẽ lesio &c. † Unũ non omitto φ posito φ probaretur enormis lesio non est hesitandum φ tot solẽnes viri reddant rem permaxime dubiam. Cũ opi. docto. reddant rem dubiam. Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. in vj. oppo. glo. in verbo certas. in. §. quibus prima consti. C. sed vbi est probabile dubiũ an quis debeat absolui nullus inferior a principe potest absoluere fuit de mente Jnno. in. c. venerabilẽ. de elec. fuit de mẽte Raymũ. in sum. in ti. vtrum possit dispensari in votis per que hoc expresse decidit Jmo. in. d. c. cũ cõtingat. in tertio mẽbro in fi. dicens hoc esse mẽti tenendũ: hoc idẽ est de mẽte Spec. in titu. de le. §. nunc ostendendum. ver. xxiiij. & versi. item papa. vnde cum in casu nostro p̃supponatur φ vicarius episcopi &c. nullo modo concedi potest immo nec al's esset concedenda per supradicta. Solum ergo oportet respondere ad illud de lesione quam non reperio probari plura dicit circa confessionem que non expediunt cum probetur vera numeratio per instrumentum in casu nostro. Ita qd̃ etiam papa non potest absoluere: prout voluit Abbas in d. c. cum contingat. in tali materia absolutionis in primo casu. & in d. dispu. in quarto dubio in primo casu. † Non omitto φ non reperio probari iure φ heres iurantis habeat vel possit petere absolutionem cum ad eum non transeat iuramentum. c. veritatis. de iureiurã. Barto. et alij in. d. l. qui superstitis. cañ. in. d. c. quãuis moder. in. l. pactum quod dotali. C. de colla. absolutio presupponit vinculum &c. Postremo etiam ex quo contractus fuisset de se validus propter auctoritatem curatoris & decreti interpositionem vt supra ostensum est: posito etiam qd̃ a iuramento absolueretur adhuc nõ videtur posse dici contractum rescindi: quia absolutio hec tãtum videtur concedere qd̃ veniens contra non incurrat periurium. vnde si minor qui iurauit vel maior lesus vltra dimidiam absoluatur non tamen poterit venire cõtra cõtractum iam factum irreuocabilem: ita concludit Abbas moder. col. x. ver. sed vltra predicta. et refert Ange. ita consuluisse. & licet alleget Pau. et Joan. cal. in contrarium. tamen dicit φ sibi magis placet opi. Ange. et post multa concludit φ aut contractus substinebatur solo iuramento & tunc procedat opi. Pau. et Joan. cald. aut contractus erat al's de se validus: et tunc non potest rescindi: licet concessa sit absolutio et ita procedat opi. Ang. vt latius p eũ. & iste est casus nr̃: ex qb⁹ oĩb⁹ &c.

¶ Summarium super consilio. lxxij.

1 ¶ Iuramẽtum quid operetur in cõtractu minoris ꝛ an ꝛ qñ validet cõtractum al's inualidum. per totum.
2 Absolutio iuramenti nõ vitiat ꝯtractũ sed tollit periuriũ. nu. seq.
3 Restitutio in integrum non datur minori iuranti absolutione non petita.
4 Absolutio iuranti non est necessaria heredi iurantis.
Contractus defuncti non per heredem peti ꝙ rescindatur prius ab ipso defuncto dum viueret absolutione non petita.
5 Absolutio iuramẽti an sit necessaria vbi in cõtractu iurato interuenit dolus re ipsa vel ex ꝓposito aduersarij. nu. seq. vsqꝫ ad fi. cõsi.
6 Lesio enormis presumitur ex dolo.
7 Iuramentum an ꝛ qñ tollat remediũ rescindendi cõtractus minoris mulieris ꝛ rustici.
Restitutio non datur pro leui lesione sed enormi tm̃.
8 Restitui se petens in integrum debet probare se lesum. nu. seq.
9 Probationis natura est ꝙ necessario cõcludat.
Restitutio in integrũ nõ põt peti vbi precium rei empte fuit datũ et solutũ etiã adulto, cũ auctoritate curatoris ꝛ iudicis decreto: tutius tamen est vt coacte soluat ꝛ quando non sit in rescissione contractus necessaria.

¶ Consilium. lxxij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Pro decisione primi dubij p̃sentis cõsultationis p̃mittẽda est cõis ꝛ indubitata sñia qḋ iuramẽtũ minoris prestitũ sup obseruãtia ꝯtract⁹ firmat etiã de iure ciuili ꝯtractũ nullũ rõne minoris etatis p generalitatẽ tex. auť. sacra pub. C. si aduer. vẽd. ẜm intellectũ gl. ibi in verbo ꝯtractib⁹. quẽ ibi tenẽt Bart. ꝛ docto. cõiter oẽs ꝛ ꝓut dicit ibi Pau. de ca. hoc totus mũdus obseruat: ꝛ multofortius hoc idẽ dicendũ est de iure canõ. quo disponiť ꝙ iuramẽtũ firmet ꝯtractũ nullũ nõ solũ vbi nullitas causať rõne minoris etatis: sed etiã vbi alia rõne vt in. c. cũ cõtingat. de iureiur. ꝛ in. c. q̃uis. de pac. li. vj. ꝛ in. c. lʒ mulieres. de iureiur. e. lib. itaqꝫ nõ duxi insistendũ an ꝯtract⁹ de quo agiť fuisset absqꝫ iuramẽto validus an inualidus: † nã vtroqꝫ casu cõcurrẽte virtute iuramẽti redditur validus ꝛ vtroqꝫ casu p iuramẽtũ tolliť remediũ resti. in inte. p. l. j. C. si aduer. vẽ. ꝛ. d. auť. sa. pu. in ꝟbo inuiolabiliter. ꝛ facit text. in. d. c. q̃uis. in ꝟbo oĩno. prout etiã. j. inducã circa absolutionẽ. habeť em̃ hoc p expedito ꝙ citra absolutionẽ a iuramẽto nequaq̃ põt peti resti. in integ. p dicta iura itaqꝫ inuestigatio an ꝯtract⁹ p̃dict⁹ fuisset al's validus vel inutilis est modici aut nullius effectus: licet posset colorate instari ꝙ interfit id inuestigare: qꝛ vbi al's valuisset tũc sublata virtute iuramẽti mediãte absolutione remaneret cõtractus de se validus: vbi vero cõtractus esset al's de se nullus põt dici ꝙ sublato iuramẽto per absolutionẽ sequať rescissio cõtractus q validabať sola virtute iuramẽti: ꝓut hoc videnť sentire Jo. cal. ꝛ Pau. de lea. in quodã eorũ cõsi. inquãtũ dicũt ꝙ petẽs absolui nõ a iuramẽto ꝯfirmãte cõtractũ dʒ facere citari ptẽ: qꝛ tractať de eius preiudicio cũ sublato iuramẽto sequať rescissio ꝯtract⁹ ẜm eos: prout refert. d. Panor. in. d. c. cũ ꝯtingat. in. xij. col. † Cũ id nõ est expeditũ qꝛ Ang. i quodã suo ꝯsi. qḋ incip. d. Chaterina tenet ꝙ vbi ꝯtract⁹ firmať iuramẽto nõ põt qs venire ꝯtra cõtractũ lʒ p supiorẽ absoluať a iuramẽto: qꝛ actus est de se validus ꝓpter interpositionẽ iuramẽti. Et hoc casu absolutio solũ opať ꝙ absolutus nõ incidat in piuriũ: nõ aũt annullat ꝯtractũ: vñ nullus dicat ꝙ minor q fuit decept⁹ vltra dimidiã iusti pc̃ij si p superiorẽ absoluať a iuramento possit venire cõtra ꝯtractũ: qꝛ cõtract⁹ est aliqs ꝛ irreuocabilis: secus vbi iuramẽtũ nõ firmat actũ: lʒ solũ ligat ẜm eũ qḋ est ꝑpetuo mẽti tenẽdũ ẜm Jmo. in. d. c. cũ cõtingat. ꝛ etiã Panor. ibi q p hoc dicit ꝙ sibi nõ placet opi. Jo. cal. ꝛ Pau. de lea. de qua. s. qꝛ p interpositionẽ iuramẽti. l. tollit ꝓhibitionẽ ꝛ sic cõtract⁹ remãsit validus sine alia ꝓhibitione: iõ nõ dʒ rescindi p absolutionẽ a iuramẽto: qꝛ ꝯtract⁹ assumpsit vires ex ꝯsensu ptiũ vallato iuramẽto. vñ tũc nõ cessat ex toto cã cõfirmãs: ꝛ dicit hoc esse tenẽdũ põderãdo etiã text. d. auť. sa. pu. in ꝟbo inuiolabiliter. ꝛ. d. c. q̃uis. in ꝟbo oĩno seruãdũ in cõtrariũ aũt plura adducit tãdẽ dicit sic posse distingui ꝙ aut cõtractus substinebať solo iuramẽto: ꝛ tũc sublato iuramẽto tollitur cõtract⁹ qꝛ tollitur illud vinculũ quo solo substẽtabať. ar. l. stichũ. §. naturalis. de solu. ꝛ. c. cũ cessante. de appe. aut substinebať etiã alio iure. Et tũc sublato iuramẽto datur facultas intẽtandi illud remediũ qḋ prius cõpetebat ad rescissionẽ cõtract⁹ exẽplificat. qñ quis fuit decept⁹ vltra dimidiã iusti precij quo casu cõtract⁹ nõ est ipso iure nullus: sʒ iuramẽto sublato põt agi conditione ex. l. ij. C. de rescin. vẽ. ꝛ. c. pe. ꝛ. c. cũ dilecti. de emp. ꝛ vẽ. Ex quib⁹ Panor. videť sibi ꝯbijsi cõtrarius cũ in dicta distinctione videat in effectu approbare dictũ Jo. cal. ꝛ Pau. de lea. qḋ pauloante dixit sibi non placere et reprobare dictũ Ang. qḋ dixerat esse menti tenẽdũ: quare dicebã al's legẽdo. d. auť. sacra pu. in ꝟbo inuiolabiliter circa finẽ p̃me qõnis sequẽdo mẽtẽ ipsius Panor. qui nõ est verisile qḋ in eodem cõtextu ita variauerit. ar. l. nã ad ea. de cõdi. ꝛ demõ. distinguendũ esse ꝙ qñqꝫ cõtractus nõ firmať iuramẽto: sed substinẽdo eo respectu: qꝛ ꝯtrahens artať timore piurij ad seruandũ ꝯtractũ lʒ inualidũ vt in terminis. c. debitores. de iureiu. ꝛ. c. significãte. de pig. ꝛ ita ꝓcedat primũ mẽbrũ distinctionis Panor. ꝛ vltimũ mẽbrũ Ang. qñqꝫ aũt cõtractus erat de se validus: sed aduersus eũ cõpetebant iuris remedia q̃ tollunť p iuramẽtũ vt in exẽplis ipsius Panor. et tũc dicta remedia non tollunť ꝛ ꝓcedat scḋm eius mẽbrũ. Et sic si minor valide ꝯtraheret etiã sine iuramẽto ita ꝙ iuramẽtũ tũc tollit solã restõnẽ in integ. Et tũc absolutione petita possit peti resti. in integ. qꝛ cessat cã piurij in qua se fundat tex. in. l. j. C. si aduer. vẽ. Et his duob⁹ casib⁹ põt ꝓcedere qḋ dicũt Joã. cal. ꝛ Pau. de lea. qñqꝫ ꝟo cõtractus erat al's inualidus: vt in terminis. d. c. cũ cõtingat. ꝛ. d. c. q̃uis. ꝛ tũc lʒ ꝯtractus firmeť iuramẽto: tñ firmat⁹ substinetur vinculo suꝑpsius: qꝛ est de se validus: lʒ istud vinculũ sit causatũ mediãte iuramẽto ꝛ sublato iuramẽto p absolutionẽ remanet cõtractus validus: ꝛ ita ꝓcedat opi. Ang. ꝛ opi. primo loco firmata p Panor. Itaqꝫ predicta applicãdo ad terminos nostros siue cõtractus esset al's validus siue inualidus firmatus: tñ iuramento neutro casu concessa absolutione inualidatur ꝯtract⁹. Itẽ neutro casu non ꝯcessa absolutione põt peti restitutio in integ. Et vtroqꝫ casu absolutione cõcessa vr̃ posse peti resti. in integ. iõ ꝯsulto preterea articulũ illũ an dictus ꝯtractus citra iuramẽtũ valuisset: sed presupposita validitate cõtract⁹ siue qꝛ ex eo presumať ꝓpter virtutẽ decreti oĩa requisita interuenisse siue qꝛ iuramentũ validasset dictũ contractũ. Premitto ꝙ lʒ prout mihi presupponitur dicta venditio fuerit facta pro iusto precio: ꝛ q̃ñr dicta minor nõ fuerit lesa respectu ipsius cõtractus vẽditionis qui solo ꝯsensu pficitur. l. cõsensu. ff. de act. ꝛ obli. ꝛ. l. ab emptione. in prin. ff. de pac. cũ sit. tñ qꝛ preciũ fuit solutũ dicte minori ꝛ non apparet cõuersum fuisse in eius vtilitatẽ nec saluũ fore in consequentiã restare vr̃ ꝙ dicta minor remãserit sine rebus venditis ꝛ sine pecunia: ꝛ q̃ñr vr̃ resultare lesio satis enormis. Et iõ si nõ obstaret iuramẽtum videreť sine dubio cõpetere ius petẽdi resti. in integ. que cõpetit etiã si ex post facto lesio resultet: vt probať in. l. verũ. §. si locupleti. ver. sed hec res. in si. ꝛ in. l. j. C. si aduersus solutionẽ. iõ inuestigandũ est an debeat concedi absolutio a iuramẽto. † Qḋ quidẽ ꝓcederet si viueret psona q̃ iurauit: tñ ea mortua nõ vr̃ ꝙ cadere possit absolutio: qꝛ psona mortua non põt absolui: tũ qꝛ mors oĩa soluit in auť. de nup. §. deinceps. ꝛ nõ est in rerũ natura ꝛ non entiũ nulle sunt cause: vt inquit philosophus ꝛ ꝓbatur in. l. ij. ff. de vsufruc. ꝛ in. l. adeo. §. qḋ si toto. de acq. re. do. ꝛ. l. eius q in ꝓuinciam. iuxta fi. ff. si cer. pe. Nec etiã heres q non iurauit põt absolui: qꝛ nõ ligať vinculo iuramẽti. c. veritatis. ꝛ ibi p Jnn. ꝛ doc. extra de iureiu. Absolutio em̃ p̃supponit obligationẽ seu aliqḋ vinculũ. l. x. de ver. obli. ꝛ. l. nõ põt videri desinere. de reg. iur. cũ ꝯcor. iõ inepta vr̃ petitio si heres petit se absolui a iuramẽto: verũ qꝛ suadet ratio ꝙ si defuncta debuisset absolui a iuramẽto ꝛ absoluta potuisset venire ꝯtra ꝯtractũ, vel inde secuta pariter possit venire ꝯtra eius heres q censeť eadeꝫ psona cũ defuncta in auť. de iureiur. a mo. p̃sti. §. j. Nec dʒ magis astringi ad obseruantiã ꝯtractus: ex eo qꝛ iuramẽto nõ ligeť q̃ si esset iuramẽto obligat⁹: qꝛ q̃ tendũt ad diminutionẽ nõ debẽt opari augmẽtũ vel ecõtra. arg. l. legata inutiliter. de lega. j. ꝛ. l. legata inutiliter. de adimẽ. leg. † Ideo nõ est imptinẽs hesitatio ꝛ discussio an i his terminis debuerit cõcedi absolutio ipsi iurãti. Circa qḋ cõcludendũ est qḋ ꝓ indubitato hr̃ ꝙ rõne cuiuslibet lesionis nõ possit peti hmõi absolutio al's. l. j. C. si aduer. vẽd. ꝛ auc. ibi posita seruiret quo dãmõ de vẽto. vñ ne fiãt ludibrio. arg. c. cõmissa. de elec. lib. vj. ꝛ. l. si pretor. in princ. de iud. cum si. standũ est generalitati dictorũ iuriũ. et ꝓbat text. d. auť. sacra. in ꝟbo inuiolabiliter. ꝛ facit text. in. d. c. q̃uis. in verbo oĩno. prout ibi voluit Archi. ponderando illud verbũ oĩno quem sequuntur Jmo. d. Ant. ꝛ Panor. in. d. c. cũ contingat. et Ang. in. l. si quis pro eo. in prin. de fideiuſ. Et fuit ibi de mẽte Barto. ponderando eius verba in. iij. et. v. mẽbro sue combinationis: lʒ aliud videatur voluisse Uincentius in. d. c. cũ contingat. dicens ꝙ in terminis illius. c. iuramentum sit seruandũ donec petatur absolutio: prout eum refert ibi Joã. and. non impugnans. ꝛ Pet. de ancha. in quodam suo consi. qḋ ipse refert in repe. c. canonum. de consti. in. xj. q. Et idem etiam videatur fuisse de mẽte Fede. de se. in consi. cclxxij. vbi concludit ꝙ si statutum disponit ꝙ cõtractus filijfa. sine consen. patris etiam si iuratuꝫ fuerit non valeat ipso iure tunc iuramẽtum ligat: tamẽ creditor cogitur relaxare iuramẽtum rõnibus de quibus per eum. Cuius dictũ procedere posset qñ statutum reprobaret actum in odium recipientis: prout nõ esset absonum interpretari dictum statutũ ad exẽplum senatuscõsulti macedoniani: al's tenenda est cõis sentẽtia de qua. s. ꝛ dictum Uincentij potest verificari qñ absolutio fuisset concessa subsistente legitima cã de qua. j. subnectam. Non em̃ per verba. s. relata determinat ꝙ indistincte concedi debeat nec quo casu cõcedi debeat sed lʒ regulariter non possit peti absolutio a iuramẽto: tñ fallit qñ interuenisset dolus aduersarij ex proposito seu illato metus. argu. d. auť. sa. pu. in fi. ꝛ. d. c. q̃uis. nam tunc sine dubio põt peti absolutio a iuramẽto per. c. verum. ꝛ. c. si vero. de iureiur. ꝛ p Jnn. in. c. qḋ ad aures.

ad aures q̃ metus causa.ꝛ per glo.in.c.abbas.eo.ti.ꝛ in cañ.verita tẽ.xv.q.vj.lʒ Bar.ꝛcõiter legistevelint ꝙ nõ requirat absolutio lʒ iuramentũ dictis casibus nõ liget sed nõ ptinet ad presentẽ discussionẽ.secũdo fallit qñ interuenit dolus re ipsa: vt quia interuenit enormis lesio:nã tunc iuramentũ non adeo ligat quin possit peti absolutio a iuramento:nã prout dicit.d.Anto.in.d.c.cũ cõtingat in quarto casu suo prin.si nõ arguitur aliqua deceptio que habeat annexum dolũ saltẽ presumptũ nullũ remedium cõpetit cõtra iura mentũ:sed vbi lesio esset enormis:tũc iurãs habet remedia venien di cõtra ad hoc no.per gl.in.c.veniẽs ꝛ in iuribus ibi alleg. de iure iu.bonus text.in.l.superstite.C.de dolo.† Quia in enormi lesione presumitur dolus ꝛ subest causa presumẽdi.l.oẽs.§.luci⁹.ff.de his que in frau.credi.ẽm eundẽ.d.Anto.ꝛ idẽ.s.ꝙ vbi interuenit enormis lesio possit veniri cõtra iuramentũ firmat Pe.de ancha.in sua latissima repe.c.cañ.de consti.in.xj.qõ.col.lxxvj.dicens se ita consuluisse:secus vbi viget statutũ ꝙ null⁹ cõtractus vel quietatio facta per minorẽ.xxv.annis valeat nec de eo reddat ius nisi certa solennitas intercedat:nam cũ quedam puella fuerit enormiter lesa con sului ꝙ potuerit peti absolutio ꝛ relaxatio a iuramẽto:nã ẽm euʒ iuramentũ nõ debet esse iniqtatis vinculũ cañ.inter cetera.xxij.qõ. iiij.ꝛ.c.quãto.de iureiur.Item iuramentũ debet habere tres comites.s.veritatẽ iudiciũ ꝛ iustitiam cañ.animaduertẽdũ.xxij.q.ij.ꝛ ea dẽ causa.q.j.ꝛ iurabunt.ꝛ extra de iureiur.c.ꝛ si christus.ꝛ per glo. in auť.ꝙ eis de nup.sed dicto casu nõ est iustitia:sed euidẽs iniqui tas ergo ꝛc.Item paria sunt inesse dolũ ex proposito ꝛ dolũ re ipsa l.siquis cũ aliter.de verb.ob.ꝛ.l.ij.§.circa de excep.doli ratiõe ergo euidẽs doli saltẽ re ipsa videt relaxandum ẽm eũ qui cõcludit ꝙ.d. auť.sa.pu.ꝛ.d.c.cũ contingat.ꝛ.c.quis nõ habent locũ qñ interuenit dolus re ipsa:ꝛ adducit dictũ Vincentij in.c.cũ contingat de iu reiur.de quo.s.ꝛ rationes Fede.in cõsi.cclxv.incip. factum tale est statutũ ciuitatis perusij.s.relato.cuius verba satis placent Pañ. prout ipse dicit in.d.c.cũ contingat.col.xxvj.Uult autẽ Pe.de ancha.ꝙ iuramentũ liget tamẽ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramẽto ita respondẽs ad id quod dicit Jo.an.post Ja.de bel.in addi.Spe.in tit.de sen.prola.§.vt aũt.ꝛ in tit.de resti.in integ.§.j. ad fi.j.co.sed.d.Anto.vult ꝙ nõ astringatur iuramẽto ita ꝙ nõ sit necessaria absolutio:qꝛ dolus ex proposito ꝛ dolus re ipsa videtur exceptus a iuramẽto:facit.c.qntauallis.de iureiu.vt latius ibi per eũ:cuius dicta in effectũ ibi loquit Panor.co.xxxj.ꝛ.xxxij. ea rõne qꝛ presumitur dolus ꝛ quia iurans nõ presumitur cogitare talẽ casum:ꝛ qꝛ iura cõmuniter excipiũt dolũ ꝛ paria sunt adesse doluʒ ex proposito ꝛ dolũ re ipsa:vt ibi latius per eũ siue ergo non liget iuramentũ siue liget ꝛ possit peti relaxatio seu absolutio a iuramẽto habemus propositũ.† Idẽ etiã videtur velle bal.in.d.auť.sa.pu.ꝛ in corpore:vñ sumit in.iiij.q.dicẽs ꝙ vbi minor enormiter ledit presumitur dolus ex enormi lesione adducit gl.que ẽm eũ mature loqtur in.l.iij.§.cõtrario.ff.de ꝯtrario indi.tutele ẽm eũ:ꝛ idẽ Rof.voluit vt refert Ja.bu.in.l.ij.C.de rescin.ven.s.ꝙ iuramentũ nõ trahi tur ad enormẽ lesionẽ:prout est illa que excedit dimidiã iusti pretij.Et facit optime quod no.bar.in.l.sed ꝛ siquis.§.quesitũ.ff.si ge cau.ꝛ qd ipse tradit in.l.pe.§.idẽ quesij.ff.de cond.inde.Et etiã ꝙ ipse idẽ Bar.no.in.l.fi.ff.de preto.stipu. Et lʒ Imo.in.d.c.cũ contingat multa adducta in cõtrariũ confutando rationes.d. Ant.et respondẽs etiã ad rationẽ ꝙ in inte.resti.nõ datur pro leui lesione sed pro graui seu enormi.l.scio.ff.de in inte.resti. Nã leuis lesio aliter sumitur in terminis.d.l.scio:prout ibi habetur ẽm eũ:tamẽ dicit ꝙ negari nequit quin articulus sit dubius attẽtis rationibusq̃ hincinde adducũtur.Et tandẽ in.xxxj.char.ꝛ seq.vadit cespitãdo: nec figit pedes videtur aũt velle ꝙ in minore muliere vel rustico iuramentũ non tollat remediũ causatũ ex enormi lesione:prout est illa que excedit dimidiã iusti pretij vt ibi late per euʒ.Et ita videtur limitare cõmunẽ opi.glo.ꝛ doc.que habet ꝙ iuramẽtũ tollit remediũ.l.ij.C.de rescin.ven.prout habetur in eadẽ.l.ij.ꝛc.de emp.ꝛ vendi.c.peñ.Cum itaq̃ in casu nostro simus in muliere ꝛ minore et lesio de qua agitur respiciat nõ solum dimidiam iusti pretij:sed etiã totum pretiũ videtur concludendũ ꝙ possit peti per ipsum iurantẽ als solutio a iuramẽto.Nec sequitur concedi potest restitutio in integ.ergo est enormis lesio cũ restitutio in integ.nõ concedat pro leui lesione.l.scio.ff.de in integ.resti.qꝛ prout dicit Imol.in.d.c.cũ cõtingat leuis lesio ꝛ magna in.d.l.scio aliter sumitur q̃ in his terminis vbi agitur de ea que includit dolum saltẽ re ipsa patet ex no ta.per gl.ꝛ Bart.in.d.l.scio.patet etiã qꝛ licet minor nõ sit decept⁹ in dimidia iusti pretij:tamẽ si est deceptus tantũ in tertia vel quarta parte iusti ptij restituitur.l.in cause el.ij.in fi.ff.de mino.ꝛ.l. j. C. si aduer.vẽ.in argumẽto sumpto a speciali.Nã speciale est ibi ꝙ requiratur enorme seu graue damnum:ergo in cõtrariũ est ius cõe.l. j.in fi.ad municipa.cũ cõcor. Oẽs eñ cõcordãt ꝙ sit speciale illo casu ꝙ requirat graue seu enorme damnũ ad hoc vt cõcedat illo casu resti.in integ.ergo ꝛ nõ requiritur enorme seu graue damnũ ꝛ hoc est clarissimum:qꝛ datur pro mediocri ꝙ tenet mediũ inter magnũ ꝛ paruũ ꝛ sic inter graue ꝛ leue ꝛ sic est aduertendũ quia.d.l.j.sumit graue damnũ:licet non excedat dimidiam iusti pretij: nam si excederet cessaret remediũ extraordinarium resti.in integ.quia cõpeteret ordinariũ remediũ.l.ij.C.de rescin.vẽd.per.l.in cause.el.ij.ff.de mino.ꝛ.l.in prouinciali.de no.ope.nũ.ꝛ ibi p Bar.ꝛ tñ tunc nõ cẽsetur adesse dolus re ipsa ẽm oẽs.Dato etiã ꝙ qñ esset excessus solũ vltra dimidiã iusti precij teneri posset opi.ꝯtraria ꝙ vř cõis: tamẽ ꝯtrariũ teneri posset qñ lesio esset lõge magis enormis vř posse pcedere opinio cõtraria.Nã hoc casu qñ.s.lesio est multũ excessiua loquitur Bal.in corpore.d.auť.sacra pu.ꝛ Pe.de an.in.d.suo ꝯsi. Et vidi etiã cõsultũ perusie p clarissimos doc.ꝛ integerrimos cõsulentẽ.d.Jo.de nobilibus de mõte sperello.ꝛ.d.Benedictũ capram in quadã renũciatione facta de bonis paternis ꝛ maternis p quandã mulierẽ adultã tpe quo nupsit.Cõcurrit tñ tũc etiã alia ꝯiectura:qꝛ puelle affectãtes nubere de facili trahũtur ad renũciandumꝛ faciendũ contractus fauorabiles fratrib⁹ vel alijs cõsanguineis:vt cũ eoꝝ cõsensu honeste nubãt:lʒ etiã dicto casu multũ obstet.d.c. quis.cum ibi no.p Jo.an.ꝛ Dñicũ de sancto Ge.intelligẽtes etiã in adulta illũ tex.qui loquit in femina forte nõ nupta ꝛ habẽte verisimilẽ reuerentiã patri qui pater necessitat filiã dotare.l.obligamur.§.lege.de act.ꝛ obli.ꝛ.l.qui liberos.ff.de ritu nup.Et sic loquitur in casu in quo nõ recipit nisi id qd sibi debebat. Et loquitur in casu in quo mulieres cõiter multũ ledunt.Et tñ vult ille tex. ꝙ oino seruet pactũ vt iuramẽto firmatũ:vñ p illũ tex. redditur multũ dubia illa opi.que vult ꝙ ppter enormẽ lesionẽ possit recedi a cõtractu iurato petita absolutione. Et reddit dubia etiã si sit multũ excessiua:ꝛ fortius loquendo simplr in enormi lesione: itaq̃ p.d.c. quis.Et etiã qꝛ est cõis opi.maxime in.d.l.ij.de rescin.ven.ꝛ in.d. c.pe.ꝙ ppter iuramẽtum cesset remediũ qd in eis a iure cõceditur ppter enormẽ lesionẽ ꝛ ex quo est cõis opi.nõ est tutũ ab ea recedere in decisiuis.In casu autẽ nostro arbitror rem esse extra dubitationẽ ꝛ clarissimũ fore ꝙ talis cõtractus sit seruãdus nec potuisset per iurantẽ impetrari absolutio a iuramẽto.Nam in ipso cõtractu nulla presupponitur ꝙ interuenerit lesio vt.s.dictũ est.Nam res fuit vẽdita iusto precio ꝛ forte aliquãtulũ excessiuo precio itaq̃ solũ põt allegari lesio altero de duobus modis.primo qꝛ expediebat minori nõ vẽdere:ꝛ tũc hec lesio nõ põt verisimiliter esse enormis.s. potius habere rem q̃ equiualẽs preciũ nec cadit consideratio doli re ipsa:ex quo emptori tm̃ abest q̃tũ adest:iõ sine dubio standũ est dispõni.d.auť.sa.pu.ꝛ.d.c.quis.ꝛ cõi oim sñia que hʒ ꝙ in terminis dictoꝝ iuriũ iuramẽtum est seruandũ adeo ꝙ nõ dʒ cõcedi absolutio a iuramẽto:ꝛ lʒ aliqui teneãt ꝙ ppter enormẽ lesionem debeat cõcedi absolutio:ꝛ multi teneãt cõtra:tñ hec nõ dʒ cẽseri enormis lesio cũ estimatio rei cẽseat esse idẽ qd ipsa res.l.si ita fideiussorem accepero.ꝛ.l.stipulatus es opus.ff.de fideiuſ.Itaq̃ si hʒ quasi idẽ dato qd aliquo respectu possit dici lesio nõ dʒ cẽseri enormis lesio:ꝛ ppterea sumus extra dictã hesitationem.scdo mõ qñ lesio est multũ excessiua:ꝛ lesio interuenit ex postfacto:qꝛ preciũ forte non fuit cõuersum in rem vtilẽ dicte adulte:qd quidẽ non respicit dolũ ipsius emẽtis:sed dũtaxat facilitatẽ minoris solutionẽ recipiẽtis: vt de se constat attento qd ex hoc emptor nullũ cõmodũ reportat prout reportat in terminis.l.ij.de rescin.ven.ꝛ.l.ij quis cum aliter de verb.obli.ꝛ in.c.quintauallis.de iureiur.ꝛ.c.pe.de emp.ꝛ. ven.ꝛ in terminis in quib⁹ loquuntur docto.in suprascripta difficultate adeo ꝙ nõ possumus dicere ꝙ interuenerit dolus verus aut dolus presumptus seu dolus re ipsa in quibus dolis principaliter fundatur opiñ.tenẽtium ꝙ ppter enormẽ lesionẽ possit peti absolutio a iuramẽto:ꝛ est euidẽs ratio differentie inter casum nostrũ ꝛ casum dictorum iurium.Et in quo loquuntur doc.tenentes illã partem: quia in illis terminis iurans enormiter lesus tractat de dãno euitando : et aduersarius cui iuramentum prestatur tractat de lucro captato conseruando cũ illud in quo fuit lesus is qui iurauit tenderet in ei⁹ vtilitatẽ.In casu aũt nro emptor tractat pariter de dãno euitãdo.Nã si haberet rẽ emptã restitueret nõ recuperare pciũ ꝙ fuit equalẽs rei empte careret re et pcio put xsa vice si iurãs cõsumpsit pciũ ꝛ nõ posset ꝯsequi rẽ venditã:iõ vterq̃ tractat pariter de dãno.Quinimo magis tractat de dãno ipse emptor q̃ ipsa venditrix que iurauit cũ dãnum emptoris esset euidẽtissimum nõ ita dãnũ minoris que vendidit ꝛ habuit precium qd nõ apparet in quam causam fuerit versum ꝛ possibile est ꝙ fuerit versum in causam vtilem ꝛ ꝙ adhuc sit in dominio venditricis seu eius heredis cũ facta nõ probetur aliter consumptio saltem in malam partem. Constat autem ꝙ non est eadem ratio inter dictos casus quando vnus agit de dãno alter de lucro:prout quando ambo de dãno tractant iuxta.l.fi.§.pe.C.de cod.ꝛ.l.iuris ignorãtia.el.ij.de iur.ꝛ fac. ignoran.cum si.† Et ex hac ratione videtur concludendũ qd absolutio predicta peti nõ possit:qd ꝛ videtur dicẽdum ex alio: quia circũscripta etiam virtute iuramẽti minor qui petit in integ.resti. debet probare se lesum et lesum sui facultate vel dolo aduersarij.l. nam postea.§.si minor.ff.de iureiurã.ꝛ.l.verum.§.sciendum.et qd ibi per Bart.ff.de mino.ꝛ in.l.si.C.eo.ti.ꝛ clarius in.l.minoribus. eo.ti.† De natura autem probationis esse debet ꝙ necessario cõcludat.c.in presentia.extra de proba.et.l.nõ hoc.C.vnde cog.ꝛ.C. de proba.l.ad probationem.cum si.Sed non concludit ista proba

tio minor recepit preciũ et non cõuersus in eius vtilitatẽ: ergo ipse minor fuit lesus ex ipso cõtractu vel ex ipsa solutione: q̃ põt esse q̃ adhuc preciũ sit penes eũ: et põt esse q̃ conuerterit in eius vtilitatẽ quã ignorat aduersarius: iõ illã probare non põt: igit̃ cõstat q̃ nõ concludẽter probatur lesio. Ad hoc accedat elegãs doctrina Ange. in. l. vtrũ. §. ff. de peti. here. vbi tradit hãc singularẽ doctrinã q̃ ille ad quez res peruenit semp intelligitur ex ea locupletior nisi in mala parte, cõsumat: ideo dz pbare q̃ in mala parte res est cõsumpta p no. p glo. ibi. qui ex hoc infert q̃ bonefidei possessor qui non tenetur fructus restituere nisi quatenus fact⁹ est locupletior. l. certum. C. de rei ven. et. l. fructus. et. l. ex diuerso. ff. eo. ti. et notatis in dictis iurib⁹ et no. cañ. maxime. d. Ant. in. c. grauis. extra de resti. spo. qđ et magis in terminis pprijs no. Bar. et Bal. et doc. cõiter in. l. j. C. si aduer. credi. qui volũt q̃ cum hoc casu fundamẽtum intentionis ipsius petẽtis restõnẽ sit q̃ lesus ex eo q̃ cõsumpsit non cõuertẽdo in suã vtilitatẽ dz probare pecuniã perditã al's succũberet p. d. l. cũ postea. §. si minor. cũ si. s. adductis. Dato aũt q̃ pbaret̃ lesio et ipsa minor esset restituẽda non esset restituẽda aduersus ipsum contractum vẽditionis: in quo nõ fuit lesa. Et sic implorata restõne non deberet sibi res restitui prout tãgitur in themate: sed deberet restitui aduersus solutionẽ sibi factã de dicto precio: q̃ ex ipsa solutione causat̃ lesio: et pptерea deberet cõsequi iterato preciũ p id qđ hr̃ in. l. j. C. si aduersus solutionẽ. et insti. quib⁹ alie. lz. §. pe. ad hoc no. per Bar. in. l. si quidẽ. C. de predi. mi. vbi ponit tres modos quib⁹ minor qui res suas vendidit põt petere resti. in inte. Uerũ q̃ dicta solutio fuit facta minori cũ auctoritate iudicis: solutio ipsa produxit plenissimã liberationẽ. Nã qñ solutio fit pupillo cũ auctoritate tutoris vel adulto cũ auctoritate curatoris et decreto iudicis soluẽs est plenissime tutus adeo q̃ licet solutũ postea pdat̃ in totũ vel in ptẽ et qñr resultet lesio enormis vel enormissima: nõ pptерea põt minor restitui in integrũ: casus est in terminis in. l. sancimus. C. de admi. ti. et insti. quib⁹ alie. licet. §. et ex contrario. versi. sed circa hoc. et not. glo. in dictis iurib⁹ et etiã glo. in. l. j. C. si aduersus solutionẽ. et in. l. ait pretor. §. permittit̃. ff. de minori. Huic tñ fundamẽto obstare vr̃ tex. in. d. §. permittit̃. ibi: si allegãs minorẽ esse cõpulsus sit nã ille tex. requirit q̃ debitor opponat de minori etate: et ea nõ obstãte iudex precipiat q̃ soluat̃ sic debitor coacte soluat al's dispositio illius tex. nõ pcedit: prout no. ibi Bar. summe ad hoc no. illũ tex. et ad hoc etiã illũ tex. adducit Pau. de ca. in. d. l. j. C. si aduer. solu. Sed aduertendũ est q̃ tex. in. d. §. permittit̃. loquitur qñ solutio fit soli minori sine auctoritate tutoris vel curatoris: et loquitur de iure ffor. Supuenit postea noua cõstitutio in. d. l. sancim⁹. que est noua cõstitutio nouiter edita a Justiniano: vt probat̃ in. d. §. sed ex cõtrario que est noui iuris promulgatoria et sic al'r disponẽs q̃ ius antiquũ vt est de natura verbi sancimus. positum in. d. l. sancimus. in prin. et in fi. et verbũ statutũ est. et verbũ constitutio posita in. d. §. sed ex cõtrario. iuxta no. in cle. fi. in xbo statuim⁹. de rescri. et in cle. ne romani. §. fi. de elec. et glo. pe. in. c. vnico. de cleri. nõ resi. li. vj. et in. c. statuimus. de offi. delega. lib. vj. in glo. j. et glo. in verbo censemus. in cle. j. de concel. prebẽ. et de xbo cẽsemus no. Saly. in. l. pe. C. de verb. sig. et in fi'li in xbo volumus glo. in cle. vnica de offi. vica. gl. fi. in. c. pe. de offi. lega. lib. vj. Et de xbo pmittimus no. glo. in cle. fi. de iure patro. que est sing. fm zab. ibi. et mille hmõi possent adduci. Et hoc etiã euidẽter demonstratur ex alijs verbis positis in. d. §. ex contrario. s. q̃. d. l. sancimus. disponit de nouo nõ refert solum ius antiquum. Ex quo infertur qđ ante illam constitutionez aliter erat rñdendum: itaq̃ fatendũ est q̃ ante. d. l. sancimus. si solutio fiebat minori: lz de mandato iudicis solutio nõ prestabat plenissimã securitatẽ nisi soluẽs allegaret q̃ creditor erat minor et compulsus solueret. Et idẽ esset hodie si cũ decreto iudicis sponte soluisset minori vt sic hodie non corrigatur. d. §. pmittitur. lz nõ esset corrigere: sed tollere cõtrarium sensum illius tex. Sed si solutio fit hodie tutori vel curatori vel pupillo seu adulto cũ auctoritate tutoris vel curatoris: tũc si interuenit snĩa iudicis: prout est decretũ iudicis consequitur plenissimã liberationẽ. iste est tex. in. d. l. sancimus. et in. d. §. ex contrario. qui tex. non requirunt q̃ iudex cõpellat: sed volunt q̃ satis sit qđ permittat: nam verbo permittat vtit̃ tex. in. d. l. sancimus. et in. d. §. ex cõtrario. nec requirit tex. dictoruz iurium q̃ allegetur q̃ creditor est minor. Nam eoipso q̃ solutio fit tutori vel pupillo cum auctoritate tutoris vel adulto cũ auctoritate curatoris vel ipsi curatori declaratur iudici q̃ ipse creditor cui soluitur est minor. iõ frustratoria esset vlterior allegatio. ar. regule eum qui certus. in. vj. et. l. j. in fi. ff. de act. emp. Item tex. dictoruz iurium non requirit q̃ debitor cõpulsus soluat prout exigit tex. d. §. permittitur. sed solum requirunt dicta iura noua q̃ iudex promittat. Si itaq̃ iudex sup ipsa solutione sciẽter interposuit suum decretum satis permisit ipsam solutionem fieri: hinc restat q̃ cũ in casu nostro solutio cum auctoritate curatoris ad id legitime dati prout presupponitur et cum decreto iudicis: ideo aduersus ipsam solutionẽ nõ potest peti restitutio: ita videtur necessario dicendũ per dicta iura. Et saltem absq̃ dubio hoc est dicendum stante virtute iuramẽti a quo non potest peti relaxatio ex pluribus medijs supra deductis. Stat ergo firma et clara conclusio q̃ absolutio peti non potest nec heres dicte adulte hz vllo pacto ius petẽdi restitutionẽ in integ. Jdcirco non est necesse intrare scđm articulum: an casu quo cõcederet̃ restitutio in integrũ haberet ipse heres restitut⁹ pciũ. Si eñ cõcederetur aduersus solutionem q̃ tũc esset necesse q̃ actor probaret pecuniam consumptã in malam partẽ vel deperditam et pptерea restitueretur tũc non haberet restitui pecunia soluta sed esset iterato solutio fienda: quia per restitutionẽ in integ. vitiaretur ipsa solutio: et sic reponeretur in pristinũ locuz quo erat ante solutionẽ. ar. l. q̃ si minor. §. restitutio. de minori. ad hoc insti. quib⁹ alie. li. §. pe. et not. in. d. l. j. si aduer. solu. et per Barto. in. d. l. si quidem. et no. in. d. §. permittitur. et in. d. l. sancim⁹. Si aũt restitueretur q̃ expediebat non vẽdidisse: et tunc restituit̃ aduersus venditionẽ et reponitur in eo statu quo erat ante vẽditionem. vt in ti. si aduer. ven. iõ posset repeti ipsa res vẽdita: et dicit Bart. q̃ deberet probare venditor q̃ pecunia sit versa in eius vtilitatẽ: sed Jac. bu. et Bal. in. l. prediorũ. volũt cõtrariũ et multũ vrget tex. in. l. q̃ si minor. §. restõ. ff. de minor. qđ et vr̃ deduci ex theorica Bar. met. Nã vẽditor non fundat tũc intẽtionẽ suã: ex eo q̃ minor sit effect⁹ locupletior: sed ex eo q̃ natura restõnis est vt oĩa in pristinũ statũ repõnat. d. §. restitutio. et. C. si aduer. trãsac. l. ij. et. ff. de mino. l. tutor. §. fi. et. C. de repu. l. j. Qui aũt dicit q̃ nõ dz restitui preciũ pceptũ: q̃ nõ est factus locupletior hz in hoc fundare suã intentionẽ. Hoc tñ nõ decido nec expedit ex quo. s. cõclusum est q̃ restitutio oĩno cessat et siľr non insisto super tertio quesito. Cũ et de illo queratur casu quo restitutio concederetur qui casus non habet occurrere. Sinautem concederetur posset ex varijs causis et diuersis medijs. si eñ ex eo q̃ non expediebat vendere tunc suaderet ratio q̃ regressus haberet cum male administrauerit actum qui fuit sue cõmissus administrationi. Sinautem quia pecuniam perdidit seu cõsumpserit in malam partem: et tunc quia non fuit hoc cõmissum sue administrationi non incombebat sibi excedere fines mãdati. arg. l. diligenter. ff. mandati. et. c. cum dilecta. de rescrip. et. c. cum olim. de offi. delega. Jdeo non est quid sibi imputetur. Tamẽ non insistendum duxi ratione preallegata. Laus deo

¶ Summarium super consilio. lxxiij.

☞ Donatio cã mortis facta p procuratorem filijfa. ad donandũ an et qñ valeat. per totum.

1 Consentire an dicatur pñs et tacens.
2 Donatio causa mortis est contractus requirens vtriusq̃ cõsensuz.
3 Testator an possit procuratorem constituere sue hereditati iacẽti et futuris heredibus ad quoscũq̃ actus et constitutus ad que videatur constitutus. nu. seq.
4 Clausule generalis natura est non referri ad specificata.
5 Curator bonis debet a iudice non autem testatore decerni.
6 Contractus qui etiam solo consensu contrahuntur non pñt inter absentes contrahi nisi mediãte nũcio vel ep'la.
7 Donari an possit absenti nũcio vel ep'la mediante.
8 Procurator nullam habet potestatem donec sibi constita et notificata procuratione. fallit si sit constitutus cum clausula de rato p verba de presenti.
9 Procurator non debet procuratoris officium habere anteq̃ pficiatur contractus mandati.

¶ Consilium. lxxiij.

R Epetito diuino numine.

¶ Eleganter et diffuse discussa sunt dubia presentis consultationis per suprascriptos dominos consulentes excellentissimos docto. patres et dominos meos hoñ. Adeo q̃ de sola requisitus subscriptione nõ imerito possem sine vlteriori discussione cõsultãti morã gerere. Uerũ ne videar inaccurate et ipremeditate, vt plerũq̃ assolet ad subscriptionẽ cõdescẽdere aliqua ad corroborationem subnectam non recensendo dicta per prefatos dominos consulentes. Et profecto nequaq̃ aliqua ẽ hesitatio quin testamentum predictum nullatenus valeat tanq̃ testamentum seu codicillus vel alia vltima voluntas citra donationem causa mortis. Jdeo super hoc vlterius non insisto. qđ etiã nõ valeat tanq̃ donatio causa mortis plenissime discussum est p ipsos tres dominos consulentes quorum sententie adhereo in decisiũs prout ad presens loquimur per rationes iura et auctoritates adductas per ipsos dominos consulentes. Et quia Bal. in quodam suo consilio mihi. cxxj. incip. soluto matrimonio. dicit eam esse cõmunem opi. q̃ filius non possit causa mortis donare patri: adducit tamen quosdam tenentes contrarium distinguens pro concordia q̃ aut pater consentit sue donationi bona fide: et tũc possit procedere opi. contraria: aut ad fraudandum filium vel filiam donantis: prout erat in casu illo: et tunc dicit procedere communem sententiam: et ad hoc scđm membrum puto applicandum casum nr̃m in quo dicta donatio tendebat ad preiudicandum filie pupille dicte donatrici. 1 † Et vltra adducta per dominos consulentes q̃ nõ possit dictum relictum factum patri substentari tanq̃ donatio cã mortis ponderandam duxi aliam rationem. Constat enim q̃ non interuenit

interuenit stipulatio neqꝫ traditio ꝛ presupponitur ꝙ non appa-
ret interuenisse consensum patris: sed sola eius ꝑsentia presuppo-
nitur. Et licet posset instari ꝙ in actu sibi proficuo presumatur ta-
cita consensisse per. l. qui patitur. ff. man. cũ cõcor. Nihilominus ta
lis consensus non potest dici nisi presumptus: vñ ad validandum
dictum actum tanq̃ donationẽ causa mortis est necessaria dicta
presumptio. Item est necesse vti specialitate legis si quis argentũ.
C. de dona. s. ꝙ ex pacto nudo vel ꝑpter nudũ pactum detur actio
cõtra regulã. l. legem. C. de pac. ꝛ. l. iurisgentiũ. §. igitur nuda. ff. de
pac. Nec dicta duo videntur posse conglutinari ad validandũ seu
reddẽdum efficacem vnum actum. ar. l. j. C. de dotis ꝓmis. ꝑ quã. l.
voluit Bar. in. l. si tibi decẽ milia. in prin. ff. de pac. ꝛ Ray. Bald. et
Ange. in. l. iurisgentium. §. sed cum nulla. ꝛ. §. igitur nuda. in prin
ci. ꝛ Bal. in. l. si pacto quo penam. C. eo. ti. volunt ꝙ. d. l. si quis ar-
gentum non habeat locum in donatione presumpta ne concurrat
specialitas presumptionis ꝛ specialitas ꝙ vigore pacti nudi actio
oriatur: que rõ non minus militat in casu nostro in quo non possu
mus dici esse contractam donationem nisi mediante presumptio-
2 ne. † Cum certissimum sit ꝙ donatio causa mortis cum sit contra-
ctus requirit vtriusqꝫ consensum. l. inter mortis. de dona. cã mor-
tis. ꝛ not. doc. in hmõi terminis clausule codicillaris. in. l. seniũ. C.
qui test. fa. pos. ꝛ in. l. tam is. §. j. de dona. cã mor. prout etiã tangũt
dñi consulentes. Multa itaqꝫ confluunt in terminis presentis cõ-
sultationis ad firmandam hanc sñiam ꝙ dictus actus non possit
substentari tanq̃ donatio cã mortis ponderatis rationib⁹ addu-
ctis per dominos consulentes quas non repeto causa breuitatis.
Illud etiam puto expeditũ ꝙ non possit substentari ex illa consti-
tutione procuratoria interserta in testõ tanq̃ illa sit donatio iter
viuos. Cũ cõstet illam constitutionẽ procuratoris fuisse factam ad
executionem dicte vltime voluntatis que est nulla: ideo executio-
nem non meretur cum submoto ꝯsequẽte submonetur antecedẽs
ꝙ tendit ad illud perficiendum. arg. l. oratio. de sponsa. ꝛ. l. ij. de iu-
risdi. om. iud. ꝛ. c. sup his. de accu. cũ si. Et ꝑ ꝯñs cõstitutio ipsa est
inefficax per adducta ꝑ dominos consulentes. Et etiã ꝑ rõnem. s.
per me adductã: vꝫ qꝛ non apparet de ꝯsensu dicti magistri Ugo
lini cuius consensus requiritur in donatione: maxime inter viuos
prout in ceteris cõtractibus. l. j. §. j. de pac. ꝛ. l. nec ambigi. ꝛ. l. nec
ignorans. C. de dona. ꝛ qõ habetur in. l. absenti. ff. de dona. Simili
ter ꝛ circa quartum cõsultationis dubium non insistendum duxi:
quia casus est non cauillãdo literã in. d. l. si infanti. in fi. ꝛ ibi Saly.
hoc no. dicens ibi esse casum ad hoc singularẽ: ꝛ ita video ꝙ legen-
tes tenent: ꝛ legendo ego ita tenui ibi ꝛ in. d. l. bonor. C. qui admit.
vbi hanc partẽ tenet etiã Ang. ꝛ sñr Saly. preterea in hoc nõ stat
vis meo iudicio: nam si non esset legitime facta aditio cuius con-
trarium teneo si aliud non obsistat per iam dicta de facili poterit
iterato fieri: ꝛ si quis defectus est suppleri attento ꝙ non interest
validam fuisse propter reuocationem procuratoris: ex quo presup
3 ponitur ꝙ donatio de qua agitur precessit reuocationem. † Circa
quintam hesitationẽ ꝙ videbatur habere aliquid dubietatis: put
tangit vltimus consulens ponderandum duxi ꝙ dicta constituẽs
non constituit procuratores simplr̃ ad aliquid faciendũ post mor-
tem constituentis prout contingit in terminis. l. si vero nõ remu-
nerandi. §. fi. cum. l. seq. ff. man. quẽ Bal. dicit singularem: sed cõsti
tuit procuratores sibi ꝛ post mortem suam hereditati iacenti ꝛ an-
te aditam hereditatem ꝛ post aditam hereditatem heredib⁹ suis:
ita sonant verba procuratorij ibi: fecit constituit creauit ꝛ ordina-
uit eius ꝛ hereditatis ꝛ quorũcũqꝫ eius futurorũ heredũ procura-
tores hereditate adita vel non adita iacẽte vel repudiata ꝛc. Istã
autem formam non reperio approbatam in iure ꝙ quis cõstitue-
re possit procuratorem adeo generalem hereditati ꝛ futuris here
dibus: nec recte instituenti est omnino eadem ratio: prout in ca-
su. d. l. si vero non remunerandi. §. fi. cum seq. tamen non instãdo in
hoc quia non principaliter ad hunc finem ponderani dicta vba:
sed ex eo qꝛ ex quo cõstituit sibi ꝛ hereditati ꝛ futuris heredibus et
postea fecit plura capitula dicti mandati separata: quia primo ad
compromittendum dedit generalissimum ꝛ latissimum mandatũ:
in quo capitulo mentionem fecit de eius hereditate ꝛ heredib⁹ ibi
dum dicit post medium dicti capituli. quomodocũqꝫ ꝛ qñcũqꝫ vice
et nomine dicti constituentis vel eius future hereditatis vel here-
dum ꝛc. vnde in hoc primo capitulo verificatur illa constitutio ꝑ-
curatorũ facta hereditati ꝛ heredibus presupposito ꝙ fieri potue
rit. in tertio autẽ capitulo ꝙ spectat ad casum nostrum quatenus
mandatum dedit ad donandum non repetuntur dicta verba nec
ei similia: quinimmo verba dicti capituli aliud sonare videñt: nam
datur ibi generale mandatum ad donandum ꝛc. de bonis mobili-
bus vel immobilibus ꝛ iuribus quibuscũqꝫ dicte domine cõstituẽ-
tis seu dicte domine quomodolibet competentibus seu spectanti-
bus contra quẽcũqꝫ ꝛc. Unde non dedit mandatum ad donãdum
bona hereditatis vel futurũ heredum: sed mandatum in hac par-
te restrinxit ad bona ipsius constituentis que qualitas adiecta ver
bo futuri temporis donandum cedendum ꝛ hmõi debet adesse ſm
tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. Adeo qõ si tẽ-
pore dicte constitutionis procuratorum dicta domina constituẽs
habuisset aliqua bona que postea alienasset dictum mandatũ non
traheretur ad donandum post dictam alienationẽ dicta bona alie
nata per dicta iura: nec alius vt arbitror contrarium in hoc attẽta
ret ex quo aperte deducitur qõ est in hac parte considerandũ an
bona que donantur competant seu pertineãt ad dictam constituẽ
tem: sed constat ꝙ mors omnia soluit in aut. de nup. §. disponat
ꝛ ideo bona ipsa post mortem non pertinebant ad constituẽtem.
Et propterea mandatum predictum non videtur trahendum ad
dictam donationem factam post mortem constituentis: pro quo
facit quia si voluisset ꝙ dicti ꝓcuratores donare possent bona he
reditatis vel heredum sciuisset illud dicere in hoc capl̃o: prout di-
xit in. j. c. cuius verba sunt. s. ponderata: ꝛ prout etiam dixit in vl-
timo capl̃o dicti procuratorij immediate sequenti ibi super qui-
buscũqꝫ causis litibus ꝛ negotijs dicte constituentis vel eius here-
ditatis vel heredum modo aliquo pertinentibus ꝛ spectantibus:
cum ergo non dixerit in hoc capitulo videtur voluisse hoc capl̃m
ita esse generale: prout predicta alia. arg. c. ad audientiam. de deci.
et. l. si seruum. §. non dixit pretor. de acqui. here. cum vulga. simili.
Nec ob. huic fundamento ꝙ etiã in dicto capl̃o fit mentio de here
ditate ꝛ heredibus ꝛ eorum bonis ibi ad obligandum ꝛc. ipsam cõ
stituentem ꝛ eiusdem domine constituentis predicte hereditatem
et heredes ꝛ bona ac iura quecũqꝫ omnia ꝛ singula presentia et fu-
tura ꝛc. Nam rñdetur ꝙ stant hec simul ꝙ habeant mandatũ limi-
tatum ad donandum bona constituentis ꝛ cõsequenter ad donan
dum in eius vita: tamen ad obligandum pro dicta donatione non
solum ipsam constituentem: sed etiam hereditem ꝛ heredes ac bo-
na eorũdem. Non enim est tanti preiudicij hereditatis ꝛ heredum
qõ potuerint obligari hereditas ꝛ heredes ꝛ eorum bona ꝑ obser-
uanda donatione facta de bonis ipsius constituentis: prout esset
ꝙ potuissent donare bona hereditatis ꝛ heredum vt euidenter de
se constat: ideo nimirum si dicta constituens voluit limitare facul-
tatem donandi ꝛ ampliare facultatem obligandi personas et bo-
na pro obseruantia donationis legitime facte: itaqꝫ dicta vba põ
derari pñt pro hac parte: qꝛ prout subiunxit de hereditate ꝛ here-
dibus ꝛ bonis ipsorum in hac particula ꝓcuratorij: ita ꝛ potuisset
adiungere ꝛ verisimiliter addidisset siñia verba in illa parte in qua
tribuit facultatem donandi: adeo ꝙ cõiecturandum videt ꝙ ideo
hmõi verba vel similia ibi non apposuit quia noluit mandatuꝫ in
4 ea parte esse ita latum. † Nec etiam refragatur huic fundamento
illa clausula posita in fine dicti procuratorij: in qua dr̃ ꝙ dicta cõsti
tuens volebat dictum mandatũ locum habere tam in vita q̃ post
mortem dicte cõstituentis ꝛ nolebat finiri per eius mortem: quia
rñdetur ꝙ in dicta clausula bis apponuntur illa verba vt. s. Et sic
intelligitur dicta clausula ſm precedentia: quia mandatum vole-
bat durari post mortem quo ad cetera capl̃a in quibus predicti ꝓ-
curatores erant constituti procuratores hereditatis ꝛ heredum.
Et quãtum ad capl̃m donationis faciende vel etiam quo ad capi
tulum venditionis faciende quo ad facultatem obligandi res ꝛ bo
na ita suadent illa verba vt. s. iuxta id qõ habetur de dictione ꝓut
in. l. edita. in fi. C. de eden. ꝛ per Bart. in extrauag. ad reprimen. in
verbo prout. nec etiam videtur huic fundamento refragari illa ge
neralis clausula apposita circa fi. dicti procuratorij ibi ꝛ ad omnes
et ad quoscũqꝫ alios actus mandabiles quãtũcũqꝫ preiudiciales
dicte constituentis ꝛ dicte eius hereditati ꝛ heredibus quibuscũqꝫ
nam respõdetur ꝙ dicta clausula loquitur de alijs actib⁹ q̃ de acti
bus. s. specificatis vt denotant illa verba alios actus ꝛc. Ita ꝙ nõ
ampliat mandatum circa actus. s. specificatos: sed circa alios act⁹
tum quia verba hoc sonãt: tum qꝛ de natura clausule generalis est
non referri ad specificata. l. doli clausula. ꝛ. l. stipulationes commo
dissimum. de verb. obli. cum concor. Et maxime iuuatur hoc fun-
damentum in terminis nostris: in quibus est persona que nõ po-
test disponere in vltima voluntate de bonis suis: ꝛ si contrarium
diceremus esset parata via filijsfa. de bonis suis disponendi quodã
modo per viam vltime voluntatis: quia per actum per eos ad libi
tum reuocabilem: et per actum eos non obligatiuum si possent ab
solute constituere procuratorem ad donandum bona hereditatis
iacentis vel ad donandum bona hereditaria post aditam heredi-
tatem: ita ꝙ per hanc viam eluderentur iura disponentia filiosfa:
non posse de eorum bonis in vltima voluntate disponere contra
id quod habetur in. c. commissa. de elec. lib. vj. ꝛ. l. si pretor. in prin.
de iu. cum fi. ꝛ aduersatur etiam regula iuris cum quid vna via i. vj.
item esset aperta via fraudandi ꝛ eludendi. ll. disponentes ꝙ non
valent captatorie vltime voluntates: prout sunt iura vulgaria. Nã
volens facere captatoriam vltimam voluntatem poterit cõstitue
re procuratorem ad donandum post mortem: ꝛ vltime voluntates
per hanc viam pendebunt ex alieno arbitrio contra. l. fi. cõmunia
quanto. de diuor. et. l. in fundo. de rei vend. ꝛ. d. c. commissa. cum si-
5 milibus. † Et insuper si hoc esset inferretur ꝙ posset dari curator
hereditati iacenti si posset constitui procurator ita generalis
prout fuerunt constituti dicti procuratores quibus concessa fuit

latior potestas ꝙ̃ concedatur curatoribꝰ hereditatis iuxta ea que habētur in ti. de curatore bonis dādo. ꝛ in. l. si quis ita heres instituatur in diē. de here. instit. Et tñ in iure videmꝰ ꝙ curator bonis seu hereditati datur per iudicē. l. ij. in prin. de cura. bo. dan. ꝛ i. d. l. si quis ita instituatur heres. §. si conditioni. prout ꝛ ceteri curatores a iudice constituuntur nec pñt a defuncto cōstitui. insti. de cura. §. sed curator. ff. de cura. fu. l. pe. ꝛ. l. ij. et. iij. ꝛ. l. vtilitatē. ff. de confir. tuto. nec est facienda vis in noīe an. s. appellentur ꝓcuratores vel curatores. c. petitio. ꝛ que ibi tradūtur per Inno. ꝛ ceteros extra de procu. Nec curatores furiosi ꝛ similes habēt tam latas habenas quāte cōcedūtur dictis procuratoribus in dicto procuratorio attenta maxime illa generalissima clausula apposita circa fin. dicti procuratorij de qua. s̃. facta est mētio. itaqꝫ ex his mihi persuadeo ꝙ dicta constitutio procuratorij vt. s̃. collata post mortem constituentis ita generalis non tenuerit per rōnes preallegatas: lꝫ non

6 audeā hoc oīno firmare cum decisum non reperiā. † Moueor insuper ad confutandum dictam donationem factam per dictos ꝓcuratores ante aditam hereditatem ꝛ ante eoꝝ reuocationem alia ratione meo iudicio plurimum efficaci: quia nō video in instrumēto dicti procuratorij ꝙ dicti procuratores fuerint presentes dicto mandato. Nec presupponitur ꝙ dictum procuratorium fuerit eis presentatum seu ꝑ epl'am vel nūcium constituētis notificatū: ꝓut requiri videtur ad finē vt cōtractus mādati perficiat̃: qꝛ cōtractus etiā qui cōsensu solo cōtrahūtur nō cōtrahūtur inter absentes nisi mediāte nūcio vel epl'a: vt. l. consensu. de act. ꝛ obli. ꝛ. l. j. in fi. de cōtrahē. emp. ꝛ insti. de obli. que ex cōsensu na.

7 † ꝛ ꝓpterea licet iura simpl'r dicāt ꝙ absenti seu inter absentes fit donatio. d. l. absenti. ꝛ d. l. nec ambigi. tñ glo. ꝛ doc. cōiter oēs volūt ꝙ nequaꝙ̃ contrahi potest donatio inter absentes nisi mediāte nūcio vel epl'a: lꝫ Pōta. late cōsulendo contrariū tenuerit in donatione: sed nō curandū

8 cū oēs prout etiā ipse dicit cōtrariū firmēt. † vñ in ꝓposito nostro Bar. consuluit ꝙ procurator non possit exequi mandatū nec eius gesta valerēt nisi mandatū sit ei notificatū ꝑ nūciū vel epl'aꝫ ipsius constituētis vel ꝑ ipsum cōstituentem prout ipse firmat in ꝯsi. xcij. incip. queritur vtrū procurator. ꝛ ipsum refert Bald. in. l. falsus. in vij. col. circa tertium est videndū ꝛ allegant not. ꝑ glo. ordi. in cle. j. de ꝓcu. ꝛ per Hostiē. ꝛ Cōpo. in. c. j. de elec. lib. vj. ꝛ Spec. in tit. de procu. §. j. versi. quid sit procuratoriuꝫ. ꝛ. c. is qui. de ꝓcu. lib. vj. ibi susceptū ꝛc. vbi idē dicit Io. an. post archi. lꝫ nō ita clare tāgit etiā Bald. in. l. quero. ff. de eo qui pro tutore negotia gessit. vltimo pro hac opi. allegans in arg. c. prudentiā. in prin. de offi. delega. ꝛ not. per Host. in. c. ex cōquestio. de resti. spo. Hanc etiā partē sentire videtur Ang. in. l. ij. in fi. ff. de ꝓcura. dicēs ꝙ procurator nō pōt exercere ꝓcuratoris officiū anteꝙ̃ sibi presentet̃ ꝓcuratoriū ꝭm Arch. in. c. is cui. de ꝓcu. in. vj. idem ꝭm eum tenet Io. an. in. d. cle. j. eo. ti. et idē tenet Inno. in mādato iurisditionis in. d. c. ex conquestione ꝭm eūdem Ang. qui ita transit. loquunt̃ tñ cōiter docto. ante susceptum procuratorium: nō tñ dicunt ꝑ nūcium vel epl'am. Sed Barto. voluit apte ꝙ debeat mandatū notificari per dñm vel ꝑ nūciuꝫ vel ꝑ literas dñi vel ab ipso dño. ꝛ idē vult Pau. de ca. in. d. l. j. in fi. et. ij. de ꝓcu. Et rō vr̃ astringere sed non refert in ꝓposito: quia nō presupponitur ꝙ procuratoriū fuerit pñtatū nec ꝑ constituentem vel eius literas seu nūciū nec per alium lꝫ fuerit eis notificatū casu quo Bal. in. l. eius qui in ꝓuinciā. in. v. col. in hāc sniam vltimo loco vr̃ residere lꝫ plura allegauerit in contrariū ꝛ lꝫ idē Bald. in. d. l. falsus in dubio teneat sniam Dy. quā ꝛ tenet Pet. de anc. in. d. c. is cui. sed in decisiuis non curandū cū ꝓ altera sit magis cōis opiñ. doc. ꝛ maioris auctoritatis. Et in illam sniaꝫ allegatur fuisse rota deci. cxlv. incip. item si ꝓcurator. in eam etiam sniam est Dominicus de sancto Gemi. in. d. c. is cui. ꝛ in. c. vt circa. ver. alioqn. de elec. lib. vj. limitans. d. opi. Ang. Io. an. Bar. ꝛ sequaciū procedere nisi in procuratorio esset adiecta clausula de rato ꝑ vba de pñti: quia si continebatur qualiter habebat ratū ꝛ gratū gestū per illū ꝛ quicquid agetur: quia non requiritur in ratificatione ꝙ ratificet ille cuius actus ratificatur. c. cū quis. de sen. excō. lib. vj. prout volunt dñi de rota in deci. ccclxxx. prout refert ꝛ sequitur Domi. de san. ge. in dictis locis. qñ ergo clausula de rato esset cōcepta ꝑ vba de futuro sentiunt dñi de rota ꝛ Dominicus idem esse ꝙ in simplici mādato: sed in casu nostro non est clausula de rato ꝑ vba de pñti: sed ꝑ vba de futuro merito ꝛc. Uerum est ꝙ fuit adiecta clausula ꝓmisit notario pñti recipienti ꝛ stipulanti pro oībus quorum interest aut interit seipsam constituentem habere ratum ꝛ gratum quicquid ꝑ dictos suos ꝓcuratores gestum ꝛ factum fuerit. qđ vr̃ astringere ꝙ dato ꝙ non valeat actus: tñ ipsa teneatur ad ratificandum ꝛ subsequenter sui heredes. arg. l. si pactum. ff. de ꝓba. cum concor. lꝫ rñdetur ꝙ dato ꝙ esset qđ negatur vt infra subdam: tñ in dictam donatariam non est aliquod ius translatum ita ꝙ ipsa donataria nō potest agere contra debitores: sed haberet agere contra heredem vt ratificaret illam donationem. Sed qđ etiā si ageret cōtra pupillaꝫ heredem non releuet agentem. d. stipulatio deducitur: ex eo quia ipsa promisit seipsam constituentē habere ratum ꝛc. quicquid per ipsos suos procuratores. que vba non videtur trahēda ad casum nostrum: quia attento ꝙ in principio fecit istos ꝓcuratores ipsius constituentis ꝛ procuratores ipsius hereditatis ꝛ ꝓcuratores suorum heredū: dicendo dictos suos ꝓcuratores vr̃ loqui de gestis per eos tāꝙ̃ suos ꝓcuratores ꝛ non de gestis per eos vt ꝓcuratores hereditatis vel heredis: ꝛ sic non de gestis post mortem. Et hoc concurrentibus alijs vbis precedentibus in quibus ipsa promisit: ita ꝙ erat certa ꝑsona contrahēs ꝛ subiunxit illa vba seipsam constituentem habere ratum ꝛc. vñ non promisit qđ habebit̃ ratum per administratores hereditatis si forte darẽt curator hereditati iacēti: nec qđ habebitur ratum per ipsius heredes si nomine heredum post mortem aliquid gereretur. pactū em̄ pōt esse personale et reale. l. iurisgentium. §. pactorū. et. l. qđ in futurū. ff. de pac. Tot ergo vba. s. seipsam ꝛ suos procuratores videntur innuere ꝙ noluerit ad id obligare heredes iuncta regula: quia verba interpretant̃ cōtra stipulanteꝫ. l. quicquid astringende. de ver. ob. ꝛ. l. veteribus. de pac. cum si. ꝛ attento ꝙ vbi voluit subiunxit de hereditate ꝛ de heredibus ꝛ attenta ratione tex. d. §. pactorum. vbi dicitur ꝙ interdū verba personalia adijciuntur non vt limitent pacta ꝛ reddant ipsa personalia: sed plerūqꝫ vt dignoscatur cum quo pactū agit̃. Pro

9 fecto hoc non cadit in istis verbis merito ꝛc. † Ad qđ etiā facit qꝛ anteꝙ̃ perficiatur ꝯtractus mādati mediante pñtatione procuratorij non est collatū officium procuratoris nec est procurator: ꝓut firmat Pau. de ca. in. d. l. j. ꝛ. ij. de procu. qđ ꝛ est de mēte Bar. in dicto consilio qđ si ita est in cōsequētiā non verificant̃ per suos procuratores: quia hoc ꝭm hoc non est gestum per procuratores: ergo promissio ad hoc non trahitur maxime attenta supradicta regula ꝙ verba stipulantium interpretantur contra stipulantem. Cōcurrunt etiā alie rationes. s̃. adducte per me ꝛ alios dños cōsulentes. Ex quibus oībus dato ꝙ forte singula non cōcluderēt puto intrepide concludendum ꝙ dicta donatio facta per dictos constitutos procuratores vt. s̃. non teneat ꝛ ipso iure non obstet dicte pupille: et per ꝯñs non sit opus discutere an cōpetat in integ. rest. necne. l. in cause. de mino. Similiter ꝛ vltima dubitatio est citra oēm hesitationem: ideo non amplius insisto contentus adductis ꝑ dominos consulentes. Concurro itaqꝫ cum prefatis dominis cōsulentibus ꝙ soluentes sint liberati. Et gesta per dictam dominā testatricem neqꝫ vt testamētum neqꝫ vt alia vltima volūtas neqꝫ vt donatio cā mortis: neqꝫ vt actus inter viuos ꝛ gesta per dictos procuratores vt. s̃. constitutos preiudicat dicte pupille. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxiiij.

☞ Seruitus dirupta re seruiente an extinguatur et an tenetur dñs rei seruientis dirupte edificium vel ipam rem seruientem reficere per totum.

1 Seruitutem oneris substinendi qui habet compellitur re seruiēte dirupta ad reficiendum.
Seruitus que durat tanto tempore cuius initij memoria nō extat in contrarium habet vim constituti.
2 Superficiarius quis dicatur.
3 Locate rei periculum interitus est locatoris qui tenetur ad interesse si domum locatā non reficit.
4 Locatio et conductio non dicit̃ sine mercede contracta.
5 Domus fundum qui habet cuiusqꝫ supficies est alterius dirupto fundo an compellatur a super ficiario ad edificandum vt superficiarius possit vti sua superficie.
Superficies cedit solo et est sub dominio directo ipsius soli.
6 Superficies finitur finita domo vel combusta.

¶ Consilium. lxxiiij.

In nomine domini nostri

1 Iesu christi. ¶ † Circa primum consultationis articulum videtur primo aspectu dicendum ꝙ dictus petrus nedum nitatur equitate sed etiam iure scripto licet forte in equitate fundato. Nam videtur ꝙ habens partem inferiorem hebeat onus seruitutis substinendi onus superficiei superimposite. Licet enim non appareat seruitus constituta: tamen ex quo presupponitur ꝙ edificium petri stetit superimpositū in edificio ꝛ solo dicti Ioannis ꝙ non extat initij memoria videtur cōstituta seruitus: quia vsus tanti temporis habet vim cōstituti. l. hoc iure. §. ductus aque. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. ꝛ. l. ij. §. fina. ff. de aqua plu. ar. ꝛ no. doc. in edificio superimposito in. l. eum debere colūnā. ff. de ser. vrb. pred. Seruitus autem debita non extinguitur sublato seu dirupto edificio cui seruitus debebatur vt est expressum in l. seruitutes. §. sublatum. ff. de serui. vrb. predi. Et maxime seruitus oneris ferendi in qua quātūcūqꝫ onus superimposituꝫ ruat simul etiam cum edificio onus substinente. Nihilominus debet refici et durat eadē seruitus prout est expressum in. l. eum debere colūnā. ff. de serui. vrb. predi. ꝛ. l. ꝛ si forte. §. etiam. ff. si seruitus ven. in quibꝰ iuribus est expressum ꝙ non solum dominus rei seruientis debet prestare patientiam vt dñs predij dominātis vtatur seruitute qđ est de regulari natura seruitutis. s. ꝙ sola patientia habeat prestari. l. quotiēs. §. seruitutuꝫ. in fi. ꝛ. l. pe. ff. de serui. titulo generali. ꝛ. l. sicuti. §. distat. ff. si ser. ven. ꝛ. d. l. ꝛ si forte. §. etiam. adeo qđ gallus iurisconsultus

iurisconsultus tenebat nullam posse seruitutem ita cōstitui vt do-minus predij seruiētis aliquid facere artaretur: sed solū ne alteruz facere prohibeat: ⁊ hinc est ꝙ dñs predij seruiētis nūꝗ tenetur ad reficiendum edificium seruiens vt ibi: tñ fallit in hac seruitute oneris ferendi: nam debēs seruitutē tenetur nō solū ad prestandā patientiā qđ est cōmune alijs seruitutibus: sed etiā hȝ specialē naturā talis seruitus ꝙ debēs seruitutē hoc est dñs predij seruitutis tenetur reficere edificiū qđ habebat onus substinere. iste est text. formalis in. d. §. etiā. vbi dicit Raph. fulg. ꝙ istud est de natura hui9 seruitutis adeo ꝙ si simplr constituitur dicta seruitus cēseť cōstituta cū onere ꝙ refectio pertineat ad debentē seruitutē: ideo si vetustate est quesita ita ꝙ non appareat qualiter cōstituta fuit presumitur taliter cōstituta: prout dicit dñs Raph. ful. ibi ꝑ illū ter. secus in alijs seruitutibus: prout ipse dicit ⁊ probatur ibi: istud autem factū venit cōsecutiue nō principaliter in dicta seruitute oneris ferendi: prout signanter volunt post glo. Bar. Ang. ⁊ Rapha. in. d. §. seruitutē. Conclusiue itaqȝ est spāle in hac seruitute oneris ferendi ꝙ debens seruitutē teneatur nō solū pati: sed etiā reficere suis impēsis illud qđ onus hȝ ferre: vt est expressum in iurib9 preallega. Cū itaqȝ edificium inferius seu solū substineat onus edificij superioris cēseať iposita seruitus oneris ferendi: ex quo ita stetit tāto tpe cuius initij memoria hominis non extat. Itaqȝ vř talis seruitus cōstituta cū hac qualitate ꝙ debēs seruitutē habeat illaz reficere: prout ⁊ dicit Raph. in. d. §. etiā vt. s. retuli. Cū solū videať ꝙ debeat seruitutem superficiei prout vř expressum in. l. si tibi homo. §. fi. ff. de leg. j. Nec vř ꝙ obstet ꝙ edificiū est sublatū: qꝛ licet sit sublatū edificiū cui debeť seruitus remanet seruitus. d. §. sublatuz. silr licet sit sublatū illud qđ substiňet onus: tñ remanet seruitus. d. l. cū debere colūnā. ⁊ no. Pau. de ca. in. l. ij. ff. de serui. qđ qñ seruitutes imponūtur solo dirupto edificio remanēt seruitutes: qꝛ solum permanet per. d. §. sublatum. † Scđo idem vř probari supficiarius est ille qui ad longū tps cōducit solū vt habeat supficiē. l. fi. ff. de superficiebus: vbi dicit tex. supficiarias edes appellamus que in cōducto solo posite sunt. ⁊ silr in. l. j. in prin. ⁊ si non pmittatur a dño soli agitur ex conducto ad id qđ interest. l. j. §. j. eo. tit. iō dȝ locator permittere ꝙ vtatur solo ad vsum destinatum ⁊ supficie: al's si inhibeat seu non pmittat agi pōt conduci aduersus eū. d. l. j. §. j. et. l. si fundus. versi. nā ⁊ si. ⁊. l. ex cōducto. in prin. cū si. ff. lo. † Et periculū interitus ptinet ad locatorē. l. maritus. l. opus. l. si prius. ⁊. l. fina. ff. eo. ti. Et tenetur locator si domum locatā non reficit. d. l. ex conducto. in prin. ibi: aut villa non reficitur. ad idem. c. l. §. si vis. vbi dicit tex. ꝙ dñs tenetur colono prestare oēm vim cui resisti non potest. Ergo ita in casu nostro cū precesserit vis cui resisti non potuit dicamus dñs teneatur supficiario prestare istam vim ⁊ taliter reficere suā rem ꝙ superficiarius possit super ea suā superficiez edificare et illi frui: prout reficit villā seu domū locatā. vt in. e. l. ex conducto in princi. † Et si dicatur in casu nostro non pōt presumi locatio: qꝛ non interuenit merces ex parte superficiarij ⁊ locatio ⁊ conductio non cōtrahiť sine mercedis interuentu. l. j. l. ij. ⁊. l. ij. in prin. ff. locati. rńdetur ꝙ si non locatio ⁊ cōductio: tñ presumiť emptio ⁊ venditio vel silis contractus. d. l. j. §. j. de superfi. ⁊ no. gl. ⁊ Bar. in l. fi. eo. ti. ⁊ Bal. in rubrica. C. de iure emphy. Et videť eadē ratio in emptione ⁊ venditione que in locatione et conductione. l. j. ⁊. ij. ff. locati. ¶ † His tñ non obst. cōtrariā arbitror sniam veriorē. Premitto aūt ꝙ non vř ꝙ inter dñm soli ⁊ superficiariū cēseať cōstituta realis seruitus. Nec suadet rō ꝙ solū seruiat supficiei: nā constat ꝙ supficies cedit solo. l. adeo. §. cū in suo. ff. de acqui. re. do. l. obligationū fere. §. placet. de condi. ⁊ demō. cū si. Adeo ꝙ quis nō potest trāsferre in alium directū dominiū soli quin trāsferat ⁊ supficiei vt probat text. in. d. §. placet. ver. sic ⁊ in tradēdo. Nec ecōtra retinere dominiū soli ⁊ trāsferre dominiū supficiei pari rōne: adeo ꝙ si alicui conceditur solum iure emphyteotico ⁊ superficies iure proprio et solum ⁊ superficies erit emphyteotica: prout concludit Barto. in. l. j. §. superficiem. de supfi. ⁊ idē Ange. ibi ⁊ Pau. de ca. in. l. ij. ff. de serui. ⁊ quātum ad propositum nostrum idem Bal. in. d. l. ij. ⁊ in auť. qui rem. C. de sac. sanc. eccle. ⁊ lȝ Bal. in. l. ij. C. de iure emphy. co. iij. ⁊ in auť. excipitur. C. de bo. mater. videatur tenere ꝯtra Barto. tamē non quo ad istud propositum: qꝛ vult ꝙ illud dominium qđ hȝ tunc in supficie sit emphyteoticū: non tñ vult ꝙ sit directum prout ⁊ deprehenditur ex dictis ipsius Bal. in. d. l. ij. ff. de ser. et in quodam suo cōsi. mihi. cxxxj. incip. sup solo. de quo etiam per eūdē Bal. in. c. j. §. si quis. de cōtrouer. inuc. ⁊ in. c. j. §. si vasallus hic finitur. l. cōtra. Superficies itaqȝ est accessoria ad solum ⁊ solū est principale. Non videtur ergo rōnabile ꝙ principale seruiat accessorio: prout al's not. doc. in. l. si pacto quo penam. C. de pac. ꝙ stipulatio penalis non vestit pactū principale: quia non decet ꝙ principale recipiat substistentiā ab accessorio: multominus vř rationabile qđ principale debeat seruitutem accessorio. Preterea supficies est sub directo domino ipsius domini soli: nec res sua cuiꝗ seruit. l. in re cōmuni. ff. de ser. v. predio. ideo Dy. Bal. ⁊ Imo. in. d. l. si tibi homo. §. fi. dicunt ꝙ ibi tex. ille improprie loquitur: qꝛ non est ꝑprie seruitus sed vtile dominiū: ⁊ sentit glo. dicens ꝙ per illud legatum censetur remissa exceptio que cōpetebat supficiario. ⁊ Bart. ibi dicit ꝙ ille tex. dicit idem ꝙ. l. si domus. §. fi. eo. tit. ⁊ sic ꝙ censetur legatum ius legantis: sed ius legātis erat aliud ꝙ̄ seruitus: ergo patet ꝙ ille tex non pōt stare proprie si hoc est ꝙ superficiarius nō cēseatur habere in solo seruitutem seu in edificio inferiori necessario infertur ꝙ non potest aliqua actione reali seu ratione alicuius iuris realis cogere dñm soli ad reficiendū edificium qđ substinebat superficiem superiorem: quia in ipso solo non hȝ aliqđ ius reale: neius seruitutis: ⁊ sic non militat qđ habetur in. d. l. cū debere colūnam in. d. l. ⁊ si forte. §. etiā. ⁊ qđ habeť in. d. l. seruitutes. §. si sublatum. Nec etiā competit actio personalis ex locato vel ex empto ex donato vel simili cōtractu: quia hmōi actiones personales nō cōpetunt aduersus singulares successores. l. fi. ff. de cōtrahē. emp. ⁊. l. j. §. si fundū. ff. ad treb. ideo cū iste qui hodie possidet dictū solū sit singularis successor cōstat ꝙ non teneť actione ꝑsonali. Insup domo locata extincta finitur locatio ⁊ conductio ⁊ actio tolliť ꝙ preterꝙ̄ quo ad resarciendā mercedē. l. si fundus quem. ff. locati. lȝ in vero ibi corruit solū. Sed in emptione ⁊ venditione est expeditum ꝙ periculū interitus pertinet ad emptorem. l. j. ⁊ quasi per totū. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. ⁊ maxime si nō est venditum vel locatū solum sed superficies: qꝛ tunc extincta superficie nihil remanet prout et dicitur in. d. l. si fundus quē. ⁊. l. domum. de cōtrahen. emp. ⁊ per Bar. in. d. l. fi. ff. de superfi. ⁊ si non apparet quid fuerit emptū aut locatum in dubio qui agit artatur probare. l. qui accu. C. de edē. l. actor qđ asseuerat. C. de ꝓba. cum cōcor. ⁊ paria sunt non fuisse cōcessum solum vel fuisse ⁊ non apparere. arg. l. in lege. ff. de cōtrahē. emptio. ⁊. l. duo sunt titij. de testa. tu. ⁊. l. cū res. §. itaqȝ. ff. de lega. j. ⁊. d. l. maritus. ⁊ similes alio casu loquūtur quia in eis non cōduciť predium vel superficies sed locantur opere ad faciendum opus: ⁊ vide Bar. in. l. seruitutes que est. l. iiij. ff. de serui. vbi vult ꝙ supficiarius nō possit habere vtile dominiū supficiei nisi habeat vtile dominiū soli. Pau. de ca. ibi tenet cōtrariū per illū tex. licet nō ponderet dictū Bar. contrarium. Et contra Bar. ibi facit multū qđ ipse dicit i. l. fi. de supfi. Et pōt dici ꝙ ibi nō possit haberi directū dominiū superficiei sine solo ⁊ vtile possit lȝ multū faciat in cōtrariū qđ habetur in. l. si fundum. §. fundum sub conditione nisi dicas ꝙ illa exceptio fundatur in vtile dñio superficiarij: ⁊ illud de cōmoditate personali dicitur respectu seruitutis itineris ⁊c. ad hoc. l. j. §. his autem. in cuius de superfi. item vide contra Bar. Bal. in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ in autē. excipitur. C. de bo. mater. Sed potest dici qđ Bal. velit ꝙ habeat propriū. s. vtile dominium non reuersuruz ad proprietatem non directum. ⁊ ita se declarare videtur in. l. iij. ff. de serui. ⁊ sumitur satis ex dictis suis in. d. l. ij. Dato aūt sine preiudicio veritatis qđ cēseretur seruitus constituta oneris ferēdi: nihilominus idem rńdendū videreť: ex eo qꝛ lȝ qñ seruitus debetur solo ⁊ subsequēter edificio superedificato debeať seruitus destructo edificio postea restaurato iuxta. d. §. sublatum: tamē qñ debetur seruit9 superficiei extincta superficie cui seruitus debetur extinguiť ipsa seruitus: nec edificium restauratum censetur illud cui debebať seruitus: sed aliud diuersum per. l. inter stipulantem. §. sacrā. ff. de verbo. obli. prout no. Bar. ⁊ Ang. in. l. fi. ff. de superfi. ⁊ Pau. de ca. in l. ij. in scđo textuali. ff. de serui. et sentit idem Pau. de cast. in. d. §. si sublatum. notans ex illo tex. ꝙ seruitus acquisita superficiei censetur acquisita solo ex quo nō extinguitur extincta vel destructa superficie. idem not. in. l. certo generi. per illum text. ff. de serui. rusti. pred. In casu autem nostro nullo pacto censeri pōt seruitus quesita solo. qꝛ habens superficiem non habebat solum: ⁊ si qua seruitus deberetur illa deberetur ab ipso solo. s. ferendi edificium superimpositum: ⁊ sic seruiret solum sibiꝑsi ꝙ in iure reputatur impossibile. d. l. in re communi. itaqȝ naturalis ⁊ ciuilis ratio ⁊ rigor iuris ad id astringit nec equitas scripta suadet contrarium. nec obst. d. §. si sublatum. quia ibi potest intelligi prout intelligit Pau. de ca. scȝ ꝙ seruitus fuerat constituta ⁊ debita solo licet mediāte edificio qđ solo cedit vel censetur constituta toti domui ⁊ sic aree ⁊ edificij supimpositi: prout innuunt vltima verba illius tex. Item si intelligemus generaliter illum tex. etiam in seruitute debita superficiei respondeři potest ꝙ edificium fuit ibi repositum per illum cui seruitus debebatur in suo proprio solo ⁊ repositum fuit eadem specie ⁊ qualitate qđ fingitur esse idem cum antiquo edificio: ⁊ in hoc fundatur ratio illius tex. Sed in casu nostro nō subest eadem rō: qꝛ nō permittitur reedificari idē edificium: quia solum est alterius: neqȝ licet in alieno solo edificare inuito domino ⁊ edificatum solo cedit d. l. adeo. §. ex diuerso. ⁊ insti. eo. ti. §. cum in suo. ⁊. §. ex diuerso. cuz sili. Et sic termini sunt oīno dispares: ⁊ insup in casu. d. §. si sublatū agitur de nō graui preiudicio debentis seruitutē ꝙ seruitus cēseatur durare: nec viget magnum eius interesse si censeretur liberat9 a seruitute: sed in casu nostro versatur magnum interesse ꝙ solum sit liberum cū edificium postea edificatum cedat iure plene proprietatis domino ipsius soli: ideo hoc casu standum est rigori iuris cū sit casus separatus habens longe diuersam rationem. Et de separatis non fit illatio maxime in casibus specialibus. l. fi. ff. de calū. et l. si maritus. C. de dona. inter virum ⁊ vxo. Nec etiā ob. l. cū debere

colūnā de ser. vrba. predi. ꝛ. l. ficuti. in prin. ff. si seruitus vē. cū ꝯcor. quia ibi non presupponitur extinctum predium dominās cui debebatur seruitus oneris ferendi: licet forte fuerit diruptum id qḋ onus substinebat ꝛ subsequenter id qḋ substinebatur: non enim sequitur est dirupta colūna ferēs onus ꝛ edificium positū in colūna: ergo est diruptum edificium seu predium cui seruitus debebatur: verbi gratia. habeo domum vicinam tue domui domus tua debet mihi seruitutē detinendi pontē vel lignū qḋ deseruit mee domui: vel colūna edificata sup tuo solo detinet porticum mee domus. Licet ruat colūna ꝛ porticus superimpositus vel pons ꝛ edificiū qḋ pontē detinebat: non ꝑpterea est sublatū seu extinctum edificium dominās vel seruiēs: ꝛ sic termini dictorū iuriū non cōferūt ad terminos nostros. Nam ibi seruitus non erat extincta neq̄ de equitate nec de rigore iuris solum ibi dubitatio vertebatur an debēs seruitutē censeatur satisfacere si patientiā prestabat. Et maxime cum in casu nostro sit sublatum edificiū cui seruitus deberetur si aliqua debeatur seruitus ꝛ etiam sit sublatū edificium qḋ onus superius substinebat attento ꝙ superficiarius non habebat superficiē vsq̄ ad solum: sed pars inferior superficiei erat domini soli quo ad plenum dominium: et sic quodammodo videtur sublatum edificium seruiens ꝛ edificium dominans. Et sic viget maior ratio ꝙ̄ quādo alterum tantum est sublatum: prout contingit in terminis. d. §. si sublatum. ꝛ. d. l. eum debere colūnam. Facit qḋ habetur in autētica itaq̄. C. communia de succes. licet vtroq̄ casu idem respondendū censeam per rationes supra deductas ꝛ iura preallegata. Idē vult Imo. in. l. si fundum sub conditione. §. qui fundum. ante finem. de lega. j. Ex quibus concludendum de iure arbitror ꝙ dictum solum sit omnino liberū ꝛ extinctum ius superficiarij. Et hoc in terminis voluit Bald. in rubri. C. de iure emphy. vbi concludit ꝙ destructa superficie puta cōbusta domo vel molendino impetu aquarum omnino destructo finitus est cōtractus superficiei: ꝛ ad adducta in contrarium est supra responsum.

6

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxv.

Pactum de non diuidendo ad certum tempus infra qḋ vnus ex socijs denunciauit ꝙ sibi expedit diuidere an finito tempore ex ista cepta denunciatione possit prosequi diuisionis officiū ex eisdē actis. per totum.

1. Separatorū esse debet separata rō neq̄ de vno ad aliud fit illatio.
2. Agens ante tempus an ex eisdem actis congruo tempore possit prosequi iudicium. per totum.
   Conditio implēda est in forma specifica.
3. Conditione pendente non est locus actioni.
4. Libellus non habet vim denunciationis. fallit lite contestata. numero. 15.
5. Denunciatio quando est alteri fienda vt aliquid denunciatus faciat vel non faciat non sufficiat ꝙ ille cui erat denūciandum notitiam habeat de eo quod erat denunciandum vt non debeat ei denunciari. nu. 7.
6. In communione nemo stare cogitur. fallit si fiat pactū ad tēpus.
   Notificare nil aliud est ꝙ̄ notum facere: ꝛ quare fiat notificatio. numero. 15.
7. Certus amplius certiorari non debet.
8. Dubia sunt interpretanda contra eum qui ex eis nititur.
9. Legitime factum dicitur illud quod est congruo loco ꝛ tēpore.
10. Verba sunt prout iacent intelligenda a quibus recedere non licet.
11. Agens est ille qui a parte petere debet.
12. Obligatio ad interesse succedit in obligationibus facti affirmatiui siue negatiui.
13. Conditionaliter obligatus censetur in dubio fecisse acta animo implendi conditionem.
14. Scriptura in fauorem scribentis facta licet nullius sit momenti ad probationem inducendam tamen sufficienter demonstrat scribētis intentionem.
15. Cōtestatio litis resultat quandoq̄ ex effectu sili litis cōtestationi.
16. Sententia diffinitiua potest sequi ex eisdem actis qn̄ pēdente iudicio incipit actio cōpetere ex cā de preterito.
   Pactum intelligitur de rebus sic stantibus.

¶ Consilium. lxxv.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ † Videtur primo aspectu dicendum ꝙ dictus Vgo crescēbenis non potuerit agere ꝑut egit: nec censeatur legitime notificasse prout notificare debebat fm formam dicti contractus: ex eo quia ipse Vgo non notificauit parti ꝙ volebat diuidere: sed petit a iudice ꝙ pronūciet super diuisione ꝛ diuidat ꝛ libellat super iudicio communi diuidundo: aliud autem videtur agere communi diuidūdo: aliud autē notificare parti qḋ vult diuidere vt ipsa deliberet an velit partiri seu diuidere dictum potere: an vero alteri concedere. s. ipsi denuncianti prout exigit forma conuentionis: ꝛ ideo cum videantur diuersa et ad separatum finem tendentia de vno ad alterum non inferat. l. fi. de calū. l. si maritus. C. de donatio. inter virum ꝛ vxo. ꝛ papinianus exuli. de mino. cum si. † Quod ꝛ secundo videtur dicendū quādo quis habet aliquid agere ad ostendendū aliquam facultatē debet illud facere ob illam causam nec sufficit si ob aliud illud fiat. vt l. ij. ff. de condi. ꝛ demō. ꝛ ibi hoc firmat Bar. procedere non solū in vltimis voluntatibus prout loquitur ille tex. sed etiam in cōtractibus in. l. cum seruus. de verb. obli. idem dicit in dispositione legali Bart. in. d. l. ij. et etiā in. d. l. cum seruus. ꝛ est bonus tex. in. l. ij. C. de ope. lib. ꝛ ibi Bald. ꝛ bonus tex. in. l. si quis in graui. §. vtrum. ff. ad sille. vbi Bar. eleganter ponderans ad plures nobiles questiones. et idem voluit ipse Bar. in. l. is qui seruum. de acqui. here. ꝛ in. l. genero. ff. de infami. ꝛ Bal. in. l. si quis heredem. in pe. q. C. de insti. et substi. sub condi. fac. Et hec quando est fiendum aliquid consistēs in potestate eius qui habet illud explicare: ꝛ est facile ad explicandum: prout not. doc. in iuribus prealle. Denunciatio autem pendet a potestate denunciantis ꝛ de facili fieri potest merito vt releuaret debuit fieri firmiter et ad implendum contractum preallegatum: ꝛ cum petitio illa tendat ad alium finem videtur dicēdum ꝙ non releuet. † qḋ ꝛ tertio videtur dicenduꝫ ex alio dicta petitio videtur ꝙ fuerit inepta: nam petit diuidi. ꝛ facultas diuidendi pēdere videtur sub quadam conditione. s. si denunciatus voluerit diuidere: ꝛ hoc vigore dicti contractus: sed qui agit pendente conditione nulliter ꝛ inepte agit. l. j. ff. quando dies vsuff. leg. ce. iūcta. l. cedere diem. de verb. signi. ꝛ. l. sub conditione. ff. de condi. inde. Si itaq̄ nulla est ipsa petitio quomodo potest dici legitime denunciatum. † Preterea ꝛ quarto libellus non habet vim denunciationis vt est text. in. l. denunciasse. §. quid ergo. el. j. ff. de accu. vbi hoc no. Bar. Est enim ibi tex. ꝙ ille qui hꝫ denunciare se accusaturum mulierem de adulterio non dicitur denūciare si dat libellos accusatorios. Ita in proposito iste sempronius qui habebat notificare se velle diuidere non censeatur denūciasse: lꝫ porrexerit libellum sup diuisione facienda. † Et tradit Bar. theoricam in. d. l. denūciasse. ꝙ quando denunciatio habet fieri alteri ad finem vt ille denūciat⁹ aliquid faciat vel non faciat non sufficit ꝙ ille cui erat denūciandū habeat notitiā de eo qḋ denunciandū erat adducēs ꝑ hoc text. ibi pro casu. Et adducit etiā qḋ habetur in. l. j. C. de peri. ꝛ commo. rei vē. vbi etiam de hoc per Bar. ꝛ ꝑ eundem etiam in. l. non solum. §. morte. de no. ope. nū. ꝛ per Bal. in. l. emptor fundi. C. de euict. ꝛ ibi etiam per Cy. in. iiij. q. ꝛ per Bar. ꝛ doc. in. l. ij. §. fi. so. ma. in proposito autem denunciatio seu notificatio non videtur ꝙ fieri deberet solum ad finem vt denunciatus notitiam haberet: sed ad finem vt deliberaret an vellet diuidere necne: propterea non videt ꝙ sufficere debeat illa notitia causata ex illa petitiōe diuisionis. ¶ † His tamē non obst. contrarium arbitror de iure respondendum. Nam premittendū duxi ꝙ de iure communi licet cuilibet habenti rem communem pro indiuiso cum alio illam diuidere ꝛ pro ea diuidēda intentare iudicium communi diuidūdo: quia nemo inuitus cogitur stare in communione. l. fi. C. communi diui. facit. l. tādiu. C. pro socio. et. l. actione. §. item qui. adeo ꝙ nec valet pactum ꝙ qs nūq̄ diuidere possit. l. in hoc iudicio. §. si conuenit. ff. cōmuni diui. Valet autem pactum ꝙ quis non possit a communione vel societate recedere ad tempus. d. l. in hoc iudicio. §. si conuenit. ꝛ. l. si conuenerit. ff. pro socio. Sed tunc per pactum illud non attribuitur: nec acquiritur aliquid ius seu facultas diuidendi sub euentu tēporis vel conditionis: sed ius diuidendi ꝛ actio communi diuidūdo que competebat habentibus communionem eliditur seu suspēditur ad tēpus. s. donec labatur annus inchoandus a tempore denūciationis legitime per lapsum itaq̄ talis anni non consequitur dictus Vgo ius de nouo: sed remouetur illud obstaculum qḋ cōpetebat aduersus ius suum ꝛ sanatur quodammodo sua actio que erat aliqualiter elisa vel elidi poterat obiectu exceptionis pacti: nō ergo sumus in terminis in quibus premium vel actio speratur acquiri sub euentu conditionis: sed in casu in quo actio prius competebat: sed suspendebatur interim exercitium actionis donec fiat dicta notificatio. Et ista suspensio depēdet ꝛ causatur ab ipso pacto in quo disponitur de notificatione predicta. Itaq̄ illud pactum causat potius dānum seu preiudicium volenti diuidere ꝙ̄ sibi tribuat aliquod premium licet illud preiudiciuꝫ disponat durare ad tempus. Doctores autem in locis supra adductis volūt ꝙ vbi agitur de euitando dānum puta incursionem pene sufficiat aliqd fieri facto. l. ea quidem. C. si mancipium ita fuerit alie. Constat autē ꝙ pactum non tendit ad premiandum notificantē prout cōtingit in terminis. d. §. vtrū. ꝛ quos ponūt doc. ibi ꝛ in aliis iurib⁹. s. in maleficiis: puta in statuto qḋ occidēs bānitum vel denūcians malefactorem habeat cētum vel quid simile. Datur enim in dictis iurib⁹ illud premium vt quis inducatur ad denūciandū malefactorē vel ad offendendum bannitum: vnde cessat ratio seu causa propter quā mouent statuentes: sed in terminis nostris notificatio fit ad finem vt aduersarius certioratus de voluntate notificantis deliberet an velit diuidere vel rem alteri concedere. Itaq̄ cum negari nequeat quin fuerit facta notificatio dicto titio per dictum sempronium

sempronium ꝙ ipse intendebat diuidere. ⁊ cõsequẽter non sit dubiũ quin sit satisfactũ verbis dicte cõuẽtionis: q̃ nil aliud est notificare quã notũ facere arguendo ab ethymologia vocabuli iuxta. l. ij. §. mutuũ. cum concor. ff. si cer. pe. Et sic cũ sit data notitia dicto titio cõsequẽter est sibi facta notificatio. Restat ꝙ censeᷓ impleta dicta

7 cõditio. † Pro quo etiã cõfert illa regula ꝙ certus nõ dꝫ amplius certiorari. c. eũ qui certus. de reg. iu. in. vj. ⁊. l. j. in fi. ff. de act. emp. ⁊ l. ij. in fi. solu. ma. cũ si. Ideo qualitercũqꝫ altera pars sit certiorata de mẽte alterius partis videᷓ ꝙ sufficiat nec requiratur alia certioratio ꝙ maxime dicendũ est in casu nostro q̃ verba dicte cõuẽtionis loquũtur impersonaliter nisi primo fuerit facta notificatio ⁊c. ⁊ sic verba cõuentionis nõ exigũt ꝙ notificatio fiat ab altero ex cõtrahentibus: sed satisfactũ videtur dictis verbis qualitercũqꝫ ⁊ a quocũqꝫ fuerit legitime facta. d. notificatio. ⁊ sic qualitercũqꝫ factũ fuerit ꝙ alter habeat notitiã de mẽte alterius partis. Que quidẽ no-

8 titia clarissime data est per dictũ iudiciũ. † Cõfert etiã quia verba ambigua dicte cõuentionis interpretari debẽt cõtra eum qui ex ea niti vult per ea que habẽtur in. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ in. l. qcquid astringẽde. de ver. obli. ⁊ in. l. labeo. de cõtrahẽ. emp. Et ideo cum dictus titius nitatur dicta cõuẽtione verba p̃dicta ipsius cõuẽtio-

9 nis sunt cõtra eũ interp̃tãda. s. vt intelligãtur put. s. deduxi. † Nec ob. illud verbũ legitime: quia põt intelligi legitime facta notificatio. i. cõgruo loco et tẽpore. iuxta id qd̃ habeᷓ in. l. mora. ff. de vsur. et. ff. de solu. l. si soluturus vel legitime facta dicatur qñ per verba clara ⁊ nõ equiuoca vel ambigua. et tali forma qd̃ reddatur certus ⁊ nõ dubius seu equiuocus. Ad hoc etiã ꝙ habetur in cle. causam.

10 de elec. hãc interpretationẽ suadet subiecta materia. † Nec obstãt adducta in cõtrariũ. ⁊ primo qd̃ primo loco dicebã qd̃ petijt a iudice nõ notificauit parti: q̃ immo notificauit parti intentionẽ suã. s. qd̃ volebat diuidere: prout eni. s. dicebatur solũ conuenit qd̃ fieret notificatio parti siue ergo verbis ad partẽ relatis siue ad iudicem verba dirigãtur satis est ꝙ notũ fiat parti vt sic verba cõuentionis verificentur a quibus verbis nõ est recedendũ. l. nõ aliter. de leg. iij. et. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. cum si. quinimmo nedũ verbis sed

11 ⁊ facto datur volũtas intelligi. l. reprehẽdenda. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. cum si. † facit etiã quia agẽs dicitur petere a parte. l. si a te. ⁊. l. si inter te ⁊ me. ⁊. l. si rem meam. ⁊. l. si quis rem. de excep. rei

12 iudi. cum multis si. Unde fortius dicatur parti notificare. † Nec ob. scdm ar. in cõtrariũ formatũ: quia. s. est rñsum. Et insup coadiuuando supradicta si nõ censereᷓ impleuisse cõditionẽ dictus sempronius teneretᷓ dicto titio ad interesse cum in dicta conuentione veniat factũ negatiuũ: vcꝫ non diuidere. ⁊ in obligationibus facti siue affirmatiui siue negatiui succedit obligatio ad interesse. l. stipulatio ista. in prin. ⁊. l. stipulationes nõ diuidũtur. versi. celsus. de ver. obli. itaqꝫ si nõ censeretur impleuisse cõditionẽ veniẽdo cõtra incideret in damnũ prestationis interesse que p̃statio ex sui parte tendit seu saltẽ tendere põt in penã. l. j. §. si plures. ff. de eo per quẽ factũ est. ⁊. l. vnica. C. de sen. que pro eo ꝙ interest. ⁊ sic assimilari po

13 test ad id qd̃ dicũt doct. in pena. † Itẽ negari põt ꝙ in casu isto notificatio cẽseatur facta facto. Nam put dicit bar. in. d. l. cũ seruus. ⁊ in. d. l. ij. de cõdi. ⁊ demõ. in dubio cẽsetur quis fecisse animo implẽdi cõditionẽ dũmodo scinerit cõditionẽ appositã: prout sciebat in casu isto ex quo ipse sempronius suo facto cõditionẽ adiecit ⁊ facti proprij p̃sumitur sciẽtia. l. ꝙ ꝙ. ff. ad velle. ⁊. c. ab excõmunicato. de rescrip. Nec refragatur qd̃ porrexit libellũ ad finem perueniẽdi ad sententiã: q̃ licet haberet animũ ad sententiã deueniẽdi: nõ tamẽ sequitur qd̃ nõ habuerit animũ implendi cõditionẽ potuit eni ha

14 bere animũ ad vtrũqꝫ. † Nec ob. tertiũ q̃ falsum est ꝙ petitio fuerit inepta. Nam cõpetebat actio petenti lesionẽ: licet obstaret exceptio vigore pacti non ergo inepte egit: licet male egerit petendo ante tempus. l. j. in fi. qñ dies vsusfru. leg. ce. Preterea dato ꝙ petitio foret inepta qd̃ tñ est falsum vt predixi: nihilominus demõstratur intẽtio petẽtis: quia apparet aperte ꝙ volebat ꝙ diuisio fiat: ideo quãtũcũqꝫ esset nulla petitio quo ad finẽ deueniẽdi ad sñiam: tñ apparet mens petẽtis: put als dicimus qd̃ licet scriptura facta in fauorẽ scribẽtis nullius sit momẽti quo ad inducẽdã pbationẽ: tamẽ demõstrat sufficiẽter intẽtionẽ scribẽtis: vt tradit Bar. in. l. admonẽdi. ff. de iureiur. per id qd̃ habeᷓ. l. nesennius. ff. de neg. ges.

15 et idem dicit ipse Bar. in. l. nuda. ff. de dona. ⁊ est clarum. † Nec ob. quartũ q̃ licet libellus nõ habeat vim denũciationis faciende parti: tñ secus est in litis cõtest. put inter p̃dicta quo ad hoc differẽtiã facit Bar. in. d. l. denũciasse. ver. qd ergo adducẽdo. l. vinũ. ff. si cer. pe. ⁊. l. in hac. de triticaria. ⁊ ꝙ not. in. l. mora. de vsuris. ⁊ in. l. ꝙ te. si cer. pe. assignãs rationẽ: q̃ libellando nõ dicitur agere: sed agere velle p. l. amplius nõ peti. ff. rem ratã ha. in casu aũt nostro sumus post litis cõtest. patet q̃ est datus terminus ad pbandũ incũbẽtia in causa ita qd̃ licet nõ sit cõtestata lis: q̃ natura cause nõ exigebat litis contestationẽ: tñ per istũ actũ qui respicit merita cause: habeᷓ lis pro cõtestata quo ad effectus qui solẽt resultare per litis cõtestationẽ per. l. nulla. C. de pcu. vbi hanc theoricã tradũt Saly. ⁊ Rapha. ful. qd̃ ⁊ tradit Bal. in. l. nihil co. ti. et Bar. in. l. ab executore. §. si. ff. de appel. ⁊ ibi Imo. ⁊ est glo. in verbo absentia in. c. j. de elec.

lib. vj. ⁊ in cle. sepe. de ver. sig. Preterea in terminis. d. l. denũciasse. §. quid ergo denũciatio requirebatur ad finẽ ne mulier nuberet vt in ea. l. §. qd ergo. el scdo. ⁊ in. l. qui vxori. eo. ti. In casu aũt nostro notificatio nõ sit ad aliũ finẽ nisi vt altera pars notitiã habeat ita qd̃ possit deliberare qd agere velit vel diuidere vel rem alteri ꝯcedere qd̃ autẽ istud faciat non interest denũciantis. ⁊ denũciatus pariter deliberare põt siue notificatio fiat vno modo siue altero. Et libellus etiã solus tẽdit ad hoc vt cõuẽtus deliberet quid agere velit: vt pbat tex. in auc. offeratur. C. de lit. cõtest. ⁊ in. l. j. §. j. ff. de edẽ. ⁊ facit. l. edita. C. eo. ti. ⁊ not. Bar. in. d. l. denũciasse. §. quid ergo. el primo ideo ista notificatio pdest hoc casu. Et maxime q̃ negari põt qd̃ notificatio fiat ad finẽ vt ille deliberet: q̃ dici põt qd̃ sit solũ ad finẽ vt ille certioretur: ⁊ postea sibi sciẽti concediᷓ ille terminus ad deliberandũ: prout ⁊ suadẽt verba cõuentionis que nõ dicũt ꝙ notificetur vt ille deliberet sed simpliciter denegaᷓ facultas diuidẽdi donec notificatio fiat. Et simpliciter subdiᷓ qd̃ notificatus seu certioratus habeat annũ. Quod ⁊ demõstratur ex eo q̃ post annũ potest fieri diuisio. ⁊ illa peti siue certioratus deliberet siue nõ deliberet: ⁊ sic termini nostri sunt penitus separati a terminis. d. l. denunciasse. ⁊ a terminis qui habenᷓ in iuribus que. s. adduxi in quarto

16 arg. cõtrario. † Ex qbus remanet cõclusio. s. facta. s. qd̃ dicta notificatio sufficiat ad finẽ vt elapso termino possit deueniri ad diuisionem. Et aduertendũ duxi qd̃ nõ est necesse reinchoare postmodũ nouũ iudiciũ: sed ex eisdẽ actis põt finito tpe deueniri ad sententiã diuisoriã: ex quo tũc cõpetit exercitiũ actionis ex causa de p̃terito: ⁊ qñ pendẽte iudicio incipit cõpetere actio ex causa de p̃terito põt sequi ex eisdẽ actis sñia diffinitiua: vt est tex. not. in. l. si rem. §. fi. ff. de pig. act. ⁊ ibi Bar. ⁊ doc. ⁊ tradũt etiã doc. in. l. nõ põt videri. ff. de iu. ⁊. l. si tibi mãdauero. In casu autẽ nostro nõ solũ supuenit ius agẽdi ex causa de p̃terito: sed etiã cõpetebat actio ante litẽ cõtestatam. Solũ aũt cessabat exercitiũ: quo casu Bal. post Jac. but. in. d. l. nõ põt videri: dicit qd̃ etiã si exercitiũ supuenit ex causa de p̃senti sufficit: vt possit ex iudicio intẽtato seq cõdẽnatoria: adducit etiã Bal. Cy. insti. de act. in prin. ⁊ Cy. in. l. j. C. de alie. iu. mu. causa facta. Et hoc puto clarũ: ideo vltra nõ insisto. Insuper extra punctũ mihi diciᷓ ꝙ in dictũ prediũ ita indiuisum stat incultũ: eo q̃ frater dicti sempronij vẽdiderat illud p̃diũ dicto titio. ⁊ ꝓfiteᷓ qd̃ dictus titius ꝓmiserat illud sibi reuẽdere ⁊ qdã cõuenit que sibi nõ obseruauit. Et ob eam rem minatur laboratoribus qui nõ audent dictũ prediũ cultiuare. Et hoc facit ꝓpter odiũ ꝙ habet aduersus dictũ titiũ: ⁊ ꝓpterea cõtingit qd̃ dictus sempronius nõ põt frui sua parte dicti p̃dij: q̃ non põt vna pars pro indiuisa sine altera cultiuari. Facta aũt diuisione posset suã partẽ facere cultiuari: ⁊ ex ea fructꝰ pciperet: put est verisiᷓle attẽta cõsanguinitate qua est cõiũctus illi ꝓhibẽti cultiuationẽ. ⁊ cõsiderata cã qua ille moueᷓ his p̃suppositis dicẽdũ est ꝙ etiã durãte tpe cõuẽto potuit ⁊ põt dictus sempronius ꝓuocare ad diuisionẽ nõ obstãte pacto p tex. in. l. si cõuenerit. in fi. ⁊ melius in. l. se. ff. p socio. ⁊ facit tex. in. l. in hoc iudicio. §. si cõuenit. ff. cõi diuidũdo ibi ꝙ ipsi rei qualitati pdest: facit q̃ pactũ intelligiᷓ rebus sic se habẽtibus. l. ꝯtinuus. §. cũ qs. ff. de ver. obli. ⁊ ꝙ no. p gl. ⁊ doc. in. l. ꝙ seruꝰ. ff. de cõdi. ob cau. ⁊ in. c. quẽadmodũ. extra. de iureiu. Idcirco cũ stãtibꝰ p̃dictis res nõ pmãserit in eodẽ statu nõ dꝫ trahi illud pactũ ad hũc casum saltẽ cũ istud dãnũ resultet ꝓpter inimicitiã seu odiũ ꝙ ille q dãnũ infert hꝫ aduersus dictũ titiũ. Ita ꝙ videᷓ dãnũ istud resultare culpa istius titij per. l. si merces. §. culpe. ff. locati. ⁊ tradũt doc. ibi. ⁊ in. l. pe. in prin. ff. so. ma.

Summarium super consilio. lxxvj.

Edificare an possit in muro ciuitatis ille cui vniuersitas seu cõmunitas cõmisit vt inspiciat murorũ qualitatem. per totum.

1 Probandi onus incumbit ei qui dicit.

2 Electionem qui habet vna facta non potest super ea variare.

3 Cõmissio facta a pluribus debet ab omnibus explicari nõ autem ab vna parte. nu. seq.

4 Conditionem quandoqꝫ faciunt ablatiui absolute positi videlicet visis et consideratis omnibus.

Delegatus ab inferiore a principe in eo qd̃ nudum cõcernit ministerium nõ potest subdelegare nec illud cõcernẽs ab alio explicari.

5 Uidebitur verbum denotat boni viri arbitrium.

Placet vel placebit verbum denotat boni viri arbitrium.

6 Argumentum ab ethymologia vocabuli.

7 Alienari non possunt ciuitatis bona absqꝫ solẽnitate.

8 Muri ciuitatis sunt ipsius ciuitatis et an possint alienari quum quasi sancti dicanᷓ muri ciuitatis ⁊ in nullius esse potestate. nu. seq.

9 Officium est nomẽ generale et equiuocum ⁊ stricte sumptũ dicitur illud quod caret omni artificio.

Consilium. lxxvj.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. † Presens cõsultatio mihi videtur satis clara et als memini me cõsuluisse in fauorẽ cõsultantis super eadẽ materia: licet nõ omnino sup eodẽ pũcto ex pluribus aũt que ibi deduxi infertur ad decisionẽ presentis cõsultationis. Conclusi

etenim in.d.cōſi.ꝙ dicto Petro nullum ius extitit cōceſſum.quia in relationibus relatis.ſ.in pũcto nō dicit ꝙ dicti prioresvel dicti referētes aliquid cōcedāt ſed ſolū retulerūt ꝙ eis videbatur.⁊ arbitrabantur ꝙ eſſent vtilia cōmuni ⁊ tēdebant in vtilitatē ⁊ cōmodū cōis omnia ⁊ ſingula in dictis ſupplicationibus.⁊ ꝙ expediebat ꝙ fierent que in dictis ſupplicationibus cōtinebātur. Stant aūt hec ſimul ꝙ foret vtile dicte cōmunitati.⁊ ita illi referrēt:⁊ tñ nō foret cōcluſum ⁊ deuentū ad conceſſionē:vñ ſi.d.Petrus dicit ſibi fuiſſe factā aliquā cōceſſionē habet neceſſarie eam ꝓbare.l.ei qui dicit de ꝓba.cū infinitis ſi.⁊ ꝓbatio debet neceſſario cōcludere.l.nō nudis. l.neqꝫ natales.⁊.l.ad probationē.C.de ꝓba.⁊.c. in preſentia.eo.ti. extra.cum ſi.merito nō iuuatur dictis relationibus que nō concludunt neceſſario ꝙ emanauerit aliqua cōceſſio.† Item et ſcđo ꝓut tūc ꝓſupponebatur dñi priores deputauerāt alios.x. homines ad exequendū ⁊ percūctandū ⁊ inueſtigandū cōtenta in dictis ſupplicationibus Petri ꝓdicti.⁊.d.cōceſſio eligēdi.⁊ cōcedēdi per.x.homines data prioribus in dicto generali cōſilio videtur intelligēda de primo actu.ar.l.boues.§.hoc ſermone.de verb.ſig.⁊.l.hec cōditio.de cōdi.⁊ demō.ita ꝙ ſemel eligēdo vidētur functi eorū officio quo ad cōmiſſionē eligēdi prioribus datā adeo ꝙ nō videtur ꝙ potuerint amplius eligere per dicta iura.⁊ ꝓut in ſimili in iudice delegato ſentētiāte videmus ꝙ in prima ſñia licet inefficaci videtur functus officio ſuo.l.iudex poſtꝙ.de re iudi. ideo videt̃ qđ electio poſtea facta ⁊ ſecuta declaratio per electos ſcđo loco nō releuet in aliquo.⁊maxime cū dicti priores per.d.electionē nō facerēt ex ordinaria eorū ꝑtāte ſed ex omiſſione cōſilij:ideo vt delegati ab ipſo cōſilio cenſentur feciſſe dictā primā electionē.ar.l.item eorū.§.j.ff.ꝙ cuiuſqꝫ vniuer. no.† Tertio fuit cōmiſſum dñis prioribus qđ dñi priores cū octo ciuibus vel circa per eos eligēdis videant oculata fide qd faciat pro cōi:⁊ quid iuſtū ſit fieri vtriqꝫ partiū.⁊ examinatis oibus habeāt auctoritatē cōcedere quantū eis videbit̃ ⁊c.vnde cōmittitur eis ꝙ ipſi priores oculata fide videāt:nō aūt eis cōmittitur ꝙ alijs cōmittāt ꝙ videāt idcirco cū ipſi priores nō viderint oculata fide niſi forte quatuor ex eis nō ſeruauerunt formā ſue cōmiſſionis cum nō fuerit viſum oculata fide ab ipſis omnibus nec a maiori parte eorū ita ꝙ nō pōt dici ꝙ dñi priores viderint ex quo nō viderūt oēs:nec maior pars.ar.l.qđ maior.ff.ad muni.⁊.l.nulli. et.l.plane ꝙ cuiuſqꝫ vniuer.no.⁊.ff.de pact.l.⁊ ſuū heredē.§.ſi.cum ll.ſeq.⁊ extra.de his que fiūt a ma.par.c. quaſi per totū.† Item ex alio nō ſeruauerūt formā cōmiſſionis:q2 ſm formā cōmiſſionis habebant oculata fide dñi priores ſimul cū hominibus electis accedere ad locū:⁊ oculata fide inſpicere: ⁊ cōſiderare quid expediret: ſed hoc minime factum apparet: nam illi quatuor priores ⁊ duo ex dictis.x.electis ſeparatim retulerunt.⁊ ſilr̃ dicti octo hoies ſeparatā relationē fecerūt:⁊ ex eor relationibus innuit̃ ꝙ ſeparatim acceſſerunt ad locū ⁊ nō ſimul viderūt que vidēda erāt:vnde nō probatur ꝙ impleuerint formā eorum cōmiſſionis:ideo cōceſſio ſi qua facta fuiſſet nō apparet facta ſm formā cōmiſſionis. ⁊ ꝓpterea videt̃ qđ nō valeret.ar.l.diligēter.ff.man.⁊.c.cū dilecta.de reſcrip.⁊.c.cū olim. de offi.deleg.maxime q2 illi ablatiui abſolute poſiti viſis ⁊ conſideratis omnibus faciūt conditionē.l. euictis agris.ff. de vſuris.⁊.l.a teſtatore.de cōdi.⁊ demō.Et cōditio debet impleri in forma.l.qui. et.l.meuius.de cōdi.⁊ demon. Cōfert etiā ad predicta quia iſta cōmiſſio data prioribus videtur cōcernere conſiſtentiāin nudo miniſterio: quia nō tribuit iuriſditionē ⁊ qñ per inferiorē a principe cōmittitur aliquid cōcernēs nudū miniſteriū nō poteſt illud per aliū explicari:nec poteſt cōmiſſarius alteri cōmittere vices ſuas: vt eſt tex.⁊ ibi no.doct.in.c.ſi.§.ſi.extra.de offi. delega. Et ideo dicti dñi priores nō potuerūt alteri cōmittere ꝙ eorū vice viderent.⁊ inſpicerēt dicta loca debebāt itaqꝫ dñi priores oēs vel eorū maior pars videre.et inſpicere vna cū hominibus per eos electis vel ſaltē cum maiori eorū parte ⁊ ſimul cum eis concedere quorū neutrū reperio obſeruatum nec ſufficeret ſi oēs homines electi cum minori parte priorū executi fuiſſent:licet conſideratis oībus ſimul interueniſſet maior pars omniū:puta ſi priores erāt.x.et electi erant.x.ſi cōcurriſſent omnes.x.electi.⁊.v. priores licet fuiſſent vltra duas partes omniū nō eſſet ſatiſfactū dicte cōmiſſioni: quia ꝓdicti interueniūt tanꝙ duo corpora.Unde debet cōcurrere ſaltē maior pars cuiuſlibet corporis:vt probatur in.c.paſtoralis.de reſcrip.ꝓrout ibi hoc no.d.Anto.⁊ Imo.ꝙ minime apparet factum: vt.ſ.dixi.† Preterea.⁊.v.d.Petrus non apparet ꝙ in aliquo ſe obligauerit dicte cōmunitati ⁊ intētio cōmittentiū fuit ꝙ ſi cōcederet̃ dicto Petro illud ꝙ poſtulabat etiā dictus Petrus artaretur ⁊ obligaretur ad obſeruandū ea que in ſuis ſupplicationibus offerebat ⁊ iſtud cōueniebat arbitrio boni viri:vnde cū dicta cōmiſſio fuerit facta in dictis prioribus tanꝙ bonis viris:vt.ſ.arbitrio boni viri diſponerēt vt denotat verbū videbitur.l.fideicōmiſſaria.§.ꝙꝙ.ff. de lega.iij.⁊ verbum placebit.ff.de fideicō.lib.l.lucius. ⁊ in.l.thais.§. ſororum. eo.tit.⁊ per Bar.in.d.l.lucius. ⁊ in cōſi.ſuo incip. bitoniēſis tertio in ordine. Et verba relationum de quibus in themate etiam hoc idem innuūt:ideo eſt veriſimile ꝙ dicti dñi priores.⁊.x.electi: licet indicarent ⁊ arbitrarētur eſſe vtile ꝙ fierent ea que in ſupplicationibus cōtinebantur:tñ nō intenderēt ſimpliciter facere cōceſſionē dicto Petro.Sed intēderent poſtea deuenire ad cōceſſionē faciēdam dicto Petro qñ Petrus ſe obligaſſet ad faciendū ea que offerebat. Ex quibus deprehenditur ꝙ verba nō demonſtrant aliquā conceſſionē nec etiā eſt veriſimile qđ interuenerit mens cōcedendi licet appareāt dicte relationes.† Nec ꝓdictis refragatur ſi quis diceret ꝙ vltima verba appoſita in ſcđa relatione aliud innuūt quatenus dicit̃ ꝙ dicti quatuor priores retulerūt ꝓſentibus eorū cōſocijs.Et ꝓdicta oīa et ſingula relata.⁊ approbata pro eorū collegas acceptauerūt:et cōfirmarunt ⁊ ſic fuerūt omnes ſimul ⁊ cōfirmarūt relata quia rñdetur ꝙ licet cōfirmauerint nō tamē cōceſſerūt cōfirmare ea que illi retulerūt eſt pariter dicere ⁊ tenere ⁊ indicare illud qđ ipſi dixerūt ⁊ arbitrati fuerunt quia cōfirmare eſt ſimul firmare arguēdo ab ethymologia vocabuli a qua eſt bonū argumentū.l.ij. §.mutuū.ff.ſi cer.peta.l.tigurij.ff.de verb.ſigni.§.eſt.et aliud inſti. de dona.cum ſi. Sed referētes nihil cōceſſerūt ergo nō cōfirmatio in cōcedendo.Preterea illa verba ꝓſentibus eor cōſocijs poſſunt intelligi de prioribus:quia illi ſunt ſocij in officio prioratus.⁊ ſunt etiā magis ſocij in officio iſto ſpeciali. Nam ipſi ſunt deputati ad dictū officiū ſub nomine collectiuo inter ſe et quo ad ciues electos mediante copula.⁊ prima eſt magis arta cōiunctio vt patet ex his que habētur in.d.c.paſtoralis.⁊ que.ſ. dixi per illud.c. paſtoralis. et maxime quia concurrunt due cōiunctiones.ſ.reſpectu vtriuſqꝫ officij:facit ꝙ habetur in auf.itaqꝫ.C.cōia de ſucceſ. Et etiā innuitur in verbis precedentibus ꝙ nō fuerunt preſentes illi duo ciues ſimul cum ipſis quatuor prioribus deputati. Ex quo perſuadetur ꝙ nec alij fuerint ꝓſentes. Et ſaltē nō apparet de illorū preſentia: ſi autē non fuerūt preſentes cum ſoli priores nō poſſent ſoli concedere fruſtra heſitatur an illa verba: vt.ſ. relata inducant cōceſſionem. ⁊ hec apud me reddebāt prout ⁊ reddunt rem indubiā. † Cōcurrebat etiā ꝙ bona ciuitatū non poſſunt paſſim alienari: ſed requiruntur ſolēnitates de quibus in.l.ſi.C.de ven.bo.ciui. al's alienari nequeunt vt ibi niſi fiat primo lex municipalis derogans illi legi:prout dicit Bar.ibi.et in.l.iij.§.plane.per illū tex.ff.qđ vi aut clam.⁊ in.l.j.in prin.⁊ in.§.j.ff.ne quid in loco pub.† Concurrebat etiā ꝙ non eſt expeditū ꝙ muri ciuitatū ſint ipſius ciuitatis ita ꝙ pertineāt ad diſpoſitionē ciuitatis: nam tex.in.l.ſanctū.in ſi.ff. de rerū diui.⁊ glo.ꝓ illius.l.volūt ꝙ muri ciuitatū. ⁊ municipiorū ſint ſancti.et res ſancte dicuntur eſſe in nullius bonis: vt in.§. nullius inſti.de rerū diui.⁊ vtrūqꝫ ꝓbat tex.in.§.ſancte quoqꝫ res.eo.titu. Si aūt non ſunt in bonis ciuitatū non videtur ꝙ conceſſio eorūdē ad ciuitatē pertineat:ſed potius videtur ꝙ ꝑtineat ad ſuperiorem ꝓut eſt ſenatus vel ꝓſes ſm terminos.l.penul.§.muros.ff. de rerū diui.⁊ in ciuitate tudertina eſt ſummus pōtifex.⁊ eius legatus qui vice ꝓſidis fungitur.c.ij. de offi.leg.lib.vj.† Ultimo ſm thema.ſ. propoſitū pro eadē ſentētia firmāda.ſ.ꝙ.d. Petrus nō poſſit pretendere aliqđ ius edificandi ſup muris ciuitatis vel in via publica vigore eorū que.ſ.narratur in themate ſatis vrget ius municipale in themate relatū.Nam cōſtat ꝙ officiū eſt nomē generale. ⁊ equiuocum vt ꝓbatur in.l.legatis.§.ſic poſſeſſio.ff.de leg.iij.cū ibi not. per glo.⁊ Bar.vbi dicit Bar. qđ officiū ſtricte ſumptū dicitur etiā illud qđ caret omni artificio ⁊ conſtat ꝙ dicit̃ etiā illud qđ caret iuriſditione.Nam dicitur officiū ꝓcuratoris.c.ſi quē. de ꝓcu.lib.vj.⁊ facit tex.in.c.cū deputati.de iu. Itē aduocatus.⁊ notarius dicuntur habere officiū.c.ſi aduerſus.de heredi.⁊.c.poſtremo. de appel. et arbiter:vt.l.nō diſtinguemus.§.de officio.⁊ not.in.c.pe. de offi. deleg.⁊ ſacerdos dicit̃ habere officiū ſacerdotale.in.§.ſuperiori.et in cañ.ſtudeat.l.diſt.⁊.xxviij.diſt.in cañ.preſ byterū.⁊ ibi archi.Et generaliter probatur in cle.j.de vita ⁊ hone.cle.adeo ꝙ plerūqꝫ ponuntur vt ſynonima officiū ⁊ poteſtas vt per Jo.and.in rub.de re. iur.⁊ per Panor.in rub.de offi.dele. Ideo videtur ꝙ ꝑtās cōceſſa dictis prioribus circa electionē dictorū ciuiū et circa arbitrādū an expediret ciuitati.⁊ circa confeſſionē faciendā quatenus videretur expedire venire poteſt appellatione officij.Facit optime ꝙ tradit Imo.in rub.de offi.delega.dum dicit poſt Pe.de an. ꝙ fuit q̃ſtio de facto ſenis: vbi viget ſtatutū ꝙ electus ad vnū officiū nō poſſit eligi ad aliud:quidā fuerat electus ad cuſtodiā vnius arcis dubitabatur an poſſet eligi ad aliud officiū.et adducebatur theorica Jo. and.ibi qui vult ꝙ officiū dicitur cū iuriſditione ⁊ ſine iuriſditione et ꝓbatur in pluribus rubricis ibi precedētibus. Circa ꝙ cōcludit ibi Imo.ꝙ ſi nō apparet aliud ex verbis ꝓcedētibus vel de cōmuni vſu loquēdi verbū officiū in ſtatuto appoſitū intelligitur non ſolū de officio cū iuriſditione:ſed etiā de officio ſine iuriſditione:⁊ ideo verificatur etiā in cuſtode arcis:ex quo generaliter loquitur.arg.l. j.§.generaliter.de leg.preſtan.⁊.c.quia circa. de priuileg. ⁊ in cañ.ſi romanorū.xix.diſt.ſm eum:cum quo ego tranſiui legendo.d. Rubricam: vnde pari ratione dicendū videtur in caſu noſtro ꝙ aliter non docto de cōmuni vſu loquēdi ſub dicto verbo officiū cōprehēdatur etiā dictum officiū datū prioribus de quo agitur.et maxime quia verba ſequētia idem innuūt dum dicitur nec electio: nam cōſtat qđ electio eſt nomē generale. et equiuocum ſiue quis eligatur in arbitrum ſiue in arbitratorē ſiue ad aliquod aliud exercendum. Nam

Nam quotiēs de pluribus rebus vel ꝑsonis aliqua optatur potest dici electio: vt patet in.l.ꝙ in heredem.§.eligere. de tribu.l.j.ꝛ.ij.ꝛ quasi per totū.ff.de optio.le.et in ti.de elec.per totū cum. Et facit quia illa verba nec electio debent censeri apposita ad augmentandum dispositionē statuti: quia talis est virtus copulatiue que est inclusa in dictione neqꝫ seu nec vt est tex.sing.in.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iij.iūcta.l.ꝛ quia cū glo.j.ff.de iurisdi.om.iu.ꝛ in.l.nec emāci pati.cum sua glo.C.de colla.ꝛ qđ per Saly.in.l. nec apud peregrinos.C.de heredi.insti. et ꝓpterea debet interpretari dictū statutū generaliter etiā si verbū officiū esset dubiū vtrū deberet restringi.ꝛ cum sit generale vt.s̄.cōclusum est debemus dicere ꝙ illa verba nec electio fuerūt adducta ad maiorē expressionē ꝛ declarationē generalitatis ipsius statuti qđ etiam demonstrat vniuersale nullū cum oratio vniuersalis nihil excludat.c.solite.de maio.ꝛ obe.ꝛ.d.cañ.si romanorū.ꝛ.l.iulianus.de leg.iij. Ex qbus omnibus cōcludo rem esse luce clariorē ꝙ.d.Petrus nō habet aliquā potestatē edificandi vigore ꝛ pretextu eorū que in puncto narrantur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxxvij.

☞ Hypotecam habens vel aliquod ius habens in re quam restituere tenetur an excuseť a mora absqꝫ eo qđ declaret se rem ipsam retinere iure pignoris vel hypotece.per totum.

1 Colono an et quando debeat stare emptor in re sibi vendita vt ab ea expelli non possit.nu.seq.per totum.

2 Dies tacita vel legalis interpellat pro hoīe ꝛ constituit in mora.

3 In mora non est qui potest exceptione tueri.

4 Ignorat quis iuste factum alienum.nu.seq.

5 Tutor an possit pupillum auctorari in causa propria. Cōtrahenda multa impediūtur que tamē cōtracta firma manent.

6 Dotis restituēde vsure nō debentur etiā ꝙ statutū hoc permittat idem in alimentis si petātur causa iure tardationis dotis soluēde.

¶ Consilium.lxxvij.

Placet mihi Petrophilippo de Corneo.U.J.doc.de perusio cōclusio.s̄. facta per clarissimos dños cōsulentes mihi patres et dños honorandos circa primā disceptationē que fuit ꝙ filij ꝑdicti pupilli habuerint hypotecatū ius istud dotale adeo qđ vti potuerint retentione per rationes adductas per dños ꝑfatos nō insisto quia satis est discussum: sed licet ius illud fuerit ꝛ sit hypotecatū tamē non videtur iuuare habētes hypotecā predictā qꝛ illi nō declarauerūt se velle retinere iure hypotece ꝓut videtur ꝙ debuerit facere si volebant illo iure iuuari ꝑ ea que notabiliter tradit Bar.in.l. qui fundum.in prin.ff.locati.vbi dicit ꝙ licet emptor nō teneať stare colono regulariter.l.emptorē.C.locati.ꝛ.s̄.dicta.l.qui fundū.ꝛ.l.si merces.§.qui fundū.ff.loca.ꝛ.l.iulianus.§.pe.ff.de act.emp. Tamē fallit qñ colonus habet aliqđ ius in re ꝓut volūt Bar.Bal.ꝛ doct.cōmuniter in.l.si filio.§.si vir in qnquēniū.ff.so.ma.ꝛ in.d.l.emptorē. et in.l.j.§.ꝙ aūt.ff.de supficiebus tñ hec fallētia limitatur ꝓcedere qñ ipse colonus anteꝙ̄ expellať incepit vti iure pignoris aľs pōt ꝑ emptorē expelli ꝓut ibi dicit notabiliter Bar.ꝛ doc.ibi trāseunt nō impugnādo.et maxime Rapha.ful.qui recitat illā cautelā quā Bar.ibi dicit fecisse plerūqꝫ adhiberi.ꝛ transit: vnde in ꝓposito ex quo dicti filij nō cōstituerūt se retinere dictā dotē iure pignoris vel hypotece nō videtur ꝙ dicta hypoteca eos iuuet.ꝛ sic non excuset

1 eos a cōmissione more.† Sed ad hoc rñdetur pluribus modis. primo qꝛ ibi poterat retinere iure cōductionis ꝛ iure pignoris vtroqꝫ iure licite: ideo ex quo vtroqꝫ iure licebat retinere: et apparet qđ iure cōductionis retinebat nō est mirū si nō censetur retinuisse iure hypotece si nō declarat se illo iure retinere: licet re vera Bar. non declaret an in dubio cēseatur retinere iure pignoris necne. Sed dicit ꝙ si nō retinet iure pignoris potest expelli: ideo vt expulsio sit illicita oportet ꝙ prius incipiat possidere iure pignoris in casu autem nostro si aľs esset cōmissa mora per interpellationē diei iuxta l.magnā.C.de cōtrahē.et cōmit.stipu.ꝛ.l.traiectitie.§.de illo.ff.de

2 act.ꝛ obli.cum si.Nam ꝛ dies tacita ꝛ legalis interpel.l. stipulationes nō diuidūtur.§.si.in si.ff.de verb.obli.ꝛ.l.si.§.ꝑterea.C.de iure dot.ꝛ.l.ij.C.de iure emphy.ꝛ.c.potuit.de loca. non potuissent retineri licite nisi iure pignoris: ideo cēseatur retinere iure pignoris. ar.l.merito.ff.pro socio.ꝛ.l.pro herede.§.papinianus.ff. de acqui.here.ꝓut hanc rationē pōderat Bar.in.l.gerit.ff.de acqui.heredi. versi.venio ad quartū principale.ff.de acqui.here. ꝛ in sua disputatione que incipit debitor in diē.ꝛ Jmo.in.d.l.gerit.ꝛ in.l.recusari. eo.titu.ꝛ in quodā cōsi.suo ꝙ incip.in casu ꝑmisso principaliter in dubiū ꝛc.cui cōsi.se subscripsit Pau.de ca.et multi alij tenētes per hāc rationē ꝙ nō restituens dotē post annū cēsetur adire hereditatem ne cēseatur esse in mora: qđ maxime dicēdū qñ illi declarassent se retinere iure pignoris qꝛ in hoc ꝙ dependet ab animo statur dicto eius de cuius animo agitur vt no.glo.singularis et cōmuniter approbata in.§.alie.insti.de act.ꝛ tenet Bar.in locis.s̄.adductis. et etiā ceteri sui sequaces vbi.s̄.ꝛ etiā aľs Bar.in.l.siue possidetis. C.de proba.ꝛ.d.Ant.de bu.in.c.cum ad sedē.de resti.spo. itaqꝫ dicti filij possunt dicere se nō fuisse in mora quia habuerūt animum

3 incūbere hypotece.ꝛ si dicerent esset satis clarū.† Scđo rñdetur ꝙ satis est ꝙ poterāt exceptione se tueri aduersus petentē vt nō censeantur fuisse in mora vt in regula nō est in mora qui pōt exceptione se tueri in.vj. Sed dicti filij habebāt ꝑtātem se tuēdi exceptione quia poterāt excipere de iure hypotece merito nō censentur fuisse in mora. Nec ob.dictū Bar.in.d.l.qui fundū.quia non loquitur in mora et sic alio casu loquiť stant em̄ hec simul ꝙ nō restituēs nō sit in mora nec culpa.ꝛ exigēs seu expellens nō sit in culpa ꝓut cōtingit in casu cañ.fraternitas.xij.q.ij.iūcto.c.dilecti.de arbitris.cū ibi no.nam pena licite nō soluitur.ꝛ tñ licite exigiť: item in terminis. d.l.emptorē.cū cōcor.s̄.adductis nemo dixerit colonū illicite incū

4 bere rei cōducte ꝛ tñ cōstat posse expelli.† Itē ex alio demōstratur ꝙ mora cessauerit qꝛ debitū istud non erat cōtractū ab ipsis pupillis sed ab eorū parēte: ꝛ ideo ꝑsumūtur ignorare.l. qui in alterius. ff.de reg.iur.l.verius.ff.de ꝓba.l.si.ff.pro suo: ꝛ iusta ignorātia impedit morā cōmitti qꝛ in mora cōstituitur qui scit aut scire debet se debere aľs secus.l.ꝙ te.in si.ff.si cer.pe.ꝛ no.glo.in.l.mora.in prin.

5 ff.de vsur.† Insuꝑ ꝙ mora cessauerit euidēti ratione demōstratur debitores erāt pupilli qui pupilli nō possunt in mora cōstitui per interpellationē tacitā vel expssam eis solis factā sed demū si est facta eis auctore tutore vel soli tutori vt est casus in.l. sed si ex stipulatu.ff.de ver.obli.facit.l.si pupillus.in prin.eo.titu. Sed tutor nō pōt auctorari in causa ꝓpria.l.j.§.j.ff.de aucto.ꝑstā.ideo interpellatio ista diei legalis non cōstituat istos pupillos in mora pro debito quo astringebātur eorū tutrici qꝛ ipsa cēseretur auctorari in causa ꝓpria quasi ipsa interpellasset pupillos se auctrice vel interpellasset se solā iuxta.d.l.sed si ex stipulatu. Et sic potius cēseretur sua mora quā mora pupillorū: ideo nō debet esse sibi ꝓficua.l.hominē. in si.ff.mādati.ꝛ si pupilli censerētur in mora illa ascribēda esset tutrici negligēti soluere debitū vsurariū vel quodāmodo penale. ar. l.j.ꝛ quasi per totū.C.de peri.ꝛ cōmo.tu.ꝛ est expssum in.l.quotiēs. §.sicut.ff.de admi.tu.vbi pupillus non teneť tutori ad vsuras etiā ꝑmissas ex eo qꝛ tutor debuit exigere suū creditū vsurariū ad ꝙ pupillus erat sibi obligatus si itaqꝫ remittūtur vsure suo iure currentes sola ea ratione quia tutor potuit pupillū liberare ꝙ̄tofortius impeditur cursus earūdē de nouo causandus ex mora cum multa impediāt cōtrahenda quā cōtracta nō tollāt.l.patre furioso.ff. de

6 his qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ.c.ad apostolicā.de regula. cū si.† Et insuꝑ dato ꝙ teneretur qđ est falsum tñ si ex hoc lederētur cum tenerentur ad vsuras istas seu alimēta dotis qꝛ nō est vis in vocabulis cui dubiū ꝙ haberēt restitutionē in integrū ex eo qꝛ se obligassent oneri ꝙ suscipere nō expediebat.l.nō omnia.in si.ff.de mino.ꝛ hoc clarū. Unde nō videtur ꝙ dicti filij habeant timere dictas vsuras seu alimēta dotis soluere quia habent plures vias ad defensandum se a dictis vsuris: nō solū illā ꝙ cesset mora que mora ꝑm mentem statuentiū non exigitur cum velit eas ꝑstari etiā pro tempore quo dos peti non pōt quia etiā durāte dilatione legali qua durāte cōstat ꝙ cessat mora. Et ex hoc deducitur qđ attēto ꝙ statutū vult qđ hmōi prestatio alimentorū prestetur indifferēter nō cōsiderato cursu tēporis legalis nec considerato an mulier habeat vnde aľs se alimentet: nec cōsiderata quātitate respectiua ad alimēta necessaria seu cōuenientia mulieri sed solū correspectiua ad quātitatē dotis.ꝛ correspectiua ad lapsum tēporis negari nō posse arbitror qn statutū istud sapiat permissionē vsurarie prauitatis quā statuta facere nequeūt prout ꝛ oēs hoc fatētur per.d.cle.eos.de vsuris. Nec est mirū si Bal.voluit valere statutū ꝑmittēs vsuras deberi in dote restituēda ꝓut refert primus cōsulens qꝛ ipse voluit ꝙ ꝑmittūtur. et debeātur etiā de iure cōmuni prout ipse voluit.in auť.ei qui.C. de bonis auc.iudi.possi.nec est mirū dñs Cardinalis zaba.aľs Florentinus reputat tale statutū posse tolerari vt debeantur alimēta tanꝙ̄ interesse post morā in soluēdo adhibitā.tamē Jmo.ibi in.d. cle.j.de vsuris vult tale statutum nō valere: ꝛ eius snīe inhereo vna cum alijs doctoribus.s̄.relatis per dñm cōsulentem et quos refert Jmo.in.d.cle.saltem in hoc casu nostro in quo statutū nullam cōsiderat morā habentiū restituere dotē nec cōsiderat interesse mulieris sed simpliciter correspectiuat ad quātitatē dotis nec cōsiderat necessitatē alimētorū.s.ꝙ nō habeat vnde se alat: maxime cum sibi sit aľs cōsultū in habēdo alimenta in domibus viri.ꝛ tamē reponit in nuda eius volūtate an velit illas vsuras an vero alimenta in domo nec cōsiderat an possit cōmode et honeste stare cum heredibus viri necne: ꝛ si hec omnia cōtigissent in casu zaba.forte nō aliud sensisset cum ipse ꝑsupponat morā ex parte heredū viri ꝛ non ꝑsupponit ꝙ habeat vnde aľs se alat. Quod aľs cōsiderabat Anto.in.l.diuortio.in prin.ff.solu.matri.prout ꝛ ibi refert Pōta.ꝛ non impugnat immo postea allegat tex.in.l.titia versi.sed si forte.ff. de solu. Et Bal.in.d.l.diuortio.voluit qđ mulier passa morā in restitutione dotis potest solū petere interesse: ꝛ est cōmunis sententia quod etiam passa morā nō possit petere vsuras seu alimēta dotis prout voluerunt Inno.ꝛ Joan.and.in.c.salubriter.de vsuris.ꝛ Hostien. in summa titu.de vsuris.§.in aliquo versi.quid ecōuerso.ꝛ Bar.in l.insulā.§.vsuras.ff.solu.matri.ꝛ in.l.at qui natura.§.nō tantū sortem.ff.de neg.gest.ꝛ idē simpliciter tenet Ang.in.d.§.nō tantum.

et idem etiã firmat Jmo. in. d. l. diuortio. in prin. nisi quãdo nõ haberet aliũde: vnde se alat ⁊ non potest de facto recuperare dotem: licet faciat quantũ potest. ⁊ prefati doct. volũt qͦd non possit quia esset vsura: que ratio militat etiã ad nullitatẽ statuti iuncta dicta cle. j. ⁊ eius ratione cum itaq; dicta mulier in casu nostro potuerit aliũde se alimẽtare saltẽ percipiendo alimẽta in domo quinimmo se alibi alimẽtauit ex quo patet qͦd potuit se alimẽtare et potuerit dotem recuperare. ⁊ neutrũ facere voluit petẽdo vsuras predictas censeretur petere vsuras ꝓhibitas veteri ⁊ nouo testamento. c. sup eo. de vsuris: ideo illas petere nequeat aliquo pacto. et ita cõcludo vna cum alijs dominis cõsulentibus. ⁊ hoc tam respectu temporis quo stetit in domo filiorũ. et ibi alimẽta suscepit quo tẽpore res est luce meridiana clarior quia statutum non vult ꝙ habeat vtrũq;. s. alimenta in domo ⁊ vsuras sed alterũ tantũ. vt de se patet ex claris verbis. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. cum si. quã respectu temporis quo stetit in secũdo matrimonio quia tunc constat qͦd non est vidua. ⁊ non militat verba statuti ergo nec statutũ. arg. l. ita autem. in prin. ff. de admini. tu. et. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dam. infec. et. l. si seruũ. §. non dixit pretor. ff. de acqui. heredi. cum si. et isti duo casus parũ habent dubitationis vel nihil. Tertium tempus potuit contingere. s. si recessit de domo filiorum. ⁊ se alimentauit anteq; nuberet. et etiam respectu huius temporis dico nõ posse peti dicta alimẽta dotis: nam ad hoc tempus adaptantur rationes. s. adducte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxviij.

1. Testis de auditu in quibus probet. per totum.
2. Parentela pluriũ graduũ an probetur testimonio de auditu licet testes nõ cõcordent in alijs presertim a quibus audiuerunt. nu. 5.
3. Uxor succedit viro ab intestato non superuiuentibus agnatis et cognatis vsq; ad decimum gradum successibilem.
4. Filiatio probatur ex aduocatione facta a patre et quibus aliter possit probari. nu. seq.
5. Cõsanguinitas an ⁊ quãdo ꝓbetur testimonio de auditu. nu. seq.
6. Probationes diuerse a partibus separatim vel iunctim facte si tamen simul iungantur an probent vnum totum.
7. Testes singulares non probant ita ⁊ qui possunt esse singulares.
8. Assertio testis absq; redditione cause non probat.
9. Consanguinitas an probetur ex quasi possessione consanguinitatis vt quia vocatur neptis vel cognatus.
   Affinitas quõ probetur ⁊ ꝙ iure affinitatis non deferat̃ successio.
10. Uerba gratia cõfabulationis ⁊ iocositatis ꝓlata non disponunt.
    Pater filios alimẽtare filiasq; maritare ⁊ eos instituere aut exheredare tenetur.
11. Ueritatem debet iudex inquirere ⁊ ei inherere.

¶ Consilium. lxxviij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ Uiso processu agitato inter quandã dominã Peram ream cõuentam et dominã Geneuriã ex altera agentem per eius procuratorẽ de qua lite principaliter hesitatur. et etiã agitato inter dictã dominã Perã ream cõuentã. ⁊ ser Uodeum ⁊ Joannẽ fratres ex altera parte agẽtes. et viso pũcto al's in hoc causa alijs consulentibus exhibito solã vim pcipio fieri in ꝓbationibus an. s. sint tales ex qͥbus causari debeat victoria pro parte actorũ an vero pro parte ree cõuente. ideo nihil tangã de negotio quatenus respiceret ordinẽ ꝓcessus q; circa hoc nullatenus elaboraui qm̃ nõ fit de hoc aliqua mihi hesitatio. 1 † Et licet rem arbitrer satis lucidã et de se clarã: tamen arguã ad partes. et primo qͦd dña Pera debeat succũbere. ⁊ actores obtinere presupponendũ est: ꝙ licet regulariter nõ admittatur testimonium de auditu alieno: vt in. c. tam literis. de testibus. ⁊ in. l. testiũ. C. eo. ti. ⁊ in aut. de here. et fal. §. hinc nobis. et in. c. inquisitionis. §. quesiuisti. de accusa. cũ si. Tamẽ in factis antiquis ⁊ in his in quibus est difficilis ꝓbatio et quodãmodo impossibile admittitur probatio de auditu. l. in summa. §. idem labeo. ff. de aqua plu. arcen. ⁊ in. l. si arbiter. ff. de ꝓba. ⁊ in. c. j. de ꝑscrip. lib. vj. cum sua glo. 2 † Et maxime ad probandũ parentelam pluriũ graduũ vt est expressum in cañ. de parẽtela. xxxv. q. vj. ⁊ in. c. licet ex quadã. extra. de testibus. Jtem premittendũ est qͦd sufficere videtur ꝙ testes de auditu alieno deponẽtes super parentela cõcordent in dicto ⁊ sic in gradu parentele licet nõ concordent in alijs ꝑsertim a quibus audiuerint prout voluit gl. que incipit quia ille in. d. c. licet ex quadã ⁊ Jnno. ibi sufficit enim qͦd testes sint cõtestes in principali dicto licet non cõcordent in causis dicti prout dicit ipse Jnno. in. c. qualiter. el secũdo. de accusa. ⁊ sumi potest ex dictis Bar. in. l. j. ff. quemadmodũ testamenta aperiã. Licet tutius sit ꝙ concordent etiam a quibus audiuerint hoc est ꝙ duo testes audiuerint ab eisdẽ. et sic in hoc sint cõtestes tamẽ nõ est necessarium prout dicit ipse Jnno. in. d. c. licet ex quadã adeo ꝙ propter auctoritatẽ glo. ⁊ Jnno. hoc seruaretur in pratica ꝓut sub dubio forte dicit Jmo. in. d. c. licet ex quadã. ponderãs tex. ibi qui videtur velle qͦd sufficiat ꝙ testes dicant se audiuisse a suis antiquioribus. ⁊ sic nõ videtur requirere ille tex. ꝙ dicant a quibus audiuerint ꝫm eum qui videtur ita tenere: qͦd ⁊ vult ibi Panor. dicẽs qͦd solus auditus a pluribus cõsanguineis est de substãtia ꝓbationis. et in hoc debẽt esse cõtestes nõ in hoc qͦd audiuerint ab eisdem ꝫm eũdẽ Panor. qui subdit ꝙ maior videtur esse ꝑsumptio cõsanguinitatis qñ vnus testis audiuit a duobus. et alius ab alijs duobus quã qñ ambo ab eisdẽ audiuissent: nam in primo casu videt̃ factũ esse magis sparsum. ⁊ verisimiliter magis verũ ex quo ad notitiam pluriũ deuenerat. ⁊ ex quo plures ita tenebãt: item ꝑmittendũ est qͦd ad ꝓbandã parẽtelã ⁊ gradus ipsius sufficit ꝙ duo testes deponant de gradibus ⁊ parẽtela ex vno latere ⁊ duo testes deponãt de gradibus ⁊ parẽtela ex alio latere ꝓut voluerũt Philip. ⁊ Jnno. in. c. series. de testibus. ⁊ Hos. in. d. c. licet ex quadã ꝫm Jo. and. qui idem tenet qͦd ⁊ tenent ibi. d. Ant. de bu. Jmo. ⁊ Panor. verbigratia ꝓbatur qͦd titius fuit filius seij. et gaius fuit nepos titij ex filio per alios testes ꝓbatur ꝙ sempronius fuit filius dicti seij ⁊ pãphylus nepos ex filio dicti sempronij: et hoc ꝑ diuersos testes resultat in hoc legitima ꝓbatio qͦd pamphylus ⁊ gaius sunt consanguinei in tertio gradu ꝫm prefatos doct. qñ enim agitur de ꝓbando vnũ totum non est necesse qͦd testes sint cõtestes in ipso toto sed sufficit qͦd sint cõtestes in partibus ex quibus cõcluditur totũ prout et sumitur ex no. per Jnno. in. c. qualiter ⁊ qñ. el secũdo. de accusa. ⁊ per glo. iij. q. ix. nihilominus ⁊ volunt Joã. and. ⁊ Panor. in. d. c. licet ex quadã. 3 † Premittendũ est etiã vnum notissimũ in iure qͦd vxor ita demũ succedere põt marito si nõ est aliquis cognatus vel agnatus qui succedere possit quia oẽs agnati ⁊ cognati vsq; ad gradum successibilẽ vxorẽ excludunt vt est expressum. in. l. vnica. C. vnde vir et vxor. Jdeo cum dicta dña Pera pretẽdat se successisse marito ⁊ agẽtes pretẽdant se esse cõsanguineos ipsius ser Andree de cuius hereditate agitur intra decimũ gradũ itaq; si ipsi cõsanguinitatẽ probarũt habent reportare victoriã al's secus: tum quia dicta dña Pera ꝓbauit se fuisse legitimã vxorem dicti ser Andree ⁊ hoc per confessionẽ partiũ ⁊ legitime agnouisse bonorũ possessionẽ coram iudice prout ⁊ ꝑsupponitur: tum quia ipsa cõuenitur ⁊ possidet et actore non probãte reus absoluitur etiã si ipse nihil probauerit. l. qui accusare. C. de edẽ. ⁊. c. cum eccle. sutri. in fi. extra. de causa pos. ⁊ ꝓprie. cum si. vulgaribus. Solũ itaq; discutiendũ est an dicti actores vel alter ipsorũ legitime probauerint se attinere dicto ser Andree in aliquo legitimo gradu agnationis vel cognationis ⁊ maxime an ꝓbauerit dicta dña Geneuria. nam ser Uodeus et Joannes prout pcipio potius litigarunt ad defensandũ dicta bona de quibus agitur aduersus dictã Geneuriã quã ad abuocandũ illa bona a dicta dña Pera. 4 † Capiendo itaq; probationes dicte Geneurie videtur primo aspectu dicendũ qͦd dicta dña legitime ꝓbauerit se fuisse neptem cõsobrinã dicti ser Andree et cõsequenter in quinto gradu cõsanguinitatis. l. iurisconsultus. §. quinto gradu. ff. de gradibus. et insti. eo. ti. §. quinto gradu ꝓbatur enĩ per multos testes ꝙ ipsa fuit filia ser Petri Luce: nam Antonius Nicolai probat ꝙ ser Petrus Luce et dicta Geneuria tpe vite dicti ser Petri se ad inuicẽ tractabãt et reputabãt pro filia ⁊ patre legitimis ⁊ naturalibus ⁊ ita tenebãtur reputabãtur ab omnibus cognoscẽtibus eos ⁊ ita in ꝑsentiarũ tenetur ⁊ reputatur ab omnibus cognoscẽtibus dictã Geneuriã in causa sciẽtie q; cognouit et ꝑsens fuit. ⁊ idem in effectu deponit Petruspaulus alius testis dicte dñe Geneurie per quorũ testiũ depositiones videtur ꝓbata quasi possessio filiationis ex quo resultat ꝑsumptiua ꝓbatio ipsius filiationis que transfert onus ꝓbandi cõtrariũ in aduersariũ. c. per tuas. extra. de ꝓba. ꝓut cõcludunt Jaco. bu. ⁊ Bal. in. l. j. ff. de ꝓba. vbi Bal. disputat hunc articulũ ꝙ ⁊ voluerũt gl. Pe. Cy. Bar. Bal. ⁊ Ang. in. l. nõ nudis. C. de ꝓba. ⁊ glo. in. l. nõ ignorat. C. qui accu. nõ pos. ⁊ in. l. j. C. quorũ bonorũ. ⁊ in. l. nõ epistolis. C. de ꝓba. ⁊ glo. et doct. in. d. c. per tuas. vbi Panor. dicit qͦd ex actibus ex quibus pater tractat filiũ vt filiũ puta in ꝑstãdo ei alimẽta. ⁊ hmõi resultat vera ꝓbatio filiationis. sed Bar. in. d. l. j. C. quorũ bonorũ. ⁊ in. l. j. §. ꝙ senatus. l. ꝙ senatus. §. idẽ per cõtrariũ. ff. de lib. agno. ⁊ in. l. j. §. j. ff. de q̃stionibus. dicit ꝙ ꝑsumptiue inducitur ꝓbatio filiationis ex hmõi tractatu. et idẽ voluit Host. in. d. c. per tuas. ⁊ Ang. ⁊ Rapha. in. d. l. nõ nudis. dicunt ꝙ ex hmõi quasi possessione filiationis. ⁊ qͦd ex hoc solo ꝙ qs tractauit vt filiã probetur filiatio volũt. d. Ant. ⁊ Panor. in. c. trãsmisse. qui filij sint legitimi allegãtes butrigariũ in. l. quidã. de ꝓba. et Rapha. fulg. in. d. l. j. de proba. refert Jaco. bu. ponere inter modos probãdi filiationẽ vnum modũ ꝙ pater et filius se tractauerũt vt pater ⁊ filius aliũ modum qͦd vulgi opi. erat ꝙ essent filij in casu nostro probatur per dictos duos testes qͦd tractabantur ad inuicẽ vt pater ⁊ filius: item probatur per plures alios testes ꝙ dicta Geneuria tenebatur ⁊ reputabatur et hodie tenetur ab omnibus cognoscentibus eam tẽpore vite ser Petri. ⁊ post eius mortem: nam hoc deponit Joannes Angeli ⁊ Girardus ⁊ Nicolutius Joannis et dña Catherina: ⁊ Andreas ⁊ alius testis nomine Joãnis et dña Magia: ita qͦd videtur sufficiẽter probata dicta filiatio. Jtem videtur probari ꝙ dictus ser Petrus. ⁊ dictus ser Andreas erãt fratres consobrinati ex fratre ⁊ sororibus carnalibus. Nam Girardus et Nicolutius deponunt qͦd audiuerunt publice dici ab antiquis hominibus

hominibus castri Corneti qđ dicti ser Petrus ⁊ ser Andreas erāt fratres cōsobrini quia nati ser Andreas ex Joāne ⁊ ser Petrus ex dña Bella fratribus carnalibus qui testes videtur ꝓbare dictā cōsanguinitatem ex quo deponūt ꝙ audiuerūt ab antiquis hominibus:⁊ sic a pluribus.iuxta regulā pluralis in.vj.⁊.l.inter illā.§.fi.de verb.sig.⁊.l.vbi numerus.ff.de testibus. Item nomināt personas precedētis gradus.Ex quibus cōiunguntur.⁊ deponūt de tēpore ante litē motā ita ꝙ videtur in attestationibus istoꝝ duorū testiū cōcurrere omnia que requirit tex.d.c.licet ex quadā.ꝓbata igitur cōsanguinitate dicti ser Petri et ꝓbata filiatione dicte Geneurie in cōsequentiā ꝓbari videtur ꝙ dicta Geneuria erat neptis consobrina dicti ser Andree ⁊ cōsequēter sibi attinebāt in quinto gradu agnationis. Coadiuuātur etiā dicte probationes q: plures testes deponunt ꝙ dictus ser Andreas pluries nominauit.⁊ dixit dictū ser Petrū esse suū fratrē cōsobrinū et dictā dominā Geneuriā esse suā neptem.⁊ ꝓfessio cōsanguinitatis videtur ꝙ probet cōsanguinitatē.l.fi.ff.de ꝓba.vbi assertio matris videtur ꝙ ꝓbet filiationē. et hoc videtur voluisse.d.Anto.in.d.c.trāsmisse.dicens ꝙ si pater nominat filiū ꝓbatur ex hac nominatione filiatio allegat not. per Bar.in.d.l.ꝙ senatus.§.idē per contrariū ad hoc.d.c.per tuas.de testibus.ita ꝙ saltē ex his duobus modis probādi dictā cōsanguinitatem resultare videtur legitima ꝓbatio dicte parentele saltem simul iūctis vt que nō prosunt singula multa iuuent.l.excusantur. in prin.cum cōcor.de excu.tuto. ¶†His tamē non ob.cōtrariam partē arbitror magis fore iuri cōsentaneā.cōstat eñ ꝙ non probatur dicta parētela dicte Geneurie p integras ꝓbationes sed adducuntur testes de auditu alieno ⁊ prout p̄misi probatio testiū de auditu nō est idonea etiā in factis antiquis nisi in factis antiquis in quibus nō cadit saltim facilis ꝓbatio per testes deponētes per sensum corporis cōcurrant fama ⁊ alia adminicula prout voluit Jo. and.in.d.c.licet ex quadā adducēdo.c.p̄terea.eo.titu.⁊.c.cum causam.de presump.ꝙ voluerūt ibi Jmo.⁊ Panor. ita ꝙ regulariter etiā in factis in quibus non cadit ꝓbatio per sensum corporis non sufficit ꝓbatio de auditu nisi in casibus in iure expressis etiā cōcurrentibus his de qbus in.d.c. licet ex quadā prout voluerūt Jmo.⁊ Panor.in.d.c.licet ex quadā.adeo ꝙ posset ꝓbabiliter attētari ꝙ licet ad probandū talē parentelā in causa matrimoniali prout qñ agitur ad dirimendū matrimoniū sufficiat hmōi probatio de auditu per dictū cañ.de parētela.⁊.d.c.series.⁊.d.c.licet ex quadā tamē aliud dicendū sit quādo agitur de probāda parentela ad extorquēdum hereditatē.⁊ bona a possessore cum non reperiatur iste casus expssus in iure quia hoc casu non loquūtur dicta iura maxime.d.c. series.⁊.d.c.licet ex quadā. Et sic attentari posset ꝙ in casu nostro nō sufficeret illa ꝓbatio:ꝙ et satis equū videretur attēto ꝙ agitur de probāda cōsanguinitate in gradu satis ꝓpinquo in quo ꝯm cōmuniter accidētia non est multū difficilis probatio. Nihilominus hoc omisso.et presupposito ꝙ termini.d.c. licet ex quadā militent etiā in nostris terminis prout videtur de mēte Bar.in.d.l.ij.§. idē labeo.de aqua plu.arcē.⁊ satis videtur de mēte doc.in.d.c. licet ex quadā.et facit generalitas.d.cañ. de parētela dico ꝙ nullus testis deposuit in hac causa ꝯm formā.d.c. licet ex quadam. quia nullus testis deponit ꝙ audiuerit ab antiquioribus suis vel a maioribus suis ꝓut requirit ille tex. in tertio requisito ex his que requirit in versi.nisi ⁊ in quarto requisito ex his que ponūtur.in versi.testes ⁊ glo.ibi super verbo suis intelligit de cōsanguineis. ⁊ rationē annectit.⁊ idē videtur ibi de mēte doct.Nullus aūt testiū deponit ꝙ audiuerit a cōsanguineis dicte dñe Geneurie vel dicti ser Petri aut ser Andree:⁊ maxime dicti Girardus ⁊ Nicolutius q magis artāt: item licet dicti duo testes deponāt ꝙ audiuerūt ab antiquis nō tñ deponūt ꝙ audiuerint ab antiquioribus poterāt eñ esse antiqui et nō antiquiores dicte dñe Geneurie aut dicti ser Andree aut ser Petri:nec est a ratione alienū ꝙ ista qualitas exigatur:nam verisimiliter antiquiores habēt melius notā veritatē q: poterit eis innotescere cōsanguinitas tp̄e natiuitatis ꝙ nō pōt innotescere minoribus vt de se patet cum igitur tex.regrat ꝙ audiuerint a senioribus suis:⁊ a maioribus vt dictū est:⁊ ista qualitas non appareat ꝓbata per ipsas attestationes nō videtur satisfactū dicte decretali requiritur etiā ꝙ testes deponāt de ꝓpria credulitate ipsius parētele de qua deponūt vt est expressum in.d.c. licet ex quadā. circa fi. ⁊ in.c.quotiēs.eo.ti. Et hoc minime reperio fuisse factū p aliquos ex dictis testibus:⁊ maxime per dictos Girardū et Nicolutiū. Itē requirit tex.d.c.licet ex quadam ꝙ deponentes se vidisse personas constitutas saltē in vno gradu cōsanguinitatis se habere pro consanguineis ꝙ minime deposuerunt dicti testes maxime Girardus Nicolutius qui videntur magis astringere ad probandū parentes dictorum ser Andree ⁊ ser Petri alij autem testes deficiunt etiam in alijs quia nullū aliū reperio qui dicat se audiuisse a pluribus. et nō nominant psonas precedentiū graduū itaqꝫ ex his apparet qđ nullū habemus testē qui legitime deponat de parentela dicte dñe Geneurie ꝯm ea que requirūtur in.d.c. licet ex quadā immo oēs in multis deficiūt adeo ꝙ nō probaꝛ per testimonia de auditu parētele inter ser Andreā ⁊ Geneuriā ꝙ dictā parētelā audiuerint a pluribus senioribus seu maioribus suis. et nullus nominat personas precedentiū graduū cōsanguinitatis et nō iurāt se credere ita esse: nec etiā probatur parētela dictoꝝ ser Petri ⁊ ser Andree per rationes.s̄.adductas ⁊ dato ꝙ ꝓbaretur dicta parētela inter ser Petrum ⁊ ser Andreā quia seruata essent ea de quibus in.d.c. licet ex quadā si principaliter ageret de parētela dicti ser Petri ⁊ ser Andree: tñ non esset expeditū ꝙ cōiungeretur dicta ꝓbatio parētele dictoꝝ ser Petri ⁊ ser Andree que est minus integra probatio ex quo per testimonia de auditu cum alia ꝓbatione facta ꝙ dicta Geneuria fuerit filia dicti ser Petri cum ⁊ illa sit minus integra ꝓbatio filiationis cum nō cōcludat necessario sed presumptiue vt de se patet.⁊.s̄.deductū est.† Et licet qñ ꝓbationes diuerse fiunt de partibus que simul iūcte ꝓbent vnū totū cōiungātur si quelibet pars probaꝛ per integras ꝓbationes de visu prout voluerūt Jo.an.do. Anto.Jmo.⁊ Panor.in.d.c.licet ex quadā dicentes ꝙ ita ꝓcedat opi Jo.recitata ibi p gl.que incipit sed nūquid Gof.ibi ⁊ Philip. et Jnno.in.d.c.series volentiū ꝙ sufficit ꝙ duo testes ꝓbent parētelam ex vno latere et duo ex alio latere.Tamē secus videꝛ quādo ꝓbationes minus integre ꝓbāt separatim ipsas partes que simul iuncte inferūt in totū:quia licet sint tales que si facta fuissent circa totū illud ꝓbarent:tñ facte circa partes nō cōiungūtur ad probādum illud totū prout volūt.d.glo.sed nūquid.in fi.⁊ Bar.brixiē.in d.cañ.sed nūquid quā sequūtur ibi Jo.an.⁊ Panor. qui ita cōcor. opi.cōtrarias de qbus in.d.glo.in ꝓposito aūt sunt ꝓbationes minus integre vt deduxi:ideo nō cōiungātur ⁊ ex his apparet ꝙ nō ꝓbatur dicta cōsanguinitas p testes qui deponūt de auditu alieno omitto ꝙ tex.d.c.licet.requirit ꝙ sint psone graues et hoc non deducitur in attestationibus aliquoꝝ immo pro parte dñe Pere sunt ꝓducti testes sup vilitate testiū dñe Geneurie quoꝝ dicta nō curaui multū pscrutari qm̄ ex alio dicti testes nō probāt:vt.s̄.aperte demōstratū est.† Nec habet obstare ꝙ multi testes deponunt ꝙ audiuerūt a ser Andrea ꝙ dicta Geneuria erat eius neptis consobrina ⁊ alij ꝙ audiuerunt ab eo ꝙ dictus ser Petrus erat eius frater cōsobrinus q: rñdetur ꝙ dicti testes nō probāt q: sunt singulares.⁊ testibus singularibus nō crediꝛ.l.iurisiurādi.C.de testibus.c. tam literis.extra.eo.ti.c.cū dilecti.de elec.⁊ de ꝓba.c.licet causam. et dicit Bal.in.l.edicto.C.de edicto diui.qđ nō solum testes singulares sed etiam illi qui possunt esse singulares ⁊ nō singulares non probāt allegat no.per Bar.in.l.celsus.ff.de testibus. Ex quo ergo actus ille fuerit pluries reiteratus a dicto ser Andrea ⁊ erat reiterabilis si plures audiuerūt ⁊ nō apparet ꝙ simul audiuerint cōstat ꝙ potuerunt esse singulares merito ⁊c.Tamen ex attestationibus singuloꝝ quasi omniū apparet ex alio de singularitate si accurate perscrutabitur licet nō multū curiose pscrutauerim qm̄ visum fuit nō expedire.nam sunt alia fundamēta satis clara.† Nam dato qđ essent cōtestes in ꝓbādo ꝙ dictus ser Andreas dixit ꝙ Geneuria erat eius neptis cōsobrina nō tñ ex hoc quicquid ꝓbant:q: asseueratio ꝙ talis est neptis nō probat eam neptē:vt.l.nō nudis.⁊.l. nō epistolis.C.de ꝓba.⁊.l.neqꝫ professio.C.de testa.⁊ no.ibi Ange.et Rapha.post glo.licet Bal.ibi aliter in asseueratione emissa in epistola videatur loqui.Tamē distinguendū est ꝓut distinguūt Bar. in.d.l.ꝙ senatus.§.item per cōtrariū.de li.agno.⁊.d.Anto.in.d.c. trāsmisse.qđ aut nominat quis filiū in actu ꝓportionabili filio puta in exheredatione ⁊ ꝓbatur filiatio aut in actu indifferēti vel simpliciter nō in aliquo actu ⁊ non ꝓbat ꝯm eos ⁊ theoricā Bar.sequitur etiā Jmo.in.d.c.p tuas.ista aūt noīatio nō fuit facta in aliquo actu proportionabili attinēti magis quā alteri vt de se est notū ex inspectione attestationū.† Sed dicet aliquis iste asseuerationes quas fecit dictus ser Andreas fecit principaliter ꝓpter se non incidenter ꝓpter aliud ex quo simpl'r dicebat questa e mia nepote ita qđ dicta verba nō pferebat ꝓpter aliud sed solū ad demōstrationē cōsanguinitatis: ideo cōstituerūt in quasi possessione cōsanguinitatis nam datur ista quasi possessio ꝯsanguinitatis ꝓut quasi possessio filiationis ꝓut voluit gl.in.d.l.nō nudis.quā diligēter notāt ibi Ang.⁊ Raph.idē tenētes Bar.aūt in.d.l.ꝙ senatus.§.idē per cōtrariū dicit:ꝙ cōfessio filiationis principaliter facta ꝓpter se cōstituit nominatū filiū in quasi possessione filiationis ita ꝙ trāffert onus ꝓbandi in negantē eum filiū ꝯm eum ꝙ ⁊ tenet Jmo.eū referens.in.d.c.per tuas. Joānes aūt Angeli videtur id ꝓbare ꝙ principaliter ꝓpter se ita illam asserebat neptē ser Andreas ⁊ similiter Clarutia q: ad interrogationē ipsius isti quidē euidēter sunt inter se singulares vt apertissime patet ratione loci ⁊ tp̄is ⁊ etiā ratione aliarū circūstantiarū:item ex dicto p̄fati Joannis nō ꝓbatur ꝙ nominaret illā neptē principaliter ꝓpter se licet eñ deponat ꝙ diceret eam neptē nō deponit qualiter diceret: nam poterat incidēter illā dicere neptē ⁊ verificareꝛ dicta depositio ita ꝙ nō ꝓbaꝛ ꝙ principaliter ⁊c.ar.c.in psentia.de ꝓba.⁊.l.nō hoc.C.vñ leg.cum si.Itē dictus Joannes dicit ꝙ dicebat neptē sed ⁊ neptis cugina ⁊ vlterior solet dici neptis merito ⁊c.item Bal.alius testis nō probat qđ principaliter sed ꝙ appellabat neptē:ideo nō releuat neptē.similiter Gaudētius nō deponit ꝙ dictus ser Andreas dixerit principaliter ꝓpter se ꝙ vxor dicti ser Nicolai erat eius neptis consobrina.

Ideo nõ probat: item est singularis non cõtestis cum alijs supradi
ctis vt patet ex tempore. ⁊ ex cõtestibus alios nõ reperio qui depo
nant dictum ser Andream dixisse quod dicta Geneuria esset eius
neptis. sunt tamen alij testes deponentes qd̕ dicebat ꝙ sibi attine
bat seu ꝙ erat sibi parẽte loquendo in vulgari nõ nominando gra
dum parentele. dicta autem verba poterãt verificari etiã in gradu
nõ successibili cum vsq; ad decimũ gradũ transuersales succedant
insti. de succes. cogna. §. fi. ⁊ ff. vnde cogna. l. j. §. hoc autẽ. ⁊ no. in. l.
certum. C. eo. ti. Item dicta verba adaptantur ⁊ cõueniunt etiam
affinibus. ⁊ iure affinitatis non defertur successio. l. affinitatis. ⁊. l.
10 victrico. C. cõmunia de succes. ita ꝙ nihil probãt. † Laborant etiã
alijs morbis prout ceteri. Sunt autem quidã testes qui deponunt
qd̕ ser Andreas dicebat ser Petrũ etiam eius fratrem consobrinũ
prout est Nicolutius Petruspaulus Joannes et Alegrutius qui
omnes videntur cõtestes in loco ⁊ tempore tamẽ Joannes ⁊ Ale-
grutius solũ dicunt ꝙ dictus ser Andreas confabulando dixit qd̕
ser Petrus erat eius frater cõsobrinus non dicunt ꝙ illud dixerit
principaliter ⁊ propter se. et idem potest dici in attestatione Nico-
lutij qui deponit ꝙ ipse audiuit a ser Andrea qualiter ser Petrus
erat eius frater consobrinus Petruspaulus autem deponit qd̕ ser
Andreas cõfitebatur se esse fratrem cõsobrinum dicti ser Petri. ⁊
ꝙ pater dicti ser Andree ⁊ mater dicti ser Petri erant frater ⁊ so-
ror carnales. que verba videntur indicare ꝙ illud dixerit principa
liter propter se: tamen est solus. ⁊ etiam non necessario id cõcludi-
tur. ⁊ insuper isti non deponunt de consanguinitate dicte domine
Geneurie ⁊ nõ reddunt probationẽ integram: ideo non videntur
cõiungendi cum alia probatione minus integra ẜm theoricam. s.
traditã: item dicta asseueratio nõ emanauit presente parte. cõfes-
sio autem presente parte facta non inducit probationẽ. l. certũ. §. si
quis absente. ff. de pba. ⁊. l. fi. ff. de interrog. act. Item nõ est verisi-
mile ꝙ Bar. loquatur de asseueratione que fit cõfabulando vbi ad
nullum effectũ agitur de parentela. Nam multa dicuntur confabu
lando gratia adulationis vel simili causa iuxta ea que habẽtur in
l. diuus. ff. de mili. testa. ⁊ in. l. fi. ff. de testamentis. Et maxime circa
parentelã transuersalẽ in quarto vel quinto gradu: cum talis asse-
ueratio nõ habeat in aliquo preiudicare asseueranti. Bar. autem
loquitur in filiatione: filiationis autẽ probatio potest preiudicare
quia pater artatur filios alimentare: vt in. l. j. ⁊ per totum. ff. de lib.
agno. ⁊ filias maritare. l. obligamur. §. lege. ff. de act. ⁊ obli. ⁊. l. fi. C.
de dotis promi. ⁊. l. qui liberos. C. de ritu nup. Item tenetur filios
instituere vel exheredare. l. inter cetera. ff. de heredi. insti. ita ꝙ nõ
ita de facili diligens homo nominabit quem filiũ vel filiã prout no
minabit fratrem consobrinũ vel neptem cõsobrinam: ita ꝙ ex istis
satis clare cõcludendum est ꝙ dicta nominatio nõ probat dictam
11 parentelam. † Et si quis instando dixerit ꝙ dicta nominatio licet
non probet de per se ostendere videtur rei veritatẽ cui iudex debet
plurimũ applicare animũ iuxta canonẽ iudicantem. xxxv. q. v. et. l.
ij. C. de eden. ⁊. l. si eum. in prin. ff. si quis cau. cum concor. ibi addu-
ctis. in glo. ideo satis iuuet ⁊ coadiuuet alias probationes ita vt si
nõ probant singula multa iuuent prout ⁊ dixi. s. respõdeo ꝙ sunt
alij testes qui probant ꝙ dictus ser Andreas dicebat ꝙ non habe-
bat alios attinentes quã ser Vodeũ ⁊ fratrem alij qui dicebant qd̕
illi erant proximiores quorũ attestationes cõtrariantur predictis
attestationibus: nam profitebatur ser Andreas illum esse fratrem
Cuginũ si itaq; ser Petrus cõsobrinus ⁊ dña Geneuria neptis cõ-
sobrina isti ambo fuissent in proximiori gradu itaq; non esset verũ
qd̕ ille non habuisset alios attinentes nec ꝙ non habuisset proxi-
miorem itaq; istis asseuerationibus tanꝗ aduersantibus non de-
tur fides. Cõcludo itaq; ꝙ non est probata legitime parentela di-
cte dñe Geneurie similiter non est probata parentela ser Vodei et
Joãnis quia ea que. s. adducta sunt cõtra depositiones facta pro
parte domine Geneurie possunt adduci contra illas depositiones
factas pro parte dictorum ser Vodei et Joannis: ⁊ magis aperte:
ideo super illis non insisto. et maxime attento eo qd̕ in principio
premisi. Ex quibus infertur qd̕ partes habentiũ de iure iudicare
habent esse in absoluendo dictam peram a petitis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxix.

☞ Pactum ꝙ liceat creditori vendere hypotecam lapso termi-
no ad subhastationem an valeat ⁊ que requirantur vt debitor pri
uetur rebus suis. per totum.
1 Consilijs decisiuis sententie iuriũ ⁊ rationum debent esse breues.
Judicis prudentis causam in sua sententia non exprimere quare
ad sententiandum moueatur.
2 Actio prescriptis verbis oritur ex cõtractu vel pacto vestito cohe
rentia contractus etiam cõditionalis. nu. seq. ⁊. 4.
3 Venditio ad mensuram facta censetur esse conditionalis. nu. 11.
4 Periculũ rei vẽdite ad mensurã est vẽditoris ante mensurationẽ.
5 Seruienti aut nũcio an ⁊ quando credatur in relatione sui officij.
nu. seq. ⁊ alijs citra officium. nu. 7. ⁊. 9.
6 Adiornatus seu citatus extra territorium sola seruientis relatio-
ne non dicitur legitime citatus.
7 Seruienti aut nuncio referenti sibi illatam iniuriam a parte non
creditur. Idem si referat ꝙ citatus dixit se nolle venire.
8 Obligari sibijpsi nemo potest.
9 Testi non creditur in his que pertinent ad iudiciũ intellectus.
10 Venditio seu emptio ratione incertitudinis vitiatur.
11 Conditione non eueniente actus cõditionalis factus censetur po
tius non factus ꝗ vtiliter factus.
12 Aliena res an ⁊ quando possit vendi.
13 Illicita non veniunt in generali locutione.
14 Socius vendens aliquid non facta mentione expressa societatis
in dubio censetur vendere suum ⁊ non cõmune.
15 Societas est cõtractus qui solo consensu contrahitur.
16 Prefatione deprehenditur mens disponentium ⁊ sequẽtia inter-
pretantur.
17 Generalia verba ⁊ sequẽtia debent ad terminos premissos adapta
ri seu restringi.
18 Socius si aliqua emat nomine proprio durãte societate que cõmu
nicare debeat.
19 Protestatio volentis aliquid tradere non releuat si nõ probetur
ꝙ ibi fuerit in promptu oleum tradendum.
Mora vt nõ possit imputari presentia creditoris scz ꝙ absens nõ
fuerit eo die solutionis destinate debet probari mora vt imputari
non possit mora ei quem dies pro homine interpellat.

¶ Consilium. lxxix.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Viso processu agitato coram arbitris inter
Dionysium de carpanis de Mediolano et magistrum
Joannem eius procuratorem ex vna parte agentem. et ser Aloui-
sium de tanollis ex altera reum cõuentum. ⁊ prius intẽtato. ⁊ agi-
tato coram ordinario loci ad me transmisso per dictos arbitros. ⁊
diligẽter discussis meritis ipsius cause quatenus ex actis apparẽt
et ipsis actis ⁊ scripturis ad me transmissis diligenter trutinatis:
quia in cõsilijs decisiuis maiores nostri instruunt vt reddantur bre
uiter sine iurium et rationũ allegationibus vt no. Specu. in ti. de
consilij requi. versi. porro. ⁊ in titu. de allega. ⁊ dispu. §. porro versi.
in summa. et ita vidi etiã temporibus nostris a plerisq; obseruari:
ideo nõ omnino spernens maiorum auctoritatẽ soleo breuius ince
dere quã in alijs cõsilijs non decisiuis. Quãdo enim iudex cogere-
tur sequi consilium sapientis prudens ⁊ cautũ consilium foret non
exprimere causam quare mouetur ad consiliũ reddendũ prout pru
denter facit iudex causam in sentẽtia nõ exprimere. d. c. sicut. et ibi
per Jo. and. ⁊ Panor. ⁊ per Panor. cõsi. ij. ⁊ per Specu. in titu. de
senten. ⁊ re iudi. §. qualiter versi. verũ. Tamen vbi iudex vel arbitri
sequi nõ artantur nõ minus cautũ censeo rationes substãtiales in
cõsilio annecti vt sic habens iudicare non tantũ auctoritate consu
lentis in cuius auctoritate cõfidit quã etiam iuribus ⁊ rationibus
adductis moueatur ad talem ferendam sententiã qualis cõsulenti
2 videtur iuri cõsentanea. † In presenti itaq; cõsultatione nõ aliter
arguendo ad partes eius sum sententie ꝙ dictus ser Alouisius ve
niat absoluendus a petitione dicti Dionysij moueor ex pluribus
ad que ostendendũ premitto: ꝙ nõ agitur ad precium conuentum
vigore vẽditionis predicte quia petit libras. xxiiij. cõputatis duo-
bus ducatis habitis pro interesse olei vẽditi pro minori ꝑcio quã
fuerit preciũ inter eos cõuentũ itaq; fundamentũ huius petitio-
nis est sup pacto apposito in ipsa vẽditione ꝙ fuit vt si nõ soluere-
tur preciũ tempore cõuento liceret dicto Dionysio vẽdere dictum
oleum ⁊ si quid minus perciperet foret damno et periculo dicti ser
Alouisij hoc est ser Alouisius tenetur resarcire quantitatẽ que mi
nus haberetur ex dicta venditione que postea fieret de dicto oleo
itaq; intẽtata fuit actio ꝑscriptis verbis que oritur ex pacto vesti-
to coherentia cõtractus. l. ij. C. de pac. inter emp. et ven. ⁊. l. in bone
fidei. ⁊. l. petẽs. C. de pac. ⁊. l. si cõuenerit. ff. de rescin. vendi. ⁊. l. iuris-
gentium. §. quinimmo. de pac. Et si essemus in emptione puta po
tuisset censeri intẽtata actio ex vẽdito informata per pactũ prout
3 habetur in dictis iuribus. † Tamẽ quãdo aliquid vẽditur ad men
suram vẽditio censetur cõditionalis. l. ꝙ sepe. §. in his. ff. de cõtra-
hen. ⁊ ibi Bar. Bal. Rapha. fulg. ⁊ ceteri. ⁊ Bar. l. iulianus. §. si ti-
tius. de act. emp. Et in cõsi. cxcix. ẜm ordinem perusinũ incip. Pe-
trus vẽdidit. ⁊ in cõsi. lxxj. ẜm ordinẽ prefatũ incip. quidã Petrus
et in sua tyberiadi in tractatu de insula super vltima figura ⁊ Bal.
4 in. d. l. si cõuenit. C. de pericu. ⁊ cõ. rei vendi. ⁊. l. j. eo. ti. † Et pericu
lum vini venditi pertinet ad venditorẽ ante mensurationẽ vel tra
ditionem factã. d. l. si cõuenit. ⁊. l. j. in prin. ⁊. §. si vina. ff. eo. ti. ⁊ hoc
nisi fuerit in mora mensurãdi. d. l. si cõuenit: cum itaq; dicta vendi
tio fuerit cõditionalis cõditione nõ purificata non oritur actio. l.
cedere diẽ. de ver. sig. l. sub cõditione. ⁊. l. ꝙ si ea. in fi. ff. de cõdi. inde.
itaq; actio non orta non põt informari quia nõ entium nulle sunt
cause inquit phylosophus ꝓbatur in. l. ij. ff. de vsuf. in. l. eius qui in
prouinciã. ver. post adimẽ. ff. si cer. pe. l. adeo. §. ꝙ si toto. ff. de acq.
re. do. Licet aũt nõ informetur actio. Tamẽ pactũ ꝓducit actionẽ
ꝑscrip. verbis q̄ vestitur coherẽtia cõtractus cõditionalis no. glo.
Bal. ⁊ doc. in. l. pacta cõuenta. ff. de cõtrahen. emp. doct. in. l. lecta.
si cer. peta.

si cer.peta.in.d.l.in bone fidei.d.l.petēs.⁊.§.quinimmo.Nec possu
mus dicere qd steterit per dictū ser Alouisium quominus mēsura
retur.⁊ per cōsequens censeatur impleta cōditio.l.iure ciuili.ff.de
cōdi.⁊ demōstra.⁊.l.iure ciuili.ff.de regu.iur.⁊.d.l.si cōuenit.C.de
pericu.⁊ cōmo.rei vendi.Quia nō reperio ꝙ vnꝗ fuerit interpella
tus dictus ser Alouisius ꝙ mensuraret dictū vinū: ideo non stetit
5 per eum quominus mēsuraretur ꝙ ⁊.j.clarius subijciam.¶ † Hoc
premisso est videndū an dictus Dionysius possit niti ex dicto pa
cto.⁊ profecto cōstat ꝙ ad fundandā suā intētionē oportet docere
qd ipse vendiderit dictū vinū et minus precij cōsecutus fuerit quā
ex precio cōuento in dicta venditione facta dicto ser Alouisio sed
hoc nullatenus est probatū vt deducam merito deficit in salutari
suo qd non sit probatū ostenditur nititur dictus Dionysius ⁊ ma
gister Joannes eius procurator et socius ex vēditione que ad subha
stationem facta dicitur cuidā Antonio grosso que probatio est defe
ctiua in pluribus nō enim probatur nisi relatio nūcij extraiudiciali
ter facta absqz iuramento: vnde dictū vnius dictū nullius.l.iurisiu
randi.C.de testi.⁊.c.tam literis.extra.eo.ti.cum multis si. Et licet
credatur nuncio exercenti officiū publicū in cōmissis suo officio.c.
cum parati.de appel.⁊.l.magis puto.§.illud.ff.de rebus eorū.⁊ in
extrauagā. ad reprimenda in verbo per nunciū.⁊ ibi per Bar.l.ij.
C.de sponsu.et ibi per Bal.per Specu. in ti.de citatione.§.sequi
tur versi.vtrū autē citatus.⁊ doct.in.c.qm̄ cōtra falsam.de proba.⁊
in cle.si ante.de dolo et cōtu.⁊ Bar.in.l.palatinos.C.de colla.fun.
fisci.lib.xj.Tamē nō creditur in his que nō pertinent ad eius offi
cium:nō enim creditur sibi de sua cōmissione prout voluit Jo.an.
in addi.Spe.in.d.§.sequitur versi.sed nūquid creditur soli nuncio
ad finem glo.magne.⁊ Ange.in repe.l.sciendū.de verb.obli.versi.
iij.qui nūcius.vbi dicit idem velle Cy.in.l.ea quidē.C.de accusa.et
hoc ipse firmat per.d.l.palatinos.et per.l.missi opinatores.C.de
exac.tri.lib.xj.⁊.l.vnicam.C.de man.princi.⁊ in aut.de man.prin
cipum.§.si quis autem cum tale.⁊ ibi per Azo. ſm eum ꝙ et tenet
Jmo.in.d.c.qm̄ cōtra falsam.ꝙ videtur tenendū quādo ageretur
de nō leui preiudicio put sentit Panor.in.c.j.de iudicijs.in penul.
char.secus volens vbi agitur de leui preiudicio.et ita procedat qd
volunt Gui.in.l.ad peremptorium.ff.de iudi.⁊ do.Anto.in.c.qm̄
6 cōtra falsam.† Hinc etiā infertur ꝙ nō creditur citanti extra terri
torium prout vult Bar.in.d.extraua.in verbo per nūciū.et in.d.l.
7 palatinos † hinc etiam infertur ꝙ nō creditur nūcio referenti sibi
illatam iniuriā a parte prout voluit Jo.and.in.d.versi.sed nunqd
dicta addi.⁊ do.Anto.⁊ Jmo.in.d.c.cum parati.immo plusvolūt
Jo.and.in.d.addi.⁊ in titu.de contuma.§.j.in magna addi.et do.
Anto.⁊ Jmo.in.d.c.cum parati.⁊ Jmo.in clemē.si ante.de dolo ⁊
cōtuma.colū.xiiij. Quod non credatur nūcio referenti qd citatus
dixit se nolle venire quia creditur nuncio de facto suo ꝙ spectat ad
eius officiū non de facto partis ſm eos ⁊ facit tex.in.c.venerabili
bus.§.secus.de sen.excō.lib.vj.iuncta glo. in verbo in iudicio licet
plerīqz contra ea ratione quia censetur etiam cōmissum qd referat
verba partis tendentia ad cōparationem vel contumaciā propter
quas fit citatio vt per glo.⁊ Bar.in.l.ex consensu.§.fi.de re iudi.et
Bar.in.l.fi.de in integ.resti.et per flor.in.d.cle.si ante.x.colum.de
quo etiam per Jmo.in.l.si finita.§.iulia.de dam.infec. et Panor.
8 in.d.c.cum parati.penul.col.† Concordant autem prefati doct.in
rationibus per eum adductis qd licet credatur in cōmissis officio
nuncij.et nō in alijs sed discordant vtrum censeatur hoc cōmissum
necne: ad propositum nostrū applicando nō pertinet ad officium
nūcij publici facere actus extra iudiciales puta vēditiones ⁊ hmōi
ad instantiā partis:ideo nō debet ei credi in preiudiciū tertij:ideo
in casu nostro nō credatur in quo nihil apparet nec de cōmissione
sed in hoc nō facio vim nec de gestis per eum. Nec de promissione
facta per Antoniū grossum nec ꝙ alij nō promiserint nisi per solā
relationē nuncij sine cōmissione ⁊ cōsensu iudicis facta nūcij solent
ex publico deputari ad facienda negotia sibi per iudices cōmissa:
nam ad expediēda negotia extraiudicialia a priuatis cōmissi:ideo
circa hoc ei nō creditur in preiudiciū Antonij grossi nec in preiu
dicium ser Alouisij. Et maxime quia Antonius grossus productus
in testem per dictū Dionysium seu magistrū Joannē deponit qd
ipse non emit dictū oleum. ⁊ ꝙ sibi non fuit stabilitū. Item depo
nit ꝙ posuit dictū oleum ad nouē solidos cum dimidio pro libra
nomine dicti magistri Joannis vnde nō animo emendi: vnde nō
immerito dictus magister Joannes in responsione articulis dicti
ser Alouisij dixit qd credebat dictam assertam deliberationē factā
Antonio grosso fuisse simulatā:⁊ fictitiam et licet ipse postea que
relauerit ꝙ nō ita dixerit. Tamen sibi nō creditur sed publico no
tario per iura vulgaria. ⁊ insuper ipse subdit ꝙ dixit ꝙ Antonius
grossus incantauit nomine ipsius magistri Joannis si ergo incan
tauit intelligo.i.ad incantum promisit nomine magistri Joannis
ergo magister Joannes promisit ad incantū quia qui per alium fa
cit per se facere videtur vt in regula qui per aliū in.vj.cum concor.
ergo nō fuit facta deliberatio dicto Antonio grosso sed ipsi magi
stro Joanni.⁊ sic magister Joannes fuisset emptor et venditor rei
sue que nihil est cum quilibet cōtractus habeat fieri inter duos.l.j.

§.j.ff.de pac.⁊ rei sue nō valet emptio.l.sue rei.⁊.l.si in emptione.
§.sue rei.ff.de cōtrahē.emp.⁊.l.cum res.C.eo.titu. nec potest quis
sibijpsi obligare.l.frater a fratre.de cōdi.inde.l.debitori.C.de pac.
l.vrānius.de fideius.cum simili.ita ꝙ etiam stante vera sua querela
9 responsio sua sibi preiudicat.† Insuper licet ille Antonius grossus
promisisset plus alijs quid cōstat ꝙ fuerit cum eo conclusum:quid
obstabat ꝙ non potuisset fieri aliud bannimentū.⁊ alius potuisset
plus promittere: prout non fuit stabilitum in primo ⁊ in secundo
ita potuit nō stabiliri in tertio si aliter nō fuit expressum in banni
mentis de quo nihil apparet. Et licet nuncius dixerit. et sic rema
net dicto Antonio tanꝗ plus offerēti sunt verba de presenti illa
tiue prolata de eo ꝙ tunc non gerebatur.et hoc non pertinebat ad
eius officium.s.indicare de hoc vtrū ex hoc resultet emptio ⁊ ven
ditio quādo creditur nuncio ipse stat tanꝗ testis non tanꝗ index
testi autē non creditur de his que pertinent ad iudiciū intellectus
vt no. Jnno.⁊ docto.in.c.cum causamqz.extra.de testi.⁊ doct. in.l.
10 testiū.⁊.l.solam.C.eo.ti.⁊ in.l.qui testamento.§.fi.ff. de testa.† Ex
his luce clarius ostenditur qd de venditione aliqua facta Anto
nio grosso nullatenus apparet legitime. ⁊ insuper dato ꝙ appare
ret legitime per publica documenta qd illa subhastatio fuisset fa
cta ⁊ perfecta venditio ſm tenorem subhastationis. Nihilominus
nihil esset legitime probatum ex pluribus: et maxime quia nō fuit
aliquid certum deductū in subhastatione solum autē dictum fuit
qd subhastabatur certa quātitas olei quā habebat in domibus.d.
magister Joannes occasione domine ⁊c. et hoc in prima subhasta
tione in secunda similiter dicitur certa quātitas olei domine ⁊c. in
tertia dicitur lolio de maestro Siouani sta a.ix. solde e mezzo ⁊c.
Non fuit expressa quātitas olei nisi forte per relationem ad oleum
qd habebat domi. Sed nihil docetur ꝙ tempore subhastationis
haberet domi merito illa vēditio nihil est ex quo nō apparet quid
fuerit venditum:nam ratione incertitudinis vitiatur.l. cum post.
§.genere.ff.de iure dot.⁊.l.si merces.in prin.ff.loca.insti.de emp.⁊
vēdi.§.precium.⁊.l.duo sunt titij.de testa.tu.cum similibus. Licet
autem nōnulli testes deponāt de oleo qd habebat dictus magister
Joannes in domo : non autem deponunt de tempore maxime de
tempore dicte subhastationis prout probandum erat per no. per
glo.et doc.in.l.eum actum.ff.de nego.gest.in.l.ij.C.de peti.heredi.
per Bar.et doct.in.l.non solū.§.sed vt probari.ff.de noui ope.nū.
et per Jmo.post Barto.in.l.is qui reus.de publi.iudi. Nec obst.si
quis diceret qd in secunda subhastatione refertur ad oleum diffe
rentie que erat inter dictum magistrū Joannem ⁊ dictū ser Aloui
sium : nam non dixit subhastto oleum de quo est differentia sed
dixit certam quātitatem olei nomine.que verba non includunt qd
tota quantitas olei de quo est differentia veniat in subhastatione:
sed ꝙ aliqua quantitas dicti olei : vnde ex hoc non redditur certa
quātitas in subhastatione deducta.⁊ licet illa verba adijciantur in
secundo bannimento nō in primo vel in tertio ita ꝙ etiam ex hoc
11 capite ille subhastationes vitiantur.† Quod ⁊ tertio vitiantur ex
alio quia dicte subhastationes ⁊ stabilitio si facta fuisset fuerunt fa
cte ad mensurā. vnde ipsa venditio que resultasset ex dictis subha
stationibus.⁊ stabilimēto fuisset cōditionalis per.d.l.ꝙ sepe.§. in
his.⁊ vt.s. latius dictum est sed conditio illa nunꝗ fuit purificata
ergo venditio censetur nō facta quia actus sub conditione factus
non eueniente cōditione censetur potius nō factus quam inutili
ter factus.l.j.in princi.ff.de regu.cato.Si etiam censeretur factus
sed inutiliter similiter non releuaret. argu.l.iiij.§. condemnatum.
de re iudi.⁊.l.annulo.C.de ferijs.⁊ clemen.pastoralis. de re iudi.et
12 l.diuus.ff.de mili.testa.† Quarto ex alio dicta asserta venditio fa
cta dicto Antonio grosso non iuuat dictum Dionysium:quoniā
fuit facta per magistrū Joannem simpliciter.⁊ de oleo dicti magi
stri Joannis.et vēditio facta ser Alouisio fuit per Dionysium no
mine suo. ⁊ per pactum fuit permissum qd dictus Dionysius ven
deret dictum oleum:non autem fuit permissum qd illud venderet
magister Joānes.⁊ verisimiliter videtur actum ꝙ Dionysius ven
deret suū oleum nō ꝙ venderet alienū attento ꝙ licet possit vendi
res aliena.l.rem alienā.ff.de cōtrahen. Tamen nō licite venditur
scienter.l.ciuili.l.alienum.⁊.l.si seruum.C.de fur.l.j.⁊.l.sciens.C.de
13 vsuca.pro emp.l.ij.C. pro donato.† nec censetur in generali locu
tione intellectum de re illicita.l. si procurator. versicu.celsus.ff. de
condi.inde.⁊.c.fi.de offi.vica.lib.vj.⁊ regula in generali in.vj.itaqz
si magister Joannes vendidit suum nil ad rumbum non concludit
14 ad implementum dicti pacti.† Nec ob. si dicatur magister Joan
nes et dictus Dionysius erant socij. et dictum oleum erat cōmu
ne: vnde et prima venditio spectabat cōmuniter ad vtrunqz et se
cunda similiter respondetur quod nulla venditio apparet facta
pro societate saltem prima facta per dictum Dionysium dicto ser
Alouisio:nam illa fuit facta simpliciter.⁊ per consequens nomine
proprio.l.⁊ magis.ff.de fideius.l.papinianus.ff.mandati. nec con
stat qd facta fuerit de re pertinente ad societatem:quia non erant
socij omnium bonorum sed erant lucri. et questus mercimonia
lis vt patet ex tenore instrumenti mandati de societate facientis
mentionem : nam fuit societas pannorum mercium et similium

mercantiarũ: nõ ergo veniebat vigore dicte societatis cõmunicandum si ꝙ oleum fuisset donatũ dicto Dionysio vel dicto magistro Joanni.l.iij.§.j.⁊.ij.⁊.l.nec adiecit cum.ll.seq.ff.pro socio iuncta.l.coiri.eo.ti.ita ꝙ si vendidisset oleum donatũ vel legatũ nihil attinebat dicte societati ⁊ pari ratione nihil pertinebat ad dictã societatem si habuisset oleũ recollectũ de suis possessionibus. ⁊ in cõsequentiã si illud vẽdidisset nil ad societatẽ per dicta iura cum itaqꝫ non appareat: ꝙ oleũ venditũ per dictũ Dionysiũ spectauerit ad societatẽ nec fuerit nomine societatis venditũ quid ad propositũ si magister Joannes vendidit simpliciter oleum suũ vel oleũ societatis sunt res separate de vno ad alterũ non infertur.ar.l.fi.de calũ.⁊ l.si maritus.C.de dona.inter virũ ⁊ vxo.⁊.l.naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acqui.pos.

15 † Item amplius non reperio probatã dictã societatẽ nisi forte per instrumentũ factũ inter eos sup mãdato qd inuicẽ sibi cõcedũt ratione societatis in quo fit mẽtio de societate contracta ⁊ eius qualitate. Et quia societas est cõtractus qui solo cõsensu contrahitur.l.cõsensu.ff.de act.⁊ obli.⁊ insti.de obli.que ex cõsensu.⁊.ff.pro socio.l.j. satis probatur ꝙ saltẽ tunc fuit inter eos societas tñ illud instrumentũ fuit celebratũ de mense Decembris. M.cccclxxiij.⁊ vẽditio Dionysij fuit ꝯtracta de mẽse Julij eiusdẽ millesimi prout patet ex scripta ⁊ instrumẽto superinde confectis itaqꝫ nõ apparet ex his que vidi ꝙ tempore dicte vẽditionis foret aliqua societas inter Dionysiũ.⁊ magistrum Joannẽ ⁊ paria sunt non esse ⁊ nõ apparere.l.cum res.§.itaqꝫ.de leg.j.l.si fuerit. de reb.dub.l.in lege.ff.de cõtrahen.emp.l. duo sunt titij.ff. de testa. tuto. ideo nõ apparente ꝙ tunc temporis esset societas inter predictos restat ꝙ dicta vẽditio facta per Dionysiũ non põt censeri facta nomine societatis predicte que tunc forte nõ erat ex quo ꝙ fuerit nõ apparet vt dixi.ideo venditio postea facta per dictum magistrum Joannẽ siue nomine societatis siue nomine ꝓprio ipsius magistri Joannis non obligat dictũ ser Alouisiũ qui non cõuenit ꝙ liceret cuilibet seu magistro Joanni vendere oleum suũ vel cõmune periculo dicti ser Alouisij. Sed liceret dicto Dionysio dictũ oleũ sibi venditũ vendere periculo ipsius ser Alouisij.

16 † Infertur etiam ex his ꝙ dictus magister Joannes nõ habuit aliquod mandatũ quo ad hoc negotium: nam ipse habuit mandatũ.circa negotia societatis expediẽda: nõ circa propria negotia dicti Dionysij vt clare patet ex p̃fatione dicti instrumenti ꝓcuratorij que respicit solũ negotia societatis.ex prefatione em̃ deprehenditur mens disponentiũ et interpretãtur sequentia.l.fi.ff. de heredi.insti.⁊.l. titia respõdit.§.idem rñdit.ff.de ver.obli.in.l.itẽ quia.ff.de pac.Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ordi.fac.⁊ in.§.quibus in prima cõsti.C.⁊ Bal. in.l.pacta nouissima.C.de pac. ⁊ in.l.iniustum.C. si quis alteri vel sibi.ꝙ maxime dicendũ est in casu nostro in quo ipsi contrahentes se declarãt quid intẽdant ibi dum facta tali p̃fatione subdunt. Ex quo volẽtes hmõi incõmoditati ⁊ dãno oportuno ꝓuidere ⁊ occurrere ne aliquo eis cõtingat ipsi ⁊c. Ex quibus demõstratur ꝙ mandatum illud respiciebat negotia societatis: et nõ alia negotia non tangẽtia societatẽ.ꝙ ⁊ demõstrant alia verba que paulopost sequũtur ibi ⁊ ipsius societatis nomine ꝓcuratoris ⁊c.

17 † itaqꝫ generales clausule et generalia verba sequẽtia debent adaptari ad terminos p̃missos.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.⁊.l.si de certa.C.de trãsac.⁊ ꝙ per dicta iura tradit Bar.in.l.aurelio.§.gaius.ff.de liber.lega. Et licet aliqua verba in instrumẽto apposita videãtur aliud importare.s.ꝙ censeãtur cõmissa etiã negotia particularia eorũ nõ solũ cõmunia. Tamẽ possunt adaptari interpretãdo: ꝙ si qd quis eorum aliquid nomine ꝓprio gesserit tamẽ cõcernẽs societatẽ. puta quia nomine ꝓprio emerit ⁊ vẽdiderit aliquas merces: licet actio ⁊ obligatio actiue ⁊ passiue sua ꝓpria sit non cõmunicata societati tamẽ voluerunt ꝙ etiã ad id se extenderet mandatũ. illud em̃ cum cõcerneret id sup quo erat inita societas nõ erat cõmune societatis: sed cõmunicandũ prout est expressum in.l.si quis societatẽ cõtraxerit. ff.pro socio. Nõ ergo poterat istud negotiũ expleri nomine societatis ꝓprie sumẽdo verba. Ideo fuit opus latiora verba interserere in mãdato vt hmõi cõplecterentur: nõ tamẽ est dictũ mandatũ.ita late interpretandũ vt negotia omnino separata a societate censeãtur de mãdata: nam p̃fationes in prin.apposite influunt in sequẽtia ⁊ generalia verba restringũt per iura iam allegata ⁊ similiter ratio ⁊ causa motiua expressa in initio.arg.l.ꝙ dictũ.ff.de pactis.⁊.l. 18 adige.§.q̃uis.de iure patro.cũ cõcor.

¶ † Hinc infertur ꝙ dictus magister Joannes nõ habuit mandatũ ad interpellandũ dictũ ser Alouisiũ prout interpellauit si talis venditio nõ probatur cõcernisse societatẽ incumbebat itaqꝫ dicto magistro Joanni docere ꝙ tempore dicte vẽditionis erat iam societas inter ipsum ⁊ Dionysium ⁊ ꝙ dictũ oleũ venditũ spectabat ad societatẽ vt quia erat in mercibus scꝫ quia se gerebant circa vendendũ ⁊ emendũ oleũ. ⁊ sic habebãt cõmune oleum venale loco merciũ ⁊ non habebãt venale oleũ propriũ quesitũ nõ cõmune nec cõmunicandũ societate. Non em̃ in societate lucri ⁊ q̃stus qualis videtur fuisse ista venit simplex emptio ⁊ vẽditio alicuius rei facta per alterũ sociũ prout vult glo. in.d.l.si quis societatẽ per.l.si patruus.C.cõmunia vtriusqꝫ iudi. Et hoc nisi sit emptio et venditio questuaria. nam tunc cogeretur cõmunicare societati socius qui emit nomine ꝓprio.l. coiri.ff. pro socio per quã.l. Raph.in.d.l.si qs societatẽ mordet glo.ibi sed põt saluari per distinctionẽ que deprehẽditur ex p̃missis: cum itaqꝫ nõ appareat ꝙ societas fuerit tpe vẽditionis principalis de qua agit nec appareat ꝙ oleũ haberẽt loco merciũ hoc est exercerẽt trafficũ et mercãtiã in oleo in cõsequẽtiã nõ apparet ꝙ negotiũ istud pertineat ad dictã societatẽ et successiue mãdatũ ad hoc nõ trahebatur: ideo interpellatio ⁊ inde secuta nõ releuant in aliquo. Licet etiã si hec docerẽtur nõ releuarẽt per iam dicta. Et maxime qꝛ nõ est purificata cõditio vẽditionis ex quo nõ fuit interpellatus vt mẽsuraret nec mensuratio facta fuit vt p̃misi.

19 † Et insup non est dictũ ꝙ tpe interpellationis esset oleũ paratũ traditioni al's em̃ nõ releuat interpellatio.l.si decẽ.§.idem rñsum.ff.de solu.⁊.l.seruus si heredi. ff.de statu libe.⁊ glo.in.l.si residuũ.C.de distrac.pigno.et no.doct. maxime Bar.⁊ Ang.in.d.l.fi.x.⁊ in.l.p̃tor ait.§.si quis paratus.ff. de no.ope.nũ. Et eadẽ ratio videtur esse in interpellatione que fit per diẽ appositũ que interpellat pro hoĩe.l.magnã. de cõtrahẽ. et cõmit.stipulatione.⁊.l.traiectitie.§.de illo.de acti.⁊ obli.⁊.l.si cum dies.§.fi.cũ.ll.seq.ff.de arbi.ꝓut in simili not.per Bar.in.l.itẽ illa. de cõsti.pecu.ꝙ licet debitor interpelletur a die tñ non cõstituit in mora si creditor nõ est paratus accipere qꝛ habeat ire ad domũ suã et nõ vadat.ꝙ ⁊ clarius dicit Rapha.ful.ibi in fine principij dicẽs ꝙ semel obtinuit ꝙ cũ peteretur pena qꝛ non erat paritũ laudo in die per arbitrũ statuto ipse obtinuit pro reo ex eo qꝛ nõ erat in iudicio ꝓbatũ ꝙ creditor foret eo die in ciuitate vbi erat debitor per illã.l.cum sua glo. ⁊ sic qꝛ non apparet ꝙ creditor esset paratus ad recipiendũ solutionẽ. ita nec debet dies interpellare hũc emptorẽ ad recipiendũ oleũ si nõ docetur ꝙ tpe statuto vẽditor haberet paratum oleũ ad tradendũ. Clarius aũt excusatur a mora ea ratione quia ipse habebat eleuare oleũ mensurandũ.⁊ sic sub conditione si mẽsurabit non facta mẽsuratione nõ est purificata cõditio.⁊ sic nõ erat obligatus eleuare ⁊ cũ nõ esset obligatio nõ erat petitio neqꝫ mora qꝛ vbi nulla petitio nulla mora.l.nulla.ff.de reg.iu.l. si pupillus.ff.de ver.obli.⁊.l.ꝙ te.in fi.ff.si cer.pe. Ex his itaqꝫ reddit clara presens consultatio ꝙ partes arbitrorũ debent esse in absoluendo dictũ ser Alouisiũ ⁊ cõdẽnando victũ victori in expẽsis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.lxxx.

1. ☞ Officiũ ꝙ aliquis vẽdiderit improperare est iniuria dr.nu.8. Iniuriosum illud esse dicitur qd est contra bonos mores ciuitatis vel omne id quod pudorem alicuius ledit.nu.8.⁊.11.
2. Maleficium dicitur illud quod est prohibitum ⁊ penale.
3. Mentiris dicere alicui vel mandatum improperare an sit iniuria. nu.seq.⁊ nu.10.
4. Iniuriarum actio an competat ei contra quem opponitur exceptio iniuriosa.
5. Libello iniuriarum an debeat locus exprimi.
6. Testes deponentes per verbum credit pro certo non probãt. Interesse iniuriarũ quomodo probetur et ꝙ scdm cõmunem opinionem debeat iudicari vbi est difficilis probatio.et nu.16.
7. Error in syllaba non vitiat actum.
8. Infamia est omne id quod alicuius pudorem ledit. Scripturam propriam negans seipsum infamat.
9. Dolus infamat vel pact⁹ dolo nedũ iuris infamia immo etiã facti.
11. Iniuria oritur ex verbis contumeliosis.
12. Animus demonstratur ex actis sequentibus.
13. Libello iniuriarũ an debeat exprimi tempus et locus quibus non exp̃ssis possit dici ineptus vt in libello ciuili cui debet causa inseri.
14. Nullus dictio quandoqꝫ exponitur pro aliquis.
15. Libellus potest per libellantem declarari.
16. Estimatio rei dicit iusta si fiat cõi hominũ iudicio vel estimatione.

¶ Consilium.lxxx.

1 Consuluit do. Bartholomeus suzzi. senis quidã inquisitus ꝙ animo iniuriandi dixit ꝙ titius vẽdidit sibi quoddã officiũ ⁊ de eo fuit facta scripta que est apud titiũ ⁊ titius eam negat primo cõcludit ꝙ talia verba sunt iniuriosa ꝙ p̃supponit statutũ vetat irrogat penã vendẽti officiũ põderat dicta pluriũ testiũ qui deponũt ꝙ dixit talia verba iniuriosa põderãdo tex.in.l.item apud labeonẽ.§.ait pretor.⁊.§.item ait.de iniur.ꝙ illud est iniuriosum ꝙ est cõtra bonos mores ciuitatis ponderat etiã generalitatẽ tex.d.l.§.generaliter. Põderat ꝙ est crimẽ ambitus qd solet cõparari symonie Bar.in l.j.ad.l.iuliã.de ambitu.

2 † Itẽ ꝙ est ꝓhibitũ ⁊ penale dr maleficiũ.l.aut facta.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de penis.

3 † itẽ ꝙ in effectu dicit ꝙ ille mẽtitur dicere aũt alicui ꝙ mẽtitur est iniuria Dy.⁊ Bar.in.l.si extraneus.de acq.here.merito ⁊c.

4 † itẽ subdit nõ obstare ꝙ corã iudicibus de ciuili causa inter eos cognoscentibus illud dixit.⁊ sic nõ videt iniuriã inferre per tex.⁊ que ibi per illũ tex.no.Gui.Bal.⁊ Ang.in.l.fi.ff.ꝙ quisqꝫ iuris. Nam rñdet illud esse verũ qñ probaret al's secus allegat cõsiliũ Old.in ordine.liij.incip.cõsueuit dubitari an dicẽs alicui verbũ cõtumeliosum: vbi dicit ꝙ ille qui alicui opponit exceptionẽ iniuriosam tenet iniuriarũ per id qd habetur in.l.non

in.l.non omnes.ꝛ.l.si quidem.C.de iniur. ꝙ quasi ad verbum suppresso auctore dicit Jo.an.in ti.de accusatore ad finem.ideꝫ voluit in suo tractatu maleficiorū dominus Ange.de are. in verbo necnō ad querelam.vbi allegat ꝛ sequitur Joan.and.in hoc loco.idem cōsuluit Pe.de anch.consi.sibi.cccxxiij.super primo dubio subtiliter ꝛ ad plenum idem sentit mandante Ludo.de ro.consi.sibi.cxvj.incip.super eo quod queritur.naꝫ dicit ꝙ excusaṫ si ꝓbat vnde sentit al's cōtrarium ꝛ allegat illud consilium Old.allegat etiam no.in.l. si vero.§.qui pro rei qualitate.ff.qui satisda.cog. Adducit etiā qꝺ Salyc.in.l.si non conuitij distinguit ꝙ aut constat ꝙ aio iniuriādi vel animo non iniuriandi ꝛ stamus claro aut sumus in dubio ꝛ ꝓsumitur quod animo iniuriandi quando non ꝓbauit patet qꝛ puniṫ l.ij.C.de calū.Item Oldra.in.d.ꝯsi.dicit quod licet a ꝓn.presumaṫ ꝙ non animo calumniandi.Tamen ex fine iudicatur contrarium: qꝛ presumitur calūniari qui non probat exceptionem.l.j.C.de aduo.diuer.iud.caū.qui nō probauerit.iij.q.iiij.ꝛ.l.calumniam de penis.ꝛ vna presumptio tollit aliam ꝛc.ꝺm eūdem Oldra.ꝛ subdit ꝙ Pau.de ca.in.l.is potest.ff.de acqui.heredi.dicit ꝙ Oldra.suo tpe fuit appellatꝰ pater legum.

5 †Item scḋo loco discutit ꝙ lꝫ in libello sit exprimendus locus tamen si non exprimitur non vitiatur libellus nisi reo opponente allegat tex.in.l.libellorum ibi reo postulante ꝛ per illum tex.dicit tenere Gandinum in summa maleficiórum in ti.qualiter fiat accusatio hāc opi.dicit tenere expresse Inno.Host.ꝛ Jo.an.in.c.si.de purga.ca.idē dicit tenere expſſe Jmol. in.c.cū dilecti de emp.ꝛ ven.dicentem ꝙ lꝫ qñ libellus est ineptꝰ qꝛ contra iuris dispositionem sñia non teneat. Tñ al's secus vt qꝛ nō exprimatur locus:nam tūc prout valet confessio ita sñia que est efficacioris effectus allegat Bal.cuius sunt hec verba in addi.spec.in ti.de libel.cōce.in vltimis verbis.item dicit idē tenere Bald.in addi.spe.ti.de sententia in.xx.col.versic.quid si libellus.ꝛ seq.adducit etiam ꝙ tex.in.d.l.libellorum.dicit nomen rei aboletur ꝛ vbi aboletur nomen rei infertur ꝙ accusatio tenuit.istam consequentiam facit Bar.in simili in.l.j.§.accusatꝰ ad turpi.ideo est necessaria oppositio subdit quod possumus distinguere ꝙ aut est confessatū per partem.ꝛ tūc ꝓcedat illa opi.ꝙ ꝓcessus vitiatur aut non est ꝯfessatum.ꝛ tunc secus ꝛ circa hoc quod cōfessio non curatur ineptitudinem ꝓcessus adducit.c.j.de accu.in.vj.Bar .in.l.si confessus de custo.reorum Inno.in.c.per inquisitionem de elec.Inno.ꝛ Jo.and. in.c.qualiter de accu.Et qñ sup inepto libello voluit ꝙ valeat confessio voluit bal.in.l.vbi itē exigit.ff.de dolo.ꝛ est bonus tex.in cle. constitutionem de elec.ꝛ dicit posse multa adducere ponderat etiā ꝙ nō est oīno omissus locus:sed incerte explicatus ꝛ pluribus alijs locis ꝛc.adducit ꝙ statutum viget ꝙ nulla ineptitudo ꝓcessus vel etiam libelli attendatur.Sed sola factiveritate inspecta ꝓcedatur omni prorsus substātialitate omissa.Et subdit ꝙ vigore talis statuti posset sequi ꝯdēnatio etiam ex cā non intentata.dñs Ant.ꝯsilio qꝺ incipit viso dicto puncto per no.per Jo.an.in addi.spe.in ti.de act.ꝛ pe.§.sequitur subdit ꝙ ad ꝓpositum notabiliter loquiṫ bart. in extraua.ad reprimenda in verbo sine figura.ꝛ.d.Anto.in.c.ij.de iuramēto calū.ꝑ illū tex.optime facit ꝙ no.Bar.in rōne decidendi in.l.emilius.ff.de mino.in fi.ꝛ in terminis ꝙ qñ locus indeterminatus est appositꝰ decidit in terminis Gādinus in dicta rubrica qualiter fiat accusatio dicēs ꝙ ita fuit consultum Bononie.

6 ¶†Alia fuit questio an testes probent qꝛ deponunt ꝑ verbum credit ꝙ nō adducit.l.quotiens.ꝛ ibi per doc.de teste Spec.in tit.de teste.§.apponitur.ver.item ꝙ deposuit Bal.in.l.conuēticulam. C.de epi.et cle.ꝛ Bal.in.l.siue possidetis.dicit ꝙ nō valet dictum testis si dicit ꝙ ꝑ certo credit.Itē.d.Ant.in.c.j.de appel.dicit nō posse ꝑ cōsuetudinem induci ꝙ credatur testi deponēti per verbum credit.Rñdet ꝙ ꝓbatio estimationis iniurie est valde difficilis vt no.Cy.in interesse singularis affectionis in.l.vnica.C.de sent.que ꝑ eo ꝙ interest.vñ dicit quod sufficit ꝙ testes deponāt de credulitate.ꝛ dicit ibi Bal.in vltimis ꝟbis ꝙ ista ꝓbanṫ ꝑ viam industrie non ꝑ viam sensus corporis:vñ non est ita liquida ꝓbatio.Item dicit Bart.in l.cōtinuus.§.cum ita de verbo.ob.in faciliori ꝓbatiōe interesse qꝺ standum est cōi opi.vulgi.qꝛ hoc liquido ꝓbari non pōt ꝑ id quod habetur in.l.non oēs.§.a barbaris de re mili.Et facit ꝙ no.Bart. in.l.si quis ex argentarijs.§.pe.de eden.ꝛ in.l.in illa in fi.de ver.ob. in re aūt non perceptibili ꝛ non certitudinaliter cognoscibili valet dictum testis per verbum credit prout determinat Joan.an.in ad di.spe.in.d.ver.item ꝙ deposuit de credulitate tenent Cy.ꝛ Bal. in.l.testium.Bar.in.l.in summa.§.idem labeo in fi.de aqua.plu.ar. d.Ant.ꝛ alij in.d.c.quotiens.Bal.in.l.solā.C.de testi.d.Ant.in.c. tertio loco de presump.item ponderat ꝙ hoīes similis cōditionis ita existimarent ꝙ ex hoc est ꝓbata extimatio adducit tex.ꝛ ꝙ per illum tex.no.ibi Bar.Ang.ꝛ Jmo.Item dicit quod illud ponderat Bar.in.d.l.vnica.C.de sen.que ꝑ eo ꝙ interest.vbi ponit talem modū ꝛ praticā ꝓbādi interesse:ꝛ ibi Nico.de mat.Cy.ꝛ Bal.in pe. col.talē ꝓbationem validam esse dicunt:prout ibi inter alios optime declarat Cy.Alia fuit qꝺ inquantum debeat fieri cōdemnatio testes probant quātitatem deductam:dubitatur:an iudex debeat stare iuramento partis premissa taxatione.An vero sequi attestationes.ꝛ lꝫ dicat ꝙ in indiuiduo non inueniat hoc tactum. Tamē putat quod debeat iudicare ꝺm attestationes ꝓmittit tres opi.in materia cōdemnationis super iniuriarum actione vnam iudex indifferenter extimet siue pretoria siue ciuilis Azo.quem refert ꝛ sequitur Bart.in.l.iniuriarum extimatio.scḋam quod si est pretoria prout est regulare: tunc iuramento partis premissa taxatione aut ciuilis vt in tribus casibus quibus loquitur. l.cornelia.ꝛ tūc iudex extimat glos.in.l.lex cornelia.ꝛ ibi Rof.glo. in.d.l.iniuriarū ꝛ Cy. etiam hoc voluit vt refert ibi Bar.Tertia opi.quod in vtraqꝫ steṫ iuramento premissa taxatione:ꝛ hanc opi.Ja.de are.ꝛ Pet.vt refert Cy.in.d.l.si non conuitij.ꝛ Saly.hanc opi.in pratica ibi sequitur.Tamen.d.Bartholomeus consulens dicit quod iudex debet sequi attestationes:qꝛ ꝓbatio per iuramentum est extraordinaria inducta propter difficultatem probationis.Et potest in fauorem habentis probare nota.in.l.in actionibus potest renunciari Bar. l.fi.de in litē iur.Item glos.in.l.vnica.C.de sen.que pro eo quod interest.dicit ꝙ admittitur pars ad probandum de facto: lꝫ de iure non sit necessarium.Itē adducit no.per doc.in.d.l.vnica.§.in alijs vbi per tex.ibi iuncta glo.dicunt quod fit condemnatio in extimatione interesse primo probata per testes vel instrumenta: ꝛ al's taxatur per iudicē vel per iuramentū in litem.Et ibi Ray.de for. in sua repet. hoc expſſe decidit quod primo iudex debet videre an sit probatum ꝛ ꝺm acta ꝛ probata iudicari secundo ꝛc.Ideo subdit ꝙ regula.l.illicitas.§.veritas.ꝛ quam no.glo.in.c.j.de offi.ord.plene ponit Abbas.c.pastoralis.§.quia vero de offic.deleg.Cy. Bart.ꝛ alij in.l.j.C.vt que desunt.non reperitur limitata ꝛc.

7 †Est alia difficultas quod in libello dicitur quod vnqꝫ habuit colloquium aut vēditio ꝛc.postea dicit quod voluisset prius admittere per.d.l.vbi debebat dicere admittere ponderat intentionem libellātis que deprehenditur ex alijs verbis.Allegat quod error in syllaba non vitiat.l.qui habebat.ff.de manu.test.doc.maxie abbas.c.ad audiētiā de rescri.Itē adducit de mala latinitate pōderat ꝟba statutorum.

¶Subscriptio.

Repetito diuino numine.

8 ¶†In hac consultatione paucis rem absoluam:tuꝫ qꝛ apparet meo iudicio res de se satis clara:tum quia limpide ꝛ eleganter diffuse que claritatem ꝯsultationis deductam video ꝑ clarissimum.U.J. doctorē dñm Bartholomeū suzzinū vti patrē hoṅ. ita ꝙ sola ꝯfirmatiōe qua requisitꝰ fui contentus essem nisi ne forte quis arbitrareṫ me inaccurate ad sub scriptionem deuenisse.Et profecto non ambigo quin ad infamiaꝫ tendant verba que intentantur attētis his que in facto presuppo nuntur per dominum consulentem si ad infamiam ergo iniuriam inferunt allegata.l.item apud labeonem.§. ait pretor. §.generaľr. ꝛ.§.hoc autem edictum.Ad infamiam.n.tendit omne id quod pu dorem alicuius ledit vt est tex.in .d.§.hoc autem edictum in fi.ibi pudorem alicuius ledat:sed verba predicta cui dubiū quod pudorem ledebant:ꝛ primo qꝛ vendidit officiū presupposita saltē censura municipali que in consilio ꝓsupponitur ꝛ presuppositis attesta tionibus que recensentur:ꝛ etiam secunda cui enim dubiū ꝙ si inuicem conuenimus ꝛ facimus scriptam quam tibi confido ꝛ tu con uentionem ꝛ scriptā mihi negas ꝙ tuum pudorē ledis saltē si nobi lis ꝛ grauis reputabaris.ar.l.j.de cōsti.pecu.maxime qꝛ agiṫ de facto ꝓprio in quo non creditur error aut ignorātia.l.ꝙꝙ.ff. ad vel. ꝛ.c. ab excōicato de rescri.itaqꝫ illud negare nō esset alienū a dolo.

9 †Dolus aūt cuiusqꝫ pudorem ledit patet qꝛ condemnatus vel pa ctus de dolo est infamis neduꝫ infamia facti:sed etiam infamia iuris.l.j.§.qui furti.ff.de his qui nota.infa.ꝛ.l.non debet.ff.de dolo.

10 †Itē illud negare includit mendacium ꝛ dicere alicui quod est mē dax est illi irrogare infamiam ꝛ iniuriatur ei:prout tradunt Dyn. Bar.ꝛ moder.in.l.si quis extraneus allegata per consulentē:ꝛ bar. idem tradit in.d.l.item apud labeonem.§.conuitium. lꝫ si verū dixisset maxime ad sui excusationeꝫ non teneretur.l.que omnia.ff.de

11 procu.vbi procurator dicit dominum mentiri. †Item cū vendere officia ita vendere reputetur contra bonos mores ciuitatis vt pꝫ ex forma statuti ꝛ ex attestatis per testes debet ex hoc iudicari iiuriosum:prout ꝛ dicit.d.consulens adducendo.d.l.itē apud labeonem.§.ait pretor.§.idem ait.Et hanc theoricam tradit Bar.in cō silio suo.cxlviij.incip.in questione vertente inter dominā. M.per tex.d.l.item apud labeonem.§.cōuitiū.ver.idem ait.Et in.d.§.cōuitium Bar.tradit theoricaꝫ ꝙ quotiens impingitur alicui aliqꝺ maleficium censetur illi irrogata iniuria sufficiens ad causandam actionem iniuriarum.Concludo itaqꝫ vna cum domino consulen te quod indubie dicta verba cēseantur verba contumeliosa: prout exigitur ad causandam actionem iniuriarum sed non quia quelibet iniuria sed ea que contumeliam contineat.l.j.§.j.ꝛ instit. eodem tit.in prin.Item placet quod tradit prefatus dominus cōsulens quod non habeat obstare quod dicta verba censeantur prolata in iudicio ad tuenda iura sua: nam ad hoc egregie respondet prefatus consulens ꝛ quod etiam in actu iudiciario cēseatur irrogari iniuria causans actionem iniuriarum si illud quod intentatur

nõ docetur probatur in. l. si quis de libertate. ⁊ in. l. iniuriarũ actio j. §. si quis iniuriã. ff. de iniur. ⁊. l. qui ex libertate. ff. de liberali causa. ⁊. d. l. item apud labeonem. §. si quis libello dato. lz Pontanus in. l. fi. ff. ꝙ quisqꝫ iuris dicat no. doct. quam ibi ponunt ꝙ ꝓponẽs ꝯ testem exceptionem criminosam non tenetur iniuriarum procedere etiam si exceptio non probatur qꝛ non facit animo iniuriãdi: sed tuendi iure sui ꝙ verum esset qñ id appareret: sed quãdo aliud appareret vere vel presumptiue procedant iura contraria: quibus ipse forte responderet ꝙ loquuntur in agẽte non in excipiẽte. In casu autem nostro sumus extra dictam hesitationem: quoniam nõ apparet ꝙ illa verba fuerint apposita in via iudicij: lz coram iudicibus. ⁊ sic pro tuendo iure suo prout ⁊ tradit dñs consulens nõ repeto.

12 † Item placet quod in consilio subditur ꝙ ⁊ al's extra iudiciũ illa verba reiterauit: tum qꝛ ex actibus seq̃ntibus demonstrat animus in primo actu cũ ex seq̃ntib⁹ actib⁹ priora declarant. xxxiij. q. ij. cañ. cum per bellicam. l. si quis hac in prin. C. de bo. prescri. per Bar. in. l. post contractum. ff. de do. Et sic demonstratur ꝙ prima prolatio dictorum verborum si facta fuisset in iudicio fuisset facta non tã ad tutandam se iudicialiter ꝙ̃ ad ledẽdum pudorẽ aduersarij. Tum qꝛ etiam de illis extraiudicialibus ꝓlationibus alibi emanatis venit dictus reus ꝯdẽnandus. Non obstante ꝙ in libello nõ fuerint specificati loci: nam stante dicta municipali cẽsura in ꝯsilio recensita res transit absqꝫ scrupulo vbi vero nõ foret hmõi lex municipalis: lz in cã criminali non libẽter recederẽ a Bar. ⁊ Ange. tenentium ꝙ libellus sit nullus etiam si nõ opponatur qꝛ verba. d. l. libellorum cañ. ij. q. viij. ibi reo postulante nõ sunt posita vbi nomẽ rei aboletur ꝓpter formam non seruatam: sed vbi cessat prosequutio accusatiõis ꝓpter impedimẽtũ occurrẽs ex parte accusatoris.

13 † Tamẽ inhererẽ de facili ꝯrie sñie vbi de crimine ciuiliter agitur nam lz vbi actio est famosa debeat in libello fieri expressio loci ⁊ tẽporis ne reus cogatur in tanto crimine vagari. l. p̃tor edixit in ꝑn. ⁊ ibi Bar. ff. de iniur. ⁊. c. tue. ⁊ ibi doc. extra de procura. Tñ non est hoc traditum pro forma: ꝓut videtur esse traditum ꝓ forma in. d. l. libellorũ. nec. d. l. libellorum militat in hmõi causis ciuilibus: lz ex crimine famoso resultantibus nec in eis tanta expressio requiritur in libello quanta requiritur in casibus criminalibus: ꝓut decidunt dñi de rota loquentes in actione iniuriarum decisi. xxxvj. incipiẽ. Item fuit dubitatum: an in actione iniuriarũ ⁊ decisi. xxxix. incip. in actiõe iniuriarum adducentes no. per Inno. in. c. accepimus de purg. cañ. Non ꝓcedit ergo. l. libellorum in nostris terminis. ⁊ per ꝯsequens nec opi. Bar. de qua ibi: sed sumus in alijs terminis in quibus specificatio solũ adhiberi debet ad certiorandum reum ne habeat in incertũ vagari: ideo non videtur ꝙ nõ expressio vitiet ipso iure: ꝓut alias videmus ꝙ in libello ciuili debet exprimi cã vt reus reddat instructus de qualitate litis. l. j. §. j. ff. de eden. l. edita. C. eo. ti. glo. magna in. c. ij. de libe. ob. in spe. de actione seu pe. §. ij. ⁊ Bal. in aut. offeratur. C. de lit. cõtest. Et tñ si non exprimitur nõ reddit libellus ineptus. l. fi. C. de annali excep. ⁊ not. in iuribus p̃allegatis opi. Itaqꝫ recensite per dñm cõsulentem saltem procedant in istis terminis quicquid dicendum sit in cã mere criminali. Et lz Bar. in l. viro. ff. sol. ma. ⁊ in. l. j. ff. de excep. dicat ꝙ expressio loci de qua in d. l. libellorum debeat fieri vbi agit de crimine ciuiliter ꝑ viã actionis vel exceptionis intelligat: vt. s. non pro forma libelli: sed ad finem vt reus non ꝓcedat in ambiguo vt p̃misi: similis disceptatio posset fieri respectu t̃pis qꝛ in libello non exprimitur aliquis mẽsis certus: sed duo exprimuntur ⁊ subijcitur cl'a vel alter eorũ. Sed nõ curandũ per iam dicta. Miror autẽ ꝙ in terminis nostris non sit oppositum implicite saltem in exceptionib⁹ generalibus. Tamen ex quo est ꝓcessum ad vlteriora ille exceptiones cẽsentur tacite per ꝓcessum ad vlteriora reiecte per ea que habentur in. c. ex parte. B. de appel. ⁊ in. l. ij. §. si dubitetur de iudi. Non tñ est insistẽdum attẽta iuris municipalis dispositione que tollit omnem hesitationem que in hac parte posset resultare. Cõfert etiam dicta municipalis dispositio quod non curetur illud vitium l'rarum. s. d. superfluo appositi in verbo amittere: ⁊. n. omisse in aduerbio nunꝙ̃ que alterãt significationes dictarum dictionum ⁊ inducunt contrarias significationes. Tamen clarum est quod non obstat, cum de mente appareat euidenter ex ipsa subiecta materia ⁊ ex pluribus alijs verbis libelli: prout ponderat dominus consulens.

14 † Et optime ad propositum facit ꝙ decidit Bart. in ꝯsi. mihi. cxvij. incipiente niuarellus quõdam cecchi de castro plebis vbi concludit ꝙ verbum nullus exponitur qñqꝫ ꝓ aliquis allegat text. iuncta gl. in verbo parti in. l. ij. §. j. ff. de verbo. obli. vbi text. qui dicit nulla parte exponit. i. aliqua parte quidam tñ libri habent vllam. Concludit ergo Bart. quod si testator institutis filijs substituit compendiose sub hac conditione si nullus decesserit sine liberis intelligitur si aliquis. ⁊ sic ponit nullus pro aliquis: qꝛ dignoscitur verisimiliter mens testatoris: lz verba precedentia ⁊ sequentia nil indicarẽt fortius in casu nostro vbi dignoscitur verisimilis mens libellantis ⁊ sunt verba alia in libello que id demonstrant.

15 † Et viuit persona libellãs que potest sua verba in libello expressa declarare prout ad eũ declaratio spectat. l. si quis intentione ambigua de iudi. l. in ambiguis. ff. de reg. iur. cum concor. ⁊ ponderat inter cetera Bar. in. d. ꝯsil. quod plerũqꝫ in vulgari solet poni ruditer loquendo niuno pro alcuno puta dicendo si niuno fara la tal cosa ego puniaz ⁊c. ita non est mirum si in plurali quandoqꝫ: ita ponitur: ita pariter possumus dicere in casu nostro q̃uod interdum solemus dicere in vulgari mai se trouara che io facessi tale delictum: ita non inconuenit si in literali ponatur affirmatiua vnꝙ̃ pro negatiua nunꝙ̃. Item si non exponeretur vnꝙ̃ pro nunꝙ̃ non vitiaret: qꝛ ipse loquitur alternatiue ⁊ interserit de rõcinio: vnde illa alternatiua posset verificari in ratiocinio ⁊ nõ obstaret. Item illud admittere dato quod staret proprie verum est ꝙ potius voluisset admittere ꝙ̃ pati illam iniuriam: lz hoc non concludat ⁊ sit superflua adiectio ⁊ non apposita per modum cause nõ vitiat cum prius fuerit per modum cause adiectum quod potius voluisset amittere de suo ꝓprio mersubio ⁊c. Maxime stantibus clausulis generalibus que solent apponi in libellis ⁊ maxime stãte hoc quod ineptitudo libelli non vitiat ex forma statutorum. Et maxime etiam qꝛ delictum est confessatum: ⁊ confessionẽ potest sequi cõdemnatio etiam si emanat super processu nullo vt in locis egregie adductis per dominum consulentum. ⁊ in. c. pisanis de rest. spolia. ⁊ in. c. cum super de confessis. ⁊ ꝑ Ponta. in. l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iudi.

16 † Placet etiam conclusio facta per dominum cõsulentem super probationibus testium: licet eas aliter nõ viderim nisi prout sua excellentia refert: nec multum curandum esset si non omnino ⁊ necessario probarent extimationem iniurie. Ex quo iudex haberet extimare saltem interposito iuramento: ⁊ credendum sit quod pars iurabit nec iudex deberet censeri bon⁹ vir qualis debet esse ⁊ censetur esse. l. vir bonus. ff. iud. solui. ⁊. l. cõtinuus. §. cum ita de ver. obli. ⁊. l. sed si vni⁹. §. pretor ait. ff. de iniur. Si in plus vel minus taxaret ꝙ̃ cõmuniter hoĩes maxime similis conditionis extimarent cum illa censeatur esse iusta extimatio rei quantum communiter extimatur. l. precia in ꝑn. ff. ad. l. fal. itaqꝫ ad tollendã oẽm dubitationem bonus vir ⁊ caut⁹ iudex deberet taxare ꝫm quod testes extimant talem iniuriam ⁊ deferre iuramentum parti que verisimiliter iurabit quod in libello deduxit. Et concurrent attestationes testium qui non possunt nisi ex coniecturis habere notum affectum mentis ipsius iniuriati qui forte pro minori vel maiori extimat iniuriam quam communiter homines sui status extimarent. Et iudicium iudicis nec poterit sibi aliquid impingi: ita ergo iudici consulendum est. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxj.

☞ Redhibitoria actio an ⁊ qñ ꝓ morboso vendito aĩali ꝯpetat ⁊ q̃d teneatur facere vẽditor vt nõ teneat redhibitoria.

1 Redhibitoria quantominoris an detur scienti animal esse morbosum. nu. seq. ⁊. 3.

Protestatio an requirat consensum eius cui protestatur quando sola scientia sufficit.

2 Testis an possit esse prosoneta.

3 Testi perito in arte sua datur fides.

Venditor scire p̃sumitur defectus siue qualitates rei morbose.

4 Redhibitoria an teneatur vẽditor si dicat cũ soprossibus ⁊ schiuellis ⁊ cũ alia gñali expressa protestatione. ⁊ ꝑ totum.

¶ Consilium. lxxxj.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Visa copia scripte super venditione eque inita inter dominam Margaritam ⁊ Augustinũ venditores ex vna ⁊ martinum ⁊ perum iuliani de monte emptores ex altera partibus: ⁊ visis depositionibus duorũ testium: vz orlandi ⁊ michaelis: ⁊ protestatione facta pro parte dicti Augustini venditoris ⁊ responsione facta pro parte dicti Petri: lz super modo procedendi deducto posset instari. Tamen qꝛ causa ruri agitur nec solet super ritu ⁊ ordine procedendi instari omissis his que ordinem procedendi concernunt deueniendo ad merita ⁊ iustitiaz cause: ⁊ omisso quod protestatio fit super equa vendita per arricuz protestantem ⁊ Augustinũ: ⁊ copia scripte dicit q̃ꝺ vẽdiderũt dña Margarita ⁊ Augustinus. ⁊ sic videntur cantare de diuersis vẽditionibus: lz ꝓut audio non fuit nisi vna ⁊ de eadem omnes sentiũt. Viderunt quod venditores foueant iustitiam: nam lz de iure vendens animal morbosum teneat emptori vel quãtominoris emisset si habuisset notitiam morbi vel ad reddendũ precium ⁊ reaccipiendum animal venditum morbosum ⁊ hec per actiones edilitias scz redhibitoria vel quãtominoris vt. ff. de edili. edi. quasi per totum. ⁊ C. eo. ti. per totum. tamen non competunt dicte actiones emptori qui sciuit vitium rei empte. l. j. §. si intelligatur. ff. de edili. edic. ⁊ facit. l. j. in fi. ff. de act. empti. ⁊ regula eum qui certus in fine. vnde succedit theorica Bal. in. d. l. j. §. hoc amplius. dicens quod quando ꝓtestatio emanat super eo, de quo sufficit sola scia sufficit sola ꝓtestatio nec requiritur consensus alterius partis per text. ibi. ⁊. d. l. j. de acti. empti. Ideo in casu nostro in quo duo testes deponunt ꝙ venditor fuit protestat⁹ quod vendebat ala romanesca e che la vẽdeua per fragida per marcia e per catina: lz alter testis non deponat q̃ꝺ emptor consenserit, non videtur referre secũdum dictam theoricã:

nec vr

2 nec videtur referre quod † vnus ex dictis testib⁹ fuit mediator seu prosoneta: q: lz Bar. in. l. deferre. §. idem decreuerunt. ff. de iure fisci. dicat q non sit idoneus testis nisi deponat vtraq; parte volēte: tn̄ Bal. in. l. omnibus. C. de testibus intelligit dictum Bar. pcedere qn̄ nollet deponere: q: non cogitur prosoneta: sed volens deponere altera parte instante est idoneus testis ꝛ vr̄ text. cum glo. pma in verbo legem. Sinautem ille emptor consensisset esset longe clarius: q: contractus ex conuentione partium legem assumunt. l. j. §. si conuenit cum simi. ff. depositi. Et constat quod potest conueniri quod venditor non teneat si res euincatur. l. exempto. §. fi. de acti. empti. vel si res vendita est morbosa vel vitiosa. l. queritur. §. si venditor. ff. de edi. edic. ¶ † His tn̄ non obstantibus puto rem claram esse pro parte emptorum q venditores tenent redhibitoria psupponitur. n. in facto q dicta equa erat morbosa morbo antiquo de quo dn̄s habebat notitiam: nam erat morbus antiquus qui apud retinentem ꝛ vtentem ea de facili innotescit: prout dicit posse probari per expertos in arte quibus in hm̄oi datur fides. l. j. cū sua materia. ff. de ventre inspi. in auť. de non alie. §. q autem collatione. ij. ꝛ. l. semel. C. de re mili. li. xij. ꝛ. l. j. ff. si mensor falsum modum dixerit ꝛ sic presupponitur q venditores habebant notitiam morbi rei vēdite: que notitia etiam in dubio presumitur: q: quis presumit habere notitiam qualitatis rerum suarum. l. quisquis. C. de rescin. vē. ꝛ ibi Bar. ꝛ doc. ꝛ in terminis pprijs sc; q venditor presumit scire vitium q habet res quā vendit not. Bal. in. d. l. j. §. hoc amplius in pn̄. ff. de edili. edic. per tex. ibi ideo debuit venditor notificare ēptori vitium illud quod habebat aīal quod vendebat ne emptor ignorans decipiatur. l. j. in pn̄. ꝛ. §. hoc amplius. ꝛ seq. de edili. edic. ꝛ. C. eo. ti. l. j. ꝛ. ij. Si igitur non notificauit conuenit q teneatur redhibitoria. ꝛ sic restituere precium ꝛ reaccipere suum animal. ꝛ sic neuter damnificatur. q: quilibet habet quod prius habebat hinc est q venditor tenetur siue sciuerit vitium siue ignorauerit. §. causa hui⁹ edicti. ꝛ. l. queritur. §. si venditor de edili. edic. Tū diuersimode tenetur venditor qui scienter vendidit morbosum ꝛ ille qui ignoran-
4 ter vendidit differunt autem in pluribus. † Sed quantū ptinet ad ppositum nostrum ille qui scit rei vitium debet illud specifice notificare nec sufficit sub generalitate vborum ptestari quod non vult teneri de aliquo vitio: nam tunc lz paciscendo quod non teneatur de vitio excipiat de pacto replicabitur aduersus euz de dolo iste est tex. in. d. l. queritur. §. si venditor vbi est casus huius consultatiōis ꝛ est glossella in. d. §. cū que per. d. §. si venditor. ꝛ. tenet quod vēditor sciens rei vitium tenetur etiam si excceperit. s. se non teneri. q Bal. in. l. j. in. ij. colū. versi. ij. opponitur. C. de edil. acti. declarat pcedere quando excipit generaliter non specificando in specie morbum dicens quod qn̄ ignorat sufficit generaliter excipere seu cōuenire qd non vult teneri de vitio secus qn̄ scit: vnde in indiuiduo p hec deciditur casus noster: ad idem tex. ꝛ q ibi no. Bar. in. l. ea que cōmēdādi in fi. ff. de contrahen. emp. Nam ita tenetur de dolo vēditor qui tacet verum vel obscure vel captiose loquitur put ille qui dicit mēdacium quod inducit ad testem. Et hinc dixit angelus contra illuz qui vendidit equū cū omnibus super ossibus ꝛ schinellis exprimēdo aliquod vitium q apparebat non habere ꝛ aliquod q habebat q ppter illam expressionem non excusatur. q dictum solet per legentes referri in. l. si qs cum aliter de vbo. ob. Ex ista em̄ expressione non certioratur emptor de vitio ipsius rei prout certiorari debebat: ita contingit in casu nostro: q: videndo q equa non erat fragida neq; marcia etiam si expressisset ꝛ pro bulsa. ꝛ sic specificasset pro prium vitium q habebat teneretur fortius ex quo nō specificauit sed sub generalitate verborū ptestatus fuit exprimendo ea vitia q non habebat vnus autem testis exprimit q dixit pro bulsa fragida ꝛc. Alius non dicit q dixerit pro bulsa ꝛ dictuz vnius dictū nullius. l. iurisiurandi. C. de testibus. c. tam literis extra. eo. ti. cum similibus. maxime cum ille non sit omni exceptione maior cum fuerit mediator non examinatus de consensu vtriusq; partis qui secundum sententiam Bart. non est idoneus testis et maxima est auctoritas Barto. ꝛ nonnulli sequuntur Bart. in. c. dilectorum de testi. cogen. ꝛ facit tex. in. c. mediatores de testibus lib. vj. ꝛ tenet Pon. in consi. ccclxxxij. fm ordinem informis incip. quo ad primū consultationis articulum quo queritur an nauta: saltē aūt dicendū est qd non est omni exceptione maior. ita q illa verba ꝛ pro bulsa non pbantur. lz ꝛ si pbarentur expressa fuisse idem responderem. Cōcludo itaq; rem indubiam esse q emptores fouent iustitiaz. Non ob. adductis in cōtrarium quibus satis patet responsum p iam dicta. Non. n. obstat q dictus vēditor dixit q volebat vendere pro fragida ꝛc. q: prout. s̄. pbaui illa generalitas non releuat: nec ex illa fuit certioratus emptor. Et sic nō ob. quod tradit Bal. in. d. §. hoc amplius. q: dato q eius dictū sit verum q tn̄ al'r nō pbat iure: nihilomin⁹ dz intelligi qn̄ ptestať in specie si sciebat rei vitiū ꝛ nō captiose. nā al's etiā si aduersari⁹ ꝯsentiret ptestatiōi nō releuaret eū ptestatio seu pactum per. d. §. si venditor. ꝛ per. d. l. ea que cōmendandi in fi. ꝛ glos. d. §. hoc amplius. ꝛ quod ipse Bal. aperte tradidit in. d. l. j. §. eo. ti. versicu. ij. opponiť prout ꝛ. s̄. deductū est.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxij.

¶ L. hac edictali. C. de secūdis nuptijs an habeat locū qn̄ secūd⁹ vir stipulatur dotem nomine futurorū liberorū. p totum.

1 Vxor q dari non possit plus secūdo viro q̄ vni ex liberis patri thori ꝛ si plus dederit illō plus applicatur dictis liberis an verificetur regula quando secundus vir stipulatur dotem noīe futurorū liberorum. nu. seq.

2 Dolus ꝛ fraus presumitur inter personas suspectas inter quas est phibitus ꝯctus si ꝯhant simul etiam noīe aliorum.

3 Contractus licet prohibeantur inter virum ꝛ vxorem non pcedit vbi pacta sunt equalia.

Dos q pacto lucretur ab altero non dr̄ legitime pactū ratione inequalitatis quia talia pacta debēt iter vtrosq; esse equalia vt inter virum ꝛ vxorem.

4 Lex hac edictali. C. de secū. nup. referť ad victricū ꝛ nouercam.

5 L. hac edictali an habeat locū in auo ꝛ auia. nu. seq.

6 Legitime loco an succedat nepoti dos materna seu paterna vt nō possit aliquid peti per nepotem in bonis aui.

7 Marit⁹ scd̄s an concurrat cū filijs primi thori in eo pluri quod est sibi datū vltra portionē q̄ vni ex liberis.

8 Filij scd̄i in quibus bonis eoꝝ matris cōcurrant simul ꝛ p parte viri cū filijs primi matrimonij.

9 Dotata filia exclusa a successione dotantis excludiť etiam a dotis lucro. nu. 7. ꝛ. 8.

10 Et copulatiua requirit vtriusq; concursum.

11 Dotata filia exclusa successione stañ. masculis excluditur pariter a iure emphyteosis etiam a patre vel dotante pro se ꝛ filijs ac filiab⁹.

12 In dotis lucro attenditur successio ab intestato.

13 Clausula in fine posita etiā gn̄alis restringitur ad precedentia.

14 Dotis lucrū an filij habeant vt filij vel heredes matris.

¶ Consilium. lxxxij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Imminet in hac consultatione articul⁹ in puncto iuris satis dubius in quo reperio varie consultum a clarissimis doctoribus vz an dispositio. l. hac edictali. C. de secūdis nup. in qua disponitur q mulier non potest dare vel quoquomodo cōcedere vltimo viro de bonis suis vltra q̄ dederit vni ex filijs anterioris matrimonij cui minus cōcesserit. Et totum id quod plus trāstulerit in vltimum virum applicatur filijs anterioris matrimonij vt ibi. ꝛ. l. qm̄ pterite. eo. ti. ꝛ in auť. de nup. §. optime locū sibi vendicet etiam vbi maritus vltimus stipulatur nomine futurorum filiorum illius vltimi matrimonij: nam tex. d. l. hac edictali. ꝛ alia iura preallegata loquuntur qn̄ datur marito nō quando dať filijs mariti. Et est lex exorbitās ꝛ penalis ergo restringenda. ar. l. ius singulare. ꝛ. l. quod vero ꝯ. ff. de. ll. ꝛ regule in penis ꝛ regule q̄ a iure cōi exorbitant in. vj. cum multis similibus: sed eo casu iura transferuntur in filios non in maritum: lz maritus pbuerit ministeriū stipulādi: merito cesset illa cōstitutio exorbitans. Et maxime quia naturali voto mater censetur velle q bona sua deueniant in filios potius q̄ in maritum. l. cum ratio in pn̄. ff. de bo. proscrip. l. scripto. ff. vnde liberi. ideo ita paciscendo censetur poti⁹ fecisse contēplatione filiorum p quibus ꝛ quorū nomine stipul'o fuit interposita. Et qui dicit in fraudem dicte legis fuisse apposita p personas filiorum ꝛ propterea stipulationem esse inutilem per. d. l. hac edictali. §. si vero plus versic. omni circūscriptione deberet fraudez pbare. arg. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de pba. ꝛ. l. dolum. C. de dolo. ꝛ facit. l. merito. ff. pro socio cum cōcor. Et hanc partem firmat bal. in. d. l. hac edictali versi. omni circūscriptione. ꝛ ibi refert se ꝯsuluisse: ꝛ reperio Bal. in hac questione pluries ꝯsuluisse vnum cōsilium incipit dn̄a Saia dedit Francisco. Item aliud incipit miror de tanto viro: alias incipit berta nupsit immo quod est fortius consuluit idem Bald. consilio incip. questio querit de tribus mihi in ordine cccxix. concludendo quod si secundus vir facit pactū cū vxore quod si vxor decesserit cum liberis secundi matrimonij ipse vir lucretur valeat tale pactum non ob. d. l. hac edictali. vnde tum rationib⁹ iu-
2 ris tum auctoritate Bal. videtur hec pars amplectēda. ¶ † In cōtrarium reperio consuluisse Richardum de Saly. ꝛ Frācisċum de alber. ꝛ Bald. in. d. l. hac edictali versic. omni eos refert consuluisse cortone. Vidi etiam consilium Joan. de ligna. incip. mihi videtur qui vna cum Francisco de alber. idem concludit. Et licet Bal. viso consilio Joā. de ligna. iterum consuluerit dicens quod miratur de tanto viro. Tamen cum ꝛ consilia Bal. ꝛ consilia Francis. de ram. ꝛ Joā. de lig. fuerint transmissa ad Rich. de Saly. vt decideret quorum opi. esset verior ipse firmauit opi. Fran. ꝛ Joannis dicēs quod res erat clara: licet adeo profunde fuerit per consilia adductum q reddita sit dubia. Item comperi quod tandem Bal. inheruit huic sententie consilio Quedam nobilis dn̄a faciens etiam mentionem quod de consilio. d. Richar. de Saly. ꝛ Francis. de alber. fuit ita determinatum Cortone: reperio etiam Ange. fuisse in hac sententia consulendo in terminis pprijs ꝛ incip. consilium qm̄ mihi videť ꝛc. Itaq; non piget inherere dicte determinationi ꝛ tantorum viroꝝ

consulentium auctoritatibus. Quibus fretus etiam ipse Bal. mutauit sententiam: de facili enim inter personas phibitas presumit fraus. l. qui testā. ff. de proba. l. cum quis decedens. §. titia de lega. iij. l. j. z. iij. C. de bo. q̄ lib. igitur cum vxor eēt prohibita pacisci huiusmodi lucrum marito z verisīlr plus diligeret liberos quos habebat q̄ illos qui hactenus non erant in rerum natura: nam ita esse solet vt experientia docet que est rerum magistra. c. q̄ sit in prin. de elect. li. vj. cum concor. z tradunt doc. in. l. qui filiabus. ff. de lega. j. z in materia ꝓbationis arg. a solitis est optimum in iure: vt tradunt glo. z Bald. in. l. neq̄ natales. C. de ꝓba. ita q̄ presumitur esse illud quod frequētius solet esse no. in. l. non hoc. C. vnde cog. ꝑ gl. z doc. facit. l. quod si nolit. §. qui assidua de edili. edic. cum multis cōcord. Est itaq̄ verisimile q̄ noluerit priuare filios primarum nuptiarū quos presumitur magis dilexisse propter futuros filios quos verisimiliter non intantum diligebat tempore dicti pacti: itaq̄ quilibet arbitraretur illud pactum emanasse potius contēplatione mariti seu vt maritus ad ipsas nuptias condescenderet q̄ contemplatione filiorum: itaq̄ cōcurrente legis prohibitione z prenarrata cōiectura persuaderi debet z presumi contemplatione mariti pactū illud emanasse: nec verba pacti omnino repugnāt: q2 dicunt quod maritus lucretur pro filijs z nomine filiorum: vnde sonant q̄ maritus lucretur non dicit q̄ filij lucrētur z dictio pro q̄nq̄ ponitur pro ꝓpter: ita quod denotat cām remotam z q̄nq̄ occasionē. l. j. C. si ad uer. ven. z cañ. Agnato. lxiij. dis. z Archi. j. q. j. ordinationes. Et illa verba nomine filiorum possunt intelligi q̄ nomē sit filiorum z lucri effectus sit patris. z sic verificentur verba quod maritus lucret̄ z verba nomine filiorum: z lz fiat per has interpretationes violentia verbis z propter hoc non me fundem in eis: sed in rōnibus primo adductis. Tamen confert quod verba non sunt omnino repugnantia. Et saltem ꝯferantur quod pactum sit factum filijs: tamen contemplatione patris z sic lucrum fit nomine filiorum. z tñ maritus lucratur: q2 lucrum ꝓfectitium iudicetur z in profectitijs filius querit patri. l. placet de acqui. here. l. cum filio de leg. j. insti. ꝑ quas personas nobis acqui. §. j. †Sequamur itaq̄ sententiam Joan. de

3 lig. Richar. de Saly. z Francis. de alber. in casu nostro per iā dicta. Et est aduertendum quod in specie deciditur in. d. l. hac edictali in prin. z. l. qm̄ preterite. eo. ti. q̄ illa sanctio ꝓcedat in dote z dona. ꝓpter nuptias: quod gl. z doc. intelligunt quando interuenit pactū de lucrando z est clarum nō insto. Et tamen de iure disponit̄ q̄ pacta super hm̄oi lucris fiant equalia. l. ex morte. z autē. equalitas. C. de pact. conuen. Ideo non potest obijci q̄ maritus etiam est pact⁹ q̄ lucraretur vxor si predecederet maritus. z sic videretur istud pactum ex cā onerosa non ex liberalitate concedentis ꝓcedere: lz tex. in. d. §. optime. referendo dispositionē. d. l. hac edictali loquatur in his que ex largitate ꝓficiscuntur in coniugem. Nam potest dici qđ satis pōt dici ex largitate ꝓcedere si quis large effundit in alterum in vnum casum vt ille large effundat in eū in alterum casum. z hoc saltem large loquendo. z sic saluetur generalitas. d. l. hac edictali. z tex. d. §. optime facit q2 donatio ꝓpter nuptias: lz sit correspectiua ad dotem: tñ dr̄ largitas q2 spōsalitia largitas nuncupat̄ vt in auē. vt sponsali. larg. in rubro z nigro. z in auc. de nup. §. nec illud. z. l. cū alijs. C. de secundis nup. z in auc. eo decursum. C. de dona. propter nup. Item z dos appellabatur donatio. l. fi. versic. ideo enim. C. de dona. ꝓpter nup. Item q̄ ꝓuenit ex hm̄oi pactis nuptialib⁹: licet reciprocis dr̄ ex munificentia concedentis euenire vt est tex. in. d. §. nec illud iuncta glo. in verbo munificentia. Confert autem hm̄oi cōsideratio pacti correspectiui q̄ lucrum hm̄oi censeri debeat ꝓfectitium. Et sic coadiuuat alias rationes supra ponderatas vt si nō prodessent singula multa iuuent iuxta. l. ij. in prin. cum concord. ff. de excu. tu. Et maxime considerato q̄ ꝓsupponitur in themate q̄ tpe dicti pacti nihil aliud habebat dicta mulier in bonis: lz tempore mortis plura haberet: nam pro certo non potest persuaderi qđ amore z contemplatione futurorum filiorum voluisset priuare omnes primos liberos ex diuersis progenitos viris omni sua substantia: nisi quod contemplatione mariti dicebatur ad paciscendum filijs id autem quod filijs conceditur contemplatione patris ꝓfectitium iudicatur z patri querit̄. arg. l. sed z si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. z pup. z. l. aditio de acqui. here. z. l. dedit dotē de colla. bo. no. glos. quam doc. sequuntur in. l. cum oportet in princi. super verbo substantia. C. de bo. que libe. z ideo in effectu patri cēseatur. elargitum per iam dicta. Hac ꝓsuppōsita conclusione. s. q̄ dicta Nicola dederit dictos. ccccc. florenos cum dicto pacto z censeatur in fraudem. l. hac edictali seu ꝯtemplatione mariti pepigisse. z consequenter simus in terminis. d. l. hac edictali de facili deuenitur ad decisionem consultationis: nam in. d. l. hac edictali deciditur aperte q̄ totum illud quod per vxorem plus confertur in vltimum virum quā in vnum ex filijs prioris matrimonij in quem minus contulit illud totum attribuitur filijs. z lz ꝑ. l. qm̄ pterite illud quod a marito aufertur cōe sit etiam filijs vltimi matrimonij: tñ ꝑ auē. ibi positā sumptam ex. d. §. optime in auc. de nup. deciditur quod ad filios tātum prioris matrimonij deuoluatur. Cum itaq̄ dicta dña Nicola nihil ex vltima volūtate vel ex actu inter viuos reliquerit filijs primi ma-

trimonij: sed intestata decesserit vt in themate presupponitur videtur quod circa totum illud lucrum militet. d. l. hac edictali. licet ab intestato filij succederent: q2 verum est quod nihil fuit per eā in vltima voluntate derelictum vel datum: aut donatum fuit. z sic verificantur verba tex. d. l. hac edictali. §. fin vero nō equis ibi cui minor portio in vltīa volūtate derelicta vel data fuerit aut donata z clari⁹ in. d. §. optime ibi filius ex illius substantia perceperit aut ex nouissima voluntate dimissum aut in vita datum. †Constat q̄ dicta ver-

4 ba non verificantur in eo quod ab intestato percipitur: ideo non attendatur ea portio in qua ab intestato succeditur. quod z suadent verba. d. l. hac edictali in ꝑn. illa vba testō codicillis legati zc. referuntur ad victricū z nouercam ex vna parte z filios prioris matrimonij ex altera. itaq̄ sensus quod non potest plus est testō codicillis ꝯctu dotis vel donationis ꝓpter nup. vel donatione inter viuos vel causa mortis conferre in victricum quam in vnū ex filijs ꝓoris matrimonij: sed ista mulier plus contulit in vltimum virū ex cōtractu dotali quam ꝯtulerit in filios ꝓoris matrimonij ex testamēto vel codicillis vel aliquo ex dictis ꝯctibus merito militant vba. d. legis. q̄ z videtur velle Bal. in. d. l. hac edictali in principio vsic. ita tñ. vbi querit an supplementū legitime q̄ hz fili⁹ ex legis dispositione sit in consideratione ad hoc nostrum ꝓpositum: z concludit quod sic ea rōne: q2 ipse testator qui reliquit min⁹ legitima est fundamentū. nam illud quodam iure accrescit ad integram legitimā. Et subdit formaliter ista questio stat in hoc q2 miscetur prouisio testatoris cum prouisione legis. z q2 prouisio legalis venit ad confirmandum iudicium defuncti vt non expugnetur per querelam per inde habetur ac si testator legitimam reliquisset filio. itaq̄ vsq̄ ad concurrentē quantitatem legitime potuit relinquere nouerce istā qōnem habui de facto zc. Que verba Bal. sonant quod qñ filius hz aliquid mere ex dispositione legis non sit illud in cōsideratione vt possit dari vel relinqui tantūdem vltimo viro. Et lz videatur dux. tñ applaudet verbis iurium supra ponderatis z ꝑm hoc totum illud quod concessum fuit viro per illud pactum censetur plus debito concessum cum filio masculo prioris matrimonij nihil presupponatur fuisse per ipsam matrem datum vel relictum. † Item est

5 aduertēdum q̄ sanctio ꝑallegata. d. l. hac edictali militat etiam in auo z auia vt. d. l. §. quam obseruationem sed dicta dña Nicola tpe vltimi matrimonij habebat nepotē cui nihil reliquit nec dedit aliquid in vita nec ei potuit ab intestato succedere cum statutū excludat filias z descendentes ex eis extante masculo z in casu isto extabat filius masculus merito excluditur nepos. Ideo totum id quod lucratur vltimus maritus est plusq̄ id quod fuit relictum dicto nepoti: ideo illud totum venit auferendum ab ipō viro. †Sed hic in-

6 surgit dubitatio. nam in themate presupponitur quod dicta dña Nicola dederat partē dotis filie sue matriq̄ dicti nepotis z bona materna verisimiliter deuenerunt in istum nepotē. itaq̄ nepos hz illam partem dotis ab ista auia profectā. ideo posset queri an vsq̄ ad concurrentem quantitatem potuerit licite pacisci vltimo viro. z q̄ sic facit. l. illam. C. de colla. vbi dos concessa matri nepotes conferunt tanq̄ profectam in eos ab eorum patre. nam aliūde ꝓfecta non conferuntur. l. fi. C. eo. ti. z hinc Bar. in. l. in quarta. ff. ad. l. fal. vult quod nepotes illam dotem imputant in legitimam tanq̄ ab auo ꝓfectam. z idem tenuerunt Mar. fili. Jac. de are. z Jaco. bu. q̄ z voluit Bal. in. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. te. z tenent Raph. fulg. Pau. de ca. z Pon. in. d. l. illam. tñ puto q̄ illa dos data matri non habeatur in consideratione in terminis nostris: ea rōne q2 nepos illam non hz ab auia: sed a matre hz eā vt heres matris non vt ab auia consequutam z hoc est clarum scz quod vt heres habet: sed qñ vt heres matris habet Bar. met voluit contrarium in. l. post dotē ff. solu. matri. in quarta questione z pro indubitato. z idem voluit Bal. consulendo prout ipse z refert z firmat in. d. l. quoniam nouella multi autem tenent magis generaliter q̄ nepotes non imputēt z non cēseantur habere ab auo: vnde vtraq̄ opinio ꝯcurrit in his terminis quod non censeatur habere ab auia. Et ideo consideratis his duabus rationibus: lz primam solam nō libenter firmarem cōcludo q̄ totum illud lucrum quod debetur ex illo pacto cēset̄ plus debito concessum viro: z ideo venit applicandum filijs ꝓorum matrimoniorū: nec venit aliquid applicandū filie vltimi matrimonij ex eo q̄ auferet̄ ꝓtextu. d. l. hac edictali per. d. auē. ad eos solos. z. d. §. optime. Consuluit autem. Pau. de ca. consilio incip. Franciscus habuit vxorem q̄ inuitant ad dictū lucrum etiam filie excluse ab intestato ꝓpter masculos ex censura municipali z illi consilio se subscripserunt primo. d. Anto. de rosel. deinde Jo. de imola z dominus Florianus: z suadet ratio ne extendantur illa iura municipalia iurium correctiua per no. per Bald. in. l. illam de colla. z argu. l. maximum vitium. C. de libe. pte. Et secundum hoc concurrunt dicti filij z filia nati ex tertio viro z dictus nepos nat⁹ ex secundo viro in vi-

7 riles. †Sed imminet non leuis dubitatio: an dictus maritus ꝯcurrat vna cum eis: ita quod illud lucrū quod erat eidē destinatum veniat diuidendum in viriles inter eum z dictos tres liberos primarum nuptiarum: ita q̄ tres tm̄ portiones de quatuor applicetur dictis liberis ita q̄ ipse maritus seu eius filia tm̄ habeat quantum vn⁹ ex dictis

dictis liberis qui minus habet et in hac opinione videntur esse glos. Bar. et Bal. et non ambigo esse sniam magis coem: tamen tex. probant contrariu et vbi necessitarer decidere in alteram partem q mihi appareret de iure verior semp inhererem illi parti q nihil remaneret penes maritum de eo q fuit plus sibi datum ab vxore q vni ex liberis poris matrimonij. et ita als quodamodo coactus subscribendo post quosda claros doctores conclusi et audiui q fuit in pratica obtentum. Adduxi iura que vrgent et quasdam auctoritates super quibus ad presens non me intromitto: qr lz mihi et tunc et in presenti videatur iuri consonum: tn non placet non instante necessitate versari contra opinionem magis coem. Cocludo itaq circa hanc consultationem oes liberos predictos anterioru nuptiarum de iure coi admitti debere ad totam dictam dotem que per pactuz debebat cedere lucro vltimi viri vel solos vel vna cum ipso vltimo viro in viriles ipsa filia vltimi matrimonij exclusa per iam dicta loquor autem alternatiue pter id quod proxime dixi. † Residuum aut bonor dicte dne Nicole de iure coi ad oes dictos liberos cuiuscunq matrimonij defertur. l. cu alijs. §. ad maternas. C. de secudis nup. Et deuoluitur in viriles ex quo non sunt plures liberi secudi vel vlterioris gradus nulla sexus vel agnatiois et cognationis differentia aut. in successione. C. de suis et legi. et auc. cessante. C. de legit. hered. itaq de iure comuni clara esset in hac parte consultatio: sed censura municipalis admittit masculos exclusis feminis et descendetibus ex eis: ideo ad solum filium masculum vniuersa hereditas dicte domine Nicole defertur exclusis filiabus et nepote ex filia vigore statuti sub rubrica de succes. ab intestato q clare loquitur. Disponit tn q femina debeat cogrue dotari fm facultatem primonij et qualitatem psonarum ad sensum ppinquoru: et ei standum est per iura vulgaria nepos autem ex filia non est dotandus: qr statutum loquitur in hac parte de feminis non de masculis descendentibus ex feminis et premiserat de vtrisq scz feminis et ex eis descedentibus masculis dum exclusit ab hereditate et dum inuitat ad dote solu exprimit feminas: vnde masculos ex eis descendentes excludere videtur ar. l. cum pretor de iud. et c. nonne de psump. cum concor. nec est dicendum q sine ministerio statuetes ita expresserint in primo rnso et in rnso defuncta q loquitur in casu nostro. Preterea dos non congruit viris: sed mulieribus. l. fi. in prin. de dona. pter nup. et est notissimum. Et potest ratio differentie assignari inter feminas et masculos in hac parte et alias in multis differunt. l. in multis. ff. de adop. et l. in eo q plus. §. mulieribus. ff. de regu. iur. cum similibus. ideo statutum illud disponens quod femine dotentur non est trahendum ad nepos ex filia per iam dicta. † Item prout in hereditate masculi excludut feminas put supra deductum est. ita etia videt in hoc lucro masculi sint preferedi: qr vna lex recipit interpretatio nem ab alia. l. non est nouum. et l. na et posteriores de. ll. et c. cum dilectus de consue. et l. fi serui vestri de noxa. † Et hinc est q lz pactu liberis vel filijs et filiabus inuitet pariter masculos et feminas: qr talis est regulariter natura copulatiue et collectiue. l. gallus. §. etiam cum ibi no. per doc. et l. coheredi. §. discretas. ff. de vulga. et pup. et p Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi de ope. liber. cum simi. † Tn quando pater stipulatur emphyteosim pro se et liberis vel pro se et filijs et filiabus: lz de iure coi dicte filie vigore dicti pacti admitterentur pariter. Tn si extat statutum q masculi excludat feminas a successione excludent, etiam ab hac successione in emphyteosi: lz non veniat vt heredes: sed vt filij ex dcto paterno: qr censetur paciscens se conformare in sua dispone iuri sue ciuitatis: put notabiliter concludit bart. in. d. l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. liber. et in suo consilio incip. † Quida accepit a quodam als questio ista habet duo dubia in ordine. clxxij. fm ordinem perusinum q et post Dy. volunt Barto. et Ang. in. l. heredes mei. §. cum ita. et Imo. in. l. fi. de condi. et demon. et in. c. potuit de locato. et allegatur idem tenuisse Pe. de anch. in. l. tres fratres de pactis. et in consilio. cccxij. et Ange. de isernia in. c. j. quibus mo. feu. amit. Itaq put in lucro procedente ex prouisione patris filijs vt filijs atteditur ordo qui adhibetur in successione intestati in hereditate. ita et fortius videtur dicendum in lucro quod defertur filijs vt filijs ex dispone legis cum maiorem concomitatia et similitudinem vna lex cum alia q lex cum priuato pacto partiuz et in habentibus symbolum: id est similitudinem facilior est transitus l. si in rem. §. item quecuq. ff. de rei ven. Et maxime cum videamus q et in alijs dispositio. l. hac edictali se conformat cum dispositione iuris disponentis de successione videmus enim in simili quod put ingrati excluduntur a successione mediante tn exheredatioe. ita et ingrati excluduntur ab hoc lucro mediante quadam exheredatione legis in auc. de nup. §. optime vsi. sin vero inequalia post mediu tituli. Item per istam. l. hac edictali conseruatur filijs legitima cis a iure coi delata vt in eadem. l. in prin. ver. ita tn vt quarta pars. insuper tex. ibi in versi. sin vero plus q. et in. d. §. optime versi. et hoc decernens in quibus iuribus defertur tale lucrum filijs anteriorum matrimoniorum perinde ac si non fuisset datum victrico: sed costat qd si non fuisset datum marito filij masculi preferrerentur feminis merito idem et eo casu quo est datum marito deferatur filijs vt masculi feminis dotatis preferantur. Et ex hoc excludatur filia femina et pariter nepos ex filia per iam dicta. Restat ergo q deferatur filio masculo qui filius masculus non potest in dicto lucro dotali ingetare herede dicti ser Petripauli: ea rone qr ipse habuit controuersiam cum dicto herede et fecerunt generale compromissum. Et in sine laudi pnunciatur q inuicem nihil possint petere aut exigere vltra specificata in laudo que verba generalia comprehedunt q nec possit exigere hoc q erat datum dicto marito vltimo. na illud erat iam delatum per mortem dicte vxoris matrisq dicti filij et debebat ab herede dicti ser Petripauli. itaq refutatio generalis facta per laudum trahitur ad hoc. † Nec refragat si quis dixerit q pcedens capitulum laudi loquitur de his que deberetur vt filio et heredi dicte domine Nicole et clausula in fine posita generalis restringitur p precedentia. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. l. si de certa. C. de transac. per Bar. in. l. aurelio. §. gayus de libe. lega. ad hoc etiam. l. ex pluribus de libera. lega. Ergo censeat refutasse ea que sibi competebat ex persona sue matris vel vt filio et heredi sed hec non videntur competere ex persona matris qr hec habentur ex dispone legis hac edictali nec habent filij vt heredes vt habetur ibi. et in. d. §. optime merito et c. Nam ad hoc rndetur pluribus modis. nam satis potest dici competere filio ex psona matris. Ex quo illud capit ac si mater no dedisset marito vt. s. deductu est. sed si no dedisset succederet mri et heret ex psona mris. satis ergo pnt vificari illa vba ex psona mris scdo illa vba et hrdi pnt venire apliatiue no restrictiue p tex. singulare. l. ea tamen adiectio. ff. de leg. iij. et qd p illam. l. tradunt Bald. et doc. in. l. gallus. §. etiam de lib. et po. et Bar. l. si is qui ducenta. §. vtru de rebus dubijs. et moderni in. c. ij. de rescrip. Et sic ceseantur adiudicata illa q competunt vt filio. item illa q competut vt heredi. Et ideo etiam hoc veniat in illa adiudicatione. Et sic heres dicti mariti habet obtentum cum etiam sit heres illius cui adiudicatur. Itez et tertio illa vba generalia refutationis non patiutur q trahatur ad ea que sunt adiudicata. nam illa sunt adiudicata vni et reciproca absolutio et quodammodo refutatio fit cum pluribus alijs ideo no decet quod verba generalia restringantur solum ad ea que sunt adiudicata supra vni: nec hoc casu militant iura pallegata: qr loquut inter easdem psonas. Ex quibus omnibus simul iunctis concludo quod dictus filius dicte matris non potest aduersus heredem mariti petere aliquid de dicta dote. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxiij.

☞ Pactum quod pro singulis denis singula trina debeant quo modo intelligatur.

1 Verba sunt intelligenda secundum vsum proferetis quo deficiente recurritur ad id quod est verisimilius et id fieri cosueuit.

2 Decima vel quarta pars est illa que de singulis. x. et quarta de singulis quatuor detrahitur.

¶ Consilium. lxxxiij.

Repetito diuino numine.

¶ † Placent mihi Petrophilippo de corneo. V. J. doc. de perusio conclusiones supra facte p excellentissimum vtriusq iuris doctorem dnm Bartholomeum suzzi. vti patrem hon. et res mihi videtur satis clara stante cosuetudine soluendi et anteriori vigore prime inuestiture et etiam put per cosulentem presupponitur longe anteriori tempore. ex quo enim ipsi promittetes ita vigore prime inuestiture que fuerat facta sub dictis verbis quartam et decimam cappam consueuerunt soluere tres cappas pro singulis denis cappis postea iterato soluendo sub eisdem verbis videntur intellexisse eodem modo prout prius soliti sunt capere illa verba: quia verba interpretantur prout eis solitus est vti ipse pferens. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. et l. labeo. §. ide tubero de suppelle. leg. et ex his que prius gesta sunt psumitur circa postea gerendas vel postea gestas. c. scribam de presum. et l. distin. si quis diaconus. versic. cum vero. et. xxiij. q. v. si apud. Qnq ex postea gestis presumitur circa antea gesta. xxxiij. q. ij. cum per bellicam. et xviij. dist. peruenit. et. xliij. dist. multis. et cum verba illa videant ambigua est verisimile q ita fuerit actum inter partes cu ad interpretandum dubia verba stipulationis recurratur ad id quod est verisimilius. et id quod fieri cosueuit. l. semper in stipulationibus de reg. iur. et l. in obscuris inspici. e. ti. et regula inspicitur in. vj. ideo prout dicit dns consulens extante taz longissima consuetudine soluendi ita interpretanda verba illa quartam et decimam cappaz nec puto q etiam circuscripta consuetudine soluendi deberent illa vba interpretari put inferunt dicti hoies hostellati. s. q pro singulis denis cappis soluatur due cappe: nam verba id non sonant. nam aut capimus quartam cappam pro tenente quartum locum seu numerum quartum aut capimus pro quarta parte cuiuslibet cappe si capimus secundo mo. tunc dicti hoies deberent soluere nedu tres: lz vltra tres cappas de. x. cappis. nam ex vno capite haberent soluere. x. qnartas capparum que facerent duas cappas cum dimidia et decima pars. x. capparum est vna cappa: ideo deberent fm hac cosiderationem soluere tres cappas cum dimidia. Vel habeat alia cosideratio fieri. s. quod prius defalcetur quarta. et sic debeantur due cappe cum dimidia de decem et de residuis que restant. et sic septem

cū dimidia debeatur decia pars ꝓut similis computatio fit insti. de l. falci. §. fi. ⁊ in detractione falcidie seu trebellianice ⁊ legitime ꝓut habetur per doct. in. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus de testa. ⁊ in. c. si pater eo. ti. lib. vj. ⁊ in. l. ꝙꝙ. C. ad. l. fal. vbi ita declarat Bal. ⁊ tunc facto recto computo deberentur tres cappe cū quarto alteri⁹ cappe. Si autem accipimus alio modo. ⁊ tunc aut capimus pro ṗma quarta cappa: aut ꝓ singulis quartis cappis hoc est quod pro singulis quatuor detur vna si solum pro primis quatuor. ⁊ tunc ꝓ mille non dabitur nisi vna quarta: qꝛ ita est prima quarta de mille ꝓut de octo. Et profecto hoc esset absonum ꝙ pro mille nō daretur nisi vna quarta: si autem non dari debent pro singulis quatuor due cappe: ergo pro octo due quarte cappe debētur: ⁊ pro. xij. tres. Et cum debeatur etiam dena ergo non due tantum de singulis decem ideo verba non capiunt illum intellectum quem assumūt hoīes hostellati nisi forte ipsi vellent facere computum separatum de singulis. x. de per se. ⁊ sic vndecimam cappam dicere vnam ⁊ decimā quartam dicere quartā cappā ⁊ vigesimam dicere decimā: nam hoc modo soluende essent bine cappe ꝓ singulis denis. Sed per hec fit maior violentia verbis: nam. xiiij. non est proprie quarta: sed est decimaquarta ⁊ qua ratione pro singulis decem debetur vna rōne illi⁹ verbi decimam eadē rōne de singulis quatuor debet vna cum ita se habeat quarta ad singula quatuor prout se habet decima ad singula. x. vt de se euidēs ⁊ est videre in decimis ⁊ in quartis ꝓut est quarta episcopalis ⁊ quarta parochialis ⁊ falcidia et trebel. qꝛ quarte de singulis. iiij. detrahūtur ⁊ decime de singulis. x. in his que soluūť ad numerum pondus vel mensuram vt est de se notum ⁊ apparet fere per totum titulum de decimis. ⁊ in ti. ad. d. l. fal. ⁊ ad tre. nō insisto. Itaqꝫ cum ista interpretatio non conueniat verbis neqꝫ solite iuris interpretationi que fit in quartis ⁊ decimis neqꝫ etiam cōueniat verisimili menti que deprehenditur ex prenarratis solutionibus ⁊ antea ⁊ postea factis per lōgissima tempora. Restat quod nullo pacto ēst assumenda ꝙ ⁊ clarissime ostenditur constat ꝙ contrahentes voluerūt facere differētiam inter frumentū ⁊ alia blada alba ex vna parte alia minuta ex altera parte cū de grano ⁊ bladis albis cōuenerint ꝙ soluerēt quarcā ⁊ decimā: sed de minutis sextū ⁊ decimū. Profecto si fieret iterpretatio quā faciūt dicti hoīes de singulis denis soluerētur bina de minutis prout de grano ⁊ bladis albis nec plus nec minus. itaqꝫ frustra variassent de quarto ⁊ sexto Ex quo euidenter datur intelligi ꝙ non fuit ea mens contrahētiū. ⁊ hoc puto clarissimum ⁊ nullo pacto darem illam interpretationē etiam circunscripta consuetudine soluēdi: sed vel darem illam quā vltimo loco dedit dominus consulens ⁊ sic ꝙ soluerentur trina ꝓ singulis denis vel aliam ꝑ quam vltra trina pro denis aliquid plus solueretur ⁊ vterqꝫ modus intelligendi satisfaceret cōsultanti: ideo non instandum quenam fuisset verior interpretatio scʒ an ꝙ tātū trina soluerentur pro denis an aliquid vltra. Sed posset instari si singulis quatuor debeť: vna ergo pro duodecim debēť tres quarte ⁊ vna. x. ⁊ sic quatuor. ⁊ sic augebiť numerus ex quo videm⁹ ꝙ pro duab⁹ vna augeť: sʒ rńdeo ꝙ ꝓ. xvj. debebiť alia q̄rta. ⁊ sic erūt qnqꝫ ⁊ pro. xx. debebiť alia. ⁊ sic erūt sex. ⁊ sic de singulis. ⁊ ita ꝓ singulis denis singula trina debentur ⁊ ista intelligentia venit mihi in mentem anteꝙ̄ vidissez motiuum domini consulentis. Circa scōm autem dubium non insisto: qꝛ res mihi apparet luce meridiana clarior. Et qꝛ consultans cum maxima instantia sollicitat ⁊ temp⁹ ꝙ̄ breue datur non curaui aliter super ista dubitatione subsistere: qꝛ de sola sui subscriptione requisitus cum magna temporis instātia: ideo sum contentus in hac parte sola confirmare decisiones veridicas domini cōsulentis qui quamplurima elegantia ⁊ clarissima in hac secūda hesitatione more suo solito copiose in mediū adduxit.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxiiij.

☞ Dotis partē quod maritus lucreť pacto muliere ꝑ̄decedēte an hmōi pactū spōsa nōdū nupta ꝑ̄decedēte habeat locū necnon.

1 Uerba sunt note passionis ⁊ mentis.

2 Dotis ꝓmissio hʒ tacitam conditionem si nuptie sequanť nec dos dr̄ ante ꝯctum matrimonium.

3 Pacta debent intelligi rebus sic stań.

4 Stipulari vel pacisci alteri an possum⁹ vt valeat stipulatio dirigēdo in eum verba executiua.

¶ Consilium. lxxxiiij.

1 In nomine dn̄i nostri Iesu christi. ¶ † Licet elegāter ⁊ diffuse comprobata sit per celeberrimos dn̄os ꝯsulentes patres ⁊ dn̄os meos hoń. decisio prime consultationis sup qua principaľr hesitatur ⁊ in ea subscriptio postulatur non mediocriter ṗmo congressu dubia visa fuit tū qꝛ verba ꝯhentium plurimum repugnant que ꝭm philosophos sunt note passionum mentis probatur in. l. labeo. §. idem tubero de suppel. leg. c. ij. requiris de appe. cum ꝯcord. hinc est vbi mens non apparet non censetur a verbis dissona. l. nō aliter de leg. iij. maxime si sunt clara. l. ille aut ille. §. cū in verbis. co. 2 ti. ⁊. l. j. §. is qui nauē. ff. de exercitoria cum multis si. † tum maxime qꝛ frustra de antifacio ⁊ lucro dotis agitur añ mr̄imonium ꝯctum cū antea non sit dos. l. fi. C. de dona. añ nup. ⁊. l. dotis ꝓmissio. ⁊. l. ꝓmittendo cum si. ff. de iure do. nec iure cōi vel municipali vel cōuentione aliqua debebať. ita ꝙ elusorium erat dubitare ne catherinus ante contractum matrimonium aliquid lucraretur dn̄a petra decedente añ. xv. annum nec de facili persuaderi potest ꝙ totiens superuacuo ꝯhentes pacti fuerint de hmōi lucro non faciēdo eo casu quo tale lucrum absqꝫ pacto oīno cessabat: ⁊ non fuerint aliquid pacti eo casu quo prouidendum erat. s. moriente. d. petra intra. xv. annum in matrimonio: ⁊ non solum dicta dn̄a Ioanna femina et de facili iuris ignara. Sed etiam Laurentius Catherinus ⁊ Dn̄icus masculi pariter conuenerunt de non lucrando. de dona. ꝓpter nuptias ꝙ pactum supfluum erat si sponsa non nupta decederet. ita ꝙ durum apparebat eam dare tot cōuentiōibus interpretationem ꝑ quam cōuentiones inutiles ⁊ superuacanee reddantur ⁊ verbis violentia fiat. Et maxime qꝛ si petra post. xv. annum non ꝯcto matrimonio decessisset nemo dixerit ꝙ dictus Catherinus antifacium illud. x. scʒ pro centenario lucratus fuisset de dictis dotib⁹ cū dotes tūc non fuissent. ⁊ prout promissio dotis habet tacitam conditionem. l. item qꝛ. ff. de pac. ⁊. l. stipulationem. l. ꝓmittēdo. ⁊. l. dotis ꝓmissio de iure dotium: ita ⁊ pactum illud de lucranda parte dicte dotis habet necessario tacitam cōditionem cum itaqꝫ post. xv. annum lucrum conuentum ꝭm hoc non debetur nisi contractis nuptijs si ante. xv. annum debereť contractis nuptijs nulla esset differentia inter vnum tempus ⁊ aliud ꝙ non videtur de mente: ⁊ si ita esset verisimiliter conuenissent ꝙ añ matrimoniū non lucrarentur ⁊ postea lucrarenť antifacium dotis vel donationis ꝓpter nuptias cum non esset opus totiens distinguere tempora: sed tm̄ distinguere casus contingentes: ⁊ per predicta vt dixi fui multū dubius: an super tali materia ⁊ hesitatione non modica deberem me intromittere. 3 † Tn̄ sepe sepius perscrutādo ⁊ animaduertendo: tū ratiōes: tū auctoritates dn̄orum consulētium ⁊ allegantis: tū etiam ea que infra subnectam tandem animū applicui in eandem sententiā scilicet ꝙ dictus Catherinus lucrari debeat saltem decem pro centenario de dote constituta. Uideo enim ꝙ ⁊ super bonis alijs per maritum non lucrandis conuentio fuit interposita: ⁊ tn̄ etiam circūscripta tali conuentione nihil erat lucraturus: ita ꝙ nō esset mirum si etiam circa dotem aliquam superuacuam fecissent conuentionem: ⁊ dato ꝙ voluissent conuenire ꝙ Catherinus non lucraretur aliqd de dote etiam si matrimonium ante. xv. annum contraxisset tn̄ ea (ꝓut videtur) rōne id conuenissent qꝛ dicta Ioanna nolebat matrimonium eo tempore ꝯhi ⁊ ne ꝯheretur ⁊ quodāmodo in penaʒ Catherini si ꝯ conuenta in ea etate domine petre matrimonium contraheret voluerit ita cōuenire. Tamen attento ꝙ matrimoniū postea ꝯctum fuit de licentia voluntate ⁊ consensu ipsius domine Ioanne non persuadeť ꝙ ea fuerit mens vt ꝓpter matrimoniū de licentia ⁊ consensu suo contractū voluerit Catherinū generū pena priuationis dicti debiti priuari. Et sic ꝓut mutauit volūtatem circa nuptiarum cōtractū. ita ⁊ mutauerit circa priuationem lucri verisimiliter conuentam ne matrimonium contrahať. Et consequenter suadet ratio ꝙ illa pacta intelliganť rebus sic se habentib⁹. ⁊ sic ipsa domina Ioanna ꝑmanente in eadem volūtate matrimonij nō contrahendi arg. l. ꝙ seruius cum sua glo. ff. de condi. ob cām. ⁊. l. cōtinuus. §. cū quis in fi. ff. de ver. ob. ⁊. c. quēadmodū cum glos. extra de iureiu. ideo non trahanť illa pacta ad hunc casum. ⁊ ideo dictus Catherinus non obstātibus dictis conuentionibus consequatur 4 dictū antifacium: ⁊ lucrum predicte dotis. † Quod ⁊ suadetur alia ratione dicta dos erat dn̄e petre ⁊ sibi restituenda veniebat cū solueretur de suis bonis ⁊ lucrū illud qđ prouenit ad maritum extorqueť in effectu de bonis vxoris q̄ alias prouentura essent ad successores vxoris itaqꝫ dictū pactū respiciebat commodū dicte petre et suoꝝ successorū. ⁊ per cōsequens censeť pactū alteri factū de iure autem alteri stipulari vel pacisci non possumus. l. stipulatio ista. §. alteri de verb. obli. insti. de inuti. stipu. §. alteri. ⁊. §. si quis alij. ⁊. ff. de pactis. l. quedam. §. si pact⁹. ⁊. l. ⁊ heredi. §. nos autē cū similib⁹. ⁊ si dicať non fuit pacta alteri: sed simpľr. ⁊ sic sibi qꝛ persona extrinseca non subintelligiť. l. si ita stipulat⁹. §. grisogon⁹ de ꝟbo. obliga. hinc est qđ impersonalitas ex parte stipulantis non vitiat scʒ qꝛ cēsetur sibi qs pacisci ⁊ stipulari auť. si qn̄. C. de consti. pecu. ⁊. l. stipulatio ista. §. si quis ita de verbo. oblig. respondeť qđ licet verba pacti obligatiua non dirigantur in personam filie hoc casu tn̄ verba executiua effectualiter diriguńť in filiam qꝛ continet virtualiter illud pactū ne succedat in dote ipsi filie vel ne auferat partem dotis a filia vel eius herede. Item ideo non valet stipulatio facta alteri qꝛ sua nō iterest dicta. l. stipulatio ista. §. alteri. sua aūt non intererat nisi qꝛ sperabat forte successionem sue filie. ⁊ tunc pactū videť esse contra bonos mores ⁊ non obligatoriuʒ ꝑ casum. l. fi. C. de pac. faciūt que habētur in. l. stipulatio hoc mō concepta. ff. de ꝟbo. obli. ⁊ ibi per Bart. ⁊ doctores. nā si ita interpretamur conferť effectualiter in eum casum quo ipsa mater paciscens succederet filie ⁊ quo maritus succederet ex forma iuris municipalis in parte dotis. et sic militet dispositio. d. l. fi. que habet locum etiam qn̄ parens paciscitur

scit super hereditate filii prout ibi Bal. firmat ⁊ ꝓbat generalitas il
lius tex. Item lex illa vendicat sibi locum non solũ si pactũ fiat sup
vniuersali successione hereditatis: sed etiam si super rebus singula
ribus vt in eadem. l. fi. in fine prout etiam ibi doc. volunt in solutio
nibus nonnullorum ꝯriorum ⁊ maxime contrarii. l. ⁊ suum. §. idem
probat. vbi idem volunt quod ⁊ vult Barto. in. l. cum dominus de
pecu. lega. Nec refragatur si quis dixerit istud pactum non cõferri
sub duplici conditione. s. si paciscentes ad hereditatem vocentur ⁊
si mortua erit filia ꝓut videtur requirere tex. in. d. l. fi. versic. si ille. ⁊
versi. ⁊ q2 non ita. nam rñdetur ꝙ lz dicte cõditiones non specificent
ambe tñ virtualiter continẽtur vna exprimit scz si illa petra moriet
añ. xv. annum in vno capite ⁊ in alio si post. xv. annũ. alia cõtinetur
scz si portio dotis ad maritum deuolueretur. nam si non deuoluere
tur non erat oportunum. ita pacisci: ideo vt pactũ operet exclusio
nem lucri oportet ꝙ lucrũ illd al's deferatur. ⁊ sic inest tacita condi
tio. Et q2 nõ poterat interesse matris nisi in casu quo filie succedet:
ideo censeatur habuisse respectũ ad illum casum: al's de facili fieret
fraus. d. l. fi. Nam volens pacisci ꝙ alius non succedat in totum vel
in partem faciet pactum ꝙ ille non vendicabat vel non petet nec
accipiet nisi talem partem nec stipulabitur sibi dari nec sub condi
tione si ipse succedet. nam si non succedet non curabit ꝙ alter non
succedat si autem ipse succedet iuuabitur pacto retenta opi. glo. in
l. si remunerandi. §. si tibi. ff. mandati quam approbant Bar. Bal.
⁊ Imo. in preallegato. §. alteri. ⁊ Cy. in. l. pacto successor. C. de pac.
⁊ Pau. de ca. in. d. §. si pactꝰ. s. ꝙ stipulatio facta alteri: lz ab initio
non valeat ꝑpter defectum interesse vt dictum est: tñ si stipulans
postea succedat illi alteri reconualescit stipulatio propter superue
nientiaz interesse per. d. §. si tibi. ⁊ p. l. existimo. scdo rñso de ver. ob.
Cõtrariũ tñ tenet in hoc christophorus de castellione in. l. si ita sti
pulatus. §. possuz de ver. ob. ⁊ Raph. cuma. in. d. §. alteri per. l. si rẽ
meam de verb. ob. ⁊ sentit Raph. fulg. in. d. §. si tibi retenta aũt sen
tentia glo. Bar. ⁊ sequacium si requireretur ꝙ stipulatio concipe
retur sub conditione si stipulans succederet: parata esset via eludẽ
di illam legem fi. s. non apponere dictam cõditionem. nam erit idẽ
effectus: ⁊ ideo q2 fraudibus est obuiãdum. l. in fundo. ff. de rei vẽ.
cum similibus. ⁊ maxime qñ de facili fieret fraus legi ⁊ quodammo
do ludibrio redderetur. c. quanto de diuor. ⁊. l. fi. C. de vsur. rei indi.
⁊. l. j. §. exceptiones. ff. quarum rerum actio non dat cũ si. Et q2 ra
tio tex. d. l. fi. de voto captande mortis que vr ponderari in versi. lz
nobis pariter militat hoc casu quo dicta ꝯditio subticet: put si ex
primit. Et fortius militat ratio ibi posita in fine que est generalis:
⁊ generalia etiam sunt verba dispositiua illius legis in versic. iube
mus etem: ⁊ etiã generalis est rõ posita inver. quare em ⁊c. Lz itaq;
verba consultationis ⁊ allegationis q̃ fiebant ꝑ consultantes non
sint ita gñalia: tñ verba decidentis ⁊ rationibꝰ ⁊ in decisiõe sunt
gñalia: ideo decisio illa generaliter intelligitur: nam ꝓut dixi do
ctores ibi volunt qd licet ꝯsultatio loquat in paciscentibus super
hereditate: tñ decisio ꝓcedat etiã in paticẽtibꝰ sup rebꝰ particulari
bus. Item volunt doc. quod ꝓcedat illa lex etiã eo casu quo alter
tñ ex contrahentibꝰ esset successor: vt patet in solutione ꝯrii. d. l. et
suum. §. idem ꝓbat. ff. de pac. Nam ⁊ in. d. l. fi. ⁊ in. d. §. idem probat
soluunt ꝙ ibi est spãle fauore liberationis. Item Bal. in. d. §. idem
ꝓbat soluit ꝙ actio est creditoris non debitoris: ideo pactũ fuit in
terpositum sup re creditoris ⁊ non super re patris debitoris. Quin
immo Raph. ful. vult quod in terminis. d. §. idem ꝓbat nõ valeat
pactum nisi debitoris consentiat saltem si paciscens non sit filius: li
cet alii aliter sentire videantur vt premisi sed non inconueniret di
cere ꝙ fauor liberationis operaretur validitatem solũ in filio: lz nõ
refert quo ad ꝓpositum nostrũ. Ex his ꝙ lz non sint successuri cre
ditores paciscentes tñ militaret dispositio. d. l. fi. Et simil'r econtra
si filius sperans succedere patri liberat debitores vult Bar. in. l. cũ
dñs. ff. de pecu. leg. ꝙ verificent termini. d. l. fi. de pactis. Ex quo pa
tet ꝙ siue stipulator siue ꝓmissor sit successurus satis est quatũ pti
net ad dispositionem. d. l. fi. hoc etiam patet ex solutione quã dant
glo. ⁊ doct. in. l. si quis seruum. ff. de acti. empti. ⁊ in. d. l. fi. de pactis
sup glos. antepe. vbi vnus tñ. s. ꝓmissor sperabat succedere. ⁊ tñ mi
litarent termini. d. l. fi. nisi esset ibi speciale eo q2 ꝓmittens tenebat
ad id quod ꝓmisit ex natura precedentis contractus ꝙ minime cõ
tingit in casu nostro. Et ꝯñter doc. volunt ꝙ lz verba consultatio
nis non videantur multum generalia tñ dispositio est generalis ꝓ
ut generales sunt rõnes pro decisione assignate ⁊ verba decisionis.
Nec obstat ꝙ non conuenit ꝙ quicq; alteri detur. nam ex quo erat
restituenda dos nisi quatenus maritus lucratur paciscendo ꝙ nõ
lucretur maritus satis virtual'r paciscit ꝙ non lucrando totũ resti
tuet. ⁊ ꝑ consequens veniat eidem restituẽdũ quatenus erit heres
⁊ inter tacitum ⁊ expressum regulariter nihil interest. l. cũ quid. ff. si
cer. pe. ⁊. l. item q2 de pactis maxime vbi al's fieret de facili fraus le
gi. ꝑ supradicta. ⁊ facit. l. que testm̃. ff. de pba. cuz concor. itaq; attẽ
tis oibus ꝑdictis rõnibus ⁊ adductis ꝑ prefatos dños meos. lz sin
gula non firmẽ concludo quod dictus Catherinus non veniat pri
nandus dicto antifacio saltem quo minus percipiat decem ꝑ cen
tenario.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxv.

¶ Adoptiui filii an succedant cum aliis filiis et an veniant filio
rum appellatione. per totum.

1 Legitimati siue adoptiui an succedant stante statuto feminarum
exclusiuo.
Statutum an verificetur in casu ficto.
2 Filiorum appellatione an veniant legitimati ⁊ adoptiui in substi
tutiõe qua filiꝰ grauat sub ꝯditiõe si decesserit absq; liberis. nu. seq.
3 Statutũ excludẽs auũ mr̃nũ an excludat auiã mr̃nam. nu. seq.
4 Statuta sunt taliter interpretanda quod a sapientibus nõ mereã
tur reprehendi.
5 Succedere qui nõ põt an excludat aliũ. ⁊ nu. 3. ⁊. 4.
6 Dñium queritur ex titulo iuncta traditione facta a dño.
Donatio inter patrem ⁊ filiuz in potestate esse põt vt in vsufructu
aduentitiorum patri quesito.
7 Testm̃ filiifa. habẽtis peculium castrense aut quasi seu profectitiũ
aut aduentitium an valeat. nu. seq. ⁊. 9.
8 Testatus ⁊ ꝑ parte intestatus quis põt nũq; decedere.
9 Statutũ exclusiuum feminaꝝ restingit ad bona in territorio sita.
10 Filiusfa. habet heredem in aduentitiis.
11 Hereditatẽ qui sibi delatam ignorat nõ põt repudiare nec adire.
12 Scientia ex cõiecturis ꝓsumitur: ⁊ si scire ꝓsumit ꝯsanguineꝰ facta
sui ꝯsanguinei: q̃tomagis domesticus ꝯmensalis.
13 Incontinenti facta esse dicunt que fiunt eodẽ die loco, ⁊ testibꝰ ma
nuq; eiusdẽ notarii ⁊ successiue vno contextu.
14 Argumentũ a solitis est optimũ in iure etiã in materia ꝓbatiõis.
15 Iuuant singula que non prosunt.
16 Dos non dicitur congrua que est minus legitima iure cõi debita.
17 Legitima est tertia pars totius assis quem quis est abintestato ha
biturus.
18 Succedunt adoptiui ab intestato vna cũ filiis naturalibus.
19 Legata omnia an valeãt testamento in parte rupto. vsq; ad fi. ꝯsil.
20 Heres tenet pro quarta quo ad onera hereditaria.
Heres in re particulari institutus non dicitur vere heres quinim
mo legatario equparatur ideo nõ tenetur ad onera hereditatis.
21 Legitima ⁊ trebellianica an perdatur non facto inuentario.
22 Stipulatio pro se ⁊ filiis an intelligatur de filiis vt heredibus vel
vt filiis.
23 Statutum exclusiuum feminarum in successiõe ab intestato an ha
beat locum facto testamento.
24 Alimẽtari an debeat interim dotata a pr̃e statuto exclusa.
25 Societati plus conferens plus de lucro debet percipere.

¶ Consilium. lxxxv.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Plura dubia satis scrupulosa imminent
in hac consultatione. Et agitur de pluribꝰ hereditati
bus. s. ser Petripauli magistri Cantis. ⁊ Vangeliste
qualiter. s. eis succedat: ideo de singulis seriatim videbimus vltio
differentes quedam de bonis aliis spectãtibus ad ꝯsultantem. Deue
niendo itaq; ad hereditatem ser Petripauli: est aduertendũ ꝙ filii
adoptiui de iure cõi succedunt vna cum ceteris filiis: ⁊ succedunt vt
sui. l. cum adoptiuis. C. de adopt. ⁊ insti. de heredi. ab inte. §. admo
nendi: ideo de iure cõi dicti filii adoptiui hẽrent succedere vna cum
filia: sed extat municipalis dispõ q̃ excludit filiã dotatã extãtibꝰ fi
liis ⁊c. vel patruo vel fratribꝰ patruelibꝰ: itaq; est videndũ an dicta
filia excludat iure municipali: ⁊ videbat dicendũ ꝙ non q2 dicti ser
Joannes ⁊ magister cantes non debent censeri filii ad exclusionem
filie: q2 filii sunt ad quem nuptie demonstrant. l. filiũ diffinimus. ff.
de his qui sunt sui vel alie. iuris. adoptiui aũt dicunt filii adoptiui
vel filii legitimi non filii simpl'r absolute ⁊ proprie loquẽdo. † Hinc
est quod cõditio si decesserit sine filiis verificat etiã si decesserit cũ fi
liis adoptiuis. l. fideicõmissum de conditio. ⁊ demon. ⁊. l. si ita quis.
§. fi. de lega. ii. verbum ergo filiꝰ intelligit de naturali. hinc dicimus
ꝙ filiatio non põt ꝓbari. l. luciꝰ. de condi. ⁊ demon. adoptio aũt ꝓ
bari põt ꝓprie ⁊ per testes ⁊ per instrumẽtũ ex quo datur intelligi
ꝙ illa que causatur ex adoptione nõ est ꝓprie filiatio ⁊ successiue fi
lius adoptiuus nõ dr̃ ꝓprie filius. Est em̃ fictus filius nõ verꝰ: ⁊ ver
ba maxime statuti correctiui non verificant in casu ficto. l. iii. §. hec
verba. de nego. gest. l. fi. C. de his q̃ veniam etatis. ⁊ no. bar. in. l. oẽs
populi. de iusti. ⁊ iure. ⁊ Bal. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tãtũ. ff. de libe.
⁊ posth. ⁊ idem in statuto exorbitanti tenet Imol. ibi ⁊ in. l. j. §. lex
falcidia. ff. ad leg. fal. hinc dicit Bal. in consilio incip. Est considerã
dum in ordine. clxi. ⁊ ꝙ statuta loquentia de filiis non verificantur
in legitimatis ⁊ tñ isti habent naturalẽ filiationem ⁊ legitimam et
adoptiui solã legitimã: adeo ꝙ Ange. in sua disputatione q̃ incip.
nobilis quidam gñer. ⁊. d. Ant. in. c. ꝑ venerabilez q̃ filii sint legitimi
voluit ꝙ spurius legitimatus excludat fideicõmissariũ inuitatũ sub
conditione si talis decesserit sine liberis. ⁊ idem voluit Jo. an. in ad
di. Spec. ti. de succes. ab inte. circa finẽ. Et idẽ ꝯsuluit Pe. de anch.
in ꝯsilio incip. vr̃ pma facie dictũ spuriũ ⁊ in ꝯsilio incip. in succes.
ab intes. Qd ⁊ vr̃ velle Jac. de are. ⁊ sequit Bal. vt refert Imo. in. l. ex

facto. §. si quis rogatꝰ in fine. ff. ad trebell. dicēs ꝙ est cōis opinio. Et tñ ɔstat ꝙ adoptiuus nō excludit substitutū: vt predixi itaq; si legitimatꝰ nō excludit filiā ẜm intentionē Bal. fortiꝰ nec filiꝰ adoptiuꝰ: ⁊ hoc clarꝰ puto. 3 †Itaq; nō vr̄ ꝙ supsint tales liberi q filiam excludant: nec superest patruus vel fratres patrueles ipsius defuncti: ideo cessare videnť verba dicti statuti ꝙ excludit filiam extantibus liberis vel patruo vel fratribus patruelibus: nec videť ꝙ a paritate vel maioritate rōnis extendanť hmōi statuta adeo exorbitātia. arg. l. maximū vitiū. C. de liber. pre. ⁊ no. Bal. in. l. illā. C. de colla. ⁊ in. l. quecūq;. C. de seruis fug. ⁊ no. p gl. ⁊ doc. in. l. ij. C. de patr. qui filios distra. ad hoc. l. si vero. §. de viro. so. mat. ⁊ l. pcipimus de appe. cū ɔcor. Et dato ꝙ excluderet a fratre carnali ipsiꝰ defuncti vel filio fratris. Tñ intelligiť hmōi statutū qñ ille qui est cā exclusionis succedit: vt firmat Bar. in. l. j. §. filium. ff. de bonoꝝ posses. contra tab. ⁊ Ang. ibi post Bar. p. l. ij. §. si sit ɔsanguinea. ff. ad tertul. ⁊ Bal. in. l. si quis filiū. C. de inoff. test. ⁊ in. l. quicūq;. C. de seruis fug. vbi loquitur de statuto excludente auū maternū ⁊ non faciente mētionē de auia ⁊c. ⁊ idem tangit in. l. si defunctus. C. de suis ⁊ leg. qd̄ ⁊ voluit bal. in. l. j. in fine. C. de secūdis nup. ⁊ in suo ɔsilio mihi. dlv. incip. N. paterfamilias: sed dictus euangelista frater testātoris non succedit: q: exclusus a filijs adoptiuis ⁊ pariter excluderenť filij dicti euāgeliste venientes vt filij fratris ergo vr̄ ꝙ cū dicti filij adoptiui non possint succedere vt fratres patrueles ipsiꝰ filie naturalis vr̄ vt filij fratris ipsius defuncti in ɔñtiam nō possint excludere ipsaꝫ: filiam: ⁊ per ɔ̄ns ipsa filia non sit exclusa: q: nō reperiať psona que eā excludat. 4 †Sed nihilominꝰ nō obstātibus pdictis putarē dictā filiā nō succedere vba em̄ statuti eā excludunt: nā vba illa extātibꝰ patruo vel frībus patruelibꝰ faciūt ɔditionēꝫ. l. euictis agris. ff. de vsur. ⁊ l. a testāre. ff. de ɔdi. ⁊ demon. vñ excludiť si patruꝰ extat: vel fres patrueles lꝫ in casu nr̄o extabāt patruꝰ vr̄ fres patrueles ipsiꝰ filie merito ipā q̄ ad vba excludiť. Intelligēdo vba statuti si pr̄uo in frībus patruelibꝰ ipsiꝰ filie q in ɔñtiā vel frater pr̄is. s. patruꝰ vr̄ filij fratris patris: ⁊ hec interptatio est magis cōgrua menti statuētium ꝙ intelligere de patruo vel fratribꝰ patruelibus defuncti: nā fuisset ineptissima dispositio admittere patruū vel fratres patrueles ⁊ nullā facere mentionem de fratribus carnalibus. Accedat id qd̄ solebat dicere Bal. in suis ɔsilijs ꝙ statuta sunt interptanda vt non mereanť a sapientibus reprehendi allegando. l. saluius aristo. ff. de leg. pstan. Habeo itaq; p indubitato ꝙ ẜm verba dicti statuti dicta filia excludiť. mens etiam statuentiū est ꝙ isti fratres patrueles excludant filiā: ⁊ lꝫ ea mens sit vt ipsi inuitenť: ⁊ hinc redundet ꝙ qui nō admittiť nō excludit ẜm theoricā supra recensitā. Tñ vbi non admittiť vt frater patruelis: tñ admittitur ipsemet per aliam viam adeo ꝙ eius interest filiaꝫ excludi non cessat mens statuentiū que voluit fauere ipsis fratribus: ⁊ ideo filias excluderet vt ipsi fratres consequanť hr̄ditatem quā hr̄ditatem insolidū consequuntur si filia repelliť: ergo mēs statuentiū militat ⁊ vba: ideo militet ⁊ dispositio. Et p certo si statuentes hunc casum ɔsiderassent: ita indubie statuissent merito ⁊ ita interpretemur cū vba etiā adapteni: et alˢ esset iniquū ꝙ minus cōsequanť pter auctum vinculū filiationis: maxime cum illō vinculū verisilr̄ fuerit additū: vt magis succederent nō minus. 5 † Nec est semp vba illa regula ꝙ ille q nō succedit non excludit: omitto id qd̄ tradiť p glo. ⁊ doc. in auc. lꝫ. C. de natur. libe. vbi excludiť naturalis pter ɔiugis superistentiā non ad euꝫ finē: vt ɔiunx ipsa admittať. sed dico ꝙ etiā vbi vna psona excludiť pter aliā vt psona excludens admittať qñq; pcedit exclusio: lꝫ psona excludens nequeat admitti: nā hoc pbať in. l. ij. §. si sit agnatꝰ l. egstimum. ff. ad tertul. nā. in. d. l. egstimum. pr̄ vincit matrē ⁊ ipsa mater excludiť ⁊ tñ pr̄ qui eam excludit nō admittiť sitr in. d. §. si sit agnatus vbi agnatus excludit patrem in adoptionē deductū ⁊ tñ pr̄e excluso ipse agnat nō admittiť sed mr̄ ad idē. c. auctoritate. de ɔces. pbē. lib. vj. ⁊ glo. §. sed si fuerit ⁊ soror insti. de senatuscō. tertul. militat aūt dicta theorica qñ ille qui est cā exclusionis nō admittiť: q: non est successibilis vt in terminis. l. j. §. filiū. de bono. pos. ɔtab. Sed vbi nō admittiť: q: ab alio excluditur sepe nō ɔsideratur: put patet in iuribus que adduxi: in casu itaq; nostro suadet rō ꝙ non ɔsidereť: attento maxime ꝙ ipsa psona excludens admittiť: lꝫ non rōne eiꝰ qualitatis pter quā excludit. Facit illa regula ꝙ inducta ad augmentū non debēt opari diminutionē. l. legata inutiliter. de lega. j. ⁊ de adimen. lega. ⁊ in fauorē inductuꝫ non dꝫ retorqueri in odiū. l. ꝙ fauore. de legi. c. ꝙ ob grām. de reg. iur. in. vj. l. si rufinꝰ. de te. mi. facit etiā q: duo vincula in materia successionis fortiꝰ operā6 tur ꝙ vnū. auc. itaq;. C. cōia de succes. †Cōcludo itaq; ꝙ hereditas dicti ser petripauli fuit deuoluta ad dictos duos filios adoptiuos nepotesq; ex fratre dicti ser petripauli exclusa filia legitima ⁊ naturali ipsius ser Petripauli: adeo ꝙ si p parte dicti magistri Cantis hereditas fuit legitime adita vel immixta ad dictum Joānem solū dimidia portio pertinet. Si vero defecit pter repudiationem vel non acceptationē vel aliter tunc tota esset deuoluta ⁊ ptineret ad dictū ser Joannē mediāte iur̄ accrescendi. l. vnica. §. his itaq;. C. de cad. tol. l. vnica. C. qñ non pet par. cum multis silibus. vtrū aūt defecerit illa portio magistri Cantis tanq; non plene informatus in

facto omitto. Et tñ circa hanc hereditatē aduertēdū: q: in hr̄ditate delata filio in ptāte vsufructꝰ ptinet ad patrē si vult. l. cū opꝫ. ⁊ l. cū nō solū. C. de bo. que lib. ⁊ l. j. C. de bo. ma. ⁊ quasi p totos illos titulos: tñ si pr̄ non vult succedere in vsufructu pōt recusare ⁊ filius erit heres insolidū hoc est in plena ppríetate: put est expressum in d. l. cū non solū. §. finaūt pr̄e recusante: ⁊ lꝫ queratur vsufructus patri pōt illū donare filiofamilias q hꝫ pprietatē aduentitioꝝ. d. l. cū opꝫ. §. finaūt. C. de bo. q; lib. prout ibi firmāt Bart. ⁊ Bald. Saly. ⁊ Pau. de ca. lꝫ aliud velint glo. Ang. ⁊ Raph. fulg. volētes ꝙ expectet mortis confirmationem: put cetere donationes que emanant a pr̄e in filium. l. ij. C. de inoffic. do. ⁊ l. donationis. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊ l. filie cuius. C. fami. hercisc. cum nota. in dictis iuribus. Non tamē multum refert in casu nostro ex quo pater est mortuus. Nec video quid distet in pposito vtrum cēseatur repudiasse hereditatem per illa verba que ptulit dictus ser Joannes ꝙ. d. Uāgelista nolebat esse heres dicti ser Petripauli ratificata per patreꝫ ⁊ etiā quia consentit filio: an vero censeatur adiuisse ⁊ donasse vsumfructum: inclino autem in eam sententiam quod censeatur potius recusasse ea ratione vt vsufructus remaneat penes filium ꝙ censeať agnouisse ⁊ donasse vsumfructum quesitum: sed non expedit super hoc instare maxime cum non videam quod expediat ɔsultanti nec 7 est a dubitate alienum. ¶ †Deueniendo autem ad hereditatem magistri Cantis cum ipse testatus fuerit ⁊ fuerit filiusfamilias. Est primo videndum: an testamentum valeat. scđo erit videndū quatenus non valeat ad quem eius hereditas deuoluatur. Circa pmūm est premittendum ꝙ regulariter filiusfamilias non potest testari. l. senium. ⁊ l. pen. C. qui testa. face. pos. ⁊ l. qui in ptāte. ff. de testamē. Fallit in castrensibus vel quasi castrensibus. l. pe. in fi. ibi nisi certis casibus. ⁊ l. fi. C. qui test. fa. pos. ⁊ l. fi. C. de inoffi. testa. Que fit quod dictus magister Cantes qui put psupponiť habebat quasi castrensia ⁊ aduentitia nō potuit in aduentitijs testari: sed in quasi castrēsibus si sola quasi castrensia habuisset testari indubie potuisset. Sꝫ quia habebat aduentitia in quibus decedit non testatus: quia testamentum non valet videť ꝙ nec in quasi castrensibus valeat testamentum obstante regula ꝙ nemo pōt decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus. l. ius nostrum. ff. de regu. iur. itaq; vel debet in omnibus testatus decedere ⁊ sic testm̄ valere vel in nihilo prout hoc argumen. vtitur glos. in. d. l. ius nostrum. ⁊ in. l. si arrogatoꝛ. ff. de adop. ⁊ glos. etiam tangit in. l. j. C. de secundis nup. Que glos. volunt quod vt saluetur illa regula testamētum in oibus valeat: itaq; quod in omnibus succedat institutis in testō tñ non consequatur effectualiter omnia sed alijs habeat necesse restituere secundum varios casus positos in dictis gloss. Et si ille gloss. procederent satis possit attentari qd̄ dictus Joannes esset heres insolidum: ⁊ instari quod nō esset indignus: prout contingit in terminis dicte. l. ius nostrum: nec competeret vtilis ex stipulatu aduersus eum: prout in terminis. d. l. arrogatoꝛ. ⁊ nō heredi nō videť quod ɔpetebat petitio hereditatis cum illa soli heredi soleat competere. l. j. §. ⁊. iij. ff. 8 de peti. heredi. †Tamen ille glos. cōmuniter non tenentur: sed tenetur quod ex dispositione legis possit quis decedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus nedum ex postfacto. l. circa. ff. de inof. testa. ⁊ l. in substitutione. ff. de vulga. ⁊ pupil. Sed etiam ab initio quando diuersa patrimonia diuerso iure censentur prout contingit in. d. l. arrogatoꝛ. nam Pet. Barto. Bald. ⁊ Saly. ⁊ Communiter omnes tenent quod si filio arrogato pater arrogatoꝛ substituit q: nō potest substituere nisi quarta in residuo decedet intestatus: q: illa regula cessat quando ex legis dispositione oportet a regula illa recedere: nam dato vno spāli ibi scꝫ quod quis censeať duo patres qui pn̄t substituere resultat aliud quod ipse possit decedere cuꝫ duobus testamētis si ambo patres faciunt filio testamentum cōtra regulam. §. posterioꝛe institu. quibus modis testa. infirmen. Item resultat aliud quod si pater arrogatoꝛ substituit ⁊ modo substituit pater naturalis tunc quia pater arrogatoꝛ potest tantum in quarta ab eo relicta substituere infertur aliud quod testamentum suum facit filium impuberē decedere testatum solum in quarta sibi a patre arrogatoꝛe relicta in necessariam cōsequentiam infertur quod in residuo decedit intestatꝰ seu pprius loquendo intestabilis scđm doctrinā iuriscōsulti in. l. j. in pn̄. ff. de suis ⁊ legi. put volūt prefati doc. Et idem volunt Bar. Bal. ⁊ Raph. ful. in terminis. l. j. C. de secūdis nup. s. ꝙ decedat ibi qs p parte testatus ⁊ pro parte intestatus: idē qñ statutum vnius patrie disponeret quod valeat testamētum filijsfamilias puta statutum perusinum si filiusfamili. perusinꝰ testatur ⁊ habet bona perusie ⁊ alibi decedet testatus quo ad bona perusie existentia ⁊ quo ad bona alibi sita decedet intestatus: prout volunt Barto. ⁊ Bald. in. l. cunctos populos. C. de summa trinita. quod est etiam de mente Petrus de anchara. in repetitio. c. canonum. de constitutio. in antiquis columna. xci. ⁊ idem dicit Bal. in dicta. l. cunctos populos in statuto disponēte quod possit quis instituere spurium presupposita validitate statuti si quis instituit filium spurium institutio non trahetur ad bona sita extra territorium secundum eum: iura enim exorbitantia permissiua circa huiusmodi successiones militant solum quo ad bona intra territorium

rium constituta ⁊ si in diuersis patrijs sunt diuersa iura municipalia quodlibet ius seruabatur quo ad bona sita in territorio suo: prout volunt prefati docto. in locis preallegatis quod ⁊ voluit Cappus suo consilio.cccvj.incipien. in primis videndum est positū post allegationē.xcj.sub ti.de testa.loquēs in iure municipali anglicano et in iure municipali senensi. Et idem circa consuetudinem anglicanam voluit Jo.and.in addi.Specu.in titu.de instrumento.edi.§.compendiose.et Petrus.de ancha.in repeti.c.canonū.de cōsti.colum.lxxxvij.idem etiam volunt Jaco.de rauen.Gui.de cu.⁊Cy.in.d.l.cunctos populos dicentes ꝙ consuetudo anglicana disponens ꝙ primogenitus succedat alijs filijs exclusis non vendicat sibi locum in bonis extra angliam sitis ꝙ ⁊ vult Bart.ibi in.vij.q.et bal.colum.xv.

9 †Hinc dixit Bal.in.l.ij.C.que sit lon.consue.qd statutum exclusiuum feminarū a successione stantibus masculis non trahitur ad bona extra territorium sita.⁊ idez voluit in cōsi.dliij.incip.quidam iudeus ⁊ ibi etiam dicit qd si quis habet bona in diuersis territorijs ⁊ ius municipale disponit contra ius cōmune in vno ex dictis territorijs circa testamētū si testatur in illo loco seruabitur ius illud municipale quo ad bona ibi sita ⁊ non quo ad bona alibi sita. Et licet quis non possit succedere pro parte testatus ⁊ pro parte intestatus tamen procedit quando succeditur ẜm iuris cōis regulas: secus vbi irregulariter succeditur: prout in hmōi terminis: an talis potest dici successio anormala in qua non seruātur iuris regule.insti.de eo cui liberta.causa bona addi.ẜm Bal.in dicto consi.dliij.⁊ sic sumi possunt recte intuenti due responsiōes ad contrarium que tamen satis in idē confluunt: potest ⁊ tertio in terminis nostris responderi qd regula legis ius nostrum traditur in paganis vt ibi litera exprimit ergo non in castrensibus vel quasi castrensibus: sed in castrensibus vel quasi castrensibus ex vna ⁊ paganis ex altera potest quis diuersimode decedere scilicz in alijs testatus in alijs intestatus vt ibi a contrario litere. Diceret etiam quispiam quod in paganis non decedit intestatus: sed intestabilis per l.j.in princip.de suis.⁊ leg.prime responsiones magis placent hic dicit notabiliter bal.in cōsilio mihi.dliij.incip.quidam iudeus qd si quis habet bona in diuersis territorijs in quibus sunt diuersa iura in successione testamentaria vel ab intestato equiparatur militi testanti in diuersis patrimonijs. Restat itaqꝫ conclusio clara ꝙ testamentū predictum valeat quo ad bona quasi castrensia ⁊ in his est heres solus ipse ser Joannes institutus: sed in alijs bonis succe-

10 ditur ab intestato. ¶ †Circa secundum est querendū ad quos eius bona aduentitia deuoluantur. Et profecto de iure cōmuni deuoluerentur ad filias in aut.de here.que ab intesta.§.j.⁊ in aut.in successione.C.de suis ⁊ legi.nā saltem iure nouissimo filius familias habet heredem in aduentitijs vt dictis iuribus.⁊.l.quod scitis.C.de bonisqꝫ libe.et facit.l.auus.in princip.de iure do.⁊ not.Barto.in l.ij.ff.de castrensi pecu.et pro indubitato ponit idem Barto.in.l.post dotem in tertia questione.ff.solu.ma.ꝙ ⁊ tenent oēs: ideo nō instandum. Filie tamē de iure municipali excluduntur cum super sunt pater ⁊ fratres carnales vtrinqꝫ coniuncti ⁊ frater consanguineus ipsius magistri cantis patruiqꝫ ipsarū filiarum qui excludūt filias: prout ⁊ superius deductum est: exclusis autem filiabus succedunt pater ⁊ fratres vtrinqꝫ coniuncti in viriles excluso fratre consanguineo autenti.defuncto.C.ad tertu.⁊ autent.cessante.C.de legi.heredi. Item est aduertendum quod supradicta procedunt in successione ab intestato. Si autem dictus Petruspaulus fecisset testamentum dicti filij adoptiui nō inuitati in testamento nō possent succedere contra dictum testamentum vt est expressum in.l.cū adoptiuis.§.sed ne articulum.C.de adopti. Et quia non distiguit videtur procedere siue fuerint adoptati tempore testamenti siue postea per iura vulgaria: sed esse tunc instandum: an dicta filia si fuisset in dicto preterita possit dicere dictum testamentum nullū vel ruptum si forte nata fuisset post conditum testamentum. Circa quod dicendum est quod saltem si in dicto testamento fuerūt instituti illi qui vigore iuris municipalis filiam excluderent ab intestato vel alter eorum dicta filia preterita non redderet dictū testamentum nullum vel ruptum: quia regula est quod qui non succedit ab intestato non succedit contra testamentū prout voluit bar. Et iō si in dicto testamēto fuissent instituti dicti filij adoptiui fratres patrueles dicte filie vel eorum pater patruus ipsius filie dicta filia non haberet regressum contra dictum testamētum: maxime si fuisset congrue dotata prout mihi presupponitur qd dotata fuit

11 a dicto ser Petropaulo. †Sinautem fuisset in dicto testamēto institutus dictꝰ patruus posset probabiliter dubitari: an censeretur repudiasse dictam hereditatem ex testō sibi delatam. Ex his q̄ supra deducta sunt in facto: circa q̄ sunt considerādi duo casus vnus si dictus euangelista habuit notitiam dicte sue institutionis aliꝰ si notitiā non habuit. Si em̄ notitiā nō habuit dicte sue institutionis nō censet repudiasse ea rōne: qꝛ ignorans hereditatē sibi delatā ⁊ ex qua cā delata sit non pōt repudiare nec adire.l.si is ad quez l.is potest.l.in repudiāda.l.heres institutus.⁊.ll.seq.ff.de acqui.heredi. Sinautē habuit notitiā.⁊ tūc ex quo asserit hereditatē esse delatā ab intestato ser Joāni ⁊ vult ꝙ ipse ser Joānes eā ab intesta-

to cōsequat in necessariā ꝯntiam sequit ꝙ ipe censet repudiasse hereditatē sibi ex testō delataz per.l.illud.ff.de acqui.here.⁊.l.ij.ff.de iurisd.om.iud.⁊.l.ad legatū.⁊.l.ad rem mobilem.de procura.cuz similibꝰ in dubio aūt in facto alieno p̄sumitur ignorantia.l.si.ff.pro

12 suo.l.verius.de proba.⁊.c.presumitur.de reg.iur.in.vj. †Cū scientia ex coniecturis ⁊ presumptionibꝰ ꝓbatur. Et profecto ꝯsanguineus solet p̄sumi hr̄e notitiā de spectātibꝰ ad cōsanguineū.l.octaui.ff.vn̄ cogna.l.de tutela.C.de in integ.resti.mino. Itē vicinꝰ p̄sumit habere notitiā de gestis ꝓvicinos.l.si vicinis.C.de nup.c.q̄to.de presump.quātomagis domesticus ⁊ cōmensalis de gestis p fratrem in domo cōi cum tantomagis vigeat ratio p̄sumende coiecture sciētie q̄to maior est vicinitas ⁊ continua cōuersatio facit.l.consensu.§.super plagijs.C.de repudia.⁊ in cōcor.ibi allegatis in glo.

13 in verbo easdem. †Concurrere etiā posset alia coiectura: eodē die loco ⁊ testibus ⁊ manu eiusdē notarij dictus Uangelista fecisset aliquē contractū cum dicto ser Petropaulo: nam que fiunt eodem die loco ⁊ testibus ⁊ manu eiusdem notarij solent cōmuniter fieri incontinenti ⁊ successiue vno contextu.ar.l.continuus.in prin.ff.de verbo.ob.iuncta.l.j.in prin.eo.ti.⁊ no.bal.in altera ex suis repetitionibus.l.petens.C.de pac.sumitur ex his que habentur p bal.

14 ⁊ doc.in.l.pen.§.si mulier.ff.so.ma. †Et nemo negaret quin cōiter hoc contingere solet ⁊ argumētum a solitis est optimū in iure etiā in materia ꝓbationis not.gl.⁊ Bal.in.l.neqꝫ natales.C.de proba. sumitur ex no.per glo.⁊ doc.in.l.non hoc.C.vnde cog.ar.l.semp in stipulationibus.⁊.l.in obscuris inspici.de reg.iu.in.vj.⁊.c.inspicit eo.ti.li.vj.cū multis siꝉibꝰ.⁊etiā esset coiectura ꝙ si ipse fuisset institutus a fratre maxime si frater fuisset recessurus ⁊ ire in longinquas partes non celasset ipsi fratri quem instituebat: ⁊ si tūc non dixisset verisiꝉr iūxisset notario ⁊ testibꝰ ꝙ eidē fratri instituto notificarent: saltē post eius mortē: ideo cū dicta renunciatio emanauerit post mortem dicti ser petripauli forte per aliquos ānos post

15 ea non est verisiꝉe ꝙ sibi non fuisset notificatū. †Itaqꝫ si predicta oia cōcurrerent putarē ex his oībus satis apparere de sciētia dicti euangeliste: vt si nō p̄sunt singula multa iuuent.l.excusant.in principi.cū cōcor.in gl.ibi allegatis.ff.de excu.tu. Et p cōsequēs dictꝰ vāgelista censeret p̄supposita sciētia repudiasse hereditatē ex testō delatā.⁊ successiue tūc censeret delata hereditas ab intestato: ⁊ qꝛ tūc tpis magister cātes erat p̄defunctus ⁊ superat solus ser Joānes filius adoptiuus neposqꝫ ex fratre dicti ser petripauli ad eum soluz deuoluta fuit ⁊ pertinet hereditas dicti ser petripauli: licet magister cātes supfuerit tpe mortis ser petripauli vt est exp̄ssum.l.si qs filio exheredato.in prin.de iniu.test.cum cōcor.ibi adductis p glo. Sed circa hoc posset instari quid si non fuissent instituti dicti fratres patrueles neqꝫ dictus patruus: an dicta filia posset succedere de quo ad presens me non intromitto: qꝛ consultās asserit nullatenus credere talem casum contigisse.

16 †Insuper circa hereditatem istius ser Petripauli posset instari quanta censeretur fuisse legitima dicte filie si non excluderetur vigore statuti: attēto quod soleat dici ꝙ in dubio non censeatur esse congrua dos si est minus legitimā q̄ de iure cōi deberetur ꝓut hoc voluit Saly.in aut.resqꝫ.C.cōmunia.de le.ar.illiꝰ tex. Et vidi pluries cōsultū p integerrimi iudicij famosissimū doctorez dn̄m benedictū caprā: ⁊ idē al's consulēdo visum fuit alio non docto ⁊ sic in dubio esse respōdēdū: licet p̄fatꝰ dn̄s Benedictus largius illud firmaret: ⁊ satis etiam videatur esse de mente bal.⁊ Saly. Uidendū est itaqꝫ quāta foret legitima dicte filie circūscripto dicto statuto: ⁊ nō instando arbitror legitimā dicte filie esse tertiam tertie ⁊ sic nonā ptem bonorum dicti ser petri-

17 pauli: †nam legitima est tertia eius qd quis est habiturus ab intestato.l.parentibus.⁊.l.cū queritꝰ.⁊ aut.nouissima.C.de inoffi.test.

18 Sed †ab intestato non fuisset habitura dicta filia nisi tertiā ptē cū filij adoptiui succedant ab intestato tanq̄ sui vna cū naturalibus. vt.d.l.cū in adoptiuis.⁊ in.l.si te.de suis.⁊ legi.C.merito ⁊c.et propterea dicta dos data dicte filie non dz censeri incōgrua ex eo quia sit minor legitima qꝛ ꝓut mihi dr̄ longe excedit dictā nonā partē.

19 †Insurgit aūt circa hoc dubiū non leue quid de legatis in dicto testō relictis. Et videt dōm ꝙ dictus heres institutus: licet tm̄ in quasi castrensibus succedat vigore dicti testamenti: tn̄ debeat soluere integra legata in quātitatibꝰ consistentia dūmodo vires patrimonij quasi castrēsis subsistant detracta quarta detrahēda: naz testator nō reliquit dicta legata magis de vno patrimonio quā de alio lz simpl'r forte onerauit heredē vt legatis satisfaceret nō iniūgēdo de quo patrimonio satisfaceret nec magis artatur soluere de patrimonio testatoris q̄ aliunde: ideo quatenus honorat teneat ad obseruantiam onerū legatorū immo si non cōfecit inuentariuz videtur qd insolidum teneatur in aut.de heredi.⁊ fal.§.si vero non confecerit inuentarium. Et facit etiā qꝛ quādo testator circa heredis institutionē ducit ignorantia legata in eo testō relicta valent: licet institutio vitietur.l.cum mater.ff.de inoffi.testamēto.⁊.l.fi.ff.de heredi.insti.et facit.l.iij.C.de inoffi.testamēto: ideo si dictus cātes credidit posse insolidum instituere dictum ser Joannē in vniuersis bonis ⁊ non potuit nō exꝰ hoc vitiātur legata.et maxie ꝙ ea in dubio debet adhiberi interpretatio vt actus valeat.l.quotiens

in stipulationibus.ff.de verbo.obli.z.l.quotiens.ff.de reb.dubijs. et.c.si papa.de priui.lib.vj.Et quia in testamentis plena interpretatio adhiberi debet.l.in testamẽtis.ff.de reg.iur.z.c.cum dilectus extra.de do.

20 †In contrariũ videbatur ex quo legata non sunt specifice: prout arbitror relicta a dicto Joanne instituto herede: non videtur qd heres teneatur nisi pro quota portione hereditaria. l. pro hereditarijs.C.de heredi.acti.z.l.j.C.si cer.pe.Sed quasi castrẽsia non sunt portio aliqua quotatiua hereditatis vt de se est notuz merito non videbat꜡ ꝙ insolidum vel ad aliquam quotam dictorũ legatorũ soluendorum teneretur: sed tanꝗ successor in rebus particularibus non teneat꜡ ad huiusmodi onera per ea que habent꜡ in l.quotiens.C.de heredi.insti.z in.l.ex facto proponebatur.ff.eo.titu.vbi bonus tex.ꝙ institutus in bonis italicis quatenus vigore institutionis percipit italica censetur successor singularis non vniuersalis nec eo respectu eum sequũtur onera hereditaria: sed bene sequuntur quatenus alio non instituto successio trahitur ad vniuersum z attenditur quota illius successionis vniuersalis nõ quãtitas illorũ bonorum italicoꝝ: prout ibi notabiliter probatur: iõ pari ratiõe videbatur quod successor in bonis quasi castrensibus non teneatur ab subeundũ onera hereditaria. Licet aũt doc.in plerisqꝫ locis tractẽt hunc articulum ꝙ testm̃ z institutio quãdoqꝫ valet respectu aliquoꝝ bonoꝝ z nõ in totũ vt supra deduxi. Non tamen reperio ꝙ aliquid tangant quid tũc fiat de legatis seu fideicommissis in tali testamẽto relictis itaqꝫ cũ rationes hincinde plures valeãt assignari sufisto quid nam censendum sit prout inquit iurisconsultus in.l.seruum quoqꝫ in principio.de procur.z in.l.si me z titium ff.si cer.peta.tamen tandem puto concludendum ꝙ nec in totũ valeant nec in totum vitientur.nam ex quo institutus attenta mente testatoris z verbis testamenti erat in totum successurus et non succedit nisi in parte non est decens nec ꝯsonum menti testatoris ꝙ ipse insolidum habeat prestare legata alij qui succedũt in paganicis nihil habẽt contribuere quia filiusfamiliasnon poterat circa paganica testari vt est notissimum: vnde ex quo heredi scripto diminuitur commodum quia non succedit in totum. ideo diminuitur etiam onus z hoc ꝓbat tex. in.l.pen.ff.de codicillis. vbi Bart. sic summat relicta ab vno quem quis sibi solum successurum putabat si pro parte succedit pro parte debentur si sunt diuidua si in diuidua nihil.h.d.illa lex secũdum eum qd in terminis videtur decidere casum nostrum: z ꝫm illum puto decidendum.

21 †Nec obstãt adducta in contrarium.nã non confectio inuentarij operat꜡ vt heres nequeat se iuuare eo qꝛ hereditas non sit soluẽdo vt probatur ex ratione tex.l.fi.§.sinautem dubius.C.de iure delibe.z probant verba tex.in.§.si vero non fecerit inuentarium in aut.de heredi.et fal.vbi solum iniungit non facienti inuentarium ꝙ soluat integra legata: licet pretendat ꝙ excedant vires patrimonij: z licet pretendat detrahere falcidiam quasi sit suspectus vt bona subtraxerit vt innuunt verba illius tex.z dicunt docto.in preallegatis iuribus.z Barto.in aut.sed cum testatur ad treb.non autem iuuantur legata que alia ratione vitiabantur in totum vel minuebãtur: quia pena illius tex.non est amplianda regula in penis in.vj.l.si preses.et l.interpretatione.de penis cum similibus hinc est quod legitima resecat legata licet filius non faciat inuentariuz: quia legitima nõ perditur prout firmat gloss.in autenti.de heredi.z fal.§.si vero nõ confecerit inuentarium ꝫm Ang.q idẽ tenet in.l.fi.§.si vero postꝗ C.de iure deli.ꝙ z voluit glo.in aut.hoc amplius.C.de fideicom.et in autenti.sed cum testator.C.ad treb.prout voluit ibi Bartol.ad hoc adducens.§.pen.in autenti.de heredi.z falcid.vbi non perdit legitimam patronus non conficiens inuentarium fortius nec filiꝰ secundum eum qui dicit quod hoc volunt Richar.Cyn.z doc.idẽ etiam voluit Jaco.de beluiso.vt refert Angelus in dicto.§.si vero postꝗ.qd z voluerunt glo.Jacob.but.Bald.z Paul.de castro in d.l.fi.§.sinautem.de iure delibe.z hec est communis opi.z tenenda in decisiuis licet Oldr.consi.cxxxv.incip.satis credo consonum et Nico.de mat.in.d.§.si vero postꝗ.z Saly.z Raphael in.d.aut.sed cum testator.z Saly.in.§.si quis autem temerario.l.fi.C.de iure delib.z Rapha.in eadem.l.§.sinautem.ꝙ z tenuit Ang.in tractatu suo de inuentario ad quorum rationes respondidi in.d.§.si vero postꝗ.Nec obst.d.l.fina.de heredi.insti.z.d.l.cum mater: quia ibi non debentur legata ab eo a quo hereditas aufertur sed ab eo ad quem deuoluitur: nam succedit ille qui habet verisimilem mentez testatoris z excusat꜡ testator pp iustam ignorantiam: ideo testamẽtum substentatur quo ad legata: sꝫ in casu nostro legata ab initio vitiantur propter defectum cause efficientis.quia legare non poterat nisi castrensia: ideo constat quod qui succedũt in paganicis nõ tenentur nec in hoc est hesitatio nec iura contraria faciunt quod ferunt ad propositum: ad alia que adducuntur ꝙ nihil debeat꜡ non

22 est opus respondere: quia illud expedire consultanti. †Similiter non intendo insistere in eo quod posset instari. Circa relictum factum de soluendis integris dotibus vxori dicti magistri cãtis: posset enim non immerito instari quod scilicet nihil debeatur quasi cẽseatur dispositum de re paganica cum dotes ille ex causa paganica obuenerint. Et quesitum filiabus ex stipulatione paterna cẽseatur hoc casu quesitum contemplatione patris ex quo dignior nubebat minus digno.argu.eius quod habetur in.l.si voluntate.C. de dotis promis.et.l.sed si plures.§.in arrogato.ff.de vulga.z pup. et.l.si sponsus.§.generaliter.ff.de dona.inter virum.z quod in simili tradunt.Jo.de lig.Francis.de ram.Ange.z Richar.de sali.in eoꝝ consilijs in alio consilio pro consultante recensitis in secundo viro stipulante ab vxore lucrum dotis pro futuris filijs z eorum nomine volunt enim quod illud lucrum censeatur profectitium: z sic quesitum ipsi parti stipulanti: ita ergo z in casu isto. Et maxime hoc ꝑsuadetur in casu nostro quia in alio casu.s.quando maritus superesset fuit pactus quod ipse lucraretur dimidiam dotis filijs non extantibus z extantibus filijs lucraretur totũ: ita qd videtur pactus sibi ꝓpter filios: vnde prout simile pactum fit ipsi marito casu quo superesset z si filij deficerent: tamen maius extantibus filijs: ita est verisimile quod contemplatiõe mariti sit pactus filijs casu quo ipse precederet. Et per consequens censeatur cõiectura subesse ꝙ cẽseatur pactus filijs: vt heredibus per theoricã glo.in.l.quedã.§.si pactus.ff.de pac.saltem qꝛ vbi cessant coniecture vel sunt pares hincinde censetur pactus pater filijs vt heredibus prout volunt gloss. Bartol.Bald.Ange.et Raphael. in dicto.§.pactus.z Bartolus in.l.quod dicitur el.ij.ff.de verbo.obligatio.z licet Jmol.in dicta l.quod dicitur in.vij.colum.et sequentibus distinguat aut stipulatur filio sibi z filio. Aut pater stipulatur filio tantum. Primo casu dicit procedere dictum glo.z Barto.tunc enim est querere.an censeatur stipulatus filio: vt filio an vt heredi. Tamen quando pater stipulatur vel paciscitur filio z non sibi tunc dicit non queri: an censeatur stipulatus filio vt filio: an vt extraneo quasi tunc nunꝗ censeri debeat stipulatus filio vt heredi. Et procedere videatur dictũ Jmole.quãdo pactum vel stipulatio non conferreretur post mortem patris: qꝛ in vita patris nõ cadit consideratio heredis nec põt queri filio vt heredi: sed quãdo stipulatur ꝓ se z filijs censet꜡ stipulatio pro filijs collata post tempus mortis patris: qꝛ censetur stipulatus ordine successiuo: prout ipse Jmo.ibi declarat: ideo tunc habetur consideratio illius qualitatis heredis z cadit inuestigatio an censeatur pactus filio vt heredi an vero vt filio: itaqꝫ quãdo non adijcitur tempus procedat consideratio Jmo.qui vt arbitror habuit istam mentem: aut adijcitur tempus mortis patris z tunc nõ procedat eius consideratio: sed consideratio glo.z docto.a quibus non est recedendum in decisiuis. Licet plurimũ obstet tex.in.l.qdcunqꝫ.§.si quis ita.de verbo.obligatio. Sed oportet text.illũ intelligere quando ex coniecturis vel aliter apparet quod stipulabatur filie vt filie non vt heredi: z ita habeo apostillatum meum librũ. Si ergo hoc pactum per quod queritur lucrum filijs censetur quesitũ filijs vt heredibus: z sic casu quo essent heredes.l.si auus.de pact. do.z.l.auus.ff.de pact.ergo acquisitio huius dotis procedit ex cã aduentitia: ideo ꝙ non queratur respicit causam paganicam non quasi castrensem: ideo hac ratione legatum non teneat cum super paganicis non potuerit disponere. Non autem hoc audeo precise firmare: sed bene firmo quod institutus non teneatur soluere integram dictam dotem vigore dicti relicti per supra adducta. Sed legata omnia debeant diminui pro rata. Et similiter si legata excederent valorem bonorum de quolibet legata fit diminutio pro rata per ea que habentur in. l. vniuerse.C.de legatis.et.l.j.§.si ecce. ff.ad trebellia.saluo eo quod habetur in auten.de heredi.z falci.§. si vero non confecerit inuentarium z in.l.fi.§.sinautem.C.de iure delibe.

¶ Deueniendo ammodo ad hereditatem euangeliste: breuiter rem absoluam: nam decessit superstitibus filijs masculis z filiabus filij sui et sic neptibus ex filio statutum excludit filiam feminã a successione patris aui vel proaui superstitibus liberis masculis per lineam masculinam descendentibus profecto tales liberi supsunt: ideo filia femina dicti magistri cantis excluderetur ab hereditate dicti euangeliste si decessisset ab intestato. Quod esset clarissimum ex quo statutum exprimit de auo et proauo: ideo non est opus intrare illam difficultatem. An appellatione filie comprehẽ

23 datur neptis ex filio. †Sed imminet alia difficultas: quia statutũ loquitur in successione ab intestato non loquitur vbi est factum testamentum z sic non loquitur in successione testamentaria vel contra testamentum. Sed in casu nostro de facili tollitur quod scilicet allegatio non noceat dictis filijs testatoris: nam aut dicta filia vult quod exclusio filie que per statutum fit in successione ab intestato trahatur ad successionem aduersus testamentum: et tunc dicti filij instituti habent intentum: aut non trahitur et tunc testamentum est ipso iure nullum et deuoluitur successio ab intestato.l.inter cetera.et.l.si filius qui in potestate. ff.de liberis z posthumis.et.l. fina.ff. de iniusto testamento.et.l.prima in fin.ff.si tabu.testamenti nulle exta. Ideo si ab intestato succeditur militant

24 verba et mens dicti statuti. †Et ideo concludo quod dictum statutum de successionibus ab intestato militat et seruandum est in casu isto ad exclusionem dictarum neptuz: prout in eo dicitur. Possem adducere id quod dici solet quod causa succedendi contra testamentum regulatur a iure succedẽdi ab intestato: adeo ꝙ ꝑsona exclusa

exclusa a successione ab intestato excluditur iure succedendi contra testamentum.l.j.§.vocant ibi eo iure eoq; ordine.τ.§.penulti. ff.de contrata.τ.l.j.§.recte.ff.vnde liberi.prout hanc theoricā tradit Bar.in.l.fi.ff.ad tertu.Si tamen dicte neptes non sunt dotate vel non sunt cōgrue dotate debēt cōgrue dotari ex forma statutoꝝ.et prout apte dictū exprimit:τ lʒ dictū statutū loquatur de successiōe ab intestato:tamē si extendit ad successionē ɔtra testamentū habʒ extendi cū sua cā τ sic prout iacet.s.cum hoc ꝙ congrue dotetur.et est clarū nō me extēdo interim aūt sunt alende ab heredibus dicti aui cū nō debeant fame perire sine alimētis.Et iō fratres maxime heredes patris debent interim alimentare p id qđ no.Spe.in tit.q filij sint legitimi ver.τ no.ad fi.τ ibi Jo.an.τ p glo.Cy.τ Saly.in.l.

25 j.C.de alen.libe.†Deueniendū est ammodo ad bona superlucrata:τ hec hesitatio erit potius in facto ꝙ in iure.Unū autē premitto ꝙ pluries consulendo τ legendo.l.si paciscenda tenui scilʒ ꝙ in hmōi societatibꝰ que tacite cōtrahuntur ꝓut solet cōtingere inter cōiunctos lucri τ questus eo qꝛ ponūt in cōmuni ea que lucrantur quo casu resultat societas.ꝓut voluit Bar.in.l.titium τ meuiū.§. alteri.de administra.tuto.τ bal.τ Saly.in.l.si patruus.C.cōia vtri. iudi.τbal.in.l.j.C.qui testamē.facere possunt in addi.sua quā fecit ad tractatū bar.de duobus fratri.ꝓpe finem.Licet ptes in dubio alio non docto debeāt esse equales hoc est viriles.l.si nō fuerint in principio.ff.pro socio τ insti.e.ti.§.j.cū similibus:tamē cū dicatur mihi ꝙ dictus ser Joānes plus posuerit in dicta cōione tū qꝛ posuit operas suas lōge plures ꝙ alij τ lōge maioris estimationis: et etiā habebat bona aduētitia quoꝝ fructꝰ ponebāt in cōi de quibꝰ est habēda cōsideratio ɋtenꝰ nō ɋr erant patri:puterāt quesiti ex hꝛditate ser pe.ipauli.saltē post dictā remissionē vsuff.τ i alijs post mortem patris.Cōcludo ꝙ dictus ser Joānes dʒ consequi maiorē partē eiꝰ ꝙ est superlucratum τ tanto maiorē quanto plus cōtulit societati per iam dicta. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxxvj.

☞Testamētum primū cū certa forma specialiter seruāda in reuocatiōe illius nō tollitur p scōm etiā validū nō seruata forma predicta τ quō forma omissa possit alias reuocari.per totum.

1 Noiatim specialiter fieri aut derogari quomodo dicatur.

2 Contracta quod fieri non potest.fieri etiā nequit vltia volūtate.

3 Testamentū primuʒ quomodo possit reuocari.nu.seq.τ.consi.88. per totum.

4 Testamentum primum validum quando tollatur per secundum imperfectum.nu.seq.

5 Specialia derogāt gnāalitati τ si duo spālia simul concurrāt derogat generalitati illa que ē magis specialisτ specialior dr̄.illa in qua est maior ratio specialitatis.

Generalior dicitur lex que est magis priuilegiata.

6 Clausula cassans et irritans primum testamentum:licet a testatore non exprimatur sufficit ꝙ per notarium testamento inseratur τ eam testator confirmet.

Notarijs iura confidunt.

7 Testō solo vel cū vnico testō pōt paganus tantum decedere.

Uerba geminata plurimum operātur.

8 Renunciatio generalis non preiudicat vbi quis de facili inducitur ad soluendum indebitum credens esse debitum et inducitur ad renunciandum conditioni indebiti.

Confessio spe future numerationis non preiudicat numeratione non secuta.

9 Infirmus mortis cogitatione turbatus de facili applaudet omni bus τ confirmat quod alij dicunt.

10 Testm̄ primū nō tollit scōo nisi spāli expressa mentiōe facta de primo.nu.seq.fallit vbi constat de mente testatoris quod voluerit reuocare.consi.88.nu.1.

11 Reuocatio an debeat fieri cū clā gnāli vel spāli.nu.seq.τ.10.

12 Autē est dictio aduersatiua cuius natura est aduersari in casu qui continetur sub generalitate precedente.

13 Generale quid sit.

Speciale quid sit.

14 Priuilegiatū duobꝰ simul cōcurrētibꝰ maiꝰ ꝑuilegiatū attēdi dʒ.

¶Consilium.lxxxvj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi.¶†Quamuis videatur in hac consultatione dicendum primo congressu qđ secundum testamentum predictum saltem quotenus respicit fauorē filiarum preualeatꝰ τ tollat primum.Nam regula est qđ secundum testamentum tollat primum.§.posteriore insti.quibus mo.testa. infir.dummodo sit tale ꝙ ex eo possit adiri hereditas.l.cum in secundo.ff.de iniu.testamēto.Quod maxime videtur dicendum stāte in secūdo clausula derogatoria precedentis testamēti cassans et irritans omne aliud testamētum hactenus factum:nam voluntas testatoris est ambulatoria vsq; ad mortem insti.de adem.legatoꝝ. Et qui omne dicit nihil excludit.c.solite.de maio.τ obe.l.iulianus de leg.iij.τ canoni.si romanoꝝ.xix.distin.cum concor.Quod maxime videtur dicendum cū precesserit vnū tantum testamentum.ita ꝙ ad illud solum potuerit referri illa clausula cassans τc.Et quādo verba indefinita seu generalia pnt verificari dūtaxat in vno indiuiduo censentur illud nominatim nedum specialiter exprimere.l. ij.ff.de li.τ posth.Jō nō solū eo casu requiritur specialismētio ꝓut requiritur in casu isto vt infra dicam:sed etiam vbi requiritur singularis mentio videtur quod sufficiat per illam legeʒ nominatiʒ. Et per hoc videtur tolli virtus clausule derogatorie apposite in primo testamēto:nam quādo testator in primo testamento apponit clausulā derogatoriā sequentium testamentorum valet secūdū non obstante primo testamento τ eius clausula derogatoria dummodo in secūdo fiat specialis mentio de primo vt est text.in.l.si qs in princip.testamēti.de leg.iij.Nec requiritur singularis mētio:lʒ sufficit specialis per illum tex.prout dicit ibi Barto.licet etiam si requireretur singularis τ specifica mentio dicta ratio suadet quod sufficeret nec potest testator sibi tollere liberam testamēti factionem:quia id reputatur contra bonos mores.l.stipulatio hoc modo concepta.de verb.obli.τ pactum dotali.C.de pac.†Et si nō potest per cōtractum pariter nec p vltimā voluntatem cum de cōtractibus ad vltimas voluntates τ econtra iura sepissime inferant.l. seruum filij.§.eum qui cyrographum.de leg.j.τ.l.fi.C.de lega.et.l. si ex legati causa cum similibus.de verbo.obli.Et maxime quia cōtractus qui duorum consensu celebrantur videntur efficaciores ꝙ vltime voluntates que vnius tantum voluntate fiunt.arg.aut. itaq;.C.communia.de succes.τ facit.l.sicut.C.de acti.τ obli.iūcto tex.insti.de ademp.lega.τ.l.si mihi.τ tibi.§.in legatis.de lega.j.et in specie quod vltima voluntas contra bonos mores non valeat prout nec contractus est expssuʒ in.l.si quis inquilinos.§.penul. de lega.j.Et est claruʒ.nemo enim potest sibi imponere legē a qua non liceat sibi recedere.d.l.si quis in principio testamenti.τ.l.bu manum.C.de.ll.τ suadet ratio quia nemo est dominus suꝑpsiꝰ aut

2

3 suorum membrorum.l.liber homo ad legem aqui.†Et quod non obstat clausula derogatoria apposita in primo testamento per secundum reuocatur primum si de primo fiat specialis mentio communiter omnes tenent:nam hoc tenet Dyn.in.l.j.C.de sacrosan. eccle.τ in regula quod semel in.vj.τ est communis opiñ.pront dicit Cyn.in.l.sancimus.C.de testa.et Raynu.de forli.ibi idem tenet et similiter Barto.τ Bald.in dicto.§.in legatis.τ vbiq; oēs concordant quod sufficiat specialis mentio.aliquiꝰtamen volūt ꝙ reuocetur primum etiam si de primo non fiat mentio specialis.tenent Jaco.de are.τ Jaco.de beluiso.vt refert Salyce.in.d.l.sancimus.quorum opinio procedit si clausula derogatoria sequentium testamentorum concipiatur per verba respicientia potentiā:ꝓut voluerunt Bartol.τ Bald.in dicto.§.in legatis.et Barto.in dcā l.si quis.in princip.testamenti.τ in effectu Bald.τ Raphael in.d. l.sancimus.Idem videtur velle τ est magis commune prout sentit Jmola.in dicto.§.in legatis:licet ipse post gloss.secus velit:sed non refert quia non respicit casum nostrum:quia verba clausule derogatorie in casu isto respiciunt voluntateʒ non potentiā:vt de se patet.Omnes ergo concordant quod vtroq; casu sufficiat specialis mentio de primo : sed in casu videtur quod ista nominatio sit censenda plusꝙ specialis per iam dicta merito secunduʒ tollat pri

4 mum per supradicta.†Nec videtur obstare quod testamentum secundum fuit factum a ceco et in eo non fuerunt adhibite omnes solennitates que requiruntur in testamento ceci de quibꝰ in.l.hac consultissima.C.qui testa.face.pos.Quibus non seruatis testamētum vitiatur et non solum testamentum sed etiam codicilli in quibus factis a ceco requiruntur eedem solennitates que ibi requirūtur in testamento:prout probat ibi text.in versicu.que in eisdem. et omnes concordant preterꝙ quo ad numerum in quo variant glo.τ docto.ibi:sed accur.Jaco.de are.τ Bald.ibi idem tenēt etiā quo ad numerum testium et est magis commune prout dicunt raphael Fulgo.et Ponta.qui idem tenent. Ad hoc autem vt secūdum tollat primum debet secundum esse validum dicto.§.posteriore.et.d.l.cum in secundo.τ.l.si filius qui in potestate.de li.τpost hu.Censetur enim testator reuocare primum:ita demum si secundum valet.argu.l.si iure.ff.de legatis.iij.Nec est expeditum quod quis possit reuocare primum si non facit secundum etiam si de volūtate reuocatoria constet de quo habet in.d.l.sancimus nō est nostre discussionis:quia ad dictum contrarium videt posse responderi ꝙ dicta obiectio forte procederet nisi secūdū testm̄ fuisset factuʒ inter liberos ꝓut factum fuit istud de quo agitur:quia in eo sunt institute filie τ testamentum inter liberos factum valet etiam citra oēm solēnitatem iuris positiui.l.hac consultissima.§.ex imperfecto τ autenticis ibi positis.C.de test.τ facit.l.fi.C.fami. hercis-

5 cū. Quod†videtur procedere etiā in testamēto ceci facto inter liberos:qꝛ dicta iura spālia derogant generalitati.d.l.hac consultissima qui testa.face.pos.scōm Salyce.ibi qui hoc tenet per dictam rationem. Et licet habeant se vt excedentia τ excessa τ sic inuicē correspectiue quelibet potest cēseri specialis τ ɋlibet gnālis: tamē qn̄ hoc contingit illa lex que est magis specialis derogat per.l.seruo manumisso.de pecu.lega.τ.l.questium.§.pen.de fun.instru.prout not.Dyn.in regula quod semel.in.vj.τ Bartol.in.l.j.§.j.de noui. oper.nun.Illa aūt est specialior in qua est maior rō spālitatis fm

Bal.in.d.l.hac consultissima.C.qui testa.fac.pos.sed maior ratio spãlitatis est in terminis.d.§.ex imperfecto ⁊ similiũ q̃ in termis d.l.hac consultissima merito illi legi derogeť ƀm bal.ibi qui hoc tenet dicta rõne ⁊ hanc opi.ibi approbat pau.de ca.ea rõne:qꝛ qñ testatur quis inter liberos cessat oĩs suspitio falsitatiscum ab intestato bona sint ad liberos peruẽtura.⁊ p cõsequẽs cessat rõ ꝓpter quã fuit inducta tanta solẽnitas in testõ ceci vt pʒ in tex.in.d.l.consultissima. Item pro liberis facit ius naturale ꝙ est certum:sed falsitas que facit in cõtrarium non est certa:ideo tenendum est certum et dimittendum incertum ƀm eundẽ Pau.de ca. Et per dictã rõnem:qꝛ cessare videť suspitio falsitatis firmat hanc partem ibi dñs meus:vʒ clarissimus doc.dñs Joãnespetrutiĳ de monte sperello: et hanc opi.vt equiorez dicit sequẽdã Põta.ibi:⁊ etiã qꝛ tenenda est opi.que magis fauet vltime voluntati.l.q̃ pars.ff.de inof.test.⁊ c.fi.de reg.iur.in antiquis ƀm eum:⁊ facit qꝛ illa lex censeť magis specialis que est magis priuilegiata vt tenet bar.in extrauag.ad reprimenda in verbo nõ obstante ⁊ bal.⁊ Jmol.in.l.gallus.§.fi.de liberis ⁊ posth.⁊ bal.in.l.j.in tertia qõne.de offi.consu.vbi refert et sequitur theoricam bar.in.d.verbo nõ obstã.sed cã liberorũ est magis priuilegiata:merito illa prouisio.d.§.ex imperfecto tanq̃ spe-

6 cialior deroget dispositioni.d.l.hac consultissima. †Nec etiam videtur obstare ꝙ testator dum ipse ordinauit testamentum non apposuit dictam clausulã cassans ⁊ irritans ⁊c.qꝛ satis est ꝙ notarius eam apposuit ⁊ testator ⁊ eam confirmauit cum per hanc viam appareat de eius voluntate maxime quia iura confidunt de notario ad hoc que habentur in.l.iubemus.C.de testa. Ex quibus videtur quod dicta hereditas ad filias ptineat vigore scdi testamẽti ⁊ non

7 ad damasium fratrem testatoris institutũ in primo. ¶ † Tamen his nõ ob.puto ꝯtrariã partẽ esse magis ꝯsentaneã ⁊ iuri ⁊ verisil'i menti testõris.nã aĩaduertendum est ꝙ paganus non põt decedere nisi cum vno testõ vt.l.posthumus.§.si pagan⁹.de iniusto testõ. et.d.§.posteriore.⁊.l.cum in secũdo cum sil'i. Ita ꝙ cassatio per q̃cunq̃ verba gñalia vel vniuersalia loquať non potest nisi ad vnuz referri cum priuatio presupponat habitum.l.decem.de verb.obli. l.nõ põt videri desinere.ff.de reg.iur.scdo ponderanda est cl'a ipsa derogatoria sequẽtiũ testatorũ cui⁹ verba sunt multũ pregnãtia et precisa:nam testator volens demonstrare exuberantiaz sue precise voluntatis non fuit contentus simplicib⁹ verbis que solent apponi in huiusmodi clausulis derogatoriĳs dicendo ꝙ si aliquod faceret testm̃ illud voluit non valere nisi in eo reperiantur scripta noĩatim specialiter pũctualiter ⁊ ꝓprio noĩe ista verba: vʒ non obst.ꝙ in alio testõ fuerit institutus Damasius frater suus pro conseruatione agnationis domus:ita ꝙ geminatio verborũ demõstrat plurimũ quãtũ magnifaciebat in aĩo ꝙ illud testm̃ valeret etiã si cõtingeret aliõ facere testm̃.gemiatio em̃ verboꝝ plurimũ solet opari vt hr̃ in.l.balista.ff.ad treb.⁊ in.c.⁊ si christus.de iureiurã.⁊ ꝙ per bal. in pace cõstantie in verbis cassetur ⁊ irriteť vbi vult ꝙ pp geminationẽ verboꝝ inducať pena ipso iure.⁊ ꝙ p Pau.de ca.in.l.ex hac scriptura.de dona.vbi vult ꝙ verba enunciatiua per modum demonstrationis disponunt si sunt geminata ⁊ ꝙ al's per Ang.i verbis in oĩb⁹ per oĩa in.l.ĳ.§.furiosum.de iure codicil.⁊ per Ponta. in.l.adoptiuum de in ius vocã.⁊ ꝙ per Ange.in.l.si stichũ.§.stipulatio.de ver.ob.⁊ multa sil'ia possent adduci que omitto. Ita ꝙ minus de facili censetur ꝙ immutauerit volũtatem q̃tomagis accurate posuit illam cl'am derogatoriã:lʒ ⁊ gñaliter mutatio voluntatis non presumatur.l.eũ qui mutatam.ff.de probatio. Constat autem ꝙ de dictis verbis noĩatim specialiter pũctualiter ⁊ ꝓprio nomine non est facta mẽtio in secũdo testõ de quo agiť:iõ per cl'aʒ p̃dictam derogatoriã appositã in primo testõ demonstretur ꝙ lʒ apparenter fecerit scdm testamẽtũ:tamẽ intrinsec⁹ nolebat illud valere:qȯ suadẽt alie circũstantie:nam dũ cõdidit testm̃ nõ fuit pñs institutus in eo nec forte alius cuius instigatione verisil'r fuerit ad illam disponendũ inductus.⁊ in scdo testõ erat pñs gener suus anus intererat ꝙ sua vxor institueretur qui iuit p notario:⁊ lʒ notarius venisset:tñ ipse testõr ex se nihil dicebat ptinens ad faciendum testamẽtũ:sʒ instigatus ab astãte qui dixit nũc est tp̃s expedire negotiũ:incepit disponere. Non tñ ipe dũ disposuit qcq̃ dixit de cassando aliud testm̃ prius factũ:qȯ etiã põderandũ est ad cõiecturãdã pseuerantiã prime ue volũtatis:⁊ lʒ notarius pro suo ⁊ alioꝝ cõsuetudine apposuerit illa verba cassans ⁊ annullãs oẽ aliud testm̃ ⁊c.⁊ legerit dictã cl'am vna cũ residuo testi ⁊ testator ꝯfirmauerit simpliciter:tñ non ostendiť eodẽ mõ volũtas ipsius testõris put si ore pprio exp̃ssisset.nõ em̃ solẽt apponi ille cl'e derogatorie in testis nisi vt primũ testm̃ sit secretũ ⁊ instigat⁹ possit qs appeť aliĳs cõplace

8 re ⁊ non cũ effectu. †Et si testator voluisset confirmare illam cl'am cassans ⁊ irritans omne aliud testm̃ oñdisset satis plane ꝙ nolebat effectualiter valere illud secũdum: cũ demonstrasset se fecisse aliud testamẽtum cui nolebat derogare:ideo ea ratiõe qua motus fuit ad ostẽdendum se velle facere testamẽtum.s.vt cõplaceret filiab⁹ et genero ⁊ forte euitaret molestiam instigantium vt conderet testamẽtum ⁊ ne cura eius desisterent pariter fuit motus vt cõiecturari potest ad confirmandum lectã expressa per notariũ:sic al's in simi

li cõsiderat Bart.in penul.§.idem quesiĳt.de condi.inde.ꝙ ea facilitate qua inducitur ad soluẽdum indebitũ credens esse debitũ inducitur ad renunciandum ꝯditioni indebiti:iõ renũciatio nõ operatur. Et idem solet dici in cõfitente se recepisse pecuniam ⁊ renunciante exceptioni non numerate pecunie sperans futuram numerationem prout post alios dicit bar.in.l.si ex cautione.C.de nõ nu

9 me.pecu. †Item etiã cõsiderandũ est ꝙ dictus testator erat infirmatus grauiter ⁊ vt arbitror morbo pestifero ⁊ grauiter vt signuʒ ostendebat ⁊ exitus comprobauit et sepissime contingit quod tali morbo affecti a suis deseruntur: et ne desertio talis sequatur de facili trahuntur ad faciendum astantibus quicq̃d petunt etiã preter seu cõtra eoꝝ intentionẽ:put al's dicit Jo.an.post albertũ papiensem in addi.Spe.in ti.de testa.§.j.verñ.is qui.ꝙ infirm⁹ mortis cogitatione turbatus de facili applaudet omnibus ⁊ cõfirmat ꝙ aliĳ dicunt ⁊ refert ⁊ transit etiã dñs Anto.de but.in.c.cũ tibi.extra.eo.titu.in illo articulo:an si quis interrogať vtrum velit talem instituere seu per similia verba ⁊ respõdet ꝙ sic vtrũ valeat testm̃:tamen cõfert plurimũ ad terminos nostros maxime si erat infirmus morbo epidimie ꝓpter quẽ morbũ de facili infirmus ab oĩb⁹ deseritur. Et tantofortius habebat suspicare iste testator cũ esset effectus cecus:ita ꝙ nõ poterat sibiĳpsi in aliquo prouidere si ab aliĳs derelictus fuisset:que oĩa me mouent ⁊ meo iudicio quẽlibet iudicem mouere debẽt ad opinandum eã fuisse mentẽ testatoris ꝙ valeret primum testm̃:⁊ non scdm. Et voluntas testatoris in his terminis cõsideratur:oẽs fatentur ⁊ minime negandum est qȯ testõr per quẽcunq̃ verba apponat dictam cl'am derogatoriã nõ põt sibi tollere liberam potestatẽ faciẽdi aliud testm̃:prout ⁊ supra deductum est. Et ideo quando constat qȯ ipse testator vere vult condere scdm testm̃ tunc secundum valet non obstante quacũq̃ clausula derogatoria siue verba clausule respiciãt potestatẽ siue voluntatẽ. Tamen omnes tenent ꝙ nisi constet de mutatione voluntatis preualet primũ si clausula derogatoria respicit voluntatẽ:put in casu

10 nostro vt qꝛ dicit testator ꝙ non vult scdm valere. †Et ideo doct. cõiter volunt ꝙ requiratur ꝙ fiat spãlis mentio primi testamenti prout probat tex.in.d.l.si quis in principio testamenti. Et ita loqtur Dy.in.d.l.j.C.de sacros.eccle.⁊ in.d.reg.ꝙ semel.dicens ꝙ secũdũ reuocat si de primo facit specialiter mentionẽ al's secus.⁊ ita cõmuniter teneť prout dicit Cyn.in.d.l.sancimus.C.de testa.⁊ idem vult Raynu.de forli.idem etiam videtur velle glo.in.d.§.in legatis.dicens ꝙ reuocatur primum in secũdo exprimat qualitatẽ primi al's secus prout ipsa videtur velle ⁊ doc.ibi sequũtur quãdo clausula resistit voluntati:lʒ verba gl.loquantur in clausula derogatoria potentie in qua doc.variant sed non curanduz:qꝛ sum⁹ in clausula derogatoria voluntati in qua prefati doc.intelligũtur prout dictam distinctionem inter clausulam derogatoriam voluntati et clausulã derogatoriã potentie facit Bar.in.d.l.si quis in principio testamenti.dicens ꝙ in primo casu requiritur specialis mentio:lʒ secus in scdo:⁊ idem in effectu volunt bal.Raph.ful.⁊ Pau.de castro.in.l.humanum.C.de.ll. Et ꝙ saltem in primo casu requiratur specialis reuocatio volunt etiam Bal.Saly.⁊ Raph.in.d.l.sancimus.⁊ Jmo.in.d.§.in legatis.⁊ sic est cõmunis opi. Non autẽ sufficit generalis reuocatio p̃mi prout dicũt Dy.in.d.regula ꝙ semel. et bar.in.d.l.si quis in principio testamenti.⁊ Saly.⁊ Raph.fulg. in.d.l.sancimus.⁊ etiam est de mente aliorum:lʒ secus velint Jac. de are.⁊ Jaco.de belui.vt refert Saly.Bald.autem refert Jac.de are.facere distinctionem Barto.⁊ quicquid sit de eis non curandũ cum aliĳ communiter teneant quod non sufficiat generalis reuoca

11 tio. †Et vt supradictum est illa opinio contraria potest concordari quod loquatur in terminis in quibus loquitur glo.in.d.§.in legatis.s.quando clausula est derogatoria potestatis non quãdo est derogatoria voluntatis vt concordant Barto.⁊ sequaces: in isto autem secundo testamento nullatenus est reuocatio specialis:sed generalis seu vniuersalis generalis autem seu indefinita regulariter equiparantur.l.si pluribus.de lega.ĳ.⁊.l.de precio.de publi.et c.quia circa.de priuileg.cum simi. Ideo non sufficit ista vniuersalis reuocatio:⁊ maxime attento quod communiter in omnibus testamentis de quibus rogantur notariĳ solent apponi similes clausule derogatorie precedentium testamentorum per verba vniuersalia. Quod ea deprehenditur ex facti contingentia: quia notarius apposuit illam clausulam licet testator eam non apposuerit. Quod dat intelligi quod ita est de more:concurrunt etiam alie circunstantie deducte supra ad coniecturanduʒ dictam testatoris voluntatem. Ex quibus omnibus puto aperta fronte concludẽdũ ꝙ non censeatur reuocatum primum testamentum per istã generalẽ clausulam derogatoriam seu per dictum secũdum testamentum:licet habeat dictam clausulam cum non sit specialis clausula specialis autem intelligeretur quando faceret mentionez qualitatis primi testamenti:prout diciť glo.in.d.§.in legatis.⁊ Barto.ibi declarat dictam glo.quod requiratur quod faciat mentionem de clausula derogatoria: vt quia dicat non obstante alio testamento habente clausulam derogatoriam. Nec sufficit si dicat quod cessat omne aliud testm̃ nisi apponat qualitatem:scilicet ꝙ haberet clausulã derogatoriã:

derogatoriam:qꝛ ꝙ vniuersaliter exprimit̃ nõ propterea cẽset̃ spe cialiter expressum:prout latius declarat bar.in.d.l.si quis.in prin. testamẽti antepe.col.ver.sed quero.⁊ ver.quero quid si testõr dixit cassans ⁊ irritãs oẽ aliud testm̃ ⁊c.Et al's etiã hr̃ ꝑ doc. in.l.sed ⁊ si quis.§.q̃situm.ff.si quis cautio.Et ista opinio bar.est cõis.Et per hec tollitur illud qȯ in ꝯtrariũ allegabat̃ de virtute vl'is oẽ.Item tollitur ꝙ in ꝯ̃riũ dicebat̃ ꝙ non põt auferri libera testĩ factio:nec sibi ĩponere legẽ a qua nõ liceret recedere:qꝛ rñdetur ꝙ põt libere testari ⁊ recedere a dcã lege quã sibi imposuit dũmõ velit hoc qdẽ cõiter oẽs fatent̃:sꝫ iura p̃sumunt ꝙ lꝫ apparẽter testetur nolit te stari seu nolit valere:sꝫ fingat ⁊ simulet:iõ nõ valeat.d.l. imaginaria.de reg.iur.⁊.l.nuda.ff.de cõtrahen.emp.Et sicvirtualiter sunt sublata oĩa adducta in ꝯtrariũ:⁊ in his facio p̃ncipale fundamẽtũ.

12 Non† aũt puto oĩo spernendũ illud fundamẽtũ ꝙ scõm testm̃ fuit factũ a ceco ⁊ non fuerũt seruata solẽnia requisita in testamẽto ceci:nã ex quo theorica illa approbat̃ ꝙ q̃n iura habent se vt excedẽtia ⁊ excessa ⁊ opꝫ ꝙ vni ꝑ alterũ in aliquo derogetur attẽdit̃ illud quod est magis gñale:qꝛ illud reputatur genꝰ cui solet ꝑ spẽm derogari ꝑ iura vulgaria.vt.s̃.in ꝯtrariũ deductũ vr̃ per dictã legem hac cõsultissima potiꝰ deroget̃.d.§.ex impfecto q̃ ecõtra:nã lõge plura sunt testã cõdita inter liberos q̃ cõdita ꝑ cecos:⁊ lõge pl'es sine aliqua ꝯparatione sunt hñtes liberi q̃ sint ceci vt docet experiẽtia rerũ magr̃a.c.q̃ sit in prin.de elec.li.vj.⁊.c.statutũ.in princi. eo.ti.⁊ libro:ideo dꝫ censeri magis gñalis ille.§.ex imperfecto ex quo magis excedit:⁊ suadetur qꝛ iurislator ꝓsequit̃ materiam per fectionis testĩ ƀm ius cõe in.d.l.hac cõsultissima.in p̃n.de testamẽ. cui.in p̃n.aduersat̃.d.§.ex ĩpfecto.ideo vr̃ intelligẽdus de illa impfectione contraria illi principio ꝙ nõ hꝫ locuꝫ in testõ ceci:iõ nec habeat locũ etiã.§.ex ĩpfecto qui cõtinuatur per aduersatiuã aũt cuius aduersatiue natura sit aduersari in casu qui cõtinet̃ sub gñalitate precedente per no.per glo.⁊ bar.in.l.si mariti in fi.de adul.⁊ Salx.in.l.vinum.ff.si cer.pet.⁊ Bal.in.l.omnes populi in plenio

13 ri lec.†Et licꝫ bal.dicat ꝙ illa censet̃ magis spãlis in qua est maior rõ spãlitatis:tñ illa rõ si aliquãdo attendit̃ non suadet rõ ꝙ attendat̃ q̃n euidẽter apparet q̃ magis excedit ⁊ sic q̃ est gñalior. Nõ em̃ spẽs derogat gñi ea rõne:qꝛ sit rõ spãlitatꝫ:nã ⁊si spẽs careret rõne derogaret gñi puta:qꝛ esset fundata in nuda voluntate disponentis vt cõtingit sepe in vltimis volũtatibꝰ ⁊ ꝯtracibꝰ.iõ maior ratio spãlitatis nõ dꝫ facere censeri vnã magis spẽi assimilari:sꝫ ꝓcedat sua ꝯsideratio ꝙ ceteris paribus attendit̃ q̃ hẽat maiorẽ rõnẽ spãlitatis nõ q̃n aliter apparet q̃ est gñalior.maxime q̃n est magna disproportio gñalitatis:nã tũc attendit̃ theorica Bar.⁊ sequacium. et ꝙ dicit bal.tradens regulam ꝙ illud censet̃ gñale cuius qualitas est semꝑ eadẽ in oĩbꝰ de gñe ⁊ illud censetur spãle cuiꝰ qualitas nõ est semꝑ eadẽ in oĩbus de gñe:sꝫ in paucis:prout dictam theoricã tradit bal.in.l.executorẽ.C.de execu.rei iudi.⁊ refert Ponta.in.d. l.hac consultissima.qui testa.fa.pos.Et idẽ vr̃ si non in oĩbꝰ sꝫ vnũ in multis ⁊ aliud in paucis ꝓut cõtingit in casu nostro:⁊ hec opi. ꝙ.d.l.hac cõsultissima restringat.d.§.ex imperfecto.dicit de iure veriorẽ Ponta.in.d.l.hac cõsultissima.⁊ Rap.ful.ibi idẽ sentit.et lꝫ Pon.dicat ꝙ opi.ꝯ̃ria sit equior ⁊ indubio sequenda:tũ ꝑꝑ auctoritatem bal.tũ qꝛ est sequẽda opi.que magis fauet vltime volũtati.l.si ꝑs.ff.de inoffi.test.⁊.c.fi.de reg.iur.in antiquis ƀm eũ. Et Paul.de ca.etiã tenet.in.d.l.hac consultissima hanc partꝫ eo qꝛ testatur qs inter liberos cessat oĩs suspitio falsitatis ꝓpter quã est inducta spãlitas.d.l.hac ꝯsultissima.Cũ ⁊ si non fuisset testatus bona essent ꝑuentura ad ipsos liberos ƀm eum:⁊ per hanc rõnẽ:idꝫ firmat dñs meus in.d.l.hac cõsultissima.Que tñ ratio cessat in casu nr̃o:qꝛ ⁊ si nõ fuisset testatus bona erant clare ꝑuẽtura ad fr̃em institutum in primo testõ.Et imminet magnopere suspitio falsitatis attẽta cõtraria voluntate p̃cedente ⁊ attenta maxima infirmitate qua cruciabatur ⁊ aliꝫ circũstantijs supra ponderatis ⁊ius naturale pariter vigebat tp̃e primi testĩ:prout tempore secũdi testa

14 menti:ideo illud nõ videtur in consideratione.†Item cessat h̃ casu fauor vltime voluntatis attẽto qȯ pariter militat si valet primũ testamẽtũ ⁊ non secũdum:prout ecõtra si valet secũdũ ⁊ nõ primũ nec etiã videt̃ obstare theorica quã tradit Bar.in extrauag.ad reprimenda,in verbo nõ obstante ⁊ sequaces supra relati:qꝛ illa theorica videt̃ procedere quãdo ambo iura sunt priuilegiatiua ꝓut videntur presupponere verba Bart.nam comparatiuum relinquit positiuum in termino.l.vbi aũt non apparet.in prin.de verb.obli. tunc em̃ suadet rõ ꝙ preualeat id quod est magis priuilegiatũ:secꝰ si ex altera lex nõ est priuilegiatiua:quia tũc nõ cadit ratio priuilegij vt deroget alteri legi que fundat̃ in alia rõne ꝓut ꝯtingit in terminis.d.l.hac consultissima.Preterea potest responderi prout respõsum est ad rationem Bald.Ideo ꝓbabiliter teneri posset ꝙ in secundo debuisset seruari solẽnitas.d.l.hac cõsultissima qui testa. facere pos.Licet non firmem nec est necesse:sed bene ponderandum est ad coadiuuandum alia media supra deducta:ideo concludo qȯ dictum primũ testamẽtum valeat nõ obstante secũdo ꝑ iura et rõnes quas.s̃.adduxi ruri moram trahẽs ꝓpter aeris intẽperiẽ nec habens solitã librorum copiam. Laus deo.

¶Summarium super consilio.lxxxvij.

¶Consilium.lxxxvij.

IN nomine domini nostri Iesu christi. ¶Visis actis ⁊ processibus agitatis inter Angelum beuilacque ex vna parte agentem ⁊ angelum pigliarelli ex alia parte reum conuentum ⁊ eorum procuratores tam in causa appellationis q̃ in causa principali inter eos agitatis:necnon alijs similibus agitatis inter dictum Angelum beuilacque actorem ⁊ Bartholomeũ antonij de fossombrono conuentum.Cuꝫ dicti rei conuenti sint per iudicẽ principalis cause absoluti ab obseruatione iudicij ⁊ ad dicta pronuncia sit pro parte actoris appellatum.Primo videndum an processus agitatus in causa principali fuerit nullus:ita qȯ iusta fuerit dicta sententia absolutoria ab obseruatione iudicij:nã tunc non esset amplius querendum de meritis cause:quia partes iudicis forẽt ĩ pronunciando male appellatum ⁊ bene iudicatũ.Et si actor vellet instare haberet necesse cãm ex integro renouare:prout si nihil agitatum fuerit.Secundo si dicta absolutoria est iusta:ita ꝙ processus sit validus agitatus.s.in causa principali tũc discutiẽdũ erit de meritis cause ⁊ cõcludendum que sint partes iudicis.†Deueniamus

1 ad primũ:circa ꝙ videtur prima facie dicendũ qȯ dictꝰ processus fuerit nullus ⁊ cõsequenter absolutoria ab obseruatione iudicij fuerit iusta ⁊ partes iudicis debeant esse in pronunciando bene iudicatum ⁊ male appellatum.Nam extat lex municipalis ꝙ forensis nõ accatastratus in ciuitate aretij nõ possit agere contra ciuẽ aretinum nisi prius satisdant ⁊c.Sed coram iudice a quo non fuit producta aliqua satisdatio.itaqꝫ sibi nõ apparebat ⁊ paria sunt nõ eẽ et non apparere ex actis cum iudex ꝓnũciare debet ƀm acta ⁊ actitata.l.illicitas.§.veritas.ff.de offi.presi.⁊ habetur in.c.pastoralis. §.quia vero.de offi.deleg.⁊ in.l.bonorum.C.qui admit.Et videtur apparere ex facie libelli qȯ ipse agens est de monte sancti Sabini et tm̃ est dicere de mõte sancti sabini q̃tum est dicere ꝙ est ciuis vl' districtualis illius loci prout concludit Barto.in consilio incipiẽte:visa inquisitione facta contra Franciscum in ordine.cxliij.ƀꝫ ordinem perusinum non informis.Et statur libello contra libellantem.l.cum precum.C.de libe.causa.Si ergo de monte sancti Sabini ergo videtur quod non sit de aretio.Nec obst.videtur ꝙ satisdedit apud acta quia non propterea videtur actus iudicialis ex quo parte absente ⁊ non citata ⁊ iudicium constat ex tribus personis scilicet actore reo ⁊ indice.c.forus.de verbo.sig.⁊.l.in tribꝰ.ff.de iudicijs.Et in illo actu nõ interuenerunt nisi due persone.Iõ nõ videtur ille actus iudicialis: prout alias vult gloss.in.l.j.ff.de in ius vocan.quod oblatio libelli facta iudici non est de processu iudiciali: prout nota.ibi Bald.⁊ facit quod not.glo.eodem titulo in rubrica.⁊.C.eodem titulo simil'r in rubrica.Et qȯ fortius est gloss.in clemen.j.de iudi.dicit ꝙ prima citatio est extraiudicialis:ideo fortius censeatur extraiudicialis dicta satisdatio:licet facta coram iudice ipsius cause ex quo fit ante inchoatam causam prout etiaꝫ petitio et concessio venie que requiritur quando filius vel libertꝰ cõuenire volunt parentem vel patronum: licet fiat apud iudicem et requirat factum iudicis et eius cause cognitionem.l.sed si hac.§. pretor ait de in ius vocan.tamen illa cause cognitio et petitio et

cōcessio venie nō dicuntur acta iudicialia. ſm Bald. in. d. §. pretor ait: ideo videt̃ ꝙ non releuet niſi in iudicio apud acta producatur hmōi ſatiſdatio: ſed nō fuit ꝓducta merito ſnīa iuſta: nec vr̃ iuuari ꝙ coram iudice a quo producit̃ inſtr̃m dcē ſatiſdationis: q: appellatio ab interlocutoria nō pōt iuſtificari niſi ex antiqs actis vt eſt exp̄ſſum in cle. appellanti. de app. Jō nō admittit̃ noua ꝓbatio vt ibi ⁊ ꝑ bar. in. l. ꝑ hāc. C. de tēpo. appel. ⁊ in. l. ei⁹ ꝗ in. iiij. q. ff. de ap. recip.

2 ¶ † Tamē his non ob. in ꝯtrariū puto eē aptam iuſtitiā: ad cui⁹ euidentiā facio illud p̄ſuppoſitum ꝙ. s̃. in ꝯ̃riū fcm̄ eſt. ſ. ꝙ iudex nō hꝫ iudicare niſi ſm acta ⁊ actitata ſibi nota vt iudici per. d. §. veritas. ⁊ alia. s̃. adducta ſcdō p̄mitto ꝙ de iure cōi hmōi ſatiſdatio nō requiritur: ſaltem ad finez vt al̓s acta ſint nulla: ita ꝙ iſta nullitas de qua agitur fundatur in ſtatuto preadducto exorbitāti. Et qui ſe fundat in iure exorbitāti eidē incūbit onus ꝓbādi oīa ea que ponuntur in ipſo iure exorbitanti. vt no. Jo. and. in. c. j. de tempo. ordi. quem refert ⁊ ſequitur bal. in. l. ſi quis nō dicā rapere. de epi. ⁊ cle. ⁊ habetur per gl. ⁊ doc. in cle. fi. de reſcrip. ⁊ per modernos in. l. ſi quis maior. C. de trāſac. Et qbus infert̃ ꝙ q dicebat acta nulla ⁊ ſucceſſiue reos eē abſoluēdos ab obſeruatiōe iudicij pp nullitatē actoꝝ fundatā in diſpōne. d. l. municipalis hēbat neceſſe probare qualitates q̄ ponuntur in dicto ſtatuto: ⁊ ꝯñter ꝙ actor nō foret acataſtrat⁹ in ciuitate aut territorio Aretij. ⁊ imobilē ſubſtantiā nō poſſideret. q: iſta duo reqrunt̃ in diſpōne p̄dicta municipali vt pꝫ ex rubrica dcē legis mūicipalis ⁊ clari⁹ ex nigro cū dicat ſtatuimus ꝙ nullus q nō fuerit acataſtratus in ciuitate aut territorio aretij ⁊ imobilē ſubſtātiā in eis nō poſſideat poſſit agere cōtra ciuē aretinū ⁊c. diſponit ergo aduerſus eos q nō ſunt acataſtrati ⁊ nō poſſident imobilē ſubſtātiā: ideo iſte due qualitates dn̄t ꝓbari vt militet diſpō. d. legis municipalis: ⁊ lꝫ ſint due negatiue nō refert: nā ⁊ qui ſe fundat ī negatiua hꝫ eā ꝓbare niſi ſibi ſit aduerſari⁹ obligatus implere affirmatiuā: prout ꝓbat̃ in. l. hoc iure. ff. de verbo. obli. ⁊ ibi per Bar. ⁊ doc. ⁊ Inno. ⁊ doc. in. c. ſuper his. de accu. ⁊ Jo. an. ⁊ doc. in. c. bone. de elec. ⁊ per Cy. ⁊ doc. in. l. ij. C. de iure emphy. ⁊ per Bar. in cōſi. incip. martinus de eugubio in ordine. xxxj. ſm ordinē peruſinum non informis ⁊ in alio ſuo conſi. incip. ſtatuto ciuitatis Gualdi in ordine. cxxiij. ſm eundem ordinem: ⁊ per dictas theoricas ſepius cōſului aduerſus non ꝓbantes negatiuas ex quib⁹ nitebantur in caſibus magis dubijs: ideo in caſu iſto pariter concludo ꝙ dictis ꝯuentis qui allegabant dicta acta fore nulla incumbebat onus probandi qd̄ actor nō fuerit acataſtratus et non poſſideret immobilem ſubſtantiam cum hec eſſent fundamētū ipſorum circa articulū nullitatis: ſed nedū dicta duo ſed neutrum eſt aliquo modo ꝓbatuꝫ merito nō poterat ꝓnūciari acta nulla neqꝫ reos eſſe abſoluendos ab obſeruatione iudicij: prout pronunciatū fuit.

3 † Nec aliquo modo obſtat ſi in libello enūciat̃ ꝙ eſt de monte ſancti Sabini: q: ꝓpter hoc non tollitur quin ēt poſſit eē ciuis aretinus: nā pōt quis eſſe ciuis ⁊ habere domicilium in pluribus locis vt probat̃. l. aſſumptio. in prin. ⁊. §. iuris prudentib⁹. ad munici. et

4 l. ciues. C. de incolis. lib. x. ſi recte † aduertatur pōt qs vbi vult ſibi domiciliū cōſtituere in vno vel pluribus locis ⁊ d̓r incola. d. l. ciues et poteſt rōne originis paterne eſſe ciuis vnius loci ⁊ rōne proprie eſſe ciuis alterius ciuitatis. Itē rōne adoptionis de eo facte ī alia ciuitate eſſe ciuis alterius ciuitatis per. d. l. ciues. ⁊ dicta. l. aſſumptio. in princip. ⁊. §. j. ⁊. l. j. eo. ti. itaqꝫ lꝫ actor eſſet ciuis vel incola montis ſancti Sabini ⁊ ille locus forte nō ſit de territorio aretino non ꝓpterea ſequitur ꝙ dictus actor nō foret ciuis vel incola aretinus ꝑ p̄dicta prout ⁊ demonſtrat̃ ꝑ aſſertionē libelli ꝓducto contra Bartholomeū de foſſambruno qui appellat̃ de foſſambruno. ⁊ tñ d̓r ciuis aretinus ex quo dat̃ intelligi ꝙ lꝫ quis vere dicat̃ de tali loco nō ſequit̃ ꝙ non ſit ciuis alterius loci ⁊ hoc eſt notiſſimum. Preterea ſtatutum non ſe fundat in eo qui non eſt ciuis aretinus Sed in eo qui nō eſt acataſtratus ⁊ nō poſſidet immobilē ſubſtantiā: pōt aūt quis eſſe ciuis ⁊ nō habere cataſtrum ⁊ non poſſidere immobilem ſubſtantiā ⁊ eſſe forenſis ⁊ poſſidere imobilē ſubſtantiā ⁊ eē acataſtrat⁹ rōne bonoꝝ que poſſidet habem⁹ peruſie acataſtratos inter forenſes ⁊ inter ciues: itaqꝫ lꝫ eſſet de monte ſancti Sabini nō ꝓpterea ſequit̃ ꝙ nō eſſet acataſtratus in aretio ⁊ non haberet ſubſtantiā imobilē in diſtrictu aretij milies contingit qd̄ vnus de vno loco habet ſubſtantiā immobilem in alio territorio.

† Itaqꝫ nullo pacto ex actis cōſtabat ꝙ eſſent rei abſoluēdi ab obſeruatione iudicij. Et hoc medium videt̃ cōcludēs ⁊ ſatis clarū. dato aūt ſine p̄iudicio veritatis qd̄ onus ꝓbandi ſpectaret ad ipſum actorē vel appareret ipſum actorem eē talem ꝙ deberet ſatiſdare: tñ debebat aſſignari termin⁹ ad ꝓbādū an eſſet ſatiſdatum necne: nā fuit oppoſitū in initio litis ⁊ replicatum ꝙ fuit ſatiſdatum vt pꝫ ex actis: licet exceptio fuerit inepte ꝓpoſita: q: nō loquitur ſtatutū de forēſe ⁊ non ſuppoſito iuriſditioni iudicis aretini. ſꝫ loquitur de nō poſſidente imobilē ſubſtantiā ⁊ non acataſtrato ⁊ ꝓut libellus dꝫ ex parte actoris apte ꝓponi: ita ⁊ exceptio dꝫ apte ꝓponi ex parte rei. l. j. §. labeo. de flu. ⁊ ibi ꝑ bar. ⁊ ꝑ eū in. l. j. ff. de excep. idcirco nō cognito ſuper hoc an eēt ſatiſdatum necne nō poterat pronunciari acta nulla vel abſoluere ab obſeruatione iudicij cum

6 ſibi non conſtaret de nullitate proceſſus. † Et licet ſtatutū ſtatuat ipſo iure terminum actori ⁊ reo: tamē ſtatuit poſt lit. conte. ⁊ ſic ad probandum merita cauſe dilatorie autem ⁊ declinatorie proponūtur: ⁊ diſcutiuntur ante litem conteſtatā. l. fi. C. de exce. l. ita demū. C. de procu. cum ſimi. Et ſi non fuiſſet ſatiſdatum litis cōte. eſt nulla ⁊ ſic non fuiſſet lis conte. l. iiij. §. cōdēnatuꝫ. de re iud. ⁊ cle. paſtoralis. eo. ti.

7 † Itē lꝫ appellatio a mere interlocutoria nō poſſit iuſtificari niſi ex antiquis actis: vt in ꝯtrarium deductū eſt: tñ ſecus eſt in appellatione ab interlocutoria non mera: ſed habēte vim diffinitiue ꝓut volūt doc. maxīe zaba. in. d. cle. appellanti. in penul. q. de appel. allegans dominos de rota: ita tenere in deci. xvj. ⁊ idem vult in cle. fi. eo. titu. q. ij. ad hoc not. per glo. in. c. fi. de elec. lib. vj. ſꝫ iſta interlocutoria diffinit inſtantia ⁊ nō expectat poſt ſe aliam diffinitiuam in illa inſtantia: ideo hoc reſpectu habeat vim diffinitiue Ideo poſſit iuſtificari ex nouis actis: ⁊ ſic per nouam ꝓductionez. Ex quibus omnibus ſi non ſingula vrgerent puto intrepide concludendum qd̄ acta non ſint nulla ⁊ non debuerint abſolui rei ab obſeruatione iudicij: ⁊ ꝓpterea partes iudicis ſint in pronūciando bene appellatum ⁊ male iudicatū. Verū q: appellatio etiā a mera interlocutoria iuſtificata coram iudice ad quem deuoluit negotiū principale ad ipſum iudicem ad quē. c. dilectis filijs. de appel. in antiquis. ⁊. c. cordi. eo. ti. lib. vj. Ideo ipſi iudices appellationis hn̄t pronunciare ſuper meritis cauſe ⁊ diffinire negotium principale.

8 ¶ † Ideo deueniendū eſt ad merita cauſe ⁊ ſic qs foueat iuſtitiaꝫ ſup cā principali. Circa ꝙ videt̃ dn̄m ꝙ actor debeat obtinere: quia apparere videt̃ ex actis ꝙ ipſe vel eius auctor dedit ad diſbuſcādū dictum terrenū auctorib⁹ dictoꝝ reorū cum pacto ꝙ poſt. xl. ānos reſtitueretur ipſi actori. Itē videt̃ ꝓbari ꝙ eius auctor hoc eſt eius pater poſſedit dicta bona de quibus agitur iam ſunt anni. xl. nam vnus teſtis deponit de. xl. alius de quinquaginta ſub quibus quinquaginta. xl. continentur: nam ſub maiori numero minor continetur. l. j. §. ſi ſtipulanti. de verbo. obli. ⁊. l. diem proferre. §. ſi plures. de arbi.

9 † Et ſic videtur ꝙ queſiuerit dominiū ſaltē preſcriptione: nam qui ſemel poſſedit preſumitur continuare poſſeſſionez per ea que habentur in. l. ſiue poſſidetis. C. de proba. ⁊ per. d. Anto. in. c. cum ad ſedem. de reſti. ſpolia.

10 † Et licet rei cōuenti videantur niti ex preſcriptione. Tamen nō videtur qd̄ niti poſſint quoniā non videtur ꝙ probent poſſeſſionem. x. cum iuſto titulo: non enim reperio probatum legitime titulum angeli pigliardelli titulus autem Bartholomei: qui producitur per inſtrumentū fuit. M. cccclxxv. ita ꝙ tp̄e inchoate litis non erant decurſi. x. anni. ita ꝙ non datur negligentia. x. annorū prout requirit lex municipalis ex qua nitit̃. Et inſuper non conſtat de idētitate: q: fines deducti in libello et fines appoſiti in inſtrumētis emptionū non ſe conformāt ſunt tria inſtrumenta trium emptionum ſolū in vno ſe conformant in vno fine ⁊ non ſufficit ad ꝓbandum idētitatem per ea que habentur in l. forma. ff. de cenſi. ⁊ per Barto. in. l. demonſtratio. ff. de condit: et demon.

11 ¶ † Tamen his non obſtantibus ꝯtrarium puto de iure reſpondendū. ſ. qd̄ partes iudicis ſint in abſoluendo diffinitiue dictos reos conuentos. nam premittendū eſt ꝙ reus obtinere dꝫ ex altero duorū capitū: vꝫ ex iure ſuo ⁊ nō ex iure actoris: nā ſi re⁹ nihil ꝓbet de iure ſuo: tñ ſatis eſt ſibi ꝙ actor nō ꝓbet intētionē ſuā l. qui accuſare. C. de eden. l. actor ꝙ aſſeuerat. C. de ꝓba. l. fi. C. de rei ven. cū infinitis ſimilib⁹. Jō dato ꝙ rei cōuenti nō iuſtificauerint iura ſua: tamē obtinere debent: q: actor nō ꝓbauit ſufficienter intētionē ſuā. Et hoc ex duplici capite qm̄ non ꝓbauit angelum dn̄ici ſuū aſſertum auctorē habuiſſe dn̄ium vel quaſi dictoꝝ bonorū vel quaſi deducam. Aliud aūt ius ſuū ipſe actor nō deducit. Ideo ex hoc capite ipſe hꝫ ſuccumbere. Itē ſcdō dato ꝙ probaretur dicta bona ſpectaſſe de iure dn̄ij vel quaſi ad dn̄icū. Tamen non probat̃ legitime ꝙ dictus Angelus agens ſit filius eius. ⁊ ꝯñter non ꝓbatur quod ſit eius heres. Et duplici medio deficit in ſalutari ſuo.

12 Quod † aūt non ꝓbetur ꝙ dicta bona ſpectauerint iure dn̄ij vl̓ q̄ſi oſtenditur quaſi dn̄ium querit̃ ex titulo habito a nō dn̄o bona fide ſecuta. ſ. traditione. l. j. ⁊ quaſi ꝑ totum. ff. de publici. ⁊. §. alie. inſtit. de acti. Sed non probatur aliquis titulus dicti dn̄ici. ⁊ per ꝯn̄s nō probatur quaſi dominiū ſpectaſſe ad dictū dn̄icum ⁊ ſucceſſiue nec ad angelum qui nullum ius pretendit habere in dictis bonis petitis niſi tanq̄ heres dicti dominici nec vt heres habet titulum. q: pretendit ſe filium ⁊ ſic ſuum heredem nec titulus pro herede cadit in ſuo. l. nihil. C. pro herede. l. ij. ff. eo. titu. Preterea ipſe Angelus nunq̄ poſſedit: ideo non queſiuiſſet quaſi dn̄ium etiaꝫ ſi habuiſſet titulū: q: ad originē publiciane requiritur poſſeſſio cauſata ex titulo. d. l. j. ⁊. l. traditionem. eo. titu. ⁊. d. §. alie iuncta. l. ſine poſſeſſiōe. de vſucapio. Conſtat itaqꝫ ꝙ non poteſt niti ex capite quaſi dominij ⁊ conſequenter ex publiana.

13 † Item pariter nec ex capite dominij directi ex quo deficit titulus habilis ad querendum dominiū: ſolum poteſt pretendere habere vtile dominiū cauſatum ex lōgiſſima poſſeſſione. xxx. annoꝝ ⁊ vltra. Ex lōgiſſima em̄ bonefidei poſſeſſione querit̃ vtilis rei vendicatio ⁊ vtile dn̄ium. l. ſi quis emptionis. C. de p̄ſcripti. xxx. vel. xl. an. Sed dcā poſſeſſio. xxx. vel. xl. an. nō eſt ꝓbata nec articulata ſolū eſt articulata poſſeſſio. x. ⁊. xx. ānoꝝ. ⁊ vltra

14 vltra.†Nec ob. ꝙ vnus testis deponit: vꝫ cecch⁹ deponit ꝙ iā sunt xl. anni ⁊ vltra vidit dcm̄ dñicū laborare bona ꝑdicta ⁊ ex eis fruct⁹ recolligere ꝓ suis ⁊ tanꝙ̄ sua bona ⁊ hoc ꝑ pl'es ⁊ pl'es ānos: ⁊ alius testis exaīat⁹ in cā appellationis. vꝫ Antoni⁹ angeli deponit qḋ vidit dñicū ⁊ fratres laborare ⁊ cultiuare dcā bona interrogat⁹ de tp̄e dixit ꝙ fuit ante. M. cccc xxxj. ⁊ sic vltra. l. annos dixit tamē se ignorare quot annis dicta bona possederit. Profecto iste testis est singularis. non em̄ hꝫ contestem qui viderit illo tp̄e cultiuare ali⁹ testis dicit de. xl. annis vel circa ⁊ vltra illud circa ſm cōmunē vsuꝫ loquendi refertur denotat modicū tp̄s plus vel minus facit. l. hec adiectio. de verb. sig. ⁊ qḋ habetur in. l. ⁊ si post tres. in prin. ff. si qs

15 caue. †Itaqꝫ non probat ille cecchus ꝙ laborauerit vel possederit añ. M. cccc xxxj. annum. nec ille Antonius qḋ possederit iam sunt anni. xl. vel circa ⁊ sic sunt testes singulares vel saltem possunt esse singulares. Et prout non probant testes singulares vt in. c. cuꝫ dilecti. de elec. ⁊. c. tam literis. de testi. cum concor. ita nec testes qui possunt esse singulares ꝓut cōcludit bal. in. l. edicto. C. de edict. diui. allegans no. per Bar. in. l. celsus. de vsuc. ⁊ idem no. idem Bald. in. c. bone. de elec. Non probat̄ itaqꝫ possessio dicti dñici cuꝫ alij testes nihil deponant saltem de possessione. xxx. annoꝝ solum deponūt de concessione facta per dictū Dominicū lando ⁊ fratrib⁹ ad dismachiandum cum pacto ꝙ post. xiiij. annos restituerēt. Sꝫ nō

16 releuat: q̄2 dicitur facta iam sunt. xxj. anni. †Et insuꝑ dicta concessio non probatur legitime: q̄2 super ea deponūt quatuor testes vn⁹ dicit se nihil scire: vꝫ Antonius. duo deponunt de auditu: vꝫ Cecchus ⁊ Jacobus. vnus solus quia presens fuit: vcꝫ Baptista. Nec ob. qḋ in contrariū dicebatur qḋ sub maiori numero minor continetur: q̄2 ꝓcederet in his terminis quādo vnus testis deposuisset ꝙ possedisset ꝑ annos quinquaginta ꝓximo preteritos vel ab ānis xl. ⁊ citra tūc em̄ in annis. xl. eēnt cōtestes ꝑ dictā rōnē q̄2 si ꝑ annos quinquaginta possedit necessario sequit̄ ꝙ possedit ꝑ annos. xl. sꝫ nō sequit̄ possedit iā sunt anni quinquaginta ergo possidebat. xl. anno ꝓxime ꝑterito: q̄2 potuit interim amisisse possessiōes. Nec obstat ꝙ qui semel possedit presumit̄ perseuerare in possessione: q̄2 illud videt̄ ꝓcedere si allegat̄ ꝑseuerātia. ar. eoꝝ q̄ no. bar. in. l. si adulteriū cū incestu. §. idē pollidi. de adulte. ꝑ tex. ibi. sed id minime est allegatū imo ꝓbat̄ ꝙ dictus dñicus decessit iaꝫ sunt anni. xiiij. quo tp̄e finē habuit eius possessio. ⁊ de. xl. annis si detrahunt̄. xiiij. non restāt. xxx. Et cōstat nō pōt fieri cōputus ab annis quinquaginta: q̄2 cōstat ꝙ de dicto tp̄e nō est q deponat nisi vnic⁹ testis. Et ille vnicus testis deponit qḋ cultiuabāt ipse dñicus ⁊ fratres ⁊ sic nō ipse insolidū. ⁊ illud plurale fratres pōt cōprehendere duos ⁊ hoc ad minus. Itē. x. xx. ⁊ plures ⁊ pauciores ⁊ hoc est notissimū: itaqꝫ dato ꝙ essent mille testes illud deponentes nō esset certa ꝓbatio pro qua. s. rata possedisset nec cōsequēter pro qua rata prescripsisset ⁊ sic consecutus fuisset vtile dñium: ⁊ ideo nō releuaret: q̄2 nō esset talis ꝓbatio ex qua ferri posset certa sn̄ia ꝓut ferri dꝫ. §. curare insti. de acti. ⁊. l. hec sententia. C. de sentētia que sine cert. quāt. ad hoc. l. certum. ff. de confes. ⁊ quod no. in. l. certi condictio. in prin. ff. si cer. pe.

17 †Secundo principaliter deficit in ꝓbatione filiationis dictus angelus actor q̄2 non probat se esse filium legitimum ⁊ naturalem dicti Dominici: nam licꝫ plures testes deponant quod ipse Angel⁹ fuit filius legitimus ⁊ naturalis dicti Dominici ⁊ qḋ habit⁹ fuit pro filio legitimo ⁊ naturali dicti Dominici: tamē tres ex eis interrogati in causa sciētie non reddunt cām sciētie per sensum corporis: ꝓut reddere debent saltē quando de causa sciētie interrogātur per. l. testium. C. de testi. ⁊. l. qui testamēto. §. si. ff. de testa. ⁊ per doc. in dictis iuribus. ⁊ in. c. cum causam que de testi. ⁊ per glo. ⁊ doc. in. l. solam. C. de testi. Remanet vnus solus qui non fuit interrogat⁹ in causa scientie super cuius dicto posset instari: sed non refert q̄a dictuꝫ vnius dictū nullius. l. iurisiurandi. C. de testi. cum simi. Ali⁹ testis interrogatus in causa sciētie: respondit q̄2 simul habitabant que ratio est de se inepta: nam ⁊ alij ꝙ̄ filius ⁊ pater simul habitant fratres famuli ⁊ sepe alij. Itē potuit esse ꝙ simul habitauerint ⁊ sibi testi non innotuerit per sensum corporis: itaqꝫ si cā fuisset cōcludens debuisset reddere causam scientie: q̄2 vidit eos habitare: alij duo interrogati in causa scientie dicūt q̄2 habebantur ⁊ reputabātur ⁊c. debebāt dicere q̄2 viderūt haberi ⁊ reputari ⁊c. ita redderent causam scientie per sensum corporis ꝙ minime fecerunt: ideo non probant. Ex quibus omnibus cōcludo ꝙ partes iudicis sunt in absoluendo diffinitiue ipsos reos conuentos. Et hec dicta sufficiāt pro carentia copia librorum ⁊ pro mercedis paruitate iuxta cumulum scripturarum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. lxxxviij.

☞ Testamentum primum in quo est frater testatoris institutus et filiabus reliquit dotes an reuocatū videatur si testator in testiū presentia dixerit io voglio refare el testamēto ꝑ dona me se voglio meglio a li miei figlioli che ali toi. per totum.

1 Ad testamēti reuocationē nō requiritur clausula spālis vbi cōstat de mēte testatoris ꝙ volūtatem suam mutare voluerit.

2 Testamētum patris filij ignorare presumuntur.

3 Argumentum a cōmuniter accidentibus est probabile in iure.

4 Testamentū debet probari septē testibus: fallit si fiat iter liberos. Interpretatio est in testamētis sumenda ea que magis fauet vltime voluntati.

¶ Consilium. lxxxviij.

Repetito diuino numie.

¶ De subscriptiōe requisitus circa ea que post meū consilium ⁊ punctum ad me datum: fuerūt in facto presupposita. Cū suꝑ eo ꝙ cōsului nō requirat̄ alia cōprobatio: paucis reꝫ absoluā: q̄2 satis abūde sunt per suprascriptum dñm consulentem confutata ea que nuꝑ cōtra primum testm̄ adducebantur: tum etiam q̄2 sum in motu ⁊ in actu me transferendi de loco ad locum ⁊ pars librorū quā mecum i rus detuli magna ex parte retrocessit. Placꝫ itaqꝫ mihi Petrophilippo de Corneo. V. J. doctori de perusio cōclusio. s̄. facta per suprascriptum famosissimum. V. J. doctorem dominum Bartholomeū suzzi. patrem hono. scilicet ꝙ quinqꝫ media que nuper in contrariū obijciebant̄ nullatenus habeāt obstare quominus ꝓmū testm̄ subsistat. Et quidē friuola mihi apparent oīa deducta in cōtrariū preter tertiū per qḋ videt̄ satis aperte demonstrata volūtas testatoris volendi mutare id qḋ in primo testō disposuerat maxime cū verba illa protulerit erga fratrē de cuius preiudicio agebat̄ itaqꝫ non videtur quod possit interpretari aut persuaderi quod prolata fuerint animo blandiendi seu cōplacendi: sed potius causa se excu

1 sandi itaqꝫ satis videt̄ apparere qḋ mutauerat voluntatē. †Itaqꝫ succedit dictum Bald. in. l. sancimus. C. de testa. relatum per prefatum dñm consulentē. s. ꝙ vbi cōstat de mēte testatoris ꝙ mutauerit volūtatē non requirit̄ clausula spālis derogatoria. Et licet ipse Bal. subdat aliqua exempla: tamē illa nō restringūt generalitateꝫ dicti per. l. dāni infecti stipulatio cōpetit de dā. infec. ⁊. l. j. §. qḋ dꝛ de vi ⁊ vi ar. ⁊. c. j. extra ne cler. vel mo. Et dictum illud probat̄ rōne q̄2 hmōi clausule derogatorie sequentium testatorum non operantur aliud nisi faciunt presumi qḋ si postea aliter disponit cessat ei⁹ voluntas quia presumitur qḋ perseueret in prima voluntate qḋ sequens testamētum nō valeat prout ⁊ supra in primo consi. deductū fuit. Si ergo apparet mutata in hoc voluntas cessat dicta ratio idcirco remanet regula iuris quod vltimum testamētum preualet et tollit primum. §. posteriore insti. qui. mo. testa. infir. ⁊. l. cum in se

2 cundo. de iniu. te. cum simi. †Sed ad hoc respondet dñs consulens qḋ inter cetera qḋ dicta verba potuit proferre aīo ostendendi filiabus qḋ volebat eis prouidere. Et profecto si illa verba fuerunt ꝓlata in presentia filiarum vel maritorum earundem vel aliorū qui verisimiliter haberent eis referre dicta responsio plane militat: saltem si habebatur notitia primi testi: sꝫ si soli fratri dicta verba ꝓtulit dcā rō nō ita militat: ⁊ insuꝑ si nō erat notitia ꝓmi testi nō videtur persuaderi posse quod dictum secūdum testamentum fuerit factum animo cōplacendi filiabus: q̄2 filiarum intererat ꝙ decederet sine testamēto ⁊ alia vltima voluntate cum tunc omnia sine diminutione ad eas erant deuoluenda. Et quādo fit testm̄ cōmuniter cōtingit ꝙ aliquid aufert a successoribus ab intestato: lꝫ eos instituat ita ꝙ non expedit filiabus ꝙ pater cōdat testm̄. Et per consequens nō est verisimile ꝙ scdm testm̄ fecerit aīo complacendi filiabus aut generis si non erant ignari primi testamēti: ꝓut ignorantia presumitur. filij enim vel filie presumūtur ignorare testamentum patris ar. l. verius. ff. de proba. ⁊ regule presumitur in. vj. ꝓut in terminis concludit Bar. in. l. is potest. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. si heres. ff. de lib. leg. ⁊ maxime talis presumptio militat in hmōi testamentis habētibus similes clausulas derogatorias que solēt cōiter fieri vt secrete teneantur: nam si in notitiā eoꝝ qui pretēderent interesse veniret esset frustratoria cautela. Nam illi conarent̄ eneruare talem cautelā faciēdo opponi verba que requirit apponi clausula derogatoria vel faciendo fieri mentionē specialem de primo

3 testamēto. †Argumētū aūt a cōiter accidētibus est ꝓbabile in iure: vt ꝑ glo. in. l. j. C. de arbi. ꝑ gl. ⁊ doc. in. l. non hoc. C. vñ cog. ꝑ gl. et bal. in. l. neqꝫ natales. C. de ꝓba. cū ergo in dcō scdo testō non sit facta spālis mentio primi testi ꝑsuadet̄ ꝙ de illo nō habuerint notitiā filie si ad eius instātiā factū fuisset: ⁊ ex altera parte nō est verisil'e ꝙ ad eoꝝ cōtēplationē factū fuerit scdm testm̄: ex quo agi videbatur de earum preiudicio si primū factū nō fuisset. Ex quibus videt̄ inferri qḋ cēseat̄ factū dictum scdm testm̄ proprio motu: q̄a nolebat stare primo testō: ⁊ sic censeat̄ mutasse voluntatē ꝓut v̄ba per ipsum testōrem pauloante hoc ꝑ duos dies antea ꝓlata etiaꝫ suadebāt: ideo satis cēseatur de penitētia prime volūtatis cōstare qḋ videt̄ sufficere per supradicta. ¶ Tū predictis minime refragātibus cōcurro in sn̄iam dñi cōsulētis. Nā aīaduerto ꝙ verba illa nō multū antea a tepōre prolata nō ꝯueniūt dispōni q̄ opparet facta in dicto secūdo testō: illa. n. verba se io nō lasso a li tuoi figlioli nō lo hauere ꝑ male ꝑ che voglio meglio ali mei che ali tuoi. nō cātāt de ipso frē. In prīo aūt testō instituerat ipm̄ fratrē itaqꝫ dicta verba innuunt mentem testatoris ꝙ intēdebat preferre filios vl' filius ꝓprias filijs fratris: nō autē ipsi fratri quē in primo testō honorauerat principaliter ipsum instituendo qḋ fecisse censeret̄ si ipm

fratrẽ institutũ in p̃rio: onerasset vt post mortẽ resti tueret filiabus ipsi⁹ testatoris tũc nõ onerasset filios ipsius fris: q2 magis dilexisse filias suas q̃ filios fratris: sed reuocãdo primum ⁊ simpl'r instituen do filias p̃tulit filias p̃prias fratri: ita q̃ si qua indignatio cadebat debebat cadere: q2 non relinquebat ipsi fratri potiusq̃ ex eo q2 nõ relinquebat filijs ipsius fratris: itaq3 verisimiliter dixisset se io nõ lasso a te non lo hauere per male: peroche voglio melglio amiei figlioli che a te. Non eñ erat cõueniens q̃ relinqueret potius filijs fratris quos propter fratrẽ habebat diligere q̃ ipsi fratri: ita qd̃ dicta verba nõ causant cõiecturã qd̃ voluerit reuocare instõnẽ factã in primo testõ de fratre: s3 poti⁹ innuũt q̃ intẽdebat aliqd̃ prouidere filiab⁹ p̃prijs ⁊ illas p̃ferre filijs fratris: qd̃ potuit cõtingere q̃ illud intẽdebat facere ⁊ non fecit forte: q2 penituit vel q2 nolebat palã facere ⁊ notificare q̃ fratrẽ preferebat p̃prijs filiab⁹: vt autẽ ostẽderet q̃ volebat testari: prout forte fecerat aliqd̃ motiuũ et vt testando satisfaceret filiab⁹ ⁊ earũ maritus testatus fuit vt ipso apparet sciens illud nõ valere: al's forte testaturus iuxta eius mentẽ in quo testõ faciẽdo intẽdebat apponere illa verba de quib⁹ in primo testamẽto vel facere specialem mẽtionem de primo: nec apparet q̃ penituerit de primo nisi fecerit secũdum validũ iuxta ei⁹ mentem. † Licet ergo intenderet facere scd̃m testm̃ vel scd̃am vltimam voluntatẽ: non tamen ex hoc constat mutasse voluntatẽ que non fuerat q̃ nollet aliter disponere: sed quod nolebat aliam sua3 vltimam voluntatẽ valere nisi apponeret illa verba: poterat itaq3 p̃seuerare in illa prima voluntate. s. q̃ alie vltime voluntates nõ valerent nisi apponerent illa verba. ⁊ tñ intendebat de nouo prouidere. s. valide apponendo illa verba al's inualide: ⁊ intendebat primũ valere si scd̃m validũ faciebat. ar. l. si iuf. ff. de le. iij. Itaq3 dicta verba nõ artant q̃ testator mutauerit sñiam declaratam in primo testõ: ⁊ al's mutatio volũtatis nõ p̃sumit. l. eũ q mutatã. de p̃ba. et volũtas testatoris tacita ⁊ expressa d3 p̃bari p septẽ testes. l. cum p̃poneretur. de leg. ij. cũ ibi no. l3 secus in illa que resultat ex facti qualitate puta ex graui offensa ex inimicitia capitali: de qua non curo: q2 nõ attingit casum nostrũ. Et si dicatur quatenus testatur in filias nõ requirit numerus tot testium per. l. hac cõsultissima. §. ex imperfecto cũ autẽticis ibi positis. C. de testa. rñdetur q̃ dicta verba voglio acõciare li fati miei sunt equiuoca quo ad filias ⁊ quo ad alios: licet in hoc vltimo non faciam vim. Ideo super eo non me extendo: sed in duobus medijs precedentibus. s. qd̃ potuit persistere in eadẽ mẽte. s. q̃ nõ valeret aliud testm̃ nisi apponerent illa verba: ⁊ tamẽ intẽdebat p̃uidere forte cũ illis verbis q̃ nõ fecit. q2 volebat q̃ illud qd̃ apparenter faciebat nõ valeret: ⁊ maxime attento q̃ huic vltimo testõ non cõueniunt illa verba: se io non lasso ali tuoi figlioli nõ lo habere p male poche voglio meglio a li miei che a li tuoi: prout supra demonstratum est. Attentis etiam al's deductis per prefatum dñm consulentẽ. Et etiam his que deducta sunt in consilio primo circa. l. hac consultissima. C. qui testa. fa. pos. que non paruifacio saltem hoc casu in quo si militat dispositio. d. §. ex imperfecto. ⁊ non. d. l. hac consultissima primũ testm̃ in totu3 ruit et secũdum magna ex parte: q2 nõ valet nisi quatenus honorat filias. Itaq3 illa ratio que inter ceteras adducit q̃. d. §. ex imperfecto deroget. l. hac consultissima qd̃ amplectenda est interpretatio que magis fauet vltime voluntati que deducta est in primo consilio militat hoc casu in contrarium sc3 q̃ preualeat dispõni. d. l. hac consultissima. q2 hoc magis fauet testõ: q2 per hanc interpretationẽ substẽtatur vnum integrum testamẽtum: ⁊ p aliam interpretationẽ substẽtat pars vnius testamẽti. Ex quib⁹ omnibus cõcludo q̃ dictũ primũ testm̃ non censeatur reuocatum nõ ob. adductis in ↄtrarium. Non eñ ob. q̃ non apparet q̃ illa verba io voglio aconciare li fati miei non apparent prolata in presentia filiarũ aut aliorũ qui haberẽt referre ipsis filiabus vel eo2 maritis: q2 respondet q̃ nõ apparet etiã ↄtrariũ satis est q̃ potuit illa proferre in p̃ntia aliorũ ⁊ saltem protulit in p̃ntia testiũ qui volunt nũc dicta verba p̃bare: itaq3 poterant illa v̈ba tunc notificare: prout postea notificarunt ⁊ patefaciunt. Nec ob. q̃ nõ presumit scia testi: q2 l3 nõ p̃sumatur sepe notitia habet maxime per illos quorũ interest: fiũt eñ corã pluribus p̃sonis ⁊ plures nõ de facili oẽs silẽt. Et multotiẽs contingit q̃ testes stant presentes ⁊ non aiaduertũt oẽs cl'as testi: itaq3 potuit faciliter ↄtingere q̃ fuit relatũ filiabus ⁊ generis q̃p̃ consideratã testm̃ ⁊ nõ fuit eis dictũ q̃ apposuerit illã cl'am derogatoriã: itaq3 de facili potuit cõtingere q̃ filie vel generi institerũt vt ille testaretur pro eo2 interesse vt cõiecture suadẽt al's põderatis: ⁊ tñ nõ p̃uiderunt p̃fecte q2 nõ habebãt plenã notitiã primi testamẽti seu qualitatis dicte clausule derogatorie: ⁊ q2 testõr nõ intẽdebat a primo testõ recedere ⁊ sic verba illa nõ obstãt: ⁊ insuper illa verba ostẽdunt affectionẽ nõ indignationẽ erga fratrẽ ⁊ sir'reli ctum predij ⁊ relictũ executorie ita q̃ aduersantur illi rõni de indignatiõe ex verbis altercatorijs inuicem prolatis; que ratio est leuis: leuia etiã friuola sunt meo iudicio alia media q̃ adducta sunt in facto ↄtra p̄mũ testm̃ ⁊ ↄtra cõclusionẽ primo loco factã quibus abunde puto responsum per prefatum dominu3 consulentẽ: ideo vlterius non insisto.

Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. lxxxix.

☞ Statutum penale an porrigat vires suas ad ea que fiũt p subditum extra territorium.

1 Contractus vel pacta contra legem prohibitiuam sunt ipso iure nulla. numero. 4.

2 Statuta penalia vel prohibitiua an porrigant vires suas ad ea q̃ fiũt extra territoriũ maxime per subditos. p totum.

3 Lex vel statuta non debent dici frustratorie posita.

4 Fiscus non habet ius in bonis delinquẽtis ante sententiam. Delinquẽtis bona non esse fisci in aliqua etiã parte añ sententiam.

5 Precarij constitutio transfert rei possessionem.

6 Statuta que dicantur esse odiosa. nume. seq. ⁊ cõsi. seq. nu. 11. quia exclusiones statutarie a succedendo sunt exheredationes.

7 Legis dispositio quando dicatur esse fauorabilis vel odiosa. numero. 2. et. 6.

8 Delinquentis extra territorium pena que sit attẽdẽda an pena loci statuti delicti vel domicilij delinquentis.

9 Donare conuenit nobilitati ⁊ an donare sit de genere prohibitorum vt donatio videatur venire appellatione prohibitionis alienationis ⁊ quid sit donare. nu. 14.
Amico satis est in aliquibus subuenire.

10 Nulla an dici debeant que facta sunt contra legem p̃hibitiuam.

11 Licentie natura que sit ⁊ an licentia debeat precedere actũ vel sufficiat q̃ sequatur.

12 Generalis dispositio non comprehendit ea que qs nõ esset verisimiliter concessurus.

13 Clausula ipso iure vel facto an importet effectum late sententie. nume. seq. ⁊. 15.

14 Pertinere verbum importat dñium seu quasi.

15 Possessio non probat dominium vbi principaliter deducit dñiu3.

16 Bono2ũ appellatione nõ veniũt ea que quis de presenti nõ h3, nec ea in quibus habet tãtũ vsumfructum. nu. seq.
Publiciana non competit ex titulo etiam apto ad transferẽdu3 dñium si possessio tradita non sit. nu. seq.

17 Cedere rem vel ius quod quis habet differunt.

¶ Consilium. lxxxix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ Uiso. s. scripto puncto. Lic3 videatur p̃ma fronte dõm q̃ dicti actores foueãt iustitiã p qui bus reperio latã sñiam seu laudũ ⁊ redditũ cõsi. decisiuum. videt eñ demonstrari aperta iustitia pro parte ipso2ũ: quia prout presupponitur viget aperta dispositio superioris: qd̃ null⁹ alienet bona stabilia sita in territorio engubij sine expressa licẽtia locum tenentis que licẽtia p̃ut p̃supponitur nõ interuenit. Et per consequẽs alienatio predicta ⁊ sic donatio videtur facta cõtra prohibitionem legis predicte. † Et cõtract⁹ ↄtra legem celebrati sunt ipso iure nulli. l. non dubium. C. de ll. l. iubemus nulli. C. de sac. san. eccl. l. cum lex. ff. de fideiuss. nec iuramentum validat actu3 qui a iure vitiatur fauore reipublice vel in odium gerentis actum ⁊ iurantis prout has theoricas tradit Bart. in. l. si quis pro eo de fideiuss. et sequuntur doc. cõmuniter omnes ibi. ⁊ in aut. sacramẽta puberũ C. si aduer. ven. ⁊ in. c. cum contingat. de iureiurand. ⁊ vbiq3. Sed ista prohibitio videtur principaliter inducta fauore reipublice vt populosa permaneat vt sic hoĩes exinde non recedant vt clare demonstrat decretum ducis q̃ vltimo recensetur in themate: ⁊ pena irrogatur odio non obtemperantes decreto superioris idcirco iuramentũ nõ validet dictũ cõtractũ donationis ⁊ hoc satis clarum. † Nec videt iuuari dicta donatio ea ratione q2 celebrata extra territorium: nã licet statuta plerumq3 non trahãtur ad cõtractus vel alios actus extra territorium celebratos ar. l. extra territorium. ff. de iuris. om. iud. ⁊ probatur in. c. vt animarum. §. statuto. de const. li. vj. ⁊ per bar. ⁊ Bal. in. l. cunctos populos. C. de summa trinita. ⁊ doct. in dictis iuribus. ⁊ in. c. a nobis. de sententia excom. ⁊ in cle. pastora. de re iudica. ⁊ in. c. j. de rap. ⁊ Pe. de ancha. in repe. c. canonum. de consti. Tamen fallit in multis casibus inter ceteros quando statutum est prohibitiuum in personã ⁊ fauorabile. cõp̃rehẽdit eñ tunc subditum vbiq3 actum exercentem prout voluit Bart. in d. l. cunctos populos. C. de summa trini. in. vj. q. ex hoc inferens q̃ si statutum disponit q̃ minor non possit facere testamentũ trahit ad subditum vbiq3 testantem ⁊ idem vult ibi Bald. quo ad bona si ta intra territorium. ⁊ Bald. in. c. canonum. de constitu. xij. q. principali. col. lxxxix. ⁊ Bal. in consi. dliij. incipi. factum sic proponitur dñs. U. de perusio. Sed istud statutum seu decretum ducis videtur fauorabile q2 emanans fauore reipublice ne hoĩes recedant ex territorio engubino vt p3 ex decreto ducis vltimo in themate recensito interest eñ reipublice repleri ciuibus seu hoĩbus vt no. doc. in l. j. ff. solu. ma. ⁊ res ipsa indicat. ideo iudicetur fauorabilis dcã prohibitio quia ad iudicandam dispositionem fauorabilem vel odiosam attenditur principalis intentio cõditoris. ar. l. qui exceptionẽ ff. de cõdi. inde. ⁊. l. si quis nec cãm. ff. si cer. pet. Ideo istud statutu3 ducis tanq3 fauorabile q2 in fauorẽ reipublice inductum trahitur ad actum

ad actum extra territoriũ ducis celebratũ per subditũ ducis maxi/me cum fuerit cũ subdito celebratũ: quia ⁊ donator et donatarius erant subditi statuentis: ideo dicta donatio facta Dionysio apud

3 balnea nõ interueniente licẽtia videtur nulla.† Quod ⁊ suadetur ratione si enim secus diceremus dicta decreta de facili redderẽtur elusoria: quia facile foret volenti ex districtu eugubij recedere se absentare a territorio: et ibi alienationẽ facere in fraudẽ legis: sed lex nõ debet frustratoria reddi.c.abbate.de ver.signi.circa mediũ. in antiquis.⁊.c.cõmissa.de elec.lib.vj.vbi bonus tex. ad propositũ facit.l.si pretor.in prin.ff.de iud.⁊.l.j.§.exceptiones.ff. quorũ rerũ act.nõ detur.l.fi.§.fi.C.de vsu.rei iudi.ideo trahatur dicta prohibi tio etiam ad donationẽ predictã factam extra territorium: quod ⁊ dicendũ videtur ex alio.s.quia qñ lex municipalis prohibet aliena tionem seu dominiũ in alium trãsferri rei site in territorio talis lex militat etiam in alienatione per subditũ facta extra territoriũ sal/tem si fiat in subditũ prout cõcludit Bar.in.d.l.cunctos populos. in.vij.q.vbi actus respicit rem de qua litigatur seruanda sunt iura loci vbi res est sita.dicit Pet.de ancha.in.d.c. canonum.q.xij.col.

4 xcvij.dicens qd̃ ista est cõmunis theorica.† Ex duplici ergo capite cõcludendũ videtur ꝙ dicta donatio apud balnea facta fuerit ⁊ sit nulla.⁊ per cõsequens non fuerit in donatariũ translatũ dominiũ. Ex quo alienatio est ꝓhibita nam habetur pro infecta facta cõtra legem ⁊ dominiũ non transfertur.d.l.iubemus.⁊.d.l.nõ dubium.⁊ qd̃ habetur in.l.j.⁊ per totũ.de fundo dotali.⁊ in cõsequẽtiã domi/nium videtur ꝙ remanserit apud donantẽ: nec eñ videtur transla tum in fiscũ licet adijciatur pena cõfiscationis: quia non videtur ꝙ in decreto prohibitiuo sint verba denotãtia penam irrogari ipso iure: ideo videtur ꝙ nõ resultet cõfiscatio ante latam sententiã cõ/fiscationis per ea que no.per glo.et doct.in.l.in criminali.C. de iu/risdi.om.iudi.⁊ in.c.si diligenti.de fo.cõpe.⁊ in.l.iubemus.§.sane. de sacrosan.eccle.nec põt quis de iure fisci opponere ante latã pro fisco sententiã vt singulariter no.in.l.his cõsequenter. in princi.ff.

5 fami.hercis.per glo. in verbo nõ pertinere.in fi.† Cum itaq; ipsis donauerit bona sua stabilia ⁊ cõstituerit se eorũ nomine possidere videtur ꝙ in eis dominiũ transtulerit istorum bonorũ que erãt vt dicitur ipsius donatoris. Nam ex hmõi cõstitutione resultat ficta traditio per ea que habentur in.l.qd̃ meo.in prin.⁊.l.interdũ.⁊.l.si rem aliquã.ff.de acq.pos.⁊ vere possessio transfertur in eum cuius nomine possidetur.l.certe.§.si procurator.ff.de pca. Et mediante hmõi ficta traditione et vera possessionis translatione transfertur dominiũ mediante titulo habili ad dominiũ translationẽ vt habe/tur in dictis iuribus.⁊ in.l.traditionibus.C. de pact.⁊ in.l.j.⁊ in.l. quisquis.C.de dona. idcirco videtur ꝙ in vltimos donatarios fue rit translatũ dominiũ. Et per cõsequẽs res de quibus agitur perti neant dominiũ vel quasi ad ipsos agentes.et per cõsequens iustam fuisse sententiã seu laudum per primos arbitros latã ⁊ partes no/uorum arbitrorũ esse in confirmando primũ laudũ. Non ob.prima donatione que videt̃ ꝙ fuerit inefficax per supradicta: ⁊ nõ obstã/te prouisione vltimo loco facta per magnificũ dñm comitẽ Octa/uianum ⁊c.quia illa prouisio non preiudicat iuri tertij prout in ea expresse ius tertij reseruatur: et si nõ fuisset expresse reseruatũ taci/te reseruatũ censeretur.ar.l.j.§.merito.⁊.§.si quid a principe.ff. ne quid in loco publico.⁊ in.l.cum auus.C.de eman.lib.ad hoc etiam quod habetur in.l.quotiẽs.C.de preci. impera.offer. Et ideo cum ante dictã nouã prouisionẽ emanauerit donatio facta dictis agen tibus: ⁊ successiue videatur in eos translatũ dominiũ non censetur ab eis ablatũ concurrit etiã ꝙ dicta vltima ꝓuisio nõ cantat de do natione sed de vẽditione sup quo tamẽ posset instari sed nõ curo.

6 ¶ † His tamẽ non ob.cõtrariã partẽ arbitror iuri magis cõsenta/neam ex pluribus medijs: primo eñ videtur ꝙ licet sit inhibitũ ne quis vẽdat donet vel alienet. Tamẽ donatio ⁊ alienatio facta me/diante donatione nõ sit prohibita extra territoriũ: nam puto ꝙ di ctum decretũ debeat censeri odiosum ⁊ parũ rationabile: q̃uis eñ sit inductũ in fauorẽ reipublice eugubine ne.s. homines inde rece/dant vt sic remaneat populosa. Tamẽ est cõtra ius naturale ⁊ posi tiuum: rei enim sue quilibet debet esse moderator ⁊ arbiter.l. in re mandata.C.mandati nec est decens ꝙ nõ possit quis rem suã alie/nare ad sui beneplacitũ hinc al's consului ꝙ ius municipale dispo/nens ꝙ quis teneatur vẽdere rem suã vicinis vel cõsanguineis seu cõsortibus ⁊ nõ alijs volendo rem ipsam alienare reputatur odio/sum ⁊ plurimũ restringendũ per tex.in.l.dudũ.C.de cõtrahẽ.emp. et quia exorbitãs et erat penale que omnia militant in casu nostro in quo quis cogit̃ inuitus non alienare et retinere penes se rem suam ⁊ nõ potest ad libitũ de ea disponere sub pena. Et tamẽ illud statutum est inductũ in fauorem vicini vel cõsortis ⁊ nihilominus quia est alienum a ratione et a regula iur. reputatur odiosum: ita ergo et istud per predicta: item al's statutũ ꝙ extantibus masculis femina nõ succedat vel extãtibus agnatis mater nõ succedat licet sit inductũ fauore agnationis nõ in odium cognationis vel sexus feminini qui nõ meretur aliqd̃ odium. Tamẽ reputatur odiosum. arg.l.maximũ vitiũ.C.de lib.prete.⁊ no. Bar.in.d.l. cũctos popu/los.⁊ Bal.in.l.quicũq;.C.de ser.fugi. vbi dicit ꝙ statutũ disponẽs qd̃ patruus excludat auum maternũ est odiosum odio irrationa/bili adeo qd̃ ƀm eum masculinũ auum maternũ non cõcipit femini num auum.ad idẽ ꝙ ipse no. in.l.illam.C.de colla. Et sic nõ sequi/tur est inductum principaliter in fauorẽ ergo fauorabile si id quod disponitur est dignũ odio: sic al's videmus: qd̃ licet gabelle inducã tur fauore reipublice vt.s.in fiscũ deuoluatur pecunia. Tamen ga/bella est odiosa no. Bar.in.l.pupillus.ff.ad.l.fal.⁊ not. Panor. in cõsi.incip.in effectu casus talis est cauetur inter cetera.col.fi. Et sic licet gabella sit fauore reipublice introducta tamẽ censetur odiosa et restringẽda: sic ⁊ al's rescripta ad beneficia licet sint gratiosa ⁊ fa uore eius cui beneficia cõferuntur cõcedantur tamẽ sunt odiosa et restringenda.c.q̃uis.de prebẽ. lib.vj. Similiter delegationes licet fiant ad instantiã partis vt rescribens sibi cõplaceat tamẽ reputan tur odiose qñ in aliquo derogant seu detrahunt iurisditioni ordi narie: vt no.per glo.in cle.j.de offi.deleg. per docto.in.c.sedes.de rescrip.in antiquis.et in.c.j.eo.titu.lib.vj.ita in casu huius statuti cum detrahatur iuri et vt ita dixerim iurisditioni quã quis habet

7 in re sua cẽseatur odiosum ⁊ restringendũ.† Insup omnis recessus a iure cõmuni regulariter reputatur odiosus prout dicit Panor. in cõsi.j.ƀm ordinẽ informis incip. facti cõtingẽtia talis est quidã a.cõtraxit col.iiij.per.c.j.⁊.ij. de filijs presby.lib.vj.⁊.c. cũ dilectus. de cõsue.facit.l.ius singulare.⁊.l.ꝙ vero cõtra.ff.de.ll.⁊ regule que a iure cõmuni exorbitant in.vj.cum si.istud decretũ est a iure exor/bitans ergo restringendum: item istud decretum est penale ⁊ pene sunt restringẽde ⁊ odiose regula in penis in.vj.c.statutum.in prin. de elec.eo.lib.l. si preses.et.l.interpretatione. de penis. hoc pacto presupposito ꝙ dictũ decretũ ratione eius ꝙ in se continet ⁊ tan̄ꝙ exorbitans ⁊ penale sit odiosum succedit theorica Bar.in.d.l. cun ctos populos.vj.q.quod qñ statutũ dirigitur in personã ⁊ inhibet actum nõ militat in actu celebrato extra territorium statuentis: in casu enim per decretũ prohibetur ne quis audeat vel presumat do nare ⁊c. que verba dirigũtur in personã ne quis audeat ⁊c. directa fuissent in rem si dixisset non alienetur res immobilis vel nequeat alienari ⁊c.isti sunt termini Bar.in scdo membro in.d.l.cũctos po pulos.ideo casus iste est applicãdus primo mẽbro.s. quãdo verba legis prohibitiue dirigũtur in personã in quo mẽbro Bar. distin/guit ꝙ si statutũ est fauorabile tunc trahatur ad subditũ faciẽtem actum extra territoriũ prout latius in adductis in cõtrariũ dedu/ctum est: sed si statutũ dirigens verba in personã est odiosum tunc in eadẽ.vj.q.cõcludit Bar.in.d.l.cũctos populos.ꝙ non trahitur ad actũ per subditũ factum extra territoriũ qd̃ et cõcludit Bal.ibi in lectu. colũ.xvij.† Et hinc est ꝙ delinquens extra territoriũ ve/

8 nit puniẽdus pena imposita iure cõmuni vel pena imposita a sta/tuto loci delicti perpetrati non autẽ pena statuti domicilij ipsius delinquentis.c.vt animarũ.§.statuto.de cõsti.in.vj. prout vult ibi Jo.and.qd̃ et vult Bar.in.d.l.cũctos populos.ix.q.principali.qd̃ et voluit Pe.de ancha. in repe.d.c.canonũ.xij.q.prin.col.ciij.qd̃ ⁊ voluerũt.d.Anto.Jmo.⁊ Panor.in.c.si.de foro cõpe.⁊.d.Anto.⁊ Panor.in.c.a nobis.el primo.de sen.excom.⁊ Pe.de ancha.Do. de sancto gemi.in.d.§.statuto per generalitatẽ illius.§.⁊ per gene ralitatem illius tex.ꝙ licet sit dubium in delictis originarijs a iure cõmuni: quia nõnulli cõtrarium tenent: tamẽ Ange.de plano ꝓce dit in his que erant de iure cõmuni permissa sed prohibẽtur a iure municipali ⁊ pena imponitur prout voluerũt Pe.⁊ Cy.in.l.extra territoriũ.de iurisdi.om.iudi.dicentes ꝙ si delictũ de nouo induca tur per statutum non trahitur ad actum extra territoriũ perpetra tum qd̃ ⁊ voluit Panor.in.c.j.de rapto.post Joã.de ligna. in cle. pastoralis.de re iudi.volentes ꝙ statutũ etiam expresse non possit de nouo inducere delictũ punibile cõmittendũ extra territorium licet hoc vltimũ non sit sine dubio qñ statutũ expresse loqueretur: tamen qñ simpliciter loqueretur videtur clare ꝓcedere ꝙ non tra/hatur ad actũ extra territoriũ perpetratũ prout etiã voluit Bal.

9 in.d.l.cũctos populos.† Cum igitur donare ⁊ alienare rem suam nõ sit de genere prohibitorũ immo donare nobilitati cõuenit.c.j. de dona.⁊ al's beatius est dare quã accipere.c. cũ marthe. de celeb. missa.⁊.xvj.q.j.predicator. ideo dictũ decretũ penale nõ trahatur ad actum extra territoriũ celebratum. Et per hoc patet rñsum ad adducta in hac parte in cõtrariũ quia loquũtur qñ statutũ est fauo rabile in casu isto est odiosum: item loquũtur in statutis nõ pena/libus: nam Bar.premittit duo mẽbra principalia vnum qñ statu/ta prohibitiua penalia ⁊ de hoc membro tractat in.viij.q.aliud qñ statuta sunt penalia: ⁊ tunc facit duo mẽbra vnum in statutis per/missiuis et de hoc in.vij.q. aliud in statutis prohibitiuis ⁊ de hoc discutit in.vj.q.⁊ hoc membrũ subdistinguit aut verba statuti sunt in personã ⁊ distinguit aut odiosum aut fauorabile vt premissum est aut in rem ⁊ tunc simpliciter cõcludit qd̃ trahitur ad actũ extra territoriũ gestũ ⁊ in hoc membro fit magnũ fundamentũ in cõtra/rium. Tamẽ rñdetur vno modo: vt.s̃.s.ꝙ verba huius statuti sunt in personã non in rem vt ostendi. scdo Bar.in hoc membro loqui tur in statutis non penalibus vt patet ex p̃missis dum loquitur de statutis penalibus nõ distinguit verba sint in rem vel in personam sint in fauorẽ inducta an in odiũ sed simpliciter vult ꝙ regulariter

et in dubio nō trahantur ad actū extra territorium celebratū. Nec ob. ꝙ de facili fieret fraus ⁊ decretū redderetur elusoriū: quia respō detur qd̄ satis videtur reipublice eugubine si in aliquo sibi subue nitur: q2 satis est amico in aliquibus subueniri. l. tutori. C. de neg. gest. et si de fraude appareret vt quia ob eam causam recederetur a ciuitate eugubina actus puniretur. ar. l. nō dubiū. de. ll. C. ⁊ l. contra legē. ⁊ l. fraus legi. ff. eo. ti. Prout al's simili ar. r̄ndet Imo. in d. l. pupillus. in fi. ad. l. falci. intelligēs simpliciter statutum vt iacet licet de facili possit fieri fraus. Nam dicit ipse si fiet fraus et p̄babi tur tunc statutū militabit ita contingit in casu nostro: ⁊ licet q̄n̄q3 iurislator aliquid statuat ne fiat fraus legi: nō sequitur p̄pterea ꝙ saltē in penalibus ⁊ dispositionibus que sunt restringende debeat fieri larga interpretatio ne de facili fiat fraus legi prout ⁊ depreh ē di potest ex dictis Bar. ⁊ Imo. in. d. l. pupillus. Et per hoc mediū tollūtur omnia in cōtrariū adducta licet nōnulla alia que. j. subdā mihi appareant magis plana. Et inter cetera quia decretum non annullat donationē neq3 alienationē: licet enim simpliciter prohi bitiuum actus reddat actū inutilem: tamē q̄n lex prohibet ne fiat actus sub pena ⁊ nō annullat actū expresse non reddit actū nullum prout volūt Iaco. but. Dy. Cy. in. d. l. nō dubiū. ⁊ tandē vult Bal. ibi. in fi. prime questionis circa qd̄ Bar. in. d. l. nō dubiū se remittit ad. l. pretor. in prin. ff. de no. ope. nūcia. vbi dat hanc theoricā: qd̄ si nullitas tendit in preiudicium prohibiti tunc actus vitiatur. Sed quatenus tendit in preiudiciū alterius nō vitiatur. ⁊ idem conclu dit Imo. in. l. cum lex. ff. de fideiuss. Et ita al's consulendo tenui ad propositū decretū istud prohibitiuū nō annullat specifice actum ⁊ adijcit penā etiam duplicatā ⁊ non p̄hibet alicui ne donationē re cipiat sed dn̄o ne donet ⁊ nullitas donationis tēderet in fauorem donatoris qui est p̄hibitus ⁊ in odiū donatarij qui nō est prohibi tus: ideo s̄m theoricas predictas primo Iaca. but. Dy. Cy. ⁊ Bal. scd̄o Bar. ⁊ Imo. dicta donatio nō debet censeri nulla: nec odiosi tas huius statuti debet ampliari vt tot pene irrogentur. s. cōfisca tio rei aut precij pena pecuniaria ⁊ annullatio actus ipso iure cum et nullitas actus sit pena. l. fi. C. de posthu. heredi. insti. ⁊ l. senatus

10 censuit. ff. de cōtrahen. emp. † Coadiuuatur premissa q̄m interue nit iuramentū ꝙ roborat cōtractus per. c. cum cōtingat. de iureiu. et. c. licet mulieres. eo. ti. lib. vj. et aut. sacramenta pube. C. si aduer. vendi. ⁊. c. q̄uis. de pact. in. vj. et per Barto. in. l. si quis pro eo. de fideiuss. vbi Bar. facit plures cōbinationes ⁊ vltimū membrum q̄n contractus vitiatur ob varias vtilitates subditorū ⁊ in hoc mēbro concludit ꝙ iuramentū firmat contractū vt ibi per eum. in fi. cuius theoricā sequūtur in hac parte cōmuniter doct. in locis preallega tis inter ceteros dn̄s Anto. Imo. ⁊ Panor. in. d. c. cum cōtingat. ⁊ ego legendo. d. aut. sacramēta pube. idem tenui. ⁊ ad hoc membrū Bar. ⁊ doct. est applicādus casus iste ⁊ nō ad scd̄m membrū princi pale Bar. qd̄ est q̄n actus vitiatur fauore reipublice principaliter: q̄m licet ista prohibitio facta censeatur fauore ciuitatis Eugubij: tamē ciuitas eugubina fungitur iure priuati nō iure reipublice. l. eum qui vectigal. ⁊. l. bona ciuitatis. ff. de verbo. sig. ⁊ simili medio vtitur Bar. circa ciuitatē tudertinam in cōsi. suo incip. statutū ciui tatis tuderti post mediū allegando. l. ij. C. de iure reipublice. lib. xj. et. l. filie. ff. ad munici. reipublice autē romane nō interest: qd̄ homi nes morā trahant eugubij magisq̄ Perusie Rome Florentie vel alijs ciuitatibus itaq3 non interest neq3 principaliter neq3 secūda rio reipublice. Et maxime nō interest vtrū contractus valeat neq3 teneat cum siue teneat siue nō teneat bona vigore dicti decreti ve niunt confiscanda si dictum decretū militat in his terminis. Itaq3 ex his medijs cōcludendum videtur qd̄ iste cōtractus donationis teneat. Et per q̄n̄s dictus Dionysius veniat absoluēdus ⁊ pronū ciandum sit male laudatū per primos arbitros. Quod ⁊ tertio seu quarto dicendū videtur ex alio: quia licet nō appareat cōcessa licē tia de alienādo: tamē nec apparet contrariū non em̄ est p̄bata ne gatiua ꝙ licentia nō fuerit cōcessa: ⁊ tamen pro eorū replicationis fundamento hoc allegāt: ⁊ sic se fundant in negatiua ⁊ qui se fun dat in negatiua tenetur illam probare. l. actor. de proba. l. qui accu sare. C. de eden. cum si. Et similiter per hāc theoricā apud romam nō sunt elapsi duo anni cōsului in simili casu vbi pena debebatur si venditio fiebat sine licentia ⁊c. Quod qui dicebat penā cōmissam debebat p̄bare negatiuā. ⁊ nō sufficeret p̄bare venditionē factā et nō apparere licentiā cōcessam. de natura em̄ licētie est ꝙ precedat actum vt suadet vis sermonis dicit Bald. in. l. j. col. penulti. C. qui admi. facit tex. in cle. j. ibi ante omnia ⁊c. de foro cōpe. Et ibi ꝙ p̄ce dere habeat actum dicunt Pau. de leaz. ⁊ Imo. ⁊ Bar. in. l. si quis mihi bona. §. iussum. de acqui. here. ⁊. d. Anto. ⁊ Imo. in. c. cum cō suetudinis. de cōsue. ita ꝙ debet interuenire tēpore actus vel ante actū. Non itaq3 sufficeret probare ꝙ tēpore donationis interuene rit: licet etiā istud minime p̄betur: ideo isti secūdi donatarij q̄bus nō erat donator vel donatarius in aliquo obligatus. Nec eorū cō templatione iniūgebatur onus petēde ⁊ implorande licētie habe rent necesse p̄bare negatiuā istā per p̄dicta: fundāt em̄ se in decre to exorbitanti: ideo eis incūbit onus p̄bandi id ꝙ in iure illo pon deratur per theoricā Io. and. in. c. j. de tēpo. ordi. lib. vj. quē refert

et sequitur Bal. in. l. si quis nō dicā rapere. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ proba tur ex no. per glo. ⁊ doct. in cle. si. de rescrip. no. legētes in. l. si quis maior. C. de trāsac. ideo isti actores qui nitūtur ex decreto habeāt probare ꝙ licentia non interuenerit dato sine p̄iudicio ꝙ sine legi

12 tima donatio nō tenuerit vigore dicti decreti. † Quinto medio vi detur iuuari posse dictus Dionysius reus conuentus in generali cōcessione nō solet venire id ꝙ verisimiliter in specie nō cōcessisset. l. obligatione generali. ff. de pig. regula. in generali in vj. ⁊. c. si. de offi. vica. eo. lib. cum si. Sed dictus donator nō est verisimile qd̄ in specie donasset illa bona specialiter prius donata eo maxime quia attēdere ⁊ eam obseruare ⁊ in nullo cōtrafacere vel venire certe do nando alteri illa bona prius donata veniret contra et incideret in periurium. Maxime cum nō interesset ciuitati eugubine ꝙ alteri donaret vel veniret cōtra necne ita qd̄ saltē videtur ꝙ iuramētum liget ad nō veniendū cōtra ⁊ non est verisimile ꝙ voluerit deierare per illā generalitatē dum donauit bona sua: ⁊ sic voluerit in illa ge nerali donatione venire dicta bona prius donata. Quod ⁊ demon stratur ex actibus quos postea gessit q2 postea tradidit possessionē rerū in specie sibi donatarū ipsi primo donatario: item in suis vlti mis volūtatibus postea conditis declarauit velle ꝙ dicta donatio prima valeret ⁊ ex postea gestis prius gesta declarātur ⁊ interpretā tur. c. cum per bellicā. xxxiij. q. ij. ⁊ no. glo. in. c. scribā. de p̄sump. ⁊ in can̄. multis. xliij. dist. Et similiter ex prius gestis sequētia inter pretātur. d. c. scribā. ⁊. c. quanto. eo. ti. cum si. cum ergo p̄cesserit do natio facta cōiuncto cum iuramēto de eam obseruādo ⁊ nō venien do cōtra ⁊ secuta fuit traditio actualis ⁊ prius p̄cesserat cōstitutio que solet cōtinere fictā traditionē. l. qd̄ meo. in prin. de acqui. pos. Item secute sunt vltime volūtates quibus declarauit mentē suam ꝙ donatio prima subsisteret videtur dicta generalis donatio scd̄o loco facta nō trahatur ad prius donata et hoc ex verisimili mente donatoris per supradicta. Sexto videtur qd̄ ex alio dicti actores nequeant obtinere: nam p̄ut mihi dicitur ipsis nunq̄ fuit tradita possessio ⁊ nunq̄ possederunt ista bona de quibus agitur ⁊ sine tra ditione ex sola donatione nō trāsfertur dominiū. l. traditionibus. C. de pac. Nec ob. si dicatur ꝙ interuenit ficta traditio per simplicē cōstitutionem appositā in cōtractu donationis que solet sufficere ad translationē dominij: quia r̄ndetur ꝙ tunc sufficit q̄n cōstituēs se pro alio possidere possidebat al's nō trāsfert possessionē quā nō habet q2 nemo plus iuris transferre pōt in aliū quā ipse habeat. l. nemo plus iur. de reg. iu. l. traditio. de acqui. re. do. Sed ipse dona tor cōstituēdo se possidere pro primo donatario res eidē donatas abdicauit a se possessionē ⁊ illam trāstulit in eum cuius nomine cō stituit se possidere per. d. l. ꝙ meo. ⁊ que ibi habētur: si igitur apud alium erat omnis possessio. s. naturalis ⁊ ciuilis in dictis rebus de quibus agitur: ergo per secundā constitutionē factā in scd̄a dona tione nulla possessio in dictis rebus trāslata fuit in dictos secūdos donatarios per supradicta. Et si dicatur si teneamus qd̄ donatio non valuit nō fuit in donatariū translatū dominiū: vnde remansit apud donantem: ita ꝙ nō videtur tenere simplex cōstitutio prout nō tenet cōductio rei sue ⁊ cōstitutio p̄caria. l. qui rem. C. de loca. ⁊ cōduc. ⁊ in. l. ei a quo. de vsuca. ⁊ in. l. si rem aliquā. de acqui. pos. tn̄ presupposito ꝙ sit verū. Tamē videtur ꝙ cōstituens ⁊ conducens amittat possessionē prout vult gl. in. l. si rem quā. ⁊ in. d. l. qui rem. vbi idē volūt Dy. Cy. ⁊ Bal. qd̄ ⁊ voluit Imo. in. d. l. si rem aliquā: licet Bar. aliud ibi velit cuius motiuo r̄ndet ibi Imo. habet tamē hoc mediū aliquid scrupuli. Sed si hoc nō artaret satis est ꝙ artēt

13 alij. † Potest etiā ⁊. vij. attentari ꝙ licet verba primi decreti nō vi deantur irrogare penā cōfiscationis ipso iure: tamen pena cōfisca tionis cēseatur irrogata ipso iure vigore alterius decreti editi die xxvj. M. cccclxxv. ibi dum dicit sub pena quantitatis precij ⁊ valo ris rerū ⁊ bonorū vendentiū nostre camere cōfiscandorū s̄m formā aliorū nostrorū decretorū de materia loquentiū quā ipso facto in currisse intelligatur verba em̄ illa ipso facto denotant aperte sine sententia penā incurrisse. Item q̄n lex irrogans penā loquitur per verbū incurrat cēsetur irrogata pena ipso iure p̄ut no. glo. interli nearis in verbo incurrat. in cle. j. de vsuris. ⁊ glo. in verbo incurrat. in. c. fi. de offi. deleg. lib. vj. idē glo. in. c. eos. de sen. excō. eo. lib. et gl. magna ibi. xiij. in. c. vnico. de relig. domi. eo. lib. multofortius cum dicat incurrisse ꝙ est tēporis p̄teriti plusq̄perfecti ⁊ q̄n pena irro gatur per verba p̄teriti p̄fecti cēsetur irrogari ipso iure vt no. Bal. in. l. ij. C. de epis. audi. glo. magna in. l. si quis in tantā. C. vnde vi. ⁊ doc. in. l. in criminali. de iurisdi. om. iu. ⁊ in. c. si diligēti. de fo. cōpe. Si cōfiscatio fuerit facta ipso iure nō erāt illa bona amplius in bo nis donatoris: ideo tunc donādo bona sua nō veniunt ista que nō

14 erant sua sed fisci. † Ultimo dato sine p̄iudicio ꝙ omnia predicta deficerent: tn̄ reus venit absoluēdus: q2 actores nō probant eorū intentionē: nam ipsi petunt pronūciari dicta bona ad se pertinere vigore eorū donationis que verba significant ꝙ ipsorū bonorū do minium habeāt vel iure aliquo possideant vel aduocare possint vt quia habeāt publicianā vel hypotecariā probat tex. cum glo. in. l. verbū pertinere. de verb. signi. Profecto in donatione veniūt dū taxat bona ipsius donatoris: vnde oportet qd̄ ad hoc vt veniāt in donatione

donatione foret tempore donationis bona ipsius donatoris: et sic qd fuerint in dñio suo vt denotat illa verba sua. l. suus. ff. de leg. iij. z. l. quintus. §. argēto. ff. de auro z arg. leg. vbi nō dicitur suū ꝙ vendicari nō possit: ꝙ maxime videtur dicendū qñ verba ista exprimūtur in cōtractu donationis cū donatio sit doni datio. l. senatus. §. j. ff. de dona. causa mor. z datio importet dominij translationē. l. fi. ff. de cōdi. ob causam. §. itaqꝫ insti. de dona. Sed dicti actores non probant aliquo pacto qd dictus donator habuerit dominiū in dictis rebus. Quinimmo nec aliqd ius nisi quia conantur per testes probare nudā possessionē dictorū bonorū: z vbi dominiū principaliter deducitur nō probatur dominiū probata possessione: qꝛ nihil cōmune zc. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. Quinimmo pōt attētari ꝙ nec possessio ꝓbetur: nam tres testes deponunt super possessione dicti Hieronymi donatoris vnus deponit ꝙ ab vno anno citra quo tēpore erat iam facta scđa donatio: z in donatione predicta nō veniunt bona futura. l. si ita. ff. de auro. z arg. leg. et que ibi per Bar. z per glo. in. l. fi. C. que res pig. oblig. possunt et per doct. in. l. fi. C. de pac. alius testis: vcꝫ sanctes Baptiste de frontino habitator mōtis iuliani deponit ꝙ laborauit dicta bona pro dicto Hieronymo iam sunt anni quinqꝫ cum dimidio immediate Paulus Joānis brontoli de mōte abbatis alius testis deponit ꝙ ipse z sua familia laborauerūt pro dicto Hieronymo per quatuor annos. Non aūt dicit de quibus annis an de ꝓpinquis an de alijs. Et sic non apparet ꝙ deponat de tēpore quo deponit sanctes nec est verisimile attēto qd sunt de diuersis terris ꝙ eodē tēpore laborauerint ambo dicta bona: itaqꝫ dicti testes verisimiliter sunt singulares: z sic succedit theorica Bal. in. l. edicto. col. xij. C. de edicto diui. qui notabiliter vult in similibus terminis probāde possessionis qd prout nō probāt testes singulares ita nec probāt testes qui possunt esse singulares allegat no. per Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca.

16 et idem voluit ipse Bal. in. c. bone. de elec. † Preterea ipse constituerat se tenere nomine Dionysij z reseruauerit sibi vsumfr. itaqꝫ poterat fructare tanꝗ vsufructuarius z nihilominus tenere noie Dionysij. Ex quo licet ipse Hieronymus reseruauerit sibi vsumfructū: tamen absolute cōstituit se tenere z possidere nomine dicti Dionysij: z insup dedit sibi licētiā ꝙ ipse Dionysius possit apprehendere possessionē dictorū bonorum qñcūqꝫ sibi placuerit. Et sic etiā durāte vsufru. ex quo datur intelligi ꝙ licet ipse vellet vti frui et habere vsumfr. tamē volebat ꝙ possessio esset dicti Dionysij dato aūt ꝙ retinuisset sibi possessionē forte naturalē ꝓpter vsumfru. reseruatū tamē illa nō resedit penes scđos donatarios cum etiā in sequētibus donationibus reseruauerit sibi vsumfru. cum itaqꝫ nō ꝓbetur saltē dominiū ꝙ fuerit apud dictū Hieronymū donatorē. Nec ꝙ dicta bona habuerit loco suorū bonorū prout pōderat tex. in. d. l. suos. immo ex quo illa donauerat et reseruauerat sibi vsumfru. z iurauerat attēdere z obseruare zc. satis apparet qd illa bona nō habebat loco suorū bonorū. Nemo enī presumitur dicere nisi ꝙ mēte cogitat. l. labeo. §. idē tubero. de sup. leg. nec bona in quibus quis habet vsumfru. veniunt appellatione suorū bonorū. d. l. suos. ideo dicta bona nō veniunt in dicta scđa donatione si nō veniunt in donatione pariter nec in caplo quo ipse donatorꝭ cōstituit noie donatariorū possidere quia cōstituit se possidere bona donata nō alia. Et sic etiā respectu possessionis habēt succūbere ipsi actores: et longe magis ꝓpter cōstitutionē quā ipse donator fecit in prima donatione tenēdo opi. glo. z sequaciū relatā. s. in. vj. fundamento. Est etiā aduertendū ꝙ dato qd transferretur dñiū sine possessione per cōstitutionē vel alio medio per ea que habētur per Bar. in. l. interdū. in fi. de acqui. pos. per glo. in. l. si ager. de rei vēdi. cum multis si. tamē in illis terminis ex eadē causa nō trāsfertur quasi dominium neqꝫ cōsequēter queritur publiciana ꝓut voluit specu. ti. de loca. §. nūc aliqua. versi. lviij. z Bar. et Bal. in. l. j. in fi. de publici. et Jo. and. z do. Ant. Jmo. Florē. z Panor. extra. de cōsue. z Domi. de sancto gemi. in. c. abbate sane. in fi. principij. de re iud. lib. vj. Et

17 sic est cōmunis opi. quā legēdo z sepius cōsulendo tenui. † Est etiā pōderandū qd nō donantur certa bona: sed bona sua in genere ita qd non videtur ꝙ etiā ex traditione quereretur quasi dominiū puta si daret licentiā capiendi ipsa bona et donatarius caperet bona in specie vel per cōstitutionē: ita ꝙ videtur posse attentari ꝙ tunc nō transiret quasi dominiū prout in simili ais qñ quis donat iura que habet in tali re z eam tradit nō transfert publicianā z sic quasi dominiū: quia talis donatio nō prebet titulū ad ꝑscribendū prout post Dy. voluit Bar. in. l. si sic. §. si mihi. de lega. j. et sequuntur ibi Bal. Ang. z Jmo. z cōmuniter doct. Nō enī cōcedit ipsam rem nisi quatenus iura habeat in ea ita z si donat bona nō donat qd certū nisi quatenus sit sua: ideo videtur eadē ratio in casu isto prout in casu quo donat iura sua in certa re: ergo idē ius per iura vulgaria si talis titulus nō ꝑbet vsucapiēdi cōditionē pariter nec publicianā: quia qui nō incepit ꝑscribere nō hꝫ publicianā. §. alie. insti. de act. z. l. j. in prin. z in fi. z in. l. eū qui. in prin. z in. l. traditionē. ff. de pub. Ex qbus oībus puto aperta frōte cōcludendū ꝙ partes arbitrorū sint in absoluēdo dictū Dionysiū a petitis per aduersarios z pronunciando male fuisse sentētiatū per primos arbitros. Laus deo.

Summarium super consilio. xc.

1 Succedēdo si excludo vnā personā an videatur exclusa etiam persona que excluditur ab ea: exemplū de statuto synogalie excludens filiam stantibus descēdentibus vel collateralibus an patrui qui vti collaterales filiā excluderēt excludant matrē. nu. seq. z ꝑ to. Uincere si videar vincentē te ergo vinco te quomodo intelligatur hec regula.

2 Ratio est mens legis z quando ratio debeat attendi. nu. 13.

3 Statutum loquens de successione patris z matris an trahatur ad successionem descendentium. nu. seq.

4 Relatio debet ad proxima tantū fieri si potest.

5 Argumentū ab ordine lr̃e est validū de iure z a paritate rationis.

6 Filiorum appellatio restringitur ad filios primi gradus.

7 Uerbum habens duplicem significatum si est in vna testamēti parte positum vno modo debet in alia parte intelligi eodem modo si simpliciter proferatur.

8 Consanguinei qui dicantur.

9 Jus quesitum difficilius tollitur ꝙ̃ ius querendum.
Legis noue natura est futura decidere.

10 Exclusa vna persona in succedendo excluse censentur omnes qui attinent illa mediante quasi corrupta sit radix.

11 Statuta excludētia dotatas vel alias personas a succedendo sunt odiosa z restringenda tanꝗ exorbitantia.

12 Argumento a paritate rationis non extenditur lex correctiua.

13 Ratio non attenditur sed lex que de ratione disponit.
Lex quādo dicatur de ratione disponere vt debeat attēdi ipsa lex et non ratio.
Uerbis statutorū est inherendū qꝛ sunt fundata sic volo sic iubeo.

14 Statuta feminarū exclusiua licet sint inducta fauore agnationis cōseruāde: tñ stricte sunt interꝑtāda: vt minus ledāt ius cōmune.

15 Statuti verba an z qñ videātur cum ratione cōcurrere. nu. 2. et. 13.

Consilium. xc.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. † Scrupulosa videtur ꝑsens cōsultatio. Nam decretū de quo in themate videtur multū latū et multū fauens masculis fauore agnationis. Excludit enī filiā a successione patris vel matris ꝓpter collaterales masculos vt est casus in statuto expressus sup quo nulla est habēda hesitatio dūmodo sit dotata ꝓut requirit statutū fortius collateralis masculus saltē si est agnatus debet excludere matrē a successione filij cum magis debeatur filie hereditas patris quā matri hereditas filij: qꝛ videmus qd filia excludit matrē in autē. de heredi. ab intest. veni. in prin. et autē. in successione. C. de suis z legi. z de lege. xij. tabularū mater nullo casu filijs succedebat insti. ad tertul. in prin. item filij succedunt duabus rationibus z parētes vna. l. nam z si parētibus. in prin. ff. de inoffi. testa. filij et filie in potestate sunt quasi dñi bonorū patris. l. in suis. ff. de lib. z posthu. z. l. ij. ff. pro herede nō sic mater in bonis filij facit l. cum ratio de bonis dānatorū et multa ad hoc possent induci. Et est clarissimū si ergo collateralis excludit filiā lōge fortius videtur qd excludat matrē. argu. enī a maioritate rationis est bonū in iure auf. multomagis. C. de sacrosan. eccle. Quinimmo etiā a paritate rationis. arg. astringit vbi enī eadē ratio ibi idem ius. l. a titio. de ver. obli. l. illud. ff. ad. l. aqui. cum cōcor. Et insup collateralis videtur ꝙ possit dicere matri ego vinco filiam que filia vincit te: si ergo vinco vincentē te ergo vinco te. l. de accessionibus. ff. de diuer. tēp.

2 prescrip. † Et maxime qñ ratio est exꝑssa in iure: ratio enī est mens legis: vt no. Dy. in. c. fi. de reg. iu. lib. vj. Bar. z Bal. in. l. nō dubiū. C. de. ll. Bal. in. l. cum mulier. ff. solu. matri. et Jmo. in. l. ij. in fi. ff. de dona. de quo est melior tex. qui sit in iure in. l. scire oportet. §. et si maxime ibi mens iurislatoris. de execu. tu. prout dicit Bal. in. l. j. col. ix. ff. solut. m atri. et est ipsius legis casus z ipsa lex dixit Bald. in auf. post fratres. C. de legi. heredi. z ratio est anima scripture. dixit idem Bal. in. l. fi. ff. de heredi. insti. z Ange. in. d. l. ij. ff. de dona. dicit ꝙ est ipsa lex: z id qd ex mente legis ex ipsa lege venit non ex extēsione. l. nominis z rei. §. verbū ex legibus. ff. de verb. sig. Decretum autē ꝑfecti dñi Synogalie de cuius efficacia nō hesitatur nec hesitandū est premittit expressam rationē sue dispositionis que est vt cōseruentur agnationes z familie z cippi domorū quorū honor et dignitas per masculos cōseruatur vt exprimit. in prin. decreti: ideo dicta ratio tanꝗ mens legis attēdatur vt. s. ipsa mens attēdatur cum mens soleat ꝑualere verbis. ar. l. in cōditionibus primum locū. in prin. ff. de cōdi. z demō. z. l. cōuentionalibus. ff. de ver. sig. et l. cum virū. C. de fideicō. Sed in casu nostro ipse patruus est agnatus z masculus z mater est cognata z femina: ideo ex mente iurislatoris patruus excludat matrē cum patruus sit collateralis masculus z statutū inuitat collateralē masculinū. Et sic videntur concordare z verba z mens dicti decreti. Ideo videtur quod dicta mater omnino excludatur dūmodo ipsa fuerit dotata a patre vel a matre vel ab aliquo collaterali de quo in dicto decreto: et sic dotata vsqꝫ ad cōcurrentem quātitatē legitime prout statutum requirit. Coadiuuatur dicta sentētia ex auctoritate Bar. ff. ad tertu. in. l. ij.

§. videndū. quatenus vult ꝙ si statutū excludit matrē extantibus agnatis excludit etiā omnes cognatos ⁊ sic videtur velle ꝙ excludat omnes qui excludūtur a matre. Et ideo quia filia excludit matrem si statutū excludit filiā in consequentiā excludat etiā matrem que excluditur a filia per. d. auț. in successione. Quod ⁊ ꝓbatur ratione quā adducit Bar. in. d. l. si. decretum inuitat collaterales masculos ad successionē ⁊ inuitat simpliciter ⁊ cōsequenter insolidū. si autē ipsi collaterales insolidū succedunt. Ideo alij nequeūt succedere cum duo nequeant insolidū esse; heredes. l. si hereditatē. ff. de castrē. pecu. ⁊. l. si vt certo. §. si duobus vehiculū. ff. cōmo. ꝓut hoc arg. vtitur Bar. in. d. l. ij. §. videndū. ad tertul. ⁊ Bald. ⁊ Saly. in. l. maximū vitiū. C. de libe. ꝑte. ⁊ dictā ratiōnē pōderat etiā idē Bal. in. l. si vero. §. de viro. solu. matri. quē in hoc sequitur Imo. ibi eam tangit etiā idem Bal. in. l. si defunctus. C. de suis ⁊ legi.

3 ¶ † Tamē his non ob. contrariū puto de iure rn̄dendū: nam videtur ꝙ verba dicti statuti deficiant vt ꝓbabo: ergo si deficiunt verba deficiat decreti predicti ꝙ statutū dici potest ⁊ est. arg. l. ita autē. in prin. ff. de admini. tu. l. iiij. §. ꝑtor ait. de dā. infec. l. si seruū. §. nō dixit pretor. ff. de acqui. heredi. cum cōcor. Quod autē verba deficiāt deducitur decretū loquitur de passiua successione patris matris ⁊ collateralium ꝑfecto hoc nō agitur de passiua significatione patris nec matris filie dotate. Nec de passiua successione collateraliū ipsius dotate: sed de passiua successione descēdentiū ipsius dotate subditur in dicto decreto ⁊ eorū filiorū ⁊ eorū descendentiū tam per lineam paternam quā maternā. ista quidē verba faciunt aliqualē dubitatiōnem: nam possunt intelligi pluribus modis vno modo ꝙ referantur solū ad ꝓxima ⁊ sic ad verbū collateraliū: ⁊ sic eorū. s. collateralium. Item ꝙ referātur solū ad remota: ⁊ sic ad verba patris ⁊ matris ⁊ sic exponatur eorū. s. patris et matris filiorū ⁊c. Item tertio modo. s. ꝙ referātur ad omnia precedētia. s. patris ⁊ matris ⁊ collateralium: ⁊ sic exponatur eorū. s. patris matris et collateraliū filiorum ⁊c. Et tūc possunt intelligi pluribus modis. s. alternatiue. s. ꝙ sint filij collateraliū vel sint filij patris ⁊ matris. Itē copulatiue qđ sint filij ⁊ collateraliū ⁊ patris ⁊ matris: nulla ex istis intelligentijs nocet matri nisi illa ꝙ exponatur eorū. s. patris et matris dūtaxat vel illa ꝙ ad omnia referatur tñ alternatiue: et sic sufficiat qđ sint filij vel descēdētes patris ⁊ matris: nam tūc videtur ꝙ cōprehēdatur casus iste: nam isti de quibus agitur sunt descendētes patris et matris ipsius filie dotate matrisqꝫ istorū de quorū hereditate agitur.

4 † Videamus itaqꝫ que istarū significationū sit melior ꝓfecto duo faciunt qđ intelligatur de filijs collateraliū vnum quia regula est qđ debet fieri relatio ad ꝓxima si pōt. l. si idem cum eodē. in fi. ff. de iurisdi. om. iudi. l. cum delanionis. §. asinam. de dam. infec. ibi ꝓxima quoqꝫ copulata succedūt. ⁊. l. ij. de statu homi. aliud qđ si voluisset loqui de filijs patris ⁊ matris posuisset illa verba ⁊ eorum filiorum post verba patris ⁊ matris ante verba collateraliū et non transplantasset verba.

5 † arg. aūt ab ordine litere bonū est iure. ar. l. quotiēs. ff. de vsufru. ⁊ ꝙ no. glo. in rub. ff. de eo per quē factum est facit etiam ⁊ tertio: quia in sequēti parte decreti ⁊ alijs collateralibus masculis ⁊ eorū filijs non enim vidētur dicta verba ⁊ eorū filijs intelligēda nisi de filijs collateralium qm̄ de filijs defunctorum de quorū hereditate agitur premissorū erat. s. et etiam de filijs filiorū ita qđ non cōmode referri pōt ad filios filiorū: nec est verisimiliter qđ de filijs nepotū loquatur qm̄ erat facile dicere filijs ⁊ nepotibus et ꝓnepotibus ⁊ multiplicare verba ⁊ interponere verba et alijs collateralibus masculis nō est illud de more ex cōmuni vsu loquēdi qui solet plurimū attēdi. l. librorū. §. qđ tamē cassius. de lega. iij. ⁊. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. leg. cum si. vnū autem obstat quia filij collateraliū non possunt esse nisi collaterales: ideo frustra fuissent adiecta illa verba et eorū filiorū: quia nihil adderent ad verbū collateraliū ⁊ verba nō debent stare sine virtute aliquid operandi. arg. l. si qñ. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priuileg. lib. vj. ⁊ in prima consti. C. §. quibus. Sed ad hoc respondetur qđ pariter reddūtur sup̄flua si referātur ad verbū patris et matris: nam nō potest filia agere de successione filij patris vel matris nisi agat de successione collateralium: nam sibijpsi que est filia nō potest succedere et hoc cōstat: nec potest esse alius filius patris vel matris quin sit filie collaterales vt est notissimū.

6 † Nec potest dici ꝙ verbū filiorū significet vlteriores descendentes. l. filij appellatione. ff. de verb. signi. quo casu posset cōprehendere descēdentes ex ipsa filia dotata de cuius exclusione agitur: nam hoc casu nō potest ita intelligi ꝑpter verba sequentia necnon aliorū descendentiū ⁊c. Alij autē descendentes nō possent esse si sub verbo filiorū omnes liberi cōprehendūtur prout dicitur in. d. l. filij appellatione. quia appellatione liberorū omnes descendentes cōprehendūtur. l. liberorū. de verb. sig. per dicta igitur verba sequentia declaratur verbū filiorū qđ sumatur pro liberis primi gradus ⁊ sic proprie: nam de propria significatione filius est solum descendēs primi gradus ⁊ non cōprehendit vlteriores descendentes. l. quid si nepotes. ff. de testa. tu. ⁊. §. si. insti. eo. ti. ⁊. d. l. liberorū. et que ibi per Bar. et qđ in isto decreto proprie debeant sumi vt. s. non cōprehendant nepotem vel vlteriores descendentes confert: quia in alia parte decreti ponūtur vt diuersi filij ⁊ nepotes ibi dum subditur existentibus filijs masculis vel nepotibus iunctis no. per glo. in rub. ff. de iuris ⁊ facti igno. ꝓut etiā al's licet ex lata significatione appellatione patris veniant auus et alij ascendentes per lineam masculinā. l. iuxta interpretatione. in fi. de verb. sig. tamen in hoc decreta stricte sumitur ibi in bonis patris aut aliorū ascendentium per lineā masculinam. Ex quo patet qđ lator dicti iuris municipalis assumit in hac parte verbū filiorum ⁊ verbum patris proprie ⁊ stricte ex sequētibus enim ⁊ more loquentis verba interpretantur. l. si seruus pluriū. §. si. de leg. j. cum concor.

7 † Idcirco dicit Bar. in. l. centurio. post mediū. versi. tamē dico qđ in questione nostra ibi vel quid si in precedētibus. ff. de vulg. ⁊ pupil. vbi ꝙ verbum ꝙ etiam proprie sumptū habet duas significationes siue pōt sumi dupliciter si in vna parte testamenti reperitur positum vno modo ⁊ in alia parte testamēti apparet simpliciter positū tunc interpretatur positū in dubio prout apparet in alia parte positum: licet cessante hac cōiectura aliter interpretandum fuisset ſm eum quātofortius in casu isto in quo tractatur de propria ⁊ impropria significatione: maxime in materia odiosa et stricte interpretanda: vt. j. deducā: cōstat itaqꝫ qđ etiā si verba illa eorū filior referant ad verba patris ⁊ matris nō possunt verificari nisi de collateralibus: et sic nō debemus artari ad referendū ad remota vt nō sint sup̄flua nisi dicamus ꝙ vt dicta verba nō sint superflua referātur ad remota ⁊ ponātur proprie vt decet: tamen illa verba ⁊ eorū filiorū interpretentur qđ veniant restrictiue ad verbum collateraliū vt. s. requirantur due qualitates. s. qđ sint collaterales ipse dotate et sint filij vel alij descēdētes patris ⁊ matris ipsius dotate vt sic excludatur ab hereditate patris ⁊ matris ⁊ eorū descendentiū collateraliū ipsi dotate: ⁊ sic verbum collateraliū ponatur vt non cōprehendantur descendentes ex ipsa filia dotata ⁊ illa verba ⁊ eorū filiorū ponātur vt non excludatur a successione omniū collateralium sed dūtaxat eorum qui descēdunt a patre ⁊ matre: ⁊ sic illa copulatiua copulet qualitates ⁊ requiratur cōcursus prout al's in. l. si heredi plures. ff. de cōdi. insti. ⁊. l. generaliter. in prin. C. eo. ti. vel si volumus referre ad proxima illa verba et eorū filiorū in quibus stat totum pondus presentis cōsultationis assumamus verbū collateraliū pro collateralibus prioris gradus prout sunt fratres carnales ⁊ sic sumantur in potiori significatu. ar. l. j. §. qui ꝑpetuū. si ager vecti. vel emphyt. et per prius nō per posterius per. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ vt no. in auț. matri ⁊ auie. C. qñ mulier tute. offi. fungi pōt prout al's dicebat Iaco. bu. in. l. ij. C. de succes. edic.

8 † Et al's videmus ꝙ licet cōsanguinei sunt omnes agnati: tamē sepe cōsanguineorū appellatione cōprehendūtur soli fratres carnales. l. post cōsanguineos. in prin. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ facit. l. consanguinitatis. iuncta glo. C. eo. ti. ⁊ ita etiā sumantur illa verba ⁊ alijs collateralibus vt sic cōprehendat collaterales qui habeāt similitudinem cum prius nominatis vt est natura dictionis alijs que similitudinē de ꝓpria natura significat: vt. l. ij. cum sua gl. ⁊ ibi Bal. C. de seruis fugi. ⁊ per doct. in. c. sedes. de rescrip. ⁊ qđ per glo. in. l. quidam relegatus. de reb. dubi. ⁊ glo. in verbo ceteros. in. l. nō solū. §. queritur. de procu. ⁊ per doc. in cle. j. de rescrip. ⁊ in cle. non potest. de procu. denotet ergo similitudinē in gradibus vt prout nepotes sunt secundi gradus ita ⁊ fratres sunt secūdi gradus. de iure ciuili. l. iurisconsultus. §. scđo gradu. ff. de gradibus. ⁊ prout filij sunt primi gradus ita ⁊ fratres sunt primi gradus. de iure can̄. c. ad sedē. xxxv. q. v. ⁊. c. si. de cōsang. ⁊ affini. Et sic verbū alijs in aliquo denotet similitudinem: ⁊ p̄suadetur hec interpretatio: quia semper facit mentionem de filia quo ad personam exclusam: si autē excluderetur ab omnibus collateralibus per quoscūqꝫ collaterales dixisset femine dotate a parētibus vel collateralibus ꝙ erat magis cōmode dictū quā filie dotate cum itaqꝫ semꝑ nominet filias suadetur qđ habeatur respectus ad patrē ⁊ matrē ⁊ respectu eorū successionis passiue et aliarū personarum nominatarū in decreto quo ad successionem actiuam ⁊ passiuā: ⁊ sic intelligatur de descēdentibus a patre ⁊ matre actiue ⁊ passiue: item persuadetur quia loquitur de collateralibus ⁊ eorum filijs ⁊ nō loquitur de liberis vlterioribus dum vocat collaterales ꝙ persuaderi pōt: ideo factū quia filij fratrū succedūt intrando locū fratrum autē. cessante. C. de leg. here. ⁊ in auț. vt fratrum filij in rub. ⁊ nig. Posset etiam intelligi istud decretū ꝙ excludatur a successione patris ⁊ matris superstitibus filijs vel nepotibus p̄sone defuncte. Item a successione collateraliū superstitibus collateralibus: ⁊ sic referātur singula singulis vt euitemus tam magnam absurditatē ꝙ filia excludatur a successione patris per quēlibet collateralē quātūcūqꝫ agnatū ꝙ ab omni iure ⁊ ratione alienū est ꝙ ⁊ persuadetur quia vbi agitur de successione collateraliū frustra femina excluditur extantibus filijs vel nepotibus ⁊ non verificarentur verba sequētia ipsius decreti dum vult ꝙ si dos nō ascendit legitimā non excludatur nisi a successione dotātis: quia immo excluderetur a successione collateraliū extantibus filijs vel nepotibus persone defuncte vt ergo omnia verba verificentur et minus absurditatis cōtineat statutū istud exorbitantissimū interp̄temur qđ referantur verba decreti singula singulis vt premisi.

9 † Sic ⁊ al's memini me consuluisse in simili apud terram sancti Gemini quod statutum

statutum disponens qd extantibus filijs masculis filie dotate non succedāt ⁊ in fine subdens ⁊ hoc locū habeat in fratribus ⁊ patruis et auūculis in bonis maternis nō intelligatur qd fratres patrui et auūculi excludant filias dotatas: sed qd fratres excludant sorores et patrui amitas ⁊ ad euitandā nimiam duritiē statuti: nec minor durities statuti esset in casu nostro si simpliciter intelligeretur qd collaterales indefinite excluderēt filias dotatas ab hereditate patris dotantis ⁊ non dotantis: immo longe magis quia a pluribus collateralibus excluderetur ⁊ tantomagis quia in statuto disponitur ꝙ locum habeat etiā in presentibus ⁊ preteritis cum al's natura legis noue sit solū decidere futura. c. fi. de cōsti. ⁊ l. leges ⁊ cōstitutiones. C. de. ll. et lōge magis ⁊ iniquū ꝙ excludatur a iure quesito vel saltem a iure delato cum tollatur a maiori difficultate ius quesitum quam ius querendū iuxta ea que habentur in. l. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. ⁊ c. ad apostolicam. de regula. ⁊ al's per ea que habentur in. l. quotiēs. C. de preci. impera. offer. ⁊ in c. que ab ecclesiarū. de cōsti. ⁊ in. l. fi. C. si cōtra ius vel vtili. publicā. et que habētur in. l. j. §. merito. ⁊ §. si quid a principe. ff. ne quid in loco publico. cum si. Et siue intelligatur decretū de filijs collateralium in illis verbis ⁊ eorū filiorū siue intelligatur de collateralibus qui sint filij vel alij descendentes patris ⁊ matris siue intelligamus de collateralibus in priori gradu siue referantur singula singulis quos quinq; intellectus patitur dictū decretū: vt. s̃. deductum est habemus intentū quia patrui non cōprehenduntur: quia nō sunt descēdentes a patre ⁊ matre ipsius filie dotate neq; agitur de hereditate collateraliū neq; sunt collaterales prioris gradus neq; eorum

10 filij.† Et pro ista sentētia ꝙ patrui nō excludant filiā vel matrē facit: quia parētes ipsius patrui excluderētur a matre et filia dotata aut. defuncto. C. ad tertul. ⁊ autē. in successione. C. de legi. heredi. ergo fortius debent excludere eos qui nō attinent nisi mediātibus ipsis parētibus: ⁊ sic qui veniunt quasi ex corrupta radice iuxta ea que no. doc. maxime Pau. de cast. in. l. illam. C. de colla. qui vult ꝙ exclusa vna ꝑsona excluse censentur omnes qui attinent illa media quasi corrupta sit radix ẜm eum ꝙ et sentit ibi Bal. ⁊ in. l. maximū vitiū. C. de libe. prete. ⁊ idem determinat Cy. in. l. j. C. que sit longa cōsue. ⁊ Jo. and. in addi. in titu. de testa. facit optime. l. si vina matre. §. in nepotibus. C. de bonis mater. ibi vt deteriores esse nepotibus filij nō sinantur: ⁊ sic ibi probatur ꝙ incōuenit ꝙ filij sint deterioris cōditionis qd nepotes qui attinēt mediātibus filijs ita pariter incōuenit qd auus sit deterioris cōditionis quā patruus qui attinet mediāte auo ⁊ tantofortius quia auus est ascendens et patruus transuersalis: si hereditas magis debetur ascendenti quam transuersali cum trāsuersales regulariter ab ascēdentibus claudātur aut. defuncto. ad tertul. ⁊ ascendentibus debeatur legitima: et ideo insurgunt cōtra testamentū. l. nam ⁊ si parētibus. ff. de inoffi. testa. Secus in collateralibus nisi sint fratres vtrinq; cōiuncti vel cōsanguinei et instituta si turpis persona. l. fratris. ⁊ l. fratres. C. de inoffi. testa.

11 † Ad euitanda itaq; tot incōuenientia: ⁊ iniquitates ⁊ quodāmodo absurditas decet interpretari dictū decretū altero ex dictis modis. s̃. declaratis per quos predicte duritie iniquitates ⁊ incōuenientie euitētur attēto ꝙ dictum decretū per quod filie excludūtur debet reputari odiosum per. l. maximū vitiū. C. de libe. prete. ⁊ que ibi habentur a doct. ⁊ notat Bar. in. l. j. C. de sacro san. eccle. sunt enim hmōi exclusiones quedā exheredationes dicit Bal. in. d. l. illam. ⁊ nedum exclusio filiarū ab hereditate patris vel matris quā facit dictū decretū. Sed etiam exclusio matris propter transuersalē est odiosa odio irrationabili ẜm Bal. in. l. quicūq;. C. de ser. fugi. ꝓpterea cōcludens ꝙ si statutū excludit auum maternum propter patruū non excludet auiam maternā qm̄ dictum statutum est odiosum odio irrationabili et propterea restringendū: ita etiam in simili fuit hic consultū per omnes fere doc. huius ciuitatis perusie circa statutū nostrum disponens qd si quis decesserit intestatus nō extantibus ascendentibus ⁊ descēdentibus et fratribus vel sororibus succedant patrui ⁊ filij patruorū et auūculi non succedāt. Sed exclusi intelligātur auūculi ab hereditate predictorum ꝙ propter patruos ⁊ filios patruorū non excludantur matertere. ita etiam cōsuluerunt dn̄s Marianus suzzi. et dn̄s Thomas doct. senenses qui senis tunc erant primi apud senas: ⁊ etiam idem cōsuluit clarissimus doctor dn̄s Frāciscus aretinus ⁊ ita fuit obtētum: quia illud statutū erat correctoriū iuris cōmunis. Ideo plurimum restringendū: quia correctiones iuriū sunt restringēde et pro posse euitāde. l. precipimus. C. de appel. Quinimmo etiā exorbitātie sunt restringende regula que a iure cōmuni exorbitant in. vj. l. si vero. §. de viro solu. matri. ⁊ l. ius singulare. v. l. qd vero contra. ff. de. ll. etiam si opus est a propria vi verborū recedere vt probat tex. in. c. cum dilectus. de cōsue. prout ibi volūt doc. maxime moderni. omnis enim recessus a iure est odiosus. l. aduersus. C. de nup. no. Panor. in suo consi. j. ẜm ordinē informis incip. facti cōtingentia talis est quidā. a. cōtraxit col. iiij. per. c. j. ⁊ ij. de filijs presby. lib. vj. ⁊ d. c. cum dilectus. si ergo in exorbitātibus et al's de se nō odiosis sit stricta interpretatio ⁊ receditur a verbis hoc est a ꝓpria vi verborum vt minus recedatur a iure cōmuni quātofortius debemus facere in hoc decreto qd est correctoriū iuris cōmunis ⁊ nimis durum et trahitur etiā ad preterita: vt. s̃. deductū est. Et maxime cum possumus restringere salua verborū propria vi: nam ꝓprie intelligendo verba illa ⁊ eorū filiorū euitamus ꝙ mater non excluditur ab hereditate filij ꝓpter collaterales. Videmus ꝙ hmōi statuta disponentia ꝙ filie dotate excludātur extantibus filijs restringūtur vt excludantur dūtaxat ab hereditate dotātis vt per Bal. ⁊ Pau. de cast. in. l. j. C. de legi. heredi. cum quo doct. cōmuniter transeunt et sic fit violentia verbis: ⁊ vidi a magnis viris nostre tempestatis cōsulendo fieri alias magnas violentias verbis statuti vt restringantur hmōi exclusiones feminarū inter ceteros a domino Benedicto de bn̄dictis et dn̄o Bal. de bartholinis cum ciuibus et patribus meis doct. quidē preclarissimis circa statutū Camerini qd longe minus exorbitātie habet quā habeat hoc decretū maxime si ampliaretur et verba late interpretarētur vt cōprehenderent etiā hunc casum prout quidā volunt interpretari: ⁊ meo iudicio non parū absone ⁊ nimis acerbe vt tante duritiei et odiositati relaxentur habene et amplientur ad ampliandum insuper correctiones iuris cōmunis. Cōcludo itaq; ꝙ dicta mater preferatur dicto patruo in successione filiorū. Non ob. adductis in contrarium que recte intuenti sunt sublata per adducta pro hac parte.

12 † Non em̄ ob. ar. a maioritate rationis: tum quia per arg. a paritate vel maioritate rationis non extenditur. l. correctiua. per. d. l. precipimus. et no. Imo. in. d. §. de viro. ⁊ in istis terminis patet ex dicto Bal. in. d. l. quicūq;. s̃. relato ⁊ ex his que cōsulta fuerunt circa statutū nostrū. s̃. relatū. preterea nec filia hoc casu excluderetur a trāsuersali ẜm intellectū. s̃. datum ꝙ referantur singula singulis hoc est ꝙ collaterales excludant ab hereditate collateraliū ⁊ filij ⁊ nepotes descēdentes ab hereditate patris ⁊ matris. Nec ob. ꝙ ratio est descripta in decreto ⁊ qd ratio est mens ⁊ anima. l. quia non propterea sequitur ꝙ vbi cadit ratio ad illum casum extendatur lex correctiua ⁊ odiosa: maxime si odio irrationabili ꝓut cōtingit in isto decreto per. s̃. deducta: ⁊ maxime quia licet statuens pōderauerit dictā rationē fauoris agnationis: tamen non ꝓpterea voluit ꝙ vbicūq; militat similis fauor femina excludatur: patet qr noluit excludi filiā non dotatā: ideo dotatā in minus legitima voluit dūtaxat excludi a successione in bonis dotantis: ⁊ tn̄ pariter omni casu predictorū militat ratio cōseruationis familiarū ex quo datur intelligi ꝙ statuēs voluit fauere agnationi in certis casibus in decreto expressis ⁊ non in oībus.

13 † Accedat ꝙ al's signāter dicit Bald. in. c. j. §. si decedenti qui feudū dare possunt in vsibus feu. licet ad aliū finem loquatur dicens ꝙ vbi lex disponit de ratione attēditur ratio ⁊ nō lex. i. dictū legis ẜm eū notabiliter licet multi libri nō habeāt dictū. §. nec in lec. nec in tex. ratio aūt disponit de lege qn̄ per punctū rationis casus deciditur vt cōtingit in. l. qd dictū. de pac. et quasi semper in. ll. iuriscōsultorum qui respondebāt de iure non per rationē: quia sic volo sic iubeo sit pro ratione volūtas prout cōtingit. in prin. iuxta. l. j. in prin. ff. de consti. prin. ⁊ §. sed qd principi. insti. eo. ti. Et prout al's dicit Bal. in vsibus feu. in rubri. ep̄m ⁊ abbatē qd statuta terrarū sunt cōmuniter fundata in sic volo sic iubeo: ideo est verbis tenaciter inherēdum ẜm eum: et sic non ex causa motiua in casu nostro ratio fauoris agnationis non disponit de lege: qr per dictā rationē non erat respondendū cōtra filiā dotatā: nam ratio conseruāde agnationis non artabat vt filie excluderētur a filijs ⁊ multominus a collateralibus: sed dictū decretū fundatur in auctoritate illud cōdentis qui sic voluit. s. fauere masculis, fauere agnationi in certis tamē casibus non tamen semp: ⁊ sic dictū decretū est principaliter fundatū in voluntate ⁊ auctoritate decernētis potiusq̄ in ratione: licet illa volūtas causetur aliqua ratione motiua. Raro autem vel quasi nunq̄ occurrit ꝙ quis aliquid velit statuere quin ex aliqua causa moueatur qn̄q; fauoris vel odij. et tn̄ Bal. dicit ꝙ cōmuniter statuta fundantur in sic volo sic iubeo quasi velit ꝙ licet moueātur aliqua ratione vel aliqua causa motiua tamē qr rationes cōmuniter nō sunt artatiue ⁊ qn̄q; non rationabiles: ideo nō censeātur fundate in ratione: ideo ratio nō attendatur.

14 † Accedat qr hmōi statuta exclusiua feminarū cōmuniter tacite vel expresse habent causam pro fauore agnationis: prout voluit post Richar. ma. Cy. in. l. j. C. que sit longa cōsue. ⁊ in. l. de quibus de. ll. ⁊ est cōmune dictū doct. intantum ꝙ Frāciscus de albergot. de aretio cōsuluit circa statutū terre burgi ꝙ licet statutū inter personas excludentes interserat filiū sororis qui est agnatus tn̄ censetur inductum fauore agnationis: de vno em̄ incōuenienti non sunt inducenda plura ẜm eum: et tamen licet doct. velint qd hmōi statuta excludētia feminas sint fundata in ratione fauoris agnationis. Nihilominus stricte interpretātur vt minus ledant ius cōmune: licet ratio fauoris agnationis sit lata.

15 † Nec ob. ꝙ dicebatur in cōtrariū ꝙ verba statuti cōcurrūt cum ratione: quia. s̃. deductū est ꝙ immo verba non cōprehendunt casum nostrū: nec intelligēdo ruditer iuxta corticē simplicē verborū nec ẜm alios intellectus rationabiles. s̃. deductos: prout late. s̃. declaratū ita ꝙ verba deficiunt ⁊ etiā mens: qr verisimilis mens cōditoris est fauere agnationi in casibus expressis in decreto et non generaliter. nec dictū Bar. ob. in. d. l. ij. §. videndum. quia nō dicit

Bar. ꝙ exclusa vna persona excludātur omnes qui excludūtur ab ea immo Bar. non cōsiderat caput exclusiuū: ideo videtur de eius mente ꝙ illud non sit ponderandū ad exclusionē aliorū: quia illud vt exorbitans ⁊ odiosum sit restringendū itaq; hoc respectu aucto ritas Bar. aduersatur dicto argumento excluditur filia: ergo ma ter sed Bar. pōderat caput inclusiuū: nam ex quo agnati admittū tur ceteri cēsentur exclusi ꝙ argumentū nō militat hoc casu: quia decretū non admittit filios vel collaterales nisi ad hereditatem pa tris vel matris vel collateraliū ipsius dotate: ⁊ si caput inclusiuum deficit. preterea licet ratio capitis inclusiui qñq; cōsideretur: tamē non semp cōsideratur: q2 dicta ratio militat qñ superest psona que excluditur per statutū prout voluit Bal. in. l. illā. de colla. loquens in terminis Bar. s. in statuto ꝙ extātibus agnatis mater nō succe dat dicēs ꝙ agnati cēsentur inuitati respectiue ad matrē ⁊ in eius preiudicium: ideo in agnatos transfunditur ius ꝙ esset matris qñ ipsa mater superesset: sed ea pdefuncta nullū ius sibi cōpeteret: ideo non pōt ipsius ius in eos transfundi. ar. l. is qui libertos. §. posthu mis. de ope. li. ƀm eum. idē firmat Pau. de cast. in. d. l. illam. ⁊ in. l. si defunctus. C. de sup. leg. Probatur etiā ex dicto Bal. in. d. l. qui cūq;. s. relato ꝙ dicta ratio capitis inclusiui nō artat generaliter. Item ex alio casu quo vt. s. cōsultū ⁊ decisum fuit circa interpreta tionem nostri statuti. Itē optime pbatur recte intuēti ex tex. l. ij. §. si sit cōsanguinea. ad tertul. et facit. §. si sit agnatus eadem. l. ⁊. l. equissimū. eo. titu. ⁊. l. si quis vel si qua. C. eo. ti. ⁊ similiter per dicta iura tollitur. argu. si vinco filiā que vincit matrē ergo vinco matrē. Preterea eodē arg. pōt vti mater ego vinco auum per auſ. defun cto. ad tertul. auus vincit te patruū per eandem auſ. ergo vinco te patruū merito patruus nō pōt id cōtra eam retorqre: licet negādū forte esset ꝙ patruus vinceret filiā per alia. s. deducta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcj.

☞ Matrimonium seu sponsalia cōtracta per verba de presenti an possint dissolui ita ꝙ alter possit aliā vel alium accipere in ma trimonium. per totum.

1 Matrimonium solo consensu contrahitur ꝙuis quo ad ecclesiam requirantur verba in personis que loqui possint.

2 Matrimonium ⁊ sponsalia inter se differunt quia matrimoniū est qđ fit verbis de presenti: sponsalia vero verbis de futuro. ⁊ quomo do verba de presenti intelligantur.

3 Uoluntas deliberata vel primus animi motus quibus videantur demonstrata. nu. seq.

4 Matrimonium videtur contractū per hec verba. videlicet volo te accipere in virū ⁊ vir respōdet volo te accipere in vxorem. Idem si fiat per verbum placet. Idem si stringatur manus ⁊ dicitur cōtra cta per verba de presenti.

5 Matrimoniū semel cōtractum dissolui nō potest quia quos deus coniunxit homo non separet.

6 Confessio inter personas prohibitas est suspecta.

7 Matrimoniū contractum per verba infinitiui modi nō trahitur ad actū consummatū siue dispositū: ⁊ sic est dissolubile: vt si dicatur volo te accipere seu simile ⁊ similibus verbis rñdeatur. nu. seq.

8 Uolo verbum adiunctum verbo infinitiui an inducat dispositum vel actum cōsummatum.

Infinitiui natura quia ad omne tempus adaptari potest si adiun gatur verbo volo an inducat dispositum. et nu. 7.

9 A verborum rigore in dubio non est recedendum.

10 Copulatiua ⁊ est ꝙ inter diuersa ponatur.

11 Sponsalia esse dicuntur que verbis de futuro contrahuntur.

12 Placet vel placebat verbum si adiungatur verbo cōsentire infini tiui quid importet ⁊ si per illa verba respondeatur in matrimonio seu sponsalitijs contrahendis. nu. seq.

Uerbū determinans plura alia si potest debet illa pariter determi nare: licet determinabilia essent diuerse natura.

13 Contractuum verba interpretantur in dubio contra eum qui ex contractu nititur.

14 Uerba vbi nō possunt probari recurritur ad eum de cuius mente dubitatur.

15 Iuramento illius de cuius mente agitur stari quādoq; debet.

16 Confessio nō potest quādoq; retractari quia allegās eam in frau dem facta allegat suam turpitudinem.

17 Rei sunt in obscuris fauorabiliores ipsis actoribus.

18 Responsio facta ad interrogationem alterius quando inducat dispositionem.

¶ Consilium. xcj.

1 In nomine dñi nostri Iesu christi. ¶ † Licet in hac cōsultatione videatur prima fa cie dicendū ꝙ matrimonium fuerit cōtractum inter di ctos. B. ⁊ dominā. M. Nam matrimoniū solo cōsensu cōtrahitur. l. nuptias. ff. de reg. iur. ⁊. xxvij. q. ij. sufficiat. ⁊. c. tue. extra. de spon. ꝙuis quo ad ecclesiā reqrantur verba in psonis que loqui possunt. d. c. tue. verba aūt in casu nostro interuenerūt ⁊ verba ipsa indicare et demōstrare videtur cōsensum: nam ad hoc tendūt vt volūtatem et mentē loquētis demōstrent. c. scđo requiris. de appel. ⁊. xxij. q. ij. is qui. verba eñ sunt note passionū mētis dicit phs: ideo nō presu mitur quis dicere nisi ꝙ mente cogitat. l. labeo. §. idem tubero. de

2 sup. leg. † Cum ita dicta. M. interrogata respōdiderit ꝙ sibi place bat ei accipere in spōsum ⁊ maritū. B. ibidē presentē ⁊ intelligentē in eum cōsentire per verba de presenti: ⁊ similiter. d. B. interroga tus rñdidit ꝙ sibi placebat accipere in spōsam ⁊ vxorē dictā. d. M. ⁊ in eam cōsentire per verba de psenti: verba videntur plana ⁊ clara: nam cōsentire per verba de psenti nihil aliud significare quā cōtra here matrimoniū: in hoc eñ differunt principaliter matrimoniū ⁊ spōsalia: q2 proprie spōsalia fiunt per verba de futuro. l. j. ⁊. ij. ff. de spōsa. matrimoniū vero per verba de psenti seu aliter demōstrato cōsensu de presenti. c. j. in fi. ⁊. c. iij. ⁊ in omnibus capitulis sequenti

3 bus extra. de spō. duorū. † Cum igitur vterq; per verba de psenti: de psenti placuit cōsentire in matrimoniū videtur clare resultasse matrimoniū inter eos: et maxime cum verba illa pcesserint ad in terrogationē alterius: itaq; videntur magis premeditate dicta vt in similibus terminis dicit Bar. in. l. serui elec. ff. de leg. j. in eo qui dixit volo eligere volo adire et hmōi que verba sunt equiuoca vz apta ad significandū voluntatē deliberatā tunc eligendi. Item ad demōstrandū primū motū animi ad eligendū non voluntatē deter minatam primo casu resultat electio: scđo secus prout volūt doct. in. d. l. serui elec. ⁊ in. l. in emētis. C. de cōtrahē. emp. ⁊ in. l. cunctos populos. C. de sum. tri. dicit aūt Bar. ꝙ si precessit dilatio ad eligē dum et in termino dixit volo eligere resultat electio similiter si ad interrogationē ita respōdet. Nam interrogans intendit effici cer tus per respōsionē interrogati: ideo respōsio debet interpretari vt reddatur certus interrogans: ⁊ propterea ostendit voluntatē deli beratam non primū animi motū: prout dicit ipse Bar. in. d. l. serui electione. in prin. cum quo videtur ibi trāsire Imo. et insup Bar. ibi in fi. videtur velle ꝙ si actus depēdet a voluntate duorū ⁊ verba presentis temporis proferūtur ab vtroq; tunc resultat dispositio: puta q2 dico volo vendere tibi hāc rem pro. x. ⁊ tu dicis volo emere a te hāc rem pro. x. resultabit emptio ⁊ vēditio prout firmare vide tur ibi Bar. ⁊ in. d. l. in emētis. ⁊ ibi gl. hoc firmat idem vult Iaco. bu. idem Ang. in. d. l. in emētis nitens ex regula philosophica quā etiā ponit Bar. in. d. l. serui electione. vz ꝙ vbi agens est liberū et patiens bene dispositū volens agere semper agit: huic parti vide tur etiā inherere Imo. in. d. l. serui elec. item Bar. in. d. l. cūctos po

4 pulos. † Idem firmat Rapha. ful. in. d. l. in emētis. dicens ꝙ est cō munis opi. ⁊ dicit esse notādum: quia pōt trahi ad matrimonia: et sic vult ꝙ si vir dicit volo te accipere in vxorē ⁊ mulier dicit volo te accipere in maritū censeatur cōtractū matrimoniū. Cum itaq; in casu nostro simus in cōtractu matrimonij qui nō perficitur volun tate vnius sed duorū et ambo ptulerint similia verba ⁊ vtriq; pre cesserit interrogatio videtur clare dicendū qđ resultasse censeatur matrimoniū per dictas theoricas doctorum que theorice: licet lo quātur in vbo volo: tamē eadē ratio videtur in verbo placet: ⁊ vbi eadē ratio idem ius illud. ff. ad. l. aquil. l. a titio. de ver. obli. cum fi. ⁊ facit. c. ex literis. de despō. impu. ibi placere consueuerint vbi per verbū placere demōstratur volūtas ⁊ cōsensus coadiuuātur pmissa propter illa verba consentire per verba de presenti: nam pter ver ba de psenti cōtrahitur matrimoniū. c. sicut ex literis ibi per verba de presenti. de spō. Item ex alio quia in instrumēto subditur ꝙ ad maiorē cautelā ⁊ declarationē predictorū se inuicē ceperūt per ma nus qđ videtur signū cōsensus in matrimoniū ad. hoc. c. j. in fi. de spōsa duorū: vbi videtur pbari ꝙ si stringitur manus significat cō sensum de presenti ⁊ demonstrat matrimoniū non spōsalia de futu ro. Et sic multa videntur nos trahere in hanc sententiā. s. ꝙ censea

5 tur inter predictos cōtractū matrimoniū. † Nec videtur refragari cōtractus dotis quatenus dicitur pro matrimonio cōtrahēdo qm̄ postꝙ cōtractū est matrimoniū nō possunt vir ⁊ vxor matrimoniū dissoluere iuxta illud quos deus cōiunxit homo nō separet. c. quā

6 to. de transla. prela. ⁊. c. porro. ⁊. c. significasti. de diuor. cum si. † Et cōfessiones inter personas prohibitas sunt suspecte. l. qui testamē tum. ff. de proba. ⁊. l. cum quis decedens. §. titia honestissima. ff. de

7 leg. iij. ¶ † Tamē his nō obstātibus contrariū puto de iure respō dendum: nam premittendū est ꝙ infinitiuū adaptatur ad quodli bet tempus: vt no. glo. ⁊ doct. in. l. v. §. stipulatio. ff. de verb. obli. et tex. cum glo. l. q. j. cos. et no. in. c. ex literis. de spon. de quo etiā per Io. and. in proemio sexti. Item hmōi infinitiuū accipere cōsentire ⁊ cōsummare sunt tēporis preteriti imperfecti: ideo non significat actū cōsummatū seu dispositū. Sed est quoddā enunciatiuū vt hec

8 dicit Bal. in. d. l. serui elec. † Et qđ infinitiuū iunctum verbo volo nō inducat dispositionē voluerunt glo. Ultramō. ⁊ Cy. in. d. l. serui electione. ⁊ hoc voluit Iaco. de ra. nisi haberēt. de cōsue. ita loqui vt cum referunt Ange. ⁊ Rapha. in. d. l. in emētis. ⁊ idem. l. s. ꝙ non disponat: voluit idē Bal. in. d. l. cūctos populos. in. iij. col. et Bar. etiā distinguit. Itaq; saltē constat ꝙ verbū volo iunctū infinitiuo habet significatū equiuocū. Nam qñq; significat actū consummatū et disponit quādoq; secus: ita ꝙ tunc ex circūstantijs cōiecturatur quādoq; vna pars qñq; altera etiā in actibus in quibus loquētes possunt

possunt tunc disponere: qm̄ in alijs non est dubiū. Si enim non po
test actus cōsummari ex sola volūtate clarū est ꝙ volūtas nō indu
cit illum actū vt in exēplo qđ ponit glo. in. d. l. in ementis in dicen
te volo ascendere arborē: nam per hoc non ascendit: qm̄ ascendere
non dependet a volūtate sola ascendentis. Item etiā cōsummare
matrimoniū nō dependet a sola volūtate viri ⁊ mulieris: sed requi
ritur alius actus: ideo si dicunt volumus cōsummare matrimoniū
9 nō resultat cōsummatio matrimonij vt est notissimū. † Cum itaꝗ
verba sint equinoca ⁊ adaptātur ad vtrūꝗ significatū non mirum
si glo. ⁊ doct. variant. Et ex varijs circūstantijs qn̄ꝗ vno modo in-
terpretantur qn̄ꝗ alio modo: ⁊ quādo actus dependet a volūtate
duorū prout cōtingit in cōtractu doct. variant: adeo ꝙ quādo con
tingeret casus ꝙ vir diceret volo te accipere in vxorē: ⁊ mulier dice
ret volo te accipere in maritum: maxime si interrogati id dicerent
inhererem illi sentētie ꝙ censeretur matrimoniū cōtractum: tamē
in casu isto multa me inducunt in cōtrarium: et quo ad rigorē ver-
borum a quo in dubio nō est recedendū. l. nō aliter. de leg. iij. l. j. §.
10 si is qui nauem. ff. de exerci. Et quo ad verisimilem mentē. † Pri-
mo animaduerto ꝙ verbū accipere determināt verba in sponsum
et maritū ⁊ copula ⁊ solet sui propria natura poni inter diuersa: vt
11 not. in rub. ff. de iuris ⁊ fac. igno. † et spōsalia proprie sumpta diffe
runt a matrimonio: vt patet ex diuersitate titulorum. ff. et. C. nam
spōsalia nihil aliud virtualiter sunt nisi cōuentio quedā de cōtra-
hendo matrimoniū in futurum itaꝗ nō possunt per vnum verbū
cōtrahi sponsalia ⁊ matrimoniū: ⁊ sic esse sponsus de futuro ⁊ mari
tus. nam tempus preteritū seu p̄sens ⁊ tempus futurū nō se cōpa-
tiuntur eodē tempore. Nec similiter actus cōsummatus ⁊ consum
mandus: vt patet ad sensum itaꝗ rigor verborū in hac parte ten-
dit vt velit cōsentire in sponsum ⁊ successiue habet voluntatem al's
accipiendi ⁊ cōsentiendi in maritū cum illud infinitiuū accipere et
illud consentire possint adaptari ad tempus presens ⁊ ad tempus
12 futurū vt dictum est. ¶ † Item scđo demōstratur vnicum verbum
placet seu placebat determinat verba infinitiui modi accipere con
sentire ⁊ cōsummare. Sed quatenus determinat verbū cōsumma-
re nō significat actū de presenti: sed quendā animi motū cum requi
rat actum extrinsecū quo casu omnes cōcordant in. d. l. in emētis. ⁊
in. d. l. serui electione. ⁊ vbiꝗ: tūc succedit theorica iuris ꝙ quādo
vnum verbū determinat plura alia si potest debet illa pariter ter-
minare. l. iam hoc iure. de vulg. ⁊ pupil. l. hereditatem. ⁊. l. ꝗuis. C.
eo. titu. et. l. fi. C. de sen. licet essent determinabilia diuerse nature:
adeo ꝙ si quodlibet de p se fuisset determinatū ab illo verbo dispa
riter terminasset vt aperte patet in. d. l. iam hoc iure. et in dictis. ll.
C. eo. ti. ⁊ in. l. lucius. ff. eo. titu. prout ergo verbū placebat relatum
ad verbum cōsummare nō significat actum tunc cōsummatū neꝗ
determinatā voluntatē de presenti cōsummandi: ita nec significet
prout determinat verba cōsentire in matrimoniū ⁊ verba accipere
13 in maritū per dictam theoricā. † Tertio rigor verborū nos artat
in hanc interpretationē: quia non fuit dicta dn̄a. M. interrogata
an velit consentire in dictū. B. de presenti: sed an placebat in eum
cōsentire per verba de presenti illa respōdit ꝙ sic hoc est ꝙ sibi con-
sentiret per verba de p̄senti: sed cōsentire per verba de presenti non
cōsistebat in mera volūtate: sed requirebātur verba de p̄senti: ideo
dicta verba placet cōsentire in eum per verba de presenti nō dispo
nunt nec inducūt cōsensum per verba de presenti. Itaꝗ ex his tri-
bus medijs deducitur ꝙ rigor ⁊ propria vis verborū suadet ꝙ non
fuerit cōtractū matrimoniū. Pro quo facit: quia verba cōtractus
interpretātur in dubio cōtra eum qui nititur ex cōtractu vt habe-
tur in. l. labeo. ⁊ in. l. si in emptione. ff. de cōtrahen. emp. in solutio-
ne cōtrarij illorū iuriū. ⁊ in. l. quicquid astringēde. §. j. de verb. obli.
14 et in. l. veteribus. de pac. † Item facit quia cum agitur de interpre
tanda mente proferētis verba et mens nō potest pbari recurritur
regulariter ad eum: de cuius mente dubitatur: vt in. l. in obscuris
orationibus maxime sentētia spectāda est eius qui eas protulisset.
15 ff. de reg. iur. † Et statur iuramēto eius de cuius mēte agitur dicit
singulariter glo. in. §. alie. insti. de acti. Et sm̄ hoc cum. d. dn̄a. M.
asserat nō cōsensisse in eum vt in maritū multū cōferat cum aliter
de eius mēte nō appareat ⁊ verba saltē sint equinoca. qđ autē cōie
cture mētis cōcurrant demōstratur: quia prout audio nūꝗ postea
se adinuicē tractauerunt vt virū ⁊ vxorem. Nec ab alijs fuerunt ha
biti pro viro ⁊ vxore: ideo contigit ꝙ alius eam accepit in vxorē vt
solutam: nec est verisimile ꝙ si. d. M. habuisset illum. B. in maritū
cōtraxisset secūdas nuptias. arg. l. merito. ff. pro socio. Item psua-
detur quia. d. B. voluit eam desponsare seu immittere annulum:
prout est de more tempore quo matrimoniū contrahitur vt ⁊ pre-
supponitur in pūcto. Et illa. M. recusauit: et tamē presumitur qđ
perseuerabat in eadē voluntate. arg. l. eum qui mutatā. ff. de pba.
⁊ prout suadet cōtractus dotis: tunc celebratus itaꝗ est verisimile
ꝙ si habuisset animū illum habere seu habuisse in maritum consen
16 sisset in missione annuli. † Tertio hoc apertius demonstrant ver
ba cōtractus dotis vbi dicitur ꝙ cōstituitur dos pro matrimonio
cōtrahendo et sunt verba plata per vtraꝗ partē itaꝗ etiā dictus
B. qui nūc agere intēdit tunc asseruit matrimoniū cōtrahendum:
et consequēter non esse contractū: ideo nō possit cōtrarium dicere
eius qđ proprio ore cōfessus fuit. l. generaliter. C. de nō nu. pe. nec
admittitur allegans ꝙ cōfessio fuit facta in fraudē: quia allegaret
suam turpitudinē. l. trāsactione. C. de transac. ⁊. l. al's cum sua glo.
ff. de iureiurā. ⁊ qđ habetur per Bar. in. l. sicut. §. superuacuū. ff. de
pig. ¶ Et sic nō obstat. d. l. qui testamētū. ⁊ similes: ⁊ maxime quia
actus precedens ⁊ actus sequens demōstrant voluntatē dicti. d. qđ
erat volendo. B. in vxorē nō in volendo eam respuere cum volue-
rit eam desponsare: ita ꝙ non cadit illa suspitio de qua in. d. l. qui
testamentū ⁊ similes: nec dictus. d. vt arbitror allegat ꝙ dicta ver-
ba pro matrimonio cōtrahendo fuerint prolata simulate ⁊ in frau
dem. Nec ꝙ vnꝗ habuerit animū ꝙ illa non fuisset sua vxor immo
ex quo nunc petit eam in vxorē et tempore illius cōtractus voluit
despōsare in vxorem ⁊ asserat ꝙ tempore primi instrumēti habuit
animū ipsam tunc accipere in vxorē ⁊ cōsentire in eam tūc de pre-
senti nō est vllo pacto verisimile aut presumendū ꝙ illa verba pro
matrimonio contrahendo fuerint prolata in fraudē matrimonij:
itaꝗ ex his actibus secutis est verisimile ꝙ dicta. d. M. nō habuit
animū contrahēdi de presenti matrimoniū cum dicto. B. Posset
etiā ponderari qđ verba instrumenti loquūtur per verba preteriti
impfecti placebat nō per verba p̄sentis temporis: licet in hoc non
faciam magnā vim. Item ꝙ verbū placet nō videtur ita precisum:
prout verbū volo: nec in hoc facio vim: ideo non insisto in proban
17 do. † Ex his itaꝗ omnibus simul iunctis inhereo huic sententie
qđ matrimoniū non censeatur esse cōtractū inter dictos. B. ⁊ M.
et ꝙ scđm matrimoniū subsistat. Et videtur ista pars benignior ⁊
amplectēda: quia pro parte rei. arg. c. fauorabiliores. ⁊. c. cum sunt
partiū iura obscura. de reg. iur. lib. vj. nō obstantibus adductis in
cōtrariū que satis possunt dici sublata per adducta pro hac parte:
nam ⁊ cōiecture plures magis vrgētes sunt pro hac parte quā pro
parte cōtraria. Et rigor verborū cōcurrit: vt. s. demonstratum est.
licet eñ vbi non militarent cōiecture hincinde ⁊ essemus in cōtra-
ctibus forte nō esset recedendū a sentētia glo. d. l. in emētis. ⁊ Bar.
et sequaciū: quo casu etiā multi tenent cōtra: ⁊ sic est casus dubius:
tamē hoc casu ex multis. s. deductis cōcludendū est cōtrariū cum
et rigor verborū ⁊ verisimilis mens in id concurrunt ⁊ alia. s. dedu
18 cta. † Nec ob. ꝙ ad interrogationem alterius fuerunt dicta verba
prolata: quia est aduertendū ꝙ Bar. loquitur qn̄ ad interrogatio-
nem eius cuius interest in casu nostro non interrogauit is cuius
intererat: sed notarius qui nō pretendebat aliquod interesse fuit
interrogator. item ratio Bar. est q2 qui interrogat vult certiorari
per respōsionē: ideo respōsio debet certū reddere ipsum interrogā
tem. Et ideo debet interptari taliter prolata qđ eum certificet sm̄
Bar. pfecto dici debet esse de intētione Bar. ꝙ reddat certū de eo
de quo interrogat. Nam ad interrogata habet referri respōsio. l. si
defensor. §. qui interrogatus. ff. de interro. act. §. preterea insti. de
inuti. stip. ⁊ in. l. j. §. si quis ita. de verb. obli. Sed verba interrogan
tis tendunt sm̄ vim verborū non in consensum in matrimoniū de
presenti: vt late. s. dictū est: quia. s. deducta tendūt ad interpreta-
tionem verborū interrogantis nō verborū respōdentis: ideo si ver
ba interrogātis tendunt ad primū animi motum seu ad matrimo
nium de futuro satis certificatur interrogans de eo: de quo inter-
rogauit si sit interpretatio quā dixi. Et sic dicta cōsideratio Bar. si
precedit interrogatio nihil facit intelligitur dictum Bar. quādo
interrogat quis eligis me vel talem in abbatē: ego respōdeo volo
te eligere ⁊c. tunc eñ militat ratio Bar. ⁊ non qn̄ te interrogo vis
eligere ⁊c. licet Bar. se nō declaret: sed ratio sua id demōstrat. Nec
ob. d. c. j. in fi. de spon. duorū vbi ponderatur ad probandū matri-
monium de presenti ꝙ strinxit manū: nam prout dicit ibi glo. for-
te alludit cōsuetudini alicuius loci vel forte per annuli immissio-
nem stringere manus est signū dilectionis. dicit ibi glo. non aūt est
signū matrimonij de presenti: nam ⁊ spōsas diligimus et alias quā
vxores. Preterea nō dicit instrumentū ꝙ strinxerint inuicem ma-
nus: sed ꝙ tetigerunt se per manus: nec est signū tanti amoris tan
gere manus quanti stringere manus vt docet experientia rerum
magistra. c. quā sit. in prin. de elec. lib. vj. ⁊. c. statutū. in prin. eo. lib.
Et insuper actus sequētes demonstrant ꝙ ille actus nō fuit signū
matrimonij de p̄senti ⁊ ex postea gestis prius gesta interpretātur.
c. cum per bellicā. xxxiiij. q. ij. ⁊ per glo. in. c. scribā. de p̄sump. ⁊ in ca
none peruenit. xliij. distin. ⁊ in canone multis. xliiij. dist. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcij.

Nepotes ex patruo magno decedentis an excludant auūcu-
lum ipsius defuncti stante statuto naire ꝙ fratres sorores vel nepo
tes succedant intestato decedenti. per totum.

1 Ius canonicum ⁊ ciuile vbi inter se discordant attēdi debet cano-
nicum ius maxime in terris ecclesie.

2 Succedendo si vinco vnam personā an excludam aliam que exclu
debatur ab ea.

3 Gradus quis attendi debeat in succedendo an ius ciuile seu cano-
nicum. nu. seq.

Statutū loquens de gradu an debeat intelligi de gradu iuris ciui
lis vel canonico. nu. seq.

4 Fratrum appellatione an veniant fratres patrueles in materia correctoria vel cõsobrini statuto disponente ꝙ patruus et amita et soror ac nepotes ex paterna stirpe succedant defuncto.
5 Patrui appellatione non venit patruus magnus.
6 Nepotes qui esse dicantur ⁊ in quo gradu.

¶ Consilium. xcij.

In nomine dñi nostri Jesu xpi. ¶ † Uidetur in hac cõsultatione prima facie dicendum ꝙ dictus Federicus auũculus excludatur a successione dictoꝝ permarij vigore prime. l. municip. de qua in themate. Nam. d. Joannesant. abbas et nataria attinebant dicto permario in tertio gradu cõputando gradus ſm ius canonicum: quia in tertio gradu distat a stipite qui stipes est Bartholomeus et quoto gradu remotior distat a stipite eodẽ gradu distat a quolibet transuersali descendente ex eodem stipite: prout hec theorica traditur in. c. fi. de cõsang. ⁊ affini. Et probatur ex his que habentur in cañ. ad sedem. xxxv. q. v. et licet de iure ciuili sint in quinto gradu. l. iuriscõsul. §. quinto gradu. ff. de gradi. ⁊. §. quinto gradu insti. eo. ti. tamen videtur attendendũ ius canonicũ cum simus in terra ecclesie. Ubi enim discordant ius canonicũ ⁊ ius ciuile seruari debet ius canonicum in terris ecclesie: prout volunt doct. in. c. j. de noui ope. nũcia. ⁊ glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. Bar. ⁊ Bald. in. l. priuilegia. C. de sacrosan. eccle. † 2 Cum ergo statutũ disponat ꝙ coniuncti de stirpe defuncti vsq; ad quartũ gradum excludant matrem in successione ab intestato videntur etiã excludere auũculum qui est remotior et excluditur a matre ⁊ nõ attinet defuncto nisi mediãte matre. Militat enim maior ratio ⁊ regula si vinco vincentẽ te: ergo vinco te. de qua in. l. de accessionibus. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. Item ꝙ est fortius si excluditur mater que quodãmodo est radix cõiunctionis qua attinet auũculus nepoti videtur qd excludatur auũculus quasi infecta radice: ideo exclusa vna persona censentur exclusi omnes qui persone nõ attinent nisi mediante illa persona exclusa: prout hanc theoricã tradit Bal. in. l. maximũ vitium. Exclusa enĩ radice videtur exclusum quicquid ex ea sequitur. c. j. §. notandum ti. j. in vsibus feu. ſm eum. et dictam theoricã tradit Pau. de cast. in. l. illam. C. de colla. ita intelligendo dictum Bar. in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertullia. quatenus cõcludit ꝙ exclusa matre censentur exclusi omnes cognati intelligendo cognati: scilz attinentes mediante matre: licet Bal. se fundet in alia ratione de qua etiam. j. subdam: quia et illa potest applicari ad terminos nostros. et idem tenuit ipse Pau. de cast. in. l. venia. C. de in ius vocan. idem voluit Bal. in. d. l. illam. dicens qd exclusa matre excluditur etiam auia: quia venit representãdo matrem ſm eum. ibi qui idem voluit in. l. nesennius. ff. de nego. gest. Item ꝙ exclusa filia excludatur nepos vel neptis ex ea voluerunt Bar. in. l. liberorum. de verbo. signifi. et Bal. in. d. l. venia. C. de in ius vocã. ⁊ Saly. in. d. l. maximum vitiũ. Idem licet alijs rationibus post Richar. malũ. voluit Cy. in. l. j. C. que sit longa consuetu. ⁊ in. l. de quibus de. ll. Uidetur ergo quasi omnium sententia quod exclusa vna persona propter alios puta ꝓpter certos agnatos excludãtur omnes q attinent defuncto de cuius hereditate agitur solũ mediante persona exclusa. Rationes enim que assignantur militant etiam in terminis dicte conclusionis: ⁊ maxime ratio capitis inclusiui quam ponderat Bar. in. d. §. videndũ. ⁊ Bal. in. d. l. maximũ vitium. quam etiam ponderat in. l. si defunctus. C. de suis ⁊ legitimis. ⁊ in. l. si vero. §. de viro. solu. ma. et etiam Imo. ibi. Si enim admittuntur insolidum attinentes ex stirpe paterna vsq; in quartũ gradũ, nullus alius potest esse heres. arg. l. si hereditatem. ff. de castren. pecu. ⁊. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum cõmo. Item auũculus nõ attinet defuncto nepoti hoc est filio sororis nisi mediãte matre: ideo exclusa matre exclusus censetur etiam auunculus. Et sic concurrere videntur ambe dicte due theorice doct. ⁊ per consequens videtur cõcludendum ꝙ. d. Federicus auũculus excludatur ab hereditate dicti permarij ⁊ ei succedãt dicti Joannesantonius abbas ⁊ nataria. ¶ † 3 Tamen his minime refragantibus cõtrariam arbitror sententiã veriorem: nam primo aduertẽdum est ꝙ computatio gradus in materia successionis ab intestato fit ſm computationem iuris ciuilis: vt no. glo. in. §. sexto gradu insti. de gradi. ⁊ probat tex. in. d. cañ. ad sedem. circa principium. Nec distinguit in terris ecclesie vel terris imperij: nec an in foro seculari an in foro ecclesiastico: ⁊ merito quia prout disputando dicit Jacobus butriga. proprior cõputatio est cõputatio iuris ciuilis quã cano. quia illa non vadit per gradus sed potius per saltus ex hoc inferẽs ꝙ statutũ faciens mẽtionem de gradibus debet intelligi ſm ius ciuile: vt refert Barto. in. l. si auie. C. de suc. edic. et idem vult ibi. Connumeratio enĩ iuris ciuilis ponitur arismetice que est scientia naturalis. Et ius canonum nõ potuit simpliciter ⁊ generaliter mutare verã significationem ſm diffinitionẽ et veram significationem. arg. l. j. ⁊. ij. ff. de vsufru. earũ rerum que vsu consumuntur vt ait Jaco. butri. in quodam cõsi. ſm eundẽ Bal. ⁊ dispositio iuris cañ. est inducta in speciali casu matrimonij: vnde in alijs standũ est regule ſm Nico. de mat. ibidẽ in lectura qd ⁊ volunt ibi Bal. Ange. et Saly. per predicta. ⁊. d. c. ad sedem. quod ⁊ tenet ibi Pau. de cast. ⁊ Rapha. fulgo. dicens ꝙ Nico. de mat.; idem tenet quod ⁊ tenendũ est per rationẽ tex. d. c. ad sedem. que regulariter non militat in alijs terminis maxime in successione prout ⁊ apparet ex illo tex. Et idem in successione hereditaria tenet Ponta. in dicta. l. si auie. licet in alijs terminis nõ matrimonialibus nec successionum distinguat: an in terris ecclesie an in terris imperij allegando Jo. and. in addi. specu. in titu. de succes. ab intesta. §. j. versi. quid si filij. ⁊ versi. ⁊ quia de gradibus: sed nõ clare loquitur: ⁊ quicquid sit satis est ad propositũ ꝙ ipse Jo. and. in materia successionis etiam in foro canonico sentit seruari cõputationem ciuilem. et idem etiã Ponta. et sic omnes videntur cõcordes in terminis nostris. Et ſm hoc clarũ est si aliud specifice nõ statuitur circa computationem graduũ quod sumus extra terminos statuti. Et sic in terminis iuris cõmunis quo iure mater excludit omnes trãsuersales preter fratres ⁊ sorores vtrinq; coniunctas ⁊ eorum filios per aut. defuncto. C. ad tertul. ⁊ tantofortius hec interpretatio est admittenda quanto per hec moderatur correctio. d. aut. defuncto ⁊ plurium iurium ⁊ iurium correctiones sunt pro posse euitãde. l. precipimus. C. de appel. c. cum dilectus. de consuetu. ⁊. l. sancimus. C. de testa. † 4 Preterea est aduertendũ ꝙ statutũ premittit de patruis ⁊ amitis fratribus ⁊ sororibus ⁊ nepotibus ex paterna stirpe per virilem sexũ descendentes supersint seu ascẽdentes vsq; in quartum gradum non nominat omnes transuersales vsq; ad quartum sed ascendentes descendentes ⁊ patruos fratres ⁊ nepotes: ⁊ nepotes eorũdẽ vsq; in quartũ gradum: ideo verba predicta non cõprehendunt filium patrui: nam filij patruorũ dicuntur inter se fratres patrueles vel consobrini. Non autem simpliciter fratres cum appellatione fratrũ huiusmodi maxime correctoria materia non veniũt fratres patrueles vel consobrini: prout voluit Barto. in. l. lucius. §. quesitum. de lega. iij. qd ⁊ voluit Ange. in. l. si mater. C. de succes. edic. et Bal. in. c. j. de feudo marchie. ⁊ Ponta. in dicta. l. si mater. de succes. edic. quia non est proprie frater. l. iurisconsul. §. secundo gradu. et. §. quarto gradu. ff. de gradi. ⁊ insti. eo. titu. §. secũdo gradu. ⁊. §. quarto gradu. et est glo. ordinaria in. l. j. de inoffi. testa. ſm eundem Ponta. in. d. l. si mater. qui dicit ita se consuluisse. Item non sunt patrui vel amita dicti Joannesantonius et nataria dicti permarij: nam. d. Oddo fuit patruus magnus dicti permarij. † 5 Et appellatione patrui in statuto excludẽte matrem propter patruũ non comprehẽditur patruus magnus: quia dictio magnus denotat improprietatẽ ⁊ statuta debent proprie intelligi ſm Jaco. bu. in. d. l. si mater. ⁊ plures bononiẽses. ⁊ idem cõsulendo tenuit Bal. in statuto terre burgi. ⁊ in. l. omnes populi. iij. q. principali. col. iiij. vbi simpliciter sequitur Jaco. but. dicta ratione idem firmat Bal. in. d. l. si mater. licet alia ratione. videlicet quia verbum simpliciter prolatũ in materia differenti penes rationẽ vel affectionem intelligitur per prius ⁊ non per posterius. l. qui liberis. §. hec verba. ff. de vulga. et pupil. Item statutũ est stricti iuris: ideo restringendũ ad id quod habet minus absurditatis ſm eum in. d. l. si mater. vbi idẽ concludit Saly. propter odiositatẽ statuti et ob euitandã. ll. correctionem. idem qd Bal. firmant ibi Rapha. fulg. Ponta. et Pau. de cast. qui allegat Bal. in. l. iubemus. §. fi. C. ad trebel. ⁊ in. l. quod vero contra. de. ll. idem in simili in nouerca: ⁊ nouerca magna concludit idem Bal. in. l. hac edictali. §. quã obseruationẽ. C. de secũ. nup. ideo dictus Oddo si viueret nõ veniret appellatione patrui: et sic nõ esset denominatus in statuto multominus veniunt dicti Joannesantonius ⁊ nataria appellatione nominatorũ in statuto: quia sunt filij parui magni. † 6 Et licet nepotes quãdoq; licet abusiue dicantur filij fratrũ. c. tua nos. de cõsang. ⁊ affini. ⁊. c. j. de scisma. lib. vj. ⁊. c. felicis. de penis. eo. lib. que iura allegat Bal. in. l. si auie. C. de succes. edic. allegans ⁊ quasdã. ll. que tamen. ll. non ꝓbant: sed dicta capitula probant ⁊ similiter tex. vltra eum in. c. j. §. item si fratrem quib. mo. feu. amit. in vsi. feud. ⁊ in. c. quod super. de consang. et affini. ⁊ in. c. tua nos. de proba. ⁊ est glo. j. ⁊ glo. fi. in. d. l. si auie. et facit tex. in. c. dilecto. in princi. de preben. et in. c. ij. in prin. de arbi. Proprie autem loquendo verbum nepos significat gradũ descendentem: vt voluit Dy. in consi. incip. statuto ciuitatis pistorij: vt refert Bal. in dicta. l. si auie. idem voluit Cy. in. l. si instituta. §. de inofficioso. ff. de inoffi. testa. in addi. ex hoc inferens quod statuta loquentia de nepote non verificantur in filio fratris. Et bene quia statuta sunt proprie intelligenda non improprie. l. iij. §. hec verba. de nego. gest. ſm Ange. in dicta. l. si auie. pro quo Bal. ibi adducit ethymologiam vocabuli: quia nepos dicitur quasi natus post ſm eum. filius autem fratris nõnunq; nascitur ante: vnde statutum loquens de nepote non cõprehendit filium fratris: vt voluit Dy. in consi. incip. diligenter ſm Bal. Saly. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. si auie. et idem in contractibus voluit Bald. in. l. si dotali. ff. solu. matri. limitant Bald. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. si auie. quando nepos nominatur vna cum fratre: vt quia statutũ dicat filius ⁊ nepotes excludant feminas: nam intelligetur de filio fratris ex natura copule: que copulat ea que sunt eiusdẽ generis. l. cum delanionis. §. asinã. de fun. instru. l. fi. §. cui dulcia. de vino tri. ⁊ oleo lega. Et ſm eos ex qua ratione

qua ratione fateor ꝙ in hoc statuto appellatione nepotis veniat filius fratris: sed qđ filius patrui vel nepos patrui nullo iure caueť nec vsus approbat dicatur nepos ipsi filio fratris aui: prout ꝯtingit in Joãneantonio ⁊ nataria filioꝝ dñi Oddonis ⁊ permarij nepotis Bartholomei qui fuit frater. d. dñi Oddonis ⁊ patruus dictoꝝ Joãnisantonij ⁊ natarie: itaq; dictus permarius nõ erat nullo pacto nepos dictorũ Joãnisantonij ⁊ natarie: nec illi erat permario patrui fratres aut nepotes nec ascendentes vel descẽdentes vt est notissimum: ideo noiati specifice in statuto predicto nõ comprehẽdũt istos de quib⁹ agitur p predicta. Nec ob. si dicatur statutum nominat patruos fratres et nepotes ⁊ eorũ alterũ seu nepotes ex legitima stirpe descendentes ex quo bis repetit nepotes intelligať de nepotib⁹ ex fratre vel patruo: qr ad hoc rñdeo ꝙ si referretur ad patruum nominasset filium. s. patrui non habemus in casu nostro nepotẽ patrui: sed filiũ patrui magni: itaq; verba non adaptantur ad dictos Joãnẽantonium ⁊ natariam. Preterea dictus permarius non est ex stirpe paterna dictorũ Joannisantonij ⁊ natarie: quia nõ est ex stirpe dicti dñi Oddonis. videtur eñ esse de stirpe alicuius ille qui ex eius radice procedit: prout in simili dicimus in plãtis stirpus causatur ex radice: ⁊ prout al's in sił'i dicit Bal. in cõsilio incip. gualterius petri in ordine. lv. ƀm ordinẽ perusinũ non informis. ⁊ in cõsi. seq. incip. in qõne p̃dicta. lꝫ al's consuluerimus qđ non dicitur de linea paterna qui est patri transuersalis. qui autẽ descendisset ex dño Oddone diceretur esse de paterna linea dictorũ Joãnisantonij ⁊ natarie. Non antẽ descendentes ex Bartholomeo fortius non videť ꝙ dicantur ex paterna stirpe. Hoc autẽ presupposito vt supra deductũ est ꝙ nõ cõprehendãtur isti de quibus agitur sub expresse nominatis in dicto statuto cũ sequẽtia referãtur ad eos pariter subsequẽter non cõprehẽdũtur in sequẽtibus. Subditur eñ ipsi propinquiores illud relatiuum seu pronomẽ ipsi non potest referri nisi ad supra nominatos: ⁊ postea in vbi. si vero nullũ dr dicti ꝓpinquiores ad nominatos referenda sunt dicta vba dicti ꝓpinquiores. Id autẽ cẽsetur cõtineri in termino referẽte ꝙ cõtinetur in termino ad quẽ fit relatio. l. si ita scripsero. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊. l. asse toto. ⁊. l. institutio talis. de here. isti. ⁊ in auť. de filijs ante dota. instru. natis. Et presertim hec interpretatio est amplectenda ad hoc vt restringatur tanta legũ correctio per iura vulgaria. Ex quib⁹ oib⁹ ꝯcludo ꝙ dictũ statutũ cessat hoc casu. Et de iure cõi Federicus auũculus proximior in gradu prefertur dictis Joanniantonio ⁊ natarie cum sit sublata differentia agnationis ⁊ cognationis in materia successionum. auť. post fratres fratrũq; filios. C. de legi. here.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xciij.

1 Legati conditionalis satisdatio de nõ soluẽdo peti potest.

2 Alimenta vidue relicta cum filijs commoranti mortuis filijs etiã debentur.

3 Trebellianica an detrahatur de fideicommisso vniuersali ad pias causas.

4 Substitutio compendiosa filio impuberi facta est pupillaris ĩfra tẽpora etatis pupillaris etiam si non sit facta per verba directa ciuilia ⁊ quid si mater sit in medio. nu. seq.

5 Substitutio compendio facta filijs impuberibus ⁊ vxori sub vna verborũ conceptione est omni tẽpore fideicommissaria: facta tamẽ sine etatum dinumeratione et verbis directis mere ciuilibus. nume. seq. et per totum.

6 Clausula in omnibus alijs suis bonis in testamento adiecta quid importet.

Relinquo quod verbum est et quid operetur adiectum in substitutione.

7 Legitima detrahitur per heredem pupilli qñ substituitur eidem pupillo instituto vna cum matre compendiose sub vna verboꝝ cõceptione. nu. 6. per totum. et quãta sit legitima portio.

8 Fructus percepti anteq̃ cesserit dies fideicommissi cedunt lucro heredum.

9 Substitutio in plurali facta si omnes decesserint an verificetur in singularitates vt in vno decedente.

10 Hereditas non agnita iure suitatis trãsmittitur.

¶ Consilium. xciij.

IN nomine dñi nostri iesu christi. ¶ Licet posset instari ꝙ per illa vba reliquit dispensatores non cẽseatur cõcessa facultas oĩa dispẽsandi in piam cãm: maxime cũ nõ dicit testator quid habeãt dispensare. Et sic dicta dispositio ꝓpter incertitudinẽ vitietur: tñ qr mihi ꝑsuadeo ꝙ fuerit ea mẽs testatoris qđ distribuerentur bona sua in piam cãm: sup hac parte nihil affirmo: sꝫ p̃supposito qđ importẽt qđ haberẽt bona testatoris dispensare ad pias causas iuxta ea q̃ habenť in. c. cũ tibi. de testa. Nec curo insistere an va-

1 leat electio duoꝝ neglecto tertio ⁊ quarto mortuo. † Sed presupposito ꝙ electio dicte eccl'ie valeat ⁊ ꝯñr bona dicti Pauli ꝑtineãt ad dictã plebẽ insistã an dicte mulieres admittanť: vcꝫ vxor et soror testatoris: ⁊ capiendo partẽ que respicit sororẽ cõstat ꝙ relictũ est conditionale ⁊ ante euentũ cõditionis nullũ ius sibi cõpetit: tñ ille qui teneť ad legata si legatum est conditionale teneť satisdare de soluẽdo legatum eueniente ꝯditione. vt. ff. vt leg. no. cau. quasi per totũ. Loquiť eñ totus ille titu. ⁊. C. e. ti. in relictis in diem vel sub ꝯditione vt ptꝫ ex oĩbus. ll. illoꝝ titulorũ ⁊ tituli vt in possessionẽ legatorũ. ff. ⁊. C. Et maxime qñ nõ est remansurũ vnde possit solui eueniẽte ꝯditione quo casu satisdare cogať etiã qui al's nõ teneť

2 satisdare per ea q̃ habẽtur in. l. imperator. ad trebellianum. † Nec refragatur si dicať regressus fuit sorori relictus cũ filijs: sed cũ filijs non põt habere regressum: ex quo filij iam defuncti sunt: qr mors filiorũ non facit deficere relictũ alimẽtorũ vt est tex. in. l. j. C. de legatis. vbi casus in casu magis dubio: ⁊ sił'r in. l. stichus. §. fi. de ali. ⁊ ci. leg. ⁊ in. l. illis libertis. de condi. ⁊ demõ. ⁊ in. l. annua. in pri. de an. le. ⁊ illa verba habeat regressum nõ vidẽtur aliud importare ꝙ alimẽta in totũ vel in partẽ: lꝫ etiã in alijs legatis Bal. ⁊ Rapha. ibi idẽ voluũt: ⁊ etiã Pau. de ca. idẽ vult in conditione si morabitur cũ

3 filijs: lꝫ secus dicat si legetur donec vel quoad morabiť. † Deueniẽdo ad maius interesse. s. an pia cã succedat in oĩbus bonis allegatis. s. videť dicendũ ꝙ sic: nã in effectu vř substituta compẽdiose ipsis filijs ⁊ vxori heredibus vł'r institutis quo ad portionẽ vxoris sine dubio subſtõ est fideicõmissaria: ⁊ vxori cõstat nõ deberi legitimã. Dubitať an de fideicõmisso vł'i ad pias causas trebellianica detrahať: qr auť. sił'r. C. ad. l. falci. loquiť in falcidia: tñ magis cõ-

4 munis opi. est ꝙ trebellianica nõ detrahať. † Quãtũ aũt ad portiones filioꝝ dubiũ est an sit substitutio fideicõmissaria: an vo pupillaris. Si eñ foret pupillaris pia cã integraliter succederet. Si aũt fideicõmissaria sine dubio detrahenda est legitima: in qua nõ põt grauari immo oẽ granamẽ reijcitur. l. qñ in prioribus. C. de inoffi. testa. qđ aũt cẽseatur pupillaris cũ presupponať ꝙ oẽs decesserint impuberes: ⁊ substitutio cõpendiosa facta filijs impuberib⁹ intra pupillarẽ etatẽ cẽsetur pupillaris. l. precib⁹. C. de impub. etiã si nõ sit facta p vba directa ciuilia. l. si pater. de testa. lib. vj. Est tñ maximũ dubiũ: nã quasi oẽs antiqui ante Bar. tenebant ꝙ substitutio compẽdiosa facta p verba cõia sine dinumeratione sit oĩ tempore fideicõmissaria ⁊ multi post eũ. Barto. aũt ⁊ sequaces idem dicunt si mater est in medio al's secus. Et ƀm istas opiniones cũ mater sit in medio in casu isto deberet censeri substitutio fideicommissaria: et profecto, ista videtur satis communis opinio qñ mater est in medio: lꝫ moderni maxime canoniste magis cõiter teneãt ꝙ etiã matre existente in medio interpretanda sit pupillaris intra pupillarẽ etatẽ per. d. c. si pater. adeo ꝙ casus esset satis dubius propter conflictum opinionum si essemus in substitutione facta solis filijs: nec

5 quid tunc dicendũ foret pro nunc determino. † Tamẽ ex quo substitutio cõpendiosa predicta est facta filijs ⁊ vxori sub vna ꝯceptione verboꝝ: ⁊ in ꝑsona vxoris est oĩ tꝑe fideicõmissaria: ita etiã videtur interpretanda in ꝑsonis filiorũ: vt sic pariter termineť vt decet arg. l. iam hoc iure. ⁊. l. lucius. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. hereditatem. ⁊. l. q̃uis. C. eo. ti. ⁊. l. in testamento. C. de testa. mili. ⁊ per dicta iura nõ potest esse substitutio pupillaris. ⁊ idem in effectu consuluit Bal. in quodam suo consilio incip. proponitur ꝙ pater filio impuberi. et illi consilio se subscripsit Ange. eius frater: ⁊ nonnulli alij vt seruetur equalitas lꝫ al's substitutio esset interpretanda directa facta per vba cõia sine dinumeratione etatũ: puta quia mater non esset tamen est interpretanda fideicommissaria prout voluerunt Bald. Ang. ⁊ Saly. ⁊ Ponta. in. d. l. in testamento. qđ ⁊ voluit Bart. in cõsi. cxvij. ƀm ordinem perusinũ non informis incipien. niuarellus quõdam ceci. ⁊ idem firmat Ang. in consi. incipiẽ. viuianus de mõte politiano in ordine. xcvij. ƀm ordinem informis: ⁊ quidam referunt idem consuluisse Ric. de saly. in consi. incip. quidam testator

6 habuit. † Cum itaq; in casu nostro non sit facta dinumeratio etatum ⁊ non sint verba directa ciuilia: immo videntur equiuoca cõmunia prout est verbum reliquit ⁊ mater est in medio: ⁊ sunt ꝑsone dispares videtur qđ dicta substitutio sit interpretanda fideicommissaria etiã in ꝑsonis pupillorũ: qđ ⁊ videtur dicẽdũ: quia ex quo non declarat de quo sint dispensatores videtur ꝙ censeãtur relicti dispensatores in bonis dicti testatoris: ⁊ sic illa vba in oĩbus alijs suis bonis ⁊c. que premittuntur in dicto testamento determinent etiã vba sequentia. argu. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularũ. ff. de edendo. ⁊. c. secundo requiris. ⁊. c. inquisitioni. de appellationibus. cũ si. ⁊ sic dispensatio censeť cõcessa in bonis testatoris. Compendiosa aũt restricta ad bona testatoris facta per vba equiuoca sine dinumeratione etatum: voluit Bal. in penul. charta in d. l. precibus. qđ interpretetur fideicommissaria etiã vbi al's interpretaretur directa qđ ⁊ voluit Saly. ibi in. d. l. precibus. C. de impube. ⁊ alijs substitutionibus. vbi etiam per alios doc. Item dicta substitutio est facta per vbum reliquit qđ in pluribus partib⁹ testamẽti significat legatum seu fideicommissum ⁊ non institutionẽ directam: ⁊ quando substitutio cõpendiosa fit per vba cõia q̃ verba reperiunť in eodẽ testamẽto vt significent fideicõmissum: et sic in significatione obliqua tũc ita postea interpretanť in casu dubio ⁊ sic in substõne cõpẽdiosa facta sine dinumeratione etatũ ꝓut hãc

theoricam tradit Bar. in tertia principali. q. ver. vel quid si in pre-
7 cedentibus ꝛc. † Plura ergo cōcurrunt in casu isto ꝙ substitutio sit obliqua: lꝫ filij decesserint in pupillari etate: ꝛ ita concludo. Ex quo infertur ꝙ detrahēda veniat legitima que legitima est tertia omniū bonoꝝ detracto ere alieno. aut. nouissima. C. de inoffi. test. Et etiā habito respectu ad. xl. legata debet legitima: ꝛ hoc est clarū. s. ꝙ legitima integra debetur qñ filij onerātur legatis particularibus ꝛ vniuersali substōne obliqua prout cōtingit in casu isto per supradicta. Ideo heredes dictoꝝ pupilloꝝ debēt habere tertiam partē oīm bonoꝝ testatoris detractis primo debitis hereditarijs
8 ꝛ funeris impensa. † Itē infertur ꝙ fructus percepti anteꝙ cesserit dies fideicōmissi cedūt lucro heredū pupilli. l. in fideicommissaria. ꝛ. l. mulier. §. si heres. ad treb. Et hoc est etiā clarū: ꝛ ppterea videndum est qñ cesserit dies fideicōmissarie substitutionis. Et profecto quo ad substitutionē factā vxori testatoris matriꝙ pupilloꝝ clarū est ꝙ nō euenit conditio substitutionis nisi post mortē cū sit facta in casu quo heredes instituti decesserint ꝛ hoc in casu quo illa verba. Quinto casu quo isti suprascripti decederent referrētur etiā ad vxorem que erat suprascripta: ꝛ sic masculinum concipiat femininū: prout est regulare. l. qui duos. de leg. iij. l. j. de ver. sig. c. generali. de elec. lib. vj. ꝛ clausula in fine posita ad oīa precedētia referūtur. l. talis scriptura. de leg. j. l. iij. §. si filius. de libe. ꝛ posthu. d. c. secūdo requiris. ꝛ. c. inquisitioni. eo. tit. cū si. Et si secus dicerem filij essent onerati onere vniuersalis fideicommissi ꝛ nō vxor qđ nō est verisimile: ideo concludendum qđ oībus institutis censetur fa-
9 cta substitutio post eorum mortē. † Potest autē dubitari vtrū cēseatur purificata cōditio quo ad filioꝝ portiones p mortē filioꝝ: vt sic illa pluralis locutio supradicti decederēt resolueretur in singularitates. arg. l. falsa. §. si. de condi. ꝛ demō. prout in simili videtur casus in. l. lucius. §. gaio. ff. ad treb. ꝛ in. l. heredes mei. §. cum ita. eo. ti. in quibus iuribus probatur ꝙ substitutio facta pluribus post mortem eoꝝ vel si oēs decesserint sine liberis resoluitur in singularitates: ita ꝙ si conditio purificatur ibi psona vnius est locus substitutioni quo ad eius portionem: in contrarium tñ est text. in. l. penul. C. de impu. ꝛ in. l. quidam testamēto proculum. ff. eo. ti. Et pro cōcordia dictoꝝ iuriū doc. in. d. §. cum ita. ꝛ in. d. l. penul. ꝛ vbiꝙ dāt istam theoricam ꝙ si ex positis in conditione remanet psona que ex verisimili mēte defuncti excludat statutum tunc cessat substitutio alˀs secus: ꝛ tunc censetur superesse persona que ex verisimili mēte defuncti excludit substitutū quando persona superstes excluderet substitutum in successione ab intestato vel per ius accrescendi. prout doc. cōiter oēs concludunt in. d. §. cum ita. ꝛ in. d. l. penul. et in. l. ꝙuis. eo. tit. sed mater succedit ab intestato filijs ꝛ ex personis filioꝝ succedit ipsi testatori. q: heres heredis testatori est heres. l. fi. C. de here. insti. Et non est successura pia causa. Idcirco non videtur fuisse locum substitutioni in morte filioꝝ: sed demum post mortem vxoris matrisꝙ ipsorum pupillorum: ideo statur verbis et eorum proprie significationi. s. qđ tunc demum fuerit locus vlti-
10 me substitutioni qñ oēs instituti decesserunt. † Quo fit vt fructus percepti in vita dicte vxoris testatoris pertineant ad eam heredē filioꝝ: ꝛ consequenter ipsius testatoris. Licet enī ipsi pupilli forte non agnouerint hereditatē patris: tñ illā transmiserunt iure suitatis. l. si fratris. C. de iure delibe. ꝛ. l. apud hostes. C. de suis ꝛ legi. cum pluribus similibus. ꝛ per consequens hereditas filioꝝ fuit delata matri: ꝛ ex iure in eam transmisso per filios fuit sibi delata hereditas patris per predicta. Et ipsa possedit insolidum bona dicti Pauli que non poterat iuste insolidum possidere citra ius et nomen heredis: ideo censeatur agnouisse hereditatem filioꝝ ꝛ hereditatem eoꝝ patris per ea que habentur in. l. pro herede. ꝛ in. l. gerit. ff. de acqui. here. ꝛ per consequens ipsa erat heres insolidum testatori pro parte ex persona sua: quia instituta ꝛ pro parte ex psonis filioꝝ: ꝛ tenebatur restituere hereditatem pie cause post mortem: ideo fructus interim percepti erant ipsius matris: nec veniūt in restitutione per iam dicta.

Laus deo.

Summarium super consilio. xciiij.

Possessione turbata accusatus ex eo qđ auxiliatus est in domo carcare salmas alijs qui recolligendo vuas ꝛ exportando turbauerūt accusantem an puniatur dato ꝙ non videatur in dolo.

1 Possessionis turbatione an requiratur dolus.
2 Possessionis turbata causa que actio competat.
3 Dolus ex qualibet iusta causa etiam bestiali excusatur.
4 Testis dictum per verbum si bene recordor vel recordatur seu credo vel credit aut videtur an et qñ probet. nu. 8.
Probatio dubia interpretatur contra probantem. nu. seq.
5 Testis idoneus non dicitur esse particeps lucri vel criminis.
6 Confessio non acceptata an possit impugnari p aduersarium vel pro parte acceptari et pro parte rescindi. et nu. 7.
Negans aduersarij positionem non potest illam pro se obligare.
7 Ignorantia presumitur: fallit in casu vbi non potest quis diligenter inquirere. nu. 9.
8 Expressio eorum que tacite insunt nihil operatur.
Rescriptio videtur continere id qđ continetur in suo articulo.
9 Confessio an ꝛ quando possit diuidi. nu. 6.
10 Possessio presumitur ex primordio tituli cuius possessionis etiā vacantis rem ingredi non licet. nu. 7. circa fi.
11 Possessione sua quando dī quis turbatus vt quia tertius ingreditur dictam possessionem tanꝙ suam. nu. seq.
12 Dolus presumitur in actu illicito.
13 Testis debet scientie causam reddere lꝫ super ea non sciscitetur: alˀs non probat.
14 Citra dictio si a teste proferatur interrogato ꝛ respondeat a. x. annis citra possedit vel fecit importat actum continuatum vsꝙ in tēpus depositionis.

Consilium. xciiij.

In nomine domini nostri Jesu christi. † Viso processu accusationis de turbata pos. agitato inter Petrū de placētia habitantem in ciuitate eugubij noie suo et nomine dicte Ursoline eius vxoris ex vna parte accusatorē: ꝛ Philippū quōdam Berardi ex altera parte conuentū hoc est accusatum: lꝫ videat prima facie dicendum ꝙ. d. Philippus accusatus veniat absoluendus ex pluribus. ꝛ primo q: videt ꝙ de turbatione possessionis nō puniatur quis nisi fuerit in dolo per ea que tradit Bar. in. l. j. §. j. ff. si qs testō. li. esse ius. fuerit. volens ꝙ si statutum imponit penā turbātē aliquē in sua posses. non incurrit qs in penā dicti statuti nisi sit in dolo. ꝛ idē vult Bal. in cōsi. mihi. clxxxix. incip. quidā accusatus. et in alio consi. mihi in ordine. cccxliij. merito si non probatur dolus
2 nō incidat in dictā penā nostri statuti de quo in themate. † Cōfirmatur q: nō reperit in iure proditū remediū criminale p vi turbatiua nisi in actione iniuriarum: prout voluerūt Ja. de are. in. l. hoc iure. ff. de reg. iur. ꝛ in. l. seruus. §. in oībus. p illū tex. ff. de acti. ꝛ ob. et Bar. in. l. extat. ff. qđ metus cā. ꝛ Ang. in. l. cū filius. §. j. ff. de verbo. obli. vbi glo. idē sentit. ꝛ actio iniuriarū presupponit dolum: q: affectū iniuriandi. l. iij. §. pe. ꝛ. §. fi. ꝛ. l. seq. ff. de iniur. ꝛ in. l. si nō cōnitij. C. eo. ti. Silr ergo statutū predictum interpretetur fm ius cōmune. argu. l. si serui vestri. C. de noxa. c. cū dilectus. extra de cōsue. Dolus autē non presumit. l. merito. ff. pro so. Ideo qui eū allegat dꝫ illum pbare. l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de proba. ꝛ. l. dolū. C. de do-
3 lo. qui dolus non articulat nec pbatur merito ꝛc. † Et insup quelibet cā etiā iniusta ꝛ bestialis excusat a dolo. l. igit. ff. de libe. cā. et. l. sed si lege. §. scire. ff. de peti. here. ꝛ per glo. ꝛ doc. in. l. vnica. §. fi. ff. si quis ius dicen. non obtē. ꝛ in. l. satisꝙ. ff. de in ius vocād. Sed dictus Philippus accusatus non videtur qđ aliquid egerit affectu iniuriandi vel dolose cū habuerit cām ingrediēdi dictā domū ea ratione: q: pater ipsius dictā domū prout dꝛ emit a quibusdam religiosis idcirco non videtur fuisse in dolo: ꝛ consequenter non incidisse in penam turbate possessionis. Item testes cōiter deponunt ꝙ ingressus fuit in dictam domum: ꝛ maior pars non deponit de tempore in acusatione deducto: prout requiritur vt p Bar. in. l. libelloꝝ. ff. de accu. ꝛ p eū ꝛ Imo. in. l. is qui reus. ff. de publi. iud. Licet autem quis ingrediatur domum vel rem alterius: non propter ea semper turbat illum in sua possessione. Nam cōstat ꝙ probatio vt releuet dꝫ necessario concludere. l. non. C. vnde legitimi. et. c. in presentia. extra de proba. ꝛ. l. neꝙ natales. ꝛ. l. matrem. ꝛ. l. ad probatione. C. eo. titu. cū si. Sed cōtingit milies ꝙ quis ingreditur domum alterius: ꝛ ab alio possessa. Et tñ illū non turbat in possessione nec censetur possessionē ingredi in domo mea quotidie homines ingrediuntur quidam vt me consulant: ꝛ quidā ex alijs causis ad eoꝝ beneplacitū: ꝛ tñ nemo dixerit eos incidere in penā turba-
4 te possessionis. † Item nullus deponit de tpe in accusatione deducto nisi forte duo: vcꝫ Andreas polonij ꝛ Joannes hieronymi: ideo alij non releuant per iam dicta. Nec dicti duo videntur releuare: nā. d. Joannes nō deponit clare seu precise super tempore: lꝫ loquitur cōditionaliter si bene recordatur: que verba vidētur demōstrare ꝙ ipse dubitabat an bene recordaretur: ideo videtur reddi dubia dicta depositio. Probatio autem debet esse certa. l. certum. de confessis: ꝛ probatio dubia interpretatur contra probantes vt habetur maxime p Imo. in. l. inter stipulantem. §. si stichum. ff. de verbo. obliga. hinc est ꝙ testes deponentes per verbum credit vel verbum videtur non probant. c. quotiens. ꝛ ibi per docto. de testi. Spec. in ti. de testi. §. opponitur. vsi. itē qđ deposuit. ꝛ Bal. in. l. cōuēticulam. C. de epis. ꝛ cle. et per eū in. l. sine possidetis. C. de pba. vbi dicit hoc pcedere etiā si dicat ꝙ p certo credit. Et. d. Anto. in c. j. de appel. vult ꝙ non pōt p ɔsuetudinē induci ꝙ credatur testi
5 deponēti p vbū credit: iō nec credi dꝫ testi deponēti dubie. † Itē dictus testis deponit ꝙ. d. Philippus fecit salmas in dicta domo ꝛ sibi auxiliū prestitit in carcādo ꝛc. Itaꝙ si illud factū cadit in delictū vigore dicti statuti dictus testis vꝫ particeps criminis: ꝛ particeps criminis nō est idoneus testis. c. j. de testi. lib. vj. cum cōcor. Item non videtur obstare rñsio facta p dictuꝫ Philip. quatenus rñdet ꝙ credit: q: nō rñdet simplr credit: sed rñdet credit vt. s. ꝛ sic vꝫ se referre ad dicta. s. Supra autē nihil deducit circa turbationem. in

nem. in rñsionibus aũt factis aliis articulis ipse accusatus rñdidit primo circa possessionẽ dicte domus ꝙ non credit vt ponitur. s. qḋ ipsi magister Petrus ⁊ Ursolina simplr: ⁊ sic insolidũ possederint vt rem eorũ ꝓpriã: sed forte vt cõmunem cũ ipso Philippo vt deprehenditur ex rñsione eiusdẽ Philippi facta sexto articulo, ⁊ articulis seq. In quibus ponitur primo ꝙ. d. Philippus turbauit dictos magistrũ pet. ⁊ dominã Urso. intrãdo ⁊ exeũdo de dicta domo cui. d. Philippus rñdet credit non tãꝗ in rẽ dictorũ magistri Petri ⁊ Ursoline: sed tãꝗ in rem cõem inter ipsos. s. Philippum ex vna parte ⁊ dictos magistrum Petrum ⁊ Ursolinam ex altera parte: ⁊ postea articulatur in octauo articulo ꝙ intrauit et exiuit de dicta domo cõtra voluntatem dicti magistri Petri ⁊ Ursoline. Item in septimo articulo ponit ꝙ in dicta domo carcauit ⁊ sarcinas vuarũ fecit: cui rñdet Philippus credit: vt. s. tanꝗ in rem cõmunẽ. Itẽ super nono articulo in quo ponitur ꝙ dictã turbationem ⁊ violentiam fecit cõtra formã iuris ⁊ statutoꝝ. Rñdet credit de iure fecisse: ⁊ credo ꝙ dicti articuli ⁊ dicte rñsiones emanauerit ante dictũ alium arti. s. relatũ: cui rñdit credit vt. s. Ita ꝙ si ita est illa verba vt. s. vidẽtur referri ad dictas alias rñsiones. Et sic ꝙ credit fecisse ea que ponunt in dicto articulo: tñ de iure tãꝗ in rẽ cõmunẽ inter ipsum Philippũ ⁊ magistrũ Petrũ et. d. Ursolinam: licet contra voluntatem ipsorũ magistri Petri ⁊ Ursoline. 6 † Et si hoc est si pro q̃ videt ꝙ nõ possit separari ⁊ diuidi per no. ꝑ Bart. in. l. aurelio. §. idem quesiit. de libe. leg. ⁊ ꝑ doc. in. c. cũ venerabilis. de excep. cũ cõcor. si de iure fecisset non meret penã. l. gracchus. C. de adul. cũ cõcor. si itaꝗ acceptatur simplr vt iacet non meret penam si non acceptatur cõfessio non releuat ex quo nititur eam impugnare. argu. l. regule. ex eo qḋ in. vi. ⁊. l. post legatũ. in prin. et ibi Bar. de his qui. vt ind. ⁊ per eũdem in. l. naturaliter. §. nihil cõmune. de acqui. pos. In quibus iurib⁹ hr ꝙ ex positione vel respõsione negata nõ potest quis niti. Ideo videt ꝙ nec ꝑ testes nec ꝑ confessionẽ sufficiẽter probẽtur incõbentia pro parte accusante. accusatore aũt non probante reus ⁊ si nihil probauerit venit absoluendus per. l. qui accusare. C. de edẽ. cũ multis silibus. Omitto ꝙ videtur probari ꝙ pater. d. Philippi accusati emerit a fratrib⁹ sancti secundi: ⁊ ꝙ fratribus fuit relicta dimidia dicte domus ⁊ vinee per quẽdam pippum cuius pater vz Benedictus habuit dictam totam vineã ⁊ domum cõmunẽ cũ Petro primo marito dicte Ursoline: ⁊ apparet laudum latum super diuisione bonorũ cõmuniũ cũ essent fratres ⁊ in laudo continet ꝙ res que non apparent ibi diuise remaneant cões inter eos: ⁊ in laudo predicto diuiditur dicta vinea ⁊ nihil dr de domo: ideo videtur ꝙ domus predicta remãserit cõis: ⁊ gñr transiuerit in dictum pippum: ⁊ ex eo in dictos fratres ⁊ ex eis in dictum Berardum: ⁊ ex Berardo in dictum Philippũ accusatum. Et videtur ꝓbari ꝙ dicti fratres auctores dicti Philippi possederint merito videtur deduci iustitia pro parte Philippi. 7 ¶ † Tamen predictis minime refragantibus arbitror de iure contrarium responderi posse ⁊ concludendũ esse: q̃ vidẽtur probata esse sufficienter que erant necessaria ad victoriam cõsequendam in dicta cã. Nam primo per plures testes ꝓbatur possessionem dicte domus fuisse longo tpe ⁊ tẽpore turbationis apud dictos accusatores: ⁊ hoc per multos testes ⁊ varia media que vt clara gratia breuitatis non aliter explicabo. Item probatur turbatio: ⁊ per testes maxime duos. s. deductos: vz Andreã ⁊ Joannem. Quibus non videtur obstare ꝙ dicto Joãni supra impingitur. Non enim obstat ꝙ dictus Joãnes videtur particeps criminis: q̃ id negatur nam carcare ⁊ facere salmas vuarum in dicta domo non tam erat turbare ꝗ intrare cum vuis in dicta domo: nam postꝗ immiserat vuas in domo intererat possessoris domus ꝙ inde extraherentur potius ꝗ vue occuparent ipsam domum: itaꝗ licet auxilium prestitisset in carcando non videtur qḋ prestitisset auxilium turbationi aut qḋ in hoc deliquerit: maxime quia censetur ignorare qḋ faceret id ad turbãdum possessionem dicte domine Ursoline ⁊ magistri Petri. Ignorantia enim presumitur. c. presumitur ignorantia. de reg. iur. in. vi. ⁊. l. verius. ff. de proba. cũ sili. Facit ad predicta qḋ habetur in. l. in rem. §. tignum. ff. de rei ven. 8 † Nec videtur obstare qḋ subdit si bene recordatur: nam id tacite inerat. Si enim nõ bene recordabatur de tpe non poterat deponere de tempore: ⁊ expressio eorum que tacite insunt nihil operatur. l. iii. de leg. i. ⁊ quod habetur in. l. cũ quid. ff. si cer. pe. Item qui per verba denontantia credulitatem deponunt si deponunt de visu plene probant vt singulariter inquit Bar. in. l. quid tamen. §. si arbiter. ff. de arbi. Adminiculantur alie attestationes: licet non se artent ad tempus in accusatione deductum. Item dictum alterius testis qui videtur oi exceptione maior: nam dictum vnius testis minus integri suppletur ex legalitate alterius testis. argumento. l. si quis ex argẽtariis. §. i. ff. de eden. prout ibi no. Bal. Ang. ⁊ doc. ⁊ ad hoc illum tex. sepe allegat Bal. prout dicit Ponta. in consilio mihi. ccci. incipi. in casu proposite consultationis. circa finem. Fortius iuuat ꝑ responsionem illam. s. deductam. in qua simpliciter rñdet credit vt. s. per quam rñdetur articulo in quo ponitur ꝙ. d. Philippus turbauit dictos magistrum Petrum ⁊ Ursolinam anno ⁊ mense ⁊ modo et forma: prout in accusatione continetur. Responsio autem predicta refertur ad articulum: itaꝗ videtur contineri in rñsione id qḋ continetur in articulo. arg. l. si defensor. §. qui interrogatus. de interrogato. actio. ⁊. §. preterea. institu. quib. mod. tol. obli. Ideo credit turbasse dictos Petrum ⁊ Ursolinam intrando ⁊ exeundo dictam domum anno ⁊ mense in acusatione deductis ⁊ modo et forma. s. turbando eos in possessione dicte dom⁹: ꝓut dr in accusatione. Nec obst. qḋ referendo se ad supradicta ⁊ sic ad alias responsiones: quia supra respõdit ꝙ credit turbasse eos: tamen de iure ⁊ intrando ⁊ exeundo tãꝗ in rem communẽ non dicit tanꝗ in rem cõmuniter possessam. Potest enim res esse communis: ⁊ tñ nõ cõiter possessa vt de se est notissimũ: sz cũ probet ꝑ plures testes possessio magistri Petri ⁊ Ursoline ⁊ non probetur cõmunio possessionis vel proprietatis deducitur qḋ non licebat de iure ingredi possessionem alterius: quinimmo nec lz ingredi rẽ cuius possessio est vacans. vt. l. fi. C. vnde vi. lz in illis terminis non cõpetat remediũ criminale turbate possessionis de quo ad pñs agitur. 9 † Potest autẽ diuidi confessio qñ in eo qḋ per aduersarium negatur est presumptio pro ipso negante. l. si non cõuitii. C. de iniuriis. ⁊. l. i. C. de sica. et similiter. et probatur contrarium in eo qḋ negatur in. d. §. idem quesiit. prout hoc firmat ibi Bar. ⁊ cõiter tenetur. 10 † Cum itaꝗ ꝓbetur possessio accusantium saltem magistri stante contractu dotali quo continetur ꝙ dicta domus fuit sibi data in dotem per dictam. d. Ursolinam eius vxorem cũ ex primordio tituli presumatur postea possessio. l. ii. C. de acq. pos. ⁊. l. i. C. de impo. luc. prescrip. lib. x. ingressus erat prohibitus ⁊ penalis maxime vigore. l. munici. idcirco presumitur et probatur actus illicitus: quia probatur ingressus in rem ab alio possessam qḋ dãnatur per dictum statutum etiam de iure non licet: licet forte non puniatur criminaliter circũscripto dolo. Sed quicquid sit de iure communi constat qḋ de iure municipali punitur criminaliter per quod imponitur pena turbanti possessionem alterius: ⁊ sic licet rubrica loquatur de turbãte aliquẽ in possessione: tamen nigruz loquitur magis generaliter. s. puniendo turbantem aliquem. Item turbantem possessionẽ alterius. Itẽ intrantem vel occupantem possessionẽ alterius: et sic verba nigri puniunt non solum turbantem aliquẽ in possessione quo casu Barto. ⁊ sequaces volunt requiri dolum. Sed etiam loquitur de turbante possessionẽ alterius quo casu secus volũt. 11 † Quinimmo eoipso qḋ quis ingreditur rem ab alio possessam ⁊ ingreditur tanꝗ in rem suam venit condẽnandus: vt vult Bar. in consilio. cx. incip. quidam accusatus de turbata posses. quia debet diligẽter inquirere quis possideat: prout concludit Bart. in consi. mihi. cxlii. incip. in questione narnie: vbi loquitur in statuto loquẽte de turbante aliquem in possessione. Et sic eo casu quo ipse alibi concludit requiri dolum quasi forte sentiat ꝙ censeatur esse in dolo: quia ex quo debuit perquirere verisimile est ꝙ perquirendo innotuerit apud quem foret possessio: ⁊ per consequens fuerit in dolo: prout similis theorica traditur per docto. in. c. ad falsariorũ. extra de crimine falsi per illum tex. Confert quia dictus Philippus habens vineam vicinam ratione vicinitatis verisimiliter habebat notitiã quis possideret dictam domum. argu. l. si vicinus. C. de nup. ⁊ que per Bar. in. l. i. ff. si cer. peta. 12 † Facit etiam quia actus est illicitus: et in actibus illicitis presumitur inesse dolus. c. i. de presum. et. l. si non conuitii. ⁊. d. l. i. de sica. longe fortius hoc dicendum est. s. ꝙ sequi debeat condẽnatio in casu isto in quo nõ requiritur dolus per predicta. regulare autem est hoc qḋ puniuntur delicta etiam commissa sine dolo. l. respiciendum. §. delinquunt. de penis. vbi Bart. vult qḋ etiam pro leuissima culpa puniatur quis criminaliter. generalitas itaꝗ statuti astringit dictum Philippum ad penã statuti. 13 † Nec obst. adducta in contrarium. Non enim obst. qḋ prout dicitur pater ipsius Philippi emit medietatem dicte domus vna cum certa vinea ibi propinqua. Et quelibet eam excuset a dolo: q̃ rñdetur pluribus modis. primo ꝙ dolus in hoc casu non requirit vt deductum est. Secũdo ꝙ non probatur legitime ex actis dictuz Philippum esse filiũ dicti Berardi emptoris: ⁊ qḋ pretenderit dictam domũ pro dimidia ad se spectare vigore dicte emptionis facte a Berardo. Filiatio enim est res que non cadit in sensum testiũ ideo opz ꝙ testes reddãt causam scie etiam non interrogati. vt per Inno. ⁊ doc. in. c. cum causam que. de testi. per Bar. in tractatu suo de teste in plurib⁹ locis ꝑ Bal. in. l. solam. C. eo. ti. qḋ minime contingit in casu isto: ideo ex hoc nõ potest niti ƀm acta ⁊ actitata ƀm que dz snia ferri. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. 14 † Itẽ ⁊ tertio nõ ꝓbatur aliqua possessio dictorũ fratrũ. duo eñ testes de ea deponunt vnus vz mariozzus Jacobi deponẽs ꝙ vidit fratres sancti secundi ingredi ⁊ exire dictã domũ iam sunt duo anni ⁊ aperire et claudere hostiũ dicte domus. Item Gabriel qui deponit ꝙ ipse tenuit dictam domum vt laborator dictorũ fratrum ⁊ sic sunt singulares. Et insuper dictus Gabriel deponit ꝙ Philippus a. xx. annis et citra possedit dictã domũ: ⁊ tñ non potuit cõtinuo possidere ex quo decessit illa verba a. xx. annis ⁊ citra important continuatam possessionẽ vsꝗ in tẽpus depositionis: prout volunt Jo. an. et doc. in. c. lz causam. de proba. ⁊ Bar. in. l. celsus. de vsuca. Itẽ de-

prehenditur ꝙ ipse Gabriel tenebat dictam vineã ꝛ dictam domũ proprio nomine non nomine fratrũ: cũ ipse Gabriel haberet controuersiã cũ dicta Ursolina: ꝛ inter eos fuit iudicatũ ꝛ dicti fratres sancti secũdi appellant in prefatione snie auctores dicti Gabrielis et fuerit sentẽtiatum ꝙ. d. Gabriel haberet certũ aditum ꝑ dictam domũ cũ hoc qđ faceret quẽdam murũ per quẽ separaretur aditus predictus a residuo dicte domus qđ si non faceret ipse Gabriel aut dicti sui auctores intra mensem septẽbris dicta domus sit integra dicte Ursoline. Et apparet oculata fide dictum murum non fuisse vnꝗ factũ: ita ꝙ potuit contingere ꝙ dũ pendebat terminus datꝰ ad faciendũ dictũ murũ dicti fratres sancti secũdi ꝛ. d. Gabriel intrarent ꝛ exirent dictã domum occasione dicti aditus eis ꝑ sententiã concessi sub ea: tñ conditione vt facerent ꝛc. al's ꝛc. vt. s. relatũ est. Et sic ꝑ illos ingressum ꝛ egressum non cẽseat̃ cõtinuata possessio domus: maxime cũ probetur simplr̃ ꝯtinuata possessio dicte domus dictoꝝ Petri ꝛ Ursoline. Et lꝫ deprehendat̃ ꝙ dicta domus fuerit vna cũ vinea cõis Petri ꝛ Benedicti reuera auctores dictarũ partiũ ꝛ in laudo diuisorio non fiat mẽtio de domo sed de vinea que in laudo diuidit̃ inter eos: tñ ex quo domus est iuxta partẽ dicti Petri ꝛ non est accõmodata parti. d. Benedicti: nec ex ea domo aditus ad partẽ. d. Benedicti habetur nisi per vineaꝫ ꝯcessam dicto Petro. Satis est verisimile ꝙ domus predicta fuerit intellecta accedere parti vinee per laudũ concesse. d. Petro. Et suadet̃ qr d. Petrus eã postea dedit insolutũ pro restõne dotis dñe Ursoline. Et dña Ursolina eã dedit in dotẽ secũdo viro. Super his tamẽ non est multũ instandũ pro parte saltẽ accusati: qr non apparet ꝙ d. Benedictus fuerit auctor suorũ auctoꝝ ꝛ successiue ipsius Philippi: nec etiã ꝙ dicta domus fuerit cõis inter dictos Petrũ ꝛ Benedictũ: ita ꝙ quo ad acta ꝛ actitata nihil relevant: quo autem ad verisimilẽ veritatẽ deprehenditur potius iustitia pro parte dicte Ursoline attẽto situ dicte domus ꝛ dicte vinee ꝛ cõtractuũ qui fuerũt secuti sup dicta domo ꝛ dicti laudi. Nec obst. ꝙ ingressus in domũ non concludit in turbationẽ possessionis: qr immo qñ quis ingreditur vt in rem ꝓpriã seu sibi cõem inducitur turbatio possessionis vt ex se ptꝫ: ꝛ concludit Bar. in cõsilijs. s. relatis. Ideo cum ex rñsionibus factis ꝛ primis ꝛ vltimis articulis apparet ꝙ ipse Philippus ingrediebatur vt in rem cõem idcirco turbauit: preterea et ipse fatetur se turbasse possessionẽ: prout in causa vt deductũ est. Nec ob. ꝙ asserat se de iure turbasse: qr ad hoc. s. rñsum est. Quare ex his concludo ꝙ partes iudicis esse debent in pronunciando cõtra accusatum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcv.

Statutum disponens ꝙ in successione ab intestato dotate habeat dimidiã ꝛ alij proximi aliã dimidiã an habeat locũ matre concurrẽte cũ quo casu non possunt habere dimidiam integram: ꝛ statutum loquens de proximiorıᵇ de quibꝰ debeat intelligi. ꝑ totũ.

1 Proximus vel ꝓximior ꝙ succedat an intelligat̃ de cõsanguineis vel proximis in successione. nu. seq. per totũ.

2 Femine ꝙ non succedãt stantibus masculis an verificetur in stipulata emphyteosi pro se et filijs.

3 Mater excludit oẽs transuersales exceptis fratribus ac sororibus non obstante statuto disponente ꝙ dotate habeant dimidiã partem fratris defuncti ꝛ proximi aliã: vbi tñ dicta mater cõcurrit cũ dictis dotatis quia cessantibus verbis cessat ipsa lex.

4 Mater excludit fratrem vel sororem ex altero latere ꝯiunctam in successione sui filij.

5 Geminatio verborum solet plurimũ operari ꝛ in delegatione operatur ꝙ censeatur electa persone industria vbi al's non censeretur electa.

6 Res de facili ad suã primenã naturam reuertitur.

7 Jus exorbitans est a iure exorbitanti ampliandum nõ autem restringendum.

8 Substitutio facta sub cõditione si institutus decesserit sine liberis intelligitur etiam de liberis spurijs.

9 Successionis ordo quomodo attendi debeat: tamen institutis filio et nepote ambo succedunt.

¶ Consilium. xcv.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Diu post redditum suprascriptum consilium fuit ad me delatum aliud statutũ: de quo sequitur cuius nouiter ostẽsi statuti vigore Gregorius seu Alexander eius filius pretendit succedere saltem in dimidia hereditatis dicte Joãne vltimo decedẽtis. Et in alia dimidia succedãt filij clarouisi detracta forte legitima matri reseruata per statutum de quo in primo themate. Et profecto primo cõgressu mihi apparuit res multum dubia. Adeo ꝙ plurimũ perplexus fui anteꝗ ca lamum assumerem pro cõsulendo. Videbatur enim prima facie dicendum ꝙ. d. Gregorius si superest aut eo nõ supstite sit Alexander admittẽdus ad dictã dimidiã. Nã cõstat quẽlibet eorũ esse attinentem dicte Joãne in tertio gradu cõsanguinitatis ꝭm ius canonicum cõputando cũ dicta Joãna vltimo defuncta de cuius hereditate agit̃ distaret a stipite in tertio gradu: ꝛ Gregorius distat a stipite qui stipes est primus Gregorius in secũdo gradu: ꝛ Alexãder a stipite distat in tertio gradu: ideo inuicem in tertio gradu attinent ꝭm theoricã traditã in. c. si. de cõsangui. ꝛ affinita. ꝛ in cañ. ad sedem. xxxv. q. v. Item dicti Gregorius ꝛ Alexãder attinent dicte Joãne ex latere patris. Ita ꝙ cõprehendunt̃ his respectibus sub verbis statuti iam dicti solum dici potest ꝙ repugnãt verba statuti quatenus admittunt ad hereditatẽ proximiorẽ cõsanguineum. Nã dicti Gregorius ꝛ Alexander non sunt proximiores: nam proximiores sunt filij clarouisi qui sunt in tertio gradu: ꝛ succedũt taꝗ attinentes in primo gradu: quia filius sororis carnalis premortue succedit intrãdo in locũ matris: ꝛ sic in locũ sororis. aut. cessante. et aut. sequẽti. C. de legi. here. Gregorius autẽ est in quinto gradu vt probaui in alio consilio: ꝛ successiue in sexto gradu est Alexãder loquẽdo ꝭm ius ciuile qđ attenditur in materia successionis vt ꝑ gl. in. §. sexto gradu. insti. de gradi. ꝛ satis sumitur ex tex. d. cañ. ad sedem. ꝛ lꝫ statutum istud dicat sempre lo grado scdo la ragione canonica: nõ ꝓpterea inducit̃ ista exorbitãtia ꝛ quedã absurditas ꝙ cõstitutus in quarto pũta gradu de iure ciuili: ꝛ tertio de iure canonico prout cõtingit in patruo magno ꝛ eius pronepote nõ preferatur constituto in tertio gradu de iure cañ. ꝛ in. vj. de iure ciuili prout contingit in filijs fratrũ cõsobrinorũ prout erãt Joanna et Alexãder. cõputatio autẽ graduũ ꝭm ius cañ. considerat statutuꝫ solũ ad dignoscendũ qui sint qui cõcurrãt in dimidia bonorũ cum filiabus aut nepotibus aut sororibus defuncti dotatis: nã voluit eos admitti: ita demum si sunt intra tertiũ gradũ ꝭm ius cañ. computandũ: nõ autẽ disponit statutũ qualiter inter se succedãt cõstituti intra tertiũ gradũ: nisi qr disponit ꝙ ꝓximiores succedãt: nõ autẽ artat ad ꝓximioritatẽ de iure ciuili vel canonico. Et lꝫ hanc discussionẽ arbitrer satis clarã: tñ non refert quo ad terminos nostros cũ filij claronisi sint dicte Joãne cõiuncte in scdo gradu ꝛ censentur esse in primo: cũ circa successionem intrẽt in locũ clarouisi q̃ erat in primo gradu itaꝗ quecũꝗ cõputatio habeat̃ filia filij clarouisi sunt proximiores: sꝫ ad hoc v̓r posse rñderi: qđ ex quo ꝑ primũ statutũ clarouisus dotata a pr̃e venisse v̓r excludeda a dimidia per patruum magnũ prout est dictus Gregorius vel ꝑ eius filium Alexandrum qui ambo sunt in tertio gradu consanguinitatis: iõ videtur ꝙ vigore primi statuti sint exclusi a dimidia filij dicte clarouisi: nam prout exclusa fuisset ipsa si viueret ita censerent̃ exclusi oẽs qui attinent defuncte ꝑsone mediãte ipsa claronisa sorore dotata per theoricam Bar. in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tertu. qui vult ꝙ si excluditur a statuto mater censentur exclusi oẽs cognati: ꝛ ꝑ no. ꝑ Bal. in. l. maximum vitium. C. de libe. pre. ꝛ Pau. de cast. in. l. illã. C. de colla. qui vult ꝙ exclusa vna ꝑsona cẽsent̃ exclus̃e oẽs qui attinent ꝑsone defuncte mediãte illa ꝑsona exclusa tanꝗ attinẽtes ex corrupta radice ꝭm eos: ꝛ hoc casu intelligit Pau. de ca. in. d. l. illã Bar. in. d. §. videndum. ita dicendum fit in casu isto ꝛ fortius: quia statutum excludit sororẽ dotatam ꝛ eius heredes prout sunt isti filij qui pretendunt succedere insolidũ prout itaꝗ vigore primi statuti: quia primũ in ordine est istud scdo loco ostensum excludũtur isti filij clarouisa a dimidia ꝓpter patruũ magnũ ꝛ eius filium: ita etiã excluditur non obstãte isto scdo statuto de quo in primo themate. Licet eñ istud scdm statutum admittat proximiorẽ extante matre que excluditur vigore istius secũdi statuti. Tamen non videt̃ derogatum primo statuto qđ patruum magnum admittit ad dimidiam exclusa sorore dotata a dicta dimidia: qr vnũ statutũ videtur distingui ꝛ interpretari per aliud. arg. l. non est nouũ. ꝛ. l. nã ꝛ posteriores. de. ll. ꝛ. l. si serui vestri. C. de nora. Et insup videt̃ qđ istud statutũ ꝛ similia intelligãtur de proximioribus ꝭm ordinem successionis: non autem de proximioribus ꝭm ordinẽ cõsanguinitatis dũtaxat: naꝫ si esset proximior deportatus spurius vel al's in successibilis non ipse sed sequens admitteretur. Intelligi enim debet de proximiore successibili ꝛ qui succedat prout al's dicunt Barto. ꝛ Ange. in. l. ij. §. filium. ff. de cõtratabu. ꝛ hinc est qđ al's dicunt glo. Jmo. ꝛ Pau. de cast. qđ lꝫ testator inuitet illos de familia intelligũtur gradatim vocati. l. si. C. de verb. sig. ꝛ primo proximiores successiue alij. l. peto. §. fratre. de lega. ij. ꝛ in. l. si ita legatur. §. in fideicommisso. eo. titu. Tamen filius fratris premortui succedit pariter cum fratre per aut. cessante. C. de legi. here. ita in legato in quo proximiores censentur inuitati pariter inuitantur ꝭm eos: licet Bal. ibi secus velit. intelligũtur enim proximiores ꝭm ordinem successionis. dicit Rapha. fulg. in. d. l. si. C. de verbo. significatio.

2 † Facit qđ al's dicit Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de ope. libe. vbi vult ꝙ si statutum excludit filias a successione intestati propter masculos si quis stipulatur emphyteosim pro se ꝛ filijs masculis et feminis stipulatio intelligitur ꝭm terminos dicti statuti: scꝫ qđ femine succedant in emphyteosim vbi deficiunt masculi. idem Barto. in consi. suo. cxxxij. ꝭm ordinem perusinum non informis incip. quidã accepit a quodã abbate. al's questio ista hꝫ duo dubia quẽ sequitur Jmo. in. d. l. si. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ꝛ in. c. potuit. circa finem. extra de loca. ꝛ Pet. de ancha. in repe. c. canonũ. xiij. q. principali post recitatã questionẽ pillei. ꝛ in cle. ij. de deci. et Andreas de isernia

de isernia in.c.j.in quibus casibus feudũ z als post Dyñ. in simili. idẽ voluit Bar.z Ange.in.l.heredes mei.§.cũ ita.ff.ad treb.z Rapha.cuma.ibi z etiã Pau.de ca.ib i in lec.paduana.lz secus voluerit in alia lec.bononiẽsi.z alia possent i siñi adduci.si itaqz in dispositione testamẽtaria z in ꝯtractib⁹ fit hmõi interpretatio qd proximiores vel als ꝑm verba cõprehẽsi admittanť ꝑm ordinẽ successionis ꝑm ius cõe vel municipale: quãtofortius filiis interpretatio fieri debeat in dispõne iuris municipalis prout est ista de qua agitur cũ iura iurib⁹ sint cõcordãda z vnũ ius distinguať p aliud per iura

3 vulgaria.† Sed lz ista videãtur nõ mediocriter vrgere: tñ eis non obstãtib⁹ cõtrarium arbitror de iure rñdendũ: ad cuius euidentiã premitto ꝙ istud statutũ nuper ostẽsum est in ordine prius: z primo ostẽsum est posterius. Scdõ premitto ꝙ in priori statuto soror dotata admittitur ad dimidiã integrã si nõ extant descendentes: sed extant alij cõiuncti vsqz in tertiũ gradũ de iure canonico cõputandũ als si in posteriori gradu admittitur in totũ per scdm statutum admittitur mater ad legitimam z ꝓximiores ex latere patris ad residuũ: z istud scdm statutũ nõ excludit in aliquo feminas dotatas sed simpľr loquiť. Itẽ tertio ꝓmitto ꝙ si istud scdm statutũ nõ fuisset cõditum dicti patruus magnus vel eius filius nequaꝙ admitterenť: qꝛ excluderenť a matre que non est exclusa vigore primi statuti: iõ staremus iuri cõi p qd mater excludit oẽs trãsuersales exceptis fratrib⁹ z sororibus z eorũ filijs p auť.defuncto.C.ad tertu. itaqz dictus patruus magnus a iure cõi excluditur a primo statuto hoc casu excludebatur verba vltimi statuti eũ nõ admittunt ex quo nõ est proximior merito nullo iure reperitur admissus ad successionẽ: non ita ꝯtingebat in terminis in quib⁹ loquuntur glo.et doc.in.d.§.i fideicõmisso.z in alijs iurib⁹.s.adductis. Itẽ aiaduerto ꝙ deficiunt hoc casu vba dicti primi statuti: qꝛ vult qd dotate habeãt dimidiã z alij ꝓximi haberẽt aliã dimidiã: in casu isto minime hoc põt cõtingere ea rõne: qꝛ mater detrahit tertiã ptẽ prout est legitima p auť.nouissima.cũ ibi notatis.C.de inoffi.testa.ita ꝙ due dimidie bonorũ nõ supsunt: vt sic mulieres dotate vel earũ heredes nõ possent habere vnã dimidiã ꝓximiores aliã dimidiã: z iõ hoc casu non militãt verba primi statuti nup ostensi: ideo nec militet ipsa dispositio: qꝛ vbi cessant verba legis vel statuti cessat legis seu statuti dispositio.l.ita autẽ.in prin.ff.de admi.tut.z.l.iiij.§. pretor ait.versi.totiẽs.ff.de dã.infec.cũ si. Nec suadet ratio ꝙ qui erat successuri ab intestato insolidũ grauctur duplici onere seu duplici

4 diminutione vna.s.a matre alia.s.ab alijs ꝯiunctis.arg.l.penul.ff. de dote prele.ibi adductis in glo.† Nec obst.si dicatur ista clarouisus vel eius filij non successissent in aliquo de iure cõi: qꝛ mater eaz sororẽ ꝯsanguineã non vtrinqz coniunctã excludit mater in totuz per.d.auť.defuncto: z sic nedũ duplici onere vel diminutione grauatur a iure munici.sed nec vno vel vna. Quinimmo honoratur qꝛ vbi de iure cõi in nihilo succedebat matre supstite de iure municipali succedit in parte: z sic in quacũqz parte succedat honoratur a statuto z in nihilo oneratur: qꝛ ad hoc rñdetur qd est videnda z inuestigãda interpretatio statuti qualiter intelligatur vtrum.s.scdm statutũ de quo in primo themate veniat interpretãdũ a primo: ita ꝙ vbi mater supest mater habeat dimidiã z residuũ diuidať iuxta dispõnẽ huius primi statuti nup ostensi: an vo intelligať vt iacet: ita ꝙ mater habeat legitimã z residuũ habeãt proximiores absqz distinctione primi statuti sint mares an mulieres z an mulieres dotate vel non dotate. Si interpretatio illa sumereť.s.ꝙ detracta legitima fieret diuisio ꝑm formã primi statuti tũc scdm statutũ astringeret etiã sororẽ vtrinqz cõiunctã: z sequeretur incõueniẽs de quo supra. Si aũt nõ astringit sororẽ vtrinqz cõiunctã sequiť ꝙ statutũ istud vltimũ non distinguitur per primum sed intelligitur ꝓprie z

5 simpľr.s.ꝙ proximiores simpliciter succedãt.† Facit pro hac interpretatione: quia statutũ pluries reiterat ꝙ ꝓximiores ex parte patris ipsius defuncti admittantur ad bona filiorũ matris supstitis et geminatio solet plurimũ operari iuxta ea que habenť in.l.bali sta.ff.ad treb.in.c.z si christus.de iureiu.z per Bal. in.c.si. de offi.delega.volentẽ ꝙ geminatio verborũ in delegatione operať ꝙ cẽseatur electa industria psone vbi als nõ censereť electa: item idem Bal.in pace cõstantie in verbo cassetur z irritetur ꝙ lz dicta vba sint futuri tpis: tñ cẽsenť irrogare penã ipso iure ad hoc id qd habetur p Pau.de ca.in.l.ex hac scriptura.de dona.volentẽ ꝙ verba enũciatiua geminata disponũt seu ꝓbãt ad idẽ qd no.Ang.in.l.ij. §.furiosus.de iure codi.z p Põta.in.l.adoptiuũ.§.patronũ.de in

6 ius vocã.† Coadiuuať qꝛ istud vltimũ derogat i effectu oib⁹ alijs iurib⁹ in cõtrariũ facientib⁹ dũ in fine dꝛ nõ obstãte alcuna ragione che in cõtrario parlassi: itaqz attenta geminatione pdicta attenta vniuersali cľa derogatoria aliorũ iuriũ: attẽto etiã ꝙ primũ loquiť de attinẽtibus nõ magis ex parte patris ꝙ in attinẽtibus ex parte matris: z hoc statutũ solũ attinẽtes ex parte patris admittit: ideo istud statutum videtur interpretandum ꝙ militet prout loquitur attento etiam ꝙ primum statutum non potest verificari vt loquitur per supradicta: attento etiam ꝙ per hanc interpretationẽ minus receditur a iure cõmuni qm de iure cõi ꝓpinquiores admittũtur non habita distinctione an sint masculi an femine: z an sint fe-

mine dotate vel non dotate z res de facili reuertitur ad suam primeuam naturam.l.si vnus.§.pactus ne peteret.versi.qd si in specie

7 dotis.ff.de pac.z in cañ.ab exordio.xxxv.dist.† Et hinc dicit glo. in.c.statutũ.j.de prebẽ.lib.vj.in verbo numerandũ post principiũ ꝙ ius exorbitans a iure exorbitanti est ampliandũ non restringẽdum ꝙ facit satis ad hoc propositum. Nec refragatur si quis dicat istud statutũ satis exorbitat a iure cõi ex quo excludit ꝯiunctos ex latere matris psone defuncte z inuitat solũ cõiunctos ex latere patris ipsius psone defuncte qui pñt etiã esse cognati prout z sunt isti filij clarouisi qd nullo iure reperiť statutũ qd.s.proximior cognat⁹ excludať ab alio cognato remotioris gradus: qꝛ rñdeť ꝙ ista exorbitantia in omnẽ euentũ resultat: quia expeditum est ꝙ mater excludatur z si excluditur mater pariter excluduntur attinẽtes solũ mediante matre prout supradictum est. Item constat ꝙ vltimum statutũ excludit coniunctos ex latere matris siue distingueretur per primum statutum siue simpľr intelligatur vt iacet itaqz hec exorbitantia non est attendenda quo ad interpretationẽ vnam vel alterã ex quo per neutram euitatur: ideo ex multis deducimur ad hãc interpretationem.s.ꝙ vltimum statutum loquatur z intelligať simpliciter vt iacet.s.ꝙ proximiores ex latere patris admittantur exclusa matre z coniunctis ex latere matris saltẽ vbi mater est in me-

8 dio: z als procedat forte primum statutum.† Nec obst.adducta in cõtrarium. Non eñ obstat qd proximior intelligatur qui est prior in ordine successionis: qꝛ dato ꝙ illa consideratio plerũqz consideratur: tamen non semper est id expeditum: nam sepe habetur alia consideratio vt per Bal.in.l.quicũqz.C.de ser.fug.versi.statuto ca uetur ꝙ frater vbi si testator instituit filios in eo qd eis debeť de iure equaliter censentur instituti: lz ius municipale preferat fratres sororibus hoc est a successione patris. Itẽ in terminis.l.ex facto.§. si quis rogatus.ad trebel.vbi habeť ꝙ conditio si decesserit sine liberis intelligiť etiã de liberis spurijs qui non sunt successuri ab intestato. Itẽ Imo.in.d.l.heredes mei.§.cum ita tenet contra illam theoricam Dy.Bart.z sequaciũ.z idẽ tenet Pau. de ca.ibi in lec. bononiẽsi siľr ꝯtra glo.tenet Bal.in.§.in fideicõmisso.z dato ꝙ in illis terminis.d.§.cum ita.z.d.§.in fideicommisso.preualeret opi. contraria. Tamen quia non habemus id decisum in iure: qꝛ agiť de interpretãda mente disponentis de facili iuuante aliqua ꝯiectura extrinseca esset amplectẽda ista alia sententia Bal.Imo. et Pau.

9 de ca.† Pro quib⁹ facit qd voluit Ja.de are.z Imo.in.l.gallus.§. quidam recte.de libe.z posthu.volentes ꝙ si quis instituit filium z nepotem non attenditur ordo successionis sed simul veniant: quia propri a vis verborũ id importat ꝑm eos: z lz communis opi.sit in contrarium quando vna cum ordine successionis ꝯcurrit ordo charitatis seu affectionis. Item ordo debiti naturalis prout volũt ibi Cy.z communiter doc.hoc volunt: secus si non cõcurrit ordo debiti naturalis ꝑm eos prout z sequitur Bal.ibi z idem tenet ibi Ange.z ita intelligit Bald.l.si mulier cum liberis.de vsuf. accre.et.l.si quis titio.eo.tit.quia in legatis nõ est ordo debiti naturalis ꝑm eũ cum ergo nos loquamur in terminis in quibus verba non minus repugnant ꝙ in terminis in quibus loquuntur doc.in.d.§.quidã recte.quia ꝓpinquiores seu magis coniuncti sunt proximiores et magis coniuncti sunt qui sunt in propinquiori gradu: ideo cũ hec verba aduersentur non sumus in his in quibus cadat debiti naturalis ordo ideo videtur standum proprie significationi. Nec obst. qd habetur in.d.§.in fideicõmisso.quia ibi vba testatoris cõprehẽdebant omnes. Tamẽ a iurisłatore fit illa interpretatio ꝙ veniant proximi.non autem repugnant verba testatoris de quorum interpretatione agitur si admittuntur proximiores in ordine successionis.item in terminis.d.§.cum ita filij positi in conditione: ideo cẽsentur positi: quia censentur ipsis filijs reseruasse ius successionis ab intestato: ideo nimirum si consideratur ordo successionis ab intestato: non tamen sequitur ꝙ semper recedatur a verbis propter dictam considerationem: maxime cum sepe videamus illam non attendi: z saltim hoc est dicendum vbi concurrunt alie rationes z persuasiones prout contingunt in casu nostro per supradicta: z in effectu sunt sublata oĩa adducta in contrarium. termini autem trebellianice non cadunt in terminis istis in quibus mere agitur de successione ab intestato iure directo cum trebellia.detrahetur solum quando heres est rogatus de restituendo et hoc clarissimum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.xcvj.

Masculinũ an cõcipiat femininũ in statuto disponẽte de fratre decedẽte ita ꝙ illud cõprehẽdat sororẽ decedẽtis.

1 Ratio scripta in lege facit extẽdere ad exorbitantia z correctiua. Successionis dubie questio interpretari qñqz dz in fauorẽ masculorũ ratione agnationis que per illos conseruatur.nu.7.

2 Statutum de fano disponit ꝙ si superest patruus persone defuncte sorores eiusdem defuncti solũ in quinta parte defuncti fratris succedãt etiã si dotate an illud verbum fratris restringať ad masculinum: ita ꝙ decedente femina sorore superstite et patruo decedẽtis soror excludat ipsum patruum an vero soror dictam quintam partem et dotes tãtum consequatur.nu.seq.per totum.

3 Consuetudo loquendi ipsius disponentis attendi debet.
4 Masculinum non concipit femininum in materia odiosa.
5 Dispositio loquens de vno ex equiparatis ex mẽte iuris trahitur ad aliud.
6 Testamentum fratris potest per alterum fratrem quere lari turpi persona instituta.
7 Femina an dicatur esse de cyppo domus vel agnatione.
8 Statutum excludens auum non excludit auiam.

¶ Consilium. xcvj.

1 **In nomine domini nostri** Iesu christi. ¶ † Licet videatur prima facie dicendũ ꝙ. d. Petrus frater vtrinq̃ ꝯiũctus. d. Matthei defuncti debeat ei succedere exclusis filiabꝰ: qꝛ. d. petrus est descẽdẽs ex patre. d. Matthei: qꝛ eius filiꝰ ⁊ est ex masculis aui et proaui ipsius defuncti: ⁊ ipsi defuncto agnatus legitimus ⁊ naturalis ibi sup̃stite filio: ⁊ ex masculis dicti aui vel proaui: ⁊ sic vidẽtur verificari oĩa v̾ba dicti primi statuti cõcurrit etiã mẽs statuentiũ que deprehenditur ex rõne descripta in prin. statuti: nã rõ statuti cẽset̃ mẽs statuti vt ait Dy. in regula fi. in. vj. Bar. ⁊ Bal. in. l. nõ dubiũ. C. de legi. ⁊ Bal. in. l. cũ mulier. ff. so. mat. dicẽs ꝙ de hoc est ibi tex. melior qui si sit in iure: ⁊ ex rõne in lege descripta fit extẽsio etiã in iuribꝰ exorbitantibꝰ ⁊ correctiuis ad casum: tñ qui põt sub v̾bis cõprehendi ex lata significatione v̾borũ vt cõcludit Imo. in. l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. p tex. cũ glo. in v̾bo eligantur. in cle. j. de elec. vbi etiã p dñm Ant. Lap. ⁊ Imo. nõ enĩ tũc agit̃ de extensione legis correctiue sed agit̃ de mẽte cõprehensiua: qꝛ cẽsetur esse mẽs iurislatoris vt v̾ba cõprehendãt casum de quo agitur ex quo pñt eũ cõprehendere ex lata significatione: multofortius v̾r idem dicendum in casu in quo v̾ba dispositiua legis ꝓprie sumpta pñt trahi ad casum qui sub rõne cõprehẽditur prout contingit in casu huius statuti cũ ratio posita in prin. s. fauor cõseruandarũ familiarũ ⁊ agnationũ cõseruandarũ militet in fratre vtrinq̃ cõiũcto vel ex paterno latere tm̃ ex quo descẽdentes ex tali fratre sint de familia. i. agnatione fratris prout filij filij masculi non ita filij filie: ideo fauẽdo masculis filijs patris vel aui eius de cuius hereditate agit̃ fauetur familie ⁊ agnationi ad hoc. l. pnũciatio. de verbo. sig. Et si hoc est ꝙ iste petrus excludat filias a successiõe patris earũq̃ suiq̃ fratris: disceptatio non querit̃ in themate de scḋa qõne forte quia esset nullius vel parui momẽti cũ verisimiliter dicte filie nihil habeãt nisi bona paterna matre forte adhuc viua verũ qꝛ nõ sum eius snie vt velim cõcludere ꝙ frater dicti Ioannis preferatur filiabus

2 nec instare i ꝯtrariũ interest. d. Petri ꝯsultãtis. ¶ † Ideo omisso primo quesito descẽdo ad scḋm: vz an sorores succedãt in totũ excluso in totũ ipso Petro an v̾o succedãt solũ in quinta parte ⁊ in dote ⁊ in residuo succedat. d. Petrus patruus defuncte circa qḋ v̾r prima facie dicendũ ꝙ. d. Petrus in nihilo dicte infantule: nã statutum loquitur in fratre defuncto. s. ꝙ ei succedat frater exclusis sororibus ⁊ subdit. item si superest patruus p̃sone defuncte sorores ipsius defuncti solum in quita parte defuncti fratris succedãt etiã si dotate ⁊c. ⁊ sic statutum loquitur in hereditate fratris non in hereditate sororis defuncte. ⁊ istud statutum correctiuum non v̾r extẽdẽdũ sed restringendũ per. l. precipimus. C. de appel. ⁊ aut̃. quas actiones. C. de sac. sanc. eccle. Nec v̾r ꝙ hmõi masculinũ fratris hoc casu cõcipiat femininũ sororis in tãta exorbitãtia cũ procedat per viam extensionis hmõi cõceptio feminini per. l. pronũciatio. ff. de verb. sig. ⁊ per illũ tex. no. Bart. in. l. j. e. ti. ⁊ Bal. in. l. quicũq̃. C. de

3 ser. fugi. ⁊ doc. ibi ⁊ zab. in cle. j. de elec. ⁊ est cõe dictũ. † Idcirco videtur ꝙ in hereditate sororis remaneat ius cõe incorrectũ qḋ maxime videtur dicendũ: quia attenditur consuetudo loquẽdi ipsius disponẽtis. l. si seruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. j. ⁊. l. qui filiabus. eo. tit. Sed statuẽtes in dicto statuto soliti sunt non cõcipere femininum sub v̾bo masculini generis. nam primo disponit de successione patris aui ⁊ proaui passiua: deinde subdit de passiua successione matris auie ⁊ proauie: ⁊ sic sub masculinis patri auo vel proauo non intẽdidit statuẽs cõprehendere femininũ matri auie vel proauie: item in. §. item mater excluditur mater a successione filij vel filie: et sic sub verbo filij noluit cõcipere verbum filie postea subdit frater vel soror aut filius fratris vel filiꝰ sororis ⁊ sub verbo masculino frater vel fratris noluit cõcipere femininum soror seu sororis: ita videtur verisimile qḋ statuẽs si in. §. ⁊ mortuo fratre voluisset disponere de passiua successione sororis id expressisset, prout expressit. s. in passiua successione filij ⁊ in passiua successione matris auie et proauie vt supradictum est: ⁊ etiam in actiua successione sororis ⁊ filij sororis ⁊ nullo ex dictis casibus statuens fuit cõtẽtus signo masculino ⁊ successiue in sequẽti. §. item si remanserit illa verba in quinta

4 parte defuncti fratris non cõcipiant defuncte sororis. † Accedat qḋ est irrationabile ꝙ patruus excludat sororẽ etiã agnatam ⁊ eo respectu videtur odiosum: qꝛ iuris cõis correctoriũ ⁊ ea que sunt cõtra ius cẽsentur odiosa. l. iij. C. de nup. ⁊ ar. d. l. precipimꝰ. cũ cõcor. si ergo est odiosum ⁊ odiũ nõ est rõnabile: ideo masculinũ non concipit femininũ qm̃ theorica doc. est qḋ masculinũ ꝓlatũ in materia odiosa odio irrationabili masculinũ non cõcipit femininũ: vt tradit Bar. in. d. l. j. de verb. sig. doc. in. c. generali. de elec. lib. vj. zab. in cle. j. de verb. sig. doc. in. d. l. quicũq̃. de ser. fugi. vbi Bal. per dictã theoricã cõcludit qḋ stãte statuto ꝙ patruus excludat a successione ab intestato auum maternum non trahitur ad auiam maternã ꝑm eum. Ex quibus oĩbus videtur cõcludendũ ꝙ dictus patruus in nihilo succedat. Tamẽ his minime refragantibꝰ cõtrariũ arbitror de iure rñdendũ: vz ꝙ dictus Petrus si solum cõcurrit cũ sororibus ipse debeat consequi residuũ a quinta parte supra dotatis tñ ipsis sororibꝰ prout statutũ dictat: nã aĩaduerto ꝙ lz in superioribus partibꝰ dicti statuti fiat specifica mẽtio de feminis in p̃sonis de quarũ successione agit̃. tamen idem disponitur in feminis qḋ in masculis. ⁊ siĺr vbi admittit sorores et filios sororis pariter in eis disponit qḋ disponit in fratre ⁊ filijs fratris: ita ꝙ suadetur qḋ iurislator in dicta dispositione noluerit saltem in passiua successione facere differentiã inter masculos ⁊ feminas ex quo in oĩ casu superius deciso in eadẽ lege pariter statuitur in femina qḋ in masculo. et iḋ est verisimile qḋ prout non diuersificauit in alijs casibus quo ad passiuã successionẽ inter mares ⁊ feminas: sed in oĩbus casibꝰ in eodẽ statuto decisis idẽ disponitur in femina qḋ in masculo loquẽdo de passiua successione itaq̃ suadet ratio ꝙ non fiat differentia in passiua successione fratris ⁊ in passiua successione sororis. Cum etiã de iure cõi nulla eo casu fiat differentia in hoc itaq̃ cũ ⁊ de iure cõi passiua successio masculi ⁊ femine sit vniformis ⁊ etiam in oĩbus casibus per legem municipalem decisis idem decidatur in vna

5 qḋ in alia. † Succedit theorica quam tradit glo. singularis in. c. si post ꝗ̃. de elec. lib. vj. vz qḋ vbi duo reperiunt̃ cõiter eodez modo in iure decisa dispositum postea in vno trahitur ex mẽte iuris etiã ad aliud quã glo. allegat ⁊ sequitur Imo. in cle. j. de elec. trahẽs ad terminos illius cle. quã doc. dicunt esse correctiuam iuris antiqui. Scḋo pondero qḋ lz statuẽtes cõiter expresserint signũ femininuz nec fuerint cõtenti solo vocabulo masculino. Tamẽ qñq̃ in eodẽz statuto sub signo masculini generis cõprehẽdi voluerunt etiã feminas ptz in. §. itẽ mater. ibi: si remanserit filius: qꝛ minime dubiũ est ꝙ etiã si remanserit filia mater excluderet̃ p aut̃. in successione. C. de suis ⁊ legi. ⁊ in corpore de here. ab intest. in prin. Item in. §. ⁊ debeant filij ibi ex p̃sona defuncti: nã sub verbo defuncti cõcipiuntur etiã femine. ⁊ in eodẽ. §. ibi ex bonis defuncti ⁊c. sub verbo masculino defuncti cõcipit̃ etiã genus femininũ vt hec deprehenduntur ex precedentibus ⁊ clarius ex immediate sequẽtibꝰ ibi aui auie proaui seu proauie vel alterius p̃sone ⁊c. itaq̃ non est alienũ a more loquẽtis in illa. l. municipali sub masculino cõprehendi ⁊ concipi femininũ. ideo si sub verbo frater vel fratris cõprehẽdatur soror

6 non est alienũ a stilo ⁊ more statuentiũ in eodez statuto. † Tertio pondero ꝙ matri nõ minus debet̃ hereditas filie q̃ꝑ sorori hereditas sororis: immo magis ptz qꝛ matri debet̃ legitima ⁊ si non honoratur querela t. l. nam ⁊ si parentibus. cum similibus. ⁊ sorori nõ debetur nisi turpi p̃sona instituta. l. fratres. l. si fratris. C. de inoffi. te. et. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. eo. ti. Et tñ patruus excludit matrem in tribus partibꝰ in successione passiua femine prout masculi: ita etiã p̃suadetur ꝙ voluerit excludere a successione etiã sororẽ per patruũ a tribꝰ partibꝰ de quatuor vel quatuor de quinq̃ partibus loquor alternatiue qꝛ vidi aliam copiã dicti statuti q̃ loquebatur de parte. Et lz statuentes pretulerint sorores matri ⁊ sic magis dilexerunt sorores q̃ꝑ matrem: tñ non refert quia etiã in successione fratris masculi statuẽtes pretulerunt sororẽ matri: ⁊ tamẽ constat ꝙ patruũ magis dilexerũt q̃ꝑ sororẽ prout magis q̃ꝑ matrẽ et etiã in hac parte in concurrentia. s. cũ patruo magis dilexerũt sororẽ q̃ꝑ matrẽ: qꝛ sororẽ inuitat nõ solũ ad patrẽ sed etiã ad dotem: est itaq̃ verisimile qḋ prout pretulit matri patruuz in successione masculi ⁊ femine ⁊ etiã pariter sororẽ in successione fratris voluerit etiam preferre in successione sororis vt sic masculinũ fratris cõcipiat femininũ sororis sicut al̾s in. l. tres fratres. ff. de pac. Et maxime qꝛ statuẽtes in eodẽ casu prius locuti sunt per verba cõia cõuenientia vtriq̃ sexui ibi patruus persone defuncte ex quibus datur intelligi qḋ nolebat loqui generaliter de patruo masculi et femine. Quanto etiam pondero qḋ quandoq̃ statuentes dum voluerunt sub verbo masculino concipi femininum expresserunt verbum masculos vt pluries patet in principio eiusdem statuti et in

7 statuto precedenti posito supra in themate. † Ultimo pondero rationem descriptam in principio statuti que generaliter refertur ad omnia sequentia ad que adaptari potest. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. de eden. c. secundo requiris de appellatio. et lege tertia. §. si filius. de liberis et posthumis. que est vt cõseruetur cyppus domus: ex cyppo autem arboris descendunt palmites qui sunt eiusdem arboris: vnde pluries consului qḋ appellatione cyppi domus non veniunt femine qḋ et clare apparet ex primo responso statuti in quo per dictam rationẽ filius excludit filiã ex quo demõstrat̃ ꝙ statuẽs nõ intelligebat sub cyppo domus venire feminã licet sit de domo ⁊ agnatione: patruus ergo venit appellatione cyppi domus ⁊ nõ soror quia qui veniũt ex sorore non sunt de eadem domo sed descẽdẽtes ex patruo sic ⁊ ideo ex ratione in lege

in lege descripta fiat hec extēsio vt masculinum cōcipiat femininū nā magis de facili in iure masculinū cōcipit femininū ꝙ verba late ꝛ impropꝛie interpꝛetētur: nam in materia penali vel alīs odiosa vba ꝓpꝛie ꝛ stricte interpꝛetātur etiā in verbis iuriū ꝛ nō interpꝛetātur late: ꝛ sic nō trahūtur ad impropꝛiā significationē. l. si pꝛe ses. ꝛ. l. interpꝛetationē. de legibus. ꝛ regula odia ꝛ regula in penis. in. vj. ꝛ tñ in penalibus ꝛ alīs odiosis masculinum in iure pꝛolatuȝ cōcipit femininū nisi sit odiū irrationale pꝛout est cōis oīm snīa in iurib⁹. s. adductis. si itaqȝ ratio in lege descripta operatur vt fiat interpꝛetatio lata ꝛ verba trahantur ad impropꝛiam significationem multofortius operetur ꝙ masculinum concipiat femininum que conceptio magis de facili fit ꝙ fiat lata interpꝛetatio per pꝛedicta. Nec huic rōni ob. qḋ dicta ratio non adaptatur ad sororem et filiā sororis qui ꝑ statutū excludūt matrē: qꝛ lȝ dicta rō non militet ꝓpꝛie in dicto casu: tñ nō ꝓpterea sequitur ꝙ nō sit ponderanda in alījs casibus in statuto cōpꝛehēsis pꝛout in casu foꝛtioꝛi dicebat Fracīscus de albergot. de aretio in statuto terre burgi qḋ ratio statuti erat favoꝛ agnationis lȝ statuēs interserat admissionē filīj sororis qui nō est agnatus in cōsi. quod incipit factū super quo ꝛc. Licet in casu illo ratio non esset descripta in statuto multofortius in casu nostro in quo ratio est descripta in pꝛincipio statuti illa cēseatur ratio licet in vno casu cesset. †Nec ob. qḋ in materia odiosa odio irrationabili masculinum non cōcipit femininū: quia negari potest ꝙ sit materia odiosa odio irrationabili ꝙ frater excludat sororem in totū vel patruus ꝑ parte ex quo hereditas non est debita soroꝛi ꝛ pꝛout frater nō irrationabiliter pōt pꝛiuare sororē nuda voluntate absqȝ cā alios instituēdo: ita ꝛ statuētes cū voluntas testatoris habeatur pꝛo lege in auf. de nup. §. disponat. nō ita cōtingit in matre vel auo materno qui nō pñt a filio vel nepote pꝛiuari sine cā ingratitudinis in auf. vt cum de appella. cog. §. aliud idcirco lȝ Bal. velit ꝙ statutū excludēs auū maternū cēseaꝛ odiosum odio irrationabili: ideo non cōcipiat auiā maternā nō sequiꝛ qḋ idē in fratre ꝛ soroꝛe per pꝛedicta cōcurrēte etiā ꝙ Bald. loquiꝛ in vbis cōcernētibus partem exclusaȝ que pars reputatur odiosa pars autē que inuitatur reputatur fauoꝛabilis p no. ꝑ glo. ꝛ Bal. in. l. venia. de in ius vocā. ꝛ que habetur in. l. sed si hac. §. si. ff. eo. tit. nos autē non sumus in vbis cōcernētibus ꝑsonas exclusas lȝ etiā non in vbis cōcernētibus ꝑsonas inuitatas: sed cōcernētib⁹ ꝑsonas de quarū fauoꝛe vel odio nō agitur. ideo earū respectu non dȝ cēseri odiosa nec fauoꝛabilis ꝛ plurimū debet attēdi pꝛincipale ꝑpositū statuentium ꝙ fuit fauoꝛe agnationi ꝛ cyppo domus: et sic fauere inuitatis non autē nocere exclusis. arg. l. que exceptionē. de cōdi. inde. ꝛ. l. si quis nec cām. in pꝛin. ꝛ. l. rogasti. in pꝛinc. ff. si certū peta. Ideo nō debet adeo restringi pꝛout fit restrictio in materia odiosa odio irrationabili. Ex quibus oībus moueoꝛ ad cōcludendum ꝙ in casu isto patruus admittatur exclusis soroꝛibus a trib⁹ partibus de quatuoꝛ vel quatuoꝛ partibus de quinqȝ pꝛout statutum loquitur saluo iure dotiuȝ de quo in statuto: ꝛ ita puto iuris esse nō obstantib⁹ adductis in cōtrarium que apparent confutata per adducta pꝛo hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcvij.

¶ In isto cōsi. est idem casus qḋ in pꝛecedēti: ꝛ duo habēs quesita: in vno cōsului pꝛo vna parte: ꝛ in alio consului pꝛo altera parte et vtrīqȝ intimaui ꝙ intēdebam facere: ꝛ vtraqȝ pars acquieuit: cā pꝛo hac parte erat ꝙ ex duobus fratribus vnus decessit relicto fratre filia ꝛ vxoꝛe decedētis: an stante statuto sani exclusiuo feminarū ꝛ alio statuto de quo. s. filia excludat patruum.

1. Filīj vel filie succedunt eoꝝ parētibus ꝛ fratribus exclusis trāsuersalibus iure communi.
2. Patruus an excludat filios vel filias emancipatos. l. xīj. tab. a successione parentum: et quid sit hodie de iure pꝛetoꝛio. nu. 1.
3. Successionis differentia inter mares ꝛ feminas hodie est sublata.
4. Statutum quod excludit feminas a successione stantibus masculis est odiosum lȝ sit inductū ex bono ꝛ equo pꝛopter publicū familiarum bonū cōseruandum.
5. Statutum excludens vnam personam an excludat aliam venientem ex ea.
6. Tacitum in quo idem operetur qḋ expꝛessum.

¶ Consilium. xcvīj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ Quāꝗ videaꝛ in hac parte dicendū ꝙ dict⁹ Petrus frater Matthei succedat ipsi Mattheo exclusis filiabus ipsius Matthei prosequere vt in cōsilio. s. pꝛimo in pꝛincipio vsqȝ ibi ꝛ si hoc est. ¶ † Tamē his minime refragantib⁹ cōtrariū arbitroꝛ de iure dicendū: vcȝ ꝙ dicte filie lȝ femine succedāt excluso penitus petro fratre ipsius defuncti de cuius hereditate agiꝛ. nā cōstat ꝙ de iure cōi pferꝛ patruo filia: qꝛ de iure ꝛ lege antiqua. xīj. tab. ꝛ iure pꝛetoꝛio ꝛ iure nouissimo succedūt descēdentes in ptāte ꝑut sunt iste filie vtriusqȝ sexus exclusis oībus trāsuersalib⁹ pꝛeferūtur. l. intestato. in pꝛin. ff. de suis ꝛ legi. et insti. de here. ab inte. §. j. ꝛ in ti. de leg. heredi. in pꝛin. ꝛ. ff. qs oꝛdo in bo. pos. serue. ꝛ. l. īj. ff. vnde legi. ꝛ auf. in successione. C. de suis et legi. ꝛ auf. cessante. C. de legi. here. cū si. ita ꝙ nullo iure reperiꝛ inductū ꝙ patruus vel alīj trāsuersales pꝛeferanꝛ filiab⁹ legitimis et naturalib⁹ a successione hereditaria nisi passi fuerint capitis diminutionē lȝ minimā ꝑ emācipationē: qꝛ tūc ꝛ filīj ꝛ filie excludebātur a successione patris ab intestato p. l. xīj. tabularū. §. emācipati. eo. ti. † Sed hoc fuit coꝛrectū a iure ꝑtoꝛio ꝑ edictuȝ vnde liberi. vt in. l. j. ff. vnde li. ꝛ. l. qui se patris. C. eo. ti. ꝛ. §. ante enim. insti. de here. ab inte. ꝛ deinde ꝑ iura noua ꝛ nouissima. l. meminim⁹. C. vnde leg. ꝛ in auf. in successione. C. de suis ꝛ legi. cū si. Nō aūt refert quia iste filie iure suitatis veniūt de iure cōi nec vllo iure antiquo media iuris pꝛudētia vel iure nouo vel nouissimo pꝛetoꝛio vel ciuili nūꝙ est cōpertum ꝙ trāsuersales pꝛeferant suis heredib⁹ marib⁹ vel feminis: lȝ bñ reperiaꝛ ꝙ masculi descēdētes pꝛeferūtur feminis per mediū iuris pꝛudentiā. l. lege. xīj. tab. C. de legi. here. ꝛ. l. maximum vitiū. C. de libe. pꝛete. ꝛ etiā de iure diuino veteris testamēti: numeri capitulo. xxvīj. ꝛ capˡo. finali. † Ideo non est ita exosum talienū a mēte iurislatoꝛis ꝙ masculus descēdēs pꝛeferaꝛ femine descendenti vel masculus trāsuersalis pꝛeferaꝛ trāsuersali ꝑut ꝙ trāsuersalis pꝛeferaꝛ femine descēdenti maxime in suitate cōstitute qḋ est in iure inauditū: lȝ Justinianus iuris ciuilis refoꝛmatoꝛ ꝛ in multis cōditoꝛ vt in quinquaginta nouis decisionibus. C. ꝛ in autēticis ꝛ lȝ institutionū abhoꝛret hmōi dīas que iure introdunꝛ inter mares ꝛ feminas vt ptȝ in. l. maximū vitiū pꝛeallegata. ꝛ in. d. l. lege. xīj. tabularū. ꝛ ꝓpterea doc. volūt ꝙ hmōi statuta excludētia feminas filias ꝑpter masculos sint stricte ꝑ posse interpꝛetāda: tunc qꝛ iuris coꝛrectoꝛia. arg. l. pꝛecipimus. C. de appel. cū no. ibi ꝛ in auf. quas actiones. C. de sac. san. ec. ꝛ in. c. cū dilectus. de cōsue. cū sili. tum qꝛ iuri odiosa p. d. l. maximū vitiū. ꝛ. d. l. lege. xīj. tabu. tū qꝛ dicit Bal. in. l. illā. C. de colla. iste exceptiones statutarie censenꝛ quedā exheredationes ꝗ̄ exheredationes sunt odiose ꝛ stricte interpꝛetāde. l. cū quidā. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ qḋ sit odiosum tenet Bal. in. l. is qdē. C. qui nō pñt ad liber. ꝑuenire. arg. glo. illius legis ea rōne quia aufert quodāmodo dominiū filie. allegat. l. in suis. de libe. ꝛ posth. ꝛ. d. l. maximū vitiū. ꝛ idē no. in. l. oēs ꝑpl'i. col. xv. ff. de iusti. ꝛ iure. ꝛ est ꝯtra naturalē rōnē statutū quo caueꝛ ꝙ filia nō succedat. ideo stricti iuris no. Bal. in. l. is qui. C. si pēd. appel. ꝛ idem no. in. l. si. C. de suis ꝛ legi. † Et dicit Bal. in. l. certū. C. vnde cogna. ꝙ statutum disponēs ꝙ masculi excludāt feminas lȝ sit iductū ex bono ꝛ equo ꝑpter publicū bonū conseruandarū familiarū. l. j. ff. de vē. inspi. tñ non est equū. d. l. maximū vitiū. ideo est odiosum: quicqd eñi est cōtra iustitiā equitatis est odiosum. l. j. C. de adul. p Cy. ꝭm eundem Bal. vbi. s. ꝛ dicit Bal. in. l. īj. C. de succe. edic. ꝙ hmōi statuta exclusiua feminarū qꝛ sunt iuris cōis restrictiua sunt stricte interpꝛetanda vt quātominus pōt cōtineāt absurditatis: ꝛ loquiꝛ etiam in exclusione trāsuersalium ꝛ moderni idē volūt quos ibi refero. ꝛ als dicit Bal. in. l. quicūqȝ. C. de ser. fugi. qḋ statutum disponēs ꝙ patruus excludat auū maternū non excludet auiā maternā: quia est odiosum odio irrationabili. ꝛ idē cōsulendo voluit Fran. de alber. de are. in cōsi. qḋ incipit factū qḋ sit sup quo veritas ꝛc. circa finē. s. qḋ tale statutū est odiosum odio irrationabili lȝ pꝛemittat qḋ est inductū fauoꝛe cōseruandarū familiarū: ꝛ vult esse restringendum adeo qḋ cōcludit qḋ lȝ sit statutū gñale ꝙ masculinū cōcipiat feminimū tñ appellatione patrui nō cōpꝛehēdiꝛ amita ideo vult ꝙ sit stricte interpꝛetandū. ꝛ Bal. in. l. j. C. de sac. sanc. ec. col. xv. dicit qḋ nō trahiꝛ ad patruū magnū. ꝛ als Bal. in. l. j. C. de legiti. here. vult ꝙ statutum qḋ extantibus masculis filia dotata non succedat intelligitur si est dotata ab eo de cuius hereditate agitur: ꝛ doc. communiter: et ista omnia et plura alia multa dicta diligens indagatoꝛ reperiret qḋ huiusmodi statuta pꝛiuatiua feminaruȝ pꝛopter masculos sint odiosa et restringenda pꝛo posse et saltem si sunt exclusiua ascendentium maxime pꝛopter transuersales quod Bald. et Fran. de alber. dicunt esse odiosa odio irrationabili: et pꝛopterea deueniunt ad maximas restrictiones multo restringi debet statutum vt filie pꝛopter transuersalem non excludātur maxime eo casu quo statutum potest intelligi vt nullus transuersalis excludat descendentem: magis enim absurditatis ꝛ irrationabilitatis est ꝙ filia excludatur ab hereditate patris ꝙ mater ab hereditate filīj: cū pꝛima causa successionis sit filioꝛum et filiarum maxime suoꝛū qui et que sunt quodammodo domini bonoꝛum paternoꝛum. l. in suis de liberis et posthumis. et. l. īj. ff. pꝛo herede. et. l. nihil. C. eo. titu. et habent descendentes duas rationes ascendentes vnam. l. nam ꝛ si parentibus. de officio testa. et ascendentes admittunt secum alīquos transuersales hoc est fratres ꝛ soroꝛes vtrīqȝ coniunctos et filios eoꝛūdem. autētica defuncto. C. ad tertu. et in autētica vt fratrum filīj. in rubꝛo ꝛ nigro. † Si itaqȝ est odiosum odio irrationabili quod patruus excludat auum vel auiam maternam: et pꝛopterea restringendum quantofoꝛtius dicendum est qḋ sit pꝛo posse restringendum qḋ frater vel patruus non excludat filiam etiā in suitate constitutam cum verba non violata nec impropꝛie sumpta id patiantur ne incidamus in tantam irrationabilitatem et odiosaȝ coꝛrectionem: scilicet qḋ frater et patruus excluderet filiam ab he-

reditate patris. si enim intelligeretur de descendētibus ab alio q̄ ex eo de cuius hereditate agitur sub illis vbis dicti aui vel proaui sequeretur ꝙ patruus excluderet filiam nedum frater. nā filius aui mei est patruus mihi si nō sum eius filij filius: ⁊ filius proaui est patruus patris mei: vñ sub illis vbis superstite aliquo filio masculo ⁊ ex masculis aui vel proaui referuntur ad auum vel proauū etiā de cuius hereditate non agitur prout intelligi necesse esset si veniret admittēdus dictus Petrus qui non est descendēs dicti Matthei de cuius hereditate agitur inferendū esset ꝙ patruus patris preferereť filie saltē referendo illa vba ipsius defuncti que sequuntur etiā ad illa vba aui vel proaui ꝙ q̄tum esset equum ⁊ quātū a rōne alienū ⁊ a mēte statuentiū ꝙ patruus qui cōcurrit per dispositionem eiusdem statuti cū matre. itē cū sorore excluderet in totū filiā etiā al's in suitate positā. itē sequeretur aliud absurdū ꝙ filia concurrēs cū auo ⁊ proauo excluderet eos ⁊ excludetur ab eis qui non attinerent defuncto nisi mediāte auo vel proauo ei de cuius hereditate agitur cōtra regulā si vinco vincentem te ⁊c. l. de accessionibus. ff. de diuer. ⁊ tēp. prescrip. ⁊ cōtra theoricā que tradiť p Bart. in. l. ij. §. vidēdū. ff. ad tertul. declarata per Pau. de cast. in. l. illā. C. de colla. ⁊ que traditur p Bal. in. l. maximū vitiū. de libe. prete. ⁊ est cōis. s. ꝙ vbi a iure excludiť simpl'r vna psona excluduntť oēs q psone de cuius hereditate agitur non attinēt mediante psona exclusa quasi illi attineāt mediāte radice infecta: iō si filia excludit patrem auum ⁊ proauum pariter excludat patruus vel fratrē qui nō attinet persone defuncte nisi mediāte patre auo vel proauo. ideo multa concurrūt ad eliciendū in isto casu hanc conclusionē ꝙ filie excludāt dictū petrū fratrē defuncti. Et ita interpretetur dictū statutum si verba patiātur illum sensum. Et profecto vba patiunť hūc intellectū magis q̄ aliū: nā referēdo illa vba ipsius defuncti in fine verbo⁊ precedentiū posita ad oīa precedentia vba vt solet erit sensus ꝙ si superest filius ipsius defuncti vel ex masculis ipsius defuncti. s. fili' ⁊ sic aui vel proaui ipsius supstitis ex masculis: tūc erit sensus ꝙ si supest descendens masculus psone defuncte dūmodo p lineā masculinā descendat legitime: ⁊ p ɔñs sit descēdens ⁊ agnat' ipsius defuncti tunc filia excludať. Et oīa vba statuti verificantur et de plano procedūt. Et euitať tāta iniqua exorbitātia ꝙ trāsuersalis defuncto excludat descendētem: nō em̄ tunc excludereť nisi a descendente que exclusio non est ita aliena a tramite rōnis per supradicta ⁊ est de se notissimū. Hanc etiā intelligentiā suadet illud relatiuū dicti prepositū verbis aui ⁊ proaui. nā prius dixerat de patre cui habebat succedi ⁊ sil'r de auo cuius successio erat delata: ⁊ similiter de proauo. vñ subiūgēdo dicti aui vel proaui itelligi debet aui de cuius hereditate agitur ⁊ proaui de cuius hereditate agiť. ⁊ ex hoc etiā deduciť ꝙ hec lectura magis ɔuenit vbis q̄ alia. † Hec etiā pars plurimū iuuať ex verbis secūdi statuti vbi sil'r eodē modo excludit feminas a successione patris aui vel proaui si remāserit filius masculus aut nepotes masculi ex filio vel filijs ipsius mortui. Et sic requirit ꝙ sint filij vel nepotes ipsius mortui. s. de cuius successione agitur: al's si venirent filij alio⁊ū de quo⁊ū successione agiť non esset ɔsiderandū vtrū essent mortui vel viui ipsi pater auus vel proauus de quo⁊ū successione non agitur. Et sic iste intellect' magis applaudet litere statuto⁊ū q̄ alius intellectus in cōtrariū ponderatus. Et multa cōcurrūt in hanc intelligentiā vt patet ex iā dictis merito est amplectendū cū minus recedatur a iure cōi ⁊ euitamus seu restringimus odium irrationabile qd resultat si secus diceremus. Et cōcurrimus cū cōi snīa doc. qui volunt ꝙ hmōi statuta sint restringenda etiā vbi agitur de minori exorbitātia ⁊ irrationabilitate: nec ob. quod ratio est descripta in statuto quia illa ratio adaptatur ad casus postea descriptos in dictis statutis al's traheretur ad oēs agnatos masculos qd esset absurdissimū. Preterea etiā vbi subintelligitur illa sola nisi doc. volunt ꝙ hmōi statuta restringantur p posse: ⁊ tñ idem solet operari tūc ratio tacita que expressa: vt. l. quāuis simpl'r per Bar. C. de fideicō. Ex his puto apta fronte cōcludendum ꝙ d. Petrus frater dicti Matthei in nihilo succedat dicto Mattheo suo fratri sed insolidum successerint filie. Et ad cōtraria rñsum apparet ex dictis supra: ⁊ cū remāserint tres filie ⁊ vna infantula decesserit post mortem patris pbabiliter instari possit vtrum a successione istius tertie partis excludať etiā dict' Petrus patruus ipsius mortue a sororib' ipsius infantule: an vero succedat in tribus partibus illius tertie partis: quia tñ tandē puto ꝙ patruus succedat etiā femine in dictis tribus partibus cum onere dotium que dande sunt sororibus dicte mortue: ⁊ ita his diebus consului. ideo non insistam. Sed concludo qd de bonis dicti Matthei partes due pertinent ante omnia ad dictas duas filias superstites: ⁊ de tertia parte debēt filie dotari ⁊ habere quartā partem ad minus.

Laus deo.

Summarium super consilio. xcviij.

☞ Rescriptum per quod cōceditur castellano vel officiali arcis refirma ad trimestre et legatus prouincie in supplicatione in qua non est facta mentio prime impetrationis facte ad aliud tempus an valeat.

1 Plus continet in se quod est minus.
2 Argumentum de re ad tempus est optimum.
3 Ratio naturalis demonstrat partium intentiones quam sufficit allegare.
4 Rescriptum an ⁊ quando reddatur subreptitium ex taciturnitate et quando ipso iure dicatur nullum vel exceptione. nu. 6.
5 Superflua sunt resecanda.
6 Replicare nil aliud est q̄ excipere.
7 Confirmatio non trahitur vltra tempus limitatum: ⁊ confirmare non potest delegatus contra mentem delegantis aut superioris.
8 Rescripto pape inferior non se intromittat.

Consilium. xcviij.

In nomine domini nostri

Jesu christi. † Quāq̄ videatur primo aspectu dicēdum ꝙ dicta confirmatio facta per locumtenētem teneat non obstante confirmatione facta per papā ad tempus trimestre. nam licet papa non cōfirmauerit tūc ad maius tēpus non propterea ligat sibi manus vel alteri quominus possit ad aliud trimestre refirmam cōitatis confirmare. Qm̄ verba id non sonant: lʒ enim ad trimestre tm̄ confirmet dictam refirmam a cōitate factam ⁊ a contrario non cōfirmet pro maiori tēpore. s. semestrali tūc tēporis: ⁊ hoc respectu cōfirmationē videatur denegare pro maiori tempore: tñ non denegat confirmationem in posterū alio tēpore faciendā per suā sanctitatē vel per aliū: dicit em̄ pro trimestri tm̄ confirmamus ⁊ sic per vba pñtis tpis vt arbitror quia breue originale nō vidi: sed ita est verisimile quia ita est de more: itaqʒ respectu illius tpis censetur denegata confirmatio ⁊ cōtrarius sensus ⁊ virtus taxatiue tm̄ ad tempus illud patris referende sunt: iō illa confirmatio trimestralis non videtur aduersari alteri cōfirmationi pro maiori tempore postea facta ex interuallo: ⁊ locūtenens qui cōfirmauit pro semestri ⁊ sic pro maiori tempore videtur ꝙ magis de facili confirmasset pro minori tempore ⁊ sic pro trimestri tēpore pro quo trimestri tantum restabat confirmanda: nam sub semestri ⁊ trimestre illud continetur: quia sub pluri minus contineť. l. cum furti. ff. de in litem iur. prout sub maiori summa minor continetur. l. j. §. si stipulanti. ff. de vbo. obli. ⁊. l. diē proferre. §. si plures. ff. de ar. † ⁊ de re ad tēpus bonū est arg. l. miles ita heredē. §. ⁊ quia diximus. ff. de mili. testō. † Itaqʒ videť ꝙ dictus locūtenens non minus de facili confirmasset pro illo vltimo trimestri q̄ confirmauerit pro integro semestri sub quo etiam illud vltimum trimestre comprehenditur: nam qui concedit maius magis de facili verisil'r concessisset minus vt de se notum est: et ratio naturalis euidenter demonstrat quam solā sufficit allegare etiā vbi ius etiā id dictat. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. † Ad predicta facit lʒ itaqʒ non fuerit dicto locūtenenti intimata illa trimestralis cōfirmatio que a papa emanauerat per breue: non propterea ex hoc videť impugnandā dicta confirmatio facta per locūtenentem predictum: quia non omnis taciturnitas reddit gratiam subreptitiam aut eā vitiat. Sed illa dūtaxat taciturnitas causat subreptionem sed illa que si fuisset expressa mouisset verisimiliter rescribentem ad nō cōcedenduʒ id quod concessit no. doc. in. c. super literis. de rescriptis per Specu. in ti. de rescripti presentatione. §. ratione quoqʒ defectus. versi. item qd tacuit vel expressit. ⁊ per dominos de rota decisi. cccclxxj. ⁊ per Bar. in. l. prescriptione. C. si contra ius vel vti. pu. ij. col. ⁊ doc. ibi. ⁊ probatur in. l. j. ⁊ in. l. prescriptione. C. si cōtra ius vel vti. pub. ⁊ in. c. tenor. de re iu. ⁊ multa similia diligens indagator reperiret: ⁊ naturalis ratio artat non enim sunt omnia exprimenda: sed ea tantum que haberēt inclinare mentem rescribentis in concedendo vel denegando ꝙ postulatur alia narrare esset superfluum ⁊ laboriosum supplicanti ⁊ cui supplicatur. † Et superflua sunt resecanda. no. gl. fi. in. c. legebatur. de maio. ⁊ obe. ⁊ allegat plura iura ad idem. l. j. in princ. de offi. prefe. preto. ⁊. l. instrumento⁊ū. C. de preci. impera. offe. ⁊. l. fina. §. in refutatorijs. C. de appel. cum similibus. † His tamen non obstantibus puto contrariam sententiam amplectendā: scilicet qd dicta confirmatio tanq̄ subreptitia sit ipso iure nulla: nam aduertendum est ꝙ licet rescripta iustitie idest commissiones causarum subreptitia non sint nulla ipso iure sed vitiantur ope exceptionis. c. vt debitus. de appella. ⁊ facit c. si autem. ⁊. c. plerūqʒ. de rescrip. prout dicit Jo. an. in. c. ceterum. eo. ti. ⁊ ita ibi tenent communiter docto. Rescripta tamen gratiosa subreptitia sunt nulla ipso iure. l. ⁊ si. ll. C. si contra ius vel vti. publi. ⁊. c. ij. de filijs presby. lib. vj. ⁊ clemē. j. de preben. ⁊. c. duduʒ. ij. de cle. in antiquis. ⁊ in. c. ad audientiam. ij. de rescriptis. vbi doc. communiter hoc volunt: maxime in eorum rationibus ad illum tex. et expresse ibi hoc exprimit generaliter Panor. Ideo cum dicta confirmatio sit sine dubio gratiosa subreptio ipsam vitiat non solum ope exceptionis seu replicationis que replicatio nihil aliud est q̄ exceptio actoris. l. ij. ff. de excep. prout vitiantur litere ad lites: sed etiam ipso iure vitiat ⁊ nullam reddit ipsam confirmationem per iam dicta. Solum ergo videndū est vtrum dicta ɔfirmatio debeat censeri subreptitia vel nulla propter dictum breue confirmans ad trimestre qd non fuit notificatum ipsi confirmanti: licet autem fatendum sit

tendum sit q nō oīs taciturnitas reddit rescriptum seu gratiam subreptitiam prout dictum est in adductis supra pro cōtraria parte. Sed taciturnitas eorum que mouissent concedentem ad nō concedendum id qd concessit si fuisset intimatum: et non solum si mouisset ad non concedendum sed etiam si id qd non est expressum est tale quod si fuisset expressum concedenti non de leui concessisset vt est tex. singularis in c. postulasti in fine de rescriptis vt per illū tex. not. maxime Florentinus. et Jmol. q redduntur litere subreptitie quotiens tacetur aliquid qd si fuisset expressum reddidisset concedentem difficiliorem ad concedēdum id quod cōcessit et no. Jmol. in d. c. super literis. et idem vult ibi Panor. ad intellectum. c. gratia de rescriptis lib. vj. dicens qd ibi quatuor concurrunt. s. proba bilis ignorantia secundo quod cessat preiudicium tertij. tertio qd papa concessisset: sed non ita de leui. quarto et c. vbi ergo non eēt p babilis ignorantia prout non adest in casu isto immo scientia. iteȝ vbi imminet preiudicium tertij prout forte resultat preiudicium tertij qui est intraturus in officio saltem si tempore refirme seu confirmationis impetrauerat illud officiū. Vult Panor. qd redditur gra subreptitia ex eo q sit tacitum id quod si pape innotuisset idē concessisset: sed non ita de leui. in casu autem nostro nequaq̄ negā dum est quin si fuisset narratum locūtenenti q fuit instatuȝ apud papam qd dictam refirmam confirmaret et noluisset confirmare q causa iusta qua moueatur semper presumitur adesse in pricipe. vt not. doc. in c. que in ecclesiarum. de consti. ideo etiam locūtenēs de beret presumere qd ex iusta causa motus fuerit princeps ad confirmandum refirmam tantum pro trimestri. forte enim abhorrebat refirmans que non sunt expedientes pro iustitia ministranda sub ditis: vt docet experientia que est rerum magistra. c. q̄ sit. in prin. 7 de elec. lib. vj. et c. statutum. in prin. eo. titu. et libro. † Jtem forte illud officium concesserat alteri cui nolebat preiudicare: vel intēdebat concedere alicui cui nolebat preiudicare ita quod verisimiliter est credendum qd non sine ministerio papa noluisset cōfirmare refirmam nisi ad trimestre. Jta qd inferior prudens verisimiliter nō presumpsisset excedere metas limitatas a superiore cui fuerat eadē petitio porrecta et iudicauerat non esse faciendam confirmationeȝ pro toto tempore nec rebus in eodem statu manentibus non deberet gerens vices principis siue mediate siue immediate vice gerens aliud sentire q̄ princeps sentiat cuius vices gerit et quodammodo venire contra factum superioris arg. l. si hominem a contrario. ff. man. Sed dictus locūtenens prudens et expertus qui fungit vice Reueren. domini legati quia eius vices gerit: cum hmōi commissiones maxime ita ponderose regendi. s. tantam prouinciam prout est marchia in absentia legati prout no. Bart. in dispu. que incipit adunantia generalis quam ponit in l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordine faci. Jdeo verisimiliter non fecisset dictus locumtenens dictam confirmationem ad tempus semestre si vidisset dictaȝ principis confirmationem limitatam et prout denegauit cōfirmationem papa ad maius tempus ita eius exemplo fretus debuisset denegare qui eius vices gerit licet mediate. Et maxime quia princeps videtur perseuerare in eadem voluntate non confirmandi vlteriori tempore arg. l. cum qui mutatam. de proba. et c. si gratiose. de rescrip. lib. vj. et l. iiij. ff. locati. et ideo qui eius locum tenet nō debet confirmare contra intentionem superioris que verisimilr erat qd non confirmaretur nedum per se nec per alium eius vices gerē. tem cum sit ratio quare voluisset q alius cōfirmaret et non ipse: iō hec debuissent mouere prefatum locūtenentem ad non faciendum dictam confirmationem ad semestre si fuisset ei notificatum qd pa 8 pa apposuisset manus in confirmando ad breuius tempus. † Als enim habetur qd vbi papa apponit manus inferior non potest se intromittere per notata per compo. in c. cum nobis olim. de elec. et Archi. in c. is cui. de ele. lib. vj. Jo. an. ibi in nouella in addi. quā facit ad glo. penultimam. et saltem ipse inferior videns q papa apposuit manus non de leui concessit ad maius tempus quod papa facere denegauit: cui enim sani capitis est dubium qd magis de facili conceditur per inferiorem confirmatio refirme simpliciter si superiori nihil est dictum q̄ si a superiore id idem petitum et denegatum ob reuerentiam superioris et rationes preallegatas. et ideo cuȝ supra probatum sit per d. c. postulasti in fine quod sufficit quod taceatur aliquid quo expresso non de leui fuisset concessum q concessum fuit cōcludo itaq q dicta confirmatio locumtenētis fuit subreptitia et nulla non obstantibus adductis in contrarium que apparent sublata p adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. xcix.

1 Confessio iudicialiter facta etiam sine causa tenet et facta corā notario conficiente instrumentum guarentigiatum an in iudicio facta dicatur. nu. seq.

Notarij an et quando possint dici iudices ordinarij et iurisditionis exercitium habere.

2 Guarentigia quid sit.

Jnstrumenta guarentigiata que dicantur.

3 Juramentum habet vim clausule si non valeat quod ago valeat vt poterit.

4 Clausula ex certa scientia et non per errorem quid importet.

5 Confessio scienter facta de indebito quod prout debitum promittitur vim donationis importat.

6 Renunciatio iurata plurimum operatur.

7 Stipulatio inefficax iuramento firmatur facta tamen a maiore masculo et non rustico.

8 Confessio indiscreta an probet plene vel semiplene.

9 Stipulatio facta sine causa quam producat actionem.

10 Executio instrumenti guarentigiati an impediatur recōuētione in qua vnum intentatur et aliud probatur. per totum.

Sententia libello esse debet conformis.

11 Contrahentes possunt se precio decipere.

¶ Consilium. xcix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ Visis literis domini vicepotestatis ad me transmissis quibus mihi iniungitur vt visis allegationibus pronorū cause vtriusq partis et scripturis quas attulerunt partes super actis cause consulam que tandeȝ sint partes sue dominationis sup dicta causa cuius series narratur in literis considero q cā predicta constat ex conuentione et recōuētione super qualibet de per se est instāduȝ. Et licet multa sint egregie adducta hincinde per patronos cause adeo q si vellem cuncta recensere et confutare seu euitare confutanda seu euitanda nimia prolixitate opus esset preter meum stilum in consilijs decisiuis fretus auctoritate speculatoris in tit. de consilij requisitione versiculo porro. licet eius doctrinam ex toto non amplectar. Sed conclusiue compendiose procedam deueniendo ad parteȝ connentionis animaduerto qd licet dictum instrumentū continet cōfessionē debiti de q̄titate petita et promissionem per stipulationem factā in instrumēto guarentigiato prout allegatur et est verisimile lȝ instrumentum non publicū non viderim: sed copiam non extēsaȝ in qua continetur et iuramentum et renunciatio adiectis clausulis et c. iteȝ continet clausulam ex certa scientia et non per errorem. Et probat per vnum testem qd tempore confessionis et stipulationis fuit expressa causa venditionis quorūdam castrorū pro precio quantitatis promisse. Jtem quia dictus Christoforus qui promisit pfrancisco patri Antonij agentis promisit vna simul eandem quantitatem sibi et certis suis nepotibus apparet refutatio facta de eorum 1 portione quia confessi fuerunt sibi fuisse solutū et satisfactū. † Ex his puto sit fundata intentio agentiū ex pluribus. et primo q confessio debiti in iudicio facta licet causa nō expressa tenet prout sentit glo. in c. si. de confes. ad hoc q nota. in l. j. in fin. ff. de interroga. acti. et quod no. per Spe. in ti. de confes. §. nunc videndum. in pn. et voluit Jmo. in c. si cautio de fide instru. quem refert et sequitur preceptor meus dominus Benedict capra ibidē super gl. incipiente non exprimens versiculo quarto fallit. sed vbi est instrm guarentigiatum q ex forma statuti habet executionem paratam prout presuppono q habeat in terra aspelli prout deprehēdo ex deductis in actis licet statutum non viderim censet prorogata iurisditio quaȝ habent notarij qui iudices sunt. vt glo. bar. Bal. et doct. in l. j. ff. de iudi. et de his facit mentionem tex. in l. rē non nouam. C. de iudi. et in l. fi. C. vbi et apud quem et ibi glo. et Bar. in quibus iuribus appellantur iudices sine administratione ea ratione q non habent exercitium iurisditionis et sic administrationem in iudicando seu iurisditionem exercendo nisi in volentes et doct. appellant iudices cartularios: solent em principes et qui a pncipe potestateȝ creandi notarios habent in eorum creatione tribuere iurisditionem: et ideo ipsi notarij in eorum subscriptionibus quas faciunt instrumentis publicis dicunt. ego talis notarius et iudex ordinarius iste est communis stilus notariorum prout et dicit Jmo. in l. ait pretor. §. si iudex. ff. de re iudi. et sic conclusiue notarij sunt iudices ordinarij qui iurisditionem in volentes exercent et voluntate partium prorogatur iurisditio de habitu ad actum et exercitium et administratio iu 2 risditionis eis conceditur de consensu partiū. † Et hinc dicit bal. in l. pe. C. de fideius. q guarentigia est obseruatio alicui facta p mādatum tabellionis qui est iudex ordinarius. l. j. ff. de iudi. fm eumt Ange. in d. l. ait pretor. §. si iudex. dicit q licet statuta disponētia quod instrumenta publica habeant executionem paratam sint cōtra iura communia tamen secus est in statutis disponentibus q instrumenta guarentigiata habeant executionem paratam. nā guarētigiata nihil aliud est q̄ preceptū notarij factum partibus eū rogantibus vt obseruent cōtenta in instrumēto q sit partibus volētibus et acceptātibus vigore statuti concedentis potestatē mandādi ita q prout preceptū iudicis factum in cōfessuȝ habet executionē paratā. l. si debitori. ff. de iudi. fm eūdem Angel. et illa potestas precipiendi concessa a statuto put dicit Ang. nihil aliud est q̄ iurisditio: prout et ipse sentit dū dicit q tūc non discrepat a iure communi per d. l. si debitori que loquitur in pcepto iudicis idē q ang. vult Jmo. ibi subdens q si prout solet fieri in creatione fiūt iudices ordinarij habēt iurisditionē precipiendi in volentem: ideo etiam ex hoc capite habet consonantiam cum iure communi secūdū eū.

Ergo dicta confessio ꝛ promissio censeť facta in iudicio ex quo corā iudice ꝛ ex ea sit emanatum preceptum iudicis prout est guarētigia vt dictū est: idcirco cēseat facta ex causa ꝛ valeat ꝛ prout preceptum iudicis fundatum in cōfessione coram iudice vt in termis l. si debitori. ff. de iudicijs disponeret inter partes itaq₃ non posset obijci ꝙ non esset debitū ita ꝛ videť ꝙ nō possit obijci post guarentigiā quasi omnia censeanť facta in iudicio pro quo etiam faciūt notata per Bal. ꝛ Pau. de ca. in. l. fi. §. necessitate. C. de bo. q̄ liber. vbi ipsi. ꝛ docto. volunt ꝙ consensus qui est per patrem prestādus filiofami. ſm terminos illius. §. interuenire debet tēpore litis contestationis: ex quo inferunt ꝙ si in instrumēto guarētigiato filijfami. non interuenit consensus patris guarentigia non valet ꝛ sic volunt quod instrumētum guarētigiatum censetur factū in iudicio.

3 Secūdo † pondero ꝙ interuenit iuramētum ꝙ pondero tripliciter. primo q2 iuramētum habet vim clausule si nō valet ꝙ ago valeat vt valere pōt. l. cum pater. §. filijs matrem. de leg. ij. ideo l₃ al's sit dubiū vtrū in stipulatione nō expressa cā censeatur subesse causa donationis si alia nō subest arg. l. cāpanus de operis lib. ꝛ. l. hoc iure. de dona. prout volunt Bar. ꝛ Ange. in. l. ij. §. circa. de excep. doli Bart. in. l. hoc iure ꝛ in. l. a titio. de verbo. obli. ꝛ in. l. si tibi. x. milia. de pac. ꝛ Bal. in. l. sed ꝛ si quis. §. fi. si quis cau. per tex. ibi ꝛ in l. si diuortio. de verbo. ob. ꝛ in. l. si quis delegauerit. ff. de noua. multi vero alij tenēt cōtrarium: iuramētum autē videť ꝑpter dictam vim satis operari ꝙ si non valet ex causa debiti valeat vt ex cā donationis.

4 † ꝛ saltē premissa c'la ex certa sciētia ꝛ nō ꝑ errorē q̄ clausula v'r plurimū operari ad ꝓpositū per notata per bar. in. l. si dari

5 stipuler. ff. de verbo. ꝛ in. l. fi. §. idem quesijt. de condi. inde. † Si autē scienter quis cōfitetur ꝛ ꝓmittit indebitum vt debitū censeť donare prout soluēs. l. ei⁹ ꝙ per errorē. de reg. iur. ꝛ. l. j. ff. de cōd. ind. cū promissio ꝛ solutio in simili materia eqparentur. l. fi. C. ad leges

6 falc. † Et attento ꝙ interuenerūt etiam renunciationes ꝛ vt arbitror exceptiones indebiti ꝛ sine cā doli mali: l₃ nō appareat in copia cum dicat renūciantes ꝛc. ꝛ renunciatio iurata plurimum opatur vt al's habeť in excep. non numerate pecunie in. l. si ex cautiōe.

7 et in. l. fi. C. de non nu. pecu. † Item licet stipulatio sine cā nō sit efficax tū videtur ꝙ sit efficax si firmatur iuramento facta a masculo maiore ꝛ non rustico maxime non petita absolutione a iuramento per ea que habentur in. c. cum contingit. de iureiur. ꝛ in. c. q̄uis. de pac. in. vj. in generali illorum iurium rōne prout in terminis vide

8 tur de mente bal. in rubric. C. de rerum permu. † Insup dicit imol. in. d. c. si cautio de fide instrumentorum ꝙ licet cōfessio indiscreta non probet plene debitum. ꝛ sic ꝙ ex causa emanauerit tamē ꝓbat semiplene ſm eum ꝛ prefatum preceptorē meum allegant hoc voluisse Spe. in ti. de confes. §. nūc vidēdum. in ṗn. ꝛ in versi. sed q̄ est ratio dicētem ꝙ hoc tenuit marti. de fano per. l. instrumenta. C. de ꝓba. iuncta aūt alia semiplena probatione videntur facere plenā probationē prout al's dicit Bar. in. l. admonēdi. ff. de iureiur. ideo videtur ꝙ sufficiat vnus solus testis qui concurrat cū dicta presumptione ꝛ facit alia cōiectura solutionis partis debiti. Item opitulatur quia dictus christoforus in sua reconuentione dicit se tradidisse tres iuuencos dicto perfrancisco aīo cōpensandi cum dicto asserto debito ꝛ licet quodlibet ex dictis vltimis medijs de ꝑ se nō

9 releuarent tamen adminiculantur. † Ex quibus omnibus simul iūctis puto intrepide concludendum quod pro parte dicti Antonij sit sufficienter probata efficacia dicte stipulationis: nec obstat qđ alternatiue libellauit quia est aduertendum quod ex stipulatione interposita sine causa oriatur certi condictio vel ex stipulatu. insti. de verbo. obli. in prin. in sui generalitate ꝛ. d. l. ij. §. circa. vbi probatur quod nō nulliter experitur qui agit ex stip'one sine causa ꝓut qui agit sine actione nulliter agit. l. si pupilli. §. videamus. de neg. gest. ꝛ no. in. l. nam postea in principio. de iureiurā. patet ꝙ oritur actio: tum q2 ibi reo dať exceptio ꝛ exceptio ꝓsupponit actionē. l. ij. in prin. de exceptio. ergo ibi ꝓsupponitur actionem esse ortam. ꝑterea quādo interponiť ex iusta cā nulli dubiū ꝙ oritur actio ꝛ finit causa manet actio l₃ cōpetat exceptio. ita ꝛ quādo ab initio cessat cā cū isti casus equiparenť in. d. §. circa. ideo dictus libellus fundatus est in actione ex stipulatione. s. certi cōdictiōe q̄ oriť ex stipulatione. l. si quis certū si cer. peta. a insti. de ver. obli. in ṗnc. ꝛ libell⁹ in actione fundatur. l. edita actio. C. de eden. ꝛ exprimēda est etiam cā actionis ꝛ obligationis ꝓut habeť in. d. l. edita. ꝛ per gl. ꝛ doc. in l. j. in ṗn. ff. eo. ti. ꝛ in. c. ij. extra. de lib. obla. que cā remota est ipa stipulatio ideo libellus est certus expressio cause remotissime non est necessaria nec vllo iure caueť ꝛ talis causa veniebat exprimenda in replicationib⁹ ex quo actio cōpetebat ex cā stipulatiōis ꝛ ad repellendū requirebať exceptionis obiect⁹: ideo videť ꝙ nō habeat vitiare talis alternatiua vel subiecti allegatio cause stipulatiōis maxime cū depēdeat a facto alieno in quo cadit ꝓbabilis ignorātia. l.

10 fi. ff. pro suo cum si. ¶ † Circa cām reconuentionis magna fit ꝑ patronos cause hesitatio vtrū. s. possint vel debeant admitti noue ꝓbationes que allegant nuper reperte ꝛ circa hoc esset duplex v'l triplex dubitatio. vna an sit cōclusum in cā. secūda an probatiōes nuper reperte debeant admitti post cōclusum in cā. tertia vtrū probetur per iuramētū partis quorū dubiorū decisio mihi nō videtur necessaria q2 qm̄ ꝓbationes facte pro parte Christofori recōuenientis non sunt cōformes petitioni recōuentionis. ꝛ per cōsequēs sententia que ferreretur vigore dictorum probationū nō conformis petitioni ꝛ sentētia non ꝯformis esset petitioni nō valet. l. vt fund⁹ ff. cōmuni diuidun. ꝛ. c. l₃ eli. de symo. ꝛ. c. qual'r ꝛ quādo el grande de. accu. petitio aūt recōuētiōis cōtinet ꝙ tres iuuēci fuerūt ꝑ dictū xpoforū reconuenientē traditi ꝛ cōsignati dicto perfrancisco patri dicti Antonij aīo cōpensandi cū dicto debito nō dicit ex cā vēditionis. ꝛ ꝑpterea cōcludit petēdo sibi dari ꝛ restitui dictos tres

11 iuuencos si extant al's eorum iustam estimationem ꝛc. † Probať autē ꝙ dictus xpoforus vēdidit dicto perfrancisco patri dicti Antonij dictos tres iuuencos pro ꝓcio. xxx. flo. certe si vera est dcā probatio debeť quātitas. xxx. tāꝙ preciū cōuentū siue iusta foret estimatio siue non iusta. l₃ eñ cōtrahētes in ꝓcio se decipere dicit tex. in. l. in cāe in fine. ff. de mino. Ideo nō sequiť fuit res vēdita pro. x. ergo. x. sunt iusta estimatio rei preciū debeť si res vēdita extat. ꝛ tū dicta iusta estimatio petitur si iuuenci non extant ꝛ ista conditio si non extant nō est probata: ideo cōdēnatio in. xxx. flo. iuxta formā petitionis fieri non pōt. ꝛ iuuenci non debenť ex cā probata ꝛ vbi vna cā in petitione deducitur ꝛ ꝓbať alia cā licet iusta cā sit tamen reus venit absoluēdus. l. qui habebat de instito. al's re⁹ non eēt ab initio instructus vt esse d₃ per productionē libelli. l. j. in ṗn. de edē. l. in edita. C. eo. ti. ꝛ maxime hoc casu in quo libellus nō adaptatur ad actionē exēpto que ꝓbať per testes. item in libello petunť principal'r iuuenci qui ſm probationes non debētur: ideo puto clarissimum ꝙ venit actor recōuentus in cā reconuentionis absoluēd⁹ sine alijs probationibus reprobatorijs. ideo frustra agitādum est vtrum in causa sit cōclusum ꝛ vtrū debeāt recipi noue ꝓbationes reprobatorie cū non sint necessarie. ꝛ ego libenter eā discussionem omitto tanꝙ superfluam et impertinentem: et vt deferam honori aduocator q vt percipio cordi habent vt videat quis meli⁹ sentiat in illis articulis quos omitto. Concludo itaq₃ alijs omissis partes iudicis fore in non dando aliam dilationem: sed condemnando dictum Christoforum reum conuentum in quantitate de qua in petitione dicti antonij ꝛ fratrum necnō in absoluendo dictū Antonium a cōtentis in recōuentione. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. c.

1 Dos inofficiosa que esse dicatur.
2 Legitime supplementum non impedit statutum excludens filiam dotatā a successione dotantis ꝛ quid vbi statutū disponit ꝙ sit dote contenta an impediatur. nu. seq.
3 Statutum excludens dotatas a successione dotantis intelligitur de congrue dotata. ꝛ quid vbi statutum disponit ꝙ sit dote contēta ꝛ non succedat. nu. seq.
Dos cōgrua que esse dicatur. ꝛ quō petatur suppleri.
4 Dos licet succedat loco legitie vt per totū: nō tamen est legitima.
5 Statutum feminarū exclusiuū dicitur a iure exorbitās ꝛ sic venit restringendū quasi videatur accusare naturam.
6 Legitima matris vel filij an possit statuto tolli. nu. seq.
7 Vero an dicatur omni tempore aduersatiua.

¶ Consilium. c.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Non caret dubitatione non mediocri presens consultatio: videtur enim prima facie dicendum quod dicta filia vocata pera sit destituta omni remedio: nō enim cadūt termini agendi de inofficiosis q2 dotes inofficiose in iure dicuntur quādo sunt nimis excessiue ita vt per eas sit preiudicium filijs vel filiabus in earum legitima vt probatur. C. de inoffi. do. l. vnica. ꝛ in simili in titulo precedenti per totum ꝙ non contingit in casu nostro in quo impingiť ꝙ dos nō est tanta ꝙ sit conueniens sed sit nimis parua longe minor legitima nec per eā sit preiudiciū aliqđ alteri filio q habuit lōge plus legiti

2 ma sibi debita vt est notissimum. ¶ † Sed dubiū est vtrum ipsa filia possit petere ꝙ sibi suppleatur vsq₃ ad correspondentem quantitatem legitime. ꝛ videť dicēdum ꝙ non. nam statutum ad propositum ponit duos casus. vnū quando mulier dotať a patre vel aliquo ascendente per lineam paternā. alium quādo dotať a m're vel aliquo ascendente per lineam maternā in primo casu simpliciter ꝛ absolute videtur mulierem dotatam excludere a successione oium ascendentium superstitibus fratribus vel fratre vtrinq₃ coniūctis prout contingit in casu nostro quia tempore delate hereditat' paterne de qua ad presens agitur supererat Antonius vtrinq₃ cōiunctus frater dicte domine piere alium casum ponunt statuentes q̄ mulier est dotata a matre vel alio ascendente per lineam maternā quo casu idem per omnia disponitur nisi q2 in isto secundo casu. s. cum dotata est a matre vel ascendētibus per lineam maternam limitat qđ possit mulier dotata succedere in legitima sibi debita in bonis patris vel alterius ascendentis per lineam paternam tantū cum ergo in vno casu exceptuat qđ possit succedere in legitima sibi debita: ergo in alio videtur denegare. s. ꝙ etiam in legitima succedere

cedere

cedere nequeat arg.l.cum pretor.ff.de iudicijs.c.nonne.de presumptio.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet.ff.de eden.ideo licet dotata a matre vel ab alia persona de linea materna non priuetur successione legitime in hereditate paterna vel ascendentis per lineaz paternam tamen secus disponere videt in muliere dotata a patre vel alio ascendente per lineam paternam.⁊ per cōsequēs cū dicta domina Piera fuerit dotata a patre videt ꝙ statutum eam aperte excludat a legitima per predicta ꝙ ⁊ satis videtur facere eā simpliciter excludendo a successione seu ab hereditate cū legitima sit portio eius in quo quis est successurus ab intestato.l.parentibus.et.l.nuper.C.de inoffi.testa.⁊.l.papinianus.§.quoniam autē quarta.ff.eo.ti.⁊ in.c.Ray.extra.de testa.Si itaqꝫ in nihilo est successura nulla est eius ps cū ꝙ nihil est non habet partem vt de se cōstat non entium nulle sunt cause ait philosophus probatur in.l.ij.ff.de vsufruc.in.l.eius qui in prouinciam versiculo quoniā tunc.ff.si cer.peta.in.l.adeo.§.ꝙ si toto.de acqui.rerum dominio.Clarius hoc quod dictum est probatur in eodem statuto in.§.nec etiam possit vbi aperte disponitur mulier dotata non possit aliquid modo aliquo petere ratione alicuius legitime ⁊c.nec obst.si dicatur ꝙ exceptio que ponitur in dicto statuto in versiculo nisi dūtaxat tanꝗ in fine posita referatur ad omnia precedentia qr respondetur ꝙ non videtur ꝙ referatur nisi ad proximum responsum ea ratione quia secundum responsum venit aduersatiue ad primum qr per illa verba si vero aliqua mulier ⁊c.⁊ tamen qd subditur in oībus ⁊ p omnia deciditur in qualibet sui parte prout decisio facta fuerat in pcedētibus preterꝗ in eo ꝙ ponitur in dicto ver.nisi dūtaxat:ideo dicēdum videtur ꝙ dictus ver.nisi dūtaxat solum intelligatur in dotata a matre vel ab aliquo ascendēte per lineam maternā vt sic in aliquo aduersentur sequētia precedētibus cū non aduersetur in aliquo alio ⁊ sit vt verificet in aliquo natura aduersatiue vero et hoc maxime videt tenendū qr suadere videt ratio ꝙ potius habeat legitimā in bonis paternis dotata a matre ꝗ dotata a patre vel a linea paterna.Et ideo cū dicta domina Piera fuerit dotata a pre non ab aliquo de linea materna sumus in terminis primi capitis statuti in quo simpliciter mulier repellit a successione patris ⁊ cōsequenter etiā a legitima cū cōmunis opi.esse videatur ꝙ exclusi a successione excludantur etiam a legitima. [3] ¶ †Tamen his nō obstantibus contrarium puto de iure respōdendum videlicet ꝙ dcā domina Piera possit petere ꝙ deest vsqꝫ ad legitimam.nā est aduertendum ꝙ huiusmodi statuta excludentia feminas dotatas intelliguntur in cōgrue dotatis prout no.Bal.in.l.fi.C.de dotis promi.⁊ tangit in aut.res que.C.communia.de leg.⁊ idem vult bal.in consilio incipi.qr statutum in ordine mihi secundo ⁊ Pau.de cas.in consi.clij.incipi.responsio breuiter ⁊ consi.cviij.incipi.super primo quesito.⁊ licet bald.in autenti.res que in vlti.char.videatur cōtrarium concludere tamē loquitur in casu quo statutum disponat qd debeat stare contenta dote sibi data a patre:nam inter dictum casum ⁊ casum quo statutum simpliciter dicit quod dotata nō succedat facit differentiam Bald.in.d.l.fi.de dotis promi.item bald.in.c.penul.extra.de rescriptis notans statutum dotataz excludēs verificatur etiam si habuerit paruam dotem maxime si statutuz fanet testamento paterno loquitur.ar.non decidendo vel dicam⁹ ꝙ statutum verificetur tamē debet suppleri congrua dos ⁊ istud vult Bal.in.d.l.fi.de dotis promi.subdēs ꝙ dz esse dos ꝯgrua arbitrio boni viri.⁊ idem vult bal.in.d.consilio mihi.ij.incipi.qr statutū volens ꝙ non censeat cōgrua dos si est minor legitima vbi formaliter ad propositum sic inquit cap'lm de patruo est,intelligendū eque et arbitrio boni viri.l.j.de leg.ij.⁊.l.si filie de leg.iij.cū enim vnica sit puella pinguius est dotāda ita ꝙ saltē habeat legitimam:nūꝗ em̄ bonus vir arbitrabitur ꝙ legitima filie sit auferēda que dr es alienum ⁊ debet iure necessario ⁊ naturali.l.cū rō.de bo.dā.⁊.C.de inoffi.test.si quis in suo ita inquit bal.in.d.cōsi.q idem cōcludit ī alio consi.mihi in ordine.cccxxiiij.incip.materia diuiditur in duas partes:idem etiam concludit Saly.in sua disputatiōe que incipit statuto cauetur dicēs ꝙ habens arbitrari congruam dotē non poterit arbitrari minus legitima vt colligi pōt ex tex.autētice res que C.cōia.de leg.vbi idem cōcludit saly.⁊ idē dicitur cōsuluisse Ang.in consi.cccx.incip.d.Gregorius ⁊ ita vidi pluries hic consultū p celeberrimum doctorem dn̄m Benedictum caprā qui fuit integerrimi iudicij qui pceptor meus allegabat dicta consilia bal.⁊ Saly.in d.aut.res que.⁊ vidi,clarissimū doc.dn̄m bal.de Bartho.mihi conciuem mihi patrem idem apud nursiam cōsuluisse qui referebat p̄fatum dn̄m Benedictū ⁊ preclarissimum iuris doctorē dn̄m Joānem petrutij de nobilibus de monte sperello patrem meum obseruandū consuluisse ꝙ si statutum excludit filiam dotatā ipsa potest petere ꝙ dos fiat congrua ⁊ ꝙ dos non debeat esse minor legitima cū eis transeundo ⁊ als ipse dn̄s Baldus ⁊ ego in cā multū ardua apud florentiam consulendo conclusimus in dubio alio non dato sequenda sit dicta theorica pro qua facit quia solet cōmuniter dici ꝙ in huiusmodi statutis dos succedit loco legitime tenet Cy.in.l.sancimus.C.de nup.Gui.⁊ Bald.in.l.j.ff.de iusti.⁊ iure.⁊ bal.in.l.j.ff.solu.matri.⁊ Saly.in aut.nouissima.C.de inoffi.testa.et in

aliquibus lec.in.l.ob es.C.de predijs mino.⁊ sumit ex dictis Dyn.bar.⁊ aliorū in.l.titio centū.§.titio genero.de cōd.⁊ demō.si succedit loco legitime decet ꝙ in dubio cōmensuret legitime. [4] †Vidētur tn̄ predicta aduersari tex.statuti in.d.§.nec possit.sz rn̄deri pōt ꝙ stantib⁹ p̄dictis.s.ꝙ possit peti suppleri cōgruam dotem vt nō sit minor legitima nō ppterea petitur aliquid rōne legitime vel debiti bonoꝝ subsidij seu debiti iure nature:qr ab illo iure sunt exclu se ipse mulieres dotate:sed petat suppleri congrua dos que nō est legitima nec debitū iure nature:sed iure municipali.⁊ licet succedat loco legitime non est legitima aliud enim est esse tale aliud est loco talis.l.mercedes.ff.de peti.heredi.l.vsure vicem fructuum.ff.de vsur.cum similibus.preterea licet petatur suppleri congruā dotem priuatur legitima respectu aliorum:qr dotata a patre vel matre excluditur a legitima saltē eorum qui sunt de linea materna:licet non dederint ipsi dotē ⁊ supplementū dotis consideretur habito respectu ad patrimonium dotantis. [5] †Insuper ⁊ secūdo constat qd istud statutū exclusiuū filiaꝝ est exorbitans seu correctiuum iuris communis vt de se est notissimum ⁊ iura exorbitantia sunt restringēda regula que a iure cōmuni exorbitant in.vj.l.ius singulare.⁊.l.qd vero contra de.ll.⁊.l.si vero.§.de viro solu.matri.⁊ facere istas differentias inter mares ⁊ feminas reputat Justinianus maximum vitiū quasi sit accusare naturam.l.maximum vitium.C.de li.pteri.⁊.l.lege.xij.tab.C.de legi.hrdi.⁊ Bald.in.l.illam.C.de col.dicit qd huiusmodi statutarie exclusiones feminarum sunt quodā modo quedam exheredationes:ideo odiose ⁊ restringende secūdū eum qui in.l.quicunqꝫ.C.de seruis fugi.dicit qd statutuz excludēs auum maternum propter patruum est odiosum odio irrationabili:ideo non excludet auiam maternam secūdum eum qui similiter in.l.si mater.C.de succe.edic.dicit qd statutum excludens matrem propter patruum non verificatur in patruo magno inter cetera:qr statutum est stricti iurꝫ ⁊ restringendū.⁊ idem vult ibi Saly.propter odiositatem statuti ⁊ euitandum legis correctionē secūdū eū:sed magis odiosum videt excludere filiam a legitima ꝗ excludere matrē. [6] †quidam enim tenent quod statutum nequeat tollere legitimam filiorum prout hoc voluit Bald.in.l.j.§.ius naturale.de iusti.⁊ iur.et videtur velle Salyce.in aut.nouissima.C.de legi.hered.et consulendo et disputando dicitur idem tenuisse ⁊ hoc disputando tenuit Richar.malumb.prout refert Cyn.in.l.sancimus.C.de nup.Sed licet sit dubium an statutum possit tollere legitimam filiarum tamen non est dubium quominus possit tollere legitimam matris prout hec dicit Angel.in consilio.ciiij.secundum ordinē in formis incipien.statuto cōmunis burgi.nam ꝫm eum successio ⁊ legitima matris est de iure positiuo ꝫm eū.similiter Bal.in.d.§.ius naturale vult ꝙ licet statutum nequeat tollere legitimā filioruz tn̄ potest tollere legitimā matris qr illa nō est de iur naturali ꝫm euz:si ergo statutū excludens matrē est plurimū odiosum quātoforti⁹ excludens filiā presertim a legitima.ex his cōcludendum est quod istud statutū est restringēdum hoc presupposito dicēdum puto intelligi debeat dictum statutū nostrum vt non excludat a legitima in bonis patris filia dotata etiam a patre referendo versi.nisi dumtaxat ad omnia pcedētia ⁊ tam ad principiū statuti ꝙ loquitur,de dotata a patre vel ab alio ascendente per lineā paternam ꝗ ad proxima loquentia in dotata a matre vel ab alio de linea materna.et hec etiā regula dictās ꝙ clausula in fine posita referri dz ad oīa pcedentia qn̄ potest.l.iij.§.si filius de liberis.⁊ posth.c.ij.requiris.⁊.c.inquisitioni.de appel.⁊.l.j.C.de lib.prete. [7] †Nec ob.natura aduersatiue vero qr nō semp aduersat probatur in can̄.qui vere.xvj.q.j.prout no.ibi Archi.super gl.j.put et dictio aūt lz sui natura sit aduersatiua tn̄ nō semp aduersat.vt.l.j.§.hoc aūt.ff.de noui ope.nūc.et no.bar.in.l.hoc amplius.§.de his aūt.ff.de dā.infec.⁊ in eodem statuto in.§.si vero patruus dictio vero nō aduersat precedētibus idcirco non incōuenit ꝙ in hoc.§.j.dictio vo non ponat aduersatiue vt statutū adeo exorbitans ⁊ odiosum minus ledat ius cōmune cum statuta exorbitātia sint vt dictū est.s.restringenda vt quantominus fieri pōt ledant ius cōe etiam si oporteat vba statuti impropriare vt est tex.in.c.cū dilectus.de consue.prout ibi notāt do.Anto.Jmo.⁊ Panor.⁊ ibi duplex impropriatio ꝙ verbū electio ponitur improprie pro confirmatione ⁊ ꝙ relatū ad plures eos dispariter determinat cōtra regulam que sumit ex.l.iam hoc iur.⁊.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pupil.⁊.l.hereditatē.⁊.l.quānis.C.eo.ti.⁊.l.fin.C.de sententijs.⁊ tamē vt minus ledat ius cōe et minus alteri piudicet verba statuti impropriant illo tex.ꝫm eos ita ⁊ non inconuenit si impropriat in casu isto dictio vero.Et suadetur quia proprie sumēdo deberet aduersari in dicto quod proxime subijcitur nō in exceptione qua limitatur precedens dictum vel dicamus quod iurislator:ideo posuit aduersatiuam vero qr videbatur qd prout frater coniunctus ex latere patris tantum excludit sororem dotatam a latere paterno ita videbatur qd dotata a matre vel ab alio ex latere matris excludenda foret a fratre vterino a successiōe linee materne ⁊ a successione patris vel linee paterne excluderetur a fratribus vtrinqꝫ coniunctis cuius contrarium deciditur in casu sequēti ⁊ sic aduersetur ei ꝙ innui potuisset ex decisione precedente et si

qua est impropriatio dicti verbi ꝺo tolleret vt minus ledatius cō mune ꝛ ne tanta exorbitantia amplietur in preiudicium mulieris que non meretur tale preiudicium per dictum capitulum cum di lectus. ꝛ dicta supra ꝛ ne offendatur theorica tradita in. d. §. si filiꝰ cum concor. supra adductis. Laus deo.

Summariū super consilio. cj.

Tutele datione an preferantur mater patruo pupilli stante statuto fulginei ꝙ mater filio non succedat sed patruus si superuiuat. per totum.

1. Tutele datio regulatur secundum quod hereditas defertur ab intestato. ꝛ nume. 7.
2. A tutela excludnntur omnes collaterales et cognati per matrem.
3. Decretum iudicis ex falsa causa emanatū non valet.
4. Cognatorum appellatione veniunt agnati sed nō econtra.
5. Tutor testamentarius est qui solus matri ꝛ auie prefertur in tutela.
6. Secundum dictio non facit conditionem.
7. Tutela quando matri deferatur: ꝛ an cogatur ad onus tutele.
9. Mater prefertur patruo in tutela sui filij non obstante ꝙ statuto excludatur a successione sui filij per eūdē patruum.

Consilium. cj.

In nomine domini nostri Jesu christi. † Licet videatur prima facie dicēdum qđ dictus patruus preferatur in tutela prout ex forma statuti prefertur in hereditate quia delatio tutele ab intestato regulatur ſm qđ defertur ab intestato successio i hereditate. l. j. ꝛ. ij. ff. de le. tut. ꝛ. §. ex his in auť. de heredi. ab inte. veni. ꝛ in auť. sicut. C. de le. tut. per que iura probatur qđ qui excluditur a successione intestati in hereditate excluditur a successione in testati in tutela: ideo cū hodie cognati prioris gradus excludāt ab hereditate ab intestato agnatos vlterioris gradus: ita hodie excludunt ab intestato eos a tutela ꝙ non obstante ꝙ de iure antiquo secus esset ꝙ nō erat ex alio nisi qꝛ agnati in hereditate preferebantur cognatis ꝙ hodie est correctum. s. qꝛ sunt equipati agnati ꝛ cognati in successione hereditaria auť. in successione. C. de suis et leg. ꝛ auť. cessante. ꝛ auť. seq. C. de leg. he. vnde sumit glo. in. l. j. ff. de leg. tu. ꝙ correcta ratione. l. corrigitur lex que glo. est ad hoc singularis put dicit Jmo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. matri. in trac. de extensione in correctiuis. Et ideo Bar. in. d. l. j. de legi. tut. decidit ꝙ lꝫ de iure cōi nouissimo pariter inuitētur ad tutelā cognati et agnati tū per tex. d. §. ex his aūt. tū si statuta excludūt cognatos a successione hereditaria propter agnatos tunc siř excludentur a tutela cognati ab agnatis. ꝛ ideo Bal. in consi. suo incipiē. queriť pone ꝙ extat numero mihi. xliij. in casu occurrenti in quo matrez ab hereditate dicit Bar. in. d. l. j. velle excludatur pariter matrem a tutela si excluditur a successione. ꝛ sic videť dictum Bart. trahere ad terminos nostros: pro quo facit tex. d. §. ex his autem versic. his enim solis ſm hereditatis ordinem que verba importāt quod matri ꝛ auie deferatur tutela ſm hereditatis ordinem: quē tex. pōderant Bar. bal. ꝛ Ang. in. d. auť. matri ꝛ auie vcꝫ Bar. ꝛ Bal. circa questionē glo. an mater excludat auuz dicētes ꝙ sic: qꝛ excludit eū a successione hereditatis. ꝛ Ang. adducit ꝙ pater excludat auiā prout excludit ab hereditate ꝛ dictā rationē adducit etiam Bar. in. l. si quis sub cōditione. ff. de testa. tu. circa precedentem questionem de matre ꝛ auo. Et sic volunt etiam ꝙ in mře attēdatur ordo successionis hereditarie sed si matri nō deferť hereditas nō pōt deferri tutela ſm hereditatis ordinē vt de se patet: non enim dať ordo in nō entibus: qꝛ ſm philosophū nō entiuꝫ nulle sunt cause ad hoc. l. eius qui in prouinciam ver. qm̄ tunc si cer. pe. ꝛ. l. ij. ff. de vsuf. et. l. adeo. §. ꝙ si toto. ff. de acqui. rerū do. † Ex his videtur concludendū ꝙ prout patruus vigore legis municipalis preferť matri in successione hereditaria itaꝛ preferať in tutela. Nec videť ꝙ habeat obstare decretū iudicis decernens tutelā dicte matri: qꝛ decretū decernit administrationē tanꝗ sibi delata sit a iure tutela ꝛ forte iudex ignorabat esse patruū qui excluderet matrē ab hereditate et successiue a tutela ſm adducta. s̄. Et sic emanauit ex falsa cā ꝛ decretum ex falsa causa emanatū non valet. l. seie egresse. ꝛ. l. tutor si pe. ff. de tu. ꝛ cu. dā. ab his. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. ꝛ. l. thais ancilla. §. subuentū. de fideicom. lib. † Licet aūt predicta reddant rem non mediocriter dubiā. Tamē saluo semper iudicio rectiꝰ sentiētis puto cōtrarium de iure verius. s. ꝙ nō obstante dicto statuto mater preferatur in tutela. nam tex. in. d. §. ex his aūt versic. his enim solis: vbi expresse dꝛ ꝙ mater ꝛ auia seruantes que ibi eis iniungūtur scꝫ inter gesta renuncient alijs nuptijs. ꝛ auxilio senatusconsulti velleani preferuntur oībus a latere cognatis ꝛ ibi ponitur verbum cognatis large vt comprehēdat oēs trāsuersales. ꝛ sic etiā agnatos: nam oēs agnati sunt cognati: lꝫ non ecōuerso tex. inst. de legi. agna. tute. §. j. iuncta gl. super verbo cognatione. ꝛ. ff. eo. tit. l. sunt aūt agnati. ꝛ insti. de leg. agna. suc. in prin. Et ꝙ in. d. ver. his em̄ ponať large probať qꝛ. s̄. in eodē. §. sunt equiparati agnati. ꝛ cognati ita quod non est verisimile qđ immediate voluerit inrislator inter eos facere differentiam scilicet quod mř non excluderet agnatos sed alios cognatos sic. † Quod ꝛ clarius apparet qꝛ subdiť qđ soli tutores testamentarij eas excludūt: ideo nō excludūt eas agnati non testamētarij tutores. Et sic ille tex. clare loquiť ꝙ soli testamētarij preferūtur matri. ꝛ auie. Jtē ꝙ mater auia preferūtur oībꝰ cognatis: ideo patruus q est cognatus ꝛ nō est testamētariꝰ nō excludit matrē: sꝫ excluditur a matre: itaqꝫ ille tex. hodie excludit patruum ꝑpter matrem renūciantē alijs nuptijs ꝛ beneficio velleiani. et ille tex. semper loquiť qꝛ lex semp sequiť. l. arriani. C. de here. z autēticis que incipiūt hodie. Et ille tex. est multū precisus ꝛ clarus q non videť ꝙ deferat matri. ꝛ auie tutelam ratione successionis: sed potius rōne pietatis ꝛ dilectionis quā habet mater in filios. ꝛ auia in nepotes propter ꝗ lex plurimum de eis cōsidit: ꝙ ꝛ demonstratur qꝛ mater excludit oēs collaterales a tutela vt est ibi tex. precisus. ꝛ qui omne dicit nihil excludit. l. iulianꝰ. de lega. iij. c. solite. de maior. ꝛ obediē. cū cōcor. Sed non oēs cognatos trāsuersales excludit ab hereditate: qꝛ nō excludit fratres vtrinqꝫ cōiunctos: nec eor filios in auť. defuncto. C. ad tertullianū. ꝛ in auť. vt fratrū filij in rubro ꝛ nigro. Et si eas precise voluisset admittere quatenꝰ succedebāt satis erat eas admittere iuxta hereditatis ordinē: prout ꝛ ceteros agnatos ꝛ cognatos. s̄. eo. §. tutelā simpliciter detulerat frustra subdereť ꝙ preponūtur oībus a latere cognatis si demū illis qbus ꝑferť ſm hereditatis ordinē itē frustra ꝙ soli testamētarij eas excludūt. † Quare dici pōt ꝙ eis defertur ſm hereditatis ordinē inter seipsos ascendētes. nā mater prefertur auie ꝛ auo saltē mřno sed trāsuersales oīo excludanť: sunt em̄ magis clara ꝛ magis precisa verba excludētia cognatos ꝙ verba eas excludētia si non succedunt in hereditate seu non verificatur in eis ordo hereditatis: attento ꝙ dictio secūdum non facit cōditionem prout dicunt Bar. Bal. ꝛ Rapha. fulgo. in. l. eum qui. §. iulianus. ff. de consti. pec. per tex. ibi. ꝛ facit. c. abbate. de verbo. sig. Jdeo si promisi tibi dare quolibet anno vnam libram piperis secundm qđ mei antecessores dederunt: lꝫ non appareat ꝙ mei antecessores dederint: tū ego dare debeo prout dicit bal. in. d. l. eum qui. §. iul. per illum tex. sed simpliciter teneor. dicit ibi Bar. ꝛ sic etiā si antecessores non dederint et ad hoc facit ille tex. ꝛ alia adducta ibi per bart. ꝛ ad hoc tendit illa ratio ꝙ non facit cōditionem quā ponderāt ibi doc. Jta in ꝑposito illa verba ſm hereditatis ordinē non faciant conditionē ꝙ ita demū admittantur ad tutelā si hereditas eis deferať: verba em̄ ad id non artant per. s̄. proxime dicta. Sed bene artant verba illa qđ ipse mater et auia proponantur in tutela omnibus a latere cognatis. † Dicēdum est itaqꝫ ꝙ ordo successionis serueť inter matrem. ꝛ auiā: prout ꝛ declarat gl. in corpore sup dicta ꝺba vel prout dixi inter ascendētes. ꝛ sic ordo successionis attendatur inter eos quia a tutela non excludunť nō consideratis his qui a tutela repellūtur: prout alř similis expositio. ꝛ interpretatio est adhibenda ponamꝰ pupillū habere sororem vtrinqꝫ cōiunctam vel matrem transeūtē ad secūdas nuptias ꝛ fratrem cōsanguineū vel vterinū vel patruū licet frater vterinus vel cōsanguineus ab hereditate excludantur per auť. cessante. C. de leg. here. ꝛ. l. ij. in prin. ꝛ. §. hereditas. ff. de suis. et leg. ꝛ tamen ad tutelā admittuntur. l. j. §. interdum. ff. de leg. tu. Et tamē. in prin. dꝛ ꝙ tutela deferť his qui admittunť ad hereditatem. ꝛ in. d. §. ex his aūt. in prin. dꝛ ꝙ prout. s̄. eo. ti. dispositū est in hereditate decidendū est in tutela. s. ꝙ ad tutelam admittunť qui ad hereditatē ita ꝙ est sensus ꝙ admittunť ſm ordinem successionis dūmodo priores in successione sint alř habiles ꝛ aliqua lex eos nō repellat: vt subditur in eodem. §. ex his aūt ver. hoc aūt dicimꝰ ibi nulla lege prohibeantur ꝛc. nam tunc admittūtur etiā alij qui non succedūt: sed patruus ꝛ alij agnati vel cognati transuersales ꝑ eandem legē repelluntur extante matre vel auia volentibꝰ admitti ad tutelam: ideo non curatur si mater non succedit qꝛ exclusa a statuto. † Et hanc partem firmat Bal. licet alia ratione in cōsilio mihi. xliij. incipi. queritur pone ꝙ extat auia in fine cōsilij: idē firmat Saly. in. d. auť. matri. ꝛ auie in. ix. q. vbi concludit qđ licet videatur ꝙ mater excludať a tutela: prout ab hereditate per. d. auť. sicut. Tamē cōtrarium putat. s. ꝙ mater preferať qꝛ non prefertur mater de iure cōmuni: eo qꝛ preferatur in hereditate: sed quia mater qđ patet qꝛ de iure cōmuni antiquo deferebatur ei hereditas ꝑ senatusconsultum tertu. ꝛ tamen non deferebať tutela extantibus legitimis tutoribus. l. ij. eo. ti. C. quando mu. tu. offi. fun. pōt. Jtēz hoc patet de iure autenticorū: qꝛ mater demum si vult admittitur non compelliť: vbi qui admittitur quia hereditas defertur cogiť inuitus subire tutelam: ideo eius tutela est irregularis ꝛ extraordinaria. ꝛ in ea nō habet locum regula. d. auť. sicut ſm eū: vel vltra eum locum hꝫ quādo concurrit cum ascendentibus per. d. s̄. ꝛ isto casu locū habēt que in contrarium adducta sunt. s̄. dicere Bartol. Bal. ꝛ Ang. per tex. d. §. ex his ver. his enim solis ibi ſm hereditatis ordinem. Non aūt quādo concurreret in tutela cum transuersalibus qui simpliciter ꝛ absolute ibidem excludūtur a matre: ꝛ auia ꝑut ꝛ. s̄. deductum est. † Remanet itaqꝫ cōclusio ꝙ licet mater excludatur a patruo in hereditate: tamen ipsa prefertur patruo i tutela. Nec ob. ꝙ notat bar. in. l. j. C. de legi. tu. qꝛ non loquitur in tutela irregulari que deferť matri: sed loquitur in tutela regulari que defertur

defertur rõne successionis loquit̃ enĩ in agnatis ⁊ cognatis et fun dat se per illũ tex. qui in eis loquit̃ ⁊ tutela p̃dicta regulari: nos vo loqmur in tutela anormala in qua cadũt iã dcã: put ⁊ inter predictas tutelas facit in hoc differentiam Salyc. vt patet ex iã dictis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cij.

☞ Donatarius promittens donatorem contra quoscunq̃ defendere tamen volentes eum molestare contra ius: ⁊ in omnibus necessitatibus auxilium prestare vbi nunq̃ fuerit sibi intimata aliqua molestia vel necessitas: an mortuo donatore possint res donate peti eisdẽq̃ donatarius priuari. per totum cõsi.

Cõtract⁹ cõditionales nõ vitiantur ex cã modi nõ impleti seu cãe

1 non secute nisi interuenerit culpa habẽtis implere.
2 Contractus aliqui possunt sola penitẽtia reuocari. nu. seq.
3 Penitentia non habet locum in cõtractu donationis. nu. seq.
4 Argumentum valet de cõtractibus ad vltimas volũtates.
5 Ignorantia presumitur.

¶ Consilium. cij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Licet claram arbitror ⁊ bene ⁊ egregie decisum primum ⁊ principale consultationis q̃situm per famosissimum. U. J. doc. dominum Pet. de vbal. patrem ⁊ dominum meum qui dominus Pe. consuluit quod agere põt: q2 ex quo non potuit defendere aduersus molestiã contra ius si non fuerũt molestati nec subuenire in necessitatibus si necessitates nõ affuerunt. Et si fuerunt satis est qð ignorauerũt que ignorantia p̃sumitur in facto alieno. ⁊ dicit q̃ debuit moneri. ⁊ q2 non fuit monitus non dz donatio irritari: q2 modũ non p̃uauerit: facit. l. emptor. C. de euic. ⁊. c. si vẽditori. de empt. ⁊ vẽ. ⁊ q̃ dicit bal. in. l. libera quedam. ¶ Theodora. C. de sen. q̃ dicit q̃ vbicũq̃ qs vult habere regressum cõtra alium quicũq̃ cõtractus sit debet denũciare auctori q̃ veniat ad cãm. Adeo q̃ de sola subscriptione requisitus possem sine nota aliqua ad subscriptionem simplicẽ deuenire: tamen ne inaccurate videar ad eam condescendere aliqua subnectam ad cõfirmationem. Et primo adduco q̃ nedum cõtractus nominatus prout est donatio saltẽ stipulatione vallatus prout est do natio ista: sed etiam cõtractus innominati nõ vitiantur ex cã modi non impleti seu cause nõ secute nisi interuenerit meritis vl̃ culpa habentis implere iste est tex. in. l. pecuniam. C. de condi. ob cau. prout ibi volunt bar. ⁊ Bal. ⁊ doc. cõmuniter q̃ ⁊ volunt Bar. bal. et Saly. in. l. si pecuniam. in prin. eo. titu. ⁊ satis probatur per tex.

2 e. l. §. sed si accepit. ⁊. §§. se. † Ex capite autem penitentie bene reuocatur si causa vel modus casu deficit dũmodo res sit integra vt aduersari⁹ non sit in dãno propter contractũ: nam tunc penitẽtia non reuocatur cõtractus innominatus nisi dãnum resarciatur. vt

3 d. l. si pecuniam. in prin. ⁊. d. §. sed si accepit. ⁊. §§. seq. † Penitentia autẽ non hz locum in contractu donatiõis: lz fiat ob cãm. l. aristo. de dona. ⁊ tangit Pon. in. d. l. si pecuniam. in prin. ad intellectum l. si ego. §. j. de iure do. ad q̃ etiam. c. verũ. de condi. app. maxie iteruenĩente stipulatione q̃ clarissime est contractus noiatus cũ in contractibus nominatis nõ sit locus penitentie. l. sicut. C. de ac. ⁊ ob. ⁊ maxime cũ adijciatur clausula q̃ irreuocabiliter dona. accedat ad predicta q̃ modus deficiens per casum habet̃ pro impleto. l. si fundus per fideicõmissum. §. iulian⁹. de le. j. ⁊. l. luci⁹. §. quisquis. de le. ij. ⁊. l. pater filius. §. tusculanus. de le. iij. ⁊ no. glo. in fi. in rubrica. de condi. ⁊ demon. ⁊ idem in effectu volũt Cy. ⁊ Bal. in. d. §. iulianus et Dy. in. l. titio centũ. §. titio genero. de condi. ⁊ demon. dicentes q̃ in dubio modus censet̃ esse causa impulsiua: ideo eius defectus non vitiat ẽm Bar. Ange. ⁊ Jmo. in. d. §. iulia. Jn casu autem nostro domina Camilla nõ fuit mota ad donandum solũ propter dictas cãs: sed etiã pro magno amore ⁊c. ⁊ pro bonis meritis ⁊ seruitijs prout exprimitur in instrumẽto donationis. ⁊ sic sumus in terminis in quibus modus vel causa contractus non fuit sola: iõ defectus modi vel cause contractus sine mora vel culpa contrahẽtis

4 non nocet ei qui habebat implere ẽm dictam theoricam. † Et licet iura. s̃. adducta loquantur in relictis in vltima volũtate: tamẽ p̃cedunt etiam in contractibus: q2 de vltima voluntate ad contractũ procedit. ar. l. si ex legati causa. ⁊. l. ita stipulatus ver. sabin⁹. de ver. obli. l. seruũ filij. §. ẽn q̃ cyrographũ. de leg. j. Et probatur in cõtractib⁹ in. d. l. pecuniã. ⁊ alijs iuribus superius adductis. ⁊ facit. l. j. C. de dona. q̃ sub mõ vbi tex. q̃ reuocat̃ donatũ si donatarius noluit modũ implere ⁊ sic si per eũ stetit: ergo a 9trario sensu si aĺs defecit modus q̃ q2 donatarius noluerit non reuocat̃ q̃ donatũ fuit ⁊ in 9tractib⁹ reciprocis videmus q̃ si vnus sine culpa sua nõ implevit nec põt implere liberat̃ ⁊ agere põt. l. q̃ sepe. §. si res. ff. de cõ traben. emp. ⁊ no. doc. in. l. cũ fundus. §. seruũ tuũ imprudens. p̃ rõ

5 ne illius tex. ff. si cer. pe. † Cũ itaq̃ nõ steterit hoc casu per donatarium si non defendidit ⁊ nõ p̃stitit auxiliũ in necessitatib⁹ ⁊c. q2 nõ potuit cũ defecerint molestie ⁊ necessitates. Nõ est quid sibi imputet: ideo non p̃pterea inficit̃ donatio. Et silr̃ si molestati fuissent 9tra ius vel habuissent necessitates ⁊ nõ fuissent dõatario notificate nõ est ei ĩputandũ q2 iusta est ignorãtia in facto alieno: put ⁊ dicit dominus cõsulens. ⁊ ignorãtia p̃sumit̃ regula presumitur ign orãtia in. vj. ⁊ in. l. verius. ff. de probatio. maxime attenta absentia donatarij. Poti⁹ est imputandũ donatrici quare nõ intimauit: defect⁹ ergo cãe p̃pter quã fuit facta donatio si fuit cõtigit absq̃ mora vel culpa donatarij. sed est ascribẽdus casu ignorãtie vel culpa nõ notificãtis. iõ ei nõ nocet per supradicta. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ciij.

☞ Pactũ cum debitore factum: an ad intercessorem extendatur seu ipsius expromissorem quẽ fideiussorem vocant.

1 Fideiussori prodest pactum de nõ petẽdo interpositũ cũ p̃ncipali.
2 Actiones ⁊ exceptiones hereditarie transeunt in quẽcũq̃ successorem actiue ⁊ passiue. Secus si sint p̃sonales.
3 Testium dicta que diuersitatem inducũt non probant.
4 Testes singulares non probant ita ⁊ qui esse possunt singulares. Solutiones particulares accipere nemo arctatur.
5 Pactum ex turpi causa emanatum non valet.

¶ Consilium. ciij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ Uisis attestationibus quorundam testiũ examinatorum in causa depositi vertẽte inter Nicolam dominici agentem ⁊ perum ⁊ palmeriam conuentos ⁊ exceptionibus pro parte conuentorũ oppositas contra

1 petitionẽ executiõis dicti depositi. † Videt̃ prima facie dicendum q̃ dicti conuẽti foueãt iustitiã: nã videtur p̃bari p tres testes qð dñicus auctor dicti nicole agẽtis ⁊ originarius creditor nicole berardi p̃ quo vñr intercessisse dicti perus ⁊ palmeria cõuenit cũ dcõ dño Nicola principali debitore q̃ de integra summa nõ teneretur soluere nisi duos flore. annuatiz. ⁊ sic super residuo vr̃ emanasse pactũ de nõ petẽdo. pactũ aũt de nõ petẽdo interpositum cũ p̃ncipali p̃dest intercessori. l. ⁊ heredi. §. fi. in fi. ⁊. l. fideiussoris. §. fi. ⁊. l. q̃ dictũ. ff. de pac. ⁊ licet loquãtur in reo principali ⁊ fideiussore ⁊ dci perus ⁊ palmeria nõ fuerint proprie fideiussores cũ sint depositarij: tamẽ q2 intercesserũt pro dicta obligatione dicti nicole debitoris ⁊ verisilr̃ ad eius instãtiã ⁊ sui cõtẽplatione. Et si de eoꝝ pecunia soluerent haberẽt regressum aduersus dictũ Nicolã. iõ videt̃ eadẽ rõ que in fideiussore. Non enĩ est rõ q̃ pactũ p̃ncipalis p̃sit fideiussori: q2 sit fideiussor: pz q2 idẽ in alijs. l. idẽ in duobus. ⁊ in. l. sed ⁊ si fideiussor. de pac. sed rõ est q2 interest paciscẽtis ne ab alio petatur eo casu quo ille alius est habiturus regressum aduersus ipsum paciscentẽ vel alr̃ esset paciscẽti dãnosum q̃ ab illo alio peteret̃: iste est tex. in. d. l. ⁊ heredi. §. in his. ⁊ est ratio. d. l. sed ⁊ si fideiuss. ⁊. d. l. idem in duobus. Et ideo generalr̃ prodest alteri pactũ de non petendo quotiẽs paciscentis interest q̃ prosit vt g̃naliter probat text. in. d. §. in his. ⁊ vbi non interest paciscentis q̃ alteri prosit nõ p̃dest etiã

2 fideiussori vt est expressum in. d. l. q̃ dictum. † Et ideo videt̃ cõcludendum qð dicti conuenti habeant exceptionem pacti quã opposuerunt licet ipsi non conuenerint. Nec refert si dominicus non cõuenit qð eius heredes nõ petent: q2 exceptio pacti ⁊ alie exceptiones regulariter transeunt non solum aduersus vniuersalem successorem vt in heredem qui censetur eadẽ persona cũ defuncto in autenti. de iureiur. a mo. pre. in princip. ⁊ succedit actiue ⁊ passiue in vniuersum ius defuncti nisi pactum sit personale qð in dubio non presumitur vt habetur in. l. iurisgen. §. pactorũ. ⁊. l. q̃ in futurum.

3 ff. de pactis. ¶ † His tamen non obstantibus cõtrarium arbitror de iure respondendũ vcz q̃ dictus perus ⁊ palmeria rei conuẽti nequeãt se tueri dicta exceptione pacti cõuenti ex pluribus: p̃mo q2 dicta conuẽtio nõ videt̃ plene p̃bata: lz enim tres testes sup ea deponant tamẽ non videntur contestes nõ solũ enĩ variãt in verbis: sed etiam in substãtia. nã capiendo dictum dominici Antonij primi testis ipse deponit q̃ dict⁹ dominicus auctor dicti Nicole actoris dixit dicto nicole reo conuento recouerame de quisti denari cũ prius requireret eũ vt sibi solueret subiungẽdo e vedi si me poi dare qualche florino e io te faro che nõ pagherai se nõ doi fiorini lanno: e nõ voglio se nõ doi fiorini da te. ⁊ q̃ nicolas his auditis numerauit nõnullos grossos: ita q̃ iste testis deponit de promissiõe dñici cõditionali facta ante nũeratione: alij autẽ duo testes deponũt de cõuẽtione facta post numeratione: q2 deponũt q̃ dictus nicola soluerat: q2 deponũt q̃ ad dictã cõuẽtionem deuenerũt eo q2 dict⁹ nicola soluerat ⁊c. Jtaq̃ cõstat q̃ deponũt de diuersis actib⁹ itaq̃ dictus dñicus p̃m⁹ testis est in hoc vnicus: iõ nihil p̃bat. l. iurisiur. C. de testi. ⁊. c. tã literis extra. e. ti. cũ cõcor. alij aũt duo testes silr̃ nõ cõcordant omitto q̃ loquunt̃ referendo verba loquentiũ non conformia iuxta no. per. d. Anto. ⁊ Panor. in. c. nihil. de ver. sig. nõ insisto: q̃m in hoc facio magnũ fundamentũ. Jtem vnus deponit qð conuẽtio emanauit super debito: p̃ quo fideiusserũt dña palmeria et perus ali⁹ super debito q̃ tenent̃ soluere dña palmeria ⁊ per⁹ rõ ne depositi. Et possibile est q̃ fuerint plura debita in vno fideiusserint ⁊ in alio fuerint depositarij. et v̓ba testiũ diuersitatẽ inducũt: ideo nõ vident̃ cõtestes super debito pro quo conuentio emanauit et sic non sunt cõtestes q̃ cõuẽtio super isto debito p̃ quo agitur

4 emanauit.†Accedat qd no. inquit bal. in. l. edicto. C. de edic. diui adria. tol. xij. opposi. col. xij. et in c. bone. de elec. dicens q prout nō probant testes singulares ita non probant testes qui possunt esse singulares et contestes allegat can. Nihilominus. iij. q. xcij. no. bart. in. l. celsus. de vsuc. sm eum. et maxime cū non appareat q pro vno tantū debito tenerent dicti palmeria et perus. Nec fuit id articulatum accedat qd habetur in. ca. cū Joannes eremita de fide instru. et in. l. quinquaginta. ff. de proba. variant etiam in alio: qz Joannes thomas deponit super conuentione affirmatiua: quia dixerūt quod erant contenti quod Nicola daret duos florenos annuatim et non deponit quod non teneretur dare plures: sed Dominicus constantij alius testis deponit quod conuenerunt quod dict' Dominicus poggi reciperet quolibet anno duos florenos pfecto potuerunt interuenire duo pacta vnum Nicola daret duos florenos annuos. Aliud q Dominic' reciperet ex primo pacto orit actio contra Nicolam vt daret ex secūdo secus attento qd illa verba volebat dñicus recipere non diriguntur ad obligandum Nicolam: sz artandum dominicum ad accipiendū: cū al's non tenerer recipere particulares solones. l. tutor. §. lucius. de vsur. et habetur in. l. qdā estimauerunt. ff. si cer. pet. Ex hoc euidenter demonstratur diuersus rei finis in vna depositione q in altera. Item ex primo pacto non erat dominicus obligatus recipere ex secundo sic ex quo conuenit q reciperet. et licet tacite posset elici ex primo pacto q nō teneret ad plus: qz qui de vno dicit de alio videt negare p iura vulgaria: tamen hoc non cadit in sensum testi: sed iudicio intellectus capitur q non pertinet ad testem per ea que habentur in. l. solam. et in. l. testiū. C. de testi. et per Inno. et alios in. c. cum cām que extra. e. titu. et bar. in. l. qui testamento. §. fi. ff. de test. Preterea in pacto super quo deponit nō habet contestem: ideo non probatur illd pactū: ideo nō pōt elici ex eo cōtrarius sensus cū paria sint non fuisse illud pactum vel non apparere seu non probari. arg. l. duo sunt titij. ff. de testa. tu. et. l. si fuerit de re. du. et. l. in lege. ff. de contrahend. emp. cum concor. Dato autem q probaretur tale pactum qd vltra duos aureos non teneretur dictus Nicola seu dictus Dominicus non peteret nō videt qd tale pactum iuuaret dictos depositarios: quia si ipsi depositarij habebant in depositum pecuniam dicti Nicole debitoris non interat Nicole q illas non exigeret dñic' ab eis. Nam si Dominicus eam pecuniam exigeret dicti depositarij nō haberēt regressum cōtra nicolam cum foret pecunia ipsius Nicole et vbi qui super alterius debito intercedit conuentus non habet regressum aduersus principalē debitorem non prodest sibi pactum de non petendo factū principali debitori. d. l. q pactū. et licet principalis nō posset exigi interim pro tota summa: tamē depositarij nō tenerentur reddere deponenti ne eueniente casu ipsi haberent soluere creditori de eox propria pecunia si debitor non solueret. Ita q non videt sua interesse q sua pecunia deposita non soluatur. et si dicatur forte illi depositarij non habuerunt vere pecuniam a Nicola quā confessi fuerunt habuisse in depositum: quo casu depositarij exacti haberent regressum aduersus ipm Nicolā pncipalē debitorē: iō cōpeteret eis exceptio pacti: respōdet q si hoc constaret. s. q pecunia nō fuisset deposita per dictum Nicolā istud procederet: sed non cōstat immo nec reperio in actis ad me transmissis q allegetur. Et cum id sit fundamentum excipientiū debēt allegare. et probare. l. in exceptionibus. ff. de proba. et argu. l. j. et qd ibi per Barto. ff. de excep. Non tamen vidi instrumentum depositi nec omnia acta cause. ex quibus posset hoc medium corroborari vel forte aufugi.

5 † Insuper videt q dictū pactū nō iuuaret etiā Nicolā paciscētē. nā conuētio illa emanauit vt dictus Nicola solueret partem pecunie quā debebat vel qz eā soluerat. Et sic vt faceret vel qz fecit id ad quod tenebat. Et ideo videtur qd ex turpi causa emanauerit per tex. in. l. iiij. §. fi. et. l. fi. ff. de cōdi. ob tur. cau. Ideo videt pactū inefficax per dicta iura si re vera dict' Nicola erat debitor in ea qtitate quā soluit. Ex quib' oib' concludo q dicti depositarij nō pñt se tueri dicta exceptione pacti non obstantib' adductis in contrarium: que satis apparent sublata per adducta supra pro hac parte. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. ciiij.

☞ Spurij legatum factū a patre stante legitimo filio et naturali cui cedat si pro non scripto habeatur. per totum.

1 Contractus vel donatio seu legata non valent facta in fraudem legis.
2 Alienare non possunt minores res suas nisi ex causa dotis vl' simili et cum iudicis decreto.
3 Donatio nō requirit iudicis decretum quib' defectib' suppletur per iuramētū interpositum super obseruantia ɔtractus.
4 Juramento non firmatur contractus odio eius cui iuratur.
5 Turpitudinem suam allegans non auditur etiam si heres nitatur fraudem auctoris detegere.
6 Heres contra sui auctoris factum nō potest venire lz sit inefficax.
7 Alienatio prohibita per testatorem an valeat.

¶ Consilium. ciiij.

Repetito diuino nomine Jesu christi. ¶ † Placet mihi Petrophilippo de Corneo conclusio supra facta per excellentes iuris doc. dominum Sepulchrū et dñm Mariottum fratres hon. s. q dicti filij et heredes dicti Joannis nō habeant ius repetendi dictam dimidiam donatam per iura et rationes plene et egregie adductas per dominos suprascriptos consulentes: nec est necesse discutere an dicta institutio facta de rege francorum et facultas administrandi dimidiam hereditatis relictā dicto regi. Quoniam autem dicta institutio valet. et tunc dicti heredes Joannis nullum ius habent nisi in sola dimidia quam ipsi habent penes se. Quoniam institutio eorum auctoris non trahit tunc nisi ad dimidiam aut non valet tanq facta in fraudem legis iuxta. l. nō dubium. C. de. ll. et. l. cōtra legem. et. l. fraus legi. ff. eo. tit. et tunc aut deuoluitur in fiscum quasi tacite et clam censeatur relicta spurio siue deuoluatur ad psonas noiatas in. l. j. C. de na. lib. et tunc nō pertinet ad ipsos agentes: qz nō possunt niti ex iure tertij nisi velint niti: ex eo qz eorū auctor sit ille cui habet deferri vigore illius. l. sed non iuuantur hoc capite: qz prout dicit dictus. d. Sepulchrus primus cōsulens post negligentiam duorū mensium deuoluitur in fiscū. et aut illa dimidia deuoluta fuit ad dictum Joannē per ius accrescendi: ex eo qz institutio facta de rege fuerit p nō scripta prout arbitror prout psupponitur per dictos heredes Joannis. et tūc placet q sibi preiudicauerit Joānes per donationē in

2 ratam: maxime cum cursu tanti temporis: † nam prout dicūt dñi consulentes si allegatur nullitas donatiōis pter minorē etatē cū minores non possint alienare bona immobilia nisi ex causa dotis vel simili. et tūc cum decreto iudicis. l. ob es. et per totum titulū. C.

3 de pre. mi. et. l. j. et per totum. ff. eodem titu. † Et in donatione frustra decretum interponitur. l. fi. C. si maior. fac. ¶ Sed his defectibus supplet per iuramētum interpositum super obseruātia cōtractus per aut. sa. pu. C. si aduer. ven. prout et tangunt dñi cōsulentes et est clarissimum. Itē militat prouisio. d. l. fi. in fin. C. si maior. fac. Itē allegari potest q censeant in fraudem legis per interpositam bona paterna deuoluta in spurium q iura prohibēt per. l. j. et facit

4 l. iij. C. de natu. lib. † Et cōtractus reprobatus odio eius cui iurat non firmatur iuramētovt in. c. significante extra. de pig. et per Barto. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. et doc. in. d. aut. sacramēta pu. et in

5 c. cum contingat. de iureiur. ad qd respondetur in consilio. † Et addo q hoc non pōt allegari per donatēm: qz detegeret fraudē et turpitudinē suam. C. de reuo. dona. l. cū confitearis. et. C. de trāsa. l. trāsactione finita. et. l. filios. C. de reuo. his que in frau. credi. Nec heres pōt allegare fraudem sui auctoris. l. si creditorib'. C. de ser. pig. da

6 to. † Nec potest heres venire contra factum suum vel sui auctoris. licet de se sit inefficax prout per dicta iura et plura que allegat dicit gl. in. d. l. si creditoribus. Et maxime si cōtrahens iurat nō venire contra eū tale iuramētum seruari possit sine dispendio salutis eterne: iō seruandū. d. c. cū contingat. de iureiur. et. c. quamuis. de pact. in. vj. maxime qz iura non fauēt donanti in fraudē legis spurio q ipse repetat: sed fauēt fisco vel certis personis de quibus in. d. l. j. de na. lib. Inter quas nō debet connumerari fraudem committēs vel eius heredes per. d. l. si creditoribus cum sua glo. et. d. l. cum cōfitea

7 ris cum simi. † Item potest allegari quod ipse fuit prohibit' a testatore alienare non seruata certa forma que forma non fuit obseruata: sed alienatio prohibita a testatore facta non valet: vt per gl. in. l. fi. C. de rebus alie. non ali. et per Bar. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob causam. et in. l. filiussa. §. diui. de leg. j. et per Dy. in. l. pater. §. inlius agrippa. de le. iij. qz dato q non valeat non potest impugnari per alienantem qui fecit contra prohibitionem per not. in. d. l. si creditoribus cum si. maxime cum sibi sit adiecta pena: itaq non debet iuuari premio facultatis repetendi q donauit cum pena non prestet immunitatem seu premium. l. relegatorum. de interdi. et releg. et maxime cum promiserit non venire contra et iurauerit et tale pactum non est a testatore prohibitum: ideo est seruandum per. d. c. cum contingat in fi. Stant enim hec simul qd alienatio non valeat et tamē alienans non possit venire cōtra nil repugnat: put si tu tenes rem meam et ego pmitto illam non petere non transfero in te dominium: qz pactum ad id nō tendit. et facit. l. si pro fundo. et que ibi per docto. C. de transac. Et tamen nemo dubitaret quominus teneatur paciscens et heredes sui illud pactū seruare: ideo lz phibitio testōris impediret dominij translationem nō propterea vitiat pactum alienātis qd non patet et non veniet contra. et maxime iuramēto vallatū. Insuper iuuatur prescriptione tanti temporis saltē si non habebat notitiam dicte phibitionis testamētarie: qz tūc cēseret esse in bona fide cū debuerit credere q alienatio valerit p pter iuramētū per iam dicta: itaq ex his breuibus et aliis seriosius dictis per dños cōsulentes concludo q dictus donatarius sit tutus aduersus donantem et eius heredes. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cv.

☞ Lucrū rei communis inter fratres vel socios an possit probari per duos garzones apotece causam scientie reddentes q viderunt

runt ⁊ presentes fuerunt vel an requiratur iudicium intellect⁹ duorum magistrorum. per totum.

1 Testes duo probant quecunq; actum.
2 In maiori summa minor inest.
3 Aduentitia filijfa. sunt patris tantū quoad vsumfructum.
4 Restitutio in integrum presupponit lesionem al's non cōceditur.
5 Sententia non vitiatur falsa causa vel errore in ipsa causa.
6 Argumentum a cōiter accidētib⁹ militat in materia pbatiōis.
7 Testis dictum ambiguum interpretatur cōtra eū p quo deponit.
8 Clausula posita post plura capitula ⁊ plures orationes si pōt referri ad omnia precedentia.
9 Testis deponens per auditum non probat.
Prout qualificat ⁊ moderat precedentia.
10 Testis dictum deponētis de confessione facta presente parte non iungitur dicto alterius deponentis de confessione in eiusdē partis absentia vt actu confessato probationem inducat plenam.
Uidelicet est precedentium restrictiua.
11 Gerundium in ablatiuo casu qualificat verba quibus adijcitur significando modum vel rei formam seu verbi actum declarādo aut illum informando.
12 Pluralis numerus potest in duobus verificari.
13 Indefinita plerūq; vniuersali equipollet probata illa etiam a lege vel testatore aut contrahentibus tamē ex benignitate.
14 Testis deponens super negatiua non coartata loco ⁊ tēpore an repellatur tanq̄ falsum dicatur deponere. nu. seq.
15 Presentia non semper inducit consensum vel rei visum.
16 Negatiua postposita signo particulari equipollet vlī negatiue.
17 Testes sepe propter paupertatem ⁊ vilitatē repelli solent.
18 Exigere est ab inuitis proprie seu iudicialiter extorquere qđ differt a solutione.
19 Administrationis aduentitiorum pater rationem reddere debet super his: tamen que per eum dolose tantum gesta sunt licet illorum habeat plenam administrationem.

¶ Consilium. cv.

In nomie domini nostri

Jesu christi. ¶ Uisis attestationibus nōnullorum testiū examinatoꝝ in cā ventilata corā arbitris inter filios magrī Simonis sutoris de fano: vz Frācīscū ⁊ Joannē ex vna parte agentē ⁊ bartholomeū ex altera parte cōuētum seu inter eoꝝ pcuratores. Et maxīe attestatiōibus magrī archangeli ⁊ Stephani quoꝝ dicta magis fauēt actoribus q̄ dicta alioꝝ. Et lōge distāt a dictis alioꝝ. Et visa petitione ⁊ snīa lata p dictos arbitros de cōcordia ptiū prout in ea asserit ⁊ acceptiōe facta de dicta snīa seu laudo p pcuratorē dicti bartholomei adulti seu actorē sue curatricis: querit an dicte attestatiōes adeo astringerēt q deberit cōtra dictū bartholomeū ferri laudū put latū fuit: ⁊ an dcā concordia que dr emanasse sine auctoritate curatricis tenuerit nec ne. ⁊ an ex ea ⁊ dicta snīa dictus bartholomeus censeat lesus adeo q possit dictus bartholomeus inuari remedio restōnis in integrū aduersus dictā snīam nō obstante etiam confirmatione dicte snīe facte per dictū procuratorē. Presuppositis quibusdam in facto q̄ elicio ex allegationibus factis in causa dūvertebatur corā arbitris per patronum cause. † Circa q videt prima facie dōm q dicti duo testes plene probent deponendo q dicti Frācīscus ⁊ Joānes lucrati fuerūt. cl. ducatos: vz Franciscus. lxv. ⁊ Joannes. xl. ⁊ q lucra ipsa peruenerūt ad manus dicti magistri Simonis: nā hoc aperte deponūt ⁊ videnť reddere sufficientē cām scientie deponēdo in causa scientie: q viderūt ⁊ presentes fuerunt. Et etiā q steterūt in domo ⁊ apotheca pdictoꝝ magistri Simonis ⁊ filioꝝ. Et cōcordāt de loco ⁊ tpe. Duo autē testes sufficiūt ad approbādum res maioris importātie q̄ sit negotiū istud. l. vbi numerus. ff. de testi. ⁊. c. in omni extra. eo. ti. cū si. † Nec videtur refragari q alij testes deponāt de minori quātitate sup lucris pdictis: q dicti alij testes q deponūt de minori quātitate non loquunť taxatiue nec negāt de maiori q̄titate. Licet eñ deponāt q lucrati fuerūt puta. xxx. ⁊. xx. ducatos quolibet anno nō ppterea deponūt q nō fuerūt lucrati plura. Nam si fuerunt lucrati. c. fuerūt lucrati. l. Nam sub maiori summa minor continetur. l. j. §. si stipulanti. ff. de verbo. obli. ⁊. l. diē pferre. §. si plures. de arb. cum concor. † Constat autem qđ id quod querit filiusfamilias suis operis ⁊ sua industria est aduentitiū ad filium pertinet quo ad proprietatem. l. cum oportet. in prin. C. de bo. que lib. ⁊ insti. per quas personas nobis acqui. §. q antē ex alia. Itaq; post mortem patris pleno iure pertinet ad filium. † Et si pbatur de tanta quantitate dictus Bartholomeus ex dicto laudo non esset lesus: ideo non competeret restitutio in integ. que psupponit lesionem. l. fi. C. de in integ. resti. mi. ⁊. l. j. ⁊. l. verum. §. sciēdū. ff. eodem titu. Et ex quo ex laudo non leditur similiter concordia non intulit lesionem. † Et dato quod concordia non valeret non propterea vitiaretur laudum: nam falsa causa vł error in causa nō vitiat sententiam. l. cū putarem. ff. fa. her. ⁊. l. seruo inuito. §. cū pretor ad treb. pariter nec laudum per. l. j. ff. de arbi. ¶ † Tamen pre

dictis non obstantibus contrarium videť de iure: nam videť qđ dicti duo testes non probent legitime. Duo enim principaliter deponunt vnum quantum lucrati fuerunt Franciscus ⁊ Joan. aliud qđ lucra peruenerunt omnia ad manus magistri Simonis super primo videtur quod nō probent: q quantitas omnium que lucrātur duo magistri sutores qđ integros duos annos tante quantitatis de quāta deponunt dicti testes non est talis res qđ percipiatur verisimiliter sensu corporis. Non enim contingit qđ vnus cōtinuo videat omnia que gerit alius. Licet stet vnus artifex in vna apotheca sutoris non videt omnia opera magistri: maxime q oportz qđ quandoq; se absentet ab apotheca pro sibi incumbentibus necessitatibus. Et licet viderit oīa laboreria que fecit. Nam soluuntur omnia iuxta merita ⁊ aliqua quādoq; non exiguntur. ⁊ si omnia viderentur nō tenerenť memoria in quātam quantitatem ascēdant esset enim memoria pene diuina maxime in negotijs alienis que non pertinent ad alium. Itaq; res super qua deponunt qđ scilicet quolibet anno lucrati fuerint cētūqnquaginta ducatos monete est talis qđ censeri dz nō cadat in sensum corporis attētis predictis ⁊ q rarissime ⁊ quasi nunq̄ occurrit in paribus terminis. ⁊ ar. a cōiter accidentibus militat etiā in materia probatiōis. vt notant glo. ⁊ Bal. in. l. neq; natales. C. de probatio. per gl. ⁊ doc. in. l. non hoc. C. vnde legi. Ideo debet censeri potius res que iudicio intellectus pcipitur q̄ que percipiatur per sensum corporis: licet eñ videatur q hodie facit vnum laboreriū cras aliud ⁊ q laboreria tātum merentur tamen potest esse q non soluatur vel fiat gratis et qđ peius est q omnibus conglutinatis ascendat ad tantā quantitatem tot minute solutiones vel minuta lucra successiuo tempore facta cum tanta longinquitate temporis non venit in notitiaz facili discursu ex his que videntur: ideo non censetur percipi sensu corporis: sed iudicio intellectus per theoricam quam tradit Bartol. in suo tractatu de teste in pluribus rubricellis q ⁊ voluit bald. in. l. solam. C. de testi. ⁊ Florenti. ⁊ Panormita. in. c. cum causam q̄ extra. eo. titu. † Quod enim tot minute solutiones ascendant ad quantitatem. lxv. ducatorum monete non percipitur visu hoc constat ⁊ magnus discursus requirit maxime in eo ad quem res nō pertinet ⁊ concurrente lapsu tanti temporis: ideo non videtur q tale testimoninm probet: licet testis dicat se vidisse: q lz viderit particulares solutiones non vidit q ascendant ad tantam quātitatē q hoc non videtur nec ex presentia percipitur. Ideo nec illa causa scientie: quia vidit audiuit ⁊ presens fuit non videtur accommodata causa scientie. Et multofortius nō videtur accommodata cā scientie illa quam assignāt dicti testes qui interrogati in causa sciētie quilibet respondet: q vidi audiui ⁊ presens fui singula singulis congrue referendo: q per hec verba non declaratur que viderint et que audiuerint. Illa enim verba singula singulis congrue referēdo possunt intelligi qđ ad ea que audiuit referantur illa verba: q audiuit ⁊ ad ea que vidit referantur illa verba quia vidit. Est eniz congrua relatio que congruit veritati que autem sint illa que vidit non apparet: ideo causa scientie non concludit q ⁊ suadetur a simili quatenus subditur circa interrogationem de loco quaten⁹ magister Archangelus respondet in domo in apotheca ⁊ alibi singula singulis congrue referendo per que verba non apparet quid in domo quid in apotheca ⁊ quid alibi ita ⁊ non apparet supra q̄ viderit ⁊ que audiuerit cum verba sequentia singula singulis cōgrue referendo sint ambigua per supradicta. Et dictuz testis ambiguū interpretatur contra eum: pro quo deponit vt dicit Imo. in. l. iter stipulantem. §. si stichum. de verb. obli. ratio q put dicit ibi Bar. dictum dubium non valet per. c. in presentia. de proba. debet enim esse certa probatio. l. certum. ff. de confes. ⁊ necessario concludēs. l. non hoc. C. vnde legi. ⁊. d. c. in presentia illa itaq; verba ambigua testium non releuāt. † Nec predictis refragatur q recipere solutiones ⁊ illa que reciperint dare alteri sunt actus qui percipiunť sensu visus ⁊ confessiones sunt actus qui percipiuntur auditu. Ideo ista censeatur congrua relatio: q respondetur q nō deponūt qualiter audiuerunt. potest enim intelligi de auditu ab alio puta a magistro Simone: prout ipse magister Archangelus supra dū depo suerat super his que solent percipi per sensum visus: quia qđ pecunie exacte de lucris filiorum peruenerunt ad magistrum Simonē vt supra ⁊ supra dixerat qđ dictus magister Simon pro parte exigebat ⁊c. Et quod omnes pecunias quas exigebant dicti Franciscus ⁊ Joannes de eorum laborerijs statim restituebant dicto eoꝝ patri. Et deinde subdit prout in presentia ipsius testis ⁊ alioꝝ astātium in apotheca dictus magister Simon pluries confessus fuit Ita qđ potest intelligi dictuz istius testis quod deponat de suprascriptis: quia ita audiuit dictum Simonem. Et ita generalis redditio cause facta post omnes articulos: quia vidit audiuit ⁊ psens fuit potest intelligi de auditu a magistro Simōe illa que deposuit scilicet quod dicti Franciscus ⁊ Joannes lucrati fuerint quolibet anno. lxv. ⁊. xl. ducatos ⁊ quod ipse exigebat ⁊ quod illi Franciscus ⁊ Joannes omnia que exigebant statim restituebant dicto eoꝝ patri. Nam illa clausula prout in presentia ipsius testis ⁊ alioꝝ astantium in apotheca pluries confessus fuit dictus magister Simon

post plures orationes posita ad omnia supra posita referri potest l. et si pepercerit. §. si filius. de lib. et posthu. l. j. C. de libe. prete. et c. secundo requiris. et c. inquisitioni. de appella. cum concord. in quibus iuribus probat quod clausula posita post plura capitula et plures orationes si potest referenda est ad omnia precedentia in casu isto referri potest merito referatur ad omnia. Et maxime quia per hanc relationem releuatur testis a labe seu saltem a vehementi suspitione falsitatis quod dicti Franciscus et Joannes per tempus quatuor annorum: de quibus ipse deponit statim restituerent eorum patri omnes pecunias quas exigebant ex eorum laborerijs maxime attenta magna quantitate lucratorum de qua ipse testis deponit.

9 Constat † enim quod ipso teste dormiente illi potuerunt exigere vel ipso permanente in apotheca illi in domo vel in foro aliqd exigebant ipso teste ignaro. Et si ipse testis erat apud vnum ex eis alius frater alibi existens poterat exigere. et non restituere patri maxime statim itaque deponens quod omnes pecunias quas dicti filij exigebant restituebant patri deponunt id quod fere impossibile est quod ipse scire id possit. et maxime quia ipe idem testis super interrogatorio rei interrogatus dixit quod ipsi parum potuissent exigere quin ipse viderit: saltem super illo modico quod exigere poterant non poterat deponere quod statim restituerent patri: ideo non poterat deponere quod omnes pecunias quas exigebant: nam q omne dicit nihil excludit. c. solite. de maio. et obedi. et canoni. si Romanorum post medium. xix. dist. Ideo tanquam falsarius vel saltem de falsitate suspecti repellitur et eorum dictis nō est adhibenda fides prout infra dicam circa probationem negatiue non coartate. Et si sit ista relatio iste testis deponit per auditum alienum: et testis deponens per talem auditum non probat. c. tam literis in principio. de testi. et habetur in. l. iij. §. idem labeo de aqua pluuia arcen. et in. l. testium. C. de test. cum simi. Et per hanc viam iste testis non probat nisi confessionem magistri Simonis: quia illa verba prout et c. qualificant et moderant precedētia: per Bartol. in verbo prout in extrauagan. ad repri. per Cyn. bartol et Bald. post gloss. in. l. edita. C. de eden. et saltem reddit rē dubiam vt dicit Bald. in dicta. l. edita colū. xxxvj. et dictum testis dubium non releuat vt supra dictum est. et circa dictam confessionem non habet contestem et testis singularis nihil releuat. l. iurisiurandi. C. de testi. d. c. tam literis. et. c. cum dilecti. de testi.

10 † Nec coniungitur dictum testis deponentis de confessione etiam facta presente parte cum dicto testis deponentis de actu confessato: quia ambo sunt singulares: prout volunt Pet. et Cyn. in. l. ij. C. que sit lō. consue. quos refert. d. Antoñ. de but. in. c. fina. in antepenul. colū. extra. de consue. et voluit Bald. in. l. si ex cautione in fin. C. de non nu. pec. et tangit idem Bald. in. l. publia in. §. fina. ff. de depo. Et ego pluries consului quantofortius non debet coniungi dictum vnius testis deponentis de confessione facta absente parte vel nō deponentis de presentia partis confessio facta absente parte etiam plene probata non probet. l. certum. §. si quis absente. de confes. et l. fin. de interrog. ac. et si dicatur etiam alius testis deponit super ista confessione: nam articulus tertius continet dictam confessionem. Et Stephanus super eo interrogatus deponit vera esse. et sic videtur deponere de dicta confessione. et esse in hoc contestis cum dicto Archangeli: respondetur quod immo dictum Stephani nō probat dictam confessionem. Nam licet dicat vera esse contenta in dicto articulo: tamen illam indefinitam limitat et restringit subdendo videlicet figlioli mei et c. Nam dictio videlicet est precedentium restrictiua. l. j. ff. de bo. lib. l. fina. in fin. C. in qui. cau. in integ. resti. non est neces. et. l. j. §. j. de legatis. iij. et facit. l. si in venditione

11 ff. communia prediorum. † Et similiter articulus non est clarus: quia ponitur quod magister Simon sepius confessus fuit quod omnia lucra facta per dictos Franciscum et Joannem per dictum tempus perueniebāt et peruenerunt ad manus suas asserendo et dicēdo dictus magister Simon et dicendo et exortando quod deberent laborare et lucrari: quia dato quod ipse traheret ad se eorum lucra tamen et c. Illa enim gerundia asserendo et dicendo et c. determināt et qualificant verba illa precedentia confessus fuit. Ita quod est sensus quod per illa verba: quia dato quod ipse traheret lucra ad manus suas confessus fuit: quia natura gerundij in ablatino casu est determinare et qualificare verba quibus adijciuntur significando modum vel formam rei vel declarando actum verbi seu illum informando. l. vim facit. ff. quod vi aut clam. l. prima. §. si argētum. ff. de depositi. et. l. prima. §. j. ff. que in fraud. cre. et adeo informat quod quandoque impropriat verbum et transformat actū verbi: vt dicit Bald. in. l. falsus. iij. colum. C. de fur. puta si dicatur occidit consulendo fideiussit mandando secundum eum. Licet quādo non potest commode informare: quia dispositio vitiaretur resoluatur in aliud verbum separatum: prout voluit Joānes and. in additio. spec. §. nunc videndum in prima additio. In casu autē nostro determinando et significando modum et formam confessionis non vitiatur actus. et potest commode proprie sumi: quia articulans voluit deponere quod per illa confessus fuit quod omnia lucra peruenirent ad manus suas. Ita quod depositio limitās et declarans suum dictum subiungendo videlicet et c. se conformat

12 cum articulante. † Licet autem articulans et deponens velint quod per illa verba confessus fuerit quod omnia lucra perciperet. Tamen verba articuli vel verba testis ad id non concludunt: tū quia sunt indefinita verba pluralis numeri que pluralitas potest verificari in duobus. l. inter illā in fine. de verbo. significatio. regula pluralis locutio in sexto.

13 † Nec indefinita ex propria significatione equipollet vniuersali. Sed prolata a lege vel a testatore vel cōtrahentibus ex benignitate plerunque equipollet vniuersali. l. si seruitus. ff. de serui. vrba. prout per illum textum notant Bald. et Rapha. ibi. et Pe. Barto. et Jmol. in. l. si pluribus. de legatis. ij. Que Benignitas non videtur quod cadat in verbis testium que interpetrantur contra producentem seu eum qui in eis se fundat: put et supra deductum est. Tum etiam quia arti. dicit dato quod trahe ret que verba non sunt precise assertiua. Et minus verba dicti testis qui deponit quod dixit io voglio essere patrone io e tenere li denari per fin che vino. Licet diceret quod valebat non tamen dicit quod teneret. et maxime quia non apparet an in principio an in

14 fine temporis dicta verba protulerit. † Et probatio non fit de futuris: sed de preteritis itaque confessio quod receperit omia lucra et c. non probatur per dictum Stephanum ita quod non sunt contestes dato quod alias esset omni exceptione maiores. Re autem vera dictus Stephanus nō est idoneus nec eius dictis est adhibenda fides cū deponat falsum saltem quatenus deponit quod dicti Franciscus et Joannes nō potuissent exigere aliquas pecunias ex laborerijs quin ipse testis et magister Archangelus vidissent et sciuissent. Nam duz dormiebant ipse testis aut Archangelus potuissent exigere aliquas pecunias. et sic illud quod deponit est falsum. Et longe peius quam simpliciter deponere negatiuam non choartatam loco et tempore. et patet quia negatiua de qua deponit testis et si non sit choartata loco et tempore potest esse vera: licet non cadat in sensum testis. et tamen testimonium testis qui deponit talem negatiuam repellit dicit Bal. in. c. cum ecclesia sutrina de causa pos. et proprie. per tex. ibi idem Bal. in. l. actor quod asseuerat in. iij. col. C. de proba. exēplificās inter cetera in teste qui deponit quod non cōtraxi hoc anno vel quod hoc anno non deliqui: nam istud testimonium est valde suspectum et quodāmodo impossibile quod perueniat in notitiam testis: ideo est suspectū quod falso illud deponat. et hoc idē voluit Inno. in. d. c. cum ecclesia. et ipse Bald. in margarita sua in verbo testis. vj. c. vbi post Inno. dicit quod presumitur contra testem qui deponit negatiuam et subdit quod non credit tali testi. et Ange. in. l. pe. §. docere dicit quod caueat testis sicut ab igne quod nunquam asserat meram negatiuā non coartatam: quia eoipso in falsum incideret. Non enim est possibile probari per testes negatiuā non congrue limitatā: prout voluit Bar. in. l. j. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuque priua. Et ibi Ang. ponit de ista cautela probādi negatiuā quod non potuisset facere quin vidisset nā dicit quod est bona cautela quando est coartata: vt quia deponit non fuit tali die in tali loco nec potuisset qn vidisset: sed si ita deponeret super negatiua nō coartata tunc incidet in falsum secundum eum: et tamen illa negatiua erat coartata ad breue tempus et bald. in. c. si quis per. xxx. annos si de feudo fuerit cōtro. x. col. j. col. dicit quod est impossibile quod testes cōtinuo viderint quem possidere. d. Lucas de fano in causa ista in qua consulo allegat Alex. de Jmo. in secūdo volumine consi. cxxxv. col. fi. et consi. ccvij. col. iiij. vbi dicit quod testis qui probat quod talis possedit nemine contradicente non probat quod nemo cōtradixerit nisi talis negatiua sit choartata breui tēpore allegat Inno. in. c. cum eccle. sutri. de cā pos. et proprie. et in. c. lz causam. de proba. et Bal. in. l. de die. §. penul. qui satisd. cog. et in. d. c. si quis p. xxx. Et postea subdit eadem col. quod testis qui asserit simpliciter negatiuam non probat negatiuam: sed est suspectus de falsitate secundum eum.

15 Ideo † dictus Stephanus qui deponit quod non potuissent accipere aliquas quantitates quin ipse et magister Archāgelus vidissent de directo probat falsum cum talis negatiua non choartetur loco nec tempore cōsiderabili: quia deposuerat de pluribus annis. Et tantomagis quanto deponit de perceptionibus factis a pluribus personis scz de Francisco et a Joanne qui tanto tempore non semper steterunt simul. Et etiam deponit de visu et notitia alterius testis. quia quod non potuissent aliquam quātitatem exigere quin ipse testis et magister Archangelus vidissent. Est enim quodāmodo impossibile quod ipsi quatuor tanto tempore continuo steterint sit prout erat necessarium vt dictum illud posset esse verum omitto quod si semper stetissent simul quando vnus ex testibus dormiebat poterant illi vigilare et recipere solutionem. Et insuper dato quod starent simul in eodem loco et eodem tempore esset suspectum dictum testis qui diceret talis non potuisset accipere quin talis vidisset et sciuisset: quia potest esse presens et non aduertens patet ex his q no. docto. in. l. diem proferre. §. coram. de arbi. et in. l. coram. ff. de verb. signifi. quando vnus testis deponit quod titius fuit presens et titius deponit quod non fuit presens quod non sint contrarij: quia titius potuit esse presens personaliter et non intelligere id quod agit. ar. illorum iurium. et ita possibile erat quod lz magister Archāgelus foret pñs. et tñ nō videret nec cognosceret qd agerēt recipiētes pecunias

ita quod

ita q constat q ista depositio Stephani est falsa q quidem cognoscerent lippi et tonsores. Ideo dictus Stephanus tanq periurus et falsarius nihil probat. 16 † Coadiuuantur iam dicta: q dictus Stephanus deponit q nõ potuissent pcipere aliquã qtitatẽ quin ipe et magister archangelus vidissent etc. Et sic deponit q nullaz qtitatem recipere potuissent: q negatiua postposita signo particulari equipollet vniuersali negatiue: q idem importat nullam põt et nõ potest aliquam. l. si is qui ducẽta. §. vtrũ ad fi. vsi. pinde de re. du. et in. l. ij. in fi. et in. l. in illa stipulatione p te non fieri et no. Barto. in. l. si pluribus circa medium de leg. ij. et tamen dictus magister archãgelus deponit quod aliquid potuissent pcipere quin ipe vidisset licet parum. Cõstat autem q parũ et nihil sunt õtraria. et sic dicti testes sunt contrarij. Et insup etiam ipe magister Archangelus non caret suspitione falsitatis in eo quod dicit parum potuissent exigere quin ipe vidisset: q breui tpe poterat multum solui. et semp non potuit esse cum illis. 17 † Ex his puto intrepide concludendum q dicti duo testes nõ plene pbant qtitatẽ lucratorũ per dictũ Franciscum et dictum Joãnem: nec q oĩa eorum lucra peruenerint ad manus magistri Simonis per iam dicta coadiuuantur premissa q alij testes deponunt de longe minori quantitate: ita q saltem reddũt suspectas attestationes predictas. Licet forte non omnino cõtrariẽtur non insisto: qm̃ super alijs attestationibus non sum consultus. Jtẽ coadiuuat vilitas et paupertas dicti Stephani: cuius paupertas deprehenditur ex eius dicto sepe. n. testes pter vilitatem et paupertatem repelluntur: vt in aut. de testib. §. j. et §. sancimus col. vij. et per 18 Spec. in tit. de teste. §. j. circa fi. ver. † Jtem quod est artifex omitto q dicti testes deponunt de pecunijs quas exigebant dicti Franciscus et Joannes exigere videtur q pprie est ab inuitis seu iudicialiter extorquere ita q differt a solutione sponte facta per. l. non solũ cum sua glos. ff. sol. ma. et. l. fideicõmissa. §. si rem de leg. iij. et no. Spe. in tit. de procu. §. vt aũt ver. notabiliter: licet hoc aliter non firmẽ. 19 † Ponderandum etiam est q pater hz liberam administrationem in bonis aduentitijs filiorum. Jta q non tenet reddere rõnem administrationis nisi de dolosa administratione. l. cum oportet. §. nõ aũt. C. de bo. que lib. vbi per illum tex. et tex. in. §. fi. ea. l. doc. ibi concordant q pater in bonis aduentitijs per eum administratis. et sic peruentis ad eius manus non tenet reddere rõnem administrationis nisi fuerit in dolo: et non immerito si iura noua in hoc deferunt patri attento q iure antiquo omnia pleno iure erant patris. l. placet de aqui. here. cum similibus. Si ergo iura noua que detrahunt patri q pprietas queratur filijs. et in hoc prouidẽt filijs si deferunt patri quod non teneatur reddere rationem administrationis non inconuenit ne nimium pater oneretur. arg. l. eum qui in princi. de iureiur. et q lex plurimum confidit de patre: quia nullus amor vincit amorem paternum. l. fi. in princi. C. de cura. fur. et amant plerũq filios plusq seipsos. l. isti quidem. ff. q metus causa. et cum pecunia sit de rebus que seruando seruari non possunt vt per glos. et doc. in l. j. §. fuit questituz. ff. ad trebel. et est de rebus que vsu cõsumũtur. ff. de vsuf. earum rerum que vsu cõsu. l. ij. l. hoc senatus. l. qui pecunie. et l. fi. Jdeo post triennium cẽsetur consumpta per no. per gl. et doc. in. l. vnica. C. si aduer. vsuc. ideo non videtur q heres patris possit astringi ad restituendum illas pecunias aduentitias filiorum si nõ extant et non probantur verse in rem patris alias in effectu tenerẽtur reddere rationẽ, si haberet necesse reddere pecunias ad eius manus peruentas nisi probaret quid inde factum fuerit cuius contrarium probatur in. d. §. non autem presertim cum pbetur q expense per patrem fiebant filijs et eorum familijs: nam forte plus expendebat q esset opus de quo non potest redargui vel aliter cõsumpsit non dolose. Concordia aũt que dr facta cũ ipso adulto qui vt presupponitur habebat curatricez cuius auctoritas nõ interuenit nõ valuit in preiudiciũ ipsius minoris per. l. si curatorem habens. C. de in integ. resti. mino. vbi casus et doc. concordant ita quod in concordia non potuit fundari laudum. Et si valuisset et fuisset lesus p ut lesio presupponitur si illi duo testes non probant si pro quia vt supra deductum est competeret in integ. restitutio. per iura vulgaria et pariter potest restitui aduersus laudum si ex eo lesus est per titulum. C. si aduer. rem iudicatã per totum iuncta. l. j. ff. de arbitris. immo minor eo ipso q compromittitur eius causa cẽsetur lesus. l. si minor. xxv. annis filiofami. §. minores. ff. de mino. Nec confirmatio administratoris restitutio. in integ. C. si tutor vel curator inter. l. etiam. et per totum. Licet credam quod ille procurator non habuit mandatum ad confirmandum: quia nõ vidi in hoc scilicet defectu mandati non insisto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cvj.

Statutum vel cõstitutio vnius loci aut castri an trahatur ad loca alia seu castra lz sint sub eodem dño. p totum.

1 Gñaliter plata sunt etiam gñaliter intelligenda.
2 Jus idem ibi esse dz vbi militat ratio eadem.
3 Indefinita statuti vel legis loqutio equipollet vniuersali vbi est eadem ratio sub oĩbus contentis. nu. j. et 6. et 9.
4 Legem aut statutum vel consuetudinem transgrediens punitur.
6 Singularis numerus differt a plurali qui requirit oĩm cõcursum
7 Legato indefinite vno ex pluribus videtur vnum tantum legatũ et non plura.
8 Indefinita singularis numeri quando non videatur differri ab indefinita pluralis numeri.
9 Loquendi modus disponentis est plurimũ considerandus.
10 Ignorantem iusta ignorantia statutũ non ligat.

¶ Consilium. cvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ 1 † Licet in hac consultatione videatur prima facie dicẽdum quod. d. ser Ludouicus olim depositarius inciderit in penam: ex quo recepit quantitatem pecunie et quantitatem grani spectantem ad introitum illustrissimi domini prefecti. Et hoc vigore ordinationis et decreti editi per ipsum prefectum dominum locorum in quibus erat depositarius. d. ser Ludouicus. Nam dicta constitutio generaliter loquitur quod depositarius non possit recipere etiam vnum solidum sine bullecta cancellarij etc. Et ipe depositarius recepit illas quantitates pecuniarum et grani que pertinebant ad introitum dicti domini prefecti merito fuit transgressor dicti decreti cum dictũ decretum non se restringat ad ciuitatem sinogalie: sed generaliter loquitur: ideo generaliter intelligatur. l. j. §. et generaliter de lega. pstan. 2 c. quia circa de pñileg. cum similibus. † Cum non videatur diuersa ratio in vno depositario quam in alio: nam ratio decreti videt esse ne dominus fraudetur suis introitibus que militat in depositario mundauij: put in depositario sinogalie: ergo idem ius in vno quod in alio. argumen. l. a titio de ver. ob. et. l. iij. ibi nec ratio diuersitatis reddi potest. ff. de iniu. test. Nec videtur obstare quod loquitur in singulari. et ideo videtur verificari in vno depositario et non 3 in duobus. † Quia ex quo ista est indefinita loqutio. l. municipalis. et idefinita loqutio legis sine dubio equipollet vniuersali etiã vbi loquitur p verba singularis numeri dicit Barto. in. l. si pluribus in pnci. ver. tertio pmitto de leg. ij. allegat. l. iura non p singulas. ff. de. ll. et in. j. constitu. C. vnde in quacunq psona verificatur illa qualitas quod sit depositarius pfecti verificatur. l. loquens in depositario secundum eum qui postea ppe finem in ver. ista distinctio inter pluralia et singularia etiã in indefinita hominis reprobat differentiam inter pluralem et singularem loqutionẽ p. l. si cui lana de leg. iij. videtur itaq quod dictũ decretum loquens in depositario militet in quolibet depositario. et sic nõ solum in depositario sinogalie: sed in depositario vicariatus mũdauij p. s. dicta. Jdeo ex quo erat depositarius et recepit pecunias et qtitatẽ grani que spectabãt ad introitum pfecti videt quod verificet dictum decretum quo ad verba et quo ad mentẽ que vr fuisse vt melius possit videri rõ depositarij ne prefectus fraudet a depositarijs in suis introitibus: alias. n. posset frandari si depositarius esset immunis dicendo non recepi vt 4 depositarius. † Et idcirco vr concludendũ qd. d. ser Ludouicus veniat condẽnandus tanq transgressor dicti decreti: lz dictũ decretũ penam non imponat: õstat. n. q trangressor legis et consuetudinis 5 punitur prout dicit Bald. in. l. j. C. que sit lon. consuetu. ¶ † Tamen his non obstantibus contrarium puto de iure respondendũ: nam premitto quod istud decretum est vt arbitror in ciuitate sinogalie. Nam in copia ad me delata est premissum decretum sinogalie. Jta quod est verisimile quod non sit in vicariatu mundauij: qd si ita est prebet non leuem coniecturam q non sit factum vt astringat nisi depositarium sinogalie quod et persuadet ex alio: quia videtur quod sit multum onerosum habentibus soluere depositario vicariatus mundauij ire sinogaliaz p bullecta cancellarij cum prout audio et prout est verisimile cancellarius soleat moram trahere in sinogalia. Jta quod hominibus de sinogalia est magis facile habere aditum ad cancellarium et recipere bullectam ab eo et cum ea ire ad depositarium. Et hoc respectu videtur quod non sit eadem ratio et conditio omnium contentorum in vniuersali omniũ depositariorum. et quando omnium contentorum sub vniuersali non est eadez ratio et conditio tunc indefinita non equipollet vniuersali alias secus: vt no. Dy. in rubrica de reg. iur. in. vj. et glo. in. c. vt circa de ele. eo. li. et Bar. in. l. si pluribus de leg. ij. et doc. communiter in iuribus preallegat. et sentiunt Dy. et Bart. quatenus allegant. l. obligatione generali. ff. de pigno. quando sunt alique res in quibus non est verisimile quod disponens intellexerit: ita videtur dicendum in istis terminis in quibus non est verisimile quod disponens voluerit in tantum onerare habentes soluere datiuas et collectas que sunt in 6 troitus dñi et sfr penas et hmõi. † Cõcurrit etiã q loquit de depositario cũ sint plres depositarij eodẽ tpe et singularis numerus differt a plurali qui reqrit õcursum pluriũ. Et Dy. in. d. rubrica de reg. iur. facit differentiã inter indefinitũ pluralis numeri et indefinitũ singularis numeri. Et lz Bart. damnet dictã differentiã inter verba singularis numeri et pluralis numeri quo ad istos terminos p. l. si qs 7 lanã de le. iij. et facit illa. l. si plibus. † Cũ nõ vr q sit oĩno respuenda dcã dĩa ẽt in pprijs terminis: nã si lego seruũ meũ indefinite nõ cẽset legatus nisi vnus seruus ex seruis meis. l. legato generaliter de

8 leg.j.ꝛ secus esset si legasset seruos suos.†Non ob.l.si qs lana: quia sunt quedā verba singularis numeri ꝓgnātia que plura ꝯplectunꝫ put est lanā meā siue habeā magnā q̄titatē lane siue paruā argentū pecuniā frumētū vinū ꝛ hmōi. ꝛ tunc non refert an indefinita sit singularis an pluralis numeri. ꝛ ita ꝓcedat opi. Bar. ꝛ. l. si quis lana per quam se monet. Sunt aūt quedam vba que in singulari nō solent ꝓferri nisi vt vnū significēt vt seruꝰ equꝰ bos ꝛ hmōi. Et ita ꝓcedit opi. Dy. p. d. l. legato gn̄aliter. Itē lȝ Bar. in. d. l. si pluribꝰ. dicat ꝙ indefinita legis equipolleat sine dubio vniuersali quinimmo ꝛ singulis oīo legis equipolleat vniuersali per. l. nō in singulas ff. de. ll. Tn̄ Bar. loquitur in. ll. non declarādo in legibus aut municipalibus: in quibus ipse in spē loquiꝫ in. l. oēs ppl̄i de iu. ꝛ iure in iij. q. vij. partis ꝑn. vbi arguit ꝑmo ꝙ nō: qꝛ ex interꝑtatione equipollet vniuersali nō ex ꝓpria significatiōe p. l. si seruitꝰ. C. de ser. ꝛ. ꝑedi. in statutis aūt fit stricta interꝑtatio. l. qcqd astringende de verb. ob. ꝛ. l. ꝯstitutionibus ad muni. fm̄ eū ideo ꝛc. Cōtrariū ꝯcludit qꝛ fm̄ eū trahiꝫ ad oēs in quibꝰ est eadē rō: qꝛ ne statutū al's redatur ludibrio ꝙ esse non dȝ arg. l. si qn̄ de leg. j. receditur a ꝓpria significatione. arg. l. si stipulatus fuerit p te non fieri de vbo. obl. fm̄ eum quem refert ꝛ sequitur Jmol. in. d. l. si pluribus. ꝛ Petrus de

9 ancha. in repe. c. canonum de consti. xiiij. q. ꝑnci. colū. cij. †Et bal. in. d. l. si seruitus. dicit quod in statutis indefinita eqpollet vniuersali vbi est eadem ratio ꝛ conditio particulariū: qꝛ ratio ꝛ mens statuti ponderanda est sicut ratio ꝯsuetudinis: vt est tex. notabilis in l. j. C. que sit longa ꝯsuetu. in casu nostro statutū non redderetur inutile si non eqpolleret vniuersali: sed intelligereꝫ in depositario sinogalie: nec tunc lex fieret in singulas ꝑsonas si astringit oēs successiuos depositarios sinogalie vt de se patet: sed qn̄ restringereꝫ ad illum solum qui tunc erat in officio illo semoto esset inutile: ideo cessante ratione ꝑdicta mens Bar. ꝛ Jmo. videtur esse qd̄ tunc nō eqpolleat vniuersali: arg. l. ꝙ dictum de pactis. ꝛ. l. adijcere. §. ꝗuis de inre patro. ꝛ. c. cum cessante de appel. Item nō videꝫ eadem conditio particularium: qꝛ alterius conditionis hoc respectu videꝫ esse depositarius vicariatus mūdauij ꝛ depositarius sinogalie p supradicta. Item ponderandū est qd̄ erant eodem tempore plures depositarij si iurislator voluisset omnes astringere verisimiliter loquutꝰ fuisset in plurali ꝙ conuenit pluribus. ꝛ maxime qꝛ immediate sub ditur ꝛ alijs officialibus. Nam cū eodem tempore essent plures alij officiales loqutꝰ fuit statuens per verba pluralis numeri: nō aūt loqutꝰ fuit p verba singularis numeri alio officiali: quo fit vt deꝑhendatur mos loquendi ipsius statuentis scȝ loq in plurali: vbi eodem tempore vult plures astringere ꝛ modus loquendi disponentis est plurimum considerandus. l. si seruus plurium. §. si. de le. j. ꝛ. l. qui filiabus eodem tit. ꝛ eius ꝙ per illa iura notat Bar. in. l. centu

10 rio circa mediū de vulga. ꝛ pupilla. †Juuatur etiam dictus depositarius: qꝛ vt ꝑsupponitur non fuit sibi intimatuȝ ꝙ illa q̄ recepit fuerint de introitibus dicti ꝑfecti ꝛ iusta est ignorantia circa factū alienū. l. verius. ff. de probationibus. ꝛ. l. si. pro suo. ꝛ regula ꝑsumiꝫ in. vj. Et cū ignoraret esse de introitibꝰ ꝑfecti non recepit vt depositariꝰ: ideo non videꝫ quod debeat puniri: qꝛ debet intelligi statutum quando vt depositarius reciperet. ꝛ vt de introitibus accepit autem vt mandatarius cancellarij forte putabat illa pertinere ad ipm̄ cancellarium: put ptinebat id quod vltimo loco recepit ꝛ statutum non ligat ignorantem arg. contrarij sensus. l. necessariū. ff. de origi. iur. ꝙ est verum quo ad penas. l. municipali lege. ff. de decre. ab or. fa. put dicit Bal. in. d. l. necessarium. Item ignorans statutū non punitur pena statuti si iusta est ignorantia Bar. in. d. l. cūctos populos. C. de summa tri. in. ij. q. ꝛ Joā. an. in. c. vt animarum de constitutio. lib. vj. glos. ꝛ Barto. in. l. fina. de decre. ab ordi. fa. et quod per glos. et. d. Anto. in. c. a nobis de sen. excom. ꝛ Spe. in tit. de consti. ꝛ ibi Jo. an. in addi. Et concordant ij id qd̄ punitur p statutum non est delictū de iure cōmuni put contingit in casu nostro sed alias habemus quod vbi intellectus statuti est dubius ꝛ potest probabiliter diuersimode itelligi: licet tandem vnus intellectus sit verior. Tamen ignorantia illius intellectus est iusta ignorantia et equiparatur iuste ignorātie facti alieni: vt est text. in. c. cum dilectꝰ de consue. prout ibi no. moder. quem tex. no. ibi. d. Anto. ꝛ Jmola. qd̄ error statuti dubij causat iustum errorē qui habeꝫ pro titulo: put iustus erat facti. l. celsus de vsuc. ꝛ hoc no. per tex. ibi ꝛ no. p Jo. an. in. c. j. de postu. prela. ꝛ idem concludit Jmo. in. c. si diligenti de prescrip. ꝛ. d. Ant. in. c. de quarta eo. ti. ꝛ Bald. in consi. mihi. dliij. incip. ista questio habet duas partes. Sed ex dictis. s. saltem istud statutum redditur probabiliter dubium: ideo error censeretur instus maxime ad euitationem pene. Ex quibus concludo quod dictus depositarius debet excusari a pena. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cvij.

Fenerandi hebreo licentiam habenti promisit cum iuramento alter hebreus non fenerari an si postea licentiam habuerit fenerandi a superiore incidat in penā ꝫctus. p totum.

1 Contractum formam non seruās an incidat in penā. l. si quis maior. C. de transac. nu. seq. ꝛ p toum.

2 Argumentum a ꝫrio sensu valet in contractibus.

3 Pena quis liberatur iusta ignorantia. nu. seq.

4 Ignorantia facti alieni est ꝓbabilis ꝛ iusta.

5 Copule natura requirit copulatorum concursum. Probandi onus incumbit ei qui affirmat.

6 Rescriptum conditionale an conditione defecta dicatur supplicatio vel nullum in totum. nu. seq.

7 Conuentiones aut pacta de non mouēdo litem seu controuersiaȝ an dicaꝫ frangere qui supplicat vel iudicem adit.

¶ Consilium. cvij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ Viso themate ꝛ tenore instrī initi inter Sayum ꝛ Joseph suprascriptos ꝛ literis impetratis a Sayo ꝛ postulatione ꝛ oblatione p eū factis in anno. M. cccclxxxv. de mense decembris. Item visis lrīs impetratis p parte Joseph sub data. M. cccclxxxj. de mense Julij ꝛ cōsilio ꝛ deliberatione ꝛ ꝯcessione supinde emanatis. Nō aūt ꝑsupponiꝫ in pūcto nec in alijs scripturis trāsmissis ꝙ finitis tribus annis ꝑ quibꝰ Joseph impetrauerat posse mutuare put ex tenore copie instrī inter dictos Sayū ꝛ Joseph celebrati ꝛ ex pūcto deꝑhenditur: nō autem aliquid video in scripturis transmissis p quod deꝑhēdi possit quod dicto Joseph fuerit facta noua concessio post finitum ꝑmuȝ trienniū. In copia aūt cuiusdā cōsilij super hac materia redditi videtur ꝫrium ꝑsupponi vȝ quod dictū Joseph fuerat concessum de nouo ꝙ ipe fenararet i dicto vicariatu: in hoc aūt iacet magna vis presentis ꝯsultationis. Licet etiā si concessum fuerit de nouo ꝙ id possit. ꝛ sic tpe quo dictus Sayus literas ꝑsentauit ꝛ petijt ꝛ obtulit vt. s. dictꝰ Joseph potuerit mutuare ꝛ ostēderat se habere animum mutuādi ꝯueniendo de mutuādo ꝛc. Est tn̄ longe magis clarum si non erat facta dicto Joseph alia concessio put ex puncto ꝓ prehēdi potest vt ex infra dicēdis apparebit. Quicqd aūt sit videꝫ ꝑma facie dicēdum ꝙ dictus gayus inciderit in penam cum vt presupponitur fuerit ꝫctus iuratꝰ: ꝛ ipse gayus ꝓmiserit non mutuare nec aliquo alio modo molestare impedire vel inquietare seu impedire facere dictū Joseph quominus libere ꝛ sine molestia vel turbatione vti frui valeat ꝛ possit: ꝛ sic verba instrī sunt multū lata. videtur autē satis turbatus ꝛ inquietatus dictus Joseph vt nō libere vtereꝫ ꝛ frueꝫ dicto exercitio. Q̄m si fuisset ꝯcessum dicto gayo ipse Joseph nō potuisset libere id facere: maxie qꝛ verisilr nō stetissent cōmode ad fenerandum publice in illo loco duo bāchi: nec vt audio solitū est ꝙ cuȝ duobus separatim capituleꝫ. Ita ꝙ videtur quod ingetudo ꝛ turbatio fuerit illata dicto Joseph per ea que attentata fuerunt per dictum Sayum.

1 † Quod ꝛ videtur ꝓbari per tex. l. si quis maior. C. de transac. vbi faciens contractum iuratum incidit in penam contractus ꝛ alias penas que irrogantur p illam legem si solum supplicat superiori sup eo ꝙ aduersatur contractui quasi supplicando censeatur venisse contra contractum ꝛ iuramentum ibi dum dicit vel supplicando principibus. Iste autez Sayus videtur satis supplicasse ꝑncipi supplicando ei qui in territorio tenet locū principis put est ꝑfectus dominus dicti vicariatus: maxime qꝛ viget eadē rō. Si. n. supplicādo ꝑncipi venit ꝫ ꝫctum pariter vr̄ ꝙ veniat ꝫ ꝫctum supplicādo alteri q hȝ ꝑtātē ꝯcedēdi ꝙ postulauerit: nā dignitas ꝑncipis nō tendit ad hoc ꝙ ꝓpter eaȝ veniatur ꝫ ꝫctum ꝛ iuramētū. Et facit ille tex. dū ꝑmittit putauerit esse veniendū ꝫ ꝫctuȝ ꝙ non reqraꝫ ꝙ veniaꝫ ꝫ: sȝ ꝙ putauerit esse veniendum ꝫ: maxime qꝛ tex. ille vr̄ facere dr̄iam iter adire iudicē supplicare ꝑncipibus ꝛ venire ꝫ ꝓmissa cū ꝯiunctio soleat poni inter diuersa iuxta no. p glo. in rubrica. ff. de iu. ꝛ fac. igno. Nec vr̄ refragari si dicaꝫ ꝙ non apparet ꝙ ipse Sayus supplicauerit: lȝ. n. ꝑfectus rescripserit potuit id facere proprio motu: rn̄detur ꝙ nō ꝑsumitur c. si ꝓprio motu de ꝑben. l. vj. ꝛ insup ipe Sayus eas ꝑ sentauit ꝛ pe

2 tijt fieri q̄ in eis ꝯtineꝫ ꝙ videꝫ plusꝙ̄ supplicare. ¶ †His tn̄ non ob. ꝫrium puto apta fronte ꝯcludendū. ꝯstat. n. ꝙ ꝓmissio facta p dictū Sayū nō fuit simplr̄ ꝯuentū de nō mutuādo vel nō ingetando ꝛc. sed durāte termino triū annorꝫ. Item donec voluerit ꝛ potuerit p seipm̄ ibi mutuare. Sinaūt nō fuerat eidē de nouo ꝯcessuȝ ꝙ possit mutuare ibi sub vsuris mutuare non poterat: ideo tunc et mutuare ꝛ iqetare poterat a ꝫrio sensu q ꝫrius sensus locū hȝ etiā in ꝫctibus. l. inter socerum. §. cū inter de pact. dota. l. eum qui ita. §. qui ita de verb. ob. l. leta. ff. si cer. pe. Et hoc vr̄ satis planū si put ex themate deꝑhendi potest non erat iterum capitulatū cum Joseph vt fenerare posset sub cautelosa forma qua capitulari solet cū de iure etiam hebrei fenerari nequeant. c. post miserabilem de vsuris maxime cum vsura etiam veteri testō ꝓhibita sit. c. sup eo. codētitu. Ideo hebrei non exercent palā fenus nisi vbi p capitula a superiore vel communitatibus non directe vel indirecte permittitur seu per capitula toleratur. et propterea non traheretur conuentio ad istud tempus scilicet post triennium nisi nouiter cum ipso Joseph fuerit capitulatum nec est verisimile quod si fuisset cuȝ eo nouiter capitulatū non fuisset facta de hoc mentio in themate.

3 †Dato autem sine preiudicio veritatis quod nouiter fuisset capitulatum cum dicto Joseph si non venisset in notitiam dicti Sayi non

non videtur ꝙ dictus gayus sit puniendus: qm̄ ignorantia saltem iusta excusat a pena vt est expressum in.l.fi.ff.de decre.ab ord.faci.⁊ ibi Bar.⁊.l.necessarium.⁊ ibi Bal.ff.de orig.iur.ad idem quod no. Bart.in.l.cunctos populos.ij.q.C.de sum.tri.⁊ Joan.and.in.c.vt animarum de constitu.lib.vj.⁊ per spe.in ti.de constit.⁊ ibi Jo.an. in addi.⁊.d.Ant.in.c.a nobis de sen.excom. 4 †Ignorantia aūt facti alieni est probabilis ⁊ iusta ignorantia.c.fi.ff.pro suo.⁊.l.verius.ff. de proba.⁊.c.presumitur de reg.iur.in.vj.cum si.⁊ insuper dato qđ potuerit mutuare per noua capitula: prout poterat per prima capitula intra triennium: non tamen apparet ꝙ voluerit mutuare ꝑ ipsummet. Per priora enim capitula poterat mutuare per se ⁊ per alium prout mihi persuadeo ex his que cōtinentur in dicto instrumento promissionis facte per gayum: licet capitula non viderim. Conuenit enim inter eos quod dictus gayus non mutuaret neqꝫ inquietaret ⁊c. Quominus.d.Joseph per se vel alium mutuaret intra triennium. Item nec postea donec voluerit ⁊ potuerit mutuare per ipsummet. Licet ergo capitulasset quod posset per se vl' aliū mutuare: ⁊ sic purificata fuerit illa particula potuerit mutuare ꝑ ipsummet. Nam si potest quis per se ⁊ per alium mutuare cōstat ꝙ potest per se mutuare: lꝫ possit etiam per aliuꝫ: tn̄ non sequitur ꝙ voluerit mutuare per ipsummet. Nam poterat habere animum capitulandi quod possit per se vel alium etiam non velle mutuare ꝑ seipsum: sed per alium. 5 † Et si dictus Joseph petit vel peteret dictam penam per ista gesta per gayum post illud triennium est necesse quod probet duo vꝫ qđ potuerit tūc mutuare per semeipsum. Itē quod voluerit per semetipsum mutuare propter naturam copule que sui natura requirit concursum copulatorū.l.si heredi plures.ff.de condi.instit.⁊.l.generaliter.C.eo.ti.cuꝫ similibus. Est em̄ hoc fundamentum sue intentionis: ideo eideꝫ competit onus probandi.l.actor ꝙ asseuerat.C.de proba.⁊.l.qui accusare.C.de eden.⁊ c.cum ecclesia sutrina in fi.de causa posses.⁊ proprie. Etiam si esset directe probatio impossibilis prout est negatiua non choartata loco.⁊ tempore vt probatur in.l.hoc iure de verb.ob.⁊ per doct.ibi ⁊ per Hosti.in.c.quod super his de accus. Non credo autem ꝙ ꝓbet̄ quod voluerit per seipsum mutuare merito ⁊c. Dato autē sine preiudicio veritatis ꝙ probetur ꝙ potuerit Joseph ⁊ voluerit per seipsum mutuare. Tn̄ non probatur quod gayus mutuauerit nec inquietauit Joseph quominꝰ posset libere mutuare: nam impetrando literas domini prefecti de quibus in themate non propterea ꝓbatur quod ipse supplicauerit: potuit enim scribere precibus tertij ⁊ persuasione non precibus ipsius gay maxime cum fundarent se litere in desiderio seu beneplacito communitatis nec aliquid communitati precipiebat: sed declarabat ꝙ sua.d.descendebāt ad ea q̄ placebant communitati.⁊ rem ipsam remittebat dispositioni communitatis itaqꝫ non apparet quod aliquid supplicatum fuerit per ipsum gayum. 6 †Et si quid supplicatum fuit forte fuit supplicatū cōditionaliter prout litere conditionales sunt in effectu scꝫ quod cōcedant gayo ꝙ possit mutuare si ipsi cōmunitati placebit ⁊ ꝯditio illa defecit ita quod nihil censeatur supplicatum: quia quando aliquid sub conditione disponitur.⁊ illa conditio deficit nō est dispositum vt notabiliter probat tex.in.l.j.in princi.ff.de regu. cato.vbi est tex.quod legatum conditionale defecta cōditione non est legatum factum ibi non esse datum legatum verius est q̄ꝫ inutiliter datū ita ⁊ supplicatum conditionaliter defecta conditione verius sit non esse supplicatum q̄ꝫ inutiliter supplicatum.⁊ propterea nō verificetur tex.d.l.si quis maior ibi supplicando principibus: item intelligitur ille text.quando supplicatio fuerit sortita effectum.s.qđ superior id delegauerit ⁊ impetrans vtatur rescripto: quia nimis durum ⁊ rigorosum esset quod per solam supplicationem tot pene irrogarentur cum non videatur quod veniat contra conuenta qui solum supplicat: nisi promiserit non supplicare. Item propterea Rapha.ibi dicit quod melius esset intelligere illum text.in libello conuentionali cum facti narratione qui interrumpit prescriptionem: licet forte incidenter iudex deleget secundum Raphael.et sic Rapha.⁊ Paulus de castro.non videtur quod in sola supplicatione etiam signata militet illa lex que irrogat plures penas est enim nimis dura illa lex. Et qui supplicat non venit contra promissa puta contra transactionem: sed videtur se preparare ⁊ videtur minus quam attentare ⁊ attentatus non punitur in ciuilibus: licet enim attentatum puniatur: tamen non punitur pena secundum Bald. in.l.si quis non dicam rapere.C.de epi.⁊ cleri.per.l.saccularij de extraordi.crimi.⁊.l.j.in fin.quod quisqꝫ iuris.⁊.l.vulgaris.§.qui furti de furtis.sed nos sumus in ciuilibus ⁊ in pena ciuili merito non suadet ratio quod attentatum puniatur. Item in leuibus non solet eadem lege puniri qua punitur perpetratum: vt per glos.⁊ doc. in dicta.l.j.in fine.quod quisqꝫ iuris.⁊ in dicta.l.si quis non dicam rapere.sed hic sumus in leuibus non in grauioribus merito ⁊c. Jđ non deberet puniri transigens si supplicat principali vel adit iudicem ⁊ non facit alium actum: quia non fecit partem citari.⁊ sic non resuscitat litem: sed est actus preparatiuus ad litem attentandam seu inchoandam ⁊ pro hoc facit tex.d.l.si quis maior quatenus ponit vt diuersa supplicare vel adire iudicem ⁊ non seruare conuenta ergo supplicando non dicitur propterea non seruare promissa qđ ⁊ ratio naturalis suadet si intelligitur de sola supplicatione nō executa.⁊ sola rō naturalis sufficit.l.scire oportet.§.sufficit de excusa. tut. 7 †Et facit ꝙ dicunt Jaco.de are.⁊ Cy.in.d.l.si quis maior qui faciunt differentiam inter casum illius legis ⁊ casum quo quis promittit controuersiam non mouere quo casu requiritur citatio.l.diuus de peti.hereditatis ſm eos ꝙ supplicare ⁊ adire iudicem non est venire contra promissionem de non mouendo cōtra promissionem de non mouendo controuersiam pariter videtur ꝙ non sit cōtra promissionē de non inquietando quominus possit mutuare ⁊c. Aut ergo tex.d.l.si quis maior est intelligendus in supplicatione signata qua supplicans vsus sit vt dicit Pau.de ca.aut non intelligitur in qualibet supplicatione: sed in ea per quam venitur contra conuenta ⁊ istis casibus habemus intentum aut magis generaliter intelligitur etiam si non fiat contra conuenta.⁊ tunc si intelligitur de supplicatione quod causa committatur prout intelligit glos.⁊ doct.ibi.⁊ tunc similiter habemus intētum: qꝛ hic nō fuit aliqua delegatio supplicata aut intelligitur magis generaliter.⁊ tūc illa lex esset nimis rigorosa ⁊ contra rationem: ideo hac ratione restringenda: argumē.l.qđ non ratione.ff.de.ll.nedum.qꝛ nimis penalis arg.l.si preses.⁊.l.interpretatione de penis.⁊.c.statutū de ele. lib.vj.cum similibus.ideo esset maxime tunc strictissime interpretanda: ideo cum loquatur de supplicante principibus ⁊ princeps proprie dicitur imperator vel summus pontifex.ff.de cōstitu.prin. in rubro.⁊ in.l.j.⁊.l.fi.eo.ti.⁊ in.l.princeps.ll.ff.de.ll.⁊.§.sed ꝙ principi insti.de iure natu.gen.⁊ ciui.non ergo trahitur ad supplicāteꝫ inferiori recognoscenti superiorem ꝓut est prefectus qui recognoscit principem apostolicum in superiorem quasi magis sit imputādum supplicanti imperatori vel pape ꝙ supplicando inferiori: tuꝫ quia magis de facili fit supplicatio inferiori q̄ꝫ ꝑncipi: ideo cū maiori deliberatione ⁊ cogitatione videtur fieri supplicatio principi q̄ꝫ illa que fit inferiori que de leui: item magis videtur imputandū ei qui supplicat principi id quod tendit in deueniendo in periuriū ⁊ est preludium periurij q̄ꝫ ei qui supplicat inferiori: ideo verbis inherendum est. Qn̄ enim quis se fundat in iure exorbitāti debet docere ⁊ v̄ificare ea que v̄bis illius legis continentur not. Bal.in.l.si quis non dicam rapere.C.de epi.⁊ cle. Joā.and.in.c.j.de tempo.ordi.lib.vj.⁊ per glo.⁊ doct.in cle.fi.de rescriptis.⁊ not.legentes.d.l.si quis maior.nam dicūt ꝓpter hoc ꝙ debet docere ꝙ reus fuerit maior tp̄e iuramenti ita ⁊ docere debeat ꝙ cui supplicatur sit ꝑnceps. Preterea ꝓut dicūt ibi doc.maxime Saly.nō semꝑ supplicatio vl' adire iudicē facit incidere quē in illas penas lꝫ iurauerit seruare cōtractū. Sed attendēda sunt v̄ba ꝯuentionis ſm eū intelligere aūt videt̄ ipse ⁊ glo.⁊ doc.ꝙ ꝑ illos actus scꝫ supplicādo vel adeūdo iudicem deueniat̄ contra conuentionē ⁊ sic ꝯtraueniēs incidat in periurium.⁊ propterea intelligatur qn̄ verba ꝯctus sunt taliter concepta ꝙ supplicādo offendant̄ verba contractus ⁊ iuramenti ꝙ non v̄r cadere in casu isto.⁊ sic multis vijs deuenit̄ in hanc conclusioneꝫ ꝙ dictꝰ Gayus nō inciderit in penā ꝑ dictā supplicationē: nec etiā ꝑ petitionem quā fecit in consilio dicti castri mūdauij: vꝫ ꝙ sibi fieret ſm tenorē lr̄arū: litere aūt erant ꝯditionales si cōitati placebat non placebat nec placuit: ideo petitio illa censeatur non facta per dicta.s̄.ꝑ.l.j.de reg.cato.itē obtulit se paratum velle ire ad mutuādū sub vsuris in dicto vicariatu si velint eū acceptare ⁊ ista oblatio etiā est ꝯditionalis que defecit: itē ex alio nō fuit simplex oblatio: qꝛ subiunxit cū capitulis iā factis inter ip̄m Gayū ⁊ hoīes mūdauij ⁊ etiā cū alijs capitulis ⁊ ꝯuentionibus fiendis inter hoīes dicti vicariatus ⁊ ip̄m Gayū forte intendebat capitulare ꝙ teneret̄ ire ad exercendū ibi fenꝰ si Joseph nō posset vel nollet ꝑ seip̄m mutuare ⁊ hoc mō nō putasset venire ꝯ ꝓut requirit tex.d.l.si qs maior ⁊ ꝑsumēdū est: qꝛ nō presumitur quis velle deierare argu.l.merito.ff.ꝓ so.⁊ quod ꝑ illam legē notāt Bar.⁊ doc.in.l.gerit de acq.hr̄ditate nec dolus p̄sumitur.l.quotiēs.§.qui dolo de ꝓba. Et ex his p̄nt sumi clare rn̄siōes ad adducta in ꝯriū: ideo nō insisto. Laus deo.

Summarium super consilio.cviij.

☞ Diuidere ⁊ alienare ꝓhibitꝰ minor.xxv.annis an possit ad diuisionē ꝓuocare stante statuto ꝙ legitima etas sit ⁊ esse intelligat̄ xviij.annoꝝ in oībus negotijs.ꝑ totū.

1 Diuisio est quedam ꝑmutatio.
2 Alienari nō possunt res minoꝝ absqꝫ iudicis decreto.
3 Juramentū validat ⁊ firmat actus minoꝝ alias inualidos.
4 Minori etatis veniā impetranti que sint necessaria.
5 Obligationibꝰ facti succedit obligatio ad interesse.
6 Etas legitia iure cōi est.xxv.annoꝝ ꝙ pōt ꝯria lege statutaria minui ⁊ iura disponentia de legitima etate non verificantur in eo qui etatis veniā impetrauit.nu.8.
7 Legum correctio qn̄ videatur esse inducta statuto.
8 Intelligatur v̄bum sepe veritatem significat.
9 Rescriptum motu proprio concessum dr̄ fauorabilius eo qđ conceditur ad partis instantiam.
10 Ultima pacta derogant prioribus.
11 Legata re in qua testator hꝫ ius aliquod si illa sit hr̄dis eā totā le-

gasse testator videtur ⁊ non tantum ius suum.

¶ Consilium. cviij.

In nomine dñi nostri iesu

christi. ¶ † In presenti consultatione videt̃ prima facie dicendū ꝙ dictus Michaelangelus foueat iustitiam: nam vr̃ ꝙ dicta diuisio non tenuerit nec ꝓ parte ipsius Michaelangeli nec pro parte amici qui tempore diuisionis erat minor. xxv. annorum cum diuisio sit quedam permutatio cum permutetur pars vnius rei cōmunis que in totum cōceditur vni cum parte alterius rei que in totum conceditur alteri. l. cum pater. §. hereditatē de leg. ij. ⁊ l. j. ⁊ l. fratres. C. cōmunia vtriusqȝ iud.

2 † Et alienationes rerum immobilium non pn̄t fieri per minorem sine iudicis decreto. C. de predi. mino. sine decre. non alie. in rubro ⁊ nigro. ⁊ ff. eo. ti. l. j. ⁊ quasi per totum ⁊ ex cā eris alieni soluēdi dotis vel simili cā. l. ob es cū sua glos. C. eo. tit. ⁊ l. j. ⁊ l. magis puto. §. non passim. ff. eo. ti. in hac diuisione nec cā eris alieni nec similis interuenit nec decretum iudicis:

3 † ideo non valeat cum non interueniat iuramentū quod solet confirmare contract⁹ minoꝝ al's inualidos aut̃. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. ⁊ ideo constat ꝙ minor nō pōt diuidere bona immobilia nisi prouocatus vt quia soci⁹ maior petat diuisionez vt est expressum in. d. l. j. §. si communis. ⁊ l. si pupillorum in princip. ff. de rebus eorum. ⁊ ita omnes concordāt.

4 † Nec obstare videt̃ statutū scdm̄ de quo in themate: q2 ꝑ illud non videt̃ derogatum senatuscōsulto ꝓhibente alienationem fieri p̃diorum minoris. ⁊ l. ⁊ si preses. l. predia. ⁊ l. si prediū. C. de predi. mi. vel orationi diui seueri de qua in. l. j. ff. eo. tit. ⁊ hoc per. l. eos. C. de his qui ve. eta. impetra. vbi est expressum ꝙ minor qui veniam etatis impetrauit a principe. ⁊ sic quod habeatur pro maiore. xxv. annis nō pōt alienare sine decreto iudicis nec minoris auctoritatis imo maioris rescriptū p̄ncipis q̄ statutū populi maxīe qui recognoscit superiorem ⁊ tātomagis q̄to in casu statuti est maior rō: q2 statutū loquitur in quolibet minore non distinguens qualitatem minoris sed in rescripto principis debet concurrere ⁊ probari honestas morum ⁊ animi probitas eius cui venia etatis conceditur. l. omnis. C. de his qui veni. eta. impetra. item ibi requiritur etas. xx. annorum ⁊ statutum istud reducit ad minorē metā temporis scȝ. xviij. annoꝝ ideo suadere videtur ratio ꝙ generalitas huius statuti limitetur ꝑ ut generalitas rescripti principis concedentis veniam etatis ⁊ tantofortius: q2 statuentes in alio statuto minus videntur cōfidere de iudicio minoꝝ q̄ ius cōe: q2 annullant ipso iure obligationes minorum vbi ius cōe nō annullat regulariter si sunt puberes nō habētes curatores: sed cōcedūt restit. in inte. vt in titulo de mino. quasi per totum. ff. ⁊ C. ⁊ vbi actus est nullus non competit restitutio in integ. l. in cause in prin. ff. eo. tit.

5 † Dato autē ꝙ dictum statutū iuuet dictam diuisionem ꝓ portione dicti amici qui erat maior. xviij. anno. non ꝓpterea ex hoc capite pōt iuuari dicta diuisio pro portione Michaelangeli qui habebat quartam partē in dictis domo ⁊ orto cum statutum disponat de pupillis ⁊ insuper dictus amicus non habebat mandatum nec aliquā auctoritatē disponendi de bonis vel negocijs sui fratris solum erat obligatus ad faciendum ratificare fratrem pro quo de rato ꝓmisit ⁊ est promissio facti in qua succedit obligatio ad interesse. l. stipulationes non diuiduntur in prin. versi. celsus. de verb. ob. ideo ipe Michaelangelus vt heres dicti amici si ad aliquid obligetur vigore dicte diuisionis facte obligetur solum ad ratificandū vel ad soluēdū interesse: q2 non poterat ad aliud compelli ipse promissor cum non cogatur quis precise ad factū regulariter ꝓut oēs concordant per. d. versiculum celsus cum concor.

6 ¶ † Cū his non obstantibus contrarium arbitror de iure verius: nam primo concludendum est quod dictus amic⁹ potuit diuidere ꝓ portiōe sua ⁊ se obligare vigore dicti vltimi statuti quo disponitur quod in omnibus negocijs hereditatib⁹ iudicijs ⁊ causis legitima etas sit esse intelligatur. xviij. annorum completorum. Dictum. n. statutum nil aliud vult nisi quod ea que possunt facere de iure illi qui habent legitimam etatem id vigore dicti statuti facere possint qui habēt. xviij. annos completos: etas. n. legitima de iure cōmuni est etas. xxv. annorum vt est expressum in. l. fi. C. de his qui ve. eta. impetra. ex quo deprehenditur quod a lege non a iure gentium statuta est talis meta temporis prout contingit in legitima tutela in legitimis heredibus insti. de legi. agna. tute. in princ. ⁊ insti. de lega. agna. succe. in principio: ista enim precisa meta temporis non ratione naturali non conuenit vniuersaliter omnib⁹: q2 experientia rerum magistra. c. quam sit in principio de ele. lib. vj. ⁊ c. statutum in prin. eo. ti. ⁊ libro. ⁊ l. legatis. §. ornatricibus de lega. tertio docet quod nōnulli. in. xxiiij. annis ⁊ quidam in. xx. sunt magis maturi ⁊ magis prudentes quam aliqui in. xxv. vel. xxvj. annis licet omnes sane mētis sint prout ⁊ videmus in etate pupillari: est. n. a iure ciuili statuta certa meta tēporis scilicet. xij. vel. xiiij. annorum. l. indecoram quando tut. ⁊ cura. esse desinant ⁊ insti. de pupil. substi. §. masculo. ⁊ institu. quibus modis tut. finitur. §. j. ⁊ tamē nō est vniformis in omnibus vt probatur in. §. j. ⁊ in dicta. l. indecorā. ⁊ in. c. puberes de despō. impube. ⁊ facit. c. iuuenis. et quod ibi habetur de sponsa. itaqȝ cum meta legitime etatis sit a iure ciuili statuta potest contraria lege ciuili alia meta statui legitime etati prout est lex municipalis que est lex ciuilis illius pupilli qui legem statuit. l. omnes populi de institia. ⁊ iure ⁊ institu. eodem titulo. §. ius autem ciuile. ⁊ §. sed ius quidem ciuile. ius autem ciuile potest statuto tolli ⁊ deduci ad aliam metam temporis per dicta. l. omnes populi. ⁊ l. fina. ff. de decre. ab ordi. faci. ⁊ d. §. ius autē ciuile. ⁊ §. sequenti.

7 † Et sic statutum istud in effectu reducit etatem legitimam xxv. annorum ad etatem. xviij. annorum in omnibus negocijs: ita quod ea que disposita sunt in iure in maioribus. xxv. annorum militent vigore hui⁹ iuris municipalis in maiorib⁹. xviij. annoꝝ ista est mens ⁊ vis huius statuti alias nihil operaretur contra id quod habetur in. l. si quando de legati. j. ⁊ in. c. si papa de priuile. libro. vj. adeo quod vbi statutum nihil disponit alias tunc etiam a contrario sensu inducitur. ll. correctio prout consuluerunt Dy. ⁊ Cynus. prout eos refert ⁊ sequitur Baldus in. l. conuenticulam. C. de epi. ⁊ cle. in. l. si cum dotem in principio. ⁊ ibi Angelus ⁊ Jmol. ff. soluto matrimonio. quod ⁊ firmat ponta. in auct. ex testamento. C. de colla. adducens tex. in aut̃. diaconissam. C. de episc. ⁊ clericis. iuncta glos. secundum eum supple tu glossa in aut̃. lege codicis scilicet in. l. nulla super qua est posita dicta aut̃. diaconissa. ⁊ glos. in corpore vnde sumitur vȝ. §. diaconissam in auc. de sancti. epi. ⁊ idem sentit Raph. in. l. vt liberis. C. de colla. ⁊ facit dicta auc. ex testamento ⁊ contrarius sensus sumitur ex quadam ꝯiectura. l. apud antiquos C. de furtis. ⁊ per indirectum datur intelligi dicit tex. in. c. cum apostolica de his que fiunt a prela. sine cōsensu capituli: ideo multofortius inducatur. ll. correctio per directum ⁊ expressum sensum quādo verba ad id possunt trahi alias esset frustratorium prout contingit in casu nostro. Et hoc puto satis clarum ⁊ intrepide concludendum ex quo infertur quod prout maior. xxv. annis potest alienare ⁊ sine causa ⁊ sine decreto iudicis res suas immobiles quoniam lege non prohibetur ⁊ rerum suarum quilibet est moderator et auctor. l. in re mandata. C. mandati. ita ⁊ potuit dictus amicus dicta bona sua mobilia: ⁊ sic domum ⁊ ortum titulo diuisionis transferre in suum socium in communione. Jtem pariter potuit se obligare pro parte Michaelangeli diuidendo nomine ipsius Michaelangeli ⁊ promittendo de rato: nam sine dubio id posset maior. l. procurator qui pro euictione de procura. ⁊ in titulo rem ratam haberi per totum ⁊ est clarissimum.

8 † Nec obstan. d. l. eos. C. de his qui ve. eta. impetrauerunt: quia is qui veniam etatis impetrauit non est constitutus in legitima etate vt est expressum in. l. fi. eodem titulo. adeo quod iura loquentia de legitima etate seu de constituto in legitima etate seu de habente legitimam etatem non verificantur in eo qui ven. eta. impetrauit vt est textus in dicta. l. fina. sed bene verificabuntur in habente. xviij. annos stante isto statuto quod clare disponit quod sit legitima etas. ⁊ sic vere est legitima etas: nam verbum est veritatis expressiuum vt de se patet ⁊ verbum intelligatur sepe significat veritatem in. l. si tibi homo. §. cum seruus de lega. j. ⁊ in. l. qui solidum in princip. de lega. ij. in. l. clam possidere. §. qui ad nūdinas de acqui. posses. ⁊ in. l. communis seruus eodem titulo. et in. l. non enim de noua. ⁊ in quampluribus. §§. institu. de rerum diui. ⁊ cum statutum possit vere constituere legitimam etatem vt supra deductum est non facit ficte secundum theoricam Barto. in. l. si is qui pro emptore de vsuca. ⁊ Bald. in. l. in rebus in fi. per illum tex. C. de iure dotium. ideo absqȝ dubio iura loquentia in habente legitimam etatem verificabuntur in territorio anglarie in constituto in etate. xviij. annorum completorum ⁊ non verificabuntur in eo qui veniam etatis impetrauit etiam si esset etatis. xxiiij. annorū ex quo apparet quod de vno ad alterum non infertur cum sint separata ⁊ separatorum non est illatio. l. fi. ff. de calum. ⁊ l. si maritus. C. de donatio. inter virum ⁊ vxorem cum concord. impetratio. n. venie etatis est quedam dispensatio quod iudicetur vt maior: lȝ non in omnibus. ⁊ ista lex municipalis disponit quod in omnibus ⁊ al's sit differentia in simili inter legitimationem que facit quem legitimum ⁊ dispensationem que non disponit ita generaliter vt docto. notant in. c. per venerabilem qui filij sint legi. ⁊ tātofortius differt impetratio venie etatis que cōmuniter fit ad instantiam partis et dispositio hui⁹ legis que facta fuit verisimiliter motu proprio nō ad instantiam dicti amici.

9 † Et fauorabilior est concessio facta motu ꝓprio q̄ illa que ad instantiam partis. vt in. c. quamuis. ⁊ in. c. si pluribus de preben. lib. vj.

10 † Nec ob. quod ius cōe requirit causam ⁊ decretum: q2 illis iuribus est derogatum in cōstitutis vltra. xviij. annoꝝ. ⁊ similiter est derogatū per predicta legi prime municipali cum vltima derogent prioribus. l. pacta nouissima. C. de pactis. et quotidie videmus quod per iura nouissima derogat̃ antiquis: preterea dictū primū statutū nō loquit̃ in diuisionibus: sed illas expsse excipit ⁊ hoc circa portionem amici.

11 † Circa portionez autem que fuerat michaelangeli quam amicus diuidēdo non potuit transferre in dñm Simonē est premittēdū ꝙ dato ꝙ non valeret dicta diuisio nec in aliquo iuuaret dictū Simonem tn̄ eum iuuat legatum in quantum dictus Michaelangelus est heres dicti dñi Simonis: q2 licet testator censeatur legare ius quod habet in re legata. l. vxor patrui

patrui.C.de lega.z.l.si domus.§.fi.z.l.quod in rerum.§. si vsumfructum de lega.primo tamen fallit quatenus res est heredis.l. vnum ex familia.§.si rem de leg.ij.z melius in.l.is cuius.z.l.cum filius.§. dominus in ratione sui.z ibi Bart.eodem titu. Quo ad residuum aūt dicendum est qđ lz nō fuerit translatū dominiū in.d.dñm Simonem z successiue nec in dictum Simonem legatarium domini Simonis.z per consequens dictus Michael angelus habeat rei vendicationem nihilominus:quia est heres insolidum dicti amici qui diuisionem fecit nomine suo z dicti Michael angeli nō potest factum amici impugnare per.l.cum a matre.C.de rei vendi.vbi casus quod heres non potest impugnare contractum defuncti factū super re sua.z hoc duplici ratione vna quia quem de euictione tenet actio eundem agētem repellit exceptio.l. vendicantem cum.l. sequenti de euic.z vult Barto.in.l.fi.§.in computatione.C.de iure deli.z ibi Ange.z Pau.de cast.quod dicta regula procedat etiam si regressum habeat solum ad precij restitutionem multofortius si haberet regressum ad interesse alia ratione per regulā illam ex qua persona quis lucrū sentit non debet eius factum impugnare.l.ex qua persona.ff.de reg.iur.z.l.si cum dotem.§.si pater soluto matri. prout dictam regulam ad propositum ponderant Jaco.but.Bar. z ceteri in dicto.§.in computatiōe volentes eam militare etiam si in casu euictionis nullus regressus haberetur etiam ad precium.z sic etiam si amicus non promisisset de rato z ad nihilū teneretur si viueret.z hec regula secundum docto. militat si heres habet vltra legitimam prout habet dictus Michaelangelus insolidum heres amici cuius hereditas presupponit esse soluēdo.z iō ex hac regula in totū repellit exceptione z p hec patent sublata adducta in 2riū.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cix.

1 Dominus hodie p̄sumitur qui semel fuit dominus.
2 Alienatio immobilium rerū pupilli aut minoris que requirantur vt teneat.nu.seq:z al's que sufficiant.nu.5.
3 Exceptiones nitens illas debet probare.
4 Assertio a personis prohibitis actum gerere est suspecta z non creditur et vt tutori vel curatori asserenti actum super alienatione rerum pupilli fienda.
5 Alienata pupilli bona cum decreto iudicis non possunt a pupillo maiore facto repeti licet sint de magis vtilibus quodq; de alijs solennitatibus de quibus.nu.2.nō constet.fallit tū si probātur falsis persuasionibus facta.nu.seq.per totum.
6 Utilitatem oim considerat iurislator.
7 Decretū iudicis presumit omnia solenniter gesta cōcurrente possessione longissima.

¶Consilium.cix.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶†Uidetur prima facie dicendum q̄ constito quod dicta bona fuerint bona paterna z 2sequēter ipsorum agentium vel suorum auctorum.z sic fundata sit eorum intentio:nam qui semel fuit dominus hodie presumitur dominus q2 presumitur dominium continuatum.l. siue possidetis.C.de pba.z in iuribus allegatis ibi in glo.z facit.l.nō ignorabit.C.ad exhib.z clarū esset si eis non obstaret dictus contract9 2 venditionis qui non videtur eis obstare:†nam ad hoc vt bona immobilia minorum vendi possint requiruntur plura scz quod interueniat decretum iudicis.C.de predi.mino.sine decre.nō alie.in rubro z nigro.z.ff.eodem titu.in.l.j.z quasi per totos.item requiritur quod immineat es alienum z propter es alienum soluēdum alienatio fiat.l.ob es.C.de predijs mino.z.l.j.z.l.magis.§. ne passim.§.ne tamen.z.§.si es alienum.ff.eodem titu.tertio quod non habeat pecuniam vel alia bona mobilia:vnde possit solui es alienum.d.l.j.§. quod si forte.z.d.l.magis puto.§.ne passī.z facit.l.lex que tutores. C.de admini.tuto.Item si oportet deueniri ad bona immobilia debent alienari prius bona que sunt minus damnosa. minorib9.d.§. 3 ne passim versi.sed si fit.z facit.d.l.nec damnosa.†Cum itaq; ita demum permittatur venditio prediorum si predicta concurrunt per iura preallegata videtur quod appareant predicta interuenisse:cū videantur esse fundamentum eorum qui se fundant in venditione licet enim sint rei tamen eis etiam incumbit onus probādi eorū defensionem seu exceptionem in qua se fundat.l.in exceptionibus.ff. de proba.z facit.l.ei qui dicit.eodem titulo.z.l.ij.ff. de excepti.non tamen videtur quod appareat si aliud non probatur quod tūc imminerent es alienū nec forte poterit probari:z si probabitur quod imminebat es alienum non creditur quod probabitur quod in bonis non fuisset:vnde potuerit solui dictum es alienum aliunde q̄ ex venditiōe predior ꝓut vr̄ requiri vt deueniri possit ad venditionem prediorum.d.§.quod si forte.§.ne passim.z vlterius cum vt dicitur dictum predium venditum esset preciosum:quia vt dicitur p̄ pe muros oppidi z verisimiliter appetitū z desideratum videtur quod vltimo loco debuisset vendi.arg.d.§.ne passim versi.sed si fit. 4 z.d.l.lex que tutores ibi cetera preciosa.†Nec videtur credendum assertioni partium que dixerint imminere es alienum z non esse in hereditate aurum vel argentum vel bona mobilia:vnde possit solui dictum es alienū nec alia bona minus damnosa si vendātur eo q2 alias est prohibita eis venditio vt.d.l.j.de reb9 eorum cum similibus z assertio facta per personas alias prohibitas actū gerere est suspecta z ei non creditur.l.que testamentum.ff.de proba.z.l. cum quis decedens.§.titia honestissima de leg.iij.insuper non asseritur quod non essent bona minorum de quibus posset satisfieri:sed non erant bona in hereditate patris z c.Stare enim potest quod nō sint in hereditate patris:z tamen sint in bonis filiorum vt de se est notissimum.Jdeo remanet actio in rem dictis.tūc minoribus.d.l.ma5 gis.§.penul.z.l.si predia.C.eodē tit.¶†His tamen non obstantibus contrarium arbitror de iure respondendum non enim reperio iura que dicāt qđ si fuerūt bona mobilia vel predia minus vtilia vel minus preciosa:z fuerūt vendita magis vtilia z magis preciosa qđ venditio fuerit nulla prout reperitur quando in multis iuribus q̄ si fit sine decreto sit nulla z multa fieri prohibētur que si fiant tenēt l.patre furioso.ff.de his qui sunt sui vel ali.iur.z ibi glos. que plura allegat.z est expressum in.c.ad apostolicam de reg.circa finem incūbit enim iudici inquirere:an immineat es alienū.z vnde possit cū minori incōmoditate minorum satisfieri.d.§. ne passim.z.§.necnō illud.z.§.in primis.ea.lege.Jdeo presumendum est quod alias iudex non decerneret quam super his inquirat cum debeat decretū interponere causa cognita.d.l.ob es.C.de pre.mi.z pro decreto iudicis presumitur quod sit iuste interpositū pro gestis enim per iudicem presumit.c.in presentia de renūciatio.l. herennius. §. gaya de euic.z per Jnno.in.c.innotuit de eo qui fur.ordi.susce.z per spe. in ti.de emptione z vendi.§.nunc sciendum versic.breuiter. vbi dicit quod vbi interuenit decretum iudicis omnia presumuntur rite z recte gesta z Bald.in.l.cum hij.§.si pretor de transact.dicit quod in dubio decretum censetur interpositum cum cause cognitione et omnia rite emanasse in extraiudicialibus prout sunt alienationes rerum minorum z ecclesiarum transactiones super alimentis z huiusmodi z allegat Bal.Jnno.in.d.c.innotuit.Et idem voluit bal. in.l.non aliter de adoptio.licet etiam in iudicialib9 presumatur.c. inter vos de re iudi.d.c.in presentia.z.d.§.gaya.z per spe. in titulo de sententia.§.vt autem versic.z no.z ibi per Joā.an.post Guid.de su.z multa possent adduci que omitto:maxime q2 sumus in extraiudicialibus.Ex quo ergo iudex in casu nostro interposuit decretū presumitur quod causa cognita illud interposuerit.z sic inquisiuerit an esset in vero es alienum.z an essent bona mobilia ex quarum vēditione potuisset exsolui es alienum quod imminebat.z an eēnt bona que vendi magis expediret illis minoribus que omnia veniebant in cause cognitione per iura preallegata: ideo emptores habent intentionem eorum fundatam ex quo interuenit decretū iudicis per predicta accedat.l.iuste possidet.ff.de aqui.possel. Et illa prefationis verba q̄ imminet es alienū non sunt magis verba partium q̄ verba iudicis ad quem pertinebat de predictis inquisiuisse.z q2 presumptio transfert onus in eum qui contradicit.Jdeo incumbit onus probandi eis qui per predicta velit alienationes huiusmodi impugnare.z consequenter quod iudex falsis allegationibus seu persuasionibus motus fuerit ad interponendum suum decretum vt est tex.in.l.z si preses ibi si falsis allegationibus circunuētam religionem iudicis probare possit z.d.l.j.ibi manente actione pupillo si postea probari potuerit obreptum esse pretori.z in.d.l. magis puto.§.manet.vbi similis tex.si igitur dicti actores non pbant predicta scilicet q̄ non imminebat es alienū vel qđ erant bona mobilia vel magis congrua:vnde possit solui es alienum nō manet eis actio vt dictis iuribus z 2rio sensu z sine actiōe nemo experitur.l.si pupilli.§.videamus de nego.gest.l.nā postea in principio 6 de iureiur.†Conclusio aūt sit q̄ si non probatur obiectum iudici. z sic iudicem motum falsis persuasionibus seu allegationibus ad interponendū decretū:sint partes iudicis in absoluendo reos conuentos z 2dēnando actores in expensis:illud aūt si probaretur qđ predium venditū erat magis preciosum z carius ꝓpter situ loci q̄ alia predia que habebant dicti minores non habet obstare quia si alia erant minoris precij oportebat plura vendere que verisimil'r erant maioris fructus z magis vtilia ipsis minoribus nec illa plura fuissent minoris precij.z tamen maioris reddit9 prout esse solet z vtilitatem 2siderat iurislator.d.l.magis puto.§.sed si fit alia possessio minor vel minus vtilior.profecto licet ista possessio vendita vt dicitur erat.licet carior tamen minor z minus vtilis:ideo decēs fuit illam vēdere nec putarem quod ob hoc solum quia fuisset alia minus vtilis deberet venditio rescindi seu pronunciari nulla non enim hoc ponderatur in oratione diui marci.z alias in simili habetur in.l.a diuo pio.§.in venditione de re iudi.q̄ omissio illius ordinis non reddit actum nullū z insuper in illis terminis cōsuluit clarissimus dominus meus integerrimi quidem iudicij dominus Joannes petrutius mihi vti pater obseruandissimus quod nec minori.tunc competit restitutio in integ.z illi consilio me subscripsi non tamen hoc firmarem in his terminis qn̄ verteretur magnum interesse minoris:sed in vendendo res viliores z retinendo res cariores non versatur notabile detrimentum immo plerumque expedit

7 †Et per hec ſi diligenter ponderentur ſunt ſublata omnia addu-
cta in contrarium.probant enim iura preallegata quod onus pro
bandi incũbit minoribus: q2 pro decreto p̃ſumitur: maxime ꝯcur-
rente longiſſima poſſeſſione.ſolet.n.poſſeſſio longiſſima inducere
preſumptionez quod omnia fuerint ſolenniter celebrata.l. ſi filius
C.de petitione heredit.ꝛ in.l.qui aliena in principio. verſiculo ſed
non adierit de acq.heredi.ꝛ Petrus de ancha.in conſilio incipien
te ex conſilijs excellen.docto.mihi in ordine.cxxxv.secũdum ordinẽ
informis ꝛ quod in ſimili habetur in.l.cum de in rem verſo de vſu.
Et hec reſpiciunt proportiones omnium minorum vendentium
etiam pupillorum quorum tutrix pro eis vendidit ꝛ qui non iura-
uerunt.Quo autem ad puberes qui vendiderunt ꝛ iurauerunt res
alio etiam medio q2 iuramentum ſupplet defectus ſi quo interfuiſ
ſent per aut.ſacramenta puberum.C.ſi aduer.ven.ꝛ facit.c.cũ ꝯtin
gat de iureiu.ꝛ.c.q̃uis de pac.l.vj.in eoꝝ rõnibꝰ. Laus deo.

Summarium ſuper conſilio.cx.

☞ Venditio facta pro precio declarando per in contractu nomi
natos an ſit nulla vno vel altero ipſorum declarare debẽtium mor-
tuo declaratione non facta etiam quod res fuerit tradita conſtitu
tione precarij.p totum.

1 Vendite rei traditione facta in dubio cẽſetur habita bona fides de
precio lꝫ precium non ſit ſolutum ꝛ tranſlatum eſſe dicatur eiuſdez
rei dominium.

2 Venditio dicitur nulla quando precium non eſt certuz. Secus eſt
vbi certificari ſperatur.

3 Contractus vel actus ſimplex differt a contractu conditionali vel
modali.

48 Venditio facta p precio declarando eſt conditionalis.nu.ſeq.

5 Conditiõe vel ob cauſam data pecunia nõ repetit̃ pecunia cã non
ſequuta ſine culpa eius qui pecuniam recepit.

6 Exceptio tranſit in ſingularem ſucceſſorem.
Scriptura relata continet illud quod referens: ꝛ econtra contine-
re dꝛ referens illud quod relatum.

7 Precaria ꝯſtitutio fingit taditionem factam.nu.ſeq.
Contractus affictus quis dicatur.

8 Pactum ſi venditio perficiatur non cadit in contractu precarij et
affictus vbi non eſt eadẽ rõ relationis.nu.ſeq.ꝛ.7.
Alienatio rei vendite cenſetur eſſe prohibita qñ venditor ſibi ali-
quod ius in re.

Conſilium.cx.

In nomine dñi noſtri ieſu

1 chriſti. †Licet videatur prima facie dicendum qꝺ
dictus dominus Perlaurentius ꝛ Thomas foueant
iuſtitiam: videlicet quod dictum potere ſit ipſorũ dñi
Perlaurentij ꝛ Thome ꝛ ſubſequenter fructus perceptivel affictꝰ
conuenti ad eos pertineant: nam videtur quod fuerit in eos trãſla
tum dominium dicti poteris ſi venditores erant domini vel quaſi
domini ſi non erant domini: nam ex venditione ſequuta traditiõe
facta bone fidei emptori transfertur dominium ſi dominus eſt ven
ditor qui tradit ꝛ ſit ſolutum precium vel habita fides de precio in
ſtitu.de rerum diui.§.vendite.ꝛ.l.quod vendidi.ff. de contrahen.
emp.ꝛ in dubio traditione facta cenſetur habita fides de precio p-
ut volunt gloſſe in dictis iuribus quas doc.ſequuntur traditio aũt
fingitur facta per conſtitutionem precarij ꝛ per cõductionem quia
is poſſidet cuius nomine poſſidetur.l. quod meo.ꝛ.l. interdum de
acq.poſ.l.certe.§.is qui.ꝛ.l.ꝛ habet.§.eum qui.ff.de preca.ſed in di
cta ſcripta eſt clauſula precarij.item receptio ad affictum que eſt ſi-
milis conductioni ꝛ de ſimilibus.idem eſt iudicium.l.non poſſunt.
2 ff.de legi.ꝛ.c.iter ceteras de reſcriptis.† Nec videtur obſtare quod
venditio non habet certum precium ꝛ quando precium non eſt cer
tum venditio eſt nulla.§.ſed ꝛ precium inſti.de cõtrahẽ.emp. quia
reſpondetur quod hoc caſu non erat nulla q2 ſperabatur certificari
per extimationem faciendam per franciſcum ꝛ Silium a cõtrahẽ-
tibus electos ad extimandum ꝛ ad declarandum precium: ideo vẽ-
ditio non eſt nulla: ſed eſt conditionalis ſi illi arbitrati fuerint.l.ſi.
C.de contrahen.emp.ꝛ.d.§.ſed ꝛ precium.pendente autem condi-
tione venditio ſtat in ſuſpenſo prout alij contractus cõditionales
ſi enim conditio purificatur venditio eſt efficax ſi deficit̃ dictio eua-
neſcit venditio vt.d.§.ſed ꝛ precium.ꝛ.d.l.ſi.ꝛ quando precedit cõ-
tractus conditionalis habilis ad tranſlationem dominij ꝛ ſit tradi
tio pendente conditione aut ſit vt ſtatim tranſeat dominium ꝛ ſta
tim dominium tranſit in accipientem aut ſit vt tranſeat purificata
conditione.ꝛ tunc interim dominium non tranſit.l.dotis fructus.
§.ſi.de iure dotium in dubio cenſetur tradita vt ſtatim fiat accipiẽ-
tis.ita vt conditione defecta res tradita reddatur dummodo non
appareat euidenter aliter actum vt eſt expreſſum in.l. ſed hoc niſi
de iure dotium.ꝛ.l.j.ff.pro dote.ꝛ ibi Barto.ꝛ glo.ꝛ Barto.in.l.ij.
§.ſi ſub conditione.ff.pro emptore.ꝛ Barto.in ſua tiberiadi in tra
ctatu de inſula in vltima queſtione dicit ꝙ licet venditio facta ad
menſuram ſit conditionalis tamen interim rei tradite tranſit do-
3 minium ſi tradens eſt dominus alias vſucapiendi cõditio. †Ideo
videtur ex his concludendum quod in dictos Laurẽtium ꝛ Tho-
mam fuerit dicti predij dominium tranſlatum. Et quia adhuc vi-
detur pendere conditio: quia licet non declarauerint forte declara
bunt. Et licet vnus ex arbitratoribus electis ſit defunctus tamen
conuentum fuit quod eligeretur alius loco alterius ꝛ ad id partes
inuicem ſe obligauerunt interim non videtur quod illud dominiũ
debeat ab eo recedere vt ſatis probatur in.d.l.ſed hoc niſi nec vide-
tur obſtare illud capitulum conuentionis ſaluo ꝛ reſeruato che ſi
per tutto el menſe de magio haueſſero reſtituito ꝛc. quia reſponde-
tur quod per hoc non receſſerit dominiũ nec predium videtur red-
dendum ex eo quia non videtur purificata conditio dicti capituli:
quia non fuit reſtitutum precium nec depoſitum fuit ſimplex ſed
conditionalis ꝛ ꝯuentio fuit ſimpliciter collata in caſum quo reſti
tuiſſet: nec fuit aliqua ꝯditio reſtitutiõi precij recepti ꝛ aliꝰ eſt actꝰ
ſimplex ꝛ actꝰ ꝯditionalis vl' modalis.l.j.§.ſi qs ſimpl'r.ꝛ.§. ſed cũ
adijcit de verbo.obli.nec tenebantur dñs Perlaurentius cancel-
lare ꝛ reddere ſcriptam etiã reſtituto precio ſaltem quia intererat
eorum eam retinere non cancellatam propter pactũ ꝙ ſequitur qꝺ
non poſſint alijs vendere ꝛc.ideo non teneantur p illud depoſitum
rem ipſam ꝛ dominium quod habuerunt relaxare: ſed ſcripta illa
ſit in ſua viridi virtute ꝛ mandanda executioni cõtra dictos Nico-
4 laum ꝛ fratres prout ꝛ pronunciatum fuit. †His tamẽ minime
refragantibus contrarium puto de iure reſpondendum: nam put
dictum eſt ſupra dicta venditio fuit conditionalis ꝛ prout videtur
dicta conditio defecta cenſetur: quia ex quo dicta venditio cẽſetur
facta ſub conditione ſi dicti Franciſcus ꝛ Silius arbitrabuntur et
declarauerint precium ꝛ vnus ex eis iam defunctus ſit impoſſibile
eſt quod ipſi declarent. et per conſequens dicta conditio exprimit
idcirco venditio habeatur pro non facta: quia in his terminis nõ
receditur a perſona vt probatur in dicta.l.fina.C.de contrahẽ.em-
ptio.ꝛ dicto.§.ſed ꝛ certum.ꝛ.l.ſi quis arbitratu de verborum obli
gationibus.nec obſtat quod prouiſuz eſt in caſu quo alter arbitra
torum deceſſerit quia ſcilicet quod partes eligãt alium loco defun
cti quia veriſimile eſt quod non erunt concordes in eligendo cum
proni ſint homines ad diſſentiendum.l.item ſi vnus.§. principali-
ter.ff.de arbitra.ibi propter naturalem hominum ad diſſentiendũ
facilitatem.ꝛ capitulo quia diuerſitatem corporum diuerſitas ſe-
quitur animorum de conceſſio.preben. ideo iuriſlator voluit non
valere locationem et conductionem in qua merces remittitur in
arbitriũ pſone icerte.l.ſi merces.principio.ff.locati puta ſi merces
remittitur in arbitrium vnius perſone eligẽde ab ipſis contrahẽ-
tibus put eſt de mente gl.ibi que aſſignat dictam rationez ſcilicet
quia in eligendo dictam perſonam diſſentiremus allegando dicta
l.item ſi vnus.§.ſi in duos. et Barto. ſpecifice exẽplificat dictam
legẽ ſi merces in caſu qꝰ merces remittit̃ declaratiõi vnius pſone p
ꝯhentes eligende ſecus ſubdens ſi pro mercede declarãda p duos
homines eligendos vnum per vnum contrahentem alius per aliũ
quia tunc non habemus diſſentire ſecundum eum. ꝛ Bal.ſummat
generaliter quod in non nominatum virum non poteſt merces re-
mitti: ſed in virum nominatum ſic.ꝛ quod ibi dicitur in mercede lo
cationis ꝛ conductionis dicendum eſt in precio emptionis et ven-
ditionis: quia eſt eadem ratio: ergo idem ius.l.illud ad.l.aqui.et.l.
a titio de verborum obligationibus.ꝛ iſti contractus ſunt ſimiles
vt.l.j.ꝛ.ij.ff.loca.ꝛ dicto.§.ſed ꝛ certum.ꝛ in.§.adeo inſti.de loca.et
ꝛ conduc.ꝛ in ſimilibus.idem eſt iudicium vt ſupra dictum eſt. Id-
circo cum dictum precium ſit remiſſum in hominem incertum cum
ſine eo nihil declarari poſſit ꝛ ipſe partes habeant veriſimiliter diſ
ſentire: ideo venditio non valet hoc caſu illa eadem ratio militat
ſi vnus eſt nominatus et alius non nominatus que ſi nullus eſſet
nominatus cum venditio non poſſit valere niſi facta declaratione
ꝛ declarari non valeat per ſolum nominatum: ideo pariter mili-
tat ꝛ diſpoſitio ꝛ ratio dicta.l.ſi merces.trahendo illam diſpoſitio-
nem ad emptionem ꝛ venditionem prout trahenda eſt per ſupra-
dicta tenendo itaqꝫ quod conditio ſit defecta et conſequenter ven
ditio non valeat prout et tenendum arbitror per ſupradicta pre-
ſuppoſita ficta traditione ꝛ ſucceſſiue tranſlatum fuiſſe dominium
prout dictum eſt in adductis pro altera parte inferendum eſt quod
ipſi Perlaurentius et Thomas quatenus illud habeant tenen-
tur illud reddere: quia illud habent ſine cauſa quia cauſa propter
quam datum fuit ſcilicet vt haberent ex cauſa emptionis perficien
de que cauſa eſt defecta: quia non eſt ſequuta nec ſequi poteſt dicta
l.ꝛ hoc niſi in fine.de iure dotium ꝛ hoc tenet Rapha.fulgo. in di-
cta.l.ſunt merces.vbi Bartolus querit quid facere debeat dom inꝰ
domus vt habeat penſionem ſi in terminis illius legis conductor
inhabitauit domum ꝛ electus poſtea noluit vel nõ potuit arbitra
ri ꝛ relinquit cogitandum ꝛ Raph.fulgo.dicit competere condi-
5 tionem ob cãm.†Et licet in contrariũ faciat.l.pecuniã.C. de cõdi.
ob cãm.vbi eſt expreſſum ꝙ ſi pecunia datur ob cãm ꝛ cã non eſt ſe-
quuta ſine culpa eius qui pecuniam recepit non eſt locus repetitio
ni et in caſu iſto ſi arbitratores non laudauerunt vel aliter deceſſit
nulla eſt culpa domini Laurentij vel Thome: ideo dominium qꝺ
queſiuerunt non teneantur reddere reſpondetur quod doct.ibi.et
in.l.ſi.

in.l.si pecuniam.ff.de condi.ob causam dicunt q conditio ob causam in contractibus innominatis pcedit ex duplici capite vno scz ex capite cause non sequute alio ex capite penitentie. Si ergo agit ex capite cause non sequute non competit conditio ob causam si cā deficit casu absq vel culpa aduersarij. ⁊ ita loquitur.d.l.pecuniam. C.de condi.ob causam. Sed ex capite penitentie bene competit p d.l.si pecuniam.si autem datur vigore contractus conditionalis resultat quidam contractus innominatus scz do vt conuertas in solutionē obligationis resultante ex venditione purificate: ideo est locus pnie facit.l.si ergo.§.si res.ff.de iure dot. ⁊ q ibi dicit Bald.

6 †Et sm hoc dictis venditoribus competit actio ad repetendū dominium si transiuit in dominium Perlaurentium ⁊ Thomam et si cōuenītur fortius competit exceptio.l.inuitus.§.cui dam⁹ de regu.iur.⁊.l.j.§.nam cui damus.ff.de superfi.⁊ est exceptio dolo facis petere q restitutur⁹es.l.si dolo.ff.de excep.doli.⁊ exceptio transit in singularem successorem.l.etiam si in rem successerint.ff.de iureiur.⁊ in.l.si tertius.vbi per Bar.de aqua plu.arcē.nec obstat snīa lata q scripta sit mandanda executioni: qr mihi dr q erat instātia perempta si ita esset res foret clara sinautem perempta non fuisset sententia fuit lata arbitratoribus viuentibus cum subdatur q arbitratores cogantur ⁊c. modo cum sit vnus mortuus non possunt cogi. Item tunc contractus non erat inutilis: ideo poterat mandari executioni.s.conditione purificata: ideo pronunciauit arbitratores cogendos: hodie autem conditione defecta non potest mandari executioni scripta prout in ea continetur in ea autem cōtinetur quod vendunt si extimabitur ⁊c.per supradicta qua cōditiōe defecta non potest in hoc mandari executioni.nam ex quo sententia se refert ad scriptam ⁊ scripta est conditionalis. ita ⁊ sententia censenda est conditionalis: qr id quod continetur in eo ad qd fit relatio censetur contineri in referente.l.si ita scripsero de cōdi.⁊ demō. ⁊ in auc.de filijs ante dota.instrumenta natis cum simi. Item poterat mandari executioni in illis fructibus conuentis.s.p alio anno. nam de alijs annis non loquitur scripta: sed lz esset tūc mandanda executioni tamen isti fructus sunt restituendi defecta conditione. ⁊ per consequens cessante causa.l.qui restituere.§.fi.de cdi. ob causam.⁊.l.cum quis.eo.tit.⁊.l.videamus in principio seu.§.j.de vsur.

7 †Est etiam aduertendum circa clausulam pcarij ⁊ affictus ex qb⁹ potest dici resultasse traditionem ⁊ consequenter trāslatum dominium vel quasi dominium q in pdictis inest repugnantia.nam cōtractus affictus seu coctumi est cōtus onerosus non habet causam liberalitatis ⁊ cuiusdam donationis.l.interdum.ff.de preca.⁊.l.j.secundo riso.⁊.l.ij.§.j.e.ti.item precarium potest reuocari ad libituz concedentis ⁊ res est dimittenda.d.l.ij.§.j.adeo q non valet conuentio contraria.l.cū precario.eo.ti. Cōtus autem affictus nō ita reuocatur: qr non reuocatur re non integra.l.si pecuniam de condi.ob cām itaq non possunt in eadem re contractus precarij ⁊ cōtus affictus ⁊ repugnantia solet actus vitiare.l.vbi repugnātia.ff.de reg. iur. posset etiam attentari q prout principalis contractus vēditionis est conditionalis.ita ⁊ sequentia pacta censeantur facta sub eadem conditione arg. eorum que habentur in.l.in repetendis de le. ij.⁊ in.l.seu.§.gayo de fundo instruc.⁊ in.l.quemadmodum.§.fi.ff. ad.l.aquil.cum similibus q persuadetur in casu isto: quia non est verisimile quod si venditio non sortiretur effectum quia cōditio deficeret ipsi vellent se obligare ad affictum ⁊ si hoc esset etiā illud pactum q non possent alteri vendere nisi ipsis Perlaurentio ⁊ Thome censeretur factum sub illa conditione si precium extimabitur p arbitratores ⁊ omnia de plano procederent. Sinautem cōditio nō censetur repetita in sequentib⁹ capitulis potest dici quod ille versi. conquesti pacti ⁊ cōditioni ⁊c.determinet proximum versiculum vt sic militet quando venditio reuocaretur ea ratione qr venditores restituerent precium.⁊ sic referatur ad proxima.

8 †Et maxime hoc videtur dicendum quia non adaptatur commode ad omnia pcedētia non enim cadit illud pactum si venditio perficeretur nec in contractu precarij ⁊ in contractu affictus.⁊ sic nō est eadem ratio respectu relationis in omnibus prout requiritur vt ad omnia referatur vt.l.j.in fi.C.de lib.preter.⁊ facit qr verba pactorum interpretātur contra eum qui nititur ex eis qui potuit apertius loqui.l.veterib⁹ ff.de pactis.⁊.l.quicquid astringende.§.j.de verbo.obli.⁊.l.labeo.⁊ l.si in emptione de contrahen.emp. fundant autem se dicti venditores ea ratione qr conditio venditionis defecerit ⁊ nō in eo quod reuenderint intra mensem maij quod receperant nō videtur quod militet sm hoc dicta obligatio de non vēdendo alteri ⁊ sm hoc nō oportet instare an per dictum pactum vitietur venditio facta Frācisco cum al's allegari posset quod vitietur per.l.si creditor.§.fin.ff. de distrac.pigno.⁊ q ibi per docto.⁊ per Barto.⁊ doc.in.l.qui absenti.§.si quis possessionem de acqui.poss.⁊ Nico.de mat.⁊ Bal.in l.ea lege.C.de condi.ob cām.circa quod doc.dicunt quod qn pactū sit de non alienando rem hypothecatam vel si paciscens reseruauit sibi aliquod ius in re.tunc venditio postea facta est nulla per.d.l.si creditor. Imola tamen in.l.si ita quis.§.ea lege de verbo.obli.col. iij.versi.extra glo.concludit quod non procedit in hypotheca gnāli dicens hoc comprehendi ex dictis Bart.in.d.§.si quis possessionem in fi.item quia iste casus est exorbitans a regula que traditur in.d.§.ea lege.⁊ in.d.l.ea lege.ideo cū sm eum.d.l.si creditor. videatur loqui in hypotheca speciali non trahatur ad alium casum sm eum.⁊ similiter Bal.referendo Bar.loquitur in hypotheca spāli. Ego autem pōdero q text.in.d.l.si creditor.§.fi.loquitur in eo qui est creditor habens hypothecam tempore quo conuenit de nō alienando rem hypothecatam: dicit em queritur si pactum fit a creditore ne liceat debitori hypothecā vendere: qualitas.n.adiecta verbo intelligitur sm tempus verbi.l.in delictis.§. si extraneus de noxali.non ergo militat in eo qui primo conuenit de non alienando postea generaliter init hypothecam non enim est creditor tempore quo conuenit de non alienando nec conuenit de non alienando hypothecam seu rem hypothecatam cum tempore conuentionis de non alienando res non fuerit adhuc hypothecata. licet verba Barto.⁊ Bald.videantur huic vltimo medio repugnare. Ex quibus omnibus.licet singula precise non comprobem cōcludo dictū Franciscum possessorem ⁊ vltimum emptorem habere potiora iura in dicto predio vendito ⁊ dictos Nicolaum ⁊ fratres esse tutos aduersus dictum Perlaurentium ⁊ Thomam a traditione dicti predij venditi ⁊ a restitutione fructuum saltem recollectorum post annum. Mcccclxxvj. super affictu illius anni facio aliquod dubiū pter sententiam que transiuit in rem iudicatam si fuit lata intra tēpus debitum.lz etiam pro eis repetendis putem competere conditionem ob causam per supradicta tempore autem sententie nō cōpetebat cum cditio tunc penderet viuentibus arbitratoribus nec obstat quod in cōtrarium dicebatur quod dominium fuit translatum in dnm Perlaurētium vt deductum fuit.s.⁊ propter illud depositum non videatur retranslatum: quia non videtur factū in forma: qr responsum satis est supra scz quod dato q non sit retranslatū tamen teneantur illud retransferre attento quod venditio propter quam illud habuerunt illud habent reddere ⁊ si petunt repelluntur exceptione vt hec omnia probata sunt supra.⁊ sic fundamētum est in alio medio quam in deposito deducta etiā fuit repugnātia que est inter affictum ⁊ precarium potest etiam instari super deposito quod prout videtur fuit acceptatum per Perlaurentium. ⁊ sic videtur illud approbasse sub illa forma ⁊ tacite cōsensisse rescisioni contractus venditionis: tamen super hoc non insisto: tum qr forte non poterit legitime probari: tum quia talis acceptatio non preiudicaret Thome: tum etiam quia magis expedit niti ex primo medio propter vltimum pactum de non alienando.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxj.

☞ Alienatio prohibita statuto pensauri an in vxore forensi mortuo viro procedat illud statutum vt non possit fundum forensi relinquere.per totum.

1 Uxor etiā vidua dr de foro ⁊ familia viri.nu.5.
2 Uidua dicitur pmanere in eodem matrimonio et semp priuilegijs mariti gaudet.nu.5.
3 Alienatio prohibita in certum genus personarum an possit fieri p institutionem.nu.6.
4 Rubrice nigrum intelligi dz scdm terminos rubrice.
5 Alienatio statuto phibita in forensem an militet in alienatione q̄ ab intestato fieret.

¶ Consilium.cxj.

In nomine dn̄i nostri Iesu christi. ¶ †Licet videatur in hac consultatione prima facie dicendum quod dictus fiscus foueat iustitiā: nam videtur quod habeat locum dictum statutum: quia videntur verificari verba dicti statuti: quia dicta domina Tadea videtur de dicta ciuitate pensauri ex quo nupsit vltimo loco duobus maritis.scilicet secundo marito ⁊ successiue tertio viro de ciuitate pensauri ⁊ vxor efficitur de foro ⁊ domicilio viri.l.cū quedam puella.ff.de iurisditio.omnium iudicum.⁊.l.mulieres.C.de incolis lib.x.⁊.l.fi.§.idem rescripserunt.ff.ad municipa.⁊ licet tex.ibi dicat quod efficitur incola ciuitatis mariti.⁊ incola ⁊ ciuis sint diuerse species vt probat tex.in.l.ciues.C.de incolis.⁊ ibi glo.⁊ Bar. tamen glos.in.d.l.ciues.tenet quod improprie sumitur incola in dicto.§.item rescripserunt.quia proprie efficitur ciuis ciuitatis viri secundum eam quam sequitur Barto.ibi remittendo se ad dicta p eum in dicto.§.item rescripserunt.vbi hoc idem firmat.

2 †Et licet vidua fit: quia maritus moritur: tamen dicitur esse in eodem matrimonio.§.soluto in aut.de nup.⁊ in.l.fina.C.de bonis mater.prout ibi not.Richard⁹.malum.⁊ Cy.concordat per gloss. in.l.prima.§. exactio.C.de rei vxo.actio.secundum Bart.in dicta.l.fina. qui idē tenet quod tenet ibi Salyc.allegans.l.filij.§.vidua. ff.ad municip. ⁊.l.fina.C.de verbo.significa.idem Rapha.in dicta.l.fina.allegans l.cum te.C.de nup.idem dicit Bald.in.l.voluntas. C.de fideicommis.⁊ Barto.in.l.filij.§.vidua ad muni.idem.l.de emancipatis. C. de legiti. heredi. ibi priorem torum seruauerit: ideo mortuo viro adhuc dicitur vxor de familia viri prout dicit Bartolus in.l.fina. de verbo.signi.⁊ retinet dignitatem quam habuit a viro.l.femine.

⁊ ibi Bar.ff.de sena.⁊ dicit Bar.in.l.fi.C.de priui.scholarum li.xij.
quod vidua fungitur priuilegio viri donec scdo nubat. ⁊ ideo du-
rat de foro viri.d.§.vidua.⁊ notant doc.maxime Ange.⁊ Paul.de
cast.in.d.l.cum quedã puella in prin.⁊.d. Anto.in.c.ex parte de fo
ro compe.⁊ Jo.an.in.c.is qui de sepul.in.vj.ideo statutum videtur
3 militare in dicta vidua: qꝛ videtur ꝙ sit ciuis pensauri.† Et hoc fa
cto presupposito videtur clarum ꝙ in fiscum sint delata bona pre-
dicta vigore dicte legis municipalis que videtur clare loqui cum lo
quatur in alienante etiam per vltimã volũtatem ⁊ negari non põt
quin in dictum filium sit facta alienatio per vltimam voluntatẽ ex
quo filius adiuit ex testamento ⁊ consequutus dicta bona ꝑ institu
tionem factam in vltima voluntate nec distinguit statutũ inter ti-
tulum vniuersalem ⁊ singularem ⁊ vbi lex nõ distinguit nec nos di-
stinguere debemus.l.iij.ff.de offi.presi.sed generaliter loquens est
generaliter intelligenda per iura vulgaria. Quinimmo si simpl'r ꝓ
hibetur alienatio in certum genus personarum seu extra certũ ge-
nus personarum sub pena militat statutum ⁊ eiꝰ pena si alienatio
sit per institutionem.l.peto.§.fratre de lega.ij.⁊.l. pater filiũ.§.iu-
lius agrippa a contrario sensu de lega.iij.⁊ nota.glo.Bar.⁊ doc.in
d.iuribus.⁊ Bal.in.l.ea lege.C.de condi.ob cãm.⁊ Bar.⁊ doc.in.l.
si ita quis.§.ea lege.ff.de verb.obli.vbi Bart.extendit ad hunc ca-
sum in quo per statutum prohibetur alienatio in forensem.⁊ simili
ter idem tenet Bal.in.d.l.ea lege.secũda questione co.vij.⁊ idem di
cit ibi Ang. Cum itaqꝫ dictus filius institutus sit forensis ⁊ non al-
libratus ⁊ dicta mater eum instituens videat̃ ꝙ censeatur ciuis per
supradicta videtur necessario inferendum ad decisionem pñtis cõ-
sultationis scꝫ qđ dicta alienatio facta per institutionem filij cẽseat̃
facta contra dictum statutum ⁊ militet dicta pena statutaria: maxi
me cum statutum expresse loquat̃ in alienatione facta per vltimam
voluntatem.⁊ doc.loquũtur etiam in simplici prohibitione: vnde
4 multo fortiꝰ videt̃ hoc concludendum in casu nostro. ¶ † Tamen
his non obstantibus contrarium puto de iure respondendũ. nam
primo non est expeditum quod dicta testatrix censeatur ciuis de ci
uitate pensauri quo ad hoc statutum tanꝙ̃ exorbitans ⁊ penale re
stringendum ⁊ hoc respectu odiosum cẽseatur quod dicta domina
Tadea censeatur de ciuitate pensauri quo ad incurrendã penã di
cti statuti quod loquitur in eo qui est de ciuitate vel comitatu pen
sauri ⁊ rubrica loquitur de ciuibus alienantibus forensibus.ita qđ
⁊ nigrum videtur intelligendum in ciuibus alienãtibus. ita quod
illa verba de ciuitate ⁊ comitatu videntur intelligenda in his qui
sunt ciues.nam per precedentia' sequentia declarantur.l.si seruus
plurium.§.fi.de leg.j.⁊.l.qui filiabus.eo.ti.⁊.l.heredes palã.§.sed si
notam.ff.de test.nigrum intelligitur ſm terminos rubrice.l.impe-
rator de in diem adiec.per glos.in.l.fi.in princ.de condi.inde.in.c.j.
de offi.dele.lib.vj.⁊ Bald.in.d.l.voluntas in prima colũ.dicit ꝙ vi
dua viuit lege mariti si est ei fauor secus si est ei odium ſm eũ: sed in
casu est odium ꝙ non possit rem suam alienare cui vult.⁊ arg.l.du-
dum.C.de contrahen.emp.⁊ tanto fortius quanto incurrit penam
amissionis bonorum cum pene sint odiose.l.si preses.⁊.l.iterpreta-
5 tione.ff.de penis.⁊.c.statutum de elec.eo.lib.† Item vidua cẽsetur
de foro viri ꝙ̃diu redit ad suum originale domicilium prout volue
runt Hug.⁊ Archi.vij.q.j.cañ.sicut hij. idem firmat Pau.de ca.in
d.l.cum quedam puella in prin.⁊ idem vult.d.Anto.in.c.ex parte.
B.de foro compe.in vltimis verbis dicens ꝙ non retinet domici-
lium viri defuncti si alibi constituit sibi domicilium. ⁊ ſm hoc si re-
dijt domum: vñ oriunda fuit animo ibi permanendi videt̃ non esse
amplius de ciuitate pensauri ſm dictam theoricam. Et ideo tunc
non videtur militare dictũ statutũ insuper dictum statutũ non vi-
detur militare in alienatione que fieret ab intestato in heredem le-
gitimũ ꝓut volunt glo.⁊ Bar.post Dy.⁊ Jaco.de are. in.d.l.peto
§.fratre.⁊ in.d.l.si ita quis.§.ea lege Bald.⁊ Ange.in.d.l. ea lege.⁊
Jmol.in.d.§.ea lege.⁊ ista est cõis opi.que ꝓut dicit Jmol.in.d.§.
fratre est tenenda in pratica.licet petrus contra.⁊ lꝫ Jmo.ibi dicat
Bal.ibi tenere cum petro.tñ videt̃ dicendũ ꝙ non sit verum.lꝫ em̃
dicat qđ si peruenit in personam ꝓhibitam venit in prohibitione
alienationis etiam successio ab intestato per.l.si ita quis.§. ea lege
de ver.ob.secus si non peruenit res in personam prohibitam pro-
fecto ne cõtrarietur alijs suis dictis potest intelligi ſm legem quaꝫ
allegat scꝫ in terminis.d.§.ea lege quam allegat scꝫ qñ est in specie
facta ꝓhibita alienatio in certas personas quo casu Bar.⁊ doc.cõ
muniter trahũt prohibitionem etiam ad alienationem ab intesta-
to.ita etiam intelligatur Bal.in.d.§.fratre.dicta enim doctorum
intelliguntur ſm legem quam allegant prout dicit Bar.in.l.nõ so
lum.§.liberatiõis verba de liber.lega.⁊ in.l.cum quidam.ff. de his
quibus vt indig.⁊ facit quia alias sua distinctio esset ludibrio: naꝫ
cui dubium quod si succedit ab intestato persona que non est ꝓhi-
bita neqꝫ in spẽ neqꝫ in genere ad eam non extenditur prohibitio
nec tunc esset prohibita alienatio ex testamento nec ex contractu.
⁊ tñ ipse Bal.videt̃ loqui eo casu quo extenderetur prohibitio ad
6 successionem ex testamento ⁊ ad alienationem ex ɔctu. † Quicqd
autem velit Bald.ibi glosse.⁊ ipse Bald.alibi.⁊ Dy. Jaco.de are.
Bart.Ange.⁊ Jmo.⁊ doc.cõmuniter tenent in his terminis ꝙ nõ

sit prohibita successio ab intestato.⁊ idem dicendum est in successio
ne ex testamento quando est institutus heres legitimus: qꝛ ex quo
si non fecisset testamentum in omnem euentum res fuissent peruẽ
ture ad istum filium: ideo non agitur de preiudicio reipubli.in cu-
ius fauorem emanauit dicta prohibitio si domina ipsarum rerum
testata fuit in filium qui al's successura erat ab intestato in ipsis bo-
nis.⁊ sic non videtur in culpa si testata decessit: ideo nõ debet incur
rere dictam penam statuti cũ cessare videatur ratio scꝫ fauoris rei-
pu.⁊ al's hoc generaliter determinat Jmo.in.d.§.ea lege volens ꝙ
eo casu quo non prohibetur alienatio ab intestato non censetur ꝓ
hibita institutio facta de herede legitimo dicens ꝙ hoc voluit gl.
in.l.patet.§.iulius agrippa de lega.iij.ad idem glo.quam forte vo
luit allegare in eadẽ lege.§.quidecim.⁊ potest etiã ita intelligi gl.
in.d.§.fratre prout dicit ibi ipse Jmol.in.d.§.fratre. Nec obstat si
dicatur ꝙ Jmo.loquitur eo casu quo est simpliciter prohibita alie
natio non expressa alienatione facta in vltima voluntate inter que
videtur differentia adhibenda iuxta illud expressa nocent que nõ
expressa non nocent.l.expressa nocent de regu.iu.⁊.l. nonnunꝙ̃ de
condi.⁊ demon.qꝛ respondetur ꝙ etiam eo casu quo loquunt̃ glos.
⁊ Jmola est prohibita alienatio ex testamento ex quo sub illa gña-
litate verborum venit etiam prohibitio ex testamẽto ⁊ dꝛ exꝑssum
verbis generalibus.l.fi.C.ꝙ cum eo.⁊ notatur in materia substitu-
tionis per doc in.l.j.⁊.ij.⁊ in.l.centurio de vulga.⁊ pupil.⁊ in.l.ꝑci-
bus.C.de impub.⁊ regula est quod idem operatur generalis dispo
sitio circa ea ad que trahitur illa generalitas ꝙ operatur specialis
dispõ.l.si duo in fine cum multis similibus allegatis in glos.fin.ibi
⁊.l.omnes.C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno.cum simi. Non ergo ob.
d.l.expressa.⁊.d.l.nonnunꝙ̃.quia etiam hoc casu est expressa prohi
bitio de alienatione ex testamento per iam dicta: preterea dicta re
gula procedit quandoqꝫ non semper vt demonstrant verba.d.l.nõ
nunꝙ̃.⁊ regulariter idem solet operari tacitum ꝙ expressum.l.cum
quid si cer.peta.⁊.l.qui ad certum loca.cum si. Nec ob.ꝙ dicebatur
in contrarium quod huiusmodi prohibitio trahitur ad institutio-
nem: quia verum si instituitur heres extraneus vt dicit tex.d.§.fra
tre non quando instituitur heres legitimus per supradicta.⁊ maxi
me videtur hoc dicendum quando instituitur filius cui hereditas
videtur quasi debita per.l.si emancipata cum sua glos.C. de iuris ⁊
facti ignor.⁊ si non succederet censeretur quodammodo debitum
perdere ⁊ damnum pati non lucrum amittere per.l.fina.C.de codi
cil.⁊ per predicta apparent sublata adducta in cõtrarium.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxij.

1 ☞ Conditio vel onus iniunctum filijs filiorũ an extendatur ad nepotes filiorum.nu.seq.
2 Filiorum appellatione nõ veniunt nepotes.nu.1.
5 Citatio non subiecti an artet citatum etiã in actione reali.

¶ Consilium.cxij.

R Epetito diuino numine.

1 ¶ † Plana videt̃ meo iudicio ⁊ clarissima decisio pre
sentis consultatiõis scꝫ ꝙ dictus processus sit nullus
attentis egregie ⁊ seriose deductis per dominos cõsu
lentes excel.doctores ⁊ fratres hoñ.vꝫ dominum Franciscũ boncã
bium ⁊ dominuꝫ Hieronymũ de bedullis ambos de camerino qui
ambo concludunt processum nullum ⁊ dñs Hieronymus tãgit cir-
ca merita cause non fuisse locum substitutioni: qꝛ non fuit purifica
ta conditio substitutionis ⁊ cum plene ⁊ eleganter discussa est pre-
sens consultatio ⁊ ego fuerim de sola subscriptiõe requisitus: ideo
paucis rem absoluam et quidem super meritis cause addendum
et ponderandum esset quod non videntur onerati nisi filiorum
filij qui decesserint sine filijs ⁊ ſm formam petitionis non fuit puri-
ficata cõditio in filijs filiorum: sed in nepotibus filiorum ⁊ testator
procedit eos grauando.ita ꝙ inherendo verbis bar. in repetitio.
l.liberorum de verbo.signi.appellatione filiorum non veniunt ne-
potes.⁊ licet se exemplificat in hereditate tamen exempla non ar-
tant dictum.l.damni infecti stipulatio competit de damno infec.⁊
2 l.j.§.ꝙ dicitur de vi ⁊ vi arma.⁊.c.j.ne cleri.vel mona. † Ad idẽ qđ
appellatione filiorum non veniant nepotes ꝓbatur in.l.quin si ne-
potes.ff.de testa.tuto.⁊.§.fi.insti.eo.ti.⁊ in.l.gallus.§. institués.ff.
de libe.⁊ posthu.⁊ secundum hoc petitio in hac parte erat inepta:
qꝛ non concludebat ex narratis.in alio etiam peccabat qꝛ non nar-
rabatur in ea quod dicta Ludouica superuixerit post mortem dñi
Petri primi testatoris.ita quod nõ apparet ex narratis quod agẽ-
tibus actio aliqua competeret ⁊ vbi libellus est ineptus processus
super eo agitatus est nullus: quoniam deficiente fundamento oĩa
ruũt.j.q.j.cum Paulus.⁊ quod super libello inepto acta facta sint
nulla probatur in.c.cum dilecti de emp.⁊ ven.⁊ ibi per doct.⁊ est gl.
in verbo secundum insti.de obli.titulo generali. ⁊ hec respiciunt ri
titudinem processus super mentis cause non est instandum ex alio:
quia pars actoris nititur ex testamento quod apparet reuocatum
per secundum testamẽtum.constat.n.quod per secundum testamẽ
tũ reuocatur primum.§.posteriore instit.quibus mo.testa.infir.⁊.l.
cum

cum in secūdo.ff.de inius̄to testamento.cum filibus.quo autem ad inualiditatem processus vltra adducta per dominos cōsulētes pō dero q̄ dictum statutum est plurimum exorbitans ⁊ iniquum.ita q̄ est plurimum restringendum vt q̄tominus fieri potest corrigat ius cōmune:per iura vulgaria.ita q̄ debent eius v̄ba verificari.qui enim nititur ex iure exorbitanti d₃ verificari verba que in statuto deducūtur vt per Jo.an.in.c.j.de tēpo.ordi.⁊ per Bal.qui eum refert in.l.si quis nō dicam rapere.C.de epis.⁊ cle.⁊ no.moderni in.l. si quis maior.C.de trāsac.⁊ facit q̄d no.glo.⁊ doc. in cle.si.de rescri. q̄d confert ad iuuandū fundamentū q̄d faciunt domini consulentes super ineptitudine processus:quia non est seruata forma statuti q̄d requirit terminum trium dierum inter vnam citationē ⁊ aliā prout latius prosequuntur domini consulentes.

3 †Item pondero q̄d dictus Galeottus nō erat subiectus potestati terre callij ad cuius mandatū ⁊ cōmissionem dr̄ citatus:l₃ de cōmissione non appareat prout presupponit cōsultans ⁊ dn̄i consulentes:sed erat forēsis:ideo non tenebatur obtēperare mādatis dn̄i potestatis callij:⁊ q̄n vnus iudex citat non subiectū regulariter sue iurisditioni citatus regulariter non tenetur cōparere etiā si citatus quo ad id sup quo citatur reuera de iurisditione citantis nisi in citatorio exprimatur id q̄d est cā iurisditionis.ita q̄d citatus per citationē intelligat se teneri ad cōparendū:si enim non exprimitur illud q̄d est cā artandi ad cōparendū non tenet̄ cōparere:q̄r sufficit q̄d regulariter non tenetur obedir e.p regula em̄ presumit̄ prout licet ad aliū finē not.signanter Bar.in.l.quotiēs.ff.si quis cau.⁊ hoc q̄d tunc citatio non artet citatum est glo.sing.in.c.j.de inue.in ma.fac.in vsi. feu.super verbo ad dn̄m.⁊ hoc latius declarat Inno.⁊ doc.post eū in.c.preterea.de dila.⁊ post eū Bal.in.l.ex quacūq₃.ff.si in ius vo. non ierit.⁊ idem in effectu volunt ibi Bar.⁊ Ang.⁊ habetur etiā in.c.cū in iure peritus.⁊.c.prudentiā.de offi.dele.ideo in casu n̄ro l₃ rōne rerū q̄ petebant̄ site in territorio callū potuisset Galeott⁹ conueniri corā iudice ordinario dicte terre p.l.fi.C.vbi in rē actio tū tpe prime citationis de eo facte non erat adhuc porrecta petitio:ita q̄d non apparebat etiā iudici q̄ posset Galeottū citare ⁊ q̄ haberet iurisditionē ⁊ iudici d₃ innotescere id q̄d est fundamentū iurisditionis:⁊ actus quē gerit al̄s actus ruit.l.hec autē.§.defendi. ⁊ ibi Bar.ff.ex quib⁹ causis in pos.eatur.item sil̄r in alijs citationibus non fit talis expressio per quā si Galeottus habuisset notitiā citationis cognouisset se teneri ad cōparendū.l₃ enim ⁊ in prima citatione ⁊ in alijs diceret̄ eū esse possessorē certe domus ⁊c.non dr̄ q̄ ille res peterent̄ actiōe reali hypotecaria nec dr̄ q̄ ille res essent site in territorio callij.ita q̄ nihil exprimebat̄ ex quo innotesceret vel innotescere deberet ipsum citatum artari ad cōparendū etiam si citatio sibi innotuisset adeo q̄ si fuisset citatus in p̄sonā de commissione iudicis callij non valuisset citatio nec citatus fuisset artatus ad cōparendū per indubitatā theoricā doc.in locis preallegatis quātofortius non artauit dicta citatio inducta a iure exorbitātissimo non artauit dictum Galeottum.Nec ob.q̄d citatur tanq̄ possessor dictarū rerū que fuerunt olim dn̄i Petripauli de dicta ciuitate callij:quia non sequitur ex hoc q̄d domus ⁊ vinea foret in ciuitate callij:quia potest quis habere bona in alieno territorio put habet.d.Galeottus:⁊ dictus Galeottus presumitur ignorasse q̄d dicte domus ⁊ vinea que petebantur fuerint dicti dn̄i Petripauli cū illas non habuerit immediate a dicto dn̄o Petro:⁊ quis presumitur ignorare facta eius in cuius locū successit.l.qui in alterius ff.de reg.iur.⁊.c.cū quis in ius.eo.ti.lib.vj.⁊.l.verius.de probatio. cū sili.preterea non narratur in citatione nūcij vel preconis q̄d pro illis rebus cōueniretur actione reali.ita q̄ ex his deducit̄ q̄ nulla ex dictis citatiōibus artauit dictum citatū:ideo omnia postea secuta tanq̄ facta nō precedēte aliqua valida citatione penitus ruūt ex his itaq₃ ⁊ alijs medijs adductis per dominos consulentes remanet clara conclusio facta per ipsos dominos consulentes q̄ dicta tenuta et processus factus contra dictum Galeottum minime valet prout ipsi concludunt. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxiij.

1 ☞ Arbitrator cū clausula de iure ⁊ de facto ⁊ b̄m ɔsciam pōt laudare q̄ pecunia pro re detur nec potest reductio peti.per totum.
2 Arbitratorū potestas a cōpromisso dependet.
Arbitrator nō tenetur vt iudex iudicare.
3 Arbitria sunt ad instar iudiciorū reducta.
Appellari nō pōt a s̄nia arbitratorū cum clausula de iure ⁊ facto ⁊ b̄m conscientiā possint arbitrari.
4 Fructus rei empte precio nō soluto lucrari nō d₃ emptor s₃ ad vsuras tenetur si vult illos lucrari p interesse.nu.seq.
5 Interesse non probatū remanet in arbitrio iudicis ⁊ ex cōi estimatione iudicatur.

¶ Consilium.cxiij.

1 **In nomine domini nostri** Jesu christi. ¶ Uisa petitione facta per Andreā aduersus Petrū ⁊ recōuentione facta p dictū Petrum et cōpromissis primo loco factis super eisdem conuētione ⁊ laudis superinde latis ⁊ attestationibus quinq₃ testiū ⁊ visis successiue compromissis secundo loco factis vigore decreti ducis ⁊ laudis secūdo loco latis in dictis causis.l₃ de pluribus posset dubitari tñ a me solum queritur vtrum dictus Petrus teneat̄ reuendere dicto Andree dictā dimidiā dictorū fundorū prout continetur in laudo primo lato in causa reconuentionis super quo licet videatur prima facie dicendū q̄.d.Petrus non teneat̄ reuendere dictam dimidiam dicti poteris ex eo q̄r l₃ in laudo dicatur circa hoc q̄d.d.Petrus non possit illud vendere nisi dicto Andree:⁊ casu quo vellet vendere teneatur vendere dicto Andree:tñ dicta particula laudi non fuit deducta in petitiōe dicti petri neq₃ in exceptionibus dicti Andree neq₃ in aliqua parte iudicij prout mihi dicitur:ita q̄ hoc nō videt̄ deductū in cōpromisso facto sup causa si non censetur deductum in cōpromisso non videtur q̄ valeat laudum latum per arbitros quorum potestas omnis dependet a cōpromisso.l.nō distinguem⁹.§.de officio de arbitris.⁊.l.si cū dies.§. plenū.e.ti.preterea ⁊ secundo per vltimum laudum fuit.d.petrus absolutus a restitutione dicte rei pro dimidia de qua agitur:iō nō videtur q̄ sup dicta dimidia possit amplius inquietari.nā siue iuste siue iniuste arbitri laudent standum est laudo.l.diem pferre.§. stari.ff.de arbi.⁊ istud laudum absolutorium fuit vltimum:ideo videtur derogare precedentibus laudis.argu.l.pacta nouissima.C. de pactis.et constat q̄ vltima sententia valida derogat priori patet in lata in causa appellationis ptz ex his que habentur in.c.cū bertoldus.de re iudi.per Bar.in.l.j.C.q̄n prouo.non est necesse p doc.in.l.nā postea.§.si dānetur.de iureiu.⁊ est clarissimū.

2 ¶ †His tamen minime refragantibus contrarium puto de iure:ad cuius rei euidentiam premitto q̄ dicti laudantes non erant solū arbitri sed ex forma decreti arbitri ⁊ arbitratores amici communes ⁊ amicabiles compositores ⁊ habebant potestatē arbitrādi de iure ⁊ de facto ⁊ b̄m conscientiam:ita q̄d habebant ex forma statuti latissimam potestatem:⁊ ideo videtur q̄ apponere potuerint manus ad ea que erant extra petitionem ⁊ extra litem:nam Ang.in.l.aquiliana.ff.de transac.vt ibi refert dn̄s meus vult q̄ licet petatur fundus titianus:⁊ arbiter nō posset laudare q̄ pro fundo titiano detur fundus menianus super quo nihil erat actum ex eo q̄r arbiter comparatum iudici cū arbitria sint reducta ad instar iudiciorū.l.j. ff.de arbi.⁊.c.vno delegatorū.de offi.dele.⁊ hoc casu procedat q̄d dicit Bart.in.d.l.aquiliana.prout in iudice ⁊ in arbitro loquūtur iura per eū allegata:tñ secus in arbitratore:q̄r arbitramentum est species transactionis in auc.vt diffe.iudi.§.j.⁊ in auc.si vero contigerit.C.de iudi.⁊ in transactione pōt vna res dari pro altera.l.si p fundo.C.de transac.b̄m eū cū quo transit dn̄s meus vc₃ dn̄s Joannes petrutius doctor quidem integerrimi iudicij.⁊ idē voluit Joānes de imo.in.c.quintauallis.in.xx.differētia inter arbitrum et arbitratorē extra de iureiu.q̄d ⁊ volūt ibi.d.Ant.⁊ Panor.p quo facit q̄r arbitrator nō tenetur iudicare vt iudex:sed sequit̄ sui capitis s̄niam.dicit Bal.in ti.de arbi.versi.ij.⁊.iij.q̄d maxime v̄r dicendū stante facultate laudandi ⁊ arbitrandi de facto:que v̄ba importāt q̄ possit iudicare manu regia dicit Bar.in extra.ad reprimē.i verbo videbitur circa fi.⁊ Lappus allegatione.cxxviij.dicit q̄ important enim amplā ptātem dū non fiat cōtra ius ⁊ honestū:⁊ refert Pōta.in rubri.ff.de arbi.intelligendū contra ius naturale:nā manus regia non artabatur ad ius ciuile seruādum.vt.l.princeps le. ff.de legi.⁊ oēs volūt q̄ importent liberū arbitriū vltra q̄ simplex arbitrium boni viri q̄d h₃ simplex arbitrator:de quo etiā p Bart. in consilio suo incipiente pūctus.q.vertentis ordine.lxxv.b̄m ordinem perusinum non informis.⁊ per Bal.in.l.j.ff.de iudi.et per.d. Anto.in.c.in presentia.de proba.⁊ Bal.in.l.solem.de testi.et ideo non artatur ad pronunciandum b̄m petitionem prout artatur iudex seu merus arbiter.

3 †Iuuāt etiam hanc partem illa verba q̄ iudicent b̄m conscientiam.nam satis est q̄ ita dictabat eorū consciētia nec potest tunc reclamari per id q̄d habetur p gl.⁊ doc.in.c.statutum.§.assessorem.de rescrip.lib.vj.si itaq₃ pn̄t componere iuxta eorum conscientiam super alia re penitus extranea:multofortius in casu nostro in quo laudant seu arbitrantur super re petita quia super venditione licet in petitione narretur de simplici venditione arbitratores laudant q̄ fiat venditio modalis profecto non est quid extraneum a petitis:sed modificat sententiam latam sup petitis ⁊ est multum equa dicta modificatio:⁊ ideo non mirum si cōscientia arbitrorum seu arbitratorum fuit in arbitrando vt arbitrati fuerunt modificando venditionem de dicta dimidia.Nam ex quo dictus fundus erat communis et venditus pro dimidia p indiuiso equum erat q̄d potius reuenderetur habenti aliam partem maxime ex quo communem pro indiuiso q̄ q̄ venderetur alteri qui posset esse non beniuolus dicto Andree et forte rixosus.itaq₃ equum erat q̄d volens vendere venderet ei qui sibi rem communi caverat et qui habebat rem communem pro indiuiso vt dictū est. Et insuper Bar.in.d.l.aquiliana.vult q̄d potest etiam arbiter laudare q̄ pro re deducta in iudicium habeat pecuniam:⁊ eū sequunt̄ ibi Raph.⁊ Pau.de cast.Et in effectu in dicto laudo seu arbitramento nil aliud cōtinetur nisi q̄ casu quo velit dictus Petrus vē-

dere dictam suam dimidiam teneatur recipere a dicto Andrea cō dignum precium. Precium autem consistit in pecunia numerata l.j.ff.de cōtrahē.emp. Et maxime quia poterat instari super iurib⁹ dicti Petri ꝙ non probauerit suā intentionē: quia testes non videbantur cōtestes sed varij inter se ꝛ varij a narratis in petitiōe.d. Petri. Et in hac parte poterat versari dubiū: ideo non mirum si arbitratores cōposuerunt ꝛ moderauerūt arbitramentum ratione dubij. Ex quibus puto intrepide concludendū ꝙ dictum laudū et arbitramentum latum super recōuētione Petri valeat etiā super dicta particula ꝙ.d. Petrus teneatur reuendere si vult vel voluit vendere non obstante qd̄ in actis de reuenditione nil fuerit actū.

4 ¶ †Nec ob. huic laudo aliud laudū absolutoriū pro dicto Petro super petitione.d. Andree. Ea ratione quia fuit absolutus a petitione dicti Andree qui petebat qd̄ condēnaretur tunc ad relaxandum dictā medietatē possessionis qd̄ nō est cōtrarium a venditione facienda sub cōditione: q2 stant hec simul qd̄ tūc non teneret relaxare qd̄ ꝛ sumitur ex laudo.s.ponderato: ex quo condēnatur Andreas ad vendendum seu faciendum instrumentum venditionis ꝛ successiue virtualiter cōtinetur ꝙ teneretur tradere ꝛ qui teneret tradere dolo petit ꝙ si haberet teneretur restituere.l.si dolo.ff.de dolo.vñ concordat in effectu vnū latum cū altero. Et nil repugnat qd̄ est clarū: ideo non insisto vlterius sup hoc. Clarissimum est etiā ꝙ ex quo emptor recepit rem emptā ꝛ non soluit precium non dz lucrari fructus rei empte ꝛ frui cōmoditate precij: sed dz in recompensationē soluere pro interesse venditoris soluere venditori vsuras precij etiā si non fuerit aliter in mora soluendi precium vt est casus in.l.curauit.C.de act.emp.ꝛ.l.iulianus.§.exēpto.ff.eo.ti.ꝛ.l.ij. C.de vsuris.ꝛ iste vsure sunt permisse q2 debētur loco īteresse: put in simili vsure dotis in.c.salubriter.extra de vsur.ꝛ no.in simili glo. in.l.socium qui in eo.ff.pro socio.ꝛ in proprijs terminis ꝙ sint permisse hoc casu no.gl.ꝛ doc.in.d.l.ij.C.de vsur.ꝛ cañ.in.c.cōquestus.

5 extra eo.ti.ꝛ habetur p indubitato: ideo non insisto.† Quātū aūt debeatur pro vsuris istis non est bene in iure declaratum: ꝛ p cōsequens videt ꝙ iudex habeat arbitrari.arg.l.j.ff.de iure delibe.ꝛ.l. si qd̄ ex pamphila.de lega.iij.ꝛ qd̄ per Barto.ibi.ꝛ in.l.j.C.de sen. que pro eo qd̄ interest.ꝛ in.l.semp.§.in hoc interdicto.ff.qd̄ vi aut clā.ꝛ Joā.cal.ꝛ Panor.in.c.cum causam.extra de testi. Quatenus volunt ꝙ si non probatur quātitas interesse iudex arbitratur ꝛ in hac ciuitate in simili iste vsure de consuetudine estimantur ad rationē septem vel octo pro centenario.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxiij.

☞ Prelegata veniunt in vniuersali fideicommisso postea simpliciter facto non sub cōmemoratione hereditatis.nu.4.et.6.

2 Substitutio compendiosa pupillis a patre facta an sit omni tēpore fideicommissaria vel pupillaris durāte pupillari etate.nu.4.

3 Legatum a testatore factum sub iuris sui commemoratione an cēseatur legare ius heredis.nu.5.

¶ Consilium.cxiij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ †In hac consultatione videtur prima facie dicendum ꝙ dictus dñs superstes succedat in dictis bonis preallegatis: q2 prelegata veniunt in fideicommisso vniuersali postea simplr̄ facto non sub cōmemoratione hereditatis.l.marcellus.§.quidā liberis.ff.ad trebel.ꝛ no.ibi per gl. Bar.ꝛ doc.ꝛ in.l.cum virum.C.de fideicō.ꝛ facit in.l.si titius.de lega.iij.ꝛ.d.l.cum virum. Cum itaqꝫ fideicō. vniuersalis substitutio fuerit facta post prelegata particularia de quibus agitur ꝛ nō fuerit facta sub commemoratione hereditatis: ideo videtur clarū qd̄ veniant in restitutione etiam prelegata: sed circa hoc imminet dubitatio: quia vt arbitror omnes dicti instituti erant nepotes ex filijs premortuis dicti testatoris vt ex serie testamēti percipio de dominico filio Philippi primo instituti cū Chaterine filie Philippi reliquerit pro sua legitima: ꝛ sic innuit ꝙ debetur legitima que non debetur nepti ex fratre: ita ꝙ videtur ꝙ dicto Joanni potue

2 rit substitui pupillariter.† Est tñ maximū dubiū vtrū cōpendiosa per vba cōia sine distributione etatū facta pupillo cui pōt pupillariter substitui contineat pupillarē: ꝛ quasi oēs ante Barto. tenebāt qd̄ non Bar. quē multi sequunt ꝛ tenet idē si mater est in medio al's secus. Eadē rō vr̄ si est in medio auus maternus. facit.l.iusta interpretatione.ff.de verb.sig. Tamē cōiter moderni maxime canoniste vtroqꝫ casu tenēt continere pupillarē per.c.si pater.de testa. lib.vj. vbi vr̄ casus etiā si mater existat in medio: ꝛ si antiqui quibforte non innotuerat dispositio.d.c.si pater. secus tenebāt non est mirū. Si aūt tenemus ꝙ sit pupillaris substitutio stamus claro: q2 per pupillarē succedit pupillo vt ex testō pupilli in hereditate putris ꝛ filij.de vulga.ꝛ pupil.l.papinianus.§.sed nec impuberis. de pilli.l.moribus.in princi.ꝛ.§.prius.ꝛ.l.sed si plures.§.filio.ꝛ.l. paꝛ inoffi.testa.cū simi. Siue ergo interpretetur pupillaris substitutio siue fideicōmissaria vr̄ qd̄ veniant in substitutione prelegata p su

3 pradicta.† Et licet posset instari ꝙ dictus auus qui vt arbitror habebat vsumfru.in dictis bonis censetur reliquisse ius suū: ꝛ sic vsum fructū quē habebat.l.vxor patrui.C.de leg.ꝛ.l.qd̄ in rerū.§.j.ff.de leg.j. Tamē ex quo proprietas pertinebat ad heredē rogatū vr̄ venire etiā ius heredis.arg.l.vnū ex familia.§.si rem.de leg.ij.ꝛ ibi p Bar. Bal.ꝛ Jmo. vnde ad propositū: lz forte vsusfructus dictarū rerū prelegatarū esset testatoris: tñ quia proprietas erat heredis dicit ꝙ censeatur etiā relicta substituto proprietas dictarū rerum.

4 Et ideo dicte res veniāt restituēde dicto substituto. ¶ †Tamen his non ob.ꝯtrariū puto de iure rñdendū. et primo ꝛ ante oīa premitto ꝙ dicta substitutio nō est pupillaris dato ꝙ testator potuerit pupillariter substituere. lz eñ esset pbabile dubiū an esset pupillaris si fuisset simplex substitutio cōpendiosa facta soli Joāni pupillo p dicta in ꝯtrariū. Et maxime cū esset substitutus descendēs testatoris: tñ euitamus hoc dubiū: q2 prout mihi presupponit saltem vnus ex dictis nepotib⁹ institutis excesserat tēpore testamēti pupillarē etatē cui nō poterat pupillariter substitui: ideo necessario quo ad illū substitutio interpretat fideicōmissaria: ideo etiā in aliorū psonis: ꝛ sic in psona Joānis interpretari dz fideicōmissaria vt sic pariter oēs ab vno determinabili terminent per tex.l.iā hoc iure.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ.l.ꝙuis.C.e.ti.ꝛ.l.in testō.C.de test.mi.ꝛ seruetur equalitas inter eos quib⁹ fit substitutio. Nā ex hoc interpretatur fideicōmissaria vbi al's interpretat directa prout voluerunt Bal. Ang.ꝛ Saly.in.d.l.in testō.ꝛ Bar.in consi.cxvij.fm ordinem perusinū incip. nuciarellus quōdam cechi. Itaqꝫ ꝯcludendū est ꝙ dicta substitutio etiā in persona Joānis pupilli cēseatur fideicommissaria ꝛ non pupillaris. Scđo animaduerto ꝙ dictus testator censeatur reliquisse dicto Joāni in dictis preallegatis ius suū per.d.l. vxor patrui.ꝛ.d.l.qd̄ in rerū.§.si vsumfructum.ꝛ.l.sticho.de vsufr. le.prout est cōis snia in decisiuis sequēdo: q2 durū est cōtra stimulū calcitrare. dicit ad ppositū Raph.ful.in.d.l.vxor patrui. Et licet ipse ibi.ꝛ Jmo.in.d.§.si vsum.teneant contrariū. Tamē ab eorum rōnib⁹ defensani cōem sniam legēdo.d.l.vxor patrui.et.d.§.si vsum fructum non insisto: quia sumus in decisiuis in quibus non est tutum recedere a cōi snia: vt p glo.in.l.ois diffinitio.de regu.iur.per Bal.in.l.precibus.C.de impu.p doc.in.c.ne innitaris.de cōsti.ꝛ in l.cū prolatis.ff.de re iud. lz etiā de rigore iuris eā legēdo tenuerim non obstātibus rōnibus Raph.ꝛ Jmo. videtur ergo testator reliquisse Joāni ius suū qd̄ habebat in dictis bonis: ꝛ sic vsumfructum rōne patrie potestatis iuxta.l.j.ꝛ p totū titu.de bo. mater. et titu. sequē. ꝙuis illud ius sit eius morte extincturū vt in iurib⁹ preallein quibus doc.hoc not. Videtur eñ ꝙ potius presumat erralle in iure credens illud ius duraturum ꝙ̄ ꝙ voluerit relinquere ius qd̄ non habebat vt satis probatur in.d.l.sticho.in fi. Et maxime videtur hoc dicendū in casu isto in quo proprietas erat legatarij: ꝛ ideo etiā in proprietate legatum erat frustratoriū ꝛ nullū.l.proprias. C.de leg.ꝛ.§.si rem.insti.eo.ti. Jdeo non militat quo ad istud prelegatū qd̄ in contrariū dicebā ꝙ censeatur legatū etiā ius heredis quia ius heredis non poterat sibiipsi legari. Est autem substitutio facta dicto Joāni.s.in eo in quo est honoratus a testatore et in eo qd̄ est sibi prelegatum: sed Joanni est prelegatū ius testatoris: iō illud ius censetur deductum in substitutione. Nec ob.d.l.vnum ex familia.§.si rem.ꝛ alia iura ꝛ auctoritates doc.in contrarium allegate. quia non loquuntur in his terminis: sz qñ res heredis in qua testator habebat aliquod ius et relicta tertio nō ipsi heredi. et sic ab initio censetur reliquisse totā rem ex quo tota erat sua ꝛ heredis ꝛ insolidū poterat relinqui: sed hic non poterat tota relinqui primo legatario ꝛ non censetur in primo legato relictū ius heredis: iō

5 nec censeatur relictum ius heredis in substitutione.† Coadiuuantur premissa q2 non cēsetur relictum ius heredis qñ testator sub cōmemoratione iuris sui rem reliquit: puta q2 legat talē rem suā: nā tunc non cēsetur relictum ius heredis.l.serui electione.§.fi. in generalitate sui.de lega.j.qd̄ ꝛ tenēt ibi Bar.ꝛ doc. Sed ipse testator premittit qd̄ facit testm̄ quia non vult decedere sine distributione suarum rerū.ꝛ sic demonstratur intentio sua testari de rebus suis ꝛ non de rebus alienis etiā heredū. ex prefatione eñ sumitur mens disponentis.l.si.ff.de here.insti.ꝛ.l.item quia.de pac.l.titia respondit.§.idē rñdit de ver.ob. Bar.i.l.ābitiosa.ff.de dec.ab or.fa.ꝛ i.§. quibus.in.j.consti.C. Bal.in.l.pacta nouissima.C.de pac.ꝛ in.l.in iustū.C.si quis alteri vel sibi. Et facit q2 in institutione vtitur verbis in alijs suis bonis quasi etiam.s.de bonis suis disposuisset pōderata natura dictionis alijs iuxta no.in.l.ij.C.de ser.fu.ꝛ p doc.in c.sedes.de rescrip. Et lz iste vltime rōnes s. de prefatione ꝛ verbis

6 institutionis non multum artent tamē adminiculantur.† Insup dato sine preiudicio veritatis ꝙ premissa non artarent: tamen dictus Joānes rogatus de restituēdo ex quo fuit rogatus post mortem ꝛ honoratus pure legatis.ꝛ institutione.ꝛ sic diuersa sunt tpa detrahere dz legitimam ꝛ trebellianicam ex quo diuersis temporibus veniunt detrahende.c.raynutius.ꝛ.c.raynaldus.de testa.ꝛ.c. si pater.eo.tit.lib.vj. Et sic sine onere rerum suarum debet habere legitimam ꝛ quartam falcidie vel trebellianice.l.quoniā in prioribus.C.de inoffi.testa.ꝛ.l.in imponenda.C.ad.l.fal. vbi lz aditione confundatur debitor quando creditor succedit debitori.l.debitori.C.de

ri.C.de pac.l.vrãnius.ff.de fideius.cũ si. Tamẽ dum habetur ratio legis falcidie deducitur es alienum ac si non esset cõfusum:z in.d.l. deducta.in prin.ff.ad treb.idẽ in effectu dr in trebellianica al's ipse heres non detraheret effectualiter quartã p falcidia vel trebellianica si nõ haberetur consideratio sui crediti confusi:z prout debet deduci q ipse debebat cõsequi a testatore pari rõne dz deducere q exposuit de suo tãq heres mãdato testatoris al's testator potuisset etiã de iure antiquo priuare heredẽ falcidia z trebellianica onerando heredem in rebus pprijs:et tñ iure antiquo aut.sed cũ testator non poterant phiberi:nec etiã hodie pñt tacite phiberi dicte quarte.s.falcidia z trebellianica.d.aut.sed cũ testator a contrario sensu:z qd nõ permittit directe non cõceditur p indirectũ vt in regula cũ quid vna via.in.vj.z.C.si manci.ita fuerit ali. ne prosti.l.fi. z cañ.hec imago.xxviij.q.v.Et ideo non veniunt in vniuersali fideicõmisso dicte res prelegate que erant extra patrimoniũ testatoris z.pertinebant ad dictum Joãnem non veniunt in restitutione fideicõmissi:sed pñt ante oia deduci z de residuo.d.Joãnes seu ex eius psona ipsius heres põt detrahere legitimã z trebellianicam: et ista transmisit ad eius heredẽ qui vt presupponitur est ei⁹ auus qui prefertur trãsuersalibus in tertio gradu vel vlteriori prout est dictus dñs qui est in quarto gradu per aut.defuncto C.ad tertu. Non obstant adducta in contrarium que apparẽt sublata p adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxv.

1 ☞ Legitima portio qta sit.
2 Dotate mulieres statuto excluse intelligitur de congrue dotatis et dos dz iudicari arbitrio boniviri que nõ dz esse minus legitima quia loco legitime dos succedit.
Legitima debetur iure necessario z naturali z vt es alienum est a patrimonio auferenda.
3 Dotem non habere aut paruam habere paria sunt.
Parum z nihil equiparãtur z veniunt in consideratione.
4 Legitima potest statuto minui non tamen in totum tolli.
5 Dos potest esse minus legitima vbi legitima statuto minuitur et presertim vbi statutum disponit q sit dote contẽta.
6 Dotata vna filia in maiori quãtitate a patre q alia nõ potest illa conqueri.

¶ Consilium.cxv.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendũ q.d.Jsabetta possit petere q sibi suppleatur q sibi deest de legitima seu de quãtitate legitime.Nã dicte Jsabette debebatur de iure cõi pro legitima quãtitas.cl.duca.presupposito qd habuisset in bonis.Md.ducatos cũ remanserint lex filij inter mares z feminas cũ tunc legitima fuisset dimidia totius hereditatis aut.nouissima.C.de inoffi.test. Jta q dos.xxviij.ducatorũ erat multum tenuis cum dos videatur q constitui debeat ꝫm quãtitatem patrimonij:z de iure cõi z de iure municipali q pluries ad considerandam congruitatem dotis considerat facultates patrimonij que z considerantur de iure cõi.l.qro.§. j.z.l.cũ post.§.gener.seu.§.nuptias.de iure dot.z.l.si filie pater.de
2 leg.iij.† Et statuta simpliciter excludentia mulieres dotatas intelligi debent de congrue dotatis vt no.Bal.in.l.fi.C.de do.pmis. vbi em̃ fit mẽtio dotis intelligitur de dote arbitrio boni viri.d.l. si filie.z.d.l.cũ post.§.gener.z.l.si cui.C.de dot.pmis.ꝫm eũdẽ Bald. et idem qd debeat esse cõgrue dotata:dicit Bal.in aut. res que.C. communia de lega.ver.pone statuto.Et arbitrium iudicis nõ debet esse in arbitrando minus legitima:prout voluit Bal.in consi. incip.statutum habet tria capita.vbi formaliter ad propositũ sic inquit.capitulum de patruo est intelligendum eque z arbitrio boni viri.l.j.de lega.ij.z.l.si filie.de lega.iij.Cum enim vnica sit puella pinguis est dotanda:ita q saltem habeat legitimam.nũq em̃ bonus vir arbitrabitur q legitima filie sit auferenda que dicit es alienum z debetur iure necessario z naturali.l.cũ ratio.de bo.dã.et.C. de inoffi.testa.si quis in suo.ita inquit Bal.in.d.consi.qui idẽ concludit in alio consi.cccxxiiij.incipiẽ.materia diuiditur in duas partes.z Saly.in sua dispu.que incip.statuto cauetur. z in.d.aut.res que.C.communia de le.z Ang.in consi.cccx.incip.dñs Gregorius. et ita pluries hic consuluit excellentissimus doc.d. Benedictus capra.Et suadet ratio qr dos succedit loco legitime:put dicit Bald. in.d.cõsi.qd z voluerũt Gui.de cu.z Bal.in.l.j.ff.de iu.z iur.z Cy. in.d.l.sancimus.C.de nup.z Bal.in.l.j.ff.solu.matri.Saly.in aut. nouissima.C.de inoffi.testa.z in.l.ob es.C.de predi.mi.z satis videtur de mẽte Bar.z aliorum in.l.titio centum.§.titio genero.de cõdi.z demõ.Si ergo succedit loco legitime:ideo videt q debeat correspectiuari legitime:maxime hoc casu in quo statutũ requirit dotem congruã ꝫm facultates patrimonij prout.s.deductum est. Et licet loquatur statutum quando tempore delate hereditatis non est mulier dotata quasi a contrario non ita quando esset dotata tẽpore delate hereditatis.Tamẽ videtur idem dicendũ in casu quo esset prius dotata:quia z tunc debet intelligi in congrue dotata p supra adducta z viget eadem ratio:ergo idem ius.l.a titio.de verb. obli.l.illud.ad.l.aqui.cum simi.z fortius est argumentum a paritate rationis q argumentum a contrario sensu.dicit Jmo.in.l.si ve
3 ro.§.de viro.prope fi.ff.solu.ma.† Et insuper argumentum a contrario sensu potest sumi q si est dotata nõ teneatur frater dotare. Non autem q dos non debeat esse cgrua.Et maxime quãdo dos est multum parua:quia tunc videtur esse perinde ac si nõ esset dotata:quia parum z nihil equiparantur.l.quãuis.ff.de condi. z demõstra.et ideo in simili dicunt Bal.Saly.Francis.de rampo. Rapha.fulg.Pau.de ca.z Pont.in aut.preterea.C.vnde vir z vxor. qd tex.loquens quando coniunx decessit sine dote qd pcedit etiaz in parua.z facit qd in simili habetur in aut. minoris debitor.C.q dari tut.pos.nam ibi habetur qd non procedit in paruo debito:et possent plura similia adduci:sed ista videtur minima dos cum nõ sit quinta pars eius qd deberetur pro legitima:z ipsa legitima al's dicitur minuscula pars.l.si qs suo.C.de inoffi.testa. Jdeo quinta pars legitima videtur multum minima:ideo non censeatur dotata dicta Jsabetta saltem adeo vt sine suppleměto excludatur a sta
4 tuto. ¶ † Tamen his non ob.cõtrarium puto de iure verius z quidem pro decisione huius consultationis forent discutiendi plures articuli in quibus ne longior sim q pondus consultationis exigat breuiter z conclusiue procedã.Et quidem primus articulus est an iura municipalia possint in totum tollere legitimam vel diminuere:et profecto aliquale dubium est an possit legitima in totũ tolli. Et tamen communis opi.est q possit tolli in totum vt cõcludunt Dy.z Jo.an.in reg indultum.in.vj.vbi disputant hãc.q.z Bald. in aut.hoc amplius.C.de fideicõ.q.xxxviij.z Ang.in.l.papi.§.qm̃ quarta.et.§.vnde si quis.de inoffi.test.z quis sit dubium an legitima possit in totum tolli:nihilominus omnes fatẽtur qd possit minui.z Bar.hoc presupponit pro claro in.l.titio centum.§.titio genero.de condi.z demõ.z ita ibi Jmo.z Pau.de ca.z alij moderni: et volunt ibi Bar.z moder.q si statutum excludit filiam dotatam a successione ab intestato non debeatur alia legitima sed dote ipsa habeat stare contenta quasi velint q dos tunc succedat loco legitime:z idem voluit Ang.in consi.cv.circa fi.et qd dos succedat loco legitime voluerunt Gui.de cu.z Bal.in.l.j.de iusti.z iur.et Cy. in.l.sancimus.C.de nup.z Saly.in.l.ob es.C.de pred. mi. vñ doc. presupponunt q qñ statutum simpliciter prohibet feminas succedere ab intestato censeatur tollere legitimam saltem qñ statutũ loquitur de dotata vel qd dotetur quasi illa dos sit loco legitime.ita sumitur ex dictis Bar.et aliorum in.d.§.titio genero.z hoc voluit Bal.in suo eleganti consi.qd incip.antiquum statutum.et in alio qd incipit statutum dicit.et in.l.cum lex.C.de epis.z cle .Et maxime predicta procedunt in casu nostro attenta forma statuti in fine disponens qd dote constituta ꝫm formam statuti non possit mulier aliquid petere ratione supplementi legitime zc. Jta qd psupponit q lz dos sit minor legitima tamen censeatur cõgrua quãuis sit constituta ꝫm facultates patrimonij:prout ex forma statuti est supra cõstituenda.Si enim esset quãta esset legitima frustra statutum disponeret q non possit aliquid petere ratione legitime cum clarum sit in iure q dos computatur in legitima.l. qm̃ nouella.C. de inoffi.testa.Et posset attentari q ex quo statutum excludit simpliciter feminas extantibus masculis excludantur siue sint dotate a decedente siue ab alio:prout z videt excludi a lege diuina Mosayca vt habetur numeri.xvij.c.et.c.adeo. qd consuluerunt Saly. Raph.fulg.z Jmo.z alij:qd hoc seruari debet etiam inter iudeos quorum consilia possum ostendere:lz hoc vltimum.s.in dotatis ab alijs non sit opus firmare cum dicta domina Jsabetta fuerit dota
5 ta ab auo de cuius hereditate agitur.† Non ergo ob.qd in contrarium dicebatur q dos non debet arbitrari congrua si est minor legitima:quia licet illud iure non probetur:tamen putarem standũ cum illis auctoritatib⁹ pro altera parte adductis.Jn dubio z alio non docto.et ita pluries consului quandoq solus quandoq cum alijs inter ceteros in ardua causa apud Florentiam vna cum famosissimo doctore.d.Bal.de bartholinis vti patre obseruãdo.Secus autem vbi aliter se habet mos patrie: prout contingit in casu isto vt patet ex deductis in themate.Et propterea moderauimus cõsilium nostrum prefatus dominus Bald.et ego exprimendo alio non docto non ex alio nisi quia tenebamus secus esse vbi esset cõmunis mos patrie.s.q dotes solerent reputari congrue:licet non ascenderent ad integram quantitatem legitime:quia saltem abundantes facultatibus solerent dare minus legitima in dotem filiarum prout contingit.Et semper fui huius sentẽtie semper moderando mea consilia quotiẽs consului q dos debet commensurari legitime adijciendo in dubio seu alio non docto.Et quandoq specifice al's hoc consului.s.q dos minor legitima in hmõi statutis exclusiuis filiarum propter masculos censeatur congrua quando similis viget consuetudo:z maxime hoc est dicendum in casu isto in quo statutum hoc idem suadet vt.s.deductum est.Et ex quo solutum est similes dotes dari vel parum maiores non debet reputari saltem adeo parua q censeatur non dotata prout cõtingit in terminis autẽtice preterea in contrarium adducte.Jtem ad id quod

dicebatur qđ est eadem ratio in casu contrario: ideo non debet admitti argu. a contrario sensu negari posset ꝙ sit eadem ratio quia possent statuentes magis confidere de patre dotante filiam ꝙ̃ de fratre. Item pater posset priuare filiam saltem a legitima. §. ⁊ non frater post mortem patris: ideo si statutum magis artaret fratrem post mortem patris in dotando sororem de bonis defuncti ꝙ̃ ipm patrem dotantem in vita non esset mirum. ⁊ Pau. de cast. in cõsi. cviij. incip. super primo quesito. al's in dei nomine amen. domino suo in calce consilij facit ad propositum differentiam inter dotatã a patre ⁊ dotatam ab alio. Et in eodem consi. absolute cõcludit ꝙ non requiratur ꝙ dos sit equalis legitime: qđ maxime dicendum est quando statutum dictat ꝙ mulier debeat stare ꝯtenta dote constituta per not. per Bal. in. d. l. fi. ver. sed pone statutum. ⁊ facit qđ no. idem Bal. in. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. ver. extra quero. † Concludo itaqꝫ ꝙ dicta domina Isabetta non potest implementum legitime: ⁊ hoc clarissimum ex quo legitima nõ debetur vt deductum est. Nec debet augeri dos ex quo solitum est similes dotes dari: ⁊ si solitum esset aliquãtulum maiores dari saltẽ non posset peti nisi illud plus qđ solitum esse communiter plus dari. Illud autem qđ deducitur in themate ꝙ dict⁹ testator supradicte Magdalene sue filie dedit in dotem centum ducatos: q̃ illud fecit propter defectum quem habebat in recompensationẽ illius impedimẽti: ideo non est in consideratione: prout al's in simili põderatur ꝙ datur maior vel minor dos propter inequalitatem que est inter maritum ⁊ vxorẽ in. l. si voluntate. C. de dotis promis. Et licet pater det magnam dotem vni filie non possunt alie filie conqueri si non habent tantã dotem: notat Bal. in consi. mihi in ordine. cclviij. incip. in causa pisani conuentus.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxvj.

☞ Sponsalia contracta per verba de futuro per parẽtes puelle tẽpore pupillaris etatis potest puella recusare ⁊ sponsum remittere nisi maior facta tacite vel expresse comprobarit. per totum.

1 Matrimonialis causa debet coram iudice ecclesiastico ventilari cum spũalis dicatur.

2 Matrimonium vt possit contrahi per impuberes q̃ requirantur.

3 Matrimonium an inducatur ex consensu tacito cõplexu positione manuum ad collũ ⁊ osculo.

Tacens an consentire videatur in cõtractibus onerosis.

4 Matrimonij tacitus consensus quãdo cõplexu resultet manuũqꝫ positione ad collum ⁊ osculo post pupillarem etatem interuenientibus. nu. seq.

5 Conuentiones siue promissiones intelligunt rebus sic se stãtib⁹.

¶ Consilium. cxvj.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Decreueram plenius discutere ⁊ differere presentem consultationem que plurib⁹ dieb⁹ elapsis ad me delata fuit ⁊ visa ⁊ in mente conclusa: tamen q̃ putans non fugere tempus alia explicaui nuper mihi dr̃ periculũ esse in mora ⁊ instare tempus propter aduentũ domini qui vt opinatur quã primuꝫ intendit controuersie litem imponere: licet causa ista spiritualis non ad iudicium seculare: sꝫ ad forum ecclesiasticum spectet. c. tuam. de ordi. cog. ⁊ habetur in. c. cum sit. de foro cõpe. Tamen quia oportet superioribus ⁊ dominis deferre cogor in presentiarum breuiter vltra ꝙ̃ decreuerim incedere. breuissimũ em̃ tp̃s mihi conceditur postꝙ̃ calamum in hac re assumpsi: acquieui

2 autem qm̃ res mihi videtur satis clara. † Premitto autẽ ante oĩa qđ conuentio facta inter parẽtes luce ⁊ camille non fuit facta per verba de presenti sed per ỽba de futuro: quia dicta mater Camille promisit dicto. F. ꝙ dicta camilla cum erit legitime etatis ꝯtrahet matrimonium cum Luca filio dicti. F. ⁊ sic presupponitur ꝙ dicta Camilla tunc non erat legitime etatis: ⁊ hoc etiam reperio probatum per testes qui probant ꝙ illa Camilla nata fuit in anno. M. cccclxxj. de mense februarij vel martij: ⁊ dictus contractus fuit init⁹ in anno. Mcccclxxxij. ita ꝙ erat inhabilis ad contrahendum matrimonium: duo enim requiruntur vt possint impuberes cõtrahere matrimonium. primum qđ sint proximi pubertati. secundũ qđ malitia suppleat etatem vt not. Io. an. in. c. j. §. idem quoqꝫ. de despon. impu. lib. vj. Ita intelligens illum text. ideo sola proximitas pubertatis non sufficit ad contrahendum matrimonium. no. Panor. in. c. de illis. eo. ti. in antiquis per illum tex. nisi probet ꝙ malitia suppleat etatem requiritur annus cõpletus prout volũt glo. Host. Ioã. an. ⁊ d. Anto. in. c. fi. eo. ti. in antiquis. ⁊ cõmuniter docto. saltem qđ sit incertus vltimus dies. xij. anni in femina. et. xiiij. in masculo. ita qđ etiam si fuissent sponsalia per verba de presenti non fuisset contractum matrimonium: sed haberentur pro sponsalibus de futuro per. d. c. j. §. idem quoqꝫ. de despõ. impu. in. vj. Tamen in casu isto non est opus dicta interpretatione: quia fuerunt specifice contracta per verba de futuro: quia promisit mater puelle patri Luce ꝙ dicta camilla dum erit legitime etatis accipiet Lucã in maritum: ⁊ sic fuit promissio conditionalis ⁊ de futuro. Et quãdo contrahit sponsalia de futuro impubes nõ cogitur inuitus vel inuita suscipere in maritum ipsum sponsum etiã post superuenientem pubertatem: nam potest recusare contrahere matrimonium promissum ⁊ aliud matrimonium contrahere etiam non subsistente aliqua causa vt est tex. in. c. attestatones. de despon. impub. ⁊ ibi clare no. Panor. ⁊ est de mente aliorum ibi: ⁊ in. c. a nobis. eo. ti. et in. c. de despon. ⁊ in. c. de illis. j. de despon. impub. vbi dicit text. qđ ante pubertatem non possunt resilire: ergo a contrario possunt. et ibi vult glo. si non interuenit iuramentum. Et Hosti. in. c. ex literis. eo. ti. vult qđ impubes factus pubes potest statim reclamare ⁊ recusare sponsalia facta in puerili etate. Sed si supersedit ⁊ sic tacite approbat sponsalia: tunc secus ſm eum vt ibi refert. d. Ant. qui subdit ꝙ dictum Hosti. procedit si simul cohabitabant ⁊ sic per dictam cohabitationem censetur approbasse precedentia sponsalia: al's secus quia si maior etas non inducit approbationem sponsalium que facta fuerunt ab impuberibus. Et sic vult ꝙ reclamare potest: ⁊ idem vult Panor. in. c. de illis. el. j. de despon. impube. volens ꝙ impubes contrahens sponsalia potest factus pubes sine noua causa resilire ponens hoc pro constanti. Et loquuntur predicta etiã si ipsi impuberes expresse ꝯtrahũt sponsalia: quãto fortius si contractus sponsalibus de futuro ꝑ parẽtes ipsi impuberes recẽsentur tacite consentire: quia non contradicunt dum peruenerũt in notitiam sponsalia per parẽtes facta vel faciunt aliquos actus iudicantes tacitum consensum: prout forte contingit in casu isto: licet non precise probetur de scientia contractus gesti per parẽtes

3 predictos: quia dicta camilla nõ fuit presens dicto ꝯtractui. † Est em̃ casus specialis ꝙ in contractib⁹ onerosis hincinde tacens censeatur consentire contra regulam is qui tacet non consentit in. vj. cum concor. et regula qui tacet. eo. lib. loquitur per verbum videt denotans fictionem seu impropietatem vt no. l. si duo. de acquirẽ. here. et regula qui per alium. in. vj. ⁊. l. j. §. deiecisse. de vi ⁊ vi ar. cuꝫ similibus. Et sepe plus operatur tacitum ꝙ̃ expressum. l. expressa nocent. de reg. iur. l. nonnunꝙ̃. de condi. ⁊ demon. Et iura communia sunt efficaciora ꝙ̃ iura sponsalia. l. eius militis. §. militia missi. de mili. testa. ⁊. l. si. cum ibi no. C. de pac. conuen. Item regulariter non cogitur quis precise ad factum. l. stipulationes non diuiduntur. in prin. ver. celsus. de verb. obli. ⁊ ibi per omnes: ⁊ lꝫ maiores q̃ contraxerunt sponsalia ⁊ sic promiserunt in futurum matrimoniũ contrahere cum sponso cogantur contrahere matrimonium per ecclesiam: tamen qđ impuberes qui regulariter non obligantur. insti. de inuti. stip. §. pupillus obligentur efficaciter esset aliud speciale. ⁊ tertium qđ censeantur tacite approbata sponsalia parẽtũ. Et plura specialia non solent nec concurrere ad eundem effectum causandum. l. j. C. de dotis promis. ⁊ ex his videtur ꝙ lꝫ pars spõsi nitatur probare actus qui indicant tacitum consensum. s. qđ post conuentionem super futuris nuptijs initã inter parentes fuit Camilla ducta ad cenam dicti Francisci tanꝙ̃ sponsa ⁊ qđ tenebant se per manus ⁊ tunc ⁊ etiam al's postea ⁊ ꝙ dictus Lucas accessit pluries ad domum ipsius Camille vt eius sponsus: ⁊ qđ fuerũt visi stare simul ad fenestram ⁊ dictum Lucam tenere manum ad collũ dicte Camille: tamen licet super probationibus predictis posset plurimum instari: tamen non se exhibet tempus ⁊ non multum refert quia dato sine preiudicio ꝙ omnia ista probentur legitime: nihilominus non releuant: quia non probantur facta post excessum pupillaris etatis: ita qđ non possunt operari consensum in matrimonium de presenti: et quando procedunt sponsalia de futuro ꝑ act⁹ demonstrantes consensum etiam si interueniunt post pubertateꝫ puta per visum copule non inducunt tacitum consensum in matrimonium de presenti per. d. c. fi. de sponsa. in antiquis: et multominus transeunt in contractum matrimonij per oscula amplexum ⁊ similia a maioritate rationis: put voluit Io. an. in. d. c. j. de despõ. impu. lib. vj. §. idem quoqꝫ. Nec insuper per cohabitationẽ: prout voluit Hosti. in. c. is qui. de spon. Qđ verum intelligit Ioan. and. in. d. c. fi. nisi sit longa habitatio. ⁊ idem vult ibi. d. Anto. non autẽ refert quia in casu nostro non fuit nec longa nec breuis habitatio. Censentur autem amplexus ⁊ oscula et similia interuenire ratione precedentium sponsalium. c. j. de matrimonio contracto cõtra interdic. eccle. et ibi per Ioan. an. ⁊ doc. ⁊ per eum. ⁊ doc. in. c. j. §. idẽ quoqꝫ sepius allegato. ⁊ per Panor. in. d. c. fi. de sponsa. ⁊ satis sumitur ex dictis Io. and. Host. ⁊. d. Anto. in. d. c. is qui. Ideo si amplexus ⁊ oscula interuenientia post pubertatem: immo nec visus copule: prout et tenent communiter docto. prout dicit Panor. in d. c. fi. non inducunt consensum de presenti quãtominus actus qui deducuntur qui non sunt ita demonstratiui ⁊ artatiui in cõsensum matrimonij: prout est accessus ad domum retentio per manũ positio manus vel brachij in collum: maxime cum Camilla se retraxerit quando posuit sibi manus in collum qui fuit actus repugnãs consensui: licet potuisset id fieri ex honestate et pudore muliebri. Tamen satis est ꝙ ex illa positione manus in collum puelle illa reluctante non ostenditur animus consentiendi. Omnia itaqꝫ q̃ deducuntur ⁊ in quibus laborauit pars aduersa probare ruunt hoc respectu: quia non tendunt ad probandum matrimonium seu sponsalia

sponsalia de presenti que idem sunt.l.nuptias.ff.de regu.iur.sz ad
ostendendũ tacitũ consensum in sponsalibus de futuro per predi-
cta:attento q si qua sponsalia precesserũt illa erant re z verbo spõ-
salia de futuro.4 †Nec predictis obstat.d.§.idẽ quoqz.vbi tacit9 cõ
sensus resultans ex huiusmodi actibus post pupillarẽ etatẽ tendit
in sponsalia de presenti z sic in matrimoniũ:quia respondetur qd
illud procedit quando precedunt sponsalia de presenti:nam tunc
precedit consensus de presenti:licet propter defectum etatis iuris
presumptione interpretentur sponsalia de futuro z tanq sponsa-
lia de futuro iudicantur vt ibi:ideo ex quo animus fuit consenti-
re in matrimoniũ de presenti censetur perseuerare in eodẽ animo.
argu.l.eum qui mutatã.ff.de probationibus.z.l.siue possidetis.C.
de probationibus.z ista est ratio decisionis.§.idẽ quoqz.Sed quã
do precedunt sponsalia de futuro cẽsetur durare animus ↄtrahẽ-
di sponsalia de futuro per eadem iura.z.d.c.j.de matrimonio con
tracto contra interdic.ecclesie.prout dictã distinctionẽ facit Joã.
and.z post eum doc.ibi.z ipse Jo.an.z doc.in.d.§.idẽ quoqz.et.d.
Anto.in.c.j.eo.ti.in antiquis.z Panor.in.d.c.si.de sponsa.z sic cũ
in casu nostro interuenerint verba de futuro dicti actus qui dedu
cuntur postea non tendunt in spõsalia de presenti z sic ruit illa alle
gatio que fit in calce puncti q promissio de contrahendo idẽ ope-
ratur qd consensus de presenti:quia immo secus:nam longe distat
vnum ab altero per iam dicta:z maxime hec procedũt quia non re
perio q probetur q dicta dña Camilla fecit aliquẽ ex dictis acti-
bus post pupillarẽ etatẽ completã:et intra pupillarẽ etatẽ actus
gesti non artãt in contractũ matrimonij:quinimmo expressus ca-
sus non releuat:quia deducitur in sponsalia vna mulier vcz soror
Flora deponit q ipsa Camilla dixit:si io non ho p marito Luca io
me faro suora iam sunt tres anni:ita q videtur qd detractis solis
tribus annis a die dispositionis dicta Camilla excesserit pupilla-
rem etatẽ:z videntur dicta verba sonare in consensum de presenti
ex quo locutus fuit per verbũ maritũ z non dicendo sponsum:sed
non obstat:tum quia singularis z testi singulari non creditur.l.iu-
risiuran.C.de testi.c.tam literis.extra eo.titu.z.c.cũ dilecti.de elec.
Et similiter Lucas.xx.testis deponit q Lucas in presentia dicte
Camille dixit:io la tengo p mia moglie:non dixit sponsa.rñdetur
q etiã iste est singularis:ideo non releuat.itẽ appellatione mariti
venit etiã spõsus.l.lex iulia.ff.de fundo dotali.z pari ratio sub ver
bo moglie venire dz sponsa:z est de more dicere de sponsa moglie
et de sponso marito.preterea non deponit dictus Lucas q cũ illa
respondiderit:immo qd tacuit:z sic si quid artarent dicta verba in
notuerent cõsensum Luce non consensum camille:z ita etiã potest
responderi ad id qd dr qd tẽpore cene fuit dictum Luce ista est tua
mulier:z maxime quia clarum erat q tunc non erant nisi spõsalia
de futuro paulo antea inter parentes celebrata.z insuper non fue
runt verba partium.item illa verba:si io non ho p marito Luca io
me faro suora:nõ artant qd consentirent in eũ de presenti sunt ver
ba conditionalia q nihil ponunt in esse.l.cũ ad presens.ff.si certũ
peta.z potius innuunt q ipsa cupiebat habere q tunc consentire
in eũ:preterea non apparet q tunc fuerit pubes:nam lz dicat iam
sunt tres anni non sequitur q non sint quatuor:nam sub quatuor
tres cõtinentur.l.j.§.si stipulanti.de verbo.obli.l.diem proferre.§.
si plures.de arbi.cum sil'r.5 †Et insuper nõ est verisimilis ista depo-
sitio saltẽ cũ fuerit post cõpletam etatẽ pupillarẽ.Cũ plures depo
nant q nolebat ipsum Lucam in maritũ:z mutatio voluntatis nõ
presumitur.d.l.eũ qui mutatã:ita q si id dixit est potius qd id di-
xerit:in prin.anteq displiceret:quia forte adhuc sibi non innotue
rat defectus quẽ vt deducitur habet dictus Lucas.Jtẽ Hierony-
mus qui deponit q iam sunt duo anni q vidit eos stare simul ad
fenestrã tpe carnispriuij sunt duo anni preteriti vidit stare dictum
Lucam z dictam Camillam ad fenestrã simul advidendũ mascaras
z cum dictus Lucas poneret manus ad collũ Camille ipsa se retra
xit:ad hoc dictum testis potest rñderi vt.s.ad dictũ alterius testis
scz q si sunt tres vel quatuor anni elapsi sunt duo anni elapsi vt.s.
Et dictũ testis dz necessario concludere.c.in presentia.de proba.l.
non hoc.C.vnde leg.z no.doc.in.l.item stipulantem.§.si stichũ.de
verb.obli.Et non habet cõtestem in dicto tẽpore.Et attẽta etiam
infirmitate que supuenit dicto Luce super qua deponũt magister
Antonius z magister Dauid ex quorum dictis deprehenditur de
graui infirmitate adeo q videtur dubitari an sanari possit.Licet
precise non concludant saltem de tẽpore quo inchoauit dicta infir
mitas innuitur tñ ex dictis magistri Dauid z ex alijs circũstantijs
que deprehenduntur ex alijs attestationibus qd tẽpore cõtractus
initi inter eorũ parentes z tẽpore mortis dñi Federici ipse Lucas
non erat infirmus:maxime quia non duxisset pater filium in tam
longinquas partes prout est Mediolanum si fuisset infirmus.put
est ad presens.Jta qd non est mirũ si ipsa camilla nũc recusat eũ ha
bere in virũ.Et recusatio nõ videtur esse aliena cã z pmissiones in
telliguntur rebus sic se habentibus.c.quẽadmodũ.cũ sua glo.de iu
reiu.l.cũ quis.de solu.cañ.ne quis.xxij.q.ij.z.l.qd seruius.ff.de con
di.ob cãm.Jtẽ soror gentilis.xviij.testis partis aduerse deponit
q dicta camilla interrogata ab eo nõne habes maritũ respõdit illi
e il vero ma mia matre non vole che io labbia epero nonne voglio
piu veruno:sed ei non creditur qr singularis.Jtẽ maritus põt su-
mi pro sponso maxime apud puellas proprie significationis igna-
ras:maxime cũ z iurislator ita assumat vt premisi per.d.l.lex iulia.
Jtem nõ concludẽter deponit de tẽpore:z est quedã assertio absen
te parte que nõ probat.l.certum.§.si quis absente.ff.de cõfes.z.l.si.
ff.de interro.act.Jtẽ ipsa deponit de dissensu qd nolebat aliquem
z sil'r idem.s.q nolebat amplius aliquẽ in virũ deponit sequẽs te-
stis partis aduerse vcz soror Magdalena:z satis cõcordant de tẽ
pore z de loco.s.in monasterio earũ.Jtẽ qui deponunt de vestibus
sil'r nõ artant quia conueniunt etiam sponsis de futuro.Jtẽ tunc
nõ erat adhuc in pubertate:lz propinqua esset pubertati vt satis
deprehenditur ex tempore natiuitatis dñe Camille que fuit in an
no.Mcccclxxj.de mense februarij vel martij vt pbãt plane duo te-
stes:z.d.Federicus decessit in anno.Mcccclxxxij.de mẽse septẽb.
prout plene probatur:quia adhuc restabant quinqz mẽses vel cir
ca de pupillari etate tpe mortis z funeralium dicti domini Federi
ci:z potuit etiã p aliquos dies ferre illas vestes lugubres et postea
penitere:ita q testes qui deponunt q viderunt dictam Camillam
incedere cũ veste lugubri possunt verificari si per diem vel aliquos
dies incessit cũ illis vestibus.Licet etiã testes deponẽtes sup istis
vestibus videantur variare z non plene cõcludere:sed non curo:qr
istud non artat.Et dimissio vestium lugubriũ prout plures testes
deponũt q incendebat sine vestibus lugubrib9 designat mutatio-
nem voluntatis.Jtaqz etiã si pro parte Camille nihil esset proba-
tum nõ video quid astringat z artet q dictus Lucas censeatur ma
ritus dicte Camille vel q dicta Camilla censeatur cõsensisse in eũ
vt in maritum vel sponsum de presenti:ita q nequeat alteri nube-
re etiã si p parte Camille nihil esset pbatum in contrarium.Licet
pbatio dissensus non sit necessarius:tñ iuuat z est vtilis ne qs act9
iudicatiuus taciti cõsensus nõ habeat sibi obijcere put vult.d.An
to.post Host.in.c.de illis.j.de spõ.impu.lz em̃ reclamatio z dissen-
sus tpe pupillaris etatis non soluat spõsalia vt ibi est casus:tamẽ
prodest vt dixi:z quia presumitur pseuerare in eadẽ voluntate fa-
cta maior.Et ideo si nihil esset pbatum de dissensu cõcluderẽ nul-
latenus esse sufficienter probatum inter dictos contrahẽtes talem
consensum qd cẽseatur sponsa de presenti dicti Luce adeo qd non
possit alium capere in virum prout intendit facere si non fecit.Et
idcirco non multum insistam super particulariter repellendo sin-
gulos testes partis aduersus maxime cum non suppetat tps mihi
concessum nec videtur necessarium.Nec etiam est necesse multum
instare super pbationibus Camille singula dicta testium q multa
sunt pcunctãdo.Sed pondero qd dissensus dicte Camille videtur
satis probatus primo per dominam Antoniam primam testẽ do-
minam Jsabettam.xiij.testem z dñam Annam de beccolis.xiiij.te
stem que prout ipse deponũt non attinẽt alicui partium z plane de
ponunt q ipsa clare dixit q nolebat dictum Lucam in virum seu
sponsum z concordant in loco z circũstantijs z vocant se in cõtestes
vcz Jsabetta z Anna z ambe vocant in contestem dictam Anto-
niam:z ipsa Antonia vocat in cõtestem dictam Annã z subdit q-
busdam alijs ita q satis deprehenditur q sunt contestes:z licet in
tẽpore non concordent:tamen nec discordant omnes concordant
q post mortem domini Federici Jsabetta deponit tpe vindemia-
rum vel paucis diebus post que vindemie fiunt de mense octobris
domina Anna deponit per aliquod tẽpus non duorum vel trium
mensium.Et ista concludit q fuit durante adhuc pupillari etate
dicte Camille:quia tempore mortis domini Federici restabant de
pupillari quinqz menses:ita q si fuit intra tres mẽses fuit duran-
te pupillari etate:similiter si fuit tempore vindemiarũ sequentiũ
vel paucis diebus postea sil'r intra pupillarem etatem:dña Anto
nia autem dicit non recordari ad vnguẽ de tpe sed qd fuit per ali-
quos dies seu menses post mortem Federici.tẽpus autem de facili
memoria labitur.dicit Jnno.in.c.qualiter z qñ.de accu.Ex quo er
go ita ore expressit:ita etiam presumitur habuisse i corde:quia ne
mo presumitur dicere nisi q mẽte cogitat.l.labeo.§.idem tubero.
de suppel.leg.xxij.q.v.cañ.humane.c.secũdo requiris.de appella.
quam mentẽ ostendebat etiam ex gestis:quia cantabat z ri debat
illa dicendo prout dicte testes deponunt.Jdẽ deponit dña Brigi
da secunda testis.s.q dicta dña Camilla dixit q nolebat Lucaz in
virum per.xv.dies et plures post mortem domini Federici:videli
cet post exequias:z ista etiam non attinet.Jtem dña Mariotta
xviij.testis sil'r deponit q audiuit eam dicentẽ q nolebat amplius
Lucam in virum:z ita etiam deponit domina Polysena vltima
testis domine Camille:licet asserat se consobrinam dicte camille:
sed nõ repellitur pter hoc vt habetur maxime per Bal.in.l.parẽ
tes.C.de testi.Jdeo iuuate alijs testibus probant iuxta no.p Bal.
et Ange.z legentes in.l.si quis ex argentarijs.in prin.de edẽ.Sil'r
supradicta Antonia dicit q pluries audiuit dictã camillam id di-
centẽ.Et lz forte iste alie testes forte non plene probẽt:qr nõ pban
tur contestes tñ adminiculantur.itẽ dña Florita.xij.testis domine
Florite deponit qd non est elapso mense post mortem Federici cũ
dictus Lucas accederet ad domuz dicte dñe camille:dicta camilla

noluit eum alloqui sed eo viso recessit ⁊ domina Anna eius mater dixit ꝙ amplius non accederet. Itē dña antonia.i.testis deponit ꝙ ipsa vidit quēdam famulum dicti Luce deferentē quosdā pisces ad domū dicte camille ⁊ ꝙ eius mater noluit acceptare: ⁊ ꝙ dicta camilla dixit matri ꝙ bene fecerat. Et facto datur volūtas intelligi.l.reprehendenda.cū cōcor.de insti.⁊ substi.sub cōdi.fac.cū multis cōcor. Itē alius testis deponit ꝙ dicta camilla dixit eidē Luce ꝙ amplius non accederet ad dictā domū. Itē plures deponunt ꝙ dicta camilla non incessit vt desponsata prout solent incedere spōse etiā de futuro: ita ꝙ varijs vijs demonstratur volūtas dicte camille ꝙ nolebat in virum.d.Lucam. Et que non prosunt singula sepe multa iuuant.l.excusantur.in prin.cū concor.ff.de excusa.tu. Et profecto superior debet amplecti hanc partem: quia verisimiliter non sequeretur bonus exitus verisimiliter si hactenus camilla Luce nuberet: quia non potuerunt verisimiliter hec occurrisse sine maxima indignatione: ⁊ pbabiliter posset dubitari de futuro scandalo vt mihi faciliter persuadeo. Accedat tex.in.c.preterea.de spō sa.⁊ in.c.preterea.eo.ti.⁊ qd habetur in.c.requisiuit.eo.ti.⁊ in.c.de illis.de despon.impu.per glo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxvij.

☞ Donatio certe rei, quot annis soluende vel distribuende per hospitale ei q sua bona donauit dicto hospitali an dicat trāsactio vel donatio que maiorem requirit solēnitatē vel est hospitalarijs prohibita.per totum.

1 Vsufructus retētio includit fictam traditionem quam dicūt precariam constitutionem.

2 Vsufructuarius an ⁊ quādo cauere teneatur restituere rē vsu fructuario finito vsufructu.

¶ Consilium.cxvij.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Placet mihi conclusio dñi consulētis vcʒ famosissimi.V.I.doc.d.Bartholo.suzzini vti patris honorādi attentis iuribus ⁊ rōnibus per eū egregie adductis: ⁊ vltra eius dicta aiaduerto ꝙ ista non fuit proprie ⁊ principaliter remissio debiti: sed fuit alienatio ⁊ translatio dominij. nā dominiū dicti fundi erat dicti hospitalis qd pcesserat titulus habilis ad translationē dominij: q2 cōuentū fuit ꝙ dictꝰ fundus esset hospitalis reseruato vsufructu ipsi Jacobo: quia ex aduerso hospitale daret quolibet anno vnum modiolum grani ⁊ ipse Jacobꝰ nō molestaretur super ratione administrationis: ita qd fuit cōtractꝰ transactionis ⁊ virtualiter contractus do fundū vt dares vnū modiolum ⁊ non molestaret nec caderet reseruatio vsusfructus si non esset translatum dominium: ideo reseruatio vsusfructus includit quādam fictaʒ traditionem ex qua transfertur dominiū.l.qsquis. C.de dona. Et mediante dicta ficta traditione dictus Jac. fuit liberatus ab obligatione resultante ex illo ꝯtractu: prout in fili notat glo.in auť.sacramēta puberū.C.si aduer.vend.⁊ glo.notabilis in.l.ab emptione.ff.de pac.quam sequunť ibi Bart.⁊ Saly.⁊ Rapha.qd saltem videtur pcedere in his terminis in quibus sm thema solum conuentum fuit ꝙ fundus sit hospitalis ita ꝙ facto fundo hospitalis est impletus contractus ex parte Jacobi qui solum conuenit qd sit hospitalis sm qd percipio ex themate: lʒ trāsactionē non viderim. Idcirco ista remissio nō est principaliter remissio debiti: sed est quedam translatio dominij in ipsum Jacobū in quē cum possideret ipso iure fuit translatum dominium.argumento.l. qua ratione.§.interdum.insti.eo.ti.⁊.l.certi cōdictio.§.fi.ff. si cer. peta.

2 † Et licet vsufructuarius teneatur cauere rem restituturū finito vsufru.proprietario ⁊ non facere deteriorem: sed vti ⁊c.l.j.⁊ p totum vsufructuarius quēad.cau.cessante pprietate in consequētiam cessat ipso iure illa obligatio: ⁊ maxime si ad vsufructuariuʒ pertinet.facit.l.si debitor.ff.de preca.vbi si precario noie tuo possideo rem meā quā tibi pignoraui soluto debito: ⁊ sic finita causa pignoris finitur obligatio precarij. Nec diceretur tunc remissio debiti.ita in proposito tenetur vsufructuarius pprietario rōne vsusfructus ⁊ proprietatis eoipso qd desinit proprietas esse apud eū cui tenebatur ⁊ transit in vsufructuarium finitur ipse vsufructus formalis cuius vigore tenebatur ⁊ transit in causalem concretum cū proprietate.l.id qd nostrum.de vsufru. Illa enim obligatio quā facit vsufructuarius proprietario de vtendo arbitrio boni viri et de restituendo rem proprietario finito vsufructu habet in se tacitā cōditionem rebus.s.in eodem statu permanentibus.ar.cañ.ne quis. xxij.q.ij.⁊.l.qd seruius.cuʒ sua glo.ff.de condi.ob cām.⁊.l.ꝯtinuus de iureiu. Et ppterea si proprietarius habuisset rem pro derelicto non teneretur vsufructuarius sibi cum sibi teneatur ratione pprietatis ⁊ res non permanet in eodem statu. Et tamen habens p derelicto non censeret remittere debitum: ita in terminis istis in quibus proprietas redit ad vsufructuarium in quādam ꝯsequentiam cessat ⁊ confunditur obligatio non remittitur: prout etiā si creditor succedit debitori vel ecōtra dissoluitur obligatio ⁊ nō ppterea dicitur remissio debiti: sed confusio vt habetur in.l.vrānius.de fideiusso.⁊.l.debitori.C.de pactis.cum similibus. Ita etiam in simili in casu isto non censeatur remissio debiti vt verificetur istud statutum exorbitans a regula.l.ꝙ maior.ad muni.cū concor. Et maxime cū pro remissione illius primeui contractus dictum hospitale habuit recompensam.s.xxv.ducatos ⁊ liberationē a decē modiolis grani que debebantur pro tempore preterito: ita ꝙ videtur quedam permutatio ⁊ habens quādā similitudinem cum casu quo debitor soluit creditori aliud pro alio qd fieri potest volente creditore.l.ij.§.mutui.in fi.a cōtrario litere.ff.si certum pe. Et tū nemo dixerit ꝙ tunc esset remissum debitum sed solutum. Ex quibus deducitur ꝙ statutum istud quatenus loquitur de remissione debiti non militat in casu isto: ideo non requirebatur ꝙ obtineretur per quatuor partes de quinꝙ partibus. Sed alia capitula statuti militent in casu isto q̄ non requirunt quatuor partes sed duas vel tres. Et loquuntur generaliter tam de negotijs volūtarijs q̄ in necessarijs: ideo generaliter sunt intelligenda.cañ.si romanorū.xix.di.l.j. §.et generaliter.de leg.prestan.cū concor. Receditur em̄ a iure cōi quo iure cōi sufficit maior pars presentium.d.l.ꝙ maior.⁊ in titu. de his que fiūt a ma.par.ca.per totum. Et statutū quādoꝙ requirit quatuor partes ⁊ qñꝙ tres ⁊ generaliter duas partes: itaꝙ oneratur quodāmodo in vno.s.ꝙ indistincte non sufficiat maior pars ita et releuatur in alio ꝙ sufficiāt etiā vbi habebant oēs concordare.ar.l.eum qui.in prin.cum ibi no.de iureiu.ideo dato ꝙ glo.d.c. cū omnis.militaret de iure communi non videtur ꝙ militet in casu nostro in quo per statutū in qualibet sui parte est recessum a iure communi per predicta. Licet illa glo.non bene probetur iure. Et contra eam tenent ibi Cardinalis flo.⁊ Panor.

Laus deo.

Summarium super consilium.cxviij.

☞ Testamentum inter liberos quod vt testamentum non valet quomodo valere potest vt vltima voluntas.per totum.

1 Testamento ad pias causas vel militis regrunť saltim duo testes. Testamentum inter liberos non solēne an sit ad terminos iurisgētium reductum.

2 Testamentum scriptum manu testatoris qd notario et testibꝰ nō fuit ostensum et testator interim morte preuentus est dicitur imperfectum.

3 Testamentum inter liberos imperfectum ratione voluntatis nō tenet.

4 Testamentum inter liberos vt teneat an requirat aliquas solēnitates et factum manu testatoris sine testibus valet.

5 Testamentum inter liberos factum non dicitur perfectum vbi testator voluit et ordinauit legi coram duobus testibus qui non interuenerunt.

6 Testamentum manu testatoris scriptū inter liberos valet sine testibus ⁊ solēnitate.nu.seq.

7 Testamentum militis quod requirit duos testes de quo nu.i. an sit necesse ꝙ sint rogati.

¶ Consilium.cxviij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur dicendum ꝙ dictum testamentum vel vltima voluntas nō valeat etiam inter liberos. Nam licet in.l.hac consultissima.§.ex imperfecto.C.de testa.dicatur ꝙ testamentum non solēne valeat inter liberos. Tamen docto.ibi dicunt qd est reductuʒ ad terminos iurisgentium: prout etiam in.l.j.ff. de militari testamento dicuut in testamento militis: ⁊ put in testamento ad pias causas dicitur in.c.relatum.el primo.de testamē.et per Ponta.in auť.similiter.C.ad.l.falcidiam. Sed de iuregentium requiruntur duo testes: vt.d.c.relatum.et precedenti.c.cum esses.et.c.in omni. de testibus.⁊ qd per Bar.in extrauag.ad reprimenda in verbo videbitur ⁊ in verbo de plano.⁊ per eum ⁊ modernos in.l.si filius.ff. de dona.⁊ notant Bart.⁊ docto.in.d.§.ex imperfecto. Cum ergo in casu nostro nullus testis interuenerit nec per aliquē testē possit probari videtur qd non valeat per predicta.

2 † Item ⁊ secundo videtur ꝙ non valeat: eo quia talis vltima voluntas videtur ꝙ non habeatur pro perfecta: nam quando testator scribit eius voluntatem ⁊ non ostendit notario ⁊ testibus ⁊ morte preuentus vel alijs occupationibus detentus non ostendit testibus videtur volūtas imperfecta.quia prout dicit Joā.and.in additio.Spec.in titu.de fide instrumen.§.compendiose.in additione magna.col.penul.videtur quedam preparatio ad testamentum potius q̄ testamentū. et propterea videtur qd non valeat etiam ad pias causas: et dicitur fuisse opi.Oldra.in consilio.cxvij.incipi.titius condidit testamentum.⁊ Pet.de anch.in.c.ij.de testa. Et idem vult Pan.de ca. in consi.ccclxij.incipi.visa facti narratione.volens ꝙ id procedat etiam si testator dixerit ita sibi placere ⁊ qd ita faciebat. Et eadem

3 ratio militat in testamento inter liberos. † Nam etiam inter liberos testamentum imperfectum ratione voluntatis non tenet p.l. si is qui.ff.de testamen.in sui generalitate.et sentit ibi glo. in vltima solutione quam dat ad.d.§.ex imperfecto.et idē videntur ibi velle Bar.

velle Bar. Bal. ⁊ Ange. tranſeuntes cum dicta vltima ſolu. glo. et voluit glo. in. l. fina. C. fami. her. et ibi Gui. de cu. Bal. ⁊ Saly. ⁊ firmant Barto. ⁊ docto. in dicto. §. ex imperfecto. ⁊ Jmo. in. d. l. ſi is qui. 4 † Et ex his videtur ꝙ dictum teſtamentum etiam inter liberos minime valeat: coadiuuantur pꝛedicta quia in dicta ſcriptura non ſunt ſeruata ea que requiruntur in aut. qđ ſine. C. de teſtamen. que loquitur in teſtamento inter liberos: quia nõ ſcripſit teſtatoꝛ tempus pꝛout ibi requiritur limitando. d. §. ex imperfecto. ¶ Tamen his non obſt. contrarium puto de iure tenendum. Nã nulla ſolẽnitas requiritur in teſtamento inter liberos per. d. §. ex imperfecto. et. l. fi. C. fami. her. De iure enim gentium vel diuino non requiruntur aliqui teſtes ad ſolẽnitatem ſeu validitatẽ actus pꝛout videmus in contractibus ⁊ in alijs actibus ꝙ regulariter nõ requiruntur teſtes. Nam ſi vendo vel loco vel depono ſine teſtibꝰ valent dicti contractus dummodo appareant puta per confeſſionem vel ſcripturaꝫ cui a iure communi vel municipali adhibeatur fides: ⁊ hoc eſt clarum ⁊ indubitatum in iure: ſecus in teſtamentis in quibus teſtium pꝛeſentia requiritur ad ſolẽnizandum teſtamẽtũ al's non valent etiam ſi pars fateret̃ teſtm̃ eſſe ita factũ. Ex quo datur intelligi ꝙ dicta ſolẽnitas interuẽtus teſtium eſt de iure poſitiuo: quia diſpoſitio iuriſgentium volens qđ in oꝛe duoꝛum vel trium teſtium ſtat omne verbum. loquitur generaliter in quolibet actu vt. d. c. in omni. cum ſimilibus. Jta ꝙ ſi requirerentur de ſolẽnitate duo vel tres teſtes requirerentur in contractibus: ⁊ tamẽ ſecus eſt vt dictum eſt. Et qđ teſtamentum inter liberos ſine vllis teſtibus valeat voluit Jaco. de bel. in aut. de teſtamẽ. imperfec. et Bal. in aut. qđ ſine. C. de teſtamen. volunt ꝙ teſtamentum ſcriptũ manu teſtatoꝛis etiam ſine vllo teſte cum quibus tranſit ibi Rapha. firmat ibi Pau. de caſtro. Quod et videtur velle ſatis aperte Barto. in. l. fideicommiſſa. §. quotiens. de lega. iij. vbi Barto. no. dicit ꝙ ſi in libꝛo notarij reperitur cedula ſi non apparet in cedula qđ teſtamentum fuit factum coꝛam teſtibus ex illo teſtamento nil debetur nec poteſt publicari. Licet autem non valeat tamẽ pꝛobat ad multa et foꝛte ſufficeret inter liberos ſm eum qui dicit qđ glo. voluit contrariũ in. l. ſi is qui. de teſtamẽ. Sed reuera illa glo. in. j. ſolu. data ad. d. §. ex imperfecto. vult pꝛo non contra. in ſecunda autem ſolutione quam appꝛobant docto. loquitur de alia imperfectione: ſcilicet quia non compleuit teſtamẽtum: nam erat voluntatis vltra diſponendi q̃ diſpoſuerit: puta quia inſtituit filios cum hac conditione ⁊ non appoſuit conditionem vel moꝛte pꝛeuentus vel al's occupatus vel ex caſu ſuperueniẽti impeditus ſuperſedit in perficiendo. tunc enim volunt glo. ⁊ doc. qđ non valeat inter liberos. Non autem intelligatur quando nõ adhibuit teſtes vel non legit teſtamentum coꝛam teſtibus quo caſu voluit Bart. qđ valeret pꝛout etiam voluit Bart. in. l. in teſtamento. ff. de fideicõ. libe. pꝛout refert Jmo. ⁊ ſequitur in. d. l. ſi is qui ita. diſtinguẽs pꝛo concoꝛdia opi. ⁊ idem tenet Jmo. in. c. ij. ⁊ in. c. cum eſſes. de teſtamen. ⁊ Ponta. in ſimili in repe. aut. ſimiliter. C. ad. l. fal. in. xiij. pꝛiuilegio ſuper vltimis voluntatibus allegat not. per Dyñ. in. l. lucius. in pꝛinc. de mili. teſta. vbi dicit eſſe caſum ſingularem quem trahit ad piam cauſam. Licet ergo non legerit teſtamentum coꝛã teſtibꝰ dũmodo ſcripſerit vel ſcribi fecerit quicquid volebat diſponere valet teſtamentum inter liberos ⁊ ad pias cauſas: licet teſtes 5 defecerint pꝛout volunt pꝛefati doctoꝛes. † Nec obſt. dictum Jo. an. quia ſi verum eſt pꝛocedit in caſu ſuo in quo ipſe teſtatoꝛ fecit ſcribi id quod volebat diſponere coꝛam duobus teſtibus: oꝛdinauitq̃ cum illis ꝙ illa ſcripta daret̃ certo notario qui adhibito nũmero debito teſtium per eam conficere poſſet inſtrumẽtum. Et ſic apparebat ꝙ volebat adhibere notarium ⁊ teſtes Bar. ⁊ Jmo. nõ pꝛeſupponit hoc: nec hoc apparet in caſu noſtro: ⁊ ita etiã loquitur Pau. de caſt. in. d. conſilio incip. viſa facti narratione. fundãs ſe ꝙ teſtatoꝛ dixit ꝙ volebat differre ⁊ qđ mitteretur pꝛo teſtibus. ex ſequentibus enim apparet ꝙ tunc nolebat teſtari ſm eum. Et ita intelligit dictum Jo. an. pꝛeallegatum Pau. de caſt. in alio cõſilio qđ incip. ſup eo qđ queritur. numero. ccclx. Et ſic in caſu quo non apparet ꝙ voluerit adhibere teſtes: vult Pau. de caſt. ꝙ valeat tale teſtamentum inter liberos vel in piam cauſam. Jtem Jo. an. non loquitur inter liberos vel in piã cauſam. Et ſic eo caſu quo certum erat teſtamentum non valere. Et agebatur vtrum honoꝛati in pꝛimo teſtamento cenſerentur indigni tanq̃ non habẽtes voluntatem teſtatoꝛis. Eſt enim magis veriſimile qđ noluerit tũc teſtari quando teſtamentum ſuum eſt omnino nullum q̃ quãdo tũc al's valeret ſaltem in pꝛincipali parte teſtamenti pꝛout eſt heredis inſtitutio: pꝛout al's valet in caſu noſtro: ideo non mirum ſi in illo caſu interpꝛetatur ꝙ ſit quedam pꝛeparatio ad teſtamentum ⁊ nõ teſtamentum in quo concurrit qđ teſtamentum eſt de ſe nullũ qđ agitur de pꝛeiudicio eoꝛum qui ſunt honoꝛati in pꝛimo teſtamento. Jtem qđ ibi oſtendit velle adhibere teſtes quoꝛum nullum cõ- 6 currit in caſu noſtro. † Et ideo in caſu noſtro dicamus inter liberos valere iſtud teſtamentum quod apparet ſcriptum manu teſtatoꝛis: quia inter liberos ſufficit apparere quibuſcũq̃ inditijs: put dicit tex. in. l. fi. C. fami. her. quem tex. ponderat Jmo. in. d. l. ſi is q

ad hoc pꝛopoſitum. ⁊ Pau. de caſt. in. d. aut. qđ ſine. dicit ſufficere qđ appareat per comparationem literarum ⁊ cum eo tranſiui legẽdo illam aut. Et ſic decidit caſum noſtrum Pau. de caſt. ⁊ reſultat 7 etiam ex dictis Jmo. et alioꝛum qui ſupꝛa recenſentur. † Nec ob. qđ habetur in milite in. l. diuus. ff. de mili. teſta. vbi pꝛobatur qđ in teſtamento militis requiritur qđ interuenerint duo teſtes ⁊ rogati licet ſint ſublate ſolennitates iuris ciuilis ⁊ reducte ad iuſgẽtiũ per. l. j. eo. tit. cum ibi no. ⁊ ſimiliter idem videtur pꝛobari in. d. c. relatum. j. vbi in teſtamento ad pias cauſas qđ eſt redactuꝫ ad iuſgẽtium vt ibi in fi. requiruntur duo teſtes requiſiti vt ibi videtur pꝛobare tex. ibi duobus aut tribus legitimis teſtibꝰ requiſitis. Quia ad pꝛimum reſpondet in effectu Bal. in. d. aut. qđ ſine. qđ rogitus duoꝛum teſtium requiritur in teſtamento militis vt diſcernatur ꝙ ipſe miles pꝛoferendo verba que ſonant in teſtamẽtum ⁊ heredis inſtitutionem illa verba dixerit deliberare animo teſtandi et non iocoſe adulatoꝛie vel perfunctoꝛie in parentibus inter liberos pꝛeſumitur deliberatio. arg. l. nec in ea. de adul. quia naturalis ſtimulus vrget patrem ad cogitandum de liberis. l. amiciſſimos. §. fi. de excuſatio. tuto. ſm eum. Et qđ rogitus teſtium non requiratur in milite de ſolẽnitate ſatis pꝛobatur in. d. l. lucius. in pꝛinci. adeo qđ ſi doceretur vel per confeſſionem partis vel al'r ꝙ miles voluerit teſtari ceſſaret dicta ratio. d. l. diuus. ideo ceſſaret illud dictũ. d. l. diuus. argu. l. adigere. §. quãuis. de iure patro. ⁊. l. qđ dictum. ff. de pac. cum concoꝛ. et per. d. l. lucius. in pꝛinc. ⁊ ſil'r in teſtamentis ad pias cauſas tenendum eſt. Et ita al's conſului ꝙ non requirit̃ rogitus teſtium quicquid ſecus dixerit Ponta. in. d. aut. ſimiliter. ⁊ hoc per rationem tex. d. c. relatum. qđ ſe fundat in veteri teſtamento ꝙ non requirit rogitum teſtium nec requirit teſtes ad ſolẽnitatem actus: ſed ſolum ad pꝛobationẽ fiendã per teſtes vt. ſ. deductũ eſt. Nec ob. verbũ requiſitis: quia non loquitur de requiſitis vt intereſſent teſtamẽto: qđ patet quia referuntur illa verba requiſitis ad verbum tractetis pꝛecedens: qđ verbum refertur ad iudices: et eſt verbum futuri tempoꝛis: ⁊ tamen ibi teſtamentum erat factum de pꝛeterito. Et qualitas adiecta verbo intelligitur ſm tẽpus verbi. l. in delictis. §. ſi extraneus. de noxa. ⁊. l. ex facto. ⁊ ibi per Bart. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. lucius. de mili. teſta. Et per ꝯſequens loquitur de teſtibus qui requiruntur tempoꝛe iudicij. ſ. ad pꝛobandũ teſtamentum vel vltimam voluntatem: ⁊ ſic requirit ille textus ad pꝛobandum teſtm̃ vel vltimã volũtatẽ duos vel tres teſtes: pꝛout dicitur in euangelio in oꝛe duoꝛum vel trium ſtat omne verbum: non autem pꝛopter dictam auctoꝛitatem tollitur aliud genus pꝛobationis. Et qđ non intelligatur requiſitis. i. rogatis tempoꝛe teſtamenti: patet quia ille text. loquitur non ſolum in teſtamento: ſed etiam in alijs vltimis voluntatibus: quia generaliter loquitur in relictis eccleſie non ſe reſtringens ad teſtamentum. Jn relictis autem etiam pꝛofanis non requiritur generaliter rogitus teſtium vt in. l. fin. §. in omni. C. de codi. abſonum autem eſſet dicere ꝙ maioꝛ ſolẽnitas requiratur in relictis pijs q̃ in alijs ⁊ contra mẽtẽ illius litere. Et ratio. d. l. diuus. ceſſare in relictis pijs etiam factis in teſtamento pꝛout Bal. in. d. aut. qđ ſine. dicit ceſſare quo ad liberos: quia non minus debet quis deliberare pꝛo aĩa q̃ pꝛo liberis cũ aĩa ſit ceteris rebus pꝛeferenda. l. ſancimus. C. de ſac. ſanc. eccle. cum ſimili. Ex quibus concludo ꝙ licet non interueniant teſtes: ſed ſola ſcriptura manu patris que non fuit oſtenſa teſtibus. Tamen valeat quo ad liberos: ex quo ex verbis ſcripture apparet ꝙ volebat illud eſſe ſuum teſtamentũ ⁊ non apparet qđ voluerit aliud diſponere. Nec obſt. d. aut. qđ ſine. ⁊ qđ. ſ. per eam in contrarium deductum eſt. Quia reſpondetur qđ dicta aut. pꝛocedit in teſtamento in ſcriptis in quo teſtamento in ſcriptis ſeruãda eſt foꝛma. d. aut. et limitatur. d. §. ex imperfecto. Sed in teſtamento nuncupatiuo: pꝛout eſt iſtud remanet non limitata diſpoſitio. d. §. ex imperfecto pꝛout voluerunt glo. in dictis iuribus. ⁊ Barto. in. d. aut. qđ ſine. et eſt communis opi. ⁊ ſeruatur in pꝛatica ita ꝙ in deciſiuis nõ eſt inſtandum. Nec regulariter ſcriptura pꝛiuata requirit inſertioneꝫ tempoꝛis. l. cum tabernam. ff. de pigno. ⁊ ibi Barto. ⁊ Bal. et per Bar. in pꝛoe. ff. in. ij. colũ. ⁊ in. l. j. §. huius ſtudij. de iuſt. ⁊ iur. ⁊. l. in iuriſgentium. §. qđ fere. ff. de pac. ⁊ Ant. de bu. in. c. inter dilectos. de fide inſtru. qui idem dicit de loco.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. cxix.

1 ☞ Sententia debet fieri ſm foꝛmam libelli.
2 Actiones ex dãno infecto quot naſcãtur: ⁊ an ſit ciuilis vel criminalis. nu. ſeq.
3 Actio vel iudicium quando ciuilis ſeu criminalis eſſe dicatur. nume. ſeq. et. 2.
4 Accuſans cenſetur pꝛoſequi publicum intereſſe lꝫ iudex incidenter faciat reſarciri pꝛiuatum.
5 Sententia lata inſtantia finita eſt nulla: quia ſine actis lata dicit̃.
6 Teſtium dicta ſunt ad concoꝛdiam reijcienda quãtum fieri poteſt etiam ſi verba impꝛopꝛientur.
Pars quandoq̃ ponitur pꝛo toto.
7 Factum in dubio pꝛeſumitur licite geſtum.

8 Argumentum de tempore ad locum valet.
9 Instrumentum notarij quod non habet locum et diem nō probat.
10 Assertio notarij in instrumento vel alterius partis an pbet. et numero. 9.

Consilium. cxix.

In nomine domini nostri Iesu christi. In causa accuse facte per Nicolam nigis bartotij et Guidonem frācisci ad querelā Mathei bartotij et fratris Leonardi de porcellis syndici monasterij sancti Benedicti contra Sanochium Angelum Iacobum Augustinum et Bettum super dāno per eos dato in quodam tenimento terre in accusa nominato et confinato essent plura vidē da circa merita cause: quia multi sunt testes hincinde deducti ad probandum cuius sit tenimentum de quo agitur an vez sit vel fuerit tpe dāni dati ipsorū querelātium an vo monasterij scti Petri: ad cuius conuētus instantiam dicti accusati et vtraqz pars produxit testes deponentes fm eorū intentionē. Tamē est aduertendū qd in hac causa nō principaliter agitur inter dictos quētus cuius sit dictum tenimentum de quo in accusa. Sed deducitur ad iustificandū querelā et accusam p vna parte et pro alia parte ad excusandum accusatos. Itaqz solum habet pronunciari super causa dāni dati pro vel contra accusatos et non inter monasterium sancti Petri et eius conuentū qui interuenit ad defensam accusatorū. Nam sententiari debet iuxta formā libelli seu accuse. arg. l. vt fundus communi diui. et c. licet hely. de symo. et cle. sepe. de verb. sig. Item est presupponendum q dicta cā est criminalis non ciuilis. Nā cōstat q ex dāno dato competit dānum passo duplex via vna ciuilis per actionē legis aquilie de qua in toto titulo ad. l. aqui. maxime in. l. item mela. §. legis aquilie actio. cum. ll. seq. et insti. eo. ti. in prin. et §. capite tertio. et silibus in quib9 dr q cōpetit actio aduersus dānum dantē. Nā actio ꝯcludit ad condēnationē de eo qd venit applicandum parti. l. si cui. ff. de verbo. sig. et no. Bar. in. l. agraria. ff. de termi. mo. allegans etiā ad hoc. l. iij. circa princi. de sepul. vio. et l. si qs id qd. iuncta quadam glossella. de iuris. om. iud. Itē qr dānū datū est delictū et obligatio ex eo resultans ex delicto et maleficio orit. l. ex maleficijs. in prin. ff. de ac. et ob. et insti. de obli. que ex delic. nascū. §. j. Et ideo de isto delicto cōpetit etiā via criminalis vt not. Bar. in. l. fina. ff. de priua. delic. et facit qd p eū in. l. fi. ff. de fur. Titulus enim de furtis tractat ad actionem furti que est ciuilis et competit furti prout in ti. de lege aquilia tractatur de actione ciuili que cōpetit parti: ideo prout pro furto competit et actio ciuilis pro pena applicāda parti. Ita et iudiciū criminale ad penā applicādā fisco ita pariter pro dāno dato cōpetit actio ciuilis p interesse dānum passi: et iudicium criminale p pena reipublice applicāda: et ista via est intētata qd ptz qr processum est p viam accusationis. accusatio autē cōuenit iudicio criminali: non autē iudicio ciuili: put notat Bar. in. d. l. agraria. et probatur qr in titulo de accusa. ff. C. et extra nūqz agitur principaliter de iure priuato: sed de interesse publico et in. ff. ponitur titulus de accu. in trac. de publicis iudi. Ex quo datur intelligi q accusatio principaliter psequitur publicum interesse: lz incidēter iudex faciat resarciri interesse priuatū: vt habetur in. l. solemus. §. latrūculator. ff. de indi. ad hoc quod not. dicit Bar. in. l. interdū. §. qui furem. ff. de fur. vbi etiā si dānum passus petit dānum dātem accusatū puniri et sibi dānum emendari videt intentatū solū iudiciū criminale et emēdatio dāni censetur deducta incidēter fm eum: multofortius qn solū accusat tertius ad id deputatus qui non pretendit ius aliquod sibi cōpetere nō pōt cēseri deduxisse actionē ciuilē que sibi non cōpetit sed parti ex iudicium ciuile regulariter fundatur in actione cōpetente prouocāti ad iudiciū. l. edita actio. C. de eden. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. gest. l. nam postea. in princ. de iureiu. Ex quibus intrepide et absqz dubio cōcludendū est qd iudiciū intētatū est iudicium criminale non cā ciuilis: ideo dicti accusati nō possent condēnari etiam si cōstaret q eorū culpa dederūt dānum in bonis querelantiū: put deductū est in accusa. et prout conantur probare querelantes. Nam finita est instantia ex forma iuris municipalis. Nam disponit ius municipale q cause criminales debēt expediri per iudicē intra. xl. dies a die rūsionis. Et si ptās nō diffinit cām intra. v. dies post dictos. xl. dies ex tunc reus sit absolutus ab instantia auctoritate iuris municipalis. Sed prout mihi presupponitur sunt elapsi a die responsionis lōge vltra. xlv. dies. Ergo instātia est perempta. Dico prout presupponitur qr in scripturis ad me trāsmissis nō sunt descripta tempora actorū: finita aūt instantia non pōt ferri sentētia diffinitiua valida: qr fertur sine actis: ideo est nulla. l. prolatā. cum ibi nota. C. de sent. et interlo. oim iudi. et l. j. C. qn prouo. non est neces. fm lec. et rōnem Bar. Est ergo pronunciandū instantiam esse finitā et accusati veniunt absoluēdi ab obseruatione iudicij. Non est itaqz tractandum pro nūc cuius sit locus vbi fuit facta dicta incisio lignorū intētata in inquisitione. Circa qd esset opus longa discussione: nec in presentiarū mihi datur otium rimandi cuncta que venirent discutienda vnū animaduerto q dato q dictus locus vbi datum fuit dānum probaretur fuisse ipsorum querelantium: prout dicitur in accusatione: tamen constito q dicti accusati illud fecerūt ad instantiā monachorum asserentium esse monasterij sancti Petri venirēt accusati absoluendi diffinitiue si instantia non foret finita per nota. per glo. Barto. et docto. in. l. in rem. §. tignum. ff. de rei vendi. Item similiter est aduertendum q ex quo multi testes deponunt tenimentum de quo agitur fuisse possessum et possideri p querelātes et multi deponunt q fuit possessum et possidetur p monachos et monasterium sancti Petri ad quorū instantiam fuerūt incisa dicta ligna. Et nonnulli testes producti pro parte querelantium deponunt q monachi sancti Petri habebant certam partem seu certas terrarū ꝯtētarū i dicto tenimento: ideo videntur posse concordari q quilibet dicatur possidere illud tenimentū si partem eius possidet: quia pars ponitur qnqz pro toto: vt probatur in text. et glo. in. §. scire debes. lxxvj. dist. et xxiij. q. v. penale et in symbolo tertia die resurrexit: et dum veritas dixit et in triduo resurgeret. et facit. l. stichū. et qd ibi habetur. de leg. j. ita q dicti testes possent concordari q pars aliqua dicti tenimenti possessa fuerit ab vna parte et pars altera: quando eīm fieri potest testes sunt reducēdi ad cōcordiam etiam si verba impropriarentur. l. j. §. creditum. ff. si cert. peta. l. sed et si possessori. de iureiur. c. cum tu. et c. in nostra. extra de testi. et p docto. in dictis iuribus et sparsim in multis locis: et maxime ad absoluendum reos quibus iura multum fauent. c. fauorabiliores. et c. cum sint partium. de reg. iur. in. vj. maxime in penis euitādis. c. in penis. eo. ti. et libro. l. si preses. et l. interpretatione. de penis. Igitur si pars dicti tenimenti est fratrum sancti Petri nō est probata intentio accusantium seu querelantium: quia qn actus in tpe vel loco deducto potest fieri licite et illicite qui insurgit debet probare concludenter. l. qd factū fuerit tpe vel loco prohibito nam in dubio presumitur factū licite. arg. merito. ff. pro so. et arg. l. non solū. §. sed vt probari. ff. de noui ope. nū. p quē tex. dant hanc theoricā Bar. ibi et doc. ibi sequuntur. et facit glo. in. l. ij. C. de peti. here. et qd habetur in. l. eū actū. ff. de neg. gest. arguēdo de tēpore ad locum qd argumentū permittitur. l. vinum. ff. si certū pe. et l. fi. ff. de triti. Nec obstat si dicatur q testes repetiti dicunt q locus ille vbi partes asserueūt fuisse datum dānum erat monasterij sancti Benedicti et Matthei querelātium. Et lz nonnulli testes monachorū sancti Petri asserāt ꝯtrariū tū sunt lōge pauciores. Circa hoc posset instari an valuerit repetitio testiū facta ad instantiā partiū et etiā super his que impingitur dictis attestationib9 que inuestigatio esset prolixioris indaginis q detur in presentiarū tēpus et nō vr necessaria attēto q nō est diffinitiue pronunciandum ꝑpter instantiam peremptā vt. s. deductum est. Sed breuiter dico q illa assertio partiū quā notarius attestatus non nocet hoc casu ex pluribus. et primo qr illa scriptura notarij non pbat assertionē non hz locū neqz diē: non eīm dicit qn vel vbi asserverūt ptes: lz enim dicatur de loco vbi testes deposuerūt: nō tū asserit notarius vbi partes asseruerūt. itē nō declaratur vbi esset locus differentie: et sic per illā assertionē notarij in loco differētie vt partes asseruerūt nō certificat ipse loc9: qr nō apparet vbi esset ille locus et instrum notarij non pbat si nō hz insertū diem et locū glo. in. l. generali. de tab. li. x. et in auf. vt prepo. nomen imperato. in spe. de instru. edi. §. ij. versi. post inditionem: et eo. titu. §. instrumentum. versi. item qd non est. et versi. item pro tabellio. in fi. et per glo. et Barto. in. l. ij. §. idem labeo in quarta oppo. de aqua plu. arcen. et in proemio ffor. et per Bal. in. l. contractus. de fide instrumen. Item non probat illa assertio que persone partium id asseruerint ex vna erūt Mattheus et monachi sancti Benedicti ex altera parte erant plures accusati: item erant monachi sancti Petri qui pro eorum interesse assumpserāt defensionē accusatorum: et dicta scriptura notarij verificatur si monachi sancti Petri id asseruerint vel si aliqui ex dictis accusatis id asseruissent et non alij: nam tunc verū esset partes illud asseruisse: licet non omnes asseruerint: et tamen non preiudicaretur alijs nō asserentibus: quia res inter alios acta et c. per iura vulgaria ex quo apparet q illa scriptura non concludit q Angelus petri id asseruerit: quia potuerūt alij asserere et non ipse. et ideo potest dici in quolibet alio ex quinqz inquisitis dato q appareret per illā scripturā q aliqui ex eis illud asseruerint: tū satis est si non appareret de quib9. l. duo sunt titij. de testa. tu. et l. si fuerit. de reb. dub. Et probatio dubia nō releuat. c. in presentia. de proba. l. certum. de confes. l. nō hoc. C. vnde legi. Itē forte qlibet pars id asseruit in absentia alterius partis. ad hoc enim vt confessio releuet requiritur q fiat in presentia partis. l. certum. §. si quis absente. de confes. et. l. fi. de interroga. acti. ex quibus deducitur qd depositiones repetite non haberent prodesse ad victoriam etiam si instantia non esset finita.

Laus deo.

Summarium super consilio. cxx.

Restitutioni bona iacentia an possint a filio granato illa restituere hypothecari p dote vxoris sue vt in casu dotis restituēde videatur mulier preferri substituto. per totum.

Dotis

1 Dotis restituende causa omnia mariti bona tacite sunt hypotecata.
2 Hypotecam generalem et specialem habens simul potest creditor prosequi specialem si vult vt preferatur ceteris habêtibus tantum generalem in speciali.
3 Alienari an possunt res quas quis tenet sub conditione.nu. seq. per totum.
4 Conditio casualis retrotrahitur.
5 Dotis causa restituẽde mulier habet priuilegiũ prelationis respectu creditorum etiam anteriorum.fallit in dote confessata.
9 Dos confessata ⁊ nõ numerata repetitur a marito lapso tempore exceptionis dotis caute ⁊ non numerate.
7 Legitime loco succedunt alienata vsq; ad cõcurrentẽ portionem.
8 Hypotece ius dicitur resolutum iure tamen actoris resoluto.
6 Alienatio grauato filio permittitur vsq; ad legitimam vel trebel. que debentur absq; onere.nu.7.

¶ Consilium.cxx.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendum qđ dicta domina vxor dicti Christophori possit petere dicta bona que remanserunt in bonis dicti Christophori nõ alienata. Nam pro dote restituẽda sunt obligata a lege tacite omnia mariti.l. vnica.§. et vt plenius. 2 C.de rei vxor.acti. † et arbitror quod expresse in contractu dotali obligauerit dictus Christophorus omnia bona prout fieri solet in singulis instrumẽtis: ⁊ creditor habens generalem hypotecam potest quãcunq; rem sibi obligatam persequi.l. creditoris arbitrio.ff.de distrac.pigno.⁊.l.ij.C. de pigno.argu. sumpto a speciali. et notat ibi Barto. Et prefertur ceteris creditoribus.l. assiduis. C.qui potio .in pig.hab. Cum itaq; dicta bona essent dicti Christophori tempore dicti contractus dotalis in consequentiam videtur quod dicta bona sint obligata pro dicta dote dicte mulieri. 3 et per consequens possit illa petere hypotecaria actione. ¶ † Tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendum. Nam aduertendum est qđ dicta bona hereditaria erant subiecta restitutioni post mortẽ dicti Christophori casu quo decesserit sine liberis que conditio euenit ⁊ res subiecta restitutioni nequit alienari: neq; hypotecari vel pignorari. Adeo q̄ si legatum vel fideicõmissum est purum ab initio non valuit alienatio; vel hypoteca vel pignus.l.fina.§.sed quia nostra.et si legatum vel fideicõmissum est conditione pendente alienatio pignus vel hypoteca tenet. Sed conditione existente et purificata alienatio pignus vel hypoteca irritatur vt ex retro adeo qđ est perinde ac si ab initio fuissent nulla: vt eadem.l.fina.§.si autem sub conditione: et per hoc videtur quod dicta bona non sint hypotecata amplius pro dicta dote 4 ex quo purificata fuit conditio fideicõmissi. † Item conditio casualis retrotrahitur.l. qui potio.⁊.l.qui balneum.ff. qui potiores in pigno.habe. adeo q̄ si hypotecata est res sub cõditione casuali et pendente conditione est res eadem alteri hypotecata pure si postea cõditio eueniat prefertur in hypoteca ille cui fuit sub conditione casuali hypoteca licet postea eueniat conditio vt dictis 5 iuribus. † Nec obstat qđ mulier in dote habet priuileginm prelationis quia prefertur ceteris creditoribus etiam anterioribus.l. assiduis.C. qui potiores in pigno.habe. quia respondetur qđ illa lex procedit in dote data et sic vere numerata non in dote confessata prout vult glossella notabilis in dicta.l.assiduis. et licet Bar. in dicta.l.in assiduis.⁊ in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus.de verb. obliga.dicat illam glo.procedere si sumus intra tempora concessa ad opponendum exceptionem non numerate pecunie al's secus per.l.si.et auť. ibi positam.C. de non numera.pecunia ſm eum qđ videtur destruere illam glos.d.l.assiduis.quam non ob.dicto Bar. sequuntur Bal.Ange.et Jmo. in.l.j.ff.solu.matri. nisi creditores anteriores peterent similiter creditum confessatum. et idem vult Ange.in dicto.§.grisogonus.idem videtur velle Bald. licet multum clare in dicta.l.in assiduis.⁊ in rubrica.C.de priuileg.dotis.et 6 idem vult Ponta.in.v.l.j.ff.solu.matri. † Nec glo.per quã se fundat Barto. videtur vrgere quia aut loquimur quo ad hoc vtrum possit repeti dos confessata et repeti potest ac si probaretur data postq̄ sunt elapsa tempora ad opponendum exceptionem nõ nu. dotis. et ita procedat dicta glo.d.l.fi.de dote nu. non nu.aut quo ad hoc vt preferatur creditoribus anterioribus et non loquatur illa glos.sed glos.dicta.l.assiduis.prout hec responsio sumi potest ex dictis Bald.in dicta.l.assiduis. licet iste articulus in alijs terminis sit dubius et indigeret latiori discussione: tamen in terminis nostris redditur clarus per alia.s̄.deducta ⁊ etiam per id quod habetur in auť.sed iam necesse.C.de dona.propter nup.vbi est tex.q̄ augmentum dotis factum constante matrimonio in rebus mobilibus presumitur factum in preiudicium creditorum et sic in fraudem ⁊ est presumptio iuris ⁊ de iure ita q̄ non admittitur probatio in contrarium prout ibi docto.cõmuniter omnes concordant. et per glo.in corpore.d.auť.videlicet in titu. de equali.do.§. aliud collatione.vij.super verbo priuilegium nisi per cõfessionem aduersarij vt not.per glo. singularem in corpore. in dicto.§. aliud super verbo. si autem scribat et idem a paritate rationis volunt Cyñ. Barto.Saly.ibi quod et cõmuniter tenetur magis enim de facili potest fieri fraus cõfitendo se recepisse pecuniam in dotem quam faciendo argumentum dotis in rebus mobilibus vt patet ad sensum: est ergo maior ratio ergo idem ius. autentica multomagis. C.de sacrosan.eccle.⁊.l.illud.ad legem aquil.cum concordan. Et licet ille tex.d.auť.sed iam necesse et in corpore loqui videatur in creditoribus anterioribus prout et ibi declarant docto. tamen procedit etiam quo ad creditores futuros prout ibi dicit glo.fi. cum qua glo.simpliciter transit ibi Cynus ⁊ etiam Bald. videtur cum ea transire. tamen Barto.et Salyce. eam intelligunt procedere si concurrunt etiam inditia que satis videntur cõcurrere in casu nostro ex quo alienauit postea maiorem partem bonorum suorum. argu. eorum que habentur in.l.omnes.§. lucius.ff. que in fraud. 7 credi. † Preterea creditum istud istius fideicõmissi habuit originem retro cuius respectu ipse substitutus videtur censendus creditor anterior: quia conditio retrotrahitur vt dictum est et poterat de eius preiudicio tempore confessionis cogitari: et sic fieri in eius fraudem prout in preiudicium aliorum creditorum anteriorum cum aduersum eum indigeret priuilegio quod expresse tollitur per.d.auť.cessante. Et ideo videtur quod dicta confessio non preiudicet dicto substituto per dictam rationem et rationem primo loco.s̄.adductam: et ideo quia si dicta confessio non fuisset facta ad dictum substitutum spectarent dicta bona non alienata: quia alienata computarentur in legitima.argu.l.marcellus.§. res que.ff. ad trebellia. que licet loquatur in trebellianica tamen ratio que ibi assignant maxime per Barto. militat pariter in legitima ⁊ facit auť.res que.C.communia de lega.vbi permittitur alienatio vsq; ad legitimam que licet loquatur in causis priuilegiatis tamen non consistit priuilegium vsq; ad concurrentem quantitatem legitime: et si computatur in legitimam heredis remanet residuum apud substitutum et in residuo resoluitur ius heredis 8 qui hypothecauit † et resoluto iure auctoris resoluitur ius hy- 9 potece.l.lex vectigali.ff.de pigno.⁊.l.grege.§. statu.eo.titu. † Cõcludo itaq; ex iam dictis quod dicta vxor non habet hypotecam in istis bonis non alienatis saltem pro duabus tertij: nam in illis non valuit hypoteca per.d.l.fina.§. si autem sub conditione communia de lega.in tertia autem parte est magis dubium: quia in illa reijcitur omne grauamen ab ipso initio.l. quoniam in prioribus.C.de inofficioso testamen. et propterea non censetur relicta: et idcirco potuit alienari dicto.§. res que.et.d.auten. res que.⁊.l. filium quẽ habentem.C. familie hercisců. Et fortius potuit illam tertiam partem pro sua legitima sibi competentem hypotecare et hoc clarum: videtur ideo quod quãlibet rem haberet vxor pro illa rata hypotecatam cui nõ videtur preiudicatum per illam alienationem: tamen salua meliori sententia puto q̄ si bona alienata ascendunt ad quantitatem legitime maxime si etiam ad quantitatem dotis: si dos illa fuisset vltra legitimam dicta mulier non habeat regressum ad dicta bona nõ alienata attenta presumptione fraudis et attento quod est resolutum ius hypotecantis per supradicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxj.

1 ☞ Clausula sub quacunq; forma verborum ⁊ contractuum quid comprehendat.
2 Alienatio an censetur ex obligatione vbi est prohibita alienatio cum clausula de qua.nu.1.⁊.7.⁊ per totum.
Ratio generalis quandoq; ampliat regulat ⁊ restringit.
3 Juramentum minoris an validet contractum alias inualidum et quando tollat remedium resti.in integ.nu.seq.⁊.10.ac per totum.
4 Restitutionis in integrum remedium an tollat iuramentũ minoris seu maiorem annis.xxv.asserentis.
Nullitas que descendit a iure cõmuni an tollatur iuramento minoris.nu.seq.
5 Legatus statuere non potest contra ius cõmune.
6 Constitutiones iurium correctiue sunt pro posse restringende.
7 Rubrica generalis restringitur verbis nigri specialibus.nu.seq.
8 Pluralitas dominorum numero est constituta.
Argumentum a contrario sensu valet etiam ad probandam coniecturam voluntatis disponentis.
9 Constitutio vel argumentum que de vno disponit in alio negat.

¶ Consilium.cxxj.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Videtur in hac consultatione prima facie dicendum q̄ dictus contractus non valuerit ea ratione quia contractus minorũ nõ valent sine solẽnitatibus in dicta cõstitutione cõtentis cum cõstitutiones prouinciales sint vt intellexi in viridi obseruãtia. Et forte prout creditur fuerunt a summo põtifice confirmate ⁊ verba dicte cõstitutionis videntur multum lata que videntur comprehendere omnem speciem contractus per illa

verba sub quacūq; forma verborū ⁊ contractuū que verba nullam formā verborum contractuū excipere videntur. c. solite. de maio. ⁊ obe. cañ. si romanorū. xix. dist. l. iulianus. de leg. iij. preterea sub verbo vēditionis cōprehenditur omnis cōtractus. l. statu liber a ceteris. §. quintus. ff. de statu liber.

2 † Preterea ⁊ tertio est generaliter prohibita alienatio quarūcūq; rerum: sed ex obligatione causatur alienatio quia pro obseruātia obligationis cogetur soluere. ⁊ cōsequenter a se abdicare pecuniā vel bona sua idcirco videtur sub illa prohibitione alienationū cōprehendi iste casus quia qui vult cōsequens videtur velle suū antecedens. l. illud. de acqui. heredi. et. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. cum si. iuuat etiā ꝑmissa generalis ratio que premittitur in prin. cōstitutionis ibi vt minorum facilitati modis omnibus cōueniētibus ⁊ expediētibus succurratur que generalis ratio militat in hoc cōtractu ꝓut in alijs ⁊ maxime quia dicit modis omnibus et sic loquitur per vniuersalē omnibus cuius natura est nihil excludere. l. iulianus. de leg. iij. ⁊. c. solite. circa si. de maio. ⁊ obe. item subditur ne in eorū cōtractibus ⁊ negotijs leuiter dānificari valeant siue ledi: que etiā ratio militare videtur in hoc cōtractu prout in alijs ⁊ ratio generalis ampliat regulat ⁊ restringit dicta. l. illud. ad. l. aqui. l. ꝙ dictū. de pac. cum multis si.

3 † Conferunt etiā generalia verba rubrice que forma sit seruāda in alienationibus ⁊ cōtractibus minorū ⁊ per hec videtur tolli fundamētū iuramenti de obseruādo cōtractū. ⁊ ꝙ habetur in aut. sacramēta pube. C. si aduer. ven. ⁊ in. c. cum cōtingat. de iureiurā. in generali ratione sui. ⁊. c. q̄uis. de pact. in. vj.

4 † Nec videtur obstare iuramentū quo iurauit se maiorē. xxv. annis. quia licet dictū iuramētū tollat remedium restitutionis iuxta tñ distinctionem quā facit tex. in. l. si alterius. C. si minor se maio. dixerit: tamē nō videtur ꝙ tollat nullitatem que descēdit a iure cōmuni prout videtur velle gl. in. d. l. si alterius sup verbo sacramēti. ⁊ firmat ibi Pau. de cast. ꝙ ⁊ videtur disputando determinare Nico. de mat. quem refert Jo. and. in addi. specu. in ti. de sentētia. §. vt aūt. ⁊ in ti. de resti. in integ. §. ij. in scda parte specu. ꝙ ⁊ videtur velle Cy. in. d. l. si alterius. dicēs in vltima oppo. ꝙ aut. sacramēta. C. si aduer. ven. non corrigit. d. l. si alterius qm̄. d. aut. sacramēta pube. loqtur in iuramēto de futuro. d. aut. l. si alterius loqtur in iuramēto de ꝑterito ⁊ sic vult ꝙ iuramentū de preterito quo minor iurat se maiorē nō validet cōtractū prout validat iuramētū de futuro. s. quo minor iurat se seruaturū cōtractū. et per cōsequēs neutrū iuramentū videtur iuuare dictū contractū probata minori etate nō istud quo iurauit se maiorē ꝓpter ꝓxime dicta nec illud de obseruādo cōtractū propter cōstitutionē prouincialem pōderatā: vt. s̄.

5 ¶ † Tamē his nō obstātibus cōtrariū arbitror de iure rñdendū ante omnia premitto ꝙ legatus non pōt statuere aliqd cōtra ius cōmune. ar. l. formā. C. de offi. ꝑfec. illiri. inferior em̄ non pōt tollere legē superioris. c. cum inferior. de maio. et obe. nota. glo. cōiter singularis. in. c. si. de hereticis. li. vj. et glossella quedā. in cle. sepe. in prin. de ver. sig. quas glo. doc. cōiter sequūtur in dictis iuribus. sup hoc tamē nō facio magnū fundamentū: quia forte est in viridi obseruātia ꝓpter cōfirmationē factā forte a superiori nō in forma cōmuni: sed presupposita cōstitutionis firmitate idem cōcludendum duxi. s. ꝙ dictus cōtractus obligationis dicti Petribenedicti valeat et teneat etiā si probaretur ꝙ fuerit minor tēpore cōtractus nam cōstat ꝙ de iure cōmuni iste cōtractus teneret per. d. aut. sacramēta pube. ⁊ in. c. cum cōtingat. de iureiu. in ratione sui. ⁊. c. q̄uis. de pac. lib. vj. simul. in generali ratione sui. Itē cōstat qd̄ iuriū correctio summopere euitāda vt omnes clamāt ad hoc. l. precipimus. de appel. C. ⁊. l. ius singulare. ⁊. l. ꝙ vero cōtra. ff. de. ll. ⁊. c. cum dilectus. extra. de cōsue. cum si.

6 † Ita ꝙ cōstitutiones iuriū correctiue sunt pro posse restringende. l. si preses. ⁊. l. interpretatione. de penis. ⁊. c. statutū. in prin. de elec. lib. vj. cum cōcor. itaq; attēto ꝙ dicta cōstitutio est correctiua. d. aut. sacramēta puberū. ⁊ cōtra generalem rationē. d. c. cum cōtingat. ⁊. d. c. q̄uis. ⁊ imponat penā cōtrahenti cum minore nō seruāti dictas solēnitates multas quas requirit dicta cōstitutio: ideo dicta cōstitutio est plurimū restringēda vt minus corrigit ius cōmune et pene moliātur vt decet per predicta. Est ergo aduertendū ad verba dispositiua dicte cōstitutionis ⁊ illa sunt pōderanda ⁊ nō extēdenda cōstitutio vltra quā verba sonent que verba si diligēter animaduertūtur nō cōprehendunt nisi donationes venditiones remissiones cessiones ⁊ quietationes in casu isto nulla est donatio nulla venditio non cessio non remissio nec quietatio. nihil em̄ cessit: quia nullū ius nullāq; actionem habebat que ad rem illā sup qua cōtraxit ꝑtineret nec quicq̄ remisit vel quietauit vt de se cōstat. neq; vēdidit: deficit em̄ preciū ⁊ res vēdenda vt planū est. nec donauit: quia Petrusfranciscus per sequatur cōsequi suū ⁊ causa deducta non tendit in donationē: sed in quādā cautelā ⁊ securitatē sui crediti: quia forte dictus Petrusfranciscus instabat pro retrahendo suo credito ⁊ vt sileret verisimiliter fuit deuētū ad dictū cōtractū forte dolose animo postea recusandi cōtractū seruare prout hodie fit qr vt dicitur dictus Petrusbenedictus ꝓfitetur se nolle seruare pretēdens se nō teneri vigore dicte cōstitutionis: nō fuit ergo donatio nec causa donationis ꝓsumitur. l. cum de indebito. de ꝓba. ⁊. l. si cum aurū. de solu.

7 † Nec fuit alienatio: quia ex illo cōtractu nō abdicauit a se aliquod dominiū et sic nihil fecit alienū: sed solum se obligauit ad omne id et totum ad qd̄ obligatus erat dictus Petrusfranciscus propter hoc nihil alienauit vt est notissimū. ⁊ licet pro obseruatione dicte obligationis posset sequi alienatio rei sue: tamē non necessario erat sequenda alienatio: nam poterat seruari soluendo de bonis dicte societatis pertinentibus ad dictū Perfranciscum ratione societatis contracte cum Augustino prout satis est verisimile ꝙ factum fuisset si dictus Augustinus non arripuisset fugam ⁊ fefellisset. item ipse se obligabat pro debito Augustini poterat contingere liberatio cōpellendo iuris remedijs dictū Augustinū vt satisfaceret. item poterat liberari acceptilatione ⁊ alijs vijs absq; eo qd̄ quicq̄ suarum rerū alienasset: itaq; ista obligatio nō est necessarium antecedens alienationis rerū minoris: ideo cum nō sit alienatio nec promissio de alienando nec necessarium antecedens alienationis infertur ꝙ non venit appellatione alienationis ex quibus deducitur ꝙ dicta verba dispositiua dicte cōstitutionis non cōprehendunt casum nostrum. Nec obstant illa verba sequentia quarūcūq; rerum actionū et iuriū: quia reguntur ⁊ determinātur a verbis precedentibus donationes venditiones alienationes cessiones ⁊c. ⁊ sic cōprehendit donationes quarūcūq; rerum ⁊c. venditiones quarūcūq; rerū ⁊c. et pariter prout referūtur ad sequētia verba accusatiui casus similiter alia verba sequētia videlicet sub quacūq; forma verborū ⁊ contractuū. s. fiant alienationes cessiones remissiones et quietationes a dictis enim verbis accusatiui casus regūtur dicta verba sequētia et determinātur al's rectum sensum nō haberent vt recte intuenti euidēter apparet itaq; dicta verba sequētia vniuersalia nihil bene obstare.

7 † Nec etiam generalitas rubrice que forma sit seruanda in alienationibus ⁊ cōtractibus minorū: quia pōt respōderi pluribus modis. vno modo ꝙ loquatur generaliter de forma que sit seruanda in alienationibus ⁊ contractibus. i. copulatiue in alienationes que ex cōtractibus descēdūt: ita ꝙ sit alienatio ⁊ cōtractus. omnes em̄ species contractuū qui exprimūtur postea in cōstitutione sunt species alienationis: nam venditio tendit in alienationem ⁊ cessio alienat actionē quam cedit ⁊ sic de alijs secundo ꝙ dicta generalis locutio restringatur per specialia verba nigri: nam precedētia declarantur per sequentia. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. ⁊. l. heres palam. §. sed si notā. ff. de testa. maxime cum illa verba nigri sint verba disposita ⁊ verba rubri sunt de se nihil importātia nisi per relationem ad verba dispositiua ⁊ ad illa habēt necessariā relationem: ideo decet ꝙ ab illis determinētur ⁊ moderentur.

8 † Insuper verba indefinita pluralis numeri satis habent si verificātur in duobus. l. inter illam. in fi. de verbo. signi. ⁊ in regula pluralis locutio in. vj. et in. l. vbi numerus. ff. de testi. idē indefinita de rigore nō equipollet vniuersali: sed ex humanitate: vt est tex. in. l. seruitus. ff. de serui. vrba. predi. ⁊ Bal. ⁊ Rapha. ibi ⁊ Petrus de bellapertica ⁊ Bar. ⁊ Imo. in. l. si pluribus. de lega. ij. Sed in casu nostro nō videtur humanitas ꝙ per istam cōstitutionē corrigatur in quolibet cōtractu ius cōmune: item in quolibet cōtractu irrogetur pena cōtrahenti cum minore humanitas ⁊ benignitas est ꝙ pene restringantur nō amplientur dicta regula in penis. in. vj. ⁊. d. l. si preses. ⁊. l. interpretatione. de penis. item tūc indefinita equipollet vniuersali quādo est eadē ratio ⁊ cōditio omniū contentorū sub vniuersali al's secus vt no. glo. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ⁊ in. d. l. si pluribus. et concordant docto. in dictis iuribus: sed species cōtractuū que sunt nigro cōstitutionis expresse omnes directo tendūt in alienationes: ideo alie species cōtractus non sunt eiusdem conditionis que directo ⁊ principaliter nō tendunt in alienationē rerū minoris nec videtur eadem cōditio ex mente cōstitutionis que a contrario sensu secus vult in alijs speciebus contractuū. s. ꝙ in alijs nō requiratur tanta solēnitas ꝙ argumentum a cōtrario sensu est fortissimū in iure. l. j. §. huius rei fortissimum et argumentū est. de offi. eius cui man. est iurisdi. ⁊ prebet coniecturam voluntatis disponentis. l. apud antiquos. C. de furtis.

9 † Cōcurrit ad idem argumentū constitutio que de vno vel aliquibus dicit in alijs negat: et si aliqua precipit alia prohibet. l. si quis ex argentarijs. §. prohibet. ff. de eden. l. cum pretor. in princi. ff. de iudi. ideo in cōtractibus non expressis denegat constitutio requirit dictas solēnitates ⁊ maxime ad euitandū tantam iuriū correctionem et moderandam constitutionem correctiuam ⁊ penalem per iura vulgaria ⁊. s̄. adducta. Et per hec respondetur etiam ad rationē que videtur assignari in principio constitutionis maxime quia illa est multum generalis que loquitur in contractibus ⁊ negotijs. Si enim extenderetur dictum generaliter ad casus in quibus posset adaptari dicta ratio militaret in testamentis et in alijs vltimis volūtatibus in iudicijs ⁊ in alijs actibus que omnia sunt negatiua otij ⁊ veniunt sub verbo negotijs: tamē esset absonum ⁊ penitus alienum a ratione ⁊ mente cōstitutionis: ideo standum est verbis dispositiuis videmus al's ne fiant fraudes requiritur in donatione insinuatio. l. data. C. de dona. et tamen verbis legis dispositiuis statur que eam requirit in donationibus excedentibus summam. ccc. aureorum. l. sancimus. in princi. eo. titu. vel hodie. ccccc. aureos. l. si quis pro redemptione in. §. fi. eo. titu.

Item

Item ratio.l.cum hij.in prin.ff.de transac.s.q pro modico psenti de facili remitteretur magnum quid de futuro est generalis ad alimenta et ad alia et tamē quia cōstitutio ppter dictam rationē inhibebat transactionē in alimentis nō trahitur ad alias trāsactiones similiter possem dicere circa dispositionē.l.de his.ff.eo.titu. iūcta glo.licet ratio nō sit ibi expressa:tamē quādo vnica ratio assignari potest habetur pro expressa. dicit Bal.in.l. q̄uis simpliciter.C.de fideicōmis.et in.l.maximū vitiū.C.de libe.prete. Iste enim rationes adeo generales nō decet q extēdant dicta specialia maxime correctiua iuriū et penalia fundātur em̄ tunc iura potius in auctoritate quā in illa ratione nimis generali nec ratio tūc videtur disponere de lege itaq succedūt aurea verba Baldi in.c.j.§.si decedenti qui feu.dare possunt dicētis q qn̄ ratio disponit de lege attenditur ratio non dictū quādo vero lex disponit de ratione attenditur dictū nō ratio s̄m eum intelligo rationē tunc disponere de lege qn̄ ratio ad id astringebat vt in terminis.l.q dictum.de pactis.l.scire oportet.§.sufficit.de excus.tuto. q nō cōtingebat in casu huius cōstitutionis. Nec obstant illa verba modis omnibus: quia restringūtur per verba sequētia cōuenientibus et expediētibus:nō enim visum fuit modus conueniens et expediens puidere generaliter.sed solū in casibus qui sequūtur in cōstitutione.s. sup donationibus venditionibus alienationibus &c.† Ex his itaq videtur cōcludendū qd dicta cōstitutio nō trahitur ad hūc casum et per cōsequēs remanet ius cōmune q nō mutatur quare ergo stare phibetur.l.sancimus. C.de testa.et sunt sublata que in hac parte adducta fuerūt in cōtrarium.Sumus ergo in terminis iuris cōmunis quo iure res est clarissima.s.q dictus cōtractus est firmatus iuramēto dato q al's nō valeret ppter iuramentū de obseruādo contractū:quia casus in.d. aut.sacramenta pube.et faciunt.d.c. cum cōtingat.et.d.c.q̄uis. nec debet dictus Petrusbenedictus absolui a iuramēto per tex.in.d. aut.sacramenta pube.in verbo inuiolabiliter &c.put videtur velle Bar.in.l.si quis pro eo.ff.de fideius.quia quarto suo membro.s.qn̄ contractus reprobatur odio creditoris recipientis iuramentum: licet non firmet contractum: tamen obligat iurantem et in quinto mēbro.s.quādo fauore iurantis vitiatur contractus simpliciter dicit q iuramentum firmat contractū et de absolutione nihil dicit et doct.vbiq cōmuniter omnes in his transeunt cum dictis Bar.ita qd videntur idem velle prout et hoc pōderat Imo.in.d.c. cum contingat.vbi ipse et Panor.col.xxv. dicunt idem velle Archi. in terminis.d.c.q̄uis.et.d.c.cum cōtingat ponderantem verbū omnino positum in.d.c.q̄uis.et idem.s.q nō possit iurans absolui in terminis.d.c.q̄uis.et.d.c.cum contingat.et.d.aut.sacramenta puberum. tenent do.Anto.Imo.et Panor.in.d.c.cum cōtingat. et insuper si forte vel imperitia iudicis ecclesiastici vel ex gratia absolutio cōcederetur vide Ang.in consilio suo q incipit domina Catherina de quo late dixi. in aut. sacramenta pube. in verbo inuiolabiliter.in vij.charta vt etiam in.viij. Itaq in casu nostro licet iuramentum relaxaretur per absolutionē a iuramento remaneret cōtractus validus siue al's de se validus siue iuramēto validatus restitutio autē in integrum clare est sublata per aliud iuramentū de preterito corporaliter prestitum per.d.l.si alterius.in fi.q iuramentū non obligat: quia nō tendit ad obligandum aut enim iurauit verū et tunc non cadit absolutio.quia nō est ligamen aut iurauit falsum:et tūc iam incidit in periurium nec ligatur amplius iuramento qd est de preterito non respiciens quicq in futurum: sed est absoluendus a reatu periurij:ita q elusoria esset absolutio a iuramento predicto quo iurauit se esse maiorem.xxv. annis et est aduertendū qd iuramentum huiusmodi corporaliter prestitū per minorē tollit omne remediū prout dicit tex.in.d.l. si alterius.in fi. ibi nullum tibi sup esse auxilium et sic loquitur per vniuersalem nullū cuius natura est nihil excludere cañ.si romanorum.xix.distin.et sic dicta vniuersalia verba videntur includere etiam auxiliū nullitatis causate ratione minoris etatis et glo.ibi.s̄.in cōtrarium adducta loquitur in iuramento verbotenus nō corporaliter prestito vt patet ex principio ipsius glosse et ex relatione ad tex.sup quo est posita: et ita possunt intelligi Rapha.et Pau.ibi qui eam sequūtur.et Ioā.and.velle de iure cano.et transit ita q auctoritas Ioan.and. nihil est et questio Nico.de mat.nō loquitur in iuramento corporaliter prestito in locis.s̄.in contrariū allegatis nō reperio q quicq firmet in iuramento corporaliter prestito:quinimmo nec in simplici iuramēto: nam licet primo referat Nic.de mat. qui illud innuit tamē refert postea Iaco.de.belui.contrariū velle. Nec dictum Cy.s̄. in contrariū relatum obstat quia aut. sacramenta puberū. de qua opponit non cōtrariatur fini dicte.l.si alterius.immo cōcordat cum fine qui loquitur de iuramento corporaliter pstito cum vterq tex.denegat auxilium licet.d.aut.nō loquatur de iuramento corporaliter prestito: sed generaliter: sed cōtrariatur precedenti respōso.d.l.si alterius. qd concedit restitutionem. item vbi iuramentum est verbotenus prestitum et sic negatur q Dy.sentiat id quod in cōtrarium dicebatur:quicquid autē sit in isto iuramento quo iurauit se maiorem xxv.annis satis est q de iure cōmuni valet iste contractus etiam si non iurasset se maiorem per supradicta. Laus deo.

Summarium super consilio.cxxij.

1 Instantia iudiciorū an et qn̄ transeunt de vno iudice ad aliū.
2 Hypotecaria actione an possit agi cōtra tertiū detentorē.nu.seq.
3 Hypotecaria actio vt creditori cōpetat oportet q debitor hypotecas habuerit et rei hypotecate dominium seu quasi.
4 Testis de auditu non probat nec si deponat per sensum corporis absq redditione cause sue sciētie etiā si super ea nō interrogetur.
5 Probatio dubia non releuat.
Possidere non possunt plures insolidum eandem rem.
6 Testis qui deponit q possedit vsq quo bona fuerunt possessa per titium nō probat initiū possessionis. Idem non probat cōtinuatā possessionem si dicat q possedit a.xl.annis citra.
7 Clausula appellatione remota quomodo intelligatur.

Consilium.cxxij.

Repetito diuino numine.

1 † Egregie discussa presens cōsultatio per excellē. legū doct. dñm Hieronymū de bedullis de fulgineo fratrē hono.et quidē placet eius cōclusio.s.q pars originaliter conuenta et que appellauit foueat iustitiā.et licet dñs consultor plura deducat media: ego de subscriptione regitus aliqua reassumam non omnia nolens omnia repilogare ne forte longius euadā volens etiā nonnulla de nouo adducere:et quidē primo assumo q ex forma indultorū sedis apostolice prima et scd'a causa pertineat ad officiales macerate et sic abdicat cognitionē ab alijs iudicibus licet formā indultorū non viderim. et sic videtur q acta gesta corā primo iudice nō tenuerint:et dñs potestas qui non succedit in locū illius iudicis nō succedit in eadē instantia:seu in eisdem actis nec iste est de modis transferēdi instantiā de vna persona in aliam quos ponunt Bar.et doct.in.l.j.in prin.ff.ad trebel.itaq licet corā primo iudice posset dici fuisse productā qualemqualē petitionem cum in puncto dicatur q procurator Putij produxerit petitionē cum instrumēto publico petito exequi et petijt poni in tenutam et corporalem possessionē &c.et iudex tenutā decreuit s̄m formā cōstitutionum et primo ad instantiā eiusdem pronūciauit deueniēdum ad bona per dictos tertios possessores detēta pro dicta executione fienda nisi legitima exceptio obstet et ppterea cōmisit citationē de dictis tertijs possessoribus ad dicendū et cōtradicendū quicquid volunt et possunt et causam quare dicta executio fieri nō debeat in et de dictis bonis pro mēsura debiti principalis &c.† 2 Mihi psuadeo q ista via et forma procedendi sit fundata in constitutionibus procedendi via executiua cōtra tertios possessores qm̄ iste non est modus agendi hypotecaria de iure cōtra tertios possessores:tum quia nō agitur via executiua: tum quia nō fit immissio sed petitur cōdemnari detentorē ad restituendū rem hypotecatā: vt in specu. de pig.§.j.versi.ceterū.et habetur in.§.quasi seruiana.insti.de acti. nec petitur immitti pro mēsura debiti.sed pignus insolidū retinetur pro vno nūmo.l.si rem.§.omnis.de pigno.act.et pōt vna res ex pluribus hypotecatis eligi hypotecariū creditorem.l. creditoris arbitrio.ff.de distrac.pigno.ita qd vt pcipio viget aliqua specialis cōstitutio tradēs dictā formā vie executiue sup hypotecaria cōtra tertios possessores que forma corā potestate macerate minime est seruata nec corā eo precessit aliqualis petitio: itaq ex hoc capite puto qd acta ruant quia acta gesta corā iudice generali curie non fuerūt gesta corā potestate macerate nec de instātia que corā eo emanauit prout et.s̄.dictū est et successiue neq coram iudice delegato subrogato in causa pendente coram potestate que causa carebat fundamento: ita q nihil super ea edificari poterat.j.q.j. cum Paulus nec iudex causarum ciuiliū et criminaliū curie generalis marchie habebat facultatē cōmittendi seu remittendi ad potestatem macerate causam in eo statu in quo erat nisi forte intelligeretur q ex quo acta coram eo gesta erant inefficacia causa erat ab initio inchoanda et in eo statu remittebat vt.s.si erat reinchoanda inchoaretur si ex eisdē actis erat prosequenda: tunc ex eisdem actis prosequeretur et tunc recte et caute fecisset et licet acta valuissent: tamen non propterea illa acta transiuissent in iudiciū corā potestate ex sua iurisditione procedente.cōstat enim iudiciū ex tribus personis scz iudice actore et reo.c.forus. de verb.signi.et.l. in tribus.ff.de iudi.vna persona earū mutata mutatur iudiciū.arg.l.mutari.ff.de procura.prout dicit Iaco.de are.in.l.pponebatur.ff.de iudi.intelligens illam legē quādo sunt plures iudices et vnus mutatur secus si vnus solus et licet Bald. ibi illud dictū moderet tamen se fundat quia est eadem iurisditio iudicis subrogati et iudicis remoti morte vel aliter.et ideo apud subrogatū durat eadem instantia prout dicit Bal.ibi et probatur in.l.si iudex.eo.titu.et sic loquitur in subrogato in eadem iurisditione prout et in subrogato loquitur tex.d.l. si iudex.et Bal.in tota.d.l. proponebatur prout et loquitur ille tex. probans per similia exempla que ponuntur in illo tex.puta in populo qui semper est idem licet mutētur homines et in naui particulariter refecta que semper est eadē et propterea sepe allegatur.d.l. proponebatur q durat idem officiū apud successorē qd erat apud predecessorē et tex.ibi loquitur quando vnus subrogatur in locum

mortui vel remoti facit tex. ille ibi quorū in locū aliȷ̈ subiecti sunt. Itaq quādo vnus nō subrogatur in locū alterius nec habet idem officium nec eandē iurisditionem: sed officiū ⁊ cōsequenter iurisditionem separatā procedat dictū Jaco. de are. et Cy. cessat eñ tunc ratio Bal. ⁊ illius tex. vnde ille tex. a cōtrario et a ratione cessante ꝓbat dictū Jaco. de are. in his terminis prout sunt termini nostri cum cōstet aliud esse officiū potestatis: aliud officiū generalis iudicis curie marchie. Si aliud officiū alia iurisdictio iuxta ea que habentur in. l. j. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊ hec animaduerti ponderanda cōtra validitatē processus vltra dicta per dñm consulentē que non

3 repeto. ¶ † Circa autē merita cause etiā instandū duxi: ita ꝙ dato sine preiudicio veritatis ꝙ ꝓcessus teneret. An rei iuste succubuerint ⁊ sic an partes iudicis esse debeant in cōfirmando sententiam latam cōtra reos an vero in pronunciando male iudicatum ⁊ bene appellatum ⁊ profecto fundamentū actoris est in hypoteca quam pretendit habere in bonis de q̄bus agitur ita ꝙ sibi necesse est fundare ⁊ plene probare suam intentionem. l. actor qđ asseuerat. C. de proba. quia reus obtinet non solū ex iure suo: sed etiam ex defectu iuris nō probati per actorē. l. fi. C. de rei vēdi. ⁊ c. cum ecclesia sutri. in fi. de causa pos. ⁊ proprie. cum multis simi. Sed ad hoc vt competat hypoteca creditori oportet ꝙ debitor hypotecās habuerit dominium rei hypotecate. l. j. in prin. ⁊ l. ⁊ que nōdū. §. qđ dicitur. ⁊ l. si titio. ff. de pigno. ⁊ l. ante omnia. de ꝓba. ⁊ l. res aliena. ff. de pig. acti. ⁊ ibi Bar. et doc. vel quasi dominiū. l. si ab eo. ff. de pigno. ideo non potest actor nitens ex hypoteca obtinere nisi probet rem pro qua agit fuerit debitoris qui hypotecā cōcessit per iura preallegata. Et maxime si fuit hypoteca generalis quia hypotecauit oīa bona sua prout solet fieri: nam ex vi verborum cōuentionis oportet deduci ⁊ probari ꝙ forent sua ⁊ sua dicūtur que possunt vēdicari. l. quintus. ij. §. argēto. ⁊ §. cui legatū. ff. de auro et arg. leg. vēdicatio autē presupponit dominiū. l. in rem. actio. de rei vendi. ⁊ l. j. C. de alie. iud. mut. causa fac. Sed pro parte dicti Putiȷ̈ nō est probatū dominium vel quasi dominiū merito defecit in salutari suo: itaq deberet succūbere ꝙ non sit probatū quasi dominiū constat de plano: quia quasi dominiū causatur ex bonefidei possessione cum titulo habito a nō dño. §. alie insti. de acti. l. j. ⁊ l. eum qui. ⁊ l. traditionem. ⁊ l. quecūq. ⁊ quasi per totū. ff. de publici. Sed nullus titulus dicti Perantoniȷ̈ probatur merito deficit probatio quasi dominiȷ̈. Probatio autē dominiȷ̈ similiter non probatur. Nulla enim causa probatur causatiua dominiȷ̈: nisi quia conatur ꝓbare possessionē dicti Perantoniȷ̈ ⁊ possessio non sufficit vt in iuribus. s. adductis nisi sit talis ex qua deducatur dominiū vtile vel directum. Constat autem ꝙ directū non causatur ex possessione. l. naturaliter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. Utile autē causatur ex longi tēporis possessione titulata cum bona fide autē. nisi tricēnale. C. de bo. mater. et. l. si quis emptionis. in prin. ⁊ ista cessat quia vt dictū est nō deducitur titulus dicti Perantoniȷ̈ et si dicatur fuit possessa primo per patrē postea per ipsum Perantoniū vt eius filiū respondetur qđ dato ꝙ id ꝓbaretur de quo. j. dicā nō opitularetur: quia nō datur titulus pro herede in suo herede. l. nihil. C. pro herede. l. ij. ff. eo. ti. item causatur vtile dominiū ex possessione bone fidei cōtinua longissimi tēporis. s. xxx. vel. xl. anno. d. l. si quis emptionis. §. j.

4 † Est videndū an dicta possessio longissimi temporis saltē. xxx. annorū sit probata: circa qđ reperio attestationes quinq testium quorum Dominicus quartus in ordine testis deponit de auditu: ideo nil releuat. c. tam literis. de testi. cum simi. item nō deponit ꝙ audiuerit eum possidere vel possedisse: sed fuisse ⁊ esse Perantoniȷ̈ ita qđ non deponit de possessione. item Bartholomeus cerapagne secūdus testis in ordine deponit qđ iam sunt anni. xxx. vidit possidere Andreā partē dicti Perantoniȷ̈ ista depositio nil releuat: primo: quia nō possessionē completā. xxx. annorū. nam cōstat ꝙ tempore iudiciȷ̈ inchoati rei cōuenti possidebant ita ꝙ tunc nō possidebat Andreas vel Perantonius et sic deponendo de possessione iam sunt. xxx. anni detracto tempore quo tertiȷ̈ possederunt non sunt cōpleti. xxx. anni prout ⁊ dicit in simili Bar. in. l. celsus. de vsucap. et est planū. item ꝙ Andreas fuerit pater Perantoniȷ̈ est res que nō percipitur sensu: ita ꝙ testis nō probat nisi reddat causam scientie per sensum corporis etiā non interrogatus prout est indubitata theorica Innocen. in. c. causam que. extra. de testi. ⁊ omniū ibi ⁊ Bar. in. l. qui testamēto. §. si. ff de testa. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. solam. C. de testibus. idem dicendū est in testibus qui deponūt ꝙ Perant. et eius auctores possederūt: quia possessio auctorū non probatur hoc est ꝙ illi quos testis vidit possidere fuerint auctores Perantoniȷ̈ per rationem proxime dictā idcirco

5 † Jacobus cuzzoni non probat possessionē sufficiētem ad causandā prescriptionē cōpletam. xxx. annorū ⁊ quia non possunt plures insolidū possidere eandem rem. l. iij. §. ecōtrario. ff. de acqui. posses. ideo dictū illius testis esset intelligēdum ordine successiuo primo auctores deinde Perantonius vel si intelligeretur qđ simul possederint non deponeret pro qua rata Perantonius possedisset maxime quia illud plurale auctores posset verificari in decem ⁊ pluribus prout in duobus ita ꝙ dicta ꝓbatio esset ambigua pro qua parte ⁊ probatio ambigua nō releuat. l. duo sunt titiȷ̈. de testa. tu. ⁊ c. in presentia. de proba. l. certū. de cōfes. hinc dicunt doc. maxime Imo. in. l. inter stipulantem. §. si stichum. de ver. obli. ꝙ dictū testis ambiguū interpretatur contra producentē seu contra eum pro quo deponit.

6 † Item ex alio nihil releuat dictum dicti Jacobi quinti testis quia deponit ꝙ possedit vsq quo fuerunt dicta bona possessa per Angelutium claudiȷ̈ nec apparet quando incepit possidere dictus ser Angelutius claudiȷ̈ forte eñ possedit per. xv. vel. xx. annos vel plures: ideo etiā hoc respectu non cōcludit ad possessionē. xxx. annorū dicti Perantoniȷ̈ et suorū auctorū: item ex alio nō probat dictus Jacobus qr deponit a. xl. annis citra sine ⁊ que verba verificātur etiam si heri possedisset per notata per Jo. and. ⁊ doc. in. c. licet causam. de ꝓba. ⁊ per Bar. in. l. celsus. de vsuc. similiter non ꝓbat pars venātiȷ̈: quia dicit a tali tempore citra per dicta. s. proxime: item deponit a tempore quo fuit depredatus mons milonis nec deponit quo tempore fuit depredatus mons miloris. item deponit ꝙ fuerūt tente ⁊ possesse per Perantoniū post mortē sui patris nec deponit qñ decesserit eius pater: item deponit ꝙ Perantonius possedit vsq ad tēpus quo possederūt Perantonius ⁊ Baptista: ⁊ licet postea subdat ꝙ dicti Perantonius ⁊ Baptista possederūt a tribus annis citra nō ꝓpterea artat ꝙ prius nō possederint. item ꝙ possederint a tribus annis citra est vnicus testis ⁊ dictū vnius nihil releuat. l. iurisiurandi. C. de testibus. ⁊ l. vbi numerus. ff. eo. ti. restat Bartholomeus Dñici primus in ordine qui deponit ꝙ Perantonius fiordespine cōputato suo tempore possedit dicta bona per annos. xl. cōtinue pacifice ⁊ quiete vsq quo fuerūt ablate per Angelutiū claudiȷ̈ iste testis si deponit cōputato tēpore suo et suorū auctorū prout mihi persuadeo ꝙ dicat: quia al's illa verba cōputato tēpore suo essent superfluo ⁊ inepte posita tūc nihil releuaret per ea què supradicta fuerūt cōtra depositionē Bartholomei secūdi testis ⁊ depositionē Jacobi cuzzoni vltimi testis et hoc ꝑsuadetur: qr Bartholomeus cerapagne deponit ꝙ iam sunt. xxx. anni ⁊ a dicto tēpore citra vidit possidere Andreā partē dicti Perantoniȷ̈ vsq quoq peruenerunt ad manus Angelutiȷ̈ claudiȷ̈: ita ꝙ iste testis deponit ꝙ tunc temporis dictus Perantonius nō possidebat saltē insolidū: item nō apparet ꝙ dictus Perantonius fiordespine sit idē cum Perantonio Andre licet forte sit vnus ⁊ idem tñ satis est ꝙ dicta identitas non cōstat iudici ⁊ dictū testis non cōcludit: ꝑterea est vnicus testis quia aliȷ̈ nō probant: vt. s. deductū est. Restat itaq qđ nulla prescriptio hypotecātis est legitime ꝓbata. ⁊ per cōsequens nō est probata apotheca agētis: ideo etiā circa merita cause venit actor

7 succūbendus. † Et ex his ⁊ aliȷ̈s deductis per dñm consulentē concludo partem cōuentā fouere iustitiā addo vnū circa id qđ dicitur de clausula appellatione remota ꝙ ponderandū est qđ dicta clausula est posita in medio capituli tractātis de executione facienda super eo qđ index decreuerit: ideo illud solū capitulū determinat iuxta. l. iiȷ̈. §. si filius. ff. de libe. ⁊ posthu. Et pōt dupliciter intelligi vno modo qđ appellatio remoueatur si interponeretur ab actu executiuo ⁊ ꝓpter ea posita sit dicta clausula in medio capituli loquentis de executione ⁊ pro hac interꝑtatione facit qr dicta clausula est contra ius: ideo restringenda per iura vulgaria alio modo potest intelligi ꝙ licet sit appellatū tamē nō impediatur executio prout al's tangit Bar. in. l. ij. de appel. reci. in. j. q. ff. de appel. reci. ⁊ licet illud in illis terminis sit dubiū satis est ꝙ potest lex disponere ꝙ licet sit rite interposita appellatio ⁊ valeat tñ nō suspēdit executionem prout cōtingit in illis terminis ꝼm dictā opinionē prout etiā cōtingit in casu cle. j. de re iud. ⁊ in appellationibus a sentētiȷ̈s interlocutoriȷ̈s. c. non solū. de appel. lib. vj. ⁊ sic siue vno: siue altero modo intelligatur nō vitiat dicta clausula appellationē. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxiij.

1 ☞ Dotata ꝙ statuto simpliciter disponēte non succedat interpretari solet ꝙ non succedat in dotantis bonis.
Interpretatio ea esse debet vt euitetur absurdus intellectus.

2 Dotata filia statuto exclusa ab hereditate patris matris vel fratris dūmodo ab eis dotata fuerit vel alio eorum non restringitur ad dotantis successionem sed sufficit ꝙ ab vno dotetur vt excludatur a singulorū successione propter virtutem disiunctiue vel alio.

3 Uerba nō debēt esse posita aut ꝓlata absq virtute aliqd operādi.

4 Cuiuslibet est dictio vniuersalis neminem excludens.

5 Progenies est nomen equiuocū ⁊ ponitur pro descendentibus.

6 Dotata statuto exclusa masculis stantibus intelligitur statutum si masculi succedunt.
Statutum feminarum exclusiuū a successione an dicatur equū.

7 Legitima potest statuto minui non autem in totum tolli.
Statutum prohibens simpliciter feminas succedere ab intestato an videatur in totum tollere legitimam.

¶ Consilium. ccxxiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Licet breue sit thema cōsultationis tamen plures dubietates imminēt vna an statutum militet in casu nostro. scđa an statutū possit tollere vel diminuere legitimā. tertia an

tertia an persona exclusa a successione ab intestato impediatur petere supplementũ legitime que omnia si vellem fimbrias extẽdere prolixior essem quã pondus cause exigat et quidem circa primum articulũ: licet quando statutũ simpliciter dicit ꝙ dotata non succedit soleat interpretari quod nõ succedat in bonis dotantis prout voluit Bal. in. l. j. C. de suis ⁊ legitimis. ⁊ Pau. de cast. ibi ⁊ cõmuniter tenetur: ⁊ maxime hoc dicendũ videtur quia absurdũ resultaret: nam vt si verba sonare videntur intelligeretur resultare ꝙ filia excluderetur ab hereditate patris propter personã que non attinet de cuius hereditate agitur nec aliquo iure admittitur ad eius successionẽ nec videtur posse excogitari ratio quare propter illam personã que nihil attinet et non est successura excludatur filia vel neptis a successione parentũ; ideo videntur euitandi huiusmodi praui intellectus ⁊ euitanda videtur interpretatio per quã incidimus in absurdum. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excu. tuto. ⁊ l. nam absurdum. ff. de bo. liberto. cum similibus. ideo interpretemur hoc statuto quod femina dotata excludatur a successione dotantis si superest masculus descendens ex persona dotante. Et sic licet statuta alternatiue nominet plures personas dotãtes ⁊ illas easdem personas alternatiue repetat in exclusione ab hereditate earũdem et sic videatur sufficere qđ casus cõtingat in altera eorum persona iuxta regulã in alternatiuis in. vj. cum concor. tamen intelligatur singula singulis referendo ita qđ sufficiat alteram ex dictis personis dotasse: nec requiratur qđ omnes dotauerint vt excludatur a successione eius. s. que dotauit: ita qđ illa conditio si fuerit dotata ab auo referatur ad illam partem dispositionis dum excludit ab hereditate aui ⁊ illa pars conditionis si fuerit a patre dotata referatur ad illam partem dispositionis ibi hereditatem patris et ad illam partem de progenie ipsius patris ⁊ sic de singulis: ⁊ ita seruetur natura alternatiue posite in cõditione et alternatiue posite in dispositione dicti statuti. s. vt dixi referẽdo singulas partes prime alternatiue ad singulas partes alterius alternatiue et tunc cessabit absurditas seu iniquitas. ꝫ. ponderata ⁊ ẜm istum intellectum cessat in casu nostro dispositio dicti statuti: ideo standum est iuri 2 cõmuni quod filie excludãt filios patruorum. ¶ † His tamen non obstantibus contrariũ arbitror de iure respondendũ: videlicet qđ dicte filie dotate excludantur ab hereditate patris propter germanum patris et si patruũ filiarum lucarelli de cuius hereditate agitur seu propter filios patrui prodefuncti: nam verba dicti statuti sunt clara que non patiuntur dictum intellectum. ꝫ. datũ adeo qđ non videtur locus dicte interpretationi iuxta. l. ille aut ille. §. cum in verbis. ff. de lega. iij. facit illud vulgare in certis non certis locus est coniecture. l. continuus. §. cum ita. de verbo. obli. dictum enim statutum excludit feminam ab hereditate aui patris matris fratris sororis patrui aut auunculi dũmodo fuerit dotata ab aliquo ipsorum que verba sine cauillatione intellecta euidenter sonant ꝙ sufficiat esse dotatã ab aliquo ex predictis ad hoc vt excludatur a successione: siue agatur de hereditate vnius siue de hereditate alte-3 rius ex eis. † Et in simplicibus terminis statuti excludentis feminam dotatam a patre matre patruo vel auo ⁊c. qđ femina dotata ab vno ex predictis excludatur etiam a successione aliorum in terminis consuluit Bal. in quodam suo consilio incipiente de iure cõmuni nullum est dubium. ⁊ idem etiam consuluit Pe. de ancha. in suo consilio incipiente pro veritate premittendum est ꝙ Philippus ⁊c. vbi concludit qđ statutum excludens feminas a successione patris aui vel proaui dotatas a patre auo vel proauo verificatur in successione patris existẽte filia dotata ab auo paterno: vnde fortius idem concludendũ est in terminis nostri statuti quod statutũ non loquitur ita simpliciter: sed subiungit illa verba vel alicuius eorũ que non debent esse posita sine virtute aliquid operandi. ar. c. si papa. de priuileg. lib. vj. ⁊ l. si quando. in prin. ff. de leg. j. ideo dicta verba censeantur adiecta vt expressius denotetur ꝙ dotata ab altero ex predictis non succedit alicui eorũ ⁊ maxime attentis verbis que in eodem statuto immediate subdũtur ibi dũmodo fuerit dotata ab aliquo ipsarum que verba euidenter sonant qđ dotata 4 ab aliquo ipsoꝝ nõ admittatur ad hereditatẽ alicuius eorũ. † Hec etiam interpretatio coadiuuatur ex generalibus verbis sequentibus ibi aliqua ratione vel causa quia nõ fuerit ab eo dotata cui velit succedere siue ex alia causa ꝙ etiã coadiuuatur ex verbis sequentibus ibi dum dicit possit tamen eis ⁊ cuilibet ipsorũ ex testamẽto succedere et non aliter ponderata natura vniuersalis cuilibet que est neminẽ excludere iuxta. c. solite. de maio. ⁊ obediẽ. ⁊ dicti canonis si romanorũ ⁊ sic dicta verba permittunt mulieres dotatas ab altero ex predictis succedere supradictis nominatis. s. auo patri matri ⁊c. ⁊ cuilibet ipsorũ ex testamẽto ⁊ sic permittit ex testamento succedere dotanti non autem non dotanti: vnde cum statutum subdat ⁊ non aliter sequitur ꝙ statutũ importat ꝙ nõ aliter succedat dotanti vel non dotanti nisi succedat ex testamento. ⁊ per cõsequens omnia verba statuti tendũt ad hoc ꝙ dotata ab vno excludatur ab hereditate etiã alterius non dotãtis et sic patet ꝙ verba alternatiua statuti non interpretantur qđ referuntur singula singulis et ex quo ipsi statuentes intellexerunt illa verba alternatiua simpliciter vt iacent dum loquuntur de psonis dotantibus ⁊ dum 5 loquuntur de personis quibus succeditur. † Ita ⁊ intelligẽda sunt verba similia dum loquuntur de superexistentia masculi de progenie patris vel matris fratris vel sororis auunculi vel patrui vt ad veritatem dicte alternatiue sufficiat alteram partem verificari regula in alternatiuis in. vj. quod ⁊ demonstratur aperte aut illa verba de progenie refertur ad descendentes patris matris fratris ⁊c. et tũc frustra per statutum excluderetur dotata ab hereditate fratris vel sororis vel patrui vel auunculi si superesset aliquis descendens ex eo de cuius hereditate agitur: nam excluditur de iure cõmuni. d. aut. in successione et non solum a masculo: sed a filia femina vt ibi ⁊ non solum soror dotata: sed etiam non dotata vt est notissimum ⁊ sic frustra ⁊ derisorie statuentes id disposuissent ꝙ non est dicendũ et tollerentur plura argumenta a contrario sensu que sunt fortissima in iure. l. j. §. huius rei fortissimum est argumentũ. de offi. eius cui man. est iurisditio. aut intelligimus de progenie masculina etiam non descendentium. verbum enim progenies est equiuocum ponitur enim pro descẽdentibus ex ethymologia vocabuli quasi post geniti prout dicit papias prout pronepos quasi post nepos: et ita capit Bald. in. l. fina. C. de dotis promis. iiij. col. dicens qđ verbum progenies comprehendit omnẽ descendentem et Ange. in aut. de triente et semi. §. neq; illo similiter pro descendentibus: sed non ita large prout Bald. quandoq; pro quolibet cõsanguineo agnato vel cognato: vt est tex. in rubro ⁊ nigro. xxxv. q. vj. cañ. j. ⁊ ij. vulgus autem plerunq; assumit pro agnatis prout in simili in verbo familia gens domus in. l. pronunciatio. de verb. signifi. et generi. in. l. j. de iure immuni. et tunc similiter habemus intentum: quia isti qui supersunt sunt masculi propinqui ⁊ agnati ipsi patri ⁊ sic in omnẽ casum isti filij patrui habent intentum ⁊ sumendo progeniem pro propinquis prout sumitur in. d. cañ. j. ⁊. d. cañ. ij. vel pro agnatis posset restringi ad agnatos vel propinquos defuncti de cuius hereditate agitur ⁊ nõ resultaret absurdũ quod ille qui esset extraneus defuncto de cuius hereditate agitur excluderet filiam dotatã que interpretatio non cadit si capimus proge-6 niem pro descendentibus per supradicta. † Potest etiam euitari dicta absurditas quia huiusmodi statuta excludentia feminas ita demũ procedunt si masculi succedunt. argu. l. j. §. filium. de bonorũ posses. contra tabu. ⁊ ibi hoc no. Barto. ⁊ Ange. ad idem quod per Barto. in. l. j. §. si pater in potestate. ff. de coniun. cum eman. lib. sit ergo prima conclusio qđ istud statutum excludit ab hereditate patris dictas filias dotatas a patre nec aduersatur. l. maximum vitium. C. de libe. preteri. quia illa. l. non loquitur in simplici successione ab intestato: sed in successione contra testamentum eo casu in quo ab intestato nulla fiebat inter masculum et feminam differentia ita reperio consulendo respondisse Saly. fretus auctoritate diuina que masculos prefert in successione feminis vt numeri. c. xxxvij. ⁊ c. fina. dicens in supradicto eius consilio esse potius fauorabilia quam odiosa huiusmodi statuta quod tangit etiam Bal. in. l. cunctos populos. C. de summa trini. et Ange. etiam reperio consuluisse huiusmodi statuta non esse iniqua fretus simili auctoritate veteris testamenti ⁊ dato quod aliquo respectu possint dici iniqua et ita saluetur Iustinianus in. d. l. maximum vitium in ratione sui: tamen alio respectu potest dici equum prout al's contingit qđ vnum dicitur iustum cuius contrarium censetur iustius vt probatur in. l. exigendi. C. de procura. non enim potest absolute dici accusator nature qui se cõformet cum natura naturãte prout est ipse deus vt per glo. in. l. respiciendum. ff. si cer. petatur. Et al's dicimus aliquid esse rationabile eoipso qđ legis vel statuti lator putat esse rationabile vt per Bal. allegantem Federi. de scali. in. l. j. §. si initium. ff. de postulan. ⁊ sufficit qđ statutum habeat aliquod motiuum: licet ex toto non sit equum dicit Bal. in. l. lege. xij. tabularum. C. de legi. heredi. in casu aũt nostro satis potest dici equum 7 et rationabile ex quo fuit statutum in fauorem masculorũ. † Imminet discutiendus alius articulus an statutum posset tollere vel minuere legitimam et profecto aliquale dubium est an possit in totum tolli legitima filiorum nihilo eis concesso et cõmunis opi. videatur esse quod possit: tamen omnes fatentur quod saltem potest legitima: nam Richar. malumb. disputando tenuit quod non possit in totum tolli prout refert Cy. in. l. sancimus. C. de nup. et Bal. in. l. j. C. de summa trinita. ⁊ in. l. j. §. ius autem naturale. ff. de iustitia ⁊ iure. et Alberi. de rosa. in. l. quando in prioribus. ⁊ Saly. in dicta. l. sancimus. Sed qđ in totum possit tolli legitima per statutum concludunt Dy. et Ioã. and. in regula indultum lib. vj. vbi disputant hanc questionẽ. ⁊ Ioã. and. in additio. specu. in titu. de succes. ab intest. Oldra. in consilio. lxxiij. Ange. in consi. ciiij. ⁊ cõsi. cv. Ray. Iaco. de belui. in. §. si quis autem. in aut. de heredi. et fal. Bal. in aut. hoc amplius. C. de fideicom. q. xxxviij. Imo. in. l. titio centum. §. titio genero. de conditio. et demonstra. Ponta. in. l. sequens gradus. ad sylle. et hec est cõmunis opinio facit quia incogniti de iure ciuili non habent legitimam videmus in deportatis iuxta ea que habentur in. l. j. C. de heredibus instituen. iuncto. §. media. insti. de capi. diminu. tamen quãuis sit dubium an possit in

totum tolli: tamẽ omnes fatẽtur ꝙ posset minui vt tenent omnes in dictis iuribus ⁊ volunt Bar. ⁊ doct. in. d. §. titio genero. ꝙ si statutum excludit filiam dotatã a successione ab intesta. nõ debeatur alia legitima: sed dote ipsa habeat esse tacita contenta et Ange. in supradicto cõsi. cv. circa fi. quia dos succedit loco legitime vt voluerunt Guil. de cu. ⁊ Bal. in. l. j. de iusti. ⁊ iure. ⁊ Cy. in. d. l. sancimus. et Bal. in. l. j. ff. so. matri. ⁊ Saly. in. d. auẽ. nouissima. nam quando statutũ simpliciter prohibet feminas succedere ab intestato censetur tollere legitimã. ẽm docto. saltem quando statutũ loquitur de dotata vel ꝙ dotetur quasi illa dos sit loco legitime ita sumitur ex dictis Bar. Jmo. ⁊ aliorum. in. d. §. titio genero. ⁊ hoc voluit Bal. in suo eleganti cõsi. quod incipit antiquũ statutum ⁊ est aduertendum ꝙ statutum non solum dicit ꝙ dotata nõ succedat: sed etiam quod sit cõtenta dote. ⁊ tunc Bal. in. l. fi. C. de dotis promi. vult ꝙ licet al's possit dotata petere suppleri congruam dotẽ: tamẽ secus si statutum dicit ꝙ sit cõtenta dote ⁊ insuper mihi dicitur ꝙ dicte filie fuerunt cõgrue dotate ẽm morem patrie ita ꝙ non potest censeri in congrue dotata prout pluries consului non insisto vlterius vt nimiam prolixitatem euitem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxiiij.

☞ Renũciatio cum iuramẽto totius iuris rei paterne ⁊ materne a filia patri facta tẽpore cõstitutionis sue dotis an possit rescindi filia petente propter lesionẽ quia res materne erãt longe maioris quãtitatis ꝙ̃ dos sibi a patre cõstituta: allegando etiã se renũciasse metu ⁊ paterna reuerentia. per totum.

1 Juramentum an tollat remedium. l. ij. C. de rescind. vendi. etiam si interuenerit in contractu lesio enormis. per totum.

2 Juramenti vires an tollat quilibet metus vel paterna reuerẽtia. Metus an inducatur paterna reuerentia. nu. seq.

3 Probatio non requiritur exacta in his que fiunt secrete ⁊ animo cõsistũt quimmo indicijs verificãtur ratione difficultatis. nu. seq.

4 Argumẽtum a cõmuniter accidentibus validum est in iure etiam materia probationis.

Pupillus patre vel matre cõuolante ad nuptias secundas apud eos non debet educari.

5 Donationis cõtract' qñ possit de dolo ⁊ fraude suspicari. nu. seq.

6 Decretum iudicis non tollit doli presumptionem.

¶ Consilium. cxxiiij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Multũ diffuse ⁊ egregie discussa est presens consultatio per famosissimũ vtriusqꝫ iuris doc. dominũ Bartholomeũ sozzi. vti patrem honoran. ⁊ quidem sepe consului ꝙ iuramentum minoris non validet contractum vbi est immensa lesio: quia presumatur dolus intelligens de excessiua satis vltra dimidiam iusti precij: nam est maximũ dubium vtrum iuramentum tollat remediũ. l. ij. C. de rescind. vendi. de quo per glo. ⁊ doct. ibi. ⁊ in. c. cum causam. ⁊ in. c. cum dilecti. extra. de emp. ⁊ vendi. et videtur satis cõmunis opi. qõ tollat et de hac enormi lesione loquitur Jmo. in. d. c. cum cõtingat latissime prosequendo hunc arti. adducendo auctoritates ⁊ rationes hinc non figens bene pedes tamen eidem videtur inherere ꝙ in muliere minore vel rustico iuramẽto non iuuet vbi viget talis enormis lesio in maiore masculo et non rustico secus que decisio cõfert ad casum nostrum cum simus in minore: tamẽ in lesione multum excessiua vltra dimidiam iusti precij puta in duplo vel triplo arbitror magis cõmunem opi. esse quod iuramentũ non iuuet effectualiter ⁊ hoc casu satis plane procedat decisio domini cõsulentis ⁊ auctoritates per eum recensite. ⁊ idem determinat Pe. de ancha. in repeti. c. canonum. de consti. q. xj. col. lxxvj. dicens se ita senis consuluisse ⁊ firmant do. Anto. ⁊ Panor. in. d. c. cum contingat. licet inter se variare videantur circa absolu-

2 tionem a iuramẽto an. s. requiratur. † Et alio anno in causa in qua eram aduocatus fuit hic hoc idem consultũ per preceptores ⁊ dominos meos dñm Joannem petrutij ⁊ dominum Benedictum de benedictis qui fuerunt integerrimi consulentes et sua tempestate pre ceteris in reddendis veridicis consilijs floruerunt tamen mihi imminet scrupulus quia predicta videntur loqui in contractibus onerosis ⁊ correspectiuis ita loquũtur. d. Anto. Jmo. ⁊ Panor. et Pet. de ancha. in. d. c. canonum. ita etiam occurrebat in casu quo consuluerunt preceptores mei ⁊ in casibus in quibus consului. Et in his cadit deceptio vltra dimidiã iusti precij parum vel multum vltra excessiua: ita ꝙ si tunc temporis fuisset constituta dos que prius vel postea fuit filie concessa p̃dicta correspectiuatio fieri posset et animaduerti hmõi lesio et ex lesione extorqueri lesio re ipsa immodica ⁊ exinde presumptio doli ex proposito: nõ autẽ videtur ita contingere vbi est simplex donatio vbi non cadit aliqua correspectiuatio: nec etiã videtur deduci cõcludenter iustus metus reuerentialis. Nam prout probat dominus consulens sola reuerentia paterna vel superioris nõ facit presumi iustum metũ etiam reuerẽtialem nec quilibet metus sufficere videtur ad infringendũ vires iuramenti: vt. d. auẽ. sacramenta puberum. ⁊ in corpore ibi iustum

3 metum a contrario sensu: † licet autem hec me reddiderint satis perplexum nihilominus rem diligenter cõtemplans ⁊ animaduertens magnam equitatem quam habet dicta Alexandra animum et sententiam applicui in sententiam domini consulentis. Dolus enim quia cõsistit in mente que nõ videtur est difficilis ad probandum: ideo nõ exacte probationes requiruntur vt per glo. notabilem in. §. alie insti. de act. Jdeo ex indicijs probatur. l. dolum. C. de

4 dolo. † Similiter et metus illatus per patrem filie vna cum patre habitante ne ratione metus vitietur actus quasi semper infertur in domo et secrete ne ceteris innotescat et faciliter deueniri possit ad rescissionem contractus: ideo arguendo a cõmuniter accidentibus quod est validum in iure vt dicit glo. in. l. j. C. de arbi. etiam in materia probationis vt per glo. ⁊ Bald. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. per glo. ⁊ doct. in. l. non hoc. C. vnde legi. ideo etiam ratione difficultatis in probãdo pariter admittantur probationes minus integre per ea que habentur in. l. consensu. C. de repudi. in. l. videamus. §. plane. de in lit. iur. in. l. at qui natura. §. me absente. de nego. gest. in. c. licet ex quadam. de test. ⁊. c. causam matrimonij. de proba. cum multis similibus. Jtem animaduerto qõ etiam in donatione plerũqꝫ inest lesio donanti hinc est qõ minori conceditur restitutio. C. si aduersus dona. per totum. et donans censetur iactare et supine agere. l. cum de indebito. de proba. ideo habens plenam administrationem non donat. l. contra iuris. §. si filius. ff. de pact. l. si filius. ff. dona. Donatio itaqꝫ saltem magna non subsistente vrgenti causa non caret lesione: ideo donatio tam excessiua in puella tenere etatis nubili non nupta non apparente causa donationis non caret suspitione doli vel metus. Concurrente etiam quod ipsa puella conquesta fuit ⁊ ante donationem ⁊ postea quod pater cogebat ⁊ deinde qõ coacta fecerat ⁊ qõ dicebat ꝙ pater dicebat quod al's non traderet eam nuptui que dubietas nõ parum flectere solet puellas nubiles ex quibus verbis deprehendebatur qõ non sponte facere intendebat dictam donationem: dato quod singula non prodessent tamen simul iuncta sufficiant ad probandum dolum vel metum. arg. eorum que habentur in. l. excusantur. in prin. de excu. tuto. cum concordan. adductis ibi per glo. et ista esse videtur intentio domini consulentis. Animaduerto etiam qõ dicta puella potuit ignorare dotem maternã fuisse tante quantitatis prout ei ignorantia presumitur. l. verius. de proba. ⁊. l. qui in alterius. de regn. iur. cum similibus. item probabiliter forte ignorabat ꝙ dos erat sibi constituta in monte ⁊ non poterat ea priuari a patre que si fuissent eidem intimata forte non deuenisset ad dictam donationem attento qõ cum dicta dote iam cõstituta ⁊ iuribus suis que habebat in bonis maternis poterat honorifice nubere itaqꝫ potuit interuenire dolus in his ita quod in hoc nõ fuerat sciens ⁊ volẽs: item potuit deueniri ad dictã donationẽ vt filie daret dotem quã dedit ⁊ traderet nuptui ꝙ facere debebat. l. qui liberos. ff. de ritu nup. quo casu turpiter recepisset. l. iiij. §. fi. ⁊. l. fi. ff. de condi. ob tur. causam ⁊ licet hec non pateant tamen attenta qualitate facti ⁊ qualitatibus personarum videtur eliciẽda presumptio doli et metus vel alterius eorum per iura ⁊ auctoritates adductas per dominum cõsulentem ⁊ ea que premisi et coadiuuat suspitionem quia iam scdo nupserat ⁊ ius suspicatur de binubis. l. lex que tutores. §. lex enim. C. de admi. tuto. ⁊. l. j. cum sua glo. C. vbi pupi. educ. debet ⁊ quod habetur in auẽ. matri ⁊ auie. C. quãdo. mul. tut. offi. fun. potest ⁊ licet dicta iura loquantur in matre tamen similis suspitio licet non tanta militat in patre qui sepe subducitur a nouerca in detrimentum priuigni vt docet experientia rerum magistra. c. quã sit. in prin. de elec. lib. vj. ⁊. c. statutum. eo. titu. in prin. et suadent etiam postea gesta quia tradidit eam postea nuptui cum sola dote que citra donationem fuerat sua et videtur satis parua attento eo quod habuit mater. Et forte licet dicatur qõ sit. ccccel. ducatorum tamen forte non est tante estimationis vt mihi persuadeo attenta tenuitate precij quo emit: non tamẽ in hoc me fundo quia non innotuit quales sint denarij montis senarum ex postea gestis animus in prius gestis solet deprehendi cañ. cum per bellicam. xxxiiij. q. ij. cum glo. ibi ⁊ in. xliiij. dist. multis. et in. c. scribam. de presump. ita qõ multa confluunt in iuuando dictam puellam ⁊

5 deducendam iniquitatẽ paternam. ¶ † Nec obst. qõ donatio non habet ad quid correspectiuetur: quia nõ propterea sequitur quod non possit ad id deduci per dolum vel metum quinimmo magis suspicatur de fraudibus in donationibus quam in alijs contractibus onerosis: vt. l. data quidem. C. de dona. et. l. donatio. eo. titu. Et licet ex probabili causa donare sic ascribatur liberalitati que est virtus. c. j. de dona. iuxta illud domini Beatius est dare quam accipere. c. cum marthe. de mini. ⁊. xvj. q. j. predicator tamen sine vrgenti causa immoderate donare ascribitur prodigalitati que est vitium. arg. d. l. cum de indebito. et alijs iuribus preallegatis. Et ita iudicanda est ista immensa donatio nec obstat id quod dicunt Joan. and. et Domi. in. d. c. quãuis. de pactis. in. vj. quia respondet. d. cõsulens. item licet dicant qõ dispositio. d. c. quãuis militat profecto illud. c. loquitur in iuramento nõ videtur nec dolo prestito et sic absqꝫ vitio recipiẽtis prestitũ iuramentũ validaret meram donationem: ita procedit dictum Joan. and. ⁊ Dominici relatum ad tex.

ad tex. ibi vtrū autem ⁊ quãdo censeatur inesse dolus non dicunt. Item ad id qđ poterat deduci ꝙ interuentus amici ⁊ forte consanguinei videbatur ꝙ faceret cessare ꝑsumptio. doli vel metus vltra responsiones dñi consulentis addo responsionem ex dictis Imo. in. l. si quis cum aliter. de verbo. obli. vbi ꝙ licet decretum iudicis soleat facere cessare presumptionem doli. l. j. cum sua glo. de predi. cur. lib. x. ⁊ per Bal. in. d. l. si quis cum aliter. de verbo. obli. tamen procedit quia facit cessare presumptionem enormis lesionis ⁊ successiue in consequentiã presumptionem doli. 6 † Tamen vbi cõstat de enormi lesione decretũ iudicis non tollit presumptionem doli ſm eum multominus interuentus alterius cum leges multũ confidunt de iudice per iura vulgaria: animaduerte etiam qđ dominus meus in. d. aut. sacramenta pube. põderat qđ tex. ibi dicit sponte: ideo nõ requiritur metus qui cadat in cõstantem virũ: ideo subdit ꝙ si iudex cogit iurare non habet locum. d. aut. licet ille metus nõ fuit iustus. l. interpositus. C. de transac. allegat notata per Bal. in c. j. §. iniuria. de pace iuramento fir. in vsi. feu. dicentem qđ notarius nõ debet scribere qđ sponte cõfessus fuit si quoquo modo aliqua precesserũt tormenta: licet ex interuallo ſm eundem. d. meum pro quo in. d. aut. sacramenta ponderaui tex. in. d. c. cum cõtingat dum dicit sine vi vel dolo spõte prestita. item tex. in. l. si quis maior ibi nullo cogente imperio ⁊ respondidi ad tex. ibi iustum metum licet fatear non transeat sine scrupulo hoc dictum sed non refert. Et ideo ex his omnibus cõcludo vna cum domino consulente qđ dictus contractus non sit efficax in effectu ⁊ dicta Alexãdra possit repetere dictam dotem maternã saltem habita absolutione a iuramento animaduertendũ etiam est ꝙ forte dicta Alexãdra non venit ad bona fratris vt heres fratris. ar. aut. hec res. C. de secũ. nup. itaq; videndũ est: an donet vt heres fratris iura que habet in eius hereditate forte nõ venirent in donatione: nõ autem in hoc facio fundamentũ maxime quia nõ vidi verba instrumenti. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxv.

☞ Hereditas matris non adita an ad patrem qui ad secundas transiuit nuptias transmittatur patre concurrente cum fratribus consanguineis tantũ tamen decedentibus.

1 Successione ab intestato hodie primo vocãtur liberi sublata differentia sexus ⁊ patrie potestatis.

2 Succedunt parentes cum fratribus defuncti filij eodem mortuo absq; liberis.

3 Pater vel mater transiens ad nuptias secũdas stantibus filijs primi thori an priuetur hereditate illorum. nu. 7.

4 Hereditas matris non adita quãdo transmissa etiam in ascendentem videatur.

5 Adire potest pater hereditatem filio delatam eo etiam inuito. Restitutionis in integrum ius trãsmittit minor decedẽs in suum heredem etiam maiorem.

6 Hereditas matris nõ adita trãsmittitur iure suitatis in quoscũq;.

8 Mater si succedere vult filio pupillo debet petere tutorẽ illi dari infra annum vbi non vult esse tutrix.

Inuentariũ non faciens an priuetur iure hereditatis. nu. seq.

9 Mater que non petijt tutorẽ filio pupillo ea ad secũdas nuptias transeunte succedit ei maiore facto decedente.

¶ Consilium. cxxv.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Constat ꝙ matris nomine mariotte hereditas delata fuit Bernardino filio olim ex senatuscõsulto orficiano hodie per nouam constitutionẽ Iustiniani: vt in aut. in successione. C. de suis ⁊ legitimis. ⁊ in corpore. de heredi. ab intest. 2 veni. in prin. † item hereditas dicti Bernardini delata postea fuit Dominico patri exclusis fratribus consanguineis tantũ. per aut. defuncto. C. ad tertul. ⁊ in corpore. de heredi. ab intest. §. cõsequẽs. et ideo si filius successit matri Dominicus successit filio in cõsequẽtiam Dominicus successit dicte matri et sic hereditas Mariotte prime vxoris peruenit ad Dominicũ quondam eius virum: quia heres heredis prime persone defuncte est heres. l. fi. C. de heredi. insti. ⁊ l. in annalibus. C. de lega. ⁊ l. heredis appellatio. de verbo. 3 signi. † et licet dictus Dominicus transiuerit ad secũda vota: non ꝓpterea priuatur bonis maternis deuolutis ad eum ex successione facta dicto Bernardino ex quo nullus remansit filius ex dicto primo matrimonio post mortẽ dicti Bernardini ꝑut expressum in. l. femine. in fi. C. de secũdis nuptijs. iura eñ omnia que puniunt secũdo nubentes non ratione festinantie sunt inducta in fauorem filiorũ: ideo cessantibus filijs cessant pene. c. cum cessante. de appel. cum concor. Alie autẽ pene que sunt a iure ciuili imposite ratione festinantie secũdarũ nuptiarũ non fauore filiorũ sunt de iure canonico propter dictũ apostoli sublate. c. penul. ⁊ c. fi. de secũdis nup. ꝑut volũt doct. ibi. ⁊ in. l. j. C. de secũ. nup. ⁊ hactenus res est clara. 4 ¶ † Sed instari potest: quia forte dictus Bernardinus nõ adiuit hereditatẽ sue matris ⁊ hereditas matris non adita nõ transmittitur. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. etiã in ascendentẽ. l. cum pro numero. C. ad orficia. prout tenent ibi Cy. per illã legem quod ⁊ tenent ibi Bald. Ange. Saly. ⁊ Pau. de cast. ⁊ idem tenet Bar. in. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabu. per tex. in. l. ij. §. si quis ex liberis. ff. ad tertul. idem tenuit idem Bar. in quodã consilio incipiente dubiũ est cum hereditas dicens ꝙ doc. ita tenent ⁊ semper sibi hoc placuit: et ita legendo ⁊ pluries consulendo tenui: sed duplici via potest tueri dictus Dominicus. si enim ipse in vita filij possedit bona materna si erãt bona in quibus caderet possessio possidendo bona hereditaria censetur adire per ea que habentur in. l. pro herede. ⁊ in. l. gerit. de acqui. heredi. ⁊ in. l. j. C. de repub. et absti. hereditate. et notat ad propositũ Saly. in. l. cum antiquioribus. C. de iure deliberã. cum pater possit adire hereditatẽ delatam eo filio inuito. l. fi. in prin. C. de bonisq; libe. ⁊ pariter eo ignorãte. l. qui potest. ff. de regu. iur. prout hoc tenent glo. que incipit immo videtur in. l. j. C. qui admi. ⁊ ibi Cy. Bar. ⁊ Ang. quod ⁊ tenent cõmuniter omnes prout dicit ibi Pau. de cast. idem tenens. Si autẽ dos consistebat in quantitate ⁊ non erant alia bona in hereditate matris tunc si filius vixit vltra annũ: ita ꝙ pater non poterat retinere dotem nisi adita hereditate per se vel filiũ: ideo tunc censetur habuisse animũ adeundi ne aľs incidat in morã si asserit se esse animo non soluisse prout late disputando concludit Bar. in disputatione sua que incipit debitor in diem. ⁊ in. l. gerit. de acqui. heredi. et in. l. recusari. eo. ti. quem sequitur Imo. in. d. l. gerit. ⁊ in. d. l. recusari. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. gerit. et maxime si retinuit per decẽnium quo casu cõcordat cum Bartolo Baldus in. l. nõ hoc. C. vnde legi. et satis aperte videtur presupponere Bar. in cõsi. incipiẽte quidã habuit vxorem in ordine. xxxviij. ſm ordinem perusinũ non informis ⁊ licet Bar. loquatur in filio infante pro quo pater potest adire. l. si infanti. in prin. quasi sentiat secus esse in maiore infante ⁊ id firmet Ponta. in. d. l. gerit. eo quia pro maiore infante pater solus non potest adire: tamen dicta ratio militat quando pretenderet se adiuisse pro filia. Sed si pretẽdit se adiuisse nomine suo ⁊ sic pro se ex quo potest solus adire: vt. s. deductũ est eadẽ est ratio in maiore infante quo est infante: ideo videtur ꝙ sit idem ius. l. illud. ad legẽ 5 aqui. cum cõcor. quia tamẽ Bal. ⁊ nõnulli alij tenent cõtra. † Potest deduci alia via: quia minor qui decedit hereditate non adita: licet nõ transmittat hereditatẽ non aditam: tamẽ transmittit ius petendi restitutionẽ in integ. aduersus hereditatem non aditam. arg. l. pãtonius. de acqui. posses. ⁊ l. qui duos. de rebus dub. prout voluerunt Jaco. Oldra. per dicta iura. idem Jaco. butri. d. l. pantonius. ⁊ in. l. j. de resti. mili. idem Bar. in. l. vẽtre. de acqui. heredi. et in. d. l. qui duos. ⁊ in. d. l. pantonius. vbi idẽ tenet Imo. referens idem tenuisse Franci. de rampo. idem firmat Raph. in. d. l. si infanti. ⁊ in. d. l. j. de resti. mili. quod ⁊ tenuit Joã. and. in. c. in presentia. de proba. ⁊ hanc partem tanꝙ cõmunẽ tenet Pau. de cast. in. d. l. si infanti quã in maiore infante firmat Ange. in. d. l. si infanti. et in. l. cum antiquioribus. eo. titu. ⁊ voluit Ponta. in. d. l. pantonius. qđ secus volunt in infante: sed dictus Dominicus erat adultus: ideo nõ curandũ si qui secus tenent in infante ⁊ hec circa primũ quesitũ 6 dicta sufficiant. ¶ † Deueniendo autẽ ad scđm quesitũ est aduertendum ꝙ hereditas Dominici delata fuit ad filios qui supererãt ex scđo matrimonio tempore sue mortis per. d. aut. in successione. et hereditas patris nõ agnita transmittitur in quoscũq; iure suitatis. l. apud hostes. C. de suis et legi. l. si fratris. C. de iure deliberã. l. ventre. de acqui. heredi. cum simi. ideo licet forte dicti filij forte nõ acceptauerint hereditatẽ patris: tamẽ illam transmiserũt in eorũ heredes: hereditas autem primi fuit delata matri ⁊ sorori vtrinq; cõiuncti per. d. aut. defuncto. Deinde hereditas Frãcisce alterius 7 filie fuit delata matri exclusis alijs vlterioribus. † Nec sibi obstat transitus ad scđa vota ex quo non superest aliquis filius ex primo matrimonio per. d. l. femine. §. fi. ⁊ dicta. s. circa secundas nuptias Dominici succedẽtis Bernardino cui delata fuerat hereditas ma8 terna. † Nec etiã sibi obstat id quod sibi impingitur secũdo loco. s. ꝙ non assumpsit legitime tutelam. j. annũ: prout debebat. Debet enim mater confestim saltem intra annũ a tempore mortis petere tutorem dari si ipsa non vult esse tutrix. l. ij. §. si mater. §§. seq. ff. ad tertul. ⁊ l. ij. §. sunt autem. ff. qui petant tu. ⁊ insti. ad tertul. §. fina. Et si ipsi acceptant debent intra annum facere inuentariũ ⁊ administrare. d. §. si mater. versi. si pater. ibi nec legitimã tutelam administrat: prout dicit Bar. in. d. l. ij. §. sunt autem per illum tex. Et ꝙ mater debeat curare non solũ ꝙ detur tutor: sed etiam ꝙ compellatur ꝙ administret: prout volũt glo. Bal. Ang. ⁊ Saly. in. l. matris pietas. C. qui petant tut. ⁊ Saly. in. l. sciant. C. de legi. heredi. ⁊ qui non conficit inuentarium non potest legitime administrare. l. fi. §. illo proculdubio. C. arb. tut. ⁊ l. tutor qui repertoriũ. et que ibi per Bar. ff. de admini. tuto. ⁊ licet posset instari qđ fuit impedita forte 9 facto eius vel eorũ qui sperabant successionẽ. † Tamen non oportet super hoc instare: qm̃ dicta Francisca decessit pubes et mater propter negligentiã in non petendo tutorem pupillo solum punitur si ille decessit impubes vt est casus in terminis in. l. matres. C. ad tertul. ⁊ d. l. sciant. de legi. heredi. ⁊ l. omnem. C. ad tertul. Et est ratio quia in eo in quo deliquit decet ꝙ puniatur: prout dicit glo. in. d. l. sciant. et vbi casus legis non est disputandum. l. illam. versi.

de modo.C.de colla.⁊.l.ancille.C.de furtis. ideo cum dicta Francisca decesserit pubes nō est hesitādū quominus mater eidē successerit etiā si fuit negligēs in faciēdo inuentariū vel administrādo: ita ꝙ attētis iam dictis oīa videntur deuoluta ad matrē. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxvj.

1 ☞ Graduatus cum duriori ingressu scꝫ ꝙ ad tres annos nō debeat participare iurauitq; seruare ea que sunt in collegio seruāda an illa cōditio tanq̄ impossibilis reijciatur.nu.seq. per totū consi.
2 Iuramentū relatum ad incognita presupponit scientiā in genere.
3 Conditio impossibilis vitiat actum.
4 Media ex precedentibus ⁊ sequentibus declarantur.
5 Antecedenti priuatus priuatur etiam cōsequenti.
6 Statutū ꝙ non sit aliqs de collegio nisi ponatur ad partitū ⁊ per maiorē partē obtineatur non trahitur ad doctoris collegiati filiū. Collegiati filius dꝫ facilius ⁊ fauorabilius in collegio aggregari. Argumentum valet de similibus ad similia nedū iure ciuili immo et municipali.
7 Statuta ambitiosa non valent ⁊ ambitiosum dicitur contra antiquam cōsuetudinē vt collegiū doctorū qd̄ nō pōt aliquid statuere contra antiquā formam consuetā vel magis grauare doctorādos.
8 Modus quis dicatur ⁊ differt a conditione nec modus impossibilis vel turpis vitiat dispositionē etiam inter viuos sed vitiatur.
9 Incōtinenti factum quid dicatur vt inesse videatur. Iurans seruare seruāda quō intelligatur si in collegio aggregetur cum hoc ꝙ nō participabit cū collegiatis per tres annos.nu.seq.
10 Specialiter vna via exclusus non repellitur alia via.
11 In collegialibus actibꝰ an due partes esse debeāt vt valeat actus.

¶ Consilium.cxxvj.

In nomine dn̄i nostri Iesu

1 christi. ¶ † In presenti consultatione videtur prima facie dicendum ꝙ dictus magister Franciscus nō debeat participare vocē fabas nec pecunias ad tres annos: nam ipse non videtur ꝙ sit de collegio nisi quia obtentus fuit in collegio ꝙ esset de collegio medicine: ideo oportet ꝙ pro suo fundamento alleget illud ordinamentū seu illa admissio ⁊ partitus qui fuit aliter obtētus in collegio: ⁊ in illo se fundet nec fuit aliter obtētus: ideo cum statutū sit ꝙ nullus sit de collegio nisi prius ponatur ad partitū et obtineatur ad bussolā ⁊ fabas albas ⁊ nigras per maiorē partem ⁊ non aliter videtur qd̄ nō sit obtentus nisi cum dicta cōditione seu qualitate: nec videtur ꝙ dicta admissio qualificata possit scindi et diuidi cum sit vnica admissio qualificata ⁊ vnicus partitus qualificatus per ea que habētur in.l.aurelio.§.idē quesijt. de liber.leg.et in.l.neminē.ff.de leg.j.et in.l.etiam.§.ex causa.de mino.⁊ per Dy. in.l.de rebus.ff.rerum amo. et per docto.in.c. cum venerabilis.de excep. Et maxime quia ipse magister Franciscus iurauit accipere locum ſm formā sue admissionis. Item iurauit inuiolabiliter seruare facta et fienda per collegium. Et dictum iuramentū prestitit ad delationem prioris et sic videtur acceptasse dictā admissionem factam per collegium sub illa forma sub qua facta fuit. Et ideo videtur ꝙ nequeat venire ne incidat in periuriū ⁊ quia ꝙ semel pla-
2 cuit ⁊c.regula ꝙ semel placuit in.vj. cum cōcordan. † Et licet forte ignorauerit illam formā ꝙ tamen non videtur verisimile cum fuerit nota patri qui verisimiliter eidem notificauit nisi forte pater fuisset astrictus ad non reuelandum filio: tamen censetur habuisse scientiam in genere ex quo iuramentū retulit ad ea que ignorauit et illa sufficit.ar.l.qui iure militari.de testa.mili.⁊ in.l.tres fratres. ff.de pactis.⁊ in.l.cum aquiliana.⁊ ibi per Ange. Rapha.⁊ Pau. de cast.ff.de transac.⁊ in.l.sub pretextu specierum.C.eo.titu.et per Bar.⁊ doct.ibi.⁊ in.l.qui rome.§.duo fratres. de verbo.obli. facit etiam quia si nō fuisset propositus cum illa qualitate ⁊ sub illa forma forte non fuisset obtentū per maiorem partem: prout obtineri
3 necesse est ex forma statuti. † Item facit quia conditio turpis vel impossibilis vitiat actū.l.impossibilis. de verb.obliga.⁊.l.si plagij. et.l.generaliter.de verb.obli.⁊.c.fi.extra.de condi.appo.arg. sum-
4 pto a speciali quatenus ibi secus deciditur fauore mr̄imonij. † Ex his videtur concludendū ꝙ dictus magister Franciscus teneatur seruare dictam formā traditam in dicto partito et admissione. Et propterea intra tres annos non videtur qd̄ possit dare vocem vel fabas reddere in collegio nec participare pecunias. Licet enim de pecunijs nihil dicatur: tamen videtur tacite cōprehendi: quia id deprehenditur fuisse de mente: quia vna cum limitatione vocis et fabe cōiungitur receptio pecuniarum in precedenti partito etiam in sequenti capitulo cōnexo ⁊ ex precedentibus et seq̄ntibus me-
5 dia declarantur ⁊ interpretantur.l.heredes palam.§.sed si notam. de testa.⁊.l.si seruus pluriū.§.fi. de lega.j. † Preterea in capitulo sequenti cōtinetur ꝙ alius postea recipiendus non possit participare vocem fabas vel pecunias ante dictum magistrū Frācis͂cum: ex quo deprehenditur ꝙ ipse magister Franciscus nō habebat statim participare pecunias. Si enim statim haberet ius percipiendi pecunias nō potuisset alius postea recipiendus ipsum preuenire: ⁊ sic frustra fuisset apposita illa clausula dūmodo alius recipiēdus non participaret pecunias ante dictum magistrum Franciscum: preterea videtur qd̄ ratione vocis reddite percipiatur pecunia: et sic priuato necessario antecedenti priuatur cōsequenti cum ad cōsequens sit necessarium antecedens.l.illud.de acqui.heredi.l. si duo patroni.§.iulianus.l.duobus.§.exceptio.§ colonus.⁊.§§. sequen-
6 tibus.ff.de iureiur. ¶ † His tamen non ob.cōtrarium arbitror de iure respondendum saltem qd̄ dictus magister Franciscus debeat participare pecuniam que prestatur in examine venientiū ad gradum doctoratus in medicina: nam premitto ꝙ ciuis doctoratus ⁊ cōductus per sapientes studij ad legendū debent ex forma statuti volentes describi in collegio proponi et mitti ad partitum inter collegiatos: quia ita exp̄sse disponitur in statuto: ideo dictus magister Franciscus: debebat simpliciter et absolute absq; illo onere seu illa qualitate proponi in collegio et tantofortius: quia erat filius collegiati. Nam filius collegiati debet facilius ⁊ fauorabilius aggregari in collegio.argu.l.nemini.§.filios.⁊.l.petitionē.§.filijs. C.de aduo.diuer.iudiciorū. Et facit etiam statutū ciuitatis disponens ꝙ filio collegiati in aliqua arte nō potest denegari ingressus sub pena: ⁊ licet statutū non loquatur de collegio artium vel medicine: tamen ⁊ de iure cōmuni et de iure municipali proceditur de similibus ad similia.l.non possunt.ff.de legi.⁊.l.de quibus.in fi.eo. titu.⁊.l.inter ceteras.de rescriptis. Ideo cum videatur casus similis videtur dictū statutum trahendū ad istud collegium: nō enim videtur minor ratio in filio doctoris artis medicine ꝙ in filio alterius artificis immo maior quia doctor meretur maiorem fauorem ratione doctrine ⁊ dignitatis. Item quia ciuis cōductus ad legendum debet ex forma statuti poni ad partitū ⁊ non potest sibi denegari ꝙ non contingit in alijs collegijs aliarū artium. Et ideo non esset absonum trahere illud statutū generale populi saltē circūscripta pena ad istud collegiū. Et statutum collegij limitari per dictū generale statutū cum statutū dicti collegij non faciat mentionem de filijs doctoris collegiati. Et indefinita locutio non equipollet vniuersali de rigore verborū: sed ex humanitate.l. si seruitus.ff.de seruitu.vrba.prediorum: prout notant ibi Bal.⁊ Rapha.fulgo.et Petrus de bellapertica Bar.⁊ Imo. in.l.si pluribus.de leg.ij. Et tunc equipollet vniuersali quādo est eadem ratio ⁊ cōditio omniū cōprehensorū sub vniuersali prout vult Dy.in rub.de regu.iur.in vj.⁊ glo.⁊ doc.in.c.vt circa.de elec.lib.vj.⁊ glo. Bar.et doc.in.d.l.si pluribus.⁊ Ange.in.d.l.si seruitus. dicens ꝙ tunc censetur eadem conditio et eadem ratio omniū contentorū sub vniuersali qn̄ non potest ratio diuersitatis reddi quare magis continetur vnus quā alter. Sed in casu nostro pōt reddi ratio diuersitatis inter filiū doctoris collegiati stāte dispositione iuris cōmunis per.d.l. nemini. §.filijs.⁊.d.l.petitionē.§. filios. ⁊ dispositione predicta iuris municipalis: ideo dictum statutū ꝙ nō sit aliquis de collegio nisi ponatur ad partitū ⁊ obtineatur per maiorē partem indefinite loquens non trahatur ad filiū doctoris collegiati. Sed debeat simpliciter
7 recipi: prout alij et preferri alijs super numerarijs. † Accedat etiā quod statuta ⁊ gesta ambitiosa collegij sunt inefficacia.s. nulla vel saltem rescindenda.l.ambitiosa.ff.de decre.ab ord.faci.et ibi Bar. ⁊ per Bal. in aut.habita.in prin.col.iij.C. ne filius pro patre.dicēs qd̄ collegium doctorū non potest aliquid statuere contra formam antiquitus cōsuetam vel magis grauare doctorandos: quia talia statuta sunt ambitiosa adducit.d.l.ambitiosa. Bar.etiam in.l.fi. ff.de colle.illic.post mediū versi.quero. super quibus dicit ꝙ collegia nequeūt facere statuta per quam alijs preiudicetur istud quod actum fuit est preiudicatiuū a dicto magistro Frācis. ⁊ alijs postea aggregandis collegio: quia nō possunt participare vocem vel fabā vel pecuniam ante magistrum Franciscū. Item est contra formam antiquitus consuetā: quia in alijs est consuetum ꝙ statim qd̄ sunt admissi ⁊ descripti in collegio vocem ⁊ fabas reddūt in collegio et pecunias recipiūt: prout ceteri. Et istam moderationē admissionis deprehenditur ex ambitione fuisse factam vt pauciores sint in participando: ⁊ quia sancitum erat ꝙ essent octo numerarij et alij super numerarij per indirectū fieret fraus dicte cōstitutioni disponenti ꝙ sint octo numerarij: ⁊ sic fit fraus cōstitutioni cōtra legem et.l.fraus ⁊ legi.ff.de.ll.⁊.l. nō dubiū.C.eo.titu. facit ad predicta.c. cum omnes.⁊ que ibi habentur extra.de cōsti.vbi canonici fecerūt constitutionē per quam onerantur recipiendi in posterum plusq̄
8 recepti qui statuerūt que cōstitutio reprobatur ibi a pōtifice. † Ex quibus inclino in hanc sententiā ꝙ dictus magister Frācis͂cus vel non astringatur dicto oneri vel ipsum onus per superiorē debeat remoueri: attēto etiam ꝙ prout percipio doctores collegiati pro admissione in collegio recipere solent quantitatē pecunie taxatā. Et a dicto magistro Francisco tantūdem receperunt quantum si simpliciter et absolute fuisset admissus sine aliqua reseruatione: ideo dicta reseruatio videtur iniqua etiam hoc respectu: quia non debebat artari vt integre solueret si non integre recipiebatur. Et est aduertendum ꝙ dicta admissio non fuit conditionalis: sed fuit modalis attentis his que habentur maxime per Bar.in.l.quibus diebus.§.termilius.de condi.⁊ demon. quia modus est moderatio quedam dispositioni adiecta eum qui honoratur aggrauans in

tempus

tempus dispositionis perfecte ꝓut diffinit Bart.ibi que diffinitio
adaptatur ad hunc casum vt recte intuenti plane patet:nã admis-
sio in collegio est perfecta:quia inesse producta non suspensa: ꝓut
suspenditur per conditionem ad cuius differentiam sunt in diffini
tione apposita illa verba in tempus dispositionis perfecte:ꝓut et
declarat ipse Bar.ibidem modus autem impossibilis vl' turpis nõ
vitiat dispositionem etiã inter viuos:sed vitiatur vt no. Bal.in.l.
cum donationis.C.de transac.per tex.⁊ glo.ibi.quod saltem proce
dat si turpitudo non respicit delictum ⁊ saltim si turpitudo versat
solum ex parte eius in cuius fauorem modus adijcitur ⁊ non eius
quem modus aggrauat:prout contingit in casu nostro in quo mo
dus ex ambitione fuit adiectus in fauorem legentium ⁊ in graua-
men magistri Francisci admissi ⁊ similiter in terminis.d.l.cum do-
natiõis ⁊ sue glos.licet conditio impossibilis vel turpis vitiet actũ
l.non solum.de acti.⁊ ob.⁊.l.impossibilis.de ver.ob. ⁊ in conditiõe
loquitur text.in.c.fi.de condi.⁊ demon.ideo non mirum si illud ibi
statuitur in fauorem matrimonij ⁊ in cõtrarium est ius commune.

9 †Nec obstat casui nostro in quo est modus non ꝯditio.Coadiuuã
tur premissa:quia ille modus adiectus admissioni ipsius magistri
Francisci habet annexum modum.s.quod alij non possint interim
participare:sed istud nõ potuit disponi per ipsos collegiatos per
dicta.s.per Bar.⁊ Bal.in locis.s.allegatis.ergo suadet ratio ꝙ il-
la moderatio adiecta magistro Francisco rejciatur.Et per hoc po
test euitari quod in contrarium dicebatur quod nõ potest pro par-
te acceptari ⁊ pro parte impugnari:q̃ in modo inhonesto videtur
hoc tolerabile per.s.dicta. ⁊ prout in vltimis voluntatibus ꝯtin-
git in conditione impossibile ad id autem quod in contrarium di-
xi de scientia in genere dici possit quod non procedat in dolo cela-
tis per ea que habentur in.l.tres fratres.de pactis. vnde si malitio
se ⁊ data opera celauerunt formam admissionis:prout videtur de-
prehendi si noluerunt sibi postulãti illas intimare: immo dederũt
iuramentũ omnibus collegiatis quod nullus reuelaret non videre
tur ad eam trahendam promissio.Item mihi presupponitur ꝙ di
ctus magister Francisc. declarauerat prius dum agebat de solutio
ne pecunie pro admissione ad collegium quod non erat sue inten-
tionis acceptare cõditiones sue admissionis nisi illas prius sciret.
Item licet ipse tempore quo fuit acceptatus in collegio actualr:
licet prius simpliciter iurauerit recipere locum secundum formam
sue admissionis ⁊ non venire cõtra sub pena ⁊ postea fuit collegia-
tis facta solutio ⁊ refutatio ⁊ assignatus locus eodem tempore suc
cessiuo continuato tempore ⁊ dictus magister Franciscus statim
declarauit quod acceptabat conditiones sue admissionis inquan-
tum de iure tenebatur ⁊ non aliter:⁊ ea que incontinenti exprimũ
tur censentur inesse.l.lecta.versi.dicebam si cer.pe.⁊.l.iurisgentium
§.quinimmo.ff.de pac.incontinenti autem censetur actum si eodẽ
die loco ⁊ presentibus prout dicit Bal.in altera repetitiõe.l.petẽs
C.de pac.ad hoc.l.continuus.in prin.de verb.obli.⁊ quod per bal.
in.l.j.C.de bo.libe.nec cẽsentur extranei actus solutio ⁊ refutatio
ratione solutionis facte cum non fierent nisi ratione admissionis
in collegium.arg.l.duos reos.§.fi.de duobus reis.ideo attento qđ
prius ostenderat mentem suam que non presumitur mutata.l.cuꝫ
qui mutatam.de proba.⁊ attẽto ꝙ parum post anteq̃ recederet de
loco declarauit intentionem suam:attento etiam quod verba erãt
equiuoca iuramenti:quia iurauit accipere locum secundũm formã
sue admissionis : q̃ poterant referri ad locum : vꝫ si in admissione
erat circa locũ data aliqua forma puta ꝙ deberet habere priorẽ vel
posteriorem locum:ita videntur sonare verba : ⁊ potuit magister
Franciscus intelligere de tali forma postea incontinenti ad caute-
lam voluit se declarare consulit tamen sibijpsi ⁊ sue conscientie qđ
gestauit in animo dum iurauit quid sensit in foro enim consciẽtie
creditur suo dicto.c.significasti ante medium de homi.cañ.q̃ presu

10 latus.in.q.iiij.†Quicquid autem sit circa dictam moderationẽ:an
teneat necne:animaduertendum duxi quod nihil de pecunijs per-
cipiendis in examine in quo non mittit̃ faba nec datur vox:sꝫ red-
dũtur litere.A.⁊.R.itaq̃ verba moderationis non comprehẽdũt
literas vel pecuniam ⁊ a verbis non est recedẽdum.l.non aliter de
le.iij.l.j.§.si is q̃ nauĩ de exerci.Et maxĩe q̃ hoc erat magis põde-
rãdũ q̃ est act⁹ maioris põderis ⁊ maioris ĩteresse:ita ꝙ ṗncipal̃r
erant exprimẽda si intendebant comprehendi:nam ea que notabi
liter fiunt si specialiter non exprimantur censentur neglecta.l.item
apud labeonem.§.hoc edictum.ff.de iniur. Et prout expressit de
fabis:ita expressisset de literis que erant pluris extimanda ⁊ simili
ter de pecunijs.Et qui de aliquibus negat de alijs videtur affirma
re ⁊ econtra.c.nonne de presumpt.⁊.l.cum pretor. de iudi.⁊.l.si qs
ex argentarijs.§.prohibet de eden.Et est imputandum ipsis colle
giatis quare legem apertius nõ induxerunt si volebant omnia cõ-
prehendi.argu.l.veteribus.ff.de pactis.itaq̃ verba si dubia essent
forent interpretanda contra illos qui ex eis volunt niti:ar.l.quic-
quid astringende.de verborũ obliga.⁊.l.labeo.⁊.l.si in emptione.ff.
de contrahen.empt.Maxime quia magister Franciscus habet re-
gulam pro se: quia collegiati numerarij reddunt literas ⁊ recipiũt
pecunias in examine:ita quod ipse habet intentionem suam fun-
datam in regula pro qua presumitur vt no.Bar.in.l.quotiens.ff.si
quis cautio.Qui igitur in limitatione ⁊ exceptione debet conclu-
denter probare per ibi dicta ⁊ per ea que habentur in rubrica de re
gu.iur.in.vj.⁊ per glos.⁊ doc.in cle. si.de rescriptis.⁊ facit.l.in exce-
ptionibus.de excep.⁊ quod no.Jo.an.in.c.j.de homi.lib.vj.⁊ post
eum Bald.in.l.si quis non dicam rapere.C.de epis.⁊ cle. Et maxi-
me q̃ priuare collegiatũ his que ad collegiatos ꝑtineret ⁊ quodã-
modo suo stipendio videt̃ quid odiosum ⁊ irrationabile: ideo plu
rimum restringendum:prout alias dicebat Bald.in.l.cuicunq̃.C.
de seruis fugi. quod priuare auum maternum ꝓpter patruum est
odiosum odio irrationabili: ideo plurimum restringendum : licet
fuerit ṗncipaliter inductum in fauorem patrui:⁊ sic plura concur-
runt quod dicta moderatio admissionis nõ trahatur ad approba-
tionem vel reprobationem que fit in examine:nec ad pecunias que
tunc recipiuntur pro quo facit quia ille actus non fit collegialiter
sed singuli de collegio vt singuli prebent testimonium.quod demõ
stratur quia prior qui est caput collegij nõ recipit neq̃ videt vota.

11 †Item si non interueniret prior neq̃ senior de collegio oĩmodo
actus fieret non ita alij actus q̃ collegialiter gerunt̃. Itẽ lꝫ nõ ĩter
uenirẽt due partes collegiatoꝝ examẽ expediret̃ ꝓut audio quod
qñq̃ contingit tp̃e pestis ita qñq̃ occurrit in nostro collegio : ⁊ tñ
in actibus collagialibus debent interuenire due partes alius act⁹
non valet.l.nulli.ff.quod cuiusq̃ vni.no. ⁊.l.nominationum. ff.de
decur.Ex quibus deprehenditur quod licet soli doctores collegij
numerarij interesse debeant tamen non intersunt vt collegium in
reddendis votis:ideo non mirandum si de illo actu non collegiali
se non intromiserunt. Nõ obstat quod in precedenti admissione sit
mentio de pecunijs ⁊ in sequenti capitulo:q̃ respõdetur quod im
mo pñt induci:quia vbi voluerunt comprehendi expresserunt : ita
expressissent in casu isto si voluissent non dixerunt ideo ⁊c.c.ad au-
dientiam extra de decimis ⁊.l.si seruum.§.non dixit pretor de acq.
hered.Nec obstat quod in vltimo capitulo dicitur quod alius non
participet pecunias ante magistrum Franciscum : quia responde-
tur duobus modis.vno modo ꝙ intelligatur ꝙ alius eligẽdus nõ
participet vocem fabas vel pecunias ante dictum magistrum Frã-
ciscum hoc est anteq̃ dictus magister Franciscus dicta tria partici
pet:ita quod non sufficit quod magister Franciscus alterũ partici
pet vt alius admittendus alterum participet.secundo responderi
potest quod intelligatur de pecunijs que participantur ratione fa
barum vel vocum que prestantur collegialiter:prout sunt forte il-
le pecunie que soluuntur pro admissione in collegio cuius partit⁹
mittitur ad bussolam ⁊ fabas ⁊ non pro isto partito qui non mitti
tur collegialiter ad literas.A.⁊.R.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.cxxvij.

1 Dos dr̃ mulieris patrimonium.
2 Debitum confunditur creditore succedente debitori.
3 Legitima an sit de corpore hereditatis sumenda ita quod sit tertia pars ere alieno non prius deducto.ꝑ totum.
4 Enunciatiua ỽba geminata tñ disponunt.
5 Bonorum appellatione non venit es alienum.
Compensandi animo quando videatur facta institutio vel lega-tum.nume.seq.
6 Doctor rubescit sine lege loqui.

¶Consilium.cxxvij.

In nomine dñi nostri Je-
su christi.

1 ¶†Quamuis casum reputem clarum pro
more autem seruando aliquid(licet leue) adducã ad
reddendum rem dubiam ⁊ quidem dos censetur pa-
trimonium mulieris etiam viuo marito.l.iij.§.vtrum.ff.de minor.
multofortius post mortem quo tempore est locus restitutioni.l.ij.
in prin.cum similibus.ff.solu.ma.Et licet maritus ex forma statuti
lucretur tertiam partem dotis:tamen in compensationem dicti lu
cri habet residuum hereditatis a legitima supra:nam ex quo videt̃
debitum necessarium videtur maritus ab vxore honoratus animo
compensandi:arg.l.si cum dotem.§.si pater.ff.soluto matrimonio
⁊.l.huiusmodi.§.cum pater de leg.j.⁊ auc.preterea.C. vñ vir ⁊ vxor
pro hoc firmat Jac.de are.in.d.§.si pater.⁊ Bar.in.d.§.cum pater
⁊ in.d.auc.preterea.⁊ Bald.in.l.quoniam nouella.C.de inoffi.tes.
⁊ in.l.quoniam in prioribus.eodem titu.quod ⁊ tenent Richar.⁊
Bar.de Saly.Pau.de cast.⁊ Ponta.in.d.auc.preterea.⁊ Imo.in
d.§.pr̃.⁊.d.§.cũ pr̃.⁊ in.c.officij extra de test.⁊ est cõmunis opi.ꝓut
dicunt Bald.Saly.⁊ Pau.de ca.in.d.auc.preterea.⁊ propterea vi
detur quod de dicta tertia parte quam alias maritus lucratur non
sit habenda consideratio ⁊ maritus eam non detrahat:sed sit con-

2 tentus alijs duabus partibus sibi relictis.†Preterea quando cre-
ditor succedit confunditur creditum.l.debitori.C.de pac.l.vrãni⁹.
de fideiusso.cum similibus.⁊ ideo non videtur amplius de eo habẽ

3 da consideratio.¶†Tamen his non obstantibus puto in contra
rium esse apertam iustitiam:nam premittẽdum est quod legitima
matris est tertia pars eius quod ipsa mater consequeretur ab inte-

stato non facto scilicet testamento.l.parentibus.⁊.l.nuper.C.de in offic.test. Sed ab intestato dicta mater non fuisset consequuta nisi duas partes dicte dotis succedendo insolidum ipsi filie: qꝛ tertiam habuisset maritus ergo legitima est tertia duorum partium dicte dotis. Adeo quod si habuit in dotem nonaginta due partes sunt dc.de sexcentis habebit legitimam hoc est tertiam partem ⁊ sic ducenta. Item legitima est quota bonorum non quota hereditatis.l.cum queritur.C.de inoffic.te.⁊ no.glos.in.l.cum a matre.C.de rei vēdi. Ideo deducitur es alienum.l.subsignatum.§.bona.ff.de verborum signi.⁊ in proprijs terminis est tex.in.l.papinian⁹.§.quarta autem deducto ere alieno ⁊c.ff.de inoffi.testamento: ideo debet deduci es istud alienum quod non erat in bonis vxoris: ⁊ attendūtur bona que sunt testatricis tempore sue mortis.d.l.cum queritur. Sed in bonis testatricis non erat dicta tertia pars dotis: nec vnꝙ fuit: qꝛ constante matrimonio ⁊ sic in vita testatricis erat tota dos mariti.l.doce ancillam.C.de rei ven.⁊.l.de his.⁊.l.ex pecunia.C.de iure do.soluto autem matrimonio per mortem vxoris maritus cōsequutus fuit dictam tertiam partem ⁊ non exiuit de bonis suis et nunꝙ fuit in hereditate vel bonis vxoris. Et lꝫ Imol.in.d.§.si pr̃.dicat quod per dictum statutum paratur solum exceptio ⁊ ponderat quod loqnitur per verba futuri temporis iuxta ea que habētur in.l.in criminali.C.de iurisdi.om.iud.in.l.iubemus.§.sane.C.de sacrosan.eccle.⁊ per glo.magnam in.l.si quis in tantam.C.vnde vi ꝑ cañ.in.c.si diligenti de foro compe. Tamen legendo non placuit: nec placet quia dicta iura loquuntur in penis que sunt odiose ⁊ restringende regula in penis in.vj.c.statutum.de elec.eo.lib.⁊.l.si ꝑ̃fes.⁊.l.interpretatione de penis nos non sumus in penis: sed in fauorabilib⁹: quia est inductum in fauorem mariti nō in odium vxoris quod tertia pars dotis remaneat apud virum: non enim est cā quare vxor ꝑ̃decedens sine liberis sit legi exosa ⁊ penam mereatur: ideo censenda est dispositio fauorabilis non odiosa ⁊ penalis fauores autem sunt ampliandi non restringendi prout odiosa ⁊ penalis.c.odia restringi fauores conuenit ampliari de reg.iur.in.vj.⁊ ꝑ glo.in.l.cum quidam.ff.de libe.⁊ posthu.

4 † Item ponderādum est quod dos constāte matrimonio erat mariti vt.s̃.deductum est: ita ꝗꝫ faciliter debet impediri amissio ⁊ ortus obligationis ⁊ actionis quam si fuisset orta actio illa extingui cum facilius impediātur cōtrahenda quam tollantur iam cōtracta.l.patre furioso iuncta gl. cui concord.in ea adductis.ff.de his qui sunt sui vel ali.iur.⁊.c.ad apostolicam de regulari. Preterea dicit̃ in litera quod tertia pars dotis remaneat ⁊ remanere debeat apud maritum ⁊ inuiolabiliter sit mariti ⁊ sic geminatio verborum debet attendi.argumē.l.balista.ff.ad treb.⁊ per Bal.in verbis cassetur ⁊ irritetur in pace constantie qui dicit quod geminatio bonorum futuri temporis operatur quod pena irrogetur ipso iure fortius in casu isto in quo nō agimus de pena: sed de fauore vt dictum est: ⁊ alias dicit Pau.de cast.in.l.ex hac scriptura.de dona.quod verba enunciatiua geminata disponunt: licet alias non disponerent. Facit quod per Bar. in.l.cum scimus.de agri.⁊ cen.lib.xj.⁊ per Panor.in.c.si cautio de fide instrumentorum.⁊ quod per Angel.in.l.stichum.§.stipulatio de ver.ob.⁊ in.l.ij.ff.de iur̃ cod.⁊ alias per Bald.⁊ Zab.post eum in c.fi.de offi.deleg.⁊ multa similia possem inducere quod geminatio ꝟborum ⁊ geminatio actuum plurimum operatur que breuitatis causa omitto: ⁊ qꝛ non expedit: nā dato quod in hereditate actionis mulieris remaneret actio ad integrā dotē ⁊ marito ꝯpeteret exceptio vel ꝙ actio nō cōpetat ꝑ.l.nihil interest actionē qs nō hēat an ꝑ exceptionē infirmet̃ de reg.iu.⁊ isuꝑ si actio ꝯpeteret ⁊ merito exceptio legitima competeret in illa actione inefficaci: prout in ceteris bonis: itaꝗꝫ mater si peteret tertiam partem totius dotis cōsequetur tertiam duarū partium: ⁊ a residuo ⁊ sic a tertia parte alterius partis repelleretur exceptione.⁊ sic esset idem effectus. Remanet ergo conclusio quod legitima matris est effectualiter tertia ꝑs duarum tertiarum decem integre dotis. Et sic si dos est quantitatis nouem duo peti possunt pro legitima: non obstantibus adductis in contrarium.

5 † Non.n.obst. quod censeatur institutio facta animo compēsandi: quia istud negari potest in casu isto ex quo totum id quod relinquere potuit reliquit eum vniuersaliter instituēdo: qualitas itaꝗꝫ facti suadet qđ potius ex nimio amore instituit quam animo compensandi: nec hoc casu loquuntur iura que in cōtrarium circa compensationem inducuntur. Item licet alias indubio censeatur relictum animo compensandi: tamen secus si relictū refertur ad bona testatoris: vt quia dixit quod legabat tantū puta centum de bonis testatoris: quia bona intelliguntur deducto ere alieno.d.§.bona.prout hanc limitationē tradit Bart.in.d.§.cum pater.⁊ in.l.liberti liberteꝗꝫ.C.de operis liber.⁊ facit quod in simili dixit idem Bar.in.l.iurisiurandi.§.si liberi.ff.de oper.lib. Et qđ alias dixit Bal.in.l.j.C.de his que pene no.dicens quod heres nō conficiens inuentarium non tenetur vltra vires hereditarias ad legatum factum de bonis testatoris. Sed institutio vniuersalis solet communiter fieri per hec verba in omnibus autem alijs bonis suis ita puto quod sit facta in nostris terminis: licet testamentum non viderim. Et si ita facta est restat quod cēsetur non relictum animo compensandi secūdum dictam theoricam Bart. Non curaui videre testamētū: quia alia media sunt magis plana. Itē institutio ista non consistit in quantitate sed in quodam vniuersali iur̃.l.hereditas de reg.iur.⁊.l.nihil aliud.de verbo.signi. Et tunc non admittitur compensatio etiam in huiusmodi terminis quando debitum ⁊ relictum consistunt in quantitate prout loquuntur.d.§.si pater.et d.§.cum pater.prout volunt Oldra.Bart.⁊ Bal.⁊ Ange.⁊ Pau.de ca.in.d.§.cum pater.per.l.si pater pro filia.ff.de colla.dotis. qđ ⁊ tenuit Bald.in.l.filia legatorum.C.de leg.⁊ in.l.si vxor.C.de bonis auc.iud.pos.⁊ in.l.quoniam in prioribus.in vltima col.C.de inoffi.te.⁊ Saly.in.l.nēsenius.ff.de neg.gest.ꝙ ⁊ cōiter tenet̃: sed in casu nostro non sunt hincinde quantitates merito cesset ꝯpēsatio.

6 † Dato autem sine preiudicio veritatis quod censeret̃ relictū aio compēsandi nihil refert: quia ꝓpterea auget̃ legitīa non.n.hoc iure cautum reperitur ⁊ turpe est sine lege loqui.§.consideremus.in auc.de triente ⁊ semi.⁊.l.illam.C.de col. Nec ratio aliqua id suadet: nam compensatio non auget bona testatricis: ⁊ per cōsequens nō auget legitimam que est pars bonorum testatoris: ⁊ sic nullatenus obstat dicto hr̃di instituto. Et pari rōne nō obstat confusio que fit per existentiam heredis habetur insuper loco solutionis.d.l.vranius.de fideius.nec solutione debiti hereditarij auget̃ legitima: ⁊ ꝓbatur in simili in.l.ī imponēda.C.ad.l.fal. Laus deo.

Summarium super consilio.cxxviij.

1 Conueniri quod quis nequeat vltra quam facere possit non trāsit in heredes vniuersales vel successores ꝑticulares.
2 Accessorium debet sequi naturam sui principalis.
3 Verba sunt interpretāda secundum naturam actus super quo interponuntur.
4 Renunciatio gñalis ad que trahatur.
5 Priuilegium ne quis conueniatur vltra quā facere possit an ꝑtit socio.per totum.
Socius non seruans ꝓmissa an censeatur in dolo.
6 Consignare verbum quid importet.nu.4.
7 Renuncians omni alij iuris bñficio an videatur renunciare beneficio ne quis conueniatur vltra ꝙ facere possit.nu.seq.
8 Ditari quilibet ꝑ̃sumitur non autem depauperari.
9 Alimenta debentur secundum vires patrimonij ⁊ alere non tenet̃ vbi non suppetunt facultates.

Consilium.cxxviij.

In nomine dñi nostri iesu christi.

1 † Circa hanc consultationem videtur ꝑ̃ma facie dicendum quod dictus Petrus defensor possit obijcere exceptionem ꝑ̃dictam ne exigatur vltra quā facere possit dictā enim exceptionem habet socius.l.verum.in pn.ff.pro socio. Et licet ista exceptio non transeat in successores etiam vniuersales vt.d.l.verum.in fi.princ.⁊ ar.l.quia personale.ff.soluto matri. Et forti⁹ nec transeat in singulares successores plura.n.trāseunt in successores vniuersales quam in successores singulares patet quia actiones actiue ⁊ passiue transeunt in successores vniuersales.l.j.C.si cer.pe.⁊.l.pro hereditarijs.⁊ ꝑ totum.C.de heredi.acti.⁊ tamē secus in successorem singularem.l.j.§.si heres.ff.ad trebel.et l.fi.ff.de contrahen.emp.facit etiam.l.etiam si in rem.ff.de iureiur. ponderata natura dictionis etiam que est vt in casu sit magis dubium: prout dicunt Salyc.⁊ Pau.de cast.in.l.cum antiquioribus.C.de iure deli. Tñ necessarius defensor potest qui exceptionem personalem habet illam opponere pro eo quem defendit.l.idemꝗꝫ.§.generaliter.ff.mandati.⁊ Bar.ibi.⁊ in.d.l.verū.in prin.⁊.l.sed si lege.§.item si rem distraxerit.de peti.here.⁊.l.ꝓcurator ad exibendū ff.iud.solu.in casu aūt nostro venditor est necessarius defensor emptoris.l.j.C.de pericu.⁊ commo.rei ven.⁊.l.venditor.ff.de iudi.vbi etiam de materia per doc.⁊ ideo videtur quod venditor defendēs

2 dictos emptores conuentos possit vti dicta exceptione. † Qđ maxime videtur dicendum in conuentis hypothecaria que tanquam accessoria videtur quod debeat assumere naturam principalis ar.c.accessorium.de reg.iur.in.vj.⁊.l.cum principalis.⁊.l.nihil dolo.§.cum principalis.ff.eo.ti. Licet hoc solum non sufficeret per.d.l.ve-

3 rum.in prin.ver.videndum. † Et licet ꝓmiserit consignare ad integrum quicquid ad eius manus ex ipsa societate vel eius occasione peruenerit. Tamen videtur quod intelligatur ꝭm naturam actus scꝫ si facere poterit: nam verba interpretantur secundum naturam actus super quo interponuntur.l.si vno.l.ff.loca.⁊.l.si stipulatus.

4 de vsur.⁊.l.fi.ff.qui satis.cog.cum si. † Preterea vr̃ ꝙ ꝟbū ꝯsignare ꝟificet̃ assignauit: vt qꝛ dixit ergo habui sic ⁊ sic.nec vr̃ obstare gñalis renūciatio: qꝛ nō vr̃ trahēda ad ea bñficia ꝗbus nō renūciasset verisił̃r in spem.argu.l.obligatione generali.ff.de pig.regula in generali in.vj.cum si. Sed non videtur quod quis in spē velit astringi ad soluendum id quod soluere non possit vel quod velit egere: merito dicta generalis renunciatio non trahatur ad hoc beneficiū. Preterea beneficia expressa quibus renunciatur omnia respiciunt obligationem ⁊ actionem: ideo generalis clausula sequens intelligatur de similibus beneficijs per que afficitur obligatio seu actio vel qꝛ

vel quia non competit vel eliditur exceptione: qr dictio alij est nota similitudinis.l.ij.cum sua glo.C.de seruis fugi.z no.doc.in.c.sedes de rescriptis.sed istud beneficiũ non afficit actionem nec actioni aduersatur sed executioni.l.nensenius.§.fi.ff.de re iudicata.z.l.si filius.in princi.ff.quod cum eo.ideo dicta clausula generalis apposita mediante dictione alij nõ trahat ad hoc beneficiũ. ¶ 5 † His tamen non obstantibus contrarium arbitror de iure verius: nam licet socio regulariter competat beneficium ne conueniatur vltra quam facere possit. Tamẽ fallit quando fuit in dolo: nam tunc cessat dictum beneficium vt videtur expressum in.l.sed hoc ita.in fine ff.de re iud.etiam in hoc instrumento societatis est promissum qd dolus cessabit ibi omni penitus dolo z fraude remotis que clausula videtur quod referri debet ad omnia precedentia sunt.n.ablatiui absoluti qui in fine positi omnia precedentia determinant: vt in c.secũdo requiris.z.c.inquisitioni.extra de appel.lz etiam vbi non esset expressa promissio doli.idem dicendum videretur per text.in l.etiam.§.lz.ff.soluto matrimo. Et maxime videtur hoc dicendum in contractu societatis que habet instar fraternitatis vt.d.l.verũ.in princ.z propterea socio cõceditur hoc beneficium vt ibi declarat tex.z fraternitati aduersatur plurimum dolus. Et dictus ɔtractus in suppremo requirit bonam fidẽ p.l.in ppositã.z.ll.sequentib᷒.ff.pro socio.z quod habetur in.l.si non fuerint.§.ita coiri.eodẽ.titu. Dolus autem est nolle obseruare ꝙ promisit.l.dolus.ff.mandati.z.l.j.§.est aũt apud.ff.depositi.graue.n.est fidẽ frangere.l.j.in ꝓncip.ff.de constitu.pecu.z consumere rem alienam censetur esse in dolo.l.nensenius.§.fundum.ff.solu.mat.z prut est in dolo qui rẽ in totum alienam consumit in suos vsus: ita pari rõne qui consumit rem pro parte alienam censetur esse in dolo: qr idem iur est de toto quo ad totum quod de parte quo ad partẽ.l.que de tota.de rei vẽ.l.qui scit de vsur.c.pastoralis.§.si quis cum totũ.de rescriptis.maxime in casu nostro in quo ꝓmisit socius bona societatis diligẽter custodire z saluare: si autem cõsumpsit non saluauit nec diligenter custodiuit: ideo venit scienter contra cõuenta ergo dolose se gessit scientia autez presumitur in facto proprio.l.ꝙꝙ.ff.ad velle.z.c.ab excõicato de rescriptis.z similiter poti᷒ presumitur dolus ꝙ ignorantia iuris.l.sed z si lege.§.scire.ff.de pet.here.z ibi Bart.z Ang. facit.l.quemadmodum.C.de agri.z cẽ.z regula qui cõtra iura mercatur in.vj. Et ideo tanꝙ dolosus non videtur ꝙ habeat beneficiũ ne exigatur vltra quam facere possit. Cum ex dicta societate apparet vt mihi dicitur ꝙ fuit superlucratum z ipse erat administrator z introitus ad eum pertinebant. 6 † Secundo ex alio videtur dicendum quod dictus Petrus non habeat dictum beneficium ne cõueniatur vltra ꝙ facere possit: ex eo qr promisit quicquid peruenerit ad eius manus ad integrum consignare que verba significant ꝙ sine aliqua diminutiõe sed non ad integrum consignaret si fieret aliqua detractio vel diminutio vt patet ad sensum z probatur per id quod habetur in.l.decem.in fi.cum sua glo.ff.de fideicõ.lib.z in corpore de hered.z fal.§.hinc autem dicimus per que iura dicũt Bal. z Raph.fulg.in autẽ.sed cum testator ad.l.fal.quod si testõr mãdauit solui integra legata censetur ꝓhibita falcidia. Et eo casu idem vult ibi Pau.de ca.cum verba referantur ad solutionem seu executionem: secus si ad dispositionem vt qr dixit testator lego totum z integrum talem fundum quo casu dicit ipse Paul.de cast.procedit opi.contraria volens quod dicta verba integraliter vel tota et integra vel similia non tollant falcidiam secũdum eum: in casu aũt nostro verba ad integrum consignare concernit actum executiuuz ideo dictam theoricam censeatur remotum beneficium per qd impediretur integra executio prout impeditur per dictum beneficiũ ne exigatur vltra quam facere possit vt de se manifestum est: z tanto fortius hoc casu per dicta verba debet hoc induci in casu isto: qr non est sancitum ꝙ non possit nisi expressim hoc beneficium ꝓhiberi per tex.in aut.de heredi.z falc.§.siue expressim.vnde sumitur auten.sed cum testator.C.eodem titulo. Itaqꝫ si censetur in casu illo prohibitum beneficium per quod inducebatur diminutio ꝙto fortius in casu nostro vbi nõ requiritur quod expressim prohibeatur z ꝙuis in illis terminis quidam velint quod verbum integraliter non tollat falcidiam dato quod procederet quando non esset idez dicendum in casu isto: qr illa opi.fundatur ea rõne qr debet illo casu fieri expressa prohibitio. Iuuatur z tertio quia promisit dictus Petrus omnia z singula rata habere z attendere z obseruare et in nullo contrafacere vel venire de iure vel de facto profecto de facto posset venire multis modis de iure nõ poterat colorate venire mediãte bñficio isto: iõ cẽseat ꝓmisisse hoc bñficio nõ vti z ꝓmissio ꝑdicta maxime est seruanda: qr iurata.arg.c.cum contingit.de iureiu.z.c.ꝙuis.de pac.in.vj.in eorum generali rõne z est ponderanda illa vniuersalis loquutio in nullo contrafacere zc. Satis autem contrafacit in aliquo si non consignat integraliter quicquid ad ei᷒ manus peruenit ponderãda etiam sunt illa geminata vniuersalia verba omnia z singula de quibus per glos.in.c.vt circa de elect.lib.vj. Conferunt etiam illa verba aliqua ratione vel causa. Nec censetur consignare: licet forte notificet quicqd ad eius manus peruenit: qr consignatio presupponit actualem exhibitionem z translationem dominij vel possessionis.l.acceptam.C.de vsur.l.ob signationẽ.C.de sol.in.d.§.hinc nobis.z.ff.de assigna.lib.in rubro z nigro.z per Bar.in.l.si constante in prin.in quarta principali parte repetitionis.ff.solu.matri. 7 † Confirmantur predicta: qr renunciauit generaliter omni beneficio specificando aliqua in specie aliqua beneficia: z postea subdendo clausulam generalem per verba vniuersalia z oĩ alij.ll.z iuris zc.beneficio: nam qui omne dicit nihil excludit.c.solite.de maio.z obe.z.l.iulianus.de leg.iij.z cañ.si romanorũ.xix.dist. Et maxime qr beneficia quibus renunciatur sunt maiora hoc beneficio: tum quia realia hoc personale: tum qr procederet plenius in totũ hoc vtplurimum in parte z quandoqꝫ in nihilo. Item illa de iure communi hoc iure spãli z ea que iure cõi conceduntur iure specialili.l.eius militis.§.militia missi.de mili.testa.z quod habetur in.l.fi.C.de pact.cõuentuũ.etiam qr illa obuiant principio hoc est obligationi z actioni: z consequenter exactioni istud solum aduersatur executioni. Itez illa perpetua hoc non perpetuum: tum qr non transit in successores.d.l.verum.§.patri autem.l.maritum in id in fi.ff.solu.ma.tum qr cessat si peruenerit ad pinguiorem fortunam: z de hoc hz prestare cautionem.d.l.verum.§.idemqꝫ facere. Et ad paria saltem vel minora saltem trahitur hmõi clausula arg.c.sedes.z que ibi habentur extra de rescriptis.z in cle.nõ põt de procu. Et sic alia similitudo non exigitur: naz z inter paria z minora põt cadere aliqua dissimilitudo: z tñ non consideratur. Quinimmo regulariter in ɔctib᷒ veniunt etiam maiora expressis sub huius clausula quidem alij vel simili: prout tenuerũt Inno.Hosti.z Compo.in.d.c.sedes.put ibi refert Jo.an.cum eis transiens quod tenẽt cõiter oẽs moderni. est enim in.d.c.sedes speciale odio litium abutentium rescriptis: put volunt ibi Hosti.Compo.z Joã.an.z cõiter est illa constitutio ius nouum: ita ꝙ secus erat prius prout dicunt ibi Flo.z Panor.põderantes verba illius litere: z respõdent doc.ibi maxime.d.Anto.Flo.z Imo. Sed non pertinet ad presentem discussionem: qr sum᷒ in minori expressis. Et quod est fortius ibi loquũtur in verbis quidam alij vel quedam alia seu quasdam alias res: z tamẽ gl.ibi dicit qd de propria vi verborum comprehenduntur maiora expressis: z vult ibi Inno.in verbo maiores.z Jo.an.in.c.Rodulphus.e.tit. z sentit gl.in verbo grauiora in cle.non potest de procur.ẽm Flor. in.d.c.sedes qui idem vult z est de mente aliorũ. Et verbum alij nõ semp denotat casus similes dicit ibi glos.z loquuntur predicti doc. in clausula prolata per verba indefinita quanto fortius vbi proferẽ per verba vniuersalia: prout in casu nostro contingit omni alij auxilio zc. 8 † Nec obstat ꝙ non veniunt ea que verisimiliter nõ disposuisset in specie per.d.l.obligatione generali cum si. Quia respõdetur negando quod huic beneficio non renunciasset ex quo renunciauit maioribus: z maxime qr presumiẽ quis ditari non depauperari.l.si defunctus.C.arbi.tu.z aduersa fortuna non cõsideratur.l. inter stipulantem.§.sacraz.de verbo.obli.lz loquatur de alia aduersitate. Preterea Bar.in.l.si pluribus post medium.de leg.ij.videẽ velle ꝙ dicta iura nõ militẽt in vniuersali: sed in indefinita: z sic dicta renunciatio trahitur ad hoc beneficium: z constat ꝙ põt quis renunciare suo beneficio.l.penul.C.de pac.l.si quis in conscribẽdo. C.de epi.z cle.et per hoc in effectu est rñsum ad adducta in ɔrium. 9 † Remanet ergo conclusio ꝙ dictus petrus non gaudet hoc casu dicto beneficio ne exigatur vltra quam facere possit pro quo etiaz est animaduertendum ꝙ vtplurimum solent esse statuta disponentia sup instrorum executione: z ꝙ non possit aduersus executionẽ obijci aliqua exceptio nisi talis z talis: nam si esset in loco etiam ex hoc capite non iuuaret dictum beneficium: z p hoc patet ꝙ est superfluum instare sup secundo quesito scz an habeaẽ ɔsideratio vxoris z filiorum: qr si sibi non competit deficit fundamẽtum z vbi deficit fundamentum omnia ruunt.j.q.j.cum paulus. Si tñ sibi competeret non reperio doc.tagentes hanc questionem z putarem satis eẽ non reperiri iure cautum ꝙ habeatur consideratio filiorum z vxoris in hoc beneficio personali. Et maxime qr liberi non sunt alendi nisi ꝓ mõ facultatum.l.si quis a liberis.§.deniqꝫ.z.§.si quis ex his itaqꝫ si facultates non suppetũt non tenetur eos alere z omnis charitas incipit a seipso.l.si preses.C.de serui.z aqua. Et istud debituz est extraordinariũ: qr officio iudicis z que officio iudicis expediuntur extraordinaria sunt.l.cum filius.ff.si cer.pe.z.l.si cui.ff.de cõdi.z demon.z per glo.in.l.j.C.qui admi.sed de debitis que iure ordinario petuntur: z ex quibus per indirectum posset ipse cogi mendicare non habetur consideratio vt sepe allegata.l.verum.§.ideqꝫ fortius non videẽ habenda consideratio huius debiti extraordinarij per quod ipse priuilegiatus non ita cogitur mendicare. Non insisto amplius: tum quia non expedit: tum quia tempus instat.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxix.

1 Donatio an inducatur ex his verbis io voglio que che troilo mio genero z camilla ma figla sien patroni z segnori de la roba mia z de Jacoba ma mogliere.p totum.

2 Dñs vel segnori significat qui hz aliquam superioritatem.

3 Uerba dubia sunt interp̃tanda scdm qualitatem ꝑsonarum.

4 Specialitates plures an possint ad actus efficaciam concurrere. nume.seq.
Donatio quibus coniecturis non presumatur.nu.seq.
5 Uoluntas quid sit.
6 Presumptio iuris specialis.
7 Uerba iocose prolata nõ disponũt, vt si quis dicat oĩa mea sũt tua sunt aut volo q̄ de meis ad libitum facias.
8 Qualitas verbo adiecta dʒ intelligi scd̃m tempus verbi.
9 Uolo vbum quid importet ꝛ qñ videatur disponere.nu.i.

Consilium.cxxix.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. † Uisis verbis dicti instrumẽti videtur dicendum q̄ dictus troilus possit consequi saltẽ medietatem bonorum saporosi ꝛ incole cum vba instri pariter adaptentur ad Camillam ꝑut ad troiluʒ. Cum enim dictꝰ saporosus ad interrogationem Ludouici dixerit quod volebat q̄ dictus troilus ꝛ dicta camilla essent patroni ꝛ dñi suoꝝ bonorũ dicendo voglio che sieno patroni e signori dela robba mia videt̃ qd̃ vellet in eos transferre dñium. vbum.n. illud signori nil aliud videtur disponere nisi q̄ sint dñi: nam vbum dñs est literale vulgare signori. ꝛ dominus bonoꝝ est ille qui habet dñium bonoꝝ.l.sequit̃.§.quod aũt.de vsuc.ꝛ.l.j.de condi.fur.l.dñs testõ.ff.de cõdi.inde.et l.ij.§.j.ff.si serui.ven.cum multis si.nec a verbis in dubio recedi dʒ l.j.§.si is qui nauẽ.ff.de exerci.ꝛ.l.non aliter.de leg.iij.ꝛ lʒ vbuʒ volo non semper disponat per no.per glo.ꝛ doc.in.l.in ementis.C.de contrahen.emp.ꝛ in.l.serui electione.de lega.j.ꝛ Bal.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.Tñ qñ ꝓfertur ad interrogationem alterꝰ disponit: vt per Bar.in.d.l.serui electione.ꝛ Bald.in.d.l.cunctos populos.sed dicti saporosus ꝛ Jacoba ꝓtulerunt illa verba ad interrogationem Ludouici patris dicti Julij: ideo ꝑmeditate cẽseãt̃ ꝓlata dicta verba animo disponẽdi. Et maxĩe vnr̃ p̃dicta ꝓcedere stante virtute iuramenti p̃stiti super p̃dictis obseruandis ꝑ camillam ꝛ Jacobam per ea que habentur in.c.cum cõtingat. de iureiu. ꝛ.c.q̃uis.de pac.in.vj.ꝛ in auť.sacramenta puberũ.C.si aduer.ven. ꝛ per Bar.in.l.si quis pro eo.de fideiuſ.

2 † Tñ his non ob.3ʒiam partem arbitror de iure veriorem: nam premitto q̄ large loquẽdo dñi ꝛ vulgari sermone signori dicuntur etiam illi qui habẽt aliquã supioritatem: ꝑut vxor in rem mariti.l.j.ff.rerum amo. dñs in vasallum si de feudo fuerit ꝯtro.inter dñm ꝛ vasa.in rubro ꝛ nigro superior in subditum dñs appellatur paterfami.cẽsetur dñs familia. l.ꝓnunciatio ꝑpe medium versi.seu.§.pater autem ibi dñium dñs. ff.de verb.sig.filij in vita patris in bo.paternis.l.in suis.ff.de lib.et posthu.item tutor in bonis pupilli censetur dñs quodãmodo bonorũ pupilli: ꝛ de hmõi dñatione intelligatur dictum instr̃m in dictis vbis io voglio che troilo e camilla sia patrone ꝛ signore de me e dela robba mia ꝛ de Jacoba qui mia moglera ꝛc. Quod demõstratur ex pluribus.ꝑmo qꝛ illa vba patroni e signore determinant sequentia verba de me. Item vba de la robba mia ꝛ vba de Jacoba mia mogliera: iõ debẽt illa ꝑiter determinare.l.fi.C.de sen.ꝛ iterlo. ꝛ.l.iam hoc iure.de vulg.ꝛ pu.cum concor.sed non pñt determinare illa verba de me e de Jacoma respectu dñij: qꝛ impossibile est qd̃ habeatur dñium in personis liberis: qꝛ sunt incompatibilia. l.j.ff. de his qui sunt sui vel ali.iu.ꝛ insti.eo.ti.§.videamus.nec volẽs posset quis in se dñium cõstituere.l.nec si volens. C.de lib. cã.ꝛ facit.l. liber homo.ff.ad.l.aqui.videntur ergo intelligẽda illa verba q̄ volebat q̄ dicti Troilus ꝛ Camilla possent disponere de personis et de rebus inuolentes nõ in inuitos: prout solent facere filij de personis parentum ꝛ eorum bonis. Et maxime qꝛ loquitur de filia ꝛ de futuro genero qui gener loco filij habetur.arg.l.qꝛ parentis. ff.sol.

3 mat.ꝛ.ff.fami.hercis.l.si filia.§.si filius in fi. † Uerba enim interpretantur s̃m qualitatem personarum.l.plenum.§.equitij.ff.de vsu et habi.l.pater seuerinam in prin.ꝛ.§.conditionũ verba. ff. de condi.

4 ꝛ demon.cum si. † Juuantur premissa: qꝛ non est verisimile q̄ dictꝰ saporosus voluisset donare oĩa bona sua genero ꝛ filie constituta ꝑ matrimonio condecenti dote in spẽ.argu.l.cum de indebito.de ꝑba.ꝛ.l.si filius.ff.de dona.ꝛ.l.contra iuť.§.fi.de pac.vbicũq̄ alia coniectura cadere potest cessat in dubio causa donationis.l.si cũ aurũ. de solu. Confirmantur premissa qꝛ non apparet de cõsensu vel presentia troili nuda voluntas dñi non abdicat dñium.l.si quis vi.§. differentia.ff.de acquiren.poss. Neq̄ oritur obligatio ex consensu

5 vnius: sed duoꝝ.l.j.ff.de pac.iuncto tex.insti.de oblig.titulo gñali. † Uoluntas enim vnius dicitur votum seu pollicitatio quo quis non obligatur nisi ciuitati.vt.ff.de pollici.per totum. Et ciuitati non obligatur nisi fiat ob honorem vel similem cãm.l.j.§.non semp ff.de pollici.in casu isto non fit ciuitati neq̄ subest causa merito ꝛc. Quinimmo forte non est pollicitatio seu votum: qꝛ nihil pollicet̃ cuiq̄ sed ostendit eius voluntatem sup quo: tñ vltimo non me fun do: ꝛ si dicatur troilus ꝛ camilla erãt ibi cum immediate fuerint cõtracta inter eos sponsalia de p̃nti rñdetur q̄ non apparet ꝓpterea q̄ fuerint p̃ntes saltem ita q̄ verisĩr potuerint intelligere que dicebant̃: nam lʒ immediate fuerint ꝯcta sponsalia: tñ fuerunt vocati a dicto saporoso. Ex quo suadetur q̄ nõ erant ꝓpinqui: ꝛ si dicatur erat presens pr̃ troili: ꝛ pater põt pacisci filio ꝛ eidem stipulanti.l. qõcũq̄.§.si qs ita.de verb.ob.ꝛ no.in.l.dñs seruo.ꝛ in.l.qd̃ dꝛ.ij.eo. ti.rñdetur q̄ doc.variant circa hoc.s.q̄ quo ad actionem possit stipulari in vita vel pacisci: tamen presupposito quod possit queritur vtilis actio non directa.d.l.non solum.§.si quis ita stipulatus. ꝛ est spãle contra regulam.l.stipulatio ista.§.alteri.ꝛ.ti.ꝛ.§.alteri.ꝛ §.si quis alij instit.de inuti.stipu.aliud speciale q̄ in dubio p̃sumat̃

6 consensus contra regulaʒ is qui tacet. † Omnis enim presumptio est iuris specialis vt probatur in.l.j.C.de dotis ꝓmis.tertia specialitas q̄ ex pacto nudo competat actio contra.l.iurisgẽtium.§. sed cum nulla.§.igitur nuda.ꝛ.§.quinimmo.ff.de pac.ꝛ.l.legẽ. C.eo.ti tu.quarta specialitas quod presumatur cã donationis. Non enim exprimitur ex qua cã ꝓmitti ꝛ ꝓmissio sine cã est inefficax.l.j.§.circa.de excep.doli. Et nedum quatuor sʒ nec due spãlitates possunt concurrere ad efficaciam actus vt est expressum in.l.j.C.de rei vxor. acti.ꝛ per hanc rõnem dicit Ray.de for.in.d.§. sed cum nulla q̄ lʒ ex pacto nudo donationis oriatur actio. Tamẽ procedit qñ est expressa causa donationis secus si non est expressa lʒ p̃sumatur.ꝛ ideʒ tenent ibi Bal.ꝛ Ang.idem vult Bal. in.l.si pacto quo penam.C. de pac.ꝛ Bar.in.l.si tibi decem milia.ff.de pactis.idem ibi Ang.ꝛ Pau.de ca.idem Jmo.in.l.in edibus.§.ex rebus.ff.de dona.idem

7 Ang.in.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli. † Quod saltẽ videtur dicendũ in casu isto: qꝛ videntur verba potius dicta animo blandiendi ostẽsiua affectiõis ꝛ dilectionis ꝛ blandiendi causa ꝓlata q̄ animo obligandi: ideo non disponant.arg.l.fi.ff.de testa. ꝛ.l.lucius.ff.de mili. testa. Et quotidie dꝛ volo q̄ disponas de me ꝛ meis bonis: ꝑut de tuis quicquid habeo est tuum vel ad tui seruitium volo disponas de bonis meis ꝑut de tuis: ꝛ similia verba: ꝛ tamen nõ artant: ꝑut consuetudo interpretatur que est optima iuris interpres.l.cuʒ de interpretatione.de legibus.ꝛ.c.cum dilectus.de consue.ꝛ est vulgare prouerbium q̄ verba generalia non obligant.ad hoc inducitur glos.in.l.j.C.ex quibꝰ causis do.col.conue.ꝛ.l.diuus.ff.de mil.test. ꝛ.§.j.instit.eodeʒ. Jdem.Cor.in cõsi.149.nu.7.in.ij.volu. Coadiuuant verba precedẽtia voglio troilo per me: ꝛ tñ non disponunt illa verba: ꝛ ideo ꝑut verba illa prima nemineʒ obligant: ita nec verba proxime sequentia: qꝛ ex precedentibus sequentia declarantur l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.l.habentes palam.§.sed siue notaʒ

8 ff.de testa.ꝛ maxime cum sint verba reciproca ꝛ correspectiua. † Concurrit etiam ad iuuandum dictam sententiam q̄ verba sonant qd̃ volebat q̄ troilus esset patronus ꝛ dñs bonorum suorum dicendo signore de la robba mia illa qualitas dela robba mia ꝓprie loquendo debet concurrere tempore quo illi troilus ꝛ camilla sint domini qꝛ qualitas adiecta verbo debet intelligi s̃m tempus verbi.l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa.l.ij.§.fi.ff.quod iussu cum concord. Ex quibus puto intrepide cõcludendum q̄ dictꝰ troilus nequeat aliquid petere vel cõsequi de dictis bonis saporosi: de dimidia aũt non est dubium: qꝛ pariter verba illa diriguntur ad camillam ꝑut ad troilum.arg.l.si mihi ꝛ titio in prin.de verbo.obliga.ꝛ.l.reos.§. cum in tabulis.de duobus reis. Que oĩa militant etiã in bonis Jacobe in quibus vltra iam dicta militat aliud mediũ: qꝛ ipsa solũ dixit quod dicebat id quod dixerat saporosus eius maritus. saporosus autem nihil dixerat de bonis ipsꝰ Jacobe: merito nec ipa ars sequeretur quod ꝑut saporosus ꝓmittebat ꝑ dote camille Ludouico.cccc.flo.que ita ꝛ ipsa ꝓmittebat dare.cccc.alios florenos qd̃

9 nemo diceret fuisse dementem. † Non ob.ad adducta in cõtrariũ. Non enim obstat q̄ vbuʒ volo disponit qñ precedit interrogatio qꝛ respõdetur q̄ circa hoc nulla precessit interrogatio: sed solũ precessit interrogatio quid vellet facere sup spõsalibus ineundis inter camillam ꝛ troilum: ꝛ satis erat q̄ interrogans redderet̃ certus super eo de quo interrogabatur.s. q̄ libẽter deueniebãt saporosus ꝛ Jacoba ad dicta spõsalia: qd̃ aperte demonstrauerunt verba affectuosa p̃dicta ꝛ actus spõsalium immediate sequutus: ꝛ ꝑ cõseq̄ns cessat ratio Bar. Preterea Bar.loquitur in actu dependente a solo la voluntate ꝓferentis: sed in actu dependente a voluntate duorũ vt contingit in ꝯtibus tunc dicit q̄ vbum volo nõ disponit si ꝓfertur ab vno tm̃: nec distinguit ꝓcedat interrogatio vel nõ ꝓcedit merito cum in casu nostro non fuerint ꝓlata nisi ab vna parte tm̃: ideo non disponant. Et ideo non obstat q̄ verbum signori ꝓprie sumptum denotet illum qui habet dominium. Quod nõ obstat ex pluribus alijs.ʒ.adductis que non repeto ex quibus deducitur qd̃ in casu isto aliter sumitur. Ex quibus etiam infertur q̄ iuramentũ non artat: qꝛ si ea que narrata erant non significabant q̄ troilꝰ haberet bona saporosi vel bona camille si pro qꝛ pariter nec iuramẽtũ de ea seruando vt de se ex vi vboꝝ innotescit. Quinimmo insuper iuramenti verba violantur vt recipiant interpretationem secundũ naturaʒ actus sup quo interponitur.l.fi.ff.qui satisd.cog.l.fi.C.de non nu.pecu.c.peruenit.ꝛ.c.quẽadmodum.de iureiurã.insuper illa indefinita ea attendere ꝛ obseruare videtur intelligenda vt referantur singula singulis: vt.s. quilibet eorum iurauit attẽdere id q̄ ipse egerat ꝛ quod sibi incumbebat. Nõ enim Jacobe incumbebat obseruare quod Ludouico daretur dos promissa nec quod eẽt bonorum

norum saporosi do minus: sed q esset signori de liei intelligēdo signori vt. s. decla ratū est. Item Camilla q seruaret spōsalia per eā contracta z similiter Troilus. Non enim intelligendum est q iura uerit q dos daretur Ludouico: vel q ipse haberet bona: z sic singula singulis referantur: nec aliter intelligendo esset eadē ratio z conditio omnium que continent sub vniuersali vt de se patet: z quādo indefinita respicit ea in quibus omnibus non est eadem ratio tunc indefinita non equipollet vniuersali: vt per glo. Bart. z doc. in. l. si pluribus. de leg. ij. per glo. z doct. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. p Dy. in rubrica. de regu. iur. eo. lib. sed tunc refertur indefinita ad ea sola in quibus est maior ratio vt referatur: prout dicit. Ange. in. l. si seruitus. de serui. vrba. predi. Que theorica suadet dictam interpretationem. Item iure intelligitur rebus sic se habentibus. c. quemadmodum. z ibi glo. extra de iureiuran. ad qō. l. cum quis. §. j. de solu. z. l. quod seruius cum ibi no. ff. de condi. ob causam. Item iuramentum non obligat heredē. c. veritate. z qō ibi habet de iureiurādo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxx.

Pena hincinde apposita a quo solui debeat si nemo adīplet laudum ex parte sua z quis illam primo solui debeat vt si. vn⁹ infra tempus certum promittat edificare castrum alter vero pacē facere. per totum consi.

1 Debitor tenetur ire ad creditoris domum pro debito soluendo qñ sunt in eodem domicilio.
2 Oblationē pñtans dz habere in promptu paratuz id quod offert.
3 Ratificatio dz fieri infra tempus quo actus geri debet.
4 Minima seu minuscula dr quarta rei pars.
5 Dolus fraus nemini in aliquo patrocinantur.
6 Uerba sunt cum effectu intelligenda.
7 Dummodo est dictio taxatiua reddens actum modalem. Modus qñ conditioni videatur equiparari.
8 Sequētia z media sunt ad oīa pcedentia referenda.
9 Terminus non cadit vel currit ante ortum obligationis vel conditionis implementum.
10 Dubia esse dicūtur que varijs modis possunt interpretari.
11 Contractus vires dissoluuntur in non obseruando conuenta p alteram partium que incidit in penam conuentionalem lz sit minor qui tamen iurauerit quo dissoluto non tenetur altera pars ad contractus obseruantiam.
12 Dies assignata interpellat pro homine. Uerba sunt qñqz impropriāda intellectu rōne materie subiecte.
13 Precedentia solent interpretari per sequentia.
14 Solutio z impletio eius ad quod quis tenetur pōt fieri per alium etiam sine mandato.
15 Probationis difficultas vt que directo pbari nō pñt indicijs vel alijs circunstantijs probatur.
16 Modum implendi cautionē dare sufficit vbi nō est impletus.

¶ Consilium. cxxx.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uiso dicto puncto z tenore dicti laudi z quarundam ptestationum factarum hincinde videtur prima facie dicendum q dicti Sebastianus: z fratres inciderint in penam ex eo capite: qz non fecerūt pacem intra tps in laudo deductū: qō diu elapsum videtur. nec vr̄ obstare q cōdemnatio fuit cassa ad preces offensi: qz nō videtur q per hoc sit satisfactum obligationi eis iniuncte per laudum: nam pax producit etiam alios effectus vt est notissimum: z patet etiā ex eo qz ad illuz sufficiebat pax offensi nec requirebatur pax suor fratrum: z tamē per laudum cōdemnantur ad faciendū pacem pariter fratres offensi put ipse offensus. Ex quo demonstratur intentio laudantium q non intendebāt vt fieret pax ea sola rōne vt facilius resultaret cassatio banni. Et hoc q per instātiam z preces Sebastiani vt cōdemnatiōes cassarentur z cassationes sequutas non censeantur satisfactum in hac parte dicto laudo videt satis planum: nec etiam videt satisfactum per oblationem de obseruando oīa cōtenta in laudo: quia vbi opus est facti verba non sufficiunt: attēto maxime quod erant requisiti ab Ugone q implerent ea ad que tenebantur: z de-
2 bitor tenetur ire ad domum creditoris pro satisfaciēdo debito qñ sunt in eodem domicilio. l. item illa cum ibi no. de ꝯsti. pec. † Et in super dato q Sebastianus qui comparuit nomine suo z fratrum censeretur impleuisse p parte sua: tamen eius fratres nō censentur impleuisse cum non psupponatur q dictus Sebastianus haberet mandatum a fratribus: ita q nō poterat p eis facere pacem absqz eorum voluntate z ppterea oblatio nō releuat: quia qui offert debet habere in prōptu z paratum id quod offert. l. qui decem in pnc. ff. de solu. z in. l. si pretor. §. si paratus. ff. de noui op. nuncia. z in eis
3 per Bar. z doct. † nec gesta per nego. gest. nomine gerentis releuāt regulariter eum cuius nomine gerit nisi ratificentur. l. si ego. ff. de neg. gest. z. l. lz. C. de pcura. z q per Panor. in. c. cum venissent. de restit. spo. Ratificatio autem fieri debet intra tempus intra quod actus geri debet. l. bonorum. ff. rem rataz habe. z Panor. in. d. c. cū venissent. Quinimmo videtur q dicti Sebastianus Andreas z angelus teneantur satisfacere dicto vgoni. ccc. florenos in quibus videntur cōdemnati in casu quo nō facerent pacem intra tempus in laudo pfixum quam minime fecerunt. Et maxime videntur ad id astricti dicti Andreas z angel⁹ q requisiti: vt implerent ea ad que tenebantur vigore dicti laudi nihil obtulerunt: nec oblata facta p dictum Sebastianum videtur q eos releuet si non habebat mādatum: z similiter non videtur quod pro eis satisfecerit in dando fideiussorem: prout erant astricti vigore secundi capituli laudi z vltimi capituli: z hoc si nō habebat mandatum dictus Sebastianus p di-
4 cta supra. ¶ † Tamen his minime refragantibus contrarium videtur de iure respondendum. vz quod dictus vgo teneatur dictis Andree Sebastiano z angelo ad soluendos. ccc. ducatos aureos: quia non obseruauit ea que seruare tenebatur vigore dicti laudi et dicti Andreas Sebastianus z angelus non teneantur dicto vgoni soluere. ccc. aureos tanq̄ transgressores laudi: nam dictus vgo erat condēnatus agere z curare q intra terminum vnius anni fierent certe domus in certo predio dictorum Andree z fratrum modo z forma: prout latius in dicto laudo describitur. Quod minime factum est z est elapsus annus. Item cōdēnatus est q intra temp⁹ duorum mensium deberet accoctumasse dictas domos: quod minime fecit eo modo z forma: prout erat astrictus ex forma dicti laudi: nam ipse erat simplr condēnatus ad coctumādum domos muraglium tectum z terrata facienda. Ipse autem vgus non accoctumauit q fierēt domus zc. Sed solū magisterium seu operas hominum que erant oportune dicte edificationi. Que opere z magisterium longe distat simplici coctumo edificandi domos z faciēdi muros tectum z terrata domorum. opere. n. non extimant quarta ps operis in construenda domo: itaqz minuscula pars operis fuit accoctumata. quarta. n. pars rei minuscula pars indicat. l. si quis suo. C. de inoffi. test. idcirco non satisfecit laudo in primo eius mēbro. Quod z dicendum est ex alio: qz dictus vgo fuit condemnatus simpliciter accoctumasse zc. Nō tali conditione z modo q qui recipiebat coctumum non esset obligatus nisi sub conditione vel modo q pōstea non euenit. Ipse enim vgo conuenit cum magistro qui coctumum conuenit qō christianus z beuegnates deberēt ostendere z designare dicto magistro locum vbi cōstrui debebat dicta domus z hoc priusq̄ aliquid fieret. Et sic priusq̄ illi ostenderēt locum vbi cōstruenda erat domus contractus coctumi in nihilo astringebat dictum magistrum: z tamen ex tenore laudi non habebant christianus z beuegnates ostendere locum dicto magistro: satis erat q ipsi determinarent locum vbi edificari deberet: z ille locus designat⁹ notificaretur per eos vel alterū vgoni: prout notificatus fuit vgoni predicto pro parte dictorum Sebastiani z fratrum: z tamen nō apparet q locus ille fuerit notificatus dicto magistro: itaqz ex hoc capite dictus magister non erat vigore contractus coctumi obligatus aliquid facere: z tamen locus erat designatus: prout exige-
5 batur ex tenore laudi. † Item dictus magister non tenetur incipere dictum opus nisi per dictum Ugum prius ponantur omnia necessaria ad cōstructionem dicti operis saltem pro medietate: itaqz cum dictus vgo non posuerit in loco predicto que apponēda erāt dictus magister non erat astrictus ad incipiendum dictum opus. Et sic dictus contractus coctumi nunq̄ astrinxit dictum magistrū Gasparinum locatorem suarum operarum: qz semper tutus fuit et est ex duplici capite dicti cōtractus. Et videtur fuisse factus dict⁹ contractus potius verbo q̄ facto hoc est ad quandam fraudulentam cautelam quam existenter vel vt sortiretur effectuz. Nec fraus debet alicui patrocinari. l. ne ex dolo. ff. de dolo. z. c. sedes. z. c. sequ ti. de rescriptis. Uoluit enim apparenter z simulate satisfacere lau-
6 do. Et non vere z existenter. † Uerba autem debent intelligi cum effectu. l. j. in. fi. ff. qō quisqz iuris. ideo in hac parte vgo nō videtur satisfecisse oneri eidem per dictum laudum iniuncto. Cum non coctumauerit: prout in laudo continebatur per iam dicta: z qz quotiens aliquid adiungitur vel diminuitur alius cōtractus censetur. l. j. §. si quis simpliciter versic. sed cum adijcit. de verbo. oblig. Ideo tanq̄ negligēs in predictis teneatur ad dictos. ccc. auros ad quos
7 in casu negligentie condēnatur. † Potest etiam dici q non dedit fideiussorem seu promissorem ea forma qua erat ei iniunctū simpliciter quod obseruaret totum id ad quod erat supra condemnatus. ipse autem vgo dedit fideiussorem de implendo omne id ad quod cauendum erat obligatus dummodo dicti Andreas Sebastianus z angelus impleant z obseruēt omnia z singula ad que de iure sunt obligati: nec dicit ad que sunt de iure obligati vigore dicti laudi. Et dato sine preiudicio quod subintelligatur ratione subiecte materie: tamen dictio dummodo reddit actum modalem. vt. l. cum ab eo. de contrahen. emp. z no. Bar. in. l. quibus diebus in. §. termin⁹ de ꝯdi. z demon. colum. ij. Cōstat autem aliam esse simplicem fideiussionem vel promissionez aliam esse modalem promissionem vel fideiussionem per. d. §. sed cum adijcit. Ideo fecit aliud etiā in hac parte quam id ad quod fuerat condēnatus dictus Ugo. z si dicatur tacite inerat q dictus vgo non posset astringi ad seruandū laudum nisi sibi per alteram partem obseruaretur cum laudum istud

extraiudiciale recipit vires a contractu compromissi.l.diē proferre
§.stari.z.§.fi.ff.de arbi.z in contractibus impune fides nō seruatur
non seruanti fidem.l.cum proponas.C.de pac.l.quero.§.inter loca
torem.ff.loca.z.c.peruenit.de iureiurā.cum similibus. Ideo videt
expressisse id quod tacite inerat:ideo nihil operetur.l.hecverba.de
leg.iij.z.l.iij.in fi.C.de fideius. Respondetur quod non exprimitur
eo modo quo inerat:nam licet non seruarentur omnia z singula ad
que de iure erant obligati non propterea esset excusandus dictus
Ugo verbi gratia dicti Andreas z fratres erant obligati intra tēpꝰ
facere pacem si illam non fecissent intra tempus prefixum:sed fecis
sent postea non seruassent omnia z singula in laudo contenta: naꝫ
illud preceptum arbitrorum habere censetur duo precepta vnum
quod faciant pacem:aliud quod illam faciant intra tēpus.l.celsus.
ff.de arbi.c.cum dilecti.de dolo z contuma. Si moram purgat im
plet vt possit aduersarium astringere:prout habetur in.l.insulam
fieri.de verbo.oblig.l.semel mora.ff.solu.matri.l. z si post tres.ff. si
quis cautio. Et tamen non ita videtur in modo vt aliquid fiat in
tra tempus:quia modus videtur in hoc equiparari conditioni.l.j.
in prin.C.de his que sub modo:z licet loquatur in legatis z fideicō
mis.tamen trahendum est etiam ad contractus.ar.l.si ex legati cau
sa.z.l.ita stipulatus versi.sabinus.de verbo.obliga.cum concordā
tijs.z quod non releuaret purgatio more in hoc modo adiecto di
cte fideiussioni deducitur ea rōne:qꝛ promisit dummodo omnia et
singula per alteram obseruarentur vt dictum est illud dummodo
satis importat quod non vult seruare nisi sibi obseruentur non ita
precise ex vi verborum id significatur si sit simpliciter: provt patet
ad sensum. Item illa vniuersalia duplicata omnia z singula magis
astringunt:tum propter naturam vniuersalis que est nihil exclude
re.c.solite.de maio.z obe.z cañ.si romanorum.xix.distic.z licet hoc
casu non posset forte mora purgari quo ad euitādam penam com
promissi per.l.celsus.de arbi.z.l.traiectitie.§.de illo.de acti.z obli.
Tamen quia solet apponi clausula qua pena soluta vel non cōtra
ctus firmus remaneat:ideo si est ita in compromisso isto militat ar.

8 †Cum itaqꝫ pro parte dicti vgonis non sit intra bimestre seruata
que peñ seruanda erant saltem ex eo quia non fuerit factum coctu
mum prout fieri debebat.vt.s.deductum infertur quod dicti An
dreas z fratres non venerunt contra laudum non faciendo pacem
quia ad pacem faciendam non tenebantur ante factum coctumū:
vt patet ibi dum dicit:z immediate facti dicti coctumi e date dicti
ricolti zc. Et videtur quod duo menses in laudo assignati ad facié
dum pacem haberent currere immediate post factum coctumum
z non ante referēdo illa verba intra il termine e tempo de doi mesi
proxime ad sequentia verba facto el dicto coctumo:ita qꝫ sit sensus
quod facto dicto coctumo intra duos menses immediate ꝓximos
debeat fieri dicta pax. Nō enim erat mens laudantium qđ deberet
fieri pax ante factum coctumum. Nec decet quod terminus currat
ad faciendū anqꝫ facere teneretur. Si enim nunqꝫ fuisset factum co
ctumum nunqꝫ tenerentur dicti Andreas et Sebastianus facere
pacem iste est mens z sensus v̄borum referendo illa verba: facto il
dicto coctumo ad omnia p̄cedentia:prout in dubio referenda sunt
ar.l.iij.§.si filius.de libe.z posthu.z.l.j.C.eo.ti.z.c. secundo requis.
z.c.inquisitioni extra de appel.vbi loquuntur de ablatiuis absolu
tis ꝑut sunt isti facto el dicto coctumo:z ablatiui absoluti solent fa
cere conditionem.l.a testatore.ff.de conditio.z demonstra. z lege

9 euictis agris.ff.de euict. † Nec decet quod terminus currat ante
ortum obligationis. argumentum.l.ratum.et lege quod dicimus.
de solu.z quod per illa iura no. Bartolꝰ.in.d.l.quod dicimus. et in
l.ita stipulatus.el forte el grande.de verbo.obli.in.j.z.iij.questioni
bus quod non pōt antea constitui in mora anteqꝫ quis obligetur:
nec tempore quo obligatio oritur.z doc.idem tenent: z sic tempo
re quo euenit conditio non cadit interpellatio tacita vel expressa
que debet fieri congruo loco z tempore.l.mora in princi.de vsuris:
facit optime.l.iij.§.si quis heredi.de statu libe.z qꝫ per glos.z doct.
in.l.si.§.sinautem dubius.C.de iure delibe. Et illa copula e posita
inter verbum proximi z verbum immediate copulat dicta verba vt
intelligantur duo menses ꝓximi z immediati facto deposito id est
post factum depositum z sensus est planus. Si autem intelligeret
qđ duo menses currerent ab initio inesset quedam repugnantia:
nam si coctumum fuisset factum in principio primi mensis:z sic pa
rum post latum laudum si Sebastianus z fratres tenerentur imme
diate facto coctumo facere pacem non habuissent terminum duo
rum mensium ad faciendum pacem. Cum natura termini sit quod
habens terminum non astringatur ante cōpletum terminum.l.eū
qui calendis.§.quotiens.z.l.qui hoc anno.de verborum obligatio
nibus.z.l.quod quis.de acti.z obligati. Ideo si habetur terminus
duorum mensium ad faciendum pacem:non tenentur facere illam
immediate facto coctumo si fiat ante duos mēses.vt ergo dicta re

10 pugnantia cesset melior est interpretatio quam premisi. † Et insu
per qui nititur quod dicti Andreas z fratres debebant immedia
te facto coctumo facere paceꝫ debet illud probare per.l.ei qui dicit
de ꝓba.z.l.qui accusare.C.de eden.z.l.in exceptionibus.de proba.
simul iunctis. Et ꝓbatio dubia non releuat.c.in presentia.de ꝓba.

l.duo sunt titij.de test.tute. Ideo si dicta verba sunt ambigua ꝑpro
qꝛ ex quo possunt varijs modis interpretari facit.l.ita fideicom.ff.
de iure fisci. Et ad hoc.l.labeo.z.l.si in emptione in princi.de con
trahen.empti.z que in eis habentur pro solutione contrarij illorū
iurium inuicem. Nec ob. quod subditur in laudo quod immediate
facto coctumo pax cēseatur facta:nam laudantes voluerunt quod
pax censeretur facta immediate nihilominus voluerunt quod te
nerentur illam facere ipsi offensi. Voluerunt enim exonerare An
dream z fratres a faciēdo pacem expressam propter pacem tacitā.
Sinautem secus diceremus tunc Andreas z fratres haberent intē
tum:qꝛ satis eēt eis quod pax esset tacite facta si illa sufficeret. Sin
autem non sufficeret non vrget quod ad faciendum expressam pa
cem non statuatur alius terminus. Et maxime quia non potest
ita immediate fieri pax que requirit factum hominum: prout illa
que fit tacite ipso facto vt de se constat z facit quod habetur in.l.fo
ramen.ff.de serui.vr.predi. Licet dicta inuestigatio non esset mul
tum necessaria. Cum satis sit quod dicti Andreas z fratres non te
nebantur facere pacem nisi facto coctumo. Et coctumū adhuc nō
est factum: prout fieri debebat:z cum non fecerit vgo coctumum
intra tempus in laudo prefixum z sit vgo maior.xxv. annis z iura
uerit seruare que laudabuntur scilicet in contractu compromissi:
vt fieri solet debet compromissum nō viderim:z a compromisso de
pendeat virtus laudi:vt supra dictum est per.d.l. diem proferre.§.

11 stari.z.§.fin.z facit.l.non distinguemus.§.de officio.de arbi. † Suc
cedit dispositio.l.si quis maior.C.de transactio.que disponit quod
quando maior.xxv. annis sponte iurat seruare contractum et il
lud non seruat incidit in penam contractui insertam z tenetur ob
seruare contractum z aduersarius nō tenetur eidem obseruare. Et
quatenus fuerit obseruatus ius inde quesitum amittitur hec om
nia resultant aduersus non seruantem contractum iuratum per il
lam notabilem.l.si quis maior. que trahi potest ad terminos no
stros cum loquatur generaliter in quolibet pacto nec restringitur
ad transactionem quāuis sit posita in titulo de transact. prout vo
lunt ibi Bart. Bald.z doct.communiter ponderantes verba lite
re que pluries loquūtur de pactis:prout ibi latius habetur: z ego
pluries consului. Quamuis etiam si non haberet locum dispositio
dicta.l.si quis maior militarēt alia media supra deducta scilicet qđ
dictus vgo incurrisset obligationem soluendi.xxx.flore.quia nō fe
cit coctumum. Itē non perfecit opus prout tenebatur virtute lau

12 di. † Nec ob. quod dicti Andreas z fratres non fecerunt pacem:qꝛ
supra responsum est quod non tenebantur illam facere nisi facto
coctumo. Item ipsi nunquam recusauerunt facere pacem: ideo
videntur satisfecisse menti laudantium qui eos condemnauerunt
ad soluendum.ccc.aureos casu quo recusarent facere pacem: z licet
prius fuerint condemnati simpliciter ad faciendum pacem certo
tempore seu certum tempus z dies interpellet pro homine.l.ma
gnam.C.de contrahen.z cōmit.stipu.z.l. traiectitie.§.de illo.ff.de
act.z oblig.z debitor teneatur ire ad domum creditoris pro satisfa
ciendo debito si sunt eiusdem domicilij.d.l.item illa. Tamē de mo
re est quod offensus non vadat ad domum offendentis vt sibi pacē
faciat. Sed offendens solet petere pacem z deferre offensor:z vere
cundia videtur esse offensi querere pacem: z superbie nimie ascribi
solet offendenti non se ingerere vt pax sibi fieret:z ire versus offen
sum vt sibi pacem faciat. Hec enim docet experientia que est reruꝫ
magistra.c.quam sit.de elec.lib.vj.z.c.statutum.eodem titulo z lib.
Ideo ratione subiecte materie suadetur quod illa cōdemnatio ad
faciēdum pacem intelligi debeat quod per eos non stet quomin9
pax fieret:nō quod ipsi debent instare quod fieret.verba autem in
telliguntur z impropriantur ratione subiecte materie.l. si vno in

13 princip.loca.cum multis concordan. † Concurrit etiam quod sub
ditur immediate quod condemnantur si recusauerint zc.z per se
quentia precedentia interpretātur.l.si seruus plurium.§.fi. de leg.
j.cum simi. Cum itaqꝫ dicti Andreas z fratres nunqꝫ recusauerint
facere pacem:immo requisitis ab vgone vt ipsi obseruarent ad ea
que tenebantur comparuit Sebastianus offensus nomine suo et
fratrum obtulit se paratum facere omnia ad que erant obligati ho
nestuꝫ erat quod pars offensa requireret quod fieret pax potiusqꝫ
vt offensi instarent vt pax fieret insuper:quia pax videbatur prin
cipaliter requiri vt bannum cassetur. dictus Sebastianus offensus
accessit ad notarios armarij asserendo quod erat contentus quod
bannum cassaretur:z ad eius instantiam seu propter eius assertio
nem dicti notarij cassauerunt bannum quod cassare non poterant
sine pace. Ex quo datur intelligi quod ipsi erant dispositi ad faciē
dum pacem:z licet pax esset oportuna etiam pro euitandis offen
sis que solent occurrere sepe inter inimicos:nam super hoc erat ꝓ
uisum per aliud capitulum laudi in quo ꝓuidetur quod dentur fi
deiussores idonei de non offendendo per annos.x. que fideiussio

14 fuit data per Sebastianum nomine suo z fratrum. † Et solutio et
impletio eius ad quod quis tenetur fieri potest per alium etiam si
ne mandato.l.solutionem.z iudicium.ff.de solu.z.l.soluendo.ff.de
neg.gest.z etiam conditio potest impleri per alium si cōsistit in eo
quod prestat parem effectum si fiat per alium prout si per seipsuꝫ
vt.l.si

vt.l.fi.de cõdi.institu.z.l.aretusa in fine.de statu.ho. Et ideo ꝑ parte Sebastiani z fratrum videntur implete ille particule laudi quibus iniungitur eis vt dent fideiussionem. 15 †Item non videtur contrauentum circa articulum pacis: tum quia non recusarunt facere pacem: tum maxime quia non fuit factum coctumum prout faciendum erat anteq̄ Sebastianus z fratres tenerentur facere pacem prout supra deductum est: itaq̄ eis non potest impingi quod inciderint in penam.ccc.aureorum: sed bene potest impingi dicto vgoni qui non fecit coctumum vt facere debebat per supra dicta. Intentio enim laudantium videtur fuisse q̄ fieret coctumũ: ita z taliter quod coctumatarius posset artari ad faciendum: z dictus vgo voluit malitiose coctumare: ita z taliter quod coctumatarius nõ esset astrictus nisi quatenus ipse vellet: licet voluntas z dolus nõ possit directo probari: tamen ex inditijs deprehẽditur.l.dolum.C.de dolo inditia autem satis perspicacia videntur subesse ex qualitate coctumi: z ex his que sequuta fuerunt: quia nihil postea gessit ex his que erant necessaria vt magister tenereť facere opus: nam ex postea gestis prius gesta interpretantur cañ.cum per bellicam.xxxiij. q.j.z per glos.in.c.scribam.de presum.z.c.a multis.xlij.dist. z iustũ quod malitia retorqueatur in caput suum: z sic teneatur ad illos. ccc.aureos in quibus est condemnatus in casu quo opus illud non fecerit intra annum. 16 †Et est aduertendum q̄ non dicitur quod illos.ccc.aureos soluat in penam. Item prout audio non minus: immo forte longe plus exposuisset in perfectione dicti operis: itaq̄ hoc respectu videtur quod ex neutra parte sit mera pena si releuať a constructione operis dictus Ugo: quia ipse releuatur in totidez vel in pluri. Et ex aduerso dicti Andreas z fratres nõ lucrantur cũ ipsi careant domibus quas habuissent si opus illud fuisset ꝑfectuz z hoc respectu dici põt q̄ illi.ccc.aurei non sint penitus indicandi vt pena respectu vgonis qui releuatur a maiori onere nec respectu Andree z fratrum qui carent domibus. sit ergo conclusio quod.d. Ugo teneatur ad dictos.ccc.aureos. Et successiue eius fideiussor. Et si dicatur q̄ fideiussio fuit modalis respondetur quod modus videtur impletus. Et si non esset impletus sufficit dare fideiussorẽ de implendo: q2 modus venit postea implendus.l.quib⁹ diebus.§. termilius.de cõdi.z demõ.z ibi per Bart.z doc.ad adducta autem in contrarium responsiones patent per adducta.s.pro hac parte.

Laus deo.

Summarium super consilio.cxxxj.

1 Legato per testatorem facto filiabus quaruz vna est mortua viuo testatore relictis filijs an concurrant dicti nepotes ex filia premortua cum amita post mortem pris.nu.seq.ꝑ totum.

2 Filiorum appellatione an z quando veniant nepotes. z.nume.10. in prin.z.nu.7.

3 Nepos etiam naturalis quando faciat conditionem deficere.nume.seq.z.5.

4 Successio que gradatim proximiorem admittit quomodo intelligatur.nu.seq.

5 Naturalis filius licet de iure. Fo2.non succedat nec coniugem excludat tamen excludunt eum qui est substitutus sub conditione si institutus decesserit absq̄ liberis.

6 Fideicommissum vel legatuz caducatur honorato decedente pendente.

7 Substitutio vulgaris ita in relictis particularibus militat prout in hereditate.

Consilium.cxxxj.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. †Uidetur prima facie dicendum quod dicti filij domine Clare in dicto legato pariter succedant cum dicta domina Helena: nam ipsi filij dicti Laurentij videntur esse: nam appellatione filij venit nepos.l. filium habeo.ff.ad mace.z.l.lucius.de here.insti.que loquitur in dispositione testatoris per quam legem Bar.in.l.liberorum.de vb. signi.voluit quod in dispositione fauorabili testatoris appellatione filiorum veniant nepotes. Testator enim in conditione apposuit verbum filijs z iurisconsultus vtitur postea verbis liberis: ideo videtur quod in dicto legato sub verbo filijs comprehendãtur etiã nepotes: nec videtur refragari quod dicta helena est in priori gradu dicto Laurentio z dicte testatrici quam dicti filij clare: z ideo videatur quod sit preferenda per.l.cum ita legatur.§.in fideicommisso ibi proximos.de lega.ij.z in.l.peto.§.fratre ibi proximus quisq̄ primo loco videať inuitatus.eodem ti.z.l.fi.ibi.z hoc videlicet gradatim fieri.C.de verborũ significatione.que iura licet loquantur in relicto facto familie. Idem in alio verbo collectiuo plurium personarũ inter quas cadit ordinis prelatio: nam tũc dispositio recipit ordinem successiuum: prout generaliter hanc theoricã tradit Bal. in dicta.l.fi.C.de verborũ significatio.q ex dicta theorica videť velle q̄ dicta iura procedant etiam in alijs similibus verbis collectiuis. Idem magis specifice voluit Ange.in consi.xxxix.secũdum ordinem informis incipiẽ.cum institutio vbi vult quod dicto.§. in fideicommisso.z similia iura procedant etiam si inuitantur liberi et thema loquebatur in filijs inuitatis. idem tenet Rapha.cuma.in l.gallus.§.quidam recte.de liberis z posthu. Nam respondetur qđ licet vocati cẽseantur gradatim: z sic primo loco proximiores per supradicta. Tamen istud gradatim intelligitur secundum ordinez successionis prout dicit specifice Paulus de castro.in dicta.l.fin.C. de verborum significationib⁹.quod etiam est de mente Raph.ful. ibi quatenus dicit quod patroni admittuntur ad illud relictum post parentes z ante propinquos prout admittuntur ab intestato: sed filij domine clare ab intestato successerunt Laurentio si intestatus decessit prout ipsa domina Helena: quia succedunt intrando in locum filie.§.cum filius institu.de here.ab intestato. Et idez in simili videtur velle glo.in dicto.§.in fideicommisso scilicet quod filius fratris concurrat vna cum fratre in huiusmodi relicto: prout concurrit in successione intestati per auť.cessante.C.de legi.here.z in auť.vt fratrum filij in rubro.z nigro.z cum illa glo.transeunt ibi Jmo.z Pau.de castro.z facit quia testator censetur se conformare cum dispositione iuris prout alias dicit Bart.in.l.iurisiurandi.§. si libe.de ope.li.z in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad treb.z in cõsilio suo incipien. quidam accepit a quodam abbate: alias qđ ista habet duo dubia in ordine.clj.secundum ordinem perusinum nõ informis: idem Ange.z Rapha.cu.z Paul.de cast.in.lect.bononiẽsi in dicto.§.cum ita. Jmol.in.l.fi.de condi.z demon. z in.c.potuit in fi.extra loca.z plures alie auctoritates ad propositũ possent adduci que gratia breuitatis omitto. Cum itaq̄ de iure pariter ab intestato succedunt nepotes ex filia predefuncta: prout altera filia superstes: ita videtur qđ succedant in dicto relicto: vt vz nepotes ipsi habeant vnam dimidiam z filia aliam prout succedũt ab intestato in hereditate p.d.§.cũ filius.z auť.in successione.C.de suis z leg.

2 †His tamen minime refragantibus contrarium arbitror de iure respondendum ex pluribus.z primo quia non est expeditum q̄ appellatione filiorum veniant nepotes: nam licet Bar.voluerit q̄ sic: vbi agitur de fauore liberorum z nonnulli eum sequantur: tamẽ multi tenent contrarium: z contrarium videtur probare tex.in.l.q̄ si nepotes.ff.de testa.tu.z insti.eodem titu.§.fi.z facit tex.in.l.gallus.§.instituens.ff.de lib.z posthu.cuz infinitis similibus: z ibi per Bald. Et pro hac parte in casu nostro militat opinio quam tenet Jmo.pro concordia opi.in dicto.§.instituens volens quod si tempore quo cedit dies dispositionis potest dispositio verificari in filio primi gradus z non trahitur ad nepotes aut non potest verificari in filijs: z tunc trahetur ad nepotes secundum eum quam theoricã dicitur approbare etiam prestantissimus doctor.d.Alex.de Jmo. in quodam suo consi.incip.visis verbis testamenti.z.d.Ange.aretinus in.d.§.fi.insti.qui dari tut.pos.z vidi hac tempestate pluries contra nepotes consultum. 3 †Nec ob.illa ratio quod est dispositio fauorabilis: quia ex quo nepotes admittuntur in defectum filiorũ non agitur de fauore descendentium magis si comprehenduntur nepotes extantibus filijs quam si non comprehendantur: z ꝑ hanc theoricam respondetur ad id quod docto. dicunt in conditione si decesserit sine filijs: nam tunc aut filij supersunt: z tunc filij faciunt deficere conditionem aut non supersunt filij sed nepotes: z tunc nepotes in subsidiũ faciũt deficere ꝯditionem ꝑut ſm theoricã Jmo. z sequacium nepotes in subsidium admittuntur ad dispositionẽ. Et per consequens pari modo veniunt appellatione filiorum in conditione nepotes prout in dispositione z econtra: insuper ꝑut pretulit substituto honoratum z eius filios: ita z videtur quod velit preferre alios descendentes qui quodammodo censentur eadẽ persona.argumen.l.fi.C.de impub. Et secundum hanc theoricam: quia dispositio potest verificari in filia primi gradus nepotes non admittuntur. 4 †Item dato quod nepotes veniant appellatione filiorum: tamẽ pro helena: facit quia ipsa est proximior z iura de materia loquentia admittunt gradatim proximiorem vt.s.deductũ est: z licet Pau.de cast.dicat quod intelligitur gradatim secunduz ordinem successionis. Tamen potest intelligi vbi non est prelatio gradus vel proximioritas prout in terminis Raph. z in exemplo Paul.de cast.z glos.in.d.§.in fideicommisso potest intelligi quod loquatur in terminis autentice quam allegat scilicet quod ab intestato quandoq̄ non admittantur soli proximi: z non loquatur in terminis.d.§.in fideicommisso: z in illis terminis Bald⁹ specifice ibi vult quod filius fratris non admittatur vna cum fratre: z secundum opinionẽ Bald.vidi consultum ab excellentissimo doctore z integerrimi iudicij domino benedicto capra. Et quod non censeatur testator se conformare cum dispositione iuris cõmunis vel municipalis loquentis de successione intestati satis probatur ex his que habentur in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad treb. 5 †Licet enĩ de iure Fo2um.filij naturales non succederẽt vt in auť.quibus modis natura.efficiun.sui in princi.z in.§.discretis.z in.§.si quis antẽ defunctus. Nec etiam hodie extante coniuge.d.§.si quis autem defunctus.z auť.licet.C.de natu.libe. Tamen naturales excludunt eum qui est substitutus sub conditione si institutus decesserit sine liberis: attenta tamen qualitate z conditione personarum: prout volunt Bart.z ceteri in dicto.§.si quis rogatus per illum tex.etiã si extaret cõiunx per generalitatẽ illius text. 6 †Uel si vera est z pro-

cedat tamen ꝛ tali cōiectura recedatur de facili: vt patet ex iam dictis. In casu autem nostro facit pro dicta Helena quod dict⁹ Laurentius decessit ante euentum cōditionis: q꞉ relictum factum post mortem honorati vel tertij est conditionale: adeo quod si honoratus prius decedit relictum caducatur. l. heres meus in princi. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. cum heres quando dies leg. ce. Ita quod ab intestato non peruenisset dictum relictum ad filiam ꝛ nepotes Laurentij tanq̄ successores Laurentij cum Laurentius non successerit in dicta quantitate relicta: ideo non videtur considerandus ordo successionis ab intestato in ipsa substōne vulgari per quam directo succeditur testatori: nec primo loco innitat⁹ in aliquid se habet intromittere put se habet intromittere in substitutione fideicōmissaria per quam licet succedatur testatori: tamen per mediam personam onerati qui habet hereditatem restituere. Item in qua si non fuisset facta substitutio successissent ab intestato filij onerati: ideo non mirum si in conditione si decesserit sine liberis attenditur an liberi supstites sint successuri necne. Et sic dato quod in terminis dicti. §. cum ita procedat theorica Dy. Bart. ꝛ sequacium non ita in terminis nostris. Itez ibi loquitur in bonis deuolutis ad patrē: ꝛ ita etiam in terminis in quibus loquitur Bar. in. d. §. si liberi qua si videatur equum quod bona que fuerunt patris deueniant ad liberos secundum ordinem successionis: sed in bonis que nunq̄ fuerunt patris non videtur eadem ratio.

7 † Suadet ergo ratio in istis terminis quod si testator censeatur se conformare cum dispositiōe iuris. Quod ex quo filij Laurentij attinent testatori ille censeatur preferendus in isto legato in quo verificatur substitutio vulgaris qui esset preferendus ab intestato in successione testatoris qui repsentatur in isto relicto. Ita. n. militat substitutio vulgaris in relictis particularibus pront in hereditate. l. vt heredibus. de lega. j. ꝛ l. vnica. §. in primo. ꝛ. §. seq. C. de cad. tol. Sed dicte testatrice in suc cessione ab intestato preferenda esset Helena filia fratris ipsis nepotibus fratribus: vt in. d. auf. cessante merito ꝛ ratione gradus ꝛ ratione ordinis successionis ab intestato dicta helena venit preferenda dictis filijs domine Clare: quod ꝛ dicendum videtur ex alio: q꞉ tempore testamenti dicti filij domine Clare non erant nati neq꞉ concepti: ꝛ sic non erant tunc filij neq꞉ nepotes Laurentij. Et quādo quis reliquit filijs tertij censentur inuitati illi tantum qui sunt filij tempore testamēti. ar. l. si ita de auro ꝛ argē. leg. prout concludit Bar. in. l. si cognatis. ff. de reb. du. Qui lꝫ loquatur in relicto facto cognatis put ꝛ loquitur tex. tñ ibi est eadem ratio in relicto facto filijs tertij. ergo idez ius per iura vulgaria. Quinimmo vt arbitror dicti filij domine Clare non erant de liberis Laurentij etiam tēpore mortis testatricis: ideo fortius deberent tūc repelli per. d. l. si cognatis. ꝛ. d. §. in fideicommisso. Ex quibus omnibus simul iunctis concludo quod ad dictum relictum non veniunt dicti filij domine Clare non obstantibus adductis in contrarium que patent sublata per adducta pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxij.

☞ Uenantius habens filiam Joānem impuberem per verba de futuro desponsauit cuidam Berardino qui decessit nō contracto matrimonio cū dicta Joāna: vt creditur promisit pater dicto Berardino in casu matrimonij predicti pro dote. lx. floreñ. deinde dicta Joanna nupsit cuidam Seraphino cui non presupponitur aliquid promissum p dote. Nec de dote promissa primo aliquid apparet nisi quatenus dicitur in testamento Uenantij de quo. j. decessit dicta Joanna superstite dicto patre venātio ꝛ vnica filia noīe gentilis que adhuc extat postea decessit venantius condito testamēto in quo inter cetera sic disposuit: item reliquit iure legati gentili ipsius testatoris nepti ꝛ filie Joanne ꝛc. floreñ. lx. monete q̄s habuit in dotem dicta Joanna put ipse testator dixit constare publico instrumento manu quondam ser Cherubini ꝛc. Et vltra iure legati reliquit eidem flo. decem ꝛc. in quibus summis. lx. ꝛ. x. flore. dictam gentilem heredem instituit. In omnibus autem alijs bonis ꝛc. heredem instituit Lauren. nepotem ꝛc. Queritur modo an dicti. lx. flore. habeant cōputari in legitimam. d. gentilis sibi debitam in bonis. d. Uenantij sui aui.

1 Legitime loco an succedat nepoti ex filia legatum eidem filie factū ab auo pro dote filie cum certum sit nepotes ex filia iura agnatiōis retinere. per totum.
2 Legatū factum verbis enunciatiuis non valet vt q꞉ dixit testator relinquo. ꝛ. quos habuit in dotem nisi constet habuisse. nu. seq.
Assertio testatoris non releuat in aliquo. nu. seq.
3 Confessio in vltima voluntate facta an ꝛ qñ probat. nu. 2.
4 Legatum imputatur in legitimam.

¶ Consilium. cxxxij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Profecto trita est questio an dos profecta a patre pro filia in potestate deuoluta ad filios filie decedente constante matrimonio cum filijs imputetur in legitimam in successione aui non presupposita alia forma stipulationis in casu reddende dotis nisi forma communi: que quidem questio ponitur per Bar. in varijs locis maxime in. l. in quarta ad. l. fal. ꝛ in. l. post dotē. so. ma. ꝛ per doc. in dictis iuribus. ꝛ Bal. in. l. qm̄ nouella. C. de ioffi. test. ꝛ in. l. illā. C. de colla. vbi doc. cōiter oēs ponūt: ꝛ ibi late pono. Et profecto animus est multū dubitabilis in quo multa pñt dici hincinde ꝛ quelibet pars est sustentabilis ꝛ est conflictus opi. Et qō adeo dubia q̄ Bal. ibi dicit tene q̄ placet. Mihi aūt legēdo visum fuit q̄ si concurrit cū 3ħs in pratica tenendum sit q̄ imputet: q꞉ eo casu vr̄ magis cōis snia. Sin aūt nō cōcurrit cū 3ħs non imputet in pratica: q꞉ mihi visuꝫ fuit esse magis cōem opi. Licet apud me non astringat vrgens rō in dictam distinctionem: ideo nō mirū si in hac dubitatione ꝯsulentes in hac cā fuerunt varie snie. Et ego anceps sum que pars sit verior: ꝛ non libenter alteram partem ꝯsulendo firmarem: tñ in casu nostro sumus extra dictam difficultatem: q꞉ non presupponit̄ q̄ dicto Seraphino fuerit pmissa aliqua dos ꝛ matrimonium pōt esse sine dote: lꝫ non econtra. l. fi. C. de dona. pter nup. ꝛ per Bart. in dispu. que incip. mulier habēs magnū patrimoniū. ꝛ in. l. obligamur. §. lege. de acti. ꝛ ob. ꝛ dato q̄ fuerit promissa dos primo sponso: tñ illa promissio fuit conditionalis expresse vel tacite. Quoniam oīs promissio dotis necessario habet annexam conditionem de pñti vel de futuro hoc est si matrimonium est contractū vel ꝯhetur cū eo cui pmittit̄. l. dotis pmissio in prin. l. stipulationem. ꝛ. l. promittendo in princ. ff. de iure dotiuꝫ. Ratio est q꞉ non potest esse dos sine matrimonio vt dictis iuribus habet̄ ꝛ pbatur in. d. l. fi. C. de dona. propter nup. Itaq꞉ cōditio dicte pmissionis expirauit ꝛ defecit idcirco euanuit illa pmissio ꝛ censetur non pmissa: ꝛ sic non constituta. l. j. in princ. de regula cato. idcirco nulla dos reperitur. Nec ob. auf. sed quāuis C. de rei vxo. act. q꞉ presupponit dotem: ꝛ sic matrimonium extitisse ꝛ reuersam ad patrem propter solutum matrimoniū in casu nostro nulla fuit dos constituta in primo matrimonio qō non fuit sequntum ꝛ non fuit matrimoniū vt psupponit̄: ꝛ ꝯñter nec fuit dos ꝛ ideo nō militat. d. auf. q̄uis: ꝛ in corpore magis clare loqt̄ in matrimonio ꝯcto ꝛ est clarnꝫ. Restat itaq꞉ q̄ nulla dos dicte filie fuit in rerum natura: ideo nō cadit dubitatio an dos matris deuoluta ad neptem vel nepotē imputet̄ in eoꝝ legitimaꝫ: q꞉ subiectū dotis non est: ideo nō est dare imputationē dotis: q꞉ vbi cessat subiectum cessat oīs cā ꝛ oīs qualitas. l. ij. ff. de vsufru. ꝛ. l. eius qui in pu̇inciaꝫ ver. post aditam. ff. si cer. peta. ꝛ. l. adeo in. §. q̄ si toto. ff. de aqui. re. do. non entium enim nulle sunt cause: inquit philosophus: ꝛ paria sunt non esse ꝛ nō apparere. l. duo sunt titij. ff. de testa. tuto. ꝛ. l. si fuerit. de rebus dub. ꝛ in. l. in lege. ff. de contrahen. empt. cum similib⁹.

2 † Nec ob. q̄ testator ꝯfitetur q̄ dicta Joāna habuit in dotē dictos lx. flore. q꞉ dicta assertio testōris fuit facta p testōrem absente parte ꝛ cōfessio facta absente parte nō preiudicat. l. certū. §. si quis absente si quis cau. ꝛ. l. fi. ff. de interro. act. ꝛ maxime q꞉ illa verba quos habuit in dotez sunt verba enūciatiua propter aliud emissa que regulariter non probāt vt per Bar. ꝛ doc. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. per Bar. ꝛ doc. in. l. ex his vbis. C. de mili. testa.

3 † Et q̄ hmōi cōfessiones facte in vltima voluntate non probent probat tex. in. l. cū quis decedens. §. codicillis. de lega. iij. arg. sumpto a speciali ꝛ Jac. de beluiso in auf. de ireiu. a mo. prestito. ꝛ no. Bar. ꝛ Bal. ꝛ Imo. in. l. lucius. ij. §. quisquis. ij. de leg. ij. Bart. in. d. l. cum quis decedēs §. codicillis Barto. ꝛ Pau. de cast. in. l. j. C. de fal. causa adiec. lega. vbi idem sentit Bald. ꝛ est communis etiam vbi verba enūciatiua sunt principaliter propter se emissa put erant in. d. l. lucius. §. quisquis. ꝛ in. d. l. j. licet Petrus voluerit contrarium in. d. §. quisquis. ꝛ ipse ꝛ Cy. in. l. generaliter. C. de nō nu. pecu. quoꝝ dictū procedit quando confessio fieret presente parte aľs non procederet secūduꝫ docto. vbi supra fortius vbi verba sunt enunciatiua propter aliud emissa per supradicta facit optime. c. fina. extra de success. ab intest.

4 † Ex quibus deducitur q̄ dos nō est in ꝯsideratione. Sed dicti. lx. floreni debent̄ iure legati. vt. d. §. quisq̄s. ꝛ. d. l. j. de fal. cā adie. leg. ꝛ facit quia testator reliqt iure legati ꝛ iure institutionis. Si enim fuisset dos pertinens ad filiam legatum non valeret. l. si creditori. ff. de leg. ij. legatum autem sine dubio imputatur in legitimam. l. omnimodo. ꝛ. l. si quando. ꝛ. l. scimus. C. de inoffi. testa. restat itaq꞉ cōclusio q̄ dicti. lx. floreni imputantur in legitimam. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxiij.

☞ Diuisio facta cum excessiua lesione licet sit iurata ꝛ cum renūciatione etiam ad incognita an rescindatur si lesus ignorauit consortem institutum in re certa vel exheredatū cū clausula quod plus petere non possit. per totum.

1 Testamentum rumpitur natiuitate posthumi.
2 Codicillaris clausula testamentis inserta operatur vt si testamētū non valet iure institutionis quod valeat iure fideicommissi ꝛ sic remaneat fideicommissum in esse licet posthumi natiuitate rumpit̄. nume. 5. ꝛ. 6.
3 Communis res negligi solet.
4 Clausula quod plus non possit petere quid operetur tanq̄ prolata instituti fauore.
Uerba preceptiua directa ad honoratum important fideicōmissum.

sum relictum heredi instituto si est alius institutus al's censetur re
lictum venientibus ab intestato.

5 Clausula codicillaris testamēto inserta per verba futuri tempo-
ris si non valebit seu per alia si non valeat aut valet iure testamen-
ti quomodo intelligatur vt importet vim fideicommissi ⁊ quomo-
do dicta clausula trahetur ad rupturam testamenti.

6 Preteritus fili⁹ posthum⁹ qñ nō videatur testm̄ rumpere propter
clausulam codicillarem testamēto insertam.

7 Juramētum an tollat remediū legis.ij.C.de rescind.vend.nu.seq.
vbi lesio enormis interuenit.nu.9.

8 Contractus rescisio an requirat lesionem vltra dimidiaꝫ iusti pre
cij vel minorem.

9 Lesio non cadit in eo qui donat.

10 Renuncians exceptioni doli mali nō videtur renunciasse enormi
lesioni sed tantum modice licet possit renunciari lesioni enormi.

¶ Consilium.cxxxiij.

In nomīe domini nostri

[1] Jesu christi. ¶ † In hac consultatione premittendū
est ꝙ natiuitate posthumi preteriti rūpitur testm̄.l.
j.ij.⁊.iij.C.de posthu.here.insti.cū si. Jta ꝙ deuoluit
[2] res ad causam intestati vt dictis iuribus maxime.d.l.j. † Jtaqꝫ di-
cta hereditas deuoluta fuit ad heredes ab intestato succedentes:
et sic ad tres filios pro equali portione: ⁊ est aduertendum ꝙ in te-
stamēto non est clausula codicillaris: ⁊ propterea videt̄ ꝙ institu-
tio vitiata p̄textu natiuitate posthumi preteriti nō transeat in fi-
deicōmissum: ꝑut trāsit qñ est clausula codicillaris: vt per Bar.in
l.j.ff.de iure codi.⁊ per bal.⁊ doc.in.l.fi.C.eo.ti.⁊ in aut̄.ex cā.C.de
lib.prete. Jtē in codicillis qui dñr vltimo loco facti nihil relinqui
tur Jānoctio instituto heredi vniuersali in testō itaqꝫ Jānoctius
nō videt̄ ꝙ possit niti ex testō in quo est institutus: qꝛ instō est vi-
tiata natiuitate posthumi: nec ex codicillis in quib⁹ in nihilo est
honorat⁹: iō videt̄ ꝙ nō possit niti aliquo iure aduersus dictū p̄ri-
tiū quomin⁹ retinere deberet suā tertiā partē in qua ab intestato
succedit dict⁹ patritius. Et p̄ cōns videt̄ ꝙ dicti Jānocti⁹ ⁊ perus
nō fuerīt lesi in dicta diuisiōe si patritio fuit assignata tertia pars
bonorum hereditariorum cum tertiam parteꝫ de iure haberet ab
[3] intestato. † Nec est lesio forte in aliquo si partem tertiam quam ha
bebat pro diuiso habuit postea pro indiuiso: immo plerūqꝫ expe-
dit: qꝛ quod communiter possidetur cōmuniter negligitur.l.ij.C.
quando ⁊ quibus quarta pars debe.lib.x.⁊ in titu.de li.concep.§.
xvj.ver.sed pone.⁊ diuisionem puberum approbat ⁊cōfirmat iura
mentum autenti.sacramenta pube.C.si aduer.vend.⁊.c.cum cōtin
gat in ratione sui.iureiuran.et in.c. quamuis. de pact.in.vj.simi-
liter in ratione sui. Et similiter non videtur qꝺ approbet generalē
refutationem que subnectitur in instrumento dicte diuisionis.nō
enim pretenditur alia lesio nisi vigore dicti testamēti ⁊ codicilli in
quibus dictus patritius dicitur in puncto ꝙ est exheredatus: licꝫ
re vera non sit exheredatio illa prohibitio: sꝫ q̄dā priuatio a conse
quendo illud in quo vltra legitimam al's consecutus fuisset. ⁊ his
itaqꝫ videtur deduci quod nulla doceatur lesio vel dolus patritij:
ideo non videtur qꝺ possit aliquo pacto infringi dicta diuisio ⁊ di
cta refutatio. Nec videtur necessaria illa inuestigatio an enormis
lesio impediat vires iuramenti: ita qꝺ non confirmet contractum
alias inualiduꝫ. Jtem nec illa alia an vitietur illa refutatio: quia
facta super iuribus dependentibus ex testamento non visis v̄bis
[4] testamenti per.l.ex his.ff.de transact. ¶ † Tamen his non obstā.
contrarium puto de iure respondendum: nam in testamento et in
codicillis mandatur oratio quod plus consequi nō possit: qui assi-
gnantur eidem certe res cum onere vt plus petere non possit: que
verba censentur apposita fauore vniuersaliter instituti: vt not.per
Barto.in.l.quotiens.§.si duo.ff.de heredi.insti.⁊ ibi Salyce.⁊ Ra
pha.cuma.⁊ Jmol.prout videtur text.in.l.peto.in princi.ff.de le-
ga.ij.vbi tex.quod verba preceptiua directa ad honoratum ipor-
tant fideicommissum relictum heredi instituto si est alius institu-
tus vt ibi in primo responso alias censetur relictum venientib⁹ ab
intestato vt ibi in responso secundo: ⁊ hoc tradunt docto.in.d.§.si
duo ad prohibitum plus petere: et sic ad terminos nostros. Jtaqꝫ
si dictus oratius plus poterat persequi q̄ꝫ sit ei relictum censet̄ one
ratus iure fideicommissi illud restituere dicto Jannoctio heredi
vniuersaliter instituto: ⁊ sic Jannoctius habet intentum vel si cen
seretur relictum successoribus ab intestato similiter habet intētū.
quia tunc censeretur rogatus patritius restituere ipsi Jannoctio
et pero cui pero Jannoctius est heres ex testamento prout mihi
dicitur. Et fideicommissum conseruatur per autenti.ex causa. C.
de libe.prete. Et per hanc viam Jannoctius habet intentum qꝺ
[5] scilicet dictus patritius non debet effectualiter habere nisi legiti-
mam seu bona eidem relicta si excedunt legitimam. † Jtem est ad-
uertendum quod si bene percipio factū prout se habuit Andreas
testator fecit suam dispositionem clausaꝫ dicens esse suam vltimā
voluntatem ⁊ vltimum testamentum in qua instituit heredem Jā
noctium ⁊ clausit ⁊ filium clausum tradidit notario coram testib⁹
dicens se nolle decedere intestatum dicens ibi esse scriptum suum
vltimū testamentū vltimam voluntatē eiusqꝫ intentionē ⁊ bonoꝝ
suorū vltimā dispositionē: qꝺ ⁊ quā valere voluit iure codicilloruꝫ
et iure alterius cuiuslibet vltime voluntatis quo qua vel quib⁹ de
iure melius valere potest ⁊ tenere ⁊ vltra contenta in dicto testa-
mēto ⁊ eius vltima voluntate: ⁊ descripta in eodem iudicauit ⁊ re
liquit iure institutionis quinqꝫ solidos patritio ⁊c. ita quod plus
super bonis suis petere non possit ⁊c. ita ꝙ non sunt due disposi-
tiones vna testamentū ⁊ alia codicilli: sed est vna vltima voluntas
partim clausa ⁊ sigillata que non habet inclusos testes ⁊ de illa ro-
gatur notarius cū additione institutionis patritij in quinqꝫ soli-
dis vltra relicta sibi facta in scriptura clausa repetendo illam pro-
hibitionē ne possit plus petere ⁊ adijciendo clausulam codicillarē
sub illis verbis quam valere voluit iure codicillorum ⁊c. vt.s̄.i ver
bis interlineatis: que clausula non habet condictionē aliquā que
respiciat tēpus presens vel preteritum vel futuꝝ qꝺ ponderat̄ per
doctores ad effectum vtrū trahatur ad rupturam que descēdit ex
natiuitate posthumi: nam si fit per verba futuri temporis si nō va
lebit.tunc trahitur secus si per verba presentis tēporis si non valet
prout hec habētur per Bar.in.l.j.ff.de iure codi.per Bal.in.l.fi.C.
eo.ti.per doc.in dictis iuribus.⁊ in.d.aut̄.ex causa. Jn terminis au
tem istis est infinitiuus valere ꝙ est apte natum cōprehendere om
ne tempus: vt not.per glo.⁊ docto.in.l.v.§.stipulatio.de verb.ob.
et in canoni.eos in fi.cum glo.j.q.j.⁊ per Jo.and.in proemio sex-
ti libri. Jtem verbum potest est extensiuum: ita quod trahitur ad
futurum tempus.l.si ita quis.in princip.de legatis.j.⁊ ibi Barto.
Bald.⁊ Jmol.⁊ Bar.in.l.si ita de auro.⁊ argen.lega.⁊ in.l.qui ro-
me.§.duo fratres.de verbo.obligatio. Bald.in.l.eam quam.xvij.
col.C.de fideicom. Adeo ꝙ si testator dixit si non valet iure testa-
menti valeat eo modo quo valere potest trahitur ad inualiditatē
de futuro contingentem vt arguendo dicit ibi Barto.⁊ prout re-
fert ibi Jmola.hoc decidit ibi Bal.qui tamen aliud vult propter
precedentem conditionem factam per verba de presenti si nō va-
let ⁊c.bal.tamen in mea lectura dicit si non valeat qꝺ verbum pōt
respicere futurū. Jmo.vero subdit ꝙ si testator dicat si nō pōt vale
re iure testamēti valeat omni meliori modo quo valere pōt tūc di-
cta verba trahūtur ad futurum. Et sic oēs trahunt illam gloss.ad
terminos nostros: sic ad hmōi clausulam codicillarē quando v̄ba
conditionis nō repugnant: sed in casu nostro verba conditionis
non repugnant: qꝛ nō est apposita aliqua cōditio ⁊ v̄ba alia sunt
apta ad futurum: prout est infinitiuū valere precedēs verbū pōt et
infinitiua valere ⁊ tenere que sequuntur que infinitiua sui natura
trahuntur etiam ad futurum tempus.vt supra plenissime dictum
est. Jdeo institutio vniuersalis facta de Jannoctio vitiata per na
tiuitatem posthumi sustentatur in vi fideicommissi propter dictā
clausulam codicillarem que habet vim repetitionis ab intestato p̄
viam fideicommissi: ꝑut habetur in.d.aut̄.ex causa.⁊ in.d.l.j.de iu
re codi.⁊.l.fi.C.eo.ti.⁊ in.l.eam quam.C.de fideicō.arg.l.generał'r.
§.ex testamēto.ff.de fideicom.lib.⁊.l.conficiuntur.in prin.⁊.l.ab in
testato.de iure codi. Et licet alias sit dubium an valeant relicta fa
cta in testamento rupto natiuitate posthumi ignoranter facta in
quo Barto.in pluribus locis concludit quod non: ⁊ docto.variāt
quidam sic quidam contra vt latius prosequor in.d.auten.ex cau
sa in verbo preteritionis in tertia questione: vbi post multa cōclu-
do quod vbi est clausula codicillaris habens tractum in futurum:
procedat opi.quod conseruentur que in his terminis videtur ma
gis communis: ꝑut ⁊ tenebat preceptor ⁊ dominus meus.d. Jo.
de monte sperello qui al's sequitur opi. Bar. Jn casu autē nostro
puto eam intrepide tenendam saltem in preiudiciuꝫ patritij.bar.
enim ⁊ sequaces principaliter mouentur in verisimili mente testa
toris: quia si cogitasset se habiturum filiuꝫ non fecisset tot legata:
et maxime vniuersale relictum totius hereditatis. Et Barto.lo-
quitur in eo qui non cogitabat vnq̄ꝫ se habiturum filios.⁊ Bal.in
l.filio preterito.de iniu.testa.loquitur in eo qui non habebat neqꝫ
sperabat habere filios: ⁊ ita etiam loquitur in.l.titi⁹.de lib.⁊ post-
hu.subdens: vt quia habebat vxorem sterilem que qualitas nō pre
supponitur in casu nostro: ⁊ dictam distinctionem an simpliciter
ignorauerit a nūero nō speraret.vnq̄ꝫ se habiturum filios faciunt
nonnulli Moderni in.d.aut̄.ex causa. Jtem in casu isto est verisi-
mile qꝺ testator noluisset ꝙ patritius pl⁹ haberet q̄ꝫ sibi reliquer-
rit si cogitasset se habuisse plures filios in futurū: imo est verisimile
ꝙ longe minus sibi reliquisset ⁊ voluisset ꝙ minus haberet: ideo
cum docto.limitantes generalitatē aut̄.ex causa se fundent in veri-
simili mente defuncti que cessat hoc casu dicamus quod cesset di-
ctū.ar.l.qꝺ dictū.ff.de pac.⁊.l.adigere.§.quāuis.ff.de iure patro.
[6] Jtē † concurrit ꝙ post natiuitatem posthumi testator superuixit
et potuit mutare testamentū ⁊ nō mutauit. Jta ꝙ est verisimile ꝙ
si voluisset ꝙ aliter distribuerent̄ bona sua ⁊ disposita per eū nō p̄-
cederent sibijpsi consuluisset faciēdo aliā vltimā voluntatē: prout
hoc casu opi. Bar.limitat Pau.de cast.in.l.j.de iure codi.vt qui-
dam referunt ⁊ in consi.lxxxviij.incip.preclarus ⁊ egregius doc.et
in consilio seq.et in consi.lviij.incipien. Bartolus de perusio: vbi

dicit ꝙ opi. Bar. sibi videtur multum equa tamen eã limitat nisi pater superuixisset: ita ꝙ potuisset testamentum mutare: qđ etiã confert ad casum nostrum. Item Bald. in. d. l. titius. ⁊ in. d. l. filio ꝑterito limitat opi. bar. nisi testator habuisset alios filios: nam tũc ꝓut alios filios grauauit: ita ⁊ est verisimile quod grauasset istum filium quem preterijt si de eo cogitasset ẽm eum. Quod etiam confert ad casum nostrum in quo testator habebat filios: et onerauit dictum patritium quem verisimiliter ⁊ fortius onerasset si cogitasset se habiturum filios. Et licet forte non reliquisset fideicommissum vniuersale Jannoctio ab illo posthumo: tamen reliquisset patritio: et sic saltem respectu patritij teneat relictum prout in simili deciditur in. l. pe. ff. de fideicommis. vbi superueniente filio qui ignorabatur sustentatur pro parte eius qui fuerat oneratus: ita ⁊ valeat hoc fideicõmissuꝫ factũ virtute illius prohibitionis ne plus peteret. Item virtute clausule codicillaris iuncta vniuersali institutione Jannoctij. ¶ Ex quibus puto intrepide cõcludenduꝫ qđ dicto patritio non competebat effectuale ius in dictis bonis paternis nisi id quod fuerat sibi relictum in testamento: ⁊ si quid deerat de legitima: et legitima sua erat nona pars totius hereditatis ⁊ ipse consecutus fuit ab ignorantibus testamentum tertiam partem: ita qđ fuerunt enormiter ⁊ enormissime lesi. Nam a se abdicauerunt illas duas partes de tribus partibus quas habuit patritius quasi pro nihilo. Nam diuisio nõ fuit eis multum proficua. ⁊ si habuerunt aliquã partem de illis rebus patritio relictis dederunt eidem recompensam in alijs rebus hereditarijs: ⁊ maxie enormissima fuit lesio si ille res relicte dicto patritio venerunt eideꝫ in partem: prout arbitror ꝙ magna ex parte obuenerunt eidẽ in partem. videlicet domus: ⁊ licet remiserit illas quantitates grani ⁊c. Tamen forte plus consecutus fuit ex illo pluri quod habuit de bonis hereditarijs. Et si non erat tantũdem illud quod deficit ẽ quid minimum respectu eius qđ consecutus fuit de bonis hereditarijs vltra id quod sibi obueniebat: ita quod stantibus predictis negari non potest quin dictus iannoctius ⁊ Petrus maxime iannocti⁹ fuerit enormiter lesus. †7 Itaq₃ restat alia dubitatio vtrum iuramẽtum innouauerit dictam diuisionem ⁊ refutationem: adeo qđ nõ possit rescindi. Circa quam videtur dicendum qđ licet sit magna lesio tamen iuramentum supplet. Licet enim quis fit lesus vltra dimidiam iusti precij: tamen si iurat seruare contractum tollitur remedium. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊. c. cum dilecti. ⁊. c. cũ causam. de emp. et vend. prout volunt glo. Bar. Bald. ⁊ docto. communiter in. d. l. ij. ⁊ glo. ⁊ docto. communiter in. d. c. cum causam. ⁊ gloss. in verbo custodiantur in fin. in autenti. sacramenta pube. si aduer. vendi. et docto. ibi quod videtur procedere non solum in maiore: sed etiam in minore si iurauit non venire contra ratione minoris etatis vel alia ratione prout sentit glo. in. d. verbo custodiantur. ⁊ glo. in. d. l. ij. et ibi Barto. ⁊ docto. ⁊ Ange. ⁊ Saly. ibidem. ⁊ doct. in. d. c. causam. ⁊ Imo. in. d. c. cum contingat col. xxviij. seu. xxix. sed non videtur dubium quod lesio vltra dimidiam iusti precij sit enormis lesio: ideo ex hoc videtur quod dicta renunciatio non vitietur ratione enormis lesionis nec veniat dicta de causa rescindenda. Et insuper potest renunciari exceptioni resultanti ex enormi lesione: vt ingt Barto. in. l. si quis cum aliter. de verbo. obliga. sed dictus Jannoctius renũciauit exceptioni doli mali: vt patet ex serie instrumenti: ideo videtur renunciasse exceptioni que resultat ratione enormis lesionis que est exceptio doli mali. vt. d. l. si quis cum alr. Sed in contrarium concludendum est: quia dictus Jannocti⁹ fuit enormiter enormissime lesus nedum vltra dimidiam iusti precij: sed saltem in duplo ⁊ quando est excessiua lesio tunc est dolus re ipsa. l. si quis cum aliter. de verbo. obliga. ⁊ quando est dolus re ipsa: quia viget enormis lesio: tunc non videtur qđ iuramentum adeo liget quin possit peti absolutio a iuramento ⁊ postea veniri cõtra: ꝓut in simili dicit. d. Anto. in. d. c. cum cõtingat in suo quarto casu ꝑn. 8 Nec †ob. responsioni date supra per Imo. in. d. c. cuꝫ contingat ad d. l. scio. de in integ. resti. l. j. C. si aduer. vendi. pig. que requirit grauem lesionem: vt concedatur restitutio in integ. quia est speciale illo casu: prout sumitur ex dictis doct. ibi ⁊ Bar. ⁊ Bald. in. l. ij. eod. titul. ergo regulariter contra: prout ⁊ ipsi volunt ad hoc. l. j. ff. ad munici. ⁊. l. j. C. de thesau. lib. x. preterea licet magna lesio requirat prout dicit ibi tex. non tamen videtur ꝙ requiratur ꝙ sit tanta lesio ꝙ excedat dimidiã iusti precij seu equipolleat lesioni dimidie iusti precij. Paruum enim ⁊ magnum sumitur arbitrio iudicis scđm subiectam materiam. arg. l. j. ff. de iure delibe. qualitercunq₃ sumat ibi magnam ⁊ paruum non refert nec est vis ad hoc propositũ cuꝫ vt dixi sit ibi speciale. In materia autem nostra potest sumi enormis lesio pro illa que in aliquo excedit dimidiaꝫ iusti precij: quo casu multi tenent ꝙ iuramentum prouideat aduersus dictam lesionem ⁊ est communis opi. glo. ⁊ doct. quam tamen Imo. limitat. vt supra ꝙ non procedat in minore muliere ⁊ rustico: ⁊ in ista enormi lesione procedat opi. eorum qui volunt ꝙ enormis lesio non impedit vires iuramenti. Item potest sumi enormis lesio pro multum plus excessiua: puta q₂ excedit tertiam vel saltem quartaꝫ iusti precij hoc est: quia non datur tm̃ vni quantũ est tertia vel quarta ps iusti precij. prout contingit in casu nostro. Quo casu loquunt̃ bal. in corpore. d. aut. sacramenta pube. hoc est in. c. j. §. sacramenta. de prohi. feud. alie. per Fede. colla. x. Et ita procedat eorum opi. ⁊. d. 9 Anto. ⁊ Panor. ⁊ sequacium ⁊ Vincen. Jo. an. ⁊ aliorum. † Et ita sepius consului. vcꝫ ꝙ vbi cadit tam enormis lesio iuramentuꝫ nõ astringit saltem petita absolutione a iuramento que eo casu debet concedi ad cautelam si non est necessaria ⁊ ita hoc perusie in causa in qua fui aduocatus vidi consultum per clarissimos preceptores meos patres obseruandos dñm Jo. petrutij ⁊ dñm Benedictũ caprã integerrimos ⁊ recti iudicij cõsultores. Nec. d. c. Quis. ⁊ quod ibi dicunt Jo. an. ⁊ Do. scilicet ꝙ procedat etiam vbi nihil est datum in dote: q₂ respondetur primo ꝙ nonnulli tenent cõtra: put ⁊ sunt Richar. ⁊ Bartho. de Saly. in. l. pactum dotali. C. de colla. et videtur de mente Rapha. ful. ibi. ⁊ ꝑfecto hec pars videtur iuuanda ea rõne: q₂ mulieres cupiunt nubere ⁊ nupte forti⁹ mitti ad maritum ⁊ turpe est ⁊ verecũdant̃ illud postulare vel nubere vel nupte ire ad maritum sine deliberatione suo₂ qui plerũq₃ impedirẽt vel procrastinarent si mulieres nõ implerent eo₂ votum ⁊ puelle propter reuerentiam ⁊ ꝓpter hanc cãm ⁊ nonnũq₃ q₂ parũ intelligunt trahuntur ad faciendum quicqd sui postulant que etiam cõtinge9re facile potuerunt in casu isto. † Dato aũt ꝙ dictũ Jo. an. ⁊ Domi. militaret nihilominus nõ obstat: q₂ tunc in effectu est quedam donatio in qua nõ censetur semper lesus qui donat. Nam ingt dominus beatius est dare ꝙ accipere. c. cũ matre. de celebra. missa. et xvj. q. j. predicator ⁊ quãdo quis donat non habet recõpensam scit quid facit non ita decipitur prout qñ dat propter recõpensam nõ cõdignam: q₂ põt credere ꝙ non sit tanta disproportio ⁊ nõ ita de leui trahitur quis ad gratis cõcedendum vel renunciandꝫ prout ad renunciandũ ꝓpter recõpensam in q̃ de facili potest ledi facit. l. 10 si ergo. ff. ad velle. † Nec ob. ꝙ potest renunciari enormi lesiõi put vult bar. in. d. l. si quis cũ aliter de ver. obli. in casu isto non est renũciatum enormi lesioni: ⁊ licet sit renunciatum exceptiõi doli mali: tamen trahitur ad modicã lesionem nõ ad magnã lesionem prout concludit bar. in. d. l. si quis cũ aliter. ⁊ si traheret̃ ad magnã lesionem nõ est verisimile ꝙ traheret̃ ad maxima prout al's dicunt do. Anto. ⁊ moderni in. c. quintauallis. de iureiurãdo ꝙ ꝓmittens cõtra ratione enormis lesionis poterit venire cõtra rõne enormioris lesionis. Ista aũt lesio nedũ est enormior: sed est enormissima merito ⁊c. Et facit qđ not. Bar. in. d. §. idẽ quesijt. ea eñ facilitate q̃ inducitur ad cõtrahendũ inducuntur ad renunciandũ. Cuꝫ itaq₃ dictus iãnoctius foret minor ⁊ ignarus dicti testi: ⁊ dictus petritius forte maior hñs notitiã eiusdẽ testi: ⁊ interuenerit enormis immo enormissima lesio: maxime q₂ parũ intererat dicti iãnoctij habere portionẽ illã tertiã quã habuit pro diuiso vel pro indiuiso: ⁊ illud onus minarũ octo grani: ⁊ barilliũ. x. vini quolibet ãno est tennissimũ respectu duarũ partiũ eorũ que ipse patritius habuit in dicta diuisione: ⁊ maxime q₂ sine illo onere relicta eideꝫ facta forte non ascendebant legitimã: ⁊ sic tertiã partem eius qđ habuit. Ita quod hoc respectu videt̃ posse dici ꝙ lesio excedit in triplo ⁊ quadruplo. Nam in recõpensam dicta₂ duarum partiũ quas dict⁹ patriti⁹ habuit vltra portionẽ sibi debitam in bonis paternis parũ habuit dictus iãnoctius. Et si nõ habuisset nisi triplum eius ꝙ sibi tãgebat fuisset enormissima lesio: ⁊ etiã si aliquid minus ex quo appellatur enormis lesio etiã illa que est in dimidia iusti precij que fuisset etiã si habuisset vnam tertiam partem sue portionis ab intestato contingentis ⁊ duas tertias alterius tertie partis. nã quicqd est vltra dimidiã eius ꝙ sibi obueniebat est vltra dimidiã iusti ꝑcij: ⁊ scđm hoc excederet in triplo dimidiã iusti precij: ⁊ ideo debet omni respectu dici enormissima lesio: ⁊ per cõsequẽs dicta refutatio nõ obstat dicto iãnoctio: ⁊ põt venire cõtra saltem cõcessa absolutione a iuramẽto q̃ cõcedenda est attentis iã dictis. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. cxxxiiij.

☞ Defensio interficiẽtis aggressorẽ quõ probetur. per totum.

1 Delictũ quodlibet presumitur dolo factũ nõ aũt licitum.

2 Defensio q₂ est res que corporis sensu non percipitur an possit testibus probari. nu. seq. ⁊. 5.

3 Defensio est omni iure licita.

4 Aggressus an debeat aufugere; vt si aggressorem occidat dicatur homicidium commisisse. nu. 7.

5 Testis deponens de visu quomodo probat.

Visus est propinqua causa iudicij intellectus.

6 Testis deponens per verbum credit vel videtur quãdo probet.

8 Idemtitas probat̃ duab⁹ demr̃atiõib⁹ ẽt si aliq̃ non verificetur.

9 Actus presumitur tempore licito factus.

Pluralitas factorum quando presumatur.

¶ Consilium. cxxxiiij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † 1 In cã magistri Pauli inquisiti visa inquisitiõe formata cõtra magistrũ paulũ ⁊ cõfessiõe ipsius. s. se vulnerasse dictũ iterfectũ ad sui defensionẽ visis articulis ⁊ attestationib⁹ videt̃ ꝑma facie dicẽdũ ꝙ dict⁹ magister

gister Paulus veniat condemnandus ea ratione: quia homicidium est probatum per confessionem inquisiti: et homicidiũ presumitur dolosum. Non autẽ licitũ. l. j. et l. eum qui asseuerat. C. ad. l. cor. de sica. Ideo videtur q̃ dictus magister paulus nõ debeat esse imunis a pena: attento quod videtur quod potuerit euadere aufugiendo: attẽto quod experientia id docuit: nã postea aufugit et inimici eũ insequentes nihil mali sibi intulerunt in fuga: et experientia est rerũ magistra. c. q̃ sit in prin. de elec. li. vj. et c. statutũ. in prin. eo. ti. et li. †Nec videtur iuuari magister paulus quod nõnulli testes deponũt quod fecit ad sui defensionẽ: quia defensio est res que nõ pcipitur sensu corporis: ideo nõ videtur sup ea credendũ testib⁹ qui hñt deponere de his que pcipiũt per sensum corporis. l. testiũ. C. de testi. l. qui testã. §. fi. ff. de test. cũ si. et p Inno. et doc. in. c. cũ cãm que de testib⁹: et lz dicat testis quia vidi defensio nõ vr merito &c. Itẽ nõnulli testes deponũt per vba credit seu vr: et aliq quod ex coniecturis &c. testes aũt ita deponẽtes videtur quod nõ probent. c. inquisitioni. §. inquisiuisti. de accu. et ibi per doc. et per Specul. in ti. de teste. §. j. ver. item quod deponit de credulitate &c. in. v. q. in. l. testiũ. C. de testi. bar. in. l. quid tñ. §. si arbiter. de ar bi. et in. l. j. in prin. de ven. inspi. Preterea in inquisitiõe dr quod magr paulus de mẽse martij vulnerauit dictum ioãnem: et quod ex illo vulnere mortuus fuit dictus ioãnes: et se astringit inquisitio ad vuln⁹ illatum die dñico palmarum super quo deponũt testes. potuit autẽ esse quod eodẽ mense alio die vulnerauit paulus ioannẽ et ex vulnere alio illato ille ioãnes decesserit: et non pbatur quod illud fuerit illatum ad defensionem: ideo videtur quod probatio nõ concludat: quia dcã testiũ possunt verificari in vno vulnere et inquisitio in alio: put tñ mirũ ex dictis bar. in. l. is qui reus ver. lz pone. et probatio debet necessario cõcludere. c. in presentia. de pba. l. non hoc. C. vnde legi. cũ concor. et licet articulatũ fuerit quod dictus ioãnes decessit ex vulnere de quo testes deponũt et non ex alio vulnere prius vel postea illato per dictum magistrũ paulum: tamẽ dictus articulus nõ videtur probatus per testes. Ex quibus videtur qd dictus magister Paulus veniat condẽnandus. †His tamen non ob. puto in cõtrarium esse claram et apertam iustitiã: ad cuius rei euidentiaz premitto quod defensio est licita omni iure. et p defensione sui aliũ offendere et occidere. l. vt vim. ff. de iusti. et iure. et l. j. C. vñ vi. et c. significasti. de homi. et cañ. ius naturale. l. di. et c. si vero. de sen. excõ. et est indubium. Item secundo pmitto quod bar. in consi. mihi in ordine. lix. incip. vannutius petri vn⁹ de dictis testibus: et idẽ concludit bal. in repe. l. j. C. vnde vi. char. viij. in tenore armor et quod quis expectare nõ teneatur se percuti concludit etiã post glo. bal. ibi col. vj. et idem Bal. in l. j. C. qñ licet. fine iud. vin. Et ex dictis gl. et bal. sumitur quod satis est quod immineret periculũ nec requiritur quod aliter euadere nequeat: quod et apte concludit bar. in. d. cõsi. lix. incip. vannutius Petri concludens quod ad probãdum quẽ occidisse ad sui defensionem non est necesse quod testis cõcludat quod si non occidisset fuisset occisus: sed satz est quod concludat quod si nõ occidisset erat in periculo vite fm eum. Idem vult bald. in. d. l. vt vim de iustitia et iure. idẽ vult Franciscus. de albe. in consi. incipiente cõsilium et responsum quod cõsiliũ possum ostẽdere. ubi dicit quod sufficit quod foret periculum: et subdit notabilr quod si quis excedit modũ in rixa nõ presumitur dolus sed culpa adeo qd si in libello intentatur dolus venit absoluendus fm eum: licet dicat quod nõ censetur excedere modũ qui recuperat in eodẽ gñe armorũ: et quod est forti⁹ voluit Jac. de are. in. d. l. j. §. cũ arietes. ff. si qdrupes pau. feci. dicatur. et Raph. ibi post gl. quod si quo apparẽt rixati vn⁹ vulnerat⁹ et ali⁹ occisus et non apparet quis inchoauerit superstes non tenetur. ar. illius. tex. licet Bal. ibi aliud voluerit ex quo non appareat qs inchoauerit: si tamen appet idẽ tenet ipse bal. s. qd nõ tenetur. †Itẽ premitto quod licet quidã dicant quod si potest aufugere sine periculo et nõ est necesse quod imineat discrimẽ vite. lz satis est qd imineat discrimen seu periculũ personalis iniurie: put dicit bart. in. l. j. C. vnde vi. Ita quod si iminebat piculũ vite vel personalis offense in aufugiẽdo. quia non poterat verisimiliter aufugiendo euadere periculũ oẽs cõcludũt quod nõ tenetur aufugere: et dicit bar. in. d. cõsi. lix. incip. vannutius &c. qd prout fugiens poterat currere ita et insequẽs poterat currere ita quod inter hoies equales ppter fugam non euitatur periculũ. †Ultimo pmitto quod licet defensio videatur quod proprie videri nequeat cũ sit res incorporea vt de se pz. Tamẽ sufficit quod testis dicat quod talis fecit ad sui defensionẽ in causa scie quia vidi ita concludit bar. in consi. clxiij. fm ordinẽ perusinũ nõ informis icip. quidã masciolus accusat⁹: quia licet percipiatur iudicio intellect⁹: tñ visus est ppinqua cã iudicij intellectus. ideo sufficit fm eũ: idẽ in effectu vult bal. in. l. solã. C. de testi. ppe finẽ. ver. secũdo. queritur referendo bar. in consilijs suis velle quod etiã si non reddat cãm scie sufficit quod testis dicat quod talis occidit ad sui defensionẽ et cũ eo transit ipe bal. Et licet nõ dicat id bar. expsse tñ satis id voluit: quia in his q̃ pcipiũtur sensu corporis testis nõ interrogat⁹ non tenetur reddere causam scientie: prout voluit glo. Bar. et doc. in. l. solam. C. de testi. et Inno. et docto. in. c. cum cãm que extra. de testi. et idem Bar. in tra. de testi. in pluribus rubricellis vult quod censetur percipi sensu corporis id qd pcipitur iudicio intellectus: tñ facili discursu ex his que percipiuntur sensu corporis: et in dcõ cõsilio indicat inter ista esse

defensionem. Tangit etiam Bal. in. l. j. C. de confes. loquens quando testis dicit quod fecit ad necessariam defensionem. et Ponta. idez vult in singularibus suis in verbo si sum accusatus. His premissis magister paulus multiphariã multisq; vijs fouet apertã iustitiã ex premissis: nam primo cõstat quod ipse fuit primo insultatus a duobus cũ armis vnus insultantiũ habebat partigianã: alius ensem et corazinam: pbant eñ quod ipse fuit insultatus pus saltẽ sex testes. s. iulius: diamãtes: hypolitus: dñs Joãnes: mariottus: et Lautius et dicta alior testiũ adminiculantur: et qualitas facti id suadet quia aduersarij erant duo ipse solus ipse magr paulus se retrahebat retro: prout deponũt iulius. diamantes. d. Joãnes: mariottus: berardinus: et Franci. Item vociferabat oime oime put deponũt dominus Sebastianus et dñs Jo. non eñ est ex his verisimile quod fuerit insultator. Itẽ ex genere armor: quia ex aduersarijs vnus habebat partigianã alius habebat spatã et etiã corazzinã de partigiana et spata oẽs deponũt de corazzina deponũt. d. Camillus hypolitus laurẽtius et berardinus: ipse aũt magister paulus solũ habebat vnã ianuensem et re vera nõ habebat corazzinam nec arma defendabilia: lz negatiua ista nõ appareat: et hoc solũ in dubio sufficit: put. s. in euidentialibus pbatũ est. itẽ quod est fortius pbatur pcussus fuit pri⁹ ipse magr paulus et hoc p dñm Dñicum per hypolitũ et Franciscum. itẽ Laurentius deponit qd prius adminauit ita quod precessit insultus terror armor adminatio et percussio precedens: ita quod sine dubio eum excusant si se defendebat. Et maxime quia quasi omnes vndecim testes deponunt quod continuo instabãt dicti duo insultãtes stringendo et adminando et qd post fugã insecuti fuerũt dictũ magistrũ: ita quod sumus in casu longe clariori q̃ loquantur gl. Barto. Bald. et ceteri. s. adducti. Ita qd ista sola redderent rẽ claram. Reddit insuper rem clariorem: quia testes omnes deponunt quod fecit ad sui defensionem necessariam prout ioannes hypolitus. d. Joannes: mariottus: diamantes: et camillus: et. d. Sebastian⁹ Laurentius: alij idẽ p verba equipollẽtia: nam Franciscus deponit che li fu necessita de sermarse e defenderse che si fosse muciato coloro li erano ale spalle che fu vno miracolo che cãpasse e credo che era ferito al periculo che il viddi: et se non daua quel colpo nel capo ad Giouãni il dicto magistro paulo non negia mai: pche il dicto ioãni toccaua piu le bestie mettendosi sotto senza niuno reguardo e recento el dcõ colpo se fermo vno poco poco como fosse mezo stordito. Et subdit e non credo fosse mai scãpato da le loro mane si nõ feria il dicto Joãni. Itẽ diamãtes deponit quod nisi fecisset magister Paulus put fecit pro certo tz quod fuisset interfectus et miratus qd etiã faciẽdo vt fecit potuerit euadere. Itẽ iulius deponit che li fo fozza de defenderse et fare comofece. Item berardinus dicit nõ potuisset aliter euadere che defenderse como fecit: ita quod oẽs deponũt de necessaria defensione: et reddunt cãm scie: quia viderunt et interfuerunt et hoc sufficit. vt no. Bar. et bal. vbi. s. in euidentialib⁹. †Et licet aliq deponũt p verbũ credit putat vr et hmõi lz vitra deponendo nõ pbẽt: tñ si reddũt cãm scie: quia viderũt vel interfuerũt vel alr deponũt de visu sufficit put voluit bar. in. d. l. qd tñ. §. si arbiter. de arb. et vult cy. in. l. testiũ. C. de testi. in. v. q. dicẽs quod credulitas cõiuncta sensui testis pbat. et maxie rõ naturalis artat ad h in pbatione eor q̃ discernuntur iudicio itellectus. tñ facili discursu ex his q̃ percipiuntur sensu corpis: quia tũc nõ est tanta certitudo: put in his q̃ directo vñr caute testis deponit p vbũ credit: put ergo pbat si absolute deponit ita et si deponit p dcã vba credit vr et hmõi put et cõtingit in testib⁹ q deponũt ex peritia sue artis: in quib⁹ admittitur depositio p verbũ credit vt p bar. in. l. j. in pñ. de vẽ. inspi. et si illi nõ parent sunt alij q nõ deponũt p hmõi vba: pbatur ergo p multos testes quod nõ potuisset alr euadere seu se defendere quin ipi testes vidissent: et plura circũferentia et coadiuuantia deponuntur q̃ nõ erant necessaria: et longũ esset oia recensere: et q̃plures deponunt quod non potuisset aufugere sine periculo mortis et reddũt bonam rõnẽ: et si dicatur put dictũ fuit in õtrariũ quod experientia docuit quod poterat: rñdetur quod imo experientia docuit quod erat maximũ periculũ: quia fugiẽdo cecidit et in terra fuerũt sibi adminati certi ictus: lz aũt euaserit non sequitur quod nõ fuerit in maximo discrimine: pterea tpe quo aufugit ille Joãnes q magis astringebat dictũ magistrũ Paulũ put qdã testes deponũt erat tpe fuge letalr vulneratus: iõ verisilr fuerat non ita velox in cursu. Item vnus testis deponit qd fuit tẽpore ictus quasi esmarritus et quantulũ se firmauit et propter illud parum potuit euadere et maxime attento qd cecidit et paruz stetit qd successit in illo pauco tempore quo stetit in terra faciliter potuisset vulnerari et debilitari quod nõ potuisset currere &c. †Itẽ dato quod potuisset euadere sufficit quod immineat periculũ: et ex quo testes arbitrantur quod non euasisset sine morte vel periculo mortis omes. xj. arbitrantur: non est imputandum sibi si et ipse dubitauit: quia cõstitutus in illo discrimine solet esse alienatus quodãmodo a mente. Et non datur tps accurate cogitãdi qd expediat et nõ defert i manibus stateram recti cõsilij: nõ eñ datur tũc tps omnia mensurãdi dicit bal. in repe. d. l. j. C. vnde vi in repe. col. vj. Non ob. adducta in õtrariũ. Nõ eñ ob. quod dicebatur quod nõ sufficit probare quod fuerit prius insultatus per dicta. s. Preterea in casu nostro testes deponũt qd

nō potuisset aliter euadere saltē sine periculo vite qḋ ſm oēs sufficit vt deductum est. Nec etiā ob. qḋ dictum est in contrarium circa fugā: q2 cadunt proxime responsiones. z. s. latius deductū ꝙ nō poterat aufugere sine periculo vite. Itēqꝫ non tenebatur aufugere si potuisset maxime q2 dict⁹ magister paulus non est vilis persona: sed est bonus artifex z bone estimationis: z si esset vilis non appet iudici: z satis est ꝙ regulariter non tenetur fugere z ei qui nitit᷑ ex regula non incumbit onus probandi vt. s. deductū est. Nec obst. ꝙ non probatur concludēter ꝙ ille Joannes decesserit ex vulnere illato tempore quo testes deponūt potuit fieri inter eos alia rixa z tūc vulnerari dictus Joānes z decedere ex illo vulnere al's sibi illato per dictū magistrū paulū: q2 respondetur pluribus modis. primo ꝙ quando homicidium non probatur nisi per confessionē partis tūc probato ꝙ vulnerauit ad sui defensionē satis est: q2 ipse re⁹ in sua confessione censetur intellexisse de illo vulnere ꝙ postea probat fecisse ad sui defensionem: prout concludit Bart. in. d. l. is qui reus.

8 †Item in casu isto dato ꝙ probaretur per testes homicidiū qḋ est falsum in casu isto: z quaten⁹ deponunt de homicidio deponunt de illo homicidio quod consecutum fuit ex illo vulnere qḋ probatur illatū ad defensionem: nihilominus satis probaret᷑ idēptitas scꝫ ꝙ illud vuln⁹ in inquisitione deductum est illud idem qḋ fuit per testes probatum factum ad defensionem. Nam concurrūt idemtitas loci idētitas mensis: idemtitas partis corporis: in qua vulnus fuit illatum: q2 in capite qualitas armorū q2 fuit illatū cuꝫ ense. Item idemtitas insultantium ione z Joannis. Item idemtitas armorum que habebant dictus occisus iona socius ita ꝙ tot demonstrationes artant ad idemtitatē facti: sunt enim sex vl' septē qualitates z demonstrationes delicti in inquisitione deducti z delicti super quo testes deponunt z non sunt demonstrationes q̄ de facili concurrere possent in plribus vulnerib⁹ diuerso tpe factis vt pꝫ ad sensum. z tamen ad probandū idētitatē sufficiūt due demonstrationes. ar. l. forma. ff. de censi. z per illā legē not. Bar. in. l. demōstratio. de condi. z demon. vij. q. versi. hoc premisso: vbi de forma. l. forma. de cen. que loquitur in finibus trahit ad alias demōstrationes z dicit ꝙ sufficiunt due etiam si aliqua demonstratio non verificat᷑ z illā legem que loquitur in fundis trahit ad alias res multo fortius trahi pōt ad istos terminos: in quibus nulla militat falsa demonstratio z concurrunt sex seu plures demonstrationes z accidentia que rarissime concurrent in diuersis actibus: q2 vix in vita vnius hominis concurrent bis casus habentes similia accidentia: itaqꝫ ex dicta theorica Bar. quē sequunt᷑ est sufficienter probata idemtitas vulneris deducti in inquisition e z probati per testes. et licet bar. dicat quādo probat᷑ per testes ꝙ fiat articulus ꝙ vna tantū rixa zc. Non est necesse quādo ex alijs circūstantijs z cōformitate tot demonstrationū z accidentiū per supradicta.

9 †Et insup nō dicit barto. ꝙ sit necesse probare dictū articulum: negatiua autez ista esset quodāmodo probabilis per testes ꝙ in vno mense interuenerit vna tantum rixa inter duos: z al's sufficit articulare lꝫ non probetur in. l. si adulteriū cū incestu. §. idē pollioni. de adul. z quod per Bar. ibi z in. l. cum quid; si cer. pe. z in casu nostro videt᷑ ꝑ equipollētia verba id allegatū et articulatū dū articulatum fuit ꝙ ex illo vulnere tūc illato mors interuenit non ex alio; prius vel postea illato: lꝫ ad hoc nō sit necesse ꝙ artemur cum plane sint precedētes responsiones. z insuper Imo. in. d. l. is qui reus in col. ante pe. ver. qualiter autem post bar. concludit ꝙ etiam si non fuerit facta dicta positio omnimodo venit absoluendus accusatus seu inquisit⁹: quia pluralitas factorum non presumitur z in dubio actus presumitur factus tempore licito. ar. l. merito pro socio. z. l. si preses. z. l. interpretatione de penis. z qḋ not. in. l. ij. de peti. here. Nec ob. c. cū Joānes de fide instru. q2 ibi nō loquit᷑ in delictis vt hoc responso innuitur ex dictis bar. ſm eūdem Imo. ꝙ subdit ꝙ etiam in non delictis pluralitas nō presumit᷑: allegat Inno. in. d. c. cū Joannes ad finē. z idem ſm eū dicit Jac. bu. in. l. pōponius scribit si frumentū. §. si plures de rei ven. z ꝙ pluralitas non presumatur: tenet etiā Panor. in. d. c. cū Joānes. z hoc nisi ex circūstantijs appareret; diuersitas factorū: prout cōtingit in terminis. d. c. cū Joānes. q2 variabant testes a tenore instri ex premissis remanet cōclusio clara ꝙ dictus magister paulus venit relaxādus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxv.

Estimatio rei petite pro decimo causarū soluendo ex forma statuti perusini quomodo fieri debeat vt laudum vel sententia sint valida. per totum.

1 Compromissa vel actiones an dicantur plura si in petitione plura separatim deducuntur.

Dubitatio nulla esse debet vbi est casus legis expressus.

2 Estimatio facta per verbum circa quid operatur.

Habundans vel superfluum non vitiat.

3 Res valet tantum quātum vendi potest.

4 Qualitas esse non potest sine subiecto z qui petit rem legitime petit fructus.

5 Moneta grossa estimatur ꝑ monetam minutam.

¶ Consilium. cxxxv.

In nomie domini nostri Jesu xpi. ¶ †Ad euidētiam huius cōsultationis premittendū est id qḋ dr in calce dicti statuti disponitur ꝙ si aliter solutū fuerit decimū secus factū cōpromissum z laudū inde ferendū nō valeat ipso iure in fauorē actoris. z. s. disponitur qual'r solui debeat: ideo est casus aptus in. d. l. municipali qḋ sit in solōne decimi nō est seruata ad vnguē forma tradita in dicto statuto laudū postea latū sit nullū in fauorē actoris: z hoc habet᷑ pro indubitato: z merito q2 vbi casus legis nulla dubitatio. l. illā ver. de mō. C. de colla. z. l. ancille. C. de fur. solū ergo instanduꝫ est pro decisione hui⁹ cōsultationis an sit seruata forma dicte legis municipalis necne. z q2 plura sepatim deducunt᷑ in petitiōe z in cōpromisso z subsequēter plures cēsent᷑ petitiones z plura cōpromissa ar. l. scire debem⁹. de ver. ob. z. l. ij. ff. de leg. ij. z ſm diuersitatē rex varijs medijs hūt fieri estimationes ſm quas est necesse solui decimū ad rationē triū denariorū ꝑ qualibꝫ libra ſm formā dicte legis municipalis: ideo sigillatiꝫ quelibet particula petitionis capienda z videndendū an pro ea sit legitie solutū decimū.

2 ¶ †Capio itaqꝫ primā particulā petitionis qua petijt vnā petiā terre cū fructibus petia terre erat estimāda per massarios z fructus erāt estimandi ꝑ ipm actorē: z ita factū fuit quo ad petiā terre lꝫ. n. ipe actor estimauerit corā massarijs z hoc ꝑter formā statuti: tamē subdit᷑ ꝙ z dicti massarij estimauerūt zc. Quod aūt abundat z superfluum est nō vitiat. l. testm̄. C. de testa. l. que dubitationis. ff. de reg. iur. z. l. si pupilli. in prin. de neg. gest. nec vtile per inutile vitiatur regula vtile l. vj. et. l. grece. §. illud. de fideius. sed lꝫ rōne forme adhibite in estimatione dicte petie terre nō vitietur solutio decimi: tamē est vitiosa: q2 non fuit soluta integra quantitas que solui debebat: nā estimatio fuit in solidis. ccl. pro quib⁹ debebant solui. lxij. solidi cum dimidio z fuerūt soluti solum. lv. qui. lv. solidi debebant solui ꝑ. ccxx. libris: vbi erat soluendū pro. ccl. z si dicatur ille dictiones vel circa operantur vt non sit precisa illa estimatio. ccl. flo. respondetur ꝙ refertur ad modicū. l. hec adiectio. de ver. sig. z ꝙ no. in. l. z si post tres. ff. si quis cau. z per Ja. bu. in. l. ab hostibus. §. si quis simpliciter ex quibus cau. maio. z per. d. Anto. in. c. continebatur. de despō. impub. Nō autē videtur modicū. xxx. libre. in quantitate. ccl. preterea alia clausula vel circa pōt referri ad maiorē quātitatem prout ad minorem: ideo est incerta prout in simili vult. d. anto. in. c. si de despon. impub. z in. c. cōtinebat᷑. eo. ti. z in simili ꝑ bar. in. l. celsus prope fin. ver. item aduertat reus: ideo dicta estimatio tanꝙ incerta non releuet. fit eī estimatio ad finē vt soluat᷑ decimū ad rationē triū denariorū ꝑ qualibet libra: z sic plene non soluat᷑ laudū ruat pro parte non soluētis ex forma statuti videri aūt non pōt quātū punctualr fuisset soluendū q2 non apparet quot libris punctualiter estimata fuerit dicta estimatio: ideo tāꝙ incerta nō relenet attenta maxie causa propter ꝙ̄ habet fieri estimatio: ideo vel non censeat᷑ integraliter facta solutio ſm estimationem factā vel nō censeat᷑ facta estimatio: ex quo incerta reddit᷑ laudū; in hac parte nullum quoniā nō est solutū decimū ſm formā dicti statuti.

3 †Sed remanet scrupulus nō leuis: q2 verba suadent ꝙ massarij estimauerint esse cōis estimationis. ccl. librarum denariū. z tamen in petitione solūmodo petūtur due partes dicte petie terre z sic si tota est cōis estimationis. ccl. li. due partes vūr esse cōis estimationis. clxvj. lib. denariorum: z duorum tertiorum alterius libre: z ſm hoc soluit vltra quā deberet: et qḋ p'lis est vtiqꝫ tāti est. l. cū furti. ff. de in litē iur. l. j. §. si stipulāti. de ver. ob. cū cōcor. lꝫ pōt rūderi ꝙ dcōs. lv. solidos nō soluit ꝑ duab⁹ partibus dictarū. ccl. li. sꝫ ꝑ dcis. ccl. li. qꝫ ꝑ quib⁹. ccl. li. z sic lꝫ soluere nō deberet ꝑ tertia ptē: tū ꝑ ea soluit si intelligat᷑ ꝙ estimauerūt totā petiā terre: ꝑut verba suadēt: pōt etiā itelligi ꝙ estiauerūt dictā petiā terre ꝑ duab⁹ ptib⁹ q̄ petunt᷑ ꝑut suadet subiecta materia. itē verba ꝑcedētia ibi soluendo dictū decimū ad rōnē triū denariorū ꝑ libra ſm formā statutor suadet ergo ꝙ intēdebat soluere ſm formā statutor: z sic estiare id qḋ petit᷑ z ꝑ eo soluere z nō ꝑ nō petitis. z tm̄ verba intelligunt᷑ ēt improprie rōne subiecte materie. l. si vno. in ꝑn. ff. lo. l. si ita stipulatus. de vsur. z suadēt illa x bap quib⁹ soluit zc. nō aūt solueret ꝑ. ccl. libris ſm formā statutor si foret estiata tota petia terre. preterea nōnūꝙ cōtingit ꝙ min⁹ estiat᷑ ptes rei cōis ꝙ̄ res integra ꝑpria z q̄nqꝫ plus estimat᷑: si. n. h' cōis cū socio rixose vel forte nimis potēte habens dimidiā nō inueniet dimidiam pcij eius ꝙ inueniret᷑ si tota fuisset propria: z habens dimidiā cōmunē cū bono socio diuite vt ciuis in re sterili cōmuni cuꝫ rustico plus sibi valebit ꝙ̄ si esset tota sua saltē respectiue: z attento ꝙ res tantū valet quātū vendi pōt cū ea qualitate cuꝫ qua est. l. q̄ mortis causa capimus. non tūc. §. fi. ff. de dona. causa mortis. z. l. q̄ rebat᷑. in prin. ff. ad. l. falci. z. l. in quantitate. §. magna. eo. tit. itaqꝫ estimatio totius rei non reddit certā estimationē partis pro indiuiso: ideo nō posset reus deliberare an velit; soluere estimationem rei petite prout sibi cōcedit statutū merito vel nō est ꝑgrue fcā estimatio vel nō est facta integra solutio: z sic nō est solutū decimū ſm formam statuti quo disponitur ꝙ si aliter fiat compromissuꝫ z laudū nō valeāt.

4 †Petunt᷑ successiue fruct⁹ recollecti i dcā petia terre quoniam

qm̄ petijt dictā petiam terre cū fructibus ꝛ pro dictis fructibus sol uit vnū florenum non facta aliter estimatione dictoꝝ fructuū: iō nō fuit seruata forma dicti statuti in solutione decimi pro petitio ne dictoꝝ fructuū: quoniā non facta estimatione per actorem non fuit facta solutio decimi ſm estimationē factā per actorē: qꝛ quali tas sine subiecto esse non potest.l.ij.ff.de vsufru. l.eius qui in ꝓuin ciam ver.quoniam tūc.ff.si cer.pet.ꝛ.l.adeo.§.ꝙ si toto.ff.de acqr. rerum dn̄io.ꝛ ideo etiam in hac particula petitionis decimuꝫ non fuit solutū prout solui debebat.ꝛ per consequens laudum si ꝙ la-

5 tum fuit super his fructib⁹ in fauorē dicti actoris nihil valet.†Si- militer nihil valet quaten⁹ latū fuit in fauorē dicti actoris in alia particula petitionis qua petitur pro tertia parte florenoꝝ.xxxv. florenoꝝ auri: nam etiam sup hac particula petitiōis nulla fuit fa- cta estimatio nec innotescit quot libris denarioꝛum valeret vel va litura dicta tertia pars.cccccxxxv.florenorū petita: nam floreni au ri variant ex qualitate ponderis ꝛ conij.nam Veneti graues valēt lvij.bol.Floreni papales et Florentini graues largi valent.lvj.nō nulli alij valent minus.item experiētia docet qō ex tpe variantur in estiatione floreni auri eiusdem conij bonitatis intrinsece pōde- ris ꝛ experientia est rerum magistra.c.ꝙ sit.in ꝓn.de ele.lib.vj.ꝛ.c. statutum.in prin.eo.titu.ꝛ lib.ꝛ.l.legatis.§.oꝛnatricibus.de lega. iij.Et moneta grossa estimatur per monetam minutam prout no- tat bar.in.l.paulus respondit creditorem post mediū ver.aduerta tis.nam vos ꝛc.ff.de solu.ꝛ maxime hoc casu quo habetur respect⁹ ad libram que valet.xx.solidis itaqꝫ opoꝛtet qō habeatur notitia quot libris estimentur res petite vt sic possit haberi notitia quan- tum pro decimo haberent solui: sed dicta estimatio non est fcā nec notitia habetur ex inspectiōe petitionis ꝑ supradicta: tū qꝛ variaꝛ estiatio florenoꝝ auri ex pōdere ex q̄litate auri ꝛ diuersitate conij: ꝛ ꝟba petitionis hn̄t interpretari ꝑ actorem.l.si quis intentiōe am bigua.ff.de iudic.itaqꝫ ipse actor potuisset declarare de quib⁹ flore nis et sic de venetis ꝛ de florentinis largis ꝛ de strictis ꝛ de alijs co nijs ꝛ de leuioꝛibus ꝛ de grauioꝛibus: ꝛ si essent floreni graues vene ti vel papales vel florentini largi non fuisset soluta integra quan- titas que solui debuisset pro decimo si non erro in computo credo non errare: ꝛ potuisset pluri creuisse tempoꝛe sententie ad quam re fertur: quia petit condemnari ꝛc.Et quicquid sit interest rei ꝙ fiat estimatio: nam datur sibi optio soluendi estimationem factaꝫ: nec attendiꝛ si vltra solutū est,ꝙ veniret soluenduꝫ pro rata estimatio nis attentis verbis statuti a quibus non est recedendum.l.non ali ter.de lega.iij.l.j.§.si is qui nauem.de exerci.Insuper instrumētuꝫ predictum continet repugnantiam quandam.Nā primo dr̄ in in- strumēto ꝙ pro petia terre petita ꝛ estimata soluit solidos.lv. de- inde in alia manu pro fructib⁹ vnū florenū: in alia manu pro tertia parte.dxxxv.flo.auri tres flore.ꝛ solidos decem computatis sol- dis qnqꝫ ꝛc.que tres summe summant in totū q̄tuoꝛ flor.ꝛ solidos lxv.ꝛ tamen postea subditur ꝙ in totum soluit flore.quatuoꝛ et so lidos.lv.ad rōnem.xl.bol.ꝑ flo.ita ꝙ est repugnantia ꝛ contrarie- tas in dicto instrō: q̄d videt vitiari.ar.l.vbi repugnātia.ff.de regu. iur.ꝛ.l.scripture.C.de fide instrumentoꝛum. Laus deo.

¶Summariū super consilio.cxxxvj.

☞Allegabaꝛ ꝙ exceptio nō legitimi tutoris pōt opponi quan- docūqꝫ per tex.no.ꝛ ibi Bal.C.de eo qui pro tut.neg.gesst.l.fi.ꝛ ꝑ Jo.and.in addi.specu.in titu.de tutoꝛe.§.j.Sed prout dicit Ang. in auē.vt spon.lar.in.ij.colum.quando est productum mandatum in iudicio ꝛ litigatum cum eo vt procuratoꝛe non potest obijci ex- ceptio procura.fundabatur in tacita legitimatione per processum ad vlterioꝛa allegabatur quod habetur in.c.ex parte.de appel.ꝛ in c.super literis.de rescriptis.ꝛ in.c.qm̄ contra.de proba.

Tutoris non legitimi exceptio an possit opponi quādocūqꝫ si cuꝫ tutoꝛe fuit litigatum tanq̄ cum procuratoꝛe ꝛ ad vlterioꝛa proces sum.per totum.

1 Tutoꝛ administrare non debet ante inuentarij confectionē ꝛ que requirantur vt legitime possit vt tutoꝛ administrare.

2 Exceptio nō ꝓdest si ad vlterioꝛa ꝓcedaꝛ per excipientēꝫ.nu.5.

3 Tutela matri defertur a lege ꝛ licet sit officium virile est tamē no men anoꝛmalū cuius etiam onus quis subit inuitus ꝛ cui defertur administratio etiam censetur esse delata.

4 Oꝛdinis prepostératio an ꝛ quādo vitiet actum.nu.seq.

7 Agi seu litigari an ꝛ quando possit cum falso procuratoꝛe vt act⁹ valeat.

¶Consilium.cxxxvj.

1 In nomine domini nostri Jesu xp̄i.¶†Viso pūcto ꝛ allegatis hininde.s̄.de- scriptis: ꝛ viso instrō tutele: lꝫ videaꝛ pma facie dōm ꝯ allegata.s̄.ꝯtra partē pupilloꝝ ꝛ dn̄e Hieronyme eoꝝ tutricis per adducta supra pte ꝯtraria q̄ nō repeto ꝓut etiaꝫ nō intēdo nisi relatiue adducere adducta ꝑ eoꝝ pte: ꝛ licet respon deaꝛ supra ꝙ sit decreta administratio ꝑ decretū tutele. Tū vꝛ qō dicta rn̄sio ꝓcederet si tūc tpis fuisset ꝯfectū inuētariū: lꝫ attēto ꝙ tpe decreti predicti non fuerat ꝑ tutricē adhuc cōfectū inuentariū

fuit factū per duos menses post detractā tutelā: sed ante cōfectio- nē inuentarij nō pōt tutoꝛ vel tutrix administrare vt est expressuꝫ in.l.fi.C.arbit.tute.ꝛ in.l.si tutoꝛes.C.de admi.tu.ꝛ in.l.tutoꝛ q re- pertoꝛium.in prin.ff.eo.ti.ꝛ dicit Bal.in.l.legitimos.§.in legiti- mis.ff.de leg.tut.ꝙ glo.ibi in recitando que requiruntur vt tutoꝛ possit administrare peruertit oꝛdinē qꝛ vltimo loco debet decerni tutela ꝛ sic post inuentariū cōfectum qō ꝛ videꝛ velle Bal.in.l.fi.C. arbi.tut.Ergo non censeatur decreta tūc adminstratio ex quo eo tpe quo non erat factū inuētarium administratio decerni non de

2 bebat.†Nec videꝛ etiā obstare secūda rn̄sio.s.ꝙ sit preclusa via huic oppositioni: ex quo ꝓcessum erat ad merita cause: qꝛ videꝛ reserua ta hmōi exceptio ꝑ ea que hn̄r per Bar.in.l.nam postea.ff.de iure

3 iur.†Sed nihilominus his non obstātibus puto dictū iudicium subsistere: nā cōstat ꝙ matri defertur tutela a lege ꝑ autē.matri.et auie.C.qn̄ mulier tute.officio fungi pōt: lꝫ dicatur anoꝛmala: tum qꝛ tutela est officiū virile.l.tutela plerunqꝫ.ꝛ.l.fi.ff.de tutelis.tū qꝛ regulariter qs inuitus subit onus tutele nisi habeat legitimā excu sationē vt in titulis.de excus.tu.per totos ꝛ mater ꝛ auia sunt vo- lūtarie: vt in.d.autē.matri ꝛ auie.vbi dicit permittimus: putꝛ ibi ponderant glo.ꝛ doc.ꝛ no.Bar.post Dy.in.l.ij.in prin.secūde col. ff.qui pet.tut.Ideo ad iudicē nō spectat nisi decernere administra tionem cum tutrix sit eo ipso ꝙ declarat se velle esse tutricē prout ceteri legitimi tutoꝛes vel etiam testamētarij sunt ipso iure tuto- res: ꝛ in hoc differunt a datiuis tutoꝛibus: ideo non mirū si iudex decernēs tutelā censeaꝛ decernere administrationē tutele: lꝫ verba improprientur: qꝛ nō incōuenit ꝙ verba rōne subiecte materie im proprienꝛ.l.si vno.in prin.loca.l.eas causas.ꝛ.l.pater seuerinā. et §.cōdictionū verba.de cōdi.et demon.cū si.ꝛ sic per punctū rōnis ne decretū iudicis ludibrio fiat ꝙ esse non dꝫ.l.si ꝑtoꝛ.in ꝑnci.ff.de iudicijs.ꝓcedit theoꝛica gloss.in.d.§.in legitimis.l.legitimos. de administra.tuto.que vult ꝙ si iudex tutoꝛi legitime decernit tute lā censetur decernere administrationē.Facit.C.de diuidenda tute. in rubri.iuncta.l.ij.in prin.eo.titu.vbi dicitur diuisa tutela: qꝛ di- uiditur administratio: ꝛ sic tutela poniꝛ ꝑ administratione.Pre- terea in casu nostro iudex vltra processit dicēdo dictā tutelā geras fidelr̄ ꝛ bona fide ac sine fraude ꝛ vtilia facito ꝛ inutilia ꝑtermitte tu telā gerere nihil est aliud ꝙ administrare rōne tutele negotia pu- pilloꝝ.Itē silr̄ facere vtilia pupillo est ipsum administrare: vt pro baꝛ in titulo de eo q ꝑ tutoꝛe negotia gessit iuncto nigro ꝑ totum maxime in.l.j.in prin.ibi tutelā administrauit.ꝛ in.§.si quis tū ibi tutelā gesserit.iō hec ꝟba iuncto decreto postea interposito etiaꝫ ꝓprie sumpta impoꝛtant ꝙ ipse iudex decreuerit administratiōeꝫ tutele: ꝛ licet administratio tutele non debeat decerni non ꝯficiēti inuentariū vt.s̄.deductū est: tū nō videꝛ ꝙ nō valeat decretū si de- cerniꝛ prius administratio ꝛ postea fiat inuētariū: multa eniꝫ fieri nō dn̄t que facta tenēt.l.pr̄e furioso.ff.de his qui sunt sui vel alie. iur.cū sua gl.ꝛ iuribus allegatis in ea.ꝛ.c.ad apostolicam.de regul.

4 Nec†prepostératio oꝛdinis in tpe semp vitiat: sed distinguit aut est oꝛdo necessitatis ꝛ vitiat: aut nō necessitatis ꝛ nō vitiat: aut su- mus in dubio ꝛ tūc aut agit de paruo ꝑiudicio ꝛ non vitiat aut de magno ꝛ vitiat ſm eū cuius dicta sequunꝛ ibi Bal.ꝛ Ange.vt ibi refert Imo.ꝛ similē distinctionē ꝙ aut oꝛdo est necessitatis: aut volūtatis: aut in dubio facit Oldr.vt refert ꝛ sequiꝛ Saly.in.l.pre posteri.C.de test.q in ꝑmis duob⁹ mēbris cōcludūt vt.s̄.ꝑ bart.in tertio mēbro dicunt simplr̄ ꝙ nō ꝑsumiꝛ necessitatis ꝛ sic in dubio non vitiat: in casu aūt nr̄o non exprimiꝛ ꝙ sit necessitatis ꝛ sic su- mus in dubio: iō nō ꝑsumiꝛ esse necessitatis ſm theoꝛicā Oldra.et Saly.nec videꝛ eē magni ꝑiudicij ꝙ prius decernaꝛ ꝑ iudicem ad- ministratio attēto ꝙ nō pōt administrare anteq̄ inuētariū ꝯficiat ꝑ.d.l.fi.C.arbi.tut.ꝛ ibi ꝑ doc.ꝛ tex.ꝛ bar.in.d.l.tutoꝛ q repꝛoꝛiuꝫ. in ꝑn.de admi.tut.ꝛ iō decretū administrationē decernēs nō infert magnū ꝑiudiciū: ꝛ maxime qn̄ decernit vt administret cōfecto in- uētario quo casu ſm oꝛdinē intellectus ꝓcedit cōfectio inuētarij ꝛ pōt intelligi ita tex.d.l.fi.C.arbi.tut.ꝛ.l.de creationibus.C.de epi. aud.vbi est similis tex.ꝛ ꝟba hoc casu virtualr̄ vn̄r ideꝫ impoꝛtare cū mādet ꝙ gerat tutelā fidelr̄ ꝛ bona fide ꝛ sine fraude: sed bona fi de ꝛ sine fraude nō censeꝛ administrare priusq̄ cōficiat inuentariū vt ꝓbat tex.in.d.l.qui repertoꝛiū.in principio: qꝛ al's nō sine frau- de presumeretur gerere negotia per.d.l.tutoꝛ qui repertoꝛium.in

5 prin.vbi casus.†Dato autē sine preiudicio veritatis ꝙ nō fuerit legitime decreta tutela tamē fuit tacite sup hoc ꝓnunciatū ex quo fuit opposita exceptio ꝯtra tutelā (vt ꝑsupponiꝛ: qꝛ nō vidi) et ea nō obstante fuit ad vlterioꝛa ꝓcessum ad merita cāe ꝛ sic ad acta q̄ solēt sequi lit.ꝯte.ꝑ quā precludiꝛ via exceptionib⁹ declinatoꝛijs ꝛ dilatoꝛijs.l.fi.C.de excep.l.ita demū.de ꝓcu.iō cū ad illa deueniꝛ cē setur lis cōte.si sumus in causis in qbus nō requiriꝛ litis cōte.l. ni- hil.ꝛ.l.nulla.C.de ꝓcu.iō censeꝛ tacite repulsa exceptio minus legi time persone tutricis ꝑ processum predictū ad vlterioꝛa ꝑ adducta in allegationib⁹ suprascriptis.ꝛ no.in.l.ij.§.lꝫ ꝛ si dubiteꝛ.ff.de iu di.que interlocutoꝛia trāsit in rē iudicatā quo ad ꝑtes vt in.c.cuꝫ dilecti.extra.de elec.ꝛ no.doc.in.l.qō iussit.ff.de re iudi.itē si pars opposuit ꝛ iudex mādauit postea aliqd dando dilationes citan-

do qđ cōpareat ad merita causę: iam cōpulsus pcedit in iudicio: iō iudiciū valet etiā in piudiciū pupilli vt est tex. in. l. interdū. ff. ꝙ fal so tu. ⁊ ibi Ray. de for. vt refert ⁊ sequitur Nico. de nea. cui⁹ lec. ibi nōnulli attribuūt bar. ⁊ idē ibi bal. ħ idē voluit Bar. in. l. lꝫ. ppe fi nē. C. de pcur. assignādo rōnes dīe inter pcuratorē ⁊ tutorē quas rōnes ponit etiā bal. in. l. j. §. idē pōpo. ff. de eo qui pro tut. neg. ge. que rōnes forti⁹ militāt in hoc casu: qꝛ ex quo tutrix erat ⁊ fecerat inuentariū de facili poterat decernere administrationē: ⁊ lꝫ bal. in d. §. idem pōpo. dicat ꝙ nō sufficit ꝙ iudex admittat tanꝙ verum tutorē nisi decernat se ratū habiturū quicqd p eū gestū erit put lo quit. d. §. idē pōponius. tñ hoc nō requirit tex. in. d. l. interduꝫ. nec Ray. bal. ⁊ Nico. de nea. ibi nec bar. in. d. l. lꝫ. ⁊ esset nimia restrictio ad illum tex. ⁊ ad dicta pfatoꝝ doc. qm̄ raro contingit ꝙ iudex ap ponat illam clām: ideo raro locū haberent illa dicta doc. ⁊. d. l. iter

7 dū. † Quare dōm est ꝙ aut ps non opposuit: sed sponte seu simpl'r litigauit ⁊ tunc vt acta valeant gesta cū falso tutore requiratur illa clā. s. ꝙ iudex decernat se ratū habiturum quādoꝙ qs non vult li tigare cū eo qꝛ apponit ꝯtra eius psonā q̄ cōparet vt tutor ⁊ iudex legitimat psonā. ⁊ per ꝯns compellit opponēs litigare: ⁊ tunc acta valeāt ⁊ pcedat. d. l. interdū. ⁊ q̄ ibi per doc. ⁊ ꝙ p bar. in. d. l. lꝫ. ⁊ iō hoc casu sufficit dicta tacita pnūcia: pterea lꝫ possit opponere qs exceptionem tu non es pcurator post litē contest. qñ nō est tacite vel expresse pnūciatū ⁊ hoc ea rōne qꝛ si est falsus pcurator litis cō testatio non valet tñ glo. in. d. l. lꝫ. ꝙ non auditur opponēs nisi as sumat in se onus probandi negatiuā. ⁊ idē tenet glo. in. l. pompo nius. §. rati. ff. de procur. ⁊ ibi ang. ⁊ Pau. de ca. ⁊ idē tenet in effe ctu glo. ⁊ dñicus de sancto gemi. in. c. j. de ele. li. vj. ⁊ Saly. in. d. l. lꝫ vbi in puncti iur. dicit veriorē ibi Raph. ful. per plures rōnes ef ficaces adeo ꝙ legendo illam legem visum fuit posse in pratica ser vari: lꝫ multi teneant contrarium: ⁊ propterea precedentia media sunt magis clara ex quibus omnibus puto aperta fronte concludē dū ꝙ dicta exceptio nō habeat vitiare neꝙ retardare pcessuꝫ quo minus iudex ad sniam deuenire possit ⁊ debeat nec obstāt ptesta tiones partis ⁊ quod habetur in. d. l. inter quos. §. alieno. quia ten dūt vt ratihabitio postea secuta non noceat protestanti de quo ad presens non agitur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxxxvij.

¶ Apud vrbinū qdā Joānes hñs vnū bñficiolum illud in mani bus pape p pcuratorē renūciauit cuidā dōno Paulo papa cōmi sit ꝙ si erat idoneus cōferat eidē dōno Paulo ⁊ p executorē ita fa ctum fuit ⁊ mandatū ꝙ ei dareꞇ actualis possessio beneficij sup qua apprehēsione fuerunt examinati nonnulli testes post renunciatio nem ⁊ ante collationē dictus dominus Joan. vt rector dicte eccle sie illam coctumauit pro sex starijs grani: sed post sex menses a die collationis dictus dōnus Pau. accoctumauit dictum beneficiū dicto dōno Joanni ad triennium pro vno stario grani annuo suc cessiue recollegitur fructus vel affictus dicti bñficij per annos octo et reputabatur rector dicti beneficij. Item renouationeꝫ certe em phyteosis vt rector dicti beneficij accepit p dicto beneficio ⁊ obijt dictus Joan. ⁊ ordinarius contulit dictū beneficiū cuidā Thome presupponitur quedam constitutio cācellarie cui⁹ copia fuit trās missa dño consulenti in qua continebaꞇ ꙗ quecunꝙ beneficia eccle siastica siue in romana curia siue extra resignata non per resigna tionem: sed per obitum vacare ceseantur ⁊c. dominus Ang. domi ni Alexandri de vbaldis consuluit copiose pro Thoma cui ordi narij contulerunt multas rationes adducendo.

1 Beneficium collatum per papā propter renunciationem in ei⁹ ma nibus factā viuente renunciante an postea per ordinarium possit conferri alteri post mortem renunciantis stante regula cācellarie ꝙ quecunꝙ beneficia resignata in curia ⁊ extra censeantur p obi tum vacare ⁊ non p resignationem. per totum.

2 Possidere non dicitur ille qui rem conduxit.

3 Locatarius impleto termino si rem locatam retinet censetur p si mili precio reconduxisse.

4 Locationis contractus an possit esse absꝙ pecunia vel mercede.

5 Possessionis causam non potest quis sibi mutare causa extrinsec⁹ non antecedente.

6 Possidere aliud est ⁊ esse in possessione.

7 In prepositionis natura que sit.

8 Testis deponens per verbum videtur non probat.

9 Testis deponens de auditu alieno non probat.

10 Testis deponens de statu psone alicui⁹ dꝫ nominare psonā vtroꝙ noīe proprio ⁊ appellatiuo ⁊ dare sufficientem demonstrationem et rei demonstrate notitiam.

11 Coniecturis probari possunt que fiunt clandestine.

¶ Consilium. cxxxvij.

In nomine domini nostri Jesu xpi. ¶ † Licꝫ multas rōnes egregie adducat ex cellentissimus. U. J. doctor dominus Ange. de vbal dis primus consulens mihi vt pater bono. tamen to ta vis presentis consultationis meo iudicio consistit in virtute di cte regule cancellarie iūcta simulatione ⁊ fraude maxime in cōtra ctu locationis seu coctumi facto p dictū dōnum Pau. dicto psby tero Joanni ⁊ in verisimili symonia: nam recte intuendo ea q̄ pro ponuntur symonia fraus vel simulatio directo nō probanꞇ ⁊ dict⁹ dōnus Pau. hꝫ fundatam suā intentionē in suis literis apostoli cis ⁊ pcessu inde secuto ⁊ sic in resignatione seu renūciatione facta per dictū Joan. tunc rectorē dicte ecclesie in manibus pape ⁊ col latione eius pretextu sibi facte per quas alio nō docto apparet de iuribus ipsius pauli ⁊ ad refellendam dictā regulā cancellarie ꝙ si bi non obstet adduci potest qđ dicta regula tunc locum habet quā do ille qui beneficium resignauit decesserit in possessione beneficij qđ reassignauerat per verba ipsius regule ibi si resignātes illa post

2 ea in eorundem resignatorum possessione decesserint. † Hoc pre supposito videtur ꝙ dicta prouisio dicte regule cessat in hoc casu ea ratione: qꝛ videtur ꝙ dictus presbyter Joā. non decesserit i pos sessione dicti beneficij cū illud cōduxerit a dicto dōno Paulo ⁊ ille qui conducit rem ab alio non possidet: sed detinet possidens noīe alieno: ideo locator possidet. l. si rem aliquam. l. qui vniuersas. §. ꝙ per colonum. ⁊. §. fi. ⁊. l. sequenti. ⁊. l. quāuis. §. si cōductor. ff. de acq. pos. Immo possessionem quam prius habebat conductor perdit eam transferendo in locatorem. d. l. si rem aliquam. ⁊ in. l. interdū. §. fi. eo. titu. ⁊ simili eadem. l. in princi. ⁊ in. l. quisquis. C. de vsufru. is enim possidet cuius nomine possidetur. l. quod meo. in princ. de

3 acqui. pos. † Et licet cōtractus predictus fuerit factus ad trienniū et dictus presbyter Joānes per multos annos postea decesserit cō tinue detinendo dictum beneficium: tamen videtur renouata con tinuo conductio. l. item queritur. §. qui impleto. ⁊. l. sequenti. ff. lo

4 ca. † Et lꝫ ille contractus non sit locatio cum non interuenerit pe cunia numerata pro mercede prout requiritur adesse locationis ⁊ conductionis. l. j. ⁊. ij. ff. loca. ⁊. l. j. §. si quis custodiendum. ff. depositi. tamen est similis contractui locationis ⁊ cōductionis. d. §. si qs custodiendum. ⁊. l. naturalis. §. fin. de prescrip. verbis contractus enim innominati comparantur contractibus nominatis quibus magis assimilantur vt dictis iuribus ⁊ de similibus. idem est iudi cium. l. non possunt. de legi. ⁊. c. inter ceteras. de rescrip. cum con cor. ⁊ dispositio. d. §. qui impleto procedit etiam in alijs contracti bus. l. in rebus. §. fin. ff. de preca. ideo procedit etiam in huiusmo

5 di contractu innominato. † Nec videtur obstare ꝙ ipse forte se ge rebat vt rector non vt conductor seu vt commodatarius: qꝛ nō vi deꞇ qđ potuerit sibi mutare causaꝫ possessionis. l. cum nemo. C. de acqui. pos. ⁊. l. possideri. §. illud. ff. eo. titu. ex quibus videtur resul tare ꝙ dictus presbyter Joannes non possideret dictuꝫ beneficiū: sed dictus dōnus Pau. cum dictus Joannes eius noīe cēseaꞇ pos sedisse per predicta. ⁊ per cōsequēs non videatur militare dicta re gula cancellarie: fraus autem non solet presumi. l. quotiens. §. qui dolo. de probat. ⁊. l. dolum. C. de dolo. nec similiter delicta put est symonia presumitur. l. merito. ff. pro socio. nec simulatio que i his terminis non fuisset facta nisi in aliquam fraudem ⁊ insuper qui ex cipit hꝫ regul'r pbare fundamētū sue exceptiōis. l. in pbationib⁹. in prin. de proba. ⁊ si nō pbat succūbit qꝛ paria sunt nō esse ⁊ non apparere. l. duo sunt titij. ff. de testa. tut. l. si fuerit de rebus dubi. et l. in lege. ff. de cōtrahen. emp. cū similibus. constat eñ ꝙ Thomas cui p ordinarios est collatū dictū beneficiū p repellendo dictū dō nū Pau. hꝫ uti exceptione aduersus eius collationē: ideo si nō p

6 bat videꞇ ꝙ debeat succūbere. ¶ † Tamen his non obstantib⁹ pu to veriorem esse cōclusionem supra factam per prefatum dominuꝫ consulentem: nam aduertendum ꝙ dicta regula cancellarie non lo quitur si resignans possidens decesserit sed dicit si resignans deces serit in possessione beneficij resignati: aliud autē ē possidere aliud esse in possessione prout dicit tex. apertus in. l. si quis ante. ff. de ac qui. posses. vbi cōductor q nō possidet. l. iij. §. illud. e. ti. cū similibus supra adductis cēseꞇ esse in possessione sil'r qui capit rem ex primo decreto dr̄ missus in possessionē ⁊ nō possidet. l. iij. §. fi. de acq. pos. et. l. iij. §. creditores. ff. vti pos. ⁊. ff. ex qb⁹ causis in pos. eaꞇ. in rubro et nigro ⁊ in titulo vt in pos. lega. in rubro ⁊ nigro. ff. ⁊. C. cū ergo re gula cancellarie non loquatur in possidente: sed in eo qui decesse rit in possessione verificantur verba etiam in eo qui ratione cōdu ctionis vel coctumi beneficiū tenuerit tempore sue mortis cum ta lis dicatur decessisse in possessione: licet non possederit p pdicta et ꝙ talis sit mens regule predicte suadetur: qꝛ non ex alio facta fuit dicta regula cācellarie nisi ad obuiandum fraudibus q̄ fieri quan doꝙ siunt in hmōi renunciatiōib⁹ qꝛ resignant apparēter vt colla tio non sit effectualis in vita resignantis si aliter intelligeretur de facili fieret fraus dicte regule: fraudi aūt obuiandum est. c. q̄to. de diuor. ⁊. l. in fundo. ff. de rei ven. cum similibus. maxime quādo al's de facili fieret constitutio ludibrio ꝙ esse non debet. c. commissa. §. porro. de elect. lib. vj. ⁊. l. j. §. que onerande. ff. quarum rerum ac. nō datur cum similibus. de facili enim posset conuenire de locando sibi beneficio quod resignaret vt euitaret dispositionem dicte con stitutionis que dicitur regula cancellarie: ideo cautum fuit vti di ctis verbis si in possessione decesserit ⁊ non si possederit vel possi

7 dens seu possidendo decesserit. † Nec dicat aliquis in ra loquuntur per accusatiuum

per accusatiuũ in possessionem eatur in possessionem legatorũ in
dictis rubricis ⁊ in nigro milies reperitur in iure missus in posses-
sessionẽ: nã id contingit ex natura prepositionis in que preponit
accusatiuo vel ablatiuo ꝺm naturã verbi a quo regitur iuxta illud
in cãpo curro ⁊c. ideo si regitur a verbo missus vel mittitur vel eat
tunc preponitur accusatiuo ⁊ dicitur in possessionem. sed quando
iungitur verbo esse vel simili tũc dicit in possessione vt. d. l. si qs au-
tẽ in. l. pretor ait. in prin. ff. de bonis aut. iudi. pos. ⁊ in rubrica. ff. si
mu. ven. noie. in possessione esse dicat ⁊ in. l. cũ vẽter. ff. vt in pos. le.
et diligens indagator plura hmõi reperire posset: ideo in casu no
stro decens fuit vti verbo possessione ablatiui. s. casus quia regit a
verbo decesserit qꝛ decedens non tendit in possessionẽ existens ex
tra: sed in ea existens decedit hoc premisso habemus casum dicte
cõstitutionis cum non appareat dicta resignatio fuerit publicata
in loco vbi consistit dictum beneficiũ intra sex mẽses nec ꝙ petita
fuerit possessio ab eo qui beneficium possidebat intra dictum tem
pus prout dicta regula requirit que duo copulatiue requirsit ver-
ba dicte regule vt sic non vendicet locum dispositio ipsius: ideo cõ
cursus amborum requiritur. l. si heredi plures. cũ concor. ff. de con-
di. institu. quorum tamẽ neutrum factum fuit. Nec obstat instru-
mentum coctumi qꝛ illud non fuit factũ intra semestre neqꝫ a die
resignationis neqꝫ a tempore collationis eius pretextu facte com
putandum: preterea ille contractus fuit factus in fraudem simu-
late prout deducit dominus consulens ⁊ infra aliquid subnectaz.
8 Nec † obstat ꝙ conatur ꝓbare ꝙ apprehendidit possessionem di-
cti beneficij quia ad hoc pluribus modis respondet. primo ꝙ pro-
pter hoc non est satisfactum dicte constitutioni quia nõ fuit peti-
ta possessio a dicto presbytero: iõ qui possidebat prout constitutio
illa exigit: ⁊ licet vnus testis deponat ꝙ notari⁹ dixit ꝙ eẽnt testes
ꝙ dñus Marcus in possessionem domnum Paulum ex cõmis-
sione Joannis non propterea deponit de cõmissione: ⁊ etiã in di-
ctis verbis est singularis: ideo nõ releuat. itẽ nõ probatur ꝙ fuerit
illa captura tenute facta intra sex menses ꝓut requirit dicta regu-
la: nam deponunt testes circa tempus per verba videri suo testis
aũt deponens per verbum videtur non probat vt per Barto. in. l.
quid tamen. §. si arbiter. ff. de arbi. ⁊ in. l. j. in ꝑn. de ven. inspi. item
vnus deponit de nouẽ vel decem annis elapsis ꝙ tp̃s fuit ante tp̃s
collationis alius testis deponit iam sunt ãni octo alius ꝙ iã sunt
sex vel septẽ anni ⁊ sic variant in tempore expresso in eorum atte-
stationibus ⁊ sic nõ probatur de tempore requisito in exceptione
dicte regule ꝙ tempus probari debebat per ea que habentur in. l.
eum actum. ff. de neg. gest. in. l. nõ solũ. §. sed vt probari. ff. de noui
9 ope. nũc. ⁊ in. l. ij. C. de peti. here. cum similib⁹. † Et insuper etiã nõ
plene probat ꝙ dictus dñus Paulus apprehendiderit posses-
sionẽ dicti beneficij. Nam tres testes super hoc deponũt. Unus au
tem deponit de auditu alieno qui nihil releuat: quia testimonium
de auditu alieno nihil releuat. c. tam literis. de testi. l. testium. C. e.
tit. ⁊ ꝙ habetur in. l. ij. §. idem labeo. de aqua plu. ar. vnus alius te-
stis deponit qualiter ipse vidit ꝙ quidam accepit possessionem di
cti beneficij ⁊ non cognouit quis esset ita qõ non probat ꝙ dñus
Pau. ceperit possessionẽ dicti beneficij ali⁹ testis remanet sol⁹ ita
ꝙ sibi non creditur. l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊. l. vbi numerus. ff. e.
ti. c. in omni. c. lz ex quadam. eo. ti. cũ simi. preterea nec ipse tanꝙ
vnus quia non reddit idoneam causam scientie. licet eñ deponat
vera esse cõtenta in articulo quem articulũ nõ legi: sed presuppo-
no ꝙ articulus concludat ⁊ propterea dictum etiam cõcludat: sed
non concludit cã scientie: qꝛ non deponit qõ viderit dictum dñũ
Paulũ capere possessionem dicti beneficij: sed interrogat⁹ in cau-
sa scientie deponit quod ipse testis fuit rogatus ad hunc actum ꝑ
ser Angelum dicentem hoc modo videlicet fiate testimonij e io se-
ro rogato como don Marco morte in possessione mesere Paulo
del beneficio de san Pietro in folgliã de commessione de dõni Jo
annis tegni prefecto ista causa scientie non est per sensum corpo-
ris circa possessionem. Sed per auditum a ser Angelo merito ⁊c.
10 Preterea † non deponit de quo Paulo: sed solum deponit de no
mine proprio quod non prebet sufficientem demonstrationẽ ⁊ no
titiam rei demonstrate per ea que habentur in. l. forma. ff. de cẽsi. ⁊
per bar. ⁊ doct. in. l. demonstratio. de condi. ⁊ demon. ⁊ per doct. in
l. hac consultissima. C. qui testa. fa. possunt. ⁊ maxime quia adijcit
vnam qualitatem: qꝛ nominat eum mesere que adiectiuatio nõ so
let attribui simplici clerico nec in alijs actis demonstratur per di-
ctum vocabulũ domin⁹ seu mesere: sed sub adiectiuo dñus: itaqꝫ
11 non apparet per aliquem testem ꝙ iste domnus Paulus ceperit
possessionem dicti beneficij maxime intra sex mẽses. † Postremo
dictus domnus Paulus debet succumbere ea ratione qꝛ dicta re-
signatio ⁊ conductio ad coctumum censent facte in fraudem ⁊ si-
mulate: qꝛ finxerunt qõ dictus dñus Joannes libere resignare et
resignauit eo acto qõ ipse Joannes haberet in vita fructus dicti
beneficij ⁊ vt non deprehenderet dicta fraus ⁊ dicta Symonia de
uentum fuit ad dictũ contractum coctumi ⁊ forte vt fieret fraus di
cte regule cãcellarie prout super hoc insistit dominus cõsulens cu-
ius consilio de subscriptione sum requisitus: fraudes enim ⁊ simu-
lationes perraro probari possunt directe: fiunt enim vtplurimum
clãdestine: ideo per coniecturas probãtur vt patet in. l. dolũ. C. de
dolo. in. c. ad nostram. de emp. ⁊ ven. in. c. illo vos. de pigno. in. l. si-
cut. §. superuacuum quibus modis pignus vel hypot. solu. in casu
isto multa concurrunt que prebent euidentes coniecturas prout
discutit et probat primus consulens viget enim coniectura quod
post resignationem coctumauit vt rector ipsum dictum beneficiũ
ad triennium ex quo deprehenditur quod non obstãte resignatio
ne intendebat retinere dictum beneficiũ pro se ⁊ vt rector. item cõ
tinuo postea percepit fructus etiam post trienniũ. itez renouauit
quandã emphyteosim vt rector dicti beneficij ex quo datur intel-
ligi ꝙ non retinebat dictum beneficium vt coctumatarius fcõ eñ
datur voluntas intelligi. l. reprehendenda cum multis concordan
tijs. C. de insti. ⁊ substi. sub. ꝯdi. fac. ⁊ propterea non ob. ꝓsumptio
tacite reconductionis allegate in contrarium. Itẽ cõcurrit dispo-
sitio. d. §. supuacuũ que trahit ad alios terminos vbi cadit suspitio
fraudis per not. ꝑ Bar. ⁊ alios in. l. post ꝯtractũ. ff. de dona. q̃ pre-
sumptio fundata in. d. §. superuacuũ. militat etiã vbi iteruenit pre
carium vel conductio vt ꝑ Bar. ⁊ alios in. d. §. superuacuũ. ⁊ in. d. l.
post cõtractũ concurrit nimia modicitas affictus erat eñi affictа-
ta ꝑ sex starijs ⁊ ipse Joãnes ꝑ eodem tꝑe affictauit pro vno stario
ita ꝙ sumitur cõiectura fraudis prout hoc declarat dñs cõsulens:
ideo nõ insisto ⁊ si non prodessent singula saltem multa iuuent. l. ij.
in prin. cum concor. de excu. tut. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. cxxxviij.

1 ☞ Dos an patri vel filie sit restituenda. ꝑ totum. vsqꝫ ad. nu. 5.
2 Contrahentes videntur se in dubio conformare cum dispositiõe iuris communis.
3 Uerba sunt scdm contractus vel actus naturam interpretanda su per quibus emanant etiam si illa oporteat impropriari.
4 Stipulatio an comprehendat personam extrinsecam.
5 Substitutio intra pupillarem etatem facta per verba cõmunia an desinat esse pupillaris si ad testatoris bona restringatur ita ꝙ pia causa substituta non se extendat ad bona hereditatis materne nõ adite per pupillum. vsqꝫ ad fi. consi.
Substituit est verbum commune et quid importet. nu. seq. ⁊. 7.
6 Uerbum commune non adiectum vniuersitati bonorum non importat directam institutionem vel substitutionem nisi quando adijcitur vniuersitati bonorum.
7 Uerbum commune adiectum certis bonis in substitutione pupillari non inducit substitutionem directam nec ad vniuersuz trahit.
8 Substitutio facta intra pupillarem etatem non desinit esse pupillaris licet sit ad testatoris bona restricta.
9 Substitutio facta per hec verba filio quod post filij mortem bona sua distribuantur inter pauperes per suos fideicommissarios in testamẽto noiatos censetur directa.
10 Substitutio interpretatur directa quando est bonorum vniuersitas distributa per verba cõmunia.
11 Hereditas matris non adita an ⁊ quando possit transmitti.

¶ Consilium. cxxxviij.

In nomine domini nostri

1 Jesu xpi. ¶ † Uiso pũcto supra descripto ⁊ visa co-
pia statutorꝫ de quibus in pũcto que nõ magnifacio
ad decisionẽ pñtis ꝯsultationis ⁊ visa copia testamẽ-
ti Leonardi ⁊ visa copia instrorũ dotalium vz primo celebrati. s. tẽ
pore cõstitutionis dotis ⁊ alterius instri celebrati tꝑe quo fuit so-
lutum residuũ ⁊ in vtroqꝫ instro est scriptũ Jacobo stipulanti pro
se ⁊ heredibus suis illo ⁊ illis cui ius ⁊ casus restituẽde dotis dede
rit reddere ⁊ restituere ⁊c. ⁊ sic in vtroqꝫ instro vr verbũ illo sit scri
ptum per. o. ⁊ sic vt sit ablatiui casus ⁊ virgulatũ supra virgula que
solet poni super litera. i. qõ denotat ꝙ sit datiui casus: si aũt eẽt da
tiui casus regeretur ab illis infinitiuis reddere ⁊ restituere: si autẽ
est ablatiui casus regitur a participio stipulanti mediante prepo
sitione pro ⁊ tunc illi infinitiui sunt impersonaliter positi quia nõ
declarat cui restitui debeat. itẽ in vna copia instri vni⁹ ꝯtract⁹ non
est copula inter verba illa ꝓ se ⁊ heredibus ⁊ illa verba illo vl' illis
sine copula melius congrueret illi ꝙ̃ illo nisi esset pũctus ꝓ copu-
la. l. triplici. ff. de verbo. sig. vel esset sensus ꝙ illa verba illo vl' illis
limitarent verba precedentia pro se ⁊ heredibus: ita ꝙ stipularet
pro se ⁊ heredibus ⁊ sic pro illo herede vel pro illis heredibus cui
vel quibus ⁊c. et sic sine copula restringendo veniant illa relatiua
illo vel illis cum copula veniant ampliando per tex. in simili singu
larem in. l. ea tamen adiectio. de le. iij. ⁊ quod ibi per Dy. ⁊ Bar. si
itaqꝫ sunt vba datiui casus tunc clarũ esset ꝙ stiplo facta est ꝙ red
dat ⁊ restituat illis quibus ius dederit ⁊ casus restituẽde dotis: sed
ex quo pater predecessit actio de dote cõsolidata fuit in filiaz que
morte patris fuit effecta sui iur. l. vnica. §. videamus. C. de rei vxor.
act. ꝑ Bar. ⁊ alios in. l. ij. §. ꝙ si in pñs. ff. solu. ma. ideo eius heredi
bus reddẽda esset tanꝙ quibus ius ⁊ casus restituende dotis dede
rit ex persona. s. filie. Si naũt sunt verba ablatiui casus ⁊ tũc si sine
copula videret sensus dicte stipulationis ꝙ stipulatus pater ꝓ se

et pro heredibus suis si casus ⁊ ius restituēde dotis sibi vel suo seu
suis heredibus cui vel quibus casus restituēde dotis dederit ⁊ hoc
per dcā.§.vigore.d.l.ea tñ adiectio:sinaūt est copula ⁊ iuncta obla
tiuo casui illo vel illis tunc ꝺm vim verboꝝ ali⁹ videt̃ sensus q̄ vi
deretur cui stipulatū pro parte ar.l.si mihi ⁊ titio.de verb.oblig.l.
reos.§.cū in tabulis de duobus reis.l.si duobus.§.fi.de leg.j.cum
multis si.⁊ hoc ꝑut relatiua que immediate sequūtur cui vel quib⁹
referant solū illa verba illo vel illis proxime precedentia: sed ꝑut
referent omnia precedētia vꝫ etiā illa verba pro se ⁊ heredib⁹ tunc
esset sensus q̄ stipularet̃ pro se si sibi ius ⁊ casus dotis restituende
dederit ⁊ pro heredibus vni vel plurib⁹ cui ius ⁊ casus ⁊c.⁊ pro illo
vel illis cui ⁊ quibus ⁊c.vt sic relatiua illa cui vel quibus referat om
nia ṗdicta ṗcedētia cū ad oīa salua rōne recti sermonis referri pōt
pro quo optime facit.l.quesitū.§.j.de le.iij.vbi testator legauit su-
pellectilē quācūq; habeo ⁊ quicquid in predio semproniano habeo
illud quicqd.i.omne qd restringit etiā legatuꝫ suppellectilis facit
etiā.l.nā q̄ liquide.§.fi.de penu lega.vbi etiā relatiuum qd restrin
git oīa ṗcedētia ⁊ non refert nec restringit solum antecedēs proxi
mum si itaq; hec interpretatio adhibet̃ in legatis que largius iter
pretātur q̄ ꝯtractus.l.in testamētis.ff.de reg.iur.c.cū dilecti.in fi.
de dona.fortius hoc idē dici pōt in contractu ⁊ maxime in stipula
tionibus que interpretant̃ ꝯtra stipulantē qui potuit legem aper-
tius dicere.l.quicqd astringende.§.j.de verb.obli.⁊.l.veteribus.ff.
2 de pactis.†Facit illa vulgaris theorica q̄ in fine posita ad oīa pre
cedētia referuntur.l.talis scriptura.de leg.j.c.scḋo requiris.⁊.c.in-
quisitioni.de appel.cū si.⁊ maxime hoc dicendum videt̃ q̄ cōtrahē
tes cēsent̃ in dubio se cōformare cū dispositiōe iuris prout no.bar.
in.l.iurisiurandi.§.si liberi.de ope.lib.⁊ in consilio incipiente qui-
dam accepit a quodā abbate in ordine.clij.ꝺm ordinem perusinuꝫ
nō informis q̄ dictū approbat Imo.in.l.fi.de condi.⁊ demon.⁊ in
c.potuit circa finem.de loca.⁊ Pet.de anch.in cle.ij.de iurepatro.
et in.l.sed si hac.§.liberto.de iurepatro.⁊ in.l.sed si hac.§. liberto.
ff.de in ius vo.⁊ in.c.j.de consti.in sua repe.xiiij.q.principali. post
recitatam questionem pillei.⁊ And.de ysernia in.c.j.in quib⁹ cau-
sis feu.amit.⁊ in simili in testamento Panor.Pe.de anch.in.c.in
presentia.de proba.⁊ Domi.de sancto Gemi.in.c.j.de censi.lib.vj.
ad idē q̄ post Cynum no.Bar.Ang.⁊ Raph.cuma.in.l.heredes
mei.§.cum ita ad treb.⁊ Paul.de castro.ibi in lec.padu.⁊ sparsim
multa alia possent ad hoc propositum adduci:igitur ista stipula-
tio interpretari debeat secūdum ius cōmune maxime cū non opor
teat verba impropriari prout impropriant docto.in dictis locis.
3 Et maxime q̄ verba interpretantur ꝺm naturam actus seu rei su
per quibus emanauit etiā si oporteat verba impropriari.l.si vno.in
4 prin.loca.⁊ in.l.si stipulatus.de vsur.†⁊ in proprijs terminis not.
Bart.in.l.post dotē.so.ma.per tex.ibi ꝺm vnā lec.volens q̄ licꝫ in
stipulatione non soleat subintelligi persona extrinseca.l.si ita sti-
pulatus.§.grilogonus.de verb.obli.sed si stipulatio in verbo exe-
cutio impersonaliter concipit̃ ex parte stipulātis valeat stipulatio
q̄ censetur stipulatus sibi dari vt ibi ⁊ aut.si quādo.C.de const. pe
cu.tamen secus in stipulatione dotis restituende q̄ si pater dotē
reddi stipulatus est ⁊ non dicit cui subintelligit̃ etiā persona filie:
q̄ censetur stipulatus reddi sibi ⁊ filie ꝑut de iure disponitur vt sic
actio sit cōmunis si matrimoniū dissoluit superstitibus patre ⁊ filia
existente in potestate: si vero mortuo patre vel filia aliter effecta sui
iuris tunc censeatur stipulata filie reddi q̄ de iure citra stipulatio-
ne veniebat sibi reddenda per.d.l.vnicā.§.videamus.C.de rei vxo.
ac.prout hec voluit Barto.in.ij.col.in.l.post dotē per tex.ibi.ff.so
lu.mat.cum quo doc.transeunt q̄ tenet Saly.in.l.si auia.C.de in.
do.quod facit ad interpretationē huius stipulationis si in ea sunt
ablatiui casus illo vel illis:⁊ si dicatur satis cēsetur personaliter sti
pulatus sibi dari stipulando pro se ⁊ heredibus ⁊c.respōdet̃ q̄ illa
verba determinant verba obligatiua potius q̄ verba executiua et
satis stipulatur ⁊ recipit pro se ⁊ heredibus ꝓmissionē:lꝫ imperso-
naliter ꝯceptā circa verba executiua ex quo interest sua reddi ꝑut
de iure reddenda est:nam sibi ⁊ heredibus suis ꝑderit eo casu quo
eis de iure reddenda erit:item dicit Bar.in.d.l.post dotē.maxime
circa finē secūde questionis versiculo ex predictis ergo collige qd si
pater stipulat̃ dotē reddi simpliciter hoc est nō exprimēdo cui ha-
beat reddi vel si stipulat̃ reddi sibi ⁊ filie vel si stipulatur reddi sibi
aut filie omni casu interpretatur ꝺm naturam dotis ; adeo q̄ non
impeditur per talem stipulationē ius cōsolidationis in filiam iu-
xta.d.§.videamus.⁊ si filia ante solutum matrimonium est facta iu
ris sui actio de dote sibi soli ⁊ suis heredibus cōpetat ⁊ sic ei ⁊ suis
heredibus est restituenda dos.ar.illius tex.⁊ cū eo transeunt doc.
ibi.⁊ idem dicit Saly.in.d.l.si auia.q̄ de directo confert ad casum
nostrum in quo lꝫ non specifice stipulet̃ filie tñ si stipulat̃ per verba
equipollentia:nam sub verbis illo vel illis cui ⁊c.nil aliud cōprehē
di potest nisi pater ⁊ filia ⁊ eorum successores:ita q̄ per dictam sti-
pulationem non fuit impeditum ius consultationis in filiam que
cōstante matrimonio fuit effecta sui iuris ⁊ fortius est hoc dicēdū
q̄ in casu Bar.tum q̄ ex verbis demōstratur q̄ stipulator habuit
respectum ad iuris dispositionem ⁊ naturam actus:tum q̄ illa re-
latina cui vel quibus possunt referre omnia precedentia ⁊ etiā pa
trem et eius hr̃des prout supra deductum est.⁊ per consequens re
stringere omnia dicta antecedentia per.d.l.ea tamē adiectio.et sic
per predicta deducitur qd dicta stipulatio non alterat naturā do-
tis ⁊ propterea supra.in princi.dixi q̄ de statutis relatis in thema
te non faciebam magnā vim:ac etiam quia nō bene declaratur in
themate an pater decessisset testatus necne ⁊ quis successerit ipi pa
5 tri:vnde discussionem dictorum statutorum omitto. ¶†Conclu-
do itaq; qd dicta dos est reddenda heredibus mulieris non obstā
te forma stipulationis predicte modo videndum est qui sint here-
des mulieris vtrū scilicet sint operarij dicte Fabrice vigore substi-
tutionis facte in testamento Leonardi patris domine Francisce
circa q̄ videtur dicendū qd dicta substitutio non sit pupillaris: lꝫ
fideicōmissaria restricta ad bona testatoris ⁊ si hoc est dicta fabri-
ca non deberet habere istam dotem de qua agitur que nō est de bo
nis Leonardi testantis:sed de bonis vxoris Leonardi matrisq; di
cte Francisce pupille cum dicta fabrica sit solum substituta in bo-
nis testatoris:quod autem substitutio predicta facta de fabrica ṗ-
dicta facta per verbum commune substituit censeatur fideicom.de
ducitur duobus medijs vno quia verbum substituit est verbum cō
mune.l.generaliter.§.cum autem.C.de institu.⁊ substitu.sub cōdi.
fac.prout not.glo.in.l. precibus.C.de impub.⁊ glo.in.l. centurio.
ff.e.ti.⁊ bar.Bald.⁊ docto.communiter in dictis iuribus.⁊ in.l.iaꝫ
hoc iure.eo.titu.⁊ cañ.in.c.si pater.de testa.lib.vj.⁊ in.c.raynutius
6 eo.titu.in antiquis.†Verbum autem commune non adiectū vni-
uersitati bonorū non importat directam institutionem vel substi-
tutionem nisi quādo est adiectum vniuersitati bonorum ⁊ nō al's
per not.per glo.⁊ doct.in.l.his verbis.in prin.de heredi.insti.⁊ per
doct.l.j.§.si ex fundo.⁊ in.l.ex facto.eo.titu.per quam rationem te
nuit Imo.q̄ etiam adiectum quote bonorum non inducit directā
substitutionem prout voluit per no.in dictis iuribus Imo .in.d.l.
centurio.q̄ ⁊ voluit bar.in.d.l.centurio circa finem tertie. q. char.
penulti.per aliam rationem que etiam militat in hoc casu ⁊ videt
7 qd procedat etiā si est facta mentio pupillaris etatis.†Nam Bar.
in consilio incipiente viso testamēto Martini in ordine.cxxxv.se-
cūdum ordinem perusinum non informis voluit q̄ nunq̄ verbum
cōe adiectū certis reb⁹ inducit directā institutionē vel substitutio
nē ⁊ Pet.de anch.in.d.c.si pater.xiij.notabili vult qd vbū cōe ad-
iectū certis bonis in substitutione pupillari non inducit directam
substitutionem nec trahitur ad vniuersum prout nec in testa mē-
to paterno ꝺm euꝫ hoc presupposito dicte filie pupille primo loco
per verbū commune substituit est facta substitutio in bonis mater
nis ipsius testatoris ⁊ sic in certis rebus:ideo videt̃ q̄ illa substitu
tio censeatur obliqua quia verbum cōmune substituit adiectū cer-
tis rebus non inducit directam substitutionem vt dictū est prout ⁊
voluit vltra predicta Bar.in.d.l.centurio in.vj.col.⁊ Bald.in.d.l.
precibus in fine ⁊ Imo.in.d.c.raynuti⁹.⁊ probat̃ in.§.aliud quoq;
capitulū.in prin.iuncto.§.ceteꝝ in aut.vt cū de appel.cogno.ꝑut
voluit Richar.malūb.ꝺm Saly.in.d.l.precibus in fine.⁊ ꝺm h ver
bum substituit est positum in eodem testamēto proximo precedē-
ti capl'o in obliqua significatione:ideo videtur q̄ etiam in sequen
ti capl'o interpretetur positum in obliqua significatione per theo-
ricam traditam per bar.in.d.l.centurio parū post medium versicu
lo vel quid si in precedentibus ⁊c.Secūdo dicta substitutio est re-
stricta ad bona testatoris ⁊ substitutio que al's interpretaret̃ pu-
pillaris restricta ad bona testatoris interpretatur fideicō.prout vo
luit bal.in.d.l.precibus.char.penul.⁊ Saly.ibidem col.penul.⁊ idē
in effectu consuluit Bal.in quodam suo consilio incipiente ꝓponi
tur quod pater filio cuius consilio se subscripsit Ange.eius frater
nonnulli alij ⁊ preclarissimus doct.⁊ pater obseruandissimus dñs
Joannes petrutius de nobilibus de monte sperello in.d.l.precib⁹
8 idem tenet dicens ita fuisse iudicatum. ¶†Tamen his non obstā
tibus dicendum est q̄ dicta substitutio facta de pia causa interpre
tanda sit directa pupillaris:nam facta est sub forma pupillaris sub
stitutionis:q̄ sub cōditione si decesserit intra pupillarem etatem
ante q̄ deueniret ad legitimam etatem testandi vꝫ duodecim an-
norum ⁊c.substitutio enim facta intra pupillarem etatem non de-
finit esse pupillaris:licet sit restricta ad bona testatoris per tex.in
l.si ita scriptum.§.si filio impuberi.ff.de bono.poss.secūdum tabu
las ⁊ ibi not bar.ad idem q̄ not.Bald.in.l.si quis ad declinādā.
C.de epi.⁊ cle.vbi in similibus terminis in quibus substitutio est re
stricta ad bona testatoris distinguit an sit facta sine expressiōe pu-
pillaris etatis quo casu ipse vult quod censeatur fideicommiss.an
vero sit facta sub expressione pupillaris etatis quo casu ipse vult
quod censeatur pupillaris etiam in casu quo ipse etiam ex alio q̄
qui a substitutio sit restricta ad bona testatoris arguebat quod
esset fideicommis.⁊ tñ propter dinumerationeꝫ etatis pupillaris
concludit quod si pupillaris non obstante quod substitutio fue-
rit facta in bonis testatoris et non obstante quod verba eo casu
magis conuenirent oblique substitutioni : ita dicamus in casu
nostro in quo etiam concurrit fauor pie cause substitute argu.l.
in ambiguis pro dote.de regulis iuris iuncta.l.cum his.§. mulier.
de condi.

de condi.inde.⁊ arg.l.inter pares.de re iudi.⁊.c.fi.extra.eo.ti.⁊ al's
in.c.cum tibi.cum ibi not. de testa. multos enim fauores et multa
priuilegia habet pia causa que latissime enumerat Ponta.in auc.
9 similiter.C.ad leg.falci.† Pro quo facit ꝙ not.Bar.in.d.l.centu-
rio.col.vij.seu.viij.dicens ꝙ si testator substituit filio per hec verba
ꝙ post mortẽ filij bona sua distribuantur inter pauperes per suos
fideicom.in testamẽto nominatos substitutio censetur directa ẜm
eum qui hoc vult etiam si mater sit in medio licet ipse sit in ea opi.
qꝺ substitutio cõpendiosa facta per verba cõmunia sit omni tem-
pore fideicõ.quando mater est in medio ⁊ ne sit cõtra ius debet in-
telligi ꝙ fauor pie cause faciat censeri directã etiam in preiudiciũ
matris quem fauorẽ pie cause põderant etiã Ang.⁊ Pau.de cast.
prout dico.in.d.l.precibus.super glo.immo idem ꝙ Bar. videtur
presupponere Ange.in quodam suo cõsilio ꝙ incip. Uiuianus de
monte Politiano:⁊ licet multi insurgant cõtra Bar.in illo suo di
cto tamen cõmuniter non se fundant in verbis bona sua:sed in ver
bis dentur ⁊c.loquitur tamen Bar. in cõpendiosa facta sine distri
butione temporũ ⁊ Bal.in.d.l.si quis ad declinandã.dicit idem ꝙ
Bar. quãdo est cõpendiosa sub distributione etatum licet al's te-
neat contrariũ ponderãs in contrariũ vim verborũ quãtofortius
in casu nostro in quo est facta substitutio intra pupillarẽ etatem
sub tot verbis geminatis ad maiorẽ expressionẽ voluntatis ꝑpter
quod videtur satis maior ratio interpretãdi substitutionẽ pupil-
larem quam eo casu quo fieret substitutio cõpendiosa per verba si
decesserit in pupillari etate vel al's quandocũqꝫ substituo talẽ. Et
maxime quia tunc verbũ substituo relatum ad plures etates debe
ret de rigore pariter terminare. arg.l.si.C. de sentẽtijs.⁊.l.iam hoc
iure.de vulga.⁊ pupil.cum cõcor. ⁊ tamen illa expressio pupillaris
etatis est tante efficacie ꝙ preualet illi cõiecture regule iuris sum-
pte ex illis iuribus que est efficacior quã illa cõiectura ꝙ quia posi
tum in vna parte testamenti censeatur eodẽ modo sumptũ a testa-
tore in alia parte quã sumit Bar.prout adducta est in cõtrarium:
quia licet verbum cõmune sit positum semel in vna significatione
ꝓpria non sequitur ꝙ sit eius mos assumere solũ in illa ⁊ nõ in alia
significatione etiã propria maxime quia si semel tantũ ita posuit ⁊
ita respõdetur ad illam coniecturã Bar. ⁊ aduerto ꝙ Bar.ponde-
rat illam coniecturã ad interpretandã directam substitutionẽ cui
interpretationi iura magis fauent vt probatur in.d.c. si pater. in
ratione sui generali ⁊ nõ dicit Bar. quantũ sit efficax dicta conie-
ctura itaqꝫ non est in cõsideratione quando est expressa pupillaris
etas ⁊ maxime cõcurrẽte fauore pie cause et substitutionis directe
10 per supradicta.† Nec obstat ꝙ verbum cõmune ita demũ inducit
directam institutionẽ vel substitutionem quãdo adijcitur vniuersi
tati bonorũ vt in contrariũ deductũ est: quia respõdetur ꝙ quãdo
est distributa vniuersa hereditas: licet nulli sit relicta vniuersitas
bonorũ et nullum verbũ cõmune sit adiectũ vniuersitati bonorum
tamẽ ex quo vniuersa hereditas testatori est distributa per verba
cõmunia interpretatur directa substitutio prout dicit Bar.in.d.l.
centurio.in penul. char.versi. quid si hec substitutio fiat per verbũ
cõmune:⁊ licet loquatur quãdo fit per quotas tamẽ eadẽ ratio vi-
detur in isto casu in quo non fit in rebus certis que non continent
debita ⁊ sic censentur relicta particularia iuxta.l.cogi.§.⁊ genera-
liter.ad treb. sed in vniuersitate bonorũ: nam bona materna sunt
quid vniuersum continentia debita et credita.l.princeps bona.de
verb.signi.⁊.l.nam qꝺ.§.si.cum.ll.seq.ff.ad treb.⁊ similiter substitu
tio in alijs bonis est facta vniuersitati bonorũ: quia in residuis bo
nis ⁊ sic nihil remanet ꝙ non sit distributũ inter substitutos: adeo
ꝙ si institutus recusasset hereditatẽ militaret substitutio vulgaris
ex quo vniuersa bona testatoris sunt distributa per verba pregnã-
tia ⁊ vniuersitatẽ significãtia ⁊ sub vulgari cõtineri solet tacita pu-
pillaris ex cõiecturata mente testatoris.l.ꝗuis.C.de impuberum.
⁊.l.iam hoc iure.in prin.ff.eo.ti.quãtofortius interpretetur ista ꝙ
11 sit pupillaris ex quo est facta sub expressa cõditione si in pupillari
etate decesserit:attẽto etiã ꝙ est substituta pia causa. ¶† Ex qui-
bus cõcludo ꝙ ista substitutio est interpretãda pupillaris per pre-
dicta quo fit ꝙ trahitur etiã ad bona pupille. sed circa hoc instari
potest ꝙ hereditas matris non adita non transmittitur per filiã.l.
ij.C.ad orfi.⁊.l.j.§.in nouissimo in sui generalitate.C. de cadu.tol.
et in.l.si infanti.C.de iure delibe. ideo dicta dos nõ transmittatur
ad heredes dicte pupille.⁊ per cõsequẽs nec ad pupillariter substi-
tutã piam causam:tamẽ respondetur ꝙ heredi ex persona pupille
cõpetit restitutio in integrũ aduersus aditionẽ non factam. arg.l.
pantonius.ff.de acquirẽ.heredi.et.l.qui duos. de reb.dubi.⁊.l.qui
duos.de vulg.⁊ pupil. ⁊ ꝙ minor etiã non adiens hereditatem ma
tris vel aliam sibi delatam ⁊ illam nõ transmittens de iure cõmuni
trãsmittat iure speciali beneficiũ restitutionis in integrũ ad adeun
dum hereditatẽ tenent Jaco.de rauen. Pe.⁊ Cy.in.d.l.qui duos.
de reb.dub.generaliter loquẽtes in minore idem Jaco.but.in.d.l.
pantonius.⁊ in.l.j.C.de resti.mili.idem Barto.in.d.l.qui duos.de
reb.dubi.⁊ ipse ⁊ Imo.in.l.vẽtre.de acqui.here.⁊ in.d.l.pãtonius.
vbi Imo.dicit ꝙ Bal.⁊ Francis.de rampo.idem tenent qꝺ ⁊ idem
Jo.and.in.c.in presentia.de proba.idẽ Rapha.fulg.in.d.l.j.C. de
resti.mili.⁊ in.d.l.si infanti.C.de iure deliberan. vbi hanc partẽ vt
cõmunẽ tenet Pau.de cast.et idẽ in maiore infante voluit Põta.
in.d.l.pãtonius.dicẽs ꝙ Ang.facit in hoc differentiã inter maiorẽ
infante ⁊ infantem quam ⁊ tangit Bal.in.l.j.de resti.militũ.⁊ licet
quidã dicũt aliud in infante.tamẽ Bal.in.d.§. in nouissimo. dicit
ꝙ si in minore maiore infante fortius in infante ẜm eum ⁊ rñdetur
ad.d.l. si infanti qꝺ loquitur de iure cõmuni et facit cõmunis opi.
que vult ꝙ infans transmittit iure suitatis nõ obstante.d.l.si infan
ti.sed nõ est forte opus in ꝓposito nostro sup hoc instare quia non
aperit pũctus ꝙ decesserit infans dicta Frãcisca. cõcludo itaqꝫ qꝺ
dicta dos deuoluta est ad heredes dñe Catherine et qꝺ dicta pia
causa sit heres ex substitutione pupillari dicte dñe Francisce et ex
eius ꝑsona dicte dñe Catherine possit esse heres dicte Catherine
saltẽ mediãte restitutione in integ.⁊ cõsequẽter cõsequi dictã dotẽ.
et per hoc puto effectualiter respõsum ad quesita. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxxxix.

☞ Deposita pecunia pro quodã pupillo cum stipulatione ex-
pressa ꝙ eodẽ pupillo mortuo depositarius illas pecunias distri-
buat amore dei:decessit pupillus ⁊ pecunia conceditur pro tpe pie
cause si deponens fatetur deposuisse de mandato epi mortui eps
nouus nõ potest repetere dictas pecunias tanꝙ bona epatus.

1 Episcopus quicquid acqrit in dubio ꝑsumitur acquisisse ex rebus
ecclesie ⁊ post eius mortẽ successori reseruãtur. fallit aliũde quesitũ
et contemplatione sui patrimonij vel alterius.

Mandatum an videatur reuocatũ vbi etiam mãdatarius ignorat
mandãtis mortem vt rei sibi ad dandum tradite dominium trans-
ferre non possit.

2 Testis nõ iurati dictũ ⁊ sine partis aduerse citatione non probat.

3 Mandatum executum non potest a mandante reuocari etiam
via indirecta.

4 Confessio cedentis an cessionario noceat.

5 Stipulari ꝙ alteri non possit an procedat vbi stipulatur propria
causa.nu.seq.

6 Notarius potest alteri stipulari.

¶ Consilium.cxxxix.

In nomie domini nostri
1 Jesu xpi. ¶† Licet in hac cõsultatione videatur pri
ma facie dicẽdũ qꝺ eps possit repetere dictã pecuniã
depositam: nam dicta pecunia videtur qꝺ appareat
fuisse epi predecessoris presentis epi et res prelatorũ censentur esse
ex bonis ecclesie: nam ea que habent prelati presumũtur habuisse
ex bonis ecclesie ⁊ reseruanda sunt post eius mortẽ successori vt est
tex.in.c.j.c.vnusquisqꝫ.⁊.c.fi.de pecu.cle. ⁊ facit tex.in.c.presbyter.
eo.ti.ad hoc etiã auc.licẽtia.C.de epis.⁊ cle.vbi est tex.ꝙ id qꝺ non
probatur epm habuisse aliũde quã ex bonis ecclesie vel eius cõtem
platione tunc censetur quesitũ ex bonis ecclesie adeo quod cẽsetur
esse ecclesie vt ibi est tex.ad idem.c.requisisti.de testa. qꝺ et firmant
doct.in dictis iuribus et dato ꝙ eps tradidisset illam pecuniã dño
Bernardino cum hoc vt deponeret ⁊ mãdaret vt in themate cõti-
netur:tamẽ illud mãdatũ epi morte finitur.l. inter causas. in prin.
ff.mãdati.⁊.l.mandatũ.C.eo.titu. ideo mãdatarius etiã ignorans
reuocationẽ mãdati: quia ignorãs mortẽ mandãtis nõ põt trans-
ferre dominiũ:prout poterat in vita mandantis.l.eius qui in pro-
uinciam.§.quas vero pecunias.si cer.pe. ideo videtur ꝙ dictus ser
Perfrãciscus nõ potuerit cõsignare dictã medietatẽ dictarũ pecu
niarum dicte ecclesie post mortẽ dicti epi et multominus potuerũt
predicta fieri si depositũ fuit factũ post mortẽ epi. item ⁊ tertio di-
ctus ser Perfrãciscus ꝓmisit ⁊ dictus dñus Bernardinus stipula
tus fuit alteri ⁊ stipulatio facta alteri non tenet.l.stipulatio ista.§.
alteri.de verb.obliga.⁊ insti.de inuti.stipu.§.si quis alij.⁊.§. alteri
quarto ista cõcessio videtur quedã donatio: nam si non esset causa
donationis nõ videtur subesse alia causa ⁊ sic stipulatio fuisset in-
efficax.l.ij.§.circa.de excep.doli.⁊ si causa donationis subintelligi-
tur videtur similiter ꝙ nõ valuerit qm̃ prelati cẽsentur administra
tores bonorũ ecclesiarũ adeo ꝙ donare nequeunt bona suarũ eccle
siarum.c.ij.de dona. saltẽ graues quas facere nequeũt etiã pro ele-
mosynarũ erogatione.c.iij.eo.ti.⁊ ibi glo.cum concor. adductis in
eis per glossas.satis autẽ grauẽ puto fuisse dictã erogationẽ: licet
in themate nõ exprimatur quãtitas merito ⁊c.ex his itaqꝫ videtur
qꝺ dictus eps successor nomine sue ecclesie possit exigere dictã pe-
2 cuniam depositã. ¶† Tamẽ his nõ obstantibus cõtrariũ puto de
iure verius ea principali ratione;quia confessio dicti domini Ber-
nardini nõ preiudicat dicto ser Perfrãcisco aut dicte ecclesie quia
dictũ vnius dictũ nullius.l.iurisiurandi.C.de testi.c. tam literis.c.
licet ex quadã.extra.eo.ti.cum si.⁊ maxime cõfessio extraiudicialis
emanata nõ citata parte ⁊ sine iuramẽto requiritur enĩ iuramentũ
in attestatione ⁊ citatio partis ad videndũ prestari iuramentũ.d.
l.iurisiurãdi.⁊.l.si quando.C.eo.ti.⁊.c.ij. extra.eo.ti. nec põt alteri
per alterũ deterior cõditio inferri vt in regula iuris non põt alteri
3 in.vj.† nec potest mandans post mandatũ executũ illud reuocare.
argu.l.sicut.C.de actio.⁊ obli.Et maxime quia solẽni stipulatione

promisit dictus dominus Bernardinus dicto ser Perfrancisco ac etiā notario recipiēti et stipulāti pro omnibus quorū interest aut interesse poterit in futurū firmiter perpetuo habere rata ⁊ firma ⁊ cetera oīa ⁊ singula ⁊c. ac iuramento firmauit ⁊ sic non fuit simplex mandatū: sed stipulatio de obseruādo ⁊ nō veniendo cōtra et si nō pmittitur eidē directo venire cōtra non debet pmitti venire cōtra per viam indirectā: vt in. c. cum quid vna via. de reg. iur. in. vj. cum cōcor. 4 † Nec obstat si dicatur ꝙ cōfessio cedentis nocet cessionario prout voluit Guido de suzza. vt refert Jo. an. in addi. specu. in ti. de ces. acti. §. j. ver. sed nūquid sola confessio quē refert Jmo. in. l. facta. §. si heres. ad trebel. ⁊ idem vult Dy. in. d. §. si heres. prout ibi refert Jmo. quia in contrariū est magis cōmunis opi. in terminis hmōi. s. quādo cessio fit ad cōmodū cessionarij. Nam Albertus Galeocti in sua margarita tenet simpliciter ꝙ non noceat in casu quo cessionarius nō habet regressum contra cedentem: prout cōtingit casu nostro in quo ecclesia pretendit causam mere lucratiuā. arg. l. aristo. §. fi. de dona. item Dy. in. l. seruū filij. §. j. de leg. j. dicit ꝙ nō preiudicat nisi in casibus positis in. l. iij. C. de noua. Sed hic nō interuenerunt illa tria merito ⁊c. item Jaco. de are. ⁊ Bar. post eum in. l. si heres. ad treb. tenet ꝙ aut fit cessio ad cōmodum cedentis: ⁊ tunc requiritur alterū de dictis tribus: aut ad cōmodū cessionarij et tunc sola scientia sufficit vt non preiudicet. arg. l. fi. ff. de transac. Sed cōfessio emanauit post scientiā epi ⁊ cessio fuit facta ad cōmodum cessionarij merito ⁊c. item Joā. and. in addi. specu. put refert Jmo. in. d. l. si heres concludit ꝙ cōfessio extraiudicialis. Sed iudicialis nocet si cessionarius habet regressum cōtra cedētē al's secus: vt quia nō habeat regressum vel cedens nō sit soluēdo ne detur materia colludendi in preiudiciū cessionarij: sed in casu isto cessionarius nō habet regressum cōtra cedentē ⁊ agitur de piudicio cessionarij ⁊ cōfessio est extraiudicialis ⁊ vt arbitror facta fuit post notitiam cessionis: ⁊ licet Jmo. dicat ꝙ pōt dici ꝙ etiā si fit extra iudicium si fiat ante scientiā eius cōtra quem fit cessio preiudicet cessionario. arg. d. l. fi. ff. de transac. tamē in casu isto eps habuit notitiā eius ꝙ cōcessit iste ser Franciscus cui cōcessa fuit illa facultas cōcedendi ⁊c. Et promissum fuit de nō veniendo cōtra ⁊ sic quesitū fuit ius irreuocabile cōcedēdi cui ecclesie vellet ⁊ forte habuit notitiā etiam cōcessionis facte illi ecclesie ⁊ si id esset res nō haberet dubiū tamē ⁊ si notitiā non habuisset videretur idem dicendū quia. d. l. fi. de transac. nō loquitur in cōfessione volūtaria ⁊ extraiudiciali: sed in trāsactione que nō fit gratis: sed aliquo dato vel retēto. l. transactio nullo. C. de transac. ita qḋ debitor ignorans dānificaretur ex trāsactione si transactio nō valeret: licet haberet repetitionē. l. eleganter. §. si post. ff. de cōdi. inde. tamen interest potius non soluisse quā soluisse ⁊ habere repetitionē: et ideo non mirū si Jo. and. dicit ꝙ cōfessio extraiudicialis nō preiudicat quia nō leditur si nō creditur: licet iuuaretur si probaret. Item nō sunt pares termini nostri et illi termini cedentis actionē: nam cedēs actionem fuit originarius creditor et id presupponitur ⁊ cum eo debitor habebat originaliter causam crediti tractare: ideo aliquo respectu potest cēseri creditor etiā si omnino desijsset esse creditor post cessionē cum non censeatur omnino falsum ꝙ veritatis primordio adiuuatur. l. cum filius. §. heres. de lega. ij. origo enim cōsideratur: vt ibi no. glo. allegat cōcor. qḋ maxime pcedit quia apud cedentē remanent directe obligatio ⁊ actio que nō separatur ab ossibus creditoris. l. qs ergo casus. in fi. ⁊ ibi glo. fi. que allegat plures cōcordantias. 5 † Sed in casu nostro nullatenus apparet ꝙ eps fuerit vnꝗ dñs dicte pecunie nec ꝙ aliquod negotiū circa istam pecuniā fuerit gestū inter dictū olim epm ⁊ dictum cōfitentem: ideo militat ex hoc diuersa ratio in casu isto quā in illo ⁊ insuper cōfessio cedentis tendit ad parādam liberationē debitoris ⁊ ad eius absolutionē: sed si crederetur dicto deponenti cōfessio tenderet ad parandā obligationē ⁊ actionem ⁊ ad cōdemnationē ⁊ promptiores sumus ad absolutionem ⁊ liberationem quā ad obligationē ⁊ cōdemnationē. l. arrianus. ff. de acti. et obli. ⁊ regula fauorabiliores in. vj. cū cōcor. itaq casus sunt separati habētes separatā rationem et separatorū non est illatio. l. fi. ff. de calū. ⁊. l. si maritus. de dona. inter virum ⁊ vxo. ⁊. l. naturaliter. §. nihil cōmune. de acqui. pos. hoc aūt fundamēto facto omne fundamentum epi penitus ruit: dato enim qḋ ecclesia nullū ius foueret aut dictus depositarius tamē si ab epo conueniretur obtineret ex non iure actoris. l. qui accusare. C. de eden. l. fi. C. de rei vēdi. c. cum ecclesia sutri. in fi. de causa pos. ⁊ proprie. ⁊ tollitur omnia adducta in cōtrariū que sunt fundamēta epi fundata in dicto presupposito qḋ dicta pecunia fuerit predecessoris ꝙ minime apparet et paria sunt nō esse ⁊ nō apparere. l. duo sunt titij. de testa. tut. ⁊. l. actor qḋ assenerat. de proba. cum si. illud antē qḋ adducebatur in contrariū ꝙ stipulatio facta alteri non valuerit nō iuuat iura epi: quia satis est cōuento ꝙ actor non foueat ius pro vt. s. deductū est. nihilominus nō est expeditū ꝙ stipulatio facta alteri fauore pie cause: maxime cū iuramento nō valeat: nam Bald. in. l. illud. in fi. prime col. C. de sacrosan. eccl'. dicit ꝙ pijs locis pōt quis stipulari etiā verbis directis prout est glo. ordinaria que alibi nō reperitur in cañ. quoties cordis oculus. de iureiur. ⁊ tangit etiā idem Bal. in. l. generaliter. C. de non nume. pe. ⁊ ego al's latius dixi in. d. l. stipulatio ista. 6 §. alteri. de verb. obli. sed nō est opus instare sup hoc. † Quia notarius stipulatur pro oībus quorū intererat vel in futurum interesse poterat: alteri aūt pōt seruus publicus put est notarius alteri stipulari. l. nō aliter. ⁊. l. his verbis. de ado. ⁊. l. si pupillus. ff. rem pupi. saluā fore vbi Bar. firmat latius psequēdo firmat hanc partē post glossam Accursij Dy. ⁊ Guil. de cu. vt ibi per eum quā opi. approbat cōsuetudo que est optima legū interpres. l. cū de interptatione de. ll. ⁊. c. cum dilectus. de cōsue. remanet itaq cōclusio meo iudicio intrepide tenēda ꝙ dictus eps non pōt inquietare dictā ecclesiam quin insup nec dictū depositariū pro residuo p dicta. s. Laus deo.

Summarium super consilio. cxl.

Laudum vel sententia arbitraria acceptatum an rescindatur vbi est magna lesio. per totum.

1 Laudo siue equo aut iniusto statur metu pene.

2 Renūciatio generalis an possit fieri virtute laudi vel per arbitratores mādari ꝙ fiat ab vna partium alteri parti.

3 Laudum cōtinens plura capitula per quod mandatur fieri a partibus mutua renunciatio generalis vltra formam compromissi si sit emologatū an teneat dicta emologatio in laudatis vltra formā compromissi.

4 Stipulatio in qua enormis lesio interuenit non dicitur nulla sed inefficax redditur exceptionis ope.

Actio ⁊ exceptio idem important.

5 Jgnorantia actuū presumitur vbi lesio interuenit.

Lesio enormis parit exceptionē rescisionis cōtractus etiā iurati.

Consilium. cxl.

In nomine dñi nostri Jesu christi. 1 † Jn hac cōsultatione licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicto laudo sit parendum saltem metu pene quia laudo siue equo siue iniquo sit standū metu pene. l. diem proferre. §. stari. ff. de arbi. ⁊ maxime qr acceptatū per partes pñtes que acceptatio habet vim taciti pacti pmissiui de seruādo cōtenta in laudo. l. ij. C. cōmunia vtriusq iudi. vbi tex. et doct. ꝙ sñia nulla a partibus acceptata seruatur in vi pacti idem in laudo arbitri cum arbitria sint redacta ad instar iudicior. l. j. ff. de arbi. nec in hac parte pōt assignari ratio differētie inter quare magis cēseatur pacisci cōsentiens sñie iudicis quā cōsentiēs laudo arbitri vel arbitratoris: ergo idē ius vtroq casu. l. si posthumi. §. j. de iniusto testamento ibi nec ratio diuersitatis reddi pōt ⁊ facit. l. illud ad. l. aqui. ⁊. l. a titio. de fur. cū si. nec videtur obstare ꝙ fuerit enormiter lesus ex quo fuit lesus ab arbitro cuius iniquo laudo est standū vt dictū est ⁊ insuper licet cōtrahentibus inter se decipere. l. in cause. §. fi. ff. de minor. 2 † Tamen his minime refragātibus cōtrarium puto aperta frōte cōcludendū: nam aduertēdū ꝙ arbiter vel arbitrator nō pōt pronūciare ꝙ teneātur partes vel altera partiū facere generalem quietationē nō restringēdo se ad cognita per eum. ar. l. cum aquiliana. in fi. ff. de trāsac. cōtinet enim tale laudū vel arbitramentum manifestā iniquitatē: nam de facili posset decipi put hoc voluntibi Bar. Ange. Saly. Raphag. ful. ⁊ Pau. de cast. ꝙ ⁊ voluit Pōta. in cōsi. incip. pdictū laudū etiā si fuerit factū cōpromissum plenū ⁊ plenissimū sm Bar. Raph. ⁊ Pau. ibidē ⁊ hoc nisi fit datū sibi expressa facultas ita laudādi prout ibi voluerūt Bar. Ange. ⁊ Rapha. ꝙ nō puto fuerit expressum in casu nostro: ⁊ licet dicendū videatur ꝙ put cōcessio facultatis laudādi ꝙ fiat generalis quietatio valet ita ꝙ laudū post latū teneat per supradicta ita ⁊ valeat cōfirmatio ⁊ approbatio laudi iam lati cōtinētis ꝙ fiat generalis quietatio ⁊ verū videatur quia. d. l. cū aquiliana. loquitur in generali cōuentione in qua istud nō venit: non aūt possumus dicere qḋ non veniat in expressa cōuentione. 3 † Tamē pōt dici ꝙ ista generalis emologatio laudi nō astringat ad faciendū generalē quietationem triplici ratione vna quia ista generalis seu indefinita approbatio laudi habētis plura capitula nō equipolleat vniuersali vt. s. cēseatur pacisci de obseruādo totū laudū seu omnia capitula laudi eo quia nō est eadē ratio omniū capitulorū: nam istud capitulū cōtinebat iniquitatē ⁊ captionē vt. d. l. cum aquiliana. ⁊ cōmunis doctrina glossarum ⁊ doct. est ꝙ indefinita nō trahitur ad omnia sub generalitate cōprehensa qñ non est eadē ratio ⁊ cōditio omniū sub vniuersalitate cōprehensorum prout no. glo. Jo. and. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ⁊ doc. ibi ⁊ glo. Bar. ⁊ doct. in. l. si pluribus. de leg. ij. ⁊ Dy. in rub. de reg. iu. in. vj. ⁊ Bal. Ang. ⁊ Raph. in. l. si seruitus. C. de serui. vrba. predi. et trahitur tūc ad ea in quibus est maior ratio ꝙ trahatur prout dicit Ange. in. d. l. si seruitus. sed in casu nostro non est eadē ratio neq conditio omniū capitulorū dicti laudi: qm istud capitulū censetur captiosum et de se inualidū per supradicta ⁊ nō ita alia capitula: ideo est maior ratio ꝙ trahatur ad alia capitula quā ad istud merito ad alia trahatur ⁊ nō ad istud. ar. d. l. cum aquiliana iūcta dicta theorica. Scdo dicta theorica ꝙ laudū iniungens vt fiat generalis quietatio nō valeat nō est cōmuniter notum non iuristis: ideo de facili cōtingere potuit quod dictus Jacobus martorelli consenserit credēs se artari ad obseruantiā laudi etiā in hac parte

hac parte ꝛ prout si errore iure soluisset quia fecisset quietationem generalē potuisset repetere cōdictione indebiti ꝛ sine causa.ar.l. si quis accepto.ꝛ.l.si mulier.ff.de cōdi.ob causam:ita ꝛ promittendo quia promissio ꝛ solutio in materia repetitionis indebiti equiparantur.l.fi.C.ad leg.fal.l.is qui.de cōdi.inde.ff.† Tertio quia presupponitur ꝙ fuit enormiter lesus.ꝛ sic fuit dolus saltem re ipsa. ꝛ ideo nedum pactū nudū:sed etiā stipulatione vallatū redditur inefficax nō dico nullū ex enormi lesione vt est tex.in.l.si quis cum aliter.de verb.obli. vbi casus ꝙ aduersus stipulationē seu actionē ex stipulatione causatā cōpetat exceptio doli. ꝛ sic remanet inefficax quia nihil interest an quis actionem non habeat an vero per exceptionem repellatur.l.nihil interest.ff.de reg.iur.cum itaqꝫ ille consensus secutus post laudū non causet nisi nudū pactū fortius videtur ꝙ nō sit efficax:ꝛ ideo si aduersarius aget vt faceret quietationem generalē cum de iure canonico ex pacto nudo actio oriatur.c.j.de pactis.ꝛ.c.per tuas. eo.ti. put est cōmunis et indubitata opi. legistarū.ꝛ canonistarū opponetur exceptio doli per.d.l.si qs cum aliter.in fi.ꝛ ar.l.ij.C.de rescin.vē.ꝛ.c. cum causam.ꝛ.c.cum dilecti. de emp.ꝛ ven.si aūt Jacobus aget ꝛ suis actionibus ꝛ aduersarius excipiet de dicto pacto de refutando dato ꝙ ex tali oriat exceptio tamen Jacobus opponit replicationē doli: ita eīn se habet aduersus exceptionē replicatio prout exceptio aduersus actionē.l.j.ff. de exceptio.doli.† Et vbi est enormis lesio presumitur ignorātia actuū prout est casus notabilis. ꝛ forte singularis in.l.quisquis.C. de rescin.ven.prout dicit Jmo.in.d.l.si quis cū aliter. circa mediū. et no.glo.Bar.ꝛ Bal.in.d.l.quisquis.ꝛ pſumitur dolus ex enormi lesione prout voluit.d.Anto.in.c.cū cōtingat.de iureiur. ꝙ ꝛ vult Panor.ibidē.xxxj.ꝛ.xxxij.col.ꝙ ꝛ tangit Bal.in.c.j.§.item sacramenta de pace iuramento fir. in vsi.feu. et videtur pbare tex. in.l. si superstite.C.de dolo.ꝛ Pe.de ancha.in.c.canonū.de constitu.in xj.q.col.lxxvj.vult ꝙ minor ratione enormis lesionis possit venire cōtra contractū iuratū ea ratione quia presumitur dolus seu quia dolus re ipsa.et dolus re ipsa comparantur dicens se ita cōsuluisse senis.ꝛ idem dicit in.d.c.cum cōtingat.et licet loquātur in minore tamen pōdero rationem. ꝛ facit que habētur in.c.quintauallis. de iureiurā.ꝛ in.l.si societatē.§.arbitrorū.ff.pro socio. et nō sumus in contractu iurato prout loquūtur prefati doct. ita ꝙ res de plano procedit per.d.l.si quis cū aliter. ꝛ facit quia superior fuerat vnus ex arbitris videlʒ.d.Jo.ba. de sabellis vicarius pape qui habebatur in magna reuerētia ita ꝙ forte ex reuerētia cōsensit laudo pdicto facit.l.j.C.si quacūqꝫ predi.et.l.j.§.que onerāde quarū rerū ac. non datur. Et licet metus reuerētialis regulariter nō presumatur Bar.ꝛ doc.in.§.que onerāde quarum rerū ac.non datur.ꝛ in.l. ad inuidiā.C.ꝙ metus causa.ꝛ doct.in.c.causam matrimonij.de offi. deleg.facit tex.ꝛ ꝙ ibi Bar.in.l.si per impressionē.C.ꝙ metus causa ꝛ bona glo. in cano. presens clericus.xx.q.iij.et ꝙ notatur in.c. insinuāte qui clerici vel vo.ꝛ Jmo.in.l.si cum dotē.§.eo autē tempore.ff.solu.matri.tamē Pau.de cast.in cōsi.clxxiij. incipiēte contra superius cōsulta videtur velle ꝙ procedit nisi sit enormis lesio ex quibus omnibus cōcludendū arbitror ꝙ dictus Jacobus martorelli non obstāte dicto laudo ꝛ cōsensu secuto possit peti ꝙ ratio reuideatur habitis tamen pro firmis his que in specie seu specifice in laudo declarātur non obstāte illa particula laudi qua iniūgitur ꝙ inuicem sibi faciant generalem refutationem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxlj.

☞ Appellari ꝙ non possit ab executione instrumenti guarentigiati an possit appellari: qm̄ non instrumentū sed quedā fides notarij fuit pducta. Et si statutū de executione instrumenti denegat appellationem: aliud aūt statutum de summaria cognitione permittit appellationē: an ab executione instrumēti locationis possit appellari.per totum.

1 Notario an credatur asserēti instrumentū productum vbi est adhibitus ad scribendum acta.nu.seq.
2 Lex antiqua specialis derogat legi posteriori.nu.10.
3 Relatio instrumenti vel scriptura referens non probat.
4 Instrumentum large sumptū potest dici notarij fides producta.
5 Negatiua etiā alicuius iudiciarij actus probatur per rimationem actorum vel scripturarum etiam notarij deputati ad scribendum.
6 Instrumentum mandatur executioni in his que instrumento cōtinentur non autem in his que tacite aguntur.
7 Estimatio quātiplurimi valuerit an venit in executione instrumēti a tempore more.
8 Instrumentum guarentigiatum solum continens confessionē dotis recepte an mandetur executioni.
9 Statutū magis generale limitatur per minus generale statutum.
10 Lex posterior priori derogat ceteris paribus.

¶ Consilium.cxlj.

1 **In nomine dn̄i nostri Jesu** christi. ¶ † Licet in hac cōsultatione videatur prima facie dicendum qd̄ nō potuerit appellari nec de nullitate dici in dicta causa quia dictū statutū de executione instrumentorū in.§.ꝛ ab executione videtur multū clare et precise loqui tollendo appellationē generaliter ꝛ propositionem nullitatis:vnde cum de dicto coctumo dicatur apparere publicū instrumentū cōfessionatum et notarius asserat esse in iudicio productū videtur standum assertioni notarij qui adhibetur ad scribendū acta per.c. qm̄ cōtra falsam.de pba. cum in instrumētis actorū non adhibeātur testes. ar.l.in donationibus.C.de dona.vnde sumitur ratio vnde inoleuerit talis mos qui est notorius nec in hoc habet fieri dubiū.s.qd̄ testes non adhibeantur ꝛ quando actus assertus per notariū potest interuenisse tempore instrumēti censetur tunc interuenisse licet loquatur per verba pteriti tēporis prout cōsuluit Jaco. but.per.l.j. et qd̄ ibi notatur per glo.C.de fide instrumentorū et iure aste fisca. lib.x.prout eum refert Bar.in.l.post dotē.ff.solu.matri.v.col.in.j. q.qui idē tenet per.l.fi.C. de apochis publi.lib.x.ꝛ.l. placuit.C. de colla.fun.patri.lib.xj.ꝛ per no.per glo.in.l. si ex cautione.C. de nō nume.pecu.et per tex.in.l.si ita stipulatus.§.grisogonus. de verb. obli.vbi idem tenet ad idem qd̄ ipse ꝛ doct.notant in.l.sciendū.eo. titu.ꝛ in.l.predia.ff.de acqui.pos.ꝛ per eum in.l. certi cōdictio.§.si nūmos.si cer.peta. Ideo nō videtur obstare ꝙ allegatur ꝙ nō fuerit seruata forma statuti ꝙ requirit ꝙ fuerit prius visum instrumētum:nec etiā ꝙ instrumentū non habeat debitas solēnitates:quia licet illa fides que apparet descripta in actis non habeat debitas solēnitates tamē illa non videtur instrumentū:sed attestatio quedam notarij de instrumēto:ideo videtur notarius actorū attestari de instrumēto producto nō de illa fide ꝛ dicitur esse de stilo ꝙ notarij producunt qn̄qꝫ librū prothocollorū in quo est instrumentū originale ꝛ illud secū reportant dimittēdo fidē ꝛ stilus est seruādus.l. obseruandum.C.de iudi.fm̄ Nico. de neapoli in.l.iurisperitos. in prin.de excu.tu.quē multi allegant pro Bar. quia solet scribi eius lec.de excu.tuto.ꝛ sequentiū titulorū quos Bar.nō legit post lect. Bar.idem volunt Cy.ꝛ Bal.in.l.ij.C.que sit longa cōsu.Bal.in.l. 2 de quibus.de leg.ꝛ in.l.certū.C. vnde cogna.† Nec etiam videtur obstare ꝙ pars non fuit citata quia ista nō est de forma statuti sed forma iuris cōmunis:ideo cum statutū tollat posse dici de nullitate videtur tollere istam nullitatē ꝛ similiter datio aduocati non videtur esse de forma: item nō videtur obstare statutū de summaria cognitione ꝙ regulariter phibet appellationē in casibus in quibus proceditur summarie exceptuat causas locationū ꝛ cōductionum quia videtur illud statutū loquens generaliter et restringendum nisi ageretur de executione instrumenti: ideo illud limitetur per statutum speciale loquens de executione instrumenti quia nō est nouū ꝙ lex antiqua specialis deroget legi posteriori generali.l. non est nouū.ꝛ.l.nam ꝛ posteriores.ff.de legi.ꝛ no.per glo. Bar.et doct.in.l.sciendum.in prin.ff.qui satisda.cog.et per Dy.in regula generi in.vj.ꝛ per Bar.in extrauagā.ad reprimenda in verbo non obstātibus ꝛ per gl.in verbo vacātibus in auē.de heredi.ab intest. in prin.ꝛ ideo dictus appellās ꝛ de nullitate dicens nō debeat au3 diri. ¶ † Tamē his nō obstantibus puto cōtrariū respondendum scʒ ꝙ immo debeat audiri: nam est aduertendū ꝙ non apparet de aliquo instrumēto cōfessionato vel aliquo ꝙ habeat executionem paratam:nam mihi presupponitur ꝙ in iudicio principali nec in causa appellationis ex actis nō apparet nisi illa fides inserta inter scripturas actorū et illa verba inserta in citatorio pfecto illa fides non est instrumentū autenticum: sed relatio instrumenti que non probat vt est tex.in auē.si quis in aliquo documēto.C.de edē.item nō habet debitas solēnitates in instrumēto requisitas vt ex inspectione ipsius euidenter apparet nec illa assertio facta in citatorio sufficienter probat:tum quia sunt verba enūciatiua non principaliter propter se emanata: sed propter aliud.s. ad notificandum ex qua causa citabatur ꝛ ad quid cōparere deberet instructus ꝛ verba enūciatiua propter aliud emissa nō disponunt neqꝫ probant iuxta not.per Bar.ꝛ doct.in.l.ex hac scriptura. de dona.ꝛ per Bal.in.l. 4 ex his verbis.C.de testa.mili.† Et dato ꝙ probaret instrumētum productū cum ex inspectione actorū non esset in actis nisi illa fides notarij que fuit nō ad alium finē nisi vt instrueret mentem iudicis: ideo large loquēdo potest dici instrumentū.arg.l.j.ff.de fide instrumentorum.ꝛ.l.notionē.§.instrumētorū.ff.de verb.sig.et si dicatur non instruit mentē iudicis ex quo nō facit fidem respōdetur quod aliqualē fidem facit licet non sufficientē ad executionē faciendam vel pronūciandā vel ad sententiā obtinendā prout ꝛ instrumentū non habens debitas solēnitates licet nō faciat fidē tamen in dicto statuto de executione instrumenti in.d.§.ꝛ ab executione appellatur instrumentū:ideo ista fides potest etiā per notarium appellari instrumentū: si enim fuisset productū aliud instrumētū illud debe ret apparere in actis quia instrumenta producta efficiuntur cōmunia vtriqꝫ parti iuxta ea que habētur in.l.j.§.edenda.ff.de eden.et in.l.ij.C.eo.titu.ꝛ in.c.qm̄ contra falsam.de proba.efficiūtur enim de actis ꝛ registrantur in actis ꝛ probant vt originalia fm̄ Bal.in auē.si quis in aliquo.C.de edē.post Inno.in.c.j.de procu. itaqꝫ est verisimile ꝙ si fuisset productū originale vel aliud instrumentum illud appareret in actis in quibus esse debebat vt per reum videri 5 posset iuxta.d.§. edenda.et.d.l.ij. † Cum negatiua probetur per

rimationem scripturarū vbi solent scribi ea de quibus agitur. ⁊ sic negatiua alicuius actus iudiciarij probatur per rimationē actorū seu scripturarū notarij deputati ad scribendū acta iuxta ea que habentur in.d.c.qm̄ cōtra falsam.⁊ ideo qui ꝓbaret litem nō esse cōtestatam. et sic negatiuā nō coartatā tempore ꝓbabit per inspectionem actorum in quibus nō apparet litis cōtestationem scriptam prout in terminis decidit Bar.in cōsilio suo incipiēte apparet sententia lata.in prin.in ordine.ccvj.fm ordinē perusinum non informis.⁊ idem in simili not.idem Bar.in consi.xxxj.fm eundē ordinē incipiēte Martinus de eugubio ⁊ fm ordinē informis.lxxxj. incipiente Martinus formiconis de eugubio.col.j. vbi dicit ꝙ negatiua ꝙ solutio nō fuit facta ꝓbatur si inspectis libris in quibus solent scribi solutiones facte cōiter non reperitur illa solutio ita in proposito instrumēta publica debent ⁊ solent esse in actis scriptis per notariū si itaq̄ nō reperitur in actis ꝓbatur qđ nunq̄ in actis fuerit scripta. ⁊ si dicatur ꝓbatur cōtrarium per assertionē notarij vt.s.respōdetur vt.s.s. ꝙ sunt verba enūciatiua vel verba possunt verificari ꝙ fuit productū verbo nō actualiter vt per iudicē videretur vel ꝙ notarius attestetur de illa fide que refert instrumētum fuisse publicatū.Insup illa verba notarij non attestantur ꝙ fuerit instrumentū guarentigiatū vel cōfessionatū ⁊ statutū de executione instrumentorū in.§.⁊ ab executione ꝙ principaliter ad ꝓpositū deducitur ⁊ per totū illum titulū loquitur de instrumētis cōfessionatis vel guarentigiatis nō de quolibet instrumēto publico:itaq̄ non aliter apparēte ꝓductione vel ostēsione alicuius instrumenti publici cōfessionati vel guarētigiati nullatenus apparet fuisse per iudicē visum instrumentū cōfessionatū vel simile habens ex forma statuti executionē paratā: itaq̄ si nō apparet alia ꝓductio instrumenti quam ille de qua in dicto citatorio non apparet de aliquo instrumento habente executionē:ideo nullum dubiū est ꝙ potuit appellari ⁊ de nullitate dici ex quacūq̄ causa cum non possit actor niti ex dispositione dicti.§. ab executione cum nō appareat iudici ad quē ꝙ sentētia fuerit lata pretextu instrumenti cōfessionati vel guarētigiati vel alterius ꝙ haberet paratā executionē cum nullū instrumentū cōfessionatum vel simile appareat ꝙ fuerit visum vel in iudicio productū cum nullum appareat ⁊ illa dicti citatorij non asserunt instrumentū ꝙ asserit ꝓductū fore confessionatū vel guarentigiatum.et si hodie ꝓduceretur nō cōstaret iudici ꝙ esset illud qđ fuerat productū in iudicio attēto maxime qđ nec in fide que est in actis non fit mentio de guarentigia vel de cōfessione per quam reddatur instrumentū confessionatū: ita ꝙ non video quā dubitationem habeat ista cōsultatio quominus potuerit ⁊ appellari ⁊ de nullitate dici.Cū nullo modo simus in terminis.§.et ab executione cum nō simus in executione instrumenti cōfessionati nec super liquidatione instrumenti cōfessionati vel similis cum nullatenus appareat de instrumento cōfessionato ⁊ paria sunt non esse. ⁊ non apparere.l. duo sunt titij. de testa.tute.⁊.l. si fuerit. de rebus dub. cum si.⁊ ista meo iudicio ponunt gladiū ad radicem ⁊ sic vehementer reddunt rem indubiā.s. ꝙ potuerit appellari si appellatū et de nullitate dici.

6 † Potest etiā attētari ꝙ dato ꝙ nō potuerit appellari vel de nullitate dici quo ad executionem eius qđ cōtinetur in instrumento. ⁊ sic ad quātitates ꝓmissas in instrumento coctumi tamē quatenus pronūciatur sup excrescētia estimationis sup qua est pronūciatū videtur ꝙ non ꝓhibeatur appellatio vel deductio nullitatis: quia illud non cōtinetur in instrumento in quo id non promittitur nec ex eo legi potest.arg.eius ꝙ habetur in.l.j.⁊ ꝙ ibi per Bar.ff.de his que in testamento delentur ⁊ ꝙ per Bal.in.l.ab anastasio.C.mādati volētis qđ instrumentū mandatur executioni in his que in instrumento cōtinentur nō in his que tacite agūtur attento ista excrescentia estimationis nō debetur iure actionis.et sic ex cōtractu cōtento in instrumento: sed officio iudicis mercēnario vt habetur in.l.vinū.ff.si cer.peta. ⁊ facit ꝙ habetur in.l.iij.C. depositi.⁊ sic non est ꝓprie executio instrumēti: sed venit officium iudicis deseruiēs executioni instrumēti ⁊ ꝓut mercēnarius differt ab eo cui deseruit:ita ⁊ istud officiū iudicis seu id qđ venit hoc officio iudicis mercēnario non fit executio instrumēti prout hoc suadet ratio naturalis quam solam sufficit allegare.l. scire oportet.§. sufficit.de excusa.tuto.

7 † Nec obstat qđ dicit Bar.in.l.iij.§.in hac. ff.cōmo.vbi cōcludit ꝙ in executione instrumēti guarentigiati venit etiā ista estimatio quātiplurimi fuerit a tēpore more ꝙ ⁊ tāgit in.d.l.vinum.licet ibi nō decidat quia rūdetur ꝙ non dicit Bar.ꝙ fit executio instrumenti immo eius verba.in col.penul. vbi de hoc tangit potius innuunt contrarium:sed dicit ꝙ si petitur executio instrumēti habetur ratio huius incrementi estimationis intelligo qđ habetur ratio dicti incrementi officio iudicis mercēnario desernienti officio iudicis nobili exequenti tale instrumentū:prout cōtingere potest in expensis factis in iudicio executiuo : nam nemo dixerit ꝙ fit executio instrumēti:⁊ tamē venit ⁊ de eis habetur ratio in iudicio executiuo:⁊ ideo nō videtur ꝙ dictum statutū prohibens appellationē et deductionē nullitatis ab executione instrumenti non militet in hoc casu cum dictū statutū sit exorbitans plurimum: ⁊ ideo restringendū vt quātominus fieri potest recedatur

a iure cōmuni.c.cum dilectus.⁊ ꝙ ibi per doct.de cōsue.⁊.l. ius singulare ⁊.l.ꝙ vero cōtra.ff.de legi.⁊ in regula que a iure exorbitant in.vj.

8 † Nec etiam obstat qđ no.Bal.⁊ Ang.⁊ Imo.in.d.l.j.de his que in testamento delen.quatenus volunt ꝙ instrumentū guarentigiatum continens solam confessionē recepte dotis ⁊ non stipulationem mādatur executioni virtute statuti disponentis qđ instrumentum guarentigiatū mandetur executioni ⁊c. quia respōdetur quod illa tacita stipulatio virtualiter cōtinetur in instrumēto principaliter:nam venit iure actionis pro contentis in instrumento ⁊ illa executio fiet officio iudicis nobili: ⁊ sic casus sunt diuersi nō est opus autē sup hoc instare: quia potuit appellari ⁊ de nullitate dici etiam sup pronunciata lata in forte principali per.s. deducta nec etiam est opus instare sup non obseruata forma statuti in datione aduocati. quia fundamēta.s. facta sunt magis plana licet possint verificari verba dicti statuti quatenus pōderat non seruatā formā statuti in procedēdo:cōstat enim ꝙ statutū disponit qualiter ꝓcedatur quando petitur dari aduocatus ⁊ dat formā in procedendo super illo articulo ita qđ saltē large loquēdo possumus dicere non esse seruatam formā statuti et dictū statutum in hac parte videtur large interpretandū : quia per latam interpretationē restringitur exorbitantia ⁊ res reducitur magis ad ius cōmune ad hoc notata per glo.notabilē in.c.statutū.j.de preben.lib.vj.licet in hoc nō faciam magnū fundamentū.

9 † Non oportet etiā instare an statutum sub rubrica de summaria cognitione permittēs appellationem in causis locationum ⁊ cōductionum limitet aliud statutū denegans appellationē ab executione instrumēti guarentigiati vel cōfessionati cum vt dixi nō apparet nos esse in executione instrumēti confessionati vel guarentigiati est tamē aduertendū circa illum articulum ꝙ dicta duo statuta habent se vt excedētia ⁊ excessa:nam multe sunt cause citra instrumenta guarentigiata vel cōfessionata vel similia. item multe sunt cause sup instrumentis et eorū executione que nō dependent a locationibus ⁊ cōductionibus: ⁊ quando duo statuta ita se habent quia quodlibet respectu alterius statuti pōt censeri vt genus et vt species diuersis respectibus tunc attenditur id qđ est magis generale et illud iudicatur vt genus et aliud qđ est magis speciale iudicatur vt species:⁊ ideo magis generale limitatur per statutū minus generale ista est theorica Dy. in regula generi in.vj.⁊ Bar.in.l.j.§.j.ff.de noui ope.nūcia.et in extrauagā.ad reprimēda in verbo nō obstantibus:ideo videtur attendendū que sint plures cause an sup execu.instrumentorū de qbus loquitur.d. §.et ab executione per quē prohibetur appellatio ⁊ deductio nullitatis an ille que vertūtur sup locationibus ⁊ cōductionibus excedentibus summā.xxv. librarū ⁊ causis in quibus ꝓmittitur appellatio per dictū statutū de summaria cogni.⁊ si non erro sunt longe plures cause ille que vertuntur sup executionibus ⁊ liquidationes instrumentorū ⁊ si hoc est debet limitari statutū denegans appellationē ⁊ deductionē nullitatis tanq̄ magis generale per supradictam theoricā: sinautem nō dignoscitur ꝙ sit generalius est aduertendum ꝙ.d.§.⁊ ab executione est a iure cōmuni exorbitās ⁊ exorbitantissimū ⁊ hoc respectu restringendum et statutū permittens appellationē ⁊ nullitatē in causis locationū ⁊ cōductionum conformat se cum iure cōmuni et restringit exorbitātiā que inducitur per idem statutū.s.prime et hoc respectu ampliandū per supradicta: ideo suadet ratio ꝙ istud statutum ceteris paribus limitet dictum aliud statutū exorbitans de quo in.d.§.⁊ ab executione.

10 † Et facit etiā quia ceteris paribus lex posterior derogat priori.c.j. de cōsti. lib.vj.⁊.c.j.de cogna.spir. in antiquis posterior autē videtur istud permittens appellationē. ⁊ nullitatē in causis locationū arguēdo ab ordine scripture ⁊ hoc pōderat etiā Bar. in dicto extrauagāti dicto verbo nō obstātibus.colū.iij. dicēs ꝙ in hmōi.ll. vel statutis habētibus se vt excedētia ⁊ excessa ceteris paribus vltimū derogat priori quibus oībus cōsideratis puto intrepide cōcludendū ꝙ pro parte dicti Baptiste potuerit appellari ⁊ de nullitate dici nō obstātibus adductis in contrariū quibus satis apparet rn̄sum per.s.dicta. circa illud aūt quod dicitur de stilo nō puto ꝙ sit de stilo quod iudici nō appareat instrumentū productū fore cōfessionatū prout non apparet in casu isto.item de stilo est ꝙ fiat principaliter mētio in actis de productione instrumēti ⁊ peti. executionis ⁊ nō in solo citatorio nec memini me vnq̄ vidisse aut occurrisse similem casum ita qđ mirarer qđ possit apparere stilus qui allegatur. Et per hec puto satisfactum consultanti licet nō sit sigillatim respōsum super particularibus quesitis. Intentio enim cōsultantis erat an potuerit appellasse vel dixisse de nullitate necne. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxlij.

☞ Vendicari an possit cōmunitas catastrū vel tenutam quā nobilis quidā cōcesserat alteri vbi possessa fuerat per tantū tempus cuius initij memoria non est in cōtrarium attento ꝙ scriptura vel instrumentū concessionis ⁊ pactorum reperiuntur in archiuo alterius cōmunitatis.per totum.

1 Probatio facti antiqui fit per minus legitimas probationes.
2 Notariatus instrumētū qn̄ requiratur notarij acta ꝓbent.nu.seq.
3 Possessio ciuilis prefertur naturali.

Possessio

4 Possessio antiquissima habet vim constituti.
5 Clausula do ⁊ in corporalem possessionē induco instrumēto inser/ta quid operetur.
6 Scriptura priuata in archiuo publico repta qd requirat vt ꝓbet.
7 Possessio de presenti quando faciat presumi dominium.
8 Prescriptio centum annorum requiritur contra ciuitatem vel cō/munitatem ⁊ vtilem causat rei vendicationem.
Actio rei vēdicationis vtilis causatur ex ꝓscriptione cētū annorū.
9 Possessio semel quesita non semper animo retinetur quinimmo quandoq; oblinione perditur.
Obliuio presumitur lapsu longi temporis.
10 Prescribi quando possit ⁊ quo tempore iurisditio.
11 Prescriptio.xl.annorum an liberet a solutione collecte vel census perpetui.
Prescriptio interrumpitur solutione debiti.
12 Collecta nō potest exigi ab alio qui pro se habet prescriptionē.xl. annorū ⁊ de nō soluēdo allegat cōcessionē sibi factā que ꝓsumitur.
13 Collectandi ius tollitur per non vsum spacio.xl.annorum.
14 Testis non citati dictum non probat.
15 Sententia transit in rem iudicatam per desertionem appellatio/nis que fit lapsu bienniȷ.

Consilium.cxlij.

1 In nomine dn̄i nostri Jesu christi. † Uidetur prima facie dicendū ꝙ cōmune spo leti foueat meliora iura: nam ꝓbatur ꝙ castrū clarigna ni fuit per quosdā nobiles in anno.M.ccxiȷ. donatū dicte cōmu/nitati qui nobiles ꝓmiserunt se ꝓcario nomine possidere ⁊ deinde alia donatio ⁊ submissio a quibusdam nobilibus facta in anno dn̄i M.ccxviȷ.⁊ cōfirmatio dicte prime donationis ⁊ successiue alia cō firmatio alterius nobilis.⁊ in omnibus predictis cōtractibus pre/supponitur qȯ cōmunitas spoletana habuerat aliquod ius in di/ctis bonis.⁊ licet dicte scripture nō videantur autētice cum primū instrumentū nō sit scriptū a persona publica ⁊ scd̄m ⁊ tertiū nō sint publica: tamē ex quo sunt res multū antique difficilis est ꝓbatio.⁊ vbi cadit difficultas ꝓbationis admittūtur ꝓbationes minus inte gre vt ꝓbatur in.l.cōsensu.C.de repud.et in.c.iȷ.loco.de ꝓba.in.c. illud.de ꝓsump.in.c.ad nostrā.de emp.⁊ ven.⁊ per Hosti.⁊.d.Ant. in.c.illo vos.de pigno.⁊ in.c.transmissa qui filiȷ sint legitimi.⁊ in.l. filiū diffinimus.ff.de his qui sunt sui vel alie.iur.⁊ in.l.nō omne.§. a barbaris.de re mili.⁊ in.c.per tuas.de symo.⁊.C.vnde vi.l.si qn̄.⁊ in.c.fi.extra ꝙ metus causa.et per glo.in.l.in actionibus.in fi.⁊.§. alie insti.de act.et in cano.xiiȷ.q.iȷ.⁊.xxxv.q.iȷ.extraordinaria et in infinitis similibus.⁊ specialiter in probandis factis antiquis exce dentibus memoriā hominum quia probatio visus est impossibilis per.l.fi.C.de sacrosan.eccl.⁊ in aut.hec cōstitutio innouat.in prin. ideo relaxatur legitimus modus ꝓbādi al's necessarius quia suffi/cit ꝓbatio per auditum ƀm theoricā glo.⁊ doct.in.c.j.de ꝓscrip.in vj.⁊ habetur in.l.si arbiter.ff.de ꝓba.ad hoc etiam tex.in.c.licet ex quadā.de testi.vbi Host.⁊ Jo.and.⁊ aliȷ doct. hoc notāt per illum tex.qui licet loquatur in probāda cōsanguinitate tamē doc. exten dunt ad probandū omne factū antiquū optime facit tex.in.c.cum causam.de ꝓba.⁊ ꝙ no.glo.in.l.cum aliquis.C.de iure delib.⁊ per Inno.in.c.veniēs.de ver.sig.in.vj.⁊ per Bal.in.l.conuenticulā.C. de epis.⁊ cle.⁊ in.l.proprietatis.C.de proba.⁊ in.l.at qui natura.§.
2 cū me absente.ff.de neg.gest.† Et hinc est ꝙ licet ad hoc vt instru mentum notariȷ probet requiratur ꝓbatio ꝙ auctor instrumēti sit notarius iuxta no.per glo.in.l.generali.de decurio.li.x.⁊ per doc. in.c.iȷ.de fide instru.⁊ per Inno.in.d.c.veniens.⁊ Bal.in.l. barba/rius.de offi.preto.⁊ Specu.in titu.de instru.edi.§. restat versi. sed nūquid si producitur al's versi.illud autē notandū. ⁊ ideo cōsuetu/do est ꝙ quādo producūtur instrumenta cōfecta manu notariȷ de alieno territorio oriūdi non datur fides instrumento nisi fiat fides de notariatu prout ⁊ notant doc.maxime Imo.in.d.c.iȷ.tamē hoc fallit quādo ꝓduceretur instrumentū antiquissimū: vt no.Bal.in aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.⁊ Specu.in titu. de instru. edi.§.restat versi. sed nūquid si ꝓducitur: vnde cum in casu nostro agatur de facto antiquissimo non exigitur exquisita ꝓbatio nec vi detur exigi probatio ꝙ auctores instrumentorū fuerint notariȷ et propterea videtur ꝙ dicta instrumēta probent dictū antiquissimū dominiū dicte ꝓceptorie quia scriptura librorū antiquorū videtur facere plenā fidem qn̄ reperiuntur in loco vbi sunt scripture auten tice vt in.c.ad audientiā.de ꝓscrip.⁊ in.c.cum causam.de ꝓba.⁊ ibi per glo.primā vbi Panor.dicit ꝙ etiam qn̄ agitur de magno ꝓiu/dicio ⁊ liber vel scriptura est talis cui ab antiquis nostris creditur vel reperitur in loco vbi sunt scripture autentice faciunt plenam fidem per.d.c.ad audientiā.facit glo.in verbo pro nostris in.l.iȷ.ff. de origi.iur.⁊ tex.in aut. ad hec. de fide instru. vbi datur fides scri/pture extracte de archiuio publico vbi solent teneri sub fida custo dia scripture autentice. Et ideo dicte scripture antiquissime reper te in archiuio publico dicte ciuitatis spoletane videtur qȯ tanꝗ autētice probent dictos cōtractus ⁊ cōsequēter dominiū vel quasi dominiū dicte cōmunitatis maxime secuta traditione que in the/mate videtur presupponi ꝙ appareat que traditio ⁊ submissio fa cta dicitur per procuratorē dictorū nobilium ⁊ syndicū hominū di cti castri clarignani adminiculatur etiā supplicatio obtēta de qua in themate quia est verisimile ꝙ fuerit mādata executioni ex quo placebat dictis nobilibus supplicātibus ⁊ cōmunitati in cuius cō/silio supplicatio fuit admissa ⁊ obtenta ex his videtur ꝓbari domi nium fuisse tūc temporis quesitum dicte ciuitati spoletane ⁊ domi nium vel quasi dominiū dicti castri clarignani ⁊ sui territoriȷ ⁊ pos/sessio qui autē possidet ꝓsumitur dn̄s.l.sicuti.§.si queratur.ff. si ser uitus vendi.⁊ ꝙ ibi glo.Bar.⁊ doc.⁊ habetur in.l.j.ff. fami.hercis. per Inno.in.c.cum olim.de priuileg.per Cy.in.l.j.in fi.iȷ. questio/nis.⁊ in.iiȷ.q.C.que sit lon.consu.per Bar.in.l.quidā in suo.ff. de cōdi.insti.⁊ per dn̄m Anto.in.c.cum ad sedē.de resti.spo. et Pau. de cast.⁊ Ponta.in rub.ff.de noui ope.nū. Et constito ꝙ semel ha buerit dn̄iū vel quasi ꝓsumitur continuatū dominiū vel quasi quia qui olim fuit dn̄s ꝓsumitur hodie dn̄s.l.siue possidetis.C.de ꝓba. et ibi per glo.⁊ oēs.quinimmo ⁊ possessio ꝓsumitur continuata qn̄ ille qui possedit asserit se cōtinuasse possessionē vt per glo.Bar. et docto.in.d.l.siue possidetis.⁊ per doct.in.d.c.cum ad sedem vbi.d. Anto.idem dicit si sumus in dubio quia nō negat neq; affirmat se hodie possidere in casu autē nostro cōmune spoleti affirmat se ho/die possidere et continuo possedisse merito presumatur etiam ho die possidere ⁊ maxime cum prout ꝓsupponitur in themate dictū cōmune spoleti quolibet anno fecit requisitiones de hominibus montisfalconis ꝙ irent ad soluendū collectas ⁊ datiuas de posses/sionibus quas asserunt habere in dicto territorio ex quibus demō
3 stratur animū possidendi † et successiue videtur ꝙ aduersus dictā cōmunitatem spoletanā non esse decursam prescriptionē cum ipsa censeatur ciuiliter possedisse ⁊ ciuilis possessio ꝓualet naturali per ea que habētur in.l.clam possidere.§. qui ad nūdinas.ff. de acqui.
4 pos.⁊ in.l.j.in prin.eo.ti. † His tamē non obstātibus cōtrariam partē arbitror de iure veriorē: nam ex quo in themate ꝓsupponi/tur ꝙ dictū cōmune terre montisfalconis ꝓbat possessionē de pre/senti dicti territoriȷ de quo agitur.item ꝙ possedit quo ad iurisdi/tionem locū de quo agitur exigēdo collectas ⁊ datiuas penas dā/norum datorū in dicto loco ⁊ penas maleficiorū cōmissorū in dicto loco per tantū tempus cuius initiȷ memoria hominum non existit non est dubiū qȯ per possessionē quasi possessionē tanti temporis quesitū fuit ius dicte cōmunitati montisfalconis habet enim vim cōstituti.l.hoc iure.§.ductus aque.de aqua quoti.⁊ esti.⁊ iuuat in cunctis vt ibi ⁊ in.c.j.de ꝓscrip.lib.vj.in.l.iȷ.§.idem labeo. de aqua plu.arcē.in.c.sup quibusdam in.c.quid per nouale in.c.veniens.de verb.sig.in can̄.mos antiquus.lxv.dist.⁊ in.l.si arbiter.ff.de proba. prout omnes notant in dictis iuribus ⁊ ꝑfecto si id probatur non habet dubiū presens consultatio: quia ꝓscriptio tanti temporis in omnibus iuuat vt habetur in iuribus preallegatis ⁊ iuuaret ꝓscri ptio ꝓdicta etiā non allegato alio titulo quia non requirunt dicta iura nec docto.sup eis ꝙ allegetur titulus: licet al's expediat iuxta ea que habētur per glo.⁊ Bar.in.l.seruitutes.ff.de serui.⁊ in.l.j. in fi.de aqua plu.arcen.et iuuaret talis ꝓscriptio etiam si cōmunitas spoletana probasset sibi antiquitus habuisse ius in dicto castro et pertinentiȷs ⁊ fuisse ipsius quo ad dominiū seu iurisditionē ⁊ sic di cte antiquissime scripture probarent tunc tēporis dictā ciuitatem spoletanā quesiuisse dictum castrū.⁊ eius territoriū ⁊ ꝙ in territo/rio cōtinerentur loca de quibus agitur que tn̄ non sunt vera vt.ȷ. deducetur tamē censeretur postea quesitum ius dicte cōmunitati per possessionē tanti tēporis cuius nō extat memoria in contrariū
5 per dicta iura.† Nec obstant adducta in cōtrariū primo: quia non apparet sufficiēter probatū de aliqua traditione facta dicte cōmu nitati spoletane: licet enim in prima scriptura que deducitur dica/tur ꝙ illi nobiles qui donabant dictum castrū dixerint nos dona/mus et tradimus ⁊ in corporali possessione inducimus ⁊c.tamē nō apparet ex scriptura ꝙ esset in loco dicti castri adeo qȯ resultaret traditio ⁊ similia verba qn̄ proferūtur in absentia rei verificātur in licentia de intrādo in possessionē vt notāt Bar.⁊ doc.in.l.ꝓdia.ff. de acqui.pos.in verbis solitis apponi in instrumentis dedit tradi/dit ⁊c.q: si actus celebratur in absentia rei nō cadit traditio.⁊ cōse/quenter nec datio per.l.traditionibus.C. de pactis iūcta.l.fi.ff. de cōdi.ob causam.⁊.§.sic itaq;.insti.de act.⁊ ideo tūc significant solā licentiam de intrando ꝓpria auctoritate.⁊ sic impropriātur dicta verba prout ibi habetur quasi importent qȯ quantū in eo est ipse dat.⁊ tradit ⁊ in possessionē immittit ⁊ si quid restat non restat per eum: sed ꝓpter distātiā loci ⁊ haberi vult ac si actualiter tradidisset hinc est ꝙ potest postea ꝓpria auctoritate possessionē capere: ita possumus dicere in verbis dicte prime scripture que non videtur scriptura autētica cum nō sit scripta a notario nec habeat locū nec apparet ꝙ recipientes forent consules licet enūciatiue narretur.⁊ forte consules non habebant ad id mandatum a cōmunitate vt.s. possint cōmunitati querere: nam al's.s. sine mandato nō queritur alteri dominiū vel possessio nisi secuta ratihabitione.l.si ego.ff. de nego.gest.sed per habentē queritur.arg.illius tex.ad hoc.l.j.§.per

procuratorē.z.l.possessio.§.z si possessio.de acqui.pos.z.l.qui mihi donatum. in fi.ff.de dona. Nescio autem si ad id habent ex forma statuti mandatū quo casu istud proximū fundamentū non milita

6 ret.† Restarent alia est enim priuata scriptura quia non scripta a notario seu alio deputato ex publico ad id scribendum. z licet sint reperte in archiuio publico: tamē non habent publicū seu autenticum testimoniū prout requirit ille tex.hoc est testimoniū cōmentariensis prout dicit ibi Ange. vt quia cōmentariensis attestetur esse scripturas archiuij non autem inuentas in archiuio potuisset enim illuc deferre quidā priuatus.z ibi dimittere vt illud auteticū redderet et in casu nostro de facili potuisset cōmunitas spoletana videns se nō habere scripturas autenticas illas reponere in archiuio vt per hanc viam redderētur autentice z generaretur preiudicium tertio:itaq ratio non suadet ꝙ ex hoc solo scripture reddantur autentice quia sint in archiuio reperte nec tex.d.auf.ad hec.et in corpore quatenus dicit qd habeat publicū testimoniū intelligo ꝙ cōmentariensis illā scripserit vel asserat esse scripturā auteticam archiuij publici vt quia ptinebat ad officium cōmentariēsis illud scribere vt innuit exemplum ꝙ subditur ibi.s.in corpore dum dicit veluti de suscepto mense gloriosissimorū prefectorū. Solent enim scribi per cōmentarienses seu cācellarios tēpora quibus extrahuntur officiales principales locorū.et ille proprie censeri debent scripture archiuij publici.z ex archiuijs extracte nō ille que per priuatos vel alios ad quos nō pertinet archiuiū publicū scribūtur. z ibi reperiūtur nisi forte in loco soleant reponi vt scripture autentice deputate vt stent in archiuio ita ꝙ cōmentariensis possit reddere testimoniū ꝙ sint scripture autentice al's pararetur via fraudibus quibus obuiandū est.l.in fundo.ff. de rei vendi.c. quāto.de diuor. cum concor. z idem possumus dicere de alijs scripturis ratificationum z aliorū contractuū que nō sunt publicate licet asserātur scripte a notarijs: nam ex eo quia sint reperte in archiuio publico nō videtur ꝙ sit eis adhibenda fides quatenus al's non adhiberetur. Nec etiā videtur ꝙ iuuet dictam cōmunitatē spoletanam traditio que dicitur facta per syndicū dictorū nobiliū z vniuersitatis dicti castri syndico cōmunis spoleti cuius traditionis scripturam non vidi:ideo nō possum discernere an sit autentica necne:puto ꝙ habeat illos defectus quos habent alie que ostēduntur.et insup non apparet de mādato syndici tradentis nec de mandato syndici recipientis cōsequenter nō apparet ꝙ cōmunitati fuerit aliqua possessio quesita per dicta.s.non etiā apparet de notariatibus illorū qui dicunt se rogatos de dictis actibus nec obstat ꝙ facta de quibus agitur sunt multū antiqua:qm̄ non agitur de probādo dominio antiquo:sed de probādo dominio p̄senti z insuper nō est expeditum ꝙ antiquitas suppleat dictos defectus ꝓbationū. licet em̄ Bal.post Inno.vbi.s.dixerit ꝙ antiquitas suppleat defectū ꝓbationis ꝙ auctor instrumenti fuerat tabellio tamē Inno.in.d.c.veniens.de verb.sig.lib.vj.videtur requirere ꝓbationē ꝙ habebatur cōmuni opinione pro publico notario ꝙ z videtur velle Specu.in titu.de proba.§.j.versi.verū.et facit qd no.idem Specu.in titu. de instrumentorū edi.§.restat versi.illud autē.z Bal.in.l. data opera. in penul.char.z idem voluit ipse Bal.in repe.l.barbarius. de offi. preto.xiij.colū.versi. qualiter autē probetur ꝙ quis sit tabellio ad hoc no.per Bar.in.l.herēnius.ff.de euic.et per abbatem.in.c.cum

7 causam.de proba.cum simi.† Itaq cum non constet de notariatibus scribentium non sint instrumenta nec de publicationibus nec appareat de traditione nisi per assertos syndicos de quorū syndicatibus non apparet nec apparet de aliquo iure ipsorū nobiliū donantium nō videtur qd antiquitas suppleat tot defectus ꝓbationis:z etiam nō bene docetur ꝙ castrū clarignani et eius territoriū haberet cōfines quos asserunt spoletani z successiue forte nō apparet qd loca de quibus principaliter agitur cōprehenderentur sub territorio castri p̄dicti clarignani:instrumēta etenim que vidi non conficiunt territoriū dicti castri instrumentū autem asserte traditionis facte inter syndicos non vidi:et insup dato ꝙ propter antiquitatem amitterentur ꝓbationes predicte patientes dictos defectus ad probandū illos actus z resultaret p̄sumptiue probatio dominij vel quasi qd tunc temporis fuerit ipsi cōmunitati spoletane quesitū:tamen ꝙ hodie sit apud dictam cōmunitatem non sufficeret:nam licet possessio de p̄senti faciat presumi dominium quādo incidenter deducitur.l.sicuti.§.si queratur.ff.si seruitus vendi.z dictum fuit.s. tamen nō operatur ad probandū pariter dominiū de presenti prout notabiliter voluit Bar.in.l.quidā in suo.de condi.insti.facit quia tunc resultarent due specialitates:quia due p̄sumptiones et due specialitates non cōcurrunt.l.j. cum ibi notatis.C.de dotis promis.vbi etiā probatur ꝙ p̄sumptio sapit specialitatē:nam inter illas duas specialitates vna est presumptiua probatio. Ex hoc medio videtur deduci ꝙ cōmune montisfalconis probata possessione seu quasi possessione supioritatis z iurisditionis et imperij de p̄senti deberet obtinere ex defectu.s.iuris agentis reus em̄ maxime possessor obtinere potest ex duplici capite vno ex iure suo si illud ꝓbat alio ex non iure agētis.l.fi. C.de rei vendi.c. cum ecclesia sutri.in fi.de causa pos.z proprie.in fi.cum cōcor. dato aūt quod sola posses. de presenti non sufficeret: tamen sine dubio sufficeret possessio tanti temporis ꝙ non extet memoria in contrariū per dicta.s.quinimmo videtur dicendū ꝙ dato quod dicte probationes probarent illos actus z appareret de dictis cōtractibus dictorum nobilium z traditione predicta z syndicatibus illorū syndicorum: tamē videretur ꝙ sufficeret dicte cōmunitati montisfalconis possessio longissima.xxx.vel.xl.annorū que regulariter sufficit.l.sicut.

8 et.l.oēs.z.l.si quis emptionis.C.de p̄scrip.xxx.vel.xl.annorū.† Et licet contra ciuitatem que quesiuit ex titulo emptionis vel donationis vel vltime volūtatis non iuuet p̄scriptio minor.c. annorū.l.fi.C.de sacrosan.eccle.tamē illud videtur verū quādo dictis titulis fuit quesita res de cuius p̄scriptione agitur hoc est dominiū ipsius rei secus videtur quādo fuisset quesitum solū quasi dominiū ipsius rei z sic solā publicianā: nam in simili hoc no.Bal.in.l.siue autē.§.si duobus.ff.de pub.dicens ꝙ licet cōtra ecclesiā non sufficiat p̄scriptio longi temporis neq longi temporis.xxx.annorū sed requiratur prescriptio quadragenaria auf. quas actiones.C. de sacrosan. eccle.z.c.de quarta.extra.de p̄scrip.tamē secus si ecclesia nititur ex quasi dominio z sic in publiciana. ſm eum qui allegat Dy.z Bar.in.l.si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam.infec.z ego pluries cōsulendo secutus fui probando vltra eum rationibus dictū Bal.nam ille qui p̄scripsit longi temporis prescriptione cum titulo et bona fide vel spacio.xxx.an.cum bona fide p̄scripsit aduersus habentem dominiū z quesiuit dn̄ū vtile tali p̄scriptione z vtilē rei vēdicationem vt glo.z doc.notant in auf.nisi tricēnalis.C.de bo.mater.z in l.si qs emptionis.C.de p̄scrip.xxx.vel.xl.an. sed quasi dominiū nō iuuat nec publiciana cōpetit aduersus habētem dn̄ū.l. paulus.ff. de publicia.ergo nec aduersus eum qui p̄scribendo quesiuit dn̄ium saltē vtile: ideo si ecclesia nititur publiciana repellitur exceptione vtilis dn̄ij si nititur rei vēdicatione repellitur exceptione intētionis et facti si non ꝓbat vendentē vel donantē fuisse dn̄m quia al's illud transferre nō potuit.l.traditio.de acquiren. rerum dominio. z.l.nemo plus iuris.de reg.iur. militant dicte rationes in ciuitate loquitur enim.d.l.fi. C.de sacrosan.eccle. etiam in ecclesia z equiparat ciuitatē z ecclesiam in hmōi prescriptione cētenaria. z licet per iura nouissima sit restricta dicta p̄scriptio ad minus tempus.s.xl. annorū.vt in auf. quas actiones ibi posita.z non trahatur ad ciuitatem doct. notant ibi et passim vbiq allegatur.d.auf.ꝙ in correctiuis nō militat argumentū ab idētitate rationis ex quo p̄supponunt ꝙ eadem ratio militabat in vtraq.s.in ciuitate et ecclesia: si ergo contra ecclesiam currit p̄scriptio longi temporis et p̄scriptio xxx.annorū in his terminis pari ratione aduersus ciuitatem hec volui dixisse si non ꝓbaretur prescriptio centū annorum seu cuius

9 initij memoria hominū nō existit.† Nec p̄dictis obstat ꝙ possessio semel quesita retinetur animo per.l.clam possidere.§. qui ad nūdinas.z.l.quemadmodū.de acqui.pos.cum simi.z sic allegetur per cōmunitatem spoleti ꝙ semp possedit animo attento ꝙ presumitur cōtinuatio possessionis:vt.s.in contrariū deductū est:quia respōdetur ꝙ possessio pditur obliuione z obliuio p̄sumitur per lapsum longi temporis.l.furtū.§.j.cum sua glo.ff.de vsuca.z in.§. ꝙ autē. insti.eo.ti.z.l.peregre.ff. de acqui.pos.z not.glo.in.l.j.C. de seruis fugi.de qua glo.facit magnū festum Dy.in regula possessor in.vj. vt refert Bar.in.d.l.j.z idem voluit Bal.in cōsi.mihi.cj.incip.ecce enim cōcludens qd quando dn̄s stetit per decenniū ꝙ non recepit censum censetur amisisse suam ciuilē possessionē. propterea prescriptio quadragenaria que militat contra ecclesiā tunc incipiat post lapsum illorum.x.annorū per quorum lapsum censetur obliuione amisisse illam ciuilē possessionem prout idem Bal.videtur velle ꝙ maxime videtur dicendum in casu nostro in quo possessio asseritur tradita syndico.z nō apparet notificata cōitati.z licet per syndicū queratur per.d.l.j.§.per ꝓcuratorē.z.d.l.possessio.§.et si possessio. de acqui.posses.z eius animo forte retineatur:tamen res ad alium pertinens de facili negligitur.et obliuioni traditur vt docet experientia rerū magistra.c.quā sit in principio.de elec.lib.vj.z.c. statutum.in prin.eo.titu.z lib.z dato ꝙ notificasset verisimiliter nō notificauit toti cōmunitati z vniuerso populo: sed municipibus qui regunt cōmunitatem prout solet cōmuniter fieri z quorum animo querunt z possessionē retinent per ea que habētur in.l.j.§.municipes.de acqui.pos.z in.l.municipibus.ff.de condi.z demon.et tales plerūq mutantur.ita ꝙ de facili transeunt in obliuionē hmōi que ad cōmunitatē pertinent. facit illud vulgatū ꝙ cōmuniter possidetur cōmuniter negligitur.l.ij.C.quando z qbus quarta pars debetur: z lōge magis negligūtur res cōmunitatis in quibus illi de vniuersitate nullum ius habent.l.in tantū.§. vniuersitatis.ff. de rerū diui.z.l.sed si hac.§.qui manumittitur.ff.de in ius vocā. cum itaq p̄supponatur qd traditio fuerit facta dicto syndico iam sunt anni cxlv. longe ante centū annos ꝓximos fuerit verisimiliter causata obliuio. et successiue causata amissio possessionis que solo animo

10 presumebatur retineri.† Insup dicit Bar. in cōsi.xiiij. ſm ordinē non informis ꝙ incip.primo queritur vtrū iurisditio.co.fi. ꝙ licet per vtentē iurisditione nō prescribat: tamē qui illā habebat illam amittit per non vsum spacio.xxx. annorum per.l.sicut.z.l. omnes. et.l.cum

et.l.cum notissimi.de prescrip.xxx.vel.xl.an.sm eum qui dicit hoc tenuisse Guil.de cu.in.l.imperiũ.ff.de iurisdi.om.iudi. non tamen determinat requiri tantũ tempus.et idem ꝙ per nõ vsum amittatur licet alteri non queratur etiã tenuit ipse Bar.in.l.iusto.§.non mutat.ff.de vsuca.⁊ simile videmus in amissione seruitutũ realium et personaliũ ꝙ perduntur per nõ vsum licet alius non vtatur seruitute.l.fi.cum sua glo.ff.quemadmodũ serui.ami.et ꝓbatur.in.d.l.sequitur.§.qui viam.⁊.d.l.iusto.§.nõ mutat.⁊.l. is qui fundũ.⁊.l.si mulieri.ff.quemadmodũ ser.ami.⁊ volunt Bar.et doct.in dictis iuribus. et a paritate rationis idem dicendum in iurisditione.s.ꝙ non vtens amittat licet alius nõ querat quia Bar.in.d.§.non mutat equiparat seruituti personali iurisditionem quo ad hoc et al's Bar.in.d.l.si publicanus.§.in omnibus.de publi. dicit ꝙ ius collectandi prescribitur ad similitudinẽ vsusfructus: vsusfructus em̃ non solum amittitur per non vsum:sed prescribitur. et prescriptio queritur dicit Bar.in.d.§.non mutat.licet glo.ibi cõtra: vnde ita parificare etiã debemus in amissione. Si itaq; cõmune spoleti nõ vsum fuit iurisditione in dicto territorio illã amisit spacio.xxx.vel xl.annorũ licet cõtra eam nõ prescribatur spacio minori centũ annorum sicut al's seruitus realis habens causam discontinuatã non prescribitur nisi tanto tempore cuius nõ extet memoria.l.seruitutes.de serui.ti.generali. tamẽ amittitur per nõ vsum minori tempore.l.si ex fundo.l.seq.⁊.l.si partẽ.ff.quemadmodũ ser.ami.⁊ quia cõsistit hmõi iurisditio ⁊ submissio territorij principaliter in exigẽdo datiuas que de tẽpore in tempus solent cõtinuo exigi cognitio aũt de delictis in istis cõfinibus non ita frequẽter accidit nõ exigẽdo datiuas iurisditio amittitur per non vsum per supradicta ⁊ dicta negatiua ꝙ nõ fuerint vsi iurisditione ꝓbari poterit per discussionem: nam probatio negatiue probatur per discussionẽ notant Bar.⁊ doc.in.l.hoc iure.de ver.obli.⁊ Jmo.in.l.lucius.§.tres heredes.ad treb.⁊ per Bar.in consi.mihi.lxxxj.incipiente dilecto filio. col.penul.⁊ vlti.⁊ in cõsi.mihi.xxxj.incipiẽte Martinus de eugubio.in fi.prime col.vbi etiã ponit alium modũ probãdi.s.per rimationem librorũ vbi solent scribi similes solutiones adducens.l.fi.C. de rebus credi. ideo etiã hoc casu similiter talis negatiua probari potest ⁊ potuerũt discussores rimare libros vbi similes solutiones scribi solent et interrogare antiquiores vtriusq; terre vtrum viderint vel audiuerint vnq̃ aliter factam solutionẽ. 11 † Accedat etiam pro ꝓbatione talis negatiue ꝙ notabiliter inquit Bal. in consilio sm ordinẽ.cclij.incipiẽte proponitur ꝙ antiquitus volens qd qui tenetur soluere perpetuũ censum nõ soluendo per.xl. annos liberatur a solutione pro futuro tẽpore ꝙ quidẽ tenuit etiã in sequẽti cõsilio incipiente ad euidentiã premittendũ est.item vult in.d.consilio.cclij.in vlti.col.ꝙ non requiritur ꝓbatio negatiue sufficit hoc casu probare lapsum tẽporis nisi ex aduerso ꝓbetur affirmatiua.s. solutiones factas ita notabiliter inqt Bal. cuius auctoritas multum iuuat partem hominũ montis bodij coadiuuatur dictũ Bal. quia si negatiua esset probanda raro probaretur ꝑscriptio.xxx.vel xl.an.in ꝑsonalibus q: nõ currit nisi ex negligentia nõ petentis et si interim est aliquid solutũ interrumpetur prescriptio.l. sicut.⁊.l. omnes.⁊.l.cum notissimi.§.sed ⁊ si quis.de ꝑscrip.xxx.vel.xl.an. et sic ad esse talis prescriptionis requiritur duplex negatiua et tñ nõ dubitatur qn ei qui nititur ex tali ꝑscriptione sufficiat ꝓbare solũ lapsum temporis a die natiuitatis actionis hoc etiã videtur fuisse de mente Bar.in consilio ꝙ incipit cõmune spoleti numero.cxxv. sm veterẽ ordinem perusinũ ⁊ sm ordinem informis cõsi.lxiiij. qui in simili casu non ponderat difficultatẽ probandi negatiuã non solutionis.erat enim cõtrouersia inter cõmune spoleti ⁊ quoddã castrum dicto cõmuni spoleti subiectum sub certis pactis discussis 12 ipsis pactis ⁊ eorum virtute ita formaliter subdit. † Preterea hoc est certũ ꝙ homines dicti castri franchi credentes et iusta ratione moti se esse liberos ab onere soluendarũ collectarũ steterũt per. xl. annos ⁊ vltra ꝙ nõ soluerunt collectas: erũt ergo liberi nec eis potest de cetero imponi.C.de ꝑscrip.xxx.vel.xl.an.l.sicut.⁊.l. omnes. et.l.cum notissimi ⁊ est exꝑssum in terminis nostre.q.C. de fundis patri.l.fi. ibi adijciendo qui allegat cõfessionẽ sibi factã de collecta non soluẽda cum cursu.xl. annorũ nulla nouitas põt ei imponi ⁊c. hoc etiã dixit Ponta.in cõsi.mihi.ccviij.incipiente nõ est dubium vestra hec onera ⁊c.vbi inter cetera sic formaliter inquit vltimo ad idem tex.in.l.fi.C.de fund.patri.lib.xj.vbi est expressum ꝙ qui allegat cõfessionẽ sibi factã de nõ soluenda collecta cum cursu annorũ xl.habet iustam defensionis causam vt nulla ei nouiter imponatur. 13 † Jsta quidẽ dicta multũ cõferunt ad decisionẽ casus nostri qd dato ꝙ cõmunitas montisfalconis nõ probaret prescriptionẽ: sed solam possessionem de presenti sufficeret sibi nitendo se ex nõ iure aduersariorũ: dato etiã ꝙ ex aduerso probaretur per illos contractus tunc temporis quesitũ ius dicto cõmuni spoleti nec obstant requisitiones ⁊ interpellationes quas fecerũt de hominibus montisfalconis ꝙ irent ad soluendũ datiuas ⁊ collectas de possessionibus quas asserũt possidere in dicto territorio clarignani quia pluribus modis respõdetur primo ꝙ dicte interpellationes fuerũt facte a decẽ annis citra:sed longissimo tẽpore prius per annos vltra centum fuerat obliuione ⁊ negligentia et non vsu causata amissio possessionis sm supradicta licet nuper deducta fuerint ꝑdicta in memoriã et inde causatus animus quasi possidendi iurisditionem predictã non propterea reassumpta fuit animo illa quasi possessio iam amissa q: solo animo non reacquirit possessio vel quasi possessio.l.iij.§.j.⁊.l.quẽadmodũ.de acq.pos. ꝑterea licet solo animo retineatur possessio qñ alius occupat eũ vel si occupat nõ datur negligẽtia recuperandi tamẽ al's secus est quia negligẽtia amittitur possessio.d.§.ꝙ aũt.insti.de vsucap.⁊.d.l.furtũ.§.j.ff.eo.ti.⁊.l.si de eo.§. si forte.ff.de acq.pos.⁊ ꝙ habetur in.l.si id qd.§.fi. eo.ti.ideo cum cõe mõtisfalconis fuerint in quasi possessione exigẽdi dictas datiuas ⁊ collectas et hoĩes ipsius in quasi possessione nõ soluẽdi in ciuitate spoletana negligẽtia est imputanda dicte ciuitati in ea non manutenenda aliter quã solo animo nec ille interpellationes facte in ciuitate spoletana presupponũtur taliter facte ꝙ interrũpant prescriptionẽ nedũ cuius initij memoria nõ extet:sed nec illã xxx.anno.iuxta ea que habentur in.l.sicut.C. de ꝑscrip.xxx.vel.xl. 14 anno. † Jnsup vt a cõsultante percipi non pretẽdit cõmune montisfalconis possidere totũ territoriũ castri clarignani nec sunt concordes vbi fuerit seu vsq; quo se protendat dictum territoriũ clarignani:ideo si hoc est ille interpellationes possent referri ad alia loca quã sint illa de quibus est cõtrouersia insuper vt arbitror homines mõtisfalconis non asserunt se possidere possessiones in territorio castri clarignani:sed in territorio castri mõtisfalconis interpellationes autẽ respiciunt homines de montefalcone qui asserunt se habere possessiones in territorio castri clarignani sed in territorio mõtisfalconis similiter attestationes facte sup territorio castri clarignani nihil valent in ꝑiudiciũ dicti cõmunis mõtisfalconis non citati.l.si quãdo.C.de testi.⁊.c.ij.extra.eo.ti. ⁊ sic ex defectu citationis non releuant. ⁊ etiã ex defectu iurisditionis iudicis cum nõ sit iudex cõpetens cõmunis mõtisfalconis iudex spoletanus per quẽ vt arbitror fuit facta dicta examinatio non tamen eam aut attestationes predictas vidi:ideo sup eis me amplius nõ extendo.et maxime quia ⁊ si legitime probatũ fuisset territoriũ clarignani cõprehendere loca de quibus agitur tamen cõmune spoleti nõ foueret ius per plura media.s.deducta. Ex quibus redditur indubia iustitia pro parte cõmunis montisfalconis etiam circũscripta sentẽtia que data fuit in fauorẽ cõmunis mõtisfalconis que plurimũ iuuat dictũ cõmune quo ad loca deducta in inquisitione a qua fuit appellatum per dictũ cõmune mõtisfalconis cum sñia illa transiuerit in rem iudicatã per desertionẽ appellationis per lapsum biennij. et vltra.c.cum sit romana.cum si.de appel. Jlla autẽ loca dicebantur esse in territorio castri collis marchionis ⁊ successiue cõmunis spoleti.⁊ non sit mentio de castro clarignani. ⁊ forte non comprehendunt omnia loca super quibus est controuersia:ideo principaliter deduxi ⁊ ponderaui alia media de quibus.s. Laus deo.

Summarium super consilio.cxliij.

☞ Substitutio facta de filijs ⁊ nepotibus ex fratre an se extẽdat ad pronepotes ex filio fratris.per totum.

1 Legatum vel fideicõmissum caducatur qñ relinquitur sub conditione ⁊ euenit conditio post mortem honorati.

2 Clausula casu quo importat futurum euentum ⁊ sic conditionem.

Relatiuũ substantie qui vel quo adiectum verbo futuri temporis seu habens tractum in futurum facit conditionem.

3 Nepotum appellatione an veniant pronepotes ⁊ qui vere dicantur nepotes.nu.seq.per totum.

4 Argumentũ ab ethymologia vocabuli bonum est in iure maxime negatiue.

5 Nurus appellatione venit pronurus extensiue non tamẽ ex propria significatione.

Nepos verbum non trahitur ad nepotes ex fratre.

Specialitates due non permittuntur vbi vna permittitur.

6 Patrui appellatione non venit patruus magnus.

Legata solent cõmuniter fieri propter merita.nu.seq.

7 Tutela data filijs non censetur data nepotibus.

8 Tutore dato filiabus veniunt posthume.

Legatum filiabus factum non dicitur factum posthume.

9 Filiorum appellatione an veniant nepotes in legatis vel fideicommissis.⁊ nu.8.

Consilium.cxliij.

IN nomine dñi nostri Jesu christi. 1 † Ex themate ꝑmisso depreheẽditur ꝙ omnes substitutiones facte de filiabus ⁊ de Joanne fratre. ⁊ de nepotibus ex fratre euanuerunt. et facte sunt caduce.l.vnica.§. in nouissimo.⁊.§.sinaũt sub cõditione versi. ꝙ si in neutro.C. de cad. tollen. quãdo em̃ relinquitur aliquid sub cõditione in vltima volũtate.⁊ cõditio euenit post mortẽ honorati relictũ caducatur vt ibi. et.l.si cum heres.in prin.ff. quãdo dies leg.cedat.⁊.l. si in personã. C.de fideicõmissis.cum si. ideo cum dicti honorati oẽs decesserint anteq̃ purificata fuerit illa conditio casu quo ambo filij instituti decesserint sine filijs restat qd dicte substitutiones fideicõmissarie

2 fuerunt caducate:† constat enim quod illa verba casu quo ⁊c. important conditionem quia futurum euentum significant iuxta.l. respicientem. et.l. sequentem.ff. si certum petatur. et in terminis decidit Bald. in consilio mihi in ordine. lviij. incipiente. D. in testamento solēni facit quia relatiuū substantie qui vel quo adiectum verbo futuri temporis seu habentem tractum in futurum facit conditionem.l. stichum qui meus erit. de lega.j.l.cum certus. de vino triti. et oleo lega.⁊.l. si debitor.§. verisimile. de contrahen. emp.

3 † Solum remanet dubium an in dicta vltima substitutione facta de Joanne fratre. et nepotibus appellatione nepotum veniant pronepotes circa quod videtur dicendum qd appellatione nepotum in dicta substitutione veniant etiam pronepotes. argu. l. cui eorum.§. item pomponius.ff. de posthu.⁊.l. nurus. de verbo. signi.⁊ notat Barto. in.l. gallus.§. instituens. de liberis ⁊ posthu. adducendo ad hoc illum text. in vltimis enim voluntatibus cum sunt fauorabiles plena et larga interpretatio est habenda.l. in testamentis.ff. de regulis iur.⁊.c. cum dilectus. in fine. de do. et vbi lata sit interpretatio appellatione nepotis venit pronepos prout voluit Barto. in.l. liberorum. de verbo. signi. et ponderat Barto. in dicto.§. item pomponius qd text. dicit contineri prout etiam in simili ponderat verbum complectitur Barto. in.l.j.ff. de verbo. significa. q maxime videtur dicendum eo casu quo in casu contingente dispositio non potest verificari in nepote prout hoc ponderat Jmo. in dicto.§. instituens pro quo facit quia al's dicta substitutio redditur inutilis ⁊ inualida et actus in dubio debet interpretari vt valeat non vt pereat.l. in ambiguis. de reb. dub.⁊.c. si papa. de priuileg. lib. vj. si itaq continentur pronepotes profecto est locus dicte substitutioni.

4 ¶ † His tamen non obstantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem.s. quod non sit locus dicte substitutioni: nam aduertendum est qd proprie loquendo filius fratris non est proprie nepos: sed solum descendentes dicuntur nepotes ⁊ pronepotes vt probatur.ff. de gradibus.§. tertius gradus versicu. illud notandum vbi expresse deciditur q filius fratris vel sororis vel nepos fratris et vlteriores non habent speciale nomen cognationis quo ad transuersales prout habent quo ad descendentes et prout habent superiores videlicet patruus amita auunculus matertera patruus magnus ⁊c. facit etiam.§. sequens. et institu. eo. titu.§. tertio gradu.⁊.§. quarto gradu. ⁊ sequentibus facit ethymologia vocabuli quia nepos quasi post natus: nam mihi nepos necessario post me ⁊ filium natus: sed filius fratris mei potest esse natus ante me: sepe enim contingit quod patruus est iunior eius nepote sumendo nepotem abusiue: argumentum autem ab ethymologia bonum est in iure maxime negatiue.l. ij.§. appellata.ff. si certum petatur.⁊.§. est ⁊ aliud. institu. de donatio. et.l. tigurij. de verborum signifi. ideo in toto corpore iuris ciuilis circunscriptis vsibus feudorum non reperitur quod nepos dicatur filius fratris licet Bald. in.l. si auie.C. de succes. edict. alleget aliquos text. qui id non probent prout ibi dico. et ideo vbi ponitur nepos pro filio fratris vel sororis improprie ponitur prout dicit Dy. in suis consilijs vt refert Bald. in dicta.l. si auie. vbi idem volunt ipso Bald. Ange. et Salyce. vbi autem ponitur pro transuersali ponitur improprie ex quodam abusiuo vsu loquendi: ideo nonnunq iurisLator vbi pro transuersali ponit nepotem se declarat subdendo idest filius fratris: vt in.c.j.§. item si fratrem. quibus modis feu. amit. in vsibus feu. qui vsus loquendi non ita passim inoleuit in pronepote ⁊ abnepote et trinepote quam multi enim text. qui in iure allegantur omnes loquuntur in nepote: vt in.c.j. in principio. de scisma. lib. vj. et in.c. tua nos. in principio. et in.c. quod super. de consanguini.⁊ affinita. in antiquis in.c. per tuas. in fine. de probatio.⁊ in.c.j.§. item si fratrem. quibus modis feu. amit.x. col. et in.c. dilecto. de preben. et in.c.ij. de arbi. omnes loquuntur in nepote et nullum reperio loquentem in pronepote nisi.c. felicis.§. ceterum. de penis. lib. vj.

5 † Jtem qd appellatione nepotis veniat pronepos videtur quod veniat improprie vt satis innuitur in dicta.l. iurisconsultus.§. secundus gradus iunctis.§§. sequentibus.⁊ institu. eo. titu.§. secundo gradu iunctis.§§. sequentibus. ad idem.l. nurus. de verborum signi. vbi tex. dicit qd nurus appellatio porrigenda est ad pronurum ⁊ sic extensiue nō ex propria significatione prout hoc argumēto vtitur Barto. in.l.j.ff. de verbo. signifi. et hoc idem sentit Barto. in.l. liberorum. de verbo. significa. vbi vult quod appellatione filij improprie venit nepos et postea dum descendit ad nepotem et pronepotem dicit dic vt.s. in filio et nepote q et clarius vult idem Barto. in consilio. clv. ſm ordinem perusinum non informis incipiente Gualterius de sancto Seuerino. in fi. tenens quod appellatione aui non continetur proauus ex propria significatione nec ex communi vsu loquendi: sed ex extensione. et idem concludit in consilio sequenti incipiente in questione predicta licet al's consuluerim. in fine consilij et qd appellatione nepotis non veniat pronepos videtur velle etiam glo. in.l. gallus.§. instituens. de liberis ⁊ posthu. et ita ex illo tex. colligunt And. de pisis et Ray. de for. prout ibi refert Bar. quod et volunt ibi Dy. et omnes excepto Barto. prout dicit ibi Bald. qui videtur idem velle quod et vult Ange. ibidem licet Barto. ibi et in dicta.l. cui eorum.§. item pomponius seu.§. affinitatis quos simul legit aliud velit per.d.§. instituens. et per tex.d.§. item pomponius. quatenus dicit contineri tamen dicto.§. instituens. facit contra ſm intellectum aliorum et magis communem. item ad.§. item pomponius potest responderi qd verbum contineri intelligatur ex lata scilicet et impropria significatione vt concordet cum dicta.l. nurus. quatenus dicit porrigenda ⁊ ita in simili respondet Barto. in dicta.l. liberorum in questione illa an appellatione filij contineatur nepos ad tex. dum dicit contineri facit.l. pecunie.ij. et.l. hereditatis. de verbo. signifi. vbi id quod venit ex impropria significatione dicitur contineri ⁊ id quod venit ex interpretatione dicitur contineri.l. iusta interpretatione. eo. titu. et id quod venit ex mente legis dicitur contineri in lege vt.l. nominis et rei.§. verbum ex legibus. de verbo. signi. itaq concordet cum.d.l. nurus dicamus contineri ex mente legis sub verbis legis ex lata significatione licet impropria et porrigatur respectu proprie significationis: et ideo cum impropria significatio sit q appellatione nepotis veniant trāsuersalis ⁊ impropria qd appellatione nepotis veniat pronepos ne concurrant due improprietates. ⁊ sic quodammodo due specialitates que nō permittuntur.l.j.C. de dotis promis. non trahatur verbum nepotes ad nepotes ex fratre. ⁊ sic quodāmodo pronepotes et maxime: quia non videtur ita in vsu quod dicantur pronepotes aut nepotes transuersales vltra filios fratris prout dicuntur filij fratrum ⁊ prout in linea descendenti vt etiam innuitur ex iuribus que ad hoc propositum.s. induxi: facit etiam ad predicta quia in materia differenti penes rationem vel affectionē. et in materia priuilegiatiua verba debent intelligi per prius. ⁊ nō per posterius.l. qui liberis.§. hec verba. de vulg.⁊ pupil.

6 † Prout per hanc rationem in simili concludit Bal. in dicta.l. si auie. quod appellatione patrui non veniat patruus magnus nec appellatione nepotis comprehendatur pronepos: satis autem est materia differens. et penes rationem et penes affectionem in casu nostro: nam penes rationem est differens: quia legata solent cōmuniter fieri propter merita.l. nec adiecit.ff. pro socio et non sunt verisimiliter eadem merita pronepotū forte parue etatis: et maxime quia venirent etiam postea nati saltem in vita testatoris.l. si cognatis. ff. de rebus dubijs quorum nulla merita suberant tempore legati penes affectionē similiter est materia differens maxime circa post testamentum nascituros per ea que habentur in.l. qui filiabus. de lega.j. item dicit Bal. in dicta.l. si auie. q non venit pronepos nisi sit casus fauorabilis ⁊ nemini noceat. et ita intelligit.d.l. cui eorū. §. affinitatis. in casu autem nostro licet respectu substitutorum sit fauorabilis substitutio fideicōmissaria: tamē nocet institutis quibus est onerosa merito ⁊c.

7 † et facit.l. quid si nepotes.ff. de testa. tuto. et q ad eam dicit Barto. in dicta.l. liberorum. dicens q ideo data tutela filijs nō censetur data nepotibus quia agitur de onere: nam tutela est onus ſm eum: sed lōge maius onus est restituere hereditatem quam subire onus tutele vt de se est notissimum. preterea latior sit interpretatio in datione tutele quam in legatis vel fideicommissis.l. qui filiabus. de lega.j. iuncta.l. si quis filiabus.ff. de testamen. tuto. et insti. qui dat. tu. possunt.§. fina.

8 † ad legatum enim factum filiabus non veniunt posthume. Et tamen si relinquitur tutor filiabus veniūt posthume in dictis iuribus ⁊ insuper ille tex.d.l. q si nepotes non se fundat in onere sed in natura verborum. et propterea ille tex. multū viget quod appellatione filiorum in legatis non veniant nepotes in qua questione doctores variant et ego vidi hac tempestate pluries consultum in varijs causis pro parte negatiua.⁊ tenendo in terminis.l. gallus id quod tenet in ea Barto. ibi.s. q appellatione filij veniat nepos.⁊ appellatione nepotis veniat pronepos potest dici qd loquitur tota illa lex in institutione seu substitutione directa et facta ne testamentum ruat preteritione: ideo nemini est onerosa. et de mero fauore agitur etiam totius testamenti: ideo non mirum si in illis terminis fieret latissima interpretatio: non autem est eadem ratio in fideicommissaria nec in ea fit ita lata interpretatio prout patet in tacitis substitutionibus que militant in directis non in fideicōmissarijs vt habetur in dicta.l. gallus.§.⁊ quid si tantum.⁊ in.l.j. et ij.⁊.l. iam hoc iure. de vulga.⁊ pupil.⁊ in.l. precibus.C. eo. titu. ⁊ in l. fina.C. de insti.⁊ substitu. sub condi. fac.⁊ in terminis.d.l. gallus. multi docto. tenent quod appellatione filij non comprehenditur nepos nec appellatione nepotis venit pronepos prout.⁊.s. deductum est circa intellectum.d.§. instituēs. quātofortius id dixissent in terminis nostris.

9 † Ultimo me plurimum mouet q idem testator non inuitauit filios filiorum qui fuerunt in primo gradu instituti: sed solum proximiores instituit. item in primo gradu non inuitauit nisi filias: nō autem inuitauit nisi prioris gradus superstites. ita et verisimile q voluerit inuitare collaterales nisi eos qui tenebant primum locum vel intrauerant primū locum prout sunt filij fratrum. in aut. vt fratrum filij in rubro et nigro. et in aut. cessante.C. de legi. heredi. Si enim decessisset vnus ex filijs instituti tis cum filijs. et postea alius decessisset sine filijs filij predefuncti non essent

non essent substituti: et similiter si decessissent filie cum filijs dicte fi
lie primo loco substitute ⁊ postea decessissent ambo filij instituti si
ne filijs non fuissent inuitati dicti filij filiarum: licet autem sint po-
siti in conditione non propterea censentur inuitati: quia que in cõ
ditione sunt posita non sunt in dispositione. l. si quis sub conditio
ne. ff. si quis omissa causa testamenti. et in proprijs terminis habe-
tur per glo. ⁊ doc. communiter omnes in. l. lucius. ff. de here. insti-
tuẽ. in. l. filiusfami. §. cum quis. de lega. j. in. l. j. C. de condi. inser. ita
etiam est verisimile ꝙ testator voluerit ꝙ si primi nepotes decede-
rent licet cum filijs ante eos vel eas quibus substituti sunt non cẽ
seantur inuitati eorum filij. ⁊ ideo non est verisimile ꝙ testator vo
luerit substituere filios fratris viui nec filios nepotũ ex fratre pre-
mortuo: in dubijs autem ea fit interpretatio que est magis verisi-
milis. l. in obscuris inspici. de regu. iur. et extra eo. titu. inspicitur.
in. vj. et si dicatur quare non expressit nominibus proprijs istos ne
potes prout filios et filias: respondetur ꝙ forte erat fessus ⁊ mor-
tis cogitatione turbatus. argu. l. hac consultissima. §. at cum hu-
mana fragilitas. C. qui testamẽ. facere possunt. Erant enim septẽ
nepotes ita qḋ laboriosum erat omnes sigillatim nominare: ita ꝙ
ex hoc quia eos nominauit nomine appellatiuo sumenda est con-
iectura ꝙ id fecerit vt omnes descendentes ex fratre comprehen-
deret: nec videt̃ ex hoc reddi dispositio inutilis nisi quo ad nepo-
tes primi ordinis: quo ad eos autem omnimodo redditur ineffi-
cax. quo ad pronepotes autez non vitiatur dispositio: quia in eis
non est facta aliqua dispositio prout et al's dicit notabiliter text.
in. l. j. in princip. de regu. catho. qḋ relictum conditionale defecta
postea conditione dicitur verius est non esse factum ꝙ̃ inutiliter
factum: ex quib⁹ omnibus puto hanc partem fore iuri consonam
scilicet qḋ expirauerunt dicte substitutiones ⁊ dictos pronepotes
fratris non venire ex substitutione predicta non obstantib⁹ addu
ctis in contrarium quibus apparet satis rñsum ex premissis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxliiij.

Alienationi rei sue vel in qua aliquod ius habet in re vel ad rem consentiens an sibi preiudicet quo ad ementem. per totum.
1 Prescriptio. xxx. annorum causat vtile dominium.
2 Aditio fit solo animo extrinsecus demonstrato.
3 Consentire vendenti aliud est et vendere.
4 Rescriptio et consensus si fiant erronee non preiudicant.
Confessio recepti que instrumento apparet non preiudicat: licet exceptioni non numerate pecunie sit renũciatum.
5 Confessioni facte in libello statur contra libellantem.
6 Dominium an presumatur translatum traditione instrumenti.
Possessio ex quibus presumatur.
7 Uxor an presumatur scire factum mariti.
Iuramentum recipit eas interpretationes quas actus importat super quo interponitur.
8 Alienationis contractum non potest reuocare qui consentit alienationi rei sue vel si habet aliquod ius in illa vel ad rem illud perdit. per totum.
9 Emptor colono stare non tenetur.
10 Uerba vniuersalia quantuncunq̃ generalia trahunntur ad non cognita.
Renunciatio generalis quando possit ad incognita trahi. numero sequenti.
11 Consentiens actui conuenire videtur de non veniendo contra sꝫ sibi precium reseruat.
12 Fideicommisso vel legato an videatur renunciatum consensu venditioni seu illius alienationi prestito etiam si ignoret id fideicommissum ad se pertinere.
Uerba indefinita differunt ab vniuersalibus.
13 Consentiens alienationi non preiudicat quominus sibi precium debeat solui.

¶ Consilium. cxliiij.

In nomine dñi nostri iesu
1 christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur pri-
ma facie dicendũ ꝙ dicta domina Catherina foueat
iustitiam ⁊ pro ea veniat ferenda sñia: nam ipsa videt̃
qḋ fundatã habeat suã intentionẽ ex quo probauit ꝙ. M. eius au
ctor cõputato tpe suo ⁊ suorũ auctorũ possedit dictã domũ per an
nos. xxx. et. xl. annis ⁊ vltra ⁊ ꝯsequẽter habuisse dominiũ saltẽ vti
le: nã possidẽs p. xxx. annos bona fide querit p̃scriptione vtile do-
2 miniũ per ea q̃ habent̃ in auẽ. nisi tricẽnatis. C. de bonis maternis
et in. l. si quis emptionis. C. de prescri. xxx. vel. xl. an. † Itẽ vt pre-
supponitur probauit hereditatẽ dicti. M. sibi delatã fuisse ⁊ eam
adiuisse: que aditio solo animo fit dũmodo extrinsecus demõstra-
to. l. ania. C. de iure delibe. ⁊. l. gerit. ff. de acqui. heredi. ⁊. l. pro here
3 de. eo. ti. † ⁊ per ꝯñs dictum dñium ⁊ rei vendicationem fuisse in
eam translatum seu trãslatam ⁊ ꝯñr recte fundauit eius intẽtionẽ
nec dictus reus conuẽtus habuerit ab ea cãm quia ipsa non vẽdi
dit sꝫ vendenti cõsenserit: nã aliud est vendere aliud vẽdẽti cõsen
tire. l. aliud est vendere. ff. de reg. iur. nec dominiũ qḋ est nostrũ sine
nostra voluntate a nobis euelli dꝫ. l. id qḋ nostrũ. ff. de reg. iur. ⁊ fa
cit. l. iij. §. subtilius. ff. de condi. ob cãm. prout eñ non trãsfertur do
miniũ qḋ erat apud tradentẽ ꝗ̃ nõ transfertur quia nõ habuerit ani-
mũ transferẽdi ex quo credebat esse eius cui tradebat: ita ⁊ hoc ca-
su non cẽseatur trãslatum dominiũ ex quo cõsentiẽs vẽditioni cre-
debat dominiũ esse vendẽtis ⁊ non suũ cũ videatur vtroq̃ casu ea-
dem rõ cũ vtroq̃ casu non credit tradẽs vel consentiẽs ignorabat
esse rem suã ⁊ vtroq̃ casu cessauit animus abdicandi a se dominiũ
et vtroq̃ casu actus fuit erroneus ⁊ nihil est tam cõtrarius cõsen-
4 sui ꝙ̃ error. l. si p errorẽ. ff. de iurisdi. om. iudi. † nec vr̃ ꝙ obstet renun
ciatio quã fecit dña Catherina renũciando omni iuri sibi cõpetẽ-
ti qꝛ renũciatio fuit erronea prout cõsensus: nã eodẽ errore ⁊ eadẽ
facilitate fuit inducta ad renunciandum quo ⁊ qua fuit inducta ad
consentiendũ. ideo sibi non preiudicet prout al's in si'i dicit Bar.
in. l. fi. §. idem quesiẏt. de cõdi. inde. quẽ ibi sequũtur Saly. ⁊ Pau.
et qḋ al's Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. si ex cautione. C. de nõ nu. pecu. ꝙ si
quis in cyrographo quo confessus fuit se pecuniã recepisse mutuo
renũciauit exceptioni nõ numerate pecunie non tollit̃ dicta exce-
ptio: qꝛ eadẽ facilitate induciẗ ad renunciandũ qua induciẗ ad cõsi
tendũ prout ⁊ notãt cõiter doc. ibi. ⁊ idẽ dicit Bar. in. l. si de certa.
vult eñ ꝙ pactũ vel trãsactio non trahiẗ ad incognita nisi sint co-
gnita in gñe. ar. l. qui iure militari. ff. de mili. test. qḋ ⁊ voluit idem
Bar. in. l. sub pretextu specierũ. C. de trãsac. nõ aũt cẽset̃ cogitatũ
in genere nisi appareat ex v̾bis qḋ voluerũt illã cõuentionẽ trahi
ad oĩa: nec renũciatio trahitur ad ignorata. l. mater decedẽs. ff. de
inoffi. test. ⁊. l. cũ aquiliana. ff. de trãsac. facit. l. heres institutus. ⁊. l.
si is ad quẽ. ff. de acqui. here. iuncta. l. is potest. ⁊. l. in repudianda.
5 eo. ti. ⁊ ita summãt in effectu Bal. ⁊ Saly. d. §. idẽ quesiẏt. † Nec ob.
ꝙ. d. Catherina in libello narrauit ꝙ dict⁹. M. eius auctor posse-
dit dictã domũ p. x. xx. xxx. ⁊. xl. annis cõputato tpe suo ⁊ suorum
auctorũ cũ assertione ⁊ cõfessione facte in libello stetur cõtra libellã
tem. l. cũ preciũ. C. de libe. cã. qḋ ⁊ presupponit̃ pbatum per testes:
quinimmo. d. Catherina hꝫ hoc continuo fateri pro fundamento
sue intẽtionis cũ non presupponatur ꝙ al'r fundetur sua intẽtio:
dicto eñ medio. ⁊ vt arbitror solo probet eius dominiũ qḋ est fun-
6 damentũ sue intẽtionis. si enim velit forte ex titulo † et traditione
puta emptionis et donationis vel vltime voluntatis vel alio simi
li titulo habili ad translationem dominij oporteret probare aucto
rem fuisse dominũ qꝛ al's non potuisset transferre dominiũ qḋ non
haberet. l. traditio. ff. de acqui. re. do. l. nemo plus iuris. de reg. iur.
probãdo auc. titulũ ⁊ traditionẽ seu possessionẽ posteriorem q̃ pre
sumeretur haberi ex titulo precedenti. l. ij. C. de acqui. pos. l. j. C. de
imponẽ. lucra. descri. ⁊. l. quedã mulier. ff. de rei vẽ. cũ si'i. probaret
quasi dominũ ⁊ publicianã que non cõpetit ꝯtra habentẽ titulũ
et possessionẽ: ⁊ successiue quasi dominium ⁊ publicianam quã ha
bet dictus sabba reus conuentus vt est tex. nota. in. l. siue autẽ. §. si
duobus. ff. de publicia. in pari eñ cã potior est conditio possesso-
ris regula in pari. in. vj. ⁊. l. cum par. ff. e. ti. ⁊ per ꝯñs non põt obti-
nere. d. Catherina actrix nisi presupponatur dictũ auctorem suum
prescripsisse ⁊ possedisse illo tpe: cum presupponatur dictũ reũ cõ-
uentum habere titulũ ⁊ possessionẽ. ideo nõ est opus instare super
negatione dicti rei conuenti dicendo ꝙ ex confessione negata nõ
potest niti. argu. regule ex eo qḋ. in. vj. ⁊. l. post legatũ. in princi. de
his quibus vt indig. ⁊ ibi Bar. hoc notat qui idem notat in. l. na-
turaliter. §. nihil cõmune. de acqui. pos. sed lꝫ nunc dicta Catheri
na illud fateatur: ⁊ nunc notitiã habens. s. dum libellauit ⁊ hodie
non sequitur propterea ꝙ notitiam habuerit tẽpore quo cõsensit
dicte venditioni facte dicto reo conuento ⁊ tempore dicte sue re-
7 nũciationi. † Et si dicatur qꝛ vxor ꝑpter ꝯiũctionẽ ⁊ ꝯtinuã simul
cõuersationẽ quã hꝫ vxor cũ marito presumit̃ ꝙ habuerit notitiã
de dicta possessione dicte dom⁹. ar. l. si vicinis. C. de nup. ⁊. l. de tute
la. C. de in integ. resti. mi. ⁊. l. optaui. ff. vnde cog. videt̃ rñderi posse
ꝙ forte nõ habuerit notitiã de possessione auctorũ nec de longissi
ma possessione mariti. qꝛ forte ipse nõ possedit tanto tpe. vel forte
ipsa Catherina nõ fuit vxor dicti. M. tãto tpe: vel dicamus: ⁊ hoc
videt̃ magis proximũ veritati lꝫ habuisset cognitionẽ vel vehemẽ
tem opinionẽ qḋ fuisset dicti. M. tñ ex quo eã vẽdiderat ⁊ recepe
rat eã ad pensionẽ ⁊ sil'r ad pẽsionẽ retinuerat ipsa Catherina post
mortẽ. M. ipsa pbabiliter arbitrabat̃ fuisse trãslatũ dominium in
dictã Iacobellã ⁊ post eius mortẽ in Laurẽtiũ eius heredẽ cuius
noĩe ipsa tenebat dictã domũ ad pensionẽ: ⁊ voluit forte renũciare
iuri sibi competẽti vigore dicte cõductionis. ignorabat aũt forte
illud pactũ de reuendendo ⁊ precedentẽ tractatũ mutui ⁊ modici-
tatẽ precij vel ꝙ ex his impediret̃ trãslatio dominij: nec videt̃ pre-
dictis ⁊ dicte Catherine ob. iuramẽtum in dicta renũciatione in-
terpositum: qm̃ eodẽ errore iurauit quo consensit ⁊ renũciauit ⁊ iu
ramẽtũ recipit eas interp̃tationes quas recipit actus sup quo in-
terponitur. l. fi. C. de non nume. pecu. c. peruenit. ⁊. c. quẽadmodũ.
8 de iureiur. ⁊. l. si. ff. qui satisda. cog. ¶ † His tñ non obstantib⁹ cõ
trariũ arbitror magis iuri consonum: nam dictus sabba habet cõ
tractũ emptionis de ꝯsensu dicte Catherine. ⁊ q ꝯsensit alienatiõi

rei sue non potest contractum alienationis impugnare. qui enim consentit venditioni rei sue vel in qua ius aliquod hꝫ in re vel ad rem illud perdit. l. si fundum per fideicõmissum. ⁊ l. nihil. §. j. de lega. j. l. mater. C. de rei vẽdi. l. sicut. §. illud. cũ. §§. sequẽ. vsqꝫ in finem legis. ⁊ l. sequẽti. ff. quib⁹ modis pignus vel hypo. sol. qđ maxime procedit in casu isto in quo pretẽdens ius renũciauit oĩ iuri sibi cõpetẽti in dicta domo: ⁊ q omne dicit nihil excludit. c. solite. de maio. ⁊ obe. l. iulianus. de lega. iij. ⁊ cañ. si romanorum. xix. dis. ⁊ maxime qr quo ad ius cõductionis qđ pretẽdebat forte habere rõne cõductionis nõ erãt necessaria aut oportuna aliqs eius consensus aut renũciatio: qr iam vt presupponitur erat finitũ tp̃s conductionis expresse ⁊ tacita recõductio domus finitur dño vel cõductore volẽte qr nõ fit ad certũ tempus. l. si procuratorem. §. qui impleto. ff. loca. 9 † Itẽ emptor nõ tenet̃ stare colono. l. emptorẽ. C. loca. l. si merces. §. j. ff. eo. ti. ⁊ l. iulianus. §. penul. ff. de act. empti. itaqꝫ quo ad illud ius nõ erat necessarius ꝯsensus ipsius aut aliqua renũciatio iuri suo: ⁊ quo ad illud ius cõsensus fuisset elusorius ⁊ sine virtute aliquid operãdi ⁊ silr renũciatio nihil operaret̃ p p̃dicta: sꝫ actus nõ dꝫ interpretari vt sit elusorius ⁊ sine virtute aliquid operãdi. l. si quãdo. de lega. j. ⁊ c. si papa. de priui. lib. vj. ⁊ l. si pretor. in princ. ff. de iudi. ideo nõ videtur ꝑpter illud ius adhibitus cõsensus ⁊ renũciatio. ⁊ ꝑpterea videt̃ de alio iure cogitatũ. s. in genere si qđ cõpeteret: sufficit aũt cogitatũ in genere. arg. d. l. qui iure militari. ff. de mili. te. ⁊ l. sub pretextu specierũ. C. de trãsac. ⁊ in. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ notãt doc. in dictis iurib⁹. ⁊ in. l. si de certa. C. de trãsac. iđ ne ꝯsensus ⁊ renũciatio sint elusorie cẽseat̃ renũciatũ nõ solũ iuri qđ erat notũ: sed etiã iuri ignorato ad cautelã emptoris ad cuius cautelã credendũ est ꝙ fuerit adhibitus cõsensus ⁊ facta renũciatio omni iuri: non autẽ idẽ dicerẽ in fauorẽ venditoris: sed de hoc in presentiarũ non agitur: nõ cogitabat eñ emptor de aliquo iure dicte Catherine in specie sed intendebat esse cautũ aduersus eã ne eius ius sibi obsisteret: iđ voluit adhiberi eius ꝯsensum ⁊ renũciationẽ ⁊ vt arbitror interuenit ꝯuẽtio que resultat ex duorum plurĩũ de cõsensu. l. j. §. j. ⁊ §. conuentionis. ff. de pactis. ⁊ ex quo subsecutũ fuit iuramẽtum de seruãdo renunciationẽ verisile est p̃cessisse 10 pactũ. † Et insup cũ emanauerit in ꝯtractu emptionis ad vtilitatẽ emptoris censet̃ ipse ꝯsentire. arg. l. qui patitur. ff. mandati. ⁊ c. qui tacet. de reg. iur. in. vj. in pac. autẽ dicit Bal. qđ erat vnius nõ vitiat ꝯtractum prout ipse not. Bal. in. l. sub pretextu specierũ. C. de trãsac. in. j. ⁊ ij. col. ⁊ clarius in. vij. oppo. ⁊ ꝟba generalia cõtractus non recipiũt restrictionẽ. notat ibi idẽ Bal. qui eñ generaliter siue sub signo vniuersali paciscitur cogitat generaliter cogitare de his que sub vniuersalitate verborũ comprehendũtur prout ibi vult per illum tex. ⁊ d. l. qui iure militari. de mili. te. Petrus de bellabertica vel saltẽ debuit cogitare in cõuentione venire oĩa q̃ verbis cõprehendũtur: vnde sibi imputet si non cogitauit sub verbis generalibus omnia cõprehẽdi ⁊ stultitia sua non debet nocere aduersario. arg. l. quicquid astringende. iij. rñso. de verb. obli. ƀm eũdem Bal. facit ad hoc vltimum. l. seruius. ff. qđ vi aut clã. ⁊ l. qđ te. in fi. ff. si cer. pet. ⁊ qđ verba vniuersalia pacti trahãtur ad nõ cogitata probatur in. d. l. tres fratres. ff. de pactis. vbi fuit cõuentũ nihil remansisse cõmune: ⁊ tñ erant quedã cõia celata per alterum ex paciscentibus de quib⁹ alter non cogitanit cũ illa ignorabat: ⁊ tamẽ obstat exceptio pacti: ⁊ sic pactũ generale trahitur ad ignorata: licet nõ appareat ꝙ fuerit cogitatũ in genere nisi quia vis verborũ vniuersaliũ id suaderet: ⁊ lꝫ quo ad ignorata pactũ ibi sit inefficax virtute replicationis doli: tamẽ illa inefficacia resultat ꝑpter dolum ⁊ fraudẽ aduersarij qui pecuniam subripuit ⁊ celauit a cõtrario secus fuisset si nulla fraus interuenisset: cũ itaqꝫ in casu nostro nulla fraus emptoris maxime neqꝫ venditoris interuenisset ideo obstet exceptio pacti nec detur replicatio doli cũ nõ sint verba minus generalia in casu nostro q̃ꝑ sint in casu. d. l. tres fratres: nec in casu nostro sit ratio quare habeant restringi vniuersalia verba vt non veniant ignorata q̃ꝑ in terminis. d. l. tres fratres. cum ibi conuentum fuit nihil remansisse cõmune ⁊ in casu isto conuentũ fuit vt iuribus suis foret renũciatũ saltem vt nõ obstarẽt dicto emptori ⁊ censeatur cõuentum de non veniendo cõtra dictã venditionẽ 11 rõne alicuius iuris sibi cõpetẽtis. † Facit quia etiã circũscripta renũciatione ille qui consentit actui cẽsetur cõuenisse de obseruãdo ipsum actum cui consentit probatur in. l. ij. C. cõia vtriusqꝫ iud. vbi si partes consentiunt sententie nulle obligantur vigore taciti pacti de non veniendo cõtra: immo illam seruare ⁊ mãdare executioni: ita pari rõne qui consentit contractui cui aduersarius etiã consentit censeatur secum pacisci de obseruando ipsum cõtractũ ⁊ nõ veniendo cõtra prout veniret si rem venditam vendicaret. cum igitur consensus venditionis adhibitus per dictam dominã Catherinam non habeat materiam preexistentem propter quam suadeatur restrictio verborum ⁊ pariter nec renunciatio: ideo standũ verbis vniuersalibus vt etiã ad in specie ignorata trahatur: secus est plerũqꝫ in transactione in qua loquitur. l. si de certa. C. de certa. C. de transac. ⁊ hoc voluit glo. in. l. emptor. §. lucius. ff. de pac. quatenus dicit aliud in transactione aliud in alio pacto: quam sequitur Cy. in. d. l. sub pretextu specierũ. et licet Bar. in. d. l. si de certa. post Gui. de cuno. eam reprobet tamen potest saluari qđ transactionis verba in dubio restringuntur ad litem super qua interponitur per d. l. si de certa non ita regulariter pacta alia quia non habẽt semp causam preexistentem ad quam referantur prout hꝫ transactio. ceteris autem paribus idẽ sit in pacto qđ in transactione: ⁊ ita ꝑcedat opi. Gui. ⁊ Barto. ⁊ sequacium qui dicunt idem in pacto qđ in transactione: nam ⁊ transactio quandoqꝫ generaliter intelligitur vt trahatur ad ignorata. d. l. sub pretextu specierũ. ⁊ alia pacta quãdoqꝫ restringuntur vt non trahantur ad ignorata. l. si ex pluribus de solu. quare Bart. dicit in. d. l. si de certa. qđ aut verba generalia salua rõne recti sermonis possunt restringi ad specificata et ad illa restringuntur. d. l. si ex pluribus. de solu. aut verba generalia salua ratione recti sermonis non possunt restringi ad specificata ⁊ non restringuntur. l. pluribus. de accep. ƀm eũ. ⁊ ita etiam communiter habetur in. d. §. lucius. vbi itaqꝫ nulla causa exprimitur nõ possunt verba generalia restringi ad specificata cum nihil sit specificatũ. et ista est ratio. d. l. pluribus. in qua verba non fuerunt vniuersalia: sed indefinita singularis numeri: licet non exprimat ibi de ignora12 tis: sed generaliter loquitur. † Et lꝫ forte simplex renunciatio non trahatur ad ignorata. d. l. mater decedens. tamen generale pactuꝫ conceptum per verba vniuersalia trahatur ad ignorata per supra dicta prout als sit differentia inter pactum ⁊ simplicem renũciationem: quia iuri de futuro non potest renunciari. l. si ita sit scriptum §. si sub conditione. de leg. ij. et tamen potest illi renũciari per pactum. l. j. C. de pac. prout ibi no. glo. ⁊ doc. ⁊ etiam als sit differẽtia inter verba indefinita ⁊ ꝟba vniuersalia prout habetur in. l. si pluribus. de leg. ij. ⁊ in. l. iulianus. de lega. iij. ⁊ in. c. vt circa. de elec. lib. vj. cum similibus. ⁊ insuper vbi pacto nõ posset renunciari iuri cõpetenti super re vt debitor liberetur tamen si illa res alienatur de permissione habentis illud ius non potest inquietari emptor ratione illius iuris qđ erat apud permittentem etiam qđ est fortius si erat de futuro ⁊ permittẽs ignorabat ius illud vt in terminis decidit Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de verb. obli. in. viij. qđ. vbi concludit qđ si duo frates rogati inuicem de restituendo bona ⁊c. bona diuidunt ⁊ in instrumento diuisionis fuit dictum concesserunt inuicem dictas res ad habendum tenendum alienandum ⁊c. si postea alienãtur emptor non poterit inquietari iure fideicommissi siue fratres ipsi sciuerint fideicommissum siue nõ per l. si mandato titij. ff. mandati. ⁊ l. si fundum per fideicommissum. in prin. de lega. j. ƀm eum. quid autem sit quo ad alienantem se remittit ad. d. l. si fundum per fideicommissum. sinautem non sit secuta alienatio dicta conuentio sibi non preiudicat in iure fideicõmissi ƀm eum. Et maxime si ignorabat fideicommissum: quia super dependentibus ex testamento non potest pacisci non visis et cognitis verbis testamenti. l. de his. ff. de transactio. si itaqꝫ simplex generalis permissio ꝙ possit alienari facit vt emptor sit tutus a iure compctente permittenti: multofortius sit tutus vbi expresse permittitur ipsa venditio ⁊ ei consentitur: illa enim clausula ad alienandum nihil aliud importat nisi qđ cõcedit facultatem vt possint alienari: que facultas magis aperte conceditur quando specifice consentitur ipsi emptioni in indiuiduo: ideo si illa generalitas preiudicat etiam quo ad ius ignoratum qđ non poterat pacto tolli: et hoc quo ad emptorem vt non possit inquietari profecto multofortius permissio specifica in indiuiduo facta propter consensum prestitum in ipsa venditione respectu iuris cui poterat renunciari et fortius pacto tolli cum non dependeret ex testamento ⁊ maxime cum addita fuit renunciatio pacto vallata per verba vniuersalia ⁊ iuuata iuramento qđ potest sine dispẽdio salutis eterne seruari: ideo seruandum est. argumẽ. c. cum contingat. de iureiurã. in 13 fi. et. c. quãuis. de pac. in. vj. † Et per hoc vltimum tollunt̃ omnia adducta in contrarium: non enim per istum consensum et renunciationem preiudicium omnimodum generatur renuncianti quo ad ius suum quia habebit regressum contra alienãtem ad precium d. l. si fundum per fideicommissum. et. d. l. mater. C. de rei ven. Itẽ emptor tractat de dãno euitando cum habeat rem ex titulo oneroso et est extraneus quo ad creditorem ⁊ debitorem ea que adducta sunt in contrarium loquuntur quo ad creditorem et debitoreꝫ et loquuntur in casibus separatis habentibus separatam rationẽ et ad separata non cadit illatio. l. fina. ff. de calũ. et. l. si maritus. C. de donatio. inter virum ⁊ vxorem. et. l. naturaliter. §. nihil commune. de acquiren. posses. non enim obstat qđ errans non consentit: quia hic non fuit error in emptione cui consentit nec in renunciatione quia voluit renunciare omni iuri ⁊c. licet non putaret se habere ius quod habebat prout in soluente indebitum. licet erret in causa quare soluit tamen consentit solutioni: ⁊ ille error non impedit consensum. Preterea hic cogitauit in genere vel cogitare debuit per supradicta per que satis plane euitari possunt alia adducta in contrarium. concludo itaqꝫ ꝙ dictus sabba conuentus non potest inquietari a dicta Catherina et partes iudicis sunt in absoluendo conuentum et victum victori condẽnando in expensis.

Laus deo.

Summarium

¶ Summarium super consilio.cxlv.

1 ¶ Commissio facta sub nomine dignitatis an et quando ad successionem transeat.per totum.

2 Legatus seu gubernator habet officium duplex.

Delegatus quando potest subdelegare.

3 Commissio facta legato etiam sub nomine dignitatis non transit in successorem.

4 Socius exercens mutuauit pecuniam que non potest exigi et in partita dicitur demo per lui etc.an in diuisione dicta partita possit poni ad computum ipsius exercentis eo inuito.et nu.seq.

5 Scriptura concreta debet aut in totum acceptari aut repudiari.

¶ Consilium.cxlv.

1 In nomine domini nostri iesu christi. ¶ † Primo videndum est vtrum dicta sententia valeat necne.circa quod videtur prima facie dicendum quod sic quia dicta causa fuit commissa dicto domino Dominico a generali locumtenente qui habebat iurisditionem generalem quam habebat legatus et gubernabat hanc ciuitatem adeo quod dici potest gubernator:ideo videtur quod ipse successit in dicta delegatione cum fuerit facta sub nomine dignitatis.arg.c.quoniam abbas.de offi.delega.et l.quod principi.de lega.iij.et propterea videtur quod d.Dominicus potuerit dictam sententiam ferre et valuerit.Tamen hoc non obstante puto de iure contrarium:nam gubernator solet nuncupari maxime a pontifice ille qui est deputatus immediate a sede apostolica et non gerit vices alterius nisi ipsius principis qui a iure nominantur legati vt in ti.de offi.leg.in antiquis.et in.vj.et comparantur presidibus.c.ij.eo.ti.lib.vj.et facit.l.j.et lex legatus cesaris.ff.de offi.presi.qui presides habent maius prouinciam omnibus preter principem:ita quod licet large loquendo potest dici gubernator prout et negotiorum gestor dicitur procurator.l.si ego.ff.de nego.gest.et tamen differt negotiorum gestor a procuratore pro ex diuersitate titulorum similiter et i.C.sunt diuersi tituli.C.de rectore prouincie qui presidem assumitur.l.j.et ij.C.de recto.prouin.et titulus de offi.eius qui vicem alterius obtineat.licet ille titulus loquatur de vice gerente deputato a principe non ab eo qui deputatur ab eo cuius vices gerit:tamen maior videtur ratio in deputato a gubernatore vt eius vices gerat quam in deputato a principe:quia a principe deputatus non recognoscit superiorem saltem quando in mortui vices assumitur prout et loquitur ille titulus prout tangit glo.in.l.suggerentes.eo.ti.ita quod non delegatur causa locumtenenti sed gubernatori.† Et gubernator seu legatus

2 habet duplex officium:vnum generale legationis:aliud speciale delegationis in causa ad sedem apostolicam deuoluta in qua causa in officio delegationis censetur maior ipso officio legati:ideo vt legatus committens vices suas videtur commisisse ea que pertinent ad officium legati non ea que pertinent ad officium delegati:et si vt delegatus eas vices subdelegauet et ipse subdelegatus non videtur quod potuisset subdelegare cum regulariter delegatus subdelegare nequeat.l.a iudice.C.de iudi.l.cum pretor.§.j.ff.eo.ti.fallit in delegato a principe.d.l.a iudice.i.n.et c.sup quoniam quasi per totum de offi.dele.Sed licet delegatus a principe possit subdelegare tamen subdelegatus a delegato principis non potest subdelegare quia iure cautum non reperitur et regula est in contrarium:quinimmo volunt glo.j.Imo.et Panor.in.d.c.sup quonum.§.porro.quod etiam si esset a delegato principis subdelegatus cum potestate subdelegandi non posset

3 subdelegare.† Insup licet commissio facta alicui sub nomine dignitatis vel officij transeat in successores.c.quoniam abbas.de offi.deleg.et d.l.quod principi.et in.§.et hoc vero iubemus.in aut.vt nulli iud.coll.vij.tamen do.Anto.Imo.et Panor.in.d.c.quoniam abbas.secus dicunt in commissione facta legato quia non transit in successorem:quia mortuo vel remoto legato seu finita legatione ipsius tunc finitur officium:et si deputatur alius legatus est nouum officium secundum eos.gubernator autem est legatus vt premisi:ideo attentis his omnibus medijs concurrentibus puto intrepide concludendum quod dicta sententia subdelegati non tenuerit:sed si inualida ex defectu iurisditionis iudicantis que nullitas preualet alijs nullitatibus vt per glo.not.in cle.j.de seque.pos.et fruc.

4 ¶ † Dato autem sine preiudicio veritatis quod dicta sententia fuisset valida dubitatur an sit iusta:et maxime circa illos.cccc.florenos mutuatos dicto Symoni.circa quod videtur dicendum quod fuerit iusta sententia:quia d.Ludouicus non habebat mandatum mutuandi pecuniam societatis seu pecuniam communem et ponere ad computum societatis maxime attenta qualitate Symonis qui vt presupponitur erat tunc temporis homo potens et non exigibilis inuitus adeo quod fuit in culpa sibi credendo cui credere non debuit.vir enim qui non est exigibilis inuitus ratione potentie vel priuilegij vel alio respectu equiparatur homini qui non est soluendo.l.ij.in prin.ff.qui satisda.cog.cum ibi nota.facit quod habetur in ti tu.C.ne liceat poten.et in ti.ne alie.iud.mu.causa fac.ff.et C.Ludouicus autem scripsit dictam partitam et loquitur partita in primam personam:ideo asserit se soluisse de se autem creditur sue scripture.argu.l.publia.ff.depositi.et que per Bar.in.l.nuda ratio.ff.de dona.non autem creditur testificando de altero.maxime cum tendere videatur ad ipsius excusationem:et sic quodammodo esset testis in causa propria contra.l.nullus.ff.de testi.et l.omnibus.C.eo.tit.cum simi.attento maxime quod prout dicitur dictus Franciscus non se exercebat circa nego-

5 tia dicte societatis et dicti traffici.† Tamen his non obst.contrarium puto de iure aperta fronte concludendum:videlicet quod dicti.cccc.floreni non debeant poni ad solum computum dicti Ludouici:sed ad computum communem:nam presupponitur quod liber vbi erat descriptum dictum creditum erat intitulatus Francisco et Ludouico et nomen societatis et exercitij erat amborum:ideo cum partita loqueretur per verba pluralis demo per lui que pluralis locutio non est contenta vno.regula pluralis locutio in.vj.l.inter illam in fi.de verbo.signi.per Bar.in.l.si.ff.ad treb.ideo habito respectu ad intitulationem libri que respicit et declarat omnia sequentia.arg.l.si quis argentarijs.§.si initium tabularum.ff.de eden.l.titia respondit.§.idem respondit.ff.de verb.obli.cum simi.ideo illa verba Symone de dare que non exprimunt cui debeat dare declarantur per dicta in prefatione et in intitulatione libri:et sic interpretantur de dare.s.Francisco et Ludouico.Ita et verba sequentia dicte scripture demo per lui interpretentur demo.s.ego Ludouicus et Franciscus:verba enim pluralis numeri prime persone prout est verbum nos comprehendit personam loquentis et aliam vel alias personas et non verificatur in persona loquentis salua ratione recti sermonis prout in dubio seruari debet.l.plautius.ff.de auro et argento legato.iuncta.d.l.pluralis locutio.cum concor.Itaque dicta scriptura sonat quod dictus Symon debet.cccc.florenos dare Francisco et Ludouico quos.cccc.florenos soluerunt Franciscus et Ludouicus pro dicto Symone mattheo etc.Et intelligitur quilibet pro dimidia.l.reos.§.cum in tabulis.de duobus reis.et l.si mihi et titio.de verbo.obliga.cum multis similibus.Nec dicta scriptura cum sit concreta et sit vnum capitulum potest pro parte acceptari et pro parte reprobari.arg.l.neminem.ff.de leg.ij.et l.in cause.de procurato.et l.etiam.§.ex causa.ff.de minori.et tradit Barto.in.l.aurelius.§.idem quesijt.de liber.leg.Itaque si dictus Franciscus vult stare dicte scripture debet illam in totum acceptare.Et sic quod ambo soluerunt pro Symone.Ita quod ex ea non potest niti Franciscus aduersus Ludouicum vel aduersus eius heredes.Nec imputandum est Ludouico quod ipse censeatur soluisse ex eo quia ipse gerebat negotia societatis et administrabat bona societatis quoniam hoc non presupponitur in themate:sed quod administrabat Thomas:et ipse Thomas habebat amicitiam cum dicto Symone intrinsecam et non dictus Ludouicus vt mihi dicitur:vnde est verisimile quod dictus Thomas soluerit de voluntate tamen et consensu Francisci et Ludouici:et contemplatione dicti Thome fuerint.d.cccc.flore.mutuati Symoni predicto seu pro eo soluti:itaque non est ratio quare dicti.cccc.floreni debuerint ascribi ad computum solius Ludouici prout ad contraria apparet.s.responsum.

Laus deo.

Summarium super consilio.cxlvj.

1 ¶ Uendens rem alienam tenetur domino ad precium.

2 Testes de auditu probant parentelam:et an debeant in causa scientie concordare et que requirantur.nu.seq.per totum.

3 Parentela quod probetur testimonio de auditu.que requirantur.

4 Nomina propria ponuntur ad placitum.

5 Litigatoris temerarij pena est condenatio expensarum.

¶ Consilium.cxlvj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Res mihi adeo clara videtur quod non indiget magna discussione.Et breuitas cause et mercedis idem suadent.Licet autem videatur prima facie dicendum quod dictus Bartholutius foueat iustitiam:nam videtur quod dicta bona pertinuerint ad dictam dominam Laurentiam vt neptem dicti Marcutij vigore contractus emphyteotici cum dictus Marcutius stipulatus fuerit dicta bona pro se et filijs et nepotibus masculis et eis deficientibus pro filiabus et neptibus.Et probari videtur quod ipsa sit neptis dicti Marcutij vt deducetur.Et sic dicta bona ad eam spectauerint.Ex quo videtur inferri quod dicta Elysabetta vendidit bona spectantia ad dictam Laurentiam:et qui vendit rem alienam tenetur domino rei ad precium.l.mater.C.de rei vendica.l.j.C.de rebus alie.non aliena.et l.si eum seruum.ff.si cer.peta.ideo cum dictus actor sit cessionarius dicte domine Laurentie:ideo possit petere dictum precium aduersus heredes dicte domine Elysabette venditricis.quod autem probetur quod dicta domina Laurentia sit neptis ex filio dicti Marcutij videtur probari per

2 plures testes quorum dicta recensentur in themate.† Nam premittendum est quod licet testimonium de auditu regulariter non probet c.tam literis.de testi.et l.testium.C.eo.ti.c.inquisitionis.de accu.Tamen fallit in parentela probanda:nam tunc admittitur testimonium de auditu.causa.de parentela.xxxv.questione.vj.et ibi plures concordantie allegantur in glossa.et capitulo licet ex quadam.de testibus.Ideo licet dicti testes deponant de auditu.Tamen videtur quod probent per predicta.Et licet non concordent a quibus audiuerint non videtur obstare:quia non est necesse quod testes concordent in causa scientie prout sumitur.et dictus Bart.in lege prima

lege prima.§.si quis neq.ff.queādmo.testamen.aperiā.qđ z dixit Specu.in tit.de inquisitione.§.nunc tractemus.versi.quid si ille. Et q tradūt doc.in probando quasi possessionē iurisditionis vel iurisdecimādi:qr sufficit q vnus deponat se vidisse vnū actū alius alium prout voluit Spec.in ti.de teste.§.antepe.post prin.et per Inno.in.c.qualiter z qn̄.de accu.z Ioā.an.in.c.j. de arbi.lib.vj. in nouella.z in addi.Spec.in tit.de teste.§.iam de interro.ver.de tēpore z per Accur.in.l.ob carmē.§.si.ff.eo.ti.z licet quidā cōtra:tamē hec est magis cōis opi.z seruanda dicit Imo.in regula inter pares.in.ij.seu.iiij.col.ff.de re iu. Idem sumitur ex no.per gl.in cañ. nihilominus.ij.q.ix.vbi ad probandum q presbyter dixit missaz sufficit si vnus testis deponit q sic:qr vidit z audiuit dicere euāgelium alius qr vidit z audiuit legere epistolam vel celebrare: prout hoc latius prosequitur Imo.in.d.l.inter pares.cum itaq plures testes deponant de parētela per auditum:lz in auditu sint singulares videtur qđ probent. ¶ † Tamē his non ob.puto clara fronte concludendū dictū actorem nullum fouere ius z debere in expēsis cōdēnari:nam actor dz probare suam intētionem als succumbit.l.qui accusare.C.de edē.c.cū ecclesia sutrina.in fin.de cā pos.et proprie.z.l.actor qđ asseuerat.C.de pbatio. Et pbatio dz esse concludens necessario vel presumptiue:als non releuat.c.in presentia de proba.l.non hoc.C.vnde leg.l.ad probationē.C.de proba.cū si. sed probationes dicti actoris nullatenus concludūt. Nā oēs testes deponunt de auditu:z testimonium de auditu non releuat regulariter vt premisi. Et lz parentela probetur per testimonium de auditu vt.s.in adductis in contrarium. Tamē plura requiruntur vt testimonium de auditu probet parentelam:prout est expressuz in c.licet ex quadā.extra de testi. Inter cetera requiritur q deponāt audiuisse q a pluribus. Nullus autē testis deponit audiuisse a pluribus nisi quartus testis qui nihil probat:quia nihil deponit:qr solum deponit q dña Tona z domina Laurentia erant sorores consobrine. Nec quicquā deponit de Marcutio.s.aliqua ipsarū fuerit descendens dicti Marcutij primi stipulatoris sorores consobrine poterant esse aliūde q̄ mediante dicto Marcutio:itaq nihil penitus concludit dictum ipsius testis. Item ex alio non concludit: quia ad hoc vt testimonium de auditu probet requiritur q nominētur sigillatim singuli gradus z persone vt est expressum in.d.c.licet ex quadā ver.personas qđ minime fecit dictus quartus testis quo defectu laborant quelibet dicta aliorū testiū excepto forte primo:qui tñ laborant alijs defectibus.s.quia nō deponit audiuisse a pluribus:prout requiritur vt.s.deduxi. Itē laborat alio defectu: quia ad hoc vt testimonium de auditu admittatur in pbāda parētela requiritur q asserāt audiuisse a suis antiquioribus vt exprimit tex.in.d.c.licet ex quadā.in tertio requisito ver.z ab antiquioribus quidem suis quo morbo laborant omnes aliorum depositiones. Item non deponunt q audiuerint ante litem motam q etiā requiritur in eodem caplo:licet ex quadam in secundo requisito. Item requiritur q deponant se credere vera esse vt ibidem prope finem z ibi credere ita esse q nullus testis deponit. Item requirit q deponant se vidisse q alique ex psonis graduum de quibus agitur se habebant pro consanguineis vt in eodem caplo prope finē: sed nec talis zc.qđ nullus testium deponit nisi forte tertius testis qui nihil deponit q domina Laurētia aut domina Tona fuerint descendentes dicti Marcutij stipulatoris:z sic nihil ad rūbū si inuicem se habebant pro consanguineis:maxime quia non agitur de probanda consanguinitate inter Tonam z Laurentiam z Elysabettam:sed inter Laurentiam z Marcutium ita q debebat deponere q vidit se habere pro consanguineis Marcutium Guidonē et Laurentiam seu duos ex eis de quorū parentela agitur : ita qđ nullus deponit ꝑm ea que requiruntur in.d.c.licet ex quadam.immo quodlibet dictum peccat in pluribus vt deduxi z super alijs q̄ ibidem requiruntur posset instari qđ non interuenerint in dictis attestationib⁹:sed sufficiat deduxisse p̄dicta magis clara. Ex quibus resultat res luce meridiana clarior.s.q dicta parentela minime probatur ex dictis testibus qui omnes deponunt de auditu et patiuntur alios defectus de quibus supra:item licet duo ex dictis videlicet primus et tertius faciant mentionem de Marcutio:tamen nominant nomine proprio:z de alia demonstratione non exprimunt:itaq non apparet qđ deponant de illo Marcutio Ioānis de monticello de cuius parentela agitur: quia Bartholutius nititur venire tanq̄ cessionarius Laurentie neptis dicti Marcutij Ioannis de monticello qui quesiuit dictam Emphyteosim pro se z filijs z nepotibus seu neptibus:ita q habebat necesse probare qđ dicta Laurentia erat neptis illius Marcutij primi emphyteote. † Nec probatur idētitas ex sola nominatione per nomen proprium cum nomina propria ponātur ad placitum.l.j.C.de emenda.no.plerūq conueniunt pluribus maxime ista nomina sanctorum prout videtur esse nomen Marcutius tanq̄ diminutiuum Marci:ideo requirebantur alie demonstrationes ad probandum q deponebant de illo Marcutio stipulatore de quo agit p.l.forma.ff. de censibus,et prout per illum tex.no.Barto.z docto.in.l.demonstratio.ff.de conditio.z demonstratio.et facit qđ habetur in.l.hac consultissima.in princ.C.qui testa.face.pos.ita qđ etiam ex hoc capite res est clara. † Redditur etiam clara ex alio capite:quia non pbatur q bona vendita quorum precium petitur sint illa que fuerunt cōcessa dicto Marcutio:et per consequens dato qđ probaret dictam Laurentiam fore neptem dicti Marcutij:z per consequēs bona concessa dicto Marcutio pertinuisse ad dictam Laurentiā non propterea probatur q bona vendita de quibus agitur pertinuerint ad dictam Laurentiam:prout necessario probandū erat vt sibi competeret actio intentata per.d.l.mater.z similes.s.adductas. Et sic ex pluribus capitib⁹ claris dictus Bartholutius actor habet succūbere z condēnari in expensis rōne succūbentie.l.properandum.§.sinautem alterutra.C.de iudi.z.c.finē litibus.de dolo z contu.etiam ratione temeritatis.l.eum quē temere.ff.de iudicijs. et per hec patent sublata omnia adducta in contrarium.

Laus deo.

Summarium super consilio.cxlvij.

1. ☞ Mater forensis ex forma statuti vnius castri non succedit filio an excludatur illa que est alterius castri eiusdem territorij ciuitatis.nu.seq.
2. Forensis non dicitur hō vnius castri in alio castro territorij eiusdē ciuitatis.
3. Forensis dicitur quasi de foris veniens.

¶ Consilium.cxlvij.

In nomine domini nostri

Iesu christi. ¶ † Pro decisione presentis consultationis premitto q dictum statutum qđ forēsis nupta apud canariam non succedat est cōtra ius commune et multum exorbitans z iniquum qđ.s.mater priuetur luctuosa hereditate filiorum.argu.l.fina.C.de insti.z substi. sub condi. fac. Et dicit als Bald.qđ huiusmodi statuta excludentia matres est quedam exheredatio statutaria:ideo cum exheredatio etiam facta de iure communi et iusta causa sit odiosa et restringenda.l. cum quidam.de libe.z posth. Multofortius exheredatio huiusmodi exorbitans de persona que non est demerita censeatur restringenda et longe magis:ideo verba predicta sunt restringenda verbum forēsis est stricte interpretandum. † Secundo considero qđ dictum castrum cannarie factum fuit de comitatu perusino:et qui est de comitatu censetur esse de ciuitate.adeo qđ que est de comitatu censetur esse de perusio z potest dici perusinus.l.qui ex vico.ff.ad munici.facit.l.nulli.§.qđ si vel in vico.C.de episco.et cleri. Ideo cum comitatiui vnius castri non videntur forenses in alio castro eiusdem territorij cum omnes esse censeantur de eadem ciuitate per predicta. † Forensis enim dicitur quasi de foris veniens in autētica de questore.§.si vero aliqui.collatione sexta.potest intelligi foris id est extra fores eiusdem territorij:vt sic minus ledatur ius commune. Statuta enim sunt interpretanda vt quantominus fieri potest ledant ius commune.c.cum dilectus.de consue.et quod habetur in.l.ius singulare.et.l.qđ vero contra.ff.de legibus. cum similibus.et maxime in huiusmodi que sunt de se odiosa per supradicta.et faciunt que habentur in.l.maximum vitium.C.de libe. prete.et in simili dicit Baldus in.l.quicunq.C.de ser. fugiti. Quatenus dicit q statutum disponens qđ patruus excludat auum maternum censeatur odiosum odio irrationabili:ideo plurimum restringendum adeo qđ masculinum non concipiat femininum secundum eum. Et ex his puto concludendum qđ dicta mater non sit excludenda ab hereditate filiorum vigore dicti statuti:z ex personis filiorum succedat in hereditate patri eorum suiq olim mariti:quia hereditas iure suitatis transmittitur.l.iij.C.de libe. prete. et.l.qui duos.de rebus dubijs.l.ventre.ff.de acqui.hered.maxime in matrem.l.apud hostes.cum sua glo.C.de suis z legi.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cxlviij.

☞ Testes qui dicunt testamentum factum in salecta alij in camera alij de die alij de nocte etiam si vni dicant quod sedendo fecit testamentum et alij stando an probent testm̄.per totum.

1. Testes si non sunt presentes toti testamento nō dicuntur idonei.
2. Testes testamentarij debent esse rogati.
3. Testium subtilis concordia in his que habent tractum temporis vsq in testamenti confectionem.
4. Testium verba sunt iuuanda.
5. Clausula in alijs bonis talem instituo quid importet.
6. Clausula si decesserit sine herede intelligitur sine filio. Heres verbum quandoq ponitur pro filio.
7. Testes an debeant concordari in verbis formalibus. Testamenti solēnitas probatur duobus testibus.
8. Testes qđ esse debeant rogati in testamentis non refert a quibus rogentur.
9. Substitutio facta filio impuberi non expressa etate an intelligat pupillaris directa.

Consilium

¶ Consilium.cxlviij.

In nomine dñi nostri iesu

christi. ¶ In hac consultatione ad euidentiam presupponitur ꝙ instrm testamēti est solēne. Solū deficit in hoc quia pro parte Guerrini dr est omissum in instrumēto notarij ꝙ testator dixit ꝙ si filij decederēt relinquebat bona sua Guerrino suo fratri: et ad hoc probandū sunt examinati sex testes: quorū vnus vcz frater Joānes vt presupponitur erat et est presbyter parochianus in parochia dicti testatoris. Ideo est videndū principaliter sup dictis attestationibus an probetur dicta substitutio secundario: si probatur videndum est de viribus dicte substitutionis: et in quo succedat .d. Guerrinus. 1 ¶ † Circa primū dicendum est ꝙ lz sint super hoc examinati sex testes et sufficiant tres vel quatuor existente presbytero parochiali inter eos p text. in terminis in.c.cum esses.de testa. qd caplm limitat multa iura ciuilia que requirunt numerū septē testiū masculorū rogatorum inter cetera.l.hac cōsultissima.in prin. et .§.per nuncupationē.et.l.in testamētis.C.de testa. et dictū caplm in terris de tēporali iurisditione ecclesie p notata p Bar. et Bal.in.l.priuilegia.C.de sac.sanc.ecc. et glo.in.c.ij.de arbi.lib.vj. et in.c.possessor malefidei.de reg.iur.in vj. et per doc.in.c.j.de no.ope.nū. Sed licet sufficiant tres vel quatuor testes cōputato presbytero parochiali et sint examinati sex et quilibet deponat de dicta substitutione: tñ videtur ꝙ non probēt dictā substitutionē Guerrini. vnus em̄ testis vcz Joānes iacobus nicolai quartus testis deponit de auditu: ideo nihil probat.c.tam literis.de testi.c.inquisitioni.§.quesiuisti.de accusa.l.testiuz.C.de testi. cū silibus remanent quinq; videtur ꝙ non valeāt: qr videtur varij et non contestes: et testes variantes videtur ꝙ non valeant.l. qui falsa vel varia.ff.de testi. et .c.cum ecclesia sutrina.versi.nos igitur.de causa pos. et proprie. primo enim variant inter se qm̄ duo testes dicunt ꝙ testm̄ fuit conditum in salecta et tres ꝙ fuit conditū in camera. item vnus deponit qd sedebant in quadā sede: alius qd iacebat in lecto. item Dominicus tertius testis qd fuit noctis tpe: sed Mariottus primus testis frater Joānes quintus testis et gregorius testis vltimus oēs deponunt ꝙ fuit de die: et sic Dominicus variat in tpe ab alijs tribus: Santes secūdus testis nō deponit precise super hoc vtrū de die vel de nocte. Item frater Joānes in quo fundatur magis substantia huius pbationis interrogatus an ante dispositionē factā in personā Guerrini fuerit aliquis institutus heres dixit ꝙ non nec ante nec postea dū ipse fuit presens: iste variat ab alijs qui deponūt ꝙ reliquit heredes filios. item ab instro tabellionis merito videt repellendus: et si dicatur forte illud fuit dictum in eius absentia: rñdetur ꝙ testis vt sit idoneus dz esse presens in toto testō ad hoc vt sit idoneus testis.l.cum antiquitas.C.de testa. et propterea vidētur non idonei testes Gregorius et Mariottus qui deponunt ꝙ recesserunt: et sic vr ꝙ non interfuerūt in toto testō. item dicti testes ex alio videntur non idonei quia interrogati an fuerit lectum et publicatum Mariottus.j. testis deponit ꝙ non fuit lectum per aliquem notarium ciuitatis tuderti: et frater Joānes ꝙ ser Gismūdus legit et publicauit: an fuerint vocati et a quo: quidā vt frater Joānes ꝙ non fuit vocatus: quidam vt Dominicus ꝙ fuit vocatus nescit a quo: Santes ꝙ fuit vocatus a Petro: Mariottus ꝙ fuit vocatus a Bartholomeo. nullus autē 2 testis deponit ꝙ fuerit rogatus a testatore. † Testes autē testamētarij debēt esse rogati a testatore vel a notario rogato a testatore q censetur facere nomine testatoris. Nam ꝙ debeant esse rogati a testatore sentiunt glo. et Saly.in aut.rogati.C.de testi. vbi Bald. dicit ꝙ testes debent esse rogati a partibus: vbi.s.rogitus requirit: et hoc sentit Bar.in.l.sciendum.ff.de verb.ob.prope finē.versi. quid si dicitur notarius vel testis rogatus: nec dicitur a quo satis credo ꝙ intelligatur a partibus vel a parte ad cuius petitionem fit: hec sunt vba Bar. qui clare sentit ꝙ notarius et testes debent rogari a partibus vel a parte ad quē negotiū pertinet: als non esset curādū a quo fuerit testis rogatus: nec esset opus dicta presumptione: et esset frustratoria dicta inuestigatio Bar. et hoc videt probare tex. in.l.hac consultissima.in prin.C.de testa. ideo dicti testes tāq̄ non rogati a testatore non cēseantur idonei testes: merito non probēt dictum testm̄: itē quidā deponunt ꝙ testator dixit si filij decedent sine herede legitima: prout fuit Mariottus primus testis: quidaz sine heredibus legitimis vt Gregorius vltimus testis: alij vo tres vcz Santes Dominicus et frater Joānes deponūt ꝙ fuit cōditio si decesserint filij sui: et sic non fuerūt addita illa vba sine herede legitima vel sine heredibus legitimis: et sic etiā in hoc inter se variāt et sic videntur de diuersis dispōnibus deponere. argu.l.j.§. si quis simplr.versi.sed cū adijcit.de vbo.obli. et .l.ius autē ciuile. de iusti. et iure. Preterea testes deponētes de vbis testatoris vr ꝙ debeāt cōcordare in vbis formalib⁹: prout ꝯcludit do. Ant.in.c.nihil. de verb.sig. Sed dicti testes deponētes de vbis dicti testatoris quo ad inuitationē Verrini de qua agitur non ꝯcordant in formalib⁹ verbis testatoris merito &c. Ex quib⁹ vr ꝯcludendū ꝙ non probet 3 dicta substitutio facta in honorem Verrini. ¶ † His tamen non ob. contrariū puto de iure rñdēdum vcz ꝙ .d. Verrinus niti possit ex dicta substitutione. nam premittendū est ꝙ testm̄ de quo deponunt testes predicti probatur per publicū solēne instrm in quo apparet rogitus testiū et eorū presentiam: ita ꝙ testm̄ probatur solū vertitur hesitatio et exigitur probatio vtrū dictus testator reliquerit Verrino bona sua si filij decesserint ꝙ deponunt oēs quinq; testes suprascripti: ita ꝙ probarēt absq; dubio si non essent ea que .s. in contrariū deducta sunt: que quidē meo iudicio non obstāt. Nā pondero ꝙ factio testamēti hz tractū tēporis maxime vbi fit scriptura et postea legitur ita ꝙ pars potuit fieri in camera et pars in salecta pars de die ante completorium et pars postea. Item poterat testator stare in camera et testes et notarius extra camerā prout et est verisimile cū vt dicitur erat pestis in loco et testator infirmus de peste: et testes deponunt de eorū presentia. Itē nonnulli de lectione et publicatione testamēti facta p notarium: et ex quo ipsi testes erant necessarij ad confectionem testamēti potuerunt putari aliqui censeri factum in loco vbi erant notarius et testes. item pōt referri dictum eoꝝ qui deponunt de salecta de pñtia ipsoꝝ vel publicatione notarij: et sic deponere de loco in quo verificātur aliqua ex his que ipsi deposuerunt: indefinita em̄ nō equipollet vli ex vi verborū neq; de rigore sed de humanitate. vt est tex.in.l.si seruitus.de serui.vrb.predio. et ibi not. Bal. et Rapha. qd et per illū tex. tenent Petrus de bellapertica Bar. et Imo.in.l.si plurib⁹.de leg.ij. itaq; si testes qui plura deposuerūt interrogātur simplr de loco satisfactum est verbis et rigori si locus verificatur in aliquib⁹: sufficit etiā si aliqua fuerūt gesta post occasum solis: et sic de nocte vt saluet dictum testis qui deponere videtur ꝙ fuit de nocte: satis em̄ verificatur si testm̄ fuit lectum et publicatū et stipulatum vt vtar vulgariuz sermone qui dicūt notarium stipulari contractum qñ legit instrm et interrogat partes seu testatorē: et ita facitis? Et partes seu testator rñdet ꝙ sic: ea vt opinor rōne talis cōis sermo inductus fuit: qr stipulor fm grāmaticos idez significat ꝙ interrogo vt p glo.in.l.j. in prin.de verb.obli. et sic reducuntur ad concordiā respectu loci et tpis. et silr quatenus quidā dicunt ꝙ sedebat quidam ꝙ iacebat: 4 nā pro parte tpis potuit sedere pro parte tpis iacere. † Nō obstat ꝙ Mariottus deponit ꝙ non fuit lectum et publicatū p aliquē notarium ciuitatis tuderti. Et frater Joannes contra: qr rñdetur ꝙ si ser Gismūdus fuisset tunc de comitatu possent plane cōcordari. Sin autem esset de ciuitate tunc .d. Mariottus est intelligendus ꝙ non legit et publicauit in sui pñtia cum immediate subdat ꝙ ser Gismundus scribebat dum ipse recessit: cū enim esset testator morbo infirmus verisimiliter prius disposuit id qd voluit in pñtia istorū quinq; testiū et alioꝝ et aliqui recesserunt anteq̄ notarius scriberet saltē oīa: ideo qr Mariottus dicit ꝙ recessit dum notarius scribebat nō est intelligendū eius dictū ꝙ post eius recessum non legerit et publicauit. Sequentia enim declarant precedētia per.l.si seruus pluriū.§.fi.de leg.j. et .l.heredes palam.§.sed si notam.ff.de testa. Nec sunt calūnianda: sed iuuanda verba testium dicit Imo.i.l. inter stipulantem.§.si stichum.de verbo.obli. Item frater Joānes non loquitur precise sed verba suo videri que verba non probāt in teste per not.per Bart.l.quid tamen.§.si arbiter de arbi. et in.l.j.in prin.ff.de ven.inspi. et est aduertendū ꝙ in instro testamēti nō sunt positi pro testibus dicti Mariottus et Gregorius qui deponunt ꝙ 5 recesserunt. † Nec ob.d.l.cum antiquitas.C.de testa. quia scriptura seu instrumentum non est de esse testamenti nuncupatiui: ideo potuit testator prius testari et rogari notariū et testes: et postea notarius scribere legere et publicare: prout de facili contingit tpe pestis saltem vbi adsunt plures testes q̄ sint necessarij: nec ob. ꝙ frater Joannes deponit ꝙ non fuerūt alij heredes: et oēs alij et instrumentum sunt in contrarium: qr rñdetur ꝙ ipse dicit ꝙ non fuerūt instituti heredes in alijs bonis. Ista vba significant ꝙ in bonis relictis dicto Verrino alij sint instituti: sed dicto Verrino fuerūt relicta bona in vniuerso. et silr filij testatoris fuerunt in eisdē .s. in vniuerso instituti heredes fm attestationes aliorū testiū et instrm. Et sic vba illa in alijs bonis tollunt ꝯtrariū: forte enim putauit dict⁹ testis ꝙ filij positi in conditione censeātur inuitati prout multi tenēt inter ceteros Saly.in.l.j.C.de condi.inser. vbi late sup hoc scribo intelligatur itaq; dictū istius ꝙ non fuerit institutus aliqs heres in bonis particularibus non comprehensis in vniuersitate relicta filijs et Verrino quasi velit qd in illis bonis sit facta institutio 6 et sic non obstat. † Nec obst. qd aliqui dicunt qd reliquit Verrino sub conditione si decessit sine herede aliqui si decesserint sine heredibus aliqui simpliciter dicunt post mortem: quia respondetur qd omnes deponunt qd reliquit post mortem in hoc sunt cōtestes et illi qui dicunt post mortem non negant quin adiecerint illa verba sine herede vel heredibus: que verba intelliguntur sine filio vel sine filijs.l.ex facto.§.fin.ff.ad trebel. et quando relinqt testator post mortem filiorum censetur reliquisse sub conditione si decesserit sine liberis vt est expressum in.l.cum auus.de conditio. et demōstra. Et prout in instrumento censetur plus dictum per testatorem q̄

scriptū per notariū vt ibi. ita ꝛ pari ratione videtur idem dicendū
in dicto testis. argu. l. in exercēdis. C. de fide instru. Est enim eadē
ratio in attestatione ꝙ in instrumēto ergo idem ius ꝑ iura vulga-
ria immo maior in dicto testis qui ex interuallo q de facili pōt fal-
7 li obliuione ꝙ in instro qd̄ scribitur tēpore actus gesti. † Nec obst.
qd̄ aliqui dicūt se non vocatos qꝛ nō dicūt se non rogatos potue-
runt accedere sponte non vocati ꝛ pn̄tes rogati: iō cū duo ex qnqꝫ
testibus deponant ꝙ duo testes fuerūt rogati satis est: duo enim
testes probāt solēnitatē testamēti: prout est rogitus testiū: prout
habetur in. l. ij. C. de bo. pos. ꝯm tab. Nec ob. qd̄ non concordant in
verbis testatoris formalibꝰ: qꝛ do. Anto. in. d. c. nihil. illud simplr
dicat: tamē in. c. cū ecclesia sutrina. de causa pos. ꝛ proprie. se decla-
rat qd̄ procedit qn̄ est vis vel differentia in verbis. als secus: et ꝯm
8 hoc vidi als consultum ꝛ consului. † Nec obst. ꝙ illi testes fuerunt
rogati a notario rogato de testamēto deponunt fuisse rogatos a
testatore: quia Dy. in. l. heredes palā. §. in testamentis. ff. de testa.
in quibusdā lec. dicit non referre a quibus testes rogētur per. l. itē
veniunt. §. si petitam. ff. de peti. heredi. Pau. autē de cast. in. d. §.
in testamentis recitata opi. Dy. subdit se putare ꝙ testes debeāt
esse rogati a testatore vel a notario qui est pro testatore ꝯm eum: ꝛ
idem volunt Jaco. de are. ꝛ Joā. fabri insti. de testa. §. testes. facit
glo. in verbo tabellio. in. §. exigimus. in auē. de testi. Insuper non
est expeditum ꝙ in terminis. c. cum esse requiratur rogitus testiū
non intro modo dictā difficultatem. Cōcludo itaqꝫ ꝙ dicti testes
probant dictam substitutionē verrini: ꝛ sunt hoc respectu concor-
dandi etiam ad finem vt probent per ea que habentur in. c. cum tu
extra de testi. ꝛ in pluribus alijs locis quos breuitatis cā omitto.

9 ¶ † Circa scdm̄ quesitum. s. in quātum succedat dictus Verrinus
est aduertendum an dicti filij testatoris: prout si bene memini; fuit
mihi dictum erant in pupillari tp̄e mortis eorū: tunc. d. Verrinus
censebitur pupillariter substitutus saltem si mater non erat in me-
dio per ea que habentur in. c. si pater. de testa. in. vj. ꝛ per doc. ibi. ꝛ
in. c. raynutius. C. eo. ti. in antiquis. ꝛ per Barto. in. l. centurio. de
vulg. ꝛ pupil. ꝛ doc. ibi ꝛ in. l. precibus. C. eo. tit. maxime per verba
precedentia dum testator dixit: te lasso li figlioli e la robba: licet fa-
tear ꝙ dicta verba non concludant: sed forte adminiculantur. nec
obst. si dicatur ꝙ filia non fuit instituta ꝛ sic fuit preterita. iō testm̄
vitiatur nisi forte fuerit simpliciter per statutum a successione pro-
pter masculos prout solet esse in multis locis. quia rn̄detur hodie
per auē. ex causa conseruatur substitutio pupillaris: prout volue-
runt glo. in. l. j. de vulg. ꝛ pupil. tenet ꝙ sic. ꝛ ita tenuerūt Jaco. de
are. ꝛ Oldra. ꝛ omnes prout refert ibi Bar. idem tenens. qd̄ et idē
Bar. in. d. auē. ex causa. ꝛ in. l. filio preterito. de iniust. test. ꝛ in cōsi.
mihi. xc. incip. in qōne proposita. viso pūcto. ꝛ Cy. in. d. auē. ex cā.
et idē in corpore tenet Ang. in. §. si. ꝛ in. d. auē. ex cā. in lectu. mea.
et idem in his terminis tenet Pau. de ca. qui distinguit licet eius
distinctionem reprobauerim in. d. auē. ex causa. in verbo institutio
nem. vbi de hoc latius dico. Et omitto ꝙ quidaꝫ dicunt ꝙ relictū
factum filio censeatur factum iure institutionis. si itaqꝫ dicti filij
decesserunt in pupillari etate Verrinus succedit in vniuerso hoc
et in tota hereditate pupillorū: ꝛ ex eorum personis in heredita-
te paterna transmissa iure suitatis per. l. si fratris. C. de libe. prete.
et. l. apud hostes. C. de suis ꝛ leg. cum si. ꝛ tenebitur satisfacere cre-
ditoribus ꝛ legatarijs. si autem fuisset fideicommissaria substitu-
tio vt quia forte decessissent puberes saltē vltimus tunc successor
detracta legitima tenebitur restituere hereditatē dicto Verrino
per. c. raynu. ꝛ. c. raynal. de testamētis in antiquis. ꝛ. c. si pater. eo. ti
tu. in. vj. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxlix.

☞ Substitutus si posthumus ex vxore nasciturus decesserit an admittatur eo non edito in lucem ita ꝙ substitutio facta vno casu trahitur ad alium. Et si decedat substitutus vxore testatoris pregnante et posthumus non venerit in lucem an transmittat ipse substitus ipsam successionem ad suos successores. per totum.

1 Instrumentum habens plura capitula si vitietur in vno remanet validum in alijs capitulis separatis et non connexis. nume. 6. 2. 9. per totum.
2 Fideicommissum potest relinqui nutu.
3 Adiri non potest hereditas ex testamento incerto.
4 Fideicommissum vniuersale non agnitum an transmittatur.
Lex dicitur certa de omni eo de quo est certa natura.
5 Institutio facta in vna re trahitur ad vniuersa bona vbi nullus reperitur institutus.
Substitutio directa in vnum casum trahitur ad alium.
Falsitate an possit accusari notarius vbi falsitas nemini nocet.
7 Verba directa ciuilia que possunt iure directo valere an obliquari possint.
8 Heres debet ore proprio testatoris nominari.
10 Conditionale petens legatum vel fideicommissum debet probare purificatam conditionem ꝛ sic diem cessisse.
11 Affirmatiua donec potest euenire suspendit negatiuam ꝯditionē.

¶ Consilium. cxlix.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur
prima facie dicendum ꝙ dictum instrumētum valeat
saltem in eo in quo testes non contradicunt. nam ex
quo instrumentū habet plura capitula separata si vitiatur in vno
videtur ꝙ remaneat validum in alijs capitulis separatis non cō-
nexis. argu. l. si ex falsis. C. de transac. ꝛ. l. etiam. §. ex causa. ff. de mi
no. ꝛ. l. aurelio. §. idē quesijt. de lib. lega. De vno enim ex separatis
non est illatio ad aliud. l. si. ff. de cal. ꝛ. l. si maritus. C. de dona. inter
virum. cum similibus. item est verisimile ꝙ in instrumēto predicto
2 sit clausula codicillaris. † Ideo si non valeret dicta dispositio vt te-
stamentum innabitur vt codicillus. et propterea licet testator nō
fuerit locutus ꝛ propterea non valuerit institutio heredum vt in-
stitutio: et per consequens non valuerit vt testamentum per. l. iu-
bemus. C. de testamen. et. l. heredes palam. in principio. ff. eo. titu.
Tamen potuit codicillare ꝛ valere vt fideicommissum: quia fidei-
commissum potest valere nutu. l. nutu. de lega. iij. Nec notarius in
suo instrumēto exprimit ꝙ testator verbis expresserit nomina he-
redum: ideo testes qui dicunt quod non expressit ea que in instru
mento continentur. Non videntur contradicere instrumento: et
propterea non videtur ꝙ dictum instrumentum vitietur in to-
3 tum. † Item videtur ꝙ dicta domina Angelina trasmiserit here
ditatem: nam in vltimo vite spiritu videtur ꝙ esset certum ꝙ ipsa
non poterat parere: et per consequens posthumos venire ad lucē
vt erat certum eam non posse adire hereditatem: ideo erat certū
nullum futurum esse heredem ex testamento: ꝛ testamentū ex quo
certum est non adiri hereditatem non valet. l. j. de iniusto testamē
4 to. l. nemo. ff. de regu. iur. ꝛ. l. fina. ff. de condi. institu. † Ideo videt
qd̄ ex tunc incipit habere locum clausula codicillaris ꝛ substitutio
nem directam transire in fideicommissum. qd̄ fideicommissum vi-
detur ꝙ transmittatur quoniam fideicommissum etiam vniuersa-
le non agnitum transmittitur. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollē.
in sui generalitate: licet secus voluerit glo. finalis in. l. cum filio. de
lega. j. et non bene vt ibi not. docto. et licet illa domina Angelina
fuerit incerta an posthumi forent venturi in lucem necne non re-
fert satis est qd̄ foret certa lex que defert successionem: vt in simili
probatur in. d. l. finali. de conditio. institut. ꝛ in. l. finali. ff. quando
dies lega. ced. et in. l. in ventre. ff. de acquiren. heredi. lex enim est cer-
ta de omni eo de quo est certa natura vt dictis iuribus. et. l. cū qui-
dam. §. suum. ff. de acquirenda hereditate. vbi hoc doctores notāt
siue igitur venter foret vacuus siue fuerit plenus: et qui erāt in vte-
ro decesserint erat certum nature ꝛ legi que causabat trāsmissionē:
ideo illa decedens dictis casibus transmiserit fideicommissum ar-
5 gu. dictorum iurium. ¶ † Tamen his non obstantibus arbitror
intrepide concludēdum qd̄ heredes dicte domine Angeline nihil
petere possint aut consequi vigore dicti testamenti aut vltime vo-
luntatis dicti Cypriani ex pluribus. et primo quia dictum instru-
mentum peccat vitio falsitatis in pluribus. primo quia plures et
plures testes videlicet duo instrumentarij ꝛ alij testes qui interfue-
runt a testatore dicto notarij rogati deponunt ꝙ dictus testator
instituit heredem dominam Angelinam in bonis mobilibus ꝛ nō
in iuribus et actionibus ꝛ nominibus debitorum prout dicitur in
instrumento. item instituit sub conditione si posthumi quos insti
tuerat decesserint: ꝛ non sub conditione si posthumi non venerint
ad lucem: hoc est si non nascentur vel non nascentur viui: ꝛ si dica-
tur in his non est vis quia si instituit in rebus mobilibus solis sub
illa conditione si non peruenerint ad lucem illa institutio trahi-
tur ad vniuersum: cum nullus alius reperiatur eo casu institutus.
l. j. §. si ex fundo. l. ex facto. cum similibus. ff. de heredibus institue.
et sic omnimodo in dicta directa substitutione venissent iura et
actiones et nomina debitorum. similiter substitutio directa facta
ad vnum casum porrigitur ad alium. l. iam hoc iure. §. fina. de vul-
gari. et pupillari. et. l. fina. C. de institutio. et substitutio. sub con-
ditio. fac. et habetur per Bartolum et alios in. l. prima ꝛ secunda.
ff. de vulga. et pupilla. et in lege gallus. §. et quid si tantum. ff. de li
beris et posthumis. et sic videtur idem effectus in vno casu: scilicet
si substituit eam heredem si posthumi decesserint: ꝛ si substituit he
redem si posthumi non venerint ad lucem: ideo non videtur asseri
bendum falsitati: quia non imputatur falsitas que nemini nocet.
l. si quis legatum. in principio. ff. de falsis. et nota. per glos. et do-
cto. in lege damus. C. ad legem corneliam. de falsis. respondetur
quod licet falsitas que nemini nocet, non puniatur: non tamen se-
quitur quin notarius falsum commiserit: et quin fidei notarij de-
trahatur: et quominus inciderit in periuriū quod prestitit non so-
lenniter exercendo officium notariatus: in quo iuramento fun-
datur fides que notario adhibetur: prout dicit Baldus in lege
si ex falsis. C. de transactio. Si ergo scribit falsum deficit funda-
mentum fidei: quia est periurus secundum eum: siue autem no-
ceat siue non noceat periurus est: quia non exercuit fideliter offi-
cium suum

cium suum:licet enim non noceret fecit verisimiliter vt noceret:et
6 ex hoc redditur non fidelis notarius.†Item.d.l.si quis legatum.
et qđ ibi no.Bart.⁊ qđ ipse glo.⁊ Saly.in.d.l.damus.procedit qñ
falsum non nocet neqꝫ poterat alicui nocere ita sumi videt̃ ex eoꝝ
dictis:sed in casu nostro poterat nocere:qꝛ si nati fuissent posthu-
mi ⁊ decessissent puberes agnita hereditate angelina nõ potuisset
consequi nisi bona mobilia si sola bona mobilia reliquisset sibi ꝓut
deponunt testes:secus si etiã iura ⁊ actiones ⁊ nomina debitoꝝ
reliquisset prout cantat instr̃m:⁊ hoc si fuisset apposita conditio si
decesserint prout deponunt testes.Item posset nocere si substẽta
retur in vi clausule codicillaris:vt qꝛ forte vitiaret̃ ꝓpter non no-
minatũ nomẽ heredis ſm ea que.s̃.dixi per.d.l.nutu.de quo aliqd
infra tangã.Nã fideicõmissum in vna re vel in aliqua parte bonoꝝ
non trahit ad se residuum nec factum in vnum casum porrigit̃ ad
alium:sed statur regule qđ omissum habetur ꝓ omisso.l.cõmodissi
me.de liber.⁊ posthu.⁊.l.si extraneus.ff.de condi.ob cau.⁊ regule
ꝙ relictum sub vna cõditione illa defecta vitiatur relictũ per iura
vulgaria.Constat itaqꝫ ꝙ poterat nocere:⁊ illa falsitas ꝙ addidit
illa verba ⁊ iuribus ⁊ actionibus ⁊ nominibus debitorum.Itẽ illa
alia verba si non peruenerint ad lucem apposita loco vere condi-
tionis si decesserint:poterat enim nocere Angeline:quia si fuisset
apposita conditio si decesserint poterant nasci posthumi ⁊ decede
re puberes:quo casu purificata fuisset conditio ⁊ Angelina succes-
sisset in bonis testatoris sibi relictis virtute substitutionis fideicõ-
missarie cõprehense in cõpendiosa iuxta ea que habentur in.l.pre
cibus.C.de impu.in.c.raynutius.⁊ in.c.raynaldus.de testa.⁊ in.l.
7 centurio.ff.de vulg.⁊ pupil.†Et si opponeretur de his que habẽ
tur in.l.verbis ciuilibus.eo.ti.s.ꝙ verba directa ciuilia que potue
runt valere iure directo non obliquãtur saltem euitari posset pro-
pter virtutem clausule codicillaris si apposita est per v̾ba futuri
temporis loquor ita quia non vidi verba instrumẽti:verba em̃ di-
recto ciuilia apposita in codicillis resoluuntur in fideicommissuz
vt habetur in.l.sceuola.ff.ad trebel.⁊ in.d.l.verbis ciuilibus.et ibi
per Bar.in.l.j.ff.de iure codi.⁊ doc.in auf.ex causa.C.de libe.pre-
te.Item poterat nocere heredibus ab intestato:quia si esset con-
ditio si decesserint posthumi ⁊ illi non fuerint nati illa ꝯditio defi
cit si substentatur in virtute clausule codicillaris: ꝓpterea qꝛ non
sunt ore testatoris nominati heredes non haberet locum substitu
tio fideicõmissaria quia defecisset conditio substitutionis expresse
nec sub expressa continetur tacita:prout.s̃.dictũ fuit.si ergo pro-
batur legitime id qđ in puncto presupponitur.s.ꝙ aliter fuit actũ
q̄̄ꝙ contineatur in instr̃o in dictis duobus.s̃.deductis restat qđ in-
strumẽtum in nihilo probatur.quia quando instr̃m est falsum vi-
tio notarij in vno capitulo super quo rogatur ipse notarius non
adhibetur fides in aliquo:prout voluit glo.Bart.brixi. in cañ. ad
sacras.ix.dist.Inno.domi.Anto.⁊ Panor.in.c. fraternitatis. de
here.⁊ Bar.Raph.⁊ Pau.de ca.in.d.l.si ex falsis.⁊ Imo.in.l.j.§.
si quis simpliciter.de verb.obli.⁊ sic est cõis opiñ.tenenda maxime
in decisiuis.Preterea falsitas circa conditionẽ respicit omne reli
ctum factũ dicte dñe Angeline:⁊ sic cessat illa hesitatio an instr̃m
8 in vno capitulo vitiosum vitietur in alijs de qua latius in dictis
iuribus.†Videtur etiam ꝙ dictum instr̃m sit vitiosum prout pre
supponitur testes deponunt ꝙ testator non fuit locutus : ⁊ nota-
rius qui rogatur ⁊ conficit instr̃m super testõ in quo testator non
exprimit ore nomina heredum presumitur falsarius ⁊ punit̃ pena
falsi.l.iubemus.in fi.C.de testa.Et hoc etiam confert ꝙ dictum in
strumẽtum non valeat:⁊ lꝫ sit adiecta clausula codicillaris non vi-
detur propter hoc cessare dispositio.d.l.iubemus.nã testator pre-
dictus voluit cõdere testamẽtum:⁊ lꝫ foret nullum nõ cessat dispo
sitio illius legis:non enim loquitur nisi in testõ nullo:cũ testamen
tũ in quo cessat illa solẽnitas nominandi heredes ore ꝓprio apud
testes sit nullum vt ibi ⁊ in.d.l.heredes palam.in prin.de testa. Li
cet autẽ adijciat si non valet iure testamẽti nõ videt̃ ꝙ cesset dispo
sitio.d.l.iubemus.cum ergo testes deponant ꝙ dictus testator nõ
fuit locutus:sed tacuit dum condidit dictã vltimam voluntatẽ et
voluit testari videtur ꝙ militet dispositio.d.l.iubemus. in fine. et
quicquid sit de hoc vltimo medio: saltẽ ex omnib⁹ predictis vide-
tur aperta fronte concludendũ ꝙ dictum instr̃m in nulla sui par-
te probet si testes legitime probabunt id qđ in themate presuppo
nitur:per plures enim testes probatur falsitas instrumenti:prout
habetur in.c.cum Ioannes eremita.de fide instru.⁊ in.l.in exercẽ-
9 dis.C.eo.ti.†Non ob.adducta in contrariũ:quia apparẽt sublata
ex adductis pro hac parte.Licet enim vitium in vno capitulo nõ
vitiet instrumentum vel contractum in alio capitulo separato:ta
men fallit quando vitium afficit fundamentum totius instrumen
ti:prout contingit quando vitiat iuramentum notarij et tollit fi-
dem notarij propter que fides instrumẽto ⁊ in quibus fundat̃ vir
tus instrumenti vt deprehenditur ex premissis:et insuper falsitas
circa conditionem appositam substitutioni predicte facte de di-
cta dña Angelina posthumis institutis afficit omne cap̃lm dicte
substitutionis:prout ⁊ supra dictum est:ita ꝙ hoc respectu nõ agit̃
de capitulis separatis a capitulo vitioso:cum omne capitulum de

quo agitur sit vitiatum.Dato autem sine preiudicio veritatis qđ
dictum instrumentum valeat ⁊ testamentum subsisteret siue in vi
testamenti siue in vi codicillorum omnimodo tenendum est ꝙ he-
redes dicte Angeline nullum ius habeant in dictis bonis testato-
ris.Constat enim ꝙ ipsa Angelina non adiuit hereditatem.qui
enim allegat ipsam adiuisse incumberet ei onus probandi.l.ei qui
dicit.de probatio.⁊ non presupponitur ꝙ possit probare.quinim-
mo si adiuisset aditio fuisset nulla:quia dicta Angelina non erat
certa ꝙ appareat ꝙ posthumi non essent venturi in lucem:iđ non
potuit adire quia vt quis possit adire requiritur ꝙ quis sciat sibi
delatam hereditatem.l.heres institutus.⁊.l.si is ad quem.⁊.l.ven-
tre.de acqui.heredi.Et hereditas non adita non transmittitur.l.
quoniam sororem.ff.de iure delibe.⁊.d.l.j.§.in nouissimo.de cadu.
tollen.Et licet fideicommissum non agnituz trãsmittatur.d.§.in
nouissimo ⁊ virtute clausule codicillaris heredis institutio seu di-
recta substitutio transferatur in fideicommissum vt.s̃.in adductis
in contrarium deductum est:tamen Bar.in.l.j.in.j.q.ff.de iure co
di.dicit ꝙ hec virtus institutionis transfunditur in fideicõmissuz
per.l.querebatur.de mili.testa.Ideo infert Barto.qđ hoc casu fi-
deicommissum istud vniuersale nõ agnitum non transmittitur ad
instar hereditatis prout si illa institutio seu directa substitutio va-
luisset hereditas ex ea delata non agnita non transmitteretur:ita
et non transmittitur ius resultans ex ea institutione vel substitu-
tione transfusa in fideicommissum virtute clausule codicillaris ſm
10 eum cuius permaxima est auctoritas.†Et si eius opi.procedit be
ne quidem sin secus tenendum videretur.idem dicendum est.s.qđ
heredes dicte Angeline nihil consequi possunt vigore dicte substi
tutionis etiam deducte in fideicommissariam substitutionem. Nã
constat ꝙ nitens ex institutione seu substitutione directa seu fidei
commissaria vel alio relicto factis vel contractu conditionalibus
si vult obtinere oportet ꝙ doceat purificatam conditionem:et sic
cessisse diem obligationis.l.cedere diem.de verbo.signi.⁊.l.hoc iu-
re.ff.de verb.obli.⁊ in debitis conditionalibus descendentibus ex
vltima voluntate vt cedat dies relicti est necesse ꝙ conditio purifi
cetur in vita persone honorate:vt.d.l. vnica. §.sinautem sub con-
ditione.C.de cadu.tollen.⁊.l.heres meus.in prin.ff. de conditio.⁊
demon.⁊.l.si cum heres.⁊.l.huiusmodi legatum.in prin.ff. quãdo
dies leg.ce.cum si.Est enim fundamentum sue intentionis ꝙ cesse
rit dies legati:quia antea non oritur obligatio.d.l.cedere diez.⁊.l.
si sub conditione.ff.de conditio.indebi.ideo sibi incũbit onus pro
bãdi.l.ei qui dicit.de probatio.⁊.l.qui accusare.C.de edẽ.⁊.l.actor
11 qđ asseuerat.C.de proba.iuncta.l.in exceptionib⁹.ff.eo.ti.†Itaqꝫ
oportet ꝙ heredes dicte Angeline qui nituntur ex dicta substitu-
tione conditionali doceant conditionem extitisse:⁊ sic purificataz
in vita Angeline honorate per iam dicta:sed hoc docere nequeũt
merito habent necessario succumbere:qđ enim docere nequeant:
aut enim volumus inherere dictis testium qui dicunt fuisse factaz
substitutionem sub conditione si posthumi decesserint:⁊ tũc ꝯstat
defectam conditionem:quia posthumi non fuerunt:vnde non po
tuerunt posthumi decedere:vt de se constat: aut volumus inhere
re conditioni apposite in instrumento.s.si in lucem non peruene-
rint:⁊ tunc habent docere ꝙ non pendebat cõditio tempore mor
tis dicte Angeline honorate sub dicta cõditione negatiua.qđ in-
stituta si posthumi non nascentur vel simili conditione nõ trãsmit
tat si decedit pregnans est tex.in.l.qui posthumos.ff.ad syl.loquit̃
tamen in defecta substitutione in qua ad impediendum aditionẽ:
et ꝯñr trãsmissio non sufficit ꝙ dubitet ⁊c.sed si de sua.de acqui.he
re.nõ ita in fideicõmisso p.s̃.dicta.Donec em̃ põt euenire affirma
tiua ꝯtraria pendet ꝯditio negatiua ꝓbatur in.d.l.hmõi.in prin.
⁊ in.l.cũ tale.in prin.de condi.⁊ demõ.⁊ ideo prouisum fuit de cau
tione mutiana qñ est talis conditio negatiua ꝙ eius cõtraria con
ditio affirmatiua potest semper euenire vsqꝫ ad articulum mortis.
Nam al̃s semper staret relictum in suspenso:quia non purificatur
relictum donec non est certum ꝙ non potest venire affirmatiua:et
sic non cederet dies nisi in morte:⁊ sic honoratus frustraretur cõ
modo relicti donec viueret ad hoc in simili.l.fi.de cõdi.insti.⁊.l.fi.
quãdo dies leg.ce.ob hoc fuit inducta cautio mutiana per quã ꝓ-
uidetur ꝙ interim non obstat pendentia conditionis.l. mutiane.
ff.de ꝯdi.⁊ demon.⁊.d.l.cum tale.donec itaqꝫ nõ erat certũ qđ nõ
possit euenire affirmatiua contraria negatiue pendet conditio ne
gatiua.s.ꝙ posthumi non peruenerunt nec potuerũt peruenire in
lucem non censebatur purificata conditio.Ideo si fuissent viui in
ventre tempore mortis matris potuissent venire in lucem secto vẽ
tre matris:prout contingit in Cesare ad hoc.l.qđ dicitur.ff.de li-
be.et posthu.cum concor.adductis ibi in glo.in verbo secto.Cum
ergo foret incertum an dicta Angelina foret pregnans necne.Et
testator asserit eam pregnantem ⁊ ipsa in suo testamento videt̃ idẽ
innuere satis persuaderi potest ꝙ esset.⁊ saltem est incertum an fo
ret vel non foret pregnans ratione.Et pariter erat incertũ an vi-
uerent in vtero vel essent in vtero mortui.an vero nulli essent quia
hec apparere non possunt non esse ⁊ non apparere ⁊ probari non
posse.l.duo sunt titij.de testa.tu.l.si fuerit.de rebus dub.Cui enim

incũbit onus probandi si non potest probare succũbit deficit enim probatio non ius. dicit tex. in. d. l. duo sunt titij. ⁊ sic succũbit propter defectum probationis dato ꝙ forte foueat ius. Ita cõtingit in casu nostro heredi Angeline incũbit onus probãdi qđ tempore mortis Angeline non erat possibile posthumos venire in lucẽ: al's non probaret conditionẽ purificatã ipsa iura prout requiritur vt ipsa transmitteret prout. s. deductũ est: sed id probare non posset nisi probaret eam non fuisse tunc pregnantem vel pueros in vẽtre fore mortuos anteꝗ̃ ipsa expiraret ꝙ non potuerunt: ideo habẽt necesse succũbere ipsi heredes Angeline per punctum rationis in omnem euentum per predicta per que sunt in effectu sublata oĩa deducta in contrarium si recte aduertantur.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cl.

1 ☞ Pacisci vel transigi ꝙ non liceat super dependentibus a testamento non visis ⁊ cognitis testamenti verbis militat regula in alijs contractibus onerosis.

2 Preteritio posthumi ignoranter facta an ⁊ quãdo faciat cessare relicta a patre. nu. 4.

3 Preteritio posthumi an impediat fideicommissum. vsq̃ ad nu. 7. Uerba in codicillis emissa licet impropriare.

4 Legata ⁊ fideicommissa rupto testõ preteritione posthumi an cõseruentur. nu. 2.

5 Fideicommissum an impediatur preteritione posthumi. p totũ.

6 Clausulas cõsuetas a notarijs in instrõ testamẽti a notario descriptas videtur in dubio illas testator expressisse.

7 Diuisio hereditatis cum iuramento an impediat petitionem fideicommissi.

¶ Consilium. cl.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Prima facie dicendũ videt̃ ꝙ dicti lazzarus marsilia ⁊ Cesarius non possent aliquid petere vigore testamẽti: lз enim nõ possit pacisci sup dependẽtibus a testamẽto nõ visis ⁊ cognitis verbis testamẽti. l. de his. ⁊ l. non. est ferendus. ff. de transac. Que. ll. lз loquãtur in transactione et sub illo titulo sint suitate: tñ ſm doc. militant etiam in alijs contractibus onerosis: prout presupponunt docto. in dictis iuribus: quinimmo glo. in. d. l. de his. vult illam legem procedere etiam in pacto gratuito: prout dicunt ibi Bar. ⁊ Ang. idem tenentes. ⁊ ita volunt ibi doc. prout dicit ibi Raph. ⁊ hoc est tenendum in pratica: maxime in ɔtractibus onerosis: prout ibi legendo dixi: nihilominus firmantur iuramento per regulam. c. cum contingat. de iureiurã. ⁊ c. quãuis. de pac. in. vj. prout firmat domi. Ant. in. d. c. cũ contingat. quia principaliter vtilitas est subditorum vt refert ⁊ sequitur ibi Panor. Et insup videtur posse dici ꝙ dicta iura. s. d. l. de his. ⁊ d. l. non est ferendus quando non paciscuntur sup dependentibus ab vltima voluntate illi qui habent illa iura: sed alij qui se obligant non veniẽt contra illi ad quos dicta iura ptinẽt prout contingit in casu nostro in quo non contraxerunt mulieres q̃ iura ex vltima voluntate habebant: sed earum mariti ideo concludẽdum videtur ꝙ si dicti Lazzarus Marsilia ⁊ Cesarius filij dictarũ filiarum que fuerant honorate in testamento patris agunt contra heredes aliarum sororum ad bona diuisa illi heredes poterũt agere contra maritos matrum dictorum agentium vel suorum heredum qđ cupiunt euitare dicti Lazzarus ⁊ ɔsortes litis.

2 † Preterea videtur ꝙ dicti Lazzarus ⁊ socij non debeant habere neq̃ petere fideicõmissum etiam circũscripta diuisione: quia tpe testamẽti testator non habebat illas duas filias que postea nate ⁊ cõcepte fuerũt instituit illas quatuor filias quas habebat verisimiliter instituisset istas alias si putasset habere eas ignorãter preterijt. Preteritio autem ignoranter de filio nato vel posthumo facit cessare relicta a patre: prout firmat Bart. in auť. ex causa. C. de libe. prete. et in. l. filio preterito. iij. et. v. col. ⁊ in. l. cum mater. ff. de inoffi. test.

3 ¶ † Tamen his non obstantibus contrarium puto aperta fronte concludendum: nam dictum testamentum sine dubio est nullũ propter natiuitatem posthumarum que fuerunt preterite: natiuitate enim posthumi vel posthume rumpitur testamentum. l. j. ⁊ ij. C. de posthu. here. insti. ⁊ in. d. auť. ex causa. cum similibus. adeo ꝙ si non fuisset clausula codicillaris vitiarentur in totũ omnia. s. quo ad institutiones. virtus autem dicte clausule est ꝙ testamẽto euacuato censentur rogati venientes ab intestato de restituendo hereditatẽ heredibus scriptis in testõ: ⁊ hoc per punctũ rõnis: quia eueniente conditione sub qua est cõcepta clausula codicillaris est perinde ac si in codicillis ab intestato fuisset institutis relicta hereditas: quia verba in codicillis emissa impropriantur. l. sceuola. ff. ad trebel. ⁊ in hoc cõcordãt doc. omnes in. d. auť. ex causa in. l. j. ff. de iur. cod. in. l. fi. C. eo. tit. in. l. eam quã. C. de fideicõmis. ⁊ vbiq̃ et esset clarũ si preteritio fuisset scienter facta. Sed dubiũ facit quia non fuit facta scienter sed ignoranter per adducta supra in contrarium.

4 † Sed hoc non habet obstare: nam licet Bar. ⁊ sequaces fuerint in ea sententia ꝙ relicta vitientur vbi preteritio est ignorãter facta tamen contrarium firmauit Saly. in. d. l. j. C. de post. heredi. insti. et idem videtur tenere Nico. de mat. simpliciter ibi dicens ꝙ d. auť. ex causa locum habet in preteritione posthumi quo ad conseruationem legatorum: qđ ⁊ videntur velle multe glosse que simpliciter idem dicũt. s. ꝙ conseruantur legata etiam posthumo preterito prout firmauit glo. in. l. generaliter. §. ex testamento. ff. de fideicõmis. liber. ⁊ in. l. j. C. de codi. ⁊ in. l. j. ff. de testa. tute. ⁊ in. l. si pater. in prin. ⁊ in. l. bona. §. fi. ff. de cap. ⁊ postli. reuer. attẽto ꝙ preteritio posthumorum communiter solet fieri ignoranter. ⁊ in terminis preteritionis ignoranter facte tenet idem glo. relata ad text. in. l. vxorem pregnantem. ff. de manumis. testa. Idem etiam tenuit Fran. de rãpo. prout refert Imo. in. d. l. filio preterito. qui idem tenet. ⁊ qđ videtur tenere Bal. in. d. auť. ex causa. dicens hoc presertim procedere si legata sunt modica ⁊ relicta pro anima vel cõiunctis personis de quo late per doc. in. d. auť. ex causa. Cum itaq̃ in ꝓposito nostro virtus clausule codicillaris nil aliud velit nisi quatenus testamentum non valebit illud censeatur codicillus: sed codicillus nõ habet institutionem sed legata vel fideicommissa. l. nõ codicillum. C. de testa. ⁊ l. ij. ⁊ l. non idcirco. C. de codi. cũ si'i. Ideo institutio censetur legatum seu fideicommissum. l. sceuola. ad trebel. ideo illa institutio vniuersalis nil aliud est q̃ fideicommissum vniuersale qđ censetur factum in codicillis. ⁊ ideo validatur illa institutio de ecclesia matre ⁊ cetera legata. Et maxime hoc procedat si non probatur ꝙ non sperabat habere filios: quia aliud est nõ habere filios ⁊ non apparere qđ cogitauerit de filijs: aliud est si quis non habebat nec erat spes ꝙ vnq̃ esset habiturus quo casu loquitur Bar. in. d. l. j. de iure codicil. si'r Bal. in. l. filio preterito. loquitur in eo qui nõ habebat nec habere sperabat. ⁊ similiter loquitur in. d. l. titius. subdens vt quia haberent vxorem sterilem ⁊ dictam distinctionem an simpliciter ignoraret an vero non solum ignoraret: sed etiam non esset verisimilis spes habendi: vt quia erat senex vel vxorem sterilem: cum itaq̃ in casu nostro predicta non presupponantur: ideo non militet opi. Bart. Et maxime cum dictus testator post natiuitatez filie superuixit adeo ꝙ de facili potuisset mutare dictum testamentum si voluisset: nam Pau. de cast. legendo ⁊ in consi. lxxxix. incip. preclarus ⁊ egregius doctor. ⁊ in cõsi. sequẽ. sequitur opi. Bal. ⁊ subdit ꝙ dato ꝙ procederet opi. Barto. tamen limitanda esset non procedere quando pater superuixisset adeo ꝙ potuisset testamentum mutare per not. per glo. in. l. athlete. §. dat remissionem. versi. nisi post. de excusa. tuto. ⁊ idem Pau. de cast. in consi. lviij. incipiẽ. Bar. de perusio. dicit ꝙ opi. Bart. videtur sibi multum equa: tamen eam limitat quando pater superuixit per not. in. d. §. dat remissionem. ⁊ per. l. tractabatur. de mili. testa. ⁊ per no. per Bar. in. l. j. in. j. q. secundi effectus. de vulg. ⁊ pupil. ɔsimilem considerationem fecit Jaco. de belui. in quadam sua disputatione quam posuit in. l. iij. C. de libe. prete.

5 † Cum itaq̃ in casu nostro forte non docebitur ꝙ non sperabat habere in futurũ filios viget clausula codicillaris: ⁊ pater superuixit post natiuitatem filiorum. Idcirco concludi dз ꝙ dictum fideicõmissum debeatur: ⁊ maxime quia testator non instituerit extraneos sed filias et matrem: ⁊ si reuocarentur institutiones pariter reuocaretur institutio matris: ⁊ tamen est verisimile ꝙ si cogitasset de filiabus futuris non neglexisset omnino matrem ex quo eam inuitauit institutis filiabus natis erga quas non creditur habuisse minorẽ dilectionem q̃ erga futuras immo contra per ea que habentur in. l. qui filiabus. de lega. j. Ne ergo auferantur ab honoratis ea que testator eis reliquisset si de filiabus nascituris cogitasset toleratur qđ habeãt ea que forte non reliquisset si de eis cogitasset.

6 † Nec etiã ob. id qđ dicebat Bart. in. d. l. j. ff. de iure codi. ꝙ clausula codicillaris ponitur ex consuetudine notariorum: quia notarius presumitur scribere illam clausulam de voluntate testatoris cum publice legatur coram eo: ⁊ quia testator nisi aliud dicat videtur in dubio velle ꝙ circa validitatem testamenti tabellio notarius apponat clausulas consuetas. arg. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. ff. de edil. edic. cũ concor. ſm eum. idem in simili voluit Saly. in. l. quotiens. C. de here. insti. dicens licet ad aliud propositũ ꝙ notarius non presumitur scribere nisi ꝙ testator voluit. et loquitur de clausulis consuetis. ⁊ idem voluit ibi Pau. de ca. qđ ⁊ voluit Bal. in. l. errore. C. de testa. Facto hoc presupposito ꝙ fideicommissum illud vniuersale subsistat non est impedimento diuisio predicta. Nam est aduertendũ ꝙ et dicte filie erant omnes heredes ab intestato: ita ꝙ bona erãt communia cum testamẽto rupto natiuitate posthumarum res redacta fuerit ad causam intestati quo ad institutiones vt supradictũ est. Itaq̃ licet essent obligate ille posthume restituere hereditatem filiabus institutis virtute clausule codicillaris vt. s. late demonstratum est: tamen anteꝗ̃ restitueretur fideicommissum stabant in cõione ⁊ nõ debebãt inuite stare in cõione. l. fin. C. cõi diuidũ.

7 † Deueniendo ad diuisionẽ diuiserunt res suas nullam poterat diuisionẽ recusare: nec creditor cogitur creditũ suũ petere. C. vt nemo inuitus. in rubro ⁊ nigro. idcirco non aduersat̃ diuisioni fideicõmissum. Et ꝓpterea non venit ɔtra fideicõmissum fideicõmissum predictũ. Et ꝓpterea non venit ɔtra fideicõmissum ille qui diuidit bona hereditaria: prout cũ licite habebãt ipse filie bona

bona ⁊ eorum dñium cõia firmo existẽte fideicõmisso vniuersali pari ratione habent eadem bona diuisa firmo existente fideicomisso et in sua virtute: remanent ergo obligate restituere hereditatẽ ꝑ earum ratis post factam diuisionem prout prius detracta tamen legitima: quoniam diuisio non tendit ad liberationem sed ad separationem cõmunionis: obligatio autem immediata ⁊ principalis est restituendi hereditatem que hereditas non est cõmunis pro indiuiso. sed est diuisa per legem. xij. tabularum. nec prout hereditas est quid vniuersum iuxta. l. hereditas. de reg. iur. ⁊ l. nihil aliud. de verb. sig. Potest aliter diuidi: semper em̃ heredes representabunt defunctum pariter post factã diuisionẽ prout antea videlicet pro hereditarijs portiõib⁹: ita ꝙ diuisio non repugnat fideicommisso petitio fideicommissi repugnat diuisioni: nec est impedimento diuisio quominus possit restitui fideicõmissum. Nam primo partes quas ille posthume prius habebant in bonis que sibi obuenerunt in partem constat ꝙ non habꝫ iure diuisionis a sororibus: ⁊ in hoc Azo. ⁊ Accur. ⁊ omnes cõcordant ꝙ nõ impeditur exactio fideicõmissi ⁊ hoc in. l. qui rome. §. duo fratres. de ver. obli. Licet autẽ repellatur in alijs partibus per regulã. l. vendicantem. de euict. scd̃m eos. Tamẽ bart. in. d. §. duo fratres in prima qõne eos reprehendit: q: ipse tenebantur restituere duas tertias suarum portionũ illas duas partes alienauerunt titulo diuisionis ⁊ loco illarũ successerunt iste quas ipse habuerũt: q: in istis vniuersalibus vna res succedit loco alterius rei. l. iperator. §. fi. cũ. ll. se. de leg. ij. Ideo eo casu quo subiacebãt restitutioni res seu rerũ partes quas ab initio habebãt dicte posthume. eodem casu subiacent restitutiõi ille res seu rerum partes quas ex causa diuisionis hunc in locum earum quas prius habebant. ita ꝙ ille quas nunc habẽt tenẽtur restituere ex eorum quasi ꝯtractu quẽ inierunt adeũdo hereditatem apud iulianũ. §. fi. ff. ex q̃b⁹ causis in pos. eatur. ⁊ l. ex maleficijs. §. heres. ff. de act. ⁊ obli. ⁊ in. §. heres insti. de obli. que ex quasi cõtractu nascun. ideo suo facto ab eis euincuntur idcirco eis imputatur ⁊ alie sorores eis nõ tenẽtur: q: qñ ego venditor euinco a te emptore rẽ emptã nõ teneor de euictione. l. fundũ meum. de euic. l. lꝫ placeat de dote prele. ⁊ l. si ad me ad. l. fal. prout dicit bar. in. d. §. duo fr̃es dicta prima questione. Et ideo lꝫ promiserint diuidentes ꝙ nihil per heredes fiet contra diuisionẽ nõ incidũt in penã si petitur restitutio fideicõmissi: ex quo per diuisionẽ nõ censeẽ recessum a fideicõmisso prout dicit Bar. in. d. §. duo fratres. ⁊ etiã ea rõne: q: illa generalis clausula restrigitur ad specificata. l. si de certa. C. de trãs. et. l. emptor. §. lucius. ff. de pact. Et idem late prosequendo firmat Imo. in. d. §. duo fratres in. iiij. col. ⁊ sequentibus idem vult ibi ange. nisi plura concurrant videlꝫ ꝙ fideicõmissum non fuerit ignoratum: item qd̃ fuerit reciprocum: item ꝙ fuerit per om̃ia coequeuum que omnia cessant in casu isto: q: fideicõmissum fuit ignoratũ et non fuit reciprocũ. ⁊ per cõsequẽs nec coequeuũ: lꝫ etiã illis concurrentibus Imo. idem teneat confutans motiua Ange. hãc partem videnẽ etiã velle bar. ⁊ Pau. de ca. in. l. que cũ tutoribus. ff. de transac. ⁊ sil'r Saly. ⁊ Raph. ⁊ idem in effectu vult pau. de ca. in cõsi. mihi. ccxxxj. incip. dubitatur primo ver. octauo queritur. ⁊ est cõmunis opi. saltem si nesciunt testm̃ quo casu idem voluit Dy. qui fuit al's in contraria sñia. ⁊ ita cõsuluit prout eũ refert bal. in cõsi. mihi. xxxj. incip. materia ista notissima qui bal. arguit ad partes tãdem concludit ꝙ ignorans testm̃ non sibi preiudicat ꝙ dicit eẽ clarũ: qñ autem sciret dimisit indiscussum vltimo loco recitans opi. Petri tenẽtis ꝙ non preiudicat nisi fiat mentio. de testa. Nos autem sumus in ignorante idcirco non instãdum in scd̃o membro. et ꝙ post fortius est in casu bal. erãt verba multum pregnantia q̃ nõ presupponuntur in casu isto. ⁊ licet doc. cõmuniter loquantur in fideicõmisso cõditionali qm̃ magis frequenter contingit. Tñ rationes eoꝝ pariter militant in fideicõmisso puro: maxime stante ignorantia: ideo idẽ volunt in puro non obstant adducta in cõtrariũ: procederent quãdo esset renunciatum fideicommisso tacite vel expresse: ⁊ tunc non transiret sine dubio an validaretur iuramẽto: sꝫ non intro ad presens dictam difficultatem: quia non censetur aliquid actum de fideicommisso.

Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. clj.

Statutum florentinum de non vendente domum terram vel aliquam rem communem irrequisito consorte an habeat locum in pisano vendente domum vicino contiguam cũ pariete medio cõmuni in ciuitate pisarum que est subdita.

1 ☞ Vendere rem suam nec alienam emere nemo cogitur.

2 Statutum iuri communi derogatorium tanquam penale est restringendum.

3 Qualitas verbo adiecta debet intelligi secũdum tempus verbi.

4 Forensis an ligetur statuto quoad rem sitã in loco statuti vbi illud statutum respicit rem. nu. seq.

5 Argumentum de toto ad partem ⁊ econtra valet.

6 Comitatus differt a territorio.

Statuta simpliciter loquentia respiciunt oia loca subdita.

¶ Consilium. clj.

In nomie domini nostri

Iesu christi. ¶ † In hac consultatione videẽ prima facie dõm ꝙ dictus Antonius nõ foueat vllo pacto 1 iustitiã: nam de iure cõi certum est ꝙ quis non teneẽ rẽ suam vendere. l. nec emere. C. de iure deli. sunt em̃ ꝯtract⁹ ab initio voluntarij. l. sicut. C. de act. ⁊ ob. ⁊ rei sue quilibꝫ est moderator et arbiter. l. in re mandata. C. mandati. Itaqꝫ emptor qui ex cõtractu emptionis quesiuit dñium. §. vendite insti. de rerũ diui. ⁊ l. clauibus. ff. de contrahen. emp. cum si. Nec si quis vult vẽdere rẽ suã cogitur vni magis q̃ alteri: exosum enim ⁊ iniquum reputat iurislator quempiam artari ad vendendum rem suam vni puta vicino vel consorti. l. dudũ. C. de contrahen. emp. cum concor. ibi per glos. adductis: idcirco constat ꝙ de iure cõi dictus Simon insolidũ factus dñs dicte domus vigore diuisionis potuit illam vẽdere cui voluit. ⁊ emptor non tenetur illam reddere vel reuendere dicto Antonio licet olim fuerit cõmunis: ⁊ licet haberet ⁊ habeat domum contiguam. † Et hoc de iure cõi est indubitatũ per dicta iura: ꝓ q̃ 2 etiam ꝓbaẽ ꝙ cõsuetudo vel ius municipale secus disponẽs est restringendũ maxime per. d. l. dudũ. ⁊ presertim si sunt penalia: ꝓut est dictũ statutũ flo. cũ penalia sint restringenda. l. si preses. ⁊ l. interpretatione de penis ⁊ regula in penis in. vl. cũ si. † Dicta aũt iura 3 municipalia de quib⁹ in themate nõ videnẽ militare in casu nostro nam capiendo statutum pisanũ illud nõ militat: ex eo q: loquitur in habente domũ vel turrim cõem volente vendere qd̃ debeat requirere consortem al's ⁊c. Profecto intelligitur in habente domũ vel turrim cõmunẽ tẽpore quo vendit vel vult vendere: quoniam qualitas adiecta verbo debet intelligi ꝯm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxa. ⁊ l. ꝙ ait. §. iulianus. eo. ti. ⁊ l. j. §. tutoris. ff. ꝙ iussu. sed dictus Simon lꝫ habuerit prius domũ cõmunẽ cum dicto Antonio: tñ tempore venditionis domus nõ erat cõmunis: sed erat facta propria ipsius Simonis: ideo dictũ statutũ pisanũ non vendicat sibi locũ in casu isto. † Sil'r statutũ florentinũ 4 nõ vr̃ militare nisi in ciuitate ⁊ comitatu florẽtino hoc est in rebus ibi existẽtib⁹ nõ in forẽsib⁹ vẽdẽtib⁹ bona alibi sita: q̃tũ em̃ ad iura q̃ respiciunt rẽ attendũtur statuta loci vbi res est sita. c. raynuti⁹. de test. ⁊ l. an in totũ. C. de edific. priua. ꝯm cõem doc. theoricã ꝓut disputando dicebat Ioan. cal. quem refert Pet. de ancha. in repe c. j. de consti. in antiquis col. xcvij. Ad idem ꝙ circa consuetudinem anglicanam no. Ioan. and. in addi. spe. in tit. de instru. edi. §. compendiose. dicens ꝙ si disponit ꝙ vxor lucretur partem bonorũ mariti non habet locum in bonis sitis extra angliam: ꝙ ⁊ tenet Pet. de anchara. in predicta disputatione. d. c. j. colũ. lxxxvij. Idẽ tenet Cy. in consuetudine ꝙ primogenitus succedat in. d. l. cunctos populos. ⁊ ibi Bart. questione. vij. ⁊ sic statuta locorum non trahuntur ad res alibi sitas: saltem vbi sunt irrationabilia: ꝓut videtur eẽ istud per. d. l. dudum. C. de contrahen. emp. ad hoc no. per bart. in d. l. cunctos populos. vj. q. ¶ † Tamen his non obst. contrarium puto de iure respondendum: licet enim statutũ pisanũ forte nõ iuuet dictũ Antoniũ attento ꝙ non habebat domũ vel terrã cõmunem cũ dicto Simone. ⁊ sic non fuit per dictũ Simonem vendita domus cõmunis lꝫ paries cõmunis foret ⁊ paries venerit in diuisione. ⁊ propterea dici põt vendita res cõmunis que res fit pars domus. ⁊ ꝓcedat argumentũ de toto ad partẽ. l. que de tota. ff. de rei ven. c. pastoralis ver. si quis cũ totum extra. de rescri. ⁊ l. qui scit. ff. de vsur. tamen quicquid dicendum sit de statuto pisano in statuto florentino dicendum est ꝙ militet in hoc casu cum loquatur generaliter in habente rem immobilem cõmunẽ vel aliquam rẽ immobilẽ cõmunẽ iuxta aliquã personã muro cõmuni mediante prohibente vendi talẽ rem irrequisito consorte ⁊ consortem appellat vicinum habẽtem murum cõmunem: ita ꝙ verba clare cõprehendẽt hunc casum si non restringatur ad res sitas in ciuitate vel comitatu vel florentie: sed dicendum est ꝙ licet statuta restringantur ad limites territorij statuentis. argu. l. extra territorium. de iuri. omnium iudi. ⁊ c. vt animarum. §. statuto. de consti. lib. vj. ⁊ per doct. in dictis iuribus. ⁊ ita procedant que in cõtrarium adducta sunt. Tamẽ non restringuntur ad comitatũ: nã territoriũ lati⁹ se habꝫ q̃ comitatus: q: qui ex comitatu florentie est florẽtin⁹. l. q ex vico. ff. ad muni. ⁊ l. nulli. §. si ex vico. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ibi bal. ⁊ l. si quis. §. j. C. de natu. li. ⁊ bar. ibi. ⁊ in. l. nõ dubito. ff. de ca. Et tñ nõ quilꝫ subditus florẽtie diceẽ florentinus. Territorium aũt d̃r a terrẽdo l. pupil. §. territoriũ. ff. de ver. sig. Sed ciuitas superior hꝫ ius terrẽdi in ciuitate subdita: iõ ciuitas subdita est de territorio ciuitatis superioris licet non de ei⁹ comitatu. ⁊ iõ q: statutũ se extẽdit ad totum territoriũ. vt. d. §. statuto. ⁊ facit. d. l. extra territoriũ. iõ statuta superioris se extendũt ad loca subdita. in quib⁹ habent ius terrendi ad hoc qd̃ no. bar. in. l. cunctos populos. viij. q. dicens ꝙ vbi vnus habet exercitum in obsidione alterius ciuitatis: q: ibi habꝫ ius terrendi ille locus. s. vbi est exercitus est de territorio ciuitatis habentis exercitum ⁊ ponit exemplum in perusia que tunc temporis habebat obsessam ciuitatem aretinam: nam ille locus erat de territorio perusino adeo quod ibi delinquens sortiebatur forum

perusie ſm eum qui dicit ꝙ Mar. ⁊ Ja. bu. idem volunt ꝙ ⁊ volūt ibi Cynus ⁊ Bal. ⁊ idem Pau. de ca. in. l. oēs populi. ff. de iusti. et iur. ⁊ sentiunt ꝙ statuta ad illum locū se extendunt. ⁊ ideo cum ciuitas florentina habeat ius trrendi in ciuitate pisarum: ideo ciuitas pisana ⁊ alie ciuitates subdite censentur de territorio florentino ⁊ subijciuntur statutis florentinis per predicta ꝙ ⁊ videmus in principe cuius statuta seu constitutiones trahūtur ad omnes subditos. d. l. cunctos populos. ⁊ est videre in iure communi edito a principe. ¶ † Ita dicamus in populo florentino qui habet iura principis in suos subditos saltem de facto exercet et nemo ex subditis auderet allegare contrarium in locis eis subditis quod eorū statuta simpliciter loquentia respiciant oīa loca subdita nisi forte habeant specialia statuta contraria ipsa loca subdita: qꝛ illa preualent. ar. d. l. omnes populi prout dicit ibi Paul. de cast. ⁊ etiā in consilio suo ꝙ incipit quo ad primū quesitū vbi ꝯcludit ꝙ in ciuitate aretij ⁊ alijs locis subditis sunt seruāda statuta florētina in casibus in quibus non prouident statuta propria. ⁊ sic Pau. de cast. in dicto consi. decidit in terminis casum istum. ⁊ idem videtur presupponere Petrus de anch. in repe. d. c. j. de consti. col. cj. in qōne qua querit an in ciuitate pistorij que de nouo est facta subdita florentie seruari debeant vetera statuta pistorij an statuta florentina innuit ꝙ florentina facit etiaꝫ gl. in. l. ex ea. ff. de postu. ⁊ ꝙ post eā dicit bar. ibi quatenus loquuntur de castris subiectis ⁊ nō dicunt de castris de comitatu. Et per hec tollunt̃ adducta in contrariuꝫ: qꝛ militāt in locis sitis extra territoriū ⁊ in nō subditis. ⁊ doc. tractantes materiā statutorū quos ligent dicūt ꝙ non ligāt forenses seu non subditos ⁊ passim loquuntur ꝑmiscue de nō subditis ⁊ de forēsib⁹ sumētes forēses ꝓ his qui nō sunt de territorio q nō subijciuntur statuentibus. ⁊ sic innuunt qō subditos ligent.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cliij.

1. ☞ Filiusfa. quid querit cum patris pecunia illud censetur totuꝫ profectitium.
2. Donatio inter patrem ⁊ filiuꝫ in potestate facta vt filio simpliciter lꝫ non valeat tamē morte cōfirmatur traditiōe nō secuta. nu. 4.
3. Filijfa. quesita que ⁊ in quo esse dicuntur patri.
4. Donatio facta filio etiam vt filio sed propter bene merita licet sit in potestate valet.
5. Filijfa. lucra quesita ex re paterna quomō cōicetur. nu. seq.
6. Filiusfa. operas obsequiales non fabriles seu industriales tenetur patri prestare.
   Socius qui plus ponit vel operatur plus debet de lucro consequi in diuisione.
7. Filiusfami. si nō dederit patri vsumfructum de bonis aduentitijs an teneatur post mortem patris reddere compotum alijs fratribus heredibus.
8. Pecunia tua emptū vel quesitum nō queritur tibi: sed mihi querēti: sed tamē teneor ad tue pecunie restitutionem.
9. Societatis contractus contrahitur ad instar cuiusdā societatis.
10. Equalitas est inter socios seruanda.
11. Societatis lucrum dicitur id quod est vltra capitale non habita consideratione operarum pro capitali.

¶ Consilium. cliij.

IN nomīe domini nostri

Jesu christi. ¶ † Ad euidētiam premittendū est qō id qō querit filiusfamilias cū pecunia patris censetur profectitiū ⁊ id qō querit sua opera ⁊ industria censetur ⁊ est aduētitium. l. cū oportet. in prin. C. de bonisq; libe. ⁊ insti. per quas personas nobis acquir. §. j. † item ꝙ pater aut donat vt filio. ⁊ tunc donatio ab initio regulariter non valet. l. ij. C. de inof. don. ⁊. l. si donatione. C. de colla. ⁊ hoc quia filius nihil regulariter querere potest profectitij: † quicquid enim olim querebat fili⁹ querebat patri insti. per quas personas nobis acqui. in pricipio. l. placet. de acqui. hereditate. ⁊. l. cum filio. de lega. j. exceptis tamen castrensibus vel quasi. de castren. pecu. per totum. ⁊. l. fi. C. qui test. fa. pos. ⁊. l. fi. de inoffi. testa. cum similib⁹. ⁊ hodie exceptuant̃ aduentitia. C. de bonis mater. ⁊. C. de bonisq; libe. per totos inter q̄ cōnumerantur quesita ex industria seu ex laborib⁹. d. l. cū opꝫ. in prin. ⁊ d. §. j. insti. per quas personas nob. acqui. ⁊ ideo illa nō querūt̃ patri nisi quo ad vsumfru. vt dictis iurib⁹. in profectitijs aūt nihil est immutatum: ideo remanet ius antiquū ar. l. precipimus. C. de appel. ⁊. l. sancimus. C. de testa. ⁊ probatur in. d. l. cū oportet. in princ. et insti. ptr quas personas nobis acqui. in. d. §. j. † licet aūt donatio predicta ab initio non valeat tamē morte patris ꝯfirmat̃ si per patrem fuit facta traditio filio. l. donationes quas. C. de dona. iter virū. l. filie cuius. C. fami. herci. ⁊ no. in aut. ex testō. C. de colla. aut donatio fit filio vt extraneo ꝑut quando fit propter merita vł pro pter operas ⁊ labores susceptos in beneficium patris. ⁊ tunc donatio ab initio valet: qꝛ cēsetur aduentitium id quod donatur vt per glo. ⁊ docto. in. d. l. si donatione. ⁊ in aut. vnde si parens. C. de inof. te. ⁊ per glo. ⁊ Barto. in. l. si tibi decem milia. §. si pactus. ff. de pactis. ⁊ per bal. in aut. ex testō. C. de colla. ideo ex hoc videtur ꝙ valeat dicta datio facta per patrem dicto filio ab initio si dicta merita precesserunt: qꝛ opere erant equiualentes dictis centum duodecim flo. prout videt̃ innui ex deductis in themate sinautē fuerunt equiualentes tunc pro quantitate in qua excesserunt estimationē operarū ⁊ meritorū ab initio nō valuisset: sed fuisset ꝯfirmata morte per supradicta ⁊ animus donādi videtur ꝙ presumatur. ar. l. si seruus. ff. de dona. inter virum. ⁊ que per bar. in. l. que dotis. ff. sol. matrimonio vel si non fuisset animus donandi: sed dandi pro mercede operarū. ⁊ industrie in trecentum existimās estimationem dictarum operarum ⁊ industrie videt̃ attribuēdū fortune ⁊ quesituꝫ ex fortuna censetur aduentitium. l. cum oportꝫ in principio ibi ex liberalitate ꝑsone. ⁊. d. §. j. insti. per quas personas nobis acqui. ibi prospera fortuna: itaq; in omnem euentū dicti centum duodecim floreñ. sunt ꝑcipui dicti Mattehi cui pater eos dedit. ⁊ si pater eos sibi non dedisset debuissent eis dari nedum ex debito honestatis: sed forte ex debito necessitatis: sed non est id ad presens discutere vel firmare. † Videtur autem posse instari ꝙ lucra trecentorū florenorum que sunt facta cū dictis centū duodecim florenis sint diuidenda inter fratres tanq̄ bona cōia: nam lꝫ quesita per filiū sua opera ⁊ industria vel prospera fortuna sint filijs quo ad proprietatem: tamen quo ad vsumfructum queruntur patri. d. l. cū oportet. et per totum illum titulū ⁊ precedentem: ideo fructus dictoꝝ. cxij. flo. pertinere debebat ad patrem non ad filiū ⁊ ꝙ pertinet ad patrem diuidit̃ post mortem patris inter filios. d. l. si donatione. ⁊. l. certum. C. fami. hercis. ⁊ ibi per Bal. qui dicit ꝙ quesita per filium cū pecunia patris queruntur patri ⁊ post mortem patris diuidenda veniunt inter filios patris heredes prout eum refert ponta. in aut. ex testō. de colla. ⁊ idem voluit spe. in tit. de iudi. §. sequit̃. ver. quid si alter filiorum per. l. sicut. §. fi. ff. de vsu ⁊ habi. ⁊. l. per seruū. §. fi. ff. de acqui. rerum do. quem refert Bal. in. d. l. cum oportet. in princ. pro quo facit qꝛ filius debet operari patri. l. sicut. ff. de oper. libe. ꝙ ⁊ satis videtur velle glo. ibi ſm eū. ⁊ idem vult Pōta. in. d. aut. ex testamēto quādo filius negociat̃: cum pecunia patris noīe patris vel si negociatur simpliciter non declarando an noīe patris an proprio: qꝛ tunc censetur negociari nomine patris ad quem negotium pertinet ſm eum. ¶ † Sed tamen contrarium est veri⁹: nā primo id quod quesitum fuit per dictum Mattheum cum dicta pecunia ⁊ dicti. ccc. floreni vel circa superlucrati cum dictis. cxij. florenis non attribuuntur omnes dictis centum duodecim florenis nam pro parte censentur quesiti ex dictis centum duodecim florenis ⁊ pro alia parte ex opera ⁊ industria dicti Matthei ꝑut voluit Bar. in. l. j. §. nec castrense. ff. de colla. ⁊ in. l. illud. C. eo. titu. et in tractatu suo de duobus fratribus. ⁊ in. d. l. cum oportet. in ꝑnc. et ibi Ange. ⁊ Pau. de cast. ⁊ sic est cōmunis opi. ⁊ tenenda nec obstat ꝙ filius tenetur operari patri: quia tenetur prestare patri operas obsequiales non fabriles seu industriales prout dicit Bald. in d. aut. ex testamento. x. colum. ad hoc. d. l. cum oportet. in princ. et insti. per quas personas no. acqui. §. j. versi. ꝙ autē. ⁊ ꝙ supradictū est per dicta iura ⁊ iudex deberet arbitrari quantum mererent̃ opere ⁊ quantum pecunia prout voluit Bal. in. d. aut. ex testamento in. x. ca. ⁊ Ange. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. cum oportet. in princi. ⁊ satis deprehenditur ex dictis Barto. in. d. §. nec castrense cum cuius dictis transit Pau. de cast. in. d. l. cum oportet. ⁊ clarius sumitur ex dictis ipsius Barto. in dicto suo tractatu de duobus fratribus vbi non dicit fieri diuisionem per dimidiam: sed dicit attendendū estimationem operarum ⁊ illam dandam filio ⁊ residuum patri: licet Bald. in. d. aut. ex testamento dicto. x. capitulo mordeat Bart. dicentem ꝙ diuisio dicti lucri fienda per dimidiam. Sed Bar. prout est verisimile intellexit in dubio non apparente que partiuꝫ plus mereatur ⁊ Pau. de ca. in. d. l. illud. dicit ꝙ communis cōsuetudo est ꝙ medietas attribuatur opere ⁊ medietas pecunie. ⁊ ita in dubio fuisset diuidendum dictum lucrum in vita patris si pater voluisset vsumfructum dicte pecunie vel forte maior pars filio: quoniam breuis quantitas videtur esse quātitas. cxij. flore. respectiue ad operas ⁊ industriam vnius viri industriosi. † Tamē post mortem patris non possunt eius heredes petere fructus rerum aduentitiarum que fuerunt retente consentiente patre per filium q fructus percepit prout est text. in. d. l. cum oportet. §. sinautem res. cēsetur enim pater donare illum vsumfructum filio ⁊ valet talis donatio: siue sit exꝑssa donatio siue tacita que in dubio presumitur prout per illum tex. volunt communiter docto. omnes quidam autem tenent vt Bartol. ꝙ ab initio valeat quidam vt accurtius qō exigat mortis confirmationem quidam ꝙ sit perpetua: quidaꝫ ꝙ sit temporalis hoc est ꝙ fiat dictum ita ꝙ duret quantum pater perseuerauerit in eadem voluntate que opiniones possunt concordari distinguendo casus ⁊ respectus prout legendo dixi in. d. l. cum oportet. §. sinautem res. sed non expedit in dicta concordia insistere in casu nostro cum patris voluntas perseuerauerit vsq; ad mortem: ita ꝙ omnium opiniones concurrunt in casu isto ꝙ fruct⁹ vt ita loquar dicte pecunie percepte per dictum filium voluntate patris sint post patris mortem percipui ipsius Matthei: ⁊ ita intre

pide

pide concludendum est: nec obstat φ continuo habuit expensas a patre: quia ipse operas prestitit in vtilitatem patris faciendo negotia domus prout dicitur in themate ⁊ forte erant equiualentes alimentis ⁊ vltra ⁊ si alimenta excedebant non presumit anim⁹ repetendi: ideo non repetunt. l. alimenta. C. de neg. ge. ⁊ facit. l. vtrū. et. l. ex annuo. ff. de dona. inter virū. ⁊ verisil'r etiā fratres alij habuerunt alimenta a patre ita φ non debēt imputare eoꝝ fratri alimēta cum ⁊ ipsi paria habuerūt: lȝ forte non fuerint pariter opati in beneficium patris alimentantis. ¶Post cōpletū consilium vt supra fuit mihi dictum φ forte est cōtrouersia inter Mattheū ⁊ fratres patris. ⁊ sic patruos Matthei: ⁊ non inter Mattheū ⁊ fratres ⁊ fratres patris patruiqꝫ matthei erāt illi qui non plus lucrati fuerunt φ expendiderint fm φ dr in puncto itaqꝫ si factum se hȝ vt narratum fuit in themate militant que suprascripsi. Sin autē factum aliter se hȝ. s. φ erant tres fratres inter quos erat vnus pater Matthei ⁊ stabant in cōione ⁊ habeant trafficum cōem in quo se exercebant Mattheus predictus ⁊ eius pater: tūc idem dicendū est. s. qđ dicti patrui nihil petere possunt aduersus dictū Mattheū: nā aut opere dicti Matthei merebantur illam quantitatē centum duodecim florenoꝝ. ⁊ tūc pater qui gerebant negotia traffici fecit qđ debuit soluendo filio φ sibi filio debebatur quo ad ꝓprietatē ⁊ sibi patri quo ad vsumfructū ipsis aūt patruis nihil querit ex quesitis opera nepotis ex fratre. ⁊ consequenter id qđ debebatur dcō mattheo pro operis suis in nihilo attinebat dictis patruis ⁊ congruū erat φ solueret: dignus est enim mercenarius mercede sua ⁊ iussuū cuiqꝫ reddi dȝ. l. iustitia. ff. de iusti. ⁊ iure itaqꝫ si sibi Mattheo or patri debebatur si per patrem fuit datum filio nihil est sibi imputandum fratribus: maxime cuȝ ipse administraret negotia societatis itaqꝫ ad eū ptinebat soluere eos qui ꝑ negotijs societatis operas suas exponebant ⁊ si factū non esset fieri deberet. s. soluere φ debebatur pro operis cum opere estimationem recipiunt ⁊ cedunt lucro operantis etiam filijfamilias vt superius demonstratū est: sin autem dictus Mattheus non merebatur illos. cxij. floreñ. tunc ad computum patris deberet. poni id quod dedisset vltra debitum filio. Sed illud quod lucratus fuisset ⁊ Mattheus cum pecunia patruorum non fuisset lucratum patruis. †Quod em̄ quero ex pecunia tua seu cū pecunia tua nō est tuum neqꝫ tibi debitū. l. si patru⁹. C. cōia vtriusqꝫ iu. ⁊ ibi per Bar. Bal. ⁊ omnes. ⁊. l. titiuȝ. ⁊ meuiū. §. altero. de admi. tu. ⁊ ibi per Bar. ⁊. l. si ex pecunia. C. de iur. do. et per Bar. ⁊ Bal. in eoꝝ tractatibus de duobus fratrib⁹ dicti itaqꝫ patrui nihil petere potuerunt a dicto Mattheo qui nihil ab eis habuit nō em̄ lucrum φ fecit per predicta nō pecuniā solutā: quia est cōsumpta ⁊ ab eis nō habuit nec sumus in subsidium prout loquit. l. si me ⁊ titiū. ff. si cer. pe. cōtra heredes patris possent petere portionē eorū de illis. cxij. flore. quatenus soluisset filio vltra φ meritus fuisset ⁊ si quid dāni accidisset ob id societati si fuisset in culpa saltem leui in soluendo plusφ deberet: sed aiaduertēdū est pro heredibus φ lȝ exercitiū illud fuisset cōe ⁊ inchoatum cuȝ pecunia seu bonis cōis. ⁊ ita etiā prosecutū vsqꝫ ad mortem dicti pris matthei: tñ ex quo presupponitur φ dictus pater Matthei erat bon⁹ mercator ⁊ lucratus fuit ⁊ sui fratres plus expendiderūt φ lucrati fuerūt ille qui lucrat⁹ fuit censet lucratus sibi ⁊ lucrū dȝ esse suum et ad suum ⁊ suoꝝ heredū poni: nō aūt fratrum iuxta illud qui non laborat non manducet ⁊ hoc est regulare. †Et pcedit etiam in socijs qui simpliciter ineunt societatem ponentes in societate pecuniā cōem ⁊ vnus ponit operam ⁊ alius non vel vnus operā ⁊ industriā magne estimationis ⁊ alius leuis estimationis operā: qꝛ tunc lucrum non debet equaliter diuidi: sed qui posuit solus operas vel posuit operas preciosiores debet maiorem partem lucri percipere φ alr pro cuius conclusionis decisione ad euidentiam premittēdum est φ cōtractus societatis contrahitur ad instar cuiusdaȝ fraternitatis. l. verum. in prin. ff. pro so. ⁊ requirit in suppremo bonaȝ fidem dicebat bal. in suo cōsilio incipiente videamus que societas ⁊ debet contrahi iusta ⁊ equa arbitrio boni viri. l. φ. n. §. j. ⁊. l. in proposita. ⁊. l. si societatem mecū choieris. ff. pro so. ⁊. l. iij. in fi. eo. tit. et debent partes in societate esse equales si aliud nō appareat. l. si nō fuerint. in pnc. ff. eo. ti. ⁊ insti. eo. ti. §. j. nec pōt vn⁹ plus pcipere φ alter nisi aliqđ plus cōferat societati. d. l. si non fuerint. §. j. versic. si modo aliquid plus contulit societati. †Adeo φ nec valet pactuȝ φ partes sint inequales non proportionabiles ei φ in societate immittitur vt probat tex. in. d. ver. si modo a contrario sensu put ibi firmat Azo. vt refert ⁊ approbat Accur. ibidem φ ⁊ videtur velle Salyce. in. l. mutius. ff. eo. titu. ⁊ est communis opinio. prout dicit Fulgo. in. d. l. si non fuerint. §. j. per que iura limitant iura dicentia φ conuentio φ partes sint equales vel inequales est seruanda vt est tex. in. d. §. j. insti. eo. ti. ⁊. d. l. si nō fuerint. §. j. in primo respōso: pcedunt si est inequalitas circa ea que hincinde in societate immittuntur. Si aūt nihil est connentum tūc ptes debent esse equales φ est verū si equalia sunt ea que in societate hincinde immittant: nā tunc est planum. Similiter si non apparet φ vnus plus ꝯtulerit societati φ alter quo casu similiter debent esse partes equales ita ꝑcedat generalitas dictorum iuriū. Si autem vnus plus cōfert societati φ alter ⁊ est societas simpl'r ꝯtracta debent portiones lucri et damni esse correspectiue ad ea que in societate conferuntur. Cēsetur enim societas coita arbitrio boni viri. bonus autem vir ita arbitrari debet φ q plus laborat plus māducet qui plus meret plus lucretur ⁊ sic qui plus capitalis hȝ plus sentiat lucri vt pbat tex. in. d. l. si societatem mecū choieris. itaqꝫ si erit homo multum industriosus ponit in societate operam suam ⁊ alter pecuniā vt docet experientia que est rerū magistra. c. φ sit. in pn. de ele. in. vj. pecunie em̄ interusurium sepe correspondent precio seu estimationi operarū.

11 Unde† si hmōi societas sit finita ⁊ reperiatur aliquid vltra capitale illud totū censebitur lucrū nō habita consideratione oparum: qꝛ totum id qđ supra sortē immissum reperit in societate diuidit iter socios nō detracta estimatione operarū vt. l. cū duobus. §. itē si ex facto. ff. pro so. ⁊. l. questus. eo. titu. put nec ascribitur dāno nisi id qđ de capitali perditur. vnde si finita societate nihil vltra capitale reperitur illud redditur immittēti prout dicit glo. esse de cōsuetudine in. l. j. C. pro so. quinimmo hoc est. de iur. put firmat Jaco. de are. cū quo transeunt Cy. ⁊ bar. in. d. l. j. φ ⁊ tenet bal. in. d. l. si non fuerint. ⁊ in. d. l. si cū duobus. §. si in coeunda dicens Ray. idem vel le prout refert Rapha. in. d. l. j. φ ⁊ firmat Saly. in. ij. q. in. d. l. mutius. ⁊ cōpensat perditio operarum cū interusurio pecunie put cōcludit bal. in. l. j. C. ꝑ so. ⁊ Salyc. in. d. l. mutius in. iij. q. ⁊ φ partes debeāt esse equales voluit glossella sup verbo equales in. d. §. j. inst. eo. titu. que ad tex. supplet sentiens φ tunc demum partes lucri et damni sint equales quando capitale est equale: secus ergo si capitale nō est equale: nam tunc partes lucri ⁊ damni debēt eē proportionabiles ad portiones capitaliū φ clarius firmant Nico. de mat. in. d. l. j. C. eo. titu. ⁊ Bald. ibi in. iiij. q. ⁊ Saly. ibi in. vij. q. φ ⁊ vult Ange. in consi. cxiij. incipiente quid aūt si fuerint ⁊ videt velle bar. in cōs. incip. ciāciarellus. ⁊ Pōtanus in consi. clxv. fm ordinē meū nō informis incipiente circa primū de quo queritur in vltia colū. et ideo si vnus ponit tantūdem pecunie φtum alter ⁊ insuper alter ponit solum operaȝ debebit in detractione lucri haberi estimatio operarum arbitrio boni viri prout in terminis dicit Saly. in. d. l. j. et ita pluries consului. ⁊ ita legendo firmaui in. l. si pascenda pecora. C. de pact. extra gloss. in prima. q. principali in. ij. quesito. ex premissis em̄ remanet firma cōcl'o φ q plus ponit in societate lucri et φstus put est ista de qua agit siue sit plus pecunie siue plus oparū vel res maioris estiatiōis dȝ ꝓportionabil'r ⁊ correspectiue pl⁹ pcipere de lucris societatis. ita φ dict⁹ mattheus vt heres pris diuidēdo cū patruis suplucratis in dicta societate debebit habere cōsideratione oparū ⁊ industrie sui pris ⁊ nō diuidere ꝑ virilibus: sed tm̄ plus lucri pcipere quantū merebant ope pr̄ne. ⁊ etiā sue si non habuisset mercedem suā φ vt arbitror erit longe maioris iportantie φ extractio. cxij. flo. ꝑ puisiōe operarū dicti matthei.

¶Summariū super consilio. cliij.

☞Statutum montispolitiani disponens φ de relictis ⁊ donatis rebus vel φtitatib⁹ soluatur certa gabella exceptis coniunctis vsqꝫ ad quartum gradum an exceptione comprehendat virum et vxorem. per totum.

1 Coniunctorum appellatione venit vir et vxor.
Contrariorum contraria esse debet natura.
2 Interpretatione dubiorū attenditur id quod est verisimile.
Affinitas non dicitur esse inter virum ⁊ vxorem sed est affinitatis principium.
3 Successioni locus quando non est inter affines.
4 Successio non cadit inter virū ⁊ vxorem ab intestato stātib⁹ agnatis vel cognatis vsqꝫ ad quartū gradū successibilem.
5 Copule natura est copulare ea que sunt eiusdem generis.
6 Patris vel matris appellatione an veniūt oēs ascendentes.

¶Consilium. cliij.

In nomie domini nostri Jesu xpi. ¶†Licet in pñti ꝯsultatiōe videat prima facie dōm φ dicta vxor nō teneatur soluere dictā gabellā: qꝛ statutū excipit ꝯiunctos ⁊ clarū est φ appellatione cōiunctoꝝ veniūt vir ⁊ vxor. l. manifestissimi. §. fin. C. de fur. ⁊ no. Ang. in. l. vnica. C. vnde vir ⁊ vxor sunt em̄ cōiuncti coniunctione diuina iuxta illud euāgeliū φ de⁹ cōiunxit homo non separet matthei. xix. cap. ⁊ cap. quāto. de translatio. prela. ⁊. xxxiij. q. ij. in cañ. φ deus. ⁊ in cañ. an qđ: qđ maxime vr̄ dicendū qꝛ gabella est res odiosa adeo φ cōtra eā est in dubio rñdendum prout dicit notabil'r bar. in. l. pupill⁹. ff. ad legē falci. Si ergo exactio gabelle est odiosa: ideo pars statuti que eximit cōiunctos ex solutiōe gabelle cēsenda est fauorabilis cū cōtrarioꝝ cōtraria est natura. l. ⁊ si ꝯtra. ff. de vulgari ⁊ pupillari. ⁊. l. φ si ex toto. in pn̄. ⁊. l. j. ff. de hisqꝫ sunt sui vel alieni iuris cū igitur statutuȝ de quo in themate dispo nat φ regulariter de rebus relictis alicui persone debeat solui gabella ad rōnem. xij. de na. pro qualibet libra a qua regula dictū statutū excipiat qñ relinqueret cōiuncte persone vsqꝫ in quartū gradū fm ius ciuile cōputādū et appellatione cōiūcte persone veniat vxor attento maxime φ dicta exceptio que restrigit gabellā odio-

sam videtur fauorabilis ꝛ amplianda inferri videtur ꝙ dicta vxor debeat cõprehendi sub dicta exceptione ꝛ nõ sub dicta regula. ꝛ ꝑ
2 cõsequēs non teneatur ad solutionē dicte gabelle. ¶ † His tamē non ob. contrarium videt̃ iuri magis cõsentaneũ: nam est aduertē dum ꝙ dictum statutũ enumerat plures ꝑsonas que sunt ꝯiuncte cõiunctione agnatiõis seu cognatiõis ꝑut sunt filij ꝛ nepotes parētes frater ꝛ soror ꝛ descendētes ꝛ nõ nominat virũ vxorē vel alios cõiunctos coniunctione affinitatis: ideo nõ est verisimile ꝙ voluerit cõprehendere virũ ꝛ vxorē vel affines: q꞉ inter tot noīatos verisimile noīasset virũ vel vxorē vel aliquē de affinibus ꝑut noīauit aliquos ex ascēdētibus ꝛ aliquos de descēdētibus ꝛ aliquos ex transuersalib⁹. ꝛ sic de quolibet genere ꝓpinquor seu agnatorum vel cognatorũ aliquos noīauit ꝛ in interpretādis orationib⁹ dubijs attendit̃ id qđ est verisimile. l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. ꝛ in. c. inspicit̃ in obscuris. eo. ti. li. vj. cũ si. ꝑ quo etiā facit: q꞉ maritus et vxor non sunt in aliquo gradu affinitatis: q꞉ inter eos nõ est affinitas sed ꝓncipiũ affinitatis. l. affinitatis. C. de affini. cũ sua gl. iõ filius vxoris est in primo gradu marito sue mr̃is. ꝛ sic victrico ꝼm regulā traditā in. c. fi. de cõsangui. ꝛ affini. cũ si. ꝛ sic si cõprehenderentur affines vsq꞉ in quartũ gradũ cõprehenderet̃ abnepos vxoris qui distat a marito abauie in quarto gradu. ꝛ sic cõprehenderent̃ maritus ꝛ vxor ꝛ quatuor alie ꝑsone. s. filius vxoris nepos ꝓnepos et abnepos ex genere descēdētium ꝛ quatuor alie ꝑsone ex gñe affinitatis ascendētiũ: nõ aũt tot ꝑsone cõprehenderent̃ agnator vel cognator si illa verba vsq꞉ in quartũ gradũ determinarent oīa precedentia. ꝛ sic etiā descendētes ꝛ ascēdentes ꝑut est regulare. s. qđ verba in fine posita referantur ad oīa precedentia. l. talis scriptura de lega. j. ꝛ. c. ij. requiris. ꝛ. c. inquisitioni. de appella. ꝛ in. l. j. in fi. C.
3 de libe. prete. † Non aũt est verisĩle ꝙ magis faueatur affinibus ꝙ̃ cõiũctis sanguine maxime descendentibus ꝛ ascendētibus in materia deuolutionis bonor cũ iura magis faueāt nedũ descēdētib⁹ ꝛ ascēdētib⁹: sꝫ etiā trāsuersalib⁹ sanguine cõiũctis ꝙ̃ affinib⁹ vl̃ marito ꝛ vxori in deuoluendis bonis vnius persone in alteram: q꞉ videmus ꝙ in affines nõ deuoluunt̃ bona affiniũ post eor mortez ꝑ
4 d. l. affinitatis. ꝛ. l. victrico. eo. ti. † nec etiā in virũ ꝛ vxorē stātibus aliquib⁹ agnatis vel cognatis vsq꞉ ad gradũ successibilē: nam oēs nedum ascēdentes vel descendētes: sꝫ etiā trāsuersales cognati ꝑferũtur viro ꝛ vxori ꝛ eos excludũt a bonis persone defuncte. l. vnica C. vnde vir ꝛ vxor quinimo etiā cessantibus oib⁹ agnatis ꝛ cognatis vir ꝛ vxor inuicē nõ succedunt de iure ciuili: sed solũ intra annũ succedũt de iure ꝑtorio vt hr̃ in. d. l. vnica. ideo suadet rõ ꝙ statuētes voluerint excipere personas noīatas in statuto: eo q꞉ si eis donatur vel relinquitur aliqua res a suis agnatis vl̃ cognatis vsq꞉ in quartũ gradũ non censeant̃ oīno de nouo querere ex quo videbantur habere aliquam spē cõsequendi illā rem ꝙ nõ cadit in affinib⁹ neq꞉ intantũ inter virum ꝛ vxorem quantũ inter consanguineos
5 per supradicta. † Item prout experiētia docet que est rerũ magistra. c. ꝙ̃ sit. in ꝓn. de ele. li. vj. ꝛ. c. statutũ. in ꝓn. eo. ti. ꝛ libro. naturalis instinctus magis trahit ad donādũ ꝛ relinquendũ cõsanguineis ꝙ̃ affinibus. ꝛ lꝫ vir ꝛ vxor multũ de facili inducātur ad inuicē donandũ. l. j. ff. de dona. inter virũ: tñ donationes inter eos sunt odiose vt ibi. ꝛ in. l. ij. ꝛ quasi ꝑ totum. eo. tit. ideo non merent̃ illuz fauorē quē merent̃ donationes inter cõsanguineos. Ideo suadet̃ ꝙ intētio statuentium non fuerit cõprehēdere in dicta exceptiõe virum ꝛ vxorem qui nõ sunt in aliquo gradu nec etiā affines ꝑ supradicta. ꝛ maxime q꞉ illa verba ꝛ descendentes ꝛ coniunctos sunt mediante copula posita post illa verba fratelli ꝛ sorelle natura copule est copulare ea q̃ sunt ex eodem genere: ꝑut notant Bald. et Pau. de ca. in. l. ij. C. de suc. edic. per legem cũ delanionis. §. asinaz molendinariā. ff. de fun. instruc. ꝛ. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino triti. ꝛ oleo leg. ex hoc inferentes ꝙ lꝫ fili⁹ fratris nõ sit ꝓprie nepos ꝛ ꝓpterea in dubio nõ veniat appellatiõe nepotis: tñ si in statuto etiā exorbitanti ꝛ cõsequēter restringēdo noīat̃ frater ꝛ nepos appellatiõe nepotis venit tũc fili⁹ fratris ꝓpter dictā naturā copule ita in casu nostro ex quo statutũ exceptuat fratres ꝛ sorores subiũgēdo ꝛ descendētes ꝛ cõiunctos intelligat̃ de descēdētibus ꝛ coniunctis eiusdē generis. ꝛ sic de ascendētibus vel transuersalibus cõsanguineis. ꝛ per ꝯñs nõ cõprehēdant̃ affines seu vir ꝛ vxor qui non sunt cõiuncti eiusdē generis vel dicamus ꝙ copulando fr̃es ꝛ sorores ꝛ descēdētes intelligat̃ de descendētib⁹ a fratre vel sorore ꝑut in terminis Bal. ꝛ Pau. de ca. de quib⁹. §. intelligit̃ de nepote ex fratre dummodo sint cõiuncti persone donāti vel relinquenti vsq꞉ in quartũ gradũ. ꝛ sic illa copula posita inter ꝟbũ descendēti ꝛ ꝯiũcti requirat concursum prout est de natura copule. l. si heredi plures.
6 ff. de cõdi. insti. et. l. generaliter. in prin. eo. ti. cum si. † Et sic sit sensus ꝙ fratres ꝛ sorores ꝛ descendentes ex eis nõ teneantur ad solutionem dicte gabelle dummõ sint cõiuncte persone. s. donāti vl̃ relinquenti vsq꞉ ad q̃rtũ gradũ ꝛ ꝼm hanc interꝑtationē descēdētes ꝛ ascēdētes nõ tenerent̃ ad dictā solutionē etiā si excederēt quartũ gradum. ita quod appellatione matris ꝛ patris venirent oēs ascēdētes ad hoc. l. iuxta interpretatiõe. ff. de ver. sig. ꝛ appellatione filie ꝛ nepotis venirēt filij ꝛ nepotes ꝛ ceteri descēdētes. l. filij appel-

latione. cũ cõcor. ff. eo. ti. ꝛ ꝼm istas duas interpretationes sub verbo cõiũcti nõ cõprehēderent vir ꝛ vxor. ꝛ iõ vir ꝛ vxor cõprehenderētur sub regula statuti ꝙ disponit ꝙ gabella soluat̃ ꝛ nõ sub exceptiõe statuti ꝙ excipit personas de quib⁹. §. ꝛ hec interꝑtatio videt̃ magis de mēte statuētiũ per supradicta ꝛ cõuenit etiam verbis statuti vt supra deductũ est. ꝛ patet per hec responsũ ad adducta in contrarium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cliij.

☞ Testamēta mulierum que ex statuti actione requirunt cõsensum duorum consanguineorum proximiorum an si factum sit consensu duorum consanguineorũ non proximorum valeat saltim virtute clausule codicillaris ꝛ vltime volũtatis. ꝑ totum.

1 Instrumētũ habet pro se sumptionē ad eius vtilitatem.
Notario asserenti in suo instrumēto infirmitatem vel sanitatē seu aliud an credatur. nu. 6.
Periculũ dicitur quis in se habere quādo quis est in statu ꝑiculi.
2 Clausula codicillaris supplet multos testamēti defectus.
3 Proximi vel proximiores qui dicantur.
4 Alternatiua quando ordinem successionis secundum litere ordinem denotat.
5 Iuranti se non habere alios cõsanguineos ad consensum prestandum non creditur.
6 Instrumentũ non potest notari⁹ cõficere nisi de his que sensu corporis percipiuntur vel visu seu auditu.
7 Testator nõ potest tertium quem non honorauit grauare.
8 Dotis restituende promissio cum clausula cui vel quibus ius et causam restitutionis dotis dederit quid importet.
9 Renunciare potest filius legitime ꝛ alijs iurib⁹ hereditarijs post mortem patris vel matris.

¶ Consilium. cliij.

In nomīe domini nostri Iesu xp̃i. ¶ Lꝫ in themate multa q̃sita fiant circa validitatē suprascripti testi dñe Sirelle habētis clāꝫ codicillarē tñ breuitatis cā virtualiter sub vnico q̃sito oīa reducā vcꝫ an dictũ testm̃ valeat in vi testamēti vel alteri⁹ vltime voluntatis: an vero sit nullũ attētis his que in dictis quesitis deducũtur circa ꝙ vr̃ prima facie dõm ꝙ dictum testm̃ valeat etiā in vi testamenti qm̃ hꝫ oēs debitas solēnitates requisitas de iure cõi nec videt̃ ꝙ habeat obstare statutũ ea maxime rõne: q꞉ dictũ statutũ remittit ad ius cõe personā constitutā in periculo mortis. Sed dicta dña Sirella videt̃ ꝙ esset ꝯstituta in periculo mortis ex quo erat grauiter infirma tꝑe pestis ꝑut in instr̃o testamēti cõtinetur merito videt̃ ꝙ nõ teneret̃ seruire solēnitates dicti iur. muni-
1 cipalis: sꝫ libere testari seruatis solēnitatibus iuris cõis. † Quinimmo in instr̃o predicto continet̃ expresse ꝙ dicta dña Sirella testatrix ꝓpter mortis periculũ testabat̃ pro instr̃o autē presumitur l. cũ precibus. C. de ꝓba. maxime circa ea que sunt necessaria ad validitatē actus per ea que habētur in. l. optimā. C. de cõtrahēda et cõmittē. stipula. prout al's dicit Imo. in. l. in eo. ff. de testa. ꝙ creditur notario q in instr̃o testamēti asserit testatorē esse sane mentis pariter dꝫ credi notario asserenti in instrumēto ꝙ testatrix erat infirma grauiter ꝛ in periculo mortis ꝛ per hoc mediũ videntur tolli et confutari oīa que aduersus dictum testamētum obijciunt̃. ꝛ licꝫ dicta testatrix nõ decesserit ex illa infirmitate: nõ ꝓpterea infertur ꝙ non fuerit in periculo mortis tꝑe testamenti: non eñ reqrit statutũ ad hoc vt possit libere testari ꝙ sit in articulo mortis vl̃ ꝙ decedat ꝛ pereat ex illo periculo censetur eñ quis eẽ in periculo mortis quādo quis est in eo statu ꝙ dubitetur de proxima morte: quia de facili possit inde causari mors. c. fi. cum sua glo. in verbo periculũ de hereditati. li. vj. cap. vbi periculũ. in ꝓn. de ele. eo. lib. ꝛ. xlij. di.
2 cañ. quiescamus. † Preterea statutũ disponit ꝙ illi q sunt absentes habeantur ꝑinde ac si non essent in rerũ natura. Sed Antoni⁹ petri ꝛ Berardinus ei⁹ frater erāt absentes ꝑut asserit̃ in dcõ testõ ideo de eis nõ vr̃ haberi cõsideratio ꝛ dñs Bartholuti⁹ Simonis et Frāciscus Ioānis q ꝑ̃stiterũt pñtiam ꝛ cõsensum ꝛ voluntatē in dicto testõ vñr fuisse proximiores cõsanguinei dcẽ testatricis ꝑut iurauit dicta dña Sirella cuius iuramēto vr̃ standũ ꝑ id qđ habet̃ in aut. ꝙ attinet. C. de ꝓba. iõ videt̃ seruata solēnitas reqsita ꝑ dictũ ius municipale. ꝛ ꝑ ꝯñs vr̃ ꝙ dictũ testm̃ valeat ꝛ maxīe cuꝫ sit apposita clā codi. que plerũq꞉ supplet defectus adhibitos in testõ iuxta ea que hñr per bar. in repe. l. j. ff. de iur. codi. ꝛ ꝑ bal. in. l. fi. C. eo. ti. ꝛ per eũ ꝛ alios in aut. ex cā. C. de lib. prete. ¶ His tñ nõ obstātibus cõtrariũ puto aperta fronte cõcludēdũ: nā lꝫ in dicto testamēto sint adhibite solēnitates reqsite de iure cõi: tñ nõ sunt adhibite solēnitates requisite de iure municipali vt ꝓbabo: Iõ cũ dictũ ius municipale exꝑ̃sse disponat cũ nõ seruata forma dicti iur. municipalis testm̃ non valet ex hoc infert̃ ꝙ dictũ testm̃ nõ valet ꝛ non solum nõ valet vt testm̃: sed etiā nõ valet vt codicillus vel vt alia vltima volũtas: q꞉ dictũ ius municipale aperte disponit ꝙ dcẽ solēnitates requisite ꝑ ip̃m ius municipale in testõ requirant̃ etiā i alijs vltimis volũtatibus. ꝛ sic etiā in codicillis al's nõ valeāt ꝙ aũt nõ sint

sint adhibita requisita p dictū ius municipale in dicto testō deducitur: qꝛ dictū ius municipale requirit ꝙ in oībus ꝯtractib⁹ testamentis vel alijs vltimis voluntatibus factis p mulierē requirat cōsensus patris vel filioꝝ vel fratrū si supsunt vel si mulier eos nō habeat cū consensu vel presentia duoꝝ proximioꝝ cōsanguineoꝝ si eos hꝫ: sꝫ dicta Sirella testatrix habebat dictos Antoniū ⁊ berardinū qui erāt ꝓximiores cōsanguinei ipsius girelle ꝙ essent dicti d. Bartholotius ⁊ Frāciscus q fuerūt pn̄tes dicto testō tanꝙ ꝓximiores cōsanguinei cū nō essent ꝓximiores attento maxime ꝙ superat dictus Berardinus ꝓximioꝛ cōsanguine⁹ ꝙ ipsi essent. et licet esset absens a ciuitate ancone: tn̄ erat in comitatu ⁊ statutum predictum ꝙ loquit̄ de absente habeat̄ perinde ac si non esset in rerum natura loquitur de absente a ciuitate ⁊ comitatu ancone sec⁹ a cōtrario sensu disponens in absente a ciuitate ancone ⁊ existente in eius comitatu prout existebat tūc temporis dictus Berardinus: ideo non est satisfactum dicto statuto. 3 †Nec ob. ꝙ dictus berardinus fuit citatus ⁊ noluit cōparere: qꝛ statutū p̄dictum requirit ꝙ absens personalr̄ citetur ad hoc vt nō requirat̄ ei⁹ presentia si non vult cōparere: qꝛ dictus Berardinus ꝓut p̄supponit̄ fuit ꝑsonaliter citatus sed domi: ideo a cōtrario sensu dicti statuti ei⁹ p̄ntia requirebat̄. ⁊ per ꝯn̄s eius absentia reddit dictū testm̄ inualidū ꝙ etiā deducit̄ ex alio: qꝛ p̄supponit̄ ꝙ dicta dn̄a Sirella lꝫ nō haberet forte alios ꝓximiores cōsanguineos ex parte patris: tn̄ habebat alios proximiores cōsanguineos ex parte mr̄is quoꝝ presentia requirebat̄: nā dcm̄ statutū requirit p̄ntiā duoꝝ ꝓximioꝝ ꝯsanguineoꝝ masculorum vnius ex pte pr̄is ⁊ alterius ex pte matris vl̄ ex altera linea tm̄: lꝫ ergo dicta testatrix adhibuerit cōsanguineos ex linea paterna ꝓximiores inter ꝯsanguineos ex illa linea tn̄ non erant ꝓximiores cōsanguinei ipsi Sirelle: qꝛ ꝓximiores sunt quos nemo precedit. ff. de verbo. sig. l. ꝓximus. ⁊ l. ꝓximi. ⁊ l. in vulgari. Illa em̄ pticula statuti vel ex altera linea tm̄ verificat̄ ⁊ intelligitur qn̄ adhiberentur duo ex vna linea q eēnt de ꝓximioribus consanguineis: qꝛ eos nemoꝗ p̄cederet in ꝓximitate cōsanguinitate quasi velit ꝙ non sit de necessitate ꝙ vn⁹ sit ex parte patris ⁊ alius ex pte matris: licet nō esset absonū intelligere ꝙ si inter ꝓximiores cōsanguineos essent aliqui ex parte patris ⁊ aliqui ex parte mr̄is deberet adhiberi vnus ex pte patris ⁊ alius ex pte matris. ⁊ si nō essent ꝓximiores ex vtraqꝫ linea tūc sufficeret adhibere duos ex altera linea tm̄ vt sic illa v̄ba vni⁹ ex pte pr̄is ⁊ alteri⁹ ex pte mr̄is nō sint superflua ⁊ satis id suadēt illa v̄ba si hꝫ post q̄ subdunt̄ immediate illa verba ex altera linea tm̄ quasi innuat ꝙ ex altera linea tātū adhibeant̄ eo casu ꝙ non habeat vnū ex parte patris ⁊ aliū ex parte matris. 4 †Et sic illa alternatiua denotet ordinē successiuū sm̄ ordinē scripture ꝓut al's cōtingit. l. cū pr̄. §. pe. ff. de leg. ij. cū cōcor. allegatis ibi in gl. lꝫ hoc firmare nō sit necessariū ex quo nō sunt adhibiti ꝓximiores neqꝫ ex parte pr̄is qꝛ superat berardinus p̄dict⁹ ex pte pr̄is: neqꝫ ꝓximiores ex pte mr̄is: qꝛ ex ea linea superant alij qui erāt ꝓximiores dicte Sirelle ꝙ essent dicti. d. Bartho. ⁊ Frāciscus vt p̄supponit̄: 5 †nō ergo ob. ꝙ. d. dn̄a Sirella iurauit se nō habere ꝓximiores cōsanguineos ex pte pr̄is: qꝛ dato ꝙ verū esset nō sufficiebat ex quo erāt proximiores ex parte matris qui erāt adhibendi: preterea eius iuramēto nō creditur. Non ob. d. aut. ꝙ attinet qꝛ alio casu loquitur vcꝫ in his in quib⁹ testōꝛ poterat disponere. ⁊ onerare heredes nō aūt est eadē rō circa solēnitates ad quas seruandas testōꝛ artat̄ ex forma iuris cōis vel municipalis al's de facili fieret fraus legi facit ꝙ habetur in. l. qui testm̄. ff. de ꝓba. ⁊ in. l. cū quis decedens. §. titia honestissima femina. ff. de leg. iij. ⁊ ꝙ p bart. in. l. si forte. de castren. pecu. ⁊ in. l. sciendum. de ver. obli. cū si. 6 †Nec ob. ꝙ instr̄m dicit dictā testatricē fuisse cōstitutā in articulo mortis ⁊ ꝙ testabat̄ p periculū mortis: qꝛ p̄dicta nō ꝑcipiunt̄ p sensum corporis ⁊ notarius dꝫ ꝑcipere p sensum corporis ꝓut testis ea de quib⁹ cōficit instr̄m vt notat Bal. in rubrica. C. de fide instru. v. colū. ver. circa primū allegat tex. notabilē in. §. si vero absunt q dicit et vidisse que tūc agebant̄ in aut̄. de hered. ⁊ fal. ⁊. l. j. ff. de fide instr. quinimo voluit Jo. an. in ti. de instru. edi. §. restat versic. sed quero ꝙ notarius non pōt cōficere instr̄m nisi de his que ꝑcipit p sensuꝫ visus vel auditus ꝙ ⁊ voluit Nico. ⁊ ma. vt refert Bal. in. d. rubrica. C. de fide instru. col. viij. ver. sed nunquid notarius qui p tres ⁊c. lꝫ hoc vltimum nō trāseat sine dubio: sed ꝑiculū mortis ⁊ mortis articulus cōiter non percipit̄ per sensum corporis merito instr̄ꝫ id non probat: preterea instr̄m nō probat nisi ea que gerūtur tunc inter partes prout dicūt Bar. ⁊ Bal. in aut̄. si qs in aliquo. C. de edē. et que dependent a voluntate partiū ꝓut volūt Nico. de ma. ⁊ bal. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. ex quo ꝯcludunt ꝙ de homicidio et de natiuitate pueri non pōt rogari notarius: qꝛ nō depēdet a partibus: sed a natura sm̄ eos eadē rōne nec de articulo vel periculo mortis que nō percipiuntur sensu corporis ⁊ nō depēdent a voluntate ꝑtium seu partis ⁊ non censet̄ de his rogatus prout in sili dicit bal. in. l. ij. ff. de test. in instr̄o testamēti in quo notari⁹ dicit talis sanus mente ꝙ per hoc nō ꝓbat̄ sana mens: qꝛ de hoc nō censetur notari⁹ rogatus sm̄ cū facit optime qd̄ no. Inn. in. c. fraternitatis de hereticis. ⁊ doc. ibi ⁊ bal. ⁊ moderni in. l. si ex falsis. C. de transa.

volentes ꝙ notarius non censet̄ rogatus de circūstātijs negotij de quo rogat̄: idō si cōtinet nō verū nō incidit in falsum p dictas rōnes sm̄ eos: sed periculū mortis ⁊ grauis infirmitas ⁊ articulus mortis non sunt de substātia seu essentia testi seu vltime voluntatis de qua rogabat̄ notarius idcirco instr̄m predicta non probat. 7 †Preterea statutum non vult simpliciter qd̄ sufficiat periculū mortis ad hoc vt possit libere testari absqꝫ presentia requisita per statutū: lꝫ ꝙ foret tale periculū ꝙ expectare p̄sentiā p̄dictā proximioꝝ cōsanguineoꝝ tp̄s ⁊ locus nō pateret̄ ꝙ minime ꝓbat̄ imo experientia docuit cōtrariū ex his itaqꝫ cōcludit̄ ꝙ dictū testm̄ nō valet vt testamētū nec valet vt codicillus: qꝛ virtus cl'e codicillaris operat̄ qn̄ testm̄ peccat in aliqbus requisitis in testō que nō requirūtur in codicillis in numero testiū irrogitu vel heredis instōne vel ꝑ preteritionē filioꝝ vel alioꝝ qui sunt necessario instituēdi vel exheredādi quorum quodlibet vitiat testm̄ ⁊ non codicillū vt in iurib⁹ vulgaribus casibus ꝓuidet clausula codicillaris ⁊ nō ꝓuidet circa defectus eorum que requirūtur in codicillis. ita habent̄ in. d. l. j. de iure cod. ⁊ in similibus iurib⁹ supra adductis ⁊ iste est casus nr̄ ꝓut ⁊ supra deductū est ⁊ p hec sit rn̄sum ad quesita que oīa cōcernūt validitatem vel inualiditatem testamenti vel vltime voluntatis. Et ex quo non vꝫ non est dubiū ꝙ non p̄iudicat in bonis subiectis restitutioni. ⁊ sic in dote quatenus erat restituenda dicto Petro nec potuisset preiudicare tertio quē non honorat etiā si testm̄ valeret ar. l. ab eo. C. de fideicom. ⁊. l. hereditas ad statiū. ff. de heredib⁹ insti. cum similibus. ⁊ hec clara. 8 †Imminet tn̄ dubiū cui sit restituenda dicta dos. non em̄ ꝓmissa fuit simplr̄ petro ⁊ suis heredib⁹ restitutio dotis sed petro recipiēti p se ⁊ suis heredib⁹ ⁊ cui vel quib⁹ ius ⁊ casus restituēde dotis dederit ⁊ dicta v̄ba cui vel quibus ius casus restituende dotis dederit pluries repetunt̄ in dicto ꝯtractu et quādo dotans stipulat̄ sibi ⁊ cui ius ⁊ casus restituende dotis dederit cēsetur stipulatus sibi ⁊ mulieri vel heredibus ipsius mulieris: qꝛ ei ius restituēde dotis dat. ideo p dimidia censetur dotis restitutio stipulata pro se petro ⁊ p dimidia pro ipsa muliere ⁊ mulieris heredibus ar. l. si mihi ⁊ titio. de ver. ob. ⁊. l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duobus reis cū similib⁹ ꝓut cōcludit Bar. in. l. gaius circa finē. ff. so. ma. ⁊ idem ibi Imo. ⁊ doc. transeunt: lꝫ qn̄ alternatiue stipularet̄ doc. variēt. sꝫ nō est casus nr̄ nec etiā in themate querit̄ cui dos vigore stipulationis est restituenda. ideo nō insisto vlteri⁹. 9 Nec †etiā est multū insistendum circa vltimū q̄situ: qꝛ post mortem patris ⁊ mr̄is pōt quis libere renūciare legitie ⁊ iurib⁹ q̄ renūcians hꝫ in bonis paternis ⁊ mr̄nis. l. si qn̄. §. ⁊ gn̄alr̄. C. de inoff. te. maxie cum iuramento. c. quamuis. de pac. in. vj. ⁊. c. cum contingat cū ibi notatis. de iureiur. ⁊ in aut̄. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. ita si quid aliud non obijcitur sine dubio valet dictus contractus et iuuatur dictus Petrus ⁊ non obstat sibi testamentum.

Summariū super consilio. clv.

Donatio rerum dotalium factam per mulierem ei quē postea heredem instituerat suo testamēto in quo testamēto easdeꝫ res dotales legauerat an tale legatū inducat reuocationem dicte donationis vbi heres adiuerit hereditatem. per totum.

1 Donatio est contractus a iure approbatus nec reuocatur p filios nisi sit inofficiosa aut liberorum superuenientia.
2 Donatio perfecta non pōt solo donatoris animo reuocari.
3 Legatum rei aliene an ⁊ quādo valeat. nu. 6. per totum.
4 Actio vtilis transfertur cessione nō aūt directa que nō potest euelli ab omnibus cedentis.
5 Legata re aliena videtur legatum ius tantum quod habet in re ipse legans.
9 Legatū rei heredis quādo trahitur ad ius heredis.
Aditio presumitur vbi quis se heredem asserit.

Consilium. clv.

In nomie domini nostri Jesu christi. 1 †Profecto non video aliquod probabile dubiū imminere circa validitatem donationis predicte: est em̄ donatio contract⁹ a iure approbat⁹ vt in titu. de dona. ff. C. ⁊ extra per totos nec iure cauet quod inter matrem ⁊ filiam nequeat interuenire immo permittitur. l. si liqat. C. de inoffic. dona. nec impugnatur per filios nisi sit inofficiosa vt ibi ista autem donatio nō reputatur inofficiosa merito ⁊c. vel nisi impugnet̄ ratione superueniētiū filioꝝ per. l. si nūꝙ. C. de reuo. dona. qd̄ nō contigit in casu nostro: qꝛ nullus filius superuenit. 2 †Solum est instandū super testamēto an videlicet dicti sui fratres possint se iuuare vigore relicti eis facti in testamēto dicte donatricis circa ꝙ videt̄ dicendum ꝙ nequeant se iuuare: nam dicta testatrix prius donauerat ⁊ cesserat allegantie sue filie iura dicte dotis quā legauit postea dictis suis fratribus reis nunc conuētis: nō autem potuit legando donatario preiudicare: qꝛ contractus donationis duorū consensu celebratus nō potest a donante et sic vnius cōsensu reuocari. l. sicut. C. de acti. ⁊ ob. ⁊. l. nihil tā naturale. de reg. iur. ad hoc. l. fi. in prin. C. de reuocā. dona. †⁊ qn̄ legatur res aliena non p̄iudicatur dn̄o vel habenti ius in re: sed regulariter non valet le

gatum.l.cũ alienam.C.de leg.ꝛ.c.filius.de dona.ꝛ quãdo valet de betur estimatio nõ autem preiudicat dño vt habetur in dictis iuri bus.ꝛ licet in.d.l.cum alienam dicatur ꝙ valet legatum rei aliene quando fit coniuncte persone nisi persona onerata sit pariter con iuncta: nam tunc est perinde ac si non fuisset legatum coniuncte ꝑ sone: prout voluit Bal.in.d.l.cũ alienam.dicens ꝙ ista est rõ.l.cuꝫ pñ.§.euictis.de leg.ij.ẽm eã ꝙ ꝛ in effectu vult ipse Bald.in.d.§. euictis.tunc em̃ vti vellet priuilegio contra pariter priuilegiatam personam ꝙ facere non põt.l.sed ꝛ milites.de excu.tut.ꝛ.l.fi.§.ex ceptio.ff.qui pot.in pig.habe.ẽm eum pro quo facit tex.ibi a con trario sensu secũdum Joan.de Jmo.ibi. Sed in casu nostro perso na onerata est longe magis coniuncta: qꝛ filia: ꝙ persone onerate: quia transuersales in secundo gradu ꝛ illa descendens in pͥo gra du.

4 † Preterea dicta testatrix habebat actiones directas pro petẽ da dote que sibi debebatur: prout ꝓsupponunt verba donationis et testamenti dicte dñe Babine: nã per cessionẽ transfertur vtilis actio nõ directa que nõ potest euelli ab ossibus cedentis.l.quis er go casus in fi.ꝛ ibi glo.fi.ff.de pecu.ꝛ de noua.ꝛ.l.si heres institutꝰ in prin.ad tre.

5 † ꝛ quando legans habet ius in re legata censetur le gare ius ꝙ habet in re.l.si domus.§.fi.de leg.j.ꝛ.l.stichum qui meꝰ erit.§.fi.vel ad rem vt est tex.singularis in.l.apud iulianum.§.idẽ iulianus.eo.titu.etiam si ex hoc reddatur legatum inutile.l.sticho de vsufru.leg.ꝛ.l.ꝙ in rerum.§.si vsumfru.de leg.j.ꝛ.l.vxor patrui. C.eo.titu.ꝙ procedit etiam si legatum fiat coniuncte ꝑsone vt vo luit bal.in.l.habitatio.ff.de vsuf.per.d.l.sticho.ꝛ ex dictis Bar.et doc.in.d.l.ꝙ in rerũ.§.si vsumfru.idem sumitur quatenus faciunt differentiam inter legantem rem alienam ꝛ legantem rem in qua quis habet ius in re: igitur cũ dicta testatrix haberet dictas actio nes directas censeatur illas legasse ꝙuis essent inanes per iam di cta pro quo etiam videtur vrgere: qꝛ quis legat etiam certam quã titatem que sibi debetur censetur relinquere ipsum ius exigẽdi di ctam quantitatem: ꝛ sic actionem si eã habet: adeo ꝙ si leganti nõ debetur legatum non valet.l.si sic.§.ꝙ si addiderit.ꝛ.l.nõ quocũꝗ §.qui gaium.de lega.j.ideo si actionem efficacem non habebat di cta testatrix legatum inefficax reddatur vltimo agens nititur ex promissione facta per debitores eosdẽꝗ legatarios: qui forte no titiam habentes de dicto legato confessi fuerunt se esse debitores donatarie ꝛ promiserunt quantitatem legatam soluere ipsi dona tarie etiam cum iuramento ꝛ in confessos receperunt preceptũ iu dicis de soluendo in bonis paternis in qua promissione cõfessiõe iuramẽto ꝛ precepto videt̃ aperta fronte posse niti dicta alegrãtia donataria tanꝙ vera creditrix: nã creditum precedens probat̃ per dictam confessionẽ vt in ti.de confes.ff.C.ꝛ extra quasi per totos ꝛ inducitur de nouo per ꝓceptum iudicis iuxta ea que habentur in l.debitori.ff.de iudicijs ꝛ per stipulationem maxime iuramẽto iu natam cũ iuramenti sit firmare contractus etiam alꝰs inualidos.c. cũ contingat de iureiurando.ꝛ aut̃.sacramenta pub.C.si aduersus vendi.ꝛ.c.quamuis.de pac.li.vj.ex quibus videtur ꝙ dicti rei con uenti non foueant iustitiam ꝛ sint destinati omi remedio.

6 ¶ † Ta men his non obst.arbitror qd dictum relictum.xlvj.flore. factum dictis domino bandino angelo ꝛ Joanni fratribus dicte testatri cis valeat ꝛ ad illud exequendum compelli possit dicta domia ale grantia. Nam presuppono ꝙ dicta domina Allegrantia est heres instituta a dicta Babi in dicto testamento instituit heredẽ dictaꝫ Allegrantiam eius filiam que Allegrantia adiuit hereditatem: qꝛ in instrumẽto facto inter ipsam Allegrantiã ꝛ istos legatarios asse ritur heres domine babi ꝛ si dicatur sunt verba notarij rñdetur qd verba notarij cẽsentur verba partiũ notat Bal.in.l.mater versi.qd ergo si tabellio qui allegat.l.cũ ostendimus.§.fi.ff.de fideius.tut.et sic Allegrantia asseruit se heredem ꝛ in his que dependent ab eius animo statur eius dicto vt per Bart.in.l.nuda.ff.de dona.per.l.nẽ senius.ff.de nego.gestis.nemo enim presumitur scire nisi ꝙ men te cogitat.l.labeo.§.idem tubero.de suppelle.lega.aditio auteꝫ fit solo animo dummodo verbis vel facto demonstrato.l.pro herede et.l.gerit.ff.de acquiren.hereditate.ꝛ.l.si auia.C.eod.titu.ideo as serendo se heredem censetur se velle heredem esse ꝛ si prius nõ adi uisset tunc adire: item presuppono ꝙ testator legando rem: lꝫ cen seatur legare ius suum: tamen censetur legare etiam ius heredis.l. vnum ex familia.§.si rem.ꝛ.l.cum filius.§.dominus.de leg.ij.ꝛ iõ dicta testatrix censetur legasse.non solum iura sua sed etiã iura he redis.ꝛ sic etiam iura cessa. Nec obstat si dicatur ꝙ dicta iura pro non veniunt in legato iura heredis.l.serui electione.§.fi.ff.de leg. j.prout volunt ibi Bart.ꝛ Ange.et etiam Bald.idem vult ꝛ in ca su nostro videtur legasse sub commemoratione iuris sui cum sub dat quos ipsa testatrix debebat habere a dictis domino Bandi no ꝛc.pro residuo dotis sue per dicta verba interlineata: ideo cen seatur legasse ius suum non ius heredis: quia respondetur qd est ponderandum ꝙ non dixit quos debet habere.ꝛ sic per verba pre sentis temporis prout loquitur per verba presentis temporis in precedenti proximo legato dicendo reliquit iura que sibi cõpetũt non dixit que sibi competebant: ideo videtur interpretandum qd voluerit se referre ad tempus quo effectualiter debebat habere.et sic ad tempus preteritum: ita quod videtur referendum ad tẽpus quod habere debebat scilicet tempore quo cesserat iura dicte Alle grantie: si enim voluisset se referre ad tempus testamenti dixisset quos habere debet.et sic per verba presentis temporis prout ꝑ ver ba presentis temporis dixit in superiori proximo relicto confert: quia nõ reliquit quadraginta nouem florenos quos debebat ha bere: sed de bonis suis.xlix.flore.quos debebat habere ꝛc.quasi vo luerit demonstrare quod non erant bona sua illi.xlix.floreni: sꝫ vo lebat ꝙ.xlix.florenos de bonis suis consequerentur dicti legata rij.ꝛ maxime vt actus valeat ꝛ non sit inutilis ar.l.quotiẽs in actio nibus de rebus dubijs.ꝛ.l.quotiens in stipulationibus.de verbo. obl.ꝛ.c.si papa.de priui.lib.vj. Non obstant adducta in contrariũ. Non em̃ obstat quod quis censetur legare ius suum: qꝛ supra est re sponsum: quia verum est nisi ius sit heredis: qꝛ censetur legare etiã ius heredis.ꝛ per hoc etiam respondetur ꝛ fortius ad id quod di ctum est circa legatum rei aliene quod non valeat legatum factuꝫ coniuncte persone: quando oneratus est pariter coniunctꝰ vel ma gis coniunctus: quia loquitur quãdo res est aliena non quãdo est persone onerate per.d.§.si rem.ꝛ.d.§.dominus.licet dictum illud Bald.non videatur procedere indistincte: nam quando persona onerata pariter coniuncta remaneret etiam detracto onere pari ter aut longe magis honorata: tũc suadet ratio ꝙ militet genera litas.d.l.cum alienã nec hoc casu videtur loqui.d.§.euictis.vbi ho noratus legato fuerat vna cum onerato institutus heres ꝛ in hoc faciunt vim vltramõ.ꝛ citramõ.non faciunt vim ꝙ sint fratres in d.§.euictis.sed faciunt vim ꝙ sint coheredes ẽm Bart.in.d.l.cum alienam vnde faciũt vim.an persona cõiuncta sit honorata institu tione ꝛ legato tantum ẽm Raph.ful.ꝛ hoc placet Pau.de ca.ibi et Saly.ibi dicit ꝙ si vnus frater esset institutus ꝛ alteri fratri eẽt relicta res aliena non esset ratio quare non deberetur euictio. Et Bal.dicit ꝙ ratio.d.§.euictis est personarum equalitas: qꝛ nõ pre sumitur vnum tantũ diligere ꝙ ceteros neglexerit.l.non solũ.de ritu.nup.ꝛ glo.dicit ꝙ ratio ne oriatur inuidia inter fratres q̃ om nium rationes innuũt ꝙ illa limitatio non militet quãdo pariter coniuncta persona onerata est detracto onere remanet magis ho norata prout contingit in casu nostro. Nec etiam ob.ꝙ dicebatur in contrarium ꝙ quando quis legat certam quantitatem que sibi debetur ꝙ si non debetur non valet legatum: nam responsum ap paret supra. Ad vltimum autem respondetur ꝙ lꝫ ex dictis ꝓmis sione iurata ꝛ precepto forte artetur soluere saltem non petita ab solutione a iuramento: tamẽ nõ propterea priuata est suo relicto licet em̃ esset factum relictum de.xl.florenis erat factum de bonis ipsiꝰ testatoris: ita ꝙ potest intelligi ꝙ testatrix habens memoriẽ ꝙ donauerat Allegratie dicta dictor.xlix.florenorũ.ideo voluit re linquere illam quantitatem de bonis suis: vel si aliter intelligatur ipsi legatarij promiserunt indebite tuti exceptione dolo facis pe tere ꝙ restituturus es.l.si dolo de doli excep.tamen cõpetit actio ex testõ per.l.j.ꝛ.scdam.C.cõia.de leg.ꝛ.l. cum filius.§.varijs.de le gatis.ij.vnde potest illam quantitatem petere actiõe ex testõ ꝛ in cumbere hypotece super rebꝰ alegrantie quas teneret. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clvj.

☞ Transactio inter cõmunitates facta super confinibus an pre textu instrumentorum nouiter repertorum in archiuo communitas scindatur saltem per restitutionem in integrum ex capite ignorã tie.per totum.

1 Statuta ꝛ reformationes licet nõ sint bannite ligãt ex quo sunt in archiuo publico ꝑ rostris quia de his haberi põt quotidie copia vt non possit pretendi ignorantia.nu.seq.

2 Instrumenta nouiter reperta dicuntur ea que reperta sunt in ar chiuo publico quibus potest transactio rescindi.per totum.

Dictio pro rostris exponitur.i.ante oculos.

3 Ignorantia presumitur iusta in facto antiquo etiam si factum sit proprium.

4 Separatorum separata esse debet ratio.

5 Sciri an presumatur id quod communiter accidit.nu.seq.

6 Scire presumitur vicinus vel consanguineus facta suorum vici norum vel consanguineorum.

7 Procuratoris factum non presumitur domino notum.

8 Presumptiones sunt quedam verisimilia.

9 Restitutio in integrum nõ competit etiã minori nisi sit lesus sui facilitate vbi dolus aduersarij non interuenit.

Communitas ciuitas vel vniuersitas minori comparantur.

¶ Consilium.clvj.

In nomĩe domini nostri Jesu xpi.

1 ¶ † Cũ in cã que vertit̃ inter cõitatẽ Roc chete: ex vna ꝛ cõitatem Serre cõmũtuꝫ ꝑte ex altera sup finibꝰ eẽt petita restitutio in integrũ ꝑ parte di cte cõitatis rocche aduersus quandã trãsactionẽ initã inter dcãs partes ꝑpter instrũ de nouo reptã: iuxta ea q̃ habent̃ ꝑ gl.ꝛ doct. in.l.sub pretextu.C.de trãsa.ꝛ ꝑ parte quorũdam syndicorũ dicte cõitatis

cõitatis rocche esset iuratum instr̃a ipsa de nouo fuisse reperta ſm ꝙ hr̃ in.c.pastoralis extra.de excep.ꝛ in dicto iuramẽto additum esset ꝙ prefata instr̃a que dicebant̃ de nouo reperta:repta fuerunt in archiuio publico dicte cõitatis allegat̃ per ptẽ aduersam qd̃ ex eo qꝛ talia instr̃a dicũtur esse repta in tali archiuio ꝙ p̃sumptio est ꝙ nõ fuerũt de nouo repta:ꝫ ꝙ semp dicta cõitas habuit notitiaꝫ dictoꝝ instroꝝ ex quo erãt in archiuio publico.ꝛ per ꝯñs nõ cõ petit ei restõ de qua in.d.l.sub p̃textu pp instr̃a de nouo repta:ꝛ ꝙ presumit̃ cõitatẽ habuisse notitiã dictoꝝ instroꝝ etiã tpe trãsactio nis postq̃ dñr reperta in dicto archiuio allegat̃ illud qd̃ dicit Bal. in.l.ij.sup verbo seruus aũt sulpitius.ff.de origine iuris vbi vult ꝙ statuta vel reformatiões cõsilij:ꝫ bãnite nõ fuerint ligant ex quo sunt in archiuio publico ꝛ quotidie copia hr̃i põt quasi de his q̃ sunt in archiuio non possit ignorãtia pretendi. ¶ †Sed ad hoc vi detur ꝙ ꝑ parte dicte cõitatis rocche possit de facili rñderi:nã ca sus bald.magnope differt a casu de quo q̃rit̃.Nã bal.loquit̃ de his q̃ de sui natura stare in archiuio possunt in loco apto ꝛ oĩbus pate ãt.ꝛ iõ Bal.in.d.l.ij.fundãs se ex verbo pro rostris ibi posito illud verbũ exponit.i.ante oculos.ꝛ ppea dicit ꝙ licꝫ nõ fuerint statuta bãnita vel reformationes cõsilij ligant ex quo sunt in archiuio pu blico.ꝛ cõiter hr̃ ipsoꝝ copia per illũ tex.ꝛ sic loquit̃ bal.in his q̃ de sui natura stãt in publico ꝛ in apto ꝛ omnibus patẽt:nos vero loquimur in instr̃is q̃ de sui natura:ꝫ stẽt in archiuio publico nihi lomin⁹ solẽt recõdi in locis secretis archiuij cũ sint magne iportan tie ꝛ nõ põt hr̃i alia copia de originalib⁹.ꝛ ppea recõdunt̃ ne ꝑ ali quẽ subtrahant̃ ꝛc.put est verisĩle ꝙ recõdita fuerũt ista instr̃a i lo co tutissimo ꝑ ipsos q tũc vigebãt ꝛ preerãt cõitati terre rocche:vñ cũ dicta instr̃a sunt adeo antiqua ꝙ nullus eoꝝ qui de celebratiõe dictoꝝ instroꝝ notitiã habuerunt cũ post centum annos nemo vi uere p̃sumat̃.l.fi.C.de sacrosan.ecc.ꝛ.l.an vsusfruc.ff.de vsuf.ꝛ mor tuis illis qui erãt in collegio vel vniuersitate p̃sumit̃ ignorãtia vni uersitatis vel collegij dicit bar.in.l.potest.ff.de vsuc.in dubio eniꝫ ignorãtia presumit̃.l.verius.ff.de proba.†ꝛ regula presumit̃ igno rantia in.vj.Etiã in facto ꝓprio multũ antiquo no.bar.in.l.si res obligata.de leg.j.ꝛ in.l.nõ fatet̃.de cõfes.ꝛ in.l.si qs delegauerit.ff. de noua.ꝛ per Dy.in.d.regula p̃sumit̃:nã ſm eos presumitur obli uio.l.peregre.ff.de acq.poss.ꝛ tex.iuncta gl.in ṽbo absentia in.§. ꝙ aũt insti.de vsuc.ꝛ in.l.furtũ.§.fundi sup verbo longo.ff.e.titu. instr̃a eñ sunt talia ꝙ de eis nõ presumeret̃ scientia:ex eo aũt quia fuerint in archiuio publico nõ habem⁹ iura q̃ inducũt hanc p̃sum ptionem scie:vnde nõ possumus deducere dictã presumptionẽ ni si per argumenta ꝙ presumit̃ scia eoꝝ que sunt cõiter nota put lo let dici in his que quotidie oculis hoĩum se exhibent prout sunt il la que ꝑ rostris in loco publico ponit̃.d.l.ij.circa principiũ.de ori. iur.in.l.sed si pupillus.§.pscribere.ff.de instito.vbi vt scia p̃sumat̃ dꝫ esse scriptũ literis claris.ꝛ in loco euidẽti:sed in archiuio solent esse loca euidentia ꝛ loca remota ꝛ secreta vt sunt casse ꝛ armaria q̃ clauibus claudunt̃:iõ non sequit̃ talis scriptura est in archiuio pu blico:ergo p̃sumit̃ nota:sed illa que ibi ponunt̃ vt omnibus pate fiãt put sunt statuta que fiũt vt oĩbus innotescant ar.l.leges sacra tissime.ꝛ.l.fi.C.de.ll.ꝛ aut̃.vt facte noue cõstit.in rubro ꝛ nigro:iõ est verisĩle ꝙ statuta ponant̃ ꝛ retineantur in archiuio publico vt quilibet possit videre ꝛ quilibet possit inde sumere copiã put ꝛ lo quit̃ bal.ꝛ put suadet tex.quem allegat ꝛ dicta doc.regulant̃ a ra tione qua mouentur arg.l.ꝙ dictum de pactis cũ cõcordantijs et intelliguntur ſm.ll.quas allegant dicit bar.in.l.non solũ.§.libera tionis verba.de lib.leg.ꝛ in.l.cũ quidam.ff.de his quibus vt indig. Non†ergo intelligit̃ dictũ Bal.in omnibus que in archiuio stãt: sed in legibus ꝛ statutis que debẽt oĩbus innotescere.ꝛ verisimilr̃ ibi ponunt̃ ꝛ retinent̃ publice vt ab oĩbus videant̃ prout ipse loq̃ tur ꝛ eius rõ ꝛ ius ꝙ allegat demõstrat:sed nõ ista instr̃a nõ sunt ta lis conditionis ꝙ haberent retineri in publico vt cuilibet innote scerent ꝛ quilibet ad libitũ copia assumeret:iõ in his nõ loquitur Bal.nec est trahẽdũ eius dictũ:qꝛ casus est separatus ꝛ separataꝫ rõnem hñs:iõ de vno casu ad alterũ nõ est inferendũ.l.fi.ff.de calũ. l.naturalr̃.§.nihil cõe.de acq.pos.ꝛ.l.si maritus.C.de donat.inter virũ.ꝛ docet quotidie experientia q̃ est rex magistra.c.q̃ sit.in pn ci.de ele.li.vj.ꝛ.c.statutũ.in pn.eo.ti.ꝛ libro.ꝛ.l.legatis.§.ornatrici bus.de leg.iij.ꝙ instr̃a vniuersitatũ maxie rerũ grauiũ nõ retinent̃ in publico vt oẽs possint in eis ponere manus:ꝫ reponi solent in locis secretis:item de mille viꝝ vnus solet esse qui notitiã hꝫ de di midia rerũ seu scripturarũ que sunt in archiuio publico quotidie recursus habet̃ ad commentariẽsem seu ad eos qui curã hñt archi uij publici cum volumus habere notitiã vtrũ tale quid sit in archi uio publico.ita ꝙ cõiter nõ habet̃ notitia eoꝝ que sunt in archiuio publico ꝛ a solitis seu cõiter accidentibus bonum est argumentũ. †Ita ꝙ illud qd̃ cõiter cõtingit p̃sumit̃ cõtingere notant gl.ꝛ cõi ter doc.in.l.nõ hoc.C.vnde legi.gl.ꝛ bald.in.l.neque natales.C.de ꝓba.facit.l.certi cõdictio.§.si nũmos si certũ petat̃.l.ꝙ si nolit.§.q assidua.ff.de edili.edic.cũ multis similibus facit etiã:qꝛ in archiuio publico solet esse multitudo scripturaꝝ vt habere memoriam oiuꝫ esset poti⁹ diuinũ q̃ humanũ put in sĩli dicit iperator.in.l.ij.C.de veteri iur.enu.ꝛ al's habem⁹ ꝙ lꝫ in facto ꝓprio p̃sumat̃ scientia l.q̃ q̃.ff.ad vell.ꝛ in.c.ab excõicato de rescriptis:tñ qñ est multũ in tricatum nõ presumit̃ notitia prout notat bar.in.d.l.si quis dele gauerit.ꝛ in.d.l.si res obligata.ꝛ in.l.cũ fideicõ.ff.de confes.ꝑ text. ibi.ꝛ in.l.emptor.§.lucius.ff.de pac.ꝛ ꝙ per Cyn.in.l.cũ alienã.C. de lega.fundat se:qꝛ de facili memoria non retinet̃ pari rõne i mul titudine scripturarũ facit:qꝛ papa nõ p̃sumit̃ hr̃e notitiã de suis li teris vt habet̃ in.c.vt aũt.ꝛ in.c.plerũq3 de rescriptis cũ similib⁹:lꝫ consistant in facto ꝓprio ꝙ non est ex alio nisi qꝛ ꝓpter multitudi nem literarũ negotioꝝ ea retinere nõ solet in memoria†facit etiã qd̃ dicimus in cõsanguineis ꝛ vicinis qui p̃sumunt̃ hr̃e notitiã de factis vicinoꝝ:ꝛ cõsanguineoꝝ.l.si vicinis.C.de nup.ꝛ.l.octaui.ff. vnde cog.ꝛ.l.de tutela.C.in integ.re.mino.ꝛ tñ dicta presumptio militat in his que solẽt innotescere vicinis vel cõsanguineis ꝛ non in alijs prout pꝫ ex hisque habent̃ in dictis iuribus.ꝛin.l.j.ff.si cer tum pe.ita ꝛ dicamus qd̃ dato ꝙ esset presumptio notitie eoꝝ que sunt in archiuio publico:tñ militaret ista p̃sumptio in his que so lent reponi in loco publico que de facili veniunt in notitiam non in instr̃is que non solent stare ꝛ poni in publico vt ab oĩbus videã tur:sed cãcellarius cui cõmittitur custodia scripturarũ ptinẽtia ad archiuiũ vel quiuis alius cui sĩlis cura ꝛ custodia cõmittit̃ cum de eis bene custodiẽdis hꝫ reddere rõnem verisĩlr̃ repõit in loco clau so ea.s.que non frequenter hñt esse in vsu put verisĩlr̃ erant ista ꝛ si milia instr̃a:ita ꝙ si cui apparere presumuntur est ille cui est simi lis cura commissa ꝛ vt audio est forensis ipse cancellarius.†Et ge sta per aliũ siue ꝓcuratorẽ seu al'r cõmissarium non presumunt̃ no ta dño vt voluit bart.in.d.l.si res obligata similib⁹ supra adductis ꝛ facit.l.ꝙ vulgo.ff.de vsu.ꝑ emptore.ꝛ.l.fi.ff.pro suo.ꝛ.l.j.§.ꝙ igi tur adijcitur.ff.de vi ꝛ vi arma.iuncta.l.ij.ꝛ.iij.ff.de noxa.†Cõfert etiam plurimũ:qm̃ prout dicitur dicta instr̃a fuerũt facta iaꝫ sunt ducẽti anni ꝛ transactio cõtra quã petit̃ restõ fuit facta iã sunt ela psi pauciores annis.lx.ꝛ est verisĩle ꝙ si cõitas rocche habuisset tũc notitiã de istis instr̃is non fecisset illã trãsactionẽ ꝛ prout tũc veri similiter nõ habuit notitiã:ita ꝛ multo min⁹ postea ꝛ p̃sumptio nes nõ sunt nisi quedã verisĩlia vt est videre fere in oĩbus presum ptionib⁹.ꝛ facit.l.fi.ff.ꝙ metus cã.ꝛ.c.qꝛ verisĩle extra.de p̃sumpt. cum sĩlibus.ꝛ ideo merito no.bal.in.l.fi.C.de here.insti.in vltimo notabili col.ij.ꝙ p̃sumptiones nõ fiũt de non verisĩlib⁹ coadiuuan tur premissa:qꝛ facta cõia cõiter negligunt̃ iuxta illud quod cõiter possidetur cõiter negligit̃.l.ij.C.qñ.ꝛ quibus q̃rta pars d ebet̃ li.x. item† sĩlr̃ facta aliena non ea diligẽtia fiunt ꝛ curantur prout pro pria:prout experiẽtia docet:ꝛ h rõ solet assignari quare minor resti tuatur aduersus gesta per tutores vel curatores vel cum eorum au ctoritatibus vt in titulo si tutor vel curator interuenerit.ꝛin.l.fin. C.si aduer.rem iudi.licet illi sint maiores ꝛ minores non solent re stitui vbi dolus aduersarij nõ interuenit nisi ledat̃ sui facilitate.l. fi.de in integ.resti.mi.ista etiã est rõ quare vniuersitates ita magne ꝙ regunt̃ per alios puta administratores restituunt̃ in integrũ et solent cõparari minorib⁹.l.rẽ publicã.C.de iure reipublice li.xj.et habet̃ in.l.ciuitas.ff.si cer.pe.ꝛ in.l.respublica.C.ex quibus causis maio.ꝛ.l.nihil ad muni.ꝛ bart.in.l.j.in fin.ꝛ in.l.nulli.ff.ꝙ cuiusq3 vniuer.no.ꝛ ideo magis est verisĩle ꝙ negligentia ignorauerit q̃ si fuisset psona maior q̃ egisset de interesse ꝓprio ita ꝙ multa cõcur runt quoꝝ singula si nõ iuuarent tñ simul iuncta iuuẽt ar.l.ij.i pn. cũ cõcor.de excu.tu.Postremo lꝫ syndici cõitatis narrauerint dcã instr̃a reperta fuisse in archiuio publico nõ ꝓpterea apparet ꝙ per quadrienniũ steterint in archiuio p̃dicto forte cõitas habebat in alio loco scripturas suas prout audio ꝙ in vero retinet sacristia san cti frãcisci in quadã cassa ꝛ potuit cassa portari in archiuiũ ꝛ ibi in strumenta inueniri.itẽ potuit eẽ apud man⁹ alterius ꝛ ille detulis se in archiuium ꝛ forte dedisse cancellario ꝛ cõitas postea in arma rio inuenerit.itaq3 non ꝓbatur vere vel presumptiue ꝙ steterit tã to tempore in archiuio ꝙ presumatur notitia talis tẽporis qd̃ tol lat in integrum restitu.ita qd̃ probatio vere vel presumptiue non concludit prout concludere debet.l.non hoc.C.vnde cogn.ꝛ.c.in presentia.de proba.cum similibus:ideo standum est regule ꝙ igno rantia presumitur.d.regula presumitur cũ similibus. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio.clvij.

Sententia iudicis super spoliatione seu occupatione est nul la si feratur super dño vel libello ducente dominiũ de preterito et non de presenti ꝛ annullatur etiam ex eo ꝙ totum non diffinit ne gotium.per totum.

1 Snĩa presumitur lata secũdum solẽnitates iudicioꝝ. Solẽnitas iudicij que fit vt snĩa inde secuta valeat.

2 Iurisditionem delegatã censent̃ habere priores vel cõseruatores. Delegate iurisditiones sunt odiose ꝛ restringende tanquam ordi narie derogantes.

3 Sentẽtia quãdo possit nullitate rescindi.

4 Actio rei vẽdicatiõis vt legitie dicat̃ intẽtata q̃ requirantur.

5 Sententia debet totum negotium diffinire vt dicatur valida.

6 Idemtitas est probanda.

Demonstrationes que pluribus subiectis conueniunt reddunt

res obscuras.

7 Sententia debet ferri citata parte vel eius procuratore.

¶ Consilium. clvij.

In nomīe domini nostri Jesu xpi. ¶ † Viso libello ꝓducto ꝑ parte dōni prosperi de padua vt syndici ⁊ ꝓcuratoris monasterij scē Marie in portu de littore maris Adriani de rauēna et fratris antonij de ferraria syndici ⁊ ꝓcuratoris monasterij sancti Joannis euāgeliste de rauēna ꝯtra ⁊ aduersus reuerēdissimū dominū. d. Archiepm rauēnatē ⁊ ꝓcessu inde secuto ⁊ snīa lata: q̄rit an snīa valeat, necne. Circa ꝙ lz videat̄ ṗma facie dōm ꝙ valeat: ex eo q² vident̄ seruata solēnia iudicioꝝ: q² libellus in scriptis productus ⁊ oblatus parti ⁊ lis cōtestata seu habita ꝓ cōte. q² sup h̄ fuit ꝓnunciatū ⁊ data dilatio ad probandū citatio ad ꝓbandū ⁊ sentētia in scriptis lata in p̄ñtia ꝓcuratoris p̄fati reueren. dñi archiepi ex quibus vidētur seruata solēnia iudicioꝝ iuxta ea q̄ habētur in l. ꝓlatā. C. de sentētijs. ⁊ in. c. qm̄ ꝯtra falsam. de prob. itē ꝑ snīa et eius validitate p̄sumit̄. c. in p̄ñtia. de renū. ⁊. c. sicut. ⁊. c. cū inter vos de re iud. ⁊ ꝙ per Jnn. in. c. innotuit de eo qui fur. ordines suscepit. ⁊ maxime q² in indulto nicolai cōceditur facultas cognoscēdi summarie simpl'r ⁊ de plano sine strepitu ⁊ figura iudicij. ⁊ q̄n talis cōmissio emanat nō requirunt̄ solēnia iudicioꝝ nisi quatenus cōtinet̄ in cle. sepe. de ver. sig.

2 † Tñ his nō obstātib⁹ ꝯtrariū puto de iure r̄ndendū vz dictā snīam fuisse ⁊ esse nullā: nā ponderādū est ꝙ dicta indulta nō dant iurisditionē gñalem sup oībus litibus ⁊ ꝯtrouersijs que verterent̄ inter dictos canonicos regulares ⁊ alios: sz super certis spēbus cāṛū vz sup restōne rerū ipsoꝝ canonicorū per alios occupatorū ⁊ sup q̄buslibet molestijs iniurijs ⁊ dānis in ipis rebus ita sonāt verba indulti pape nicolai ꝙ cōfirmat̄ ꝑ Sixtū nō aūt tribuit iurisditionē sup mera rei vendicatiōe vel alijs causis ꝙ etiā est de natura cōseruatorū iuxta ea q̄ h̄ñtur in. c. j. de offi. dele. li. vj. lz ibi dūtaxat det eis iurisditionē sup manifestis iniurijs ⁊ violentijs vt est ibi tex. ⁊ dictū indultū in hoc ampliet naturā cōseruatoꝝ: q² etiā ad nō manifestas iniurias ⁊ violētias ⁊ ampliet etiā in eo ꝙ h̄r in. c. fi. §. cōseruatores. eo. titu. ⁊ li. ⁊ forte ampliet ad molestias ⁊ dāna: tñ non v̄r ꝙ dictū indultum sit extendēdū ad alia: q² cōseruatores h̄ñt iurisditionē delegatam ꝓut notant gl. ⁊ doct. in d. c. j. de off. deleg. in. vj. iurisditiones aūt delegate sunt odiose ⁊ restringende: q² derogāt iurisditioni ordinarie vt per glo. in cle. vnica. de off. deleg. ⁊ in. c. j. eo. ti. li. vj. ⁊ per doc. in. c. sedes. eo. ti. in antiquis ⁊ tanto fortius quāto ista delegatio est magis generalis ita ꝙ est magis preiudicatiua iurisditioni ordinariorū. Libellus etiā deducit qual'r reuerē. d. archieps seu ali⁹ eius noīe spoliauit dicta monasteria eoꝝ possessiōe duarū petiaꝝ infrascriptaruz per dicta monasteria tūc tentarum ⁊ possessarū vel quasi ⁊ ea dānificauit ⁊ ipsas petias terrarū perperā ⁊ de fcō cōcessit in emphyteosim ⁊ renouauit in p̄iudiciū nō modicū dictoꝝ monasterioꝝ maxie cū monasteria predicta fuerint ⁊ sint dictis eoꝝ iuribus ṗuati ⁊ destituti ac vita ipa ꝑ aduersariū p̄dictū indebite vsurpata ⁊ extorta ꝑꝑ ꝙ cōstat ipa monasteria occasiōe dictaꝝ inuestituraꝝ ⁊ renouationum fuisse ⁊ esse enormiter lesa ⁊ dānificata ⁊ ꝓpterea petūt ꝓnūciari p̄dicta oīa ⁊ singula fuisse vera ⁊ subsequēter oēs ⁊ singulas inuestituras ⁊ renouationes fieri de iure nō potuisse in p̄iudiciū dictoruz monasterioꝝ ⁊ subsequenter ipsas fuisse nullas vel saltē cassandas et annullādas ⁊ ipsas cassari petūt inquātū aliqua apparent ꝓnūciari dicta monasteria fuisse ⁊ eē enormiter lesa eoꝝ occasiōe ⁊ fuisse ⁊ esse in integrū restituenda aduersus dictas inuestituras ⁊ renouationes reducēdo ⁊ reponēdo in corporalem possessionem vel quasi iuriū directoꝝ ⁊ proprietatis ipsarū terrarū ⁊c.

3 † Ex snīa aūt non apparet nec in ea cōtinetur ꝙ dicta monasteria fuerint spoliata ꝓprietate vel possessione dictarū petiaꝝ terre nec priuata eorū iuribus: nec dicta iura vel bona fuisse occupata ⁊ extorta nec dicta monasteria fuisse lesa nec dānificata: nec restituēda: nec ꝙ aliquaz iniuriam vel molestiam passa fuerint dicta monasteria occasione dictarum inuestiturarum vel renouationum. ⁊ sic sententia nō cōcernit ea in quibus tribuit̄ iurisditio ꝯseruatoribus ꝑ dicta indulta apostolica ⁊ ꝓpterea id qđ snīatum fuit nō comprehēditur sub iurisditione iudicis sententiantis ꝓpterea snīa nulla per ea q̄ habētur in. l. si idem cū eodē. ⁊ in. l. pe. §. quotiens. ⁊. l. fin. ff. de iurisd. om. iudi. ⁊. c. cum dilecta de rescriptis cum similibus: nulla em̄ maior snīe nullitas q̄ illa que causatur ex defectu iurisditionis sentētiātis ꝑ notata per gl. singularē in cle. j. de sequestra. pos. ⁊ fru. itez non v̄r ꝙ sit conformis petitiōi: ⁊ ideo etiā ex hoc capite inualida: nam sententia dz esse cōformis petitioni. l. vt fundus cōi diui. ⁊. ca. qual'r ⁊ q̄n el grāde. de accu. ⁊. c. lz eli. de symo. etiā in cāis in quib⁹ nō requiritur petitio solēnis: sed qualisqualis dz snīa cū tali petitione conformis esse al's est inefficax cle. sepe post principiū. de verbo. sig. ꝙ aūt nō sit cōformis petitiōi demr̄at q² non petit̄ ꝓnūciari dcā bona spectare ad dcā monasteria iure directi dñij ad dcā monasteria imo d² in dicta petitione ꝙ dcā monasteria fuerūt ⁊ erāt eorū iurib⁹ ⁊ reb⁹ predictis destituta ⁊ priuata ⁊ si dicat̄ narratur ꝙ possederūt ꝑ tm̄ tp̄s cui⁹ initij mēoria hoīm nō extabat iusta et rōnabili cā ex h̄ sequit̄ ꝙ fuerat q̄sitū dñiū ⁊ sic v̄r in petitiōe deductū dñiū ⁊ in ꝯcl'one petit̄ ꝓnūciari p̄dcā oīa ⁊ singula fuisse ⁊ eē vera. r̄ndet̄ ꝙ dcā narrata ꝯcludūt si xᵃ sunt dñiū de p̄terito non de p̄ñti: ⁊ si dicat̄ semel dñs p̄sumit̄ hodie dñs. l. siue possidetis. C. de ꝓb. r̄ndet̄ ꝙ dcā p̄sumptio dēbat allegari al's nō releuat. l. si adulterio cū incestu. §. idē polliōi. de adul. ⁊ ibi ꝑ bart. ⁊ ꝑ eūdē in. l. cū qd. ff. si cer. pe.

4 † Preterea nō deducit̄ p̄cise de dcō tp̄e: sed alternatiue vel q̄tū liq̄dabit̄ ad veritatē aūt alternatiue sufficit alterā ꝑtē verificari r'la in alternatiuis in. vj. cū cōcor. ex quo dat̄ intelligi ꝙ non intētat̄ dñiū de p̄ñti: ⁊ maxime q² nō narratur ꝙ aduersari⁹ possideat vel dolo seu culpa desierit possidere ꝓut req̄rit̄ vt ṗncipaliter possit deduci dñium ⁊ sic agi rei vēdicatione. l. j. C. de alie. iudi. mu. cā fac. ⁊. l. offm̄. ff. de rei ven. ⁊ sine actione non pōt q̄s experiri. l. si pupilli. §. videamus. ff. de neg. ge. ⁊. l. nā postea. in ṗn. de iureiu. nec etiā cōpetit actio ꝙ alteri nō liceat rem meā alteri sup re mea ꝯhere q² alter pōt rem meā vendere. l. rem alienā. de ꝯtrah. emp. ⁊ pari rōne cōcedere in emphyteosim. Valet em̄ ꝯtractus inter ꝯtrahentes: sed nō preiudicat dño vt. C. de rebus ali. nō alie. quasi ꝑ totum nec reperit̄ in iure ꝓdita actio cōpetens dño ad agendum cōtra vēdentē rem suā tibi nō lz vendere vel alteri cōcedere rem meā: sz mihi cōpetit ius retinēdi si possideo vel vendicādi aduersus possessionē si non possideo vt. l. ij. iij. ⁊ se. eo. ti. vel petendi preciū si ratifico vel re p̄scripta. l. j. eo. ti. ⁊. l. mr̄. C. de rei ven. itaq̄ʒ ex his videtur qđ dicta snīa nō tenuerit.

5 † Qđ ⁊ tertio dōm v̄r ex alio. §. q² in dcā petitione petūtur quatuor petie terrarū sub vna cōceptione verborū et sic sub vnica petitione iuxta ea que h̄ñr in. l. scire debem⁹. de verbo. ob. ⁊ in. l. neminē. ff. de leg. ij. iō super quatuor petijs debuit ferri snīa: q² snīa nō lata sup toto nō valet. l. i hoc iudicio. ff. fami. herci. ⁊. l. j. C. si aduer. rē iudi. sed non fuit lata nisi sup duobus petijs terrarū. Nā snīa lata est sup bonis supra specificatis positis in villa budriōi iuxta flumē morbidū diuidēs ꝯfines ⁊c. ⁊ alios suos ꝯfines s̄. proxime specificatos seu subrogatos in loco suprascriptoꝝ: ⁊. s̄. sub cōfinibus proxime specificatis nō sunt specificate nisi due petie terraꝝ: ideo dūtaxat sup duabus petijs terraꝝ lata est snīa: ⁊ tñ in fine petitionis d² ꝙ bona que petunt̄ sunt quatuor petie terrarū: lz circa ṗncipiū petitiōis dicat de possessione duaꝝ petiarū: sed postea in progressu petitionis semꝑ se refert ad bona infrascripta tam in narratione q̄ in cōclusione. iō quatuor petie terraꝝ petuntur ⁊ tantum super duabus snīa fertur. Preterea ⁊ quarto ꝯfines nō se conformant: nā in petitione cōfinant̄ dcē quatuor petie terre simul sub q̄nq̄ʒ vel sex cōfinibus: qui nō cōueniūt confinibus ad quos se refert snīa. nā illi cōfines ad quos snīa se refert cōfinant singul'r duas petias: cōfines vnius petie nō se conformant in aliquo cōfine cū cōfinib⁹ descriptis in petitiōe: ita ꝙ denotat̄ potius diuersitas q̄ idētitas in alia petia terre diuersificant plures cōfines se cōformāt in flumine mortuo ⁊c. ꝙ flumē verisil'r notorie cōfinat multas petias terraꝝ ī villa budriō: itaq̄ʒ nō artat ad idētitatē rei. Itē hz aliquā ꝯformitatē in alio ꝯfine. q² in petitiōe ꝑ vno cōfine dat sanctā Mariā deluerde in snīa xᵒ dat iura scē marie deluerde nō aūt h̄ñt oīmodā: q² pōt vnus h̄re iura ⁊ ali⁹ tenere ⁊ possidere ⁊ dicent̄ bona illi⁹ q̄ tz ⁊ possidet: licet ali⁹ h̄eat iura.

6 † Et q̄n demr̄ationes cōueniūt plurib⁹ subiectis res est in obscuro: iō idētitas nō probat̄ ⁊ dispō vitiat̄. l. duo sunt titij. ff. de testa. tut. no. Bart. in. l. demōstratio. in ṗn. col. penul. ver. hoc p̄misso idētitas em̄ est ꝓbāda: vt ꝑ bar. in. d. l. in fine ṗn. ⁊ per eū in. l. senatus in fin. de accu. et in. l. is q̄ re⁹. de publi. iud. ⁊ ꝑ eū in tractatu de teste sub rubricella. de ꝓb. idētitat̄ ⁊ in. l. cū qd si cer. pe. ⁊ ꝑ Jo. an. in. c. ad audiētiā. de p̄scri. ⁊ ꝑ Jmo. in. d. l. is q̄ re⁹ in vlti. charta. ⁊ ꝑ Pau. de ca. in cōsi. ccccx.

7 † vltio dcā snīa lata fuit nō p̄cedente legitīa citatiōe dicti archiepi rei cōuenti seu eius legitima procuratoris: nā lz fuerit lata p̄ñte ser Frācisco substituto a dōno ziliberto: tñ dictus dñs archiepiscopus reuocauit mandatū dicti ziliberti qui substituit ser franciscū: nam cōstituit aliū ꝓcuratorē cuius noui ꝓcuratoris mādatū fuit in iudicio ꝓductū ⁊ legitimatū ꝑ iudicē ita ꝙ nō cadit ignorantia cōstituēs aūt nouū ꝓcuratorē reuocat ṗmū mādatū. l. si q̄s cū ꝓcuratorio. §. fi. ff. de ꝓcur. ⁊. l. nō iniuste ex̄ eo. ⁊ snīa lata īteruenientenō xᵒ ꝓcuratore nō valet. l. lz. C. de ꝓcur. Ex q̄b⁹ oīb⁹ cōcludo dictā snīam fuisse ⁊ esse nullam: ⁊ iō q² pōt ṗncipal'r dici de nullitate nō hz obstare si est elapsum decēdiū datū ad appellādū v'l quadriēniū datū ad restōnē īplorādā: lz nō ꝓbata scia archiepi non fuerit decursum dcm̄ decēdium ꝙ incipit currere a die scie. l. j. §. dies. ff. q̄n appel. sit ⁊ per gl. in aut. hodie. C. de appel.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clviij.

☞ Institutis ⁊ ad inuicē substitutis filijs t. statoris vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicōmissum vna cū mr̄e in vita sua an ⁊ q̄tū heres mr̄is grauate de restituēdo teneat̄ restituere vltimo loco substitutis. per totum.

1 Accrescit portio hereditatis vacans quoquo medio alteri coheredi etiam inuito.

2 Substitutio quādo dicatur habere locum in casu suo.

3 Trebellianice et legitime portio quam filius grauatus detrahit cōmuniter

communiter de bonis restituendis quāta sit.
4 Substitutio facta sub hac verboꝛuȝ serie vulgariter et pupillariter ac per fideicommissum quomodo intelligatur.
5 Substitutio pupillaris an trāsmittat̄ qñ est vnita cū iur̄ accrescēdi.
6 Substitut⁹ grauat⁹ onere fideicōmissi non detrahit filij legitimā. Trebellianice loco succedunt fructus medio tempoꝛe percepti a grauato si sit extraneus.
7 Fructus post moꝛā restōnis fiende ꝑcepti sunt restituendi.nu.seq.
8 Fructus rerum restituendarum cui cedant.

¶ Consilium.clviij.

In nomine domini nostri Jesu chꝛisti. ¶ Uiso supꝛascripto puncto ⁊ testō de q̄ in themate fit mentio in quo inter cetera instituit sibi heredes vl̄es Baldasarem ⁊ Joannemantoniū filios suos ex infrascripta dn̄a Frācisca vxoꝛe sua: ⁊ simul cū pꝛedictis p̄fatā dn̄am Franciscā in vita tm̄ ⁊ ipsa vitā vidualē castā ⁊ honestaȝ seruantē demū eandē dn̄am Franciscā post moꝛtē dictoꝝ suoꝝ filiorum vulgariter pupillariter ⁊ per fideicōmissuȝ substituit sub eadē cōditione honeste vidualis ⁊ caste vite ⁊ donec viueret: post cuius dn̄e Francisce obitū vel indefectum supꝛascripte cōditionis substituit eis ⁊ dn̄e Francisce Angelū Petrum Paulum Joānem Frāciscū Gasparē ⁊ Baldasarem fratres ⁊ filios quōdā magistri Blasij eius testōꝛis ꝯsanguineos vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicommissum.

1 † Uidetur circa ṗmum quesitū ꝙ est ṗncipale ꝙ dicta filia Francisce possit detrahere trebellianicā de vniuersa hr̄ditate ⁊ legitimā filij q decessit post moꝛtē testōꝛis: nā vr̄ ꝙ in ꝑsonis vltimorum substitutoꝝ vendicet sibi locū sola substō fideicōmissaria: nam pꝛimo loco fuit filio substituta Francisca eius mater vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicōmissum ⁊ vltimo loco fuerūt substituti Angel⁹ ⁊ fratres fil'i modo.s.vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicōmissum ipsa qdem dn̄a Francisca adiuit ꝓ parte ꝓ qua fuit heres instituta vna cū filijs inuenit poꝛtionē Joannisantonij vacantē qꝛ in cām induci cui Joanniantonio ipsa vna cū baldasare altero filio erat inter cetera vulgariter substituta omissa pupillari ⁊ fideicōmissaria quas ꝯstat non potuisse habere locū nō insisto in eis: ideo ipsa reperit se institutā ꝓ parte ⁊ coheredi vulgariter substitutam: idē ꝯiunctum est ius accrescendi ⁊ ius vulgaris substōnis: ideo poꝛtio vacans ipso iure queritur substituto etiaȝ nolenti nō qdē iure accrescēdi: sed ex substōne mediāte iur̄ accrescēdi vt.l.si qs heres institut⁹ in pꝛin. de acq.here.lȝ loquat̄ qñ vacat poꝛtio coheredis post aditā poꝛtionē suam. Sed vtrū ex mero iur̄ accrescendi: an ꝟo ex iure vulgaris substōnis non refert ad ꝓpositum nostrum: itaqȝ nō potest vltima substitutio habere locū quo ad Joānēantoniū: qꝛ qui semel est hr̄s non pōt ex dispōne testōꝛis desinere esse heres.l.ei qui soluendo.ff. de heredi.insti.⁊.l.miles ita hr̄dem de mili.testō. Et hinc est ꝙ hereditas ad diem dari non pōt.l.hr̄ditas ex die de heredi. instit.sed reijcitur dies vt ibi: ideo si vnus instituitur in vita ⁊ alius post eius moꝛtē institutus in vita erit insolidū heres ⁊ substitutus succedet ex fideicommisso post moꝛtē instituti in vita pꝛout voluit Bal.in d.l.miles ita heredem ⁊ Jmo.late.in.l.fili⁹ a patre de libe. ⁊ posth. vbi de hoc etiā ꝑ alios ⁊ in.d.l.hereditas ex die.

2 † Quantum autem ad poꝛtionem Alexandri euenit casus substitutionis pupillaris ⁊ fideicōmissarie que inuicē se nō ꝯpatiūtur ꝓut hr̄ in.l.recusare.§.titius.ff.ad treb.⁊ ꝑ Bart.⁊ Jmo.in.l.cēturio ante finem.ff.de vulg. ⁊ pup.⁊ per Bald.in.l.pꝛecibus in penultima co. C.eo.tit.⁊ Ange. ibi in fine: ⁊ ibi Cy.qui post Dy.dicit ꝙ q̄libet substō locū hȝ in casu suo hoc est si filius institut⁹ decedit in pupillari etate est loc⁹ pupillari substōni si post pupillarē etatē est locus fideicōmissarie substitutioni: ꝓut ipsos declarat Jmo.in.d.l.cēturio penultima colū. Et tūc ipsa fuisset heres p̄dicti alexandri inuita statim ex pupillari substōne qꝛ q adiuit hr̄ditatē pr̄nam nō potest repudiare pupillarē vt est casus in.l.qui pr̄i.ff.de acqui.hr̄di.⁊ hr̄ in.l.si.eo.ti.⁊ in.l. cū quidā elogio.C.eo.ti. Et ideo nō posset hēre locū substō pupillaris vltima quia Francisca iam facta fuit pupilli heres ex pupillari substitutione non possunt alij ex pupillari succedere: ideo esset necessario interpꝛetanda fideicommissaria vltima substitutio. Et sic dicti vltimo substituti secundum hoc non possunt venire nisi ex substitutione fideicōmissaria.

3 † Filius aūt detrahit in his terminis legitimam ⁊ trebellianicam ex substōne fideicōmissaria.c.raynuti⁹ ⁊.c.raynaldus.de testa.⁊.c.si pater.eo.ti.⁊ per legistas.l. ꝙ ꝑ. C.ad legem fal.⁊ in.l.in rōne.§.ꝙ vulgo.ff.eo.tit. Que legitima ⁊ trebellianica de sex vncijs delatis ipsi filio erunt quatuoꝛ vncie cum dimidia ⁊ sic tres partes de quatuoꝛ partibus dicte dimidie: nam legitima est tertia toti⁹ q̄ tertia ascendit ad quatuoꝛ vncias de.xij.restāt de sex vncijs delatis filio due vncie quaꝝ duarum vnciaruȝ quarta pars ꝓ trebellianica erit dimidia vncia. Et iō hr̄s dicti filij ꝓm hoc hēbit q̄tuoꝛ vncias cū dimidia ⁊ hēbit restituere sibi per fideicommissum substitutis vnciā cū dimidia ⁊ sic octauā ꝑtem totius hr̄ditatis. De altera ꝟo dimidia vr̄ ꝙ dicta Frācisca trebellia.solā habeat detrahere ⁊ sic vnciā cū dimidia: ⁊ sic facto hoc ꝯputo dimidiā hēbit dicta filia Frācisce: vt hr̄s ipsi⁹. Et dimidiā dicti vltimo substituti.

4 ¶ † Cū his non ob.al'r puto de iure rn̄dēdum. Et poti⁹ puto totā hr̄ditatē deuoluendā esse ad dictos vltimo substitutos: nā virtus dicte substitutionis facte vulgariter pupillariter ⁊ ꝑ fideicōmissum est ꝙ si euenit casus in quo possit ꝟificari vna tm̄ ex dictis tribus substitutionibus illa tm̄ locū hȝ vt contingit hoc casu quo ad substōnem factā Frācisce cui tm̄ ꝑ fideicōmissuȝ post aditā hr̄ditatem potuit substitui vt est notissimū adita fuit hr̄ditas merito si deicōmissaria tm̄ militare pōt: si ꝟo due pn̄t habere locū puta filio decedente in pupillari etate: nā tunc pōt habere locuȝ pupillaris. Jtem fideicommissaria. nā ⁊ pupillus pōt ꝑ fideicōmissum onerari ꝓut contingit in casu nostro in ꝑsona Baldasaris: ⁊ tunc sunt due opi.vna ꝙ sit locus tm̄ directe substōni ⁊ in illa fuit Jmola attribuens eam Dy.⁊ Cy. Alia est ꝙ substitutus hēat electionē ꝓut voluit Bar.in.l.centurio de vul.⁊ pu.in ṗn.vltime char.⁊ Bart.in.l. p̄cibus.C.eo.ti.in penul.col.⁊ Ang.ibi in fi.⁊ Bar.in.d.§.titius.et ibi Ang.⁊ Pau.de ca.⁊ est magis cōis opi.⁊ ꝓm hanc opi. Cum dicta dn̄a Francisca elegerit viā fideicōmissarie substitutiōis cessauit pupillaris alia opi.est ꝙ si pōt habere locū pupillaris: qꝛ filius decesserit in pupillari etate tūc cesset fideicōmissaria ⁊ in hac opi.fuit Joā.de Jmo.in.d.§.titius ⁊ in.d.l.centurio vbi hāc opi.attribuit Dy.⁊ Cy.ꝙ ꝓut dixi in.d.l.p̄cibus.nō aperiūt hāc opi.Cy.n.in.d. l.pꝛecibus referendo Dy.soluȝ dicit ꝙ quelibet locū habet in casu suo quo verba pn̄t verificari ⁊ intelligi etiam ꝓm cōem opi. vȝ qō si purificatur conditio vulgaris habeat locū vulgaris: ⁊ cesset vulgaris in casu quo deficit eius conditio vt qꝛ institut⁹ adiuerit hr̄ditatem simil'r pupillaris locū habeat in casu quo decesserit in pupillari etate ⁊ non militet in casu quo decesserit factus pubes nec militet in casu quo decesserit impubes ⁊ substitutus recusauerit adire hereditatem pupilli quando repudiare potest pꝛout potest regulariter. Jtem substitutio fideicōmissaria in casibus in quibus verificari potest substitutio fideicōmissaria pꝛout potest siue decesserit in pupillari etate siue post pupillarem etatem dummodo acceptetur via fideicōmissi: ⁊ sic verba Cy.referentis Dy.possunt adaptari ad communem opi.per pꝛedicta. Tamen quamcunqȝ opi. amplectemur deueniemus ad iam factam conclusionem: nam caperem⁹ dimidiam deuolutam ad Baldasarem filium in potestate: si tenem⁹ cōmunem opinionē. Francisca pꝛimo loco substituta eligendo viā fideicōmissi recusauit viam substitutionis pupillaris: ideo tunc resultat effectus ꝙ moꝛiente postea Francisca purificata fuit conditio sub qua concepta fuit vltima substō.⁊ tūc reperit̄ hereditas pupilli iacēs: ideo vltīo substituti successit dicto baldasari ex pupillari substitutione in qua hereditate inueniunt dictam dimidiam pr̄ne qꝛ nemo potuit restituere hr̄ditatem pr̄nam dicte Francisce ꝓ poꝛtione dicti Baldasaris: qꝛ nullus potuit ei⁹ hr̄ditatē adire ꝓpter spē successionis ex testō pupillari.l.añꝙ. C.cōia de suc.⁊.l. ꝙdiu.C. q admit.eū si.itaqȝ inueniūt substituti pupillares in hr̄ditate pupilli dimidiā hr̄ditatis pr̄ne si pupillus legitime se immiscuit hereditati pr̄ne: si aūt se nō īmiscuit tūc inueniēt ius immiscēdi: nā iure suitatis trāsmisit hr̄ditatem pr̄nā in eius hr̄des.l.apud hostes.C. de suis ⁊ legi.⁊.l.vētre de acq.hr̄d.cū ꝯcoꝛd.nec datio coheredis extranei eā impedit.l.si fr̄is.C.de iure delib.nec datio substituti vulgaris iuncto substituto ꝑ fideicōmissuȝ vl'e vt voluit no.bald. rōne naturali fret⁹ in.l.nō iustā.C.ad tre.⁊ Raph.eū summe ꝯmēdat cū eo trāsiens.⁊ Pau.illud dictū refert ⁊ nō impugnat: lȝ al'r non appꝛobet: qꝛ tȝ gn̄aliter ꝙ datio substituti vulgaris nō impediat trāsmissionē iure suitatis. Et sunt pōderāda p̄dicta ꝓpter fruct⁹ interim ꝑceptos ī vita dicte dn̄e Frācisce: d dimidia hr̄ditatis pr̄ne: nā fructus ꝑcepti postꝙ cedit dies fideicōmissi anteꝙ rogatus sit in moꝛa restituēdi fideicommissum vl'e cedūt lucro rogati.l.in fideicōmissaria in ṗn.⁊.l.mulier.§.si hr̄s.ad treb.idcirco fruct⁹ percepti ꝑ dictam Franciscā de dicta dimidia ꝑtinebāt ad dictā hr̄ditatē dicti Baldasaris: ⁊ successiue ad ei⁹ heredes qui sunt substituti ex pupillari substōne: ipsi autem substituti vt heredes dicti Baldasaris sunt obligati restituere hereditatem heredi dicte Francisce detracta legitima ⁊ trebel.non em̄ possumus dicere qō fecerit gratiā de legitima ⁊ trebellianica restituendo integre hr̄ditatem cū illā non restituerit: ⁊ si restituisset haberet cōditionē indebiti ꝑ.l. interdum ff.de conditio.inde. Et si cessaret cōditio indebiti cōpeteret in integrum restō que transit in heredem.l.non solū.ff.de in integ.resti. Licet autem dicti substituti vt heredes dicti Baldasaris tenerentur restituere dictam dimidiam detracta legitima ⁊ trebellianica. Tamen pn̄t se tueri exceptione dolo facis petere quod restituturus es.l.si dolo de excep.doli.⁊.l.cum fundus.§.seruum tuū impꝛudens si cer.pe. Et si restituissent essent potioꝛes rōne suarum directarum que remansissent penes hr̄des ipsos qui restituissent: nam qñ fideicōmissarius rogatur post tp̄s vel sub conditione restituere hereditatem hr̄di pꝛius onerato tunc eueniente die vel conditione directe actiones que inanes remanserunt penes heredem fiunt efficaces ⁊ vtiles que efficaces fuerant penes fideicommissariū fiūt inanes.l.si heres institutus in pꝛin.ad trebel.multofoꝛtius erit inanis actio sibi competens ante restitutā hr̄ditatē cum tunc min⁹ iuris habēt. Cū itaqȝ dicta Frācisca fuerit dictis vltimis substitutis

onerata fideicommisso qui sunt substituti p fideicommissuz in qua substõne venit etiã istud vniuersale fideicommissum relictum dicte Francisce: cũ non cũ prius fuerit honorata dicta Frãcisca suo fideicommisso vniuersali q̃ fuerit onerata ꝛ nõ fuerit onerata sub noĩe hereditatis iuxta ea que hñr in.l.si titi⁹ de leg.iij.ꝛ.l.hr̃des mei.§. cũ ita ad treb.ꝛ.l.marcellus.§.quidam liberis.eo.ti.vbi per Bar.ꝛ doc. Et maxime qꝛ dicta Francisca fuit honorata dicto fideicõmisso in vita sua ꝛ immediate facta sibi substõ post eius mortem: ita q substõ sibi facta non minus referẽ ad fideicõmissum ꝓximũ q̃ ad institutionem minus ꝓximam.arg.eoꝝ que hñr in.l.si idem cũ eodẽ.§.fi.de iurisd.om.iu.ꝛ.l.cum delanionis.§.asinam de fundo instru. Itaq͂ de dicta dimidia delata dicto Baldasari nihil obuenit effe-

5 ctualiter dicte hr̃di dicte francisce per hãc viam. † Nihil etiã obueniret effectualiter retenta alia opinione.s. q fuerit locus substõni pupillari: lꝫ.n.substõ pupillaris non transmittatur regulr̃ hr̃ditate pupilli nõ adita.l.totiens de acqui.here.ꝛ.l.qui habebat de vul.ꝛ pup.ꝛ p regulã.l.vnice.§.in nouissimo de cadu.tol. Sed fallat qñ est vnitum cũ iure accrescendi vt est casus singu.in.l.qui patri.ff.de acqui.here. vtrũ aũt tunc habeat ex pupillari substõne an ꝟo ex iure accrescendi sunt opi.quas late ꝑsequitur Jo.de Jmo.in.d.l.qui patri dicta aũt lex si quis heres institutus ex parte ꝛ que per eã dixi: supra ꝓcedunt in substõne vulgari vnita cũ iur̃ accrescedi nõ aũt refert quo ad ꝓpositũ nostrũ. Tñ dicit glos.ꝛ Bar.in.d.l.qui patri q illa singularis dispõ non vendicat sibi locũ si est aliquis q possit venire ex pupillari substõne: qꝛ talis preferẽ illi qui veniret ex illo iure irregulari. q cõfert ad casum nostrũ: qꝛ vltimo substituti possent venire ex pupillari substõne cum sint dicto pupillo pupillariter substituti. q si militaret hoc casu substõ Francisce euanuisset ꝛ vltimo substituti directe succederent pupillo ꝛ ex persona pupilli

6 in tota portiõe dimidia hereditatis paterne delata pupillo. † Lꝫ aũt hereditas pupilli transmissa fuerit per Franciscum in eius heredem. Tñ quesitum ex pupillari substõne restituere teneẽ vltimo substitutis: qꝛ dicti vltimo substituti sunt substituti dicte Frãcisce: per fideicommissum vt expresse sonant ꝟba substitutionis in fideicõmissaria aũt substitutione veniunt quesita ex pupillari substõne qñ substõ pupillaris precedit.l.qui fundũ.§.qui filios.ff.ad.l.falci. ꝛ no. Bar.in.l.ita tñ.§.qui suspectũ ad treb.ꝛ in.d.§.quidã liberis. ꝛ in.l.sceuola ad treb.ꝛ firmat Jo.de Jmo.in.d.§.qui suspectam.lꝫ referat Ray.ꝛ Ange.secus volentes. Et saltem ꝓcedit in casu nr̃o in quo dicta Francisca fuit substituta pupillariter in vita tm̃ ꝛ statim subdita fuit sibi substõ post eius mortem: vñ fuit sibi satis apte facta substõ in bonis pupilli. Et qñ substitutus pupillaris oneraẽ onere fideicommissi nõ detrahiẽ legitima filij: vt est text.singularis in.l.si fundũ per fideicõmissuz.§.fi.cũ.ll.sequẽ.de leg.j. Detraheret tñ trebellianicam dicta heres dicte dñe Francisce de sua dimidia ꝛ forte de dimidia pupilli q tñ vltimũ non aliter firmo: qꝛ Dy. Cy. ꝛ Bal.in.l.ex tribus.C.de inoffi.test.tenẽt q nõ detrahat trebel.et similr̃ Bal.in.l.cũ vir in vna lec.col.iij.C.de fideicõ. Tñ fructus in vita mulieris ꝑcepti cõputantur in trebellianicam: vt.l.in fideicõmissaria.ꝛ.l.mulier.§.si heres ad treb.cum si. Et vt audio sunt tot fructus qui absorbent trebellianicã hoc tñ est facti: nec militat hoc casu q hr̃ i.l.ita tñ.§.ex asse ad treb.qꝛ loquitur eo casu quo heres est oneratus vltra vires hereditarias q non accidit in casu nr̃o: prima tñ opi. q non venerit Francisca ex pupillari qꝛ fuerit locus substitutioni fideicommissaria per electionem ipsi⁹ Frãcisce est magis cõis ꝛ securior in decisiuis: ꝛ illa meo iudicio est magis fauorabilis vltimo substitutis ꝓpter fructus ꝑceptos ex portione pupilli post eius mortẽ qui augent hr̃ditatem iacentem per.d.l.in fideicõmissaria in fi.ꝛ sunt reddendi ipsius vltimo substitutis ipsi censenẽ fuisse heredes pupilli a die mortis.l.heres qñq͂.ff.de acquir.here.attẽto q nõ fuit hereditas restituta dicte Frãcisce ꝛ si fuisset prout erat restituenda nõ fuisset restituta nisi quarta pars propter detractionẽ

7 legitime ꝛ trebellianice vt.s̃.demonstratum est. † Et per hec rñsuz est primo ꝛ scdo q̃sito: qꝛ fruct⁹ q̃siti in portione pupilli in vita pupilli sunt in hereditate pupilli: itaq͂ transeunt in hr̃des ipsius pupilli quaten⁹ nõ essent cõsumpti p pupillum: ꝛ silr̃ ꝑcepti post eius mortẽ p franciscũ si nõ fuit sibi restituta hereditas ꝛ nõ successerit pupillo ex sua pupillari ꝓut supra ꝯclusum est.s. q non succedat: et multo fortius ꝑcepti post mortẽ Frãcisce: cũ illa portio ꝑtineret ad ipsos heredes pupilli etiã si hr̃ditas fuisset restituta Frãcisce ꝛ hoc per.d.l.si hr̃s institut⁹ ad treb.qꝛ rõ que ibi assignatur militare vr̃ etiam hoc casu lꝫ casus sit diuersus: qꝛ ibi heres qui restituit hr̃ditatem est vltimo fideicõmisso honoratus hic vero est vltimo substitutus heres rogati qui restituit hr̃ditatem: ideo si fuisset hr̃ditas restituta francisce fuisset cautum petere q heres francisce restitueret etiam portionem pupilli quatenus opus esset: prout est necesse qd petatur restõ portionis hereditarie ipsius Francisce: qꝛ non trãsit in fideicommissarium nisi restituta hereditate.l.j.in princi. cũ infinitis similibus ad treb. Et fructus percepti per heredem post diẽ fideicõmissi cedentem ante moram heredis commissam in restituẽdo hr̃ditatem cedunt lucro heredis ꝛ non computantur in quartã

8 dicta.l.in fideicommissaria.ꝛ.d.l.mulier.§.si heres. ¶ † Circa tertium vero dubium rñdendum contra consultantẽ: ideo non insisto Circa quartum dicendũ est q sumptus de quib⁹ intimate veniunt resarciendi ꝛ imputãdi fideicõmissario vniuersali ꝓ rata.s.que sibi restituiẽ.l.mulier.§.ꝛ ipse ad tre.ꝛ.l.vbi pure.§.fi.e.tit.vbi gl.ꝛ doc. ꝛ hoc quatenus res reperitur meliorata tp̃e quo fideicõmissum restituitur p tex.in.l.domos de leg.j.quod summe no.ibi doct.maxie Ange. Et suadet rõ q eadem ꝯsideratio habeatur circa sumpt⁹ factos circa fructus vltimi anni: qꝛ dicti fructus ꝑtinent ad fideicommissarium: ita q illi sumpt⁹ cedũt ei⁹ lucro: ita ꝛ decet q cedat on⁹ impensaꝝ.arg.l.fm naturã.ff.de re.iur.cũ cõcor.ꝛ ar.d.l.domos cũ sequentibus.ꝛ.d.l.vbi pure.§.fi.ꝛ.d.§.ꝛ ipse fructus.n.in totum cedunt lucro fideicõmissarij: qꝛ iura simplr̃ dicũt q fruct⁹ ꝑcepti post moram hr̃dis sunt restituendi fideicommissario secus in fructibus ꝑceptis añ morã hr̃dis.d.§.si heres.ꝛ.d.l.in fideicõmissaria. Si ꝑcepti post moram factam in restituendo fortius ꝑcepti post actualez restõnem. Et si fuisset facta restõ statim recollectis fructibus vel statim cessisset dies fideicõmissi ꝛ statim restitueretẽ hr̃ditas nõ venirẽt fruct⁹ lucro fideicõmissarij ꝓ aliqua ꝑte anni: ita ꝛ nõ inconuenit si cedit dies fideicõmissi ꝛ restituiẽ paꝝ ante recollectionẽ fructuũ qd oẽs fructus cedant lucro fideicõmissarij: ꝛ facit.l.stipulante.§.sꝫ in hmõi.ꝛ.l.deducta.§.qui post ad tre.ꝓut ꝛ ibi no. Ang.per tex.ibi. ꝛ in.d.§.sꝫ in hmõi.nec est eadẽ rõ prout in terminis.l.de diuisiõe.ꝛ ll.se.ff.solu.matri.vbi fructus dotis cõceduntur marito pro oneribus matrimonij.l.dotis fructus in prin.ff.de iure.ꝛ.l.pro oneribus C.eo.ti.ideo decet ꝛ suadet ratio q maritus fructus lucretur ꝓ eo tp̃e quo onera matrimonij supportauit ꝛ ita habeẽ respectus in.d.l.de diuisione ꝛ seq.sed heres ꝛ fideicõmissarius non percipiunt fructus pro oneribus: sed iudicio testatoris ideo non habeẽ illa consideratio. Et p hec responsum est ad quintum ꝛ.vj.dubia de vltimo dixi consultanti q bona causa nolebam me intromittere.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clix.

☞ Pene exactio contra hebreos nõ impeditur vsurarũ seu fenoris tolerantia.p totum.

1 Legati an possint condere legem perpetuam.
2 Usure non possunt a papa permitti.
3 Confirmatio seu ꝑmissio fieri põt p verbum toleramus seu tolerari mandamus ꝛ validat actũ alias inualidum.
4 Usurarius qua pena mulctetur.nu.6.
5 Usurarum tolerantia nõ impedit pene exactionem.
Delinquendi causam inducit pena delicti futuri.
6 Pena delicti non potest tolli anteq̃ cõmittatur nec põt etiã pena iure cõi imposita tolli quñ prebeat materiam delinquendi.
Usura est contra legem nature.
7 Toleramus ꝟbum quot modis sumatur.
8 Bona exititiorũ cõfirmata p papam ciuibus statuti confidatis an possint salua conscientia retineri.
9 Priuilegium vni ꝯcessum non trahitur ad eius successores.

¶ Consilium.clix.

In nomine dñi nostri Jesu christi.

1 ¶ † Jn hac consultatione videẽ prima facie dicendũ q a dictis ebreis non possit pena exigi: nam videtur q fenus exercuerint lege ꝑmittente seu dispẽsante super pena: nam cõstat q legati non solũ legati de latere: sed etiã legati nõ de latere pñt iura cõdere que durãt perpetuo in tp̃s successoris: vt est expressuz in.c.penul.de offi.lega.ad hoc etiam.l.formã.C.de officio prefecti illi. Et ideo vr̃ q si legati ꝑmiserunt di-

2 cti ebrei ĩpune potuerit fenus exercere: † ꝛ lꝫ nequeãt ꝑmittere vsuras quas nec summ⁹ põtifex põt ꝑmittere vt est exꝑssuz in.c.sup eo de vsuris: tñ vr̃ q possint remittere penã quã vsurarij incurrũt: tolerare em̃ dr̃ supior remittens penã qñ nõ põt remittere culpã: ꝓut vult glo.in ꝟbo venia si bñ aduertaẽ in cañ. deniq͂ sacerdotes.iij. dist.facit cañ.q sincera.xlv.dist.ꝛ gl.ibi loq̃ns de cerimonijs iudeorũ q̃ toleranẽ.c.cõsuluit de iudeis vbi papa loquitur p ꝟbũ tolerãt ꝛ tex.in.d.cañ.q sincera dat licentiã ꝛ glo. dicit q remittit penã nõ culpã ꝛ tex.in.l.fi.C.de iudeis dicit ꝑmissam licẽtiã ꝛ lꝫ loquaẽ de sinagogis.ꝛ.d.c.consuluit.ꝛ.d.l.fi.nõ de cerimonijs nõ refert: qꝛ finagoge nõ ad aliũ finẽ hñr nisi ad celebrãdũ i eis cerimonias iudeoꝝ.

3 † Et qñ sumus in his in quib⁹ superior hꝫ facultatẽ ꝑmittendi et validãdi act⁹ si superior dicit toleram⁹ vl̃ mãdat tolerari cẽseẽ illud ꝑmittere ꝛ actũ al̃s inualidũ validare: vt ꝓbat text.cũ gl.in.c.aqua de cõsecra.eccle.vel alta.vbi papa dicit toleram⁹ ꝛ glo.vult q validet actũ nullũ: ad hoc bonus tex.cũ glos.in.c.qꝛ circa de ꝯsan.ꝛ affi. vbi papa dicit dissimulare poterit ꝛ glo.vult q validet actũ ꝛ ꝑmittat: forti⁹ vr̃ dicendũ in verbo toleramus: nã dissimulans fingit nõ videre vel non aduertere tolerat em̃ ille qui ostendit se videre ꝛ bene aduertere: vt vis verborum suadet. Et ideo non immerito doct. in dicto.c.quia circa extendunt illum textũ ad verbum toleramus et si militat Panormita.in cap.nisi de preben. Tolerantia autem est quedam dispensatio seu dispensatiua permissio non simplex et absoluta permissio: prout voluit.d.Anto.in.d.c.quia circa allegat doc.

doc.ibi ⁊ Jo. an.in addi. Spec.in titu.de clande.despon.super rubrica idem Pe.de perusio allegans Host.in.d.c.q: circa idem Panor.ibi ⁊ in.d.c.nisi per.d.c.q: circa idem Jmol.in.c.cum iam dudũ de prebendis.Facit etiam ad predicta glo.que incipit no. ergo tollerari quam ibi notat dñs meus ꝙ quando actus tolleratur ab eo qui debet prohibere censetur permittere ⁊ licitum facere.ꝙ intelligendum videtur quatenus põt permittere si non põt quo ad culpam censeatur dispensatiue permittere quo ad penaz per supradicta.Et maxime hoc videtur dicendum in casu nostro: q: ea vr intentio impetrantium ⁊ concedentium vt toleratos iuuet ⁊ a pena reddat immunes:al's frustra laborassent in impetrando tot cõcessiones seu tolerantias.Et maxime illa tolerantia q̃ fuit facta per episcopum lucensem tunc locũtenentem in qua ipse episcopus dicit toleramus capitula suprascripta per precessorem nostrum tolerando confirmata. Et sic presupponit tolerantiã precessoris esse confirmationem. Jdeo ipse similibus verbis tolerando censeatur habuisse animum confirmandi.Jdcirco confirmatio resultet:⁊ per consequens censeatur remissa pena:que pena vr posse remitti ꝑ legatos cum constitutiones de quibus in themate fuerint per legatum edite ⁊ de iure cõmuni non videtur pena imposita:† nec de iure cõmuni videtur vsurarius crim:naliter puniendus:prout sentit glo.in.l.improbum.C.ex quibus causis infamia irrogatur ⁊ ibi illustris doc.Bald.expresse firmat.Et si qua a iure imponitur videt̃ quod sit pena lateranensis concilij de qua in.c.quia in omnibus et in.c.cum in tua de vsuris:que pene lateranensis concilij non conueniunt ebreis ⁊.c.post miserabilem solum prouidet ꝙ ebrei per iudices seculares compellantur ad restitutionem vsuraruz.¶ †Tamẽ his non obstãtibus 𝔷rium puto de iure rñdendum vz ꝙ dicti ebrei etiam pro tpe quo durauit officium illorum qui fecerunt illas tolerantias inciderint in penam:nam qui presunt prouincie ex debito officij iniungitur eis vt prouinciam purgẽt prauis hoĩbus hoc est delinquentibus.l.congruit.ff.de offi.presi.Nam interest reipublice vniuersali ⁊ particulari ne delicta committãtur: vt.c.fame de sententia excom.⁊.l.ita vulneratus.ff.ad.l.aqui.cum si.Ne ad maleficia quisq̃ temere persiliat.l.si operis.C. de penis ⁊ cañ.ne iniusta. xxiij.q.ij.l capitalium.ff.de penis. preses autem est nomen pro omnibus qui presunt prouincie prout ⁊ sunt ꝓconsules legati cesaris prefecti pretorio ⁊ similes.l.j.ff.de off.presi.ideo legati qui presunt prouincie põt dici presides:⁊ saltim equiparantur ipsis presidibus ⁊ proconsulibus vz legati de latere proconsulibus ⁊ legati inferiores presidibus vt est tex.in.c.ij.de offi.lega.lib.vj.Jdeo cum debeãt obuiare ne delicta committantur non debent esse causa delinquendi:prout censetur prebere cãm delinquendi qui liberaret a delicto futuro ⁊ propterea cẽsetur turpe.l.si vnus.§.illud nulla.⁊. §.pacta que turpem.ff.de pac.⁊.l.conuenire de pactis dota. Constat vsurã esse delictum.est em̃ crimen ecclesiasticum dicit glo.⁊ doc.in.c.cũ sit generale de foro compe.⁊ in.d.c.cum in tua de vsuris.⁊ licet mutuetur sub vsuris volenti ⁊ dolus non inferatur scienti ⁊ volenti.l.cum donationis.C.de trãsac.Tamen dolus inest in vsurario cle. vnica. §.ceterum de vsuris ibi cõtractus ineunt occulte ⁊ dolose: licet em̃ forte non sit dolus respectu mutuatarij est dolus respectu dei ⁊ rei publice:prout ⁊ si quis volentem carnaliter cognoscit si quis volenti infert iniuriam puta vulnerat vel occidit negari nequit quin dolose delinquat:⁊ vbi inest dolus ibi dolosus criminaliter punit̃ saltem crimine stellionatus.l.iij.ff.de crimine stelli.⁊ constat quod est crimen ecclesiasticum vt supra dictum est: crimen autem est peccatum accusatione dignuz prout est tex.lxxxj.di.cañ.si peccatũ.†Ex quibus cõcludo quod delictũ etiam de iure cõi est punibile alia pena q̃ pena concilij lateranensis ⁊ q̃ pena cõstitutionis edite per legatum. Et lz nulla lege.s.ciuili statuat̃ ꝙ criminaliter puniat̃ vsurarius tñ statuitur per ius canonicũ:⁊ maxime q: de iure ciuili vsure non erãt prohibite regulariter vñ non reputabat̃ crimẽ ipsa vsura lz excessiue reprobarent̃ ⁊ repeterent̃ tanq̃ indebite nõ aũt om̃e a lege prohibitũ reputat̃ criminal'r punibile puta alienatio rei dotalis datio fideiussoris pro dote:⁊ hmõi lz posset ꝓbabiliter teneri ꝙ etiam de iure ciuili improbũ fenus posset criminaliter puniri crimine stellionatus.Sed quicquid sit de iure ciuili:de iure canonico non est dubiũ:⁊ ideo lz legati possint tollere penã impositã delicto per alterum legatum:tamen non possunt penã impositam delicto a iure cõi ⁊ sic lege superioris arg.c.cum inferior de maio.⁊ obe.⁊ ꝓbatur in.l.formam.C.de offi.prefec.illiri.iuncto.d.c.ij.de offi.lega. lib.vj.⁊ est glo.cõiter singularis in.c.fi.de heredi.lib.vj.⁊ idẽ glossella in verbo mãdamus in cle.sepe in ꝑn.de ver.sig. Et cum 𝔷stiões marchie fuerint vt al's vidi per summos põtifices approbate:ideo pari rõne nõ potuit pena 𝔷stitutionis per legatos aboleri loquor ante delictum commissum.Maxime cum prebeat materiam delinquendi: arg.d.l.conuenire.⁊.d.l.si vnus.§. illud nulla in princ.⁊.§. seq.ad hoc.c.ex parte vestra de consue. Et maxime q: solet dici qđ vsura est contra legem nature:vt dicit Bald.in rubrica. C.de vsur. adducens phylosophum primo politicorum ⁊ quarto ethicorum ⁊ idem tangit Jo.and.in regula peccatum in.vj.⁊ Joã.mo. in.c.j. de vsuris eo.lib.⁊ Panor.in rubrica eo.ti.in antiquis ⁊ iura naturalia sunt immutabilia.insti.de iure natu.gen.⁊ ciuili.§.sed ⁊ naturalia ⁊ no.in.c.que in ecclesiarum de constitu.⁊ in.c.fi. de consuetu. Ex his infertur quod dicta tolerantia non est permissiua neq̃ dispensatiua etiam respectu pene: tum rõne defectus facultatis per supradicta:tum etiã respectu voluntatis:q: in dictis rescriptis ponuntur due cl'e prima quatenus sine peccato possumus: si ergo nõ possunt nolunt.Jtem negari non potest quin peccet superior non puniendo excessus.c.lz eli de symo.⁊.c.irrefragabili de offici.ordi. ideo sine peccato non potest permittere tale delictum neq̃ penaz futuris delictis remittere:q: prebet causam delinquendi ⁊ peccãdi ideo ipse delinquere ⁊ peccare censetur arg.c.fi.de iniur.⁊ dãno dato.⁊ in.c.de cetero de homi.cum si.Jtez apponit̃ alia clausula ꝓut ecclesia vniuersalis tolerat: sed ecclesia vniuersalis nõ tolerat vsuras ebreoꝝ.c.post miserabilem de vsuris: nec tolerat al'r nisi solum quandoq̃ patiendo ⁊ vt ita dixerim claudendo oculos nõ aliter liberando a pena:sed non exigendo de facto ⁊ non semper: ⁊ ista tolerantia non est permissiua neq̃ dispensatiua sup pena: multa em̃ per patientiam tolerantur que si deducta fuissent in iudicium nõ tolerarentur dicit tex. in.c.cum iam dudũ in fi.de preben. ⁊ ibi glo. ⁊ glo.in cañ.omnis lex.iiij.dist.⁊ ita sunt interpretande iste tolerãtie que deducuntur in themate.†Nec ob.adducta in in contrariũ: nam ad ea que deducta sunt.§.circa verbum toleramus respondetur ꝙ dictum ỽbũ toleramus hz vtrũq̃ sensum:nã potest poni ꝓ tolerantia dispensatiua ⁊ hec duplex q̃nq̃ permissiua ⁊ validatiua actus al's inutilis q̃nq̃ remotiua pene reddendo actum immunẽ a pena:ita loquunt̃ iura in 𝔷rium adducta: q̃nq̃ tolerantia sumitur ꝓ patientia quadam non dispensatiua: prout sumitur in.d.c.cum iam dudũ ⁊ per gl.in.d.cañ.oĩs.⁊ ita sumat̃ in terminis nostris rõne subiecte materie ⁊ rõne cl'arum que subdunt̃ in dictis rescriptis: ꝓut.§.ponderate fuerunt.†Et ita al's consultum fuerit per prestãtissimos iuris vertices dñm Joannem petrutij ⁊ dñm Benedictũ capram conciues nostros super quodam capitulo inito inter cõitatem nostram ⁊ papam Martinum:nam cõitas postulauit ꝙ bona rebellium ⁊ non confidatorum statui põti nobilium que possident̃ per cõfidatos statui non abuocẽtur fuit signatum dñs noster tolerabit ⁊ capl'a ẜm signaturas fuerũt deducta in 𝔷ctum prefati doct. consuluerunt ꝙ possessores nõ poterant in iudicio se tueri vigore dicti capituli.Non ob.ꝙ dicit Bal.in.d.l.improbuz quia. §.respõsum est ⁊ sil'r responsum est ad.c.quia in omnibus.⁊ hec circa primũ quesitum dicta sufficiant. ¶ †Circa sõm breuibus me expediã:nã ex quo.§.deductum est ꝙ dato ꝙ valeant dicte cõcessiones.tñ censentur tolerantie non permissiue neq̃ dispensatiue: sed quedã patientie quasi dixerint fingimus non videre:ꝓut sumitur in.c. cũ iã dudum fine ⁊ in glo.d.cañ.oĩs non censet̃ imponere legem successori ꝙ toleret.c.innotuit de elec.Nõ.n.𝔷cedit̃ in priuilegiũ ebreis ꝙ possint mutuare sub vsuris :sed quedam vt ita dixerim ꝓmissio de claudendo oculos q̃ non afficit oculos successoris. Et ỽba sunt cõcepta in personam primam ⁊ sic dirigunt̃ ad rescribentẽ nõ ad partes q: dicunt toleramus:ideo cõfert ꝙ ꝑsonam respiciat rescribentis non aũt ebreis priuilegium concedat:nam si esset priuilegiũ interpretaretur ꝑpetuum vt in regula indultũ in.vj.idẽ dicunt regulariter doc.in indulgentijs in.c.fi.de offi.lega.facit ꝙ si esset dispensatiua tollerantia q: dispensationes sunt odiose ⁊ restringende.c.j. in fi.de filijs pres.li.vj.⁊.c.nõ põt de ꝑbẽ.in.vj.facit etiã q: dicte tolerantie emanarunt sine cause cognitione: ideo nõ transeãt in tp̃s successoꝝ per ea que tradit Bar.in.l.fi.ff.de penis ⁊ per doc.in.l.j. C.de postu.⁊ in.l.puto.in fi.ff.eo.tit. Ex quo autem dicta tolerantia non astringit etiã ipsos rescribentes superflua est ista disceptatio.An duret in tp̃s successoris:iõ vlteri⁹ nõ insisto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clx.

☞ Legato iure poteris Federico ⁊ Frãcisco ⁊ Federico tm̃ legatos iuribus alterius poteris terre facto a testõre qui mandauit qđ de dictis bonis debeat fieri remissio domine angele solutis ab ea dicto Federico floreñ.8 ⅌.an illa verba de dictis bonis referantur ad vtrũq̃ potere.ꝑ totum.

1. Pluralis locutio numero duorum est constituta.
2. Gñalis locutio est gñaliter interp̃tanda maxime in legatis in quibus pleni or est interpretatio fienda.
3. Clausula in fine posita solet in dubio ad omnia precedentia referri non autem ad sola proxima.
4. Clausula in fine posita q̃n ad ꝓxima tm̃ possit referri. ꝑ totum. Jnuidia solet faciliter inter fratres causari.
5. Mens dubia solet ex ratione coniecturari. Conditionem facit tempus incertum.

¶ Consilium.clx.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ †Jn hac consultatione videtur prima facie dicendum quod dicta Angela foueat iustitiam: quia illud relictum de remissione facienda dicte domine Angele:fit simpliciter ⁊ absolute de bonis supra dictis sed supra dictum erat de poteri posito in districtu castri leonis prout

de poteri sito in districtu castri marsiani: ideo illd participiū dictis referatur ad vtrūqꝫ potere: attēto etiam ꝙ loquitur in plurari supradictis bonis ꝛ pluralis loquutio non est contenta vno sed duobus vel pluribus. l. inter illam in fine. ff. de verbo. significa. ꝛ. c. pluralis loquutio de reg. iur. in. vj. ꝛ. l. vbi numerus. ff. de testi. ideo dicta non verificentur in vno poteri: ideo ad ambo supradicta poteria referantur.

2 †Secundo facit qꝛ indefinita equiparatur vniuersali. l. si pluribus de leg. ij. ꝛ cañ. si romanorū. xix. dist. cum si. Et gñalis loquutio est gñaliter intelligenda. l. j. §. ꝛ generaliter de lega. prestan. l. de precio de publicia. Et maxīe in legatis in quibus plenior est interpretatio facienda. l. in testamentis. ff. de reg. iur. ꝛ. c. cum dilectus in fi. de dona.

3 †Insup ꝛ tertio clausula in fine posita ad omnia precedentia solet referri nō ad sola ꝑxima. l. iij. §. si filius. ff. de liber. ꝛ posthu. ꝛ. l. talis scriptura de lega. j. ꝛ. c. ij. requiris. ꝛ. c. inquisitioni de appella. Ideo dictum vltimum relictum factū dicte Angele vt sibi fiat remissio de bonis supra relictis referatur non solū ad supra ꝑxime relicta sed etiam ad superius relicta: ꝛ sic referatur nō solū ad ꝑximum relictum factum solo Federico de poteri sito in districtu castri. Sed etiam ad superius relictum factū Federico ꝛ Frācisco de poteri existenti in districtu castri leonis.

4 ¶ †Tamen his non obstantibus arbitror iuri magis ꝯsentaneum contrariam partem: vz ꝙ dicta vltima particula testamenti ꝙ de dictis bonis fieri debeat remissio dicte Angele. solummodo referatur ad ꝑximū precedens legatum factum soli Federico: ꝛ dicta verba de dictis bonis solū intelligāť de bonis descriptis in legato ṗdicto. s. ꝑximo. Ex pluribus ꝛ primo qꝛ clausula in fine tunc est referēda ad oīa sequentia qñ non potest reddi ratio diuersitatis inter proximuz capitulum precedens ꝛ capl'a ṗcedentia magis remota ꝛ non al's: vt est tex. a ꝯᵒ sensu in. l. j. in fine. C. de liber. ṗteritis: ita per illū tex. dicit Bar. in consilio incip. Angelus mēce in ordine mihi. clxxxij. ẜm ordinē perusinum nō informis col. iij. ꝛ in pluribus alijs cōsilijs ita determinaui: sed in casu nostro pñt plures rōnes assignari quare ad proxima tm̄ magis ꝙ̄ ad remota decet vt fiat relatio vt probabo merito ad proxima tantum fiat relatio. ꝙ autem sit rō diuersitatis euidens demonstrať: qꝛ in proximo capitulo fit relictū soli Federico in alio superiori capitulo fit relictū ꝛ Federico ꝛ frācisco. Cuz itaqꝫ ambo essent filij si ambo essent onerati verisil'r illi. lxxxv. floreñ. verisil'r fuissent dandi etiā francisco: qꝛ qui sentit onus ſcōm naturā debet sentire ꝛ cōmodum. ar. l. ẜm naturam. ff. de re. iur. ꝛ. l. manifestissimi. §. sed cū in secunda. C. de furtis cum si. Et est verisil'e ꝙ pater noluerit facere dictā distātiā inter fratres ne ṗberet inter eos occasionē inuidie q̄ facili⁹ cātur iter filios ꝙ̄ inter alios vt in. l. cum oportet in fine principij. C. de bonisqꝫ liber. Secūda rō assignatur: qꝛ testōr subdit ꝙ dictos. lxxxv. flore. ab innocentio debebat recipere pro pecunijs solutis ꝛ expēsis ꝛ dānis passis que pecunie debentur dicto testatori causis istis: vz quinquaginta vigore licentie obtente apud tribunal artis cambij. ꝛ. xx. florenis ꝑ grano soluto. Et pro dictis duabus q̄titatibus fuerat captum dictū potere de marsiano ꝛ forte ꝑ expēsis ꝛ dānis passis debebat hēre illd residuū vsqꝫ ad. lxxxv. flore. ita ꝙ est verisil'e ꝙ voluerit testator ꝙ solutis dictis. lxxxv. florenis remittentur illa iura que pro dictis. lxxxv. florenis quesita fuerant: ꝛ non est verisil'e ꝙ alia de causa expresserat quare debite fuerant ille quantitates nisi ad ostendendum ꝙ volebat relinquere dicte angele iura dicti poteris de marsiano soluta quantitate que fuerāt quesita iura dicti poteris: ꝛ ista etiam rō potest assignari quare ad ꝑxima magis ꝙ̄ ad alia remota fiat relatio.

5 †Tertia rō assignari potest: qꝛ si etiā ad potere castri leonis fieret relatio esset maxima disproportio dicte q̄titatis. lxxxv. flor. ꝛ valoris dictor poterū ꝛ facta relatione ad dictū proximum capituluz si qua disproportio est illa est parua: ꝛ ex hac rōne solet coniecturari mens disponentium per not. per glos. in. l. j. in princi. de superfi. Quarta rō assignari potest: quia vt audio dictus testator habebat alias filias quas in eodē testamento pariter honorauerat relictis: prout dictam Angelam: ita ꝙ non est verisimile ꝙ voluerit multo plus honorare dictā Angelam: ꝙ̄ alias filias ne preberet occasionem inuidie inter sorores: prout ꝛ supra in simili dictum est. Sed si dicta remissio de iuribus dictorum duorum poterium cēseretur relicta dicte Angele ipsa Angela esset longe plus honorata ꝙ̄ alie filie. Sed si ad proximum capitulum fieret relatio non esset multo plus honorata ipsa ꝙ̄ alie merito ad proximum fiat relatio. Quinta ratio: qꝛ si fieret relatio ad omnia remota pariter fieri deberet relatio ad alia capitula precedentia quibus testator distribuerat quasi omnia bona sua inter filios masculos: ita ꝙ dicta Angela haberet quasi vniuersa bona testatoris pro parua quātitate. Et filij masculi solutis. lxxxv. floreñ. Federico nihil vel paruum haberent volūtate testatoris quod nullo pacto est de verisimili mente testatoris. Et ideo prout non refertur ad superiora capitula: ita pari ratione non refertur ad penultimum capitulū: quia duplex traditur theorica vna quod fiat relatio ad ꝑxima alia quod ad omnia. Si ad omnia sequeretur dicta absurditas alienandi verisimili mente testatoris si ad proxima non referentur ad penultimum capitulum cum proximum sit quod nihil antecedit. l. proxim⁹. ff. de verboruz signi. ꝛ. l. ij. §. hereditas. ff. de suis ꝛ legi. Audio quod etiam si ad penultimum capitulum fiat relatio: ꝛ sic deberent Federicus. ꝛ Franciscus remittere etiam potere castri leonis dicta angela haberet maiorem partem quam vnus ex filijs masculis: attentis oneribus hereditarijs. quod si ita est resultaret magna ratio quod nec ad illud fieret relatio. Tamen in hoc non facio fundamentum: quia forte non de facili probaretur. Sed si probaretur esset magnifaciendū.

6 †Sexta ꝛ vltima ratio vrgens assignari potest: quia testator in effectu mandauit remissionem fieri sub conditione si soluerētur. lxxxv. floreñ. Quia tempus incertum habetur pro conditione. l. dies incert⁹. ff. de conditio. ꝛ demonstra. Et ideo non solutis dictis. lxxxv. nulla remissio fieri debet: ꝛ tamen in dicto testamento subditur qd non solutis dictis. lxxxv. floreñ. Federicus non teneatur facere dictam remissionem. Si alijs fuisset iniunctum quod remitterent a contrario sensu innueretur quod alij tenerentur: ꝛ tñ non impleta conditione non tenetur quis ex relicto conditionali: ideo illa clausula sequens euidenter demonstrat qd solū Federicum voluit onerare relicto conditionali ex quo de eo solo dixit ꝙ non impleta cōditione non teneatur: ꝛ ideo cum penultimum capitulū loquať de poteri relicto etiā Frācisco ꝙ dictus Federicus solus remittere nō poterat: ideo decet ꝙ referatur ad ꝑximum capitulū in quo est factum relictum soli federico de poteri de marsiano. Ex quibus patet ꝙ multe rationes pñt assignari quare relatio fieri debeat tm̄ ad proxima: ꝛ per cōsequens ad ꝑxima tm̄ fieri debet per. d. l. j. de libe. preter. Et si non prodessent singula: tñ multa simul cōcurrentia id inducant. ar. l. excusantur in ṗnc. de excu. tu. cum concor. ibi per gl. adductis. Et sic rñsum est ad vltimum ꝯᵒ rium adductum. Nō obstat primum qꝛ rñdetur duobus modis. vno modo ꝙ dicta pluralis loquutio verificať qꝛ in dicto poteri continentur plures, terrar petie separate que diuersa bona ꝛ sic plura sunt bona: lz vnum potere sicut vna est hereditas plures res vnum peculium plures res peculiares ꝛ sic de singulis. secundo respondetur quod testator non reliquit Federico potere de marsiano: sed reliquit iura que acquisiuerat in dicto poteri que iura sunt plura: quia plura dominia pluriū rerum plures possessiones quot. n. sunt res separate dicti poteris tot sunt dominia tot rei vendicationes ꝛ tot possessiones ꝛ omnia veniunt appellatione bonorum. l. bonorum appellatione. ff. de verborum signi. ideo facta relatione solum ad proximum capitulū verificatur dicta pluralis loquutio. Nec ob. secūdum argumen. quod indefinita equipollet vniuersali: quia respondetur satis equipollet vniuersali si relata ad proximum capitulum comprehendit oīa in dicto capl'o comprehensa. Preterea indefinita equipollet vniuersali ex humanitate non de propria vi verborum: sed ex humanitate: prout volunt Pe. de bellapertica Bart. ꝛ Jmo. in. d. l. si pluribus per. l. si seruitus. ff. de serui. vrba. predi. vbi idem volunt Bal. ꝛ Raph. fulg. Sed si ad oīa bona supra dicta fieret relatio resultaret maxima inhumanitas vt deprehenditur ex. s. deductis merito cū cesset ratio humanitatis ꝛ cesset propria vis verbor ac etiaz verisimilis mens defuncti: vt supra demonstratum est: non dꝫ equipollere vniuersali. Et si dicatur verisil'e est quod referatur ad duo capl'a ea rōne qꝛ duo poteria relicta in vltimo ꝛ penultimo capl'o fuerāt innocentij mariti dicte Angele: ideo voluit testōr ꝙ dicta poteria reuerterenť ad domum innocētij sibi aūt innocentio relinquere noluit: quia forte cognoscebat ipsum dilapidatorem: cogitauit autez quod si ꝑueniret ad angelā deueniret successiue ad filios cōmunes ipsor innocentij ꝛ Angele: sed rñdetur ꝙ hoc est diuinare si voluisset deuenire dicta bona vñ exiuerunt poterat relinquere innocentio cū hoc ꝙ nō posset alienare, ꝛ nō fuisset suspitio dilapidationis ꝑ. l. fi. C. de reb⁹ ali. nō alie. Jtē poterat relinqre filijs cū hoc ꝙ nihil querať pr̄i ꝑ auť. excipiť ꝛ pr̄ nō potuisset alienare ideo eo respectu nō censenť reliquisse Angele subdendo dūtaxat Angele: qñ vellet ondere ꝙ nō habebat respectū ad alios ꝙ̄ ad angelā. Jtē si intellexisset de ambobus poterib⁹ quare exp̄ssisset magis debita ꝑpter q̄ fuit acqsitū potere de marsiano ꝙ̄ debitum ꝑ quo fuit acquisitum potere de castro leonis ideo ꝛc.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxi.

☞ Laudum ex compromisso quod debeat de iure ꝛ de facto laudari an possit reclamari ꝛ appellari vel de nullitate dici stante iniquitate. per totum.

1 Appellari nō lz a laudo vel sñia arbitri metu pene.

2 Laudum seu sententia arbitraria de iure ferenduz est nullum si de iure non feratur.

Laudum compromissi fines excedens est nullum.

3 Statutum simpl'r disponens ꝙ a laudo appellari non possit intelligitur de valido.

4 Appellari an possit a laudo cum iuramento firmato: ferendo tamen cum clausula de iure ꝛ facto stāte laudi iniquitate. nu. seq.

5 Absolutione iuramenti non petita an debeat aduersarius diffinitiue ab obseruatione iudicij absolui stante lesione. nu. seq. ꝛ. 12.

6 Confessio delicti sponte facta inducit lesionem. idem si debitum cōfiteatur ꝛ alijs preiudicialibus.

Dolus presumitur ex enormi lesione volentiq; ⁊ scienti potest inferri.nu.seq.

7 Iuramentum an tollat remedium.l.ij.C.de rescin.vendi.nu.5.⁊.6. ⁊ seq.per totum.

8 Mulier an dicatur de facili posse ledi maxime a suis parentibus dum nubunt.nu.seq.

9 Pater non p̄sumitur velle suos decipere filios.

Pactum per quod filia dote contentatur ⁊ renunciat iuribus suis cum iuramento valet.

10 Lex.ij.C.de transactio.quando non habeat locum in transactio. nume.seq.

11 Transactio est nomen gn̄ale contractus noīati.⁊ an possit rescindi remedio.l.ij.C.de transac.nu.10.

¶ Consilium.clxj.

In nomine dn̄i nostri Iesu christi. ¶ Uisis copia compromissi in arbitros ⁊c. ꝙ ꝓcedant de iure ⁊ de facto:⁊ laudent de iure tantuz inito inter alardum:vt fratrē ⁊ ꝯiunctam ꝑsonā ⁊ ꝓcuratorē domine Gabriele:⁊ ipsius gabriele procuratorio nomine: ⁊ leonardum Antonij petri noīe suo ⁊ vice ⁊ noīe Petri et Joannisfrancisci suorum fratrū carnalium pro quibus de rato promisit ⁊ copia petitionis dicte Gabriele porrecte contra dictos leonardū ⁊ Joannēfranciscum:⁊ copia exceptionum reorū conuentorum:et copijs quorūdam statutoꝝ:⁊ copia ꝯctus de cuius efficacia p̄ncipaliter agit̄ ⁊ copia alterius ꝯctus super dote dn̄e Gabriele:⁊ quarundam attestationū. Presupponit̄ latum laudū absolutorium iuxta quoddā vt dr̄ ꝯsilium sapientis:⁊ ab eo appellatum reclamatū seu de nullitate dictum:lz laudū non viderim nec reclamationem nec eorum copiam:simpliciter vt super eis pro iustitia consulam:considero de pluribus posse dubitari. Prio an potuerit reclamari a lau do p̄dicto. Scdo si potuit ꝓ laudo sit ꝓnunciandum an cōtra:et sic an laudū fuerit iustū necne. ¶ †Circa p̄mum videt̄ dicendū quod non possit appellari: sed stari debeat laudo:tū de iure cōi:qꝛ a snīa arbitri nō appellat̄.l.j.C.de arbi.tū ex forma statuti quo expresse disponitur ꝙ a laudo arbitroꝝ qui eligūt̄ inter similes ꝯsanguineos nullus possit appellare vel dicere iniquum.ꝙ statutum vr̄ se cōformare cū iure cōi scz cum.d.l.j.⁊ cuz.l.diem ꝓferre.§.stari.ff.de arbi. 2 Et per consequens vr̄ ꝙ ꝓ parte dicte dn̄e gabriele non possit resilire a dicto laudo. ¶ †Tū his non ob.ꝯrium puto de iure veri⁹: nā pondero ꝙ ꝯpromissum in casu isto nō est factū sub cōi forma. Sed cum clausula ꝙ sententiet de iure. quo casu si non sentētiat de iure excedit formam ꝯpromissi:ideo laudum nō valet cum oīs potestas arbitri depēdeat a compromisso.l.non distinguemus.§.de officio de arbi.⁊ si excedit arbiter formam compromissi laudu est nulluz: vt ibi in.l.si cū dies.§.plenū.⁊.§.si intra diem.eo.ti.⁊.l.j.in.fi. C.eo. ti. Ideo si arbiter non laudat de iure sed inique ⁊ sic ꝯ ius laudū est nullum ⁊ eidem impune nō paretur ꝑ dicta iura. Et ita concludit Bart.in.d.§.stari.ff.de arbi.quem seqtur Ange.in.l.si societatē.§. arbitroꝝ.ff.ꝓ socio Imo.⁊ Panor.in.c.qntauallis. ⁊ idē Panor. in.c.cū dilecta de rescriptis qui idē sentit in.c.causam que. ⁊ idē cōsuluit Bal.in consilio incipiente vr̄ dicendum ꝙ dicti mihi in ordine.xcvij.⁊ idem consuluit Rapha.fulgo.ꝓut ipse refert in.l.j.C.de arbi.ꝙ etiā apud fulgincū:alio anno consuluit collegium nostrum perusinum ⁊ ego alꝭ idē consuluerim. Non obstante ꝙ Francis.de alberg.ꝯrium tenuerit in.l.si quis arbitratu de verb.obli.per rōnē: qꝛ tacite inest ergo exp̄ssio nihil operatur.l.hec verba de leg.j.l.iij. C.de fideius.⁊ per no.per Inno.in.c.prudentiā de offi.deleg.⁊ doc. in.c.ex insinuatione de rescriptis. Et idē voluerit.d.Ant.in.d.c.qntauallis per dictas rōnes:idē Saly.in.l.cū antea.C.de arbi. Bald. in.l.iij.eo.ti. Raph.solitus idē tenere in recolt̄.quib⁹ rn̄detur ꝙ negatur ꝙ tacite insit eo modo quo exprimit̄:nam lz debeat iudicare de iure ex honestate:tū nō ex necessitate quadā causatiua si nō vult teneri parti per.l.si quis in cōscribēdo in fi.C.de pactis. Tū nō rōne ptātis eis cōcesse immo regulariter censet̄ actū inter partes ꝙ stet̄ laudo siue eque siue inique laudauerit.d.l.diem proferre.§.stari de arbi. Non obstant no.per Innoc.in.d.c.prudentiā ⁊ doc.in. d.c. ex insinuatione.qꝛ in iudice delegato nō inest hoc ꝙ sue sententie stari debeat siue eque siue inique sententiauerit ꝓut in arbitro. Preterea superior de cuius preiudicio nō agitur censet̄ excitare iudicē delegatū non alterare iurisditionē ⁊ facultatē:sed cū eius vices gerat.l.⁊ si pretor.ff.de offi.ei⁹ cui man.est iurisd.⁊.c.sane el.ij.de offi. delega.⁊ vtit̄ iurisditione delegantis.d.l.j.§.qui mandatā censetur cōmittere iurisditionē qualez ipse cōmittens habet:sed arbiter nō gerit vices partium compromittentiū. Et cum de eoꝝ preiudicio graui agit̄ ex quo non pōt appellari neq; de iniquitate dici vident̄ apponere dicta ꝟba vt sibiipsis ꝓuideant de remedio ꝙ a iure denegatur. Et qꝛ agit̄ de cōmissione pene agit̄ ista interpretatio assumatur tāꝙ benignior ar.l.si preses.⁊.l.interp̄tatione de penis.⁊.c. in penis de reg.iu.in.vj.insup lz qn̄ ꝯpromitteretur solū vt in arbitrum cadere possit dicta disceptatio:tū secus qn̄ ꝯpromittitur: vt in arbitrum ⁊ arbitratorem. Nam in arbitratore non inest tacite vt sentētiet de iure:ideo eo respectu operatur limitationem potestatis:ideo pariter alteret ⁊ limitet potestatem arbitri:ne idem verbum duo determinans illa dispariter determinet cū possit illa pariter determinare contra.l.fina.C.de sententijs.⁊.l.iam hoc iure de vulga.⁊ pupil.cum concordan.prout dictam differentiam ponderat Rapha.fulgo.in dicto.§.stari. Cum itaq; in casu nostro compromissum fuerit: vt in arbitratores ⁊c.ideo dicta verba de iure sententient reddant laudum nullum si de iure nō est laudatuz. Quod maxime dicendum est in casu nostro propter verba que subduntur in compromisso vz ⁊ promiserunt habere ratum ⁊ firmum omne id ⁊ totum quod per dictos arbitros fuerit laudatum ⁊ sententiatuz de iure ⁊ non aliter ad penam ⁊c.per que verba apparet apte mens contrahentium:⁊ quod illa verba de iure non exprimuntur eo mo-

3 do quo insunt tacite. †Nec obstat statutum prohibens appellari ⁊ de iniquitate dici:quia non loquitur quādo est compromissum in arbitrum de iure ⁊ de facto:vt patet duz dicit elquale compromisso se fara de ragione e de facto:ita quod non sumus in terminis statuti cum istud compromissum non sit factū sub forma statuti. Preterea statutum non tollit nullitatem hoc est quod non possit dici de nullitate laudi. Sed loquens de laudo debet intelligi de laudo valido.l.iiij.§.condemnatum de re iudica.⁊ cle. pastoralis. eodem

4 titu.⁊ per Barto.in.l.j.§.parui.ff.quod vi aut clam. ¶ † Est modo adenndum secundum dubium vz vtrum sit laudatum de iure: circa quod videtur dicendum quod sic cum dicta domina Gabriela conuenerit de non petendo aliquid de bonis paternis. Et licet non interuenerint solennitates requisite in contractibus minoruz secundum formam iuris municipalis neq; ille que requiruntur de iure communi:prout est decretum iudicis:vt.C.de predijs mino.sine decre.non alie.in rubro ⁊ nigro.⁊.ff.de rebus eorum in princip. ⁊ tamen eris alieni vel similis.l.ob es.C.eodez titulo.⁊.l.magis puto.§.si es alienum. Tamen cum iurauerit videtur quod sit contractus firmatus iuramento ⁊ non possit veniri contra per aut.sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.⁊.c.cum contingat de iureiurā. nec videtur obstare quod fuerit enormis lesio vltra dimidiam iusti precij propter quam lesionem datur remedium rescisionis cōtract⁹ l.ij.C.de rescin.ven.⁊.c.cum dilecti.⁊.c.cum causam de emptio.⁊ vē. Nam videtur quod iuramentum tollat remedium.d.l.ij.⁊ similium prout volunt glos.⁊ Barto.Bald.⁊ docto.communiter in.d.l.ij.et glos.⁊ docto.communiter in.d.c.cum causam.⁊ glo.in verbo custodiantur in fi.aut.sacramenta puberum si aduersus vendi.⁊ docto. ibi quod videtur procedere non solum in maiore: sed etiam in minore si iurauit non venire contra ratione minoris etatis vel alia ratione prout sentit glos.in.d.l.ij.⁊ volunt ibi Barto.⁊ docto.⁊ glos. in dicto verbo custodiantur.⁊ Ange.⁊ Salyc.ibidem ⁊ docto.in.d. c.cum causam.⁊ Imo.in dicto.c.cum contingat.xxviij.seu.xxix.columna.sed nō videtur dubium quod lesio vltra dimidiā iusti precij sit enormis lesio:ideo ex hoc videtur quod dicta renunciatio non vitietur ratiōe enormis lesionis nec veniat dicta de causa rescindē-

5 da. †Preterea dictum remedium non videtur habere locū in trāsactione prout voluerunt glo.⁊ Joan.an.in.c.pe.de emp.⁊ vend. et Spec.in titu.de emp.⁊ vend.§.nunc videndum. ver.quid de trāsactione.quod ⁊ voluerunt Bald.⁊ Saly.in dicta.l.ij. communiter antiqui in dictis iuribus:facit ad predicta tex.in.d.aut. sacramēta puberum.⁊ que ibi per doc. Et insuper licet iuramentum sit dolo aduersarij extortum : tamen videtur quod artet iurantem ad non veniendum contra non petita absolutione a iuramento:prout cōmuniter tenetur in.c.si vero de iureiurā.⁊ in.c.verum eodem ti.sed dicta domina Magdalena non petijt absolutionem a iuramento: merito videbatur repellenda per predicta ⁊ nō solum in foro ecclesiastico ratione peccati:sed etiam in foro seculari per.c. licet mulieres de iureiurād.lib.vj. Et per consequens videtur laudum fuisse validum : ⁊ de iure latum. et consequenter videtur militare dicto §.stari ⁊ ius municipale ꝙ prohibet appellari ⁊ de iniquitate dici.

6 ¶ †Tamen his non obstantibus contrarium puto magis iuri consonum: nam premittendum est quod portio dictorum bonorum paternorum pertinens ad dictam puellam erat valens ⁊ communis extimationis ducentorum florenoꝝ. et vltra vt deponunt quamplures testes: et dicta portio clare pertinebat ad eam quia non est dubium quod de iure communi pariter succedit filia: prout masculus autentica.in successione.C.de suis et legiti.facit autentica.cessante in fine ⁊ autenti.sequentes.⁊ sic id quod remisit dicta puella valebat vltra quadruplum plusquam quinquagita pro quibus dicitur renunciasse:et vltra non apparet quod illa quinquaginta habuerit: et tamen confessa fuit habuisse et recepisse:et est verisimile quod non habuerit tunc: quia in contractu dotali dictus Antonius petri promisit dare pro dote quinquaginta: ita quod ex hoc etiā deducitur simplicitas dicte puelle ⁊ dolositas dicti Antonij:inducentis illam puellam ad renunciandum tante rei ꝑ quinquaginta que sperabat habere:licet illa quinquaginta non posset ab inuito extorquere cū illa ꝯfessa sit habuisse:ita ꝙ etiā in illa confessione fuerit verisimiliter lesa:ad hoc ꝙ dicit Ang.in.l.certum.§. in princ.ff.de confessi.dicens ꝙ sponte confitent̄ delictum si aliter

non apparet censetur lesus: ⁊ idem dr tenuisse dominum Alex. de Jmo. in. l. nam postea. §. si minor. ff. de iureiuran. Et lz loquantur in delictis: eadẽ rõ cadit in alijs confessionibus ꝑiudicialibus ꝓut fuit ista de qua agitur. Ex quibus euidenter apparet ꝙ in casu isto lesio fuit nedum enormis: sed enormissima: ⁊ vbi est enormis lesio presumitur dol⁹. l. si superstite ⁊ ibi no. C. de dolo. Saltem in minore: ideo nõ inmerito Bal. in corpore vñ sumitur aut. sacra puberũ vz in. c. j. §. item sacra de prohibi. feudi alie. per Fede. x. colla. dicit quod quando minor leditur enormiter presumitur dolus aduersarij ꝙ ⁊ vult Bal. in. l. fi. C. si aduer. ven. ⁊ idẽ vult. d. Ant. in. d. c. cuz contingat in quarto suo casu principali. dicens ꝙ si nõ arguit aliqua deceptio que habeat annexũ dolum saltem presumptum nullum remedium competit vt ibi per eũ. 7 † Qñ itaq; esset lesio parum vltra dimidiam iusti precij procedere possit illa opinio que vult qd iuramentum tollat remedium. l. ij. de rescin. ven. ⁊ nõ censeat extortus dolo aduersarij ex proposito saltem in maiore leso qui non ita de facili decipitur: ⁊ dolus scienti ⁊ volenti non infertur. l. cũ donationis. C. de transac. Si vero lesio est multum excessiua vltra dimidiam iusti precij puta qr est lesio in triplo vel quadruplo ⁊ tunc procedat opi. tenentiũ ꝙ iuramentũ non artet ⁊ tenentium quod presumitur dolus ex proposito: saltem in muliere prout hec omnia concurrunt in muliere et minore prout hec omnia concurrunt in casu nostro in quo vltra quadruplum decipitur puella minor insuper innupta habitans vna cum fratre perfecte etatis cui verimiĩlr maxime pro etate habebat reuerẽtiã: ⁊ puelle innupte nubilis etatis cupientes nubere de facili deueniunt cum fratribus maioribus natu ad contractus ⁊ renũciationes quas petũt frẽs ad finẽ vt eoꝝ ꝯsensu honeste nubẽt attento ꝙ indecoꝝ censet puelle querere sibi virũ: ⁊ verecũdant illũ appetere: ⁊ plerũq; nõ de facili inuenirẽt qui indisplicentiã suorũ illas acciperent in vxores: ⁊ in simili casu fuit hac tempestate in hac nr̃a ciuitate cõsultum per integerrimos consulentes ⁊ clarissimos doc. d. Joannẽ petrutij ⁊ dñm Bñdi. capraz dños ⁊ ꝑceptores meos: ⁊ ego pluries ꝯsului ⁊ legẽdo tenui i dicta aut. sacra pub. Faciẽdo differentiã iter magnas seu enormes lesiones: ꝓut ⁊ huius drĩaz inter gradus lesionũ. Facit etiã Ang. in sua dispu. incip. quo ad inuicem litigantes faciẽs drĩam inter enormẽ enormiorẽ ⁊ enormissimã lesionẽ: ita ꝙ ꝓmittẽs nõ venire contra rõne enormis lesionis poterit venire contra rõne enormioris lesionis ⁊ fortius rõne enormissime ꝭm eum: ⁊ facit ꝙ habet ꝑ Bar. in. l. si societatẽ. §. arbitroꝝ. ff. pro socio ⁊ ꝑ cañ. in. d. c. cũ ꝯtingat. 8 † Nec ob. ꝙ dicũt Jo. an. ⁊ Dñicus in. c. ꝙuis de pac. in. vj. volẽtes ꝙ dictũ cap̃. ꝓcedat etiã vbi nihil est datũ filie ꝓ dote qr rñdetur qd nõnulli tenẽt ꝯrium: ꝓut sunt Richar. ⁊ Bart. de Salyc. in. l. pactum dotali. C. de colla. ⁊ vr̃ de mẽte Raph. ful. ibi. Et hec ps vr̃ rõne. s. adducta qr mulieres cupiunt nubere ⁊ nupte fortius mitti ad maritũ ⁊ turpe ⁊ verecundant illud postulare vel nubere vel nupte ire ad maritum sine deliberatione suoꝝ: qui plerũq; impedirent vel ꝓcrastinarent si mulieres non implerent eorũ votum ⁊ puelle ꝓpter reuerentiam ⁊ ꝓpter hanc cãm ⁊ nonnunꝙ qr parũ intelligunt trahuntur ad faciendum qcqd sui postulant: q̃ etiã ꝯtingere de facili potuerunt in casu nostro. Dato aũt ꝙ dictũ Jo. an. ⁊ Domi. militaret nihilominus nõ obstat: qr tũc in effectu est quedam donatio in qua non censet semꝑ lesus q donat: nã ingt dñs beatius est dare ꝙ accipere. c. cum marte de cele. mis. Et qñ quis donat nõ hz recõpẽsam scit qd facit non ita decipit ꝓut qñ dat ꝓpter recõpẽsam nõ ꝯdignaz: qr põt credere ꝙ nõ sit tãta disproportio ⁊ nõ ita de leui trahit qs ad gratis ꝯcedẽdũ vl' renũciãdũ ꝓpter recõpensaz in qua de facili põt ledi facit. l. si ego. ff. ad velle. 9 † Preterea ibi loqtur in patre in quo nõ cadit ꝑsumptio ꝙ velit decipere filiaz dolose. ar. l. si. in princ. de cura. furi. C. ⁊ maxime cũ non agat ꝑncipalr de interesse suo cũ agat de successione post mortez nos sum⁹ in pacto inito cum fratre quo casu non ꝓcedit. d. c. ꝙuis ꝭm Raph. ful. in. d. l. pactũ dotali. illud em̃ capitulũ est iuris correctoriũ: ideo nõ dz trahi ad casum in quo nõ loquit ꝭm eũ q dicit se ita ꝯsuluisse. ꝙ dictuz lz gñalr sumptũ nõ trãseat sine scrupulo tñ qñ est enormis lesio põt ꝓcedere: qr in fratre magis de facili presumi dz dolus ꝙ in pr̃e: tuz qr agit magis de interesse fratris ꝙ patris in tali pacto: tum qr nõ est ea affectio fratris erga sororem prout patris erga filiam. Et qcquid sit. d. c. ꝙuis. loqtur in pacto ⁊ iuramẽto non dolo ꝑstito. siue ergo nihil sit datũ siue datũ aliquid siue patri sit prestitũ iuramẽtũ si procederet ille tex. ꝓcedit qñ non interuenit dolus. Sed vbi interuenit enormis lesio: vt in terminis nostris ibi adest vere dolus re ipsa ⁊ presumptus dolus ex proposito vt supra deductũ est: merito ille tex. intellect⁹ etiã vt supra per Jo. an. ⁊ Dominicũ nihil obstet. Nec dicat aliquis ꝙ ille tex. ꝭm hoc seruiat nobis de vento: qr plurimum seruiret etiã si diceremus ꝙ ille tex. non procederet vbi esset parua vel nulla lesio: nam tex. d. l. pactũ dotali loquit generaliter: nec oporteret ꝓbare de aliqua lesione vel dolo vero vel presumpto ad impugnandum pactum non iuratum. Et tñ vbi est iuramentũ pactũ valet siue sit lesio siue non dũmodo non nimis excessiua ꝑ iã dicta: nec quicquã confert si iuramentum validat donationem inter virum ⁊ vxorem: quia talis donatio non vitiatur ratione lesionis neq; ratione doli re ipsa vel ex proposito. Sed ne nimio amore se spolient ⁊c. vt. l. j. ff. de dona. inter virum ⁊ vxorem. 10 † Nec obstat ꝙ remedium. l. ij. C. de rescin. ven. secundum multos nõ habet locum in transactione: quia licet verum sit habito respectu ad id ꝙ remittitur per transactionem: licet. n. pro. xl. remittatur res que valeret. c. vel. cl. quia põt esse tantus dubius euentus litis quod ius remissum non inuenisset emptorẽ pro. xl. Sed si habita consideratione dubij euentus litis ⁊ expensarum ⁊ laboris litis extimaretur centum quod remissum est pro. xl. secus qr transactio venit rescindenda: prout concludit Bar. in. d. l. ij. ⁊ in. l. si quis cum aliter de verbo. obli. ⁊ in. l. lucius. §. fi. ff. ad treb. ⁊ in. d. §. arbitrorum: ⁊ idem voluit Jac. de are. ⁊ Ray. ⁊ Ange. in. d. l. lucius. prout ibi refert Jmo. pro quo facit glo. in. l. per diuersas. C. manda. ꝭm eundem Jmo. qui videtur potius inherere huic opi. ꝙ cõtrarie opi. ⁊ eam etiam sequit Jmo. in. c. cum cãm de emp. ⁊ ven. que opi. est equa secundum eum ꝭm quem idem tenet Cardi. florẽ. quã ⁊ firmat ibidem Panor. ⁊ lz glos. in. d. c. cum causam. ⁊ Can. ⁊ Joan. an. ibi teneant contra bar. in hoc. s. ꝙ trãsactio non rescindatur propter lesionem vltra dimidiam iusti precij. ⁊ Spec. ⁊ Bald. ⁊ multi idem sequuntur. Tamen possunt intelligi quod non rescindatur ꝓpter lesionem predictam habito respectu ad veram extimationem in quo concordat etiam Bart. ⁊ opi. ita concordat Jmo. in. d. l. lucius. §. fi. vel ꝙ nõ habeat locũ remediũ. d. l. ij. de rescin. ven. ⁊. d. c. cum causam que iura locuz habent in contractibus bone fidei trãsactio autem regulariter est stricti iuris. §. actionum insti. de act. Sed locum habeat remedium d. l. si quis cum aliter. ꝙ ad idem tendit ⁊ militat in cõtractu stricti iuris: prout etiã dicit Jmo. in locis supra adductis maxime in. d. c. cum causam. 11 † Et dato ꝙ non haberẽt locum dicta remedia. Tamen debent intelligi qñ fieret timore litis: non quando nulla esset lis nec appareret litis dubitatio. Sed soluz immisceretur verbum trãsactionis prout contingit in casu nostro. nam transactio est nomen generale quotiens ab actione receditur ex ethymologia vocabuli de qua per glo. ⁊ doc. in. l. ij. C. de transac. Et hinc dicunt doct. transactio est contractus innominatus: qr habet nomen generale prout dicimus in permutatione ⁊ facit. l. ij. ff. de iureiuran. alias de facili fieret fraus adijciendo verbum transactionis nõ. n. intelligũt puelle verbum transactio quid significet insuper nemo negat quin vbi interuenit dolus ex proposito trãsactio rescindatur: sed supra probatum est quod dolus ex ꝓposito presumitur: ideo rescindi debet etiam transactio. nos autem nõ agimus de rescisione ratiõe doli vel lesionis: sed ratiõe defectus solẽnitatis iuris communis ⁊ maxime iuris municipalis: qui defectus reddunt contractum nullum cessante virtute iuramenti que cessat saltem quo ad validitatem cõtractus quando dolus interuenit per. d. c. ꝙuis. ⁊. d. c. cum ꝯtingat de iureiuran. 12 † Nec ob. ꝙ non fuit impetrata absolutio a iuramento ideo iuramentũ videtur ꝙ deberet obstare: nam aduertendũ est qd licet alias soleat dubitari: an iuramentum dolo extortum liget adeo ꝙ sit opus absolutione. d. c. verum. ⁊. d. c. si vero. ⁊. c. abbas qd metus causa. ⁊ per Jmo. ⁊ Panor. in. d. c. cuz contingat. ⁊ domin⁹ Benedictus capra preceptor meus dicit se pluries consuluisse ꝭm supra recitatum dictum Vincen. ⁊ domini Nico. Panor. Ex quibus videtur posse concludi non absurde ꝙ dicta gabriella non teneretur petere absolutionem. Dato autem ꝙ teneretur petere absolutionem ⁊ incideret in periurium veniendo contra: tamen non propterea debebant rei absolui a petitis dato ꝙ ipsa non esset audienda ꝓpter peccatũ periurij: nõ ꝓpterea rei fouebant iustitiã qd deberent absolui diffinitiue rei qui fouebant malam causam: quia iuramentum est nullius momenti saltem quo ad partem dolosam ita procedat tex. d. aut. sacramenta puberum. non em̃ debebat domine gabrielle tolli facultas petendi absolutionẽ a iuramẽto: ⁊ fieri ꝙ aduersarij eorum dolo vel parentis lucrentur. l. ne ex dolo. ff. de dolo. ideo absolutio fuit iniqua: ⁊ per consequens nulla per dicta supra in primo articulo. Accedat predictis quod in instrumento cuius copia mihi ostenditur dicitur ⁊ qr minor. xxv. annis iurauit ⁊c. Que verba precedentia innuunt quod iurauerit non venire contra ratione minoris etatis: ideo veniendo contra ratione enormis lesionis vigore remedij. dicta. l. ij. ⁊ ad dictã. l. si quis cum aliter. aut vigore doli presumpti non venit contra iuramentum: quia intentando dicta remedia non venit contra ratione minoris etatis ex quo illa remedia etiam maioribus et hoc clarum: prout dicunt Bartolus ⁊ docto. in dicta. l. ij. ideo cuz non appareret quod aliud iurauerit non debebat ratione non petite absolutionis absoluere reos vel repellere actricem. Et hoc medium reddit rem satis meo iudicio claram. Sed me extendidi circa precedentem articulum: quia forte posset doceri quod sub illis verbis ⁊c. solitum erat plura compleri: quia fui prolixus in precedenti articulo non me extendo vlterius. Laus deo.

Summarium super consilio. clxij.

☞ Statutum excludẽs matrem vltra quartam excludat a dicta quarta auũculum venientem mediante eius persona.

1 Proximiores succedunt post fratres ⁊ fratrũ filios sublata differentia sexus ⁊ agnationis sola cognatione inspecta.

2 Auunculus dr̃ esse proximior filijs patrui qꝛ hi sunt in quarto gradu auunculus vero in tertio.
3 Sequentia declarant precedentia.
4 Statutum loqu͂es expresse in vno capitulo nõ trahit̃ ad aliud vbi est iuris cõmunis correctorium.
5 Statutum excludens vnam ꝑsonam excludit etiam omnem aliam venientem ea mediante.
6 Statutum habilitare nõ põt ꝑsonam non subditam.
7 Ratio subtilis est in pratica periculosa licet in puncto iuris nõ sit spernenda.
Testator forensis in dubio censetur se regulari velle secundum statuta sui domicilij.

¶ Consilium.clxij.

IN nomine dñi nostri Iesu christi. ¶ †Constat ꝙ de iure cõi auunculus ꝓfert̃ fratribꝰ patruelibus prout sunt filij patruoꝝ: nã post fratres ꝛ filios fratrũ succedunt ꝓximiores in gradu sublata differentia sexus ꝛ agnationis sola cognatione inspecta in aut. de heredi. ab intest. §. si vero neq̃ fratres vñ sumitur aut. post fratres fratrũq̃ filios. †Constat aũt ꝙ auũculus est ꝓximior: qꝛ in tertio gradu insti. de gradibus. §. tertio gradu. ꝛ ff. eo. ti. l. iurisconsultus. §. tertius gradus ver. auunculꝰ. ꝛ filij patrui sunt in quarto gradu. d. l. iurisconsultus. §. quarto gradu ver. eodẽ gradu sunt ꝛ insti. eo. ti. §. quarto gradu. de iure itaq̃ cõi in vniuersis bonis succederet auunculus absq̃ vlla hesitatione. † Uidendũ est itaq̃ an iura municipalia excludãt dictũ auũculum. ꝛ profecto tria iura municipalia adducunt̃ vnũ edictũ ab illustri dño ꝑfecto duo statuta ciuitatis fanensis primũ sub rubrica ꝙ extantibus masculis femine nõ succedant ꝙ quidem nullatenus tangit casum nr̃m: qꝛ loquitur in successione ascendentis scꝫ patris aui vel proaui: non aũt loquitur de transuersalium successione: ꝛ indefinita loquutio rubrice limitatur ꝛ declaratur ꝑ nigrũ specifice loquens: ꝛ verificantur verba illa indefinita in ꝑsonis specificatis in nigro: qꝛ sequentia declarant ꝓcedentia. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. ꝛ l. qui filiabus. eo. ti. ꝛ l. heredes palã. §. sed si notam. ff. de testa. ꝛ indefinita non eq̃pollet vniuersali ex ꝓpria vi vboꝝ. sed ex humanitate dicit tex. in. l. si seruitꝰ de serui. vrb. ꝓdi. ꝛ ibi no. Bal. ꝛ doc. ꝙ ꝛ per illum tex. dicunt Pet. de bellapertica. Bar. ꝛ Imo. in. l. si pluribus de leg. ij. Et merito qꝛ pluralis loquutio est contẽta duobus. l. inter illam in fi. ff. de verb. signi. ꝛ in. c. pluralis loquutio de reg. iur. in. vj. † Item demonstrat̃ per aliud statutũ sub rubrica de succes. ab intest. vbi spãliter disponitur de exclusione descendentium feminaꝝ extantibus descẽdentibus masculis: ꝛ de successione transuersaliũ disponit de exclusiõe matris ꝓpter patruos ꝛ fratres patrueles ꝛ de exclusione sororis ꝓpter patruos: ꝛ nõ excludit matrẽ ꝛ sororẽ a toto: sed a tribꝰ partibus de quatuor ꝛ ab alijs vlterioribꝰ in gradu nõ excludit eas in aliquo. Ex quo patet ꝙ non excludant̃ gñaliter femine: nec alique gñaliter ꝓpter masculos: sed alique ꝓpter aliquos: prout ex nigro dictoꝝ statutoꝝ exprimitur: ꝛ iste iuris cõis correctiones non sunt extendende: sed restringende. l. ꝓcipimus. C. de appel. ꝛ. l. ius singulare. ꝛ. l. ꝙ vero cõtra de. ll. ꝛ. c. cũ dilectꝰ de consue. cum si. silr̃ decretũ ꝑfecti nõ militat hoc casu. solũ. n. excludit filias dotatas ꝛ descẽdẽtes ex eis hic nõ agitur de successione filiarũ vel earum descẽdentiũ nec de successione feminaꝝ dotataꝝ. Sed de actiua successione auũculi q̃ nõ est de descẽdẽtibꝰ filiaꝝ dotataꝝ. Itẽ nõ agit̃ de passiua successione pr̃is vel matris neq̃ collateraliũ filiaꝝ q̃ sint dotate: ꝛ insuper vt filie dotate excludant̃ simplr̃ opꝫ ꝙ sint dotate vsq̃ in q̃titatẽ legitime alr̃s excludunt̃ solũ ab hr̃ditate dotantis: ꝛ solum excludũt̃ a filijs ꝛ nepotibꝰ: ꝛ sic sumꝰ extra terminos dicti decreti. 5 †Ex quibꝰ patet ꝙ dicto auũculo nõ obstat primũ statutũ fanense: nec decretũ ꝑfecti: qꝛ nõ loquũt̃ in casu isto: restat videre vtrũ obstet scdm̃ statutũ fanense. ꝙ q̃dem statutũ nullã mẽtionem facit de auũculo. sed auũculus excludi vr̃ ea rõne qꝛ excludit̃ mater a fratribus patruelibus a quarta parte supra ꝛ exclusa mr̃e excludunt̃ oẽs coniuncti ꝑsone defuncte mediante mr̃e: ꝓut no. Bart. in. l. ij. §. videndũ. ff. ad tertu. q̃ magis gñaliter loquit̃ quasi ꝯiuncti ex infecta radice ꝓut volunt Bal. Salyc. ꝛ Pau. de cast. in. l. maximũ vitiuꝫ. C. de liber. prete. ꝛ Pau. de cast. in. l. illã. C. de colla. Et est cõis sententia: ideo qꝛ mater nõ excluditur a quarta parte bonoꝝ ꝯstat qδ nec excluditur auunculus de quo statutuꝫ non loquit̃. itẽ ꝯstat qδ dictum statutũ fanense nõ militat in bonis sitis extra territoriũ fanense. Nã hmõi statuta excludẽtia feminas nõ trahũt̃ ad bona sita extra territoriũ statuẽtiũ in bonis itaq̃ sitis extra territoriũ fanẽse seruat̃ ius cõe: ꝓut cõcludit Bar. in. l. cũctos populos. C. de sum. trini. in. vj. q. ꝓnci. ea rõne qꝛ statutũ excludẽs feminas est prohibitoriũ ꝛ odiosum. arg. l. maximũ vitiũ. C. de libe. prete. ꝛ ibi Bal. col. xvij. versi. subseq̃ẽter seq̃tur dictũ Bar. ꝙ ꝛ voluit Iac. de ra. Gui. de cu. ꝛ Cy. in simili. q. in. d. l. cũctos ppl'os. tenẽtes ꝙ ꝯsuetudo nõ trahit̃ ad bona sita extra territoriũ quos in effectu sequit̃ Bar. ibi in. vij. q. ꝛ idẽ firmat Pe. de anch. in repe. c. canonũ statuta de ꝯsti. xcij. col. ꝛ in. lxxxvij. col. volẽtes ꝙ ꝯsuetudo anglicana nõ militet in bonis mariti sitis extra angliam: nec est diuersa rõ in terminis huius statuti q̃ sit in terminis dicte consuetudinis vt de se innotescit. 6 †Facit ad ꝓdicta qδ no. Bal. in. l. q̃cũq̃. C. de ser. fugi. volens ꝙ statutũ excludens auũ maternum ꝓpter patruũ est odiosum odio irrationabili: ideo adeo stricte interꝓtandũ ꝙ non excludetur auia materna adeo ꝙ si cõcurrunt patruꝰ auus maternus ꝛ auia materna patruus in nihilo succedat. silr̃ ergo censeatur odiosuꝫ ꝛ restringendum istud statutum excludens matrem que est in priori gradu q̃ auus maternꝰ ꝓpter fratres patrueles qui sunt in vlteriori gradu q̃ patruus lꝫ non excludat matrem in totũ. Et saltem hoc ꝓcedat attento ꝙ dicti auunculi sunt forenses nõ subiecti statutis ciuitatis fani. Et vba dicti statuti dirigunt̃ in personam scꝫ ꝙ mater succedat in quarta parte ꝛ a ꝯrio ꝙ non succedat in residuo ꝛ sic legitimat vl' illegitimat personas ad successionẽ: ꝛ iura municipalia non pñt legitimare vel illegitimare personas forensium: prout no. Bal. in. l. j. C. de sum. trini. col. xj. ꝛ. xij. vsic. circa ꝙ querit̃ primo et ver. seq. Et silr̃ Bar. in eadem. l. j. co. vij. ver. sed circa hoc dubitatur ad propositum dicit ꝙ statutũ non põt habilitare ꝑsonam nõ subditã. Nec aliquid circa eã disponere: ergo nõ possit disponere ꝙ nõ succedat ꝑsona non subdita: ꝛ maxime qꝛ successio vniuersalis maxime directa fit in hereditate que hereditas est quid vniuersum incorporale insti. de rebus corpo. ꝛ incorpo. §. j. ꝛ non claudit̃ loco itaq̃ non est in territorio nec extra territorium: ꝛ põt esse hereditas sine corpore. l. hr̃ditas. ff. de peti. here. bona sita in territorio ꝛ extra veniũt in consequentiam quandã ꝙ demonstratur: qꝛ quando petitur hereditas petitur principaliter declarari istud ius vniuersale pertinere ad libellantem. bona autẽ restituenda veniunt accessorie officio iudicis: ꝓut hec habẽtur in. l. j. in principio de edẽ. ff. ꝛ in. l. diuus. ꝛ in. l. regulariter. l. lꝫ minimam de peti. heredita. prout hãc rõnem ponderat Bal. in repe. l. j. C. de sacrosan. eccle. in subdito excluso per statutum a successione ꝙ per hoc censeat̃ exclusus etiaꝫ a bonis hereditarijs. 7 †Et vr̃ rõ subtilis ꝛ nõ spernenda in pũcto iuris: lꝫ in pratica esset periculosa: qꝛ cõis opi. est in ꝯriuꝫ vt patet ex supra relatis: ꝛ ipsiusmet Bal. in. d. l. cunctos populos: ꝛ illa cõmunis opi. tendit ad restringendam odiositatem ꝛ exorbitantiam itatuti vel consuetudinis. Sed in terminis nostris venit restringenda exorbitantia ꝛ odiositas statutorum. Et ideo non mirũ si esset amplectenda dicta rõ vt non excludatur in aliquo persona nõ subdita lꝫ non esset amplectenda vt persona subdita excludat̃ in omnibus bonis qꝛ est diuersa rõ per predicta. Ratio autem Salyc. qui vult qδ excludatur in omnibus non placet. dicit enim ꝙ succedens censetur succedere ex voluntate defuncti. l. si quis cum nullum. ꝛ. l. conficiuntur in fi. princip. ff. de iure codi. Et quis videtur se conformare cum dispositione statutorum sui domicilij per no. per bartolum in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de ope. li. Nã Bald. in simili videt̃ dictã rationem tacite volũtatis. ꝛ illi respondet ꝙ est quedam fictio que non causat successionẽ testati ꝑm eum quasi dicat ꝙ ex ea non causatur successio. ꝛ insuꝑ est fictio ꝙ succedens ab intestato habeat voluntatẽ defuncti. Est ꝛ alia fictio seu presumptio ꝙ censeatur quis se conformare cum dispositiõe iuris municipij sui. ꝛ due specialitates nõ cõcurrunt. l. j. C. de iure dotiũ. Ita ꝙ probabiliter posset attentari ꝙ dicti auunculi non excludant̃ in aliqua parte etiã in bonis sitis in territorio fanensi. Sed lꝫ in eam partem satis inclinem: tamen non audeo firmare. Firmo aũt prout consultanti dixi me firmaturũ ꝙ dicti auũculi succedant in bonis sitis extra territoriũ in solidum. ꝛ in bonis sitis intra territoriũ fanense saltem in quarta parte circa substitutionẽ aũt deductaꝫ in themate. Nihil dico quia ꝯstat ꝙ expirauit ꝛ in ꝯsultatione non fit de ea vis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxiij.

☞ Testamento patris in quo filius est institutus ꝛ grauatus de restituendo hospitali an bona eiusdẽ filij aduentitia deueniant ad dictum hospitale virtute substitutionis cuꝫ ad illud nondũ iuerãt bona paterna eo tꝑe dato ꝙ erant itura post mortem filij vbi etiaꝫ dictus filius institutus deueniendo ad mortem in pñtia duorum testium dixit voglio che la robba mia vada doue e andata la robba de mio patre. per totum.
1 Sentẽtia nõ exprimere cãm iudicij cauti iudicis est.
2 Legitimam an sufficiat relinquere ascendenti quoquo relicti titulo ne testm̃ descendentis rumpatur.

¶ Consilium.clxiij.

IN nomine dñi nostri Iesu christi. ¶ †In cõsilijs decisiuis solitus suꝫ breuiter ꝛ ꝯclusiue ꝓcedere. Et q̃ñq̃ sine iurium ꝛ rõnum allegationibꝰ fretus auctoritate Spe. in ti. de ꝯsilij regsi. vsi. porro. Nam ꝯsiliũ decisiuum tẽdit ad instruẽdum iudicare debẽtẽ qualiter habeat ferre sñiam. Et cautũ est nõ exprimi cãm in sñia vt ꝑ Spe. in ti. de alleg. ꝛ dispu. §. porro ver. qualiter. ꝛ in ti. de senten. §. in summa ver. verum ꝛ per Ioan. and. in. c. sicut de appel. ꝛ ꝑ Panor. ibi: ꝛ in ꝯsil. ij. incip. dũ esset materia questonis vbi talem consultorem assimilat iudici sententianti: visis itaq̃ nonnullis scripturis ad me sub sigillo transmissis: videlicet petitionem

quorundam asserentium se santeses hospitalis ⁊c. nomine ipsi⁹ hospitalis agentium. ⁊ responsiones conuentorum tempore productionis petitionis ⁊ certas exceptiones postea pro eorum parte ꝓductas. ⁊ articulos pro parte agentium semel productos ⁊ interrogatoria pro parte conuenta. ⁊ attestationes duorum testium deponentium super vltima voluntate Christophori de cuius bonis agitur. Et quorundam aliorum testium super bonis germini patris dicti Christofori que asseruntur peruenisse ad dictum Christophorum. ⁊ viso testamẽto Guerrini. ⁊ tribus consilijs redditis in materia duobus cõtra agentes vno pro eis. † Profecto nescio quo me vertam: q̄r in quibusdam aliud suadẽt acta aliud veritas deficit em̄ pro parte conuentorum probatio eius ꝙ erat principale fundamẽtum eorum scilicet quod benedicta preterita erat auia dicti christophori ꝙ ⁊ presupponitur in consilio reddito pro parte conuentorum. Non tamen probatur ex actis factis corã arbitris. Ex aduerso presupponitur in petitione quod illa vltima voluntas fuerit testamentum dum dicitur vigore testamenti conditi per. s̃. dictũ germinum ⁊ christophorum eius filium. Cum forte substẽtari potuisset ꝙ esset alia vltima voluntas si testamentum redderetur nullum preteritione auie. Constat enim quod nullum redditur testamẽtũ quando nihil relinquitur ascendenti. §. ⁊ hec quidem in aut. vt cuz de app. cog. Licet quando relinquitur aliquid non iure institutionis sit non mediocre dubium an testamẽtum vitietur. Nam Bart. in aut. nouissima. C. de inoffi. test. ⁊ in rubrica. ff. si quis a parẽ. fue. ma. ⁊ in. l. siue patronus. ff. de iurepatro. tenet ꝙ non; quem Pau. de cast. videtur sequi in. l. j. in fi. C. de bono. posses. que patro. defer. Plures autem tenẽt contra rationibus tñ quibus põt ꝓbabiliter responderi vt plene dico in aut. ex causa. C. de libe. preteri. in verbo irritum colũ. xlviij. ⁊ xlix. Animaduerto ꝙ verba repugnant parti hospitalis: q̄r non dixit Christophorus ꝙ relinquebat bona cui relinquebat eius pater nec ꝙ bona sua irent vbi itura erant bona patris: sed loquutus fuit per verba preteriti temporis dicẽdo voglio che la robba mia vada doue e andata la robba de mio padre; sed ad dictum hospitale nihil iuerat de bonis testatoris: ideo secundum verba nihil est relictum hospitali per dictum christophorum. Itez animaduerto quod de bonis testatoris aliquid erat relictum particularibus personis: ideo concluderem ꝙ proportionabiliter censeretur illis personis relictum. Item põdero ꝙ dicti duo testes nõ sunt omnino contestes in eorum attestationibus: nam vnus deponit quod reliquit vnam camorram ecclesie sancti Francisci. ⁊ de reliquis disposuit dicendo doue e andata la robba de mio patre la voglio vadda la robba mia. Alia testis simpl̄r deponit ꝙ dixit doue e andata la robba mia nihil excipiendo licet postea repetita super ĩterrogatorijs aliquid deponat super relicto dicte camorre: sed nõ quod simpliciter reliquerit ecclesie sancti Frãcisci pro vno parato altaris: prout deponit primus testis. Ex aduerso imminet coniectura voluntatis defuncti pro hospitali in totuz vel in partẽ: ideo in tanta perplexitate consulerez ꝙ res ꝯponeretur. Et bona pars daretur hospitali. Et residuum dimitteretur apud conuentos tandem si non posset componi. Et arbitri vellent sequi rigorem iuris consulo reos conuentos absoluendos esse a petitione agentium reseruato iure hospitali agendi per aliam viam sibi competentẽ. Et propter iustam causam litigandi partem succumbentem ab expensis absoluendam fore. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxiiij.

☞ Usure dotis promisse ab extraneo dotante an peti possint et an cursu temporis. x. annorum non petite videantur remisse a marito. per totum.

1 Usura est quicq̄d sorti accedit ⁊ est nouo et veteri iure ꝓhibita nec statuto vel a papa permitti põt ⁊ vsuras statuentes incidunt in penam excommunicationis.

2 Usuras affirmans esse permissas hereticus est.

3 Usura que succedit loco interesse causa fructuuz ꝑceptorum iuris est etiam in dote ꝓmissa ⁊ non soluta summa. nu. 5.

4 Dotis vsuras a marito dum viueret non petite post decennium ab herede illius non repetuntur vti remisse dicantur tacito iudicio mariti.

5 Usure dotis sunt ꝓmisse de consuetudine etiã contra extraneũ dotantem vsq̄ ad probabile interesse ⁊ quid si vxor dotez promittat. nume. seq.

Interesse an oriatur ex obligationibus dandi.

6 L. si vsuras. ff. de dona. inter virũ ⁊ vxo. an restringatur ad vxorem dotem promittentem.

Donatio non presumitur quotiens aliqua coniecturata causa potest cadere.

¶ Consilium. clxiiij.

1 In nomine dñi nostri Iesu christi. ¶ † In hac ꝯsultatione vr̃ prima facie dicẽdũ ꝙ dicta alimẽta dotis nõ debeant̃: nã videnť vsur̃ q̄cq̄d em̄ accedit sorti vsura est cañ. plerisq̄. ⁊ cañ. seq. xiiij. q. iij. ⁊ per glo. in. l. rogasti. §. si tibi. ff. si cer. pe. Et vsura est ꝓhibita nouo ⁊ veteri testõ. c. sup eo extra de vsuris ⁊ quasi ꝑ totũ. Nec põt statuto ꝑmitti Bal. in aut. ad hec. C. de vsur. ij. col. ⁊ in. l. cũctos populos. C. de sum. tri. col. iiij. ⁊ in rubrica. C. de vsur. ⁊ fruct. lega. ⁊ in. l. cum allegas. C. de vsur. Paul. de ca. ꝯsi. ccxiiij. ẜm ordinẽ noue impressionis incip. alouisius circa medium. Et claruz q̄r nec papa potest illas permittere. d. c. sup eo. imo statuẽtes incidũt in penam excõicationis cle. j. eo. ti. † Et qui ꝑtinaciter diceret vsurã nõ esse ꝓhibitã vt hereticus est puniẽdus. d. cle. j. in fi. de vsuris: † nec vr̃ obstare. d. c. salubriter de vsuris. q̄r ꝑmittit̃ vsura seu aliq̄d ꝑcipere vltra sortẽ illo casu sp̃ali: q̄r fructus subijciunt̃ diuino iudicio: al's ergo aliquid ꝑcipere nõ censet̃ esse permissum etiam in dote danda: prout volunt Hos. ⁊ Ioan. and. in. d. c. salubriter. ⁊ Imo. in. l. insulã §. vsuras. ff. solu. ma. j. col. dicit ꝙ doc. in. d. c. salubriter idẽ videtur velle. ⁊ reperio allegatũ florentinũ in. d. c. salubriter sequi opi. Ioã. and. ⁊ maxime vr̃ dicendum hoc in extraneo dotante qui nõ tenet̃ regulariter alimẽtare mulierẽ ꝓ qua dotẽ ꝓmittit. tex. em̄. d. c. salubriter loquit̃ in socero. ⁊ sic in patre mulieris q̄ pr̃ tenebat̃ filiã alimentare. l. si quis a liberis in ṗn. de lib. agno. Ideo ex quo propter dotẽ releuat̃ ab onere alimentãdi non mir̃ si tenet̃ q̄ rõ non cadit in fratribus vel in alio extraneo prout ꝯtingit in casu nostro merito ⁊c. Ideo de iure vr̃ ꝙ nõ debeant̃: nec ꝯsuetudo iuuat pari rõne prout nec statutũ ꝑut. s̃. deductum est. ⁊ Imol. late ꝓsequit̃ ⁊ videt̃ concludere ꝙ peti non possint saltem vt vsure seu alimenta dotis.

4 Et insuper dato ꝙ essent ꝑmisse vsure in dote dãda. Tñ ille vñr ex quadã tacita donatione remisse: ex quo nõ sunt petite in vita eius cui debent̃ per tex. ⁊ ibi Bar. in. l. vir vsuras. ff. de dona. inter vi. vbi vr̃ casus ⁊ Bar. ita summat ⁊ glo. intelligit illũ tex. vltio loco. ⁊ adducit in simili in. l. cum opz. §. sinaũt res. C. de bo. q̄ lib. ⁊ idẽ Saly. in sũmario refert Ang. de are. in. §. fuerat insti. de act. co. v. intelligit ipse ꝙ fuerat donatio expressa dicit glo. ibi ita dicere ⁊ Saly. eã recitat ⁊ transit ẜm eũ: ⁊ est text. vnic⁹. dicit Põta. in. d. l. insulã. §. vsuras col. vj. in fi. dicẽs esse notãdũ: q̄r non reperies ab alio tactũ. Itez sunt elapsi anni vt arbitror vltra decẽ ⁊ dicte vsure nũq̄ sunt petite: ideo ex hoc capite videnť remisse ꝑ. l. cũ quidã. §. diuus. ff. de vsur. ꝑut ꝑ illũ tex. ꝯsuluit bal. ꝙ vir nõ petẽs vsuras dotis ꝑ decennium censet̃ illas remisisse prout illud ꝯsiliũ refert Ponta. in. d. §. vsuras. co. vj. Nõ autem ꝓcedit ꝑ viã prescriptionis: sz debitor allegare dz vsuras remissas ⁊ ad id ꝓbandũ inducere dz vsuras nõ habitas neq̄ petitas ꝑ decẽnium ꝑut sumit̃ ex dictis Bart. in. l. cũ de

5 in rẽ verso de vsuris. ¶ † His tñ ob. ꝯrium puto de iure verius. nam doc. cõiter volũt ꝙ licite sunt vsure q̄ petunt̃ a viro substinẽte onera matrimonij aduersus nõ soluentẽ dotẽ per. d. c. salubriter de vsuris prout tenent Pau. de leaz. Ioan. cald. d. Anto. ⁊ Panor. in. d. c. salubriter Bar. ⁊ Pon. in. d. l. insulaz. §. vsuras Bal. in. l. fi. §. preterea. C. de iu. dot. ⁊ in aut. ei qui. C. de bonis aucto. iu. possi. Pau. de ca. in ꝯsilio incipiẽte quidã gentilis numero. cxxvj. ẜm nouã impressionẽ. ⁊ obseruat ꝯsuetudo ⁊ hic perusie ⁊ senis ⁊ cõiter vbiq̄. cõsuetudo autẽ est optima iuris interpres. l. cũ de interp̃tatione de legi. ⁊ c. cũ dilect⁹ de ꝯsue. ⁊ lz. d. c. salubriter loquatur in socero. ⁊ sic patre vxoris qui pater tenebat̃ dotare filiam. l. fi. C. de dotis promi. ⁊ l. qui liberos. ff. de ritu nup. ⁊ l. obligamur. §. lege de acti. ⁊ oblig. ⁊ releuatur ab onere alimentandi filiaz ad quod tenebat̃ per. d. l. si quis a liberis ꝙ nõ videtur cadere in fratrib⁹: tñ non videtur adhibenda dicta differentia nec reperio doc. facere hanc differentiã sed loqui simpliciter. si enim aliud esset in socero vel alio dotante credendum est ꝙ docto. dixissent in dictis iuribus quinimmo Bald. in. d. §. preterea. dicit ꝙ vsure illius. §. quatenus sunt correcte quo ad quantitatem probabilem interesse: q̄r quo ad probabilem quãtitatem non sunt illicite per. d. c. salubriter. ⁊ que habent̃ in actu. ad hec. C. de vsuris. ⁊ attenditur mos regionis vt ibi latius per eum qui ex his videt̃ satis aperte sentire ꝙ nõ solũ patre dotante filiam ⁊ muliere seipsam dotante sed etiam matre ⁊ a quolibet extraneo: vnde cum Bal. dicat ꝙ ille vsure vsq̄ ad congruam q̄titatem sint licite. ⁊ ille vsure sunt que in dote ꝓmissa ab extraneo patet: quia Bal. vult q̃ licite exiguntur vsure ab extraneo promittente dotẽ: ⁊ ideo cum de iure canonico seu diuino non sunt prohibite. ⁊ de iure ciuili debentur per. d. §. preterea. videt̃ cõcludẽdũ ꝙ possint exigi. Et sic cũ etiã aduersus extractũ dotantem pñt de iure ciuili peti vsure dotis per. d. §. preterea. ideo licite petantur per predicta ⁊ maxime in casu isto in quo fratres propter dotem lucrant̃ portiõe bonoꝝ cõmuniũ q̄ tangebat sorori si dotata nõ fuisset. ⁊ sic fratres ꝓpter dotem cõsequuntur partem bonoꝝ patris ⁊ matris que spectabat al's ad ipsam sororem dotatam. ⁊ fructus dictorum bonorũ pro illa portiõe; vnde videtur militare eadem ratio que militat in patre. ⁊ que militat in terminis. l. curabit. C. de act. emp. ⁊ l. ij. C. de vsu. ⁊ in. l. socium qui in eo. ff. pro socio. in quibus glo. ⁊ doc. volunt ꝙ vsure licite exigunt̃ sed stat dubitatio ex his q̄ dicit Imol. in. d. §. vsuras. nam prout ipse dicit ista alimenta non pñt peti vt vsure: quia ille sunt prohibite non possunt peti vt interesse quia in obligationibus dandi ꝑut est ista obligatio non succedit obligatio ad interesse. l. si seruum. §. fi. de verbo. obliga. ⁊ subdit quod possunt peti actione nego. gest. ex eo q̄r non soluens dotẽ tenetur alere vxorẽ per tex.

per tex.cū glo.in.§.fi.in aut.de nō eligē.scdo nubē.⁊ dicit idē tenere Cy.post Ubertū de bobio in.l.qd in vxorē.C.de neg.ge.⁊ Bal.in.l.si cū dotē.§.eo aūt tpe.solu.ma.Ideo marit⁹ prestās vxori alimēta gerit negotiū ptinēs re ipsa non ad prestantē dotē in.l.si pupilli.§.qd ergo.⁊.l.nēsenius.ff.de neg.gest.ſm eū.ſʒ ista via nō tangitur ab aliis nec esset eadē cū ista qñ peterent alimēta dotis hoc est vsure pecunie dotalis puta octo vel decē ꝑ cētenario. Nec esset tuta ex quo a doctorib⁹ nō tacta:nec reperio ꝙ Bal.i.d.§.trāsgrediamur.dicit ꝙ ꝓmittēs dotē post morā teneatur vxorē alere:nec illud dicit Cy.in.d.l.qd in vxorē.sed Bal.dixit ꝙ vsusfructus dotis dʒ esse vbi sunt onera matrimonij ſm eū in.d.§.trāsgrediamur. et si ꝓmittēs dotē marito ⁊ nō soluit post morā nō tenetur ad interesse creditori cui promisit ex cā onerosa forte nō dʒ teneri vxori cui nō est oaligatus ⁊ que pretēdit cām lucratiuā.l.fi.in princ.C.de iure dot.l.vnica.§.accedit.in fi.C.de rei vxo.ac.⁊ lʒ maritus possit expellere vxorē ⁊ sic nō prestet alimēta nō sequit ꝙ si retinet in obsequio suo qd alius teneat alere ⁊ non ipse.Nā qui ministrat expensas dʒ recipere operas.l.sicut.de ope.lib.de quo ꝑ doc.in.l.diuortio.in prin.so.ma.vñ videt ꝙ ista via Jo.de imo.nō sit tuta:⁊ maxime q² requirit ꝙ marit⁹ expēdiderit aīo repetēdi nō affectione maritali qd raro accidit.vñ debemus iuuare hāc partē q̄ non nitit veritate quā colere debem⁹.l.j.C.de lati.lib.tol.⁊.xxx.q.j.iudicātē. vñ ex his vr̄ ꝙ nullo iure possint peti hmōi alimēta:ꝓ quo etiā facit auctoritas Jo.an.in.d.c.salubriter.dicētis ꝙ.d.c. salubriter nō est extendendū ⁊ qd iure non cauet qd sit licitū ꝑcipere nisi in casu illius.c.⁊ idē vt reperio relatū tenet ibi.d.Florē. dicēs ꝙ fruct⁹ rei pignorate succedūt in locū fructuū rei dotalis.vñ cū non simus in fructib⁹ rei pignorate videt ꝙ nō possint peti hmōi alimēta:ſʒ ad hec rñdendo vr̄ ꝙ immo in casu isto alimēta debent vt vsure correspōdentes interesse.Nā in actionib⁹ bone fidei post morā debentur vsure de iure ciuili que vicē fructuū obtinēt.d.l.mora.§.in bone fidei.d.l.vsure vicē.⁊.d.l.videamus.⁊.d.§.ex actio.que iura lʒ ratione peccati sint correcta quatenus nō pñt ꝑcipi sine peccato:sed quatenus peccatū cessat remanēt incorrecta.vñ in terminis.d.l.curabit.⁊.d.§.ex vendito debētur vt vsure de iure ciuili prout exprimitur in illis iurib⁹.⁊ in.l.ij.C.de vsu.⁊ quatenus cestat peccatum quia cōcurrit interesse militāt dicta iura etiā de iure cano.ita ergo militāt in casu nostro iura ciuilia quatenus disponerent ꝙ hmōi vsure debent officio iudicis vsqʒ ad ꝯcurrētē quātitatem interesse. Nec ob.d.l.si seruū.§.fi.⁊ similes dictātes ꝙ in obligationib⁹ dādi non succedit obligatio ad interesse:⁊ sic procedūt dicta iura : quia officiū iudicis nō presupponit obligationē.l.que ꝑ collusionem.§.precij sortē.ff.de act.emp.nec ob.qd dicit Jo.an.in.d.c. salubriter. q² illud dictū nō videtur verū:⁊ cōtra illum ibi tenet Pau. de lea. Joā.cal.d.Anto.⁊ Panor.volētes ꝙ etiā extra modū illius.c.licite ꝑcipiantur vsure dotis ꝑ maritū sustinentē onera matrimonij:⁊ voluit Bar.in.d.§.vsuras.Et Bal.in.d.§.preterea.qd ⁊ seruat cōmunis pratica:q².s.iste vsure seu alimēta dotis petūtur etiā vbi nō sunt fructus eorū pignoratarū:maxime vbi est ꝓmissa dos ꝑ patrē qui tenebat alere filiā.Nec obst.rō Joā.and.q² lʒ fructus aliqui subijciantur diuino iudicio:tñ nō oēs vt pēsiones dom⁹ mercedes locationū ⁊ hmōi prout dicit.d.Nic.in.d.c.salubriter.vbi non pōderatur ꝙ fructus sint incerti:sed q² non sufficiūt ad onera ⁊c. Et sic ꝙ habet respectus ad onera matrimonij que ratio paritet militat vbi ꝑcipitur quid certū prout qd incertū.Nec ob.qd in aliis casibus non reperit iure cautū aliquid in dote posse ꝑcipi vltra sortē in dote dāda:q² rñdetur ꝙ papa in.d.c.salubriter.nō statuit:q² statutū nō pōt sup vsura promittēda.c.sup eo.eo.ti.ſʒ rñdet de iure:vt denotant illa verba non credimus cōpellendū:⁊ sic se fundat in rōne:q² illa credulitas est fundata in rōne nō in auctoritate pōtificali ꝑmissiua idcirco rōne idētitatis possumus illud.c.trahere ad casus siles.silr ⁊ in terminis.d.l.curabit.nō reperitur iure cautū ꝙ in foro aīe possint peti ille vsure.⁊ tñ glo.⁊ doc.iuris canoni ⁊ ciuilis passim tenent esse ꝑmissas vt habet in dictis iurib⁹.Nec obst.d.l.cū quis.§.diuus.de vsur.q² loquitur in vsuris odiosis que.s.nō debētur rōne interesse:prout sunt cōiter vsure que nō debentur ex conuentione vel mora.Nos xͦo loquimur in vsuris que debentur vt interesse rōne onerū matrimonij:⁊ sic non sunt proprie vsure:et debentur quandoqʒ citra moram vt.s̄.probaui.item scdo respondetur ꝙ non loquit in simplr tacente:sed in eo qui tacuit ⁊ vsuras non petijt vt gratior esset vt ibi exprimit tex.dicens ꝙ longi tēporis interuallū iudicat remisisse vsuras p̄teritas vt patet ibi in tex. iuncta gl.que supplet:q² dignitatē per eū habere sperabas.fundatur ergo illa exorbitans dispō non in lapsu tēporis sed etiā in rōne quia non petijt vt gratior esset apud debitorē: vñ ista cā que assignatur pro rōne est probanda als dispositio illa non videret ꝓcedere.⁊ ita firmat Rapha.in.d.§.diuus.dicens ꝙ nō sufficit lapsus tēporis.vbi aūt non probat istud qd sperabat aliqd beneficiuʒ vel saltem qd vt in genere gratior esset apud debitorē non petijt non procedat dispositio.d.§.diuus.Merito cū in terminis nostris id presupponatur dicamus cessare dispositionē illā exorbitantem:⁊ per ꝯñs nō trahendā in ꝯsequētias.l.ius singulare.et.l.qd vero cōtra.cum si.Et hanc partem firmat ad.d.§.diuus.etiam Ponta.in d.l.de diuisione.ff.solu.mat.vbi prestantissimus doctor.d.Bar.de bartholinis cōciuis meus idem tenet dicens ꝙ vidit ita cōiter teneri.⁊ idē tenet.d.Ang.de are.insti.de acti.§.fuerat quarta charta.dicens se ita consuluisse:⁊ ego als hic perusie consului. ⁊ se subscripsit prefatus dñs Bal.† Nec ob.d.l.si vir vsuras.⁊ qd ibi ꝑ glo. et Bar.⁊ qd per Pont.in.d.§.vsuras qd est aduertendū ꝙ donatio regulariter non presumitur quotiēs aliqua coniecturata causa pōt cadere.l.cū de indebito.de proba.l.si cū aurū.ff.de solu.l.cōtra iuris.§.fi.cū ibi no.ff.de pac.adeo ꝙ potius quādoqʒ presumitur error in facto proprio ⁊ error iuris q̄ donatio.l. sed si me putē. in prin.cū sua glo.de cōdi.inde.iūcta.l.j.eo.ti.⁊.l.eius qd ꝑ errorē.ff. de regu.iur.Et.d.l.vir vsuras.se fundat in tacita donatione presumpta que presumptio est contra regulaʒ iam dictam.⁊ sic.d.l.est exorbitans.ideo non trahenda in consequentias.l.ius singulare.⁊ l.qd vero contra.ff.de.ll.⁊ in regula que a iure cōi exorbitant in.vj. his presuppositis illa.l.si vir vsuras.loquitur in viro cui debentur vsure ab vxore qui legauit dotē vxori ⁊ confirmauit fideicommisso donationes.s.factas vxori concluditur ibi ꝙ in legato dotis non veniunt vsure stipulate:sed censentur donationes remisse.vñ ponderandū est ꝙ loquitur in marito ⁊ vxore vt suadet subiecta materia tituli sub quo situata est illa.l.arg.l.imperatores.ff.de in diem adiec.⁊ qd per glo.in.l.fi.in prin.de condi.indebi.⁊ in.c.j.⁊.c.ab arbitris.de offi.deleg.inter virum ⁊ vxorē propter nimiū amorem de facili presumitur donatio.arg.l.j.ff.de dona.inter virū ⁊ vxo.⁊ censentur vna caro.c.gaudeamus.de diuor.Itaqʒ non mirum si inter eos de facili presumitur donatio:vnde nō est eadē rō in socero cui debentur dos ⁊ alimēta dotis non a nuru sed a fratribus nurus inter quos nō est tātus amor immo longe minor:ideo non est eadeʒ ratio cōiecturandi donationē in casu isto prout in illo casu. Cōcurrebat etiā ibi ꝙ maritus legauerat vxorē quā forte lucrabat.Item ꝯcurrit ꝙ fecerat eidē donatiōes ⁊ donatiōes factas ꝯfirmauerat fideicommisso que oīa ostendunt affectionē ⁊ liberalitatē mariti ⁊ augent coniecturam donationis etiā in vsuris debitis.magis em̄ de facili remittuntur hmōi vsure que non sepe petūtur sed frequētius omittuntur vt docet experientia rerum magistra.c.quā sit.in prin.de elec.lib.vj.⁊.c.statutum.in prin.eo.ti.⁊ lib.q̄ fiant alie donationes.si itaqʒ fecit alias ⁊ ista presumatur facta: nec sine ministerio videntur ista oīa posita in illa litera.arg.l.si quando. de leg. j.⁊.c.si papa.de priuile.lib.vj.Et argumētum a contrario sensu ibi probat qd als non presumitur donatio.qd argu.est fortissimuʒ in iure.l.j.§.huius rei fortissimum est arg.ff.de offi.eius cui est man. iur.cum sil'i.maxime ad moderandas iuris exorbitantias. Itē ibi ponderatur ꝙ maritus stipulatus fuerat vsuras ita ꝙ nō cadebat verisimiliter error in facto proprio.l.quāq̄.ff.ad vell.⁊.c.ab excommunicato.de rescrip.Sed in vsuris non promissis cadere potest iuris erro qui potest coniecturari vt euitetur presumptio donationis prout coniecturatur in soluente indebitum: et maxime quia nonnulli etiam doctissimi viri tenent istas vsuras non posse peti itaqʒ imminebit error facti proprij ⁊ error iure manifesti: quia manifestū erat illo tpe ꝙ illo iure debebantur vsure dotis.d.§.vsuras. et.d.§.preterea.ideo non poterat coniecturari omissa petitio per ignorantiam qd peti possent prout coniecturari potest in his terminis.illud autē constat qd si appareret scriptum manu ipsius creditoris ꝙ dicta alimenta debebantur. Tunc staremus claro quia per talem scripturam appareret volūtas creditoris qd non intēdebat donare.Nec dictas vsuras seu alimēta dotis remittere per tex. et doc.ibi in.l.nensenius.in fi.ff.de nego.gest.⁊ not.Bar.in.l.nuda ratio.ff.de dona.Concludo itaqʒ ꝙ dicta alimenta dotis peti pñt non obstante cursu decennij ⁊ non obstante morte viri ⁊ sui patris stipulantis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxv.

☞ Estimum seu catastrum nō probat dominium neqʒ quasi dominium vendicandi rem in suo estimo allibratam.per totū.

1 Rei vendicatio quas probationes requirat.
2 Catastrum qñ ⁊ inter quos probet.nu.seq.et.4.
3 Dominium rei non probatur absqʒ traditione.
4 Idētitas qñqʒ est articulanda ⁊ articulata probanda.

¶ Consilium.clxv.

In nomine domini nostri

Jesu christi. ¶ † Profecto hec cōsultatio videt mihi adeo clara ꝙ nō indiget magna discussione.Nulli em̄ dubiū ꝙ reus obtinere dʒ qñqʒ ex iure suo:qñqʒ ex nō iure agētis.l.fi.C.de rei vē.c.abbate sane.de re iu.li.vi.Actor enim debet ꝓbare intētionē als reus est absoluendus vt dictis iuribus. et.l.qui accusare.C.de edē.⁊.l.actor qd asseuerat.C.de ꝓba.⁊.c.cum ecclesia sutrina.in fi.de cā pos.⁊ ꝓprie.Et ꝓbatio dʒ necessario cōcludere als non releuat.l.nō hoc.C.vñ leg.⁊.c.in pñtia.de ꝓba.⁊.l. neqʒ natales.⁊.l.ad ꝓbationē.C.eo.ti.Dubia em̄ ꝓbatio non releuat.l.duo sunt titij.ff.de testa.tu.⁊.l.certū.in prin.ff.de cōfes.⁊ qd habet in.l.inter stipulantē.§.si stichū.ff.de verb.obli. Satis em̄ est

ꝙ deficiat probatio dato ꝙ non deficiat ius.d.l.duo sunt titij. Pa
ria eñ sunt non esse ⁊ nõ apparere vt ibi.⁊.l.si fuerit.ff.de reb.dub.
et.l.in lege.ff.de cõtrahē.emp. Sed.d.Franciscus actor fundat se
in suo dominio vel quasi dominio:⁊ sic agit rei vēdicatione vel pu
bliciana qui libellus saltē de cõsuetudine sustētatur.d.c.abbate sa
ne.⁊ qđ ꝑ glo.in.§.alie.insti.de acti.⁊ in.l.j.ff.de publi. Debet eñ
actor duo probare vnū.s.dominiū vel quasi dominiū ex parte agē
tis.l.in rem actio.in prin.ff.de rei vē.⁊.d.c.abbate sane.⁊.d.c.eccle
sia sancte marie.in fi.⁊.l.j.⁊ quasi per totū.ff.de publi.⁊ possessionē
ex parte cõuenti.l.j.C.de ali.iudi.mut.cā facta.⁊.l.fi.ff.de rei vē.vc3
rei ꝓ qua agitur vt dictis iurib⁹.sed neutrum probatur vt.j.dedu
cam merito dicti Palmutius ⁊ fratres rei,conuenti veniūt absol
uendi ⁊ dictus ser Frāciscus actor tāꝗ̃ temere litigās in expensis
2 condēnandus. Et hoc ex pluribus.† Et primo qꝛ l3 statuto conti
neatur ꝙ detur fides catastro tāꝗ̃ instrō publico sup bonis tūc in
cultis donec probatur ꝯtrariū. Et catastrū contineat qualiter au
ctores dicti ser Frācisci habebāt ⁊c. Debebat eñ ꝓbari ꝙ terrenū
de quo cātat catastrū esset tūc incultū vt catastrū probet cõtra ter
tiū vigore dicti iuris municipalis:nā catastrū fit inter rēpublicā ⁊
eum qui facit suū estimū ⁊ res inter alios acta. vt in titu. res inter
alios acta.in rubro ⁊ nigro.ideo catastrū nõ ꝓbat de iure.facit.l.
que quisꝗ̃.ff.de acqui.re.do.⁊.l.si pater.C.de act.emp.⁊ qđ ibi per
Bar.⁊ hoc no.ibi Bal.ꝑ dicta iura.⁊ facit qđ ipse not.in.l.solēni
bus.C.de rei vē. Et qui se fundat in iure exorbitāti h3 necesse ꝓ
bare oīa que continētur in ipsa lege exorbitāti:prout voluit Joā.
and.in vbo christianorū.in.c.j.de homi.lib.vj.⁊ post eū Bal.in.l.
si quis non dicā rapere.col.iij.C.de epis.⁊ cle.ad hoc glo. in cle.fi.
de rescrip.no.legētes in.l.si quis maior.C.de trāsa.statutū illud lo
quitur de terris incultis:ideo actor qui vult niti ex eo statuto de
bebat ꝓbare ꝙ terra de qua loquebatur estimū predictū erat incul
ta tpe catastrationis de quo tpe loquitur statutū:qđ minime fa
ctū est:nec aliter est probatum de dominio vel quasi dominio ipsi⁹
ser Frācisci agentis:ideo ex hoc capite ipse ser Franciscus h3 succū
3 bere.† Qđ ⁊ dicendū est ex alio capite:quia l3 in estimo dicatur qđ
tales habēt talē petiam terre ⁊c.⁊ estimū faciat fidē:tñ non probat
dominium vel quasi:nam habere dr̃ rem ille qui h3 dominiū rei et
non h3 possessionē neꝗ̃ detentationē.itē habere dr̃ ille qui rem de
tinet l3 dominiū non habeat.l.stipulatio ista.§.habere.ff. de ver.
obli.⁊.l.habere.ff.de verb.signi. Si autē estimū verificatur ꝙ Fran
ciscus ⁊ Pascutius habebāt dominiū ⁊ non possessionē non h3 ex
hoc fundatam suam intētionē ipse Franciscus actor: qꝛ non ꝓba
uit traditionē ⁊ sine traditione nõ transfertur dominiū.l. traditio
nibus.C.de pactis.⁊ minus quasi dominiū qđ causat ex traditio
ne cum titulo.l.j.⁊.l.traditionem.⁊.l.quecūꝗ̃.ff.de publi. fundat
enim quasi dominiū in prescriptione inchoata.insti.de acti.§.alie
et prescriptio non procedit sine possessione.l.sine possessione.ff.de
vsuca.⁊.c.sine possessione.de reg.iur.li.vj.⁊ l3 forte in instrō tituli
quē habet dictus ser Frāciscus ⁊ dictis Frācisco ⁊ Pascutio forte
sit clausula precarij vel simplex cõstitutio non releuat qñ cõstituēs
non h3 possessionē saltē si non detinebat vt per Bar.⁊ doc.in.l.qđ
meo.in prin.de acqui.pos.nemo eñ dat qđ non habet.l.⁊ traditio
de acqui.re.do.⁊.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur. ideo nõ ꝓbat suū
dominiū vel quasi ipse ser Frāciscus dato ꝙ estimū ꝓbaret domi
niū fuisse auctorū ipsorū Francisci ⁊ Pascutij suorū auctorū dicit
etiā habere rem ille solū detinet.d.§.habere licere.in fi.item rē ha
bere dr̃ ille qui h3 actionē qua petere põt ipsam rem .l.is apud.ff.
de verb.sig.facit.l.rem in bonis.ff.de acqui.re.do.⁊.l.qui actionē.
ff.de reg.iur.ideo nõ sequitur habebant illam istam rem tui aucto
res tpe facti estimi auctores ser Frācisci:ergo ista res ꝑtinet ad ser
4 Franciscum iure dominij vel quasi per iam dicta.† Tertio dictus
ser Franciscus deficit in salutari suo: qꝛ non apparet ꝙ illa petia
terre descripta in estimo dictorum Francisci ⁊ Pascutij sit illa ea
dem que petitur per dictū ser Franciscum.idētitas autē erat arti
culanda ⁊ probanda prout notat Bar.in.l.j.C.si vnus ex plur.ap
po.⁊ in.l.senatus.in fi.ff.de accu.ꝑ eū.⁊ Jmo.in.l.is q reus. de pu
bli.iud.⁊ in.l.demonstratio.ff.de cõdi.⁊ demõ.que non est proba
ta nec presupponitur articulata per eūdem Bar.in tractatu de te
ste.in rubrica de ꝓbatione idētitatis.⁊ ꝑ Joā.and.in.c.ad audien
tiam.de prescrip. Debent autem conuenire ad minus duo ꝯfines
vel alie similes demonstrationes.l.forma.ff.de censi.⁊ no.Barto.⁊
doc.in.d.l.demõstratio.⁊ habetur in.l.si quis in fundi vocabulo.
cum ergo vt presupponitur in themate non cõueniat nisi
vnus confinis:ideo non probatur idētitas petij terre petiti cū pe
tio terre descripte in dicto estimo:⁊ hoc solū sufficit ꝑ notata in lo
cis.s̃.adductis. Et insuper potest de facili cõtingere ꝙ ille cõfinis
in quo hodie se conformat non esset cõfinis istius petij terre tēpo
re facti estimi. Coadiuuant alia que deducuntur in themate ꝑut
est tanta distantia mēsure:attento ꝙ in estimo d3 ⁊ solet poni tota
quātitas mensure.item ꝙ probatur qđ non habet pro confinibus
alios duos confines qui sunt descripti in estimo:sed est distātia in
ter dictos cõfines ⁊ dictum petium terre de quo agitur. Et sic pro
batur ꝙ dictum estimum et qualitates in eo descripte pñt ꝯuenire

alij petie terre.qđ sufficeret ad infringendum probationem al's cõ
cludentem.arg.l.duo sunt titij.ff.de testa.tut.prout sumitur ex di
ctis Bar.in.d.l.demonstratio.prope finem princ.in.d.tractatu de
teste.sub dicta rubrica de probatione idētitatis.prope fi.ver.non
autem sufficeret. Et vbi non esset lex vel auctoritas id demonstrat
ratio naturalis quam solam sufficit allegare.l.scire oportet.§.suffi
cit.de excu.tu.⁊ sic varijs vijs deducitur ꝙ.d.ser Frāciscus temere li
tigat ⁊ d3 succūbere ⁊ cõdēnari in expēsis per.l.eum quem temere
de iud.et.l.properandum.§.sinautem alterutra.de iudi.

Laus deo.

Summarium super consilio.clxvj.

1 Testamētum ad pias causas factum an requirat solēnitates iuris.per totum.
2 Testis de auditu proprio an sit in testō ⁊ alijs actibus seu cõtractibus sufficiens vbi testis non vidit.
3 Testamentum tēpore pestis factum coram duobus testib⁹ valet.
4 Testis qñ esse potest legatarius in testamento.
5 Mater an succedat filio ab intestato vltra quartam partem stante statuto ꝙ patruus in tribus partibus hereditatis succedat mater vero in quarta.

Consilium.clxvj.

In nomine dñi nostri iesu
1 christi.† Minime dubium est ꝙ ad pias causas fa
ctum testm̃ non requirit solēnitates iuris positiui:l3
regulatur a iure naturali vel diuino dictāte ꝙ in ore
duorū vel trium stat omne verbum ita qđ sufficiunt duo testes qui
probent testm̃:prout hoc probat tex.in.c.relatum.de testi.⁊ cõcor
dant doc.ibi ⁊ in precedēti.c.cū esses.⁊ Bart.⁊ doc.in.l.j.C.de sac.
2 sanc.eccle.⁊ Pont.in repe.auť.si fr̃.C.ad.l.fal.† Itaꝗ̃ cum presup
ponat in themate ꝙ dicta fraternitas sancte marie sit locus pius
et testes illud deponunt ex quo examiatus est nuper frater lāsilaus
qui ꝯcordat cū amatore qui viderūt ⁊ audiuerūt testatorē testātē
et sic sunt duo testes omni exceptione maiores plene probātes res
videtur plana ꝙ testm̃ illud valeat quo ad dictū piū locū ⁊ quo ad
filium per.l.hac cõsultissima.§.ex imperfecto.C.de testa. idē tamē
putarem si non fuisset examinatus dictus frater Lansilaus cū Lu
cas alius testis deponat de dicto testō ꝑout dictus dicti amatore
et deponit ꝙ audiuit testantem ⁊ habebat notam vocē eius quia
suus frater:⁊ l3 regulariter non valeat testimonium de auditu ꝓ
prio in testō si testis non vidit.l.si non speciali.⁊.l.si vnus.C.de te
sta.et est cõis fere omniū sn̄ia:et quidam teneāt qđ idem in cõtra
ctibus ⁊ in alijs actibus:prout voluerūt Fran. Accur.⁊ Saly.in.d.
l.si non speciali.⁊.l.testium.C.de testi. Et quia de facili põt esse
deceptio ſm Saly.⁊ idem videtur velle Bal. ibi.et qđ testimoniū
de auditu etiam proprio non sit sufficiens etiam in alijs actib⁹ est
tex.in.c.preterea ſm vnam lec.de testi.et hoc qđ sine alijs admini
culis nõ ꝓbēt voluit ibi Inn.Jo.an.⁊ Panor.qui ꝑ hoc dicit etiā
in cõtractib⁹ testes de auditu nõ ꝓbāt:⁊ sic etiā in ꝯtractib⁹ nõ ꝓ
cedit glo.l.ij.§.idem labeo.ff.de aqua plu.arcē.ſm Panor.in.d.c.
preterea.qđ ⁊ tenet Jmo.in pūcto iuris in.d.§. idem labeo. Con
trariū tñ tenet glo.in.d.§.idem labeo.⁊ glo.in.c.testes.ij. q.ix.qđ
et videtur velle Bar.in.d.§.idem labeo.qđ ⁊ firmat Bal.in.l.cõnē
ticulam.C.de epis.⁊ cle.⁊ firmat Pau.de ca.in.d.l. si non speciali.
et hoc cõiter tenetur:⁊ ideo in pratica seruandū dicit Jmo.in.d.
§.idem labeo.et qđ regulariter admittantur testes deponentes de
auditu proprio absꝗ̃ visu tenent Host.Jo.and. Jmo. Panor.in
c.ij.de consue.⁊ ad rōnes contrarias rn̄det Bal.in.d.l.conuenticu
lam.et ego latius rn̄deo in.d.l.si non speciali. Et sine dubio tenen
dum vr̃ ꝙ admittantur sed non adhibeatur tāta fides prout depo
nentes de visu:adeo ꝙ forte duobus testibus de auditu deponen
tibus de facili non adhiberetur plena fides.⁊ ita procedat no.doc.
in.d.c.preterea.⁊ opi.Fran. Accur.⁊ aliorum.s̃.relatorū. Tamē ex
circūstantijs possit etiam solis adhiberi fides. Et fortius cõcurren
tibus adminiculis que adminicula in casu nostro cõcurrūt: qꝛ ipse
Lucātonius ⁊ dña Mariotta deponūt ꝙ tūc tpis frater Lāsilaus
amatore ⁊ domina Sora dixerūt ipsis testibus qualiter Frāciscus
predictus fecerat testm̃ et dixerunt qualiter:⁊ qđ erat scriptum in
vno folio:ita ꝙ istud satis adminiculatur maxime apparente fo
lio scripto manu dicti fratris Lansilai cuius manus recognosci
tur per vnū testē. Item adminiculatur quia non est verisimile qđ
pro fauendo pie cause quis vellet fraudare animam suam mutan
3 do vocē ⁊ facere ostendi falsum testm̃. Itē adminiculatur tempus
pestis cū illo tpe rari volunt accedere ⁊ imminēte periculo mortis
non de facili delinquitur:⁊ est difficilis probatio eorū que fiunt in
domo pestifera. Et ꝑpter difficultatē probationū admittunt sepe
testes al's non idonei.l.consensu.C.de repu.c.l3 ex quadā.de testi.
et que habentur in.c.causam matrimonij.de proba.cum multis si.
Item cõcurrit vnus testis de visu ⁊ auditu ⁊ fidedignus qui nõ po
tuit decipi ex mutatione vocis per quē tollitur illa suspitio ꝑpter
quam detrahitur de fide deponentis de auditu: ⁊ vnus testis sup
plet defectum alterius testis vt per Bald. et Ange.in.l. si quis ex
argentarijs

argentarijs.in princ.ff.de ede. Et ideo his concurrentibus putarē dictis duob⁹ testib⁹ vno deponēte de auditu altero de visu ⁊ audi tu. † Et lz dictus Lucas deponit etiā de suo legato ⁊ sic videaẛ laborare suspitione: tñ nō videtur ꝓpter hoc repellēdus quominus sit idoneus testis pro pia cā: attēto ꝙ ipsius interest potius ꝙ nō fuerit factū ꝙ̄ ꝙ fuerit factū dictū testm̄ cum ipse esset successurus ab intestato ita ꝙ cessat suspitio: ideo cessat eius repulsio ratione proprij interesse.arg.l.nō solū.de ritu nup.⁊ qđ no. Jo.an. in.c.cū nūcius.de testi.⁊ Jmo.in.l.qui testō.in prin.de testa. quatenus volunt ꝙ legatarius est idoneus testis qñ cessat eius interesse: puta quia eius relictum etiā al's subsisteret pari rōne si omnimodo non valeret prout non valet legatum profanū factum in minus solēni vltima volūtate prout in simili habetur in.d.§.ex imperfecto.⁊ insuper magis affectionis deberet habere ꝓ parte contraria per quā plus cōmodi cōsequeretur prout cōtingit in dicta Hora que est legataria: ⁊ tñ non curat deponere cōtra.⁊ verisil'r falsū vt sibi reseruet successionē ab intestato que tñ successura esset ab intestato in minori portione ꝙ dictus Lucas: ideo cessat suspitio in dicto Luca: ⁊ dictū dñe Hore non est curandū propter suū interesse iam dictum. Et qꝛ vt audio ipsa deponit cōtrarium eius qđ deponūt alij testes: lz eius dictū non viderim. Constat em̄ ex.s̄.scriptis ꝙ ista solēnitas seu requisitū ꝙ testes videant testatorē est de iure positiuo nisi quatenus imminet suspitio deceptionis: vnde non est necessariū in testamento ad pias causas p.s̄.dicta. Et sic videẛ ꝙ esset circūscripta depositione dicti fratris Lāsilai dictū testm̄ esset sufficiēter probatum lz hoc non sit necessarium stante legitima depositione dicti Lansilai. Concludo igitur ꝙ dictum testm̄ valet in fauorē pie cause. † Scdm̄ quesitum est meo iudicio clarum: lz em̄ de iure cōi mater preferatur patruo vt in auẛ.de here. ab inte.§.ꝯsequēs. et in auẛ.defuncto.C.ad tertu. Tamē.l.municip.clare disponit ꝙ vbi ab intestato cōcurrūt mater ⁊ patruus mater succedat dūtaxat in quarta parte ⁊ patruus in residuo: ⁊ vbi casus legis nō est hesitationis locus.l.illā.ver.de modo.C.de colla.⁊.l.ancille.C. de furtis.ideo cōstat ꝙ si nullū testm̄ factū esset aut factū nō valeret seu nō appareret mater succederet in quarta parte dūtaxat ⁊ in trib⁹ quartis patruus ⁊ illa quarta priuaretur dicta mater si tutorē non petijt intra tp̄s in statuto assignatū ad petendū ipsum tutorē cuz statutū apte illud statuat ita ꝙ non est locus dubitationi conformat se dictū statutū cū iure cōi.l.ij.§.sinautē mater.ff.ad ter.⁊ l.matres.C.eo.ti.⁊.l.ij.§.sinautē.ff.q petāt tut. Nisi qꝛ statuit certū tp̄s breue: vbi de iure cōi statuitur annus fm̄ multorū opi.ꝓ qua videtur tex.in.§.si.insti.de senatuscō.ter.⁊ facit.l.sciant oēs.C. de legi. here. Et fm̄ aliā opi.non est determinatū tp̄s matri: sed est ei iniūctum ꝙ cōfestim petat.d.§.sinautē mater.⁊.§.confestim.e.l.in qua opi.fuit Bar.ideo prout ius cōe ꝓpter non petitū tutorē ꝯfestim seu intra annum priuat matrem successione: vt consequenter etiā legitima itaꝫ statutum priuat si non petijt intra decem dies nec video quid obstet. Laus deo.

Summarium super consilio.clxvij.

1 Pacis promissione ⁊ de non offendendo inter stipulatores pro se et suis attinentibus vel vniuersitate aliqua qui comprehendantur.et per totum.
2 Qualitas verbo adiecta debet intelligi fm̄ tp̄s verbi.
3 Pacis rupte pena an teneatur vulneratus qui defendendo se vulnerat vulnerantem vbi ex conuentione dicitur ꝙ pena debeatur quotiens contrauētum fuerit ⁊ a quolibet contrauenientе.nu. sequē.et.5.
Pena pacis rupte debetur quotiens contrauentum fuit.
4 Pena pacis rupte vti delati fisco applicatur vbi stipulatores pacis inciderūt simul in eodē instanti i penā.nu. 11.secus est vbi offensa est facta in personā vnius ex stipulantibus cui tunc actio ad integram penam queritur.
5 Pax ex noua causa rupta non facit rūpentē teneri ad penā cōuētionalē pacis rupte.
6 Ruptum semel amplius rūpi non potest.
7 Pacis ꝓmissione vel de non offendēdo inter stipulātes pro se et suis seu attinētib⁹ qñ nō cōprehendantur impuberes.
8 Impuberes nō dicunẛ posse ꝯsentire nec ciuiliter posse obligari.
9 Pene sunt moliende vel restringende.
10 Solum est dictio taxatiua.
11 Rationes plures simul iuncte vincunt vnam.
Pena pacis rupte an debeaẛ ꝓ scdm̄ offendentē vbi ex quo prima offensa dicūtur ꝗuctiones finite ⁊ pena soluta fuerit per primum offendentem clausula totiēs quotiēs militante etiam.

Consilium.clxvij.

In nomine domini nostri Jesu christi. † Videẛ in hac cōsultatione prima facie dicendū ꝙ pena dicte pacis rupte sit commissa: qꝛ nullus hō de vniuersitate ville papasi vulnerauit cōmisi hominē de villa appai ⁊ pax fuit facta inter vniuersitates. et in specie inter homines pticulares dictarū vniuersitatū vt ptꝫ ex verbis instrī ibi tam in genere ꝙ̄ in specie: qđ ⁊ ptꝫ apte: qꝛ specificatur ꝙ particulares homines ꝓmittūt ꝓ se ⁊ suis: ex quo euidenter ptꝫ ꝙ nō solū fecerūt pacē inter se: sed etiā pticulares homines vnius vniuersitatis cū particularib⁹ hoībus alterius vniuersitatis ⁊ lz homines vniuersitatis appai se spāliter obligauerint qlibet ꝓ se ⁊ suis: tñ ex alia pte.s.vniuersitatis papasi non interuenerūt homines pticulares ꝓut ex pte vniuersitatis appai: sed duo hoīes dicte vniuersitatis papasi vt ꝓcuratores vniuersitatis p̄dicte ⁊ oīm hoīm ipsius cōuenerūt: tñ intelligānẛ ꝯuenisse noīe vniuersitatis in gñe hoc est in vniuerso: ⁊ in specie hoc est ꝓ oībus singulariter: ⁊ hoc vt illa v̄ba ⁊ oīm hoīm dicte vniuersitatis aliqđ operentur vt decet.ar.l.si qñ.de leg.j.c.si papa.de priui.li.vj. Nullū em̄ v̄bū instrī dꝫ stare sine virtute aliqđ operādi.dicit Bal.in rubrica de fide instru.⁊ etiā ne cōtractus claudicet ꝓut claudicare nō dꝫ.l.j.ff.de rescin.ven.l.iulianus.§.si qs colludēte.de act.emp.⁊.l.sicut.in.§.pe. in fi.ff.de arbi.⁊ al's qꝛ prout ipsi se obligauerūt noīe ꝓprio: ⁊ sic vltra obligationē vniuersitatis deuenerūt ad spālē obligationē particularē quo ad seipsos: ita ⁊ de verisimili mēte quo ad alios dicendū vr̄ ꝙ voluerit particulariter in specie ꝓmittere: mēs aūt preualet v̄bis.l.in cōditionib⁹ primū locū.de cōdi.⁊ demō.⁊.l.in cōuentionalibus.de v̄bo.sig.cū si. Et sic pax cēsetur facta hincinde inter singulares hoīes dictarū vniuersitatum: ideo vr̄ facta inter dictos nallū ⁊ comisi. Cū ergo subdaẛ ꝙ cēseatur pax rupta si aliqs hō de villa papagijs vulnerauit atrociter aliquē de villa apagij: ⁊ vulnus atrox presupponatur factum ꝑ nallū de villa papagij in comisi de villa apagij in cōsequētiam vr̄ cōmissa pena. † Nec vr̄ obstare ꝙ.d. Nallus erat impubes tp̄e cōtracte pacis: qꝛ vr̄ attēdi tp̄s illati vulneris: qꝛ in illud tp̄s se referūt cū dicāt ꝯtrauentū: ⁊ pacē fractā.si ꝑ hominē maiorē.xiiij.an.s.fuerit illatū vulnus. ⁊ qualitas adiecta v̄bo intelligitur fm̄ tp̄s v̄bi.l.in delictis.§.si extraneus. de noxa. cū cōcor. † Nec vr̄ obstare ꝙ.d.nallus fuit primo vulneratus: ⁊ sic ꝑ alterā partē fuit rupta pax: qꝛ vr̄ ꝙ nihilominus qđ ⁊ ipse vulneratur incideret in penā fracte pacis: prout no. Jmo.post Bal.in.l.semel mora.so.ma. Et maxime cū dicaẛ in ꝯuentione ꝙ pena debeaẛ quotiēs cōtrauētum fuerit ⁊ a quolibet ꝯtrauenīēte cū qua omne dicit nihil excludat.l.inẛ.de lega.iij.⁊.c.solite.circa finem.de ma.et obe. † ⁊ maxime quo ad penā applicandā reipublice prout est ista: maxime ꝑ no.ꝑ Bal.i.d.l.semel mora.⁊ ibi etiā ꝑ aliosdoc.⁊ ex quo est soluta pena: qꝛ pena soluta ꝯtract⁹ cēsetur impletus: prout voluit Bal.in.l.cū ꝓponas.C.de pac.post Pe.⁊ Cy.in.l. petēs.C.e. ti.qđ ⁊ voluit post Bal.i.d.l.semel mora.⁊ sequūẛ ibi ꝑ dictā rōnē Bal.⁊ Pau.de ca.⁊ presertim p̄dicta videntur ꝓcedere: qꝛ p̄dict⁹ nallus nō fuit vulnerat⁹ a dicto comisi sꝫ ab alio. Et qñ plures promittūt inuicē se nō offendere cēsetur qlibet ꝓmittere de suo facto et penā si ipse ꝯtrafecerit ⁊ quilibet cēsetur stipulatus se nō offendi.⁊ ꝓpterea ex offensa facta ꝑ vnū ipse solus obligaẛ ad solidā penā: ⁊ ex offensa facta in ꝑsona vnius ex stipulātibus ipsi soli queriẛ actio ad integrā penam stipulatā prout hec oīa firmat Bar.recte intuenti in.l.fi.in.ij.q.ff.de duo.reis.quē ibi sequūẛ Ang.⁊ Jmo. et idē in heredib⁹ stipulantis tenet Bar.in.l.iiij.§.catho. in.vj. q. ff.de verb.ob.lz aliud dicat in heredib⁹ ꝓmittētis nō offendere: sꝫ alia est rō quā in principalibus: nec esset cautū in via decisiua ꝓut ad presens loquimur recedere ab auctoritate Bar.⁊ sequacium: lz in via disputatiua visum al's fuerit ⁊ videatur illud dictū aliquātulum dubitabile prout al's prosecutus fui legendo in.l.ij.§.si i facto de verb.obli.⁊ in.d.§.catho.vbi tādem in similib⁹ terminis nostris secutus fui Barto.lz Jmo.videatur variasse. Ex quib⁹ oibus vr̄ concludendum ꝙ.d.nallus censeatur rūpisse pacē adeo qđ ꝓ dicto vulnere possit exigi pena in dicto ꝯtractu conuēta. † His tñ nō ob.contrariū arbitror de iure rñdendū: nam dicta vulnera fuerūt illata occasione cuiusdam ꝯtrouersie postea orte de quadā hereditate vt presupponitur in themate. Ex illa em̄ cā emanauit primuꝫ vulnus illatū in ꝑsonā dicti nalli: ⁊ ex illo vulnere causata fuit inimicitia inter dictū nallū vulneratū ⁊ ipsum vulnerantē ⁊ ei⁹ agnatos prout erat ⁊ est.d. Comisi vulneratus a.d. Nallo: vñ dicta offensa censetur facta ex noua inimicitia ⁊ noua cā: ⁊ qñ offensa fit ex noua cā non cēsetur rupta pax neqꝫ incurrit offendēs in penā rupte pacis prout no. Bar.⁊ Ang.in.l.aut facta.ff.de penis. Cūqꝫ ita dictus Nallus ex alia causa noua intulerit dictum vulnus nō censeẛ rupisse pacem per.s̄.dicta. Constat em̄ ꝙ ex illa cā non fuit facta pax cum ista causa non esset tūc tēporis adhuc orta: sꝫ lōge postea qđ maxime dicendū est: quia tempore illati vulneris non erat amplius pax inter.d. Nallum ⁊ Comisi.immo guerra ⁊ inimicitia propter vulnus prius illatum in personam dicti Nalli a cōsanguineo dicti comisi: qđ patet quia ex dicta cā interuenit treuga.ideo qua fuit comprehensus dictus Comisi.treuga enim lz non inducat bellum vel inimicitiam: tñ probat illam precessisse suppleo et durare prout vult Bart.in.l.legata inutiliter.de adimē.leg. † Et facit qđ no. Bal.in tex.§.vasalli.in ti.de pace constā.qui dicit qđ prout ex cusaẛ debitor q nō vadit ad soluēdū tp̄e guerre: ita ⁊ q nō vadit ad soluēdū tp̄e treuge: qꝛ accedit poti⁹ guerre ꝙ̄ paci ipsa treuga fm̄ eū: non erat ergo amplius pax inter comisi vulneratum ⁊ Nallum

vulnerantem tempore illati vulneris: τ qđ nō est vel semel ruptum non potest amplius rūpi. l. nam τ si sub conditione. §. post defectū. de libe. τ posthu. τ l. non potest videri desinere. Nec ob. clausula qđ pena totiēs cōmittatur quotiēs cōtrauētum fuerit: q2 in casu nr̄o nō fuit cōtrauētum per dictum nallum: nā fuit facta τ remisse sunt iniurie τ offense hincinde facte. Et nō promiserūt se inuicem non offendere: quo casu forte militare possent aliqua ex adductis in cōtrariū: sed solū ꝯuenerūt φ cēseretur pax rupta si qs offenderet τc. intelligi dꝫ dūmodo pax duraret ex quo si non amplius durat nō potest amplius rūpi. Et si dicatur quō posset pluries cōmitti pena cū prima cōmissio non poterat cōtingere nisi p offensam fuerit rupta pax: rn̄detur de facili q2 pax fuit inuicē spāliter i multos potuit quis offendere vnum τ rupta est pax inter eos τ adherētes nō inter alios: ita φ si iterato ille idem vel alius vulnerauerit aliū iterum cōmitteretur pena: quia iterato rumpitur que inter eos du-
7 rabat. †Insuper videt̄ φ penā nō incurrat dictus Nallus: q2 vr̄ φ ipse non fuerit cōprehensus in pace: ex eo quia erat impubes tpe pacis. Et in conuētione pacis particulares non conueniebāt pro impuberibus: que cōuentio referenda videtur ad impuberes tūc tēporis. Et est verisimile q2 illi impuberes non poterant tunc consentire nec se ciuiliter obligare. §. pupillus. insti. de inuti. stip. facit l. j. C. de falsa mone. Et altera pars que promisit pro oībus de villa papagij asseruit se habere sufficiēs mandatū: ab impuberibus aūt non poterat cōiter habere sufficiens mandatum: ideo nō videtur pro eis promisisse: iō illa clausula postea sequens τ inuicem conuenerunt φ paci τ remissioni promittitur inter eos inite intelligat̄ solum contrauētū: τ ita tunc pro rupta habeatur si per homines dicti papagij aut eorū aliquem a quatuor annis supra alicui τc. intelligenda sit de hominibꝰ qui tunc erant dicte vniuersitatis. facit optime. l. si ita. de auro τ arg. leg. τ qđ ibi p Bar. et prout de oībus tunc dicte vniuersitatis: ita τ tunc puberibus. Et q2 per precedentia declarātur sequētia. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. cū si. τ q2 verba pactorū interpretant̄ cōtra eū qui ex pactis nititur per ea q̄ no. in. l. veteribus. de pac. in. l. labeo. τ in. l. si in emptione. in prin. de cō-
8 trahē. emp. †Itē quia agitur de pena τ pene sunt moliēde τ interpretatio adhibenda pro earū euitatione. l. si preses. τ. l. interpretatione. de penis. τ. c. statutū. in prin. de elec. lib. vj. cū simili. vulgari-
9 bus. †Itē q2 illa clausula posita fuit ad moderandū incursionē penarū vt denotat illa taxatiua solū τc. Ideo non dꝫ cōmissionē penarū augmētare. ar. l. legata inutiliter. de lega. j. τ etiā de adimen.
10 leg. τ. c. qđ ob gratiā. de reg. iur. in. vj. †Que oēs rōnes simul iūcte vidētur artare in hanc conclusionē qđ non censeatur ꝓmissū pro hoībus qui tunc. s. tpe inite pacis erant impuberes: lꝫ essent facti puberes tpe offensionis: τ preualeant illi soli qđ qualitas adiecta verbo intelligatur ſm tps verbi. plures eīn rōnes vincunt vnā per no. in aut. itaqꝫ. C. cōia de succes. Alia autē media sunt magis plana. Remanet ergo conclusio φ non censeatur cōmissa ista pena cōuentionalis ex premissis rōnibus coadiuuatur: q2 cōstat φ dictus Nallus non tenetur ad dictā penā conuentionalē: q2 ipse non cōuenit nec alius potuit eū obligare ad penā: ideo si qua pena deberetur ab alijs qui ꝓmiserūt non ab ipso Nallo nec fideiussores haberent regressum contra ipsum nallum cuius non fuerūt fideiussores: iō magis est eis fauendū qui quodāmodo alieno morbo labo-
11 rant. ¶ †Nō ob. adducta in contrarium quibus satis possunt sumi rn̄siones ex premissis. Non eīn obst. φ censetur facta pax inter particulares homines q2 fatendū est: sed inter illos qui tunc erant puberes τ inter impuberes: prout tunc erat. d. Nallus: vel si intelligatur etiā de tunc impuberibus dūmodo puberibus tpe offense intelligitur qn̄ offensa non fit ex veteri causa seu veteri inimicitia: sed ex noua causa τ maxime si ex noua inimicitia: nam tūc non est per offensam rupta pax que non est amplius pax vt latius dictuꝫ est. s. Nec ob. φ dicebat Bal. in. d. l. semel mora. τ Imo. τ Ponta. ibi post eū φ pena applicanda reipublice cōmittitur etiā p secundam offensam: q2 loquuntur in pena delicti que sui natura venit applicanda reipublice: qđ patet quia distinguit inter penam contractus τ penam applicandam reipublice. Ista autem de qua agit̄ veniret ex cōtractu: ideo de ea non loquunt̄. τ insup etiā delicti. s. pacis fracte qđ est delictum: τ pena etiam non ꝯuenta veniret applicanda reipublice. i. fisco non deberetur ratione secunde offense: ex quo p primam offensam erat finita prout se declarat Bald. in. l. cum proponas. C. de pac. τ idem sumi potest ex eius dictis in. d. l. semel mora. τ idem tenet ibi Saly. Et ideo dictus Nallus tenet̄ pena illati vulneris. τ in hac procedit φ in. d. l. semel mora dicūt Bal. Imo. τ Ponta. Ad quā non sunt obligati fideiussores: sed non tenetur pena fracte pacis neqꝫ pena legali neqꝫ pena conuentionali: prout volūt Bal. τ Saly. in. d. l. cum proponas. per rationē viuā quia pax non ens non potest dici fracta vt dictum est. Nec obst. qđ pena est soluta τ viget clausula totiens quotiens τc. quia non est vētum contra conuentionem p. d. Nallum per tria media iam deducta quorum quodlibet videtur tollere maxime ſm. s. proxime repetitum. fortius cum tria omnia simul concurrunt. Preterea illa rō qđ soluens penam censeatur impleuisse contractum non est tuta: maxime si est apposita loco contentus non loco interesse: τ vtroqꝫ alij pleriqꝫ tenent contrarium vt dico in. d. l. cum proponas. τ in. l. petens. eo. ti. τ in. l. si conuenerit. de iuris. om. iu. vbi late tetigi hūc articulum an soluens censeatur impleuisse contractum: τ allegaui plures tenentes φ non. τ maxime hoc casu videtur ideo dicendum in quo pena applicatur ex forma contractus applicatur reipublice vniuersali τ singulari ex quo deprehenditur φ non succedit loco interesse contrahentis. insuper non soluit penā ipse vltimo vulneratus: preterea Bal. loquitur qn̄ per offensam primam non est rupta pax: prout ipse se declarat hic est rupta merito τc. Illud etiā nō ob. qđ censeatur singulariter ꝓmisisse se non offendere τc. Non aduersatur fundamētis. s. adductis merito nihil obstat.

Laus deo.

Summarium super consilio. clxviij.

1 Inuentarium non conficientis pena heredis est φ teneātur creditoribus legatarijs insolidū vltra vires hereditarias etiam de suo quia presumitur res hereditarias surripuisse.
2 Legitima an perdatur ob inuentarium non cōfectum ita φ filius debeat supplere creditoribus hereditarijs etiā de sua legitima. nume. 1. et. 10.
3 Legata diminuuntur legitima filij.
4 Legitima an possit p filiū peti sibi dari de corpore hereditario vbi legatum est sibi a patre factum iure institutionis.
5 Legitima non detrahitur de pecunia et sic de quātitatibus sed tātum de corporibus hereditarijs.
6 Legitima quare differat a trebellianica et quid sit legitima τ trebellianica et quomodo legitima grauatus non querebat testamentum. nu. seq.
7 Falcidia et trebellianica an prohibita videantur ex clausula sine diminutione.
8 Legitima diminuitur propter es alienum licet legata diminuat τ quote sit partis.
9 Trebellianica nō detrahitur de fideicommisso vniuersali ad pias causas et perditur propter non confectionem inuentarij etiam si sit filius. nu. seq.
10 Falsidia perditur propter non confectionem inuentarij.
11 Legatum annuum filie vidue factum redeunti ad domum an ipsa filia stare nolente cum heredibus possit peti pro tempore futuro vbi per plures annos stetit in domo cum heredibus vbi illud erat relictum si noluerit stare cum heredibus. nu. seq.
12 Conditio si noluerit in domo stare est potestatiua.
13 Conditio potestatiua quando pro impleta habeatur et an sufficiat de facto impleri. nu. seq.
Iuramento probantur ea que aliter probari nequeunt.
14 Ignorantia an sit iusta causa restitutionis ita φ sit necessaria restitutio iuste ignoranti.

¶ Consilium. clxviij.

In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ 1 †In hac consultatione plura sunt quesita singulis est separatim rn̄dendum. Deueniendo itaqꝫ ad primū videt̄ dicendū φ non conficiens inuentariū amittat legitimā hoc est soluat legata integra sine diminutione legitime: eo q2 tex. in aut. de here. τ fal. §. si vero non fecerit inuentariū dicit φ non faciens inuētarium tenetur satisfacere legatarijs insolidum τ sic etiam vltra vires hereditarias τ sic etiam de suo: et loquitur generaliter de omni herede merito etiam in filio cui debetur legitima ſm Nic. de mat. Et lꝫ Bal. in. l. fi. §. sin vero vel postq̄. C. de iure deli. dicat φ Nico. de mat. in minimo caruerit intellectu quia legata dꝫ heres integra prestare quatenus debentur: lꝫ debētur diminuta per legitimam: ideo per legitimam diminuta prestātur etiam vltra vires hereditarias: prout dicit Bart. in. d. auf. sed cum testator. C. ad. l. fal. τ dicit Jac. de bel. ſm Ange. in. d. §. sin vo vel postq̄. Tamē videtur posse defensari Nico. de mat. a rōne Bal. quia si prestare tenetur legata integra quatenus valerent illa non teneretur prestare vltra vires hereditarias: quia vltra vires hereditarias legata non valent. l. si vniuerse. C. de legatis. et. l. successores. C. ad. l. fal. τ sic nihil prestaret̄ quatenus vires hereditarie non sufficerent si demum legata prestarentur integra quatenus valerent. et tamen hoc est falsum ſm omnes quia contra text. apertum in. d. §. si vero non fecerit inuentarium. ibi: sed complebit legatarios τ fideicommissarios: licet pure substantie morientis transcendat mensuram legatorum datio. Ergo ratio Bal. assignata cōtra Nico. de mat. ruit. τ sibi non obstat. Idem qđ Nico. de mat. tenuit Ric. malū. ſm Saly. in. d. l. fi. §. si quis autem temerario. C. de iure deli. et Rapha. in. d. auf. sed cum testator. qui idem tenent per rationem. s. assignatam per Nico. de mat. τ quia presumptio est qđ non conficiens inuentarium subripuerit bona hereditaria. §. scimus. in auf. de here. τ fal. τ. d. §. si vero non fecerit inuentarium. et quia legitima detrahitur vt es alienum. l. papinianus. §. si qs impubes. ff. de inoffi. testa. tamen post es alienum vt. c. l. §. quarta. lꝫ aliud es alienuꝫ non minuit legata: ergo nec legitima minuat ſm cos.

2 eos.† Et respondet Rapha.in.d.auk.sed cũ testator ad.§.penultimum.in auk.de here.z fal.per quẽ potissime se fundant Barto.z doc.tenẽtes q ppter nõ cõfectionẽ inuẽtarij non perditur legitima filij prout ibi non perditur legitima patroni cũ sit maior ratio i legitima ẽm eos.rñdet eñ q ille.§.referk ad id qd dixerat auctor in.§.si quis aũt non implẽs.z non ad id qd dixerat in.§.si vero nõ fecerit inuẽtariũ.z hoc tribus medijs probat.primo qz tex.id expri mit ibi hũc ordinẽ tenere sancimus quẽ inchoãtes sacrã hãc cõstitutionẽ diximus ẽm eũ suppleo.z glo.ibi super vbo diximus supplet.s.e.§.si quis autẽ.z sic glo.refert illũ tex.ad.d.§. si quis autez non implens.z hoc videtur applaudere illi tex. dum dicit quicqd vltra hanc.s.legitimam eis relictũ.z a libertis aliqua petita fuerit illi cõplere deinde non voluerint.s.ea que petita fuerãt a libertis hũc ordinem tenere sancimus quẽ inchoantes zc.s.vt auferatur ab ipsis patronis omne lucrũ qd eis patronis relictũ est vltra legitimam relictum est:z illud deferatur primo substitutis z scdo coheredib9 tertio legatarijs quarto successorib9 ab intestato. Iste est ordo quẽ tenere statuit in.d.§.pe.vba etiã sequẽtis ver. ita vt legalis hoc etiã innuũt. Scdo rñdet Rapha.quia si ad proxima referretur quare etiã de filijs non expressisset ẽm enm. Tertio q ẽm eũ magis vrget:qz ibi precipit a patrono auferri quicquid vltra legitimã relictũ fuerit q nequit referri ad eũ qui non fecit inuẽtarium ẽm eũ. Ibi eñ statuitur ɔtra non facientẽ inuẽtarium qd amittat qd sibi relictum est: sed qd soluat integrale ea que alijs relicta sunt. Licet hec opi.sustẽtabilis sit:z de rigore iuris mihi vera videatur per generalitatẽ.d.§.si vero non fecerit inuẽtarium attẽtis rñsionibus datis ad.d.§.pe. Et attẽto q vbi Iustinianus voluit excipere legitimã.s.in.d.§.si quis autẽ non implens id expressit ita verisimiliter expressisset in.d.§.si vero non fecerit inuẽtariũ. tñ quia glo.in plurib9 locis:z Cy.z doc.tenẽt contrariũ:prout dicit Bar. in.d.auk.sed cũ testator.idẽ tenens:z Jac.but.z Bal.in.d.§.finau tem temerario.z Ange.in.d.l.si.§.sin vero vel postq.z cõiter tenek etiã cõi opi.ibi legẽdo trãsiui non esset tutũ a dicta cõi opi.in decisiuis recedere:ideo dictã opi.non firmo:lz p nũc de pũcto iuris verior videatur:sed durũ est ɔtra stimulũ calcitrare.

3 † Tenẽdo tamẽ cõmunem opi.quã vt dixi tenet Ang.s.q legitima non perdatur: sed illa diminuat legata z fideicõmissa eo modo z forma vt.j.deducetur. Tamẽ legata relicta in quãtitate vel in genere integra non diminuta per legitimam prestabit heres non cõficiens inuẽtariũ prout voluit Ang.in suo tractatu de inuẽtario:quẽ dũ legit Bononie posuit in.l.j.ff.si cui plusq.per.l.fal.z dũ legeret Florẽtie dixit q poneretur in.l.si.§.finautẽ dubius.de iure deli. vt habeo in mea lec.p quo facit qd no.Bal.in.l.suus quoq. de heredi.insti.circa illũ articulum an supplemẽtum legitime debeat detrahi etiam de legatis z fideicõmissis an solũ debeat suppleri ab herede vbi recitantur varie opiniones. Sed ipse Bal.distinguit qd aut sunt legata corpora hereditaria z tunc suppleri dz legitima filio etiaz de dictis legatis:quia legitima debetur de substãtia testatoris z sic de bonis hereditarijs.l.scimus.§.repletionem.C.de inoffi.testa.q rõ militat siue sint relicte res corporales hereditarie siue res incorporales hereditarie:qz pariter sunt res hereditarie aut relicta sunt in quãtitate vel in genere z tunc de eis non suppletur legitima: qz quãtitas vel genus relictum non sunt res hereditarie:z ita concordat opi.quã cõcordiã tenet Pau.de ca.in.l.in quarta.in fi.ff.ad.l. falci.

4 † Cõfert etiã ad premissa qd no.Bar.Bal.z Imo.in.d.l.suus quoq.volẽtes qd intãtum debetur legitima de corporibus seu rebus hereditarijs p.d.§.repletionem.qd licet legatum imputetur in legitimam p.l.omnimodo.C.de inoffi.te.z fortius institutio in re certa.§.ceterum.in auk.vt cum de appel. co. Tamẽ filius cui est relicta quãtitas vel aliquid in genere qd sufficiat pro legitima siue sit relicta ti.legati vel fideicõmissi siue titulo institutionis põt dicere nolo hoc qd mihi relictũ est:sed volo legitimã in corporibus hereditarijs.qd z tenuit Bald.in.d.l.scimus.z habetur etiã in.d.l.in quarta. Itẽ lz legitima sit portio bonorũ.l.papinianus.§.quarta. ff.de inoffi.te.z qñ debetur portio bonorũ possit heres soluere estimationẽ bonorũ.l.non amplius.§.cũ bonorũ.z.l.seq.de leg.j. Tamẽ non poterit heres dicere filio tibi debetur portio bonorũ volo tibi dare estimationẽ:prout voluit Bal.in.d.§.cũ bonorũ. Cũ ergo filijs deberek legitima z illa sit debita sine onere p.l.qm in prioribus.C.de inoffi.testa.z ipso iure debeatur in corporibus seu rebus hereditarijs per.d.l.scimus.in prin.z.§.repletionẽ. z per dicta.s. Ideo ipsis pro legitima statim fuit quesita portio in reb9 ipsis hereditarijs sine onere legatorum z fideicommissorum etiam vniuersaliũ sed res ipse hereditarie fuerunt relicte fideicommissarijs vniuersalibus:z sic ipsis substitutis quibus est relicta hereditas:z consequenter corpora hereditaria z alie res hereditarie z etiam legatarijs quib9 sunt relicte domus z alia predia:ideo illa sunt ab ipso initio defalcata diminuta per legitimam. Facit qd notat Bar.in d.l.in quarta.quatenus dicit q onus supplendi legitimã est onus reale hoc est sequitur z onerat res hereditarias similiter etiã prouisio.d.l.qm in prioribus.censeri dz remotio oneris realis cum sit inducta ad instar prouisionis de supplemento legitime facte per leges priores proximas vt patet ex principio illius.l.qm in prioribus.ideo ipso iure remouetur onus adiectum heredi in reb9 ipsis hereditarijs:prout est onus dãdi vel restituẽdi ipsas res hereditarias. Item remouetur onus hypotece etiam pro legatis in quãtitate vel in genere. Tenetur ergo heres ad legata in genere vel in quãtitate quatenus suppetunt residue vires hereditarie si confecit inuentarium:sin autem non confecit inuentarium non considerantur vires hereditarie per.d.§.si vero non fecerit inuentarium merito integra legata in quantitatibus in genere factis prestabit heres qui non confecit inuentarium.

5 † Conclusio ergo sit qd detrahetur legitima de legatis particularibus factis de corporibus hereditarijs z de fideicommisso vniuersali z non de relictis in quãtitatibus prout sunt relicta.dccc.floreñ.z relicta annua facta filiabus:z sic octingenti floreni relicti cuilibet integre debentur: z sil'r relicta annua eis facta.

6 † Nec predictis obstãt.l.qui quadringẽta. z.l.marcellus.ff.ad trebel.quia loquuntur in alijs quartis.s.in falcidia trebellianica:que licet detrahantur contra voluntatẽ testatoris.l.titia.ff.ad legem falcidiam:z in hoc sint similes legitime:tamen in ceteris sunt valde dissimiles. Nam trebellianica est quota hereditatis que continet in se onera z honores z sic commoda z incommoda:sed legitima est quota bonorũ deducto.s.onere.d.l.papinianus.§.quarta.z per glo.in.l.cum a matre.C.de rei ven. et sic heres qui detracta trebellianica restituit hereditatem subijt onera eris alieni z legatorum pro rata.l.j.z.ij.ff.ad trebel. Sed q restituit hereditatem deducta legitima non subijt aliqua onera: quia est quota bonorum vt dictum est et deducitur ante omnia es alienum z diminuit legitimam.d.§.quarta.z sic grauatus in legitima olim querelabat testamentũ:hodie vero reijcitur grauamen p.d.l. qm in prioribus.z sic in quarta trebellianica non militãt rõnes.s. adducte quare legitima non detrahitur de legatis in quantitate prout de legatis in rebus hereditarijs.z insup si trebellianica simpliciter detraheretur heres rogatus haberet quartam hereditatis cũ onere soluẽdi quartam partem legatorum.vnde de.cccc.haberet cẽtum.z de trecentis haberet soluere quartam partem:et sic lxxv.detracta quarta de.lxxv.que esset.xviij.z trib9 quartis ita qd solueret.lvij.et vnum quartũ.ita q lucraretur heres solũ.cccc.xliij. cum tribus quartis ita q haberet minus.ix.partem.vbi debet habere quartaz.z legatarius singularis haberet integra.ccc.exceptis solum illis.xviij.z tribus quartis:vbi heres debet habere quartaz totius hereditatis:z legatarius nõ pateretur falcidiã nisi in quarta parte sui legati z fideicommissarius pateterur trebellianicaz in totum ita q resultarent plures inconuenientie. Item si tota falcidia detraheretur z tota trebellianica heres haberet plus debito: fideicommissarius enim non potest defalcare.l.j.§.deniq.z.l.mulier.et.l.lex falcidia.§.nunq.ff.ad legem falci. Ista enim minime cadunt in legitima ideo casus sunt separati z separatam rationez habentes z separatorum non est illatio.l.fina.ff.de calũ.z.l.si maritus.C.de dona.inter virum.cum simili.

7 † Nec obst.q predicta sunt relicta sine diminutione z prohibita alienari:quia licet per predicta et forte quolibet predictorum tollatur detractio falcidie p.d. auk.sed cum testator.z auk.sed z in ea.C.ad.l.falcidiam. Tamen nõ cessat legitima:quia non potest testator prohibere detractionem legitime que est debita seu quasi debita filio.l.si.C.de codi.et.l.fina li.§.j.C.de cura.fu.z per gl.in.l.si emancipata.C.de iur.z fac.igno. ideo solet appellari debitum bonorum subsidium.non autem decet qd debitor sua vnluntate impediat creditorem suum debitum consequi eo modo quo debetur:ideo olim filij qui non consequebãtur legitimam subuertebant testamentum:hodie vel agunt ad supplementum vel onus reijcitur per.d.l.omnimodo.et.d.l. quoniaz in prioribus.ideo istud onus impositum qd non alienentur reijcitur vsq ad concurrentem quantitatem legitime . z similiter istud onus qd non fiat diminutio tantum est dicere qd legatum integre prestetur z sic onus prestande integre legata z onus non alienandi reijciantur per.d.l.quoniam in prioribus. Non enim potest testator etiam expresse onerare vel prohibere legitimam.§.ceterum. in auk.vt cum de appel.cog.z per illum tex.ibi Jaco.de beluiso.et Bal.in.l.omnimodo.in prin.ver.vltimo quero.et in.l.si quãdo.§. et generaliter.C.de inoffi.testamẽ.z Pau.de cast.ibi.z per Bart. in.l.j.ff.de his que pene no.z Bal.in.l.quotiens.C.de here.instit. et Imo.z Pau.de cast.in.l.quotiens.§.si duo.ff.eo.titu.z pro claro presupponit Ang.in consilio incipiente statuto cauetur in ordine.cv.ẽm ordinem informis. Illud autem qd sine diminutione prestetur respiciat falcidiam non legitimam per predicta. Nec videtur q testator posset onerare filium q legitimam detraheret in vna re magis q in alia vel vno modo magis q alio quo de iure detrahenda venit per generalitatem.d.l.quoniam in priorib9.

8 † Remanet ergo conclusio q retenta communi opiñ.qd non conficiens inuentarium detrahat: z de fideicommissarijs vniuersalibus et de legatis particularibus factis de corporibus z rebus alijs hereditarijs. Diminuta autem vigore legitime debentur: licet excedant vires hereditarias:verbi gratia:ponam9 q in hereditate sunt tot res hereditarie que valent mille relinquuntur ille res que valent

mille est es alienum in quingentis legitima tūc erit in dimidia vel tertia.ccccc.quia es alienū diminuit legitimā.d.§.quarta itaq; si legitima erit dimidia detrahētur.ccxxv.t.dcclxxv.licet vires here ditarie sint solū in.cccc.vt sumitur ex dictis Bal.in.d.l.fi.§.finau tem temerario.C.de iure delib.dicens q; si hereditas valet.cc.t le gantur.ccc.pro legitima detrahetur tertia pars.cc. que erit.lxvj. et duo tertia t residuum soluetur:t sic soluentur.ccxxxiij.t vnū ter tium.t Pau.de cast.ibidē similiter dicit q; legatarijs detrahit qua tenus filio debetur pro legitima:t ad residuum heres tenetur in solidum de suo satisfacere:t sic lz legitima primo integre detrahat tamē sup indirectū filius nō cōficiens inuētariū amittit qnq; quā tum valet legitima qnq; quātum valet pars legitime qnq; amittit plusq; valeat legitima fm varias casuū cōtingentias:t hec de pri mo t scdo quesito dicta sufficiant. ¶ †Deueniēdo ad tertiū cōsul tationis arti.non video quid expediat filiabus consultantib⁹:nā fm pūctū ipse non sunt heredes vt habeant trebel.extrahere neq; sunt vniuersaliter substitute a quib⁹ habeat trebel.detrahi:sz vt consultāti morē gerā ad illud deueniā:t quia reperio substitutam piam causam premitto q; trebel.non detrahit de relictis ad pias causas prout cōiter oēs tenent in auc.similiter.C.ad.l.falci.et in.l. marcellus.§.qd autē.ad treb.et qr de hoc non sit ad presens dubiū ideo non insisto:†nec etiā est dubiū q; non cōficiens amittit falci diam:quia est expressum in.d.§.si vero non fecerit.t in.d.auc.sz cū testator.t in.d.§.si vero vel postq; fm vnā lec.sz an amittat trebel. in profanis non conficiēs inuētariū arti.est multū dubius:qr iura non aperte loquunt:t rōnes vrgētes t auctoritates pmaxime sunt et doc.varij sunt:tñ magis cōis opi.est q; non cōficiens inuentariū non detrahat trebel.prout hanc partē tenuit Ja.de are.in.l.cū ta le.§.j.de cōdi.t demō.t ibi idē voluit Bal.t Raph.cu.t Pau.de ca.ibi videtur presupponere pro expedito:t idē tenēt Pet.t Cy. in.d.auc.sed cū testator.vbi Bald.firmat hanc partē per tex.in.§. hinc nobis.in auc.de here.t fal.idē tenet Saly.in.d.auc.sed cū te stator.t Bart.in consi.suo incipiē.lena matarelli in ordi.ccxxxiij. fm ordi.infor.vbi dicit idē tenere moder.in.d.auc.sed cū testator. vbi Raph.ful.firmat hanc partē dicēs se hoc cōsuluisse in ardua.q. subdens hanc opinione tenendā tāq; cōmunem.t Pau.de cast.in cōsi.ccvij.incip.super hoc dubio fuerūt opiñ.t idem firmat Pōta. in auc.similiter.C.ad.l.falci.in antepe.char.col.lxxxij.dicēs de hoc esse casum rotūdum in.d.§.si vero non fecerit inuētarium.ibi:nec falcidie beneficium habebit t solida legata t fideicommissa presta bit tc.de qua.q.latius habetur in dictis iuribus persuadetur ma gis hec opi.in filijs quibus debetur legitima aucta per statutū cū de iure ciuili minor sit opi.qd vna tm quarta detrahatur prout cō muniter doc.tenent in.l.qq.C.ad.l.fal.t in.l.in ratione.§.q; vul go.ff.e.titu.t in multis iuris partib⁹ lz aliud seruet quādo diuer sis tpibus detrahende veniunt:qr hoc aperte disponit per ius ca nonicum per.c.raynutius.t.c.raynaldus.de test.t in.c.si pater eo. ti.li.vj.t lz super hac rōne instari possit tñ qr prolixus fui in hoc ar ticulo vltra q; proposuerim t in hac non facio magnum fundamē tum:ideo vlterius non insisto.†Deuenio modo ad quartū consul tationis articulū circa qd dicendū est q; si nolunt stare cū heredib⁹ virorū nec in domo testatoris cū heredibus testatoris q; p tpe fu turo eis debeantur.xx.floreni auri siue suppetāt vires hereditarie apparētes siue non per ea que dicta sunt.s.circa primū t scdm ar ticulos:relicta eñ annua sunt plura quolibet anno cēsetur vnū le gatū.l.si in singulos.ff.de annuis leg.p annis preteritis defecit cō ditio:qr steterūt in domibus virorū t in eis stare voluerūt t potue rūt:itaq; non vr q; legata cōditionalia quorū conditiones defece rūt possint aliquo modo peti.l.j.§.finautē sub cōditione.C. de ca du.tol.l.cedere diē.de verb.sig.cū multis silibus.nec pñt dicte con ditiones in preteritū impleri vt est notissimum.t propterea videt q; nullo modo peti possint dicti.xx.floreni pro annis preteritis:et maxime ex quo testator voluit eis prouidere in casu quo nō starēt in domib⁹ virorū quasi si starēt in domib⁹ virorū ipsarū ipse nō in digerēt alio victu prout erat veril.t dicta cōditio si non potuerit stare aut stare noluerint tc.poterat euenire etiam eis ignorātibus testm:qr lz ignorassent testm potuissent nolle morari in domibus predictis vt est notissimum.†Tamen salua snia melius sentientis cōtrarium puto de iure rñdendum.s.q; si nolunt stare in domibus olim maritorū suorū nec in domibus testatoris cū eis heredib⁹ de beāt habere.xx.flo.annuos p annis futuris:t hoc satis clarum: et si iurāt se ignorasse testm patris seu eis fecisse dictū relictū q; si sci uissent impleuissent illam conditionē:qm noluissent stare in domi bus earū maritorū defunctorū neq; in domo paterna cū heredib⁹ patris vt consecute fuissent illud annuū relictū tūc possint petere dictum annuū relictum etiam pro annis preteritis.Constat enim q; ista conditio si noluerint stare tc.est conditio potestatiua:qr pē det a voluntate earū ad hoc.l.iam dubitari.de here.insti.iuncta.l. suus quoq;.eo.tit.Item constat q; conditio potestatiua habetur pro impleta quotiens per eum qui habet implere non stat quomi nus eam impleat.text.est in.l.qui sub conditione.§.quoties.ff.de condi.insti.prout notant doc.ibi.t Bar.t Bal.in.l.j.C.de institu,

et substitu.sub conditione factis.t Bart.in.l.iulianus.ff.ex quib⁹ causis ma.Item constat q; conditio potestatiua non potest imple ri facto:sed debet impleri scienter animo consequendi relictum.l. ij.ff.de condi.t demon.Ideo ignorantes relictum factum sub con ditione si non voluerint tc. non poterant conditionem implere: quia fuerunt impediti per ignorantiam relicti merito constito de ignorantia.t sic constito de impedimento censeatur conditio ha bita pro impleta quo ad annos preteritos:t sic quo ad legata quo ad que non potest amplius impleri.constat enim qd non stetit per eas si propter ignorantiam non potuerunt conditionem purifica re maxime cū sit verisimile q; purificassent ex quo postq; sciunt illā volunt purificare ex presenti presumitur in preteritu.z.xxxiij.q.ij. cañ.cum per bellicam.no.glo.in.c.scribam.de presump. presertim si iurant q; si sciuissent illud annuum legatum conditionale condi tionem impleuissent:aliter enim hoc probari non posset:ideo pro batur per iuramentum vt per glo.singularem in.§.alie.institu.de acti.que vult q; in his que consistunt in animo:quia nō possunt ali ter probari statur iuramento patris:ideo ignorantia etiam proba tur iuramento dicta ratione ad hoc.c.pastoralis.de excep. lz non indigeat probatione.quia ignorantia presumitur.l.verius.ff.de p batio.t.c.presumitur ignorantia.de reg.iur.in.vi.et.l.fi.ff.pro suo. et in specie q; filius vel filia presumatur ignorare testamentum pa tris firmat Barto.in.l.is potest.col.fina.ff.de acqui.heredita. t in l.qui rome.§.duo fratres.tertia questione.de verbo. oblig. ad hoc qd per eum in.l.cum heres.de liber.lega.t in.l.eius qui in prouin ciam.ff.si certum petatur.t maxime filie que erant nupte t nō mo rabantur cum testatore.†Cum ergo fuerint impedite implere illā conditionem si noluerint stare tc. t non possit amplius impleri p legatis preteritorum annorum:ideo videtur qd habeatur pro im pleta quo ad dicta legata pro annis preteritis: ita q; peti possint prout t in simili not.Bar.in.d.l.iulianus ex quibus causis maio.t si directo peti non possent videtur qd peti posset in integrū resti tutio:quia fuerunt lese in non consequendo dicta legata propter iustam ignorantiam prout in simili probat tex.in.d.l.iulianus.vbi datur restitutio ex edicto illo de quo in.l.j.ex quibus causis maio. qd enumeratis quibusdam causis in specie subiungit clausulā ge neralem si qua iusta causa esse videatur: t sic ex eodem edicto quo datur restitutio militibus t absentibus ex causa reipublice datur pariter vbi subest alia iusta causa:iusta autem causa censet esse hu iusmodi ignorantia adeo qd ex ea lesis competit restitutio ex illo edicto vt.l.j.§.si quis autem.t ibi per Barto.t Ange.ff. de itine. actuq; priua.t.l.attilicinius.in fi.ff.de serui.rusti.pdio.t no. Spe culator in titu.de prescrip.§.j.versi.sed pone colonus.t Ang.in.l. fi.si qs te.lib.esse ius.fue.t Bart.in.l.aristo.§.fi.de dona.t Imo.et Panor.in.c.vigilanti.de prescrip.t in.c.j.in vltima col.eo. titu.et Ponta.in.l.si vero.§.viro.li.fallentia sol.ma.t est communis opi nio quicquid dixerit Bald.in.l.j.xxiij.op.C.qui admi.t non bene per predicta.t facit quod no.glo.t docto.in.l.ij.C.de iure emphy. et in.l.cum filius.§.in hac.de verbo.obliga.et per Barto.in.l.emi lius largianus.de minoribus. Prout ergo in.d.l.iulianus.datur restitutio in integrum ad consequendum legatum annuum condi tionale pro annis preteritis licet illis annis non fuerit impleta cō ditio propter impedimentum iuste absentie:ita debet dari restitu tio in casu isto ad ista annua legata pro annis preteritis consequē da licet pro illis annis non fuerit impleta conditio propter impe dimētū ignorātie iuste. facit optime qd no.Ang.in.l.j.C.de insti. t substitu.sub conditio.fac.vbi vult qd si conditio deficit casu con tingente in persona habentis implere habetur conditio pro defe cta per.l.sub diuersis.t.l.si ita expressum.de conditio.t demonstra. prout ipse t Pau.de cast.dicunt in.d.l.j.tamen poterit peti resti tutio in integrum ex clausula generali si qua mihi per.l.cum qui dam.in principio.t.l.pantonius.t.l.ventre.de acquirenda heredi tate.scdm Ange.licet loquatur in herede legatarij. Tamen mens eius se fundat in impedimento implendi conditionē:t ista ratio potuisset assignari quare in.d.l.iulianus.fuit necessaria restitutio in integrum. Bart.tamen assignat aliam rōnem. Concludo itaq; q; dicte mulieres debent consequi dictum legatum annuum etiam pro annis preteritis saltem mediante restitutione in inte.licet ma gis placeat q; non sit necessaria restitutio in integ.per primo loco dicta.t per notata per Barto.in.d.l.iulianus.maxime dum pon derat q; legatarius sciuit quasi velit q; si ignorasset non fuisset ne cessaria restitutio in integrum.et ad.d.l.iulianus.t.l. si quis titio. eo.tit.vbi similis casus respondetur vt per Barto.in.d.l.iulianus. vel qd dicta conditio quādiu esset in Italia non censeatur cōditio mere potestatiua saltem in milite cuius cōditio erat destinata ad bella reipublice maxime si ille miles non erat italicus.t forte sen tit glo.dum opponit de.l.si quis ita.t.l.illis libertis. de conditio. et demonstra.t.l.qui concubinam.§.vxori.de lega.iij.que loquun tur in conditione mixta t soluit vltimo loco qd in illis stetit p ad uersarium.primo autem dixerat q; forte dici posset q; conditio ha beatur pro impleta:ad contraria responsio apparet per dicta su pra pro hac parte: licet enim conditio defecerit tamen habetur pro impleta

pro impleta vel ipso iure vel mediante resti.in integ.item licet voluerit testator prouideri filiabus casu quo non starent ⁊c.tamen non stetit per eas quominus conditionem implerent quā implere non poterant stante ignorantia per.d.l.ij.de cōdi.⁊ demonstra.

Laus deo.

Summarium super consilio.clxix.

☞ Bastardus qui ſm cōmunem vsum loquendi dicit̃ del casato an succedat stante pacto inter fratres ꝙ edes cōmunes nō possint etiam pro dotibus alienari ⁊ manchando loro feredi che quelle a quello tempo del casato de bon hereditare dicte case.per totum.

1 Heredum appellatione an veniāt extranei ⁊ in substitutione qua quis grauatur si decesserit sine herede.nu.seq.

Clausula si decesserit sine heredibus masculis an restringat̃ ad descendentes masculos.

2 Heredum plures sunt species.

3 Bastardus vel filius naturalis an dicatur de descendentibus ex domo.nu.7.

4 Pacisci alteri quis non potest non solum ad obligandū sed etiaꝫ ad liberandnm.

5 Actio ex contractu innominato ante conditionis implementum non oritur etiam de iure canonico.

6 Legata domo videtur quis tantum legare partem vel ius qd̃ habet super illa.

7 Domus appellatione an ⁊ quando veniant bastardi vt possint arma domus ferre.nu.3.

8 Domus est nomen equiuocum.

Consilium.clxix.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. †In hac consultatione videtur prima facie dicendū ꝙ dicti Hieronymus ⁊ Albertus debeāt consequi in integrū dictā domū ⁊ hoc vigore dicte conuētionis qua disponitur ꝙ si dicti Joā.⁊ Anto.decederent sine filijs masculis dicta domus perueniat ad illos qui reperiētur esse de domo tūc tp̄is.illa eñ ỽba mācādo che de tuti o doi nō ve fussi heredi intelligi debēt si non fuerint filij:nā appellatione heredū lꝫ regulariter veniāt quicūqꝫ directe cōsequuntur hereditatē ⁊ veniāt etiā large loquēdo bonorū possessores.l.heredis appellatio.⁊.l.heredis appellatione.de verb.sig.⁊.l.in annalibꝰ.C.de lega.cū multis sim̃ibus.Tamē fallit relicto facto si oneratus decesserit sine heredibus:q̃ tunc intelligitur sine herede.i.sine descendente.tex.est singularis in.l.ex facto.§.fi.ff.ad treb.⁊ assignat̃ ibi ꝑ glo.⁊ doc. rō q̃ al̃s dispō verisim̃r inanis:q̃ raro decedit quis sine herede. Que ratio militat pariter in cōtractibus ergo idē ius.ar.l.a titio.de verb.obli.⁊.l.illud ad.l.aqui.cū sim̃ibus.⁊ q̃ ꝓcedit argumētū de vltimis volūtatibꝰ ad cōtractus ⁊ ecōtra.l.seruū filij.§.eū qui cyrographū.de lega.j.⁊.l.fi.C.de lega.cū cōcor.⁊ iste est casus noster. scd̃o fallit qn̄ fit mētio de herede adiūcto ỽbo masculo prout dicūt Bald. et Pau.de ca.in.l.gallus.§.etiā.de lib.⁊ post.⁊ rō vr̃ esse:q̃ respectu heredū extraneorū nō vr̃ haberi affectio magis ad masculos q̄ ad feminas:sed in liberis si c ꝓpter cōseruationē agnationis ⁊ domꝰ ideo cū in dicta cōuētione dicatur ꝙ dicta domus nequeat alienari:sed eorū heredes masculi debeant hereditare dictam domū intelligatur de liberis masculis.

2 †Plures eñ sunt species heredum quidā eñ sunt heredes sanguinis quidā heredes hereditatis dicit Inno.in rubrica extra de iure patro.⁊ Bal.in.c.j.in titu.de eo qui sibi ⁊ hered.suis masculis.in fi.principij.x.collatione.⁊ in quodam suo cōsi.qd̃ incipit premissis ỽbis statutoꝝ.⁊ in.c.j.§.⁊ q̃ vidimꝰ.iij.col.versi.tertio nota.qui feu.dare pos.x.col.ad idem.c.in p̄ntia.de ꝓba.⁊ in libro feudoꝝ milies vt ita dixerim verbū heredes ponitur ꝓ liberis vt in dicto titulo de eo qui sibi ⁊ here.mas.in rubro et nigro.⁊ in.c.vnico ỽsi.si eñ de gradi.su.in feu.⁊ in.c.j.§.itē si fuerint quibꝰ mo.feu.amit.cū multis sim̃i.ita sumi dꝫ in casu nostro qd̃ et suadēt ỽba illa ꝯuētionis cosi li descēdenti loro.si eñ voluissent ꝙ deueniret ad quoslibet heredes non vocasset magis descēdētes heredū cū heres heredis sit testatoris seu primi defuncti heres.l.fi.C.de here.insti.itē illa ỽba li descēdēti loro p̄nt intelligi de descēdentibꝰ eorū.s.Joānis ⁊ Antonij.⁊ sic illud ỽbū loro referat Joānē ⁊ Antoniū suadet etiā hāc interpretationē: q̃ vltimo loco voluerūt qd̃ deueniret ad illos de domo.itē id satis plane demōstrat quia in casu quo alter nō habeat heredes vocauerūt filios masculos alterius:⁊ sic nō vocat heredes heredis:sed heredes sanguinis ex quo demōstratur ꝙ appellatione heredū intellexerūt de liberis ⁊ hoc puto clarū.

3 †Cū itaqꝫ ꝯuentū fuerit ꝙ deueniret ad illos de casato si ambo decesserint sine heredibꝰ.i.descēdentibꝰ.⁊ illi ambo scꝫ Joānes ⁊ Antonius decesserint sine liberis:iō purificata vr̃ dicta ꝯuētionis cōditio e mācādo che de tuti e doi nō vi fusse heredi che quelli ⁊c.Cū itaqꝫ vt presupponit̃ dicti Hieronymus ⁊ Albertus sint de domo dictoꝝ Joānis ⁊ Antonij ⁊ nō.d.Jacobꝰ vt.j.dicetur idcirco ad dictos Hieronymū ⁊ Albertū deuenire debeat tota dicta domus virtute dicte ꝯuētionis.qd̃ aūt bastardi nō sint de domo deducitur:q̃ domꝰ ponit̃ ꝓ agnatione.l.cū vnus.in prin.de alimē.⁊ cib.leg.⁊.l.j.in prin.ff.ad sille.⁊ ibi Jac.de are.sꝫ bastardus nō est agnatus.insti.de legi.agna.succe.§.qd̃ vulgo.ſm Bar.i.l.fi.C.de ỽb.sig.⁊ in.l.tutelas.de capi.dimi.⁊ in.l.ꝓnūciatio. de ỽbo.sig.⁊ Bar.in tractatu de insignis ⁊ armis.col.iiij.⁊ Bal.in.d.l.fi.et in.l.certum.C.vñ legi.merito ꝓprie loquēdo non dicunt̃ de domo ꝓut vident̃ velle Bar.⁊ Bal.in.d.l.fi.facit qd̃ ꝑ Bal.in.l.cum acutissimi.C.de fideicō.in.l.generaliter.§.cū aūt.C.de insti.⁊ substitu.sub cōdi.fac.ergo vr̃ ꝙ nō cōprehēditur sub dicta cōditione frater bastardus ⁊ subsequēter nec eius filius:⁊ successiue vigore dicte cōuētionis tota domus venire debeat ad dictos Hieronymum ⁊ Albertū:⁊ ꝑ ꝯn̄s nō ꝑtinēt effectualiter ad.d.Jacobum virtute dicte substōnis:q̃ nō est de agnatione dictoꝝ Joānis ⁊ Antonij ꝯtrahētiū.

4 †His tñ nō obst.ꝯtrariū arbitror de iure rn̄dēdū.s.ꝙ dicta domus saltē ꝓ parte ꝑtinere debeat ad.d.Jacobum vigore dicte substōnis vcꝫ ꝓ parte q̄ ſm dictā cōuentionē spectabat ad.d.Joānem salua tñ trebellianica quatenus debeat̃.d. Antonio..fructus eñ ꝑcepti ꝑ.d.Antoniū in vita sua post mortē Joannis ex bonis d.Joānis extenuāt trebellianicā.l.in fideicōmissaria.in prin.ff.ad trebe.ideo dixi quatenus debeat̃.potuerūt eñ esse tāte estimationis illi fructus dicto tp̄e ꝑcepti ꝙ absorberēt totā trebellianicā:et ꝓ dicta ꝯclusione pōdero ꝙ dicta ꝯuentio ꝙ deuoluat̃ ad illos de domo valet vt vltima volūtas:q̃ nō interuenit solēnitas requisita in vltima volūtate.l.fi.§.in oī.C.de codi.⁊.l.fi.C.de dona. cā mortis.sed fuit pactū ad hoc qd̃ hr̃ in.l.lꝫ.C.de pactis.⁊ vnus alteri stipulari nō pōt ⁊ si stipulat̃ stipulatio est nulla.l.stipulatio.§.alteri.de ỽb.ob.⁊ insti.de inuti.sti.§.alteri.⁊.§.si qs alij.pariter ⁊ fortius nec alteri qs pacisci pōt nō solū ad obligandū:sꝫ etiā nō valet pactū liberatoriū alteri factū.l.si tibi decē milia.§.si pactꝰ.⁊.l. ⁊ heredi.§.nos aūt.ff.de pactis.ideo dicta ꝯuētio quo ad illos de casato non valet quo ad agendū nec quo ad excipiendū:q̃ alteri absenti facta cui nō pōt fieri etiā donatio nisi interueniēte nuncio vel ep̃la vt ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.absenti.ff.de dona.quo ad agēdū aūt nō valeret etiā q̃ nuda.l.legē.C.de pactis.⁊.l.iurisgentiū.§.sed cū nulla.⁊ §§.sequētibus.ff.e.ti.⁊ lꝫ de iure cañ.ex pacto nudo oriat̃ actio ſm cōem canonistarū sn̄iam ꝑ.c.j.de pactis.⁊ qd̃ hr̃ in.c.ꝑ tuas. de arbi.tñ ius ciuile seruari dꝫ in terris imperij ꝓut cēsetur esse ciuitas Januēsis ꝑ notata ꝑ Bar.⁊ Bal.in.l.priuilegia.C.de sac.sanc.ecc.et ꝑ cañ.cōiter in.c.j.de no.ope.nū.⁊ ꝑ gl.in.c.ij.de arbi.lib.vj.et in c.ij.de reg.iur.eo.lib.

5 †Nec insuꝑ est expeditū qd̃ ante implemētū oriat̃ actio ex ꝯtractu innominato etiā de iure cañ.nā Bald.in.l.siue apud acta.C.de trāsac.in.ij.co.tenuit ꝙ nō ꝑ notata in.c.cum inter.R.seniorē.de elec.Sed non instandū ex quo sumus in terris imperij:⁊ cōstat qd̃ nō est impletus ille ꝯtractus reciprocus:q̃ pactū de non veniēdo ꝯtra nō pōt ꝑfecte impleri:⁊ vbi nō est ꝑfectū implemētum ꝯtractus innominatus nō vestitur vt pariat actionē prout hec oīa habētur in.l.j.⁊ in.l.cū ꝓponas.C.de pac.⁊ ꝑ Bald.in.d.l.siue apud acta.col.penul.⁊ insuꝑ q̃ est cōuētio alteri facta q̄ non tenet vt.s̄.deductū est.tenetur ergo heres.d.Antonij restituere hereditatē Joānis dicto Jacobo substituto:⁊ in hr̃ditate Joānis ꝯtinetur dicta domus quatenus erat Joānis in vita sua: et legatū factū de dicta domo ꝑ.d.Antoniū dictis Hieronymo ⁊ Alberto interpretabitur factū de iure ipsius Antonij: maxime cum non reddatur ex hoc inutile cū Antonius haberet partē in dicta domo:

6 †⁊ qui legat rem communem censetur legare partē suam.l.serui electione.§.fi.de le.j.ſm summarium Bart.quinimmo etiaꝫ si haberet dimidiā domus ⁊ legaret dimidiam domus sue censeretur legasse dimidiam dimidie prout dixit Bar.in.d.§.fi.facit text.notabilis ⁊ singularis ſm Bal.in.l.lucius.in prin.de lega.j.⁊ adeo cēsetur quis legare ius suū ꝙ talis interpretatio admittit̃ etiā vbi ex hoc redderet̃ legatū inutile.l.vxor patrui.C.de leg.l.qd̃ in rerū.§.si vsumfructū.⁊.l.si domus.§.fi.de leg.j.⁊.l.sticho.ff.de vsufru.le.etiam si est factū ꝯiūcte ꝑsone ꝓut voluit Bal.in.l.habitatio.ff.de vsufr.ꝑ.d.l sticho.qd̃ ⁊ vident̃ velle Bar.⁊ doc.in.d.l.qd̃ in rerū.§.j.quatenus faciunt differentiā inter legantē rem alienā ⁊ legātem rem in qua habebat vsumfructum:ad idem qd̃ no.glo.⁊ doc.in.l.si domus.§.de euictione.de lega.j.⁊ qd̃ ꝑ illam glo.⁊.d.l. sticho.not.Pau.de ca.in.l.cū alienā.C.de lega.ideo heres antonij dꝫ esse magis facilis ad restituēdam dictam domum dicto Jacobo pro rata olim dicti Joānis.

7 †Dato autē ꝙ dicta cōuētio valuisset ⁊ ex ea esset quesitum ius illis de casato:tunc dicta ꝯuētione vocarentur proximiores per ea que habētur in.l.cum ita legatur.§.in fideicōmisso.de leg.ij.⁊ in.l.peto.§.fratre.eo.ti.⁊ in.l.fi.C.de verb. signifi.sed.d.Jacobus est proximior:q̃ in scd̃o gradu ſm ius cañ.⁊ in tertio ſm ius ciuile:⁊ Hieronymus ⁊ Albertus sunt in quarto scd̃m ius cañ.⁊ in septimo vel octauo ſm ius ciuile:iō ex hoc capite ipse Jacobus esset preferēdus nec sibi videtur obstare ꝙ eiꝰ pater fuit bastardus:q̃ prout audio dicuntur de domo etiā bastardi in illa patria prout dicuntur in tuscia dicebat Bar.in.d.l.fi.C.fami.her.dicitur ⁊ ita nominatur Jacobus grippus iste Jacobus filius bastardus prout vocabantur dicti Joānes ⁊ Antonius:⁊ eadē arma vt arbitror defert:nam vetustissima est ꝯsuetudo ꝙ bastardi deferāt eadē arma ⁊ insignia prout legitimi:ꝓut dicit Bart.i tractatu

de insignijs ⁊ armis.col.iiij.⁊ qđ dicatur de domo et familia etiam bastardus.facit tex.in.l.pronunciatio.in fi.de verb.signi.prout pōderat ibi Bar.vbi ipse Bar.⁊ clarius in.d.l.fi.de vb.sig.dicit attēdi cōmunem vsum loquēdi qui cōis vsus loquēdi facit ꝑ dicto Jacobo pro quo etiā facit:qꝛ Bar.in.d.l.pronūciatio.⁊ clarius in.d.l.tutelas.ponderat vtrū dispositio de qua interpretanda agit̄ loquatur per vba iuris seu ius significantia aut ꝑ verba naturalia si per vba ius significantia:⁊ tūc barstadi non veniūt aut ꝑ verba nō significantia ius sed naturaliter prolata:⁊ tunc veniūt ar.d.l.tutelas.⁊ circa verbū domus dicit ꝙ qn̄qꝫ sumitur vno modo qn̄qꝫ altero modo.⁊ dicit in.d.l.tutelas.attendendum qualiter sumitur intelligo qualiter sumi solet.⁊ in.d.l.pronūciatio.dicit attendēdam subiectam materiam:nec Bar.in.d.l.fi.de vb.sig.dicit ꝙ ꝫm propriam significationem bastardi non dicūtur de domo.sed ꝙ nō dicantur de familia.

8 † In casu autē nostro non fuit disponens vsus verbo iuris seu ius significās non dixit de domo qđ est verbū equiuocum ⁊ a iure eidem vocabulo attributo diuerse significationes vt declarat Bar.in.d.l.fi.tutelas non ita vocabulo casato qđ est vocabulum materialiter positum ⁊ ab hominibus non versatis in iuris doctrina prolatum ⁊ in materia conuenienti etiam bastardis: qđ ⁊ persuadet substitutio quam fecit dictus Joānes.de.d.Jacobo.prout enim voluit ꝙ ad eum perueniret eius hereditas:ita est verisimile qđ voluisset peruenire dictam domum:⁊ dictus Joānes proferebat verba vt innuunt verba dicte scripte:ideo ad eius mētem videtur recurrendum.l.in ambiguis.⁊.l.neratius.de reg.iur. omnibus itaqꝫ pensatis dicta cōuentio videtur potius fauere dicto Jacobo ꝙ̄ dictis Hieronymo ⁊ Alberto: ⁊ ad adducta in contrarium patent rn̄siones ex adductis pro hac parte.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxx.

Testamēti solēnitas iuris positiui relaxata an inducat dispositionem ad ius gentium.per totum.

1 Testis esse potest femina in codicillis.
2 Testis lꝫ famuli rogati tn̄ a testatore necessario adhibiti ad actuꝫ qualitas nō attenditur tpe dispositionis.nu.4.et.12.
3 Testes attinentes rogati a testatore probant.
Mendacium an sit pctm̄ vel crimem accusatione dignum.
4 Testis olim famulus vel amicus aut cōmensalis est idoneus. numero.12.
5 Compromissum de iure et facto quid operetur ad decidēdum.nume. 11.et.16.
6 Testis esse non potest femina in testamētis in quibus requirūtur septem testes masculi.
7 Codicillaris clausula an importet ꝙ vltima voluntas valeat vt codicillus vbi in ea fuit aliquis heres institutus.nu.seq.
8 Uerba directa vt verbum instituo in testamentis prolatum non obligatur clausula codicillari.
9 Pestis suspitio non operatur validitatem actus vel testamēti licet ipsa pestis hoc operetur.nu.seq.
10 Testium penuria seu carentia an et quando validet testamentum vel actum minus solēne.
11 Testamentum minus solēne quando naturalem producit obligationem.nu.seq.
12 Testis famulus tempore depositionis stipendiatus non dicitur idoneus.
Testes esse non possunt qui laborāt ea suspitione qua laborat ille pro quo deponunt.
13 Testis esse non potest socer vel socrus in causa generis quia est loco patris vel matris.
14 Negatiuam non coartatam probare nitens non auditur quia dat falsitatis suspitionem.
15 Testes variantes in verbis formalibus an dicant̄ singulares.
Testis qui vnum dicit in iudicio ⁊ aliud extra non probat.
16 Clausula de iure ⁊ facto quid importet.
17 Testamēti solēnitas iuris positiui non censetur esse relaxata compromissi cl̄a ꝙ arbitratores procedant de iure ⁊ facto.
Judex vel arbiter qui male iudicat facit litem suam.

¶ Consilium.clxx.

1 In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Licet in hac ꝯsultatione videat̄ prima facie dicendū ꝙ dicta vltima volūtas valeat si non vt testm̄ saltē vt codicillus in quo sufficiūt qnqꝫ testes.l.fi.§.in omni.C.de codicillis.etiā femine vt dicit glo. antepe.ibi:et oēs tenēt ⁊ in dubio dꝫ actus interpretari ita vt valeat.l.quotiens dubijs.⁊.c.si papa.de priui.li.vj.⁊ vba directa ciuilia in codicillis plata obliquant̄.l.sceuola.⁊ ibi ꝑ Bar.⁊ doc.ff.ad treb.⁊ qđ hr̄ circa cl̄am codicillarē in.l.j.ff.de iure codi.maxime ꝑ Bart.ibi. et per Bal.in.l.fi.C.eo.ti.ꝑ eos ⁊ alios in aut̄.ex cā.C.de libe.prete. cū ergo interuenerint quinqꝫ testes ⁊ deponant oēs volūtatē dicti Carutij ꝙ bona sua essent Euāgeliste ⁊ videant̄ in hoc cōtestes vr̄ satis sufficiēter ꝓbata dicta vltima volūtas q̄ vr̄ valida per predicta

2 nō obstāte ꝙ altera sit femina vt dictū est:† nec etiā vr̄ ꝙ alter fuerit famulus.d.Euangeliste ⁊ tpe testi ⁊ tpe depositionis:qꝛ ex quo fuit rogatus a testatore,vr̄ eius ꝯditio approbata iđ nequeat ipugnari.ar.l.si quis testib⁹.C.de testi.put vr̄ velle Bal.in.l.ad testiū.§.cōditionē.ff.de testa.qđ ⁊ vult Saly.in.l.j.C.de testa.allegat gl.in.§.⁊ licet.in aut.de testi.quā glo.reputat singu.Jmo.in.d.§.cōditionē.⁊ idē vr̄ velle Jaco.de bel.in.d.§.⁊ licet.⁊ facit bonus text.in.c.j.an remoueri pote.testes qui desierūt esse pares.x.collatione ꝫm Jmo.in.d.§.conditionē.⁊ maxime cum dictus testis fuerit necessarius ad solēnitatē actus cū in qualibet vltima volūtate sint necessarij saltem quinqꝫ testes.d.§.in omni.⁊.l.fi.C.de dona.cā mor. et qn̄ testis adhibet̄ necessario ad actū nō attēdit̄ qualitas tpe depositionis ꝑut voluit Saly.in.d.l.j.de testa.⁊ Bart.post Jaco.de are.⁊ Dy.in.d.§.ad cōditionē.

3 † Et ꝑ p̄dicta vr̄ ꝙ nō obstet ꝙ alij testes sint attinētes.d.Euāgeliste ex quo testator eos rogando vr̄ approbasse eorū personas nec vr̄ obstare si quis eorꝫ dixerit ꝙ non fecit aliqđ testm̄:qꝛ lꝫ dixerit mendaciū sine iuramento extra iudiciū nō vr̄ ꝙ ꝓpter hoc repellatur a testimonio qm̄ nō probatur iure ꝙ simplex mēdaciū extraiudiciale testis vitiet postea ei⁹ dictū. Si nemini est nociuum est peccatū veniale ⁊ nō fit crimē accusatione dignū:iđ nō repellat a testimonio etiā de iure cañ.ꝫm ea que habentur in.c.testimoniū.extra de testib⁹.itē vr̄ posse saluari ⁊ cōcordari dicta.s.qđ nō fecit testm̄ sed codicillū vel non fecit testm̄ validū.testm̄ em̄ nullū nō pōt dici testm̄.l.iiij.§.ꝯdēnatū.de re iudi.et cle.pastoralis.eo.ti.nec affines repellunt̄:immo nec ꝯsanguinei qꝛ etiā frater carnalis potest testificari ꝑ fratre vt no.glo.⁊ Bal.in.l.parētes.C.de testi.⁊ Bar.in.l.qui testō.§.quecūqꝫ.ff.de testa.⁊ doc.cōiter in dictis iuribus multominus affinis.

4 † Nec videt̄ obstare ꝙ vnus est famulus:qꝛ vt audio nō est amplius famulus ⁊ iterū examinabit̄ ⁊ est idoneus testis qui olim fuit famulus si tpe depositionis nō est famulus:qꝛ attēditur tp̄s depositionis.l.iij.§.lege iulia.de testi.prout ⁊ dicūt Cy.⁊ Bal.in.l.etiā.C.de testi.

5 † et hec maxime dicenda vident̄:qꝛ cā agitatur corā arbitris quibus data est facultas cognoscendi ⁊ decidēdi de iure ⁊ de facto:ita ꝙ non artant sequi rigorem iuris positiui ⁊ ex minus solēni vltima volūtate oriri solet naturalis obligatio vt ꝑ glo.⁊ doc.in.l.j.ff.de condi.indeb. et in.l.cū quis.C.de iur.⁊ fac.igno.⁊ ꝑ doc.in.c.nouit.extra de iudicijs.iđ tales arbitri vr̄ ꝙ nō obstāte rigore iuris ciuilis debeāt seruare dictā vltimā etiā si foret minus solēnis:qꝛ talia vba videtur reducere rem ad ius gentiū vt hr̄ per Bar.in extrauā.ad reprimē. in vbo videbitur.circa finē.⁊ in.l.filiusfa.ff.de dona.⁊ ibi ꝑ moder nos.maxime Pōta.⁊ ꝑ Lappū in allegatione.cccxxviij.⁊ per Bal. in.l.j.de euic.⁊ in cōsi.suo incipiē.ad euidentiā premittendū est qđ verbū de facto.⁊ ꝑ Bar.in consi.incip.pūctus qōnis vertentis inter Albertū in ordine.lxxv.ꝫm ordinem perusinū non informis.et per Pōta.in rubrica de arbitris.ff.cū itaqꝫ naturalis obligatio sit de iure gentiū.l.cū amplius.§.is natura debet.ff.de re.iur.ideo videtur ꝙ partes arbitrorum sint in sequendo dictas attestationes cum de iure gentiū ⁊ diuino sufficiāt duo testes.c.in omni.de testi. c.cum esses.⁊.c.relatum.de testa.⁊ seruare dictam voluntatem defuncti quam seruari pium est.l.cum quidā.C.de necessarijs seruis heredi.insti.facit etiā quia vt dicitur erat suspitio pestis ⁊ tempore suspitionis pestis homines non de facili vadunt vbi sunt infirmi:ita qđ propter suspitionem pestis solet nōnūꝙ̄ resultare penuria testium ⁊ propter penuriam testium relaxatur solēnitas numeri testium.l.fina.C.de testa.per quam legem ⁊ rationem ipsius.l.dicunt Nico.de mat.Bal.et Saly.in.d.l.fina.qđ procedit illa relaxatio solēnitatis testamentarie vbicūqꝫ causatur penuria testium puta propter pestem propter carceres vel quid simile.

6 ¶ † His tamē non obstantibus contrarium arbitror de iure respondendum:videlicet ꝙ dicta vltima voluntas non valeat ⁊ dicte attestationes nihil releuent adeo qđ partes arbitrorum debeant esse in pronunciando pro Marino patruo dicti Carutij de cuius successione agitur et contra Euangelistam fratrem patruelem qui est in remotiori gradu.ita ꝙ ab intestato defertur hereditas patruo tanꝙ̄ proximiori. aut̄.post fratres fratrūqꝫ filios.C.de legiti. heredi. et.l.ij. §.hereditas.ff.eo.titu.itaqꝫ si dictum Euangelistam non iuuat dicta vltima voluntas ipse venit sine dubio repellendus: qđ autem non valeat et nihil releuet dicta vltima voluntas probatur: quia in testamentis requiruntur septem testes masculi: alias non valeat.l.hac consultissima.in principio.et.§.per nuncupationem. et lege in testamentis.C.de testamentis.et lege qui testamēto.§.mulier.in casu nostro interuenit duplex defectus:scilicet numeri testium:quia non interuenerunt septem sed quinqꝫ:et quia vna fuit femina.et propterea constat qđ non valet vt testamentum.

7 † Nec valet vt codicillus:quia quando in vltima voluntate fit aliquis heres illa reputatur testamentum non codicillus. lege non codicillum.C.de testamentis.etiam si ex hoc redderetur actus nullus: vt quia deficeret solēnitas testamentaria et non solemnitas codicillorum:puta quia facta coram quinqꝫ testibus prout figurat ibi casum glos. et doctores sequuntur preualet ratio : quia institutio conuenit

conuenit testamẽto non codicillis quã ratio vt actus valeat ⁊ non pereat prout notat ibi Bal. et cõiter omnes tenent. ita ꝙ ibi decidit casus noster: q2 quatuoꝛ ex quinqȝ testibus deponũt ꝙ fecit heredẽ euãgelistã. ⁊ sic eum instituit: duo em̃ sunt verba directa ciuilia que cõueniũt testamẽto ⁊ nõ codicillo. s. verbũ heres ⁊ verbũ instituo vt habetur in. l. verbis ciuilibus. ff. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. ꝑcibus. C. de impu. ⁊ in. l. centurio. ff. eo. ti. et in. c. si pater. de testa. lib. vj. vbi Jo. and. appellat dicta duo verba directa directo.† Non obstat. d. l. sceuola. ad quã dantur tres solutiones vna ꝙ ibi loquit̃ in verbo substituo non in verbo instituo vel verbo heres. ẜm Bal. in. d. l. nõ codicillũ. ⁊ huic cõuenit verbũ substituerit positũ in litera: nõ tamẽ cõueniunt verba sequẽtia: idem glo. ⁊ doct. cõiter intelligunt illã legem etiã in substitutione facta per verba directa ciuilia: ideo datur alia solutio ꝙ. d. l. sceuola procedit qñ constat ꝙ voluit quis codicillare ⁊ hãc approbat Saly. ⁊ cõuenit satis illi litere quatenus dicit ꝙ in codicillis substituit et est. ẜm oẽs vera in se. et ad hãc adaptatur ꝙ dicitur in clausula codicillari. tertia datur solutio ꝙ illa ꝓcedit in imparticulari dispositione hoc est in substitutione. l. nõ codicillũ. in totali dispositione prout hanc distin. facit Bar. in. l. j. §. si quis ita. de verb. obli. ⁊ dicte differẽtie ratio potest assignari: q2 si cẽseretur facere ẜm testm̃ tolleretur primũ: q2 nemo paganus põt decedere cum duobus testamẽtis. l. posthumus. §. si paganus. ff. de iniusto testa. ⁊. §. posterioꝛe. insti. qb. mo. testamẽta infirmentur. ⁊ tñ substituẽs censetur aliud velle: q2 censetur predili gere institutũ. l. publius. de cõdi. ⁊ demõ. ꝗcunqȝ aũt solutio teneatur cõfert ad casum: q2 est positũ verbũ directũ ciuile non apparet qđ voluerit codicillare nec in substitutione seu particulari dispositione: sed in institutione ⁊ totali dispositione.† Necobstat ꝙ dr̃ de penuria testiũ per. d. l. fi. C. de testa. q2 rñdet̃ multis modis. primo quia nõ probatur penuria testiũ: quia dicti testes deponentes sup vltima volũtate ꝑdicta sup interrogatoꝛijs deponunt ꝙ tota villa vbi dr̃ facta dicta vltima voluntas habitabat̃ ⁊ ꝙ illa villa faciebat xl. hoies quidã de. xxx. nõ vidi testes deponẽtes sup suspitione pestis: nõ autẽ ꝗlibet suspitio pestis facit ꝙ nõ inueniantur de facili septẽ testes masculi in testõ infirmi non de peste. ⁊ lꝫ Nico. de mat. Bal. et Saly. velint ꝙ. d. l. fi. ꝓcedat in testõ facto tp̃e pestis: nõ tñ volũt nec est ratio ꝙ idẽ sit vbi suspitio pestis dato ꝙ suspitio ꝓbaretur.† ꝓterea dictũ Nico. de mat. ⁊ sequaciũ nõ est tutũ: quia tex. ille pluries facit mentionẽ de rusticis ⁊ de rusticitate ꝙ non videt̃ sine ministerio totiẽs reiteratũ: ideo Bar. ibi. et in. l. cõficiũtur. §. j. ff. de iure codi. dicit ꝙ priuilegiũ illud cõceditur ꝑsone ⁊ loco ꝙ et tangit in. l. cũctos ppl'os. C. de iusti. ⁊ iure. et ꝓpterea Rapha. ful. in. d. l. fi. reprobat opi. Nico. de mat. et sequaciũ. ⁊ silr̃ Pau. de cast. ibi: carentia enim testiũ non relaxat solẽnitatẽ septẽ testium vt est casus in. d. l. cõficiuntur. §. j. ẜm eundẽ Pau. de cast. pro quo etiam facit ꝑfatio illius. l. fi. dum dicit ex diuersis retro principibus semp rusticitati cõsultum est ⁊c. ex prefatione em̃ colligitur mens dispo nentis. l. fi. ff. de heredi. insti. cum si. nec videtur eadem ratio in ciuibus: quia potuerunt de facili cogitare posse euenire casum in quo volẽtibus testari deficiet numerus septẽ testiũ. vnde sibi imputent quare prius nõ testatur ꝙ non ita cõtingit in rusticis ⁊ saltẽ eoꝛum rusticitati parcitur vt ibi in principio.† Preterea dato ꝙ militaret dictũ Nico. de mat. etiam in suspitione pestis: ꝙ tamẽ puto falsum per ꝑdicta: tamẽ istud testamentũ nõ ꝓpterea valeret q2 priuilegium. d. l. fi. cõsistit in duobus. s. in numero testiũ scꝫ ꝙ sufficiant qnqȝ vbi al's requirũtur septẽ ⁊ ꝙ in testamẽto in scriptis nõ requiratur subscriptio si testes nesciũt scribere nõ relaxantur alie solẽnitates testamentoꝝ puta rogitus testiũ ⁊ ꝙ nominẽtur palã nomina vel nomẽ heredum vel heredis vel qđ testes sint masculi in alijs ergo remanent alia iura: q2 ꝙ nõ mutatur quare stare ꝓhibetur. l. sancimus. eo. ti. cum itaqȝ nõ interuenerint in casu isto qnqȝ testes masculi idcirco testamentũ istud nõ valeat ⁊ cõsequẽter hereditas est deuoluta ab intestato et dictus patruus est factus heres si adiuit hereditatẽ putãs sibi delatã prout erat nec potest desinere esse heres qui semel est heres. l. sicut. C. de repud. heredi. ⁊. l. ei qui soluẽdo. ff. de heredi. insti. ideo suo cõpromisso nõ potuit dictus cõpromittens dare ꝑtãtẽ ꝙ fieret nõ heres ⁊ quominus obligatus esset creditoꝛib' hereditarijs nec esset equũ ꝙ remaneret obligatus oneribus hereditarijs que nõ videt̃ ꝙ possit euitare suo ꝯctu per quẽ dederit facultatẽ arbitris iudicãdi de facto et nõ haberet cõmoda hereditaria. l. ẜm naturã. ff. de reg. iu. ideo arbitri hoc casu debent assumere viã arbitrãdi de iure que est via sine dubio cõpetẽs ⁊ tuta ⁊ nõ illa de facto que non cõpetit per ꝑdicta ⁊ saltẽ est dubia iuxta illud tene certũ ⁊ dimitte incertũ. de peni. dist. vij. §. ꝙꝙ. in vltimis verbis. ⁊. §. fi. cũ sua glo. xxx. q. v. nec institutio heredis obligat de nouo aliquẽ instituto etiã qñ valet: si ergo valida nõ ꝓducit naturalem obligationẽ minus dꝫ producere inualida institutio aliquã obligationẽ: ꝙ aũt dr̃ ꝙ inualida vltima volũtas ꝓducit naturalẽ obligationẽ intelligi debet de illa que tẽdit ad obligandũ ꝓut est legatũ vel fideicõmissum singulare vel vniuersale ⁊ nõ de inualida institutione que tẽdit vt institutus sit heres et directo representet defunctũ ⁊ cẽseat̃ eadẽ ꝑsona cũ defuncto. in auf. de iureiur. a moriente ꝑstito. in prin. ꝙ facere nõ põt dictus patruus heres ab intestato ꝙ dict' euãgelista sit heres: ideo nõ est obligatus cũ impossibilium nulla sit obligatio. l. impossibiliũ. de reg. iur.† Et hoc ꝙ ex inutili institutione nõ oꝛiat̃ naturalis obligatio tenet Raph. ful. in. d. l. cũ quis. ꝓterea videt̃ ꝙ ex inutili vltima volũtate oꝛiat̃ naturalis obligatio qñ cõstat ꝙ fuit facta vltima volũtas: ius aũt positiuũ reqrit tot testes in testamẽtis ꝓpter suspitionẽ ne fiat aliqua falsitas. l. fi. C. de fideicõmissis. ⁊. l. hac cõsultissima. C. qui testamẽta facere pñt in paucioꝛib'. itaqȝ testibus suspicat̃ de falsitate: ꝙ maxime suspicãdũ est in casu nr̃o ne sint testes suboꝛnati ⁊ falsa deponentes primo suspicãdũ est nõ mediocriter: q2 nullus ex qnqȝ testibus examinatis est q careat suspitione. nam quatuoꝛ sunt attinentes ⁊ vnus erat famulus salariatus tp̃e depositionis q erat repellẽdus: q2 famulus regulariter repellitur ꝓut vult Inno. in. c. in l'ris. de testi. ⁊ gl. iij. q. iij. §. itẽ idonei. ⁊ ꝑ Cy. ⁊ Bal. in. l. etiã. C. de testi. nec obstat ꝙ fuit rogatus a testatoꝛe q2 talis rogitus nõ ꝓbat̃ nisi a ꝑsonis suspectis: si em̃ decreuissent seruire potius affini vel cui famulus seruire potiusꝙ̃ veritati ꝓut dixissent falsuꝫ in vltima volũtate. ita pariter dixissent circa rogitum. ⁊ licet. s. allegauerim ꝙ ex quo rogatus a testatoꝛe ⁊ ex quo adhibitus ex necessitate actus/videatur idoneus. licet tp̃e depositionis nõ sit idoneus ꝓut multi id tenent tñ gl. sane intelligẽda cõtrariũ vult in. l. j. C. de testa. ⁊ dictã glossam sequũtur Raph. ⁊ Põta. ibi: ⁊ eam seq videt̃ etiã Imo. in d. §. cõditionẽ. ⁊ cũ ea trãsit etiã Pau. de ca. licet ⁊ dũ refert distinctionẽ Bar. que est aut adhibitus fuit ex necessitate ⁊c. cũ ea etiã trãseat. Põt aũt dici ꝙ in casu nr̃o nõ fuerũt adhibiti ex necessitate actus: q2 ad validitatẽ tm̃ operãtur quatuoꝛ masculi ⁊ vna femina quãtũ nullus testis. item dictã glossam seruandã esse in pratica dicit Saly. in. d. l. j. C. de testa. item regulariter hoc etiã videt̃ velle Ang. ibi dicẽs ꝙ in testõ est spãle in casu quo loquit̃ ille tex. ponderans illũ tex. ibi in hac causa. Et lꝫ al's possit deponere si antea dat̃ sibi licẽtia nõ in fraudẽ: vt. s. dictũ est: tñ hoc casu forte ꝯriũ posset dici ex quo semel deposuit tp̃e famulatus verisilr̃ nõ aliter deponeret postea ita ꝙ nõ cessat suspitio que inerat prius.† item illa siluestrina socrus videt̃ nõ idonea: q2 est loco m̃ris. l. q2 parẽtis. ff. solu. ma. ꝓut per dictã rationẽ voluit Bar. in. d. l. qui testõ. §. ꝗcũqȝ. de testa. ⁊ ſpe. eo. ti. §. j. ver. nũqd ergo.† item primus testis vcꝫ Jacobus Christophoꝛi vltra id qđ est affinis est repellendus: q2 satagit ꝓbare negatiuã non coartatã deponẽs ꝙ nullũ aliud testm̃ fecit ⁊ testis q satagit ꝓbare negatiuã nõ coartatã est suspectus de falsitate. c. cũ eccle. sutri. ⁊ ibi per Inno. de causa pos. ⁊ ꝓprie. item ꝑ testes vt ꝑsupponit̃ in ꝑuncto ꝓbat̃ ꝙ dictus Jacobus interrogatus si dictus Carutius fecerat testm̃ rñdidit ꝙ nõ fecerat aliquid ꝙ bñ staret: licet hoc dictum posset saluari: facit tñ aliquid cõtra eum. item Petrãgelus quartus testis nõ est cõtestis cũ alijs: q2 alij deponũt ꝙ dictus Carutius dixit io lasso herede Euãgelista ⁊ dictus Petrangelus deponit ꝙ dict' Carutius dixit io lasso omne mio bene ad Euãgelista.† Et qñ testes deponũt de verbis testatoꝛis si non cõcoꝛdant in verbis foꝛmalibus dicũt. d. Ant. ⁊ Panoꝛ. in. c. nihil. de ver. sig. ꝙ cẽsentur singulares ⁊ non ꝓbant. ⁊ licet illud dictũ sit dubiũ. ita generaliter sumptũ: tñ in casu isto verba predicta discrepant in effectu. nam dicta vltima voluntas quam deponit dictus Petrangelus esset codicillus nõ testm̃ ⁊ esset validus si ꝓbaret̃ per alios vel si pars fateret̃ dictã attestationẽ esse verã: ⁊ tñ si fateretur attestationes alioꝝ esse veras ꝓbaretur testm̃ inualidũ: ideo dicte attestationes variãt nedũ in foꝛma ⁊ coꝛtice verboꝝ: sed etiam in substãtia merito tãꝙ̃ singularis nõ ꝓrobet. ita ꝙ remanẽt soli duo qbus impingit̃ ꝙ sunt affines: ⁊ affines licet nõ repellãtur oĩo: tñ eoꝝ fidei detrahit̃ per ea que habẽtur in. d. c. in literis. ⁊ per Bar. in. d. l. qui testamẽto. §. ꝗcũqȝ. ⁊ Bal. in. l. parẽtes. C. de testi. detrahitur etiã eoꝝ fidei: q2 nõnulli testes. licet singulares deponunt ꝙ ipsi testes interrogati an dictus Carutius fecerit testm̃ dixerũt qđ non. testis em̃ qui vnũ dixit in iudicio ⁊ aliud dixerat extra iudiciũ nõ ꝓbat dicit Bar. in. l. eos. ff. de falsis. ⁊ eum seq videt̃. d. Anto. in c. cũ in tua dioceſi. de elec. item Petrus de perusio in cõsilio suo ꝙ incipit testis extra iudicium dixit ꝙ pro dicto Bar. est casus in. c. per tuas. de ꝓba. ⁊ in. c. literas. de ꝑsump. ⁊ allegat etiã tex. d. l. eos cui ꝯsi. se subscripserũt. d. Honofrius de bartholinis. ⁊. d. Marcus angelelli sua tẽpestate doct. perusini ꝑclari: ⁊ licet hoc mediũ non repellat oĩo attẽto ꝙ per testes singulares id deponitur: q2 dictũ Bar. nõ transit sine dubio tñ negari nequit ꝙ detrahat de fide de qua etiã detrahit: q2 euangelista qui in eoꝝ dictis vult se fundare dixit vt ꝑsupponitur ꝙ dictus Carutius nõ fecerat testm̃. ⁊ sic affinitas dictũ eoꝛum extraiudiciale cõfessio euangeliste dicta illoꝛum duoꝝ testiũ adeo debilitat eoꝝ fidẽ: ꝙ etiã vbi staretur iuri gẽtiũ non deberet dari eis plena fides: nõ em̃ sine ministerio dicit auctoritas euãgelica in oꝛe duoꝝ vel trium ⁊c. addẽdo illud vel triũ vt nõ sufficiãt duo nõ integri. maxime in causis põderosis ꝓut reputantur a iurislatoꝛe cause testamẽtoꝝ in qbus iurislatoꝛ plurimũ suspicatur de fraude: ideo prouidit de maioꝛi numero testiũ.† Et ex hoc ⁊ per alia dicta. s. nõ obstat ꝙ arbitri habent facultatẽ iudicandi de iure ⁊ de facto ꝙ ⁊ probatur ꝙ per dicta verba vel similia

non pōt quis ledere aliquā partē. ſm Lapū in allegatione. cxxviij. nec poteſt tollere defenſionē reo. dicit Ponta. in. l. filiuſfami. ff. de dona. allegat. c. preſbyterū. iuncta glo. in verbo de facto extra. de rebus eccle. non ali. ⁊ in. l. ſi is. iūcta glo. in verbo reſciſſa. C. de predijs mino. ad idem optime facit ꝙ not. Bal. in. l. fi. ſcōa oppo. C. de cōtrahen. emp. quinimmo dicit Bar. in extrauagāti ad repriměda in verbo videbitur in vltimis verbis ꝙ habens facultatē iudicādi de facto non poteſt tollere parti iura etiā queſita de rigore iuris ci uilis: q2 licet acquiſitio fuerit rigoroſa tamē tollere alicui ius queſi tum eſt cōtra naturalē equitatem cōtra quā non pōt facere habēs poteſtatē iudicādi de iure ⁊ de facto ſm eundē Bar. ⁊ ſic nō obſtat ꝙ hmōi verba reducunt rem ad ius gentiū. nam et ius gentiū non vult ꝙ alicui tollatur ius ſuū iuxta illud euangelicum ꝙ eſt ceſaris ceſari. et qō eſt dei deo ⁊ bellis ꝗrebatur de rigore potiuſꝗ̄ de equi tate. ⁊ tamē manus regia nō auferebat queſita bello ⁊ naturalis iu ſtitia ſuadet vnicuiqꝫ ius ſuū tribuere. l. iuſtitia. in prin. ⁊. §. j. ff. de iuſti. ⁊ iure. ideo poſtꝗ̄ Martino eſt ius queſitū ex rigore iuris po ſitiui hereditas Carutij non poſſunt arbitri illā ei auferre. licet ha beant facultatē iudicādi etiā de facto per predicta ⁊ alia ſuperius

17 dicta. † Nec obſtat ꝙ habetur in. l. j. ff. de mili. teſta. ⁊ in. l. hac con ſultiſſima. §. ex imperfecto. C. de teſta. et in. c. relatū. extra. eo. titu. in quibus iuribus habetur ꝙ teſtamenta in quibus relaxatur ſolē nitas iuris poſitiui reducūtur ad ius gentiū quo iure ſufficiūt duo teſtes. ⁊ ſic cum habētes ſimilem facultatem cognoſcendi de iure ⁊ de facto habeant poteſtatē non regulatā a iure poſitiuo ſed demū a iure gentium videtur ꝙ poſſint credere duobus teſtibus quibus credit ius gentium: quia reſpōdetur per ſupradicta ꝙ procedunt predicta ante ius queſitū prout loquūtur dicta iura: ſed nō proce dunt poſt ius queſitū parti propter nullitatē teſtamēti: quia tunc etiā ius gentiū concurrit ꝙ ius ſuū non auferatur alicui per predi cta ⁊ poſſunt alie rūſiones ſumi ex alijs ſuperioribus dictis: ⁊ ideo partes arbitrorū debent eſſe in pronūciando hereditatē ſpectare ad dictū patruū vt heredē ab inteſtato ⁊ nō ad dictum euangeliſtā que via eſt tutiſſima per iam dicta attēto etiamꝙ nō artātur iudi care de facto cum habuerint facultatē iudicare de iure et de facto. ita ꝙ poſſunt eligere viam tutā iudicādi de iure et animaduertere debent ꝙ arbitri qui male iudicant faciunt litem ſuam prout iudi ces. l. ſi quis in cōſcribendo. in fi. C. de pactis. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxj.

1 ☞ Clauſula vnū alteri ſuccedēdo in emphyteoſi quid operetur.
2 Filius verbum an reſtringatur ad maſculos tantū in contractibus vt non poſſit trahi ad filiam cōtrahentis.
Maſculinum an concipiat femininum in contractibus.

¶ Conſilium. clxxj.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Poſt redditum cōſiliū miſſum fuit ad me ſtatu tum per ꝙ diſponitur ꝙ filia dotata excluditur tem poraliter. ſ. donec ſupereſt aliquis maſculus ꝙ tēpus eſt finitum quia nullus ſupereſt maſculus ex dicto accurſio ſtipula tore. ita ꝙ dicte filie earum collatis dotibus admittūtur ad ipſius accurſij hereditatē. ita ꝙ illa ratio adducta in cōſilio ꝙ ſtipulator cenſetur ſe cōformare cum diſpoſitione iuris cōmunis circa ſucceſ ſionem ab inteſtato potius facit contra quā pro nihilominus etiā ſtante dicta lege municipali ſum in eadē ſententia per. d. c. j. de na tura feu. ⁊ quia in cōtractu emphyteotico dicitur vnū alteri ſucce dendo nō dicit ſuccedendo ſtipulatori: ſed vnū alteri: ſed accurſio ſucceſſit in dicta re emphyteotica Joānes felix agitur de ſuccedē do Joanni felici cui cōdecentius eſt ꝙ ſuccedat filia quam ſoror et magis ſe cōformat iuri cōmuni: ſoror autē ſi admitteretur ad rem emphyteoticā prout ad hereditatem ſuccederet patri nō fratri ꝙ non videtur cōuenire verbis: quia illa verba vnū alteri ſuccedendo non referūtur ad accurſium ſed ad illos de generatione quia accur ſius nō habebat alteri ſuccedere. Preterea ⁊ fortius ex forma ſta tuti maſculus ꝑfertur temporaliter filie dotate: ſed filie nō dotate non prefertur aliquo tempore ⁊ verba cōtractus dicunt preferēdo ſemper generationē maſculinā ſemper denotat perpetuitatē ⁊ nō temporalitatē ⁊ prout refertur ad non dotatā non poteſt ſe cōfor mare cum diſpoſitione iuris municipalis vel iuris cōmunis: ideo nec ſe cōformare cenſeatur quo ad dotatas prefertur ergo ꝑpetuo quo ad ſucceſſionem accurſij: ſed ſucceſſiſſent Joanni felici ſi filia ipſius eas non excluſiſſet. ⁊ ita adheremus proprie virtuti illorum verborū vnum alteri ſuccedendo preferendo ſemp generationem maſculinā. poteſt etiam attentari ꝙ dictū felicem iunet cōtractus initus inter dictū Joannē felicem ⁊ Corneliā in quo dicta domina Cornelia dedit tradidit ceſſit ⁊ cōceſſit tranſtulit mādauit renūcia uit ⁊ quietauit dicto Joanni felici recipienti ⁊ ſtipulanti pro ſe et heredibus ſuis omne ius ꝙ habebat vel habere poterat tunc vel ⁊ in futurū inde et ſup ſucceſſione hereditate ⁊ bonis dicti quōdam accurſij. nam dicta verba ſunt generalia et pregnantia cum dicat inde ⁊ ſuper ſucceſſione. nam in bonis emphyteoticis ius ſperaba tur ex ſucceſſione cum dicatur in contractu emphyteotico ꝙ ſucce dat vnus alteri. ⁊ ſic ſperabat dicta Cornelia ſuccedere in dictis bo nis emphyteoticis que bona quo ad ius emphyteoticū fuerunt di cti accurſij. ita ꝙ verbū ſucceſſione ⁊ verbū bonis adaptatur quoli bet etiam ad ius emphyteoticū ⁊ natura dictionis ⁊ eſt poni inter diuerſa vt per glo. in rub. de iuris ⁊ fac. igno. ⁊ ſic diuerſa ſignificāt ſucceſſionem ⁊ bona ⁊ hereditatē. ita ꝙ ſucceſſio poteſt ſignificare aliam ſucceſſionē quā iure hereditario ꝑut eſt illa que fit in rebus emphyteoticis. ⁊ ſimiliter bona poſſunt intelligi de bonis nō here ditarijs. item de alio iure in bonis aliquibus ⁊ nō in hereditate. et idem demōſtrant verba ſequētia ibi ab inteſtato vel ex teſtamento et ex qua alia quacunqꝫ cauſa ⁊ occaſione vigore iure vel titulo illa vniuerſalis quacūqꝫ cauſa ſatis cōfert et geminatio tot verborum quaſi idem ſignificantiū ſatis conferunt ꝙ cōtrahentes voluerint

2 omnia cōprehēdi per iura vulgaria. † Nec obſtat reſeruatio facta in dicto cōtractu ibi hoc etiā pacto habito ⁊ expreſſe firmato inter dictos cōtrahentes videlicet ꝙ ſi contingat dictum Joannē felicē mori ſine filijs vel cum filijs legitimis ⁊ naturalibus nō peruenien tibus ad etatem. xxv. annorū ꝙ tunc ⁊ eo caſu preſens renūciatio ⁊ cōtractus ⁊ omnia ⁊ ſingula in ea contenta nullū faciat preiudiciū dicte domine Cornelie ⁊ eius heredibus ꝙ ad ſucceſſionē in bonis quōdā accurſij eorū patris ab inteſtato defuncti ⁊c. licet em̄ ſoleat dici qō in cōtractibus verbū filijs non cōcipiat femininū filiabus. nam in materia ſtricte interpretanda maſculinū non cōcipit femi ninum prout voluit Archi. in cañ. ſi quis ſuadente diabolo. xvij. q. iiij. trahens ad cōtractū. ſ. ꝙ in cōtractibus maſculinū nō cōcipit femininū ⁊ ipſum refert ⁊ ſequitur Jmo. in. c. potuit. in fi. de loca. ⁊ in. l. ſi quis ita ſcriptū filiabus. de leg. ij. illud etiam dictum Archi. etiam refert ⁊ ſequitur Ponta. in. l. ij. in prin. de verb. obli. col. xix. vel circa verſi. ſequitur quinto principaliter videre ſubdens ꝙ ver bum nō reperitur alibi ⁊ ꝙ fuit notū inter legiſtas ſoli Baldo. ver ba enim cōtractuū ſunt ſtricte interpretāda. l. quicquid aſtringen de. §. j. de verb. obli. ⁊. l. veteribus. de pac. cum ſua materia. ⁊ ꝙ ma ſculinum cōcipiat femininum procedit ex interpretatione ⁊ exten ſione non ex propria vi verborū ⁊ cōprehenſione prout voluit glo. in. l. j. ff. de verb. ſigni. ⁊ Dy. ibi qui ideo dicit ꝙ in materia odioſa maſculinū non cōcipit femininū. Et ideo cum ſimus in contracti bus nō videtur ꝙ verbū filijs verificetur in filia: ſed intelligatur in maſculis. ⁊ ſic dicta cōuentio nō videtur ꝙ preiudicet dicte Corne lie ſtante virtute dicte reſeruationis cuius cōditio videtur purifi cata ex quo deceſſit ſine filio maſculo tamē hoc nō obſt. ſecus puto dicēdum: qm̄ dicta Cornelia ſe fundat in dicta reſeruatione: ideo verba ipſius ſunt cōtra eam interpretanda: quia verba contractus ſunt interpretanda cōtra eam que potuit legē apertius dicere ex quo tendebat in eius cōmodū per ea que habentur in. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ in. l. labeo. ⁊. l. ſi in emptione. in prin. ff. de cōtrahē. emp. in cōcordia dictorū iuriū: ideo dictū maſculinū filijs cōcipiat femi ninum: quia dictū verbum filijs in caſu iſto nō eſt ſtricte intelligen dum: immo ample ⁊ large cōtra dictā Corneliā per predicta. Jdeo ſtandū eſt regule que eſt ꝙ regulariter maſculinū cōcipiat femini num per ea que habētur in. l. j. ff. de verb. ſig. in. l. quicūqꝫ. C. de ſer uis fugi. in. c. generali. de elec. lib. vj. cum ſimi. ⁊ quia ſi dicta reſer uatio interpretaretur ꝙ verbū filijs nō cōprehenderet niſi maſcu los dicta conceſſio parū aut nihil operaretur per ea que habentur in. d. l. ſi quādo. de leg. j. ⁊. c. ſi papa. de priuile. lib. vj. nō obſtat ꝙ in cōtrariū dicebatur ꝙ in cōtractibus maſculinū non cōcipiat: quia loquitur quādo verba cōtractus ſunt ſtricte interpretanda: quia ſi cōciperet femininū interpretarentur pro eo qui verba protulit ſeu pro eo qui nititur ex cōtractu: q2 tūc militat ratio doct. Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. clxxij.

☞ Poſſeſſionis turbate accuſatio ſcōm ſtatutū firmane ciuita tis regrit hoim collectā ⁊ dolū turbātis vbi ſtatutū hoc imponit.
1 Juramētū in ꝓbationis ſupplemētū nō deferꝫ in cauſis criminalib⁹.
Actio penalis an dicatur criminalis.
2 Poſſeſſionis turbatio per quos actus probetur. nu. ſeq.
3 Poſſeſſionē inuadens debet diligēter ingrere an alius poſſideat.
Poſſeſſionis turbate remediū criminale an reperiaꝫ de iure ciuili.
4 Violētia expulſiua an inducat priuationē expellētis a iure ſuo et an violentia cōmittatur per intrantem poſſeſſionē abſente parte.
5 Teſtis non dicitur idoneus ſocius criminis. nu. ſeq.
6 Mandatum non excuſat in delictis.
7 Poſſeſſoriū intētans debet ꝓbare ꝙ tpe ſpoliationis poſſidebat.
8 Gerundij natura in ablatiuo eſt ſignificare modum ⁊ formam rei ⁊ facere conditionem vel declarando actum ſeu illum informando.
9 Poſſeſſionis turbate actio vel ſtatutū de turbata poſſeſſione re quirit dolum. nu. ſeq.
10 Actio iniuriarum requirit dolum.
11 Penalia ſtrictam recipiunt interpretationem.
12 Poſſeſſio. xxx. annorū querit dominiū vtile ⁊ vtilem rei vendica tionem ⁊ preſumitur parta bona fide. nu. 15.
13 Actio et exceptio competens teſtatori ſeu alio auctori tranſit in legatarium.
14 Poſſeſſor nouus preſumitur male fidei poſſeſſor.

¶ Conſilium

Consilium.clxxij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. Uisa copia accusationis porrecte per dominam Jacobam vxorē olim Joannis Leonardi seu eius procuratores cōtra Joannē Petri ⁊ nōnullorum actorum ⁊ articulorum vtriusq; partis ⁊ nōnullarum attestationū ⁊ allegationū hincinde ⁊ visa copia sententie super ea accusatione lata a qua dicitur appellatū ⁊ visa copia statuti intētati queritur an dicta sententia sit iusta.⁊ sic an veniat confirmanda vel infirmanda. Item quis habeat meliora iura super proprietate dictorū bonorū super quibus facta est accusatio.

1 † Circa primū licet videtur prima facie dicendū ꝙ dicta sentētia fuerit iusta:quia in accusatione deducūtur plures excessus: quia deducitur ꝙ violenter inuasit possessiones expulit laboratores ⁊c. laborauit et deducit duos menses de mense Aprilis ⁊ de mēse Junij ⁊ petijt in p̄dictis ⁊ quolibet predictorum ius ⁊ iustitiā sibi ministrari cum clausula nō astringens ⁊c. et ideo licet violentia forte nō probetur: quia per solū vnū testem de visu et alterū de auditu: ille enim de auditu non probat.c.tam literis.de testibus.⁊.c.inquisitionis.§.quesiuisti.de accu. et ꝙ habetur in.l.ij.§.idem labeo.de aqua plu.arcē.cum simi.⁊ alius est solus.d.c. tam literis ibi solis. ⁊.l. iurisiurandi.C. de testibus. cum cōcor.nec fuit in supplementū probationis delatū iuramentū nec potest deferri:tum quia dña Jacoba nō habet notitiā per sensum corporis. ita ꝙ tanq̄ loco testis possit deponere tum quia in criminalibus probationes debent esse clarissime.l.sciant.C. de ꝓba. ideo in eis non deferatur iuramentū predictū necessariū prout voluit glo.in.l.maritus.ff.de questionibus.⁊ gl. ⁊ doc.in.l.iij.§. quacūq;.ff.de iureiuran.⁊ glo.in.c.cum sint partiū. de reg.iur.lib.vj.⁊ in.d.c.tam literis.⁊ Spe.in titu.de iuramēti dela.§.j.versi. vt autē cautius instruaris.⁊ Host.⁊.d.Anto.in.c.fi.de iureiur.⁊ Bal.in.l. in bone fidei.C.eo.ti.⁊ ꝓpterea nō videatur ꝙ possit puniri inuasor nec ad penā violētis inuasoris facta fuit cōdemnatio que fuit in.cxxv.libris cum pena violenti inuasoris sit ex forma statuti intētati in.cc.libris.

2 † Tamē prout videtur probatur turbatio possessionis cum probetur ablatio feni de dictis fundis in iudicio deductis ⁊ probetur apprehēsio possessionis vocatis testibus cum assertione ꝙ intendebat recuperare possessionē ⁊ ꝙ laborauit ⁊c. nam talia faciēdo sine dubio inducitur turbatio: maxime cum rñdēdo huic accusationi dictus accusatus instet possessionē ad se ꝑtinere prout hec omnia aperte tradit Bar.in suo cōsi. incipiēte quidam accusatus de turbata possessione in ordine.ccx. ƀm ordinē perusinum nō informis ⁊ in alio consi. incipiente in questione vertente corā capitaneo ciuitatis narnee in ordine.cxlij. ƀm dictū ordinē.⁊ per eū in.l.si duo.in prin.ff.vti pos.⁊ per Cy.in.l. vnica.C.vti pos. ⁊ per Bal.in sua dispu.de vi turbatiua versi.vt igitur.⁊ versi.item reo.⁊ facit ꝙ per eum in.l.ordinarij.C.de rei ven.⁊ per Bar.in.l.si prius.ff.de noui ope.nūcia.in quinto cōtrario prime partis.

3 † Et dicit notabiliter Bar.in.d.cōsi.cxlij. ꝙ intrans in aliquē fundum animo querendi possessionem non potest se excusare dicendo ego nesciebā ꝙ tu possideres: quia antea debebat diligēter inquirere an aliquis possideret anteq̄ ingrederetur allegat glo.in.l. meminerint.C.vnde vi. ideo cum intentetur etiam turbatio videtur ꝙ veniat de turbatione cōdemnandus ⁊ propterea fuerit iuste condemnatus in centū libris quare autē fuerit cōdemnatus in. cxxv. non video cum ex primo capite statuti veniret puniēdus in ducentis ex capite autē secundo in centū nisi forte sit statutū ꝙ negans puniatur in quarto pluri ex dicto autē secūdo capite nō veniebat cōdemnandus in amissione iuris sui in secūdo enim capite statuti non imponitur dicta pena nec de iure cōmuni:quinimmo de iure cōmuni non cōpetit pro vi turbatiua remediū criminale nisi iudicium iniuriarum prout voluerunt Jaco.de are.in.l.hoc iure.ff.de regu.iur.⁊ in.l.seruus.§.in omnibus.ff.de act.⁊ obli.per illū tex.et Bar.in.l.extat ꝙ metus causa.⁊ Ang.in.l.cum filius.§.j.de verb. obli.vbi glo.idem sentit ⁊ illud iudiciū requirit animū iniuriandi. et sic dolū:vt.j.dicam.⁊ non punitur dicta pena:sed est pena arbitraria.insti.de iniur.§. in summa.

4 † Quinimmo nec pro vi expulsiua irrogatur dicta pena: sed venit expellens priuādus per sententiam.l.si quis in tantā.C.vnde vi.ƀm glo.⁊ doct.ibi non aūt declarandus ꝙ amiserit prout declarandum fuit per dictā sententiam. Que tamen videtur posse in hac parte iustificari:quia si dicta dña Jacoba amisit possessionē: quia suspicata fuerit se posse repelli videtur posse verificari primū caput statuti:licet dicat violēter ⁊ violentia nō probetur per testes : tamē verificari videtur tūc verbum predictum violenter in statuto positū ⁊ in accusatione deductum probatur per.l.si quis in tantā.cum sua glo.C.vnde vi.nam tex.ibi loquitur si quis violēter inuaserit.⁊ glo.magna in.x.q.cōcludit ꝙ procedat et si intrauit possessionē absente possessore qui sine alia violentia suspicatus fuit se posse repelli cuius glosse decisionem approbat ibi Bar. ita ergo videtur ꝙ eodē modo verificetur verbum violenter positū in primo capite huius statuti intentati si dicta Jacoba fuit propter suspitionem priuata sua possessione per predicta.

5 † His tamē non obstantibus contrariū puto de iure respondendū.primū enim caput statuti requirit collectā duorum vel pluriū ad maleficiū perpetrandū vt perdat iura sua aperte patet ex ipsis vebis que collecta nō probatur merito nō militat statutum predictum:⁊ si dicatur in ablatione feni fuerūt tres socij:et ideo verificātur verba dicti statuti. respōdetur ꝙ ablatio feni nō probatur nisi per socios criminis: quia ipsi deponunt ꝙ ipsi abstulerunt ⁊ socius criminis non est idoneus testis.c.j. de confes.c.veniens.j.c.personas. de testibus.⁊.iiij.q.iij.§. item liberi.cū si.

6 † nec iuuantur quatenus dicunt ꝙ fecerūt de mādato Joānis accusati: quia mandatū in delictis nō excusat.l.liber homo.j.ff.ad.l.aqui.c. j.de offi.deleg.⁊ si excusaret nō essent idonei testes ad probandum mandatū quia eorū interesse versatur.⁊ sic deponerent in re ꝓpria ꝙ nō liceret.l.in oībus.C.de testi.l.nullus.ff.eo.ti.ideo illa ablatio feni non probatur legitime.item fuit potius furtum rei mobilis si erat dicte Jacobe quā inuasio possessionis rei immobilis:maxime cum nō appareat ꝙ fuerit recollectū in re in accusa cōtēta.

7 † Scdo non pōt ex deductis in actis iustificari condēnatio: quia non ꝓbatur cōcludenter ꝙ dicta dña Jacoba possideret tp̄e inuasionis seu occupationis quia al's eius possessionē vel eam in possessione non turbasset.nam qualitas sine subiecto esse nō potest.l.ij.ff. de vsufr. l.eius qui in prouinciā prope finē.ff.si cer.peta. ⁊ ideo etiā in ciuili volens obtinere in possessorio recuperāde habet necesse ꝓbare qđ tempore quo dicit se spoliatū possideret.l.j.§.interdictū.ff.de vi et vi arma.⁊ notat glo.in.c.cum ad sedē.de resti.spolia.et Jnno.in.c. qualiter ⁊ qñ.de accu.⁊ similiter in possessorio retinende est necesse ꝙ probetur possessio tēpore turbationis.l.j.§.interdictū aūt.⁊ per totā legē.ff.vti pos.pari ratione.⁊ fortius in hoc iudicio criminali loquente de turbāte aliquē in possessione:sed nō probatur ꝙ dicta Jacoba tēpore inuasionis seu tēpore in accusatione deducto possideret:ideo nō debet sequi aliqua cōdemnatio: ꝙ autē non probetur ꝙ possederit deducitur: quia licet testes deponāt qđ Joannes Leonardi possederit per.xxx. annos. et vltra ⁊ post eius mortem possederit dicta Jacoba non probatur ꝙ dicta Jacoba possideret de mense Aprilis quo tēpore fuit apprehensio possessionis facta per dictū Joannē accusatum super qua sola pōt fundari cōdemnatoria si in aliquo fundari posset : quia nō super expulsione laboris nec super ablatione feni quia illa nō probātur:vt.s̄.deductum est: possunt enim verificari dicta testiū qui deponunt ꝙ dicta Jacoba possedit post mortē Joānis Leonardi si possidebat tempore quo ipsi deponunt puta si possessionē habuisset de mense Junij ꝓxime preteriti vel de ipso mēse Julij in quo testes forte deposuerūt ⁊ dictis mensibus potuit recolligere ex dictis possessionibus fenum ⁊ granū nec apparet ex actis ꝙ Joannes Leonardi de mense Aprilis fuisset mortuus:quia de tēpore eius mortis nullus testis deponit nec quo tēpore dicta Jacoba ceperit possidere: si em̄ Joannes Leonardi decessisset iam sunt.x.anni elapsi.⁊.d. Jacoba inchoasset possidere de mēse Julij proximi vera fuissent dicta testiū prout in simili doct. dicūt si testes deponunt ꝙ talis possedit a.xl. annis citra nō releuat ad prescriptionem longissimi vel longi temporis quia dicta testium vera essent si per mensem possederit vt notatur per Joā.and.in.c.licet causam.de proba. ⁊ per Bar.in.l.celsus.ff. de vsuca.⁊ dicta testiū interpretantur contra producentem vt per Bar.⁊ doct.in.l.inter stipulantē.§.si stichum.de verbo.obli.debet enim probatio esse certa ⁊ necessario cōcludere.l.nō hoc.vnde cog. et.c.in presentia.de proba.⁊.l.certum.ff.de confes. Et per ista duo media tolluntur contraria.s̄.adducta. item ad illud quod dictum est.s̄.de suspicante se posse repelli potest respōderi ꝙ non deducitur in actis ꝙ dicta Jacoba suspicata fuerit se posse repelli nec ꝙ possessionē amiserit in articulis autē videtur niti ex turbatione et saltem vnus ex testibus deponat ꝙ dicta dña Jacoba adhuc tenet possidet videlicet permarinus.xvj.testis. item Franciscus barelli quintus testis deponit ꝙ nunc.s. tempore sue depositionis ⁊ sunt testes inducti et approbati pro parte dicte Jacobe.l. si quis testibus.C.de testibus. si ergo tēpore quo testes deponunt tenebat. et per cōsequens censetur possidere dicit Jnnocen.in.c.cum olim.de priuile.⁊ Ponta.in rub.ff.de noui ope.nūcia.⁊ testis qui deponit qđ talis possidet censetur deponere de detentatione ex qua presumitur possessio vt per glo.Barto.⁊ doct.in.l.stipulatio ista.§.hec quoq;.de verbo.obli. et qui tenet non amittit possessionem tanq̄ suspicans se posse repelli.

8 † Insuper dictum statutum in primo capite non punit quemlibet qui violēter inuaserit ⁊c. expellendo possessorē vel non permittendo recuperare rem vel reingredi possessionem eiusdem rei. et sic ita demū punit violentiam factam in expellendo possessorem reingredi:natura enim gerundiui in ablatiuo casu est significare modum et formā rei vel declarando actum verbi seu illum informando.l.vim facit.ff. qđ vi aut clam.⁊.l.j.§. si argentum.ff.deposi.⁊.l.j.§.j.ff.que in frau.credi. et adeo informat quod quandoq; impropriat verbum et transformat actum verbi prout inquit Bal.in.l.falsus.C.de fur.col.iij. et si materia patitur facit conditionem.ƀm theoricam Bar.in.l.si tu ex parte.de acquirenda hereditate.et in.l.j.ff. de condi.⁊ demonstra. idcirco in casu

nostro primum caput statuti. ita demũ vendicat sibi locũ si expulit possessorem vel nõ permittit reingredi vt sic verificentur illa verba expellendo possessorem vel non permittendo ⁊c. Et qui nititur ex lege nova exorbitante debent probare quodlibet verbum in ipsa lege positũ prout voluit Bal. in. l. si quis non dicã rapere. de episc. et cleri. allegãdo Jo. and. in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj. notant legentes in. l. si quis maior. C. de transac. facit optime glo. quam doc. ibi sequuntur in cle. fi. de rescriptis. sed predicta non sunt probata nec verificantur in suspicante se posse repelli merito dictum statutum non verificatur in primo capite ꝙ subdit de illa faciente sine collecta quo casu imponit solum penã pecuniariam ⁊ nõ penã amissionis iurium. ita ꝙ etiã eo casu requiritur ꝙ verificentur illa gerũdi-

9 na ⁊ probentur per predicta. † In secundo capite non loquitur de turbante sine collecta: ⁊ circa illud ßm caput est etiam aduertendũ vltra predicta: quia statutũ requirit ꝙ dolose turbauerit ßm theoricam Bar. in. l. j. §. j. ff. si quis liber esse iussus fuerit qui in terminis horum similiũ statutorũ vult ꝙ si verba diriguntur in personã requiritur dolus. ⁊ idem vult Bal. in cõsi. mihi. clxxxix. incipiente quidam accusatus. et vidi allegari Bald. et Ange. in. l. sicut. C. de

10 prescrip. xxx. vel. xl. an. † similiter actio iniuriarũ requirit dolum: quia affectũ iniuriandi. l. iij. §. penul. ⁊ §. fi. ⁊. l. sequenti. ff. de iniur. et. l. si non cõuitij. C. eo. ti. et si dictus accusatus ignorabat Jacobã possidere nõ potuit habere animũ eam ingrediendo possessionem iniuriare: ideo erat faciendus articulus ꝙ dictus Joannes accusatus sciebat dictã Jacobam possidere vt conuinceretur de dolo vbi dolus requiritur prout hec dicit Bar. in. d. consi. cxlij. incipiẽte in questione vertente coram capitaneo secus dicit vbi nõ requiritur dolus. ⁊ ita dicit procedere ꝙ notatur in. l. meminerint. C. vnde vi. et ꝙ. s. post eum dixi ꝙ est imputandũ quare non diligẽter perquisiuit: an aliquis esset possessor: qm̃ imputatur ad culpam non ad

11 dolum ßm eum. ¶ † Nec predictis obstat cauda dicti statuti ibi adijcientes predictis ⁊ etiam declarãtes ꝙ etiam dicatur inuadere turbare et occupare omnis ille qui intrauerit possessionẽ alterius possessore non citato non obstante ꝙ alicuius iudicis auctoritate intrauerit ⁊c. quia licet dictus versi. disponat ꝙ dicatur inuadere turbare ⁊ occupare omnis ille qui possessore nõ citato ⁊c. nõ tamẽ dicit qđ omnis ille qui intrauerit possessionem alterius possessore non citato puniatur: sed vult ille versicu. qđ eo casu quo inuadens occupans vel turbans propria auctoritate sine aliquo iudice puniatur penis in eodem statuto cõprehensis punitur ille etiam qui inuadit occupat vel turbat auctoritate iudicis: ridiculũ enim foret qđ puniretur occupans auctoritate iudicis sine citatione et si non esset auctoritas iudicis esset immunis a pena. verba enim id non important ⁊ ratio nõ suadet ⁊ sumus in penalibus que sunt stricte interpretãda. l. si preses. ⁊. l. interpretatione. de penis. ⁊. c. statutũ. in prin. de elec. lib. vj. intelligitur ergo dictus versicu. ßm precedentia solum remouet obiectionem et defensionem qua quis vellet se excusare sub clipeo auctoritatis iudicis disponens ꝙ illa nõ excu-

12 set non interueniente citatione. ¶ † Deuenio modo ad scõm cõsultationis articulum circa quem si cõsideramus acta huius cause dictus Joannes accusatus non deducit aliquod ius dominij directi vel vtilis solum videtur deducere et probare antiquiorem possessionem et non allegat aliquem titulum: ideo probationes facte nihil sibi prosunt circa proprietatẽ circa quam dicta Jacoba allegat titulum legati sibi facti per dictum Joannem Leonardi qui possedisse allegatur per annos vltra. xxx. vsqȝ ad eius mortem et possessionem illius vigore habitam si itaqȝ probat legatũ si dictus Joannes Leonardi quesiuerat dominiũ ꝙ solet queri ex longissima possessione. xxx. annorum cum bona fide per. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum dicta Jacoba probaret de suo vtili dominio: quia dominiũ transit recta via in legatarium. l. legatũ lultimo. de lega. ij. l. si tibi homo. §. cum seruus. de lega. j. l. j. et. ij. C. cõmunia. de lega. cum simi. ⁊ si non quesiuisset dominiũ dictus Joannes Leonardi. tunc dicta domina Jacoba quesiuisset vsucapiendi cõditionem et cõsequenter quasi dominiũ vt in titulo pro legato per totũ iuncto. §. alie insti. de acti. ⁊. l. quecũqȝ. in prin. ff. de publi. ⁊ quasi per totũ. ⁊ hec clara sunt si pro parte dicti Joan-

13 nis aliud non probaretur. † Uerũ quia mihi presupponitur ꝙ dictus Joãnes probabit de suo antiquo dominio ⁊ possessione antiquiori ⁊ presupposito ꝙ predicta probentur est vidẽdum an dicta prescriptio Joannis Leonardi noceat dicto Joanni Petri calnutij. nam si non prescripsit dictus Joannes Leonardi iura dicti Leonardi preualerẽt quia dominiũ preualet quasi dominio. l. paulus. de publi. si autem dictus Joannes Leonardi legitime prescripsit. tunc preferreretur dicta Jacoba: quia exceptio que competebat testatori transit in legatarium singularem successorem. l. si tertius. ff. de aqua plu. ar. ⁊. l. etiam si in rem successerint. ff. de iureiur. ꝙ autẽ dictus Joannes Leonardi prescripserit spacio. xxx. annorum probatur per. l. sicut. ⁊. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum. ⁊ clarum esset de iure ciuili quo iure nõ requiritur bona fides vt dictis iuribus de iure aũt cañ. reqritur bona fides. c. fi. de prescrip. ⁊. c. male fidei possessor. de reg. iu. in. vj. tamẽ videtur

quod bona fides presumatur per. l. penul. C. de euic. cum sua glo. et per glo. in. c. si diligenti. de prescrip. et maxime in possessione. xxx. annorũ. argu. l. fi. C. vnde vi prout per illum tex. dicit ibi Bar. facit ꝙ per Inno. in. c. ij. de in integ. resti. idcirco videtur dicta Jacoba sit potior et iura sua preualeant probato dicto titulo legati etiam

14 si pro parte dicti Joannis probaretur antiquũ dominiũ. ¶ † Tamen predictis nõ obstantibus videtur concludendum ꝙ si dictus Joannes Petri probabit de suo antiquo dominio iura sua preualeant. nam tunc dictus Joannes Leonardi nõ censetur bona fide possedisse pro suo. nam probata antiquiori possessione noua possessio censetur vitiosa ⁊ male fidei vt per Bar. in. l. celsus. de vsuca. et in. d. l. si duo. quinimmo etiã probato antiquo dominio possessor nouus presumitur male fidei possessor per. l. fi. C. vnde vi. prout et per illum tex. notant Bar. et Bal. nisi probetur aliquis titulus verus vel putatiuus iustus vel iniustus: ꝙ enim suũ nõ erat debet quis scire. ꝙ ad aliũ pertinet et de hoc ꝙ est iuris presumitur quis scire quia iuris ignorantia nõ presumitur per. l. leges sacratissime. et. l. fi. C. de legi. adeo ꝙ potius presumitur mala fides quam iuris ignorantia dicunt Bar. ⁊ Ange. in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. de peti. heredi. facit. l. quemadmodũ. C. de agri. et censi. lib. xj. ⁊. c. qui cõtra iura mercatur. de reg. iur. in. vj. ⁊ licet Bar. in. d. l. fi. C. vnde vi velit qđ in possessore per. xxx. annos presumptio male fidei cessat adeo ꝙ retro presumitur bone fidei possessor fundãdo se per illam legem: tamẽ contrariũ sentiunt ibi Bal. ⁊ Rapha. fulg. quatenus ibi dicũt ꝙ illa prescriptio ibi procedit cum mala fide. ⁊ sic tollunt fundamentũ Bar. cõtra quem tenent Imo. et Põta. in. d. l. celsus respondentes ad. d. l. fi. in fi. ꝙ de iure ciuili pscriptio. xxx. an. procedit etiam cum mala fide. d. l. sicut. ⁊. d. l. si quis emptionis. ⁊. c. fi. de prescrip. ideo non mirum si ibi obstat dicta prescriptio ßm eos et

15 responsio est plana. † Preterea non dicit Bar. ꝙ regulariter possessio. xxx. annorum presumatur bone fidei: sed dicit ꝙ presumptio illius legis tollitur per longissimi temporis possessionem: illa aũt lex loquitur in apprehendente possessionem vacantem rei aliene secus videtur in apprehendente possessionem rei aliene per dñm posse quo saltem casu procedat opinio cõtraria Imo. ⁊ Ponta. et que videtur esse Bal. ⁊ Rapha. et sum magis procliuis hoc casu in hanc partẽ: quia prout mihi dicitur fuit per dictum Joannem Petri vel eius patrẽ promissa dos dicto Joanni Leonardi ⁊ non fuit soluta. ita ꝙ est verisimile ꝙ ex causa dicte dotis tenuerit dictum fundũ ex quo quidam deponunt ꝙ dictus Joannes Petri non possedit dictũ fundum postꝙ dictus Joannes Leonardi duxit in vxorem dictã Jacobam ⁊ quia prout mihi dicitur dictus fundus est longe maioris estimationis quã sit quantitas dicte dotis: ideo est magis verisimile ꝙ sibi concessus fuerit ad fructandũ loco alimentorũ dotis ⁊ loco pignoris cum id iuste fieri potuerit per. c. salubriter extra. de vsur. ⁊ ꝙ habetur per Bar. ⁊ doct. in. l. si insula. §. vsuras. ff. solu. matri. quam ꝙ fuerit venditus vel datus insolutum dicto Joanni Leonardi ex qualitate seu quantitate pecunie et valore rei colligitur psumptio qualitatis cõtractus vt per glo. in. l. j. §. j. ff. de superfi. et si fuisset dicto modo traditus et possessus per dictum Joannem Leonardi cessasset prescriptio argu. eorum que habentur in. l. male agitur. C. de prescrip. xxx. vel. xl. et quia semper sciuisset rem alienam. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxij.

☞ Uxore relicta domina Massaria ⁊ vsufructuaria cum facultate alienandi si placuerit sibi an teneatur satisdare proprietario et quid importent dicta verba. per totum.

1 Dolose agere nemo videtur qui suo iure vtitur.
2 Usufructuaria domina ⁊ Massaria cum potestate alienãdi an pa retur electionem vsusfructus rei vel proprietatis. nu. 4.
3 Tutor cui remittitur ratio administrationis reddende non debet satisdare.
4 Domina massaria et vsufructuaria quid importet institutis filijs vel extraneis.
5 Administratio bonorũ a testatore relicta cum potestate alienãdi si placuerit nõ importat absolutã volũtatẽ sed arbitriũ boni viri.
6 Usufructuarius satisdare debet de vtẽdo ⁊ fruẽdo boni viri arbitrio. fallit si sit pater. nu. seq.
7 Pater non tenetur satisdare de administratione rerum sui filij.
8 Usufructuarius satisdare recusans nõ facit fructus suos a tẽpore satisdandi etiam si propria auctoritate fuerit vsus ante satisdationem.
9 Bonorum mobilium ⁊ immobilium appellatione non veniũt nomina debitorum.

¶ Consilium. clxxiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Circa primũ cõsultationis articulũ videtur

1 prima facie dicendum qđ dicta domina Camilla possit vẽdere dicta bona pro libito volũtatis ex quo testator simpliciter et absolute videtur sibi dedisse facultatẽ alienandi: voluntas enim testatoris habetur pro lege. in auc. de nup. §. disponat. et vbi lex nõ distinguit

non distinguit nec nos distinguere debemus.l.iij.ff.de offi.pref.et l.imperator.ff.de posthu.si igitur vtitur potestate sibi a testatore côcessa non videtur dolo facere: nemo enĩ dolo facere videtur qui suo iure vtitur.l.nullus.j.ff.de reg.iur.et facit.l.j.§.vsq₃ adeo.ff.de iniur.⁊.l.merito.ff.pro so.⁊ côfert etiam quia testator etiã sibi con cessit ꝙ nõ teneatur reddere ratiõnẽ administrationis nec aliquis possit eam cogere ad reddendũ ratiõnẽ administrationis quasi vo luerit ꝙ nemo possit sibi dicere male facis alienare quia alienãdo male administras ostẽde causam quare vis alienare voluisse enim videtur testator ꝙ nõ teneatur reddere rationem quare alienat cum immediate post datam facultatem alienãdi subdit ꝙ nõ teneatur

2 reddere ratiõnẽ administrationis ⁊c.† Preterea testator reliquit eam dominã non solũ vsufructuariã.ita ꝙ videtur reliquisse domi nium rerũ hereditariarũ adeo ꝙ censeatur concessa sibi electio:an velit plenã proprietatẽ dictorũ bonorũ: an vero solũ vsumfructũ. arg.l.si titio.ff.de vsufr.lega.⁊.l.plane.§.fi.de leg.j.in quibus iuri bus est casus ꝙ legatur fundus ⁊ eius fundi vsufr. seu legatur fun dus vel fundi vsufru.censentur duo legata vnum dominij.i.plene ipsius fundi proprietatis aliud solius vsufru.eiusdẽ fundi ⁊ lega tarij est electio eadẽ videtur ratio quãdo relinqueretur eidẽ domi nium ⁊ vsufructus eiusdem fundi idem subsequenter quãdo testa tor relinqueret aliquẽ dñm ⁊ vsufructuariũ eiusdẽ fundi: quia pdi cta omnia legata videntur idem significare ⁊ in omnibus subesse ra tionis idẽtitas:ergo idem ius.l.illud.ad.l.aqui.⁊.l.a titio.de verb. obli.⁊ de similibus.idem est iudiciũ.l.nõ possunt.ff.de.ll.⁊.c. inter ceteras.de rescrip.cum si.⁊ ꝙ videatur côcessum dominiũ côferunt illa verba que subdũtur vt de eis possit ⁊ liceat vendere alienare et disponere ⁊c.que facultas magis conuenit dominio quam vsufru

3 ctui.† Et ex his videtur circa scdm côsultationis articulũ dicendũ ꝙ satisdatione nõ prestita nihilominus debeat consequi fructus: quia dña facit fructus suos etiam non prestita satisdatione nec ad eam prestandã tenetur regulariter: quia rei sue quilibet est mode rator ⁊ arbiter.l.in re mãdata.C. mandati. preterea videtur qd ex quo testator voluit ꝙ nõ teneatur reddere ratiõnẽ administratio nis nec cogi possit ratiõnẽ administrationis reddere nõ teneatur satisdare put videmus in simili ꝙ pater non tenetur satisdare filio pro vsufru.quẽ habet in bonis filij per.l.cum oportet.§. non autẽ. C.de bonis q̃ lib.prout dicit glo.⁊ Bar.in.l.vsufru.C.de vsufru.et cômuniter tenetur:ergo qui non tenetur reddere ratiõnẽ admini strationis non tenetur satisdare:sed ista vxor non tenetur reddere ratiõnẽ administrationis:ergo satisdare non tenetur:et si dicatur tenetur de dolose gestis ⁊ reliqua restituere ille cui in vltima volũ tate remittũtur redditio rationis.l.si quis rationes.de liber.lega. maxime qñ remittitur redditio rationis administrationis future: quia dolus futurus remitti nõ potest.l. si vnus.§. illud nulla.ff.de pactis.pariter ⁊ pater tenetur de administratione dolosa.d.l.cum oportet.§.fi.ẜm vnã lec.quã tenent Richar.ma.Bar.Ang.Saly.

4 et Pau.de cast.in.d.l.§.non autẽ. ¶ † His tamẽ non obstãtibus contrariũ puto in vtroq₃ articulo iuri magis consentaneum.nam premitto ꝙ per illa verba reliquit dominã Massariã ⁊ vsufructua riam si pprie intelligerẽtur haberent in se quãdam repugnãtiam: quia nõ potest quis habere dominiũ ⁊ vsumfructũ in eisdẽ bonis. nam vsufructus est quedã seruitus psonalis:ideo nõ potest perti nere ad dñm sup re sua prout est tex.in.l.vti frui.ff. si vsufru.peta. et facit.l.in re cõmuni.ff.de serui.vr.pdi.ideo vsufru. est ius vtendi et fruendi in rebus alienis ⁊c.dicit tex.in.l.j.ff.de vsufr.et insti.eo. ti.in prin.ex qua diffinitione apparet ꝙ non põt esse ius in rebus proprijs.⁊ ideo ex his apparet ꝙ nõ potest quis esse dña ⁊ vsufru ctuaria:si itaq₃ testator vult eam esse dominã ⁊ vsufructuariam vi detur velle duo incõpatibilia.⁊ sic videtur cõtinere repugnãtiam. et ideo videtur ꝙ nõ valeat per.l.vbi repugnãtia.ff.de reg.iur.nisi forte intelligamus ꝙ illa verba denotant quandã preeminentiam quã maritus velit ꝙ vxor eius habeat post mortẽ prout habebat in vita ppter quã dicitur quasi dña bonorũ viri in vita ipsius viri: quia societas vite eam quodãmodo dominã facit dicit tex.in.l.j. §.si vir.ff.ad sylle.⁊ facit.l.qui marco.in prin.ff.de annuis lega.⁊.l. fi.§.vxori.ff.de auro ⁊ argẽ.lega.vbi vxor appellatur dña:est enĩ so cia domus diuine ⁊ humane.l.aduersus.C.de crimi.expila.heredi. et.l.j.ff.de ritu nup.⁊.l.q̃uis.cũ sua glo.C.de fur. ideo id qd habet vnus côiugũ censetur habere alius.l.ceterũ.ff. de vsuf.habi.prout no.glo.j.in.d.l.q̃uis.ideo côsuetudo bononie scripta in curia bul gari interpretabatur illa verba dominã Massariã ⁊ vsufructuariã omniũ bonorũ ꝙ importarẽt dictã preeminentiã ⁊ ius percipiẽdi alimẽta ex bonis ipsius relinquẽtis de qua côsuetudine per glo.et doct.in.l.vnica.C.si scdo nup.mul.⁊ per Bar.in.l. titia cum testa mento.§.titia cum nuberet.ff.de leg.ij.⁊ per Bal.in.l.fi.C. de indi cta vidui.Ubi aũt non erant instituti filij testatoris:licet alijs.s.nõ descendẽtes testatoris prout cõtingit in casu nostro. licet fere oẽs antiqui ante Bar. ꝙ cẽseatur relicta pprietas ⁊ vsufructus alter natiue per.l.si titio fundus.ff.de vsufr.leg.⁊ facit.l.plane.j.§.fi. de leg.j.et in simili in.l.cũ filius.§.varijs.ff.de leg.ij.sed Bar.in.l.titio cum testamẽto.⁊.§.titia cum nuberet.de leg.ij.⁊ ibi Bal.⁊ Imo.et Bal.in.l.fi.C.de indi.vidui.⁊ Ang.Saly.⁊ Fulgo.in.d.l.vnica.c.si scdo nup.mu.⁊ doct.moderni côiter oẽs tenent ꝙ dicto casu vbi.s. sunt instituti extranei cẽsetur relictus dũtaxat vsufructus ⁊ illud verbũ dominã significat preeminentiã quãdã per iura.s.adducta. Et ex his concludo ꝙ dicte dñe Camille censetur relictus vsufru ctus nõ dominiũ bonorũ.⁊ rñdent Bar.⁊ sequaces ad.d.l.si titio.⁊ similia iura ꝙ procedunt qñ verba referũtur ad aliquã vel aliquas res particulares.nam tunc illud verbũ dominã non adaptatur cõ mode ad illã preeminentiã:prout qñ ita generaliter ⁊ hoc ꝙ cẽsea tur relictus vsufructus psupponitur etiã in puncto:cõstat autẽ ꝙ

5 vsufructuarius nõ potest rem que nõ est sua alienare.† Sed dubiũ facit illa facultas alienãdi sibi a testatore côcessa:sed animaduertẽ dum est ꝙ nõ absolute côceditur facultas alienãdi pro libito volũ tatis:sed prout sibi placuerit ꝙ verbũ placuerit nõ significat abso lutam voluntatẽ:sed arbitriũ boni viri.l.thais ancilla.§. sorore.et l.lucius.de fideicõ.liber.côiũcta.l.fideicõmis.eo.ti.⁊ no. Bar.in.d. l.lucius.⁊ in.l.si sic.in prin.de leg.j.⁊ in cõsi. ꝙ incipit bittoniensis mihi tertio ẜm ordinẽ perusinũ non informis:debet ergo volũtas rationabilis regulata ẜm arbitriũ boni viri: sed non côuenit arbi trio boni viri ꝙ sine causa vsufructuaria alienet bona aliena. licet in eis habeat vsumfru.arbitriũ enĩ boni viri regulatur ratione nõ volũtate vt dictis iuribus.⁊.l.fideicõmissa.§.q̃q̃.de leg.iij.⁊.l.j.de lega.ij.⁊.c.qntauallis.cum sua materia. de iureiur.⁊ per Bar.in.l. societatẽ.§.arbitrorũ.ff.pro socio.ideo potest alienare. ita demũ si apparet aliqua iusta causa alienãdi puta indigẽtie que cessat put in pũcto presupponitur vel si forte res mobiles tpe deteriorantur vel cõsumuntur vel si qua alia similis iusta causa subsit que doceri possit et nõ aliter: ideo si nõ apparet causa talis que arbitrio boni viri cẽsenda esset iusta causa alienãdi alienare nõ põt. et p hec sunt

6 sublata adducta in contrariũ circa primũ cõsultationis q̃situ.† Et etiam tollũtur ea que adducũtur primo loco circa scdm quesitũ ex quo vt.s.probatũ est dicta Camilla nõ est dña:sed solũ vsufructua ria cõstat autẽ ꝙ vsufructuaria satisdare debet de vtẽdo ⁊ fruendo arbitrio boni viri ⁊ finito vsufructu restituẽdi rem ppietario.l.j.⁊ quasi per totũ.ff.de vsufru.queadmo.caue.⁊.l.j.⁊.l.vsufructu.C.de vsufr.⁊.c.fi.extra. de pigno.⁊ licet enumerẽtur aliqui casus in qui bus nõ tenet vsufructuarius satisdare in.d.c.fi.et in.l.si vsufructus mihi.§.plane.⁊.§.illud.ff.vsufr.queãd.caue.⁊ per Bar.in.d.l.vsu fructu.et nõ exceptuatur iste casus qñ testator côcedit facultatem alienãdi prout placuerit ⁊ ꝙ nõ teneatur reddere ratiõnẽ admini strationis:quinimmo testator non põt remittere vsufructuario sa tisdationem vt est casus in.l.j.C.de vsufru. ⁊ si nõ potest expsse mi nus tacite.l.qui ad certũ loca. ⁊ si non põt testator directe liberare vsufructuariũ ab onere satisdandi nec potest per indirectũ.c.cum

7 quid vna via.de reg.iu.in.vj.† Nõ ergo obstat ꝙ dicitur in patre: quia pater habet liberatiõnẽ a redditione rationis a lege que põt remittere onus satisdãdi in casu nostro a testatore qui dictũ onus remittere non potest.item pater administrat tanq̃ dñs non tanq̃ vsufructuarius.l.j.C.de bonis mater.⁊.d.§.non aũt:prima autem

8 respõsio est magis clara.† Elicitur ergo ex his conclusio qd dicta Camilla tenetur satisdare:vsufructuarius aũt qui nõ vult satisda re nõ facit fructus suos.l.vxori.el primo.ff.de vsufru.lega.⁊ glo.in l.si vnus.§.j.ff.de vsufru.⁊ ideo si fuit in mora satisdãdi vt quia ab herede fuit petita satisdatio et non satisdedit nõ lucratur fructus postea pceptos per tex.d.l.vxori put cõcludunt Guil.de cu.Odo. Cy.⁊ Bar.in.d.l.vsufructu.⁊ Bal.in.l.j.eo.ti. prius aũt pceptos si bona fide pcepit:quia accepit recte vsumfru. ⁊ credidit non teneri ad satisdandũ tũc facit fructus suos et pcedit glo.in.d.l.vxori put volũt pfati doct.dicit aũt Bal.ꝙ si vsumfru.accepit ppria auctori tate nõ facit fructus suos ante pstitã satisdatiõnẽ.licet non petitã prout ipse dicit in.d.l.j.⁊ de facili potuit cõtingere in casu nostro et nõ mediocris est auctoritas.licet hũc casum aliter nõ firmẽ illud autẽ bene firmo ꝙ pceptos post satisdatiõnẽ ab herede petitã non

9 facit suos. ¶ † Restat deuenire ad tertiũ cõsultationis articulũ: licet enĩ videatur ꝙ omne ꝙ nõ mouetur veniat appellatione im mobiliũ ab ethymologia vocabuli a qua bonũ est argumentũ.l.ij. §.appellata.ff.si cer.pe.l.tigurij.ff.de verb.sig.⁊.§.est ⁊ aliud.insti. de dona.⁊ ꝙ nomina debitorũ qui sunt obligati ad res mobiles ve niant appellatione mobiliũ ⁊ actiones que cõpetũt ad res immo biles veniat appellatione immobiliũ voluit gl.quã sequũtur doct. côiter in.l.ij.C. si aduersus transac. ideo in legato isto vsufructus omniũ bonorũ mobiliũ ⁊ immobiliũ veniant etiã iura ⁊ actiones. Tamẽ his nõ obstã.tenendũ est cõtrariũ.s.ꝙ nomina debitorũ nõ cõprehẽdãtur sub dicto legato:q₃ nomina debitorũ sunt species di stincta a bonis mobilibus ⁊ bonis immobilibus.l.a diuo pio.§.in vẽditione.ff.de re iud.⁊.l.quã tuberonis.§.in peculio.ff. de pecu.⁊ no.Ja.de are.in.l.mouẽtiũ.ff.de ver.sig.ꝙ ⁊ volũt Bar. ⁊ doc.in.l. j.C.si aduersus trãsac.vbi infert Bar.ꝙ si qs donat oẽs res mobi les nõ cõprehẽditur actio cõpetens ad rem mobilẽ:q₃ nõ opz eam adaptare ad aliã partẽ allegat velle spe.in titu.de fruc.et interesse supple in.d.ver.ij.q̃ritur vbi speculator ponit illud dictũ ⁊ assignat rationẽ:q₃ noia debitorũ non côueniũt sub specie bonorũ mobiliũ

necꝫ sub specie bonorū immobiliū: quia sunt tertia species de per se per notata in. d. §. in venditione. z tenent Bar. z doct. in. d. l. j. dicentes ꝙ de ꝓprio significatu actio nō est res mobilis: necꝫ immobilis: sed quedam species de per se. cōcludo itaqꝫ qđ dicta domina Camilla nō habet aliquod ius in nominibus debitorū. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxiiij.

1 ☞ Societas artis lane pro tribus annis cōtracta z promisit ponens operā reddere cōputum illis finitis immittenti pecunias an heredes exercētis qui promisit ratione reddere teneantur actionē reddere de administratione in exercitio pecudum post triennium secutis actibus socialibus in traffico pecudū inter eos. per totū.

2 Socius exercens tenetur de lata z leui culpa.

3 Rescriptum loco libelli habetur.

4 Societas est cōtractus qui solo cōsensu initur z quibus esse videatur contracta societas.

5 Socius debet esse damni particeps pro parte sui lucri.

6 Testes examinati super certis an possint iterato examinari super eisdem vel post didiscita z testificata.

7 Scriptura priuata vel facta de volūtate eius pro quo vel cōtra quē scribitur probat in preiudiciū illius cuius volūtate est scripta.

8 Pactum ꝙ stetur dicto talis valet.

¶ Consilium. clxxiiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † In hac cōsultatione viso processu et acta ad me transmissa de quibus. j. in cōsilio faciam mentionem 1 videtur prima facie dicendum ꝙ non censeatur recessum ab exercitio artis lane. nam sup hoc nullus testis deponit nec confessio partis nec aliquod instrumentū: ideo nullo probationis genere apparet nec deducitur aut deduci potest aliqua iuris ꝑsumptio idcirco nullatenus videtur probari recessus a societate artis lane: etiam si probaretur deuentū ad societatē pecudū ex quo videtur cōcludendum ꝙ dictus Andreas teneatur dicto Nicole reddere rationē de dicto traffico z exercitio artis lane toto tēpore quo vixit cum non appareat per instrumentū publicū vel testes ꝙ ipse Andreas restituerit dicto Nicole dictos. ccc. florenos cam ipse Andreas ꝓmiserit per instrumentū publicū societatis p̄dicte artis lane reddere rationem de eis vsqꝫ in illū diem quo pecunias predictas restitueret dicto Nicole cum verba instrumēti ſm copiā mihi traditā sint ista vꝫ quos quidē. ccc. flo. dictus Andreas ꝓmisit trafficare seu trafficari facere in arte lane tribus annis ꝓxime vēturis a die presentis cōtractus celebrati numerādus: et inde in posterū dicto magistro Nicole bonam integrā z sine aliqua fraude reponere rationem de administratione dictorum. ccc. florenorū et pro parte vtilitatis seu damni ꝙ deus auertat dicto Andree peruente de administratione dicte quantitatis vsqꝫ in illū diem quousqꝫ pecunias predictas restitueret dicto magistro Nicole expromittens dictus Andreas per se z suos heredes magistro Nicole zc. Et sic verba videntur sonare ꝙ ipse Andreas haberet prosequi dictā artem et dictos. ccc. florenos in dicta arte trafficare donec dictos. ccc. florenos dicto Nicole cum dicat instrumentū predictū ꝙ ꝓmisit dictos. ccc. trafficare in dicta arte lane tribus annis ꝓxime futuris z in posterū zc. donec restitueret zc. cū itaqꝫ pro parte dicti Nicole videatur ꝓbari quantū debuerint in dicto exercitio lucrifacere dicti. ccc. floreni trafficati in dicto exercitio artis lane. ix. annis qbus vixit dictus Andreas ideo eius heredes cōuenti videtur ꝙ teneātur restituere dicto Nicole dictos. ccc. flore. et dictū vtile ꝙ ꝓbatur pro dicto tpe quo vixit dictus Andreas cum non videatur ꝓbari ꝙ aliquid pro dictis. ccc. flo. vel vtilis sit restitutū dicto Andree: nō enim ꝓbare videtur dictus liber cum sit scriptura nō autentica: nec etiā probatur ꝙ ego videā in actis ad me trāsmissis ꝙ dicti. ccc. flore. fuerint immissi in societate pecudū: quinimmo non apparet instrumentū societatis pecudū inter eos nec aliqui testes deponunt ꝙ dictā societatem in pecudibus insimul inierint. z licet deponāt de aliqbus gestis per dictū Nicolam: tñ illi actus nō cōcludūt necessario societatem: ꝓbatio aūt debet necessario cōcludere. l. nō hoc. C. vñ legi. z 2 c. in presentia. de proba. z. l. ad probationē. C. de ꝓba. cum si. † Et insuper nō video probatū ꝙ de illo traffico pecudū sit deperditū z verisimile videtur ꝙ z de illo fuerit superlucratū. z ideo videtur ꝙ ex his cōcludendū sit ꝙ dicti heredes cōuenti sint cōdemnandi ad reddendū dictū capitale. ccc. florenorū z quātū lucrifecisset si dictā artem lane exercitauit vel exercitasse cum nō exercitādo videatur fuisse in lata negligētia de qua immo z de leui tenetur socius z etiā qui administrat negotia alterius. l. cum duobus. §. dāna fatalia. ff. pro socio. z. l. si vt certo. §. nūc vidēdū. ff. cōmo. z. l. tutori. C. de neg. 3 gest. l. diuortio. in prin. ff. eo. ti. † et lꝫ libellus forte nō sit ꝓductus: q2 nō est in copia actorū mihi ostēsa nō refert: q2 ꝓductio rescripti habet vim libelli ꝓut voluit Inno. in. c. dudū. ij. de elec. z dñs Cardinalis in. c. mandatū. de rescrip. et idē ibi tenet Inno. dicens tñ ꝙ dictū Inno. nō ꝓcedit in causis ordinarijs qñ requiritur libellus: sed ꝓcedit qñ nō requiritur libellus z in causis summarijs ſm eum adducit que habētur in cle. sepe. de ver. sig. in casu aūt nostro causa est summaria adeo ꝙ nō requiritur libellus ex quo dicitur in rescripto summarie et sine figura iudicij per. d. cle. sepe. licet ibi ponātur plura verba tñ sufficiūt ista verba sine figura iudicij ꝓut voluit gl. in verbo figura z in vbo exigat in. d. cle. sepe. z ibi Jo. de lig. Pau. Stepha. z Imo. z Zab. ꝙ z voluit Bar. in vbo figura in extraua. ad reprimenda: ideo ꝓductio rescripti sufficiat per p̄dicta. ¶ His tamē nō obstātibus aliter puto de iure rñdendū: nam aduertendū est ꝙ societas sup arte lane inter dictos Andreā z Nicolā fuit contracta ad trienniū z per dictū tps dictos. ccc. florenos ꝓmisit trafficare in exercitio artis p̄dicte inde in posterū nō promisit administrare: sed de administratis rationē reddere vsqꝫ in diē zc. ita ꝙ est sensus ꝙ dictus Andreas promisit z se obligauit administrare ad tres annos z postea reddere rationē de administratis dicto triennio: z etiā si aliquo tpe postea administrauerit dictos. ccc. florenos anteꝙ̄ illos restitueret: z sic pro tpe futuro post illud trienniū fuit administratio posita in conditione: posita autē in conditione non sunt in obligatione. l. si qs sub cōditione. ff. si quis omis. causa testamenti. z cōfert ad p̄dictā interpretationē: ꝙ postea in dicto cōtractu subditur ꝙ dictis tribus annis durātibus rationē dicte administrationis dicte quantitatis z vtilis seu dāni reponere quolibet anno pro alijs annis se ad id nō obligauit. item cōfert qđ subditur in eodē cōtractu de credentijs ponēdis ad cōputū Andree quatenus etiā in illo se restringit ad tres annos. facit etiā quia verba cōtractus sunt interptāda cōtra stipulantē qui potuit legē apertius dicere. l. quicquid astringende. §. j. de verb. obli. z. l. veteribus. ff. de pactis. cum si. itaqꝫ nisi ꝓbetur ꝙ administrauerit dictos. ccc. flore 4 nos nō se extendūt verba cōtractus. † Et prout mihi dicitur dicti heredes Andree sunt parati reddere rationem de exercitio artis lane pro dictis tribus annis z si quo tpe plus administrasset dictā artē lane. item sunt parati reddere rationē de administratione societatis pecudū in qua re vera fuerūt immissi illi. ccc. flo. licet specifice z concludenter nō doceatur: licet satis plene doceatur ꝙ inter ipsos Andreā z Nicolam fuit cōtracta societas in pecudibus. licet enim nō doceantur ꝙ societas expresse cōtracta fuerit verbis specificis qm̄ illā forte inter se inierunt nō vocatis testibus confidentes inter se vel si testes fuerūt adhibiti ignorantur ab heredibus Andree: cadit em̄ iusta z verisimilis ignorātia de gestis per defunctū. l. qui in alterius. de reg. iur. z in. c. qui in ius. eo. ti. lib. vj. tñ ꝓbatur societas ex actibus qui nō possunt seu nō solent fieri citra ius z nomen societatis: cōtrahitur em̄ societas nō solū expresse: sed etiā tacite: est em̄ cōtractus qui solo cōsensu initur. insti. de obli. que ex cōsensu. in prin. z. l. cōsensu. de act. z obli. qui cōsensus qñqꝫ verbis exprimitur qñqꝫ re. i. ipso gestu. i. ex actibus socialibus hoc est qui cōueniunt socijs. l. societatē coire. ff. pro socio ꝓut eam intelligit ibi Bar. adducēs. l. plane. ij. z. l. itaqꝫ. e. ti. z idē vult in. l. titiū z meuiū. §. alteri. de admi. tu. z per eū Bal. z doc. in. l. si patruus. C. cōia vtri. iudi. ꝓfecto per testes examinatos ad ꝑpetuā rei memoriā probat qđ ipse Nicola vendidit plures agnos natos ex dictis pecudibus emptis per Mattheū filiū dicti Andree. itē probatur ꝙ dictus Nicola z Mattheus vēdiderūt et cōsignauerūt. dcc. pecudes qui duo actus nō potuerūt fieri licite nisi dictus Nicola fuerit particeps in dictis pecudibus z deponunt plures testes ꝙ dictus Nicola recōmittebat dictas pecudes custodibus: licet in hoc forte sint singulares. item ꝓbatur per testes ꝙ dictus Nicola recepit caseū z recoactam de dictis pecudibus et vnus testis deponit ꝙ audiuit pluries z pluries a dicto Nicola et Frācisco filio Andree p̄dicti ꝙ ipsi recesserāt a societate artis lane z deuenerāt ad societatē pecudum licet sit singularis. Ex quibus tñ omnibus videtur satis sufficiēter probatū ꝙ dictus Nicola erat in societate in dictis pecudibus per ea que habētur in. d. §. alteri. z in. d. l. si patruus. z alijs. s. ad ꝓpositum adductis: ita ꝙ debet esse particeps lucri et dāni que obuenerunt ex causa dictarū pecudū: licet nō bene probetur societas cum Andrea: sed potius cum Mattheo filio Andree: verisimile aūt est ꝙ Mattheus pro Andrea interueniret si tūc viuebat al's pro se z fratribus maxime cum ex attestationibus alijs deprehendatur qđ etiā exercebat dictus Mattheus z Frāciscus fratres qui sunt conuenti: sed nō multū vt arbitror refert: q2 dicti Mattheus z fratres sunt vt audio cōcordes in volēdo cōputare pro cōmuni vtilitate z 5 cōiter cōputū dicte societatis. † Concludo itaqꝫ circa hoc ꝙ dānū ꝙ dicitur cōtigisse in dicta societate pecudū debet poni ad cōputū dicti Nicole pro dimidia per p̄dicta iūcta. l. si nō fuerint. in prin. ff. 6 pro socio. z insti. eo. ti. §. j. ¶ † Et q2 forte speratur ꝙ testes qui in hoc iudicio sunt examinati melius etiā ꝓbabūt intentionē istorū fratrū dubitatur vtrū sint publicādi z publicatis sit fides adhibenda quatenus sunt examinati sup eisdē articulis sup quo licet videatur dicendū ꝙ nō potuerint examinari z examinati nō debeāt publicari ad finē vt probent tanꝙ̄ suspecti de subornatione si super eisdē articulis examinātur per. §. quia vero. in aut. de testi. et aut. at qui semel. C. eo. titu. z. c. fraternitatis. extra. eo. titu. z cle. de testibus. eo. titu. et licet iudex tacite vel expresse pronunciauerit testes examinandos tamē potuit z potest suā interlocutoriā reuocare. l. ꝙ iussit. ff. de re iudi. z. c. cum cessante. de appel. Tamen hoc non obstante

obstante contrariũ videtur dicendũ in casu isto in quo sunt examinati testes ad perpetuã rei memoriam: quia dicta regula fallit in casu nostro.s.quãdo testes examinati sunt ad eternã rei memoriã prout notat speculator in titu. de teste.§. satis vtiliter versicu. sed nũquid ibi.xvij.si testes.ꝙ et tenent.d.Anto.ꝛ Panor.in.d.c.fraternitatis.ꝛ idem tenent ibi Imo.dũmodo non sint examinati de voluntate vtriusqꝫ partis ßm eundẽ Imo.quid autẽ lucratũ fuerit ex societate artis lane et quid lucratũ vel deperditum ex societate pecudũ non vidi:neqꝫ etiã innotescit qd dictus Nicola retraxerit: ideo non laboro an perdiderit dictus Nicola ius suũ.† illud autẽ dico ꝙ standum est libro scripto manu Dominici de quo in articulis et attesta. conuentorum fit mentio: quia probatur per multos testes ꝙ fuit scriptus de volũtate dicte Nicole: ideo in eius preiudicium adhibetur fides:quia scriptura priuata scripta de voluntate alicuius probat in preiudicium illius cuius volũtate est scripta prout est de mente Imo.et Panor.in.c.ij.de fide instru. prout ibi dicit preceptor meus dñs Benedictus prestantissimus doctor et firmat.† Et insuper dictus Nicola conuenit de stando scripturis dicti Dominici prout deponunt plures testes qui hoc plene probant:ideo standũ dicto pacto ꝛ credendũ dicto libro.arg.l.theopõpus.de dote preleg.et ibi Bar.in fi. qui de hoc se remittit ad dicta per eum in.l.fi.de pre.sti.vbi hoc firmat ꝛ idem vult in.l. iusiurãdũ ex cõuentione.in prin.ff.de iureiurã.ꝛ idem vult Specu. in titu.de pba.§.videndũ ver. quid si in quibus locis habetur ꝙ valet pactũ ꝙ stetur dicto talis:ꝙ maxime dicendũ est in casu isto: quia ratio in simili casu nõ posset reddi nisi crederetur aliqbus scripturis:ita ꝙ interesat vtriusqꝫ partis qd crederetur scripture alicuius tertij: ideo cõuẽtio censetur iusta ꝛ decet ꝙ ei in dubio stetur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxv.

1 Tutor non datur tutorẽ habenti.fallit quando vnus ex testamentarijs remouetur vel decedit.nu.8.

2 Tutor testamẽtarius excludit matrem ꝛ auiam aliosqꝫ proximiores datiuos.nu.7.

Tutela legitima deuoluit ꝛ dat ad instar successionis ab intestato.

3 Tutoribus duobus testamẽtarijs datis an vno mortuo possit per iudicẽ alter dari inuito altero testamẽtario superuiuente.nu.seq.

4 Tutor testamentarius qui nõ facto inuentario administrat vt suspectus ꝛ ex quacunqꝫ alia iusta causa que iudici videbitur de qua nu.seq.ꝛ.6.potest remoueri tanqꝫ presumatur esse in dolo.

5 Tutor violentiã inferẽs in personã pupille ꝑsumetur dolose versatus qua incidit in crimen legis iulie de vi publica de qua.nu.11.

6 Tutor vt suspectus remotus an sit infamis.

Tutor propter dolum circa modicam rem nõ remouetur vt suspectus sed ei curator adiungitur.

8 Potest verbum quandoqꝫ necessitatem importat.

9 Tutor anormalus quando dicatur.

10 Sponsalia cõtracta per cõiunctos aut patrem sine cõsensu sponsi et sponse tacito vel expresso sunt nulla. Idem si contrahatur cum indigno quia tacitus consensus non nocet.ꝛ nu.14.

11 Uis publica vel priua.quãdo dicatur ꝛ que sit pena vim inferẽtis.

12 Matres quare magis diligant filios ꝙ patres.

13 Alimentari penes quem debeat pupillus vel pupilla:etiam iudicio testatoris.

Lex confidit de patris iudicio circa personam ꝛ negotia filij.

14 Sponsalia filij vel filie cõtracta a patre eis scientibus valent.

15 Statutum an possit validare ea que iure cõmuni sunt inualida.

16 Agens statuto vel lege exorbitãti debet probare omnia ea que in eo continetur.

17 Attentatum non est puniendum statuto loquente per verbũ temporis preteriti perfecti quod denotat actum consummatum.

¶ Consilium.clxxv.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Licet in pñti cõsultatione videatur prima facie dicendũ ꝙ dicta auia non sit cõstituenda tutrix dicte pupille ex pluribus.ꝛ primo quia dicta pupilla habet tutorẽ.s. dictum Ludouicũ ꝛ habẽti tutorẽ tutor dari nõ potest.§.interdũ. 2 insti.de cura.† Scdo quia dictus Ludouicus est tutor testamẽtarius et tutor testamentarius excludit matrẽ ꝛ auiam.auť. matri et auie.in fi.C.quãdo mulier tut.offi.fungi potest ꝛ merito:quia mater ꝛ auia que admittũtur ad tutelã ex dispositione.d.auť. matri ꝛ auie sunt tutrices legitime prout notãt glo.ꝛ doct.in.d.auť.matri et auie Bar.in.l.si quis sub cõditione.versi.sciendũ.ff.de testa.tut. deuoluuntur em̃ tutele legitime ad instar successionis ab intestato in auť.de heredi.ab intest.veni.§.ex his.ꝛ not.glo.in verbo prouidentia.in.l.j.de legi.tuto.facit.l.quo tutela.de regu.iur.sed donec est locus successioni ex testamẽto. Immo donec est spes dicte successioni cessat successio ab intestato.l.anteqꝫ.C.cõmunia.de succes. l.ꝙdiu.C.qui admi.l.ꝙdiu.ꝛ.l.vẽtre.ff.de acqui.heredi.merito nõ 3 fit locus legitime tutele ꝑut tutela matris ꝛ auie vt dictũ est.† Itẽ ex forma statuti videtur idem dicendũ:quia statutũ sub rubrica de tutori.disponit ꝙ tutela deferatur matri ꝛ auie deficiẽtibus tutoribus in testamento vel alia vltima volũtate datis ꝛ illa indefinita deficientibus ꝛc.videatur equiparanda vniuersali omnibus ꝛc.l.si pluribus.de leg.ij.ꝛ.c.vt circa cum ibi notatis.de elec.lib.vj. sed in casu nõ deficienti oẽs tutores testamẽtarij merito ꝛc.ꝛ si dicatur in casu isto in quo fuerunt dati plures tutores testamentarij et vnus moritur est locus alteri tutori in locum mortui.d.l. si quis sub cõditione.§.plane. videtur posse rñderi pluribus modis. primo ꝙ loquitur per verbũ potest ꝙ verbũ non importat necessitatẽ no.in.l. sepe.ff.de offi.presi.ꝛ in.l.j.ff. de iniu.testa. nõ em̃ quicquid iudicis potestati cõmittitur iuris necessitati subijcitur.l.non quicquid.ff. de iudi.ꝛ.l.j.C.quomodo ꝛ qñ iud.Scdo rñdetur ꝙ eo casu est locus datiuo tutori ꝛ nõ legitimo vt ibi habetur sed auia est legitima tutrix vt dictũ est merito nõ sit locus auie in dicta tutela maxime et 4 tertio stante dicta lege municipali. ¶ † Tamẽ his nõ obstãtibus aliter puto respondendũ: nam ante omnia animaduertendũ est ꝙ dictus Ludouicus tutor testamentarius est iudicãdus suspectus: nam prout mihi extra punctũ presupponitur dictus Ludouicus non cõfecit inuentariũ: licet pluribus annis tutor extiterit igitur censetur fuisse in dolo.l.tutor qui repertoriũ.in prin.ff.de admini. tuto.debet em̃ tutor mox inuentariũ facere.l.tutores.C.admi.tu. als est remouẽdus vt suspectus vt est tex.in.l.fi.§.illo.C.arbi.tuto. et in.l.iij.§.tutores.l.qui repertoriũ.ff. de suspec.tuto. Cum igitur dictus Ludouicus non fecerit mox inuentariũ:sed diu.i.pluribus annis neglexerit hinc est qd debet vt suspectus reputari. Quod etiam est dicendũ ex alio: quia fuit nimiũ negligẽs circa guberniũ pupille et circa negotia pupilli gerẽda nõ sumendo curã de psona pupille cuius psone principaliter datus est tutor iuxta eius diffinitionem.l.j.in prin.ff.de tutelis.ꝛ insti.eo.ti.§.est autẽ tutela. itẽ non gerẽdo negotia pupille ꝛ in vita cõtutoris ꝛ post eius mortem permittendo auũculũ sine inuẽtario administrare. Remoueri em̃ debet tutor si dolo fuerit in tutela versatus.l.iij.§.videamus.ff. de suspec.tuto.et generaliter si qua iusta causa videbitur iudici quare reijciendus sit debet tutor remoueri vt suspectus vt in eadẽ.l.iij.§. tutor versi.et generaliter.possunt em̃ remoueri nõ solũ ex dolo sed etiã ex negligentia.l.j.ibi segniter.C. de suspec.tuto.ꝛ.l.fi.eo.ti.iste aũt Ludouicus plurimũ segniter ꝛ negligẽter se habuit in administranda tutela.item fuit in dolo cũ non fecerit inuẽtariũ qui dolus 5 iuris ꝑsumptione probatur.d.l.tutor qui repertoriũ.in prin.† Itẽ dolose versatus fuerit inferẽdo violentiã in personã dicte pupille que violẽtia incidit in crimẽ legis iulie de vi publica vt dicã in tertio quesito ꝛ in delictis ꝑsumitur inesse dolus.c.j.extra.de ꝑsump. et in.l.j.C.ad.l.cor.de sica.ꝛ.l.si nõ cõuitij.C.de iniur.et insup malã mentẽ censeri debet se habuisse in extrahẽdo puellã de domo propria existentẽ sub cura auie notabilis mulieris ꝛ ponendo eam in domo aliena apud extraneũ ex qbus omnibus que mihi presupposita sunt intrepide cõcludendũ puto ꝙ dictus Ludouicus censeri debet suspectus ꝛ suspecti tutores regulariter sunt remouẽdi.l.curatores.l.pietatis.ꝛ.l.fi.C.de suspec.tut.cũ multis simi.qꝛ tamẽ dictus Ludouicus tutor est cõiunctus dicte pupille videtur ꝙ nõ sit remouẽdus a tutela per.l.si tutor.ff.eo.ti. vbi habeť ꝙ tutor suspectus nõ debet remoueri:sed potius curator adiũgi si est pupillo cõ 6 iunctus aliquo vinculo necessitudinis vel affinitatis.† In cõtrarium aũt est tex.in.l.j.§. ostẽdimes.ff.eo.ti.glosse in dictis iuribus cõtrarijs dicit qd.d.l.s tutor.dat cõsilio nõ preceptũ: soluit etiam aliter ꝙ si redditur suspectus ꝑpter dolũ nõ remoueť ne incurrat infamiã ꝙ põderatur.in fi.d.l.si tutor.aut ꝑpter culpã et tũc quia cessat infamia remouetur ꝛ ꝓcedit.d.§.ostẽdimus. et hãc sequitur Dy.vt refert Bar.in.d.l.si tutor. qui distinguit qd aut cõiunctus est suspectus ꝑpter culpã ꝛ tunc venit remouẽdus:vt.s.per glo.et Dy.aut redditur suspectus ꝑpter dolũ ꝛ tũc est in arbitrio iudicis an remoueat an vo adiũgat curatorẽ: nam si reperit dolũ vel fraudem cõmissam in magna re debebit remouere aut reperit dolũ modicum vel circa modicã rem ꝛ tunc debebit curator adiũgi vt ibi latius per eum in casu nostro dolus videtur cõmissus circa maximã rem.s.circa personã pupille que psona prepõderat bonis. arg.l.in seruorũ.in fi.ff.de penis.ꝛ.l.ij. de sta.homi. itẽ circa vniuersa bona non cõficiendo inuẽtariũ: ideo videtur ꝙ debeat remoueri ac etiã quia põt remoueri tanqꝫ segniter se habuerit ꝛ omitti causa doli ꝛ 7 nõ efficietur infamis ꝛ cessabit ratio.d.l. si tutor.† Equidẽ si remouebitur Ludouicus nullus tutor remanebit: ideo erit locus auie predicte:nam licet in locũ remoti sit dãdus tutor non aũt sit locus legitimo tutori.l.si quis sub cõditione.§.idem dicimus.ꝛ.l.tutela.§.queri.ff.de legi.tut.tamẽ mater ꝛ auia preferũtur omnibus tutoribus preter testamentarijs.d.auť. matri ꝛ auie.in fi. et melius per tex.in corpore qui dicit ꝑferri matrẽ ꝛ auiam omnibus tutoribus exceptis testamẽtarijs:ergo prefertur datiuis prout illum tex. ad exclusionem datiui ponderat Bar.in.d.l.si quis sub cõditione. in 8 penul.q.† Et tũc nõ obstat ꝙ habẽti tutorẽ tutor dari nequit nec quod donec est testamentarius cessat legitimus qui venit ab intestato.l.ab intestato.ff.de legi.tu.ꝛ insti.eo.titu.in princi.nec etiam obstant verba statuti:quatenus dicũt deficientibus testamẽtarijs. Immo faciũt pro cum vocent ad tutelã matrẽ ꝛ auiã deficiẽtibus

testamentarijs cum si remouetur iste Ludouicus prout ⁊ remouẽ
dus est per supradicta omnes testamentarij deficiant: sinautẽ non
vellet iudex eum remouere tunc deberet alium dare loco defuncti
attenta suspitione tutoris supstitis cum per dationẽ noui tutoris
prouidetur psone cui datur tutor ⁊ rebus ⁊ per dationẽ curatoris
puidetur solis bonis: eo em̃ casu quo ex pluribus tutoribus testa
mentarijs vnus decessit altero seu alijs supstitibus tutorẽ habenti
alius datur: vt.d.l.si quis sub cõditione.§.plane.⁊ licet tex. loqua
tur per verbũ pōt non cõmittitur potestati iudicis nisi vt ex causa
illud faciat. item verbũ potest qñq; importat necessitatẽ vt habe
tur in.l.sepe.de offi.presi.in.l.preto.de leg.ij. ⁊ in.l.si tibi.§.fi.ff.mã
dati.⁊ per Bar.⁊ Bal.in.l.gallus.in prin.ff.de libe.⁊ posthu.⁊ per
eundem Bar.in.l.j.prima oppo.ff.de iniusto testa.vbi dicit ꝙ si in
oratione ponitur verbũ pōt ponitur principaliter ppter se impor
tat necessitatẽ causatiuam in cõtractibus et rescriptis ⁊ in vltimis
volũtatibus pcisam vt latius per eũ in.d.l. gallus. in prima oppo.
licet nõ loquatur in legali dispositione tamẽ potest trahi ad legalẽ
dispositionẽ cum voluntas testatoris habeatur pro lege in aut.de
nup.§. disponat ⁊ rescripta principũ continent voluntatẽ princi
pis ⁊ ꝙ principi placuit legis habet vigorẽ.§.sed ꝙ principi.insti.
de iure natu.gen.⁊ ciui.⁊.l.j.in prin. de cõsti.princi.⁊ licet tex.d.§.
plane.puideat de tutore datiuo ⁊ illo tempore nõ posset deueniri
ad legitimũ: tamẽ quia ius nouissimũ disponit generaliter ꝙ ma
ter ⁊ auia preferatur omnibus alijs tutoribus exceptis testamẽta
rijs ⁊ sic pferatur datiuis non incõuenit si.d.§.plane limitatur per
9 ius nouissimũ.† Nec tunc obstat ꝙ auia est tutrix legitima ⁊ legiti
ma cessat vbi est testamentaria vt in contrariũ deductũ est quia et
quandoq; cõcurrit ex post facto testamentaria successio ⁊ successio
ab intestato.l.circa.ff.de inoffi.test.⁊.l. in substitutione.ff. de vulg.
et pupilla.ita a simili hoc casu speciali possit occurrere in tutela: ⁊
licet sit aliqualis ratio differẽtie inter tutelã ⁊ hereditatem quam
ponderat Bar.post Dy.in.d.l.si quis sub conditione.ij.col. versi.
oppo. ad finẽ tamẽ ex altera parte facit ratio pro auia quia tutela
matris ⁊ auie est anormala dicũt glo. Bal.⁊ Ange.in.d.aut.matri
et auie ⁊ specu.in tractatu de tute.anormala em̃ quia extra normã
idest extra regulã ⁊ Bal.⁊ Ang.appellant anormalã ⁊ irregularẽ:
ideo nõ mirũ si in tutela matris ⁊ auie receditur ad dicta regula ꝙ
cessat datiua vt sit locus auie in locũ deficientis tutoris testamen
tarij: licet cõcurrat tutor testamentarius ex quo de iure deuenien
dum erat ad datiuum qui excluditur ab auia ⁊ hoc respectu possit
dici anormala et irregularis non solũ: quia est volũtaria: tamen vt
euitetur hec dubitatio cautũ esset ꝙ iudex decerneret auie admini
strationem iuxta ea que habẽtur in.l.legitimos. de legi.tuto. ⁊ in
quantũ opus esset eam daret in tutricẽ nec tũc obstaret dicta regu
la nec.d.§.plane. nec verba statuti ꝙ loqui videtur de tutela legiti
ma nõ de datiua: pterea illa verba deficientibus tutoribus testamẽ
tarijs possunt induci intelligẽdo deficiẽtibus.i. quatenus deficiũt.
arg.eius ꝙ habetur in.l.stichũ qui meus erit.de lega.j.⁊ ꝙ per illũ
tex.dicit Bar.in repeti.l.j.de iur.codi.⁊ Bal. in.l.fi.C.eo.ti.⁊ doc.
in aut.ex causa.C.de libe.pte.⁊ arg.l.falsa.§.fi.ff.de cõdi.⁊ demon.
cum concor. posset etiam decerni in curatricẽ loco suspecti tutoris
10 iuxta.d.l.si tutor.† Nec dicte auie obstat ꝙ ipsa prout dicit promi
serit eam in sponsam cuidã iuueni primo vt mihi dicitur illud ipsa
negat: sed eam pmisit auũculus pupille: pterea non reperitur iure
cautũ ꝙ sit impedimẽto tutele attẽto ꝙ spõsalia sunt nulla cõtra
cta per cõiunctos sine consensu sponsi ⁊ spõse.l.sponsalia sicut.⁊.l.
filio.ff.de spõsa.quinimmo ⁊ cõtracta per patrẽ non obligant ⁊ nõ
tenẽt nisi filia expresse vel tacite cõsentiat.c.j.§. porro.de despõsa.
impub.lib.vj.differũt tamẽ spõsalia patris ab alijs quia filia psens
et tacens censetur cõsentire: item nõ debet dissentire nisi cõtrahat
cum indigno.l.sed ea que patris.ff.de spõsali. et videtur ꝙ iudiciũ
matris videtur preferendũ iudicio patruorũ ⁊ tutoris in sponsali
bus impuberis.arg.l.in cõiunctione.C.de nup.arguẽdo ab ordine
litere prout ⁊ arguit Bal. ibi licet nõ ad hoc propositum ad hoc.l.
quotiẽs.ff.de vsufr.⁊ ꝙ no.glo.in rub.de eo per quẽ factũ est. item
audio ꝙ spõsus quem destinauit pars auie est nobilior ⁊ magis di
gnus ꝙ etiã est attẽdendũ ⁊ hec quo ad primũ ⁊ scõm quesita suffi
11 ciant. ¶ † Deueniẽdo ad tertiũ consultationis articulũ est aduer
tendum ꝙ ista est vis illata in personã dicte pupille vis autẽ facta
cum armis censetur vis publica facta aũt sine armis cẽsetur vis pri
uata insti.de publicis iudicijs.§.item lex iulia de vi publica vbi fit
ista differẽtia inter vim publicam ⁊ vim priuatam ⁊ determinatur
pena vtriusq; quia vis publica punit pena deportationis vis pri
uata punitur pena cõfiscationis tertie partis bonorũ ad idẽ.l. qui
dolo.§.fi.ff.ad.l.iul.de vi publica.⁊.l.j.in prin.ad.l.iul.de vi.priua.
licet sm̃ varios casus pene alterentur: vt.l.qui cetu.§.fi.⁊.l.seq.⁊.l.
penul.ff.ad.l.iul.de vi pu.⁊ ex violentia in personã saltem coactis
hominibus insurgit accusatio de vi publica vel priua.tãgit Saly.
in.l.si causas.C.ad.l.iul.de vi publica vel priua.et cũ homines fue
rint coacti.i.coadunati ad dictã violentiã inferendã ⁊ fuerint cum
armis videtur ꝙ locũ habeat dicta pena vel similis cum dicta pena
non sit hodie in vsu ⁊ pene sunt arbitrarie.l.hodie.ff.de penis.⁊.l.
quid ergo.§.pena grauior.ff. de his qui notan. infamia postꝙ su
pradicta scripseram fuit ostensum statutũ disponẽs ꝙ in penis cri
minalibus pcedatur de similibus ad similia vbi in statuto non est
expressa pena ⁊ vbi in statutis nõ reperitur similitudo tũc iudicis
arbitrio cõmittitur statutũ est seruandũ non tamẽ puto ꝙ per di
ctum statutũ tollatur qualitas delicti ⁊ sic quominus sit delictũ pu
blicum prout publicũ delictum de iure est ius publica ⁊ priuata vt
patet.ff.in suis titulis qui sunt positi in tractatu de publicis delic.
ita ꝙ cuilibet cõpetat accusandi facultas prout cõpetit in delictis
publicis: ita ꝙ persuaderem qõ accusaretur de vi publica illata.s.
armis assumptis per coadunatos ad ferendã dictam violentiã et
his pbatis nõ putarem congruã assimilationẽ deuianti ⁊c.et quia
iudex cognoscens cui cõstat de crimine. licet non possit diffinitiue
cõdemnare criminosum reum.l.solemus.§.latrũculator.ff. de iudi
cijs.⁊.l.interdũ.ff.de publi. iudi.⁊ quia sententia debet esse confor
mis petitioni.l.vt fundus.ff.cõmuni diui.c.licet hely.de symo.⁊.c.
qualiter ⁊ quãdo.el grande.de accusa.⁊ ita intelligatur ꝙ not.Cy.
in.l.si quis a se fundũ.in fi.C.ad.l.iul.de vi ⁊ declarat ibi Bar.in fi.
tamẽ ex officio potest iudex cui de crimine criminaliter cõstat re
sarcire damnũ passo seu leso suum damnum seu lesionem puta rem
ablatam.l.interdum.§.qui furem.ff.de furtis.⁊ ibi Bar. qui idem
tenet in.l.defuncto.§.fi.de publi.iudi.⁊ ita tenent doc. prout dicit
12 idem Bar.in.d.l.si quis a se fundũ.in fi. idem tenens.† Ideo vide
tur ꝙ ex quo dicta puella fuit per violentiã extracta de domo vbi
habitabat cum auia ppria debebit ex officio iudex eam in domũ
solitam reduci et nõ pmittere ꝙ stet vt ita dixerim in domo aliena
apud tertium sequestrata attento maxime ꝙ honestius ⁊ cõdecen
tius ⁊ magis honorate moratura est in domo ppria cum auia quã
in domo aliena aut cum alijs cum longe magis diligit mater filiã
vel filium quã qui vis alius saltem transuersalis dicitur enim filius
aphilos ꝙ est amor quasi amor parentũ ⁊ prout pater plus cense
tur amare filium quam seipsum.l.isti quidem.ff. qõ metus causa et
nullus affectus vincit paternum.l.fi.in prin.C.de cura.fur.ita ⁊ in
matre a paritate rationis ⁊ quia masculinũ concipit femininũ per
iura vulgaria ⁊ experientia que est rerũ magistra.c.quã sit.in prin.
de elec.in.vj.⁊.c.statutũ.in prin.eo.ti.⁊ libro ꝙ non minus: immo
magis tenere diligunt filios matres quã patres ⁊ pariter predicta
militãt in auo ⁊ auia.ar.l.iusta.de verb.sig. ⁊ que habẽtur in.l.libe
rorum.de verb.signi.⁊ ꝙ.s̃.ad propositũ dixi in primo articulo: et
ideo nõ immerito dicit imperator ꝙ nulli persone cõuenit magis
quã matri quem victricũ non induxit nutrire filiũ.in.l.j.in prin.C.
vbi pupil. educ.deb. et maxime cum sit puella cuius pudicitie est
animaduertendum prout cõsiderat iuriscõsultus.in.l.penul.ff.eo.
titu. ⁊ cui dubiũ ꝙ magis custos pudicitie ipsius pupille erit ma
13 ter quã patrui vel dictus tutor.† Concurrit etiã quia prout dici
tur duo testes pbant ꝙ pater disposuit qõ dicta puella alimenta
retur apud matrem ⁊ regulariter iudex debet sequi votum patris
erga filiũ: quia censetur quia lex multũ confidit de iudicio patris
circa personã ⁊ negotia filij.d.l.fi.in prin.C.de cura.furi.⁊.l.si furio
so.ff.eo.titu.⁊ propterea mãdat cõfirmari tutorẽ minus solẽniter
datũ filio nec requirit inquisitionẽ vel satisdationẽ prout requiri
tur quãdo dati ab alio cõfirmantur vt.ff.de cõfir.tut.l.j. in fi.l.ij. et
iij.a simili decet qõ similiter cõfidat de iudicio patris disponentis
vbi pupilli educantur arguẽdo a simili cum de similibus idem sit
iudicium.l.non possunt.ff.de.ll.⁊.c.inter ceteras.de rescrip. cum si.
licet quia agitur dẽ maiori piudicio magis aduertẽter debet ince
dere iudex in arbitrãdo apud quẽ debeat ali pupilla vel pupillus
et nõ ita absolute sequi voluntatẽ tutoris prout in confirmatione
tutoris inutiliter dati a patre prout probatur in.l.j.in prin.ff. vbi
pupil.educ.deb. nõ tamẽ sequitur quin regulariter debeat in arbi
trando inherere iudicio patris. Nec obstat ꝙ non pbatur per legi
timum numerũ testium: sed solũ per duos testes vbi in testamento
requiruntur septem ⁊ in alia vltima voluntate quinq;.l.fi.in.§. in
omni.C.de codi. nam licet ad finẽ vt artet vt vltima volũtas requi
ratur numerus predictus testiũ saluo eo ꝙ habetur in.l. hac cõsul
tissima.§.ex impfecto ⁊ autẽticis ibi positis.C. de testa. tamẽ quo
ad finẽ vt moueat mentẽ iudicis in arbitrandũ quid expediat filijs
sufficiunt duo testes prestat argumẽtum.d.§. ex impfecto.⁊.l.fi.C.
fami.hercis.⁊ probatur in.l.⁊ in epistola.C.de cõfirma.tut. cum in
epistola nõ soleant adhiberi testes maxime ad videndũ quid in ea
scribatur: ideo rarissime cõtingeret ꝙ possint contenta in ea pbari
per quinq; testes ⁊ glo.⁊ doct. presupponunt illam legẽ procedere
vbi est defectus numeri testiũ cũ inuestigent an sit correcta per.d.
§.ex impfecto.⁊ sic aperte sentiunt ꝙ vbi pbatur voluntas patris
per duos testes licet non valeat tamẽ iudex debeat eam sequi ꝙ et
vult ibi Bal.in princi. quatenus dicit ꝙ probant voluntatem non
talem que dicatur testamẽtum ⁊ loquitur in defectu numeri testiũ
requisito de iure loquitur in testamento tamẽ idem dixisset in codi
cillis fatendũ est: itaq; ꝙ iudex habet arbitrari apud quem morari
⁊ educari debeat.l.ij.C.vbi pup.educ.debe.⁊.l.j.in prin.⁊ quasi per
totum.ff.eo.titu.tamẽ iudex ex multis arbitrari; debet ꝙ moretur
et educatur apud auiã in qua est eadẽ ratio que est in matre: quia
non minus

non minus diligit neptem auia q̄ mater iuxta ea que habentur in l.liberorum.ff.de verbo.sig.⁊ facit.l.iusta interpretatione.ff.de verbo.sig.ita q̄.d.l.j.C.vbi pup.educ.debet potest intelligi in auia nō existente patre neq̄ matre vel alio ascendēte.Secūdo concurrit sexus q̄ femine honestius stant cū feminis q̄ cū masculis vt de se cōstat ⁊ iudex dz etiā hoc.s.pudicitiam aīaduertere.l.pe.ff.vbi pupil. educ.deb.sed cui dubiuz q̄d magis secura erat pudicitia puelle morando cum auia q̄ cū patruis vel dicto Ludouico qui nō tm̄ sibi attinent ⁊ qui sunt masculi merito ⁊c.Tertio q̄ experientia ⁊ rō p̄teriti docet futura iuxta illud vulgatum rō preteriti ⁊c.pbatur in.d. c.scribam cum concor.hactenus enim dicta auia bn̄ ⁊ diligenter et morigerate nutriuit ⁊ gubernauit Ludouicus ⁊ patrui penit⁹ neglexerunt ⁊ Ludouicus ad quem magis spectauit pp̄ter officiū tutele reprehensibiliter se habuit circa bona ⁊ psonam vt satis dep̄hēdi pōt ex premissis.Quarto aliquid cōfert:q̄ magis honorata erit stare in domo pp̄ria q̄ in aliena ⁊ alij forte habent familiam nō de facili iret ad habitandū cū ea in dicta domo put auia nec forte eēt ita cōmodum pupille.Quinto q̄ Ludouicus tutor est substitutus de quo est suspicandum pp̄ter spem successionis.l.ij.C.vbi pupil. educ.deb.⁊.d.l.j.in prin.ff.eo.ti.que suspitio cessat in auia que non est successura stāte pupillari substōne.l.papinia.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.⁊ quia votum ascendentis est q̄ sui descendentes sibi ascendentibus superuiuant ⁊ succedant.l.cum tale.in prin. de condi.⁊ demon.⁊.l.nam ⁊ si parentibus in prin.ff.de inoffi.test. ⁊.l.scripto.ff.vnde lib.Sexto aliquid iuuat voluntas puelle nouez annorum bone indolis volentis morari apud auiam septimo plurimum pro ipsa auia confert voluntas pr̄is q̄ psupponitur probari p duos testes que debet mouere iudicem ad arbitrandum eā pupillam debere gubernari apud auiam prout hactenus gubernata fuit ⁊ sic quodammodo fuit in quasi possessione gubernandi dictā pupillam ⁊ turpius remoueretur auia a gubernio q̄ si non gubernasset iuxta illud turpius eijcitur q̄ non admittitur hospes.c.quēadmodum.de iureiu.nec vis commissa per dictos Ludouicuz ⁊ patruos qui ɔtendūt q̄ nō stet apud auiam debet eos iuuare.ar.l.relegator de penis.⁊.l.ne ex dolo.ff.de dolo.iūcta.l.pe.ff.de cōdi.ob
14 cām vbi satis lucratur qui voluntatem suā adimplet.† Ex quibus intrepide vr̄ ɔcludendum q̄ dicta pupilla sit reponenda in domo propria vn̄ fuit coactis hominibus armatis p vim extracta:educāda ⁊ regenda per dictam auiam.Nec sibi obstat q̄ ipsa auia ⁊ auunculus polliciti fuerunt in sponsam cuidam iuueni propter q̄ forte emanauit istud scandalū:q̄ respondetur primo q̄ put dr̄ ipsa auia non fuit pollicita eam in sponsam sed auunculus ipsius puelle secūdo dato q̄ ipsa pollicita fuisset sponsalia matris auie vel auunculi non obligant ipsam pupillam quinimmo nec sponsalia ɔcta p patrem sine consensu filij obligant nec sunt sponsalia.l.filio ff.de spōsa.⁊.c.vnico.§.porro.de despō.impub.lib.vj.in patre autē hoc est speciale q̄ valent sponsalia ɔcta per patrem filio sciente ⁊ non contradicente censetur filius ɔsentire ⁊ valent.l.sed ea que patris.ff.de sponsa.⁊ not.glo.in.d.§.porro.⁊ non debet dissentire patri nisi velit desponsare indigno per.d.l.sed ea que patris sir̄ ⁊ spōsalia a tutore contracta non valent.l.si puelle.ff.de sponsa.ideo propter hec asserta sponsalia que dicuntur contracta vel tractata ex parte tutoris ⁊ patruor cum vno ⁊ ex parte auunculi ⁊ auie cum alio non est impedimento quominus educari debeat apud auiam ⁊ put audio nobilior ⁊ magis dignus est sponsus destinatus ab auunculo seu auia q̄ ille qui est destinat⁹ a tutore ⁊ patruis:ideo esset preeligendus.ar.C.de nup.l.vidue ⁊ que ibi per Bal.⁊ vr̄ preferenda electio matris alijs propinquis arg.l.in coniunctione.eo.ti. arguēdo ab ordine litere put ⁊ arguit ibi Bal.lz ad aliū finem ⁊ facit.l.quotiens.ff.de vsuf.sine consensu autem pupille de cuius sponsalibus agitur sponsalia nullatenus ɔtrahi pn̄t p.d.§.porro.⁊ per.d.l.spō
15 salia.⁊.d.l.filio.† Aduersari tamē videtur statutum q̄ prohibet cōtrahi sponsalia cum muliere non hn̄te patrem sine licentia ⁊ cōsensu matris ⁊ duorum proximiorum consanguineorum vel mulieris nubentis vel duor ex eis ⁊ sic videtur q̄ sufficiat q̄ duo ex eis scilicet matre ⁊ primioribus ɔsanguineis ⁊ mulieri nubēti videtur ergo q̄ muliere non consentiente sufficiat ɔsensus duor ex alijs:sed rn̄detur q̄ nō est dandus dictus extraneus ⁊ erroneus intellect⁹: nō em̄ statutum validat sponsalia de iure communi inualida:q̄ verba id non significant ⁊ forte id fateri non posset per ea que habentur in.c.statutum.de hereti.lib.vj.iuncta.l.oratio.de sponsa. lz hoc nō sit opus firmare statutum ⁊ em̄ prohibet ⁊ imponit penam sine cōsensu contrahenti ⁊c.seruata ergo forma statuti cessat pena siue valeant sponsalia siue non valeant:non autem validantur vbi de iure non valerent quia non est inducēda iuris correctio.l.precipim⁹. de appel.⁊.c.cum dilectus.de consue.potest etiam responderi q̄ illa verba vel duobus ex eis referantur ad alios quam ad mulierem: quicquid autez sit de intellectu dictor vbor illud constat q̄ nō est
16 intelligendum dictum statutum q̄ valeant sponsalia sine consensu mulieris per predicta.† Et per hec pateat responsum ad tertium ⁊ quartum quesita.Deueniendo ad quintum considerandum est statutum quod punit insultum cum collecta:loquitur enim rubrica de faciente insultum cum collecta ⁊ similiter prefatio statuti loquitur de insultu cum collecta:⁊ postea disponit imponēdo penā facienti insultum contra aliquem ad domum vel in domo sue hatationis vel ad apothecam ⁊c.⁊ cum statutum sit nouum ⁊ penale debent verificari verba ipsius statuti ⁊ pbari ab eo qui ipsum intētat put dicit Bal.in.l.si quis non dicam rapere.de epis.⁊ cle.in intentante conditionem ex lege quod debet pbare oīa que ponūtur in lege noua quam intentat allegando notata per Jo.an.in.c.j.de temporibus ordi.lib.vj.⁊ notant legentes.in.l.si quis maior.C.de transac.facit glo.⁊ quod per doct.in cle.si.de rescriptis:lz autem in pposito fuerit facta collecta:q̄ statutum se declarat qualiter facta collecta:q̄ collectis saltem quatuor hominibus ⁊ hoc casu fuerunt plures collecti tamen non verificantur alia verba statuti nō em̄ se appropinquauerunt domui quatuor ex eis:ita q̄ collecta nō fuit in domo vel iuxta domum put significat illa monosyllaba ad.l.quidam hyberus.ff.de serui.vrb.pdi.⁊.l.militis codicillis in princi.de mili.testamento nec fecerunt insultum ɔ aliquē q̄ insultus est contra aliquem saltus arguendo ab ethymologia vocabuli quod est pbabile argumentum saltem negatiue.l.ij.§.appellata.ff.de rebus credi.⁊.l.tigurij.de ver.sig.cum si.l.respiciendum.§.delinquunt.et ibi Dy.⁊ Bar.ff.de penis.⁊ Bar.in.l.j.§.cum arietes.ff si quadru. pau.fe.dicatur Ang.in.l si vacantia ver.forma aūt.C.de bonis vacan.lib.x.Bald.in.c.j.§.similiter quibus mo.feud.amit.Pon.in.l. sed si percussor.§.si.ff.ad sylle.Sed nō psupponitur q̄ insultum seu
17 saltum fecerint ɔtra aliquem merito ⁊c.† Nec ob.q̄ habuerint animum eundi ad dictam domum vbi erat dicta pupilla rapta tū non iuerunt nec mens punitur.l.cogitationis.de penis nec sum⁹ in delicto enormi vt demonstrat genus pene:ideo non punitur attentatum iuxta ea que habentur in.l.si quis non dicam rapere.de epis.⁊ cle.⁊ statutum loquitur p verbum fecerit q̄d est temporis preteriti perfecti:ideo requiritur actus consummatus.l.j.§.hec verba.ff.q̄d quisq̄ iuris ⁊ notant ibi docto.⁊ insuper non apparet quod habuerint animum insultanti aliquem de dicta domo sed est verisimile q̄ vellent ire animo ducendi secum dictam pupillam existētem in dicta domo:ideo non est irroganda pena vigore dicti statuti.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxvj.

1 Legitimam an possit petere mater sibi suppleri vsq̄ ad tertiam partem cui tamen relicta est quarta pars ⁊ vsusfructus hereditatis.nu.seq.p totum.

Legatum vniuersale aut singulare vel particulare computatur in legitimam.

2 Legitima parentum est eiusdem quantitatis que est filiorum ⁊ eodem iure aucta dicitur.

3 Fructus non computantur parentibus in legitimam.

4 Prescribi quanto tempore possit ius offerendi debitum pro tenendo pignore.

5 Usufructuarius an possit continuare possessionem donec discutiatur quisnam fuerit proprietarius.

6 Testamentum potest impugnari ex eo quod testes non sunt a testatore rogati.

Testes testamentarij presumuntur rogati a testatore per clausulaz instrumenti testibus ad premissa rogatis.

¶ Consilium.clxxvj.

1 In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † In hac consultatione circa primū quesitum videtur prima facie dicendum q̄ dicta mater habeat debitam portionem:tum q̄ legitima de iure.ff.⁊ C.erat quarta.l.cum queritur.⁊.l.parentib⁹.C.de inofficioso testō. ⁊.l.papinianus.§.qm̄ autem quarta.ff.eodem titulo ius autem nouissimum non videtur loqui nisi in filijs:ideo nō videtur corrigi in parentibus.ar.l.precipimus.C.de appel.⁊.l.sancimus. C. de testa. cum similibus:preterea ipsa in vna manu est instituta in quarta in alia manu est sibi relictus vsusfructus:legatum autem particulare ⁊ vniuersale computatur in legitimam.l.omnimodo.l.si quādo. ⁊.l.scimus.§.cū aūt.C.de inoffic.te.q̄ vsusfruct⁹ vr̄ q̄d valeat plusq̄ valeat residuū legitime q̄ residuū est vna vncia de integra hr̄ditate.tres em̄ vncie de.xij.sunt quarta pars in qua est instituta Perna mater testatoris ⁊ quatuor vncie constituunt tertiam partē totius hereditatis in qua tertia parte est aucta legitima filiorū: itaq̄ videtur q̄ dicta relicta sufficerent pro legitima filio forti⁹ sufficiat matri cum vsusfructus portionum coheredum sit verisimiliter maioris extimationis q̄.xij.pars toti⁹ hereditatis.⁊ ideo si velit vsumfructuz nequeat petere supplementū legitime saltē vsq̄ ad ɔcurrētem quantitatem extimationis vsusfructus. ¶ † Tamen his nō
2 obstantibus contrariam partem arbitror iuri consonam:nam prout est hodie per ius nouissimum aucta legitima filiorum:ita ⁊ legitima parentum vt firmat glo.in.d.auc.nouissima per tex.in corpore de triente ⁊ semisse.§.j.ver.hoc obseruando.⁊ idem voluit Odo. Gui.de cu.⁊ Bar.vt refert Bal.in auc.nouissima.C.de inoffi.testa idē Bart.in.l.nam ⁊ si parētib⁹.in pn̄.ff.eo.ti.p illū tex.dicēs q̄ idē.

tenet Marti. de fano ibi idẽ tenuit Ange. in auẽ. de heredi. ⁊ fal. §. j. in fi. colla. j. ⁊ Pau. de ca. in auẽ. ex causa. C. de libe. prete. ⁊ satis ꝓbatur per. d. versi. hoc obseruando per quẽ tex. iuncto tex. superiori ibi proprie substantie ⁊ iuncta ratione. d. l. nam ⁊ si parẽtibus in prin. ⁊ attento ꝙ illa iura trahunt doc. etiam ad parentes teneo ꝙ prout filij debent habere legitimam de propria substantia testõris ita ⁊ parentes. ⁊ ꝓ consequens nõ de fructibus qui non sunt de substantia testatoris saltem si non sunt pendentes tempore mortis te

3 statoris: † illi enim fructus non fuerũt vnꝙ substantia testatoris: ideo non debent in legitimam imputari ꝑ tex. in. l. scimus. §. repletionem. de inoffi. testa. ⁊ in. d. auẽ. nouissima. ⁊ no. Bar. in. d. l. papinia. §. vnde si conditioni idcirco vsusfructus ex quo principaliter ꝑcipiuntur fructus non computent̃ in legitimam ꝑ dicta iura ⁊ maxime q2 vsusfructus matris non fuit vnꝙ de substantia testatoris alius est enim vsusfructus vnius persone alius vsusfructus alteri⁹ persone ⁊ alius vsusfructus vnius temporis alius vsusfruct⁹ alteri⁹ temporis. l. vsusfructus intra biẽnium de vsufru. leg. ⁊ facit. l. si nõ sortem. §. libertus. de condi. inde. Et per hec patent sublata adducta in contrarium ⁊ hec de primo dicto sufficiant. ¶ † Deueniẽdo

4 ad secundum quesitum lꝫ adducatur ꝙ aduersus ius offerendi debitum pro luendo pignore prescribatur spacio. xxx. annoꝝ ꝓut hoc voluit glo. in. l. cum notissimi. §. sed ⁊ si quis. C. de prescript. xxx. vel xl. anno. ⁊ in. l. si rem. §. omnis. ff. de pig. act. ⁊ in. l. si finita. §. postea de dã. infec. quas glo. sequuntur Jac. bu. ⁊ Ang. post eum in. d. l. cũ notissimi. §. j. ⁊ Ang. ⁊ Jmo. in. l. pignori de vsuca. ⁊ Pau. de ca. in consilio mihi. ccxcij. incipiente ego Pau. de ca. V. J. doct. tñ multi sunt in contraria sententia scꝫ ꝙ aduersus tale ius non prescribatur quos refert Bar. in. d. l. cum notissimi. §. j. dicens doc. nostri cõmuniter tenẽt contrarium ⁊ eos sequitur ipse Bart. quos ⁊ sequit̃ Jo. an. in. c. quoniam frequenter. §. si. vt lite non conte. vt refert ibi d. Anto. sequens theoricam Bar. ⁊ ego latius dixi in. l. lꝫ. C. de iur̃ deli. dicens articulum dubium: sed quo ad terminos nostros nõ puto interesse quenam opinio predictorum procedat: nam ipsa habuit quantitatem in dote ⁊ creditum suum erat in quantitate ⁊ illud translatum fuit in eius heredes ⁊ nõ hꝫ aliquid agere in pignore dato marito: non debet cogi vxor recipere ab heredibus mariti aliud pro alio. l. ij. §. mutui. in fi. ff. si cer. pe. si prescripsit maritus aduersus illud ius offerendi prescripsit ad sui vtilitatem retinendi ꝑ se si vult illud retinere quodammodo insolidũ: nullus eñ attentaret ꝙ cogeretur retinere attentis rõnibus doctoꝝ ⁊ non debet vel le retinere vt inuito creditori soluat ꝙ nec vllum ius dicit nec ratio suadet ⁊ nullus attentat ⁊ regula iuris contradicit: ita ꝙ nõ puto

5 dubiũ quominus soluere illud pignus sit repellendus. ¶ † Ad tertium quesitũ descendẽdo ex quo apparet ꝙ dicta dña Perna possidebat ⁊ nõ constat iudici aut heredib⁹ ipsius perne quo iure possidebat nõ debẽt heredes priuari beneficio statuti quod continuat possessionem defuncti in heredem: constat aũt ꝙ domina Perna possidebat vel tanꝙ heres insolidum ab itestato q2 ꝑma causa successionis erat ab intestato ipsius matris: ideo si ignorabat testamẽtum ꝓbabiliter poterat possidere oĩa vt ab intestato insolidum heres: q2 non facto testamẽto ipsa sola fuisset heres ⁊ facti alieni presumitur ignorantia. l. verius. ff. de proba. l. qui in alterius de regu. iuris cum similibus ⁊ ꝙ a ꝑsonis etiam domesticis ꝑsumatur ignorantia testamẽti voluit Bar. in. l. qui rome. §. duo fratres. ff. de ver bo. obli. ⁊ in. l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. pet. ⁊ in. l. is qui. ff. de acqui. here. ⁊ doc. sequuntur ⁊ merito q2 testamenta plerũꝗ fiũt secreto vt non innotescat maxime his quorum interest ꝓut sunt cõmuniter proximiores qui expectant successionem vel expectãt honorari in testamento ⁊ forte non sunt honorati vt sperabãt ⁊ ne qs indignetur plerũꝗ testator vult quod in vita sua teneatur occultũ ideo non mirum si attinentes presumuntur ignorare testamentuꝫ ⁊ si heredes instituti vellent docere ⁊ de testamento ⁊ de sciẽtia ista requirunt telam iudicij interim dicti heredes dicte Perne debent stare in possessione saltem in ea in qua erat dicta Perna: dato eñ sine preiudicio ꝙ dicta perna vt vsufructuaria tenuisset nihilominus possidebat si non ciuiliter saltem naturaliter. l. naturaliter in principio de acqui. pos. l. iij. §. vnde vi interdictũ. ff. de vi ⁊ vi arma. ideo eius heres debet dictam possessionem cõtinuare donec discutiatur ad quos bona ⁊ possessio bonoꝝ ꝑtineat vigore dicti statuti

6 qđ tribuit heredibus dictam ciuilissimam possessioneꝫ. ¶ † Circa quartum autem quesitum quo queritur an testamentum possit impugnari vigore rogitus testium ⁊ qualitate testium est aduertẽdũ ꝙ testes debent in testamento rogari a testatore: lꝫ enim Dy. in. l. heredes palam. §. in testamentis de testamentis in quibusdam lec. velit ꝙ non refert a quo testes rogentur tamen glo. ⁊ Saly. in auẽ. nisi rogati. C. de testi. sentiunt ꝙ nõ sufficiant rogati a quolibet sed debeant rogari a testatore ⁊ hoc innuit text. in. l. hac consultissima in principio versi. eamꝗ rogatis. C. de testi. debent enim testes rogari a partibus vel a parte quam tangit negocium de quo agit̃ dicit Bald. in. d. auẽ. nisi rogati. ⁊ videtur velle etiam Bart. in. l. sciendum. ff. de verbo. obli. versi. quid si dicit notarius. vbi dicit quod si notarius dicit talibus rogatis ⁊c. ⁊ non dicit presumitur rogatus a partib⁹ vel a parte secũdũ euꝫ que presumptio nõ causat̃ ex alio nisi quia partes debent rogare: ideo si testes non fuerunt rogati a testatore vel ab alio qui fungeretur vice testatoris non valeret tale testamentum. Ex quo testamentum regulariter requirit solẽnẽ rogitum testium: item de iure communi fratres minores non habẽt testamenti factioneꝫ actiuam nec passiuam vt habetur in cle. exiui de verbo. sig. per Bar. in suo tractatu minoricarum ⁊ per docto. in auẽ. ingressi. C. de sac. san. eccle. qui autem non habet testamenti factionẽ non est idoneus testis in testamẽto. d. §. testes. si igitur duo testes probant ꝙ nõ fuerunt rogati a testatore nec ab alio vice testatoris ⁊ alij duo sunt fratres minores talis dispositio testatoris non habebit vires testamenti ⁊ non erit testamentum validum: lꝫ quando foret solus defectus qualitatis fratrum non firmassem.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxvij.

1 Mater succedẽs filie succedit etiã in hereditate paterna nõdũ adita per filiam exclusis substitutis in re certa. ꝑ totum.

¶ Consilium. clxxvij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Quod vxor testatoris materꝗ filie cui est substituta sub duplici conditione vna quandocunꝗ decesserit ⁊c. Alia si vitam vidualem seruauerit non sit exclusa ab hereditate filie ⁊ mediante persona filie ab hereditate mariti: q2 filia fuit instituta ⁊ fuit heres testatoris si se immiscuit al's iure suitatis transmisit hereditatem patris ad ei⁹ hr̃des per iura vulgaria: ideo heres filie habet consequi hereditatem filie ⁊ in hereditate filie inueniet hereditatem patris vel ius immiscẽdi hereditati paterne: ideo aut substitutio facta de matre fuit purificata q2 tempore mortis filie seruabat vitam vidualem: q2 qualitas adiecta verbo solet intelligi ꝯm tempus verbi. l. in delictis. §. si extraneus. de noxali. Et tunc mater haberet intentum iure substitutionis pupillaris aut substitutio facta de matre expirauit propter transitum ad secunda vota: ⁊ tũc nulla substitutio vniuersalis reperitur facta nec aliqua directa substitutio: lꝫ enim sint substituti nepotes ex fratre testatoris tamen substituti sunt in rebus certis per verba communia vel directa iurisgentium que non inducunt directam substitutionem nec trahuntur ad vniuersum vt est theorica Barto. ⁊ omnium in. l. centurio in. l. precibus in. c. raynutius. ⁊. c. si pater. ⁊ vbiꝗ: ideo dicta filia remanet sine substitutione vniuersali: ideo eius hereditas deuoluitur ad successores ab intestato ipsi⁹ filie ⁊ sic heredes ipsius filie consequentur hereditatem testatoris per supradicta ab intestato autem filie succedit mater exclusis fratribus consobrinis per auẽ. defuncto merito ⁊c. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxviij.

1 Laudum extra instantiam ꝯpromissi latũ an mereat̃ executionem vigore statuti. Et an possit intentari nullitas vel restitutio in integrũ aduersus illud. per totum.
2 Arbitri censentur iudices delegati a iure.
3 Dñi temporales habentur loco principis in suo territorio.
4 Judicij instantia an pereat si statutum dirigat verba ad iudiceꝫ vt causam expediat intra certum tempus prefixum. nu. 8.
5 Arbitria sunt ad instar iudiciorum redacta.
6 Renũciatio reductionis ad boni viri arbitriũ etiã ratiõe enormis lesionis an valeat etiã cum iuramento. nu. seq. ⁊. 11.
7 Restitutionem in integrum tollit iuramentum.
8 Arbitrator potestas dependet a compromisso.
9 Neglecta eẽ vidẽtur que notatu digna sunt ⁊ specialiter nõ notãt.
10 Compromittendo an ledatur minor.
Minor renuncians beneficio restitutionis in integrum dicitur lesus. nume. seq.
11 Restitutionis in integrum bñficio renũciari non potest.
12 Juramentũ pupilli nõ validat actũ nec etiam tutoris iuramẽtum tollit remedium restitutionis in integrum.

¶ Consilium. clxxviij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Visa copia statuti sup compromissis fiendis ⁊ copia decreti illu. dñi ducis vrbini de materia cõpromissoꝝ loquentis ⁊ publico instr̃o ꝯpromissi celebrati inter magnificũ virũ Federicũ quondam dñi Thome ⁊ dñam Bernardinã vxorẽ dicti Federici ⁊ filiã quondã dñi Frãcisci ex vna ⁊ Guidonem ⁊ Federicũ filios ⁊ hr̃des quondã dicti dñi Frãcisci ⁊ dñam Lucretiã eoꝝ matrẽ ⁊ tutricẽ eoꝝ ⁊ Octauiani alteri⁹ filij ipsius Lucretie ⁊ ꝑdicti dñi Francisci absentis ꝓ quo de rato ꝓmisit dicta Lucretia mater ⁊ tutrix ꝑfata: visa etiã petitiõe ꝑducta pro parte dicti Federici ⁊ dñe Bernardine aduersus dictũ Guidonẽ et fratres ⁊ exceptionib⁹ ꝯuentoꝝ ⁊ replicationib⁹ agentiũ ⁊ eorum articulis ⁊ sup ipsis rñsionibus ⁊ dictis testiũ ⁊ publicatiõe ꝓcessus ⁊ excep. ꝯ ꝓcessum ⁊ demum sñia seu laudo vel arbitramento in dicta cã lato ⁊ vltimo loco reclamatione facta ꝑ dictam dñam Lucretiam vt tutricem dictorum suoꝝ filiorum petendo nouiter causam compromitti

compromitti q̃ petitio ⁊ reclamatio facta dr̃ die vltĩa martij p̃ntis anni ⁊ laudum latũ die.xxvij.eiusdem mensis ⁊ anni postq̃ nihil dr̃ esse actum nisi ꝙ nuper petitur executio dicti laudi ꝑ parte Federici ⁊ Bernardine aduersus dictos pupillos pro quoꝝ pupillorum parte dr̃ dictam executionẽ fieri non debere: tum qꝛ laudũ nullum maxime qꝛ latũ post tempus ꝯpromissi: tum qꝛ casu quo valeret dicti pupilli sunt enormiter lesi ⁊ ꝓpterea cã dz de nouo ꝯpromitti ⁊ dato ꝙ de nouo ꝯpromitti nõ deberet ipsis competit restitutio in integrũ que omnia negantur ꝑ parte dictoꝝ Federici ⁊ Bernardine queritur quid iuris.

2 † Circa quod videtur dicendum ꝙ dictum laudum sit mandandum executioni: qꝛ ex forma supradicti decreti lauda merẽtur executionem prout ⁊ res indicate ⁊ insuper arbitri iuris censentur ⁊ sunt iudices delegati a iur.c.ab arbitris cũ sua gl. de offi.delega.lib.vj.⁊ habetur in.l.fi.C.de iudi.⁊ ideo eorum lauda merito dici possunt sñie adeo ꝙ de iure cõmuni merentur executionem: ideo fundata videtur intentio Federici ⁊ Bernardine petentium executionem predicti laudi.

3 † Nec videtur obstare q̃ supra in contrarium adducũtur: non enim videt̃ obstare ꝙ allegatur laudũ scʒ esse nullum qꝛ latum post trimestre: nam respondetur ꝙ licet decretum ducis qui inter subditos reputatur loco principis de cuius potestate non est disputandũ: nam isti domini temporales volunt omnia posse in eorum territorio ⁊ ita de facto seruatur ⁊ ꝑut ad ꝓpositum dicit Bal.in quodam suo consilio incipiente recolo me cõsuluisse in ordine mihi.lxxxiij.non possumus mundum reuangare ꝑut esset mundum reuangare in dubiũ reuocare ꝑtãtem istorũ dominorum temporalium ꝛm eum disponat ꝙ arbitri debeãt laudare intra tres menses ⁊ ꝑtãs debeat eos cogere ꝙ infra dictum tp̃s laudent: non tñ videtur ꝙ deneget facultatem postea laudandi lʒ nõ laudantibus intra tempus iniunctum incidant in penaʒ.

4 † Qñ eñi verba legis statuentis tempus ad iudicandum dirigunt̃ in iudicem tunc non impeditur iudex postea iudicare.l.j.in fine.C. vt oẽs cause tam ciuiles: vt per Oldra.in quadam sua disþu.⁊ per Jo.an. in addi.spec.in titulo primo de iudice delegato.§.restat versic.sed nunquid ⁊ per Bar.Bal.⁊ doc.cõmuniter in.l.properandũ.in ꝑn. C.de iudi.⁊ p.d.Anto.⁊ Jmo.in.c.de causis.de offi.dele.

5 † Cũ itaq̃ dicta verba dicti decreti dirigantur erga arbitros ⁊ eis penam imponant non videntur denegare facultatem postea laudandi.eadẽ enim est rõ in arbitris que est in iudicibꝰ ⁊ arbitria sunt redacta ad instar iudicioꝝ.l.j.ff.de arbi.⁊.c.vno delegatorũ de offic.deleg.preterea arbitri electi ex forma dicti decreti sunt iudices: vt supra dictum est ex quibus vꝛ resultare qð non obstet exceptio nullitatis.

9 † Nec videtur obstare dicte executioni ꝙ eam sit de nouo compromittenda ꝑut petitum fuit: qꝛ decretum ꝑdictum disponit in fauorem eius qui pretendit se lesum ꝙ petere possit cãm de nouo compromitti ⁊ quilibet põt suo fauori renunciare.l.si quis in conscribẽdo.C.de pac.⁊.l.si quis in conscribendo.C.de epis ⁊ cle.sed dicto fauori partes in cõpromisso renunciauerunt vt important generalia verba compromissi maxime ibi dum ꝑmiserunt nullam reductionem etiã rõne enormis ⁊ enormissimi dãni ⁊c. opponent ⁊ ibi ⁊ qð nõ vtent̃ alicuius legis bñficio ⁊c. ⁊ ibi renunciãtes ipse partes omni bñficio competẽti merito vꝛ ꝙ nõ potuerint vti bñficio dicti decreti cui renunciatũ vꝛ ꝑ predicta.ꝓterea decretum iniungit ꝙ nouum cõpromissuʒ fiat intra quinq̃ dies a die habiti recursus quod tp̃s est elapsum qꝛ nedum elapsi sunt vltra q̃nq̃ dies: sed imo vltra

7 quinq̃ menses a die habiti recursus merito ⁊c. † Nec insuper vꝛ ꝙ petiti possit ꝑ dictos pupillos vel eoꝝ noĩe restitutio in integrũ qꝛ etiã illi est expresse renũciatum in cõpromisso ⁊ insuꝑ ꝯpromissum est iuratũ ⁊ iuramentũ tollit restõnem in integrũ.l.j.C.si aduer.ven.⁊ insuper ex quo ꝯuentũ est ꝑ vtrãq̃ ꝑtem pariter ꝙ nequeat reclamari etiã rõne enormissime lesionis ⁊ poterat resultare lesio enormissima alteri ꝑti ⁊ sic ꝯuentio poterat esse ꝓficua ⁊ vtilis ꝑut dãnosa: ideo vꝛ ꝙ nequeat censeri ꝑs lesa lʒ ex futuro euentu ꝯtingat lesio p.l.de fideicõmisso.C.de transac.⁊ qð ꝑ Bar.in prima cõsti.codicis

8 §.quibus. † His tñ minime refragantibus ꝯrium puto de iure rñdendum vcʒ ꝙ dictum laudũ non mereat̃ executionem ex pluribus ⁊ primo qꝛ dictum laudũ est nullũ premissa rõne qꝛ latum post trimestre ꝑ illam clãm decreti ibi compromissum quodlibet nõ habens aliter determinatum tp̃s duret solũ ꝑ tres menses a die compromissi numerandos: si aũt non durat ꝯpromissum vltra tres mẽses in consequentiã nec durat ꝑtãs arbitroꝝ cuʒ oĩs arbitroꝝ ꝑtãs dependeat a cõpromisso.l.non distinguemꝰ.§.de officio.ff.de arbi. ⁊.l.si cum dies.§.plenum.eo.ti.ideo si vltra diem compromissi laudant seu sententiant arbitri laudum seu sententia eoꝝ nihil valet per dicta iura ad hoc.d.l.si cum dies.in prin.⁊.§.si intra diẽ.diligẽter eñ sunt seruandi fines cõmissionis.l.diligenter.ff.mandati.⁊.c. cum dilecta.de rescrip.⁊.c.cũ olim.de offi.delega. cum itaq̃ arbitri laudauerint post quinq̃ menses a die compromissi numerando: iõ laudũ nullum pro quo etiam facit: qꝛ lʒ decretũ ducis imponat penam arbitris non laudantibus intra duos menses tñ mandat ꝙ nihilominus cogantur laudare intra tertium mẽseʒ: nõ aũt imponit penam si non laudant ⁊ Panoꝛ.in.d.c.de causis seq̃ndo spe.in.d. §.restat versi.quid si statuto dicit ꝯcludit ꝙ si statutum vel lex statuens tp̃s dirigens verba in iudicem iudici non sententianti impoonit penam ⁊ tunc non censet̃ limitatũ tp̃s instantie adeo ꝙ poterit postea sententiari aut non imponit penã iudici: ⁊ tunc in dubio cẽsetur statutum tp̃s instantie adeo ꝙ sententia postea lata non teneret: vnde stante dicta coniectura ⁊ spe.⁊ Panoꝛ.opinio ⁊ clã seq̃nti supra ponderata vꝛ aperta fronte concludendum ꝙ dictũ laudũ sit nullum per iã dicta.

9 † Dato aũt sine ꝑiudicio veritatis ꝙ valuerit, vꝛ ꝙ possit peti nouum ꝯpromissum ꝑut expꝛsse ꝑmittitur ꝑ dictum decretum cui decreto expresse non renunciat̃: non.n.petit̃ reductio: sed petitur fieri nouum compromissum ⁊ ex quo decretuʒ istud cogens ad compromittendum ꝑmittit hoc fieri posse videbatur posse dici ꝙ non deberet sub generalitate transire qꝛ que nota digna sunt si spẽliter non notentur vident̃ neglecta.l.item apud la

10 beonem.§.hoc edictum.ff.de iniur. † ⁊ si dicatur dictum cõpromissum non fuit coactuʒ non refert qꝛ ex quo poterant cogi potuerũt induci ad id faciẽdũ potuit esse tacita coactio nec quis attentaret quod dictum decretum non vendicet sibi locum in his qui nõ expectant coactionẽ iudicis ⁊ insuper si sumus extra terminos decreti consequenter sumus in dispõne iuris cõis quo iure stamus claro ꝙ eo ꝙ in arbitrum fit compromissum ꝑ minorem ipse minoꝛ censet̃ lesus ⁊ non aliter non constito de lesione competit sibi in integruʒ restitutio.l.si minoꝛ.xxv.an.filiofamilias.§.minores.ff.de mino.rõ assignatur ibi per glo.⁊ doc.qꝛ tollitur beneficium appellandi et lʒ vtriq̃ parti tollatur tale beneficium non propterea cessat tale bñficium restitutionis in integrum ratio forte est: qꝛ iura suspicãtur ne minores minus negligenter vel inaccurate prosequantur eorũ cãm. Et lʒ Bar.ibi dicat secus esse si compromitteretur cã vt in arbitratorem: qꝛ forte eius intererat ꝙ cã compromitteretur in arbitratorem: puta qꝛ haberet cãm dubiam quod coadiuuari videtur in casu isto attento ꝙ interuenit eorum mater ⁊ tutrix ⁊ alij eorum attinentes qui iurauerunt expedire pupillis ꝙ fieret tale ꝯpromissum arg.l.transactionem.C.de transac. Tamen rñdetur ⁊ saltẽ lesi fuerunt in renunciando beneficio restõnis in integrum cui non renunciauerunt aduersarij: qꝛ eis non competebat. ⁊ sic non ob.d.l. de fideicommisso.⁊ quod per eam dicit Barto.in.d.§.quibus. Nec Bar.in.d.§.minores loquitur ꝙ compromittendo in arbitratores non habeant restõnem in integgrum. Sed ꝙ non habent ex eo solo: quia cõpromiserint: sed requiritur ꝙ doceãt de alia lesiõe docto autem de lesione vult quod competat in integrum restõ. sed isti pupilli intendunt probare aliter lesionem probando iniquitatẽ laudi ⁊ negligentiam ⁊ facilitatem eorum in non ꝓbando id quod eis expediebat probare.⁊ quod nunc intendunt probare qua lesione ꝓbata instant vt laudum seu arbitramentum retractetur beneficio restitutionis in integrum.⁊ in hoc differt a compromisso facto in arbitrum: qꝛ tunc non est necesse ꝓbare aliam lesionem nisi qꝛ est fa

11 ctum compromissum in arbitrum.d.§.minores. † Insuper decretum predictum ducis non denegat restitutionem in integ.immo illam permittit in versic.salua tñ restitutione ⁊c.⁊ beneficio restõnis in integrum renunciari non põt: prout no.glo.⁊ Bart.in.l.si iudex de mino.⁊ glo.j.circa medium.⁊ ibi.d.Anto.⁊ Panoꝛ. vbi glo.assignat vnam rõnem: aliam assignant ibi.d.Ant.⁊ Panoꝛ.vʒ qꝛ non habẽt bonorum suorum administrationem.facit etiam quia ea facilitate qua inducuntur ad contrahendum vel alium actum faciendum eadem facilitate inducerentur ad renunciandum: prout in si

12 mili no.Bar.in.l.fi.§.idem quesijt de condi.inde. † Nec ob.iuramẽtum ꝓstitum super cõtractu qꝛ videtur ꝓcedere quando iuramẽtum prestatur a pubere.ar.aut.sacramenta pube. C.si aduer.ven.a contrario sensu.⁊ quod dicit Spe.in ti.de emp.⁊ vend.§.iiij.ver.illud maxime si non sunt proximi pubertati. Dicti autem guido et fratres erant impuberes ⁊ forte non proximi pubertati merito eis non obstet iuramentuʒ. Quinimmo.d.l.j.loquitur in iuramento a minoribus corporaliter prestito: ipsi autem pupilli nullum prestiterunt iuramentum solum iurauit ipsa mater tutrixq̃ pupilloruʒ pro parte pupillarum.dicit.n.instrumẽtum iurauerunt dicte partes: vʒ Federicus Bernardina ⁊ Lucretia.nam dictio vcʒ est ꝓcedentium declaratiua ⁊ restrictiua.l.j.ff.de bo.lib.⁊.l.fi.in.fi. C.in q̃bus causis in integ.resti.nõ est necesl.in venditionẽ.ff. communia iudi.c.ij.de priui.lib.vj. Factum autem tutoris non impedit restit. in integ.quia iure non cauetur ⁊ facit.C.si tutoꝛ vel cura.inter. per totum. Competat ergo saltem restitutio in integ.si laudum valet. Sed si est nullum cessat in integ.resti.l.in cause.ij.in princi.ff. de mino.prout videtur ꝙ sit nullum: prout.ſ.primo loco conclusum est. Cautum est igitur dicere laudum sententiam seu arbitramentum esse nullum ⁊ si quod est esse iniquum.⁊ ideo petere in integ.restitu. magis ꝙ insistere super eo medio ꝙ iteruʒ causa compromittatur. Licet id quod allegabatur quod sunt elapsi quinq̃ dies post petitionem quod causa iterum compromittatur et causa non est compromissa non puto quod obstet quia iniungitur iudici quod id faciat non parti: ideo parti non videtur imputandum: alia tamẽ media sunt magis clarat: ideo super hoc non insisto. Laus deo.

Summarium super consilio.clxxix.

1 Nepotum appellatione an veniant pronepotes scdm ꝯsuetu

dinem ⁊ cōem vsum loquendi. nu. 8. ⁊ p totum.
2 Consuetudo vel lex non se ad preterita extendit.
3 Cōsuetudo quot actus requirat ⁊ an inducatur ex cōi vsu loquēdi vel actu iudiciali necessario ad eius inductionem.
4 Circa dictio quid importet in teste. nu. seq.
5 Parua pars dr̄ quarta.
Modicum quid importet.
9 Obliuio presumitur vltra tempus. x. annorum.
7 Consuetudinis virtus non fingit se retro.

Consilium. clxxix.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Ex puncto pmisso prima facie videt̄ dicendū φ dictus ser prosper ⁊ eius consortes probauerint eorum intentionē illam fundando in cōi vsu loqn̄di iam probato nō solum p. x. sed. xx. xxx. ⁊. l. annos: vt premittit p ea que hn̄tur p Bar. in. l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppel. leg. ⁊ p Bal. in. l. de qb⁹ circa fi. sue repetitiōis. ff. de legi. iūctis his q̄ habēt in. l. si seruus plurium. §. fi. ff. de leg. j. ¶ His tn̄ non ob. cōtrariam partem arbitror de iure veriorem: nā attento φ pdictum testamētum nardi iam sunt. xlvij. anni ⁊ vltra quod fuit conditū apparet φ de iure cōis vsus loquendi tunc temporis non erat prescriptus cum tantum pbetur per tres annos ⁊ minus ante conditum dictū testamentum vt in puncto presupponit̄ ⁊ sic cū qualitas iuncta verbo debeat intelligi bm̄ tempus verbi. l. si titius. ff. de testa. mili. l. in delictis. §. in extraneis. ff. de noxa. apparet φ dicti ser psper ⁊ eius consortes non pn̄t ex dicto vsu loquendi se in aliquo releuare cū dicto tempore conditi testamenti non posset dici cōis vsus loquēdi cum non fuerit iam prescriptus. arg. l. pe. in fi. C. de his qui. vt idig. Facit etiam q⁊ qui dicit aliquid esse aliquo tempore debet illud pbare fuisse dicto tempore. l. cum actum. ff. de neg. gest. ⁊ no. Bar. in.
2 l. non solum. §. sed vt reprobari. ff. de no. ope. nun. † Ad quod etiā bene facit quod no. Bal. in. l. de quibus. ff. de leg. in ver. sed q̄ro ⁊c. Et φ actus nulli qui fiunt ⁊ tolerantur a populo ad inducendam aliquā consuetudinem non corroborantur ex superuenienti robore consuetudinis cum virtus consuetudinis non fingat retro: put mera prescriptio ⁊ ratihabitio. l. eos in princ. C. de vsur. ⁊. l. j. C. qui admit. cum fi. vt ibi per eum. ad quod facit equiparando consuetudinem ⁊ legem scriptam: q⁊ natura legis est se tm̄ extendere ad futura negocia non ad preterita. l. leges ⁊ cōstitutiones. C. de legi. c. ij. de consti. qō dictum bn̄ ponderando vr̄ decisio casus nostri. Dominus aūt florentinus in. c. fin. §. lʒ char. xij. q. xxj. de consue. tenere videtur ɔtrium dicens φ consuetudo validat actus ex quibus inducitur vr̄ aūt φ dictū Bald. saltem procedat qn̄ primi actus nō erāt tot ⁊ tante extimationis φ verisimiliter peruenerint in notitiam populi totius vel maioris partis ipsius populi. Nā al's nō pōt censeri populum tacite ɔsensisse si non censet̄ innotuisse: q⁊ ignorans non consentit. l. mater decedens de inoffi. testa. ⁊. l. si heres institutus. in pn̄. de acq. here. ⁊ in ɔsensu populi fundat̄ ɔsuetudo vt. j. deducam: ideo cū illo breui tpe nō puenit verisil'r in notitiā populi ex natura ipsius actus vt. j. deducam: ideo saltē nō operet̄ circa dictū testm̄. ⁊ maxime q⁊ si maiori parti nō psumit̄ inotuisse nō pbat̄ ēt psumptiue φ inotuerit illi testori ⁊ si sibi nō inotuit non potuit
3 loqui bm̄ illū cōem vsum loquendi. † Preterea vsus loquēdi inducēs ɔsuetudinē de qua in. l. vt alphenus ait. ⁊ in. l. anniculus. ff. de verb. sig. pcedit ex tacito consensu populi ⁊ tacit⁹ ɔsensus populi est prima cā ⁊ immediata ipsius ɔsuetudinis. d. l. de qbus. de lega. ⁊ ibi no. ⁊ sic cū simus in inducēdo tacitū ɔsensum populi op⁊ est φ ex coniecturis hoc est ex actuū frequētia ⁊ lapsu tpis colligat̄: q⁊ in incertis nō certis locus est ɔiecture. l. ɔtinuus. §. cū ita de verb. ob. Et ideo dicūt Bar. Bal. ⁊ Saly. in. d. l. de quib⁹ qō nō pōt dari certa regula quot act⁹ requirant̄ ad inducēdā ɔsuetudinē. nā qn̄qʒ possent esse aliqui actus adeo notorij vt sufficerent duo act⁹ qn̄qʒ requirer̄ tertius ⁊ vltra cū nō semp binus actus trāseat in notitiā ppl'i q⁊ forte nō fuerūt adeo manifesti nec ita pōderosi φ verisil'r potuerint transire in notitiā ppl'i: vt ponunt exēpla de duobus pōtib⁹ factis in loco publico ⁊ ɔuersabili vel nō. ⁊ sic cum nō sit determinatus certus actuū numerus seu frequētia relinquēdū est arbitrio iudicis. ar. l. j. in fi. ff. de iur. delibe. bm̄ Bal. ⁊ Salyc. in. d. l. de quibus. quod ⁊ sentit idem Bart. in. d. l. de quibus in ver. q̄ro quot act⁹ ⁊c. Modo reducēdo ad ppositum cū an̄ tempus cōditi dicti testamēti nō fuerit pbatum nisi de duobus vel tribus annis ⁊ sic non de lōgo tpe φ longū tp̄s presumptiuo modo habeat iducere cum actuū frequētia tacitū ɔsensum populi ⁊ vsus loquēdi sit de se actus trāsitorius ⁊ nō permanēs ⁊ homines de raro habeāt pronepotes ex fratribus ⁊ ipsa natura docet. ⁊ sic de raro talis sermo cadere possit in ore hominum. arg. l. nam ad ea. ff. de leg. dicēdum est ex qualitate pdicti sermonis ⁊ tpis breuitate φ talis vsus loquendi adhuc nō peruenerit in notitiam populi tpe dicti conditi testamēti ⁊ maxie cū testes inducti ad probandū dictū cōem vsum loquēdi dicāt φ a quinquaginta annis citra per hoīes dicti loci pluries audierūt ⁊c. ⁊ sic de duabus vicibus tm̄ probēt argu. l. vbi numerus. ff. de testi. ⁊

no. Bar. in. l. gemina arbor. in fine. ff. arbo. fur. cesa. ⁊ in terminis dixit Bal. per illum tex. in. l. fideicommissam. §. si quis decem. ff. de lega. iij. quinimmo potius est verisimile qō predicti homines dictis duabus vicibus noīauerint pnepotes seu filios nepotum ex fratribus nepotes a. xlvij. annis infra cum multo maius tempus sit q̄ in dictis tribus vel duobus annis an̄ conditum predictum testamentum ⁊ argumētum a verisimili validū est in iure. l. in obscuris inspici de regu. iur. cum si. ⁊ sic remanet quod cessante dicta causa proxima ⁊ immediate taciti cōsensus populi cesset ⁊ eius effectus. argumento. l. humanitatis. C. de impu. ⁊. c. cum cespite. de appel. facit ad predicta quod notat Jac. but. in. d. l. de quibus de. ll. dicēs quod ad inducēdam cōsuetudinem requirātur actus iudiciales quia extraiudiciales nō trāseunt in notitiam populi. ⁊ lʒ nō sit tenēdum simpliciter: quia prout ⁊ dicit ibi. Gui. de cu. ⁊ alij sufficiūt etiam extraiudiciales dummodo sint tales φ inducāt verisimiliter tacitum cōsensum populi tn̄ ponderandū duxi: quia actus extraiudiciales nisi sint multum frequētes vel multū publici vel multum ponderosi raro perueniunt in notitiā maioris partis populi quod multū cōfert ad casum nostrū: q⁊ rari habēt pronepotes ex fratribus quos vocēt nepotes ⁊ illa vocatio simplex plerūqʒ fit inter paucos ⁊ cōiter est nullius pōderis: ideo verisimiliter nō peruenit in notitiā totius vel maioris partis populi tempore testamenti. Ideo nō videt̄ attēdenda dicta consuetudo loquēdi: facit optime quod cōcludūt d. Anto. ⁊ Imo. in. d. c. fi. extra de consue. dicētes quod tempus cōsuetudinis īcipit currere a primo actu qui verisimiliter venit in no-
4 titiam populi ⁊ nō prius. † Preterea bene aduertēdo ⁊ singulari⁹ dictas atestationes nihil profecto habēt releuare ipsos pducētes Et primo nihil probat Gregorius carcij primus testis cū deponat per dictionem vel circa ⁊ sic reddat dictū suū dubiū ⁊ possit importare plus vel minus arbitrio boni viri ⁊ obscura probatio non releuat. l. neqʒ natales. C. de proba. l. nō hoc. C. vn̄ cogna. immo semper īterpretetur cōtra producētem. c. in presentia. de proba. ⁊ no. Bar. in. l. inter stipulātem. §. j. de verbor. oblig. ⁊ in terminis dixit Ant. de but. in. c. fi. de despō. impu. per illum tex. quod vbi requiritur pbatio certi tēporis: prout est in casu nostro non valet dictum testis deponentis per verbum circa bene faciūt not. per eūdem in. c. attestationes. ⁊ in. c. continebatur. eo. tit. ⁊ per. d. Nico. in. c. lr̄e. de dilatio. ⁊ per Guil. de cu. in. l. ⁊ si post tres. ff. si quis can. ⁊ per Barto. in
5 l. celsus. de vsucap. ⁊ in. l. cum furti. de in litem iurā. † Et lʒ videatur referri ad modicum tempus arg. l. hec adiectio. de verbo. signi. ⁊ φ habetur in. d. l. ⁊ si post tres. tn̄ satis pōt cēseri modicum temp⁹ triū respectu quinquaginta facit q⁊ quarta pars dicitur parua. l. si quis suo. C. de inoffi. testa. ⁊ alias prope pubertatē dicitur ille q̄ distat a pubertate vltra tres annos: vt per glos. in. l. pupillū. de reg. iuris. ⁊ in. §. pupillus. īstit. de inuti. stip. ⁊ per cōsequēs similiter nō probat Joānes antoni⁹ secūdus testis cum remaneat vnus ex singulis in. d.
6 suo. l. vbi numerus. ff. de testi. l. iurisiurādi. C. eodem tit. † Nec etiā pbāt magister Ualētinus ⁊ Nicolaus Michaelis qui deponūt a tēpore quo ipsi recordātur ⁊ sic quodammodo tacite de. x. annis tm̄ videtur attestari cum vltra id tempus presumatur obliuio: vt voluit glos. no. in. l. j. C. de ser. fu. ⁊ no. in. l. si id quod in pri. ff. de acqui. pos. ad hoc etiā q⁊ memoria hominum est labilis. l. peregre. §. quibus eodem. tit. de acqui. posses. ⁊ i. l. ij. §. quibus. C. de vete. iur. enu.
7 † ceteri vero testes nihil penitus probāt cum tātū de. xx. vel. xxx. annis dicāt. ⁊ si nil tāgāt de tempore predicti conditi testamēti nec sequitur hodie est talis communis vsus loquēdi: ergo ⁊ in preteritum fuit. Cum virtus cōsuetudinis nō fingat retro vt dixit Bald. in. d. l. de quibus facit quia cōmunis vsus loquēdi est impropriꝰ sermo ⁊ exorbitās a iure cōmuni. l. cum de lanionis. §. asinam. ff. de fundo īstru. ⁊ dicit Bart. in. l. j. ff. de suis. ⁊ legi. ⁊ sic stricte debet intelligi nec vltra suos terminos est extēdēdus ar. l. si vero. §. de vi-
8 ro. so. mat. c. cum dilectus de cōsue. † Preterea nullus testis deponit quod testator super cuius testamēto in pn̄tia agitur fuerit viterbiē. ⁊ quod ibi fuerit aduersatus qō erat necessariū probari per ea que dixit Barto. in. l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppel. lega. nec ob. si dicatur testamētum apparet qō est ɔditum viterbij: nam nō sequit̄ talis testatus est hic: ergo talis hic versabatur ⁊ probatio debet cōcludere necessario. d. l. nō hoc. C. vn̄ cog. cum similib⁹. Et insuper illa cā sciētie: q⁊ ita audiuit communiter dici: licet nō audeaʒ recedere a sentētia Barto. qui secus dicit nō videtur tuta in pūcto iuris: q⁊ nō videtur cōcludere quod audiuerit toto illo tempore cōmuniter dici: nec ratio Bart. cōcludit in his terminis: qm̄ licet audiuerit communiter dici minori tempore nō deponit de diuerso tēpore. Nec potest dici varius. Nam verū esse qō potest illud qō deponit ⁊ potest de illo habere notitiam per alium modum q̄ per proprium auditū ⁊ nōnūquam dicimur scire quod vehemēter opinamur. l. cum quidam. §. quod dicitur de acquirēda hereditate: ideo licet nō audiuerit toto tempore quo deponit nō propterea est variꝰ vel falsari⁹. Ita ⁊ etiam dicit Bald. in. l. ij. C. de success. edicto. quod dato quod appellatione nepotis veniat proprie pronepos: tamen in materia differenti penes affectionem vel ratione vt est casus noster intelligatur per prius ⁊ non per posterius ⁊ sic de ne-
pote

pote ⁊ non de pronepote. Et ita etiam intelligatur dicta consuetudo loquendi dato quod esset probata prout non est vt ex iam deductis satis apparet. Et per hec omnia apparet responsum ad adducta in contrarium. Concludendo igitur dico ꝙ dicti ser prosper et eius cõsortes vigore dictarum attestationum non habent se in aliquo releuare: sed remanet quod appellatione nepotum nõ veniãt pronepotes in casu nostro prout alias consului.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxx.

☞ Prescriptio iuris communis vel municipalis nõ procedit cũ mala fide. per totum.

1 Prescriptio longi tp̃is est inducta in odiũ creditoris negligentis.

2 Prescriptio statutaria si quis debituȝ non petierit infra. x. annos est in odium creditoris.

3 Prescriptio statutaria surrogatur loco prescriptionis iuris.

Statutum dictans ꝙ contractus mulierum valeat sine solẽnitate certa an habet locum vbi iuramentum interuenit.

4 Prescriptio an interrumpatur sola citatione vel litis contestatione. nume. 6.

5 Litis cõtestatio quõ fieri dicatur etiã in causis summarijs.

Prescriptio que ꝑpetuatur. 40. annis nõ procedit in prescriptiõe 10. annoꝝ scȝ ad alios. 19. annos.

6 Lex noua simpl̃r et gñaliter loquens restringit̃ per legẽ anteriorẽ.

¶ Consilium. clxxx.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ Multũ diffuse ⁊ egregie discussa est presens ꝯsultatio per dños consulentes excellentissimos doc. patres hoñ. primus dñs Lancilotus decius: secũdus Bartholomeus suzzinus. Deinde. d. Ant. coccus. ⁊. d. Philippus decius. Et quidem meo iudicio res remanet absq; dubitatione ex deductis ꝑ dños ꝯsulẽtes adeo ꝙ nõ ab re de subscriptione requisitus mei officij foret sine vlteriori discussione ad simplicez ꝯfirmationem descendere. Tamẽ vti accurate videar iuridicam et veridicam eoꝝ decisionez ꝯfirmare aliqua breuibus repetam ⁊ subnectam. Et quidẽ de publici prescriptione agitur vna. s. longissimi tp̃is. xxx. vel. xl. an. que de iure ciuili est iducta alia statutaria. xxv. an. vigore statuti in themate primi consilij descripti aduersus quas omnes p̃scriptiones obijcitur de mala fide debitoꝝ q ꝯdẽnati extiterũt ꝑ sententiam diffinitiuam. Et quidẽ p̃supposita mala fide cõis sententia in decisiuis fere indubia est ꝙ non ꝓcedat etiam in terris imperij ⁊ foro ciuili p̃scriptio neq; longissima iuris cõis neq; iuris munici. ꝓut ꝯcludunt dñi ꝯsulentes: ⁊ ego sepius consului ẽt alias apud senas ⁊ in terminis statuti senensis lȝ plura dici possint.

1 † Et habemus hic perusie ius munici. disponens ꝙ si quis non petierit debitum intra decennium cadat a iure suo ⁊ oĩs actio ⁊ obligatio sit extincta. Et tñ habet̃ ꝓ expedito cõi obseruãtia ꝙ nõ ꝓcedat p̃scriptio debitore existente in mala fide: lȝ statutũ nõ respiciat debitorem p̃scribentẽ: sed dirigat verba ad creditorẽ negligentem: q̃uis Pau. de ca. in. l. hec aũt. ff. de ser. vr. predi. aliter loquatur dicens quod lȝ ꝯ Bart. opi. in. d. l. sequit̃. §. si viam. ff. de vsuc. teneãt cõiter doc. maxime canoniste ⁊ eoꝝ opi. ꝓcedat in p̃scriptione causata de iure cõi qđ dirigit v̾ba in p̃scribentem: tñ si statutũ dirigit verba in creditorẽ vt qr dicat qui non petierit cadat ab actione tũc ꝓcederet opi. Bart. prout in simili dicũt iura ꝙ nõ vtens seruitute perdat illam ꝯm eũ quod dictum posset aliqualiter applicari ad terminos statuti nostri: lȝ si verum foret posset in responsionibus instari. Tamẽ dictum in se non placet. Nam est cõe dictum ꝙ prescriptio longissimi temporis est inducta odio creditoris negligentis. Nec. l. sicut ⁊. l. oẽs. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annoꝝ dirigunt verba in debitores. ⁊ tñ per ius canonicũ reprobat̃ talis prescriptio quatenus interueniret mala fides debitoris ⁊ Bar. in. l. omnes populi de iustitia ⁊ iure loquitur in casu Pau. de cast. scȝ in statuto disponente ꝙ qui nõ petierit debitũ intra decẽniũ cadat a iure suo ⁊ vult ꝙ statutum non valeat. Et doc. qui eum sequuntur sunt intelligendi in eodem casu.

2 † Non aũt videtur dicendũ simpl̃r ꝙ statutum nõ valeat. Sed ꝙ nõ valeat quatenꝰ disponeret ꝙ creditor cadat a iure suo etiam debitore existente in mala fide vel forte magis probabiliter dici posset ꝙ statutum p̃dictum indefinite loquens intelligatur de debitore non existente in mala fide. Et sic distinguatur et restringatur per ius cõmune canonicum. s. per. d. c. qm̃ omne. de p̃scrip. recipiũt. n. statuta interpretationem a iure cõi. l. si serui vr̃i. C de noxa. ⁊. l. vt gradati. §. sed si lege. de mune. ⁊ hono. ⁊. c. cũ dilectꝰ de ꝯsue. cũ si. maxĩe cũ statutũ nõ loquat̃ vl̃iter sȝ indefinite. Et indefinita non equipollet vniuersali de rigore verborum. Sed ex humanitate ⁊ benignitate vt probat textus in. l. seruitus. ff. de serui. v̾ba. predi. ⁊ ita per illum tex. no. Bal. Raph. ful. ibi ⁊ Pe. de bellapertica. Bar. ⁊ Jmo. in. l. si pluribus. de leg. ij. Sed in casu isto cessat benignitas ⁊ humanitas: quia esset iniquum ⁊ inhumanum qđ peccans lucraretur ⁊ non peccans incurreret penam ⁊ damnificaretur: ideo non deceat quod indefinita huius statuti equipolleat vniuersali: ita quod trahetur ad debitorez male fidei per predicta. Et quia non est eadem ratio ⁊ conditio omnium contentorum sub vniuersali. Et quando non est eadem ratio ⁊ conditio omnium q̃ sub vniuersali comprehenderentur tunc indefinita non equipollet vl̃i: sed restringitur vt verificetur in his in quibus viget magis ratio: prout no. glo. ⁊ doc. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. ⁊ Bar. ⁊ docto. in. d. l. si pluribus.

3 † Et alias in simili dicit Pau. in auẗ. sacramenta puberum in repeti. quod statuta loquentia ꝙ ꝯctus mulierum vel minorum non valeant sine tali solẽnitate si non faciunt mentionẽ de iuramento interpretari debent quod verificentur ⁊ censeantur loq qñ in contractu non interuenit iuramentum: ita ergo ⁊ statutũ loquens in prescriptione intelligatur nisi debitor sit in peccato. Adducitur etiam ꝙ huiusmodi prescriptio statutaria subrogatur loco prescriptionis iuris communis: ideo sapit eius naturam: ad qđ Coccus doc. florentinus adducit no. per Bar. in. l. j. §. hec actio. ff. si quis testamen. lib. esse iussus fuerit: ⁊ in terminis ponit Bald. in l. superuacuam circa prin. C. de tempo. appe: vbi per illum tex. dicit quod ⁊c. idem ponit Bal. in cap. j. quo tempore miles inue. vbi circa questionem an prescriptio statutaria currat minori dicit debere aduerti in cuius locuȝ subrogatur prescriptio iuris communis: idẽ Ponta. in consilio. xxxviij. incipiẽ. in casu proposito approbo ⁊c. Ad idem bonus tex. in. l. in contractibus in prin. C. de non nu. pe. vbi colligit Bal. in vltimis v̾bis principij: quod vbi breuis prescriptio subrogatur loco maioris sapit eius naturam quod inducit ad statuta que minuunt prescriptiones legales ꝙ dicit esse notandũ: idem ponit ibi Saly. in prin. inferens quod illa que habent impedire vel interrumpere p̃scriptionem maiorem habent etiam impedire istum subrogatum quod dicit esse notandum ad statuta p̃scriptiones legales minorantia: idem tradit Pau. de ca. in ꝯsi. ccxciij. incip̃. venditio ista videtur circa p̃ncipium: ⁊ in cõsilio sequenti in ij. colum. ⁊ in consi. cclxxxvij. in. viij. col. Adducit etiam no. per bar. in. l. iij. §. si rem pro emp. ⁊ in. d. l. fi. de eo per quem factum est: ⁊ doc. in. c. illud de presum. volentes quod per lit. contes. perpetuetur ⁊c. per. d. l. fina. Coccus vide que dico in. l. fi. C. in quibus cau. in integ. resti. non est neces. Et sic primum medium quo maxime nititur primus consulens ⁊ ꝑ alios comprobatur plane ꝓcedit.

4 † Sed magis plane procedit aliud medium quo nituntur alij consulentes: videlicet quod de dicto debito de quo agitur apparet per solemnẽ scripturam factam fuisse querelam ⁊ petitionem ⁊ motam litem ita ꝙ militat exceptio posita in dicto statuto ibi se gia infra el dicto tempo de vinticinque anni non fosse stato posto rechiamo o domando del quale scriptura solemnem apparesse ⁊c. Itaq; iste casus emanat sub dispositione iuris communis: ex quo apparet solemnis scriptura de facta petitione ⁊ lata sententia de vtroq; debito: adeo quod si ita est res redditur luce meridiana clarior non indigens tanta discussione: videlicet quod iste casus non est comprehensus in dicta lege municipali: ⁊ sic omnino cessat p̃scriptio statutaria cessat etiã prescriptio iuris communis. xxx. vel. xl. annorum quadraginta eñ anni non sunt elapsi a die interruptionis que de iure communi fit per solam citationem ⁊ porrectam petitionem per. d. l. sicut. ⁊. l. cũ notissimi. eodem titulo. itaq; non obstat prescriptio longissima. xl. annorum. Similiter non obstat longissima prescriptio. xxx. annorum: quoniam illa cessat post litis contestationem per quam actiones sui natura temporales perpetuantur. l. senatus. ff. de offi. presi. ⁊ alie actiones perpetue quibus obstabat prescriptio. xxx. annorũ perpetuantur ad. xl. an. per. l. fi. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. anno.

5 † Et si forte in curia mercatorũ lis non contestatur non refert quia id operatur actus qui in causis ordinarijs solet sequi litis contesta. Nam regula est quod id quod operatur litis cõtestatio in causis ordinarijs in quibus lis contestatur operatur in causis in quibus lis non contestatur actus qui solet sequi litis contest. puta dilatio ad probandum ⁊ fortius citatio ad sententiam diffinitiuam. l. nihil. ⁊ l. nullam. C. de procu. ⁊ in eis per doc. maxime Bald. in. d. l. nihil. et Saly. ⁊ Raph. in. d. l. nulla. ⁊ per gl. in verbo absentia. in. c. j. de ele. lib. vj. ⁊ glos. in clemen. sepe de verborum signi. ⁊ Bar. in. l. ab executione. §. fi. ff. de appel. Itaq; claris medijs deducitur ꝙ non militat prescriptio inducta de iure communi. Nec etiam prescriptio inducta de iure municipali: tum quia non procedit cum mala fide: tum quia non verificantur verba legis municipalis ⁊ hoc fundamentũ est indubitatum: tum etiam ⁊ tertio quia ex quo ista prescriptio aduersus debitum ⁊ sic aduersus actionem personalem censetur subrogata in locum prescriptionis iuris communis triginta annorũ que perpetuatur per litis contesta. vt supra dictum est. Ita quod ⁊ pariter perpetuatur respectu prescriptiõis subrogate vel ad. xl. annos vel saltem extenditur ad decem annos quod satis est: quia nõ sunt elapsi. xxxv. anni a die lit. conte. prout hec omnia probant ad saturitatem domini consulentis: quod non perpetuetur ad. xl. annos prescriptio minor trigenaria: sed addantur. x. anni: allegat suzzinus Ange. in. d. l. sicut. ⁊ in. l. ij. §. fi. de vsuca. pro emp. ⁊ Saly. ⁊c. in d. l. cum notissimi. ⁊ in. l. fi. §. eodem tit. Allegat tamen in contrariũ glos. in verbo extendimus in. d. l. fi. quam Cy. ⁊ Barto. non impugnant idem gl. in. l. j. C. de an. exceptio. cõfirmatur ex no. per glos. in l. j. C. de prescrip. lon. tempo. que vult quod per lit. contes. interrũ-

pitur pscriptio lõ.tem.⁊ perpetuatur ad.xl.an.⁊ omnes eam sequũtur:⁊ hanc opi.approbat Jmo.in.l.si seruum.§.sequitur de verborum obliga.⁊ in.d.l.ij.§.fi.de vsuca.p emp.vbi idem Raph.cuma. Et est tex.clarus gratiani in.§.pscriptionum.ver. hoc de pscriptionibus.xvij.q.iij.vbi glos.manifeste hoc tenet:idem generaliter tenent.d.Anto.d.Abbas ⁊ preceptor meus in.c.illud de prescri.allegando text.cum glos.in.d.§.prescriptionum. que glos.loquitur de oibus prescriptionibus etiam minoris spacij.xxx.ann.⁊ sic est cõis opi.legistar ⁊ canonistar Suzzi.postea adducit notabilẽ.deci. Richar.ma.qui disputando dixit quod immediate quod prescriptio statutaria est perpetuata operatur qd receditur a statuto ⁊ fit trãsitus ad dispositionem iuris communis.ar.d.l. cum notissimi. quã determinationem esse no.⁊ veram:dicit Bal. in.d.dispu.incip.statuto cauetur quod fenerator Suzzi.quod etiam in prescriptione minori perpetuatio inducatur per lit.contesta. coccus inducit dicta Barto.in.d.l.cum notissimi.⁊ quod idem sentit Bart.in.l.j.ff. quod cum eo.⁊ quod idem tenet.d.Alexan.de Jmo.in.d.§.sequit.

6 †Et facit quod.s.dictum est ad aliud propositum scz quod statutum recipit passiuam interpretationem a iure communi:ita q lex noua simpliciter ⁊ generaliter loquens restringitur per legem anteriorem per iura iam allegata ⁊ per nota.per glos.in.l.sciendum.in princ.ff.qui satisda.co.⁊ per no.per Bart.in.l.fi.C. in quibus cau. in integ.resti.non est necessaria:licet illud dictum Bar.in illis terminis illius tex.sit dubium.maxime qr repugnãt verba illius tex. prout ibi latius dico:tamen in his terminis non ita repugnãt verba.d.l.fi.C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno. Jta q etiam si non appareret scriptura videretur cessare prescriptio statutaria. Cum statutum non faciat mentionem de litis conte.Sed solum de domanda e rechiamo qui sunt actus qui precedunt lit.conte.⁊ in quibus statutum se conformare videtur cum iure communi scilz quod per illos actus interrumpitur prescriptio:non autẽ perpetuatur actio ad maius tempus reinchoande prescriptionis.d.l.sicut. ſm quam forte esset intelligendum:lz.d.l.sicut requirat citationẽ de qua nõ fit mentio in statuto:sed nõ est presentis discussionis cũ simus etiã post lit.conte.⁊ post sententiam. Jtaq ex his ⁊ latius dictis p dominos consulentes confirmo decisionem dominorum consulentiũ scz quod nullatenus habeat obstare aliqua ex dictis prescriptionibus quominus,dicta debita exigi valeant ⁊ res iudicate exequi.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxxi.

Gabella fani vendita fuit a pacti vecchie⁊ modi vsati ⁊ deide factum est bannimentum q agni ouium non extrahantur sine licẽtia an emptores gabelle possint conqueri de bannimẽto impeditiuo extracti one aĩalium ex quibus soluitur gabella.p totum.

1 Gabellam concedentes non pñt statuere aliquid qd minuat vel infringat seu ledat primã gabelle concessionẽ seu arrendamentum.

2 Clausula pacti vecchie ⁊ modi vsati quid importet ⁊ quõ intelligatur.⁊ nu.6.

3 Lex noua non censetur derogare legi antique etiam cum clausula non obstante sed limitat ⁊ restringit.

4 Delegatus etiam de latere seu alius commissarius non potest tollere legem superioris.nu.seq.

5 Procurator non põt venire contra factum constituentis nisi superueniat noua cã que mouisset in contrarium.

6 Consules seu ciuitatis administratores habẽtes amplum arbitriũ a ciuitate non possunt tollere statuta.

Uerba pactorũ vrbane sunt intelligẽda nõ autem captatorie.

7 Fraus requirit animum ⁊ nocẽdi ɔsilium hoc est dolus ⁊ inest dolo ipsa fraus estq doli species etiam ðr ipse dolus ⁊ genus ac presumitur ex minima cautela.

Dolus ⁊ fraus sunt synonima ⁊ dolus reipsa improprie ðr dolus.

8 Jgnorantia etiam iniusta facit dolum cessare.

9 Clausula sola facti veritate inspecta apposita per inferiorem a pñcipe an valeat ⁊ quid importet.

Judicium potest ab articulis incipere quando ex causa committitur cum clausula sola facti veritate ⁊c.quia tunc ad ius gentium reducitur.

10 Rescriptum dz facere mẽtionem de processu ⁊ statu cause.

Sententia sine actis non valet lz quis in iudicem consenserit nec etiam pacto scindici.

11 Generalis concessio non trahit ad se ea que quis non esset verisimiliter concessurus.

12 Consuetudo vel vsus intelligitur de licitis alias in prohibitis dicitur abusus.

13 Testis singularis non pbat vbi etiam de iuregentium pducitur.

14 Delinquens auctoritate statuti vel consuetudinis etiam inique excusatur.

15 Gabelle conceduntur vt exigentes teneãt iter securum alias debẽt ipsi exigentes resarcire dãna negligentia cure itineris securi.

16 Gabella est res odiosa:⁊ in dubio cõtra eam fit interpretatio.

17 Error iuris seu ignorantia iuris dubij equiparatur errori,⁊ ignorantie facti alieni.

Prescriptionis longi tpis cursus an impediatur errore iuris.

18 Sententia contra ius constitutionis an valeat.

19 Expensarum condemnatio potest fieri ex actis antiquis in causa appellationis que condemnatio euitari potest opinione vni⁹ doctoris notabilis vel alia iusta litigandi causa.

¶ Consilium.clxxxi.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ Uisa copia consilij decisiui redditi cõtra communitatem per dominum Joannem spanaldum qui meo iudicio ostentat se multa scire: sed meo iudicio non multum scit concludit quidem prefatus doctor quod sententia lata contra communitatez fuerit valida. Jtem fuerit in sta:⁊ quia contra communitatem venit ferenda sententia ex antiquis actis:ideo veniat communitas condemnanda in expẽsis. Uideamus itaq de quolibet. Et circa primum ponderat verba primi statuti sub rubrica de officio ⁊ arbitrio officialis ⁊ iudicis gabellarum:cuius statuti verba geminata ⁊ precisa tollunt defectum solẽnitatis ⁊ ordinis iudiciarij. Super quo non me intromittam. Nec in meo vltimo cõsilio quod reddidi super interpretatione dicti statuti secus dico. Sed fundaui me in duob⁹ medijs vno quod dictũ statutum non vendicat sibi locum in his terminis:sed restringitur ad fraudantes gabellam ⁊c. Alio quod statutum illud communitatis vel electorum a communitate non ligant ipsam cõmunitatẽ.

1 Quo ad primum autez respondet consulens prefatus quod dicta communitas propter dictum bannimẽtum censetur fraudare gabellam:quia minuitur introitus gabelle seu datij:quoniam illi datiarij tanto precio non emissent adducendo Bar. dicere quod superior non vendidit datia non potest facere banna vel statuta q̃ fraudent ⁊ ledant capitula ⁊ pacta eis concessa in.l.in concedẽdo.ff.de aqua.plu.ar.⁊ quod per Bartolũ in.l.lucio.de aqua quoti.⁊ esti.et per Barto.⁊ alios in.l.aquam.C.de serui.⁊ aqua. Jtem Alberi. de rosata in prima parte statutorum.q.cxxxix.que incipit: vidi talem questionem quam disputauit Mar.sili.vbi prout dicit consulens quod ipse in indiuiduo decidit hanc questionem. Jtem adducit Jmo.in.l.j.§.si heres ad trebel. Que allegationes quas potui videre nihil aut parum conferunt ad casum nostrum. Nam termini dicta.l.in concedendo.⁊ quos ponunt Barto.⁊ doct.ibi ⁊ in alijs iuribus supra allegatis sunt quod si vni concessi aliquid puta aquã vel ius aliquid faciendi in aqua non possum illam aquam vel ius faciendi in ipsa aqua alteri concedere si per hoc diminuitur tibi cõmodum eius quod tibi concesseram qui casus est longe diuersus a casu nostro. Nam communitas non concedit alicui ius exigẽdi vectigal quod ius alteri concesserat: prout contingebat in terminis Bart.⁊ sequacium ⁊ in iuribus preallegatis. Non enim in casu isto impeditur quod non exigũtur datia seu gabella vel vectigal ab extrahentibus agnos:sed notificatur per nouum bannum antiquũ statutum ⁊ precipitur eius obseruantia non tangens exactionem datij. Cui statuto non apparet derogatum per contrarium statutum:nec per contrariam consuetudinem dato quod probaretur p aliquas vices vel aliquos actus contrarium obseruatum:nõ tamẽ probatur consuetudo vt est probatum in consilio alias reddito: nec contrarium dicitur in consilio decisiuo in contrarium reddito: sed se fundat in verbis modi soliti e vsati:de quibus infra subdam. Jtaq termini sunt penitus separati ⁊ de separatis nõ fit illatio.l. fina.ff.de calum.⁊.l.si maritus.de dona.inter virum.cum concord.

2 †Quod deducitur exẽplo quotidiano solet communiter esse in ciuitatibus ⁊ oppidis: prout ⁊ est hic perusie quod granum non extrahatur de territorio. Tamen tempore abundantie non solet adhiberi diligens inuestigatio seu custodia ne extrahatur quo fit vt multi extrahant ⁊ publicani exigunt gabellam:accidit penuria fit bannimentum quod nemo extrahat datia sunt vendita: dicet nec aliquis sani capitis quod datiarij possint propter hoc retinere precium conuentum dato quod fuisset facta vẽditio ad pacti vecchie modi vsati? Certe non vidi hoc anno ⁊ pluries obseruare circa tractam grani quod sepe extrahitur ⁊ publicani multa inde lucrantur ⁊ licet aliquo tempore prohibeatur:non tamen propter hoc quicquam eis diminuitur. Et ita contingit ⁊ si dicatur forte nõ erat facta venditio datij ad pacti vecchi e modi soliti e vsati. Respondetur quod nec in terminis Bartoli ⁊ aliorum qui allegantur presupponitur quod esset dicta clausula:sumus nunc vtrum illa que allegantur conferant ad casum nostrum. Ad dictam autem clausulaz infra respondebitur. Dicta autem Jmole in dicto.§.si heres parũ aut nihil conferunt:licet enim attendatur quod precio rei quãtum res valet cum qualitate quam habet ⁊ non quantum valet sine illa qualitate quid ad rumbum. Non enim fuit facta ventio cum hoc quod extrahantur agni:sed quod ex his que contigerit extrahi tãtum soluatur tam de agnis quam de alijs animalibus. Albe.autez de rosata non habetur hic:ideo non potui videre:sed pro certo nõ debet loqui quando tempore venditionis erat statutum quod alique res non possent extrahi ⁊ illi statuto se conformaret bãnimentum postea factum. Et si diceret deuiaret ab omni probabili rõne maxime

maxime quia non erant (vt arbitror prout nec refert quod essent) illa verba ad pacti vecchi z modi vsati. Quis enim tam inepti iudicij foret qui diceret quod per venditionem datij simpliciter factum censeretur permissum quod extraherentur res prohibite extrahi: licet probaretur quod aliquotiens fuissent impune extracte. Tolerabile autem foret illud dictum quando fieret bannimentum qd non extraherentur res que alias poterant licite extrahi: tunc enim non esset alienum a ratione si datiarij agerent tanquam contra dānificantes datiarios. Et si bannimentum fieret in fraudē datij posset contra facientes bannum agi tanquam contra fraudantes zc. Ita pro certo teneo quod loquatur Albericus. Non autem quando fit bannimētum quod non extrahantur res prohibite extrahi. Et cui dubium quod si non fuissent illa verba ad pacti vecchi z modi vsati non probata cōsuetudine contraria standum esset illi statuto prohibitiuo. Non enim per venditionem datij simpliciter factā censetur derogatum statutis prohibētibus aliquas res de territorio extrahi pro abundantia seu alia commoditate territorij. Et si quis contra attentaret ab omni recto tramite deuiaret: omnibus enim patet quantum iurium correctiones sunt odiose z euitande l.precipimus.C.de appel.z.l.sancimus. C.de testa.c. cum dilectus. de consue.cum similibus. Illa autem verba ad pacti vecchi e modi vsati debent intelligi de modis non prohibitis vt sic dicta verba q̄ habent vim legis:iuxta.l.cesar.ff.de publica.z ibi per Bart.z doc.

3 z in.l.antepe.C.de dona.inter virum.†Nec vna lex noua simpliciter loquens censetur derogare legi antique:sed limitatur per legez antiquam.l.si serui vestri.C.de noxa.c.cum dilectus.de consuetu.z no.per glos.in.l.sciendum.in princi.ff.qui satisda.co.etiam si in noua lege esset clausula non ob.in auth.de heredi.ab intesta.in princi. cum nota.ibi per glos.z Ange.z quod per Barto.in verbo non obstantibus in extrauagan.ad reprimēda z sic illa verba ad modi vsati intelligantur dummodo non prohibitis per alia statuta z tanto magis hoc est dicēdum:quia statutum vt arbitror fuit factum a populo prout fieri solent.l.omnes populi.de insti.z iur.cum concord. z venditio illa datij si bene memini non fuit facta a populo nec in consilio ciuitatis representāte populum:sed a certis deputatis habentibus autoritatem vendendi:non autem habentibus potestatem derogandi legibus editis a populo seu representante populū prout est consilium deputatum ad representandum populū iuxta no.per glos.in.l.aliud.§.refertur.ff.de regulis iuris.z per glo.in rubrica.C.que sit lon.consuetu.z in rubrica.z in.l.j.C.de decu.lib.x.z per.Barto.in rubrica.ff.de decu.z per glo.Bar. in.l.nulli.ff. quod cuiusq3 vniuer. no.z per glos.z Angelus in.l.j.ff.quod quisq3 iur.

4 †Officialis autem ab aliquo deputatus non potest tollere legem superioris quem representat vt patet in.l.formam. C.de offici.pre fec.illir.z quod per glos.communiter singularem in capitulo finali de hereti.vbi prefectus pretorio vel legatus de latere nō potest tollere legem principis cuius est officialis ar.c.cum inferior de maio.z

5 obedien.†Et alias procurator non potest venire cōtra factum cōstituentis nisi superueniat noua causa que mouisset dominum in

6 contrariū.l.si hominem.ff.mandati.†z hoc in terminis dicit Bar. in prima constitu.C. scilicet quod habentes amplum arbitrium a ciuitate non potest tollere statuta prius edita ad hoc quod notat Bal.in.l.nulli.C.de sententijs.ideo vendentes dictum datium nō potuerunt tollere dictum statutum editum ab his quorum erant officiales:ideo dicta verba ad pacti vecchi e modi vsati habent intelligi de modis licitis z honestis z permissis a iure communi z municipali z non de modis quos paciscentes permittere non poterant:itaq3 deficit potestas z verisimilis voluntas paciscentium al's sequeretur quod si aliqui datiarij exegissent aliquando vltra taxam a statutis permissam z sic illicite fecissent tūc per illa generalia verba censeretur cōcessum quod etiam isti noui datiarij illud plus exigerent quod esset absurdum ita z si aliqui illicite z prohibiti extraxerunt sine licentia non propterea censetur concessum quod in posterum alij extrahant nec sunt captanda verba generalia pactorum:sed vrbane intelligenda.l.si cui de serui.l.penul.ad exiben.z interpretanda sunt contra eum qui ex pacto vult iuuari.l.labeo.z.l. si in emptione.in princi.de contrahen.emptio.z quod no.in.l.veteribus.ff.de pactis.z hec mihi videntur tollere omnia que dicūtur

7 in contrarium z reddere rem satis claram z circa merita cause z circa nullitatem.†Circa quam nullitatem vltra predicta est ponderādum quod statutum remouens solemnia z ordinem iudiciorum loquitur de fraudantibus datium: fraus autem requirit animum et consilium nocendi hoc est dolum.l. fraudis appellatione.ff.de regulis iuris.l.iurisgentium.§.sed si fraudandi.vers.inest enim z dolo z fraus de pactis.z ibi per Barto.z Bald.est.n.fraus species et dolus genus comprehendens sub se fraudem prout vult ibi Bald. vel sunt synonima dolus z fraus prout vult ibi Barto.z docto.cū eis transeunt non sequendo aliam expositionem que tangitur ibi in glos.quod fraus censeatur genus z dolus sit species in fraude cōtenta: z licet quandoq3 fraus ponatur etiam sine consilio zc. tunc improprie ponitur prout alias dolus sumitur proprie pro dolo ex proposito vt in toto titulo de dolo z pro dolo reipsa z sic improprie

vt in.l.si quis cum aliter.de verborum obligationibus.statutū autem de quo agitur quod est exorbitans a iure communi.z per consequens stricte interpretandum.l.ius singulare.z.l. quod vero.ff. de.ll.z dicto.c.cum dilectus.cum similibus.ideo cum loquatur qñ agitur contra fraudantes zc.vbi cessat fraus proprie sumpta dato quod iniuste fieret z damnificarentur publicani seu datiarij:tamen si non fieret bannimentum causa preiudicandi datiarijs non verificaretur dictum verbū fraudantes per.d.l.fraudis.z.d.§.sed si fraudandi.ad idem.l.j.in princ.z.§.j.si quid in frau.patro.maxime in iuncta rubrica.z.ff.que in fraudem credi.quasi per totum cōferūt alia que subduntur in eodem statuto que omnia videntur adaptari ad dolum ex proposito z ex sequentibus precedentia declarantur per iura vulgaria:itaq3 non sequitur damnificauerunt per illud bannimentuz ipsos datiarios z iniuste fecerunt ergo fraudarunt: z ideo cessat dictum statutum loquens de causis contra fraudantes dato sine preiudicio quod datiarij in meritis cause fouerent iustitiā qd tamen omnino est falsum per dicta supra si cessat dictum statutum ergo sententia esset nulla:quia non seruato iuris ordine: ideo debuit pronunciari pro cōmunitate ex capite nullitatis:attento etiā quod non agebatur contra cōmunitatem tanq3 fraudantem seu q3 bannimentum fuerit factū in fraudem datij: licet tanq3 bānimentum fuerit factum in damnum z preiudicium datiariorum z cōtra

8 formam pactorum.†Coadiuuātur premissa quia totum fundamētum datiariorum est q3 ita fuit solitum z vsitatum:z licet deponāt super hoc multi testes: tamen non deponunt quod fuerit publicū z concernit factum alienum z in facto alieno presumitur ignorātia z est iusta ignorantia.l.si.ff.pro suo.l.verius.ff.de proba.c. presumitur ignorantia.de reg.iur.in.vj.ideo non poterat cadere consilium fraudandi:nam ignorātia nedum iusta:sed iniusta facit cessare dolum z fraudem.l.sed z si lege.§.scire.de peti.heredi.l.igitur de libe. causa glos.in.l.j.in fi.ff.si quis ius dicenti non obtē.z in.l. satisq3 de in ius voc.ex his itaq3 clare deducitur q3 sentētia ex capite nullita-

9 tis debuit ferri pro cōmunitate non obstante statuto.†Nec etiam obstat rescriptum quod dicitur impetratum per cōmunitatem scz quod pronuncietur sola facti veritate inspecta quod ius iniquum debet retorqueri contra communitatem dicit prefatus consulens per.l.j.z que ibi per docto.maxime.Bal.z Pau.de cast.Sparald9 dicit quod quando sola veritate reducitur ad ius gentium z naturale z solū ab articulis potest incipi z auditis ꝓbationibus incōtinenti ferri sententia vt singulariter dicit Joā.mo.in.c.fi.de hereti. in.vj.in verbo figura quod reassumunt z concludunt domini de rota deci.nouis deci.xxxvj.que incip.quando cōmittitur causa in palatio z istum procedendi modum inuenit primo vrbanus z Old.q. ccxxiij.firmat q3 incipere pōt ab articulis et articuli fungūt dupli ci officio.s.pet.z locum facti probandi z sic nullitas est exclusa imo fortius concludunt dñi de rota in predictis conclusionibus conclusione.xcix.que incipit domini omnes concordauerunt quod tūc vigore dicte clausule solitus stilus potest tolli z late Lud.de roma in l.filiusfami.de dona.z Ponta.in no.lix.per.c.cum eccle.sutrina de causa posses.z propri.per dictionem sola vbi per eū z late canoniste in cle.sepe de ver.signi.post glos.ibi que incipit ergo facit quod vult Bal.in.l.si.C.de iure deli.z in.l.solam.C.de testi.z in.c.fi.ad si. de noua.fir.fideli.z in.l.si irruptione.ff.finium reg.z in.l.prolatam. C.de sententijs.sed non aduertit cōsulēs quod tale rescriptum nō tenuit: quia non potest inferior a principe ita rescribere vt per gl. que reputatur singularis in.d.c.fi.de hereti.lib.vj.z per glossellam in verbo mandamus.in clc.sepe.de verbo.sign.que tamen se remittit ad glos.d.c.fi.z doc.omnes illas glossas sequuntur z dato qd potuisset ita rescribere ab initio ipse gubernator:tamen quod valide tur processus prius factus non facta mentione de ipso processu et eius ineptitudine nemo attentaret quoniā super preteritis verba nec mens videntur disponere:nam quatenus dicit quod procedat vel cognoscat respicit futuram cognitionem z processum quaten9 autem dicit quod sententiet respicit formam circa sententie actuz z quatenus moueri debeat non formā processus anterioris ex quo

10 depēdet validitas scientie.†Et insuper de processu debet fieri mētio in rescripto.c.inter monasterium de re iudi.z ibi per doct.itaq3 aperta fronte concludēdum est quod dictum rescriptum nō tenuit z quando impetratio iuris iniqui est nulla tunc cessat retorquutio iuris iniqui vt est text.z ibi omnes concludunt in.l.j.in fi.ff.q3 quisq3 iuris.ideo istud fundamentum rescripti z retorqutionis iuris iniqui est multum leue z friuolum.item ad aliud fundamentum q3 per me fiebat in consilio quod statutum non ligat statuentem multum sicco pede pertransit prefatus consulens fundat enim se quod non opposuerunt a principio declinatoriam immo in iudicem consenserunt petendo zc.Sed licet consenserint in iudicem non sequitur quod noluerint seruari solemnia iudiciorum insuper sindicus communitatis non poterat facere quod sentētia sine actis valeret iuxta ea que habentur in.l.ij.C.communia vtriusq3 iud.in.l.prope randum.in princip.C.de iudi.in.l.prolatam.C. de sententijs.quid

11 igitur ad rumbum si non declinauit.†Item subdit quod communitas ligatur pactis z promissionibus z illa non potest infringere

fateor: sed non fuit pacta quod contra eam procederetur inordinate ⁊ cōtra omnē ordinē iudicialē itaq quid ad articulum nullitatis conferant pacta ⁊ promissiones dicat mihi queso? Insuper ipsi paciscentes non poterant derogare statutis factis a cōmunitate eorum superiore prout supra demōstratum est: ⁊ in generali ꝯmissione nō veniunt ea que cōmittens non fuisset in specie commissurus reg. in generali in. vj. c. ij. de offi. vic. eo. lib. sed istud quod agni ita passim possent extrahi non concessisset verisimiliter in specie quod satis ostenditur ex deliberatione facta in consi. anno dñi. Mcccclxxxj. nec cēsetur mutata voluntas ar. l. eum qui mutatā merito cōmunitas nō ligatur illo pacto etiā si per officialē generaliter ꝯstitutum ad vendendū datia expresse factum fuisset vt agni extraherētur: lz hoc nō sit necessarium nam factū non fuerit nec expresse nec tacite per ꝯsu

12 pradicta. † Remanet ergo conclusio ꝙ dicta sentētia lata pro datiarijs erat nulla non obstantibus motiuis ⁊ fundamentis prefati dñi consulentis quibus oībus particulariter est rñsū ⁊ quidē meo iudicio multum clare: item satis est ostensum ꝙ etiam dicta sententia fuit iniusta: qr vt dictū est agni ex censura iuris municipalis nō pñt extrahi itaq propter illud bānimentum nihil noui inducitur: sed deducitur in notitiam statutū prius factum cui non erat ꝑ consuetudinem derogatum qm̄ longa consuetudo non ꝓbatur vt alias deductum est in consilijs nec prefatus consulens attentat ꝯtrariū: sed fundat se quod ſm formam conuentionis sufficit ꝙ sit solitum ⁊ vsitatum ⁊ supra est ostensum ꝙ ista clausula conuentionum non releuat: qr debet intelligi de modis licitis non prohibitis non de illicitis ⁊ prohibitis. deberet. n. dici abusus potiusꝙ̄ vsus: nam vsus est ille qui est licitus ⁊ honestus alias est abusus. l. plenum. §. ij. ff. de vsu ⁊ habita. facit. l. ij. scdo respōso. ff. queadmo. test. aperian. vbi testamenta falsa dicūtur abusiue testamenta hoc est: lz in vsu sit dicere testamenta ille est abusus non vsus facit etiam. l. fideiussor obligari. §. fideiussor. ff. de fideius. ⁊ instit. de acti. §. appellamus. ⁊ glos. insti. de interdi. §. retinende. que incip. hoc dicitur in fine. vnde dicendo admodi vsati debet intelligi de vsu licito non de abusu ꝑ predicta attento etiam qd̄ verba pacti sunt interpretanda contra eum qui ex pacto nititur prout supra deductū est ex quibus deducitur ꝙ etiam si testes probarent quod fuerat vsitatum non releuaret datiarios: ⁊ propterea non esset necessarium multum insistere circa te

13 stes vtrum probent fuisse vsitatum. † Est autem aduertendum qd̄ nullus testis reddit idoneam causam scientie saltem circa hoc quod extrahentes non habuerint licentiam a superioribus seu a cōmunitate vel ipsam cōitatem representantibus nisi forte illi qui deponunt ꝙ ipsi extraxerunt sine licentia: nam illud quod non habuerint licentiam alij non cadit in sensum testis. Et de sua extractione quilibet est singularis: ideo non probent: ⁊ non dicat quis ꝙ testibus singularibus detur fides de iuregentium: ⁊ sic per iudices qui habent latas habenas cognoscendi ⁊ decidendi ⁊c. Qr immo de iure naturali seu gentium est quod non credatur vni testi: nam ꝓcessit ex ore dei: vt in. c. in omni. cum concord. de testi. qui deus est natura naturans tex. cum glo. in verbo natura insti. de rerum diui. §. singulorum. ⁊ in. l. respiciendum. ff. si cer. pet. ⁊ Bart. in extraua. ad reprimenda in verbo videbitur: ⁊ in alijs verbis ꝓ iure naturali exēplificat ius diuinum: ⁊ videmus in his que sunt redacta ad ius gentium requiruntur saltem duo testes non sufficiūt singulares vt patet in. c. relatum. ⁊ in. c. precedenti. c. cum esses. de testi. volunt doct. in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. ⁊ in. l. j. ff. de test. mi. ⁊ in. l. fi. C. fa. her. in omnibus casibus dictorum iurium qui sunt redacti ad ius gentium requiruntur duo testes ⁊ sic nō sufficit vnꝰ testis. ⁊ consequenter nec singulares: nec. d. Anto. in. c. dilecti. de iudi. ⁊ Lap. in alleg. lxxxj. illud dicunt ⁊ licet allegentur cum infinitis similibus per prefatum dominū consulentem: tñ non credo vnicū doctorem illud attētare. Item licet dicatur testes non singulares quia dicunt ⁊ pluribus alijs nec dicant quibus quinimmo ⁊ si nullos contestes allegarent nihilominus non propterea dicuntur singulares: prout dicit prefatus consulens allegando Bald. in. l. ij. de bo. posses. ſm tab. ⁊ Spec. in tit. de inquisi. §. nunc tractemus. vers. item sufficit Imol. ⁊ alios in. c. qualiter ⁊ quando. ij. de accus. ⁊ Abbatem in. c. cum Joannes de fide instru. ⁊ bellissime ꝑ Paul. de ca. in consi. cxcj. quod incip. viso processu ⁊ inquisitione col. vj. Quod fatendum est quando deponunt de actu verisimiliter non reiterabili quia deponunt de vna venditione de vno delicto: sed quando deponunt de actu verisimiliter reiterabili: ⁊ in quo de facili potest cadere singularitas prout contextualitas tunc testes vt singulares non probant ista est decisio Bal. quam alias in consilio allegaui in l. edicto. post medium de edi. edic. ⁊ in. c. bone. de elec. allegat Bar. in. l. celsus circa finem de vsuca. qui hoc idem vult ⁊ ratio naturalis suadet ⁊ facit optime quod no. Imo. in. l. is qui reus de publi. iud. Et iste est casus noster cum actus extrahendi agnos de territorio est multum reiterabilis attenta distantia tp̄is: de quo agitur ⁊ attento quod plures testes deponunt de actibus proprijs ⁊ sic deponunt de actibus varijs apparet quod sunt actus reiterabiles: ideo

14 vt singulares non probent. † Deductum etiam fuit ꝙ testes pretēdunt interesse ad quod per consulentem respondetur quod consuetudo licet iniusta excusat a pena: allegat glos. in. c. cum venerabilis de consue. ⁊ ibi Pet. de anch. dicit defensasse quēdam archi. ⁊ in cōsil. xlix. incip. consuetudo que prebet ⁊ bonus tex. in. c. inter corporalia. de transla. prela. ⁊ clare Imol. in. c. cum dilectus. de calum. et Ange. in. l. antepe. C. de plagi. Sed profecto hec respōsio cōfirmat allegationem contrariam. Si. n. cōsuetudo etiam iniusta excusat a pena ⁊ fortius iusta: ergo testium deponentium super consuetudine interest consuetudinem probari vt per eam a pena excusentur: ⁊ sic deponunt pro eorum interesse. Item respōdet quod statutum gabellarum excusat etiam si statutum ciuitatis derogaret isti. Nam qui delinquit auctoritate alicuiꝰ statuti excusatur a pena. Ita singulariter per pulchras ratiōes cōsuluit Pau. de ca. in. d. ꝯsi. clxxxj. col. iij. ⁊ tamē cōtra illud statutū errat ius commune secūdū eūdem cōsulentem qui allegat rōnem. l. gracchus. C. de adul. Licet hoc dictum saltem generaliter sumptum posset negari esse verum: tamen non curo: negatur enim quod statutum gabellarum permittat extrahi agnos: licet permittat exigi gabellam ab extrahentibus. illicita enim extractio nō debet esse immunis a solutiōe quam faceret licite extrahens. item potest esse licita: quia permissu superioris siue ergo licite siue illicite extrahantur solutio est taxata: prout dicebatur in alio cōsilio meo. Et licet gabella vendatur gubernanda secūdum statuta gabelle. Nō tamen per hoc cassantur alia statuta: et maxime hoc statutum quod nō astringit datiarios vt non exigant gabellam sed habentibus agnos vt nō extrahant. Et prout etiam dicit prefatus consulens in prima responsione non agitur de pena datiariorum. Sed de pena extrahentium agnos: ⁊ propterea fatetur quod datiarij qui deponūt fecisse bullectam non pretendunt interesse. Nec hoc dicebatur in alio cōsilio: sed quod pretēdūt interesse illi qui intendūt probare consuetudinem dicentes se extraxisse. Istorum enim interest probari cōsuetudinem. Allegabātur enī potissime tria cōtra testes: scilicet singularitatem interesse ⁊ ꝙ nō reddunt causam scientie super negatiua quod extraherent sine licentia communitatis vel superioris. Item quod qui probēt fecisse bullectam non probant extractionem ⁊ si quodlibet ex dictis medijs nō afficit vnum quēpiam testem satis est si alia media afficiunt.

15 † Ad id antem quod prefatus cōsulens plurimum laborat: scilicet ad ostendēdum quod statutum gabellarum tāꝙ̄ magis priuilegiatum deroget statuto communi quod agni non extrahantur: nō video quid sit opus elaborare: quia non dicebatur per nos quod statutum quod non extraherentur agni derogaret alteri: sed quod vtrumq militat: quia statutum vnum disponit quod non extrahantur aliud qd̄ si extrahūt suppleo siue licite siue illicite extrahētes soluant gabellam. Profecto ista statuta in nihilo aduersantur quod non aduertit prefatus cōsulens seu finxit nō aduertere quoniam non potest probabiliter respōderi. Sed dato sine preiudicio veritatis quod vnum deberet derogare alteri: videlicet magis vtile reipublice. Conatur ostendere prefatus cōsulēs ꝙ statutum permittēs exactionem gabellarum sit magis proficuum reipublice et maior fauor adhibendus sit ea ratione: quia gabelle ⁊ datia exigūtur vt exigentes teneant securum ⁊ placatum territorium allegat dictum Pauli. xiij. ad romanos. vbi dicit principes esse ministros dei datia colligentes et in hoc ipsi seruientes. idem notat Archi. per illum tex. in caplo si quis peregrinos. xxiij. questio. vj. l. ne qd ⁊ ibi Barto. de incē. ru. ⁊ nau. Bald. in cap. j. §. conuenticulas. colū. iij. de pace iur. fir. Hostie. in tit. de cēsi. §. ex quibus ver. breuiter pūto: immo colligens datium si non tenet iter securum tenetur emēdare damna. Bald. in. c. marchio. de his qui feud. dare pos. per dictū. c. si quis peregrinos. idē Ang. in aut. vt iud. sine quoquo suffr. vbi dicit quod ex pedagijs et gabellis principes illam patriam reddunt securam ⁊ habitatores firmas habent proprias facultates et iudices vtuntur iustitia et oppressiones despiciuntur: idem Albe. de rosata. j. parte statutorum. qd̄. xlvij. que incipit. sed an valeat statutum ⁊c. idem Archi. xxiiij. q̄stiōe. iij. c. si quis cornupetas. cum similibus. et iustitia ministretur et oppressiones repellantur. Sed maior fauor videtur adhibendus iustitie et paci quam abundantie carnium merito ⁊c. secūdum prefatum dominum consulentem qui plurimum circa hoc īsistit: scilicet circa iustitiam ⁊ pacem quod est indubium quod iustitia et pax preferende sunt csui et abundantie

16 carnium. † Sed quod non prouideatur abundantie victualium vt vberior sit redditus gabelle hoc quidem meo indicio est nedum non verum sed absonum attentare: maxime quia siue extrahantur agni siue non extrahantur omnimodo tenetur superior siue communitas sit siue alius exigēs vectigalia ad tenēdum securum territoriū ⁊ ministri iustitie sunt deputati: nec plures nec pauciores ministri iustitie deputādi forēt siue de agnis soluat vectigal seu gabella siue nō soluat. hic dicimꝰ ꝙ lz misteriū iustitie sit res multū fauorabilis: tñ gabella est res odiosa: ⁊ i dubio ꝯ eā est rñdēdū inqt bar. in. l. si pupillꝰ. ff. ad. l. falc. Ex hoc possumꝰ iudicare ꝙ̄tū ⁊ ꝙ̄ ample sit fauēdū statuto disponēti ꝙ de agnellis soluat gabella: ita vt ad finē vt redditꝰ gabelle amplieť cēseať derogatū statuto expresse disponēti ꝙ agni non extrahantur de territorio pro abundantia carnium habenda cui abundantie iura fauēt vt. l. j. §. cura carnis. ff. de offic.

offic.prefe.vr.ꝛ facit qꝺ per Bar.in.l.ambitiosa.ff.de decre.ab or/
di.fac. Re autem vera clarissimū est ꝙ vnum statutum non dero/
17 gat alteri per superius dicta.† Ex quibus recte sapienti videri de
bet ꝙ communitas foueret satis claram iustitiam: ꝛ saltem nega/
ri nequit quin si attentare velimus ꝙ non foueat iustitiam dice/
re debeamus quod saltem res sit multum dubia. Constat autem
qꝺ dubium probabile iuris equiparatur dubio facti alieni: adeo
quod error seu ignorantia iurꝫ notabiliter dubij equiparatur er/
rori et ignorantie facti alieni per no.per glo.Joan.and.ꝛ doc.in
c.j.de postu.prela.lib.vj.adeo ꝙ licet error iur. impediat cursum
prescriptionis longi tpis.l.nunꝙ iure.de vsuc. Tamē secus in er/
rore iur dubij: prout est tex.sm vnam lec.c.cū dilectus.de consue.
18 prout ibi firmant Pe.de anch.d.Anto.Jmol.ꝛ Panor.† ꝛ idem
tenet.d.Anto.in.c.de quarta.de prescri.ꝛ Jmo.in.c.si diligenti.e.
ti.qui mouent per.d.c.cū dilectus.ꝛ per.d.c.vnicum cum ibi not.
per Jo.an. Et infert Panor.in.d.c.cum dilectus.ꝙ lз iura dicāt
ꝙ snia lata contra ius constōnis non valeat per iura vulgaria: tñ
secus si ius erat dubium per predicta adducit etiam no.per Jnn.
19 in.c.cum speciali.de appel.ꝛ in.c.p.ꝛ.g.de offi.deleg.† ꝛ pari rōne
dōm videtur qꝺ licet doc.cōiter dicant ꝙ si appellans succūbit in
causa appellationis ex antiquis actis est condēnandus in expen/
sis: prout premittit prefatus consulens in prin.cōsilij: allegat Jo.
an.in regula iur. ignorantia in.vj. Bar.in.l.properandū.§.sinaūt
alterutra.C.de iudi.ꝛ ibi bal. Ange.ꝛ moder. Bart.in.l.generalr.
§.sed iuramento.ꝛ Saly.ibi bart.ꝛ doct.in.l.fi.de re iud. Bar.in.l.
tutores.§.curatores.de admi.tuto. bal.in.l.fi.C.quādo prouo.nō
est neces.in.l.eos.§.canonice.C.de appel. Jnno. Jo.andr. But.et
omnes in.c.finem litibus.de dolo.ꝛ contu. domini de rota conclu.
ccxlv.incipi. Jtem licet sententia canoni.in.c.vt debitus.ꝛ.c.sepe.
de appella.immo plus dicit butrius in.d.c.finem litibus.col.xiij.
et.xv.ꝙ curia ita seruat tam in expensis primi iudicij ꝙ in expēsis
cause appellatiōis per.d.c.sepe.vbi etiam late ponit col.iiij.vers.
quero que expense peti possunt. Tamē prefati doc.non ex alio mo
uentur nisi qꝛ tunc si errauit fuit error iur qui non causat iustam
cām litigandi: sed si ius est dubiū tūc est iusta causa dubitādi: ꝛ cō/
sequenter litigandi per supradicta ergo debet ab expensis absol/
ui: licet succumbat ex errore iuris: nam tam in causa appellatiōis
ꝙ in causa principali habens iustam causam litigandi absoluitur
ab expensis per.l.qui solidum.§.etiam.de leg.ij. Et ideo si appel/
lans habet opinio.vnius notabilis doctoris excusatur ab expēsis
prout concludit post Pe. Joannes and.in.c.vt debitus.de appel
la.qui ita limitat illum textum ꝛ similes.et sequitur ibi Anto.de
butrio idem Ange.in.l.terminato.C.de fruc.ꝛ lit.expen. Jdem vi
detur tenere Specu.in titu.de expen.§.sequitur.versicu.satis.ꝛ se
quitur Bal.in.c.veniens.el primo.circa fi.de testi.ꝛ sequitur etiaз
Jmo.in.d.c.vt debitus.nisi talis opi.fuerit communiter reproba
ta. Nam in consulendo ꝛ iudicando non est recedendum a cōmuni
opi.ꝛ tex.singularis in canone in canonistis scripturis.xix.dist.et
glo.in.l.omnis diffinitio.de reg.iur.per Hosti.ꝛ Joā.an.in.c.j.de
consti.per Bal.in.l.precibus.C.de impube.ꝛ al's dicit Bart.in.§.
quibus in proemio. C.ideo cum simus in casu in quo non sit con/
munis opi.quia super isto processu non habemus opi.habet eniз
plura capita super quibus est hesitandum: ꝛ ideo cōmunitas pote
rat probabiliter dubitare.dicit Bal.in.l.properandum.§.sinaūt
alterutra.de iud.ꝙ vbi sententia in causa appellationis fertur ex
antiquis actis: qꝛ si quis errat est errore iuris non habet iustaз cau
sam litigandi.qꝛ debuit consulere peritiores ꝛ si nō consuluit est
in culpa: ideo est cōdemnandus in expensis. Profecto communi/
tas fani ita fecit cōsuluit dominum Baldum ad quem tota vt ita
dicam Jtalia recurrit pro consilijs ab eo habendis ꝛ etiam extra
italiam plerūqꝫ ad ei⁹ responsa habetur recursus. Et etiā habuit
recursum ad me, qui licet apud mei sententiā sim minimus: tñ sum
apud alios eius estimationis quod vndiqꝫ cōfluunt pro meis cōsi/
lijs consequendis: ꝛ audeo hoc dicere (licet forte presumptuosum
dictum in ore meo appareat: tamē est adeo verū ꝛ notum ꝙ nō pu
det dicere re exigente). Quod nō sunt duo alij doctores in tota ita
lia ad quorum consilia ita frequens cōcursus habeatur itaqꝫ si ma
gnifica communitas fani in re tā dubia nos cōsuluit tāꝙ peritos
in iure ꝛ reportauit cōsilia nr̄a si nobis credidit profecto erat ex/
cusanda cum credendum sit peritis in arte sua.l.j.in princi.de ven.
inspi.cum multis si.nō solum ergo cum iustitiam foueat per supe/
riora dicta. Sed etiaз si non foueret iustitiam non debuit in expē
sis condemnari per proxime dicta. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.clxxxij.

Instantia causarū ꝙ statuto castri sancti Cassiani de seniso
currat dicta instantia a die quo pnunciatur causa mittenda ad sa
pientis consilium an debeat intelligi scōm precedens capitulum
statuti disponētis ꝙ infra.v.dies fiat depositū ita ꝙ nō fcō deposi
to nō currat ꝛ an de ptiū consensu possit instātia prorogari.

1 Judicatum habetur inter partes pro veritate.
2 Snia interlocutoria pōt quoad ptes trāsire in rem iudicatā vbi ci
dem acquietum est etiam nō expectata diffinitiua.
3 Fatalia seu instantia non currunt vbi causa fuit missa ad consiliū
sapientis.nu.seq.
4 Jnstantie tempus nō pōt iudex prorogare.nu.seq.
5 Statutū ꝙ instātia causarum non currat a die quo pronunciatur
cā ad sapiētis consilium mittēda debet intelligi sm precedentia.
Statuti vnum caput aliud declarat.
6 Probatio dз de necessitate nō aūt de verisimilitudīe cōcludere.
7 Juramētū litis decisiuū probat ꝛ habetur p plena probatione.
8 Testes singulares non probant: tamen prima facie aduersantes
sunt concordandi.

¶ Consilium.clxxxij.

In nomie domini nostri
1 Jesu xpi. ¶ † Jn causa vertente inter Guilielmū mā
ni ex vna parte agentē ꝛ magistrum Joānem magri
Ugolini ex altera parte cōuentum ambos de monte
cassiano visis actis transmissis ꝛ forma snie qua pnūciatur instātiā
peremptā ꝛ si nō est deserta condēnatur ipse magr Joānes ad red
dēdū rōnem administrationis dicto Guilielmo. De pluribus q̄ri
tur primo: an instantia finita erat ante sniam. Scdo circa merita
cause plura querunt: mihi aūt videt ante oīa vidēdum esse de viri
bus ꝛ virtute sentētie que transiuit in rem iudicatā ꝛ res iudicata
inter partes habetur pro veritate.l.res iudicata.ff.de reg.in. Que
qdem sentētia habet duo membra vnum purum aliud cōditiona/
le: videlicet si inueniretur aliter.s.ꝙ dicta instantia non esset per/
empta tunc condemnauit dictum magistrum Joānē ad reddēduз
rationem administrationis dicte bandite ꝛ ad restituēdū ꝛ dandū
ratam suā dicto guilielmo: profecto primum caput sentētie est pla
num ꝛ purū ꝛ per sentētiam ipsam probatur ꝙ instantia est pem/
2 pta cum vt dictū est habeatur pro veritate.† Quia nedū ista q̄ nō
expectat post se sniam diffinitiuaз sed quelibet interlocutoria trā
sit quo ad partes in rem iudicatā.c.cū dilecti.de elec.ꝛ.c.qꝺ ad cō
sultationem.de re iudi. Adeo ꝙ post decē dies nō potest pars ve/
nire ꝯtra pbatur ergo per ipsam sniam ꝙ instantia est perempta
nec pars pōt contradicere nec venire ꝯtra ꝛ si dicat quid ergo ope
ratur sm capitulū sententie si non pōt discuti: an instantia sit per
empta rñdetur ꝙ poterat reperiri si intra decez dies fuisset appel
latum ab illa snia qua pronūciatum fuit instantiam desertā tūc po
tuisset p partē ostendi instantiā nō fuisse desertam: itē de volūtate
partiū fuisset cognitum sup desertione instātie p ea que hn̄tur p
Jnno.ꝛ Jo.an.in.c.cū Bertoldus.de re iu.al's pars q̄ vult dicere
ꝙ instātia nō est perempta nō debet audiri cōtra rem iudicatam p
predicta ꝛ p hoc clauditur via scdo capiti snie nec est necesse deue/
nire ad discussionē: an instātia sit pempta necne etiā an dict⁹ reus
veniret iuste cōdēnandus casu quo instantia non fuisset deserta.
3 † Nihilomin⁹ deueniēdo ad discussionē: an istātia sit pempta duo
pmittēda sunt ex quib⁹ depēdet decisio dci articuli. Primo an tē/
pus quo missum fuit p ꝯsilio sapiētis dз detrahi necne. ex quo em̄
statutū disponit ꝙ a die quo pnunciatū ꝛ decretum fuit cām mit/
tendam ad consilium sapientis donec datum ꝛ habitū fuerit non
currat tempus instantie principalis ꝛ appareat ex actis pronūcia
tū fuisse causam mittēdā ad cōsiliū sapiētis ꝛ missa fuerit ꝛ postea
ad instātiā magri Joānis assignat⁹ terminus guilielmo admittē
dū p cōsilio ꝛ dictum cōsiliū nunꝙ fuerit habitū videt ꝙ p totū il
lud tps nō curreret instantia p casum q videt apertus in dicto sta
tuto ꝛ vbi casus legis cōis vel municipalis nō est hesitādū.l.ancil/
le.C.de fur.l.illā.ver.de mō.de colla.ꝛ si ita est ex quo nūꝙ reddi/
tū fuerit cōsiliū sapiētis nūꝙ decursit tps instātie qnimo si detra/
hunt illi.vij.dies assignati dcō guilielmo ad pn̄tandū dcm̄ cōsiliū
et detractis etiam diebus quos partes concorditer conuenerunt
non currere pro accordo faciendo videtur qꝺ non essent decursi
lx.dies vtiles assignati per statutum instantie ordinarie put erat
ista de qua agitur. ideo videndum est an dicta tempora sint detra
henda a quo dependet an re vera instantia fuerit perempta nec/
ne. Et circa primum est aduertendum ꝙ statutum disponit ꝙ pe
tens cām mitti ad cōsilium sapiētis deponere pro cōsultore nūcio
et scripturis opportunis salariū intra tps.v.dierum ꝙ si in dicto
termino nō deposuerit dictū salariū non audiatur vlterius in pe
titione dicti cōsilij: sed dicta cā per potestatem expediatur: ꝛ sic vſ
ꝙ post dictos.v.dies curreret tempus instātie: ex quo statuitur ꝙ
postea non audiatur petens consilium sapiētis. Et ꝙ causa deci/
datur per potestatē nō expectato cōsilio sapiētis ꝛ spreta petitio/
ne cōsilij: lз Berardinus tanꝙ cōiuncta persona cōparuerit ad ex
cusandū dictū Guilielmū a cōtumacia in deponendo salarium. tñ
cause excusationis nullatenus cōstabant: nec obtulit se probatur
Nec apparent vere dicte cause per eū allegate: nec vnꝙ apparet
factū dictū depositū. Lз em̄ berardin⁹ cōfessus fuerit se habere in
depositum. Tñ eius confessio non fuit acceptata nec eius psona
approbata: itaqꝫ nō poterat agi cōtra eū actiōe depositi: put vi/
4 det exigere statutum.† Et dato ꝙ dicta confessio haberetur pro
vero deposito tamē nō debebat eā mitti ad cōsiliū sapientis iuxta
formam statutorū. Nec potestas pronūciauit causam mittēdā ad

consiliū sapiētis: q᷑ mittēda non erat ex forma statuti ita qꝺ instā
tia dormiret interiꝫ: ⁊ cōsilio reddito iudex teneretur illud seq dā
do sententiam ſm formam consilij: prout disponitur in ipsa lege
municipali: ⁊ lꝫ vna cū prioribus miserit dictā cām ⁊ processuꝫ ad
consilium sapientis. Non tamē videtur ꝙ simus in terminis statu
ti disponentis ꝙ nō currat tempus instantie a die quo pronūcia
tum ⁊ decretum fuerit causam mittēdam ad consilium sapientis.
Stant eñ hec simul ꝙ mittenda nō esset: ⁊ tamē missa fuerit ad cō
silium sapientis nō tanꝗ̄ mitti debuerit sed ad satisfactionē ꝑtiuꝫ
vel pro exoneratione iudicis. Nec propter hoc debet dormire ⁊ nō
currere tempus instantie: q᷑ iudex nō pōt prorogare tempus in-
stantie prout habetur per omnes in. l. ꝓperandum. in princ. C. de
5 iud. ⁊ per bal. in. l. fi. §. his que. C. de iure deliber. † ⁊ statutū loquēs
ꝙ a die quo fuerit ꝓnunciatum donec fuerit habitum consiliū nō
currat tempus instantie dꝫ intelligi ſm precedentia. s. si fuerit in
tra quinqꝫ dies a die petiti consilij factum depositum. Nā vnū ca-
put statuti interpretatur per aliud. l. non est nouum. ⁊ l. nam ⁊ po
steriores. de. ll. l. si serui vestri. de noxa. C. ⁊ qꝺ ꝑ Bar. in. l. j. §. parui
ff. ꝙ vi aut clam. Cum itaqꝫ in priu. statuti disponatur ꝙ si nō fue
rit factum depositum intra tp̄s statutum potestas causam deci-
dat: ergo sibi iniungitur potestas: immo necessitas procedēdi: er-
go nō superseditur in causa ⁊ sic instantia non dormit: ideo lꝫ post
ea potestas transmiserit causam ⁊ processum ad cōsultorem: nō ta
men ꝓnūciauit ꝙ esset mittēda ad consilium sapientis: ⁊ sic caute
incessit voluit mittere: q᷑ statutum tunc non denegat facultatem
mittendi ex officio: ⁊ licꝫ disponatur ꝙ per potestatem decidatur
causa quasi dicat ⁊ non per consiliū sapientis: ꝓut videtur decidi
per consilium sapientis quādo potestas tenetur sententiare scd̄m
consilium sapientis: prout tenetur quando ex debito mittitur ad
consilium sapientis ſm formam statuti predicti: tamē nō propter
hoc denegat statutum ꝙ iudex nō possit consulere sapientē etiam
expensis partis que desiderat causam mitti ad cōsilium sapientis.
Ex quibus videtur concludendum ꝙ dictum tp̄us quo fuit missa
causa ad consilium sapientis non sit detrahendum de tempore in
stantie. Et hec interpretatio videtur equitate plena: ne dict⁹ gui-
lielmus qui verisimiliter dolo versatus fuit in volendo ꝙ consiliū
redderetur. Nam depositum fuit, confessus habere sui attinentes
et assumentes partes suas: ⁊ vt audio ille cui fuit data commissio
erat eius amicus: ⁊ demum fuit eidem assignatus terminus etiam
ad eius instantiam vt faceret adduci consilium ⁊ fuit contumax ea
verisimiliter ratione: quia non poterat consiliuꝫ apportare in sui
fauorem ne itaqꝫ ex sua contumacia iuuetur equa est interp̄tatio.
s̄. facta: ⁊ conuenit rigori per supradicta idcirco amplectāda. quā
tum autem ad merita cause similiter videtur posse attentari quod
non debeant detrahi de. lx. diebus vtilibus a statuto prefixis instā
tie tempora illa de quibus per partes conuentum est qꝺ non cur-
rant instantie pro accordo inter eos faciendo. Quia licet statutuꝫ
dicat ꝙ detrahatur de tempore instantie tempore compromissi
vel tempore tractationis concordie non propterea videtur quod
sufficiat quod partes asserant velle vacare concordie. Ideo proro
gant tempus instantie vel volunt tempus instantie non currere
pro accordo faciendo. Nam cum partes nequeant etiam de cōmu
ni consensu tempus instantie prorogare prout volūt bart. Bal. et
doc. cōiter omnes in. l. properandum. in prin. C. de iudi. ⁊ gl. ⁊ doc.
in. l. ij. §. sed ⁊ iudex. ff. eo. titu. eorū cōfessio velle. s. vacare tractatui
concordie est suspecta ne dicant velle vacare concordie vt faciāt ꝙ
al's facere non poterāt: confessio aūt facta ab his qui al's libere nō
possunt actum facere non releuat. ar. l. qui testamentum. ff. de pro
ba. ⁊ l. cum quis decedens. §. titia. de leg. iij. ⁊ ꝙ no. Bar. in. l. si for
te. ff. de castren. pecu. ⁊ doc. post eum in. l. sciendum. ff. de verb. ob.
et in. l. si donatione. C. de colla. ⁊ ꝙ per gl. ⁊ doc. in. l. j. C. de fide in-
stru. ⁊ iure aste fis. li. x. Cum itaqꝫ non appareat aliter nisi per eoꝝ
assertionem de concordie tractatu: ⁊ eorum assertioni nō credat̄ ꝑ
supradicta: ideo dictum tempus non debet detrahi de tempore in
stantie maxime cum statutū disponat ꝙ tempus tractationis cō-
cordie detrahat̄ de tēpore instantie si tñ de tractatione concordie
appeat ex actis: sed nullatenus de tractatiōe cōcordie apparet ex
actis per predicta: ac etiam q᷑ dato ꝙ tūc quando statuerūt illud
tempus intenderent tractare concordiam forte postea vel penitē-
tia ducti vel negligentia vel alia causa non tractauerūt cōcordiā:
et sic non fuit aliquod tempus tractationis concordie: ⁊ sic cessa-
ret statutum idcirco nullo pacto ex actis apparet tempus tracta-
tus concordie: nec de ipso tractatu cōcordie: ideo dictum tempus
non videtur detrahendum de tempore instantie. Ex quibus vide-
tur quod tempus instantie omnino decursum facto computo de
diebus vtilibus a tempore initij litis quod fuit de mense Iunij qꝺ
interfuerunt q̄plures dies vltra. lx. dies vtiles quibus durat instā
tia in ordinarijs quos dies enumerare esset laboriosum ⁊ non sub-
6 tile ideo omitto. ¶ † Restat videre si instantia non fuisset perem
pta: an debuerit vel deberet condemnari dictus magister Ioānes
ad redditionem rationis administrationis dicte bandite ⁊ ad dan
dum ⁊ restituendum ratam suam dicto Guilielmo ꝑfecto ex actis
non apparet ꝙ dictus magister Ioannes administrauerit nec qꝺ
aliquid ad eum peruenerit ratione dicte bandite ita ꝙ non debet
ad predicta cōdemnari si non apparet quod administrauerit nec
quod rata dicti Guilielmi ad ipsum magistrum Ioannem perue-
nerit ⁊ licet sit aliqua verisimilitudo quod administrauerit et exe
gerit: tamen probatio verisimili hominis non concludit: sed de-
bet esse cōcludens de necessitate non de verisimilitudine vt habe-
tur in. l. neqꝫ natales. ⁊ l. matrem tuam. ⁊ l. ad probationē. C. de ꝓ-
7 bat. ⁊ in. c. in presentia. extra. eo. ti. † Sed posito pro constanti qꝺ
administrasset nō videt̄ ꝓbata societas: nam iuramentuꝫ litis deci
siuum probat ⁊ habetur pro plena probatione ex forma iuris mu-
nicipalis ⁊ etiam de iure communi. l. non erit. §. dato. ⁊ l. naꝫ post
ea. §. iureiurando. ff. de iureiuran. ⁊ l. sed ⁊ si possessori. §. item si iu-
rauero. ⁊ §. sequenti. eodem titu. Iurauit autem magister Ioan-
nes non esse contractā societatē: q᷑ non impleuit Guilielmus con
ditiones per eos tractatus: iurauit itaqꝫ in effectu dictus reus cō
uentus ꝙ cōtracta fuit societas sub cōditionib⁹ que non fuerūt im
plete ⁊ istud probatur per iuramentū ꝙ iuramentum nō reproba-
tur: lꝫ probentur aliqui actus qui indicant societatē: nā qui habet
spē alicui⁹ rei sepe facit actus circūferentes ad illam rē vt docet ex
perientia rerū magistra. c. ꝗ̄ sit. in prin. elec. vj. ⁊ c. statutum. in ꝓ
ci. eo. ti. ⁊ li. Si itaqꝫ sperabat̄ ꝙ guilielmus impleret cōditiones. ⁊
ꝓpterea interueniebat in actibus qui pertinebāt ad societateꝫ seu
ad illā banditā non est mirū: nā ⁊ videmus ꝙ qui sperat adire ⁊ de
liberat assumit curam de reb⁹ hereditarijs. ff. de iure deli. l. aristo.
§. fi. cuꝫ. l. sequenti. ⁊ l. ait p̄tor. §. fi. ⁊ cui sub cōditione relinquitur
curat vt heres relicta manu teneat̄. l. impator ad treb. ⁊ facit ꝙ ha
bet̄ in toto titulo vt lega. nomine ca. ⁊ in titu. vt in pos. lega. ꝑ to-
tum non ergo mirum si Guilielmus qui sperabat habere partem
fructus dicte bandite se intromittebat circa negotia dcē bandite.
8 † Et insuper testes sunt singulares vt infra deducam ⁊ testib⁹ sin-
gularibus nulla datur fides. c. cum dilecti. de elec. ⁊ c. tā lr̄is. de te-
sti. ⁊ iō lꝫ testes deponāt de extraiudiciali cōfessione dicti magistri
Ioannis ꝙ dictus Guilielmus erat socius ipsius magistri Ioan-
nis in dicta Bandita potest intelligi quod erat socius conditiona
lis: nam ⁊ socij sub cōditione possunt dici socij: lꝫ improprie vt pro
batur in rubrica vt legatorum nomine caueatur ⁊ in rubrica vt in
possessionem legatorum iuncto nigro quod loquitur de legatis in
diem ⁊ de legatis conditionalibus ⁊ in rubrica. C. de condit. inser-
tis tam legatis ꝗ̄ fideicōmis. ⁊ in. l. j. ff. de dona. ⁊ sic possunt cōcor
dari probationes que videntur aduersari: nam confessiones quod
erant socij intelligātur improprie. s. sub cōditione quia ita probat̄
per iuramentum delatum magistro Ioanni per ea que habentur
in. l. ij. §. fi. ff. si cer. peta. in. l. sed ⁊ si possessori. in prin. de iureiuran.
in. l. j. C. de vsufr. in. c. cum tu. ⁊ in. c. in nostra. de testi. cuꝫ infinitis
similibus in quibus habetur ꝙ probatiōes prima facie aduersan-
tes reducuntur ad concordiam impropriando verba vel subaudiē
do aliquid prout ⁊ hoc subaudiri posset est socius sub conditione.
Preterea testes non deponunt de cōfessionibus presente parte ni
si vnus: videlicet Ioannes picinus vltimus testis qui dicit ꝙ plu
ries audiuit ab ambobus simul ⁊ separatim quod erant socij ad di
ctam banditam ⁊ dictum vnius dictum nullius. l. iurisiurandi. C.
de testi. l. vbi numerus. ff. eo. titu. c. licet ex quadam. cum similibus
extra. eo. titu. alij ēt testes sunt singulares tres alij qui deponunt
de confessione magistri Ioannis qulibet deponit quod dixit sibi ⁊
ex qualitate negotiorum de quibus deponūt deprehenditur sin-
gularitas: item ex varietate locorum: nam vnus in bandita alius
in palatio potestatis alius in domo ⁊ nullus allegat alium in con
testem: ⁊ licet duo vltimi testes deponunt ꝙ pluries dixit ꝙ erant
socij ⁊ in hoc possent concordari cum alijs tamen cum sit actus rei
terabilis de facili ⁊ possunt deponere de eodem actu ⁊ de diuersis
non probant: quia testes qui in huiusmodi possunt esse singulares
prout contestes non probant prout dicit Bald. in. c. bone. de elec.
et in. l. edicto. C. de edicto diui parum ante medium colum. xij. ad
ducens nota. per Barto. in. l. celsus. ff. de vsuca. item testes isti non
deponunt de confessione presente parte ⁊ confessio absente parte
non probat. l. certum. §. si quis absente. ff. de confessis. ⁊ l. fi. cū sua
gloss. ff. de interrogato. acti. in alijs etiam qui deponunt sunt sin-
gulares: quoniam de diuersis actis deponunt prout de se ex eorū
dictis clare apparet: ideo non insisto: ideo ex hoc apparet quod
dictum iuramentum prestitum per dictum magistrum Ioannem
non est reprobatum: ⁊ ideo dictus magister Ioannes etiam in me
ritis cause fouet iustitiam.

Laus deo.

¶ Summariū super consilio. clxxxiij.

☞ Consuluit dominus Mattheus de vbaldis quod prima con
fessio et quod locatio in loco tuto in domo ⁊c. censeatur facta in
fraudem creditorum: ideo creditoribus non preiudicat per autē-
tica sed iam necesse. C. de donatio. ante nupt. et per Cynum ibi et
per Barto. Imolam ⁊ Pontanuꝫ in. l. si constante. in princip. so-
lu. matri. ⁊ quod habetur in. l. ij. §. creditum. si cer. peta. in. l. si di-
uo. de verbo. ob. in. l. j. de dote cau. non nu. ⁊ in. l. j. ⁊ in. l. si non desi
gnata. C. de fal. causa adiec. lega.

Confessio

1 Confessio dotis recepte non habet prerogatiuã contra priora debita que vere probantur.
2 Augmentum dotis factum constante matrimonio in certa re valet si illa res extat tempore soluti matrimonij.
3 Augmentum dotis non potest assignari cõstante matrimonio in preiudicium creditorum precedentium.
4 Aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nuptias loquens de augmento trahitur ad confessionem dotis recepte.
5 Consignatio rei pro dote in tuto ponenda inducit dominij translationem.
6 Precaria cõstitutio nõ trãsfert dominiũ si constituẽs nõ possidet.
7 Dedit tradidit et consignauit important dñij translationem et forte licentiam capiendi propria auctoritate.
8 Hypotecate rei dñiũ trãsit in heredes hypotecãtis cũ suo onere.
9 Dotis exactio prefertur quibuscũqȝ creditoribus habẽtib⁹ hypotecam tacitam. Fallit illis habentibus expressam: quia tũc regula habet verum qui prior est tempore potior est iure.

Consilium clxxxiij.

Repetito diuino numie.

Licet discussa sit presens consultatio egregie ꝑ excellentis. vtriusqȝ iuris doctorem dominũ Mattheuȝ de vbaldis vti patrem honorã. Et ego de subscriptione sola requisitus fuerim: tamen aliqua subnectam et quidem vltra deducta per dominum consulẽtẽ circa primam cõsultationẽ. s. circa assertam dotem dñe Franciscine duo vi- 1 dentur obstare successoribus emilij creditoris. †Primo quia licet forte creditum dicti Emilij vere precesserit dictam collationeȝ in loco tuto: tamen dubitatur ne possit legitime probari per scripturas antenticas et paria sunt non esse et non legitie apparere. l. duo sunt titij. de testa. tut. et l. si fuerit. de rebus dub. cũ similibus. itaqȝ dicta Franciscina potest dicere Emilio seu suis successoribus vestrum creditum non apparet nisi per confessionem prout meum itaqȝ ꝯfessio vobis facta potuit fieri in mei fraudem prout mihi facta in vestri fraudẽ et tanto fortius quãto mea precedit et potior est in iure qui prior est in tempore. l. quotiens vtriusqȝ. de regu. iu. et capi. qui prior eodem titu. lib. vj. cum concordan. facit quod not. Bal. Ange. et Imo. in rubrica. ff. solu. matri. volentes ꝙ dos confessata non habeat prerogatiuam contra priora credita que vere probarentur etiam si sit preclusa via opponendi exceptionem nõ numerate dotis et ita gñaliter ꝓcedat gl. in. l. assiduis. C. qui pot. in pig. hab. sed habeant prerogatiuam aduersus creditores qui similiter niterentur sola cõfessione crediti et ita procedit opi. Bart. qui limitat dictam gl. non procedere si est preclusa via opponẽdi exceptionem non numerate dotis ꝑm eos in dicta rubrica: iõ non videtur obstare. d. aut. sed iam necesse. C. de dona. ante nup. et que habentur et in alijs iuribus adductis ꝑ prefatũ dominiũ consulentem q. d. aut. loquit in creditoribus priorib⁹ tpe non in posteriori- 2 bus maxime ꝓtendentibus similem confessionem. †Secũdo et fortius videt obstare qm̃ dicto emilio nõ erat in aliquo obligatus dictus magister Nicolaus pater dicti francisci. C. ne filius pro patre. et econtra in rubro et nigro nec eius bona obligata erãt pro dicto credito dato ꝙ ꝓcesserit: itaqȝ si sue vxori consignauit dictus Frãciscus de consensu sui patris domum sui patris nullũ in hoc generauit preiudicium dicto emilio ex quo emilius nõ poterat habere regressum in dcãm domum si itaqȝ dcã Frãciscina vel eius heredes vendicant dictã domum videntur preferẽdi dicto emilio et ei⁹ successorib⁹ ꝓut notat. bal. in. d. aut. sed iam necesse in fi. in terminis illius autentice dicens ꝙ si cõstante matrimonio in augmẽtũ dotis datur bos aut equus qui extat et vendicat per mulierem soluto matrimonio ipsa prefertur ceteris creditoribus et sic non hȝ locuȝ dispositio. d. autẽtice etiam in suis ꝓprijs terminis et lȝ illud dictũ dubiũ sit. s. an mulier possit eo casu soluto matrimonio rẽ vẽdicare prout dicit ibi Raph. cũ illud qd possit vendicare sit dotis priuilegium ꝑm eum et nouiter inductũ per. l. in rebus. C. de iure do. prout dicit ibi bar. si itaqȝ in ꝓprijs terminis non habet locuȝ illa aut. qñ vendicat res ipsa que in dotẽ assignatur pariter imo forti⁹ qñ ipsa res extat q̃ vẽdicat non trahit ad casum dotis ꝯfessate in qua illa aut. nõ loquit sed ꝑ doc. trahit a paritate rõnis insup in casu isto assignat in dotẽ res imobilis et sup illa litigat in re aũt imo- 3 bili nõ militat ꝓuisio illi⁹ autẽtice ꝓut in ea est expressum merito nec militet in casu isto. †Tamen his nõ obstãtibus puto heredes emilij in hac parte fouere iustitiã ꝓut cõcludit dñs consulens. Nam lȝ tex. in. d. aut. sed iam necesse videat loqui in creditis preteritis. s. emanatis ante factũ augmẽtum: tñ glo. ibi idẽ concludit in debitis futuris ꝙ Bar. ibi verũ intelligit si cõcurrunt alique coniecture fraudis in preteritis itaqȝ nõ exigũtur alique cõiecture extrinsece sed in futuris requirunt et in hoc est dfia inter preterita credita et futura ꝓut vult ibi Saly. sequẽs opi. gl. et bar. cui inhere re vr̃ etiam bal. qui vr̃ velle ꝙ presumit fraus si oia bona alienauit: vel postea statim cõtraxit. idem si meliora bona alienauit poestea debitũ cõtraxit ar. l. summa cũ rõne. in pñ. ff. de pecul. satis aũt dicitur alienare omnia vel meliora si confitetur se creditorem in tanta quãtitate ad quam bona vix sufficiũt saltem detractis debitis attento ꝙ dos habet tacitam hypotecã. l. assiduis. C. qui potiores in pigno. hab. et in. l. vnica. §. sed vt pleni⁹. C. de rei vxo. ac. In casu itaqȝ nostro videntur apparere inditia fraudis: tũ quia parũ post fuit fact⁹ ꝯtract⁹ in quo dict⁹ magister Franciscus se obligauit ex cã de preterito ad mille florenos et magr̃ Nicola⁹ fideiussit pro eo pro ducẽtis flore. q: inde ad nouem dies itaqȝ attenta magna quãtitate confessate dotis et parua distantia tpis inter confessionẽ et ꝯtractũ postea factũ cũ emilio et qualitatibus ꝑsonarũ q̃ erãt diuersarũ ꝓuinciarũ nihil inuicẽ attinẽtes inter se emili⁹ ex vna et dicti magr̃ Nicola⁹ et magister Frãcisc⁹ ex altera ꝑtibus et inter se erant pr̃ et fili⁹ et maritus et socer ita ꝙ nõ est cõiecturandũ ꝙ fraudare voluerit aduersus sibi cõiunctũ ꝓ extraneo cui dederũt tot fideiussores ac etiã attẽto ꝙ cã veteris debiti: lȝ forte neqãt plene ꝓbari ꝑ legitias ꝓbationes: tñ appet ꝑ libros salarie q̃ nõ spectabat ad solũ emiliũ et vt arbitror scribebant ꝑ institutores itaqȝ nõ est verisile ꝙ scripserint falsum faciũt q̃ habent in. l. q̃dam. §. numularios. de edẽ. Ac ẽt cõcurrente alia cõiectura ꝙ. s. tpe cõfessionis dotis recepte dictus magr̃ Frãciscus fatet se vergere ad inopiam et bona sua non esse sufficiẽtia ad solutionẽ dcẽ dotis ꝓpter aliqua alia sua debita et sic fatet tũc se hr̃e alia debita ꝓpter q̃ vergebat ad inopiã et calamitatẽ: ita ꝙ cũ postea fateat dictũ emiliũ suũ creditorẽ in tãta q̃titate ex cã antiqua cõiecturãdũ est ꝙ fuerit verũ nec fcm̃ in ꝑiudiciũ seu fraudẽ ꝓcedẽtis ꝯfessionis et obligatiõis dotalis sed ꝑ rei veritate. Ex qb⁹ oĩb⁹ vr̃ concludendũ ꝙ dcã cõfessio dotis recepte et ꝯsignatio dom⁹ cẽseat fcã in fraudẽ dci emilij ꝑ iam dicta.
4 †Nec ob. adducta in contrariuȝ: non enim obstat ꝙ non appareret debito dci emilij antiqori: q: supra est rñsuȝ nec obstat ꝙ dict⁹ magr̃ nicola⁹ nõ erat obligat⁹ et dcã dom⁹ est res imobilis in qua re imobili cessat. d. aut. sȝ iã necesse q: rñdet ꝙ i termis. d. auct. vbi datur in augmẽtũ res imobilis nõ cadit suspitio fraudis erga creditores recipiẽtis: iõ cessat dispõ. d. aut. q̃ loquit de creditorib⁹ mariti recipiẽtis augmẽtũ dotis: tñ vbi cadit suspitio sit is illa aut. trahit ad casum in quo nõ loquit: nõ em̃ loquit in ꝯfessiõe recepte dotis: sed in augmẽto dotis: tñ bar. et doc. ibi trahũt etiã ad cõfessionẽ predictã. itẽ nõ loquit in debitis postea ꝯtis et tñ doc. a sil'i trahũt etiã illã aut. vbi cadit aliq̃ ꝯiectura fraudis ꝓut. s. deductũ est Itẽ. tex. dicit ꝙ non vtet priuilegio. et tñ doc. cõiter ibi volũt ꝙ nõ cõcurrit cũ alijs creditorib⁹ et sic nõ vtit iure cõi ꝓpter ꝑsumptam. fraudẽ. Ita in ꝓposito cũ in casu isto sit suspitio fraudis ꝑ iã dicta et pr̃ et fili⁹ censent eadẽ ꝑsona. l. fi. C. de ipub. iõ cũ paulopost dict⁹ pr̃ qui cõsenserat cõsignatiõi dcẽ sue dom⁹ fideiussit ꝓ filio faciẽte dictã cõfessionẽ in fraudẽ: iõ dcã cõsignatio tanq̃ in fraudẽ fcã nõ
5 ꝑiudicet successorib⁹ dci emilij. †Insup ꝑ aliã viã vr̃ ꝙ dicti successores emilij sint preferendi in dcã domo agẽdo hypotecaria ꝯtra possessores dicte dom⁹: lȝ hr̃des dcẽ Frãciscine q: est aduertẽdũ ꝙ dictus magr̃ frãciscus nõ vr̃ ꝙ hypotecauerit dictã domũ magri Nicolai ꝓ dicta dote cõfessata: sȝ illã dedit tradidit et cõsignauit. Nam verbũ dedit significat dñij trãslationẽ. l. fi. ff. de cõd. ob cãm. et. §. sic itaqȝ insti. de acti. et in dubio cõsignatio rei ꝓ dote ponẽda in loco tuto tẽdit ad trãslationẽ dñij ꝓut cõcludunt gl. in. l. vbi adhuc. C. de iure dot. in gl. parua q̃ incipit idẽ dicas. et bar. in. l. si cõstante. in pñ. in. j. q. quarte q̃õnis principalis so. ma. et doc. ibi. et idẽ vult. bald. in. l. vbi adhuc in fi. C. de iure dot. loquẽs qñ iudex dicit assigno et c. Forti⁹ videt id dõm qñ dixit ꝙ notari⁹ dedit et ꝯsignauit: maxie ꝓpter naturã vbi dedit qd importat dñij trãslationẽ vt
6 superi⁹ deductũ est. †Nec ob si dicat ꝙ per cõstõnẽ precarij factã in dicto instr̃o ꝑ dictũ magr̃m Franciscũ cẽseat facta ficta traditio ꝑ ea q̃ habent in. l. qd meo. et in. l. interdũ. §. fi. ff. de acq. pos. et in. l. j. et in. l. quisqs. C. de do. q: rñdetur ꝙ ex quo dict⁹ magr̃ Frãcisc⁹ nõ possidebat dictam domum in dotem assignatam non potuit possessionem ficte tradere per quam fictam traditionem transfertur vera possessio. l. certe. §. si procurator. ff. de precar. Et magister frãciscus non poterat possessionem quam non habebat transferre. l. traditio. de acq. re. dominio. l. nemo plus iuris. de regulis iuris. et hoc quod per constitutionem precarij non queratur possessio quã constituens non habebat nec erat vacans sumitur ex dictis Barto. in. l. quod meo. in principio. et. l. interdum. in princip. et in. §. fin. ff. de acquirend. posses. et idem volunt docto. et ratio naturalis artat: et licȝ magister Nicolaus consensum prestitisset: tamen ipe nõ tradidit vere vel ficte et nudo pacto non potuit sine traditiõe possessionem vel dominium transferre. l. traditionibus. cum ibi nota tis. C. de pactis. nec sine corpore queritur possessio. l. iij. in princi-
7 pio. et. l. quemadmodum. ff. de acquiren. posses. †Cum itaqȝ dictus magister Nicolaus qui possidebat non tradiderit vere vel ficte dicto magistro Francisco neqȝ dicte Franciscine nec res erat in conspectu nec actus corporeus habilis ad dominij acquisitionem interuenerit: ideo nulla possessio nullumqȝ dominium tempore contractus translatum fuit in dictam Franciscinam: et illa verba dedit et consignauit importent titulum ad translationem dominij et forte licentiaȝ illud capiendi propria auctoritate ꝑ ea que

8 habentur in.l.predia.ff.de acqui.hereditate.†Successit postea cõtractus cum hypoteca bonorum dicti magistri Nicolai promittẽtis ducentos florenos ꝛ sic obligauitꝛ hypotecauit dictam domũ de qua agitur cum adhuc erat eo tempore dicti magistri Nicolai: si autem postea transiuit dominium in eã vel in eius heredes trãsiuit cum suo onere hypotece.C.de distrac.pigno.l.si debitor.c.ex literis.extra.de pigno.canoni.si quis layc⁹.xvj.questio.j.ideo successores emilij possunt per hypotecariam vendicare seu abuocare dictam domum. Quantum autem ad alios cõtractus initos post contractũ emilij res est magis plana: quia ꝓut dicit dominus consulens ꝛ ꝓut in prin.dixi prior in tempore potior est in iure:ꝛ licz dos sit priuilegiata per.l.assiduis qui poti.in pig.habe.tamẽ non vtitur priuilegio hoc casu per.d.auẽ.sed iam necesse.ꝛ quod ibi ꝑ docto.ꝛ qḋ dictum fuit in ꝓcedenti articulo ꝛ latius per dominuz consulentem nõ repeto.

9 †Et insuper glo.in.l.assiduis.C.qui pot.in pigno.hab.concludit ꝙ preferatur habentibus tacitam hypotecam in qua loquitur.d.l.assiduis.non autem procedit in habentibus exp̄ssam hypotecam.ſm eam ꝛ ita tenet consuetudo vnde cõtra eã iudicare malum est.l.minime.ff.de legi.ꝓut dicit bar.in.d.l.assiduis.ꝛ dictã opi.gl.approbat ibi Bal.cũ itaq; dict⁹ emilius ꝛ eius successores habeant expressam hypotecã priorẽ ſm dictam opi.glo.ꝛ sequaciũ etiã si obligatio dotalis fuisset vera ꝛ nõ fraudulenta deberẽt ꝓferri successores emilij ex quib⁹ oĩbus concludo vna cũ dño cõsulente ꝙ dicti successores emilij sunt potiores in abuocando dictam domum. Laus deo.

¶Summariũ super consilio.clxxxiij.

☞Alimenta qui in heredis domo recipere debet etiam si sit minor an si receperit alimenta extra domum ab alio ꝙ̃ herede egeat restitutione in integrum ad petendum alimenta ab herede preterita ꝛ futura.per totum.

1 Et copulatiua est precedentium qualitatum repetitiua.
2 Accessorium sequitur naturam sui principalis quod ꝓncipale cessante cessat accessorium.
3 Restitutio est in pristinum statum repositio.
4 Restitutio in integrum cessat vbi competit remedium ordinariũ.
5 Alimenta preterita ab extraneo prestita illa possunt repeti ab eo qui ea prestare debebat in ea tamen quãtitate ꝛ qualitate qua erat pestaturus.nu.8.
6 Minor lesus restitutionem petere debet infra tp̄a prefixa.
7 Minor restituitur nedum si est lesus quia passus damnum ſz etiã si est lesus in non assumendo lucrum.
8 Minori petenti restitutionem in intestrum aduersatur rubrica de reputationibus.ꝛc.
Mora irregularis committitur in bonefidei iudicijs ꝛ legatis.
9 Restituitur ignorans ex clausula generali si qua mihi.
10 Alimentandus an debeat operari ei qui alimentat.

¶Consilium.clxxxiij.

Repetito diuino numine

1 ¶†Super hac noua hesitatione duo tẽpora sunt consideranda vz an in posterum possint peti alimẽta. Item an alimenta preterita seu ꝓ tempore preterito similiter peti valeant. Circa primum de quo vt arbitror consultansquerere intendit: licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicta alimenta non debeantur quia videtur iniũctuz qḋ habitet dictus legatarius in domo testatoris vna cum Galeocto ꝛ ibi habeat victum ꝛ vestitum condecentem ꝛ sic prestatio victus ꝛ vestitus ꝛ habitatio in domo testatoris vna cum galeocto videntur connexa: nam copula ꝛ est precedentium qualitatum repetitiua.l.seie.§.gaio.de fundo instruc.ꝛ sic videtur qḋ ex quo nõ habitauit in domo testatoris non debeat habere victum ꝛ vestitũ: videtur enim testator primo ꝛ ante omnia voluisse ꝙ habitaret in domo testatoris vna cuz galeocto eius herede ꝛ successiue habeat victum ꝛ vestitum ꝓut suadere videtur ordo scripture a quo ordine licet arguitur.l.quotiens.ff.de vsufr.

2 †Si itaq; cessauit principale cessare debeat id quod erat quodammodo necessarium antecedens ar.regule accessorium.in.vj.cum concordã.attenditur eñ id quod principaliter agitur.l.qui exceptionem.ff.de condi.inde.et.l.si quis nec causam.ff.si.cer.peta.

3 †Nec videtur iuuare restitutio in integ. Nam restitutio est in pristinum statum repositio.l.qḋ si minor.§.restitutio.ff.de minor.sed in casu isto non potest reponi in pristinum statum.quoniam non potest fieri ꝙ continue habitauerit in domo testatoris cum galeocto prout testator iniunxit imme rito nec competat restitutioni integrũ ad quid eñ daretur restitutio non eñ competit vt in posterum alimentetur: qꝛ in hoc nõ est lesus cum adhuc non sit lesus nec vt in preteritum censeatur habitasse quoniam hoc est impossibile ꝙ restituatur vt retro habitauerit in domo testatoris vna cũ galeocto herede idcirco non videtur ꝙ cadant termini restitutionis in integ.ꝛ sic non videtur qḋ dicta alimenta peti possint. ¶Tamen his non obstantibus contrariũ puto de iure respondendum vz ꝙ dicta alimenta pro tempore scz futuro peti possint: quoniam non est iniunctum ipsi legatario qḋ alimenta habeat vna cum galeocto herede sed ꝙ habeat alimẽta ibi.i.in domo testatoris prout deductuz est supra in consilio ꝑmo reddito.ꝛ per consequens si paratus est recipere victum ꝛ vestituz in dicta domo videtur ꝙ citra restitutionem in integ.possit victũ et vestitum petere quatenus ergo hoc est pro eo tempore quo paratus in domo predicta victum ꝛ vestitum recipere plane videtur ꝙ possit petere dictum legatum: non eñ verba repugnant immo hoc importãt ꝛ mẽs etiã verisilr adaptatur: qꝛ nõ est verisile qḋ ex eo qꝛ aliquo tempore non steterit in domo voluerit testator ꝙ nõ habeat in posterum in domo ipsa alimẽta saltem si ex ignorantia vel ex lapsu etatis nõ inhabitauit ignorãtia aũt presumitur arg.l.veri⁹.ff.de ꝓba.ꝛ.c.presumitur ignorantia.de reg.iur.in.vj.ꝛ maxime qꝛ heres oneratus non potest conqueri: quia si legatarius cum eo non habitauit in domo nõ fuit in aliquo lesus immo releuat⁹: qꝛ non supportauit onus prestandi victũ ꝛ vestitũ maxime: qꝛ nõ intererat sua ꝙ legatarius secum inhabitaret nisi forte vt facilius exhiberet alimenta in domo ꝙ̃ extra.

4 †Si itaq; illa extra nõ exhibuit nihil est quare possit cõqueri ꝛ si legatarius nec habitationẽ habuit neq; victũ in preteritum pro tempore quo non inhabitauit cedit eius damno ꝛ lesioni: ideo nõ decet ꝙ afficiatur ꝛ alio dãno vt in posterum pro tempore quo vult inhabitare vel non stat per eum quominus inhabitet non habeat victum ꝛ vestituz: itaq; et rigor verborum testamenti ꝛ equitas ꝛ verisimilis mens testatoris omnia concurrunt ꝙ in posterum alimenta consequatur ipse legatarius: attento etiam ꝙ penam quã in testõ apposuerat si nõ inhabitaret postea ademit in codicillis: non ergo imponitur penã quã in testõ non imposuit vt perdat alimẽta pro tempore quo per eũ stetit neq; stat quominus inhabitet. Quare concludendum arbitror ꝙ alimenta consequi debeat pro tempore futuro ꝛ ꝓ tẽpore quo paratus fuit domum inhabitare etiã citra remedium restitutionis in integrum. Cessat autem restitutio in integ.vbi competit remedium ordinarium.l.in cause in principio.ff.de minor.regulare enim est ꝙ vbi competit remedium ordinarium cessat remedium extraordinarium.l.in prouinciali.§.si in loco.ff.de noui oper.nũc.ꝛ ibi per Barto.ꝛ docto.

5 †Quantum autem ad alimenta preterita est aduertendũ ꝙ etiaz alimẽta preterita peti possunt hoc est quãtum pro alimẽtis exponi debuisset vt.l.si libertis quos.§.manumissis.ꝛ ibi per Barto.ff.de alimen.ꝛ ciba.legatis. Tamẽ in casu isto non videtur ꝙ peti possint eo quia prestari debebant in domo testatoris ꝛ legatario non stante in domo sibi in ea prestari non poterant: ideo citra restitutionem in integ.non videtur ꝙ peti possint: similiter nec videtur ꝙ possit implorari restitutio in integ.si alius gratis alimẽta prestitit: quia nulla datur lesio: si eñ in domo testatoris cum Galeocto herede habitasset alius qui forte in domo sua alimenta prestitit non prestitisset in domo aliena et sic nil vltra habuisset ꝙ̃ id quod habuit: scilz victum ꝛ vestituz: sinautẽ de suo exposuit pro suo victu ꝛ vestitu.ꝛ tunc lesus sui facilitate ipse legatari⁹ minor in nõ habitãdo in domo testõris ꝛ victũ et vestitũ assumẽdo ab herede: ideo videt̃ ꝙ cõpetat sibi restitutio in integ.vt ipse minor nõ patiat̃ illam lesionẽ ꝛ heres releuet̃ in eo ꝙ pro alimẽtis ꝛ sic victu ꝛ vestitu in domo erogasset.

6 †Cõstat eñ ꝙ minor sui facilitate leditur debet in integrũ restitui eo scz petẽte intra legitima tp̄a restitutionẽ in integ.l.fi.C.de in integr.resti.minor.ꝛ per totum titulum illum ꝛ titulos sequentes.ꝛ.ff.eo.tit.

7 †Et restituit̃ minor nedũ si est lesus qꝛ passus dãnum.sed etiã si lesus est in non assumendo lucrũ.l.ait pretor.§.fi.ꝛ.l.ꝛ si sine.§.questũ.ff.de minor.ꝛ.C.si vt se ab hereditate absti.in casu aũt isto licet legatum prebeat causam lucratiuam.§.si res aliena insti.de leg.cũ legatum sit quedam donatio.l.legatum donatio est.de leg.ij.tamẽ quia dies legati cedit a die mortis ficte.l.a titio.ff.de furtis.ꝛ vere a die adite hereditatis.l.si tibi hõ.§.cum seruus.de leg.j. Et iõ statim ꝙ adita fuit hereditas competit actio ad petendum alimẽta in domo testatoris si nõ petijt videtur potius dãnificatus circa lucrum iam quesitum ꝙ nõ est lucratus quicquid aũt sit vel ꝙ fuerit dãnum passus vel amissio lucri nõ refert quo ad propositum ꝑ.d.l.ait pretor.§.hodie.ꝛ.d.l.ꝛ si sine.§.quesitum.

8 †Nec obstat ꝙ non reponitur in pristinũ statũ: qꝛ non possunt ꝓstari alimẽta ꝓterita in domo ꝛ non fit reputatio: qꝛ est aduertendum ꝙ reputationes fiunt quando minor al's locupletaretur.l.j.C.de repu.et satis censetur fieri reputatio si heres qui tenebatur prestare alimẽta in domo non artatur vt plus pecunie ꝓstet ꝙ̃ prestitisset si legatari⁹ minor stetisset secuz in domo quo fit vt minor a lesiõe releuet̃ ꝛ aduersarius maior nõ lucretur ex facilitate minoris: nõ tamen dãnificet̃ quinimmo posset attentari ꝙ citra remediũ restitutionis in integ. competat ius petẽdi restitutionẽ in integ.nam fauore minoris in ductũ est ꝙ in bonefidei iudicijs ꝛ in legatis ꝛ fideicõmissis cõmittatur mora irregularis.l.in minorũ.C.in quib⁹ causis in integ.resti.nõ est necessaria ꝙ ꝓcedit etiã si pro parte minoris erat aliqḋ implendũ qḋ impletũ nõ fuit dũmodo ei expediret id implere vt sibi impleret̃ vt est ibi tex.ſm lec.Jac.but.ꝛ Bar.quã ang.ibi dicit esse notabilem ꝛ eam approbat: ꝛ lz Bal.eam reprobet: tamen ab obiectione Bal.potest defensari prout ibi dico: ꝛ maxima est magis in decisiuis

in decisiuis auctoritas Barto. prout et dicit ibi Raph. fulg. maxie iuncta auctoritate Jaco. but. et Ange. Licet ergo dictus legatari⁹ nō habitauerit in domo vbi erant sibi relicta alimenta: tamen cōstat q expediebat sibi habere ibi alimēta et etatis et fragilitatis lapsus omisit offerre permanere in domo vt ibi alimenta assumeret ideo licet non obtulerit sibi debeantur vt supra saltem ope restitutionis per supradicta. 9 †Si autem ignorauit tunc nō fuit lesus sui facilitate quia et maior ignorans id fecisset: ideo nō competeret tūc sibi restitutio iur maioris etatis ex quo non fuit lesio causata dolo aduersarij vel sui facilitate prout requirit vt minori restitutio competat. l. fi. C. de in integ. resti. min. tamē licet non cōpetat tunc restitutio vt minori cōpetit ex clausula generali si qua mihi: quia iusta causa est dādi resti. in integ. ei qui lesus est ratione iuste ignorantie prout notant glo. Barto. et docto. in. l. ij. C. de iur. emphy. Dy. in regula cum quis in. vj. Spec. in tit. de loca. §. nunc aliqua. et idem not. Barto. in. l. aristo. §. fi. ff. de dona. ipse et Ange. in l. j. §. quod aūt. ff. de itinere actuq priua. gloss. j. in. l. j. C. de patria potestate. d. Anto. et Panor. in. c. si vigilanti. de prescrip. Bal. in consilio mihi. lv. incipiente Bartholomeus legauit Ang. in consilio. cxcvj. incipiente iam sunt. xc. anni als incip. ex themate suprascripto duo eliciunt dubia Pau. de ca. in consi. cccxiij. incip. visis et pōderatis: et in cōsilio. ccxc. qd incipit ego Paul. et Ang. in. l. si in sulam in. v. fal lentia. de ver. obli. et Jmo. ibi in. viij. fallē. Ex quib⁹ 10 videtur concludendū q effectualiter exigi possunt alimenta pro tpe futuro: et etiam pro tempore preterito vt. s. ¶ †Circa secūdū autem quesitum breuiter respondeo q ex quo alimenta debentur iure legati non ex dispositione iuris non tenetur operari habentibus alimentare. arg. l. libertis quos. §. fi. de ali. et cib. leg. et. l. gaio. §. imperator. eo. titu. prout not. Barto. in. l. diuortio. in princi. in prima col. ff. solu. mat. aliqua tamē seruitia prestare deberet: quia non debet stare sicut corpus mortuum. dicit Paul. de ca. sumens ex dictis Bal. in. l. j. C. de lega. qd et sumitur ex dictis barto. in. d. §. imperator. sed ex quo in posterum nō morat cum eis cessare puto huiusmodi operari. arg. eius quod habet in. d. §. impator. et in. d. §. manumissis nec puto q conditio psone legatarij vt heredū suadeat vt aliqua seruitia exhibeantur: cum emptore aūt nihil habet agere: qr nō ab eo: sed ab herede alimenta debent. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. clxxxv.

¶ Agens in rem iure dñij vel quasi probādo possessionē p plures testes singulares an possit pro se obtinere. per totum.

1 Actio publiciana ex quibus causetur.

Actor an possit cumulare simul dominiū seu quasi dominium.

2 Prescriptio cū mala fide de iure ciuili an causet exceptionem: et quotuplex est prescriptio.

3 Testis vnius dictum est vox nullius.

4 Possessio rei pbatur fructuū recollectiōe et testib⁹ singularibus.

Testes singlares pbāt de iurisditiōe et vsuario ac decimā recollectā.

Alius est dictio que diuersificat.

5 Responsio dubia intelligitur scdm interrogata.

Testiū dicta obscura qñq scdm interrogata interpretantur.

6 Testes possunt repeti post publicationē pcessus sup eorum dicto dubio saltim iudicis officio.

7 Probanda non venit de necessitate qualitas determiata ab eodē determinabili probato.

8 Negatiue probatio non coartate loco et tempore est impossibilis.

Interpretatio ea fieri debet vt non sit ludibrio interpretatum.

Par est veritatis vinculum et affectus.

Virtutes presumuntur nō autem vitia.

¶ Consilium. clxxxv.

1 In nomie domini nostri Jesu xpi. ¶ †Licet in hac consultatione videat prima facie dicendū q partes iudicis sint in absoluēdo dictum marinū Angeli reum conuētū. Non em videtur q dictus Jacobusantoni⁹ actor probauerit suam intentiōez prout probare tenetur. l. actor qd asseuerat. C. de proba. l. qui accusare. C. de edē. cū multis similibus: ideo intentans rem ad se pertinere iure dominij vel quasi prout de cōsuetudine alternatiue intētare potest. c. abbate sane. in prin. de re iudi. et per glo. in. §. alie. insti. de acti. et in. l. j. ff. de publi. debet respectu rei ven dicationis implorate pbare dominiū als ex illo capite reus absoluendus venit l. fi. C. de rei vendi. et. c. cū ecclesia sutrina in fi. de causa pos. et ppr. et si et ex capite quasi dominij: et sic publiciane debet succumbere si nō probatur quasi dominium qd quasi dominium causatur ex traditione et bona fide et causa habili ad translationem dominij. l. j. et. l. traditionē. et. l. quecūq. in prin. ff. de publi. et instit. de acti. §. alie. versic. nāq: sed nullus titulus habilis ad translationem dominij si traditio facta fuisset a dño ostendit. ergo nō probat quasi dñium: 2 et sic ex capite quasi dñij intentati in libello: et sic ex capite publiciane re⁹ venit absoluendus. †Similiter nec videt pbatum dñiū ex pluribus. et primo quia nullū medium probandi dominiū deducitur nisi prescriptiōis vel statutarie vel iur. cōmunis. prescriptio autem iuris cōmunis ad propositum. s. circa rē immobilem est duplex vna longi temporis: et ista requirit titulum. l. diutina. C. de longi. tempo. prescrip. vel aliquid loco tituli prout est iustus error circa titulum. l. celsus. ff. de vsuc. et. l. ancillam. ff. pro suo. et. l. qd vulgo. ff. pro emptore: sed nec titulus nec iustus error deducitur merito clarissimum est quod non potest actor obtinere ratione pscriptionis longi temporis inducte de iure communi. Alia est pscriptio iuris communis longissimi temporis. xxx. vel. xl. annorum et ista cum bona fide causat acquisitionem dominij. s. vtilis. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. cum mala fide de iure ciuili causat exceptionem vt ibi. et. l. sicut. eo. titu. Sed nihil operat de iure canoni. c. fi. extra. eo. et. c. possessor malefidei. de regu. iur. in vj. et illi standū est. Non autem ad propositum refert: quia non probatur possessio. xxx. annorum. Licet enim duo testes videantur deponere de possessione. xx. annorum Joannis mangecti et vnus de possissione. xiij. annorum eius filij rei conuenti: tamen alius testis deponens de possessione decem annorum dicti Jocobiantonij sui filij in causa scientie dicit quia vidit dictum Jobñantoniū non sequitur vidit Jacobñantoniū. ergo possedit per decēnium. Similiter nō videtur probari concludenter quo ad prescriptionem statutariam: qr licet testes deponant de possessione Joannis mangecti per. xx. annos cuius temporis possessio videtur sufficere ex forma statuti de quo in themate: tamen videtur q dicta probatio nō releuet quia testes qui vident probare de possessione Joānis mñgecti et rei conuenti. vz Nicola Angeli et Paulus dominici Franciscus Euangelista et Joannes quidam non deponunt de tempore possessionis dicti Joannis mangecti prout fuit Joannes angeli quidam q laborator respondit de fructibus per annos. xx. vel circa vsq ad eius mortem dicto Joāni mñgecti alius. vz Euāgelista q audit Joānem mñgecti possedisse per annos. xx. vel circa profecto testimonium de auditu nil probat. c. tam literis. de testi. c. ingsitionis. §. quesiuisti. de accusa. et no. in. l. ij. §. idē labeo. de aqua plu. ar. Item supradicti alij videntur testes singulares. testibus autez singularibus non adhibetur fides. d. c. tam literis. l. iurisiurādi. C. de testi. c. cum dilecti. de elec. possessio autem Jacobiantonij non probatur nisi per vnum. vz Paulūdominici q per. xiij. annos per alium. videlicet dictum Nicolam per annos. v. per alium non plene de tpe vt. s. ita q nō videt probata possessio. xx. an. et sic non videt probata intentio agentis quo ad mediū pscriptionis statutarie qm nō est probata possessio. xx. an. 3 †Qd et videt ex alio dicēdū: quia dato sine preiudicio q esset probata possessio. xx. annor non videtur probate qualitates que ponderantur et requiruntur p dictum statum qd inducit hanc nouam prescriptionem: scilicet qd possessio fuerit pacifica. Sed dicti testes de pacifica possessiōe non deponunt nisi dicti Paulus et Joānes. Ipse autem Joānes non releuat: quia non deponit quāto tpe dictus Franciscus est vnicus non videtur releuare per. d. l. iurisiurandi cum concor. Ideo cū nō videatur pbata pacifica possessio nō militet statutaria pscriptio.

4 ¶ †His tamen minime refragantibus contrarium puto de iure respōdendum. Nā immo videtur q possessio. xx. anno. dicti Joannis mangecti sit legitime probata: nā Frācīscus deponit qd vidit possidere dictū Joānem mangecti per annos. xx. et vltra et subdit vsq ad temp⁹ eius mortis. Et similiter Paulus dominici q vidit possidere Joānem predictum per ānos. xx. et vltra vsq ad ei⁹ mortem pfecto isti testes non sunt singulares: quia vterq deponit qd vidit possidere per. xx. annos et vltra coadiuuatur dicta pbatio p depositionem Nicole qui deponit q ipe respondidit de fructibus dicto Joanni mñgecti per annos viginti vel circa vsq ad ei⁹ mortem, certe per recollectionem fructuum habitam a colono probatur possessio. l. titia. ff. de solutio. et que ibi habentur. et in. l. vniuersas. §. quod per colonum. et in. l. quamuis. §. j. ff. de acquir. posses. et dato quod circa recollectionem fructuum vel dispositionē de fructibus testis iste sit singularis. Tamen videtur q possessio probetur per testes singulares. vz quorū vn⁹ deponat de vno actu p quē resultat possessio et alius de alio actu puta: qr vnus vidit recolligere fabas alius seminare seu laborare tanq in re sua prout. s. quod possessio pbet per testes singulares voluit glo. in. l. ob carmen. §. fi. ff. de testi. et idem voluit Jacobus butri. ibi seu in fin. tituli. et ibi etiam tangit Barto. et docto. cōmuniter sequuntur illam glo. put dicit ibi Rapha. fulgo. idem tenens. et idem tenet Cy. post Pe. et Jac. de are. in. l. ij. C. que sit long. consuetudo. q et voluit Panor. in. c. cū dilecti. de electio. sequēs illam gl. quam et sequitur Angel. in sua disputatione que incipit hastensis miles vbi tractat: an testes singulares probent quem vsurarium manifestū: et tradit regulam quod ad probandum aliquid vniuersale plura indiuidua cōprehendens nō requiritur q testes sint cōtestes nisi in illo vniuersali: lz sint singulares in actibus imediate sup quibus deponunt et exēplificant in possessione iurisditiōis. Si vnus deponit q vidit decapitare talē et addit etiā alia exempla q causa breuitatis omitto: et nititur ex dicta glo. d. l. ob carmen. et idē voluit Pau. de leaz. in quadam sua questione que incipit contra instrumentum. et idē voluit Bald. in repetitione. l. de quibus in pe. char. ff. de. ll. et in. l.

actor quod assenerat. C. de proba. referens Jaco. butr. et in d. l. ob carmen. §. si. et in l. j. C. de testamentis. et speculator in titulo de inquisitione. §. nunc tractemus versi. item sufficit et in titulo. de test. §. nunc vero. de interrogatorijs versi. Itē quid de tempore. vbi dicit sufficere si vnus deponit quod vidit tali die puta die martis titiuz recolligere granum et aliū vidit eum die mercurij recolligere oleuz vel fabas. Nam probatur per eos possessio. Satis enim est quod in principali de quo agitur. s. in possessione concordent. et idem voluit dominus Anto. in capitulo cum oporteat. de accusa. et etiam Innoc. ibi prout cōmuniter allegatur. Et licet quidam dicat ibi Innocē. contrarium velle: quia pro vltima opinione recitat eos qui tenēt huiusmodi testes singulares non probare: et vltima opinio censetur approbata per auctorem per. l. qui filium §. sabinus. ff. ad treb. nihilominus non recederem a communi allegatione que fit de Inno. quia illa vltima opinio recitatur sub verbo alij et precedentem opi. ponit ipse Innoc. simpliciter. Unde illa prima opinio videtur ab eo approbari quasi verbum alij diuersificet alios ab eo prout in opinionibus glo. probatur in multis locis inter cetera in. l. iij. §. hec pena. ff. quod quisque iuris in glo. j. iuncta glo. in verbo aduersario posita in. l. j. secūdo responso. e. ti. et etiam probatur in dicto responso in glo. in verbo potestatem iunctis dictis Barto. ibi idem probatur in glossis. l. ij. in princ. ff. de dona. iunctis dictis doct. ibi et probatur cōiungendo glos. l. certi condictio. in prin. ff. si cer. peta. cum gloss. rubrice. eo. titu. prout et ponderat ibi clarissimus doctor dominus ioannes de monte sperello mihi pater et domin' observandus quod et sumitur ex glo. fi. l. si idem cum eodem. §. si vna. ff. de iurisdi. om. iudi. iunctis ibi no. per Barto. et docto. item idez voluit speculator in titulo. de teste. §. antepe. post principiū dicēs quod si vnus testis ad probandum decimam recollectam dicit de x. corbibus et alter de quinque recollectis pro decima probant decimam recollectam secundum eum. et idem voluit ioan. an. in. c. j. de arbitr. et per bal. in. l. imperium. ff. de iurisdi. om. iudi. in. xix. colū. Et idem in probatione fame voluit ipse Bal. in. d. l. j. C. de testa. et imol. in. l. inter pares. ff. de re iudi. licet in tertia colum. et se. videatur de rigore iuris velle contrariuz. Tamen videtur velle quod hec pars sit seruanda in pratica propter auctoritatem Accursij innoc. ioā. and. et spec. Et ipse idem imo. ibi in vltima colū. versi. forte posset tolerari videtur etiam in hoc concordare dum dicit posse tolerari quod si vnus testis vidit recolligere ordeuz alius quod vidit recolligere granum: quia sunt contestes in proxima causa secundum eum. idē Jaco. but. in. l. ariani. C. de hereti. et per Baldum in. l. j. C. qui numero tutelarum accedat etiam gloss. in canone nihilominus. iij. q. ix.

5 † Nec obstant iura que dicunt testes singulares ex quo concordāt in probando idem de quo agitur. Coadiuuatur etiam dicta probatio possessionis: quia probatur per Joannemangeli quod Joānes mangecti possedit pacifice et quiete: licet non multum artet: quia non probatur per quantum temporis. Item iuuatur quoniā probatur per plures testes quod post mortem Joannis māgecti possedit dictus Jacobusantonius eius heres. videlicet per Nicolam qui deponit quod vidit dictum Jacobumantoniū possidere post mortem dicti Joannis mangecti per annos quinque. Item per paulum qui deponit de annis tredecim. Item aliquid confert depositio Francisci qui deponit quod vidit dictum Jacobumantonium post mortem Joannis predicti expellere laboratorem de dicta petia terre quod est magnum signum possessionis. Item videtur probari per Euangelistam qui primo deponit quod audiuit dictum Jacobumantonium possidere. xxx. annis: et vltra computato tempore sui auctoris: et sic primo deponit de sua possessiōe in causa sciētie dixit quod prout. s. testificatus est ipse audiuit dici vt supra ipsum Joannem mangecti tenuisse et possedisse supradictam petiaz terre spacio. xx. annorum vel circa vsque ad tempus sue mortis: et qd post mortem dicti Joannis vidit dictum iacobumantoninz vt heredem predictum per tempus. x. annorum vel circa: licet iste testis vel notarius in causa scientie obmiserit verbum possidere: tamen videtur quod subintelligatur ex precedentibus. Per precedētia enim sequentia declarantur. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. et. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. ideo ex quo supra deponit quod audiuit Joā. mangecti possedisse vsque ad mortem subdendo et post mortem predictam vidit dictum Jacobumantoniumvt heredem videtur quod subintelligatur. s. possedisse qd et demonstratur: quia aliter non fuisset apta responsio nec conueniens interrogatiōi: immo ridiculosa quod non est presumendum: immo responsio intelligitur vt conueniat interrogationi. l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. acti. Item dicta in prefationibus censentur repetita in sequentibus. l. titia respondit. §. item respondit. de verbo. obliga. et. l. item quia. ff. de pactis longe fortius dicta in interrogatione censeri debent repetita in responsione saltem quando

6 aliter responsio non accommodaretur interrogationi. † Et insuper nedubiam. Et dictum dubiū testis potest etiam post publicatas attestationes repeti ex officio iudicis. c. cum clamor. de testi. et ibi gl. Innocen. et docto. et glo. in. §. quia vero. in auten. eo. titul. et per gl. in. c. per tuas. eo. tit. et Bal. in auten. atqui semel. C. de probat. itaque si iudici videretur qd dicte rationes non omnino concluderent repetat ipsum testem et non procedet in equiuoco et tantomagisquā to et sine hoc teste remanet probatio qd dictus iacobusantonius possedit per annos saltem quinque et illi coniunguntur cum possessione sui auctoris. l. pōpo. §. cū quis adminiculo cux. §§. sequētib'. de acquiren. posses. ita quod si quod obstaculi haberet dictuz Nicolae propter dictionem vel circa suppletur per coniunctionem possessionis dicti iacobiantonij heredis cū possessione Joānis mangecti: ita quod clarissime est probata possessio longi temporis. xx. annorum et vltra ita quod interest iudici qd sententia omnimodo ferenda pro parte actoris possit iustificari ex pluribus capitibus: et sic qd dictus testis repetatur vt deducatur possessio triginta annorum: licet non putem necessarium: quoniam principale fundamentum facio in possessione. xx. annorum que sine dubio est probata: et per consequens in prescriptione statutaria cui non obstant adducta in contrarium. Non enim obstat quod statutum simpliciter loquēs interpretari solet secundum ius cōmune vt iuris communis correctio euitetur: quia respondetur quod hoc casu secus est dicendū. Naz mens statuti apparet ex pluribus quod non loquitur secundum ius commune vt clare demonstrant verba statuti.

7 † Nec obstat quod statutuz requirit pacificam possessionem cū loquatur in eo qui fuerit in possessione pacifica et bona fide. Nā duo testes deponūt quod ioānes māgecti possedit pacifice et quiete. videlicet Paulus dominici et Joannes angeli: licet ioānes non deponat de quanto tempore. Itē statutum cumulat duas qualitates. s. cum bona fide et pacifica. Bona fides autem non requiritur qd probetur per notata per glo. et doc. in. l. penultima. C. de euic. et in. c. si diligenti. de prescrip. ita quod non requiritur qd probetur aliqua qualitas cum determinentur ab eodē determinabili: ideo pariter determinentur arg. l. iam hoc iure. et. l. lucius. ff. de vulga. et pupil. et. l. hereditatē. et. l. quamuis. C. eo. titulo. Et maxime quia pacifica est que nō habet contradictionē contrarium paci est bellum carentia belli non cadit in sensum testis maxime in huiusmodi particularibus: quia posset quis cōtradicere in absentia testium et impossibile esset quod vnus testis continuo per. xx. annos staret ad videndum an fuerit contradictum mota molestia super possessione talis rei. Adeo qd si esset necessaria probatio quod pacifice possideret per. xx. annos et non sufficeret probare quod possedit per. xx. annos dictum esset quodāmodo elusorium: quia raro vel nunquam probaretur: quoniam ista qualitas non cadit in sensum testis quod non potest probari per testes: quoniam includit in se negatiuam non coartatam loco aut tempore: taliter quod cadere valeat in sensum testis: ita quod est improbabilis per testes iuxta tex. et que ibi habentur in. c. cum ecclesia sutrina. de causa pos. et proprie.

8 † Nec vllo pacto videtur dicendū quod fuerit de mente statuētium quod nitens ex eo statuto habeat docere illā quātitatem: et sic reddere quasi ludibrio illam statutariā dispositionem. ar. c. cōmissa. de elec. lib. vj. vbi ne de facili reddatur ludibrio dispositio interpretatur lex nona aliter quam aliter esset interpretanda facit. l. si pretor. de iud. et. c. abbate sancti syluestri. de verbo. signi. itaque inter preterea istud statutum quod in dubio pacifica censeatur nō probata controuersia seu contradictione prout bonefidei censetur nō probata mala fide: et maxime quia pax est vinculū charitatis. dicit Jo. an. extra de treuga et pace in rubri. et in. c. j. et est affectus charitatis. dicit sanctus Thomas de aquino secunda secūde articu. iij. Et est virt' idē eadem questione articulo. iiij. Et oīa appetunt pacem idem eadē questione articulo. ij. Pacificus dicitur a pace virtuti cōtrariantur vitia: vitia nō presumuntur: sed virtutes. l. merito. ff. pro socio. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. et. c. si. de presump. sed virtutes sic vt dictis iuribus et per glo. in. c. si forte. de elec. lib. vj. que inter cetera dicit quod pacificus quis presumitur: ideo in his terminis videtur ex omnibus iaz dictis tenendum qd sit satis plene probata possessio sufficiens ad victoriam actoris. Laus deo.

Summariū super consilio. clxxxvj.

1 ☞ Substitutio de Jacobo si superuixerit et de filijs Jacobi casu quo non superuixerit restringitur ad temp' mortis testatoris ita qd filij predicti non videntur Jacobo substituti si Jacobus superuixerit. nu. seq. et per totum.

2 Confessio per verbum credit qñ ita preiudicat prout confessio de veritate.

Responsio per verbum credit inducit confessionem.

Filij positi in conditione an videātur tacite inuitati. per totum

3 Substitutio que rūpitur qñ superest persona quam ex verisili mēte testatoris excludit substitutū substentatur quādo illa persona que superest non est successura.

4 Statutum per qd stantibus masculis non succedit femina intelligitur ipsis valentibus et volentib' succedere.

5 Conditio si supuixerit vel moriatur absque liberis intelligitur tempore mortis et succedere valentibus. nu. seq. et. 4.

Aduersatiue natura est aduersari casui quē determinat in eisdem terminis in quib' militat casus precedens cui aduersatur et similiter qualitates precedentium in sequentibus repetere.

6 Responsio articulorum erronea non preiudicat.
Filiorum appellatione veniunt nepotes.
Descendentium appellatione veniunt nepotes.
7 Pluralitas actuum vel testatorum nõ presumitur.nu.seq.
8 Confessio dubia debet interpretari vt si põt vt non aduersetur alijs assertionibus confitentis.
9 Superuacuum quãtum fieri potest nihil in quocunq actu esse dz.
10 Substitutio si cõtingat adire et decedere sine liberis masculis quo modo intelligatur.nu.seq.
11 Interpretatio est in dubijs fienda pro reis.

Consilium.clxxxvj.

In nomĩe domini nostri Jesu christi. †Quamq presens consultatio nõ sit aliena a dubitatione nõ parua cũ videatur prima facie dõm q sit locus substitutiõi: ita q dña Clara filia dicti Bonamici ⁊ subsequenter post eius mortem eius filij ⁊ eorũ pater vt legitimus eorum administrator teneatur dictã hereditatem restituere vel filijs dicti Philippi vel nepotibus dicti andree nã pro filijs Philippi videtur respondendum: naz constat ipsos fuisse magis dilectos a testatore quam filij vel nepotes Andree cum primo loco instituerit heredes Jacobum ⁊ eius filios ⁊ si Jacobus non superuiueret tunc instituerit heredes filios masculos ipsius Jacobi: ⁊ in defectum Jacobi: ⁊ filiorum ⁊ eius descendentiũ masculorum ⁊ ex masculis instituit heredem Andreã ⁊ filios: itaq cum Andreas ⁊ filij ipsius sint substituti dictis iacobo ⁊ filijs non debent eis preferri.l.publius.ff.de condi.⁊ demon. †Item iuuantur dicti filij Philippi responsione quam fecit articulo dict9 christoforus q positioni dicenti: item q ipse Christoforus credit saltem ex auditu dictum dñm Petrum anteq decederet suum condidisse postremum testamentum in quo instituit suos heredes Jacobum predictum eius fratrem ⁊ filios masculos ipsius Jãcobi et descendentes masculos ex filijs ipsius Jacobi: ⁊ vt in testamẽto respondidit credit saltem ex auditu: et visione testamenti predicti si itaq fatetur q instituit Jacobum ⁊ filios masculos Jacobi ⁊ descendentes masculos ex filijs Jacobi: ⁊ isti filij Philippi sunt descendẽtes masculi ex filijs masculis ipsius Jacobi. ergo credit christoforus q isti filij Philippi sunt instituti seu substituti. ergo credit q ipsi fouent iustitiam. ergo debet eis condẽnari cum ita preiudicet confessio per verbum credit prout cõfessio de veritate put not.glo.in.c.ex literis.de iureiuran.⁊ doct.ibi ad idem glo.⁊ doc. in.l.ij.§.quod obseruari.C.de iuramento calũ. casu autem quo filij dicti Philippi non sint a testatore inuitati: quia sm formam testamenti quod ostenditur videatur q ipsi filij filiorum Jacobi nõ sint specifice inuitati casu quo superesset tempore mortis testatoris ipse Jacobus ⁊ testatori non superessent filij. Filij autem positi in conditione non censentur inuitati prout est communis sentẽtia glo.⁊ doct.in.l.lucius in fi.ff.de hered.insti.in.l.filiusfami.§.cũ quis.de leg.j.⁊ in.l.j.C.de condi.inser.⁊ sparsim in multis locis licz multi sint in sententia contraria: in decisiuis autem non est recedẽdum a sententia cõmuni vt per gloss.in.l.omnis diffinitio.ff.de regu.iuris.⁊ per docto.in.c.ne innitaris.de constitu.per Hostien.et Joan.and.in.c.j.de constitu. Barto.in.l.j.C. de pena iudicis qui male iudicat. Bal.in.l.precibus.C.de impube.⁊ est optimus text. in canonicis scripturis.xix.distin. Et maxime hoc videtur tenendum: quia non sunt ex filijs seu descendentibus testatoris quibus non ita fauetur prout filijs filiorum prout hoc plurimum ponderat Saly.in.d.l.j.de conditio.insertis. †Ubi autem est facta substitutio pluribus sub simili conditiõe si decesserint sine liberis si euenit conditio in persona vnius ⁊ non alterius si non superest persona que ex verisimili mente defuncti excludit substitutum ⁊ non cẽsetur superesse quando persona que superest non est successura ab intestato: quia alius eam excludit prout volunt Nico.de mat. bal. Rapha.fulg.⁊ Paul.de castro.in.l.cum quidam.C.de impub.exẽplificantes si persona que superest scilicet posita in conditione eẽt frater consanguineus persone vltimo decedenti in cuius persona verificatur conditio substitutionis: vt quia decessisset sine filijs et alius predecessisset cum filijs vel superesset. Tamen superesset mater que fratrem consanguineum et eius filios excludit autẽ.defuncto.C.ad tertulia.idem tenent Barto. Angel. et Jmola in dicto §.cum ita puta si decessisset cum filia ⁊ statutum excluderet filiam a successione secundum eos: idem si alter decessisset sine filijs testa. non instituto fratre superstite vel eius filijs eo non superstite tũc frater vel filij fratris non excludunt substitutum: quia ex quo non possunt succedere non excludunt prout voluit Paulus de castro in.d.l.cum quidam in fin.post Nico.de mat.⁊ Bald.ibi.⁊ alio anno apud asisium hoc idem consuluimus clarissimus doctor pater et dominus meus dominus Bald. de Bartholinis ⁊ ego: ita in proposito ex quo filij Philippi in cõditione positi excludunt propter superexistentiam domine Clare filie Bonamici ab hereditate dicti bonamici: ita quod exclusio substitutorum nihil eis prodesset: ideo sit locus substitutioni per dictam theoricam in qua fere omnes concordant in dicto.§.cum ita.et in dicta.l.cũ quidam.

4 Ita† etiam alias videmus in conditionali exclusione statutorũ vt si dicatur in statuto femina non succedat extante masculo: nam tũc si extat masculus q nõ succedat non excludit filiã.argu.l.ij.§.si cõsanguinea ad tert.et concludunt Bart.et Ange.in.l. prima.§. filium.de contratab.quod et voluit Bald.in.l.maximum vitium. C.de libe.prete.et in.l.si quis filium.C.de inofficio.testa.⁊ in consilio mihi.lxxxv.incipi.quia statutum.et idem Bald.in.l. omnes populi.de iusti.et iur.quem refert et sequitur Petrus de anchar in repeti.c.j.de constitu.xiiij.questione principali colum.cliij.intelligitur enim tale statutum si masculi possunt: et volunt succedere prout dicit Pontanus in.l.apud iulianum.§.idem iulianus circa finem.ff.ad trebellia. per.l.si ex modica.§.filius. de bonis liber.et.l.siue.§.fina.ff.de iure patro.sed voluntas testatoris habetur pro lege in autentica.de nup.§.disponat: ideo idem in dispositione testatoris. Ex his itaq videtur quod ex quo Bonamicus decessit sine filijs masculis videtur in eius persona purificata illa conditio et decedere sine filijs masculis ⁊c.iunctis verbis precedẽtibus ibi et si contingeret nec ipsum nec eius filios ⁊c.per que apparet qd sequentia supra deducta pariter referuntur ad filios Jacobi decedentes sine filijs masculis prout ad ipsum Jacobum.cuz ergo filius Jacobi decesserit sine filio masculo videtur quod in ei9 persona verificetur dicta conditio sub qua concepta est substitutio facta de Andrea et filijs et non habet obstare quod supersunt filij masculi alterius filij ex quo illi non succedunt per supradicta: et ideo videtur quod sit locus dicte substitutioni: et sic admittatur filius dicti Andree: an autem admittantur vna cum eo nepotes Andree non interest dicte domine Clare et suorum filiorum consultantium: et est articulus satis dubius: an et quando appellatione filiorum veniant nepotes super quo vidi varia cõsilia modernorum ad presens me non intromitto ex quo vt dixi non interest consultantium.

5 †Sed non obstantibus predictis videtur dicendum quod nec filij Philippi nec filij nec nepotes Andree admitti debeant ad dicta bona nec aliquid petere possint aduersus dictam dominam Claram vel eius filios: quoniam non est locus dicte substitutioni: quia non est purificata conditio: nam filij dicti Jacobi fuerunt instituti sub conditione si Jacobus non superuiueret, scilicet tempore mortis dicti testatoris decedentis sine liberis masculis vel cum liberis decedentibus sine filijs. Instituit enim Jacobum si tunc superuiueret. Sin autem non superuiueret tunc instituit filios ipsius Jacobi. Non enim substituit filios Jacobi ipsi Jacobo casu quo superuiueret ipse Jacobus. Illa enim cõditio si superuiueret apposita in primo gradu substitiõis oportet intelligi si supuiueret tempore mortis testatoris casu quo decesserit sine filijs masculis vel tempore mortis filiorum si testator decesserit cũ filijs masculis et filij sine filijs postea decesserint: ideo conditio apposita sequenti gradui substitutionis videlicet que aduersatiue subditur. Si autez non superuiueret habet intelligi in eisdem terminis scilicet si non superuiueret tempore mortis testatoris vel filiorum decedentium sine filijs. Natura enim aduersatiue est aduersari casum quem determinat in eisdem terminis in quibus militat casus precedens cui aduersatur prout volunt gloss.et Bartol.in.l.si mariti in fine.de adulte. Salyce in.l.vinum.ff.si cer.peta. Est enim natura aduersatiue qualitates precedentium repetere in sequentibus. prout dicit Bald.in.l.omnes populi.in lect. pleniori colum.xv.de iusti.⁊ iure: ideo prout in precedenti gradu substitutionis conditio est si superuiueret Jacobus tempore mortis testatoris decedentis sine liberis vel filiorum decedentium sine filijs: ita quod et sequens conditio aduersatiua si non superuiueret intelligi debet eo casu quo ipse non superuiueret eo tempore: ideo cum dictus iacobus superuixisset tempore mortis testatoris qui decessit sine filijs non est locus substitutioni secundo loco facte de filijs ipsius Jacobi. Item dato quod fuisset locus substitutioni facte de filijs ipsius Jacobi propter mortez Jacobi tũc fuissent inuitati filij ipsius Jacobi qui fuerunt Philippus ⁊ Bonamicus. Non autem fuerunt grauati filij Jacobi si decesserint cũ filijs restituere suis filijs. Quoniam verba testamenti non sonant et satis est quod voluerit testator conseruare eis successionem ab intestato cum filij succedant patri ab intestato: ⁊ si pater testatur verisimile est quod instituat filios cum votum patris sit quod bona sua ad filios deueniant.l. nam et si parentibus.in principio.ff. de inofficio.testa.l.scripto in fine.ff.vnde liberi.et.l.j.circa finem. C.de his qui ante apertas tabulas.⁊.l.cum acutissimi in fin.C.de fideicommis.ideo non curauit testator prouidere filijs Jacobi casu quo fuisset inuitatus Jacobus: nec filijs filiorum ipsius Jacobi casu quo ipsi filij filiorum admitterentur ex substitutione: quia euenisset casus in personis eorũ singula singulis referendo: itaq filij Jacobi non reperiuntur in hunc casum substituti. Nec obstat vltima substitutio dum substituit Jacobum et eius descendentes: quoniam illa substitutio est concepta sub conditione si testator decesserit cum filijs et filij ingrediantur monasterium qui casus non euenit: et sic non est locus dicte substitutioni: ꝑterea

videtur ꝙ dicta substitutio sit intelligēda ordine successiuo vz qđ
descendentes censeātur inuitati eo casu quo non superesset Jaco-
bus prout. s. expresserat testator in prima substitutione cum ꝑ pre
cedentia sequentia declarentur. l. si seruus plurium. §. fi. de legat. j.
6 cum similibus. † Nec iuuat filios dicti Jacobi dicta responsio fa-
cta supradicte positioni. Quoniam confessio erronea iure non pre
iudicat. l. non fatetur. qui errat. de confes. l. ornamentoꝝ. de auro ⁊
argen. lega. ideo ostenso ex tenore instrumenti ipsius testamēti qđ
non sunt substituti filij filioꝝ dicti Jacobi dicta cōfessio appareat
erronea vel in iure vel in facto: ideo non nocet per predicta vel di-
camus ꝙ dicta responsio non fuit erronea: q2 veruz est ꝙ instituit
dictū Jacobū ⁊ filios filioꝝ nō simpl'r sed sub ꝯditione tenendo ꝙ
appellatione filioꝝ veniant nepotes. vt. l. filij appellatione. de ver.
sig. ⁊. l. lucius lultimo. de heredi. insti. ⁊. l. filium habeo. ff. ad mace.
iuncta. l. j. eo. tit. de quo per Bar. late in. l. liberorum. de ver. sig. ⁊ ꝑ
Bal. ⁊ doct. in. l. lucius. ⁊ in. l. gallus. §. vt instituens. de lib. ⁊ post-
hu. vel secus tenendo prout multi tenēt saltem substituit in dictis
bonis filios filiorū in vltima substitutiōe in qua instituit heredes
Jacobum et eius descendentes. Nulli enim dubium ꝙ appellatio
ne descendentium veniunt nepotes: quoniā sunt vere descenden-
tes. Et licet illa non fuerit pura institutio: tamen positio nō dicit
ꝙ pure vel simpliciter instituerit: imo se refert ad testm̄ dicendo ⁊
vt in testamēto responsio itaq3 simpliciter facta refert̄ ad positio-
nē prout iacet. l. si defensor. §. qui interrogatus. de interrog. acti. ⁊
l. titia respōdit. §. idē respondit. de verbo. obli. cuz si. ideo credit ꝙ
instituit vt in testō. Sed in testamēto apparet ꝙ instituit sub con
7 ditione que expirauit. ergo ipsa confessio nō releuat. † Nec obstat
si dicatur ꝙ forte fecit aliud testamentū: qm̄ respondetur ꝙ plura
litas testamentoꝝ nō presumitur. c. cum Joannes eremita. de fide
instru. ⁊ ibi doc. notant ⁊ insup dicit visione testamenti: ⁊ nō decla-
rat de quo potest intelligi si plura fuissent testamenta de testamē-
8 to priori prout de posteriori est dubia in hoc responsio: † ⁊ dubia
probatio seu confessio non releuat. l. certum. de confes. c. in presen
tia. de proba. ⁊ in ambiguis interpretatio verboꝝ est proferentis
l. in ambiguis orationibus. de regu. iur. ⁊. l. neratius. eo. ti. cum cō
cor. Et maxime q2 prout arbitror in toto iudicio negabatur ꝑ ꝑte
conuenta q̃ dicti filij Jacobi non fuerint hoc casu instituti ⁊ con-
fessio debet interpretari si pōt vt nō aduerset̄ alijs assertionib9 cōfi
tētis: sed debēt cōcordari Bal. in. l. cum falsa. C. de iur. ⁊ fact. igno.
in hoc tamē non facio magnam vim: quoniaz non vidi acta cause.
9 Sed † ex omnib9 supra adductis puto intrepide concludendū qđ
dicti filij dicte Clare sint absoluendi ab impetitione dictoꝝ filiorū
Philippi. Item pariter esse tutos aduersus filios dicti Andree:
qđ tamē videtur habere aliquātulum plus dubitationis: nā ꝙ di
cti filij dicti Andree non foueāt iustitiā deducitur: q2 ipsi fuerunt
instituti sub pluribus conditionibus vna si contingat ipsum Ja-
cobū primo loco substitutum non superuiuere nec eius filios intel
ligitur superuiuere: scilicet tempore euenientis conditiōis in pri-
ma substitutione de ipso facta: ⁊ hoc per dicta. s. ac etiam per ea q̄
subsequuntur in alia videlicet conditione substitutionis: q2 ꝑ con
iunctionem posuit aliam conditionē casu quo superuiueret ⁊ post
ea decederent ex quo datur intelligi ꝙ precedens conditio ⁊ prece
dentia verba superuiuere intelliguntur non quandocūq3: sed tem
pore quo cesserit dies substitutionis al's fuisset inepta ⁊ superua-
cua subsequēs caput substitutionis ꝙ nō est dicēdum. arg. l. si quā-
do. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priui. lib. vj. sed ista cōditio deficit: q2 sup
uixit ⁊ dictus Jacobus: ⁊ etiā ei9 filij si tunc nati fuerāt: ideo mini
me locū h3 istud primū caput substitutiōis ꝓm caput substōnis fa-
cte de Andrea ⁊ filijs est si cōtingat dictū Jacobū supuiuere ⁊ here
ditatem eius non adire ⁊ dicta conditio defecit: q2 dictus Jacob9
10 superuixit ⁊ hereditatem adiuit. † Subditur tertium caput substi
tutionis si contingat adire ⁊ decedere sine filijs masculis. profecto
Jacobus qui adiuit decessit cū filijs. itaq3 non cōtingit aliquē adi
re ⁊ decedere sine filijs masculis: nam in persona Jacobi verificat̄
primus infinitiuus adire ⁊ non secundus infinitiuus: in persona
aūt Bonamici non verificatur primus infinitiuus adire: q2 nō fuit
delata hereditas dicti testatoris: sed Jacobo: ⁊ sic nō verificat̄ qđ
aliquis adiuerit ⁊ decesserit sine filijs masculis: ideo non videt̄ esse
locus dicto tertio capiti substitutionis: q2 dicte due cōditiones co
pulatiue apposite debēt verificari ambe vt sit locus substitutioni.
l. si heredi plures. de condi. insti. cū similibus. Qđ maxime videtur
ꝓcedere: quia filij dicti Jacobi non fuerunt inuitati ex dispōne te-
statoris nisi casu quo dictus Jacob9 supuiueret. s. tpe mortis testa
toris casu quo ipse decesserit sine liberis masculis vel tempore mor
tis filiorum casu quo decesserit cum filijs prout supra demonstra-
tum est ad exclusionem filiorum Philippi. al's enim si censent̄ filij
Jacobi substituti Jacobo dicti filij Andree excluderentur a filijs
dicti Philippi: ideo oportet ipsos filios Andree presupponere
quod filij Jacobi non sunt substituti casu quo dictus Jacobus su
peruixisset tempore mortis predicte cū itaq3 nō cēseat̄ onerat9 ip
se Jacobus: quia non verificatur cōditio ꝙ decesserit sine filijs ma
sculis nec onerantur filij: quia non fuerunt hoc casu honorati. l. ab

eo. C. de fideicō. ⁊. l. sed ⁊ si sic. secūdo respōso. de leg. iij. cum concor.
et si dicatur dictus Jacob9 censeat̄ rogatus sub duplici cōditione
si ipse decesserit sine filijs masculis aut ei9 filij decesserint sine filijs
masculis respondet̄ ꝙ hoc nō apparet nec multū cōuenit v̄bis nec
in dubio conditio subintelligit̄. ar. l. libertis libertabusq3. §. fin. de
alimē. ⁊ cibar. lega. Nec censetur quis onerat9 duplici onere. l. pet.
ff. de dote prele. ⁊. l. titia. §. qui in vita. de leg. ij. cum cōcord. ita nec
oneratus sub duplici conditione: nec videt̄ ꝙ debeant cōcurrere
duo quodāmodo spālia in fauorem filioꝝ Andree vnū vz ꝙ cēsea
tur Jacobus oneratus casu quo ipse decesserit sine filijs masculis:
et casu quo filij sui decesserint sine filijs masculis: itē lz non verificē
tur ꝙ filij decesserint sine filijs: sed alter tm̄ censeat̄ simil'r onerat9
itaq3 potius intelligat̄ facta substitutio iacobo si cōtingat ipsum
superuiuere ⁊ decedere sine filijs masculis: ita facta filijs casu quo
cōtingat iacobū nō supuiuere. vt. s. s. tpe mortis testatoris aut fi-
lioꝝ subqua cōditione ipsi filij Jacobi fuerūt substituti vt supe-
11 rius demōstratū est. † Confirmant̄ ꝑmissa: q2 in dubijs potius in-
terpretatio sit pro reo q̃ pro actore. l. fauorabiliores. de reg. iur. et
c. cū sint paritū iura obscura. ⁊. c. fauorabiliores. eo. tit. li. vj. idcir-
co dicta dubia substitutio nō interpretet̄ ꝯtra reos cōuētos ꝯfert
etiā pro dcā interpretatione: q2 in prima substōne qua fuit vocat9
Jacob9 sola fuit adiecta cōditio si testator decesserit sine filijs aut
cū filijs ⁊ ipsos filios quos instituerat decedere sine filijs masculis:
si naūt cōtigisset filios institutos decessisse cū filijs masculis ⁊ ipos
decessisse sine filijs masculis non fuisset locus substōni: qm̄ solū sub
stituit filijs institutis: ita etiā censeat̄ fecisse in scđo gradu substō-
nis in quo substituit primo iacobū: ⁊ in ei9 defectū ei9 filios mascu
los ⁊ si contigerit eos nō supuiuere tpe. s. mortis testōris vel suoꝝ
filioꝝ vel superuiuere vel nō adire vel adire ⁊ decedere sine filijs ma
sculis tūc Andreā ⁊ eius filios: vcz ꝙ censeat̄ substituisse Andreā
et filios ipsis inuitatis ⁊ nō filijs inuitati cū itaq3 fuerit locus pri
mo capiti prime substitutionis: q2 Jacobus fuit ex ea vocatus et
nō filij ipsius Jacobi: ideo ipsi censeat̄ facta substitutio si ipse de-
cesserit sine filijs masculis. Non aūt si eius filij masculi non inuitati
decesserint sine filijs masculis. Et per hanc viam tollunt̄ ea que in
contrariū adducta sunt. Non em̄ obstat que habentur in. d. §. cum
ita. ⁊ in dicta. l. cū quidā. C. de impub. qm̄ in terminis illorū iuriū
purificata fuit conditio in ꝑsona vnius ex pluribus institutis cui
erat facta substitutio: hic vero secus. qm̄ dicto Bonamico qui de-
cessit sine filijs masculis nulla est facta substitutio: sed Jacobo qui
decessit cū filijs masculis ⁊ satis habuit testōr onerare primū insti-
tutū si cōtingat eū decedere sine filijs masculis ⁊ nō onerare eū aut
eius descendentes si ipse decessisset sine masculis ⁊ si testator cogi-
tasset hunc casum ⁊ voluisset in hūc casum subsistere poti9 verisil'r
substituisset philippū filiū Jacobi q̃ Andreā aut eius filios cū ap
pareat ꝙ pl9 dilexit filios Jacobi q̃ ipsos Andreā ⁊ ei9 filios. ar. l.
publius. de cōdi. ⁊ demō. ⁊. l. quotiens. de vsufru. Ex quib9 cōcludo
ꝙ. d. dña Clara vel ei9 filij sunt tuti aduersus filios Philippi ⁊ ad
uersus filios Andree. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. clxxxvij.

1 ☞ Societatis omnium bonorum pactum etiā cū pupillo an va
let per quod vnus plus oneratur in missa seu capitali ⁊ lucrū sit ca
pitale. ⁊ per totum.
2 Societas omnium bonoꝝ transfert dñium sine aliqua traditione.
3 Ratificari ⁊ validari non potest actus nullus ex alio defectu quā
consensu. fallit in minore. nu. 6.
4 Societatis contractus quid sit. nu. 1.
5 Minor etiam pupillus tenetur ex ꝯtractu quaten9 locupletatur.
Lucratur satis qui voluntatem suam adimplet.
6 Societatis pactum ꝙ vnus plus lucri sentiat q̃ alter stante pari-
tate capitalis, an valeat.
7 Juramentum impuberis doli capacis validat contractum.
8 Specialia iura facilius tolluntur q̃ communia.

¶ Consilium. clxxxvij.

In nomīe domini nostri
1 Jesu xpi. ¶ † Uidetur in hac consultatione aperta
fronte cōcludendū ꝙ dictus iulianus nō teneatur cō
municare dicta bona sibi relicta ab auo dictis Christo
foro Bernardino ⁊ Frācisco quibus non fuerunt relicta: nam vi-
detur qđ dictus contract9 societatis omniū bonorū non valuerit
ex plurib9. ⁊ primo q2 illi pupilli non poterant ꝯtrahere societatē
l. vt in conductionibus. ff. pro socio. vnde videt̄ ꝙ nec ipse obliget̄
ex societate socio nec socius sibi per generalitatem. ⁊ q2 cōtractus
societatis est cōtractus equus qui redigitur ad instar fraternita-
tis. l. verū. in priu. ff. pro socio. ⁊ requirit in supremo bonam fidem
dicebat Bal. in suo consilio incipiente que societas: ⁊ debet cōtra
hi iusta ⁊ equa arbitrio boni viri. l. quod enim. §. j. ⁊. l. in proposita.
et. l. si societatem mecum coieris. ff. pro socio. ⁊. l. iij. in fi. eodem tit.
adeo quod etiam si de consensu partium expresso conueniret ꝙ so
cietas non esset equa non valeret vtputa si conueniretur ꝙ vnus
plus consequeretur ex lucro q̃ alter: dato quod nihil plus ꝯferret
societati

societati non valeret pactũ seu societas.l. si nõ fuerint.ij. responso pro socio a cõtrario sensu ⁊ fuit opi. Azo.quã ibi approbat glo.in verbo societati ꝙ ⁊ voluit Saly.in.l.mutius.eo.ti.⁊ Rapha.in.d.l.si non fuerint.super dicta glo.dicit hanc esse cõmunẽ sententiã et eam sequitur.⁊ idem videtur velle in.l.si societatẽ mecũ coieris.eo.titu.⁊ vidi Ray. in summa ⁊ plures theologos qui versantur in casibus cõsciẽtie firmãtes ꝙ vbi societas taliter cõtrahitur ꝙ vnius socij conditio est melior quã alterius non est res tuta in foro poli: nam peccat ille cuius cõditio est melior ita videtur contingere in casu nostro si iulianus ⁊ alij maiores habebãt bona eis relicta ⁊ alij non habebant cõstat ꝙ melior est cõditio illorũ qui nõ habebant: ideo societas nõ esset equa: ideo nõ valeat quo ad hanc inequalitatem nec sit tuta in foro cõscientie per predicta.† Quod et videtur dicendũ ex eo quia maxima inequalitas esset si pupillus nõ se obligasset ⁊ secum contrahentes obligarentur: ⁊ licet alʼs pupillus habeat hoc priuilegium in alijs cõtractibus in quibus nõ requiritur tãta exuberãtia bone fidei.l.iulianus.§.si quis a pupillo.ff. de act. emp.tamen secus videtur in cõtractu societatis per supradicta.et per.d.l.vt in cõductionibus cõfert: maxime q̃ in societate omniũ bonorũ ipso iure cõmunicãtur bona ⁊ dominiũ ipso iure absq̃ traditione vera trãsfertur.l.ij.⁊ ibi gl.⁊ Bar.⁊ doct.ff.pro socio.bona autẽ pupilli regulariter nequeunt alienari nisi ob causam necessariam.l.ob es.C.de predi.mi.vel similẽ causam vt ibi per glossam: ⁊ tunc cum decreto.eo.titu.in rubro et nigro.ff.⁊.C. per totos.ideo prout pupillus non cõmunicat quia predicta cessant. Item cessat solẽnitas legis municipalis vt dicitur in puncto: licet eam nõ viderim: ita nec sibi cõmunicetur. Ex alio etiam videtur ꝙ dictus contractus valeat: quia videt̃ ꝙ dicti tres fratres obligent se sibijpsis quia ipsi nomine proprio et nomine fratrũ secum ineunt societatẽ quod videtur nõ valere. Contractus ẽm procuratorum recipiunt primã substantiã in persona procuratorũ.l.quecũq̃ gerimus.ff.de act.⁊ obli.hinc est ꝙ si stipulatio fit alteri ⁊ verba obligatiua concipiuntur in personam alterius nullatenus obligatio valet: licet qñ verba obligatiua cõcipiũtur in persona propria ⁊ executiua inter personam alterius oriatur regulariter obligatio naturalis ⁊ qñq̃ obligatio ciuilis vt per doc.in.l.stipulatio ista.§.alteri.⁊.§.si stipuler.⁊.§.si quis insulã.de verb.obli.⁊ actio queritur stipulanti regulariter quãdo valet nõ queritur ei cuius nomine recipitur qm̃ per liberam personã non queritur alteri actio sine cessione.l.possessio.§.et si possessio.ff.de acquirẽ.pos.⁊.l.j.C.per quas personas obligatio nobis acqui. Sibi autẽ quis obligari nõ potest: qm̃ non potest quis esse debitor ⁊ creditor. Nedũ enim nõ potest de nouo obligatio sibijpsi a seipso queri.l.frater a fratre.ff.de cõdi.inde. Sed obligatio iam cõtracta extinguitur si deuenit ad eum casum ꝙ quis sit sibijpsi obligatus.l.debitori.C.de pac.l.vrãnius.ff.de fidciuß. Ideo impossibile est ꝙ quis procuratorio vel negotior gestorũ nomine secum cõtrahat.† Propterea videtur ꝙ dictus cõtractus societatis nullo pacto subsistere possit cũ dicti Julianus Paulus ⁊ Philippus nominibus eorum proprijs ⁊ nominibus Frãcisci Christophori ⁊ Bernardini: ⁊ quolibet eorũ pro quibus: et quolibet eorũ de rato promiserũt inierunt dictũ contractũ societatis. si ẽm dicti Frãciscus Christophorus ⁊ Bernardinus vel alter eorũ non ratificasset quis esset obligatus certe illorũ trium scilꝫ Juliani Pauli ⁊ Philippi esset tantũ vnus alteri obligatus quantũ alter sibi: ideo inanis videtur obligatio illa. Et ideo cõtractus sit elusorius. Nec videtur ꝙ iste cõtractus possit ratificatione validari: qm̃ ex pluribus capitibus videtur nullus ⁊ actus allegatus nõ validatur ratificatione. Quod ẽm a principio nõ valuit tractu temporis nõ cõualescit.l.ꝙ in initio.de reg.iur.ideo actus nullus nõ ratificatur vbi nullitas causatur aliũde quã ex consensu Bar.in.l.obseruare.ff.de offi.procõsu.in.l.licet.ff.de iud.⁊ Specu.in ti. de deleg.§. viij.ver. quid si cõmitteres.⁊ ibi Bal. ita addit.⁊ Bal.in.l. mancipia.C. de rebus ali.non ali.⁊ Bal.in.d.l.obseruare.⁊ Specu.in titu. de citatione.§.iam de citatione.versi.quid si iudex tulit.⁊ Cy.in aut.qua in prouincia.C.vbi.de crimine agi oportet.⁊ Bar.in.l.j.C.qui pro sua iurisdi.⁊ in.l.instar.C.de iure fisci.lib.x. ¶ † His tamẽ nõ obst. contrariã sententiã puto de iure veriorẽ: nam primo premitto qđ cõtractus debent ita interpretari vt valeant et nõ pereant quãdo fieri potest.l.quotiẽs.ff.de verb.obli.⁊.l. quotiẽs in actionibus.ff. de rebus dub.cum cõcor.allegatis ibi in glo.⁊.c.si papa.de priuile.lib.vj.cum multis simi.ideo vt dictus contractus non sit elusorius interpretari debet qđ quatenus societas cõtrahitur cum Juliano Paulus ⁊ Philippus nominibus eorum proprijs ac nominibus Frãcisci Christophori ⁊ Bernardini cõtrahunt cum eo ꝓmittẽdo dicto Juliano: ⁊ ab eo stipulando dictis eorũ ⁊ suorũ fratrũ predictorum nominibus: ⁊ prout contrahitur actiue ⁊ passiue societas cum Paulo dicti Julianus ⁊ Philippus secũ actiue ⁊ passiue cõtrahunt societatẽ nominibus eorũ proprijs ⁊ dictorũ fratrũ absentium: ⁊ pariter si cõtrahunt cum Philippo Paulus et Julianus promittunt ⁊ stipulãtur nomine eorũ ⁊ fratrum absentium: et hoc modo intelligẽdo nemo censetur promittere sibijpsi: nec stipulari a seipso nec cõtractus hoc respectu vitiatur: quia.s.quis sibijpsi et a seipso promittat ⁊ vitietur. Quod videbatur principale ⁊ potissimum obstaculũ huic contractui. Cõtractus enim societatis est sui natura cõtractus validus vestitus ⁊ qui solo cõsensu pficitur insti. de obli.qui solo cõsensu oriuntur.⁊.l.cõsensu.ff. de act.⁊ obli.⁊.ff.⁊ C.pro socio per totos.⁊ insti.eo.titu.itaq̃ remotis que in cõtrariũ adducũtur remanet cõtractus validus ⁊ efficax hactenus est sublatum illud qđ tanq̃ magis vrgẽs vltimo loco fuit in cõtrariũ adductum.† Non obstat.l. in cõductionibus.ff.pro socio. quia istud est regulare ꝙ pupillus nõ potest se alteri obligare sine cõsensu tutoris.insti. de auc.tut.§. sed neq̃.§. pupillus.insti. de inuti.stipula. tamẽ alium potest sibi obligare.d.§.pupillus.itaq̃.d.l.vt in cõductionibus nõ ponit specialitatẽ in contractu societatis: nam et in alijs contractibus non tenetur si cõtrahit sine tutoris auctoritate prout ibi dicitur in societate: vt.d.§.pupillus.⁊.d.§.sed neq̃. ideo videtur posse dici in societate ꝙ ipse contrahendo societatẽ alterũ sibi obliget. Non aũt ꝙ ipse obligetur per.d.l.iulianus.§. si quis a pupillo. Non autẽ intelligitur: ita proterne ꝙ ipse pupillus venditor habeat preciũ ab emptore: et ipse nõ tradat rem: quia lucraretur cum aliena iactura cõtra.l.nam hoc natura.ff. de condi.inde.⁊ ꝓpterea tenetur ex suo cõtractu quatenus factus est locupletior.l.naturaliter.§.fi.eo.ti.⁊ in.l.iij.in prin.ff.cõmo.⁊.l. hoc hactenus. ff.de insti. Est ergo sensus ꝙ si expedit pupillo ꝙ cõtractus sortiatur effectũ vel sibi legitime placet ꝙ sortiatur effectũ.satis enim lucratur qui voluntatẽ suam adimplet.l.pe.ff.de cõdi.ob causam cõtractus totus obseruatur: ⁊ ideo non resultat iniquitas si eligitur via ꝙ contractus valeat: ⁊ propterea societas non erit iniqua: aut enim pupillus factus maior vel minor cum auctoritate legitimi administratoris confirmat contractũ societatis ⁊ nulla erit iniqua societas: q2 obligatio erit hincinde contracta aut pupillus nollet cõprobare societatem ⁊ societas nõ redundabit: adeo ꝙ non poterit dici iniqua societas: qm̃ qualitas sine subiecto esse nõ potest.l.ij.ff.de vsufru.⁊.l.eius qui in prouinciã.versi. qm̃ tunc.ff.si cer.pe.⁊ l.adeo.§. ꝙ si toto.ff.de acqui. rerũ domi. † Nec obstat ꝙ illi tres vcꝫ Julianus Paulus ⁊ Philippus plus ponebãt in cõmunione quã Christophorus Philippus ⁊ Bernardinus: quia rñdetur qđ ipsi sciebant nec deceptio aliqua fuit ⁊ poterant suum donare: ita videtur ꝙ potuerint ex causa societatis cõmunicare: nec videtur ꝙ societas omniũ bonorũ vitietur si vnus sociorũ plura bona habet quã alter. Non enim de facili cõtingit ꝙ bona pluriũ sint equalia: ⁊ iura.s.in prin.adducta loquũtur in societate lucri et questus non loquũtur in societate omniũ bonorum que est certa: ⁊ satis habet instar fraternitatis si omnia hincinde cõmunicãtur: ⁊ fit de bonis presentibus ⁊ futuris: potuisset antẽ de facili contingere ꝙ illi qui tunc tẽporis minus habebant plura quesiuissent ⁊ illa fuissent cõmunicãda.l.si societatẽ vniuersarũ.⁊.l.seq.ff.pro socio: nec videtur alienũ ab arbitrio boni viri si quis suo fratri parũ habẽti vult omnia bona sibi cõmunicare et secũ vniuersarũ facultatũ societatẽ inire. videtur enim plurimũ conuenire bono fratri. Et potest etiã in societate lucri ⁊ questus attentari ꝙ si vnus ponit plusq̃ alter ⁊ conueniunt ꝙ partes lucri ⁊ damni sint equales valeat societas et pactũ: prout hoc in terminis decidit Bar.in cõsilio incipiẽte ex facto proponitur ꝙ Julianus de cortonio in ordine.xcviij. ẽm ordinem perusinũ nõ informis: nec hoc casu loquitur.d.l. si nõ fuerint. scđo respõso.⁊ glo.ibi in prin.⁊ Rapha.fulg.ibi.⁊ Saly.in.d.l. mutius.sed qñ equaliter cõtribuunt in societate ⁊ cõuenit ꝙ vnius cõditio sit melior quã cõditio alterius: prout hec tetigi in repeti.l.si pascenda pecora.C.de pac.x.col.versi.tertio quero.† Nec obstat ꝙ bona pupilli non cõmunicantur sine decreto ⁊ sine auctoritate tutoris ⁊ nõ interueniente legitima causa ad alienandũ bona saltem immobilia minorũ que omnia requiruntur.l.lex que tutores.C.de admini.tuto.⁊ alijs iuribus.s.adductis: quia rñdetur ꝙ hoc casu requiritur ꝙ ipsi legitime ratificent: ita ꝙ etiã eorum bona cõmunicentur ne resultet incõueniens ꝙ ipsi lucrentur cum aliena iactura: ⁊ saltẽ possunt ratificare promittẽdo obseruantiã cum iuramẽto: quia iuramentũ validat cõtractus minorũ: ⁊ licet dicta aut. loquatur in sacramentis puberũ: ⁊ isti sint minores.xiiij.annorum: ⁊ sic sint impuberes ẽm punctũ: tamen si sunt doli capaces: quia proximi pubertate procedit dispositio dicte auẽ. sacramẽta puberũ: prout voluit Bar.in.d.auẽ.sacramenta puberum: quia impubes doli capax obligatur iuramẽto.c.j.de delic.puerorũ.⁊ licet Pe.Cy.Bal. Ange.⁊ Rapha.teneant contrariũ volentes ꝙ iuramentũ de futuro non firmet contractũ: immo videntur velle nõnulli non obligare.et ꝙ.d.c.j. de delic.pue. loquatur in iuramento de preterito: attamẽ cõmuni opi. canonistarũ est ꝙ iuramentũ impuberis doli capacis firmet contractũ: prout volunt Hosti. Jo.and.d.Anto.et Jmo.in.c.cum cõtingat.de iureiur.idem Archi.in.c.q̃uis.de pac. in.vj.ad hoc.c.ex literis.de iureiur. prout dicit Pau. de cast.in.d. auẽ.sacramenta puberũ.hoc firmans de iure cañ. Et probat generalitas.d.c. cum cõtingat.⁊.d.c.q̃uis. que iura nõ distinguunt etatem: ideo non militat ratio quã adducit Bal.in corpore.d.auẽ.sacramenta puberũ.s.ꝙ iura distinguunt etatem: ideo nõ fit nostrũ extendere: prout dicebat Bald.⁊ Ange.in d.auẽ. dicit ꝙ ius cañ.

pubertatem ideo ꝛc. quod negatur: ꝛ non est dubiũ ꝙ impubes ex iuramento obligatur deo ad obseruantiã: ꝛ ex inobseruantia obligatur diabolo: licet Rapha. fulg. cõtra dicens ꝙ. d. c. j. de delic. loquitur in iuramẽto de preterito ꝛ male: quia loquitur generaliter. et Ange. in. l. si quis pro eo. de fideius. dicit impubes iurãs seruare contractũ peccat cõtraueniendo. et Bal. in. l. pactum dotali. C. de colla. dicit ꝙ sacramentũ impuberis habet deũ vltorẽ: nec est dicendum ꝙ nõ obliget iuramentũ ipsum pupillum cum pupillus naturaliter obligetur. l. j. ff. de noua. ideo per iuramentũ obligatur deo qui est natura naturãs tex. iũcta glo. in verbo natura. insti. de rerũ diui. §. singulorũ. ꝛ glo. in. l. respiciendũ. ff. si cer. peta. ideo generalitas. d. c. q̃uis. militet etiam in impubere cum solum se fundet in peccato: ꝛ ideo de iure cano. videtur hoc tenendum: prout ꝛ tenui legendo. d. aut. sacramenta puberũ super verbo puberũ: ꝛ ius canonicum hoc casu seruandũ est nedum apud burgum qd est de patrimonio ecclesie originaliter: sed vbiqz etiam in terris imperij per. c. licet mulieres. de iureiur. lib. vj. ꝛ ita dixi in. d. verbo puberũ.

8 † Nec ob. ꝙ actus nullus nõ potest ratificari nisi forte qñ est nullus propter solũ defectum cõsensus: prout hoc tangit Bar. in. d. l. licet. de iudi. quia respõdetur ꝙ licet hoc verũ sit regulariter: tamen in minore fallit prout voluit glo. ij. in. l. si tutor. C. in quibus casibus in integ. resti. ꝛ idem voluẽt ibi Bar. ꝛ Ang. ꝙ ꝛ voluit Bal. in. l. iulianus. §. si quis colludẽte. ff. de acti. emp. dicens ꝙ licet iudicialia nõ habentia sua substãtialia nequeant ratificari vt habetur in. l. fi. C. si aduer. rem iudi. prout ſm eum. dicit Cy. in addi. nisi dicẽs ꝙ hic gesta nõ erant nulla propter rigorẽ iuris conseruandũ: sed fauore vnde videtur ꝙ possit ratificare. arg. l. vulgo. de admini. tu. ꝛ quod no. in. l. cum ꝛ minores. C. si aduer. rem iudi. ꝛ in. l. nõ eo minus. C. de procu. ſm eum ex cuius dictis possunt sumi due rationes quare fallit in minore ꝙ potest ratificare actum nullũ vna fauore minoris cuius fauore al's inducitur ꝙ actus valeat in sui fauorem ꝛ non in eius odium: alia quia est actus nullus iure speciali. Ideo illa nullitas facilius potest remoueri. quia iura specialia facilius tollũtur quã iura cõmunia. l. eius militis. §. militia missi. de mili. testa. Et quod actus nullus ex alio quam ex defectu cõsensus possit per minorem ratificari probatur in toto titulo. C. si maior factus. deficit enim decretum ꝛ forte causa: ꝛ tamen ratificatur. Ex quibus puto quod Julianus non foueat iustitiam. Laus deo.

Summarium super consilio. clxxxviij.

1. ☞ Cõpromissum ꝛ remissio ad iudiciũ cõscientie arbitrorum an se ad transactionem extendat que precedit cõpromissum que venit tanq̃ antecedens dato ꝙ dicatur laudandum iuxta tenorem transactionis ꝛc. nu. seq. per totum.
2. Appellari an ꝛ qñ possit a iudice cõscientie nec reclamari. nu. 5.
3. Interpretatio instrumenti obscuri fit cõtra eum qui nititur ex eo.
   Laudum vel sententia non debent extra libellum ferri.
4. Recursus se habet ad instar appellationis.
   Argumentum ab absurdo est validissimum.
6. Instrumentũ notarij non condemnati de falso licet falsum al's notarius cõmiserit valet.

Consilium. clxxxviij.

In nomine dñi nostri Jesu christi.

1 † In presenti causa vertẽte inter ser Sebastianum ꝛ Thomã quondã ser Bartholomei ex vna parte: et Gabrielem ꝛ dominam Bernardinam quondam ser Nicolai ser Bartholomei ex altera parte: super laudo inter eos lato ꝛ sententia super recursu lata et appellatione inde secuta. Licet in multis pretẽdant se lesos ꝛ quidẽ enormiter dicti ser Sebastianus ꝛ Thomas: que omnia discutiendi nõ datur otium ad p̃sens alijs arduis occupatus: solũ in presentiarũ a me queritur vtrũ dicti arbitri potuerint laudare et subsistere debeat laudũ latum sup quinta parte olim obuenta Petropaulo de hereditate ser Bartholomei super qua per arbitros est declaratũ qd ptinet pro duabus partibus ad dictos ser Sebastianum ꝛ Thomã ꝛ pro tertia parte ad dictos ser Gabrielẽ ꝛ dictam Bernardinã successores ab intestato pro dictis partibus dicti Petripauli. Circa quod licet videatur prima facie dicendũ ꝙ potuerint sup eo laudare ꝛ laudũ subsistere debeat attẽta lata forma cõpromissi. Fecerũt enim inter se dicte partes plenũ cõpromissum super omni lite causa ꝛ controuersia que esset vel esse posset inter eos vsqz in diem tũc presentẽ causa et occasione bonorum cõmunium seu alio quocũqz titulo. Profecto in hac parte de diuidendis bonis paternis cõmunibus agitur: nam portio olim obuẽta Petropaulo in bonis paternis nõ erat diuisa a portionibus alijs dictorũ cõpromittentiũ: vnde siue dicta portio ptineret ad solũ dictum ser Sebastianũ iuxta tenorẽ instrumẽti cõtinentis tenorẽ testamenti dicti Petripauli instituentis insolidũ dictũ ser Sebastianũ: siue ab intestato pertineret ad dictos quatuor cõpromittentes pro portionibus de quibus. s. in relatione laudi: vt successores ab intestato in omnẽ euentum erant bona cõmunia: ideo veniebãt diuidenda: ꝛ sic veniebat talis diuisio in cõpromisso non tantum vigore clausule generalis ipsius compromissi ibi seu alio quocũqz titulo quantũ vigore specialis clausule cõpromissi principaliter facti sup diuisione bonorũ cõmuniũ. Ex quo in omnẽ euentum siue pro maioribus siue pro minoribus portionibus cõia erãt et qualiter essent diuidẽda seu pro quibus ratis poterat esse cõtrouersia: prout erat ratione dicte quinte partis que spectauerat ad Petrumpaulũ: ꝛ quia sup ea parte erat maior dubitatio et cõtrouersia quã super alijs: ideo alia declarauerat per transactionẽ. Et hanc partẽ in cõtractu transactionis dimiserũt indiscussam declarandum per dñm dulcem. Cum ergo cõpromiserint omnẽ controuersiam que verti posset causa ꝛ occasione diuisionis bonorũ cõmunium: ꝛ ista inter ceteras erat vna ꝛ precipua vt deprehenditur ex dicta cõtinentia transactionis: ideo ista censetur in cõpromisso cõprehensa. Et licet appareat instrumentum solẽniter transumptũ iuxta ea que habẽtur in. c. cum. p. tabellio. de fide instrumentorũ. ꝛ in aut. si quis in aliquo. C. de eden. de testamẽto in forma solẽni in quo vniuersaliter instituit dictũ ser Sebastianũ: tamẽ ex quo duo testes deponunt ꝙ ipse idem notarius qui dicitur fecisse originale instrumentũ testamenti dicebat se rogatũ de donatione omniũ bonorum facta dictis ser Gabrieli ꝛ Bernardine ꝛ legit matri dictorum ser Gabrielis ꝛ Bernardine ipsis testibus audientibus qui cõcordant in loco: ꝛ de aliquibus p̃sentibus: licet nõ allegent se in contestes specifice satis videntur posse dici cõtestes.

2 † Et licet nõ appareant deposuisse hoc idem corã arbitris: tamen potuerũt eos audire: ꝛ in cõsciẽtia credere ꝙ illud instrumentũ foret falsum: ꝛ quãdo aliquid remittitur cõscientie alicuius: quia non potest bene apparere ꝙ cõtra conscientiã iudicauerit non reclamatur iuxta no. per glo. singularẽ in. c. statutũ. §. assessorem. de rescrip. lib. vj. ꝛ si cõmittitur cõscientie iudicis non appellatur per dictã glo. prout ꝛ dicit Bal. in. l. ij. C. de sentẽ. ex pericu. reci. Petrus de perusio eius germanus in suo tractatu quarte parochialis. vj. parte principali. in fi. ꝛ in tractatu quarte episcopalis. c. ix. versi. sed queritur de tali. et Ponta. in rub. de arbitris. iij. col. nec põt superior conscientiã inferioris immutare. dicit Bal. in. d. l. ij. post Inno. in. c. per tuas. ij. de symo. Si ergo cõscientie dictorũ arbitrorum et arbitratorũ visum fuit qd dicto instrumẽto tanq̃ falso nõ esset credendũ: nõ videtur qd possit impingi aut retractari: et licet in transactione fuerit iste articulus remissus iudicio ꝛ declarationi dñi Dulcis: tamẽ ex quo iudicium nõ erat redditum remanebat cõtrouersia: ideo censeatur esse cõmissum dictis arbitris: et maxime quia nõ facta declaratione nõ videbatur ꝙ posset cõgrue diuidi bona ex quo non cõstabat quota portio obuenerit vni ꝛ quota alteri. Et qui vult vnũ censetur velle omne id sine quo illud expediri non põt. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ad legatũ. ꝛ. l. ad rem mobilẽ. de procura. cum si. idcirco volendo ꝙ diuidãtur bona cõmunia videntur voluisse ꝙ declararentur portiones ꝛc.

Tamen his nõ obstantibus cõtrariũ puto de iure verius: quia declaratio huius articuli erat in transactione cõmissa iudicio ꝛ declarationi dñi Dulcis: vt. s. est dictũ ꝛ conuenerant in trãsactione ꝙ quelibet partiũ obseruaret id qd per eum iudicatum ꝛ declaratũ: vnde de hac portione fuerat sub cõditione transactũ iuxta. l. fi. C. de cõtrahen. emp. ꝛ. l. j. ff. de leg. ij. cum simi. Nec videtur a dicta transactione recessum. arg. l. eum qui mutatã. ff. de proba. ꝛ maxime in tam breui tempore quia. xiij. Januarij facta fuit transactio. ꝛ. xx. die eiusdẽ mensis factũ fuit cõpromissum. Quinimmo ex forma cõpromissi demõstratur ꝙ dicti cõpromittẽtes nolebãt a forma trãsactionis recedere. Cum in fine cõpromissi deputauerint consultorẽ in omnibus rebus dubijs ꝛ varietatibus non declaratis ꝛ nõ discussis aut nõ specificatis in dicta trãsactione: per que verba ostẽditur ꝙ intẽdebant nõ recedere a trãsactione: sed potius illi stare. Et ideo cum iste articulus huius qnte partis esset specificatus in transactione ꝛ discussus ꝛ satis declaratus: quia declaratũ erat ꝙ de ea fieret quicquid iudicabitur per prefatum dñm Dulcem. quid enĩ si sub alia cõditione fuisset dicta quinta pars assignata vni ꝛ sub alia conditione alteri nonne diceretur declaratũ super tali articulo? Nec potuissent arbitri stante forma compromissi aliter super dicta quinta parte aliter disponere: ita ꝛ nõ potuerũt hoc casu cum sub cõditione fuisset de dicta portione dispositum quid agendũ ꝛ cui assignanda veniret: attento ꝙ licet in cõpromisso sit data ampla ꝛ plena potestas dictis arbitris laudandi ꝛ arbitrãdi de iure ꝛ veritate ꝛ equitate: ꝛ de facto ꝛ de conscientia. Tamẽ dicta potestas est limitata cum hoc ꝙ iuxta tenorẽ et continentiã dicte trãsactionis fieret per illam clausulã positam post dictã latã cõcessionem potestatis cõcessam videlz ibi et iuxta tenorẽ et continentiã transactionis al's inter ipsas partes facte de qua ꝛc. Que clausula moderat ꝛ restringit precedẽtia cum in fi. posita omnia precedentia determinet. l. talis scriptura. de lega. j. l. iij. §. si filius. de libe. et posthu. ꝛ. c. secũdo requiris. ꝛ. c. inquisitioni. de accusa. cum simi. voluerũt itaqz cõpromittentes ꝙ laudarẽt ꝛ arbitrarentur ipsi arbitri ſm tenorem ꝛ continentiã transactionis per dictam clausulã et per id qd in fine subditur dum eligatur cõsultor super nõ discussis per transactionẽ quasi super transactis nõ indigerent cõsultore: quia nõ habebant a transactione recedere. Licet recesserint ꝛ cõsultore vsi nõ fuerint. Ex quo datur intelligi eorum bona

3 bona mens ⁊ cõscientia seu vt rectius loquar in cõsciẽtia.† Cõfert ad premissa: quia verba cõuentionũ in dubio interpretatur cõtra eum qui nititur ex eis.l.labeo.⁊.l.si in emptione.in prin.ff.de contrahenda emp.⁊ qd habetur in.l.veteribus.C.de pac.⁊.l.quicquid astringende.de verb.obli. Ideo cum omnis vis laudi dependeat a cõpromisso.l.nõ distinguemus.§. de officio.ff. de arbitris.⁊.l. si cũ dies.§.plenũ.eo.ti.illi qui nitũtur ex laudo nitũtur ex cõpromisso. Ideo verba cõpromissi interpretãtur cõtra eum. Et sic ex pdictis laudum in hac parte fuit nullum:⁊ per cõsequens sentẽtia iudicis cõfirmatoria fuit iniqua:⁊ per cõsequens rescindenda: prout enim arbitri quorũ potestas dependet a cõpromisso nõ possunt se vltra extendere.d.§.plenũ.⁊.d.§.de officio.et arg.c.cum olim.cum si. de offi.delega.ita nec iudex recursus habet vlteriorem potestatẽ cum solum habeat cognoscere de iustitia vel iniustitia arbitrorũ et non pronũciare vltra cõtenta in cõpromisso. Prout iudex appellationis nõ potest cognoscere de his que nõ fuerunt petita a primo iudice: vt in.c.examinata.de iudi.l.edita.C.de eden.⁊.c.licet hely.de symo.⁊.c.qualiter ⁊ quando.de accu. quia sententia primi iudicis esset nulla si vltra petita pronũciaret no.per Bar.in.l.j.C.de erro. cal.vbi dicit ꝙ quia sentẽtia dependet a petitione habet ad eam necessariam relationem: ideo error in libello censetur contineri: et expresse in sentẽtia: ⁊ cõtentus in prima sentẽtia censetur cõtineri in sentẽtia scda lata sup causa appellationis: prout ipse Bar. dicit

4 in.l.j.ff.que sententie sine appel.recip.† Idcirco de primo ad vltimum cõcludendo sentẽtia appellationis habet necessariã relationem ad petitionẽ porrectã primo iudici: quia ad illã habebat relationem prima sentẽtia: adeo ꝙ si iudex appellationis pnũciasset vltra cõtẽta in petitione ipsa oblata primo iudici esset nulla indubie: ita et sententia super recursu lata cum recursus habeat instar appellationis.l.nõ distinguemus.§.cum quidã.ff.de arbi. Bar.in l.si societatẽ.§.arbitrorũ.ff.pro socio.Bal.in.c.j.quo tẽpore miles in vsibus feu.⁊ Specu.in titu.de arbi.§.j.nõ possit ferri nec se extẽdere vltra deducta in cõpromisso ad qd habet necessariã relationẽ ipsa prima sentẽtia al's resultaret quoddam absurdũ: nam partes que dant latissimam potestatẽ arbitratoribus super certis rebus possent ratione eiusdẽ potestatis iudicari super alijs rebus super quibus nõ dedissent parẽ potestatẽ ⁊ voluissent ꝙ in eis ⁊ in procedendo: ⁊ in sentẽtiãdo seruaretur ius cõmune ⁊ iuris ordo ⁊ rigor cui ab equitate nõ esset de iure derogatum iuxta ea que habentur in.l.placuit.C.de iudicijs.⁊ in.l.j.C.de legi. Arg. autẽ ab absurdo in iure est validissimũ.l.nam absurdũ.ff.de bo.liber.l.scire.§.aliud.

5 de excusa.tuto.cum si.† Ex his itaqꝫ cõcludendũ ꝙ dicta sentẽtia lata super recursu fuit nulla vel saltem iniqua:⁊ per cõsequens partes iudicis aditi sup appellatione a dicta sententia sunt in pronũciando bene appellatũ ⁊ male iudicatũ: ⁊ successiue in pronũciando dictum primũ laudum in hac parte inefficax. Non obstantibus adductis in contrariũ que maiori ex parte sunt sublata per adducta.s.pro hac parte.nõ enim obstant verba lata cõpromissi.s.ponderata: quia plena ⁊ ampla potestas fuit arbitratoribus cõcessa circa cõtenta in cõpromisso: sed transacta non cõtinebantur in cõpromisso merito ⁊c. Vel fuit data ampla ⁊ lata potestas dũmodo seruaretur tenor ⁊ continentia transactionis. qd in idem recidit: sed dictum laudũ non fuit latũ iuxta tenorem ⁊ cõtinentiã transactionis in hac parte: vt.s.deductum est merito ⁊c. Et ita etiam potest respõderi ad id quod dictum est circa cõmissionem cõscientie: quia in hac parte restringitur dũmodo nõ recedatur a tenore ⁊ cõtinentia transactionis per predicta: ideo non est opus instari an possit recurri ad superiorẽ in cõmissis cõscientie circa quod glo.in.c.j. de iure patro.tenet ꝙ sic ⁊ allegatur pro cõtraria ad glo.in.d.§.assessorem.⁊ Bal.in.l.j.C.de rebus credi.dicit ꝙ aut sumus in re parui preiudicij: ⁊ procedit glo.in.d.§.assessorẽ aut in re grauis pĩudicij: et pcedit glo.d.cle.j.fm eum. Et licet superior nõ possit remouere conscientiã inferioris: tamẽ male seu erronee cõscientie est cõsulendum vt deponatur.dicit Bal.in.d.l.ij.C.de sentẽ.ex peri.reci.post

6 Inno.in.d.c.per tuas. el scdo.† Nec ob. ꝙ vltimo loco dicebatur qd non poterat fieri diuisio inter partes nisi cognosceretur quota pars pertineret ad vnũ et quota portio ad aliũ: quia immo in casu isto id negatur. Nam poterat hereditas Bartholomei diuidi in quinqꝫ partes ⁊ illi quinte parti attribuere certa bona diuisa: put attributa fuerunt in laudo: ita ꝙ per dñm Dulcem iudicabitur ex testamẽto pertinere ad ser Sebastianũ sin sua: sint secus et sic ꝙ ab intestato succedatur tunc censeantur diuisa: prout diuisa fuerũt in laudo: et omnia de plano procederent dñs autẽ Dulcis si iudicabit arbitror ꝙ iustitia mediãte iudicabit pro testamẽto: quia dicti duo testes nõ probant dictã donationẽ: nec instrumentũ. Non enim legerunt sed audiuerunt ipsum legere forte nõ fideliter legebat: vel forte illa scriptura non habebat solẽnia instrumẽti. Item variare videntur in tempore: nec puto minus suspicãdum de illis testibus quã de instrumento. Maxime cum dictũ transumptũ fuerit extractũ post obitũ notarij: al's ipse extraxisset: ita ꝙ notarius ipse nihil ex falsitate lucratus fuit. Et falsitates hmõi non solent fieri pro nihilo: ⁊ argumentũ a solitis est bonum.l.fi.C. de fideius.

glo.in.l.j.C.de arbi.etiam in materia probationis glo.⁊ Bal.in.l. neqꝫ natales.C.de pba.⁊ glo.⁊ doct.in.l.non hoc.C.vnde legi. Et insuper instrumentũ notarij non condemnati de falso: licet falsum al's cõmiserit valet prout volunt Bar.Bal.Ang.Saly.⁊ Rapha. in.l.si quis ex argẽtarijs.in prin.ff.de eden.ꝙ et voluit Inno.in.c. fraternitatis.de hereti.⁊ Bar.ita consuluit fm Bal.in.d.l. si quis ex argẽtarijs.idem Specu.in tit.de instru.edi.§.restat versi.quid si tabellio. Fortius in casu isto in quo falsitas non pbatur: hoc tñ nõ est nostre necessarie discussionis. Cũ hoc decidendũ veniat iudicio dñi Dulcis: nisi p partes aut superiorẽ aliud disponaĩ. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.clxxxix.

☞ Procurator vniuersitatis vel cõmunitatis habens mandatũ cum libera administratione an possint transigere de bonis stabilibus in quorum alienatione requiritur decretum.per totum.

1 Mandatũ cum libera administratione an det trãsigẽdi facultatẽ.
2 Syndicus quando debet creari cum decreto superioris.
3 Alienare non potest vniuersitas absqꝫ decreto superioris.
4 Cõmunitas pupillis comparatur. Idem ⁊ illi qui tenent res a cõmunitate seu vniuersitate.
5 Instrumenti verba enunciatiua seu assertio notarij an probent. Congregationes fieri debent cum auctoritate superioris.
6 Lesio an videaĩ cessare posse timore future litis vel p trãsactionẽ.

¶ Consilium.clxxxix.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶† Viso dicto pũcto ⁊ copia instrumẽti mãdati dati syndicis castri fabri ⁊ instrumẽto publico trãsactionis et compositionis facte per dictos syndicos cum eorũ aduersarijs et ponderatis his que hincinde adducũtur per consultantem. Licet videatur prima facie dicendũ ꝙ dicta cõmunitas castri fabri teneatur ⁊ astricta sit stare dicte transactioni que dicitur facta sup terrenis de quibus pendebat lis inter cõmunitatem castri fabri et cõmunitates castri sancti Laurentij ville picacarum et ville fracte cum quibus seu earũ nomine facta est transactio. Nam dicta cõmunitas dedit mandatũ generale ad lites ⁊ causas cum plena ⁊ libera administratione per qd mandatũ censetur etiam cõcessa facultas transigendi sup lite ⁊ causis sibi cõmissis: vt est satis expssum in.c. qui ad agendũ.in fi.de procu.lib.vj.⁊ facit.l.procurator cui libera. ff.eo.ti.vbi Bar.hoc idem no.dicens ꝙ idem importat clausula ꝙ possit facere quicquid facere põt dñs. Et pariter clausula promittens se ratũ habiturũ omne id qd ⁊c. vt ibi latius per eum que due clausule fuerũt apposite in instrumẽto syndicatus de quo agitur. et idem in prima clausula ponit Bar.in.l.creditor.§.lucius.ff. mãdati.de scda ponit idem Bar.in.l.j.ff.de offi.procura.ces. vbi Pe. et Cy.tenent cõtra: qd ⁊ tenet glo.in.l.procuratorẽ.ff.de procura. vbi Ange.allegat Specu.velle idem ꝙ glo.cõtra Bar.⁊ idem glo. Jnno.⁊ Panor.in.c.cõtingit.de transac.⁊ Pau.de cast.etiã in.d.l. pcurator cui libera.licet pro Bar.multũ vrgeat.d.c.contingit. sed non refert: quia sunt alie clausule clare ꝙ fuit cõcessa plena ⁊ libera

2 administratio.ergo transigere potuerũt.† Nec videtur refragari si dicatur ꝙ nõ interuenit decretũ superioris sup creatione syndici: prout videtur requiri per tex.in.l.j.C.de seruis reipublice manu.⁊ tenet glo.in.l.nulli.ff.ꝙ cuiusqꝫ vniuersi.nomine.⁊ Dy.eam sequatur: quia licet illa glo.⁊ Dy.illud teneãt: tamẽ Bar.in.l.actor rem ratam habe.tenet cõtrariũ post glo.ibi.⁊ Gui.in.d.l.nulli. vbi etiã ipse Bar.idem tenet quod ⁊ tenet Panor.in.c.j.de syndico. Licet debeat de mãdato supioris congregari.l.obseruare.C.de decurio. lib.x.⁊ ibi Bar.⁊ idem Bar.in.d.l.actor.⁊ Panor.in.d.c.j.de syndico.tamẽ hoc casu videtur interuenisse: quia instrumẽto syndicatus id asseritur et in dubio standũ est instrumẽto.l.precibus.C. de fide instru. vnde nihil videtur impingi posse dicte transactioni.

3 ¶† His tamẽ non obstantibus cõtrariũ puto de iure respõdendũ ea potissima ratione: q2 in casu isto fuit facta alienatio rei ad vniuersitatem castri fabri spectantis: ⁊ licet in creatione syndici forte regulariter nõ requiratur decretum superioris: tamẽ secus est vbi syndicus creatur ad alienandũ rem vniuersitatis per.l.j.C. de seruis reipublice manu.⁊ no.Bar.in.d.l.j.⁊ in.d.l.nulli. et in dicta.l. actor. non enĩ possunt bona vniuersitatis hmõi alienari sine decreto superioris: vt.d.l.j. et in.l.fi.de venden. rebus ciui.lib.x. ideo in dando mãdatũ ad alienandũ requiritur decretũ superioris: et casu

4 quo nõ requireretur cõstitutioni syndici.† Tamen requiritur in alienatione per illã legẽ.et quia vniuersitas equiparatur pupillo. dicit Bar.in.d.l.nulli.per not. per glo.in.l.j.§.ꝙ si nemo.eo.ti. et per.l.rempublicã.C.de iure reipublice lib.x.et licet.d.l.fi. de rebus ciui.nõ alie.⁊.d.l.j.C.de seruis reipublice possit dici ꝙ loquãtur in bonis ciuitatũ: tamen Bar.loquitur generaliter in vniuersitate: ⁊ ita glo.d.§.ꝙ si nemo.⁊ ipse Bar.in.l.ciuitas.ff.si cer.peta. specialitatem illius legis trahit ad quãlibet vniuersitatẽ.⁊ idem glo. ibi et Jaco.de are.sequens glo.idem ibi Ang.transiens cum Bar.qd saltẽ procedit in vniuersitate: adeo magna ꝙ eius negotia exercet per alios puta per administratores vel consilium: nam tunc cõparatur ciuitati: prout voluit Bar.in.l.res publica.C.ex qbus causis

maior. volēs ꝙ prout res publica ciuitatis habet in integ. resti. ita et alie vniuersitates que negotia sua expediunt per alios: ⁊ ita cōmuniter omnes tenent ibi. ⁊ in d.l. ciuitas. vbi Jaco. but. facit dictam dist. inter vniuersitatem magnā que sua negotia expedit per alios prout castra per syndicos et ꝓpositos: quia nimiū difficile et quasi impossibile foret ꝙ pro singulis negotijs omnes cōgregarētur ⁊ eadē opi. approbat ibi Richar. de saly. ⁊ est equitati ⁊ rationi cōsona ſm Raph. qui ita trāsit. ⁊ idem cōcludit ibi Bal. in recollectis: ⁊ in effectu idem cōcludit in lec. licet per alia verba: ⁊ idem tenent doct. prout ibi dicit Pau. de cast. idem tenēs ⁊ idem finaliter videtur velle Pōta. licet primo sequatur Bar. qui magis generaliter equiparat collegia ciuitati: sed nō refert quo ad propositum nostrū: quia vtraq; opi. cōcludit in casu nostro dictā equiparationem. Cum itaq; in alienatione rerū immobiliū pupilli vel ciuitatis requiratur decretū iudicis: vt. d.l. fi. de rebus ciui. alie. ⁊ d.l.j. de seruis reipub. ⁊ ff. de rebus eo. per totū: ita ⁊ in rebus castrorum et aliarū similiū vniuersitatū requiratur decretū superioris vt alienatio valeat per pdicta: ⁊ prout in simplici alienatione: ita ⁊ in trāsactione requiritur: vt not. per glo. ⁊ doc. in l.ij. C. si aduer. transac. Et ideo quia in trāsactione de qua agitur super re immobili facta non interuenit decretū: ideo transactio nō nocet: ⁊ casu quo valeret ⁊ obstaret dicto castro fabri haberet dictū castrū resti. in integ. per. d.l. res publica prout tenent ibi Bar. ⁊ doct. cōmuniter volentes qd vniuersitates hmōi quarū negotia cōmuniter expediuntur per homines particulares si ledūtur habent restitutionē in integ. et in hoc fere omnes cōcordant. Quinimmo ⁊ parue vniuersitates que quotidie cōgregantur vult Jaco. de are. ꝙ habeant restitu. in integ. si leduntur. dicta em̄ distinctio inter paruā ⁊ magnā vniuersitatem nō probatur iure nec ratione: quia in parua etiā non reperitur cōsensus verus: nec vera negligentia sed ficta cum multi sint pupilli ⁊ infantes qui nō cōsentiunt quinimmo nec possunt cōsentire quorū fauore castri ⁊ ville quantūcūq; parue merentur resti. in integ. ſm Bal. in d.l. res publica. Preterea videmus qd legatus municipij restituitur vt ibi not. ⁊ est tex. in l.j. eo. titu. ergo fortius municipiū: quia ppter qd vnūquodq; ⁊ illud magis aut. multomagis. C. de sacrosan. eccle. ſm eundē Bal. qui hoc firmat qd ⁊ firmat ibi Saly. Et idem tanq̄ equū videtur tenere Jo. and. in addi. spe. in titu. de resti. in integ. prout refert ⁊ sequitur Pau. de cast. in d.l. res publica. accedat opi. glo. Jaco. de are. in d.l. ciuitas. et Bar. ibi ⁊ Ponta. quorū opi. procedat saltē in vniuersitatibus que habent infantes ⁊ personas que nequeunt cōsensum adhibere per rationem Bal. ⁊ distinctio Jaco. but. ⁊ sequaciū procedat in alijs vniuersitatibus puta in vniuersitate scholariū in vniuersitate mercatorum campsorū ⁊ hmōi vel procedat in his qui emunt salinas vel alios redditus ex publico de qbus in l.j. §.j. ff. qd cuiusq; vniuer. nomine in quibus exēplificatur in d.l. ciuitas membrū illud Jac. but. de paruis collegijs: ⁊ nō procedat in castris vel alijs similibus vniuersitatibus in quibus sunt infantes ⁊ mulieres que nō interueniunt in vniuersitatis cōgregatione. Et tamen etiam de earum lesione et preiudicio agitur. Et maxime si cōsuetudine vel statuto disponatur ꝙ nō requiratur ꝙ interueniāt due partes totius vniuersitatis: sed sufficiant tot vel tales ⁊ tales ⁊c. itaq; puto qd dicta vniuersitas castri fabri sit talis ꝙ in alienatione rei sue requiratur decretū iudicis. Item ꝙ si lesa fuit: prout presupponitur haberet resti. in integrū si trāsactio valuisset. Aduertendū etiam est ꝙ etiā in alijs negotijs vniuersitatum nōnulli tenent ꝙ in creatione syndici debet interuenire auctoritas vel cōfirmatio superioris prout tenet gl. in d.l. nulli. ⁊ inter ceteros velle videtur Jmo. in l. si quis mihi bona. §. iussum. de acqui. heredi. licet possit aliter intelligi voluit etiam Bal. in d.l.j. C. de seruis reipub. ma. ꝙ requiritur auctoritas iudicis nisi eorū propositi habeant iurisditionē ⁊ ita videtur intelligendū ꝙ no. idem Bal. in l. omnes. ij. §. hoc mihi. C. de epis. et cleri. dicens qd in constitutione syndici ſm Guil. de cu. non est necessaria auctoritas iudicis. sed subdit Bal. dic ꝙ prepositus habet instar iudicis puta abbas abbatissa prior alicuius cōuentus et similia: sed si est vniuersitas que nō habet prepositum puta aliqua villa non posset cōstituere syndicū nisi haberet vicariū qui teneat ibi instar iudicis. Licet autē dictum castrū habeat superstites ſm ꝙ asseritur in instrumēto syndicatus. Tamē nō puto ꝙ sint tanq̄ caput vniuersitatis ita ꝙ habeāt instar iudicis. Maxime quia video non nominatos primos: neq; inter primos saltem Thomas

5 Luce vnus ex superstitibus. † Item Pau. de cast. in d.l. nulli. dicit pro concordia ꝙ aut sunt vniuersitates que non recognoscunt superiorē ⁊ procedat opi. Bar. ꝙ cum requiratur interuētus iudicis: aut sunt vniuersitates que sunt subdite ⁊ tunc secus. Et hoc tenendo nō obstat ꝙ in instrumēto dicitur ꝙ congregatio fuit facta de licentia potestatis treuij: quia respōdetur ꝙ illa verba enunciatiua actus alio tempore gesti in instrumento prolata nō probant: quia instrumentū non probat nisi gesta tēpore instrumenti vt no. Inno. in c. qm̄ contra falsam. de pba. ⁊ Bar. in l.j. C. de fide instru. et iure aste fisca. lib. xj. ⁊ dn̄i de rota in decisio. lxx. ⁊ cōmuniter tenetur. Preterea aliud est dare licentiam vt vniuersitas cōuocetur et cōgregetur: aliud auctorizare vel cōfirmare seu approbare ea que in vniuersitate disponūtur ꝙ autem vniuersitas cōgregari debeat de mandato superioris probare videtur tex. in l. obseruare. C. de decur. lib. x. ⁊ ibi no. Bar. ⁊ etiā in l. actor. ff. rem ratā haberi aliud autē est dare licentiā vel mandatū vt vniuersitas cōgregetur aliud est approbare gesta per ipsam vniuersitatē congregatā vt de se est notissimum. ⁊ licet Bar. in d.l. actor. dicat ꝙ decretum superioris presumitur quādo vniuersitas congregatur de mādato superioris vel ipsum mandatū precedens censeatur decretū: quia respōdetur ꝙ Bar. loquitur quādo mandatū precederet ꝙ vniuersitas cōgregetur ad tale quid faciendū: ita ꝙ innotuerit superiori id qd erat faciendum in vniuersitate: tunc enim satis apparet intentio mandantis ꝙ approbare intēdebat illud factū. Sed quādo simpliciter mandat qd vniuersitas cōgregetur forte ad instantiā superstitum qui forte narrant in genere ꝙ habēt aliqua negotia vniuersitatis tractare propter que oportet cōuocari vniuersitatē non aūt declarant que sint prout plerūq; contingit ⁊ milies cōtingit in hac ciuitate in qua consiliū priorum ⁊ camerariorum semper de licentia et mandato gubernatoris cōuocatur ⁊ nunq̄ aliter. Et tamē rarissime scit gubernator ad quid conuocetur tunc nulla ratio suadet ꝙ tale mandatū precedens censeatur decretū approbatiuū eorū que in vniuersitate postea fiunt ignorāte superiore: nec hoc casu loquitur Bar. qui loquitur quādo vniuersitas de mandato superioris ad hoc est adunata: vnde intelligatur quando mandat superior ꝙ adunetur ad hoc faciendū in hoc tamen medio nō facio magnum fundamentū: maxime quia cōmuniter prouident statuta vel cōsuetudines qualiter vniuersitates cōgregentur ⁊ qualiter syndici cōstituantur: tamē generalis cōsuetudo vel statutū non traheretur ad casum quo haberet fieri alienatio rerū vniuersitatis in qbus alienandis requiritur decretū: vt. s. in primo principali medio dictū est. Animaduerto etiā ꝙ in dicto instrumēto non dicitur ꝙ homines nominati in instrumento predicto qui sunt. xxviij. numero sint tot ꝙ faciūt vniuersitatē vel ꝙ sint due partes hominū dicti castri prout solet dici in alijs instrumētis factis de gestis per vniuersitatem quādo vniuersitas vel collegiū non habet certum et vniformē numerū: nec dicitur ꝙ vniuersitas faciat. sed ꝙ dicti homines nominibus eorū proprijs ⁊ vice ⁊ nomine aliorum hominū dicte vniuersitatis. ꝙ etiā nō solet dici in alijs actibus collegiorū vel vniuersitatum: itaq; saltē si nō essent illi nominati due partes hominum dicte vniuersitatis nihil potuissent dicti syndici facere in preiudicium dicte vniuersitatis per. l. nulli. ff. qd cuiusq; vniuersi. no. ⁊ l. nominationū. de decurio. lib. x. puto tamē ꝙ hec emanauerint ex

6 imperitia notarij. † Ultimo iuuatur cōmunitas fabri: quia videtur ꝙ fuerit enormiter lesa attēto ꝙ dicta tenimēta erant in totū dicte cōmunitatis fabri: prout mihi ꝓsupponitur: ⁊ attento ꝙ per dictas cōmunitates castri sancti Laurentij ⁊ ville picacarū et ville fracte dicebatur ꝙ ad eas ꝑtinebat dimidia tenimenti de quo litigabatur ⁊ per transactionē est attributa eis maior portio: cum eis attribuātur tres partes de quatuor partibus vbi ipsemet pretenderent habere tres partes de sex partibus sunt tamē aliqua in totum reseruata dicti cōmunitati castri fabri que essent considerāda vtrum sint tante estimationis qd correspondeant illi maiori parti attribute dictis tribus vniuersitatibus cum quibus est trāsactum vel ꝙ faciunt cessare enormē lesionem: attento etiā dubio euentu litis ⁊ vexatione ⁊ expensis que euitantur ppter transactionē que omnia sunt cōsideranda ad discernēdum lesionem in transactione per no. per glo. Bar. ⁊ Jmo. in l. lucius. §. fi. ad treb. ⁊ per eundem Bar. in l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ in l. si quis cum aliter. de verb. obli. ⁊ in l. si societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio. ⁊ facit optime ꝙ per glo. in l. per diuersas. C. mādati. Et licet nōnulli teneant ꝙ etiā habita dicta lesione nō rescindatur transactio remedio. d.l. ij. C. de rescin. ven. vel simili: tamē omnes cōcordāt ꝙ vbi interuenit dolus rescindatur. Dolus autem solet presumi ex enormi lesione: prout doct. no. in d.l. si quis cum aliter. ⁊ in c. quintauallis. ⁊ in c. cum contingat. de iureiur. ⁊ in d.l. si societatem. §. arbitrorū. vbi Bar. vult qd sufficiat minor lesio quādo actus per aliū geritur quā quando per seipsum: facit quia nō videtur venire in generali ⁊ libera cōmissione id qd verisimiliter non fuisset cōmissum in specie. ar. d. regule in generali. ⁊ l. qui peculij. ff. de pecu. Hoc tamen totū videtur iudicio iudicis cōmittendum: qui habet arbitrari: an sit tanta lesio qd dolus coniecturetur cum dolus ex perspicuis indicijs arguatur. l. dolum. C. de dolo. alia itaq; prima fundamēta sunt magis secura: non enim video quanta fuerit lesio. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxc.

☞ Emphyteosis stipulata pro se vsq; in tertiā generationē an eo stipulatore decedente superstite filia et nepote ex filio masculo premortuo deferatur filie primiori vel nepoti masculo. per totū.

1 Nepos conceptus post aui mortem an ei agnascatur.

Cōtrahentes videntur velle regulari scdm iuris cōis dispositionē.

2 Generationis vel generātis seu generis aut generalitatis appellatione qui veniāt an vero generata vel generāda etiam in stipulatione facta pro se ⁊ suis in tertiam generationem. nu. seq.

Generationis

3 Generationis appellatione non veniunt nati ex femina nec esse de progenie vel sanguine.
Progenies nomen sonat proprie in agnationem.

4 Succedunt filius ⁊ filia eorum parentibus ascendẽtibus exclusis collateralibus iure cõmuni.

5 Diuisio est in arbitrio iudicis et fieri debet ne patrimonij vires confundantur.

Consilium.cxc.

In nomine dñi nostri Jesu christi. † 1 Pluries super hac consultatione cõsultus dubitaui: semp tamẽ fui sententie quã firmare intendo. videtur enim prima facie dicendum ꝙ dicta dña Cornelia ⁊ dicta dña Mariana filie dicti accursij preferãtur in dicta re emphyteotica dicte Felici nepti ex filio dicti Accursij: nam ipse Cornelia et Mariana sunt proximiores ipsi accursio stipulanti: et ideo videtur ꝙ deficiente masculo ipse insolidũ veniant. arg. l. cum ita legatur. §. in fideicõmisso. ⁊ l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. ⁊ l. fi. C. de verb. sig. Facit quia stipulator censetur se conformare cũ dispositione iuris vt qui succedit ab intestato ipse succedat ex dispositione inter viuos vel vltima volũtate per nomina collectiua que cõprehendũt plures psonas que gradatim inuitãtur ab intestato: prout voluit Barto. loquens in similibus terminis emphyteote stipulationis in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de oper. libe. cuius theoricam refert et approbat Innõ. in. c. potuit. in fi. de loca. ⁊ in. l. fi. ff. de cõdi. ⁊ demõ. idem Bar. in cõsi. incip. quidã accepit a quodã abbate al's questio ista habet duo dubia in ordine mihi. cxxxij. ⁊ al's in simili post Dy. tenent Bar. Ang. Rapha. cuma. et Pau. de cast. in lec. paduana in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad trebel. Pe. de ancha. post Bald. in. l. tres fratres. ff. de pac. ⁊ sparsim doct. in multis locis ideo cum dicte Cornelia ⁊ Mariana sint successure dicto stipulãti saltẽ pro duabus partibus cõcurrẽtes cum Felice nepte: ⁊ fortasse preferrentur in totũ si felix predicta fuit cõcepta post mortẽ accursij stipulatoris per. l. j. si quis proximior. ff. vnde cogna. ⁊ l. fi. ff. vñ legi. et. l. paulus. §. paulus. de bo. liber. Et licet dicta Felix sit proximior dicto Felici eius patri ad quẽ deuenit dicta emphyteosis: tamen dicte Cornelia ⁊ Mariana sunt proximiores accursio stipulanti. Et hoc videtur attendendũ: prout voluit Bal. in quodam cõsilio incipiente premissis verbis statutorũ in quo cõcludit ꝙ si emphyteosis venit in partẽ vni ex fratribus illo decedẽte nõ succedit sibi in emphyteosi eius proximior si est alius proximior stipiti qui emphyteosim quesiuit pro se et sua generatione. Et attenta ratione que põderatur in pũcto pro parte dicte Felicis. s. ꝙ ipsa sit generatio masculina ex quo generata a masculo descẽdẽte ex ipso stipulãte: ita etiã dicte Cornelia ⁊ Mariana pari ratione possent dici generatio masculina ipsius accursij. Et ꝭm hoc dictus Felix nõ debuisset pferri ipsis Cornelie: ⁊ Mariane: ⁊ si tenuit videt̃ attenta dicta ratione tenuisse iniuste ⁊ indebite: ⁊ ideo per hãc viã ipse succedãt 2 saltẽ in duabus partibus de tribus in dicta emphyteosi. † His tamen nõ obstantibus cõtrariũ puto de iure respõdendũ. nam dicta emphyteosis deuoluta fuit insolidum ad dictum Felicem filiũ masculum. nam aduertendũ est ꝙ noĩa verbalia: prout est verbum generatio habent significationẽ actiuam ⁊ passiuam ꝭm grãmaticos. l. filiusfa. ff. de testa. ⁊ ibi glo. et insti. de heredũ quali. et diffe. §. testamẽti factio in terminis autem hmõi solet vt plurimum poni passiue pro persona generata prout dicit Bar. in aut. qui rem. C. de sacrosan. eccle. ⁊ in cõsilio ꝙ incipit cõcessa alicui emphyteosis: er ideo dicitur cõsuluisse Imo. in cõsilio ꝙ incipit in casu premisso anteꝙ veniã ⁊ idem vult Bal. in aut. defuncto. C. ad tertul. ⁊ Bal. in. d. l. cum acutissimi dicit ꝙ generãs dicitur psona genus dicitur parẽtela generalitas dicit̃ illa qualitas in abstractu idest in intel3 lectuali sumpta in omni psona in qua representatur generans ⁊c. ꝭm Bal. ibi. † Et sic generatio masculina dicitur masculus ⁊ nõ femina: licet generata ex masculo. Facit optime quia non prefertur ipsa generatio: prout est in actu actiuo generãdi: sed prefertur psona generata: itaq3 illa verba preferẽdo semper generationem masculinam necessario significant personã generatam: ideo masculus sit generatio masculina. Pro quo facit: quia multi tenẽt ꝙ appellatione generationis non veniant nati ex femina: prout videtur velle Bal. in. l. cum acutissimi. in lec. antiqua. C. de fideicõmis. ⁊ videtur tex. in. c. vbicũq3. de penis in. vj. Et facit optime quia nõ dicuntur de genere ascendẽtis. l. j. ff. de iure immu. ⁊ Bar. ibi: et in. l. quia tale. ff. solu. matri. ⁊ tex. iuncta glo. in verbo generi. in aut. de incestis nup. in prin. ad idem tex. cum glo. in. l. j. ff. de proba. Facit quia nati ex femina nõ dicuntur ex sanguine. l. consanguinitatis. et. l. lege. xij. tabu. C. de lega. here. Item nati ex femina nõ dicũtur de progenie: quia verbũ progenies proprie sonat in agnationem: prout dicit Ponta. in. l. j. in prin. ff. ad sylle. allegat. l. fi. C. de dotis promis. iuncta. l. dedit dotẽ. ff. de colla. bonorũ. Item ꝭm phylosophos naturales in generatione nõ requiritur semẽ mulieris: put refert ⁊ sequitur Fede. de senis in cõsi. ccxl. ⁊ Panor. in. c. fraternitati. de eo qui cog. cõsang. vxor. sue. Et vidi pluries pro hac parte consultũ. et si hoc est necessario ponitur pro persona generata qm̃ al's non possumus verificari verba illa generatio feminina. Sed quicquid sit de dicto articulo an videl3 appellatione generationis veniat descendens ex femina in terminis nostris videtur clare tenendum ꝙ preferri debuerit dictus Felix: qui est ex omni capite generatio masculina ꝙ non cadit in feminis que saltẽ passiue non possunt dici generatio masculina facit aut. itaq3. C. cõmunia. de succes. ⁊ ita est verisimile ꝙ fuerit de mẽte stipulãtis. Hoc psupposito ⁊ firmato ꝙ dicta res emphyteotica de iure deuenerit ad dictũ Felicem filiũ masculum: tũc resultat ꝙ prout felix ipsa succedit patri in hereditate: ita et succedat in emphyteosi. nam maxima suadet equitas ꝙ bona deuoluta ad patrẽ transeant ad suos filios et filias: adeo ꝙ notabiliter inquit Bal. in consilio incip. pmissis verbis statutorum. ⁊ penul. col. mihi in ordine. xxxij. ꝙ qñ pater disposuit ꝙ alique res vadãt de liberis in liberos si vnus ex liberis decedit pluribus relictis liberis donec superest aliqs ex vna linea succedunt superstites illius linee in portione que deuoluta fuit in eius parentẽ ⁊ finita illa linea de numero tũc illa portio deuoluitur ad alios de alijs lineis ꝭm eum ⁊ prout in portione dicitur idẽ dicendum est in toto si tota res ad parentẽ deuoluta fuit quia idẽ iuris de toto quo ad totũ ꝙ' de parte quo ad partem. l. que de tota. ff. de rei vendi. c. pastoralis. versi. si quis cum totũ. extra. de offi. delega. et. l. qui scit. ff. de vsur. ꝙ ⁊ pbatur per casum in. c. j. de natu. succes. 4 feu. ⁊. colla. vbi est tex. multũ notabilis. † Facit etiã optime. l. cum auus. ff. de cõdi. ⁊ demõ. Et pari ratione videtur dicendũ quando ex iudicio stipulãtis tota emphyteosis est deuoluta ad vnũ. s. ꝙ in tota succedant eius descendẽtes. Et maxime quia ex forma stipulationis vnus succedit alteri nõ ipsi stipulanti dũtaxat: ⁊ sic verba sonant ꝙ succedentes consequãtur tanꝙ inuicem successores. ⁊ sic mortuo Felice predicto superstites succedunt in re emphyteotica ipsi Felici nõ immediate ipsi Accursio: prout significant illa verba vnũ alteri succedendo: sed decẽtius est ꝙ filia succedat patri quam sorores fratri: ideo ipsa felix succedat in tota pdicta emphyteosi. Et hoc modo testator se cõformat cũ dispositione iuris cõmunis: q2 ius cõmune vult ꝙ in bonis patris succedat filius ⁊ filia priusꝙ sorores. aut. in successione. C. de suis ⁊ legi. ⁊ aut. cessante. C. de leg. heredi. ꝙ procedit etiã in deuolutis per auũ ad eius filiũ: ita procedat in hac emphyteosi per auũ. s. accursiũ quesitũ eius filio Felici. Et sic sit cõclusio ꝙ integrũ palatium emphyteoticũ sit dicte Felicis. Non obstãtibus adductis in cõtrariũ que vere nõ obstant: non enim obstat ꝙ dicebatur qđ admittũtur proximiores: quia fateor sed intelligitur de proximioribus ei cui quesita est ipsa res non de proximioribus stipiti qui acquisiuit per supradicta: attẽditur em̃ ordo successionis ab intestato: sed succedens primo heredi succedit etiã auctori primo per. l. fi. C. de heredi. insti. itaq3 etiam nõ obstat immo facit pro illud. arg. ꝙ stipulans censetur se conformare cum dispositione iuris prout ⁊. s. deductũ est. Et successiue pari medio respõdetur ad arg. si dicta Felix non fuit concepta in vita accursij: quia licet accursio nõ foret successura immediate ex psona sua per iura. s. allegata: tamẽ est successura mediãte persona sui patris vt de se est notissimũ. Non ob. ꝙ dicit Bal. in dicto consilio incipien. premissis verbis statutorũ: quia rñdetur ꝙ Bald. ibi loquitur quo ad portionẽ que obuenerat in partẽ filio superstiti et in diuisione fuerat cõsignata alteri filio postea defuncto cõtra voluntatẽ stipulantis emphyteosim: quia phibita erat diuisio prout ipse psupponit: vnde mens stipulãtis non videtur se conformare cum isto casu ab eo vel a lege phibito: nos ꝯo loquimur in portione que ad Felicem nunc defunctũ deuoluta fuit ex dispositione ipsius stipulantis emphyteosim cuius mens videt̃ se cõformare cum dispositione iuris in sua dispositione vt qui ab intestato succederet in hac emphyteosi si vna cum alijs bonis ad heredes ab intestato deuoluerentur pariter succedat in re emphyteotica vigore pdicte stipulationis: sed certũ est ꝙ ab intestato succedit dicta Felix in bonis hereditarijs dicte Felicis: ita et succedat hac re emphyteotica que erat 5 dicte Felicis: ex dispositione ipsius Accursij eam stipulãtis. † Itẽ in. d. c. j. de natura. succe. feu. feudũ non deuenit ex diuisione prohibita: sed ex diuisione permissa de qua diuisione permissa potuit cõcedens ⁊ querens feudũ probabiliter cogitare cum soleãt fieri diuisiones vt in titulis cõmuni diuidũ. ⁊ fami. hercis. per totos. et sepe vni vna cõmunis res applicatur tota ⁊ alteri alia res cõmunis similiter tota vel vni res adiudicatur pro pecunia. l. ad officiũ. C. cõmuni diui. l. inter coheredes. §. j. ⁊ l. antepenul. fami. hercis. ⁊ l. arbor. §. iudex. ff. cõmuni diui. Ideo mens cõtrahentiũ etiam hoc casu se cõformare videtur cũ dispositione iuris vt is succedat in re in diuisione obuenta vni sociorũ qui in residuo bonorũ ab intestato succederet. et ita concordetur Bal. qui in dictis duobus cõsilijs videtur varius. Sed non est propter varietatem casuum. Laus deo.

Summarium super consilio.cxcj.

☞ Incrementũ fluminis vi per alluuionẽ factum vel alueum cui cedat ⁊ qñ recuperari possit ⁊ quõ recuperãti incũbat onus pbãdi.

1 Alluuio fluminis quid sit ⁊ quesita per alluuionẽ non restituũtur priori domino sed sunt dño fundi cui adducitur alluuio.

2 Alueus fluminis cui cedat.
3 Seruitus tollitur per non vsum spacio.x.vel.xx.annorum.
4 Prescriptionis cursus an impediatur facti impedimento.
5 Ratio diuersitatis que potest assignari nõ tollit arguendi modũ.
6 Flumen equiparatur rei animate in prescribendo et reuertendo ad alueum.
7 Fluminis alueus quandoqꝫ facit de publico priuatum ⁊ ecõtra de priuato publicum.
8 Flumen turbidum apud nursiam de septennio in septẽnium fluit et non fluit.
9 Cõmuniter quod accidit censetur in dubio accidisse.
10 Alluuio turbida seu fluminis incremẽtũ an possit testibus ꝓbari.
11 Fluminis inundatio non facit de publico priuatum.
12 Fluminis nouus alueus quando dicatur.
13 Equitas specialis quando rigori generaliter scripto derogat non extenditur ad casum specialem.
14 Vix adiectum in oratione ad que referatur ⁊ quomodo vix quandoqꝫ pro non ponitur.nu.2.
15 Seruitus que debetur cessat sublata re seruiente qua refecta reuiuiscit seruitus.

Consilium.cxcj.

In nomine dñi nostri Jesu xpi. † Satis scrupulosa est p̃sens consultatio sup qua egregie diffuse ⁊ subtiliter primo allegatũ deinde cõsultum cõcerno etiã cum magna verborũ elegãtia: equidẽ solito stilo vtens procedam arguendo ad partes. Videtur em̃ primo aspectu dicẽdũ qđ iustitia sit pro parte Pauli: nam ex pũcti serie videtur innui ꝙ nõ probetur ꝙ de fundo Pauli fuerit detractũ a flumine et additũ fundo Martini per alluuionẽ: an vero per aluei mutationem. Si em̃ alluuio fecisset incrementũ cessaret p̃sens difficultas: nõ enim reperitur iure cautũ nec a maioribus nostris in hesitationem deductũ ꝙ id qđ alluuio adijcit fundo vicini restituatur antiquo dño sed iura simpliciter disponũt ꝙ queratur dño fundi cui adijcitur: vt.l.adeo.§.j.de acqui.rerũ domi.⁊.§.preterea ꝙ per alluuionem.insti.eo.titu.⁊.l.j.in fi.C.de allu.⁊ palud.⁊ no. Bal.in rub.ff.de rerũ diui. ꝙ quesitum per alluuionẽ non restituitur: nec in hoc distat equitas a rigore ſm eum alluuio est latens incrementum dicit tex.in.d.§. preterea per alluuionem. nam ita paulatim adijcit ⁊ applicat fundo ꝙ nõ potest discerni quid quoquo momẽto temporis applicet dicit tex.ibi ⁊ in.d.l.adeo.§.j. Qui autẽ dicit sibi quesitũ iure alluuionis videtur ꝙ probare teneatur per regulam iuris.l. ei qui dicit.ff.de proba. aduersarius enim ꝓbat ꝙ fuit suum: ideo fundatã videtur habere intentionẽ ꝙ hodie sit suũ.l. siue possidetis.C.de ꝓba.cum cõcor. Si itaqꝫ Martinus non probat qualiter quesiuit istud qđ olim probatur fuisse Pauli videtur qđ habeat succũbere. Cum reus artetur probare suã defensionẽ.l. in exceptionibus.ff.de proba. Si itaqꝫ nõ probat ꝙ per alluuionẽ quesiuit: nõ videtur posse niti nisi ratione aluei derelicti. † Idcirco discutiendũ est. an possit niti ex hoc capite circa ꝙ videtur dicẽdum ꝙ nõ quia licet stricta ratione ⁊ sic de rigore id qđ fuit alueus fluminis ⁊ postea a flumine derelinquitur efficiatur vicinorum: vt insti.de rerũ diui.§.ꝙ si naturali.⁊.§.seq.⁊.d.l.adeo.§.ꝙ si toto.et §.ꝙ si post.⁊.§.si prius.in prin.⁊.l.maritus.ff. de acqui.rerũ domi. et.l.cum vsumfructũ.ff.quẽadmo.vsusfru.amit. Tamẽ secus videtur de equitate scripta.d.§. si cuius. in fi.ibi: sed vix est vt id obtineat quem Azo. vt refert ibi glo.exponit.i. nullo modo obtineat et hoc de equitate que in hoc aduersatur iuris rigori ſm eundem Azo. cuius sententiã approbat glo.in.§. ꝙ si post.insti. de rerum diui.⁊ in.d.l.cum vsumfructũ.⁊ tangit etiam glo.in.d.l.martius.⁊ in.l.si ager cuius.ff.quibus mod.vsusfru.amit.⁊ firmat Bar.in tractatu tyberiadis in.c.iij. de alueo super dictis verbis vix est vt id obtineat et Bal.in.d.rub.ff.de rerũ diuisione.et licet glo.in.d.§.si cuius super dictis verbis ponat etiã alias solutiones. tamen alie solutiones non repugnant dicte sentẽtie Azo.quã glo. al's in pluribus locis approbat: sed illã potius limitant ⁊ moderant ⁊ Bar. in dicto tractatu de alueo super dictis verbis sed vix ⁊c.dicit quãlibet solutionẽ bonam in casu suo ⁊ ex omnibus dictis solutionibus elicit suam distinctionẽ ſm quam distinctionẽ elicienda est conclusio pro parte Pauli.s. qđ de equitate fundus qui fuit Pauli ipsi Paulo restituatur: licet occupatus fuerit per flumẽ arui: adeo qđ ſm dictam sententiã glo.⁊ Bar. equitas aduersatur rigori et cum sit equitas scripta illa preualet rigori.l.placuit.C.de iudicijs.⁊.l.j. C.de.ll.et moderni scriptores videntur cum hac sententia transire cõmuniter.s.ꝙ dicta verba vix est vt id obtineat interpretẽtur vt non obtineat et hoc de equitate: licet propria vix verbi vix repugnet.l.vix certis.de iudicijs.gl.in verbo vix ⁊ cano. in memoriam. xix.dist.⁊.c.in nostra.de procu.⁊ not.glo.in verbo vix.in proemio clemen.tamen sepe vix ponitur pro nõ tex.in.l.si iure.de leg.iij.ſm Dy.⁊ Bar.tex.cum glo.in verbo vix.in.l. vbi aũt non apparet.§. sed qui vinum.de verb.obli. Jo.and.in.d.c.in nostra.tex.cum glo. in verbo vix.in.l.si seruus lega.§.qui quinqꝫ.de leg.j.et tex.cũ glo. in.l.fi.ff.de assig.lib.⁊ in.l.tutor.ff.ad velleia.⁊ solers indagator in multis locis ita positũ inueniet: itaqꝫ nõ est mirum si glo. Bar.et Bal.⁊ ceteri sequaces: ita capiunt in.d.§. si cuius maxime cum id suadeant verba precedentia stricta ratione a contrario sensu. † Et pro hoc facit tex.in.l.si ager.in fi.ff.quibus mo.vsusfr.amit.⁊.l.si locus.ff.quẽadmo.serui.amit. que lex videtur vrgere pro hac parte iuncta.d.l.si ager.⁊.d.l. cum vsumfru. Nam ibi dicitur ꝙ seruitus restituitur ipso iure si flumẽ occupauit locũ in quo titius puta habebat seruitutẽ dũmodo nõ steterit per tantũ temporis quãto solet amitti seruitus suppleo.s.nõ vtendo ꝙ tẽpus est.x.vel.xx.an.l. corruptionem.C.de vsufru.⁊ si steterit flumen in loco illo ⁊ postea dereliquit illum locũ vbi seruitus debebatur nõ recuperatur ipso iure: sed remedio resti.in integ.vt est ibi tex.cum glo. non aũt restituitur ipso iure. quoniã seruitus etiã ex alio capite esset amissa.s. propter nõ vsum.⁊ impedimentũ facti nõ impẽdit cursum prescriptionis ipso iure.l.j.§.si quis autem propter. de iti.actu. priua.l. fi.in fi.C.de long.temp.prescrip. Sed in hac materia equiparatur seruitus realis et personalis seruitus vsusfru.in.d.l.cum vsumfructum. Item equiparatur seruitus ꝑsonalis vsusfru.⁊ ꝓprietas.d.l. si ager cuius ergo de primo ad vltimum inferendo seruitus in hac parte equiparatur ꝓprietati: ideo prout seruitus amissa ꝓpter fluminis alueum recuperatur si flumen locũ occupatum dimittit: ita pari ratione ꝓprietas fundi occupati per flumen ⁊ ꝓpterea amissi quia factus sit alueus fluminis si postea dimittitur a flumine recuperetur ab antiquo domino: similiter in.d.l.ager.in fi.probatur ꝙ proprietas amissa ꝓpter occupationem fluminis recuperatur per veterẽ dominũ per fluminis recessum. Et ex quo iura varie loquũtur non est mirandum si reducuntur ad cõcordiam per glo.⁊ doct. distinguendo inter rigorẽ ⁊ equitatem. Nec videtur posse responderi ꝙ.d.§.si cuius distinguens inter rigorẽ ⁊ equitatem loquitur quando totus fundus vicini fuit occupatus a flumine in casu nostro fuit occupata pars.⁊ licet de toto ad partem permissa sit argumentatio.l.que de tota.de rei vendi.l.qui scit.de vsur.c.pastoralis. §.si quis.cum totũ.de offi.deleg. tamẽ procedit quãdo non datur ratio diuersitatis inter partẽ et totum. Secus vbi est diuersitatis ratio.l.sed et si lege.§.adeo.de peti.heredi.⁊ ibi glo.in verbo.dimidiam.⁊.l.q̃uis.C.de distrac.pig.cum simi.allegatis per gl.in.l.qui scit.in prin.de vsur.que videtur velle ꝙ sit via brocardica at in casu isto videtur assignari posse rationẽ differentie: quia quãdo totus fundus est occupatus a flumine est dñs fundi destitutus omni remedio de iuris rigore posse a flumine quicq̃ habere ⁊ durũ videbatur ꝙ ipse totũ amittat ⁊ vicinis totum queratur flumine recedente: ideo equũ fuit eidem succurri: sed quãdo flumen fundi partem abstulit erat spes ꝙ flumen tantũdem forte aut plus ex alluuione forte restitueret: ideo talis dimissus est rigori. † Nec forte placuit iurislatori in totũ a iuris rigore recedere qm̃ ad hãc rationẽ videtur posse respõderi ꝙ dicta clausula: sed vix est vt id obtineat.in fi. posita videtur determinare non solũ casum proximũ qui loquitur quãdo totus ager fuit ab alueo fluminis occupatus: sed etiam casum superiorẽ qui magis generaliter loquitur: nam clausula.in fi. posita non ad sola proxima: sed etiam ad remota refertur.l.talis scriptura.de leg.j.l.iij.§.si filius.de libe.⁊ posthu.c.secundo requiris.⁊ c.inquisitioni.de appel.preterea in.d.l.si ager.et in.d.l.si locus nõ apparet ꝙ nihil remanserit dño agri occupati ab alueo fluminis ⁊ tamẽ alueo recedente recuperatur.⁊ propter Bar.in dicto tractatu de alueo sup dictis verbis: sed vix est ⁊c. clare determinat ꝙ id qđ dicitur in toto fundo idem in parte fundi eadẽ ratione: et licet vbi vrgens ratio differẽtie assignari posset inter totũ ⁊ partem nõ sit idem iure in parte qđ in toto: tamẽ non quelibet differentie ratio que imaginari et excogitari posset debet inducere diuersam decisionẽ in toto ⁊ in parte.nam rari casus essent in quibus aliqua ratio differẽtie non posset adduci: ecce in terminis.d.l.que de tota potest assignari ratio differẽtie: quia quãdo vendicatur tota res si fructus nõ venirent restituẽdi officio iudicis dñs quandoqꝫ esset destitutus omni remedio saltẽ speciali fructibus cõsumptis.et tamen si vẽdicat partẽ indiuisam posset fructus recuperare iudicio cõmuni diuidũ.l.iij.⁊.l.si quis putãs.in prin.⁊.§.j.ff. cõmuni diui. Et tamẽ non obstante dicta ratione diuersitatis ꝙ dictum erat in toto trahitur ad partẽ: ita ⁊ in casu isto dicta ratio non sit vrgens ad inducendã differentiã inter totum ⁊ partẽ. et maxime quia ille cui remãsit pars poterat ita dubitare de damno a flumine inferende prout sperare lucrũ.⁊ insuper ꝙ ille cui nihil remansit plus habeat per remediũ subsidiariũ quã ille cui aliquid remansit haberet ex remedio ordinario in casu dimissi aluei videtur a ratione omni alienum: ideo videtur vera decisio Bar.s.ꝙ idem iuris sit in parte qđ in toto in his terminis. † Nec etiam videtur bona responsio si quis respõderet ꝙ dictus.§.si cuius loquitur quando redit ad veterem alueũ quem dimiserat ea ratione quia quãdo reuertitur censetur nunq̃ se firmasse cum reuertitur postea ad veterem animũ: assimilatur em̃ rei animate habenti animũ.argu.l.ergo.§.alluuio. vbi tex.dicit ꝙ flumina censitorũ ⁊ sic certorum hominum vice funguntur.⁊ Bar. in dicto tractatu de alueo vult ꝙ flumina cẽsentur quodãmodo

quodāmodo prescripsisse per .x. annos inter presentes. ⁊ .xx. inter absentes cum censeatur habuisse titulum iuregentium allegādo. l. in bello. §. si quis seruum. ff. de capti. et hoc super verbis sed vix est vt id obtineat. et al's idem Bar. in eodem tractatu de alueo super verbo relicto. in fi. allegat ad propositum fluminis reuertentis. l. naturaliter. §. pauonum. ff. de acquiren. rerū domi. licet non loquatur in his terminis: prout ergo pauones qui reuertuntur non censentur vnꝙ recessisse: ita et presumatur in flumine quodammodo fuisse semp animus reuertendi. Licet ergo ita reperiatur decisum quando redit ad veterem alueū ꝙ de equitate reacquiratur veteri domino alueus dimissus: prout loquitur. d. §. si cuius. in fi. tamen non sit idem quando non reuertitur ad veterem alueum: sed vltra progreditur ꝙ dicta respōsio confutari potest: quia dicta similitudo videtur multū a remotis nec videtur bona quia simile de pauone suaderet ꝙ locus occupatus nūꝙ fuisset publicus. nam animalia mansueta que recedunt nostra esse intelliguntur et mansueta perdurare donec habent animū redeundi: ⁊ sic durante verisimiliter eodem animo censentur perdurare in eodem statu ⁊ qualitate et sub eodē dominio quibus erant ante discessum: vt. d. l. naturaliter. §. in his enim animalibus. de acqui. rerum domi. et insti. eo. ti. §. in his aūt animalibus. Et tamē secus est in flumine ꝙ non solet cōmuniter redire et sic nō habet cōsuetudinē recedendi et redeūdi. Sed casu cōtingit recedere ab vno alueo et casu contingit reuerti. Et hinc est ꝙ statim ꝙ recessit et constituit alueum dicitur alueus antiquus derelictus ⁊ mutat statum qualitatem ⁊ dominiū vetus alueus ⁊ nouus: quia primus de publico efficitur priuatus et vbi nullus erat dominus nisi forte princeps efficitur sub dominio priuatorum. Et nouus alueus vbi prius erat priuatus ⁊ sub dominio priuate persone desinit illius dominiū et efficitur publicus: prout hec omnia probantur in. d. l. adeo. §. ꝙ si toto. ⁊ §§. sequentibus. ⁊ insti. eo. titu. §. ꝙ si naturali. ⁊. d. l. martius. ⁊ alijs iuribus. s. adductis. Et sic longe sunt dissimiles isti termini fluminum ⁊ alueorum eorūdem ⁊ termini animaliū recedentium ⁊ reuertentiū.

8 † Simile qḋ adducit Bar. dum allegat. d. §. pauonum. loquitur in flumine qḋ solet habere vniformē antiquam consuetudinem desistendi et reuertendi: vt ꝺm eum cōtingit in flumine turbido apud nursiam ꝙ ex consuetudine septem annis fluit ⁊ alijs septem annis occultatur: nam tunc illis septem annis quibus nō fluit alueus remanet publicus ⁊ non diceretur alueus derelictus propter consuetudinē reuertendi: prout ibi dicit Bar. qui ad hoc allegat. d. §. pauonum. Et tunc benefacit ille. §. ⁊ sequens. §. cernos et melius facit. d. §. in his enim ⁊. d. §. in his autē. ⁊ sic dicta responsio non videtur bona. Preterea. d. l. si locus nō loquitur quādo redit ad priorem alueū: sed magis generaliter ⁊ similiter. d. l. si ager. in fi. ⁊. d. l. cum vsumfr. in qua tamen glo. vult ꝙ de equitate redeat ad primū vsufructuarium. Ex qbus omnibus videtur cōcludendū ꝙ dicta pars predij olim dicti Pauli que fuit olim occupata ab alueo fluminis pertineat hodie ad ipsum Paulum cuius antea fuerat. ¶ His tamen minime refragantibus contrarium arbitror de iure respondendū. nam premitto ꝙ presupponitur cōstare ꝙ ista pars predij sup quo litigatur fuit olim alueus fluminis ⁊ sic fuit amissa ab ipso Paulo: quia facta publica licet non simul eodem tempore. Sed immutatim in sex vel septem annis. nam ꝺm thema designatum per tantum temporis dictus locus fuit occupatus ⁊ dimissus: quia quolibet anno flumen aliquam particulam occupabat a latere Pauli ⁊ dimittebat a latere Martini: itaꝙ apparet quod licet olim fuerit Pauli: tamen desijt eius esse. Et sic ratione antiqui dominij non potest dictus Paulus se niti quasi dominiū sit continuatum oportet ergo ꝙ nitatur ratione aluei derelicti. ⁊ sic est fundamētum sue intentionis ꝙ alueus sit derelictus: ergo Paulo incūbit onus id probandi et si non probat deficit in salutari suo: ideo succumbere debet. l. actor ꝙ asseuerat. C. de proba. l. qui accusare. C. de eden. c. cum ecclesia sutrina. extra. de causa posses. et proprie. nec sufficit qḋ probetur ꝙ alueus fuit olim vno loco et hodie est alio loco: quia potest hoc cōtingere per alluuionem. nam alluuio potest auferre vni ⁊ dare alteri ⁊ sic diminuit vnum fundū ab vno latere et auget fundum ab alio latere. nam est latens incrementū ⁊c. vt. s. in prin. dictum est nec de facili potest vni fundo applicare vel accrescere quin auferat vel decrescat alteri fundo: prout ⁊ docet experientia que est rerum magistra. c. quā sit. in prin. de elec. lib. vj. ⁊. c. statutū. in princi. eo. lib. Et ratio naturalis viget quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excu. tu. Nec tamen vnꝙ derelinquit veterem alueum: sed idem alueus pedetentim ambulat differt enim acquisitio per alluuionem ⁊ acquisitio per alueum derelictū vt dictum fuit. s. in prin. et sumitur ex dictis Bar. in dicto tractatu de alueo in verbis prope ripam proprie possident. Et quando queritur iure alluuionis: licet tantum ambulet qḋ locus vbi erat prius alueus non dico prior alueus sit desiccatus ⁊ insuper derelictus locus occupatus de fundo vicini nō propterea restituitur priori domino prout voluit Bal. in dicta rubri. de rerū diuisione. ⁊ sumitur ex dictis iurisconsulti in. d. l. adeo. qui in tractatu alluuionis non facit differentia inter rigorem ⁊ equitatem: sed simpliciter dicitur ꝙ id quod adijcit alluuio est eius cui adijcit et ita omnia iura de alluuione loquentia: nec distinguunt vtrum dimittat locum fundi vicini occupatū vel non prout distinguitur quādo agitur de acquisitione iure aluei derelicti. et similiter Barto. in sua egregia tyberiadi vbi materiā alluuionis prosequitur per multas questiones. ⁊ late etiam materiam aluei. et in materia alluuionis nullam adhibet distinctionem nec limitationem quominus absolute queratur id quod adijcit alluuio. sed circa acquisitionem ratione aluei derelicti facit distinctionē distinguendo plura membra ex quibus resultant plures limitationes ad regulā que dictat ꝙ locus aluei derelicti queritur vicinis iure propinquitatis. Cum ergo Martinus possideat ⁊ possessio transferat onus probandi in aduersarium. §. cōmodum. insti. de interdic. et sit reus ⁊ Paulus sit actor et actori incumbat onus probandi intentionem suam per iura vulgaria: et ideo Paulo incumbit onus probandi ꝙ locus quem vendicat sit suus al's succumbit etiam si Martinus nihil probaret de iure suo. l. fi. C. de rei vendi. ⁊. c. cum ecclesia sutrina. in fi. de causa posses. et proprie. ⁊ probatio debet esse necessario concludens. l. non hoc. C. vnde cog. c. in presentia. de proba. Ideo nō sufficit sibi probare ꝙ locus de quo agitur fuit olim suus ex quo probatur per aduersarium ꝙ fuit occupatus a flumine ⁊ factus publicus ⁊ per cōsequēs desijt esse ipsius Pauli: ideo sibi incumbit probare ꝙ redijt postea in eius dominium. ꝙ non probat licet probet ꝙ ille locus sit derelictus a flumine. nam potuit taliter derelinqui ꝙ nō redijt in eius dominium. s. si fuit per alluuionem derelictus. et sic probatio illa non concludit prout concludere debet probatio actoris. ideo hoc respectu succumbere debet actor si nō probatur concludenter: an

9 dimissio fuerit per alluuionē: an vero per aluei derelictionē. † Qḋ maxime dicendum est. quia experientia docet ꝙ cōmuniter in fluminibus accidit ꝙ id quod dimittitur queritur vicino iure alluuionis. et rarissime ꝙ ille qui ab alia parte fluminis predia possidet transeat flumen dicendo istud fuit meum. et si semel contigit acquisitio ratione aluei derelicti decies immo centies contingit acquisitio iure alluuionis: id autem quod cōmuniter cōtingit censetur in dubio contigisse: vt no. ⁊ glo. ⁊ docto. in. d. l. non hoc argumentum a solitis seu cōmuniter accidentibus est optimum etiam in materia probationis: vt no. glo. ⁊ Bald. in. l. neꝙ natales. C. de proba. facit glo. in. l. j. C. de arbi. ⁊ tex. in. l. fi. C. de fideius. ⁊ in. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. cum concor. ff. de edili. edic. Et ideo per hoc mediū vt arbitror martinus reportare habet victoriam: quoniam vt percipio ex natura rei figurate ⁊ ex verbis thematis arbitror ꝙ nō de facili probabitur vtrum ita paulatim dereliquerit ex parte Martini et ita latenter qḋ non potuerit oculis discerni quanto quoquo momento temporis fundo Martini applicuerit dimittendo a latere suo prout est de natura ꝓprie alluuionis. d. l. adeo. §. j. ⁊ insti. de rerum diuisione. §. preterea ꝙ per et hoc est difficile nō enim stant homines quotidie adinspiciēdum quantū quoquo momēto temporis flumen applicet fundo potest enim applicare

10 de nocte prout de die. † Itaꝙ nō videtur ꝙ testis per sensum corporis possit probare ꝙ incrementum fuerit adeo latens qḋ intelligi nequiuerit quantum quoquo momento temporis adijciatur: prout videtur requirere tex. in. d. l. adeo. §. j. ⁊ in. d. §. preterea ꝙ. ⁊ glo. in verbo momento exponit ꝙ est incrementum adeo latens ꝙ si continuo oculis inspiceretur non esset potens visus discernere tam subtilia incrementa vt in cucurbita dicit glos. et in puero qui continuo crescit dicit ibi Barto. in tractatu alluuionis volens qḋ testis deponens superalluuione habet probare per sensum corporis prout est regulare in teste. l. testium. C. de testi. ⁊. l. qui testamento. §. si. ff. de testa. cum similibus. Nec est habēda differentia vtrum flumen augeat fundum apponendo an vero derelinquendo. nam tex. non faciunt in hoc vim. nam vtroꝙ modo est latens incrementum ⁊ paulatim adijcit prout verba iurisconsulti ⁊ verba imperatoris loquuntur. nam vtroꝙ casu crescit fundus et ꝙ dimittitur fundo adijcitur pariter quando adijcit vel auget dimittēdo prout quando apponendo iuxta fundum. ⁊ vtroꝙ casu est propria aluuio vt voluit Azo. in summa in titu. C. de alluui. ⁊ palud. et voluit Barto. in dicto tractatu de alueo in verbo ꝙ si toto vbi sequitur opi. Azo. ⁊ allegat. l. martius. de acquirē. rerum domi. et reprobat ibi glo. que dicit ꝙ est improprie alluuio: et merito vtroꝙ casu est propria alluuio cum vtroꝙ casu verba textuū describētia alluuionem verificantur etiā proprie sumpta ⁊ vtroꝙ casu videtur eadem ratio. Cogitabam autē glossam illam posse saluari ⁊ forte habuisse alium sensum qui etiam multum conferret ad decisionem presentis nostre consultationis. nam sunt tres casus in consideratione: quandoꝙ enim simul alueus totus derelinquitur quandoꝙ paulatim seu minutatim adeo ꝙ discerni nequeat ⁊c. ⁊ ista est propria alluuio: quandoꝙ autem minutatim non tamen adeo paulatim ꝙ fuerit tam latens incrementū ꝙ discerni nequeat quantum vno tempore adijceret: puta quia simul dimiserit quartam vel sextam vel decimam partem vel centesimā partem alueı: ita ꝙ illa centesima pars discerni potuit ⁊ postea alio anno vel tempore alia particula est dimissa ⁊ sic minutatim tamen non ita minutatim quod

discerni nõ potuerit. Et ista etiam est alluuio vt probat tex. in sui generalitate in. d. l. j. in fi. de alluui. ꝛ paludibus. et in. d. l. martius. non tamen sit ita proprie prout quãdo est adeo latens qd discerni non possit. ꝛ hunc respectũ habeat glo. in. d. l. martius. ꝛ tunc forte bene loqueretur. et ꝙ iste casus sit ascribendus alluuioni sumitur ex dictis Bar. in dicto tractatu de alueo in dictis verbis ꝙ si toto vbi primo dicit ꝙ si partem tantũ aluei relinqueret cederet tantũ illis qui predia possident ab illa parte qua alueũ dimittit ꝛ acquiretur eis quẽ. s. de alluuione in primo loco diximus: nõ solũ enim est alluuio si flumen apponat. sed etiam si paulatim retrocedit nil apponendo: vt. l. martius ꝛc. Sed quãdo totus alueus derelinquitur illa est tota noua accessio nec est alluuio nec insula vt dicit glo. super isto verbo toto hec sunt verba Bar. que sonant ꝙ si partem aluei derelinquit dicitur paulatim adijcere ꝛ cadit in alluuionem: sed in casu nostro quolibet anno dereliquit partẽ aluei nõ totum alueum: licet successiue pluribus ꝛ pluribus annis totũ locũ primi aluei dereliquerit tunc ascribitur alluuioni: vt. d. l. martius quam Bar. ad hoc propositũ allegat. nam ex quo ibi totũ prediũ vicini et viam occupauit ꝛ martio quesiuit est verisimile ꝙ totũ primum locum aluei dereliquerit ꝛ saltẽ in sui generalitate hunc casum cõplectitur. Quod etiã sumitur ex dictis eiusdẽ Bar. in dicto tractatu de alueo sup verbis qui prope ripã predia possident vbi similiter dicit ꝙ si paulatim derelinquitur fit acqsitio iuris alluuionis. l. martius. de acqui. rerum domi. Si vero derelinquitur simul ꝛ non paulatim tunc fit acquisitio iure aluei derelicti: vt hoc. §. si tamen alueus totus ab vna parte relinquatur tunc inter eos ꝛc. videtur ergo velle ꝙ quãdo totus simul derelinquitur tunc fiat acquisitio iuris aluei derelicti nõ quãdo per particulas. Cõferunt etiã dicta Bar. in tractatu alluuionis super verbo momento seu verbis per alluuionẽ autem videtur ꝛc. vbi post mediũ dicit hec verba. Dico etiam ex visione loci potest videri incrementũ ad latum ꝛ perpẽdi ꝙ per alluuionẽ est factũ: expositione enim facta de terra addita hoc manifeste per omnes cõprehenditur ꝙ minutatim est factũ et ꝙ per alluuionẽ factum est: qm̃ per aliũ fieri impossibile esset: vnde puto testem probare qui diceret ꝙ vidit minutatim incremẽtum allatum. et vidit alluuionem addi a flumine minutatim hec verba Bar. ad cõtextum quibus ex verbis satis plane deprehenditur qd alluuio fit quãdo minutatim adijcitur. Nec est necesse probare ꝙ si semper oculis inspiceretur nõ posset perpendi quantũ momento tẽporis adijciatur. Tunc em̃ nunꝙ̃ vel raro posset alluuio probari per testes per ea que dixi in prin. quia quasi impossibile est videre ꝙ taliter adijciatur ꝙ nõ possit perpendi quantũ momẽto temporis cũ possit adijci de nocte intelligit ergo Bar. alluuionẽ quando minutatim. Non ergo requiratur ꝙ cõstet per visum ꝙ non potuerit perpendi. ꝛ ita probatur per. d. l. martius. ꝛ. d. l. j. in fi. C. de allu. Cum itaqꝫ in casu nostro flumen nunꝙ̃ dereliquerit totũ alueum. sed paulatim per totũ vnum annũ aliquam partẽ et totũ secũdum annum aliam particulã ita ꝙ in. vj. vel. vij. annis dereliquerit totũ locum vbi prius fluebat flumen attento etiã ꝙ quilibet annus habet. ccclxv. dies. ꝛ. xxiiij. horas istud incrementum nõ debet ascribi acquisitioni iuris aluei derelicti. sed acquisitioni iur. alluuionis. ꝛ ꝙ acquiritur iure alluuionis nõ restituitur veteri dño vt superius dictum est ꝛ iste est casus in. d. l. martius. et facit generalitas. d. l. j. in fi. C. de allu. propterea tunc non restituitur veteri dño in terminis. d. l. martius. qui adaptantur ad terminos presentis consultationis: quãdo enim cõcedit vni ꝛ alteri aufert paulatim flumẽ censetur auferre ꝛ cõcedere vice cẽsitorũ. l. ergo. §. alluuio. ff. de acqui. rerũ domi. idest vice iudicũ dicit glo. ẜm vnam expositionẽ. Iudices autem non ex impetu: sed paulatim ꝛ pedetentim. i. cum cause cognitione auferũt vni ꝛ cõcedunt alteri: ideo quãdo per alluuionem hoc est paulatim seu minutatim adijcitur fundo vicini nõ restituitur veteri domino. Sed id qd ex impetu occupatur quãdoqꝫ restituitur: quia iudices nõ solent ex impetu auferre. et si auferunt restituitur. l. meminerint. C. vnde vi. ideo nõ immerito distinguitur an ex impetu occupet prediũ vnius et derelinquat alueũ priorem: an vero paulatim auferat ꝛ adijciat ꝛ maxime an adijciat paulatim et sic per alluuionẽ. Nam verba iurislatorũ qui de alluuione loquũtur respiciunt incrementũ ꝛ ꝙ paulatim adijciatur. Non ita loquuntur de decremento ꝛ ꝙ paulatim auferat vt est videre in. d. §. ꝑterea. qd per alluuionẽ. ꝛ in. d. l. adeo. §. j. et in. d. l. j. de alluuio. Licet etiam forte aliquo respectu ponderandum sit an ex impetu

11 auferat seu derelinquat alueũ an paulatim. † Nam qñ ex impetu magis de facili ascribitur inundationi que nõ facit de priuato publicum. insti. de rerũ diui. §. alia tamẽ sane. ꝛ. l. j. §. si fossa. de fluminibus. ꝛ. d. l. adeo. §. aliud sane. ꝛ ita videtur loqui tex. in. l. ergo. §. alluuio. de acqui. rerũ domi. qui loquitur in fundo ex impetu per inundationẽ occupato. Et licet ꝑmittat ꝙ alluuio restituit potest intelligi quod paulatim retrocessit: non tamẽ per tantũ temporis spaciũ ꝙ immutauerit formã fundi seu cõstituerit flumẽ sibi alueũ in ipso fundo occupato. Prout innuũt sequẽtia verba illius tex. in fine ibi sicuti hic fundus cum alueus fluminis factus esset fuisset publicus non dicit fuit quasi dicat si factus esset alueus fuisset publicus. sed quia nõ fuit factus alueus: ideo nõ fuit publicus et hoc modo intellectus innuit ꝙ si ex impetu occupasset totũ fundũ: ita tamen ꝙ cõstituisset sibi alueũ non esset nũc priuatus cuius antea fuerat. Et pro hoc intellectu facit quia premittũtur duo membra seu duo casus vnus si paulatim retrocessit secũdus si non paulatim sed eodẽ impetu: ꝛ sequẽtia verba determinant vtrũqꝫ casum: ideo debent pariter determinare per. l. iam hoc iure. ꝛ. l. lucius. de vulg. et pupil. ꝛ. l. fi. C. de sen. Sed si ex impetu occupauit ꝛ eodẽ impetu retrocessit non constituisset sibi alueũ prout ꝛ videtur pro cõstanti presupponere glo. relata. ad tex. in. d. l. si ager. super verbo eodẽ. ff. quibus mod. vsusfru. amit. ideo illa verba vtroqꝫ casu significant qd non cõstituit flumen sibi alueũ. Dato autem qd aliter intelligeretur ibi impetus occupauit totum fundũ ex impetu non per alluuionem q̃siuit alicui postea per alluuionẽ retrocessit magis tamẽ

12 placet qd fuerit inundatio per superiora dicta. † Et insuper videtur ponderandũ ꝙ quãdo paulatim aufert et adijcit non cõstituit vnꝙ̃ nouũ alueũ: sed semper est idem alueus. ꝛ idem flumẽ: non em̃ põt dici alius alueus cum semper duret quasi totus in eodẽ statu: quia dum primo abstulit particulam fundi puta Pauli ꝛ addidit fundo puta Martini totum residuũ aluei remansit vbi erat. itaqꝫ propter illam minimam mutationem loci non potest dici nouus alueus. ꝛ sic idem alueus remansit: licet paulatim mutatus et sic in eo loco paulatim mutato totus erat idem alueus si postea paulatim vltra progreditur pari ratione est idem alueus: et sic quocũqꝫ paulatim pergeret semp duraret: idem alueus vt ratio naturalis artat quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excusa. tu. Sed quando simul mutat locum derelinquendo antiquũ locum ꝛ occupando nouũ tunc est nouus ꝛ alius non idem alueus. ꝛ ita loquitur tex. in. d. §. ꝙ si toto. ꝛ. §§. sequẽtibus vsqꝫ ad. §. aliud sane. et instituta eo. titu. §. ꝙ si naturali alueo. ꝛ. §. sequen. ꝙ si post in quibus ponderatur ꝙ naturalis alueus. idest antiquus est in totũ derelictus. Et propterea in dicta iura appellant antiquũ ꝛ priorẽ alueum ꝛ nouũ ꝛ posteriorem: quinimmo dicit Barto. in. l. quominus in. xvj. q. ff. de flumi. qd quando flumen facit sibi nouũ alueũ: quia impetu mutauit alueum efficitur aliud flumen ita ꝙ si cui est concessum per superiorem qd sibi liceat accipere aquam in tali flumine mutato alueo simul nõ se extendit ad predictũ flumen dicta concessio suprafacta. Secus si paulatim. l. hoc iure. §. si aquam. ff. de aqua quoti. ꝛ estiua. ẜm eum: itaqꝫ dicto. §. si cuius. qui dicit qd vix est vt id obtineat que verba cum sua glo. turbant totã materiã non militant in casu quo durat idem alueus idem flumen: sed eo casu quo efficitur nouus alueus et nouũ flumen: ideo non militat ille tex. in casu isto in quo nõ simul ꝛ eodẽ tempore mutauit alueũ. sed idem alueus paulatim mutauit locũ lapsu pluriũ ꝛ plurimorũ annorum: ideo hoc casu non discrepat equitas a ratione scripta ꝛ a regulis iuris que sunt pro Martino. Et prout in materia alluuionis non distinguitur inter equitatem ꝛ rigorẽ: ita et dato sine preiudicio veritatis qd nõ esset alluuio: licet paulatim addiceretur vni lateri ꝛ diminueretur seu detraheretur alteri lateri nihilominus saltem assimilatur alluuioni et de similibus idem est iudicium. l. non possunt. ff. de. ll. ꝛ. c. inter ceteras. de rescriptis. Nec dictus tex. ibi sed vix est ꝛc. debet trahi ad hũc casum dissimilem qui ascribitur vel saltem assimilatur alluuioni cum censitores quibus assimilantur flumina. d. l. ergo. in fi. non procedunt per saltus: sed cum cause cognitione et sic pedetentim cum pede plũbeo et quando ex arrupto procedunt pars que leditur restauratur illesa. l. meminerint. C. vnde vi. Et cum tantũ sit dicere hoc de rigore illa de equitate quantum est dicere ista corrigit illam dicit notanter glo. in. l. cotem ferro. §. qui maximos. de publica. et legum correctio sit euitanda. l. precipimus. C. de appel. l. sancimus. C. de testamẽ. ideo dicto versicu. sed vix est non est extendendus ad hunc casum: sed in casu suo. scilicet quando constituit sibi simul alium alueum derelinquendo in totum antiquum alueum: ita quod fuerit nouus alueus et aliquo saltem respectu nouum flumen prout. s. deductum est. et facit pro dicta consideratione etiam. d. l. si ager. in fi. quatenus põderat ꝙ eodẽ impetu: et sic non paulatim retrocessit. Faciunt etiam verba Barto. posita super verbis illis ad priorem alueum. s. in contrarium põderata dum dicit idem iuris est si per alium locum fluere ceperit separatim ab antiquo et nouo alueo: pondero separatim quasi dicat secus si coniunctim semper ambulando ꝛ cõiunctim cum suo alueo naturali ita ꝙ semper fuit idem alueus prout fuit in casu nostro. Et semper fluxit cõiunctim cum alueo antiquo ꝛ non separatim itaqꝫ verba Bar. hoc respectu faciunt pro hac parte. Item quatenus dicit facti cõmuniter accidentis euentũ ponit. Idem innuit quãdo enim paulatim mutat locũ pluries cõtigit ꝙ ad alium locũ incedit et aliũ locum occupat quã locũ dimissum. Secus quãdo ex impetu dimittit penitus alueum nouum ꝛ alium sibi alueum ex integro facit cõmuniter accidit qd redit ad priorem itaqꝫ vt verificentur illa verba facti cõmuniter accidentis euentũ ponit oportet intelligere ꝙ simul totũ alueum derelinquit prout ꝛ loquitur ille tex. Nõ autẽ quãdo paulatim ꝛc. Nec predictis refragatur ꝙ dicit idem Barto. circa finẽ tractatus

de alueo

de alueo super dictis verbis: sed vix est vt id obtineat quatenus dicit q id qd dicitur in toto fundo militat pariter si in parte: prout supra in prin. consilij deductu est: quia non loquitur Bar. qn pars aluei derelicta est. Sed qn alueus antiquus in totum est relictus et nouus est creatus vt patet in. §. qd si toto. cuius termini in seq. §§. continuantur. Tamen non occupauit totu fundu: sed partem fundi occupauit nouus alueus. Non autem quando pars naturalis aluei occupauit paulatim fundum in totum vel pro parte. Nec est figuratio thematis facta congruis verbis dum dicit antiquus et nouus alueus: quia semper durauit idem alueus: vt. s. est demostratum. Confert ad premissa. d. l. si ager. in fi. quatenus dicit eode impetu a contrario sensu. Item confert. d. l. cum vsumfruc. ite. d. §. alluuio. vbi ponderat impetus. et similiter in. d. l. si locus. vbi ponderatur impetus fluminis. Et per has considerationes videt qd oia contraria euitentur: et dicta Bar. iuuent pte Martini: lz prima facie viderentur plurimum aduersari: nec est opus instare an equitas preualeat rigori si no redit ad priorem alueum: sz semper antea progreditur: quo casu Bar. cuius maxima est auctoritas videtur firmare q sic super dictis verbis ad priorem alueum. lz plurimum in contrarium vrgeat q ratio non est scripta nisi in eo casu in quo potest assignari ratio differentie supra post principiuz addu-

13 xi. † Nec etia videtur bona rnsio. Et licet ad dicta ratione rndiderim: tamen posset super ea instari q lz similitudo sit a remotis: tamen iuuet vt equitas exorbitans a rigore z a regulis iuris no extendatur ad hunc casum habentem aliqualem rationem differentie super quo instat alius consulens adducens auctoritatem Joanis de li. z Jmo. in. l. j. de rerum permu. qui volunt q quado rigor est scriptus generaliter z equitas derogat rigori in vno casu speciali non extenditur equitas ad casum similem: secus si equitas et rigor sunt scripti in casibus specialibus: nam tunc equitas trahitur ad casum similem in quo non reperitur scriptus rigor in casu nro est scriptus rigor in genere in. d. §. si toto. z in. d. §. qd si naturali. et hoc tenendo posset responderi ad verba Bar. super dictis verbis litere ad priore alueum qd ex quo dicta verba sunt posita duz tex. loquitur de stricta rone: ita etiam intelligantur. vba Bar. s. q idez sit. s. qd nihil habere debeat de rigore zc. licet non reuertat ad priorem alueum: qd z suadent sequentia verba Bar. vt. s. dictum est. Supra enim non reperio q quicqd dixerit de equitate: licet super hoc medio satis dubitandum sit cum Barto. super dictis verbis: sed vix est velit q dicta equitas extendatur ad casum similem z maxima sit eius auctoritas in decisiuis. Item similiter non est necesse pari rone insistere super eo medio q non occupauit fundu in totu licet tex. eo casu loquatur in. d. §. si cuius. z similiter loquitur text. d. l. ergo. §. alluuio. cu Bar. in hoc expresse firmet contrarium. licet in puncto iuris putarem tenendum cotra Bart. per generalitate d. §. qd si post. Non enim videtur bona respsio q ibi de rigore secus de equitate: qz hoc esset dicere q ille. §. corrigeret p. d. §. si cuius per no. per dictam glo. d. §. qui maximos. z sic iurisconsult. anterior corrigeret dictum imperatoris iustiniani posterius qd esset absonum nec esset vera locutio Justiniani dicentis eorum esse incipit qui prope ripam zc. Nam licet rigor iuris id suaderet: tamen

14 propter equitatem resistentem no incipit esse eoru zc. † Ad id autem quod in contrarium dixi q illa clausula sed vix est vt id obtineat taq in fine posita referatur ad oia precedentia: respondetur q non potest referri ad omnia precedentia in dicta lege: qz in alijs precedentibus per alias leges deciditur id qd in alijs casibus superioribus illius. l. adeo. item si dicatur referatur saltem ad id qd dicitur in. §. qd si post. qui immediate precedit. d. §. si cuius. respodetur qd tunc esset corrigere id quod dicitur in illo. §. nec est verisimile q immediate quis se corrigat. l. non ad ea. ff. de codi. z demo. Ex quo em iurisc osult. absolute dicit q alueus nouus eor esse incipit qui prope ripam predia possident: z loquitur per verba propria et precisa si dicta clausula vix est zc. referretur ad illum. §. z exponeretur vix pro non corrigeretur ille. §. qd non videtur dicendum per predicta qualitercuqz autem intelligatur non obst. fun-

15 damentis supra primo loco factis. † Quicquid sit de his duobus medijs: tamen attentis supra deductis concludo q dictus Martinus venit absoluendus non obstantibus adductis in contrariuz que in effectu sunt supra confutata. Nam. d. l. si ager. facit potius pro contra vt supra demonstratum est. z similiter in. d. l. si locus pderatur impetus circa occupationem loci vt dictum est. Preterea loquitur quo ad seruitutem quando locus per alluuione fuit restitutus intelligo ei cui fuerat ablatum. decet enim q ex quo ppietas loci mediante alluuione redit ad veterem dominum que habebat forte ibi predium vicinum: ita z domino seruitutis restituatur seruitus: prout in simili habetur in. l. seruitutes. §. si sublatu. ff. de serui. vrba. predio. vbi si sublatum est edificium cui seruitus debebatur perditur seruitus. Tamen si edificium reficitur reuiuiscit eadem seruitus. Tamen si proprietatem vtilem superficiei quis habebat z dirutum est edificium amittitur dictum vtile dominium et finitur prout volunt Barto. z Ange. in. l. j. ff. de superfi. et Bal. in rubrica. C. de iure emphy. et ita alio anno dum pisis legebam fuit per plures primarios illius studij docto. consultum. z ego idem secutus fui in quadam causa perusina: z ideo non sequitur restituitur seruitus: ergo recuperatur proprietas. Nec ob. l. cum vsumfru. quia licet non reacquiratur vsusfructus: z ita etiam seruitus realis vt ibi not. tn semper puta quado ex impetu locus seruitutis occupatur a flumine: z postea restituitur veteri domino fundi seruientis non sequitur ita restituatur proprietas. Nec obst. equiparatio que fit in. d. l. si ager. de vsufru. z pro quia pcedit in illis terminis non fit equiparatio generaliter. Item licet fiat equiparatio de proprietate ad seruitutem personalem non fit ad realem. Item licet fiat q vbi proprietas admittitur admittatur seruitus personalis que facilius perditur q dominium et similiter facilius amittitur seruitus realis q dominium vt patet in. §. finitur. institu. de vsufru. et. ff. quibus mod. vsufru. amit. et. ff. queadmo. ser. amit. et ita procedat. d. l. si ager. in principio. Item prout quando restituitur proprietas pariter vsusfru. et ita loquitur finis. d. l. si ager. in fi. fm vnum intellectum. et forte similiter seruitus realis: et ita loquitur dicta. l. cum vsufruc. vel in dicta. l. si ager. in fi. mutat casum loques quando flumen non fecit alueum: que intellectum approbat Barto. in dicto tractatu de alueo. circa finem vltime sue glo. Tamen non sequitur vbi non restituit proprietas non restituatur seruit9. argume. d. l. seruitutes. §. si sublatum. z que supra pauloante dicta sunt: idcirco non sequitur restituitur seruitus: vt. d. l. si locus. ergo eodem casu ppietas. Preterea ibi ex impetu fluminis locus fuit occupatus in casu nostro paulatim: prout z supra dictum est.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcij.

☞ Banitus qui ex forma statuti nucerini potest impune occidi an perusinus banitus in ciuitate perusij pro homicidio commisso in territorio nucerie possit impune occidi intra quinquaginta miliaria state bulla communis principis q homicida sit banitus ad quinquaginta miliaria. per totum.

1 Diuinare nulli permittitur.
2 Statutum non vendicat sibi locum in casu ficto sed vero.
3 Sit et censeatur verba important veritatem et non fictionem.
4 Exorbitans dispositio et penalis est regulariter restringenda vt non trahatur ad casum improprium: tamen fauore rei publice quandoqz extenditur.
5 Statutum vel lex nunq tacet: quinimmo loqui semper censetur.

¶ Consilium. cxcij.

In nomine dni nostri iesu

1 christi. ¶ † Uiso suprascripto statuto et tenore bulle pontificis disponente bannitus occasione homicidij vnius territorij censeatur et sit bannitus in locis circunstantibus intra quinquaginta miliaria. Contingit quod quidam fuit pro homicidio bannitus Perusie vulneratur Nucerie. Queritur an sit immunis a pena vigore dicti statuti. Presupposita dicti statuti nucerini validitate et obseruantia prout et similia statuta sunt et Perusie et multis partibus Italie in virili obseruantia: circa quod videtur dicendum quod dictus vulnerans non sit immunis a pena: nam dictum statutum nucerinum no videtur loqui in bannitis et territorio et districtu Perusie: sed in bannitis a territorio nucerino per officiales ipsius ciuitatis nucerine prout et statutum perusinum permittens bannitos posse impune offendi intelligitur de bannitis in ciuitate Perusie per suos officiales. Et clarum esset quod dictum statutum de se non prestaret impunitatem si non vigeret dicta bulla: sed statuentes non potuerunt imaginare de dicta bulla: quoniam fuisset diuinatio. Diuinare autem ipsi non potuerunt. c. vt nostrum. ibi: diuinare no possumus. extra vt eccle. bene. et. l. si putatur. ad legem aqui-

2 liam. cum similibus. † Preterea statutum istud est exorbitantissimum et odiosum. ideo debet plurimum restringi. argumen. l. ius singulare. et. l. quod vero contra. ff. de legibus. et regule que a iure communi exorbitant z regule in penis. in sexto. cum concordantijs. Ideo videtur restringendum ab his qui proprie et principaliter sunt banniti a territorio nucerino non in his qui no sunt principaliter banniti a dicto territorio. Attenditur enim quod principaliter agitur. l. si quis nec causam. ff. si certum petatur. et. l. qui exceptionem. ff. de conditio. indebi. Item statuta vendicant sibi locum in casu vero non in casu ficto. l. tertia. §. hec verba. de negotijs gestis. et ibi Bartolus et Baldus in lege omnes populi. de

3 iustitia et iure. Florentinus in capitulo cum dilectus. ¶ † His tamen non obstantibus contrarium puto de iure respondendum: nam premittendum duxi quod dicta bulla non facit bannitum ficte: sed vere: nam loquitur per verba denotantia veritatem.

Licet enim verbum censeatur sit equiuocum vt possit adaptari ad casum verū ⁊ ad casum fictum: q꞉ cēseatur significare idē ꝙ iudicet͂ seu existimetur hoc casu ad hoc glo. in verbo cēsemus. in clemē. lite ris. de proba. ⁊ glo. in cle. j. de cōces. prebē. in verbo cēseamus. Tamē verbū sit qḋ immediate subditur in bulla dicendo cēseatur ⁊ sit bānitus ⁊c. denotat veritatē. nā ille qui ficte esset bānitus nō pōt dici ꝙ sit bānitus: q꞉ immo non est bānus cū fictio sit contraria veritati no. in. l. siue possidetis. C. de pba. ⁊ in. l. fi. ff. qḋ metus cā. per Bar. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuca. maxime circa diffinitionē fictionis: ⁊ est videre in qualibet fictione: qui em̄ captus ab hostibus ibi decedens fingitur decessisse prima ora captiuitatis: et tn̄ nō pōt dici qḋ tunc decesserit: q꞉ vere nō decessit tūc. Jtē si reuertit͂ fingitur nunꝙ captus: ⁊ tn̄ nō potest dici ꝙ non fuerit captus. Et sic etiā apparet in qualibet fictione. Jtaqꝫ cū in bulla dicatur ꝙ sit bānitus cōstat ꝙ vere sit bānitus. Et lꝫ nō fuerit bānitus ꝑ ꝑtātē territorij: tn̄ est bānitus ꝑ pontificē qui est dn̄s ciuitatis predicte ⁊ qui dat potestatē ciuitati qui pōt dici legatus pōtificis: prout preses deputatus a principe ē legatus principis. l. j. ⁊. l. legatus cesaris. ff. de offi. presidis. itaqꝫ nō dꝫ esse minus bānitus si est bānitus a principe ꝙ̄ si est bānitus a potestate terre. Cōcludendū est itaqꝫ ꝙ est vere bānitus per predicta ⁊ etiam per theoricam traditā per Bar. in. d. l. si is qui pro emptore: vcꝫ ꝙ vbi lex pōt aliqd vere facere nūꝙ facit ficte ḃm eū ad hoc. l. in rebus. in fi. ⁊ ibi Bal. C. de iure dotium. Cū em̄ cōstet ꝙ papa sua cōstitutione potuerit facere quē bānitum ⁊ facit ergo vere ⁊ proprie est bānitus quo fit vt statutū nucerinū generaliter disponens ꝙ bānitus possit impune offendi verificetur in isto qui vere est bānitus a territorio perusino ⁊ a locis vicinis ad quinquaginta miliaria intra que cōprehendit͂ territoriū nucerinū. Et cū ꝟba sint clara non est ab eis recedendū. l. nō

4 aliter. ⁊. l. ille aut ille. §. cū in ꝟbis. de leg. iij. cum simi. † Accedat qḋ singulariter notat Bart. in. l. quēadmodū. C. de agri. ⁊ cē. lib. xj. in ij. col. dicens per ea que habentur in illa lege qḋ licet iura penalia sint restringenda vt non trahātur ad casum improprium: vt. l. cū quidam. de libe. ⁊ posthu. ⁊ regula odia. in. vj. tn̄ qn̄ tendit ad fauorem publicū extenditur vt ibi. ⁊ ideo q꞉ interest reipublice ne delicta remaneant impunita. l. ita vulneratus. ad. l. aqui. ⁊. l. cōgruit. de offi. presi. statuta penalia extendūtur vt delicta remaneāt impunita propter fauorē publicum ḃm eum qui ex hoc infert ꝙ statutum puniens facientē trahitur ad mandātem licet ꝟba deficiāt: quātofortius fauore reipublice statutū istud trahatur ad hūc bānitū qui vere ⁊ ꝓprie est bānitus ⁊ interest reipu. nucerine purgare suū territorium homicidiarijs. arg. d. l. cōgruit. licet non sit cōmissum homicidium in territorio. Nec obstant adducta in cōtrariū. non em̄ obstat ꝙ statutū nucerinum non trahitur ad bānitos in ciuitate perusina seu a territorio perusino: q꞉ fatendū est ꝙ nō verificatur in hoc bānito: ex eo q꞉ sit bānitus in ciuitate perusie a suis officialibus: ⁊ per ꝯ̄ns a territorio perusino: sꝫ verificatur ex eo quia per cōstitutionē pontificis cēsetur ⁊ est bānitus a territorio nucerino. Et sic ꝟba statuti ꝓprie verificant͂ nec de cōtraria mēte apparet: ideo deseruiendū est ꝟbis. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exerci. ⁊. d. l. nō aliter. ⁊ pōtifex disponēdo ꝙ cēseatur bānitus: ⁊ sic vr̄ velle ꝙ iura ⁊ cōia ⁊ municipalia de bānitis disponentia verificent͂ in istis per cōstitutionē bāniti. isto mō censent͂ bāniti: ⁊ q꞉ vere sunt bāniti nō est instandū vtrū statutum verificetur in casu ficto ꝙ nō est in iure

5 expeditum. † Nec obstat ꝙ tpe statuti cōditi nō erat bulla nec potuerūt de bulla ista cogitare ipsi statuētes: q꞉ rn̄detur ꝙ statutum semꝑ loquitur. l. ariani. ⁊ ibi Jac. bu. C. de hereti. ⁊ in autēticis que incipiūt hodie. vn̄ cū hodie statutū dicat ꝙ bānit⁹ impune possit offendi: ⁊ iste vulneratus est bānitus ⁊ erat bānitus tpe offensi: iō potuit impune offendi. Et lꝫ nō potuerint statuētes diuinare qḋ bulla ista fieret. Tamē potuerūt cogitare ꝙ varijs modis possibile erat fieri bānitos ⁊ nō voluerūt se restringere ad vnū genus bānitorū magis ꝙ̄ ad aliud bānitorū genus. Et generaliter loquendo de bānitis cogitauerūt in genere de quolibet bānito ⁊ sufficit sciētia in genere. l. qui iure militari. ff. de mili. testa. Et cōstitutio pontificis disponēs ꝙ bāniti ab vno loco censeant͂ ⁊ sint bāniti a locis circūstantibus per quinquaginta miliaria voluit ꝙ disposita circa alios bānitos habeāt locū circa istos bānitos: iō dato ꝙ statuētes non cogitauerint: tn̄ extēditur ꝑ ipsam cōstitutionē nec est nouum ꝙ lex antiqua trahatur ad nouam ⁊ econtra. l. nō est nouum. et duabus legibus sequentibus. ff. de legibus. Remanet ergo conclusio ꝙ dictus bannitus potuit impune offendi.

Laus deo.

Summarium super consilio. cxciij.

Emphiteota vendidit alteri facta requisitione abbatis non rn̄dentis ei an emptor possit ꝑ successorem in abbatia expelli ꝓpria auctoritate ob canonem non solutum vel ob factam alienationem. per totum.

1 Proprietarius debet preferri cuicūqꝫ ꝑ simili iusto precio in alienatione rei.

2 L. ij. C. de iure emphy. ꝙ nō soluēs canonē expelli possit an intelligatur de scandalo ⁊ nō propria auctoritate.

3 Possessor habens ciuilem possessionem potest repellere propria auctoritate habentem possessionem naturalē ⁊ an istud procedat in emphyteota ob non solutum canonem.

4 Possessio iudicis auctoritate absqꝫ partis citatione adepta tantum operatur quātum illa que auctoritate propria nācisci͂tur ⁊ retinetur semper animo.

Consilium. cxciij.

Repetito diuino numine.

1 Placet mihi cōclusio famosissimi. U. J. docto. d. Bal. de bartholinis patris ⁊ dn̄i mei circa primū consultationis articulū. s. ꝙ ꝓpter alienationē predictā factā de dicta re emphyteotica res nō inciderit in cōmissum: et sic non sit reuersa ad ecclesiā ꝓpter alienationē factā: ⁊ hoc ꝑ adducta per dn̄m cōsulentē. Licet videatur obstare qm̄ non videt͂ obseruata forma. l. fi. C. de iure emphy. vbi emphyteota requisiuit abbatē dicti monasterij vtrū vellet emere offerēdo sibi vendere pro iusto precio. Et. d. l. fi. vult ꝙ offerat vēdere ꝑ eo precio qḋ ab alio inuenit: potest aūt faciliter ꝯtingere ꝙ non inuenit iustū precium: ⁊ sic non satisfit illi legi offerendo vendere ꝑ iusto precio. Si enim pro minus iusto precio vendit alteri honestū est pro pari precio venderet proprietario: sed respondetur faciliter ꝙ in requisitione obtulit vendere sua melioramēta pro iusto precio ⁊ pro illo minori precio ad qḋ de iure ⁊ ex forma cōstitutionū episcopaliū teneretur. si ergo tenebatur dare pro eo precio qḋ ab alio inueniret si erat minus iusto precio: ergo pro illo dare ⁊ vendere promisit promittendo dare pro illo precio ad qḋ de iure teneret͂ cū paria sunt aliquid esse certū per se vel per relationē ad aliud. l. certū. ff. si cer. pet. l. a sse toto. ⁊. l. institutio talis. de heredi. insti. ⁊. l. si ita scripsero. de cōdi. et demō. Nec refert quid ex equipollentib⁹ fiat. l. mulier. ff. ad trebel. ⁊. l. si mater. C. de insti. ⁊ substi. sub cōdi. fac. cū simi. † Jtem pla-

2 cet ꝙ eis resistentiā faciētib⁹ non potuerint neqꝫ possint de facto expelli resistentes. arg. l. nō est singulis. de regu. iur. licet enim per d. l. ij. C. de iure emphy. simpliciter ꝑmittatur ꝙ dn̄s possit expellere emphyteotā qui cecidit a iure suo. Tamen pōt intelligi qḋ pn̄t si volunt expellere nō dicendo sibijpsis ius saltem cū scandalo sic restringatur ꝑ. d. l. non est singulis. attēto etiā ꝙ dictis emptorib⁹ nō est notū ꝙ dictū monasteriū habeat ꝓprietatē dicti predij cum venditor nō certificauerit eos nec abbas. Jta ꝙ nō debet dimittere ius eorū indiscussum: prout dicit Bal. in. d. l. ij. licet etiam velit ꝙ nec proprietarius teneatur ius suum indiscussum relinquere: et sic proprietarius possit iuste insistere ⁊ possessores possint iuste resistere ḃm eum qui videtur loqui qn̄ non constat de emphyteosi. Et sic forte possessor non recognoscit proprietarium improprietarium et consequenter pretendit se possidere naturaliter ⁊ ciuiliter vt ostendunt verba ipsius Baldi: dum pro ratione dicit ꝙ nec proprietarius tenetur suam ciuilem possessionem amittere: ideo proprietario licitum est insistere ⁊c. Sed quando possessor non negat proprietarium possidere ciuiliter quia non negat esse rem emphyteoticam tunc non cadit amissio possessionis ciuilis si non insistit violenter. Non enim tunc amittitur ciuilis que animo retinetur. l. iij. §. in amittenda. et. l. clā possidere. §. qui ad nūdinas. ff. de acq. possessio. Jtem posset pro retinenda ciuili predium ingredi absqꝫ eo ꝙ possessores repellantur: prout et voluit Bart. in. d. l. ij. et hac via animo ⁊ corpore possidere remanēte naturali possessione apud

3 emptores prout voluit Barto. in dicta. l. ij. † Et licet idem Bartolus in. l. iij. in. iij. questio. princip. C. de pigno. dicat ꝙ habens ciuilem possessionem possit habentem naturalem propria auctoritate per vim expellere ne amittat suam ciuilem per ea que habetur in. l. clā possidere. §. qui ad nūdinas. ⁊ in. l. colonus. ⁊ in. l. cum fundum. ff. de vi et vi arma. et in. l. prima. §. eum igitur. eo. titu. Et propterea quibusdam videatur Barto. variasse ab eo qḋ dixit in dicta. l. secunda. Tamen re vera non variauit prout nec est sui moris. nam Barto. in. l. ij. nō loquitur quando non insistendo perderet ciuilem: immo presupponit ꝙ ciuilem retineat. et in dicta. l. iij. presupponit ꝙ al's amitteret ciuilē. Jtaqꝫ considerandi sunt plures casus aut emphyteota negat dominium esse proprietarium et non vult eum in proprietarium nec permittere ꝙ ciuiliter possideat ⁊ tunc potest per vim ingredi ⁊ resistentem vi et armis superare si vires suppetunt: quia al's suam ciuilem amitteret per id quod habetur in dicta. l. colonus. ⁊ in dicta. l. cum fundum. et in dicto. §. qui ad nundinas. et per not. per Barto. in dicta. l. iij. iij. questio. princi. ⁊ hoc casu loquatur Bald. in dicta. l. ij aut emphyteota recognoscit dominum in proprietarium et non vult interuertere ciuilem possessionem: sed negat rem incidisse in commissum: quia dicit se soluisse canonem vel non stetisse per eum: prout et contingit in casu nostro: in quo emptores dicunt non stetisse per eos. Et dominus consulens firmat per non solutionem canonis non incidisse in commissum attenta protestatione et oblatione factis per ipsos emptores: ⁊ tunc suadet ratio quod ex quo non constat an inciderit

an inciderit in commissum non possit propria auctoritate expellere et procedit opi. Bar. in. d. l. ij. et Pet. et Cy. ibidem: quam etiã videntur tenere do. Anto. et Flo. in. c. potuit. de loca. et videtur etiã de mente Petri de perusio ibi assimilantẽ permissionem factam a iure in. d. l. ij. de repellendo propria auctoritate ad permissionẽ factam per pactum de qua in. d. l. iij. vbi Bar. vult q non licet resistẽtem propria auctoritate expellere nisi creditor ciuiliter possideret quia tunc resistẽs faceret vim et spoliaret ciuili possessione. Ubi ergo non spoliaret ciuili possessione sentit Bar. q non liceret vi expellere. Et pariter sentire videtur Pet. de perusio ſm relicta per Jmo. in. d. c. potuit. et videtur multum equum: aut constat qd est emphyteota et q non soluit et q res incidit in commissum. Tamen emphyteota non vult dimittere rem emphyteoticam: sed tenere eam vt emphyteoticum et tamen si solum resistit verbo possit propria auctoritate expellere: quo casu non contradicit Bart. et Specu. et Bal. volunt q possit: et etiam glo. et Innocen. in. d. c. potuit. et glo. in. d. l. ij. et videtur magis communis sententia aut ille resistit de facto: et tunc videtur magis dubium glo. Inno. Spec. Bal. simpliciter volunt q expellere permittatur. et idem vult Jmo. in. d. c. potuit. circa medium. Sed Bart. vult contrarium: et similiter Florẽ. in. d. c. potuit. et idem videntur ibi velle Pet. de perusio ac etiã Pet. de bellaperti. et Cy. in. d. l. ij. In casu autem nostro nõ adhuc constat rem esse emphyteoticam. et q non constet stetit p abbatẽ. Item negatur rem cecidisse in commissum: et saltem est dubiũ per adducta per dominum consulentem. Et possessores de facto intẽdunt insistere in possessione eorum et resistere volenti eos repellere. Non tamen intendunt interuertere ciuilem possessionẽ monasterij quatenus sit emphyteoticum predium de quo agitur: qd patet ex protestationibus et requisitionibus quas fecerunt. Licite ergo resistunt vi et armis per dicta vt. s. per Bal. et ecclesia non videtur q licite insistat in vi repellendo cũ non suspicetur de amissione sue ciuilis possessionis in quo se fundat Bal. in. d. l. ij. et Bar. in. d. l. iij. Itaq concurrit opi. Spec. Bar. et Bal. hoc casu. Et tanto fortius licet dictis possessoribus resistere ea ratione quia non est certum q abbas qui insistit sit abbas ex quo super dignitate et titulo abbatie pendeat lis. Et attentis narratis in puncto iste q est in possessione et qui molestat possessores fouet malã causam. Et emphyteota non soluens canonum non priuatur suo iure anteq dominus velit eum priuari vt est text. in. d. l. ij. prout et ibi not. Barto. et ideo si iste qui vult reijcere emptores non est abbas cõstat istos nõ esse priuatos dato sine preiudicio q priuari possint volente proprietario et sic monasterio seu vero abbate: ideo consultum esset requirere confirmationem a vero abbate vel saltem declarationẽ voluntatis. s. qd non vult qd emphyteotica res inciderit in commis-

4 sum. † Placet etiam q per illam immissionem factam per iudicem sine citatione partis abbas nullum ius quesiuerit: nec aliam possessionem quesiuerit q̃ ciuilem quam prius habebat si erat res emphyteotica. Nam immissio per iudicem facta sine citatione tãtum operatur quãtum si ille auctoritate propria intrasset prout voluit Barto. in simili in. d. l. iij. de pig. in. v. q. prin. cuius dicta detrahenda sunt etiam ad materiam emphyteoticam: prout vult ipse Barto. in. d. l. ij. in fine. Itaq si dicti emptores non fuerunt suspicati se posse de facto a possessione repelli: si pro quia vt sequentes actus demonstrant non sunt priuati possessione: sed possunt in eorũ possessione perdurare prout prius poterant cum possessio retineatur donec habeatur animus possidendi. d. §. in admittenda. et. d. §. qui ad nundinas. nisi per vim expellatur vel nisi suspicetur se posse repelli. l. si id quod. §. finali. de acquirenda possessione.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxciiij.

1 Donatio facta vxori cum iuramento et clausula codicillari an filiorum superuenientia reuocetur ex ea et donatore. per totum.

2 Donatio propter benemerita vel remuneratoria an reuocetur liberorũ superuenientia et quomodo presumitur donatio contra regulam etc. vbi merita precesserunt.

Donationis simpliciter sumpte appellatione an veniat remuneratoria.

3 Clausula codicillaris in donatione adiecta quid operetur.

4 L. si vnq̃. C. de reuo. do. an habeat locum in codicillis.

5 Legata an conseruentur rupto testamẽto preteritione posthumi.

6 Autẽtica ex causa. C. de lib. prete. an restringatur ad legata magne quãtitatis extraneis facta.

7 Legata conseruantur quando a venientibus ab intestato fit repetitio.

8 Clausula codicillaris inducit repetitionẽ ab intestato cuius clausule virtus non tollitur preteritione filiorum.

Notarius non presumitur ponere in instrumento nisi ea que a cõtrahentibus vel testatoribus dicuntur.

9 Donatio non insinuata ex statutorum forma q non valeat tamẽ iuramento suppletur defectus eiusdem insinuationis.

¶ Consilium. cxciiij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uidetur in pñti ɔsultatione prima facie dicendũ q dicta donatio sit inefficax ex duplici capite, que media separatim explicabo: qr primo expedito deueniã ad scdm. qd igitur sit inefficax dicendũ videtur primo p l. si vnq̃. C. de reuo. dona. et canonẽ finalẽ. xvij. q. iiij. vbi probatur qd donatio lz valida: tñ reuocatur p superuenientiã liberorũ que iura fundantur in verisimili mẽte donãtis: qr si cogitasset in posterũ se habiturũ filios illam donationẽ non fecisset. prout volũt Ja. butri. Bar. Bal. Ange. et Raph. fulg. in. l. si totas. C. de inoffi. dona. Bar. Bal. et Jmo. in. l. titia seio tesserã. §. imperator. de leg. ij. Bar. et Bal. in. l. j. C. de inoffi. do na. et Põ. in ɔsi. mihi. cclxxix. et informis. cclxix. incip. nõ est dubiũ qd donatio. et no. doc. cõiter in iuribus preall. et in. c. fi. extra de dona. videtur em donatio habere tacitam cõditionem si filios non habuerit ipse donãs prout volũt doc. in. d. iurib' p. d. l. si vnq̃. et. d. l. si totas. Et pptere a eueniẽte postea cõditione q filios habeat talis donatio redditur inefficax ſm doc. in

2 preallegatis iurib'. † Sed cum non fecerit donationẽ dimidie partis bonorũ cum bona donata non ascendant ad dimidiã partẽ seu ad estimationẽ dimidie partis bonorũ. Et insup ex deductis in themate fuit dicta donatio p magna parte remuneratoria. donatio autẽ remuneratoria quatenus merita suppetũt non est pprie donatio: iõ iura de donatione non simplr loquẽtia nõ vẽdicãt sibi locũ in donatione remuneratoria. l. si pater. §. j. ff. de dona. vbi donatio remuneratoria non põt reuocari. Et sic. l. fin. C. de reuo. dona. similiter et iura loquẽtia de insinuatione non vẽdicant sibi locũ in donatione remuneratoria. ar. illius tex. vbi doc. hoc no. et silr in. l. aquilius. eo. ti. vbi Bar. silr lz iura velint q inter patrẽ et filiũ non valeat donatio. l. j. C. de inoff. dona. secus tñ est si donatio est remuneratoria quatenus merita suppetũt vt p gl. et doc. in. l. si donatione. C. de coll. Itẽ lz donatio iura velint q nõ presumatur. l. si cũ aurũ. de solu. l. cũ de indebito. de pba. tñ secus si merita precesserint. l. si pro nõ remunerãdi. §. inde papinianus. ff. mã. prout ergo alia iura lõge minus exorbitãtia immo et non exorbitãtia loquẽtia in donatione nõ vẽdicãt sibi locũ in donatione remuneratoria tãq nõ sit pprie donatio. et facit. l. j. ff. de dona. pariter et fortius. d. l. si vnq̃ loquẽs in donatione nõ vẽdicet sibi locũ in donatione quatenus est remuneratoria. et hoc voluit Ang. in. d. l. si vnq̃. et ray. de forli. et etiã dr tenuisse Bal. ibi in certis lecturis. Et puto clarissimũ quatenus merita pcesserint. Nã ãt qñ habuit qs filios vr q in dubio psumatur donatio quatenus merita pcedũt p gñalitatẽ. d. §. inde papinian' pariter et si de futuris filijs cogitasset: qñ em de futuris filijs donãs cogitat cessat rõ. d. l. si vnq̃. que est q si de filijs cogitasset nõ fecisset eã donationẽ: put. s. dictũ est. et iõ cessat tũc illius. l. dispõ. prout dicit Bar. in. d. l. titia. §. imperator. de leg. ij. qd et cõiter tenetur. Et maxime hoc dicẽdum vr: qr donauit vxori matri filij postea nati: nam tũc due alie verisimiles ɔiecture ɔcurrũt q pariter cogitasset de filio nascituro fecisset dictã donationẽ: vna qr nõ agitur de tãto preiudicio filij si donatur sue matri: put si donatur extraneo. Tum qr filij solent frui bonis parentũ et inde prout bonis pprijs cõmoditates et oportunitates suas pcipere. Itẽ sperandũ est q bona parentũ ad filios deuoluantur. ar. l. nã et si parẽtib'. in prin. de inoffi. test. et. l. scripto. in fi. ff. vñ liberi. et. l. cũ tale. in prin. ff. de cõdi. et demõ. Scdo qr mariti sunt proni ad donandũ vxorib' et ecõtra. Ea em rõne phibita est donatio inter virũ et vxorẽ ne inuicẽ mutuo amore se spoliẽt. l. j. ff. de dona. inter vi. et vxo. et nõ vacẽt alẽdis liberis vt ibidẽ in fine. et sic iurislator suspicatur ne sit tãtus amor erga vxorẽ q deseratur cura filiorum. Et pptere a nõ est de facili ɔiecturandũ in donatione vxori facta q si de filijs cogitasset maritus donãs nõ fecisset talem donationẽ. Concurrit etiã qr in donatione sunt plures spẽles renũciationes et postea subditur gñalis renũciatio q̃ oz pcedentibus aliquid addere. ar. l. si qñ. de leg. j. et. c. si papa. de priui. lib. vj. † Itez

3 cõcurrit clã in instro donationis apposita si nõ valet vel valebit vt donatio valeat iure codicillorũ. Nõ em poterat de facili contingere q tũc valeret et postea nõ valeret vt donatio et posset valere iure codicillorũ nisi pretextu. d. l. si vnq̃. Rõne em defectus insinuationis vr q a principio cẽsetur inefficax donec insinuetur: al's defect' solẽnitatis que post actũ adhibẽda est nõ vitiat ipso iure: sed ope ex-

4 ceptionis p ea q̃ habent in. l. vniuersa. C. de preci. impe. offe. † Insup non vr q. d. l. si vnq̃. habeat locũ in codicillis saltẽ in quib' nõ sunt facta vniuersalia legata et maxime si particularia nõ ascendũt ad dimidiã bonorum et multo fortius si non sunt magna. Nã codicilli fieri pñt ab intestato. l. si quis cum nullũ. et. l. conficiuntur. in prin. et. l. ab intestato. ff. de iure codi. Et debentur fideicommissa in codicillis ab intestato facta etiã si filius postea nascatur. d. l. ab intestato. que loquitur in postea nato: licet non exprimat de filio: tñ in sui gñalitate etiã filiũ cõprehẽdit: et maxime qr subdit tex. p rõne: quicũq em ab intestato successerit locũ habẽt codicilli. Et postea subdit nec interest quis succedat dũmodo ab intestato succedat: et sic siue succedat filius natus tẽpore codicillorum siue postea natus nõ interest.

Et de suo herede postea nato. ꝛ sic de filijs postea natis loquitur expresse tex. in. d. l. si quis cũ nullum. Et licet ille tex. loquatur quãdo in codicillis est adiecta conditio quisquis mihi heres erit. Tamẽ idem videtur quando simpliciter: nam ꝛ tunc tacite censetur rogatus quisquis erit heres ab intestato. d. l. ab intestato. ꝛ. d. l. conficiũtur. ꝛ quando a venientibus ab intestato relinquitur cõprehenditur etiam filius posthumus si ab intestato succedit et ab eo relicta debentur vt videtur tex. satis planus in. l. generaliter. §. ex testamẽto. ff. de fideicom miss. liber. Ideo de primo ad vltimum concludendo dicendum est ꝙ relicta in codicillis ab intestato factis debẽtur etiam filio postea nato. Nec ob. l. penulti. eo. ti. quia loquitur in codicillis filio vni scriptis. ꝛ sic qñ vnus solus heres ab intestato est rogatus. ꝛ ita vult ibi Bar. qui summat illũ text. in relictis ab vno factis quem solum futurum heredem putabat ꝛ melius et clarius se declarat Bar. in. l. cum pater. §. cum estimaret. de lega. ij. volens ꝙ. d. l. pe. procedat qñ reliquit nominatim ab eo quem solum putabat heredem. Secus si simpliciter reliquisset: nam tunc censetur ab omnibus futuris successoribus relictum: ideo debentur etiaꝫ a filio postea nato: de quo non cogitauit prout sumitur ex eius dictis. Et hoc idẽ vult glo. j. in. l. qui graui. ff. de iure codi. †Et lꝫ sit magnum dubiũ an legata facta in testamento nullo vel rupto preteritione posthumi vitientur an vero valeãt. Circa qꝺ glo. in. l. generaliter. §. ex testamento. de fideicom. liber. ꝛ in. l. si pater. in princi. ff. de cap. ꝛ postliminio reuer. ꝛ in. l. bona. §. fi. eo. tit. ꝛ in. l. j. ff. de testa. tute. ꝛ. l. si quis testamento. ff. de lega. ij. ꝛ in. l. j. C. de codi. et Bal. Ang. Fran. de rãpo. ꝛ Pau. de cast. in auf. ex causa. C. de lib. preteri. ꝛ Imo. in. l. filio preterito. ff. de iniu. te. qꝺ ꝛ cõmuniter tenetur prout late prosecutus fui in. d. auf. ex causa. super verbo preteritionis. scꝺa qõne. col. xij. xiij. ꝛ tribus sequẽtibus. ꝛ quia preteritio posthumi communiter fit ignoranter: ideo in preteritione ignoranter facta idem sentire videntur prefate glo. ꝛ alij qui simpliciter loquuntur ꝛ non se restringunt ad preteritionem ignorãter factam: qꝺ ꝛ videtur tenere Nico. de mat. in. d. l. j. C. de codi. simpliciter etiam tenens ꝙ. d. auf. ex causa. habeat locum in preteritione posthumi. idem aperta fronte tenet Saly. in. d. l. j. de codi. ꝛ similiter gl. relata ad tex. ff. de manumis. testamẽ. ꝛ faciunt que dixi in auf. ex causa. C. de liberis prete. circa fi. xviij. colũ. cũ tribꝰ col. seq. quia tamen Bar. vbiqꝫ multum precise tenet contrariam partem videlicet ꝙ legata relicta in testamento in quo filius natus vel posthumus est ignoranter preteritus non valeant: et multi sequũtur eius opinionem: ideo non audere firmare contra suam sententiam. †Sed dato sine preiudicio tñ ꝙ opi. Bart. regulariter procedat: tamen recipit plures limitationes quas pono in. d. auf. ex causa inter cetera quando sunt legata parua facta coniunctis personis: ita ꝙ est verisimile qꝺ si de filijs cogitasset talia legata fecisset. arg. l. cum alienam. C. de lega. et voluit Bal. in. d. auf. ex causa. loquens per dictionem implicatiuam presertim quasi velit idem al's. Sed dicto casu clare id presupponit que fallentia potest applicari ad casum nostrum: nam vxor est coniunctissima. sunt enĩ duo in carne vna Genesis. ij. ad finem. Matthei. xix. ꝛ. c. debitum. de biga. ꝛ. c. gaudeamus. de diuor. Et huius coniecture respectu vxor debet censeri coniunctissima. argu. l. j. ff. de dona. inter virum. Nec dicta donatio detractis meritis potest censeri nisi parua. et consequenter quatenus conseruatur vt legatum si non valeret vt donatio: ideo facta coniuncte persone valeat. †Item secundo valẽt legata non obstante preteritione filij ignorãter facta quando est facta repetitio a venientibus ab intestato vt not. in. d. auf. ex causa. in. xxiij. colũ. Ad propositum applicando plura in casu isto cõcurrunt. primo ꝙ donatio remuneratoria ꝛ si merita non sunt equiualẽtia remanet abinde. š. donatio parua. Que maxime facta vxori non rescinditur ex verisimili mente donantis vel legãtis: ꝛ maxime quia donans vel legans superuixit ꝛ nunqꝫ ostendit animũ reuocandi. Item eius conditio ꝛ conditio vxoris sue non erant tales ꝙ non speraret in posterum habere filios quia non habebat vxorem sterilem neqꝫ senem. Sed ambo erant iuuenes habiles ad concipiendum ꝛ generandum filios. Nec tanto tempore steterant simul ꝙ verisimiliter deficeret spes habendi filios: ita ꝙ non est verisimile ꝙ non speraret habere filios. Que omnia conferunt ꝙ donatio aut codicilli non reuocentur per natiuitatem filij per supradicta: itẽ iuuat quia non videt ꝙ propter cõmunes filios retrahatur vnus parens a donando alteri parenti immediate prout sunt pater ꝛ mater. Nam tantum ab initio interest filiorum ꝙ bona sint patris quantum qꝺ sint matris: quia põt predecedere mater ꝛ bona transire in filios morte matris: prout ecõtra predecedere pater. Si enim predecessisset mater interesset filiorum ꝙ donatio valuisset. itaqꝫ non est verisimile qꝺ si de filijs cogitasset non fecisset dictã donationẽ. Et lꝫ casus aliter cõtigisset: q2 predecessit pater donãs: tñ non refert q2 attenditur verisimilis mens tpe donationis et reuocat vel non reuocatur tpe natiuitatis filiorũ: ꝛ illud tps cõsiderat vt habetur in. d. l. titia. §. imperator. ꝛ in. d. l. si vnqꝫ. ꝛ alijs iuribus supra deductis. Et satis deprehenditur ex premissis. Et si dicatur immo interest filiorũ ꝙ potius bona sint patris ꝙ matris: q2 mortuo patre matre superstite bona pleno iure deuoluuntur in filios: sed mortua matre patre superstite bona non deuoluuntur in filiũ pleno iure: quia ad patrem deuoluitur vsusfru. ꝛ administratio. l. j. et per totum. C. de bonis maternis. Respondetur ꝙ istud est paruum interesse: et maxime quia ex aduerso onus alimentandi filiuꝫ magis pertinet ad patrem ꝙ ad matrẽ: prout habetur in. l. alimenta. C. de nego. gest. Item filius censetur dominus bonorum paternorum in vita patris. l. in suis. ff. de libe. ꝛ posthu. ꝛ. l. ij. ff. pro herede. et. l. nihil. C. eo. tit. Nec sic in bonis matris viua matre: ꝛ si quod interesse militat illud est tenuissimum: ꝛ in paruo interesse non militat reuocatio vigore. d. l. si vnqꝫ. †Insuper in casu nostro est clausula codicillaris: ꝛ sic si non valeret vt donatio venit sustentãda vt fideicommissum in codicillis ab intestato factis: qui codicilli non vitiantur preteritione posthumi vel iam nati ignorãter facta: maxime superuiuente diu codicillante post natiuitatem filiorum per dicta supra. Et maxime quia hoc casu cessat consideratio illa Barto. supra relata qꝺ. s. hodie clausula codicillaris apponitur potius ex communi consuetudine notariorum ꝙ ꝙ illa sit voluntas testatoris: quia in donatione non est stilus notariorum. Ego enim vidi mille vt ita dicam instrumenta donationum ꝛ non vidi aliud cũ simili clausula. Item prout in simili dixit Saly. ꝛ etiam Pau. in. l. quotiens. ad simile motiuum Bal. notarius non presumitur scribere nisi qꝺ testator voluit ꝭm eos. ꝛ ita al's dixit Bal. in. l. errore. C. de testamen. ꝭm Pau. de cast. Et presumitur doctus non indoctus iuxta not. per glo. in. d. §. item si scriptum. institu. de inuti. stipu. ꝛ in. l. j. C. de vsuris. ꝭm Imo. in. l. j. §. si ex fundo. de here. instit. et ideo si communiter notarij apponunt censentur testatores communiter ita velle: et si non in specie saltem in genere: ꝛ sufficit voluntas in genere. l. qui iure militari. de militari testa. Et per hec varijs medijs deducitur ꝙ natiuitas filij non vitiauit dictam dispositionem obmitto medium de renunciatione qꝺ tangitur per allegantem relinquo ponderandum per iudicem. †Est modo videndum vtrũ vitietur dispositio ratione insinuationis non facte. Circa quem articulum pluries consului ꝙ iuramentum validat donationem non insinuatam: prout ꝛ voluit Ioã. and. in addi. Specu. in titu. de instru. edi. §. porro in vl. addi. quem sequitur Ponta. in consi. mihi. xxiiij. incip. pro decisione eorum. et idem tenent quando est renunciatum non facte vel faciende cum iuramento tenuerunt Federi. de senis incipiẽ. casus talis est statuto cauetur. qꝺ ꝛ tenuerunt. d. Anto. Imo. et Panor. in. c. cum contingat. de iureiurã. et tenuit etiam Ange. in. l. pe. C. de donatio. et vidi hoc ꝑ alios pluries consultum. Et licet Barto. in. l. omnes populi. distinguat aut statutum presumit dolum aut non presumit: ideo cautelaꝫ qꝺ statutum presumat dolum commendat Bal. in auf. sacramẽta pube. licet eam derideat in dicta. l. omnes populi. et multi sequantur Barto. quando statutum presumit dolum: tamen. d. Anto. Imo. et Panor. in. d. c. cũ contingat. tenent statutum non posse infringere vires iuramenti etiam presumendo dolum. qꝺ ꝛ tenuit Paulus de cast. in dicta antẽtica sacramenta puberum. in lectu. et in repetitio. Et hoc nisi apparerent cause presumendi ꝭm. d. Anto. vt quia appareret verisimilis et vrgens coniectura fraudis. dicit ibi Panor. seu verisimilis et proxima coniectura fraudis. dicit Paulus de cast. prout hoc longe latius prosequor in dicta autẽtica sacramenta puberum. in verbo inuiolabiliter. secunda prin. questio. In casu autem nostro non presupponitur ꝙ appareat aliqua verisimilis coniectura fraudis merito ꝛc. Et licet hic articulus exigeret longiorem discussionem. Sed non expedit quia statutum non requirit qꝺ codicillus inualidetur ex defectu insinuationis. Si itaqꝫ non valeret iure donationis valebit iure fideicommissi pretextu dicte clausule codicillaris que sonat ꝙ sit perinde ac si fideicommissum factum fuisset in codicillis: ideo his contentus concludo qꝺ dicta donatio seu codicillus valeat non. obst. natiuitate filij vel defectu insinuationis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcv.

1. Viuere quãto tempore quis presumatur. nu. 3.
2. Mors probatur semiplena probatione ꝛ sola fama.
3. Mors instituti vagantis per mundum debet probari per substitutum eidem instituto qui dicit eum mortuum. per totum.
4. Exempla regulam non artant.
Videlicet verbum est precedentium restrictiuum.
5. Legatum rei heredis vel alterius a testatore factum an restringatur ad ius tantum quod habet testator in re legata: ꝛ an artet heres ad illud reluendum si sit pignoratum. nu. seq.
6. Relatiuum substantie exponitur. s. quatenus.
7. Legatum factum sub commemoratione iuris an restrictum videatur ad ius suum vt quia dicitur lego fundũ meum ꝛc.
8. Prescriptio currit contra ignorantem cui datur restitutio in integrum.
9. Ablatiui absolute positi faciunt conditionem.

¶ Consilium

¶ Consilium.cxcv.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Circa primū cōsultationis articulū: lz videatur prima facie dicendū q̄ dictus Fran. presumat mortuus ea rōne: q2 est verisile q̄ nō stetisset tāto tpe viuus quin sui habuissent aliquā notitiā de eius vita. ⁊ insup tēpore recessus erat talis etatis q̄ nō presumebatur viuere.xxx. annis iuxta metam traditam per iuriscōsultū in.l.hereditatū.ff.ad.l.fal. vbi est tex. q̄ qui est etatis infra.xx.annos presumitur viuere.xxx. annis. ⁊ non vltra qui erat etatis maioris.xx.anno. presumitur viuere minus diminuēdo tp̄s de etate in etatē: itaq̄ si tūc dict⁹ Frā. excedebat etatē.xx.annorū qñ recessit si sunt elapsi.xxvij.anni a tēpore quo recessit ꝫm dictam considerationē videtur q̄ presumatur mortuus. ⁊ si erat etatis.xx.annorū vel minoris tpis ⁊ sunt elapsi xxx.anni pariter videtur q̄ censeatur mortuus ꝫm dispositionem d.l.hereditatum. †Itē mors probatur per semiplenam probationem. dicit glo.in.l.ij.§.si dubitetur.ff.quēadmo.test. ape. ⁊ sufficit etiam probatio per famā prout dicit glo.ꝫm hu.in.l.si quidem.C. solu.ma. ⁊ ibi Cy.Bar.Bal.Ang. ⁊ Saly. verū intelligunt quādo dicitur mortuus in loco remotissimo: nam tunc sufficit probatio per famam sue ciuitatis. Si itaq̄ fama est in ciuitate q̄.d.Franc. sit mortuus vltra mare forte apud teucros videtur q̄ sufficiat ad probandum mortem in casu isto in quo agitur ciuiliter de preiudicio reuocabili per nota.per doc.in.d.l.si quidē. ⁊ in.d.§.si dubitet.

¶ †Tamē his non obstātibus puto indubie q̄ onus ꝓbandi incūbat agenti qui dicit eū mortuū: qm̄ est fundamentum sue intentionis.l.qui accusare.C.de edē.c.cum ecclesia sutrina.in fi.de causa posses. ⁊ proprie.cum concor. ⁊ in specie q̄ qui dicit quē mortuū habeat id probare probatur in.d.l.si quidem. ⁊ in.d.§.si dubitetur.et dicit glo.in.l.sed si de sua.de acqui.here. qđ quis presumitur viuere centum an. ⁊ cum ea transit ibi Bar. ⁊ expresse not.ibi Imo.per glo. que clarius idem dicit in.d.§.si dubitetur. vbi idem dicit Bal. et est commune dictum per.l.fi.C.de sac.san.eccle. ⁊.l.an vsusfruct⁹.ff.de vsuf. Non ob.d.l.hereditatum. quia non dr̄ ibi q̄ presumitur viuere solum per illam metam tēporis: sed q2 possibile esset qđ statim decederet quo casu relictum alimentorum nihil esset. Et si viueret.lx.an. esset onus in duplum eius qđ estimātur alimenta.xxx. an. Tamen tātominus quanti precij esset estimādum interusuriū medij tēporis.l.in lege falcidia non habetur pro puro. ⁊.l.in quātitate.§.in diem.ff.ad.l.fal. ⁊ facit.l.si constante.§.quotiens.ff. solu. matri. cum in.l.hereditatum.tantum estimetur de presenti legatū alimentoꝝ factum homini.xix.vel.xx.an. quātum esset heres expositurus pro alimentis in.xxx.annis. ⁊ sic si.x.quolibet anno haberent expendi pro alimentis legatum alimētorum estimaretur.ccc. Et tamē interusurium.ccc.esset non leuis estimationis. ex trecētis enim haberentur cōiter vltra decē quolibet anno: ad hoc qđ habetur in auē.perpetua.C.de causa pos. ⁊ proprie. vbi glo. qđ iusta pēsio est illa que intra.xx.annos ascendit ad estimationem rei ex qua pensio percipitur: ⁊ ꝫm hoc satis vltra.xxx.annos estimari quis viuere ꝫm considerationem.d.l.hereditatum. Cōstat itaq̄ clarissime q̄ fideicōmissarijs substitutis incūbit onus probandi dictum Franciscum mortuū: nec sufficit probare q̄ recessit iam sunt.xxx. anni ⁊ hodie haberet quinquaginta annos si viueret. ⁊ hoc clarissimum per predicta. qđ autem in ciuitate esset fama mortis similis hominis mihi non persuadeo verum esse: nec facile probari posse attenta theorica Bar.in.l.de minore.§.tormenta.al's.§.si pluriū. ff.de questi. vcꝫ q̄ publice dicatur a maiori parte hominum ciuitatis perusie maxime cum minima pars hominum huius ciuitatis habeat notitiam de tali homine qui satis iuuenis ⁊ adulte erat etatis cum recessit. Nec eius attinentes fecerunt lucrum neq̄ detulerūt vestes lugubres prout fieri solet ꝑ attinēte mortuo. Nec aliud habetur de eius morte nisi q̄ opinantur pleriq̄ eum mortuum ea ratione: quia non fuit de eo aliqua notitia: itaq̄ si qua fama seu potius rumor esset de eius morte non videtur q̄ habuerit talē ortum q̄ ei credi debeat iuxta notata per Bar.in.d.§.tormēta in tertia ⁊ quarta questionibus. Si enim opinio fuisset indubia penes attinentes ad quos pertinet habere notitiam de vita ⁊ morte consanguinei verisimiliter fecissent aliqua signa que fieri solēt de attinente mortuo q̄ minime factum presupponitur. Itaq̄ non puto q̄ talis fama ⁊ communis opinio ciuitatis vel consanguineorum probari possit q̄ mors legitime probetur attentis premissis ⁊ que habentur in iuribus superius allegatis. †Secundus autē cōsultationis articulus est adeo de se clarus q̄ nō indiget discussione. Nā testator licet vniuersaliter leget omnia bona terras proprietates: et iura ac poteria que possidet ⁊ in comitatu Arimini sit situm potere: de quo agitur. propterea sub illa vniuersalitate videatur cōprehendi potere ⁊ molēdinum predicta: quia qui omne dicit nihil excludit.c.solite.de maio. ⁊ obe. ⁊.l.iulianus.de leg.iij.cū si. Et terre specialiter nominate videntur posite gratia exempli per dictionem videlicet ⁊ exempla non artant regulam.l.dāni infecti stipulatio competit de dāno infec. ⁊.l.j.§.qđ dicitur.de vi et vi ar.et.c.j.

ne cleri.vel mona. Tamen non obst. predictis verba sunt clara ⁊ a verbis non est recedendum vbi de mente non constat.l.non aliter. de lega.iij. ⁊.l.ille aut ille.§.cum in verbis.eo.ti. non enim reliquit testator oīa bona: sed oīa bona infrascripta.et sic illa vniuersalia verba recipiunt restrictionem per verba infrascripta vt de se ptꝫ ad hoc.l.ea tamē adiectio.de lega.iij.cū apud grāmaticos participium resoluitur in relatiuū ⁊ verbū a quo deriuat. preterea verbū vcꝫ est precedētiū restrictiuū.l.j.ff.de bonis lib. ⁊.l.fi.in fi.C.in quibus ca.in integ.resti.non est neces.facit.l.in venditione.C.cōia predi.non ponitur exēplificatiue: ideo predicta in ɔtrariū nō obstāt. Cum ergo potere istud de quo agitur non cōprehenditur sub bonis specificatis ⁊ descriptis post verbum vcꝫ: q2 non est de eisdē pertinentijs nec sub eodem vocato nec sunt descripte alique alie demonstrationes per quas deprehendatur idētitas: ideo indubie cōcludendum est q̄ dictum potere non comprehendatur sub dicto legato. †Deueniendo ad tertium questitum licet videatur prima facie dicendum q̄ dictus mons seuerinus censeatur venire in dicto legato ex quo legauit bona descripta infra in ipso testō ⁊ in specie erat descriptus mons seuerinus: ⁊ sic verba videntꝰ plane cōprehēdere montē seuerinū in dicto legato merito ⁊c. Nec videtur obstare q̄ mons ille erat alterius ex filijs institutis ipse pater rōne patrie potestatis habebat vsumfructum per.l.cum oportet.et per totuꝫ titulum.C.de bo.que lib. ⁊ sic dicatur q̄ censeatur legasse ius suū.l. vxor patrui.C.de leg.l.qđ in rerū.§.si vsumfru. ⁊.l.si domus.§.si.de leg.j.cū si. Tamē illud procedit nisi aliud ius qđ restat sit heredis: nam tunc censetur legare etiam ius heredis.ar.l.vnū ex familia.§. si rem.de lega.ij. ⁊.l.cum filius.§.dñs.eo.ti.prout volunt Barto.et doc.in.l.serui electione.§.cū fundus.de leg.j. At in casu nostro res ipsas.s.mons seuerinus vt presupponitur erat heredis ideo cēseatur venire in legato non autem solum ius testatoris. Nec videntur obstare illa verba que possidet: licet enim forte non possideret mōtem seuerinū predictū. Tamē hoc non videtur vitiare legatum: q2 falsa demonstratio non vitiat legatū.l.demonstratio falsa.de condi. ⁊ demon. Licet ergo non possideret nō propter hoc vitietur relictum factum de monte seuerino: ex quo cōstat de re legata ꝑ.d.l. demonstratio. ⁊.l.si sic.§.sed cū titio. ⁊.§.seq. ⁊.l.j.C. de falsa causa adiec.lega. ¶ †Tamen his nō ob.secus tenendū puto.s.q̄ dict⁹ mōs seuerinus non possit peti vigore dicti relicti maxime totus: nam licet dictus mons seu pars ipsius esset heredis: tū ille heres vcꝫ Jacobus non tenebatur ad legatum nisi pro dimidia ex quo duo erant heredes: ideo coherē vcꝫ Bernardus si hꝫ solui illud legatum haberet redimere rem legatam pro sua dimidia. Nam cuilibet heredi cēsetur dimidia prelegata pro dimidia dimidie a seipso pro dimidia dimidie a coherede.l.qui filiabus.§.fi. ⁊.l.seq.de leg.j. Ideo hac ratione non debetur pro dimidia: nam hoc respectu cēseretur legasse ius suum: non autem artare heredem vt redimat ꝑ d.l.vnum ex familia.§.si rem. vbi assignatur ratio quare non censetur regulariter legare nisi ius suum qñ ius in re legata est tertij: et secus qñ est heredis: quia non censetur velle onerare heredem vt emat rem legatam seu ius qđ deficit: sed quando est ipsius heredis cessat dicta ratio: ideo venit etiam ius heredis. Sed q̄ non veniat in legato etiam dimidia dicti montis seuerini al's montis curui videtur dicendum: quia verisimiliter non fuit mens testatoris legare totum montem seuerinum in quo vt dicitur etiam alij habebāt possessiones prout ⁊ deprehenditur ex serie ponti cum dicatur qđ post mortem testatoris fuerunt pro parte donata dicto Jacobo ⁊ etiam verba testamenti suadent: ⁊ omnes alie proprietates bona et iura que in dictis locis ⁊ eorum pertinentijs ⁊ territorijs idem testator tenet ⁊ possidet seu quasi ⁊c. Nam illa verba que idē testator tenet ⁊ possidet ⁊c. videntur referenda ad omnia precedentia. arg.l.talis scriptura.de leg.j.l.ij.§.si filius.de liberis ⁊ posthu.c.secundo requiris. ⁊.c.inquisitioni.de appel. ideo referuntur etiā ad palatium ⁊ domos de monte curuo prout ad alia bona ⁊ illa debēt pariter terminare.arg.l.iam hoc iure. ⁊.l.lucius.de vulga. ⁊ pupil. et.l.fi.C.de sententijs.sed certum est qđ determinant sequētia limitatiue: quia non censetur legare alia bona que non possidet: ideo et domus et palatium non censeatur legasse nisi que.i.quatenus possidet. relatiuū enim substantie exponitur.i. quatenus.l.stichū qui meus erit.cum ibi notatis.de leg.j.per Bart.in repe.l.j.de iure codi.Bal.in.l.fi.C.eo.ti.per eos in auē.ex causa.C.de lib.prete. Et sine copula solet relatiuū esse precedentium restrictiuum in legatis: ⁊ cum copula ampliatiuum.l.ea tū adiectio.et ibi per Dynum ⁊ Barto.de lega.iij. †Item qñ testator legat rem certam sub cōmemoratione iuris sui non venit in legato res heredis puta si dicat titium qui meus est vel fundum tusculanum meū: nam tunc lꝫ de corpore constet tamen nō censetur relinquere nisi quatenus est suus nec venit in legato ius heredis prout no.Bar. ⁊ doc.in.d. l.serui electione.§.cum fundus.ita ergo dicam⁹ in casu nostro. et maxime si i dicto mōte erāt plures dom⁹ ⁊ poteria ꝑut mihi ꝑsuadeo: q̄ essent: nā tūc poterāt aliqua ꝑ testatorem possideri ⁊ aliqua nō: ⁊ si nō apparet q̄ ꝑ eū possidebant ꝑut audio q̄ nō apparet est incertū que domus palatium ⁊ poteria censeātur legata: ⁊ iđ rōne

incertitudinis vitietur relictum quasi deficiat ꝓbatio non ius ꝓut dicit tex. in. l. duo sunt titij. de testa. tute. Et per hoc patet ꝙ non est simplex demonstratio falsa que non solet vitiare cū immo veniat limitatiue. Nec apparet an sit falsa. Et insuper respicit cōmemorationem iuris sui que limitat legatum vt dictum est. Preterea dictum legatum non fit nisi Jacobo ꝛ Bernardo non videt̄ fieri descendentibus masculis. licet enim prohibeatur fieri alienatio de dictis bonis nisi in liberos masculos. Tamen non propterea relictum fuit ipsis liberis. Nec prohibita alienatione extra certū genus personarū censetur prohibita successio ab intestato. l. cum pater. §. cum inter. de lega. ij. notant glo. ꝛ doc. in. l. peto. §. frater. eo. ti. notatur in. l. pater. §. iulius agrippa. de leg. iij. ꝛ p Bar. ꝛ Jmo. in. l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obli. ideo dicta prohibitio non impedit quominus soror succedat fratri ab intestato in dictis bonis Jacobo legatis.

8 ¶ † Deueniendū est ammodo ad quartum quesitum circa qđ breuiter puto rn̄dendum ꝙ licet Petrus de perusio in trac. suo quarte episcopalis velit ꝙ contra ignorantē non currat prescriptio ꝛ satis videatur velle Bal. in. l. j. in oppo. xxiiij. licet non clare loquatur. Tamen in contrarium est tex. in. l. fi. in fi. C. de prescrip. lōg. tē. ꝛ facit. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. vbi non excusat absentia vel militia. ꝛ maxime prescrip. xl. annorū per vniuersalia ꝛ multum precisa verba. l. omnes. eo. tit. ꝛ facit. l. si partem. §. j. queādmodum serui. amit. Et ita se habet cōis opinio. Nam hoc notat Bart. ꝛ transit Ange. in. l. j. §. si quis autem. ff. de itinere actuq̄ priua. ꝛ quia non expedit consultanti non curo insistere. Sed licet perficiatur prescriptio etiam aduersus ignorantē nihilominus restituitur ex clausula generali si qua mihi. Nā subest iusta causa si fuit impeditus petere ex iusta ignorantia: prout volunt Bar. ꝛ Ange. in. d. §. si quis autem. ꝛ in simili glo. in. l. j. de patria potestate. C. Specu. in tit. de prescrip. §. j. versi. pone colonus Jmola in. l. patronus. de acquirenda hereditate. ꝛ in. c. fina. extra de prescrip. Ange. in. l. finali. ff. si quis testamentū lib. esse ius. fue. ꝛ Panor. in. c. vigilanti. de prescrip. ꝛ in. c. j. in vltima colū. eo. titu. Raynu. in. l. fi. C. eodem titu. ꝛ Ponta. in. l. si vero. §. de viro. lj. fallen. ff. soluto matrimonio. et in. l. qui vniuersas. §. fina. ff. de acquirenda possessione. Et sic est communis opinio ꝭm quam pluries consului. Et hec de quesitis in themate dicta sufficiant.

9 † Sed imminet dubium an masculi descendentes ex Bernardo succedēt vigore substitutionis vniuersalis cum testator instituerit dictos Jacobum ꝛ Bernardum eius filios subdendo ipsorūq̄ liberos ꝛ liberos liberorum masculos ex legitimo matrimonio procreatos et in futurum procreandos ipsosq̄ et quēlibet ipsorum deficiente linea vnius ꝛ econtra sibi heredes vniuersales instituit ꝛ substituit ꝛ esse voluit ꝛ vult ꝛ iubet tam iure legitimo ꝙ̄ per fideicommissum ꝛc. Ex quibus verbis videtur ꝙ Ludouicus descendens per lineam masculinam dicti Bernardi possit niti ꝛ petere bona dicti Anselmi deuoluta primo ad dictum Jacobum ꝛ successiue ad Mariottum ꝛ deinde ad dictum Frācīscum vigore fideicommissarie substitutionis vniuersalis. Debet tamen detrahi legitima ꝛ trebelliani ca. c. raynutius. ꝛ. c. raynaldus. de testamentis. et. c. si pater. eodem titulo. libro sexto. que ascendunt ad dimidiam totius. Et etiā debet detrahi si censerentur venire in prelegato res dicti Jacobi de quibus supra. Et hec clara nisi immineret scrupulus aduersus substitutos: quia illi ablatiui absoluti deficiēte linea vnius ꝛ ecōtra faciunt conditionem. l. euictis agris. de vsuris. l. a testatore. de conditio. et demonstrationi. Non enim deficit linea Jacobi ex quo superest Catherina que est de linea Jacobi. et ideo liberi Bernardi non videntur inuitati donec superest Catherina que est de linea Jacobi: tamen in hoc subsisto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcvj.

☞ Societate contracta tacite inter patruum ꝛ nepotē pupillū an empte res a patruo proprio suo nomine vel sue vxoris sint cōicāde nō resectis pecunijs precij soluti saltim ꝓ rata pupilli. ꝓ totū.

1 Societas actu sociali vnius tm̄ in dubio non videtur contracta.
2 Societas tacite ꝯtrahitur qualē actus sociales demōstrant.
3 Societatis lucra in dubio presumuntur equalia nisi appareat vnū plus posuisse in societate vel opa seu pecunia vel al's ꝭm ꝯuētiōes.
4 Administrator seu negotiorū gestor vt melius rationē gestorum reddere valeat dꝫ facere librum introitus et exitus ne cōtra ipsum suspicetur quem monstrare tenetur.
Societatis administratio est reddenda boni viri arbitrio.
5 Administrator seu negotiorū gestor vel tutor si non fecerit librū rationis tenetur quātum in litem iuratur.

¶ Consilium. cxcvj.

In nomine dn̄i nostri iesu christi.

¶ † Ad euidentiam premittendum est qđ si vnus ex pluribus fratribus negotiatur alteri non cēsetur contracta societas: prout concludit Bar. in. l. si patruus. et ibi Bald. et Saly. et Raph. ful. C. communia vtriusq̄ iudi. Si autem ambo negociantur et ponunt lucra in communi tunc censentur tacite contraxisse societatem. l. coiri. cum legib' sequentibus. ff. pro so. et argu. l. de quibus. de legibus. ꝛ. l. in concubinatu. de concu. et. l. itaq̄ pro so. et iuncta. l. nihil tam naturale. de regu. iur. prout post Oldra. et Ric. malū. cōcludit Bal. in dicto. §. altero. et in. d. l. si patruus. et ibi Bald. Salyce. et Rapha. fulg. et Bal. in. l. cum oportet. C. de bo. que libe. et in. l. rei iudicate. §. fina. so. ma. et Ponta. late probat per plures rationes in consilio mihi ccciij. incipiē. cum isti fratres. et omnes concordant prout ꝛ videtur dicere Petrus de ancha. in consi. ccciij. scđm ordinem informis incipien. materia de qua queritur. in princi.

2 † Tamen censetur contracta talis societas qualem sociales actus demonstrant ꝛ inferūt: ideo si indifferenter omnia lucra vndecūq̄ ex questu obueniūt cōmunicent censetur vniuersalis societas lucri et questus contracta. Si vero solum communicant lucra vnius negotiationis et tūc resultat tacita limitata societas circa illam negotiationem prout cōcludit Barto. in dicto. §. altero. et in dicta. l. si patruus. vbi idē Saly. et Rapha. fulg. idem Barto. et Ange. in. l. prima. §. si quis hoc interdicto. ff. de iti. actuq̄ priua. Idem Bal. in complemento tractatus Bart. prope finem. idem Ange. in consi. lxxxv. circa fi. et in consi. cxij. ꝭm ordinem informis. qđ cōsilium incip. panutius ꝛ Antonius. j. col. Et Ponta. in. d. consi. ccciij. et in consi. clxviij. incipiē. circa primum quo queritur. et Pet. de anc. sequitur etiam in hoc Bar. in consi. cxlviij. ꝭm ordinem informis incip. plura dubia elicita. et in. d. consi. ccciij. col. iij. ꝛ Panor. in consi. incip. attingā breuissime in ordine. lxvj. ꝭm ordinem informis. limitata enim causa limitatum producit effectum. l. cancellauerat. de his que in testamento delē. ꝛ. l. limitatis agris. de acqui. re. do. Actus enim nostri non operantur vltra ꝙ̄ geruntur. dicit Bar. in. d. §. altero. allegat l. fi. C. ne vxor pro marito. l. tutores qui de admini. tut. l. tutori. C. de nego. gest. Ad idem facit. d. §. si quis hoc interdicto. et seq. Facit in simili qđ no. Inno. in. c. dilectus. de cap. mo. facit etiam. c. audītis. ꝛ. c. cum olim. de prescrip. et. xij. q. j. manifesta.

3 † Item secūdo premittendum est ꝙ si opera vnius est longe preciosior ꝙ̄ opa alterius et plus lucri confert societati: lꝫ simpliciter contraxerint tacite societatem: nihilominus frater cuius opere fuerunt preciosiores dꝫ tp̄e diuisionis maiorem partē percipere superlucratorū ea ratione: quia natura societatis est ꝙ qui plus ponit in societate plus detrahat in diuisione de lucris in societate redactis. Ita ꝙ alio non docto partes viriles inter socios in dubio censeant̄ equales. d. l. si non fuerint. §. j. et in prin. ꝛ. d. §. j. insti. eo. ti. Tamen si appareat ꝙ vnus plus posuit in societate ꝙ̄ alius plus debet percipere lucri: ꝛ portiones equales cēsentur tunc non viriliter pro numero ꝑsonarū: sꝫ ꝓportionabiliter ad posita in societate ex quib' lucra obuenerūt: hoc quidē est cōsonū equitati ꝛ iuris dispōni: ꝓut voluit glo. interli. in ꝟbo equales. instit. de societa. §. j. vbi ad tex. equales supplet. Et dic fuisse equale capitale quasi velit ꝙ si capitale non fuit equale: sꝫ vnum capitale est maius altero esset secus.

¶ His premissis cū presupponatur ꝙ. d. Anto. minor natu suas operas ꝛ suos redditus ex fructibus cōibus ꝛ proprijs ponebat in cōi: ꝛ dicti Pet. ꝛ Jo. patrui ꝛ maiores natu oīa gubernabāt ꝛ administrabāt ꝛ expensas faciebant pro victu totius familie omniū trium ꝛ pro datiuis ꝛ collectis ꝛ pro precio emptionum cōi noīe factarū indifferenter non magis de bonis cōibus ꝙ̄ de prouenientibus ex earū exercitijs satis probabiliter dici pōt ꝙ inter eos cēset contracta societas lucri ꝛ questus. Nō em̄ licite potuissent illi Pe. et Joā. maiores natu in suam vtilitatē cōuertere quesita ex industria. d. Antonij cuius negotia administrabant nisi etiā ipsi ex aduerso cōicare intenderēt quesita ex eorū industrijs: al's em̄ dolose administrasse censerentur. Et dolus nō presumitur. l. merito. ff. ꝓ so. ꝛ. l. dolū. C. de dolo. ꝛ. l. omnimodo. C. de inoffi. test. ꝛ si hic talia fieri nō poterāt. s. licite citra ius ꝛ nomē societatis: igitur inter eos censeatur cōtracta societas. ꝛ lꝫ fortasse industria ꝛ opa cuiuslibet ex dictis fratribus esset preciosior ꝙ̄ industria ꝛ opa. d. Anto. eoꝝ nepotis: tamē duo sunt cōsideranda. vnū ꝙ si dictus Anto. nō cultiuasset bona patrimonialia dicti patrui nō potuissent dare operā eorum exercitijs prout dederūt qm̄ multum tp̄is cōsumpsissent in agricultura predicta: raro enim occurrit ꝙ rustici qui habēt eorum possessiones eas dimittant pro faciēdis alijs exercitijs nisi alter eorū det operam agriculture. scđm est ꝙ si illi duo patrui plus conferebāt societati plus etiam onerabāt societatē in gubernādo maiorē familiā ꝛ decet ꝙ vnū cū altero proportionabiliter compēsetur. l. ꝭm naturā. de reg. iur. l. j. in prin. ff. de instito. ꝛ insti. de legi. patro. tute. ver. q2 plerūq̄. cū si'ibus. ꝛ etiam vlterius in cōi ponebātur etiā fructus bonorū maternorū dicti Antonij q ad eū solū spectabant si hec oīa equiualebant industrie ꝛ opere Petri ꝛ Joānis hoc singulorū de per se tunc portiones superlucratorū etiā ex illis exercitijs deberent equaliter diuidi al's proportionabiliter hincinde plus ꝛ minus vt quis plus cōtulit societati ꝛ minus oneris maiorem portionem consequatur ꝭm consideratione que deprehenditur ex premissis. Nec ob. si nō oīa lucra posuerūt in communi: sed retinebāt in eoꝝ trafficis qm̄ si ita est satis censentur posuisse in cōi si traffici illi augebātur et si pecuniā habēt in manib' non vt

non vt arbitror apparet q magis de pecunia redacta ex eorum exercitijs q de pecunia redacta ex fructibus bonorum cōmuniuz vel ipsius Antonij: r si prout dicitur aliqua emerūt nomine suarū vxorum est satis verisimile q finxerunt aliūde obuenisse et prebet coniecturā q noluerūt nomine proprio emere ne censerent empta de cōi: r sic rōne societatis essent cōmunicāda: quicquid tū sit qr ex facto ius orit. l. si ex plagis. §. q in cliuo. ff. ad. l. aq. r hec oīa nō sunt mihi in facto clara r aperta: idcirco casu quo societas predicta nō censeretur cōtracta cū presupponatur q dicti patrui administrabāt negotia dicti eorū nepotis vendēdo introitus bonorū cōmuniū r etiā bonorū que erāt ppria dicti Antonij eorū nepotis prouenta a matre r etiā bonorum sue vxoris r pecunias inde redactas recipiendo: r sic generaliter administrando negotia cōia ac etiam ppria dicti Antonij elici pñt due cōclusiones. vna q si apparet q ex fructibus bonorū cōmunium r pro parte tangente. d. Antonio fuissent tot r tanti valoris q supra expensas factas pro se et sua sorore verisimiliter potuisset erogari tertia pars precij dictarū actionū de quo precio est ad presens hesitatio tūc p dictum Antonium nihil deberet refundi dictis suis patruis: nā dicti patrui cēserent dictum precium soluisse pro tertia parte nomine dicti Antonij ad quem solutio pro dicta rata spectabat: vnde eius nomine cēsetur facta. l. titianus. ff. qd cum eo. et. l. post mortem. §. tutor. r. l. fi. ff. qñ ex fac. tut. r per Bar. in. l. j. §. nūciatio. ff. de no. ope. nū. r censet exposuisse de bonis eius ad quem negotium spectabat si ad eos soluentes verisimiliter tātūdem peruenit. l. nēsenius apolinaris. r qd ibi per Bar. r Ang. ff. de nego. gest. Et est aduertendum q dicto Antonio pertinebat vltra tertiā partē fructuum bonorū communium rōne culture quam ipse faciebat in dictis bonis: et lz patrui aliqñ etiā operas suas ponerēt in dicta cultura tū nō ɔtinuo put faciebat. d. Antonius vnde arbitrio boni viri dz estimari quātum plus de fructibus spectaret ad ipsum Antoniū qd iudiciū rectius reddetur p rusticos peritos r expertos in dicto exercitio r habentes notitiam consuetudinis regionis r qualitatis personarū r bonorū q per iurisconsultum aut doctorē: itaq si ita est q dicti fructus bonorū cōmuniū deductis impensis factis pro ipsis fructibus recolligendis r expensis factis pro. d. Antonio r eius sorore fuerūt tot r tante estimationis q verisimiliter fuerit ex eis tāta pecunia redacta pro parte. d. Antonio tangente q ascenderet ad tertiam partem dicti precij de quo agitur: tunc intrepide concludendū est q ipse non teneretur aliquid qd dicto precio refundere dictis patruis r ab eis posset repetere estimationem fructuū bonorum maternorū r repeti possent nomine vxoris fructus recollecti in bonis ipsius vxoris cū presupponatur q dicti patrui generaliter omnia administrabant.

4 † Itaq tenentur reddere rationem de ipsis fructibus r ratio ipsa dz reddi arbitrio discreti r boni viri. l. thais ancilla. §. sororem. de fideicōmis. liber. r not. Bal. per illum text. in. l. voluntatis. C. de fideicōmissis. facit optime. l. qui filium. §. fi. ff. de manumis. testamento. itaq non habebit necesse dictus nepos directo probare quātitatem fructuum peruentorū ad manus dictorum patruorum: sed satis erit ostendere quātum verisimiliter redigi potuisset ex dictis fructibus detractis detrahendis vt. s. nā hoc conuenit bono r equo r arbitrio boni viri incūbebat oneri dictorum patruorū qui administrabant tenere computū introitus r exitus vt sic possent reddere rationes ad quas reddēdas tenētur actione negotiorum gestorum. l. quedam. in prin. ff. de eden. r doc. ibi. r ratione dicti quasi contractus necessitabant facere codicē rationum prout dicunt ibi doc. maxime Bar. r Ang. r qd qui tenetur reddere rōnem prout est qui administrat negotia aliena teneat facere librum per quem possit ratio reuideri vt ille cui reddit rō possit eam intelligere r cōprehendere an aliquid machinationis in eo factuz fuerit. r ideo nominatim r sigillatim omnia describi prout hec notat Bart. in. l. cōparimus. C. de naui. lib. xj. per illum tex. r. l. neminem. C. de suscep. r arca. lib. vj. r ar. l. argentarius. §. edi. ff. de eden. Tenetur eñ qui hz rōnem reddere libros rationum ostendere. l. si cui libertas. r. l. cum seruus. de condi. r demō. r in eis Bar. r Imo. et. l. fi. §. inter cetera. de libe. lega. r. l. si ita fuerit. §. questio. in fin. ff. de manu. te. sinautē non scriberet non posset chartas seu libros rationū edere vel tradere: r consequēter non teneretur: qr nemo ad impossibile tenetur. l. impossibilium. de reg. iur. ideo rōnes scribere dz qui ad rationes reddendas tenetur. ad idem qd not. Bart. in l. j. §. de officio. ff. de tute. r ratio. distra. r ibi Nico. de neapo. dicēs q non solum tutor tenetur tradere librum rationū: sed oīs administrator qui tenetur reddere rationem ei cuius extitit administrator.

5 † Et si non facit tenebitur ei ad interesse declarandū per iuramētum in litem fm eum qui allegat. l. tutor qui repertoriū. in principi. de admini. tu. vbi aduersus tutorē qui non confecit inuētariuz iuratur in litem: ergo r aduersus administratorē qui nō fecit librū rationū per quem reuideri possit ratio iuretur in litem prout vult prefatus Nico. de nea. inuentariū eñ r liber rōnum equiparantur vt eadem. l. j. §. de seruis. prout ibi not. idē Nico. de neapo. facit qr qñ est reddenda rō pōt peti vt ponantur calculatores rōnis vt notant Bar. Bal. r Imo. per illū tex. in. d. l. si cui libertas. de condi. et demō. lz calculator male poterit rōnem calculare si scriptū nō inueniet merito imputādū est administratori q rōnē nō scripsit qd maxime dicenduz est in casu nostro in quo prout mihi dr dicti patrui qui negotia cōia cū Antonio. r etiā negotia propria Antonij administrarunt confecerunt librum rationum de suis trafficis et sic de negotijs proprijs: r sic circa negotia propria fuerūt in hoc diligentes itat debuerūt esse circa aliena seu cōia al's censent fuisse aut in dolo aut saltē in lata culpa. l. q nerua. in fi. ff. depositi. l. si vt certo. §. qd vero. versi. proinde. ff. cōmo. r. l. j. cū sua glo. C. loca. idcirco tenentur dicti patrui dicto nepoti ostendere quid fecerunt de fructibus cōibus r etiam de fructibus proprijs ipsius Antonij prout sunt recollecti ex bonis maternis r de fructibus bonorū sue vxoris tenentur reddere rationem r ostendere in quā causam vtilem expēdiderunt al's eis resarcire tenentur: r equū est q prout dicit Nico. de nea. iuretur cōtra eos in litem: r sic stetur iuramēto partis vcz antonij r vxoris singula singulis referēdo maxime si difficilis esset pbatio p predicta. r argu. l. in actionibus. §. plane. de in litē iurā.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cxcvij.

☞ Substitutus in re certa post mortē filie institute r Mariotti et filiorū masculorum eius quibus res ipsa erat prelegata an excludatur a nepotibus testatricis ex dicta filia tam natis tēpore testamēti qui nō sunt positi in dispositione neq in ɔditione. per totū.

1 Conditio non solet esse in dispositione nisi exprimatur.
2 Substitutio a patre facta filijs impuberibus r puberibus est qñq omni tempore fideicommissaria.
3 L. cum auus. C. de condi. r demon. restringitur ad fideicommissuz vniuersale. r. l. generaliter. §. cum autē. C. de insti. r sub. venit ad interpretationem. l. cū auus. et an procedat in filijs tpe testamēti natis vel nascituris. nu. seq. et. 6.
4 L. cum acutissimi. C. de fideicommissis an habeat locum in quātitate non autem in specie hereditaria. nu. seq. r an procedat in filijs tēpore testamēti natis vel nascituris. nu. 6. vsq ad fi. consi.
Lex interpretans debet intelligi secundum terminos legis interpretate.
Sancimus est verbum iuris demonstratiuum.
5 Legata preteritione filij non ignorati an irritentur.
6 Generale dictum non restringitur a ratione scripta quando ex tali scriptione nemo patitur iniuste dānum lz lucrum cesset.
Fictio licet fundetur in equitate vt nu. 4. in fi. tamen est veritati cōtraria et non admittitur probatio contra fictionem quia fit semp super certo.
7 Presumptio quomodo diffiniatur.
8 Rationis idētitas extendit legem etiam exorbitantem ad casum qui non comprehenditur sub verbis legis.
9 Substitutus post mortem instituti et filiorum an talis conditio trahatur ad nepotes vt intelligatur post mortem etiam nepotum substitutio habere tantum locum.

¶ Consilium. cxcvij.

In nomine dñi nostri Iesu christi.

1 ¶ † Non alienam a non mediocri dubitationem censeo hanc consultationem: plura enim facere videntur pro substituto. regula enim est qd vltime voluntates et contractus inter viuos non censentur habere cōditionem vel diem nisi quatenus expressum apparet. l. prima. de conditio. et demonstratio. l. libertis libertabusq. §. fina. de alimē. lega. et. l. eum qui kalendis. §. quotiens. de verborum obligatio. et ideo cum testator non adiecerit conditionem si Magdalena decesserit sine filijs non videtur qd fideicommissum seu legatum expiret: ex eo quia decessit cum filijs nec videntur obstare. l. cum auus. ff. de conditio. et demonstratio. et. l. cum acutissimi. C. de fideicommissis. et. l. generaliter. §. cum autem. C. de institutio. r substitutio. sub conditio. fac. que sola tria iura reperiuntur in hac materia loqui et disponere qd licet non appareat adiecta conditio si decesserit sine liberis in dispositione collata post mortem filiorum vel nepotum: tamen talis conditio censetur adiecta seu subintelligitur: adeo qd existentia liberorum facit euanescere dispositionem vt aperte probatur in dictis iuribus quibus solis nituntur dicta substitutione dicti filij et heredes Magdalene aduersus: sed respondetur qd ex pluribus videtur qd in hoc indiuiduo cesset dispositio dictorum iurium. Primo quia istud legatum collatum post mortez Magdalene est conceptum non solum post mortem Magdalene sed etiam post mortem Mariotti et filiorum ipsius: r sic est legatū istud conceptum in eadem oratione post mortē Magdalene Mariotti et filiorum ipsius Mariotti et in personis Mariotti r eius filiorum non subintelligitur conditio si decesserint sine liberis ex quo illi sunt extranei testatrici idcirco nec subintelligatur in persona Magdalene.

2 † Ut vna determinatio determinans plura determinabilia illa pariter determinet. l. iam hoc iure. ff. de vulg. et pupilla. r. l. si hereditatem. r. l. quāuis. C. eo. titu. l. in testamēto. C. de inoffi. test. r. l. fi. C. de sentētijs. r est adeo efficax dicta rō q non

solum fit restitutio ad substitutionem directã que est magis fauo-
rabilis ꝙ fideicõmissaria: ideo in dubio substitutio interpretatur
directa qñ potest cõuenire ṽbis ⁊ ꝑsonis: lꝫ pariter possit cõueni-
re fideicommissaria. vt est in. c. si pater. de testa. lib. vj. ⁊ ꝓbatur in. l.
his ṽbis. in ꝓrinc. cũ ibi nota. de condi. ⁊ demõ. tñ si fit substitutio
cõpẽdiosa puberi ⁊ impuberi: lꝫ in ꝑsona impuberis cadere possit
pupillaris magis fauorabilis. Tamẽ qꝛ in ꝑsona puberis non põt
cadere pupillaris interpretatur etiã in ꝑsona impuberis fideicom
missaria prout videtur voluisse Bal. in. d. l. in testõ. in. iij. qõ. quate
nus dicit dũmodo seruetur equalitas ꝑ. d. l. ꝙuis. ⁊ Bald. recte lo
quitur ꝺm Põta. ibi. ⁊ idem in qõne facti dicebat Imo. prout re-
fert Pau. de ca. in. d. l. in testõ. qui tñ secus tenet: tñ idem cõsuluit
Ang. in cõsi. xcvij. ꝺm ordinem informis incip. viuianus de monte
politiano in vlti. col. idem ⁊ consuluit Bar. in cõsi. incipien. nina-
rellus quõdam ceci. in ordine. cxvij. ꝺm ordinem perusinũ nõ infor
mis: ⁊ ꝺm ordinem informis. lvij. incip. annarellus de castro plebis
⁊ in alio suo cõsilio incip. Jacobus poli. in ordine. xlj. ꝺm ordinem
informis vbi loquitur in casu lõge fortiori: qꝛ ibi ex ea interpreta-
tione reddebatur substitutio inefficax prout ⁊ ipse cõcludit qõ est
mirũ. idem in alio casu multũ duro dꝛ consuluisse Ric. de saly. vꝫ
quia testator habẽs tres filios vnũ impuberẽ duos puberes eos in
stituit: ⁊ si quis eorũ decesserit in pupillari etate vel postea quan-
docũqꝫ substituit supstites in ꝑsonis oim interpretatur fideicom-
missaria: lꝫ sit expressa conditio si quis decesserit in pupillari etate
item Bart. de saly. in. d. l. in testõ. col. vij. versi. vij. oppo. vult qõ si
testes probant ꝙ testator directo substituit puberi ⁊ impuberi si-
mul substitutio nihilominus obliquatur in ꝑsona vtriusqꝫ vt ser-
3 uetur equalitas. † Ex quibus demonstratur ꝙ dictum argumẽtũ
vt seruetur equalitas inter oneratos in eadem oratione est multũ
efficax: ita ergo videtur dicendum in casu nostro: vꝫ ꝙ prout non
subintelligitur aliqua tacita conditio in personis Mariotti et fi-
liorũ qui pariter sunt honorati ⁊ onerati: ita nec subintelligatur
in persona dñe Magdalene lꝫ filie scdo testatrix: vbi voluit facere
mentionem de filijs expressit legando Bernardo ⁊ filijs post mor-
tem Mariotti et filiorum si voluisset filios Magdalene preferri
substitutis fecisset mentionem de eis prout fecit de filijs mariotti
prout in simili dicit Barto. in. d. l. cum auus. ꝙ si testator instituit
filium ⁊ substituit sub conditione si decesserit sine filijs masculis: qꝛ
expressit de masculis ⁊ non de filiabus feminis si filius institutꝰ de
cessit cum filiabus est locus substitutioni: lꝫ secus foret si non appo
suisset conditionem aliquam apparentem. tertio. d. l. cum auus. lo
quitur quando filius est oneratus fideicommisso vniuersali. et ita
etiam videtur loqui tex. in. d. l. cum acutissimi. ⁊ saltem quando est
rogatus restituere id quod a testatore habuit. non autẽ loquitur
qñ est institutus in vno particulari vel vniuersali ⁊ oneratus dare
quãtitatem aliquam vel quid aliud in quo non est honoratus. tũc
enim non loquũtur dicta iura. ⁊ licet. d. l. generaliter. §. cum autẽ
in fine. disponat ꝙ locum habeat etiam in legatis ⁊ fideicommissis
specialibus: tñ videtur intelligendus qñ rogatur restituere id qõ
habuit a testatore prout in vniuersali loquũtur. d. l. cum auus. ad
cuius interpretationem videtur venire. d. §. cum autẽ. ibi: hoc la-
tius ⁊ pinguius interpretandum credimus illud demonstratiuũ
pronomen hoc demonstrat rñsum papiniani de quo premittitur:
rñsum autem papiniani aliud circa hoc non habemus nisi. d. l. cũ
auus. ideo videtur ꝙ. d. §. cum autem. veniat ad interpretationẽ
4 d. l. cum auus. † Lex autem interpretãs intelligitur ꝺm terminos
legis interp̃tate in aut. de filijs ante dotalia instrumẽta natis post
medium ibi oportere ea que adiecta sunt per interpretationẽ va-
lere in illis in quibus ⁊ interpretatis legibus fit locus: prout ergo
rñsum papiniani loquitur qñ honoratus oneratur in eo in quo est
honoratus: ita ⁊ lex interpretans locum habeat qñ honoratus ti-
tulo singulari vel vniuersali oneratur in eo in quo fuit honoratꝰ:
et hunc intellectum dꝛ habuisse Oldra. in. d. §. cum autem. dũ ex-
ponit tex. ibi fideicõmissis specialibus. s. relictis filijs ⁊ ipsis de resti
tuendo grauatis nulla filiorum habita mentione prout eũ refert ⁊
sequitur ibi Alber. de rosa. qui voluit in. d. l. cũ acutissimi. ꝙ. d. l.
cũ acutissimi. non habet locum in re singulari de qua filius sit gra
uatus post mortem restituere: qꝛ lex illa ⁊ similes solum de heredi-
tate restituenda loquitur: vñ talis conditio non est subaudienda
in re singulari ꝺm eum qui adducit in argumentũ. l. si vnꝗ. C. de re
uo. dona. quã dicit habere locũ in donatione omniũ bonorũ nõ in
re singulari ꝺm Marti. sili. ⁊ ne Alber. de rosa. videatur loqui con
tra casum. d. §. cum autẽ. in fi. intelligatur in filio vniuersaliter he-
rede instituto ⁊ onerato fideicommisso particulari post mortẽ: sed
d. §. cum autem loquatur in filio singulari legato honorato et ro-
gato illud post mortem restituere: ⁊ cũ dictũ papiniani sit contra
iuris regulas vt premisi: ⁊ sic sit exorbitans: ideo videtur stricte in-
terpretandũ. ar. l. ius singulare. ⁊ l. qõ vero contra. ff. de legi. cũ cõ-
cor. et videtur probari per. d. §. cum autẽ. in fi. vbi Justinianus lo-
quitur per verbum sancimus: qõ videtur esse demonstratiuum iu-
ris noui prout voluit Panor. in. c. presentata. de testi. ⁊ in simili in
verbo statuimus. not. glo. in cle. fi. de rescriptis. ⁊ in cle. ne romani.
in fi. de elec. ⁊ in. c. statuimus. de offi. dele. lib. vj. ⁊ sic dictũ papinia
ni non videbatur trahẽdum ad legatum speciale lꝫ videat̃ subesse
eadem ratio. Restringatur ergo etiaꝫ lex ipsa noua ⁊ exorbitãs ad
casum similem. s. qñ filius honoratus in vno rogatur illud restitue
re post mortem non qñ rogatur restituere partem eius in quo fuit
honoratus ⁊ multominus quando oneratur in alio ꝙ in eo in quo
fuit honoratus: ⁊ idcirco non mirandum si dominus meus. d. Joã
nes. s. petrutij in. d. l. cum acutissimi. dubitauit an dicta iura mili-
tant in onerato in quantitate non in specie hereditaria nec tũc mi
litat argumentũ de toto ad partem de quo in. l. que de tota. Quar
to facit pro hac parte quia dicta testatrix circa caudam reassumit
dispõnẽ dicte domus illam relinquẽdo pie cause post mortẽ Ber-
nardi ⁊ filiorũ saluo legato facto Magdalene ⁊ Mariotto ⁊ eius
filijs nihil dicendo de filijs Magdalene: ideo de eis nõ videtur ha-
buisse circa dictam domum aliquã cõsiderationẽ. quinto vr̃ hoc ca
su non militare dispõnẽ dictorũ iuriũ: qꝛ cessat rõ Justiniani quaꝫ
ponit in. d. §. cũ aũt. non tanꝗ rõnẽ papiniani ibi: dum dicit intel
ligentẽ. s. papinianum de quo premisit non esse verisimile si de fi-
lijs cogitasset talem fecisse substitutionem. Justinianus itaqꝫ intel
ligit papinianũ loqui qñ pater nullã fecit mentionẽ de filijs: sꝫ vo-
luisse ꝙ subintelligatur ea rõne: quia est verisimile ꝙ si de filijs co-
gitasset non fecisset illam substitutionẽ eo modo quo fecit. si enim
stamus certo ꝙ cogitauit cessat dicta ratio: ergo cessat dictũ arg. l.
qõ dictum. ff. de pactis. ⁊ l. adigere. §. ꝙuis. de iure patro. cũ cõcor.
et per hoc videt̃ ꝙ illa verba. d. l. cũ auus. quia plus dictũ fuerit ꝙ
scriptum inueniretur non inducãt presumptionẽ prout apostillã-
do vult ibi Dy. sed potius quãdam fictionẽ prout vult Raph. cu.
ibi. ⁊ Bal. in. d. l. cum acutissimi. fictio autẽ fundatur semꝑ in equi-
tate vt no. Bar. in. l. si is qui pro emptore. ff. de vsuc. ꝑ. l. postlimi-
nium est. in prin. ff. de capti. ⁊ postlimi. reuer. non autẽ videt̃ eadẽ
equitas fingendi si de filijs non fecit mentionẽ: eo qꝛ non erãt nati
et de eis non cogitauit prout si nati erãt ⁊ eos non ignorauit ꝓut
in simili videmus in donatione que reuocatur ex superueniẽtia fi-
liorũ per. l. si vnꝗ. C. de reuo. dona. ⁊ tñ secus est si filij erant nati: et
tamẽ illa reuocatio fit ex verisimili ⁊ cõiecturata mẽte donãtis ꝓut
5 in his terminis. † Itẽ aľs Bar. quem multi sequuntur in. l. filio pre
terito. de iniusto testamento ⁊ alijs locis vult ꝙ lꝫ preteritione fi-
lij non ignorati a testatore non irritentur legata in testõ facta: ta-
men secus si preteritur filius ignoranter ꝺm eos licet sit satis ar-
duum dubium. Quicquid sit demonstratur qõ est satis diuersa ra-
tio coniecturandi voluntatem testatoris in eo qui de filijs onerati
non cogitauit: quia non erant in rerum natura vel si erãt de eis no
titiam non habebat: nam hoc suadet ratio naturalis quam sufficit
allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excu. tuto. cum igitur text.
in. d. l. cum auus. se fundet in coniectura voluntatis ibi coniectura
pietatis ⁊ clarius tex. d. §. cum autem. superius ponderatus: ideo
dicta iura non intelligantur si filij erant nati saltem si de eis cogita
uit. ad idem tex. d. §. cum autem. ibi: liberorum ex his procreando
rum. ⁊ ibi pater efficiatur ⁊ liberos sustulerit: ⁊ sic non videtur lo
qui in filijs natis: ⁊ sic in patre iam facto ⁊ qui liberos sustulerat:
prout hec occurrerunt in casu nostro: quia dicta Magdalena one
rata post mortem filios iam sustulerat tempore testamenti ⁊ erat
iam facta mater ⁊ erant eius filij noti testatrici ⁊ de filijs ipsis testa
trix tempore testamenti cogitauit: quia de eis mentionem fecit in
ipso testamento: ideo non videtur ꝙ ipsi filij superstites faciãt eua
nescere dictum relictum de quo agitur: et qõ dicta iura non vendi
cent sibi locum vbi filij ipsius rogati erant nati tempore testamen-
ti voluit consulendo Ponta. in consi. ccclxix. incipiente in propo-
sita consultatione videtur prima fronte. et ego in ardua qõne hic
perusie vidi consultum pro hac parte. ⁊ saltem concurrentibꝰ alijs
coniecturis. s̃. deductis: hec pars videtur amplectenda prout aľs
facit Petrus de ancha. in cõsilio suo. xlv. ꝺm ordinem informis in
cipiente prima facie videtur. vbi propter nõnullas coniecturas in
6 facto cõcurrentes dicit cessare dictam tacitam ꝯditionẽ. ¶ † His
tamẽ minime refragantibus contrariam partem arbitror de iure
veriorem. s. ꝙ non sit locus dicte substitutioni per generalitatẽ. d.
l. cum auus in qua non apparet vtrũ ille nepos habuerit filios tẽ-
pore testamẽti vel non habuerit tunc: sed postea eos susceperit. sꝫ r
non apparet in. d. l. cum acutissimi. item in. d. l. generaliter. §. cũ au
tem. licet referendo dictum papiniani Justinianus ibi videatur ⁊
in dicto et in ratione loqui de filijs postea natis de quibus nõ fue-
rat cogitatum: tamen ipse imperator in decisione sua loquitur ge
neraliter ꝙ non aliter locum habeat substitutio nisi rogatus dece
dat sine iusta sobole ⁊ procedit ipse imperator ampliando ⁊ impin
guando dictum papiniani vt patet ibi: hoc latius ⁊ pinguius in-
terpretandum esse credimus: ideo dictum generale generaliter in
telligatur tam in filijs natis tempore testamenti ꝙ in postea nasci
turis ⁊ tam de his de quibus fuerat cogitatũ ꝙ de alijs. Facit quia
dictum generale non restringitur a ratione stricta quando ex re-
strictione nemo patitur iniuste dãnum licet cesset lucrũ ꝑ. l. prospe
xit. ff. qui ⁊ a quibus. prout tradunt Barto. et Bald. in. l. non du-
bium. C. de. ll. et Bar. in. l. adigere. §. ꝙuis. ff. de iure patro. ita cõ-
tingit in

tingit in casu isto: quia substitutus nullum patitur dãnum si non consequitur legatum: nam res legata nunq̃ fuit sua ⁊ damnuz est diminutio patrimonij.ff.de dãno infec.l.iij.sed sibi cessat lucrũ ꝙ al's consequeretur ex legato nec est par ratio dãnum pati ⁊ lucruz amittere.l.fi.C.de codi. Itẽ ratio imperatoris assignata in.l. cum acutissimi in fi.C.de fideicõ.ne videatur alienam sobolem ꝑprie anteponere pariter militat in filijs natis tempore testamenti ⁊ de q̄bus fuit cogitatum prout de postea natis de quibus nõ fuisset cogitatum: similiter ratio assignata in.d.l.cum auus pariter militat in natis de quibus fuerit per testatorem cogitatum prout in alijs immo fortius ex quo deciditur ibi ꝙ substitutus repellatur ꝙ pro quia plus dictum fuerit q̃ scriptum inueniretur ⁊ prout al's legẽdo ⁊ consulendo dixi illa non est fictio prout fictionez dicit eẽ bal. in.d.l.cum acutissimi in lec.noua: sed potius est presumptio: quia verba illius legis sunt verba denotantia veritatem non fictionez cum dicatur ibi plus dictum fuerit non dicit plus dictum videtur vel creditur: illud enim quod fingitur esse fuisse non fuit: quia omnis fictio est contraria veritati vt patet ex diffinitione fictionis q̃ prout Bar.in.l.si is qui pro emptore.de vsuca.hinc est ꝙ non admittitur probatio cõtra fictionem: q2 illa fit super certo no.glos.in l.siue possidetis.C.de proba.⁊ in.l.fi.ff.ꝙ metus causa.⁊ in.l.si duo ff.de acqui.here.⁊ in.l.conficiuntur in fin.principij.ff.de iur̃ codic.

7 †Cum ergo ibi sint verba veritatis expressiua dicamus ꝙ non sit fictio contraria veritati: sed presumptio que nihil aliud est q̃ verisimilis veritas non tamen certa: ita erat ibi q2 licet scriptum non inueniretur tamen non erat certum qđ dictum non fuerit: ideo super dubio procedit illa dispositio non super certo: ideo non sit fictio que semper procedit super certo vt per glo.in.d.l.siue possidetis.⁊ in.d.l.fina.ꝙ metus causa ꝙ ⁊ demonstratur ex alio illa dispositio fuit inuẽtio papiniani.vt probatur per dicta.l.cũ acutissimi. et.d.§.cum autem.⁊ papinianus ibi procedit respondendo cõsultationi vt patet ibi respondit ⁊c. quando autem iurislator ꝓcedit respondendo non censetur de nouo disponere: sed declarare scđm ius prius existens: licet forte prius non dilucidatum prout notat glo.in verbo respondemus in.c.fi.de verbo.signi.quando enim iurislator etiam princeps respondit consultationi non censet̃ de nouo disponere: sed respondere ſm iuris antiqui dispositionem vt ꝑ glo.⁊ doc.in.c.consultationi.de tempo.ordi.in antiquis.⁊ merito q2 natura legis noue est decidere casus futuros non casus preteritos.l.leges.⁊ constitutiones.C.de.ll.⁊.c.fi.extra.de constitu.iđ cuz papinianus in.d.l.cum auus respondeat super facto preterito super quo fuerat consultus non erat decens qđ de nouo disponeret inducendo fictionem: sed respondit ex ratione antiqua q2.s. coniectura voluntatis erat ꝙ non voluerit alium preferre filijs ipsi9 rogati: sed prout voluit ipsum suum descendentẽ in eo in quo est facta substitutio preferre invita ipsi substituto: ita est verisimile qđ et voluerit post mortem rogati proferre eius liberos qui censent̃ eadem persona.l.fi.C.de impub.si secus diceremus iurisconsultus ibi abstulisset illi filio substituto ius iam sibi quesitum cum tempore responsionis per eum facte iam cesserat dies fideicommissi.⁊ sic iam fuisset ipsi fideicommissario quesita actio nec fuisset equũ aut pium: sed impium ius eidem quesitum auferre.ar.l.id quod nostrũ de reg.iur.⁊ quod no. Bar.in verbo videbitur in fine extrauag.ad reprimenda dicens ꝙ ille qui de veritate ⁊ equitate habet iudicare non potest iudicare contra eum qui hꝫ ius licet quesitum de rigore scripto.⁊ contra equitatem: q2 licet fuisset equum ꝙ nõ acquireretur tamen postq̃ est acquisitum iniquum est ꝙ sibi auferat̃ ſm eum. Cũ ergo ille tex.d.l.cum auus se fundet in coniectura pietatis non est dicendum quod papinianus contra pietatem ⁊ equitatem voluerit de nouo disponẽdo auferre substituto ius sibi quesitum inducẽdo ibi fictionẽ contrariã veritati: dicamus ergo ꝙ papinianus ibi deciserit casum illum consultationis declarando iuris dispositionem fundatam nõ in lege prius scripta: sed in ratiõe naturali que sufficit.l.scire oportet.§.sufficit.de excu.tu.⁊ sic fundatam in verisimili mente testatoris: quia non est verisimile ꝙ voluerit substitutum preferre filijs rogati.⁊ ideo presumatur a testatore dictum: sed a scriptore omissum.⁊ qđ illa sit presumptio et voluit Dy.apostillando tex.d.l.cum auus ibi dictum fuerat ⁊ supplẽdo dictum presumitur similiter Pau.de cast.ibi dicit esse presumptionem idem sentit Bar.in.l.ex facto.§.si quis rogatus ad treb. dicens quod illa conditio si decesserit sine liberis de qua in.d.l.cũ auus interpretanda est prout expressa et apparens ea ratione: q2 lex subintelligit: quia presupponit testatorez sic voluisse. Nõ ergo dicit: quia fingit testatorem sic voluisse: sed presupponit ⁊c. insup non id videbatur officium iurisconsultorum statuere.sed respõdere quid iuris: ideo responsa prudentum appellatur institu.de iu. natur.gen.⁊ ciui.§.responsa prudentum ⁊ ea auctoritas a principibus solebat eis concedi.l.ij.circa finem legis.§.primus diuus.⁊ §.sequenti.ff.de orig.iuris.⁊ raro vel nunq̃ videmus ꝙ iurisconsulti vterentur verbis conuenientibus noue dispositioni puta statuimus precipimus decernimus volumus ⁊ huiusmodi. Illa autẽ presumptio qđ testator dixerit magis militat in filijs natis q̃ in nascituris vt de se constat, in illis autem de quibus non cogitauit nõ cadit dicta presumptio. q2 nemo censetur dicere qđ mente non cogitat.l.labeo.§.idem tubero.de suppel.lega.ideo dicendum est qđ dicta iura intelligantur in filijs iam natis ⁊ in nascituris: nam hoc probat generalitas.d.l.cum auus.⁊.d.l.cum acutissimi.item et generalitas.d.§.cum autem in decisione sua.item quia ratio assignata in.d.l.cum auus fortius militat in iam natis.item ratio.d.l.cuz acutissimi pariter militat in eis ⁊ aliquantulum magis: quia maior solet esse affectio in iam natis ꝙ erga nascituros merito oĩa concurrunt in hanc interpretationem nec.d.§.cũ aũt.qui venit ad ampliãdum ibi latius ⁊ pinguius ⁊c.debet inducere restrictionẽ. d.l.cum auus ar.l.legata inutiliter.de leg.j.⁊.ff.de adimen.leg.⁊.l. qđ fauore de.ll.cũ concor. Nec imperator imitatus sensum papiniani donasset ⁊ plenissimum effectum prout facit in.d.l.cum acutissimi ibi eius sensum merito imitati plenissimum ei donauimus euentum. Non enim plenissimum donasset euentum si dictum papiniani simpliciter loquens restringeret ad filios nascituros de q̄bus non cogitauerit ⁊ qđ etiam in filijs natis procederent dicta iura videtur de mente Petri ⁊ Cyni ⁊ sequacium qui volunt qđ dicta iura trahantur etiam ad ascendentes: intelligendo tamen qđ subintelligatur conditio si decesserint sine ascendetibus non si decesserint sine liberis cum liberi ascendentium nostrorum non sint nobis nisi transuersales et in transuersalibus testatori non habent locum dicta iura prout docto. communiter volunt: quia in eis nõ militat ratio.d.l.cũ acutissimi nec in eis loquũtur iura predicta ⁊ in conditione si decesserint sine ascendentibus loquitur rapha.fulg.in.d.§.cum autem dicens ꝙ militant tunc dicta iura.⁊ tamen constat qđ ascendentes ascendentis erãt nati tempore testamenti: ergo ita tenentes presupponunt pro expedito ꝙ dicta iura loquuntur etiam in filijs natis tempore testamenti. Et ita etiã videntur presupponere alij tenentes contra dictam opinionẽ cũ non allegent eam rationem: q2 dicta iura non militent in iam natis: sed alijs rationibus moueantur. Eandem opinionem habuit Paulus de castro in.d.l.cum acutissimi dum querit quid si pater instituit filium habentem plures liberos ⁊ post mortem eius substituit vnũ ex eis ⁊ decessit ille filius cum omnibus liberis vtrũ ille substitutus admittatur.et licet concludat quod sic tamen non ea ratione: quia illi erant iam nati: sed alia ratione.s.quia vnum filiũ specialiter substituendo videtur alios excludere: militabat etiam eo casu ratio: quia ex quo erat substitutus filius onerati non poterat subintelligi cõditio si decesserit sine liberis: naz si decessisset absolute sine liberis expirasset substitutio: nec etiam tunc militat ratio assignata in fi.d.l.cum acutissimi cum etiam ipse substitutus foret eo casu de sobole testatoris ⁊ onerati ⁊ ꝑ certo iste casus quod oneratus post mortem habeat filios tempore testamenti est casus sepe contingens ⁊ si habet sunt verisimiliter noti ascendenti: ideo si docto.legentes illa tria iura sensissent hanc limitationem ad illa iura verisimiliter oẽs vel aliquis eorũ legendo limitasset illa iura ⁊ hec pars qđ dicta iura loquantur etiam in filijs natis tempore testamenti et natis testatori semper mihi placuit et legendo et ꝯsulendo a iuuẽtute mea dũ legi.d.§.si quis rogatus.⁊ postea in questione hic perusie occurrente me subscribendo consilio domini Benedicti capre integerrimi consulentis qui hoc presupponebat pro claro non aliter respondendo ad.d.§.cum aũt.ego autẽ respondidi in mea subscriptione prout meo iudicio plane responderi potest premittendo quod tria iura habemus solum in materia ⁊ in quolibet exprimitur vna ratio diuersa ab alijs: nam in.l.cũ auus assignatur ratio: quia plus dictum fuerit q̃ scriptum in.l.cũ acutissimi ne testator videatur alienam sobolem proprie.⁊ tamẽ in.d.l.cum auus non preponebat alienam sobolem proprie soboli etiam si substitutum pretulisset liberis onerati cum substitutus ibi esset soboles testatoris.⁊ sic ratio.d.l.cum acutissimi non adaptatur ad casum.d.l.cum auus.item in.d.§. cum autem assignat̃ alia ratio: quia non est verisimile ⁊c. que non conuenit cum ratione.d.l.cum auus vt maxime apparet ex his que supra tradidi.⁊ insuper in dicta.l.cum acutissimi.⁊ in.d.§.cum autem refertur dictũ papiniani loquentis casu quo pater instituit filium ⁊ eum onerauit post mortem ⁊c.⁊ in.d.l.cum acutissimi responsum papiniani loquentis in filio extendit inter cetera ad nepotem heredem institutum ⁊ oneratum post mortem: itaq3 non possumus dicere ꝙ appellatione filij ibi comprehendatur nepos ex quo inuitis dentibus oportet nos fateri quod in eis refertur aliud responsum papiniani q̃ illud.d.l.cum auus vbi auus instituit filium ⁊ nepotez ex altero filio ⁊ nepoti substituit filium coheredem post mortẽ ipsius licet gloss.j.d.l.cum acutissimi aliud sentiat.licet enim apud nos non appareat aliud responsum papiniani q̃ illud positũ in dicta.l.cum auus non sequitur quod aliud non reddiderit in materia cum non omnia dicta iurisconsultorum fuerint posita in.ff. immo ex multis pauca respectiue ad omissa vt patet ex his q̄ habentur in.l.j.⁊.ij.C.de veteri iur. enucle.ideo quelibet ratio militet in casu suo scilicet ratio.l. cum acutissimi quando substituitur aliena soboles ratio.l.cum auus quando de filijs cogitauit: nam

tunc presumitur dixisse. ꝛ ratio. §. cum autem quando de filijs nō cogitauit quod vtplurimum contingit in filijs procreandis. et ita alias in iuuentute mea in primisannis legendo. d. §. si quisrogat⁹ visum fuit. et sic quelibet dispositio proprie loquatur in casu suo vna in vno alia in alio vel quelibet generaliter intelligatur prout generaliter in dicto loquitur licet rationes specialiter in eisdeȝ scripte non ita sigillatim considerate generaliter militēt: sed quod in vna ratione deficit suppletur per alteram ꝛ insuper dictum generale non restringitur a ratione in hoc vł simili casu per dicta. l. pro spexit ꝛ que. s. p eam dixi. Potest etiam dici quod licȝ de filijs onerati notitiam habeat testatrix tamen dum facit substitutioneȝ de eis forte non cogitat. et licet postea memorie reducat in alia parte testamenti posuit non cogitasse in alia particula duȝ substituit filie cum mortis cogitatione spiritus ꝛ memoria offuscetur. l. hac consultissima versi. at cum humana fragilitas. C. qui testamēta facere possunt: prime tamen considerationes magis placent: ꝛ propterea propter generalitatē dictoꝝ iurium puto concludendū qđ dicta coditio subintelligatur licet de filijs fecerit mētionē. ꝛ p hoc patet responsum ad quintam rationem que in contrarium adducebatur pro efficaciori ratione ꝛ licet Ponta. consuluerit contrarium tamen eius rationes non me mouent: nec supradicta fundamenta tolluntur per eius dicta: nec est verum quod. d. §. cum autē sit glo. d. l. cum auus per supradicta: nec auctoritas Petri de ancha. facit in contrarium: nam in suo casu plura concurrebant: ꝛ primo quia substituta erat pia causa licet ista sola ratio non sufficeret ad tollendum dictam tacitam conditionem prout volunt Bal. et Paulus de cast. in. d. l. cum acutissimi. quia nec cessat dicta conditio si substituitur alter ex liberis per dicta. l. cum auus. item ibi vigebat coniectura quod legatum erat minimuȝ respectu residui hereditatis quod reseruabatur liberis prout alias in simili habetur in. c. fi. de dona. ad intellectum. d. l. si vnꝙ. nam si donatio est parua non habet locum dispositio dicta. l. si vnꝙ que similiter fundaẗ in verisimili mente donantis prout ista iura in verisimili mente legantis in casu autem nostro istud relictum non est paruum respectu residui quod reseruatur sex filijs dicte Magdalene: nam prout mihi dicitur ipsis sex filijs Magdalene detractis legatis ꝛ debitis hereditarijs non multum plus remaneret in hereditate q̄ sit summa expendenda in dicta domo ꝛ illi tres filij quibus nihil est prelegatum non haberent tantum pro eorum rata quod ascenderet ad valorem dicte domus ꝛ insuper dictus Bernardus habuerat aliud amplum legatum: nec est verisimile quod ipa testatrix voluerit in plus honorare Bernardum sibi transuersalem q̄ tres ex suis nepotibus argumen. d. l. cum acutissimi in fi. ꝛ quia commune votum parentum est quod eorum bona ad posteros deuoluantur l. j. C. de his qui ante apertas tabulas. ꝛ. l. scripto. ff. vnde li. ꝛ. l. nā et si parentibus. in princip. ff. de inofficio. te. itaꝗ hic est coiectura pro nepotibus ibi pro substituto. Uiget etiam in casu nr̄o alia vrgens coniectura pro nepotibus: q: testatrix nedum Mariottū et Bernardum honorauit: sed etiā eorum liberos: nec est verisimile qđ plus dilexerit filios futuros Mariotti qui forte nihil attinebat aut parum ipsi testatrici q̄ filios Magdalene ꝛ insuper inuitauit filios Bernardi qui erant transuersales testatrici etiam nō suadet ratio quod preferre voluerit filios substituti transuersalis filijs institute descendentis facit. l. publius. ff. de condi. ꝛ demon. Item in terminis Petri de ancha. concurrebat alia ratio multuȝ efficax: quia testator onerauerat filium institutum in vita in mille in quibus mille non subintelligebaẗ dicta conditio si non superēt liberi in casu quo nō soluerit in vita post mortem onerauit in mille quingentis. ꝛ sic est vnum relictum post mortem in mille quingentis ꝛ illa quingenta videntur adiecta quodammodo in penā: ideo prout in mille non onerauerat sub conditione ita nec in quingentis cum vnum sit relictum qđ non debet diuerso iure censeri arg. l. eum qui edes. de vsuc. ꝛ ista sola ratio erat sufficiens ad illam decisionē Petri de anch. in casu illo. Et est aduertendum quod petr⁹ de ancha. presupponit in dicto consilio ꝙ. d. l. cum auus. ꝛ alie similes militent etiam si legatur quātitas in genere ab intestato in hereditate propter quod tollitur tertium medium in contrariuȝ adductū quod etiam tollitur propter generalitatem. d. §. cum autē in fine cum ille finis loquatur generaliter in legatis ꝛ fideicommissis singularibus factis ab herede vniuersali prout loquebatur papinianus in onere vniuersali iniuncto heredi quod dictum in onere vniuersali trahitur ad onus singulare: itaꝗ potest intelligi in onere singulari iniuncto honorato titulo vniuersali. ꝛ sic etiam in eo qui non est oneratus in toto eo in quo est honoratus: item loquitur non magis in legatis singularibus factis de rebus hereditarijs q̄ in alijs rebus puta in relictis factis de quātitate in genere: ideo illa generalitas generaliter intelligatur argu. l. j. §. ꝛ generaliter. de lega. prestan. ꝛ. l. de pretio. de publi. cum concordā. item rationes assignate in dictis iuribus maxime in. d. l. cum acutissimi in fine. ꝛ in dicto. §. cum autem. in princip. pariter militant in legato singulari rei vel quantitatis in genere prout in singulari legato rei hereditarie. ꝛ sic ex generali ratione descripta maxime in lege amplietur ius licet exorbitans ad casum non cōprehensuȝ in verbis proprie sumptis vt probat glo. notabilis quam sequuntur ibi dominus Antonius ꝛ alij in cle. j. de elec. ꝛ eam vt sing. allegat. ꝛ sequitur Imo. in. l. si vero. §. de viro soluto matrimo. per eaȝ dicens quod ab identitate rationis descripte in lege extēditur eo casu nedum lex exorbitans: sed etiam lex correctiua ꝙ est fortius quantomagis lex exorbitans trahatur ad casum qui ex propriavi verborum in lege comprehenditur.

8 † Et quod ab identitate rationis lex exorbitans non dico lex correctiua extendatur etiam ad casum qui non comprehenditur sub verbis legis voluit Bart. in repeti. l. si constante. in prin. ff. soluto matrimo. ꝛ Imo. in. d. §. de viro distinguens inter legem exorbitantem ꝛ correctiuam ꝛ hoc saltem si est lex fauorabilis quo casu extenditur ad casum qui non cōprehenditur sub verbis legis etiam late sumptis etiam in casu in quo non viget tanta ratio nec tantus fauor vt notabiliter probatur ex notatis per glo. ꝛ docto. in. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabulas. vbi lex illa loquens in dispositione testamentaria trahitur ad successionem ab intestato a paritate rationis descripte in lege: constat autem quod. d. §. cum autem est fauorabilis. ꝛ similiter. d. l. cum acutissimi. ꝛ. d. l. cum auus. ꝛ quod a paritate rationis dicta iura extendantur volunt doct. communiter omnes qui. d. ll. loquentes in patre a paritate rationis extendunt ad matrem prout vult Barto. in. d. l. cum auus fundans se in paritate rationis. vidē vult glo. in. d. §. cum autem. item Bald. in. d. l. cum acutissimi trahit. d. ll. etiam ad contractus celebratos gratia patris tantuȝ nō gratia vtriusꝗ contrahentis. ꝛ glo. in. l. j. C. de dona. causa mortis et docto. extendunt ad donationem causa mortis in qua iura illa non loquuntur: vnde patet ex mente omnium quod illa iura a paritate rationis extendunt etiam ad casum in verbis non comprehensum multofortius comprehendatur in eis iste casus in verbis legis etiam proprie sumptis comprehensus. accedat quod voluit Rapha. fulgo. in. d. l. cum acutissimi. dicens quod illa lex que plurimum extendit. d. l. cum auus si ad illam refertur venit declaratiue quasi dicat non extensiue. ꝛ sic vult quod erat de se extendēda absꝗ decisione imperatoris. Et idem sentit ibi Bal. dicens quod d. l. cum acutissimi venit ad remouendum dubium quasi dicat licȝ esset dubium tamen erat idem dicendum quod ibi deciditur. ꝛ ita etiam possumus dicere quod finis. d. §. cum autem trahens decisionem papiniani loquentem in vniuersali dispositione ad singularem dispositionem procedat declaratiue. et licet ibi ponaẗ verbum sancimus non multum curandum: quia sepe contingit ꝙ tale verbum ponitur declaratiue. vt patet in. l. omnimodo. §. fin versi. C. de inofficio. te. ibi vetera iura locum habere sancimus. ꝛ in. l. que nuper in fin. eodem titulo. ꝛ in. l. ij. cum sua prima glo. C. de bonis que liberis. et Iustinianus in suis. ll. quasi semper indifferenter similibus verbis vtebatur. itaꝗ non esset mirum si etiam ibi in lege declaratiua vsus fuit verbo sancimus ꝛ maxime quia supra proxime referendo dictum iurisconsulti cuius officium erat respondere non sancire imperator vtitur verbo sancitum ꝛ insuper dato fine preiudicio quod non traheretur ante illam legem ad legata singularia tamen ex quo generaliter est extensum ad legata ꝛ fidei commissa singularia generaliter extensio intelligatur cum verba sint generalia et ratio descripta sit generalis. ꝛ licet dicatur Old. apostillare finem illius. §. cum autem super verbo specialibus scilicet relictis filijs ꝛ ipsis de restituendo grauatis ꝛ Alber. de rosa. eū referat ꝛ sequatur non tamen est intelligendus quod velint illum textum restringere ad illum solum casum: sed quod voluerint denotare quod procedat non solum in legatis singularibus relictis ab herede vniuersali cum loqueretur in vniuersali relicto facto ab herede: sed etiam pcedat in relicto singulari facto a legatario singulari: ꝛ licet Alber. de rosa. in dicta. l. cum acutissimi dicat nō procedere illum textum quando filius est rogatus de restituendo reȝ singularem post mortem: quoniam illa lex ꝛ similes loquuntur in hereditate restituenda secundum eum tamen loquitur in terminis contra text. dicto. §. cum autem in fine. ꝛ sic male loquitur nisi forte restringatur quando filius esset honoratus magno patrimonio et rogatus post mortem in parua re restituenda per supradicta alias male loquitur. et fundat se Alber. per. l. si vnꝙ. de reuoca. dona. intellectam per mar. sili. in dona. vniuersali sed aliter intelligit Barto. in. l. titia. §. imperator. de legatis. ij. et in terminis q̄si proprijs et fortioribus decidit hoc Bal. in. d. l. cum acutissimi in pma columna. versicu. quero quid si post mortem. vbi vult quod si fili⁹ institutus est rogatus post mortem construere monasterium liberi ipsius filij excludunt monasterium. ꝛ sic est oneratus onere particulari et in re in qua non fuerat honoratus ꝛ tamen militat dispositio illius text. secundum Bald. Insuper in casu isto ipsa domus construenda est specialiter prelegata ipsi Magdalene inuita. et per consequens est onerata in re in qua fuerat specialiter honorata. ꝛ per consequens auctoritas Oldra. ꝛ Alber. de rosa. non est in contrarium in hoc indiuiduo. ꝛ si dicatur relictum factū heredi non valet. l. ꝛ quidem. de lega. j. ꝛ. l. legatum est. §. j. eodem titulo nihilominus quantum ad coniecturandam mentem testatricis

tricis hoc non videtur in consideratione: q2 verisimiliter est q2 putauerit qd valeret z insuper si repudiasset ipsa Magdalena hereditatē valuisset ipm legatum domus stante clausula codicillari. et tunc subintelligatur fuisse ista conditio si decesserit sine liberis. et tamen vniformis vtroq3 casu fuit voluntas testatricis z sub eadem conditiōe fuit relictum substituto si repudiauerit ꝑut si fuerit heres. z sic plura concurrunt in hanc interpretationem hoc casu facit etiam pro hac conclusione quod not. Bar. in. l. ij. ff. de vulg. z pup. volens qd tacita pupillaris non admittitur contra matrem: licet testator matrē in testamēto in aliquo honorauerit prout alij super hoc scribentes inducūt non insisto recitare etiā plures modernio-

8 res hāc partem firmasse. ¶ †Nec etiam obstat q2 sub eadem oratione est conceptum post mortem Magdalene z post mortem Mariotti z filiorum z sic prima ratio supra in contrariū assignata: quoniā respondet q2 a dicta regula q2 vnū determinabile determinās plura determinabilia ea pariter determinet de facili receditur vt patet ex his que habentur in. l. ij. ff. de offic. procon. vbi est diuersa ratio determinandi in vno z diuersa ratio determinandi in alio determinabili pront contingit in casu nostro z alius dominus consulens in specie adducit plura similia in quibus diuersimode determinat quibus pro nunc sum contētus in hac parte z insuper si mariottus decedit cum liberis substituti non admittuntur. z ideʒ forte si eius filij cum filijs: q2 illa verba post mortem filiorum videntur ex mente testatricis intelligenda 'post mortem omniū filioꝝ vt sic illa indefinita filiorum equipolleat vniuersali per iura vulgaria et sumus in materia fauorabili filijs: ideo videtur q2 appellatione filiorum veniant nepotes z alij posteriores iuxta. l. filij appellatiōe de verbo signi. z. l. iusta interpretatione. eo. tit. z qd per Bar. in. l. liberorum. eo. titu. vbi late an appellatione filiorum veniant nepotes de qua etiam in. l. lucius. de heredi. insti. z per Bal. z doc. in l. gallus. §. vt instituens. de lib. z posthu. z sic videtur q2 magis pariter determinet si liberi Magdalene excludāt substitutum q̄ ecōtra. Preterea si presumitur dictum z non scriptum cessat dictū cōtrarium vt de se est notissimum. Naʒ diuersimode determinat qm testatrix ita expresse dixit. licet in scriptura non appareat. Nec obstat quarta ratio in contrariū adducta. nam illa est friuola: quia licet post mortem Bernardi z filiorum reliquerit ecclesie tamen intelligitur si euenit conditio primo loco vel expresse adiecta z pariter illud relictum vltimo loco factum ecclesie virtualiter est factū post mortem Magdalene prout primo loco factum: vnde tūc militant dispositiones. d. ll. cum auus. z cum acutissimi. z. d. §. cuʒ autē. ¶ Nec etiam obstat secunda ratio in contrarium adducta: q2 ex quo presumitur dictum: licet omissum a scriptore ista ratio cōtraria nihil valet immo quia filios Mariotti voluit preferre substitutis: ita z verisimile est q2 preferre voluerit filios Magdalene prout z supra deductū est: nec obstat q2 dicit Bar. in casu quo adiecit conditionem si decesserit sine filijs masculis: quia Bar. nitit ea ratione q2 ponendo in conditione masculos videtur excludere feminas que ratio non militat in casu nostro remanet itaq3 conclusio q2 non sit locus dicto legato z dicte substitutioni extantibꝰ liberis Magdalene. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cxcviij.

☞ Successio ab intestato qd statuto deferatur ad proximiores masculos ex linea patris masculina z deinde ad proximiores mulieres filijs decedētis nō existentibꝰ an patruus excludat matrem viduam a successione filioꝝ ꝑmortuorū vel an cōcurrat cū ea. n. to.
1 Domus pro agnatione seu familia ponitur et alias multis suntur modis. nu. 3.
2 Lex correctiua stricte est intelligenda.
4 Seu z siue sunt dictiones que distingūt verba z non sensum.

¶ Consilium. cxcviij.

1 In nomie domini nostri Jesu xpi. ¶ †In proposita consultatione videt prima facie dicēdum q2 Paulus z Alexander fratres dicti Alexandri z consequenter patrui dictorū defunctorum de quorum hereditate agit exclusa mre vigore dicte legis municipalis p̄su ꝑposita eius validitate. nam dicti patrui sunt de domo. i. de agnatione dicti Alexandri olim patris defunctorū de quibꝰ agitur z domus pro agnatione seu familia ponit. l. pronunciatio. §. communi iure. ff. de verbo. signifi. z ibi Barto. z idem barto. in. l. fi. C. eodem titu. Jaco. de are. in. l. j. in princip. ff. ad sille. ita intelligens illum text. z ibi sequitur barto. licet non ad intellectuʒ illius text. idem barto. in. l. tutelas. ff. de capi. diminu. facit text. in l. cum vnus. in princip. de ali. z ciba. lega. z lex municipalis prefert masculos proximiores natos in domibus patris ipsius decedētis natos seu de linea masculina dicti patris nati essent: ideo cum dicti patrui sint de agnatione dicti patris ipsorum defunctorum de quorum hereditate agitur dicamus qd dicti patrui excludant matrem: sufficit enim alternatiue alteram partem esse veram regula in alternatiuis in. vj. cum cōcor. q2 z persuadet ex verbis sequētibꝰ dicte legis municipalis ibi z hec locum habeant in primo secūdo et tertio gradu parentele seu consanguinitatis. z sic videtur loqui in omnibus agnatis vsq3 in quartum gradū: sed dicti patrui sunt in tertio gradu. l. iurisconsultus. §. tertio gradu versi. patruus merito comprehendatur ad exclusionem feminarum prout est mater videtur etiam verificari dicta pars alternatiue seu ex linea masculina dicti patris nati essent. nam linea videtur cadere etiam in trāsuersalibus. l. scemata. ff. de gradibus. vbi iuncta glo. in verbo gradu ponitur pro gradu seu ecōtra.

2 ¶ †His tamen non obstantibꝰ contrariam partem arbitror magis iuri consentaneam ad cuiꝰ rei euidentiam premittendum est quod huiusmodi statuta exclusiua feminarum z iuris communis correctoria sunt stricte interpretanda. ar. l. precipimus. C. de appel. z. l. sancimus. C. de testa. z q2 ꝑ docto. maxime Bald. in. l. illam. C. de appel. z in. l. maximum vitiuʒ. C. de lib. prete. z per eundem Bal. in. l. quicunq3. C. de seruis fug. vbi notabiliter dicit quod statutum disponens q2 patruus excludat auū maternum est odiosum odio irrationabili adeo qd masculinum non concipit femininum z tantomagis in casu isto in quo masculus etiam trāsuersalis in quarto gradu excludet feminā ꝑmi vel secundi gradus et transuersalem z ascendentes contra multa

3 iura. †Item premittendum q2 domus sumitur in iure varijs modis quandoq3 enim magis ꝓprie pro domo materiali que cōstat ex solo parietibus z tecto seu ex solo z superficie. l. eum qui edes. cū sua glo. ff. de vsuca. l. si finita. §. ex hoc edicto. de dā. infec. l. si domꝰ de lega. j. quandoq3 ponitur pro familia seu agnatione vt dictum est supra in contrarium: quādoq3 autem ponitur pro pluribus in eadem habitatione consistentibus. l. j. C. si rector proui. z. l. j. in fi. C. si quacunq3 preditus potesta. prout per dicta iura notat Bart. in. d. l. tutelas. de capi. dimi. z ita sumitur in. l. j. in prin. z. §. si vir ad sille. prout dicunt bar. z Bal. in dicto principio ad idem. l. diximꝰ in fin. cum glo. in verbo domui. ff. de excu. tu. z hec significatiōi naturali magis adheret q̄ q2 quando pro agnatione illa itaq3 verba natis in domibus patris sumi possunt pro natis in domibus materialibus patris. i. in quibus pater habitabat z adheret prime et vltime significationi pro quo facit: q2 quando sumitur pro agnatione vna solet poni in singulari dictio domus: quādo autem pro domo materiali nonnunq̄ in plurali. d. l. si finita. §. ex hoc edicto versiculo: itaq3 z versiculo ceterum z edes semper seu communiter ponuntur in plurali: etiam si pro vna domo sumatur. vt ptʒ in. d. versiculo ceterum in. l. dāni. §. si is qui vicinas in. l. si edibus. de dā. infec. in. l. eū qui edes. de vsuca. cū infinitis simi. itaq3 illa verba in domibus patris sumantur pro domo materiali vel pro habitatione: ita quod nascens sit eiusdem domus. i. eiusdem habitationis z non ponatur large pro agnatiōe: quoniam tūc ampliaretur dicta lex correctiua z irrationabilis. naʒ communiter plures sunt agnati q̄ consanguinei nati in eadem habitatione. Accedat q2 qui nititur ex iure correctiuo seu exorbitanti sibi incumbit onus probandi q2 sit in casu ipsiꝰ legis correctiue vel exorbitantis vt per gl. z doct. in cle. fi. de rescriptis. z per Bal. C. de epi. z cle. in. l. si quis non dicam rapere in quarta colum. z per Joanneʒ an. in. c. j. de homi. libro sexto pro regula enim presumitur dicit Bar. in. l. quotiēs. ff. si quis cau. sed regula est q2 mares z femine pariter succedunt. iteʒ quod ascendentes preferantur transuersalibus. autē. defuncto. C. ad tertul. z potiores in gradu preferantur remotioribus autenti. cessante z autenticis sequentibus. C. ad tertul. ideo qui nititur ex dicta lege municipali habet necesse probare q2 militet dispositio ipsius legis z dubia probatio non releuat. c. in presentia. de prob. l. non hoc. vnde legi. sed dubia est significatio dictorum verborum in domibus merito zc. licet enim dicti patrui sint agnati dictoruʒ defunctorū non sequitur q2 comprehendantur sub illis verbis in domibus patris zc. merito debent succumbere: q2 vt dictū est sumuntur dicta verba alijs modis z quidem magis frequenter q̄ ꝑ

4 agnatione. †Pro quo etiam facit quia agnati patris sunt agnati filiorum saltem si non excedunt quartum gradum: ideo nō erat necesse loqui de domibus patris condecentius erat dicere in domibꝰ ipsius decedentis z non adijcere illud superfluum verbum patris nec est in dubio dicendum quod superfluo adijciatur verbum patris: ideo accipienda est alia interpretatio per quam illa dictio nō sit superflua vel alia de qua immediate ex qua eadē conclusio infert. nam est aduertēdū q2 natura dictionis siue z dictionis seu non est similis simplici alternatiue aut z vel sed est distinguere verba z nō sensum iuxta illud donatelli Alexandri siue paris. ad hoc tex. cum glo. in. l. ad protegendum. C. de in litem dando tut. z in. l. §. si. sunt numera. ff. de mun. z hono. z per Bar. in. l. si is qui ducenta. §. vtrū de rebus dubijs. z in. l. si quis ita. ff. de aur. z arg. leg. z per Cy. z saly. et Rapha. in. l. cum quidam. C. de ver. signi. iste enim dictiōes siue z seu sunt similes z distinguūt verba z non sensum ꝑm doct. in dictis iuribus. z ita etiam sumitur in dicta reformatione versiculo z hec locum habeant ibi parentele seu consanguinitatis: z quia non sunt simplices alternatiue de facili alteratur earum significatio q2 quandoq3 ponunt augmētatiue fauore. s. legati. d. l. si qs ita et de facili ponunt ꝓ cōiuncta vt in aut. de triente z semi. §. cōsideremus. z ibi gl. in verbo siue q2 habet quādam mixturā copulatiue

prout dicit bar. in d. l. si quis ita. et ita potest sumi in casu nostro. s. quod stet copulatiue vel disiungat verba et non sensum. s. quod cēseātur nati in domo patris illi qui sunt de linea patris. et sic pater sumatur actiue et non passiue tamen idem si passiue et propterea non dixerit in domibus defuncti: sed in domibus patris. Et tunc habemus intentum: quia dicti patrui qui sunt transuersales non censent esse de linea patris: quia pater eis attinet ex transuerso. nam illi dicuntur de eadem linea qui attinent per directam lineam: ideo descendens ex proauo non est de linea aui vel patris: sed linea aui dicitur illa cuius auus est caput non illa cuius proauus est caput. et sic attinet ex transuerso prout hec omnia consulendo firmat bart. in consilio mihi. lv. incipiente Gualterius petri. et in cōsilio sequēti. lvj. secundum ordinem perusinum nō informis incipiente in questiōe predicta. licet aliis consuluerim: transuersales enim coniunguntur adinuicem per duas lineas non per vnam: vt patet ad oculum in arbore prout et dicit bar. in dicto consilio. lvj. et probat text. in d. l. scemata. itaque vnus ex collateralibus est de vna linea alius de alia linea. et sic non de eadem linea. et per consequens patruus nō est de linea patris per predicta. ¶ Et ex his concludendum est quod mater succedat dictis suis filijs defunctis et non dicti Paulus et Alexander: quia non comprehenduntur sub verbis dicte reformationis seu cōstitutionis municipalis: non obstantibus adductis in cōtrarium que virtualiter sunt sublata ex adductis pro hac parte: nō enim obstat quod dicti patrui sunt agnati dictis defunctis et quod alternatiue sufficit alteram partē verificari vt in cōtrarium dicebatur: quia responsum est supra quod verbum predictum domibus non limitur pro agnatione nec dictio seu est simplex alternatiua vt superius deductū est: et secundum predicta nulla pars alternatiue verificatur nec. d. l. scemata facit cōtra: immo pro: vt superius est ostensum: quia probat quod inter transuersales sunt due linee quibus coniunguntur. et sic non sunt de eadem linea: sed de diuersis: nec obstat versiculus et hec locum habeant in primo secūdo. tertio et quarto gradu parentele seu consanguinitatis: quia non dicit dictus versiculus quod cōstituti in primo secūdo tertio et quarto gradu parētele etc. excludat mulieres etc. Sed hec. s. que supradicta sunt restringantur ad istos gradus. tamen cum hoc quod supradicta concurrant. s. quod cōstituti in dictis gradibus sint nati in domibus seu de linea patris et hoc ex virtute dicti pronominis demonstratiui hec. et sic dictus versic. venit limitatiue ad superiora et non declaratiue vel augmentatiue et quod hoc sit verum probatur ex versi. si antem proximiores masculi cū supradictis modis et conditionibus dicto decedēti nō supstiterint illa bona redeant ad mulieres qui versic. aperte probat quod ad hoc vt mulieres non admittantur requirit quod cōcurrant quod conditiones et qualitates supra deducte in reformatione que quidem non concurrunt in casu isto. Laus deo.

¶ Summariū super consilio. cxcix.

1 ☞ Legitima debetur sine onere.
2 Legitima filij habentis duas sorores dotatas statuto a dicta successione exclusas an sit tertia pars integra totius patrimonij vel tertia pars tertie ptis et sit nona pars totius patrimonij.
3 Legitime supplementi ius seu actio subrogatur in locū iuris agēdi contra testamentum.
4 Alimenta matri prestita per filiū an possint repeti.
5 Vendita re mea et prescripta possum agere ad pretium contra vēditorem.

¶ Consilium. cxcix.

In nomie domini nostri Jesu xpi. ¶ In hac consultatione est dicendū circa primum et scdm cōsultationis articulos quod ex quo dicta dña Lucia decessit testata et in eius testō instituit suos heredes vniuersales descendentes feminas et ipsum Augustinum nepotem ex filio instituit heredē in re certa ipsi nepoti Augustino debeatur legitima que non potest auferri vel diminui vel in aliquo onerari. l. omnimodo. et ll. sequētibus. C. de inoffici. te. si enim in aliquo oneratur quis in legitima remouetur onus ipso iure l. quam in prioribus. C. eo. ti. et si minus legitima relinquitur fit ipso iure repletio. d. l. omnimodo. et l. scimus. in princ. et per totū. eo. ti. et hoc tā in bonis proprijs ipsius domine Lucie aliūde quesitis quam in bonis a checco sibi relictis et hec clara sunt si dictus checcus primus testator instituit dictam dñam luciā simpliciter et absolute sine onere restitutionis prout videtur in themate presupponi. ¶ † Sed dubitatio nō parua est quāta seu quota sit legitima dicti Augustini: sed videtur quod ex quo cōcurrūt due filie legitima sit tertia tertie. et sic nona pars totius hereditatis dñe Lucie per auth. nouissima. C. de inoff. te. et hoc clarissimū foret de iure cōi quo iure pariter ab intestato succedunt mares et femine. auth. in successione. C. de suis. et legi. et auth. cessante cū sequentibus. C. de legi. here. et l. maximū vitiū. C. de li. preteritis. tm dubiū facit quia ostenditur statuti copia qua disponitur quod femine nō succedāt ab intestato extantibus masculis filijs vel alijs descēdentibus ex masculis femine tamen dotari debent si dotate nō sunt: sed videtur quod licet dictum statutum vigeat tamē viget ab intestato prout loquitur et est iuris cōmunis correctoriū: itaque videtur restringendum per iura vulgaria et dato quod trahatur etiā ad successionem hmōi testamentariam seu cōtra testm: tamen videtur quod ex quo filie ab intestato excluse debēt habere dotem que videtur succedere loco legitime: licet sit diminute: nihilominus ex quo habet partē faciat partem. ita quod non augeatur legitima masculi prout hoc per dictā rationem concludit Bal. in. l. vnica in questiōe. vj. C. quando non potentium partes. et in. l. vnica. §. in primo. C. de cadu. tol. et videtur tenere idē bal. in. l. huiusmodi. §. si titio. de le. j. cum quo trāsit ibi Jmo. in fi. idē consulendo tenuit idē Bal. in consilio incipiēte super primo quesito sic respondeo videlicet in ordine mihi. clviij. et dicitur idem consuluisse in alio cōsilio quod incipit proponitur quod christianus et in alio quod incipit statuto cauetur quod filia. ¶ Tamē his minime refragantibus contrarium arbitror de iure dicendum videlicet quod dicti Augustini legitima sit tertia totius hereditatis detracta dote: quoniā mulier que non succedit non facit partē in legitima prout concludūt Bal. Ange. et Rapha. ful. in. l. papinianus. §. vnde si quis. ff. de inoffi. te. per illum tex. et Angelus in. d. §. in primo. et in auth. nouissima. C. de inoff. te. et in consilio. cccxix. secundum ordinem informis incipiente statuto ciuitatis cortonie et dicitur idem firmasse in alio consilio incipiēte statuto cauetur quod si aliquis decesserit. licet non sit inter consilia impressa idem voluit ipse Ange. et Jmo. post eum in. l. plane. §. si duobus. de lega. j. et Rapha. cumanus in. l. huiusmodi. §. si titio. eo. titu. dicitur etiam idem consuluisse Petrum. de anch. et Saly. et etiam multum solēniter collegiū paduanum cuius collegij consilium incipit factum super quo consilium queritur quod maxime dicendum puto in casu isto in quo statutum excludit filiam etiam non dotatam: licet dicat quod debeat dotari. et sic reperit se exclusam antequam dotem habeat legitima aūt debetur et detrahitur ipso iure. d. l. scimus. et sic detrahitur seu suppletur tempore quo filia reperit se exclusam si testamentum nō subesset et tempore quo adhuc nihil habet. Cōmunis ergo conclusio et tenēda est quod filio debeatur integra legitima ac si filia taliter exclusa non fuisset in rerum natura nisi quo ad hoc quod de vniuersa hereditate detrahitur dos que debetur. tanquam detrahatur es alienū prout dicit Jmo. in. d. §. si duobus. et licet Bal. in aliquibus locis teneat quod ex quo habet dotem. et sic vocatur ad partem: licet forte minorē legitima nihilominus facit partem vt in. d. l. vnica. vj. questiōe quando non petē. par. in. vj. q. et in. d. §. in primo. et in dictis consilijs tamen in. d. auth. nouissima in. vij. questione videtur in simili questione secus velle. licet in fine eiusdem autentice aliud innuit: sed nō refert cum alio casu loquatur et si quandoque secus vellet non curandum: quia videtur variasse et alij cōtra tenēt et insuper ipse loquitur in dictis iuribus in contrarium adductis vtrū filius veniat per ius accrescendi vel filia exclusa augeat numerum et concludit quod non: adeo quod si sunt quatuor filij et filia. licet de iure cōi legitima filiorum eēt semis tamē vigore dicti statuti erit triens in his terminis non loquuntur prefati doc. pro hac parte adducti et ex eorum dictis innuitur idem quod tenet Bald. et simile in. d. §. si titio decidit quod nō habeat locum ius accrescendi et loquitur arguendo non decidendo nec refert si Jmola ibi transit cum eo: quia non volunt Angel. et Jmo. in alijs locis supra adductis et alij sequaces quod augeatur legitima per ius accrescēdi: sed quia filia exclusa ab intestato quo ad legitimam non est in consideratione. † Nec obstat quod statutum loquitur de successione ab intestato etc. quia etiam in his terminis loquuntur auctoritates supra adducte. et merito quia legitima regulatur a successione intestati vt probatur in. d. auth. nouissima. et in. l. parentibus. et l. que nuper. C. eo. titu. et ius succedendi contra testamentum regulatur a iure succedendi ab intestato. l. j. §. vocantur. et §. si in adoptionem. ff. de contratabu. et l. j. §. recte. ff. si tabu. testa. nu. extra. et not. Barto. in. l. fi. ad tertu. et Bal. et Ange. in. l. gallus. §. et quid si tantum de liberis et posthu. et idē tenet ibi pau. de ca. et communiter tenetur prout dicit ibi Jmo. idem tenens et ius agendi ad supplementum subrogatur quodāmodo in locū iuris agendi contra testamentum. l. omnimodo ibi liceat vero his personis que testamentum inofficiosum vel alio modo subuertendū queri poterant id quod minus etc. C. de inoffi. te. et in sequenti. l. quam nuper ibi illis personis que ad inofficiosi testamenti querelā prioribus vocabantur. ll. etc. et l. quoniam in prioribus. in prin. eo. titu. ita ergo et supplementum legitime regulatur a iure succedendi ab intestato. et hoc de primo quesito. ¶ † Circa secundū quesitum duo sunt casus clari. s. quod aut expendidit filius vel nepos in alimenta matris animo repetendi. et tunc stamus claro quod repetit nisi necessitetur ex eo quia mater vel auia non habeat vnde se alimētet. ad hoc. l. nensenius. et ibi omnes notant. ff. de neg. gest. aut fecit non animo repetendi: sed affectione materna vel ex pietate. et tūc non repetit. d. l. nensenius. et l. ex duobus in fi. eo. titu. et l. alimenta. et l. si paterno affectu. C. eo. titu. aut sumus in dubio. et tunc recurritur ad coniecturas ad qualitatem. s. personarum. puta vtrum sint diuites an pauperes liberales an auare et quantitatem expensarum an parue an magne vt per glo. in. l. ex duobus in fi. et dicunt Bar. et bal. in. d. l. si paterno affectu in dubio autem alio non apparēte videtur

videt presumi anim⁹ repetendi.ar.d.l.ex duobus in fi.a contrario sensu.z q notant post glo.Bal.z Raph.in.d.l.si paterno affectu quorū sententia legēdo mihi placuit ea rōne qr nō presumit anim⁹ donandi.l.si cū aurū.de so.z.l.cum de indebito.de prob.solum in ascendente reperitur dispositū q presumitur animus donandi in d.l.nensenius.z no.in.d.l.alimenta nec est idē animus z votū liberorū erga parentes prout econtra.l.nam z si parentibus.in principio.de inoffi.te.ideo dictus Augustinus possit in dubio repetere dictos sumptus erogatos pro auia saltem si gerebat eius negotia prout est verisimile.z hoc per ea que habentur in dicta.l.nēseni⁹.

5 ❡†Tertius autem consultationis articulus est satis de iure clarus vcz q si dicta Lucia heres pro dimidia dicti Chechi vendidit in totū z integraliter quasdam res hereditarias.z per consequens vendidit etiā dimidiā spectantē ad dictū Augustinū coheredem ipse Augustinus si consensisset venditioni potuisset petere preciū partis sue ar.l.si fundum per fideicōmissum.in prin.de le.j.Sz nō est casus noster si vero non consensit prout in puncto ꝑsupponit. et tūc si dict⁹ Augustinus nō vult ratificare venditionē z res vēdita non est prescripta.z tunc potest rem vendicare.l.mater.C.de rei vendi.sinautem consentit venditionem ratificando vel alr amittit proprietatem.puta prescriptione.z tunc potest repetere ꝓciuz ex venditione redactum vt est expressum in.d.l.mater.z in.l.j.C. de rebus ali.non alie.z.l.si cum seruum.ff.si cer.pet.z est res clara.

❡Summarium super consilio.cc.

☞Instituta filia in legitima sibi secūdum iuris formā cōtingēte z in dotibus rebusq dotalibus indumentis sibi traditis p testatorem z iussa ne plus petere possit an possit ab herede vlı petere legitimā virtute copulatiue:z in dotibus.per totum.

1 Copule natura est nō solum diuersa cōiungere:sed etiā augmētare z quid si ponatur inter genus z speciem an strictiue z diminutiue nō autem additiue sumatur.nu.3.z.6.

2 Clausula generalis non refertur ad specialiter prouisa.

3 Legitime loco an succedant vestimenta vbi sunt illa relicta cū clausula q plus ab herede vlı nihil petere possit.per totum.

4 Legitima an sit genus vel species patrimonij.per totum.

Genus quid sit z quando sumitur strictiue.nu.6.

Species quid sit z quādo sumatur limitatiue.nu.6.

5 Legitima relicta cū clausula secundum iuris formam intelligitur q dos z legata computentur in legitimam vel in deductiōez illi⁹.

6 Species posita post genus an sumatur strictiue vel limitatiue seu expositiue.

7 Legitime loco succedunt dos z donationes facte p patrez filio in potestate.nu.seq.z.10.per totum.

8 Copulatiua posita inter incōpatibilia resoluit in alternatiuam.

9 Legato facto in genere an derogetur per speciem.

10 Legitime id quod loco succedit vel in legitimā imputatio est inducta ad inofficiosi querelam excludendam.

❡Consilium.cc.

1 In nomie domini nostri Jesu xpi.❡†Consuluerūt iam din dñs Benedict⁹ capra primo z successiue postea dñs Baldus ser cole tertio.d.Antonius de caffarellis.Fundat se domin⁹ Benedictus q legitima est tertia pars bonorum testatoris deducto ere alieno z funeris impensa:ideo relinquendo legitimam reliquit tertiam partem bonorum:z lz alrs dos computetur in legitimam tamē dici pōt q testator hoc noluerit relinquēdo sibi legitimam que est triens bonorum attento q in testamētis lata interpretatio est habenda:q z clarius qr reliquit legitimā z dotem z indumenta cū de natura copule sit coniungere diuersa.itē tertio nō soluz coniungere diuersa:sed augmentare.l.ea tamen adiectio.de lega.iij.item Bal.qui adducit.l.qui concubinā.in prin.de lega.iij. et forti⁹.l.si quis ita legauerit.de ali.z cib.lega.z ibi bar.z Bal.z si in legitimā noluisset computari dotē z in solum legitimā reliqsset cū ergo instituisset in legitima in dotibus z indumentis nisi verba sonāt q dicta tria habeat z a verbis non est recedendum nisi cōstet de mēte de qua minime cōstat. 2 †Nec ob.illa verba sm formam iuris cōtingēte:qr non se refert ad computationē in legitima:sed ad ipsam legitimam que sm formam iuris cōtingit.Similiter in esse ctu respōdet.d.Bal.subiungendo q ꝓut nō erat necesse relinquēdo legitimā adijcere institutionē:sed probabiliter fecit gratia amplioris declarationis.ita z gratia declarationis censeant adiecta illa verba sm formā iuris zc.nec pōt stare illa interpretatio q itelligat de imputatione dotis:qr de dote specialiter prouidit z clausula generalis non refert ad specialiter prouisa.l.doli clausula.l. stipulationes commodissimū.de verbo.oblig.zc.Ponderat qr in testamētis lata interpretatio.z maxime in fauorem filiorū factis. 3 Item†qr verba illa z in dote forent superflua si in legitima dos cōputaretur z starēt sine virtute aliquid operandi.itē dicit q indumenta nō cōputantur in legitimam:qr in illis tāq̄ in re parua valuit ab initio donatio:lz inter patrem z filiū per id qō habet in.l. cū ex annuo.de dona.inter virum z vxorē.z in.l.id vestimētū.ff.de pecu.z alrs per bar.in.l.j.§.sed nec castrense.de colla.bo.nō placet hoc presuppositum.d.Antonius caffarellus idem concludit addēdo q imputatio de qua in.l.quoniam nouella habet tacitam coditionē si testator velit cōputari non alrs:qm illa lex est inducta in fauorem testatoris vt patet ibi ad excludēdam inofficiosi testamēti querelā tā dotem q̄ donationē ante nuptias volumus imputari.Nam lex inducens aliquid in beneficium alicuius hz tacitā conditionē si ille voluerit z adducit plura similia que decidit bal.in.l. maximum vitium.C.de lib.preter.Cum ergo in casu isto non voluerit ergo zc.Subdit post subscriptionē factā z ante sigillū appositum q fuit factus attentus q quidā solēnis doctor consuluit contrariū fretus maxime:qr copula posita inter genus z spēm venit restrictiue z diminutiue non additiue z ampliatiue z allegat doctrinā bar.in.l.quesitū.§.si quis fundū.de fun.instru.z in.l.in frandem.§.neq de iure fisci.z q dicitur respondere ad.d.l.ea tamen adiectio q id non operatur vis z virtus copule.Sed vis z virtus relatiui quis vel qui subdit ego ad ista dico q non recordor vnq fecisse dictam subscriptionem nec eam fecisse puto z si facta reperiatur ex importunitate amici a me facta z forte multipliciter.tūc inuoluto nec consiliū illud videre valēte z ꝯfidēte in ipsi⁹ amici assertione q res clara z sine dubio foret z cōsequēter per facti errorem et sine ꝯsensu meo ꝓcessisse:ideo dictā subscriptionē reuoco z ꝓcedētia cōsilia z suprascriptā subscriptiōez e s factā approbo. 4 †Et dicere q legitima sit genus z in proposito includat in se dotē z indumēta q aliquid in se rōnis habeat:aut rationis apparentiā nō possum intelligere.nā genus est q predicat zc.l.hoc legatum.z melius in.l.semp in generalibus z species est que predicat de plurib⁹ differentibus numero seu q̄ plura continet nūero dria seu de pluribus indiuiduis.l.j.§.itē si duo de aur.z argen.leg.meli⁹ in.§.idē de duobus.z in.l.cū delanionis.§.cum fundus.de fun.instruc.indiuiduū q de se solo predicatur vt proximis allegatis iuribus.z in.l. heres meus.§.j.de leg.iij.hoc est breuis doctrina Bar.in.§.cū fundū.z plena z longa in.d.§.quesitum post Dynū in regula generi p speciem per Bal.in.l.ij.§.creditum si cer.pe.z in.c.j.per quos fiat inuesti.Subdam⁹ rem exemplo si dico homo dico animal zc.hec doctrina a doctoribus z a dialecticis patet qō est scurrilitas loquēdi dicere legitimam esse genus bonorum defuncti cum legitima non predicatur de pluribus differentibus specie nec posita aliqua species bonorum illico legitima sit ergo nō potest esse gen⁹ zc.preterea dato quod legitima pretenderetur esse genus z corpora hereditaria essent species per hoc non posset argui q dos z indumēta data filie essent spēs cum illa patre viuente in dominium z filie patrimonium transiuerunt.l.iij.§.sed vtrum.de mino.pōpo.philaldelfus.fami.herci.z sic non sunt hereditatis paterne.z hoc clarius.Sed ponamus legitimā censeri genus z dotē z indumēta cēseri speciem.allegat consulens theoricam Bar.in.d.l.quesitum.§. si quis fundum.de fun.instruc.z in.d.l.in fraudem.§.neq.sed dcē theorice Bar.apparent contrarie:qr in.d.§.neq copula ponitur inter genus z spēm qr dicit instrumentis z actis z ponitur ampliatiue z stat in propria natura prout z ibi dicit Bar.z tamen in.d.§. si quis fundum.dicit q quādo precedit genus z postea copulatur species:tunc ponitur restrictiue:z sic theorice sunt contrarie.Sed subdit.d.Anto.pro concordia q quādo subiecta materia patitur q ponatur restrictiue:tunc moderatur z restringitur genus z ponitur z pro idest.ita loquatur bar.in.d.§.si quis fundū.sed quādo subiecta materia id non patitur:z tunc secus ita procedat theorica Barto.in.d.§.neq modo ad propositum nostri testamenti subiecta materia non patitur:qr si procederet theorica bart.in.d.§.si quis fundum sequeretur q dicta filia non esset instituta in legitia q veniret ad impugnandum testamentum.Nec obst.si dicatur q immo non subuerteret:qr dos z indumēta cōputarentur pro legitima z si quid deesset ageretur ad supplementum:qr respondetur q hoc non procedit ex mente testatoris zc.z sic militat doctrina bar.in.d.§.neq nō in.d.§.si quis fundū cōfutat responsionē datā per contrariū consulentē ad.d.l.ea tamē adiectio.nā immo natura z virtus relatiui est restringere per eandē.l.ea tū adiectio.z plene hr in.l.oēs populi.de iusti.z iure.z in.l.cūctos populos.C.de summa tri.put z ibi z vbiq dñt bar.et Bal.Anto.de caffa.

❡Subscriptio.

5 Repetito diuino numie.❡†Satis dubia mihi visa fuit presens cōsultatio attento q lz natura copule sit ampliare nō restringere dispositionē ꝓut dicunt dñi consulentes.z sic non ponatur copula expositiue pro idest z non restringatur institutio legitime ad dotem z indumenta tamē videt quod omnia plane intelligi possint.nam si habet dotem z indumēta z illa imputantur in legitimam verum est eam esse heredem in legitima et dote et indumentis.nam habet dotem.item habet indumenta.item verum est eam habere legitimam iure hereditario et illam habet secundum formam iuris que est quod dos z legata imputantur in legitimam.l.omnimodo.z.l.si quādo.z auf.nouissi

ma.C.de inoffi.te.⁊ copulat eque principaliter.nam si legitia excedit dotē ⁊ indumēta residuum legitime.⁊ sic integram legitimā habebit ex voluntate testatoris similiter si dos ⁊ indumenta excederent quantitatem legitime:tunc vigore talis institutionis:⁊ sic ex specifica ⁊ expressa volūtate testatoris haberet integrā dotē et indumēta:⁊ per cōsequens nihil esset supfluū ⁊ natura copulatiue staret proprie ⁊ copularet eque pncipal'r ⁊ ampliantiue nō restrictiue poneret. 6 †Non aūt in aliquo me mouet theorica Bar.in.d.§.si quis fundum legis quesitū.de fun.instruc.inducta per cōsulētem in contrariū.nam vltra responsionem supra datā per vltimū supra consulentē.s.excellentissimum doctorē dominū Antonium de caffarellis respondeo ꝙ recte intuēdo doctrinam Bar.in.d.§.si quis fundū ꝫm illā in casu nostro nō dꝫ censeri posita restrictiue copula ⁊ neqꝫ genus restringi per spēs postea copulatas immo doctrina Bar.suadet contrarium.s.ꝙ non ponat̃ restrictiue copula aut expressio specierum.nā Bar.in.d.§.si quis fundum.facit plures cōbinationes.quantū ad propositum vero nostrum.s.quando copula posita inter genus preposit um ⁊ species postea positas copulat res legatas distinguit aut genus est expressum sub nomine adiectiuo:⁊ tūc copula ponitur pro idest ⁊ venit limitatiue aut genus exprimitur per aliquod substantiuum:⁊ tunc si expressio specierum determinat illud substantiuū:⁊ tunc species veniunt limitatiue aut determinant actum legandi seu verbum dispositum:⁊ tūc secus ⁊ idem in dubio vt in illo.§.si quis fundum.⁊ in.l.mancipia.eo.titu.ꝫm eundem Bar. Et ita potest intelligi ⁊ applicari ad hoc membrū doctrina Bar.in.d.§.neqꝫ.qꝛ ibi illa verba ⁊ actis nō determinat verbum instrumētum:sed verbuꝫ dispositiuū ⁊ dictio instrumentum iudicatur vt substantiuum nō vt adiectiuū ⁊ ista est magis plana concordia dictorum Bar.sic ⁊ legitima est substantiuum ⁊ verba illa in dote ⁊ indumētis regunt̃ ab illis verbis heredeꝫ instituit reliquit ⁊c.⁊ ea determināt:non autē determiant precedēs verbum legitimam:⁊ per consequens ꝫm theoricam Bart. dos ⁊ indumenta non censentur apposita limitatiue seu expositiue. 7 †Sed dicet quispiaꝫ dato ꝙ non ponantur limitatiue tamē Bar.subdit ꝙ censent̃ adiecte species ex abundanti gratia tollende dubitationis:⁊ per consequēs in casu isto adiectio dotis ⁊ indumentorum nō censeatur facta gratia limitationis:sed ex abundāti ⁊ gratia tollende dubitationis.⁊ per consequens non alterant naturam relicti legitime:⁊ ideo prout al's dos ⁊ relictum imputat̃ in legitimam:⁊ similiter donatio facta per patrē filie in potestate que ab initio non valet.l.ij.C.de inoffi.dona.sed confirmatur morte.l.filie cuius.C.fami.herci.⁊.l.donationes quas.C.de dona.inter virum ⁊ vxo.imputatur in legitimam.l.filium quem habentē fami.herci.C.ꝫm vnaꝫ lec.⁊ Bar.in.l.in quarta.ff.ad.l.fal.in penul. col.tamē respondetur pluribus modis.pmo ⁊ non sumus in terminis bar.ꝙ.s.copula ponat̃ inter genus ⁊ speciem prout late declarat vltimus consulēs. Sed tūc replicatur ꝙ videtur posita iter totū ⁊ partem seu inter continens ⁊ contentum.nam si legitia est plusꝙ dos ⁊ indumenta ⁊ in legitima imputantur dos ⁊ indumēta in legitima dos ⁊ indumēta continentur.tūc videtur ꝙ succedat alia theorica.s.ꝙ censentur duo legata ⁊ legatarius non consequatur vtrūqꝫ:sed alterum.si enim eligit habere contentum nō hꝫ continens seu id qđ plus est vt est tex.in.l.si titio vsusfructus. ff.de vsufru.lega.vbi si cui relinquitur fundus ⁊ ei⁹ fundi vsusfructus si legatarius elegerit secūdam partem copulatorū.⁊ sic vsum fructum ⁊ non habebit residuū fundi.⁊ sic proprietatē:sꝫ si elegerit primā partem relicti.⁊ sic fundum habebit plenā proprietatē in qua continetur etiā vsusfructus.⁊ sic nec plus nec min⁹ ꝙ si solus fundus fuisset relictus.⁊ sic eligendo vnum ex copulatis censetur alterum repudiare vt est expressum prout si predicta per alternatiuam fuissent relicta vt est tex.in.l.plane.j.§.fi.de leg.j. 8 †Ita dicamus in casu isto in quo relinquitur legitima que est plus et dos ⁊ indumenta que de iure in legitimam al's computant̃ si eligit habere legitimā ꝙ est plus tantundem habeat quantum si sola legitima fuisset eidem relicta:tamen respondetur ꝙ termini sunt penitus separati ⁊ separatam habentes rationē.nā.d.l.si titio copula ponitur inter incompatibilia.nam vsusfruct⁹ formalis qui venit appellatione vsusfructus vt in toto titulo illo de vsufructu leg.⁊ in titulo.de vsuf.⁊ titulis sequentibus non se compatitur cum plena proprietate nec in ea cōtinetur:sed continet̃ vsusfructus causalis.l.item ꝙ nostrum.ff.de vsuf.⁊ ideo allegatur tex. d.l.si titio vsusfructus ꝙ copula posita inter incompatibilia resoluitur in alternatiuā. vt ibi iuncta.d.l.plane.§.fi.⁊ ita summat illū tex.bar.ibi.⁊ inducit ad plura.⁊ idem notat.C.in.l.fi.Cy.de codi. sed in casu isto non sunt incompatibilia legitima ⁊ dos ⁊ indumēta:sꝫ omnia haberi simul possunt:ideo casus sunt diuersi.⁊ sic.d.l. si titio non obstat. 9 ¶ †Secundo respondetur ad dictum contrariū supra formatum de dictis bar.in.d.§.si quis fundum.ꝙ ibi adiectio specierum non potest aliquid addere legato generis hoc est legato generali ꝙ in se continet omnes species non quidē predicamentaliter prout est de natura generis proprie sumpti ꝫm dialecticos:sed continet omnes spēs comprehēsiue verbi gratia si dico animal verificatur in vno homine in vno boue adeo ꝙ si lego animal meum si plura habeo satis est si vnum do.l.legato generaliter.de lega.j.quia ille terminus predicatur ⁊ verificatur in vno ⁊ in his terminis non loquitur.d.§.si quis fundum.⁊ termini bart. ibi:sed quādo relictum est generale qꝛ legantur omnia in genere comprehensa.tamē sine termino vniuersali omnia itaqꝫ in terminis Barto.adiectio specierum contētarū in genere vt supra sumpto non potest aliquid addere legato generis:qꝛ non potest facere ꝙ ille species non cōtineantur in genere ⁊ si id faceret idē esset effectus:quia pariter omnia censerentur relicta.at in his terminis copula potest augmentare relictum ⁊ facere quod dos ⁊ alimenta non imputētur in legitimā vt magis proprie inter diuersa ponat̃ et augeat,prout est de natura copulatiue vt dicūt dñi cōsulentes non insisto. 10 ¶ †Tertio respondet̃ ꝙ ista imputatio in legitimaꝫ fuit inducta p.l.l. Iustiniani.prout ⁊ dicit Pau.de cast.in.l.illud. C.de colla.vbi dico et inducta fuit ad finem vt inuarentur testamenta prout ⁊ ius agendi ad supplementum.vt in.l.omnimodo.⁊ in.l.quoniam nouella in fine ibi ad excludendam inoffciosi querelam.C.de inoffi.te.⁊ ea sola in legitimam imputantur de quib⁹ reperitur aliqua lege expressum vt dicit tex.in.l.illud in fine principij:sed lege aliqua nō est expressum quod dos ab auo data imputetur in legitimam filij detrahendam de bonis patris:nam tex.in d.l.quoniam nouella que induxit istam imputationem in legitimam loquitur de dote data ex substantia eius de cuius hereditate agitur.vt est tex.apert⁹ in dicta.l.ibi si ex substantia eius profecta sit cuius de hereditate agitur a cōtrario si non sit profecta de substantia eius de cuius hereditate agitur non imputatur:sꝫ ista dos non est profecta de substantia patris de cuius hereditate agitur:sed de substātia aui.merito ⁊c.⁊ licet videatur repugnare tex. in.l.dedit dotem.ff.de collat.bonorum.vbi dicitur quod dos data ab auo paterno reuertitur ad patrem prout profecta a patre: quia auus artatur dotare neptem propter eius filium:ideo eo respectu perinde fit ac si ipse pater dederit:tamen licet de equitate illud inductum sit in eo casu non tamen vere processit a patre nec ex sua substantia:sed propter patrem ⁊ dictio ex posita in dicta.l.qm̄ nouella denotat proprie sumpta causam proximam.l.j.C.si seruus extero.et nota.Barto.in.l.j.§.ex incendio.ff.de incen.rui.⁊ nauf. et licet propter patrem non tamen ex substantia patris nec causata fuit ex eo vel occasione eius quod processit ex substantia patris prout contingit in terminis dicta.l.omnimodo.§.imputari ibi occasione militie quem tex.ponderat Bar.in.d.l.in quarta.colum. penulti.bald.in.l.illam.C.de colla.respondet in effectu vt supra: quia dicit loqui de occasione de re ad rem non de persona ad personam:licet autem hoc medium substentabile sit,tamen solum nō auderem firmare scilicet quod dos ab auo nepti data non imputetur in legitimam paternam:nec etiam alio non viso firmarem cōtrarium cum verba dicte.l.quoniam nouella repugnent et equitas scripta in terminis.d.l.dedit dotem non reperitur scripta in his terminis imputationis in legitimam ⁊ rigor scriptus est quod legitima sit tertia vel quarta bonorum eius de cuius hereditate agitur per iura vulgaria et quod non imputentur nisi ea de quibus imputandis est aliqua lege expressum vt dicta.l.illud in fi.pncipij. 10 †Quarto respondetur ad omnia que in contrarium adducuntur qđ imputatio in legitimam inducitur ad excludendam inofficiosi querelam prout dicit tex.in.l.quoniam nouella in fine.et facit tex.in.d.l.illud ibi his imputari qui ad inofficiosi querelam inuocantur:sed institutus in legitima non vocatur ad querelam inofficiosi testamenti:nec est opus excludi querelam que non cōpetit instituto in legitima merito nō fiat ista imputatio accedat singularis ⁊ ad propositum optimus tex.in simili in.l.titia.ff.ad legem falcidiam.vbi ea que regulariter imputantur in quartā trebellianicam non imputantur in trebellianicam que debetur ex voluntate testatoris.ita ⁊ ea que imputantur in legitimam non imputetur ea que capitur ex voluntate testatoris:⁊ licet ibi imputetur in illam quartam duodecia pars ratio est quia in tertia parte nō valent prelegata:ideo illam tertiam partem prelegatorū hꝫ iure hereditario ⁊ propterea de illa tertia parte retinet quartaꝫ prout de residuo hereditatis sibi relicte cum rogatus sit restituere hereditatem retenta quarta hereditarie portionis prout ⁊ ibi tangit Barto.in vltimis verbis que non cadunt in nostris terminis:itaqꝫ ex his ⁊ alijs deductis p dños cōsulentes. idē concludo scꝫ ꝙ dicta dos ⁊ indumēta:lꝫ de indumētis nō querat̃ in themate nō computentur in legitimam. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.ccj.

1 ☞ Pensio seu vsura precij non soluti an debeatur in venditione.per totum.

2 Vsure precij non soluti rei vendite debentur p interesse.

Clausula dedit tradidit importat licētiam de intrādo.

Copulati plures habentur loco vnius.idem si nomine collectiuo innitentur.

3 L.ij.C.de rescind.vend.trahitur ad cōtractū locationis ⁊ ad quēlibet ratione lesionis enormis.

Snia

4 Snia non habens acta substantialia iudicij precedentia est nulla.
5 Rescriptum gratiosum subreptitium est ipso iure nullum.
6 Rescriptum quãdo subreptitium dicatur.
7 Rescripto impetrata restitutio appellationis ad eam interponendam post lapsum temporis appellandi requirit ꝓbationẽ precũ vel sic rescripti contenta probari debent.
Rescripta habent tacitam conditionẽ si p̃ces veritati nitantur.
8 Venditione sola non transfertur rei dominium.
Possessor non dicitur conductor rei conducte.
9 Appellationis commissio sententie interlocutorie vna cum negotio principali requirit quod ante oĩa iustificetur appellatio vel de causis in ea insertis quia appellari non debet vbi snia est iusta nec auditur appellans.
10 Testis lucri vel rei particeps non probat lucrũ: vel rei dñium.
11 Licentie natura est ꝙ precedat actum.
12 Venditio nulla non dr̃ venditio.
13 Sententia an possit rescripto principis rescindi.
14 Pensio illa dicitur iusta que in.xx.annis ascendit ad valorem rei cuius estimatio debet referri ad tempus de quo agitur.
Estimatio debet referri ad tp̃s de quo agitur.
15 Rescripti forma seruari debet ne intentata ruant.
16 Appellationis sententie interlocutorie commissio vna cum negotio principali requirit ꝙ ante omnia iustificetur appellatio. vsq̧ ad finem consilij.
Rescripta recipiunt interpretationem a iure communi.
Appellationis commissio in curia facta non potest amplius fieri remissio.
17 Delegationes ⁊ commissiones sunt restringende.
18 Nullitatis causa simul cum appellatione intentata non potest cognosci nisi de appellatione doceatur.

Consilium.ccj.

1 In nomĩe domini nostri Jesu xp̃i. †Visis nõnullis actis vertẽtibus in causa pendente inter quẽdã patrũ chianellis vt procuratorẽ Jacobelle vxoris olim Benẽcase ex vna parte et sauinũ toramoli ex altera omnes de narnea: licet videat̃ p̃mo aspectu dicẽdũ ꝙ dictus Sauinus foueat iustitiã ex pluribus. ⁊ primo q̄ videt̃ apparere ex dictis testiũ: vz orliuerij ⁊ Juuenalis ꝙ dict᷒ Sauinus emit dictã domum de qua agit̃ cũ orto casaleno ⁊ puteo a dicta Jacobella ⁊ orliuerio eorũ ⁊ aliorum trium nominibus et eorũ dictũ iuuat̃ etiã dicto alterius testis: lꝫ illud non concludat necessario: ⁊ etiã iuuat̃ ex quadam apodissa solutionis gabelle dato ꝙ forte illa necessario non probet: tamẽ adminiculatur ad iuuãdum dicta illorum testium ꝙ veritatẽ contineant ⁊ cũ in articulo quẽ dicti duo testes probant deponẽdo vera esse dicatur qõ dicti orliuerius ⁊ Jacobella dictam domum cum orto casaleno ⁊ puteo non solum vendiderunt: sed etiam tradiderunt ex venditione aũt cum traditione transfertur dominiũ. §.vendite insti.de rerum diui. ⁊ in.l.ꝙ vendidi. de contrahen.emp. ⁊ licet requiratur solutio precij aut habita fides de precio: prout ibi dicitur ⁊ si non esset solutum preciũ aut habita fides de precio nõ transfereretur dñium: tamen in dubio alio nõ apparẽte censetur habita fides de precio vt notat gloss.in dictis iuribus allegando in argumentum.l.iij.ff. de pigno.acti. vbi glo.idem sentit ⁊ sequunt̃ doc.in dictis iuribus et bal.in.l.ij.C.de contrahen.emp. itaq̧ cum nõ appareat ꝙ dict᷒ Sauinus dixerit se habere pecuniam in prõptu nec aliquid aliud appareat vel deducatur per ꝙ eneruetur presumptio predicta dicamus ꝙ censeatur habita fides de precio. ⁊ per consequens trãsferatur dominium in ipsum sauinũ emptorẽ: ideo dato ꝙ postea cõduxerit dictas res venditas ⁊ traditas non videt̃ ꝙ cõductio tenuerit cũ rei ꝓprie nõ valeat cõductio.l.qui rẽ propriã. ⁊ l.ad probationẽ.C.de locato. ⁊ ideo nõ videt̃ ꝙ dicta Jacobella aut petrus
2 eius nomine possit niti ex locatione predicta. †Quod ⁊ videt̃ dicendum ex alio q̄ ex quo ipsa vendidit ⁊ tradidit fructus rei vẽdite pertinebant ad emptorẽ ⁊ ipse tenebatur ad vsuras precij nõ soluti.l.curabit. ⁊ l.fructus.C.de acti.emp. ⁊ l.iulianus. §.ex vendito.ff.eo.ti. ⁊ no.in.l.j.C.de vsur. que tamen vsure competẽtes sunt ꝓmisse q̄ petunt̃ velut interesse ꝓut habetur in dictis iurib᷒.in.l. sociũ qui in eo.in prin.ff.pro so. ⁊ in.c.cõquestus. ⁊ in.c.salubriter extra de vsuris. tamẽ octo ducati annui nõ videt̃ ꝙ deberẽt p̃stari dicte Jacobelle pro p̃cio sibi nõ soluto. nã potest dicere ꝙ fuerunt quinq̧ venditores: ⁊ iõ quilibet censet̃ vendidisse ꝓ virili. ⁊ sic pro quinta pte ex quo quinq̧ fuerũt in venditiõe noiati ꝓprijs noib᷒ l.reos. §.cũ in tabulis.ff.de duob᷒ reis. ⁊ l.si mihi ⁊ titio.de ver.ob. cũ similib᷒ vel forte ꝙ magis aduersaretur ipsi Jacobelle Valerianus ei᷒ fili᷒ ⁊ francisc᷒ quorũ noie ipsa vendidit censeant̃ vẽdidisse ꝓ dimidia quasi censeant̃ ipsi tres vna p̃sona tanꝙ̃ simul cõiũcti in vẽditione ⁊ orliuerius ⁊ cosmus cẽseant̃ alia persona ipsi ambo. ita ꝙ ipsi censeant̃ pro dimidia. ar.l.liber. §.titius.j.de here.inst. vbi si plures ꝑ copulatiuam coniungunt̃ ⁊ alius de ꝑ se noiatur illi oẽs copulati censent̃ tanꝙ̃ vnus ⁊ dispositio ad eos oẽs dũtaxat ꝓ dimidia pertinet idẽ si plures inuitant̃ sub noie collectiuo ⁊ alij sub nomine proprio vt.l.si titius fundi. ⁊ l.interdum in fine p̃ncipij. de heredi.insti. ⁊ l.si pater filio. de vulg. ⁊ pup. cũ multis similibus. ita et in simili videtur ꝙ si vnus nomine suo ⁊ duorum quos cõtrahẽdo representat contrahit omnes tres censeantur vnus respectu alterius qui secum contrahit quasi ipsi tres censeantur magis inter se coniuncti ꝙ̃ cum alio. licet hoc non ponam pro cõstanti cum nõ habeam legem que hoc dicat: tamen ratio mihi id persuadet non minus ꝙ̃ in casibus dictorum iurium: ⁊ rõ naturalis sufficit.l.sine oportet. §.sufficit. de excusa.tut. ⁊ in iure de similib᷒ procedit argumentatio.l.non possunt.ff.de lega. ⁊ c.inter ceteras de rescriptis.
3 Non †autẽ multum refert vtrum ad ipsam Jacobellam spectaret actio ad dictum precium conuentum ꝓ quinta parte ꝫm p̃maꝫ cõsiderationem. an vero ꝓ sexta parte ꝫm secundã considerationem. quinta pars ducentorum sunt quadraginta: ⁊ sexta ꝑs sunt triginta tria ⁊ duo tertia: itaq̧ ad plus debebant̃ ꝫm p̃dicta dicte Jacobelle quadraginta ducati de dicto precio ducentorũ ducatoruꝫ de quibus probatur per testes ꝙ Jacobella habuit quatuordeciꝫ ducatos: ita ꝙ testarent soli vigintisex ducati qui.xxvj.non merẽtur annuatim vltra duos vel duos cum dimidio: itaq̧ cõuẽtio p̃dicta fuisset in q̃druplo vel circa excessiua: itaq̧ locatio videt̃ fcã in fraudẽ vsurarũ vel saltẽ cõductor fuit lesus plurimũ satis vltra dimidiã iusti p̃cij. Et iõ videt̃ ꝙ veniret rescindẽda remedio.l.ij.C.de resci. vendi. que lex licet loquatur in vẽditione: tamen trahitur etiaꝫ ad locationẽ. vt no.gl.in.l.si olei.C.de loca. ⁊ doc.sequunt̃ ibi. ⁊ in.d.l.ij. ⁊ merito. sunt eñ similes contractus emptio ⁊ venditio ⁊ locatio ⁊ cõductio.l.j. ⁊.ij.ff.loc. ⁊. §.adeo.insti.eo.ti. qñimo etiã i alijs ꝯtractib᷒ nõ solũ bonefidei ꝓut sunt dicti cõtractus. Sed etiam in contractibus stricti iuris enormis lesio causat cõtract᷒ inefficaciã saltẽ ope exceptionis.l.si quis cũ aliter. de ver.obli. resultat eñ dolus re ipa vt est ibi tex. ⁊ insuꝑ p̃sumitur dolus ex proposito vbi est nimis magna lesio prout videtur esse ista prout no.doct.in.c.quintauallis.de iureiu.in.c.cum contingat.eo.ti. ⁊ Bar.in.l.si societatem. §.arbitrorum.vij.col.ff.pro soci. ⁊ tantofortius hec videntur procedere: q̄ videtur probari qõ tota domus non merebatur ꝓ pẽsione vltra duos ducatos insuꝑ in hac causa p̃ncipaliter deducta fuit petitio mercedis pro locatione q̃ pro parte dicte Jacobelle dicebatur per eam facta de dicta domo ⁊ papa inter cetera videtur committere etiã causam principalem: lꝫ sentẽtia fuerit lata: sed in istis actis ad me transmissis nõ apparet de aliqua locatione ꝓ annis: videlicet pro quibus agitur merito videt̃ ꝙ dictus sauinus ex
4 hoc capite veniat absoluendus. †item non video ꝙ sententia habuerit acta substãtialia iudicij p̃cedẽtia sine quibus sententia est nulla.l.prolatam.C.de sententijs.c.j.de lit.cont. cũ similibus. ideo etiam videt̃ ꝙ ex hoc capite ꝓnunciari possit pro dicto Sauino.s.
5 dictam sententiam fore nullã. †Tamẽ his nõ obstantibus puto aliter de iure respondendum. nã premittendũ est ꝙ rescriptum principis ꝙ impetrauit dictus sauinus nõ est rescriptum iustitie simplex sed est rescriptum gratiosum. nam petit ꝙ nõ obstante qõ p̃ria appellatio fuerit nulla ꝓnunciata ⁊ ab ea ꝓnuncia nõ appellauerit ꝓpter ꝟba que fuerant sibi data a diuersis p̃sonis. ⁊ sic sententia trãsiuerit in rem iudicatam ⁊ fuerit executa. licet nulliter et ab executione appellauerit se restitui ad appellãdũ ⁊ causas appellationũ cõmittat vna cũ negotio principali: itaq̧ si illa commissio vna cũ negotio principali cõtinet specialitates de quib᷒ infra subnectã cõtinet gratiam ⁊ similiter gratiosum est ꝙ restituat ad appellandum: ideo quatenus dictum rescriptum subreptitiuꝫ appareret redditur nullum ip̃o iure prout est tex.in.c.ad audientiaꝫ.ij. de rescriptis. ⁊ ibi notant Composte. ⁊ Jo.an. ⁊ doct.cõmuniter ꝑ tex.ibi. ⁊ in.c.dudũ.ij.de elec. ⁊ in.l. ⁊ si legibus.C.si contra ius vel vtilitatem publicam. ⁊ in.c.j. ⁊.ij.de filijs presby.lib.vj. ⁊ in.l.j.ff.de
6 nata.resti. †rescriptuꝫ autẽ indicatur subreptitium si exprimitur aliquid ꝙ si nõ fuisset exp̃ssum princeps verisimiliter non cõcessisset vel tacet̃ aliquid ꝙ si fuisset expressum verisimiliter nõ concessisset. ꝓut habetur in.c.super literis de rescriptis. ⁊ in.l.j. ⁊ l.p̃scriptione.C.si contra ius vel vtili.publicam. ⁊ idem si de leui verisilr̃ non concessisset vt est tex.sing.in.c.postulasti in fine. ⁊ ibi notãt do
7 cto.eo.ti. †Et insuper rescripta habẽt tacitam cõditioneꝫ si ita est seu si preces veritatem nituntur.c.ij.eo.titu. ⁊ de iure ciuili debet dicta clausula in rescriptis inseri.l.vniuersa.C.de precibus imper. off.canonizata.xxv.q.ij. ⁊ al̃s de iure ciuili rescriptũ redditur nullũ vt notat gl.in.d.c.ij. ⁊ doc.ibi. ⁊ ideo impetrãs debꝫ probare narrata in precibus ꝙ minime factum video: ideo ip̃e careat impetratis ꝙ non ꝓbauerit deducta in p̃cibus. Narrat enim ꝙ q̄ nõ poterat soluere integrũ p̃cium conuenit in fraudẽ vsuraꝝ loco locationis dicte domus soluere octo ducatos annuatim dicte Jacobelle ꝙ quidẽ minime probatur.s.ꝙ in fraudem vsurarum fuerit facta dicta locatio. nulla enim suꝑ hoc fit probatio ⁊ fraus nõ p̃sumitur: sed probari debet.l.quotiẽs. §.qui dolo.de ꝓba. ⁊ l.doluꝫ.C.de dolo. ⁊ l.ei qui dicit. ⁊ l.in exceptionibus.ff.de ꝓba. nec etiaꝫ suadet coniectura ꝙ q̄ deberet habere quintam vel sextam partẽ p̃cij dicte domus si locasset totã domum ⁊ se obligasset ex locatione di-

cte domus. Sed verisimile est quod quia reputabat domum vl' totam vel pro maiori parte esse suam: ideo eā locauit simpliciter sperans forte quod alij qui vna secum vendiderant nō contrauenirēt dato q aliquod ius haberent nec vitiatur locatio. licet res locata in totum vel pro parte sit aliena: q2 res aliena locari potest prout vendi. l. rem alienam. ff. de contrahend. emp. iuncta. l. j. z. ij. ff. loca. et. §. adeo insti. eo. ti.

8 †Et licet dicta domina Jacobella forte consenserit alienationi per alios facte vendendo nomine suo z aliorū vna cum orliuerio vendente nomine suo z alterius: tamē non propterea abdicauit a se dominium: maxime ante traditionem. Et licet in articulo super quo testes deponunt vera esse dicatur vendiderunt z tradiderunt: tamen quia non erant in conspectu: sed in alia domo alterius parochie vt patet ex attestationibus testium: maxime Orliuerij non resultauit traditio: sed sola licētia de capiēdo possessionem. vt per docto. in. l. predia. de acquir. poss. ideo antea locando locabat rem suam quatenus prius erat sua cum sola venditione non transferatur dominium. l. traditionibus. C. de pactis. l. locauit est signum quod non habuit fidez de precio z noluit vigore venditionis tradere: sed quod emptor frueretur re empta titulo tamen locationis. ita qd detentaret non possideret cum cōductor non possideat: sed solum detineat possidendo pro locatore l. interdum. §. fi. ff. de acqui. poss. z. l. si quis antea. eo. titu. z. l. certe. §. j. de preca. itaq nullatenus probatur aliquid factum in fraudē vsurarum: z hec iuuantur quia pro parte dicte Jacobelle fuit articulatum quod dicta Jacobella habebat z habet dictam domum z per dictum sauinum respondetur credit quod habuit: sed nō habz eam z si habebat presumitur q durabat saltē tpe locationis. l. sine possidetis: z q ibi no. C. de proba. z per doct. in. c. cum ad sedem. z c. olim. de resti. spo. itaq non est mirum si eam simpliciter locauit prout simpliciter habebat z quia vsurarij sunt multum a iure: maxime canonico odiosi vt in toto titulo. de vsur. in antiquis. vj. z cleri. ideo de facili dicta narratio potuit mouere principē apostolicum ad gratiose rescribendum prout gratiose rescripsit vt ostensum est merito non apparente fraude vsurarum dictum rescriptū iudicetur subreptitiū. itē narrauit q a sententia lata per vicariuz appellauit: licet ad non iudicem competentem quia ad episcopuz et hoc ex iuris ignorantia hoc quidem minime in actis ad me trāsmissis docetur nec quicq deducitur.

9 †Item narratur q per vicarium fuit sententia executa: lz nulliter z q ab executione fuit ad rescribentem appellatum: z tamen de executione per vicarium facta nihil ostenditur nec de appellatione interposita: z licet quo ad executionem factam posset instari q2 non narratur precise q interuenerit quia subiungitur prout asseritur tamē appellatio affirmatur: z constat q papa magis de leui inducitur ad rescribendum si causa fuit ad eum aliquo modo deuoluta q si nullo modo. itē q si fuit sententia executa nulliter q si non fuisset aliquo modo executa. nam multotiens superiores volūt de cā cognosci z non inde dari executionem eo q2 suspicaē ne litigetur gratia differende executionis vt patet ex his que habentur in cle. j. de re iud. in. c. suscitata. de in inte. resti. vbi boni tex. ad ppositū. z q no. per Bar. in. l. ij. ff. de appe. recip. ad intellectum. l. j. C. si de mo. pos. itē narrauit pape ipe sauinus supplicans qd dicta Jacobella vendidit dictaz domum zc. non autem narrauit q mulier non potest vendere nisi loco publico presentibus quinq testibus ad minus de quibus duo sint consanguinei z si consanguineos non haberet vel nollent interuenire requiritur certa forma que non apparet seruata: z tandem requiritur decretū q nō apparet interuenisse nec apparet q in loco publico venditio fuerit celebrata nec quod interuenerint qnq testes vel q interuenerit in testem aliquis cōsanguineus.

10 †Itaq venditio predicta vigore legis municipalis erat z est nulla ex quo demonstratur quod non erat debita aliqua quantitas ratiōe precij: sed domus remanebat non alienata neq debita: itaq erat soluenda pensio pro domo non pro precio non debito: z sic non cadebant termini vsurarum: z sic fuit etiam in hoc subreptum principi quin insuper non probatur plane quod dicta mulier vendiderit pro ratis que deducuntur. nam licet vnus testis qui apparenter videtur idoneus id videatur probare quantum in se est: et etiā orliuerius: tamen orliuerius non videtur idoneus testis: nam ex quo ponitur in arti. super quo ipse deponit vera esse quod ipe orliuerius vendidit nomine suo z nomine Cosmi vendidit z dcā domina Jacobella nomine suo z aliorum ipse deponit super sua venditione ex qua si vera est pretendit habere ius ad precium. z sic deponit in hac parte pro suo interesse z quodammodo in causa propria: ideo repellendus. ar. l. in omnibus. C. de testi. z. l. nullus. ff. eo. tit. z q habetur in. c. cum nuncius. z. c. insuper extra. eo. titulo. itē interest sua quod vna secum vendiderit Jacobella si domus locata pertinebat ad eam: quia vendendo vna secum censetur sue venditioni consentire. ar. l. titius. ff. quibus mo. pign. vel hypote. sol. z. l. cum pater. §. libertis. de legatis. ij. z ibi per Bart. z propterea non videtur vsq quaq probata venditio dicte domus prout per Sauinum narratur in supplicatione z in articulo z dato qd probaretur: tamen quo ad Jacobellam est nulla per supradicta. Et

etiam vigore alterius legis municipalis qua cauetur quod nulla venditio vl' alienatio rei mobilis vel immobilis fieri possit nisi primo soluatur gabella ad rationem duorum denariorum pro qualibet libra precij zc. videlicet vnus denarius ab emptore alius a venditore: z aliter facta non valeat ipso iure: sed licet dicta solutio videatur probari per duos testes videlicet Juuenalem z Orlineriū: sed re vera non probatur solutio saltim idoneo: quia dictus Orliuerius laborat in hoc eo morbo quo laborat in alia depositione super primo articulo de quo supra. item non deponunt de solutiōe gabelle quod solutioni interfuerint: sed quod viderunt apodissaz fieri alio autem non docto apodissa non videtur probare saltez in preiudicium dicte Jacobelle de cuius presentia vel cōsensu testes nihil deponunt nec vt arbitror dicta apodissa dicit qd dicta solutio gabelle fuerit facta p ipsam Jacobellā vel de eius cōsensu ꝑut videtur requirere lex municipalis: ibi soluta dicta gabella de ꝯsensu partiū dicta vēditio zc. z supra in eadē lege dicitur q vnus denarius soluatur ab emptore alius a venditore: nō ergo videtur sufficere si ab vno tota gabella solueref: z saltē laborat dcā vēditio alio morbo: q2 lex municipalis ꝑdicta vult q anteq fiat vēditio soluaf gabella z postea vēditio fiat al's nō valeat vt pz ibi nisi primo soluaf gabella notādū illud primo. itē ostēdit q2 postea in dicta lege municipali subdit q nō possit fieri vēditio nisi post solutionē gabelle prius scz q venditio fiat impetref licentia zc. z sic dicta duo requirūtur aū venditionez ꝑut verbū illud pri⁹ aperte significat.

11 †Et etiā natura licētie est q precedat actum prout dicit Bar. in l. si quis mihi bona. §. iussum. de acqui. hereditate bal. in. l. j. col. penul. C. qui admi. Pau. de leaz. z Jmo. in cle. j. in verbo ante oīa de foro cōpe. z. d. anto. z Jmo. in. c. cū cōsuetudinis. de cōsue. adducētes. c. cū olim. z. c. cum venerabilis eodem titulo. z licet illud de licētia requirēda z habenda fuerit postea sublatum z correctum vt subditur in copia statuti ad me transmissi: tamē ex sequentib⁹ clarius apparet q solutio gabelle prius fieri debet cū disponatur qd

12 soluta gabella venditio z alienatio fiat omnino sit licentia zc. †qd aūt dicta gabella fuerit prius soluta q fuerit facta dicta assertavēditio nullo pacto apparet: nec aliquo modo deducitur: itaq cum ꝑncipale fundamētum fuerit in supplicando dicti Sauini qd ipse emerat dictā domū sibi locatam z ꝓerat debitor quantitatis pro precio in hoc narrat falsum q2 non apparet q emerit saltē valide et venditio nulla nō dicitur nec censetur vēditio. ar. l. iiij. §. cōdemnatū de re iud. z cle. pastoralis. e. ti. quo fit vt nec foret debitor pcij aut quātitatis pro pcio: itaq nō cadebāt termini vsurarij: sed ꝑut apparēter fuit facta locatio prout z presupponitur in supplicatione sauini: z etiā probatur ex processu per plures testes: ideo dicta

13 supplicatio penitus in hac parte subreptitia. †Fundatur aūt supplicatio etiā in eo q fuit enormis lesio. nam conatur ꝓbare dict⁹ Sauinus vt dictū est q dicta domus nō merebatur pro pensione nisi duos ducatos annuos prout super hoc deponunt duo testes: itaq si hec esset lesio fuisset permaxima z enormissima: tamen ex hoc medio non potest meo iudicio niti dictus Sauinus prima q2 dato q hoc esset verum q tamen non fatetur vt infra deducef nihilominus ex hoc solo nō de leui rescripsisset pnceps aduersus rē iudicatam. ar. l. fi. C. sententias rescin. nō posse. z. l. causas z lites. C. de transac. magis aūt de facili rescribitur aduersus vsurariū vt premisi: z q2 vsure in vēditione sunt permisse etiā in foro poli competentes tamen vt habef in. d. l. curabit. z in alijs iuribus supra adductis: ideo fuit opus subiungere in supplicatione magnā lesiōez q2 al's nō censeretur aliqua fraus: q2 licet vsura diceretur tamē cēt licita: z propterea non videtur q sufficiat ꝓbare magnam lesiōem

14 nō docto de vsura vel fraude vsurarum. †Insuper dicti testes nō deponunt verisimilia scilicet qd domus que venditur ducētis ducatis nō mereaf pro pēsione vltra duos ducatos nō est verisimile nam iusta pensio solet esse illa que in. xx. annis ascēdit ad valorem rei prout notatur per glo. z docto. in autentica perpetua. C. de sa. san. eccle. z secūdum dictū computum dicta domus pro congrua pēsione merereē decē ducatos: itaq quod non mereatur nisi duos ducatos est quid miruz z non verisimile: et ideo si rigorose inceda tur ad ostendendum quod non probent non est quid imputef pfecto puto q non sit sufficienter probata iniusta pensio per dictos duos testes qui deponunt de duobus ducatis z non vltra pmo et ꝑncipaliter: quia nō se artāt ad tps quo locata fuit. nā pcia rerū z pensionū varianē ex tempore. l. pcia rerū. z ibi. p doc. ff. ad. l. falc. et ibi bar z doct. dicunt q probatio estimationis rei debet se referre ad tps de quo agitur vt cōcludat z pari ratione idē dicēdū est in mercede. a simili enim procedunt iusta pensio seu mercest iustū precium seu estimatio. ar. l. j. z. ij. ff. locati. z. d. §. adeo deponunt. n. dicti duo testes quod Anselmus vnus ex ipsis testibus habuit ad pensionē pro vno anno pro duobus ducatis nec deponūt quo tpe fuerit dictio Anselmo locata forte fuit multo tempore pri⁹. z forte tūc tpis erat in deteriori conditione z forte erat pestis vel forte habuit in bono foro. ita q ista ꝓbatio nō cōcludit in quantum subdunt q non meretur vltra q2 non locaref communiter pro maiori mercede se referūt ad tēpus presens: maxime Anselmus primus testis

testis ꝛ questio agitata fuit pro annis. Mcccclxxix.ꝛ. Mcccclxxx. si non equiuoco ꝛ locatio fuerat facta pluribus annis prius: itaqꝫ dicta probatio istius testis non concludit quo ad tempus locationis ꝛ quo ad tempus pñs variat ꝛ discordat a secundo teste qui deponit ꝙ hodie ꝛ a tempore recitationis facte per Sauinum de dicta domo ipsa domus mereretur ducatos quinqꝫ pro pensione singulis annis. ꝛ circa tempus reactionis dicit a duobus annis circa ꝛ si reactasset: iam est mensis verificarentur illa verba a duobus ãnis citra prout no. Bar. in. l. celsus. ff. de vsuca. ꝛ Joan. an. ꝛ doc. in. c. lꝫ causam de proba. respectu. ita tpis pñtis sunt ꝯtrarij de tpe de quo est controuersia non deponunt: ideo nõ releuat. Et maxime attento ꝙ non deponunt verisimilia vt premisi. Ideo nullo pacto sunt ꝓbata substantialia que deducuntur in supplicatione: ideo debet Sauinus succumbere. † Quod ꝛ deducitur ex alio quia ipse petit se restitui ad appellandũ a sententia epi a qua non appellauit propter verba que fuerunt eidem data de quibus verbis nihil dr̃ sꝫ nõ curo: ꝛ papa rescribit concessum vt petit. ꝛ sic concedit facultatem appellandi: ideo dictus Sauinus debebat appellare: ꝛ cãm appellationis istius ꝛ alterius appellationis ab executione introducere coram iudice delegato: ipse autem non appellauit a sententia, nec docuit de appellatione ab executione: ideo non est seruata forma rescripti merito omnia ruũt. c. cum dilecta de rescriptis. c. cuꝫ olim de offi. deleg. ꝛ ar. l. diligenter. ff. mandati. Supplicat enim primo ꝙ restituat ad appellandum ꝛ exinde. ꝛ sic successiue facta appellatione causas appellationum ꝛ nullitatum ꝛ iniustitie vna cũ toto negocio principali committat simpl'r ꝛc. Nec voluit negocium ꝑncipale separatim committi: qꝛ non erat iustum ex quo fuerat diffinitum per sententiam diffinitiuam nisi precedente appellatione a diffinitiua vt denotat illa dictio exinde ꝛ illa dictio vna que denotat vnitatem ꝛ simultatem non ꝙ separatim de negocio scꝫ ꝑncipali cognoscatur non interueniente appellatione. † Pro quo etiam facit: qꝛ qñ cõmittitur causa appellationis puta ab interlocutoria vna cũ negocio ꝑncipali vt plerũqꝫ fit debet prius iustificari appellatio ab interlocutoria q̃ꝫ cognoscatur de negocio principali immo si nõ iustificat appellatio: qꝛ pronunciatur iniusta dꝫ de iure causa remitti ad iudicem a quo. arg. c. vt debitus de appel. iuncto. c. cãm de rescriptis. ꝛ ꝙ ibi Inno. vbi dicitur ꝙ verba rescripti debẽt in dubio intelligi ẜm debitũ ordinẽ iuris: qꝛ rescripta recipiunt interp̃tationem a iure cõmuni. facit ꝙ notat Bald. in. l. que ex relationibus. C. de. ll. dicens quod rescripta ꝛ statuta equiparantur. Sed statuta recipiunt interpretationem a iure cõi. l. si serui vestri. C. de noxa. l. vt gradatim. §. sed si. l. municipali de mune. ꝛ hono. ff. ꝛ. c. cũ dilectus de consue. ita ergo ꝛ rescripta. ꝛ hoc videnť velle dñi de rota deci. xj. incipiente. item fuit dubitatum vtrũ auditor vbi circa medium videnť velle ꝙ si causa appellationis ab interlocutoria committiť in curia vna cum negocio ꝑncipali non fit amplius remissio ad partes. ꝛ sic ad iudicem a quo. ꝛ ita dicunt seruari de stilo curie: sed de iure dicunt ꝙ forte esset contrarium per tex. d. c. vt debitus. ergo videnť velle ꝙ extra curiã si ꝓnunciatur male appellatum nõ possit iudex cui est commissa causa appellationis vna cum negocio principali de causa appellationis cognoscere. † Et licet qdam dicant ꝯtrium ea rõne: qꝛ alias illa clausula vna cum negocio principali nihil operatur: ꝛ ideo vt aliquid operetur velint ꝙ lꝫ ꝓnũcieť super appellatione male appellatum: tñ cognoscat de negocio ꝑncipali vt sic illa clausula aliquid operetur. ar. c. si papa de priui. ꝛ. l. si qñ de leg. j. tamen potest responderi: qd̃ satis operatur: qꝛ remouet probabile dubium ꝙ est si simpliciter delegatur causa appellationis ab interlocutoria an delegatus iustificata appellatione possit cognoscere de causa ꝑncipali ꝓut potest delegans in quo articulo vincẽ. in. d. c. vt debitus dicit seruari debere formaꝫ rescripti per c. cum dilecta de rescriptis nec fore recedenduꝫ a verbis. c. porro de priuil ideo si simpliciter est commissa causa appellationis ea causa appellationis finita est eius cõmissio adeo ꝙ sine noua delegatiõe nõ poterit de causa principali cognoscere quoniam huiusmodi delegationes sunt restringende. c. p. ꝛ. g. de offi. dele. gl. in cle. j. eo. tit. ꝛ in. c. j. de rescriptis in. vj. ꝛ doc. in. c. sedes eo. tit. in antiquis. ꝛ ideꝫ late de hoc tractando concludit Fede. de senis consi. clxxvij. ꝙ incipit. c. vt debitus. ꝛ idem cõcludit Dñicus de sancto gemi. in. c. romana de foro compe. ꝛ videtur esse de mente Jo. an. in. c. si. de iudicijs. ꝛ facit glo. in cle. j. in prin. de causa pos. ꝛ proprie. ꝛ ꝙ dicit Jo. and. in. d. c. vt debitus. solum dicens circa hũc articulum ꝙ sunt cõsideranda verba rescripti non aliter se declarans: sed verba rescripti solum presupponitur ꝙ faciant mentionem de causa appellationis merito Joan. an. videtur innuere hanc partẽ. † Et licet sint alij tenentes in hoc contrarium tamen satis operatur dicta clausula vna cum negocio principali si remouet dictaꝫ dubitationem: qꝛ multa plerũqꝫ adijciunť gratia dubitationis tollende ꝛ ad cautelã que ius commune non ledunt. l. que dubitationis de reg. iur. ꝛ. l. testamẽtum. C. de testa. multominus dicendum est ꝙ si committitur causa appellationis ab executione diffinitiue vel ab ipsa diffinitiua si non apparet appellatum nõ possit de causa principali cognoscere ipse delegatus: licet sit commissa vna cum negocio principali. ꝛ maxime in casu isto hoc dicendum propter verba illa exinde ꝛc. ꝛ alia. s̃. deducta. ꝛ alias videmus quod licet causa appellatiõis habeat inclusam in se causam nullitatis: tamen iudex appellationis non potest de nullitate etiam notoria cognoscere nisi doceatur appellationem legitime interpositam. vt in. c. dilecto de appe. prout volunt ibi Joan. and. ꝛ doct. ꝛ facit. c. exhibita. de iudicijs. vbi hoc idem vult Jmol. colum. penul. ꝛ Panor. in penultimo notabili. et in. vj. colum. Cum itaqꝫ dictus Sauinus fundare se videatur super appellatione interposita ab executione ꝛ interponenda ab interlocutoria qua episcopus pronunciauit nulliter appellatum vel a diffinitiua vicarij: non videtur quod iudex habeat cognitioneꝫ de negocio principali nec de nullitate sententie aut executionis si nõ apparet appellatum prout non video quod appareat. acta autem prime cause vel super executione non sunt ostensa: itaqꝫ vtrum valeant vel non valeant non me intromitto: puto etiam ex premissis quod dictus Sauinus pro tẽpore quo stetit in dicta domo teneatur ad pensionem conuentam pro singulis annis alio non apparente quam ea que sunt ostensa: vt supra.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccij.

☞ Substitutio facta instituto si decesserit sine filijs an trahatur ad feminas propter verbum filijs masculinum quod femininũ concipit: ita quod neptis ex instituto excludat substitutum. ꝑ totum.

1 Mens testatoris est pre ceteris attendenda coniecturis vel alias qualitercunqꝫ. nu. 6.

2 Cõditio si decesserit absqꝫ liberis cessat in dubio nepte ex filio grauato superstite vbi non apparet de mente cõtraria. fallit tñ vbi statutum est in contrarium. nu. 12. ꝑ totum.

3 Masculinũ an concipiat femininum in materia differenti. nu. seq.

4 Substitutio reciproca filiorum institutoruꝫ si absqꝫ filijs decesserit vel filijs filiorum an comprehendat nepotes ex filio quando filiab⁹ reliquit certã rem vel q̃ntitatem. vsqꝫ ad fi. consi.

5 Substitutus excluditur a nepote ex filia.

6 Presumptio violẽta hoĩs dr̃ iuris presumptio ꝛ presumptio hoĩs tñ nõ debet mouere iudicem ad iudicandum.

Presumptio legis est probatio euidentissima ꝛ transfert onus ꝓbandi in aduersarium.

7 Substitutio si decesserit sine filijs masculis nõ ꝯprehẽdit feminas.

Uerbum equiuocum positum in vna parte testamẽti cẽsetur eodẽ modo positum in alia parte.

9 Substitutionis conditionem vcꝫ si decesserit sine filijs vnic⁹ filius vel filia facit cessare etiã si sit naturalis. nu. 9.

Fili⁹ detrahit legitimam ꝛ trebellianicam de fideicommissaria substitutione.

9 Naturalis filius quando faciat cessare conditioneꝫ substitutionis vcꝫ si decesserit absqꝫ liberis.

Testator qñ non videtur se velle semper regulare cum dispositione iuris cõmunis. vsqꝫ ad fi. cõsi.

10 Institutis vel substitutis filio ꝛ nepote simul an dicãtur instituti ordine successiuo.

Testamentum fratris quando alter frater potest querelare turpi persona instituta.

11 Statutum feminarum exclusiuũ intelligitur si ille qui est successurus succedat: al's femine succedunt.

¶ Consilium. ccij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Pluries ꝛ pluries reuolutis annis ꝯsultus fui suꝑ hoc articulo an masculinũ ꝯcipiat femininũ in hmõi substõnib⁹. ꝛ sic an appellatione filiorum veniant femine ꝛ qñqꝫ consului ꝙ sic qñqꝫ ꝙ non ꝛ qñqꝫ requisitus pro parte substitutorum masculorũ ꝯ filias nolui consiliũ reddere ꝙ hoc anno contigit. Nam ẜm varias casuum ꝯtingẽtias varie eliciunť coniecture ex quib⁹ eliciť mens testatoris q̃ pre ceteris est attẽdẽda. l. cũ virũ. C. de fideicõ. l. in ꝯditionibus. primũ locũ in ꝑn. ff. de ꝯdi. ꝛ demon. cũ infinitis similibus. † Et constat ꝙ alio in ꝯtrium nõ apparẽte neptis ex filio vel filia facit deficere ꝯditionẽ ꝑ tex. in. l. j. C. de ꝯdi. insertis. ꝛ qꝛ regulariter masculinũ ꝯcipit femininum per iura vulgaria ꝛ in hmõi cõditione si decesserit sine filijs in substitutione adiecta satis ꝓbatur in. d. l. j. ꝛ in. l. luci⁹. de hr̃di. insti. vbi thema loquiť in conditione sine filijs ꝛ postea iurisconsultus subnectit simpliciter de liberis quod est nomen communis generis ꝓut simili argumento vtuntur docto. allegando illum text. ꝙ appellatione filiorũ veniunt nepotes: ꝛ profecto regulariter de iure cõmuni clarum est tamen ex coniecturis receditur ab hac regula si mens contraria testatoris deprehẽditur per. d. l. j. in fine cũ sua glos. de conditio. insertis. ꝛ ideo ex varijs cõiecturis variaui in varijs ꝛ diuersis casibus sententias: ꝛ hac tempestate vidi varie cõsultum a magnis viris quandoqꝫ pro quandoqꝫ contra substitut⁹ ꝛ non immerito. In themate autem nostro ex duobus videtur concludendum pro substitutis ꝯ dianam. primo qꝛ sumus in materia differẽti inter masculos ꝛ feminas. nã dicta diana ab itestato ꝛ ce

tere femine dotate excluduntur a masculis descendentibus ex do-
tante a successione descendentium ex dotante prout cōtingit in ca
su isto scʒ quod fuit dyana dotata ab auo de cuius bonis agitur et
eius pater ⁊ fratres patrueles de quorū substitutione actiue ⁊ pas-
siue agitur sunt descendentes ipsius dotantis: licet statutum ma-
gis generaliter loquatur non refert testator faciendo huiusmodi
substitutiones censetur velle se conformare cum dispositione iuris
municipalis qn̄ disponit al's cum dispositione iuris cōmunis: et in
dubio censetur illam personam in bonis suis magis diligere quam
magis diligit ius in successione intestati prout volunt Bart. Ang.
Raph. cu. ⁊ Pau. cast. in lec. paduana in. l. heredes mei. §. cum ita.
ff. ad treb. in substitutione facta pluribus post eorūʒ mortem vel si
decesserint sine liberis q₂ qn̄ est dubium vtrum censeatur purifica-
ta conditio attēditur vtrum supersit persona que ex verisimili mē-
te defuncti excludat substitutum ista theorica traditur p eos ⁊ cō-
muniter doc. ibi. ⁊ in. l. penul. C. de impu. ⁊ illa censetur persona ex
verisimili mente defuncti excludere substitutum que in successione
intestati preferreretur substituto al's secus ſm eos: ⁊ ideo si extat
statutum quod illa persona que est substituta preferatur filie femi
ne: tunc superexistentia filie non excludit substitutum: prout con-
suluit Dynus cuius consilium referunt ⁊ sequūtur Barto. Ange.
Raph. cu. ⁊ Pau. de ca. in lec. paduana in. d. §. cuʒ ita. ⁊ cōmuniter
tenetur: censetur enim testator ⁊ contrahens in dubio se conforma
re cum dispositione iuris prout ⁊ voluit Bar. in. l. iurisiur. §. si libe
ri de oper. lib. ⁊ in consilio ꝙ incipit quidā accepit a quodā abbate
cum cuius dicto concordat Jmol. in. l. fi. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. c.
potuit in fin. extra loca. ⁊ Petrus de ancha. in cle. ij. de iure patro.
idem al's voluit And. de ysernia cum itaqʒ ex forma iuris munici-
palis dicti nepotes testatoris ⁊ in successiōe ipsius testōris ⁊ in suc-
cessione Chrysostomi eorum fratris patruelis patrisqʒ dicte diane
preferendi forent dicte diane: q₂ statutum videtur in hoc clare loq
ergo dicti substituti non debent excludi ꝑpter existentiā dicte dn̄e
diane attēto ꝙ vba cōditionis ꝑprie sumpta non verificent in ea.

3 † Cum verbū filijs sit masculini generis: ⁊ licet masculinum soleat
concipere femininum ex interpretatione tamen extensiua nō ex ꝑ
pria significatione. l. pronunciatio. in princ. de verbo₂ signi. ⁊ in. l.
hec autem. satisdatio in fi. de adopt. ⁊ in. l. j. §. de eo de pecu. ⁊ tenet
glos. in. l. j. de verbo. signi. ⁊ ibi Dynus idem Jac. bu. in. l. si quis in
tantam. C. vnde vi. ⁊ sentit spe. in titulo de dispu. ⁊ alle. §. post hoc
autem. versi. vel ibi masculinum. ⁊ Archi. in canone si quis suaden-
te dyabolo. xvij. q. iiij. ⁊ licet Bart. in. d. l. j. de verbo₂ signi. limitet
tn̄ insurgunt multi contra limitationem Bart. sed non confert ad
casum nostrum: constat ꝙ in his terminis non venit filia sub vbo
filijs ex propria significatione verborum: ⁊ non debet masculinum
concipere femininū: q₂ materia est differens inter masculum ⁊ femi
nam attento dicto statuto ⁊ supra dictis ⁊ in materia differenti ma
sculinum nō concipit femininū prout nota. Barto. in. l. j. de vbo.
signifi. Joan. and. ⁊ Petrus de ancha. in. c. generali. de elec. lib. vj.
Ange. Saly. ⁊ moderni in. l. quicunqʒ. C. de seruis fug. Bald. in. l. j.
C. qui admi. censeatur. ergo materia differens propter dictū statu
tum. Ac etiam ex alia ratione magis vrgenti: quia apud testatorē
censeri videtur materia differens: quia testator in ipso testamento
instituit filium ⁊ nepotes masculos heredes vniuersales ⁊ neptes
instituit in rebus certis ⁊ nō vniuersaliter: vn̄ in hac vniuersali sub
stitutione non videtur considerasse genus femininum pariter pro
ut masculinū prout non parificauit in institutione vniuersali: ideo
in mente testatoris videtur materia differens inter masculos femi
nas: ideo masculinum non concipiat femininum.

4 † Et pro hac au
ctoritas Bal. in consi. mihi. cccclxxxij. incipiente in causa testamen
ti Andreoli volens quod si testator instituit filios vniuersaliter et
filias in certis quantitatibus ⁊ si aliquis eorum filiorum decessit si
ne filijs substituit superstites filios ⁊ filios filiorū non est locus sub
stitutioni in personis neptum si vnus decessit cuʒ filiabus feminis
ex quo non instituit nec substituit filias feminas: licet filios filiorū
substituerit ſm eum ꝙ videt̃ in terminis ad casum nostrum in quo
non sunt institute vniuersaliter nec substitute nepotes: idem vo-
luit Paulus de castro in consilio. lxxij. incipiente casus frequenter
contingit ⁊ subdit ꝙ padue cōsuluerunt Raphaeles. ⁊ in. l. j. C. de
condi. insertis. idem videntur velle Rapha. fulgo. ⁊ Paul. de cast.
vbi Paul. de castro dicit se consuluisse. ⁊ quod eius consilio se sub-
scripsit collegium florentinum ⁊ omnes aduocati curie romane q
erant plures ⁊ solemnes secūdum eum. idem voluit Raph. fulgo.
in tacita conditione legali in. l. cum acutissimi. C. de fideicommiss.
⁊ alias ex verisimilibus coniecturis masculinum nō concipit femi-
ninum vt per Barto. ⁊ Jmo. in. l. fi. de condi. ⁊ demon. ⁊ per Joan.
and. post Richar. malum. in addit. specula. in rubrica de testa. ⁊ ꝙ
nota. Barto. in consilio mihi. clxxxij. incipiente Angelus mance.
Jta etiam in casu isto ex his verisimilibus coniecturis masculinuʒ
non concipiat femininum.

5 † Licet autem hec multum me mouent
primo congressu: tamen ex aduerso cum videamus quantum iura
animaduertant quod descendens inuitatus ab ascendente ⁊ roga-
tus de restituendo post mortem non oneretur in casu quo decedāt
cum liberis non distinguendo mares a feminis quod vbi nihil est
de liberis scriptum tn̄ presumatur dictum vt sic excludatur substi-
tutus extantibus liberis rogati: licet verba substitutum vocent: et
licet substitutus sit de liberis vt dicit tex. in. l. cum auus. ff. de cōdi.
⁊ demon. ⁊ si fateantur quod non dixit nihilominus subintelliga-
tur ⁊ censeatur omissum: quia de liberis rogati non cogitauit. vt
dicit tex. in. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. ⁊ substi. sub con-
di. fac. ⁊ omnia hec fundantur in verisimili mente testatoris qui in
portione relicta vni filio censetur magis diligere eius liberos quā
alium eius filium cui portionem suam reliquit quod est multū pon
derandum ad nostrum propositum. votum enim parentis est quod
id quod vni ex liberis reliquit trāseat in illius liberis. l. vnica. C. de
his qui ante apertas tabu. vbi propter hanc rationem inducitur
alia specialitas q̄ militat etiam vbi alias illud deuolueret̃ ad alios
liberos testatoris: vt quia forte fuissent coheredes ipsius defuncti
qui decessit hereditate non adita: itaqʒ videmus plures notabiles
exorbitantias inductas a iure propter hanc verisimilem mentē de-
functi scʒ quod voluerit ꝙ bona per eum relicta vni filio vel descen
denti transeat in illius filios descendentes etiam si alias circūscri-
ptis scʒ specialitatibus predictis ipsa bona deuoluerētur ad alios
descendentes testatoris quantofortius debet regula iuris que di-
ctat ꝙ masculinū concipiat femininū militare ratione talis verisi-
milis mentis testatoris: propterea text⁹. in. d. l. j. C. de condi. inser.
vult quod nepos ex filia excludat substitutum sub hmōi cōditione
si decesserit sine filijs vel sine liberis nisi euidenter appareat contra
ria voluntas ⁊ loquitur in sui generalitate etiam in herede extra-
neo q̄tofortius in herede descendente si venit nepos ex filia forti⁹
ipsa filia. arg. l. si viua matre. §. in nepotibus. C. de bonis mater. nō
autem apparet in casu isto vel similis euidenter voluntas testato-
ris ꝙ noluerit in dicta ꝯditione comprehendi feminas.

6 † Et licet
esset coniectura: esset coniectura hominis tamen non iuris: ⁊ pro-
pterea non obstat. l. lʒ imperator. de lega. j. vbi habetur ꝙ id qđ ex
coniecturis ⁊ presumptionibus deprehenditur censetur euidētissi
me apparere: q₂ procedit in presumptione iur̃ non presumptione
hominis: violēta enim presumptio plene probat seu trāsfert onus
probandi in aduersarium vt per Bald. in. l. siue possidetis. C. de ꝓ
ba. ⁊ in. l. fi. eo. tit. per Bart. in. l. ꝙ nerua. v. col. ff. depositi. p docto.
in. c. afferte. ⁊. c. literas. de proba. ⁊ per spec. in tit. de presumpt. §. ij.
versi. violēta. qui subdit quod violenta presumptio est presumptio
iuris presumptiōes hominis seu verisimilitudines alias appellat
speculator in precedenti versiculo probabiles presumptiones que
sole secūdū eum non inducunt iudiceʒ ad pronūciandum: sed iūcte
cum alijs nec scđm eum: ista aūt non est presumptio iur̃ nec violen
ta licet enim non tantum honorauerit neptes quas habebat quā-
tum nepotes masculos: tn̄ ꝙ voluerit excludere in totū neptes vel
proneptes a portione relicta earum patribus nō infertur: nec meo
iudicio est magna verisimilitudo: immo elici potest verisimilitudo
in contrarium ꝙ noluerit in totum excludere neptes et proneptes
nasci turas prout nec in totum exclusit neptes viuas propter ma-
sculos: q₂ oēs honorauit nō quidē in quinqʒ solidis prout qn̄qʒ fit
pro sustentatione testamēti: sed in satis notabili quātitate: quia
in ducentis florenis pro qualibet honorauit duas ⁊ vnam in trecē
tis ⁊ alteri reliquit certum terrenum cuius precium ignoro ⁊ non
fecit eis iniuriam cum ⁊ lex municipalis eas excludebat si fuissent
dotate prout puto dotata erat illa Francisca cui reliquit duo sta-
ria terre: ⁊ alie dotantur in testamento: ⁊ insuper honorauit filias
Chrysostomi quibus nihil debebatur cum viueret Chrysostomus
qui fuit institutus pro dimidia: itaqʒ ex tenore testamenti deduci-
tur mēs testatoris quod feminas diligebat ⁊ honorabat vltra quā
teneretur: tum q₂ ex predictis: tum quia eis relinquebat titulo in-
stitutionis qui est titulus honorabilis vltra alios titulos. l. filium.
§. sed etiam si portio. ff. de lega. prestan. ⁊ potest esse proficu⁹ iuxta
ea que habētur in. l. quotiēs. C. de heredi. instit. ⁊ in. l. j. §. si ex fun-
do. ⁊. l. ex facto. ⁊. l. quotiens. §. si duo. ff. eodem tit. cum simili. ideo
iura antiqua et nouissima volunt filios debere honorari titulo in-
stitutionis: nec sufficere alium titulum. l. inter cetera. ff. de liberis. ⁊
posthu. ⁊. §. aliud quoqʒ capitulum in aut. vt cum de appel. cogno.
Jtem illi Angeline reliquit trecentos florenos pro dote. ⁊ insuper
ꝙ in casu necessitatis haberet habitationem ⁊ victum in domo ⁊c.
⁊ Frācisce dotate cui nihil debebatur si erat dotata reliquit illa sta-
ria vinee ⁊ victū vt supra: itaqʒ oñdidit satis affectionē ad feminas
non detrahēdo ea₂ iurib⁹ que rebus sic se habentibus habuissent
si testator nō fuisset testatus: ⁊ maxime si extat fulginei statutū ꝓ-
ut est hic ꝙ femine possint a filijs dotari post mortem vt excludant
ab hereditate parentis: itaqʒ non sit verisimile quod voluerit ex-
cludere generaliter neptes ⁊ dotatas ⁊ nō dotatas a portionibus
relictis earū patribus: si enim masculinū non ꝯciperet femininū:
ita excluderent̃ neptes non dotate que nihil habuissent a testatore
ꝑut dotatas ab ipso testatore ꝙ nō est de verisimili mente testōris
qui voluit neptes honorare vltra q̄ ius honoraret ⁊ vltra q̄ tenere
tur etiā ex honestate ⁊ cōi stilo parentū cum parentes testando nō
soleant honorare neptes ex filijs quos instituunt in eo₂ portioni-
bus

bus congruis:ideo non est elicienda coniectura quod neptes vo-
luerit excludere eo casu quo iura eas vocarent prout excluderet si
eliciatur illa conclusio quod masculinum filijs non conciperet femi
ninum filias:& si qua coniectura redundaret esset satis leuis:nõ au
tem euidens prout requiritur vt probet huiusmodi recessum a iu-
re dictante q masculinum concipiat femininum put est regula cũ
pro regula presumatur.vt inquit Bar.in.l.quotiens.ff. si quis cau.
item vt recedatur a regula que sumitur ex.d.l.cum auus.&.d.§.cuz
autem.& ex regulari voto parentum quod sumit ex rõne descripta
in.d.l.vnica.C.de his qui ante apertas tabu.Et licet ex serie testa-
menti deprehẽdatur quod plus dilexerit mares quam feminas tñ
non deprehenditur q mares insolidum & feminas in nihilo prout
resultaret ex illa sententia q masculinũ non conciperet femininuz:
nam filias defuncti sine masculis excluderet substitutio in totum:&
masculos in nihilum si decessisset cum masculis que mens non sua-
detur ex gestis in testõ immo potius videtur suaderi cõtraria mẽs
7 testatoris.† Stemus ergo regule que vult quod in hmõi conditio
nibus & similibus masculinum ↄcipiat femininũ. Item alteri regu
le que vult q mens testatoris cẽseatur esse q portio relicta filio de
voluatur post filij mortem eius posteris put supra deductum est.
Quod & persuadetur & alia ratione:q2 testator substituit similiter fi
liabus sub conditione si decesserint sine filijs & substitutio illa est fa
cta in portionibus in quibus femine sunt honorate ita q nullo pa
cto videt verisile q testator voluerit q si ille neptes decessissent cũ
filiabus q ipse filie nihil haberent de illis bonis in quibus erãt ho
norate ipse femine & si dicatur substituit expresse masculos nõ femi
nas pariter vel plus coniunctas:ideo pariter in quadã tacita quo
dammodo substitutione resultante ex illa conditione si decesserint
sine liberis iuxta.l.lucius in fi.de heredi. insti.& quod p glos.in.l.fi-
liusfami.§.cum quis.de lega.j.censeatur similiter plus diligere ma
sculos.respondeo q lz censeantur plus dilecti masculi q sorores q
sunt transuersales non propterea debent cẽseri plus dilecti mascu-
li transuersales q filie.si enim verbum filijs in dicta substitutionis
conditione positum non conciperet filias substituti transuersales
excluderent ipsas filias que a iure veniebant admittende a portio-
nibus matrum in quibus portionibus testator feminas honoraue
rat non mirum si sorores non substituit:q2 ille veniebant a statuto
excludente cuz essent dotate ab auo & ille quibus fiebat substitutio
erant descendentes ab ipo auo.Et statutum dotatas ab auo exclu
dit nedum a successione aui:sed etiam a successione descendentium
ab auo:itaq est magna ratio differentie inter ipsas sorores carna-
les & patrueles & ipas filias:itaq videtur q in dicta substõne facta
dictis neptibus verbum filijs in conditione appositum: cõprehen-
dat etiam feminas per predicta:ideo etiam in sequenti substitutio
ne verbum filijs pariter positum pariter comprehendat filias:quia
verbum equiuocum positum vno modo in vna parte testamẽti cẽ-
setur eodem modo positum in alia particula testamenti.ar.l.si ser-
uus plurium.§.fi.de le.j.prout est theorica Bar.in.l.centurio post
8 medium per vnam colũnam ver.vel quid si ex pcedentibus.de vul-
ga.& pupil.† Et ideo etiam in substitutiõe facta inter heredes ver
bum filijs:comprehendat etiam feminam:ita q substitutio euane-
scat propter existentiam filie:non enim obstat q est vna: quia non
dicitur decedere sine filijs qui cum vno decessit.d.l.j. C.de conditi.
insertis.&.l.non est sine liberis.ff.de verbo. significa.nec iam dictis
aduersatur si quis dixerit neptes non omnino repelluntur dato q
sit locus substitutioni:q2 de substitutione ista fideicommissaria de-
trahitur legitima & trebellianica.c.Raynuti9.&.c. Raynaldus. de
testa.&.c.si pater.eodem titu.lib.vj.& in illis reseruetur ius succeden
di filiabus quatenus successio ad eas deuolueretur: q2 rñdetur: q2
hic agitur de interpretanda verisimili mente testatoris ad quem fi-
nem nõ sunt attendende ille quarte cum detrahantur ↄ voluntatẽ
testatoris.l.titia cum ibi notatis.ff.ad.l.fal. Et sic ex multis dedu-
9 citur iustitia pro parte dicte domine dyane.† Non obstant addu-
cta in contrarium:non enim obstat q in contrarium dicebat q te-
stator censeatur se conformare cum censura iuris municipalis quã
do extat vt in contrarium deductum est:q2 ad hoc respondet duo-
bus modis.vno q dicta theorica:lz plerumq procedat: tamen nõ
semper multotiens non attenditur:nam probatur per ea que ha-
benter in.l.ex facto.§.si quis rogatus.ff.ad trebel.nam filius natu-
ralis de iure.ff.in nihilo succedebat.in auc.quibus mo.natura.effi.
sui.in prin.&.§.discretis.& in.l.humanitatis.C.de natu.lib.tamẽ na
turales faciunt quandoq deficere conditionem etiã tempore ffor.
vt ibi expressum.& per glos.& doc.ibi & trahunt ibi doc.etiam ad em
phytheosim stipulatam pro se & filijs.item Bal.in.l.si ita relictum.
§.in fideicommisso.dicit quod filius fratris non admittitur cũ fra-
tre in dispositione testatoris.item Imol.in.d.§.cum ita.tenet con-
tra Barto.ibi vt supra recitatum.& similiter ibi Pau. de castro.in
lec.bononiensi & sic non est expeditum etiam in illis terminis. et si-
militer Bart.in.l.liberti libertecq.C.de oper.liber.tenet cõtra hoc
dictum in.l.iurisiurandi.§.si liberi.ff.eodem titulo.& dato quod in
illis terminis preualeret contraria sententia tamen pondero quod
docto.non habent pro expedito illud dictum quod testator censea
tur se conformare cum dispositione iuris.item Bald. in.l.quicun-
q.C.de seruis fugitiuis.vult quod si testator filios put de iure in-
uitauit:licet statutum excludat feminas propter masculos:tamen
femine succedent in viriles secundum eum loquitur enim dicit ipe
statutum in causa intestati non in causa testati quod satis facit ad
nostrum propositum:nam & hic sumus in causa testati. item in.l.fi.
C.de verborum significationibus.si testator inuitauit familiam ve
niunt aliqui ab intestato non succedunt vt gener & liberti: & tamen
verbum familia poterat probabiliter restringi ad successibiles nec
staret magis improprie & sic non attenditur ex toto quod cẽseatur
10 se conformare cum dispositione iur.† Sic & alias si quis instituit ti
tium fratrem suum & eius filios:licet ab intestato inuitentur ordi-
ne successiuo tamen in dicta dispositione testatoris simul inuitan-
tur secundum communem opinio.in.l. gallus.§. quidam recte.de
libe.& posthu.vbi licet glos.velit quod quando sunt instituti filius
& nepos censeantur instituti ordine successiuo primo filius & eo ces-
sante nepos & docto.communiter sequantur tamen Iaco.de rauẽ.
tenet cõtrarium cuius opi.dicit esse de iure veriorem Imo. ibi per
propriam naturam copule & per.l.codicillis.§.instituto.de lega.ij.
& quicquid sit in illis terminis glos.in quibus cum ordine scripture
& ordine caritatis concurrit ordo debiti naturalis & timor ne rum-
patur testamentum prout contingit in filio & nepote: quia si filius
moritur ante testatorem debitum naturale est quod nepos qui in-
trat eius locum honoretur titulo institutionis alias rumpat testa
mentum vt eadem.l.gallus per totam.&.l. posthumorum. de iniu.
testamento.tamen quando concurrit solum ordo scripture & ordo
charitatis prout in fratre & filio fratris quia non concurrit debi-
tum naturale vel timor rupture testamenti : quia frater vel eius
filius non sunt necessario instituendi ex debito naturali nec time-
tur ne rumpant testamentum nisi sit instituta turpis persona per
l.fratris.&.l.fratres.C.de inoffic.testamento communis opinio est
quod concurrant simul & non curetur ordo successionis in dicto. §.
quidam.& in.c.Raynutius.de testamen.& sic non censetur se con-
formare cum dispositione iuris ipse testator quo fit vt licet aliqua-
lis cõiectura ad interpretandam dispositionem testatoris sit quod
censeatur se conformare testator cum dispositione iuris.& ita proce
dant adducta in contrarium:tamen non sit multum vrgens adeo
quod nequeat ab ea de facili recedi prout est hic quod masculinuz
concipiat femininum. Item quod votum parentis verisimiliter
est quod bona relicta vni filio deuoluantur ad eius descendentes.
Item quod verbum positum pauloante in eodem testamento vno
modo censeatur in alia parte testamenti eodem modo positum:
11 que rationes videntur preponderare illi soli rationi. † Preterea
& secundo dispositio iuris est quod masculus preferatur in causa in
testati:itaq si cessat causa intestati:quia filia sit ab instituto insti-
tuta cessat ius municipale & pro dimidia in qua filia Chrysostomi
vt heres ipsius Chrysostomi succedit ipsi testatori in ipsa censetur
eadem persona cum ipso testatore:quia heres censetur eadem per
sona cum defuncto in autentica.de iureiurã.a mo.presti.§.primo.
& heres heredis primo defuncto est heres.l.fina.C.de heredi.insti-
tuendis.Et in bonis defuncti ipsa prefertur a iure. Ergo si cense-
tur se conformare cum dispositione iuris censetur se conformare
cum ista iur. dispositione dictante quod filia instituta: licet dota-
ta prefertur masculo descendenti per lineam masculinam ex ipso
dotãte non obstante dispositiõe iuris municipalis.Et videtur ma
ior ratio militare in casu isto quam in casu Baldi.in dicta.l. qui-
cunq supra allegato.Facit quia ius municipale disponens quod
masculi vel agnati excludant feminas vel cognatos militat.ita de-
mum si agnati vel masculi succedunt alias si ipsi non succedunt vel
quia repudiant vel q2 excluduntur ab alijs remanet ius commune
et statutum illud exclusiuum nõ militat prout volunt Bartolus
et Angelus.in.l. prima.§.filium.ff.de bono.possessio.contratabu.
facit.l.in substitutione.§.non simili modo in ratione sui.ff.de vul-
ga.& pupilla.& ibi per Balduz.quod & not.idem Bald.in.l.omnes
populi.de iusti.et iure.quem refert et sequitur Petrus de ancha.
in repetitio.cap.j.de constitutio.xiiij.questione principali colum.
cliij.& idem Baldus.in.l.maximum vitium.C.de lib.preteri.& idem
Bald.in consilio.mihi.lxxxv.incipien.quia statutum idem volens
si excluditur repudiatione.et idem voluit Bald.in.l.si quis filium.
C.de inofficio.testamento.& Ponta.in.l.apud iulianum. §.idem
iulia.circa finem.ff.ad trebellia.per text.in.l.sed si ex modica.§.fili9
ff.de bonis liber.&.l.fine.§.fina.ff.de iure patro.& per nota.per Bar
tolũ.in.l.ij.§.& si sint.ff.ad tertulia.vbi Barto.not.per illum text.et
dicta iura quod huiusmodi statuta excludentia feminas propter
masculos intelliguntur masculi si succedunt. Cum ergo hoc casu
masculi non succedant non militat dictum statutum:ideo testator
nõ censeat se ↄformare cum dicto iure municipali q non intelligit
hoc casu:sed poti9 cũ iure cõi q pfert hoc casu:& etiã alias filiã de-
functi nepoti ex fratre:in simili etiã idẽ ↄsiderat Pau.de ca.post
Nico.de ma.& bal.in.l.cũ qdã in fi.C.de impub.q lz in illa materia
attenditur an persona superstes sit talis que excluderet ab intesta-
to substitutũ tñ si rogatus facit testamentum & instituit extraneũ:

ita quod non sit locus successioni intestati non attenditur: illa qua litas quod ab intestato preferreretur ẽm eum ꝙ videtur satis con/ferre ad terminos nostros: r sic materia nõ est differens in istis ter minis de iure inter masculos r feminas per predicta. r conferunt etiam infra dicẽda: preterea r tertio hoc casu agitur vtrum mascu/linũ concipiat femininum si non concipit excluse fuissent oẽs filie etiam non dotate si superfuissent: r tamen statutum non oẽs exclu dit: q2 solas dotatas: ideo verbum filijs concipiat etiam feminas si concipit ergo conditio deficit: q2 non distinguit merito rc. Nec ob stat ꝙ apud testatorem videtur materia differens cum magis dile/xerit masculos q̃ feminas: q2 licet magis non in totum: sed quo ad quid: r in eo ꝙ ius deferebat masculis: vnde ita disponendo ne cui fecit iniuriam si prefuit masculos feminis eiusdem gradus in dire/cta successione testatoris: sed rogando filium in portione sibi reli/cta: vt etiam si decedat testatus cum filia portio sua tota deuoluat quantum est in testatore ad transuersalem videtur quodammodo magna iniuria r rogato r filie maxime q2 potuisset contingere qõ superessent plures filie in nihilo honorate ab ipso auo vel proauo testatore: itaq3 non sunt termini pares illi in quibus testator pretu lit masculos feminis in quibus omnes sunt honorati: l3 dispariter r omnes sunt eiusdem gradus: non sit in terminis huius conditio/nis: imo est longa differẽtia vt patet ex proxime dictis: r alijs supe

12 rioribus dictis que non repeto. † Et per hec euitantur multe au/ctoritates supra in simili in contrarium inducte que non loquũtur in his terminis r in specie auctoritas Baldi in dicto ꝯsi.cccclxxxij. incipien. in causa testamenti Andreoli est in terminis pro hac par te in casu longe magis aduerso: nã ibi testator instituit filias in re/bus certis r tres filios vniuersaliter r si quis eorũ decesserit sine fi/lijs substituit filios superstites r filios filiorum masculorum deces/sit vnus nomine Bernardus cum filiabus alter decessit sine filijs erat questio an ille filie filij predefuncti ꝯcurrerent cũ filio supersti te r presupponit quod filij masculi superstites erant substituti: et non ille femine arguit ad partes concludit: contra illas neptes ea inter cetera ratione: q2 si voluisset substituere neptes quare nõ sub stituisset filias r subdit hec verba formalia. concedo enim verbum sine filijs prolatum in conditione continet filias feminas. vt etiam filia femina filij excludit substitutum. l. generaliter cum si. sed ꝑlatũ in dispõne non continet: q2 testõr in prima substitutiõe locutus est discretiue: quia dixit filios masculos ergo r in subrogato idest in fi/lijs defunctorum eandem qualitatem reperijsse intelligatur. ar. de vino lega. l. fi. §. cui dulcia rc. r subdit etiam alias rationes ex ver/bis testamenti r sic Bald. ibi pro claro ꝑsupponit qõ licet in insti/tutione pretulerit masculos filios feminis r in substitutione pretu lerit r ipsos filios r filios masculos filiorꝫ filiabus feminis tñ in con ditione si decesserit sine filijs vult quod pariter veniãt femine ꝑut masculi per rõnem. d. l. generaliter. melius. d. l. cum auus. licet etiã quod in dicta substitutione ille filie Bernardi predefuncti admit/tantur ad substitutionem in portione defuncti in eodem themate consuluit r sic contra decisionem Baldi. d. Joannes pagliarensis de senis vir magni ingenij r doctrine qui sepe allegatur. r quidam Guillermus de perusio. r. d. Ange. vannis similiter de perusio que consilia possum ostendere r incip. consilium pagliarẽsis pro discer/nenda veritate rc. r l3 Raph. r Pau. consuluerint contra filias tñ Pau. de cast. in. d. l. j. de condi. r demon. refert cõtrariũ consuluisse bononienses r perusinos: r quod ipse propter cõtraria consilia al's consultus noluit amplius cõsulere: itaq3 mihi videtur ꝙ bononiẽ/ses r perusini melius senserint: r habent auctoritatem Baldi in ter minis in illo ꝯsil. itẽ auctoritatem pagliarensis. r rationes magis vrgentes meo iudicio: ita quod nõ mirum si Pau. de ca. forte mu/tauit sententiã vel saltẽ nõ institit in sua sententia: r in alijs autẽ terminis quod aliquando ex coniecturis masculinum non conci/piat femininum volo fateri r ego aliquando consului: sed non mi/litant ea que hoc casu militãt que deprehenduntur ex supra dictis r hec sufficiant pro responsione ad alia in contrarium adducta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cciij.

☞ Filiusfa. ꝙ non possit contrahere cum aliquo an ex contractu emptionis queratur sibi dñium tanq̃ ex inutili ꝯctu. ꝑ totum.

1 Simulatio contractus an presumatur ex eo quod venditor posses/sionem continuat r an requirat suspitionis causam etiam proban dam. nu. 6.

2 Dñium rei nõ trãsfertur ex nuda traditiõe vel ꝯctu inutili. nu. 10.

3 Prescriptio minor. xxx. annis non causat dominium vtile ex con/tractu emptionis a non domino.

4 Vẽditio facta a nõ dño valet vbi ꝯsensu r licẽtia veri dñi est facta.

Consentiens alienationi rei sue sibi preiudicat.

5 Simulationis medium non potest allegari per aliquem ex cõtra/hentibus r quõ non cadit simulationis presumptio vbi non mili/tat fraudis presumptio. nu. seq.

7 Liber rationum mercatoris quando facit doli et fraudis presum/ptionem cessare.

8 Contractus factus cum minore l3 in dubio non valeat tãq̃ inuti/lis rei tñ traditione facta validatur. vsq3 ad fi. ꝯsil.

9 Prohibitio legis vel statuti qñ prohibitũ afficit r qñ fieri dicatur contra vel preter legem.

11 Soluens indebitũ presumitur potius soluisse ignorãter q̃ sciẽter.

12 Possessor secundus an possidere dicat eodem titulo quo primus possidebat.

13 Actio publiciana ex quasi dominio vt rei traditione facta bona fi/de a non domino.

14 Testis deponens quod videt rez possidere intelligitur insolidum r non pro parte.

15 Testibus singularibus non creditur et locorum variatio facit te/stes singulares.

¶ Consilium.cciij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Viso dicto puncto r copia statuti de quo in puncto fit mentio: r nõnullis allegationibus in quibus de quibusdã attestationibus vtriusq3 par/tis r nonnullis fundamentis partis aduerse. Ad que me referã: q2 in fronte attestationes non vidi. Videt prima facie dicendũ quod reus conuentus veniat absoluendus. Nam res obtinere potest ex non iure agentis. l. fi. C. de rei vendi. l. qui accusare. C. de eden. cum multis similibus. r secũdo ex iure suo seu exceptiõibus sibi ꝯpetẽti bus. Ex vtroq3 autem capite videt ꝙ dict9 reus conuẽtus veniat absoluendus. Nã primo videtur ꝙ ipse actor nequeat niti ex dñio: q2 vr ꝙ apud dictum Franciscum assertum emptorem nullum pro batur fuisse dñium. Nam nulla probari videtur possessio neq3 titu/lus neq3 traditio q2 l3 deducatur quedam asserta emptio r cõstitu/tio simplex possessionis. ex qua dr causari ficta traditio r etiam per ꝯductionem iuxta ea que habent in. l. ꝙ meo. r. l. interdum. r in. l. si aliquam rem. de acqui. pos. r. l. quisquis. C. de dona. Tñ emptio il/la videtur ficta r imaginaria: ideo videt ꝙ nulla fuerit ꝑ. l. imagina ria. ff. de reg. iur. r. l. nuda. ff. de ꝯhen. emptio. r. l. emptorem. C. pl9 valere ꝙ agitur. Quo. n. presumatur ficta r simulata deducitur: q2 dictus emptor nunq̃ postea actualiter possedit: sed cõtinuo posse/dit dictus venditor donec postea vendidit dicto americo reo cõuẽ to qui secundus emptor post dictam emptionem continuo posse/dit: r possidet dictã apothecam. Et propterea videt ꝙ emptio pri/ma videatur ficta r simulata per. l. sicut. §. superuacuum. ff. qui. mo. pign. vel hypo. sol. r ibi Bar. r Bald. r doc. cõmuniter. r Bar. in. l. post contractum. ff. de dona. Bal. in. l. emptione. C. plus valere qõ Spec. in tit. de dona. §. j. versi. item aliquis intendens. r in. de acti. seu petitio. §. in actionibus ver. quod si forte. r facit tex. in. l. iij. i. fi. C. de natu. lib. r in. l. si is qui bonis. ff. de acqui. hered. r no. per Dy. in. l. omnes. §. lucius. de priui. credit. r no. per Cy. in. l. j. r. §. C. de re pu. heredi. prout r dicit Bar. in consilio mihi. xxxj. incipien. marti nus de eugubio circa fi. Jtẽ facit. l. ei qui sub imagine. C. de distrac. pigno. Et est commune dictum per. d. §. superuacuum: licet ad illũ §. posset responderi. quia potest aliter intelligi: prout r nõnulli an tiqui r moderni aliter intelligunt: sed in via decisiua non est super hoc instandum nec tollit talem presumptionem clausula illa quod vẽditor ꝯstituit noĩe emptoris possidere: prout dicit Bar. in. d. §. supernacuum. r ibi Raph. ful. r Bart. in consi. incipien. petrus ni/cole in ordine. lxxx. ẽm ordinem qui habetur perusie nõ informis. Et informis in ordine. lxiiij. facit qõ ꝑ rotã deci. lxxvj. r Jmo. in. c. cum ꝯtingat. de iureiuran. Jtem quod alias per Bart. in. l. fi. §. idẽ

2 quesijt. de conditio. inde. † Dato autem quod fuisset vera vendi/tio non simulata videtur quod nõ valeat: quia dictus Franciscus erat filiusfamilias tempore venditionis: prout presupponitur et ius municipale aperte disponit quod cõtractus factus per filium/familias non valet et est nullus: ideo non releuat: nec consequẽter censetur translatum dominium: quia consequenter si qua traditio vera vel ficta intercessit facta fuit: prout videtur sine causa. Et tra/ditio nuda non transfert dominium. l. nunquam nuda de acquirẽ. re. do. Jtem ex inutili contractu non transfertur dominium: licet transferatur possessio. l. iubemus. C. de sacrosanct. ecclesie. l. nõ du/bium. C. de legi. l. j. §. si vir vxori. ff. de acquiren. possessio. Et sic nõ videtur ex eo titulo posse deduci dominium in libello intentatum.

3 † Tertio videtur ex alio dicendum quia non videtur probatum quod venditor esset dominus tempore venditionis. Si enim non erat dominus non potest dominium transferre. l. traditio. de ac/quiren. rerum do. l. nemo plus iur. de regulis iuris. Non enim alio medio conatur actor deducere dominium auctoris sui: nisi quia possedit bona fide per triginta annos r possessionem. xxx. annorũ conatur probare per tres testes quorum vnus deponit de posses/sione per quadraginta annos r vltra. videl3 ser lucas: alius videli/cet totus quod per triginta annos. alius videlicet dominus Ja/cobus quod per quinquaginta annos et prout relatum reperio: q2 attestationes nõ vidi dictis attestationibus impingitur ꝙ oẽs nõ probant de. xxx. annis ante contractum venditionis facte Franci/sco vz attestatio toti: nam per. vij. annos tenuit post venditionem predictam ante secundam vẽditionem: ideo de dictis. vij. nõ rema/

nent

nent nisi.xxviij.anni ꝓbati ꝑ istum totū añ venditionem.q.xxviij.
anni non sufficiunt nō apparente titulo ꝑ.l.si qs emptionis. C.de
prescrip.xxx.vel.xl.anno.Remanent qui non videntꝫ deponere qō
ipse iuuardus vēditor insolidum possideret:sed qō vna cū alijs ꝛ si-
militer dictus totus: ꝛ testis qui deponit de possessione non ꝓbat
principaliter nisi detentationem ꝛ actū facti:qꝛ illum videt ꝑ sen-
sum corporis:possessio autez resultat mediante iuris presumptio-
ne:qꝛ qui detinet presumitur possidere.vt no.Inno.in.c.olim.ex-
tra de priui.ꝛ moderni in rubrica.ff.de noui.ope.nun.ideo si testes
dicunt ꝙ viderunt possidere intelligūtur idest detinere: qꝛ posses-
sio non videtur:prout hoc volunt glo.ꝛ doct.in.l.stipulatio ista.§.
hec quoqꝫ.ff.de verb.oblig.ideo saltem insolidū dominiū nō ꝓbatꝫ.

4 †Dato autem sine preiudicio veritatis ꝙ per dictā emptionē di-
ctus actor fundasset intentionem: eo qꝛ supra dicta non obstarēt:
qꝛ venditio fuisset vera ꝛ valida ꝛ venditor habuisset dñium ꝛ illud
transtulisset in emptorem:tñ vr̄ ꝙ ex alio debeat succumbere:qꝛ vr̄
ꝓbatum per duos testes: ꝙ dicta scḋa venditio fuit facta de licen-
tia.d.Francisci:ideo non pōt venire ꝯ scḋm emptorē: qꝛ qñ verus
dñs permittit alteri ꝙ vēdit rem suam ꝑiudicat sibi in dñio.l.si fun
dum per fideicōmissum.de lega.j.ꝛ ibi per oēs.ꝛ per Bart.in.l. ma
ter.C.de rei ven.ꝛ probatur etiam in.l.codicillis.§.insulam.de leg.
ij.ꝛ quidam volunt ꝙ habeat regressum ad ꝑcium ꝑ.d.l. si fundum
per fideicōmissum:quidam ꝙ nec etiam ad precium per.d.l.codicil
lis.§.insulā.lꝫ in ꝑcio varient non refert quo ad intentū nr̄m quo
ad dominiū vero concordant doc.ꝙ si aliter non fuit ꝓtestatū ꝯsen
tiens sibi preiudicet:si itaqꝫ licentia seu cōsensus francisci ꝓbatur
ꝑ duos testes,q id deponunt vr̄ ꝙ etiā isto quarto medio reus con

5 uentus veniat absoluendus. ¶ †His minime refragantibus ꝯriū
arbitror de iure rñdendum:ad cuius rei euidentiā primo videndū
an venditio facta sit valida. Nam si venditio prima tenuit de pla-
no apparebit fundata intentio actoris. profecto in prima sui facie
ꝯctus ipse valet:qꝛ apparet res ꝛ precium certum ꝛ est ꝯctus q solo
consensu ꝑficitur.l.consensu.de actio.ꝛ obli.cum si. ꝛ clarū est si tol-
luntur adducta in contrarium.Et ꝑfecto mediuz de presumpta si
mulatione nullo pacto ob.qꝛ prout dicit Bar.in.d.§. supuacuū.in
fi.dictā ꝑsumptionē nō pōt allegare aliquis ex ipsis ꝯhentibus. et
idem voluit in.d.l.post ꝯctum ꝙ ꝛ voluit Bal.in.d.l.emptione.C.
plus valere ꝙ agitur ꝛ in effectu.idem vult in.d.§. superuacuū.vbi
dicit in fi.ꝙ dicta presumptio non militat qñ agiꝫ de ꝑiudicio ven
ditoris:ꝙ ꝛ voluit Bar.in.d.ꝯsi.incip.martin⁹ de eugubio in fi. ꝛ
in ꝯsi.inci.petrus nicole in ordine mihi.lxxx.ꝑpe fi.ꝛ est rō duplex
vna quā assignat Bar.in.d.ꝯsi.ꝙ incip.martin⁹ de eugubio in fi.s.
ꝙ si creditor qui emiꝫ nō exegit a venditore ꝙ traderet nō pōt im-
putare creditori culpa quare non exegit cū ipse ex hoc senserit com
modū per.l.cū in fundo.§.mulier.ff.de iure do.ꝭm eū.Alia que mi
hi magis placet:qꝛ simulationes hm̄oi nō solent fieri nisi ex aliqua
cā:ꝛ cōiter in fraudem:vñ si non est ꝑsumptio fraudis non cadit ꝑ-
sumptio simulatiōis:ꝑut sumiꝫ ex dictis Bart.in.l.post ꝯctum de

6 dona.ꝛ clarius in.d.ꝯsi.petrus nicole.†Et voluit Ang.in consi.in
cipien.quedā mulier in ordine.cvj.ꝭm ordinem informis:vbi aper
te dicit ꝙ regulariter ex sola possessione venditoris vel donatoris
post venditionem vel donationē:non causaꝫ ꝑsumptio simulatio-
nis subdens quod in dicto.§.superuacuū inerat presumptio simu-
lationis:vt cēseretur vēditio simulata: vt ꝑiudicaretur tertio qui
erat creditor ꝛ q ꝯsensit vēditioni rei hypothecate forte vt de ꝑcio
sibi satisfieret ꝙ cū factū nō fuerit ꝑsumitur ꝯctus simulatus iūcta
continuata possessio vēditoris:secus ergo si cessaret dicta alia con-
iectura ꝭm eum.Qui ex his in terminis ꝯcludit ꝙ secūdus emptor
non pōt hoc allegare ꝯ primū emptorem vel donatarium.Et insu
per Bar.ad idem tendēs dicit in.d.ꝯsi.Petrus nicole ꝙ non suffi
cit in genere allegare simulationē ex eo demonstratam:qꝛ venditor
vel donator possedit:sed debet deuenire ad spēm simulationis seu
cām quare facta fuerit simulatio.Et qō cā instaret ꝛ appareat alle-
gat.l.sed si maritus.§.fi.ff.qui ꝛ a quibus.ꝛ.c.fi.de renun.lib.vj. ꝛ iō
aperte concludit quod nisi allegetur causa quare fiebat illa simula-
tio ꝛ causa allegata probetur non presumitur simulatio vel in frau
dem actus gestus vt ibi late ꝛ clare per eum.Sed non est verisimi-
le ꝙ quis in suimet fraudem vel ꝑiudicium simulet:ideo nō pōt ip
se allegare presumptionem fraudis.Item nemo admittitur ad al-
legandum suam turpitudinem.l.transactione finita.C. de transac.
ꝛ.l.cum confitearis.C.de dona.cum concor.ideo prout ipse vendi-
tor non poterat hanc simulationem allegare pariter non potest
succedens in locum suum:prout ꝛ in terminis loquitur Ang.in.ꝯ.
allegato consilio:attento etiam quod non allegatur aliqua causa
propter quam inesset suspitio fraudis:ꝛ si allegaretur non proba-
tur prout requirit Barto.in.d.suo consilio.lxxx.incip.Petrus ni

7 cole.ꝛ optime probat vt ibi per eum:ꝛ sic tollitur primum contra-
rium:in quo videbatur fieri precipuū fundamentum.†Confert qꝛ
in libris dicti Francisci iam defuncti apparet de solutione merce-
dis:ꝛ receptio mercedis vel fructuum facit cessare dictam presum-
ptionem:prout dicit Bar.in.d.§.superuacuum:ꝛ licet sit liber par
tis cui non datur plena fides:tamen coniecturam aliquam prestat
vt non fuerit simulatio.item confert alia reconductio facta multo
tempore post contractum:licet.n.cadat eadem presumptio simula
tiōis in his que tempore ꝯtractus fiunt prout volunt doc.ibi:ꝛ in
simili in.d.§.idem quesijt.ꝛ in alijs locis.supra adductis tamen nō
videtur ita in gestis ex interuallo: quia non est eadem ratio facit
optime.l.lucius.ff.de pigno.acti.vbi pactum factum cum credito-
re vt pignus cedat insolutum est reprobatum.l.j.ꝛ.l.fin.C.de pact.
pigno.ꝛ.c.significante.extra de pigno.ꝛ tamen hoc est verum si in-
continenti secus si ex interuallo vt eadem.l. vnus quia non est ea-
dem ratio seu suspitio vt ibi dicunt docto. et tangit etiam Barto.
in.l.quamuis alias calippodius.ff.de solu.facit etiam.l.si ventre in
fi.ff.de priuileg.credito.precedentia autem media sunt magis tu-

8 ta. †Non ob. secundum quia dictum statutum est factum in vtili-
tatem ꝛ fauorem minorum ꝛ filiorumfamilias qui in hoc compa-
rantur minoribus cum in omnibus equiparet lex municipalis pre
allegata minores ꝛ filiosfamilias:ꝛ ideo prout facta apparet in fa-
uorem minorum vt patet aperte in princip. ipsius statuti vtilitati
minorū ꝛc.ex prefatione.n.deprehenditur mens disponentis.l.fin.
ff.de heredi. instituen. cum concordan.ideo non debet retorqueri
in odium quod obligatio alterius sibi facta non teneat ar.l.quod
fauore. C. de leg.et.c.quod ob gratiam.de regulis iuris. libro. vj.
Uel dato sine preiudicio quod contractus emptionis ꝛ venditio-
nis vltro citroqꝫ obligatorius non teneret: tamen traditio facta
minori tenet ꝛ transfertur possessio.l.j.§.si vir vxori.ff.de acquiren.
possessio.ꝛ per constitutionem resultat ficta traditio.l.quod meo
in principio.eodem titulo.Ideo potuit ille iuuardus possidere no
mine Francisci dato quod contractus venditionis esset inutilis: ꝛ
insuper ex contractu inutili transfertur nedum possessio:sed etiam
dominium.l.multum interest.C.si quis alteri vel sibi.ꝛ.l.contract⁹.
de fide instrumen.ꝛ not.Barto.in.l.non dubium.C.de legi.ꝛ in.d.

9 §.si vir vxori.† Et licet ibi dicat quod aut est inutilis: quia preter
legem:aut quia contra legem quando preter legem transfertur ex
eo dominium quando contra legem secus secundum eum. Non au
tem declarat quando preter legem ꝛ quando contra legem:sed vi-
detur contra legem quando lex prohibet contractum fieri. ꝛ sic re-
sistit actui.vt in terminis.l.iubemus nulli.de.ll.preter legem quan
do non assistit vt in terminis.l.stipulatio ista.§.alteri.de verborum
obliga.ꝛ.d.l.multum interest.Dicens tu hoc prohibet: quia dicit
nemo audeat vel presumat ꝛc.ergo ꝛc. Sed respondeo dupliciter.
vno modo ꝙ non prohibet simpliciter contractum fieri: sed prohi
bet volentem contrahere cum minore vel filiofami. quod id nō fa-
ciat sine tali solemnitate:non ergo aliqua prohibitio dirigitur in
minorem vel filiumfamilias neqꝫ in ipsum contractum:ideo prohi
bitio debet afficere ipsum prohibitum cui etiam postea irrogatur
pena ꝛ non filiofa.vel minori:ideo non impediatur translatio do-
minij in ipsum minorem vel filiumfami.quia redundaret in fauorē
delinquentis hoc est facientis contra legis prohibitionem:vnde si
teneretur contractum esse nullum in totum nullitas pro parte mi-
noris vel filijfami.esset quia.l.non assistit propter defectum solen-
nitatis:non qꝛ lex ex parte minoris resistat. Similem consideratio
nem vtrum lex inhibeat vni contrahenti an ambobus vel contra-
ctui simpliciter facit Rapha.fulg.in.d.l.non licet ad alium effectū
ideo si qua nullitas huius contractus resultaret non debet impe-

10 diri dominij translatio in ipsum non prohibitum. ¶ †Secundo
respondetur ex inutili contractu qui fit contra legem non transfer
tur dominium sed ex traditione iuncta causa putatiua vnde trans
fertur dñium ꝭm Bar.ibi adducit.l.elegāter ꝛ ꝙ ibi no.ff. de dolo.
Qñ autem est nullus:qꝛ preter legem tunc transferꝫ dñium ex inuti
li contractu:prout ipse dicit ibi ꝛ sic Bar.vult in.d.l. non dubium.
ꝙ etiā vbi est contra legem contractus transfertur dñium: magis
tamen placet prima rñsio:qꝛ etiā qñ lex non assistit transferꝫ dñiuz
ex cā putatiua:ꝑut vult ipse Bar.in.d.§.si vir vxori.ꝛ videtur vel-
le etiā Bal.in.l.multum interest si quis alteri vel sibi in fi.ꝛ tamē ip
se Bar.in.d.§.si vir vxori.facit in hoc differentiā vtrum contract⁹
sit preter legem:quo casu dicit trāsferri dñium ex cā putatiua.lꝫ an
sit contra legem:quo casu dicit non transferri dñium debet intelli-
gi in eisdē terminis.s.etiā ex cā putatiua sequuta traditione ex cā
putatiua:qꝛ credit se teneri:ꝛ hoc tenendo potest responderi ad.l.
iubemus.quod ibi probetur alienatio rei ecclesiastice ꝛ consequen-
ter translatio dominij:et ita etiam in fundo dotali ꝛ predijs mino-
rum.tunc enim lex directo obuiat translationi dominij. Item di-
cit Bartolus.in dicta.l.non dubium declarando illa verba ob id
in vltima columna. Quod si lex prohibet contractum respectiue
ad aliquid et tunc illud censetur annullatum: licet contractus sit
causa remota ꝛ huic membro potest applificari dispositio dicta.l.iu
bemus.ꝛ tituli de predijs mino.ꝛ tituli de fundo dotali quandoqꝫ
lex prohibet simpliciter ꝛ tunc si id quod ob ipsum contractum sit
non potest stare de per se prout fideiussor vel pignora et tunc etiaz
verificatur ille textus. quod vitiatur secutum ob ipsum contra-
ctum aut potest stare de per se ꝛ tunc non vitiatur id cuius est cau-
sa remota contractus prohibitus: ita dicit signanter Bart.ibi cui
membro applicat dominij translationem que theorica decidit ca-

sum nostrum scz φ dato φ esset 3ctus nullus ex vtroq latere: tñ nõ ĩpediretur dñij translatio: q2 põt translatio dñij stare sine õtractu: tum q2 non est prohibitus filiusfamilias cõtrahere nec ipse contractus: sed mandatur alteri parti ne audeat talẽ contractum facere.

11 † Non ergo ob statutũ quo ad dñium de quo ad presens agit cũ traditio ista fiat gratia soluẽdi debitum φ credebat causari ex ipso cõtractu ex ignorantia iuris vel facti: q2 forte ignorabat Franciscum fuisse filiumfamilias, put τ ignorantia presumitur. l. verius. ff. de p ba. l. fi. ff. pro suo. τ c. p̃sumitur ignorantia. de reg. iur. in. vj. τ solues indebitum p̃sumitur potius ignoranter soluere etiam si sequitur τ in facto proprio vel in iure error q̃ censeatur scienter soluere. l. τ si me putem cum ibi notatis. ff. de condi. inde. item si scienter tradidisset vt consequeretur precium esset datio ob cãm: τ ideo tũc attentari posset φ per hanc viã transferreretur dñium ex traditione vera vel ficta τ cõsensu τ cũ illa de futuro: nã ex datione ob cãm transfertur dñium vt in titulo de condi. ob cãm iuncta. l. fi. ff. de vsuf. quem

12 admo. cau. τ. §. sic itaq de insti. acti. ¶ † Non obstat φ tertio loco dicebatur φ dñium nõ pbatur fuisse penes vẽditorẽ: q2 non pbat titulus auctoris τ sic non deducitur acqsitio dñij ex aliquo titulo nec cõsequenter ex prescriptione longi tpis nec etiã pbetur possessio longissima. xxx. annor q2 ad hoc facilis est r̃nsio: q2 duo testes p bant de longiori possessione. xxx. annor etiã detractis illis septem annis post venditionem factam Frãcisco τ sic sine toto tertio teste sufficiunt. l. vbi numerus. ff. de testi. l3 videatur φ illud tempus posterius cõiungatur qm̃ illo tempore ille iuuardus venditor possedit nomine Francisce: itaq Franciscus censetur possedisse ciuiliter τ naturaliter. d. l. φ meo. τ. d. l. interdũ. §. fi. itaq sua possessio debet coniungi cũ possessione sui auctoris. l. pomponius. §. cum qs adminiculo. τ seq. ff. de acq. posses. τ. l. de accessiõe in prin. τ. §. j. ff. de di

13 uer. τ temp. prescrip. † Itaq ista allegatio contraria nihil obstat: insuper solet in libello intentari dñium vel quasi qui libellus sustentatur. vt in. c. abbate sane in prin. τ ibi per docto. de re iudi. lib. vj. τ no. in. l. j. de publicia. τ ille cause q̃ emanate a dño causant dñij trãslationẽ ille eedem cause emanate bona fide a non dño causant trãslationem quasi dñij. l. quecunq in prin. ff. de publ. itaq dato quod non fuisset dñs tamen trãstulisset quasi dominium. Et licet etiam secũdus emptor quesiuerit quasi dñium. Tamen prefertur primus emptor τ põt vendicare p publicianam a secundo emptore: ex quo vtraq venditio emanauit ab eodẽ vt ex text. no. in. l. siue autem. §.

14 si duobus. ff. eo. tit. † Allegabatur τ secundo circa hoc quod testes non deponũt de possessione iuuardi insolidum. Licet non viderim attestationes tamen prout percipio testes deponunt quod viderunt iuuardum possidere per tñ temp⁹ dictam apothecam dicunt apothecam non dicunt pro parte: ideo intelliguntur dicere in totum seu insolidum. arg. l. si defensor. §. interrogatus. de interroga. act. τ. l. si alij fundum. de vsuf. leg. glo. in verbo totam in. l. si rẽ agat aliquis in prin. de rei ven. cũ si. l3 super interrogatorio vel aliter interrogati dixerint φ etiam fratres laborabant in dicta apotheca. Non propterea dicunt φ illi possiderent. Et cõiter contingit quod in vna apotheca sunt plures laborãtes: τ tñ vnus eam possidet seu detinet ad pensionem: vñ vt non varient eor dicta intelligatur q̃d fratres ibi stabant cã laborandi vel iure familiaritatis non aũt impediebant quominus ille iuuardus insolidum possideret. l. qui iure familiaritatis cum ibi not. ff. de acquir. posses. τ hoc demonstrãt actus gesti per ipsum iuuardum qui bis eam insolidum vendidit τ bis cõduxit a primo emptore. Et secũdo emptori insolidum tradidit possessionem qui vigore dicte vẽditionis insolidum possidet τ illi fratres non probatur φ aliquem actum fecerint per quem in dicetur eos pro se possidere: q2 per exteriora animus demonstrat. l. reprehendenda. C. de institu. τ substi. sub condi. fac. cum concord. τ l. pro herede. τ. l. gerit. de acquir. heredi. cum si. Et ex postea gestis prius gesta interpretantur vt in cañ. cum per bellicam. xxxiiij. q. ij. τ in cañ. multis. xliiij. dist. τ. xiiij. di. in cañ. peruenit: vbi glos. τ glos. in. c. scribã. de presump. τ ideo videtur φ l3 omnes laborauerint in apotheca. Tamen possessio fuerit apud iuuardum: prout τ testes

15 ipsi deponunt. ¶ † Ad vltimũ de probatione licentie seu cõsensu facilis τ breuis est r̃nsio. Nam illa nõ probatur nisi per testes singulares: testibus aũt singularibus non adhibetur fides. c. cum dilecti de elec. c. tam literis. de testi. vnus. n. testis deponit de licentia prestita in palatio dominorũ priorum: alius in apotheca pagionis q̃ est separata a palatio priorum: itaq aut dicunt falsum aut deponunt de diuersis licentijs: τ sic sunt singulares quod necessario infertur ex variatione locorum: prout in veteri testamento contigit in testificantibus fornicationem Susanne vt habetur in cañ. nihilominus. iiij. q. ix. p Bal. in. l. testium. C. de testi. p Spec. in tit. de teste. §. iam. de interroga. ver. itẽ queri d3 τ est clarum, non insisto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cciiij.

1 Testamentum cuiusdam filie in bello capte a. xx. annis an sit fundata intentio succedentium ab intestato dicentium illud testm̃ non valere tanq factum a filiafamilias. p totum.

2 Filius an presumatur suiiuris p̃ris vita non probata.

2 Regula non transfert onus probandi in eum qui pro se habet regulam vel ius commune.

3 Patrie potestatis vel vite seu hominis mortis debet fieri per eum qui ex eis nititur. nu. 1.

4 Probationes minus integre admittunt ratione difficultatis in probando.

5 Viuere q̃to tempore quis presumatur.

6 Mors qñ probata dicatur. nu. seq.

7 Filiusfamilias an quilibet presumatur. nu. 1.

8 Mortuus an presumatur qui bellũ itrauit τ nõvisus est exire. nu. 3.

9 Libertas captiuitate amittitur. nu. seq.

10 Hostes qui dicantur.

Serui an sint qui tempore belli ab hostibus capiuntur vt libertatem amisisse videatur.

11 Adiri seu agnosci non potest hereditas que est in suspenso ratione incertitudinis.

¶ Consilium. cciiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ Quãq̃ videatur in hac consultatione primo aspectu dicendum φ dictum testamentum dicte domine claudie alio non apparente valeat τ sortiri debeat effectum: ex pluribus τ primo q2 prout dicit Barto. in consi. incip. visa inquisitione facta contra franciscum numero. cxliiij. s̃m ordinem perusinum nõ informis τ numero. xlij. s̃m ordinem informis: quod τ vult. Ang. in. l. sed si de sua in prin. s. quod quis p̃sumitur sui iuris: si itaq non probatur vita patris cõsequenter nec patria potestas merito p̃sumatur φ dicta claudia testatrix fuerit sui

2 iuris. † Quod τ secũdo deducitur regulariter quilibet potest de bonis suis τ sua hereditate testari: fallit in certis casibus: puta in pupillo seruo furioso filiofamilias. Qui autem nititur ex regula habet intentionem suam fundatam: q2 pro regula presumitur dicit not. Bart. in. l. quotiens. ff. si quis cau. Facit quod no. glos. τ doct post eam in cle. si. de rescript. volens φ si vna pars se fundat in iure communi τ alia in iure sp̃ali onus probandi incumbit ei qui se fundat in iure exorbitanti: φ τ voluit in effectu Bal. in. l. raptores al's in. l. si quis nõ dicam rapere. C. de epis. τ cleri. post Joã. and. in. c. j. de homi. lib. vj. Ideo qui dicit claudiam testatricem nõ potuisse testari: q2 sub patria potestate debet pbare patriam potestatem que

3 non probatur nisi probetur patrem viuere tpe testamẽti. ¶ † Et tertio deducit p no. p Bar. in. l. si quidẽ. C. so. ma. q dicit φ q nitit ex morte d3 mortẽ pbare q aũt nitit ex vita alicui⁹ illam pbare d3 s̃m eum: s3 q allegat testm̃ inualidũ: ex eo q2 p̃r habebat testatricẽ in ptãte se fundat in vita patris: ergo illam pbare debet quã nõ v̄r φ pbet merito succumbere d3: qnimmo v̄r φ pbet mors dicti patris. Nã put p̃supponit dictus Agamenon p̃r p̃dictus fuit visus intrare p̃lium: in quo plures fuerũt mortui: τ ipe nõ fuit visus exire: nec fuit postea repertus: ideo p̃sumitur mortuus in prelio. arg. tex. in. l. si. ff. de his qui not. infa. vbi Bar. τ Ang. hoc notant ex illo tex. Et subdit ibi Ang. φ in quodã p̃lio accesserũt pusini τ multi in õflictu fuerũt mortui: τ multor cadauera nõ fuerũt reperta: nihilominus habiti fuerũt p mortuis τ eor hr̃ditates deuolute fue-

4 rũt ad eos quib⁹ veniebãt deuoluẽde per mortem. † In hmõi. n. in quib⁹ est difficultas pbationis prout est in pbanda morte in magno õflictu in naui in mari submersa in morte in longinquis ptib⁹ vel de lõginquo tpe admittunt pbationes leues q̃ al's nõ sufficerẽt qñ agit de cõmodo vel incõmodo reparabili vt patet ex no. p Bar. τ doc. in. d. l. si quidẽ. in. l. ij. §. si dubitet quẽadmo. test. aper. τ in tractatu. de testi. §. mortuum. τ in. l. quotiẽs. C. de naufra. lib. xj. τ ibi p Ang. τ per Bal. in. l. ij. C. de pba. p Spec. in ti. de actore. ver. sed qd si iste. τ in ti. de noto. crimi. §. tertio. versi. fama. τ Saly. in. l. ea qdẽ. pen. col. C. de accu. Quinto v̄r hoc pbari ex theorica Raph. τ Põpen. in. d. l. sed si de sua volentiũ φ q se fundat in patria ptãte habeat eã pbare: τ sir̃ habeat pbare existentiã sui iuris qs in ea se fundat: l3 q dicit testm̃ nullũ fundat se in patria ptãte: ergo s̃m dictam theo-

5 ricã si eã non pbat d3 succũbere. ¶ † His tñ nõ obstan. 3rium puto de iure respondendum: nam premitto quod glos. in. l. sed si de sua. in. j. glos. ff. de acquiren. heredita. vult quod quis presumatur viuere centum annis: quod τ volunt ibi Bart. qui soluit contrarium vt glo. soluit. idem videtur velle ibi Ange. Jmo. τ Pon. quod τ dicit glos. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. quẽadmo. testa. ape. τ Gui. in. l. ab hostibus in princip. ex quib⁹ cau. maio. τ Bart. in. d. §. si dubitetur. et no. Bal. in. d. l. si quidẽ. C. so. matri. sed dictus Agamenon put presupponitur non excessisset hodie. lx. annum si viueret: ergo viuere p̃sumat s̃m dictam theoricam glos. Bar. Bal. Ang. Jmo. τ Pon. a quorum opi. durum esset in pratica recedere pter eorum maximas auctoritates: licet in via disputatiua mihi visum fuerit contrarium legendo. l. si emancipati in textuali. C. de colla. Adducendo. l. hereditatum. ff. ad. l. fal. Cui theorice posset responderi quod licet quis presumeretur viuere. c. an. Tamen quia non est certum deuenitur ad illam imaginationem. τ concurrit quod falcidia est res odiosa: ideo de facili deuenitur ad interpretationem contra eã

cum

cum detrahatur ꝯ voluntatem testatoris vt habetur in.l.titia.eo. tit.facit pro sententia glos.ꝛ sequacium.quia ꝙ semel fuit presumitur hodie esse.l.siue possidetis.C.de probat.vnde si semel fuit in vita:ergo hodie presumatur esse donec potest esse: vñ ꝓm hoc ex quo si hodie viueret non excederet sexagesimum annum: adeo censeat etiam hodie viuere ꝛ saltem censeatur ꝙ viueret tempore testamẽti ex quo ꝓm theoricam datam in.d.l.hereditatum adhuc tempore mortis dicte filie testatricis non erant elapsi.xx.an. quibus ꝑsumit viuere is qui reperit esse.xl.an.vl minoris etatis ꝓut ꝑsupponitur quod erat tempore captiuitatis dictus agamenon ꝛ sic.d.l. heredi-

6 tatum facit pro non contra.†Itẽ ꝓbatur vita ex eo q: dicitur esse fama quod viuat: nam fama probat mortem que dicitur contigisse iam longo tempore vel longinquis partibus: vt no.glos.in.d.l.sigdem.ꝛ ibi Bar.Bal.Ang.ꝛ Saly.idẽ Bar.in.l.ij.§.si dubitetur.ff. quemadmo.testa.aperian.ꝛ in trac.suo de teste in.§.mortuum.cuz ergo dictus Agamenon in lõginquis partib⁹ fuit captus vel mortuus ꝛ in longinquis partibus saltem stetit ita ꝙ non posset de facili ꝓbari mors vel vita.ꝛ agatur de commodo pecuniario sufficeret probatio p famaꝫ p dictam theoricã.itẽ ꝓbaretur mors si apud vxorem ꝛ ꝯsanguineos fuisset habit⁹ pro mortuo vt q: detulissent vestes lugubres vel fecissent luctũ:q: hmõi ꝑsone presumuntur hr̃e notitiam de vita ꝛ morte consanguinei vel cõiuncti.argu.l.optaui ff.vñ cogna.ꝛ.l.de tutela.C.de in integ.resti.mino. Ideo per tales actus vxoris ꝛ ꝯsanguineoꝝ probatur mors.maxime q: dr̃ ꝯtigisse in longinquis partibus ꝓut dicit Bar.in.l.genero.ff. de his q no. infa.ꝛ Ang.in.d.l.si quidẽ.ꝛ per eundem Bar.in.d.§.si dubitetur. Sinautem ꝓbatur p predicta mors fortius probatur in simili vita que est ꝯria morti ꝛ ꝯrioꝝ eadẽ est natura.l.ꝛ si ꝯ.de vulg.ꝛ pup. ꝛ.l.ꝙ si toto in prin.de leg.j.cum si. Cum itaqꝫ apud ꝯsanguineos haberetur ꝓ viuo ꝛ incederent vestibus continuo non lugubribus ꝛ vxor cuz annulis ꝛ alijs signis vt maritata ꝛ dicta testatrix vt filia non orbata patre:ideo ex his probet vita. Illa.n.rõ quare signa cõsanguineoꝝ qd̃ habebant ꝓ mortuo ꝓbãt mortẽ militat in ꝓbatione vite:ergo idẽ ius.l.a titio.de verb.ob.ꝛ.l.illud ad.l.aq.Et maxie stantibus presumptionibus vite de quib⁹.ſ. Et ex his satis plane deducitur quod sit fundata intentio eorum qui dicũt quod dictus Agamenon erat viuus tempore testamenti ꝛ mortis dicte sue filie.

7 ¶†Nec ob.adducta in ꝯrium.non.n.ob.ꝙ dicebatur quod quilibet presumitur habilis ad testãdum nisi doceatur ꝯrium. Et quod quis ꝑsumitur paterfamilias. Item quod qui se fundat in vita habet onus probandi vt hec.ſ.in contrarium adducta sunt q: respõdetur ꝙ vita est probata ꝛ patria potestas ꝑsupponitur ꝓbari scꝫ ꝙ dicta testatrix nata fuit ex legitimo matrimonio: ꝛ sic fuit sub patria ptãte dicte Agamenonis.l.item in ptãte.ꝛ.l. nam ciuium. de his qui sunt sui vel alie.iur. Et ꝓbat ꝙ hodie non esset etatis vltra lx.annos ꝛ quod a tpe quo probari potest vita ipsius vsqꝫ ad tempus conditi testamenti ꝛ mortis filie non erant elapsi.xx.an. Et ꝓbata est patria potestas que presumit durare.l. si filius.de ꝓba.l.si emãcipati.C.de colla.ꝛ consequenter est probata inhabilitas testãdi.id aũt qd̃ dicit Bar.ꝙ presumitur quis paterfamilias: intelligitur qñ non constat ꝙ natus fuit ex legitimo matrimonio: ꝓut ipse expresse se fundat in rõne:q: non ꝑsumit matrimoniũ nisi ꝓbetur. Et sic non apparet ꝙ vnꝙ fuerit sub patria ptãte. Item nõ ꝑsupponitur sibi in facto ꝙ ꝓbetur ꝙ pater non esset centuz annoꝝ: nã si cessat notitia ignoratur an excessisset centum annos necne. Et sic cessat presumptio causata ex.d.l.fi.C.de sac.san.eccle.ꝛ.l.an vsusfructus.ff.de vsuf.quã approbant glo.ꝛ ipse Bar.ꝛ alij.ſ.relati. Item cessant termini.d.l.hereditatum. Ideo oĩa videt ꝓbari ad saturitatem. Et sic non obstat ꝙ dicunt Raph.ꝛ Pon.in.d.l.sed si de sua: ꝙ qui se fundat in patria potestate incumbit ei onus probandi: q: vt dictum est probata satis est:ꝛ rñsum est ad consilium Bart. ꝛ ad

8 id quod ipse no.in.d.l.si quidem. ¶†Nec ob.ꝙ qui est visus intra rebellum ꝛ non fuit visus exire:lꝫ nõ inuentũ cadauer ꝑsumit mortuus p ea q̃ habẽtur in.d.l.fi.de infa.q: rñdetur ꝙ ista negatiua qd̃ non fuerit visus postea nõ ꝓbatur imo potius suadetur ꝯrium cuz plures retulerint ipsum viuere. Et forte fuit visus capi ab inimicis lꝫ videatur dicendũ ꝙ illud procedat qñ ex hoc habita fuit opinio ꝙ esset mortuus prout contingit in exemplo Ang. vt deprehenditur ex alijs no.per doc.in.d.l.si quidem ꝛ alijs locis.ſ.adductis. Nõ autẽ procedat in casu isto in quo coniecture sunt in ꝯrium. Ex quo apud vxorem ꝛ apud filiam nunquaꝫ fuit habitus pro mortuo nec apud ceteros ꝯsanguineos. Et insuper satis videt esse ad inualiditatem testamenti:quod ipsa filia nõ haberet ipsum pro mortuo vel dubitaret de vita vel morte. Nam dubius de statu suo nõ põt testari.l.de statu.ff.de testi.vbi casus facit.l.heres institutus.ꝛ.l.sed si de sua.§.j.ff.de acqui.her. Itaqꝫ negari nequit quin dicta testatrix fo-

9 ret dubia:an pater viueret an vero defunctus esset:ideo censeatur fuisse dubia de statu suo.†Sed dicet quispiam dicta claudia debebat esse certa de statu suo: quia habebatur notitia quod dictus Agamenon eius pater aut fuit capt⁹ ab hostibus aut interfectus in prelio:si quidem fuit interfectus constat ipsam fuisse sui iuris. Sinautem captus ꝛ redactus in potestatem hostium:idem q: videtur factus seruus hostium. ꝛ per consequens desierit esse ciuis romanus.ff.de captiuis per totum.ꝛ per consequens extincta fuerit patria potestas.d.l.nam ciuium.ꝛ institu.de patria potestate. Ita ꝙ vtroqꝫ casu videtur quod ipsa erat facta sui iuris: ideo si dubitabat de alterutro casu non videtur attendendum seu curandũ. l.sed si dubitet ꝛ sequenti.l.sed si de sua in prin.ꝛ.§.j.ff.de acquiren.hereditate.ꝛ.l.gallus.§.si eius.de liber.ꝛ post. Nec videtur etiam curandum si vita ipsius patris probaretur: cum vtroqꝫ casu ipsa videret esse sui iuris. Et attẽto presenti statu certum est quod erat sui iuris l.pater.ꝛ.l.quod filius.ff.de captiuis.ꝛ per consequens testabilis.

10 †Sed respondetur duobus modis vno quod hostes dicuntur illi quibus a populo romano seu ab imperatore est indictum bellum. l.hostes.ff.de cap.ꝛ postlimi.reuer.ꝛ notat glo.in verbo bella insti. de iure.nat.gen.ꝛ ciui.in ꝓncipio:ꝛ iõ ꝓm hoc capt⁹ nõ fuerit fact⁹ seruus capientium:sed remaneat ciuis romanus nec videtur quod sit in vsu ꝙ etiã in bello indicto a principe captiui efficiantur serui ita posset euitari hoc contrariũ vel dato ꝙ dict⁹ pater foret seruus hostium ꝛ re vera sit extincta patria potestas ꝛ propterea filia attẽto presenti statu foret sui iuris prout probant.d.l.pater.ꝛ.d.l. qd̃ si filius tamen ipsa filia non censetur plene liberata a patria potestate prout probat tex.in.l.pater.ff.de suis ꝛ legi.ꝛ eius status est in suspenso prout ibi dicit tex.in fine.ꝛ per consequens si est in suspenso: ideo est dubi⁹:ꝛ ideo militat dispositio.d.l.de statu. Facit etiam.d. l.ꝙ si filius. vbi testamentum filij impuberis hoc est tabule pupillares que censent testamentum filij.l.patris ꝛ filij.ff.de vulga. ꝛ pup. ꝛ.l.ij.in princi.eo.ti.non valent si filius non capt⁹ decedit patre existente capto ab hostibus ꝛ facto seruo hostium.item hereditas filij etiam ab intestato interim decedentis stat in suspenso.q: pater reuersus erat illo iure occupatur⁹ iure peculij vt est expressum in dicta.l.pater.de suis ꝛ legi.ita ꝛ si valeret testamentum deberet stare in suspenso propter spem reuersionis ꝛ fictione postliminij qua mediante fingeretur nunꝙ captum ꝛ cõseqnter filiam non potuisse te-

11 stari.†Item mihi persuadeo ꝙ dicta filia ex quo mater viuit vt presupponitur in themate non haberet alia bona nisi paterna: sed hereditas patris erat in suspenso nec poterat agnosci propter dubiũ ne reuertatur.arg.l.ventre.de acqren.hereditate ꝛ dicta.l.qd̃ si dubitet a contrario sensu:ideo vt heres script⁹ posset vendicare hereditatem seu bona paterna haberet necesse probare mortem patris qd̃ facere non potest merito succũbere ꝛ profecto res est magis clara si de bonis paternis agitur:si tamen alia bona habuisset filia et de illis agatur idem putarem per alia media de quibus supra.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccv.

☞Venditor qui emptoris nomine se possidere constituit ꝛ conduxit rem venditam pro minima q̃titate que soluta nũꝙ apparet ꝛ diu possidere reperitur rem venditam an possit ipse vel alter ab eo allegare simulationem prime venditionis.ꝓ totũ.

1 Possessio an transferat ex titulo locationis.
Vendita re duob⁹ an preferat ille cui res fuit tradita.nu.5.
Publiciana ꝛ rei vendicatio pñt simul intentari.
2 Venditoris culpa an noceat emptori.
3 Statutũ loci destinate solutionis vel traditionis an ꝛ quando liget forensem.nu.8.
4 Contract⁹ an presumat simulatus si venditor possidere reperitur non obstante cl'a precarij.
5 Alienatio presumit facta in fraudem fisci si alienans postea deliqt.
6 Culpam nemo põt alteri impugnare ex qua commodũ sentit.
7 Questio non admittit sup casu legis clare ꝛ aperte.
8 Statutũ loci contract⁹.ꝛ loci iudicij destinate solutionis attẽditur vbi est questio dotis.
9 Statutũ pristinuꝫ si quis debitum non petierit infra.x.annos an habeat locum contra florentinum rome mutuantem et destinantem restitutionem perusij.

¶Consilium.ccv.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶†In presenti consultatione videtur primo aspectu dicenduꝫ quod dictus actor foueat intentiam: quia presupposito quod dictus venditor de castro plagarij tempore venditionis prime seu tempore conductionis facte a primo emptore possederit dictum potere. Nam tunc ex conductione resultat ficta traditio per quam transfertur in locatorem vera possessio.l.interdum.§. finali.ꝛ.l. si aliquam rem.de acqrenda possessio.ꝛ.l.certe.§.primo.ꝛ.ij.ff.de preca.et attento titulo emptionis cuius pretextu censetur facta dicta traditio.l. minus instructus.C.de acquiren.possessione.ꝛ.l.j.C.de impon.luc.de scrip.libro.x.translatum fuit dominium in emptorem si vendens erat domin⁹ successiue rei vendicatio.l.quedam mulier.ff.de rei vẽdicatio.ꝛ si non erat dñs translatum fuit quasi dominiũ ꝛ publiciana.l.j.ꝛ.l.qcũqꝫ ꝛ quasi per totũ.de publi.ꝛ qñ vnus vendit rẽ duobus preferẽ de iure cõi ille in quem prius fuit facta traditio siue vẽdens fuerit domin⁹.vt.l.quotiens.C.de rei vendica. siue fuerit nõ

dominus.l.siue.§.si duobus.de pub. Cū itaqꝫ dicto primo emptori fuerit facta prius traditio mediante contractu conductionis: iō videt ꝙ dictū potere sibi venditum possit aduersus possessorem vltimum emptorem vendicare vel mediante rei vendicatione vel publiciana per dicta iura: que due actiones solent in libello cumulari dicēdo ad libellantē ptinere iure dnij vl qsi dnij ad hoc.c.abbate.sane in pnc.de re iud.lib.vj.ꝛ quod no.in.§.alie.instit.de acti.ꝛ in.l.j.ff.de pub.ꝛ hoc videtur claruꝫ de iure cōmuni per dicta iura.

2 †Nec videntur obstare tria q̄ in themate aduersus obijciuntur. Non em primo obstat scōm statutum: qꝛ lꝫ statutum dicat quod ille qui vendit aliquam possessionē teneatur intra tres dies assignare gabellarijs ꝛ soluere tres denarios pro qualibet libra. Nō tamen disponit quod alias contractus non valeat nec ratio suadet: qꝛ culpa vel dolus venditoris cui incumbit onus assignandi ꝛ soluendi non debet nocere emptori cui nihil per statutum iniūgitur ꝛ propterea nihil ei potest impingi ar.l.non debet alteri.de reg.iur.ꝛ insuper etiaꝫ si statutum diceret alias venditio non valeat: non tn̄ annullaret ipso iure: sed solum ope exceptionis ex quo assignatio ꝛ solutio hꝫ fieri ex postfacto per.l.vniuersa.C.de preci.impera.offer.ꝛ ibi p Bart.ꝛ Bal.ꝛ ideo saltem si cōtractus ꝯductionis emanauit ante dictos tres dies non fuisset impedita dominij trāslatio: ꝛ maxime qꝛ etiaꝫ ex inutili contractu traditione facta transfertur dn̄ium saltez si est preter legem vt per glos.ꝛ docto.in.l.multum interest.C.si quis alteri vel sibi.ꝛ in.l.contractus.C.de fide instru.ꝛ per Bart.in.l.non dubium.C.de.ll.ꝛ in.l.j.§.si vir vxori.ff.de acquirē.pos.

3 †Preterea dictum statutum regulariter non ligat non subditum: vt per Bar.ꝛ Bal.in.l.cunctos populos.C.de sum.tri.ꝛ spec.in tit.de consti.§.j.Bal.in.l.leges sacratissime glo.ꝛ doct.in.c.a nobis.de senten.excōmuni.Pe.de bellaperti.ꝛ doc.in.l.extra territorium.de iurisdi.om.iud.ꝛ maxime si ꝯtractus fuit extra territorium celebratus.ar.d.l.extra territorium.ꝛ.c.vt animarum.§.statuto.de constit.lib.vj.ꝛ per istas vltimas rōnes videtur quod etiā aliud statutum primo loco positum in themate. Nam lꝫ statutum disponat ꝙ si primus emptor permittat sm emptorez pacifice possidere per duos annos non possit amplius vltimum emptorem inquietare. Ex quo.n.primus emptor est ciuis perusinus non subditus statuētibus nō videtur quod potuerit ligari dicto statuto: ꝛ maxime si emptionē fecit extra dictum territoriuꝫ castri plebis per supra dicta: ꝛ maxime nō dr in themate ꝙ possederit pacifice ille qui scdo loco emit a pmo vēditore sꝫ ꝙ p multos annos possedit tertiꝰ ēptor q nō emit a pmo venditore: sed a secūdo emptore: ꝛ sic videtur hoc casu deficere verba statuti: ergo ꝛ ipsum statutū nō videt militet.ar.l.ita aūt in pn.ff.de admi.tu.ꝛ.l.iij.§.pretor ait ver.totiens.ff.de dam.infe.ꝛ.l.si seruum.§.non dixit pretor.de acqui.here.

4 †Nec videt obstare ꝙ cōductio fuit facta p minima mercede: qꝛ ppter hoc non vitiatur cōtractus locationis ꝛ venditionis: lꝫ veniat rescindendus remedio l.ij.C.de rescin.ven.quod remedium militat etiam in contractu locationis ꝛ conductionis: vt per glo.in.l.si olei.C.loca.ꝛ doc.ibi.ꝛ in d.l.ij.Nec etiam videtur obstare si quis obijciat primo emptori qd̄ venditor post venditionem possedit per aliqua tēpora. Et qn̄ venditor reperitur quod post vēditionem possidet rem venditam p̄sumitur ꝯctus simulatus ꝛ imaginarius per.l.sicut.§.superuacuū.ff.quib.mo.pig.vel hypo.sol.ꝛ ibi Bar. Bal.ꝛ doc.cōiter.ꝛ idē Bar.in.l.post ꝯctum.de dona.ꝛ Bal.in.l.emptione.C.plus valere quod agitur.ꝛ Spec.in tit.de dona.§.j.versi.item si aliquis intendens.ꝛ in tit.de acti.seu peti.§.in actionibus ver.quod si forte.ꝛ no.Bart.in consi.mihi.xxxj.incipi.martinus de eugubio circa fi.vbi ꝛ plura alia adducit: ꝛ est cōmune dictuꝫ per.d.§.superuacuum.Nec tollit dictam presumptionem precarium: prout dicit ibi Bar.in.d.§.superuacuum ꝛ Raph.ful.ibi idem Barto.in consi.incip.petrus Nicole in ordine.lxxx.sm ordinem qui habetur perusie non informis ꝛ informis in ordine.lxiiij.ꝛ pariter videtur ꝙ nec conductio saltez pro minima mercede que postea non soluitur: qꝛ videtur responderi posse quod dictam presumptionem non potest allegare ipse contrahens prout dicit Bar.in.d.§.superuacuum in fi.ꝙ ꝛ voluit bar.in.d.l.post contractum.quod ꝛ voluit Bal.in.d.l.emptiōe plus valere quod agitur.ꝛ Bart.in consi.incipiē.martinus de eugubio in fi.ꝛ in consi.incipien.petrus Nicole in ordine mihi.lxxx.prope finē ꝛ Ange.in consi.incip.quedam mulier in ordine.cvj.sm ordinē informis.

5 ¶†His tamen non obstā.contrarium puto de iure respōdendum: nam videtur posse dici quod dictus contractus prime emptionis factus fuerit in fraudem secunde emptionis seu secūdi emptoris saltem si secunda emptio non multo tempore post cōtracta fuit ita quod militet ratio dicti.§.superuacuum: prout in simili presumitur alienatio facta in fraudem fisci si alienans postea deliquit d.l.post contractum.ꝛ quod per Cy.ꝛ Bal.in.l.si quis post hac.C.de bo.prescrip.ad idem quod no.glos.ꝛ doct.in auē.sꝫ iā necesse.C.de dona.ante nup.quatenus voluit quod illa dispositio illius auē.militat etiam quo ad creditores futuros: lꝫ loquatur in creditoribus anterioribus ita ꝛ dicamus in simili in terminis.d.§.superuacuum.in quibus terminis contractus presumitur simulatus ppter presumptam fraudem. Et licet vendens non possit allegare dictā fraudem: quia allegaret turpitudinem suam contra id quod habet in.l.alias.ff.de iureiu.nec forte secundus emptor qn̄ non allegaret factum in fraudem sui vel saltem quando simpliciter allegaret factum in fraudem non deueniendo ad speciem fraudis prout apud cortonium alias consului post ang.in consilio suo incipien. quedā mulier in ordine.cvj.sm ordinem informis. Tamen non ita videt quando allegat secundus emptor primam emptionem simulatam in eius preiudicium quoniam cessat dicta ratio quod non adducit species fraudis seu simulationis: prout requiritur secūdum Ange.in.d.consi.cvj.ꝛ Bar.in.d.suo consi.incipien.petrus Nicole. Item etiam cessat ratio quam ipse bar.ponderat.in.d.l.post contractū ꝛ in.d.ꝯsi.petrus Nicole scilicet quod debet allegari ꝛ deduci aliqua causa verisimilis simulationis ꝛ fraudis seipsum aūt nemo p̄sumit velle fraudare.

6 †Item cessat alia ratio quam ipse Bart.assignat in d.alio suo consi.incip.martinus de eugubio que est quod ideo venditor non potest dictam simulationem allegare: qꝛ non pōt venditor imputare emptori: quare eum non exegit cum nequeat quis alteri culpam impugnare: ex qua con[.]modum sentit.l.cum in fundo.§.mulier.de iure dotium.secundum eum: licet dicta ratio non multum satisfaciat: qꝛ non fundatur dicta presumptio simulatiōis in culpa in non exigendo: qꝛ nō est culpa non exigere si emptor nō exegit si non soluit precium ꝛ tamen si non soluit fortius militabit dicta presumptio quam si soluisset: licet in hoc primo medio nō faciam precipuum fundamentum maxime quia non innotescit quāto tempore distaret secunda emptio a prima.

7 †Quicquid autez sit de hoc secundo pro secundo emptore videtur concludendum: quia extat in castro plebis ius municipale disponens quod si posterior emptor possedit per duos annos biennio elapso nequeat primꝰ emptor inquietare posteriorem emptorem ꝛ statutū clare decidit istū casum cum iste vltimus emptor possedit quiete per multos annos: prout in themate presupponitur ꝛ extra thema mihi presupponit quod secundus emptor qui vendidit huic vltimo emptori etiā possedit per bienniū post emptionem suam anteꝙ venderet huic possessori qui a primo emptore inquietatur: ꝛ vbi casus legis nō est admittēda questio.l.ancille.C.de fur.l.illam circa prin.ver.de modo.C.de colla.

8 ¶†Nec ob.quod vēditor est de castro plagarij comitatus perusij ꝛ primus emptor est ciuis perusinus ꝛ sic forenses ꝛ nō subiecti statuentibus in castro plebis: ꝛ propterea non videantur astringi dicto statuto: qꝛ respondetur quod prout presupponitur dictum potere venditum est in territorio castri plebis: ꝛ in territorio ipsius terre habebat fieri solutio hoc est actualis traditio ipsiꝰ poteris ꝛ apprehensio possessionis ꝛ secundus ꝛ tertius emptores sunt de dicta terra plebis ꝛ in dicta terra agitur ꝛ ibi ꝛ non alibi poterant dicti posteriores emptores conueniri. ꝛ ideo negligentia q̄ imputatur primo emptori illo loco ascribitur idcirco statuto illius loci subijcitur: lꝫ sit commissa per forenses: prout est theorica bart.in.l.cunctos populos.C.de summa tri.in.iiij.ꝛ.v.colum.prima.q.vbi circa respicientia decisionē cause ꝯcludit ꝙ in his q̄ oriunt tpe ꝯctus inspicit statutum loci ꝯtractus ꝛ nō statutum loci iudicij vel destinate solutionis nisi in dote de qua ad presens non agitur nec iste est casus noster.in his aūt que oriuntur ex postfacto attēditur locus destinate solutionis si est locus certus alias locus iudicij.ar.l.vinum.ff.si certum peta.ꝛ.l.in hac.de triti.ꝛ.l.j.in prin.de vsuris.

9 †Ex quo infert ipse Barto.quod cum in ciuitate perusij extet statutum quod iuri petendi debitum prescribatur.x.annis si florentinus mutuauit centum in curia romana sub pacto de reddendo in ciuitate perusij si tacuit per.x.annos erit locus statuto perusino cōtra florentinū: qꝛ negligentia illa est contracta in ciuitate perusij. Et secundum predicta dicit ipse est intelligenda glos.in.l.j.in pnc.de eo quod cer.loco que vult quod inspiciatur ius seu statutum loci iudicij ꝛ non loci contractus quasi velit illa glos. quod attēdatur statutum loci iudicij inter omnes non obstante quod contractus fuerit alibi celebratus etiam per forenses quod Bart.intelligit nisi circa ea que oriuntur tēpore contractus.ꝛ facit.qꝛ in iudicijs quasi contrahitur.l.iij.§.idem scribit.de pecu.ꝛ no.per glos.in.l.ij.in fi.ff.de preto.stipu. Et vbi aliquid resultat ex mora ꝛ negligentia petendi.vult Bar.quod attendatur statutum loci vbi negligētia cōmittitur qui est locus vbi diligentia habebat fieri. Et sic locus iudicij ita accurate inspiciendo vult Bar.ꝛ saluatur glos.in.d.l.j. Et dictam distinctionem Bar.approbat Raph.ful.in.d.l.cūctos populos. In proposito itaqꝫ nostro cum statutum terre plebis velit qd̄ si secundus emptor possederit per biennium non possit inquietari a primo emptore ꝛ iquietatio predicta habebat fieri in dicta terra: ꝛ ibi habebat fieri traditio p venditorem ꝛ ibi habeat fieri relaxatio per secundum emptorem: ꝛ petitio per primum emptorem aduersus posteriorem emptorem possidentem habebat in dicta terra fieri. Et ibi vētilatur iudicium: ideo statutum illius terre debet attendi ꝛ non curatur quod actor non sit alias subiectus dicto statuto: nam subijcitur ratione dicte negligentie: prout alias subijcitur ratione delicti.l.j.ꝛ auten.qua in prouincia: vbi de crimine agi oportet. Et ratione iudicij in quo quasi ꝯtrahitur: prout alias subijcitur rōne ꝯctus: ꝛ p hec satis patet rn̄sum ad ꝯria. Laus deo.

Sūmarium

¶ Summarium super consilio.ccvj.

1 Statutum excludens patruum non excludit auiam: statutũ iuris communis derogatorium est astringendum.nu.seq.
2 Statuto dictante ꝙ patruus excludat matrem si tertia ꝑsona puta soror concurrat patruus excluditur et mater succedit.
3 Statutum excludens vnam personam an et quando omnem aliã personam ex ea venientem seu post eam excludat.nu.13.
4 Statutum exclusiuum personarum propter masculos:ita demũ militat si masculi vel alij inuitati succedant al's admittunt̃ exclusi.
5 Pater adoptiuus excluditur ꝑ sororẽ defuncti ad cuius successionem admittitur cum matre.
6 Indefinita vniuersali equipollet.
7 Verba debent ſm materiam subiectam interpretari.
8 Lesio enormis causat dolum re ipsa.
9 Transactio fit super re dubia.nu.7.⁊ an rescindatur propter lesionem enormem.nu.seq.
Res in dubio ⁊ periculo subdita estimat̃ minus.circa fi.ibi ⁊ al's.
10 Transigi non potest super liquido ⁊ re iudicata.
11 Castrorum appellatione an veniat fortalitium ⁊ castrum.
Domus appellatione non venit domũcula neq; apoteca vt iniuria facta in apoteca non dicat̃ illata in domo de qua in.l.plerisq;.ff.de in ius voc.
12 Presumitur pro regula iuris et qui se fundat iure exorbitãti illud probari debet.
13 Dotata statuto exclusa transmittit ius limitati statuti ad suos vt non intelligatur exclusa nisi succedant qui sunt causa exclusionis.
14 Renũciatio quam soror facit fratri cum clausula donationis etiã remuneratorie an reuocetur filiorum sororis superueniẽtia.nu.seq̃ñ.vsq; ad fi.consi.
15 Renunciari potest iuri futuro pro parua re presenti vt teneat renunciatio.
16 Donatio ob causam vel propter benemerita siue remuneratoria non dicitur proprie donatio
17 Adeundi ius etiam iam delatum non dicitur esse in bonis matris nec cedi potest.
18 Fructus ante aditam hereditatem percepti an augeãt hereditatẽ et an debeant restitui ei cui debetur hereditas.
19 Hereditas adita non dicitur amplius hereditas sed patrimoniũ adeuntis.

¶ Consilium.ccvj.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Viso suprascripto themate ⁊ copijs dictarũ trãsactionũ ad euidentiã dicendorũ maxime circa primũ ⁊ scdm̃ quesita premittendum est ꝙ de iure cõi tota hereditas dicte lucretie cõpagni in totũ pertineret ad dictã Frãciscam auiam maternã.d.Lucretie exclusis amitis ⁊ filijs amitarũ per auc̃.defuncto.C.ad tertu. Itaq; dictum statutũ excludẽs matrem a quarta.3. Et de quarta excludit domos ⁊ castella est correctorium iuris cõmunis:⁊ ꝑ ꝯñs restringendũ per ea que habentur in.l.precipimus.C.de appel.⁊ in.l.sancimus.C.de testa.⁊ in.c.cũ dilectus.de cõsue.⁊ in.l.ius singulare.⁊.l.qđ vero.ff.de legi.cum concor.⁊ dicit Bal.in.l.quicũq;.C.de ser.fug.ꝙ statutũ excludens auum maternum propter patruum est odiosum odio irrationabili propter qđ dicit ꝙ non censetur exclusa auia materna qđ est mirum cum videatur eadem ⁊ aliquãtisper maior ratio in auia materna propter sexum:⁊ masculinum solet concipere femininũ per iura vulgaria:vnde pariter videtur ꝙ istud statutum sit strictissime intelligendum cum non solum patruus qui est in secũdo gradu computato gradu ſm ius canonicum:prout arbitror ꝙ intelligantur illa verba statuti quartum gradum vulgariter nuncupatũ quia vulgares communiter capiunt gradum:prout de iure canonico capitur:⁊ solet in statutis communiter ita expresse sumi:⁊ ita puto ꝙ sumatur communiter senis:maxime cũ percipiam ꝙ in secũda transactione interuenerunt qui erãt in vlteriori gradu dicte Lucretie qui al's non fuissent admissi. Non tamen refert cum patruus de iure ciuili sit in tertio gradu.l.iuriscõsultus.§.tertio gradu.ver.patruus.⁊ sic est maior exorbitãtia huius statuti per quod excludit̃ etiam mater perlonge remotiores quã foret patruus licet non excludat in totum.nemo autẽ vt puto negaret quin istud statutum sit stricte restringendum. Item ex quo statutum admittit auiam maternam ad quartam preter domos ⁊ castella ⁊ ius cõmune insolidum:quo ad dictam quartã nulla erat dubitatio quin dicte Francisce competeret integra quarta preter domos ⁊ castella. Nam nec amita neq; filij agnetis neq; dñs Ioãnes vel Paulus filij veteris Compagni seu descendentes masculi ex ipso Paulo poterant dictam Franciscam auiam inquietare aliquo quesito colore:nec super ea aliqua controuersia esse poterat.
2 † Super residuo autem hereditatis vltra quartam imminebat magnus scrupulus: quia amita de iure communi excludit filios amite et filios patrui magni:prout mihi ꝑsuadeo ꝙ fuissent dicti.d.Ioãnes ⁊ Pau.de quibus in secunda transactione ⁊ fortius si erant vlteriores:et hoc per auc̃.post fratres fratrũq; filios. Nec videt̃ ꝙ statutũ excludat amitam cum de ea mentione non faciat nec statutum istud debeat extendi sed restringi:⁊ cum statutum non dicat de amita ergo nec nos dicamus prout dicit Bal.in.l.illam.C.de colla.dicens ꝙ pro hoc est tex.ibi respondens ad iura ⁊ rationes Bar.qui ſm eũ vult contrarium:sc; in.l.ij.ff.ad tertu.et dicta Bal.refert et sequit̃ Petrus de ancha.in sua latissima repetio.c.canonum.de constit.xiiij.questio.prin.col.clj.nec videtur ꝙ Bar.contrarietur in.d.l.ij.§.videndum.quia Bar.loquitur in matre ⁊ cognatis ⁊ intelligitur in cognatis coniunctis mediante matre nos sumus in amita q̃ non est coniuncta mediante matre et non est cognata sed agnata.et in simili consuluit collegium perusinum prout ipsum refert et sequit̃ idem Petrus de ancha.in.d.repeti.d.xiiij.q.col.clxxxvij. concludens ꝙ stante statuto ꝙ patruus excludat matrem:si concurrunt mater soror ⁊ patruus admittitur soror excluso patruo:itaq; videtur ꝙ amita potest dicere matri ego vinco istos cõsanguineos masculos ex parte patris qui vincunt te:ergo ego vinco te ꝑ regulã.l.de accessionibus.ff.de perpetuis ⁊ tem.prescrip. Ex aduerso vr̃ qđ filij alterius amite ⁊ filij ipsius Margarite:qm̃ sunt masculi ⁊ parẽtes ex parte patris dicte Lucretie:quia parentes Compagni patris ipsius Lucretie:itaq; ipsi videntur comprehendi in dicto statuto sub illis verbis parentes masculi ex parte patris ⁊ ipsi sunt ꝓximiores q̃ dñs Ioãnes ⁊ q̃ descẽdẽtes Pauli qui sunt remotiores in gradu dicte dñe Lucretie de cuius hereditate agitur:iõ tãq̃ inclusi in statuto vlteriores excludant ⁊ amitam:quia inclusi in statuto si ex capite exclusiuo ceteros non excludũt:tamen ipsos excludunt ex capite inclusiuo prout concludere vr̃ Bart.in.d.§.videndũ ponderãs dictam rationem ⁊ non illam ꝙ cognati attinẽt mediante exclusa:nam ⁊ possunt esse cognati al'r q̃ per medium matris excluse prout contingit in filijs sororis ⁊ filijs amite:⁊ dictã rationem capitis inclusiui ponderant etiam Bal.⁊ Saly.in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.quam rationem ponderat etiã idem Bal.in.l.si vero.§.de viro.sol.matri.quẽ in hoc sequitur ibi Imo. tangit etiam idem Bal.in.l.si defunctus.C.de suis ⁊ legi.⁊ q2 dicti filij vt masculi videntur excludere matrem ꝯsequenter videbat̃ qđ et amitam que excludit̃ a matre de iure cõi.
3 † Et ideo non immerito in prima transactione habetur consideratio filiorũ ipsius Margarite filiorum ⁊ ipsius agnetis ex altero latere dñs Ioãnes cõpagni ⁊ descẽdẽtes ex Paulo fratre dicti dñi Ioãnis: qui Paulus forte superuiuebat tempore mortis Lucretie al's non video ꝙ de ipsius descẽdẽtib' habuerit fieri aliqua consideratio:sed non refert satis est dñs Ioãnes qui vt arbitror attinebat dicte Lucretie intra quartum gradum ⁊ attinebat ex parte patris.s.ipsius domini Ioãnis ⁊ ex parte patris ipsius dñe Lucretie prout dicimus in agnatis qui dicũtur illi qui sunt coniuncti per lineam masculinã vt in.l.sunt autem agnati.ff.de legi.tut.et instit.eo.ti.§.sunt autẽ agnati.nec sufficit ꝙ ex vno latere sint coniuncti ex vna linea ꝑ lineam masculinam sed requiritur ꝙ ex omni latere sit linea masculina:ita ⁊ in isto statuto qđ verisimiliter voluit fauere agnationi ⁊ sexui masculino per quem conseruatur agnatio verba illa ex parte patris intelligantur.s.ipsius qui vult succedere et persone cui succeditur. Et sic in potiori significatu ⁊ vt minus recedat̃ a iure cõi prout decet per iura vulgaria:⁊ quia si mater non excludit pariter nec alij coniũcti mediante ipsa.ar.l.si viua matre in nepotibus.C.de bonis maternis.⁊ al's not.doc.qđ exclusa vna persona censent̃ excluse omnes persone que attinent defuncto mediante illa persona exclusa tanq̃ deriuate a radice infecta prout concludunt Bal.in.d.l.maximũ vitium.⁊ Saly.ibi ⁊ Pau.de ca.in.d.l.illam.ita intelligens theoricam Bar.in.d.l.ij.§.videndum.⁊ sentit Bal.in.d.l.illam.et ipse ⁊ Cy.in.l.j.C.que sit longa consue.⁊ Io.an.in addi.Specu.in rubri.de testa. Et fortius in casu nostro in quo per hoc restringitur correctio seu exorbitantia iuris.et in terminis docto. ampliatur.ideo ipse.d.Ioã.solus vel vna cũ filijs Pauli ex capite inclusiuo inuitent̃ ⁊ in cõsequẽtiam excludant non solũ matrem a tribus quartis:sed etiam oẽs alios:q2 duo non pñt esse insolidum heredes in totũ vel in eãdem portionẽ.l.si hereditatem.ff.de cast.pecu.l.sicut certo.§.si duobus vehiculũ.ff.cõmo.ita mater sola pretendebat se solũ succedere q2 poterat dicere ꝙ ipsa sola insolidum succedebat:quia de iure cõi insolidum succedit oĩbus exclusis. De iure municipali amita non excluditur nec inuitatur matre autem semota amita excludit vlteriores agnatos:⁊ sic dictũ.d.Ioãnem ⁊ posteros pauli.
4 † Et hmõi statuta exclusiua matris vel similiũ psonarũ ꝑpter masculos vel agnatos:ita demũ militãt si inuitati succedũt adeo ꝙ si ipsi non succedũt vel q2 sint inhabiles vel repudiãt vel ab alijs excludũtur mater non excluditur:prout cõcludũt bar.⁊ Ange.in.l.j.§.filiũ.de bo.po.contra tab.⁊ Bart.in.l.ij.§.sed si sint sui.ff.ad tertu.per text.ibi.⁊ in.l.siue.§.fi.de iure patro.⁊.l.et si ex modica.§.si filius.de bonis lib.⁊.d.§.filium.⁊ per dicta iura Bart. et eius auctoritatem.idem concludit Ponta.in.l.apud iulianũ.§.idem iulianus.circa fi.ff.ad treb.idẽ Bal.in.d.l.maximũ vitium.et in.l.quicũq;.de ser.fug.⁊ in.l.oẽs ꝑpl'i.de iusti.⁊ iure.quẽ refert et sequitur Pe.de an.in.d.repe.c.canonũ.de cõsti.xiiij.q.princi.col.

clvij. ⁊ in istis perplexitatibus in quibus sunt plures persone que varijs respectibꝰ inuicē se excludūt prout ⁊ contingit in. l. ij. §. si sit agnatus. ⁊ in. l. equissimum. ff. ad tertu. ⁊ in. c. auctoritate. de ꝯces. prebē. lib. vj. ⁊ doc. variant vt ptꝫ ex no. p doc. in. l. illam. de colla. ⁊ per Bal. in. d. l. si defunctus. ⁊ in. l. si quis filiū. C. de inoff. te. ⁊ in. l. si quis vel si qua. ad tertu. C. ⁊ d. l. quicūqꝫ. ⁊ docto. in varijs locis: ⁊ Bar. ⁊ Ange. in. d. §. filium. tradunt istā theoricā φ si excludēs intrat in succedendo locum exclusi: ⁊ tunc excludit eos quos exclusa excluderet si ipsa succederet p tex. in. d. l. equissimū. ⁊ not. ibi. ⁊ dico in. l. si quis vel si qua. C. ad tertu. in. iiij. col. circa fi. ⁊ etiam in. v. col. et predicta vrgent pro matre que hꝫ pro se ius cōmune ⁊ efficaciora iura: tum qꝛ a noīe excluditur in totū: tum qꝛ preterita vel exheredata habet remedia rescissiua testamēti que non habēt trāsuersales inuitati per statutum nec amita licet aduersef theorica Barto. in. d. §. videndū. ex mente autem iuris municipalis receditur a dicta theorica: ⁊ ideo remanebat casus dubius super tribꝰ partibꝰ dicte hereditatis de quarta nulla erat hesitatio: ideo non mirū si

5 deuentum fuit ad dictas transactiones. †Tamē in dicta difficultate in pūcto iuris erat cōcludendū vel pro matre vel pro dicto. d. Joāne. Nā pro matre faciebat dicta theorica. s. tradita p rōnē. d. l. equissimū. pro dño Joāne ratio capitis inclusiui. s. ponderata: ⁊ theorica Bar. in. d. §. videndū. ⁊ decisio Bal. ⁊ Pau. de ca. in. d. l. si defunctus. ⁊ Bal. in. d. l. si quis vel si qua. ⁊ Pau. in. d. l. illā. et alia theorica quam pono in. d. l. si quis vel si qua. in pe. ⁊ vlti. col. vcꝫ φ predicta procedūt qñ nulla est psona que non reperiatur aliquo iure in totū exclusa ab altera ex psonis pp̄ter quas causaf pplexitas prout est videre in. d. §. si sit agnatus. ⁊ in. d. l. equissimū. Est autēꝫ alius casus in quo non est tanta pplexitas: qꝛ reperif vna persona que a nemine reperif in totū exclusa: ⁊ tñ aliā psonā excludit tunc nulla habef ꝯsideratio illius psone que excludif ab illa psona que nō reperitur aliquo iure in totū exclusa: ⁊ tūc ipsa admittif: ⁊ eius beneficio admittif illa psona q̄ secū admitteref si tertia persona exclusa non esset in medio. iste est tex. in. l. ij. §. si sit cōsanguinea. ff. ad ter. vbi soror consanguinea patrē datū in adoptione dictus pater excludit matrē mater admittif ad patrem cū sorore decidif ibi φ si soror succedit: qꝛ adit hereditatē pater excluditur ⁊ cum sorore admittif mater si soror repudiat succedit pater exclusa matre: ⁊ sic cōsideraf psona sororis: ⁊ lꝫ ipsa succedat in parte excludit in totum: nec habetur ꝯsideratio psone ab ea excluse: ⁊ proinde succedif ac si persona exclusa a sorore non esset in rerū natura. facit tex. in fi. in

6 §. sed si fuerit soror. insti. ad tertu. †Applicādo ad terminos nr̄os mater nullo iure reperif i totū exclusa mater iure cōi excludit amitam ⁊ filios amite: nec statutū eā vel eos inuitat: iō de eis nulla habēda erat consideratio: itaqꝫ quicquid consequūtur ex dicta hereditate lucrātur vigore trāsactionis: ⁊ extorquēt a matre vel a dicto Joāne: qui ꝓgressus lꝫ primo aspectu videat forte impertinēs: tñ meo iudicio multū confert ad decisionē secūdi quesiti. Nā ex quo de quarta totius hereditatis nulla erat facienda hesitatio: quia in omnē euētū ⁊ omni respectu erat deuoluēda ad. d. Frācīscam auiā dicte Lucretie: ⁊ sup residuo erat dubitatio: in quo residuo nullūꝫ ius habebat dicta Margarita ſm dictas duas considerationes et conclusiones: ⁊ iura matris non erant minus efficacia circūscripta transactione q̄ iura dicte Margarite vel suorū filiorū vel nepotū ex sorore: immo certis respectibꝰ efficaciora: idcirco decet qḋ auia habeat integrā quartā respectu totius hereditatis: ⁊ sup residuo in quo erat dubitatio fiat diuisio de qua in trāsactione prima. s. qḋ detracta prima quarta totius hereditatis de residuo qḋ obtinetur fiāt tres portiones prout ⁊ aperte cōtinetur in prima trāsactione. Ex qua deprehenditur satis plane φ cōuentio de retinēda quarta nō restringif ad id qḋ obtineretur: sed haberet simplr̄ tota quarta detrahi: prout eā in sequēti caplo se astringit ad portiones eiꝰ qḋ obtinebif ita ⁊ se astrinxisset in pcedēti caplo φ loquif de quarta auie. ar. c. ad audiētiam. de decimis. ⁊ attento maxime φ in tribus locis indefinite fit mētio de dicta quarta parte auie vbi loquitur de quarta parte hereditatis ⁊ indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribus. cum cōcor. de leg. ij. itaqꝫ verba prime trāsactionis

7 hoc importāt. †Qḋ etiā apparet qꝛ loquitur de quarta parte que debetur ſm formā statutorū ⁊ cōuenit φ illā habeat ſm formā statutorū: que forma statutorū est aperta φ auia indubie dꝫ habere quartā partē totius hereditatis. Et ideo hec interpretatio conuenit verbis prime trāsactionis. s. qḋ dicta auia habeat quartā hereditatis: ⁊ de residuo qḋ obtinebif habeat tertiam partē ⁊ Margarita duas tertias. Conuenit etiā natura negotij ⁊ subiecta materia que suadet satis plane dictā interpretationē: qꝛ trāsactio fit super re dubia ⁊ lite incerta. l. j. ff. de trās. non autē erat dubiū φ dicta dña Frācisca deberet habere quartā preter domos ⁊ castella et integra totius hereditatis: prout ⁊. s. deductū est: vnde super residuo sup quo erat dubiū videbatur hesitatio qualiter erat facienda diuisio: itaqꝫ cū verba soleant interpretari ſm subiectam materiam. l. si vno locati. l. si stipulatus. de vsur. l. plenū. §. equitij. de vsu et habi. cum si. ideo interpretentur verba prout suadet materia et natura transactionis qḋ id quod clarum est ante omnia pro claro

attribuatur cui erat attribuendum: ⁊ sic francisca debeat integrā quartam totius hereditatis habere etiam si nihil aliud qḋ erat dubium obtineretur: ⁊ si quid aliud vltra dictam quartam obtineretur vel propter iura auie vel propter iura amite illud diuidaf in

8 tres portiones prout conuentū est in dicta transactione. †Et maxime hoc est dicendū qꝛ per hanc interpretationem quam suadet subiecta materia et natura negotij non receditur a propria vi verborū: prout receditur in iuribus. s. adductis. Item al's dicta auia posuisset se in maximo discrimine: nam si tres partes hereditatis fuissent euicte seu obtente a cōsanguineis masculis prout de iure eis debebantur ipsa non habuisset suam quartam sed habuisset dimidiam quarte ⁊ sic fuisset lesa attento φ ipsa ⁊ amita non fouebant iustitiam in aliqua parte dicti residui: ⁊ per consequens ponebat se in periculo magis suscipiendi dānum q̄ lucrum et dicta amita nihil certum habebat ita φ nihil dāni timebat ⁊ plus lucri itaqꝫ transactio fuisset iniqua ⁊ plurimum claudicasset qḋ nō videtur in dubio dicendū: attento φ ex magna lesione resultat dolus re ipsa. l. si quis cum aliter. de vb. obli. eneruatur presumptio doli ex proposito qñ est nimis magna vt habetur per Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorū. ff. pro socio. ⁊ doc. in. c. qntanallis. de iureiu-

9 rā. †Certe in transactione huiusmodi erat cōsiderandus ⁊ estimādus dubius euētus vt per glo. Bar. ⁊ doc. in. l. lucius. §. fi. ff. ad tre. et per Bar. in. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ in. l. si quis cū aliter. de verbo. obli. ⁊ in. l. si societatē. §. arbitrorū. ff. pro socio. et idem voluit Jaco. de raue. ⁊ Ray. ⁊ Ang in. d. l. lucius. prout ibi refert Imo. pro quo facit glo. in. l. per diuersas. C. mandati. ſm eūdem Imo. qui videtur potius inherere huic opi. q̄ opiñ. contrarie: ⁊ eam etiam sequitur Imo. in. c. cum causam. de emptio. ⁊ vendi. que opi. est equa ſm eum ſm quem idem tenet ibi dñs Cardi. Florē. quā ⁊ firmat ibidem Panor. ⁊ idem voluit Saly. in consi. suo qḋ incipit matasias in fine ⁊ Francis. de rampo. consulens super eodem facto. idem tenet in principio consilij. ⁊ incipit eius consilium ego Frācīscus de rampo. de bononia visis ⁊c. Et lꝫ glo. in. d. c. cum causam. et Tan. et Jo. an. ibi teneant contra Bar. in hoc. s. qḋ transactio nō rescindatur propter lesionem vltra dimidiam iusti precij. ⁊ Spe. ⁊ Bal. ⁊ multi idem sequantur tamen possunt intelligi φ non rescindatur propter lesionem predictam habito respectu ad veram estimationem in quo concordat etiā Bar. et opiniones: ita cōcordat Imo. in. d. l. lucius. §. fi. vel φ non habeat locū remediū. d. l. ij. ⁊ de rescin. ven. ⁊. d. c. cum causam. que iura locum habēt in contractibꝰ bone fidei ⁊ trāsactio saltem regulariter est stricti iuris. §. actionū. insti. de act. lꝫ locum habeat remedium. d. l. si quis cum aliter. qḋ ad idē tendit ⁊ militat in contractu stricti iuris: prout etiam dicit Imo. in locis. s. adductis: maxime in. d. c. cum causam. Et dato φ neutrum remedium locum habeat prout videtur de mente multorū tenentiū ꝯtra opi. Bar. Tamen videntur niti ex natura trāsactionis que debet esse litium finis: prout sententia. l. si fratris. et. l. causas. C. de transac. Non tñ videtur recedendū ab illo presupposito Bar. ⁊ sequacium quatenus volunt φ lesio resultare censetur habito respectu ad dubium euentum litis: nec doc. tenentes contra Bar. fundant communiter se in hoc: sed in natura transactionis. Ratio enim naturalis suadet id ⁊ sufficit rationem allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excu. tuto. Et al's spes ⁊ dubius euētus estimatur. l. in quantitate. §. magna. ff. ad. l. fal. et. l. hereditatum. eo. ti. et facit. l. si iactum retis. ff. de contrahen. empti. et res tantū valet quātum vendi potest. l. mortis causa capimus. §. fi. ff. de dona. causa mor. vbi habetur etiam consideratio φ seruus erat subiectꝰ noxe deditioni propter qḋ dubium minus haberet vendi. facit similiter glo. in verbo dānum. in. l. si non fuerit. §. ita coiri. ff. pro socio. iuncto tex. existimat dānum futurum habito respectu ad periculum dāni: ⁊ sic estimaf dubius euētꝰ. Et cui dubiū qḋ pp̄ter periculum amissionis minus res litigio subiecta estimaref. Et maxime vbi est probabile dubium iustitie: ita φ probabiliter timetur periculum amissionis litis: itaqꝫ cum dubia fuerint plurimū iura amite cum doc. fere omnes teneant cōtra eam in his terminis qñ mater est in medio: adeo φ iura dicte amite non erant magno precio estimāda: quia parum potuisset vendi homini habenti notitiam dictorum iurium prout erat estimanda quarta debita dicte auie que certissime debebatur nec imminebat aliqua dubitatio et si illi parentes masculi vt vtar vulgari statuentium repudiassent hereditatem auia admittebatur ad totum per. l. ij. §. si sit consanguinea. ff. ad tertu. ⁊ qḋ no. Bar. ⁊ Ange. in. d. §. filium. ita φ dicti masculi habebant beneficium venale: prout dicit Bal. in. d. l. si defunctus. habens pro indubio φ mater excludit amitam si inuitati a statuto renunciant gratis vel accepta pecunia: ⁊ saltem hoc cōsiderato non erant minori precio estimanda iura dicte matris seu spes obtinēdi residuūꝫ hereditatis a quarta supra q̄ iura aut spes dicte amite: vnde si hoc non obstante conuenit φ dicta amita haberet dicti residui qḋ obtineret duas partes a quarta hereditatis debita de tota hereditate dicte auie non erat iustum nec verisimile qḋ dicta auia voluerit ponere in discrimine certam partē suam prout posuisset si aliter fieret interpretatio dicte transactionis: et contractus

contractus interpretatur ꝛ iudicatur ex qualitate ꝛ quātitate eoꝝ que hincinde in cōtractu interueniūt: vt p glo. in. l. j. in prin. ff. de superfi. ꝛ per Bar. in. l. cotem ferro. §. qui maximos. ff. de publi. et in sua dispu. que incipit publicanus in decisione questionis in fi. j. col. 10 †Ex quibus videtur apta fronte concludendū ꝙ ẜm primam transactionem dicta auia debeat ante oīa habere integrā quartā totius hereditatis: ꝛ ea detracta de residuo qđ obtinetur debeat habere vnam tertiam: ita ꝙ si in hereditate erant quatuoꝛ milia ipsa debet detrahere mille tanto tñ minus quantum esset quarta pars domoꝝ ꝛ castelloꝝ: ꝛ id qđ non obtinetur erit. Mdccclxvj. et aliquātulum plus vz duo tertia restant. Mdcxxxvj. et vnū tertium. ꝛ de istis. Mdcxxxvj. habent fieri tres partes factis tñ prius detractionibus de quibus in transactione: nec incōuenit si maioꝛ est poꝛtio dicte auie ꝙ̃ poꝛtio dicte amite: qꝛ eius iura erāt longe maioꝛi precio estimanda. Nec aduersat̄ conuentio ꝙ poꝛtio dicte auie nō esset maioꝛ ꝙ̃ poꝛtiones dicte amite: qꝛ dicta cōuētio apte loquitur de tertia poꝛtione que in trāsactione dabatur dicte auie de residuo qđ obtineretur vltra quartam: prout verba trāsactiōis clare ꝛ aperte ostendūtur: vñ non est resticandum in dubium. arg. l. ille aut ille. §. cū in verbis. de leg. iij. ꝛ etiā demonstratur euidenter. nam si tota hereditas obtenta fuisset quarta totius ꝛ tertia residui faciunt dimidiā totius si recte computetur prout dicimus in tertia ꝑ legitima ꝛ in quarta trebellianica extrahēda de residuo. Itaq̄ si ambe simul quarta. s. que ante partē cōceditur ꝑ trāsactionem auie ꝛ tertia poꝛtio residui haberēt esse equales duab⁹ poꝛtionibus que per ipsaȝ primā trāsactionem attribuunt̄ amite illa conuētio ꝙ illa tertia poꝛtio attributa matri non minueret̄ ꝑpter id qđ extoꝛquerēt filij alterius amite nihil operaret̄ cōtra. l. si quādo. de leg. j. cū si. Hactenus est satis plane demonstratū qđ ẜm primā trāsactionē dicta Frācisca auia dȝ de eo ꝙ per ipsas obtinetur de hereditate. d. Lucretie ante omnia detrahere quartam. habito respectu ad totā hereditatē ꝛ de residuo hȝ habere tertiā partem: et ita debent diuidi dicte due poꝛtiones que eis cōceduntur per vltimā trāsactionē: que vltima transactio nō cēsetur inita inter dictas Frācisca auiā ꝛ Margaritā amitā: tum qꝛ inter eas qđ erat iā sopita ꝛ nō erat res dubia nec lis incerta: prout requirit̄ ad esse transactionis. l. j. ꝛ. l. post rem. ff. de trāsac. tum quia ex prefatione dicte trāsactionis demōstratur ꝙ dña Frācisca dña Margarita ꝛ Julius ꝛ fratres filij alterius amite sunt vna pars: ꝛ dñs Jo. ꝛ alij in principio nominati sunt alia pars: ita ꝙ Margarita Frācisca et Julius ꝛ fratres non conueniunt neq̄ transigunt inter se ẜ cū d. Joāne ꝛ socijs: tum maxime quia expresse declaratur in secunda transactione ꝙ vigoꝛe dicti contractus secūdo initi non intelligatur neq̄ sit aliquo mō preiudicatum in aliqua parte q̄uētioni quā insimul habent supradicta dña Frācisca ꝛ filij ꝛ supradicta domina margarita: sed remaneāt in eoꝝ firmitate prout erāt ante ipsum scđm cōtractum: itaq̄ per secūdam trāsactionē nō est in aliquo recessum a prima q̄uētione: ꝛ sic non obstat quominus fiat inter eas diuisio vt. s. demonstratū est. Et per hoc fit rñsum ad scđm quesitū qđ videbatur habere magis scrupuli. 11 †Deueniēdo modo ad decisionem primi dubij in quo videtur hesitari an dictū fortilitium veniat exceptuandū a dicta quarta ꝑpter illa ꝟba preter domos et castella que ponūtur in statuto ꝛ prima trāsactione quasi cōprehēdatur sub illo ꝟbo castella. Nō em̄ videt̄ fiet dubium qđ non comprehendatur sub ꝟbo domos foꝛte: qꝛ non deputatum ad habitationē. Cū lȝ domus dicat̄ illud edificium qđ cōstat ex solo parietibus ꝛ tecto vt habet̄ in. l. eū qui edes. de vsuca. Tamē appellatione domus non venit domūcula. l. senatus. §. marcellus. de lega. j. ꝛ doc. ibi. ꝛ no. Ange. in auſ. de here. ꝛ fal. §. hinc nobis. Itē capāna deputata ad vsum bestiarū sine dubio non venit appellatione domus prout dicit Bal. in. c. ij. de duob⁹ fratrib⁹. de nouo beneficio inuesti. in vsibus feudoꝛum. quasi velit ꝙ illa cēseatur domus que est deputata ad vsum ꝛ habitationem hominū ꝛ al's habeamus ꝙ appellatione domus non venit apotheca in qua quis solū exercet artem non al'r eam inhabitat: lȝ habeat solū parietes ꝛ tecta adeo ꝙ lȝ de iure nō possit quis pro debito ciuili extrahi de domo. l. plerisq̄. ff. de in ius vocā. tñ poterit extrahi de apotheca in qua exercet artem: ꝛ iniuria facta ad apothecā non dicitur facta ad domū. ar. l. lex coꝛnelia. §. domum. ꝛ sequēti. de iniur. ꝛ ibi Bar. ꝛ ar. eoꝝ que no. Bar. in. l. j. §. j. de liberis agno. ꝛ in. l. apud labeonē. §. qui tium. de iniurijs. qđ ꝛ tenuit Pau. de ca. in. d. l. plerisq̄. ꝛ Saly. in consi. incip. cū queritur an prohibitus capi in domoꝛ Bar. in cōsi. incip. statuto cauetur qđ pro maleficio. ꝛ Pau. de ca. in cōsi. xlj. incipiē. viso pūcto. vbi dicit proprie domus illa est que est deputata ad habitandum ex quibus patet ꝙ non omne qđ cōstat ex solo parietibus ꝛ tecto venit appellatione domus: ꝛ ideo cū foꝛte fortilitium non sit foꝛte deputatum principaliter ad habitandum non fit dubiū de verbo domos: sed de verbo castella: nec ego habeo notitiam de qualitate fortilitij: ideo non vlterius sup hoc insisto: pōdero aūt ꝙ domos in quibus maioꝛes sui habitauerūt solet quis merito magis estimare ꝛ carioꝛes habere ꝙ̃ alias res etiam magis vtiles vt. l. lex que tutoꝛes. §. nec enim domum. C. de admi. tut. Et hoc foꝛte ꝯsiderauerunt statuentes exceptuādo domos ꝛ castella. Uideamus itaq̄ an dictum fortilitium comprehendatur sub illo verbo castella. Et profecto licet in iure reperiam plures positum istud vocabulum castellum vel castella ꝛ diuersimode nam reperio positum pro loco vbi est receptaculum aquarū. l. iiij. ff. cōia pred. l. j. §. equissimū. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. l. fistulā. in prin. de ser. vrb. predi. Et hoc nō pertinet ad terminos nostros al'r ponitur. C. de fundis limit. li. xj. in rubrica. ꝛ in. l. ij. vbi glo. ꝛ Bar. sumūt ꝑ castro. ꝛ eodē modo videtur ꝙ sumatur in. l. in nomine dñi. post mediū. in §. inter ea. C. de offi. prefec. africe. ꝛ in. c. j. §. illicitas. ibi: per ciuitates ꝛ castella. de pace iuramēto firmā. in vsibus feu. ꝛ in. c. tue fraternitatis. ibi: villas vel castella. villa autem ꝛ castrum sunt nomina designantia vniuersitatem quādam. dicit Bald. in. c. j. de capi. qui cur. vē. x. colla. col. iiij. in fine. allegat Hosti. in. c. ex literis. de in repatro. Castra autem in vulgari nostro dicuntur castelli: ideo nō mirum si iuxta vulgare in iure maxime municipali dicunt̄ castella non tñ quodlibet edificium foꝛte seu deputatū ad defensam qđ solet appellari fortilitium ẜm cōmunem vsum loquendi appellatur castrum vel castellum. Nec dicendo ciuitas Senarum hȝ tot ciuitates ꝛ tot castella non numeratur omnia foꝛtilitia. Et apud nos habemus foꝛtilitia in quibus reducuntur homines circūstātes et non appellātur castra vel castella: ꝛ quādoq̄ ille locus est in armario ꝛ in estimo descriptus pro villa: itaq̄ in iure non est bene declaratum quid veniat appellatione castelli vel castri: ꝛ ideo in hoc stādum est communi vsui loquendi vtrum foꝛtilitium veniat appellatione castelloꝛum prout ꝛ dicit Bald. circa domum quid veniat domus appellatione dicens ꝙ attenditur communis vsus loquēdi qui communis vsus loquendi prout videtur presupponi in pūcto est pro parte matris cum dicatur ꝙ appellatur foꝛtilium ꝛ nō castellum. facit ꝛ pro matre: quia in transactione appellatur foꝛtilitium ꝛ diuersitas nominum denotat diuersitatem rerum. l. si idē codicilli. C. de codicil. 12 †Itē facit quia mater regulā ꝛ ius cōmune pro se qđ succedat in parte omniū rerum: ꝛ aduersa pars se fundat in iure exoꝛbitantissimo ꝛ in exceptione ꝛ pro regula presumit̄. dicit Bar. in. l. quotiēs. ff. si quis cau. ꝛ qui se fundat in iure exoꝛbitāti incumbit ei onus probandi qđ militent ea que in iure exoꝛbitanti ponderantur ꝛ qđ simus in casu ipsius iuris exoꝛbitantis vt per glo. ꝛ docto. in cle. si. de rescriptis. ꝛ qđ per Jo. an. in. c. j. de homi. lib. vj. quem refert ꝛ sequitur Bal. in. l. si quis non dicam rapere. co. iij. C. de episco. ꝛ cleri. ideo puto ꝙ domine Margarite incumbat onus probandi pro appellatione castelloꝛuȝ veniat dictū foꝛtilitium: al's habeat succumbere: ꝛ sic quarta detrahatur etiam de dicto foꝛtilitio. qđ autem detrahatur de fundis ꝛ possessionib⁹ sitis in eisdem pertinentijs. s. dicti foꝛtilitij non video quid obstet quominus de illis prout de alijs bonis quarta habeat detrahi: maxime cum tanta exoꝛbitantia statuti sit restringenda non ampliāda. 13 ¶†Deueniendum modo est ad tertium quesitum pro cuius rei euidentia est videndum vtrum dictis Margarite ꝛ Julio ꝛ fratribus deberentur due poꝛtiones de tribus poꝛtionibus dictarū dotium: et constat qđ de iure communi ad eos spectabant cū ipse Compagnus cui succedit Lucretia ꝛ Margarita ꝛ Agnes essent in pari gradu dicte Lucretie veteris: ꝛ si Agnes predecessisset ei⁹ filij succedunt in locum eius in auſ. de heredibus ab intest. ven. §. j. ver. sic tamen facit. §. cum filius. insti. eo. titu. Et si supererat ꝛ decessit hereditate non adita eius hereditatem transmisit in eius posteros beneficio. l. vnice. C. de his qui ante apertas tabu. tamen prout percipere possum ex quibusdam allegationibus femine excludūtur donec extant masculi ex foꝛma statutoꝛum. Cum igitur masculi ex Bartholomeo vel Lucretia non superessent post moꝛtem Compagni: ideo Margarita ꝛ filij Agnetis reuertebant̄ ad hereditatem matris: ꝛ sic ad vnam tertiam partem dicta Margarita ad aliam tertiam Agnes altera filia si supererat tempoꝛe moꝛtis Compagnis al's ad eius filios saltem si fuerant concepti tēpoꝛe moꝛtis dicte Lucretie eoꝛum auie iuxta notata per Barto. in. l. fina. ff. ad tertu. Et si hoc est circa poꝛtionem obuenta pro dictis dotibus dicto Julio ꝛ fratribus non video quid obstet quominus sit detrahenda ante omnia adeo qđ non debeatur quarta nec tertia dicte Francisce attento ꝙ dicta dos dicte Lucretie quatenus pertinebat ad dictos Julium ꝛ fratres non erat de hereditate Lucretie pupille: sed de hereditate Lucretie auie materne. 14 †Sed circa poꝛtionem dicte domine Margarite inest non mediocris scrupulus attento ꝙ dicta Margarita per pactum iuratum renūciauerat bonis maternis de pñtia ꝛ ꝯsensu ipsi⁹ matris itaq̄ pactūvalet. arg. c. ꝙuis. de pac. in. vj. et. c. cum contingat. de iureiurā. Sed dicta Margarita tempoꝛe dicte renunciationis non habebat filios postea filij superuenerunt et propter superuenientes filios donatio prius facta reuocatur. l. si vnq̄. C. de reuocan. dona. ꝛ cañ. si. xvij. q. iiij. l. si totas. C. de inoffi. dona. idcirco cum dicta dña Margarita donauerit iura sua que habebat vel sperabat habere super bonis maternis et id fecerit tempoꝛe quo non habebat filios videtur prima facie dicendum ꝙ dicta donatio euanuerit propter natiuitatem filioꝛum per iura preallegata. ꝛ si hoc est videtur ꝙ dicte

due partes dotium pertineant de iure ⁊ vigore prime transactio nis ad ipsam Margaritam ⁊ ad Julium ⁊ fratres ad quos al's de iure spectabat pro duabus portionibus vt.s̃.dictum est.tamẽ vi/ detur ꝙ dicta rescissio donationis non resultet hoc casu:nam doc. omnes dicunt dictam.l.si vnq̃.⁊ similes esse fundatas in verisimi/ li mente donantis : q: si tpe donationis cogitasset de filijs verisi/ militer talem donationem non fecisset:prout dicunt Dy.Barto. et Bal.in.l.titia seio tesseram.§.imperator.de lega.ij.⁊ Bal.⁊ An ge.in.l.j.C.de inoffi.dona.⁊ Barto.in.l.j.ff.de iur.codi.⁊ in aut.ex causa.C.de liberis prete.⁊ Jmo.in.c.si.de dona.doc. communiter omnes et habetur respectus ad verisimilem mentem tempore do nationis:quia docto.dicunt ꝙ si tunc.s.tempore donationis co/ gitasset de filijs non fecisset dictam donationẽ:⁊ sic se referunt ad tempus contractus non ad tempus superuenientium filiorũ nec ad aliud tempus futurum:ideo si sumus in casu quo si cogitasset de filijs fecisset talem donationem cessare dz dispositio.d.l.si vnq̃. quia cessat fundamentum dictorum iurium:⁊ propterea Bart.in d.§.imperator.a ratione cessante concludit ꝙ si de filijs cogitauit cessat dispositio.d.l.si vnq̃.⁊ idem vult Bar.in consi.cxj.ſm ordi/ nem perusinum non informis incipiente Philipponus scanbio/ ni.et idem Bald.in.l.j.in fi.de inoffi.dona.in versi.demum quero. volens ꝙ si donans cogitat in genere se habiturum filios non ha bet locũ huiusmodi reuocatio:⁊ tamen in.d.l.si vnq̃.nõ exprimit cogitauerit vel non cogitauerit de filijs.⁊ sic docto.limitant.d.l.si vnq̃.nõ procedere vbi cessat dicta ratio.Sed in casu nostro cessat dicta ratio:quia est verisimile qđ ⁊ si de filijs cogitasset fecisset talẽ 15 donationẽ vt probabo merito cesset dispositio.d.l.si vnq̃.†Jtaqꝫ est aduertendũ ꝙ dicta Margarita puella nondũ tradita nuptui seu tradita viro propter amplam dotem vt audio magis q̃ ſm vi ros patrimonij sibi conueniret renunciauit bonis paternis ⁊ ma/ ternis viua matre et consentiente ⁊ donauit fratri maiori natu cõ currente ꝙ mater que consentiebat dicte donationi poterat eam priuare a legitima supra.item poterat contingere ꝙ ipsa predece deret ⁊ sic renunciatio in nihilo preiudicasset.item ipsa excludeba tur a masculis ita ꝙ si cõpagnus habuisset masculos ipsa veniebat excludenda:ita ꝙ donabat quãdam spẽ que erat minimo precio estimanda:tum quia spes hereditatis viuentis non est considera/ bilis.l.post emancipationẽ.§.illud.⁊ ibi Bar.ff.de libera.lega. li/ cet in filijs ista spes sit approbata a iure vt not.Bart.in.l.is põt.ij. col.ff.de acqui.heredi.tum quia rebus eo modo se habentibꝰ non erat spes succedendi post mortem matris:tum quia si ipsa prede/ cessisset non erat donatio nocitura filijs per ea que habentur in.l.si superstitis.ff.de acqui.here.⁊ in.l.pactum qđ dotali.C.de colla.ita ꝙ minima res censetur donata:quia spes illa erat minime estima tionis.⁊.d.l.si vnq̃.non habet locum in parua donatione: q: etiã cogitantes de filijs ⁊ habentes filios plerũqꝫ faciunt paruas dona tiones prout ⁊ infra deducam coadiuuat hanc coniecturam:quia de facili quis renunciat futuris etiam pro parua re presenti iuxta ea que habentur in.l.cum hij.in prin.ff.de transac.⁊ in.d.l.pactum qđ dotali.item concurrit ꝙ puelle pro nubendo de facili renũciãt et consentiunt consanguineis ⁊ eorum votis satisfaciunt:cum sine eorum consensu non de facili sine dedecore nuberent.item dũ cogi tant de nuptijs que principaliter gratia sobolis procreande ordi nantur.verisimiliter de filijs cogitant adeo qđ pleriqꝫ tenẽt ꝙ.d.l. si vnq̃.non habet locum qñ donatio fit in cõtractu dotali:quia tẽ/ pore quo verisimiliter de filijs futuris cogitatur prout reperio cõ suluisse insignem doctorem dñm Jbonem perusinum preceptorẽ 16 meũ:⁊.d.Angelum de periglis doctorem perusinũ preclarũ.†Cõ/ currit etiam quia prout al's senis in simili materia consulẽdo fuit mihi narratum ꝙ senis solent mulieres facere similes renunciatio nes masculis.itaqꝫ est verisimile ꝙ lꝫ milies de filijs cogitasset fe/ cisset dictam renunciationem cum solitũ sit facere quia trahimur ad faciendum id quod fieri solet:ideo ex his putarem intrepide cõ cludendum ꝙ cesset dispositio.d.l.si vnq̃.ad quod coadiuuandũ ponderandum est qđ.d.l.si vnq̃.est lex satis exorbitans ⁊ nõ vltra terminos trahenda:sed proprie ⁊ stricte intelligenda per iura vul garia.Cum igitur in casu nostro id qđ dicta Margarita dicit do/ nasse tunc temporis erat minimi precij estimandum:nam illa spes succedendi censetur donata.argu.l.spem.C.de dona.⁊ spes estima tur.d.l.in quãtitate.§.magna.ff.ad.l.fal.cum alijs iuribus.s̃.addu ctis:attẽto etiã ꝙ tunc temporis erant tres vel quatuor qui spera bantur venire ad hereditatem adeo ꝙ nedum quarta pars bono/ rum censetur donasse:sed nec vt arbitror estimationẽ decime par/ tis:nemo enim vt arbitror illam spem emisset centum florenis ita ꝙ si tota illa spes censeretur donata non veniret reuocanda per su peruenientiam filiorum multominus venit reuocanda cũ facta fue rit fratri propter dotem excessiuam a fratre datam adeo ꝙ potest dici donatio ob causam:⁊ donatio ob causam et similiter donatio remuneratoria non est proprie donatio.l.j.⁊.l.aquilius.et.l. si pa/ ter.ff.de dona.ideo in ea non debet militare exorbitans dispositio d.l.si vnq̃.prout ⁊ ibi volunt Bal.⁊ Ange.et Ponta. in dicta.l.si pater.§.fina.et in.l.si vero.§.de viro.in.xlviij.fall.⁊ in consi.suo in/

cipiente pro decisione. et Oldradus in consilio.v. incipien. titius dedit.et istas allegationes reperio in quibusdam allegationibus in hac causa factis:et saltem dicta causa facit vt censeatur minus donatum ⁊ sic fortificatur dicta ratio q̃ propter vtilitatem rei do/ nate non militat illa ratio ꝙ si de filijs cogitasset non fecisset dictã donationem:cum dicta ratio et dispositio.d.l.si vnq̃.cesset in par ua ⁊ fortius in minima donatione ⁊ qđ in parua donatione nõ mi litet.d.l.si vnq̃.pluries consului vna cum alijs doctoribus egregie 17 fame etiam apud Senas.†Coadiuuantur premissa quia ius adeũ di etiam iam delatum non dicitur esse in bonis nostris.l.precia re rum.et ibi docto.notant.ff.ad.l.falcidiã.nec potest cedi per ea que habẽtur in.l.paulus respondet per procuratorem.de acqui. here/ ditate.et in.l.mulier.§.ex asse.ff.de iure dotiũ.et per glo.in.l.apud iulianũ.§.vtrum.in fine.ff.ad trebel.vnde videtur quedam renun/ ciatio per pactum iuri futuro q̃ donatio iuris adeundi ꝙ donari non potest:ideo videtur potius resistentia querendi et promissio non querendo facta q̃ ꝓpria donatio prout al's in simili no.Bal. in.l.illud.C.de sac.sanc.eccle.et ita vidi per illud dictum Bal. al's consultum in his terminis:scilicet ꝙ dicta.l.si vnq̃.non habet lo/ cum in donatione que obuiat acquisitioni non confert ius quesi/ tum nec videtur par ratio lucrum non capere prout est nõ acqui/ rere prout quesitum amittere ꝙ ascribitur dãno cum sit diminu/ tio patrimonij.argu.l.fina.cum similibus.C.de codi.facit.l.qui au tem.in principio.ff.que in frau.cre.⁊.l.si sponsus.§.maritus.ff.de donatio.inter virum.et.l.j.§.vtrum si quid in frau.patro.nec vidẽ tur tunc militare verba.d.l.si vnq̃.est itaqꝫ donatio impropria:q: illa spes succedendi donatur.i.ex causa liberalitatis remittitur et extinguitur vt prosit donatario:et ita verificentur verba contra/ ctus quatenus primo renunciat ⁊ postea donat.Ex quibus omni bus puto satis plane concludendum ꝙ dicta renũciatio non cẽsea tur reuocata propter superuenientiam filiorum: qua conclusione facta infertur ꝙ dicta dos Lucretie veteris remansit pro parte di cte Margarite in hereditate lucretie pupille ex quo fuit ab initio quesita Compagno et per eum translata in Lucretiam pupillam eius filiam nec ipsa Margarita poterat ad eam redire ꝓpter ipsaꝫ conuentionem factam cum Campagno patre Lucretie.Jtẽ pon/ dero qđ in prima transactione non disponitur cui querantur due tertie partes dotium dicte domine Lucretie:sed simpliciter reser/ uantur.Et licet forte fuerint reseruate:quia putabantur spectare ad Margaritam ⁊ filios Agnetis:tñ non fuerunt eis ꝑ trãsactio/ nem concesse nec aliquod ius in ipsam Margaritam translatum: quia non dicitur ꝙ ei fuerit quicq̃ reseruatum: ⁊ si dictum fuisset non videretur qđ sibi fuisset aliquod ius quesitum:quia reseruatũ tunc fuisset tanq̃ suum:ideo ius de nouo non fuisset quesitum.ar/ gumẽ.l.iij.§.subtilius.ff.de conditio.ob causam.et.l.si pro fundo. cum ibi notatis.C.de transactio.Ex quo infertur qđ etiam de ista portione dotis que remanserat in hereditate Lucretie pupille ve niat detrahenda quarta primo loco attributa dicte Francisce cuꝫ etiam de hac deberetur quarta ex forma statutorum dicte auie ma terne et quarta integra per primam transactionem debetur dicte Francisce prout integre debetur secundum formam statutorum ad quam formam transactio se refert:vt supra primo loco circa se/ cundum scilicet quesitum late demonstratum fuit:⁊ detractiones que fiunt in prima transactione non fiũt de quarta primo loco assi gnata auie:sed de tribus portionibus residui quod obtineretur vt ex verbis ipsius transactionis clare apparet. Et de residuo dicte dotis ab illis.ccccc.florenis supra per secundam transactionẽ assi/ gnatis ipsi Margarite et Julio et fratribus habet fieri duplex cõ sideratio:vna de tertia parte dotis predicte q̃ in prima trãsactio/ ne nõ fuit detracta:nam habito respectu ad tertiam partem eius qđ restabat apud manus ipsarum Frãcisce ⁊ Margarite vltra ter tiam partem quam retinuerunt dominus Joannes socij et vltra quartam quam vt supra dixi habet ante omnia detrahere dicta Francisca erit diuisio fienda in tres partes quarum vna pars per/ tinebit ad dominam Franciscam et due partes spectabunt ad di/ ctam Margaritam secundum formam prime transactionis: cum vt dixi de illa tertia parte dotis non erat facta detractio: sed due partes illius residui quod obtentum fuit de dicta dote per dictaꝫ vltimam transactionem habent meo iudicio fieri due tantũ par/ tes et tantum attribui Francisce quãtum Margarite secundum formam secunde transactionis:quia de illis duabus partibus in prima transactione nihil disponatur nisi qđ exceptuantur ab illa diuisione conuenta qđ de residuo fierent tres partes ita ꝙ nihil iu ris cuiq̃ erat concessum per ipsam primam transactionem et cum meo iudicio ius succedendi Lucretie potius spectaret ad dictum dominum Joannem et socios et per secundam transactionem tã/ tũdem hereditatis attribuitur vni quãtum alteri ex ipsis domina bus Francisca scilicet et Margarita:ideo super his que non ve/ niunt in prima transactione videt qđ standum sit secũde trãsactio ni cum reseruatio facta in secunda transactione qđ sint firma que conuenta fuerant in prima transactione non trahat ad duas par/ 18 tes dictarum dotium vt dictũ est.¶†Restat deuenire ad quartũ et vltimum

et vltimum questitum circa quod ex vno latere videtur dicendum ꝙ dicti fructus debeant augere ⁊ quartam et tertiam partem que obueniunt per primam transactionem dicte dñe Franciſce prout si non fuiſſet facta dicta liberatio per secundam transactionem ex quo expreſſe conuentum eſtꝙ ꝑ secundum contractum non cēseatur in aliquo receſſum a prima transactione sed prime conuentiones remanere deberent in earum firmitate: ex altera parte videtur dicendum ꝙ de dictis fructibus non debeat haberi consideratio duabus rationibus: vna quia fructus percepti poſt aditam hereditatem non censentur hereditatis nec debentur ei cui hereditas debetur vt eſt tex. in. l. in fideicommiſſaria. §. j. ff. ad trebel. ⁊ facit. l. mulier. §. si heres. eo. titu. Tamen circa iſtos fructus puto ꝙ quo ad quartam que debetur dicte Franciſce cum debeatur de integra hereditate non obſtantibus conuentionibus in secunda trāſactione initis vt supra circa secundum queſitum deductum ⁊ cōcluſum eſt debeatur etiam respectu iſtorum fructuum. Nam fructus etiã percepti poſt aditam hereditatem a tertio augent hereditatem: et ideo veniunt in petitione hereditatis vt eſt expreſſum in. l. item veniunt. §. fructus. ff. de peti. hereditatis. ⁊ facit qꝺ dicitur in venditore hereditatis qui tenetur dare emptori etiam fructus quos poſt aditam hereditatem percepit: quia quicquid habuit vigore hereditatis. l. venditor. §. at cum hereditas venit. ff. de hereditate vel acti. vend. ⁊ facit. l. ij. §. plerũqꝫ. eo. titu. ideo dicti fructus percepti per dictos Bandinum ⁊ Margaritam augent hereditatem: ⁊ consequenter quartam partem hereditatis que ex forma ſtatuti debetur dicte Franciſce auie materne: ⁊ similiter de iure communi: quia si maior pars ergo ⁊ minor: quia ꝙ pluris vtiqꝫ tanti eſt. l. cum furti. ff. de in lit. iur. Et in toto pars ꝯtinetur. l. in toto pars. de regu. iur. l. si quis cum totum. de exce. rei iud. l. si alij fundum. de vsuf. leg. itaqꝫ cum conuenerit in prima transactione ꝙ dicte Frãciſce debeatur quarta dicte hereditatis ſm formam ſtatutorum: ⁊ iſti fructus in quarta ſtatutorũ veniunt per. d. §. fructus. ergo veniunt in prima transactione cui in nihilo censetur derogatũ per secundam transactionem propter expreſſam conuentionem factã in secunda transactione vt supra sepius eſt ponderatum. Quin insuper poteſt attentari qꝺ dictus Bandinus ⁊ Margarita, nō sint liberati in dicta secunda transactione a dicta Franciſca: quia non videtur ꝙ in secunda transactione aliquid fuerit conuentum inter Franciſcam ⁊ Bandinum nisi forte ꝙ ſtaret firma conuẽtio prima: nam secunda transactio fuit inita inter dominum Joãnem et succeſſores Pauli ab vna parte: ⁊ Margaritam ⁊ Julium ⁊ alios filios Agnetis ab altera parte: ita ꝙ vna pars cum altera conuenit: non autem Franciſca cũ Margarita seu cum Julio transegit: nec dominus Joannes cum heredibus Pauli: quia verba id non important: nec erat lis vel controuersia seu dubium inter Frãciſcã ⁊ Margaritam: maxime quia iam erat transactione sopitum: nec inter dominum Joannem ⁊ succeſſores Pauli erat controuersia vel lis: ideo inter eos inter quos nulla erat neqꝫ sperabaẗ lis nulla transactio per. d. l. j. ff. de transac. itaqꝫ non videtur ꝙ Margarita poſſit. d. Franciſce imputare ad diminutionē quarte dicta liberatio facta de dictis fructibus quatenus erant exigendi a Bandino. † Nec obſtat dicta. l. in fideicōmiſſaria. §. j. quia eo respectu qꝛ hereditas adita non eſt amplius hereditas: sed factum patrimonium heredis adeuntis vt per glo. et docto. in. l. j. §. veteres. ff. de acquiren. poſſeſſio. fructus percepti non dicãtur eſſe hereditatis: et ideo cum teſtator heredem rogans de reſtituendo hereditatem censetur habuiſſe respectum ad eam hereditatē quam habuit heres adeundo: ⁊ sic prout erat tempore adite hereditatis prout interpretatur voluntas teſtatoris: ideo in materia senatusconsulti trebelliani fit illa interpretatio prout voluit Barto. in. d. l. in fideicommiſſaria in vltima solutione data ad contrariũ. d. §. fructus. licet ipse dicat de hereditate prout erat tempore mortis: sed melius dictum eſt prout erat tempore adite hereditatis tenendo qꝺ reſtitui debent fructus percepti iacēte hereditate prout tenet ibi glo. et Jmola. licet quidam contra nisi heres fuerit in mora adeũdi: sed non refert quo ad propositum noſtrum: quia non sumus in materia illa: sed sumus in terminis in quibus habetur consideratio hereditatis improprie sumpte: ⁊ sic poſt aditam hereditatem: et maxime quo ad illam quartam debitam Franciſce q̄ iam adiuerat cum sola voluntate aditio resultet. l. si auia. C. de iure deli. et. l. pro herede. et. l. gerit. ff. de acquirē. heredi. et voluntas demonſtratur in ipsa transactione: vel dicamꝰ prout primo loco soluit Bar. dictum contrarium qꝺ. d. l. in fideicommiſſaria loquitur in fructibus per heredem perceptis: nam quo ad eum consideratur hereditas prout erat ante aditam hereditatem: quia poſtea non eſt proprie hereditatis: sed. d. l. item veniunt. §. fructus. loquitur de fructibus perceptis per eum qui non erat heres: ⁊ quo ad eum habetur hereditas pro non adita: ideo augēt hereditatem. Et iſta etiã solutio confert ad casum noſtrum: quia quo ad dictum Bandinũ qui non eſt heres hereditas haberi debet pro non adita ſm iſtam considerationem: ideo fructus ab eo percepti augent hereditatē. Sed quo ad tertiam partem que aſſignatur dicte Franciſce in prima transactione puto ꝙ dicti fructus quatenus erant exigendi a Bandino non sint in consideratione: quia licet augerent hereditatem: tamen non fuerunt obtenti per dictas Franciſcam ⁊ Margaritam vel alteram earum: et dicta tertia pars aſſignata Frãciſce in prima transactione: ⁊ due tertie aſſignate Margarite erãt aſſignate de hereditate quatenus obtineretur vltra dictam quartam debitam Franciſce. Secus autem puto quatenus exigendi erant dicti fructus a dicta domina Margarita: quia ex quo ipsa illos cō secuta fuit et nequeunt ab alijs exigi propter transactionem secũdo loco factam iſta pars hereditatis aucta per ipsos fructus perceptos per Margaritam eſt per eam obtenta: ideo dicta tertia pars designata dicte Franciſce per dictam primam transactionẽ debet haberi etiam de dictis fructibus tanꝙ de hereditate aucta per iſtos fructus per. d. §. fructus. et idem puto ꝙ dicta Franciſca debeat habere tertiam partem denariorum montis per secũdam transactionem conceſſorum Margarite Julio et fratribus: ⁊ hoc vigore pactorum dicte prime transactionis de quibus tamen non queritur forte quia reputatur res clara: ideo non insiſto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccvij.

☞ Alienata minoris quando poſſint vendicari nō obſtante qꝺ obijciatur ꝙ maior factus tacuerit per quinquēnium et per consequens videatur ratificaſſe. per totum.

1 Ratificare an videatur minor factus si tacuerit per quinquēniũ.
2 Alienari an poſſint res minoris sine decreto. nu. seq.
3 Decretũ obreptitium eſt nullum.
4 Tutor non habet adminiſtrationem ante inuentarij confectionē.
5 Prescriptio non currit contra minorem nec agi poteſt rei vendicatione contra poſſeſſorem etiam male fidei lapsis. xxx. annis etiã de iure codic.
Poſſeſſor bone fidei quilibet presumitur nisi quis se probet antiquiorem.
6 Contractus minoris curatorem habētis non valet tutoris auctoritate non interueniente.
7 Jnfans non dicitur habere rei notitiam nec intellectum.
8 Minor maior factus et quinquēnio tacens an dicatur habere notitiam rei sue vendite vt per eum reuocari nequeat venditio.

¶ Consilium. ccvij.

In nomine dñi noſtri iesu chriſti. ¶ † Videtur prima facie dicendũ ꝙ dicta domina Margarita non poſſit venire contra dictã vēditionem nec dicta Margarita poſſit consequi dicta bona per eius tutorem alienata: ⁊ hoc duobus medijs. Primo qꝛ videtur qꝺ sit decursa prescriptio. xxx. annorũ que generaliter currit. l. sicut. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum. nam a die venditionis quo tempore incepit poſſidere dictus emptor prout arbitror sunt decursi. xxxij. anni ⁊ mēses quatuor vel circa: ⁊ iam eſt annus vel parum plus ꝙ emanauit prima citatio per quam interrumpitur longiſſimi temporis prescriptio non completa vt. d. l. sicut. sed videtur ꝙ prescriptio foret tunc completa: ideo non videtur qꝺ prosit litis motio per illam legem. Secundo videtur ꝙ dicta margarita non poſſit insurgere contra dictam venditionem nec repetere dicta bona vendita per eius tutorem: quia bona minoris per adminiſtrationem titulo oneroso alienata sine decreto nō poſſunt peti si minor poſt. xxv. annum tacuit per quinquēnium vt eſt text. singularis in. l. fin. C. si maior factus. et ibi glo. quam approbat Saly. scilicet qꝺ illa lex locum habeat in quatuor casibus per gloſſam numeratis. et Barto. et Bal. ibi transeunt cũ glo. non impugnando. ¶ † His tamen non obſtantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem: scilicet ꝙ dicta Margarita si doceat bona ipsa alienata fuiſſe sua illa poſſit vendicare petendo illa aduersus poſſeſſores: nam alienatio ei non preiudicat: nam predia minorũ nequeunt alienari nisi cum decreto. l. j. ff. de rebus eorum. et per totũ illum titulum. et. C. eo. titu. in rub. et nig. alienatio itaqꝫ ab initio fuit nulla non interueniente decreto iudicis. item ex alio videtur ꝙ fuerit nulla. s. qꝛ non pñt ꝑdia minoꝝ alienari nisi pro soluendo ere alieno vel ex causa dotis vel simili causa vt. d. l. j. §. j. de rebꝰ eorum. et. l. ob es. C. eo. titu. Sed iſta alienatio non videtur facta ob aliquam ex dictis causis: nam in themate presupponitur ꝙ licet in venditione dicatur qꝺ venditur causa soluendi es alienum: scilicet dotis materne: tamen presupponitur qꝺ non fuit conuersum in dictam causam precium inde redactum. Sed dicta dos fuit aliũde soluta alio modo prout in themate presupponitur ex quo apparet ꝙ non erat neceſſe vendere dicta predia pro soluendo dictã dotem: et ad hoc vt predia minorum vendi poſſint requiritur qꝺ es alienum vrgeat ad vendendum. l. magis. §. si es alienum. in fin. ff. de rebus eorum. hoc eſt ꝙ immineat neceſſitas: quia aliunde solui nequeat. Si enim aliũde solui poteſt non permittitur alienatio etiam cum decreto iudicis. l. j. §. qꝺ si forte. eo. tit. cum ergo appareat ꝙ aliunde solui poterat ex quo aliunde soluta fuit dicta dos propter quam allegabatur venditionem fieri: ideo etiã si decretũ

interpositum fuisset venditio non valuisset quia fuisset obreptum iudici: ⁊ quando obripitur iudici: licet decretum interponat venditio est nulla ⁊ minor potest predia vendita vendicare vt est text. in. d. l. magis. §. penulti. et facit. l. j. §. qđ si forte. in fi. prout ⁊ potest vendicare quando decretum non interuenit. l. non solum. et. l. prediorum. et. l. predia. et. l. si quidem. cum similibus. C. de prediis mi-
3 no. † Et est regulare ꝙ decreta obreptitia sunt nulla. l. thais ancilla. §. subuentum. de fideicom. libe. ⁊. l. j. §. hec verba. ff. ne vis fiat ei. et. l. feie. et. l. tutor si peti. ff. de tu. ⁊ cu. dan. ab his. nec statur assertioni in re al's non permissa: q̄ assertio est suspecta. l. testamẽtum. ff. de proba. et. l. si forte. de castrẽ. pecu. per Bart. ibi. ⁊. l. sciendũ. ff. de verbo. obli. et in. l. j. C. de fide instru. ⁊ iure aste fisca. li. xj. ⁊ p doc. communiter omnes in dictis iurib⁹. ⁊ in. l. si donatione. C. de colla. facit etiam qđ habetur in aut. hoc ius porrectum. C. de sacrosanc. eccle. et in. l. ciuitas. ff. si cer. peta. Cũ enim iura prohibeant predia minorꝝ alienari nisi ex causa soluendi es alienum allegatio huius cause videtur suspecta: et ideo non videtur sufficere nisi aliter appareat ꝙ ob eam causam facta fuerit per predicta: cũ ergo appareat qđ precium fuit in aliud erogatum vel penes venditorẽ retentum ⁊ non in assertam causam soluẽdi illam dotem satis ex postea secutis ostenditur ꝙ non ob eam causam fuit facta venditio: quia facto datur voluntas intelligi. l. reprehendẽda. C. de insti. ⁊ substi tu. sub cõdi. fac. cum infinitis sĩlibus. ⁊ ex postea gestis prius gesta interpretantur. vt. xxxiiij. q. ij. cañ. cum per bellicam. et. xliiij. multis. et ibi per glo. ⁊ per glo. in. c. scribam. de presump. et maxime cũ solutio poterat fieri incontinenti recepto precio: ideo cum facta non fuerit satis demonstratur ꝙ venditio pauloante facta nõ fuit
4 facta ex causa soluendi onus dicte dotis. † Item peccat dicta venditio in alio. s. quia facta fuit sine cõsensu pupille que erat infans et non interuenit in vẽditione ⁊ sine legitimo administratore. Nã presupponitur in puncto ꝙ dictus tutor qui fecit venditionẽ nõ perfecerat inuentarium: ⁊ tutor anteꝗ̃ inuentariũ confecerit non habet administrationem rerum vel negotiorum pupillariũ. vt est tex. in. l. fina. C. arbi. tu. ⁊ ibi omnes notant. et per Bart. in. l. tutor qui repertorium. in prin. ff. de admi. tu. nec censetur aliquid factuꝫ cum aliquid restat ad faciendum. l. cum sillenianum. in fi. C. de his quib. vt indig. et ideo videtur ꝙ dicta venditio ex pluribus vitietur: ⁊ per consequens sit nulla ⁊ non impediatur Margarita vendicare cum sit prohibita alienatio et sit translatio dominij rerum minoris vt premisi: quinimmo per venditionem rei aliene factam per non habentem mandatum non transfertur dominium cũ nemo det quod non habet per iura vulgaria: ⁊ id qđ nostrum est sine facto vel voluntate nostra a nobis auferri non põt. l. id qđ nostrũ. ff. de reg. iur. itaqꝫ ex his concludo ꝙ dicta Margarita non impe-
5 ditur vendicare dicta bona pretextu dicte venditionis. † Nec obstant adducta in contrarium. non enim obstat prescriptio. xxx. annorum quibus emptor forte possedit post dictam venditionem. quia respondetur ꝙ dicta prescriptio nullatenus obstat: quia illa non currit durãte etate pupillari vt est exp̃ssuꝫ in. d. l. sicut. ⁊ post pupillarem etatem non sunt adhuc elapsi. xxx. anni. multominus dum fuit interrupta per citationem que interruptio facta fuit iã est annus elapsus et vltra: posset etiam attentari ꝙ dict⁹ emptor fuerit in mala fide: quia emit res pupille contra prohibitionẽ iuris qđ prohibet bona minorum alienari: ⁊ qui cõtra iura emit presumitur habere malam fidem. vt in. c. qui contra iura mercatur. de regu. iur. in. vj. ⁊. l. quẽadmodum. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. ⁊ potius presumitur mala fides ꝗ̃ iuris error: vt per glo. in. c. si diligenti. extra de prescrip. et per Bar. et Ang. in. l. sed ⁊ si lege. §. scire. ff. de pe ti. hereditatis. dicentes ꝙ potius presumitur mala fides ꝗ̃ iuris ignorãtia. Et licet Bar. in. l. celsus. dicat ꝙ presumitur bone fidei possessor si alius non probat se antiquiorem per. l. fina. C. vnde vi. prout ipse dicit in. l. celsus. ff. de vsuc. ⁊ etiam contra antiquiorem possessorem possessio. xxx. presumitur bone fidei per eãdem. l. fina. vnde vi. prout eum allegant Imo. et Ponta. in. d. l. celsus. tamen ipsi tenent contrarium: nec probatur. d. l. fin. quia ibi probatur ꝙ post. xxx. annos nõ põt agi ꝯditione ex illa lege. Et non mirũ q̄ de iure codicis non poterat agi aduersus possessorem etiam male fidei post lapsum. xxx. annorum. l. si quis emptionis. C. de prescriptio. xxx. vel. xl. annorum. et. l. sicut. eo. tit. itaqꝫ non requiritur qđ inducatur presumptio bonefidei: nec Bart. vult cõtrarium in. d. l. fina sed dicit qđ allegari non potest presumptio illius legis post xxx. annos. nec potest allegare presumptionem illius legis nisi per antiquiorem possessorem vel per dominum prout ⁊ dicit Bart. in d. l. fina. intelligo. s. intentando remedium illius legis hoc probatur ibi sed qđ non possit ad alium effectum allegari non probatur illa lege per quam se fundat Barto. ideo tunc procedat qđ in contrarium dicit Imo. in. d. l. celsus. ⁊ dato qđ non possit allegari per alium possessorem antiquiorem et non dominum: tamen per antiquum dominum potest allegari per illum text. d. l. fina. et dicit ibi Barto. Ideo non obstant huic antiquo domino. Preterea dato ꝙ cessaret presumptio. d. l. fina. vnde vi non sequitur qđ cesset presumptio de qua hoc casu in quo iste emptor emit rem vt alienam: et emit contra iuris prohibitionem et non potest pretendere excusationem a mala fide nisi errorem iuris qui non presumitur: ⁊ sic se parati sunt termini ⁊ separatorum nõ est illatio. l. fina. ff. de calũ. l.
6 si maritus. C. de dona. inter virum. cum similibus. † Quicquid autem sit saltem primum fundamentum videtur planum quo ad tollendam exceptionem predictam prescriptionis. xxx. annorũ non obstat dispositio. d. l. fina. quia respondetur pluribus modis. Primo quia illa lex procedit quando deficit solum decretum in venditionem: nam lapsus quinqꝫ annorum inducit tacitam presumptã ratificationem ad hunc finem vt sit perinde ac si cuꝫ decreto fuisset facta venditio ibi minime retractari eam occasione pretermissionis decreti: ergo a contrario sensu alia occasione non prohibetur retractari: ⁊ argumentum a contrario sensu est optimum in iure. l. in. §. huius rei optimum est argumentum. ff. de offi. eius cui man. est iuris. et. l. apud antiquos. C. de fur. cum similibus. et hoc voluerunt Iaco. de are. ⁊ Cy. in. d. l. fi. C. si maior fac. dicentes ꝙ. d. l. locum habet solum quando venditio habet dũtaxat defectum decreti: secus autem si non habuit causam legitimam et veram ẜm eos prout contingit in casu nostro quia non habuit veram legitimam causam dicta venditio vt supra deductum est. et facit tex. in princ. ibi sine decreto: et maxime iuncta glo. que supplet qđ si cum decreto intra quadriennium peteretur restitutio in integrum: et sic presupponit ꝙ al's venditio valeret cum al's non competeret restitutio in integrum. l. in cause. in princip. de mino. facit etiam q̄ alie leges illius tituli etiam loquuntur de defectu decreti: et similiter tituli precedentes. itaqꝫ subiecta materia ⁊ id suadet: et sentit ibi Bal. dicens no. qđ tacitus consensus supplet defectum decreti. et idem operatur tempus qđ operatur decretum ẜm eum: sed decretum nihil operaret̃ vbi alius defectus militat: scilicet quia non fit ob es soluendum vel similem causam: merito non operetur lapsus quinquẽnij: et vult ibi Cynus post Iaco. de are. qđ non habeat locum illa lex: nisi venditio sit facta per legitimam personam: et sic si minor curatorem habens contrahit sine eo nõ habet locum. d. lex ẜm eos: qđ et satis sumitur ex notabili Bal. de quo supra proxime de quo infra dicam. Et posset etiam attentari qđ non procedat in pupillo nec in minore non constitutis sub curatoribus ex quo illa lex his casibus non loquitur prout et dicit ibi glo. magna in principio. nec verba text. ad hos casus trahi possunt proprie sumpta: nec ratio in litera exprimitur nec fundatur illa decisio in viua ratione: sed sic placuit legislatori: vnde ratio non videtur attendenda ex quo ratio non disponit de lege prout al's signanter dicebat Bal. in. c. j. §. si decedenti. qui feudum dare possunt. dicẽs ꝙ vbi lex disponit de ratione attenditur lex non ratio. vbi autem ratio disponit de lege attenditur ratio non lex: licet multi libri nõ habeãt illum. §. si decedenti. et si in quolibet minore illa lex intelligeretur non video quare expressit de minoribus sub curatoribus constitutis: ⁊ de his qui veniam etatis impetrauerunt. Tamen q̄ durum est contra stimulum calcitrare: ideo nec per hoc me moueo cum glo. et sequaces secus velint. glo. enim ibi vult ꝙ. d. l. fina. locũ habeat in quatuor casibus: scilicet quando minor cum auctoritate tutoris vel curatoris vendit. item quando minor sine tutore vel curatore vendit. tertio quando tutor vel curator vendit minore presente et intelligente. quarto quando minor impetrauerat veniam etatis. istis enim quatuor casibus locum habet dicta lex. dicit glo. sentiens ꝙ al's locum non habeat. Barto. et Bal. transeũt non recitando illam glo. Salyce. autem recitat et transit cum ea: et vult qđ extra dictos casus ille tex. non procedit. et ideo si minor habens tutorem vel curatorem vendit sine tutoris vel curatoris auctoritate non habet locũ. d. l. fina. quia deficit titulus: ergo non procedit vsucapio. l. si curatorem habens. de mino. ergo nec istud quinquẽnium dicit glo. Saly. autem subdit: sed certe eodem mo-
7 do deficit titulus quando non interuenit decretum. † Preterea nec hic de presumptione proprie tractatur: fateor tamen ꝙ dictũ est verum: quia non est de dictis quatuor casibus hic Saly. ẜꝫ glo. non habuit malum sensum. voluit enim dicere deficit titulus al's quã propter defectum decreti: quasi velit ꝙ quinquẽnium operetur solum titulus vitiatur ratione defectus decreti prout et supra voluit Iacobus de areti. et Cynus et sentit Bal. vt supra retuli: nec dicit glo. qđ lapsus quinquẽnij sit prescriptio: sed de vsucapione loquitur a simili: et qđ non sit prescriptio firmat etiam ibi Barto. et sentit Bal. in dicto notabili: et forte ex his videretur dicendum qđ non habeat locum si pupillus tutorem non habens vendit cum talis non obligetur ex suo contractu: non tamen pertinet ad casum nostrum: ideo omitto. casus autem noster non est de dictis quatuor casibus: quia non est facta venditio presente et sciente puella que erat infans: et nõ presupponitur qđ fuerit presens et si fuisset presens non fuisset intelligẽs seu sciens: quia talis etas quicquid videt ignorat. l. j. C. de falsa moneta. et satis probatur in l. potuit. et in. l. si infanti. C. de iure deli. et. l. si quis suo. C. de inofficio. testamento. Et volunt glo. et Saly. qđ presentia et intelligentia requiratur tempore venditionis: et satis sentit etiam Barto. in eius summario. Sed necꝙ presentia puelle nec sciẽtia interuenit

saltem

saltem tempore venditionis merito non sumus in aliquo: ex dictis quatuor casibus glosse et Salyce. nec sumus sub verbis litere que loquitur in minoribus sub curatoribus constitutis non in pupillis. Et propterea non curandum de responsione facta per eam qd' cõtinuo habui notitiam de tali venditione a tempore venditionis: qm̃ prepõ. a. est nota exclusionis. l. a calligato. C. de nup. et sic nõ cõfitetur de tempore venditionis. 8 †Item licet postea habuerit notitiam venditionis forte non habuit notitiam qd' non interuenerit decretum: ita q potuit credere non posse eam impugnare: et propterea tacendo non censetur consentire vel ratificare: quia qui credit non posse recusare non censetur habere velle. argumẽ. l. is qui putat. cum duabus legibus sequentibus. ff. de acquirenda hereditate. ideo vt habeatur tacitus cõsensus prout dicit ibi Bal. et tacita ratificatio prout dicunt ibi Barto. et Salyce. et glo. in rubrica eo. titu. debet interuenire notitia defectus venditionis: scilicet qd' non valuerit propter dictam rationem: que notitia nõ apparet et ignorantia presumitur. l. verius. ff. de probationibus. cum similibus. Ideo dicta confessio non nocet quod et tertio ex alio non nocet: quia fuit incontinenti reuocata que reuocari potest incontinenti. argumen. ca. preterea. de testibus cogen. prout voluit glo. in. c. fina. de iureiuran. libro. vj. et in cañ. apud. xxxij. questio. j. et Bal. in. l. prima. C. de fur. versicu. iuxta predicta quero. et tanto fortius hoc casu quia satis constat qd' fuit erronea: nam cum tempore venditionis fuerit infans non poterat continuo a dicto tempore citra habuisse notitiam. insuper dictus titulus fuit nullus ex alio q̃ defectu decreti: quia dictus tutor non habet facultaté aliquam vendendi ex quo non fecerat inuentarium vt deduxi merito fuit venditio facta a non habente legitimam personam merito non inducatur dicta tacita reuocatio prout sumitur ex dictis Jaco. de areti. et Cyñ. et etiam ex dictis glo. et Saly. de quib' supra. et sic multis modis patet rñsio ad dictã. l. si. et sic remanet conclusio q dicta Margarita potest vendicare dicta bona.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. ccviij.

1 Executio sententie non impeditur exceptione litis pẽdẽtie.

2 Executio sententie impeditur nullitatis exceptione etiam si incidenter deducatur vbi offertur incontinenti probari. per totũ cõsi.

Nullitas processus et sententie causatur defectu citationis litis cõtestationis.

3 Clausula offerens se incontinenti probaturum est magni effectus contra sententie executionem.

Executio sententie an impediatur exceptione tertij non condẽnati pro suo interesse. vsq; ad fi. consi.

5 Filiusfami. an et quando quilibet presumatur. nu. seq. et. 6.

6 Viuere quãto tempore quis presumatur.

7 Patria potestas debet per allegantem probari.

Aduentitiorum filij licet pater vsumfructum habeat illorum: tamen alienatio est sibi prohibita: nec tenet etiam si fiat cum decreto iudicis tanq̃ subreptitio. nu. seq.

8 Vsusfructus non potest cedi nec in aliũ transferri per vsufructuarium: immo si alienatur redit vsusfructus ad proprietarium. idem nec virtute executionis capi. nu. 4. et vsq; ad fi. consi.

¶Consilium. ccviij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶†Quãq̃ in hac consultatione videatur prima facie dicẽdũ q oppositio nullitatis seu iudicij super nullitate non impediat executionem: non enim reperitur iure cautum prout dicit Innocen. in. c. cum in iure peritus. de offi. delega. quem refert et sequitur Ange. in. l. iiij. §. condẽnatum. de re iudi. immo contrarium videtur probari in. l. fina. C. de ordi. cogni. idem domini de rota in decisionibus nouis. decisio. cclxxx. incipien. item licet per viam exceptionis. vt refert Imo. cũ eis transiens in dicto. §. condẽnatum. et idem voluit Bal. in auť. que supplicatio. C. de preci. imperato. offeren. et in. l. j. C. ne liceat tertio prouoc. idem voluit Bald. in. l. tale pactum. §. qui prouocauit. de pactis. versi. xij. quero. licet victoria super causa nullitatis scientie operetur qd' executio sententie interim facta reuocetur officio ipsius iudicis secundum eum. et idem qd' exceptio pendentie litis super nullitate non impediat executionez voluit per illud dictum Innocen. in dicto. c. cum in iure peritus. Ange. in. l. fina. C. si ex fal. instrumenti. dicens esse menti tenendum et pluries habuisse de facto. et idem tenuit Ange. in. l. j. post principium. et idez tenent Ant. de but. Imo. et Panormi. in. c. dilecto. extra de appellatio. et communiter omnes. et similiter si incidenter obijcitur exceptio nullitatis non impedit executionem: prout simpliciter volunt Innocen. et Joan. and. in dicto. c. cum in iure peritus. et facit quia Barto. in. l. si expressim. non facit differentiam si pendet lis principaliter super nullitate et de litis pendentia opponatur: et si opponitur incidenter ipsa exceptio nullitatis sententie: sed exceptio litis pendentie super nullitate principaliter deducte nõ impedit executionem vt supra communiter omnes tenent. Ideo nec exceptio nullitatis incidenter deducte: et per q̃ñs videtur qd' propter allegatam nullitatem sententie non debeat impediri ipsa executio sententie. 2 ¶†Sed his non obstãtibus licet verum sit qd' exceptio litis pendentie super nullitate non impediat executionem sententie per supradicta: nec etiam exceptio nullitatis incidenter deducte coram iudice coram quo executio petitur. Tamen fallit quando exceptio nullitatis incidenter deducitur et offertur probatio incontinenti. Nam tunc impeditur executio vt probat tex. in clemen. j. de re iudi. argumẽ. sumpto a speciali. nam si nõ impedit executionem si sunt late tres sententie conformes: ergo secus si non sunt late tres sententie cõformes. ad idem. d. l. iiij. §. condẽnatũ: quia condẽnatio nulla non est condẽnatio: vt ibi et in clemẽ. pastoralis. eo. titu. et sic non est res indicata que res iudicata meretur executionem. vt in titulo. C. de execu. rei iudica. in rubro et nigro. et qd' sententia nulla non mereatur executionem probatur etiam in. l. si cum nulla. ff. de re iudi. et in. l. j. C. de execu. rei iudi. et in. l. iudicati. C. si ex fal. instrumentis. et in. l. si pretor. §. marcellus. ff. de iudi. et hoc voluit Barto. in dicto. §. condẽnatum. et in. l. fina. C. si ex fal. instrumen. dicẽs q si ex parte opponẽtis nihil est probandum: puta quia exceptio nullitatis opponitur eo quia dicitur non precessisse citationem. l. ea que. C. quomodo et quando iudex. vel propter defectum mandati vel defectum litis cõtest. vel similes defectus: vel si est probãdum ex parte sua offert promptam probationem: hoc est se incõtinenti probaturum his casib' exceptio nullitatis impedit executionem per dicta iura. et idem tenent Ange. et Imo. in dicto. §. condemnatum. et idem concludit Speculator in titu. de libelli concep. §. nunc dicendum. et idẽ vult Bald. in. l. j. C. ne liceat tertio prouo. et in. l. fina. C. de ordi. cogni. et in. l. ab executore. C. quorum appella. col. iij. ver. sed nũquid exceptio. et in auť. que supplicatio. C. de preci. impera. offe. et in. l. iudicati. C. si ex fal. instrumentis. et Speculator in titu. de lit. conte. §. quando autem. versicu. quid de causa. prout refert Flor. in. d. c. cum in iure peritus. idem tenens qd' et tenet ibi Joã. de ligna. qd' et communiter tenetur prout dicit Pau. de cast. in. d. §. condẽnatum. qui idem vult. et ex quo communiter tenetur ita tenendum est: et est bonus tex. in. d. l. j. C. quando prouo. non est necesse. ibi: si promptam habetis &c. 3 †Nec obstant adducta in contrarium: quia licet Innocẽ. et Joã. and. simpliciter dicant q exceptio nullitatis non impediat executionem: tamẽ procedit eorum dictum regulariter: tamen limitatur dicta regula quando est prompta probatio per supradicta: nec Bar. in. d. l. si expressim. post mediũ vult cõtrarium: immo idem cum se remittat ad notata per se. in. d. l. si cũ nulla. et ibi dicat q exceptio nullitatis impedit executionem p illum tex. tamen qualiter procedat se remittit ad notata per se in. d. §. cõdẽnatum. vbi limitat quando est prompta probatio. itaq; cum in. d. l. si expressim. dicat q nullitatis causa non impedit executionẽ sententie: et subdat nisi cum defensione quam dixi in. d. l. si cũ nulla. debet intelligi nisi opponatur exceptio nullitatis coram iudice exequente et offeratur incontinenti probatio nullitatis: et hoc modo concordat cum premissis: aut ergo opponitur exceptio nullitatis et opponens offerat eam incontinenti probare: et tunc impedit executionem vt dictum est: aut opponitur exceptio pendentie litis super nullitate: et tunc siue offeratur prompta probatio siue non executio non impeditur: et ita procedat id quod primo loco in contrarium adductum est: cum itaq; in casu nostro: licet nullitas fuerit principaliter deducta et penderet causa nullitatis: tñ quia coram iudice adito sup executionem sententie fuit opposita nedum exceptio litis pendentie super nullitate: sed etiam exceptio nullitatis: et excipiens obtulit se incontinenti probaturum nullitatem sententie que petitur executioni mandati: ideo debet admitti ad probandum nullitatem et super executione supersederi per supradicta: et tales sunt partes iudicis: et hoc circa primam hesitationem. 4 ¶†Circa secundum autem de quo queritur hesitatio. s. an dicti tertij pro eorum interesse possunt se opponere executioni et illam impedire eo quia pretendant animalia esse eorum. licet videatur prima facie dicendum q ipsi filij nihil opponere valeãt ex eo quia pater habet disponere de ipsis bonis ac si frueretur pleno dominio. l. j. C. de bonis mater. ibi: omnia agere tanq̃ solidum perfectumq; dominium eorum eis acquisitum fuisset et factũ iudicis cẽsetur factum partis. l. si in causam. C. de euic. et filiusfamilias viuo patre non potest reclamare. d. l. j. in fi. de bo. ma. et. l. j. in fi. C. de annali excep. Ergo videtur q dato q dicta animalia filiorum essent aduentitia nihilominus non possit per filios impediri in ipsis executio: qd' maxime videtur procedere respectu vsusfructus qui pertinet ad patrem: et sic pro ipso vsufructu possint dicta bona capi in tenutaz et postea adiudicari creditori paterno prout capi pñt bona alia paterna pro debito ipsius: et si dicatur q non sunt seu nõ pbatur q sint in potestate patris: et predicta loquunt qñ filij sunt alieni iuris: quia constituti sub patria potestate vt in illis iuribus apparet. rñdet q quis presumi videtur filiusfamilias

nisi probetur sui iuris.l.si filius ff.de proba.et.l.si emancipati.ibi: probatum &c.C.de colla.ad idem quod not.Bal.in.l. titia.ff.solu. matri.& Bar.in.l.is potest.versi.expeditus. de theorica huius legis veniamus ad questiones allegando glo.in.l.sed si de sua.eo.ti.

¶ Sed his non obstātibus contrariū videtur de iure rn̄dendum: nam primo & principaliter non probatur ꝙ isti qui se opponūt/dicentes animalia esse sua sint filij familias prout alleganti quē filiūfami.incumbit onus probandi.l.titia.ff.de solu.ma.& dicit Bart. in consi.mihi.cxliij.incip.visa inquisitione facta ꝯtra Frāciscum. tenet ꝙ quis semper presumatur sui iuris:& sic paterfa.per.d.l.titia.vbi dicit esse casum & p rationē quia non constituitur sub patria potestate nisi precedat matrimonium ex quo natus sit:sȝ matrimonium non presumitur nisi probetur ſm eum.& hoc nisi pater sit in quasi possessione patrie ptātis:nam tūc filio incumbit onus probādi se patrēfami.ita intelligitur tex.in.d.l.si filius prout & innuunt verba illius tex.ibi:quasi ad libertatē proclamat.& no.bal. in.d.l.titia.et idem videtur velle Bar.in.d.l.is potest.d.ver.expeditus &c.Secus si filius esset in quasi possessione existētie sui iuris. vt no.glo.in.d.l.titia.et sentit Barto.in.d.versi.expeditus. & glo.

5 in.d.l.titia.& esset clarum.†Nec obstat tex.in.d.l.si emancipati.qr ibi presupponebatur filium fuisse legitimū & sub patria potestate solum allegabatur existentia sui iuris propter emancipationē: nā tunc allegans emancipationem hȝ eā pbare vt est ibi tex.& glo.in d.l.sed si de sua.presupponit quē fuisse sub patria potestate: sȝ dubitatur an esset factus sui iuris p mortē patris & dicit ꝙ non:quia quis presumitur viuere centū annis.l.fi.C.de sac.sanc. eccle.& l.an vsusfructus.ff.de vsufr.Sed prout dixi legendo.d.l.si emancipati. in.ij.col.& al's consulēdo illa iura non pbant ꝙ quis presumaᷣ viuere centum annis:sed ꝙ presumitur non viuere vltra cētum annos quia illa est longissima vita hominum vt dictis iuribus in qualibet materia superlatiuus gradus est perrarus vt experiētia clare docet que est rerum magistra.c.quā sit.in princi.de elec.lib.vj.et.c. statutum.in prin.eo.titu.& libro.& qd̄ raro contingit non presumitur contigisse:sed id qd̄ cōiter contingit vt est theorica glo.& doc. in.l.non hoc.C.vnde legit.& glo.& Bal.in.l.neqꝫ natales.C.de proba.cum ergo cōiter oēs moriuntur ante centum annos et de mille vnus non attingit centesimum annum:ideo vr̄ falsum ꝙ quis presumatur viuere cētum annis:& ꝯtrariū videtur probare sing.tex.l. hereditatum.ff.ad.l.fal.& dato ꝙ quis presumeretur viuere centū annis:tn̄ ignoratur an simus intra dictos centum annos si ignora

6 tur initium vite & sic tempus natiuitatis vt de se constat.†Et ꝙ qs non presumatur filiusfa.tenet Rapha.cuma.& Ponta.in.d.l.sed si de sua.qui volunt ꝙ non presumatur quis sui iuris: nec etiā sub patria potestate:sed qui se fundat in patria potestate hȝ illā probare.qui autem se fundat in existentia sui iuris hȝ pbare put al's dicimus in tēpore & in minori vel maiori etate qui se fundat in altera ex eis habet probare.l.si in minorem.C.de in integ.restit.mino.& ista theorica & legendo & consulendo mihi visa fuit & videtur probabilis & confert ad terminos istos:quia qui volunt comparētes pro suo interesse & docentes de iure suo repellere:quia sint filijfami.se fundant in patria potestate:ideo illam habebant necesse probare ꝙ non fecerunt:ideo ruit omne eorum fundamentum:et ppterea si illi pbant de iuribꝰ eorū.s.ꝙ ipsi sint dn̄i dictorū animalium seu possideant non potest in eis fieri executio ad hoc.l.a diuo pio.§.si super rebus.ff.de re iud.& hoc medium reddit in hac parte rem claram:non tn̄ esset expeditū ꝙ si pbata esset patria potestas

7 non essent audiendi:†nam pater prohibetur alienare bona aduētitia.l.j.in fine.C.de bonis mater.ibi quas alienare prohibitū est: itaqꝫ prout pater prohibetur alienare bona aduentitia : ita et iudex cuius factum reputatur factum partis.d.l.si ob causam prohibetur alienare bona aduentitia filiorum pro debito paterno: & licet facta alienatione per patrē non possit filius agere contra possessorem:non sequitur ꝙ non possit dicere patri & sibi ostendere ꝙ nō pōt alienare ita & possit iudici ostēdere qd̄ nō pōt alienare loco patris p debito pr̄no & multa fieri phibenᷣ q̄ facta toleranᷣ iuxta ea q̄ hn̄r i.l.pr̄e furioso. de his q sunt sui vel alie.iu.& i.c.ad apostolicā.de regula.& defensio pmittiᷣ cui non permittitur actio.c.intelleximus.de iud.c.cum inter.de excep.l.error.de iur.& fac.igno.et.l. militis codicillis.§.veteranus.de militari testamento.cum multis similibus.Et constat ꝙ filius pprietarius possidet ciuiliter & pater vsufructuarius naturaliter.l. quisquis.de dona.l. naturaliter. de acquiren.possessio.et si quis vellet eum expellere de sua possessione nonne posset resistere.l.iij.§.eum igitur.de vi & vi arma.l.j.C.vnde vi.idem videtur si mediante iudice iniusto.arg.l. meminerint.eo. titu.possit resistere allegando iura sua:& maxime cum ista decreta interponantur iudicis officio:& vbi iudicis officio agitur filiusfa. habet legitimam personam.l.cum filius.ff.si certum peta.& p glo. in.l.j.C.qui admi.& si caperentur ista bona tāꝙ̄ bona debitoris cū essent filiorum videretur obreptū iudici & decreta subreptitia sunt nulla.l.thais ancilla.§.subuentum.de fideicom.liber.l.j.§.hec verba.ff.ne vis fiat ei.cum similibus.& iudex debet conari ne decreta sua sint nulla & sic elusoria.l.si pretor.in prin.de iudi.ideo dȝ discutere an bona sint ipsorum opponentium necne:et licet pater forte habuerit vel habeat vsumfructum in dictis bonis:tamen non fuerunt capta dicta animalia ratione vsusfructus:& sic non fuit decretum interpositum super vsufructu:sed super ipsis rebus:et sic sup

8 proprietate.†Preterea vsusfructus cedi & in alium transferri nō potest per vsufructuarium:immo si alienatur redit vsusfru. ad pprietatem.insti.de vsufruc.§.item finitur.et ibi glo.& l. si vsusfru. ff.de iure dotium.& propterea non potest capi vsusfru.in tenutam pro executione sententie:cum postea sit deueniendum ad venditionem.l.a diuo pio.§.in venditione.ff.de re iudi.que venditio de vsufructu fieri non potest per predicta:itaqꝫ concludendum est ꝙ probato ꝙ dicta animalia sint ipsorum opponentium nō possunt dicta animalia in tenutam capi:et si capta sunt debet reuocari et non potest ad venditionem deueniri.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccix.

☞ Legatum factum de centum pro dotis restitutione de quibꝰ testator asserit instrumētum apparere manu.F.notarij in quo instrumento sola apparet confessio promissionis sibi facte a tertia persona an istud legatum habeat executionem ex forma statuti.per totum.

1 Legatum ex falsa causa an vitietur.
2 Instrumentum asserens numeratam pecuniam parti que tamen simpliciter erat confessata dicitur falsum.
3 Testium dicta sunt quātum fieri potest concordanda.
Legati facti de eo quod debet tertia persona actionem cedendo an heres liberetur.nu.6.
4 Legatum an vitietur ex falsa demonstratione.
Heres actionem cedendo an liberetur.
5 Confessio dotis recepte preiudicat confitenti licet non receperit.nu.seq.
7 Dubitationis tollende gratia que emanāt ius non alterant.

¶ Consilium.ccix.

In nomine dn̄i nostri iesu

1 christi.¶ †Licet in hac cōsultatione videtur prima facie dicēdum ꝙ non possit peti dicta executio testamenti in ducatis centum prout verba testamenti prima facie videntur sonare:nam falsa causa vitiat plerūqꝫ legata et fideicommissa.Nam si quis legat que titius sibi debet si est falsum qd̄ debeat non valet legatum:et similiter si quis legat centum que legatarius sibi debet.l.si sic.§.qd̄ si addiderit.de legatis primo.et l.non quocūqꝫ modo.§.qui gaium.in fin.quando enim falsa causa legato coheret vitiat legatum.l.cum tale.§.legato falsam. de conditio.et demonstra.Sed falsa videtur causa.s.ꝙ ꝯsecuta fuerit dotem cum illam non fuerit consecuta prout videtur presupponi: et probatur ex deductis in themate vt infra subijciam. et etiam patet quia confitetur se recepisse & habuisse centum legatos tempore scilicet contracti matrimonij vt sonant verba testamenti: nam illa verba tempore contracti matrimonij reguntur ab illis verbis habuisse et recepisse:ideo illa determinant:sed tempore contracti matrimonij solam promissionem receperunt non solutionem dotis merito illa confessio dotis recepte est falsa:et maxime quia verba testamenti videntur se referre ad instrumentum publicum manu ser Francisci &c.In quo instrumento solū apparet de pmissione et non de solutione. Preterea et clarius fuit articulatum pro parte heredum conuentorū ꝙ dictus testator dum legauit dictos centum ducatos expressit et declarauit ꝙ relinquebat illos centū ducatos quos sibi promiserat domina Antonia et nondum tradiderat vocando dictam dominam Antoniam an hoc esset verum: que respondit qd̄ sic: et qd̄ dictus testator nō reliquit alios cētum ducatos nec aliā dotē nisi illos quos sibi promiserat dicta domina Antonia & nōdum sibi tradiderat & dictū articulū nisi sunt pbare quinqꝫ testes prout presupponitur:lȝ attestationes nō viderim:& sic non videtur verū ꝙ dictus testator habuerit & receperit dictos centū ducatos prout cōfitetur & tanꝙ̄ receptos reliquerit in testa

2 mēto.†Nec repugnare vidētur testes deponētes ꝙ vera sunt contēta in instrumēto dicti testamēti:quia dicte attestatiōes possunt cōcordari.Nam tabellio fuit rogatus de verbis testatoris:et sic de relicto facto de cētum ducatis & de cōfessione.an autē veridica fuerit confessio necne seu an vere receperit & habuerit necne non continetur in instrumēto nec de hoc rogatur notarius qui rogaᷣ de his que interueniūt tp̄e instrumēti coram eo & testibus nō de alijs ad hoc no.per glo. Bar.& doc.in.l.si ex cautione.C.de nō nu.pecu. vbi notatur ꝙ si partes coram notario asserūt pecuniam mutuatā vel numeratam notarius debet facere instrumētum de confessione nō ꝙ ꝯfitens habuerit pecuniam mutuo vel numerata fuerit immo notarius inciderit in falsum si diceret instrumētum mutuauit & numerauit &c.Ad idē qd̄ p glo.& Bar.in.l.j.C.de fide instrōꝝ et iure aste fis.lib.x.itaqꝫ si testes deponūt ꝙ vera sunt oīa ꝯtēta in instrumento

instrumento deponunt ꝙ verum est ꝙ legauit testator centum et cõfessus fuit ꝙ habuit ꝛ recepit ab ea ꝛ pro ea ꝛ legataria acceptauit confessionem omnia ista potuerunt esse vera prout ꝛ presumitur pro veritate cõtentorum in instrumento.l.cum precibus.C. de proba.maxime cum inuentur attestationibus tot testiũ deponentium vera esse contenta in instrumento ꝛ etiam esse vera que cõtinentur in dicto articulo conuentorũ: quia non obstante ꝙ ita confessus fuerit domine Dionysie et legauerit vt in instrumẽto: tamẽ tunc vel prius vel postea voluerit declarare suam mentem et veritatem rei que forte nõ declarauit coram notario ꝛ testibus instrumentarijs vel si declarauit coram eis non rogauit notarium de dicta declaratione sed voluit instrumentum confici prout scriptum fuit. itaqꝫ notarius de dicta declaratione nõ rogatus non cõfecit de ea instrumentum.
3 † Nec in instrumento continetur an voluerit testator relinquere illos centũ ducatos quos promiserat dicta domina Antonia an alios: itaqꝫ stat veritas instrumenti ipsius testamenti siue voluerit testator illos relinquere siue alios. quid enim testator in mente gesserit nõ attestatur instrumentũ: itaqꝫ instrumentum ꝛ dicta testium possunt de plano ꝛ sine aliqua verborum impropriatione concordari prout ꝛ sunt cõcordanda.c.cum tu. de testi.ꝛ habetur in.c.in nostra.eo.ti.ꝛ in.c.cum ioannes eremita.de fide instru. et per Bal.l.scripture. et in.l.in exercendis.C.eo. titu. etiam si oporteret verba impropriari per ea que habentur in.l.ij.§.creditum.ff.si certum peta.et in.l.sed et si possessori.in princi. de iureiuran.ꝛ Bar.in.l.j.in prin.de noui ope.nuncia.ꝛ Bar. Jmo.ꝛ Ponta.in.l.si finita.§.si autem.de dam.infec.ꝛ Anto. de bu.in.c. nihil.de verbo.signi.ꝛ multa possent adduci.multo igitur fortius in casu isto in quo nulla cadit verborũ impropriatio: ideo videtur quod per superiora dicta non valeat dictum legatum tanꝙ emanatum ex falsa causa inherente legato vel si videlicet heredes conuenti liberantur cedendo actionem quasi sint legati centum quos debebat dicta domina Antonia prout declarauit dictus testator: sed quando legatur qđ debet tertia persona heres liberatur cedendo actionem quam testator habebat contra illam tertiam personam siue in legato sit designata certa quãtitas siue non vt est tex. in dicta.l.si sic.§.proinde.ꝛ si titio.in fi.vbi casus legis facit.l.apud iulianum.§.idem iulianus.vbi casus in simili singularis.de lega.j. vtrum obstet ꝙ non fuit forte opposita exceptio ad quam adaptetur articulus de quo.s.nõ me intromitto: quia non vidi exceptiones: et an fuerit datus terminus ad proponendum exceptiones peremptorias necne.
4 ¶ † Tamen his minime refragantibus contrarium puto de iure respondendum.videlꝫ ꝙ dictum legatum sit exequendum in centum ducatis legatis nec censeatur satisfactum si per heredes cederetur actio contra Antoniam: nam ex quo est designata certa quantitas ꝛ legans confitetur se illam recepisse: et sic relinquit eam tanꝙ debitor legatum valet: licet re vera non sit debitor vt est tex.in.l.j.C.de falsa causa. adie.leg.ꝛ.l.ij.ꝛ.iij.ꝛ.l.fina. eo.titu.et.d.l. si sic.§. cum si.x.ꝛ.d.§.legato falsam. cum similibus. Non enim est causa legato coherens et potest dici demonstratio falsa prout et demonstrationem appellat tex. in dicto.§. cum si.x. et in dicta.l.ij.ꝛ falsa demonstratio non vitiat legatum.l.demõstratio falsa.de condi.ꝛ demõstra. Et sic non obstant primo loco adducta in contrarium: quia alijs casibus loquuntur.s.quando legatur certa quantitas quam legatarius vel tertius debet: nam si non est verum debitum legatum non valet: et si est verum debitũ legatum valet: tamen si legatur certa quãtitas puta centum quam testator debet vel quam confessus fuit testator se habuisse et tenuisse: tunc licet testator nihil debeat legatũ valet: vt.s. proxime dictum est: et iste videtur casus noster ꝑm verba testamenti: ꝛ nõ obstat primũ medium in contrarium adductum. Aliud vero medium videtur magis vrgere attentis his que probãtur per testes.s.quod dictus testator expressit ꝛ declarauit quod legabat illos centum florenos quos domina Antonia sibi promiserat ꝛ non tradiderat: et cõstat ꝙ si legasset simpliciter centũ aureos quos domina Antonia sibi promiserat ꝛ non tradiderat sufficeret si heredes cederent actionẽ si quam haberent contra dictam Antoniam.d.l.si sic.§. proinde. et si titio. Ergo similiter in casu isto ex quo apparere videtur quid testator volebat relinquere. mens enim attenditur vbi de ea constat et non verba.l.in conditionibus. primum locum.in prin.ff.de condi.ꝛ demonstra.ꝛ.l.cum virum.C.de fideicõmissis. cum multis similibus. Mens autem videtur aperte declarata per verba clara ipsius testatoris: vt.s.articulata ꝛ probata merito videtur ꝙ sufficiat heredibus ꝙ cedant actionem vt dictũ est: sed licet verũ foret si testator simpliciter reliquisset centũ quos Antonia promiserat et non tradiderat et legatum valuisset si sufficeret actionẽ cedere: tamen in casu nostro secus videtur dicendum: quia nõ legat tanꝙ debita prout loquitur.d.§.proinde.et si titio sed tanꝙ accepta: et sic demonstrat testator voluntatem suam ꝙ legabat tanꝙ accepta: licet soluta nõ fuerit al's illa cõfessio sciẽter facta ꝛ acceptata nihil operaretur quod non est dicendum per.l.si quando.de lega.j.
5 † Et insuper cõfessio facta presente parte probat ꝛ preiudicat confitenti nisi sit erronea in casu isto non censetur erronea ex quo est super facto proprio in quo non cadit error.l.ꝙꝙ.ff.ad velleia.et in.c.ab excõmunicato.de rescriptis.ꝛ per Bar.in.l.non fatetur.de confes. itaqꝫ illa verba quod fuit cõfessus habuisse ꝛ recepisse ab ea et pro ea non potuerunt reuocari per verba contraria dicendo qđ dicta domina Antonia nõ tradiderat. Non enim ex hoc probatur rem aliter se habere: et dato ꝙ probaretur non propterea probaretur error: immo presumeretur scientia per dicta.s. Quinimmo probatur contrarium cum tempore quo fecit dictum relictũ declarauit. Satis enim censetur declarasse tempore quo fecit legatũ si parum ante vel post declarauit ꝛ expressit ꝙ.d. Antonia non tradiderat. que enim incõtinenti fiunt censentur tunc fieri.arg.l.lecta.versicu. dicebã.ff.si cer.pe.ꝛ.l.iurisgentiũ.§.quinimmo.de pact. et dicũtur partes stare in eodẽ loco: licet distent vnus ab altero ita ꝙ nõ occupent vnum locũ: quia vbi ego sedeo tu non potes sedere.l.iij.§. ex contrario.ff.de acqui.pos. ita ꝛ dicatur factũ eodem tempore si sit aliqua temporis distantia cum de loco ad tempus procedat.ar.vt no.in.l.vinũ.ff.si cer.pe.ꝛ in.l.in hac.de triti. ꝛ si in absentia Dionysie illud declarasset parum postea vel antea verificaretur articulus ꝛ dicta testium: ꝛ tamen non tolleretur virtus cõfessionis acceptate per partem presentẽ: quia euolat emissum irreuocabile verbum.xlij.dist.§.pariter.in tex.ꝛ glo.et maxime quia potest vnum dictum cum altero cõcordari: quia potuit alius tradere ꝛ non dña Antonia: licet hoc non videatur de mente.
6 † Secũdo potest cõcordari ꝙ dicta cõfessio verificetur: quia voluit ꝙ quo ad dictã Dionysiam habeatur perinde ac si fuisset vere soluta dicta quantitas ꝛ verificetur quasi voluerit illud nomẽ debitoris cessisse insolutum: quia intantũ estimauerit illud nomen debitoris prout al's dicunt Jaco.de are.ꝛ Bar.in.l.penul.§.si vir.ff.solu.ma.in eo qui confessus fuit habuisse ꝛ recepisse pro dote mulieris centũ ꝛ postea pater vel extraneus promisit pro dote mulieris dare ista centũ. Nam tũc censetur recepisse illud nomen debitoris estimatũ pro centum ꝑm eos: ꝛ quãdo istud resultat tunc possunt repeti centũ per mulierẽ ꝛ non sufficit sibi cedere actionem pront declarat Ang.in consi.suo cclv.ꝑm ordinẽ informis incip. gener a socero volens ꝙ si tunc maritus legat vxori dotẽ suam debebitur illa quãtitas ꝛ non liberabitur a legato cedendo actionẽ ꝛ concludit vna cum Jaco. de are.et Bar.quãdo fuit confessus recepisse ab vno puta a muliere ꝛ alius promisit: licet incõtinenti sequatur promissio al's hoc est si ab codẽ fiat promissio distinguit vt ibi per eum ꝛ sententiã Jaco.de are. et Bar.sequitur Jmo.in.d.§.si vir.ꝙuis ꝑm eum secus velit Bal.in eadẽ.l.§.si mulier supple.ꝛ in.l.si absentis.iiij.col.C.si cer.pe.ꝛ in.l. legem.C.de pact. vbi sequitur Jaco.de are. si promissio emanauit ex interuallo secus si incontinenti ꝑm eum. Sed prout dicit Jmo. subtilius loquitur Bar.ꝛ eum sequitur etiã Pau.de cast.in.d.§.si vir.ꝛ licet nõ simus in illis terminis: tamen deduxi ꝙ cõfessio põt emanare eo respectu: quia censetur velle cõfitens ꝙ nomen debitoris censeatur cessisse insolutũ ꝛ non potest aliter quicꝙ operari in casu isto cum al's sufficiebat simpliciter legare centum que apparebant manu talis notarij: ꝛ saltẽ confiteri sibi promissa centũ non se habuisse ꝛ recepisse prout cõfessus fuit ipse testator.
7 † Nam obstat ꝙ se refert ad instrumentũ: quia nõ se refert ad instrumentũ respectu cõfessionis seu ꝙ habuerit ꝛ receperit: sed de dote asseruit constare manu illius publici notarij: nam primo dicit pro dote ꝛ dotis nomine postea dixit de qua.s.dote asseruit cõstare publico instrumento ꝛc. Censeatur ergo testator voluisse ꝙ censeatur dos soluta ad finẽ vt centũ legata peti possint ꝛ non liberentur heredes quasi dos nõ fuerit soluta. Nec obstat illa declaratio facta per testatorẽ prout ꝓbatur per testes: q2 illa declaratio emanauit ne censeretur voluisse legare centũ habita ꝛ reseruare ius petẽdi cessionem illius ꝓmissionis: vel ne diceretur ꝙ.d. Antonia centũ promisit et alius vel ipsa centũ alia soluerit: ꝛ ad tollendũ omne dubiũ illa declaratio emanauerit ꝛ que dubitationis tollẽde gratia emanant ius nõ alterant.l.que dubitationis. de reg.iu.ꝛ.l.testamentũ.C. de testa. facit pro ꝓdicta cõclusione: q2 sumus in testamẽtis in qbus lata sit interpretatio.l.in testamẽtis.C.de testa.ꝛ in causa dotis que est fauorabilis.l.j.ff.so.ma.et in dubio pro dote rñdetur.l.in ambiguis pro dote.de iur.do.ꝛ.l.in ambiguis pro dote.de reg.iu. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccx.

1 ☞ Vsufructuaria matre relicta a filio testatore an istud relictum debeat regulari scđm consuetudinem patrie.per totum.

2 Tutor incertus a testatore relictus et a matre declaratus conscia intentione testatoris an sit a iudice confirmandus.

3 Tutor datus ꝛ confirmatus anteꝙ esset confirmandus an preferatur alijs tutoribus datiuis preferendis eidem confirmato.

¶ Consilium.ccx.

Repetito diuino numine.

1 ¶ † Claram arbitror cõclusionẽ domini consulentis in relicto facto matri testatoris cum consuetudo bulgari loquatur de vxore: adeo ꝙ dubitauit Barto. in

dicta.l.titia cum testamento.scꝫ titia cum nuberet.de lega.ij.⁊ reli quit cogitandū.⁊ licet Bal.et Imo. cōcludant ꝙ extēdatur etiam ad matrem testatoris: quia talis cōsuetudo est inducta in fauorem filiorum.⁊ idem fauor militat in relicto facto matri per eadē verba qui militat in relicto facto vxori: tamen negari nequit quin sit du bium cum ratio nō sit descripta in consuetudine prout al's dicebat Bar.in.l.liberorū.de verb.signi. ꝙ non poterat in terminis illius statuti de quo per eum argui a ratione statuti: quia ratio non erat descripta in statuto:et insuper licet ex parte filiorū sit eadem ratio fauoris: tamē ex parte matris nō est eadē ratio: quia magis debet induci filius ad relinquendū vsumfru.integrū matri.arg.l.nam ⁊ si parentibus.in prin.de inoffi.testa.quā vxori que ab intestato non inuitatur nisi in subsidiū post omnes:⁊ de iure pretorio nō de iure ciuili.l.vnica.C.vnde vir ⁊ vxor.mater autē post descendentes vo catur ⁊ de iure ciuili per auc.defuncto.C.ad tertul.⁊ auc.cessante. C.de legi.here.⁊ etiam de iure pretorio per vnde legi. per.l.ij.§.fi. et.l.generaliter.ff.vnde legi.⁊.l.quotiens.C. de suis ⁊ legiti.⁊ ante alios ptor fratres vtrinqꝫ cōiunctos cum quibus cōcurrit per.d.l. ij.in fi.⁊.d.l.generaliter iuncta.d.auc.defuncto.itaqꝫ nō esset abso num tenere ꝙ nō trahatur ad matrē:licet nō deuiarem in decisiuis a sententia doc. Tamē ponderaui quia magis de leui debet in ma tre quis ex alijs coniecturis vel verbis induci ad ampliandū hmōi relictum quo relinquitur dn̄a ⁊ vsufructuaria quā in vxore et pon derandū est ꝙ licet a prin.testator cum verbo vsufructuaria adiun xerit verbum dominam: tamen postea pluries ⁊ pluries nominat vsumfructū sine verbo dn̄a ⁊ nunqꝫ repetit verbū dominā nisi dum dicit ꝙ sit vera domina ⁊ vniuersalis vsufructuaria. Sed tunc non dicit absolute ꝙ sit dn̄a sed ꝙ sit domina dicti vsusfructus in quo vsufructu datur quasi dominiū: vt deducit dn̄s consulens ⁊ quādo in relicto fit mētio de solo vsufructu nō adiecto verbo domina vt quia testator dicit relinquo vsufructuariā omniū meorū bonorum censetur relictus vsusfru.⁊ nō alimenta etiam vxori.dicit Saly. in dicta auc.hoc locū in.iiij.col.C.si secūdo nup.mul.et forte fuit etiā de mente Bal.ibi licet nō ita clare pari ratione in casu nostro cum totiēs repetat vsumfru.sine verbo dn̄a vel equipollenti: alia tamē media ponderata per dn̄m cōsulentem quibus tanqꝫ meo iudicio

2 planis sum cōtentus. ¶ †Circa scd̄m aūt consultationis articulū dominus cōsulens inclinat ꝙ tales tutores a matre nominati sal tem sunt cōfirmandi:licet non videatur precise velle firmare. Ego insuper nō audendo recedere a decisione Bar. cōsidero ꝙ Bar. in dicta.l.quidam cōsiderat plures casus: nam quādoqꝫ testator reli quit tutorem incertū qui veniret declarandus ex futuro euentu: ⁊ sic testator non sensit de certo: ⁊ tunc absolute dicit ꝙ datio tutele est inutilis per.l.tutor incertus. ⁊ tūc starem in ambiguo an iudex deberet cōfirmare puta relinquo tutorem qui veniet ex asia vel qui erit cōsul.apparet enim tunc ꝙ testator nō sensit de certo : quia de futuris non est certa natura vt habetur in.l.cum quidam.§.suum. de acqui.heredi. quia esset diuinare quod facere non possumus di cit vicarius christi in.c.j. vt eccle.benefi. Et ideo non videtur po tuisse esse salubre consilium paternū in quo lex solet cōsidere tanqꝫ salubre cōsilium et proficuū pro filio.arg.l.fi.in prin.C.de cura.fur. et.l.penul.ff.eo.titu.⁊.l.j. in fi.iuncta.l. vtilitatem.ff. de confirma. tuto.sed quando ipse dat sibi incertum tunc regulariter non vide tur salubre consilium.Quandoqꝫ testator sensit de certo:sed igno ratur de quo sensit:⁊ tunc datio valet.dicit Bar. in dicta.l.quidā. sed deficit probatio per.l.duo sunt titij.de testamen.tute.ſm eum: et huic mēbro videtur applicandus casus noster:quia ex quo testa tor dicit ꝙ mater est plene informata de sua intentione circa tuto res dādos filijs:⁊ ideo ipse dat quos nominauerit sua mater vide tur solam nominationem consistere in matre ⁊ postea nominati a matre videntur fuisse illi de quibus testator sensit : ita ꝙ nomina tio matris videtur probare: quia videtur tanqꝫ quodāmodo testis de voluntate testatoris ꝙ illos voluerit relinquere tutores prout al's in.l.theopompus.de dote prelega. ⁊ attēto etiam ꝙ nomina tio matri cōmissa que est auia pupillorum. de cuius etiam iudicio iura non diffidunt : licet non prout de iudicio patris: vt.l.j.C. de cōfirma.tuto.⁊.l.pater.ff. de testa.tuto. Ideo iudex concurrens a volūtate patris mortui et auie viue debebit magis audacter et procliuior esse ad confirmandū:⁊ ideo putarem ꝙ deberet per iudi cem confirmari. Si vero diceretur ꝙ non sit omnino certū ꝙ testa tor de his senserit respōdetur ꝙ nec iura dictant ꝙ tutor incertus datus a patre non sit confirmandus. Licet enim dictant qd̄ tutor incertus non possit dari testamento profecto si confirmatur a iu dice non censetur datus testamēto:sed a iudice propter testamen tum:et ideo sunt diuersi tituli de testamentaria tutela ⁊ de confir mata.⁊ in.ff.⁊ in.C. ideo putarem quod in hoc casu dicti tutores a matre nominati deberent per iudicem confirmari vel tanqꝫ legiti me dati in testamento tanqꝫ appareat ex nominatione matris de quibus testator senserit quasi non deficiat ius neqꝫ probatio per.l. duo sunt titij.de testamē.tute.⁊ ꝙ per eam dixit Barto.in dicta.l. quidā iuncta.d.l.theopompus. vel debeant cōfirmari tanqꝫ inuti liter dati. ¶ †Tamen dubium erit: an mater ⁊ frater consobrinus etiam si sint tutores per tex.in.l.si vt proponis.C. de confirma.tu. vbi est tex. ꝙ si anteqꝫ tutor confirmandus cōfirmetur alter detur tutela a iudice illa datio tutele valet : nec vitiatur licet confirme tur ille alius tutor qui erat confirmandus:sed aduertendum: quia Barto.prout in dicta.l.si vt proponis.refert Barto. dicere ꝙ illa lex procedit si tutor datur proprio motu iudicis al's si non fieret mentio de cōfirmando esset obreptum iudici:ideo non valeret da tio prout vult Barto.ſm eundem Bald.qui non impugnat: licet ad alias solutiones transeat: tamen est aduertendum an iudex decreuerit tutelam seu administrationem tutele matri vt legiti me prout facere debebat si non fuisset dictum testamentum cum donec est locus legitime tutele cesset datiua tunc videretur quod non valeret: quia confirmatus excludit legitimam prout habetur in dicta.l. si vt proponis. et volunt Barto. Bald. et docto. com muniter in.l. neqꝫ.eo.titu. Super hoc non insisto : quia non vidi formam illius decreti interpositi ad petitionem matris et fratris consobrini. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxj.

Fideiussor obligatus ad penā conuentionalem promissionis de non offendendo an inquisito ⁊ accusato cōdemnato pro contu macia que pro cōfessione habetur sit exigendus.per totum.

1 Stipulari ꝙ alteri absenti etiam fisco nemo possit nisi notarius si fiat stipulatio cum iuramento non stipulante notario an iuramen tum validet contractum stipulationis.nu.3.vsqꝫ ad fi.consi.

2 Masculinum non concipit femininū in cōtractibus etiam verbo infrascriptorum quod est masculini generis.

3 Confessio facta parte absente valet ad cōscientie exonerationem.

4 Stipulatio alteri absenti facta notario absente nec stipulante pro absente notario an pariat obligationem naturalem.

5 Fideiussor in cōfessione vera an trahatur ad fictam confessionem vt ex ea possit compelli ⁊ quid in fideiussore contractus vel iudicij hoc qui fideiussit iudicatū solui an possit cōueniri nō discusso prin cipali etiam ex sententia lata contra principalem.nu.seq.⁊.8.

Confessio ficta vigore statuti ꝙ pro cōfesso habeatur.

Contumax an fideiussori noceat.

6 Sententia lata cōtra principalem an noceat fideiussori.

Confessio ficta ꝙ cōtumax pro cōfesso habeatur an noceat heredi mortuo inquisito.

7 Statutum per quod pater tenetur soluere condemnationem filij non habet locum in condemnatione ficta.

8 Confessio ficta in vna causa non preiudicat in alia causa etiā inter easdem personas.

¶ Consilium.ccxj.

In nomine dn̄i nostri Jesu

1 christi. ¶ †Quāqꝫ in presenti consultatione videatur prima facie dicendum ꝙ dicti fideiussores teneantur ad dictam penam camere apostolice: quia dicta pena est aperte pro missa per principalē. Et consequenter etiam per fideiussores: itaqꝫ cum constet per fictā confessionē ⁊ condemnationē principalis qd̄ ipse cōtrauenit.res enim iudicata habetur pro veritate.l.res iudi cata.ff.de reg.iur. Et ideo videtur ꝙ ex quo principalis est cōdem natus ⁊ dicitur non esse soluendo ad penam veniant in ea condem nandi fideiussores qui id qd̄ principalis promiserūt. Et sic dictam penam applicandā fisco: nec refragari videtur ꝙ dicta pena nō sit promissa fisco et propterea non possit exigi per.l. stipulatio ista.§. alteri.de verb.obli.cum concordā. prout in proprijs terminis no. Barto. post Dy.in.l.j. in fine principij.ff. de iure fisci.per tex.in.l. arbiter intra certum.ff. de arbi. vbi Bar. idem vult ꝙ dictum al's vidi obseruari in pratica: nam respondetur quinimmo videtur fa cta stipulatio pro fisco seu camera apostolica quod in idem recidit: quia notarius vt publica persona promissionem recepit ⁊ stipula tus est nomine omniū scriptorū in illo instrumēto:sed in illo instru mento erat descripta camera apostolica prout Hieronymus here des successores ⁊ cōsanguinei sui. Nam illa indefinita infrascripto rum equipollet vniuersali.arg.l.si pluribus.de leg.j.l.de precio.de publi.c.quia circa.de priuile.cum simi.⁊ clausula.in prin.posita ad omnia sequētia refertur si referri potest.l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularum.ff.de eden.⁊.l.iij.§.si filius.ff. de libe.⁊ posthu. et.c.secūdo requiris.de app. Et propterea illa verba que premittū tur.videlicet stipulāti ⁊ recipienti vice et nomine infrascriptorum in principio cōtractus apposita videntur referenda: ⁊ ad principa lem promissionē de non offendendo: ⁊ ad penalem stipulationem: prout etiam refertur ad promissionem fideiussorum: nam al's pro missio fideiussoria nulla esset nisi illa verba presenti recipienti et stipulanti etiam ad illam fideiussoriam stipulationē referreretur: ideo referenda videtur etiam ad cameram apostolicam per predi cta. Et licet deficiant illa verba vice vel nomine a quibus regitur verbum infrascriptorum: tamen non videtur referre : quia ex quo satis ex precedentibus et sequentibus de mente contrahentium

videtur

videtur ꝙ debeat suppleri.ar.l.j.§.fi.ff.de heredi.insti.⁊.l. verbum volo.C.de fideicõ.Et maxime videtur hec pars iuuãda quia interuenit iuramentum qđ sui natura facit actũ valere quo melius valere potest.l.cum pater.§.filijs matrẽ.de leg.ij.Item videtur ꝙ iuramentum iuuet de iure cañ. stipulationem alteri factam per no. per glo.in cañ.quotiẽs cordis oculus.j.q.vij.que hoc videtur velle per tex.ibi.⁊ in cañ.iuramenti.xxij.q.v.Facit quia ex stipulatione alteri facta queritur obligatio naturalis vt vult gl.in.l. si vnus.§. pactus ne peteret.ff.de pac.et in.l.stipulatio ista.§.alteri.de verb. obli.⁊ ibi Bar.⁊ Ang.⁊ Cy.in.l.pacto successorum.C.de pac.ideo iuramentum videtur pariter ꝙ astringat:maxime quia videtur ꝙ de iure canonico agi possit etiam vbi sola de iure ciuili obligatio nascitur.c.j.de pactis. Ideo pariter agatur ex stipulatione alteri

2 facta saltẽ si est iurata. ¶†Tamẽ his non obstantibus contrariũ puto de iure respondendum.videlicet ꝙ dicta pena per cameram apostolicã exigi nequeat:ex pluribus.et primo quia dicta pena nõ est ꝓmissa camere apostolice necꝫ aliquis pro ea recepit. Nõ enim ad eam refertur illud participiũ infrascriptorũ: nam est masculini generis:⁊ de se patet ⁊ in cõtractibus masculinũ non cõcipit femininum:prout voluit Archi.post Guid.de suz.in cañ.si quis suadẽ te.xvij.q.iiij.quod dictũ refert ⁊ sequitur Ponta.in.l.ij.in prin.de verb.obli.post mediũ.col.xxij.dicens nõ esse alibi illud dictum.Et ꝙ inter legistas fuit notũ soli Bal.in.l.gallus. illud etiam dictum refert ⁊ approbat Imo.in.l.si quis ita sit scriptũ filiabus. de leg.j. trahẽs ad emphyteosim:et similiter in.c.potuit.in fi.de loca.idem tenet similiter trahens ad emphyteosim dicens se ita cõsuluisse:et ita vidi ab alio Imo. nostro tempore consultũ ⁊.al's consului quo infertur ꝙ cum camera apostolica sit feminini generis illud verbũ infrascriptorũ qđ est masculini generis non cõcipit camerã apostolicam que est feminini generis: ⁊ sic remanet ꝙ non est stipulatus

3 aliqs pro camera:⁊ sic sumus in terminis.§.alteri. ¶†Nec obstat iuramentũ quatenus habet virtutẽ clausule si non valet qđ ago vt ago valeat vt valere põt: quia in casu isto.s.stipulatio facta alteri nullo modo valere põt: qm̃ oportet ꝙ valeat vel vt stipulatio vel vt pactũ nudum: prout al's cõtingit in.l.si vnus.§. acceptilatio.ff. de pac.⁊ in.l.an inutilis.ᵬm vnam lecturã.in prin.ff.de accepti.tamen minus valeret vt pactum nudũ:quia nec potest quis alij paci sci.l.si tibi.§.si pactus.ff.de pac. nec obstat ꝙ iuramentũ alteri factum obligat: quia licet illa glo.d.cañ. quotiens cordis oculus ad illud allegetur: tamẽ non ꝓbatur iuribus que allegat prout dicũt Imo.⁊ Ponta.in.d.§.alteri.qui tenent cõtra dictã glo.quia in.d. c.iuramenti nõ dicitur ꝙ ius queratur alteri:sed dicitur ꝙ iurans peccat qui mendaciũ dicit iurãdo vel simpliciter loquẽdo.Et similiter in.d.c. quotiens cordis oculus nõ dicitur qđ actio queratur absenti sed potius videtur tẽdere ille tex.ad obligandũ deo. Cum stipuletur Petro ⁊ eius vicario ⁊ suis successoribus:⁊ deinde si cõtraueniat se obligat pene eterne: ⁊ promissio ⁊ iuramentum respicit rem que pertinet ad animam. Et ideo forte nõ immerito Bal. in.l.illud.C.de sacrosan.eccle.dicit illam glo. esse verã in promissis ad pias causas:et esse vnicam glo.ꝙ possit quis pijs locis per verba directa stipulari:licet aliud velit ibi Bar.item Bald.in.l.generaliter.C.de non nu.pecu. allegat illam glo.ꝙ cõfessio facta parte absente ad exoneratiõe conscientie parte absente ꝓiudicat: vnde volunt Imo.et Ponta.in.d.§.alteri ꝙ de iure cañ.nõ possit quis alteri paciscí prout nec de iure ciuili:quia immo de iure cañ.prout de iure ciuili inspicitur an intersit.c.cum inter.R.seniorem.extra. de elec.⁊.c.non solent.ij.q.vj. ᵬm eos propter quã ratiõe vitiatur de iure ciuili stipulatio alteri facta: vt in.d.§. alteri est expressum: ideo cõcludit Ponta.ꝙ stipulator agere non potest:quia sua non interest per.d.c. cum inter.R.nec ille cui stipulatur per.c.ꝙꝙ. de vsuris.lib.vj.ibi aut alij qui possit ei acquirere ᵬm eum. et sic non cuilibet:et cõsequenter non vult ꝙ quilibet alteri possit acquirere obligationẽ ei stipulãdo:licet stipulatio illa tendat ad exoneratio nem cõscientie: quia pro soluẽdis vsuris: quod est magis notabile

4 propter dictũ Bal.de quo.s.†Et licet multi teneant ꝙ ex stipulatione facta alteri oriatur obligatio naturalis. multi tamen tenent contra prout habetur in.d.§.alteri.tamẽ dicit Ange. ibi ꝙ ex ista naturali agi nõ potest etiam de iure cañ. nec sequitur discrepãtia inter ius canonicũ ⁊ ciuile in naturali que oritur ex pacto nudo ex qua agi potest de iure cañ.⁊ non de iure ciuili.ergo idem in alijs naturalibus obligationibus cum discrepantie inter ius cañ.⁊ ciuile non sunt extendende.arg.c.cum expediat. iura iuribus concordari.de elec.lib.vj.⁊.l.vnice.C.de inoffi.do.⁊ insuper potest dici ꝙ licet de iure ciuili ex pacto nudo oriatur sola naturalis obligatio. tamẽ de iure canonico oriatur etiã obligatio canonica similis ciuili obligationi:put oritur actio. Cum regulariter ad productionẽ actionis requiratur obligatio ciuilis ⁊ naturalis.l.licet.§. ea obligatio.de procura.Non tamẽ expedit aliter hoc firmare.Preterea quãdo ex stipulatione alteri facta oritur obligatio naturalis. tũc illa queritur stipulanti nõ illi alteri ꝑut voluit Bar.in.d.§.alteri. et etiam alij inter eos enim scꝫ stipulantem et promittẽtem negotium geritur: quia verba obligatiua diriguntur in stipulantem:

quia promittitur sibi dare alteri.Si enim verba obligatiua dirigerentur in alterum non in stipulantem nulla obligatio etiam naturalis orietur.arg.l.quecũꝗ gerimus.de acti.et obli.prout volunt glo.⁊ Ang.⁊ Imo.in.d.l.stipulatio ista.§.si quis insulam.Non eñ potest tunc queri obligatio ex quo nullum negotium gestum est inter stipulantem ⁊ promittentem ᵬm ipsos Ang.et Imo.Et isto casu procedit opi. Rapha.cuma.⁊ Pau. de cast.in dicto.§. alteri. tenentes qđ ex stipulatione facta alteri nulla obligatio oritur per tex.in.l.eum qui ita.§.qui sibi.eo.titu. probans ꝙ qui alteri stipulatur intendit alteri querere non sibi.⁊ in.l.si ita stipula.§.grisogonus.eo.titu. vbi dicit nullam obligationem queri:si nullam: ergo nec naturalem.⁊ in.§.si quis alij.insti.de inutili.stipu. vbi dicitur ꝙ nihil agitur ᵬm eos:⁊ in hac opi.videtur etiã fuisse Christophorum de caste.in.l.si ita stipulatus.§.possum.eo.titu.ex his in quibus eum refert Imo.in dicto.§.alteri.⁊ dicta iura eo casu intelligi possunt vt latius dico in.d.§.alteri. Ex quibus clare deprehenditur qđ vbi aliqua obligatio oritur illa competit stipulanti. ergo si qua obligatio oriretur ad penam illa competeret stipulantibus ⁊ non fisco itaꝗ si qui agere possent ex naturali nõ fiscus:sed illi pro quibus fuit stipulatũ agere possent:illi tamen agere non possent: quia eorum non interesset ꝙ applicaretur fisco: ⁊ ꝙ etiam interueniente iuramento pena in huiusmodi terminis non possit vidi cõsultum per dominũ Benedictum capram doctorẽ maxime aucto-

5 ritatis.† Iuuatur insuper ⁊ clare pars fideiussorum qui cõueniuntur ad penam a camera fiscali: quia nõ probatur contrauentio: et sic non probatur promissio pene:adeo ꝙ etiam si pro fisco interuenisset legitima stipulatio non posset pena exigi : quoniam nulla probatio contra ipsos fideiussores facta dicitur quinimmo speratur non posse probari : quoniã fortasse non fuit facta offensa per promittentẽ: et paria sunt nõ esse ⁊ non apparere.l.duo sunt titij. ff.de testa.tut. cum concor. Ideo si actor non probat suam intentionem reus etiã si nihil ostendiderit venit absoluẽdus.l.qui accusare.C.de eden.l.actor qđ asseuerat.C.de proba.cum simi. Et ideo si pro parte fisci non probatur ꝙ per cõtrahentem vel personam in contractu cõprehensam fuerit offensa perpetrata: ⁊ consequenter pena cõmissa fideiussores nõ debent inquietari.Nõ obstat ꝙ principalis fuit inquisitus ⁊ cõtumax et tacite confessus stante statuto ꝙ contumax habeatur pro cõfesso et deinde vigore talis ficte confessionis cõdemnatus. Et sic videtur probatum ⁊ liquidatum per confessionem ⁊ sententiã homicidium: ⁊ sic cõtrauentio aduersus principalẽ.ergo etiam fideiussor teneatur vt in cõtrarium deducebatur: quia respõdetur ꝙ dicta liquidatio habet fieri cum fideiussore vt sibi preiudicet: qm̃ res inter alios acta alijs nõ preiudicat: vt in titulo.C.res inter alios acta in rubro ⁊ nigro.cum cõcordan. Quod procedit etiam in fideiussore contractus.Licet eñ sint opi. an res iudicata contra principalẽ mandetur executioni cõtra fideiussorem iudicij hoc est qui fideiussit in iudicio iudicatum solui de quo per Barto.in.l.j.iud.sol.⁊ per Cy.⁊ Bald.in.l.sanciuit.C. de vsur.rei iudi.glo.⁊ doc.in.c.j.de iniurijs.⁊ dam.da.lib.vj.⁊ Specu. in titu.de execu.sententie.§.sequitur.versi.quid si sentẽtia. tamen pro claro presupponunt secus esse in fideiussore cõtractus hoc est qui extra iudicium fideiusserunt prout contingit in terminis no-

6 stris.† Et ideo dicit glo.in.d.c.j.de iniurijs.⁊ dam.dato.lib.vj.qđ cõdemnato principali nõ censetur condemnatus fideiussor et eam sequũtur doct.ibi.⁊ Specu.in.d.§.sequitur.versi.quid si sententia simpliciter dicit ꝙ sententia lata contra principalem non preiudicat fideiussori cõtractus.⁊ Io.and.ibi in addi.trãsit: ideo censetur approbare iuxta no. per eum in proemio addi.Specu. Facit quia in sententia quasi cõtrahitur.l.iij.§.idem scribit.de pecu.Sed contractus principalis non nocet fideiussori.l.fi.ff. de pac.merito nec noceat sententia. Et cui non nocet sententia minime nocent acta probatoria iuxta theoricã Innocen.in.c.cum causam.de testi.per Bar.in.l.sepe.in fi.ff.de re iudi.et in.l.si mater. in fi.ff.de excep.rei iudi.⁊ Bal.in.l.ij.col.penul.C.de eden.et Ange.in.l.cum filius.in prin.de verb.obli.Et dato ꝙ vera cõfessio principaliter preiudicaret fideiussori:tamẽ ficta confessio prout est ista resultans ex contumacia nõ preiudicat alteri persone:immo nec heredi post mortem confitentis si decedit ante sentẽtiam vt est tex.singularis in.l.eius qui delatorem.de iure fisci.⁊ ibi Barto.⁊ Bal.in.d.l.ij.§.C. de eden. col.fi.Si autem decedit post sententiã tunc preiudicat heredi ipsa sententia cum heres censeatur eadem persona cum defuncto. in aut. de iureiuran. a mor.presti.§.j. sed sententia lata contra principalem non preiudicat fideiussori vt dictum est merito nec ficta confessio siue lata sit sententia siue non sit lata : et qđ sententia lata ex ficta confessione non preiudicet alteri.probatur ex not. per Barto. in disputatione sua que incipit perusie ciuitatis statuto. et in.l.cum filius.in princi.de verborum obliga. in quibus iuribus concludit ꝙ si statutum dictat ꝙ si filius cõmiserit maleficium pater teneatur soluere condemnationem pro filio : licet si filius condemnaretur ex vera cõfessione vel vera probatione pater teneretur ᵬm eum. Tamen secus si condemnatur in cõtumaciam ex ficta confessione statutaria : quia de delicto filij non constat : quia ficta

confessio non egreditur personam.d.l.eius qui delatorem: et quia vbicũq; sentẽtia lata cõtra vnũ preiudicat alteri illud fallit quãdo sententia est lata in contumaciã.l.qui repudiãtis.in fi.ff.de inoffi. testa.z.l.papinianus.§.meminisse.eo.titu.z.l.ideo.ff.de euic.ẽm eundem Bar. qui et alia adducit.z doct. ibi in hoc transeunt cum eo.z idem voluit Bal.in.l.j.vj.q.C.ne filius pro patre.vbi tandem in fi.l.allegat pro dicto Bar.glo.ordi.et notabilem in.§.fi.insti. de noxali.

7 † Et idem videtur velle Bal.in.l.transigere.C.de transac. et Ange.in.l.ij.ff.si ex noxa.causa agatur:z per eundem Bal. in.l. vnica.§.si pcurator.ff.si quis ius dicẽ. nõ obtẽ. dicentẽ q statutũ disponẽs q pater teneatur soluere cõdemnationẽ pro filio condẽnato pro homicidio nõ verificatur si filius condẽnatur ob cõtumaciam. Et dicit ita fuisse consultũ:z ita tenere Iaco.but.Io.de lig.z Ray.de forli.de quo ẽm eum est casus in.l.si perlusorio.§.fi. et ibi Bar.ff.de appel.

8 † Quinimmo ficta cõfessio in vna causa nõ preiudicat in alia causa etiã inter easdẽ personas prout no. Bar.in.d.l. eius qui delatorem.in fi.princip̃ij per.l.ij.§.diuus.eo.titu.quod et firmat Bal.in.d.l.ij.C.de eden.in vlti.col.loquẽs per vniuersalem nunq̃.s.q nunq̃ ficta cõfessio etiam inter easdẽ personas nocet in alio iudicio:z hoc per duas leges.vcz per.d.l.ij.§.diuus.z per.l.iij. C.de fide instru. Cum itaq; in casu nostro sint diuerse psone. Item sit diuersa causa z iudiciũ vnum criminale aliud ciuile vnũ ad penã legalem z capitalẽ aliud ad penam cõuentionalem z pecuniariam. Item vnum contra principalem officio iudicis nobili aliud cõtra fideiussores iure ordinario.s.actionis nullo pacto illa ficta cõfessio et sententia eius vigore lata probat maleficiũ in hoc nouo iudicio nec preiudicat ipsis fideiussoribus per p̃dicta. Et ita hoc anno cõsului in simili hic perusie similiter in pena rupte treuge:nam principalis fuerat captus z fractis carceribus aufugit z frãgens carceres habetur pro cõfesso. instabatur cõtra alios qui promiserãt pro eo in treuga. Conclusi q nõ tenebantur nõ probata aliter offensa. Et fuit vt arbitror obtentũ:quia postea nõ audiui q fieret verbũ. Si eñ fuissent ingetati rediissent ad me. Cum itaq; mihi dicatur q homicidiũ cuius pretextu dicitur cõmissa pena conuentionalis nõ probetur nisi per dictã contumaciã principalis: nõ potest vllo pacto exigi pena aduersus fideiussores per predicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxij.

1 ☞ Vsure dotis non solute debẽtur viro etiam in foro poli loco alimentorũ seu heredibus eiusdẽ durante anno luctus.nu.3.
Alimenta debentur iure naturali quod artat quodlibet ens ad se alimentandum.

2 Dotis actio seu exactio est viri z non vxoris.

3 Dote non soluta seu restituta venit vxor alenda ab his seu heredibus dotem non soluentibus aut restituentibus.

4 Alimenta debentur etiam pro tempore preterito ei qui ab alio suscepit alimenta q̃ ab eo a quo erat alimentãdus z an sint in rebus vel pecunia prestanda.

5 Dotis causa z pro alimentis pactũ per quod maritus debeat fructuare vnam apothecam cum voltis supra positis an valeat dicta concessio z an restringantur volta pro longitudine apothece z nõ vltra.nu.seq.
Alimenta preterita nõ prestita an transmittantur in heredem vt peti possint.

6 Via necessaria seu iter venit in dispositione cum re in cõtractibus et vltimis voluntatibus.

¶ Consilium.ccxij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Premittẽdum est q ẽm veram et cõmunem sententiam doctorum vsure pro dote non soluta debentur viro:z licite ab eo exiguntur etiam in foro poli propter onera matrimonij propter que maritus percipit dotẽ et fructus dotis.l. pro oneribus.C.de iure dotium.z.l.dotis fructus.ff.eo.titu.z ideo propter cõpensationem onerũ promissio alicuius rei seu fructuũ alicuius predij loco alimentorum seu proprius loquendo loco vsurarum.videlz z tenet vt est expressum in.c.salubriter. de vsur.z per Bar.z doct.in.l.si insulã.§.vsuras.ff.solu.matri.z Bal.z doct.in.l. fi.§.preterea.C.de iure dot.et est indubitata opi. non instandum: sed mulieri in dote restituẽda secus:prout cõmuniter tenetur licet Bal.cõtra in auc.ei qui.C.de bo.auc.iud.pos.non em̃ tenetur mulier se alere propter dotem:sed natura artat quẽlibet animantium ad se alimentandum:nam omnis charitas incipit a seipso.l. si preses.C.de serui.z aqua: sed educatio liberorum descẽdit a primeuo iure naturali institu.de iure naturali gen.z ciuili.in princi. ergo et educatio suipsius a fortiori z docet experientia que est rerum magistra.c.quã sit.in prin.de elec.lib.vj.z.c.statutum. in prin.eo.titu. et lib.

2 † Et tantofortius quanto dos promittitur marito et non vxori: z actio marito cõpetit non vxori ad petẽdum dotem a promissore dotis: adeo q soluto matrimonio vxor non potest dotem ab eo qui dotem pmisit petere nisi actio sibi cedatur a marito vel heredibus mariti cedatur vt est casus in.l. si pro te.C.de iure dot. Ideo ex quo nõ potest a promittẽtibus dotẽ exigere sortem principalem multominus videtur q possit exigere alimẽta seu vsuras que veniunt accessorie ad sortẽ principalem. maritus aũt seu eius heredes nõ supportant onera matrimonij nisi cõstante matrimonio vel forte intra annũ post solutum matrimoniũ per ea que habentur in.l.vnica.§.exactio.C.de iure do.z in.l.fi.C.de bo. mater. et voluñt Inno.Io.and.et do.Anto.in.d.c.salubriter.z Imo.post eos.in.l.diuortio.in prin.ff.solu.matri.nisi forte mulier nõ habeat vnde se possit alere z non posset recuperare dotẽ .vt per Raph. in dicta.l.fi.sed nõ pertinet ad casum nostrũ : ideo concludendum est circa primũ quesitum q donec matrimoniũ durauit alimenta seu vsure dotis nõ solute debebantur marito et potuit retinere dictas apothecas z voltas superiores pro dictis alimẽtis:nisi forte redditus earũ fuerit nimis excessiuus respectu residui dicte dotis. Audio autem q fuit multum tenuis propter dissensiones z guerras z malam dispositionẽ ciuitatis predicte tudertine.

3 † Post mortem vero mariti saltem post annũ non debẽtur heredibus mariti dicte vsure que vulgariter appellantur alimenta dotis : nec de iure cõmuni debẽtur mulieri per.s̃.dicta: sed licet nõ debeantur de iure cõmuni: tamẽ debentur de iure municipali disponẽte q filia excludatur ab hereditate patris: tamẽ debeat dotari z alimẽtari donec maritetur z dos soluatur integre:ista est lex municipaiis aperta:z vbi casus legis ibi nulla est dubitatio.l.ancille.C. de fur.l.illã.ver. de modo.C.de colla. Nec ob.si dicatur q statutũ permittens vsurã non tenet:quia nutritiuum peccati: immo statuentes puniuntur. cle.j.de vsuris:vnde si prout.s̃.dictum est vxor nõ potest aduersus non soluentẽ dotem petere alimenta dotis nõ solute:z q sibi esset vsura illicita : licet secus in marito.ergo si est vsura non potest per statutũ permitti:quia ad hoc respõdetur q istud statutũ non permittit vsurã:sed vult q filia alimẽtetur a masculis ea ratione:quia statutũ excludit a successione z bonis paternis ex quibus si successisset potuisset verisimiliter percipere alimẽta: prout ergo iura disponunt ex causa q vna psona cogatur aliã alimentare vt in titu. de libe.agno.ita z statutum istud possit hoc disponere ex ea causa: quia filia per ipsum statutũ excluditur a successione. Istam tamen obligationem alimentandi voluerũt statuentes limitare vsq; quo dos fuerit soluta: solutio dotis est causa liberãdi masculos ab obligatione seu onere alimentandi. Non autẽ mora vel dilatio soluẽdi dotem est causa obligandi ad prestationẽ alimentorũ:prout cõtingit in vsuris:quia non solutio et retentio pecunie creditori debite causat onus vsurarũ in casu isto secus est vt premisi : et apparet ex eo quia istud onus alimentandi causatur anteq̃ dos debeatur et anteq̃ matrimoniũ contrahatur sine quo dos esse nõ potest.l.fi.C. de dona. ante nup.z.l. dotis promissio.z.l.stipulationẽ. cum simi. ff.de iure dotiũ. Ergo nõ debetur ex eo quia differatur solutio dotis:sed ex eo quia priuatur hereditate:z in hoc honoratur masculi et ipsa oneratur propter qđ in aliquo releuatur vt masculi onerentur onere eam alimentãdi.

4 † Et licet maritus aut heredes mariti eam alimentauerint nõ sequitur quin alimenta ipsa preterita non prestita possint peti aduersus eos qui prestare illa tenebantur.l.de alimẽtis.C.de trãsac.l.j.z ibi Bal.C.de fideicom.z Bal. in auc.cui relictum.in fi.C.de indic.vid.z in.l.j.in fi.vj.q.C.de heredi.insti.et Bar.in.l.libertis.§.j.ff. de alimen. lega.vbi Bar. tractat qualiter habeant prestari alimẽta preterita:an z quãdo estimatio: an vero et quãdo ea que pro alimẽtis erant necessaria puta frumentũ vinũ et hmõi:z prout mihi persuadeo ex his que in facto percepi longe plus sumabunt ista alimenta etiam pro tempore quo vixit dicta Bartholomea:quia post mortẽ ipsius nõ habent prestari alimẽta pro tempore postea nominãtur:quia nõ transmittũtur hoc respectu ad heredem. vt per Bal.in.l.fi.C.de heredi.insti.in.vj.q. z per eum in auc.cui relictũ.in fi.de indic.vid. quã sument omnia que dictus Baptista et eius heredes susceperint ex dictis apothecis et

5 voltis superioribus. ¶ † Deueniendo ad scdm quesitũ:licet mihi videatur minimi interesse p̃supposito eo quod premisi q interfuit filiorum z heredũ dicte Bartholomee potius petere z cõsequi alimenta que ex forma statuti erant prestãda Bartholomee que alimenta pro tẽpore quo vixit transmittũtur ad heredẽ hoc est heres potest petere alimẽta preterita que fuerant prestanda suo auctori in vita ipsius auctoris nũc defuncti.s. respectu temporis quo viuebat: quã prosequi redditus perceptos ex dictis apothecis cum dictis voltis integris:nihilominus vt cõsultanti morẽ gerã:z respõdeam ad quesitũ. Licet videatur primo aspectu dicendũ q nõ censeantur cõcesse ad vsufructuandum dicte volte nisi quatenus sunt supra duas apothecas que fuerũt cõcesse ad vsufructuandũ. Nam ex quo dicitur in instrumento cum voltis supra dictas apothecas positis illud participiũ resoluitur in verbũ z relatiuũ ẽm grãmaticos:itaq; resoluitur in voltis que sunt posite supra apothecas zc. Sed relatiuum qui vel que exponitur pro quatenus.l.stichum qui meus erit.de leg.j.z ibi per doc.z in simili per Bar.in.l.j.ff. de iure codicil.z eum z doct.in auc.ex causa.C.de lib.prete. z Bald.in.l.fi. C.de codicil. Ideo dicte volte censeantur cõcesse ad vsufructuandum quatenus sunt posite supra dictas apothecas. Pro quo facit quia verba contractuum sunt interpretanda contra eum pro quo faciunt

quo faciũt qui potuit legẽ apertius dicere. l. quicquid astringẽde.
ff. de verb. obli. ⁊ l. labeo. ⁊ l. si in emptione. in prin. ff. de cõtrahen.
emp. ⁊ l. veteribus. cum ibi notatis. ff. de pact. ergo contra dictos
Baptistam ⁊ Bartholomeũ qui stipulati fuerunt et qui ex cõtra-
ctu nituntur. Et per consequens dicta verba cum voltis supra eas
positis interpretentur contra ipsos Baptistam et Bartholomeũ
et eorum heredes per predicta: et sic intelligantur quatenus sunt
supra dictas apothecas: attẽta etiam ꝙ ex quo erãt quatuor apo-
thece quatuor erant volte supra eas posite: ⁊ illa verba cum voltis
verificantur in duobus. l. inter illam. in fi. ff. de verbo. signi. c. plura-
lis locutio. de reg. iur. in. vj. ⁊ l. vbi numerus. de testi. ¶ Tamẽ his
non obstantibus contrariũ puto de iure respõdendum: nam pre-
suppono ꝙ ille volte erant vtiles ad vsufructandum a latere supe
riori. a latere em̃ inferiori etiã sine dicta adiectione cum voltis ⁊c.
veniebãt appellatione apothecarũ: quia erant partes ipsarum vt
de se est notũ: ⁊ de se al's sunt inutiles: quia cõmuniter artifices nõ
vtũtur superficie apothecarũ. dicte autem volte a latere superiori
cum nõ haberent nisi vnum tramedium nõ iudicarentur nisi due:
attẽto ꝙ a latere superiori nulla signa sunt ꝙ separetur vna volta
ab altera nisi per vnum tramediũ per quod cõstituuntur due non
plures volte. quod ⁊ demõstratur: quia nõ habent nisi duos introi
tus: ita ꝙ demonstratur ex hoc ꝙ non habebantur a dño nisi pro
duabus voltis. Et insuper volta quatenus per directum est supra
vnam ex dictis apothecis: quia nõ est iuxta introitum esset inuti-
lis ad fructandum sine residuo volte: quia nõ posset ad eam accedi
nisi per residuũ volte: ⁊ per hostium quod est apud residuum dicte
volte: ita ꝙ illa cõcessio ad fructandũ dictam voltam fuisset inuti-
lis: ita ꝙ non est verisimile ꝙ fuerit de mente contrahentiũ: mens
autem cõtrahentium preualet verbis. l. in cõuentionalibus. ff. de
verb. sig. multofortius vbi verba cõueniunt menti prout ⁊ hic cõ-
ueniunt. Nam due possunt dici volte ⁊ due cõmuniter iudicarẽtur
a latere supiori ⁊ non plures ⁊ ille volte sunt superiores: ita ꝙ hoc
respectu possunt dici tote supra volte: put si dicamus sol est supra
lunã tales stelle supra solem: quia cõstitute in altiori loco: licet non
sint per directũ supra: ita et dicte volte tote sunt supra apothecas
hoc est pro parte per rectã lineã pro parte aliter. Itẽ satis possunt
dici supra ꝓprie ex quo pars earũ est supra et cooperit eas prout si
dico arbor tua est supra fundũ meũ propria est locutio: licet nõ pen
deat tota arbor. prout ⁊ tangit Bar. in tractatu tyberiadis. in lib.
de insula in verbo ꝙ si ex vno latere. Et sic concurrunt verba et
6 mens. † Et maxime vltra p̃dicta mens: quia al's illa cõcessio vsus-
fructus volte que habet aditũ supra aliam apothecã esset inutilis:
quia sine aditu nullam vtilitatem afferret. l. binas edes. al's incip.
gaius. ff. de serui. vrba. p̃di. Et licet edibus legatis iter necessarius
censeatur etiam cõcessus: tamen secus si per contractũ inter viuos
concedantur. l. via. in fi. ff. de serui. rusti. predi. ⁊ l. in vendẽdo. ff. de
cõtrahen. emp. prout ⁊ not. doct. in dictis iuribus. ⁊ Bar. ⁊ doc. in
dicta. l. binas. ⁊ ideo si non cõcederetur dicta volta quatenus esset
supra apothecã non cõcessam cum aliũde nõ haberetur aditus illa
concessio esset de se inutilis sine dicto aditu. Et ex altero latere illa
pars alterius volte que ex altera parte est supra aliam apothecam
non cõcessam cum nõ habeat aditũ nisi per voltam que est. s̃. apo-
thecam cõcessam remansisset apud ipsos fratres cõcedentes inuti
lis. Que nõ sunt de verisimili mente ipsorũ contrahentiũ: itaq; cõ-
siderato etiam ꝙ dicte volte prius retinebantur per conductores
dictarũ duarum apothecarũ que fuerunt cõcesse ad fructandum ⁊
tote deputate fuerũt ad vsum dictorũ conductorũ: et sic dictarum
duarũ apothecarũ demonstratur etiã mens loquentiũ ⁊ disponen
tium ex vsu ⁊ consuetudine sua. arg. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j.
et. l. cum seruus. circa finem. ff. de cõdi. ⁊ demõstra. ⁊ l. sed iulianus.
§. quod dicitur. ad mace. ⁊ l. vel vniuersorum. ff. de pigno. acti. cum
concor. ⁊ sic multa nos artant in hanc interpretationẽ nec recedi-
mus a verbis: nam exponere que pro quatenus est impropriatio:
nam prout relatiuũ substãtie qui vel que differt nomine a dictione
quatenus. ita et proprie sumptum differt significatione. l. si idem
codicilli. C. de codicil. Restat itaq; cõclusio ꝙ dicte volte integre
veniunt in dicta concessione.   Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxiij.

1 ☞ Societas an cõtrahatur tacite cum pupillo maxime habente matrem promiscue facientem actus sociales attento ꝙ maior factus potest ratificare postea. nu. seq.
2 Societatis lucrũ cum pecunia cõmuni patrui et pupilli factũ nepotis factum an sit cõmunicandum vsq; ad. nu. 6.
Lucrum factum cum pecunia aliena an ascribatur partim pecunie ⁊ partim industrie. nu. seq.
3 Societatis lucrum quomodo diuidatur vbi est vnius pecunia et alterius industria.
4 Filiusfami. quesita patris pecunia vix contemplatione censentur profectitia.
5 Socius qui plus ponit ⁊ plus opatur plus de lucro debet pcipere.
6 Socius emens rem cõmuni nomine et soluens precium rei empte an presumatur facta dicta solutio de cõmuni pecunia vel propria.

¶ Consilium. ccxiij.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † Philippus decius de Mediolano cõsuluit
senis sup facto quorũdam fratrũ: sup pluribus dubijs sa
tis claris meo iudicio saltem quatenus ipse decidebat: inter cetera
allegando pro parte cõtraria ꝙ esset contracta societas subdebat
hoc videlz: nõ ob. ꝙ inter eos vnus erat pupillus quo casu inter-
uenientibus etiã quibuscũq; actibus nõ inducatur societas: quia
nõ potest esse etiã si expresse velit pupillus inire societatẽ vt decla
rat Bar. in. l. si societatem. §. altero. de admini. tu. ⁊ in. l. si patruus
cõmunia vtri. iud. ⁊ Ang. qui loquitur in pupillo infante: ita cõsu-
luit cõsi. lx. incip. ad hoc dicendũ est ꝙ pupillus in casu nostro ha-
bebat matrem tutricem: et ipsa potuit actus ꝓmiscuos cõmunio-
nis pro pupillo facere: ⁊ res adinuicẽ cõmunicare: ⁊ hoc modo po
tuit cum pupillo cõtrahi societas omniũ bonorum vt dicebat no.
Bal. in addi. ad tractatũ Bar. de duobus fratribus col. vj. versicu.
idem dico: sed cõtraria locũ habent quãdo cum solo pupillo fierẽt
tales actus ꝓmiscui: quia se nõ potest obligare. Secũdo licet esset
pupillus: ⁊ cum eo non valeret cõtractus tacite societatis: si tamẽ
respiciebat vtilitatem ipsius potest maior factus ratificare vt no-
tabiliter voluit Bal. in. d. addi. sequitur et latius probat Alexan.
de imo. consi. xlix. incip. mature ponderatis. col. ij. et consi. xxxvij.
incip. consideratis. his idẽ Petrus de vbaldis in nouello tractatu
societatis. in tertia parte. in principali in. ij. col. vbi limitat ⁊c.

¶ Subscriptio.

In nomine dñi nostri Jesu

2 christi. ¶ † Satis clare mihi apparent Petrophilippo
de Corneo. U. J. doctori de perusio conclusiones facte
per prestantem iuris doctorem dñm Philippũ deciũ vti fratrem
hono. Et per suam reuerentiã egregie et abunde cõprobate sunt:
adeo ꝙ sup eis non videtur fere opus elaborare. Nulli enim actus
reciproci ex themate eliciuntur qui tendant in societatẽ omnium
bonorum vel lucri ⁊ questus: ita ꝙ nihil adducitur ex quo elici possit
inita societas: ita ꝙ res est luce clarior qd nulla fuit inter dictos
fratres inita societas omniũ bonorũ vel lucri ⁊ questus. Quo fit ꝙ
exinde nulla lucra veniunt ratione societatis cõmunicanda prout
et concludit dñs consulens nõ insisto super re clarissima. Sed duo
vidẽtur dubia insurgere nõ multũ discussa per dñm consulentem:
quia presupponitur in themate ꝙ dictus Antonius habuit apud
manus suas. cc. flo. vel circa redactos ex p̃cio domus vẽdite cõmu-
nis inter eum ⁊ Martinũ pupillũ: ⁊ cum in themate dicatur ꝙ di
ctus Antonius diligẽter se exercebat in arte mercãtie est verisimi
le: licet in pũcto nõ exprimatur ꝙ dictos. cc. flo. trafficaret: ⁊ cũ eis
lucratus fuerit. Itẽ in themate p̃supponitur ꝙ dictus Antonius
postea accessit in curiã romanã cum florenis. c. de bonis patrimo-
nialibus: ⁊ sic de bonis cõmunibus: et ibi lucratus fuit. cccc. ita qd
est verisimile qd primo dicti. cc. floreni cõmunes iuuauerint dictũ
Antoniũ ad lucrandũ in patria: ⁊ successiue dicti. c. flore. in aliqua
parte causauerint dictũ lucrũ. cccc. flo. quia qñ quis trafficat cum
pecunia ⁊ lucratur pars lucri ascribitur industrie et pars pecunie
prout volũt Bar. Bal. ⁊ doc. in. l. cũ oportet. in prin. C. de bonisq;
libe. Bar. in tractatu suo. de duobus fratribus. ⁊ in. l. j. §. nec castrẽ
se. ff. de colla. bo. ⁊ in. l. illud. C. de colla. Bal. in aut. ex testamento.
in. x. c. C. de colla. ⁊ ibi Pon. idẽ Pau. de cast. in. d. l. illud. ⁊ specu.
in titu. de iudi. §. sequitur. versi. quid si alter filiorũ videtur potius
ascribere pecunie quatenus vult ꝙ si filiusfamilias negotiatur cũ
pecunia patris lucrũ totũ acquiritur patri tanq; quesitũ ex re pa-
tris: ⁊ idem voluit Bal. in. l. certũ. C. fami. hercis. itaq; lucrũ vide-
tur saltẽ pro parte ascribendũ pecunie: ⁊ ideo pars dicti lucri vide
tur ptinere ad dictũ Martinũ cum eius pecunia videat̃ pro parte
3 quesitũ. † Et dicit Bar. in. d. §. nec castrẽse. ⁊ in. d. l. illud. ꝙ de con
suetudine id qd quis lucratur cũ pecunia aliena dimidia attribui-
tur psone ⁊ dimidia pecunie: licet Bal. in. d. aut. ex testamento re-
prehendat Bar. dicens ꝙ Bar. loquitur de suo capite ⁊ non bene:
sed Bar. refert cõsuetudinem nõ dicit esse de iure: ⁊ in dicto tracta
tu de duobus fratribus aliter loquitur prout ⁊ aliter vult Bal. in
dicta aut. ex testamẽto dicẽs ꝙ remittitur arbitrio iudicis quãtũ
attribuatur pecunie: ⁊ cõsequẽter quãtũ industrie. qd ⁊ satis est de
intentione Bar. in. d. tractatu de duobus fratribus. Non em̃ esset
equũ ꝙ si vnus rudis ⁊ parũ industriosus trafficaret cũ. x. milibus
flo. paternis vel socij ⁊ multa lucraretur diuideretur lucrũ per me-
dium prout si trafficasset cum. c. flo. nec si vnus multũ industriosus
operaretur cũ centũ nũmis alienis fieret equalis diuisio lucri: put
si trafficasset cum mille nũmis: ⁊ ad ꝓpositũ nostrũ Specu. in ti. de
iudi. quarta parte. §. sequitur. versi. qd si isti. dicit ꝙ illud qd queri
tur cum pecunia mea vel occasione pecunie mee debet mihi resti-
tui: ⁊ allegãdo illud dictũ Spe. licet variet in versi. Ang. in cõsi. lx.
sm ordinẽ informis incip. morte dicti filij. col. ij. concludit ꝙ si pa-
truus lucrat̃ cũ pecunia cõi sua et nepotis lucra sunt cõicãda nepo
ti nisi quatenus attribuẽda essent operi ⁊ industrie: nam illud esset

precipuũ ipsius patrui sm eũ: ⁊ sm hoc pars lucri esset attribuẽda dicto Martino ratione sue pecunie. qd licet esset equũ: ⁊ si ex consumptione illius pecunie ipse Martinus passus fuisset aliqd dam num vel interesse pretẽderet de iure deberet illud sibi resarciri ꝓut et cõcludit idem Ang. in d. cõsi. lx. in fi. j. col. Et maxime hoc videtur dicendũ cum dicatur fuisse pecunia pupilli: nam mercãtie empte de pecunia pupilli efficiũtur pupilli. l. curator. C. arbi. tute. ⁊ l. ij. ff. quãdo ex fac. tu. prout in milite. l. si vt proponis. C. de rei ven. Et ex venditione illarum merciũ lucrum resultat. item dicit Ang. in dicto consi. lx. ꝙ tenetur ille patruus ad interesse ipsi nepoti: et similiter Bar. in d. l. titium ⁊ meniũ. §. altero. de administra. tuto. Tamẽ ꝙ lucrum factũ cum pecunia fratris debeat sibi tradi quicquid dicat Ang. non videtur verũ. Non eñ cauetur iure nec negotium aliquod inter fratres tunc geritur: ideo nõ oriatur inter eos actio. l. si in area. ff. de condi. indebi. ⁊ l. si me ⁊ titium. ff. si cer. peta. arg. sumpto a speciali. Et ex quo frater negotiatur suo nomine: si damnũ contigisset periculũ erat ipsius negotiantis cum pecunia pupilli vel alterius. Ideo decet ꝙ et cõmodum sit ipsius. arg. l. sm naturam. ff. de reg. iur. ⁊ l. manifestissimi. §. cum in scda ibi minime lucrum ad dñm peruenire. Ubi enim periculũ ibi lucrum ⁊c. C. de fur. ⁊ l. si id quod. §. si quem questũ. in fi. ff. cõmo. Et contrarium si nomine proprio negotiatur. s. ꝙ lucrũ sit propriũ negotiãtis cum pecunia cõmuni no. Bar. ⁊ Bald. in l. si patruus. C. cõmunia vtri. iu. ⁊ Bar. in d. §. altero. in ij. col. versi. quero quid si patruus. per dictam. l. si patruus. ⁊ per. l. cum duobus. §. fratres. ff. pro socio. et Bal. in addi. ad tractatum Bar. de duobus fratribus. in. j. q. circa gesta post mortẽ patris: nec empta ex pecunia pupilli queruntur pupillo nisi sint gesta per tutorẽ vel administratorẽ pupilli: ita loquuntur. d. l. curator. ⁊ d. l. ij. ad propositũ. s. allegate: secus si emãtur per non administratorẽ per. l. filie. ff. de solu. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. et idem Bar. in d. §. altero. ⁊ in d. l. si patruus. ⁊ Bal. Ang. ⁊ Saly. ⁊ Rapha. ful. C. de rei ven. in. l. si vt ꝓponis. ⁊ est cõmunis opi. ideo cum dictus Antonius non esset administrator dicti Martini pupilli: ideo empta ex pecunia pupilli per dictũ Antoniũ facta fuerunt sua propria: ideo lucratus fuit ex rebus suis non ex pecunia pupilli. Et si fuisset administrator pupilli: licet mercãtie empte ex pecunia cõmuni fuissent facte cõmunes: tamẽ precium redactũ ex dictis mercãtijs venditis nomine ꝓprio per ipsum Antoniũ fuit factũ ipsius Antonij quia preciũ redactũ ex venditione quã facit tutor de re pupilli per eum nomine suo vendita efficitur ipsius tutoris non ipsius pupilli vt est tex. in d. §. altero. ⁊ ibi not. Barto. ⁊ in d. l. si patruus. vbi dicit ꝙ ideo si fuisset tutor ⁊ cum pecunia pupilli vel cõmuni proprio nomine negotiatur lucrũ prime mercãtie empte cũ dicta pecunia efficitur pupilli pro rata sue pecunie: sed alie merces empte ex pecunia redacta ex primis mercibus nõ efficiuntur pupilli sed administratoris nomine proprio negotiantis. sm eum: qd ⁊ dixit Bal. in d. addi. ad tractatũ Bar. de duobus fratri. Et cum dicti primi. cc. flore. fuerunt sm p̃supposita in themate redacti ex venditione cuiusdam domus: si dicta domus fuit per dictum Antoniũ vendita nomine proprio vel simpliciter etiam ex hoc capite prime merces nõ fuissent facte pupilli: ⁊ idem circa dictos centũ flore. quos secũ detulit in curiam romanã: licet aũt vltimum medium nõ militaret in facto remanent alia. s. deducta. Ex his deducitur ꝙ dictũ Ange. in d. suo. lx. cõsi. non procedit quatenus dicit ꝙ lucrũ factum per patruũ cum pecunia sua et nepotis pupilli est cõmune: quia lucrũ resultans ex pecunia vel occasione pecunie mee est meũ: quia regulariter loquendo est falsum ex quo empta cum pecunia mea nõ sunt mea: vt. s. deduxi: et ꝓbatur in. l. si ex pecunia. C. de rei ven. ⁊ in. l. ex pecunia. C. de iure dot. ⁊ in d. l. si patruus. ¶ † Nec ob. auctoritas Specu. quã Ang. allegat: quia dictũ spe. potest intelligi sm terminos de quibus tractat. s. in filijs cõstitutis sub patria potestate: nam verũ est ꝙ quicquid queritur per filiũfamilias cõtemplatione patris vel ex substantia seu pecunia seu re paterna censetur profectitiũ ⁊ acquiritur patri. insti. per quas ꝑsonas no. acqui. §. j. ⁊ d. l. cum oportet. in prin. Et ita procedunt ea que habẽtur per doct. ibi: ⁊ d. aut. ex testamento. et in d. l. illud. ⁊ in d. l. certum. ⁊ in alijs locis. s. in contrariũ adductis. licet Ponta. in d. aut. ex testamento etiã in filiofa. idẽ dicit. s. ꝙ si negotiatur nomine ꝓprio cum pecunia patris lucrũ sit propriũ ipsius filij in totũ: sed quicquid sit in patre et filiofa. in alijs videtur clarũ per predicta. Et sic in hac parte remanet clara cõclusio dñi consulentis: quo ad omnia lucra facta per dictũ Antoniũ sua industria: licet iuuante etiã pecunia cõmuni: nõ sunt cõmunicanda fratri in aliquo per predicta: nec p̃supponitur qd dictus Martinus fuerit passus aliquod damnum ratione negotiationis predicte facte per Antoniũ cum pecunia sua: ideo nõ insisto circa aliud quod tangit Ang. in d. suo cõsi. lx. † Illud etiã constat ꝙ etiã si fuisset cõtracta societas tacite vel expresse inter dictũ Antoniũ et Martinũ lucra nõ deberent diuidi pro virilibus: sed maior portio esset attribuenda Antonio ratione sue industrie quã et operarũ quas ipse ⁊ non Martinus posuit in societate. Nam lucra debẽt attribui opere et pecunie: prout. s. in cõtrariũ deducebatur probatur in. l. si nõ fuerint. §. ita coiri. ff. pro socio. ⁊ natura societatis lucri et questus est ꝙ qui plus ponit in societate maiorẽ partẽ postea lucratorũ debet ꝑcipere: quia partes debent equales ꝓportionabiliter ad capitale prout sentit glo. interlinearis in verbo equales institu. de socie. in prin. ⁊ hoc voluit Nico. de mat. vt refert Bal. in l. j. in. iiij. q. C. pro socio. qui idem tenet ⁊ idem firmat Saly. in. l. mutius. in. vj. q. ff. eo. titu. non autem oportet insistere cum societas nõ fuerit tacite vel expresse cõtracta. ¶ † Scdo in themate dubitatur: an per allibramentum illi. cccc. flor. qui in curia romana suplucrati sint cõmunicati vel censeantur cõmunes vigore statuti Senensis disponentis ꝙ si fratres oẽs aliquas res allibrassent in allibramento cõmunis nullus eorũ audiatur dicens ipsas res nõ esse cõmunes: ⁊ idem per omnia in alijs ꝑsonis que fecissent librã cum alijs ꝑsonis vel separatim ⁊c. videtur ꝙ dicti. cccc. flo. descripti in estimo dictorũ duorũ fratrũ censeantur esse cõmunes. Nec possit per Antoniũ cõtrariũ allegari vigore dicti statuti dñs consulens pro hoc statuto allegat ꝙ idem est de iure cõmuni. s. ꝙ allibrãtes simul vna cẽsentur cõmunicasse. ꝓut vult no. Bar. in. l. rura. C. de cõmuni agro deser. lib. xj. vbi formaliter dicit no. hanc legẽ cõtra fratres qui nomine ꝓprio fecerũt emptiones p̃diorũ postea talia bona reperiũtur descripta cõmuni nomine in catastro. Ex hoc eñ alijs fratribus dominiũ est acquisitũ ad hoc etiam tex. ⁊ ibi Bal. in. l. censualis. C. de dona. vbi Bal. dicit per illũ tex. ꝙ si res tua me sciente ponitur in meo catastro dominiũ mihi queritur. idem cõsuluit Pe. de perusio in consi. incip. factũ sic ꝓponitur apparet in catastro. idem Lud. ro. in cõsi. ccxcj. col. iij. itẽ Petrus Matthei de vbal. in tractatu suo de soci. in tertia parte prin. co. x. Nam allibramentũ est factũ per ipsos fratres: ⁊ in eodẽ allibramẽto sunt allibrati dicti. cccc. flore. ⁊ maxime cum dicat statutũ si fecissent librã cum alijs ꝑsonis vel separatim. Et sic ex quo in allibramẽto cõmuni dicti. cccc. floreni sunt allibrati videtur militare dicta municipalis cõstitutio: quia non videtur obstare qd dictus Antonius dixit in allibramento: e io Antonio ho. cccc. flo. insul bãcho per mio capitale. Et sic separatim videtur ponere dictos. cccc. flo. tanq̃ suos nõ tanq̃ cõmunes cum distinxerit dictos. cccc. flo. ab alijs bonis pro cõmunibus: ⁊ cõmuniter allibratis. Cum statutũ videatur ꝓuidere etiã hoc casu qñ separatim vna res allibratur ab vno. Istud eñ videtur importare illud capitulum vel separatim: ⁊ maxime quia illa verba io Antonio ho nel fondeco. cccc. floreni per mio capitale: possunt intelligi ꝙ habebat in fundico pro. i. nomine sui capitalis: tũ de bonis cõmunibus habebat: tamẽ ipse quia suo nomine trafficare faciebat ⁊ erant descripti pro suo capitali. Et forte hunc respectũ habuit dñs consulens qui hũc articulũ omittit: licet tãgatur in themate. Quicquid aũt sit de eius mente. Tamẽ premissis nõ obstãtibus: puto cõtrarium tenendũ: nam ex quo. s. per dñm cõsulentem est conclusum ⁊ recte probatũ ꝙ dicti. cccc. floreni q̃siti fuerũt dicto Antonio ⁊ nõ erant cõmunicandi dicto Martino: nec forte attẽto patrimonio ⁊ industria Martini ⁊ ipsius Antonij est verisimile ꝙ alij. cccc. floreni fuerint ad manus dicti Antonij peruẽti maxime cõmunes inter eos: non est p̃sumendũ ꝙ dictus Antonius voluerit iactare suũ. l. cum de indebito. ff. de ꝓba. Esset enim quedã tacita donatio que non presumitur qñ potest alia cõiectura excogitari. l. si cum aurũ. ff. de solu. l. solutũ. §. qui reprobos. ff. de pig. act. ⁊ l. cõtra iuris. §. fi. ff. de pac. ideo dicta allibratio nõ censetur in dubio facta animo donãdi: nec interpretari vt. cccc. flo. ꝓprij ipsius Antonij censeantur cõmunicati fratri. ꝓprij enim p̃sumuntur ex quo vt suos retinebat ⁊ trafficabat: quia ex possessione p̃sumitur dominiũ vt per Inno. in c. olim. de priui. per moder. in rub. ff. de no. ope. nũ. ad hoc. l. sicuti. §. si queratur si serui. vẽdi. vnde dicit Bar. ꝙ qui soluit preciũ pro re empta cõmuni nomine vel pro expẽsis alteri factis cẽsetur expo suisse pecunias suas: vt late. s. deducit dñs cõsulens nõ insisto. qd non ex alio nisi vigore dicte p̃sumptionis. Spe. aũt dicit ꝙ recurrendum est ad cõiecturas: ꝓut ⁊ habetur in. l. cum oportet. in prin. de bonisqꝫ lib. prout Specu. dicit in ti. de iudicijs. quarta parte. §. sequitur versi. vt aũt. ⁊ refert ⁊ videtur sequi Bal. in cõsi. mihi. lxxxj. incip. vnus vcꝫ Joãnes. Cõiecture autẽ sunt pro Antonio ex quo p̃supponitur ꝙ ipse erat diligẽs ⁊ industriosus in exercitio mercature: ⁊ p̃supponitur ꝙ in curia romana lucratus fuit. cccc. flo. ideo est verisimile ꝙ illos quos habet in traffico quẽ facit proprio noĩe et habet pro suo capitali sint sui: ⁊ hoc clarũ: et dicta descriptio in libra idem demõstrat: nam ex quo separat istos. cccc. flo. a bonis cõmunibus datur intelligi ꝙ nõ assignabãtur in libra dicti. cccc. flo. pro bonis cõmunibus: sed vt ꝓprijs dicti Antonij: ita qdẽ innuũt verba. Si eñ fuissent cões dicti. cccc. flo. fuisset cõtinuato sermone. Item. cccc. flo. liquali tieni Antonio dicto per suo capitale nel fondeco. Et tunc posuissent in libra ambo fratres. videlꝫ Antonius ⁊ Martinus: sed ex quo separauit istos. cccc. flo. ⁊ per diuersum modum loquendi: quia vt arbitror circa bona cõmunia verba assignationis dirigebãtur ad vtrũqꝫ: ⁊ assignabãtur ab vtroqꝫ fratre. Sed subiungẽdo e io Antonio ho insul bancho. cccc. flo. per mio capitale ipse solus cẽsetur ponere in libramẽto cõis non oẽs prout loquitur primũ rñsum statuti. secus ergo a cõtrario sensu ꝓbatur in dicto

dicto principio statuti si omnes fratres nō allibrauerint: sed istos cccc. florenos: vnus frater allibrauit. vcʒ Antonius nō etiā Martinus igitur dictū principiū statuti non ob. Antonio: ⁊ illud solum principiū loquitur de fratribus sequēs respōsum loquitur de alijs psonis: ita ꝙ illud verbū separatim posset euitari dicēdo ꝙ loquitur in alijs psonis non in fratribus primū respōsum loquēs in fratribus loquitur per verbū omnes qđ est vniuersale collectiuū non particulare neqꝫ distributiuum vt per Barto. in. l. hoc articulo. de heredi. insti. per glo. ⁊ Bar. in. l. si pluribus. de lega. ij. per eundem Bar. in. l. mechis. ff. de iure fisci. Et ideo cōuenit verbo omnes qđ vnus solus separatim allibrauerit. Et insup esset absurdū ꝙ statutum disponeret ꝙ si vnus allibrauerit ipse nō possit dicere esse suā propriā ⁊ non aliorū sed ꝙ alij prohibeātur dicere non esse suā. statuentes eñ forte volētes trahere quēlibet ad faciendū sibi libram voluerūt inducere ꝙ libra pbaret pro allibrantibus: ⁊ ideo disponit ꝙ si omnes simul allibrant probetur res allibrata cōmunis et nullus eorum possit cōtrarium asserere ⁊ dicens non audiatur. Si autem vnus separatim sibi allibrat nullus alius possit dicere non esse suam si non reperiatur posita in alia libra vel datium inde soluat: ita ꝙ istud statutū ita intellectum potius facit pro Antonio quam contra: ita ꝙ sibi iudicio meo nullatenus obstat: si alia interpretatio a consuetudine nō sit data cum cōsuetudo sit optima legum ⁊ statutorum interpres. l. cum de interpretatione. de. ll. ⁊ c. cum dilectus. de cōsue. in ceteris autē dubijs seu quesitis acquiesco dictis per prefatum dominū consulentem ipsius decisionibus inherens quaset claras arbitror. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxiiij.

1 Renūciatio per sororem de bonis paternis ⁊ maternis facta fratri promittēti dotem in qua est lesio excessiua renūciantis cum iuramento nō tollit quominus petita absolutione agat petitione hereditatis. per totum.

Alienare minor prohibetur etiam cum decreto nisi iusta interueniat causa que partim dicitur dos sororis aut matris.

2 Restitutio in integrum an detur aduersus contractum iuratum absolutione petita vbi interuenit lesio minor dimidia. nu. 4.

3 Renuncians exceptioni doli mali an perdat remedium lesionis enormis. nu. seq.

4 Iuramentū nō impedit ꝙ vbi est magna lesio nō petat absolutio.

5 Renunciari an liceat enormi lesioni.

6 Decretum iudicis facit in dubio cessare doli presumptionem.

7 Contractus rescinditur etiam iuratus lesione enormi que causat doli exceptionem iuramenti tamen absolutione prehabita. nu. 4.

¶ Consilium. ccxiiij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Uiso puncto ⁊ copia instrumēti videtur prima facie dicendum ꝙ dicta dña Francisca sit exclusa ab omni iure petendi aliquid de bonis paternis maternis vel fraternis. Cum de illis fecerit finē et refutationē dicto Ugoni suo fratri interueniētibus omnibus solēnitatibus a iure cōmuni vel municipali reqsitis ex quo interuenit decretū iudicis auctoritas curatoris cōsensus proximiorū cōsanguineorū ⁊ viri: ⁊ insup licet de iure minores prohibeātur alienare bona immobilia etiā cum decreto iudicis et auctoritate curatoris nisi interueniat iusta causa put est es alienū. l. ob es. C. de predijs mino. nō alie. et. l. j. in prin. cum si. ff. eo. ti. tamē interuenit causa dotis ppter quā bona immobilia per minorē alienari possunt. l. lex que tutores. C. de admi. tu. ⁊ no. glo. in. d. l. ob es. ⁊ insup interuenit iuramentū per qđ iuramentū validantur alienationes immobiliū factas per minorē etiā sine dictis causis ⁊ sine solēnitatibus al's requisitis: vt in auť. sacramēta puberum. C. si aduer. vendi. ⁊ facit. c. cum cōtingat. de iureiur. ⁊ c. ꝙuis. de pactis. in. vj. Et ideo nō oportet multū insistere: an ipse contractus citra iuramentū fuisset validus de quo esset hesitandū. 2 † Tamen ex quo interuenit iuramentū siue al's esset validus siue inualidus ppter iuramentū validatur per. d. auť. sacramēta. ⁊. d. c. ꝙuis. et. d. c. cum cōtingat. licet posset forte colorate instari ꝙ intersit id inuestigare: quia vbi al's valuisset tunc sublata virtute iuramenti mediāte absolutione remaneret contractus de se validus vbi vero cōtractus esset de se nullus pōt dici ꝙ sublato iuramēto per absolutionem sequatur rescissio cōtractus qui validabatur sola virtute iuramenti prout hec videntur sentire Joan. cal. ⁊ Pau. de leaz. in quodā eorū consilio prout refert Panor. in. d. c. cum contingat. in xij. col. tamē id non est expeditū quia Ange. in quodā suo consi. qđ incipit dña Catherina tenet ꝙ vbi cōtractus firmatur iuramento non pōt quis venire cōtra cōtractū: licet per superiorē absoluatur a iuramēto: quia actus est de se validus propter interpositionem iuramēti. Et hoc casu absolutio solum operatur ꝙ absolutus non incidat in periuriū. Non aūt annullat contractū secus vbi iuramētum nō firmat contractū sed solū ligat. ꝑm eum: quare al's legendo dictā auť. sacramenta puberū. dixi esse distinguendū ꝙ quandoqꝫ contractus nō firmatur iuramēto: sed sustinetur eo respectu: quia contrahens artatur timore periurij ad seruandū contractum: licet inualidū vt in terminis capituli debitores. de iureiur. Quandoqꝫ autem cōtractus erat de se validus: sed aduersus eum cōpetebant iuris remedia que tollūtur per iuramentum: ⁊ tunc dicta remedia non tollūtur: ita ꝙ iuramentū solū tunc tollit resti. in integ. ⁊ tunc absolutione petita possit peti resti. in integ. vt latius prosequitur in. d. auť. sacramenta pube. tamen istud de resti. in integ. non puto pertinere ad presentē consultationē: qm̄ non puto intra tempus cum sint. xx. anni cum dimidio ꝙ cōtractus fuit celebratus et ipsa cōtrahens erat tunc nubilis etatis: licet posset attētari ꝙ ex quo erat impedita petere restitutionē in integ. propter timorē periurij. l. j. C. si aduer. ven. tempus illud quadriennij dati ad petendum restitutionē in integ. cum ab initio sit vtile. l. fi. C. de temporibus in integ. resti. nō censeatur elapsum nisi a tēpore remoti obstaculi. Quod esset summe notandū si procederet: nō tamen approbo nec reprobo pro nunc. Solū imminet dubitatio: an ratione enormis lesionis dictus cōtractus aut virtus iuramenti reddatur inutilis: seu detur remediū aduersus dictū contractū: ita iuratum. Circa ꝙ videtur dicendū ꝙ non ea ratione: quia iuramentū tollit remediū resti. in integ. l. j. C. si aduer. ven. ⁊ restitutio in integ. nō datur pro parua lesione. l. scio. ff. de in integ. resti. titu. generali: ergo magna lesio nō impedit virtutē iuramenti. item in. d. c. ꝙuis. de pac. in. vj. cōtingit multotiens ꝙ mulieres grauiter decipiūtur. Et procedit ille tex. etiā si renūciantes nihil haberent prout ibi volūt Jo. and. et Dominicus de sancto gemi. ⁊ sic si leduntur in toto eo ꝙ renunciant: fortius si in parte prout cōtingit hoc casu. Itē ⁊ tertio deducitur. Quia vbi est lesus vltra dimidiā iusti precij iuramētum supplet. Licet eñ quis sit lesus vltra dimidiā iusti precij: tamē si iurat seruare contractū tollitur remediū. l. ij. C. de rescin. vendi. ⁊ c. cum dilecti. ⁊ c. cum causam. de emp. ⁊ vendi. prout volunt glo. Bar. et Bal. ⁊ doct. cōmuniter in. d. l. ij. ⁊ glo. ⁊ doc. cōmuniter in. d. c. cum causam. ⁊ glo. in verbo custodiātur. in fi. in auť. sacramēta pube. C. si aduersus vendi. ⁊ doc. ibi qđ videtur pcedere nō solū in maiore: sed etiā in minore si iurauit non venire cōtra ratione minoris etatis vel alia ratione prout sentit glo. in. d. l. ij. ꝙ ⁊ volunt ibi Bar. ⁊ doc. ⁊ glo. in dicto verbo custodiantur. ⁊ Ang. ⁊ Saly. ibidē. ⁊ doc. in. d. c. cum causam. ⁊ Jmo. in. d. c. cum cōtingat. col. xxviij. sed non videtur dubium ꝙ lesio vltra dimidiā iusti precij sit enormis lesio: ideo ex hoc videtur ꝙ dicta renūciatio non vitietur ratione enormis lesionis nec veniat dicta de causa rescindenda. 3 † Et insup potest renunciari exceptioni resultanti ex enormi lesione vt inquit Bar. in. d. l. si quis cum aliter. de verb. obli. sed dicta dña renunciauit exceptioni doli mali: vt patet ex serie instrumēti: ideo videtur renunciasse exceptioni que resultat ratione enormis lesionis que est exceptio doli mali: vt in. d. l. si quis cum aliter. Item decretum iudicis videtur ꝙ faciat cessare presumptionem doli per. l. j. cum sua glo. C. de predijs curi. lib. x. ⁊ dicit Bar. in. d. l. si quis cū aliter.

4 ¶ † His tamē non ob. contrariū puto de iure respondendū: nam in puncto presupponitur qđ ipsa Francisca erat heres patris ex persona sua ⁊ sui fratris ordinis minorum pro dimidia: et ꝑm hoc erat dña rerum hereditariarū pro dimidia ascendente ad estimationem mille flo. ⁊ ipsa recepit in dotem. ccl. ⁊ sic solūmodo quartā partem: ⁊ per consequens fuit lesio nedū enormis vltra dimidiam iusti precij que reputatur magna lesio: adeo qđ causat remedium rescissiuū contractus. l. ij. C. de rescin. vēdi. ⁊ c. cum dilecti. ⁊ c. cum causam. de emp. ⁊ vendi. ⁊. l. si quis cum aliter. de verb. obli. sed etiā longe maior: quia lesio in triplo: ⁊ tantofortius quanto renunciauit etiā bonis maternis ⁊ omni alie successioni per illa verba ⁊ generaliter de omnibus bonis que occasione alicuius defuncti vel quocūqꝫ iure ⁊c. quibus renūciauit ⁊c. Quādo autem est excessiua lesio tunc est dolus re ipsa. d. l. si quis cum aliter: ⁊ quādo est dolus re ipsa: quia viget enormis lesio tunc non videtur ꝙ iuramentum adeo liget quin possit peti absolutio a iuramento et postea veniri contra: nam prout dicit. d. Anto. in. d. c. cum cōtingat quarto casu suo principali si nō arguitur aliqua deceptio que habeat annexū dolū saltē presumptū nullum remediū cōpetit contra iuramentū: sed vbi lesio esset enormis tunc iurās habet remedia veniendi contra ad hoc no. per glo. in. c. veniens. et in iuribus ibi allegatis. de iureiuran. quia in enormi lesione presumitur dolus ⁊ subest causa presumēdi. l. omnes. §. lucius. de his que in frau. credi. ⁊ idē firmat Pe. de ancha. in repe. canonū in. xj. q. col. lxxvj. nam ꝑm eum iuramentum nō debet esse iniquitatis vinculū cañ. inter cetera. xxij. q. ij. et extra. de iureiur. c. et si christus. Item paria sunt inesse dolum ex proposito ⁊ dolū re ipsa. l. si quis cum aliter. de verbo. obli. ⁊. l. ij. §. circa. de excep. do. ꝑm do. Anto. qui cōcludit ꝙ dicta auť. sacramenta pube. ⁊. d. c. cum cōtingat. ⁊. d. c. ꝙuis. nō habent locū quando interuenit dolus re ipsa cuius verba satis placent Panor. put ipse dicit in. d. c. cum cōtingat col. xxvj. vult autē Pe. de ancha. ꝙ iuramentū liget tamē possit peti relaxatio seu absolutio a iuramēto: ita respōdens ad id qđ dicit Jo. and. post Jaco. de bel. in addi. Spe. in ti. de sententie prola. §. vt aūt. ⁊ in titu. de resti. in integ. §. j. ad fi. prime col. sed do. Anto. vult ꝙ nō astringatur iuramēto: ita ꝙ nō sit necessaria absolutio: qꝛ dolus re ipsa ⁊ dolus ex proposito

videtur exceptus a iuramento facit.c. quintauallis. vt latius per eum cuius dicta in effectu ibi sequitur Panor. colū.xxxj.et.xxxij. ea ratione quia presumitur dolus: vt ibi latius per eum. siue ergo non liget iuramentum siue liget ⁊ possit peti relaxatio ⁊ absolutio habemus propositū. ⁊ licet Jmo.in.d.c.cum cōtingat.multa adducat in contrariū cōfutando rationes. d. Anto. tamē dicit ꝙ negari nequit quin articulus attētis rationibus que hincinde adducuntur: ⁊ rñdet ad rationē ꝙ in integ.resti.non datur pro leui lesione: sed pro graui seu enormi.l.scio.ff. de in integrum resti. nam leuis lesio aliter sumitur in terminis.d.l.scio. ꝺm eum: qui videtur velle ꝙ in minore muliere ⁊ rustico iuramentū non tollat remediū causatum ex enormi lesione prout est illa que excedit dimidiam iusti precij: ⁊ ita videtur limitare opi.glo. ⁊ doct. que habet ꝙ iuramentum tollit remediū.l.ij.C.de rescin.vendi. prout habetur in ea.l.ij. et de emp. ⁊ ven.c.pe. Cum itaq; in casu nostro simus in muliere ⁊ minore: lesio de qua agitur respiciat non solum dimidiā iusti precij: sed etiā totum preciū videtur cōcludendū ꝙ possit peti per ipsum iurantē absolutio a iuramento. Nec ob. rñsioni date.s. ⁊ per Jmo. in.d.c. cum cōtingat.ad.d.l.scio. de in integ.resti.l.j.C.si aduersus vendi.pig. que requirit grauem lesionē vt cōcedatur resti.in integ. quia est speciale in illo casu prout sumitur ex dictis doc.ibi. ⁊ Bar. et Bal.in.l.ij.eo.ti. ergo regulariter contra prout ⁊ ipsi volunt ad hoc.l.j.ff. ad muni. ⁊.l.j.C. de thesau.lib.x. Preterea licet magna lesio requiratur: prout dicit ibi tex. nō tamē videtur ꝙ requiratur quod sit tanta lesio ꝙ excedat dimidiā iusti precij seu equipolleat lesioni dimidie iusti precij. paruū enim et magnū sumitur arbitrio iudicis ꝺm subiectā materiā. arg.l.j.ff. de iure delibe. qualitercūq; sumatur ibi magnū et paruū non est vis ad hoc propositū cum vt dixi sit ibi speciale. in materia aūt nostra potest sumi enormis lesio pro illa que in aliquo excedit dimidiam iusti precij quo casu multi tenēt ꝙ iuramentū prouideat aduersus dictā lesionem ⁊ est cōmunis opi.glo. ⁊ docto. quā tamen Jmo. limitat: vt.s. ꝙ non procedat in minore muliere ⁊ rustico. Et in ista enormi lesione procedat opi. eorū qui volunt ꝙ enormis lesio nō impedit vires iuramēti. Item potest sumi enormis lesio pro multū plus excessiua: puta quia excedit tertiā vel saltem quartā iusti precij hoc est quia nō datur tantū vni quantū est tertia vel quarta pars iusti precij prout cōtingit in casu nostro quo casu loquūtur Bal. in corpore.d.aut. sacramenta pube. hoc est in.c.j.§. sacramēta. de prohib.feu.alie. per Fede.col. x. ⁊ ita procedat eorū opi. ⁊.d. Anto. ⁊ Panor. ⁊ sequaciū ⁊ Uincē. et Jo.and. ⁊ aliorū: ⁊ ita sepius consului: vz. ꝙ vbi cadit tam enormis lesio iuramentū non astringit saltē petita absolutione a iuramento que eo casu debet concedi ad cautelā si non est necessaria: ⁊ ita hic perusie in causa in qua fui aduocatus vidi consultū per clarissimos preceptores meos ⁊ patres obseruādos dominū Joannē petrutij de nobilibus de monte sperello et dominū Benedictū de bñdictis integerrimos ⁊ recti iudicij cōsultores. Nec ob.d.c. ꝗuis. et qd ibi dicunt Jo.and. ⁊ Domi.s. ꝙ procedat etiam vbi nihil est datū in dotem: quia rñdetur primo ꝙ nōnulli tenent cōtra prout et sunt Richar. ⁊ Bartholo. de saly.in.l.pactū dotali.C.de colla. ⁊ videtur de mente Rapha.fulg. ibi ⁊ profecto hec pars videtur iuuāda ea ratione: quia mulieres cupiūt nubere et nupte fortius mitti ad maritum: ⁊ turpe est ⁊ verecūdantur illud postulare vel nubere vel nupte ire ad maritū sine deliberatione suorū: qui plerūq; impedirent vel procrastinarent si mulieres nō implerent eorū votum: ⁊ puelle propter reuerentiā ⁊ propter hanc causam ⁊ nōnunq̄: quia parū intelligūt trahūtur ad faciendū quicquid sui postulant: que etiam cōtingere de facili potuerūt in casu isto. Dato autē ꝙ dictū Jo.and. ⁊ Domi. militaret nihilominus non obstat: quia tunc in effectu est quedā donatio in qua nō censetur semp lesus qui donat: nam inquit dñs. Beatius est dare quā accipere.c.cum marthe. de celebra.missa. ⁊.xvj.q.j. p̄dicator. Et quando quis donat nō habet recōpensam scit quid facit non ita decipitur prout qñ dat propter recōpensam non cōdignam: quia pōt credere ꝙ nō sit tāta disproportio: ⁊ nō ita de leui trahitur quis ad gratis cōcedendū vel renūciandū: prout ad renūciandū propter recōpensam in qua de facili potest ledi facit.l.si ego.ff.ad velle. ¶ † Nec ob. ꝙ potest renūciari enormi lesioni: prout vult Bar.in.d.l.si quis cum aliter. de verbo. obli. in casu isto non est renunciatū enormi lesioni: ⁊ licet sit renunciatum exceptioni doli mali: tamen trahitur ad modicā lesionem non ad magnā lesionem prout cōcludit Barto.in.d.l. si quis cum aliter. Et si traheretur ad magnā lesionem nō est verisimile ꝙ traheretur ad maximam prout al's dicunt do. Anto. et moderni in.c. quintauallis. de iureiur. ꝙ promittens non venire contra ratione enormis lesionis poterit venire contra ratione enormioris lesionis: ista aūt lesio nedū est enormior: sed est enormissima merito ⁊c. et facit qd not. Bar.in.d.§.idem quesijt: ea eñ facilitate qua inducitur ad cōtrahendū inducitur ad renunciandū. † Nec ob. ꝙ interuenit decretū ⁊ decretū facit cessare presumptionē doli ⁊c. vt.s. in cōtrarium dicebatur: quia Jmo.in.d.l. si quis cum aliter. dicit qd decretū facit cessare presumptionē lesionis ⁊ cōsequenter delere et successiue sequitur ꝙ et presumptionē doli ex proposito resultantis ex enormi lesione: tamē potest probari contrariū si probatur enormis lesio: ⁊ cōsequenter probatur presumptiue dolus ex proposito: ideo dicta p̄sumptio causata ex interpositione decreti non operatur. Et maxime quando nedum est enormis: sed enormissima lesio prout est in casu nostro. † Nec ob. si diceretur ꝙ contractus sine iuramento est de se validus: nam potest hoc negari: quia nō suberat causa dotis in faciendo tam excessiuā renunciationē: ⁊ dato ꝙ valeret nihilominus propter tam excessiuā lesionem causatur exceptio doli per.d.l.si quis cum aliter. nam potest dicta.d. Frācisca intentare petitionē hereditatis ⁊ si opponitur de dicto contractu replicabitur de dolo re ipsa ⁊ de p̄sumpto dolo ex proposito ex quibus et altero eorū causatur replicatio doli per.d.l.si quis cum aliter. nihil enim aliud est replicatio nisi exceptio competens actori aduersus exceptionē.l.ij.§.j.ff.de excep. itaq; exceptio doli cōpetit hoc casu aduersus stipulationē de non petendo. Dictus eñ cōtractus nō transfert ius cōpetens ipsi mulieri in ipsum stipulantē: sed causat exceptionē aduersus ius actricis que pmisit: item causat actionē vt nō petat vigore stipulationis. Ita sonāt verba: que verba sunt interpretanda contra stipulantē.l.quicquid astringende. de verb. obli. ⁊ in.l.veteribus.ff.de pac. facit.l.si pro fundo.C.de trāsac. vbi dimittēs rem ex trāsactione nō trāsfert suū ius in reū possidentē: prout ibi habetur: ideo sublato vinculo iuramēti vel ipso iure vel mediāte absolutione a iuramēto siue cōtractus sit al's validus siue validatus iuramēto cōpetit dicte Francisce ius petēdi dicta bona que renūciauit et si opponit̃ de cōtractu replicabitur ꝙ dolo petit seu excipit. Exceptio eñ censetur sua petitio.ar.l.j.ff.de excep. ⁊.l. in exceptionibus.ff. de proba. a qua exceptione solū repellebatur propter iuramentū. Et sic militant que.s. dixi circa principiū super dictis Jo.cal. Pau.de leaz. Ange. ⁊ Panor. Posset etiā attētari qd non fuit iuratū non venire cōtra sed restrictū ad non veniendū contra ratione minoris etatis: licet premittantur verba generalia aliqua ratione vel causa de iure vel de facto: tamē immediate subditur pretextu minoris etatis ⁊ verba illa postea posita referēda videntur ad omnia p̄cedentia ⁊ illa omnia restringere.l.talis scriptura.de leg.j.l.iij.§.si filius.de libe. ⁊ posthu.c.scdo requiris. ⁊.c.inquisitioni.de appel. et sic restringere vidētur illa verba aliqua ratione vel causa.s. p̄textu minoris etatis vel petendo resti.in integ. vel dicendo tex.ipso iure nullū: ⁊ verba sequētia necnon sub pena piurij p̄stiti iuramenti nō obstent: nam qui venit contra ratione minoris etatis incidit in periuriū.l.j.C.si aduer.vēdi. ⁊ sic in penā periurij: et sic illa duo habeāt cōcurrere: ⁊ facit quia verba cōtractus interpretantur cōtra eum pro quo facit contractus ⁊ qui vult ex verbis iuuari.l.labeo. ⁊.l.si in emptione.in prin.ff.de cōtrahē.emp. et que ibi dicūtur pro solutione illorū iurium que inuicem aduersantur. et.d.l.veteribus. ⁊.d.l.quicquid astringende. ⁊ si hoc esset nō obstaret in aliquo iuramentū hoc casu quo nō venitur cōtra ratione minoris etatis: licet hoc vltimū tolerari possit: tamē aliter nō firmo: nec expedit: quia militat aliud mediū.s. firmatum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxv.

1 Diuisoriū iudiciū an requirat ꝙ exprimatur causa specialis cōmunis vel sufficiat deducere ꝙ ad actorē pro indiuiso pertinet iure dominij vel quasi. per totum.

Responsio per verbum credit ita p̄iudicat prout precisa confessio quo ad omnia articulata.

2 Respōsio simplex refertur ad id quod principaliter deductum est non ad qualitates ⁊ ad alia que incidenter propter aliud demōstratiue proferuntur.

3 Negatiua rei ⁊ ecōtra an actor vel reus possit niti vt quando vnus ponit vnum alter vero negat vel ponit aliud.

4 Responsiones seu assertiones partium sunt ita concordande pro vt testium dicta gratia periurij euitandi.nu.seq.

5 Aditio ab intestato nō facit quē heredē vbi est heres ex testamēto.

Periurus in propria cā an repellatur vel priuet̃ vtilitate sue cause.

6 Presumptio que versatur circa factum proprium non que circa alienum debet allegari.

7 Iudex non potest supplere exceptionem cum actione concretam.

Pactū de reuendēdo est facti ex quo oritur obligatio ad interesse in non adimplendi conuenta.

Obligatio facti nō astringit quem ad illud factū sed ad interesse.

¶ Consilium.ccxv.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Uiso ⁊ diligēter percūctato toto processu agitato inter coralgliū Philippū ⁊ Alexandrū olim filios Christophori graffi ex vna parte agentes et bonānem quondam Bartoli ex altera parte cōuēctum quē sigillatum recepi cum literis dñi potestatis mudigliani iudicis dicte cause de voluntate partiū per dictū iudicem trāsmissum pro cōsilio decisiuo suam ipsa causa reddēdo: licet multa hincinde per solēnes patronos cause hincinde allegata: tamē breuiter ⁊ substātialiter procedā: prout mei moris est: ⁊ aliquādo sine iurium ⁊ rationū allegationibus fretus auctoritate Specu. qui fuit summus praticus qui vt ita fiat instruit in titu.

in tit. de consilij requisitione versi. porro. et facit qd no. doct. maxie. Jo. an. et Panor. in. c. sicut de re iudi. et ipse Spec. in ti. de allega. et dispu. §. porro versic. in summa et in titulo de sententijs. §. qualiter versic. verū. et Panor. in consilio scdo incipiente dum esset materia questionis. Videndum itaqz est primo vtrum actores qui agunt cōmuni diuidundo fundauerint eorum intentionem et postea an si pbarunt eorū intentionem: an obstent obiecta pro parte conuenti. et constat quod actoribus incumbit onus probādi dnium vel quasi. l. iij. in princi. ff. cōmuni diui. et facit. l. j. ff. fami. hercis. Et si opponeretur de preposteratione etiā est probanda possessio: prout habetur in. d. l. j. fami. hercis. ipsi actores hoc prout arbitror pbant per confessionem rei conuenti facta articulis actorum rndendo per verbū credit: que confessio per verbum credit ita preiudicat: prout pcisa confessio. vt no. glos. in. c. ex literis. de iureiuran. et doct. ibi. et in. l. ij. §. quod obseruari. C. de iuramento calū. et est clarum. Sed actores in. vj. eorum capitulo posuerunt qd dictū potere de quo agitur continuo a quatuor annis citra per totum dictum tempus p dimidia spectauit ad eos iure dominij et possessionis vt singulares possessores dicti Christophori grassi titulo singulari et conuentus respōdit credit est indefinita que solet equipollere vniuersali. l. si pluribus. de lega. ij. et. c. qr circa. de priui. cum similibus. et sic confitetur omnia in articulo contenta. responsio. n. intelligitur secundum interrogata. l. si defensor. §. qui interrogatus. de interroga. acti. Nec dictus articulus est adeo duplex seu multiplex quod non foret admittēdus cum deducat principaliter factum cum qualitatibus suis quotidie fiunt articuli quod talis possedit titulo et bona fide per tēpus. xxx. et. xl. an. ad deducendum prescriptionem: et admittuntur: et tamen cōtinent plura scilicet possessionem titulum tertio bonam fidem. quarto tempus. nec plura continet iste articulus. Item dr qd possedit talem fundum cū talibus confinibus positum in tali loco nōne debet admitti et tamē plura continet possessionē. s. fundi et talē cōfinem et talem alium. Item dico talem decessisse superstitibus titio et sempronio filijs legitimis et naturalibus qd decessit est vnum qd superesset titius est aliud quod superest sempronius est aliud qd fuerint filij est aliud duplex: qr potuit esse titius filius et nō semproniꝰ qd fuerint legitimi est similiter aliud duplex et qd naturales est aliud duplex: et tn cōsuetudo que est optima interpres admittit hmōi positiones: iste autem articulus non ponit plura: sed vnum principaliter. s. qd pertinet pleno iure et causam qr titulo singulari: quilibet itaqz iudex deberet arbitrari istum articulū fore admittēdū: et ei rndēdū et silr sequentē articulum loquentem de possessiōe in cōione q etiam est confessatus qn. n. ponit plura principalr tūc potest cogi vt separet nec articulus est repellēdus et non admittendus: lz qnqz possit cogi vt separet vt facilior sit rnsio vt sumit ex dictis Spec. in titulo de posi. §. vij. versic. xj. considerandum non insisto super hoc: qr est quedam cauillatio velle eneruare dictam confessionem tanqz articulus foret repellendus: et maxime qr veritas deducitur ex alijs actis scz qd dominium et possessio dicte dimidie erat ipsorum agentium solum est vis vtrum esset titulo vniuersali hereditario: an vero titulo singulari de quo non aliter apparet. Et ideo lz forte articulus ad instantiam rei potuisset diuidi: tn principalis pars erat remansura. s. quod ptinebat ad actores iure dnij et possessionis vtrū autem titulo singuli vel vniuersali nō multum refert vt. j. deducaz.

2 †Et licet cōfiteatur etiam hoc referendo vbum credit ad oia vt pmisi: nec videtur qd obstet id quod allegatur p partē quod simplex rnsio refertur ad id quod principaliter deductū est non ad qualitates et ad ea que incidenter ppter aliud demonstratiue profert: put allegat velle Spe. in. d. versi. xj. et Bar. cōsuluisse qd si inquisitio dicit quod titius cognouit bertam vxorē Say et inqstus cōfitetur qd cognouit bertā nō censet confiteri qd esset vxor Say. et sic non pbatur adulterium intentatum in inqstione. pfecto hoc dixit idem Bar. in. l. si cui serui. §. si a filio. de le. j. et Bal. ibi sequit dicens esse notandū: tn est aduertēdū qd est alius casus: qr ibi confitetur specifice qd vult confiteri qr cōfitetur cognouisse seyam alia contenta in inqstione censetur potius negare. arg. c. nonne de presump. cum si. ideo non infertur ad propositum. Item Spec. in. d. versi. xj. loquit quādo vnum ponit principalr aliud demonstratiue in casu nostro qd titulo singulari sint domini non est demonstratio sed causa et inter cām et demonstrationem est longa distantia: vt. l. demōstratio. et qd in ea per Barto. de condi. et demonstra. Item Spe. non firmat nec est suum dictum: sed refert quorundam opinionē. Et Jmo. in. d. l. si cui. §. si a filio recitato illo. d. Bar. dicit secus esse si simpliciter cōfitetur: nam tunc censetur omnia confiteri quod facit de directo ad terminos nostros: et subdit Jmo. idem si respondisset qd cognouit dictam Bertam: nam intelligitur de Berta nominata in inqstione cum omni sua qualitate in inquisitione deducta sm eum: et sic facit differentiam vtrum cōfiteatur cognouisse Bertam quo casu intelligit Bar. et videtur cum eo trāsire: an dictam Bertam quo casu secus tenet et contra Bar. tenet ibi Pau. de ca. qr responsio intelligitur sm proposita quibus respōdetur. l. si defensor. §. qui interrogatus. de interroga. acti. et insti. de verbo. obli. §. preterea. item adducit no. per eūdem Bar. in. l. j. ff. de recepta. et in. l. j. §. fi. ff. si famili. fur. feci. dica. Et vltra eum optime facit id quod inquit idē Bart. in consilio suo. quod incipit iudex maleficiorum in ordine. cclx. sm ordinem perusinum non informis dicēs qd cum pena ex forma statuti augeretur si quis percutit perusinum: et inquisitio dicit quod Sayus percussit titium oriundum de perusio et inquisitus confitetur percussisse ipsum titium concludit quod censetur confiteri etiā illā qualitatem quod esset oriundus secundum eum. Et sic illud dictū quod censeatur fateri solum illud quod principaliter deducitur in positione non est expeditum. Et insuper non curo quod non sit cōfessatum quod dicta dimidia dicti poteris pertineat ad ipsos actores titulo singulari satis est eis ad intentionem eorum quod pertinet ad eos iure dominij siue titulo singulari siue vniuersali non refert quo ad propositum: quocunqz enim iure res sit communis dz diuidi vt est clarum: et sic satis est quod sit confessatum quod res est pro parte dictorum agentium et ad eos pro dicta parte indiuisa ptinet iure dominij. Quod primo et pricipaliter deducebatur in dicto articulo: et ideo in hac principali parte articulus erat admittēdus si aliquatenus erat repellendus erat quatenus subiungebat titulo singulari: et illa pnuncia saluo iure impertinentium et non admittēdorum intelligitur quatenus non sunt admittendi. ar. l. stichū qui meus erit. de leg. j. et quod per illam legem dicit Barto. in. l. j. C. de iur. codi. et in auē. ex causa. C. de libe. prete. et doc. ibi. et Bald. in. l. fi. C. de codi. et per consequens reijceretur respectu singularis tituli et non respectu eiꝰ quod principaliter et primo loco ponebatur. Preterea articulus de se est admittendꝰ: sed si repellēdus in aliquo foret contingit ne illaqueetur respondens pront et sumitur ex dictis specu. et aliorum. Si ergo responsio non refertur nisi ad principalr deducta: ergo respondens non veniebat illaqueandus idcirco nō erat non admittendus: et sic multis modis respondetur ad hoc fundamentum factum per alteram partē quod confessio non releuat.

3 ¶ †Nec obstat quod negant se heredes et allegatur quod non pōt quis niti ex eo quod negat: nam respondet quod licet duo ex actoribus dicāt non credere se heredes vniuersales dicti magistri Christophori grassi non se fundant qr sint heredes ser xpophori pdicti: sz dicūt se esse dnos titulo singulari: lz nō pbent titulū: satis est qd pbent dnium vt supra dixi et dicens cōtria repellitur circa illa in qbꝰ cōtrariatur non in alijs ita procedit que habentur in. c. sollicitudinem de appel. in. l. j. C. de fur. et quod per Dy. in. c. nullus pluribus de reg. iur. in. vj. et per Bar. in. l. nemo de excep. et alij adducti p allegantes: licet regula sit quod si ego vnum dico et tu contrarium non possim niti ex tuo dicto nec tu ex meo iuxta ea que habentur in. l. post legatum in prin. de adimen. lega. et regula ex eo quod in. vj. iō si reus ponit vnum et actor negat vel econtra neuter potest niti ex dicto alterius: et quotidie contingit quod altera dicit non credere id quod ponitur per alteram partem: et tamen id ipse deduxerat in petitione vel in articulis: et tamen non repellitur propterea si alias niti potest.

4 †Item Bal. in. l. cum falsa. C. de iur. et fac. igno. dicit qd prout dicta testium sunt concordanda si fieri potest. c. cum tu. cū si. de testi. ita et responsiones partis ita quod est aduertendum quod dicti actores in libello dicunt se heredes ab intestato non dicūt se heredes vniuersales et in positione dicitur quod sunt heredes vniuersales potuerunt intelligere quod nō sunt heredes vniuersi hoc est in totum et sic in vniuerso: et tamen sunt heredes pro parte: lz ad differentiā tituli singularis possint dici heredes vniuersales.

5 †Jtē tempore libelli forte credebant se heredes ab intestato postea andiuerunt fecisse testm̄ et alios instituisse vel si eos instituit ipsi non se immiscuerunt ex testamento et aditio vel immixtio ab intestato nō facit eos heredes. l. si is ad quem. et. l. heres institutus. de acqui. here. Jdeo non sunt contrarij nec repellendi nec periuri: et maxime nō sunt periuri: qr dato qd essent cōtrarij: cuius cōrium. s. deducitur: tn primum dictum scz deductum in petitione nō fuit iuratum. Et illud potuit esse falsum: ideo non probatur periurium: nec est verum quod periurus repellatur in causa propria: immo nō repellitur vt est glo. in. c. paruuli allega. per alteram partem: et Spe. in. d. ver. itē quod periurus. s. in titulo de actore. §. j. se remittit ad dictam glos. et. d. Ant. in. d. c. intelleximus. in fi. de iudi. hoc idem concludit. et. d. l. si quis maior. C. de transac. loquitur qn quis est periurus in seruādo contractum: qr repellitur ab agendo ex eo contractu si tempore iuramenti et cōtractus fuit maior et iurauit nullo cogente imperio et eo casu non repellitur ex proxima causa: qr periurus: sed qr perdidit iura que sibi obuenerunt ex contractu et sic agit sine actione: vn in illis terminis repellitur periurus et sunt hoc casu intelligendi q dicunt quod periuri repelluntur: alias esset falsum. Jn casu isto nō apparet iurantes esse maiores iurarunt cogente imperio iudicis et iuris qui compellunt respondere positionibus cum iuramento: iō a contrario. d. l. si quis maior non sunt repellendi: preterea non apparet quod sint periuri vt deduxi.

6 ¶ †Nec obstat quod articulus non se refert ad petitionem: quia satis apparet de idētitate p pertinentias vocabulum duos confines et etiam communionem cū dicto conuento que omnes demonstrationes ponuntur in positionibus confessatis et in petitione et sic probatur idētitas per nota. per Bar. et alios in. d. l. demonstratio. de condi. et demō. Nec refert si ha-

bebat alios confines. Nec refert si negauerunt actores dictos confines: prout deducit secundus allegans: quia responsiones possunt capi ex iam dictis non repeto. Item in positionibus ponuntur cōfines poteris empti per boniānem non poteris deducti in petitione ipsi negant emptionem successiue negant concomitantia ēptioni: itaq; nil ad rumbum: nec obstat quod debet allegari p̄sumptio alias nō releuat: prout probatur in. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni. de adulte. & ibi Bar. que super identitate non est allegata: quia respondetur q; dz allegari presumptio circa factuz ꝓpriū nō p̄sumptio q̄ vsat circa aliud. vt not. idē Bar. in. l. cū qd. ff. si cer. pet. ¶ Nec ob. q; in libello dicunt se heredes ab intestato & hoc non probant: quia non se astringunt in libello q; dominium ex ea causa ad se spectet: itaq; si non ꝓbant id quod non erat eis necessarium: & ad quod se astrinxerit quid ad rumbum. Ex his cōcludo q; actores fundauerunt eorum intentionem. ¶ † Restat videre an obiectio facta ꝑ parte rei conuenti scz quod magister Christophorus grassi auctor dictorum agentium ꝓmisit reuēdere: vnde ipsi heredes dicti magistri Christophori grassi tenent dare dictam dimidiam: ergo frustra petunt diuidi: item dicitur qđ Christophorus arigi fuit dominus & eius heredes vendiderunt dimidiam Christophoro grassi cum pacto de reuendendo & illi idem vendiderūt aliā dimidiam dicto boniāni & cesserunt & illud ius reemendi: itaq; vr quod ex duplici capite dicti actores vt heredes dicti Christophori grassi tenentur reuendere dictam dimidiā dicto bonianni. Ad hoc respondetur quod in exceptione nō est deductum nisi quod vt heredes magistri christophori grassi vigore promissiōis per eū facte ipsi boniāni tenebantur reuendere. Ideo de prima promissiōe nō videtur oppositum nec iudex potest supplere cum sit exceptio nō concreta cum actione per no. per gl. Bar. & alios in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pac. & ꝑ Bar. in. l. lecta. ff. si cer. peta. & ꝑ eum & Imo. in. l. eum qui ita. §. qui ita. de verbo. oblig. Et etiam illa non est vsq;quaq; apte opposita: prout patronus cause allegat non curo multum de his: item nolo pro nunc instare: vtrum dicta pacta sint ꝓbata sup quo instant patroni cause: & omitto etiam quod dicitur quod ꝓmissio fuit limitata ad tempus quod est iam elapsuz. Sed pondero quod ex dictis pactis non est translatum dominiuz. l. traditionibus. C. de pac. Nec est obligatio ad dandum sed ad reuēdēdū & reuendere est facti: quia contractus sunt facti. l. consilio. ff. de cura. fu. & aliud est venditio aliud pactum de vendendo. l. si necessarias. §. de vendendo. ff. de pig. acti. Itaq; ex dictis pactis orit obligatio ad interesse nec promissor potest precise compelli ad faciendum. l. stipulationes non diuiduntur. ver. celsus. de verb. obli. cum multis si. & ibi per Bar. & doc. Et maxime in contractibus innominatis ꝓut fuit maxime illud pactum quod dicitur factum ꝑ dictum Christophorum grassi dicto boniāni. Nam in contractib9 innominatis etiam in obligationibus dandi nō cogitur quis precise implere: & si non implentur non agitur ex eis ad dandum id qđ promissuz fuit: sed ad interesse. prout est tex. no. in. l. naturalis. §. j. ff. de prescrip. ver. ideo cum isti actores negent se velle reuēdere nō tenetur reuendere. & per consequens non debet supersederi vel impediri diuisio. Et ex his ꝯcludo partes iudicis esse in sententiādo pro dictis actoribus dictum potere fuisse & esse diuidendū & diuidi debere & reum conuentum condemnandum in expensis saltem a tēpore quo pro parte actorum fuit deductuz q; nolebant reuendere. Prius autem posset excusari credens quod vellent actores implere conuenta per patrem cuius in petitione asserebant se heredes. An autem & quando sit iusta causa litigandi non est omnino in iure declaratum: ideo est iudicis arbitrio relinquendum. arg. l. j. ff. de iure deliber. & c. de causis de officio. delega. Nec super dicto pacto vel pactis est aliter pronunciandum: q; nō petitur pro parte boniannis quod actores condemnentur: sed pactum deducit per viam exceptionis non per viam actionis seu reconuentionis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxvj.

1 ¶ Conuenticula vel congregatio cum armis statuto fani prohibita in damnum vel preiudicium si fiat contra dictam ꝓhibitionē requirit ꝓbationem dictarum qualitatum scz quod fuerunt armati congregati in preiudicium. ꝑ totum.
Homo est communis generis comprehendens masculinum & femininum.
Furiosus & mente captus idem sunt nec testari pñt q̄uis mente captus sit nomen magis gñale q̄ furiosus.
2 Possessio vera an inducatur ex actu ficto.
3 Agens lege vel statuto exorbitanti dz verificare qualitates eius.
4 Argumentum a contrario sensu est de iure fortissimum.
5 Conuenticula sunt prohibita congregationes vero non.
6 Pluralis locutio est duorum numero constituta.
Testium dicta interpretantur contra producentem vel eum qui vult ex eis niti.
7 Animus non trahitur ad ignorata.
Ignorantia presumitur non autem scientia et iuste cadit in facto alieno.
8 Testis de auditu non probat.
9 Testis deponēs de fama vt probet dz dicere q; audiuit publice dici & a maiori hoīm loci parte de cuius loci fauor agitur.
10 Testis dictum super parētela an sufficiat q; presumptiue ꝯcludat. Parentela an ꝓbetur presumptiue vel testimonio de auditu.
11 Probationes in criminalib9 esse debēt luce meridiana clariores.
12 Testm̄ facit silere successionem intestati.
13 Sane mentis quilibet presumitur.
Furor de p̄senti p̄sumitur in furioso semel facto non autem ex furore vni9 temporis presumitur furor anterior nec furor superueniēs afficit prius gesta.
14 Assertioni notariȷ̄ creditur.
15 Testamentum furiosi an & qñ valeat.
16 Testis vt probet debet etiam non interrogatus reddere sui dicti scientie causam.
17 Presumptio ex actu vel circa actum ꝓprium tñ allegata releuant.

¶ Consilium. ccxvj.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † In causa vertente inter Guidonem Ludouicum & Paulum olim Antonij & sex alios inq̄sitos ex vna: & curiam domini potestatis & dominum pergentilem querelantem ex altera: lz videatur prima facie dicēdū quod dicti inquisiti & per sindicum denunciati veniant condemnādi: nam statutum videtur clare loqui: quod qui fecerit conuenticulam vel congregationem aliquarum gentium armatarum vel sine armis in preiudicium status ciuitatis fani puniatur &c. Et si in preiudicium alterius persone puniat pena quinquaginta librarū &c. Et postea subditur quod conuenticula & congregatio gentium qñ ascendunt ad. x. homines intelligitur: sed duo testes deponunt qđ erant. xj. homines homo autem est generis cōmunis: & sic comprehendit masculum & feminam: vt no. Bar. in. l. j. ff. de ver. sig. & Bal. in. l. quicunq;. C. de ser. fu. & est notissimum apud grammaticos: ad quorum scientiam id principaliter pertinet: & sic nō refert si aliq̄ erant femine: & cum videatur apparere quod dicta petia terre spectaret quo ad possessionem & dominiū vel quasi ad dictum pergentilem cum probetur quod dicta possessio fuit vici & in eius hereditate remansit & dictus vicus videtur probari q; fuit & erat mente captus: prout & plures deponunt quod furioso seu mente capto qui ijdem sunt seu comparantur. l. j. & ij. C. de cura. fu. & l. ij. ff. eo. tit. mētecaptus autem videtur nomen magis generale q̄ furiosus vt probatur in. l. si furiosi. C. de nup. fuit isuper in vita sibi datus curator tanq̄ dementi seu mentecapto: ideo cum nequeat furiosus vel mētecaptus seu demens facere testamentum. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. & ar. d. l. furiosi de nup. & l. taz dementis. C. de epi. audi. & d. l. j. & ij. C. de cura. fu. cum si. ¶ † Et testes deponant de morte dicti vici. Et quod dictus dominus pergentiles erat suus ꝓximior ꝯsanguine9. Item q; collegit de vuis possessionum dicti vici & de oliuis videtur probata possessio & aditio hereditatis cum talia post mortem licite fieri nequeant citra ius & nomen heredis. l. pro herede. et l. gerit. ff. de acq. hr̄di. & statutū velit q; imediate q; heres adit hr̄ditatē intelligat possessor rex quax defunct9 tpe mortis hēbat possessionē: & sic vult statutū q; possessiōis acq̄sitio sit ꝯiūcta aditiōi sicut acquisitio dominij. l. cum heredes in princ. de acqui. pos. licet aliud sit in possessione de iuř cōmuni per. d. l. cum heredes. pōt. n. consuetudo & statutum pari ratione transferre possessionem. c. ij. & ibi dñs Ant. & Imo. de consue. & in terminis Bal. in consi. mihi. cccix. icip. allegationes. §. facte sunt notabiles &c. dicit q; statutum & consuetudo potest transferre possessionem in heredem sine apprehensiōe: facit. l. raptores. C. de epi. & cle. & verbum intelligitur licet qñq; denotet fictionem. l. qm̄. ff. de his qui nota. infa. & in. §. ei vero qui. in sti. de inuti. stip. & in. l. postliminij in prin. ff. de capti. & in. l. vnica in ṗnc. C. de rei vxo. act. Tamen quandoq; denotat veritatem. l. si tibi. §. cum seruus de leg. j. in. l. clam possidere in. §. qui ad nundinas. in. l. cōmunis seruus de acqui. pos. & insti. de rerum diui. §. naturalē & §. seq. & §. apium. & in multis alijs. §§. eiusdem tit. & quando. l. vel statutū pōt aliqd vere facere nō facere ficte. l. in rebus in fi. C. de iure dot. doctrina est Bart. in. l. si is qui ꝑ emptore. ff. de vsuca. item ex actu ficto vera possessio queritur. l. certe. §. j. de preca. & l. quod meo in ṗnci. & l. interdum in ṗnc. & §. fi. de acquir. pos. & l. quisquis. C. de vsufr. cum itaq; dictus dominus ꝑgentiles ex predictis dicendum videatur quod fuerit dominus & possessor dicte possessiōis: in qua collecte fuerunt oliue ꝑ dictos homines congregatos vltra decem in consequentiam dicte oliue erant quo ad dominiuz & possessionē ipsius domini pergentilis. l. fructus pēdentes. ff. de vsuf. l. ex diuerso cum ibi no. ff. de rei ven. ¶ † His tamen nō ob. contrarium arbitror de iure respondendum: vz quod dicti inquisiti veniant absoluendi. Nam presupponendum est quod dicta inquisitio fundatur in dicta lege municipali. que est penalis & stricte interꝑtanda: ideo debent verificari & probari verba in ipsa lege contenta. alias nō potest quis ex ea niti: prout voluit Joan. and. in. c. j. de homi. lib. vj. & Bal. in dicta. l. si quis nō dicam rapere. & legētes in. l. si quis maior C. de

C.de transac.facit optime glo.ꝛ ꝙ ibi per doc.in cle.fi.de rescrip.ad hoc Bal.in.l.edita.xxiij.co.ver.circa sextum. Bar.in.l.absit.C.de priui.domus auguste li.xj.per Bal.in.l.hij qui ad ciuilia.C.de appella.in.c.j.de mili.ꝛ vasa.qui cōtu.est in vsi.feu.per Jo.an.in.c.j.§.sane.de statu reg.in.vj.in.c.j.de homi.eo.lib. Uerba autem dicte legis municipalis diriguntur ad faciendum conuenticulam cū armis vel sine aut congregationem gentium armatarum in p̄iudiciū alicuius ita quod requiritur quod quis fecerit conuenticulam vel adunationem gentium. Profecto statutum videtur facere differētiam inter conuenticulam ꝛ congregationem gentium:tum quia ꝯiunctio ponitur iter eas.iuxta no.in rubrica.ff.de iur.ꝛ fac.igno. Tum quia dicit conuenticulam sine armis ꝛ congregationem gentium armatarum:ꝛ merito videtur facienda: qꝛ conuenticule sunt a iure prohibite.c.j.§.conuenticulas de pace iuramē.fir.in vsi.feu.ꝛ cañ.multis.xvij.di.ꝛ.l.conuenticulas.C.de epi.ꝛ cle.ꝛ.cum ex iniuncto.in p̄n.ꝛ.c.excōmunicamus prope finem. de here.ꝛ per Arch.in c.ij.de ver.sig. Non.n.quelibet congregatio hominum etiam multorum dicitur conuenticula congregantur in nuptijs: in ludis: in solatijs:in audiendis fabulis ꝛ non dicuntur conuenticule. Itē cōueniunt ad ligonizandum vineas vindemiandum metendū ꝛ plura alia faciendum ꝛ bonum ꝛ malum nec appellantur ꝯuenticule: quinimmo si multi attinentes audiunt suum attinētem interfectū vel vulneratum ꝛ ꝯcurrunt causa faciendi vindictam nō dicentur fecisse conuēticulam cōmuni vsu loquendi qui est in hmōi attendēdus.arg.l.librorum.§.quod tamen cassius.de le.iij.ꝛ.l.labeo.§.idē tubero.de suppel.leg.ꝛ.l.cum delanionis.§.asinam.de fun.instru.ꝛ per Bar.in rubri.ff.de no.ope.nū.ꝛ in.d.§.idem tubero qui vult ꝙ in statutis communis vsus loquēdi preualeat etiam proprie significationi. quod ꝛ voluit Imo.in.l.si vero.§.de viro.ff.solu.ma.etiā in statutis correctiuis iuris cōis. Solēt autem appellari ꝯuenticule quando congregatio per viam quādā concilij vel secte vel federis in aliquem finem non approbatum: hmōi autem fieri nequeūt sine permissu superioris:prout probatur in iuribus preallegatis:ꝛ fac.l.fi.ꝛ que ibi habentur.ff.de collegijs illicitis:sinautem plures conueniunt ad eundum ad aliquam possessionem causa querendi possessionem vel cōtinuandi illam vel expellendi alium nō solet dici conuenticula: sed bñ congregatio hominum:ideo statutum ꝓhibet ꝯuenticulam sine armis ꝛ congregationem gentiū armataꝝ: itaqꝫ ista coadunatio que deducitur non potest dici conuenticula fm ea que ꝓbantur:sed bene ꝯgregatio hoīm seu gentium:ideo nō vr̄ ꝙ militet primum membrū quod loquitur de conuenticula sine

4 armis.†Nec militat fm caput statuti ꝙ loquitur de adunamento seu congregatione gentium armatarum:qꝛ non probatur qd̄ dicti adunati seu congregati fuerint.x.homines armati: prout requirit statutum:nam primo reqrit ꝯuenticulam etiam sine armis vel cōgregationem vel guarnimentum gentium armatarū quod guarnimentum postea videtur appellare coadunationem in eodem statuto in.§.ꝯuenticulam aūt seu adunationē vel congregationem p̄dictam ꝛc.ibi aūt declarant statuentes qñ volunt intelligi conuēticulam adunationem seu congregationem declarando quādo fuerint x.hoies vel plures a contrario sensu:secus si pauciores.arg.autem a contrario sensu est fortissimum in iure.l.j.§.huius rei fortissimū est argumentum.ff.de offic.eius cui mandata est iurisdi.l.si quis ex argentarijs.§.prohibet de eden. cum multis si.ꝛ maxime hoc casu quo modificatur pena ꝛ lex municipalis exorbitans:ꝛ dicit statutū cōuenticulam adunationem seu congregationem p̄dictam: ꝛ sic se refert ad congregationem predictam:ꝛ per consequens congregationem hominum armatorū:alias nō esset predicta cōgregatio:et sic vbi cōgregatio non esset cōuenticula deberēt esse.x.homines armati ꝙ non probatur in casu isto:immo ex dictis testium innuitur contrarium scꝫ ꝙ pauci erant armati.ꝛ de.xj.de quo numero tres testes deponunt intererant due mulieres fm formam denūcie ꝛ inquisitionis que mulieres non solent ire armate ꝛ sine eis remanēt solum nouem ꝛ illi non erant omnes armati ex his que deponunt

5 testes.†Nullus autem deponit ꝙ esset conuenticula ꝙ probari debebat:vt verificaretur primū caput ꝛ statuti ꝛ inquisitionis:nec generaliter congregatio hominū est prohibita:ꝛ tamen conuenticule sunt illicite.vt.d.c.j.§.conuenticulas.ꝛ alijs iuribus.s̄.adductis. nec probatur adunatio gentium armatarum:qꝛ non.x. hominum armatoꝝ ꝓut requirebatur:vt verificaret. secūdū membrum dicti statuti.Illam sequentia declarantur per precedentia.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.ꝛ.l.heredes palam.§.sed si notam de testa.ꝛ illud participium predictam refert congregationem iam dictam cū suis qualitatibus ꝛ alias dicebant Imo.ꝛ Pau.de cast in.l.si cui serui.§.fi.de leg.j.ꝛ Barto.in consilio.incipiente iudex maleficiorum numero.cclx.fm ordinem perusinum non informis. Nec obstat quod statutum subdit quod etiam pauciores intelliguntur facere conuēticulam ꝛ congregationem gentium de qua premiserant statuētes in princi.statuti:qꝛ respondetur quod statutum in principio facit duo membra que diuersas penas inferunt.vnum quando fit conuēticula vel congregatio gentium in preiudiciū status ciuitatis fani. aliud quando in preiudicium priuatum in primo membro:quia delictum est grauius aggrauat delinquentes grauiori pena. item qd̄ sufficiat minor numerus. Non enim in minori numero aliquis statuit in secundo casu sed solum in primo ꝛ sic remanet cōtrarius sensus supra deductus in sua virtute ꝛ sic prestans fortissimum argumentum. Nec obstat illa prerogatiua etiam in primo ꝛc. quia implicat quod non solum capite puniatur si sunt.x.homines:sed etiaꝫ si minor fuerit numerus. Tamen vbi est minor numerus remittit in iudicis arbitrio mitigare penam capitis.nec potest implicare non solum secundo casu sed etiam primo:quia sequentia non verificarētur:nam in secundo capite non cadit pena capitis: nec arbitrium iudicis in moderando penam capitis quoniam statutum moderat

6 penam eo casu ꝛ non remittit in arbitrio iudicis.† Nec etiā obstāt illa verba in aliquo casuum predictorum intelligantur si non fuerint in ea vltra tres homines ꝛ sic videtur innuere quod alio casu ꝙ vbi fieret contra statutum ciuitatis sufficiat minor numerus.x.dūmodo excedat numerum trium quia respondetur quod illa verba significant quod nullo casu sufficiat minor numerus quatuor.secūdo casu qꝛ requiritur numerus.x.primo qꝛ licet minor sufficiat: tñ requiritur maior numerus tribus ꝛ ita nullo casu sufficit numerus trium.item potest intelligi nulli casuum predictorum vꝫ siue sit cōuenticula cum armis vel sine armis vel congregatio armatoꝝ. Et sic remanet argumentum a ꝯrio sensu dicti.§.conuenticula aūt qn insuper nō multum bene ꝓbatur ꝙ fuerint quatuor armati.paces deponit quod illi quatuor forenses stabant armati. item Petrus primus testis domini pergentilis deponit quod quantum potuit comprehendere illi forenses erant armati. Illa verba quantum potuit comprehendere innuunt ꝙ ipse nō aperte vidit eos armatos: ꝛ alius deponit de vno qui portabat roncam ꝛ alij colligebant oliuas alius deponit de duobus:ꝛ isti duo deponunt ꝙ aliqua arma stabant apodiata apud arborem: itaqꝫ dictum primi testis potest intelligi quod potuit comprehēdere quod illa arma apodiata erāt illorum forensium:ꝛ ideo appellat eos armatos item illa pluralis loquutio illi forenses pñt verificari in duobus.l.inter illam in fi.ff. de verb.signi.c.pluralis loquutio.in.vj.ꝛ ꝓbatio dubia nō releuat c.in presentia.de proba.ꝛ.l.non hoc.C.vnde legi.ꝛ dictum testis interpretatur contra producentem seu contra eum qui vult ex eo niti. per no.per Barto.ꝛ Imo.in.l.inter stipulātem.§.si stichum de verb.ob.ꝛ sic ex predictis non videntur verificata verba dicte legis municipalis. Quod ꝛ videtur dicendum ex alio: qꝛ dictum statutū disponit quod nullus faciat vel fieri faciat conuenticulam vel congregationem ꝛc.ꝛ rubrica dicit de pena facientiū cōuenticulas ꝛc. Item postea circa finem dicit ꝙ remittatur arbitrio ꝛc.fm qualitatem personarum facientium tales conuenticulas aut congregationes:ꝛ sic semper videtur presupponere quod aliquis faciat:ꝛ videt̄ statuentes diuersificare facientes vel fieri facientes tales cōgregationes ab accedentibus ad eas cum primo penam imponat facientibus vel fieri facientibus eas:postea subdit quod eadem pena afficiantur euntes ꝛ accedentes ad tales congregationes ꝛc. Itaqꝫ statutum videtur presupponere quod qui vadit ad istas congregationes non ex hoc censetur facere vel fieri facere conuenticulam vel cōgregationem:sed illi censentur facere qui alios conuocant vel ducunt seu rogant ꝛ sunt causa quod alij accedant:adeo quod si nullo instigante quilibet suo ꝓprio motu accedit armatus ad vnum locum ita quod sunt congregati in vno loco nullo alium ducente nō videtur verificari dictum statutum:qꝛ nullus facit congregationē vel fieri facit ꝛ suadet ratio:nam alias de facili posset resultare incōueniens si contingat ꝙ quidaꝫ volens euitare penam dicti statuti ducit secum sex vel nouem armatos nolens ducere alios ne censeatur facere aduersus dictum statutum alius vel alij vel casu vel spōte preter eorum voluntatem se associant cum eis:ꝛ sic sunt simul congregati.x.incōuenit quod militet pena dicti statuti. Nec obstat qd̄ statutū punit accedentes ꝛc.quia punit accedentes ad tales cōuenticulas seu congregationes:qꝛ ponderandum est illud verbum tales exponendo tales scꝫ quas aliqui faciunt vel fieri faciunt: ꝛ pro hac interpretatione facit qꝛ moderatur.d.l.municipalis exorbitās ꝛ penalis per iura vulgaria:ꝛ ideo denūcians querelans ꝛ inquirēs deducunt qd̄ Guido Ludouic⁹ ꝛ Paulus fecerūt ꝯgregationē ꝛc. sed hoc nequaꝙ probatur quod ipsi vel aliquis fecerit dictam con-

7 gregationem merito ꝛc.† Tertio ponderandum est quod statutū requirit quod fiat ad damnum vel offensam vel ꝗuis diminutionē alicuius priuati:ꝛ ideo in inquisitione seu denuncia deducitur qd̄ conuenticula ꝛ congregatio fuit facta in preiudicium dicti domini pergētilis:ꝛ ad eius damnum vel offensam seu diminutionem. Sꝫ non apparet quod dicti homines fuerint adunati ꝛ congregati in preiudicium damnum vel offensam vel diminutionem dicti domini pergentilis. Non.n. deducitur quod dicti homines vel aliquis eorum habuerit notitiam de aliquo iure dicti domini pergentilis: nec quod adiuerit hereditatem:nec quod possessionem ceperit:nec quod aliquod ei preiudicium generaretur: itaqꝫ nō apparet quod id fecerint ad eius preiudicium. Dato.n.sine preiudicio veritatis quod preiudicium generatum fuerit cuius contrarium.ī.deducetur. Tamen non propterea sequitur quod ad id facta fuerit dicta

congregatio: nam ignorans non applicat animum ad id qd' ignorat. l. mater decedens de inoffic. te. l. si is ad quem. ⁊ l. heres institutus. de acqui. here. ⁊ ignorantia circa factum alienu₃ presumitur. l. fi. ff. pro suo. l. verius de proba. c. presumitur ignorantia. de reg. iur. in. vj. ⁊ testes interrogati vtrum dicta conuenticula vel congregatio fuerit facta in preiudicium dicti domini pergentilis dicunt se nescire: ideo non verificatur ex hoc etiam capite dictum statutum.

8 ¶ † Videamus ammodo vtrum re ipsa fuerit factum aliquod preiudicium dicto domino pergentili. Et aduertendum est quod ipse conatur deducere quod sic. s. quia ista possessio in qua sunt collecte ⁊ asportate dicte oliue ⁊ canne ⁊ vici fuerant in vita vici andree ꝙ ⁊ deducunt ⁊ conantur probare ipsi denunciati: ⁊ dictus. d. pergētilis conatur probare se fuisse tempore mortis dicti vici eius proximiorem consanguineum: ⁊ per consequens hereditatem dicti vici ad eum spectare: ⁊ ipsum possedisse in vita dicti vici ⁊ post ei⁹ mortem continuasse possessionem predictam ⁊ alia faciendo tanꝙ verus dominus facit de ⁊ pro bonis suis: ex his actibus videtur causari aditio hereditatis: item possessio que etiam possessio causatur ex aditione vigore legis municipalis vt hec in princ. consilij deducta sunt: itaqꝫ est videndum an hec media sint probata: ⁊ videam⁹ primo vtrum sit probatum quod ad ipsum. d. pergentilē pertineat hereditas dicti vici: ⁊ omitto quod posset instari vtrum sit probata mors vici tempore quo dicitur perpetratum dictū delictum: sed videamus an sit probatum ꝙ dictus dominus pergentiles foret pximior consanguineus dicti vici: ita quod ad eum spectaret hereditas ab intestato: ⁊ profecto non videtur plene probatum ꝙ dictus pergētiles fuerit proximior consanguineus dicti vici: licet plures testes super quinto articulo ex articulis. secundo loco deponant: ꝙ dictus. d. pergentiles erat proximior consanguineus dicti vici: tamen interrogati in causa scientie non reddunt idoneā causam scie. Nam deueniendo ad euangelistam primum testem super hoc examinatum: iste testis deponit ꝙ est proximior consanguineus non dicit quo gradu in causa sciētie: q₂ audiuit publice dici ⁊c. testimonium autem de auditu non probat. vt in. c. tam literis de testi. c. inquisitioi. de accu. l. testium. C. de testi. cum si.

9 † Petrus Andree secundus testis deponit quod est frater consobrinus dictus. d. pergētiles dicto vico in causa scientie: q₂ cognouit patre₃ dicti vici ⁊ matrem dicti domini pergentilis de quibus dixerat quod erāt frater ⁊ soror: ⁊ quia pro talibus vidit haberi ⁊ reputari: ⁊ hodie habētur ⁊ reputantur publica voce ⁊ fama cōmuni opi. vulgari in dicto castro iste reddit causam' sciētie per famam ⁊ communem opi. que fama ⁊ cōmunis opi. non probatur per simplicem depositionem qd fama sit: sed requiritur quod reddat causam scientie q₂ audiuit publice dici. in hoc docto. concordant ⁊ a maiori parte hominum loci de cuius loci fama agitur: prout vult Barto. in. l. de minore. §. si plurium. alias. §. tormenta. de quest. quem sequitur Imo. in. l. heredes palam. in princ. ff. de test. dicens esse communem opi. licet nonnulli in hoc vltimo secus teneant volentes ꝙ sufficiat ꝙ reddatur causa scientie ꝙ audiuit publice dici: sed non refert quo ad ppositum: q₂ neutrum est dictum per dictum testem: si itaqꝫ non probat famam vel cōmunem opi. que non videntur nec percipiuntur sensu non probat quod vidit reputari pro tali ⁊c.

10 † pari morbo laborat magius gasparis terti⁹ testis: ⁊ similiter paces vltimus testis: solum restat quidam berardinus penultimus testis qui laboraret eodem morbo. nisi quia interrogatus in causa scientie addit quod erat consanguineus dicti vici: que ratio presumptiue videtur concludere. ſm not. per Bar. in. l. j. ff. si cer. pe. Licet doct. super hoc variēt: sed non curo q₂ dictum vnius nil relevat. l. iurisiuran. ff. de testi. cum si. Nec ob. quod in pbanda parentela admittitur probatio de auditu. c. licet ex quadam extra de testibus: quia facilis est respōsio: quia multa ibi exigit tex. que minime interueniunt in casu isto.

11 † Preterea in criminalibus probationes debent esse clariores ꝙ in ciuilibus. l. sciant cuncti. C. de proba. prout est cōmune dictū simpliciter: licet Bal. ibi multum restringat.

12 † Dato autem ꝙ probaretur dicta proximioritas ⁊ mors: tamen ex aduerso productu₃ est testamentum in publicam formam quod puto sit solemne: nec allegatur vitium nisi ratione dementie testōris. testamentum aūt facit silere successionem intestati. l. anteꝙ. C. communia. de succes. l. quādiu. C. qui admi.

13 † Itaqꝫ est solum videre an sit probata dementia seu quod dictus vicus fuerit mentecaptus. Ad quod probandum adducitur quod fuit in vita sibi datus curator tanꝙ mentecapto: quod non videtur preiudicare institutis in testamento qui nō fuerunt ad id citati ⁊ res inter alios acta ⁊c. vel melius testm̄: prout mihi dicitur fuit prius conditum quam fuerit datus curator: nec seqtur tempore decrete cure erat fatuus: ergo similiter prius erat fatuus. licet em̄ qui semel fuit furiosus presumatur hodie furiosus. Non qui hodie est furiosus presumitur iam furiosus. immo statur presumptioni qua quis presumitur sane mentis vt de dicta presumptione est tex. in. c. fi. de succes. ab intest. ⁊ ibi glo. ⁊ doc. ⁊ glo. ⁊ doc. in. l. nec codicillos. C. de codi. Si tamen probaretur quod furor precessit tunc censetur continuatus vt qui iam fuit furiosus etiam hodie presumitur furiosus: alio non docto. c. indicat hermannus. iij. questio. ix. ⁊ per glos. in. d. c. fi. Bar. in. l. j. ff. de bono. possess. fur. ⁊ in fa. de la. qui tamen limitat hoc dictum que limitatio non cōfert ad propositum. Non autem ex furore vnius temporis presumitur furor anterior. hoc. n. iure nō cauetur. ⁊ facit quod alias habetur in. l. siue possidetis. C. de probat. ⁊ furor superueniens non afficit prius gesta. l. si quis alicui. ⁊ ibi Bar. ff. de acqui. here. ⁊. l. qui furere. ⁊ ibi Bar. ff. de statu homi. ⁊ in testamento probatur in. l. ij. ⁊ in. l. qui in potestate. §. fin. ff. de testa. In tempore. n. anteriori potius militat presumptio ꝙ quilibet presumitur sane mētis. vt. s.

14 † Et maxime quia notarius solet non conficere instrumentum de testamento hominis non sane mentis. Et solent in princi. instrumenti facti super testamento dicere talis sanus mente ⁊c. Et dicte assertioni notarij creditur. dicit Imo. in. l. iij. ff. de testa. ⁊ licet dictum Imo. non trāseat sine dubio: tamen magna est eius auctoritas. Et negari nequit quin prebeat magnam conjecturam dicta notarij assertio. Confert etiam q₂ prout dicitur testamentum fuit rite ⁊ recte compositū cōueniens homini sane mentis relinquendo pro anima plura relicta instituendo personas quorum merita erga eum precesserant: ⁊ cuius testamenti vigore dicte mulieres fuerunt mote ad colligendu₃ dictas oliuas.

15 † Facit quod inquit Ponta. in. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. vbi refert singulare dictum Ioā. and. in. c. fi. de succes. ab intest. dicentis quod si furiosus rite ⁊ recte testatur testamentū est validum allegat fuisse per senatores confirmatum testamentum cuiusdam furiosi qui solemniter testatus fuerat quod dictu₃ sequitur Bal. in. c. j. per quos fiat inue. in vsi. feu. ⁊ illud dictum Ioan. and. Pon. dicit esse mirabile. ⁊ illud sapit tamē equitatem quia ex quo rite ⁊ recte testatus fuit: presumitur sane mentis tempore testamēti. per. l. quidam in suo. de condi. insti. ⁊. l. his qui. de tu. ⁊ cura. dan. ab his. valet ergo testamentum tanꝙ testamentum hominis sane mentis que presumitur propter testamenti omnimodam solemnitatem ac rectitudinem ſm Pon. post Ioan. an. ⁊ Bal. quorum maxima est auctoritas: licet non transeat illud dictu₃ sine scrupulo: de quo me remitto ad dicta in. d. l. furiosum.

16 † Et aduertendum est ꝙ per testes deponentes quem esse furiosum non probatur furor nisi reddant causam scientie etiam non interrogati: prout volūt Bal. ⁊ Pau. de cast. in. l. furiosum. C. qui testa. fa. pos. ⁊ Bal. in. l. solā. C. de testi. ⁊ in simili per Innoc. in. c. cum causam. de testi. qui vult qd quis non probatur ebrius vel iracundus nisi reddat testis cām sciētie per sensum corporis.

17 † Item est etiam aduertendum quod dato quod fuisset dicto domino pergentili delata hereditas: tamē nō videtur quod probetur aditio: quia non reperio quod dictus dn̄s pergentiles deducat adiuisse hereditatem dicti vici: ⁊ licet videat forte probare actus per quos resultet presumptiue aditio: tamen non videtur quod releuet ex eo quia presumptio ex actu vel circa actum proprium resultans vt releuet debet allegari. d. l. si adulterium cum incestu. §. idem pollioni de adulte. ⁊ Bart. ibi. ⁊ in. l. cum quid. si cer. pe. Non autem reperio quod allegat quod ex illis actibus adiuerit: item nō reperio quod probetur possessio dicte petie terre: in qua dicitur fuisse recollectas dictas oliuas: solum reperio vnum testem deponere quod precedenti die vidit pergentilem recolligere oliuas in dicta petia terre: item vn⁹ testis deponit de pluribus actibus designantib⁹ possessionem factis in dicta petia terre ⁊ in alijs in dicta petia terre solum de vno actu ⁊ interrogatus de tēpore: respondet de mense septembris ⁊ octobris ille vnicus act⁹ nō fuit duobus mensibus: ideo oportet referri ad diuersos act⁹ recollectio oliuarum non solet fieri de mense septembris: ita quod poti⁹ habet referri ad mensem octobris: ⁊ de mense octobris potuit fieri ante ⁊ post illum actum de quo inquiritur: ideo non probat cōcludenter: prout cōcludere debet probatio vt releuet. d. c. in presentia. de probationibus. cum similibus. multis itaqꝫ vijs deducitur quod partes iudicis debent esse in absoluendo dictos denunciatos. ⁊ saltim alique concludunt: ad adducta autem in cōtrarium patent responsiones per adducta pro hac parte. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxvij.

☞ Spurius a testatore patre vsufructuarius relictus donec rex Francie institutus ab eo venerit ad adeūdū hereditatem presumit in fraudem legis. p totum.

1 Naturalis filius an possit institui sub conditione si vel quando legitimabitur et quando erit capax constitui administrator rerum sui patris.
2 Legatum spurio factū in fraudem legis non valet.
3 Prohibitus vt heres administrare videtur etia₃ prohibitus quocunqꝫ colore.
4 Spurius nulla est dignus clementia.
Perpetuum esse censet qd durat vsqꝫ ad mortem.
5 Rex francie superiorem non recognoscit.
6 Impossibile illud reputatur esse quod requirit factū principis circa id quod facere non solet ⁊ reijcitur impossibilis conditio de vlti mis volūtatibus ⁊ alias illud impossibile dr quod rarissime ⁊ quasi nunꝙ euenit.
7 Fraus ⁊ dolus quia directo probari nequeunt per indirectum ⁊ cōiecturis seu indicijs probantur.

Institutio

8 Institutio sub nomine dignitatis trāsit ad posteros in dignitate.
9 Ratio que vbiq͂ potest assignari habet̄ ꝓ expressa ⁊ indubitata.
Dolus de facili presumitur ex personarum coniūctione ⁊ ex minimis cautelis seu insolitis.nu.11.
10 Spurij contemplatione censetur datum esse illud quod prius erat tertio datum quod ex post spurio dedit.

Consilium.ccxvij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. †Quiriacus de ancona instituit filias in rebus vel quantitatibus certis pro dotibus earum ⁊ heredez instituit vniuersalem regem francie: qñcūq͂ ipse personaliter veniret anconā propter illam hereditatē conseqn dam ⁊ adeundam interim aūt voluit quod dicta hereditas et iura teneantur gubernentur exigantur ⁊ fruantur per Franciscum.⁊ ꝙ dictus Franciscus possit interim vti dicta hereditate ⁊ dictis iuribus ⁊ nominib⁹ debitorum vt re sua. Et quod eidem Frācisco non possit reuideri ratio aliqua: sed potius cēseatur suum anteq͂ res veniat ⁊c. Deinde adiecit clausulam codicillarem: ⁊ ꝓsupponitur dictum Franciscum fuisse spurium penitus incapacem ⁊ eius conditionem notam testatori: quod valeat inducit: q2 videtur posse instituui filius sub conditione si vel quando legitimabitur vel qñ erit capax ꝺm Jaco.de are.in.l.gallus.§.ꝙ si is de libe.⁊ posthu. Bald.et Ang.⁊ Imo.in.l.si quis instituatur.de here.insti. Ang.in.l.in tp̄s. eo.ti.per illum tex.voluit etiam glo.in.l.sicut quibus mo.vsufruc. amit.⁊ fortius dicit Bal.in.d.l.gallus.§.vt instituens.quod interi poterit agnoscere bo.pos.l.iij.§.sub ꝯditione de ꝺm tab.⁊ administrare tanq͂ curator bonoꝝ.⁊ idem Ange.in.d.l.in temp⁹.⁊ in.l.ij. C.eo.tit. Subdit Ang.in.d.l.si quis instituatur.quod si non legitimabitur tenetur reddere rationem futuro heredi.⁊ istum modum relinquendi spurio fuit aliquando sequutus Bald.consulendo facit text.no.in.l.mulier.alias incip.sulpitius.ff.de dona. inter virū. In contrariū faciūt que dicit Bal.in.l.eam quā.in ꝑe.char.C.de fideicō.⁊ plures moderni.in.l.filiussa.ff.de test.sc3 qd̄ pater nequeat instituere filium sub dicta conditione si legitimabitur: q2 dicta inhabilitas nascitur principaliter in testatore: ⁊ filius redditur incapax propter vitium paternū.quicqd aūt sit de validitate instōnis sed qd de bono.pos. Bald.qd̄ sic per decretum.iud.in.d.l.si qs heres instituatur.⁊ dicit tenere Ja.de are.in.l.libertas de ma.testō.et in.d.§.vt instituens ꝙ possit dari curator.⁊ allegat Ja.de are.in.d. l.libertus.⁊ sequitur Ange.in dictis locis ⁊ Imo.in.d.l.si quis.sed idem Imol.in.d.l.in temp⁹.aliud sub dubio dicit per id ꝙ videtur in.c.auaritie.de dele.in.vj.⁊ per.d.c.auaritie.quidam moderni dānant Bal.⁊ Ang. volentes qd̄ non possit decerni bo.possessio.nec dari in curatorem. Ad idem tex.elegans in.l.scire oportet.§.j.ff.de tu.⁊ cura.dā.ab his. Ad idem tex.satis apertus.in.l.j. C.de nat.libe.ibi commendatū ⁊ ibi cōmendatas allegat qd̄ prohibetur vocari vt nudus minister.l.si qs solidum.de heredi.instit.⁊.l.cogi.§.his qui solidum ad treb.⁊ per doc.in dictis iuribus satis ad rem dominus Francisc.de aretio.in.d.§.instituens.vult quod differentia sit inter capitulum ⁊ administratorem.arg.l.qd̄ principi.⁊.l. si auguste.de leg.iij.ideo infert quod filius ita institutus petat ꝺm ta.⁊ velit administrare tanq͂ curator hoc possit: q2 pater instituendo videtur ei dedisse hanc potestatem: secus foret si iudex velit aliter eū facere curatorem videtur forte verius quod non possit constitui administrator vno vel altero modo.d.l.j.de na.lib.d.c.auaritie.d.l.scire oportet. Nec ob.quod dicit.d.Franc.⁊c.nec ob.d.l.si quis heres instituatur: quia nō loquitur in incapacitate odiosa: benefaciunt multa que ponit Bal.in.l.non dubium.de.ll.⁊ in.l.si quis ad declinandam.de epi.⁊ cle.v.co.ad idem tex.in.l.hac edictali. versi.omni circunscriptione.de secun.nup.⁊ quod ibi dicit Bal.circa spuriuz. Ad idem optime faciūt que no.Imo.in.c.postulasti.de preben.iij. oppo.dum allegat.d.c.auaritie.posset replicari miratur ꝙ docto. tanti id premittant quod quando aliquid relinquitur penitus incapaci vt saluetur dispositio testatoris capitur nomē illius iur̄ puta vsuff.cuius ille est incapax pro vsu facti idest facultate vtendi de iure concessa: vt eleganter declarat Bald.in.l.j.C. de his que pene nomine. Bart.in aut.excipitur.C.de bo.que li.⁊ in aut.ingressi.C. de sac.sanc.eccle.⁊ in.l.aquilius.de dona.⁊ illa facultate potest vti etiam ante aditam hereditatem. Bar.in.l.cotē ferro.§.qui maxios de publica.facit quod no. Bal.in.l.fi.C.de vsur.rei iudi.⁊ optimus tex.in.l.si vsuff.§.pe.ff.quando dies vsuf.le.ce.⁊ ibi Bart.⁊ in.l.necessario.§.fi.de peri.⁊ commo.rei ven.⁊ in.l.si vsuff.de iure do. Adhuc posset duplicari quod spurius esset incapax dicte fruitionis q͂ tendit ad sui commodum.vt.d.l.j.C.de na.libe.⁊ in aut.⁊c. insuper docto.forte volunt quod non sufficiat quod testator det dictam facultatem: ideo loquuntur de curatore bonis dando. argu.l.gaius. C.de epi.⁊ cleri.⁊ quod per Bald.in.l.id quod pauperibus.co.vlt.
2 †In istis autem terminis proculdubio videntur omnia ordinata in fraudem legis: vt in terminis decidit Bal.in.d.l.hac edictali.§. quod obseruari.maxime quia in casu nostro testator adiecit multa aperientia fraudem etiam ceci ⁊ hebetis ingenij ⁊c.liberatio a redditione ratiōis presumitur facta affectione sanguinis.l.aurelio.§. titius.de lib.leg.item dicta conditio est apposita quasi nunq͂ extitura.arg.l.apud iul.§.constat.de leg.j.l.continuus.§.cum quis.ff. de verbo.obli.⁊ no.in.l.suus quoq͂.ver.⁊ puto.ff.de here.insti.in.l. si pater.de insti.⁊ substi.sub condi.fac.⁊ per Bar.in.l.inter stipulātem.§.sacram.de ver.ob.⁊ hoc quod nunq͂ veniat presupponūt inuentores dicte cautele.⁊ quod dicta cautela nullo pacto sit recipienda veluti in fraudem ⁊ captiosa reperi tenuisse consulendo.d.Bartho.de saly.item collegium boñ.sequitur.excell.d. Ludo.de sardis de ferraria in suo libello de natu.lib.incip.quia partitio.⁊ affirmat vidisse dicta consilia.idem tenuit.d.Bartho.cepola in suo opusculo de cautelis.cautela.lxv.
3 †vbi pulchre confirmantur predicta ex dictis Saly.in.d.l.j.de na.li.super tex.vel per alium ⁊ eiusdē.in.d. l.hac edictali.col.v.ver.idem dicendum est de aliquo.⁊ in ver.quinimmo dixit Bar.item facit quod dicit Bart.in.l.mediterranee. C. de errog.mili.anno.⁊ ꝙ hr̄.in.d.c.auaritie.⁊ in.d.l.scire op3.§.j.ꝑ q͂ iura vr̄ qd̄ prohibitus administrare vt heres vr̄ ꝓhibit̄ administrare quocūq͂ colore ergo ⁊c. Cōprobātur ꝑdicta auctoritate Jo. and.in addi.spec.in tit. de instru.edi.ver.nunc vero aliqua.⁊ ver.⁊ scias.⁊ incipit additio ad istum finem ibi secunda questio est vbi in effectu ⁊c. Quod dictum sequutus fuit egregius commentator Alberi.de rosa.in.ij.parte statutorū.q.ix.alias.x.incip. statuto cauet̄ quod nulla.⁊ Pau.de cast.in.l.cogi.§.hij qui solidum. ad treb. Sit igitur conclusio quod nil valeat ⁊c.hoc licet latius Joannesbaptista caccialupus de sancto seuerino.

Subscriptio.

In nomine domini nostri

4 Jesu christi. †Elegāter plurimū ⁊ diffuse examinauit ꝑsentem consultationē famosissimus ⁊ excellē.iuris doc.dominus Joānesbaptista caccialupus de sancto Seuerino mihi vti pater boñ. Et meo iudicio iuste ⁊ recte decisit decisionemq͂ egregijs auctoritatibus ⁊ iurib⁹ rationibusq͂ muniuit: adeo quod vlteriori discussione non indiget: rei enim plene demonstrate frustra alia adijcitur demonstratio.dicit text⁹.in.l.j. ff.de dote prele.⁊ ego vidi alias in hac nostra ciuitate adhibitam hanc cautelam ⁊ semper fui huius sentētie quod fraus deberet nūcupari non cautela. Nulla.n.digni sunt clementia huiusmodi nati ex damnato coitu.dicit text.in.§.fi.in aut.quib⁹ mo.na.effi.⁊ satis esset clementia non mediocri dignus si posset habere talem administrationez quodammodo perpetuam maxime cum hoc ꝙ possit frui bonis ⁊ habere vt propria prout sonant aperte verba testamē-
5 ti: cēsetur.n.perpetuum quod durat ad vitam.l.j.ff.pro so. †Et im possibile reputari debet quod rex Francie accedat anconā ꝓ adeūda vna simili hereditate cum rex Francie loco principis habeatur cum non recognoscat superiorez.c.per venerabilem. qui filij sint le. attēto maxime suo maximo regno: nec solet exire fines regni saltē pro minima re: prout esset ista tanto regi.⁊ vbi requiritur factū pn̄cipis circa id quod facere non solet reputatur impossibile.l.apud iulianū.§.fi.in fi.ff.de le.j.⁊ ibi doc.⁊ euētus eius de quo nō est spes seu aliqua verisimilitudo quod eueniat: licet possibile sit quod sequatur non consideratur ⁊ iudicatur perinde ac si non posset contingere.l.qui habebat.⁊ quod ibi per glo.⁊ doc.ff.de leg.iij.⁊ si dicatur testatori hoc verisimiliter erat notum: q2 notum esset cuilibet sane mentis.⁊ impossibilis conditio rejcitur in institutionibus et vltimis voluntatibus.l.j.ff.de condi.insti.l.obtinuit.ff. de condi.⁊ demon.respondetur quod dato quod rejceretur de institutione regis tanq͂ impossibilis tamen quo ad dispositionem collatam in filium spurium nulla cadit impossibilitas facti quia collata est ad tēpus quo fiet res quodammodo impossibilis: ita quod est nō impossibile sed quodammodo necessariuz seu omnino extiturum scilicet quod rex nunq͂ veniet in vita spurij. Est enim honoratus sub contraria quodammodo conditione impossibili quia donec accederet rex anconam ob hanc causam cuius accessus iudicandus est impossibilis. Facit quia ea que rarissime ⁊ quasi nunq͂ eueniūt quo ad iuris dispositionē iudicantur vt impossibilia.l.ea que raro.ff.de reg. iur.secundum quod intelligit glos.l.antiqui.ff.si pars hereditatis petatur ⁊ ibi glos.licet glo.in.d.l.ea que raro alleget in contrarium sed inter rarum ⁊ rarum est distinguendum. ad idem.c.coram ꝑpe finem.de offi.deleg.⁊.l.non ad ea de.ll.cum similibus.nō ergo ex dicta regula est rejcienda de dispositione collata in dictum spuriuz. consideratur autem ista raritas ⁊ quodāmodo impossibilitas quo ad coniecturandam mentem testatoris quod scilicet fuerit vt faceret fraudem legi que fit multis modis: prout dicunt glos.⁊ doct.in l.fraus legi. Quartus modus assignatus ibi per gl.est de modo ad modum.in proposito.n.nostro testator videns non posse filiū apto ore relinquere heredem vel simpliciter eidē relinquere bona sua voluit in fraudem legum relinquere effectualiter per hunc moduz ⁊ facere equipollens.non autem refert quid ex equipollentib⁹ fiat. l.mulier.ff.ad treb.⁊.l.si mater.C.de insti.⁊ substi. sub condi.fac.nō enim est equipollens libere administrare bona ⁊ eis frui vt propria ⁊ non teneri reddere rationem administratiōis ⁊ relinquere aliqd

ius in bonis puta vsum vel vsumf. vel quid simile. Profecto inueniret plerosqꝫ qui non mediocre precium exponerent pro habenda simili administratione: itaqꝫ illud commodū illius vt ita loquar extimationis consequeretur spurius a patre ex dicto testamento si dispositio ista valeret quod iura ꝓhibent. per aut. ex complexu. C. de incestu. nup. ꝛ d. §. fi. in aut. qui. mo. na. effi. legi. † Itaqꝫ testator fecit contra legem volendo euitare verba legis faciendo contra mentem legis. l. non dubium. C. de. ll. ꝛ l. contra legem. ff. eo. tit. Fraus autem ꝛ dolus non possunt directo ꝓbari qꝛ dependent ab animo qui non vꝫ: ideo per indirectum probatur per indicia ꝛ coniecturas. l. dolum. C. de dolo. ꝛ. c. j. ꝛ. ij. de renū. lib. vj. cū si. Coniecture et indicia sunt in casu isto perspicua: qnimmo perspicacissima. † Iste n. testor qui forte nunq̄ vidit regem Francie nullam verisimilr habebat cām eum adeo diligendi vt vellet eum preferre suis attinentibus ꝛ notis. ꝛ maxime filiabus quas instituit solum in rebus certis pro dotibus ꝛ si ad regem pn̄tem erat affectus nequaq̄ verisilr ad successores in regia maiestate. institutio aūt illa sub nomine dignitatis transit ad posteros in dignitate. l. quod principi. de le. ij. c. qm̄ abbas. de offi. dele. ꝛ si fuisset affectus in regiam maiestatē cur adiunxisset illam conditionem non honorabilem regie maiestati: ideo subiungendo immediate dispōnem in filium spurium que indubie facta est in ipsius filij fauorem clarissimum indiciū perspicax resultat ad probationem doli ꝛ fraudis. ꝛ ita quilibet non penitus insane mentis aperta fronte arbitraretur. † Facit qm̄ nulla rō pōt excogitari nisi vna dispositionis testatoris illa habetur pro expssa ꝛ sic ꝓ indubitata. l. q̄uis simpliciter. ꝛ quod ibi Bal. C. de fideicō. ꝛ dicit idem Bal. in. l. maximum vitium. C. de lib. prete. ita contingit in casu nostro. Nā ratio nulla meo iudicio excogitari pōt quare regiam dignitatem ita distātem sub illa conditione verisilr nō extitura institueret: nisi vt per indirectum prouideret filio spurio: cōiunctio. n. personarum facit de facili presumi dolum. l. non solum. ꝛ ibi Bar. ff. de ritu nup. ꝛ per eum. in. l. post contractū. ff. de dona. † ad hoc etiam. l. ij. C. de natu. lib. † Facit quia alias vidimus ꝙ datū vni censetur datum contemplatione filij vel consanguinei per ea q̄ notant Bar. ꝛ doct. in. l. sed ꝛ si plures. §. in arrogato. ff. de vulga. ꝛ pup. ꝛ per Ang. ꝛ Imo. ibi. ꝛ per Bald. in. l. cum te sponse. C. de dona. propter nup. Presumitur itaqꝫ institutio facta de rege Frācie: vt consulatur filio: nulla. n. est maior coniunctio quam inter pr̄em ꝛ filium: maiorem scꝫ causant dilectionem: nullus. n. amor vincit paternum. l. fi. in pnc. C. de cura. fu. diligit. n. parens filium qnqꝫ plusquam seipsum. l. isti quidem. ff. quod metus cā. ad idem. l. liberorū. de verbo. sig. itaqꝫ ratione maximi amoris quem habebat in filiū presumitur excogitasse dictam fraudem per predicta. Item ex nimijs cautelis seu insolitis presumitur fraus. l. si quis sub conditione. ff. de condi. insti. ꝛ ibi per doc. ꝛ per Bal. in. l. etiam. ij. colum. C. de execu. rei. ꝛ per eum. in. l. testm̄. C. de testa. ꝛ ibi per Pau. de cast. Ex his itaqꝫ ꝛ alijs deductis per dominum consulentem puto intrepide concludendum quod dictus filius spurius nō possit niti ex dicto testamento ꝛ contentis in eo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxviij.

1 ¶ Possessio rei hypothecate an possit capi ꝓpria auctoritate.
2 Successor singularis in re reali actione executiua tenetur.
3 Clausula ius ꝛ iustitiam ministrari in via executiua resoluit ad viā ordinariam impedita executiua.
4 Pactum manus iniectionis appositum in contractu rei hypothecate pro dotis restitutiōe an afficiat tertium rei possessorē ꝓ totū.
5 Dos a patre profecta redire ad pr̄em debet lꝫ pr̄ teneretur reseruare illam pro scōo matrimonio.
6 Placuerit verbum denotat boni viri arbitrium ꝛ facit conditionē qm̄ sequitur relatiuū quorum sibi placuerit. nu. seq.
7 Conditionem facit relatiuum substātie adiectum verbo futuri tēporis nec vno casu dicitur conditio impleta quando plures respicit casus.

¶ Consilium. ccxviij.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ † Videtur in hac consultatione dicendū qd non requiratur aliqua discussio. Ex quo conuentum fuit quod liceret Nicolao ꝛ suis heredibus ꝛ cui ius ꝛ casus ipsius dotis dederit capere bona pro dote obligata propria auctoritate sine alicuius licentia aut vrbanitate ꝛ q̄ magis sibi placuerit. ꝛ sic per illud pactū videtur hoc permissum. l. ꝙ possit is cui dos sit restituenda capere bona hypothecata pro dote sua propria auctoritate sine alicui⁹ licentia ꝛ sine aliqua citatione libello ꝛ nulla vrbanitate seruata: fortius videtur quod potuerit petere porrecto libello ꝛ adito iudice ꝛ aliqua vrbanitate seruata. ꝛ sic non est opus secundum dictam conuentionem seruare aliquem iuris ordinem: ex quo sine citatione ꝛ libello permittitur capere possessionē propria auctoritate: discussio enim adhibetur potius ex quadam equitate qua vsus fuit iustinianus quam de rigore iuris cum rigor iur videretur quod hypothecaria posset exerceri cōtra quemlibet possidentem rem mihi obligatam: prout erat de iure antiquo ante ius autenticorum. l. distractis. ꝛ l. persequutione. C. de pign. ideo si permittitur ingredi sine aliqua vrbanitate nō videtur quod requiratur discussio principalis debitoris. † Et istud pactum videtur ꝙ transeat etiam aduersus singularem successorem: prout intelligit Bart. ꝛ glos. in. l. creditores. C. de pigno. per. l. si titius. ff. de ser. expor. ꝛ quia istud pactum est executiuum iuris realis. ꝛ idem tenent ibi Pe. Cy. Ray. ꝛ Bald. idem etiam tenet Spec. in ti. de pig. ver. quid si debitor. omnes principaliter se fundant. per. d. l. si titi⁹. bal. dicit quod est iuris realis consequutiuum alij. ꝛ Bart. quod est iuris realis executiuum: prout ergo ius reale pignoris transit contra singularem successorem: quinimmo contra quemlibet possessorem. d. l. distractis. ꝛ. d. l. persecutione. ꝛ l. pignoris. eo. titu. ita ꝛ hoc ius descendens ex huiusmodi pacto transeat aduersus singularem successorem cum sit iuris realis executiuum seu consequutiuum: ꝛ cū dos fuerit in casu restitutionis per mortem dicti Antonelli: et sic orta fuerit hypotheca ꝛ consequenter videtur quod fuerit inesse ꝓductum dictum ius executiuum ante alienationem cum alienatio emanauerit post mortē Antonelli ꝛ sic post ius reale pignoris inesse productum ꝛ dicti conuenti vt presupponitur habuerunt cām ab herede antonelli. ꝛ sic a debitore videtur quod dicta iulia aduersus eos habeat manus iniectionem propria auctoritate: licet ex vrbanitate petat licentiam a iudice sibi concedi. arg. l. si superatus. §. fi. de pig. ꝛ l. si mater. §. fi. de ex. rei iud. prout videtur voluisse Bar. in repe. d. l. iij. C. de pign. xij. colum. ¶ † Tamen his non ob. puto aperta fronte concludendum quod dicta iulia veniat repellenda ꝛ non possit niti dicto pacto capiendi dictam rem quā vult capere nec possit niti dicto pacto: nec ex eo niti via executiua quā intētat: licet. n. petat sibi ius ꝛ iustitiam ministrari per quam clausulam sustentaretur libellus in via ordinaria si executiua non militaret per ea que habentur. per doct. in. c. cum dilectus. de ordi. iudi. ꝛ per. d. Ant. in. c. j. de iudi. per Bal. in. l. edita. C. de eden. ꝛ in. l. nec quicq̄. §. vbi decretum. de offic. proconsul. Tamen quia non petijt simplr sibi ius ꝛ iustitiam ministrari sed adijciendo simpliciter ꝛ de plano sola facti veritate inspecta non potest censeri intentata via ordinaria actionis hypothecarie: in qua non proceditur simpliciter et de plano sola facti veritate ꝛ libellus requiritur: prout regulariter in alijs actionibus. ꝛ tamen non fuit res deducta per viam libelli imo protestatum fuit secus vt apparet in principio petitionis. ꝛ omnia alia verba dicte petitionis demonstrant intentatam viam executiuam ex pacto manus iniectiōis. ꝛ sic vellemus per dictam clausulā petens ius ꝛ iustitiam ministrari adaptari libellum ad actionē hypothecariā: quia non competeret virtus executiua dicti pacti tūc rei conuenti haberent intentum: quia hypothecaria non potest intentari contra tertios possessores nisi prius discutiatur debitor principalis. §. sed neqꝫ. in auṫ. de fideiuss. colum. j. ꝛ in auṫ. hoc si debitor. C. de pigno. Si autem dictum pactum militaret etiam contra tertium possessorem in his terminis tunc fatendum foret quod nō requiritur discussio: qꝛ iura noua requirentia discussionem nō loquūtur hoc casu: nec dicta. l. si titius requirit discussionem principalis. ¶ † Videndum est itaqꝫ an dictum pactum militet in casu isto circa quod dicendum videtur quod non ex pluribus. ꝛ primo qꝛ multi tenent quod istud pactum non operetur contra tertium possessorem: prout voluit Mar. antiquus glossator. cuius opi. vltimo loco recitatur. per glos. d. l. iij. ꝛ eam tenent in titulo. C. de edicto. diui adria. tol. Idem Iaco. but. in. d. l. iij. Idem disputando tenet Iac. de bellaperti. vt eos refert Bart. in. d. l. iij. ponens eorum rationes ꝛ responsiones quas dant ad. d. l. si titius. quam opi. firmat. istam Rof. ꝛ Iaco. but. dicunt quod ibi est speciale. ꝛ Iaco. de bellaperti. dicit quod ibi erat tale pactum quod operatur resolutionem contractus ꝛ dominij translationem. vt in. l. si quis sub hoc pacto. ff. de contrahen. emp. ꝛ in. l. j. ꝛ. ij. ff. de ser. expor. ꝛ no. in. l. traditiōibus. ff. de pac. secundum eum qui concordat cum alia solutione addēdo rationem specialitatis. ꝛ eius responsionē approbat ibi Saly. vel dicas quod ibi pactum est appositum super re tradentis ꝛ tradita cum eo pacto: ideo est maioris virtutis quam pactum appositum super alia re: prout in casu. d. l. iij. ꝛ nostro: ꝛ hec differentia probatur. in. l. nemo. ff. de pac. ꝛ quod ibi not. doc. ꝛ in. l. fi. C. de pac. inter emp. secundum eundem Saly. eandem solutionem ꝛ intellectū ad d. l. si titi⁹. sentit ibi Bal. in summario illius legis sic summans pactum manus iniectionis appositum in contractu ꝛ traditione rei sue afficit rem ꝛc. Tertio soluit Saly. quod illud pactum erat appositum in odium serui qui deliquerat in dominum: ideo seruus magis afficitur: precedens autem responsio magis placet: qꝛ non apparet ibi quod seruus deliquerit in dominum qui legem apposuit: ꝛ in casu quo apparet postea deliquisse aufugiendo non militat ibi virtus pacti: sed quando rome moratur voluntate domini vt ibi apparet: potest etiam addi alia ratio quod ibi deliquit etiā singularis successor qui simile pactum fecit: ꝛ illud pactū censetur ibi factum per secundum venditorem admonendi gratia vltimum emptorem ꝛ ad liberandum se a primo venditore vt text⁹ ibi dicit: ꝛ sic ibi peccauit singularis successor cum ꝛ ipse peccauerit: ꝛ aduersus eū

sus eũ ꝯpetit ius man⁹ iniectionis siue ꝯpetat primo siue secundo vẽditori parum interest singularis successoris: ꝛ euitatur ibi circuitus: nam si secundus emptor manus iniiceret primus aduersus eũ haberet manus iniectionem ꝛ circuitus est euitandus. l. dominus testamento. ff. de condi. inde. cum similibus. ¶ Nec obstat huic responsioni. tex. d. l. titius. ibi nec poterit aliquo modo legem sui vẽditoris auferre cuius cõditio extitit ꝛ sic videtur quod etiam si dedisset licentiam quod rome moraretur haberet manus iniectionez primus venditor: quia respondetur quod verba predicta loquunt̃ postq̃ conditio extitit: ꝛ sic in tempore preterito respectu cõditionis existentie ꝛ respectu potentie per verbum poterit quod est futuri temporis ꝛ sic non obstat. Et sic regula fit quod pactum regulariter non transit contra singularem successorem. l. fi. ff. de contrahen. emp. ꝛ multis iuribus que allegat Bart. in. d. l. iij. Fallit in casu. d. l. titius. in quo est speciale prout dicunt Rof. ꝛ Jaco. but. ꝛ rationes specialitatis sunt plures que simul iuncte inducunt illã specialitatem. Et sic non obstat quod dicit Bart. in. d. l. iij. contra rationem Jac. de bel. quia dici potest quod dato q̃ illa sola nõ sufficeret tamen iuuata alijs rationibus sufficit. item dici potest qd̃ licet sit efficacius ceteris paribus ius quod habetur inesse quam ius qd̃ speratur oriri in ipsa manus iniectione tamen non sunt in casu isto termini pares. Nam per ius quod est inesse non extinguitur ius singularis successoris: nam hypotheca non tollit eius dominium nec causat plenum ius creditori sed resolutio contractus cum manus iniectione extinguit ius successoris ꝛ querit plenum ius ipsi capienti: ideo non mirum si plus operatur: ꝛ ideo dicit Salyce. quod ius istius pacti capiendi rem hypothecatam propria auctoritate non est ius executiuum vel ꝯseruatiuum iur realis: sed solum causat ius personale nec secundum eum obstat equiparatio istius iuris quod oritur ex pacto ꝛ iuris quod oritur ex re indicata quia iura que allegat Barto. maxime. l. pe. C. de pigno. act. faciunt equiparationem in re debitoris qui fecit pactum vel passus est sententiam non in re que est alterius lz fuerit debitoris secundum eum potest etiam dici qd̃ in iuribus Barto. licet illo casu idem decidatur in vno quod in reliquo non procedit iurislator per viam equiparatiõis simplicis: licet enim dicat iurislator quod ego tibi teneor siue per stipulationem promittam siue titulo venditionis nõ sequitur quod equiparet venditionem ꝛ stipulationem. ꝛ sic clara est responsio. Respondet etiam Saly. ad. l. si quis curialis. C. de epi. ꝛ cle. quod ibi fuit so la translatio facti cum clericatus vel ingressus ipso iure non tenuerit de iure ciuili secundum glos. tamen ibi dicit quod tenet clericatus: sed nõ habet priuilegia clericorum: ideo index secularis habet manus iniectionem. ꝛ idem vult ibi Paul. de ca. no. quod index secularis potest capere clericum qui non habet priuilegia clerici. et Raph. ful. respondet ad inductionem quam ibi Barto. ꝛ Bal. faciunt contra Innocen. quod ibi loquitur in re prohibita transire: q̃r prohibetur clericari. Innocen. loquitur in re que licite transit in ecclesiam: nec text. ibi loquitur de iniectiõe manus que resultat ex pacto: ꝛ ibi fauore curie videtur id induci. † Itaq̃ in puncto iuris putarem hanc opi. Mar. ꝛ sequacium veriorem: licet in via decisiua non libenter consulerem contra sententiam Bart. ꝛ Bald. Tamen sententia Barto. in casu nostro est pro conuentis: quia Bar. vult quod quando instrumentum non erat liquidum contra debitorem qui fecit pactum: nec erat in casu liquidationis: q̃r non pendebat iudicium super execntione vel liquidatione instrumenti tẽpore alienationis: tũc non trahitur pactum contra successorem singularem. ꝛ iste est casus noster: nam Nicolaus pactus fuit in casu restitutionis dotis sibi reddi aut suis heredibus aut cui casus dederit restituende dotis: ex facie autem instrumenti non apparet euenisse casum restitutionis dotis: quoniam non apparet solutũ esse matrimonium: quia nõ apparet ex eo de morte Antonelli aut marini: item non apparet ex instrumento quod lucia sit heres marine item dato q̃ fuerit solutum matrimonium non apparet qd̃ restitutio dotis deberet fieri marine aut suis heredib⁹: quoniam dos a patre profecta redire debet ad patrem. l. dos a patre profecta. C. soln. matri. nec apparet nec etiam deducitur in petitiõe qd̃. d. Nicolaus decesserit ꝛ si viueret non competeret ius aliqd̃ aduersus Antonellum vel heredes suos dicte Lucie dato quod esset heres marine ex quo actio pertineret ad patrem ipsa lucia descendit ex alio secũdo matrimonio: licet. n. pater teneretur reseruare pro secundo matrimonio. aut. sed quamuis. C. de rei vxo. act. Tamẽ pater ad id tenet̃ non heredes primi viri: sed ipsi tenent̃ patri a quo dos ꝓfecta fuit: item nec est liquidum quod ista res super qua lisvertitur fuerit dicti Antonelli: ꝛ sic qd̃ sit obligata: ꝛ per consequẽs cuz tempore dicte alienationis: qnimmo etiam hodie dictum instrumentum non fuerit nec sit liquidũ. Nec erat in actu liquidationis tempore alienationis: quia non erat mota lis super liqdatione aut executione instrumenti: ideo dictum pactum non trahitur aduersus istos singulares successores conuentos: nec vigore dicti pacti potest capi possessio predicte rei ab eis possesse vigore dicti pacti secũdũ theoricam Barto. idcirco hoc casu puto sententiam predictam Mar. ꝛ sequaciũ aperta fronte amplectendam concurrente etiam senten-

6 tia Bar. in hoc indiuiduo. † Secundo videtur quod dictum pactũ ex alio non vendicet sibi locum quia mihi presupponitur quod in bonis Antonelli ꝛ sic in bonis hypothecatis sunt plura bona non alienata: ꝛ pactum manus iniectionis non est simpliciter appositum: sed in bonis que sibi ꝛc. placuerint quod verbũ placuerint denotat arbitrium boni viri. l. lucius. §. ꝛ. l. thais ancilla. §. sorore. de fideicom. lib. ꝛ in eis. per Bar. ꝛ per eum in con. incip. bitoniensis in ordine. iij. secundum ordinem perusinum non informis. ꝛ in. l. si sic. de leg. j. sed non videtur cõuenire arbitrio boni viri quod creditrix que potest sibi capere bona que sunt apud debitorem velit capere bona alienata bona fide in eum qui recepit pro suo creditore bona fide: ꝛ postea in alium bona fide alienauit in bona fide ementem cũ pactum illud ꝛ generalem hypothecatã verisimiliter ignorauerint. arg. l. fi. ff. pro suo. ꝛ. l. qui in alterius. de regulis iuris. Disceptatio aũt doc. loquitur in pacto manus iniectionis in vna re specialiter ꝛ in alienante qui fuit pact⁹ maxime attenta. l. titius. de ser. expor. quam principaliter adducũt: nec pactum est restrictum ad arbitriũ boni viri: nec pactum manus iniectiõis. in. d. l. titius. poterat operari in alia re.

7 † Item verba illa quorum sibi placuerit que faciunt conditionem: quia relatiuum substantie adiectum verbo futuri tẽporis facit conditionem. l. j. in fi. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. stichũ qui meus erit. de leg. j. cum simili. Non videntur verificari: quia ex quo sunt plures quibus dos est restituenda: ꝛ euenit casus in persona vnius qui habebat dictam cõditionem implere debet in totum impleri ꝛ non sufficit quod impleatur in persona vnius vel per vnum ex heredibus. l. cui fundus. in fi. de condi. ꝛ demon. ꝛ. l. si non sortẽ. §. si centum. de cõdi. inde. ideo debet omnibus heredibus placere. ꝛ istud placere ꝛ capere possessionem transit in omnes heredes nõ in vnum dũtaxat: nec ex personis heredum alteratur natura ꝛ conditio obligationis. l. ij. §. ex his. de verbo. oblig. ideo si discordant non videtur verificari cõditio: quia non placet heredibus: licet placeat vni ex eis: nec placet eis quibus dos dz reddi: sed cui dz reddi pars dotis ita quod verba pacti non verificantur proprie sumpta: saltem cum non sit quod maiori parti placeat. arg. eius quod not. glos. in. d. §. ex his. ex quibus omnib⁹ dato quod singula media nõ militarent puto intrepide concludendum quod dicta lucia nõ possit niti ex dicto pacto contra dictos tertios possessores: sed si vult agere contra eos habeat intẽtare hypothecariam ꝛ hypothecaria requirit discussionem. per. d. auf. hoc si debitor.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxix.

☞ Auia paterna puelle succedit in totum nepti exclusis patruo ꝛ amita decedentis patri ex vtroq̃ coniunctis. ꝑ totum.

1 Deliberandi vel immiscendi ius transmittitur iure suitatis.

2 Hereditatem non agnitam transmittit infans iure patrio in patrem ꝛ non in alium.

3 Ratio etiã in lege descripta non est ad iuris correctionẽ extẽdẽda. Succedendo qualitas seruari debet: ꝛ qualiter quis succedit taliter ei succedatur. nu. seq.

4 Naturales filij non succedunt matri illustri ita nec mater eisdem q̃r successiones sunt vicissitudinarie.

5 Patris locum nullus transuersalis dicitur intrare exceptis filijs fratrum vel sororis. Filij fratrum succedunt cum eorum patruis in bonis alterius patrui defuncti fratris eorum patris locum patrum suor̃ intrando.

6 Patruus excluditur a fratre defuncti non obstante regula ꝑ quã asseritur successiones esse vicissitudinarias.

¶ Consilium. ccxix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videãtur

1 prima facie cõsiderandi plures casus. primus si dicta domina Camilla apprehẽdidit hereditatem patris. secundus si non apprehendidit: put mihi persuadeo ex verbis consultantis qui mihi narrauit quod paulo post patrem decessit filia: ꝛ hoc secundo casu esset sciendum. An filia fuerit infans. An vero maior infante: si. n. immiscuit se hereditati tunc tractandum erit solum de successione ipsius camille: naz in eius bereditate inuenitur hereditas patris: itaq̃ tunc erit inuestigãdum quis succedat dicte camille: an auia pr̃na an vero patru⁹ ꝛ amita qui erãt fr̃es vtrinq̃ coniuncti magistri felicis patris dicte camille de cui⁹ successione. j. subijciam. Si vero non se immiscuit hereditati paterne tunc si erat maior infante illam hereditatem transmisit videlz ius immiscendi in eius heredem. l. apud hostes. C. de suis ꝛ legi. ꝛ. l. si fratris. C. de iure delibe. ꝛ. l. qui duos. ff. de reb. dub. cum multis si. prout est communis indubitata fere oĩm sententia minime deducenda in dubiũ in decisiuis: item militat etiam trãsmissio ratiõe deliberandi si notitiam habuerit quod hereditas patris fuerit sibi delata per. l. cum antiquioribus. C. de iure delib. Et similiter eo casu erit tractandũ de hereditate camille: nam in hereditate dicte camille inueniet ei⁹ heres trãsmissum ius immiscendi hereditati paterne: vz beneficio suitatis ꝛ etiam si sciẽtia predicta interuenit beneficio. d. l. cũ anti-

quioribus ita quod eius heres si volet poterit se immiscere heredi-
tati paterne et etiam se abstinere per .l. si quis filium. ff. de acq. here.
2 †Sin autem dicta domina camilla erat infans videtur quod sit spe-
ciale in infante quod per infantem transmittatur in patrem ois he-
reditas delata infanti: ita quod pater iure patrio capere potest he-
reditatem delatam filie: licet ipsa filia decesserit hereditate nō agni
ta: prout est expressum in .l. si infanti in prin. C. de iure delib. Sin-
autem deficit pater videtur infante mortuo si perinde ac si heredi-
tas non esset infanti delata: prout videtur text. in. d. l. si infanti in
§. fi. si vero non sit tutor vel cū sit ea facere neglexerit tunc eodē in-
fante in ea etate defuncto omnes hereditates ad eum devolutas et
non agnitas ita intelligi quasi ab initio non essent ad eum delate:
et eo modo ad illas personas perveniāt que vocabantur si minima
hereditas infanti fuisset delata que verba videtur clara cum loqua
tur tex. per verba vniuersalia omnes hereditates et sic siue sit here-
ditas paterna iure suitatis delata siue alio iure cuz qui omne dicit
nihil excludit. c. solite de ma. et obe. l. iulianus. de leg. iij. cañ. si roma
norum. xix. di. ita quod sit speciale in hereditate delata infanti qd
omnis hereditas transmittatur in patrem vel alium ascendentem
quod habebat infantem in potestate. Item quod in alium nullam
hereditatem trāsmittat: prout per. d. l. si infanti videtur velle bal.
in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. et in. d. l. si infanti. dicit quod
indigeret decisione cesarea vtrum infans hereditatem patris trās
mittat iure suitatis in quoscūqz: et Ang. ibi dicit quod non incon-
uenit quod infans circa transmissionem sit deterioris conditionis
quam maior infante: qz honoratur in vno quod hereditatem oēm
transmittit in lineam paternam: ergo probabiliter potuit in alio
onerari quod in alios nullam transmittat. arg. l. eum qui. in princ.
de iureiur. secundum eum. et si hoc esset tunc patruus et amita dicte
camille qui erant frater et soror dicti magistri felicis succederent di-
cto magistro felici vna cum eius matre auiaqz paterna dicte domi
ne camille et succederent in viriles ita quod tertiam partem habe-
ret mater: tertiam frater: tertiam soror ipsius magistri felicis. Sed
licet hoc posset probabiliter teneri propter verba vniuersalia. d. §.
sin vero. Tamen nullatenus hoc est tenendum in via decisiua: tum
quia non est de verisimili mente iurislatoris: quoniam magis vide
tur fauendum infanti si hereditatem non agnouit quam maiori:
vnde Bal. in. l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. tenet etiā qz in-
fans transmittat iur suitatis: nam si hoc est in maiore infante for-
tius idem dicendum est in infante secundum eum. et quod etiam in-
fans transmittat iure suitatis: tenuit etiam Barto. in. l. ventre. ff.
de acqui. heredi. et in. d. l. si infanti. respondens ad. d. l. si infanti. §. si
vero. vel quod loquitur in hereditatibus extraneorum vt denotat
verbum adire in superiori §. positum et verbum devolutam cū ver-
bum devolutam non videtur proprie cadere in suis in quos here-
ditas ꝯtinuaē. l. in suis. ff. de li. et posth. et. l. ij. ff. p herede. et. l. nihil.
C. eo. ti. Et lz in verbo devoluta instent Bal. et Ang. tñ ꝯstat quod
verbum adire ꝯuenit extraneis: nō suis: et vbum illud cēsetur repe
titum. in seq. §. si vero. vel tum ex natura aduersatiue iuxta. no. per
glos. et Bar. in. l. si mariti. §. fi. ff. de adul. et per Saly. in. l. vinum. ff. si
cer. peta. tum quia dicit ea facere neglexerit et sic expresse se refert il
le text. ad superiora et sic si neglexerit adire et petere bonorum pos.
Et hanc partem latius prosequendo firmat Raph. ful. in. d. l. si in-
fanti. et eam vt cōmunem sequitur ibi Pau. de castro. et idez tenent
Ang. et Imo. in reportationibus. in. d. l. ventre. prout refert ibi Pō
ta. et idem tenēt communiter doc. fm eum q idem tenet voluit hoc
tangere: qz dum scribebam non poteram consultantem interroga
re cuius erat etatis illa filia vt sic oēm casum deciderem. restat itaqz
conclusio qz dicta camilla que decessit paulopost patrem transmi-
sit hereditatem patris in eius heredes: itaqz videndū est an patruꝰ
et amita coniuncti patri ex vtroqz parente in hereditate camille ad
mittantur vna cū auia paterna: nā vr dicendū quod sic: nam camil-
la successisset patruo et amite vna cum matre eorūdem vt est text. in
auē. vt fratrum filij in rubro. et in auē. cessante. C. de le. here. et volūt
simpliciter glos. Cy. Salyc. Raph. ful. et Pau. de cast. in. d. auē. de-
functo. simpliciter dicentes quod filij fratrū vtrinqz coniunctorum
admittuntur cum proximis parentibus. et idem simpliciter loquē-
do tenet Bal. in. d. auē. cessante. et licet posset instari quando nō su
perest aliquis frater defuncti qui concurrat cum parētibus quo ca
su loquitur tex. nigri. in. d. auē. vt fratrum filij. et text. ille sit correcti-
uus: prout et patet ex sui principio. Et ideo videatur non extendē-
dus per iura vulgaria: tamen doc. prefati videntur idē velle si nul-
lus frater superest cuz generaliter loquantur. et idem videtur fuisse
de mente Irnerij. in. d. auē. cessante. et specifice idem in hoc casu te-
nuit Jac. de bel. in. d. auē. vt fratrum filij dicēs idem puto si fratres
3 non supersunt a paritate rationis. † Et idem hoc casu aperte fir-
mat Bald. in auē. post fratres. de legit. heredi. et ita in questione de
facto fuit superioribus annis hic consultum et adducebatur ratio
in. l. descripta. propter quam dicebatur illum text. extendendum:
sed poterat instari: quia a ratione etiam in. l. descripta non videtur
extendenda legum correctio ad casum qui sub verbis legis correcti
ue non comprehenditur etiam ex lata verborum significatione: p-
ut concludit Imol. in. l. si vero. §. de viro. soluto matrimonio. et vi-
detur de mente docto. in clemen. j. de electio. tamen legendo. dictā
autenticā defuncto idem visum fuit ex verbis dicte rubrice vt fra-
trum filij que sunt dispositiua: ideo ex eis potest argui: prout not.
in rubrica. ne fideiusso. do. den. vbi generalia verba rubrice non re-
stringuntur: eo quia textus specialiter in vno casu non in omnibꝰ
loquatur: ad idem gloss. in. l. prima. C. de capi. ci. cen. libro vndeci-
mo. quam ad hoc vt singularem allegat Pon. in suis singularibꝰ. et
est alia glos. similis in autenti. vt noue constitu. §. primo. itaqz hec
conclusio videtur tenenda quod dicta Camilla successisset dictis
patruo et amita vna cum eorum ascendentibus ita et videtur quod
patruus et amita succedant eidem camille cum eius ascendente: qz
videtur quod successiones ab intestato sint vicissitudinarie hoc est
quod prout vna actiue succedit alteri ita et passiue ab illa altera per-
sona sibi succedatur. l. si ab eo. ff. de legit. heredi. et. l. lege duodecim
tabu. post medium. eodem titulo. ad idem. l. communium. C. de na
tu. libe. et in auē. quibus modis natura. efficiun. sui. §. si quis igitur
ibi: in quibus. n. casibus naturales filios vocamus ad successionem
in his quoqz naturalibus patribus decentem seruent deuotionez:
eademqz mensura sicut parentes perspiciunt filijs naturalibus se-
cundum materiam. l. ita et ipsis parentibus compensentur. Et ibi
glos. not. quod dispositio succedendi et pietas debet esse equalis. et
Bald. in dicta. l. lege. xij. tab. similiter no. quod in successione equa
litas debet seruari vt qualiter quis succedit taliter succedatur ei.
4 † Et facit. glos. institu. ad ter. §. fina. volens quod prout mater illu-
stris non succedit ita nec econtra ei succedant filij naturales. et Sa-
lyc. in. l. qui se patris. C. vnde liberi propter dictam rationem: quia
scilicet successiōes sunt vicissitudinarie ex legis interpretatione. vt
l. si ab eo. de leg. heredi. et in auē. quibus modis. natu. effi. sui. §. filie
et. §. penul. secundum eum vult quod parentes habent bonorū pos
sessionem vnde liberi seu vnde parentes sibi similem: item per eam-
dem rationem reperio consuluisse Christophorum de castellione et
post eum Bald. et pleriqz alij quod prout filius fratris vtrinqz con-
iuncti succedit patruo excluso filio fratris ex vno tantum latere cō
iuncti: ita et patruus coniuncto patri ex vtroqz latere succedat ne-
poti excluso altero fratre patris coniuncto ex vno latere tantum:
et incipit consilium: quoniam vt preponitur perinus etc. et idem con
suluit Franc. de albe. in consilio suo quod incipit. Petrus fran. ex
quibus videtur concludendum quod prout nepos et neptis ex fra-
tre vtrinqz coniuncti succedūt patruo et amite ita et patruus et ami
ta ex vtroqz latere coniuncti succedant nepoti et nepti extantibus
parentibus propter dictam regulam et rationem vicissitudinarie
5 successionis vt supra deductum. ¶ † Tamen licet predicta videan
tur hanc consultationem reddere dubiaz: nihilominus puto aper
ta fronte cōcludendum ꝯtrariū. p text. in auē. post fratres fratrūqz
filios. C. de legi. heredi. qui text. et in corpore vult quod pluralitas
vinculorum non attendatur in transuersalibus non attendatur in
alijs nisi in fratribus et filijs fratrum. Sed in vlterioribus attenda-
tur sola graduum prerogatiua: et ex quo sola graduū prerogatiua
in ceteris collateralibus consideratur. infert quod nullus transuer
salis intrat succedendo locum patris nisi filius fratris vel sororis
prout et dicit Pau. de castro. in. d. auē. post fratres fratrūqz filios.
Et ex hoc infert quod patruus ex vtroqz latere non prefertur pa-
truo ex vno tantum latere coniuncto quod et firmat p dictam rōnē
Bar. in. l. post consanguineos. §. legitima. ff. de suis et legi. heredi.
et idem voluit Jaco. de bel. in corpore. d. auē. post fratres. dicens qz
ista prelatio vinculorꝫ procedit tantum in fratribus et filijs fratrū:
quia in alijs attenditur tantum graduum prerogatiua. Et reperio
Bal. allegatū pro hac parte. s. ꝯsuluisse in ꝯsilio qz incipit in subitō
ne qz in patruo nō attendaē pluralitas vinculorꝫ ponderans verba
tex. in corpe ibi hec igiē lex in isto casu posita q̄ vba innuūt qz non
vēdicet sibi locū in alio casu subdens qz est exorbitās et non extēden
da. Et ita pluries ꝯsului. s. patruus ex vtroqz latere non preferatur
patruo ex vno latere tm̄ cōiuncto. Et sic nō attendatur in patruis
pluralitas vinculorū qz et probatur: qz si atttenderet pluralitas vin
culorꝫ in patruis prout in filijs fratrū seq̄reē qz prout filij fratrū vtrinqz
ꝯiunctorꝫ pferūē fribꝰ ꝯsanguineis vl vterinis. vt in. d. auē. cessante
et in sequenti auē. post fratres ex vtroqz parente: ita et patrui eis p-
ferrerēē qz tñ est falsum per. d. auē. post fratres ex vtroqz parēte vbi
post fratres vtrinqz coniunctos et eorꝫ filios admittuntur fratres
ex vno latere coniuncti et eorum filij et subditur quod tales fratres et
eorꝫ filij preferuntur patruis nec distinguitur quales sunt patrui. s.
an cōiuncti ex vno latere an ex duobus itaqz generaliter intelligiē
l. iij. de offi. prefi. l. j. §. et generaliter. de leg. prestā. cum si. Et assigna
tur ibi ratio qz filij fratrū predefunctorum sunt pares cum fratribꝰ
hoc est intrant locum fratrum eorumqz patrum: ideo tanqz in gra
du priores preferuntur patruis qui non intrāt locum eorū patris
alias sequeretur quod patruus preferreretur proauo: nam si intra
ret in locū sui patris ipse patruus intraret in locū aui ipsius defun
cti et auus preferē proauo defuncti per. d. auē. defuncto qz esset in-
cōueniens cuz nec frater vtrinqz cōiunctus preferatur proauo per
eandem auē. defuncto. patruꝰ itaqz succedit nepoti tāqz ꝯstitutus
in tertio

in tertio gradu nec est coniunctus nepoti nisi ex vno latere ipi de functo scilicet ex latere patris ipsius defuncti ex non latere sue ma tris: sed filius fratris vtrinq̧ coniuncti: licet ipse non sit coniun ctus patruo nisi ex latere patris ipsius nepotis: tamen quia succe dit in locum sui patris qui erat coniunctus ex vtroq̧ latere: ideo reputatur esse in secundo gradu ⁊ coniunct⁹ ex vtroq̧ latere: ꝓut eius pater ex vtroq̧ latere coniunctus erat. Et sic est maxima ra tio differentie inter actiuam ⁊ passiuam successionem patrui ⁊ ne potis. 6 †Et concludendum est quod licet nepos ex fratre vtrinq̧ coniuncto concurrat cum patre vel auo defuncti ⁊ preferatur fra tri consanguineo vel vterino: tamen patruus qualitercunq̧ con iunctus excludatur a fratre vtrinq̧ coniuncto a quo non excludi tur filius alterius fratris vtrinq̧ coniuncti: item excludatur a fra tre consanguineo et a fratre vterino ⁊ ab eorum filijs: prout pro batur. per. d. aut. cessante ⁊ dictis duabus sequentibus autenticis post fratres. Et quia parentes excludunt in totum fratres cōsan guineos ⁊ fratres vterinos. vt. d. aut. defuncto. ita ⁊ excludunt pa truos per regulam si vinco vincentem te ⁊c. l. de accessionibus. ff. de diuer. ⁊ tempo. prescrip. Nec obstant adducte rationes in con trarium scilicet quod successiões sunt vicissitudinarie hoc est ꝓut quis succedit alteri: ita ei succeditur: q̄ licet iurislator propter di ctam rationem sepius motus fuerit ad ita disponendum: tamen in casu isto secus disponitur per dictas autenticas: quinimmo q̄ñ lex noua aliquid disponit de nouo scilicet quod vna persona succe dat alteri persone non ꝓpterea ex illa lege possumus concludere quod econtra succedatur patet q̄ lege. xij. tabularum. non succede bant cognati etiam ascendentes vel descendentes superuenit se natusconsultum tertullianum quod detulit hereditatem matri: ⁊ tamen ex eo senatusconsulto tertulliano non defertur hereditas matris filio: sed fuit postea editum aliud senatusconsultum orficia num deferens hereditatem matris filio. vt insti. ad senatusconsul tum orficianum. in prin. item lex. xij. tabu. facit filium suum ⁊ neces sarium heredem patri ⁊ non ecōtra patrem filio: item iura ⁊ anti qua ⁊ nouissima admittunt filium in potestate exclusis omnibus etiam parentibus ⁊ iura nouissima filij legitimi quicunq̧ sint ex cludunt fratres ⁊ omnes in successione parentum. aut. in successio ne. de suis ⁊ legit. ⁊ tamen parentes in successione liberorum non excludunt fratres vtrinq̧ coniunctos in successione liberorum. itē filijs emancipatis preteritis dedit pretor bonorum pos. cōtra tab. ex vno edicto. Et parentibus non dedit ex eodem edicto: sed ad exemplum patronorū. vt in titulo si quis a parente fuerit man. in rubro ⁊ nigro. ⁊ satis distat vna bo. pos. contra tab. ab altera q̧ lon gum esset discutere: item in. d. l. lege. xij. tabularum. C. de legi. here di. erat dispositum quod frater succederet sorori: ⁊ tamen illa lege soror non succedebat fratri: ideo no. ibi Bal. per illam legem quod statutum disponens q̄d frater succedat sorori vltra q̄ succedat de iure communi nō extendetur ad casum ecōtra q̄d scilicet soror suc cedat fratri: ita ergo dicamus q̧ leges nouissime disponētes quod fratres vtrinq̧ coniuncti ⁊ eorum filij preferantur fratrib⁹ ex vno latere coniunctis ⁊ concurrant cum parentibus non trahant ad patruos maxime cum ipsa iura nouissima secus velint ⁊ diuersa est ratio vt patet ex premissis. Nec obstat quod consuluerunt Christo forus. de castr. ⁊ Franci. de alber. ⁊ Bald. quia male loquuntur. et Bald. consuluit contra. ⁊ Barto. ⁊ Pau. contrarium firmāt ⁊ me lius. vt supra deductum est. Nec obstat quod dicit Salyc. in dicta l. qui se patris: quia in illis terminis docto. variant vt ibi late refe ro ⁊ teneo contrarium quod longū esset recēsere. remanet itaq̧ cō clusio satis plana q̧ patruus ⁊ amita: licet ex vtroq̧ parēte fuerit cōiuncti patri: tamē non succedūt nepti vna cū auia paterna: s̄z di cta auia paterna succedat in totum. Laus deo

¶Summariū super consilio. ccxx.

☞Sorores tertij ordinis sancti Frācisci in cōi habitātes in mo nasterio an videantur tacite ꝯtraxisse societatem omniū bonorū. ita q̧ vna sola soror hereditatem sibi delatam non possit vendere vel donare sine capitulo. per totum.

1 Testis l̄z sit de collegio vel vniuersitate: est tñ idone⁹ in cā collegij vel vniuersitatis dum tamē particulare nō sentiat interesse. nu. 3.

2 Testis dicens q̧ vidit cōicare bona a. l. annis citra nō probat.

4 Societas re ⁊ verbis seu tacite vt quando fiūt actus qui societati conueniunt de qua agitur contrahi potest.

5 Societatis ꝯtract⁹ q̧ duret in perpetuū in cōione non valet.

6 Religiosus nihil h̄z ꝓpriū sed oīa trāseūt in monasteriū recta via in quatuor tm̄ casibus sine traditione. nu. 8.

7 Socij quesita bona durante societate an sint cōmunia.

8 Religiosi tertij ordinis beati francisci non dicunt̄ ꝓprie religiosi sed appellātur f̄res de pnia seu cōtinētes nec possunt dici clerici: nec persone ecclesiastice l̄z capitulariter viuant. nu. 10.

9 Legatus licet possit statuere in perpetuū: hoc tamē non procedit si fiat contra ius commune.

11 Religio quot modis sumatur.

12 Fama non probat laudabilem alicuius vitam: sed alias corrobo rat probationes.

¶Consilium. ccxx.

In nomīe domini nostri Jesu xpi. ¶†Videt̄ in hac consultatiōe prima cōsi 1 deratione dn̄o mi q̧ dicta dn̄a Ambrogina foueat iusti tiā ex eo capite: q̄ dn̄a Lucia soror tertij ordīs sancti Francisci del paradiso non potuerit donare iura sua dicto cōuen tui sancti Francisci de alijs autem meritis cause nō me intromit to: q̄ non vidi acta circa alia merita cause: nam videntur probare omnia. s̄. deducta per testes in hac causa examinatos: nam depo nunt q̧ dicte sorores capitulariter viuunt: ⁊ seruant obedientiā paupertatem ⁊ castitatem. et omnia habent in cōi. Et de bonis ad vnam deuolutis solitum est ab antiquo q̧ capitulū v̄z ministra et sorores disponūt ⁊ non illa sola: nec magis q̄ alie nisi quatenus cō cessum sibi fuerit a ministra. Et sic contraxerunt societatem oīum bonorū: vnde videtur resultare q̧ omnia sint cōia. Et ita fuit ob seruatum per annos. xl. lx. ⁊ vltra. Et aliqui deponunt de tempo re cuius non extat memoria. Ex quibus videtur cōcl̄di posse pro dictis sororibus que vidēt̄ probasse oīa per eos deducta. Et l̄z due ex testibus que magis videntur astringere sint de eodē loco ⁊ eodem conuentu. tamen l̄z deponāt pro cōuentu. ⁊ prima facie vi deant̄ quodāmodo deponere in causa propria. ⁊ ꝓpterea videant̄ repellēde. vt. l. nullus idoneus. ff. de testi. ⁊. l. omnibus. C. eo. tit. ca nozata. iiij. q. iij. non videntur repellende. Quia alia est causa colle gij vniuersitatis vel capituli seu conuentus ⁊ alia est causa singula rium, de vniuersitate. l. intantum. §. vniuersitatis. ff. de rerum di ui. ⁊. l. sed si hac. §. qui manumittitur. ff. de in ius vocan. canoniza ta. xij. q. ij. ⁊ ideo illi de vniuersitate capitulo vel collegio possunt depōere in cā vniuersitatis collegij vel capituli. ⁊ pro interesse vni uersitatis collegij vel capituli ꝓut notant doct. in dictis iurib⁹ ad hoc tex. in. c. insuper. c. cū nuncius extra. eo. ti. ⁊ ibi. per doc. ⁊ per gl. in. c. cum. R. de dolo ⁊ contu. et in cano. super prudentia. xiiij. q. ij. ⁊ in canoni. accusationes. iij. q. vj. Et maxime super his q̄ agū tur in vniuersitate capitulo vel collegio in quibus cōmuniter nō abhibentur testes extra capitulū vel collegiū ad hoc. c. cū dilecti. de elec. a contrario sensu. ⁊ facit ratio. l. consensu. C. de rep. ⁊. c. ter tio loco. de proba. ⁊. c. fi. de testi. cog. ⁊ notat Joan. an. in. d. c. cum nnncius. ¶Tamen his non obstantibus contrarium puto de iu re respondendum: nam de duobus principaliter est videndū. prio an censeatur inter eas cōtracta societas omniū bonorum, ⁊ si est cō tracta an illa obstet cessionario. Secūdo an sint religiose ita q̧ qc quid querebant quererent monasterio: ita q̧ non potuerit cedere. Profecto circa primum plures testes deponunt q̧ dicte sorores erant socie omniū bonorum: immo omnes specifice preter ser xpo forum scōm testem: qui tamen deponit q̧ a. xxxv. annis citra qui bus ipe recordatur vsq̧ in hodiernū diem vidit eas stare in cōione et dotes ⁊ alia quecunq̧ ⁊ vndecunq̧ quesita ex personis earū insi mul cōmunicare ⁊ in cōionem ponere. ⁊ l̄z possit instari an ꝓbent q̄ primus testis non videtur q̧ reddat bonam cām scientie: q̄ licz sindicus monasterij ⁊ plures successiones ⁊ bona alicuius earum exegit. ⁊ illa pro dicto capitulo ⁊ cōuētu in cōione omniū bonoruz dicti monasterij conuersa: non enim sequitur q̧ fuerint exacta pro capitulo ⁊ conuentu ⁊ cōuersa in cōmunione bonorum monaste rij: ergo sorores fuerunt socie omniū bonorum: tum q̄ non sequit̄ plures successiones ⁊ bona alicuius eorum: ergo omnes successio nes seu omnia bona: verificantur autem dicta bona in duobus: q̄ pluralis locutio duorum numero est cōtenta regula pluralis locu tio. in. vj. l. inter illam. in fine. de verb. signi. item illud singulare ali cuius eorū verificat̄ in vna: vnde nō sequit̄ q̧ ista soror que cessit cō traxerit illam societatē vel voluerit cōicare bona sua. †Ser Mat 2 theus tertius testis non videt̄ q̧ ꝓbet: q̄ interrogatus in cā scie dixit q̄ vidit cōicare bona ⁊c. Interrogatus de t̄pe dixit a. l. ānis citra que verba non probant de t̄pe quo cessit per notata per Jo. an. ⁊ alios in. c. licet causam. de proba. per Bar. in. l. celsus. de vsuc. Et l̄z iste testis deponat q̧ erant socie omniū bonoruz t̄pe cessiōis. Tamen post cām scientie interrogatus de tempore dicen do a t̄pe lx. annorū. citra que verba determinant ea que ipse dicit vidisse et sic non probat cām scientie respectu temporis cessionis. Ser Ray naldus vltimus testis deponit vera esse contenta in articulo in cā scientie per ea que vidit a. lx. annis citra iste clare nō probat ma 3 xime quia non arctat ad t̄pus cessiōis per supradicta. †Alie due testes que sunt de dictis sororibus nō possent ꝓbare societatē om nium bonoꝝ q̄ agitur de eorū interesse q̧ in bonis cessis: babeant partem vigore societatis oīum bonorū: ⁊ per hanc rōnem Innoc. in. c. tertio. ⁊ Jo. an. in. c. insuper. extra. de testi. ⁊ Bal. in. d. l. omni bus. volunt q̧ socius omnium bonorum non est idoneus testis in causa socij ⁊ facit q̧ habetur in. l. si vnus. in prin. ff. de pactis. ⁊ licz ista non sit causa socij tamen ipse deponunt q̧ sunt socie omnium bonorum et sic super eo in quo pretendunt interesse quod conside ratur ad repellandum testem in causa sui socij omnium bonorum 4 vt patet ex eorum dictis. †Ser Mattheus secundus testis non de ponit specifice q̧ eēnt socie oīm bonorū: sed virtualr̄ vr̄ deponere

actus qui videntur tendere in societatem omniũ bonoꝝ ex quo deponit ꝙ dotes ⁊ alia quecũq̄ cõicabant qui actus sunt tales q̄ nõ solent fieri citra ius ⁊ nomen societatis oium bonorũ: ideo ex dcis actibus censeat tacite contracta societas oium bonorũ cum societas re ⁊ verbis ꝯtrahatur re.i.tacite verbis.i.expresse.l. societatez coiri.ff.pro socio. Et tacite censeatur contrahi qñ fiunt actus qui conueniũt societati de qua agitur: ⁊ ꝑut al's dr ꝙ tacite censet aditio hereditatis per actus q̄ non possunt fieri citra ius ⁊ nomẽ heredis.l.pro herede.ff.de acq.here.⁊ hr̃ in.l.gerit.e.ti.⁊ in.l.si auia. C.eo.ti.siue non solent fieri ꝑut contingit in.l.ij.C.de iur.deli. qr es alienũ solui licite potest: ita ⁊ põt licite solui es hereditatis iacentis.l.soluendo.ff.de neg.gest.l.solutionem ⁊ iudiciũ.ff.de solu. ita ⁊ dicũt doc.ꝙ societas tacite contrahitur per actus qui nõ pñt fieri citra ius ⁊ nomen societatis.vt p bar.in.l.titiũ ⁊ seiũ.§.altero ff.de admi.tu.⁊ per doc.in.l.si patruus.C.cõia.v.iud.⁊ in.l.cũ duobus.§.si fratres.ff.pro socio vel supplendũ est qui non solent fieri citra ius ⁊ nomen societatis prout ipsi sentiunt per eorũ exẽpla: nam ponere lucra in cõmuni ⁊ non reuidere rationẽ dicũt indicare societatẽ lucri ⁊ questus ⁊ tamẽ per viã donationis possunt licite predicta facere: item aio in posterũ repetendi ⁊ rationem reuidendi: tamẽ qr donare ⁊ iactare suum non ꝑsumit quis.l.cũ de indebito.ff.de proba.l.si cum aurum.ff.de solu.⁊.l.si filius.ff.de dona. nec solent hincinde omnia cõmunicare animo repetendi ⁊ notabili tempore continuare nõ reuidendo rationem quid vnus q̄d alter communicauerit: ideo doc.ꝑsumunt societatem initã nihilominus iste testis laborat morbo quo ad tp̃s qr interrogatus de tẽpore dicit a tot annis citra: prout ⁊ in alijs attestationibus.s̃.deductum est: itẽ iste testis deponit de actibus qr non conueniũt societati oium bonorum: nam bona sociorũ omniũ bonorũ sunt singulorũ sociorũ pro eorũ ratis: ⁊ si pertinent ad plures vt ad singulos: ⁊ ratio dicti testis tendit ꝙ bona quesita ex ꝑsonis singularuz spectat ad plures vt vniuersos cũ dicat qd̃ vidit pluries per sindicos ⁊ procuratores dictarum bizocarũ nomine dicti monasterij et capituli exigere ⁊c. Et idem etiam sumitur per attestationes aliorum testium qui deponunt ꝙ alienationes fuerũt facte per caplz collegialiter congregatuz ad sonũ cãpanelle vel p sindicũ collegialiter constitutum seu per sindicum capituli ex quibus demonstrat ꝙ se gerebant circa ipsa bona tanq̄ circa bona cõia capituli ⁊ non tanq̄ bona ꝑtinentia ad eas vt singulas. Et primus testis deponit ꝙ seruabant paupertatem.ꝙ esset falsum si fuissent socie omniũ bonorum cũ singule haberent partẽ in bonis communibus et possent renunciare societati.l.verũ.§.fi.⁊.l.actione.§.renunciatione.ff.pro socio.nec potest in perpetuum coiri societatis.l.nulla.eodem titu.

5 †Nec potest quis astringi ad standum perpetuo in coione.l.in hoc iudicium.§.si conueniat.ff.communi diui.non ergo seruarent paupertatem si essent socie omnium bonorum.

6 †Et insuper pro parte Ambrogine articulat ꝙ sunt religiose.⁊ vt sunt regulares que nihil proprij possunt habere cum de substantialibus cuiuslibet regule sic vnum quod nil proprij habeat: sed omnia sint

7 monasterij vt in.c.cum ad monasteriuz de statu mona.cũ si.†Sed potest quis dicere nõ refert quo ad intentũ soroꝝ seu habẽtiũ cãm ab eis seu eorũ qui nitunt ex eoꝝ iuribus vtrũ bona sint cõia oim: ita ꝙ censeatur ꝯtracta societas omniũ bonoꝝ: an verbo bona sint capituli ⁊ conuentus earũdẽ: quinimmo potius faceret pro Ambrogina ꝙ bona fuerint capituli quo casu vna ex sororibus nihil potuisset disponere q̄ ꝙ essent socie omnium bonorũ quo casu potuisset disponere de rata sua: sed dato ꝙ essent socie omnium bonorũ vel solite fuissent omnia cõicare: tñ lz bona que erant ꝑpria alicuius sociorum tp̃e inite societatis ipso iure efficiantur cõia.l. ij.cũ gl.ff.p socio tñ postea quesita q̄uis durante societate nõ efficiuntur cõia nisi secuta traditione.l.si societatem vniuersarum.in ꝑn.eo.ti.⁊ ibi gl.⁊ doc.concordãt: qr regulariter ex ꝯtractu exꝑsso vel tacita nõ querit dñium sine traditiõe.l.traditionib⁹.C.de pac. l.res ex mãdato.ff.de acq.rerũ dñio.l.seruum.C.de rei vẽ.⁊ pari ratione: lz tacite vel expresse ꝯuenerint ꝙ oĩa sint capituli nihilominus nõ transit dñium in capitulũ sine traditione.p regulã dictorũ

8 iuriũ que pariter militat hoc casu.†Nec obstat ꝙ in ecclesiam trãsit dominiũ recta via sine traditiõe.l.fi.C.de sacrosan.eccle.qm̃ forte negari potest ꝙ illa congregatio seu ille cõuentus censeat ecclesia cum regula tertij ordinis beati Francisci nõ sit regula: sed quidam modus viuendi.vt per gl.in cle.cũ ex eo.de snia excom.§ glo. est singulariter notanda ꝑm zaba.ibi.⁊ cũ ea concordant Pau.de leaz.zenze.⁊ Landul.⁊ Imo.⁊ cõmuniter tenetur.⁊ dicit ibi Landul.ꝙ isti de tertio ordine qui appellantur de penitentia seu continẽtes vt est ibi tex.non sunt clerici nec religiosi: ideo nõ gaudẽt priuilegio clericiali ꝑm eum.⁊ Jo.cal.in quodam suo consilio quẽ refert ⁊ sequitur zaba.dicit ꝙ isti de tertio ordine non gaudent dicto ꝑuilegio clericiali nec sunt persone ecclesiastice. Et respondet zaba.ad motiua zenze.⁊ Paul.de leaz.qui tenent contrarium de quo etiã per bar.in.l.semper.§.in quibusdaz.ff.de iure immunita. quicquid autem sit de hoc an sint ꝑsone ecclesiastice ⁊ an gaudeãt priuilegio clericiali non sequitur ꝙ propterea iura loquẽtia in ecclesijs militent in eis per ea que habentur in cle.per literas.de preben.vbi appellatione ecclesiarum non veniunt pia loca: ꝑut sunt hospitalia etiam per episcopum dedicata etiam si habent eccl'ias annexas.ita ⁊ videtur dicendum de istis sororibus de penitentia: licz capitulariter viuãt.secundo respondetur quod in dicta.l.fi.nõ deducitur quod generaliter in ecclesijs transeat dominiuz sine traditione: sed in quatuor casib⁹ ibi descriptis: ergo in alijs remanet ius regulare quod est quod non transeat.d.l.traditionibus cum similibus.⁊ si dicatur probatur consuetudo ꝙ omnia communicabantur capitulo fateamur: licet posset instari in contrarium: non tamen probatur quod communicatio fieret sine apprehensiõe possessionis vel cessione: nec hoc deponit aliquis testis: nec articulat: sed bñ articulatur quod erant socie omnium bonorum ⁊ illã societatem contraxerunt: uius societatis natura est quod omnia cõmunicentur: non propterea sunt communia ipso iure quin insup dato quod apud eas esset consuetudo forte non propterea potuisset hoc induci statuto vel consuetudine earũdem: quia inferior nõ potest derogare legi superioris.arg.c.cũ inferior.de maior.⁊ obe.

9 †Et hinc est quod licet legatus qui est maior quam dictum capitulum dictarum sororum possit facere statuta perpetua.c.fina.de offi.leg.tamen non possunt aliquid statuere contra ius commune l.formam.C.de offi.prefec.illi.iuncto.c.ij.de offi.leg.lib.vj.⁊ nota. glo.communiter singu.in.c.fin.de hereti.li.vj.⁊ est glossella in verbo mandamus.in cle.sepe.in princip.de verbo.significa.⁊ docto.in dictis iuribus eas sequuntur ex quibus omnibus aperta fronte cõcludo quod ex hoc capite quod dicantur socie omnium bonorum vel quod solitum fuerit omnia capitulariter disponere: ita qd̃ quesita per vnam.ex sororibus per capitulum distribuebat ⁊ disponebatur de eis et vt communia habebantur: non potest iuuari dicta Ambrogina ad impugnandam donationem factam per dictã luciam fructibus sancti Francisci attento quod non probatur quod bona donata fuerint tradita vel communicata capitulo vl' alijs sororibus.

10 ¶ †Nec potest iuuari dicta domina Ambrogina ex eo capite: quia dicte sorores sint religiose: quoniam sorores vel fratres de tertio ordine sancti Francisci non sunt religiosi: quia ex regula non sunt astricti ad tria substantialia cuiusq̄ regule ꝑut sunt obedientia castitas ⁊ paupertas prout omnes tenent in.d.clem̃. cum ex eo. et si profiterentur religionem non essent de tertio ordine beati Francisci qui sanctus Franciscus non ordinauit istum ordinem quod essent religiosi vel religiose sumendo religionẽ pro his qui ex voto solenni vouẽt illa tria: prout omnes monachi fratres minores predicatores heremitani carmelite ⁊ multe sil'es nec potuissent ipse sorores de paradiso constituere huiusmodi religionem sine sede apostolica: qm̃ hoc est a iure reprobatũ.c.fi.de relig. domi.⁊.c.j.eo.titu.lib.vj.cum itaq̄ appellantur ⁊ sint de tertio ordine sancti Francisci: ⁊ ita articulatur pro parte Ambrogine: et ita etiam dicitur per eorum testes: ergo non sunt religiose. Et licz articuletur ꝙ sint persone religiose ⁊ testes deponunt tamen nullus reddit idoneam cãm scientie: religio enim non est res que videatur: ideo testes de ea deponentes etiam si non fuerint interrogati de causa scientie non probant nisi reddãt sufficientem causaz scientie.vt per Inno.⁊ doc.in.c.cum cãm que.de testi.⁊ per Bald. in.l.solam.⁊ in.l.testiũ.C.de testi.⁊ Bar.in.l.qui testõ.§.fi.de test. et spe.in titu.de teste.§.nunc tractandum.ver.officium.⁊ versi.q̄d ergo si quis fortius in casu isto in quo fuerunt interrogati in causa scientie ⁊ non reddunt causam scientie per sensum corporis: nõ enim viderunt facere professionem: nec aliquem actum tendentẽ in votum solenne: licet enim capitulariter viuant ⁊ habeant dormitorium apertum ⁊ obediant ministre ⁊ omnia communicent et capitulariter disponant hec oĩa possunt fieri per seculares et pñt fieri sponte non arctate ab aliqua regula: itẽ sil'r licet caste viuãt ⁊ seruent paupertatem non tamen sequitur ꝙ sic paupertas necessaria nec forte castitas beata virgo seruauit virginitatẽ ⁊ alie sancte virgines ⁊ si que fuerunt pauperes non ꝑpterea religiose sumendo religionem proprie pro profitentibus solẽniter illa tria paupertatem castitatem ⁊ obedientiam per quam redditur impossibile ꝙ proprium habeant: itaq̄ si diligenter omnia percunctetur dcã testium nullam reddit sufficientem causam scientie huius professionis: quinimmo erat eis prohibitum inducere nouam religionem vt tanquam de tertio ordine sancti Francisci facere vt professiõez huiusmodi regularem: quia esset noua religio non approbata a summo pontifice contra.d.c.fi.de relig.domi.⁊ deponentes quod sunt persone religiose dicte sorores non intellexerunt de huiusmodi religiositate stricte sumpta.

11 †Varie enim sumitur religio seu religiositas et in iure ⁊ secundum communem vsum loquendi in iure ciuili religiose res ⁊ religiosa loca dicuntur sepulchra ⁊ loca vbi mortui sunt sepulti: ita sumitur in titulo.de relig.et sumptibus fune.in rubro ⁊ nigro.ff.⁊.C.⁊ insti.de re.diui.§.religiosum.⁊.l.intantum.§.religiosum.ff.eodem titu.de iure cano.hospitalia dicũtur domus religiose et res ad diuinum cultum dedicate dicuntur res religiose.c.ad hec.⁊.c.de synodochijs.de relig.domi.⁊ omnes ecc'ie dicunt dom⁹ religiose.vt in.ca.j.⁊.c.cum venerabilis iuncto rubro.

nibro.eodem titu.ita ꝛ deputate ad cultum possunt dici persone religiose.ꝛ Lappus in.d.cle.cum ex eo dicit ꝙ iste sorores de pnia large loquendo sunt persone religiose ꝛ tangit cū referendo cōtra tab.ibi ꝛ tamē omnes presupponunt ꝙ non artantur ad paupertatem vel castitatem ꝛ large loquendo fm vulgarem vsum loquendi dicuntur tales sunt persone religiose que viuunt secūdum deū pre ceteris:ꝛ etiam presbyteri seculares solent appellari religiosi ꝛ non immerito:quia sunt deo ꝛ cultui diuino dedicati:ideo nimirū si testes deponunt quod dicte sorores de penitentia de paradiso sunt religiose persone:qꝛ possunt intelligi:qꝛ religiose ꝛ secundū diuina precepta viuunt,ꝛ ad id ibi sunt debite ꝛ ad hoc tendunt eorum dicta ꝛ rationes scientie:quinimmo ꝙplures se declarant:nā ser Christoforus secundus testis super interrogatorijs partis aduerse dicit religiositatem contineri in obseruantia sue regule ꝛc. et tamen propria religio non consistit in hoc:nam ꝛ monachꝰ qui non obseruat regulam religiosus dicitur ꝛ isti continentes de penitentia obseruantes tertiam regulam beati Francisci non sunt ꝓprie religiosi sumendo religiosos proprie.similiter ser Mattheus tertius testis et ser Raynaldus similiter deponunt quod religiositas consistit in seruando regulam similiter soror pera quarta testis adit tamen consistere in ieiunijs disciplinis orationibus in dicendo officia horis consuetis seruare caritatem euitare mala ꝛ bona eligere:que omnia ad idem tendunt:et sic quatuor testes ex sex testibus se declarant qualiter capiunt religiosas personas que religio non confert ad intentionem domine Ambrogine primus testis habuit eundem sensum:deponit enī super interrogatorio qđ sunt persone religiosissime ꝛ sanctimonia plene ille superlatiuus religiosissime non cadit super religione proprie ꝛ stricte sumpta: non enim habent strictiorem regulam alijs:sꝫ intellexit:quia optime vite sunt:ꝛ idem demonstratur per sequentia verba:item priꝰ interrogatus in causa scientie:quia dicte moniales seu bizoche dicunt diuina officia et paupertatem castitatem et obediētiā sue ministre.Et tamen per hoc non inducitur religio vt deduxi:item nō dicit vidisse ista seruare restat vna q̄ etiam non reddit concludentem causam scientie nisi forte ratione qꝛ fuit ꝛ erat de dicto conuētu sed est verisimile ꝙ ipa caperet religiositatem prout alij testes.ꝛ maxime attenta qualitate ꝑsonarū de quibꝰ attestatur cum loquatur de sororibus tertij ordinis sancti Francisci que non profitētur aliquam religionē ꝓprie ꝛ stricte sumptam:ꝛ verba relata ad ꝑsonas intelliguntur fm qualitatem personarum ad quas referūtur l.plenum.§.equitij.de vsu ꝛ habi.ꝛ.l.pater seuerinam.in ꝑn.ꝛ.§.cōditionū verba.de cōdi.ꝛ demon.ꝛ sic nec ex hoc capite potest impugnari seu vitiari dicta donatio.Nec ex eo qꝛ dicitur ꝙ nō sunt solite cōtrahere sine licentia ꝛc.qꝛ nō ex hoc infert ꝙ al's cōtractꝰ non valeat si cōtrahūt anteꝙ cōferāt ꝛ tradāt capitulo ꝛ nō sunt solite contrahere:qꝛ solēt velle ꝙ sint capituli ꝛ ꝙ captl'm disponat: non tamē infert ꝙ antea ꝙ captl'm querat ipe non possint disponere.et probationes debēt concludere.c.in ꝑntia.de ꝓba.l.nō hoc.C. vnde leg.cū si.† ꝛ lꝫ in.v.c.ponatur ꝙ seruant arctiorē regulā ꝙ regulam tertij ordinis.ꝛ in.vij.articulo ꝙ habent aīum se obligādi ad arctiorē regulaꝫ ꝙ ad dictā regulā tertij ordinis nihilominꝰ si milies hoc ꝓbaret nihil releuat:tū qꝛ hr̄e aīm non est votū solēne:tū maxime qꝛ articulans ꝛ deponentes super eis sumunt regulā large etiā pro illa que nō inducit religionem cum regulam ponāt eē illā tertij ordinis predicti que non inducit religionē ꝛ nō abdicat ꝓprium:ꝛ ita debet intelligi octauū capitulū:qꝛ regulare monasteriū sumēdo regulam late ꝓut sumit̄ in.vij.articulo al's incidissent in laqueum ꝛ ꝓbationem.d.c.fi.de reli.domi.ꝙ non est ꝑsumēduꝫ si sunt bone vite ꝓut testes deponūt:nec infertur:ita reputant̄ ergo ita sunt:nec fama plenā facit ꝓba.sed al's ꝓbatiōes corroborat per ea q̄ habent̄ in.l.iij.§.eiusdē.de te.ꝛ.in.c.veniens extra.eo.tit. et ꝑ bar.in.l.de minore.§.tormēta.de questionibus.ꝛ gl.ꝛ doct.in l.admonendi.ff.de iureiur.Itē lꝫ nunꝙ visę fuerint habere ꝓpriū vel habere virū ꝛ semp accedant bine nō infert ꝙ nō possint querere:sed nō possidebāt:qꝛ ꝑmittebāt possideri ꝑ captl'm:nec ista lucia forte possedit istud qđ donauit seu cessit:itaꝙ fatendū vr̄ qđ omnia voluerint ꝛ velint esse cōia:tamē vt dixi nō abdicat̄ ab eis dominium seu actio ipo iure:sed per apprehensionem capituli facta ex ꝑsso vel tacito consensu eius ad quam bona deuoluta erāt prout etiam fit in pluribus alijs locis conuentualibus tertij ordinis hic perusie ꝛ alibi.et tamen non sunt monace seu similes ꝑsone religiose:nec ꝑusine sorores tertij ordinis sunt persone religiose nec pro religiosis habentur apud viros doctos quibus sororibꝰ nostris assimilantur ciuitatis castelli in.xviij.c.domine ambrogine.ꝛ in.xix.c.ponitur quod sorores perusine tertij ordinis sunt ꝑsone religiose ꝛ regulares ꝛ regularem vitam degentes ꝛ in vltimo quod de hoc est publica vox ꝛ fama in ciuitate perusij.ꝛ tamen nō est vex ꝙ sint religiose ꝛ regulares. nec est publica vox ꝛ fama nisi sumendo regulam ꝛ religionem large.ꝓut.s̄.demonstratum est:ꝛ hoc aperte satis patet ex attestationibus piere ꝛ elizabet.iiij.ꝛ.v. testes deponentes quod sorores ꝑusine dicti ordinis seruant eādem regulam quam ille del paradiso de ciuitate castelli ꝛ qđ sorores ꝑusine sunt religiose ꝛ sunt regulares.ꝛ tamen non sunt religiose sumpra religione stricte.ego habeo ibi vnam filiam in monasterio sancte Agnetis sumendo monasterium large non proprie nec sunt in effectu alie depositiones que vrgeant:itaꝙ ex his concludo quod per attestationes que sunt mihi ostense vꝫ sex testium examinatorum ad instantiam procuratoris ambrogine super articulis primo loco.xx.seu.xxj.ꝛ secūdo loco.vij.ꝛ testes sunt ꝑmus ser Angelus secundus ser Christoforus tertius ser Mattheus quartus soror piera quintus soror izabetta sextus ser Raynaldus libellum autem ꝛ alia acta cause non vidi nec fui consultus nisi sup dictis attestatiōibus an per eas possit infringi cessio seu donatio facta per sororem luciam ecclesie sancti Francisci itaꝙ que pars al's foueat iustitiam mihi non apparet. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.ccxxj.

☞ Rei vendicatio vel publiciana qñ cōpetat ratificanti emptionē factam noīe suo non precedenti mandato.ꝑ totum.

1 Possessio queritur clausula constitutionis precarij ꝛ habita presumitur ex titulo precedenti eodem iure auctoris primi.nu.4.
2 Iudeus ad fidem christianam reductus gaudet quocunꝙ priuilegio catholico.
3 Prescriptio.xxx.anno.tollit oēs actiones non limitatas tēpore.
5 Scientia presumitur de eo quod est vox publica ꝛ fama.
Testis dictum super fama vt probet debet deponere a quo tēpore fama erat.
6 Uidelꝫ dictio est ꝑcedentiū restrictiua nō ampliatiua vltra ꝙ precedentia verba trahantur.
7 Testibus singularibus nō creditur nec illis qui ꝑnt eē singl'ares.
8 Facta que prius sunt declarantur ex postea gestis.
9 Uerisimiliora solent plurimum attendi in attestationibꝰ.
10 Possessio noīe alterius parte nō queritur alteri si nō ꝑcedit mandatum vel sequatur ratihabitio.
11 Ratificatio seu ius tollendi ratificationem non tollit̄ minori ſpatio.xxx.annorum.
12 Actio publiciana competit ei qui cepit prescribere.

¶ Consilium.ccxxj.

1 In nomie domini nostri Jesu christi.¶ † Uisis certis scripturis ad me delatis super causa vertente inter Jacobum olim Abrae christianum olim iudeum agentē ex vna parte ꝛ marcum Nicolaum ꝛ Petrumpaulum tinti reos conuentos videtur prima facie dicendum quod dictus Jacobus foueat iustitiam:nā deducitur quod Abraam magister emit dicta bona de quibꝰ agit̄ a leone ebreo nomine suo ꝛ vice ꝛ nomine daptili.ꝛ Isac suorū fratrum ꝛ dictus leo constituit se possidere nomine dicti abrae donec dictus Abraam dictis nominibus possessionem acceperit corporalem:ꝛ dictus abraam possessionē corporalem accepit.ideo videtur quesiuisse possessionē eius fratribus pro eoꝝ ratis ꝛ cōsequenter esse dn̄m per.l.ꝙ meo.ꝛ.l.interdū.de acqui.pos.ꝛ.l.certe.§.j.de precar.iđ dn̄ium dictaꝝ rerū ex titulo ꝑdictorum videt̄ quesitū dictis daptilo ꝛ Isac pro duobus tertijs:ꝛ maxime qꝛ per duos testes videt̄ probari ꝙ ipsi dicta bona possederūt vna cū dcō abraā: et possessio secuta videtur quesita ex ꝑcedēti titulo.l.nimis instructus.C.de acqui.pos.ꝛ.l.j.C.de impon.lucra.descri.li.x.ꝛ.l.quedā mulier.ff.de rei ven.ꝛ ideo hactenus videtur deduci ꝙ dicta bona pro duabus partibus de tribus pertinent ad dictos Isac.ꝛ daptilum ꝛ qꝛ deducitur ꝙ dictus Isac donauit ipsi Jacobo suam tertiā partem quā habebat in dictis bonis ꝛ dictus magister daptilꝰ donauit sibi tertiā tertie sue portionis ꝓut apparere dicit publicis documētis:ex quibus donationibus videt̄ ꝙ ad eū spectēt quatuor partes de nouē partibus dictoꝝ bonoꝝ:item ꝑtendit vt filiꝰ dicti Abrae ad se spectare tertiam partem tertie partis spectātis ad dictū Abraam ex quo remanserunt tres filij.† Nec sibi obst. qđ sit factus christianus:qꝛ per hoc est maiori fauore dignus ꝙ si nō esset reductus ad fidē.c.iudei.ij.de iudeis.ideo succedit patri vna cum alijs vt ibi ꝛ ita per illum tex.no.glo.in cañ.iudeoꝝ.xxviij.q.j.nec videt̄ eidem obstare qđ iam sunt elapsi.xxx.anni.ꝛ sic videtur prescriptum aduersus eos per.l.sicut.C.de prescrip.xxx.vel.xl.an. quia quo ad portionem ad eum spectantem vt heredem pr̄is non est decursa ꝑscriptio.xxx.annorum.qꝛ non sunt decursi.xxx.anni. a die mortis Abrae ꝛ possessio Abrae non obest:immo ꝓdest Jacobo heredi pro sua rata hereditaria:itē ꝙ non obest quo ad portiones fratrū deduci videt̄ tribꝰ medijs.vno qꝛ vr̄ probari ꝙ daptilus ꝛ Isac possederūt:ita ꝙ a tpe eorū possessionis non vr̄ decursi.xxx.anni.secūdo qꝛ dictus Abraam vr̄ possedisse coꝝ noīe et sic nō poterat ꝑscribere.l.male.agit̄.C.de prescri.xxx.vel.xl.āno. tertio qꝛ saltem si possidebat suo noīe ipse sciebat pertinere ad fratres pro eorū ratis:ꝛ ideo videt̄ ꝙ fuerit in mala fide ꝛ malefidei possessor nullo tpe prescribit.c.possessor malefidei.de re.iu.in.vj.ꝛ c.qm̄ omne.de ꝑscrip.ex quibus de ꝑmo ad vltimū concludēdo vr̄ ꝙ partes iudicis sint proferendo sententiam pro dicto actore contra reos cōuentos. ¶ † His tñ minime refragātibꝰ ꝯriā ꝑtē arbi

tror de iure veriorem ⁊ iuri magis cōsonā ad cuius rei euidentiam p̄suppono ꝙ Salomō ⁊ vita filij ⁊ heredes saltē pro eoꝝ ratis dicti abraam insolidū vendiderūt dicta bona dictis reis cōuentis p̄ut consultans mihi affirmat: lʒ instrm̄ venditionis vel eius copiam non adduxerit: ⁊ probat̄ per multos testes ꝙ Salomō ⁊ vita filij dicti Abrae post mortē abrae tenuerūt ⁊ possederūt vsqꝫ quo possederūt dicti Marcus Petruspaulus ⁊ Nicolaus ⁊ probat̄ per multos testes possessio ipsorum Marci Nicolai ⁊ fratrū que etiā deducitur pro parte agētis: vnde ipsi possessores hn̄t titulū emptionis bonā fidem ⁊ possessionē ex ipo titulo. p̄ut ⁊ ex p̄cedenti titulo habuisse p̄sumuntur. vt. d. l. nimis instructus ⁊ alijs iuribus supra adadductis: ideo ipsi habent quasi dn̄ium p. l. j. ⁊. l. quecūqꝫ. ⁊ p totū. de pub. ipe autem Jacobus etiā si oīa que deducit vera forēt ⁊ probarentur nō deduceret nisi quasi dn̄ium ad se spectare ⁊ sic essent in pari cā quo ad quasi dn̄ium et in pari causa melior est conditio possidentis ⁊ reorū vt in regula cum sint partiū ⁊ in regula in pari ⁊ in regula fauorabiliores in. vj. cū multis concordantijs ⁊ probatur in. l. fine aut. §. si duobus. ff. de pub. qui. tamen pōt induci ēt contra quatenus dicit̄ ibi ꝙ quādo tituli p̄cedunt ab eodē non est melior conditio possidentis: sed eius qui primo mediate titulo. et possessione habuit quasi dn̄ium ⁊ publicianā: sed tituli isti vident̄ habiti ab eodem: qꝛ a leone. item Salomon vita ⁊ Jacobus habēt eundē auctorem. s. abraam ⁊ quasi dn̄ium quesitum ab ipo Abraā transiuit pro sua rata ad dictū Jacobū: ideo videtur ꝙ pri⁹ habuit dictus Jacobus publicianam ꝙ̄ dicti Marcus ⁊ fratres: ⁊ sic̄ dicti Isac ⁊ magister daptilus videt̄ ꝙ prius quesiuerint publicianā ab eodē fonte. s. a leone qui sibi ⁊ Abrae vēdidit ⁊ possessiōem tradidit mediante precario prius ⁊ successiue possessione habita eoꝝ noīe. Sed ad hoc respondet̄ qd̄ immo possessio ⁊ titulus dictorum Marci ⁊ fratrū non processit ab eodē a quo habuerunt Jacobus Isac ⁊ magister daptilus: nā dicti Salomon ⁊ vita a quo emerūt non habuerūt cām ab Abraam ⁊ minus a leone nisi pro ratis pro quibus fuerunt dicti heredes dicti Abrae ⁊ quatenus ipse Abraā habuerit a leone eatenus pro ratis hereditarijs quibus sunt heredes abrae censent̄ habuisse a leone: non enī heres representat defunctum nec habʒ titulū a defuncto nisi pro hereditaria portiōe: itaqꝫ si Abraā non habuit p se titulum a leone nisi pro tertia parte p̄ut conatur ostendere iacobus actor in consequentiam non habuit ab eo quasi dn̄ium ⁊ publicianam nisi p tertia pariter eius heredes non habuerūt a leone titulum: ⁊ successiue quasi dn̄ium ⁊ publicianā nisi p tertia parte: qꝛ non plus iuris transfert defunctus in heredē ꝙ̄ ipe habuerit. l. nemo plus iuris. de reg. iur. ⁊. ar. l. traditio. de acqui. rerū dominio. itē non transit illud quasi dn̄ium ⁊ illa publiciana in heredes nisi pro hereditarijs portionibus. l. j. C. si cer. pe. ⁊. l. p hereditarijs. de heredita. acti. ideo in dictos Salomonem ⁊ vitā non descendit publiciana nisi pro duobus tertijs tertie partis dictoꝝ bonorum sm̄ ea q̄ proponunt̄ p parte dicti Jacobi nam dictus iacob⁹ p̄tendit ꝙ tm̄ tertia pars spectaret ad abraā. et ipe habeat tertiā p̄tē dicte tertie partis vt heres p tertia p̄te dicti Abrae: iō dicti Salomō ⁊ vita non sunt successores dicti leonis nisi pro duob⁹ nonis dictorū bonorū ⁊ pro illis duabus p̄tib⁹ de nouē p̄tibus dictus iacobus nō p̄tendit hr̄e aliquod ius nec haberet aliquem colorē id p̄tendendi. p residuo aūt dicti Salomon ⁊ vita non sunt successores dicti leonis nec dicti Abrae in dictis bonis. ⁊ dicti Marcus ⁊ fratres qui emerūt ab ipsis Salomone ⁊ vita hn̄t in consequentiā titulū ⁊ possessionē pro residuo p̄dicto ad alijs quā habuerint dicti Isac ⁊ daptilus aut dictus iacob⁹: ideo ex hoc capite dictus iacobus dʒ succūbere ⁊ venit in expensis condemnandus per casum. d. l. fiue. §. si duobus etiā si oīa p eum deducta militarēt. excepto eo ꝙ deducūt de mala fide dictorū coniunctoruʒ: qꝛ tūc non quesiuissent quasi dn̄ium vel publicianā. p. §. alie. insti. de acti. ⁊. l. enī qui. §. p̄tor ait. §. si. ⁊. l. sequenti. de pub. bona aūt fides p̄sumitur. l. pe. cū sua glo. C. de euic. saltē p̄cedente titulo sciētia enim iuris vel facti alieni nō p̄sumit̄: sed presumitur ignorātia. l. si.

5 ff. pro suo. l. veri⁹. de proba. cū simi. † ⁊ lʒ p̄sumat̄ scientia de eo qd̄ est publica vox ⁊ fama p notata. p glo. ⁊ bar. in. l. si tutor. C. de peri. ⁊ commo. tut. ⁊ dictus Jacobus conet̄ probare ꝙ t̄pe quo emerūt dicti cōuenti erat publica vox ⁊ fama ꝙ dicta bona spectabāt ad dictos Isac ⁊ magistrū daptilū ⁊ abraā seu eius liberos p eius rata: tn̄ nō probat̄ legitime fama: nā super hoc reperio deposuisse duos testes: videlicet Christoforum Nicolai ⁊ Bataglia marini Christoforus vr̄ p bare famā qꝛ dicit audiuisse publice dici a maiori p̄te populi in platea castri mūdani ꝙ Marcus ⁊ fratres emerunt bona q̄ olim fuerunt Leonis p̄fecto iste nihil p bat: qꝛ innuit ꝙ lʒ olim fuerint nō erant tūc. item non deponit de quib⁹ bonis. item qꝛ nō deponit de quo t̄pe publice dici audiuit post litē motā: bona aūt fides sufficit t̄pe emptiōis ⁊ traditionis. d. l. enī q. §. in hac et. §. si. ⁊. l. traditionē. de pub. preterea iste testis est vnicus. l. iurisiurandi. C. de testi. cum similibus. bataglia autem non p bat famā: quia licet dicat qd̄ audiuit a maiori parte populi non dicit ꝙ audiuit dici publice: prout requiritur secūdum theoricam bar. in. d. l. de minore. §. tormenta. si eniʒ dicitur secreto nō est presumptio ꝙ venerit in notitiam prout si publice cuius theoricam vt communē approbat Imo. in. l. heredes palam. in prin. de test. item iste est similiter singularis: nam de tempore emptionis vel antea nō habet contestem: quia primus testis deponit quod audiuit qd̄ Marcus et fratres emerant bona ⁊c. ⁊ sic loquebantur homines de emptione iam facta. iteʒ ⁊ clarius iste bataglia deponit de fama quod spectabant ad Isac. ⁊ daptilum primus testis scilicet Christoforus ꝙ emerant bona leonis: ideo tanꝙ̄ vnico seu singulari non creditur

6 c. tam literis. de testi. c. cum dilecti. de elec. cum similibus. ¶ † Iteʒ nescio si aut ego aut partes vehementer errant: nam dictus Jacobus pretendit quod ista bona que petit fuerunt empta per abraā et Isac. ⁊ magistrum daptilum fratres ⁊ hoc vigore emptionis facte a leone prout ex eius articulis apparet ⁊ prout etiam verbo mihi asserit consultans ⁊ ipse Jacobus pretēdit habere iura a dictis Isac ⁊ magistro daptilo vt ⁊ articuli Jacobi ⁊ verba cōsultātis ostēdunt. ⁊ tamen verba instrumentorum secundum quod copie mihi ostense sonant aperte quod dicti Isac ⁊ daptilus donant Jacobo omnia iura que ipsi habent in bonis stabilibus que remāserūt in hereditate magistri vite eorum patris instrumentum factū per Isac est clarum: quia verba dicunt quod Isac donat Jacobo omnia iura que habet in bonis stabilibus que remanserunt in hereditate magistri vite patris ipsius Isac in curte castri mundaui. et in territorio castri sancti Andree ⁊c. in instrumento autem donationis magistri daptili premittit in prefatione instrumenti quod ex magistro vita eius patre remanserunt tres filij ⁊ heredes ⁊ ipse magister daptilus vnus ex dictis filijs heres pro tertia parte donat iacobo alteri filio omnia iura que habet in tertia parte hereditatis et bonorum dicti magistri vite olim eius patris videlʒ in omnib⁹ possessionibus existentibus in territorio et districtu mundaui. ⁊ castri sancti Andree illa dictio videlʒ est precedentiuʒ restrictiua nō ampliatiua vltra quam verba precedentia trahantur. l. j. ff. de bonis liber. l. fina. in fin. C. in quibus causis in integrum. restitu. non est necessaria. et. l. prima. §. primo. de lega. ij. et facit. l. si in venditione. ff. communia predi. ideo censetur donasse omnia iura que ipse donator habebat in possessionibus hereditatis magistri vite existentibus in dictis territorijs ⁊ hoc etiam ostendunt prefationes contractus que declarant ipsum contractum. l. fin. ff. de heredi. insti. l. titia respondit. §. idem respondit. de verbo. obligatio. et per Barto. in. l. ambitiosa. ff. de decret. ab ordi. fac. ista autem bona nō remanserunt in hereditate vel bonis magistri vite nec deducit̄ in actis: immo fuerunt quesita ex contractu emptionis inito p abraā nomine suo ⁊ fratrum: nec apparet quod tempore emptiōis viueret dictus magister vita: ideo miror quod dictus Jacobus possit niti vel attentet se niti ex dictis donationibus et per reos nō opponatur alie donationes mihi non ostenduntur. ¶ † Item dict⁹

7 Jacobus actor nititur vigore dicte emptionis contracte inter leonem et Abraam pro se et fructibus: et tamen non apparet qd̄ bona in petitione deducta ad quam se referunt articuli et attestationes sint illa bona que fuerunt empta per dictum Abraam de qua emptione producitur instrumentum: nam confines bonoruʒ que continentur in instrumēto venditionis ⁊ emptionis ⁊ cōfines bonorum deductorum in petitione non sunt conformes: nec se conformant alie demonstrationes ex quibus appareat identitas probata prout erat necessarium: conatur tamen actor probare identitatem per testes super quo deponunt tres testes: videlʒ supradicti Christoforus ⁊ bataglia et ser Santolinus primus testis deponit quod prime due petie terrarum descriptarum in instrumento emptionis scilicet facte per Abraam sunt eedem res ⁊ substantia cum bonis descriptis in fine petitionis de alijs dixit se ignorare ser Santolinus deponit quod bona descripta in fine petitionis exceptis bonis descriptis in quinta ⁊ sexta postis sunt illa eadem que apparent descripta in dicto instrumento. bataglia deponit de prima et tertia in istis duabus sunt contestes duo vltimi testes in alijs sunt singulares isti tres testes: nam de secunda postea nō deponit iste bataglia. primus autem testis deponit de prima ⁊ secunda petia terre descriptis instrumento et non deponit de identitate cum prima vel secūda vl' tertia postis in petitione descriptis. verificaretur enim eius dictum etiam si fuissent eadem instrumenta cum rebus descriptis in. v. vel. vj. postis in petitione descriptis de quibus nullus alius testis deponit: et prout non creditur testib⁹ singularibus per iura vulgaria: ita et non creditur testibus qui possunt esse singulares et non singulares. ita notat Bald. in capi. bone. de electio. et in. l. edicto parum ante medium. C. de edict. diui. adri. tollen. adducendo dicta per Barto. in. l. celsus. de vsucap.

8 Item † ex alio videtur posse dici quod saltem pro rata que dicitur spectare ad dictos magistrum daptilum et Isac non possit Jacobus se niti: nam est aduertendum quod vnus tantum testis deponit quod Isac possedit dicta bona exceptis ⁊c. videlʒ ser Santolinus qui deponit quod dicta bona possedit leo ebreus et post eius mortem magister daptilus Abraam. et Isac pro indiuiso: iam sunt. l. anni. ⁊ vltra vsqꝫ ad. xxv. ⁊. xxx. annum proxime elapsum: iste testis quia singularis quo ad Isac quo ad eum nihil probat per iura

per iura vulgaria. item nõ ponit verisil'ia: qꝛ interrogatus sup interrogatorijs reorum deponit quod non vidit vnq̃ dictos daptilium ⁊ Jsac laborare in dictis bonis: sed Abraam cum puccio marini laborare ⁊c. itẽ duo testes dicti Jacobi interrogati sup tertio articulo deponũt de possessione Abraam ⁊ nõ de possione dictoꝝ daptili aut Jsac ⁊ sunt q̃ plures ⁊ plures testes aduerse ptis q deponunt qd solus Abraam ⁊ sine alijs cõsocijs possedit dicta bona in vita sua ⁊ vsq3 ad eius mortem ⁊ post eius mortem Salomon et eius filij post eius mortem: ita ꝙ non est verisil'e ꝙ iste ser Santolinus viderit per tm̃ tempus possidere dictos magistrum daptilũ ⁊ Jsac ⁊ sil'r nõ est verisimile dictum alterius testis qui deponit de possessiõe magistri daptili vna cũ abraa3 per tps. xxv. an. ⁊ vltra faciendo laborari ⁊ fructus recolligendo. pfecto isti actus per tãtũ tempus innotuissent alijs vicinis seu practicãtibus in dictis bonis: itaq3 cũ sint saltẽ sex testes vc3 Simon Nicolaus Rentiꝰ Ferrentes Lucarellus ⁊ Bartolinus qui omnes deponũt qd abraam solus ⁊ sine alijs consocijs possedit dicta bona vsq3 ad eius morte3 et fructus recollegit. ⁊ laborauit ⁊c. itaq3 videntur cõtrarij: qꝛ possidere solum ⁊ sine alijs ⁊ possidere duos vel tres sunt incompatibilia. ⁊ isti sunt sex ⁊ deponunt verisimilia qꝛ si possedissent verisimiliter continuassent possessionem ⁊ non neglexissent ⁊ ex postea gestis prius gesta presumuntur ⁊ interpretantur canoni. cum p bellicam. xxxiij. q. ij. cum per bellicam. ⁊ in canoni. in multis. xiiij. dist.

9 et per glo. in. c. scribam. de presump. † ⁊ in attestationibus plurimum attenditur que asserant verisimiliora. c. licet causam. de proba. ⁊ in. l. ob carmen. ff. de testi. ⁊ saltem quo ad Jsac eius possessio

10 non probatur. † Et si dicatur ꝙ dictus Abraam qui emit nomine suo ⁊ fratrum censeatur simil'r possidere nomine suo ⁊ fratrum: qꝛ a primordio tituli ⁊c. prout ⁊. s. in pn. dictum fuit pro respõsione aduertendum est ꝙ p emptionẽ factam noĩe alterius ⁊ receptiõe3 possessionis eodẽ nomine factã non queritur illi possessio aut dominiũ si non pcedit mãdatũ aut sequat ratihabitio. l. cõis seruus

11 in fine. ff. de acqui. pos. l. si ego. ff. de neg. gest. † Ratificatio autem seu ius querendi per ratificationem videt tolli spacio. xxx. annorũ ar. l. sicut. C. de prescri. xxx. vel. xl. an. ⁊ que habentur in. l. lic3. C. de iure deli. vbi habetur qd ius adeundi tollitur spacio. xxx. an. scdm cõem sniam fere oĩum. ⁊ sic nõ videt ꝙ hodie post. xxx. annos. possit ratificari: l3 hoc pciose nõ firmẽ. Ex alia aũt videt ꝙ hodie nequeat ratificari qꝛ possessio est apud tertiũ: ideo ratificatione non potest hodie queri: qꝛ duo nequeũt possidere. l. iij. §. econtrario. ff. de acqui. pos. Et si hodie nõ querit vere non potest fingi retroquesita. qꝛ deficit extremũ a quo ꝙ requirit habile in rei veritate quo ad fictionẽ translatiuam. de tempore ad tps vt est tex. in. l. si is qui pro emptore. de vsuc. ⁊ ibi bar. in materia fictionis trãslatiue. ⁊ in l. denique. ff. ex quibus causis maio. Hinc est ꝙ ratificatio nõ põt fieri eo tempore quo actus non potest celebrati. l. bonoꝝ. ff. rem ratam habe. prout ergo non posset illa possessio queri per procuratorem aut per se: ita nec potest prius accepta ratificari per predicta per quem in terminis decidit Panor. in. c. cum venisset. de resti. spol. vbi concludit qd si vnus possessionem vacantem accepit nomine meo sine mandato. ⁊ alius illam possessionem postea accepit ⁊ ego postea ratifico possessionem captam noĩe meo illa mea ratificatio nõ piudicat ei qui interim in illam possessionẽ intrauit p rationẽ iam dictam. Et ita etiã tenet ibi dñs Benedictus pater ⁊ preceptor meus qui propter hoc dictũ amisit vnã cãm vxoris sue magni ponderis. Nam cum esset defunctus quidam Polionus et esset dubium ad quẽ esset delata eius hereditas: qꝛ ipse ⁊ filius simul decesserant: quidam. Marcus accessit ad bona defuncti: ⁊ accepit possessionẽ noĩe suo ⁊ sororũ a quibus non habebat mandatũ aduersarius post illũ marcũ accepit possessionem eorũdẽ bonorum fuit actum possessorio marcus pro parte sua obtinuit ⁊ sorores succubuerunt quia tempore quo ratificarunt apprehensione3 Marci factam eorum nomine alius iam quesiuerat possessionem.

12 † Ita pũctualiter dõm est in casu isto sero fieret nunc ratificatio ex quo alij possidẽt. ⁊ qꝛ dñium non querit sine possessione. l. traditionibꝰ. C. de pac. ideo p ratificationem q̃ hodie fieret nõ quereret dominiũ dictarũ rerũ dato ꝙ leovẽditor habuisset dñium ꝙ minime apparet: nec etiã quasi dñium ꝙ etiã reqrit possessiõem. l. j. ⁊. l. traditionẽ cũ si. de pub. cõpetit aũt quasi dñium. ⁊ publiciana ei q cepit pscribere. l. eũ qui. in pn. ⁊. l. traditiõem. de pub. ⁊. §. alie. insti. de acti. ⁊ prescriptio sine possessione non procedit. l. sine possessione. de vsucap. ⁊. c. sine possessione. de regu. iur. in. vj. ⁊ sic ratificanti nõ competeret rei vendicatio nec publiciana. ⁊ sic nulla actio realis personalis autem minime competit cõtra tertium possessorem. l. si. ff. de contrahen. emptio. ⁊. l. j. §. si heres. ad trebel. ex quibus omnibus concludo ꝙ dicti rei veniunt absoluendi ⁊ actor venit in expensis condẽnandus ⁊ maxime pro ratis quibus agit vt cessionarius in quibus non video dubium. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ccxxij.

☞ Statutum per quod proximiores consanguinei succedũt defuncto ab intestato an videantur excluse femine p hec verba proximiores consanguinei quia sunt generis masculini.

1 Statutũ inuitans proximiores est exclusiuum vlteriorum ⁊ debet intelligi vt de aliquo operetur.

2 Masculinũ an concipiat femininum in statutis. nu. seq.

3 Succedendi dispositio et pietas esse debet equalis.

¶ Consilium. ccxxij.

In nomĩe domini nostri

1 Jesu xpi. ¶ † Quãquã in hac cõsultatiõe videat prima facie dõm: ꝙ l3 de iure cõi pariter succedant neptes ex premortuo fratre vel sorore ⁊ frater vel soror superstes. per aut. cessante. ⁊ aut. sequẽti. C. de legi. heredi. ⁊ autẽ. vt fratrũ filij in rubro ⁊ nigro. ⁊ sublata est dĩa sexꝰ in materia successionis vt dictis autenticis: iõ cõstat ꝙ de iure cõi dicte Marcutia ⁊ bella filie fratris succederẽt in dimidia que obuenisset eoꝝ patri: tñ vigore statuti vr secus dõm: nã statutũ vocat pximiores cõsanguineos ad successionẽ: ⁊ qꝛ non pñt plures insolidũ succedere l. hereditatem. ff. de castren. pecu. ⁊. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum. ff. cõmo. ex quo enim inuitat pximiores censetur ceteros vlteriores excludere. prout in sil'i dicit Bar. in casu non ita claro in. l. ij. §. videndum. ff. ad tertu. ⁊ bal. in. l. maximũ. C. de li. pte. ⁊ in l. si vero. §. de viro so. ma. ⁊ in. l. ꝙ vo. ff. de le. ⁊ tãgit etiã Jmol. in d. §. de viro in penul. colũ. ⁊ qꝛ verbũ cõsanguinei in hac materia videt ꝙ nõ cõcipiat femininũ cũ materia videat differẽs inter masculos ⁊ feminas cũ verbũ patris ⁊ verbũ aui non cõcipiãt femininũ matris ⁊ auie al's dictum statutũ nihil operaret si masculinum in omni sui pte cõciperet femininũ ⁊ statuta debẽt intelligi vt aliquid operent. l. si qñ. de le. j. ⁊. c. si papa. de priui. lib. vj. ⁊ maxie: qꝛ vr ꝙ masculinũ cõcipiat femininũ procedit ex interpretatiõe extẽsiua nõ ex ppria significatione. l. pronũciatio. de ver. signi. put dicit bar. in. l. j. eo. ti. itaq3 ex duplici capite videt ꝙ dicte neptes excludantur ab eorum patruo Ludouico fratreq3 dicte Mariette

2 de cuius bonis agitur. ¶ † Cũ his minime refragantibꝰ cõtrariũ puto de iure respondendũ: nã correctiones iuriũ sunt restringẽde l. pcipimꝰ. C. de app. ⁊ ar. l. sancimus. C. de testa. ⁊. l. ius singulare. et. l. ꝙ vo ꝯtra. de leg. sunt. n. iura iuribꝰ p posse cõcordãda. l. vnica. C. de inoff. doti. ⁊. c. cũ expediat. de ele. li. vj. ⁊ itelligi vt q̃minus fieri põt ledatꝰ ius cõe. c. cũ dilectꝰ. de cõsue. ⁊. l. si vo. §. de viro. ff. solu. ma. idcirco nõ debẽt interpretari illa vba proximiores cõsanguinei vt masculi pximiores cõsanguinei ex parte patris vel aui excludant feminas proximiores cõsanguineas ex parte patris et aui prout excluderẽt si masculinum cõsanguinei non cõciperet femininũ: ꝙ esset contra oĩa iura antiq̃ legis. xij. tabulaꝝ. que omẽs agnatos ⁊ agnatas pariter inuitabat ⁊ oẽs cognatos ⁊ cognatas pariter excludebat. insti. de legi. agna. succe. §. ⁊ hec quidẽ lex. xij. tab. ⁊. l. lege. xij. tabu. C. eo. ti. ⁊ insti. de succe. cogna. media aũt iuris prudentia non excludebat sorores: vt licet vlteriores excluderet. d. l. lege. xij. tab. ⁊ insti. de leg. agna. succe. §. ceterum iuncto. §. media. eo. ti. ⁊ tñ si statutũ illud interptaret vt verbum masculinũ consanguinei nõ conciperet femininũ ⁊ cõsanguineo proximiore admisso ceteri gñaliter censerent exclusi pariter resultaret exclusio sororis. put alioꝝ ⁊ sic esset etiã cõtra dictã mediã iuris prudentiã. Itẽ fortius esset cõtra iura Justiniani ⁊ codicis. ⁊ autẽticoꝝ: p quẽ Justinianus correxit oẽm dĩam sexus in successionibꝰ in. d. l. lege. xij. tab. ⁊ in. §. nos vo. insti. e. ti. ⁊ in. l. maximũ vitiũ. C. de lib. preter. ⁊ in. aut. cessante ⁊ autenticis sequẽtibus. C. de leg. heredi. idcirco masculinum illud cõsanguinei nõ excludat consanguineas et cõsanguinee ex parte pr̃is excludant a consanguineis masculis eiusdẽ vel vlterioris gradus: nã si statutũ illud interpretaretur vt masculi consanguinei ex pte pr̃is excluderent cõsanguineas ex parte pr̃is pronepos ex fratre excluderet sororẽ si nõ eẽt pximior masculus illo pronepote ꝙ esset maxima correctio iuriũ que est euitãda per iura vulgaria ⁊ supradicta: iõ dicamus ꝙ masculinum illud consanguinei concipiat femininum. Et si dicatur ⁊ si concipiat femininũ resultat ampliatio exorbitãtie ⁊ correctio iuris: nam si cõsanguinei inuitant tam femĩe q̃ masculi excluderent cognati ⁊ sic cõsanguinei ex parte matris: non solum a masculis cõsanguineis: sed etiã a consanguineis feminis ex parte patris rñdetur ꝙ mior est exorbitantia ⁊ a iurislatoribus minus exosa ꝙ agnati ⁊ agnate excludãt cognatos: qꝛ erat hoc inductum per legem. xij. tab. vt insti. de succe. cog. in prin. ⁊ etiã per edicta pretorum: vt ibidem ⁊ de facili ad ius antiquum: licet correctum aut ꝙ ius nouum derogãs iuri proximo derogãti iuri antiquiori videtur ampliandum potius q̃ restringẽdum. prout voluit gl. in verbo numerandũ in. c. iij. de preben. lib. vj. qꝛ res de facili redit ad suam primeuam natura3. xxxv. dist. cañ. ab exordio. ⁊. l. si vnus. §. pactus ne peteret. versi. qd in spẽ dotis. ff. de pactis fm eã q̃ sit ꝙ masculi pximiores ꝯsanguinei ex pte pr̃is excluderẽt pximiores agnatos ⁊ cognatos ⁊ cognatas: nam hoc nullo vnq̃ iure fuit inductum: saltem ita general'r ⁊ Justinianus auctor nouorum iurium multum abhorret huiusmodi differentias sexus masculini et feminini in successionibus. vt. d. l. maximum vitium. ⁊. d. l. lege. xij. tabularum non ita abhoruit dĩam inter agnationem ⁊ cognationem quam tolerauit de

iure codicis licet aliqualiter moderauerit in.l.meminimus.C.de
legi.heredi.quamuis de iure nouissimo illã differentiã Justinia-
nus remouerit.vt in aut.in successione.C.de suis.⁊ legi.⁊ in autẽ.
cessante ⁊ autenticis sequẽtibus.de legi.heredi.⁊ de duobus ma-
lis minus malum est eligendũ.cañ.duo mala.⁊ cañ.nerui.xiij.di.et
l.quotiens nihil.ff.de reg.iur.⁊.l.ij.⁊ ibi no.Ang.C.de carbo.edi.
et forte non esset absonum ad euitandum vtranq̃ exorbitantiam
ꝙ illud verbũ cõsanguinei non cõciperet femininum ad exclusio-
nem cognatorũ:sed conciperet vt agnate seu coniuncte ex latere
patris ⁊ aui non excluderent vt sic per vnum vel alterũ modũ in-
telligendi eliciatur hec conclusio ꝙ vigore dicti statuti masculi nõ
excludant feminas consanguineas ex parte patris ⁊ aui nec ob-
stat ꝙ masculinum patris ⁊ aui nõ cõcipit femininũ matris ⁊ auie
q̃ apparet de mente ex eo q̃ al's illa verba ex parte patris et aui
fuissent superfluo apposita ⁊ non ad aliũ finem nisi vt nõ cõprehẽ-
derẽtur cõsanguinei ex parte matris ⁊ auie ⁊ verba nõ debent in-
terpretari frustra apposita.d.c si papa.⁊.d.l.si quando:sed verbuz
consanguinei non esset frustra positum si conciperet femininuz vt
femine ꝯiuncte ex pte pr̃is ⁊ aui non excluderentur. Preterea cõ-
sanguineos ex parte patris ⁊ aui non considerat iuris municipa-
lis lator ex eo q̃ masculos preferre voluerit feminis:sed vt agna-
tos preferat cognatis prout sunt coniuncti ex latere feminino. cõ-
iuncti vero per lineam masculinam sunt agnati.l.sunt autez agna-
ti.ff.de legi.tu.⁊ insti.eodem titulo.§.j.⁊ sic sumus in materia diffe-
renti inter masculos ⁊ feminas:stemus ergo regule iuris que vult
quod masculinum regulariter concipit femininum maxime in di-
spositione iuris.l.j.⁊ ibi per Barto.ff.de verbo.significa.⁊.l.qui-
cunq̃.⁊ ibi per Cy.Bald.Saly.⁊ modernos.C.de seruis fugi.⁊ p
canoni.in.c.generali.de elec.lib.vj.et si quis tenaciter vellet insiste-
re ꝙ in dicto statuto masculinum non cõciperet femininuz posset
instari qđ etiam dum dicit si quis illud masculinum quis non cõci-
piat femininum vt sic intelligatur de passiua successiõe masculi nõ
passiua successione femine prout in hac consultatione agit̃ de passi-
ua successione femine.⁊ licet barto.in.d.l.j.de verbo.significatio.di-
cat qđ ex propria significatione masculinum huiusmodi cõcipiat
femininum.per tex.ibi ea ratione quia habet tacitum substantiuũ
homo quod est generis communis.l.hominis.eo.titu.tamẽ secus
vult ibi glo.relata ad tex.⁊ quod generaliter masculinum non con-
cipiat femininum ex propria significatione non habita distinctio-
ne Barto.voluerunt etiam Dyn.in.d.l.j.et Jaco.butri.in.l.si qs
in tantam.C.vnde vi.⁊ Gui.in Spe.de alleg.⁊ dispu.§.post hec au-
tẽ versi.vel ibi masculinũ.⁊ Archi.in cañ.si quis suadente.xviij.q.
iiij.prout has auctoritates allegat Jo.de fantu.in quodam consi-
lio ꝙ incipit puto ad primũ quesitum de iure dicendũ.Et subdit
licet bar.aliud dixerit in.d.l.j.de verb.signi.⁊ per cõsequẽs voluit
intelligere dictas auctoritates etiam in casu Bar.s.quãdo mascu-
linum est adiectiuum ꝙ requirit substantiuum prout Bar.loqui-
tur.⁊ propterea ipse concludit ꝙ si statutum dicit qđ cõiũcti ex li-
nea paterna excludant matrẽ non cõcipit ⁊c.⁊ tñ illud participiuz
cõiuncti necessario habet tacitũ substantiuũ ꝙ potest subintelligi
homines prout si diceretur si qui idẽ.super eodem puncto consu-
luit Richar.de Saly.⁊ incip.cõsilium querit̃ primo an sine vbi ad
propositum sic ad literã inquit.ad tertium dico ꝙ masculinum cõ-
prehẽsum in statuto dum dicit coniũcti ex linea paterna non com-
prehẽdit neq̃ cõcipit femininũ.primo q̃ non ex propria significa-
tione verborum casus est in.l.hec autem satisdatio:vbi dicit de pu-
pillo loquitur non de pupilla ⁊c.⁊ subdit qđ de hoc est casus ad li-
teram in.l.j.§.de eo.de pecu.vbi dicit tex. de eo non de ea preterlo-
quitur ⁊ tamẽ ⁊c.Et illum tex.adducit etiam Jo.de fan.⁊ super eo-
dem pũcto consuluit etiã Jo.de lig.⁊ inci.cõsilium quedã catheri-
na pupilla decessit:idẽ etiã voluit ꝯtra bar. Raph.ful.in.d.l. qui-
cunq̃ allegans.l.si quis vel si qua.C.de suis.⁊ legi.⁊ quid obstat ꝙ
non possit subintelligi substãtiuum vir prout substãtiuum homo.
Nec ob.tex.d.l.j.de ver.sig.q̃ masculinũ concipit femininũ si non
ex verbis tñ ex mente.⁊ id qđ ex mente venit comprehẽdit̃ in lege:
lz propria vis verborũ nõ cõprehẽdat.l.nõis ⁊ rei.§.verbũ ex legi-
bus.de ver.obli.vbi ergo cõcipit ex mente comprehẽdit feminã:sz
verba extenduntur.simile in.l.hereditatis appellatione.ij.de ver-
bo.sig.vbi hereditatis appellatione ꝯtinet̃ bonorum possessio di-
cit tex.⁊ tñ nõ ex ppria vi verborũ.itẽ in.l.generi.eo.titu.⁊ in.l.cui
eoruz.§.itẽ pompo.nur.ff.de posthu.dr ꝙ nurus appellatione cõ-
tinetur pronurus ⁊ progener ⁊ vlteriores .⁊ tamen in.l.nurus.de
verb.sig.dr ꝙ nurus appellatio etiã ad vlteriores est porrigenda:⁊
sic loquit̃ per verbũ porrigẽda ꝑut loquit̃.d.l.pronunciatio quaz
allegat bar.⁊ tñ alia iura loquunt̃ per verbum continet̃ ꝙ idez ad
propositum nostrum importat ꝙ verbuz complectitur ⁊ plura hu-
iusmodi similia diligẽs indagator adducere posset.Et si dicat̃ au-
ctoritates quas.s̃.adduxisti ꝙ verbũ cõiuncti in hmõi statutis ex-
clusiuis cõiunctorũ per lineã maternã nõ cõcipit feminas:ergo pa-
riter verbũ cõsanguinei nõ concipiat cõsanguineas in terminis nr̃i
statuti ſm suprascriptas auctoritates.rñdeo ꝙ p̃dicti doc.loquũ-
tur ad finem vt statutũ minus corrigat ius cõe in quo exp̃sse se fun-
dant non ad finem vt excludantur coniuncte per lineam masculi-
nam quo casu ampliaretur exorbitantia:⁊ ego adduxi vt si velim⁹
tenaciter instare quod femina non comprehendatur:sed excludat̃
tunc in tanta exorbitantia ⁊ iurium correctione possumus dicere
quod masculinum quis non concipiat femininuz:sed intelligatur
quando agitur de successione masculi defuncti non de successione
femine defuncte per qđ restringitur correctio ⁊ exorbitantia non
ampliat̃:⁊ suadet ratio q̃ ſm illã interpretationẽ prout femia nõ
succederet masculo ad exclusionẽ agnatorũ:ita ⁊ masculus nõ suc-
cedat femine ad exclusionẽ cognatorũ:q̃ decet ꝙ successiones sint
vicissitudinarie.l.si ab eo.⁊.l.lege.xij.tabularũ.⁊ ibi no.Bar.de leg.
heredi.per que iura consuluerunt Christoforus.de caste.⁊ Bal.ꝙ
prout filius fratris vtrinq̃ coniuncti excludit fratrem ex vno late-
re coniunctum. aut.post fratres.ij.de legi.heredi.⁊ sic suuz patruũ
ita patruus vtrinq̃ coniunctus succedat filio fratris vtrinq̃ con-
iuncti excluso fratre patris ex vno latere dũtaxat.⁊ incip.consiliũ
quoniam vt proponitur perinus ⁊c.⁊ idem consuluit Francisc⁹ de
albergo.de aretio.in consilio suo incipiente Petrusfran.qui etiã
nititur per dictam regulam fundatam in dictis iurib⁹.† Pro quo [3]
etiam facit.l.communiũ.C.de natur.lib.⁊ in aut.quib⁹ mo.natur.
effi.sui.§.si quis igitur ibi in quibus enim casibus naturales filios
vocamus ad successionem in his quoq̃ naturalibus patribus de-
centem seruent deuotionem eadẽ quoq̃ mẽsura sicut parẽtes pro-
spiciũt filijs naturalibus ſm materiã legis : ita ⁊ ipsis parentibus
compensetur ⁊ ibi gl.notat ꝙ dispõ succedẽdi ⁊ pietas dz eẽ equa-
lis.⁊ facit gl.insti.ad tertu.§.fi.volens per dictam rõnem qđ prout
mater illustris nõ succedit filio naturali p.l.si q̃ illustris.C.ad orfi.
ita ⁊ fili⁹ naturalis nõ succedat matri illustri.⁊ Saly.in.l.q se pr̃is.
C.vnde lib.vult quod prout liberi succedunt parentibus per lineã
masculinam per vnde liberi:ita ⁊ econtra licet in edicto pretoris
non appareat facta mentio de parentibus:tamẽ parẽtes habeant
parem successionem per vnde liberi in bonis filiorum per dictã ra-
tionẽ:quia successiones ab intestato sunt vicissitudinarie per.d.l.
si ab eo.⁊.l.lege.xij.tab.⁊ per.§.filio.et.§.penultimum. in autenti.
quibus mo.na.effi.sui.ſm euz:et licet dicte illationes non proce-
dant omnes sine scrupulo nec est meũ ad presens illas discutere:ta-
men dicta rõ ⁊ regula predicta videt̃ ponderãda ad restrictionem
iuris correctiui vt minus corrigat ius precedẽs cũ iuriuz correctio
sit euitanda per iura vulgaria:⁊ p consequens concludendũ sit at-
tentis oĩbus iam dictis ꝙ vigore dicti statuti dicte neptes ex fra-
tre premortuo non excludant̃ ea rõne q̃ femine.item etiã est ꝯclu-
dendum ꝙ non excludant̃ ea ratione q̃ frater sit in secũdo gradu
l.iuriscõsultus.§.secũdo gradu.⁊ insti.eo.ti.§.secũdo gradu ⁊ dicte
neptes sint in tertio gradu.d.l.iurisconsultus.§.tertio.⁊ insti.eo.
titu.§.tertio gradu.⁊ per consequens dictus frater sit ꝓximior cõ-
sanguine⁹:q̃ respondet̃ ꝙ lz frater vere sit proximior q̃ filius fra-
tris:tamẽ q̃ filij fratrũ succedũt intrando in locũ fratris ⁊ sic tanq̃
constituti in secũdo gradu ꝓut omnes tenẽt in.d.aut.cessante.⁊ au-
tẽti.post fratres.j.eo.ti.⁊ habet̃ etiã in aut.defuncto ad tertul.idõ
non censetur frater superstes ꝓximior cõsanguineus q̃ sint nepo-
tes ex filio premortuo:⁊ hinc videmus ꝙ licet tex.in.l.si ita legat.
§.in fideicommisso.de lega.ij.l.peto.§.fratre.eodem titu.velint ꝙ
in relicto facto familie veniant proximiores tamen filius fratris
concurrat cum fratre .prout voluit glo.in.d.§.in fideicommisso.p
d.aut.cessante.⁊ idem voluit Jmo.⁊ Paul.de cast.ibi ⁊ Bar.tran-
sit.et ita etiam pluries consului ⁊ vidi ab alijs consultum:⁊ sic licet
in materia non correctiua iuris ⁊ in qua.d.aut.cessante.⁊ sequens
non loquuntur per rationem illorum iurium non censetur proxi-
mior frater q̃ filius fratris quantofortius in terminis in quib⁹ di-
cte autentice loquuntur in lege correctiua ad eius restrictionem
interpretandum est ꝙ frater non censeatur proximior q̃ filij fra-
tris in successione intestati. ¶ Ex quib⁹ cõcludo ꝙ dicte neptes
ex filio premortuo concurrant cum dicto fratre succedendo in di-
midia.⁊ per consequens succedant in dicta dote que censetur do-
nata dicte sorori defuncte per.l.fi.C.de iure dotium.⁊.l.vnicam.§.
accedit.C.de rei vxor.acti.⁊ tantofortius:quia interuenit expressa
stipulatio pro vxore similiter in lucro donatiõis propter nuptias
quesito ex bonis aduentitij quod ex forma statuti queritur vxori
ex causa aduentitia quia correspectiue maritus sperabat lumẽ do-
tis et maius : ita quod est ipsius vxoris et clarum:ideo in istis bo-
nis prout in ceteris si qua habebant succedunt pariter dicte ne-
ptes prout dictus frater vt supra. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxiij.

1 ☞ Sententia habet necessariã relationẽ ad libellum vt error li-
belli inesse dicatur sententie.
Libell⁹ ẽ q spẽ future litis demõstrat ⁊ absq̃ ꝯctõne non valet.
2 Testis singularis nõ probat ita nec testis de auditu.
3 Dolo vel fraude licet vti aduersus dolosum.
4 Testi varianti nulla datur fides.
5 Stipulatio quãdo dicatur esse facta plurium nomine.
6 Administrator rei alteri⁹ qui recepit a tertio aliquid vt admini-
strator nõ obligatur:sed dñs cuius cõtemplatiõe tradit̃.p totum.

¶ Consilium.

¶ Consilium.ccxxiij.

IN nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Uisis nonnullis actis. ⁊ sententia la
ta in causa vertente inter Augustinum Benedicti q
a sententia contra eum lata appellauit ⁊ Jacobũ per
ioannis appellatũ querit que debeant esse ptes iudicis ad quẽ. et
pfecto mihi dr ꝙ non precessit libellus: ⁊ innuit hoc idem ex his q̃
pmittunt in platione snie vbi solent recenseri actitata in causa. et
presertim libellus in quo fundatur iudiciũ ⁊ snia habet necessariã
relationẽ ad libellũ. l. vt fundus. ff. cõi diui. ⁊. c. lz eli. de symo. ⁊. c.
qualiter ⁊ quãdo el grãde. de accu. etiã in causis summarijs. vt in
cle. sepe. de ver. signi. reperio in visis que pmissa sunt ante diffiniti
uam relatam quandã comparitionem dicti Jacobi asserentis trãs
misisse quandam q̃titatẽ grani in manibus dictorũ Augustini et
Petrijacobi nec refertur qd aliquid petierit: itaq; patitur defe-
ctum: quia non fuit forma libelli: non enim demonstrat actionem
seu speciẽ future litis put requirit vt. l. edicta actio. C. de edẽ. ⁊. l. j.
in principio. ff. eodem titu. ⁊ deficit cõclusio que est principalis ps
libelli vt voluit Inno. in. c. super literis. de rescrip. ⁊ bald. in autẽ.
causa que fit cum monacho. de epi. ⁊ cle. ideo appellatur petitio qr
pncipaliter petitur a iudice qd pronunciet qd minime apparet fa
ctum in dicta comparitione. item non est certa quantitas grani
quam dicit transmisisse in manus dictorum Augustini ⁊ Petrija
cobi: ita ꝙ patitur defectũ ⁊ defectus libelli inesse censet in sentẽ-
tia inquit bar. in. l. j. C. de errore calcu. hinc est ꝙ vbi libell⁹ est ine-
ptus non potest sequi valida sententia glo. sing. in verbo secũdũ
insti. de obli. titulo generali. ⁊. c. cum dilecti. ⁊ ibi. per doc. de emp.
et vendi. item si qua petitio emanauit sm ea que percipio fuit pe-
titum granum ꝙ transmisit ipse Jacobus actor in manus dictorum
2 Augustini ⁊ Petrijacobi conuentorum. † Snia itaq; debet ferri
super grano trãsmisso in manus predictorum: nõ autem super gra
no vni eorũ tradito noie dicti Jacobi als nõ esset lata iuxta formã
petitionis put requiritur in quolibz iudicio vt. d. cle. sepe cũ alijs
iuribus supra adductis: sed dicta duo deducta in dicta compari-
tione (loquor secundum ea que percipio. qr singula acta non sunt
ostensa) minime probantur. nullus enim testis deponit quod gra-
num ꝙ asserunt traditum fuisset transmissũ per dictum Jacobũ:
licet deponant qd fuit nomine dicti Jacobi traditum: stant enim
hec simul ꝙ fuerit traditũ nomine dicti Jacobi. ⁊ non fuerit trans
missum per dictum Jacobũ: qr potuerunt illi qui tradiderunt tra
dere granum proprium tamẽ nomine Jacobi eo ignorante vel lz
sciret non mitteret vt de se ptz: ⁊ sic testes nõ concludunt ad gra-
num de quo videtur actum. ⁊ solus vnus testis videlicet secũd⁹ scz
Jacobus aballi super certa quantitate grani deponit ꝙ fuit tra-
ditum de mandato dicti Jacobi qui transmittebat de ciuitate aq-
le et alius videlicet tertius nomine Joannes cole qui deponit de
consignatiõe alterius grani missi a dicto Jacobo ⁊ similiter est sin
gularis: qr deponũt de diuersis actibus: ideo eis nõ creditur. l. iu-
risiurandi. C. de testi. c. tam literis extra. eo. titu. ⁊. c. cum dilecti. de
consue. cum similibus. item non videntur deponere quod trãsmise
rit: nam transmittere significat quod ex alio loco in illum mittat:
si enim granum quod est penes te vel in tui presentia tibi trado nõ
dicor ad te transmittere vt patet ad sensum: ille autem qui depo-
nit de mandato Jacobi qui transmittebat ⁊c. interrogatus de lo-
co deponit de palatio communis nursie vbi tradidit. et sic non de
ponit de loco vnde transmisit: et vbi verisimiliter mandauit: sz de
bet intelligi quod ibi audiuit quod transmittebat: nam premittit
ꝙ ipse testis vidit interfuit ⁊ audiuit. In loco aũt vbi fuit traditũ
non potuit videre quod Jacobus transmiserit de ciuitate aquile:
ideo necessario oportet intelligi dictum huius testis ne sit falsum
quod tempore traditionis audiuit qualiter dictum granum tra-
debatur de mandato dicti Jacobi qui transmittebat de ciuitate
aquile testimonium autem de auditu non probat. c. taz literis. de
testi. c. inquisitioni. de accu. cum simili. Item testes non probant
granum transmissum per Jacobum. Item illa comparitio cantat
de grano transmisso in manus Augustini et Petrijacobi: ⁊ testes
nulli deponunt quicq̃ de Petroiacobo nisi vn⁹ dumtaxat testis
qui non habet contestem. ideo nil sibi creditur nec cadit in his ter
minis delatio iuramenti in defectum semiplene probatiõis: quia
Jacobus non fuit presens traditioni: itaq; pro tertio non posset
deponere longe minus pro se: ⁊ sic non probatur per testes quod
debeatur granum transmissum in manus dictorum Augustini et
Petrijacobi. Dato sine preiudicio quod probent granum tradi-
tum Augustino nomine Jacobi et sic ex dictis attestationib⁹ non
potuit ferri sententia pro actore quia non probatur res petita ⁊ si
cui viderentur hec rigorosa animaduertat quod non carent maxi
ma suspitione dicte attestationes attento quod nullus ex dictis
testibus est qui deponat super grano per alium tradito quin de-
ponatur etiam pro eo quod ipse tradidit aliam quantitatem ita
quod persuaderi probabiliter potest quod ex quo agitur de inter
esse omnium simul conuenerint ꝙ duo probarent pro vno et duo
pro alio ⁊ sic successiue ab ipsis octo testibus probet pro interesse
oium eorũ ⁊ nullus ali⁹ deposuerit ⁊ tanto fortius imminet suspi-
tio qr erant pres socij in delatione forte grani ꝙ transmittebat di-
ctus Jacobus vt ostenditur ex attestationibus quorundam ex eis
vz antonius pelegrini primus testis qui deponit ꝙ Rayneri⁹ Jo
annis ⁊ Dominicus vagnoli capita pluriũ sociorũ ⁊c. ⁊ Jacobus
aballi qui deponit quod dicti Raynerius ⁊ Dominicus tradide
runt illud granum pro se ⁊ tanq̃ capita aliorum sociorum ita ꝙ p
babiliter psuaderi põt ꝙ isti octo testes erant in hac delatiõe gra-
ni socij ꝙ si eẽt deposuissent super eorum interesse fateor ꝙ hoc nõ cõ
3 cludit necessario ideo me non extendo. † Sed deduco ne iudex ab
horreat si subtilr ponderãtur cuncta pro eludenda malitia verisi-
mili dictorum testium ⁊ Jacobi actoris. Nam hodie est copia fal-
sorum testium: ⁊ aduersus versutias decet versutijs vti. vt. iij. q. ij.
cano. dominus noster. ⁊ ibi glo. ⁊ glo. in verbo malignantium in. c.
cupientes in principio. de elec. lib. vj. tamen mediante iustitia in
casu isto ex his scripturis quas vidi perpendo ⁊ testes fuisse crimi
nosos ⁊ iudicem qui tamen non fuit multum instructus in plurib⁹
Primo testes omnes deponunt quod talis ⁊ talis quãtitas gra-
ni fuit tot salmarum grani ad mensuram aquile ad nouem cup-
pas cum dimidio pro salma ⁊ iudex condemnat ad mensuram nur
sinam ⁊ in hoc est iniusta cum forte fuerat mensura nursina sit ma
ior ⁊ minor q̃ aquilana. item addit in sua sententia grani boni et
recipientis super qualitate nullus testis deponit nec compara-
tiones Jacobi id asserunt ex his que vidi: ideo non video vbi iu-
dex potuerit super hoc se fundare nisi quia voluit potius se adhe-
rere assertioni partis quam testium depositionibus: nam pars in
comparatione quam fecit dum petijt testes moneri dicit de. xxxij.
4 salmis grani ad mensuram nursinam. † Item iudex condẽnat di-
ctum Augustinum in q̃titate. xxxij. salmarum grani: ⁊ tamen nõ
probatur qd ipse augustinus totã dictam q̃titatẽ receperit: nam
Joannes cole tertius testis deponit ꝙ Franciscus matthei ⁊ bar-
tholomeus cecchi cõsignauerunt ⁊ tradiderunt qnq; salmas gra-
ni Augustino benedicti ⁊ Petroiacobo celli. ⁊ Joannes sanctis
quartus testis deponit ꝙ predicti assignauerunt ⁊ tradiderũt di-
ctas quinq; salmas grani dicto Augustino ⁊ nihil dicit de Petro
iacobo ⁊ in hoc variant nec habent in hoc alios contestes. testib⁹
autem variantibus non adhibetur fides. l. qui falsa vel varia. ff. de
5 testi. cum simi. † Si enim fuit assignatum granum Augustino ipe
tenetur insolidum: si sibi ⁊ Petroiacobo tenetur ipse Augustin⁹
pro dimidia. l. reos. §. cum in tabulis de duobus reis. l. si mihi ⁊ ti-
tio. de ver. obli. nec ꝙ ipse solus habuerit istas quinq; salmas gra-
ni est nisi vnus testis qui non sufficit ad condemnationẽ vt est no-
tissimum. Item ipse Jacobus actor profitetur in actis quod dictũ
granum dictis augustino et iacobo pro communi nursie assigna-
tum fuit. ⁊ idem asseritur in sententia ⁊ sm hoc ille augustinus re-
cepit pro cõmuni nursij hoc est nomine cõmunis nursie: ita signifi
cat illa monosyllaba put dicit Bar. in. l. j. §. nunciatio. ff. de noui
oper. nun. allegat. l. fideicõmissa. §. interdum. de le. iij. Si autẽ tra
ditum ⁊ assignatum fuit pro cõmuni ⁊ sic nomine cõis ⁊ sic cõtem-
platione cõis prout ⁊ demonstrat locus vbi assignatum fuit scilicz
in palatio cõis ⁊ officium recipientis: qr ipse Jacobus in. s. dicta
comparitione facta pro inductiõe testiũ appellat grasserios ipsos
6 augustinũ ⁊ Petrũiacobũ reos cõuẽtos. † Et quãdo traditur res
administratori alteri⁹ qui recipit vt administrator nõ obligat ad-
ministrator: sed dominus cuius ꝯtemplatione traditur: prout vo
luit bar. in. l. si pupilli. §. item si procuratori. de neg. gest. ⁊ in. l. pcu
rator qui pro euictione. de procurato. quando enim cõtemplatio-
ne domini traditur dominus obligatur. l. si. ff. de insti. prout volũt
glo. ⁊ doc. in. d. §. item si procuratori. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. ei qui. C. ꝙ
cum eo. Et quando nomine domini recipitur censetur contempla
tione domini assignatum prout not. Bar. in. d. §. item si procura-
tori. ⁊ in. d. l. procurator pro euictione. ⁊ Ange. in. d. l. ei qui. ⁊ pro
batur in. d. l. si. de institō. Et maxime suadetur: quia tradebatur in
fundico grani cõis nursij put testes attestant. iõ nõ videt ꝙ si di
ctus Augustinus erat grasserius: qr deputatus a cõi super grassia
in cõmuni manutenẽda ipse teneat assignanti sibi granũ p cõmu-
ni finito suo officio per. d. l. si. ⁊ dicta. s. Et idem dicit glo. ⁊ Bart.
post eam in. d. §. item si procuratori. in neg. gest. recipiẽte vt nego.
gest. Canti⁹ tamẽ foret pbare ꝙ ipse augustinus erat deputat⁹ ad
recipiẽdũ granũ p cõmuni: licet forte cũ sit necessarium nec credo
negaretur. Et sm hoc ex tenore snie ⁊ ex assertis per Jacobũ ostẽ
ditur iniusticia sententie. omitto quia agebatur contra duos ad
istam quantitatem grani. et sic censebatur agi contra quẽlibz pro
sua dimidia. arg. d. §. cum in tabulis. ⁊. d. l. si mihi ⁊ titio. ⁊. l. j. C. si
plures vna sententia. ⁊. l. paulus respondit eos. ff. de re indi. ⁊ ma-
xime qr agebatur ad granum transmissum. Et iudex condemna-
uit vnum ad totam q̃titatem grani cum tota quãtitas non fuerit
ab eo petita ex quo ostẽditur iniustitia. ⁊ nullitas p pte. Ex alijs
autem medijs deducitur in totum. Ex his omnibus consideratis
ptes iudicis appellationis habent esse in pronunciando bene ap-
pellatum ⁊ male iudicatum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxiiij.

1 ☞ Donare an possit vxor viro suo res dotales viuente suo pře etiam stante statuto q mulier non possit cōtrahere sine presentia patris τ duorum proximorum consanguineorum τ vbi dicit quod iurauit.nu.4.per totum.

Testari an possit filiafa.vxorata.

2 Statutū inualidans simplr cōtractū loqui cēsetur qñ nō interue= nit iuramētū τ statuta sunt cōiter exorbitantia a iure cōmuni.

Jura ciuilia seruantur in terris ecclesie vbi ius canonicum aliter non disponit.

3 Donatio inter virū τ vxorē firmat morte donātis vel eius iuramē to interueniēte traditione.

4 Juramentum non operatur in preiudicium tertij alias esset ini= quitatis vinculum.

Dotalis rei dñs est maritus cui tñ actio cōpetit p dote nō soluta.

5 Uxor censetur quasi dña in domo viri.

6 Dos prefectitia redit ad patrem cui soluto matrimonio compe= tit repetitio τ non filie.

Filia maritata remanet in sui patris potestate.

7 Jocalia vxoris seu arrendiū cui cedant.nu.seq.

Donatio inter patrem τ filium nō valet.fallit si interueniat dona te rei traditio.

¶ Consilium.ccxxiiij.

1 In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †Licet claram censeam presentem cō sultationem: tamen pro more seruando arguam ad partes. Et videtur prima facie dicendum quod dict᷒ Maritus sic tutus aduersus patrem repetentem dotem τ arrediū et indumenta predicta: ea ratione quia filia donauit sibi in articu lo mortis predicta. Potest enim in articulo mortis dummodo in tellectum habeat disponere de bonis suis prout prius.l.quoniaȝ indignum.C.de testa.et hoc clarum. Nec videtur obstare ius mu= nicipale disponens quod filia non possit contrahere sine consensu et presentia patris et duorum proximorum consanguineorū: quo niam dictum ius municipale nullam mentionem facit de iuramē to: iuramentum autem validat cōtractus a iure reprobatos qui possunt seruari sine dispendio salutis eterne.c.cum contingat.de iureiurando in antiquis.c.licet mulieres. eodem titulo. libro sex= to autentica sacramenta puberum.C.si aduer.vendi.et in.c.quā= uis.de pact.libro sexto.et docto.in iuribus preallegatis.τ Barto. et docto.in.l.si quis pro eo in principio.ff.de fideiuss.et Bartol.et Bal.in.l.omnes populi.ff.de iusti.et iure.ista enim est regula: licet fallat in multis casibus qui habentur in dictis iuribus quibus ca

2 sibus non applicatur casus noster. †Statutum enim loquens sim pliciter inualidando contractum interpretatur loqui quando nō interuenit iuramentum nec censeatur mittere falcem in messem alienam prout dicit Paulus de castro in dicta autenti. sacramen= ta puberum. Et per consequens confirmatio pōtificis facta de di= cto statuto non habet impedire vires iuramenti quas non tange= bat statutum: nec simplici verbo confirmatiuo censetur pōtifex velle subuertere tot iura.arg.l.si quando in principio.C.de inoffi= cio.te. Sic et ius canoni.confirmat generaliter iura ciuilia: patet quia vbi ius canoni.aliter non disponit iura ciuilia seruantur in terris ecclesie in quibus imperator nullam habet iurisditionem cle.j.de iureiurando.cle.pastoralis de re iudi. Quod enim in ter= ris ecclesie seruetur ius ciuile nota.docto.in.c.j.de noui ope.nun= cia. Barto.τ Bald.in.l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle.gloss.in.c. ij.de arbi.et notat in.c.possessor malefidei.de regulis iuris in sex= to. Cum ergo dicta donatio teneat secundum premissa ergo videt quod maritus possit vti retentione cum et si non possideret hodie ex simplici contractu donationis competat actio: licet solum nu= dum pactum donationis intercesserit.l.si quis argētum.C.de do na. Et cui competit actio fortius exceptio.l.prima.§.hoc interdi= ctum.versicu. Nam cui damus.et.l.si pupillus.§.cui damus.de re= gulis iuris. Et potest etiam addi ad statutum supra in themate presuppositum quod tollit mulieri potentiam contrahendi dona re autem proprie loquendo non est contrahere.l.labeo.§.contra= ctus.de verbo.significatio.quare dixit Bald.in.l.contractus.C.de fide instru.quod si statutum disponit quod de quolibet contractu soluatur gabella non debebit solui de donatione cum non sit pro prie contractus.statuta autem cū communiter sint exorbitantia a iure communi: ideo stricte τ proprie solēt intelligi.ar.l.iij.§. hec verba.ff.de neg.gest.τ.l.ius singulare.τ.l.quod vero contra.ff.de le

3 gi.τ in regula que a iure exorbitant in.vj.cum simili. †Nec etiā ob stat quod donatio inter virum τ vxorem non valet vt in toto titu lo.ff.de dona.inter virum τ vxorem.ff.τ.C.quia illa firmatur mor te donantis.l.donationes quas.C.eo.ti.dūmodo interueniat tra ditio.l.cum hic status.§.papinianus.ff.eo.ti.vel aliquid q fit lo co traditionis.l.ij.C.de dote cau.non nu.q censetur interuenisse in casu cū dos τ forte arredium esset apud maritum.arg.l.qua ra= tione.§.interdū.ff.de acquir.rerum dominio.τ.§.interdum.insti. de rerum diui.τ.l.quedam mulier.ff.de rei vend.cū simi.τ insuper licet als non valeat donatio inter virum τ vxorez tamen firmatur iuramento prout voluit bar.in.d.l.si quis pro eo in fine.τ cōmuni=

4 ter tenetur ibi τ in.d.c.cū contingat per canonistas. ¶ †Tamen his non obstantibus cōtrariam sentētiam arbitror in iure claram. Naȝ lȝ dicta filia donauerit dotem τ bona sua. Et forte valeret do natio qtenus ipsa habuisset ius in dicta dote τ dicto arredio. Als enim secus: qr nemo dat q non habet.l.traditio.ff.de acqui.reruȝ dominio.l.nemo plus iuris.de regu.iur. Nec iuramentum operat in preiudicium tertij prout voluit Bar.in.d.l.si quis pro eo.τ do= cto.in.d.c.cum contingat.τ in similibus iurib᷒ supra inductis: eēt enim tūc iuramentum iniquitatis vinculum q esse non debet.c.et si xp̄s.de iureiuran. Et hoc clarum vidēdum est: itaqȝ ad queȝ per= tinebant dicta bona de quibus agitur. et profecto licet dos cense= tur patrimonium mulieris.l.iij.§.vtrum.de minor.tamen constan te matrimonio est viri.suum enim est dominium si res sunt tradite l.doce ancillam.C.de rei vendi.τ si non sunt tradite viro τ non mu lieri competit actio.l.si pro testa.C.de dotis promi.dicitur enim patrimonium vxoris: qr propter dotem maritus tenetur eam ale re.ar.l.dotis fructus.in prin.ff.de iur.dot.τ.l.pro oneribus.C.eo. titu.τ qr soluto matrimonio sibi regulariter est restituenda.l.ij.in princ.τ quasi per totum solu.matri.τ.l.vnica quasi per totaȝ.C.de

5 rei vxo.actio. †omitto q vxor in domo viri censetur quasi domia

6 l.j.ff.rerum amo. ¶ †Tamē quādo pater dat dotem pro filia dos ipsa soluto matrimonio debet redire ad patrem.l.dos a patre pro fecta.C.so.ma.lȝ si filia viueret actio cēseret cōmunis patris et filie l.ij.§.q si in patris τ sequēti.ff.solu.τ.l.vnica.§.videmus.C.de rei vxor.acti.τ reddita ad patrem dȝ per patrem reseruari τ dari p se cūdis nuptijs aut.sed q̄uis.eo.ti.tamen filia p̄decedēte oīa p̄di cta cessant: qr actio remanet solius patris τ ipse illam repetit τ ad eam redire dȝ p.d.l.dos a patre pfecta.dūmodo ex illo matrimo nio filij non supersint: qr tunc quicqd sit de iure: tamen de vniuer= sali consuetudine introducta in curia bulgari reseruatur pro filijs apud maritū. vt per gl.in.d.l.dos a patre per Bar.τ doc.in.l.post dotem sol.matri.in.l.in.iiij.ff.ad legē fal.in.l.illam.C.de col.in ca su nostro non p̄supponitur q filij remāserint merito dicta dos spe ctat ad patrem nec filia potuit rem patris donare facit.l.si rē alie= nam.ff.de contrahen.emp.cum si. Et sic remanet cōclusio clara qd patri competit repetitio nō obstante dicta donatione presuppo= sita prout τ in pūcto presupponitur q dicta filia fuerit legitima τ sic in potestate patris cōstituta τ non emācipata als aliter dicen= dū esset per.d.l.vnicam.§.accedit.τ.§.extraneum.C.de rei vxo.act.

7 ¶ †Quantū autē ad arredium τ indumēta q ascribatur reb᷒ pa= rafernalibus dicendū est q illa bona tradita in arredium nō effi= ciuntur viri: sed sunt mulieris si sunt sibi donata vel als sua erāt.l. ex morte.τ.l.fi.C.de pact.cōuen.τ.l.si ego.§.dotis ac.ff.de iure do tium per bal.in.l.de his.C.de iure dotium τ est clarū: tamē qr pre= supponitur q fuerunt tradita per p̄rem possunt censeri concessa in peculiū.l.si donatione cū ibi nōtatis.C.de col.τ si censerētur do nata donatio illa non valeret.nam donatio facta per patrem filie vel filio in ptāte non valet.l.ij.C.de inoff.dona.l.donatiōes quas. C.de dona.inter virū.τ vxo.τ hoc pter reflexum qr quicquid olim querebat filius q̄rebat patri.l.placet.ff.de acqui.hered.τ.l.cū filio. ff.de leg.j.cum concor. Et idē hodie in profectitijs in quib᷒ nihil reperitur immutatū. Et propterea lȝ in dote fallat per.l.pompo nius filaldelphus.ff.fami.herci.tamē in ceteris remanet clarum q donatio facta per patrem filio nō valet: lȝ confirmet morte donan tis interueniente pri᷒ traditione.d.l.donationes.τ.l.filie cuius.C. fami.herci. Sed premoriente donataria remanet inualida vt ptȝ in iuribus preallegatis cū in traditione arredij τ indumētorum vt assolet nō interuenerit iuramētum. Als esset non mediocre dubiū nam pleriqȝ tenent q iuramētum validet talem donationē. Ego autem pluries contrariū consului sed nō est presentis discussionis cum non presupponatur interuenisse iuramentum: nec etiam so= let exprimi causa donationis sed simplr solet arrediū cōcedi filie: itaqȝ filia p̄mortua illud arrediū τ indumēta seu bona pro arredio tradita filie spectāt ad patrē.et donatio facta p filiā de bonis suis non trahitur ad ista bona que nō erant sua: sed patris τ per hec pa tent sublata oīa in contrarium adducta. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.ccxxv.

☞ Clausula codicillaris per notarium apponi solita in testamē tis an virtualiter subintelligatur comprehensa sub illa dictiōe τc. qñ a notario inferuntur videlȝ hec est eius vltima voluntas τc.cas sans.τc. Jta quod rupto testamento preteritione posthumi ex se cundo matrimonio subinde nati legata substentari valeat. p totū

1 Dos aduentitia soluto matrimonio vxori restituitur vel heredi= bus illius.

2 Hereditas non adita an τ que transmittatur.nu.seq.

3 Adire potest pater hereditatē filio delatam etiam eo inuito si fi= lius sit mortuus quomodo consulatur patri.

4 Auten. ex causa an habeat locum in preteritiōe posthumi. nu.6. vsqȝ ad finem consilij.

Posthum᷒

Posthumus dicitur etiam ille qui est natus post testamentum patris viventis.
Legata an dependeant ab heredis institutione.
5 Exceptio quando declarat regulã vt intelligatur scđm terminos exceptionis.nu.9.
7 Negans aliquid non potest illud pro se inducere.
8 Filij appellatione an veniat filia in dispositione legali.
Liberi verbũ habet ampliorem significationem q̃ verbum filius.
9 L.nam quod liquide.ff.de pen.leg. quomodo intelligatur ꝓpter relatiuum quod ibi positum.
Relatiuum quod potest referri ad vtrũq; genus quando ponitur inter duo substãtiua diuersi generis tamẽ se quandoq; cõformat cum magis proximo scđm figuram generum.
10 Legata qñ valent rupto testamẽto preteritione posthumi.nu.13.
11 Preteritio militis an habeatur pro exheredatione.
12 Donatio an reuocetur liberorum superueniẽtia beneficio legis si vnq̃.C.de reuo.do.vbi non est.ver.omnium bonorum.
13 Clausula codicillaris apposita in testamento an videatur esse illa inserta testatore dictante et volente vbi testator nescit quid talis clausula importet.

¶ Consilium.ccxxv.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ †Anteq̃ aggrediar difficultatem que proponitur que quidẽ est satis ardua et in qua pluries cõsului premittendum duxi ꝙ dicta dos erat soluto matrimonio restituẽda vxori vel eius heredibus.l.ij.ff.solu.ma.ꝛ.l.vnica.C.de rei vxo. acti.cum infinitis simi. 2 † hereditas aũt matris defertur filijs: quia prima causa successionis pertinet ad filios.aũt.in successione.C.de suis ꝛ legiti.ꝛ in auẗ.de heredi.ab intest.§.j.hereditas autẽ matris non adita nõ transmittitur: quia regula est ꝙ hereditas nõ adita non transmittitur.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.tollẽ.ꝛ.l.q̃m sororem.C.de iure delibe. Et licet sint nõnulle limitationes tamẽ nõ reperitur exceptuatus iste casus: immo ꝙ hereditas matris nõ adita nõ transmittatur etiã in patrem videtur casus in.l. cum pro numero.C.ad officia.ꝑm rationẽ lec.ꝙ tenent ibi Richar. maiñ.ꝛ Ray.de forli.ꝛ cõmuniter docto.prout dicit Saly.idem tenens ꝙ et tenet ibi Rapha.l.ꝙ non transmittat in patrẽ:licet dicat ꝙ illa lex id nõ probet: quia nõ apparet patrẽ superesse tempore mortis filiorũ:sed immo vrget in sui generalitate. et quia si non superesset tempore mortis filiorũ frustra fieret ibi mentio de patre. ꝛ hãc partem firmant ibi Cy.Bar.Ange.ꝛ Pau.de cast. idem Barto.in.l. vnica.C.de his qui ante apertas tab per.l.ij.§.si quis ex liberis.ff. ad tertul.ꝛ in suo cõsilio ꝙ incipit.in questione proposita dubium est dicens ꝙ doct.ita tenent licet aliud velit glo.in.d.l.vnica per.l. apud hostes.C.de suis et legiti.que lex loquitur in suis. ideo nihil facit.ꝛ licet Butriga.ꝛ Bal.in.d.l.vnica. similiter aliud velint per illam.l. vnicã iuncto argumento a paritate rationis. Sed non est par ratio maxime attenta ratione põderata in illo tex.s.voti auiti et proauiti cum votũ ascendẽtis sit ꝙ hereditas sua deferatur ad descendentes vt ibi ꝛ.l.nam ꝛ si parentibus.in prin.de inoffi.testa. et.l.scripto.ff.vnde liberi. Non autẽ ꝙ deuoluatur in ascendentes filiorũ qui plerũq; nihil attinent defuncto nisi iure affinitatis que affinitas non est in cõsideratione in successione.l.affinitatis.ꝛ.l. vi ctrico.C.cõmunia.de succes.Quinimmo nec est votũ ꝙ transeat in proprios parentes.d.l. nam ꝛ si parentibus.et facit.l. cum tale. in prin.ff.de condi.ꝛ demon. Jtaq; iure transmissionis non poterat pater venire nisi forte ipsi filij fuissent infantes.nam tunc transmisissent ex dispositione.l.si infanti.C. de iure delibe. 3 † Si itaq; non poterat venire iure transmissionis similiter venire non poterat ex persona sua: licet enim in vita pater possit etiam inuito filio adire hereditatem delatam ipsi filio: vt.l.cum non solum.in princi.C. de bonis q̃ libe.tamẽ filio mortuo nõ potest adire.d.l. cum pro numero.ad offi.prout volunt Richar.maiñ. Ray.de forli. ꝑm Saly. ibi qui idem tenet: quia tunc nõ est persona quã possit pater represenare ꝑm eos. item in vita filij recusatio filij posset esse fraudulenta: ideo cõceditur patri ꝙ possit adire filio recusante: sed mors nõ ita ꝑm Pau.de cast.ibidem ꝛ idem tenent Richar.maiñ. Cy.ꝛ Ang. in.d.l.cum non solũ.ꝙ ꝛ tenent Bal.ꝛ Rapha.ꝛ Pau.de cast.nisi pater in vita iusserit filio ꝙ adiret per.l.non iustam.C.ad treb.ꝑm Bal.cum quo transeunt ibi Rapha.et Pau.de cast.licet.d.l. non iustam non vrgeat: sed nõ refert: quia nõ creditur ꝙ pater iusserit. nec est verisimile ex quo solũ potest adire potuit itaq; dña Susanna ascendens dicte Iliane adire eius hereditatẽ post mortẽ filiorũ. licet nõ iure transmissionis ex persona sua tanq̃ mater si per filios vel eorũ patrem nõ fuit adita in vita filiorũ: nec potest dici ꝙ legãdo res dotales ꝛ sic res hereditarias censeatur adiuisse prout cõtingit in.l.si ania.C.de iure deliberan. cum illud relictũ fuerit factum post mortem filiorũ. Et sic tempore quo hereditas Iliane non poterat per ipsam relinquentẽ adiri prout.s.probatum est animaduertat: itaq; cõsultans an his medijs possit se tueri. Et euadere diffi- 4 cultatem non paruam super qua consilium postulat.† Super qua licet videatur prima facie dicendũ ꝙ dictum legatũ nõ debeatur. Nam ex quo testamentum est nullum preteritione filiorum omnia videntur irritari ꝛ esset clarũ si non iuuarentur per dispositionem. auẗ.ex causa vel per clausulã codicillarem. Clausula autẽ codicillaris non videtur apposita cum nõ appareat ꝛ paria sunt non esse et nõ apparere.l.duo sunt titij.de testa.tute.ꝛ.l.si fuerit.de reb.dub.ꝛ l.rutilia polla.de cõtrahen.emp. similiter auẗ. ex causa nõ videtur habere locũ in istis terminis. Quoniã non videtur ꝙ locũ habeat in preteritione posthumi vt immediate subdã. posthumus autem dicitur non solũ ille qui natus est post mortem patris.l.posthumi. primo rñso.de iniusto testa.ꝛ.§.posthumus.insti.de hereditati.ab intesta. Sed etiam qui natus est post testamentũ in vita patris.l. posthumus.in prin.de iniusto testa.ꝛ.d.l.posthumi.secũdo respõso.ꝛ no.glo.in.d.§.posthumus.ꝛ satis etiam probatur in.l.posthumorum.de iniusto testa.ꝙ enim non habeat locũ.d.auẗ.in preteritione posthumi.tenuit glo.in.l.j.C. de posthu.heredi.insti.ꝛ idem voluit Azo. ea ratione quia testamentũ ab initio tenet: ideo legata habẽt dependentiã ab institutione idcirco vitiata institutione vitiantur legata que ab institutione dependentiã habebant.arg.l. nam et si sub cõditione.§.de rũpendo.ff.de iniusto testa.idem etiã tenuit Jaco.butri.vt referunt Ange.in.d.auẗ.ex causa et Jmo.in dicta.l.filio preterito. licet ipse Jaco.but. prius tenuerit cõtrariã opinionem ꝑm Ange.in.d.auẗ.ex causa pro qua opinione secũdo facit: quia in.d.§.aliud quoq; capitulũ et in sequentibus.§§.vnde sumitur.d.auẗ.ex causa non fit mentio de posthumo: sed tantũ de filio ꝛ appellatione filij nõ venit posthumus.l.qui filiabus.de leg.j. Tertio quia tex.in corpore loquitur de causa ingratitudinis inferenda in preteritione ꝛ probanda ꝙ quidem non potest cadere in posthumo.l. si quis suo.C. de inoffi.testa. ideo cum in posthumo verba dictorũ iurium nõ adaptentur cõsequenter nec eorũ dispositio.l.ꝙ constitutũ.ff.de mili.testa.ꝛ.l.ita autẽ.ff. de admini.tu.ꝛ.c. 5 indẽnitatibus.§.penul.de elec.lib.vj.† Quarto quia exceptio solet declarare regulã vt.s.regula intelligatur ꝑm terminos exceptionis.l.nam ꝙ liquide.§.fi.ff.de penu leg.vbi tex.singu. ꝑm Jmo.in dicta.l.filio preterito: sed exceptio posita in.d.§.aliud quoq; capitulum. respicit tantũ eos qui possunt cõmittere causam ingratitudinis: ita ergo ꝛ regula i.lius.§.si aũt.d.§. aliud quoq; capitulum. non loquitur in posthumo: ergo nec sequentes.§§. qui ab illo.§. dependent et ad eum se referunt ex quibus infertur ꝙ legata non conseruantur per.d.§.si vero cõtigerit. Dato autẽ ꝙ habeat locũ in preteritione posthumi: non videtur ꝙ locum habeat in preteritione filij vel posthumi ignorãter facta. nam licet Bar.vt.j. dicam velit ꝙ dicta auẗ. ex causa locũ habeat in preteritione posthumi. Tamen secus dicit vbi testamentũ vitiatur preteritione filij nati vel posthumi ignorãter facta prout vult ipse Bar.in.l.filio preterito.ff.de iniu.irrito testa. 6 ¶ † Tamẽ his non obstantibus cõtrariũ puto de iure respõdendũ prout ꝛ sepe respõdidi cõsulendo ꝛ legendo tenui: nam ꝙ dicta auẗ. ex causa locum habeat in preteritione posthumi ꝛ primo ꝙ.d.auẗ.ex causa locum habeat in preteritione posthumi deducitur: quia tex.in.§. aliud quoq; capitulum.ꝛ.§§. sequentibus. in auẗ.cum de appel. cogno. vnde sumitur.d.auẗ. ex causa loquitur generaliter in patre vel matre vel alijs ascendentibus qui ꝑtereunt filios vel ceteros liberos: ergo generaliter intelligatur per iura vulgaria: quia appellatione filij venit posthumus. l.etiam.ff.de verbo.signi.ꝛ.l.si quis filiabus.ff. de testa.tut.et insti. qui da.tuto.pos.§.penul.et fin. Et maxime quia tex. in.d.§. aliud quoq; capitulum loquitur de quibus ꝛ ceteris liberis preterea lex parificat posthumum.ꝛ iam natum.l.maximũ vitium.in fi.de libe. prete.ergo dispositũ in vno trahatur ad aliud.l. si quis seruo. cum ibi no.per glo.ꝛ docto.C.de fur. et hanc opi.firmauerunt glo.in.l. generaliter.§.ex testamẽto.ff.de fideicõ.liberta.et in.l.j.ff.de testa. tut.ꝛ in.l.si pater. in prin.ꝛ.l.bona.§.fina.ff.de capti. postli. reuer. idem etiam tenet Jaco.de are.ꝛ Cy.vt refert Bar. qui idem tenet in dicta auẗ.ex causa.ꝛ Jmo.in dicta.l.filio preterito.ꝙ ꝛ disputat Saly.in.d.l.j.de posthu.heredi.instituen.tenens hanc partẽ ꝙ et 7 cõmuniter tenetur per rationes preallegatas.† Nec obstant adducta in contrarium. Et primo nõ obstat prima ratio in contrarium adducta: quia cõfunditur per tex.in.d.§.sinautem hec obseruata non fuerint. nam si filius est exheredatus expressa legitima causa que postea non probetur testamentũ est validum ꝛ ad rescindendum opus est querela prout cõmuniter tenetur saltẽ vt minus recedatur a iure antiquo: ꝛ tamẽ si rescinditur per querelam: quia nõ probetur causa ingratitudinis cõseruantur legata vt ibi subditur in.§.seq.prout ꝛ cõmuniter tenetur: ergo patet ꝙ licet institutio ab initio valeat non propterea rescindũtur legata rescissa institutione: nec obstat dictus.§.rumpendo.quia loquitur in materia separata et separatorũ non est illatio.l.fi.de calũ.ꝛ.l. si maritus.C. de dona.inter virũ. cum simi. quinimmo etiã in terminis illius.§. potest dici ꝙ illa ratio dependentie nõ est bona prout dicit Jmo. in.d.l.filio ꝑterito.xx.col.ꝛ in.l.iij.§.fi.de lib.ꝛ posthu. Dato autẽ ꝙ illa ratio dependẽtie militet in terminis dicti.§. rũpendo tamẽ ibi est diuersa ratio. nam substitutus ibi non potest multũ de hoc

conqueri: quia si non esset natiuitas posthumi institutus verisimiliter adiret et ipse substitutus excluderetur: si autẽ substitutio non rumperetur ipse substitutus admitteretur beneficio posthumi a quo excluderetur institutus que cessant in terminis nostris: quia si posthumus nõ nasceretur legatarij consequerentur eorũ legata: ideo illa non cõsequuntur beneficio posthumi dato quod valeant.

8 ¶ † Nec ob. scd̃a ratio quia immo appellatione filij venit posthumus: vt. s. deductũ est: nec ob. d. l. qui filiabus. quia loquitur quãdo fit mentio de filio in vltima volũtate ei legando secus si fiat mẽtio aliter disponẽdo. d. l. qui filiabus. cum si. s. adductis. Et ratio differentie habetur in. d. l. qui filiabus. item secus fit mentio de filio in dispositione legali. d. l. etiã ſm Jmo. in. d. l. filio preterito et fortius vbi fit mentio de liberis: quia verbũ liberi habet ampliorem significatum quã verbũ filius. l. liberorũ. de verb. sig.

9 ¶ † Nec ob. tertia et quarta rationes in cõtrarium adducte que ad idem tendunt quia negatur ꝙ exceptio limitata limitet regulã vt. s. nõ adaptetur nisi ad casus in quibus cadunt termini exceptionis: non enim incõuenit si regula que militat in casibus non exceptuatis magis generaliter se habet quã se habeant termini exceptionis vt est videre fere in omnibus regulis iuris. Nec ob. d. l. nam ꝙ liquide. §. fi. qz respõdetur ꝙ relatiuũ quod ibi positum refertur ad verbũ penum ꝙ ibi ponitur in genere neutro. Et hoc prout est in litera omne penum prout hoc sumitur ex dictis Bar. in. d. §. fi. si aũt in litera est omnẽ penum et sic penũ ponitur in genere feminino tunc rñdet Jmo. in dicta. l. filio preterito. colũ. xx. ꝙ. d. l. nam ꝙ liquide procedit in dubio secus qñ resultaret ex tali intellectu aliqua absurditas prout resultabit in his terminis: quia sequeretur ꝙ posthumo possit hodie relinqui legitima quoquo relicti titulo: licet nõ possit ita relinqui iam nato cum magis debeat fauere posthumo quã iam nato. l. j. §. generaliter. ff. de ventre in pos. mitten. item sequeretur ꝙ similiter nõ haberet locũ in infante et furioso per. d. l. si quis suo. et ideo dicta regula intelligat generaliter vt iacet et exceptio habeat locũ in casu quo potest locũ habere ſm eundẽ Jmo. possumus etiã dicere ꝙ termini. d. l. nam ꝙ liquide. §. fi. sunt satis diuersi a terminis nostris. nam ibi ponit regula et exceptio que exceptio postea artatur per quandã adiectionem ſm qualitatẽ que potest adaptari ad regulã et exceptionẽ sed in terminis nostris ponitur regula simpliciter et exceptio simplex que nõ restringitur per aliquã qualitatem adiectam: vnde vbi deficit exceptio non deficit regula si militat: si ergo causa ingratitudinis nõ probatur vel nõ inseritur in preteritione posthumi habet locũ regula. d. §. aliud quoqz capitulũ quia cessat exceptio: nam verũ est non esse probatã causam ingratitudinis si eam nõ cõmisit quia cõmittere nõ potuit. preterea illud relatiuum qd̃ positũ in. d. §. fi. potest referri ad regulã et exceptionem: quia potest referri ad penum legatã et ad vinum exceptuatũ. et ita illum tex. intelligit Barto. in. l. plautius. ff. de auro et argen. lega. et licet dictio peno fuerit posita in genere feminino respectu dictionis omnẽ tamẽ respectu dictionis ꝙ ponitur in genere neutro ex quo dictio penum et in feminino genere et in neutro sumi potest vt ea. l. §. nomen. ita dicit Bar. in. d. l. nam ꝙ liquide. §. fi. qui videtur velle ꝙ relatiuũ quod referatur solũ ad penũ: sed in. d. l. plautius. vult ꝙ referatur ad vtrũqz. et ita dicit glo. in. d. l. nam ꝙ liqde. §. fi. Et hoc tenendo ꝙ et verum videtur dici potest ꝙ potest referri ad vtrũqz et cum sint diuersi generis duo substãtiua ad que refertur se conformat cum magis proximo ſm figuram generum de qua facit mentionẽ Bar. in. d. l. plautius que in his terminis erit zeuma: sed ob. huic respõsioni ꝙ dicit Barto. in. d. l. plautius. in tertia oppo. nam in. d. l. plautius poterat cadere similis figura. et tamẽ dictio in fine posita refertur ad substantiuũ proximũ vt verba intelligãtur proprie sine aliqua figura. et Bar. dicit ꝙ illud contingit ibi ꝓpter duo. s. quia adiectiuũ in fi. positũ habet substantiuũ per omnia cõforme. item quia fauor est ꝙ non referatur ad omnia precedentia. arg. l. in testa. ff. de regu. iur. adeo ꝙ vbi deficit aliquod predictorũ secus esset ſm eum que duo cõcurrũt in terminis. d. l. nam ꝙ liquide. §. fi. et refertur ad vtrũqz ſm figuram potes dicere ꝙ in. d. l. plautius erat duplex figura. s. numeri et generis prout et dicit ibi Bar. sed in. d. §. fuerat vna figura tantũ generis. ideo nõ curatur de vna figura in. d. §. fi. sed curatur de pluribus figuris in. d. l. plautius qd̃ non multũ placet quia post duo substãtiua magis datur verbũ vel adiectiuũ pluralis numeri quam singularis numeri. ad hoc glo. in verbo relictis in. l. cum filio. de lega. j. licet vtrũqz fieri possit: prout dicit Bar. in. d. l. plautius. vel tertio dicas ꝙ in. d. l. nam ꝙ liquide est quia magis refertur in dubio ad id qd̃ fuerat dictũ dispositiue quam ad id qd̃ fuerat dictũ exceptiue. et hoc dicit Bar. in. d. l. nam quod liquide ꝙ prout mihi videtur caret ratione et ipse Bar. contra illud opponit et nõ vidit solutionẽ quare forte potes dicere ꝙ in. d. l. nam ꝙ liquide vna cum dicta figura concurrit ꝙ exceptio et regula habẽt inuicẽ conformitatẽ et ꝓpterea cõuenit ꝙ ad vtrũqz referatur: et ita ꝓcedat illud vulgatũ ꝙ exceptio declarat regulam ad ꝙ solet allegari. d. l. nam ꝙ liquide. §. fi. non intelligas simpliciter sed prout deprehẽditur ex predictis. nam si relatiuũ quod nullatenus posset referri ad penũ nõ restringeretur illa regula ꝓpter dictam exceptionẽ prout et sentit glo. ibi. et Bar. ibi: et in. d. l. plautius sed in. d. l. plautius non est regula et exceptio sed plura legata eque principalia: ideo nõ attenditur figura: sed propria latinitas: potest etiã dici ad. d. §. fi. ꝙ relatiuũ quod ideo referatur ad omnia precedentia: quia relatiuũ seu adiectiuum positũ in genere neutro põt referri ad omne genus prout dicit Bar. in. d. l. plautius adducens. l. ea tamẽ adiectio. de leg. iij. et facit illud Salustij est locus in carcere ꝙ Tullianum appellatur. huic aũt vltimo dicto cõstat. d. l. plautius. sed solutio patet ex iam dictis: cõclusio ergo remanet qd̃ dicta auc. ex causa et cõseruatio legatorũ inde resultãs militat etiã

10 in preteritione posthumi. † Et quia ꝑteritio posthumi cõmuniter fit ignoranter: ideo dicte glo. videntur velle ꝙ procedat etiam in ꝑteritione ignorãter facta et idem Nico. de mat. et Saly. in. d. l. j. C. de posthu. heredi. insti. Et magis in specie ꝙ locũ habeat etiam in preteritione ignorãter facta voluit glo. relata ad tex. in. l. vxorẽ pregnantẽ. ff. de manu. test. item etiã tenuit Franciscus de campo. prout refert Jmo. in. d. l. filio ꝑterito. qui idem tenet ꝙ et videtur tenere Bal. in. d. auc. ex causa dicens hoc presertim ꝓcedere si legata sunt modica et relicta pro anima vel coniunctis ꝑsonis: pro quo facit quia licet nõ cogitauerit de posthumo nascituro tamẽ debuit cogitare. item licet ignoret filiũ postea nasciturũ tamen si simpliciter legauit fuit voluntas indefinita que saltem implicite respicit omnẽ casum. arg. l. qui cõditio. de cõdi. et demon. et. l. celsus. de lega. ij. et qd̃ not. per Dy. in. l. sub pretextu specierum. C. de transac. ſm Bal. qui hec adducit in. d. auc. ex causa. Qui etiam pro hac parte inducit. l. iij. C. de inoffi. testa. et. l. si. ff. de heredi. insti. quibus iuribus valent legata facta in testamẽto inualido ꝑteritione filij propter iustam ignorantiã seu iustum impedimentũ pretereũtis etiã eo casu quo nõ valebant al's relicta facta in testamento inualido. Et sic ignorãtia pretereuntis est causa vt legata validẽtur vbi al's nõ valerent: ideo nõ debet esse causa vt vitientur vbi al's valerent: ad idem vltra eum. d. l. cum mater. ff. de inoffi. testa. vbi similiter probatur ꝙ ꝓpter iustam ignorantiã pretereuntis seu exheredantis validãtur legata que aliter irritarentur. Quarto pro hac parte adducit Bal. quia posthumus de quo testator nõ cogitauit censetur habere ab intestato tacitam voluntatẽ defuncti. l. si quis cum nullum. et. l. conficiuntur. in prin. ff. de iure codi. ergo iuris fictione intelligitur cogitasse de ipso posthumo ſm eum: vltra quem facit et quinto quia testator scit vel scire debet dispositionẽ autẽtice ex causa que indistincte cõseruat legata ex testamẽto vitiato ex preteritione: ideo in genere videtur voluisse ꝙ si hoc etiam contingeret legatũ debeatur al's debuit nominatim ab aliquo relinquere al's sibi imputet ſm Jmo. ꝙ cõcordat cum prima et secũda rationibus Bal. item. vj. et principaliter facit quia tex. d. auc. ex causa et in corpore generaliter loquitur: ergo est generaliter intelligẽdus. l. j. §. et generaliter. de lega. prestan. et. l. iij. ff. de offi. presi. cum si. nec ob. prima ratio Bartoli quia respõdet Jmo. in. d. l. filio ꝑterito. col. xvij. ꝙ circũscriptio est duplex vna que fit cũ dolo et alia que fit reipsa. l. j. ff. de in integ. resti. et. l. j. ff. de in rem ver. et. l. nam et postea. §. si minor. de iureiur. et. l. item si precio. §. j. cum sua glo. ff. loca. ideo licet quãdo simpliciter fit mentio de circũscriptione debet in dubio intelligi de dolosa: tamẽ quãdo adiũgitur dictio aliqua debet intelligi de vtraqz circũscriptione per glo. no. in cle. j. de foro cõpe. sup verbo aut eorũ parte ſm Jmo. in. d. l. filio preterito. idem de verbo aliqua tangit Bal. in. l. j. C. de inoffi. dona. et Ludo. in. l. si cum vel in vtero. C. de testa. mili. Potest etiã dici vltra eum ꝙ in. d. §. sin autem. et in. d. auc. ex causa fit mentio generalis nõ aliquã circũscriptionem &c. nam si distingueretur inter scientẽ et ignorantẽ posset filius aliquã circũscriptionẽ pati in substãtijs parentũ. nam posset quis fingere se ignorare cum sciret. et tamẽ non posset scientia probari. Et sic posset aliquã circũscriptionem pati filius si fieret distinctio inter scientẽ et ignoranter pretereuntem. ideo cum imperator velit tollere omnem circũscriptionem vt denotant illa verba ne aliquã. l. nec vllam. de peti. heredi. fuit necesse vt faceret dispositionem generalẽ comprehendentẽ omnem preteritionẽ tam ignoranter quam sciẽter facta: nec ob. ꝙ circũscribitur filius si legata non debentur. immo subleuatur: quia respõdeo ꝙ verũ est: tamen Bar. inducit illum. §. sin autẽ hec obseruata non fuerint qui loquitur de annullatione institutionis ad hoc propositũ ponderãdo ꝙ ille. §. non loquitur in preterito ignorãter et in consequentiã vult inferre ꝙ nec sequẽs. §. qui loquitur de cõseruatione legatorũ debet intelligi in ꝑteritione ignorãter facta que inductio tollitur per supradicta circa primã. q. preterea ex inductione Bar. sequeretur quod quis esset preteritus ignoranter valeret institutio saltem vbi ante dictam auc. valebat ꝙ est cõtra mentẽ ipsius Barto. et cõmuniter

11 omnium. † Nec ob. l. sicut certi. et. l. si cum vel in vtero: quia in illis iuribus distinguitur inter scientiã et ignorantiam quo ad inducendum vel non inducendũ exheredationẽ et exclusionẽ filij preteriti a totali hereditate: non autẽ distinguitur quo ad conseruationem legatorũ: nec est eadẽ ratio quia posthumus de legatis põt detrahere legitimã et non de institutione in terminis dictarum. ll. sicut certi et si cum vel in vtero prout respondet Bal. in. d. auc. ex causa.

Et plures

Et plures responsiones dat etiam Imo.in.d.l.filio preterito.xxij. col.⁊ vna est ꝙ loquatur quo ad institutionem non quo ad legata alia in qua residet est ꝙ ratio ibi est:quia preteritio militis ignorā ter facta nō habetur pro exheredatione: ideo testamentū vitiatur prout in pagano ⁊ in hoc cōcordat cum Bal.tamē ꝙ quia non valet testamentū consequēter non valent legata cuius cōtrariū dicit Bal.in sua responsione ⁊ solutione:sed dicas ꝙ Bal.habuit respectum ad ius nouissimū.d.autentice ex causa.ratione subiecte materie.Imo. vero habuit respectū ad tempus.d.l. si cum vel in vtero. ꝙ patet quia al's esset sibi cōtrarius cum velit ꝙ legata conseruentur nō obstante preteritione ignorāter facta ⁊ soluat cōtrariū.d.l. de quo etiā per Bal.in.l.fi.C.de codicillis. item illo iure in legatis nō fiebat aliqua distinctio:sed indistincte vitiato testamēto vitiabantur regulariter legata.⁊ similiter hodie indistincte per ius nouissimum generaliter statuit ꝙ valeant legata: sed forte non reperiebatur generaliter statutū ꝙ preteritio filij a milite facta habea-

12 tur pro exheredatione.† Nec ob.d.l.si vnꝗ̄.C.de reuo.dona. quia illa loquitur in vniuersali nō in singulari alienatione. item donatio preterꝗ̄ in liberto non reuocatur nisi vsqꝫ ad debitū bonorum subsidiū.C.de inoffi.testa.autētica vnde si parens: ⁊ expresse tenet glo.in.v.q.in.l.j.C.de inoffi.dona.ſm Bal.in.d.aut.ex causa.⁊ hāc secundā responsionē tangit etiam Imo.sed iste responsiones non videntur vere in se per ea que traduntur in.d.l. si cum vel in vtero dicas.vt per Bar.in.l.titia.§.imperator.de lega.ij.⁊ per doct.in.d. l.j.⁊ in.d.l.si vnꝗ̄.tertio respōdet Imo.in.d.l. filio p̄terito ꝙ illa.l. est contra rigorem iuris.⁊ a iure exorbitans.et ideo non trahenda in cōsequentias saltem ad casum nostrū vbi non viget tanta ratio quia in donatione agitur de maiori p̄iudicio ex quo de donatione non detrahitur legitima. item donatio semel facta est irreuocabilis.ideo cōueniens fuit qđ prouideretur de remedio.argu.c. vbi periculū.de elec.in.vj.Preterea vltra eos agitur de minori preiudicio si lex disponit ꝙ donationes reuocantur attento ꝙ donatarius potest sibi prouidere faciēdo exprimi ꝙ volebat donationem valere siue filij tunc viuerent vel postea superuenirent siue non:⁊ si hoc non facit sibi imputet ꝙ nō cadit in legatarijs qui cōmuniter sunt absentes. p̄terea quādo quis legat cogitat vel cogitare debet de herede.: ideo cogitat vel cogitare debet ꝙ si filius nascereť ipse esset heres.ideo est verisimile ꝙ saltē implicite cogitet hūc casum. et si non cogitat est quid sibi imputetur magis quā imputetur donatori qui dum donat nō habet cogitare de herede.item non agitur de tanto preiudicio filij preteriti si nō reuocatur legatū prout si nō reuocatur donatio per legata nō grauatur filius in legitima. l.qm̄ in prioribus.de inofficio.testa.⁊.l.papi.§.iiij.ff.eo.titu.⁊ licet etiam donatio immensa rescindatur per querelam per titulum.de

13 inoffi.do.tamē magis interest ꝙ vitietur ipso iure. ¶ † Nec ob.id quod dicunt Bal.⁊ Pe.de ancha.de verisimili mente testatoris ꝙ si de filijs cogitasset nō fecisset tot legata:quia illa ratio non videtur bona quantū ad inualidandū legata: vt patet in.l. si quis cum nullū.⁊.l.qui graui.⁊.l.ab intestato.ff.de iure codi. nam testator videtur in dubio acquiescere dispositioni iuris simpliciter cōfirmātis legata attento ꝙ si nolebat acquiescere poterat faciliter obuiare protestando ꝙ nolebat valere si in futurum cōtingeret eum habere filios ſm Imo. in.d.l.filio p̄terito.col.xix.preterea vltra eum licet fecisset tot legata tamē forte aliqua fecisset.ideo non est mirū si sustētarentur aliqua que verisimiliter nō fecisset vt nō irritentur ea que verisimiliter fecisset et pro hac ratione facit optime tex. in l.iij.C. de inoffi.testa. vbi ex verisimili mente testatricis testamentum validatur cōtra rigorem iuris ⁊ contra iuris regulas eo quia preteritio fuit facta ignoranter.⁊ tamē ille tex.procedit etiam vbi extraneo fuit aliquid relictū attento qđ glo.Bar.Bal.⁊ docto.cōmuniter dicunt ꝙ illa.l. procedit etiam quo ad legata: si ergo hec qualitas ꝙ p̄teritio fuit facta ignoranter validat legata vbi aliter nō valerent ⁊ validat ex verisimili mēte testatoris vt ibi ⁊ in.l.cum mater.ff.de inoffi.testa. magis em̄ peccat qui scienter preterit quā qui ignoranter.ideo nō meretur ita fauorem ꝙ suū iudiciū mandetur executioni p̄ut per dictā rationē ⁊ per ea que habentur in.d.l. cum mater.cōsuluerunt.d.Signorellus de Mediolano ⁊ collegiū Mediolanēse ꝙ legata facta a sciēter pretereūte filiū non valeant: sed valeant legata facta ab ignoranter pretereunte ſm Bald.in.l. gallus.§.fi.de lib.⁊ posthu.prout refert Imo.in.d.l.filio preterito. vij.col.et Ray.de forli. Iaco.de are.⁊ Oldra. tenuerunt etiā hanc partē dicentes ꝙ glo.finalis dicta aut.ex causa.volens qđ non conseruentur relicta vbi testamentum vitiatur ex causa preteritionis vel exheredationis.militat quādo preteritio fuit facta scienter de filio iam nato secus in preteritione posthumi : quia aliud est mos insani hominis nō exercere erga liberos charitatē aliud est errare in iure ⁊ non perpēdisse de cōsilio galli vel vellei ſm eos qui ex his volunt ꝙ conseruentur relicta vbi preteritio fuit ignoranter facta secus si scienter fuit facta preteritio vel exheredatio.ideo nō videtur qđ debeamus arguere ex verisimili mēte testatoris ꝙ propter qualitatē ignorātie legata infirmentur contra regulā.d.autentice ex causa.⁊ tenendo ad tex.d.l.cū mater intellectū.glo.qui est quod decisio imperatoris ibi approbetur per iuriscōsultum videtur ibi casus pro hac parte:⁊ sic saltem est ibi glo.satis aperta pro ista parte:puto aūt ꝙ intellectus glo.non sit verus.nihilominus illa glo. prestat satis vrgens.arg.ꝙ nō sit maior ratio vitiādi legata quādo preteritio est facta ignoranter quā quando sciēter:pro quo etiam optime facit.l.fi.de heredi.insti.vbi testamētū vitiatur:quia filius erat ignorāter preteritus.⁊ tamē prestantur legata in eo facta vbi non prestarentur si fuisset scienter facta.per.l.papi.§.fi. de inoffi. testa.qđ potest coadiuuari quia licet disceptari possit de p̄sumpta mēte testatoris quādo preteritio est facta ignorāter: tamē ex altera parte tunc quando scienter preterit testator magis peccat:ideo tunc suū iudicium nō meretur tantū fauorē.nam debet sibi imputare cur sibi nō prouidit. Quare attentis predictis ⁊ attenta generalitate tex.d.aut.ex causa ⁊ in corpore hec pars qđ legata confirmentur per.d.aut.ex causa.etiam vbi preteritio filij fuit ignorāter facta videtur de rigore iuris verior ꝗ̄uis non auderem ita generaliter eam firmare quia Bar.in multis locis legendo.⁊ etiam consulendo precise sequitur contrariā opinionem ⁊ multi nostri sequuntur:tamē eum seqūetes limitant dictā suam opi. pluribus modis. et prout ad propositū nostrū cōfert limitant Ang.⁊ Pau. de cast. in.d.aut.ex causa.⁊ Ange.in.d.l.filio preterito.qđ dicta opi.Bar. procedat quādo testator nō cogitauerit de filijs nec in genere nec in specie:nam si cogitasset in genere de filio preterito conseruarentur legata per.d.aut.ex causa.arg.l.qui iure militari.ff. de militari testa.ꝙ etiam est de mente Bal.in.d.aut.ex causa.Item limitatur dicta opinio quando testator legata repeteret a legitimis heredibus hoc est a venientibus ab intestato: nam tunc legata debentur sed posthumus de quo nō fuerit cogitatū nascatur vt probat tex. in generalitate sui in.l.generaliter.§. ex testamēto.ff. de fideicom. liber.⁊ facit.l.si quis cum nullū.⁊.l.ab intestato.⁊.l.qui graui.ff. de iure codicil.⁊ idcirco cum clausula codicillaris apposita in testamēto inualido operetur qđ legata censeantur ab intestato repetita prout notant doc.in.l.j.ff.de iure codicil.⁊ in.l.fi.C.eo.titu.⁊ in.d. aut.ex causa.⁊ in.l.eam quam.C.de fideicō.sequitur ꝙ si dicta clausula est adiecta in testamēto nullo p̄teritione filij ignoranter facta vt quia forte preter propositū patri nascatur tunc legata cōseruētur si clausula codicillaris est cōcepta sub verbis futuri temporis ⁊ hoc pro claro p̄supponit Bald.in.d.aut.ex causa.in.iij.⁊.iiij.colū. quod ⁊ videtur velle idem Bal.in.d.l.j.de iure codicil. facit ꝙ ipse dicit in.l.penul.eo.titu. ⁊ idem tenet in.l.fi.col.penul.C. de codic. respondens ad.l.sicut certi.⁊.l.si cum vel in vtero. de testa.mili. qđ in eis testator non prouidit sibi in casu rupture testamenti prout prouidit in his terminis adijciendo clausulā codicillarē per verba futuri temporis.⁊ ita etiam respōdet ad.d.l.si vnꝗ̄.C.de reuo.do. et idem solitus est tenere Panor.vt in consilio suo ꝙ incipit clarū est testamentū predictum vbi clare ad propositum nostrū per eum in vlti.col.ꝙ ⁊ tenebant Dy.Iaco.de are.⁊ cōmuniter omnes moderni ante Bar.prout ipse Bar.refert in.d.l.j.de iure codi.⁊ idem tenet Raph.cu.in.d.l.j.⁊ in.d.l.si quis cum nullum.eo.titu. ⁊ licet Bar.in.d.l.j.aliud velit loquēs de eo qui non putabat in futurum habere filios.tamē hec est magis cōmunis opi.ex quo omnes ante Bar.tenebant hanc opi.et post Bar.multi moderni idem tenent adeo qđ doctor meus.d.Io.petrutius dicit hoc cōmuniter teneri per doct.⁊ esse seruandū:licet vbi nō esset dicta clausula ipse sequatur Barto.prout hec dicunt in.d.aut.ex causa. ⁊ ita etiam volunt Ang.⁊ Pau.de cast.ex dictis.s.in prima limitatione.⁊ ita legēdo dictam aut.visum fuit. ¶ Cum itaqꝫ in casu nostro sit adiecta clausula codicillaris per verba presentis ⁊ futuri temporis: vt.j.deducetur verba si non valet p̄uidebant aduersus inualiditatē ratione defectus solēnitatis testamenti adeo ꝙ verba illa vel non valebit nō possunt de facili adaptari ad casum verisimiliter cōtingentem nisi quia veniat rumpendū per natiuitatē filij: ideo de filijs postea natis videatur cogitasse in genere.et maxime hoc procedat si non apparet qđ non sperabat habere filios.aliud enim est non habere filios ⁊ nō apparere ꝙ de filijs cogitauerit. aliud est non habere et non esse spem habendi vnꝗ̄ filios. prout hoc secūdo casu loquitur Bar.in.d.l.j.de iure codicil.similiter Bal.in.d.l. filio preterito loquitur in eo qui nō habebat nec habere sperabat filios. ⁊ similiter in.d.l.titius subdens vt quia forte haberet vxorē sterilē.ex quibus verbis sentire videntur ꝙ non sufficeret:ꝙ non haberet filios nec appareret ꝙ de filijs cogitasset: licet enim nō appareat ꝙ de filijs cogitasset potuit de facili cogitare cum votū cuiusqꝫ animantium a natura sit habēdi filios.et cōsequenter de facili cōtingat de filijs cogitare:licet cogitatio non demōstretur.et dictā distinctionē an simpliciter ignoraret:an vero non solum ignoraret:sed etiam non esset verisimilis spes ꝙ non haberet vt quia esset senex et haberet vxorem senem vel iuuenem sterilem vel esset tali infirmitate grauatus ꝙ desperaret de salute.facit dn̄s Dionysius de barigianis de perusio doctor sua tempestate famosissimus qui meruit tūc appellari doctor veritatis: prout relatū reperio a doctore excellētissimo dn̄o Bal. de bartolinis in.d.aut.ex causa cum eo transiens. Cum itaqꝫ in casu nostro testator nō esset talis etatis ꝙ verisimiliter nō

esset habiturus filios et carebat vxore ita ꝙ poterat aliam ducere prout duxit non militat hec qualitas quod nõ esset spes habendi filios: ideo ꝑm dictam consideratione non militet opi. Barto. Et maxime cum dictus testator post natiuitatem filiorum superuixit adeo ꝙ de facili potuisset mutare dictũ testamentum si voluisset: nam Pau. de cast. ⁊ legẽdo et in cõsilio. lxxxix. incipiẽte preclarus et egregius doctor ⁊ in consilio sequenti sequitur opinionẽ Bal. ⁊ subdit ꝙ procederet opi. Bar. tamẽ limitanda esset nõ procedere quãdo pater superuixisset adeo ꝙ potuisset testamentum mutare per notata per glossam in. l. athlete. §. dat remissionẽ. versicu. nisi post. de excusa. tuto. et idem Pau. de cast. in consi. lviij. incipiente Bartolus de perusio dicit ꝙ opi. Bar. videtur sibi multum equa tamẽ eam limitat quando pater supuixit per no. in. d. §. dat remissionem. ⁊ per. l. tractabatur. de mili. testa. ⁊ per no. per Bar. in. l. j. in. j. q. ij. effectus. de vulg. ⁊ pupil. et hoc etiã voluit Jaco. de bel. in quadã sua disputatione quã posuit post. l. iij. C. de libe. ꝑte. Cum itaq; hoc casu sit adiecta clausula codicillaris per verba presentis et futuri temporis non erat talis qualitatis ꝙ cessare deberet spes habendi filios habuit notitiã natiuitatis ⁊ superexistentie filiorũ et vixit tãto tempore ꝙ potuerit mutare testamentũ. ex quo enim plures habuit filios ex eadẽ vxore infertur necessario ꝙ post natiuitatem primi vixit tãto tempore ꝙ de facili potuerit testamentũ mutasse. Item legatum non fuit vniuersale sed particulare ⁊ forte non magnũ. Et cõcurrit etiã quia erat satis rationabile ꝙ ea que legabat deuenirent ad legatariã cum fuerint sue filie ⁊ ex persona filie delata fuerunt ad nepotes ⁊ nõ peruenirent ad filios secunde vxoris cõtra verisimile votũ dicte filie primeq; vxoris ipsius testatoris. Tot cõcurrentibus puto intrepide cõcludendum ꝙ dictum legatũ debeatur dicte Susanne. ¶ Nec ob. ꝙ dicebat Bar. in. d. l. j. de iure codicil. ꝙ notarij apponunt clausulã de consuetudine potius quã quia sit voluntas testatoris: qm̃ prout dicit Jmo. in. d. l. filio preterito. xiiij. col. notarij apponunt dictã clausulam de voluntate testatoris cum testamentũ publice legatur corã eo ꝑm eum ꝙ et al's dicit Saly. in. l. quotiens. dicens ꝙ notarij intelligũtur scribere id quod testatores voluerunt ꝙ et dixit Bal. in. l. errore. C. de test. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. quotiẽs. C. de heredi. insti. Et quia testator alio nõ expsso videtur in dubio velle ꝙ notarius apponat clausulas cõsuetas apponi. arg. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. et. l. ex ea parte cum ibi notatis. de verb. obli. ⁊ est bonus. tex. et ibi notat Bal. in. l. fi. C. de fideius. ⁊ ꝙ notat Bar. in. l. si prius. §. certe. de aqua plu. arcen. ꝑm Jmo. in. d. l. filio preterito ⁊ notarius presumitur peritus ⁊ nõ indoctus iuxta notata per glo. in. §. item se scriptum. insti. de inuti. stipu. ⁊ in. l. j. C. de vsu. ⁊ ꝑm eundẽ Jmo. in. l. j. §. si ex fundo. ff. de heredi. insti. accedat. ad predicta ꝙ Specu. in ti. de instru. edi. §. cõpendiose. versi. item videndũ. ⁊ doc. omnes ante Bar. in. d. auť. ex causa qui dicebant per clausulã codicillarẽ induci repetitionẽ fideicõmissi ab intestato rupto testamento agnatione posthumi preteriti nec distinguebant inter scientẽ et ignorantem attento ꝙ posthumi pretereuntur cõmuniter ignoranter. accedat etiã ꝙ idem videtur sentire Bar. in. l. qui filiabus. in prin. de leg. j. in vna solutione attento ꝙ illam legẽ intelligit in testatore qui nõ cogitauit de posthumo prout ad hoc propositũ põderat ibi Jmo. verba Bar. Quod autẽ vigeat in dicto testamẽto clausula codicillaris per verba presentis ⁊ futuri temporis videlʒ si nõ valeret vel non valebit apparet sub illis verbis. et hec est eius vltima voluntas ⁊c. nam ille dictiones ⁊c. virtualiter includũt omnia ea que solent sequi ꝑm consuetudinẽ seu morẽ ipsius notarij si de illo potest doceri prout voluit Specu. in titu. de instru. edi. §. ostẽso. versicu. quid si abbreuiatura. ⁊ versi. seq. ⁊ ibi Jo. an. ꝙ ⁊ voluit Hosti. in. c. cum. p. tabellio. extra. de fide instru. ⁊ ibi per modernos ꝙ ⁊ voluñt Cy. Bal. ⁊ Jmo. in. l. gallus. §. idem credendũ. ff. de lib. ⁊ posthu. et facit quod notat Bar. ibi ⁊ post accur. idem Bar. in. l. argẽtarius. in prin. eo. ti. ⁊ ita cõmuniter obseruatur: cum itaq; ꝑsupponatur in themate stilus ⁊ cõsuetudo notarij apponendi clausulã codicillarem per verba presentis ⁊ futuri temporis: ideo illa subintelligitur sub dictis verbis ⁊c. abbreuiate scriptis per ꝑdicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxvj.

Instrumẽtum notarij mortui asserentis se inde rogati an valeat si non sit signatum signo dicti notarij. per totum.

1 Testamẽtarij testes an presumãtur rogati vbi nõ dicitur seu exprimitur in testamento ꝙ fuerunt rogati.

2 Testamentum an valeat vbi notarius illud recipiens nõ asserit se rogatum ⁊ valet testamentũ corã septẽ testibus absq; notario.

3 Instrumentum per notarium receptum non probat absq; signo eiusdem notarij illud recipientis.

4 Prothocollũ oʒ hr̃e solẽnitates instrorũ publicorũ vt faciat fidẽ.

5 Testamentũ non lectum corã testatore ⁊ testibus non valet.

¶ Consilium. ccxxvj.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Licet in hac consultatione videatur aperta fronte primo aspectu concludendum qd sic: nam dicta scriptura videtur ꝙ habeat omnes solẽnitates publici instrumẽti nisi ꝙ notarius non dicit se rogatum: nec ꝙ fuerint rogati testes prout rogitus testiũ requiritur in testamẽtis. l. heredes palã. §. in testamẽtis. ff. de testa. ⁊. l. hac cõsultissima. in prin. ⁊. §. per nũcupationem. ⁊. l. in testamentis. C. eo. titu. item deficit signũ notarij solitum poni in suis instrumentis: sed ista nõ videntur obstare. Non enĩ ꝙ non dicuntur testes rogati: quia dantur plures respõsiones vna quia dicit Ponta. in. l. sciendũ. de verb. obli. ꝙ testes qui reperiuntur descripti in instrumẽto presumuntur rogati allegat. l. domitius labeo. de testa. licet hoc medium precise non firmẽ nec expedit quia secũdo respondetur ꝙ testamentũ inter liberos nõ requirit dictam solẽnitatem rogitus testium. d. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. ⁊ autenticis ibi positis. ⁊. l. fi. C. fami. hercis. item ⁊ tertio est apposita clausula codicillaris per quã sustentaretur in vi codicillorum si testamentũ pateretur defectum dicte solẽnitatis quia in codicillis non requiritur rogitus testium. l. fina. §. in omni. C. de codicil.

2 † Nec obstat ꝙ notarius in subscriptione non asserit se rogatum prout asserere debet: prout voluit Specu. in titu. de instru. edi. §. secũdo versi. ⁊ no. vbi dicit ꝙ notarius debet semp in instrumento dicere se rogatũ alias eo mortuo nõ probaret ꝑm eum. ⁊ idẽ Jnno. in. c. j. de fide instru. versicu. item no. vtile esse. quem refert ⁊ sequitur Ang. in repeti. d. l. sciẽdum. circa mediũ: quia respõdetur quod alij dicunt notarij presumi semp rogatũ: prout subdit idem Specu. in. d. versicu. ⁊ no. ⁊ dicit glo. in. §. res autem. in auť. de tab. quam sequitur ibi Jaco. de beluiso. Sed dato ꝙ nõ procederet dicta secũda opinio ibi recitata tamẽ quando notarius asserit se publicasse: quia dicit in instrumẽto ego notarius scripsi et publicaui presumitur rogatus. nam tacite dicit se rogatũ: quia nõ potuisset publicare si non fuisset rogatus ex quo ergo dicit publicaui necessario dicit se rogatum: quia alias non esset publicatum ex quo non scripsisset vt publica persona: ideo sufficit ꝙ ita dicat prout voluit Bar. in. d. l. sciendũ. ⁊ Ange. ibi in repeti. circa medium dicens qd hoc casu intelligit glo. predictam in. d. §. nos autem. ex quo enim dicit publicaui ⁊ idem esse nõ potest nisi fuerit rogatus solẽnitas rogitus est tunc de solẽnitate intrinseca: ideo presumitur vt ibi ꝑm eundem Ang. ⁊ est de mente Bar. Cum ergo in subscriptione notarius asserat se publicasse in casu isto: ideo rogatus presumatur ⁊ sic non obstet defectus rogitus. Nec obstat defectus signi notarij: quia nõ reperitur iure cautum ꝙ pro solẽnitate requiratur signũ notarij: ideo eius omissio non vitiat instrumentũ prout dicit Jo. and. in addi. Specu. in titu. de instru. edi. §. secũdo versi. in fi. auť. Et ꝙ non reperiatur in iure expressum: dicit etiam Jmo. in. l. ad testiũ. §. si quis. ff. de testa. Sin autẽ non est expressum in iure ergo nõ requiratur quia turpe est sine lege loqui. in auť. de triẽ. et semis. §. consideremus. in. l. illam. C. de colla. ad hoc etiam qd notat Bal. in. l. fideicõmissa. §. quotiens. ff. de lega. iij. vbi habetur hoc concludere in imbreuiatura. Preterea sup hoc videtur prouisum auctoritate domini per cõsilium ciuitatis quatenus cõceditur certis notarijs ꝙ extrahant publicent ⁊ autẽticent scripturas dicti ser Dominici publicas ⁊ nõ publicas. Cum ergo scriptura dicti testamẽti sit scriptura dicti ser Dominici: ideo possit ⁊ debeat extrahi publicari ⁊ autẽticari vigore dicte ordinationis dicti consilij ⁊ rescripti superioris.

3 ¶ † His tamẽ minime refragantibus contrariam partem arbitror iuri magis cõsentaneam. nam licet forte de iure specifice non sit expresse decisum ꝙ signum sit de solẽnitate instrumẽti: tamen per doct. adducuntur in argumentũ plura ex quibus cõcludunt ꝙ signum requiratur ad essentiam instrumẽti autentici. nam hoc voluit Specu. in titu. de instru. edi. §. breuiter. versi. in fi. auť. et Cy. in. l. cõtractus. circa finem. C. de fide instru. Jaco. de are. in. l. ad testium. §. si quis. ff. de testa. per tex. in auť. de instru. ca. ⁊ fide. §. sed ⁊ si instrumẽta. ⁊ ibi glo. sup verbo adijciatur. ⁊ sup verbo oportet. et tex. iũcta glo. in verbo signũ. insti. de pub. iud. §. item lex cornelia. de falsis. ad idẽ. l. fi. C. de asses. ⁊. l. ij. C. de cõue. fisci debi. lib. x. et idem voluit Bal. in. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de eden. idẽ Bal. in. l. lucius. ff. de mili. testa. Pe. de ancha. consi. ccccxxxij. incipiẽte premissa. in prin. ⁊ Ange. in auť. de tabel. ad idem Bal. in prima cõstitu. C. qd ⁊ voluit Panor. in. c. j. de fide instru. que opi. procedit quãdo est de cõsuetudine ꝙ signum notarij apponatur in instrumẽtis. nam tunc debet apponi al's nõ valet prout voluit Bar. in. d. l. ad testiũ. §. si quis. ⁊ in prima constitutione ffor̃m. ⁊ idem voluit Jmo. in. d. c. j. extra. de fide instru. ad hoc notata per glo. in auť. vt preponatur nomen imperatoris. in prin. et propterea dicit Bal. in. c. significauit. de appel. ꝙ si instrumentum non habet signum cõsuetum non facit fidem. arg. illius tex. et hoc ꝙ standum sit consuetudini voluit tandẽ Specu. in. d. §. breuiter preallegato versi. in fi. auť. in fi. versi. vbi autem cessaret cõsuetudo non vitiaretur instrumentum si signum non apponatur prout aperte voluit Bar. in dicta prima cõstitutione ffor̃. ⁊ Jmo. in. d. c. j. ⁊ ita procedat opi. Joã. and. in. d. versi. in fi. auť. quem sequitur do. Anto. de but. in. d. c. j.

4 † Cum itaq; vbiq; apud nos et in terra camerini soleant notarij apponere signũ: ideo omissio vitiat hanc scripturam. ideo tale prothocollũ si prothocollum dici posset non valet

valet quia non habet solénitates requisitas: non enim videtur pu blicatum cum publica habeant solénitatē signi et prothocollo nō publicato nō datur fides dicit Bal. post Nico. de mat. in rub. C. de fide instru. ꝛ Pe. de ancha. in. d. cōsi. ccccxxxij. similiter dicit quod prothocollū nō habens solénitates ꝛ ponit solénitatem signi non probat ꝛ ꝙ instrumentū inde extractū non facit fidē tanꝙ ex infe cta radice causatū ſm eum: debēt enim prothocolla habere omnia solénia que exiguntur in instrumētis publicis prout videtur pre supponere Jo. and. in addi. Specu. in titu. de instru. edic. §. viden dum. versi. et nota ꝙ tabellio. Coadiuuantur premissa quia dicta scriptura non presupponitur reperta in loco autētico seu loco vbi erant alie scripture publice: prout erat verisimile qd deberet stare prothocollū vnius testamēti cum testamentum soleat esse magni pōderis et solent fieri fraudes ad quas obuiādas iura adhibuerūt plures solénitates non requisitas in cōtractibus ꝛ alijs actibus. l. fi. C. de fideicōmissis. ꝛ. l. hac cōsultissima. C. qui testamenta facere possunt auget diminutionē fidei seu suspitionē: quia prout mihi dicitur octo testes descripti in dicta scriptura omnes sunt mortui non est elapsum tantū tempus spaciū ꝙ deberēt esse mortui: litere autem plerūꝙ assimilantur et nōnunꝙ contra fiunt: ideo ne veri tas appareret potuerunt de facili ad cautelam describi testes mor

5 tui. † Item cōtingit quādoꝗ ꝙ notarius primo facit scripturam completā ꝛ ponit diem testes ꝛ omnia requisita anteꝙ legat parti vel testatori: ꝛ licet sit de mēte testatoris vel cōtrahentiū ita facere prout notarius scribit: nō tamē habent rem pro absoluta. Et quia notarius credit immediate legere et ꝙ actus perficiatur scribit ac si esset cōpletus habēs quodāmodo pro cōpleto ꝙ putabat imme diate implendū prout al's dicitur qd proximus cingi habetur pro cincto. l. penul. ff. de mili. testa. ꝛ tamē postea actus non pficitur ex aliquo casu occurrēte vel quia testator mutat sententiā vel partes non concordant. Et ideo nihil est gestum hinc est ꝙ si testamentū non est lectū coram testibus et testatore nihil valet. l. fideicōmissa. §. quotiens. de leg. iij. Et licet in dicta scriptura dicatur lectū ꝛ pu blicatum: tamē potuit cōtingere: vt. s. premisi. s. ꝙ scripserit dicta verba fretus ea credulitate vt statim legeretur: ꝛ insuper nō credi tur dictis verbis ex quo dicta scriptura non est publica deficiente signo notarij: prout in simili dicebat Pe. de ancha. in dicto consi. ccccxxxij. ꝙ si in prothocollo notarius dicit se rogatum non credi tur rogatus ex quo in illa scriptura deficit solénitas: prout enim non caditur in alijs: ita nec in hoc ꝙ sit rogatus ſm eum: ita ergo nec in hoc quod fuerit lectum ꝛ publicatum. ꝛ per hoc puto cōclu dendum ꝙ dicta scriptura non probet testamentū nec aliam vlti mam voluntatem: non obstantibus adductis in contrariū que pa tent sublata per adducta pro hac parte: nō enim curo ꝙ testes nō fuerunt rogati. nec ꝙ non dicat notarius se rogatus. Sed me fun do ꝙ instrumentū istud non habet signum notarij propter quem defectum non probat rogitū notarij: neꝗ presentiam testium nec fenem facti per supradicta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxvij.

☞ Possessorium iudicium motū inter emptorem ꝛ venditorem an valeat sentētia inde secuta super simulatione cōtractus pigno ris vel fraudis vsurarum vel sit nullum tanꝙ non conformis reme dio intentato. per totum.

1 Sententia esse debet libello conformis.
2 Libellus sibi contrarius ex narratis non valet.
3 Possessio nihil habet cōmune cum proprietate.
4 Possessionem naturalem ꝛ ciuilē debet habere quis ex contractu pignoratitio vbi habet pignus penes seipsum et possessio iudica tur ex fructuum recollectione.
5 Testis deponens ꝙ vidit possidere intelligitur de detentatione que est facti.
6 Usurarū questio que in facto cōsistit an possit corā laico intētari.
7 Pignoris presumptionem non inducit precij paruitas siue pactū de reuendendo.

¶ Consilium. ccxxvij.

1 In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Uiso processu agitato inter Santem agen tem ex vna ꝛ Angelum conuentum ex altera ambos de amatrice tam in causa principali quā in causa appellationis ante omnia ponderanda est natura cause. Et ad quid agitur: nam sen tentia necessario est referenda ad petitionē debet enim ferri iuxta petitionē ꝛ ei esse conformē. l. vt fundus. ff. cōmuni diui. c. qualiter et quādo. el grāde. extra. de accusa. ꝛ. c. licet hely. de simo. et nō solū in ordinarijs in quibus requiritur libellus actus al's super inepto non potest ferri valida sentētia. c. cum dilecti. de emp. et vendi. vbi doct. notant ꝛ est glo. que reputatur singularis in verbo. ſm insti. de obli. titulo generali adeo ꝙ omnis defectus seu error qui inest libello censetur inesse in sententia prout voluit Barto. in. l. j. C. de erro. calcu. Sed etiam in causis summarijssimis in quibus procedi tur sine figura iudicij. nam etiam tunc sententia debet ferri iuxta petitionem qualiscunꝗ sit petitio vt est tex. in clemen. sepe post

2 principium. de verbo. signifi. † Considero ꝙ dictus Santes agere videtur possessorio recuperāde quatenus se fundat ꝛ in petitione et in replicationibus suis ꝙ in possessorio recuperāde non admit titur exceptio dominij: sed aduersatur quatenus in sua quali quali petitione narrat se possedisse: ꝛ ꝙ nunc possidet. Si possidet ergo non spoliatus. ꝛ sic videtur cōtrarius: ideo nō audiendus. l. j. C. de

3 furtis. c. solicitudinē. de appel. cum si. † Itē concludit in petitione mandari dicto Frācisco ꝙ amplius nō intret in petia terre de qua agitur que cōclusio potius adaptatur ad possessoriū retinende qd ad possessoriū recuperande: quia qui spoliauit possidet habet cogi vt restituat possessionē non vt non intret eam. Quicquid autē sit possessorium est intentatū: non autem petitorium: ideo non est in hoc iudicio ventilandū prout ventilari videtur cuius sit dominiū dicte rei: ꝛ an emptio facta per dn̄m Franciscū a Colantonio fue rit simulata facta in fraudem vsurarum necne an vera ꝛ iusta: ꝛ an fuerit cōtractus pignoratitius necne: quia dicit tex. in. l. naturali ter. §. nihil cōmune. ff. de acqui. pos. ꝙ nihil cōmune habet ꝓprie tas ꝛ possessio ꝛ sic petitoriū ꝛ possessoriū. ꝛ ipsemet Santes in sua petitione ꝛ in suis replicationibus dicit et instat ꝙ nō admittitur exceptio dominij: ꝛ sic nō vult ventilari de dominio idcirco in hac causa super possessione est instandū ꝛ non super his que non respi

4 ciunt possessionem sed dominiū. † Et si dicatur respicit etiā pos sessionem tractatus: an venditio fuerit simulata necne: quia plus valet ꝙ agitur quam id quod simulate apparenter agitur. C. plus valere ꝙ agitur. Et al's dicitur ꝙ imaginaria venditio est nullius momenti. l. imaginaria. ff. de reg. iu. ꝛ. l. nuda. ff. de cōtrahen. emp. rn̄detur ꝙ non dicitur pro parte Santis ꝙ fuerit emptio omnino ficta: ita ꝙ nihil actum fuerit prout hoc casu loquūtur dicta iura. Sed ꝙ fuit cōtractus pignoris. nam fuit ficta vēditio ꝛ verus con tractus pignoris factus in fraudē vsurarum apparenter in forma vēditionis prout conatur probare dictus Santes. Sed presuppo sito ꝙ esset cōtractus pignoris nihil ad rem respectu possessionis. nam creditor qui habet rem in pignus possidet ꝛ naturaliter ꝛ ci uiliter. l. j. §. per seruū corporaliter. ff. de acqui. pos. ꝛ. l. per seruū. in prin. ff. de acqui. rerū domi. itaꝗ siue fuisset pignus siue vera em ptio idem resultat effectus quo ad possessionē itaꝗ quo ad hanc causam est impertinens tractatus ꝛ discussio an fuerit contractus pignoratitius an vero contractus emptionis et venditionis cum itaꝗ apparet ꝙ Colantonius vendidit dicto Francisco et dictus Dominicus pater dicti Santis et successiue ipse Santes cōtinuo restituerit fructus pro parte tangente dn̄o hoc est medietatem fru ctuum dicto Francisco patri dicti Angeli et post mortem Frācisci dicto Angelo prout ipse Santes articulat et nōnulli sui testes ita deponunt. Itaꝗ apparet ꝙ si ipse Santes tenuit ꝛ laborauit: te nuit ꝛ laborauit vt colonus partiarius ꝛ sic non censetur ipse San tes possedisse: sed Frāciscus et postea Angelus. arg. l. vniuersas. §. ꝙ per colonum. ꝛ. l. si colonus. ꝛ. l. ꝗuis. §. si conductor. ff. de acqui. pos. ꝛ. l. interdū. §. fi. eo. titu. ꝛ facit. l. titia. ff. de solu. vbi per recolle ctionem fructuū seu perceptionem redditūum deducitur posses

5 sio. † Cum igitur pars asserat ꝛ testes deponunt ꝙ Angelus ꝛ pa ter iamdiu fructus annuos pcepit ex dicta petia terre. Apparet ꝙ possessio ad eum spectabat ꝛ spectat. Et licet vnus testis San tes et si essent plures paruifacerē: dicit ꝙ Santem vidit possidere dictam petiā terre non refert quia vidit facere actus qui significat possessionem. s. arare ꝛ tenere dictā petiam terre. possessio em̄ non videtur. Et testis qui deponit ꝙ vidit possidere intelligitur depo nere de detentatione que est facti vt per glo. ꝛ doct. in. l. stipulatio ista. §. hec quoꝗ. de verb. obli. verū quia ex detentatione presumi tur possessio vt per Inno. in. c. olim. de priuile. ꝛ per modernos in dicta rub. ff. de noui ope. nūcia. ideo testes qui deponunt de deten tatione in consequentiā probant possessionē prout habetur in. d. §. hoc quoꝗ sed hoc casu cū appareat ꝙ respondidit de fructibus alteri ostenditur ꝙ nō possedit pro se ꝛ non ex hoc appareat ꝙ di ctus Santes licet laborauerit ꝛ cultiuauerit nō ex hoc possedit no mine suo sed nomine alieno: ideo nō censetur possessionē aliquam habere dictis iuribus. ꝛ. l. ꝙ meo. in prin. de acqui. pos. in cōsequē tiam nullo modo potest obtinere in hac causa. Sed sentētia abso lutoria pro dicto Angelo ferēda fuit ꝛ ita ferenda est in hac causa appellationis. Et dictus Santes temere litigans cōdemnandus est in expensis. l. eum quē temere. ff. de iudicijs. ꝛ. l. properandū. §. sin autē alterutra. C. eo. titu. ꝛ. c. finē litibus. de dolo et cōtuma. Nec questio dominij pertinet ad presentem cause discussionem per di

6 cta. s. † Et longe minus questio vsuraria cum illa non spectet ad iudicem secularē. Sed ad iudicem ecclesiasticū cum causa vsuraria sit causa ecclesiastica ꝛ quasi spiritualis. dicit glo. finalis in. c. ex lite ris. de iureiurā. ꝛ glo. fi. in. c. cum sit general e. de foro cōpe. ꝛ glo. in cle. dispendiosam. de iudicijs. sup verbo vsuris. ꝛ doc. in dictis iuri bus. et Bar. in. l. titia. ff. solu. matri. ista enim est implicita questio facti ꝛ questio iuris: ideo nō esset opus intrare illam difficultatem an quādo est questio facti nō iuris causa vsuraria possit tractari in curia seculari in qua Bar. in. d. l. titia. dicit ꝙ sic. ꝛ idem ibi Pōta. per. c. post miserabilē. de vsur. ꝛ idē do. Anto. in. c. tuā. circa finem.

de ordi. cogni. ⁊ allegat Bar. Pau. de leaz. in cle. j. de vſu. ſed zab. in dicta cle. j. in prin. xvj. q. refert ibi Lapum de caſtellione tenere cõtra Bar. ⁊ dicere ꝙ Pau. de leaz. non dicit id ad qđ allegat eum Bar. Sed ſolũ ꝙ ſi non agitur vnum id de quo litigatur ſit vſura necne: ſed ſolum an ſit ſolutũ necne: et ſubdit ꝙ ita ſe habet cõmunis obſeruãtia. ſm eundẽ Zab. qui videtur ita reſidere licet tandẽ ſe remittat ad notata per eum in. d. c. tuam que requirerent altiorẽ indaginem: qm̃ in caſu iſto imminet queſtio iuris: negatur em̃ factum in fraudem vſurarũ. Et dicitur contractũ illum nõ fuiſſe vſurium nec factũ in fraudem vſurarũ. Sed fuiſſe licitũ et permiſſum. Et ſic tractatur de vetito ⁊ permiſſo al's quaſi ſemp diceretur queſtio facti: nam ius quaſi ſemper eſt certum certificato facto. l. ornamentorum. de auro ⁊ arg. lega. Ex facto enim ius oritur. l. ſi ex pla-

7 gijs. §. qui incliuio. ff. ad. l. aquil. † Nec pertinet ad preſentẽ caſum diſcutere an dictus contractus fuerit pignoratitius: licet poſſit deduci ꝙ nõ. Solus enim primus teſtis deponit ꝙ fuit tractatum qđ eſſet pignus ſed fieret cõtractus libere emptionis teſtis ſingularis nõ probat. l. iuriſiurandi. C. de teſti. c. in omni. ⁊ c. tam literis. de teſti. cum ſimi. Et tantofortius quãto habet vnũ teſtem cõtrariantem ſuo dicto: quia ipſe deponit qđ dictus Dominicus dictã petiã terre ſubpignorauit duabus vicibus: vna vice Colantonio alia Franciſco: ſed Colantonius deponit ꝙ ſua emptio fuit vera emptio et nõ pignus: nec põt allegari per Santem qui eſt quodãmodo teſtis in cauſa propria quia ad detegendũ ſuum delictum ⁊ ſuam ignominiã. Et al's teneretur reſtituere fructus ſi quos ſuſceperat. Item poſſet puniri ſi fuiſſet cõtractus vſurarius: quia ipſe Santes etiã ſup dicto articulo approbauit eius perſonã faciendo ipſum examinari ſuper illo articulo ſuper hoc poſito. l. ſi quis teſtibus. C. de teſti. Et inſuper alter eorũ dicit mendacium et dicendo mendaciũ eſt periurus vt teſtis. Ideo in nihilo creditur prout habetur per Inno. ⁊ doct. in. c. fraternitatis. de heredi. ⁊ Bal. ⁊ doct. in. l. ſi ex falſis. C. de tranſac. ⁊ doct. in. c. teſtimonium. de teſti. Et ſi alter eorum remouetur non eſt niſi vnus teſtis qui probet pactum de reuendendo. Sola autẽ paucitas precij ſine pacto de reuendendo non inducit preſumptionẽ pignoris aut fraudis vſurarie per ea que habentur in. l. ij. C. de reſcin. vendi. et in. c. cum cauſam. ⁊ c. cum dilecti. de emp. ⁊ vendi. ⁊ c. ad noſtram. eo. titu. ⁊ c. illo vos. de pigno. quia tamen de hoc non eſt diſcutiendũ in hac lite: ideo vlterius me non intromitto. Laus deo.

❡ Summarium ſuper conſilio. ccxxviij.

☞ Donatio propter nuptias facta filie ſponſe et in fauorẽ liberorum ex eodem matrimonio procreandorũ ſiue naſcendorũ mortuo viro ſuperſtite filia propter quam facta fuit dicta donatio relictis etiam ſuperuiuentibus liberis ſi tranſeat ad ſecunda vota an intelligantur donata poſt mortẽ tranſeuntis ad ſcđa vota. an vero ſit a principio cõtractus efficax ad agendũ per liberos. per totum.

1 Sententia tranſit in rem iudicatam appellatione deſerta.
2 Stipulatio vel pactum ſine cauſa non valet. nu. ſeq.
3 Dominiũ non dicitur tranſlatum traditione nuda vel ſine cauſa.
4 Donatio an dicatur cauſa mortis vbi ſit mentio mortis in ea que penitentia poteſt reuocari. nu. 8.
5 Pactum de non ſuccedendo iuramẽto vallatum an valeat. nu. 11.
6 Donatio abſenti facta non valet niſi notario ſtipulante pro eo.
7 Donatio preſumitur inter conſanguineos.
8 Iuramentum operatur in contractibus vt valeat actus vt valere poterit ⁊ appoſitũ in donatione cauſa mortis cum clauſula irreuocabiliter facit vt tranſeunt in donationem inter viuos.
9 Pactum nudum an producat actionem.
10 Donatio propter nuptias tranſit in filios eiuſdem matrimonij quia in dubio preſumitur facta filiorum eiuſdem matrimonij contemplatione: dictiſqꝫ filijs cõpetit actio realis: licet mortuo donatario viuente donatore. nu. 12. ⁊ 13.
11 Donatio omnium bonorum preſentium ⁊ futurorum non valet.
12 Confeſſio erronea non preiudicat.
13 Ablatiui in fine poſitij referendi ſunt ad omnia precedẽtia ad que poſſunt referri.
14 Donatio incipiens a traditione vel promiſſione an ⁊ qñ valeat vt ſi quis donauerit rem que non eſt ſua an teneatur de euictione.

❡ Conſilium. ccxxviij.

In nomine dñi noſtri Jeſu

1 chriſti. ❡ † Viſo puncto ⁊ inſtrumentis prime et ſecũde dotis ⁊ teſtamenti dñe Roſule ⁊ alterius inſtrumenti facti per Roſulam ſup bonis ſuis et Andreocce eius filie. Et adducuntur per ſuprascriptos dominos cõſulentes patres et dominos meos circa primũ conſultationis articulum ſcꝫ circa deſertionem appellationis ſum cõtentus dictis per prefatos dominos cõſulentes. Eſt enim queſtio potius facti quã iuris: nam prout preſupponitur cõſtitutiones clare loquũtur tamẽ negatur eas eſſe in obſeruantia. Pro parte vero Catherine profitetur eas eſſe in obſeruantia viridi. Ex facto autẽ ius oritur. l. ſi ex plagijs. §. qui incliuio. ff. ad. l. aquil. Cõſtat autẽ ꝙ qui nititur ex iure ſcripto prout reſultat ex cõſtitutionibus cõditis ab habentibus poteſtatem cõſtituendi habet intentionẽ fundatam adeo ꝙ qui ſe fundat in deſuetudine et ſic in derogatione cõſtitutionis incumbit ſibi onus probãdi. ar. l. ei qui dicit. ⁊ l. in exceptionibus. ff. de proba. Et ſi appellatio eſt deſerta remanet ſententia que tranſiuit per deſertionem appellationis in rem iudicatã: itaqꝫ tunc non eſſet diſcutiendũ de meritis cauſe neqꝫ de iuribus partium vel de iuſtitia cauſe: quia res iudicata imponit finẽ cõtrouerſie: ⁊ habetur pro veritate. l. j. ff. de re iud. et. l. res iudicata. de reg. iur. ⁊ l. ad perẽptorias. C. ſentẽtias reſcin.

2 non poſſe. cum concordan. † Preſuppoſito autẽ ꝙ ſententia non tranſiuerit in rem iudicatã. Videndum eſt de virtute dictorũ contractuum maxime de effectu contractus dotis vltimi matrimonij. ab eo namqꝫ dependent leges et prophete preſentis cõſultationis put ex relatis pcipere poſſum: licet acta cauſe nõ percũctauerim. Et primo videtur dicendũ ꝙ dicta cõceſſio facta filijs primi matrimonij nõ tenuerit tanq̃ facta ſine cauſa: ſtipulatio em̃ ſeu pactum

3 ſine cauſa nõ eſt efficax. l. ij. §. circa. ff. de excep. doli. cum cõcor. † Et inſuper traditio ſine cauſa facta nõ tranſfert dominiũ in accipientem. l. nuñq̃ nuda. ff. de acqui. rerũ domi. ⁊ ideo cum non ſit expreſſa cauſa donationis neqꝫ alia cauſa nõ videtur ꝙ dicta datio ceſſio et conceſſio facta per dictã Orſulam filijs Andreoccie primi matrimonij fuerit vel ſit efficax: adeo ꝙ ex ea poſſit. Donatio enim non

4 preſumitur. l. ſi cum aurũ. ff. de ſolu. l. cũ de indebito. de pba. † Et inſup ſi cauſa donationis ſubintelligeretur videtur ꝙ ſit cenſenda donatio cauſa mortis. nam licet nõ ſit facta mentio mortis ⁊ propterea videatur donatio inter viuos iuxta ea que habentur in. l. ſeia. de dona. cauſa mor. ⁊ in. l. ſeia. de dote prelega. Tamẽ videtur quod ſit collata poſt mortem cum dicta bona ſint data filijs primi matrimonij pro parte ſeu portione eorũ que pars ſeu portio non debebatur eis niſi poſt mortem ipſius Roſule et Andreocce et ſic videtur dicta cõceſſio collata poſt mortem ⁊ cõſequenter iudicetur potius donatio cauſa mortis quã donatio inter viuos per ea que habentur in. d. l. ſeia. Et ideo videtur ꝙ penitẽtia reuocetur per. l. nõ omnis. cum ſimi. ff. ſi cer. peta. Sed dicta Roſula videtur reuocaſſe dictam donationẽ cum dicta bona ſpecialiter legauerit Andreocce: ergo nõ videtur ꝙ dicta cõceſſio ſubſiſtat ꝙ: ⁊ videtur dicẽdum ex alio: quia dato ꝙ in his terminis pſumeretur donatio inter viuos vel cauſa mortis tamẽ cauſa donationis non eſt expreſſa et licet notarius acceptauerit pro dictis filijs primi matrimonij tamen ex ſerie inſtrumenti nõ apparet ꝙ pro eis fuerit ſtipulatus ſolum acceptauit cõceſſionem dictis filijs factã per dictã Roſulã: nam dicitur me notario preſente ⁊ acceptante pro dictis filijs non autem dicitur et ſtipulante. Speciale autem eſt ꝙ ex pacto nudo donationis ſeu propter dictum pactum oriatur actio per. l. ſi quis argentum. C. de dona. que ſpecialitas militat etiam in donatione cauſa mortis. notat glo. cõmuniter approbata in. l. cum pater. §. meuio. de leg. ij. ⁊ ſic cõcurrerent due ſpecialitates vna ꝙ preſumatur cauſa donationis alia ꝙ ex pacto nudo donationis ſeu ppter pactum nudũ ex cauſa donationis oriatur actio. Due autẽ ſpecialitates non cõcurrunt ad vnum effectũ cauſandum vt eſt tex. no. in l. j. C. de dotis promiſ. ⁊ ita propter dictã rationem cõcludit Bar. in. l. ſi tibi decẽ milia. in prin. ff. de pac. ita intelligens illum tex. ſm vnum modũ intelligendi ꝙ ⁊ voluerunt Ray. ⁊ Ange. in. l. iuriſgẽtium. §. ſed cum nulla ſen. §. quinimmo. ff. de pac. et Bal. in. l. ſi pacto quo penam. C. eo. titu. ⁊ tãgit Saly. in. l. legem. C. eo. titu. Volunt enim prefati doct. ꝙ licet ex pacto nudo donationis cõpetat actio. ſ. conditio ex. d. l. ſi quis argentũ. tamen hoc eſt verũ quando eſt expreſſa cauſa donationis ſecus ſi nõ eſt expreſſa licet ſimus in caſu quo cauſa donationis nõ eſt expreſſa tamẽ tacita preſumatur. Tertio videtur dicendũ ꝙ dicta datio et cõceſſio nõ ſubſiſtat. nam fuit facta pro parte dictorum filiorum primi matrimonij: ſed nulla portio bonorũ Roſule ſpectabat ad ipſos filios primi matrimonij vel ſecũdi ſpectatura erat ſuperſtita Andreoccia eorũ matre filiaqꝫ dicte Roſule cum ipſa filia precedat in gradu et preferatur in ſucceſſione. in aut. de heredi. ab inteſta. ven. §. j. et aut. in ſucceſſione. C. de ſuis ⁊ legiti. cum ſimi. ideo cauſa dationis et cõceſſionis videtur reducta ad non cauſam: ideo videtur ꝙ cõpetat exceptio ſine cauſa vel doli. arg. d. §. circa. ⁊ l. ſi fullo. ff. de cõdi. ſine cauſa. ⁊ l. ſi ea

5 lege. C. de condi. ob cauſam. † Quarto videtur ex alio ꝙ dicta conuentio non ſubſiſtat. nam videtur ꝙ talis cõuentio ſit cõuentio de non ſuccedendo. ſ. ꝙ filij ſecũdi matrimonij non ſuccedant in ceteris bonis Roſule: pactũ autem de non ſuccedendo non ſubſiſtit. l. pactum ꝙ dotali. C. de colla. ⁊ c. q̃uis. in princi. de pac. in. vj. Non enim interuenit iuramentũ ex parte filiorum qui habent excludi a

6 ſucceſſione prout interuenit in. d. c. q̃uis ideo ⁊c. ❡ † Tamen his non ob. cõtrariam partẽ arbitror de iure veriorẽ. ſ. ꝙ non ob. predictis dicta cõceſſio facta filijs primi matrimonij de iure ſubſiſtat et ex ea dictis filijs primi matrimonij cõpetat actio ad agendum ⁊ petendum dicta bona. Nam cõſtat ꝙ notarius poteſt ſtipulari ⁊ paciſci pro alio tanq̃ ſeruus publicus. l. nec enim. ff. de adop. et ibi Bal. ⁊ doct. ⁊ Bar. ⁊ doct. in. l. nõ quaſi. rem pupilli ſal. fore. ⁊ in. c.

7 q̃q̃. de vſur. lib. vj. et cõmuniter pro indubitato habetur. † Item conſtat

constat ꝙ dicta Rosula dedit cessit et concessit dicta bona prima vice promissa pro dote dicte Androcce dictis filijs primi matrimonij notario recipiente pro eis. ⁊ attenta coiunctione qua coiuncti erāt dicti filij primi matrimonij cum dicta Rosula: quia erāt eius nepotes ex filia ita ꝙ de facili ꝑsumitur causa donationis.l. si seruus.ff.de dona.inter virū ⁊ vxo.⁊.l.procula.ff.de ꝓba.et per Bar. in.l.que dotis.ff.solu.matri.attento etiam ꝙ cōcurrit ratio equalitatis seruande inter liberos quā iura plurimū ponderant.l.vt liberis.⁊.l.illud.in fi.C. de colla.⁊.l.fi.C. cōmunia vtri.iud. Cum enim dederit certa bona pro dote secūdi matrimonij cum pacto ꝙ ipsa bona peruenirent libera ⁊ franca ad filios secundi matrimonij. Et dicta cōuentio tenebat cum possit quis adijcere pactū in datione sue rei vt perueniat ad alium.l.penul.C.ad exhibē.l.publia.ff.depositi.l.quotiens.C.de dona. que sub modo.l.certi condictio.§.si nūmos.ff.si cer.pe.suadebat ratio equalitatis seruande inter liberos quod ⁊ alia via iuridica ⁊ efficaci prouideret etiam filijs primi matrimonij: ideo interpretāda est dicta cōcessio ita facta ꝙ sit efficax ad hoc vt seruetur equalitas inter liberos vt decet per supradicta attento ꝙ prout mihi dicitur nō minus valebant immo plus tunc temporis bona assignata in dotem pro secūdo matrimonio quam cetera bona dicte Rosule cōcessa filijs primi matrimonij: licet si minus valerent idem dicendū videretur quia nō attenditur omnino quātitas datorū hincinde sed tituli vt patet in.d.l.illud.sed si non subintelligeretur causa donationis non videretur efficax dicta cō- 8 cessio merito subintelligatur.† Quod et tertio videtur dicendum quia dicta Rosula in principio instrumēnti iurauit obseruare omnia ⁊ singula in ipso instrumento cōtenta: iuramentum aūt habet virtutē vt actus valeat eo modo quo valere potest.l. cū pater. §.filijs matrē.de leg.ij.idcirco propter virtutē iuramenti interpretetur vt valeat in vi donationis si al's tanꝙ sine causa esset inefficax: itaqꝫ his cōcurrentibus intrepide concludendum est ꝙ dicta datio ⁊ cōcessio facta filijs primi matrimonij fuerit et sit efficax saltem ex presumpta causa donationis: ⁊ nō presumatur donatio causa mortis: sed donatio inter viuos: tum quia non est facta mentio mortis per dictas.ll.seia.⁊ que in eis habētur. ⁊ licet subdatur pro portione sua: tamen potuit donare tunc vt cōpenset ⁊ cedat in cōpensam cum portione futura que sperabatur obuenire post mortē ipsius Rosule ⁊ Andreocce eius filie: tamen maxime iudicetur donatio inter viuos ⁊ non causa mortis: quia dedit vt in perpetuum essent dictorum filiorum primi matrimonij: donatio autem causa mortis non est indefinite perpetuo permansura penes donatariū quia nō si peniteat vel si donatarius premoriatur.d.l. nō omnis.si cer.peta.cum simi. Item maxime inuiolabiliter voluerunt obseruari.⁊ sic voluerunt nō posse penitentia reuocari. ⁊ per cōsequens non deberet iudicari donatio causa mortis etiam si dictū fuisset ꝙ causa mortis donaret dūmodo adijciatur inuiolabiliter seu irreuocabiliter.l.vbi ita donatur.ff. de dona. causa mor. vbi tex. ad hoc singu. licet circa hoc dici posset ꝙ illa clausula inuiolabiliter obseruari referatur ad promissionem inuicem factam inter Rosulam ⁊ Tortogliū: quia premittitur promittentes etiam ad inuicem ⁊c. Sed replicari potest ꝙ illa clausula me notario recipiente ⁊c. in medio absolute posita referatur ad omnia precedentia ⁊ sequētia iuxta.l.⁊ si pepercerit.§.si filius.ff.de libe.⁊ posthu.et arg.l. si quis ex argentarijs.§. si initium tabularum.ff. de eden.⁊.l. quisquis.ff. de lega.iij.⁊ ibi glo. et Barto. qui no. ꝙ clausula seu verba magis influunt in sequentia quam ecōtra sequentia in precedētia licet in contrarium faciat.c.inquisitioni.de appel. Preterea in principio instrumēti dicta Rosula iurādo promisit non venire cōtra omnia inserta in ipso instrumēto vel aliquod eorū subiungendo ad idem plura verba ad maiorem expressionem ⁊ cōtrarij exaggerationem. Sed reuocādo per penitentiam veniret contra: ideo effectualiter promisit non reuocare: et per cōsequens militat dispositio.d.l.vbi ita donatur. Et sic remanet cōclusio ꝙ dicta datio cessio ⁊ cōcessio sit ⁊ facta censeatur ex causa donationis ⁊ sit efficax. Et per consequens nō obstat ꝙ censeatur facta sine causa immo facta ex causa. scilꝫ donationis inter viuos ⁊ nō donationis causa mortis que est 9 reuocabilis per supradicta.† Nec obstat ꝙ causa donationis non est expressa sed tacita ⁊ presumpta ⁊ pro parte filiorū primi matrimonij non fuit inita stipulatio: sed simpliciter pactum nudū: vt.s. deductū est. Et per cōsequens non videtur militare dispositio.d.l. si quis argentum ne cōcurrant plura specialia: quia respōdetur ꝙ licet illud dictū sit dubium: quia cōtrarium firmat Rapha.fulgo. in.d.l.si pacto quo penam et nōnulli alij prout latius dico legēdo dictam.l.si pacto quo penam. tamē presupposita veritate illius dicti respōdeo ꝙ illud dictū ⁊ eius ratio fundamentalis procedit de iure ciuili quo iure regulariter ex pacto nudo non oritur actio.l. legem.C.de pac.l.iurisgentium.§.sed cum nulla.⁊.§§. seque.ff.eo. titu. Sed de iure cañ.regulare est ꝙ ex pacto nudo oritur actio ꝑm fere omnium indubitatam sententiam per.c.j.de pac.⁊.c. per tuas. de arbi.prout doct.no.in dictis iuribus: ideo licet de iure ciuili sit speciale ꝙ pactum nudū donationis inter viuos vel causa mortis causet actionem per.d.l.si quis argentum.tamen de iure canonico non est speciale sed regulare per.d.c.j. Idcirco cessat fundamētum docto.ꝙ concurrant duo specialia: nam licet de iure ciuili cōcurrerent duo specialia: de iure tamen canonico secus: vnde cessante ratione doctorū cessat eorum dictum.l.ꝙ dictum. de pact.l.adigere. §.quis.ff.de iure patro.c. cum cessante.de appel. cum autē simus in terris ecclesie prout est nēpe seruandum est ius canonicum non ius ciuile prout no.docto.in.c.j.de noui ope.nūcia. Bar.⁊ Bal.in l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle.glo.et docto.in.c.ij.de arbi.lib.vj. 10 ideo cessat illud dictum in casu isto.† Non ob. tertia ratio in contrarium adducta quia.s.cōcessio facta fuit filijs primi matrimonij pro parte sua: quia ad hoc respondetur pluribus modis. primo et principaliter quia ex quo sperare debebat Rosula ꝙ Andreoccia superuiueret post eius mortem ⁊ tale esse debet et creditur votum matris.l.cum tale.in prin.ff.de cōdi.⁊ demon.facit.l.nam et si parentibus.in prin.ff.de cōdi.⁊ demon.facit.l. nam et si parentibus. in prin.ff.de inoffi.testa.⁊.l.scripto.ff. vnde liberi.⁊ ꝙ bona sua de filijs transmittantur in nepotes erat votum verisimile Rosule.l.j. C.de his qui ante aper.tab.⁊ facit.l.cū acutissimi.C. de fideicōmis. et.l.generaliter.§.cum autē.C.de insti.⁊ substi.sub cōdi.fac. Idcirco intelligatur dicta verba ꝙ dabat dicta bona pro portione eorū que portio sperabatur ad eos prouentura ex ꝑsona filie. Et potest intelligi ꝙ dabat tunc temporis ⁊ sic de presenti pro illa portione que sperabatur ꝙ esset prouentura ad eos de bonis ipsius Rosule et hoc conuenit magis verbis cum dicat dat cedit et concedit ⁊ sic loquitur per verba ꝑsentis temporis et ꝑm hoc dabat de presenti: vel si intelligatur ꝙ dabat vt haberet post mortem Rosule ⁊ Andreocce. Est idem effectus quia iam euenit casus quia portio bonorum Rosule est iam peruenta ad Catherinam filiam dicte Andreocce ex primo matrimonio mediante dicta Andreoccia: nam heres heredis primi defuncti est heres.l.fi.C. de heredi.instituen. itaqꝫ non cessat causa propter quam datio facta fuit immo euenit et sortita fuit effectum. Poterat etiam intelligi ꝙ dicta Rosula tunc volebat facere partes suorum bonorum inter ipsos liberos primi ⁊ secūdi matrimonij ⁊ cuilibet assignare partem suam nō habito respectu ad portionem futurā seu prouenturā post mortē. et ideo nō alterant aliter vim ipsius dationis ipsa verba in partem ⁊ portionē ⁊c. ⁊ facit ꝙ al's in simili habetur in.l.donationes.§.species.ff.de dona.⁊ in.l.pe.seu fi.ff. de vsufru.ea.rerum que vsu cōsu.

11 ¶† Nō ob.l.pactum ꝙ dotali.de colla. quia termini sunt penitus separati. Non enim est aliquis qui renunciet future successioni nec est conuentio generaliter facta de bonis vniuersaliter. Sed de bonis que tunc habebat dicta Rosula non de bonis que de futuro acquirere poterat: qꝛ dabat bona sua reliqua: ideo bona que tunc sua erant.arg.l.si ita.de auro ⁊ argen.lega. et que habentur in.l.fi. C.de pac.⁊ in.l.stipulatio hoc modo concepta.ff.de verbo.obliga. circa donationem omnium bonorum. Nam si simpliciter donātur omnia bona sua valet donatio: quia intelligitur de presentibus et non de futuris. Si vero donantur omnia bona presentia ⁊ futura non valet ꝑm cōmunem sententiam que habetur in dictis iuribus per.l.cum hereditas.C.de pac.conuen. et quia censetur impedire liberam testamenti factionem cōtra.d.l.stipulatio hoc modo cōcepta. Remansit itaqꝫ facultas succedendi in ceteris bonis que sperabatur lucrari per dictam Rosulam. iuxta.l.si defunctus.C.arbi. tute. prout ergo donatio omnium bonorū valet vt omnes tenent ita ⁊ ista: ⁊ est clarum. Nō ob.d.l.pactum ꝙ dotali.⁊.d.c.quis.quia ibi nihil donatur sed renunciatur successioni future habito respectu ad omnia bona remāsura post mortem parentis et nō ad bona presentia dūtaxat: prout de presentibus est facta cōuentio in casu 12 isto.† Nec etiam obstat si dicatur ꝙ dicta bona concessa filijs primi matrimonij fuerāt data in dotē in primo matrimonio: quia respōdent alij cōsulentes. Nam dicitur ꝙ est probatū ꝙ dicta bona erāt Rosule nō Christophori dotantis: itaqꝫ non potuit transferre dominium ꝙ nō habebat.l.traditio.de acqui.rerū do.⁊.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iu. item in instrumēto promisit dare pro quātitate promissa in dotē dicta bona in instrumēto specificata: non autem dicitur ꝙ dederit licet in hoc vltimo medio non faciam magnam vim: nam si probaretur possessio per Paulū habita: censeretur habitum ex dicto titulo promissionis per.l.ij.C.de acqui.pos.⁊.l.j.C. de impo.lucra.descri.lib.x. Sed dato ꝙ tradiderit nō potuit trāsferre dominiū ꝙ erat Rosule nō ipsius tradentis. Nec etiā obstat ꝙ prout dicitur ꝓcurator confitetur dicta bona fuisse Andreocce: quia respōdetur per alium cōsulentem ꝙ probatur contrariū. ⁊ sic rem aliter se habuisse ⁊ qui errat nō fatetur.l.nō fatetur qui errat. de cōfes.⁊ probatur error probando rem aliter se habere: prout ibi not. Bar.⁊ habetur in.l.cum falsa.C.de iure.⁊ fac.igno.ideo cōfessio illa potuit reuocari prout ⁊ reuocata dicitur: non aūt vidi articulum ⁊ respōsionē eidem super hoc factā: tamē si articulus cantat quod dicta bona fuerūt Andreocce ⁊ non se artat ad tempus vite Rosule potest verificari: quia succedēdo Rosule habuit dicta bona. Item genitiuus verificatur in simplici possessione et detētione vt late per Bar.⁊ doct.in rub.ff. de noui ope.nūcia.⁊ est aduertendum ad primū cōtractū dotalem: quia dato ꝙ dicta bona fuissent

Christophori dotātis et per eum ex ea causa tradita: nihilominus non fuissent Andreocce: quia dos fuit cōstituta in quantitate certa et pro ipsa quātitate fuerunt promissa dicta bona specificata in instrumento: ideo dos ipsa spectans ad Andreocciam ꝛ eius heredes cōsistit in quantitate: bona autē data pro ipsa quātitate erant dicti Pauli: cedunt enim loco cuiusdā venditionis: prout quādo dantur in dotē res pro estimatis. l. vnica. §. quotiēs. C. de rei vxo. act. ꝛ per glo. in. l. si inter virū. C. de iure dot. Ideo si dicta bona fuerunt tradita dicto Paulo: prout mihi psuadeo ꝙ tradita fuerint quesitū fuit sibi quasi dominiū. et sic Catherine eius filie et heredi cōpetit actio realis prout est publiciana iuxta. l. j. et per totū. ff. de publi. ꝛ. §. alie. insti. de act. ꝛ. c. abbate sane. in princi. de re iudi. lib. vj. ꝛ per hāc viam ad dicta bona potuit ꝛ potest realis actio intentari. Et subsequenter pronunciari bona ipsa predicta pertinere et spectare ad dictam Catherinā deductis predictis ꝙ ipsa sit filia et heres dicti Pauli primi mariti dicte Andreocce: instrumentum autem ꝙ fecit dicta Rosula pro memoriali suorū bonorum nihil penitus habent obstare immo potius facit qđ dicta bona forent Rosule cum filia confessa fuerit se retinere pro conseruatione ꝛc.

13 quia clarū non insisto ꝛ tāgitur etiam per alium cōsulentem. † Est modo videndū cuius effectus sit dicta cōcessio cessio et datio facta per dictam Rosulā in dicto instrumento dotali. Circa ꝙ breuiter instando est aduertendum ꝙ dictis filijs primi matrimonij hoc est nunc ipse Catherine cōpetit actio ad petēdum dicta bona aduersus heredes dicte Rosule prout sunt filij et matrimonij pro eorum ratis quorum dictus Santes est pater et legitimus administrator per. l. j. C. de bo. mater. ꝛ ipse prout dicitur in quodam suo articulo profitetur se tenere vt pater et administrator seu nomine suorum filiorū: itaq̄ possunt ipsi filij ꝛ ipse pater vt eorū legitimus administrator conueniri vt relaxent dent et tradant dicta bona dicte Catherine pro ratis pro quibus representant dictam Rosulam. et sic pro ratis pro quibus ipsi sunt heredes dicte Andreocce. ꝛ cōsequēter ex eius psona dicte Rosule pro alia vero rata pro qua est heres dicta Catherina hoc est pro quarta parte cum mihi dicatur quod quatuor filij remāserint ex Andreoccia videlicet Catherina ex primo matrimonio ꝛ tres ex secundo matrimonio cōpetit ipsi Catherine petitio hereditatis ac rei vēdicatio seu publiciana. ꝛ sic actiones reales ad vendicandum ipsa bona. Item videtur ꝙ aduersus heredes Tortogli competat actio ex dicta cōuentione ꝙ permittant esse dictorū filiorum primi matrimonij. et sic dicte Catherine cum dictus Tortoglius ita conuenit cum dicta Rosula notario presente ꝛ acceptante. s. cōuentionem ipsam pro dictis filijs primi matrimonij. Nam dicta verba me notario presente et acceptante pro filijs ꝛc. videntur referenda et referūtur non solū ad dationem cessionem et cōcessionem quam. s. proxime facit dicta Rosula: sed etiam ad cōuentionem initam inter dictos Rosulā ꝛ Tortoglium quod dicta bona essent filiorum primi matrimonij cum dicti ablatiui absoluti in fine positi referendi sint ad omnia precedentia ad que referri possunt. c. secūdo requiris. ꝛ. c. inquisitione. de appel. et l. j. C. de libe. prete. cum similibus. itaq̄ si dictus Santes est heres Tortogli vel eius filij ipse potest conueniri et obligatus est vt relaxet ꝛ relaxādo dicta bona permittat ꝙ dicta Catherina vigore dicte conuentionis consequatur efficaciter dicta bona: et per hanc duplicem viam competit ius dicte Catherine ad extorquendum

14 dicta bona a dicto Sante. † Sinantē predicta cessarent quia forte non appareret dictū Santem vel eius filios esse heredes dicti Tortogli vel dicte Andreocce. Sed dictus Santes pretenderet se tenere simpliciter tanꝙ sua prout etiam intelligo ꝙ quandoq̄ in iudicio profitetur videtur ꝙ possit cōpetere remediū. l. si me et titiū. et. l. cum fundus. §. seruū tuum imprudens. ff. si cer. peta. quia res debita seu eius possessio debita dicte Catherine peruenit ad dictū Santem sine causa quo casu competit actio ex equitate dicte legis quando non habetur regressus effectualis aduersus alium vel ille ad quem haberetur regressus liberaretur cedendo actionē aduersus possessorē prout hoc notant doct. in dictis iuribus: sed in casu nostro videtur ꝙ hec cōcurrant: quia non videtur ꝙ donator teneatur ad dandum rem si dare non potest. arg. l. aristo. §. fina. ff. de dona. et licet dicatur ꝙ licet quando donatio incipit a traditione non teneatur donator de euictione vel transferre ius si non habetur vt ibi tamen secus si incipit a promissione prout ibi habetur et per glo. ꝛ docto. in. l. j. C. de iure dotium. Et in casu isto nō inceperit a traditione: sed a cōuentione: ideo videatur ꝙ teneatur facere ꝙ donatarius fiat dominus rerum donatarum. ꝛ sic nō liberetur cedendo actionem quam haberet nihilominus puto contrarium. Nam ratio quare donatio incipiens a promissione facit donatorē teneri de euictione est: quia promittēs donare vel dare promittit transferre dominium: quia dare id importat. l. si. ff. de cōdi. ob causam. §. sic itaq̄. insti. de acti. similiter et donatio importat dominij translationem. l. senatus. de dona. causa mor. idcirco promittens dare ex causa donationis vel promittens donare ex vi verborum obligatur ad translationem dominij. Si itaq̄ nō transfert dominium non implet qđ promisit merito tenetur. Sed quando donat tradendo non promittit dominiū transferre: sed quantum in se est donat rem quatenus potest pari ratione qui donat verbo vel dat non promittit dare nō se obligat ad dandum si non habet nec verba ad id artant: ideo videtur eadem ratio: prout qui dicit do ꝛ tradit non tenetur dare ꝙ nō habet: ita ꝛ qui dicit do tibi talem rem: non autem se aliter obligat ad dandum non teneatur nisi ad id qđ habet ratio naturalis ad hoc artat quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. ff. de excusa. tuto. Et iura que adducuntur per glo. ꝛ docto. hoc idem suadent: ideo videtur ꝙ hoc casu stantibus premissis possit cōpetere remedium. l. si me ꝛ titium. ff. si cer. peta. Et si dicatur dicta bona fuerunt data filijs primi matrimonij qui erant plures. s. duo. Et sic fuerunt pro dimidia data Catherine nō autem in totum. arg. l. si mihi ꝛ titio. in prin. de verbo. obliga. ꝛ. l. si duobus. §. cum in tabulis. de duo. reis. cum concor. respondetur ꝙ alius filius decessit. ꝛ sibi succedit dicta Catherina: q̄ soror vtrinq̄ coniuncta. Et licet cum sorore concurrat mater equali portione. per auт. defuncto. C. ad tertullia. tamen mater decessit vt arbitror hereditate non adita et hereditas non adita nō transmittitur. l. j. §. in nouissimo. C. de cadu. tollen. ꝛ. l. quoniam sororem. C. de iure deliberan. etiam per matrem in filios. l. si pro numero. C. cōmunia. de succes. et habetur in. l. vnica. C. de his qui ante aper. tabu. Hec mihi occurrunt circa hanc cōsultationem cum rome existā carens omnibus libris premissa scribens sine reuolutione chartarū: tamē mihi videtur vera et bene probata: licet sine magna allegationum copia iterum deo laus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxix.

☞ Substituta familia et agnatione filijs a patre heredibus institutis si in pupillari etate decesserint vel quādocūq̄ sine filijs an altero decedente ex institutis admittatur patruus tanꝙ agnatus. Et si ista est substitutio facta vltimo decedenti an tunc succedat in omni hereditate vel in portione vltimi decedentis.

1 Substitutio facta pluribus post illorum mortem vno mortuo censetur cuilibet facta vt videatur in singularitates resoluta. fallit si fiat post mortem omnium quia tunc facta videtur vltimo decedenti. nu. 5.

2 Substituta agnatione vel familia an et quādo succedāt agnati vel illi qui sunt de familia ordine successiuo. nu. 6. ꝛ. 7.

3 Substitutus excluditur quādo ex verisimili mēte testatoris super est persona que alias ipsum excluderet. vsq̄ ad finem consi.

4 Successioni ab intestato nō est locus ꝗdiu est spes ex testamento.

7 Familia quot modis summatur.

¶ Consilium. ccxxix.

In nomine dn̄i nostri Jesu

1 christi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendum ꝙ dictus patruus succedat dicte filie defuncte ꝛ non altera filia sororq̄ defuncte. Nam videtur ꝙ agnatio censeatur substituta cuilibet filie institute. Nam quando quis plures instituit ꝛ post eorum mortem substituit alium censetur cuilibet facta substitutio adeo ꝙ primo decedēte est locus substitutioni: licet alter sit superstes. l. lucius. §. gaio seio. ff. ad treb. ꝛ. l. fi. §. filium. de leg. ij. Illa enim pluralitas post mortem vestrā resoluitur in singularitates vt dictis iuribus et in simili in. l. falsa demōstratio. §. fi. de condi. ꝛ demon. cum cōcor. multis ibi adductis per glo. ita pari ratione ista conditio si decesserint Minoccia ꝛ Agnes resoluatur in singularitates. et sic verificetur substitutio in portione Agnetis filie defuncte. ꝛ sic censeatur substituta agnatio ꝛ familia sua. Verū autem est ꝙ ꝛ frater testatoris et Minoccia filia superstes sunt de agnatione testatoris: quia sunt coniuncti per lineam masculinā. l. suntaū ꝛ agnati. ff. de legi. tuto. ꝛ insti. eo. ti. §. j. ꝛ appellatione aūt familie venit omnis agnatus. l. pronūciatio. §. cōmuni iuris. ff. de verb. sig. Licet ꝛ etiā aliter assumatur vt in eadē. l. pronunciatio. §. familie appellatio. ꝛ. §. seruientium. ꝛ. §. penul. ꝛ largius. l. fi. C. eo.

2 titu. † Et sic ꝛ meus ꝛ Minoccia comprehendi possunt sub dictis verbis agnationem ꝛ familiam suam: tamen admittuntur gradatim. d. l. fi. de verbo. signi. ꝛ. l. cum ita legatur. §. in fideicōmisso. ꝛ. l. peto. §. fratre. ff. de leg. ij. ꝛ intelligitur gradatim ꝑm ordinem successionis prout dicit Pau. de cast. in. d. l. fi. C. de verb. signi. ꝛ sumitur ex dictis Rapha. fulgo. ibi. Qui enī succederet in dictis bonis ab intestato si nō fuisset facta substitutio videtur preferendus ratione substitutionis prout est de mente prefatorū doc. ꝛ Jmo. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. et Pau. de cast. post Guil. de cu. in. d. l. lucius. §. gaio. prout. j. referam. Censentur enim cōtrahētes et testator se cōformare cum dispositione iuris cōmunis vel municipalis si circa successionē intestati discrepat a iure cōmuni: prout voluit Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de ope. lib. dicens in stipulatione emphyteotica ꝙ stipulās censetur se cōformare cum dispositione iuris cōmunis adeo ꝙ si stipulatur pro se ꝛ filijs masculis et feminis pariter admittuntur mares et femine: prout ꝛ admittuntur ad successionem hereditariam si non extat statutum. Si vero extat statutum ꝙ stante masculo femine excludantur a successione intestati: tūc etiam in emphyteosi masculus prefertur feminis ꝑm eum quem

eũ quem sequit Jmo.in.d.c.potuit.circa fin.extra de loca.ꝛ in.l.fi. de conditio.et demon.et Pet.de ancha.in clemẽ.ij.de iure patro. et in.l.sed si hac.§.liberto.de in ius vo.ꝛ in.c.canonũ.xiiij.q.princ. post recitata in.q.pilei.de consti.ꝛ And.de iser.in.c.j.in quib⁹ causis feu.ami.qđ et consuluit Bar.in.d.consi.quidam accepit a quodam abbate.ad idem qđ eleganter voluit Barto.in.l.precibus.C. de impub.vbi dicitur qđ testator presumitur cogitare ꝛ velle id qđ statutum sui municipij.allegat tex.ꝭm eum meliorem de iure in.l. si duo.de acquirẽ.here.ad idem quod not.Pe.de anch.post Bal. in.l.tres fratres.ff.de pac.ad idem qđ no.glo.in.d.l.cum ita legat. §.in fideicommisso.volens qđ admittat in huiusmodi dispositionibus filius fratris concurrit cum fratre: licet sit remotioris gradus.et idem ibi Jmo.ꝛ Pau.de cast.licet Bal.contra.

3 †Et in interpretandis hmõi substitutionib⁹ attendi debeat mens testatoris ꝛ soleat tradi cõis theorica qđ attẽdi debet vtrũ supsit psona q̃ ex verisimili mẽte defuncti excludat substitutũ necne.Nã si supest substitutus excluditur al's admittitur etiã si vtroq; casu sit opus recedere a propria vi verborum:vt probatur in.l.pe.C.de impu.ꝛ in.l.heredes mei.§.cum ita.ad trebel.ꝛ in.l.quidam testõ proculũ. de vulg.ꝛ pupil.ꝛ cõmuniter oẽs tradũt in.d.l.pe.ꝛ.d.§.cum ita.ꝛ tangit etiã dñs consulens:tñ doc.dicũt qđ testator faciendo hmõi substitutiones siue sit pupillaris siue fideicõmissaria censetur se cõformare cũ dispõne iuris cõis vel municipalis:vt illa persona q̃ ab intestato excluderet psonam substituti siue de iure municipali siue de iure cõi censeat esse psona que ex verisimili mẽte defuncti excluderet substitutum ꝛ illa que ab intestato non excluderet substitutum non censetur esse persona que ex coniecturata mente defuncti excludat substitutũ:prout Dyñ.consulendo tradidit ad terminos dictorũ iuriũ vt referunt et sequũtur Bar.ꝛ Ang.in.d.§.cum ita.et idem tenent ibi Rapha. cu.ꝛ etiam Pau.de cast. in lectura paduana.Cũ itaq; d.Meus sit talis persona que ab intestato excluderet.d.Minocciam vigore statuti manicipalis.Jdeo videt q̄ sit locus substitutioni nõ obstante q̄ non decesserit vtraq; filia posita in cõditione.Jtẽ videt q̄ inter agnatos ꝛ illos de familia ipse preferret in substitutione ex quo prefert in successione intestati. Nec videt attendendũ q̄ sit ab intestato preferenda in successione ipsa Minoccia:q2 videt attendendũ que psona sit successura ei cui sit substitutio:non autẽ quis successurus testatori substituẽti:put videt sumi ex dictis Jmo.in.d.§.cum ita.qđ maxime vr̃ dicendum in casu isto in quo euenit casus pupillaris substitutionis per quã succedit filie non testatori saltem immediate.l.moribus.§.interdum.et.l.si pater filio.ꝛ.l.sed ꝛ si plures.§.quos possum.ꝛ.l.filio.de vulg.ꝛ pup.cũ multis si.Minoccia autem tanq̃ coheres põsita in conditione non videt substituta:q2 qñ sunt filij heredes instituti ꝛ si ambo decesserint non censetur vnũ alteri substituisse: sed censetur inter eos reseruasse ius legitimarũ hereditatum:hoc est reseruasse q̄ possint inuicẽ succedere ab intestato.arg.l.vel singulis.ff. de vulg.ꝛ pup.ita volũt doc.in.l.qui duos.eo.ti.ꝛ in.l.pe.C.de impu.ꝛ in.d.§.cũ ita.ꝛ in.l.qui duos.de reb.dub.Sed in casu isto non censetur reseruasse ipsis filiabus ius legitimarum hereditatum ex quo ipsi Minoccie non cõpetit ius legitime hereditatis:nec erat competiturũ ipsi agneti si supuixisset ex quo meus earũ patruus eas excludit ex forma statutorum.Jtaq; nullo iure videt admittẽda dicta Minoccia ad portionem dicte agnetis p̃defuncte:et illa verba in omni portione vr̃ posse referri ad oẽm portionẽ deuolutã ei in cuius psona euenit casus substitutionis:vt sic prout conditio illa si decesserint resoluitur in singularitates ita q̄ si vna decesserit verificetur substitutio sibi facta:ita ꝛ illa v̄ba in omni portione que deueniret ad dictas Minocciam ꝛ agnetem resolnatur ad singularitates vt sic Agneti censeatur facta substitutio in oĩ portione que ad ipsam deueniret.Tamẽ his non ob.ꝯtrariũ arbitror de iure rñdendum.Nam theorica cõis doc.est q̄ in hmõi substitutionibus factis plurib⁹ attendit vtrũ supsit psona que ex verisimili mẽte defuncti excludat substitutũ:ꝛ sic sit magis directa q̄ substitutio:ita tradũt doc.in.d.l.heredes mei.§.cũ trebel.ꝛ in.d.l.pe. C.de impub.Sed certe filie erãt verisil'r magis dilecte testatori q̄ frater.ar.l.cum acutissimi.in rõne sui.C.de fideicõ.l.scripto.ff.vnde liberi.l.fi.in prin.C.de cura fu.et.l.liberorum.de verb.sig.Jtem in hoc indiuiduo apparet alijs medijs.s.quia dictus Meus erat exosus dicto testatori cũ forẽt inter eos inimicitie.Jnimicitie autem producunt odium et volũtatem potius auferendi qđ datũ est q̄ relinquendi vel dandi de nouo.l.iij.§.fi.ꝛ.l.ex parte.ff.de adimẽ. leg.et.l.si inimicitie.ff.de his quib.vt indig.Jtẽ demonstratur ex verbis in testamento prolatis.Nam cum dictus Meus sepius peteret a testatore qđ aliquid sibi relinqueret ipse semper neganit et dixit q̄ volebat bona sua ad filias suas peruenire ex quo euidẽter patet qđ in bonis suis preferebat filias ipsi Meo.et dictio peruenire videtur denotare quãdam perfectionem attenta natura dictionis per.l.vrbana.§.pernoctare.ff.de verb.sig. ꝛ sic omni tempore in vita vtriusq; ꝛ post mortem alterius earũ:ideo non est verisil'r q̄ voluerit ad ipsa bona inuitare Meũ donec supest aliqua ex ipsis filiabus:ꝛ maxime q2 dictus meus forte nõ rogabat q̄ sibi relinqueret pure an v̄o sub cõditione:sȝ simpl'r ꝛ indefinite.ꝛ testator indefinite ꝛ simpl'r denegabat ꝛ indefinita eq̄pollet vl'i.l.si pluribus.de lega.ij.c.q2 circa.de priui.cañ.si romanorũ.xix.dist. Et sic denegauit nolle relinquere gñaliter:tñ ꝓpter limitatã cãm filiarũ et limitata cã limitatum ꝓducit effectum.l.cãcellauerat.ff. de his que in testõ delen.ꝛ.l.agris limitatis.ff.de acqui.re.do.facit q2 positi in conditione cẽsentur magis dilecti q̄ substitutus.l.lucius.ff. de here.insti.l.filiusfa.§.cum quis.cum sua glo.ff.de leg.j.Jtẽ instituti censentur magis dilecti q̄ substitutus.l.publius.ff.de condi. et demõ.

4 †Et lȝ quodlibet ex predictis de ꝑ se forte non sufficeret: tñ simul iũcta vr̃ q̄ satis demonstrẽt mẽtem testatoris q̄ filias voluerit preferre meo:et noluerit meũ admitti supstitibus filiab⁹ vel altera earũ.Et ꝓpterea lȝ non potuerit superstitem preferre meo reseruãdo sibi ius legitimarũ hereditatũ. Tamẽ cẽsetur eã p̃ferre eo mõ quo preferre potuit.s.vnã alteri substituẽdo:ꝛ ad hoc trib⁹ medijs possumus ꝓbabiliter deuenire.Primo quia ex quo substituit in oĩ portione que ad filias ꝑuenir et.Et si altera solũ decedit nõ põt substitutio militare in oĩ portione.idcirco cẽsetur substitutio facta solũ post mortẽ oĩm:vt sic in omni portione admittat ex substitutione.Et q2 quãdiu est spes successionis ex testõ cessat successio ab intestato.l.anteq̄.C.cõia.de succes.l.q̄diu.C. qui admit. l.q̄diu.ij.ꝛ.l.illud.ff.de acqui.here.Jdeo interim.d.Meus nõ põt venire ad successionẽ.d.Agnetis ab intestato ꝓpter spem substitutionis directe:ex qua defertur successio ex testõ:q2 pupillaris substitutio est testm̃ filie.l.morib⁹.in prin.§.quisquis.ꝛ.§.interdũ.ꝛ.l. patris ꝛ filij testm̃.ff.de vulg.ꝛ pupil.Jdcirco cẽseat vna alteri substituta ꝛ agnatio ꝛ familia substituta vltimo decedẽti ꝑ theoricam Bar.Raph.cu.ꝛ Jmo.in.l.vel singulis.ff.de vulg.ꝛ pupi.q voluit q̄ lȝ qñ plurib⁹ institutis sit substõ simpl'r cẽsetur reciproca substõ inter eos si substitutio est facta in tota hereditate:licet al's secus vt ibi.

5 Et lȝ loquant qñ est facta substitutio nouissimo decedẽti ꝓut et loquit tex.ibi.Et in casu nostro est facta substõ simpl'r post mortẽ filiarũ:ꝛ sic casus sunt diuersi:tñ vident similes.nã qñ fit substitutio pluribus filijs cẽsetur facta substitutio vltimo decedenti vt in d.l.qui duos.de vulg.ꝛ pup.prout ꝛ ꝓbat ille tex.ꝛ volunt ibi Barto.ꝛ Jmo.ꝛ doc.ꝛ idẽ probatur in.l.pater filiã.§.fi.ff.ad.l.fal.ꝛ per Bar.in.l.qui duos.ff.de reb.dub.ꝛ facit summariũ Bar.in.l.codicillis.in prin.de vsufr.leg.ideo dictum doc.in.d.l.vel singulis.videtur militare in his terminis:lȝ expresse nõ fuerit facta substitutio vltimo moriẽti:sed simpl'r.et lȝ non specifice in tota hereditate:tñ ex quo tota hereditas est eis relicta:ꝛ sic omnis portio hereditatis est eis relicta:ideo dicendo in omni portione que ad eas perueniret est perinde ac si substituisset in omni seu tota hereditate que ad eas perueniret.Satis enim est q̄ non substituit tantum in portione que perueniret ad vltimo decedentẽ:sed etiam in portione primi decedentis.Nam ista est ratio quare censetur substituisse inuicẽ ipsos institutos:quia ex quo est facta substitutio vltimo morienti in portione primo morientis censetur vltimum inuitasse ad portionem primo defuncti:que ratio pariter militat vtroq; casu. Facit optime qđ no.Bar.in.l.centurio.de vulg.ꝛ pup.in casu quo substitutio est facta si filius institutus aut eius filij decesserint sine filijs:q2 vult q̄ si substitutio censetur facta filijs filij instituti ipsi filij censentur filio substituti.et idem repetit in.l.si sic.de leg.ij. Et licet quidam impugnent per.l.ab eo.C. de fideicom.et.l. hereditas. ad statium.ff.de heredi.insti.Tamẽ ꝛ legendo.d.l.ab eo.et sepius consulendo placuit dictum Bar.qui ꝛ placet domino meo in.d.l. ab eo.et vidi hac tempestate ab alijs claris doctoribus consultũ.licet enim sola ratione quia quis est rogatus non censeatur honoratus.d.l.ab eo.ꝛ.d.l.hereditas.ad statium.Nec ea ratione sola quia sit positus in conditione ad excludendum substitutum censeatur tacite inuitatus ꝭm communem sententiam que per docto.in.d.l. lucius.de heredi.insti.et.d.l.filius.§.cum quis.de condi. ꝛ demon. Tamen altera ex eis prebet talem coniecturam voluntatis. qđ facili adiutorio resultat tam vehemens coniectura voluntatis qđ resultat substitutio.argumen.l.titia.§.seia.de leg.ij.et.d.l.codicillis. de vsufruc.lega.ideo dicte due coniecture:scȝ qđ filij sint positi in conditione et sunt rogati simul iuncte inducunt efficacem substitutionem:ita solitus sum dicere in illo articulo.que militant etiã hoc casu:nam filie sunt posite in conditione ex quo substitutio est facta si ipse decesserint:non si altera earum.et vltime censetur facta substitutio ꝑ supradicta.

6 †Et lȝ Jmo.in.d.l.qui duos.de vulga.et pupil.limitet illud dictum qđ censetur facta substitutio vltimo moriente nisi substitutus esset persona que ex verisimili mente preferretur filio scđm eum.Non tamen loquitur quando substitutio est facta in tota hereditate. Preterea in casu isto non videtur substitutus persona que ex mente testatoris sit preferenda filie per dicta supra et dicenda infra. Nec semper est vera illa theorica quod testator censetur se cõformare cum dispositione iuris municipalis.Nam videmus qđ filius naturalis quandoq; iure ffoꝛũ. excludit substitutum etiam iure fforum.lege ex facto.§.si quis

rogatus. ad trebel. Quo iure naturales in nihilo succedebant patri. §. discretis. in auth. quibus mod. na. effi. sui. z l. humanitatis. C. de natu. lib. z tñ quãqꝫ excludunt substitutum. vt. d. §. si quis rogatus. Itē si quis instituit fratrē z eius filios censentur simul instituti: lꝫ frater preferatur eius filijs. c. raynutius. de test. et ibi Hostiē. Pet. de anc. d. Ant. Imo. Flo. z Panor. z est magis cōis in. l. gallus. §. quidam recte. de libe. z posthu. que vult ꝙ qñ copula ponit inter eos inter quos est ordinata charitas. primo vni scđo alteri si non concurrit debitum relinquēdi non cēsent inuitati ordine successiuo. z sic testator non cēsetur se ꝯformare cū dispositione iuris. et ita no. Bal. in. l. si mulieri. ff. de vsufru. accre. z etiā idē no. in. l. si. in si. C. de impu. z alijs substi. Ad idē qđ not. Bal. in. l. quicūqꝫ. col. iiij. versi. sed pone statuto. C. de ser. fu. vbi dicit ꝙ si extat statutum qđ masculus excludat filiam: sed filia debet dotari si testator instituit filios in eo qđ eis de iure obuenit filia censetur equaliter cum masculis instituta z non in dote ſm eum. et idem disputando tenuit Pileus. q. lxv. volens ꝙ si statutum excludit filiam dotatam. et testator habēs filiam dotatam z filios si instituit filios cēsent instituisse etiā filiam vna cum masculis: prout eū refert Pet. de anc. in repe. c. j. de consti. in antiquis. xiiij. q. princ. col. cxcvj. cxcvij. ad hoc etiā qđ not. Bal. in. l. cū ita legatur. §. in fideicommisso. de lega. ij. tenēs cōtra glo. ibi. z Imo. in. d. l. heredes mei. §. cū ita. in si. tenēs cōtra Bar. z silr Pan. de ca. ibi. in lec. bononiēsi. z Bal. in. l. liberti liberteqꝫ. C. de ope. lib. tenens cōtra Bar. in. §. si liberi. z lꝫ forte in illis terminis preualeant auctoritates glo. z Bar. tñ adduco ad ostendendū ꝙ doc. non habēt pro expedito ꝙ testator cēseatur ita passim se cōformare cū dispōne iuris municipalis. lꝫ sepe habeat dicta ꝯsideratio. ad idem. d. l. si. C. de vb. sig. vbi admittūtur gener nurus qui non vocātur ab intestato. l. affinitatis. C. cōia. de succe. et etiam liberti qui non succedūt patrono. in casu autē nostro plura concurrūt in contrarium vt deprehenditur ex supradictis z infra dicendis: ideo non hꝫ obstare dictum statutū: nec dicta theorica Imo. in. d. l. qui duos. de vulg. z pup. Scđa via pōt deduci ꝙ cēseatur inuicē substitute: qꝛ testator declarauit ꝙ volebat bona sua ad suas filias puenire: rñdendo fratri roganti ꝙ sibi aliquid relinqueret: quasi per hoc demōstrauerit ꝙ eas generaliter volebat in bonis suis preferre ipsi fratri ꝙ facere non poterat reseruando inuicē ius legitimarū hereditatum: cum in legitima hereditate ipse meus veniret preferendus vxori. Tertia via dicat vna filia alteri substituta ea rōne: quia cēseatur facta substitutio de agnatione et familia q̃ sunt noīa collectiua. z pariter veniūt appellatione agnationis: quia etiā ipsa minoccia est agnata patri z est in potiori gradu. Itē magis ad eā adaptatur vbū familiā: nam familia sumitur in iure pluribus modis. vt. s. deductū est ad meū. adaptat vno mō sumēdo pro agnatione vel magis improprie sumēdo prout sumit in. d. l. si. C. de vb. sig. Sed filia est de familia patris: z dictis modis sumendo familiā z sumēdo magis proprie pro pluribꝰ sub eiusdē ptāte cōstitutis. tunc em̄ proprio iure sumitur familia. d. l. pronūciatio. §. ꝓprio iure. ideo rōne gradus: qꝛ descendētes testatori ratione qꝛ magis dilecte apparēt: tū qꝛ institute: tū ex claris verbis testatoris rñsiuis ad rogationē mei: tum ex precedentibus inimicitijs: tum etiā qꝛ non potest censeri reseruatū ius legitimarū hereditatū: ex quo in omni portione substituit: z sic nō ita suadet ratio qđ attendatur quis ab intestato succedat: prout qñ cadere pōt reseruatio iuris legitimarū hereditatū: prout in terminis. d. l. pe. C. de impu. z. d. l. heredes mei. §. cum ita. Item in casu nostro concurrit ꝙ filie sunt posite in cōditione: ideo censentur alijs prelate. arg. d. l. lucius. in fin. de here. institu. et qđ per glo. in. l. si filiusfami. §. cum quis. de lega. j. et si non prodessent singula suprascripta: tamen tot rationes et verisimiles coniecture mētis testatoris iunct simul iuncte. arg. l. ij. in prin. de excu. tuto. cū concor. ibi adductis. et preferantur tot coniecture illi soli coniecture ꝙ testator censeatur se conformare cum dispositione iuris municipalis. plures em̄ rationes solent vincere vnam. arg. auth. itaqꝫ. C. communia. de succes. Et sic concludēdum est ꝙ dicta minoccia preferatur dicto meo in portione delata dicte agneti non obstantibus adductis in contrarium que patent sublata per adducta pro hac parte. non enim censetur substitutio specifica. s. de agnatione z familia facta prime decedenti: quia superest persona posita in conditione que ex verisimili mente defuncti prefertur alijs agnatis per supradicta: vnde cum cessent verba quia pluralis locutio proprie sumpta non verificatur in singulari. regula pluralis locutio. in. vj. et. l. inter illam. in fine. de verbo. signifi. item cessat verisimilis mens testatoris cessare debet substitutio predicta. Et si substitutio predicta militet ex mēte testatoris preferat in dicta substitutione ipsi meo ipsa minoccia vt latius. s. deductum est: ac etiam responsum est ad statutū z theoricam qđ testator censetur se conformare cum dispositione iuris municip. quia dicta theorica non semper procedit vt supra probaui: nec procedit hoc casu ex multis que supra deduxi.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxx.

☞ Institutis filiabus particulariter in dotibus ac filio masculo in vniuersa hereditate omnibusqꝫ alijs filijs nasciturisquibꝰ sine liberis decedētibus substituit superstitē z eorū filios in stirpes decessit testator superstite Baptista z sororibꝰ dotatis: ex quo Baptista nascūtur Gregorius z Guillielmus: z ex Gregorio nascūtur plures filij masculi: ex Guillielmo vero nascūtur plures filie que nupte sunt: querit an filij Gregorij testatoris pronepotes sicut excludunt ꝓprias filias testatoris dotatas excludāt etiā filias Guillielmi: z sic proneptes testatoris siliter nuptas. per totum.

1 Mens testatoris seu voluntas vltima est attendenda que ex consuetudine eiusdem testatoris potest quādoqꝫ interpretari.

2 Substituto gaio si institutus decesserit absqꝫ filijs masculis excludūtur filie femine verisimili mente testatoris: licet nate fuerint ex filio instituto. nu. seq.

3 Substituta familia non succedunt omnes de familia simul: lꝫ gradatim tantum ordine successiue.
Familie appellatione qui veniant in substitutionibꝰ et alijs dispositionibus. nu. 10.

4 Masculinum an concipiat femininū in conditionibus vel substitutionibus. nu. 8. et masculorum appellatione an veniant masculi ex femina.
Filiorum appellatione an veniant nepotes in materia fauorabili vel neptes: et in substitutione facta si filius decesserit absqꝫ filijs: z quid si apponatur verbum masculis. nu. 8.

5 Substitutio facta de filia duobꝰ masculis si decesserit sine filijs an excludat neptes vel nepotes ex familia instituti. nu. seq. ꝑ totū.

6 Liberorum appellatione veniunt masculi et femine in conditionibus substitutionum. nu. seq. et. 9.

7 Presumptio violenta vel hominis que sit z vtra illarū tāꝙ̃ plene probans moueat iudicem ad sententiandum.

9 Quicūqꝫ est verbum distributiuum attribuens actum vnicuiqꝫ in solidum quod differt a collectiuo.

10 Instituo verbum an possit impropriari vt possit trahi ad fideicōmissum: et cuiusnam sit efficacie illud verbum.
Dictis participium quid importet.

11 Alienationis prohibitio a testatore facta extra familiam quomodo succedant: et qui de familia esse dicantur. nu. 3. et qui decessit filio suo herede instituto non dicitur venire contra prohibitionē.

¶ Consilium. ccxxx.

IN nomine dñi nostri iesu christi. ¶ 1 † Quãꝙ̃ in hac consultatione videatur prima facie dicendum ꝙ dictus Ant. debeat preferri in dictis bonis domini Ioānis etiam prouentis dicto Guillielmo z excludere dictas Corneliam z Margaritam filias legitimas et naturales dicti Guillielmi. Nam est premittendum qđ maxime in vltimis voluntatibus mens disponentis preualet verbis. l. in conditionibus primum locum. in princip. de conditio. et demonstra. l. cum virum. et. l. cum acutissimi. C. de fideicom. cū multis similibus. z hoc clarum. cum itaqꝫ dictus. d. Ioā. testator mentem suam in pluribus demonstrauit qđ masculos descendentes volebat preferre feminis suis descendentibus vt deducam: ideo est verisimile quod similiter in illa dispositione qua prohibuit alienationem rerum immobilium et librorum: quia voluit perpetuo intra familiam remanere voluerit masculos descendentes preferre feminis. cum ex precedentibus et sequentibus media declarentur. l. si seruus plurium. §. fina. de legatis primo. et. l. heredes palā. §. sed si notam. de testamen. et ex facto datur intelligi volūtas. l. reprehendenda. cum concordā. C. de institutio. et substitu. sub cōditio. fac. et ex consuetudine testatoris eius voluntas interpretatur. d. l. si seruus plurium. §. fina. qđ autem in precedentibus et sequētibus mens testatoris fuerit z eius consuetudo preferre masculos demonstratur. primo filios masculos natos z nascituros instituit heredes vniuersales. filias autem natas et nascituras honorauit in certis quantitatibus: in qua qdem re ostendidit maiorem affectionem ad filios masculos ꝙ̃ ad filias feminas: cum institutio vniuersalis de ampla immo vt deprehēdo amplissima z opulētissima 2 hereditate sit fauorabilior ꝙ̃ illa istitutio i mille ducatis auri. † Itē ipsis filiabus decedentibus quandocunqꝫ sine liberis substituit heredes vniuersales in eodem testamento postea scriptos. non autem alias filias superstites vt clare sonant verba testamēti. Item et tertio testator disposuit qđ si filij sui masculi nati vel nascituri oēs decesserint sine liberis masculis legitimis z naturalibus tunc deputauit qđ fieret vnum collegiū scholarium quibus prouideatur de fructibus bonorū sue hereditatis: z tamen si decessissent cū filiabus feminis ipse testator vel eius filij heredes instituti collegiū illud preferreret ipsis filiabus z neptibus testatoris prout aperte sonant verba testatoris: et per consequens collegium illud preferreret feminis et masculi preferuntur collegio: ideo masculi qui vincunt collegium quod vincit feminas debent vincere feminas: quia si vinco vincentem te: ergo vinco te. l. de accessionibus. ff. de diuer.

diuer.ꝛ temp.prescri.ꝛ ideo dicti filij Georgi excludāt dictas filias Guillielmi ex verisili mēte testatoris q̄ vr̄ deprehēdi ex premissis. Accedat qḋ notanter dicit Pau.de cast.in cōsi.lxxij.incipiē.casus frequenter contingit volens ꝙ si testator instituit filium vel filios masculos ꝛ filias instituit in rebus certis.Et si dicti filij masculi decesserint sine filijs substituit tertiū ꝛ erit locus substitutioni si filius vel filij instituti decesserint cū filiabus:q2 prout substitutū ꝓtulit filiabus:ita ꝛ verisimiliter voluit preferre filiab⁹ filij vel filioꝝ quibus substituit ſḿ eū.ꝛ subdit ꝙ padue idē ꝯsuluerūt Raphaeles. et in.l.j.C.de cōdi.inser.idē videnť velle Raph.ful.ꝛ Pau. de cas. qui Pau.de ca.dicit ꝙ suo consilio se subscripserūt collegium florentinū ꝛ oēs aduocati romane curie qui erant plures ꝛ solēnes. idē etiā voluisse al's videtur Bal.in cōsi.mihi.cxlij.incip.in cā testamēti andreoli.vbi vult ꝙ si testator instituit filios masculos ꝛ filias instituit in certis quātitatib⁹:ꝛ si aliquis dictoꝝ filioꝝ decesserit sine filijs substituit supstites filios ꝛ filios filiorum si vnus decessit sine filijs supstitibus filiabus ex altero filio predefuncto non est locus substitutioni:ex quo non instituit nec substituit filias feminas itaqꝫ licz sub illis verbis ꝛ filios filioꝝ al's cōprehenderenť etiam filie filioꝝ:q2 masculinū filios concipit femininū.per.l.j.cū infinitis similibus.ff.de verb.sig.Tamē secus illo casu ꝓpter dictam cōiecturam.

3 †Dicta ergo ꝯiectura operať ꝙ nō veniant neptes nec sub verbis cōprehēdātur vbi al's cōprehenderentur: ita in proposito non veniant dicte filie Guillielmi ex eo q2 testator non instituit filias feminas ꝓ rōnes preallegatas:sed veniant filij dicti Georgij filij dicti Baptiste filij testatoris.Et hoc ex duplici capite.vno vigore dicti fideicōmissi resultātis ex illis capitulis testamenti quibus prohibuit alienationē bonoꝝ immobiliū ꝛ libroꝝ suoꝝ:quia voluit perpetuo intra familiam permanere.ꝛ pro vsu infra deputando hoc est pro collegio scholarium de quo subditur in testō: nam appellatione familie licet al's veniant masculi ꝛ femine.iuxta.l.ꝓnunciatio.§.familie.ꝛ.l.familie.ff.de vb.sig.ꝛ.l.fi.C.eo.tit.Tamē non oēs de familia veniunt:sed gradatim.l.si ita relictum.§.in fideicommisso.et.l.peto.§.fratre.de leg.ij.Ita ꝙ verisimiliter plus dilecti preferuntur alijs vt dictis iuribus.ꝛ in.l.fi.C.de verb. sign. Sed masculi videtur plus dilecti a testatore per supradicta merito censeātur inuitati a testatore in dicto fideicommisso ante feminas ita vt eis debeant preferri:ꝛ maxime si sunt nupte quasi alijs nubēdo censeantur exire familiam ꝛ in aliam intrare prout ꝛ vulgariter homines appellant vxores de familia viri ꝛ non de familia patris. et communis vsus loquendi preualet proprie significationi in testamentis.l.librorum.§.qḋ tamen cassius.de leg.iij.l.labeo.§.idez tubero.de supe.leg.l.cum delanionis.§.asinam.de fun.instru.cum multis similibus.Ad hoc qḋ notat Bart.in.l. quotiens.C. priui. schola.lib.xij.vbi vult qḋ dispositio loquēs de filijs masculis ꝛ feminis:licz militet etiam in filiabus non tm̄ trahitur ad filias nuptas: quasi tunc censeatur mutare familiam ꝛ genus ꝛ agnationē prout mutat forum ꝛ domicilium.l.cum quedam puella.in prin.ff.de iuris.omniū iud.ꝛ.l.fi.§.idem rescripserunt.ff.ad mu.ꝛ.l.exigere dotem.ff.de iud.ꝛ vulgariter mulieres nupte non dicuntur de domo patris:sed de domo viri:ita ꝙ mulier que anteꝙ̄ nubat denominatur de domo de bentiuolglis si nubet vni de maluezzis denominatur de domo de maluezzis:iste est mos perusie:credo ꝙ etiā sit mos bononie:ita ꝛ dicatur de alia casata ꝛ familia cum denominatio fiat a familia ꝛ agnatione.

4 †Item ꝛ scḋo videnť dicte filie excluse a dictis bonis:nā testator substituit alteri decedenti sine liberis alios filios superstites ꝛ eoꝝ filios in stirpes:nō aūt vr̄ ꝙ deficiat conditio si decesserit sine liberis:ex quo non decessit cū filijs masculis licz decesserit cum filiabus feminis:iō vr̄ ꝙ sit locus substitutioni per dicta.ꝫ.maxime per auctoritatē Bal.Raph.ꝛ Pau.de ca.collegiū floren.ꝛ aduocatos curie romane.et si purificata cēseť substitutio videtur admittendi dicti filij Georgij cum substituerit filios filiorum sub nomine masculini generis.ꝛ in hmōi materia differēti prout est differens est ista quo ad mentem testatoris per ea q̄.ꝫ. dixi.tunc masculinum non concipit femininū ex coniecturata mēte testatoris que videtur euidenter apparere ex supradictis:ꝛ vbi euidens mens testatoris coniecturatur:tunc masculinum non cōcipit femininum in hmōi conditionibus.ar.l.j.de condi.inser.ꝛ in materia differenti masculinū non cōcipit femininū.vt.l.fi. de tute. prout no.Bar.in.l.j.de verb.sig.cum si.ꝛ si dicatur substituit filios filiorum non nepotes:rn̄detur ꝙ in hmōi materia fauorabili appellatione filioꝝ cōprehendūtur nepotes ꝑ.l.lucius.de here.insti. iuncta.l.librorum.de vb.sig.Et ideo cēseantur substituti et filij et nepotes masculi ꝛ nepotes non femine:ꝛ casu quo femine non excluderentur vr̄ ꝙ excludantur descendentes ex eis:quia filij filiarū non sunt de familia aui:q2 nō sunt de eius agnatione nec de eius gente:prout sunt agnati vel agnate pro quibus sumitur verbū familia.d.l.pronunciatio.§.familie appellatio refertur.versi.cōi iure.ꝛ in fine.ꝛ.d.seq.l.familie.Ideo in dictis iuribus vr̄ ꝓbari ꝙ nō veniant filij dictarū filiarū post earum mortē:et sic sub illo relicto: quia voluit intra familiā permanere non vr̄ ꝙ contineanť nati ex feminis qui non sunt de familia testatoris:ꝛ ideo cū bona immobilia ꝛ libri testatoris sint prohibiti alienari:q2 testator voluerit in familiam permanere censentur per fideicommissum.relicta familie: nam si quid testator dicit se velle inducit fideicommissum.l.verbū volo.C.de fideicō.ꝛ.l.hoc modo.ꝛ.l.ꝛ eo modo.ff.de leg.j.ꝛ in his terminis qn̄ prohibetur alienatio vt ad aliquos pueniat inducat fideicommissum probatur in.l.pater filium.in princ.ꝛ.§§.seq.de lega.iij.ꝛ.l.filiusfa.§.diui.de leg.j.ꝛ.d.l.peto.§.fratre.ideo nō veniāt descendentes ex filiabus qui nō sunt intra familiam testatoris:sed immo extra familiam ipsius.d.l.familie.et precedēti.l.pronunciatio.in supradictis.§§.illius.l.ꝛ dato ꝙ descendētes ex filiab⁹ essent masculi:tn̄ non vr̄ ꝙ veniāt appellatione filioꝝ masculoꝝ:prout al's ꝯsulendo in substitutione facta sub ꝯditione si decesserint sine liberis masculis ꝙ.s.sit locus substitutioni si rogatus decesserit cū nepotibus ex filia voluerunt.d.Ant.de bu.Saly.d.Jo. de monte granato.d.Floria.de sancto Petro.et.d.Mattheus de mathesi. prout ipse refert in suo no.cxxx.ꝛ hoc per auctoritatē Joā.an.qui idem firmat post Ric.mal.in addi.Spec.in rubrica de testamē.in quarta parte ſḿ eūdem Mattheum de matthesi.

5 †Et idem videtur velle Pau.de cast.in.l.gallus.§.quidā recte.ff.de lib.ꝛ posthu. et sequens Specu.et Joā.and.in.d.l.rubrica.de testa.idem voluit Saly.in consi.qḋ incip.presupposito.quem late subscribendo secutus fuit Pet.de ancha.qui concludunt ꝙ si testator habens filiaz ꝛ duos fratres instituit fratres.ꝛ si decesserit sine filijs masculis substituit filiam si vnus eorum decessit cum nepotibus ex filia alter cū nepotibus ex filio filia ex subtitutione succedit in portione illius qui decessit cū nepotibus ex filia scḋm eos:licet dubium esset quando esset instituta filia et substitutus extraneus sub conditione si filia decesserit sine liberis masculis ꝛ illa filia decessisset cum nepotibus ex filia.Super quo casu al's consului apud sanctum Seuerinū de marchia.et motina posui in.d.l.j.C.de conditio.inser.Sed non pertinet ad presentem consultationem cum non venerit casus qḋ decesserit quis cum nepotibus ex femina:nec qḋ fuerit substitut⁹ extraneus de cuius substitutione agatur:nec qḋ fuerit facta substitutio filie institute.licet enim fuerint institute filie in certis quātitatibus et eis facta substitutio non agitur de illis substitutionibus et non fuerunt eis substituti extranei:nec sub conditione si decesserint sine liberis non adijciendo masculis.itaqꝫ videtur qḋ filij filiarum non censeantur inuitati:nec faciant deficere substitutionem fideicommissariam vniuersalem:in qua vocantur filij filioꝝ: nec fideicommissaria singularia de bonis immobilibus ꝛ de libris vt permaneant perpetuo intra familiam.¶Tamen his non obstantibus puto contrarium aperta fronte concludendum: scilicet qḋ dicte filie videlicet domina Cornelia et domina Margarita.licet sint nupte succedant in portione obuenta Guillielmo eorum patri de bonis predicti testatoris:prout in ceteris bonis hereditarijs dicti Guillielmi.et illa bona olim domini Joannis testatoris tam immobilia et libri ꝙ̄ cetera bona deuoluenda erunt ad filios ipsarum si supererunt post mortem ipsarum et eis succedant in earum hereditate.de iure nāqꝫ communi est qḋ filie succedant in bonis parentum et ab intestato cum prima causa successionis sit liberorum.auť.in successione.C.de suis et legi. et etiam contra testamentum.vt in titu.de libe.et posthu. quasi per totum.ꝛ in titu.de contrata.ff.et.C.cum multis similibus.Et fortius si sunt a parentibus instituti:prout sunt institute ab earum patre dicte domina Cornelia et domina Margarita.votum insuper parentum est qḋ eius bona deuoluantur ad eius descendentes.l.vnica.circa finem. C.de his qui ante aper.tabu.l.nam et si parentibus. in princip.ff. de inofficio.testamen.l.scripto.ff.vnde liberi.et.l. cum acutissimi. C.de fideicom.Et qḋ bona delata vni filio deuoluantur ad eius liberos potius ꝙ̄ ad alios filios eiusdem testatoris est verisimile votum testatoris.vt est tex.valde nota.in.l.cum auus.ff.de conditio. ꝛ demonstratio.itaqꝫ bona dicti Joānis de lig.pro portione deuoluta ad dictum Guillielmum deuenerunt ad dictas filias Guillielmi et successiue sunt deuoluende ad earum filios si supererūt post earum mortem et matribus succedent ex testamento vel ab intestato.Constat enim vt dixi qḋ non obstante dicto testamento predicta de plano et sine dubio procederent.

6 †Uideamus itaqꝫ an obstent aliqne partes dicti testamenti.et capiendo primo substitutionem vniuersalem dicendum est qḋ non est locus dicte substitutioni ex pluribus.et primo quia non est purificata conditio si decesserint sine liberis:nam dictus Baptista primo institutus decessit cum liberis masculis videlicet Georgio et Guillielmo. dictus autem Georgius decessit cum filijs masculis: ex quibus superest adhuc in rerum natura Antoniusmaria qui pretendit venire ad dicta bona vigore dicti testamenti.Dictus autem Guillielmus decessit cum duabus filiabus feminis videlicet Corneliam et Margaritam a patre institutis:ꝛ sic que directo succedunt dicto eorum patri:et per consequens dicto domino Joanni earum proauo pro dimidia:quia heres heredis ꝛc.l.fina. C. de heredibus instituendis.Conditio autem si decesserit sine liberis deficit in decedente cum filiabus vel cum vna filia.per dictam.l. primam.C.de conditio.inser. et.l. non est sine liberis. de verborum significatio. Nec

verbum liberis est restringendum ad masculos: quia non hꝫ aliud
femininū ⁊ si hꝫ non est in vsu libera vel libere pro descendentibus
prout habui al's a doctis grammaticis in ablatino pluralis nume
ri pro femina in plurali hꝫ feminis: malus malū in plurali habet
ablatiuum malis non malabus: ⁊ bona hꝫ bonis non bonabus: et
liber libera liberum hꝫ liberis non liberabus: ita ⁊ liberi liberorūꝫ
habeat liberis non liberabus: presertim in vsu cōi: qui cōis vsus lo
quēdi est amplectendus. l. librorū. §. qd tū cassius. de leg. iij. l. cū de-
lanionis. §. asinam. de fun. instru. ⁊ l. si seruus plurium. §. fi. de leg.
j. ⁊ l. j. in prin. ⁊ qd ibi per Bar. ff. de suis ⁊ legi. ⁊ maxime qr sumus
in descendentibus rogatis: in quibus subintelligitur conditio in-
differens si decesserit sine liberis masculis ⁊ feminis per ea que ha-
bētur in. l. cū auus. de condi. ⁊ demō. ⁊ in. l. cū acutissimi. C. de fidei
com. ⁊ in. l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. ⁊ substi. sub condi.
fac. ⁊ in. l. lucius. de here. insti. vbi autē voluit se restringere ad ma
sculos id expressit dicendo sine liberis masculis in duabus cōditio
nibus appositis relicto facto pro vsu scholarium. Item circa hanc
primam substitutionem ibi: ⁊ si contingat aliquem ex dictis suis fi
lijs masculis: cum ergo substituit sub conditione si decesserit sine li
beris non adijciendo verbum masculis est verisimile ꝙ si voluisset
ad filios masculos se restringere se restrinxisset apertis vbis subiū
gendo verbum masculis: prout subiunxit in conditione immedia
te precedenti. ⁊ in conditionibus capituli immediate sequētis. ar.
c. ad audientiam. de deci. ⁊ l. si seruus seruuꝫ. §. non dixit pretor. de
acqui. here. cum si. Et maxime qr similiter in alio caplo dum facit
substitutionē filiabus substituit sub conditione si decesserit sine li
beris. et nemo sani iudicij attentaret ꝙ eo casu conditio deficeret
si femine institute decederent cum filiabus feminis: attentis pre-
missis et attento ꝙ in illis dotibus femine fuerunt magis dilecte
ꝙ̄ masculi. ⁊ si in illa conditione testator verbum liberis assumpsit
pro masculis ⁊ feminis: si pro quia: ita ⁊ censetur assumpsisse in se-
quenti substitutione facta sub eadem conditione si decesserit sine li
beris non adiecto verbo masculis. arg. eorum que habentur in. l. q
filiabus. ⁊ in. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. ⁊ qd not. Bar. in. l. cē-
turio. col. vj. ver. vel quid si in precedentibus verbum accipitur p
directo ⁊c. de vulg. ⁊ pup. dicens ꝙ si verbū equiuocū in vna parte
testamēti ponit simplr ⁊ dubitatur qualiter assumitur si reperitur
in alia parte testamēti vno modo positum eodē mō interpretatur
positum in ea parte in qua dubitatur qualiter sit positum per. d. l.
si seruus plurium. §. fi. censeatur ergo defecisse conditio si decesse-
rit sine liberis: ex eo quia decessit dictus Guillielmus cum filiab⁹.
Nec refragatur ꝙ magis dilexit masculos ꝙ̄ feminas in successio-
ne vniuersali: quia lꝫ filios pretulerit filiabus in directa successio-
ne vniuersali sibi testatori immediate facienda non sequitur ꝙ sit
coniectura euidens seu vigens ꝙ femine non faciant deficere sub-
stitutionem compendiosam ⁊ fideicommissariam factam sub con-
ditione si decesserit sine liberis: prout euidentem coniecturam vo-
luntatis requirit tex. in. d. l. j. C. de condi. inser. Nam verisilis mēs
testatoris est ꝙ portio relicta vni filio deuoluatur post eius mortē
ad eius liberos tam feminas ꝙ̄ masculos ⁊ non ad alium testato-
ris filiū fratrēqꝫ vltimo defuncti. Et ꝑpter hanc verisilitudinē re
ceditur prorsus a verbis testamēti: ⁊ causat vna presumptio p. d. l.
cum auus. ad idem. d. §. cum autem. ⁊ d. l. cū acutissimi. et sic verisi-
militer magis diligit testator nepotes vel neptes in portione reli
cta eorum nepotum patri filioqꝫ testatoris ꝙ̄ filiū propriū cui por
tionem suā reliquit ꝙ est satis ponderandū ad terminos nostros.
votum em̄ parentis est ꝙ id qd vni ex liberis reliquit transeat in
illius liberos. l. vnica. C. de his qui ante aper. ta. vbi propter hanc
rationem inducitur alia specialitas que militat etiaꝫ vbi al's illud
deuolueretur ad alios liberos testatoris: vt quia forte fuissent co-
heredes ipsius defuncti qui decessit hereditate non adita: itaqꝫ vi
demus plures notabiles exorbitantias inductas a iure ꝑpter hāc
verisimilem mētem defuncti. s. ꝙ voluerit ꝙ bona per eum relicta
vni filio vel descendenti transeat in illius filios descendentes etiā
si al's circūscriptis. s. specialitatibus predictis ipsa bona deuolue-
rētur ad alios descendentes testatoris: quātofortius dꝫ regula iu
ris que dictat ꝙ masculinū concipiat femininum militare ratione
talis verisimilis mentis testatoris. ꝑpterea tex. in. d. l. j. C. de cōdi.
inser. vult ꝙ nepos ex filia excludat substitutum sub huiusmodi cō
ditione si decesserit sine filijs vel sine liberis: nisi euidēter appareat
contraria voluntas. ⁊ loquit in herede descendente si venit nepos
ex filia fortius ipsa filia. argu. l. si viua matre. §. in nepotibus. C. de
bonis mater. Non autem apparet in casu isto vel simili euidenter
voluntas testatoris qd noluerit in dicta conditione comprehendi
7 feminas, et licet esset coniectura hominis: non tamen iuris. † Et
propterea non obst. l. licet imperator. de lega. j. vbi habetur qd id
quod ex coniecturis et presumptionibus deprehenditur censetur
euidentissime apparere: quia procedit in presumptione iuris non
in presumptione hominis: violenta enim presumptio plene pro-
bat seu transfert onus probandi in aduersarium. vt per Bal. in. l.
siue possidetis. C. de probatio. et in. l. fina. eo. titu. per Barto. in. l.
qd nerua. v. col. ff. depo. per docto. in. c. afferte. et. c. literas. de pro-
batio. per Specu. in titu. de presump. §. ij. ver. violenta. qui subdit
ꝙ violenta presumptio est presumptio iuris presumptiones homi
nis seu verisimilitudines al's appellat Specu. in precedenti versi.
probabiles presumptiones que sole scdm eum non inducūt iudicē
ad pronunciandum: sed iuncte cum alijs sic sm eum. Ista enim qd
plus dilexerit masculos ꝙ̄ feminas in alijs particulis testamēti est
presumptio hominis non iuris: nec est violenta: licet enim non tā
tum honorauerit filias quātum filios: tamen nō infertur ꝙ volue
rit in totum excludere neptes a portione relicta eorum patri pro-
pter masculos filios vel nepotes: nec meo iudicio est violenta pre-
sumptio seu euidens coniectura: immo elici potest quedam verisi
militudo in contrariū. s. qd noluerit in totum excludere neptes ex
filijs masculis prout noluit in totū excludere filias: qr omnes filias
natas ⁊ nascituras honorauerit in notabili quātitate. s. in mille du
catis auri pro qualibet. Et forte statutum excludebat filias dota-
tas estantibus filijs masculis. ⁊ ideo si hoc esset prout solet esse com
muniter per Italiam: tūc pater nullam vt ita loquar fecit eius in-
iuriā si instituit filios masculos qui ab intestato filias exclusissent:
sed neptes ex filio non excluduntur ab eorū patruis in bonis pa-
tris: ideo videtur eis fieri preiudicium si in portione relicta eorum
patri fit per substitutionē ꝙ patrui eas excludant: ideo non est eli
cienda coniectura ꝙ neptes voluerit in totū excludere a portione
suo patri relicta propter eius transuersales: prout resultaret si di-
ceretur ꝙ sub illo vbo liberis non cōprehenderentur femine: ⁊ si
qua coniectura foret esset satis leuis non euidens prout requirit
vt sub ista conditione si decesserint sine liberis non cōprehenderē-
tur femine. d. l. j. ⁊ vt recedatur a regula. d. l. cū auus. cū similibus. ⁊
recedat a regulari voto testatoris ꝙ portio relicta vni filio deuol-
uatur ad eius liberos ꝑpter que receditur a vbis ⁊ a regulis iuris
et inducūtur specialia cum in casu nostro non sit opus recedere a
verbis intelligendo ꝙ verbū liberis sit generis cōis. s. masculini et
feminini: ⁊ si esset masculini generis prout vbū filijs tūc militaret
regula ꝙ masculinum conciperet femininum: ⁊ sic non inciderem⁹
in specialitates prout inciditur in terminis. d. l. cum auus. ⁊ simi-
lium. et in terminis. d. l. vnice. de his qui ante apertas tab. ⁊ pro re
gula presumitur non pro specialitatibus vt notat Bart. in. l. quo
tiēs. ff. si quis canti. et magis ei fauetur. arg. l. eius militis. §. mili-
tia missi. ff. de mili. testa. ⁊ facit. l. ius singulare. ⁊ l. qd vero contra.
de. ll. itaqꝫ si ꝑpter dictas rationes incidimus in specialitates for-
tius debemus ex eisdem rationibus inherere regule: nec supradi-
cta ratione de exclusione dotali que non occurrit in filiabus pro-
pter masculos prout contingeret in neptibus si non cōprehēderē
tur sub verbo liberis obstat si dicatur ꝙ immo non excluderentur
in totū propter legitimam ⁊ trebellianicam quam detrahūt liberi
rogati post mortem restituere hereditatem. c. raynaldus. et. c. ray-
nutius. de testa. et. c. si pater. eo. ti. lib. vj. quia respondetur qd agi-
mus de interpretanda mente testatoris vtrum voluerit admitti fi
lios casu quo alter filius decesserit cum filiabus. Iste autem quar-
te non detrahuntur ex mente ⁊ volūtate testatoris: sed cōtra eius
mentem iuxta notata in. l. titia. ff. ad legem falci ⁊ concurrit etiam
in hoc casu alia coniectura qd verbum liberis comprehendat etiā
feminas: quia in alia parte testamenti interpretatur positū vt cō-
8 prehendat mares ⁊ feminas prout supra ponderatū est. ¶ † Nec
obstant auctoritates Raph. ⁊ Pau. de ca. ⁊ sequaciū qui vidētur
voluisse contrariū vna cū sequacibus. s. relatis: quia per rationes
supra adductas vr ꝙ eorum sentētia non sit bona. ⁊ Pau. de cast.
in. d. l. j. de condi. insertis. refert ꝙ in eadem causa contrarium con
suluerūt bononicēses et perusini. ⁊ qd al's consultus noluit ampli⁹
consulere propter contraria consilia. et hanc partem tenuit Bal.
in dicto suo consilio. lxxxij. incipien. in causa testamenti andreoli.
Nam in casu illo testator instituit filias in rebus certis ⁊ tres filios
vniuersaliter: et si quis eorum decesserit sine filijs substituit filios
superstites et filios filiorum masculorū decessit vnus nomine Ber
nardus cum filiabus alter decessit sine filijs erat questio an ille filie
filij predefuncti concurrerent cum filio superstite: et presupponit
ꝙ filij masculi superstites erant substituti ⁊ non ille femine. arguit
ad partes contra illas neptes ea inter cetera ratione: quia si vo-
luisset substituere neptes quare non substituisset filias: et subdit
hec verba formalia. Concedo enim qd verbum sine filijs prolatum
in conditione continet filias feminas vt etiam filia femina filij ex-
cludit substitutum. l. generaliter. cum similibus. Sed prolatum in
dispositione non continet: quia testator in primo substituto locu
tus est discretiue: quia dixit filios masculos: ergo et in subrogato
i. in filijs defunctorum eandem qualitatem repetijsse intelligatur.
de vino lega. l. fina. §. cui dulcia ⁊c. et subdit etiam alias rationes
ex verbis testamenti. ⁊ sic Bal. ibi pro claro presupponit ꝙ licet in
institutione pretulerit masculos filios feminis. et in substitutione
pretulerit ipsos masculos filios ⁊ filios masculos filiorum filiabus
feminis: tamen in conditione si decesserit sine filijs vult ꝙ pariter
veniant femine: prout masculi per rationem. d. l. generaliter. et. d.
l. cum auus. licet etiam in dicta substitutione ille filie Bernardi
ꝑdefuncti admittant ad substitutionē in portione defuncti in eo-
dem themate

dem themate consuluit:et sic contra decisionem Bal.dñs Jo. pa-
gliarēsis de senis vir magni ingenij ⁊ doctrine q sepe allegat̃:⁊ qdā
Guillielmus de perusio ⁊.d.Ang.vānis similiter de perusio:que cō
silia possum ostendere.⁊ incipit consilium pagliarensis pro discer
nenda veritate ⁊c. Itaq͂ mihi videtur ꝙ bononienses ⁊ perusini
melius senserint ⁊ habent auctoritatem Bal.⁊ pagliarēsis in pre-
allegatis consilijs ⁊ rationes meo iudicio magis vrgentes ⁊ effica
ces:ita ꝙ non est mirum si Pau.de ca.mutauit sententiam vel sal
tem fuit anceps in sua sententia primeua.⁊ pro hac parte ijsdē ra-
tionibus ⁊ auctoritatibus fretus consului hoc anno apud ciuita-
tem fulginei etiam in conditione si decesserit sine filijs:⁊ sic verbis
masculini generis.et erat opus ꝙ masculinum conciperet ex in-
terpretatione femininum non ex vi verborum iuxta no.p Bart.
in.l.j.de verb.sig.in alijs autem terminis qđ ex coniecturata men-
te testatoris masculinum non conciperet femininum aliqñ faten-
dum est.⁊ al's consului:sed non militabant ea que hoc casu militāt.
preterea quicquid foret in conditione si decederent sine filijs:quo
casu loqnuntur Raph.⁊ Pau.de ca.⁊ alij consulentes pro ⁊ ꝯtra.
et etiam Bal.et pagliarensis.vt.s.recitati.⁊ prout contingebat in
casu quo apud fulgineum vt.s.consului.Tamen in conditione si
decesserit sine liberis magis aperta fronte hoc firmandum censeo:
quia non est opus vti interpretatione extensiua.⁊ hoc anno con-
sultus apud mathelicam:ad propositum istud faciebam differen-
tiam inter conditionem sine liberis ⁊ cōditionē sine filijs. Nec ob.
qđ pretulit collegiū scholariū filiabus filiorum ex quo illud inuita
uit sub conditione si decesserint sine filijs seu liberis masculis:et sic
etiam si decesserint cum filiabus: ⁊ tñ masculos collegio pretulit:
ideo videatur etiam masculos preferre feminis in precedēti substi
tutione:q̃ rñdet̃ ꝙ nō esset absonū subintelligere ⁊ feminis quasi
censeatur plus dictum ⁊ minus scriptum:prout đr in.d.l.cū auus.
prout eñ presumitur a scriptore omissuz si decesserint sine liberis
ita potuit omisisse sine feminis:qđ tñ non firmarē:qm̃ Bar.cōtra-
rium tenet in.d.l.cum auus.Scđo rñdetur ꝙ non sequitur voluit
minus in hoc onerare masculos ꝙ̃ feminas:⁊ ꝯsequēter ī hoc ma-
gis dilexit:ergo etiam voluit in omnibus ⁊ in alio casu onerare fe
minas propter masculos. Si enim eos honorauit in maiori hono
re instituendo heredes vniuersales ⁊ in non onerando dicto one-
re conuertendi fructus in illa alimenta:prout onerare volebat for
te filias non sequitur ꝙ feminas voluerit etiam afficere alio onere
magis graui et magis preiudiciali ⁊ filios etiam in alio honorare
in preiudicium filiaruz:immo al's solet a iure disponi ꝙ qui in vno
oneratur in alio releuatur.in.l.eam qui.in prin.de iurein.⁊ al's đr
qđ satis est amico in aliquibus subuenire.l.tutori.C.de neg.ge.qđ
autē substitutio facta de filijs sit magis graue onus si filie non com
prehenderentur ꝙ̃ onus qđ iniungitur de alendo scholares dedu
citur ex pluribus:quia illud scđm onus non militat si aliqui mascu
li ⁊ alique ex altero filie femine descendentes superessent.⁊ primū
onus militaret hoc casu.Forte enim testator considerauit ꝙ fru-
ctus bonorum suorum non sufficerent pro alendis.xij. scholarib⁹
nisi toti ad id deputarentur:⁊ masculos nolebat eos onerare:ideo
demum voluit adijcere conditionem si omnes masculi deficerent.
et ita in consequentiam propter masculos releuātur femine supra
dicta ratione.preterea non substituit collegium in bonis: sed de-
signauit ꝙ ex fructibus alimentarentur duodecim scholares: do-
minium aūt remanere debuisset apud heredes vnde vsus separa-
tus a fructibus esset eorum:ipsi possent locare ⁊ dare ad laboreriū
possessionis dummodo fideliter ⁊ habitare in domibus testatoris
preter illam que esset deputata pro mansione scholarium: saltem
si vellent soluere congruam mercedem in vsum scholarium:tūc eñ
ex fructibus alimentarentur scholares:prout si alijs locarent̃.Itē
si essent in hereditate alique res delectabiles non fructifere ille nō
venirent in relictū predictum :quia solum fruct⁹ ad id deputauit.
et hoc idem innuit id quod disponitur in alia particula testamen
ti:dum prohibuit alienationem bonorum immobilium ⁊ librorū:
quia voluit permanere intra familiam pro vsu predicto:quasi res
mobiles que vtplurimum non fructant non curauerit ꝙ alienarē
tur per heredes.Item si fructus sufficerent pro.xij.scholaribus et
aliquid superesset:tamen non sufficerent pro pluribus illi fruct⁹
non sunt relicti in dictum vsum ſm verba:ideo remanere deberēt
apud heredes.item si plures vellent alimentari ⁊ concurrerēt esset
locus gratificationi dummodo concurrerent qualitates per testa
torem designate:⁊ forte dicta gratificatio pertineret ad heredes:
quia satis est ꝙ heres alimentaret ex fructib⁹ duodecim scholares
dictarum qualitatum et executores satis exequuntur si curant ꝙ
voluntas testatoris impleretur:posset tamen super hoc instari ad
quos spectaret dicta gratificatio.Et saltem pertineret ad heredes
si nullus ex executoribus deputatis vellet acceptare officium:nisi
forte quis dixerit ꝙ deuolueretur ad episcopum tanꝙ̃ si opus piū
non curo.Item si nullus reperiretur qui vellet ibi stare vel forte p
superiorem prohiberetur fieri collegium illud. vel forte studium
cessaret vel propter pestez recederent fructus illi deberent stare
apud heredem.que omnia cessarent si esset locus precedenti substi
tutioni facte de filijs:itaq͂ non sequitur nō onerauit filios mascu-
los et feminas:sic ergo voluit filias excludere eo casu quo cessaret
illud onus.item ponamus ꝙ vnus ex filijs masculis decessisset cum
filijs masculis et feminis deficiunt omnes conditiones in testamē-
to apposite:ideo eo casu de iure cōmuni pariter succederent in he
reditate patris et femine non excluderētur a masculis vigore testa
menti:quia nullatenus prouidit hoc casu maxime q̃ positi in con
ditione non sunt in dispositione.l.si quis sub ꝯditione.si qs omis.
causa test.⁊ notant glo.⁊ doc.in.l.lucius.de here.insti.⁊ in.d.l.j.C.
de condi.inser.⁊ in.l.filiusfami.§.cū quis.de leg.j.⁊ in multis locis
prout est communis sententia longo fortius non dꝫ excludi filia
femina a masculis transuersalibus suo patri in portione deuoluta
ad eius patrē prout excluderetur a transuersalibus si cōditio si de-
cesserit sine liberis cēseretur purificata.constat enim ꝙ Antonius-
maria erat transuersalis dicto Guillielmo.Scđo adduci potest q̃
substituit filios non liberos.verbum autē filios prolatū a testatore
non vr̃ ꝙ comprehendat nepotes vt probat tex.in.l.quid si nepo-
tes.ff.de testa.tute.et.§.si.insti.qui dari tut.possunt.et facit tex.in
l.gallus.§.vt instituens.de lib.⁊ posthu.ſm vnā lec.p quē tex.Bal.
ibi concludit qđ vbi verbū filij profertur ab homine si nulla inhu-
manitas sequitur non comprehenduntur nepotes.⁊ lꝫ Bar.volēs
hoc euitare dicat ꝙ in terminis.d.l.gallus. filius fuit nominatim
institutus:ideo non venit nepos:tñ alij dicunt ꝙ istud est diuina-
re:⁊ pro hac parte videtur facere glo.in.d.l.filij.que videt̃ velle qđ
regula sit ꝙ appellatione filij non veniant nepotes cū dicat cum in
iuribus in quibus veniant est speciale:ergo in contrariū est ius cō
mune.l.j.ad muni.cū cōcordā.dictus autē Antoniusmaria non est
filius filij masculi dicti dñi Joānis testatoris:sed est nepos merito
ſm dictam opinionē que vult ꝙ appellatione filiorū non veniant
nepotes non vr̃ ꝙ dictus Antoniusmaria non comprehendat̃ in
dicta substitutione:⁊ sic non possit ex ea niti lꝫ hoc medium omni-
no non audeam firmare ꝑpter auctoritatem Bar.que est in ꝯtra-
9 rium.Et quia sunt alia media magis plana.†Tertio dicta conclu
sio firmat̃:q̃ testator dictā substitutionē fecit solū filijs primi gra-
dus quos instituerat non vlterioribus liberis.fit enim sub condi-
tione si aliqui ex dictis suis filijs masculis qñcunq͂ decederent ⁊c.
Sed supra non dixerat nisi de filijs tenentibus primum locum:q̃
instituit Baptistam eius filium et pariter cū eo quēcūq͂ aliū filiū
nasciturum ex ipso testatore et legitimo matrimonio sub qua insti
tutione non veniunt nepotes nati ex Baptista vel alio filio : quia
non essent filij nati ex ipso testatore:sed ex dicto Baptista.nam di
ctio ex sui propria natura est denotare causam proximam.l.nō du
bium.C.de le.l.j.C.si seruus extero.et per Bar.in.l.j.§.ex incēdio.
ff.de incen.rui.et nau. et in terminis magis proprijs per eundem
Bar.in.d.l.gallus.§ vt instituens.Item nō est verisimile ꝙ filios
filij pariter instituisset cum filio superstite.et tamen si nepotes cō-
prehenderentur essent vna cum filijs instituti iure directo qđ nul-
latenus est de verisimili testatoris mente:et maxime quia nepotes
veniunt in stirpes.insti.de heredi.ab intesta.§.cum filius.⁊ in aut̃.
eo.titu.§.j.Et tamen ex verbis testamēti admitterentur in viriles
propter naturam verbi distributiui quēcūq͂ qđ attribuit actū vni-
cuiq͂ insolidum:⁊ in hoc differt a collectiuo omnes.l.si pluribus.
in princ.de leg.ij.et per Barto.in.l.hoc articulo.ff.de here.institu.
Item propter dictionem pariter.arg.l.interdnm.in princ.ff.de he
redi.insti.vbi propter verbum eque in institutione appositum de-
monstrat voluntatem testatoris:qđ vbi al's non censerentur insti-
tuti in viriles propter ipsum verbum eque inuitati censentur in vi
riles.pari ratione verbum pariter in hac institutione appositū qđ
est alienum ab omni verisimili mente testatoris ⁊ resultaret vnum
inconueniens:quia cum ignoraretur quot essent nasciturī ex ipsis
filijs ipse Baptista vel alij filij primi gradus non possent consequi
aliquam certam partem hereditatis saltem vltra legitimam:quo-
niam donec est spes qđ alij possint esse heredes stant in suspenso
portiones que ad illos possunt deuolui vt patet in.l.antiqui.ff. si
pars hereditatis petatur. Qui enim speratur admitti ad partem
interim facit partem.l.plane.j.§.si coniunctim.ff.de legatis pri-
mo.necessario itaq͂ institutio illa intelligitur de filijs testatoris
non de filijs filiorum.†Nec possumus dicere ꝙ censeantur alij vo-
cati per fideicōmissum:quia verbum instituit impropriaret̃.l.ver-
bis ciuilibus.cū ibi notatis.de vulg.⁊ pup.Itē relatū ad plura de-
terminabilia illa dispariter terminaret cōtra.l.si.C.de sentētijs.et
contra.l.iam hoc iure.de vulg.⁊ pup.cū cōcor.Itē cōtra significa-
tionē verbi pariter:quia nō essent pariter instituti si Baptista in-
stitutus directe:alij vero inuitati per fideicōmissum.Itē si fuissent
per fideicommissuz inuitati alij filij ipsius testatoris si nati fuissent
rupissent testm̃.per.§.aliud quoq͂ capl'm.in aut̃.vt cum de appel.
cog.prout et erat de iure antiquo per.l.inter cetera.ff.de liberis et
posthu.cum multis similibus.ideo dicta institutio necessario in-
telligitur de filijs primi gradus ⁊ non de nepotibus vel vlteriori-
bus quo fit qđ participiū dictis positum in conditione substitutio
nis ibi si contingat aliquē ex dictis filijs masculis decedere nō pōt
verificari in nepotibus:quia nō erat supra de eis aliquid dictum:

sed aliquis ex dictis filijs non decessit sine liberis masculis merito dicta substitutio euanuit morte vnici filij. s. baptiste qui decessit cū liberis. Itē et quarto facit dictā substitutionem cū alter vel alteri nascātur. s. ex dictis filijs institutis cū supra instituerat filiū natum et alios nascituros: iō illa vba cū alter vel alteri intelliguntur de filijs ipsius testatoris de quibus dixerat: sed nullus natus fuit meri to expirauit cōditio substitutionis. que et vbo deficit: qr substituit supstites cū aliquis ex dictis filijs decesserit sine liberis qr qualitas adiecta vbo intelligatur sm tps vbi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de noxalib. cū concor. et intelligitur de supstitibus. s. filijs de quibus premiserat: et subditur. et supstitis vel supstitum filios: sed tempore mortis Guillielmi nullus erat supstes ex filijs: pariter in consequētiam nullus erat filius superstitum filiorū: cū vnicus filius dicti testatoris vez Baptista prius decesserat: quin insup etiā Georgius filius dicti Baptiste predecesserat. Itaqz ex multis nullo pacto est locus dicte substitutioni vniuersali nec dicto relicto facto pro vsu scholariū: cum dictus Baptista non decesserit sine liberis masculis: nec oēs postea nati sine liberis masculis decesserint cum adhuc supsit Antonius. et insup illa verba q̄ subdunt vel si alter vel alteri nascētur intelligūtur alter vel alteri. s. filij masculi postea nati ex testatore prout eadē verba in precedēti capl'o intelligunt: et si vellemus illa verba intelligere vt iacent significarēt oēs homines mūdi nascituros qd esset absonū: iō est opus restringere et sumere restrictionē ex precedentibus verbis testatoris: et sic alter vel alteri filij testatoris sumēdo filios pprie prout sumitur in primo precedēti articulo. ex precedentibus eñi sequētia interpretātur. d. l. si seruus plurium. §. fi. et l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. cum filibus. Deprehēditur etiā mens testatoris ex capl'o dicti testamēti circa finē. ibi. Itē iussit voluit et mandauit dictus testator qr si filius vel filij dicti testatoris tam nati q̄ nascituri masculi, vel eorū liberi descendentes tam masculi q̄ femine aliquo casu et c. Si enim testator non voluisset qr femine succederent in dictis bonis quare propter feminas ponderasset vtrū possent femine descēdētes possidere bona que testator habebat vel habiturus erat in ciuitate seu territorio bononiēsi. Et ppter eas reuocasset vsumfructum relictum in bonis sitis in territorijs mediolani et lignani. apparet itaqz per dictū capl'm qr testator intēdebat qr bona sua etiā stabilia peruenirent ad feminas descendentes ex masculis: qd plurimū cōfert ad supradictā conclusionē qr s. substitutio facta de supstitibus et superstitum filijs non militet vbi ex decedentib' supsunt filie: et maxime si filij decesserint cū filijs masculis et alter eorūdē filiorū ex filijs descendentiū. et sil'r non sit eo casu locus relicto facto ad dictum vsum pro alēdis scholaribus: confert etiā satis dict' versi. ad infra dicenda circa capl'a testamenti loquentia de prohibitione alienationis bonorū stabilium et librorū de quibus immediate

11 subnectam. † Nec iuuat dictū Antoniūmariā dictum capl'm testamēti quo prohibuit testator alienationē quorūcūqz bonorū immobiliū sue hereditatis: eo qr voluit ipsa bona pmanere intra familiam dicti testatoris et p vsu infra deputando: qr pluribus modis rūdetur pro dictis. d. Cornelia et d. Margarita. Primo et principaliter: quia in relicto facto familie non veniunt soli masculi: sed etiā femine: et non solum descendētes sed alij coniuncti vt probat aperte tex. in. l. fi. C. de verbo. sig. que lex est solum condita ad interpretationem relicti facti familie et vltime voluntatis prohibentis alienationem al's acquiratur familie. Nam dictis casib' veniūt coniuncti masculi et femine et in specie filij et filie etiam nupte vt ibi est expressum: nec requirit qr sint agnatione coniuncti: nā admittuntur etiā ille persone que nec agnatione nec cognatione aliqua attinent: patet: quia veniunt ad dictum relictum etiam gener et nurus post mortem tamen filij vel filie vt est expressum in. d. l. fi. et probatur in. l. cum pater. §. cum inter. de leg. ij. vbi prohibuit testator ne de nomine familie exiret. et tñ liberta reliquit filio et non venit cōtra phibitionē: et sic venit femina verisimiliter nupta ex quo habuit filiū: et etiā venit filius ipsius liberte. Bal. autē ibi notat qr phibitis alienare extra familiā non censetur phibitus transferre in filiū proprij corporis lz sit pprie de familia: qr nūq̄ cēsetur quis phibitus alienare in ppriū filiū sui corporis sm eū et Imo. ibi. et sequitur Bal. sumēdo notabile sm dictū Bal. ad idē Bal. in. l. ea. l. C. de condi. ob cām. qd dictū Bal. et Imo. cōfert ad nostrū proposi tum qd nō cēseatur fecisse dictus Guillielmus cōtra voluntatē testatoris relinquēdo filiabus nec filie relinquēdo postea filijs licet nō sint agnati: magis tñ placet qr rō sit: qr in fideicōmissis verbum familia non sumatur p agnatione: sed magis large per. d. l. fi. de verbo. sig. gener aūt et nurus sunt sola affinitate ꝯiuncti que affinitas quo ad successionē bonorum non est in cōsideratione. ar. l. affinitatis. C. cōia. de succes. et l. victrico. eo. ti. et tñ admittunt ad relictū factum familie quātofortius cognati qui vocantur ad successionem pariter hodie vt agnati: qr sublata est quo ad bona differētia agnationis et cognationis. aut. in successiōe. C. de suis et legi. here. et aut. cessante. et autēticis seqūētibus. eo. ti. et maxime descendētes prout filie descendētes ex masculis: et descendentes ex feminis que de iure cōi admittuntur pariter cum masculis descendentib' ex mascu-

lis et excludunt ascendentes et collaterales. d. aut. in successione. et ad relictum factum familie admittuntur gradatim vt. d. l. fina. de verb. sig. et. l. peto. §. fratre. de lega. ij. et. l. si ita relictum. §. in fideicōmisso. eo. titu. et intelligitur gradatim sm gradus in successione intestati: put voluit glo. in. d. §. in fideicommisso. quatenus vult qd filius fratris qui est in tertio gradu admittitur vna cum fratre qui est in secundo gradu: quam glo. sequuntur ibi Imo. et Pau. de ca. et Bart. et Ange. transeunt non impugnando: et tenenda est licet Bal. ibi aliud velit. et idem voluit Pau. de cast. in. d. l. fi. de verb. signi. vbi super verbo gradatim intelligit sm gradus successionis. et est de mente Raph. fulg. ibi quatenus loquitur de patronis. Facit quia testator cēsetur se cōformare cū dispōne iuris: prout notat Bar. in. l. iurisiur. §. si liberi. de operis liber. et in cōsilio suo incipiē. quidam accepit a quodam abbate. al's questio ista hz duo in ordine. cxxxij. sm ordinem perusinum non informis. cuius dictum approbat Pet. de an. in cle. ij. de iure patro. Imo. in. c. potuit. circa finem. de loca. et in. l. si. ff. de cōdi. et demō. et al's qd censeatur testator se conformare cū dispōne iuris: voluerunt Dynus Bar. Ange. et Raph. cuma. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. et al's Bal. i. l. precibus. C. de impu. et in. l. si duo. de acqui. here. et al's Pet. de anc. per dicta per Bal. ibi in. l. tres fratres. ff. de pactis. et al's in repe. c. j. de consti. xiiij. q. principali. post recitatam questionem pillei. et in consi. suo. cxv. incip. pro clariori decisione. et al's Pau. de ca. in cōsi. lxxvij. incipien. casus iste frequenter accidit. Item Antonius de but. in consilio suo incipien. viso puncto et quesito. vbi tenuit qr si testator instituit filium et prohibuit alienare: quia voluit ad suos posteros et successores femine non admittuntur si statutum eas excludit: al's secus sm eum. ad idem And. de iser. in. c. j. in quib' causis feud. amit. Sed filie dicti Guillielmi quo ad partem delatam Guillielmo de bonis primi testatoris preferuntur Antoniomarie: ideo ipse censeantur inuitate sub verbo intra familiam. Et licet ipse sint in pari gradu testatoris non refert: quia videtur ponderari quis sit successurus sm dictas theoricas: et attenditur quis attineat vltimo decedenti et mens testatoris videtur esse qr portio patris deueniat in eius filios vel filias licet sit alius primior testatori prout supra deductum est per. d. l. cum auus. de conditio. et demonstra. et. l. vnica. C. de his qui ante aper. ta. et est magna equitas predicta qd portio patris deuoluatur ad eius descendentes: ideo Bal. in consi. mihi. xxxij. incip. premissis verbis statutorū. in penul. col. qd si pater disposuit qd alique res vadant de liberis in liberos si vnus ex liberis decedit pluribus relictis filijs donec superest aliquis de vna linea succedunt superstites illius linee in portione que deuoluta fuit ad eorum parentem: et finita vna linea tūc demum illa portio deuoluitur ad alios de alijs lineis: pari ratione videtur dicendum in relicto facto familie: probatur dicta consideratio Bal. in. c. j. de na. succe. feu. facit si recte aduertatur text. in aut. de resti. fideicō. Et pari ratione videtur dicēdum in casu nostro: et maxime si teneretur qd in dictis verbis comprehendantur concepti post mortem testatoris de quo infra dicta. quia postea cōcepti non successibiles testatori nisi mediantibus primo cōceptis. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cog. et. l. paulus. §. paulus. de bo. libe. et. l. titius. ff. de suis et legi. Preterea in casu nostro si attenderetur proximior testatori in portione Georgij pariter succederent iste femine cum sit eadem ratio: cum hoc respectu nō attendatur sexus vt premisi. nec etiam attendatur agnatio cum veniant etiam cognati immo et liberti et nurus et gener qui excluduntur a cognatis in successione vt est notissimum et habetur in sepe allegata. l. fi. de verbo. signi. vnde qui dicunt qr filij dictarum dominarum Cornelie et Margarite non vocantur: quia non sunt de agnatione absurde loquuntur: quia contra casum in. d. l. fina. et testamentum loquitur de familia testatoris. et si soli agnati testatoris censerentur inuitati per illa verba voluit in familiam permanere cōcepti post mortem testatoris non comprehenderentur: quia nunq̄ fuerunt agnati testatoris per. d. l. titius. et. d. §. si quis primior. et. d. §. paulus. non autem est credendum qr dictus Antoniusmaria fuerit cōceptus in vita dicti Joannis de lignano qui condidit testamentū iam sunt cētūnouē anni: ita qr nec ipse fuit vnq̄ de familia testatoris si familia pro agnatione sumeretur cum ipse nunq̄ fuerit agnatus testatoris. et si non consideratur agnatio pariter veniūt descēdentes ex feminis prout descendentes ex masculis: quia pariter cōiuncti sunt et in gradu et quo ad successionem de iure cum quo testator censetur in dubio se conformare vt premissum est: et licet testator in aliquibus pretulerit masculos non in omnibus vt supra deductum est circa aliam substitutionem et nunq̄ pretulit masculos transuersales filiabus in successione earum patris seu in portione patri delata vt supra late demonstratum est: ita nec censetur pretulisse in isto capitulo testamenti. Concludēdū est itaqz qr omnes liberi et masculi et femine et descendentes ex feminis prout descendentes ex masculis veniant in relicto familie per predicta. et pbatur in. l. qui solidum. §. penulti. de lega. ij. in sui generalitate. iuncta. l. liberorum. de verborum significatio. nec aliquid obstat qr iste filie sunt nupte extra familiam: quia licet quo ad immunitates et priuilegia

et priuilegia concessa filijs et filiabus nõ veniãt nupte. vt. d. l. quotiens. C. de priui. schola. que hoc casu loquitur tñ quo ad successionẽ patris et alijs coniũctis non cõsiderant nuptie: sed pariter succedũt nupte et non nupte: qr in iure non reperitur ista differẽtia saltem in primis nuptijs: sed simplr vocãtur filij et filie. Silr non cõsiderãtur nuptie in relicto facto familie vt euidenter patet in. d. l. fi. de verb. sig. C. vbi admittit gener mortua filia: qr si viueret filia preferretur ipsi genero prout hec oĩa exprimit ille text. qui necessario presupponit filiam nuptam ex quo erat gener qui est maritus filie ex quibus plane procedit qꝫ dictũ caplm nõ excludit dictas Corneliam et Margaritã nec eius liberos masculos aut feminas: nec est facienda differentia si relinquatur familie vel si relinquatur qꝫ permaneãt res intra familiã prout quidã innuebãt: qr vtroqꝫ casu opꝫ deuenire ad hãc discussionẽ quid in relictis veniat appellatione familie et quid significet per vbum familiã et vtroqꝫ casu non est dare rõnem differentie: ergo idem ius. l. illud. ad. l. aqui. et. l. a titio. de verb. obli. nec aliud voluit dicere testator dũ dixit qꝫ voluit intra familiã pmanere nisi qꝫ voluit qꝫ haberetur ab illis de familia et apud eos de familia permaneret: itaqꝫ si pmaneãt apud vnã personã de familia censetur quo ad hoc relictuꝫ esse intra familiã: et maxime qr non dixit qꝫ pmaneãt apud psonã que sit intra familiam: sed qꝫ res sint intra familiã que res non alr pmanẽt intra familiã: nisi qr pmanẽt sub dominio alicuius de familia prout est sensus verborũ et mens testatoris. Suadetur etiã et scdo dicta conclusio pro filiabus predictis et eorum descendentibus: qr testator voluit qꝫ pmanerent intra familiã pter vsum postea destinatum: vt sic per heredes deputentur fructus casu eueniente. Si eñ alienarentur non ita de facili deueniretur ad deputandum fructus in illum vsum ita significent illa verba et pro vsu infra deputando. vt sic propter illa duo simul iuncta et propter finem illius vsus qꝫ clarius demõstratur ex scdo caplo phibitiuo alienatiõis in quo phibuit libros alienari: qr voluit perpetuo pmanere intra familiaꝫ p vsu infra deputando: et sic finalis cã quare voluit intra familiã permanere est vt satisfieri possit vsui postea deputando: sed conditio apposita illi vsui est defecta: qr filij instituti non decesserunt sine liberis masculis vt. s. demonstratũ est: ideo cessante causa illa q̃ designatur per illa vba p vsu. l. si quis p redẽptione. in prin. C. de dona. vr qꝫ cesset illa prohibitio et mandatũ qꝫ pmaneat intra familiã: et illud vbũ ppetuo reguletur ab ipsa causa. s. donec durat spes illius vsus: et sic ad vitã ipsorũ filiorum institutoꝝ et non amplius saltẽ si non decesserint sine liberis masculis put nõ decesserũt et reperitur vbũ ppetuo varijs modis sumptum in iure rõne subiecte materie: nã qñqꝫ dr ppetuũ qꝫ durat ad vitã hoĩs. l. fi. ff. pro socio. qñqꝫ qꝫ durat. xxx. vel. xl. annis. l. sicut. C. de pscrip. xxx. vel. xl. an. et. l. oẽs. eo. ti. et insti. de ppe. et tẽpo. acti. qñqꝫ pro decẽnio. l. nã imperator. ff. de. ll. et multa pñt induci et p sequẽs caplm declaret precedẽs p ar. d. l. si seruus pluriũ. §. fi. et. d. l. heredes palã. §. sed si notũ. Itẽ vr qꝫ de familia non cẽseant nisi nati aut concepti tpe mortis testatoris p. l. si cognatis. ff. de reb. dub. et. d. l. si ita relictũ. §. in fidei cõmisso. de leg. ij. prout et doc. simplr. et facit glo. in vbo familie. in d. l. peto. §. fratre. dicũt lꝫ Jac. de bel. velit qꝫ qñ phibetur alienatio ppetuo cẽseat relictũ etiã illis qui post mortẽ essent ꝯcepti. qꝫ dictũ posset intelligi qñ vbũ ppetuo staret pprie: nõ aũt qñ restringeretur pter cãm adiectã prout vr posse restringi in casu isto per dicta. s. in prima rõne. et satis vr de mẽte Pau. de ca. in suo ꝯs. incipiẽ. in cã que vertit palme. vbi in. xij. col. tãgit hoc qꝫ cẽseant vocati etiã ꝯcepti post mortẽ testatoris: et tñ lꝫ psupponere videat qꝫ fuerit ppetuo phibita alienatio: nõ põderat istud p fundamento sue decisionis: sed ponderat qꝫ vocauit filios filiorũ et filij tunc non habebant filios: vñ sm eñ vr cogitasse de postea qñcũqꝫ conceptis et sic siue in vita siue post mortẽ. itẽ ponderat qꝫ testator dixit qꝫ volebat qꝫ in familiã heredũ suorũ remaneret: et sic non vr fecisse vim qꝫ phibuit ppetuo alienationẽ: ita nec vr fieri vis si voluit qꝫ perpetuo intra suã familiã pmaneret. non eñ p hoc põt relictũ extẽdi vltra qꝫ familia testatoris duraret. Si ergo familia testatoris nõ extaret non põt intra familiã pmanere. itẽ defecta conditione illius vsus deputandi non potest pmanere pro vsu deputando: ideo verbum illud perpetuo non potest stare proprie: ideo docet qꝫ restringatur ad tempus quo duraret familia testatoris: que familia testatoris quando censentur durare probatur per alia iura. et sumitur ex sequentibus dispositionibus testatoris de quibus qualiter procedant supra late discussum est. familia eñ extincta cessat prohibitio. l. qui solidum. §. penul. de leg. ij. et no. Bal. in. d. §. fratre. Si autem tñ concepti in vita testatoris vocantur per. d. §. in fideicommisso. et. d. l. si cognatis tunc Antoniusmaria conceptus vt arbitror post mortem testatoris nullatenus niti posset ex hoc caplo. Sinautem hoc medium non procederet militant aliqua media supra deducta. Item et aliud medium qr qñ testator phibet alienationẽ qr vult puidere familie tũc si phibitus decedit relicto herede non extraneo: sed vnũ de familia seu suum heredẽ legitimũ: hoc est qui erat successurus ab intestato non est locus fideicõmisso put probat tex. a contrario sensu in. d. l. peto. §. fratre. et ibi no. Bar. qꝫ instituendo heredem legitimũ non censeatur venire cõtra prohibitionem per illum tex. et allegat Jac. de are. idẽ velle et qꝫ idẽ sentit glo. s. et qꝫ idẽ voluit glo. in. l. pater filiũ. §. iulius agrippa. de lega. iij. pro qua sm Bar. est tex. in. l. cũ pater. §. cũ inter. de leg. iij. sm lec. diui que est cõis. et idẽ velit Barto. ibi. et idẽ vr velle in. d. l. si ita quis. §. ea lege. de verbo. obli. vbi idẽ tenẽt Ang. Jmo. et Pau. de cast. et di. Bar. Pau. de ca. etiã sequitur in. §. fratre. idẽ Bal. et Ange. in. l. ea lege. C. de condi. ob cãm. et lꝫ Raph. cu. aliud velit in. d. §. fratre. tñ dicit qꝫ durũ est contra stimulũ calcitrare: qui lꝫ loquat in succedẽte ab intestato: tñ allegat iura loquẽtia in instituente heredẽ legitimũ. idẽ firmat Jmo. in. d. §. ea lege. et istã opi. dicit in pratica seruandã Jmo. in. d. §. fratre. et in. d. §. cum inter. licet de rigore iuris sibi videatur ꝯtrariũ sequẽdo opi. Petri et Bal. qui aliud volunt: sed in casu nostro Bal. idem vult ex quo relicti heredes filij ipsius phibiti per ea que ipse dicit in. d. §. cũ inter. quẽ videt sequi Jmo. ibi vt. s. retuli. et sm hoc in casu nostro videñt concordare etiã Bal. et Jmo. ideo hoc tenendũ vr saltẽ in decisiuis: et est aduertendũ qꝫ Bald. in. d. §. fratre. dicit qꝫ non vocant illi de familia tanqꝫ facta censeatur alienatio p institutionẽ factã de herede extraneo cũ illa domus non transeat in heredẽ extraneum sed recta via transit dominiũ in familiam sed in familiã domus illa transit ex eo capite qr testator noluit exire familiã sm eũ qui dicit qꝫ ista est veritas subtiliter intuendo: et ex dictis vbis Bal. vr velle qꝫ illi de familia habeãt a testatore lꝫ testator iniungat qꝫ relinqueret familie vel in fami. facit. l. ex facto. in prin. ff. ad treb. videtur enim rogatus de restituẽdo familie p illa vba vt in familia relinqueret: et iõ non videtur differentia inter illa vba vt in familia relinqueretur et ista: quia voluit permanere intra familiã quasi senserit qꝫ nõ alienando de se permaneant in familiã: et ideo sentit qꝫ decedendo ab intestato et sic cum herede legitimo non censeatur alienare cũ raro et nunqꝫ contingere soleat qꝫ quis sine herede decedat per ea que habentur in. l. ex facto. §. fina. ff. ad trebel. et pari ratione si decedit quis testatus instituto herede legitimo cum videatur eadem ratio: et docto. parificant. nam Petrus et Bal. qui tenent contrariã opi. loquuntur in herede legitimo: et adducitur per Jmo. qui eos in puncto iuris sequitur. d. §. cum inter. sm lec. glo. a contrario sensu qui loquitur in instituto: et sic parificat siue decedat intestatus siue instituto herede legitimo: et si censeretur relictum familie etiã relicto legitimo herede sequeretur qꝫ de vno in alium post mortẽ alterius: et sic descendens censeretur rogatus post mortem quo casu subintelligitur conditio si decesserit sine liberis per. d. l. cũ auus. et si. et non dicitur decedere sine liberis qui decessit cum filiab⁹ vel nepotibus vt supra deductum est merito &c. Varijs itaqꝫ medijs deducitur qꝫ dictus Antoniusmaria nõ vocetur ad dicta bona obnẽta Guillielmo: sed dicte eius filie et earum filij et heredes post mortem: et ad contraria patent respõsiones ex supra deductis. Respõsum est enim ad id quod in contrarium ponderabatur qꝫ testator plus dilexit masculos qꝫ feminas: nam licet in quibusdam non iniunctis et non plus dilexit in portione paterna collaterales qꝫ proprias filias: immo secus cum non inuitauerit filios superstites si alter decesserit cum liberis masculis aut feminis vt. s. late deductũ. Responsum est etiam ad ar. qꝫ collegium pretulit filiabus filioꝝ et non masculis: quia non sequitur onerauit feminas plusqꝫ masculos illo onere: ergo in ceteris propter masculos voluit filias filiorum penitus excludere qꝫ esset minus onus. item licet onerauerit filias institutorum vel melius filios institutos casu quo decesserint sine masculis. non autem onerauit sub duplici ꝯditione. s. casu quo ipsi decesserint sine masculis aut decesserint cum masculis qui decesserint sine masculis prout inter predictos casus ponderat differentiam Bar. in. l. centurio. in penul. char. versi. quero vlterius. de vulg. et pupil. et in. l. sed et si. sic. de leg. iij. Itẽ rñsum est ad auctoritates Rapha. fulg. et Pau. de ca. qꝫ Pau. non permãsit in eius snia visis contrarijs consilijs. Item licet Bal. allegauerim consulere cõtrariũ tñ rñdidi qꝫ immo Bal. in eodẽ consilio firmat hanc parteꝫ qꝫ etiã in illis terminis quibus masculi fuerunt predilecti tamẽ femine faciunt deficere conditionẽ substitutionis licet ipse femine non veniant ex substitutione: et ratio differẽtie est in prõptu qr ex substitutione veniunt transuersales qui non sunt a iure ita dilecti prout filie descendentes: et si censeretur purificata conditio et ipse venirent excluderent transuersales quod in idem recideret. Insuper pagliarensis et alij cum eo consulentes volunt qꝫ etiam femine censeantur inuitate ex dicta substitutione et sic contra Bal. sed non curandum si non inuitantur ex prima substitutione que euanescit propter earum superexistentiam prout hec omnia latius supra deducta sunt. et insuper dicte auctoritates pro et contra loquuntur in verbis masculini generis filijs vel filios nos in verbo liberis et familia inter que est differentia vt etiam supra deductum est. ¶ Nec obstat si nepotes masculi non veniunt appellatione filiorum masculorum quia non agitur de eis vocandis tanquã filij masculi sed tanquã de liberis et de familia: et quia forte censetur euanuisse onus prime substitutionis et vsus deputati et prohibite alienationis de quibus seriose deductum est: nec

obstat ꝙ familia ponitur pro agnatione: quia est falsum in his ꞇ similibus terminis. ꞇ insuper nec Antoniusmaria est de agnatione testatoris quia cōceptus post eius mortē vt deductū est. ꞇ ex his et alijs. s. deductis ꝓ parte filiarū rn̄sum patet ad oīa in cōtrariuȝ adducta: ideo puto intrepide cōcludendū ꝙ dictus Antoniusmaria excludatur a dictis bonis obuētis Guillielmo a filiabus ipsius Guillielmi ꞇ successiue a liberis ipsarū filiarū si eis succederet.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxj.

1 ☞ Conditionis implende terminus a testatore prefixus nō currit nisi a die hereditatis adite.
Inuentarij conficiendi terminus a quo tempore currere incipiat.

2 Terminus assignationis seu solutionis qn̄ currere incipiat vbi qs solueret dotis residuum infra duos annos proximos ꝫm estimationem fiendam per homines communes.

3 Conditio habetur pro impleta quando non stetit per impleri debentem.

¶ Consilium. ccxxxj.

In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ †Uidetur prima facie dicendū ꝙ dictū residuū dotis nequeat adhuc peti nec quicꝙ ex eo: nā in contractu datur dilatio duorū annorū: qui duo anni videtur incipere a tēpore facte estimationis: quia antea non erat notum quid esset illud residuum: ideo videtur ꝙ antea non currerint illi duo anni prout aīs hr̄ in. l. iij. §. si qs heredi. ff. de statu libe. vbi si relicta fuerit libertas sub cōditione si. x. dederit heredi intra xxx. dies ꝓximos morte testatoris: tn̄ non currunt dicti. xxx. dies nisi a die adite hereditatis. ad idē glo. in ꝟbo delata ꞇ in ꝟbo consummationē. C. de iure deli. l. fina. §. Sinautē dubius. ꞇ Bal. ibi et Bar. ibi ꞇ in. §. si vero postꝙ. ꞇ. §. donec. e. l. vbi lȝ tex. dicat. ꝙ tempus assignatū ad conficiendū inuentariū currat a die scie delate hereditatis tn̄ suppletur ꞇ adite hereditatis: ita in ſīſi in casu nostro vr̄ ꝙ dilatio data ad soluendū residuū dotis non currat ante notitiā quid sit istud residuū. Nō em̄ vr̄ minor ratio supsedendi in cursu huius tp̄is ꝓpter ignorantiam quid sit seu quātum sit illud residuum qd̄ erat soluendū ꝙ in terminis dictorum iuriū. saltem. d. §. sinautē dubius. nam ibi poterat ante aditā hereditatē inuētarium conficere: ꞇ maxime qꝛ ibi text. exprimit a quo tp̄e cōputetur illud tp̄s qꝛ a die scie delate hereditatis ꞇ sic a tēpore quo potuit adire. in casu aūt nostro non ita aperit sed dicit in tēpore ꞇ termino duorū annorū proxime futurorū: illud proxime futurorū potest referri ad tp̄s estimationis faciende de qua premiserat: ꞇ sic verba precedentia facta estimatione dictarū rerum ꝛc. que tāꝙ ablatiui absoluti videnṫ facere cōditionē. l. a testatore. ff. de cōdi. ꞇ demō. et. l. euictis agris. ff. de vsuris. determinet oīa sequētia. ar. l. si qs ex argētarijs. §. si initiū tabularū. ff. de eden. ꞇ. l. iij. §. si filius. ff. de libe. ꞇ posthu. ꞇ. c. secūdo requiris. de appella. ꞇ sic determinant etiā dicta verba proxime futurorū vt sic intelligantur proxime futuroꝝ post

2 factā estimationem. ¶ †Tamē his nō obstantibus cōtrariū puto de iure verius. Nā aīaduertendū ꝙ illa ꝟba facta estimatiōe sunt posita in medio capl̄i qui tendit ad declarandū illud residuū et in articulo quo simpl̄r promittitur solutio residui postea subiūgitur aliud capl̄m quo disponitur qd̄ totū residuū soluatur in terminis designatis ꞇ clausula posita intra vnum capl̄m illud solū determinat. d. §. si filius. et sic per illa ꝟba facta estimatione determinatur verbum supra proximū restabit vel verbum sequens soluere nō sequēs capl̄m: nec ꝟba duorum annorū proxime futurorū: itaꝗ illa verba proxime futurorū intelligantur de annis ex tunc proxime secuturis. in dubio enim qn̄ exprimitur de anno vel mense vel die intelligitur de primis. l. eū qui kalēdis. in prin. ff. de ꝟbo. obli. quāto fortius cū adijciantur ꝟba proxime futurorū: ꞇ si dicatur nō potest solui residuū anteꝙ sciatur residuum: rn̄detur ꝙ poterāt ꝓbabiliter scire ꝙ erat saltē. xxv. florenorum: maxime ipse promittēs quia res erat sua. arg. l. quisquis. C. de rescin. vendi. ꞇ licet forte nō esset punctaliter certus de totali estimatione: tn̄ attēta estimatione facta erat tanta distantia a totali quātitate dotis: qd̄ verisimiliter sciebat qd̄ residuum erat satis vltra. xxv. florenos qui erāt soluendi in termino duorū annorū proxime futurorū: ita ꝙ poterat soluere illos. xxv. florenos ꞇ sequēti anno alios. xxv. Attento etiā ꝙ presupponere videbātur ipsi contrahentes ꝙ longe distabat valor dicte domus a quātitate dotis ex quo quolibet anno post primum terminum promittebantur. xxv. floreni. Et dato ꝙ non fuerit in mora soluendi anteꝙ domus estimata fuerit cum non fuerit residuum ꝙ restabit facta estimatione anteꝙ estimatio fiat: tn̄ potuit cōueniri inter partes ꝙ deberet solui intra duos annos ex tēpore contractus futuros quia sperabant ꝙ estimatio deberet interim fieri: ꞇ si non fuit facta interim elapsis duob⁹ annis non est amplius tp̄s seu dilatio: lȝ forte lapsus annorū non interpellauerit. sed duo fuerūt promissa. primo soluere. scd̄o soluere intra duos annos si non potuit impleri ꝫm caput ꝓmissionis impleatur primum vt sic soluat absꝗ termino. arg. l. celsus. ff. de arbi. ꞇ. c. cum dilecti. de dolo ꞇ contuma. in quibus iuribus etiā si est vna verborū conceptio vt qꝛ actū est vt aliquid fiat intra tp̄s puta anni interpretaṫ ꝙ dico acta sint vnū qd̄ fiat aliud qd̄ fiat intra tp̄s designatū: fortius in casu isto in quo bis promisit soluere. primo absꝗ tēporis designatione. secūdo in terminis in instr̄o descriptis. primo enim promisit omne residuum qd̄ restabit facta dicta estimatione soluere. deinde subiūxit totum residuū soluere tp̄e ꞇ terminis īfra scriptis vcȝ ꝛc. Et sic ex ꝟbis instr̄i deprehenditur dictum duplex pactum. in primo pacto interseritur illa clausula facta estimatione non in scd̄o: ꞇ lȝ virtualiter subintelligi possit respectu declarationis residui: tn̄ non ꝓpterea subintelligi necessario dȝ respectu tēporis ꞇ illorū verborū proxime futurorū: quia poterat declarari

3 in primo anno ꞇ dari in scd̄o. †Que interpretatio cōuenire videṫ nature rei in iudiciū deducte: nā maritus hȝ dotē ꞇ dotis fructus propter onera matrimonij. l. pro oneribus. C. de iure dotiū. ꞇ. l. dotis fructus. ff. eo. ti. itaꝗ decēs est ꝙ ex quo tāto tp̄e supportauit integre onera matrimonij absꝗ residuo dicte dotis non debeat adhuc tot annis supportare ꞇ ꝓmissor qui verisimiliter protelauit et forte malitiose: lȝ forte malitia seu dolus ꝓbari nequeat reportet cōmodum ꞇ tp̄is elapsi ꞇ aliorū annorū audio ꝙ semel fuerunt electi homines ꞇ promissor noluit ꝙ declararent ꝙ si probareṫ res esset plana: qꝛ ex quo stetisset per debitorem quominus cū dn̄o impleretur haberetur pro impleta. l. iure ciuili. ff. de cōdi. et demō. et. l. iure ciuili. ff. de regu. iur. equum itaꝗ ꞇ piū est (qꝛ cā dotis est pia. l. cum is. §. mulier. ff. de condi. indebi.) qd̄ debitor non habeat amplius dilationem: ꞇ in hanc interpretationem amplectēdā deducor: qꝛ causa dotis est fauorabilis adeo ꝙ vbi res est ambigua respondendum est pro dote. l. in ambiguis pro dote. ff. de reg. iur. et. l. ambiguis. ff. de iure dotium. cū itaꝗ illa ꝟba proxime futurorū possint interpretari vt premisi lȝ dubitari possit an interpretētur de annis futuris proxime. s. tēpus facte estimationis: ꞇ ex hoc resultaret ambiguitas ista ambiguitas interpretanda est in fauorem dotis: ꞇ ꝑ hoc rn̄detur ad ꝯtraria. in terminis em̄. d. §. si heredi. fauor libertatis cui iura mul̄tū fauēt ꞇ fauor vltime voluntatis erat in cōtrariū ꞇ causant illam interpretationē ꞇ aīs ageretur de maximo preiudicio legatarij in casu isto: secus quia solum de dilatione habenda vel nō habenda. in casu aūt dicti. §. sinautē dubius opi. sunt pro ꞇ contra. et glo. mouetur principaliter per. §. si vero postꝙ. qui tex. ponderat aditam hereditatem. vnde non mirum si vnus tex. suppletur per alterum: ꞇ etiam ibi agitur de magno preiudicio si censeretur lapsum tempus non sit in casu nostro. Preterea in illis iuribus non viget fauor dotis qui principaliter me mouet vna cum superficie verborum.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxij.

1 ☞ Doctor forensis conductus ad legendū pro parte cōducte dt ex statuti forma in collegio receptus et an si decessit per annū vel biēnium et subinde fuit reconductus ad aliam lectionem duret de collegio sine noua receptione. per totum.
Officiarius vel collegiatus non potest officio vel collegio priuari nisi cum causa. fallit vbi statutum est in contrarium vel tempus est limitatum. nu. 7.

2 Statuta an possint condere collegiati ꞇ artifices.

3 Ablatiui absolute positi faciunt conditionem.

4 Singularis numeri verba etiam repetita adaptantur tm̄ ad vnū tēpus ꞇ non plura tempora.

5 Uerba conditionis pluralis numeri relata ad actum reiterabileȝ verificantur ad actum primum et non scd̄m.

6 Meum tuum suum pronomen possessiuum verificātur in tempore presenti.
Legatum in his que sunt sua vel mea tua non trahitur ad futura sed presentia tantum.

7 Continuatio facit plura vnum censeri.

¶ Consilium. ccxxxij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ †Quāꝙ in hac consultatione videatur prima facie dicendū ꝙ ex quo presupponitur ꝙ fuit semel receptus in collegio videtur ꝙ adhuc duret in eodem collegio: quia assumptus in vno collegio perseuerat in eodem collegio donec non vult recedere vel ex causa remouetur per ea que notat Bart. in. l. fi. ff. de colle. illi. ꞇ docet cōtinua experientia rerū magistra. c. quā sit. in prin. de elec. lib. vj. ꞇ. c. statutū. eo. tit. et libro. ꞇ. l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. Nec cogitur qs exire collegiū prout nec intrare prout voluit Bal. in margarita sup verbo collegium. ver. fi. allegans Inno. in. c. dilecta. de exces. prela. et probat tex. in. c. ex literis. de cōsti. vbi papa mandat doctoribus ꝙ admittant ad collegium eum quem collegio priuauerant ex causa que postea cessabat. Nec videtur refragari statutum collegij disponēs qd̄ admissio in collegio doctoris forensis intelligatur durante tp̄e sue conducte et nō al̄r ita ꝙ cessante tp̄e sue conducte non amplius intelligantur esse de collegio quia durat tp̄s sue cōducte et quo est

quo est cõductus ⁊ durat tp̃s sue cõducte nec videt̃ ꝙ statutũ se re
stringat ad tp̃s conducte quã habebat tpe admissionis: sed videt̃
indefinite loqui ⁊ indefinita equipollet vl'i.l.si pluribus.de leg.ij.
xix.dist.cañ.si romanorum.⁊.c.q2 circa.de priui.⁊ sic de qualib3 cõ
ducta siue illa quam tunc habebat siue alia quam postea habere
contingeret. Quod maxime videt̃ dõm q2 cõducte plerũq3 fiũt ad
annũ ⁊ qñq3 ad trieñiũ pro prima vice ⁊ postea annuatim: ⁊ tñ est
vsitatũ ꝑut a cõsultante ꝑcepi ꝙ l3 noua cõducta de anno in ãnũ
fiat nihilominus cõductus ꝑseuerat in collegio sine noua admis-
sione in collegio ⁊ sic l3 sit noua cõducta nihilominus ꝑseuerat in
collegio ⁊ cõsuetudo est optima legum ⁊ statutorum interpres.l.
cum de interpretatione.ff.de.ll.⁊.c.cũ dilectus.extra.de consue.et
facit.d.c.ex literis.vbi stilus ⁊ consuetudo curie interpretatur di-
sposita per collegium ⁊ Bald.in.d.l.si de interpretatione ⁊ in.l.mi
nime.ff.de.ll.dicit quod si statutum est certo modo interpretatu3
non est recedendum ab illa practica ⁊ licet hoc non contigerit al's
in facto quãdo conducta fieret ex interuallo tamen videtur eadẽ
ratio ex quo vtroq3 casu est alia conducta ⁊ in consuetudine proce
ditur de similibus ad silia.l.de quibus in si.ff.de.ll.ꝑut in iure scri-
pto.l.non possunt.ff.eo.titu.c.inter ceteras extra de rescriptis cũ
concor.⁊ facit quia statuta sunt restringenda.l.iij.§.hec verba.ff.de
neg.gest.⁊.d.c.cum dilectus.⁊.l.ius singulare.ff.de.ll.cum si. Et id
intelligatur de qualibet conducta ꝑut generaliter intelligeretur
simplex admissio ꝑut vt arbitror fuit facta ista de qua agitur si nõ
fuisset factum istud statutũ ⁊ licet remoueat̃ a collegio q2 cessat tẽ-
pus conducte: tamẽ cessante cã ⁊ sic cessante vacatione tp̃is cõdu-
2 cta videtur ꝙ cesset remotio a collegio.ar.d.c.ex liter3. ¶ †His ta
men non obstantib9 contrariũ arbitror de iur̃ rñdendum: nam cõ-
stat ꝙ collegia habẽt iurisditionẽ.l.si.C.de iurisd.om.iud. Et ideo
possunt inter se facere statuta saltẽ circa pertinentia ad collegia.
vt ibi no.bar.⁊ Bal.qui etiam idem notant in.l.oẽs populi.ff.de
iusti.⁊ iur̃.⁊ Pe.de anc.in.c.canonum.de consti.nona cõne princi
pali col.xlij.ad idem compost.in.c.cum oẽs.de constit.⁊ est text.in
l.receptitia in si.C.de consti.pecu.⁊ in.d.c.ex literis loquens in col
legio doctorum ꝙ appellat vniuersitatem: ideo dictũ statutũ colle
gij doctor̃ arctat ipsos collegiatos maxime cũ mere pertineat ad
eorũ collegium id quod statuit̃ ⁊ ad interpretationem actus colle-
gij. Itaq3 solũ est videre qualiter ipsum statutũ sit interpretandu3
et solet al's dici ꝙ eius est interpretari cuius est cõdere.l.si. C.de.ll.
et ꝙ ibi per bal.⁊ no.idem Bal.in.l.ex facto in prin.de vulg.⁊ pu
pil.ꝙ forte esset admittendum.s.ꝙ collegium interpretaret̃ si esset
controuersia inter ipsum ⁊ aliũ priuatum: sed si collegium se oppo
neret esset suspecta collegij interpretatio: prout al's dicimus in iu
dice qui se opponit parti.vt notat glo.in verbo copia in si.in.c.sta
3 tutum in fine princip.de rescriptis libro.vj.†Cessante autẽ alia
interpretatione vel collegij vel superioris in quib9 resideret facul-
tas decisiue interpretationis videamus de intelligentia magistra
li dicti statuti ⁊ profecto pondero illa verba ita ꝙ cessante tempo
re sue cõducte non amplius intelligatur esse de collegio: illa verba
cessante tpe faciunt conditionem q2 ablatiui absoluti ꝯditionem
faciunt.l.a testatore.ff.de cõdi.⁊ demon.et.l.euictis agris.de vsuris:
ita ꝙ videt̃ sensus ꝙ si cessauerit tp̃s sue cõducte non intelligatur
amplius vnde purificata ꝯditione q2 cessauerit tp̃us sue conducte
ꝑut iam cessauit nõ intelligit̃ amplius esse de collegio ⁊ sic nec tũc
nec in posterũ vt sic illa indefinita non ampli9 equiparet̃ vl'i nunq̃
vel nullo vlteriori tpe.ar.d.l.si pluribus ⁊ similiũ ⁊ tantoforti9 q2
4 illud verbum amplius al's esset superfluum.†Facit ⁊ secũdo q2 illa
ṽba sue cõducte bis repetita in dicto statuto sunt singlaris nume
ri nõ plũis numeri q2 nõ dixit suarũ ꝯductarũ: itẽ dixit durante tpe
⁊ cessante tpe: que verba sunt silr̃ singularis numeri nõ pluralis nu
meri: ideo ad vnum tp̃s ⁊ ad vnam conductam redaptant̃ non ad
plures.c.gaudeamus prope.de diuor.ibi dixit vxori non vxorib9.⁊
5 Inn.in verbo prothoplaustis in.c.debitum.de biga.bart.in.l.fin.
de condi.⁊ demon. ¶ †Item facit q2 verba conditionis relata ad
actum qui est reiterabilis verificantur ad primum actum nõ ad se-
cundum vel tertium.l.boue.§.hoc sermone.ff.de ver.sig.⁊.l.dotis
promissio in si.ff.de iur̃ dot.⁊.l.eum qui kl'is.in prin.de verbo.ob.
6 Ideo illa verba tpe sue conducte intelligantur de prima conducta
et non de vlterioribus conductis.†Iuuatur ⁊ tertio q2 pronomen
possessiuum meũ tuũ ⁊ suũ verificat̃ in tpe pñti ita ꝙ si testõr legat
vestes suas argentum suũ interpretat̃ legatum in his que sunt sua
tunc tp̃is cũ legat.l.si ita.de auro ⁊.ar.le.⁊ ibi bar.in secũdo summa
rio illius tex. Ita in proposito intelligatur sua conducta in illa cõ
ducta sua que erat tpe admissionis ad collegiũ ⁊ nõ de alia. Ex qui
bus restat conclusio ꝙ dicta admissio in collegio non intelligit̃ fa-
cta nisi pro tpe ipsius cõducte quã habebat tpe prime cõducte seu
7 que vigebat tpe admissionis. ¶ †Nec obstant adducta in contra-
riũ non eñ obstat ꝙ assumpt9 in vnũ collegiũ non extrahitur inui
tus sed volẽs in eo ꝑseuerat q2 illud est verũ nisi aliud sit actum seu
statutũ in casu nostro per admittẽs hoc est per ipsum collegiu3 sta
tutũ qualiter admissio intelligat̃: q2 de forẽsibus facte limitantur
ad tp̃s ⁊ ad tp̃s concessum censet̃ post tp̃s ꝓhibitũ.l.cũ qui ita.§.g
ita.de ver.ob.⁊.l.titia testõ.§.si.de le.ij.⁊.l.ex facto.§.Itẽ quero.de
vul.⁊ pup.quinimmo hic post tp̃s est expresse negatũ esse de colle-
gio ꝑ id qđ subditur: ita ꝙ cessante tpe sue ꝯducte nõ intelligã esse
amplius de collegio.nec obstat ꝙ indefinita equipollet vl'i q2 non
procedit quãdo cadit interpretatio ꝙ intelligat̃ de prima ꝑut in
casu isto ⁊ quando est verbũ possessiuum ꝙ refert̃ ad tp̃s pñs vt de
ductum est. Et quãdo verba sequentia aliud innuunt ꝑut innuũt
illa verba ꝙ cessante tpe sue conducte non intelligatur ampli9 esse
de collegio: ⁊ si idefinita ęqpolleret vl'i quecũq3 ꝯducta cessaret nõ
intelligeretur amplius ⁊c. Et sic arg. istud militat pro conclusione
iam facta ꝑut contra: ideo stemus virtuti verbor̃ singularis nume
8 ri ⁊ alijs medijs supra deductis.†Nec obstat ꝙ conducte sunt soli
te renouari de anno in annum ⁊ tñ solet taliter admissus ꝑseuera-
re in collegio q2 respõdet̃ ꝙ interpretatio ista videt̃ fundata q2 ex
quo continuato tpe semp fuit cõductus censeat̃ durare tp̃s con-
ducte ⁊ nunq̃ censeat̃ cessasse tp̃s conducte ⁊ rõne continuationis
plura quãdoq3 censent̃ vnũ prout dicit Bal.in.l.qcũq3.C.de adul.
ꝙ dr̃ vnũ adulteriũ si quis eodẽ tpe sepius per glo.ordinariã in.l.
penul.de acti.⁊ ob.⁊.l.vulgaris.in prin.de fur.vbi notat̃ ꝙ saltem
ꝓcedit ea consideratione q2 rõne p̃ie cõducte deuenitur ad secun-
dam nisi certa forma cass̃et̃ ꝑut audio a ꝯsultãte ꝙ est statutũ in lo
co. Ideo ꝯducta secũdi anni h3 aliqlẽ depẽdẽtiã a prima: iõ nõ mi
rũ si is qui continuo omni anno legit cõtinuo cẽset̃ esse in collegio
quasi nũq̃ cessauerit tp̃s sue cõducte nec est sil'e qñ conducta oĩno
cessauit ꝑut in casu ꝓposito in quo ꝯduct9 finita cõducta redijt do
mũ ⁊ exercuit aliud officiũ et ꝑ annos vel annũ stetit nõ ꝯduct9 et
nõ legit ita ꝙ alia ꝯducta nõ est ꝯtinuata nec aliquã depẽdẽtiam
habuit a prima ⁊ cũ nõ sit casus sil'is nõ ꝓcedit dictũ argumẽtũ in
contrarium factu3 scilicet qđ consuetudo extenditur de similibus
ad similia. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxxxiij.

1 ☞ Locus delicti debet inseri libello accusatorio maxime in actu reiterabili.nume.6.
2 Acta iudicij reddunt rem notoriam.
Notorium an ⁊ quando iuris ordinem requirat.
3 Confessio an ⁊ quando probet etiam in criminalibus vel faciat iudicium.numero.5.
4 Solutione debiti probata confessione accusati si accusator intentat statutum de petente debitum solutum an sit absoluendus accusatus ex eo ꝙ non probatur identitas debiti soluti ⁊ petiti ex eo ꝙ non est confessio intentata.
5 Iudicium an sit minus semiplena probatione.
6 Testium pluralitas quandoq3 requiritur timore suspitionis vel corruptionis.
Delictorum vel debiti pluralitas an presumitur.

¶ Consilium.ccxxxiij.

1 In nomie domini nostri Iesu xp̃i. ¶ †Constat ꝙ in accusatione d3 inseri lo
cus delicti.l.libellor̃.ff.de accusa.⁊ ibi bar.⁊ ꝑ spec.in
ti.de accusa.in pñ.in quarta pte ⁊ al's est nullus.vt.d.
l.libellor̃.§.ꝙ si libelli.⁊ ibi bar.⁊ vbi libellus est nullus totus pro-
cessus ⁊ sñia vitiat̃ ⁊ est nulla.ꝑ gl.singularem in ṽbo ſm.instit.de
ver.ob.titulo generali.⁊ dicũt doc.in.c.cũ dilecti.ꝑ tex.ibi.de emp.
et vend.h3.n.sñia necessariã relationẽ ad libellũ.c.13 eli.de symo.⁊
c.qualiter ⁊ qñ.de accu.⁊ cle.sepe post ꝑncipiũ.de ver.sig.⁊.l.vt fun
dus.ff.cõi diui.adeo ꝙ dixit bar.in.l.j.C.de erro.calcu.ꝙ defectus
2 qui apparet ⁊ inest in libello censet̃ etiã inesse in sñia.†Nec obstat
ꝙ acta iudicij reddũt rem notoriã.c.vestra.⁊.c.si.extra.de coha.cle
ri.⁊ mul.⁊ in notorijs nõ requirit̃ ordo iur̃.c.ad nr̃am.de iureiur.c.
euidentia.de accus.q2 huic friuole allegationi facilis est rñsio: quia
notoriũ facti non requirit iuris ordinẽ sed notoriũ iuris sic pt3 q2
factis ꝓbatiõibus ex quib9 causat̃ notoriũ iur̃ requirit̃ pemptoriũ
l.ad peremptoriũ.de iud.l.consentaneũ.⁊.l.tres denunciationes.
C.quõ ⁊ qñ iud.itẽ acta sunt in alia cã probanda.l.cũ ibi notat3.C.
de eden.⁊ non facta ꝓbatione nõ releuant ergo non faciũt rem no
toriã ante ꝓbat.libellus aũt precedit merito.⁊c. Preterea licet sit
petitio facta corã potestate de debito: tñ nõ apparet in libello ac-
cusationis ꝙ istud debitũ sit illud qđ dicitur solutum ⁊ sic debebat
inseri locus ⁊ tp̃s petitionis debiti soluti ꝙ minime factum fuit.
3 †Dato autem ꝙ libellus ⁊ processus fuisset apte conceptus viden
dũ est an sit ferenda sñia absolutoria an ṽo cõdemnatoria circa ꝙ
vr̃ dicendũ ꝙ sñia ferẽda sit cõdẽnatoria q2 videt̃ ꝙ duo testes pro
bent ꝯfessionẽ ꝙ debitũ fuerit solutu3 ſm ꝙ refertur in themate
ꝙ super ea deponunt. Non autẽ vidi attestationes: confessio autẽ
videtur ꝙ probet etiam in criminalibus.l.si cõfessus.de custo.reo.
ff.⁊ cum pena veniat applicanda fisco ⁊ fiscus censeat̃ esse vbiq3 vt
per glo.j.in.l.j.C.de quadri.prescrip. Igitur confessio censeat̃ fa-
cta presente parte que solet ꝓbare licet confessio facta absente par
te regulariter non ꝓbet.l.certũ.§.si quis absente.ff.de confes.⁊.l.si.
ff.de interroga.acti. Facere tamen solet semiplenam probatione3
prout habetur in.l.admonendi.ff.de iureiurã.⁊ in.l.in bonefidei.

C.eo.titu.⁊ in.c.si cautio.de fide instru.vbi nonnulli tenēt ꝙ faciat plenam probationem de equitate canonica.in casu isto videtur ꝙ habeat aliam semiplenam probationem:q2 vnus testis probat directo solutionem prout sumitur ex puncto ⁊ constat vnum testem facere semiplenam probationem.vt per glo.⁊ doc.in.d.l.admonēdi ⁊ est clarum. ⁊ due semiplene probationes faciunt vnam plenā prout est theorica Bar.⁊ doct.in.d.l.admonendi. Ideo per dicta testium videtur probatum delictum intentatum. Nec obstat qḋ confessio ista non fuerit deducta in libello accusationis quia ē inauditum ꝙ species probationis sit in libello nominād a seu exprimenda nec est aliqua variatio inter testes quorum vnus deponit vnum ⁊ alius deponit illud idem ⁊ aliud diuersum ⁊ illa bene se cōpatiuntur.prout contingit in casu isto quinimmo vnū venit ad iuuandum aliud:⁊ ideo videtur qḋ dicti accusati veniant condemnādi.

4 ¶ † Tamē his minime refragantibus cōtrarium puto de iure respōdendū vʒ ꝙ dicti accusati veniant absoluēdi:naʒ dicti testes prout ex themate percipio non deponunt specialiter de debito ꝙ fuit petitum per dictum accusatū sed deponunt ꝙ dictus accusat' confessus fuit sibi fuisse solutum debitū nec deponunt de isto debito petito magisꝗ de alio ⁊ loquuntur in singulari numero qui singularis numerus est contentus vno.c.gaudeamus.de diuor.et dicta testium debent necessario concludere.c.in presentia.de proba. l.non hoc.C.vnde legi.cum si.maxime in criminalibus ad condēnationem que debent esse luce clariores.l.sciant omnes.C.de proba. Cum ergo necessario non concludant:ideo non sufficiāt ad cōdemnationem criminalem. Nec obstat qḋ pluralitas non presumitur quia fateor:nec tamen iure cauetur quod presumatur vnitas seu singularitas saltem vt alio non docto deueniendum sit ad condemnationem criminalem maxime in his que frequenter cōtingunt ⁊ faciliter multiplicantur vt contingit in his terminis:q2 quotidie vnus contrahit vnum debitum ⁊ illo soluto vel non soluto cōtrahit aliud.vt docet experiētia rerū magistra.c.ꝗ sit.in pn. de ele.li.vj.⁊.c.statutum.in princi.eo.tit.⁊ libro. Nec obstat.c.cum Joannes eremita.de fide instru.quia ille textus potest induci in contrarium:nam ibi dicitur qḋ si instrumentū loquitur de emptione pura et testes deponunt de emptione conditionali debet fieri interrogatio an vna tantum emptio interuenerit quia censet̄ al's plures emptiones emanasse nisi appareat quod vnica tantum intercessit:⁊ tamen raro de eadem re inter easdem personas fiūt due emptiones multofortius presumatur pluralitas debitorum inter easdem personas ⁊ vnum sepe soluitur alio remanente vel nouum releuatur. Et ideo attento quod actor in petitione petit debitum asserens esse debitum ⁊ cōsequenter non solutum ⁊ alias confessus est solutum debitum concordentur vt loquantur de diuersis debitis saltem ad euitandam condemnationem criminalem.⁊ in dicto c.cum ioannes eremita cum erat ciuilis ⁊ singularitas tēdebat ad absolutoriam ⁊ pluralitas ad condemnatoriam:ideo non mirum discordant testes ⁊ instrumentum non presumit̄ pluralitas.

5 † Preterea confessio extraiudicialis non probat in criminalibus: nec iuuat ad condemnationem glo.in.l.quero.de edili.edic. Sed facit inditium dicit glo.ibi gl. Bar.⁊ doc.in.l.capite quinto.ff.de adulter. Bar.in.l.quoniā.ff.de his qui notan.infa. Bal.in.l.j.C.de falsa causa adiec.lega.inditium auteʒ est minus ꝗ semiplena ꝓbatio l.cū ꝓbatio.vbi gl.⁊ doc.ff.de prob.⁊ sumit̄ ex dictis Bar.in.l.fi.ff. de q̄sti.vnde licet in ciuilibus faciat semiplenam probationem:tamen in criminalibus in quib' lucidiores probationes requirūtur d.l.sciant.q2 meli' est nocentem absoluere ꝗ innocentem cōdēnare.l.absentem.in princip.de penis non videtur qḋ faciat semiplenam probationē adeo ꝙ cum vno teste sufficiat ad condemnationem ⁊ maxime si idem testis est qui deponit de confessione ⁊ de solutione attento etiam qḋ allegat in contestem ad solutionem aliū testem qui examinatus deponit de confessione solutionis ⁊ nō deponit quicꝗ de solutione. Uerisimiliter enim de vtraqʒ deposuisset si interfuisset.

6 † Et licet hoc qḋ idem testis deponat de cōfessione et solutione ⁊ hoc ꝙ alius contestis nihil deponat de solutione non multum vrgeant:tamē aliquid detrahunt fidei. Si em̄ vnus testis deponeret de vera solutione ⁊ duo de cōfessione non dubiū est quin magis mouerent mentē iudicis ad opinanduʒ ꝙ solutio fuerit facta ꝗ si vnus probat vtrūqʒ ⁊ alius confessionem tantum:nā magis de facili corrūpuntur duo ꝗ tres:⁊ propter suspitionē corruptele statuitur ꝙ requiratur pluralitas testiū quādoqʒ duo quādoqʒ tres iuxta illud sacre pagine in ore duorum vel triū stat omne verbum.c.in omni.de testi.c.cum esses.⁊.c.relatum. de testamētis.quandoqʒ octo quandoqʒ septem quādoqʒ quinqʒ.l.hac cōsultissima.C.qui testamenta facere possunt.⁊.l.in testamentis.C.de testa.l.fi.C.de codi.cū si.concurrente etiam ꝙ confessio debiti soluti potest verificari in alio debito qḋ potuit conuentus contraxisse et soluisse ita ꝙ nō concludit necessario ad debitum petitū de quo agitur et maxime cum debita sint de facili ⁊ frequenter reiterabilia per supradicta pro quibus etiā faciunt notata.per bar.in.l.is qui reus.ff.de publi.iudi.vbi vult ꝙ in accusatiōe ponitur dies delicti intentati.si probatur delictum ⁊ nō dies succumbit accusans in factis reiterabilibus q2 probatio vel probat de alio crimine vel est dubia:⁊ probatio dubia nō releuat:prout hec dicit ibi bar.ver. venio ad questiones.⁊ ibi Jmo.in penultima char.limitās nisi fiat articulus qḋ vnum tantum huiusmodi delictum fuit perpetratū et probatur ⁊ sic volunt ꝙ non est presumptio ꝙ fuerit vnum maleficium. Item subdit ibi Bart.ꝙ si accusans probat vulnus in libello deductum ⁊ accusatus probat ꝙ vulnerauit illum de quo in libello ad sui defensionem ⁊ testes probant si nō articulatur ⁊ probatur quod vna tantū fuit rixa ⁊ vnum vulnus illatum nō releuat talis probatio:q2 potuerunt esse plures ⁊ sic plura vulnera.⁊ sic pʒ ꝙ non presumitur singularitas etiā in delictis licet delicta nō presumantur.ar.l.merito.ff.pro soci.⁊.l.omnimodo.C.de inoffi.testō cum si. ita ⁊ non presumatur vnicum debitum maxime ad finem eneruande cōdēnationis ex quib' cōcludendū est ꝙ ptes iudicis debent esse in absoluendo accusatum. Laus deo.

¶ Summariū super consilio.ccxxxiiij.

1 ☞ Alienatio rei subiecte restitutioni an valeat pendente fideicommissi conditione.per totum.

2 Actiones hereditarie vel dn̄ium an transeant in fideicōmissariuʒ vniuersalē ante restitutam hereditatē.

3 Alienatio rei subdite restitutioni pendente conditione qua cautela possit reuocari.

4 Alienationis prohibitio a testatore facta an impediat alienationem fieri causa dotis.

¶ Consilium.ccxxxiiij.

IN nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Uidetur in presenti consultatione prima facie dicēdum ꝙ dictum predium veniat vendicandum a dictis substitutis.per tex.in.l.fi.§.sinautem sub conditione seu.§.sinautē auaritie.C.communia.de leg.et aut̄.res que ibi posita.vbi est casus ꝙ ea que sunt alicui relicta sub conditione siue sint relicta in specie siue sub vniuersitate nō pn̄t interim alienari:adeo ꝙ si alienantur ⁊ postea eueniat cōditio purificato legato vel fideicommisso singulari aut vniuersali alienatio irritatur ⁊ habetur pro non facta adeo ꝙ legatarius ⁊ fideicōmissarius potest rem venditam aduersus emptorem possidentem vēdicare ac si nulla fuisset facta venditio vt est expresse decisum in dictis iuribus.

2 † Quinimmo licet alias in fideicommissarium vniuersalem non transeant dominia rerum vel actiones ante restitutam hereditatem.l.j.in prin.⁊.l.mulier.§.si heres.⁊.l.facta.in prin.cuʒ multis si.ff.ad trebel. Tamen in odium forte rogati alienantis deciditur ꝙ dominium rerum alienatarum absqʒ alia restitutiōe trāseat in fideicommissarium vniuersalem per.d.§.sinauteʒ auaritie. in fi.in sui generalitate:prout.⁊ no.doc.ibi ⁊ in.l.marcellus.§.res que.ff.ad trebel.nec videtur obstare si rogatus alienans ignorauit quo casu videtur ꝙ obligetur ad precium.per tex.secundum Dy. singularem in.l.fi.§.fi.ff.de leg.j.quia videtur ꝙ ille text.procedat quando ignorantia causata fuit facto testatoris qui ꝓhibuit aperire codicillos in quibus fideicommissum factū fuit.prout contigit in casu illo speciali:ideo alias a contrario sensu secus prout videtur velle Bal.in.d.§.sinautem auaritie.in lectu.noua. In casu autem ignorantia non presumitur emanasse facto testatoris merito non vendicet sibi locum dict.§.fin.sed.d.§.sinautem auaritie.et d.autenti.res que.

3 ¶ † Tamen his non obstantibus contrariaʒ partem arbitror veriorem.per tex.d.l.fi.§.fi.de lega.ij.quem simpliciter intelligunt ibi Dy.dicit non esse alibi ⁊ per eum limitat dicta autenti.res que.prout ibi refert Bald.⁊ idem.s.ꝙ per illū tex. limitatur.d.autē.res que. tenet etiam Bart.ibi dicens.ꝙ docto. ita tenent ⁊ quod hoc voluit glos.magna.in princip.in.l.quidam ita.§.si quis filium.⁊ idem vult Jmo.in.d.§.fi.⁊ in.d.l.marcellus. §.res que.ff.ad trebel.ꝙ ⁊ voluerunt Bar. Bald.in lec.antiqua.et Saly.in.d.§.sinautem auaritie.ꝙ ⁊ vult Ang.in.d.l.marcellus.§. res que dicens ꝙ debet esse cautus aduocatus quando vult aduocare rem alienatam pendente cōditione legato vel fideicommisso quod articulet ꝙ alienans seu in quem alienatur sciret rem subiectam restitutioni alias succumberet per.d.l.fi.§.fi.de lega.ij.secundum eum quem refert ⁊ sequitur ibi Jmo.dicta ergo iura limitantur per dictū.§.fin.prout doct.communiter omnes tenent. Et licet in.d.§.fi.proponatur in facto quod testator iussit aperiri post mortem rogati ⁊ sic ignorātia fuerit causata facto testatoris put ponderat Bald.ibi ⁊ in.d.§.sinautem auaritie in lectu.noua. Tamē alij non faciūt vim in hoc sed simpliciter limitant.d.§.sinautē auaritie in alienāte ex iusta ignorantia quod ⁊ videtur velle ideʒ Bal.in.d.§.fi.summans illum tex.generaliter in iusta ignorantia licet post summarium animaduertat quod iusta ignorātia habuerit originem facto testatoris ⁊ hoc quod sufficiat iusta ignorātia videtur verius per tex.d.§.fi.in decisione solum pro ratione ponderatur iusta ignorantia ibi propter iustam ignorantiam:non autem subdit causatam facto testatoris nec dixit propter prohibitionem testatoris qui iussit codicillos aperiri post mortē heredis rogati:itaqʒ licet ille iussus deducatur in thema tamē nō ponderatur

ratur in decisione sed sola iusta ignorantia ꝛ forte in themate deducitur ad ostendendam ꝛ iustificandam ignorantiã de qua ignorantia in themate nihil deducitur. Similiter in themate deducit ꝙ vendidit fundum infructuosum existimans. ꝛ tamẽ nemo ponderat vtrũ fundus alienat⁹ sit infructuosus necne: sed forte id etiã ponderatur ad ostendendã bonam fidẽ ꝛ ꝙ. d. §. sed qꝛ auaritie nõ militet in alienatione facta ab ignorante. suadet tex. dũ dicit auaritie cupidine ꝑpter spem cõditionis minime implende ad venditionem ꝛc. Non eñ alienat quis ꝑpter spem cõditionis nõ implende si conditionẽ ignorat vt de se est notissimũ: ideo verba illius legis non verificant in ignorante onus cõditionali adiectum: merito nõ dꝫ trahi ad correctionẽ iur̃ antiqui loquentis in ignorante. et illa specialitas aliena a pũcto rationis videt̃ extendenda. arg. l. ius singulare. ꝛ l. ꝙ vero contra. ff. de legi. cũ concor. Non enim dictat rigor iur̃ ꝛ ratio naturalis ꝙ si dñs vendit ꝛ trãsfert interim dñium in ementẽ propter euenientem conditionem legati dominium ipso iure transferat̃ in legatariũ seu fideicõmissarium contra

4 l. id qđ nostrum. de reg. iur. † Et ꝙ venditio facta habeatur ꝑ non facta ꝛ sic ficte censeatur nõ facta cum nulla fictio careat specialitate. ar. l. j. C. de dotis ꝓmis. ꝛ quod no. bar. in. l. si tibi. x. milia. in ꝑn. ff. de pactis. item concurrit alia spãlitas ꝙ ipso iure transeat in fideicommissariũ vniuersalẽ sine restõne hereditatis in quẽ al's nulla iura hereditaria transeunt ante hereditatis restõnẽ: ideo ꝟba d. §. sinaũt auaritie restringant̃ non amplient̃. ꝛ si dicatur verba. d. aut̃. res que generaliter prohibent alienationem rei subiecte restitutioni: ꝛ ideo videat̃ ampliari ex vi verborũ dispõ. d. §. sinaũt auaritie. respondet̃ ꝙ verbum prohibent est verbũ yrnerij qui fuit simplex doctor non habẽs potestatẽ legis cõdende in corpore aut̃. scꝫ in. §. quãobrem. in aut̃. de rest. ꝛ ea que parit: vnde sumpta est. d. autẽti. nõ disponit aliquid de nouo circa prohibitionẽ alienationis sed ratã hꝫ dispõnẽ codicis solũ innouans permissionẽ alienationis ex causa dotis ꝛc. vt aperte sonant verba litere. d. §. quãobrẽ. et hoc ꝙ verbũ prohibemus sit verbũ positum ab yrnerio non insinuatoris ꝛ ꝙ yrnerius non habuerit potestatẽ legis cõdẽde: ideo illud verbũ vigeat voluit Ang. ꝛ Jmo. ad alium tamẽ finem in. d. l. marcellus. §. res que vcꝫ quo ad finẽ ꝙ interim. s. pendente cõditio ne alienatio teneat: prout ipsi ibi tenẽt ꝛ dicit Jmo. communiter teneri. ꝛ idem ꝙ ius autenticoꝝ nihil innouauerit. voluit glos. in d. §. quãobrem bal. in lec. antiqua in. d. §. sinautem auaritie. ꝛ ibi Ange. ꝛ Raph. ful. ꝛ Pau. de cast. dicens ꝙ oẽs ita tenẽt. ꝛ ex hoc volunt. ibi bar. ꝛ Bald. ꝛ ceteri ꝙ etiã de iure nouissimo interim valeat ꝛ cum doc. cõiter oẽs firment ꝙ alienatio interim valeat et tꝑe purificate cõditionis variant quatenus excedunt legitimã videtur ꝙ non abuocet̃ dominiũ magis ab vltimo emptori ꝙ̃ a primo attento ꝙ omnis alienatio tenuit etiã vitiũ alienationis eo dem tempore causatur ꝙ licet videatur satis probabile: tamen nõ firmo nec queritur a consultante. Laus deo

¶ Summariũ super consilio. ccxxxv.

¶ Executio instrumenti an impediatur per executionem liquidationis fiende per debitorem intra certum tempus elapsum tẽpore executionis. per totum.

1 Sententia que totum non diffinit negotium an valeat.
Notorium inducitur ex probatione facta in iudicio post conclusionem in causa.

2 Conditionem faciunt verba futuri temporis.

3 Confessio ficta contra vnum alteri non preiudicat: tamen preiudicat contra ficte confitentem. nu. 5.
Confessio facta in vno iudicio an preiudicet in alio.

4 Uerba clara ꝛ aperta non indigent interpretatione a quibus recedere non licet.

5 Presumptio iuris ꝛ de iure tollit̃ contraria ꝑtis cõfessiõe ẽt ficta.
Possessio vera inducitur ex ficta traditione.

6 Liquidũ dicit̃ etiã id quod ex ficta cõfessiõe resultat. ꝛ liquidũ appellatur id qđ est clarũ ꝛ liquiduꝫ ꝛ an resultet ex gl. ad tex. relata.

7 Confessio an sit ad cõdemnandũ sufficiens.
Conclusio in causa fit ꝑ actum qui solet sequi post conclusionem.

8 Sententie verba possunt quandoq; impropriari vt magis valeat quam pereat.

¶ Consilium. ccxxxv.

1 In nomiẽ domini nostri Jesu xp̃i. ¶ Uidetur in hac cõsultatione prima facie dicẽdũ ꝙ dicta scđa snĩa fuerit iusta ꝛ recte lata: quo niã prima snĩa videt̃ fuisse nulla: tũ qꝛ nõ conformis petitioni qꝛ nõ petebat̃ cõdemnari sed petebat via executiua fieri preceptũ ꝛc. Snĩa aũt etiam in causis summarijssimis in quib⁹ ordo iudiciarius nõ requirit dꝫ se cõformare petitioni cle. sepe. post ꝑn. de ver. sig. Item snĩa dꝫ ferri super toto. ita ꝙ si reus venit condẽnandus in parte eius ꝙ petitur dꝫ a residuo absolui. l. in hoc iudicio. ff. fami. hercis. l. j. cum ibi notatis. C. si aduersus rem iudi. item videtur ꝙ. d. cõuentus teneretur ad totã summã in qua executio petebat̃: nã instr̃m erat de se liquidũ super promissione certe quãtitatis inerat tamen pactũ ꝙ de dicta summa deberet detrahi illa q̃titas que liquidabitur deberi dicta Innocẽtio pro noualibus factis anno proxime elapso in dicto poteri per dictum Jnnocentiũ a laboratoribus nouis que liquidatio fieri debeat per dictũ Jnno. contra dictos laboratores nouos per totũ mẽsem iunij proxime futuri ꝛ dicta liquidatio videt̃ ꝙ non fuerit facta per totum mensem iunij ꝑut fieri debebat secundũ formã dicte conuentionis cum snĩa fuerit lata post mẽsem iunij: ꝛ lꝫ testes fuerint interim examinati: tñ per hoc non videbat̃ liquidatio facta: qm̃ testes poterãt reprobari vel ꝑbari cõium per indirectũ vel satisfactio seu solutio: nõ eñ dicitur liquere ante cõclusionẽ in causa. ꝑut vr̃ velle glo. in verbo liquere in. c. significauerunt. extra. de testi. cũ qua trãseunt ibi doc. maxime Jmo. ꝛ Panor. qui notant ex illa glo. ꝙ licꝫ probationes in iudicio facte inducant notorium. de ver. signi. cuꝫ olim. ꝛ vt no. in. c. fi. de coha. cle. ꝛ mul. tamẽ id est verum postq̃ est in causa conclusum cum antea possit aliquid opponi: ita tenẽt domini de rota. deci. ccclxxxv. ſm Jo. de imo. ꝛ domini de rota. deci. lxxxv. ſm Panor. Item nec videtur innare dictũ ordinamentum et stilus ꝛ consuetudo dicte curie que dicitur probata ꝙ tales contumaces habentur pro confessis qꝛ videtur eadem ratio in cõfessio

2 ne que in alijs probationibus. † Et insuper illa verba que liquidabitur que faciunt conditionem. iuxta. l. j. in fi. de condi. ꝛ demõ. ꝛ l. dies incertus. eo. titu. ꝛ l. stichum qui meus erit. de leg. j. sunt ꝟba denotantia veritatẽ: ideo non videt̃ ꝙ verificent̃ in casu ficto. ar. l. iij. §. hec verba. ff. de neg. gest. ꝛ ꝙ Bar. ibi ꝛ in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iur̃. ꝛ Bal. in. l. fine. possidetis. C. de proba. ꝛ flor. in. c. cum di

3 lec. de consue. ꝛ per Bal. in. l. si quis seruo. C. de fur. † Item ficta cõfessio facta contra vnum non probat contra alium. prout voluit Bar. in. l. eius qui delatorem. in prin. de iure fisci. ꝛ idem disputando tenuit prout ꝛ ipse dicit in. l. cum filius. in prin. de ver. obli. ꝛ docto. ibi ꝙ ꝛ tenet Bal. in. l. j. vj. questione. in fi. C. ne filius pro patre vbi. allegat glo. ordinariã. ꝛ notabilẽ. insti. de noxa. §. fi. ꝛ idem videnĩ velle bal. in. l. trãsigere. C. de trãsac. ꝛ Ange. in. l. ij. ff. si ex nox. ca. aga. ꝛ in consilio suo. cccvij. ſm ordinem informis incip. in proposita multũ eleganter ꝛ per eũdem Bal. in. l. vnica. §. ꝓcurator. ff. si quis ius dic. non obtem. dicentem quod statutum disponẽs ꝙ pater teneatur soluere condemnationẽ pro filio condemnato pro homicidio non verificatur si filius condẽnatur ob contumaciam: ꝛ dicit ita fuisse consultũ. ꝛ ita tenere Jaco. but. Jo. de lig. ꝛ Ray. de forli. ꝛ dicit esse casum in. l. si perlusorio. §. fi. ꝛ barto. ibi. ff. de app. Quinimmo ficta confessio non ꝑiudicat etiam eidem in alio iudicio: prout dicit bal. in. l. ij. C. de eden. dicens hoc probari per duas ll. vcꝫ per. l. iij. C. de fide instru. ꝛ in. l. ij. §. diuus. j. ff. de iur̃ fisci. ꝛ idẽ ponderat Barto. ibi ꝛ clarius in. d. l. eius qui delatorem. in fi. dicẽs de hoc esse casum in. d. §. diuus. ideo dicta ficta confessio non videt̃ consideranda nec liquidasse debitum in preiudicium dicti Lucterij. ꝛ per consequens dicta snĩa domini auditoris videt̃ iusta ꝛ partes dñi potestatis videantur esse in pronunciando male appellatũ

4 et bene iudicatum. ¶ † Tamen his nõ obstãtibus contrariũ arbitror de iure respõdendũ: nã aduertẽdũ duxi ꝙ de summa cõtenta in instr̃o debebat ſm conuẽtionẽ detrahi illa summa q̃ liquidabit̃ cõtra laboratores: itaq; liquidatio habebat fieri cõtra laboratores nõ cõtra lucteriũ ita ꝙ est aiaduertẽdũ ad videndũ: an sit purificata illa conditio si liquidabit̃ infra mẽsem iulij: vtrũ liquidatio fuerit intra tꝑs facta cõtra laboratores in iudicio cõtra eos moto. Non autẽ an liquidatio fuerit facta cõtra lucteriũ ita sonãt clare ꝟba conuẽtionis a quib⁹ nõ est recedẽdũ. l. nõ al'r. ꝛ l. ille aut ille. §. cum in verbis. de le. iij. ꝛ l. j. §. si is qui naue. ff. de exerci. cõtra lucteriũ aũt habebat doceri in iudicio executiuo ꝑ eũ moto ꝙ fuerit liquidatũ cõtra laboratores ꝑ totũ mẽseꝫ iulij nec alia ꝑbatio seu liquidatio debiti habebat fieri cõtra eũ vel cum eo nec ista liquidatio q̃ fieri habebat cõtra eũ hꝫ tꝑs limitatũ in cõuẽtione: sed põt fieri etiaꝫ post

5 menseꝫ iulij ꝛ hoc est clarũ. † Uideam⁹ itaq; an dicta liquidatio facta fuerit cõtra dictos laboratores intra mẽsem iulij. ꝛ p̃supponit̃ ꝙ examinatio testiũ ꝛ publicatio ꝛ cõtumacia cõuenti ꝛ cõcessio licẽtie vel statutaria vel facta a iudice emanauerũt oĩa intra mẽseꝫ iulij: iõ videt̃ ꝙ fuerit liquidatũ intra mẽsem iulij cõtra dictos laboratores cõtra quos habebat fieri intra dictũ mẽsem: nã omisso eo qđ testes deponũt quorũ attestationes nõ vidi capio contumaciã ꝛ fictã cõfessionẽ. ꝑfecto ficta cõfessio liquidat debitũ cõtra ficte confitentẽ in eodẽ iudicio ꝑut vera cõfessio: adeo ꝙ ꝑut vera cõfessio inducit ꝑbationẽ cõtra presumptionẽ iuris ꝛ de iure cõtra quã nulla ꝑbatio admittitur vt in aut̃. de equalitate dotis. §. aliud. per gl. in ꝟbo si antẽ scribat que pro singulari passim allegat̃. ꝛ voluit Azo in summa. C. de dona. ante nup. ꝛ per Cy. Bar. ꝛ doc. in aut̃. sed iaꝫ necesse. eo. ti. ita ꝛ ficta cõfessio causat efficacẽ probationẽ etiã cõtra presumptionẽ iur̃ ꝛ de iur̃ prout concludit bar. in cõsilio suo incipiente a dño Cyno de bononia al's de castro sancti petri in ordine xxxvj. ſm ordinẽ perusinũ nõ informis: ꝙ consiliũ ipse bart. refert in. l. absentem. de penis. ꝛ Pet. de anc. in repe. c. j. de consti. xiij. q. principali. col. xxxvj. cũ eo transiens. Ideo prout contra vere confitentẽ nulle sunt partes iudicis nisi in cõdẽnando. l. pro inde in fi.

et ibi per glo. Bar. ⁊ doc. seu in precipiendo ꝙ soluat si emanat ante. litem conte. l. si debitori cum ibi notatis. ff. de iudi. Ita pariter contra ficte confessum: ita ꝙ contra eum vere potest dici liquidatio facta licet enim confessio sit ficta tamen resultat res vere liquida. prout al's ex ficta traditione resultat vera possessio. l. certi. §. j. ff. de preca. ⁊ habetur in. l. ꝙ meo. in princi. ⁊ in. l. interdum. in princip. ⁊ §. fin. de acquiren. pos. cum. similibus facit. l. licet imperator. de lega. j. vbi probatur ꝙ id quod ex presumptionibus deprehenditur dicitur euidens quod est plus ꝙ̃ liquidum. c. euidentia de accusat. ⁊ allegatur ꝙ presumptiones iuris sunt liquidissime probationes. 6 †Et quod per confessionem veram vel fictam satis clare cõstat ⁊ liquidum dicitur id quod est clarum vt in prima consti. ffor. et liquide constare dicitur quod probatur per testes. c. iij. de testi. non minus quod probatur per confessionem veram vel fictam: et licet possit aliquid deduci in contrarium: prout deduci potest ante conclusionem in causa. non propterea dicitur res nõ liquida ecce instrumenta dicuntur liquida si sunt pura ⁊ clara: ⁊ tamen põt opponi quod sunt falsa vel erronea vel ꝙ est facta solutio vel quid simile. Item ⁊ contra presumptiones iuris admittitur probatio in contrarium: ⁊ tamen interim dicitur res liquida immo euidẽs. d. l. licet imperator. Non obstat. d. c. significauerunt cum sua glo. q̃ respondetur quod glo. relata ad tex. non probat quod non dicat̃ liquere: sed quod non censetur plene liquere liquet: itaq̃ licet non plene prout alias sit sufficiens probatio licet non plena. vt in terminis. l. admonendi. ff. de iureiur. dicet ne quispiam non esse factam fidem iudici: ⁊ tamen non est plena fides vt probatur. ex gl. in verbo fides relata ad tex. in. c. cupientes. de iureiur. lib. vj. iũcta glo. in. l. cum de indebito. in princip. ff. de proba. ⁊ notant doct. in d. §. ꝙ si per. xx. ⁊ tamen dicitur facta fides. c. statutum. §. cum vero. eo. titu. ⁊ libro. Plenitudo enim non indiget suppletiõe. xcvj. distin. c. j. in princi. sic ⁊ alias fit differentia inter notitiam ⁊ plenã notitiam. in cle. causam. iuncta glo. in verbo plena. ⁊ ibi per doct. de elec. ⁊ in cle. constitutionem circa finem in glo. super verbo fides et inter potestatem ⁊ plenam potestatem facit differentiam text. in. l. si procurator. ⁊ ibi glo. C. de procur. ad idem tex. ⁊ glo. sup verbo plene in. c. j. de elec. lib. vj. ad idem quod notat Bart. in. l. fideicommissa. §. ꝙ̃ ꝙ̃. de leg. iij. inter verba arbitrium ⁊ plenũ arbitriũ et multa huiusmodi possent induci. Et hoc sentiunt Imo. ⁊ Panor. in. d. c. significauerunt dum notant ꝙ probationes in iudicio facte non inducũt notorium ante conclusionem in causa: non autẽ notant ꝙ non inducunt rem liquidam: constat enim ꝙ minus est esse liquidum ꝙ̃ notorium. dicatur itaq̃ liquidatio facta ex parte actoris: licet non sit omnino plena liquidatio induci ⁊ maxie hoc dicendum est quia ante litem conte. vel que habeatur pro contestata non fit conclusio in causa sed postea. vt patet in. c. quoniam con7 tra falsam ex ordine litere. de proba. †Et vt puto talis ficta cõfessio emanauit ab initio ante actum qui solet sequi lit. conte. qui attenditur si lis non contestabatur in dicta causa. prout habetur in l. nihil. ⁊ l. nulla. C. de procur. ⁊ in. c. j. de elec. lib. vj. sed in cõfessum absq̃ alia conclusione deuenitur ad preceptum de soluendo. dicta l. si debitori. ⁊ licentia predicta que dicitur concessa seu habet̃ pro concessa: prout dicitur probari per testes habet vim precepti: immo non deberet quis capi ⁊ grauari vt soluat añ dictum preceptũ itaq̃ est actus qui solet sequi preceptum: ergo preceptum censet̃ emanatum. arg. eorum que habentur in. d. l. nihil. ⁊ in dicta. l. nulla. vbi in causis in quibus non requiritur litis conte. actus qui solet sequi litis conte. habet vim litis conte. ⁊ alias notant docto. in cle. sepe. de verbo. signifi. quod actus qui solet sequi conclusionem in causa operatur idem ꝙ conclusio in causa in causis in quibus in causa non concluditur ita in ꝓposito licẽtia de grauando ⁊ capiẽdo donec soluat operetur: idem quod preceptum. Item si confessio emanat post litem contestatam nulle sunt partes iudicis nisi in sententiando. d. l. proinde. ideo censetur plene liquere ex quo põt diffinitiue sententiare ⁊ ex quo non expectatur alia conclusio in causa. Et absonum esset dicere ꝙ non sit liquidatum si pars confitetur: licet possit probari contra confessionem probando errorẽ l. non fatetur. ff. de confes. ⁊ l. error. ⁊ l. cũ falsa. C. de iur̃. ⁊ fac. igno. interim ergo res est liquida. ⁊ sic nõ obstat quod licentia potest rescindi si pars postea cõparet ⁊ reficit expensas ex forma ordinamẽti: quia nõ habet rescindi simpliciter: sed ita demuꝫ si iudici placuerit. Et profecto ⁊ sententia diffinitiua potest rescindi mediãte appellatione: ⁊ tamen non propterea diceretur non liquidatũ. Item ex quo reus non comparet ⁊ habetur pro confesso ⁊ sine alia ꝓbatione potest condemnari ⁊ concedi licentia contra eum videt̃ stare per eum quominus alia liquidatio fiat ⁊ quando ad implenduꝫ conditionẽ requritur etiam factum alterius si stat per illum quominus conditio impleatur illa habetur pro impleta. l. titius stetuas. de condi. ⁊ demon. ⁊ habetur in. l. j. C. de institu. ⁊ substit. sub condi. factis. Ex quibus videtur concludendum quod censeatur liquidatum intra tempus ex quo probatio per testes ⁊ maxime ꝑ fictam confessionem qua emanata censetur licentia concessa: licet intra tempus non fuerit sententia lata non obstantibus adductis in contrarium que satis apparent sublata per adducta supra. Nõ enim obstat qꝺ confessio est ficta: quia ex quo ficta confessio operatur eundem effectum quem vera confessio prout est vera confessio inducitur liquidatio: ita ⁊ ex ficta ⁊ liquidatio est vera licet ex actu 8 ficto resultans vt supra probaui. †Nec obstat ꝙ ficta confessio nõ probat contra alium nec cõtra eundẽ in alio iudicio: quia in casu isto non requiritur aliqua probatio dicti debiti contra lucteriũ: sꝫ solum ꝙ contra laboratores sit liquidatuꝫ intra mẽsem iunij: itaq̃ satisfactum est conuentioni si probatur contra lucteriũ etiam post mensem iulij. ꝙ fuerit liquidatuꝫ contra laboratores predictos intra mensem iulij: licet non aliter probetur contra lucteriũ ipsuꝫ debitum laboratorum vt constat ex verbis conuentionis. vt in principio deduxi. Itaq̃ non est curandum: an sententia vicarij fuerit nulla necne: sed agitur nunc verum dictus Joannes debeat artari ad soluendum integram quantitatem in instrumento contentam non detracta aliqua quantitate vigore dicte conuentionis: et sic virtualiter agitur: an prima an secũda sententia sit iusta: ⁊ inq̃tum sit pronunciandũ exequendũ dictũ instrumẽtũ. Licet non absurde attentari posset ꝙ non fuerit nulla: q̃ licet debuerit pronũciari exequendũ iuxta formã petitionis. tamen verba impropriãtur vt sententia nõ vitietur. vt per glo. no. licet in. l. ⁊ puto. ff. fami. herci. ⁊ maxime quia sententia habet necessariã relationem ad libelluꝫ. vt per Bar. in. l. j. C. de erro. calcu. ⁊ terminus referens se ad alium debet intelligi ꝭm terminum ad quem refertur. in auf. de filijs. ante instru. dota. nat. ⁊ quod habetur in. l. si ita scripsero. de cõdi. ⁊ demon. cum si. Et si non equiuoco eundem defectum habere videtur secũda sententia. Aliud ꝙ impingitur ꝙ non absoluit a residuo reperitur hoc sancitum in sententia diffinitiua in qua requiritur absolutio aut condemnatio super toto. In via executiua ꝙ requirat̃ ꝙ fiat executio simul sup toto est falsissimũ ꝙ non possit ꝓnunciari exequẽdũ sup eo ꝙ est claruꝫ ⁊ in residuo supsederi hoc nõ reperio in iure decisum: nihilominꝰ super nullitate nõ intẽdo aliquid firmare: nec expedit. Laus deo.

Summariũ super consilio. ccxxxvj.

1 Substitutio an efficiatur caduca mortuo hꝭ de viuẽte testõre. Falsidiam detrahit tantum heres institutus ⁊ non fidecommissarius vniuersalis.
2 Falcidia nedum detrabitur tantum de legatis: imo ⁊ de institutionibus in re certa. nu. seq. vsq̃ ad fi. consi.
3 Ratio legis vel ipsa lex quando attendi debeat.
4 Priuilegiatus an possit vti priuilegio aduersus priuilegiatum. nume. sequen. ⁊. 6.
5 Falcidia non detrahitur per piã cãm delegato fcõ pie cause.
6 Substituto monasterio filio decedenti absq̃ liberis si filius institutus ingrediatur aliud monasterium an sit locus substitutiõi nõ obstante ꝙ monasteriũ representet filium.

Consilium. ccxxxvj.

In nomie domini nostri Jesu christi. 1 †Constat qꝺ pauperes eligendi per fideicommissarios sunt directo substituti substitutione vulgari ex quo filius institutus decessit ante testatorem: tum quia in substitutione compendiosa etiam facta pupillo vel maiori vel extraneo comprehenditur vulgaris. prout volũt docto. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ in. l. centurio. ff. eodem titu. et Barto. in consilio incipiẽ. herculanus instituit heredem numero clxiiij. secundum ordinem perusinum non informis. ⁊ in consi. incipiẽ. niuatellus quondam cecchi numero. cxvij. ꝭm eũdem ordinẽ ⁊ in consi. incip. paulus nũero. xxxviij. ꝭm ordinẽ informis: tũ q̃ pater specifice substituit si filius non erit scilicet tempore mortis ⁊ sic tempore delate hereditatis: tũ quia testator expresse disposuit ꝙ substitutiones essent directe tempore quo possent esse: sed hec omni tempore potuit esse directa merito est clarum ⁊ non vertitur in dubium quominus sit directa substitutio. Sinautem esset fideicõmissaria non esset tractandum de falcidia per substitutos detrahẽda: quoniam falcidiam non detrahit nisi heres ⁊ sic non detrahit fideicommissarius etiam vniuersalis vt est casus in. l. lex falcidia. §. 2 nunꝙ̃. ff. ad legem falcid. †Sed licet ꝙ pauperes christi sint heredes videtur quod non detrahant ea ratione q̃ falcidia detrahi tur de legatis: quia verba origĩalia legis falcidie de legatis loquũtur. l. j. in princip. ff. ad. l. falci. ⁊ insti. eodem titul. §. nouissime. Et attento ꝙ venit lex falcidia ad derogationem legis. xij. tabu. insti. eo. ti. in ꝓn. iuncto. d. §. nouissime. Ideo verba vident̃ restringẽda non amplianda. ar. l. ius singulare. ⁊ l. qꝺ vero contra de. ll. cum cõcor. Sed institutio in re certa nõ est legatũ: ⁊ in multꝫ differt a legatis. vt habet̃ in. l. quotiẽs. C. de here. insti. ⁊ in. l. ex facto. ff. eo. titu. Ideo nõ vident̃ trahẽda ad instõnes in rebꝰ certis. Et maxie quia rõ quare fuit inducta lex falcidia militat in legatis nõ ita in institutionibꝰ in rebus certis: rõ eñi quare fuit inducta lex falcidia: q̃ heredes vl'eo nimiũ onerati legatis sepe repudiabãt hereditatem et testatores remanebãt intestati. prout hanc rationem refert iustinianus. insti. de lege falci. in princip. Sed ratio ista non militat in institutis

in institutis in rebus certis: qz si institutus vniuersalis repudiat institutus in re certa potest adire z residuum consequet per ius ac crescendi. ar. l. j. §. si ex fundo. z. l. quotiens. §. si duo. z. l. ex facto. ff. de here. insti. Et ne quis decedat pro parte testatus z pro parte in testatus contra. l. ius nostrum. de reg. iur. put tenuerunt Old. gui. de cu. Cy. bar. Ange. z Saly. in. l. quotiens. C. de here. insti. q z te nuit post Petrum. de cerno. Jo. an. in addi. spe. de testa. §. in pri mis. in addi. que incipit huic questioni. idem tenent Barto. Bal. et Ange. in. d. l. ex facto. z Barto. in dicto. §. si duo. z Bald. in re pe. c. si pater. de testa. lib. vj. xiiij. col. z Ange. in. d. §. si ex fundo. et est communis opi. put dicunt Jmo. in. d. l. ex facto. z. d. §. si ex fun do. z Paul. de cast. in. d. l. quotiens. C. de here. insti. qui Jmola et Paul. de ca. idem tenent q et tenet in. c. Raynutius. de testa. q z tenendum est. prout late dico in. d. l. quotiens. quare videtur q ex quo cessant verba legis falcidie et eius ratio in institutione in re certa videatur etiam cessare legis dispositio. Et ideo videtur q de ipsa institutione in re certa non detrahatur falcidia. ¶ Tamē his minime refragantibus contrariū est de iure verius: vcz q etiaz de instōnibus in rebus certis detrahat falcidia: nam de hoc est tex. in l. ex facto proponebatur. ver. z si forte. ff. de here. insti. z ibi Bart. Bal. z Jmo. z tex. in. l. quotiens. C. fami. herci. z bar. in. l. quotiēs. C. de here. insti. z nemo contradicit. Et vbi tex. clare non est dispu tandum. l. illam. ver. de modo. C. de colla. l. ancille. C. de fur. l. q la beo ad carbo. Nec obst. d. l. j. ff. ad. l. fal. quia ibi forte non recitan tur omnia verba legis falcidie vel cum lege. xij. tabularum. verbū lego latissimam haberet interpretationem. l. verbis legis. ff. de ver bo. sig. ita forte firmabatur in lege que induxit falcidiam. Et licet fuerit ea ratione inducta falcidia quia heredes quādoq repudia bant propter nimia onera iniuncta. vt insti. de lege falci. in princi. Tamen disposuit generaliter q heres vniuersalis omnia particu laria relicta defalcaret quatenus excederet dodrantez z vbi lex est generalis non restringitur per rationem si non patitur quis dā num indebite: licet indebite perdat lucrum iste est tex. notabilis q turbabit Petro. de bellaperti. in. l. prospexit. ff. qui z a quib⁹: put 3 sumitur ex dictis Bar. in. l. non dubium. C. de li. †Fundatur eniz lex in ratione z in auctoritate condentis legem dicit Joan. andr. in. c. ad supplicationem. de renū. ideo licet cesset ratio remanet au ctoritas in qua residet tunc ipsa lex fm eum. Et hoc vbi lex dispo nit in ratione: nam tunc lex attenditur non ratio: prout singulari ter dicit bal. in. c. j. §. si decedenti. qui feu. dare poss. in vsi. feu. licet multi libri non habeant illū. §. secus. vbi ratio disponit de lege: nā tunc attenditur ratio non lex. fm eum. Ratio autem disponit de lege quando iurislator respondet quid iuris non faciendo nouam dispositionem tunc lex non fundatur in auctoritate: sed in ratiōe iuris antiqui secundū quam habuisset pariter decidere simplex do ctor vel iudex vt in terminis. l. quod dictum. ff. de pac. z. l. j. ff. de le gi. tuto. Sed ante legem falcidiam a falcidio tribuno plebis editā illa ratio non artabat ad defalcandum legata: ideo lex illa falcidia fundatur poti⁹ in auctoritate ppl'i condētis legem a falcidio tri buno proponēte q in rōne que mouit populum ad ita statuendū. Et quicqd sit satis est ita scriptum esse in lege. d. l. prospexit. z. vj. q. iij. scriptū est in lege al's in lege scriptū est. Circa scdm aūt quesi tum videt q delegatis z instōnibus in reb⁹ certis ad pias cās de trahatur falcidia per piā causam heredem vniuersalē: qz pia cau 4 sa non videt q vtatur priuilegio contra piā causam. †Que videt esse pariter priuilegiata prout videmus in auē. de sancti. epi. §. sed et hec presenti. vbi Ange. illum tex. trahit ad hanc questionem: scz qd pia causa detrahat falcidiam aduersus piam causam et hoc idē per illū tex. tenuit Panor. in. c. in presentia. de pba. dicens q Frā ciscus de albergo. hoc consuluit per illam rationem: qz priuilegia tus non vtitur priuilegio contra priuilegiatum. l. sed z milites. ver sicu. ij. de excu. tut. z. l. verum. §. penulti. z. §. fina. z. l. sequenti. ff. de minori. et. l. assiduis. C. qui poti. in pigno. ha. z. l. priuilegia. de pri uile. credi. Et dicitur hoc tenere Dy. z Alber. de rosa. vt refert do minus meus in. d. auē. similiter. z idem allegatur tenuisse Raph. cuma. in. l. j. §. ad municipium. ad. l. fal. z quidam dicūt q hoc psup ponit ibi Jmo. Facit etiam qd no. gl. in verbo pfecta in auē. de te. imperfec. §. z si quidē. volens q licet ibi simpl'r dicatur q secundū testm̄ non reuocat primum in quo sunt instituti filij nisi in secūdo testō adhibeant solēnitates ibi descripte: tamē gl. ibi intelligit nisi in scdo sint instituti liberi: z hoc ne liberi ibi priuilegiati vtantur priuilegio aduersus pariter priuilegiatos. z illam glo. sequuntur Bal. Saly. z Pau. de ca. cum quadam tamen moderatione. z hoc in auē. hoc inter liberos. C. de testa. item facit qz res de facili reuer titur ad ius commune. z sic ad suā primenā naturam. ar. l. si vn⁹. §. pactus ne peteret. ver. q in specie dotis. ff. de pac. Item quia per specialem prouisionem factam per testatorem in fauorem pie cau 5 se eam instituendo censeatur derogatum generali prouisioni fa cte in fauorez pie cause per. d. auē. similiter. C. ad. l. fal. ¶ †His ta men non obst. contrarium arbitror de iure respondendum. Nam autenti. similiter loquitur generaliter q de legatis ad pias causas non detrahatur falcidia. ideo generaliter intelligatur. l. j. §. z gene

raliter. ff. de leg. prestan. z. l. iij. de offi. pres. cum simi. Cum igit non reperiatur dispositum quod pia causa detrahat falcidiam de lega tis pijs. ideo standum dicitur cum generalitate. d. auē. similr. non obst. qd videtur qd priuilegiatus non vtitur priuilegio contra pri uilegiatum vt in iuribus in contrariū adductis: qz locuz habz vbi vterq est priuilegiatus in specie. Secus autem si vnus est priuile giatus in genere alius in specie: nam tunc priuilegiatus in specie vtitur priuilegio aduersus priuilegiatum in genere vt est casus in l. fi. C. ex quibus causis maio. ita in proposito qz pia causa non est priuilegiata in specie q detrahat falcidiam magis q alij: sed solū reperitur priuilegiata in genere z ad hoc q est speciale nō aduer tit ange. prout hec dicit Ponta. in auē. similiter hāc partē firmat. Nec obstat. d. §. sed hoc psenti: qz ibi vtraq est priuilegiata in spe cie. vt ibi ptz. z idem in alijs iuribus supra adductis fm eum in. d. auē. Qui idem dicit in. l. marcellus. §. q auē. ff. ad treb. lz se remit tat in repetitione quam facturus die dominico sequēti z dictā cō siderationem de priuilegiato in spē z priuilegiato in genere facit Bal. in auē. quas actiones. C. de sac. san. eccle. dictā rationem assi gnans quare ibi ecclesia vtitur puilegio ne aduersus eaz prescriba tur minori spacio. xl. annorū. vt ibi etiam contra aliaz ecclesiā put dicit ibi glo. adducendo. d. l. fi. C. ex quibus causis maio. z est tex. in c. de quarta. z. c. ad aures. de prescrip. subdit tamen bal. in. d. auē. quas actiones aliam rationem: qz proprie loquendo nō sunt duo priuilegiata: qz ecclesia non est priuilegiata in prescribēdo contra aliam: sed est priuilegiata vt non prescribatur contra eam fm eū. z hoc voluit ibi bar. z idē ibi Pau. de ca. dicēs q non est verū q pri uilegiata vtatur puilegio contra puilegiatū qz immo vna sola est eo casu priuilegiata per pdicta ita etiam contingit in terminis. d. l. fi. nam absens est puilegiatus vt restituat in integ. si est lesus: nō aūt est priuilegiatus. vt contra eum non competat restitutio: idez in minore leso qui restituitur aduersus minorē non lesum. d. l. ve rum. §. item queritur. ver. puto. si vero vterq leditur: qz tūc vterq est priuilegiatus vt in inte. restituatur: ideo cessat ibi in inte. resti. 6 in ver. proinde. †Et per istā rationez hanc partē in questione nr̄a firmat domin⁹ meus in. d. auē. similiter. z idem etiā consuluit z ei⁹ consilio me subscripsi. fueram longe prius de consilio requisitus a parte aduersa z recusaui. per no. p Barto. z Bal. in. d. auē. qs actio nes z eorum ratio est viua z naturaliter concludens. Et in effectu dicta vltima ratio est eadē ratio cū ratione Ponta. lz p alia ver ba magis plana z magis propria. Et refert. d. meus in. d. auē. simi liter q hoc firmat bar. in consilio suo. q incip. occurrit mihi z ha beo cōsilium Francisci. de albergo. vbi firmat hanc partē. licz Pa nor. adducat eū in contrariū: z allegatur hāc partem voluisse etiaz Ang. in. d. auē. similiter. z Ang. in. d. §. sed hoc pn̄ti loquitur argu mentatiue. dicens q ille tex. prestat. ar. q pia causa detrahat falci diam de relictis pie cause non aūt decidit. Sed illud. ar. non obst. qz ibi vtraq causa est priuilegiata z expresse: quinimmo vna eccle sia est magis in specie priuilegiata: qz vna ecclesia est priuilegiata quod conditio censeatur defecta vel qd monasterium habeat pro filijs non in specie quando concurrit cum alio monasterio: aliud monasterium est priuilegiatū in specie qd illa specialitas seu illud priuilegium monasterij non noceat monasterio. Et ita etiam po test dici in terminis dicta. l. sed z milites secundo responso. Item potest dici q quādoq iurislator monetur ad disponendū q priui legiatus non vtatur priuilegio aduersus suum simile. Non tamen per hoc limitatur lex generaliter tradens vni priuilegiū: put al's contingit q qz decet q successiones sint vicissitudinarie iurislator monetur ad aliquid disponendū. vt in. l. lege. xij. tabularum. C. de legi. here. z. l. cōium. C. de natu. li. z in. §. si quis igitur. in auē. quib⁹ mo. natu. effi. sui. z tamē licet nepos ex fratre vtrinq coniūcto suc cedat patruo excluso fratre consanguineo vel filio fratris consan guinei. vt in auē. cessante. z auē. post fratres. C. de leg. here. Tamē non ita in successione econuerso: put vult bar. in. l. post cōsangui neos. §. legitima. ff. de suis. z legi. z Pau. de ca. in auē. post fratres secūdo. de legi. here. Et sepe cōtingit q iurislator sepe decidit ali quid fretus ratione que sola nō est sufficiens z ppterea dicebat al's bal. in. c. j. §. si decedenti qui feu. dare pos. q quādoq ratio dispo nit de lege z attendit ratio nō lex quādoq lex disponit de ratione et attendit lex non ratio. q dictū pōt trahi ad ppositū nr̄m nō cu ro aliter insistere: qz respōsio pri⁹ data est plana: z silr respōdet ad alia iura in ɔtrariū adducta. s. q in eis ambo sunt puilegiati in spe cie z tūc habet alia consideratio fm varios casus quē articulū non est necessariū nunc discutere. in casu em̄ nostro vna tm̄ pars est pri uilegiata: vt. s. deductū est: z similiter pōt dici ad gl. in verbo perfe cta. z de per bar. z sequaces in. d. auē. hoc inter liberos. q ibi vterq est priuilegiatus in hoc q validatur testm̄ imperfectum eius fauo re. z doc. non approbant simpliciter illam glo. immo quidā eaz re probant quidā distinguūt: vnde illi termini pn̄t non minus indu ci pro hac parte q contra. nec Jmo. in. d. §. ad municipium psup ponit contrariū si diligenter ponderatur: quinimmo. in princi. in nuit quod pia causa instituta minus debeat detrahere falcidiā q causa profana dum respondet ad. l. si quis ad declinandam. de epi.

et cle. quod ibi non probatur rc. Et si probat loquitur in pia causa instituta: quasi velit q dato quod ibi priuaretur q pia causa non detraheret falcidiam non idem propterea fuisset dicendũ in causa profana: r facit qr iura noua que moderant falcidiam considerant q pium est exequi voluntatem defuncti: etiam citra esse lucrum. vt. §. si vero expressum. in auk. de heredi. r fal. Et quis debet plus vti pietate q pia causa: ideo semper ex his visa fuit hec pars q falcidia non detrahatur r equior r verior r legendo r consulendo r nunc videtur. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ccxxxvij.

1 Hypotecaria actio potest insolidum intentari contra vnum ex possessoribus rerum obligatarum licet omnia bona vel plura fuerint simpliciter hypotecata et a diuersis possideantur vendito. re r debitore fallito. per totum.
2 Omnia in plurali prolata an attribuat actũ cuilibet insolidum.
3 Omnis dictio in singulari posita est distributiua.
4 Obligatis pluribus simul collectiue vel indefinite seu obligatiõe accessoria quomodo obligati dicantur.

¶ Consilium. ccxxxvij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ † Viso instrumẽto dotali inito inter Antonium Joannem al's de la massa r Andrucciolum eius filiuz ex vna parte r gnegnem quondã venture ex alia parte super refutatione dotis recepte per dictos Antonium r Andrucciolũ facte dicto Joanni: necnon super promissione de restituendo dictam dotem facta per dictos antonium et Andrucciolum dicto Joanni recipienti pro dñā Jacoba ei' filia Et expressa obligatione omniũ eorum bonorum presentiũ r futurorũ pro restitutione dotis predicte: presupponitur q euenit casus restituende dotis. Et non est locus exceptioni non numerate dotis vel propter lapsum tẽporis a iure statuti ad opponendũ talem exceptionem vel propter renunciationem in dicto instrumento abbreuiate sunt dictione rc. contentam non refert. Jtẽ presupponitur q dicti Antonius r Andrucciolus quorum quilibet est obligatus insolidum: alienauerunt plura eorum bona diuersis psonis. Et ipsi facti sunt non soluendo: modo dicta dñā Jacoba vel eius heres vult agere hypotecaria contra vnum qui emit vnam rẽ a dictis Antonio r andrucciolo pro restitutione dicte dotis r dimittere alios possessores aliarum rerum venditarum ab eis: opponitur q agere debet contra omnes vel contra eũ pro rata: querit 2 quid iuris. † Circa q videtur prima facie dicendũ q dicta Jacoba non possit agere insolidum contra vnum tertium possessorem ad vnam rem per eum possessam: sed pro rata et si vult vniuersum suũ credituz consequi agere debeat contra omnes debitores: nã predicti antoniusr andrucciolus obligauerũt omnia bona sua. vt patet in ipso instrumento dicte obligationis: r sic per collectiuum omnia cuius natura non est vt attribuatur cuilibet in solidum: sed p parte. l. si pluribus. in princip. de leg. ij. r per bar. in. l. hoc articulo de heredi. insti. r per eum in. l. mochis. ff. de iure fisci. r per bal. Ange. r Jmo. in. d. l. hoc articulo. r facit. l. non distinguemus. §. cũ in plures. de arbi. Jdeo videtur qd omnes res sint obligate ad solidũ debitum r non vna ad solidum debitum: r maxime hoc videtur dicendũ si res ipse deuenerunt singule ad singulos tertios possessores: nam tũc videtur q omnis possessor sit exigẽdus nõ vn' possessor vni' rei. prout videtur tex. in. d. l. mochis. de iure fisci: dum dicit possessorem omnem. r sic videtur probare qd oẽs possessores sunt conueniendi non vnus solus. idem videt probari per casum in terminis in. l. fi. C. de debi. ciuitatum. lib. xj. vbi est casus quod si debitor ciuitatis alienat bona in varios possessores quilibet possessor 3 conuenitur pro rata: ita ergo dicamus in casu nostro. ¶ † His tamen non obstantibus contrarium arbitror de iure respondendũ: vcz q dicta dñā Jacoba p restitutiõe dcẽ dotis possit agere hypotecaria contra vnum ex emptoribus possidentem vnam ex rebus obligatis. vt abuocet rem illam vel soluat integrum debitũ: qr qlibet res est insolidum obligata. l. ij. C. si vnus ex pluri. debi. Jdeo nisi totũ debitum soluatur non liberatur aliqua res hypotecata nec pro aliqua parte: sed insolidum remanet obligata pro residuo debiti non soluto. l. q diu. C. de distra. pig. r. l. si rem. §. omnis. ff. de pigno. acti. Et propterea si creditor habz plures res pignoratas potest vnam solam quã vult pro vniuerso debito soluere. l. creditoris ff. de distrac. pigno. Et similiter potest vnum ex possessoribus rerũ hypotecatar conuenire si ipse vnam tantum rem possidet petendo rem hypotecariam pro diuerso debito. d. l. ij. si vnus ex plurib'. Et non solum aduersus vnum ex heredibus debitoris qui diuiserunt inter se res hereditarias obligatas: prout loquitur illa lex. sz etiam aduersus tertios possessores. vt est tex. in. d. l. mochis. dum dicit aduersus omnem possessorem. Nam dictio omnis in singulari numero est distributiua r attribuit actum cuilibet insolidũ put dicit Barto. in. d. l. mochis. r in. l. hoc articulo. r ibi Jmo. Et hoc quod hypotecaria aduersus vnum possessorem vnius rei possit intentari pro toto debito firmat glo. r Bart. in. d. l. mochis. r in. d. l. fi. de debito. ciui. r sic decidunt casum nostrum scilicet quod dicta dñā Jacoba seu ei' nomie possit agi hypotecaria pro toto debito aduersus vnum quit emit a dictis Antonio r Andrucciolo vel altero eorum vnam ex dictis rebus obligatis pro dicto debito. † Nõ 4 obstantibus in contrarium adductis: que re vera non obstãt. Non enim obstat natura collectiui omnia: quia licet regulariter significet q omnia simul obligẽtur pro rata non quelibet res p rata quãdo plures vel plura principaliter obligantur: prout etiam contingit in principali obligatione actiua vel passiua per verba indefinita. l. reos. §. cuz in tabulis de duobus reis. r. l. si mihi r titio. de verbo. obliga. Tamen secus est in obligatione accessoria: quia si plures collectiue vel indefinite obligantur quilibet mero iure obligatur insolidum. l. inter fideiussores. l. si contendat. l. inter eos. ff. de fideius. Et ita contingit hypotecaria per iura r rationes supra adductas: r ratio suadet q hoc procedat in generali hypoteca oĩum bonorum presentium r futurorum: quia si diceremus qd quilibet res pro rata esset obligata resultaret inconueniens quod si essent mille res in qualibet re haberet vendicare millesimam partem qd esset absonum: r tanto prius quia licet essent de presenti mille res tamẽ possent superuenire alia mille quo casu diminueretur illa hypoteca super illis primis mille venditoris per hypotecariam. qd esset absonum: ideo merito decisum est quod quelibet res insolidũ obligetur licet per vniuersalem collectiuam vel indefinitam: put hoc respectu indefinita r collectiua vniuersalis equiparantur. vt probatur in. d. l. si pluribus. in princip. de lega. ij. Nec obst. d. l. fi. C. de debit. ciui. quia ibi est speciale in debitoribus ciuitatum. prout dicit Barto. in. d. l. mochis. sed licet verum sit q in casu. d. l. fin. sit specialitas r quidem magna. Tamen si in illis terminis ageretur hypotecaria pro rebus hypotecatis ageretur contra quemlibz in solidum: prout vult ibi glo. r etiam Bar. specialitas autem cõsistit in hoc q licet singularis successor al's nequeat cõueniri actiõe personali. l. si. ff. de contrahen. emptio. r. l. j. §. si heres. ad treb. Tamen fallit in casu. d. l. fi. de debito. ciui. sm eos. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ccxxxviij.

1 Emancipatio facta coram notario tanq iudice chartulario an valeat. nu. seq. per totum.
2 Notarius an habeat iurisditionem. nu. seq. vsq ad fi. consi.
3 Statutum de executione instři guarentigiati an sit exorbitans.
4 Emancipatio potest fieri coram iudice quolibet etiam extraordinario id est alieni territorij.
5 Jurisditionem tribuit consuetudo.
6 Donatio facta filio emancipato tempore emancipatiõis ab emãcipante valet.

¶ Consilium. ccxxxviij.

In nomie domini nostri Jesu xpi. ¶ † Visa copia. s. dicte emãcipatiõis r donatiõis cũ promissionib' hincinde r guarẽtigia. queritur vtrũ dicta emãcipatio valeat necne. Et successiue secũdo loco an dicta donatio r cõtractus inter patrem et filium initus valeat necne: ita q dictus fili' possit bona sibi assignata petere vel non: deueniẽdo itaq ad primũ videt pma facie dicẽdũ qd dicta emãcipatio nõ valeat ea ratione apta: qr ad hoc vt emãcipatio valeat requirit q fiat corã iudice cõpetente. insti. quib' modis ius patrie potesta. soluit. §. nostra. r. C. de emanci. libe. l. j. r. l. fi. liberat em filiusfamilias vel casu puta patris naturali vel ciuili vl' actu solẽni: nõ aũt nudo consensu patris. r gl. super vbo solẽni supplet id est auctoritate iudicis. Cũ itaq in casu nostro nudus cõsensus patris videat interuenisse: nudũ intelligo cõsensum extraiudiciale factũ sine iudicis auctoritate: ideo videt q dicta emãcipatio nõ valeat nec teneat. r successione nõ valeat etiã donatio qr donatio facta p patrez filio in ptãte est ipso iure nulla ppter reflexũ. l. ij. C. de inof. don. r. l. donationes quas parẽtes. C. de do. inter vi. nisi secuta traditione cõfirmet morte patris. per. d. l. donationes de qua 2 confirmatione nihil psupponitur merito rc. ¶ † Tamẽ his minime refragãtib' contrariũ puto de iure respõdendũ. s. q dicta emãcipatio valeat r teneat. Et in cõsequentiã etiã donatio postea facta p cuius rei euidẽtia premittendũ duxi q notarius de iure hz iurisditionẽ. si nõ actu saltẽ habitu. habẽt em iurisditionẽ sine administratione. prout post glo. ibi volunt bar. r Bal. r alij in. l. j. ff. de iud. r de his facit mẽtionẽ tex. in. l. rem non nouã. C. de iud. r in l. fi. C. vbi r apud quẽ r ibi glo. r bar. in quib' iuribus appellant iudices sine administratione ea rõne qr nõ habẽt exercitũ iurisditionis. r sic adminstrationẽ in iudicãdo seu iurisditionẽ exercẽdo nisi in volẽtes. r doc. appellãt iudices chartularios: solẽt eniz pncipes et qui a pncipe potestatẽ creãdi notarios in eor creatione tribuere iurisditionẽ. r id ipsi notarij in eor subscriptionib' quas faciũt instřis publicis dicere. ego talis notari' r iudex ordinari'. iste est cõis stilus notariorũ. put r dicit Jmo. in. l. ait ptor. §. si iudex. ff. de re iud. Et sic conclusiue notarij sunt iudices ordinarij: qui iurisditionẽ in volẽtes exercent. r volũtate ptiũ progat iurisditio de habitu ad actũ r exercitiũ r administratio iurisditionis eis concedit de csensu

de cõsensu partiũ. Et hic dicit bal. in. l. penul. C. de fideiuſ. ꝙ guarẽtigia est obseruatio alicui facta per mãdatũ tabellionis qui est iudex ordinarius. l. ij. ff. de iudicijs ſm eũ. ⁊ Ange. in. d. l. ait ꝑtor. §. ſi iudex. dicit ꝙ lʒ statuta disponẽtia ꝙ instrumẽta publica habeãt executionẽ paratam ſint cõtra iura cõia. †Tamen secus est in statutis disponẽtibus ꝙ instrumẽta guarẽtigiata habeant executionẽ paratã: naʒ guarẽtigia nihil aliud est ꝙ̃ preceptũ notarij factũ partibus eũ rogãtibus vt obseruent contenta in instr̃o ꝙ fit partibus volẽtib⁹ ⁊ acceptãtibus vigore statuti concedentis potestatẽ mandandi. ita ꝙ ꝑut preceptum iudicis factum in cõfessum habʒ executiõnẽ paratã. l. ſi debitori. ff. de iudicijs. ſm eundem Ang. et illa potestas precipiendi concessa a statuto prout dicit Ange. nihil aliud est ꝙ̃ iuriſditio: prout ⁊ ipse sentit dum dicit ꝙ tunc non discrepat a iure cõmuni per. d. l. ſi debitori. que loquitur in ꝑcepto iudicis. Itẽ ꝙ ange. vult Jmo. ibi subdens ꝙ ſi prout solet fieri in creatione fiũt iudices ordinarij habent iuriſditionẽ ꝑcipiendi in volentẽ: ideo etiam ex hoc capite hʒ consonantiã cũ iure cõmuni ſm eum: qui ex hoc vult ꝙ dictã potestatẽ hʒ tunc concessam a iure cõi vigore iuriſditionis eis a principe vel principis auctoritate concesse. vbi Ange. dicit ꝙ habent potestatem cõcessam a statuto. Et hoc potest ꝑcedere quãdo notarius in sua creatione nõ eẽt factus iudex ordinarius: nam tunc statutũ dat sibi iuriſditionem. ⁊ hoc respectu põt dici ꝙ statuta hmõi ſint exorbitantia prout ipse Ange. dicit in. l. cũ antea. C. de arbi. qui videtur esse ibi ꝯtrari⁹ ab his que ipse dicit in. d. §. ſi iudex: sed potest cõcordari: vt. s. s. ꝙ ſit exorbitans quo ad facultatẽ precipiendi qr illã nõ hʒ a iure cõi intelligas niſi princeps in creatione eam cõcedat quo casu hʒ a iure cõi. prout. s. dicit Jmola. ⁊ vnde per. s. dicta: sed postꝙ̃ ꝑtãtem ⁊ ſic iuriſditionem a statuto cõcessam vel a principis auctoritate in creatione notariatus concessam ꝙ preceptum illud guarentigie habeat executionẽ paratã ſit cõsonũ iuri cõi ſm dicta ang. ⁊ Jmo. in. d. §. ſi iudex. Et idem. s. ꝙ ista executio parata procedat etiã de iure cõmuni dicebat dñs meus vʒ. d. Joannes petrutij doctor integerrimi iudicij in. d. l. fi. C. vbi ⁊ apud quẽ. Obstat tamẽ id qd̃ dicit ange. in. l. a diuo pio. §. sniam de re iudi. dicens ꝙ tunc oritur cõditio ex statuto ad dictam executionem: sed quicquid ſit de hoc an executio parata habeatur a statuto vel iure communi satis est ad propositum ꝙ habet iuriſditionem precipiendi saltem a statuto ſi non habet in creatione: sed cõmuniter oẽs habent in creatione. Prout dicit Jmo. in. d. §. ſi iudex. ⁊ est de mente aliorũ. vt. s. patet: quibus presuppositis infertur qd̃ dicta emancipatio est facta corã iudice competenti ſiue autẽ iudex fiat auctoritate principis ⁊ ſic iure cõi: ſiue auctoritate legis municipalis: ſiue auctoritate cõsuetudinis non refert quo ad validitatem emãcipationis. vt. l. ij. ⁊. l. fi. C. de emanci. libe. †Et ideo glo. in. d. §. preterea. insti. quib⁹ mo. ius patrie pote. soluitur vult ꝙ apud quẽlibet iudicẽ fieri poſſit emãcipatio supplẽdo ad tex. in verbo magistratus. l. quolibet. ⁊ ſic sufficit quilibet magistratus. ⁊ ſic quilibet iudex. Et subdit illa glo. ꝙ etiam coram iudice extraordinario fieri potest emancipatio: intelligens iudicem extraordinarium id est iudicẽ alieni territorij qui efficitur competens ex prorogatione: ideo etiam iste iudex chartularius ſic competens ex prorogatione de habitu ad actuʒ: ſiue ista competentia iuncto cõsensu partiũ causetur de iure cõmuni rõne creationis: ꝑut cõmuniter ꝯtingit. vt patet ex dictis Jmo. in. d. §. ſi iudex. ⁊ ex dictis gl. ⁊ doc. in. d. l. ij. de iud. ⁊ in. d. l. fi. C. vbi ⁊ apud quem: ſiue causetur ex forma statuti volẽtis ꝙ notarius poſſit percipere obseruantiã contentorum in instrumento: ⁊ ſic poſſit adijcere guarentigiam que nil aliud est ꝙ̃ dictum preceptũ: prout. s. dectum est. Satis enim est ꝙ ſit iudex ex lege municipali. d. l. ij. C. de emanci. lib. ſiue id contingeret vigore consuetudinis: qr etiã tũc sufficit quo ad emancipationem. d. l. fi. eo. titu. †Consuetudo eniʒ tribuit iuriſditionem vt ibi: ⁊ in. c. cum contingat in fi. extra. de foro competẽ. ⁊ in cañ. conquestus. ix. q. iij. ⁊ in. c. dilecti. de arbi. cum ſimilib⁹. Cum itaꝙ dictus notarius qui rogatus fuit de dicta emãcipatione haberet iuriſditionẽ precipiendi partibus obseruantiã contentorũ in instrumẽto. ⁊ ſic apponendi guarẽtigiam ⁊ illã apposuit ⁊ cõsequenter precepit qd̃ emancipatio facta obseruaretur ideo emancipatio cẽsetur facta corã iudice cõpetente. ⁊ eius auctoritate. ⁊ per cõsequens est solẽnis ⁊ valida. †Nec obstant adducta in cõtrariũ qr sunt sublata ꝑ adducta pro hac parte. Ex quo vt dixi emancipatio censet̃ facta corã iudice cõpetenti. ⁊ ꝑ cõsequẽs cẽsetur solẽnis. per iam dicta. Et ex predictis resultat decisio secũdi quesiti: nam donatio facta filio emancipato valet. l. ij. C. de inoffic. dona. ⁊. l. vt liberis in fi. C. de colla. ⁊ est clarũ. Et ideo ſi res aſſignate ex causa donationis fuerũt tradite statim fuit trãslatum dñium vt quaſi per totum titulũ. de dona. ff. ⁊. C. ⁊ extra: donatio enim est doni datio. l. senatus. §. j. ff. de dona. cau. mor. Et ſi non fuit facta traditio: licet iure antiquo non competeret actio ex contractu donationis nudo pacto initę. Tamen de iure codicis secus est ꝑ specialem prouiſionem. l. ſi quis argentum. C. de dona. Item verbum promittens in instrumento appositum intelligitur per stipulationem. insti. de inuti. stipula. §. ſi scriptum. ⁊ not. in. l. j. C. de vsur. ⁊ facit. §. fi. institu. de fideiuſ. Jdeo clarum est quod presupposita validitate emancipationis: prout supra in precedenti ꝑmo dubio probatum. ⁊ concluſum est: poſſunt per dictum Nicolaum donatariũ peti aduersus patrem donatorem ſi viuit vel eo mortuo aduersus eius heredes omnia in dicto instrumento aſſignata: tam aſſignata causa dotis vxoris Nicolai. ꝙ cetera ex causa donationis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxxxix.

1 Electioneʒ rei diuise quod habeat minor ⁊ maior natu faciat partes statuto hoc dictante an ſi arbitri cum facultate diuidendi prout eis videbitur ⁊ placebit poſſint ab eodem statuto descendere vt minor electionem perdat. per totum.

Clausula videbitur ⁊ placebit importat arbitriũ boni viri.

2 Renunciare quilibet potest iuri in sui fauorem introducto.

3 Liquidum non potest suspendi per non liquidum.

4 Verbis generalibus ⁊ obscuris non receditur ab eo quod est specifice dispositum.

¶ Consilium. ccxxxix.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †Visis statutis super hac materia diuiſionis loquentibus et forma compromiſſi: licet videatur qd̃ ipſi arbitri debeant in diuiſiõe seruare formam statuti aperte disponentis quod maior natu faciat partes ⁊ minor eligat: attento qd̃ in compromiſſo datur arbitriuʒ arbitris qd̃ aſſignent partes ipſis compromittentibus secũdum formã statutorum. ⁊ ſic compromiſſum se refert ad formam statutorum. Et id censetur contineri in termino referẽte ꝙ continetur in termino ad quem fit relatio. l. ſi ita scripsero. de condi. ⁊ demõ. ⁊. l. aſſe toto. ⁊ l. institutio talis. de heredi. insti. Jdeo cuʒ in statuto detur ista forma in diuiſionibus faciendis: ideo eadem forma censeatur exp̃ſſa in compromiſſo. Et consequenter istam formam teneantur obseruare dicti arbitri cum omnis eorum facultas depẽdeat a compromiſſo. l. non distinguemus. §. de officio de arbitris. ff. ⁊. l. ſi cũ dies. §. plenum. ⁊. §. ſi intra diem. eod. titu. Facit etiam quia in compromiſſo datur eis facultas diuidendi ⁊ aſſignandi partes: prout eis videbitur ⁊ placebit que verba sonant in arbitrium boni viri. l. fideicommiſſa. §. ꝙ̃ꝙ. de lega. iij. l. thais ancilla. §. sorore. de fideicõ. libe. ⁊. l. lucius. eo. titu. ⁊ per. Bar. in dictis iuribus. ⁊ in extrauag. ad reprimenda in verbo videbitur. Sed arbitrio boni viri videtur conuenire qd̃ seruent minori beneficium ſibi a statuto cõcesſuʒ merito illud debet debeat dictis arbitris videri ⁊ placere. ¶ His tamen non obstantibus contrarium arbitror de iure respondendũ. Nam animaduertẽdũ est qd̃ in casu isto non imminebat sola questio qualiter bona debebant diuidi: nec etiam de sola diuiſione: ſʒ occaſione diuiſionis imminebat questio ⁊ cõtrouerſia super administratione facta per dictum Leonardum de bonis eorũ ⁊ matre norum. Et erant cõcordes ꝙ dictis paulo et sancti vt arbitror tribus minoribus aſſignetur de dictis bonis cõmunib⁹ ante oĩa totũ id qd̃ dictus Bernardus reduxerit ad manus suas ꝑ dicta administratione dictor bonorum vʒ ꝑ ꝯcurrenti ꝗ̃titate: itaꝙ dict⁹ Leonardus: qui vt arbitror est maior natu non poterat facere partes ex quo nõ constabat quid ad eius manus perueneri. Nec pertinebat ad eũ estimare illã cõcurrentẽ ꝗ̃titatẽ: sed iudicẽ vł arbitros. ar. l. j. de iure deli. ⁊. l. ſi ꝙ ex pãphylia. ff. de leg. ij. ⁊ ꝙ ꝑ Barto. ibi. ⁊ in. l. vnica. C. de sententijs que pro eo ꝙ interest. ⁊ in. l. semper. §. in hoc interdicto. ff. ꝙ vi aut clam. Jtaꝙ iste casus potius adaptatur ad scd̃m statutũ ꝙ ostenditur ꝙ̃ ad primum: qr primuʒ videtur loqui quãdo est solum deueniẽdum ad diuiſioneʒ ⁊ ad faciendum partes: tũc enim non incõuenit ꝙ maior natu faciat partes: sed quãdo imminet controuerſia alia qr vna partiũ pretendit habere maiorem partẽ vel ſibi ante partem deberi aliquid ꝙ nõ cõsentitur per alteram partẽ: tamẽ nõ cõuenit ꝙ per partẽ determinetur: ideo est opus deuenire ad arbitros vel ad iudicem. Et ideo scd̃m statutũ prouidet ꝙ eligãtur arbitri qui habeãt litem ⁊ cõtrouerſiã decidere ⁊ terminare de iure ⁊ de facto prout eis videbitur. et ſic determinationem committit statutum ⁊ de iure ⁊ de facto: prout eis videbitur. Et ſic non artat eos ad obseruãdum dictum aliud statutum. Quandoꝙ eniʒ poſſent facilius terminare ⁊ reducere ad meliorem concordiã non cogendo maiorem natu qd̃ diuidat: quia forte poſſet diuidere taliter qd̃ non expediret etiam minori licet haberet electionem: ita ꝙ quãdo oportet deuenire ad arbitros vt decisores litis ⁊ controuerſie que imminet occaſione diuiſionis inter patrem ⁊ filium vel inter fratres statutum secunduʒ recedit a forma primi statuti ⁊ cõmittit in arbitrium arbitror qui eliguntur ad decidendum questionem: non ad consentiendum minori in electione ſi viderit expedire ⁊ videnduʒ ne deciparẽ: ꝑut prouidetur per primum statutum. Et propterea cum isti arbitri ſint electi ad reuidendum rationẽ administrationis super qua veri ſimiliter vertebatur controuerſia: ⁊ ad aſſignandum de bonis cõmunibus ꝗ̃tũ peruenerit ad manus ⁊c. super quo etiam de facili poterat verti controuerſia inherendũ dicto secundo statuto apud

formam dat ad decidendum: prout eis videbitur de iure. ⁊ de facto
et ad istam formā potest referri clausula illa compromissi assignan
di ꝑm formam statutorum: non enim per primum statutum datur
aliqua forma ꝑm quam habeant assignare partes volentibus diui
dere: sed arbitri de quibus loquitur nihil habent assignare sed so
lum deputantur ad consentiendum ne decipiatur. ⁊ fraudetur ali
qua pars. Itaq; illa verba ꝑm formam statutorum salua ratiōe re
cti sermonis non potest adaptari ad verbum assignandi nec ad il
la verba remota diuidere ⁊ facere partes si referreretur ad formā
primi statuti nisi cum aliquali violatione verborum ad quam non
est deueniendum vbi de mente non constat. l. nō aliter. de le. iij. ⁊ l.
j. §. si is qui nauē. de exer. Sed ad scdm statutū relata de plano pro
cedūt maxime referēdo ad proximum verbū videbitur ꝙ etiā po
nitur in ipso secūdo statuto ⁊ subditur de iure ⁊ de facto ista est for
ma statuti scʒ ꝙ determinēt diuidāt ⁊ assignant. prout eis videbit
de iure vel de facto. Et omnia de plano ꝓcedunt. Et si qua dubi
tatio immineret in interpretatione dictorum verborum secūdum
formam statutorum imputandum est parti qui nititur ex dictis
verbis qui potuit legem apertius dicere: nam interpretatio dubie
conuentionis fit contra euʒ qui nititur ex cōuentione. vt habetur
in. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ l. labeo. ⁊ l. si in emptione. in princip. ff.
2 de contrahen. emptio. Item hec pars iuuatur: quia partes in cō
promisso faciunt ipsos arbitros diuisores: nam remittunt in eos
tanꝗ eorum arbitros ⁊ diuisores. Sed forma primi statuti non fa
cit arbitros diuisores. Item postea specifice eis committitur ꝙ de
beant diuidere ⁊ facere partes. Ideo ipse partes conueniunt ꝙ fa
ciant partes ipsi arbitri electi non ipse maior natu. Et cui dubiū
qd partes cōmuni consensu possunt recedere a dispositione dicti
primi statuti: quia quilibet potest renunciare iuri pro se introdu
3 cto. l. si quis in conscribendo. C. de pactis. ⁊ C. de episc. ⁊ cle. †Cuʒ
igitur conueniunt ꝙ arbitri faciāt partes satis aperte cōueniunt
ꝙ non oneretur maior natu in faciendo partes. Et non est mirum
si ita conueniunt nō solum per ea que. s. deduxi. Sed etiam quia si
maior natu fecisset partes secūdum formam primi statuti: alij non
potuissent ante omnia de bonis cōmunibus percipere tantūdē: qr
prius forte voluisset maior natu facere partes ⁊ habere integram
suam partem. Et postea dare quod deberet ratiōe administratio
nis: partes enim erant liquide quantum scilicet vnius quantum
alterius esset seu quota pars quota alteri obueniret. Et quod de
beretur ratione admistrationis non erat verisimiliter liquidʒ ex
quo erat reuidenda ratio: nec propter non liquidum debet suspē
di id quod est liquidum. argu. l. quidam estimauerunt. ff. si cer. pet.
et. l. si. C. de compensa. Item dato quod esset liquidū forte noluis
set soluere de bonis cōmunibus: quia de quātitate ad speciem vel
de vna specie ad aliam non fit compensatio. l. ex ea pecunia. C. de
rei vendi. Itaq; forte consentit maior natu quod arbitri haberent
facere partes: ⁊ non artaretur antiquior facere partes ⁊ ipsi iunior
eligeret ad hoc vt prius per arbitros reuideretur ratio. ⁊ ei de bo
nis communibus assignaretur ante omnia totum id quod perue
nisset ⁊c. Et hoc est equum. ⁊ conuenit arbitrio boni viri ⁊ facit il
lud vulgare qui in vno grauatur in alio releuatur. l. eū qui. in pnc.
de iureiurand. Grauatur enim quod prius assignetur de bonis cō
munibus totum id ⁊c. quia hoc non erat alias de iure per. s. dicta:
releuatur in alio quod ipse non artatur dare electionem iuniori
4 bus. †Et sic non obstant illa verba videbitur et placebit in contra
rium ponderata. Item ex superioribus dictis apparet responsum
ad illa verba compromissi secundum formam statutorum: quia vt
dictum est non referuntur ad primum statutum quod nullam for
mam dat arbitris in diuidendo: ⁊ faciendo partes: ⁊ eas assignan
do. Sed ad ista dat formam ꝑm statutum scilicet. ꝙ prout eis vide
bitur de iure vel de facto: nec per illa generalia. ⁊ obscura verba de
bet recedi ab eo ꝙ erat specifice dispositū. ar. l. doli clausula de ver
borum obligatione. ⁊ l. sanctio legum. de penis. ⁊ ꝙ per glo. ⁊ bar.
in. l. j. §. parui. ff. ꝙ vi aut clam. vbi licet statutuʒ generaliter dispo
nat aliquid etiam clare ⁊ aperte tamen nō derogatur ei ꝙ in alia
parte erat dispositum: ita ⁊ hoc casu non per illa generalia verba
ꝑm formam statutorū non derogetur ei ꝙ erat specifice declaratū
ꝙ ipsi diuiderent ⁊ facerent partes. Itaq; ex his ⁊ alijs dictis per
alios preclaros dominos consulentes ⁊ patres honorādos: puto
aperta fronte concludenduʒ ꝙ non debet artari maior natu ad fa
ciendum partes. ⁊ dandum electionem iunioribus. Sed partes ha
bent facere ipsi arbitri. ⁊ ita faciendo magis inherent cōmissiōi eis
attribute in compromisso. Laus deo.

Summariū super consilio. ccxl.

1 Usure augmenti dotis an debeantur quemadmodum in do
te. per totum.
Alimenta causa dotis nō solute prestita appellatur interesse quod
loco vsurarū succedit.
2 Dotis vsure debentur vt interesse nō aūt vt vsure. per totum.
Dote non soluta an sit vxor alenda a marito.
3 Usure an sint licite vbi quis sustinet aliquod onus.
4 Augmentum dotis an sapiat naturam dotis cui adheret.

Consilium. ccxl.

In nomie domini nostri
1 Jesu xpi. †In psenti cōsultatione videt pmo aspe
ctu dicendū ꝙ dict⁹ Frācīscus petere possit dicta ali
mēta augmēti dotis in centū florenis aduersus here
des dicte Francisce. q̄ alimēta in iure appellantur vsure. l. insulā.
§. vsuras. ff. solu. mat. ⁊ l. fi. §. preterea. C. de iure dotium. ⁊ alias in
simili in. l. curabit. C. de acti. empti. Et in dote danda sunt licite
vsure. vt in. c. salubriter de vsuris. ⁊ ibi per docto. communiter om
nes. et per Bartol. ⁊ docto. in. d. §. vsuras per Bald. in autentica
ei qui. C. de bonis auctori. iudi. possi. ⁊ in. d. §. preterea. et quoti
die est in vsu in hac ciuitate. ⁊ obtentum est sepe in contradictorio
iudicio ⁊ debentur ex mora vel per lapsum biennij. vt in. d. §. pre
terea vel incontinenti ꝙ maritus supportat onera matrimonij. vt
per glo. in. l. de diuisione. ff. soluto matri. ⁊ ibi per Bar. qui distin
guit inter ipsam ⁊ extraneum promissorem ipsius dotis de quo ibi
per docto. ⁊ in. d. §. preterea ad hoc text. in simili in. l. curabit. C. de
acti. empti. ⁊ quod per gloss. in. l. ij. C. de vsu. petuntur enim vt in
teresse vt habetur in dictis iuribus. ⁊ per glo. in. l. sociuʒ qui in eo.
in princip. ff. pro socio. ⁊ idem ius est iudicandum in augmēto do
tis quod in dote. arg. l. si constante. C. de dona. ante nup. vbi aug
mentū hʒ priuilegium tacite hypotece prout ⁊ dicit ibi Bal. ⁊ Sa
ly. ⁊ pacta inita in dote trahuntur in dubio ad augmentum dotis
dicunt ibi glo. ⁊ Bal. ⁊ Saly. ad idem auē. sed iam necesse. eo. titu.
et. ff. de publici. l. si ego. §. quid tamen. ⁊ l. si fundum. §. si. de vsufr.
item facit. l. sed si manente cum concor. ff. de precario: idcirco videt
quod pro istis centum promissis pro augmento dotis debeantur
vsure seu alimenta dotis vt vulgari sermone vtar prout debentur
2 pro dote simpliciter promissa. †Tamen his minime obstanti
bus contrarium puto de iure respondendum. Nam constat qd di
cte vsure dotis non solute vel precij non soluti vel in similibus ter
minis non debentur vt vsure sed debentur vt interesse. vt per glo.
in. d. l. ij. C. de vsur. in. d. l. socium qui in eo. ff. pro socio. ⁊ in dote no
tat Barto. ⁊ Imol. in. d. l. in insulam. §. vsuras soluto matri. Bal.
in. d. l. fi. §. preterea de iure do. d. Anto. in. d. c. salubriter quia scilʒ
propter dotem sustinuit onera matrimonij: alias enim. s. sine spe
solutionis dotis non subijsset onera matrimonij: prout dicunt do
cto. ⁊ Bal. in. d. §. vsuras. dicit ꝙ si viro nō soluitur dos nō tenetur
alere vxorem. allegat in auē. de non elig. secūdo nuben. §. fin. ⁊ fa
cit. l. fi. C. ad velle. Et ex his videtur ꝙ vbi cessat interesse non de
bentur iste vsure de iure cañ. quo iure regulariter oēs vsure sunt
ꝓhibite. c. super eo. ⁊ quasi per totum de vsur. hinc dicendū videt
ꝙ si vir non sustinet onera matrimonij nō debet pcipere ista alimē
ta dotis per. d. §. vsuras. ⁊ ꝙ ibi p Bal. pari rōne si als puta ex pa
cto exꝑsso vel tacito tenebat subire onera matrimonij: nam tūc nō
sustinet onera matrimonij propter dotem sed illa ex alia pria cau
sa subibat: ideo nō magis cadit interesse dicto casu ꝗ si eadeʒ ꝗti
tas deberetur ex mutuo vel deposito vel donatione quolibet eniʒ
casu interest pariter pecuniā habere sed nō eo interesse propter ꝙ
permittatur vsura scʒ: quia ex aduerso aliquid abest ea occasione
ꝓut regulariter contingit in dote danda in solutione precij et hu
3 iusmodi obligationibus onerosis. †Ubi autem non abest aliquid
ei cui promittitur vel debetur aliqua quantitas: nec ea occasione
subijt aliquod onus: tunc non suadet ratio quod vsure sint licite:
quia non militat ratio qua doct. mouētur ad dicendum quod vsu
re dotis sint licite: ⁊ cessat ratio predicta standum est regule vete
ris ⁊ noui testamenti inhibentis vsuras. ⁊ etiam iuris canoni. d. c.
super eo. c. cum tu. c. consuluit. ⁊ fere per totum. de vsur. ⁊ in. vj. et
cle. Sed in casu isto dictus Franciscus nullum onus sustinuit pro
pter dictum augmentum dotis qd promissum fuit per dictam do
minam Franciscam: nam ex quo ipse Franciscus receperat in vxo
rem dictam dominam Antoniam ⁊ pro dote receperat iura sua iā
erat astrictus ad subeundum onera matrimonij. Et idem incum
bebat onus exigendi dictam dotem cū haberet iura vxoris. ⁊ bo
na paterna erant apud tertium. argu. l. si extraneus. ff. de iure do
ti. Et maxime cum illam dotem habuerit quam habuit parū post
dictam dotem promissam per dictam Franciscam: ita quod etiam
absq; isto augmento dotis dictus Franciscus erat obligatus vel
fuisset obligatus habita dote ad ista onera: ita ꝙ non pretēdit cō
siderabile interesse maxime respectu temporis decursi post habitā
primam dotem: ita quod debeant censeri licite dicte vsure pro di
cto augmento dotis: nec tunc militat ratio doctorum. ⁊ ratio do
ctorum moderat ⁊ restringit eorum dictum. l. ꝙ dictum. ff. de pac.
c. cum cessante. de appel. cum similibus. Et ista pars est amplectē
da tanꝗ tutior pro anima. ar. c. iuuenis. de spōsa. c. significasti. de
homici. cum concor. Et maxime quia tenent nonnulli non leuis
auctoritatis ꝙ etiam in dote danda regulariter sunt vsure prohi
bite. prout in hac opin. fuit Azo in summa. de vsur. volens ꝙ oēs
vsure sint de iure canoni. prohibite: vt eum refert Barto. in. d. §.
vsuras. qui Azo appellatus fuit mēs. ll. dicit Cy. in. l. certi inf. C.
locati. ⁊ bal. in. l. cōtract⁹. ij. col. dicit ita ponit vas electiōis. l. fons
legum

legum Azo. & Rapha. in l. nō iustam. C. ad trebel. dicit quod Azo inter omnes glossatores obtinuit pncipatum seu paritatem. & idē in effectu dicit in l. edicto. in penul. char. C. de edic. diui. & Innoc. & Joan. an. in d. c. salubriter. dicunt q nō sunt pmisse pter q in casu d. c. salubriter. & q illi fructus non sunt certi subiacent enim iudicio fortune non sic annua qtitas pecunie prout eos refert Imo. in d. §. vsuras nec sunt leuis auctoritatis Azo Innocē. & Jo. and. itaq vbi non vrget ratio qua nituntur doct. si ratio interesse q subeunt pptera onera matrimonij videt eis fore inherendum maxime in

4 contrarium imminet periculum anime. †Nec obst. q augmentum sapit naturam rei cui adheret: vt. s. in contrarium deductum est: q non procedit qn in augmento viget diuersa ratio vt patet in l. qui fundum. §. si fundū. ff. p emptore. vbi dicit text. q id qd fundo adijcitur proprium & separatam naturam habet. ideo pscriptio q iuuat in fundo titiano non iuuat in augmento ipsius fundi. Itē in d. l. si constante augmentum recipit aliam naturam si noua pacta interuenerunt: ita & dicendum est vbi alias separata hoc non eadem: s diuersa ratio militat in ipso augmento & alia in re primordiali. Et pōt etiā psiderari vtrū ab initio adijciat an ex interuallo & si ex interuallo an principaliter an quodāmō accessorie: prout ptingit in eo qd adijcitur per alluuionem: prout sumitur ex dictis glos. in d. §. si fundum. Cum itaq istud augmentum eque principaliter ex interuallo factum fuerit non paulatim & aduersa persona. & vigeat diuersa ratio: ideo non mirum si diuersimode iudicatur in eo q in pmitiua dote. Preterea in casu isto non agitur de natura dotis vel augmēti: sed agitur de interesse q debetur pter non datam dotem. Si itaq cessat interesse respectu augmēti dotis: nō mirū si nō debetur rōne augmēti licet debeatur ratiōe prime dotis cuius respectu imminet interesse prout. s. deductum est. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxlj.

Cōtractus annullatus statuto in eo q non interuenit numeratio pecunie an scriptura depositi recognita & confessata nō alias apparente numeratione pecunie exequatur stante alio statuto qd scriptura recognita exequatur.

1 Depositum est contractus qui re cōtrahitur.

2 Nullitas impedit executionem instrumenti vel rei iudicate nō obstāte q aduersus executionem nulla admittat exceptio. vide. nu. 8.

Exceptiones a statuto prohibite non extenduntur ad exceptiōes prouenientes ex alio statuti capite.

3 Dubitatio non permittitur sup casu legis clare & aperte.

4 Statutum exorbitans a iure cōi intentatum requirit singularū illius qualitatum probationem.

5 Negatiue pbatio dz p eum fieri qui se fundat in illa.

6 Testibus singularibus vel varijs non datur fides.

7 Executionem parit scriptura recognita etiam non alias numeratione apparente statuto dictante q scriptura recognita exequatur non obstante alio statuto ptum annullante in quo actualiter non interuenit pecunie numeratio.

8 Statutum p quod instrm habet executionem paratam & in instro ptinetur ptus annullitas respiciens ptum & non instrumentum operetur executionis impedimentum.

9 Debitū ex vna cā pōt in aliam causam transfundi. nu. 7.

¶ Consilium. ccxlj.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Videtur in hac cōsultatione primo

1 congressu aperta fronte pcludendum q dictus magister Mariottus non possit artari ad soluendum dictā qtitatē que continet in dicta scripta: nam lz in scripta predicta cōtineatur q dictus magister Mariottus habuerit in depositum dictam qtitatē. c. floreñ. Tamen non apparet quod interuenerit aliqua numeratio seu traditio: immo testes videntur probare q nulla pecunia interuenerit illimet vz testes q sunt subscripti dicte scripte de qua agitur: ideo videt quod talis contractus depositi sit inefficax cum statutum expresse disponat quod omnes contractus in quibus non interuenit pecunie numeratio sint nulli nec mereātur aliquam executionem. Cum itaq deponant testes quod nulla numeratio pecunie interuenit. Quiimmo videretur q qui agit ex deposito & consequenter dicit depositum deberet probare pecuniam fuisse depositam: quia depositū est contractus qui re contrahitur. insti. quibus mo. re contrahi. oblig. §. preterea & is: ideo vt depositi contractus resultet requiritur quod res interueniat: igitur agenti ex deposito incumbit necessitas probandi quod res interuenerit: & sic quod pecunia numerata fuerit si pecunie qtitas petitur per. l. qui accusare. C. de eden. l. ei qui dicit. ff. de pba. & l. actor quod asse-

2 uerat. C. eo. ti. cum similibus. †Nec videt obstare statutum disponens quod vbi deducitur scripta recognita per debitorem admittantur tales. & talis exceptio & ad nullam aliā exceptionem admittatur: quia ad hoc videtur posse responderi duobus modis. vno q licet nulla exceptio aduersus contractum vel instrumētum vel scriptam permittatur nihilominus potest opponi de nullitate per. l. iiij. §. cōdēnatum de re iudi. & ibi per doc. & cle. pastoralis. eo. tit & l.

diuus. & ibi per doct. de mili. testō & per Bart. in. l. j. §. parui. ff. q vi aut clam. & per cañ. in. c. Item cum quis. de restit. spo. Ideo cum lex municipalis annullare videatur dictum contractū depositi. Quin immo & nullus est de iure cōmuni si res non interuenit cum sit contractus qui re contrahitur vt. s. dictū est: idcirco videtur q de hac nullitate opponi possit. Et maxime cuz ex dispōne statuti resultet dicta nullitas. Nam qn vnum statutum phibet opponi vltra tales certas exceptiones non censentur prohibite exceptiones cōpetentes inducte seu permisse per aliam partem statuti. prout no. Bar. & Ang. in. d. §. parui. & doc. in. d. c. item cum quis. & maxime quia statutum annullans contractum in quo nō interuenit numeratio pecunie nullam mereatur executionem: idcirco limitetur dictum statutum volēs quod scripta recognita mereatur executionem quod non intelligatur in casu quo nulla numeratio pecunie interuenit: nec est nouum vt vna lex municipalis distinguat aliam. argu. l. non

3 est nouum. & l. nam & posteriores. ff. de legiti. ¶ †His tamen non obstantibus cōtrariam partem arbitror magis iuri consentaneaz: nam statutum clare loquitur quod quando scripta est recognita q est scripta manu debitoris debet conuentus compelli satisfacere id quod scripta continet nisi opponat exceptionem solutionis compensationis terminis prerogationis vel metus illati & probet. Cū ergo nulla ex dictis exceptionibus sit aut probata aut opposita: ideo dictus magister Mariottus qui recognouit dictam scriptam esse scriptam suam debet compelli satisfacere de dicta pecunia contenta in scripta. et quia statutum est in hac parte clarum & vbi lex disponit apte nullus relinquitur dubitationi locus. l. illam. versic. de modo. C. de colla. & l. ancille. C. de furtis. & l. quod labeo ad carb.

4 †Solum est instandum: an obstet dictum aliud statutum quod annullat contractum in quo non interuenit aliqua numeratio pecunie vel rei traditio: ad quod statutum respondeo pluribus modis. Primo attento quod dictum statutum est exorbitantissimū: ideo qui se fundat in eo debet probare singula que in ipso statuto continentur. & sic quod verificentur verba ipsius statuti prout no. Joan. and. in. c. j. de tempo. ordi. lib. vj. & Bald. post eum in. l. si quis nō dicam rapere. C. de epis. & cle. & glo. & doc. in cle. si. de rescriptis & legen

5 tes in. l. si quis maior. C. de transactio. †Item alias habetur quod qui se fundat in negatiua debet illam probare. l. hoc iure. ff. de verborum obligationibꝰ. & ibi per Barto. & docto. & per Joan. and. in c. bone. de elec. Innocen. in. c. super his. de accusa. ideo cum statutū annullans omnem contractum in quo non interuenit numeratio pecunie vel traditio rei ille qui vigore talis statuti vult niti quod contractus sit nullus. & saltem dicta negatiua est probanda in casu isto in quo magister Mariottus confitetur dictam quantitatē habere in depositum cum vt sepius dictum cōtractus depositi requirit rem interuenire. & sic per confessionem factam presente parte pbatur quod pecunia interuenit: sed quod pecunia non interuenerit non probatur vt deducam merito cesset hoc casu dispositio dicti statuti. Quod autez dicta negatiua non probetur deducitur q tres dumtaxat testes sunt super hoc examinati qui non sunt contestes: nam ser euangelista secundus testis non dicit se fuisse presentē quando fuit facta dicta scripta immo ex eius dictis deprehēditur contrarium cum deponat quod inter dictos magistrum Mariottum & galassum esset differentia &c. dictus galassus produxit certā scriptam in qua dictus magister Mariottus faciebat se debitorez & depositarium dicto galasso de. c. florenis occasione dotis filie dicti galassi. & tandem magister mariottus se subscripsit dicte scripte & confirmauit contenta in dicta scripta & tunc testes se subscripserunt vz dictus Petrus & Franciscus. & deponit quod tempore dictarum subscriptionum non interuenit numeratio pecunie nec traditio alterius rei: non autem deponit quod non interuenerit tempore quo fuit facta dicta scripta. & idem deprehenditur ex attestatione domini Petri qui deponit quod erat differentia de contentis in quadam scripta manu dicti magistri Mariotti continentem quandam denariorum summam: prout de ipsa latius apparet &c. Et qtandem remanserunt concordes quod deberet obseruare dictam scriptam & contenta in ea & ita promiserunt ita quod ipse testis non fuit presens quando dicta scripta fuit scripta: nec deponit quod tunc temporis quo interfuit ipe non interuenerit aliqua numeratio pecunie vel traditio alicuius rei. Franciscus autem primus testis deponit quod fuit facta scripta post contentionem de c. florenis occasione cuiusdam venditionis domus &c. & deponit q tempore scripte nulla numeratio pecunie interuenit: sed re vera habuerunt respectum ad dictos. c. florenos occasione dicte venditionis & vocat in contestes dictos dominum Petrum & ser euangelistam & concordant omnes in loco vt arbitror licet ser euangelista dicat in domo sua: & Franciscus & dominus Petrus dicant quod fuit in domo domini petri. mihi autem persuadeo quod simul habitent cum ambo appellentur de rubeis & in alijs dicti testes cōcordent. Et licet dictus Franciscꝰ deponat quod in presentia sua fuit facta tunc temporis dicta scripta & alij testes videantur deponere q fuerat prius facta & vltimus deponat q super ipsa scripta facta erat discordia: sed possunt cōcordari quod prius erat facta scripta

super qua erat discordia et ipsam negabat dict9 magister Mariott9: put deponit dominus petrus tertius testis et tandem remanserūt concordes q dictus magister Mariottus deberet observare dictā scriptam et contenta in ea. Et ser evangelista deponit q dictus magister Mariottus: tunc subscripsit et confirmauit contenta in dicta scripta. Et Francisc9 deponit q fecit dictā scriptam potest intelligi q fecit dictam scriptam: q2 scripsit illa verba. et iterum confiteor. Nam in illis verbis virtualiter continentur omnia prius scripta in eadem pagina et sic continetur dictum depositum de dictis centum florenis depositis occasione dotis predicte: ideo potest verificari in illa scriptura facta coram ipsis testibus: quā vnus testis appellat subscriptionem eo quia scripsit subtus primam: alius appellet scriptam ex quo prima vertebatur in dubium. et per istam conficiūtur coram testibus et insuper verba dicte subtus scriptionis potius cōueniunt noue scripte q simplicis subscriptionis cū dicatur: et iterum: illa dictio iterum denotat nouam confessionem et de illa noua confessione fit illa scriptura: ita q satis potest dici secunda scripta.

6 †Et ista est verisimilis concordia dictorum testium: itaq licet non interuenerit numeratio pecunie tempore subscriptionis seu noue scripte potuit interuenisse tempore prime scripte. Et sufficit cum vtraq scripta sit et statutum non requirit subscriptionem testium immo generaliter loquitur siue sit subscripta siue non: ideo dicte attestationes siue sint concordes siue sint singulares siue varie non releuant quia testibus singularibus nō datur fides. l. iurisiur. C. de testi. et c. tā literis extra. eo. ti. et c. cū dilecti. de elec. Nec ēt testibus

7 varijs. l. q falsa vel varia. ff. e. ti. † Itē nō reqrit statutū q tpe ꝯtctus īteruenerit res vel numeratio. Quid eñ si īteruenerat pri9 puta q2 numeraui tibi. x. ex causa depositi postea ꝯuenio quod habeas in mutuum vel deduco in stipulationem certe tunc nō interuenit traditio rei vel numeratio et tamen res interuenerat. et valet contract9 l. si pro mutua. C. si certum peta. l. certi condictio. §. fin. ff. si cer. pet. Nec est dicendum quod isti contractus vitientur per dictum statutum cum sint euitande iurium correctiōes per iura vulgaria. Ideo dictum sta tutum intelligatur quando non interuenit rei traditio vel pecunie numeratio tempore cōtractus vel antea: nec verba statuti repugnant. Satis enim dicitur interuenire traditio rei vel numeratio pecunie in tali emptione et venditione si prius vel postea interuenit numeratio vel traditio predicta. Preterea aliud est cōtractus aliud scripta in qua quis confitetur contraxisse. confessio enim est quedam probatio contractus non autem cōtractus. Satis ergo fuisset si retro tempore contractus interuenisset numeratio pecunie vel traditio rei licet tempore cōfessionis vel scripte nō interuenerit. Cum itaq confessio probet depositum. et depositum nō possit fieri nisi res interueniat: vt. s. deductum est: nec probetur contrarium: scilicet q in dicto deposito non interuenerit numeratio pecunie vel ipsius traditio in consequentiam non verificantur verba dicti statuti exorbitantis ergo non resultet contractus inualiditas: insuper dato sine preiudicio veritatis quod contractus depositi foret nullus nihilominus non propterea redditur nulla scripta: ideo nullitas cōtractus non videtur posse obijci executioni scripte: prout si sententia esset lata ratione contractus nulli nō posset

8 aduersus executionē sententie obijci de nullitate ꝯtctus. † Similiter dicit Bar. in. d. §. parui q si statutū dicit q instrumentū mādatur executioni non poterit opponi exceptio respiciens nullitatem cōtractus in instr̄o contenti licet possit opponi exceptio respiciēs nullitatem instrumenti ſm eum q etiam habetur in. d. c. Item cū quis. de resti. spolia. Ideo cum statutum virtualiter ponderet scriptam nō ꝯtctum et disponat q fiat executio: et non requirat sententiam patet q mandat ꝓcedi executiue. et sic agitur de executiōe scripte. Si enim appareret contractus sine scripta requireretur sententia et non posset aliter fieri executio. l. j. C. de execu. rei iud. ideo statutum effectualiter disponit super executione scripte. et disponit q quatuor exceptiones possint opponi quibus non probatis ad nullam aliam exceptionem admittatur: ideo non possit opponi exceptio q non interuenit numeratio pecunie vel rei traditio cum statutum non loquatur de contractu. et sic non potest opponi de nullitate contractus et non sumus in terminis. §. condemnatū. et similiū iurium vt clare deprehenditur ex predictis. Facit ad predicta theorica Bal. in. l. ita nobis pudor. C. de adul. nec etiā ob. quod nullitas ꝓuenit ex alia parte statuti q2 statutum non loquitur de exceptiōe aduersus scriptam manu propria testatoris: nec loquitur de scripta illud statutum annullans ꝯtctum et istud aliud statutum permittens executionem non loquit̄ de contractu: sed de scripta. et sic vnū

9 derogat alteri. † Ex quib9 omnibus concludendum puto quod dictus Christophorus debeat compelli ad prestandum dictam quātitatem. c. floreñ. in scripta contentam que conclusio verisimiliter inheret veritati: q2 licet forte non debeatur ex deposito actualiter facto: tamen creditur debita ex illo precedente contractu venditionis in quo vt arbitror interuenit traditio. et debitum ex vna causa potest transfundi in aliam causam. d. l. si pro mutua. et. d. l. certi condictio. §. si. et. l. singularia. si cer. pet. vbi latius de hoc. hec autem q2 non apparent in eis non fundarer: sed procliuem me reddiderunt ad consulendum: vt supra ex alijs: tamen medijs supra positis.

Laus deo.

Summarium super consilio. ccxlij.

☞ Dotare iterum an pater teneatur filiam tanq indotatam vbi statutum montis policiani prohibet dare dotē hominibus de chiāciano vbi etiam pater puelle in fraudem statuti mihi promittit dotem sed vnus de anchiano promisit dictam dotem non animo soluendi immo vt pater soluat et ita testibus probatur et sponsus promittit nō petere ab eo. per totum.

1 Stipulatio sine causa facta tanq inefficax an pariat actionem.
2 Volūtas coacta seu meticulosa an sit voluntas.
3 Interpretatio est fienda pro dote in ambiguis.
4 Prefationes declarant actus postea gestos.
5 Voluntas mutata non presumitur nisi probetur.
6 Confitere an videatur presens et tacens.
7 Enūciatiua verba prolata in presentia debitoris per que creditor profitetur debitorem non sibi in aliquo teneri pariunt pactum de non petendo.
8 Verba solent sepe impropriari ratione subiecte materie.
9 Simulatio coniecturis probatur.
Probari que directo nequeunt probatione indirecta et minus solēni liquidantur.
10 Contrahentibus simul patre et filio ordine successiuo intelligūtur obligati.
11 Dotare iterum pater tenetur filiam iam nuptam.
12 Dolus in dubio non presumitur.

Consilium. ccxlij.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. † In causa appellationis vertente inter fraternitatem plebis sancte Marie. et suo consorte locis et eorū ꝓcuratorē ex vna parte appellātes et Petrum nicolai spadarij pro se et eius filio dñico ex altera parte appellatum: viso processu videt̄ prima facie dicendū q sententia lata fuerit iusta et debeat pronunciari male fuisse et esse appellatum et bene et iuste fuisse sententiatū: nā instr̄m dotis est clarū quod dictus paulus auctor dictor appellantiū et originaliter ꝯuentor ꝓmisit solēniter dictam dotē dicto Petro et dñico eius filio et marito dñe potētiane pro qua dicta dos ꝓmittebat̄ v3 eā q̄titatē que fuerit declarata p hoīes in instr̄o nominatos q declarauerūt q̄titatē dotis intra tps eis iniunctū ad declarandū ita q fundata est intentio dicti Petri agentis et hoc clarū: nec vr̄ obstare id qd ꝓ defensione ꝯuentor allegat̄. s. q dicta ꝓmissio fuit facta metu pene statutarie: q2 talis met9 nō artabat dictū paulū ad ꝓmittēdū. et stant hec de plano q ꝓmiserit dictā dotē vt illi euitarēt penā statuti vel pr̄ puelle. nō eñ desinit eē ꝓmissio et efficax l3 fiat ex cā q̄ nimo vbi eēt sine cā illa eēt inefficax. l. ij. §. circa. de excep. doli. et in. l. q sine. ff. de ꝯdi. sine cā.

2 † Et alias voluntas coacta seu meticulosa voluntas est. l. si mulier. §. si metu. ff. q me. causa. Itaq videt̄ quod dictus Paulus voluerit ꝓmittere et se obligare: licet id fecerit ꝓpter metum qui habebatur per patrē puelle de pena municipali. † Nec videtur obstare si di

3 catur q dicta ꝓmissio fuit simulata q2 simulatio non ꝓbat: nullus enim testis deponit de simulatione: l3 enim deponant aliqui quod ipse Paulus ab initio nolebat promittere. Cū deponunt quod cōuictus persuasionibus et ex causa iam dicta tandem promisit dictā dotem: nec dicunt q simulate ꝓmisit nec videtur verisimile q dicti Petrus et dñicus voluerint accipere dictam vxorem sine effectuali obligatione dotis: non eñ apparet q pater puelle vel aliquis alius se obligauerit ꝓ dote predicta ad aliqd: itaq si obligatio dicti pauli esset inefficax nullum haberet regressum dictus Petrus ꝓ dicta dote. et sic dicta puella remaneret indotata: et socer et marit9 carerēt dote q est incōueniens et nō verisimile. Nec videt̄ in dubio ita acerbe iudicandum cōtra dotem. Quinimmo in ambiguis respondendum est ꝓ dote. l. in ambiguis pro dote. ff. de regu. iuris. et. l. in ambiguis de iure dotium. Et licet aliqui testes deponant quod dominicus pater puelle dixit q ipse erat soluturus dotē. Tamen testes videntur singulares et testibus singularibus nulla est adhibenda fides. l. iurisiurandi. C. de testi. c. tam literis extra. eo. tit. c. cū dilecti. de elec. cum similibus. Et insuper non direxit verba erga maritum vel socerum quibus erat soluenda dos: sed erga dictum Paulū vel erga tertium in illorum absentia: ita q nulla obligatio ex illis verbis quesita fuit Petro aut dominico eius filio. Quinimmo suadetur quod dictus Paulus promiserit dictam dotem confisus in verbis dicti dominici patris puelle quod ipse sponte solueret. et non permitteret molestari super dicta dote dictum Paulum: itaq confert quod voluerit se obligare non simulate promittere spe tamen future solutiōis faciēde per dictū Dñicū patrem puelle put asserebat et put erat decēs: nec si decipit̄ a dicto Dñico cui deseruiunt dictus Paulus debet redundare in preiudiciū mulieris vt remaneat indotata vel soceri et mariti vt subeant onera matrimonij sine dote. iuuant̄ etiā premissa ex depositione pauli baptiste penultimi teste q deponit q dñic9 dixit dicto paulo: si voi volete scripta charta dame

ta'dame essendo lo obligo in nome vostro io ve faro cio che voi vo
lete. & q paul⁹ rñdit io la ho maritata & ho la maritata del mio acio
che nõ se possa dire che il parẽtado sia facto cũ chianciuesi. q̃ verba
demonstrant quod ipse Paulus ꝓmiserat animo se obligandi ad
soluendum de suo licet forte speraret releuari a dicto dominico pa
4 tre puelle dotate. ¶ †Tamen his non obstantibus contrariã par
tem arbitror iuri magis consentaneã: nam satis videtur apparere
q dicta promissio fuerit facta per dictum Paulum non animo se
obligandi. Sed vt ostenderetur q ꝓmissio dotis fuerit facta ab ip
so Paulo ne appareret parentelam fuisse contractã contra formã
statuti iniungentis penam contrahenti parẽtelam cũ hominibus
de chianciano. Forte enim statutum põderabat promissionem do
tis non vidi statutum: nec refert satis est quod putabant per eam
viam euitare dispositionem dicti statuti quod enim facta fuerit p
Paulum dicta promissio ad euitãdam penam dicti statuti hoc est
ne petrus & dominicus illam incurrerent quasi omnes testes depo
nunt quod autem promissio fuerit simulata non facta animo obli
gandi dictum Paulum promissorem ostenditur. Ex prefationib⁹
enim declaratur actus qui postea geritur. l. si. ff. de heredi. insti. l. ti
tia respondit. §. idem respondit. ff. de verbo. obli. & l. item q cũ ibi
no. ff. de pac. & per Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. faci. cuz
multis similibus. Sed ex prefationibus deprehenditurquod dict⁹
Paulus non habebat animum se obligandi ad dictam dotẽ: ergo
non resultet obligatio. Quod autem dictus animus ex prefationi
bus demonstretur deducitur ex testium depositionibus: nã primo
clemens primus testis deponit q dicti petrus nicolai & dñicus de
chianciano instantissime rogauerunt dictum Paulũ q ꝓmitteret
p dicto dñico libere & secure dictã dotẽ pro filia dicti dñici & hoc ad
cautelam vt euitarent quandam penam statutariã. & q tantũ vole
bat dictus petrus dictam promissionẽ vt euitaret dictam penã sta
tuti. & iurauit quod nunq̃ ipse vel eius filius dictam dotẽ ab eo pe
tet: profecto ex quo tantum volebat dictam promissionem vt eui
taret penam ergo non vt se obligaret soluere. Itẽ si obligaret effe
ctualiter non promitteret libere & secure ad cautelam vt euitarent
penam oĩa ista tendunt & demonstrant quod dictus Paulus nole
bat se obligare ad soluendam dictam dotem. Et maxime attẽto q
dictus Petrus cui habebat fieri promissio iurauit q nũq̃ peteret
5 ipse vel eius filius dictam dotem. † Item bastianus mei secundus
testis deponit quod interfuit colloquio dictarum partium. & quod
vidit & audiuit quãdo paulus recusabat facere aliquam obligatio
nem de dicta dote. & idem etiã deponit dña Marchegiana addẽs
quod dictus Paulus instanter recusabat dum petrus & dñicus ro
gabant dictum Paulũ vt faceret dictam ꝓmissionẽ cũ haberẽt col
loquium quis faceret dictam ꝓmissionẽ vt euitaretur dicta pena.
& sic isti duo testes deponunt & probaret q dictus paulus nolebat
se obligare nec presumitur ita subito mutata voluntas. l. eum q mu
6 tatam. ff. de proba. & l. non ad ea. ff. de condi. & demon. † Item pro
bant plures testes quod dictus petrus cui fiebat seu agebatur vt fie
ret dicta promissio dotis: iurauit & ꝯuenit q nunq̃ a dicto Paulo
peteret dictam dotẽ. hoc enĩ ꝓbat clemens primus testis qui depo
nit quod dictus Petrus iurauit quod ipse vel eius filius nunquaz
peteret aliquam dotem a dicto paulo presente dicto paulo: qui ex
hoc censetur consentire. ar. l. qui patitur. ff. mandati. & c. qui tacet
7 consentire videt. de reg. iur. in. vj. † Et per consequens resultat pa
ctum q est duorum pluriumve in idem placitum & cõsensus. l. j. §.
j. ff. de pac. ad idem in simili. l. tale pactum. in pñc. ff. de pac. vbi per
verba enunciatiua profiteor te non teneri facta in presentia debito
ris etiam tacentis resultat pactum. fortius per iuramentum de nõ
petendo. Item domina pera vxor peri &c. deponit quod dictus pe
trus dixit paulo el diauolo haggia lanima mia si adomando mai
questa dota che voi ꝓmettere che tutto se fa per fugire la pena de
lo statuto. & sic promisit nunq̃ petere. similiter domina Magdale
na deponit quod dict⁹ Petrus dixit el diauolo habia lanima mia
se io ne domando mai nulla a paulo cum giardinus vnus ex astãti
bus q forte fuerat mediator diceret paulo questo se fa p vna caute
la per fuggire la pena delo statuto che voi ne harete a pagare nul
8 la. † Et sic cum in ipso actu vel ante vel post incontinenti ille cui p
mittitur dicit q nũq̃ aliquid peteret demonstrat voluntas q pro
missio non fiebat animo soluendi maxime cum interueniãt verba
quod promissio fiebat ad cautelam vt euitaretur pena statuti: que
n. incontinenti fiunt censentur inesse seu insunt. l. lecta. versic. dice
bam. ff. si cer. pe. Concurrit etiam quia nonnulli testes deponũt qd
in illo tractatu q paulus ꝓmitteret dictus Dominicus ꝓmisit ipe
soluere dictam dotem. Nam hoc deponit Bastianus deponens qd
dictus dominic⁹ dixit io voglio maritare la mia figluola io del mio
cum dictus Petrus premiserit io non vene voglio esser obligato:
intelligo: vt conferat ad ratiocinia & subiectam materiam: ideo nõ
vene voglio essere obligato. s. che tu me paghi nulla per questa ca
gione. quasi dicat tene disgratio se me dai mai niente: vel dicta ver
ba sunt equiuocata vel in copia vel in originali: si tamen sunt fideli
ter scripta videntur interpretãda: vt. s. vt faciant ad materiam de
qua agebatur: verba enim sepe impropriantur ratiõe subiecte ma
terie. l. eas causas. l. pater seuerinam. §. conditionum verba. de con
ditio. & demon. cum concordan. & maxime quia ipse idem testis qui
deposuerat de dictis verbis interrogatus sup. vj. articulo deponit
quod credit quod dicta dos petatur dolo non ex aliquo debito at
tento & considerato colloquio inter dictas partes habito: vt. s. de
posuerat & sic ipse testis satis declarat quod dicta verba petri que
ipse testis retulerat tendebant quod dictus Paulus nõ teneretur
& non haberet soluere similiter dicta pena interrogata super tertio
capitulo deponit quod in colloquio quod habitum fuerat inter di
ctas partes. s. Paulum Petrum & Dominicũ: dictus dominicus
dixit quod volebat dotare dictam eius filiam de suo proprio. Et su
per interrogatorijs istud idem repetit subdendo non quod ali⁹ do
tet. Item domina magdalena similiter deponit quod dictus Do
minicus promisit dotem dicto Petro pro dicta eius filia in dicto
colloquio precedente ante factam promissionem per dictum Pau
lum: & ideo concurrunt multa. Primo quia dotatio nõ pertinebat
ad Paulum sed ad Dominicum patrem dotãde & non presumitur
quis velle iactare suum. l. cum de indebito. ff. de proba. l. si cum au
rum. de solut. Secundo contradictio quam faciebat dictus Pau
lus rogatus vt promitteret dictam dotem propter quam demon
stratur quod ipse non intendebat soluere dictam dotem. Tertio ꝓ
missio quam fecit dictus Dominicus de soluendo dictam dotem.
Quarto promissio quam fecit dictus Petrus quam nunq̃ petere
tur dicta dos ab eo. Quinto causa que suberat & que a partib⁹ tunc
temporis exprimebatur scz causa euitandi penam statuti maxime
dicendo quod fiebat ꝓmissio ad cautelã ne dicta pena extorquea
tur a contrahentibus & sic non vt per paulum soluatur: maxime q2
dictus Petrus dicebat quod tantum ad cautelam volebat dictaz
promissionem. & concurrit etiam quod vna testis deponit quod di
ctus Paulus dicebat quod non promittebat animo soluendi.
9 † Concurrit etiam quod testes qui interfuerunt dictis colloquijs
& conuentionibus arbitrantur ex premissis quod dictus Petrus
dolose petat & dictum Paulum seu eius heredes non debere arta
ri ad solutiõem dicte dotis. ideo ex his omnibus simul iunctis est
elicienda conclusio quod demonstratur satis plane quod dictus
Paulus non promisit animo se obligandi ad soluendum dictam
dotem sed ad cautelam apparenter euitarent penam ipsi principa
les vere contrahentes affinitatem: verba enim id suadent. animus
n. qui non videtur de facili probari non potest: ideo admittuntur
probationes minus alias efficaces. vt per glo. no. in. §. alie. insti. de
act. hinc est q dolus qui constat ex animo probabitur ex inditijs. l.
dolum. C. de dolo. & propterea simulatio probatur ex presumptio
nibus & cõiecturis per predicta & per ea que habentur per gl. & bar.
& Bald. in. l. pacta nouissima. C. de pac. & per Hosti. Anto. de but. &
doct. in. c. ad nostram. de pig. per Pau. de castro. consilio. lxxx. & cõ
silio. cccxxvj. vbi vult quod simulatio probetur per cõiecturas & in
ditia ad quod multa possent induci in casibus in quibus inditia va
ria inducunt probationem simulationis que referre esset longum
& magis laboriosuz q̃ subtile ideo omitto: in casu isto cõcurrũt plu
res coniecture & inditia simulationis. s. quod dictus Paulus ꝓmi
serit apparenter & non animo obligandi se & ꝓpterea non valuit p
l. nuda. de contrahen. emp. & l. imaginaria. de regu. iur. & l. j. & ti. C.
plus valere quod agitur. Coadiuuantur premisse coniecture. quia
vnus alius testis vz ductius deponit quod dominicus statim post
actum dixit quod ipse dotabat filiam suã & non Paulus satisfecit
receptare nos in domo & ista ꝓmissio per Paulum est facta ꝓ eui
tando penam itaq3 satis euidenter ostẽditur ex dictis verbis quod
illa ꝓmissio fuit apparenter facta non existẽter. sil'r ali⁹ vz Joãnes
deponit idẽ tũc audiuisse a paulo ꝓdicto. Et l3 isti testes sint singu
lares & illi paul⁹ & dñic⁹ nõ potuerint ꝓindicare. d. petro & ei⁹ filio.
Tñ negari neq3 quin prebeãt aliquã cõiecturã & verisitudinẽ dicte
simulatiõis. & aliquãtisper iuuet alias ꝯiecturas & inditia supra de
ducta que vrgent: & saltem simul iuncta vt que non ꝓsunt singula
10 multa iuuent. l. excusantur. in ꝓn. ff. de excu. tu. † Dato autem sine
preiudicio veritatis quod dicti heredes non possint iuuari simula
tione q̃uis falsuz sit: q2 immo iuuari pñt per predicta. Tñ possunt
se tueri exceptiõe pacti de non petendo interpositi per dictum pe
trum q probatum est prout. s. est deductum. & clarum est q ꝓiudi
cat ipsi petro: s3 instari põt q nõ obstet dñico eius filio q vna secuz
stipulatus fuit dictam dotem que promittebatur pro matrimonio
secum contrahendo sed circa hoc est aduertendum quod dicta pro
missio non est facta cuilibet insolidum itaq3 aut censetur facta cui
libet p parte ꝓut rigor verborum suadere videtur. l. si mihi & titio.
de verbo. ob. & l. reos. §. cum in tabulis de duobus reis. cum simili.
Aut intelligitur q petro queratur actio donec durat eius patria
potestas & supportatio onerum matrimonij. & postea ipsius filij. ar
gu. l. si is qui. §. ibi dos. ff. de iure dot. quod videtur magis de men
te & magis conuenire subiecte materie. & habita hac secunda inter
pretatione tunc habemus intentum quod sibi cui nunc competit
actio preiudicet pactum illud de non petendo: similiter pro medie
tate clare obstat cũ p medietate ptineat ad eum solum. Simil'r vi
detur qd obstet pro alia medietate: qm̃ vsusfructus ad eum ptinet.

et plena adminiſtratio ⁊ ipſe petit tanquam rem ſuam propriam ſeu tanꝗ ſolidũ ius ad eum pertineat vt probat in ſimili tex. in. l. j. C. de bo. mater. eſt enim eadem ratio in alijs aduentitijs que parentibus pariter queruntur. prout materna vt in. l. cum oportet. ⁊ per totum de bonis que lib. Cum autem ipſe ꝓmiſerit non petere ⁊ ipſe petat ⁊ ſubiecta materia quare ita promittebat reſpiciebat omnem petitionem: ideo dicta promiſſio videtur intelligenda etiã de qualibet petitone etiam in facienda per eum noĩe filij maxime cum precedentia ⁊ ſequentia id ſuadent: facit. l. ſi ſeruus plurium. §. fi. de le. j. ⁊. l. heredes palam. §. ſed ſi notam. de teſta. ⁊ vnus teſtis deponit quod innuit quod nec ipſe nec eius filius petet ergo fortius nec ipſe nomine filij; cum itaqꝫ ipſe petat venit ⁊ contra verba conuẽtionis ⁊ contra mentem merito repellendus. Et per predicta puto cõcludendum ꝙ partes iudicis debeant eſſe in pronunciando male iudicatum ⁊ bene appellatum ⁊ abſoluendo dictos conuentos ab impetitione dicti petri. Non obſtantibus adductis in contrarium que vere nõ obſtant per. s̃. dicta adducta pro hac parte ꝓpter que patent ſublata per adducta ꝓ hac parte. Non eñ obſtat qđ dictus Paulus promiſit ſoluere dotem quam illi duo deputati arbitrarẽtur ⁊ illi arbitrati fuerũt: qꝛ dicta promiſſio obligaſſet dictũ Paulum ꝓmittentem ſi promiſſio non fuiſſet ſimulata ⁊ non interueniſſet pactum de non petendo que duo obſtant. s̃. dicte ꝓmiſſioni. ⁊ nitenti ex ea per. s̃. dicta. Nec ob. quod promiſſio ex cã obligat: qꝛ fateor niſi ſit cauſa que ſuadet ſimulationem non animum obligãdi prout contingit in caſũ iſto adducta in contrarium militãt quãdo quis ex aliqua cauſa vult obligari nõ qñ fingit vel ſimulat vt in

11 caſu noſtro. † Nec ob. ꝙ non eſt veriſimile ꝙ dictum matrimonium fuerit contractum ſine dote. ⁊ ſic inconuenit ꝙ mulier remaneat indotata: qꝛ licet forte nõ ſit plene probatum ꝙ dictus Dominicus promiſerit dotem non ſequit̃ propterea ꝙ nõ fuerit ꝑ eum ꝓmiſſa: maxime qꝛ vna teſtis de directo ꝓmiſſionem vꝫ domina magdalena: ⁊ duo alij teſtes deponũt: ꝙ dictus dominicus dixit quod volebat dotare ſeu dotabat filiam de ſuo. ⁊ ſic non deducitur ꝙ non fuerit ꝓmiſſa dos. Preterea Bart. in. l. obligamur. §. lege. ff. de acti. et obliga. vult ꝙ pater tenetur dotare filiam etiam nuptã. ⁊ idẽ dicit Ang. ibi per generalitatem. l. fi. C. de dotis promiſ. ⁊. l. qui liberos. ff. de iure dotiũ. ⁊. l. dedit dotem. ff. de colla. bon. ⁊ ſic non erit indo-

12 tata. † Nec ob. ꝙ in dubio rñdendum eſt pro dote. qꝛ non ſumus in dubijs ſtantibus tot preſumptionibus in dubijs etiam preſumitur quis non eſſe in dolo. l. merito pro ſocio. l. fi. de preſump. Et tamen ex inditijs receditur a dicta pſumptione ita ⁊ in terminis iſtis. Nec obſtat depoſitio pauli: quia eſt ſingularis ⁊ quo ad corticem verborum dictum ſuum videtur multum diſſonare a dictis aliorum teſtium: qꝛ ex atteſtationibus aliorum deprehenditur quod ipſe nolebat effectualiter promittere dictã dotem animo ſoluendi de ſuo. Et ſic dictũ ipſius teſtis nihil eſt. ⁊ põt etiã perſuaderi ꝙ illa verba dixerit fingendo. ⁊ ſimulando vt oſtenderet aſtantibus ꝙ ipſe ꝓmiſerit de ſuo ne appareret fraus. Et hoc eſt veriſil̃e ſi dicta verba protulit que tñ non ꝓbantur ꝑ vnicum teſtem per iura vulgaria.

Laus deo.

¶ Summarium ſuper conſilio. ccxliij.

☞ Alienatio an videatur filio prohibita cui relicta eſt tm̃ adminiſtratio rerum hereditariarum ad vitã ſuã tantum. ꝑ totum.

1 Alienare an dicatur qui rem reſtituẽdam locat ad vitam ſuam ita ꝙ cadat a iure ſuo vbi teſtator alienationẽ prohibuit. vſqꝫ ad fi. ꝯſi.

2 Locatio ad longum tempus an transferat dominium.

Alienationis prohibitio in teſtamẽto facta an impediat dominij tranſlationem vbi ſubeſt neceſſitas. nu. 6. ⁊ quid quando imponit̃ petia amiſſionis rei relicte per teſtatorem. nu. ſeq. vſqꝫ ad fi. ꝯſi.

3 Alienatio inualida facta de facto ⁊ contra prohibitionẽ an faciat incidere in penam. nu. ſeq.

4 Alienatio prohibita ꝑ verbum aliqua non reſtringitur in tp̃s ſed generaliter eſt prohibita.

Aliqua dicto ampliat diſpoſitionem.

5 Perpetuum an dicatur id quod in tempus mortis confertur.

7 Diuiſione ⁊ alienatione prohibita ꝑ teſtatorem inter ſuos heredes ſed quod maior natu habeat adminiſtrationem liberam rerum hereditariarum ſub poteſtate ⁊ manibus ſuis an hec verba operentur quod maior natu de fructibus faciat ad libitum ſuum vt nõ cõmunicari debeant ceteris coheredibus. vſqꝫ ad fi. ꝯſi.

8 Poteſtas nomen quot modis in iure ſumatur: ⁊ quid importet in adminiſtratione rerum hereditariarum relicta ſub poteſtate alicuius etiam coheredum inter quos eſt prohibita diuiſio ⁊ alienatio et quid vbi datur ſimpliciter vel adiuncto liberã. nu. ſeq.

9 Expenſarum factarum pro ſtatu conſeruando an rationem reddere debeat qui habet liberam adminiſtrationem vel ſimpliciter rerũ hereditariarũ vel alias cã negociationis.

Tutor debet conuertere pupilli pecuniam in vtilitatem pupilli alias eſt in culpa. circa medium.

10 Adminiſtrator pro ratione reddenda an conueniri tempore quolibet poſſit.

11 Adminiſtrator cui remiſſa eſt omnis ratio adminiſtrationis reddẽde non videntur remiſſa doloſa per eum gerenda vel geſta. nu. ſeq.

12 Culpa lata neminem excuſat.

13 Dolo vel lata culpa poteſt inculpari in alienis reb᷒ vel communibus ſe habet ꝙ in proprijs.

14 Adminiſtratione hereditatis relicta vni tantum ex heredibus quibus eſt prohita alienatio ⁊ diuiſio cum pena mortuo adminiſtratore an in eius filios adminiſtratio predicta tranſeat.

15 Induſtrie vnius electio non tranſit in heredem etiã filium.

16 Poſiti in conditione an ſint in diſpoſitione etiam ad ſubſtitutum excludendi.

17 Inſtrumenta inuicem contraria vt quia vnum plus continet quã aliud an vitientur in totum. nu. ſeq.

18 Inſtrumentũ in quo duo notarij ſunt rogati non probat ſigno alterius tm̃ notarij rogati.

19 Legitima debetur ſine grauamine.

20 Iuriſditio remanens apud plures diuidi non põt per partes ſed apud quemlibet eſt indiuidua.

¶ Conſilium. ccxliij.

In nomine domini noſtri

1 Ieſu chriſti. ¶ † Circa primum conſultationis articulum videtur prima facie dicendum quod dictus dominus Nicolaus non ceciderit a iure ſuo attẽto quod non alienauit in perpetuum ſed ad vitam recipiẽtis ita quod poſt illius mortem erat dictum fortilitiũ rediturum ad ipſum Nicolaum ⁊ fratres: ⁊ maxime quia prout audio ille in quem tranſtulit illud fortilitium erat longeuus. et ſi excedebat annos quinquaginta non videtur quod alienatio cenſeatur facta ad longum tempus qꝛ vel ad nouem annos vel ad ſeptem vel ad quinqꝫ annos. per textũ ſing. in. l. hereditatum. ff. ad. l. falcid. per quam legem dicit Barto. in. l. hereditas ad diem. de heredibus inſtituen. quod quis non preſumitur viuere vltra. xxx. annos. Licet quis poſſit viuere centũ annis. l. fi. C. de ſacroſan. eccle. ⁊. l. an vſuff. ff. de vſufru. ⁊ videretur velle gloſ. in. l. ſed ſi de ſua. in princip. de acquiren. heredit. quod quis preſumat̃ viuere ſi non excedit centum annos. ⁊ idem no. ibi Ang. Imo. ⁊ Ponta. licet autem iura probent quod longiſſima vita hominis ſit centum annorum vt. d. l. fi. ⁊. d. l. an vſuſfru. non tamẽ probant quod quis preſumatur viuere centum annis: nam cõmuniter homines non viuunt tanto tempore immo rariſſimi forte de mille vnus non aſcendit ad tantam etatem id autem quod raro contingit non preſumitur ſed id quod frequenter contingit. notant gl. et Bald. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. ⁊ glo. ⁊ docto. in. l. non hoc. C. vnde legi. facit glo. in. l. j. C. de arbi. ⁊. l. quod ſi nolit. §. qui aſſidua.

2 de edili. edic. cum concordan. † Cum itaqꝫ raro cõtingat quod quis viuat centum annis: ideo non videtur quod quis preſumitur viuere centum annis: ideo potius videtur ſtãdum diſpoſitioni. d. l. hereditatum que loquitur de preſumptione ꝗ̃tum quis ſperetur viuere ꝗ̃. d. l. fi. de ſacroſan. eccle. que loquitur de poſſibilitate ꝗ̃tum ſcilicet quis poſſit veriſimiliter viuere. item in. d. l. an vſuff. de vſuf. rigore vſuſſ. deberet durare donec durauerit municipium quod cõmuniter durat vltra centum annos ⁊ ſepiſſime vltra mille receditur a dicto iure ne proprietas reddatur quaſi ludibrio: ideo reſtringitur vita dicti vſuſfru. vſqꝫ ad centum annos quia lex preſumit ꝙ quis non viuat vltra. c. annos: non autem preſumit quod viuat cẽtum annis cum id rariſſime contingat: conceſſio autem ad breue tẽpus non videtur prohibita ſed conceſſio in perpetuum vel ad lõgũ tempus. arg. l. j. §. qui in perpetuũ. ⁊. l. fi. C. ſi ager vecti. vel emphyteta. videtur ⁊ ſecundo excuſandus a dicta prohibitione ⁊ pena in ea appoſita quia videtur ꝙ fecerit ex neceſſitate quadam redimendi vexationem litis. ⁊ ſe ⁊ fratres liberandi ab onere eris alieni quo tenebantur ei in quem tranſtulit dictum fortilitium: neceſſitas aũt non ſubeſt legibus. l. j. ⁊ ibi no. glo. allegans concordã. ff. de offic. cõſul. ⁊. j. q. j. ſi ergo. ⁊. l. ſi quis per neceſſitatem. ff. de fur. ad hoc text. in. l. filiuſfami. §. diui. verſicu. ſed hoc neqꝫ creditoribus. ff. de lega. j. vbi prohibitio alienationis facta a teſtatore non preiudicat fiſco vel creditoribus quominus valeat alienatio facta pro ſoluẽdo creditoribus facit. l. ob es. C. de predijs mino. Et ideo vbi eſt prohibita alienatio non habet locum prohibitio vbi ſubeſt neceſſitas. l. alienationis. ff. famili. herciſcun. Preterea quando teſtator prohibet alienationem rei que remanet in eius hereditate impeditur dominij tranſlatio nec res poteſt per ipſum prohibitum fieri alie-

3 natio: ideo non videtur facta alienatio. ¶ † Tamen his non obſtantibus contrarium eſt de iure reſpondendum. Nam ex quo eſt prohibita alienatio ſine diſtinctiõe aliqua: ⁊ vbi lex non diſtinguit nec nos diſtinguamus. dicit tex. in. l. iij. ff. de officio preſidis. ſed generaliter loquẽs generaliter intelligatur. l. prima. §. ⁊ generaliter. de lega. preſtandis. ⁊. l. de precio. de publicia. c. quia circa. de priui. cum ſimilibus. quelibet alienatio cenſetur prohibita. Sed conſtat dictum Nicolaum primogenitum feciſſe alienationem de dicto fortilitio cum ſuo tenimento quia tranſtulit dominium in recipientem ⁊ ſic fecit alienum ergo alienationem fecit. Nil enim aliud ſeu dominiũ vel ius a ſe abdicare. l. alienationis. in princi. ⁊. §. j. ⁊. l. alienatũ

natũ a ꝯ̃rio.ff.de ver.sig.itaqꝫ cum dicti fortilitij.⁊ eius tenimẽti sit
ꝙ̃tum est in ipso Nicolao trãslatum dñium in recipientem constat
fuisse factaꝫ ipsius fortilitij alienationẽ ꝙ̃tum fuit in ipso nicolao.
⁊ lꝫ non fuerit trãslatum dñium ꝓpter ꝓhibitionẽ testõris q̃ impe-
dit dñij trãslationẽ ꝓut.s̃.deductũ est.⁊ per ꝯsequẽs nõ sit proprie
alienatio:tñ qñ testator ꝓhibet alienationem ⁊ in casu quo alienat
imponit penã amissionis rei relicte:licet alteri ꝯcedẽdo nõ trãsfe-
ret dñium.⁊ sic nõ resultet alienatio:tñ militat pena apposita ꝑ te-
statorẽ:q² ille ꝓhibitus alienare de facto alienauit:lꝫ alienatio va-
lida non sit.q² non transeat dñium in eum in quẽ prohibitus alie-
nat:tñ penã incurrit.l.peto.§.fratre.ff.de leg.ij.ibi eñ instituto ex
traneo ꝑ ꝓhibitũ alienare domũ domus iure fideicõmissi deuenit
ad ceteros de familia vt est ibi tex.ideo in fideicõmissariũ trãsit do
miniũ domus recta via.l.a titio.de fur.l.legatuꝫ.l.vltimo.de leg.ij.
l.si tibi hõ.§.cum seruus.de leg.j.⁊ per ꝯsequẽs nõ trãsit in heredẽ
institutũ a ꝓhibito alienari:q² nõ possunt duo esse insolidũ domi-
ni eiusdẽ rei.l.si vt certo.§.si duobus vehiculum.ff.cõmo.l.si hr̃di-
tatem.ff.de castrẽ.pec.Idem dicit ibi text.si prohibitus alienauit.
⁊ tãdẽ ꝓhibitio testõris impedit dñij trãslationẽ:vt.s̃.in adductis
in ꝯ̃rium dictũ est:ideo lꝫ alienatio sit nulla:tñ verificat̃ ꝯditio sub
qua pena est apposita vt ibi ꝓbatur ⁊ ꝓbatur etiã in.l.pater.§.iu-
lius agrippa a contrario sensu.⁊ in.§.se.de lega.iij. Et suadet rõ q²
ex quo ꝯditio nõ põt impleri de iure censetur esse de mẽte testato-
ris ꝙ cẽseat̃ impleta si de facto implet̃.l.mulier.§.fi.ff.de cõdi.insti.
vbi glo.in verbo manumisse allegat multas cõcordãtias:itaqꝫ cum
alienare prohibitus alienare nõ possit si sub ꝯditiõe si alienauerit
imponitur sibi pena ꝑuationis.⁊ alteri relinqtur sufficit ꝙ alienet
de facto.Licet alienatio de iure nõ valeat ex quo valida alienatio
fieri non poterat ꝙ maxime dicendũ est in casu nostro in quo pena
non imponitur sub conditione si alienauerit sed sub conditione si
attentauerit ꝙ verbum non requirit actum vere fieri sed tentari et
ad aliquem actum ad id tendentem deuenire.l.si quis non dicã ra-
pere.C.de epi.⁊ cler.⁊ tex.cum glos.in verbo tentauerit.in aut.ha-
bita.C.ne filius pro parte itaqꝫ non est dubium ꝙ dictus dñs Nico
laus attentauit alienare dictum fortilitiũ ⁊ alienauit de facto ꝙ̃tũ
in se fuit.Ideo purificata fuit dicta cõditio sub qua testator dispo-
suit ꝙ cadat eoipso ab omni iure hereditario sibi competenti et in
eo succedant alij fratres ⁊c.que dispõ est collata sub cõditione si at-
tentauerit aliquã alienationẽ facere.Ideo dictus domin⁹ Nicola⁹
est priuatus ſm dispositionẽ testõris.⁊ eius portio.s̃.legitimã est
deuoluta ex causa fideicõmissi ad fratres.l.vnica.C.de his que pe-
ne nomine.

4 †Nec obstant adducta in ꝯ̃rium.Non eñ obstat ꝙ alie
nauit ad vitã recipientis ⁊ forte non ad longum tempus q² respon
detur ꝙ prohibitum est fieri alienationẽ aliquã non aũt restringit̃
ad alienationẽ in longũ tp̃s sed generaliter ideo prohibitio gñali-
ter intelligitur.arg.l.j.§.⁊ generaliter.de leg.prestan.cañ.si roma-
norũ.xix.dist.⁊.c.q² circa de priuile.Et maxime q² adijcit verbũ ali-
quam ꝙ verbũ ampliat dispõnem vt probat̃.in cle.j.super v̱bo par
te.de foro cõpe.vbi lꝫ v̱bũ pars intelligat̃ de dimidia nõ de mino
ri portione qñ simpliciter ponitur.l.nomen filiorum.§.portionis
verbo.de verb.sig.Tamen qñ adiungitur verbũ aliqua verificatur
etiam in minori portiõe.quã glo.sequuntur ibi doc.⁊ sequit̃ Põ.
l.sicut certi.⁊.l.si cũ vel in vtero.C.de testõ mili.⁊ tãgit etiã Bald.
in.l.j.C.de inoffi.dona.ideo verificãtur verba dicti testamẽti. Pre
terea iura que allegantur in cõtrarium loquunt̃ in locatione ꝑ quã
nõ transfertur dñium nisi fiat ad longum tempus quo casu trãsfert̃
dominium vtile non directũ.vt.d.l.j.§.qui in ꝑpetuũ si ager vecti.
⁊ in.l.j.de superfi.si ad minus tp̃s nullũ transfert̃ dominium ꝗnimo
nec possessio.l.interdũ.l.si aliquam rem.ff.de acqui.pos.sed nos loq
mur in titulo tendente ad translationem dñij adeo ꝙ si non fuisset
prohibitio alienationis impeditiua translationis dñij fuisset sta-
tim facta traditiõe trãslatum dñium.⁊ sic facta alienatio.⁊ illa alie
natio potuisset esse ad longum tempus:q² incertum est temp⁹ mor
tis.l.sancimus in fi.C.de dona.vbi eñ non est necessaria extimatio
eius ꝙ relinquitur non deuenimus ad presumptionem.de qua in
d.l.hereditatum vt satis probatur.in.d.l.hereditatuꝫ.vt probatur
in.d.l.sancimus.⁊ facit ꝙ per glos.Ang.Imo.⁊ Ponta.in.d.l.sed
si de sua.

5 †Et solet cõmuniter dici ꝙ qs presumitur viuere centum
annis lꝫ illud dictũ nõ bñ probatur iure:sed nec probatur ꝙ semꝑ
stemus dispõni.d.l.hereditatum.que si recte considerat̃ nõ est fun-
data in naturali ⁊ viua ratione.patet inter cetera quia tantum pre
sumitur viuere nonagenarius ꝙ̃tum sexagenarius ⁊ insuꝑ non pre
sumitur quis non plus viuere:sed habetur extimatio de presenti ⁊
relictum est in futurum.⁊ debet haberi cõsideratio interusurij me-
dij temporis.l.si constante.l.quotiens.ff.solu.mat. Ita ꝙ minoris
temporis fit computatio ꝙ̃ viuere credatur quod minus extimat̃
relictum in diem quam relictum purum.l.in.l.falcididia.nõ habe-
tur pro puro.⁊ in.l.in quantitate.§.l.diem. ad.l.falc.⁊ alias quod
vsqꝫ in tempus mortis confertur censetur perpetuum.l.j.ff.pro so-
cio.⁊ constat posse vltra longum tempus extendi saltem si non ex-
cedit quis nonagesimum annum per.d.l.si.de sacrosanc.eccle.⁊ suf-
ficit quod possit esse in perpetuũ seu in longum tempus.argumen.

6 l.sufficit.ff.de ꝯdi.indeb.¶ †Preterea trãslatio dñij tentabat̃ fie
ri:nec si fuisset translatum dominiũ veniebat retransferendum do
minium in alienantẽ quia non retrãsfert̃ pacto nudo a retraditio-
ne.l.traditionibus.C.de pact.l.ab emptione.de pact.itaqꝫ multis
varijs vijs tollitur ista allegatio in ꝯ̃rium.Nec excusatur qđ ex ne-
cessitate alienauit:q² ꝯtrahere est volũtatis.l.sicut.C.de act.⁊ obli.
l.nec emere.C.de iure deli.Et licet propter es alienuꝫ minor possit
alienare immobilia:tñ requiritur auctoritas seu decretum iudi.l.j.
ff.de rebus eoꝝ.⁊.C.eo.ti.in rubro ⁊ nigro.Preterea lex prohibẽs
alienationem se restringit ⁊ limitat quãdo subesset es alienum: nõ
autem ita se restrinxit voluntas testatoris prohibitiua alienatiõis
que voluntas habetur pro lege.§.disponat in aut.de nup.Nec etiã
obstat.d.§.diui.versi.sed hoc neqꝫ creditoribus:quia licet ibi dica-
tur quod alienationis prohibitio facta a testatore non preiudicet
creditoribus:tamen non permittit spontaneam alienationem ea
causa factã a prohibito:sed loquitur de alienatione facta per credi
tores ita sonant verba litere:⁊ ita sumitur ex verbis gloss.⁊ docto.
Nec ob.vltima obiectio quod non potuit trãsferri dñium: ideo nõ
fuit facta alienatio:quia ad hoc est.s̃.plene respõsum.⁊ hoc de pri-
mo quesito sufficiant.

7 ¶ †Deuenio ad secundum dubium circa ꝙ
animaduerto quod testator ante omnia disposuit quod bona debe
rent esse communia simul possidendo ⁊ fructificãdo bona dicte he-
reditatis pro indiuiso.secundo disposuit quod nullus possit pete-
re diuisionem bonorum hereditatis ⁊ fructuum. tertio quod om-
nia deberent stare in potestate ⁊ manib⁹ dicti domini Nicolai pri-
mogeniti:successiue imponit penam petentibus diuisionem de di
ctis rebus:non autem permittit dicto domino Nicolao sibi appro
priare dictos fructus ⁊ non conuertere in vsus vtiles: nec prohi-
bet fratres petere quod dicti fructus conuertantur in vtilitatẽ cõ-
munem.⁊ in fructibus connumerantur etiam pene maleficiorũ:q²
sunt fructus iurisditionis que habetur in terris hereditarijs.vt di
cit Bal.in.l.terminato.pe.col.C.de fruc.⁊ lit.expen. Sed censetur
sibi.d.Nicolao concedere administrationem quandam nec quicꝙ̃
disponit de pecunia redigenda ex vẽditione fructuum quo ad ver-
ba:ex quo ergo disposuit quod in communi debeant possidere bo-
na ⁊ fructare constat quod non vult quod fructus sint domini Ni-
colai:sed sint communes ⁊ erogẽtur in communem vtilitatem: al's
non fructarentur communiter:sed fructaret solus dominus Nico-
laus:confert quia testator subiungit quod nullus possit petere di-
uisionem fructuum nec aliquid vetat nisi alienationem ⁊ petitio-
nem diuisionis rerum hereditariarum ⁊ fructuum ipsarum : q² vo-
luit esse in commune:⁊ in potestate domini Nicolai.vt igitur sit cõ
munis fructatio ex bonis communibus ⁊ non petatur diuisio rerũ
vel fructuum:sed stet in potestate domini Nicolai. ⁊ sic omnia veri
ficentur debet interpretari quod bona ⁊ fructus sint communia et
cõmunes ⁊ non petatur diuisio:tamẽ stent in manu ⁊ potestate do
mini Nicolai:idest sub administratione:nec intelligitur in manib⁹
pro manibus proprijs ⁊ naturalibus sue persone. Non enim cadit
quod bona stabilia retineantur manibus:nec etiam multitudo fru
ctuum potest in manibus stare:sed intelligitur sub cura ⁊ admini-
stratione prout in manumissione non ponit̃ manus proprie.

8 † Si-
militer ⁊ potestas capitur pro cura ⁊ administratione ⁊ facultate
disponẽdi sic ⁊ tutor hꝫ ptãtem in pupillũ. istit.de tuto.in ꝑn.q² hꝫ
curã sue ꝑsone:v̱bũ eñ ptãtis plura significat.l.ptãtis verbo.ff.de
v̱b.sig.⁊ plura alia quã ibi describãtur qñqꝫ ꝑ mero imperio.l.im-
periũ.ff.de iurisdi.om.iud.qñqꝫ gñal'r ꝓ iurisditiõe.vt ꝑ gl.insti.de
act.§.rursus.⁊ ꝓbatur in rubrica.de offici. ⁊ ptãte delegati. ⁊ qñqꝫ
sunt quasi sinonima officiũ ⁊ ptãs.vt ꝑ Io.an.in rubrica de reg.iu.
in.vj.⁊ per Panor.in rubri.de offi.deleg. Et alijs varijs modis po
nitur ſm subiectam materiã.vt ꝑ gl.in.d.§.rursus.⁊ per Archi.in
cañ.magnum.xj.q.j.deriuatur eñ a verbo potest : ideo qui põt ali-
quid facere dici potest habere potestatem circa illud: ideo qui põt
retinere fructus ⁊ illos administrare habere dicitur eos in potesta-
tem:q² potest de illis disponere.⁊ prout dicimus officium procura
toris:ita ⁊ potestas procuratoris seu alterius administratoris. et
alias glos.in.d.rubrica de reg.iur.dicit officium regule ptãs regu-
le.⁊ sic verbum ptãs est latum ⁊ equiuocum. ⁊ varijs modis sumi-
tur:prout suadet subiecta materia per predicta.Et verbuꝫ equiuo
cum declaratur ex precedentibus.⁊ sequentibus.l.heredes palam.
§.sed si notam.de testamẽ.l.si seruus plurium.§.fi.de lega.j.in casu
nostro subiecta materia suadet.⁊ etiam precedentia ⁊ sequentia qđ
significet administrationem ⁊ facultatem disponendi tanquam de
rebus communibus cum prius disponat testator quod bona sint
communia ⁊ cõmuniter possideantur ⁊ fructentur ⁊ nõ petatur di-
uisio bonoꝝ nec fructuũ.item postea subdit cura terras ⁊ statum ꝙ
habeat curam regimen ⁊ administrationem:itaqꝫ persuadetur qđ
ꝓut in terris.⁊ statu cõibus cõcessit curam ⁊ administrationem. ita
⁊ in alijs bonis censeatur dedisse administrationem per verbum
ptãte maxime cũ circa statũ subdit cũ ptãte ⁊c.⁊ sumit̃ ptãs ꝓ facul
tate administrandi ⁊ gerẽdi oportuna circa statũ ⁊ ius dñandi: ita
⁊ intelligatur concessisse facultatẽ retinendi cões ipsa bona ⁊ fru-
ctus cum potestate de eis disponẽdi.Dedit aũt magis latas habe-

nas circa regimē ꝛ iurisditionem sup statu dnīj: nam dedit curam ꝛ administrationem cum plena ꝛ libera ꝛ absoluta ptāte ꝛc. Sed circa alia bona ꝛ fructus submisit simpliciter eius potestati vt ex verbis testamenti apparet euidenter. Et constat aliud esse habere liberam ptātem ꝛ habere potestatem simpliciter. l. procurator cui libera. ꝛ. l. mādato generali. ꝛ. l. procurator totoꝝ. ff. de procu. † Itē

9 circa expensas faciēdas pro statu conseruando voluit ꝙ nō teneret reddere rōnem administrationis: non aūt hoc concessit circa potestatem quam sibi dedit circa alias res: nec etiam circa introitus q̄s consequeretur ex ipso dominio terrarum: nam illa verba ita qḋ de his impensis que per ipsum fieri cōtingerent circa predictorum et ipsius status conseruationem nullam rationem reddere teneatur loquuntur solum de impensis factis pro conseruatione regiminis ꝛ status puta pro officialibus ꝛ castellanis. pro exactione penarum ꝛ huiusmodi istud videtur significare illa predictorum ꝛ status cōseruationem iunctis illis verbis: ita quod que continuant ꝛ qualificant ꝛ quodammodo modificant proximam orationē ꝛ primū capitulum cum quo construitur ꝛ in cōstructione cōiungitur. ꝛ qcqd sit ista immunitas a redditione rationis solum tribuitur sup expēsis factis pro cōseruatione status ꝛ predictorū: ergo censetur velle quod de introitibus ꝛ fructibus teneatur reddere ratiōem: nā qui de vno negat ꝛ prohibet in alijs videtur affirmare ꝛ cōcedere. c. nōne. de presump. l. si quis ex argētarijs. §. prohibet. de eden. l. cū pretor. de iud. cum si. Preterea est generale quod qui negotia in totū vel in partem aliena administrat tenetur reddere rationem: vt ptz in. l. quedam. in prin. ff. de eden. ꝛ. l. j. C. vbi de ratiocinijs agi oportet. ꝛ. l. ij. ff. de neg. gest. per Spec. in ti. de oblig. ad ratioci. ꝛ in titu. de iudi. §. generalia: ideo dictus. d. Nicolaus generalis administrator bonorum cōmunium tenetur reddere rōnē de administratis. ꝛ sic de ipsis fructibus. ꝛ ad officium boni administratoris est conuertere bona que administrat inutilitatem dnī: al's videt esse in dolo vel saltem in culpa: tenetur enim si nō fecit id quod facere oportuit. d. l. ij. ꝛ. l. diuortio. in prin. ꝛ. l. litis contestate. §. j. ꝛ fi. ꝛ. l. q fine. de nego. gest. Sed constat ꝙ expedit fratribus qḋ si quid restat. de fructibus. ꝛ redditibus vltra expensas incumbentes. ꝛ oportunas illud totum debet pro eorū ratis expēdi in eorum vtilitatem: put est redemptio oppidorum que fuerūt sua ꝛ suorum antiquorum et illa non retinere in cassis. ꝛ quodammodo demortua. Hinc videm⁹ quod sancitum est in iure qḋ tutor pecuniam pupillarem debet cōuertere in emptionē prediorꝝ. l. iij. §. si pecuniā. l. ita aūt. in princi. l. tutor qui repertorium. §. si deponi. ff. de admi. tuto. idē videt dicendum in alijs administratoribus si expedit dno. ꝛ idē in reb⁹. ꝛ negotijs cōmunibus: q2 idem iuris est de toto ad partē. l. que de tota. ff. de rei ven. l. qui scit. de vsur. c. pastoralis. §. si quis cū totū. ff. de offi. dele. est ergo in culpa lata vel leui si expedit redimere dictū oppidum asterne ꝛ habet de cōibus redditibus vn̄ redimat ꝛ non redimit: ideo potest contra eum agi vt pecunias ex fratribus ꝛ redditibus redactas ꝛ si quas alias habet cōmunes cōuertat in vtilitatem cōmunem. ꝛ in specie in dictam redemptionem dicte terre asterne si non imminet alia maior vtilitas. Et hoc puto satis clarum. Non enim potest niti dictus dns̄ Nicolaus ex eo: quia pretēdat esse sibi remissum onus reddendi rationes: q2 prout dixi non est remissum dictum onus nisi circa expensas factas per eum circa pertinētia ad statum. ꝛ regimen dominij cōmunis eoꝝ. Circa quod est eidem data libera ꝛ absoluta potestas non circa fructus in quibus est data ei potestas sed non libera ꝛ absoluta que inter se longe differūt: vt. s̄. deductū est. Et licet iniunctū sit fratribus ꝙ obtemperent mādatis dicti dnī Nicolai ꝛ eum honorare debeant tanꝙ patrē. Tamē debet intelligi in rebus licitis ꝛ honestis ꝛ de quibus testator verisimiliter sensit. ar. l. nepos pculo. de ver. si. ꝛ. l. lucius. §. lucius titi⁹ damā. ff. de leg. ij. sed non est honestum neqꝫ verisimile quod testator senserit quod dictus dominus Nicolaus cui est concessum quod omnia bona communia sint in sua ptāte ꝛ administratione ꝓ se retineat fructus ꝛ redditus ꝛ non cōuertat in vtilitatem cōem: ideo talis administratio ꝛ potestas non venit sub generalitate illius cōcessionis: q2 in generali concessione potestatis non venit id qḋ concedens non fuisset in spē verisimiliter concessurus. c. fi. de offi. vica. lib. vj. ꝛ regula in generali. eodem lib. facit. l. obligatiōe generali. ff.

10 de pigno. † Et pro rōne reddēda pōt administrator conueniri quolibet tpe si aliud nō est conuentum: vt no. Bart. in. l. mutuis. ff. pro socio per illum tex. idē Bal. in rubrica. C. pro socio. ad idem ꝙ no. Bart. in. l. ij. C. de naufra. li. xj. dicens ꝙ quolibet tpe pōt peti a socio redditio rōnis. ꝛ sic pōt peti a dnō Nicolao ꝙ reddat rōnem de dictis fructibus quos administrator ꝛ de reliquis faciat ꝙ faceret diligēs administrator ꝙ erit conuertere in redēptiōe dicti oppidi vel aliā cām magis vel pariter vtilē. Nec scripserā inherendo copie testamēti mihi traditi postea mihi scriptū fuit ꝙ in alia copia que est apud man⁹ pmogeniti sunt vba magis pinguia: q2 etiā in hac parte dedit testōr dnō Nicolao pmogenito liberā ꝛ absolutā ptātē gubernādi ꝛ administrādi ꝛ nō teneret reddere rōnē admistratiōis: vidēdū est itaqꝫ de vtute dictoꝝ vboꝝ: ꝛ pfecto vbū libera ōnotat ꝙ q hꝫ liberā administrationē possit qcqd pōt dns̄ in suis negotijs administrādis dūmō cesset dol⁹ ꝛ donatio. dicit bar. in. l. pcurator cui libera. ff. de procura. ꝛ idē vr̄ velle Bar. ꝛ post eū Jmo. in. l. g rome. §. calimacus. de verb. ob. ꝛ idē Ang. in. d. l. pcurator cui libera. ꝛ ꝙ hr̄ in. c. qui ad agēdū. in fi. de pcu. li. vj. Et maxime q2 sunt vba geminata libera ꝛ absoluta ꝛ geminatio plerūqꝫ plurimū operat. l. balista cū ibi no. ff. ad treb. ꝛ multa ad hoc ꝓpositum pn̄t adduci. in super additur ad ampliationē ꝙ nō teneat reddere rōnē ꝛ ꝓhibit⁹ reddere rōnem administrationē seu pceptū ꝙ nō astringat reddere rōnē administrationis: nōnūꝙ liberat etiā a dolose gestis. §. illud nulla. ver. q̄uis. l. si vnus. ff. de pact. ꝛ gl. in. l. actione. C. de trāsac. in ij. glossa magna. in fi. ꝛ doc. ibi qui eam sequunt ad hoc. l. sub pretextu. ꝛ ꝙ ibi no. C. eo. tit. Itaqꝫ vr̄ ꝙ prefato dnō Nicolao nihil dici possit ex quo non pōt ab eo peti rō administrationis ꝛ hꝫ liberā administrationē: libere. n. iportat ꝙ possit ꝑferre iniquū equo. l. fideicōmissa. §. q̄ꝙ. ꝛ ꝙ ibi p glos. ꝛ Bar. in. l. cū qdam. ij. de leg. ij. Nō. n. libera potestas ꝛ libera administratio regulatur a regulis iuris ciuilis. dicit Bar. in extraua. ad reprimē. in verbo videbitur. ij. col. et

11 aliquid per eum in. l. alio. ff. de ali. ꝛ cib. leg. † Tamē ex aduerso aduertendum est ꝙ licet sit concessa libera potestas administrādi seu libera ꝛ absoluta: tamen semper censetur exceptus dolus. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. dolus. n. futurus nunꝙ remittit q2 nec remitti pōt. l. si vnus. §. illud nulla. j. respōso. de pactis. daretur. n. occasio relinquendi ꝙ fieri nō pōt. l. cōuenire. ff. de pac. dotali. ꝛ ꝙ in qualibet lata ꝛ libera potestate censeatur exceptus dolus futurus tenet Bar. in. d. l. pcur. cui libera. in. l. aurelius. §. gayus. de libera. leg. in. l. alio. de alimē. leg. ꝛ in. l. filius. de do. ꝛ oēs ac etiā cēset excepta lata culpa que dolo comparat. l. ꝙ nerua. ff. depositi. ideo iura que excipiunt dolū subintelligūt sub dolo comprehendi latā culpā: prout est declarat Bar. in. l. aurelio. §. gayus. ver. tertio quero. de libera. leg. ꝛ dicit Bar. in. d. l. filius. de dona. ꝙ nō pōt facere iniquum. idē dicit Richar. de saly. in quodā suo consil. incipiēte circa primū dubiū. Non etiā venit dilapidatio vel iactatio vel dolosa administratio in portione coheredis. l. ꝯ iur. in fi. ff. de pactis. ꝛ. d. l. filius de dona. ꝛ. l. antepenultima. §. fi. mandati secūdū eundē Rich.

12 de saly. † Prout ergo non potest dilapidare seu iactare alteri concedendo pari rōne vr̄ ꝙ non possit pro se retinere nec per liberā ꝛc. censetur pmissa mala administratio. dicit glos. fi. in. c. cum olim. de elec. allegat. c. relatio. xxij. q. j. ꝛ dolus vel lata culpa censendū videt ꝙ insit si vult in cassa ꝛ vt ita dixerim mortuā pecuniā retinere ꝛ nō redimere terras q̄ iam fuerant eorū nisi forte cum aliqua insit q̄ tn̄ debet esse vera ꝛ nō vana. lꝫ enim quelibet cā dūmodo non ficta excuset a dolo. l. igitur. ff. de libera. causa. ꝛ notāt glo. ꝛ doc. in. l. vnica. §. fi. ff. si quis ius dicen. non obtem. tamen non ita excusat a lata culpa: q2 si quis mouetur ea causa qua non fuisset verisimiliter motus homo etiam parum diligens excusatur a dolo nō autem a lata culpa: prout sumitur ex. l. late culpe. de verbo. sign. ꝛ doctrina Bartoin repe. l. quod nerua. ff. depositi. debet tamen allegari ꝛ probari cā vera. ꝙ. n. cōmuniter non moueret communiter tamē hoies nō presumitur monisse eum de quo agitur per nota. per Bart. ꝛ Ange. in l. sed ꝛ si lege. §. scire. ff. de peti. hereditatis. qui volunt ꝙ licet ignorantia iur. causet bonā fidē vt ibi habetur: tamen in dubio presumitur potius mala fides. ꝛ sic dolus ꝙ lata culpa. ꝛ sic ignorātia iuris ad hoc regula iur. qui contra iura mercatur. in. vj. l. quemadmodū. C. de agri. ꝛ censi. lib. xj. Facit etiā. c. j. de presump. Et ideo lꝫ sit per testatorē relicta libera ꝛ absoluta potestas administrādi dicto magnifico dnō Nicolao: tamen non potest communem pecuniam seu redactam ex bonis cōmunibus sibi appropriare ꝛ apud se retinere quādo potest in redemptionem antiquarum suarum terrarum cōuertere. nam id cederet ad manutentionem ꝛ augmentum status ꝛ honorem ꝛ vtilitatem cōmunem. Si aliud non latet propter quod

13 probabiliter seu excusabiliter moueretur. † Et multū cōfert id qḋ lex iniungit tutori ꝙ pecuniam pupilli vt cōuertat in emptionem prediorū prout. s̄. deductū est. et maxime cū ad id requirat a fratribus ꝛ conditionis pecunie. ita ꝙ si denegat id facere magis viget presumptio doli vel late culpe. s. ꝙ ipse deneget vt sue vtilitati non cōi vtilitati cōsulat. nec est verisimile ꝙ si tota pecunia fuisset ipsi dnī cole ipē. d. Cola nō redemisset dictā terrā si p se sola habuisset redimere ꝛ qui in cōibus aut in alienis reb⁹ al'r se hꝫ q̄ in ꝓprijs aut in dolo est aut in culpa lata. d. l. ꝙ nerua depositi. ꝛ. l. si ꝯstante. §. et maritus. ff. so. ma. Et maxime hoc est ei imputādū si de restib⁹ et introitib⁹ nō facit librū ex quo possit videre qd apud eū restat put facere dꝫ q aliena negotia gn̄aliter administrat. l. j. §. de officio. de tute. ꝛ rati. distrah. ꝛ facit. l. cū seru⁹. ff. de ꝯdi. ꝛ demō. ꝛ. l. fi. §. iter cetera. ff. de lib. leg. ꝛ lꝫ sit imunis a redditione rōnis: tn̄ tenet conficere inuentariū vt vr̄ probare tex. in. l. orphanotrophos. C. de epi. et cle. per quem tex. ꝛ text. l. decurionibus. de epi. au. Firmat Richar. de saly. in supra allegato consilio: ꝙ ꝛ firmat Ange. in consi. cxliiij. ꝑm ordinē iformis incip. reuocat indubiū. Et suadet ratio quia lꝫ non teneat quis reddere rōnem: tn̄ tenet restituere reliqua hoc est ea que apud manus sunt ipsius administratoris. l. si quis rationes. ꝛ. l. aurelius. §. gayus. de libe. leg. ꝛ. d. §. inter cetera que loquuntur in liberatis a redditione rationis per vltimam voluntatem prout habet

habet dictus.d.Cola idē in hñtibus liberationē p dispōnem lega⸗lem dicūt Pet.ꝛ Cy.in.d.l.orphanotrophos. Et ꝙ fortius est di⸗cta iura loquunť in liberatione a redditione rōnis preterite. Lōge magis vbi remittiť redditio rōnis administrationis future: put cō tingit in casu nr̄o:igiť vt possit videri que sint reliqua ꝛ si qd doli ꝯmissum fuit de quibus teneť reddere rōnem decet ꝙ vetitus red⸗dere rōnem teneatur facere inuentariū ꝛ librū de peruentis ad ma⸗nus suas ꝛ hesitibus. Si aūt nec istis teneref reddere rōnem.tūc fru stra artaretur facere inuentarium ꝛ pcedat ꝙ dicit Bald.in.d.l.or⸗phanotrophos.qui aūt non facit inuētarium presumitur in dolo. arg.l.tutor qui repertorium.in prin.de admi.tu.ꝛ al's dolus proba tur ex perspicuis inditijs.l.dolū.C.de dolo.ꝛ pariter lata culpa:to ta itaq; vis stat in hoc vtrū denegādo velle reluere ex pecunia quā habet in manibus dictus.d.Cola censeať esse in dolo vł lata culpa. Quilibet autem bonus vir cuius arbitrio remitti debet.arg.l.j.ff. de iure deli.ꝛ.c.de causis.de offi.deleg.ꝛ meo iudicio arbitrari debe ret ꝙ sit in dolo vel lata culpa si non adducit aliquā cām verā qua moueri debeat mens iudicis in ꝯtrarium. Est etiā circa hoc aduer⸗tendum ꝙ fructus dictorum bonoꝝ paternorum vsq; ad cōcurren tem quātitatem legitime debent libere peruenire ad quemlibet ex fratribus ꝛ non permanere ad manus dicti dñi cole:nec sub eiꝰ cu⸗ra per.l.quoniam in prioribus.C.de inoffi.test.ꝛ per ea que.j.dicā

14 in vltimo quesito. ¶ †Deuenio modo ad tertium consultationis articulum circa quem breuiter instabo: qꝛ leuis dubitationis est:lʒ n.posset instari ꝙ filius masculus dñi Nicolai succedat in admini⸗stratione regiminis in locū patris:tum qꝛ pater ꝛ filius censentur eadem persona.l.fi.C.de impu. Item heres repñtat psonam defun cti ꝛ censeť eadem persona cum defuncto.in auť. de iureiurā.a mo. presti.§.j.Et succedit in hereditate q̄ est successio in vniuersum ius defuncti.l.hereditas de reg.iur.ꝛ.l.nihil aliud. de verbo.sign. ideo filius heres patris succedat in ius dicti regiminis:preterea filij po⸗siti in conditione censentur plus dilecti a testatore ꝙ̄ substituti.l.lu cius in fi.ff.de here.insti.gl.in.l.filiusfami.§.cum quis.de le.j.adeo quod multi tenent ꝙ filij positi in cōditione censeantur inuitati ex testamento in locum parentis: prout hanc opi.tenuit Oldr.in.l.j. C.de condi.inser.vt refert Saly.ibi idem tenens ꝙ ꝛ tenuit ibi bal. in lectu.antiqua. vt refert Pau.de cast.in.d.§.cum quis. cui dicta opi.placet.ꝛ pro hac parte dr̄ consuluisse Bal.in ꝯsil.incip.petrus heredem. ꝛ Pe.de ancha.in consi.incip.contra philippum.itē Be nedic.de plum.ꝛ Franc.de alber.ꝛ hanc opi.dicit verissimā. Pon. in.l.si cum dotem.in prin.so.ma.ꝛ Benedic.de plum. ibi etiā tenet quod filij positi in conditione censeantur inuitati ꝛ preferri substi⸗tuto. ꝛ Imo.in.d.l.lucius.ꝛ in.d.§.cum quis.dicit ꝙ vidit plures consuluisse pro hac parte:ꝛ ego in tribus causis vidi nostra tempe⸗state a varijs solemnibus doctoribus. semper consultum pro hac sententia:prout hic latius refero.in.l.j.de condi.inser. adducendo rationes faciētes pro hac parte in proposito.itaq; cum in dicto re⸗gimine fuerit inuitatus dominus Nicolaus ꝛ sequens in gradu sit sibi substitutus sub conditione si dominus Nicolaus decesserit sine filio masculo:ideo filius masculus censetur inuitatus in dicto regi⸗mine ꝛ preferendus fratribus dicti domini Nicolai per predicta.

¶ Tamen his minime refragantibus cōtrariam partem arbitror intrepide tenendam.nam dictus Nicolaus non fuit inuitatus ad proprietatem dominandi.nam dominium terrarū ꝛ ipsum ius do minandi ipsas terras erat ꝛ est cōmune ꝛ redditus cōmunes:sed ad ministratio regiminis fuit mandato ꝛ cōmissione testatoris ꝯcessa dicto domino Nicolao tanꝙ̄ primogenito ꝛ maiori natu. Cui vo⸗luit testator ꝙ fratres minores obedirent ꝛ eum honorarent vt pa trem:que res nō sunt transitorie in heredem. Nam mādatum mor⸗te mandatarij expirat.l.mandatum.C.mandati.ꝛ.c.vno delegato⸗rum.de offi.deleg.cum multis concord.prout ꝛ contingit in tuto⸗re ꝛ curatore ꝛ alijs administratoribus. Et maxime hoc dicendū in negotijs arduis:qꝛ tunc censetur electa industria persone:prout vo luit Imol.post Floren.in.c.fi.§.fi.de offi.dele. Ad idem ꝙ no.Ioā. an.in addi.Spec.in tit.de renun.ꝛ conclu.ver. item est beneficium qui magis generaliter loquitur per.l.fideicōmissa.§.fi.de leg.iij.cu ius dictum vt no.refert ꝛ sequitur Flo.in.d.c.fi.§.his autē.de offi. deleg.ꝛ etiam in.§.fi.eiusdem ca.in.ix.q.vbi tamen limitat nisi eēt tale factum ꝙ nullam requirat peritiam. Itē Bar.in.l.fi.de diuer. ꝛ temp.prescrip.dicit ꝙ qñ negotiū non habet certam determina⸗tam formam tunc censetur electa industria persone per.c.is.cui.de offic.deleg.lib.vj.cuius dictum multum placet Panor.in.d.c.fi.§. fi.eo.ti.in antiquis. In casu nostro negotium est arduum ꝛ indeter minatum:ꝛ requirit magnam peritiam ꝛ prudentiam ꝛ industriaꝫ in regendo terras ꝛ gubernando similem statutum:ideo censeatur electa industria persone dicti domini Nicolai:licet predicte theori ce loquantur in vita commissarij vtrum possit suam cōmissionē per alium expedire. Nam si censetur electa industria persone nō potest per alium expedire al's regulariter secus:sed morte commissarij et administratoris aliorum negociorum magis generale est quod nō

15 transit in heredem prout ꝛ supradictum est.† Sed pondero quia a fortiori in casu quo censetur electa industria persone non debet trā sire in heredem ignotum ꝛ incertū qui potest esse furiosus ꝛ infans qui per alios in suis negotijs reguntur:itaq; absonum esset qd̄ ha berent aliorum negotia gerere:maxime tanti ponderis.arg.l.fi.C. de legi.tut. Et absonum foret ꝙ patrui forte senes haberent hono rare nepotem forte pupillum aut infantem vel etiam adultum aut prouecte etatis:ꝛ esset eis valde ignominiosum ꝙ cōmunis status regeretur a nepote minore natu ꝛ iuuene ipsis patruis lōgeuis qđ nullo pacto videtur esse de mente patris testatoris. Nec verba id sonant. Quando enim dominus Nicolaus decesserit cum filio ma⸗sculo testator eo casu nihil disponit:ꝛ ideo est casus omissus qui ha betur pro omisso ꝛ remanet in dispositione iuris communis.l.com modissime.ff.de lib.ꝛ posth.ꝛ.l.si extraneus.ff.de condi.ob causam.

16 †Nec est verum quod positi in conditione censeantur inuitati im mo in cōtrarium est cōmunis opi. Nam eam firmant.glos. Iaco.de are. Ray.de for. Fran.tigrini de pisis Cy. Bar. Bal. Ang. Raph. cu. Fran.de Alber. Nico.de nea.ꝛ Imol.in.d.l.lucius. Bar.in.l.cen turio.de vulg.ꝛ pup.ꝛ in.l.si cum dotem.in prin.so.ma.ꝛ in.l.sic de leg.j.ꝛ Bal.in.l.cūctos populos.ver.venio ad secundū.C.de sum. trini.ꝛ in.d.l.cum acutissimi.ꝛ in.l.eam quā.C.de fideicom. in lect. antiqua.colum.xxix.idem Pe.de ancha.in.c.si pater.in.xij.no.de testa.in.vj.ꝛ in.c.in presentia.de proba.ver.x.quero.ꝛ in.c.lʒ.de vo to.hanc etiam partem tenēt Imo.ꝛ Pon.in.l.ex facto.§.ex facto ad treb. Raph.cuma.ꝛ Imo.in.d.§.cum quis.ꝛ Raph.fulgo.in.l. generaliter.§.cum autem.C.de institu.ꝛ substitu.sub conditio.fac. dicens quod ita fuit retentum per Innocen.quodam suo consilio: cui se subscripserunt omnes doc.italie a.xiij.annis citra: secūdum eum qui inter ceteros nominat Salyc.zab.ꝛ pet.de anch. Ex qbus patet hanc esse communem opi.quam etiam dicit communem esse Imol.in.d.l.lucius.ꝛ Pau.de ca.in.d.§.cuꝫ quis.ꝛ in.d.l.cum acu tissimi.ideo non est saltem in decisiuis ab ea recedendum put etiaꝫ legendo ꝛ sepius consulendo dixi.ꝛ in.d.l.j.C.de condi.inser.defen saui cōmunem opinio.ab his que adducuntur pro contraria opi. ꝛ maxime procedit dicta communis opi. Quando agitur de preiu dicio filiorum testatoris qui non sunt minus dilecti a testatore quā sint positi in conditione.quod etiam ponderant nōnulli tenentes primam partem:ꝛ maxime cum natura negocij eaꝫ suadeat per ad ducta.s. ¶ Nec ob.quod pater ꝛ filius censentur eadeꝫ persona qꝛ d.l.fi.loquitur eis viuis non procedit post mortem in his que non transeunt in filium:vt de se est notum:sed filius non succedit in ad⸗ministratione commissa patri de negocijs alienis vt.s.deductū est merito ꝛc.pariter nec heres in huiusmodi censetur eadem persona cum defuncto:sed in his que transeunt in heredem prout est id de quo agitur:alias si dicte rationes militarent pariter transiret in fe minas ꝛ in heredes extraneos dictum regimen si non fuisset secus dispositum per testatorem quod esset absonuꝫ.remanet itaq; clara conclusio quod post mortem domini Nicolai si remaneret filiꝰ ma⸗sculus regimen erit commune:nec prouisio testatoris ad eum casuꝫ se extendit:ideo remanet sub dispositione iuris communis per iaꝫ

17 dicta. ¶ †Modo deueniēdum est ad quartum ꝛ vltimum dubiū. Circa quod videtur prima facie dicendum quod licet vnum instru mentum contineat plus quam aliud non propterea contradicunt. nam in instrumento quod minus continet potuit esse omissuꝫ per errorem:ꝛ ideo non debēt vitiari tanꝙ̄ contra.ita quod licet cōtra rie scripture vitientur si sunt pars dignitatis per ea que habentur in.l.scripture.C.de fide instru.licet illa lex loquatur in chartis scri⸗ptis ab eadem parte. Et tunc etiam concordantur scripture si pñt sub aliqua distinctione concordari dicit ibi Barto.ꝛ Bald.etiam vult quod concordentur scripture prout testes. item potuit vnus notarius plus intelligere quam alter:ideo videtur quod non pro⸗pterea vitietur fides instrumenti plus continentis. Esset tamē cir⸗ca hoc videndum in quo discrepent dicte scripture quod non vidi: ideo super hoc medio me vltra non extendo:nec quicquam dico in

18 contrarium.† Tamen ex alio dico quod instrumenta predicta nō probent ea ratione: quia prout presupponitur de dicto testamēto fuerunt simul rogati duo notarij:itaq; debent ambo simul extra⸗here instrumentum ꝛ instrumentum vnius tantum non probat: prout voluit Baldus.in.l.iurisiurandi.C.de testibꝰ.allegat Hosti. ꝛ Ioan.and.in.c.quoniam contra falsam extra de probatio. idem etiam videntur sentire ipse ꝛ Paulus de castro.in.l.si quis ex argē tarijs.in pncip.sen.§.primo.ff.de eden.dicentes quod tūc sufficit quod vnus scribat ꝛ publicet ꝛ alius se subscribat.argumentū illiꝰ text.ita quod vidētur velle quod alias non sufficeret scilicet quod vnus tantum scribet ꝛ publicaret. idem firmat Barto.in consilio mihi.ccxiiij.incipi.in primis est videndum an cōfessio.idem consu⸗luit Bald.in cōsilio incip.an cōfessio facta absente.idem vidi con⸗sultum per preceptorem meum in iure canonico integerrimi iudi⸗cij doctorem dominum Bñdictum capram doctorem clarissimum itaq; cum in illo saltem in quo vnum instrumētum continet plus quam instrumentum aliud est fides solius vnius notarij: ideo sal⸗tem in illo quod non continetur in alio instrumento non datur fi⸗

19 des per predicta. ¶ †Circa vltimum videtur casus in.l.quoniā in prioribus.C.de inoff.testamēto.quod istud grauamē ꝙ nō possint

peti fructus ⁊ quod administratio regiminis pertineat ad solũ dominum Nicolaum ⁊ de expensis nõ possit reuideri ratio reĳciatur quo ad legitimam filiorũ. Nam ibi vniuersaliter disponitur quod omne onus reĳciatur de legitima vt est ibi text. apertus: ergo ⁊ ista onera reĳciantur: quia qui omne dicit nihil excludit: ideo etiam ipsi fratres minores natu rõne eorũ legitime hẽbũt iurisditionẽ ⁊ iu-
20 risditionis exercitium in eorũ terris: †⁊ aduertendum est ꝙ iurisditio que est apud plures non diuiditur ꝑ partes: sed est apud quẽlibet insolidum ⁊ idiuidua prout voluit Bar. post Inn. in. l. si vni. q. iiĳ. ⁊. q. v. ff. de re iud. ⁊ idem Bar. in. l. fi. ff. de rerum diui. ⁊ in ꝯsi. mihi incipi. primo queritur vtrum iurisditio ⁊ imperiũ. in ordine xiiĳ. secundum ordinem perusinum non informis. ⁊ idem voluit in l. inter tutores. in fi. ff. de admi. tu. ⁊ facit quod ipe no. in. l. arbor. §. iudex cõi diui. Idẽ Pau. de ca. in ꝯsil. clxi. ideo etiã aliĳ fratres habebunt iurisditionem insolidũ rõne eorũ legitime per predicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxliiĳ.

☞ Cõtestatio litis quod responsione facta intelligatur quodqꝫ pro contestatione eiusdẽ litis soluatur certa gabella statuto assiĳ an pronuncia exequendi scripturam recognitam scdm formam statutorũ sit nulla non soluta dicta gabella. ꝑ totum.

1 Voces populi non sunt magnifaciende.
2 Consulere tenetur doctor pro iustitia.
3 Contestatio litis quid sit ⁊ quõ fiat. nu. 6. ⁊. 7.
4 Intelligatur verbum an denotet fictionem. nu. 6.
5 Sum es est ꝟbum dicitur veritatis expressiuum.
Fictio non habetur pro veritate quia que vere induci possunt non inducũtur fictione.
6 Cõmune verbum adiunctum directo ciuili verbo censetur positum in directa significatione.
7 Statuta qñ verificantur in casu ficto.

¶ Consilium. ccxliiĳ.

In nomine domini nostri
1 Jesu christi. ¶ † Memini superioribus diebus consuluisse in ciuitate Assiĳ: ꝙ quedam scripta recognita merentur executionem non obstantibus quibusdã probationibus quod pecunia non interuenit ⁊ quodam statuto disponente in casu quo in contractu non interuenit pecunia: nescio si iste punctus est formatus super eadem causa. Quicquid autẽ sit de causa articulus est penitꝰ diuersus. Ille respiciebat merita cause iste rectitudinem ⁊ validitatem processus ⁊ ꝓnũcie: itaqꝫ si nõ obstante illo consilio reddito pro iustitia actoris cuius conclusionem prout tunc ita in presentiarum arbitror esse iuri consonam: nũc cũ instantia reqsitus consulo ꝑ parte forte aduersa super articulo penitꝰ: separato nõ suꝫ rephensione dignus nec dãnãdus. lꝫ nõnulli minꝰ prudẽtes ⁊ iuris ignari plerũqꝫ obloquãt in hmõi seu silibꝰ casibus. Varie aũt voces vulgi nõ sunt magnifaciẽde. ar. l. decurionũ. C. de penis. ideo lꝫ plerũqꝫ in hmõi solitus sim abstinere ob vo-
2 ces illas: lꝫ a rõne alienas euitãdas: † tñ in casu isto deuictꝰ instantia ꝯsultantis ⁊ allegãtis ꝙ tenemur ꝓ iustitia ꝯsulere iuxta no. ꝑ Barto. in. l. ꝓxime. ff. de his q̃ in tes. del. C. de ꝓxi. sacro. scri. l. in sacris li. xĳ. scribã sup hoc pũcto qd iuris sentiaꝫ. Circa quẽ lꝫ videat prima facie dicendum ꝙ dicta ꝓnũcia valeat nõ obstãte dicto statuto ⁊ non solutiõe facta de dicta gabella ⁊ bullecta nõ registrata. Nã regula iuris dictat ꝙ vbi deficiunt verba legis deficit ipsa lex. l. ita aũt in p̃n. de administra. tu. l. iiĳ. §. ait pretor ver. totiens. de dã. in fec. ⁊. l. si seruum. §. nõ dixit p̃tor. ff. de acqr. here. Sed in casu isto vr̃ ꝙ deficiãt ꝟba. Nã dictũ statutũ dispõit ꝙ in q̃libet litis ꝯtestate ꝓnũcia ꝯ ꝯtumacẽ p̃cepto de soluẽdo ⁊c. soluat ⁊c. Sed in casu isto nõ est ꝓnuncia ꝯ cõtumacẽ ⁊ hoc ꝯstat nõ vr̃ p̃ceptũ de soluendo. nã ꝙ non sit formaliter ꝯstat ⁊ dato sine preiudicio veritatis qd sit virtualiter: tñ presupponitur ꝙ imediate post dictã ꝓnunciã fuit facta solutio ⁊ facta bullecta ⁊ registrata s̃m formam supradicti statuti: ideo in ipsa pronũcia censet facta solutio ⁊ bullecta ⁊ registratio. nam que incontinenti fiunt insunt. l. iurisgentiũ. §. qnimmo. ff. de pac. seu cẽsent inesse. l. lecta. versi. dicebã. ff. si cer. pe. ⁊ maxie hoc est dicẽdũ in casu nr̃o: in quo p̃ceptũ est actus momẽtaneus qui fit per iudicem ⁊ solutio fit per partẽ ⁊ requirit camerarius seu ẽptor gabelle qui recipiat ⁊ bullecta fit ꝑ ipsuꝫ camerariũ ⁊ registratio fit ꝑ notarium actuariũ que oĩa nõ pñt cõmode fieri tꝑe p̃cepti. pars n. non est cõiter certa qd p̃cipiatur: ⁊ ꝑ ꝯsequens q̃tum habeat soluere ꝓ gabella. itẽ cõiter camerarius vel emptor gabelle nõ erit presens cui hꝫ fieri solutio ⁊ qui hꝫ facere bullectã: ⁊ ista requirunt tꝑs successiuũ nõ momentaneũ ꝓut fit p̃ceptũ. ita ꝙ nõ possent cõiter fieri eodẽ tꝑe quo p̃ceptũ. ita ꝙ est de necessitate interp̃tandũ ꝙ satis si fiat incõtinenti: alias acta ⁊ pronuncie cõiter irritarent quod esset absurdum: nec sunt captãda verba: sed ciuiliter intelligẽda. l. si cui. ff. de serui. ⁊. l. pe. ff. ad exhiben. ⁊ ꝑ cõsequẽs cũ predicta interuenerint statim ⁊ immmediate ꝙ pronuncia predicta emanauit satisfactum est dicto quatenus p̃cipit ꝙ in quolibet p̃cepto ⁊c. si pro-
3 nuncia ista censetur preceptum de soluendo ⁊c. † Solum restat de litis cõtest. que re vera nõ interuenit: q̃ litis cõtest. fit per narrationem actoris ⁊ responsionem rei simul factas vt ethymologia ꝟborũ suadet ⁊ probatur in. l. j. C. de lit. ꝯtest. ⁊ ꝙ ibi ꝑ Bar. ⁊ doct. ⁊ iõ ꝑ libelli oblationẽ ⁊ exceptiones ꝑ quas rñdetur libello: q̃ nõ fiũt vno contextu nec propositiones ⁊ rñsiones non inducit litis ꝯtest. c. j. de lit. cõte. ⁊. c. dudum. el grande. circa medium de elec. ideo cum in hac causa non interuenerit litis cõtest. nec foret necessaria cum in executione non contestetur lis non cessauit solutio in litis ꝯtes. que non interuenit: q̃ non entium nulle sunt cause inquit philoso-
4 phus. ⁊. l. ĳ. ff. de vsuf. ⁊. l. adeo. §. quod si toto de ac. re. do. † Et si dicatur statutum disponit ꝙ productis exceptionibus ⁊ replicationibus intelligatur lis cõtestata: ⁊ aliud statutum disponit ꝙ in omnem euentum tam confessionis q̃ negationis fiende ꝑ reum in sua responsione intelligatur lis contestata: respondetur duobus modis. vno modo quod dicta statuta intelligantur in casibus in quibꝰ requiritur litis contestatio non in casibus in quibus lis cõtestatur prout non contestatur vbi agitur via executiua. secundo respõdetur quod verbum intelligatur denotare solet fictionem. l. quoniaꝫ. ff. de his qui no. infa. l. pater. ff. de capti. ⁊ in. l. postlimi. in princ. eo. tit. instit. de inuti. stipu. §. ei vero qui. ⁊ in. l. vnica. in princi. C. de rei vxor. ac. in cle. quamuis rigor. §. similiter de appel. cum multis similibus. statuta exorbitantia ⁊ odiosa non videntur verificari in casu ficto. arg. l. iiĳ. §. hec verba. ff. de nego. gest. ⁊ ibi Barto. qui idem voluit in. l. omnes populi de iusti. ⁊ iure. ⁊ idem videtur velle Bald. ibi. ⁊ in. l. si quis seruo. C. de fur. ⁊ in. l. meminimus. C. de legi. here. in. l. non dubium. C. de legi. ⁊ in. l. cetera. §. item hoc. ff. de leg. j. ꝙ et voluit Flo. in. c. cum dilectus. de cõsue. ⁊ Pe. de an. in rep. c. j. de cõsti. xiiĳ. q. prin. col. lxxxv. Constat aũt quod istud statutum est exorbitans a iure cõmuni cum de iure cõi processus ⁊ sentẽtia ⁊ ꝓnũciatio absqꝫ solutione alicuius gabelle valeant. itẽ gabella est res odiosa. dicit Bar. in. l. pupillus. ff. ad legem falcidiam. ⁊ annullatio actꝰ est pena. l. fi. C. de liberis preteritis. ⁊. l. labeo scribit si mihi bibliotecam de contrahen. emptio. ⁊ pene sunt odiose ⁊ restringende regula in penis in. vj. ⁊. c. statutum de elec. eo. lib. ⁊. l. si ꝓses. ⁊. l. interp̃-
5 tatione. de penis. ¶ † Tñ his nõ obstãtibus contrariũ puto de iure respondendum. Nam ꝯstat quod in hac cã fuerunt ꝓducte exceptiones ⁊ replicationes: ideo lis intelligitur ⁊ est contestata cũ statutum aperte disponat ꝙ productis exceptionibus ⁊ replicationibus intelligatur ⁊ sit lis contestata ꝙ statutum videt disponere qd vere lis censeatur contestata cum loquatur ꝑ verbum sit ꝙ est expssiuum veritatis vt de se est notum. illud enim quod fingitur nõ est. ecce mortuus apud hostes lege cornelia. fingit mortuꝰ prima hora captiuitatis. ⁊ tamen non fuit tunc mortuus: ⁊ qui ab hostibus reuertitur fingitur nunq̃ captus: ⁊ tñ non possumus dicere quod nõ fuit captus: sed dicimus fuit captus sed fingit nũq̃ captus. ⁊ sic est reperire in qualibet fictione mundi: q̃ semꝑ fingit esse vel fuisse illud qd non fuit aut fingit non esse ꝙ est vel nõ fuisse ꝙ fuit ad hoc gl. in. l. sine possidetis. C. de proba. ⁊ in. l. fi. ff. ꝙ metꝰ cã. ⁊ ꝙ ꝑ Bar. in. l. si is q pro emptore de vsuc. Cũ ergo statutũ dicãt ꝙ intelligat ⁊ sit lis ꝯtest. ergo vere censet lis contest. ideo verba statuti militãt.
6 † Ad idẽ litis cõtesta. est actus iuris seu a iure inuentus ⁊ cõsideratus: ideo prout induxit ꝙ ꝑ narrationẽ ⁊ rñsionem vno cõtextu factam resultet litis cõtest. ita ⁊ põt facere ꝙ per libellum ⁊ rñsionem lꝫ separatim facta resultet litis cõtestatio lꝫ ethymologia vocabuli aliqualiter repugnet non refert q̃ sepe in iure verba impropriãt ꝑ iura vulgaria. Nec cõtestatio litis ꝓprie est ipsius litis: sed narratiõis ⁊ rñsionis quibus mediãtibus causat lis ⁊ litis cõtestatio que est iuris cõsideratione inducta: ⁊ ea que sunt iuris vere inducũtur a iure. lꝫ loquat ꝑ verba als sonãtia in fictionẽ q̃ que pñt induci vere nõ inducũtur ꝑ fictionẽ. l. in rebus in fi. ⁊ ibi no. Bald. C. de iure do. ⁊ est theorica Bar. in. l. si is qui ꝓ emptore de vsuca. circa fi. tertie qõnis prin. Et ideo lꝫ verbũ intelligat sepe denotet fictionẽ: tñ q̃ põt a iure induci litis cõtestõ per actus alios q̃ inducatur in iure censeat vere resultare ꝑ dictam theoricam: ⁊ q̃ verbum intelligatur est cõe ad veritatẽ ⁊ ad fictionẽ. Nã veritatem significat in. l. qui solidum. in prin. ⁊ in. l. si tibi homo. §. cũ seruus. de lega. j. in. l. clam possidere. §. qui ad nundinas. de acqui. pos. ⁊ in. l. cũ em̃. in princi. ff. de noua. ⁊ in. l. communis seruus. de acqui. pos. ⁊ insti. de rerũ diui. §. quicqd aũt. §. naturalem. §. apium. §. si quis in suo. ⁊ diligens indagator multa similia de facili iuenire potest. Itaqꝫ in casu isto denotet veritatẽ presertim cum subdatur verbũ sit. verbum. n. sum es est in quolibet modo vel tempore semꝑ ponit denotans veritatem ⁊ raro vel vt puto nunq̃ vt denotet fictionem: ideo verbum cõmune intelligat interpretetur ⁊ declaretur ꝑ verbum sit ꝙ est soli veritati consonum ꝓut alias solet per doc. dici in. l. cẽturio. de vulga. ⁊ pup. ⁊ in. l. p̃cibus. C. eo. ti. in verbo directo ciuili adiuncto ꝟbo cõi q̃ facit censeri positũ in directa significatione: ⁊ maxime q̃ fictio ⁊ ꝟitas sunt incompatibilia magis q̃ substitutio directa ⁊ obliqua: q̃ saltẽ actitudine se cõpatiuntur quo casu est locũ electiõi ꝑ ea que habẽt in. l. recusare. §. si titius. ad treb. ff. ⁊. l. nõ iustã. C. eo. ti. ⁊ in. l. fi. C. de codi. ⁊ iõ censeat vere lis ꝯtestata ⁊ dictũ ꝟbũ intelligat de-
7 notet veritatẽ. † Et per hec euitamus illã contrariã allegationẽ. s. quod

quod statuta nõ verificãtur in casu ficto: licet illud. s. q statutum nõ vendicet sibi locum in casu ficto non sit expeditum. Nã Bar. in. d. l. si is qui pro emptore. relinquit hoc indecisum: vt ibi per eũ. & silr statutum disponens q lis intelligatur lis contestata: elusorium vi deretur si iura loquẽtia de litis contest. non verificantur in tali lit. contesta. dato q esset ficta. & lz hoc reputarẽ dubiũ si lis resultaret ficte cõtestata si alius stilus seu consuetudo nõ esset: tñ ex quo con suetudo est q in causis cõiter lis alr non contestat pretextu dicti ex quo sufficit vna exceptiones & replicationes: & tñ seruat q soluat gabella et fiat bullecta & registratio, ẽm formã dicti statuti etiã in hmõi causis executiuis tpe exceptionũ & replicationũ nõ expecta ta pronũcia iudicis redũdat res satis clara: qr cõsuetudo est opti ma legũ & statutorum interpres. l. cũ de interpretatione. ff. de. ll. et c. cũ dilectus. de cõsue. ideo si qua dubitatio resultaret p adducta in cõtrarium tollitur vigore dicte cõsuetudinis. Posset etiã sumi alia rñsio ad rationẽ q statuta non trahantur ad casum fictum qđ nõ est expeditum. & insuper q non sit ficta litis cõtestatio: sed vera vigore dictorũ statutorũ disponentiũ q intelligat lis ꝯtestata per exceptiones & replicationes prout. s. latius deductũ. Et ad aliam rõnem q intelligat & sit litis contest. per exceptiones & replicatio nes in causis in quibus lis cõtestatur. non autẽ pcedãt dicta statu ta in causis executiuis in quib⁹ non requiritur litis cõtestatio: nec solet lis contestari. põt etiã rñderi q statutũ generaliter loquitur et nõ distinguit: ergo dz gñaliter intelligi & non dz pĩudicẽ distin gui. l. j. §. & generaliter. ff. de leg. prestã. & cañ. si romanorũ. xix. dist. et. l. iij. de offi. presi. Et lz non requiratur in causis executiuis litis cõtest. non ppterea sequitur q non possit lis cõtestari: si ergo statu tum vult q intelligat & sit litis cõtestatio productis exceptionib⁹ et replicationibus potest etiã militare in causis executiuis saltem large sumendo litem: prout & vulgariter sumitur & non absurde. lis eñi a ꝯtẽtione limitis nomẽ assumpsit. dicit tex. in. c. forus. de ver bo. sig. non se artans ad contẽtionẽ iudicialẽ in qua requirit litis cõtestatio: itaq etiã cõtentio sup via executiua põt dici lis & conse quenter interuenire litis cõtestatio. et ppterea dicta consuetudo non fuit a rõne aliena disponẽdo seu interpretando q factis exce ptionib⁹ gabella solui debeat & soluat: remanet ergo ꝯclusio q dic tus processus & pronuncia non valeant vigore suprascript. ll. mu nicipalium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxlv.

1 ☞ Testamentum rumpitur preteritione filij quando scđm non tollit primum.

2 Legata et fideicommissa an vitientur preteritione filij.

3 Testamentum scđm inualidum ratione preteritionis filij nõ rum pit institutionem factam in primo valido: quinimmo instituti in primo vigore clausule codicillaris tenentur iure fideicõmissi resti tuere hereditatem institutis in secundo testõ inualido. per totũ. Clausula codicillaris operatur q institutio inualida transfundat in fideicommissum. nu. 5.

4 Si dictio exponitur pro quatenus.

¶ Consilium. ccxlv.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Licet in hac cõsultatione videat prima fa cie dicendũ q institutio facta in scđo testõ nõ valeat qr cõstat qđ scđm testm̃ in quo filius est preteritus nõ valet. l. inter cetera. ff. de lib. & posthu. & l. j. ff. de iniu. testa. & aut. ex causa. C. de libe. prete. cũ si. & iõ non tollit primũ testm̃. l. si filius qui in potestate. ff. de lib. & posthu. forte etiã si scđm sit tale q ex eo alr potuisset peti bonorũ possessio vt ibi in sui generalitate. iũcto tex. in. l. posthumi. §. idẽ. & circa. ff. de iniusto test. & habet in. l. cũ in secũ

2 do. ff. eo. ti. † & lz de iure antiquo non valerent etiã legata facta in scđo: sed valebãt legata facta in primo: qr per scđm censentur reuo cata legata in primo: ita demũ censent relicta in primo reuocata si heredes in scđo testõ scripti põt ex scđo esse heredes: non autẽ si ex primo sint heredes: vt est tex. in. l. si iure. ff. de le. iij. Sed p. d. aut. ex causa. de libe. prete. per preteritionẽ filij nõ annullatur scđm testa mẽtũ quo ad legata & fideicõmissa: sed quo ad ea p iura nouissima. testm̃ in quo filius est preteritus: lz sit nullũ quo ad institutiones & substitutiones directas: tñ remanet validũ quo ad legata & fideicõ missa tã vniuersalia q̃ particularia p illam aut. & in corpore. vt cuz de appel. co. §. sinautẽ hec obseruata non fuerint. itaq dictũ scđm testm̃ irritatur quo ad institutionẽ in eo factam de dicto nepote & trib⁹ filijs: & valet primũ in quo quatuor filij sunt instituti quo ad institutionẽ. legata itaq debẽtur ex scđo testõ: & forte non debent legata facta in primo testõ. argu. l. si. ff. de here. insti. vbi institutio in scđo testõ facta euanescit & legata in eo relicta debẽtur a scriptis in primo testõ. Licet alio casu loquatur ille tex. Sed videtur eadẽ ratio in casu isto ex quo institutio vitiatur ex causa que respicit in stitutionẽ & nõ legata prout contingebat in casu. d. l. si. & vbi est ea dem ratio: idem ius. l. a titio. de v bo. obli. & l. illud. ad. l. aqui. Non eñ põt oẽs casus. ll. cõprehẽdi. ideo proceditur de similib⁹ ad silia. l. nõ põt. ff. de. ll. & c. inter ceteras. de rescriptis. Sed hec nõ ptinent

ad presentem discussionẽ vtrum. s. debeantur legata in primo testõ facta. Sed bene ptinere vr q valeãt legata & fideicõmissa facta in scđo. Nã ex quo clausula codicillaris est cõcepta si testm̃ non vale ret talis cõditio nõ videtur purificata ex quo testm̃ valet: licet non valeat institutio. Et propterea vr cessare virtus clausule codicilla ris que etiã vr cessare: qr clausula codicillaris vr importare q reli ctum illud qđ fit testõ inualido censeatur repetitũ a venientib⁹ ab intestato: qr venientib⁹ ab intestato cẽsentur rogati restituere he reditatem seu res particulares dare honoratis in testõ inualido in quo est clã codicillaris: vt no. glo. in. l. qr autẽ. in prin. ff. si qs omis. causa testamẽti. & in. l. ex testõ. C. de fideicõ. & in. l. ex ea scriptura. §. fi. & in. l. lucius. §. filiũ. de leg. ij. & idẽ tenẽt Dy. Barto. & Bal. in. d. aut. ex causa. Sed in casu isto veniẽtes ab intestato nõ succedũt nec tacite vel expresse sunt honorati: ideo nõ põt onerari. l. ab eo. C. de fideicõ. & l. hereditas. ad statiũ. ff. de here. insti. cũ cõcor merito &c. Tertio alia vr deficere virtus clausule codicillaris: qr illa nõ videt habere locum quo ad institutionẽ que vitiat ppter preteritionem filij: sed qñ vitiatur ppter defectum solẽnitatis prout voluit glo. ij. in. d. aut. ex causa. prout eã intelligũt ibi Dy. Cy. Bar. & Bal. ibi. & dicit Dy. esse vnicam. sed ẽm Ang. est socia. in. l. ex ea. de testa. et eam sequuntur Ray. de forli. Jaco. de are. & Oldra. in. d. l. ex ea. in preteritione vel exheredatione filij iam nati: licet aliud dicant in preteritione posthumi. et facit qđ not. Bal. in. d. l. ex testõ. C. de fi

3 deicõ. itẽ facit. l. titia. ff. de inoffi. test. ¶ † Cñ his nõ ob. contrariũ puto aperta fronte concludendũ: qr cõstat q virtus clausule codi cillaris est q institutio inualida facta in testõ trãsfunditur in fidei cõmissum vniuersale. arg. l. sceuola. ff. ad trebel. vbi substitutio que alr esset cõditionalis institutio. iuxta. l. j. §. id qđ ex substitutione. ff. ad. l. fal. quia facta in codicillis interpretãtur in fideicommissa. Ideo qr virtus clausule predicte q institutio cẽseatur facta in co dicillo non in testõ. ideo interpretentur fideicommissaria prout vo lunt doc. in. l. fi. C. de codicil. & in. d. l. j. ff. eo. tit. in. d. aut. ex causa. et relicta in codicillis debẽtur a quolibet herede. nã codicilli fieri põt etiã facto in testõ: maxime post factũ testm̃. l. si quis cũ nullũ. §. fi. & seq. ff. de iure codi. et. §. non tñ. et. §. seq. insti. eo. ti. & qñ facto testõ valido fiũt postea codicilli non põt fideicõmissum in codicillis reli ctum deberi nisi a scriptis heredibus adeũtibus non a venientib⁹ ab intestato qui non sunt eo casu expresse vel tacite honorati. So lum enim eo casu censentur honorati venientes ab intestato etiam potest ab eis fideicommissum deberi qñ nullum est factũ testm̃. l. si quis. in princ. & l. cõficiuntur. in prin. de iure codicil. Non autẽ põt alr onerari legatis vel fideicõmissis successuri ab intestato. l. ab eo. C. de fideicom. & l. si fiunt. §. fi. & l. seq. ff. de leg. iij. cũ si. Et ideo si he reditas ex testõ non aditur fideicõmissum in codicillis post testm̃ factis non debetur. dicit tex. in. d. l. si quis cũ nullũ. §. fi. & ibi glo. di citq ratio est qr facto testõ fideicõmissum factum in codicillis reli ctum censetur a scriptis heredibus in testõ: ideo non debet a veniẽ tibus ab intestato. vt ibi in tex. & glo. sed heredibus scriptis adeũ tibus necessario debetur ab ipsis heredibus institutis: & hoc vult Bar. in. d. l. j. de iure codi. in. j. q. & est clarũ. Itaq dicta clausula co dicillaris operatur q heredes scripti in primo testõ cẽsentur roga ti de restituẽdo hereditatem scriptis in scđo testõ inualido in quo est apposita dicta clã codicillaris. itaq dicendũ est in casu qđ qua tuor heredes scripti in primo testõ tenentur dictis nepotibus in scđo institutis restituere quartã partẽ dicte hereditatis: vcz quili

4 bet quartã quarte. ¶ † Nec ob. adducta in contrarium. Non enim obstat q primo loco dicebatur q valẽt legata facta in scđo in quo filius est preteritus: & per ꝯñs valet hoc respectu testm̃ in quo filius est preteritus: et per ꝯsequens non videatur verificari conditio si non valet: qr rñdetur q illa dictio si exponitur pro quatenus. ar. l. stichum qui meus erit. de leg. j. prout voluit Bar. in pprijs termi nis. in. d. l. j. ff. de iure codi. in. ix. q. & doc. in. d. aut. ex causa. & quoti die obseruatur. Nec obstat scđm argu. in contrarium factum: quia tunc demum per clausulam codicillarem censentur rogati venien tes ab intestato qñ nõ est factum aliud testm̃ validum alr secus vt

5 supra probatum est. † Nec obstat tertia ratio in cõtrariũ adducta: quia glo. d. aut. ex causa. potius videtur loqui in exheredatione q̃ in preteritione facta a patre que nõ habetur pro exheredatione: et quicquid sit in exheredatione in qua videtur militare: videtur ratio. l. titia. de iniu. te. in testõ autẽ nullo ratione preteritionis te nendũ est intrepide q virtus clausule codicillaris operat vt insti tutio ꝯseruetur in vi fideicõ. nã oẽs moderni hoc casu reprobãt. d. glo. prout dicit Bart. in. d. aut. ex causa. & in. d. l. j. de iure codici. et idẽ vult Bal. in. d. aut. ex causa. & silr Ang. qui dicit qđ ipse Bald. pluries consuluit & in preteritione & exheredatione. idem etiã in exheredatione voluit Bar. Sed non est presentis discussionis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxlvj.

☞ L. si quis maior. C. de transac. quando habeat locum q ob cõ tractus inobseruantiam cadant contrahentes a iure suo ipso iure: ita q purgationi more non sit locus. per totum.

1 Uerbo presentis tpis si lex vtatur in pena irroganda: vt est verbũ

priuat vel priuatus sit intelligitur ipso iure vt non sit alia iudicis declaratio necessaria.

2 Careat verbum importat penam irrogari ipso iure.

3 Mora purgari an possit qñ ipso iure pena cōmittitur.nu.5.

4 Pena legis si quis maior.C.de transactio.habet locum in quolibet contractu iurato.

5 L.si quis maior.C.de transac.propter eius duritiem restringitur: et hodie non habet locum nisi omnia verificentur que in illa lege continentur.

6 Mora non committitur nisi implenti ex parte sua.
Pena non cōmittitur nisi aduersarius illā petens impleuerit conuenta ex parte sua et illa seruare promiserit.

7 Dotis restituēde cā omnia mariti bona sunt tacite obligata: que tacita hypoteca dr contracta tēpore dotis date dum tñ post contractum sequatur matrimonium.

8 L.si quis maior.C.de transac.procedit tñ in contractu iurato.

9 Penam non incurrit qui facit lege permittente.

10 Iuramētum habet tacitas et subintellectas conditiones quas hz contractus super quo interponitur.

11 Paria sunt non esse aut esse et non apparere.

12 Promisit verbum in instrumento appositum intelligitur per stipulationem.

¶ Consilium.ccxlvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uidetur in hac consultatione prima facie dicendū q̄.d.Ambrosius qui vt presupponitur erat etatis vltra.xxv.anno.tpe cōtractus: q̄r non soluit in termino sibi dato ad soluendū inciderit in penas.l.si qs maior.C. de trāsac.que est q̄ non implēs contractū iuratum: et sic incidēs in periuriū in non seruādo promissa statim pdit oīa iura que ex contractu quesiuerat: et illa retransferunt in eū cui impleri debebat: et sic alteri secum contrahenti.vt est text.in.d.l.si quis maior. in ver. actione priuat.et ibi oīa eorū mox cōmoda et c.ppter participiū preteriti tēporis priuat.cuius natura est denotare pene irrogationē ipso iure: prout no.glo.et docto.in.l.in criminali.C.de iuris.om.iu. et in.l.iubemus.§.sane.C.de sac.sanc.eccle.et in.l.si quis in tantam. circa mediū glo.magne.C.vnde vi.vbi pōderat tex.qd dicit amittat non dicit amisit vel amittit.et.d.Anto.in.c.si diligenti.de foro cōpe.idem suadet.dictio mox posita in v.itaq3 omnia. que dictio et similes important: q̄ licet iniungant vbo futuri temporis: tamē pena irrogatur ipso iure.vt per glo auf.de incest.nup.§.j.et no. Barto.in.d.l.iubemus.§.sanc.et idem Barto.in terminis ppriis. in.d.l.si quis maior.in vlti.nota.qui per predicta media not.q̄ ibi

2 pena irrogatur ipso iure.et idem no.ibi doc.cōiter oēs.† et similiter vbū careat.importat penam irrogari ipso iure.l.prouidendū. C.de posth.dicit Ang.in.d.l.in criminali.facit glo.in vbo carere. in.c.licet.cañ.de elec.lib.vj.quā allegat.d.Ant. in.d.c.si dilecti. de

3 foro compe.† Et q̄r ipso iure talis pena imponit et transfertur in aduersariū non potest mora purgari.arg.l.si is cui.ff.de leg.ij.et.l. si quis rem.ff.de condi.inde.prout volūt Bar.et Bal.et doc.in.d.l. si quis maior.et Saly.in.l.semel mora.ff.so.ma.et Imo.in.l.si insulam.de verb.obli.ideo ex quo promissum fuit residuū precij et data dilatio vsq3 ad festū omniū sctōx vr cōuentum q̄ illo die vel antea soluatur: ideo dies vr q̄ interpellet et cōstituat in mora.l.magnā. C.de cōtrahē.et cōmit.stip.et.l.ad diē.de ver.signi.et.l.traiectitie.§. de illo.de acti.et ob.idcirco videtur q̄ perdiderit oīa iura que consecutus fuerat ex dicto cōtractu emptionis: et illa videnf translata in aduersariū.s.in venditorē: nec eum iuuat oblatio residui et depo

4 sitio postea facta ex quo mora purgari nō pōt vt dictum est.† Nec attendit q̄ illa.l.si quis maior.est situata sub titulo de trāsac.ideo videatur restringenda ad transactionē.ar.l.imperatores.de in diē adie.et in proemio.vj.in vbo 9gruis titulis: q̄r rñdetur q̄ l3 loquatur in transactione et ppterea faciat titulum: tñ etiam loquitur generaliter in pactis: vt patet ibi: pacta vel transactiones.itē subdit verbum promissa et verba sequentia que pactis: et ibi ex pacto vel transactionis: et ibi pacti iura: et ibi placitis inserentes: et ibi pactionū.et ideo prout et dicit ibi Saly.doc. volunt q̄.d.l.procedat non solum in transactione sed etiā in quolibet pacto iurato p dicta verba sm eū.et idē tenet Imo.in.l.si insulā.de verbo.oblig.in.vj.fallē

5 tia regule affirmatiue.† ¶ Tamē his nō obstātibꝰ cōtrariū puto de iure verius: ad cuius rei euidentiā premitto q̄ dicta dispositio d.l.si quis maior.est nimiū rigorosa et nimis dura: adeo q̄ etiā vbi oīa de plano militāt que ponderātur deducūt in.d.l.si quis maior. vix obtinetur in pratica. Et ego bis vidi nolle iudices admittere: l3 in hoc non me fundarem: sed pondero ad finem vt probatur eius duritiem sit restringenda que etiam est restringenda: q̄r penalis. iuxta.l.si preses.l.interpretatione.ff.de pe.et regula in penis.in.vj. et.c.statutū.de elec.lib.vj.ideo nō h3 locū duritiei illius legis: nisi oīa verificētur que in illa lege cōtinentur prout volūt ibi doc. cōiter oēs: et al's cōtingit in.ll.exorbitantibus.qd ille qui se fundat in eis debet probare q̄ verificentur ea q̄ in ipsa lege exorbitanti cōtinentur prout voluit Joā.and.in.c.j.de homi.lib.vj.et post eū Bal. in.l.si quis non dicā rapere.C.de epi.et cle.et glo.et doc.in cle.fina.de rescriptis.† Sed in illa lege presupponitur q̄ per alterā partē ad planū sint impleta cōuenta vt probatur ibi in versiculo. itaq3 oīa eorū mox cōmoda deputabunt eis q intemerata pacti iura seruauerint. Si itaq3 aduersarius non plene impleuerit ex parte sua nō militat dispositio illius legis.qd etiā al's esset dicendū: q̄r non tenetur quis alteri implere nisi sibi impleat vel per eū stet quominus impleatur adeo q̄ l3 ab initio oriatur et cōpetat actio: tñ si intentetur anteq̄ intentans impleat obstat exceptio.l.iulianus.§.offerri. de acti.empti.et.l.qui pendentem.ff.de actio.empti.et facit.l.quero.§.interlocutorē.ff.locati.cum concor.nec al's interpellatio constituit interpellatum in mora.l.nulla intelligitur.iuxta.l.nihil interest.ff.de regu.iur.et.c.non est in mora.qui potest exceptione aliqua se tueri.eo.titu.lib.vj.habet enī conuentio quolibet reciproca tacitā conditionē q̄ sibi pacta seruenf.glo.in.c.queādmodū.de iu reiurē.habetur in.c.peruenit.eo.ti.ideo nisi aduersarius obseruet conuenta non est quis obligatus eidem obseruare vt dictis iuribꝰ. et.l.cū pponas.C.de pactis.cū similibus.intelligendo de obligatione efficaci per iam dicta. Et interpellatio dz fieri congruo tem

7 pore.l.mora.ff.de vsuris.et ar.l.si soluturus.de solu.† Qd autē non impleuerit ad plenū deducitur.nam.d.Rodulphus venditor promisit possessionē dicte rei vendite tradere liberā vacuā et expeditā et ab omni onere dotium et creditorū exonerātā: qd minime fecit. nam ipse fatetur q̄ tpe quo ipse Ambrosius habuit dotē pro matrimonio cōtracto inter eū et vxorē suam que fuit.cccc.florenorum tenebat et possidebat pro sua re propria dictum tenimentum terre de quo agitur et ante et postea. Cōstat autē qd pro dote sunt tacite obligata omnia bona mariti.l.assiduis C.qui poti.in pigno.hab. et.l.j.§.et vt plenius.C.de rei vxo.acti. Et ista tacita hypoteca cōtrahitur saltem tempore dotis date dūmodo contractū sit matrimoniū prout concordāt glo.vltramō.Bar.et Bal.in.d.l.assiduis.et volunt doc.cōiter.itaq3 deducitur q̄ ista hypoteca pro dicta dote restituēda in euentū dotis restituende erat onerata et est dicta res hoc est tenimentum terre de quo agitur. Et hoc si dictum tenimētum terre erat.d.Ambrosij venditoris qd vt puto non negatur p dictum Ambrosium. Et si negaretur sufficit reo allegare et probare per probationem possessionis.que est confessata prout cōcludit Bar.in.l.aliena res.in prin.ff.de pigno.acti.ij.col.versiculo quero qualiter probabitur.facit.l.sicuti.§.si queratur.ff.si seruitus vend. et qd habetur in.l.j.ff.fami.herci. Et hoc solo medio videtur posse euitari dispositio.l.si quis maior.C.de transac.et rñderi ad omnia

8 in contrarium adducta.† Insuper si hoc mediū deficeret cōstat q̄ pro parte Petri fratris Ambrosij cuius nomine fuit facta dicta emptio non iurauit: et sic pro parte sua cessat dispositio.d.l.si quis maior.que fundatur in iuramento non seruato.qui igitur non iurauit non incurrit penam illius.l.si quis maior. Et hoc mediū pro

9 parte Petri,videtur expeditum.† Item si non probatur q̄ i festo omniū sanctox dicta res vendita fuerit tradita tempore quo dies illa (vt dicitur) interpellauit non fuisset interpellatio facta 9gruo tēpore ex quo non impleti non tenet quis implere p predicta. Et potuissent Ambrosius et Petrus licite non soluere: et id facerent lege permittente. Et qui facit lege permittente non meretur pe

10 nam.l.gracchus.C.de adul.† et habet iuramētum eas tacitas conditiones et subintelligētias quas h3 contractus.l.fi.C.de nō nu.pecu.et.l.fi.ff.qui satisda.cog.et.d.c.peruenit.et.d.c. queādmodum. de iureiurādo.ideo nō vr fuisse periurus nec venire 9tra iuramētum dictus Ambrosius l3 nō soluerit residuū in festo oīm sanctorū. Et si dies illa non interpellauit congruo tpe alia interpellatio nō interuenit saltem ante oblationē et depositionē factam pro parte dicti Ambrosij et Petri.ideo tunc non fuisset etiā ex hoc capite aliqua mora vel periurium et cessaret dispositio.d.l.si quis maior. Cōfert ad premissa qd dicti Ambrosius et Petrus nō promiserūt soluere ad festū omniū sanctorū. Sed conuenerunt simpliciter soluere precium et Rodulphus venditor dedit dilationem ad soluendū precium.itaq3 potest q̄ non fuit ventum contra promissa in materia adeo rigorosa et penali. Aliud enī videtur esse si promitto tibi soluere hinc ad pasca: aliud si pmitto soluere simpl'r et tu pmittis non petere hinc ad pasca vt patet ad sensum.primo enī casu venio contra promissa si in pascate vel antea nō soluo.in scdo casu secus. illa autem verba quibus Rodulphus dedit dilationē ad soluēdū residuum vsq3 ad festum omnium sanctorū pati pnt eā interpretationem vt ipse venditor interim non possit petere et nō qd dicti emptores promiserint interim soluere.facile enim fuisset dicere q̄ promiserunt soluere residuum vsq3 ad festum omium sanctorum: et talis stilus est magis in vsu et magis accommodatus nisi quia aliud volebant significari per illam dationem dilationis q̄ p pmissionē interim soluendi: l3 in hoc solo non me fundassem. Item est aduertendum q̄ residuum precij erat soluēdum in festo omnium sanctorum. Insuper dictus Ambrosius promisit dare insolutum duo paria iuuencorum in festo sancti Bartholomei vel sancte crucis si voluerit: illa verba si voluerit pnt referri ad venditorē et ad emptorē

si referuntur

si referūtur ad emptorem: tunc ex quo emptor obtulit in tpe velle dare ipsos vitulos impleta fuit conditio si voluerit ₇ stetit per vēditorē quominus receperit insolutū ₇ fieret estimatio cū non acceptauerit: itaqꝫ vr̄ ꝙ fuerit in mora prius ipse vēditor in nolēdo recipere solutionē prout cōuentū fuerat: ₇ qꝛ residuū erat incertū: qꝛ forte illa duo paria vitulorū valuissent quātum totū residuum: vel forte parum minus vel si longe minus valerent id ignorabatur: qꝛ dependebat ab estimatione hominū eligēdorū ꝑm tenorē conuentionis: ideo nō vr̄ imputandū debitori si non soluit ex eo qꝛ ignorabat quid soluere deberet attēto ꝙ ignorantia ipsa causabaꝫ facto aduersarij.

11 †Et insuper satis est ꝙ non apparet ꝙ aliqd restaret vltra estimationē faciendā dictorū pariū vitulorū qui fuerunt oblati in tpe: ₇ si non probatur aliquid esse residuū nō ꝓbatur qd aliquid esset soluendū ₇ sic ꝙ fuerit ventū ꝯtra promissa. Et paria sunt non esse ₇ non apparere. l. duo sunt titij. de testa. tut. ₇ l. si fuerit. de rebus dubijs. ₇ satis est reo ꝙ actor non ꝓbet suam intentionem. l. qui accusare. C. de eden. cū similibus vulgarib⁹. ₇ qd debeāt illa verba si voluerit referri ad ipsum debitorem. facit qꝛ verba dubia cōtractus interpretantur cōtra stipulantē. l. quicquid astringēde. de verb. obli.

12 †et verbū promisit in instr̄o appositum intelligiꝫ per stipulationē. §. si scriptū. instit. de inuti. stipu. per glo. in. l. j. C. de vsur. merito ₇c. Si autē referātur ad vēditorē. l. si voluerit vēditor. tunc sir̄ vr̄ ꝙ esset incertitudo: qꝛ forte voluerit esse incertum emptori: ita ꝙ ignorabat an teneatur soluere vitulos an pecuniā: ita qd videtur imputandū creditori q tacuit ₇ non declaranit an vellet vitulos necne: nec debet sua culpa ₇ sua malitia prodesse. argu. l. hominem. ff. mandati. ₇ l. ne ex dolo. ff. de dolo ₇c.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxlvij.

1 Hereditas patris iure suitatis transmittitur in quoscunqꝫ heredes.
2 Mater excluso auo filijs succedit vti proximior.
3 Filijfa. quesita bona que dicantur profectitia vel aduentitia ₇ cui probandi onus incumbit. nu. 6. et. 7.
4 Possessio presumit rei dominium.
5 Emptis predijs ex pecunia aliena efficiuntur ementis.
7 Filijfa. quesitorum lucra ex pecunia paterna patri vel eius heredibus applicantur vbi non apparet quāta fuerit industria eiusdem filij circa illa.

¶ Consilium. ccxlvij.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ †In causa vertēte inter dominā Margaritā Frācisci de pēsauro ₇ ser Joanē ser bacciarelli eius procuratorē ex vna parte agētes: ₇ Andriolū Guidū ₇ Frāciscū Antonij pauli de pēsauro ₇ ser Gasparē eorꝫ procuratorē ex altera parte reos cōuētos vertēte corā arbitris iudicialib⁹ electis in anno. Mcccclxx. qm̄ ꝓcessus est multū prolixus. Premitto breuiter ꝙ ꝓ parte dn̄e Margarite vt heredis ser Nicolai sui olim viri ex ꝑsonis cōmuniū filiorū petit aduersus Andreolū Guidum et Franciscū vt possessores certorū bonorū immobiliū que fuerant empta per dictū ser Nicolaū. Itē aduersus eos vt heredes Pauli eorꝫ aui, petit certas pecuniarū quātitates quas asserit puenisse ad manus Pauli predicti patris dicti ser Nicolai ₇ aui paterni filiorū ser Nicolai ₇ dn̄e Margarite ₇ probat ser Nicolaū decessisse supstitibus filijs legitimis ₇ naturalibus ex se ₇ dn̄a Margarita natis et ꝙ dicti filij fuerūt heredes patris: ₇ qd decesserūt ea supstite ₇ dicto Paulo auo paterno: et pretendit se heredē filiorū cōmunium et ex eorꝫ personis se esse heredē dicti ser Nicolai: ₇ in hac parte habet suā intentionē fundatā: qꝛ filij sunt potiores oībus alijs in hereditate paterna. auꝫ. in successione. C. de suis et legi. ₇ Paulus in primo cōpromisso fatetur dictos filios Nicolai fuisse heredes ser Nicolai. Et si non fateretur hereditas patris iure suitatis trāsmittitur in quoscūqꝫ. l. si fratris. C. de iure deli. cū cōcor. maxime in matrē. l. apud hostes. cū sua glo. C. de suis ₇ legi.

2 †filijs autē succedit mater excluso auo paterno. auꝫ. defuncto. C. ad tertul. ideo fundatā hꝫ intentionē suam in hac parte principali sue intentionis. ₇ ꝙ ipsa est heres dicti ser Nicolai. Itē ex rn̄sione facta preparatorijs apparet ꝙ ipsi cōuenti possidēt certa bona stabilia que dicta margarita petit ₇ q̄ fuerūt empta ꝑ dictū ser Nicolaū excepto ꝙ de domo nihil fatenꝫ: nec reperio instr̄m emptionis dicte domus: tamē ꝓbaꝫ ꝑ testes ꝙ dictus ser Nicolaus tenuit ₇ possedit dictā domū tpe sue vite ₇ vsqꝫ ad tps ₇ tpe sue mortis. Et per ꝯn̄s ꝙ remāsit in hereditate: ₇ sir̄ ꝙ possedit alia bona stabilia q̄ deducta sunt in petitione dicte dn̄e Margarite: ₇ sir̄ per instr̄a deduciꝫ ꝙ ad manus dicti Pauli peruenit quātitas petita ꝑcepta ex societate contracta per dictū ser Nicolaū: ₇ sir̄ ꝙ habuit pro dote vxoris prime dicti ser Nicolai: lꝫ in instr̄o non fiat aliqua mentio dicti ser Nicolai. itē per rn̄sionē factā interrogatorijs in preparatorijs ꝓbatur ꝙ dicti conuenti sunt heredes dicti Pauli.

3 †Solū vr̄ residere difficultas vtrū dicta bona quesita ꝑ ser Nicolaū censeanꝫ ꝓfectitia: quia que ꝓficiscunt ex re seu ꝓpter rem patris iudicanꝫ profectitia et patri queruntur. insti. per quas personas nobis acquiritur. §. j. versi. sancitum. iuncta glo. in verbo ex re. ₇ in. l. cū opꝫ. in princ. iūcta glo. in verbo substātia. C. de bonisqꝫ liberis. ₇ ꝑ Bar. Bal. ₇ ibi per doc. et per Bar. in tractatu de duob⁹ frat. in scda qōne prime partis. et ꝑ Bal. ₇ modernos. in auꝫ. ex testō. C. de colla. ₇ ꝑ Bar. in. l. j. §. lꝫ nec castrēse. in tertia col. ff. de colla. bo. ₇ in. l. illud. C. de colla. et ꝑ Spec. in titulo de iudicijs. §. sequitur. versi. vt autē. ₇ in titulo de actore. §. j. versi. profectitiū. ₇ in titulo de iudicijs. §. sequiꝫ. versi. vt autē. et versi. sed quid si alter filiorū. nam Spec. in dictis locis. ₇ glo. i. d. l. cū opꝫ. in prin. videnꝫ velle ꝙ id qd filius lucratur cū pecunia patris totū ꝓfectitiū queriꝫ patri. ₇ dicit Bar. in. d. §. nec castrense. ꝙ oēs ita tenent. ₇ idem voluit Bal. in. l. certū. C. fami. herci. tn̄ Barto. in locis preallegatis. ₇ Bal. etiam in alijs locis supra adductis vult ꝙ pars lucri attribuitur pecunie ₇ pars operis ₇ industrie filij: ₇ hec est magis cōis opinio hodie ₇ tenenda: prout ₇ dico in. d. auꝫ. ex testō. ₇ in. d. l. cū opꝫ. in prin. itaqꝫ applicādo ad propositū si dictus ser Nicolaus lucratus fuit cū pecunia vel rebus paternis illud quesitum fuit patri. ₇ dicit Spec. in. d. §. sequitur. versi. vt autem. qd in dubio censetur quesitum ex re patris: ₇ sic ꝙ illud quod quesiuit filiusfa. censetur profectitium non aduentitiū. ar. l. quintus. de dona. inter virum ₇ vxorem. ff. ₇ l. etiam. C. eo. titu. ₇ c. placuit. xij. q. iij. ₇ c. j. extra de pecu. cle. sed ad hoc rn̄detur ꝙ secus est qn̄ filius est artifex: vn̄ verisir̄ pōt lucrari prout voluit Spec. in. d. versi. vt autē. in fi. adducens. l. si defunctus. C. arbi. tute. ₇ l. iij. ff. ad l. fal. ₇ l. venditio. ff. de hereditate vel acti. ven. ₇ cū dictis Specu. transit in predictis Jo. an. ibi circa hoc nil dicens. vnde eius dicta in hac parte vidētur approbare ꝑ ea q̄ ipse tradit in proemio suarū addi. versi. viij. si eius opi. non placebit id exprimā. Et facit etiā qd habetur in. l. si quis a liberis. §. deniqꝫ. de liberis agno.

4 †Unde cū dictus ser Nicolaus haberet artē seu exercitiū tabellionatus et quāplures testes deponant ꝙ erat bonus ₇ peritus notarius ₇ habebat bonū cōcursum ₇ ex tali exercitio soleat cōiter satis bene lucrari videtur presumēdū ꝙ que quesiuit lucratus fuerit in sua industria et ex suo exercitio ₇ rōne cōtractuū qui cantant eius noīe possessionis quā habuit videꝫ presumendū ꝙ bona essent sua ₇ nō patris. ex possessione enim presumitur dominium. l. sicuti. §. si queratur. ff. si seruitus vēd. ₇ l. j. fami. herci. ₇ saltem pars lucri facti in dicta societate etiā si pecunia immissa in societate fuisset Pauli videtur aduentitia ser Nicolai rōne sue industrie per dicta. s. ꝑ Barto. ₇ Bal. in locis preallegatis.

5 †Et insuper predia empta nomine proprio ex pecunia aliena efficiuntur ementis. l. si ex ea pecunia. ₇ l. si vt proponis. ar. sumpto a speciali. C. de rei ven. ₇ l. ex pecunia. C. de iure do. ₇ qd ꝑ Bar. in. l. titiū ₇ meuiū. §. altero. ff. de admini. tuto. ₇ in. l. sed ₇ si instr̄m. C. de iure fisci. li. x.

6 ¶ †Tamē his nō obcontrarium puto de iure rn̄dendum. nam aduertēdū est qd in his que querit filiusfa. an censeatur profectitiū an vero aduentitium: et sic an quesita sint patris an filij recurritur ad coniecturas vt. s. index habeat arbitrari: vnde verisimiliter prouenerunt an ex re vel occasione rei paterne an vero aliunde: puta ex opera ₇ industria filij prout voluit glo. iuxta opin. Joan. in. d. l. cum oportet. in princ. de bonisqꝫ lib. in verbo ₇ eius sunt. quā glo. sequūtur Bart. Saly. Ang. Raph. ful. ₇ Pau. de cast. ibi. ₇ Bal. in auꝫ. ex testō. C. de colla. et idem vult Bar. in. l. titium ₇ meuium. §. altero. ff. de admi. tuto. in prin. ij. col. Si enim pater est diues ₇ fili⁹ administrat ₇ filius non est adeo industriosus ꝙ verisimiliter ex operis proprijs lucretur tm̄ qd verisir̄ potuerint ea de quibus agitur puenire ex lucris operarū tūc presumētur quesita ex bonis paternis ₇ censenꝫ profectitia: ₇ sic pertinere ad patrem. Si autē econtra pater pauper nō industriosus ₇ filius industriosus: ₇ tunc censentur quesita ex operis ₇ industria filij ₇ censentur aduentitia ₇ ꝯsequenter ꝑtinere ad filium prout hoc dicunt glo. ₇ doc. vbi supra. Si autem cōiecture non apparent vel sunt pares: ₇ tunc pro possessore presumitur. nam agenti incūbit onus probandi prout voluit dicta glo. in. d. l. cum opꝫ. in vlti. solu. quā sequitur ibi Saly. ita eam intelligens cōiungendo dictam vltimam solutionem cum precedenti solutione Joānis de qua. s. ₇ in effectu eas sequitur ₇ coniungit etiam Bal. in. d. auꝫ. ex testō. dicens qd aut queritur cui incumbat onus probandi: ₇ dicendum est ꝙ incumbit agenti ₇ non possessori ₇ procedat vltima solutio dicte glo. aut querit qualiter probetur et procedit prima solutio dicte glo. qꝛ ꝓbatur ꝑ dictas cōiecturas ꝑm eūdē Bal. si itaqꝫ coniecture non probātur vel sunt pares ille cui incumbit onus probandi deficit in probatione: iō dꝫ succūbere: ₇ sic militat vltima solutio: ₇ qd dicit Saly. quare pro cōcordantia oīm opinionū dicēdum videtur ꝙ si imminent pro vna parte coniecture ₇ non pro alia vel pro vna efficaciores q̄ pro alia parte: ₇ tunc illis standum est aut cessant coniecture vel non probantur: ₇ tunc pro reo possessore contra actorem est pronunciandū. ₇ ita procedant dicte due solutiones dicte glo. in. d. l. cum oportet. in princ. ₇ q̄ dicunt doc. s. relati eas sequētes: aut cessant dicta mēbra: qꝛ forte dubia est possessio. Et deduciꝫ dominium posset probabiliter teneri opinio Spec. de qua. s. volētis ꝙ in dubio censeaꝫ profectitiū id qd filius quesiuit. pro quo facit: qꝛ de iure antiquo quicquid que

rebat filius querebat patri.l.placet.ff.de acquiren.heredi.z.l.cum fi lio.ff.de leg.j.cū sīlibus.exceptuabantur castrensia vel quasi.l.ij.ad mace.z de castrē.pecu.p totum.z.l.fin.C.de inoffi.testō.cū sīli.Et p iura noua exorbitantia a regula iuris antiqui statutū est ꝙ bona aduētitia non querātur patri quo ad proprietatē vt in totis titu lis.C.de bonis ma.z.C.de bonisq3 lib.ei autē qui se fundat in iure exorbitanti incūbit onus probandi vt no.glo.z doc.in cle.fina.de rescrip.per Joā.an.in.c.j.de tēpo.ordi.lib.vj.p Bal.in.l.si qs non dicā rapere.C.de epi.z cle.p legētes in.l.si quis maior.C.de trāsac. Ideo filiofa.dicenti bona esse aduentitia incūbat onus pbādi per predicta. Profecto applicando ad terminos nostros ex quolibet capite dicte distributionis dicti Andreolus et fratres pñt:nā ipsi sunt heredes patris pro quo presumitur ſm ſniam Spec.z Jo.an. de qua.s.ipsi sunt possessores z rei conuenti:ideo agenti incumbit onus probandi ſm scōam solutionē glo.d.l.cū opz.z sequaces pro eorū parte imminent efficaciores coniecture vt deducā.ideo p eis verificatur prima opi.glo.d.l.cū opz.que cōiter approbat:merito oia concurrunt pro eorū parte.qđ aūt efficaciores coniecture con currant pro parte cōuētorū deducitur nullus pbat.pro.parte ser Nicolai ꝙ ipse ex suo exercitio lucraretur.tm̄ qđ verisilr aliquid su peresset vltra sumptus occurrentes pro se z sua familia.lz em̄ aliq testes deponāt qđ habebat bonū concursum z exercitio suo super lucrabatur z erat peritus:tn̄ ex quo habebat vxorē z familiā opz ꝙ sit non mediocre lucrū vnius notarij qui nihil aliud haberet nō se exercens in officijs qđ sufficeret p expēsis talis familie ego iudi co ex his q̄ lucrant nostri notarij.Cōstat em̄ ꝙ artifex ex lucro sui exercitij hz subire expensas pro se:prout pbat tex.z gl.in.d.l.si qs a liberis.§.deniq3.de lib.agno.z pariter pro filijs z vxore.arg.l.de dit dotē.de colla.bo.auus em̄ tenetur ppter filium si non hz.vñ vt ibi per Bal.in auc.nisi rogati.C.ad trebel.ad predicta etiā qđ ha

7 bet p Cy.z sequaces in.l.si paterno affectu.C.de neg.gest.† Itaq3 non video q̄ pbabilis coniectura resultet ex pbationib9 factis pro parte dñe Margarite cui incūbebat onus probandi vt.s.deductū est.z tantofortius qz ex aduerso probat ꝙ ipe ser Nicolaus erat in firmus.Ex quo autē tot testes informati ex conuersatione z noti tia quā habuerint cū dictis Paulo z ser Nicolao non leuē prebēt coniecturā ꝙ ita fuerit.Et plurimū dz mouere aim iudicis ad ita arbitrandum.Et sic multe coniecture militant pro Paulo z eius heredibus.Ex quibus iudicari dz intrepide pro parte conuētorū cū nulle coniecture sint ꝙ fuerint quesita de bonis filij cū,testes de ponāt ꝙ ser Nicolaus nihil aliud habebat nisi qđ lucrabat ex suis operis.Et nullus deponit ꝙ tm̄ lucraret ꝙ lucrū superaret expen sas eidem necessarias z pro se z sua infirmitate z pro familia sua:et hoc est notū ꝙ infirmi plus p se solis expendūt q̄ lucrent.Et etiā deducitur ꝙ expendit pro nuptijs pro funere z pro eundo ad bal nea:itaq3 oia mēbra que faciunt doctores vbi.s.ꝯcurrūt ad victo riā dictorū reorū.Et satis apparēt sublata adducta in cōtrarium: non em̄ ꝙ emit nomine suo z contraxit societatē noīe suo: quia fi lius querit patri ex cā profectitia:lz noīe pprio gerat actū acquisi tiuum prout.s.deductū est.Nec obstat ꝙ lucrabatur ex suo exerci tio:quia illud non apparet fuisse tale qđ excederet onus impensa rū eidem incūbentiū:immo potius ex actis pcipit contrariū: et lz testes cōiter deponant super predijs tn̄ ex dictis eorū inferi etiam ad denarios immissos in societate z lucra exinde prouenientia.Et quia dictus ser Nicolaus nihil operatus fuit in ipso traffico socie tatis:sed ipse posuit pecuniam z alij socij posuerunt operas nihil sibi debetur de lucro rōne operarū:nec militāt ea que dicunt doc. in filio qui querit cū pecunia patris ꝙ pars lucri attribuit psone fi lij:qz illud procedit qñ p̄bet operas z non al's prout suadet rō na turalis quā solā sufficit allegare.l.scire opz.§.sufficit allegare.l.nō solū.§.sufficit.de excu.tut.z ostēdit ex his q̄ dicūt glo z doc.in.d.l. cū opz.circa vsurā stipulatam z hereditatē p filium ex pecunia pa tris a filio mutuata coadiuuāt premisse attestationes testiū exami natorū ad perpetuā rei memoriā:nā vnus testis deponit ꝙ.d.ser Nicolaus rogauit notarium ꝙ dicto Paulo restituebat oia iura rerum que emerat cū pluribus clausulis de quibus nō recordatur ex quo dicit ꝙ restituebat innuitur ꝙ pertinebāt ad Paulum pa trē:al's dixisset ꝙ dabat alius deponēs vera esse z c.deponit ꝙ di ctus ser Nicolaus cōfessus fuit ꝙ ea q̄ quesiuerat:quesiuerat ex bo nis paternis:lz capl'a non videā que dominij nō leuē p̄bēt cōiectu rā p parte Pauli:lz non sint oīno conformes dicte attestationes. Nec etiā refragatur si quis diceret ꝙ Paulus exegit a socijs vt ad ministrator filiorū Nicolai:qz non est actus abdicādi a se dominiū. nam caute potuit id facere rōne facilioris exactionis ne posset in dubiū verti id qđ nūc in litigiū vertit:vel qz ruri degens erat forte huius iuris ignarus nec in filiofa.ex possessione presumitur domi nium qñ coniecture suadēt cōtra iura.preterea ex possessione pre senti presumitur dominium de presenti potius q̄ ex possessione: preterea iuxta notata per Bar.in.l.quidam in suo.ff.de conditio. insti.et sic cum rei possident de presenti ista allegatio potius eos iuuat q̄ aduersarium nec lex ea pecunia et similes militant in fi liofa.per supradicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlviij.

1 Successio ab intestato quādo cōcurrit mater soror z patruus de cedentis stantibus statutis ciuitenoue et constitutionum legatoꝝ prouincie quomodo deferatur.per totum.

2 Contra casum legis instare non licet.

3 Statuta sunt iura ciuilia municipij.

4 Legati an possint legem perpetuam condere.

5 Mater excludit patruū in successione filij intestati.

6 Masculinum an concipiat femininum in odiosis.

7 Gradus computatio fieri debet in successione hereditatis ab in testato ſm ius ciuile.

8 Clausula derogatoria restringit quatenus cōtrariatur.

9 Cardinali vel episcopo credit de sibi cōmissis.nu.4.

¶ Consilium.ccxlviij.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ † Videt prima facie in hac ꝯsultatione dicē dū ꝙ.d.Seraphinus patruus.d.Jacobi de cuius suc cessione agit.z sic agnat9 cōstitutus in scōo gradu ſm ius canonicū cōputādo preferat matri z sorori:z hoc maxime vigo re vltimi statuti noniter editi sub rubrica de testis et successionib9 ab intestato quo disponit ꝙ agnati masculi vsq3 in scōm gradū in clusiue in successione ab intestato decedētis sine descēdētib9 pref e rant cognatis z feminis:iste Seraphinus put psupponit est agna tus.d.Jacobo lz patruus possitesse nō agnat9 lz cognat9:qz frater vterinus patris.itē est in scōo gradu p regulā traditam.nā fratres sunt in primo gradu ſm canones.cañ.ad sedē.xxxv.q.v.filij fratruz inter se sunt in scōo gradu vt ibi est exp̄ssum.silr patruus filio fra tris est in scōo p regulā q̄ tradit in.c.fi.extra de ꝯsangui.z affini.cū filius fratris distet a stipite qui est pater patris z patrui in secūdo gradu.vt.ff.de gradi.l.j.§.scōo gradu.z.l.iuriscōsultus.§.scōo gra du.z in cañ.primo gradu.scōo rñso.xxxv.q.v.z regula est ꝙ quoto gradu remotior distat a stipite eodez gradu attinet alteri qui non distat a stipite tā remoto gradu.d.c.fi.iō lz Seraphinus distet a sti pite solū vno gradu qz filius:tñ qz Jacobus distat scōo gradu cēset Seraphinus Jacobo esse in secundo gradu secundum computum iuris canonici:licet de iure ciuili censeatur attinere in tertio gradu. et.d.cañ.primo gradu.§.tertio gradu.d.l.j.§.tertio gradu.et.d.l. iuriscōsultus.§.patruus.in terris aūt ecclesie seruari debet regu lariter ius cañ.qñ discrepat a iure ciuili put voluit glo.in v̄bo ciui lis.in fi.de arbi.lib.vj.z in.c.possessor.de regu.iur.eo lib.z p doc.in dictis iurib9.z in.c.j.de no.ope.nñ.z p Bar.z Bal.in.l.priuilegia. C.de sac.sanc.eccle.iō patruus cōprehendat sub dicto statuto put z vident psupponere ptes vt deprehendit ex deductis in thema

2 te.† Et ſm hoc vr̄ de hac ꝯsultatione casus legis municipalis.z su per casu legis nō est instādū.l.illā.v̄si.de modo.C.de col.z.l.ancil

3 le.C.de furtis.† iura em̄ municipalia sunt iura ciuilia municipij.l. oēs ppli.de iusti.z iure.z insti.de iure natu.gē.z ciui.§.ius autē ci uile.Et maxime qz dicta cōitas ciuitenoue vr̄ ꝙ habeat spāle pri uilegiū eidē ꝯcessum p rodoricū tūc legatū in ptib9 ꝙ possint sta tuere libere absq3 vlla ꝯfirmatione supioris p qđ indultū vr̄ dero gatū cōstitutioni Egydij q̄ regrebat ꝯfirmationē supioris vt mu nicipia possent vti eoꝝ statutis:z maxime qz p breue Sixti sunt cō firmata oia statuta z priuilegia z indulta cōcessa dicte ciuitenoue

4 per summos pōtifices z legatos.† Itaq3 etiā auctoritate pricipis vr̄ iuuari dicta ꝯcessio facta in spē ciuitenoue z in ꝯñam derogatū ꝯñali ꝯstōni Egydij etiam auctoritate sedis aplice:z p ꝯñs vigore dicti vltimi statuti dicte mulieres vidētur excluse:nec vr̄ refragari id qđ allegat in themate p pte mulierū.s.ꝙ.d.Rodoricus nō ha beret ptātē illud ꝯcedēdi:z dato ꝙ dixerit eā facultatē sibi ꝯcessaz a pōtifice tñ sibi non credit:qz vr̄ posse rñderi ꝙ legat9 hz faculta tē statuēdi z eius statuta sunt ppetua.c.fi.de offi.lega.iō videt po tuisse disponere ꝙ ciuitanoua posset statuere sine superioris ꝯfir matione.p̄terea credit cardinali de sibi cōmissis viue vocis oracu lo.cañ.nobilissimus.xcvij.dist.iuuari etiā vr̄ pars.d.Seraphini ex alijs statutis antiquis:maxime primi qz vocat primiores consan guineos:z sic p v̄ba generis masculini si masculos inuitat:ergo fe minas censet excludere cū plures nequeāt esse heredes insolidum seu in eadē parte.l.hereditatē.de cast.pecu.l.si vt certo.§.si duob9 vehiculum.ff.cōmodati: prout silr ar.vtitur Bar.in.l.ij.§.videndū.

5 ad tertu.z Bal.in.l.maximū vitiū.C.de lib.prete. ¶ † Tamen his non obst.ꝯtrariū arbitror de iure rñdēdū.nam cōstat ꝙ de iure cōi mater excludit patruū.auc.defuncto.C.ad tertu.z silr soror maxi me vtrinq3 ꝯiūcta.p auc.cessante.z auc.post fratres.C.de legi.he re.iō si nō obstāt dictis matri z sorori statuta municipalia ipse pre ferūtur Seraphino patruo defuncti.Sed dicta iura municipalia eis nō obstāt vt pbabo merito z c.qđ aūt nō obstēt statuta vetera in themate descripta cōstat nō solū qz eis repugnat constō Egydij legati p pontificē cōfirmata attēto ꝙ nō apparēt visa cognita in specta aut ꝯfirmata dicta statuta p rectorē marchie put requirit dicta cōstitutio:z ppterea vsus dictorū statutorū est p̄hibit9 p di ctā cōstōnē:iō nō iuuēt:lz etiā qz etiā si essent in viridi obseruātia non

non obstarēt dictis mulierib⁹:nā scdm statutū dispōnit ꝙ mulier non succedat donec vixerit dotās vel ex eo filij masculi vel nepotes descēdētes ex suo fratre.s.fratre mulieris dotate. Sed in casu nostro nō supsunt aliq filij vel nepotes ex dotante vel fratre mulieris dotate descēdētes merito luce clarius est ꝙ dispō dicti secūdi statuti nullo pacto obstat dictis mulierib⁹.

6 †Nec etiā obstat dictum primū statutū qꝛ regula est vulgaris ꝙ maxime in.ll.masculinū concipit femininū.l.j.ff.de vbo.sig.ꝛ ibi p Bar.l.quicūqꝫ.ꝛ ibi p Bal.ꝛ doc.C.de seruis fug.c.generali.ꝛ ibi p cañ.de elec.lib.vj.etiā in materia stricta ꝛ odiosa.d.l.quicūqꝫ.ꝛ.d.c.generali. et ibi glo.ꝛ.c.ij.de cōiug.lepꝛo.ꝛ cle.j.ꝛ ibi glo.§.de deci.ideo in dicto pꝛimo statuto ubi rubꝛica de his q decesserint ab intestato dū dicit ꝙ in pꝛimiores cōsanguineos ex pte patris bona patris puenire debeāt ꝛ puenīat ꝛ bona matris in pꝛimioꝛes consanguineos ex parte matris verbū ꝯsanguineos masculini generis cōcipit femininū p pdicta. Item qꝛ al's esset coꝛrectiuū iuris cōis in eo qd masculi excluderēt feminas qd est ꝯtra ius cōe.auť.in successiōe.C.de suis ꝛ leg.ꝛ auť. cessante.in fine.ꝛ auť.post fratres.j.in fine.de leg.here.ꝛ facit.l.maximū vitiū.C.de libe.pꝛete.legū aūt coꝛrectiones sunt odiose ꝛ restringēde.l.pꝛecipim⁹.C.de appel.ꝛ.l.sancimus.C.de testa.facit.l. ius singulare.ꝛ.l.qd vero.ff.de legi.ꝛ regula que a iure cōi exoꝛbitāt.in.vj.

7 †Solū remanet aliqualis dubitatio circa statutum vltimo cōditum sub rubꝛica de testa.ꝛ succe.ab intest.in.§.insup agnati.circa qd est aduertendum ꝙ Seraphinus qui de iure ciuili est in tertio gradu nō cōpꝛehendiť in dicto statuto appellatione agnatoꝛū vsqꝫ in scdm gradum inclusiue.qd eñ sit in tertio gradu est.s. pꝛobatū.ꝛ ista cōputatio gradus appꝛobata etiā est p Isidoꝛū i.d. cañ.pꝛimo gradu.§.tertio gradu. Et pfecto de iure in materia successionis in hereditate gradus cōputatio debet fieri fm ius ciuile pꝛout voluit glo.singularis.in.§.sexto gradu.insti.de grad.ꝛ satis pbatur in.d.cañ.ad sedem.post pꝛinci.ꝛ in fi. Est eñ cōputatio iuris ciuilis magis ppꝛia:qꝛ cōputatio iuris canonici nō vadit per gradus:sꝫ p saltus:put voluit Iac.but.ex hoc inferēs ꝙ statutum faciens mētionē de numero graduū dꝫ intelligi fm ius ciuile fm Bar.in.l.ij.C.de suc.edic.cū eo trāsiēs. Dinumeratio eñ iuris ciuilis poniť arismetice q̄ est scia naturalis:ꝛ ius canonicū nō potuit simplr ꝛ gñaliter mutare verā significationē.ar.ff.de vsuf.earū rerū q̄ vsu cōsu.l.j.ꝛ.ij.vt ait Iaco.but.in quodā cōsi.vt refert ꝛ sequitur Bal.in.d.l.ij.dispositio eñ iuris canonici est inducta in spāli casu nuptiarū.vñ in alijs standū est regule put voluit Nic.de mat. Bal. Ang.ꝛ Saly.in.d.l.ij.p pdicta.ꝛ p.d.cañ.ad sedē.ꝛ idem tenent ibi Pau.de cast.ꝛ Raph.ful.dicēs ꝙ Nico.de mat.ꝛ oēs idem tenēt. Et idē in materia successionū tenet ibi Pon.s.ꝙ ius ciuile attēdatur:sꝫ simus in terris ecclesie:lꝫ in alia materia indifferēti deuiet a pꝛedictis. Sed nō ptinet ad hāc ꝯsultationē:satis est ad ppositū ꝙ in materia successionis ab intestato oēs cōcoꝛdāt ꝙ vbiqꝫ seruari debeat ius ciuile in graduū cōputatione. Et maxime hoc est dicendū in casu nostro vt restringať tāta iuris coꝛrectio ꝛ parū rōnabilis. Itaqꝫ res est clara si statutū nō declarat qualiter gradus sint cōputādi. Et cōstat qd istud statutū de quo in themate id nō declarat. Et si aliud statutū illud disponeret esset videndum an sit in illo seruata foꝛma de qua in constōne Egydij sabinēsis de qua cōstōne in themate. Dato aūt sine pindicio veritatis ꝙ patruus cēseatur esse in scdo gradu:qꝛ intelligatur de cōputatione fm ius cañ. videtur nihilominus ꝙ statutū pꝛedictū non iuuet dictū Seraphinū patruū:qꝛ vr̄ ꝙ nō sit seruandū:immo iudex illud seruās sit puniēdus ꝛ terra eo vtēs. Et hoc vigoꝛe dicte constōnis Egydij epi sabinēsis cōfirmata ꝛ mādata obseruari p Syxtū qui mādat obseruari etiā p legatos. Et clarū vr̄ ꝙ nō valeret vigoꝛe dicte cōstitutionis Egydij. Si non esset cōstitutio seu indultū rodoꝛici qd meo iudicio nō obstaret ea rōne:qꝛ cōstitutio Egydij plura requirit:requirit eñ ꝙ sint visa cognita ꝛ inspecta expꝛesse ac singulariter appꝛobata p rectoꝛē puincie ꝛc. Ideo dato sine pindicio veritatis qd dictū indultū rodoꝛici deroget cōstōni Egydij ꝛ det cōitati ciuiteno ue auctoꝛitatē ꝛ facultatē plenariā statuēdi ꝛ faciendi statuta sine confirmatione superioꝛis pꝛecedēte aut sequēte:tū nō derogat dicte constōni nisi quatenus contrariatur indultū dicte constitutioni.

8 †Quia cl'a derogatoꝛia se restringit ad ipsum indultū ꝛ quatenus obstarēt ipsi indulto vt denotāt illa vba quo ad pñs indultū et illa vba in contrariū facientib⁹ non obstātibus debēt intelligi quatenus in contrarium faciant.ar.l.stichū qui meus erit.de leg. j. Et qd p illū tex.dicunt doc.ibi.ꝛ in auť.ex cā.C.de lib.pte.ꝛ Bal. in.l.fi.C.de codi.ꝛ Bar.in.l.j.ff.eo.ti. Quinimmo qñ noua cōstitutio simplr derogat alijs.ll.intelligiť quatenus ꝯtrariať illi noue cōstitutioni derogāti:vt est tex.cum glo.in vbo vacātibus.in auť.de heredi.ab intestato.in pꝛin.collatione.ix. In isto autē indulto rodoꝛicus dat facultatē ꝯdēdi statuta absqꝫ aliqua cōfirmatione superioꝛis in constōne Egydij inter cetera disponitur ꝙ nulla cōitas possit vti statutis factis vel fiendis nisi pꝛius visa cognita et inspecta sint ꝛ singulariter ꝛ expsse ꝯfirmata p rectoꝛē puincie ꝛc. Pꝛofecto dato ꝙ sit derogatū dicte constōni quatenus requirit confirmationē sapioꝛis quatenus in indulto rodoꝛici datur plena facultas statuēdi absqꝫ cōfirmatione ꝛc.tñ non est derogatū quatenus requirit ꝙ sint visa cognita ꝛ inspecta anteq̄ in vsum deducātur:ꝛ sic anteq̄ fiāt aut seruētur. Nihil eñ dr̄ in indulto rodoꝛici qd nō debeāt videri cognosci ꝛ inspici p superioꝛē:maxime anteq̄ cōdita soꝛtiant effectū:idō cū in hac pte nō ꝯtrariat indultū constōni pꝛedicte nullo pacto cēseať illi in hac pte derogatū p pdicta:lꝫ autē nō requirat ꝯfirmatio:tñ expedit ꝙ videātur p superioꝛē vt dignoscat an sint honesta ꝛ licita ꝛ an sint cōstōnibus puincialib⁹ cōtraria vel ꝯtra libertatē ecclesiasticā:nā faciendi inhonesta aut illicita aut cōstōnibus pdictis cōtraria vel ꝯtra libertatē ecclesiasticā nō indulgetur aliqua facultas dicte cōitati vt patet euidenter ex vbis dicti indulti adeo ꝙ si superioꝛ videat foꝛe inhonesta aut illicita aut cōstōnibus pꝛouincialibus cōtraria seu libertati ecclesiastice aduersantia mandare poterit ꝙ cassentur seu non seruentur.

9 †Cū itaqꝫ dicta cōstitutio Egydij in hac parte non sit contraria indulto pdicto dꝫ in hac parte seruari. Et ideo cū dictū nouū statutū non pꝛesupponatur fuisse visum cognitū aut inspectū per rectoꝛē puincie aut p iudicem per eū deputatū:ideo dictū statutū nō astringit. Et hec rñsio vr̄ mihi clara ad dictū statutū. Ideo sup alijs medijs q̄ in themate deducunť nō insisto. Et per supꝛadicta sunt sublata oīa adducta in contrariū:circa id qd dixi ꝙ crediť cardinali de sibi cōmissis p papā nō est expeditū.circa offm̄ legatiōis crediť:ita ꝙ loquiť.d.c.nobilissimus.ꝛ.c.cū olim.de pꝛiuile.ꝛ in.c. ad aplice.de re iudi.lib.vj.sed de sibi in spē cōmissis nō est expeditum ꝙ credať.nā Spec.in titu.de lega.§.supest.ver. qd si delegati iurisditione.ꝛ Io.an.in.c.j.de offi.deleg.lib.vj.ꝛ.d.Ant.in.c.ꝙ super his.de fide instru.in antiquis.tenent qd nō creditur.quidā alij aliter loquuntur nō insisto:quia comperio qd dictus Rodoꝛicus asserat sibi specialiter id cōmissum qd concessit dicte communitati ciuitenoue.cōcludo itaqꝫ ꝙ pariter succedāt dicta soroꝛ vtrinqꝫ coniuncta et mater excluso Seraphino paterno.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxlix.

1 Autētica pꝛeterea.C.vnde vir ꝛ vxoꝛ.disponens ꝙ vxores indotate vel pauperes succedāt maritis diuitibus in quarta parte bonorū vel in poꝛtione stipulata que appellatur antifacium an habeat locum in vxoꝛe habente paruam dotem.per totum.

2 Dotem paruam habens dicitur indotata et statutum disponens qd dotata non succedat an verificetur in ea que paruā hꝫ dotem.
Dos succedit loco legitime ꝛ quādo mulier possit dici dotata non congrue.

3 Vxoꝛ habens paruam dotem ꝙ succedat in quarta parte hereditatis sui viri intelligitur de dote minima adeo qd laboꝛet vltima inopia tanq̄ nihil habens vt cogeretur illa mendicare.

4 Vsusfructus estimatio quomodo fieri debeat.
Senex dicitur qui est etatis.lx.annoꝛum.

5 Renunciari potest iuri futuro per pactum etiam vbi est pꝛohibita alienatio rei.
Fideiussoꝛ an obligetur vbi pꝛincipalis non poterat obligari.
Interesse succedit et comparatur ipsi rei.

6 Iuramentum firmat cōtractus qui a iure positiuo irritātur ex varijs hominum vtilitatibus.

7 Renūciare potest vxoꝛ iuri sue hypotece quā hꝫ in bonis viri alienantis bona pꝛo dote hypotecata.

8 Donatio inter patrem et filium in potestate an ꝛ qñ valeat.

9 Statutum loquens de vxoꝛibus seu filijs rebelliū non militat de functis rebellibus.
Moꝛs omnia soluit etiam odia.

10 Vxoꝛ pauper qd succedat in quarta parte bonoꝛum defuncti sui viri beneficio autētice pꝛeterea.an verificetur in ea que scdo nubit et sic in bonis secūdi viri.

¶ Consilium.ccxlix.

In nomine dñi nostri iesu

christi. ¶ †Viso supꝛascripto pūcto:ac etiā alio puncto sup quo in hoc casu ꝯsuluerūt plures excellētissimi doctoꝛes qui pūcti hñt se vt excedentia ꝛ excessa. Et maxime ille excedit hūc:qꝛ in illo ponitur in facto ꝙ.d. Lucretia dedit in dotē Frācisco scdo viro oīa iura ꝛ actiones ꝛ obligationes sibi quomodolibet cōpetentes quas habebat tam cōtra filios et heredes dicti dñi Benedicti q̄ ꝯtra heredes dicti Richardi patris sui ꝛ cuiuscūqꝫ alterius psone ꝛ sup quibuscūqꝫ bonis ꝛ reb⁹ sibi obligatis quoquomodo p dotib⁹ seu restōne dotium suarum ꝛ antifacij que constitute sibi fuerūt in certis bonis mobilibus ꝛ immobilibus in estimatis cōcessis.d.dño Benedicto. Itē in alio pūcto psupponitur ꝙ bona data in dotem pꝛimo viro erāt estimationis circiter mille floꝛe.intelligo lꝫ in puncto nō dicatur cōputato in estimatione etiam vsufructu quem mater in vita sibi reseruauerat q̄ mater pꝛout p alterū ex ꝯsulentib⁹ psupponit erat tpe moꝛtis Francisci iam senio cōfecta memini me etiā iam plurib⁹ mensibus elapsis pūctū aduerse partis sub diuersis tñ noibus et patris et maritoꝛū.d.dñe Lucretie i quo psupponebať ꝙ dñs Benedict⁹

primus vir fuit condēnatus pro cauſe leſe maieſtatis. Itē preſupponebatur ꝙ poſt dictā reformationē factā ꝯtra vxores ſequētes maritos rebelles. d. Lucretia ſecuta fuit virū rebellē cū quo ſtabat ⁊ non rediꝭt intra tp̄s in cōſtitutione prefixū. adducebātur etiā quedā alia ſtatuta diſponētia ſuꝑ inualiditate contractuū mulierum. Ex quibꝰ videbaꝛ in themate concludi dictā ꝯceſſionē dotiū factā ſcdo viro eſſe potius apparentē q̄ effectualē ita ꝙ in effectu erat parua dos. Itē preſupponebaꝛ in illo pūcto ꝙ bona data in dotē primo viro ſine reſeruatione vſuſfructus erāt valoris. xl. flo. de libris quatuor ꝑ quolibet floreno. Ego ſuꝑ illo pūcto cōſultus recuſaui cōſulere ea pretēſa rōne potiſſime q2 vba contractus dotalis ſonare videbanꝛ ꝙ vxor deberet lucrari de bonis viri ad rationē. x. ꝑ centenario de bonis viri noīe antifacij: nec deferens pūctū me certiorabat quō intelligebātur dicebā ſi intelligiꝛ de oībus bonis: cū in pūcto preſupponereꝛ ꝙ bona ſcdi viri erāt valoris quinquaginta milia flore. noīe antifacij ſibi obueniebant qnq3 milia ex quibus reddebaꝛ mulier diues non pauper: prout requiritur vt locū habeat auꝛ. p̄terea. C. vnde vir ⁊ vxor. ſuꝑ qua ſe fundat. d. dn̄a Lucretia. poſtea dictus pūctus fuit delatus ad preſtātiſſimos doctores ⁊ patres meos hono. qui ꝯſuluerūt ꝙ. d. Lucretia tāq̄ habēs paruā dotē ⁊ adeo tenuē qō militet opi. Bal. ⁊ ſequaciū volentiū ꝙ. d. auꝛ. preterea. locum habeat etiā in matrimonio cōtracto cū parua dote: ꝓpter cuius tenuitatē non deſineret mēdicā vitam ducere: p̄ſupponēdo ſi bene memini ꝙ dicti ꝯtractus facti ꝑ ſorores. d. Lucretie non eſſent efficaces: ita ꝙ tum ꝓpter predicta tum ꝓpter dictā conſtitutionē factā ꝯtra vxores ſequētes maritos rebelles iura data in dotem dicto ſcdo viro eſſe adeo minime eſtimationis ꝙ merito reputari debuerit indotata. d. Lucretia: equidē requiſitus poſtea de ſubſcriptione non placuit conſulere nō ꝙ ex toto deuiarē ab eorū ſentētijs. Semꝑ em̄ fui eius ſn̄ie ꝙ dotata in minima quātitate poſſit niti diſpōne dicte auꝛ. preterea. ſaltem in materia deciſiua: ſed q2 mihi ꝑſuadebā ꝙ fiſcus de iure vel de facto non occupaſſet dictā dotē: et etiā quia non tangebatur quātum erat dictū lucrū antifacij nolui me intromittere. lʒ maxima inſtantia fuerim diuerſis ⁊ varijs tp̄ibus ⁊ interceſſoribus moleſtatus vt vel ſubſcriberē vel principaliter conſulerē poſtea delata fuere conſilia elegātiſſime reddita ꝓ parte dn̄e Lucretie: ⁊ requiſitus fui de ſubſcriptione prius certificatus in facto quātum pro antifacio ex pacto mulier habebat ſuꝑ lucrari abſtinui notificando parti qualiter dicebatur obſtare dictā cōſtitutionē per quam dicebatur iura dicte Lucretie ꝯfiſcata. ⁊ inſuper allegabantur contractus dictarū mulierū non valuiſſe: idcirco nouus punctus fuit mihi traditus: idcirco q2 ſuper hac cōſultatione multa ſerioſe ⁊ elegāter fuerunt ſcripta per preſtātiſſimos ⁊ clariſſimos doctores et patres hono. Suꝑ his que ab eis tradita ſunt breuiſſime ⁊ concluſiue rem ipſā perſtringā. Agitur em̄ in preſentiarū vtrū dicta Lucretia habeat ſuccedere in quarta parte hereditatis. d. Frāciſci ſcdi viri necne: vigore. ſ. d. auꝛ. preterea. que tria vꝛ requirere. ſ. ꝙ matrimoniū fuerit cōtractū ſine dote ⁊ donatione ꝓpter nuptias ꝙ cōiūctus defectus fuerit locuplex et ſuꝑſtes ſit inops. Profecto ꝙ defunctꝰ deceſſerit locuplex p̄ſupponitur pro claro ꝙ Lucretia ſuꝑſtes remāſerit inops etiā preſupponitur niſi quatenus iuuetur quarta bonorū primi viri vel dote tali que faceret deficere inopiā. Qō autē matrimoniū fuerit ſine dote cōſtat qō non verificatur ꝓprie ꝙ nō fuit ꝯtractū ſine vlla dote. Sed allegabatur ꝙ fuit tam tenuiſſima

2 dos qō eſt perinde ac ſi nulla dos fuiſſet data. † Et circa hoc licet in via diſputatiua probabiliter ſubſtētari poſſet ꝙ dos parua etiā minima impediret dictā ſucceſſionē in dicta quarta prout ⁊ diſputat primus cōſulēs: tn̄ q2 negari nequit quin hodie ſit magis cōis ſn̄ia ꝙ. d. auꝛ. militet vbi ꝯiūx ſuꝑſtes laboret inopia data dote tenuiſſima: ⁊ ita al̄s ⁊ legendo ⁊ cōſulendo mihi viſum fuit nō deuiarem a predicta ſn̄ia ſaltē in deciſiuis. Et lʒ allegetur Bal. voluiſſe in auꝛ. res que. C. cōia. de lega. ⁊ fideicōmiſſa. qō ſtatutū diſponēs ꝙ dotata non ſuccedat verificatur etiā in dotata in parua dote. et idē allegetur tenuiſſe in cōſi. incip. cū in cauſa piſani cōuētus. ⁊ i. c. ſi proponente. de reſcriptis. tn̄ idē Bal. ſecus voluit. ſ. ꝙ dictū ſtatutum intelligaꝛ in congrue dotata in cōſi. mihi in ordine ſcdo. incip. q2 ſtatutū. qō ⁊ voluit Pau. de ca. in cōſi. clij. incip. rn̄ſio breuiter. Et idē videꝛ velle in cōſi. cviij. incip. ſuꝑ primo queſito. Et idē voluit Bal in. l. fi. C. de dotis promiſ. ij. colū. verſi. ſʒ pone. Et hoc niſi ſtatutū vltra diſponat debeat ſtare cōtenta dote: nā tūc ſtādū eſt ſtatuto: lʒ duro: ⁊ ita loquitur Bal. in. d. auꝛ. res que. in vltima opi. prima autē eius opi. poſita in. d. auꝛ. res que. procedat in caſu quo ſtatutū ſimpl̄r loqueretur ꝙ dotata nō ſuccedat: nā tunc non verificatur niſi cōgrue dotata vel ſaltē ſuppleaꝛ cōgrua dos de ſupplemēto: iō d2 q2 dos aſſimilatur legitime in dicto ſtatuto vel ſuccedat loco legitime: prout qō ſuccedat loco legitime voluit Cy. in. l. ſancimus. C. de nup. ⁊ Saly. in auꝛ. nouiſſima. C. de inoffi. teſt. ⁊ in aliquibus lec. in. l. ob es. C. de pred. mino. ⁊ Bal. in. l. j. ff. ſo. matri. et ipſe ⁊ Gui. in. l. j. ff. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ ſumitur ex dictis Dy. Bar. et modernoꝝ in. l. titio centū. §. titio genero. de cōdi. ⁊ demō. Que ratio ceſſat in terminis noſtris in quibus nō cadit legitima: q2 ꝯiugi nos debeꝛ legitima in bonis cōiugis: ideo nō cadūt termini ſupplemēti: ideo attendaꝛ an ſit cōgrue dotata: hoc eſt intm̄ ꝙ nō mendicet. pōt etiā dici ꝙ Bal. in locis ꝯtrarijs loquiꝛ dotata nō cōgrue:

3 non autē loquiꝛ in dote minima: prout capiꝛ in materia iſta. † Ad Bal. autē in. d. c. ſi ꝓponēte. rn̄detur ꝙ loquitur arguēdo non decidēdo. nō intēdo autē ſuꝑ hoc al̄r inſiſtere: qm̄ magis iuuaꝛ pars cōſultantis: ſi. d. auꝛ. demū militaret qn̄ nulla dos cōſtituta eſt. Licet autē militaret vbi parua dos cōſtituta eſt: tn̄ non ſufficit ꝙ ſit dos nō magna nec mediocris ⁊ ſic nō cōgrua: ſed requiritur ꝙ ſit minima adeo ꝙ cēſeatur minima: nā tunc cōparatur nulle doti ⁊ adeo ꝙ laboret nouiſſima inopia tāq̄ nihil habētes ꝑut requirit tex. in auꝛ. de exhibē. reis. §. qm̄ vero. ibi. nihil habere volētes ſed nouiſſima laboret inopia. Et doc. pōderāt ꝙ ſit tāta paupertas ſeu adeo tenuis dos ꝙ ſi nō ſuccederet in bonis mariti cogereꝛ mendicare. Et cōſideratur etiā vtrū ſciat oꝑari vt voluit maxime Ja. but. ꝑut hoc pōdero in. d. auꝛ. p̄terea. in ſcdo textuali. ⁊ i ſcda addi. ad gl. ij. Et latius proſequuntur alij conſulentes maxime vltimus. ſ. dn̄s Joānes baptiſta caccialupus. ¶ Videamꝰ itaq3 an fuerit dos adeo tenuiſſima ꝙ cōparetur caſu ibi in quo nulla dos fuiſſet cōſtituta et dicatur ipſa Lucretia laborare nouiſſima inopia. Et ꝑfecto in primo pūcto ſuꝑ quo alij doctores cōſuluerūt ⁊ qui etiā mihi preſupponiꝛ narraꝛ ꝙ bona q̄. d. Richardus de conſenſu dn̄e Nichole eius vxoris donauerat Lucretie eius filie ⁊ data fuerāt in dotē dicto dn̄o Benedicto eius primo viro erāt valoris circiter mille flo. et preſuppponiꝛ in nouo pūcto ꝙ dicta bona erant prius ꝑ ipſum Richardū cōſignata. d. dn̄e Nicole ꝓ aſſecuratione ⁊ reſtōne ſuarū dotiū: tn̄ in pūcto ꝑ ꝑtē aduerſam mihi oſtēſo ꝯtinebaꝛ ꝙ Richardus fateꝛ ꝓpter eiꝰ inopiā eueniſſe caſum reſtōnis dotiū dn̄e Nicole volētes erga eā agnoſcere bonā fidē ꝓ reſtōne ꝑtis dotiū. d. Nicole donauit dicta bona. d. Lucretie ꝓ dotibꝰ ſuis ⁊ nō p̄ſupponiꝛ ꝙ prius illa bona eidē nicole ꝯſignauerit ⁊ dicta vba ꝯtractꝰ innuūt nō p̄ceſſiſſe aliā cōſignationē: itaq3 vba ꝯtractꝰ ſignificāt ꝙ dicta donatio facta Lucretie ꝓ ſuis dotibꝰ cēſeanꝛ facta ꝓ ꝑte de dotibꝰ Nicole ⁊ ꝑ parte de bonis Richardi cū ꝯtineaꝛ in inſtr̄o donationis hec cl̄a: vcʒ vt ſe abſoluat ⁊ diſobliget a reſtōne ꝓ ꝑte dictarū dotiū in quibꝰ teneꝛ. d. dn̄e Nicole. appellatione aūt ꝑtis ꝯtinetur indubio dimidia. l. nomē filiorū. §. portionis vbo. de verbo. ſigni. Et ſic dimidia dotis dn̄e Nicole cēſeꝛ de eius volūtate ſibi reſtituta ⁊ ꝯceſſa. d. Lucretie in ſupradictis bonis ꝯceſſis. d. dn̄e Lucretie reſtabat habere a. d. Richardo aliā dimidiā ſuarū dotiū de quibꝰ dotibus donauit. cc. flo. d. Lucretie vltra dicta bona ſibi Lucretie donata ꝑ dictū Richardū. ⁊ ſic bona Richardi fuiſſent idonea ad reſtōnē dotis. d. Lucretia habuiſſet in bonis bona eſtimatiōis circiter mille detracto tn̄ vſuf.

4 † Cuiꝰ vſuſfructꝰ eſtimatio hʒ fieri ſm̄ ſingularē determinationē. l. hereditatū. ff. ad. l. fal. quā. l. Bar. in. l. hereditas ad diē. ff. de here. inſti. trahit etiā ad alios terminos: et maxime eſt trahēda ad terminos vſuſfru. ꝑ id qō habeꝛ in. d. l. hereditatū. §. deniq3. itaq3 ſi. d. Nicola erat ſexagenaria ꝑut arbitror ꝙ eſſet tp̄e mortis ſcdi viri cū in primo pūcto dicaꝛ ꝙ tp̄e ſcdi matrimonij erat iam ſenex: cū ſenex ſoleat dici ſexagenarius. glo. in. l. ſi paterfa. §. in arrogationibꝰ. al̄s ſeptuagenarius. glo. in. l. inuiti. ff. de teſti. ⁊ i. l. ij. C. de his q nō impletis ſtipēdijs ſacr̄o ſoluti ſunt. lib. x. de quo tn̄ ꝑ Inno. ⁊ Joā. an. in. c qm̄ frequēter. in prin. extra vt lite nō cōteſt. ⁊ ꝑ Archi. in. c. j. de cle. egro. li. vj. ipſa nō preſumeretur viuere vltra. v. annos ſm̄ deciſionem iuriſcōſulti. in. d. l. hereditatū. ita ꝙ ꝓpter reſeruationē vſuſfructus tūc parū diminuereꝛ dicte eſtimationis dicte dotis dn̄e Lucretie. Sin autē fuiſſet quinquagenaria tūc eſtimareꝛ vſuſf. anno. ix. vel. vij. ſm̄ eādē cōputationē. in puncto aūt iſto nouo d2 qō eſt. lx. an. vel circa: ita ꝙ vel. v. vel vij. an. preſumitur eius vita ⁊ eſtimādus vſuſf. tāti tp̄is. Et i pūcto preſupponiꝛ ꝙ bona tradita in quibꝰ nō erat reſeruatꝰ vſuſfructꝰ ſunt valoris flo. ccc. lʒ in pūcto aduerſe partis preſupponeretur ꝙ eſſent valoris quinquaginta flo. inter que eſt longa diſtantia. Si autē ſunt eſtimationis. ccc. alia bona conſignata dicte dotis eſſent eſtimationis circiter. dcc. flo. ita ꝙ tāto minoris p̄cij eſſet eſtimandus dictus vſuſf. reſeruatus. itaq3 ſi nihil extrinſecū obſtaret ſtaremus claro ꝙ dicta dos non eſſet cenſenda parua maxime data ⁊ viro cum debereꝛ etiā antifaciū in bonis dn̄i Benedicti ex pacto cōuentum nec deberet cenſeri hoc reſpectu pauper. d. Lucretia cū ex pacto debebatur antifaciū in bonis ſcdi viri: itaq3 facto computo ipſa Lucretia habebat in bonis tantum ꝙ prout videtur aſcendere debebat ad eſtimationem mille flo. vel circa: etiam ſi non deberetur ſibi ſucceſſio in bonis dn̄i Benedicti. Et etiā vltra preſupponitur in alio puncto ſuper quo ꝑ alios conſultum eſt ꝙ ipſa Lucretia egit contra fiſcum pro ſuis ornamētis que iam probauerat aſcēdiſſe ad eſtimationē. ccc. flo. ꝙ etiā nomē debitoris fuit datū in dotem dicto ſcdo viro: itaq3 oībus his cōſideratis intrepide puto tenendum ꝙ non ſit cenſendum matrimonium fuiſſe ſine dote: nec dictam Lucretiam fuiſſe indotatam nec nihil habere vel habere minimā dotem que haberetur pro non dote nec laborare nouiſſima ⁊ ſic extrema inopia: prout text. requirunt. Et quia ſuper hoc plurimum elaborarūt. ⁊ peregregie probant alij dn̄i mei cōſulētes.

ideo

ideo me non extendo: sed transeo ꝯfirmando in hac parte eorũ cõclusionẽ solẽniter cõprobatã verũ: qꝛ ꝑ partẽ aduersam presupponebat dotẽ illã fuisse apparentem potius ꝙ̃ effectualẽ: ⁊ in effectu fuisse adeo tenuẽ ꝙ cẽsenda erat indotata. Et in hoc merito se fundabãt ꝯsilia q̃ vidi reddita ꝓ parte Lucretie potissime se fundantes sup certis statutis editis sup ꝯtractib⁹ mulierũ ⁊ sup cõfiscatione dotiũ. d. dñe Lucretie: qꝛ secuta fuit virũ rebellẽ ꝯtra cõstõnem sup hoc emanatũ de qua in themate non presupponẽdo maritum mortuũ tpe cõstõnis cõdite prout presupponit in hoc nouo themate idcirco sup his ꝯtrarijs est instandũ. † Dicit̃ em̃ ꝙ ꝯtractus dictarũ mulierũ nõ valẽt ꝑpter statuta q̃ aduersant̃. Et profecto primo statuto ꝙ mulier habẽs filios nõ relinquat vltra quartam partẽ facilis est rñsio quo ad ꝯtractus sororũ. d. Lucretie: nã cũ domina Nicola haberet mille in dotẽ ⁊ antifaciũ qđ sperabat̃ nõ poterat excedere centũ ⁊ poterat vxor ꝓdecedere: ita ꝙ antifaciũ tũc nihil erat futurũ: ⁊ mater poterat saltẽ de quarta parte disponere ꝓ libito volũtatis. Itẽ ipse poterãt decedere ante matrẽ quo casu nihil erant cõsecuture de dictis dote materna ⁊ antifacio matri debẽdo qb⁹ ꝯsideratis illud qđ ipsi donabãt. d. Lucretie: ⁊ sic ipsa spes successionis in dictis bonis nõ erat meo iudicio estimãda quadringẽtis flore. vel quingẽtis inter oẽs tres: cũ ipse haberẽt in dotibus. 3600. ⁊ spem lucrãdi. 360. flore. ꝓ antifacijs in bonis maritorũ: ⁊ verisilr̃ habebãt etiã aliquid in ornamẽtis: ita ꝙ recte consideráti nedũ quarta pars: sed nec octaua pars bonorũ dictarum mulierũ dotata fuit: põderatur etiã in themate aliud mediũ. s. qꝛ iuri futuro põt renũciari ꝑ pactũ. l. j. cũ ibi notatis. C. de pac. Itẽ põt renũciari etiã vbi est ꝓhibita alienatio. l. qꝛ aũt. id prin. ff. q̃ in fraudẽ credi. qꝛ nõ est alienatio rei sue: sꝫ est nõ acquisitio prout dicit ibi tex. habet tñ aliquid scrupuli: qꝛ dicti ꝯtractus dictarũ sororũ nõ ꝓcedũt per viã repudiationis: sed per viam donationis iuriũ suorũ: nã donãt oĩa iura cõpetentia ⁊ cõpetitura: sed nõ refert: qꝛ prima rñsio est plana. Itẽ Alexãder earum ⁊ dñe Nicole ꝓmisit nomine ꝓprio ꝙ. d. dña Nicola ⁊ dicte eius filie non molestabunt d. Lucretiam neqꝫ eius futurũ virũ in dictis bonis ꝯcessis per Richardũ eius patrẽ: itaqꝫ dato ꝙ ille mulieres nõ potuissent facere dictos ꝯtractus: tñ potuit Alexãder se obligare ꝙ ille mulieres non molestabũt ⁊ si molestarẽt haberet̃ regressus cõtra eum ad interesse qđ cõparatur ipsi rei. l. si ita fideiussorẽ accepero. de fideius. et. l. j. C. de sententijs que ꝓ eo qđ interest. cũ ibi notatis. ¶ Aliud statutũ in themate descriptũ nullatenus ob. dictis cõtractibus factis ꝑ dictas sorores dñe Lucretie: qm̃ scđm rñsum dicti statuti est permissiuũ nõ prohibitiuũ. primũ aũt rñsum loquitur qñ mulier nupta disponit de suis dotibus. Sed dicte sorores Lucretie in dictis earũ donationib⁹ nihil disponũt de earũ dotibus: sed de iuribus que habebãt vel sperabãt in futurũ habere in bonis dñe Nicole earũ matris merito ⁊c. Additio aũt de qua in thmate nõ obstat qm̃ est ꝓmissiua nõ ꝓhibitiua seu annullatiua cõtractus: et ꝑ ꝯñs dicta statuta nullatenus obstãt validitati ꝯtractuũ quos fecerũt d. Lucretie. Et si in aliquo obstarẽt prouidetur indẽnitati. d. Lucretie ꝑ promissionẽ. d. Alexãdri prout. s. dictũ est. Uidẽdum est modo vtrũ cõtractus ⁊ cõsensus adhibiti ꝑ dominã Nicolã valeãt cũ illi concernãt dotes suas. Circa qđ videtur prima facie dicẽdũ ꝙ non valeãt vigore iuris cõis ⁊ vigore iuris municipalis: vigore iuris cõmunis qꝛ est ꝓhibita alienatio dotiũ: vt in titulo de fundo dotali ꝑ totũ. Itẽ lex municipalis que adducebat̃ in themate partis aduerse sub rubrica de refutatione ⁊ solutione facta cõstãte matrimonio prohibet mulierẽ facere refutationẽ vel remissionẽ suorũ iuriũ dotaliũ vel solutionẽ aliquã recipere a viro vel alio ꝓ eo de dotibus suis sine cõsensu quatuor proximiorũ propinquor ⁊c. Sed dicta donatio facta ꝑ Richardũ dñe Lucretie ꝯtinet ꝓ parte solutionẽ ⁊ restitutionẽ dotis: prout. s. deductũ est merito censeatur ꝓhibita vigore dicte legis municipalis. Et idcirco cum dicta donatio ⁊ cõstitutio dotis fuerit facta pro parte restõnis dicte dotis videt̃ ꝙ dicta cõcessio non tenuerit saltẽ effectualiter. Quo fit ꝙ dicta dotis cõstitutio vr̃ tenuissimo precio estimãda ⁊ subsequẽter lucrũ antifacij lõge minoris ⁊ quodãmodo nullius estimationis. ¶ † Sed his minime refragãtibus cõtrariũ puto verius. s. ꝙ dicta dotis cõstitutio fuerit ⁊ sit magno precio estimãda. nã primo ⁊ ante oĩa aĩaduerto ꝙ Alexãder ꝓmisit ꝙ. d. dña Nicola non veniet cõtra alias ipse se obligauit: ita ꝙ si. d. Alexãder est soluendo ipsa facultas cõtraueniendi si cõpeteret dñe Nicole est paruifacienda ex quo habetur regressus ad tãtũdem ⁊ qui actionẽ hꝫ censetur habere ipsam rem ad quã actio cõpetit. l. qui actionẽ. ff. de regu. iur. ⁊. l. rem in bonis. de acqui. rerũ do. Scđo super dictis cõtractibus fuit factũ instrm. in instro solet apponi iuramentum qđ hꝫ virtutẽ iuuandi ⁊ iuuat hmõi cõtractus qui a iure positiuo irritãtur ex varijs vtilitatib⁹ hoim ꝑ. c. cũ cõtingat. de iureiur. ⁊. c. quis. de pac. in. vj. maxime in eorũ generali rõne. ⁊ in auč. sacra puberũ. C. si aduer. vẽ. ⁊ ꝑ doc. in dictis iurib⁹. ⁊ Bar. in. l. si quis ꝓ eo. ff. de fideius. Itẽ ⁊ tertio bona erãt mariti: licet obligata ⁊ hypotecata vxori ꝓ restõne dotis: iõ dominiũ potuit trãsire in cãm dotis filie: lꝫ hypotecata fuerint ꝓ dicta dotẽ matris de qua ipsa mater concedebat. cc. flo. qui. cc. flo. sunt quinta pars dotium suarum ⁊ tres quarte ex forma statuti necessario trãsitiue erãt in filias q̃ cõcesserãt iura sibi cõpetentia ⁊ que in posterũ cõpeterẽt in dictis dotib⁹ itaqꝫ restabãt in dispõne. d. dñe Nicole solũ quinquaginta flore. s. quãtum quarta pars dictarũ dotiũ continet vltra q̃titatẽ. cc. flore. ⁊ in illis quinquaginta flore. erant verisilr̃ successure ipse filie. ita ꝙ ꝓpter illud onus hypotece si non esset sublatum parũ minori precio fuisset estimãda dicta dos. d. Lucretie. † Preterea potest vxor renunciare sue hypotece quã hꝫ in bonis viri alienãtis bona pro dote hypotecata. l. iubemus. C. ad velle. ⁊. l. vnica. §. ⁊ cũ lex. et ibi Bal. C. de rei vxo. acti. ita ꝙ dato ꝙ non valuerit restitutio dotis quã maritus intendebat facere. d. dñe Nicole: tñ valuit constitutio dotis quã fecit. d. Lucretie. vtile em̃ ꝑ inutile nõ vitiatur. regula vtile. in. vj. cũ cõcor. itẽ cum dos cõsisteret in pecunia potuit vxor cõcedere filie. cc. flo. de dote sua de cõsensu sui viri: cum statutum prohibẽs cõtractũ factũ de dotib⁹ vel in ipsarũ preiudicium sine cõsensu viri sui: si ergo vir cõsensit statutum nõ ꝓhibet immo potius a ꝯtrario vr̃ ꝓmittere lꝫ forte illa donatio. cc. sit parũ estimãda cũ vt ꝑcipio inanis erat actio dotalis ꝓpter inopiã mariti forte non habẽtis alia bona vltra res donatas filie vt innuitur ex ꝓmissis. † Itẽ lꝫ donatio facta ꝑ patrẽ filio vel filie in ꝑtãte non valeat. l. ij. C. de inoffi. dona. cõfirmatur in morte patris. l. donatiões quas. C. de dona. inter virũ. ⁊. l. filie cuius. C. fami. herci. Itẽ ab initio valet fauore dotis. l. pomponius philadelphus. ff. fami. hercis. Ex his ergo deducit̃ ꝙ dicti ꝯtractus ⁊ mulierũ ⁊ patris valuerũt et bona cõcessa Lucretie erãt tãte estimationis ꝙ̃ nõ debebat censeri pauper saltẽ nouissima inopia hoc est in suprema paupertate maxime stante lucro antifacũ sibi debito in bonis primi viri ⁊ scđi viri ⁊ coadiuuante regressu quẽ dr̃ habere et sui: ⁊ sibi cõpetere aduersus fiscũ pro ornamẽtis suis peruẽtis ad primũ virũ prout dicit̃ docuisse: nec dos debebat cẽseri parua saltẽ adeo parua ꝙ deberet equipararí casui quo nulla dos fuisset constituta qꝛ ad hũc effectũ esset minima dos prout plene probãt filij consulentes quib⁹ assentio: prout ⁊ ego alˢ ⁊ consulendo ⁊ legendo. d. auč. preterea. semp tenui. † Nec iuuatur. d. Lucretia ex cõfiscatione suarum dotiũ pretextu constõnis edite ꝯtra vxores que sequerentur suos viros in quo medio fiebat fundamentũ per alterã partẽ. Sed nõ ꝓsupponebatur ꝙ tpe edite constõnis ille dñs Benedict⁹ rebellis iam decesserat. Profecto ista cõstitutio est odiosa ⁊ in odiũ aliquo respectu irrationabili per ea que habẽtur ꝑ Bar. Imo. ⁊ Pau. de cast. in. l. licitatio. §. qđ illicite. de publica. Ideo etiã qꝛ penalis est stricte interpretanda per iura vulgaria: ideo cũ loquatur de vxorib⁹ rebellium nõ verificatur post mortẽ mariti. Et qñ statutũ loquit̃ de vxoribus vel filijs vel fratribus rebellium in eorũ odium nõ militat rebellibus defunctis: qꝛ finita est cã odij. arg. l. titia seio thesseram. §. vsuras. de leg. ij. ⁊. c. cũ cessante. de appel. prout hoc mediũ ponunt Jac. de are. Ray. Bar. Bal. ⁊ Imo. in. d. §. vsuras. Statutum em̃ loquitur de vxoribus rebellium: sed non durabat rebellio quia mors omnia soluit. in auč. de nup. §. deinceps. ergo non erat vxor rebellis: prout hoc arg. vtitur Bal. in repe. l. oẽs populi. Lõge magis in casu nostro in quo cõstitutio non loquitur simplr̃ de vxoribus rebellium. Sed qđ nulla mulier possit stare vel cõmorari cũ rebelle. Et qđ ille que commorarentur tũc tpis deberent intra certum tempus redire: ita percepi qđ loquitur cõstitutio. Et tunc stamus claro: qꝛ statutum punit cõmorantes cũ maritis rebellis. Sed marito mortuo non stat neqꝫ cõmoratur cũ eo: iõ cessant verba ⁊ mens statuti. † Ex quibus remanet conclusio ꝙ. d. Lucretia non succedat in quarta portione in bonis Francisci scđi viri etiã si non successisset in bonis dñi Benedicti primi viri: quãtofortius si delata fuisset successio in bonis primi viri: nam tunc si potuisset succedere in bonis primi viri: qua successione mediante fuisset satis diues mulier: non videt̃ tunc militare ratio. d. auč. ꝑterea. que videtur esse ne coniunx superstes cõpelleretur mẽdicare in obprobriũ memorie mariti: attẽto etiã ꝙ qui põt facere ꝙ sit diues cẽset̃ diues. ar. l. qui potest facere. ff. de reg. iu. ⁊ q̃ sup hoc tradũt alij primi consulentes non repeto. Et insuper potest attentari ꝙ tũc verba tex. in corpore. s. in. §. qm̃ vero. in auč. de exhibẽ. dum dicit qđ si aliunde habet coniunx superstites tunc nõ succedit. Sed cui delata est hereditas habet aliũde: quia habet ius adeũdi: ⁊ sic cõsequẽdi hereditatem. nam facultas adeundi: licet non dicatur esse in bonis nostris. l. precia rerum. et ibi notatur. ff. ad l. fal. tamen non est mera facultas: sed est ius. l. si pater. C. de insti. ⁊ substi. sub cõdi. fac. et ibi habetur. et in. l. licet. C. de iure delibe. Et istud ius habet̃ merito censeatur aliũde habere qui habet ius adeũdi. Et licet ex delicto rebellionis veniant bona confiscanda ex forma statuti: tamen non inconuenit qđ recipiant interpretationẽ passiuam a iure cõmuni. arg. c. cum dilectus. de consue. ⁊. l. si serui vestri. de noxa. cum multis similibus. prout super hoc instant primum domini consulentes maxime primus: ⁊ sic limitetur per auč. bona prescriptorũ. C. de bonis prescrip. ⁊ alia per dominos consulentes deducta. nec ob. qđ dicta auč. bona dãnatorum. non habet locum in dãnato ꝓ crimine lese maiestatis: vt ibi in fine. quia ad hoc respondetur per

primos consulentes ad quos me remitto. Et quia principale fundamentum non facio in hoc vlterius me non extendo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccl.

1 ☞ Emphyteota an possit alienare melioramenta emphyteosis per eum facta.nu.seq.

2 Iure auctoris finito finitur ius successoris.

3 Emphyteosis ecclesiastice melioramēta facta ꝛ per emphyteotam vendita an fiant emptori: et cōfirmāda sint ab ecclesia solita emptoribus renouare.per totum.

Statuere quilibet potest in rebus sibi subditis.

¶ Consilium.ccl.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † In hac ꝯsultatione illud cōstat ꝙ emphyteota potest suas meliorationes de consensu proprietarij alienare. Quinimmo etiā sine consensu facta per emphyteotā legitima requisitione ꝛ per duos menses expectato dño possunt emphyteota vendere suas meliorationes seu ipsum ius emphyteoticum: tamen debet dño dari quinquagesima pars precij ꝓ meliorationibꝰ habiti prout est expressum in.l.fi.C.de iure emphy.ꝛ in.c.potuit.extra de loca. Sed licet possit suas meliorationes ꝛ suum ius emphyteoticum vendere in dictis casibus: tamen non potest vendere nisi ius suum ꝛ suas meliorationes. Non autem potest in emptorē plus iuris transferre ꝙ̄ ipse haberet vel habiturus esset: quia nemo plus iuris potest in alium trāsferre ꝙ̄ ipse habeat.l.nemo plus iuris.ff.de regu.iur.l.traditio.ff.de acq. rerū domi.cum similibus. idcirco cū ius dicti Laurentij non foret duraturū nisi vsq̄ ad eius mortem vel saltem vsq̄ ad finem tertie generationis primi acquisitoris: ideo dicta venditio casu quo licite fieret per dictū Andream non videtur ꝙ debeat seu possit producere effectū nisi vsq̄ in tēpus mortis dicti Andree vel ad plus
2 vsq̄ in tps finite tertie generationis dicti primi acquisitoris. † Nā finito iure actoris finitur ius successoris.l.lex vectigali.ff.de pign. et.l.grege.§.ꝛ in superficiarijs.versi.quia suas conditiones.eo.tit. et.C.de pigno.acti.ꝛ.l.iiij.§.sed et marcellus.ff.de in diem adiect. Ideo iniungitur proprietario ꝙ consentiat emphyteote vendenti suas meliorationes seu eius ius emphyteoticū ꝛ recipiat in emphyteotam ipsum emptorem recepta quinquagesima parte precij: non autē ꝙ concedat pinguius ius ꝙ̄ haberet venditor seu ius duraturum longiori tempore: quoniam hoc non dicitur in.d.l.fina.C.de iure emptio.nec in.d.c.potuit.nec per iuristatores: nec ꝑ docto.in dictis iuribus. idcirco videtur ꝙ ecclesia possit licite denegare licentiam vendendi dictas meliorationes seu ius emphyteoticum pro vlteriori tempore ꝙ̄ vltra tertiam generationē dicti Andree. Et non teneantur renouare emptori in tertiam generationem ipsius emptoris: maxime quia vēditor vt dicitur est senex et sine filijs: nec forte est spes ꝙ habiturus sit filios in posterū: ita ꝙ creditur intra modicum tempus reuerti debere ad ecclesiā proprietariam dicta res emphyteotica si non venderetur. Et si renouaretur in emptorem ꝛ eius tertiam generationem esset verisimiliter longe vlteriori tpe duratura ipsa emphyteosis: quia emptor est iuuenis ꝛ forte habet filios vel saltem speratur ꝙ sit habiturus filios: ita ꝙ videtur qḋ dicta ecclesia foueat apertam iustitiam. Et licet ecclesia predicta proprietaria consueuerit sponte renouare in tertiam generationem emptoribus. Tamen non videtur trahenda ista consuetudo ad casum quo ecclesia nollet renouare: qm̄ multa spōte fiūt que nō artāt inuitū prout dr̄ in rustico qui solitus per longissima tēpora quolibet anno deferre vnū par caponū qḋ non propterea cogi possit inuitus in posterum prestare. quia qḋ fit gratis nō debet ad necessitatē deduci.l.si certis annis.C.de pac.ꝛ ibi per doc.ꝛ per glo.ꝛ Bar.ꝛ doc.in.l.solent.in fi.ff.de offi.proconsu.
3 et habetur in.l.litibus.C.de agri.ꝛ censi.lib.xj. ¶ † Tamē his nō obstantibus contrarium puto de iure respondendum: licet enim vbi non esset solitum fieri hmōi renouationes forte procederent ea que supra in contrarium adducta sunt: tamen stante consuetudine dicte ecclesie ꝛ forte aliarum ecclesiarum: licet de consuetudine aliarum ecclesiarum non presupponatur in themate: nec ego precise presuppono: sed extra punctum si bene memini mihi dicebatur ꝙ etiam erat de stilo et consuetudine aliarum ecclesiarum: quicquid autem sit de alijs ecclesijs presupponitur autem esse consuetudinem in dicta ecclesia. Consuetudo autem ecclesie est seruāda ab ipsa ecclesia vt probatur in.c.fi.de cōsue.lib.vj.ꝛ.c.in genesi. de elec.per Arch.in cañ.consuetudinis.xj.dist.ꝛ per Bal.in aut. omnes peregrini.ij.col.C.cōmunia de succes. quatenus refert Archi.in.d.cañ.consuetudinis: et sufficit longeua cum non sit cōtrarius qḋ renouetur nouo emptori in tertiam generationem: cuꝫ sit res sui natura alienabilis: ideo potest ecclesia statuere ꝛ consuetudinem inducere super renouatione ipsarum rerum alienabilium: cum etiam collegia ꝛ vniuersitates que nullam habent iurisditionem possint circa rerum suarum dispositionem statuere prout dicunt Bar.in.l.omnes populi.de iust.ꝛ iure.ꝛ Bal.in.l.per iniquū. C.de iurisdi.om.iud.ꝛ in.d.l.omnes populi.ꝛ Petrus de anch.in repe.c.j.de consti.in antiquis.col.xj. ideo fortius ecclesie collegiate que vna cum suis prelatis iurisditionē habēt.d.c.cū ab ecclesiarū.statuere possunt circa rerum suarum dispositionem. Et pariter consuetudinē inducere que est ius non scriptum.§.ex non scripto. institu.de iure natu.gen.ꝛ ciui.ꝛ fundatur in tacito cōsensu eorum qui statuere possunt.l.de quibus in fi.ff.de.ll. Et maxime hoc procederet si esset vniuersalis ꝯsuetudo aliarū ecclesiarū ꝑ id qḋ habet in.d.c.in genesi. Sed in hoc non facio fundamentū: ideo non insisto. Et est ponderandum ꝑ fundamēto etiā huius ꝯsultationis qḋ cōtractus cēsentur gesti ſm ea que cōsueta sunt ꝛ ſm qḋ consuetū est interpretant ꝛ in eis ꝯsueta intelligunt.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua. de edili.edi.l.si prius.ff.de aqua quoti.ꝛ esti.ꝛ.l.licet.C.loca.cū sili. ita ꝙ ille qui soluta sua pecunia recipit emphyteosim a dicta ecclesia cēsetur emphyteosim recipere cū hoc qḋ possit suū ius vendere ei cui fiat ꝑ ecclesiā renouatio in tertiā ḡnationem: sua em̄ interest ita ꝯtrahere cū suas meliorationes poterit tūc lōge plus vēdere ꝙ̄ alr̄s posset vt ꝛ tūc experiētia docet: qm̄ emptor non vult emere nisi ista renouatio fiat. Et actus interpretatur factus ſm cōsuetudinē facientis.l.si seruus plurium.§.finali.ff.de lega.j.ꝛ.l.cum alimēta. in prin.de alimē.leg.ꝛ.l.dānas.§.fi.de vsuf.lega.ꝛ.l.vel vniuersor. ff.de pigno.acti. Et ideo censeatur concessa emphyteosis ea cōditione vt si emphyteota alienauerit suas meliorationes eccl'ia ipsa proprietaria teneatur illam renouare emptori in tertiā generationē prout fieri solitū est. Et hoc voluit Bal.in aut.si quas ruinas. C.de sac.sanc.eccle.quē refert ꝛ sequitur preceptor meus in canonibꝰ clarissimus ꝛ integerrimi iudicij doctor.d.Benedictus de benedictis in.c.potuit.de loca.non obstātibus adductis in cōtrariū que re vera nō obstāt. Nō em̄ obstat qḋ non reperitur iure cautum ꝙ fieri debeat similis renouatio: ꝛ qḋ resoluto iure auctoris resoluitur ius acceptoris prout.s.in contrariū deductū est: qꝛ rñdet qḋ procedunt vbi non est cōsuetudo in cōtrariū prout cōtingit in casu isto: nec emptoris ius fundat tam in emptione facta ꝑ emphyteotā ꝙ̄ in renouatione que fieri dꝫ ꝑ ecclesiā ꝓprietariā. Nec obst. qḋ id qḋ fit gratis ꝛ sponte nō dꝫ trahi ad necessitatē: qꝛ rñdetur ꝙ etiam non procedit vbi resultat cōsuetudo collegij qḋ potest consuetudinem inducere: vel scḋo procedit nisi ex cōsuetudine agat de interpretando contractū vel aliam dispositionē que vel qui cēsentur celebrati iuxta consuetudinem disponentis per predicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclj.

☞ Dos soluta ab vno ex fratribus diuidentibus et qui postea pro diuiso possederūt.xxx.an.si corā arbitro ꝛ arbitratore seu amicabili compositore an repellatur frater petens exceptionē prescriptionis.per totum.

1 Actiones actiue ꝛ passiue trāseunt de herede in fideicommissariū vniuersalem facta restitutione.

2 Heres filius grauatus fideicōmisso vniuersali detrahit legitimā et trebellianicā ante restitutionē.

3 Prescriptio completur.xxx.an.ꝛ in dote restituēda cursum capit a die soluti matrimonij que de iure ciuili: an vero et quando cum mala fide noceat.

4 Arbitrator seu amicabilis cōpositor an de exceptione prescriptionis cognoscat.

Prescriptio non tollit obligationem naturalem et an tutus prescriptione post habitam notitiam de antiquo debito peccet in nō soluendo.nu.seq.

5 Arbiter ꝛ arbitrator seu amicabilis compositor potest eligere vel viam iuris vel cōpositionē amicabilē qua potest iudicari ſm id qḋ est verisimiliter credendū.nu.seq.

6 De clericis ꝛ religiosis iura nihil suspicantur.

¶ Consilium.cclj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † In hac ꝯsultatione illud ante oīa constat qḋ facta restitutione hereditatis fideicōmissario vl'i oīa iura actiua ꝛ passiua trāseūt in fideicōmissariū: ita ꝙ vtiles ablationes ꝛ actiones actiue ꝛ passiue trāseunt de herede in fideicōmissariū vl'em ex senatuscōsulto trebelliano.l.j.in prin.et l.cū hereditas.ꝛ.l.q̄uis.in princ.ff.ad trebel.ꝛ.§.restituta.insti.eo. ti.cū sili.remanēt tñ directe apud heredē: qꝛ nō pñt ab oībꝰ debitoris separari.l. quis ergo casus.in fin.ꝛ ibi glo.ꝛ.l.si sticho.cū sua glo.ff.de pecu.ꝛ.l.iij.ff.pro socio. Ille autē directe apud heredē remanent inanes: nam actiones actiue ꝛ passiue efficaces sunt apud fideicōmissariū vl'em post restitutā hereditatē.d.l.cū filibus supra
2 adductis ꝛ hoc clarū. † Ita qḋ circūscripta prescriptione ꝑ parte pro qua est hereditas restituta fideicommissario dos solui dꝫ ab eo nō aūt ab herede: heredes aūt hoc casu q fuerūt filij testatoris detrahūt legitimā ꝛ trebellianicam p.c.raynutius.ꝛ.c.raynaldus.de testamētis.ꝛ.c.si pater.eo.ti.lib.vj. itaq̄ heredes dicti Angeli tenētur ad restitutionem sexte partis dicte dotis: ꝛ sic ad flore.xvj.et duobus tertijs alterius floreni presupposita dote in centum flore.

dūtaxat

dūtaxat: et hoc si non innuatur prescriptione. Et hactenus res est
3 clara.† Clarū etiam videtur ꝙ prescriptio est decursa: nam cōstat
ꝙ de iure ciuili prescriptio.xxx. annorū currit ꝛ completur spacio
xxx.annorū a die soluti matrimonij.l.in rebus.§.omnis.C. de iure
dotiū.ꝛ.l.sicut.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorum qui.xxx.anni. et
satis vltra presupponuntur decursi et de iure ciuili currebat talis
prescriptio etiam cum mala fide.d.l. sicut in sui generalitate.ꝛ.l.si
quis emptionis.eo.titu.ꝛ.c.quoniam omne. extra eo.titu. de iure
autem canonico corrigitur quādo debitor est in mala fide: vt.d.c.
quoniā omne.ꝛ in regula possessor male fidei.de reg.iur.in.vj. non
autem requirit bonā fidem iustam seu iusta causa causatam prout
requiritur in pscriptione longi tēporis.l.nunꝙ iuris.ff.de vsucap.
sed sufficit ꝙ cesset mala fides: quia solū in mala fide corrigitur ius
ciuile ꝛ iurium correctiones sunt euitāde.c.cum expediat. de elec.
lib.vj.ꝛ.l.precipimus.C.de app.ꝛ.l.sancimus.C.de testa.ꝛ ad cau-
sandum bonam fidem sufficit ignorantia etiam non iusta.l. sed ꝛ si
lege.§.scire.ff.de peti.heredi.facit.l.igitur.ff.de libe.causa.ꝛ ꝙ per
glo.in.l. vnica.in fi.ff. si quis ius dicenti non obtem.ꝛ.l.satisqꝫ. de
in ius vo. In casu autem nostro presumitur bona fides: quinimmo
iusta ꝛ probabilis quoniā heres presumitur ignorare facta defun-
cti ꝛ est iusta ignorantia.l.qui in alterius.ff.de regulis iur.ꝛ.c.cum
quis in ius.eo.titu. lib.vj.ꝛ.l.fi. pro suo ideo cum post mortē pro-
missoris nata fuerit actio et eius heredes presumuntur ignorasse
dictum debitum per dicta iura.ꝛ.l.verius.ff.de proba.ideo clarissi
mum est ꝙ fuerit decursa prescriptio. Nec obstat.l. cum heres.ff.
de diuer.et tempo.prescrip. quia illa lex loquitur in prescriptione
longi temporis que sola erat cognita illo iure et non prescriptio
xxx.vel.xl.anno.vt not.glo.in.l.iuli.al's.l.non solum.ff. ex quibus
causis maio.et glo.in.l.qui occidit.ff.ad legem aquil.ꝛ in.l. si quis
emptionis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.annorū.ꝛ institu. de perpe. et
tempo.prescrip.circa principium.ꝛ in aut. vt ecclesia romana cen.
an.gau. spacio.quas glossas sequūtur docto. cōmuniter.itaqꝫ.d.l.
cum heres nō poterat loqui in ista longissima prescriptione quod
dicendum est ex alio.s.quia etiam mala fides propria non impedie
bat de iure ciuili dictam prescriptionem lōgissimi temporis prout
et supradictum est: preterea ꝛ tertio defunctus nunꝙ fuit in mala
fide: quia in vita Petri nunꝙ venit casus restitutionis dotis: ita
ꝙ ipse nunꝙ fuit in mala fide eius heredes ignorabant debitum:
ideo nec ipsi fuerunt vnꝙ in mala fide. Et sic deducitur clarissime
qđ prescriptio est completa aduersus actionem de dote adeo ꝙ si
causa penderet coram iudice veniret absqꝫ dubio sententia ferēda
pro hospitali: ꝛ similiter si coram mero arbitro causa ventilaretur
4 quia debet arbiter iudicare de iure put iudex.l.j.ff. de arbi.† Ue-
rum quia isti arbitri statutarij eliguntur non solum vt arbitri: sed
etiam vt arbitratores et amicabiles cōpositores: ideo vidēdum est
an arbitrator seu amicabilis cōpositor possit vel debeat admittere
hmōi exceptionem prescriptionis. Circa ꝙ videtur dicendū quod
possit et debeat illam reijcere: nam aduertendum est ꝙ prescriptio
aduersus obligationē ꝛ actionem personalē non tollit naturalem
obligationē prout vult Specu. in titu. de prescrip.§.j.versi. quid
si mihi.Guil.de cu.in.l.j.ff.ꝙ quisqꝫ iur.Cy.in.l.cum quis.C.de iu-
ris ꝛ facti igno.Dy.ꝛ Bar.in.l.fi.ff.rem ratā habe. Bal.in aut. ad
hoc.C.de vsur.ꝛ Bar.in extrauag.ad reprimenda.in verbo denun
ciationis. ꝛ do. Anto. de but.in.c.nouit. parum post mediū versi.
ex his deciditur. extra.de iudi. Et idem in effectu vult glo.fi.in.l.
fi.ff.rem ratam habe. ex quo infertur ꝙ tutus prescriptione hmōi
post notitiam habitam de debito antiquo peccat nō soluendo. Et
ideo potest per denūciationem euāgelicam debitum istud deduci
apud iudicem ecclesiasticū prout concludit Bar. in dicta extraua.
in verbo denūciationis. Bal.in.d.aut.ad hec.do. Anto.in.d.c.no
uit. Et ideo videtur ꝙ arbitrator et amicabilis cōpositor debeat
amicabiliter arbitrari ꝙ nō obstante pscriptione dicti naturaliter
obligati debeant exire de pctō et soluere naturaliter debitū prout
faceret iudex ecclesiasticus aditus per denūciationem euangelicā.
In contrariū autem videtur hoc casu dicendū: nam aduertēdum
est ꝙ prout mihi dicitur dictus Antonius venit ad diuisionē bo-
norum cum suis fratribus et vt audio nō amicabiliter. Sed fuerūt
plurimū exosi inuicem: ita ꝙ est multū verisimile ꝙ voluerit retra
here suam dotem que post mortem patris debebat ad eum deue-
nire.l.si filia nupta.§.si filius.ff.fami.hercisc.ꝛ.l.si is qui.§. ibi dos.
ff.de iure dotiū. cum simi. Et est magis verisimile ꝙ ipse maritus
eius vxor ad quos spectabat dos haberent de ipsa dote notitiam
quam alij filij ad quos nō spectabat dos ipsa. arg.l.quisquis.C. de
rescin.vendi.ita ꝙ si rectores hospitalis non soluunt verisimiliter
credentes dictā dotem fuisse solutā: licet probare nequeant ipsam
solutionem nō videntur peccare: ꝛ ideo nō videtur ꝙ possent per
iudicem ecclesiasticū compelli ad soluendum mediante denuncia-
tione euangelica: quia possunt dicere nō habemus in hoc cōscien-
tiam lesam. Et in foro cōscientie videtur in hac parte eis standum
prout voluit Inno.in.d.c.nouit.de iudicijs. dicens ꝙ denūciatus
potest allegare aliquā causam quare tenet rem que dicitur aliena
vel non soluit assertum debitum ꝛ probatum: et dicere non habeo
conscientiam lesam ꝛ retinendo vel non soluendo nō facio contra
conscientiā ꝛ ei statur ꝫm eum quem sequitur ibi Jo.and. prout et
dicit ibi do.Anto. idem tenens si denūciatus iurat se ita credere ꝛ
non posse probare causam allegatā et est persona fidedigna prout
ipse latius prosequendo ibi cōcludit post medium.idem vult Bal.
in aut.ad hec idem tandē vult Panor.in.d.c.nouit.post do.Ant.
5 dummodo causa allegata sit verisimilis.† Licet aliter loquantur
Hosti.in.d.c.nouit.ꝛ Bar.in.d.extrauag.ad reprimenda.in verbo
denūciationem. Sed eorū dictum generale videtur distinguendū
et limitandum nisi allegetur causa verisimilis ꝛ iuretur a persona
denunciata fidedigna per notata per alios.s. adductos applican
do ad terminos nostros cum eligatur vt arbiter et arbitrator ꝛc.
Si eligit viā iudicandi vt arbiter stamus claro ꝙ debet admittere
exceptionem pscriptionis ex quo debet iudicare prout iudex.d.l.
j.de arbi.ita ꝙ nō potest damnari cum possit alteram viam eligere
prout voluit Bar.in.l.si societatem.§. arbitrorum.ff.pro socio. et
do.Anto.et Imo.in.c.quintauallis.de iureiuran.per.l.si titio. de
vsufru.ad hoc etiam que habent in.c.cum ex officij.de prescrip. Si
autem eligit viam arbitratoris habet arbitrari id quod est verisi-
militer credendum ꝛ nō dubito quin credat et opinetur non fuisse
omissam solutionem seu detractationē dotium in diuisione quam
fecerunt fratres inter se cum ante omnia in hmōi diuisionibus so
leant detrahi dotes ꝛ argumentum a solitis ꝛ cōmuniter acciden-
tibus est optimū in iure.arg.l.fi.C.de fideius.ꝛ.l.si prius.ff.de aqua
plu.arcen.ꝛ not.in.l.j.C.de arbi.ꝛ glo.ꝛ Bald.in.l.neqꝫ natales.C.
6 de proba.ꝛ per glo.ꝛ docto.in.l.non hoc.C. vnde legi.† ꝛ cōcurren
te etiam qualitate personarum ipsorū fratrum qui fuerunt homi-
nes astuti litigiosi et inter se discoli. Et attento etiam qđ rectores
hospitalis sunt viri nobiles ꝛ bone fame ꝛ principalis prior est reli
giosus et de religiosis iura nil sinistri suspicantur.c.cum ex iniun-
cto.de noui operis nūcia.cum cōcor. adductis.ibi in glo. in verbo
fecissent et non agitur de eorū interesse: sed hospitalis cuius sunt
temporanei rectores nō perpetui: ita ꝙ non est verisimile ꝙ si pu-
tarent hospitale debere soluere dictam dotem vellent illam dene-
gare et deierare pro alieno interesse: itaqꝫ cum dictus arbiter de-
beat verisimiliter credere ꝙ dos illa fuerit habita in diuisione sal-
tem si rector iurat ita credere et non habere de hoc conscientiam
lesam. Et possit eligere viam tutam ꝛ claram eligendo viam arbi-
tri in sententiando possit et debeat dictum hospitale absoluere a
dicta dote per iam dicta per que patēt effectualiter sublata addu-
cta in contrarium. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclij.

1 ☞ Donatio omniū bonorū presentiū ꝛ futurorū cum pacto donantem alimentādi vel cum reseruatione vsusfructus an et quādo valeat vt nō videat auferre liberā testandi facultatē.vsqꝫ ad.nu.9.
2 Testamenti factio libera quibus videatur sublata.nu.seq.ꝛ.4.
3 Alienatione prohibita impeditur dominij translatio.
4 Dominiū rei non dicitur solo donationis titulo translatum.
Donatio omniū bonorum ꝛ cum clausula precarij an trahatur ad futura tanꝙ incerta.
5 Donatarius obligatur donatori ad antidora.
6 Donatio omniū bonorū licet auferat liberam testamenti factionē an firmetur iuramento.
Jus canonicū preualet ciuili ꝛ seruandū est in terris imperij.
7 Sepulchrorum iura transeunt in heredem vniuersalem nō autem in quēlibet successorem.
8 Actiones ꝛ obligationes passiue an possint cōtractu donationis a persona donantis vel donatarij separari.
9 Donatio an ꝛ quando ob inobseruantiā promissorum reuocetur vbi etiam dicta donatio sit pauperi.vsqꝫ ad.nu.11.
Nolo verbum significat precisam voluntatē resistentem ꝛ differt a verbo volo: circa finem.
10 Penitentia an habeat locum in donatione.
11 Transigēdo sup rebus minorū an requirātur cause.vsqꝫ ad fi.cōsi.
Transactio negotij pupilli an valeat.
12 Restitutio competit leso etiam ex lesione minima.
13 Transactio fundi dotalis a marito an preiudicet vxori.

¶ Consilium.cclij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ † Primo videndū est: an dicta donatio facta
1 per dictum Mattheum valuerit necne. circa ꝙ videtur
prima facie dicendū ꝙ nō ea ratione quia donatio omniū bonorū
presentium ꝛ futurorū videtur ꝙ nō valeat: quia videtur saltem
per indirectum impedire liberam testamenti factionem: quia ca-
rens bonis actu et aptitudine videtur ꝙ frustra condat testamen-
tum: quia nō speret habere heredem. Quinimmo videtur ꝙ dire-
cte impediat liberam testamenti factionem: quia non habēs bona
videtur intestabilis.aut.ingressi.C.de sacrosan.eccle.ꝛ in cor.ꝛ in.l.
conficiuntur.§. si post. iuncta glo. in verbo testatur. et ꝙ not.glo.
in.l.j.C.qui testamenta facere possunt. optime facit tex. cum glo.
in.l.obsides.ff.de testa.vbi tex. ꝙ obsides testari nequeunt.et glo.

reddit ratione: quia bona querit fisco. l. diuus. de iure fisci. facit. l. lex cornelia. ff. de vulg. et pupil. ideo tanq̄ impeditiua testamenti censeatur cōtra bonos mores: ideo nō teneat. arg. l. stipulatio hoc modo cōcepta. de verbo. obliga. z. l. pactum q̄ dotali. C. de pactis. item videtur inducere votum captande mortis z propterea videtur q̄ non valeat per. l. fi. C. de pactis. item videtur facta vice testamenti: ideo nō valere. l. hereditas. C. de pactis cōuent. z hanc partem q̄ nō valeat donatio hmōi voluit Pet. de bellaperti. in. d. l. fi. C. de pactis. z Cy. ibi qui etiā idem consulendo tenuit. z idem vult Bar. in. d. l. fi. z in. d. l. stipulatio hoc modo concepta mouentur ea ratione: quia impedit liberā testamenti factionem. Est enim verisimile q̄ nullus volet esse heres non sperans aliquod cōmodum et sic saltem per indirectū remanet intestatus. l. si nemo. ff. de reg. iur. et. l. si nemo. de testa. tute. item expectare aduersam fortunā hominis est cōtra bonos mores. l. inter stipulantē. §. sacram. de ver. obli. ita z est cōtra bonos mores ponere quē in statu q̄ sit certū q̄ nihil vnq̄ habere poterit prout dicit Bar. z est cōmunis opi. prout dicunt Bal. in. d. l. fi. de pact. z Raph. cu. z Pau. de cast. in. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta qui idem tenent. z Ange. Rapha. fulg. et Pau. de cast. in. d. l. fi. de pac. Et idem firmat Ange. in cōsilio suo incipiē. visis predictis instrumentis in ordine. cxj. ḃm ordinē informis limitat tamen procedere si est in donatione adiecta clausula precarij circa presentia z futura: quia per illam queritur statim dominium donatario al's tenet contrariū: quia remanet penes donātem dominiū. l. traditionibus. C. de pactis. super quo dn̄io testari potest ḃm eum. z hoc ponderat etiā Bar. in suo cōsi. incipiente pater filio suo emancipato donauit in ordine mihi. clxxxv. ḃm ordinē non informis ḃm autē ordinem informis numero. lxxvj. vbi tamē idem vult etiam si non est clausula precarij vel similis: quia non est verisimile q̄ aliquis velit adire et statim restituere ḃm eum qui dicit magis clarū vbi interuenit. in casu autē nostro interuenit clausula p̄carij: ideo sumus in casu magis claro nec reseruatio fructuū et vsufructus in vita donatoris de quibus possit disponere ad vota validat hmōi donationē per dictam rationem. ḃm eundē Bar. in dicto cōsi. idem vult Pau. de cast. in. d. l. fi. de pact. si simpliciter reseruauit sibi vsumfructum in vita. Et excellens preceptor meus dn̄s Ibo de coppulis de perusio dicit ibi se in pratica obtinuisse. Sed q̄ immo donatio omniū bonorū presentiū z futurorū valeat tenuerūt Dy. prout refert Cy. in. l. j. C. de sacrosan. eccle. put refert Saly. in. d. l. fi. C. de pactis. qui idem tenet q̄ et tenet ibi Richar. de saly. z similiter Bal. z Ang. in. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta. Constat em̄ q̄ ḃm omnes valet donatio omniū bonorū nec vitiatur ex hoc q̄ postea nihil querat et per hoc heres inuitabitur ad non adeundū: ita z valeat donatio omniū bonorū presentiū z futurorum dato sine preiudicio q̄ inuitetur heres ad non adeundum. item quia potest per testatorē prohiberi falcidia. auť. sed cum testator. C. ad. l. falci. z tamen per hoc inuitatur ad non adeundū. insti. de lege falci. in prin. ideo licet nullum cōmodum speret heres cōsequi nō propter hoc censetur impedita libera testamenti factio ḃm Salycetos. Sperandū est enim q̄ pro gerendo actū pium adibit dato q̄ nihil speret vtilitatis. argu. l. quidā. C. de necessarijs seruis heredi. insti. et q̄ habetur in. d. auť. sed cum testator. ḃm Ange. in dicta. l. stipulatio hoc modo cōcepta. Nec sequitur nō aditur hereditas pp̄ter penuriā hereditatis: ergo quis fuit intestabilis et impeditur libera testamēti factio. item videmus q̄ hereditas eius qui non est soluēdo aditur et decedit testatus. l. qui soluēdo. z. l. hij qui soluendo. de heredi. insti. ḃm Ang. in. d. suo cōsi. incip. visis predictis instrumētis. Et maxime vltra eos forte heres institutus ignorabit donationē prout z est verisimile. l. verius. ff. de pba. l. si. ff. pro suo. cum simi. z ignorans verisimiliter adibit maxime cum habeat beneficiū inuētarij. item quia cōstitutus in articulo mortis de quo nulla est spes q̄ querat bona pōt donare omnia bona sua. l. seniū. C. de testa. z tamē est eadē ratio ḃm ipsos Bar. Ang. in. d. l. stipulatio.

2 † Item pōt quis facere se intestabilē non solū per actū meritorium et laudabilē puta ingrediēdo monasteriū. auť. ingressi. C. de sacrosan. eccle. sed etiā per actum detestabilem patiēdo se vendi ad precium participandū. l. et seruorū. cum cōcor. ff. de statu homi. ita ergo possit mediante donatione omniū bonorum presentiū z futurorum. ḃm Ange. in. d. l. stipulatio. ḃm quē poterit acquirere si sibi relinqueretur vel donaretur cum hoc q̄ queri nō posset alteri. ar. auť. excipitur. C. de bonisq̄ lib. ḃm eum.

3 † item testator prohibendo alienationē impedit dominij translationē. l. fi. C. de rebus alie. non alie.

4 † Item dato q̄ omnia bona sua presentia z futura donet tamē ex solo titulo donationis nō transfertur dominiū. l. traditionibus. C. de pactis. ideo super illo dominio poterit testari prout dicunt Bal. z Ange. in. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta. z Ange. in. d. cōsi. numero. clxxix. ḃm ordinē impressum incip. visis p̄dictis instrumētis: licet secus dicat ibi si est clausula p̄carij et cessio actionum. Sed in. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta ipse Ange. idem dicat si est clausula p̄carij. Quia illa non operatur circa futura tanq̄ incerta. arg. l. locus incertus. ff. de acquirē. heredi. ḃm eum. z idem videtur tandem tenere Bal. in. d. l. stipulatio hoc modo concepta prout z eos ibi refert Imo. et non impugnat. Preterea vltra eos multa querūtur absq̄ eo q̄ possideantur puta ex titulo legati z ex titulo hereditario z ab alijs casibus notatis in. l. si ager. ff. rei vēdi. et in. d. l. traditionibus. item sola detentatione absq̄ possessione queritur dominiū. l. si fundū. ff. de fun. dota. licet Bar. in. d. suo cōsilio incip. pater filio suo emācipato. velit q̄ dictum dominiū non releuet: q2 nō est verisimile q̄ velit heres adire pp̄ter dictū dn̄ium momentaneū ex quo habet omnia incōtinenti restituere. Sed ad hoc. s̄. est responsum. Nec huic opi. obstat ad. d. l. hereditas. C. de pact. cōuen. quia procedit qn̄ fit vice testamenti. ḃm Bal. z Ange. in. d. l. stipulatio. z Saly. in. d. l. fi. de pac. Et sic fit in fraudē et talis fraus z dolus probari debet. l. quotiēs. §. qui dolo. ff. de proba. ḃm Saly. ex quorū dictis tollitur q̄ talis donatio non impedit liberā testamēti factionē et si illam impediret: impediret per indirectū q̄ non est prohibitū: prout hec colligūtur ex omnibus eorum dictis. et pp̄terea dicit Imo. in. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta q̄ passus est dubius et vtraq̄ pars est sustentabilis ḃm eum qui inheret magis cōmuni opin. per. d. l. hereditas que. ḃm eū loquitur in casu dubij: quia al's nō haberet dubiū ḃm eum. Sed immo dicta lex nō loquitur in casu dubio. patet quia nō donauit omnia bona presentia z futura: sed simpliciter bona sua: quo casu oēs tenent q̄ donatio valeat z tamē secus ibi dicitur: quinimmo ibi pactū fuit sup bonis nō obligatis titulo dotis: ideo sup dote remāsisset facultas testandi: ideo ad illū tex. verior est intellectus: quē vt. s̄. dant Bald. Ang. z Saly. z glo. etiam ibi aliter intelligit z similiter Bar. ibi in summario. preterea ille tex. loquitur in eo qui concessit bona post mortē suam z sic cōfert dispositionē in tēpus in qd̄ confertur testamentū. in casu autē nostro donatio fuit facta de p̄senti z de p̄senti operatur q̄ nō facit testamētū: ideo nullā habet ista donatio similitudinem cū testamēto put habet pactū de quo in. d. l. hereditas. ita q̄ dato q̄ in illis terminis presumeretur facta vice testamenti put dicit Imo. tn̄ non idem dicendū esset in casu isto in quo datur ratio diuersitatis. Nec obstant rationes alie in cōtrariū allegate. Non em̄ ob. q̄ impedit liberā testamēti factionē: quia negaẗ: nam et qui nulla habet bona testari pōt: vt. s̄. est deductū: nec iste casus carēs bonis enumeratur inter casus quibus quis efficitur intestabilis qui enumerantur in. l. si q̄ramus. ff. de testa. put z dicit Ang. in. d. suo consi. clxxix. z q̄ dicitur q̄ qui nō habet bona nō testatur intelligitur de eo qui non habet bona actu nec habitu prout sunt oēs regulares: prout loquitur. d. auť. ingressi. C. de sacrosan. eccle. z serui capti ab hostibus prout loquitur. d. l. lex cornelia. de vulg. et pupil. z similiter in. d. l. cōficiuntur. §. si post loquitur in eo qui nō poterat habere actu nec aptitudine durāte eodē statu: iste aūt poterat habere actu z aptitudine per supradicta. Et ita etiam r̄ndet Ang. in. d. cōsi. ad. l. obsides. cum sua gl. dicēs q̄ obsides quicquid querūt statim querūt fisco. l. cōmissa. ff. de publica. videẗ etiā posse dici q̄ licet pp̄rie nō sint capite minuti prout dicit ibi glo. tn̄ dicit Bal. ibi q̄ cōparātur captiuis: ideo pp̄ter statū persone sue obses nō testatur nō pp̄ter defectū bonor: nec ob. q̄ est expectare aduersam fortunam hominis: quia hoc negatur maxime in eo qui reseruat sibi vsumfructū z cui pmittitur a donatario q̄ regeẗ et gubernabitur zc.

5 † Nec ob. q̄ allegatur q̄ inducitur votū captante mortis: quia nō presumitur votū captande mortis qn̄ accedit cōsensus eius de cuius bonis agitur. arg. l. fi. C. de pac. al's sequeretur q̄ donatio bonorū presentium collata post mortē non valeret q̄ est falsum: z maxime nō cōsideretur in casu isto in donatario qui est obligatus ad antidora. l. sed si lege. §. cōsuluit. de peti. heredi. et in quo presumitur animus beniuolus remuneratorius. arg. l. si vero non remunerandi. §. idē papinianus. ff. mand. et insup promisit ipsum regere nutrire z gubernare ḃm qualitatē sue p̄sone zc. z iurauit zc. ita q̄ nō est verisimile votū captāde mortis: put z in simili considerat Ang. in. d. suo cōsi. clxxix. incip. visis zc. z ista pars videtur multum sustentabilis pōderat etiā Imo. in. d. l. stipulatio q̄ verba donationis nō trahūtur ad bona que quererētur post mortē in q̄bus testari posset. pōderat etiā q̄ habetur in. l. obligatione generali. ff. de pigno. z qd̄ habetur in regula in generali in. vj. cum cōcor.

6 † Et ista pars videtur magis de facili descendi posse ab obiectis quam opi. cōtraria: quia tamē illa videtur magis cōmunis nō auderem contra eam consulere qn̄ non interuenisset iuramentū. Verū quia iuramentū istud potest seruari sine dispendio salutis eterne. Ideo vt q̄ validetur dicta donatio per ea que habentur in. c. cum cōtingat. de iureiuran. z in. c. q̄uis. de pactis. in. vj. maxime in generali eorū ratione: et licet impedire liberā testamēti factionē reputetur de iure ciuili cōtra bonos mores per. d. l. stipulatio hoc modo cōcepta. de ver. obli. z. d. l. pactū q̄ dotali. C. de pactis. tamē nō tendit in dispendiū salutis eterne: nec reputatur cōtra bonos mores canonicos: ideo iuramentū astringit per dicta. c. cum contingat. z. c. q̄uis. q̄ ius canonicū preualet etiā in terris imperij. c. licet mulieres. de iureiurā. lib. vj. Nec ob. c. non est obligatoriū. de reg. iur. in vj. nam illud capitulum non intelligitur quando est contra bonos mores ciuiles. i. quia ius ciuile dicit esse contra bonos mores; sed quando vergit in dispēdium salutis eterne per. d. c. cum cōtingat. de iureiur.

de iureiur.⁊.c. Quis.de pac.in.vj. ita videntur concordanda dicta iura:⁊ ita per dicta iura voluit Bal.in.l.pacta que cõtra.C.de pac. et Pau.de cast.post eum ibi.⁊ Bal.post Cy.in.l. si qs inquilinos. §.fi.de leg.j.faciunt notata in aut.sacramēta pube.in.viij.q.princi pali. Et ideo videtur ꝙ iuramentum hoc casu validet hmõi donationem ꝙ ⁊ videtur dicendũ ex alio quia iuramentũ habet virtutē clausule si nõ valet ꝙ ago vt ago valeat vt valere põt.l. cum pater. §.filijs matrē.de leg.ij. Bona autē intelligũtur deducto ere alieno hoc est illud qd̃ super.s. cõcurrentē estimationē eris alieni.l.subsignatum.§.bona.ff.de ver.sig. Et si donatio omniũ bonorũ presentium ⁊ futurorũ ita interpretatur tunc apud donantem remanent bona equiualentia eri alieno ⁊ super illis bonis remanet libera facultas testãdi ⁊ plures inueniũtur qui libenter capiunt bona cum onere soluendi estimationē hinc est ꝙ valet legatũ ꝙ heres vēdat rem iusto precio.l.⁊ si equo.ff. de lega.j.licet legatũ ꝙ nullã prebet vtilitatem non valeat.l.si creditori.ff.eo.ti.⁊.l.proprias.C.eo.titu. Et insup al's etiã interest plerũqz habere bona cum onere soluēdi creditoribus: tum quia lex dat dilationē heredi trium mensiũ qui dantur ad cõficiendũ inuentariũ quibus nõ potest cõueniri ⁊ tamē interim fruitur bonis qũqz hereditas iacet ⁊ fructus augent hereditatem qui fructus nõ sunt bona donatoris ⁊ sic nõ veniunt in donatione. item sepe debitor habet aliquã dilationē a creditoribus. itaqz sepe continget ꝙ vbi bona hereditaria sunt equiualentia eri alieno heres scriptus adibit libenter hereditatem. Et sic donator nõ remanet sine herede.facit optime quia magis fauorabile et magis pingue beneficiũ iudicatur habere bona cum actionibus actiuis et passiuis quã bona deducto ere alieno.vt ꝓbat tex.iũcta glo. in.l.princeps bona.ff. de verb.sig.

7 † item iura sepulchrorũ ⁊ quedã alia transeunt in heredē que non transeunt in alium successorē per ea que habentur in.l.quia perinde.ad trebel. et in illis remanebit libera facultas testãdi.

8 † Et sic ruit principale fundamentũ qd̃ in cõtrariũ adducit: licet per doc.hec ratio nõ põderetur. Et suadet ratio ꝙ hec interp̃tatio fiat quia obligationes passiue ⁊ actiones nõ possunt per contractũ donationis ab eius persona separari.l. quis ergo casus.cum sua glo.fi.⁊.l.sticho.de pecu.lega.⁊.l.iij.ff.pro socio. ad hoc.l.pacto debitor.C.de pac.nec esset cõueniēs ꝙ bona transirent in donatariũ ⁊ donator a creditoribus vexaretur: ideo in cõtractibus appellatione bonorũ veniũt solũ ea que supersunt deducto ere alieno.l.muler bona.ff.de iure dotiũ.et not.Bar.in.l. princeps bona.ff.de verb.sig.⁊ Bal.et Rapha. fulg.in.d.l. mulier bona. Et hoc etiã confert pro illa opi.ꝙ cõstitutio precarij nõ operetur quia est incerta quãta portio bonorũ veniat in donatione ex quo detrahitur estimatio eris alieni ad hoc qd̃ habetur in.l. non amplius.§.fi.cum.l.seq.de lega.j. item reseruatio vsusfructus circa res que vsu cõsumuntur non transfert dominiũ in donatariũ cum in his vsufructuarius consequatur dominium.l. hoc senatus.⁊.ll. sequentibus.ff.de vsufru.ea.rerũ que vsu cõsu. Et hec super primo articulo dicta sufficiãt.s. an donatio ab initio tenuerit.

9 ¶ † Circa secundũ autem vtrũ propter nõ obseruantiã conuentorũ donatio reuocetur) ex facto ius metimur.l. si ex plagijs.§. in cliuio.ff. ad.l. aquil.aduertendũ tamē est ꝙ ex triplici capite põt donator niti in hac parte vel in speciali dispositione.l.si quis maior.C. de transac. vel ex speciali fauore alimentorum vigore.l.j.C. de dona. que sub modo vel de iure cõmuni mediante conditione ob causam:quia.s. causa non sit seruata. item aduertendum est ꝙ prout mihi dicitur dictus donatarius post factã donationem vixit paucis mensibus: ita ꝙ nõ est verisimile ꝙ illo paruo tempore venerit cõtra attenta etiã qualitate persone ⁊ natura rei:nam prout mihi dicitur donatarius nihil habebat in bonis.fuerat enĩ a pueritia ⁊ forte ab infantia nutritus et educatus ab ipso donatore in eius domo nihil habens nisi bona que donator sibi in dicta donatione donauit et in illis ipse donator reseruauit sibi vsumfru. itaqz donatarius nõ poterat de eis disponere:nec poterat nihil habens alimēta prebere. Sed pro alimentis reseruauerat sibi fructus ⁊ vsumfructũ dictorũ bonorum vt exprimitur in donatione: itaqz si habebat lectum nõ congruũ ⁊ medici nõ accesserunt nõ videtur imputandũ dicto donatario qui nõ habebat vnde lectum emeret vel nõ vnde solueret medicis:⁊ illa verba quibus donatarius promisit donatorē regere gubernare ⁊ nutrire ⁊c. videntur intelligenda ẽm qualitatē ⁊ cõditionem psone ipsius donatarij qui nihil habebat.s.in his que non exigebant expēsas pro quibus reseruauit sibi vsumfruc.cum sciret donator ꝙ donatarius qui nihil habebat nõ poterat expensas facere.ar.l.plenũ.§.equitij.de vsu et habi.⁊.l.pater seuerinã.in prin. et.§.conditionũ verba.de cõdi.⁊ demon. Si autem ipse illo breui tempore nõ venit cõtra aduersus heredē que nõ iurauit non militat dispositio.d.l.si quis maior que est exorbitantissima ⁊ penalis: ideo restringēda per iura vulgaria. Nõ militat etiã dispositio.d.l. j.de dona. que sub modo.que loquitur in eo qui noluit alimenta prestare vt patet ibi.dum dicit legi illa obtemperare noluerit ⁊ sic eo casu loquitur quo noluit obtemperare. nõ autem verificantur verba eo casu quo nõ potuit implere vel nõ impleuit: quia ignorauit:ignorans enim nõ censetur nolle: nam verbum nolo significat precisam voluntatem resistentē prout volunt Vin.⁊ Jo.and.in.c. prudentiã.§.sexta.de offi.deleg.⁊ videtur idē velle Panor.ibi qui volunt ꝙ differat verbũ nolo a verbo volo.ad hoc vltra eos.l.j.§. scientiam.ff.de tribu.vbi tex. probat ꝙ inter velle et nolle est dare mediũ.s.nõ velle probatur etiã in.l.nolle.ff. de acqui.here.⁊.l. eius est velle.ff.de reg.iur.iũcta.l.is potest.de acqui.here.facit etiã.l.pater seuerinã.in prin.de cõdi.⁊ demon.⁊.l.j.§.qui semel.ff. de succes. edic.)illa autem filia infans cum habebat voluntatem cum ea etas quicquid videt ignorat.l.j.C. de falsa mone. ideo heres nõ incidit in penã.d.l.j.C.de dona.que sub modo.

10 † Nec etiam cõpetit conditio ob causam que locũ habet ex duplici capite vnũ est caput penitentie.l.si pecuniã.in prin.ff.de cõdi.ob causam ꝙ non habet locũ in donatione.l.aristo.ff.de dona.nec vbi interuenit stipulatio que cõtractus nominatus. Ex capite aũt cause nõ secute tunc demum locũ habet conditio ob causam qñ habens implere est in mora vel culpa implendi.ita ꝙ causa nõ sequitur ex mora vel culpa debitoris.l.pecuniã.C. de cõdi.ob cau.⁊.d.l. si pecuniã.primo respõso.ff. de cõdi.ob can.⁊ per doct.in dictis iuribus:hec tamē questio est facti ꝙ factũ in hac parte nõ bene explicat.ideo non insisto vlterius.

11 ¶ † Sed deueniendo ad tertium cõsultationis articulũ qui est an trãsactio tenuerit in preiudiciũ pupille. Circa ꝙ premittendũ est ꝙ bona pupille vel etiã adulti seu adulte nequeũt alienari nisi ob es alienũ vel similē causam.l.ob es.C.de predijs minor.⁊.l.magis. §.si es alienũ.ff.eo.titu.scdo ꝙ quãdo alienantur predia minoris si fuerit obreptum iudici alienatio est inefficax.l.j. in prin.vers.manente.⁊.l.magis.§. penul.ff.eo.titu.⁊.l. si preses.C. eo.ti. profecto in casu isto non imminebat es alienũ neqz tunc temporis imminebat necessitas vel oportunitas dotãdi cum foret infans.item si illa infans fuit enormiter lesa prout ꝑsupponitur fuit obreptũ iudici interponenti decretũ ⁊ ex enormi lesione presumitur dolus vt per doc.in.l.si quis cum aliter.de verb.obli.in.c.quintauallis.de iureiuran.⁊ in.c.cum cõtingat.de iureiurã.⁊ in.l.si societatē.§.arbitrorum.ff.pro socio. Et coadiuuat presumptionem doli:quia vt presupponitur tutor qui pro pupilla transegit lucratus fuit ex transactione:et etiã eius filia que censetur eadem persona cum patre.l. fi.C.de impu.item cēsetur diligere prout seipsum.l. isti quidē.ff.ꝙ metus causa.dolus autē ex inditijs probatur cum nõ possit cõmuniter probari directo.l.dolũ.C.de dolo.⁊ ꝙ per glo.in.§. alie.insti. de acti.

12 † Ex quibus omnibus simul iunctis puto ꝙ trãsactio fuerit et sit inefficax:illud autem est indubiũ: ꝙ si valeret ipse pupille cõpeteret restitutio in integrũ lese etiam si nõ esset enormis lesio: nam vt restitutio cõpetat sufficit lesio etiam nõ enormis dũmodo non sit minima ẽm ea que habentur in.l.scio.ff.de in integ.resti.et hoc si transactio cēsetur facta super bonis donatis Juliano patri dicte pupille ꝑut suadent verba transactionis in.c.item. ꝙ dictus Jacobus tutor ibi dum dicit ꝙ renũciauit omnibus competentibus vigore ⁊ pretextu donationũ ⁊c.licet se restringat ad iura cõpetentia super bonis ⁊ hereditate Matthei. Et primum capitulum transactionis similiter loquitur de bonis ⁊ hereditate Matthei: bona autem donata non sunt bona Matthei nec in hereditate Matthei ⁊ si hoc esset ꝙ non venirent in transactione bona donata dicta pupilla haberet intentum:ideo non super hoc insistendũ. Satis sit ꝙ siue censeantur venisse in transactione siue nõ censeantur venisse ipsa Catherina fouet iustitiam.

13 ¶ † Circa quartũ quesitum clare respõdendum est ꝙ ex quo dicta dña Catherina dedit in dotem dicto Lactantio eius viro omnia sua bona et iura dedit in consequentiã in dotem bona donata Juliano eius patri ⁊ sic dicta bona sunt dotalia. Et lex iulia prohibet alienari predia dotalia nõ cõsentiente vxore in titulo de fundo dota.per totũ. et insup etiam cõsensus mulieris non preiudicat nisi accedat iuramentũ.l. vnica.§.⁊ cum lex.C.de rei vxo.act.⁊.c.cum cõtingat.de iureiurã.⁊ prout prohibetur alienatio fundi dotalis: ita ⁊ actionis cõpetentis ad fundum datũ in dotem per ea que habentur in.l.j.et.ij.C. si aduersus trãsac.itaqz licet maritus peteret dictã dotem ꝓmissam in dicta transactione nõ preiudicaret ipsi Catherine in casu restitutionis presertim nõ accedente eius cõsensu.Sed instari posset: an preiudicauerit sibi marito qui petijt illa centum in transactione promissa pro dote dicte Catherine vt nõ possit vt cessionarius petere bona donata.Circa ꝙ videtur dicendũ ꝙ sic quia si transactio non valet nõ debentur illa centum: ideo petendo centum videtur approbare transactionem et presupponere ꝙ valeat:ideo videtur illam ratificasse. Et ideo non videtur ꝙ possit illam postea impugnare.arg.regule ꝙ semel placuit in.vj.nec potest quis contrarijs remedijs niti.l.j.C.de fur.cum concor. nec potest quis venire contra factum suum.l. post mortem. cum ibi notatis.ff.de adop. cum cõcordantijs. ¶ Tamen his non obstantibus contrarium puto verius: nam ex quo alienatio est a iure prohibita prout non potuit expresse super dictis bonis pacisci: ita nec tacite et per indirectum vt in regula cum quid vna via in.vj. cum concordantijs. Et quãdo actus prohibetur a iure nullus effectus resultat nec trãsfertur dominium nec obligatio oritur.l.nõ dubium.C. de.ll.⁊.l.cum lex.ff.de fideius. Itaqz dicto marito remanserunt sibi eius iura il-

lesa cum nō potuerit preiudicare iuribus dotalibus per predicta: et cum remaneāt apud virū iura que nō potuit alienare: illa potest deducere maxime cum et interſit mulieris ꝙ illa bona dotalia exigantur vt deſeruiant oneribus matrimonij cum etiam dos censeatur patrimoniū vxoris. l. iij. §. vtrū. ff. de mino. maritus itaqꝫ fundabit intentionē suam deducendo donationē ex qua deducuntur iura Catherine ꝛ cessionem sibi factam ꝛ si conuenti opponent de transactione replicabitur ꝙ non valuit et si valuiſſet competit ius petendi restitutionē que incidenter peti pōt. c. penul. de in integ. resti. mino. ꝛ si duplicabitur de ratificatione facta tacite per maritum petentē dotem vigore dicte trāsactionis triplicabitur ꝙ ratificare nō potuit: ꝛ insup posset dicere ꝙ credebat ꝙ valeret ꝛ ignorans inualidā non conualidat tacito cōsensu. arg. l. mater decedēs. ff. de offi. testa. ꝛ. l. is qui putat cum. ll. sequētibus. ff. de acqui. here. Nec ob. adducta in cōtrariū quia nō loquuntur in prohibitis. pōt enim quis venire contra factū suū prohibitū: puta vxor qui donat viro pōt donata repetere: qꝛ inualida ꝛ inefficax: vt in ti. de dona. inter virū. ff. ꝛ. C. quasi per totū. fit enim lege permittēte. d. l. nō dubium. ꝛ. d. l. cum lex. ꝛ cōtingit in quolibet actu nullo: quia nō pōt aduersarius ex eo niti et saltē contra actum prohibitū potest quis venire vt no. glo. in. d. l. post mortē. ꝛ Bar. ꝛ doct. ibi. ꝛ etiā in actibus nullis ob fauorē publicū dicit Bar. ibi et priuilegia dotiū ob fauorem publicū introducta sunt. l. j. ff. solu. matri. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccliij.

☞ Rescriptū de causis per gubernatores prouinciarū non alterandis vel cōmittendis in prima instantia an liget legatum de latere in prouincia prepositum. per totum.

1. Processus coram iudice incompetenti factus est nullus.
2. Legatus est gubernator prouincie et legatus de latere equiparatur proconsuli.
   Gubernator ꝛ preses prouincie quis dicatur. nu. seq.
3. Legatus differt a gubernatore.
4. Episcopus propter ordinis sui officij excellentiā eximitur a generali cōstitutione nec in generali cōcessione cōprehenditur. nu. seq.
5. Volūtas testatoris habetur pro lege ꝛ est late interpretanda.
   Cōstitutio exorbitās ꝛ cōtra ius cōmune est stricte interpretanda.
6. Legatū certe quātitatis dotis restituende causa factū a marito si de quātitate dotis nō esset expssa certa quātitas an valeat. nu. seq.
7. Suitas cōfirmat tabulas pupillares seu fideicōmissum.

¶ Consilium. ccliij.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. ¶ [1] † Viso processu agitato inter dominā Mariangelam ex vna parte agentem et dominā Anastasiam conuentam de duobus queritur. Primo an processus reddatur nullus vigore bulle Sixti prohibētis gubernatores cōmittere primas causas. secundo an relictū factum dicte. d. Mariangele ad. cl. ducatis valeat necne. Circa primum dicendum videtur qd̄ dictus processus non teneat: sed sit nullus ratione defectus iurisditionis iudicis: quia. s. factus per iudicem incōpetentem. processus enim factus per iudicem incōpetentem est nullus. C. si a non cōpe. iud. per totum: immo nulla videtur maior nullitas sententie vel processus quam illa que resultat ratione incompetētie sententiantis per notata per glo. fi. in cle. j. de sequestra. pos. ꝛ fruc. ꝙ autē iudex coram quo agitatus fuit processus fuerit ꝛ sit incompetens deducitur: quia Sixtus papa disposuit expresse ꝙ gubernatores non possint neqꝫ debeant causas in prima instantia cōmittere neqꝫ a primo tribunali ad qd̄ spectat extrahere vel aduocare decernendo irritum ꝛ inane si secus a quoqꝫ quauis auctoritate sciēter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus facultatibus literis et indultis apostolicis sub quibuscūqꝫ verbis ꝛ clausulis etiā derogatoriarum derogatorijs ꝛ pro illarū derogatione necessario exprimendis ipsis gubernatoribus et ipsorum officialibus seu al's quomodolibet in genere vel in specie cōcessis prout hoc quasi ad contextum in dicta bulla continetur. [2] † Constat autem ꝙ legatus est gubernator prouincie: quia prouinciam gubernat arguendo ab ethymologia vocabuli a qua bonum est argumentū. l. ij. §. appellata. ff. si certum peta. ꝛ. l. tygurij. ff. de verbo. signi. ꝛ. §. est et aliud. insti. de dona. cum similibus. sicut al's qui preest prouincie dicitur preses: licet sit proconsul. l. j. ff. de offi. presi. Est enim nomen generale preses ꝛ proconsul est speciale dicit ibi tex. sic in proposito gubernator est appellatio generalis legatus de latere est appellatio specialis. ar. illius tex. cum gubernatores seu legati de latere cōparentur procōsulibus: alij vero legati seu gubernatores cōparentur presidibus. vt est tex. in. c. ij. de offi. legati. lib. vj. ideo omnes sunt legati omnes presides ꝛ sunt gubernatores. ꝛ ideo bulla generaliter loquens de gubernatoribus. videtur ꝙ sit generaliter intelligenda. arg. l. j. §. et generaliter. ff. de lega. prestan. l. iij. de offi. presi. et. c. quia circa. de priuileg. Jndefinita enim equipollet vniuersali vt ibi ꝛ cano. si romanorū. xix. distin. ꝛ. l. si pluribus. de leg. ij. ꝛ ideo intelligenda videtur tam de gubernatoribus qui sunt legati de latere quā de alijs. Sed bulla disponit ꝙ processus agitatus vigore cōmissionis gubernatoris sit irritus et inanis ergo processus sit nullus. ¶ [3] † Tamen his non obstantibus cōtrarium puto de iure respondendum. nam dicta cōstitutio non loquitur delegatis de latere: sed de gubernatoribus et legati de latere nō solent nominari gubernatores: sed legati alij inferiores solent vocari gubernatores: verbum autem gubernatores est latissimū: nam qui gubernat vnam nauim vel vnam gentem vel vnam familiam vel vnam negotiationem seu trafficum potest dici gubernator respectiue ad illam nauim gentem familiam vel trafficum ꝛc. tamen propter excellentiam vsitatum est ꝙ appellatione gubernatoris venit ille qui gubernat vnam ciuitatem terram vel prouinciam: tamen cardinales qui prouincias gubernant nō solent nominari gubernatores: sed continuo nominantur legati. Et versa vice non cardinales appellantur continuo gubernatores: licet legati sint. c. ij. de offi. lega. in vj. ꝛ per totum titulum ibi ꝛ in antiquis: vnde hoc nomē legatus vt dignius attribuitur cardinali ꝛ hoc nomē gubernator attribuitur inferiori puta episcopis et alijs inferioris preeminentie vel dignitatis. cōmunis autem vsus loquendi attenditur. l. librorum. §. ꝙ tamen cassius. de leg. iij. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. lega. et. l. si seruus plurium. §. fi. de lega. j. c. presenti. §. loca. de prebē. lib. vj. cum infinitis similibus. Mens eñ legis sumitur a cōmuni vsu loquendi etiam si receditur a propria vi verborū. prout dicit Bar. in. l. non dubium. in. ij. colū. versi. tertium dubium. C. de leg. et in. l. omnes populi. in penul. charta. ff. de iustitia et iure. vbi subdit qd̄ cōmunis vsus loquendi omni regule omniqꝫ cōstitutioni in exaudiendis sermonibus derogat ꝛ ista dicta Barto. refert et sequitur Pe. de ancha. in repetitione. c. j. de constitu. in antiquis. col. cliij. et col. clv. ꝛ ideo attenditur etiam in interpretādis statutis exorbitantibus ꝛ penalibus prout voluit Bar. in rub. ff. de noui operis nūcia. immo etiam preualet ad extēsionem statuti correctiui dicit Jmo. in. l. si vero. §. de viro. ff. solu. ma. idcirco cum cardinales non soleant appellari gubernatores: sed legati et alij inferioris gradus soleant appellari gubernatores. [4] † Jdeo dicta bulla inhibens gubernatoribus ne primas causas cōmittant et irritās ꝙ secus factū fuerit non debet trahi ad legatos de latere qui non solent appellari gubernatores prout dictum est. Et insuper propter eorū excellentiam fuissent in specie in bulla nominati si cōstituens voluisset in cōstitutione cōprehendi: nam speciali nota erant digni: ideo ꝛc. arg. l. item apud labeonem. §. hoc edictū. ff. de iniurijs. Si al's propter dignitatem a generali constitutione eximitur episcopus si de eo expressa mentio nō fiat propter excellentiam ordinis ꝛ officij. c. si cōpromissarius. §. hmōi. de elec. lib. vj. et in. c. quia periculosum. de sen. excom. eo. lib. Et hec maxime dicenda sunt quia cōstitutio ista nō loquitur per vniuersalem orationem. Sed per indefinitam que indefinita non equipollet vniuersali ex propria significatione: sed ex benignitate prout probat tex. in. l. si seruitus. ff. de serui. vrb. predi. prout ꝛ ibi notant Bal. ꝛ Rapha. fulgo. ꝛ Petrus de bellaperti. Bar. ꝛ Jmo. in dicta. l. si pluribus. et Bar. in dicta. l. omnes populi. penul. char. tunc autem equipollet vniuersali quando est eadem ratio ꝛ conditio omnium que sub vniuersali cōprehenduntur al's secus. l. quesitum. §. illud fortasse. de lega. iij. iuncta. l. heres meus. §. j. eo. titu. item in. l. si cui lana. in prin. de lega. iij. iuncta. l. pediculis. §. labeo. de auro et argen. lega. prout voluit glo. in. c. vt circa. de elec. lib. vj. que habuit id a Dyno in rubri. de regu. iur. eo. lib. ꝛ Jaco. de beluiso in. l. si necessarias. §. si annua. de pigno. acti. prout dicit Petrus de anchara. in. d. c. vt circa in casu isto non est eadē conditio simplicis gubernatoris ꝛ legati de latere vt de se notissimum est. et licet Barto. in. d. l. si pluribus dicat ꝙ in legalibus dispositionibus indefinita generaliter equipolleat vniuersali loquitur tamen absqꝫ lege ꝛ ratione hoc est non adducens legem vel rationem tamen prout dicit ibi Jmo. mouetur ratione quia al's lex redderetur frustratoria ꝙ esse non debet. c. cōmissa. de elec. lib. vj. ꝛ. c. abbate. de verbo. signi. in antiquis que vltra eum fuit ratio posita per eundem Bar. in. d. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iure. Vbi etiam in. l. municipalibus dicit ꝙ indefinita demū equipollet vniuersali quando est eadem ratio omniū que sub vniuersali cōtinentur secus volens vbi non est eadem ratio omniū ꝛ bene. tunc enim cessat illa ratio ꝙ lex esset ludibrio quia tūc verificaretur in his in quibus cadit maior ratio. [5] † Et facit quia volūtas testatoris habetur pro lege. §. disponat. in auf. de nup. Et voluntas testatoris est late interpretanda. l. in testamentis. de reg. iur. c. cum dilectus. de dona. ideo si volūtas testatoris que pro lege habetur ꝛ est ampliāda restringitur quādo non est eadem ratio omnium fortius debet restringi lex municipalis seu constitutio exorbitans que est stricte interpretāda. l. ius singulare. ꝛ. l. ꝙ vero cōtra. de. ll. dūmodo cessat ratio preallegata ꝙ al's constitutio redderetur elusoria que ratio cessat in casu nostro: nam satis operatur si restringitur potestas gubernatorum non cardinalium. Et legatis de latere referuetur potestas a iure concessa vt habeatur ratio prerogatiue dignitatis sue et stetur regule quod omnia eis liceant que non sunt reseruata pape vt habetur in. c. ꝙ translationem. de offi. delega. Et attento etiam ꝙ verba bulle id importāt ibi ciuiles ꝛ criminales causas et primarum

et primarum ⁊ secundarũ appellationũ: nam illud primum et esset superfluũ ⁊ nihil copularet ⁊ non poneretur inter diuersa vt poni debet iuxta notata per glo. in rubri. ff. de iuris ⁊ facti ignoran. nisi implicaret primas causas. l. iij. §. si duo. ff. de carbo. edic. ⁊ ibi Bar. Ex quibus cõcludo ꝙ dicta bulla nõ militat in casu isto ⁊ per cõse 6 quens processus nõ est eius ꝑtextu nullus. ¶ † Circa merita vero cause est aduertendũ ꝙ quando maritus legat aliquã quantitatẽ vxori pro dote quã cõfessus fuit pro ea habuisse tũc si est designata et expressa certa quãtitas illa quãtitas debetur etiã si non sit verũ ꝙ eam habuerit prout cõfessus fuerit vt est tex. in. l. si non designata. in fi. C. ad. l. falsa causa adiec. lega. ⁊ faciunt omnes alie. ll. eiusdẽ tituli ⁊ probatur in alijs iuribus adductis per glo. fi. d. l. si non designata. ⁊. l. demõstratio. §. ꝙ autẽ. ff. de cõdi. et demõ. ideo in dubio concludendũ ꝙ dictum relictũ tenet: licet nullatenus fuerit dicta quãtitas soluta pro dote ipsi testatori neqꝫ etiã promissa et sic illa verba que dixit ⁊ confessus et contentus fuit habuisse et recepisse pro restitutione sue dotis essent omnino falsa: tamẽ nõ propterea minus valeret dictum relictũ. cl. flore. per. d. l. si nõ designata ⁊ alia iura. s. adducta. Et per hãc viam aperte deducitur ꝙ dicta testiũ nõ obstant dicte dñe Mariangele nec illa sua assertio seu cõfessio ꝙ. l. illi. cl. flore. non fuerint habiti per dictũ testatorẽ: quia dato ꝙ verum fuisset nihilominus debentur vt legati licet nõ debeantur vt debiti ex causa dotis. Illud aũt qđ allegatur ꝙ dicta Mariangela renũciauerit dicto relicto est derisoriũ: quia verba nõ sonant in renũciationẽ: immo potius tendunt ꝙ dicta Mariangela opinaretur ꝙ relictũ illud nõ valeret ex quo ipsa habuerat dotem in terreno ⁊ nõ in. cl. flore. Et forte putabat ꝙ si acceptabat illos. cl. flore. relictos nõ posset petere suam dotẽ illa verba nõ bisognaua me lassasse dota per che me labbia hoc videntur innuere: non autẽ important ꝙ voluerit renunciare illi relicto casu quo valeret: ita qđ nullatenus resultat aliqua renunciatio: nam verba nullo pacto id significant nec verisimilis mens quia non est verisimile ꝙ femina cuius natura solet esse auara. l. si stipulata. ff. de dona. inter virũ et vxo. cum sua glo. voluisset recusare dictam quantitatẽ. cl. flore. Et insuper cum tempore dictorũ verborũ prolatorũ non erat adhuc agnita hereditas nõ poterat legatũ queri quia stabat in pendenti quia si ex testamento non aditur hereditas omnia maxime legata ruunt. l. si nemo. ff. de reg. iur. l. eam quam. C. de fideicõmissis. Et si ab intestato relinquuntur non debentur nisi adita hereditate ab intestato: vt no. glo. singularis quã doc. sequũtur in. l. qui filio. §. j. super verbo ex codicillis. de heredi. insti. ideo nõ poterat queri nõ adita hereditate: ita nec repudiari. arg. l. eius est velle. ff. de regu. 7 iur. ⁊. l. nolle ⁊ ius potest ⁊. l. in repudiãda. ff. de acqui. heredi. † Et licet sint instituti heredes constituti in suitate et suitas confirmat tabulas pupillares. l. si filius qui patri. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. filius qui se paterna. ⁊. l. iulianus. de leg. iij. ⁊ etiã fideicõmissum vniuersale. l. ita tamẽ. §. si pater. ad trebel. tamen non confirmat legata particularia prout probatur in. l. j. in fi. ff. vt in pos. lega. ⁊ no. Bar. ibi ⁊ in dicto. §. si pater. ⁊ in. l. si filius qui patri. de vulg. ⁊ pupil. Potest et dici ꝙ illa verba nõ bisognaua me lassasse la dota per che me la ho: nõ important necessario et certitudinarie qđ non habuerit dictus testator dictam quantitatẽ in dotem: quia licet habuisset testator dictam quantitatẽ in dotem tamẽ dicta Mariangela censeretur habere dotẽ: nam vxor etiã viuo viro dicitur habere dotem: ⁊ fortius post mortẽ viri quia actionẽ habet ⁊ qui actionẽ habet censetur habere rem ad quã actio cõpetit. l. qui actionẽ. ff. de reg. iur. ⁊. l. rem in bonis. ff. de acqui. rerũ dominio. ⁊. l. nemo videtur. ff. de in integ. resti. titulo generali: ita ꝙ satis possunt verificari illa verba per che me la haggio: maxime quia nihil dotis penes se habebat: sed actionẽ ad repetẽdũ. Nec illa verba que deponit Octauianus tertius testis per che la dota mia la hauta in terreno probantur quia ipse nõ habet in hoc contestem ⁊ dictũ vnius dictũ nullius. l. iurisiurandi. C. de testi. c. tam literis. extra. eo. titu. cum simi. ⁊ licet Solualista secũda testis deponat ꝙ audiuit dictã Mariangelam affirmantẽ non habuisse dictam dotẽ in pecunia numerata: tamẽ non allegat in cõtestem dictum Octauianũ prout eum in cõtestem allegat in superiori dicto suo: immo dicit de cõtestibus se nõ recordari. Si enim deposuisset de verbis prolatis tempore quo protulit alia verba de quibus. s. deposuerat recordata fuisset de cõtestibus de quibus tunc immediate deposuerat: ita ꝙ est verisimile ꝙ de verbis prolatis alio tempore ⁊ alijs presentibus. ⁊ sic nõ videntur verisimiliter contestes et als dicit Bald. in. l. edicto parũ ante medium. C. de edic. diui adriani tollen. quod prout non creditur testibus singularibus: ita nõ creditur testibus qui possunt esse singulares ⁊ non singulares allegat notata per Barto. in. l. celsus. ff. de vsucap. ⁊ idem dixit ipse Bal. in. c. bone. de electio. dato autem sine preiudicio qđ essent contestes tamen probarent assertionem factam parte absente. Confessio autem absente parte facta non valet. l. certum. §. si quis absente. ff. de confes. ⁊. l. fi. ff. de interroga. actio. et insuper dato sine preiudicio quod probaret nihilominus non preiudicaret per ea que supradicta sunt in principio huius secunde hesitationis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccliiij.

☞ Donatio facta per vulneratũ ad mortem in presentia septẽ testiũ his verbis fiate rogati cõme io dono a mia madre tuti mei beni nõ facta mentione vnice sue filie ipsa matre donatarie absente an ⁊ pro qua rata valeat. per totum.

1 Contractus requirunt simultaneũ duorum vel plurium cõsensum nec valet inter absentes nisi nuncio vel epistola mediante.

2 Donatio absenti facta an valeat. nu. seq.
Veluti est dictio exemplificatiua.
Exempla non artant regulam.

3 Donationis appellatione an valeat legatum et fideicõmissum vt quando in mortis articulo cõstitutus danat sua etiam absenti.

¶ Consilium. ccliiij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Licet videatur prima facie dicendũ ꝙ nõ va- 1 leat dicta donatio qm̃ donatio est contractus qui requirit consensum duorũ prout quilibet cõtractus duorũ vel plurium cõsensum simultaneũ requirit. l. j. §. j. ff. de pact. nec cõtractus inter absentes celebrari potest nisi mediãte nuncio vel epistola. l. consensu. ff. de act. ⁊ obli. ⁊. l. j. in fi. ff. de contrahen. emp. Cum ergo in casu isto mater donataria absens fuerit nec aliquis pro ea receperit nõ videtur quod donatio predicta valere potuerit quãuis in contrarium videatur tex. in. l. absenti. ff. de dona. et in. l. nec ambigi. C. de 2 dona. † Per que iura Ludo. de vrbe consuluit in cõsi. mihi. cccvj. incip. donatio presens per totum: ꝙ donatio facta absenti valeat etiam nõ interueniente nuncio vel epistola ⁊ hoc per dicta iura et per. l. fi. ff. de sponsa. ⁊ per. l. fi. C. si quis alteri vel sibi retorquet etiã pro se tex. in. d. l. cõsensu. in fi. ⁊ similẽ tex. insti. de obli. que ex cõsen. nas. §. j. nam illi tex. premittunt regulã ꝙ contractus qui consensu perficiuntur inter absentes contrahi possunt subijciunt veluti per nunciũ vel epistolã: dictio autẽ veluti est exemplificatiua: ⁊ exẽpla non artant regula. l. j. §. qđ vulgo. ff. de vi ⁊ vi arma. ⁊. c. j. ne clerici vel mona. ⁊. l. damni infecti stipulatio cõtinet. ff. de dam. infec. non autẽ respondet ad. l. j. in fi. ff. de cõtrahen. emp. sed respõderi potest retorquendo illum tex. pro illa opi. nam primo ponitur dictũ absolutum ꝙ emptio ⁊ venditio contrahi potest inter absentes postea mediante copula subditur per nunciũ ⁊ epistolã nature copule est ampliare dispositionẽ non restringere. l. ea tamẽ adiectio. de lega. iij. ⁊ poni inter diuersa ⁊ no. gl. in rub. ff. de iuris ⁊ facti igno. ideo diuersum cẽseatur primũ disponitur ꝙ cõtrahatur inter absentes ab alio dicto per nunciũ vel epistolã: tamẽ qꝛ glo. in. d. l. j. in fi. ff. de cõtrahẽ. emp. ⁊ in. d. l. cõsensu. ⁊ in. l. illud. C. de sacrosan. ecc. ⁊ in. d. l. nec ambigi. ⁊ Bar. in. d. l. absenti. ⁊ ibi Ange. Imo ⁊ Pau. de ca. et Jo. and. in addi. Specu. in ti. de instru. edic. §. nunc vero aliqua in addi. magna incip. constat ꝙ tenet institutio pauperũ: itẽ Bal. in. d. l. nec ambigi. ⁊ est cõis opi. prout dicit Põta. in. d. cõsi. cccvj. subdẽs ꝙ ista est sententia omniũ antiquorũ patrũ: ideo nõ est tutũ in decisiuis ab ea recedere pro qua optime facit. l. labeo iuncta gl. ff. de pac. Cum itaqꝫ fuerit facta donatio absenti nullo interueniẽte nũcio vel epistola ⁊ nõ interueniẽte traditione qua interueniente loquitur tex. in. d. l. nec ambigi. ⁊ Bal. ibi vult ꝙ licet non pficiatur donatio quo ad contractum tamẽ secus quo ad dominiũ. Et propterea videtur cõcludendũ ꝙ non valeat vt donatio. Et dato ꝙ valeret vt donatio prout firmat Ponta. in supradicto consilio: tamẽ videreť ꝙ esset restringẽda in totũ tanꝙ donatio inofficiosa facta persone extranee per ea que habẽtur in. l. titia. §. impator. de leg. ij. per Bar. et per Bal. ⁊ doc. in. l. j. ⁊ in. l. si totus. ⁊. l. fi. C. de inoffi. dona. illud etiã ꝙ dicit Bal. de dñio nõ facit ad animũ nostrũ in quo nõ presupponitur facta traditio nec forte habita possessio prout ipse Bal. ꝑsupponit ⁊ necessario presupponendũ est in illis terminis per. l. traditionibus. C. de pac. nec etiã videtur ꝙ valeat vt vltima volũtas quia nõ tendũt verba in vltimã volũtatẽ: sed in donationẽ: non enim a verbis recedimus nisi de mente cõstet. l. nõ aliter. de leg. iij. ⁊. l. ille aut ille. §. cum in verbis. eo. ti. ⁊. l. j. §. si is qui nauẽ. de exerci. ⁊ maxime cum nulla fiat mẽtio mortis: nam qñ nõ fit mẽtio mortis nedum nõ presumitur vltima volũtas: sed nec donatio causa mortis: vt habetur in. l. seia. ff. de do. causa mor. et in. l. 3 seia. ff. de dote preleg. ¶ † Tamẽ his nõ obstãtibus cõtrariã partem arbitror magis iuri cõsentaneã. Premitto eñ ꝙ actus in dubio interpretari debet eo modo vt valeat ⁊ nõ pereat. l. quotiẽs in actionibus. ff. de rebus dub. l. quotiẽs. idem sermo. de reg. iur. c. si papa. de priuile. lib. vj. cum si. item ꝑmitto ꝙ legatũ donatio est. l. legatũ est qđã donatio. ff. de leg. ij. ⁊ ibi gl. et Bar. ⁊ Bal. quo fit vt verbũ dono nõ repugnat legato. sed cõuenit etiã legato seu fideicõmisso ex quo legatũ ⁊ fideicõmissum est quedam donatio. ideo dicit Bal. in. d. l. legatũ ꝙ si. in fi. testamẽti adijcitur clausula si nõ valet iure testamenti valeat iure donationis causa mortis si honoratus nõ est ꝑsens intelligitur de ea donatione que est mera vltima volũtas nõ de ea que cõtinet in se cõtractũ ꝭm eũ. ⁊ ideo notat Bal. in. l. miles ad sororẽ. in prin. de leg. ij. ꝑ tex. ibi ꝙ verbũ donationis simpliciter prolatũ sonat in fideicõmissum allegat. l. ex hac scriptura.

de dona. et notata per se in. d. l. legatum. et per Cy. in. l. senium. C. qui testa. facere pos. item Imo. in. d. l. miles ad sororem. in princi. similiter notat quod verbū donatio simpliciter prolatum importat fideicōmissum qn̄ non potest valere vt cōtractus dūmodo habeat sufficientē numerū testium ad fideicōmissum ꝟm eum. et idē in effectu volunt in. l. cum pater. §. donationis. eo. ti. vbi etiā bonus tex. nec requirūt prefati doct. quod verba sint prolata in vltima volūtate: nec etiā in illis iuribus apparet quod voluerit vltimā voluntatē cōdere: nec etiam in. d. l. ex hac scriptura. Sed apparebant verba donationis simpliciter prolata in epistola verū est quod in illis iuribus. s. quia in. d. l. miles ad sororē donās iussit epistolā aperiri post mortem suam. et in. d. §. donationis mādauit epistolam filio tradi post mortē suam hoc tamē non ponderāt ibi Bal. et Imo. et in. l. ex hac scriptura verba diriguntur ad heredes. et sic videntur cōferri post mortem que non contingunt in casu nostri thematis: sed hec nō videntur astringere quia etiam contractus inter viuos et donatio possunt cōferri post mortē donātis et incipere ab heredibus. C. vt act. ab heredi. et cōtra heredes. per totum. l. vbi ita donatur. ff. de dona. causa mortis. Et forte in dictis iuribus deducitur quod epistola habebat aperiri vel donatario tradi post mortē: quia als̄ si fuisset tradita in vita valuisset vt donatio que cōtinet contractū cum inter absentes possit fieri donatio per epistolam per. d. l. absenti. et. d. l. nec ambigi. iuncta. d. l. cōsensu. et. d. l. j. in fi. de cōtrahē. emp. et ita procedat glo. interlinearis in. d. l. miles ad sororē. in prin. in verbo post mortē que dicit per hoc probatur fideicōmissum quasi velit als̄ cum potuisset mediante epistola valere in vi donationis non resultaret fideicōmissum: in casu autē nostro nō interueniebat epistola nec aliquod organū quo medio potuisset valere vt cōtractus donationis: ideo vt actus valeat interueniente legitimo numero testium ad vltimā voluntatē interpretatione benigna adhibenda est: vt in simili dicit tex. in. d. l. ex hac scriptura. s. quod valeat vt fideicōmissum cui etiam cōuenit verbū dono vt premissum est. Et maxime hoc dicendū est quia dictus Ioannesangelus erat in articulo mortis et statim expirauit vt mihi dicitur intra duas horas: ita quod satis persuaderi debet quod propter instantē mortē illa verba protulit non pōderans differentiam inter verbū relinquo et dono prout et als̄ dicit glo. in. l. quotiēs. C. fami. hercis cū. quod non omnes sciūt dicere heredē instituo. Et cōstitutus in articulo mortis verisimiliter arbitrabatur dispositionē illā habiturā effectū post eius mortē que ante oculos instabat et mater erat absens: ita quod nō videtur minor coniectura quod voluerit valere vt fideicōmissum hoc casu quā in terminis. d. l. miles ad sororē. in prin. et. d. l. cum pater. et. d. l. ex hac scriptura. Et ideo puto cōcludi posse et cōcludēdū esse quod dicta dispositio valeat vt fideicōmissum ab intestato relictū prout et relinqui pōt. l. si quis cum nullū. et. l. cōficiuntur. in prin. et. l. ab intestato. ff. de iure codicil. in fideicōmisso autē non requiritur p̄sentia honorati nec nunciū vel epistole et hoc cōstat nec curatur cum quo defunctus locutus fuerit prout no. Bar. et Bal. et Imo. in. d. l. miles ad sororē. et. d. l. cum pater. §. donationis verba. de leg. iij. et in. l. peto. in prin. eo. ti. nec rescinditur tanq̄ inofficiosum cum vsq̄ ad concurrentē quantitatē legitime ipso iure onus rejiciatur et legata et fideicōmissa defalcantur. l. qm̄ in prioribus. l. scimus. in prin. et §. cum autē. C. de inoffi. testa. quare cōcludendum est quod bona dicti Ioannisangeli predicta a legitima filie debita. s. debeantur titulo fideicōmissi pertineant ad dictam eius matrem. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclv.

Emptor a quo petita est res empta non autē euicta an possit aduersus venditorē qui emptorē non defendidit petere expensas factas in lite. per totum.

1 Interesse obligatio succedit in obligationibus facti.
2 Successor dicitur etiam is qui in aliqua re succedit.
3 Expense vel sumptus veniunt in obligationibus habere licere et an teneatur venditor illas refundere seu resarcire emptori quas fecit in prosecutione rei vendite. nu. seq. vsq̄ ad fi. consi.
4 Euictionis promissor non tenetur ad litis expensas nisi fuerit ad hoc citatus. nu. seq. et. 6.
5 Pactū appositū in contractu intelligitur scḋm naturā cōtractus.
6 Actio an transeat in singularem successorem sine cessione.

¶ Consilium. cclv.

1 In nomine dn̄i nostri Iesu christi. ¶ Quāuis in hac consultatione videatur prima facie dicendum quod dictus Paulus agens nomine suo et Hieronymi sui nepotis ex fratre foueat iustitiā. Nam Conus vendidit dicto Paulo ementi pro se et fratre patre dicti Hieronymi: qui Hieronymus p̄supponitur quod sit heres dicti sui patris et quod dicta emptio facta per dictū Paulū quatenus facta fuit nomine dicti Vannocci patris dicti Hieronymi sit pro parte dicti Hieronymi ratificata als̄ rueret omne fundamentū pro parte dicti Hieronymi et dictus Conus cessit dicto paulo dictis nominibus omnia iura que ipsi Cono cōpetebaut aduersus quācūq̄ personā etc. et in specie aduersus dictū Antoniū qui fuerat fideiussor Ioannis qui vēdiderat dicto Cono: et Cono se obligauerat ad defendendū rem venditam et dictus Antonius dicto Cono recipienti pro se et suis heredibus et successoribus vt fideiussor se obligauit ad defendendū omnibus suis sumptibus et expensis. † Et presupponitur dictum principalē seu eius heredē non esse soluēdo: ita quod non sit vis super exceptione excussionis: ideo cum dictus Antonius promiserit dictam rem venditā defendere omnibus suis sumptibus et expensis et nō defendidit ideo nō seruauit promissa. Si aūt defendisset suis sumptibus prout cōuenit nō fecisset dictus Paulus et dictus Hieronymus dictos sumptus et expensas quas fecit: ideo cū venditor teneatur ad interesse ipsi emptori cui promisit rem defendere suis sumptibus cum in obligationibus facti succedat obligatio ad interesse. l. stipulationes nō diuidūtur. versi. celsus. de ver. obli. cum multis simi. Et si cōpetit istud ius Cono pariter dictis Paulo et Hieronymo eius cessionarijs cum Conus cesserit omnia iura que

2 sibi cōpetebant aduersus dictū Antoniū. † Preterea dicti Paulus et Hieronymus sunt successores dicti Coni in dicta re vēdita et dictus Antonius promisit dicto Cono recipiēti pro se et suis heredibus et successoribus: ideo videtur recepisse pro dictis Paulo et Hieronymo singularibus successoribus: nam qui succedit in aliqua re successor est. l. etiam si in rem successerint. ff. de iureiurā. et in titulo qui successores teneātur. in rubro et nigro in vsibus feu. cum

3 simi. † Et insuper etiam si non fuisset promissa defensio et emptor fecit sumptus in lite postea mota super re vendita: licet emptor in lite obtineat et sic nō habeat regressum de euictione aduersus venditorem cum non fuerit res euicta: tn̄ videtur quod habeat regressum cōtra vēditorē vt resarciat emptori expēsas per eum factas in lite. prout voluit Guil. de cu. in. l. qui absentē. ff. de procu. per illā. l. qui absentē. et per. l. si fine. §. marcellus. et. §. cum aūt. rem ratā habe. et. l. si vt certo. §. idem labeo. ff. cōmo. et Bar. in. l. j. C. de euic. et in. l. venditores. ff. de ver. obli. per. d. l. qui absentē. et per. l. qui plures. §. mota lite. ff. de euic. vbi dicitur quod mota lite tenetur venditor defendere emptorē: ergo si nō defendit tenetur ad interesse ob rem nō defensam. ar. l. cum querebatur. iud. sol. Itē probat ratione vēditor tenetur emptori vt sibi habere liceat. ff. de act. emp. l. emptorē. §. penul. in fi. sed in obligatione habere licere veniunt sumptus. l. stipulatio ista. versi. quod si forte. de verb. obli. ergo etc. ꝟm eūdē Bar. in. d. l. venditores. quē sequūtur ibi Ang. et Imo. et similiter Bal. et Ang. in. d. l. qui absentē. in casu aūt quo promittit suis sumptibus res videtur indubia merito cū in casu nostro sit promissum per dictū Antoniū quod defendet suis sumptibus videtur indubie tenendū quod teneatur

4 sumptus resarcire dictis Paulo et Hieronymo. ¶ † His tamē nō obstātibus cōtrariū arbitror de iure rn̄dendū vcz quod dictus Antonius non teneatur soluere dictos sumptus factos in dicta lite per dictos Paulū et Hieronymū: sed veniat absoluēdus principaliter ea ratione: quia vēditor tenetur ita demū defendere emptorē si lis mota eidē notificatur et interpellatur quod defendat ipsum emptorē. l. j. C. de peri. et cōmo. rei ven. et. l. si parētes. et. l. empti actio. et. l. cum successores. C. de euic. et. l. j. C. vbi in rem actio. et. l. vēditor. de iudi. Si autē per emptorē non denūciatur venditori qḋ eum defendat venditor nō tenetur vt dictis iuribus nisi per venditorē factum sit quominus denūcietur. l. si dictū. §. simili modo. ff. de euic. et hoc maxime si venditor nō est certus de mota lite. qn̄ autē est certus: licet sint opi. tn̄ cōmunis opi. est quod etiā eo casu requiratur denunciatio in casu nostro nō presupponitur certitudo aliqua vēditoris merito res est magis plana: licet etiā si pbaretur certitudo idē rn̄dendū esset per dicta iura prout est cōmunis opi. nō insisto: cum itaq̄ nō presupponitur quod sit facta aliqua denūciatio litis per primum vel scḋm emptorē: ideo nō tenebatur vēditor defendere per dicta iura imputent itaq̄ sibi dicti emptores quare nō requisiuerunt venditorem primū vel scḋm vt eos defenderent per. d. l. si parētes. et alia

5 iura. s. adducta. † Nec obstat si dicatur in casu isto dictus Antonius simpliciter et generaliter seu indefinite p̄misit defendere suis sumptibus et indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribus. de leg. ij. cañ. si romanorū. xix. di. l. de precio. de publi. cum si. quia rn̄detur quod pacta apposita in cōtractu emptionis et venditionis et aliorum cōtractuū intelliguntur ꝟm naturā contractus super quo interponuntur. l. si stipulatus. ff. de vsur. l. si vno. in prin. ff. loca. cum cōcor. ideo dicta p̄missio de defendendo intelligi debet si lis fuerit denūciata vt est de natura cōtractus emptionis et vēditionis prout. s. probatū est. Quod maxime dicendū foret si Ioannes principalis debitor nō se obligasset simpliciter ad defendendū cum Antonius sit fideiussor: ideo non obligatur in plusq̄ principalis. l. grece. §. illud. de fideius. Et insuper ipse se restrinxit ad obligationē principalis subiungendo illa verba prout habet dictū Ioannem venditorem: si itaq̄ dictus Ioannes non erat necessarius defensor nisi interpellatus; ita nec dictus Antonius per predicta. tamen idem respondendū esset si Ioannes promisisset simpliciter defensionē: quia intelligitur facta interpellatione ꝟm naturam cōtractus als̄ durū esset quod in omnē casum obligaretur ad defendendū a lite quā forte ignoraret que ignorātia facti presumitur. l. verius. ff. de pba. c. presumitur ignorantia. de regu. iur. in. vj. Et sic non obstat qḋ in contrarium

in contrariũ deducebatur ꝙ emptor põt repetere sumptus quos fecit in lite in qua obtinuit: quia intelligi debet illa opi. qñ venditor defendere tenebatur: quia fuerat sibi lis denunciata cum al's defendere non tenetur per iura iam allegata: licet illa opi. in se sit dubia prout voluit glo. in. l. j. C. de euic. per tex. ibi et. l. si status. in fi. eo. titu. vbi glo. idem vult ꝙ ⁊ tenet Specu. in titu. de emp. ⁊ vẽ. §. j. versicu. nota ꝙ promittens sub pena. ⁊ idem videtur tenere ibi Jo. and. in addi. quod ⁊ sequitur Rapha. fulg. in. l. si plus. §. mota lite. ff. de euic. et Rapha. cuma. in. d. l. venditores. per. d. l. si status. et. l. habere licere. ff. de euic. Nec obstat respõsio Bar. data ad. d. l. si status dicẽtis ꝙ intelligi debet ꝙ nõ habet recursum aduersus vẽditorem. s. de euictione cum res non fuerit euicta: nam immo tex. loquitur generaliter ⁊ generaliter est intelligẽdus per iura vulgaria. Et maxime quia al's esset de casu claro et indubio contra. l. qđ labeo. ff. ad carbo. cui eñ dubiũ est ꝙ nõ põt agi de euictione si res non est euicta: ideo videtur quodãmodo necessariũ intelligere illã legẽ in regressu pro expẽsis: nec obstat ꝙ tenetur defendere: quia debet intelligi assistẽdo liti testis et instrumentũ producẽdo tanꝙ melius instructus: nec etiã obstat glo. in. d. l. stipulatio ista. in prin. versicu. ꝙ si forte. quia illa glo. se remittit ad. d. l. habere licere que contrariũ probat ₰m eundẽ Rapha. cuma. preterea potest dici qđ illa glo. loquitur in stipulatione habere licere que competit alteri quam emptori: quia ibi non tenetur promissor nisi de facto suo et successorũ: vt in dicto versi. ꝙ si forte. ⁊. ŝ. in prin. eiusdẽ legis. Et tamẽ venditor tenetur etiã de facto aliorũ: vt in toto titu. de euic. vel aut venditor vel eius successor mouit litem ⁊ tenetur ad expensas reficiendas: vt. d. §. ꝙ si forte. aut alius ⁊ tunc secus. d. l. habere licere. ₰m glo. ibi prout et videtur velle Jmo. ista autẽ disceptatio non est necessaria in terminis nostris propter formã cõuentionis. Expedit tamẽ ista inuestigatio propter. j. dicenda. † Ex alio etiã videtur dicendum ꝙ dictus Antonius veniat absoluẽdus quia. s. ipse nihil promisit dictis Paulo ⁊ Hieronymo seu eius patri secũdis emptoribus: sed solum se obligauit Francisco ementi nomine Coni sui patris: ideo non videtur ꝙ dictis Paulo ⁊ Hieronymo competat aliqua actio pro istis impensis: quinimmo nec pro euictione si res fuisset euicta. Actio enim non transit in singularem successorem sine cessione prout nec dominiũ sine traditione vt per glo. in. l. fi. C. quando fiscus vel priua. ⁊ in. l. ad eum. ff. de dona. nec obstat quod dictus Conus cessit dicto Paulo recipienti ⁊c. cessit omnia iura que sibi cõpetebant contra dictũ Antoniũ: quia respõdebat ꝙ tunc nulla actio nec aliqua iura cõpetebant: sed ista actio si qua cõpeteret cõpetere incepit post litem motã. non enim tenetur defendere a lite nisi lis moueatur et sic sub cõditione si lis mouebitur tempore ergo illius cessionis nõ competebat. facit. l. cum stipulamur. de verb. obli. ⁊. l. scribit. §. idem scribit. ff. de auro ⁊ arg. lega. ⁊ qđ habetur in. l. si ita. eo. titu. Et insuper non cõpetijt vnꝙ actio dicto Cono quia sua non interfuit nec interest ꝙ dicti Paulus ⁊ Hieronymus fuerint defensi: nam ipse nihil expendidit nec dicti Paulus ⁊ Hieronymus habent regressum cõtra eum qui nõ promisit defensionẽ: ideo cõstat ꝙ nõ tenebatur defendere nisi fuerit eidem denunciatũ per iura vulgaria. ŝ. deducta que denunciatio non presupponitur. Et si fuisset sibi denunciatũ ꝙ defenderet imminet dubitatio de qua. ŝ. s. vtrum vẽditor teneatur refundere expensas emptori qui in lite mota obtinuit cum dictus Conus nõ promisserit defendere suis sumptibus nec minor est auctoritas Accur. Specu. Jo. and. Rapha. fulg. ⁊ Rapha. cuma. quam Gui. Bar. Bal. Ang. et Jmo. Et iura nõ minus artant pro venditore: et sic pro accursio ⁊ sequacibus per supradicta: sed omissio denũciationis eximit nos et iudicem a dicta dubietate: si itaq; nõ interest sua nõ potest agere ipse nec eius cessionarius cum actio cõpeteret ad interesse si cõpeteret vt de se cõstat cum factũ de preterito quod non est factũ impossibile est quem astringi et ad impossibile nulla est obligatio. l. impossibilium. de regu. iur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclvj.

☞ Dos maioris summe promissa si puella nupserit tali et si non nupserit tali sibi fuit minor promissa an si nupserit alteri debeat habere maiorem quantitatẽ promissam vel etiam si nõ steterit per eam quominus nuberet tali. per totum.

1 Matrimonium nõ potest cum cõsanguineo vel fratre sponsi contrahere impedimento publice honestatis. nu. 7.

2 Casus omissus an habeatur pro omisso et prouisio facta in vnum casum non trahitur ad alium. nu. seq. ⁊. 6.

3 Pactum trahitur ad casum omissum qui censetur dimissus quia non cogitatus.

Legatis. x. aut. v. in dubio relictum censetur quod est minus.

4 Dos quandoq; solet filie constitui scd̃m viri qualitatem.

5 Culpam quis alteri non potest imputare ex qua cõmodum sentit.

6 Regula ꝙ pro dote interp̃tatio fieri debeat an procedat vbi dos est promissa maior si titio nupserit si vero nupserit gaio promittitur minor vbicq; filia non nupsit titio possit petere maiorẽ dotem.

8 Facienti nõ potest imputare aliquis id factum qđ facere volebat.

Dolus vel fraus non infertur volenti scienti ⁊ consentienti.

¶ Consilium. cclvj.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendum ꝙ dicti. d. Antonius et Ludouicus teneatur vigore dicte prime cõuentionis soluere dicte domine Cõstantie pro eius dote flo. dc. nam expresse conuentũ est ꝙ in casu quo cõtingeret defectu ⁊ causa dicti Ludouici aut eius filij ꝙ nõ cõtraheretur matrimoniũ cum vno ex filijs dicti Ludouici tunc ⁊ eo casu ꝓmiserunt dicti. d. Antonius ⁊ Ludouicus soluere. dc. flo. pro dote p̃dicta dicte dñe Constantie. Sed iste casus videtur contigisse ex quo Ludouicus ⁊ Franciscus eius filius cum quo fuerat actũ ꝙ matrimonium cõtraheretur renũciauerũt dicto matrimonio cõtrahendo inter eos prebentes assensum ꝙ spõsalia de futuro cõtraherentur cum pro filio naturali dicti Antonij. Ex qua renunciatione et prestatione cõsensus causatũ fuit ꝙ dicta Constãtia cõtraxit sponsalia cum dicto Pero ꝓpter que spõsalia de futuro resoluat obstaculum cõtrahendi matrimonium cum consanguineo sponsi. c. j. de despõ. impu. lib. vj. Jdeo videtur causam prestitã fuisse per dictos Ludouicũ ⁊ Franciscũ quominus matrimoniũ cõtraheretur inter dictam Constantiã ⁊ vnum filiũ Ludouici. † Jtaq; videtur ꝙ verba dicte cõuentionis de soluendo. dc. florenos militent in casu isto et non verba alterius capitis ipsius conuentionis ꝙ est si defectu et causa dicte Casandre matrimoniũ non fuerit cõtractũ cum vno ex filijs dicti Ludouici. Attento qđ ex quo Ludouicus et eius filij renũciauerunt dicto matrimonio ⁊ prestiterunt cõsensum ꝙ sponsalia cõtraherentur cum Pero filio naturali dicti dñi Antonij et sic eorũ voluntate cõtraxit sponsalia cum dicto Pero nõ est quid debeat ei imputari aut ꝙ processerit eius defectu: adeo vt debeat minor dos sibi cõcedi. Et si diceretur iste casus est omissus quia nõ põt imputari defectus aut causa alicui partiũ ⁊ sic deficiunt verba vtriusq; capitis et casus omissus solet haberi pro omisso. l. cõmodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. si extraneus. C. de condi. ob causam. et. l. si cum dotẽ. in prin. ₰m vnum intellectũ. ff. solu. matri. videtur posse respõderi ꝙ esset absurdũ ꝙ in casu in quo remaneret quominus matrimoniũ non cõtraheretur cum aliquo ex filijs Ludouici culpa ⁊ defectu ipsius dñe Constantie haberet in dotẽ. cccc. flore. ⁊ in casu quo nõ cõtraheretur matrimoniũ cum eo sine culpa ipsius domine nihil haberet in dotẽ cum incõueniens sit ꝙ culpa prosit culposo. ar. l. hominẽ. ff. mandati. ⁊. l. relegatorũ. §. potest alicui. ff. de interdic. ⁊ rele. nec vllo pacto fuit de mente cõtrahentiũ qui volebant ꝙ matrimoniũ cõtraheretur cum filio dicti Ludo. ⁊ ꝙ dicta puella que renunciabat iuribus suis haberet dotẽ cum qua posset nubere. † Et certũ est ꝙ si partes cogitassent eum casum. s. ꝙ non cõtraheretur matrimoniũ cum filio Ludouici citra culpã alicuius partiũ prouidissent ꝙ dicta dña Casandra haberet dotẽ vel in. dc. vel in. cccc. flo. ideo censeatur ita conuentũ. arg. l. tale pactũ. §. fi. ff. de pac. vbi probatur ꝙ pactũ trahitur ad casum omissum qui censetur omissus et nõ cogitatus. Et est verisimile ꝙ si fuisset a partibus cogitatus fuisset deductus in conuentionẽ qđ de directo videtur cõtingere in casu isto idcirco etiã si dicamus ꝙ nulla culpa vel defectus potuisset imputari circa hoc Ludouico aut eius filio tamen deberet censeri cõuentũ ꝙ tunc ⁊ eo casu dicta dña Constãtia habeat in dotẽ vel quantitatẽ. cccc. vel. dc. flo. ⁊ licet regulariter id qđ minus est cẽseatur relictũ vel promissum in dubio: vt in. l. si ita relictũ. §. fi. de leg. ij. ⁊. l. si ita stipulatus fuero decem aut quinq;. de ver. obli. ⁊. l. nũmis. de leg. iij. ⁊. l. semp in stipulationibus. ff. de reg. iur. tamẽ secus videtur in dote quia in ambiguis fit interpretatio pro dote. l. in ambiguis pro dotibus. ff. de reg. iur. ⁊. l. in ambiguis. ff. de iure dot. ideo maior quãtitas cẽseatur deducta in cõuentione dotis. Et ideo in dote censeatur deberi maior nõ minor quãtitas. ¶ † Tamẽ his nõ obstãtibus contrariũ arbitror aperta fronte cõcludendum ad cuius euidentiã premitto ꝙ dicta cõuẽtio ꝙ dicta Casandra nuberet vni ex filijs Ludouici et si ei nuberet haberet dc. florenos fuit facta duplici fauore vt ex qualitate personarum ⁊ natura negotij deprehẽdi põt: nam qualitas personarũ Ludouici et subsequẽter eius filij erat longe dignior cõditione dicte Casandre ⁊ eius generi: ideo decẽs erat ꝙ si filius Ludouici ducebat eam in matrimoniũ saltẽ non haberet paruã dotẽ prout parua dos sibi foret quãtitas. cccc. florenorũ etiã si nuberet pari lõge fortius nubendo viliori persone prout est dicta dña Casandra sepe sepius eñ cõtingit ꝙ vbi mulier minus digna nubit digniori cõstituit maior dos quã dum nubit minus digno ⁊ ecõtra minor dos solet cõstitui dum nubit femina nobilis ignobili. ad hoc. l. si voluntate. ⁊ qđ ibi per glo. ⁊ doc. C. de dotis promis. ideo fauore dñe Casandre cõuentum censeri debet ꝙ filius Ludouici sibi nuberet cum dote. dc. flo. nam etiam sua intererat habere magnam dotem etiam nubendo digniori. dos enim censetur patrimoniũ mulieris etiam constante matrimonio. l. iij. §. vtrũ. ff. de mino. Jtem etiam fauore filij Ludouici ꝙ sibi daretur quantitas. dc. flore. et non quantitas. cccc. flore. que non erat censenda parua dos conditioni dicte Casandre: sed non cõditioni dicti filij Ludouici. item fauore dicti filij Ludouici

adiectum fuit in cōtractu illud capitulū quod soluto matrimonio nō restitueretur pro dicta dote nisi quātitas.cccc.flo. ꝛ sic vir lucraretur quātitatem.cc.flo. ꝛ hoc in recōpensatione ignobilitatis mulieris prout est cōiecturandū. † Item est ꝑsuadendū ꝙ.d. Antonius frater Ludouici et Ludouicus pater sponsi nō magnifacerēt promittere illā maiorem quātitatē ad cōmodum filij ꝛ nepotis.nō ita verisimiliter ꝓmissuri ad cōmodū tertij maxime tūc ignoti ista itaqꝫ maior quātitas potius censetur promissa cōtemplatione filij Ludouici attenta imparitate personarum et attenta cōiunctione promittentiū ꝛ attenta illa clausula dicte cōuentionis.s. ponderata.ꝛ propterea nō est vniuersale ꝙ si de consensu vtriusqꝫ partis dicta Casandra alteri nuberet cōstituissent dotē.dc.florenoꝝ.sed potius dotē.cccc.prout cōstituta fuit casu quo non nuberet culpa et defectu ipsius Casandre attēto ꝙ non intererat filij Ludouici aut ipsius Ludouici quod dicta Casandra nuberet ipsi filio Ludouici attento ꝙ dos.dc.flo. nō erat excessiua dos etiā si nupsisset equali attenta cōditione dicti Ludouici ꝛ eius filij.ꝛ sic non est verisimile ꝙ.d. Antonius ꝛ Ludouicus voluerint vt ita dixerim punire culpam dicte Casandre ex qua potius cōmodū quā incōmodū eis videretur resultare: quia erat ascribēdum dedecori potiusqꝫ honori dicto Ludouico ꝛ dño Antonio assumere in nurū dictā Casandrā etiam cum quantitate.dc.flo.attento ꝙ erat magna disproportio conditionū inter eos:nō enim quis alteri imputat culpam ex qua cōmodū sentit.l.cum in fundū.§.quia si mulier.ff.de iure dot.ideo si volumus trahere dispositionē.d.l. tale pactū ad istos terminos potius censendū est ꝙ debeātur.cccc.flo.quā.dc. propter predicta. Et etiā quia quātitas.cccc.flo.erat cōdigna qualitati dicte dñe Casandre ꝛ forte magna nubēdo pari prout decet iuxta illud catonis nube pari ꝛ schole philosophice:ita etiā ꝑsuadent ꝛ laudant:ideo non est verisimile ꝙ in casu quo alteri nuberet sine culpa ꝛ defectu Ludouici vel eius filij ꝓmissa fuisset quātitas.dc. † Concurrit etiā quia negari nequit quin dispositio.d.l.tale pactū.§.fi.sit exorbitās quod.s.pactū trahatur ad casum nō conuentum in quo consensus partiū non interuenit cum pactū sit plurium in idem placitus et cōsensus.l.j.in prin.ff.de pac.ꝛ cōtra illam regulā ꝙ casus omissus habetur pro omisso.d.l.cōmodissime ꝛ similiū.item esset aliud speciale ꝙ in dubio cēseretur fauore dotis maior dos promissa cōtra regulā.l.semper in stipulationibus.de reg.iu.cum multis simi. vel quod promissio incerta valeret ꝙ est speciale fauore dotis.l. cum post.§.gener.ff.de iure dot. item ꝙ ex tacito pacto nudo vel ficta stipulatione oriatur actio. Duo aūt specialia nō possunt cōcurrere.l.j.C.de iure dot.cum ibi no.vbi ex ꝑsumpta stipulatione dotis incerta nō oritur actio per dictā rationē. Et ꝓpterea nō obstat.d. l.tale pactū.§.fi.de pac.tum quia nō est verisimile ꝙ dotē.dc.flore. promisissent in fauorē tertij prout promiserāt in fauorē filij Ludouici casu quo sibi nuberet. Nec etiā obstant de.ll.in ambiguis quia non sumus in ambiguis actis validis prout intelligūtur illa iura. arg.l.iiij.§.cōdemnatum.de re iudi. sed sumus in casu claro in quo apparet ꝙ iste casus est omissus:qꝛ nihil de hoc est cōuentū. ꝛ licet sit verisimile ꝙ aliqd de dote dāda cōuenissent si hunc casum preuidissent:tn̄ est incertū quid cōuenissent. ꝛ incerta dos non debetur vbi nō est expressa stipulō vt est casus in.d.l.j.C. de do.ꝓmis. † Nec ob.renūciatio facta per Ludouicū ꝛ Franciscū eius filiū matrimonio cōtrahendo inter ipsum Franciscū ꝛ dominā Constantiā ꝛ cōsensus per eos prestitus ꝙ nuberet filio dñi Antonij: quia per hoc nō artabant dictā Constantiā ad nubendū alteri nec denegabant matrimoniū velle cōtrahi inter ipsam Constantiā ꝛ Franciscum si ipsa Constātia noluisset cōtrahere matrimoniū cum filio domini Antonij seu cum ipso Frācisco: quia nō recusauerunt velle cōtrahere: sed renūciauerunt iuri eis cōpetenti ratione dicte cōuentionis circa matrimoniū cōtrahendū.non eñ quis renūciat iuri alterius sed iuri suo vt est videre in qualibet renūciatione ꝛ dato ꝙ nō cōtraheretur matrimoniū cum Frācisco filio Ludouici poterat cōtrahi cum alio filio Ludouici qui plures habet filios quorū alteri poterat nubere si Frācisus sibi nubere nollet cum nō presupponatur ꝙ essent cōtracta spōsalia de futuro cum ipso Francisco:sed qꝺ agebatur de cōtrahendo illa.ꝛ ideo cessabat impedimentū publice honestatis:qꝺ impedit matrimoniū cōtrahendū cum fratre spōsi: vt in.c.ad audientiā.de spon.ꝛ in cañ.si quis despōsauit.xxvij.q.ij. cum si. Itaqꝫ non potest imputari culpa aut defectus dicto Ludouico vel Frācisco eius filio. Et per cōsequens nō verificātur verba illius cōditionis de qua in themate videlicet:e in caso che la dicta dōna Cōstanza nō se copulasse per matrimonio cō vno deli figlioli del dicto Ludouico per defecto o cagione del dicto Ludouico o suo figliolo recusando de non volere contrahere tale matrimonio allora e in tale caso lo dicto misere Antonio e Ludouico se oblígano ꝛc.qꝛ non fuit defectus dictorū Ludouici vel filij per supradicta.ꝛ quia non recusauerunt cōtrahere licet renūciauerint:vt.s. et consenserint matrimonio cōtrahendo seu spōsalibus cum alio qꝺ matrimoniū aut sponsalia nō poterant effectualiter contrahi sine eius assensu. † Et insuper interuenerūt mater dicte puelle ꝛ auus maternus et tutor dicte Cōstantie qui etiam renūciauerunt dicto matrimonio contrahendo cum vno ex filijs dicti Ludouici et cum eis cōcordarunt ꝛ cōuenerunt in hoc itaqꝫ est verisimile ꝙ nō ageretur de ꝑiudicio dicte puelle:sed ꝙ potius sua interarat. Et licet filius illegitimus dñi Antonij non esset equalis conditionis cum filio legitimo Ludouici eius fratris:tamen attento ꝙ ille filius.d. Antonij erat solus qui sperabatur futurus diues. Et Ludouicus habebat plurimos filios qui remansuri nō erant verisimiliter diuites: sed attenta cōditione eorū potius pauperes de facili poterāt hmōi qualitates inuicem compensari attenta igitur cōiunctione matris ꝛ aui et officio tutoris est cōiecturandū ꝙ.d.cōuentio esset potius fauorabilis Cōstantie quā odiosa:cum ipsi fecerunt primā cōuentionem. Et affuit etiam cōsensus ipsius puelle cōtrahendo spōsalia cum.d. Pero filio.d. Anto.verisimile cum cōsensu ꝛ auctoritate tutoris:nec volens cōmitti aliquid imputare pōt facienti.l. cum donationis.C.de trāsac.ꝛ.l.nemo videtur fraudare.ff. de reg. iur.ꝛ.l.j.§.vsqꝫ adeo.de iniur. Ex quibus omnibus cōcludo quod dicti.d. Antonius ꝛ Ludouicus vel aliquis eorū nullo pacto tenētur soluere dictos.dc.flo. vigore dictorū cōtractuū ꝛ dicte renūciationis:sed satis erit si soluet pro dote predicta.cccc.flo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclvij.

Dotali fundo vendito per maritum proprio suo nomine qui precij partē recepit vxor in testamēto reliquit ei liberationē administrationis bonorū suorū ꝛ tres filios suos heredes cōmunes instituit:maritus vero institutis duobus filijs in re certa tertiū filium heredem vniuersalē reliquit.queritur an iste heres debeat habere tertiam partem residui exigendi nō habita cōsideratione portionis ꝛ rate.

1. Venditio rei aliene non valet nisi secuta ratificatione.nu.3.
2. Negotia quilibet in dubio presumitur suo ꝓprio nomine gerere.
3. Actio vtilis an queratur dño per procuratorem sine cessione.
4. Venditioni rei sue cōsentiens seu dictā venditionē ratificans non preiudicat sibi quominus habeat actionē ad preciū rei sue vēdite.
5. Sententia vt valeat sufficit ꝙ se cōformet cum taliquali libello.
6. Solutio facta nō vero sed putatiuo creditori an pariat liberationē.
7. Solutio facta creditori creditoris per debitorē debitoris an producat liberationem.nu.seq.
8. Domus dicitur sua vbi quilibet habitat.
9. Memoria hominum est labilis.
10. Donatio inter virū ꝛ vxorem vt morte firmetur requiritur traditio vel aliud quod est loco traditionis vt liberatio vel quid simile. Confessio dotis recepte constante matrimonio dicitur suspecta et in fraudem.

¶ Consilium.cclvij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Premitto ad euidentiā ꝙ res aliena potest vendi.l.rem alienā.ff.de cōtrahen. emp. † Item ꝙ in dubio quis censetur nomine proprio actū gerere si simpliciter illum gerit.l.ꝛ magis.ff.de so.ꝛ.l.paulus.ff.mādati.ideo cum.d.venditio facta per.d.magistrū Marcū simpliciter probetur per testes facta censeri debet nomine ꝓprio licet dicatur ꝙ nomine ꝓprio seu sue vxoris:ꝛ hoc etiā constito ꝙ res vēdita fuerit ipsius dñe Mathee: prout erat re vera vt in themate dicitur: ꝛ satis ex deductis deprehenditur. Licet forte nō probetur cōcludenter. Sup quo tamen.s. quod id nō probetur nō intendā facere aliqꝺ fundamentū. † Scōo premitto ad euidētiā ꝙ solutio facta dicto magistro Marco liberauit dictos emptores ab obligatione qua tenebantur vigore dicte emptionis tam dicto magistro Marco venditori qui habebat actiones ꝛ obligationes directas etiā si venditio fuisset per eum facta nomine dñe Mathee quā ab obligatione qua tenebantur ipsi dñe Mathee si eius nomine facta fuisset vēditio quo casu sibi dñe Mathee cōpetijsset vtilis actio et obligatio ipso iure secuta:tamē per eam ratificationē.l.iulianus.§.si procurator.ff.de act.emp. Est enim vnus de casibus specialibus in quibus per cōtractū procuratoris queritur vtilis actio domino sine cessione cum regulariter fit secus.l.possessio.§.ꝛ si possessio.ff. de acqui.posses. ꝛ habetur in.l.j. C.de act.emp.ꝛ per glo.in.§.ei vero qui insti.de inuti.stipu. Quando enim quis cōtrahit nomine alieno etiā si illi dño queritur actio directa si cōtrahenti fit solutio resultat liberatio siue soluens ignoret ad dñm pertinere siue negotiorū gestor sit soluendo. vt est tex. in.l.filie.ff.de solu.prout per illum tex.tradit ibi Bar.dicens dictā doctrinam nescire alibi probari. ¶ His presuppositis infertur qꝺ dicti emptores per dictā solutionem factā dicto magistro Marco fuerunt liberati ab illis.lx.flore. si contractus fuit simpliciter celebratus: ꝛ per cōsequēs nomine proprio prout in primo euidētiali presupponitur. Et similiter si dictus magister Marcus erat soluēdo prout mihi persuadeo ꝙ esset soluendo pro tam parua quantitate per iam dicta. Et subsequenter infertur ꝙ in hereditate dicte dñe Mathee nō remāsit obligatio nisi ad residuū dicti precij.cccv. flore. ꝙ residuū erat.cclv.flore. Et ista obligatio.cclv.flore. sola transiuit in heredes ipsius dñe Mathee pro virili ꝛ sic in quēlibet pro.lxxxj.et duobus tertijs alterius floreni. Itaqꝫ tertio infertur quod.d.

quod.d.Baptista habet fundatam intentionē suam in quātitate petita tanq̄ heres pro tertia parte dn̄e Mathee si dn̄e Mathee erat actio quesita q2 eius noīe fuisset vēditio cōtracta:ꝛ si non fuit eidē dn̄e Mathee quesita q2 dictus magister Marcus cōtraxisset simpliciter ꝑut testes deponūt videlꝫ tres testes:licet vnus fuerit ꝓsoneta seu mediator sup cuius ꝓsonete depositione doc. variāt. Sed non curo quia sufficiunt duo.l.vbi numerus.ff.de testi.ꝛ saltē ille ꝓsoneta adminiculatur. Tūc clarius esset fundamentū ipsius Baptiste quia actio sibi cōpeteret insolidū non pro tertia parte ꝛ cum testes ita deponant attento q̄ articuli ponunt simpliciter q̄ magister Marcus vendidit emptores promiserūt sibi soluere precium nō exprimendo nomine dn̄e Mathee:ꝛ ipsi testes deponant vera esse cōtenta in articulis debet censeri cōtractus celebratus nomine ꝓprio vt in primo euidentiali.

4 † Ideo ex hoc capite clara videtur iustitia pro parte dicti Baptiste cui tunc debet maior quātitas:nam solutio facta heredibus dn̄e Mathee esset indebite facta et nō liberasset ipsos soluētes a vero creditore prout est.d.Baptista heres insolidū.d.magistri Marci venditoris nomine suo. Nec tunc ob. q̄ dicti emptores in eorū cōfessione asserant dictū cōtractum vēditionis ꝛ promissionē precij fuisse factā nomine dn̄e Mathee. Quia respōdetur q̄ illa cōfessio non debet nocere Baptiste qui pōt niti ex dictis testiū ꝛ non ex cōfessione predicta:nec obstat q̄ dicta dn̄a Mathea liberauit dictū magistrū Marcū a dictis.lx.flo.et sic ꝓsupponere videtur q̄ dicti.lx.flo. spectabāt ad eam quia respōdetur q̄ licet.d.magister Marcus vēdiderit nomine ꝓprio: tamē ex quo res vendita erat dn̄e Mathee ipsa ratificando venditionem habebat cōtra vēditorē rei sue actionē ad preciū.l.mater. C.de rei vendi.ꝛ facit.l.j.C.de reb.alie.nō alie.ꝛ.l. si eum seruū.ff.si cer.peta. Ideo cadebat liberatio a dictis.lx.flo.ꝛ.licet liberasse videatur tanq̄ in illo administrauerit eius negotiū potest dici q̄ dictus magister Marcus potuit vēdere nomine ꝓprio animo cōuertendi preciū in vtilitatē dn̄e Mathee:ꝛ ita gerēdo eius negotium et vt eius administrator:tamē quantū fuit inter ipsum vēditorē et emptores actus nō fuit gestus nomine dn̄e Mathee ꝛ obligatio ꝛ actio eis inuicē actiue ꝛ passiue cōpetebat ꝛ nō dicte dn̄e Mathee facit qđ habetur in.l.si pupilli.§.j.ff.de nego.gest.

5 † Nec etiam ob. qđ.d.Baptista in sua petitione nō narrat se heredē dicti magistri Marci ꝛ sic non venit tanq̄ heres magistri Marci. Sed narrat se heredē dn̄e Mathee ꝛ agit pro rata sua vbi si veniret vt heres patris ageret insolidū:quia insolidū est heres patris ꝛ restasset creditor maioris quātitatis quia respōdetur q̄ ipse nō processit per viā iudicij ordinarij sed simplicis petitionis vt premisit in prin. petitionis itaq̄ mihi ꝓsuadeo q̄ in dicta causa nō regrebatur libellus et sic nō refert si libellus non est apte formatus ꝛ omissum est istud substātiale.s. q̄ ipse actor est heres venditoris et satis est q̄ ipse dicat se creditorē in quātitate petita et licet crederet se esse creditorē ex vna causa si erat creditor ex alia sufficit q2 qualisqualis petitio requiritur solū ad finē vt sn̄ia possit se cōformare cum petitione vt in cle.sepe.de verbo.sig.vt probare videtur tex.in.§.verum.ꝛ solet appellari qualisqualis petitio. ꝛ satis videtur q̄ cōcludat in causa immediata prout est illa q̄ cōuenti debent soluere ꝛ sic actor debet habere.l.fi.C.de annali excep. attēto etiam q̄ ex narratis apparet patrē mortuū dum in prin. petitionis dicitur Baptista olim magistri Marci quasi dicat nō nūc filius ipsius quia mors oīa soluit. in auť.de nup.§.deinceps.ꝛ ex narratis dephēdebatur q̄ cōuēti fuerant debitores dicti magistri Marci ꝛ non dicte dn̄e Mathee et cōstat q̄ filio defertur hereditas patris. Ita q̄ agendo ex causa hereditaria satis pōt colligi immixtio hereditatis. Et ita potest per ipsum actorē interpretari dicta petitio.arg.l.si quis intētione ambigua.ff.de iudi.ꝛ.l.inter stipulantē.§.si stichum. de verb.obli. et.l.in ambiguis.ff.de regu.iur.Solutio.lx.flo. cōputatur ḃm hoc in obligatione que cōpetebat actiue ipsi magistro Marco et successiue Baptiste eius heredi.ꝛ nihilominus restat creditor in quātitate petita et vltra. Et licet dicatur in petitione q̄ restant debitores in tanta quātitate nō adiecta dictione taxatiua nō infertur q̄ non in pluri cum in maiori quantitate insit minor.l.j.§. si stipulanti.ff.de verb.obli.ꝛ.l.diem ꝓferre.§.stari.ff.de arbi.ꝛ qđ pluris est vtriq̄ tāti est.l.cum furti.ff.de in litē iurā.

6 † Nec pōt per dictos emptores opponi qđ ipsi soluerūt heredibus dn̄e Mathee qbus dictus Baptista tenebatur ad cedendū actionē dictis heredibus per.d.l.mater.ꝛ que ibi habentur quia illis debebat cedi actio si ratificassent venditionē tanq̄ factā nomine dicti magistri Marci: prout facta fuit ḃm predicta. Ita loquitur.d.l.si mater. Quod minime factū fuit:quia illi receperūt tanq̄ creditores ex causa venditionis facte nomine dn̄e Mathee.ꝛ ideo solutio facta nō vero sed putatiuo creditori nō parit liberationē:qm̄ vna solutio nō potest parere liberationē ꝛ conditionē seu repetitionē.l.si fideiussor.ꝛ ibi Bar.ff.de cōdi.inde.ꝛ per hoc mediū dictus Baptista potest obtinere victoriam al's solutio. Sin autem venditio fuisset facta dicto magistro Marco tunc pariter debet obtinere ex quo facta fuit in vita dn̄e Mathee que ratificauit dictā solutionē liberando eum a dictis.lx.flo.non enim posset eum liberare nisi esset sibi obligatus: quia liberatio presupponit obligationem.l.decem.de verbo.obli. et.l.non potest videri desinere.de reg.iur.ꝛ nō esset eadem obligatus nisi ratificasset solutionē vel nisi soluens liberatus fuisset:quia soluit negotiorū gestori qui vēdiderat vt negotiorū gestor: ex quo vendiderat nomine ipsius dn̄e Mathee.per ea que habētur in.d.l. filie. in fi. Et vtroq̄ casu liberatus fuit soluens in vita ipsius dn̄e Mathee ita q̄ liberatio transit virtualiter in omnes heredes pro earū hereditarijs portionibus cum iura actiue ꝛ passiue transeant in heredes pro hereditarijs portionibus.l.j.C.si certū peta.ꝛ.l.pro hereditarijs.C.de here.acti. Ita q̄ illi Bartholinus et Catherina non successerunt in dicto credito q̄ restabat.lx.flo.s.pro hereditarijs portionibus:ꝛ sic pro duabus partibus de tribus partibus.et per cōsequēs solutio eis facta pro toto residuo debiti fuit indebite facta ꝛ facta non vero creditori:ideo non liberauit soluentes vt in toto titulo. de condi. inde.ff.ꝛ.C. iuncta regula.d.l.si fideiussor. de qua.s.

7 † Verū est q̄ soluens creditori creditoris si creditor non habet ratā solutionē si creditor repetit repellitur exceptione doli.l.si opera.ff.de excep.doli.ꝛ quandoq̄ solutio predicta facta creditori creditoris liberat ipso iure.l.non solū.ꝛ ibi Bar.in fi.ff.solu.matri. et.l.si liber homo.ff.de nego.gest. Quod quādo contingat aliquid tangit Bar.in.d.l.non solum.in fi.ꝛ in.d.l. si liber homo. et latius in.l.solutū.§.solutam.ff.de pig.act.ex cuius dictis deprehenditur q̄ in casu nostro non resultasset liberatio ipso iure:nō enim erant obligati illis Bartholine ꝛ Catherine pro rata Baptiste isti soluētes nec eorū bona:nec erāt participes in illa rata hereditaria dicti Baptiste in dicto credito qđ ipso iure erat inter heredes diuisum: nec erant illi Bartholinus ꝛ Catherina creditores dicti Baptiste per supradicta ꝛ infra dicenda. Et si creditores erant in illis.lx.flo. pro eorū ratis hereditarijs nō videtur q̄ essent creditores ex eadē causa:ex qua iste Baptista erat debitor eorū. Nam erāt creditores quia gessit negotiū dn̄e Mathee eorū auctricis. Nō enim cōpetit alia actio nisi actio negotiorū gestorū.et hoc si ille magister Marcus vendidit nomine dn̄e Mathee. Si autē nomine proprio vendidit tunc nō tenetur nisi quia illa ad quam pertinebat res vēdita vel eius heredes ratificando venditionē vtiliter gesserint negotiū venditionis ꝛ suorū successorum.ḃm doct.Bar.in.l.mater. et ideo etiam tunc actio negotiorū gestorum cōpetebat ꝛ illi emptores et eorum successores erant debitores ex causa emptionis. Et insuper illa iura videntur procedere quādo solutio fit vt creditori creditoris non quādo soluitur vt creditori soluentis ꝛ sic nō fit tanq̄ creditori creditoris. Prout contingit in casu nostro quia isti soluentes soluerunt illis Bartholino ꝛ Catherine tanq̄ veris eorū creditoribus cum allegaretur q̄ illi.lx.flo. liberassent ipsos debitores ab ipso Baptista herede dicti Marci ꝛ nō ab ipsis Bartholino ꝛ Catherine:ꝛ sic non soluerunt tanq̄ creditoribus dicti Baptiste. Et insuper nō loquūtur dicta iura quādo sponte soluissent inuito creditore quo casu videtur secus dicendū.arg.l.fi.C.de neg.gest.insup exceptio debet apte ꝓponi.l.j.§.labeo. ꝛ ibi Bar.ff.de flumi.ꝛ per eum in.l.j.ff.de excep. Sed in casu nostro non opponitur exceptio q̄ solutio fuit facta creditoribus ipsius Baptiste: sed q̄ ipse Baptista nō est creditor ex eo quia illi.lx. floreni sunt computandi in sua portione. et sic multa possunt adduci: tamen principaliter me fundo:quia dicti Bartholinus ꝛ Catherina non erant creditores dicti Baptiste in seu pro dictis.lx.flo.pro aliqua rata per supradicta. Et potissime quia dicta dn̄a Mathea liberauit dictum magistrum Marcū relinquendo eidē in suo testamento liberationē per hec verba:item reliquit magistro Marco eius viro iure legati liberationem redditionis rationis administrationis bonorum ipsius testatoris. Et sic ipsum liberauit ab omni administratione et ab omni ratione reddēda:ꝛ voluit ꝛ iussit q̄ infrascripti eius heredes non possint neq̄ valeant aliquid ab eo petere occasione predicta. Et dictū magistrum Marcum aliquo modo molestare vel inquietare sub pena priuationis sue hereditatis. Que verba sūt multū lata ꝛ videntur trahenda ad istos.lx.flo. saltē si venditio fuit facta nomine dicte dn̄e Mathee prout asseritur pro parte cōuēta. Sed magis specifice ꝛ specialis liberatio ꝓbatur per attestationes triū testiū videlicet Ludouici Archāgeli de vrbino fratris Berardini ordinis minorum ꝛ magistri Jacobi physici de vrbino qui omnes tres deponūt de liberatione generali ꝛ specifice a dictis.lx.flo. qui omnes tres testes sunt cōtestes q̄ liberatio predicta fuit facta per dictā Matheā dicto magistro Marco de dictis.lx.flo.et de administratis et vēditis de suo ꝛ specifice de dictis.lx.flo.habitis vigore dicte venditionis. Item cōcordant in tempore quia tempore quo domina Mathea stabat infirma et q̄ iam erāt elapsi tres anni vel circa.

8 † Itē cōcordant de loco quia in domo dicti magistri Marci sita in loco plani mercati deponunt magister Jacobus et frater Berardinus. Ludouicus vero deponit q̄ in domo dn̄e Mathee in qua stabat infirma verū quia vxor habitat vna cum marito cum sint socij diuine et humane domus.l.aduersus.C. de crimine expi. hereditatis. et vbi quis habitat dicitur domus sua.l. lex cornelia. §.domū.ff.de iniur. et docet experientia que est rerum magistra.c. quā sit.in prin.de elec.lib.vj.ꝛ.c.statutū. in prin.eo.titu.ꝛ lib. ideo

satis censentur se conformare in loco iste testis et alij duo. Unum videtur aliqualiter aduersari: quia nõ vocant se in contestes: quia dictus Ludouicus deponit de presentia partiũ ⁊ quarũdam mulierum frater Berardinus de presentia partiũ ⁊ fratre Nazario socio ipsius testis et sic isti duo nõ vocãt in cõtestes seipsos nec dictũ Ludouicũ alium testem. Ludouicus etiã nõ nominat in cõtestem specifice dictũ fratrẽ Berardinũ aut fratrẽ Nazariũ sed ꝙ fuit presens quidã frater obseruãtie sancti Francisci qui audiuerat ipsam dominã Matheã in cõfessione.† Item vocat in cõtestem dictum magistrũ. Jacobum ita ꝙ iste testis satis videtur cõtestis cum alijs licet nõ recordatus fuit de nomine ipsius fratris ⁊ forte nõ habuerit vnq̃ de noie notitiã. Et quia dictus frater Berardinus accessit pluries ad visitandũ dictã dominã Matheam infirmã prout ipse asserit in sua depositione. Satis est verisimile ꝙ fuerit eius confessor. Et quia nõ est de more ꝙ fratres incedant soli est verisimile qͦd fuerit cum eo alius frater eius tunc socius. Et tamẽ dictus Ludouicus de eo nõ deponit. Nec mirũ q̃r memoria est labilis. l. peregre. cum ibi no. ff. de acqui. pos. ⁊ per Specu. in titu. de aduocato. §. iij. ver. habito maxime post tantũ temporis ⁊ de circũstantijs negotij ad eum nõ spectantis: ideo attento etiã ꝙ satis de voluntate dicte dñe Mathee volentis generaliter ex his que disposuit in testamẽto de quibus. s. satis videtur apparere de dicta liberatione.† Et si dicatur dicta liberatio fuit gratuita facta per eam que donare nõ poterat ⁊ cuius cõfessio est suspecta et censetur facta in fraudem. l. qui testamentũ. ff. de proba. iuncto titu. de dona. inter virũ et vxo. Ideo dicta liberatio inter viuos facta nõ valuit nec fuit morte donantis cõfirmata: quia licet donationes inter virũ ⁊ vxorem confirmentur morte. l. cum hic status. §. j. et quasi per totam. ff. de dona. inter virũ ⁊ vxo. ⁊ l. donationes quas parẽtes. C. eo. titu. tamẽ id verum si interuenit traditio nõ al's. l. papinianus. ff. eo. titu. et per glo. in. l. ij. C. de dote cau. nõ nu. sed hic nõ interuenit aliqua traditio merito ⁊c. Respõdetur ꝙ verũ est ꝙ vbi nõ interuenit traditio vel aliquid ꝙ esset loco traditionis non cõfirmatur donatio inter virum ⁊ vxo. secus vbi interuenit aliquid ꝙ est loco traditionis vt est tex. ⁊ ibi glo. ⁊ doct. in. d. l. ij. C. de do. cau. nõ nu. Quod videtur applicandũ casui nostro in liberatione non cadit traditio que cõuenit rebus corporalibus neq̧ cessio que cõparatur in incorporalibus traditioni vt per gl. in. l. fi. C. quãdo fiscus vel priua. sed oritur exceptio elidit actionẽ ⁊ censetur trahere secum executionẽ. l. iij. §. ꝙ autem. ⁊ qͦd ibi per glo. ⁊ doc. ff. ꝙ quisq̧ iur. ideo in liberatione videtur ꝙ interueniat aliquid ꝙ cõparetur traditioni: ⁊ per cõsequens cõfirmetur morte: ⁊ saltem declaratur ex ea generalis liberatio facta in testamẽto que ab initio valet. Ex quibus omnibus puto aperta fronte cõcludendum ꝙ dicti. lx. flo. nõ habeãt cõputari in sola portione dicti Baptiste: sed dictus reus cõuentus sit condẽnandus dicto Baptiste actori ad soluendũ tertiam partem residui petitam non obstante solutione facta dictis Bartholino ⁊ Catherine coheredibus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclviij.

1 ☞ Posthumi instituti appellatione an veniat natus in vita testatoris post conditum testamentum. vsq̧ ad. nu. 4.
Argumentum maxime negatiue. i. cui non cõuenit ethymologia vocabuli non cõueniat vocabulũ est bonum de iure.
2 Legatum creditori factum an factũ videatur animo cõpensandi.
3 Legatum vel dos profectitia an in locũ legitime succedat vel eius supplementum.
4 Conditio si decesserit sine liberis an expirat ingressu religionis professione ordinis minorum. nu. seq. fallit si intret monasterium quod filiorum loco habetur. vsq̧ ad finem cõsi.
Substitutio post mortem purificatur per mortem ciuilem vel religionis ingressum secuta professione.
5 Conditio si decesserit sine liberis verificatur in vno tantum etiam si sit femina.
6 Onerari vel grauari non potest fideicommisso qui non honoratur per testatorem grauantem.
7 Mens testatoris preualet verbis et venit insequenda etiã si verba improprientur.
8 Filij honorati an tacite censeantur positi in conditione vt etiam grauati videantur in eum casum in quem eorum pater est grauatus restituere si decesserit sine liberis.
9 Heres vltimus est heres primi defuncti.

¶ Consilium. cclviij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Quo ad primum consultationis articulum. Constat ꝙ dicta dña Philippa debet habere legitimã de bonis dicti Jacobi sui patris per. l. omnimodo ⁊ ll. seq. ⁊ aut. nouissima. C. de inoffi. testa. et illa debetur deducto ere alieno. l. papinianus. §. quarta. ff. eo. ti. Item cõstat ꝙ Antonius pater Jacobi primi testatoris reliquit dotem filiabus filij posthumi si nascerentur. Constat autẽ ꝙ dictus Jacobus nõ erat natus tempore testamenti: nec forte tempore mortis dicti Antonij quod vltimum si constaret nõ esset dubiũ ꝙ verificarentur verba testamenti ipsius Antonij: quia posthumi ẽm ethymologiã vocabuli dicuntur nati post humũ patris. ⁊ ab ethymologia bonũ est argumentũ maxime negatiue hoc est ꝙ cui non cõuenit ethymologia vocabuli nõ conueniat vocabulum. l. iij. §. appellata. ff. si cer. peta. ⁊ l. tugurij. ff. de verbo. sig. insti. de dona. §. est ⁊ aliud. sed natus in vita patris: licet post testamentũ non est natus post humũ patris: ideo si fuit natus post mortem patris dictus Jacobus vere ⁊ proprie fuisset posthumus dicti Antonij et dicta Philippa fuisset filia posthumi cui testator ipse Antonius reliquit dotẽ: quia iussit eam dotari ẽm cõdecentiam sue psone et facultatẽ poteris: quia ita iuxta fieri filiabus posthumi si nascerẽtur: sed si dictus Jacobus natus fuisset in vita Antonij sui patris nõ videretur proprie posthumus: quia non cõueniret ethymologia vocabuli: quia nõ natus post humũ. ⁊ sic non videretur esse proprie posthumus: ideo cessare videntur tũc verba testamenti ipsius Antonij ⁊ a verbis nõ videtur recedendũ. l. non aliter. de lega. iij. l. j. §. si is qui nauẽ. de exer. ⁊ eadẽ ratione videtur dicendũ ꝙ cessent verba substitutionis de hospitali vltimo loco facta sub conditione si filius posthumus filio posthumo nascet': nam tunc non nasceretur filius filio posthumo. Quinimmo Martinus filius dicti Jacobi non fuit filius posthumus dicti Jacobi: de quo tamẽ. j. dicam. Et sic tunc nõ videretur ꝙ deberetur aliquid dicte Philippe ex testamento dicti Antonij. ¶ Tamen cõtrarium est verius. Nam licet ethymologia vocabuli illud suadeat. Tamen posthumus dicitur etiam natus post testamentũ. l. posthumus. in prin. ff. de iniusto testa. ⁊ l. posthumi. §. j. versi. nam diuus. ⁊ §. sed si stante. eo. titu. ⁊ l. j. C. de posthu. heredi. insti. ⁊ l. fi. eo. titu. iũcta rubrica. ⁊ hoc casu ethymologia cedit iuris interpretationi ⁊ significationi a iure attribute. ⁊ maxime quia non est ratio quare testator voluerit magis honorare nasciturũ post mortem quã nasciturum in vita post testamentũ: ⁊ sic filius natus post testamentum in vita testatoris rupisset testamẽtũ et pater qui voluit filiũ preterire pateretur penã preteritionis qͦd est inconueniens prout dicit tex. in. l. fi. C. de posthu. here. insti. vbi bonus tex. ad propositũ ẽm cõmunem lectu. ẽm quã sumatur ꝙ institutio facta de posthumo in vnum casum quẽ testator putabat solũ euenire trahitur ad alium casum quem intellectum sequũtur ibi Barto. ⁊ Bal. ⁊ Ange. ⁊ est cõmunis prout dicit ibi Saly. eum sequens quẽ et tenet Bar. in. l. cõmodissime. de lib. ⁊ posthu. ⁊ Pau. de cast. dicit esse intellectum et verissimũ ⁊ loquitur in filio nato in vita testatoris: licet testator non putans habere filium in vita instituit nasciturũ post mortem: quia tunc verificatur institutio etiã in filio nato in vita testatoris post testamentũ ex verisimili mente testatoris ⁊ ne testamentũ natiuitate posthumi qui nascitur in vita testatoris post testamẽtum illud rumpat vt est ibi casus ẽm dictũ cõmunem intellectũ fortius in casu nostro in quo verba non repugnant saltem ex lata significatione cum ibi verba omnino repugnabãt ẽm dictam cõmunẽ sententiam ẽm quã institutus fuit filius qui nascetur post mortẽ testatoris: ⁊ tamẽ verificatur in eo qui natus fuit in vita testatoris. Et si dicatur ille tex. institutione in qua si dictus filius natus in vita testatoris nõ veniret testamentũ rumperetur nos sumus in interpretatione legati in quo si nõ venirent iste filie Jacobi nõ subuerteretur testamentũ: respondetur ꝙ licet non tractemus de legato dotis dicte dñe Philippe: tamen hoc dependet ab hoc vtrum in dicto testamẽto filius natus post testamentũ in vita testatoris veniat appellatione posthumi. Si enim venit in institutione venit in substitutione. Si venit in institutione ⁊ substitutione pariter in legato per ea que habentur in. l. si seruus pluriũ. §. fi. de leg. j. ⁊ in. l. qui filiabus. eo. titu. ⁊ in. l. heredes palam. §. sed si notã. de testa. et per Bar. in. l. centurio circa mediũ. ff. de vulg. et pup. Restat itaq̧ ꝙ in dicto testamẽto Antonij est relicta dos dicte Philippe que debetur a dicto Jacobo de bonis Antonij seu vt heres Antonij ⁊ habetur ab Antonio. l. coheredi. §. cum filie. de vulg. ⁊ pupil. ideo diminuit hereditatẽ Jacobi ⁊ detrahitur in cõputatione legitime quia tãtominus valent hereditas et bona Jacobi quantum debet vigore testamẽti paterni: itaq̧ debet in dubio habere dotẽ cõgruã ex bonis seu hereditate Antonij.

2 † Nec cum illa dote cõpensatur legatũ factum de. xxv. flo. in testamento Jacobi quia quando debitor legat creditori aliquã quantitatẽ non cẽsetur reliquisse animo cõpensandi. l. creditore. ff. de leg. ij. ⁊ l. fi. §. filium. eo. titu. ⁊ l. creditor. C. de lega. item constat ꝙ dicte filie debetur legitima de bonis Jacobi que legitima erit duodecima pars bonorũ hereditariorũ ipsius Jacobi cum presupponatur fuisse sex filios inter masculũ ⁊ feminas. aut. nouissima. C. de inoffi. testa. in qua legitima cõputabitur dictũ legatũ. xxv. florenorũ per. d. l. omnimodo. cum concor. per que iura probatur ꝙ si nõ sufficiunt ad integrã legitimã poterit agi ad supplementũ legitime nec potest legitima seu legitime supplementũ prohiberi vel impediri per testatorẽ per. §. ceterũ. in aut. vt cum. de appel. cogno. ⁊ l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. reijcitur enim illud onus ꝙ plus petere nõ possit vt dictis iuribus et not. Bal. in. d. l. omnimodo.

3 † Cõcludo itaq̧ ꝙ dicta Philippa debet habere legitimã in bonis Jacobi computatis in ea. xxv. flo. legatis

legatis sibi per Jacobū ⁊ dotem etiam habere debet ex testamēto Antonij nec dictam dotem cōputare habet in legitimam cum ab intestato illam dotē habuisset vltra portionē suam hereditariam. non ob. d. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. testa. vbi dicitur ꝙ dos cōputatur in legitimā quia respōdetur ꝙ loquitur in dote profecta ab eo a quo legitima debetur vt est ibi expressum in fine litere ⁊ facit. l. vt liberis. C. de collationibus. Quāta autē dos esse debeat est questio facti potiusꝙ̄ iuris: testator enim declarat ꝙ dotetur ſm cōdecentiam persone et vires patrimonij. Quid autem mereatur qualitas persone ⁊ quante sint vires patrimonij non est in iure decisum nec cadit proprie illa consideratio quam cōsulendo solet facere Bal. ⁊ etiā Saly. cōsulendo. ⁊ in auт. res que. C. cōmunia de leg. ⁊ vidi hac tempestate sepius consultū. s. ꝙ dos nō debet esse minor legitima qm̄ dicte Philippe nulla legitima debetur in bonis Antonij cum eam precedat in successione Jacobus et forte non fuit concepta in vita Antonij qd̄ si ita fuit nō esset cognita in successione intestati etiam si nullus eam p̄cederet. l. j. §. si quis proximior. ff. vnde cog. et. l. paulus. §. paulus. de bonis liber. ⁊ l. titius. de suis ⁊ legiti. hoc autem totū remittit arbitrio boni iudicis. l. j. ff. de iure delibe. ⁊ c. de causis. de offi. deleg.

4 ¶ † Deueniendū est modo ad scdm̄ quesitum in ordine puncti: qd̄ est multiplex. Nam queritur in eo ad quē deueniat hereditas Martini ad quem hereditas Jacobi ad quem hereditas Antonij circa hereditatē autem Jacobi paruam video vigere dubitationem. s. si dicta Margarita vxor dicti Jacobi testatoris predecessit ante professionē dicti Martini: et sic ante mortē naturalem ⁊ ciuilē tota hereditas sine onere pertinuit ad Martinum: sin autē superuixit ⁊ superuiuit tunc si professio in ordine fratrum minorū habetur pro morte: de quo discutietur in alijs quesitis tunc hereditas Jacobi deuenire deberet detracta legitima ad dictam Margaritā in eius vita ⁊ post mortem ipsius ad monasterium sororis tertij ordinis sancti Francisci: circa hereditatē autem Martini cum vt p̄supponitur dictus Martinus ante professionē condiderit testamentū: in quo instituit heredes sorores predictas tertij ordinis sancti Francisci: ⁊ postea fecit professionē fratrū minorum qui sunt incapaces bonorū in proprio ⁊ in cōmuni: ⁊ maxime bonorū ipsius profitentis eorū ordinem ⁊ eorum regula de qua in. c. exijt qui seminat. de verbo. sig. lib. vj. ⁊ in cle. exiui. eo. titu. per professionē postea secutam cōfirmatur testamentū nec pōt postea reuocari: quia hoc respectu mors ciuilis equiparatur morti naturali: quia respectu hereditatis et bonorū operatur omnem effectū mors ciuilis quē operatur naturalis: ideo morti naturali equiparatur nec mors naturalis expectatur. arg. l. deo nobis. C. de episco. et cleri. per quā legem sumitur per Bar. et doct. ibi dicta theorica. Et per eandem theoricā in terminis proprijs decidūt Bar. Bal. Rapha. ⁊ Pau. de cast. et doct. cōmuniter in auт. si qua mulier. C. de epis. ⁊ cleri. quod quo ad testamentū factum ante professionem mors ciuilis fratris minoris equiparatur naturali: nec expectatur amplius mors naturalis: ideo per dictam theoricam prout si vere morte naturali decessisset dictus martinus eius hereditas ex testamento ipsius Martini delata esset dictis sororibus tertij ordinis sancti Francisci heredibus institutis: ita et per dictam theoricam dicēdū est ꝙ dicta hereditas Martini sit delata dictis sororibus. et per dictam theoricā dicendū est ꝙ etiam cōditio adiecta substitutioni si decesserit institutus censetur purificata: ita qd̄ est locus substitutioni prout est de mēte Bar. in. d. auт. si qua mulier. et etiā de mente aliorū quos. s̄. retuli. Quod cōfert ad tertium membrum dicti secūdi quesiti quatenus. s. queritur ad quē deuoluatur hereditas seu bona dicti Antonij: nam idem iudicandum est de hereditate Antonij ac si dictus Martinus decessisset morte naturali. Ex quo mors ciuilis professionis facte in dicto ordine fratrū minorū equiparatur morte naturali. Facit quia al's monasteriū habetur loco filiorū adeo ꝙ facit deficere substitutionē conceptam sub cōditione si institutus decesserit sine filijs: prout est tex. in. c. in presentia. de proba. ⁊ in auт. de san. epi. §. ⁊ hoc de presenti. et auт. nisi rogati. C. ad trebel. tamen secus est si ingreditur monasteriū fratrum minorū prout voluit in. c. in presentia. de p̄ba. Quinimmo si decedit cum filijs de ordine fratrum minorū non expirat cōditio substitutionis immo substitutus admittitur Barto. in. l. filiusfa. §. cum quis. de leg. j. ipse in trac. minoricarū ipse ⁊ Ange. in. l. fi. C. quādo et quibus quarta pars debetur lib. xj. ⁊ Bald. in. l. cum acutissimi. C. de fideicō. Ex his cōcludo ꝙ etiā quo ad substitutionē factā de hospitali in testamēto dicti Antonij nō habet expectari mors naturalis dicti Martini filij dicti Jacobi: ex quo professus est ordinē fratrum minorum. Sed est locus dicte substitutioni dūmodo alia cōcurrant. ¶ Videamus itaꝙ̄ an verificaretur casus dicte substitutionis si Martinus decessisset naturaliter. Circa qd̄ dicendū videtur ꝙ nō: quia dictum hospitale est institutū seu substitutum sub triplici cōditione: ⁊ sic sunt tria membra quibus hospitale est inuitatum vnū si posthumus nō nascetur alius si nascetur posthumus vel posthumi ⁊ oēs decesserint sine liberis. Tertiū si filius posthumus nascetur ⁊ ei nascatur filius posthumus qui decedat sine filijs: sed nullū ex dictis mēbris videtur verificatū vt deducetur merito substitutio omnis ipsius hospitalis videtur euanuisse ad qd̄ ostendendum. Capiamus quodlibet membrū. Et primo capio primum in quo substituit hospitale si posthumus nō nascetur ꝙ caput defecit ea ratione quia natus fuit Jacobus post testamentū qui venit appellatione posthumi: prout. s̄. deductū est.

5 † Secundū membrū in quo hospitale est honoratum est si filius posthumus decesserit sine filijs masculis: et nō dicitur decedere sine filijs qui decessit cum vno filio. arg. l. nō est sine liberis. de verb. sig. ⁊ l. j. C. de condi. inser. et. l. cum auus. ⁊ l. pater seuerinā. §. j. de condi. ⁊ demō. ⁊ l. cum acutissimi. C. de fideicōmissis. ⁊ l. generaliter. §. cum autem. C. de insti. et substitu. sub cōditio. fac. Nō enim est verisimile ꝙ voluerit propriam sobolē excludere per dicta iura in quibus casibus fit per dictam rationē longe maior violentia verbis quā in casu isto. Circa tertium membrū videtur maior dubitatio: quia verba testamenti videntur penitus deficere. Nam substituit hospitale in casu quo institutus haberet filium posthumū ⁊ filius posthumus masculus legitimus et naturalis nasceretur et decederet sine filijs substituit hospitale: sed licet dicto Jacobo herede instituto natus fuerit maritus: tamen non fuit posthumo dicto Jacobo: eo quia natus fuit in vita Jacobi etiam ante testamentum: patet quia institutus in testamēto Jacobi: ideo nō videtur verificari substitutio facta sub cōditione si natus fuerit dicto filio posthumo nascer̄ filius posthumus vel posthumi masculi ⁊ decederet vel decederent sine filijs: qr non fuit dicto Jacobo natus filius posthumus.

6 † Item ex alio nō videtur ꝙ valeat dicta substitutio: quia dictus Martinus nō videtur honoratus a testatore substituēte ⁊ nō honoratus nō potest onere substitutionis fideicōmissarie onerari. l. ab eo. C. de fideicō. et. l. sed ⁊ sic. in fi. de leg. iij. ⁊ l. plane. ij. in fi. de leg. j. cum si. sed dicta substitutio nō potest interpretari nisi fideicōmissaria merito facta dicto Martino nō valeat.

7 ¶ † Tamen his nō ob. contrariū puto de iure verius. non em̄ est ratio quare testator voluerit magis onerare filios posthumos Jacobi quā natos tempore mortis vel testamenti ipsius Jacobi: ideo est verisimile ꝙ voluerit pariter prouidere. In casu quo filius natus ante testamētū Jacobi postea decederet sine liberis prout in casu quo decederet sine filijs: filius natus post testamentū Jacobi vel post eius mortē. Mens autē testatoris solet verbis preualere. l. cum virū. C. de fideicō. ⁊ in. l. in conditionibus primū locum. in prin. ff. de cōdi. ⁊ demon. cum cōcor. ⁊ vt verba non repugnent omnino pōt dictus Martinus dici posthumus quia natus post humū ipsius testatoris suiꝙ̄ aui: quo em̄ ad testatorē est posthumus: quia post eius mortē natus est ergo filius Jacobi posthumus: quia post humū aui natus. Et mens et verba verificētur sine multa impropriatione. Debemus enim sequi voluntatem testatoris etiā si verba improprietur: prout venator leporē vt dicit Bal. in. l. cum quidā. C. de neces. ser. here. insti. ⁊ propterea non ob. ꝙ dictus Martinus nō fuit natus post testamentum aut mortem Jacobi.

8 † Nec etiā ob. ꝙ dictus Martinus nō fuit honoratus a dicto Antonio substituente: quia positi in cōditione non censentur honorati prout est cōmunis sentētia doc. in. l. lucius. de heredi. insti. ⁊ in. l. filiusfa. §. cum quis. de lega. j. ⁊ in. l. j. C. de condi. inser. quia ad hoc respōdetur prout respōdet Bar. qui decidit hāc dubitationē in. d. l. sed ⁊ si sic. de lega. iij. ⁊ in. l. centurio post mediū versi. quero vlterius quid si testator. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. codicillis. de vsufru. leg. dicēs ꝙ aut institutus censetur oneratus sub duplici conditione. s. vna si ipse decesserit sine filijs alia si eius filij decesserint sine filijs: ⁊ tunc non ob. contrariū aut censetur oneratus filius positus in cōditione: ⁊ tunc ipse oneratus ⁊ positus in cōditione censetur etiam honoratus vt actus nō pereat allegat. d. l. codicillis. ſm eum. Quod ⁊ firmat Pe. de ancha. in. c. si pater. de test. in. vj. in. iiij. no. ⁊ quidā allegant Raph. cu. hoc tenere in. l. filiusfa. §. cum quis. de lega. j. ⁊ in. l. lucius. de heredi. insti. ⁊ in. l. hereditas ad statiū. eo. ti. ⁊ vidi quosdā consulendo allegantes Pau. de cast. in. d. l. ab eo dicere ꝙ ista est cōmunis opi. quicquid dicat ibi Bal. re vera Bal. non cōtradicit ibi Bar. quia nō loquitur eo casu quo substitutio est facta filijs positis in conditione: quo casu firmat supradictam sententiā. sed loquitur Bal. quādo substitutio est facta post mortem filiorū: nec eo casu se precise firmat: nec illo casu Bar. quicꝙ̄ firmat. vnde Bal. ibi non cōtradicit predicte sentētie Bar. si quis recte inspexerit. ⁊ hanc partem firmat. d. meus. d. Jo. petrutius in. d. l. ab eo ⁊ cōperio eum cum alijs excelsis consuluisse et firmasse. ⁊ ita etiam vidi ab alijs consultū dum Pisis legerem. et ita semper visum fuit: licet Jmo. in. d. l. centurio. ⁊ in. c. raynutius. de testa. Jnsurgat cōtra Bar. per. d. l. ab eo. ⁊ d. l. hereditas ad statiū. Et conetur respōdere ad iura Bar. videlicet ad. d. l. codicillis. assignando rationē quare grauamē ibi iniunctū inducit ꝙ censeatur honoratus ipse oneratus tamē illa ratio prout ⁊ ipse fatetur non erat sufficiens de se sola ⁊ hoc est clarissimū in iure et tamen iuncto hoc alio adminiculo quod de se nō est sufficiens ambo simul iūcta hoc inducunt in. d. l. codicillis. Jta ⁊ fortius in casu nostro in quo est maximū dubiū in iure an filij positi in cōditione censeantur tacite honorati. ⁊ tex. d. l. lucius. in fi. multū artat vt plura alia adducuntur ⁊ multi id firmant ⁊ concurrit amor auitus iuncto hoc alio

adminiculo operentur ista simul iuncta hunc effectum et similiter in.d.l.titia seio tesseram.§.seia ratio quia erant simul coniuncti in eodem legato nõ erat sufficiens vt censerentur inuicẽ substituti et tamen iuncta cum onere iniuncto vltimo decedenti hoc operatur prout ⁊ dicit Bal.in.d.l.ab eo. Item hic cõcurrit votũ auitũ: item quia est possibile ꝙ al's subuerteretur testamentũ si nepos nõ cense retur inuitatus per ea que habẽtur.in.l.gallus.de lib.⁊ posthu.per totam.⁊.l.posthumorũ.de iniusto testa.item in.d.§.seia ratio oneris iniuncti minus vrget quã in terminis Bar. et nostris quia ibi legatarius erat al's honoratus in parte fundi ⁊ in interusurio medij temporis iuxta.l.si cõstante.§.quotiens.ff.solu.matri. Ideo poterat vt arbitror onerari post mortẽ in toto fundo. arg.l.imperator.de leg.ij.ideo ibi onus non erat inutile in casu Bar. ⁊ nostro si non censerentur tacite inuitati onus redderetur inutile: merito vrget maior ratio cõiecturandi voluntatẽ hoc casu quam illo cum cõiectura ne actus pereat sit multum potens in iure.l.quotiens in stipulationibus.de verbo.obli.l.quotiens in actionibus.de rebus dub.c.si papa.de priuile.lib.vj.cum si. Similiter in pupillari substitutione ad quã doc.trahunt.d.§.seia si pupillariter substituit vltimo morienti in tota hereditate ipsius testatoris posset verificari voluntas testatoris si pupillus vltimo moriẽs successisset premorientibus prout ⁊ est verisimile et al's consideratur ꝙ testator censetur reseruare ius succedendi ab intestato.d.l.vel singulis. et in.d.l.lucius.eo.titu.⁊ qd̃ per glo.in.d.l.filiusfami.§.cum quis.⁊ per docto. in.l.qui duos.de vulg.⁊ pupil.⁊ in.d.l.pe.C.de impu.et ideo nõ est tacita tanta cõiectura ꝙ voluerit dicto casu vnũ alteri substituere: ex quo dicta substitutio in tota hereditate potest aliter verificari ex mente satis verisimili ipsius testatoris:⁊ nihilominus ad hoc vt omni casu verificetur elicitur tanta cõiectura ꝙ tacita substitutio resultet prout omnes doct.quos.s̃.retuli.pro expedito habẽt:multo fortius debet esse sufficiens in casu isto in quo si filij non sunt honorati nullatenus in aliquo valeret substitutio fideicõmissaria eis facta:⁊ magis decet ⁊ magis videtur de mente testatoris ꝙ portio relicta vni filio testatoris deueniat in eius filiũ nepotemq̃ testatoris quam in eius fratrẽ:licet filium testatoris vt est expressum in.l. cum auus.ff.de condi.⁊ demõ. Et est adeo efficax ista cõiectura qd̃ testator voluerit portionẽ vni filio relictã deuolui in filium ipsius ꝙ deuenitur ad magnam exorbitantiã de qua ibi.s. ꝙ presumatur plus dictũ quam scriptũ:⁊ al's ꝙ licet presupponeretur non dictũ: nihilominus a lege subintelligatur conditio per.l. generaliter.§. cum autem.C.de insti.⁊ substi.sub cõdi.fac.⁊.l.cum acutissimi.C.de fideicõ. Non ergo mirum si talis cõiecturata voluntas iuncto alio adminiculo qd̃ non est mediocre.s.ne actus expꝛsse dispositus ruat eliciatur tacita substitutio facta de filijs positis in expꝛssa cõditione. Siue itaq̃ in dicto vltimo membro substitutionis substitutio cẽsetur facta Jacobo instituto siue Martino posito in cõditione habemus intentũ ꝙ substitutio valeat.⁊ sic siue illa verba ei vel eis referãtur ad institutũ vel institutos et sic ad Jacobũ siue ad filium vel filios instituti:⁊ sic ad Martinũ nõ refert in terminis nostris: et sic in omnem euentum hereditas dicti Antonij deuoluta est ad dictum hospitale detracta legitima hereditas Jacobi deuoluitur ad sorores tertij ordinis scti Frãcisci pro fabrica detracta similiter legitima ⁊ cum onere restituendi hospitali p̃dicte hereditatẽ dicti Antonij detracta legitima hereditatis Antonij: et similiter hereditas Martini deuoluit ad sorores p̃dictas: et ad eas spectat simpliciter tñ cum p̃dicto onere restituendi hereditatẽ Antonij dicto hospitali. nam onera hereditaria ⁊ actiones hereditarie trãseunt

9 de herede in heredẽ ꝑ iura vulgaria:† heres enĩ vltimus est heres primi defuncti.l.fi.C.de here.insti.⁊ hoc clarũ:⁊ etiã cũ onere conuertẽdi hereditatẽ Jacobi detracta legitima in fabricã cũ in testõ Jacobi inuitenẽ dicte sorores pro fabrica. Et verba testamentorũ Jacobi ⁊ Antonij sunt clara:ideo vlterius non insisto. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclix.

¶ Consilium.cclix.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶† Viso puncto ⁊ copia emãcipationis ⁊ testamento postea inito per dictã dominã Caradõnam:licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicta emancipatio nõ valeat ea ratione quia ad hoc vt emãcipatio valeat requiritur ꝙ fiat coram iudice cõpetente.insti.quib.mo.ius pat.pote.sol.§.nostra.⁊.C.de emanci.li.l.j.⁊.l.fi. Liberatur enim filiusfa.vel casu puta patris naturali vel ciuili vel actu solẽni: non aũt nudo cõsensu patris ⁊ glo. super verbo solẽni supplet.i.auctoritate iudicis.cum itaq̃ in casu nostro nudus cõsensus patris videatur interueniisse nudum intelligo cõsensum extraiudicialem factum sine iudicis auctoritate:ideo

2 videtur ꝙ dicta emancipatio nõ valeat nec teneatur.† Ex quo infertur ꝙ dicta emãcipatio prout ex p̃dictis videtur nõ valeat ipsa filia perdurauit sub patria potestate. ⁊ per cõsequens non potuit testari:cum cõstituti sub patria potestate testari nequeant.l.seniũ. C.qui testa.fa.pos.⁊.l.qui in potestate.in prin.ff.eo.ti.etiã ad pias causas saltẽ sine patris assensu.c.licet.§. q̃uis. de sepul.in.vj. Nisi simus in castrẽsibus vel quasi.l.pe.in fi.⁊.l.fi.C. qui testa.fa.pos.⁊.l. fi.C.de inoffi.testa. Cum ergo nõ simus in casibus exceptuatis re-

3 manet ꝙ testamentũ factum a filiafamilias nõ valeat.† Nec confirmatur per clausulã codicillarẽ. quia qui nõ potest testari nõ potest

4 codicillare:nec aliã vltimã voluntatẽ facere.l.ij.ff.de leg.j.† Quinimmo nec donationẽ causa mortis facere.l.j.in prin.ff.de tu.⁊ rati. distra. nisi cum cõsensu patris donationẽ.s.causa mortis.l. tam is.

5 ff.de dona.causa mor.† testamentũ autem ⁊ codicillos non potest etiam cum cõsensu patris : quia vltime volũtates nõ possunt pen-

6 dere ex alieno arbitrio.l.fi.ff.cõmunia predi.† Nec predictis videtur obstare si allegaretur cõsuetudo:quia non videtur militare dicta cõsuetudo:ex quo prout in themate presupponitur nõ fuit cõsuetudo vniformis sed variabilis: quia q̃nq̃ emancipationes fuerunt facte corã iudicibus ordinarijs nõ tabellionibus: ⁊ per consequens videtur interrupta dicta cõsuetudo ⁊ nõ fuisse cõsuetudinẽ longi temporis: quia forte nõ probatur ꝙ per longũ tempus emãcipationes fuerint solite fieri corã tabellionibus et nõ corã iudicibus. Interrũpitur enim cõsuetudo per contrariũ vsum populi.dicit glo.in.l.nemo alieno.§.tẽporalis.ff.de reg.iur.⁊ sumit ex dictis Cy.⁊ Bal.in.l.ij.C.que sit lon.cõsue.ideo nõ videtur longa consue-

7 tudo inducta:⁊ per cõsequẽs remanere videtur iam dicta. ¶† Tamen his nõ ob.contrariũ puto de iure respõdendũ.s.ꝙ dicta emãcipatio valeat ⁊ teneat et in cõsequentiã etiã donatio postea facta pro cuius rei euidentia premittendũ est ꝙ notarius de iure habet iurisditionẽ si non actu saltẽ habitu. Nam habẽt iurisditionẽ sine administratione prout post glo.ibi voluit Bar.⁊ Bal. ⁊ alij in.l.j. ff.de iud.⁊ de his facit mentionẽ tex.in.l.rem non nouã.C.de iudi. et in.l.fi.C.vbi ⁊ apud quẽ.⁊ ibi gl.⁊ Bar.in quibus iuribus appellantur iudices sine administratione ea ratione : quia non habent exercitiũ iurisditionis: ⁊ sic administrationẽ in iudicãdo seu iurisditionem exercendo nisi in volentes ⁊ doctores appellant iudices chartularios.solẽt enĩ principes ⁊ qui a principe potestatẽ habent creãdi notarios in eorũ creatione tribuere iurisditionẽ: ⁊ ideo ipsi notarij in eorũ subscriptionibus quas faciũt instrumẽtis publicis dicere.ego talis notarius ⁊ iudex ordinarius.iste est cõis stilus notariorũ:prout ⁊ dicit Jmo.in.l.ait pretor.§.si iudex.ff.de re iudi.⁊ sic cõclusiue notarij sunt iudices ordinarij qui iurisditionẽ in volẽtes habent ⁊ exercent:⁊ hinc dicit Bald.in.l.penul.C.de fideius.ꝙ guarentigia est obseruatio alicui facta per mandatum tabellionis

8 qui est iudex ordinarius.l.j.de iudi.ꝑm eum.† Et Ange.in.d.l.ait pretor.§.si iudex. dicit ꝙ licet statuta disponẽtia ꝙ instrumẽta publica habeant executionẽ paratã sint contra iura cõmunia:tamen secus est in statutis disponẽtibus ꝙ instrumẽta guarentigiata habeant executionẽ paratã. Nam guarentigia nihil aliud est quã preceptum notarij factũ partibus eum rogãtibus vt obseruent cõtenta in instrumẽto qd̃ fit partibus volentibus ⁊ acceptãtibus vigore statuti cõcedentis potestatẽ mandandi:ita ꝙ prout preceptũ iudicis factum in cõfessum habet executionẽ paratã.l.si debitori.ff.de iudi.ꝑm eundẽ Ange.⁊ illa potestas precipiendi cõcessa a statuto: prout dicit Ange.nihil aliud est quã iurisditio: prout ⁊ ipse sentit dum dicit ꝙ tũc nõ discrepat a iure cõmuni per.d.l. si debitori que loquitur in ꝓcepto iudicis. Idem qd̃ Ang.vult Jmo.ibi subdens ꝙ si prout solet fieri in creatione fiunt iudices ordinarij habent iurisditionem precipiendi in volentẽ : ideo etiã ex hoc capite habet cõsonantiã cum iure cõmuni ꝑm eum: qui ex hoc vult ꝙ dictã potestatem habent tunc cõcessam a iure cõmuni vigore iurisditionis eis a principe vel principis auctoritate concessam: vbi Ang. dicit ꝙ habent potestatẽ cõcessam a statuẽdo. Et hoc põt procedere qñ notarius in sua creatione non esset factus iudex ordinarius. Nam tunc statutũ dat sibi iurisditionẽ:⁊ hoc respectu põt dici ꝙ statuta hmõi sint exorbitantia prout ipse Ang.dicit in.l.cum antea.C.de arbi. qui videtur esse ibi contrarius ab his que ipse dicit in.d.§. si iudex. Sed potest cõcordari.vt.s̃.s.ꝙ sit exorbitãs quo ad facultatem precipiendi: quia illam nõ habet a iure cõmuni intelligas nisi princeps in creatione eam concedat. Quo casu habet a iure cõmuni:prout.s̃.dicit Jmo.⁊ bene per supradicta. Sed postq̃ potestatem: ⁊ sic iurisditionem a statuto cõcessam vel a principis auctoritate in creatione notariatus cõcessam ꝙ ꝓceptũ illud guarentigie habeat

habeat executionē paratam sit cōsonū iuri cōmuni fm dicta Ang. et Jmo.in.d.§.si iudex.ꝛ idem vult.d.Jo.petrutij in.d.l.fi.C.vbi ꝛ apud quem.Obstat tamē id qđ dicit Ang.in.l.a diuo pio.§.sententiam.de re iudi.dicens ꝙ tunc oritur cōditio ex statuto ad dictam executionē: sed quicquid sit de hoc an executio parata habeatur a statuto vel a iure cōmuni satis est ad propositum ꝙ habet iurisditionem precipiendi saltē a statuto si non habet in creatione sed cōmuniter oēs habēt in creatione: prout dicit Jmo.in.d.§. si iudex. et est de mente aliorū:vt.s.patet quibus presuppositis infertur ꝙ dicta emācipatio est facta corā iudice cōpetenti:siue aūt iudex fiat auctoritate principis:ꝛ sic iure cōmuni siue auctoritate legis municipalis:siue auctoritate cōsuetudinis non refert quo ad validitatē emācipationis.vt.l.j.ꝛ.l.fi.C.de emā.lib.ꝛ ideo glo.in.d.§.ꝑterea. insti.quib.mo.ius pa.pote.sol. vult ꝙ apud quēlibet iudicem fieri possit emancipatio supplendo ad tex.in ver.magistratus.s.quosli bet:ꝛ sic sufficit quilibet magistratus:et sic qlibet iudex. Et subdit illa glo.ꝙ etiā corā iudice extraordinario fieri potest emancipatio intelligens iudicem extraordinariū.i.iudicem alieni territorij qui efficitur cōpetens ex prorogatione: ideo etiam iste iudex chartularius fit cōpetens ex prorogatione de habitu ad actū siue ista cōpetentia iuncto cōsensu partiū causetur de iure cōmuni ratione creationis prout cōmuniter cōtingit:vt patet ex dictis Jmo.in.d.§.si iudex.ꝛ ex dictis glo.ꝛ docto.in.d.l.j.de iud.ꝛ.d.l.fi.C. vbi et apud quē.siue causetur ex forma statuti volētis ꝙ notarius possit precipere obseruantiā cōtractus ꝛ cōtentorū in instrumento:ꝛ sic possit adijcere guarentigiam: que nihil aliud est quā dictum preceptum prout.s.deductū est. Satis enim est ꝙ sit iudex ex.l. munici.d.l.j. C.de eman.lib. siue id cōtingeret vigore cōsuetudinis: quia etiam

9 tunc sufficit quo ad emancipationem.d.l.fi.eo.titu.† Consuetudo enim tribuit iurisditionē vt ibi.et in.c. cum cōtingat.in fi.extra.de foro cōpeten.ꝛ in canone conquestus.ix.q.iij.ꝛ in.c.dilecti.de arbi. cum si.Cum itaqꝫ dictus notarius qui rogatus fuit de dicta emancipatione haberet iurisditionē precipiendi partibus obseruantiā cōtentorū in instrumento:ꝛ sic apponēdi guarentigiā ꝛ illā apposuit:et cōsequēter precepit ꝙ emācipatio facta obseruaretur:ideo emācipatio censetur facta corā iudice cōpetēti ꝛ eius auctoritate: et per cōsequens est solēnis et valida.Nec ob.adducta in cōtrariū: quia sunt sublata per adducta pro hac parte.Ex quo vt dixi emancipatio censetur facta corā iudice cōpetenti:ꝛ per cōsequens censetur solēnis per iam dicta.Insup ex deductis presupponitur cōsuetudo nedū longi temporis:sed longissimi centū annorum in terminis ꝓprijs.s.ꝙ notarij soliti sunt interponere auctoritatē ꝛ decretum in emācipatione veluti iudices:prout est factū in casu isto.Et cōsuetudo tribuit iurisditionē vt supra dictū est.Nec ob.ꝙ emācipationes etiam solite sunt fieri corā alijs iudicibus: quia non propterea est interrupta consuetudo vt possit fieri coram tabellione: quia nihil incōuenit qđ plures iudices habeant iurisditionē super eodē actu: prout videmus hoc ꝙ potestas ꝛ capitaneus habēt iurisditionem in criminalibus eps et legatus in spiritualibus potestas ꝛ iudices portarū.Item camerarij artiū ꝛ vna non aduersatur alteri:ita ꝛ hac cōsuetudine habeant iurisditionē super emancipatione facienda ꝛ tabelliones ꝛ alij iudices cōpetentes ad hoc.l.j.et l.fi.C.de emāci.lib. Jdcirco emancipatio censetur facta corā iudice cōpetenti:ꝛ ideo valida ex quibus resultat decisio consultationis. Nam ex quo valida resultat emācipatio testamentū fuit factum a matrefami.ꝛ sic hoīe sui iure.Jdeo non obstat id qđ testamēto imꝑingebatur:ꝛ cōcludendū est ꝙ dictū testamētū valeat.Laus deo.

¶Summarium super consilio.cclx.

1 ¶Furtum an probetur cōfessione creditoris dicentis se rem in pignus sibi traditam cōmodasse.per totum.
2 Furtū an cōmittat vbi cōmodatarius vtitur pignore.nu.seq.ꝛ.4.
3 Cōmodatum quid sit.
4 Furtū an reqrat cōtractationē ꝛ animū lucrandi inuito dño.nu.11.
5 Dolus inesse videtur cōtractui illicito.
6 Exceptione nitens illā habet necesse probare quia paria sunt non esse aut esse sed non apparere.
7 Confessio in criminalibus facta in iudicio non habet vim rei iudicate nec inducit cōminationē torture indicijs non precedentibus. nu.9.vsqꝫ ad finem consi.
8 Sententia esse debet libello cōformis.
9 Inditium an probetur per vnum testem.
10 Uerba enunciatiua propter aliud prolata non probant.
12 Locus ꝛ tēpus in inquisitione seu libello accusatorio debet deduci et probari vt releuet libellans.

¶Consilium.cclx.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi.¶†Uisa inquisitione formata contra Joseph ꝛ cōsiliū fratres ebreos inquisitos de furto: eo quia cōmodauerunt res eisdē pignoratas videtur prima facie aperta fronte dicendū ꝙ dicti inquisiti veniant cōdemnandi: eo quia ipsi cōfessi fuerunt ꝙ cōmodauerunt res eisdem pignoratas ꝛ cōfessi fuerunt presente parte:ideo videtur hoc probari per dictā cōfessionē per.l. j.C.de cōfes.ꝛ.l.generaliter.C.de nō nu.pecu.ꝛ.ff.et extra.de cōfes. quasi per totos: sed habens rem in pignus si illam cōmodat alteri sine consensu debitoris qui res pignorauit tenetur furti et furtum

2 cōmittit.l.si pignore.in prin.ꝛ.§.j.ꝛ.l.interdū.§.ff. de fur.† qui eñ habet rem a domino ad vnam causam ꝛ vtitur ad aliā causam sine permissu dñi furtum cōmittit vt ibi.ꝛ.l.fullo. in prin.eo.ti.ꝛ.l. qui vas.§.si ego.eo.titu.et insti.de obli.que ex deli.nasců.§.furtū. cum

3 simi.¶†Nec ob.ꝙ cōmodatū sit gratis ꝛ cōmuniter solā vtilitatē continet cōmodatarij.insti.quib.mo. re cōtrahitur obli.§. item is

4 qui.in fi.ꝛ.l.si vt certo.§.tunc videndū.cōmo.ꝛ ar.l.j.de preca.† Et furtū non cōmittit qui nō cōtractat rem animo lucrādi.l.j.in fi.ꝛ.l. si iussu.§.si rem meā.ff.de fur. Et qui gratis cōmodat non videtur lucrari:quia rñdetur ꝙ satis lucratur qui volūtatē suā adimplet.l. penul.ꝛ ibi glo.ꝛ doct.ff.de cōdi. ob causam. Et species lucri est ex alieno largiri ꝛ bñficio debitorē sibi acquirere prout ad hoc propositum dicit in terminis iurisconsultus in.d.l.si pignore.§.j. et licet requiratur ad hoc vt cōmittatur furtū ꝙ cōtractatio rei aliene fiat inuito dño.d.l.j.in fi.de fur.adeo ꝙ etiā si inuito dño contractat si putat se non cōtractare inuito dño non cōmittit furtū.l.qui re sibi cōmodata.in prin.eo.ti.Furtū eñ non fit sine affectu furādi.§. placuit.insti.eo.ti.ꝛ tūc demū videtur ꝙ furtū cōmittat si intellexerit inuito dño id fieri dicit tex.in.d.§.placuit.Tamē videtur ꝙ in dubio censeatur inuito dño contractare.l.qui vas.§.vetare.ff. de fur.

5 Sufficit eñ ꝙ non cōsentiat vt dicit ibi tex.†Et qui rem illicitam cōmittit ꝓsumitur dolose facere.l.si non conuitij.C.de iniurijs.ꝛ.l. j.C.de fica.ꝛ.c.j.extra.de ꝓsump.cum cōcor.Et si sufficeret allegare ꝙ credebat dñm permissurū de facili eluderētur iura que disponūt ꝙ cōtractans ad aliū vsum rem sibi ad vnū vsum traditā cōmittit furtum que quidē sunt multa. Nec debent iura ludibrio fieri.c.cōmissa.de elec.lib.vj.ꝛ facit.l.fi.§.fi.C.de vsuris.rei iudi.ꝛ.l.j.§. exceptiones.ff.quarū rerū actio nō datur.Jtaqꝫ licet inquisiti allegent ꝙ habebant magnā amicitiā cum debitore qui res pignorauerat: tamē nihil de hoc probant:ꝛ exitus suadet contrariū cum de eo ꝙ

6 actum est cōquestus fuit.† Nec etiam iuuari possunt ex eo qđ allegant ꝙ is qui pignorauit nō est dñs:ꝛ ꝙ cōmodatum factū fuit de volūtate veri dñi:quia de his nihil apparet ꝛ paria sunt non esse et nō apparere.l.duo sunt titij.ff.de testa.tu.l.si fuerit.de rebus dub. cum si.et qui nititur aliqua exceptione habet necesse eam ꝓbare.l. in exceptionibus.in prin.ff.de proba.debitor eñ qui rem pignorauit habet intentionē fundatā.ar.d.l. si pignore.ꝛ.d.l. interdū.ꝛ.§. si ego.cum si.ꝛ non solū qui volēte dño cōtractat nōnunꝙ cōmittit furtum si alterius interest furtū non cōmitti.vt.l.si iussu.de fur.sed etiā si ipse dñs cōtractat cōmittit furtū.l. si is qui rem cōmodasset. in princi.ꝛ.l.si is qui rem pignori.de fur.Ex his itaqꝫ videtur clare

7 decidi posse ꝙ veniant condemnādi de furto dicti inqsiti. ¶†Tamen his non obstātibus contrariū arbitror de iure respōdendum vcꝫ ꝙ dicti inquisiti omnino veniant absoluendi.Et hoc ex pluribus.ꝛ primo quia futurū non probatur. licet eñ in ciuilibus confessio facta presente parte probet vt in cōtrariū deductū est. Et facta in iudicio vim habeat rei iudicate.l.vnica.C. de confes.ꝛ.l.j.ff. eo.ti.Tamē in criminalibus facta in iudicio nō habet vim rei iudicate.l.si cōfessus.ꝛ ibi per Bar.ff.de custo.re.ꝛ facta extra iudiciū: licet ꝑsente parte nō probat sed solū facit inditiū.l.capite quinto.ꝛ ibi Bar.ff.de adul.in casu aūt nostro nihil probatur nisi per cōfes-

8 sionem partis merito nō probatur delictū.† Quod ꝛ deducitur ex alio:quia dato ꝙ dicta cōfessio releuaret saltem ad torturā in casu quo esset cōfessio delicti intentati: tamē in casu nostro nō releuat: quia nō apparet ꝙ cōfessi sint ꝙ cōmodauerint clamidē seu mantellum in inquisitione deductū: patet quia testes qui deponunt de dicta cōfessione non deponunt de qualitate mantelli seu clamidis: vnde erat forte clamis bigij vel viridis aut nigri coloris ꝛ in inquisitione deducitur ꝙ cōtractauerunt dicti inquisiti clamidē de rosato valoris ꝛ estimationis.xxx.flo.itaqꝫ non probatur aliquo pacto furtū dicte clamidis de rosato de quo in inquisitione prout ꝓbari debebat vt ferri possit sententia super re in inquisitione deducta: prout ferri debet:quia sentētia debet esse cōformis libello inquisitionis.c.qualiter ꝛ quādo.el grāde.de accusa.c.licet hely. de symo. prout ꝛ regulariter alijs libellis.l.vt fundus.ff.cōmuni diuidū.cle. sepe.post principiū.de verb.sig.Et ideo cum ꝓbatio debeat necessario cōcludere.c.in presentia.de ꝓba.ꝛ.l.nō hoc.C.vnde legi. cum simi. dicta probatio que non cōcludit necessario de dicta clamide deducta in inquisitione nō releuat curiā cum necessario nō concludat delictū in libello inquisitionis intentatū. Et ꝑpterea delicto non ꝓbato necessario habet sequi absolutoria.l.qui accusare. cum

9 similibus vulgaribus.C.de edē.† Nec est locus torture nō cum precedant inditia ad delictū deductū ex quo cōfessio que solū inditiū facit nō est certa de delicto intentato et cōfessio debet esse certa vt releuet.l.certū.ff.de cōfes.Tertio testes non deponunt specifice ꝙ dicti inquisiti cōfessi fuerint dictā clamidē fuisse a dicto Franci.eis pignoratā sed ꝙ Franciscus repetebat vnā tarpitam et vnū mantellum et certa alia pignora. Et primus testis non deponit a quo

fuerint pignorata. Et secũdus testis nihil deponit de confessione Joseph. Ita q cõfessio Joseph nullo modo probatur: quia dictũ vnius dictũ nullius.l.iurisiurandi.C.de testibus.c.tam literis.z.c. licet ex quadá.extra.eo.titu. z propterea etiam cõtra eum nullum probatur inditiũ: quia confessio que solet facere inditiũ vt dictum est debet probari per duos testes: prout z cetera inditia nec sufficit inditium probari per vnũ testem: prout no.glo. z docto.in.l.fi. C.fami.hercis cũ.z Bar.in.l.fi.de questi. Nec ob. q vnus testis facit inditium.l.maritus.z ibi Bar.ff.de questi. immo semiplená probationem que plus est quá inditium prout voluit glo.in.l. cum pbatio.ff.de proba. quia respondetur q vnus testis deponens directo super delicto intentato facit inditiũ z plusq inditium: z ita procedit contrariũ: sed vnus testis deponens super eo qd facit inditium nihil probat: quia nõ probat delictum super quo nõ deponit: nec probat inditiũ: quia vnicus. cum itaq testes in hac causa nõ deponant super furto nec super cõmodato: sed solũ de cõfessione cõmodati ipsi deponunt super inditio: ideo debebant esse duo. Et propterea quo ad Joseph nihil est probatũ vt deducitur hoc medio vltra alia media.s. deducta que respiciũt z ipsum Joseph z ipsum

10 consiliũ.† Coadiuuãtur pmissa: quia verba circa pignora sunt verba enũciatiua pter aliud plata nõ principaliter pter se z verba enũciatiua pter aliud prolata regulariter nõ probant: vt in.l.ex his verbis.argu.sumpto a speciali.C.de testa.mili. et ibi per Bar.

11 Bal.z doct.et per Bar.in.l.ex hac scriptura.ff.de dona.† Quarto deducitur quia nõ videtur probari contractatio facta per dictos inquisitos. Licet enim cõfiteantur se cõmodasse: nõ tamé confitentur q cõmodatarij cõtractauerint.i. mutauerint de loco ad locum vel q vsi fuerint ipsa clamide cõmodata: quia sup hoc nihil deponunt testes: nec cõfessio inquisitorũ de cõtractatione quicq dicit. Non em est de necessitate cõmodati q res cõmodata cõtractetur: patet quia z immobilia cõmodantur.l.j.§.j.ff.cõmo.z per glo.in.l. j.ff.de preca. Ad esse anté furti requiritur cõtractatio.l.j.§.fi.ff. de fur.z.l.inficiádo.in prin.eo.titu.z ideo inquirens nõ immerito: sed accurate deduxit contractationé clamidis in inquisitione: eo quia erat necessaria ad inducendũ furtũ. non aũt deducitur cõtractatio in probatione furti merito zc. Nec ob. q dictus cõsilius dictam clamidé cõtractauit portádo de loco in quo erat ad eorũ domũ: quia dicta cõtractatio non fuit fraudulosa nec animo lucrádi facta put requiritur ad esse furti: vt.d.l.j.in fi.de fur. Nec etiam facta inuito Frácisco: sed bona fide animo restituendi eam Frácisco: prout ipse volebat: z sic de eius volũtate z ad esse furti requiritur q cõtractetur inuito domino: vt.d.l.j.in fi.z.d.§.vetare. et si dicatur contractatio apparet: quia pignora retinebantur in domo et apparet q erant portata extra domum: respõdetur q nõ apparet vbi fuerint pignorata: quia id non est deductum: nec testes super hoc quicq deponunt et satis est q non appareat per iura vulgaria z.s. deducta. Ex quo quinto loco clare deducitur q absolutoria est necessario proferenda: quia non probatur locus delicti. In libello enim criminali debet deduci locus et mensis delicti intétati.l. libellorũ. ff.de accusa. Et hoc obseruatũ fuit in hac causa: quia in inquisitione deducitur q deducta in inquisitione perpetrata fuerunt in domo habitationis ipsorũ inquisitorum iuxta stratam zc. Et tamen locus cõtractationis z delicti intétati nullatenus probatur prout probari debebat vt habetur in.d.l.libellorum.z in.l. is qui reus.de publi.iud.per Barto.z Imo.z per Bar. in.l.j.ff.de alea.et in.l. nõ solũ.§.sed vt probari.de no.ope.nũcia.z per Bar.in.l.matré C.de

12 proba.† Similiter z sexto debet pbari tépus in inquisitione deductum vt habetur in.d.l.libellorũ.z in.d.l.is qui reus.et per Bar.in dicta.l.j.de alea.z in.d.§.sed vt probari.z per eum in.l.z an eandé. §.actiones.ff.de excep. Adeo q nõ sufficit pbare delictũ nisi pbetur tempus z locus delicti: prout dicit Bar.in.l.j.ff. de alea.z habetur in dictis iuribus.s.adductis: igitur cum in casu nostro testes non deponant de loco aut tempore cõmissi delicti: licet deponant de loco confessionis: quia deponunt qd verba que interuenerunt inter dictos Franciscũ Joseph et consiliũ prolata fuerunt in dicta domo habitationis dictorũ ebreorũ z tali tempore. Non aũt deponunt de tempore furti aut cõtractationis aut cõmodati nec deponunt q in cõfessione fuerit aliquid dictũ de loco aut tépore cõmodati. Potuit em fieri cõmodatũ alio loco z alio mense quá deducatur in libello inquisitionis. ideo probatio predicta nihil releuat et hec duo media sunt clara: est etiá aduertendũ q nec mésis cõfessionis probatur: nam vnus testis interrogatus de tempore de mense Januarij vel Februarij z nõ precise deponit de mense Februarij in libello deducti. Et ex his remanet cõclusio luce meridiana clarior q dicti ebrei veniunt absoluédi attentis actis iam transmissis seu hactenus actitatis. Dato aũt q probarentur omnia in quibus vt dictũ est deficit probatio.s.clamidé in inquisitione deductá fuisse a dicto Frácisco pignoratá dictis ebreis z per ebreos cõmodatam et cõtractatá loco z tempore in inquisitione: deductis tamé si probaretur q alius erat dñs dicte clamidis pignorate z q eius consensu fuit dicta clamis cõmodata prout mihi dicitur q probari põt tũc

3 etiam ex hoc capite venirent dicti ebrei absoluendi: quia furtũ non esset cõmissum ex quo volũtate dñi factũ fuisset cõmodatũ z cõtractatio ipsius clamidis: licet aũt quis titulo z bona fide possideat: z sic quasi dominiũ céseatur habere.§.alie.cum sua glo.insti.de act.z in.c.abbate.in prin.de re iudi.lib.vj. tamé sibi furtũ nõ cõmittitur vt est tex.no.in.l.si is qui.in.§.fi.ff.de furtis. et ideo nõ attenditur eius dissensus sed cõsensus vel dissensus dñi: an céseatur cõmissum furtũ necne: z si opponeretur q non põt amplius probare cum habuerit terminũ ad faciendũ eius defensiones respõdetur q si curia vult facere suas pbationes etiá eo tempore quo curia vult pbare: licet reis pbare.arg.l.petende.C.de temporibus. in integ.resti.z si lapsus esset terminus z preclusa via ad probandũ cõpeteret dictis ebreis qui vt psupponitur sunt minores ius petendi resti.in integ. quia lesi in pmittendo labi tps datũ ad probandũ: z sic lesi fuissent eorũ facilitate ergo zc.l.fi.C.de in integ.resti.mino.z.l.minoribus. xxv.annis omissam.ff.eo.ti. nõ obstant adducta in cõtrariũ que satis patét sublata per adducta pro hac parte inqsitorũ. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxj.

☞ Confessio cõmissionis comburédi certam villam an sufficiat ad probationem villa combusta.per totum.

1 Vicinitas actus pcedentis inducit presumptioné actus sequétis.
2 Confessio absente parte facta semiplene probat.
3 Sentétia esse debet certa etiam si ad libellum incertum damni vel interesse referatur.nu.seq.
4 Estimatio dãni vel interesse an possit per iudicem fieri dato q nõ sit probatum.
5 Probatio debet de necessario cõcludere.
7 Possessio presumitur quesita ex titulo precedenti.
8 Testes singulares vti nõ probant ita z qui possunt esse singulares licet semiplenam probationem faciant.
9 Litibus non vexari nostra interest: z qui iustitiá fouet nititur sepe concordiam: quoniá dubius est litis euentus.
10 Potentioribus pares esse nõ possumus z cum potentioribus litigare durum est ac periculosum.
11 Presumptio violéta potest causare cõdemnatoriam sententiam.
12 Gladio sanguinoléto faxitus repertus an sit reus criminis.nu.11. Confessio erronea probato errore non nocet.
13 Expésarũ cõdénationé an euitet qui iustá litigádi causam habet.

¶ Consilium.cclxj.

In nomine dñi nostri Jesu

1 xpi. ¶ † Viso pcessu agitato inter dominá Camellinam filiá olim ser Martini z vxoré olim Antonij de tuderto et ser Gismundũ eius procuratoré agentes et Mariũ olim morelli cõuentũ: z ser Rodulphũ eius pcuratoré ratione cuiusdá incendij qd dicebatur factũ opera z mandato dicti Marij in piudiciũ dicte dñe Camelline petétis eidé resarciri damnũ eidem illatũ vigore dicti incédij pptrati opera et cõmissione dicti Marij: prout dicitur pro parte agéte. Et negatur pro parte cõuenta. Queritur que debeant esse partes iudicis. Licet videatur prima facie posse dici q partes iudicis esse debeát in cõdemnando dictũ Mariũ z dictũ ser Rodulphũ eius pcuratoré. Ex quo pbatur per scripturá publicá q dictus ser Marius confessus fuit q ipse dedit et soluit Joanni Antonij de castro pogioli: et Nicolao de castro leonis comitatus perusij bol.x.denariorũ. Et ipsi promiserũt cõburere dictá villá: de qua agitur et pmiserũt sibi Anselmo Angelo z Põpeo qui pmiserunt eisdé Joanni z Nicolao bol.x.pro quolibet. Et licet subdat ipse Marius in sua cõfessione qd ipse ignorat quis eam villá cõburereret: tamé ex quo dicit q intra triduũ fuit cõbusta: z ideo videtur q ex vicinitate actus céseri debeat cõbusta vigore dicte cõuentionis.ar.l.si vétri.§.fi.ff.de priui.cred.z q per Cy.in.l. si qs post hac. C.de bonis pscrip.z per Bar.in.l.post cõtractũ.ff.de dona.et facit quia ex pmissione precedéti presumitur gestus actus qui pmissus fuerat si gestus reperitur.l.minus instructus. cũ ibi not.C.de acq.

2 pos.z.l.j.C.de impo.luc.descrip.lib.x.† Coadiuuatur dicta psumptio: quia deponũt plures z plures testes q dictus Marius varijs vicibus cõfessus fuit fecisse cõburi dictá villá. Et licet sint cõfessiones facte absente parte z cõfessio facta absente parte non probet.l. certũ.§.si quis absente.ff.de cõfes.z.l.fi.cum sua glo.ff.de interrog. act.z glo.in.c.si cautio.de fide instru.z in.c.fi. de confes.z per Bar. in.l.non solũ.§.liberationis verba.de lib.leg.z per glo.in.l.cum de indebito.§.fi.ff.de proba. Tamé confessio facta absente parte licet nõ probet plene vt dictis iuribus. Tamé probat semiplene vt no. Bar.in.l.admonendi.ff.de iureiuran.z.d.Anto.et Imo.in.c.fi.de cõfes.licet Saly.cõtra in.l.in bone fidei.C.de iureiur.vbi idem sentit Bal.qd z tenet Pon.in.d.l. in bone fidei. si vnica facit semiplenam probationé: ergo plures faciunt plená probationé. put videmus in duobus testibus: quia vnus semiplená z alius semiplená z ambo simul faciũt plená: quia ille due semiplene pbationes cõiunguntur: ita in pposito z q due semiplene pbationes cõiunguntur ad causandá plená probationé: prout cõcludit Bar.in.l.admonédi.ff.de iureiur.

3 ¶ † His tamé non ob.in contrariá parté arbitror esse apertá iustitiá z quidá luce meridiana clarioré. Cõstat enim q actore

actore nõ probante suam intentionẽ reus etiã si nihil docuerit debet absolui.l.qui accusare.C.de eden.c.cum ecclesia sutrina.in fi.de causa pos.⁊ proprie.cum multis simi. Sed dicta Camellina et eius pcurator nõ probanerũt eo⁊ intentionẽ vt docebo. ergo Marius reus cõuentus venit absoluẽdus: qđ autẽ non pbauerit pars actoris suam intentionẽ: apparet quia intẽtio sua fundatur in duobus extremis. vnũ ex parte cõuenti.s. ꝙ fecerit vel fieri fecerit incẽdiũ. aliud ex parte agẽtis ꝙ ex incendio dãnificata fuerit pars actoris. Agitur enĩ vt dãnũ resarciatur: igitur debet doceri dãnũ illatũ et quãtitas dãni vt sentẽtia certa ferri possit: prout debet esse certa. §.curare.insti.de act. Sentẽtia enĩ que sine certa quãtitate profertur nõ valet.l.j.⁊ quasi per totũ.C.de sen.que sine certa quanti. Et ideo licet libellus incertus sup petitione damni admittatur incertus put fuit libellus porrectus in hac causa. Tamẽ debebat quãtitas dãni certa pbari vt sentẽtia certa ferri posset per tex. cum glo. in.l.certi ↄdictio.in prin.ff.si cer.pe.⁊ ibi Bar.⁊ doc. Sed nulla certa quãtitas dãni vel interesse est probata: ideo reus venit absoluẽdus: quia iudex nõ debet incertã ⁊ sic nullã et frustratoriã sentẽtiã

4 ferre.arg.l.si pretor.in prin.ff.de iudi.† Et licet iudex possit arbitrari ⁊ estimare quantitatẽ interesse.l.si qđ ex pãphila.ff. de leg.ij. et per Bar.in.l.j.C.de sen.que pro eo qđ interest: ⁊ per Joã.cal. et Panor.in.c.cum causam que.extra.de testi. Tamẽ licet possit estimare nõ imponitur eidẽ necessitas: quia nõ quicquid potestati iudicis cõmittitur iuris necessitati subijcitur.l.j.C.quõ et qñ iud.⁊.l. nõ quicquid.C.de iudi.et saltẽ hoc casu in quo nõ apparet quid sit estimandũ: quia nõ apparet quale fuerit id qđ fuit cõbustũ. Quinimmo qđ peius est nõ cõstat iudici: qđ dicta dña Camellina actrix passa fuerit aliqđ damnũ ex dicto incẽdio: quia nihil probatur ꝙ dicta villa pro aliqua parte spectaret ad dictã Camellinã agentẽ: et per cõsequens ꝙ aliqđ damnũ passa fuerit: ideo si nullũ damnũ probatur nihil debet resarciri: et sic in nihilo põt condẽnari reus: sed est absoluendus: dato ꝙ pbaretur ꝙ fecerit dictã villã cõburi: et hoc mediũ est clarũ.

5 † Scđo venit dictus Marius absoluendus alia ratione: quia nõ probatur plene qđ dictũ incẽdiũ emanauerit mãdato seu opa dicti Marij: nam licet ipse Marius confessus fuerit ꝙ ipse dedit.x.bol'. Joanni ⁊ Nicolao ꝙ incẽderent dictã villã. Tamẽ est confessio facta absente parte que non probat saltẽ plene per.d.§.si quis absente.⁊.d.l.fi. prout.s.deductũ est. Et insup ipse non cõfitetur ꝙ illi incẽderint sed dicit ꝙ ignorat a quibus fuerit incensa dicta villa. Et licet dicat ꝙ post duos vel tres dies fuit cõbusta dicta villa nõ sequitur necessario ꝙ illi Joã.⁊ Nico.eam incẽderint ⁊ pbatio debet necessario cõcludere regulariter.l.nõ hoc.C.

7 vnde legi.c.in psentia.de proba.† Nec ob.l.minus instructus.C.de acqui.pos.⁊.l.j.C. de impo.luc.descrip.lib.x. quia iura loquũtur in actu licito hoc est ad presumendũ actũ licite factũ: vbi al's esset illicitus. Si enĩ ppria auctoritate al's in dictis iuribus fuisset occupata possessio fuisset vitiosa ⁊ illicite quesita: ⁊ si ex precedenti titulo volũtatis prebẽtis titulũ quesita fuit tũc possessio fuit licite quesita ⁊ possessio ipsa iusta nõ vitiosa: ideo psumitur ex ea causa acquisita.arg.l.merito.ff.pro socio.⁊ que habẽtur in.l.pro herede.⁊.l. gerit.ff.de acqui.here. In casu nostro actus est illicitus si processit ex precedenti cõuentione ⁊ magis inhonestus quã si ex causa belli vel forte inaduertẽter perpetratus. Ideo non est par ratio in casu isto et in casibus dicto⁊ iuriũ: itaꝗ licet dicta cõuentio casu quo pbaretur ⁊ nõ magna distãtia temporis inducerent aliqualẽ cõiecturã ꝙ incendiũ fuerit ex illa causa ppetratũ: tamẽ nõ videtur ꝙ resul-

8 tet plena probatio.† Nec ob.alie cõfessiones quibus ipse asserit se fecisse cõburi. Nam ille cõfessiones probãtur per testes singulares fecisse cõburi. Nam ille cõfessiones probãtur per testes singulares patet ex diuersitate loco⁊ ⁊ psonarũ in quas dictũ Mariũ đr dixisse verba. Itaꝗ sunt testes singulares ⁊ testes singulares nõ probãt.c.cũ dilecti.de elec.⁊.c.tam lris.de testa.⁊.l.iurisiurãdi.C.eo.ti. Quinimmo dicit signãter Bal.in.l. edicto circa mediũ.C. de edic. diui.ꝙ put nõ probãt testes singulares: ita nec testes qui possunt esse singulares ⁊ non singulares: ⁊ idẽ dicit in.c.bone.de elec.⁊ licet al's semiplene pbationes cõiungãtur. Tamẽ secus est in testibus singularibus per iura pallegata. Preterea hoc casu nõ sunt semiplene pbationes: q⁊ vnus testis deponit de cõfessione facta absente parte. Itaꝗ semiplene pbat id qđ forte faceret semiplenã probationem: itaꝗ esset semiplena pbatio non quidẽ facti probandi sed semiplena pbationis ipsius facti qđ erat pbandũ. Quinimmo si vnus testis probat directo factũ de quo agitur ⁊ alius pbat directo cõfessionẽ partis factã presente parte nõ faciunt plenã probationem: prout voluerunt Pe.⁊ Cy.in.l.j.C.que sit longa consue.⁊

9 Bal.in.l.testiũ.in fi.C.de testi.⁊ Florentinus in.c.fi. de cõsue.† Et insuper est aduertendũ ꝙ nõ sunt cõformes ille asserte cõfessiones de quibus deponũt testes ⁊ illa que pbatur per instrumentũ: quia ille pbate vt.s.per testes sonant ꝙ Marius fecit fieri dictũ incendium pro vno pari caligarũ: et illa pbata per instrumentũ dicit ꝙ promisit ⁊ dedit decẽ bol'. qui non sunt vnũ par caligarũ neꝗ equivalentes: itaꝗ dicte cõfessiones nõ sunt cõformes. Nec iuuat partem agentẽ ea que deponũt dñs Andreas ⁊ Mattheus eius filius: tum q⁊ non sunt omnino cõtestes: qm̃ dictus Mattheus deponit ꝙ dictus Marius obtulit velle dare.xxv.flore. ⁊ vltra vsꝗ in.xxx. flo.pro parte tãgẽte dictã dominã Camellinã dũmodo aptaretur dicta differẽtia dicti incẽdij in quo nõ habet cõtestẽ. Item licet rogaret vt differẽtia artaretur non pptrea sequitur ꝙ ipse fuerit in culpa. Nam sepe trãsigit qui fouet iustitiã ⁊ querit cõcordiam pro redimẽdo vexationẽ litis: q⁊ interest nostra litibus nõ vexari.l. minoribus.xxv.annis subuenitur.ff.de minori. Dubius enĩ est futu⁊e litis euẽtus.l.qđ debetur.ff.de pecu.⁊ ibi Bar.⁊ Specu.in ti.de

10 aduocato.§.iij.ver.caueat itaꝗ nõ mirũ si querebat cõcordiã.† Et maxime q⁊ vt audio aduersarius est potẽtio⁊: licet sit mulier: habet tamẽ filium ciuẽ ipso reo rustico potentiorẽ. Et potentio⁊ibus pares esse nõ possumus.l.iij.in fi.ff.de alie.iu.mu.causa fac.ita ꝙ durũ et periculosum cũ potẽtio⁊i litigare vt ibi ⁊ quasi per totũ illũ titulum.⁊.C.et extra.eo.ti.per totos.⁊.C.ne liceat potẽtio⁊ibus. Non ergo mirũ si dictus Marius quesiuisset cõcordiã. Et licet innocẽs fuisset quereret redimere vexationẽ litis ⁊ euitare dubiũ euentum litis quã habebat seu timebat habere cũ potẽtio⁊e: ⁊ maxime quia rustici iuris ignari solent abho⁊rere litis ⁊ interest plurimũ eo⁊um non pdere tẽpus magis quã ciuiũ: et insup attento ꝙ ob eam cam fuerat vt dicitur captus seu retẽtus per officialem fuerat: ⁊ timo⁊e tormento⁊ũ seu spõte dictã cõfessionẽ fecerat. Itaꝗ licet nõ probaret: tamen pbebat non leuẽ causam timoris maxime rustico iuris ignaro: itaꝗ nihil pbatũ est pro parte agente qđ ipsam releuet ad

11 victoriã consequendã.† Insup dato ꝙ probaretur dicta cõuentio propter quã ipse Marius poterat verisimiliter credere ꝙ incẽdiũ paulopost secutũ factũ fuisset vigo⁊e dicte cõuẽtionis ⁊ pptrea ita cõfitebatur ⁊ querebat concordiã. Dato ꝙ pdicte cõfessiones ⁊ regestio cõcordie plene pbarẽtur. Nihilominus postea puenit ad notitiã qđ alij ⁊ ex alia causa incẽdiũ illud fecerũt: ⁊ cõuẽtio illa nõ fuit so⁊tita effectũ ⁊ nullũ dãnũ secutũ fuit dicte Camelline. Nam pbatur satis qui incendiũ illud fecerũt attentis circũstantijs quas probant testes examinati pro parte Marij ex qbus videtur elicitur violẽta psumptio veritatis: licet nõ deponant ꝙ viderint ignẽ immitti: attẽto ꝙ erat de nocte ⁊ alij nõ habitabãt in villa illa ⁊ statim ꝙ Sclauettus et Jacobus scopetterius accesserunt ad dictam villã socij viderũt fumũ ⁊ accesserũt ad locũ ⁊ habẽtes pro claro qđ ipsi ignẽ immiserint redarguendo eos interrogarũt quare id fecerint et illi rñderunt se fecisse ex causis de quibus testes deponunt. Itaꝗ attẽto ꝙ incẽdiũ fuit de nocte ⁊ nullus fuit qui videret. Satis videtur elici violẽta psumptio ex qua in ciuili ferri põt sentẽtia diffinitiua cõdẽnatoria vt in.c.afferte.⁊ in c.literis.de psump.⁊ in eis per doc. Quãto fortius absolutoria.ar.l.arrianus.de act.⁊ obli. et.l.absentẽ.in prin.de penis.⁊ in regula fauo⁊abilio⁊es in.vj.cum

12 simi.† Accedat qđ inquit Specu.in ti.de pba.§.sup versi.xiiij. de eo qui visus est exire de camera cum gladio sanguinolento in qua camera repertus est homo occisus ꝙ ex hoc põt ille cõdẽnari etiã ad penã corpo⁊alẽ prout eũ refert et sequitur Jmo.in.d.c.afferte. Potuit itaꝗ Marius cõuenire cũ illis Joanne ⁊ Nicolao ꝙ incẽdium illud facerent: ⁊ opinari ꝙ incendiũ illud inde fuerit secutũ. Et pptrea cõfiteri prout testes illi singulares deponũt. Et idcirco credẽs se teneri ad resarciendũ dãnũ querere cõco⁊diã. Et tamẽ res aliter se habebat: put deponũt testes Marij ⁊ adminiculatur vnus testis dñe Camelline qui deponit ꝙ tempo⁊e belli ⁊c. dictus Sclauettus dixit vni ꝙ sibi faceret prout fecit de dicta villa quam incenderat: ⁊ sic dicte cõfessiones ex erro⁊e emanauerint: ⁊ constat ꝙ cõfessiones ex erro⁊e facte cõperto erro⁊e et rem aliter se habere nõ nocẽt.l.cum falsa.C. de iuris ⁊ fac.igno.⁊.l. nõ fatetur qui erat. ff.de cõfes.⁊ ibi per Bar. Attento ꝙ erro⁊ versabatur circa factum alienũ. In quo cadit probabilis erro⁊.l.fi.ff.pro suo.⁊ in.c. presumi

13 tur ignorãtia.de reg.iur.in.vj.⁊ in.l. verius.ff.de proba.† Ex quibus omnibus res est luce meridiana clario⁊ ꝙ partes iudicis debẽt esse in absoluẽdo dictũ Marium cõuentũ: ⁊ quia etiã sine pbationibus rei cõuẽti victo⁊ia esse deberet pro parte rei: ideo debet pars agentis in expẽsis cõdemnari: quia nõ habuit iustã causam litigãdi.l.properandũ.§.sinaũt alterutra.C.de iudi.⁊.l.eum quẽ temere. ff.eo.titu.⁊ in.c.finẽ litibus.de dolo ⁊ contu.⁊ licet superio⁊ rescripserit ꝙ iudex conaretur reducere partes ad cõco⁊diam ⁊ interim tẽpus instãtie nõ curreret. Tamẽ nõ decet ꝙ iudex debeat procrastinare videns nõ esse rem dispositã ad cõco⁊diam cum cesset causa que mouit supio⁊ẽ ⁊ cessante causa ⁊c.per iura vulgaria. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxij.

Beneficio vnito cathedrali ecclesie an in eo possit prelatus sine consensu capituli deputare vicarium perpetuum. per totum.

1 Beneficium curatum prelato concessum cui non conuenit residentia requirit vicarium perpetuum.

Vicarij appellatione venit tantũ perpetuus non autẽ tempo⁊alis qui debet ecclesie deputari cui nõ potest seruire recto⁊ per seipsum nec deputatus priuatur iure vicariatus mo⁊tuo recto⁊e.nu.seq.

2 Jus rem concessam recipientis an finiatur mo⁊te.

3 Beneficiũ seu ecclesia quando dicatur esse de mensa prelati.

4 Locatio ad longum tempus dicitur alienatio.

Alienationis appellatione venit omnis actus dñij translatiuus

dominij directi vel vtilis.

5 Alienationi rerum ecclesie per episcopum fiende quando requiratur capituli cõsensus vel sufficiat consiliũ seu taciturnitas. Capitulum ecclesie requiritur in arduis.

6 Perpetuum an dicatur illud esse quod conceditur ad beneplacitum cõcedentis sine temporis limitatione.

7 Prelatus ecclesie est iudex cõpetens suarum ecclesiarum.

Consilium.cclxij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. † Licet in hac cõsultatione videatur prima facie dicendũ ꝙ dictus eps potuerit et debuerit instituere vicariũ perpetuũ in dictis ecclesijs: qm̃ quando vna ecclesia curata est annexa alicui dignitati vel ecclesie que residentiã requirit ita ꝙ non põt rector deseruire per seipsum tunc debet in minori ecclesia curata deputari ꝑpetuus vicarius.c.extirpãde.§.qui vero.de pbẽ.c.g.ꝑpetuus.de fide.instru.c.postulasti.de rescrip.c.ad hec.de offi.vica.ꝛ in cle.vnica.eo.titu.in quibus iuribus: ꝛ in multis similibus fit mẽtio de hmõi vicarijs ꝑpetuis quinimmo vbi fit mẽtio de vicario intelligi debet in dubio de ꝑpetuo: q2 ipse est ꝓprie vicarius et nõ vicarius tẽporalis: prout dicũt Panor.ꝛ.d.Benedictus capra preceptor meus in.d.c.g.ꝑpetuus.ꝛ isti vicarij ꝑpetui etiã in ecclesia ad aliũ rectorẽ deputãtur auctoritate epi ꝛ sine per rectorẽ ecclesie deputari non põt vt est tex.ꝛ ibi doct.in.d.c.ad hec.de offi.vica. et per Inno.in.c.de monachis.ꝛ.c.in lateranẽsi.de prebẽ.ꝛ Cardi. flo.in.d.cle.vnica.eo.ti.in.vj.oppo.ꝛ in.viij.q.fortius ergo videtur ꝙ eps in ecclesia annexa sue ecclesie possit vicarium perpetuũ cõstituere.

2 † Qui vicarius legitime institutus non desinit esse vicarius neqꝫ perdit suã vicariã per mortẽ eius qui eum instituit principalem rectorẽ ipsius ecclesie: ꝓut no.Pe.de ancha.in.d.cle.vnica.de offi.vica.et in.d.c.extirpãde.§.qui vero.prout ipsemet refert in.d.cle.vnica.quẽ ibi sequitur ꝑfatus preceptor meus.Facit quia censetur procurator in rem suã.dicit em̃ Landul.in.d.cle.vnica vt refert ibi Imo.ꝛ post eum ꝑfatus preceptor meus: ꝙ talis ꝑpetuus vicarius est quasi procurator in rem suã seu habet vtile dominiũ sicut emphyteota: ꝓcurator aũt in rem suã nõ reuocatur morte mãdantis.l.illam.C.de dona.ꝛ multominus emphyteota vel alius habẽs iura vtilia ꝑdit iura sua per mortẽ cõcedentis. Nec penitẽtia cõcedentis reuocatur ius vtile emphyteote vel alterius habẽtis vtile dñiũ vel alia iura vtilia vt de se est notissimũ: ꝛ ideo similiter iste vicarius ꝑpetuus nõ põt remoueri nisi ex causa: et per iudicẽ suũ via iudiciaria vt est exꝑssum in.d.c.ad hec.de offi.vica.ꝛ in tali iudicio citãdus est ipse vicarius de cuius remotione agitur: et citãdus videtur etiã rector principalis si eccl'ia ipsa spectat ad inferiorẽ epo cuius de eius ꝑiudicio videtur agi: prout dicit Zab.in.d.cle.vnica in.xij.q.ꝙ cõsensus rectoris reqritur in hmõi institutione vicarij: quia de eius ꝑiudicio agitur ꝓm eum post Cap.ꝛ Pau.de leaza.et dicunt etiã requiri cõsensum patroni: licet nõnulli cõtra quos ipse refert. Et ꝓut censetur agi de eorũ ꝑiudicio in instituendo ita pariter in remouẽdo. Et propterea subdit Zab.in.d.cle.vnica.xiij.q.ꝙ est citãdus patronus nõ vt remoueat vna cum epo si subest causa. Et sic vt iudicet sed vt defendat vicariũ. ꝓm eum post Host.in.d.c. ad hec. Et eoipso ꝙ nõ defendit vicariũ censetur cõsentire: ꝓut dicit Pau. et post eum Zab.in.d.cle.vnica.q.xij. Licet hoc inuestigare nõ sit necessariũ in hac cõsultatione: qm̃ patronus aut alius rector nõ sit quã eps qui haberet remouere si remouẽdi causa subesset que causa nõ presumitur ꝙ subsit sed incidẽter tetigi vt demõstrarem ꝙ nõ põt remoueri vicarius ꝑpetuus ex arrupto. Sed ob suũ defectũ si meretur ꝛ citato ipso vicario per viam iudiciariã ad hoc.l.de vnoquoqꝫ.de re iudi. Et ex quo quesiuit ius per institutionem nõ debet sine causa illud ab eo auferri.arg.l.id qđ nostrũ.ff. de reg.iur. Ex quibus videtur cõcludendũ ꝙ dicta cõcessio vicarie ꝑpetue valuerit ꝛ duret etiã tempore successoris: ꝛ nõ possit remoueri nisi ꝓpter demerita ipsius vicarij. Tamẽ his non obstantibus cõtrariam partẽ arbitror iuri magis cõsentaneã. Nam ꝑmitto ꝙ dicte ecclesie vnite (vt in themate) spectabãt ad mẽsam epi attẽta forma vnionis cum vigore vnionis fructus libere spectabãt ad vsus epi. Fuit em̃ facta vnio: quia redditus episcopatus erãt adeo tenues ꝙ eps non poterat cõmode ꝛ honorifice statum suũ tenere iuxta exigentiã pontificalis dignitatis ꝛ ista fuit causa vnionis et annexionis: nam ex ꝑfatione deprehẽditur causa ꝛ intentio disponentis.l.fi.ff.de heredi.insti.ꝛ.l.j.in prin. et ibi Bar.ff.ad macedo. Bar.in.§.quibus.in prima cõstitu.C.ꝛ in.l.cum quid. si cer.peta.ꝛ in.l.titia respõdit.§.idem respõdit.de verb.obli. cum multis simi. Que causa suadet ꝙ fructus ꝛ redditus ipsarũ ecclesiarũ cõuertantur in vsus epi: qđ ꝛ apertissime demõstratur ex verbis ipsius vnionis ꝛ annexionis ibi libere apprehẽdere ac illorũ fructus redditus et prouẽtus hmõi ꝑcipere ꝛ in tuos vsus ac vtilitatẽ prefate ecclesie forliuiensis cõuertere licentia cuiuslibet alterius minime requisita ꝛc.

3 † Ex quibus verbis demonstratur ꝙ dicte ecclesie annexe ecclesie cathedrali forliuiensi censentur esse de mensa dicti epi seu ipsius ecclesie epalis forliuiensis per no. per glo.in verbo de mẽsa. in cle.freq̃ẽs.de exces.ꝑla.ꝛ per Innocẽ.ꝛ doct.in.c. vt super.de rebus eccle.nõ alie.ꝛ per doc.post glo.in verbo de mensa.in cle.j.§. premissa.de supple.negli.pla.et in verbo mense.in cle.j.de rescrip. in quibus iuribus habetur ꝙ illa bona ꝛ ille ecclesie censentur esse de mensa ꝑlati vel capituli quorũ fructus redditus ꝛ prouẽtus põt licite cõuertere in vtilitatẽ suã et de eis pro libito disponere prout cõtingit in casu isto attentis ꝛ causa ꝛ verbis annexionis hoc facto presupposito subdendũ est ꝙ licet vbi vna ecclesia parochialis est vnita dignitati vel prebẽde simpliciter: ꝛ ita ꝙ nõ sit de mẽsa habẽtis dignitatẽ vel prebẽdã debeat ibi auctoritate superioris hoc est epi deputari vicarius perpetuus: vt.d.c.extirpãde.§. qui vero. de preben.cum alijs iuribus.s̃.adductis ꝛ similibus: tamen qñ aliqua eccl'ia parochialis vnitur vel annectitur alteri eccl'ie vel dignitati. Ita ꝙ sit de mẽsa ꝑlati vel capituli ipsius ecclesie tunc nõ habet ibi institui vicarius ꝑpetuus: sed habet ibi institui vicarius tꝑalis vt est glo.no.in verbo de mẽsa.in.d.cle.freq̃ẽs.de exces.ꝑla.et illã gl. ꝓm Zab.singu.sequũtur ibi Pau.de leaz.Landul.ꝛ Zab.et cõiter omnes. Ille em̃ ecclesie censentur de mẽsa cui nõ deputatur rector vel vicarius ꝑpetuus dicit illa glo.no.ꝛ Pau.et Zab.ꝛ in eccl'ia de mẽsa vicarius ponitur ꝛ remouetur pro libito ponẽtis: ꝛ sic censeatur tẽporalis prout dicit ibi Landul.ꝛ post eum Zaba.

4 † Cũ itaqꝫ dicte ecclesie annexe ecclesie epali censeantur de mensa ex quo fructus libere sunt cõuertẽdi in vsus ꝛ cõmoda epi ꝛ in vtilitatẽ ecclesie predicte epali dũmodo dictis ecclesijs annexis fiat debitũ iuxta formã vnionis. Et in ecclesijs de mẽsa nõ habeat cõstitui vicarius perpetuus sed tẽporalis ꝓut.s̃.dictũ est: ꝛ habetur in cle.j.§. sane. de iure patro. infertur qđ non potuit eps in preiudiciũ successoris cõcedere dictas ecclesias in perpetuã vicariam non reuocandã pro libito: ꝛ maxime sine cõsensu capituli: nam cum in ꝑpetuũ vicariũ cõstituatur ius in re ꝛ quodãmodo vtile dominiũ: prout.s̃.deduxi prout vtile dominiũ cõstituitur per locationẽ ꝑpetuã seu ad lõgũ tempus.l.j.§.qui in ꝑpetuũ.ff.si ager vect.vel emphy.peta.ꝛ.l.j.in prin.ff.de superfi.ꝛ facit.§.adeo.insti.de loca.et cõduc. Ita ꝙ alienatio cẽsetur qñ aliquid ad imperpetuũ vel ad longũ tempus locatur.l.fi.C.de reb.eccle.nõ alie.et in.c.nulli iũcto.d.§. qui in ꝑpetuũ omnis actus dñij translatiuus venit appellatione alienationis.dicit Bal.in.c.j.in fi.per quos fiat inue.in vsi.feu. Intelligo dominij directi vel vtilis.arg.d.l.fi.ꝛ.d.c.nulli.ꝛ si pignoris cõcessio cẽsetur alienatio fortius debet cẽseri alienatio cõcessio vtilis dominij que resultat ex ꝑpetua cõcessione: licet cõcedens aliquod cõmodũ sibi reseruet.

5 † Qui ergo habebat ecclesias quarũ fructus conuertebat in suos vsus et illis deseruire poterat per vicarios tẽporales quos poterat ad libitũ reuocare ꝓut supra dictũ est post Landul.ꝛ Zab. si illas cõcedit perpetuo cõstituendo ꝑpetuũ vicariũ: ideo videtur illas quodãmodo alienare. Alienatio aũt rerũ ecclesie regulariter est ꝓhibita: ꝛ ipso iure nulla.extra.de reb.eccl.nõ alie.in antiquis. et in.vj.per totos.ꝛ in.l.iubemus.ij.C.de sacrosan.eccle. cum multis simi.ꝛ si fiat in casu a iure ꝑmisso non põt fieri sine consensu aut cõsilio capituli.c.nouit.de his que fiũt a prela. sine cõsen.capi. In alienatione em̃ facta per epm̃ bonorũ ecclesie cathedralis requiritur cõsensus capituli in alienatione bonorũ ecclesiarũ inferiorum sufficit consiliũ.dicit Panor.post Inno.in.d.c.nouit.et Hof.in.c. cum nos.eo.titu.et post Archi.in cañ.eps.xxiiij.dist.de scdo tamẽ dicto remittit se ad not.per eum in.c.j.eo.ti. qđ tamẽ nõ ꝑtinet ad casum nostrum. Et in quolibet arduo negotio requiritur cõsensus vel cõsiliũ capituli. prout dicit Panor.in.d.c.nouit. id colligẽs ex dictis doctorũ. Sed satis arduũ negotiũ videtur esse concedere dictas ecclesias in ꝑpetuã vicariã ꝛ quedã alienatio videtur. Idcirco videtur cõcludendũ ꝙ non tenuerit saltẽ non accedente consensu capituli. Non ob.c.cõtinebatur de his que fiunt a ꝑla.sine cõsen. capi.vbi videtur ꝓbari ꝙ nõ requiratur cõsensus vel cõsilium capituli in alienatione facta per ꝑlatũ. Sed sufficit taciturnitas quia r̃ndetur ꝙ ibi loquitur in cõcessione ad tempus ꝓut dicit ibi glo.ꝛ si intelligatur de facta ad vitã seu ad longũ tempus intelligitur in re parua: ꝓut dicit ibi Panor.allegat idem velle Jo.and.in addi. Specu.in rub.de reb.eccle.nõ ali.in fi. Preterea ibi requiritur sciẽtia capituli: at in casu nostro forte nõ apparet ꝙ dicta vicaria ꝑpetua facta fuerit sciẽte capitulo: ꝛ pro hoc ꝙ in casu isto requiratur cõsensus capituli adminiculatur: quia dicta vnio facta fuit vt fructus cõuerterentur in vsus ꝛ cõmodũ dicti epi ꝛ vtilitatem ecclesie forliuiensis. Interest autẽ capituli ꝙ res in vtilitatẽ sue ecclesie cõuertantur cum eps sit caput ꝛ ipsi mẽbra ecclesie cathedralis.

6 † Ex quibus videt̃ cõcludendũ ꝙ dicta cõcessio in ꝑpetuã vicariã nõ tenuerit saltẽ intelligẽdo ꝙ sit taliter facta ꝙ ipse vicarius nequeat sine iusta causa remouari in via iudiciaria ꝓut cõtingit regulariter in ꝑpetuo vicario solẽniter instituto.d.c.ad hec.ꝛ.s̃.dictũ fuit. Et prout iste vicarius ꝑtendit habere ius irreuocabile iste vicarius de quo agit̃. Si aũt intelligeret̃ facta cõcessio in ꝑpetuũ.i.donec reuocaretur nõ restricta ad tꝑs certũ sed duratura ad beneplacitũ cõcedentis tũc forte esset sustẽtabilis talis cõcessio. Et em̃ ꝑpetuũ varijs modis in iure et q̃tũ ad ꝓpositũ nostrũ dr̃ qñqꝫ in ꝑpetuũ illud qđ cõcedit̃ sine limitatione tꝑis ad bñplacitũ ꝯcedẽtis.l.iurisperitos. et ibi

et ibi Bar.ff.de excu.tu.sed tunc eps haberet intẽtum:quia posset illum ad beneplacitũ remouere.nõ vidi aũt formã cõcessionis dictarũ ecclesiarũ in perpetuã vicariaʒ.Sed videt̃ presupponi facta vere in ꝑpetuũ ꝭm terminos.d.c.ad hoc.et.d.§.qui vero.ꝛ similiũ. et si ita est puto nõ valuisse:sed qualitercũqꝫ interpretet̃ facta non preiudicat epo successori per predicta per que satis ptʒ rñsum ad adducta in cõtrariũ.

7 †Cũ itaqꝫ institutio in dictã vicariã nõ tenuerit nõ cadit inuestigatio sup scdo quesito qđ est formatũ sub conditione si cõstitutio in vicariũ nõ tenuerit.Si aũt valuisset non potuisset sine cã puta propter delicta aut demerita vicarij remoueri per.d.c.ad hec.ꝛ dicta.§.ꝛ si querat̃ ꝑ quẽ possit remoueri prout de facto tenet ꝛ quis sit iudex.Est aduertendum ꝙ dicte ecclesie sunt annexe ecclesie forliuiẽsi:itaqꝫ cũ videt̃ esse ecclesie ꝛ fructus etiã in vtilitatẽ ecclesie sunt cõuertendi ex forma vnius itaqꝫ sup hoc:an scʒ concessio tenuerit vr̃ ꝙ sit iudex ipse eps: si tñ moueat̃ ꝑ hiconomũ seu syndicũ ecclesie.Nã prelatus est iudex cõpetẽs in causa sue ecclesie:vt no.glo.ꝛ doc.in.c.cũ venissent.de iudi.ꝛ.xv.q.j.sicut Bar.ꝛ Bal.ꝛ doc.in.l.j.C.ne quis in sua cã iud.Spe.in ti.de lega. §.superest.versi.qđ si prelatus.ꝛ in ti.de arbitro.§.sequit̃.versi.sed nũquid abbas.ꝛ Jo.an.in.c.venerabilis.ante fi.gl.magne.de cẽsi. Host.ꝛ Panor.in.c.olim.de prescrip.honestius tñ est ꝙ cãm iudici non suspecto cõmittat prout dicit glo.in.d.c.cũ venissent.Ipse autẽ eps in cã sue ecclesie põt recusari vt suspectus:prout voluerũt Pet.ꝛ Cy.in.d.l.j.C.ne quis in sua cã iudi.ꝛ.d.Ant.ꝛ Panor.in d.c.cũ venissent.ꝑ.d.c.insinuãte.de offi.dele.vbi recusatur vt suspectus cõsanguineus epi in cã ecclesie ipsius epi.ad idẽ.c.posthumo. de appel.ꝛ hoc qđ cõsanguineus prelati in cã sue ecclesie possit recusari vt suspectus tenuerũt Jo.an.d.Ant.Imo.ꝛ Panor.in.d.c. insinuante.lʒ Spec.in ti.j.§.super versi.quid si prelatus.ꝛ Egy.in d.c.postremo.teneant contrariũ: prout refert ꝛ impugnat Imo. d.c.insinuãte.ꝛ non bene ꝭm eum ibi.ꝛ clarius in.d.c.postremo. et hoc per dicta iura:lʒ dici possit ꝙ in dictis iuribus prelatus causaʒ prosequebatur:ꝛ sic erat pars Spec.ꝛ Egy. possunt intelligi quãdo hiconomus vel syndicus ecclesie cãm ꝓsequitur. ꝛ Imo.in.d.c. cum venissent.dicit ꝙ lʒ possit vt suspectus recusari cõsanguineus episcopi:tñ non sequitur ꝙ ita recusari possit eps cum consanguinei possint esse laici:ꝛ de quibus sit magis suspicandũ ꝙ̃ de episcopo ꝭm eũ.Itaqꝫ si res in litigium deducenda est prout est verisimile consultius est qđ cã moueatur per syndicũ ecclesie ꝛ eps causam committat:ꝛ per hanc viam ille vicarius remoueatur quatenus de facto tenet ex illo colorato titulo perpetue vicarie: lʒ non sit proprie titulus in ecclesia talis vicarius:prout dicit glo.in.d.c.ad hec. de offi.vica.et glo.et Panormi.et preceptor meus in.d.c.g.perpetuus.de fide instrumen.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxiij.

¶ Cedens amplam hereditatem pro tenuissimo precio. an possit conqueri de enormi lesione.per totum.

1 Cessio actionis facta ex causa venditionis nõ valet nisi vsqꝫ ad cõcurrentem quãtitatem precij pro dictis actionibus conuenti.
Venditionis cõtractus presumitur simulatus quãdo res pro parte venditur et pro parte donatur.

2 Dolus presumitur ratione lesionis enormis et enormissime ꝛ qui ex aĩo constat directo probari non potest nisi coniecturis.

3 Publicatis testibus non possunt noui testes super eisdem articulis vel directo contrarijs examinari.

4 Nũmorum an veniant exiguiores in legatis.

5 Conditionem facit dies insertus.

6 Contractus an ob dolum prosonete seu procuratoris nomine dñi contrahentis inualidetur.

7 Cedere vel vendere ius suum quod in re habet differt ab eo qui cedit vel vendit rem.

8 Donatio non vitiatur propter dolum ꝛ est ꝯtractus stricti iuris.

9 Dolus dans contractui causam quando noceat.

10 Dominium an transferatur traditione vigore tituli inualidi.

¶ Consilium.cclxiij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † In causa vertẽte inter capl'm eugubinum fratrũ minorũ seu eorũ ꝛ ecclesie romane ꝓcuratorem ex vna parte agente ꝛ dominã Ambrosinã vxorẽ oliʒ ser Bartholomei de dicta ciuitate.ꝛ ser Pellinũ eius ꝓcuratorem ex alia parte conuenta memini me al's consuluisse in fauorẽ partis agentis qđ quedam cessio facta dicto conuentui per dominã Luciam tertij ordinis sancti Frãcisci in monasterio dicto del paradiso non reddatur inefficax ea pretensa cã:qꝛ sorores dicti loci cẽseãtur regulares et oĩa querere monasterio in presentiarũ sup eadem cessione vertitur alia hesitatio.s.qꝛ allegat̃ inefficax: ex eo qꝛ licet instr̃m cessionis sonet ꝙ ex cã donationis fuerit facta dicta cessio: tñ dicitur ꝙ fuit facta ex cã vẽditionis ꝛ hereditas erat magni valoris et cessio fuit facta pro tenuissimo precio. Et super hoc sunt examinati nonnulli testes quorum attestationes sunt ad me trãsmisse:vnde queritur an ex hoc medio pars conuenta veniat absoluenda necne.

1 †Circa hoc concludendum quod sic:nam aduertendum est ꝙ cessio actionum si fit ex causa venditionis non valet nisi vsqꝫ ad concurrentẽ quãtitatem precij pro dictis actionibꝰ conuẽti:vt est expressum in.l.per diuersas.C.man.Et si pro parte venditur ꝛ pro residuo donatur siľr non valet pro parte donata vt est expressum in.l.ab anastasio.C.eo.tit.Presumitur enim simulate aut in fraudem.d.l.per diuersas.apposita causa donationis:vt ibi habetur.ꝛ ideo in casu isto:lʒ in instr̃o apponatur causa donationis: tñ qꝛ testes tres deponũt ꝙ dicta cessio fuit facta ꝓ quãtitate.xxx. ducatorũ.Et ꝙ cessionarius noluit ꝙ in instr̃o apponeretur ꝙ ex causa dicti precij fieret:sed diceretur facta ex causa donationis vt cessio esset validior.Ideo videtur aperta fronte concludendũ ꝙ dicta cã donationis fuerit simulata:et ꝓpterea non consideret̃:quia plus valet qđ agitur ꝙ̃ qđ simulate cõcipitur vt.C.plus valere qđ agitur.in rubro ꝛ nigro.Et ideo sit inefficax a.xxx.ducatis supra

2 per.d.l.ꝑ diuersas.ꝛ.d.l.ab anastasio.quinimmo videtur qđ fuerit inefficax in totũ ea ratione:qꝛ dicta hereditas quã pars agẽs petit vigore dicte cessionis aduersus ream conuentã presupponitur fuisse ꝛ esse valoris ꝛ cõis estimationis.dcc.flo.deducto ere alieno: prout dr̃ confessione procuratoris ꝓbatum:ita ꝙ videt̃ enormissima lesio ꝛ rõne enormis vel enormissime lesionis presumit̃ dolus. ar.l.oẽs.§.lucius.ff.que in frau.cre.ꝛ in.c.quintauallis.de iureiur. et qđ habet̃ in.c.veniẽs.eo.ti.ꝛ ꝑ Bar.in.l.si societatẽ.§.arbitror. ff.pro so.Ita firmat.d.Ant.in.c.cũ contingat.de iureiur.volẽs ꝙ ex enormi lesione elicitur presumptus dolus.qđ ꝛ voluit ibi Panor.in.d.c.sequẽs dicta Pet.de an.qui hoc voluit in maxima sua repetitione.c.j.de cõsti.in antiquis.q.xj.dicẽs se consuluisse secus: qđ maxime dicendũ videtur in casu isto in quo testes deponunt ꝙ magister Jacobus qui recepit donationẽ seu cessionẽ ꝓdictã asseruit sub iuramento ꝙ dicta hereditas non erat detractis oneribꝰ estimationis vltra.cl.aureos aut ad plus.cc.cum antẽ sit.dcc.flore. ꝭm confessionẽ ꝓcuratoris agentis et pro parte conuenta dicatur esse longe maioris estimationis hoc est mille flore.videtur elici satis dolus dicti recipientis:ꝛ ex dicto dolo inducta videtur dicta soror ad vendendũ ꝛ cedendũ dicta iura sua que habebat in dicta hereditate.Dolus eñ qui constat ex animo non potest directo ꝓbari:ideo ex coniecturis ꝛ inditijs probatur.l.dolum.C.de dolo. ad hoc glo.no.in.§.alie.insti.de act.Dolus autẽ dans causam cõtractui emptionis ꝛ venditionis reddit illum ipso iure nullum.l.eleganter.in prin.ff.de dolo.Ideo si nullus est dictus ꝯtractꝰ emptionis dictorum iuriũ videt̃ ꝙ nihil sit translatũ in dictum cessionarium:ꝛ ꝯñr pars conuenta veniat absoluenda:qꝛ reus absoluit̃ ex non iure agentis.l.fi.C.de rei ven.c.cum ecclesia sutrina.in fi.extra de causa pos.ꝛ ꝓprie.l.qui accusare.C.de eden.cum si.ꝛ sic ex duplici capite videtur ꝙ victoria debeat pro parte conuẽta. ¶ Tamen his minime refragantibus contrarium arbitror de iure rñdendũ: vcʒ ꝙ partes iudicis sint in condẽnando dictam ream conuẽtam presupposito ꝙ pars actoris al's fundauerit suam intentionẽ puta in probando mortem eius de cuius hereditate agitur et proximioritatem dicte Lucie cedentis et bona que petuntur esse hereditaria ꝛ possessa pro herede vel pro possessore per ream conuentã que omnia presupponuntur probata.Solum autem instatur sup inefficacia cessionis resultan te ex causis deductis.I.ꝑ altera parte.Quibus confutatis remanebit dicta conclusio.s.qđ victoria debeat esse pro parte actoris cum cessio prima sui facie appareat valida ꝛ al's valida presupponat̃.

3 †Et ꝙ ex dictis medijs nõ reddatur inefficax deducitur ex pluribus.Et primo videt̃ ꝙ non probet̃ ꝙ dicta cessio emanauerit ex causa venditionis.Nam presupponitur qđ publicatis attestationibus non possunt noui testes examinari super eisdem articulis vel directo contrarijs.vt in aut̃.de testi. §.quia vero:vnde sumitur aut̃.qui semel.C.eo.titu.ꝛ.c.fraternitatis.extra eo.ti.cũ si.Sed in casu nostro videtur ꝙ testes qui deponũt ꝙ dicta cessio facta fuit ex causa onerosa videntur examinati super eisdem articulis vt deducam merito non videtur eis credendum per dicta iura:qđ autem sup eisdem articulis fuerint publicatis primis attestationibus noui testes de quibus agitur examinati deducitur: nam fuit prius sub hac forma articulatũ vʒ. item quod dicta altera cessio facta: vt dicitur quod dictam Luciam:licet vt dicitur facta sit titulo donationis: tamen re vera facta fuit pro precio triginta aureorum ꝛc.et hoc in articulo.xiiij. Item in articulo decimosexto articulatur. Item quod dicta asserta cessio fuit re vera potius facta sub titulo venditionis quã sub titulo donationis:et ita fuit et est verum. Et super istis articulis fuerant attestationes publicate que nihil probant: ideo super hoc quod dicta cessio fuerit facta pro precio triginta aureorum non potuerunt testes iterato examinari et examinati presumuntur subornati per dicta iura et que in eis habentur. Ex quo enim fuerat articulatum quod dicta cessio non fuit facta ex causa donationis: sed venditionis pro precio tringinta aureorum non poterat sup hoc qđ dicta cessio non fuerit facta ex cã donationis fieri noua examinatio testium:nec super hoc qđ facta fuerit ꝑ preciũ.xxx.aureorũ.

Et remota probatione super his remanet ꝙ cẽseatur facta ex cau sa donationis prout ꝓbat instr̃m:⁊ ꝯñr nõ possit rescindi vel ineffi cax censeri vigore.d.l.per diuersas.aut.d.l.ab anastasio.Neqꝫ rõne enormis vel enormissime lesionis:quia si donauit nulla est lesio seu disproportio.Et si est nõ reddit̃ cessio inefficax:vt.j.deducam.Et istud mediũ videtur meo iudicio satis planum.Nõ em̃ negari põt quin hec negatiua ꝙ dicta cessio nõ fuerit facta ex cã donationis fuerit articulata:⁊ ꝯñr quominus sup hoc nõ potuerit fieri noua examinatio post publicatas attestationes sup hoc factas.Nec re fert si fiat nouus articulus ꝑ diuersa vba:sed satis est ꝙ id sup quo fiunt noue attestationes expresse vel tacite seu implicite cõprehẽ dũtur sub prioribus articulis de necessitate facti ⁊ ꝓbationis: ꝓut voluit Inno.Jo.an.⁊ Panor.in.d.c.fraternitatis.verbi gratia.ar ticulauit quis ꝙ prescripsit talẽ prescriptionẽ longi tpis:que pre scriptio requirit titulũ bonã fidẽ ⁊ possessionẽ.x.vel.xx.an.lꝫ non articulauerit explicite aliquod ex dictis tribus. Tamẽ non pote runt testes de nouo examinari sup possessione vel bona fide vel ti tulo prout Inno.⁊ Jo.an.effectualiter voluerũt in.d.c.fraternita tis.ad idẽ glo.in vbo abditamento.in.d.§.qr vero.ꝫm Panor.in d.c.fraternitatis.qui hoc voluit.⁊ post eũ dñs⁊ preceptor meus.d. Benedi.capra doc.ꝓclarissimus:multofortius in casu isto in quo magis clare cõprehenditur nouus articulus sub antiquis vt de se patet.Et est aduertendũ ꝙ vt dixi dicta iuris prouisione noui te stes examinẽtur sup prius articulatis fundatur timore subornatio nis ne.s.testes subornati falsum dicunt.Itaqꝫ ista allegatio non vi detur oĩno aduersari rei veritati:dato ꝙ attestationes noue al's ꝓ barẽt.Et ob hãc causam sum ꝓcliuis in cõsulendo pro hac parte. Et maxime qr mihi persuadeo ex his que ꝑcepi ꝙ dicta hereditas ex alio capite ꝑtineat ad dictũ cõuentũ eugubinũ fratrũ minorũ: et qδ re vera iura dicte Lucie essent inania ꝓpter vltimã volunta tem factã per defunctum.Licet hoc nõ sit deductum in hac causa.

4 ¶ †Posset etiam attẽtari ꝙ dicte attestatiões nõ cõcludãt oĩno: nã primus testis deponit ꝙ cõuenerũt dictus frater Jacobꝰ cessio narius ⁊.d.Lucia ꝙ.d.frater Jacobus nomine cõuentus solueret dicte Lucie cedentis.xxx.aureos:alij vero duo testes nihil depo nũt ꝙ frater Jacobus promiserit nomine cõuentus.Satis autẽ distat vtrũ promiserit simpl'r:an vero promiserit noĩe conuentus. Itẽ iste deponit ꝙ promisit.xxx.aureos venetos:alij simpl'r ꝙ pro misit ducatos.xxx.aureos: que simplex promissio.xxx.aureorum non intelligitur de melioribus prout sunt veneti:sed de alijs mino ris precij.l.nũmis.de lega.iij.cũ cõcor.item ser Perioãnes tertius testis nõ deponit aliquid ꝙ.d.frater Jacobus promitteret dictam quãtitatẽ.d.Lucie:sed ꝙ venerũt ad inuicẽ ad talẽ cõcordiã ꝙ ser Mattheus ꝓmitteret dictos.xxx.aureos.d.Lucie: et facta dicta ꝓmissione per ser Mattheũ Lucia cessit ⁊c.Ita ꝙ in ꝓmissione fa cta per fratrẽ Jacobũ iste tertius testis nõ est cõtestis cũ alijs. Itẽ secũdus testis deponit ꝙ ser mattheus promisit nomine dicti fra tris Jacobi:alij ꝙ ꝓmisit intelligitur noĩe suo.arg.l.⁊ magis.ff.de solu.⁊.l.paulus.ff.mandati.Itẽ primus testis deponit ꝙ ser Mat theus fecit scriptã:⁊ nõ al'r deponit de ꝓmissione:alij de ꝓmissio ne ⁊ nõ formaliter de scripta:lꝫ icidẽter faciãt mẽtionẽ de scripta. Itẽ duo testes deponẽtes de ꝓmissione dicũt ꝙ promisit soluere Lucie:⁊ tñ scripta dicit ꝙ fatetur se habere in depositũ ad petitio nẽ sororũ monasterij del paradiso.Non autem ad petitionem dñe

5 Lucie.†Itẽ illi testes simpl'r deponũt de ꝓmissione.xxx.ducatorꝫ: et tñ scripta dicit qñ cõuentus sancti Frãcisci obtinebit dictã here ditatẽ:⁊ sic sub die incerto qui habetur pro cõditione.l.dies incer tus.de cõdi.⁊ demõ.⁊ cõstat diuersam esse promissionem simplicẽ et promissionem conditionalẽ.l.j.§.si quis simpl'r.ff.de vbo.obli

6 ga.†Dato aũt sine preiudicio veritatis ꝙ ꝑ dictas attestationes legitime probetur ꝙ dicta lucia dederit dicta iura pro quantitate xxx.ducatorũ.Tamẽ videtur posse dici ꝙ cesset dispositio.d.l.per diuersas.⁊.d.l.ab anastasio.duplici rõne.vna qr.d.Lucia donauit cõuentui sancti Frãcisci: ⁊ pro eo fratri Jacobo ⁊ etiã notario reci pienti ꝓ dicto cõuentu:⁊ dictus cõuentus nihil promisit: nec ali quis noĩe ipsius conuentus: sed simpl'r ser Mattheus aut frater Jacobus.Nõ autẽ ꝓbatur ꝙ noĩe ꝯuentus nisi forte per vnũ testẽ cui non credit̃.l.iurisiurãdi.C.de testi.⁊.c.tam literis.⁊.c.lꝫ ex qua dã.extra eo.ti.ita ꝙ cõuentus sancti Frãcisci predictus ad nihilũ obligatur ex dicto ꝯtractu nõ põt dici redemptor litium prout re quirit.d.l.per diuersas.que fuit inducta in odiũ redẽptorũ litium: vt ptꝫ ex verbis.d.l.per diuersas.ibi: redẽptores litium. Cõuẽtus autẽ non fecit emptionẽ neqꝫ habuit ex cã onerosa si alius se obli gauit ad dandũ Lucie donatrici:ex eo qr donauit vel vt donaret ipsi cõuentui:⁊ multofortius si.d.Lucia donauit cõuentui vt ipse ser Mattheus vel frater Jacobus daret,cõuentui sororũ: nõ autẽ ipsi donatrici sunt ille leges exorbitantes ⁊ facte in odiũ queren tium emere actiones contra alios:ideo non sunt extendende.arg. c.que a iure cõi exorbitant.⁊ in regula odia.de reg.iur.in.vj.⁊ in.c. cum dilectus.de cõsue.⁊.l.ius singulare.de legi.cũ si.facit qδ in sil'i no.glo.in.l.elegãter.in prin.de dolo.in prosoneta.qui dolo indu xit aliquem ad vendendum:nam dolus suus dans causam vendi tioni non vitiat ipsum contractum:licet dolus emptoris vitiaret vt ibi:ita ⁊ dolus istius fratris ⁊ fraus non vitiet donationẽ factã conuentui qui non est redemptor litium nec aliquid dedit pro cõ sequẽda dicta cessione.Et si dicatur:licet in prosoneta eius dolus non vitiet:tamen secus est in procuratore vel gestore pro alio con trahente vt ibidem notat glo.Sed dictus frater Jacobus contra xit nomine capituli sui pro quo recepit emptionem:ideo dicta si militudo ⁊ dicta allegatio facit contra non pro.respondetur quod istud procederet quando ipse solus frater Jacobus recepisset ces sionem:et suadet tunc ratio quia contractus procuratoris funda tur in persona procuratoris:ita ꝙ si in eius persona non habet ini tium et fundamentum est inefficax etiam respectu domini.l.que cũqꝫ gerimus.ff.de acti.et obliga.Tamen in casu isto etiam nota rius recepit:et sic contraxit pro conuentu: qui quidem notarius

7 nihil dedit aut promisit nec dolũ aliquẽ cõmisit merito ⁊c.†Item licet non viderim instrumẽtum cessionis: tamen percipio ꝙ dicta domina Lucia non donauit hereditatem sed donauit iura sua que habebat in hereditate predicta:que quidem iura fortasse non va lebant quantum hereditas:quia poterat esse dubium vtrum ipsa esset consanguinea proximior:vel vtrum ista proximioritas posset probari.Item vtrum defunctus testatus fuerit vel codicillauerit prout audio qδ allegabat vxor ipsius rea conuenta.dicendo ꝙ sibi reliquerat ipsa bona vel eorum vsumfru.Item allegabat dictꝰ fra ter Jacobus ꝙ bona sua reliquerat dicto cõuentui sancti Frãcisci de eugubio:prout deponit ser Baptista primus testis ex nouiter examinatis ad me transmissis ⁊ mihi dicitur qδ est verum: sed tũc temporis testes erant longe distantes:ita qδ non poterant habe ri:ideo deuentum fuit ad dictum contractum cessionis et ex quo lis est fundata in successione intestati nequeunt in hoc iudicio niti ex testamento:ideo non deduxerunt in hac lite testamentum: nec ego pondero tanꝗ verum sit:sed qδ propter huiusmodi dubieta tem iura.d.domine Lucie protendentis hereditatem ad se specta re ab intestato non erant tante estimationis prout erat hereditas seu bona hereditaria:ideo licet procurator forte confessus fuerit qδ bona hereditaria que petuntur:vel ꝙ ipsa hereditas erat esti mationis.dcc.aureorum:non tamen fatetur qδ iura dicte domine Lucie essent tante estimationis ꝓpter dubia predicta:et etiã pro pter expensas ⁊ onera litium.Si enim hereditas valet mille etiam deducto ere alieno ⁊ heres est grauatus multis legatis ascenden tibus ad mille ⁊ cesset falcidia:prout cessat in legatis pijs.aut̃.simi liter.C.ad.l.fal.tunc iura heredis nihil aut parum valent.Item li cet actio competat ad centum:non propterea actio ipsa valet cen tum propter expensas et labores litium.dicunt ad propositum in d.l.per diuersas.et glo.et Bar.et alias glo.et Bar.dicunt conside rari debere dubium euentum litis.s.in.l.lucius.§.fi.ff. ad treb.du bius enim est euentus litis.l.qδ debetur.ff.de pecu.ita qδ nõ sequi tur hereditas valebat tantum.ergo iura cessa tantum valebant:et sic illa confessio non concludit.Et insuper licet hereditas valeret mille forte erant bona ab alio non possessa que non sunt ab alio pe tenda que non videntur in consideratione prout non consideran tur bona possessa per cedentem quo ad dispositionem.d.ll.per di uersas.⁊ ab anastasio.prout sumitur ex dictis Bar.in.d.ll.in vlti.

8 col.ver.vltimo† circa hoc quero.adeo ꝙ si nulla bona heredita ria ab alio possiderentur non militaret dispositio dictorum iuriũ: quia cessionarius non posset dici redemptor litium:qδ considerat ibi Bar.quia tamen non vidi circa hoc processũm aut quid proba tum aut confessatum fuerit: ideo non me extendo sed placuit hoc tangere vt faciam iudicem aduertentem vt etiam hec consideret. Et predicta sunt cõsideranda nõ solũ quo ad terminos dictarũ.ll. ꝑ diuersas ⁊ sequẽtis.sꝫ etiã ad euitãdũ aliã obiectionẽ.qδ.s.d.Lu cia cedẽs fuerit dolo inducta ad cedẽdũ:et qδ dolus ꝓbet̃ ex falsa assertione fratris Jacobi circa valorẽ hereditatis:⁊ ex enormi seu enormissima lesione vt.s.deductũ est in adductis ꝓ hac parte pri ma.Nã rñdetur qδ forte non apparet de enormi lesione nec de fal sa assertione per ea que supra deducta sunt circa estimationem iu rium cessorum.Item quia dolus tertij non vitiat contractũ vt de ductum est.s.Itẽ non vitiat dolus contractum stricti iuris prout est donatio vt probatur in.§.actionũ.insti.de actio. ⁊ lꝫ allegetur non fuisse donationem:sed cõtractum onerosum propter id qδ de ponũt testes nuper examinati: rñdetur ꝙ examinatio fuit ineffi cax.itẽ ꝙ attestationes nõ sunt cõformes.itẽ ꝙ cõuẽtus sancti Frã cisci nihil ꝓmisit nec aliquis eius noĩe:ita ꝙ ipse recepit ex cã lu cratiua ⁊ ex cã sibi onerosa:lꝫ cedẽs cesserit ob pecuniam:⁊ sic nõ ex mera liberalitate cesserit.Et ꝓpterea non videatur resultare con tractus emptionis ⁊ venditionis:sed quãtũ cõtrahitur inter pro mittentem pecuniam ⁊ cedentẽ resultet quidã contractus innomi natus.s.do vt facias.s.do vel promitto dare pecuniam vt tu do nes ⁊ cedas alteri.quantum autem contrahitur inter cedentem et cessionarium resultet donatio: prout hec omnia supra deducta

9 sunt.†Et faciunt pro iam dictis:quia in dubio debet actus ge stus taliter interpretari vt vitio careat:et sic valeat et non pereat. l.semper in actionibus.ff.de rebus dubijs.et.c.si papa.de priuileg. lib.vj.

lib.vj.cum cõcor. Sicut ergo si contractus fuit innominatus nõ est iudicandus bone fidei per.d.§.actionum.ergo nõ vitiatur ꝓpter dolum dãtem causam cõtractui p.l.si dolo.C.de cõtrahẽ. ⁊ cõmit. stip.⁊ not.p glo.Bar.⁊ doc.in.d.l.elegãter.in princ.de dolo. Preterea ille dolus non dedit cãm cõtractui:q2 illa Lucia inducta fuit ad cedendũ:q2 erat inhabilis ad faciliter agendũ in ciuitate Eugubij:sed fuit decepta ad cedendũ ꝓ tã vili precio si deceptio interuenit.fuisset enĩ parata cedere pro cõpetẽti quãtitate:ideo mẽdaciũ induxit ad vilitatẽ precij non ad voluntatẽ cedendi:ita ꝙ talis dolus non vitiat cõtractum:q2 licet cõtrahentibus in quãtitate pcij se decipere.l.in cause.§.idẽ põponius.ff.de mino.⁊ ideo deceptio hmõi non vitiat cõtractũ:vt ibi.⁊ in.l.iulianus.§. si venditor.ff.de acti.emp.licet ex dolosa deceptione purgetur:vt dicit glo.§.idẽ põponius.⁊ purget cõtra dolosum per actionẽ ex eo cõtractu vel de dolo:vt ꝓbatur in.d.§.si venditor.⁊ per glo.⁊ Bar. in.d.l.elegan-ter.in princ.dicte autẽ actiones cõpetũt decepto ad interesse. Non autẽ iuuatur is cõtra quẽ facta est cessio. Nũc aũt non agitur inter dominã Luciã ⁊ cõuentũ sancti Frãcisci:iõ nõ cõsideret hmõi de-

10 ceptio.† Insuper lz dolus det causam cõtractui emptionis ⁊ venditionis:ita ꝙ contractus reddatur ipso iure nullus:tñ si eo pretextu sequat traditio ex ipsa traditione trãsfertur dominiũ:ita ꝙ repetitur cõditio indebiti.prout tãgit glo.in.d.l.elegãter.in prin. que cõditio indebiti ꝑsupponit dñium trãslatũ:q2 nemo condicit rem suã preterꝙ a fure.l.si.vsufru.quẽadmo.ca.§.sic itaqz.insti.de act. Et firmat clarius Bar.in.d.l.elegãter.in fi.prin. trãsfertur enĩ ex cã putatiua:vt ibi p Bar.⁊ p eũ.in.l.j.§.si vir.de acqui.pos.⁊ i.l. non dubiũ.C.de leg.⁊ ita cõiter tenet. Et ꝓpterea dicebat Bul.ꝓcedit vẽditio nulla sequitur traditio infirmãda: vt refert gl.in.d.l. eleganter.traditio ergo est efficax:lz veniant infirmanda per cõditionẽ indebiti vel actionẽ de dolo:vt ibi habet.⁊ in.l.sub pretextu instri.C.de trãsac. Et prout transfertur dominiũ ex traditione ita et trãsfertur actio ex cessione:q2 idem operat cessio in incorporalibus qõ traditio in corporalibus:vt no.glo.⁊ doc.in.l.fi.C.quando fiscus vel priua.⁊ in.l.ad eũ.ff.de donatio.⁊ in ꝓprijs terminis no. Bar.in.d.l.eleganter.in prin.in pe.col. Ex quibus oĩbus dato qõ non singula necessario ꝯcluderẽt: puto apta fronte cõcludendum qõ partes iudicis in pronunciando cõtra conuẽtum non obstantibus predictis obiectionibꝰ adductis cõtra dictũ ꝯtractũ cessionis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxiiij.

¶ In diuisione duo ex quinqz fratribus noĩe eorũ ⁊ vice ⁊ nomine quinti fratris absentis receperunt tres partes ex quinqz:⁊ durãte absentia illas tres inter se diuiserũt in duas. Ecclesia habens certum ius contra hereditatẽ pro certo precio cedit omne ius qõ habet in bonis que venerunt in partem ⁊ possident per dictos duos dubitatur ex quo possident etiã portionẽ absentis:an etiã pro illa quinta parte intelligatur facta cõpositio cũ dictis fratribus.

1 Cessio per ecclesiam facta pro certo precio de iure hereditatis qõ ecclesia habebat duobus ex quinqz fratribus possidentibus vice ⁊ nomine cuiusdam fratris absentis an comprehendat portionẽ dicti fratris absentis.per totum.

2 Copulatiua iuncta relatiuo qñ sumat ampliatiue vel restrictiue.

3 Creditur verbum seu simile an adaptetur fictioni seu veritati.

4 Interpretatio non valet per quam actus redditur inefficax.

5 Contractus ex quãtitate ⁊ precij correspõdentia interpretatur.

6 Cessio per ecclesiam de iure quod habebat in certa hereditate facta duobus fratribꝰ etiam nomine tertij fratris absentis acceptãtibus ⁊ pro ratis eos tangentibus non trahitur ad eũ sine eos qui ius tñ tunc non habebant in dicta re cessa ⁊ intelligitur facta pro ratis tangentibus illos qui habent ius et videtur iterato facta dicta cessio.nu.seq.

7 Dictis facit quãdoqz relationem simplicem.

8 Priuilegium seu ꝯcessio facta syndico ⁊ fratribus sancti Frãcisci a papa componendi super donatis et amore dei relictis ꝓ elemosynis an se extendat ad successionem ab intestato que obuenit ex persona vnius ex fratribus.

¶ Consilium.cclxiiij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uisis predictis dubijs et visa cessione facta per dictum Felicem capiam quodlibet dubiũ de per se. Et deueniendo ad primum:licet videatur prima facie dicendum ꝙ dicta cessio non iuuet dictos Franciscum et Angelum ea ratione:quia erant quinqz fratres:⁊ vno videlicet dicto Mattheo absente duo ex eis volebant eorum partes separatas et diuisas ab alijs.propterea fecerunt quinqz partes de bonis suis communibus illi quatuor fratres de quibus qñqz partibus duas partes acceperunt Antonius ⁊ Tobaldus: ⁊ tres alias pro indiuiso inter se acceperunt Petruspaulus et Franciscus nomini bus eorũ proprijs et vice et nomine Matthei alterius fratris absentis:itaqz dicta bona posita in dictis tribus partibus obuenerunt in partez dictis Petropaulo et Francisco solum pro duabus partibus pro indiuiso ⁊ tertia pars pro indiuiso ⁊ cum alijs duabꝰ partibus obuenerunt in partem.d.Mattheo. Si itaqz dictus Felix concessit.d.Francisco ⁊ Angelo dicti Petripauli omnia iura que ecclesia romana ⁊ fratres sancti Francisci habebunt in bonis mobilibus ⁊ immobilibus obuentis in partem dictis Petropaulo ⁊ Francisco non concessit iura que habebant in dictis bonis ꝓ quinta parte que obuenit dicto Mattheo seu dictis Petropaulo ⁊ Francisco nomine dicti Matthei:nam pro illa parte nõ obuenerunt eis dicta bona in partem : nec videnẽ illa possedisse ex quo illa receperunt nomine dicti Matthei:⁊ qui nomine alieno possidet non possidet:sed ille cuius nomine possidet.l.qõ meo.in princ. ff.de acqui.pos.cum si.⁊ verba contractus interpretantur cõtra stipulantẽ ⁊ contra eum qui nititur ex contractu.l.quicquid astringẽde.de verb.obli.l.veteribus.cum ibi not.ff.de pac.et.l.labeo.et.l.si in emptione.in prin.de contrahen.emp. ¶ His tamen nõ ob.puto aperta frõte et intrepide concludendũ qõ dicta concessio trahatur etiã ad bona predicta insolidum etiam ꝓ tertia parte que per predictos Petrũpaulũ ⁊ Franciscũ fuerunt accepta nomine dicti Matthei.presupponitur enĩ in facto:qõ postea dicti Petruspaulus ⁊ Franciscus diuiserũt inter se dicta bona nulla facta mentione de dicto Mattheo ⁊ bona ipsa diuisa possederũt ⁊ fructauerũt pro se nõ sub commemoratione Matthei neqz nomine Matthei sed nomine proprio:itaqz dicta bona fuerunt inter se diuisa et pro diuisis per eos possessa tpe dicte facte concessionis per dictum Felicem. Tunc stat conclusio ꝙ dicta concessio censetur facta etiam quo ad portionẽ que obuenit dictis Petropaulo ⁊ Francisco nomine dicti Matthei. Nam dicta concessio fuit facta non solum de iuribus que habebant ecclesia romana ⁊ fratres super bonis mobilibus ⁊ immobilibus que dictis Petropaulo ⁊ Francisco obuenerunt in partẽ:sed etiã super bonis que fuerunt possessa ꝑ dictos Petrũpaulũ ⁊ Frãciscum:⁊ que possidebantur per ꝑdictos Franciscum ⁊ Angelum:ita ꝙ siue obuenissent in partem siue possiderẽtur per predictos Petrũpaulum ⁊ Franciscum sufficit vt militent

2 verba dicte ꝯcessionis:et ꝯsequenter dicta concessio iuriũ.† Quia copula et iuncta relatiuo substantie que venit ampliatiue non restrictiue. Restrictiue autem venit qñ relatiuum substantie qui vel que ponitur sine copula.casus est qui est fm Dy.singula.in.l.ea tñ adiectio.ff.de leg.iij.⁊ ibi Bar.qõ ⁊ sumitur ex dictis Bart.in.l.si is qui ducẽta.§.vtrum.ff.de reb.dub.Bald.⁊ docto.in.l. gallus.§. etiam.de libe.⁊ posthu.⁊ per cañ.in.c.ij.de rescrip. In quibꝰ locis tractatur de virtute copule vtrum restringat vt dispositio nõ militet nisi concurrãt ambo copulata:anvero ampliet vt dispositio militet etiam vbi vnum dũtaxat ex copulatis verificatur ⁊ docto.cõmuniter omnes ꝯcurrunt in supradicta theorico quo fit qõ ex quo dicti Petruspaulus ⁊ Franciscus fructabant ⁊ possidebant dicta bona in totum:ideo militet dicta concessio ⁊ cessio super iuribꝰ cõpetentibus super dictis bonis insolidum non habita distinctione partis pertinentis ad Mattheum ⁊ partium pertinentium dictis cessionarijs:et hoc medium videtur mihi planum. Iuuatur etiam hec pars:quia prout est supra presuppositum dicta bona fuerũt secundo loco diuisa inter Petrũpaulum et Franciscum:et certa bona obuenerunt in partem Petropaulo:quedam alia bona obuenerunt in partem dicto Frãcisco. Dicta autem pluralitas q̃ obuenerunt in partem resoluitur in singularitates: hoc est ꝙ censeatur Felix cessisse dicto Petropaulo iura super bonis que ipsi Petro paulo obuenerunt in partem:et cessisse dicto Francisco iura super bonis que ipsi Francisco obuenerunt in partem vt sic referantur singula singulis:ita suadet subiecta materia et natura negotij ad hoc.l.falsa.in fine.ff.de conditio.et demonstratio.cum multis concordan.allega.ibi in glo. Ideo cum in secunda diuisione vnicuiqz obuenerint in partem certa bona insolidum verificentur illa ver-

3 ba que obuenerũt in partem Petropaulo et Francisco.† Posset etiam dici qõ adaptari possint verba cessionis etiam ad primam diuisionem:nam in illa prima diuisione dicta bona obuenerunt in partem Petropaulo et Francisco in totum:licet diuersimode scilicet partim nomine proprio partim nomine alieno. Assignatio enim que fit vni recipienti pro alio fit vere ipsi procuratori vel negotiorum gestori:sed ficte fit domino seu ei pro quo recipit.vt in regula qui per alium.in sexto.cum concordantijs.vere itaqz obuenerunt eis in partem dicta bona in totum: quia bona ipsa venerunt ad eos:quia ipsi illa receperunt in totum et in totum tenuerunt:licet receperint pro parte sub nomine Matthei:et sic verificantur verba etiam proprie sumpta respectu prime diuisionis: quia veritas conuenit proprie significationi fictio improprie vt de se est notum. Ideo ad fictionem adaptatur verbum creditur et similia verba.l.si duo.ff.de acquirenda hereditate.l.conficiuntur. in principio.de iure codicilla.l.postliminij.ff.de capti.et per Barto.in.l.si is qui pro emptore.de vsucapi.vbi autem exprimitur veritas non solent poni dicta verba vel similia denotantia fictionẽ. Accedat quod per Bartolum in.l.hec verba.ff.de adulte.et in.l. aut qui aliter.in fine.ff. quod vi aut clam. vbi vult quod si verba statuti puniunt facientem non verificantur in mandante: et sic in

eo cuius nomine fit: quia mandans non vere facit. Et sic ad propositum verba illa obuẽtis in partẽ ꝑprie ꝛ vere sumpta verificantur in Petropaulo ꝛ Fran. nõ in Mattheo etiã respectu partis obuẽte eis noie Matthei: ꝛ sic illa indefinita obuẽtis in partẽ equipolleat vñi. s. qualitercũq3 obuenerit in partẽ siue noie ꝑprio siue nomine alieno. Natura em̃ indefinite est equipollere vñi. l. si pluribꝰ. de leg. ij. cañ. si romanoꝝ. xix. dist. ꝛ c. q2 circa. de priuile.

4 † Et si qua dubietas esset in ꝟbis de mẽte satis cõstat duplici medio. Primo q2 dicta cessio fuisset inefficax. Nõ em̃ cõpetebat. d. Felici nominibus ꝛc. ex ꝑsona dicti fratris Christofori nisi in portione matthei. Nã vt successor Matthei pretẽdebat ius. d. Felix vt procurator ꝛc. sed vt successor Matthei nõ habebat ius aliquod nisi in portione Matthei. Si ergo non traheretur cessio ad portionem Matthei: ergo nihil cessisset: ꝛ ɋ̃ñr cessio fuisset inefficax ꝛ nulla cũ nihil cessisset. Non aũt d3 fieri ea interpretatio per quã actus reddat̃ inefficax. l. quotiẽs in actionibus. ff. de reb. dub. ꝛ ꝟba debẽt interpretari vt operent̃ nõ vt ludibrio stent. c. si papa. de priui. lib. vj. l. si quãdo. de leg. j. l. si ptor. de iud. Ideo dicta cessio intelligat̃ facta ꝛ sup portione quã dicti Petruspaulus ꝛ Frãciscus receperunt nomine. d. Matthei: nec huic medio obstat si dicatur. d. Mattheus habebat forte iura rõne dotis materne. Nam ad hoc rñdetur ꝙ actio ꝑsonalis que cõpetit ad petendũ dotem non habetur super bonis mobilibus vel immobilibus. l. j. §. si heres. ff. ad trebel. l. si. ff. de cõtrahẽ. emp. cũ si. hypotecaria aũt que etiã cõpetit pro dote illa nõ cedit̃ debitori vel dño rei hypotecate: q2 nemo põt habere pignoratã vel sibi hypotecatã rem propriã. l. neq3 pignus. ff. de reg. iur. nec remouere ius pignoris vel hypotece est recedere: sed soluere et extinguere probatur. ff. quib. mod. pignus vel hypoteca soluitur. in rubro ꝛ nigro. Et sic illa ꝟba dedit cessit ꝛ concessit ꝛc. posita in instr̃o cessionis non adaptant̃ ad hmõi ius huius crediti vel similis.

5 † Scõo medio ostẽditur satis plane mẽs cõtrahẽtiũ: q2 pro precio dictorũ iuriũ dicti Petruspaulus ꝛ Franciscus exposuerũt flo re. lx. quos quodãmodo iactassent si nõ haberet̃ ɋ̃sideratio de portione accepta nomine Matthei: q2 id qd̃ cedebat̃ ant nihil aut parũ al's valuisset. non solent aũt possessores qui dubitãt moueri sibi litẽ plus exponere ꝙ̃ sit id qd̃ eis remittitur vel ceditur. ꝛ maxime qñ seculares se cõponunt cũ religiosis sup bonis suorũ attinentiũ. Nã solẽt concedi in bono foro. arg. a cõiter accidẽtibus bonũ est in iure. glo. in. l. j. C. de arbi. glo. ꝛ Bal. in. l. neq3 natales. C. de proba. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua. de edil. edi. cũ cõcor. Et ex ɋ̃titate ꝛ correspondẽtia precij interpretatur cõtractus glo. in. l. j. in prin. ff. de supſi. Bart. in dispu. sua que incip. publicanus. ꝛ in. l. cotẽ ferro. §. qui maximos. ff. de publi. Nullo em̃ pacto est verisi'e ꝙ dicti Petruspaulus ꝛ Frãciscus exposuissent. lx. flo. pro dictis iuribꝰ si non venissent iura que cõpetebant sup dictis bonis obuẽtis in prima diuisione etiã nomine Matthei. ꝛ sic pro hac parte cõcurrũt verisimilis mens contrahentium ꝛ ipsa ꝟba ꝛ verborũ rigor ꝛ ꝑpria significatio ꝑ predicta. ꝛ sic oĩa cõcurrũt. ꝛ adducta in contrariũ patent sublata ꝑ adducta ꝑ hac parte. Nã dicta bona in totũ obuenerũt ĩ ptẽ. d. Petropaulo ꝛ Frãc. ꝛ in. j. ꝛ. ij. diuisiõibꝰ. ꝛ ipsi l3 receperint noie Matthei: tñ postea diuiserũt ꝛ fructauerũt ꝛ possederũt nominibus proprijs: multis itaq3 medijs deducit̃ predicta conclõ. Et est aduertendũ ꝙ ex quo. d. Mattheus nũꝙ̃ ratificauit dictam diuisionem nomine suo factã. Si predicta cessarent nõ posset noie suo peti nisi quinta pars illius tertie partis quã receperũt nomine ipsius Matthei: nã ipse Mattheus habebat quintã partẽ super singulis bonis nõ magis sup illis que receperũt Petruspaulus et Franciscus ꝙ̃ sup illis q̃ acceperũt Antonius ꝛ Tobaldus et non magis in tertia parte recepta noie Matthei ꝙ̃ sup duobꝰ tertijs que receperũt Petruspaulus ꝛ Franciscus noibus ꝑprijs. Sed super illis duobꝰ tertijs non potest aliquid peti: quia iura sunt cessa merito ꝛc.

6 † Circa scõm dubiũ q2 meo iudicio clarũ ꝛ etiã consultãs paruifacit paucis me expediã. Voluerũt em̃ partes reseruare ius qd̃ cõpetebat. d. Felici vt procuratori ꝛc. In bonis diuisis inter dictos fratres ꝑ ratis tãgentibꝰ Antonio ꝛ Tobaldo non pro ratis tangentibus sup bonis obuẽtis in partẽ dictis Petropaulo ꝛ Frãcisco: sed ꝑ ratis tangentibus dictis Antonio ꝛ Tobaldo sup bonis diuisis: l3 nesciuerint bene exprimere cõceptum mẽtis: quicqd aũt sit illud participiũ tangentibꝰ est participiũ p̃ntis tpis nõ tẽporis preteriti ꝑfecti: sed tpe dicte reseruationis nulla rata tangebat dictis Antonio ꝛ Tobaldo in bonis obuentis in partẽ dictis Petropaulo ꝛ Francisco: ergo nihil est reseruatũ: qualitas em̃ illa que significatur per ꝟbũ illud tangentibus d3 adesse ẜm tps vertionis nulle rate tãgebãt Antonio ꝛ Tobaldo sup bonis obuẽtis bi. l. in delictis. §. si extraneus. ff. de nora. merito cũ tẽpore reserua-

7 in partẽ dictis Petropaulo ꝛ Frãcisco. † Et insuper si illi Antonius ꝛ Tobaldus haberẽt aliquas ratas in bonis obuẽtis in parte dictis Petropaulo ꝛ Francisco ecclesia romana ꝛ fratres nõ habebant aliqd̃ ius sup ratis tangentibus ipsis Antonio ꝛ Tobaldo. Nã rate illorũ si que erãt: erãt dñe de quinq3 partibus sup quibus nullũ ius competebat ex ꝑsona Matthei ꝛ successiue ex ꝑsona fratris Christofori: sed solũ cõpetebat ius sup alia quinta parte q̃ tangebat. d. Mattheo in eius vita ꝛ post eius mortem ex persona fratris Christofori ecclesie romane ꝛ fratribꝰ. Non p̃nt itaq3 dicta verba stare ꝑprie: op3 itaq3 improprie vt sic illa ꝟba dictis bonis faciant relationem simplicẽ: prout al's in sacra pagina. mulier que saluauit dãnauit. ad hoc. l. dñm. C. de iniur. ꝛ. l. iij. C. de neg. ge. per Bar. in. l. iulianus. de here. insti. ꝛ intelligatur de ratis tangentibus ẜm diuisionẽ factã inter ipsos quatuor fratres: ꝛ sic licet sit aliqualis violẽtia ꝟborũ: tñ al's de plano ꝓcedit ẜm mẽtem cõtrahentium: nec dicta reseruatio põt procedere sine violatione verborũ. Insup illa prima cõcessio h3 traditionẽ vel id qd̃ est loco traditionis ex quo dicti Frãciscus ꝛ Ang. cessionarij tenebãt ꝛ possidebãt. l. qua rõne. §. interdũ. de rerũ diui. §. interdũ. insti. eo. ti. ꝛ. l. certi cõdictio. §. si. ff. si cer. pe. reseruatio ipsa non h3 retraditionẽ veraȝ vel fictam: ideo non fuit retrãslatum ius ꝛ dominiũ qd̃ ꝑ primũ cõtractum erat trãslatum in ipsos Frãciscum ꝛ Angelum p. l. traditionibꝰ. C. de pac. neq3 vlla retrocessio emanauit. ꝛ idem operat̃ cessio in incorporalibus prout traditio in rebus corporalibꝰ: vt. l. si. ꝛ ibi ꝑ glo. ꝛ doc. C. qñ fiscus vel priuatus. hinc est qd̃ vẽditio facta mediante traditione que nõ reuocat̃ solo pacto nisi interueniat retraditio. l. emptione. ff. de pac. l. j. ꝛ. ij. C. qñ liceat ab emp. disce. Ircirco per dictam reseruationẽ factã ex interuallo non fuit reuocatum aliqd̃ ius per precedentẽ cessionẽ translatum in dictos Frãciscum et Angelũ. nullũ ergo ius in dictis bonis potuit cedi Antonio vel alteri vigore dicte reseruationis ꝑ predicta.

8. † Deueniendo ad tertiũ circa facultatẽ Felicis cedentis procuratorio noie ecclesie romane aĩaduertendum est ꝙ. d. Felix asserit se plenũ ꝛ sufficiẽs mãdatum ad faciendum ea que fecit: l3 dixerit de mandato apparere manu ser Marsilij: non ꝑpterea se restrinxit ad mãdatũ qd̃ appa ret manu ser Marsilij: nec d3 sibi nocere iste error ꝛ falsa asseueratio. ar. l. demonstratio. ꝛ. l. cũ tale. §. legato falsam. de cõdi. ꝛ demõ. et. l. neq3 professio. C. de testa. ꝛ maxime q2 interpositũ fuit iuramẽtum qd̃ h3 virtutẽ clausule si nõ valet qd̃ ago vt ago: valeat vt valere potest. l. cũ pater. §. filijs matrem. de leg. ij: ideo si nõ valebat vt factũ vigore mandati de quo cõstat manu ser Marsilij ꝛ põt valere pretextu mandati facti manu ser Polidori validatur dicta cessio vigore saltem dicti iuramenti virtute predicta virtute dicti primi mandati. Nec obstat qd̃ virtute dicti primi mandati non videatur qd̃ habeat mandatũ alienandi bona quesita ex successione ab intestato: attẽto qd̃ cõstituentes nituntur ex auctoritate eis cõcessa ꝑ Nicolaũ Martinum Paulum summos pontifices. sed per dictos summos pontifices non fuerat cõcessa fratribꝰ predictis potestas querendi bona deuoluta ex successione ab intestato: nã dicta facultas est ampliata ꝑ Sixtum ad successionẽ ab intestato. Nã rñdetur ꝙ ptãs nominãdi dictos syndicos fuerat cõcessa per prefatos põtificẽs nõ erat restricta potestas ministrorũ ꝛ custodũ ad quos ptinebat sola nominatio ꝛ deputatio syndicorũ. Potestas autem sic noiatorũ cõceditur ꝑ bullas ꝛ cõstitutiones põtificũ in quibꝰ cõstitutionibꝰ cõcedit etiã facultas alienãdi bona deuoluta dictis fratribus sancti Francisci ꝛ eorũ ecclesijs. Itaq3 v̄r ꝙ facta noiatione syndicorũ ẜm qd̃ continetur in dictis cõstitutionibus apostolicis ipso iure habeant dictã facultatẽ alienãdi ipso iure: dato qd̃ in ꝓcuratorio non exprimatur in specie facultas alienandi: ideo videt̃ posse ꝙ etiã virtute mãdati ꝛ syndicatus de quo pt3 manu ser marsilij potuerit fieri dicta cessio. licet in eo forte non sit specificata potestas alienandi. Item videtur qd̃ potuerit etiam virtute primi mandati qd̃ fuit magis latum in quo datur potestas alienandi. et licet illo tempore non daretur facultas succedendi ab intestato: et per ɋ̃sequens potuerit fieri alienatio de rebus non deuolutis ipsis fratribus qui non succedebant: tamen ex quo concessa fuit in mandato generalis potestas alienandi bona ad ecclesiam romanã quesita ex personis fratrum et per nouam constitutionem Sixti sunt quesita bona ex successione intestati videtur posse dici ꝙ constituti procuratores locorũ in syndicis locorũ habeãt potestatẽ alienãdi etiã bona quesita ex successione ab intestato: q̃m est omnino eadem ratio: ꝛ cõstitutiones dantes facultatem dictis syndicis alienandi bona relicta in testamẽto vel erogata pro elemosyna que sola bona tunc querebantur per ipsos syndicos videntur trahende ad bona al's postea quesita a paritate rationis: nam vbi est eadẽ ratio ibi eadem iuris dispositio. l. illud. ff. ad. l. aqui. l. a titio. ff. de verbo. obliga. ꝛ sunt casus similes. et leges extenduntur ad casus similes. l. non possunt. ff. de legibus. et. c. inter ceteras. de rescriptis. Preterea Sixtus in sua constitutione dat syndicos secundũ modum in alijs constitutionibꝰ deputatis potestatem alienandi etiã bona deuoluta ab intestato: et loquitur tam de syndicis prius cõstitutis quã de syndicis postea constituendis: quia generaliter loquitur: ergo est generaliter intelligenda. l. prima. §. et generaliter. de lega. prestan. d. cañ. si romanorum. xix. distinctio. Nec distinguit merito nec nos distingnamus. l. tertia. de officio presidis. Et propterea cum dictus Felix esset syndicus vigore primi et secundi mandati videtur per constitutionem Sixti eidem concessa facultas alienandi huiusmodi bona deuoluta ab intestato ex persona Christofori fratris ad sanctam ecclesiã romanam.

Insuper

Insuper minister cum custode immo forte solus minister habet facultatē eligēdi ꝛ nominādi syndicū. Nā illa vba ministri ꝛ custodes videntur referenda singula singulis. Non em̄ sunt vbiqꝫ ministri nec vbiqꝫ forte custodes: ideo prout arbitror ꝛ prout mihi dicitur esse de more q̄ esset plurimū attendēdus dicti minister ꝛ custos qui interfuerūt dicte cessioni habebāt ptātem ꝛ facultatē dādi potestatē ꝛ mādatum syndicis ꝛ creandi ipsum syndicum. Sed dicta cessio fuit facta de volūtate dictorū ministri ꝛ custodis: vt patet ex instrō dicte cessionis circa principiū: vbi expresse dr̄ ꝙ de volūtate ministri ꝛ custodis Felix cessit ꝛc. Ideo videt̄ ꝙ ipsi mandauerint: qꝛ q̄n aliquid fit de volūtate alterius censetur factū de eius mādato: prout est tex. in. l. post dotē. ff. solu. matri. ſm lec. Dy. quam ibi approbant Bar. ij. col. ꝛ Ang. et Pau. de cast. facit. l. j. ff. man. vbi per verbum volo inducitur mandatum. Ex quibus omnib᷒ simul iunctis puto cōcludendū ꝙ dicta cessio non vitietur rōne defectus mandati. et per hec puto rn̄sum ad tertium ꝛ quartum dubia.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxv.

1 ¶ Uoluntas testatoris vltima est lex.
2 Falcidiam potest testator prohibere ne ꝑ heredē suū detrahatur.
3 Jus agendi ad supplemētum legitime videtur hodie surrogatuꝫ in locum querele.
4 Legitime supplementi actio an detur post quinquēnium. nu. 6. Testamēti inofficiosi querela tollitur per lapsum quinquēnij.
5 Legitime supplemētum qua actione possit peti vel intentari.
6 Legitime supplemētum potest lapso quinquēnio intētari per filiū seu filiā etiā que relictum certum acceperit cū clausula qȝ plus petere non possit. nu. 9. per totum.
7 Clausula legati ꝙ plus petere non possit non impedit legitime supplementum. nu. seq.
8 Testamēto acceptato an impediatur querela eiusdem testamenti tāꝙ inofficiosi intentanda per eū qui illud acceptauit.
10 Prescriptio. xxx. vel. xl. annorum an currat cum mala fide.
11 Statutū si quis debitum non petierit infra decēnium an valeat. Mala fides potius presumitur ꝙ̄ ignorantia.
12 Legitima seu eius supplementum debetur cum fructibus ꝑceptis a tempore mortis.

¶ Consilium. cclxv.

1 In nomine dn̄i nostri iesu christi. ¶ † In hac videtur prima facie dicendū ꝙ dicendū ꝙ dicta filia nequeat agere ad supplementum plurib᷒ rōnibus. ꝛ primo qꝛ testator reliquit illas certas res dicte Angele cū hoc qȝ vltra petere nō possit volūtas testatoris est aperta ꝛ voluntas testatoris habet̄ pro lege vt in. §. dispo- nat. in aut. de nup. ꝛ insup testator ꝓhibere potest ius accrescēdi. l. 2 quotiēs. §. j. ff. de here. insti. † Itē pōt ꝓhibere detractionē falcidie inductā a lege. aut. sed cū testator. C. ad legē falci. Ita ꝛ videtur qȝ 3 possit prohibere istud ius petendi supplemētum legitime. † Scdo videtur ꝙ dato ꝙ testator nō potuerit filie preiudicare prohibendo ꝙ plus petere non posset: tn̄ videtur ꝙ. d. Angela sibi preiudicauerit acceptādo ab herede res eidē relictas a testatore: ꝛ sic agnoscēdo iudiciū defuncti: ius em̄ agēdi ad supplemētum vr̄ subrogatum in locū querele: vt probatur in. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. 4 et ibi per doc. † Tertio vr̄ exclusa. d. Angela iure agēdi ad supplementum de iure cōi per lapsum quinquēnij per dicta. s̄. prime. naꝫ cōstat ꝙ querela tollitur ꝑ lapsum quinquēnij. d. l. si quis filiū. in fi. et. l. adolescētie. C. in quibus causis in integ. restitu. nō est ne. ideo pariter excludi vr̄ ius agēdi ad supplemētum subrogatū in locum querele: prout voluit Bar. in supradictis locis: ꝛ etiā in cōsilio incipiē. Bartolus de saxo ferrato. in ordine. clxxxi. ſm ordinē perusinum nō informis. Quarto qꝛ nedū quinquēnium: sed etiā decēniū est elapsum: ideo excludi vr̄ per lapsum decēnij cū statutū expresse disponit ꝙ quecūqꝫ ꝑsona habuerit aliquā actionē realē vel ꝑsonalem ꝛc. seu ius aliquod ꝛc. debeat illā intentasse intra decē annos cōtinuos alioquin post decursum dictū tꝑs. x. anno. cōtinuorū nullatenus audiatur immo ipso iure ꝛ facto statim a tali iure ꝛ actione ꝛ ab omni exinde nata obligatiōe sit ꝛ esse intelligatur exclusa ꝛc. Cum itaqꝫ statutum precise ꝛ generaliter immo ꝑ verba vniuersalia loquatur quecūqꝫ ꝑsona ꝛc. videtur sit de hoc casu legis municipalis: ideo non sit admittenda questio. arg. l. ancille. C. de fur. et. l. illam. ver. de modo. C. de colla. Prescriptiones em̄ sunt inducte de iure ciuili: ideo possunt induci etiam per ius ciuile ciuitatis. l. oēs 5 populi. de iust. ꝛ iur. nec sup validitate dicti statuti fit dubiū. † Cū ergo constet ꝙ dicta Angela habuerit ius petendi supplemētum legitime pro quo etiā cōpetit actio personalis: vꝫ cōditio ex lege: prout voluit glo. in vbo exigere. in. d. l. omnimodo. ꝛ Odofre. ibi. et doc. trāseūt vel actio ex testō prout dicit Bal. in. l. si quis suo. C. de inoffi. test. Item petitio hereditatis: prout post Odof. voluit Bal. in. d. l. si quis suo. ꝛ in. d. l. si quis filium. Ex quibus videtur ꝙ d. dn̄a Angela sit tꝑe exclusa a dictis actionibus ꝛ ab omni iure petēdi supplemētū legitime: cū statutum ab omni actione ꝛ ab omni iure excludat elapso decēnio qȝ presupponitur elapsum etiā a die adite hereditatis a quo tꝑe incipit currere quinquēnium supradictum: vt est expressum in. d. l. si quis filium. in fi. Ideo cum videatur exclusa a iure petendi supplemētum ꝛ lapsu tꝑis ꝛ alijs rōnibus. s̄. adductis non est tractandum de fructibus supplementi cū sublato principali tollatur accessorium regula accessoriū. in. vj. cū cōcor.

6 ¶ † Tamē his minime refragantibus cōtrariū puto de iure rn̄dēdum. nam cōstat ꝙ filia cui non est relicta integra legitima hꝫ ius agendi ad supplemētum legitime. d. l. omnimodo. ꝛ. l. seq. ꝛ. l. si qs suo. l. si q̄n. ꝛ. l. scimus. C. de inoffi. testa. siue mediante cōditione ex lege siue actione ex testō siue petitione hereditatis nō est vis: imo supplemētum fit ipso iure: vt est tex. in. d. l. scimus. in prin. glo. autem supplet filio acceptante: et Bar. cum ea transit. Bal. autem dicit ꝙ glo. vera quo ad acquisitionem incommutabilem: sed quo ad acquisitionem commutabilem fit etiam ante acceptationem: ꝛ ita etiam potest intelligi illa glo. prout suadet allegatio quā immediate facit de. l. filio preterito. de iniust. testa. in cuius terminis nullitas est ipso iure statim: tn̄ quia potest tolli filio volente approbare testamentum: ideo nullitas est commutabilis. ꝛ hoc cōuenit generalitati illius tex. qui non requirit allegationem filij. Constat itaqꝫ ꝙ legitima debet suppleri dicte filie si non obstarent que in cōtrarium adducuntur: que re vera non obstant: vt immediate respōdebitur sigillatim ad quelibet ex quibus responsionibus elicient̄ de- 7 cisiones quatuor primorum quesitorum. † Non enim obst. prohibitio testatoris: quia testator non potest prohibendo preiudicare filio in legitima. quia illa est debita seu quasi debita filio vel filie. l. si na. C. de codi. ꝛ in. l. si. §. j. C. de cura. fu. et ꝑ glo. in. l. si emancipata. C. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ ideo solet appellari debitū bonorū subsidiū. et merito olim filij subuertebant testamentum si eis non relinquebatur legitima integra: hodie vero petitur supplementuꝫ: vt. d. l. omnimodo. cum alijs iuribus. s̄. adductis. ꝛ non potest filio circa legitimam imponi aliquod onus: ꝛ si qȝ imponitur illud reijcitur ipso iure. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. ideo onus non petendi integram legitimam reijciendum est: ideo non obst. dicta prohibitio ꝙ plus petere non possit non impedit istud ius petendi supplementum legitime vt ꝛ probat tex. in. §. ceterum. in aut. vt cum de appel. cog. Ubi licet testator iubeat stare filium tacitum et contentum de rebus sibi relictis: tamen non impeditur petere huiusmodi supplementum: ꝛ ita per illum tex. decidit Bal. in. l. si q̄n. §. et generaliter. in prin. C. de inoffi. test. ꝛ in. l. omnimodo. in prin. ver. vltimo quero. et per Jac. de bel. in. d. §. ceterum. et hoc pro claro presupponit per illum tex. Ang. in consi. incipien. statuto caue tur. in ordine. cv. ſm ordinem informis: ꝛ per hoc deciditur primū dubium. s. ꝙ non obstante prohibitione testatoris possit. d. domi- 8 na Angela petere supplementum legitime. † Nec obst. acceptatio quam fecit. d. Angela de bonis sibi relictis: quia per hoc non preiudicat sibi in legitima: nam ratio ad id astringit: nam debent̄ bona relicta ꝛ vlterius id quod deest pro integra legitima: ita qȝ ille qui petit supplementū legitime petit suppleri. s̄. bona relicta vsqꝫ ad integram legitimam ita qȝ presupponit habere vel debere habere id qȝ sibi relictum est vna cum residuo legitime: ita ꝙ non repugnat repetitioni supplementi acceptatio rerum relictarū: imo est quodāmodo connexum. Non ita in querela: quia qui querelat testamentum intendit impugnare testamentum quo impugnato legata non debebantur ante aut. ex causa. C. de li. prete. vt probatur in. l. papinianus. §. si ex causa. et in. l. cum mater. in fi. ff. de inoff. testa. ideo acceptans legatum non potest testamentum vitiare: qꝛ censetur iuri contrario: prout est querela renunciare si scienter fecit. l. mater decedens. de inoffi. testa. Non enim potest testamentū impugnare qui scienter illud approbauit: vt ibi. et. l. filio preterito. de iniust. testa. ꝛ in regula qȝ semel placuit. in. vj. cum cōcordā. sed qui petit supplementum non impugnat: sed petit id qȝ ipso iure sibi a iure supplet̄ firmo stante testamento. est enim remedium inductum ne testamenta subuertantur ꝛ impugnentur vt probatur in. d. l. omnimodo. ideo in hac parte habet contrariam naturam a querela: quia querela tendit ad impugnandum testamentum: et ius agendi ad supplementum tendit vt non impugnetur. ¶ Hinc etiam est qȝ qui querelat est indignus relicto sibi facto in testamento etiam si non obtineat. d. l. papinianus. §. meminisse. et non esset ita in petente supplementum legitime. Item videmus qȝ querelato testamento omnia de iure. ff. et. C. ruebant. vt dictum est: ꝛ secus in petente supplementum legitime: qꝛ tunc heres scriptus adit ꝛ legatarij de residuo consequuntur sua legata pro rata: et propterea non est verum qȝ assumat naturam querele nec subrogatur loco querele immo est inductū: vt remouet̄ querela prout etiam infra dicam in responsione ad alia in contrarium adducta. et qȝ acceptans sibi relicta non preiudicet sibi in legitima et eius supplemento ꝓbat tex. in. l. si quando. §. ꝛ generaliter. C. de inoffi. testa. vbi est casus de hoc. ꝛ idem ibi circa principium not. Bal. idē Ange. in dicta. l. omnimodo. et facit qȝ per illum tex. not. Gui. de cu. in. l. de his. ff. de transac. quem refert Bald. in. d. §. generaliter. post summariū. ꝛ idem vult ibi Rapha. fulg. in summario: immo

quietatio generalis non preiudicaret prout vult ibi text. et docto. vbi no. quinimmo dicit Bal. qđ iurãs seruare voluntatẽ defuncti nõ impedit petere supplementũ legitime in consi. mihi. xxv. incip. 9 quidã pater. Ex his remanet decisum quartũ dubiũ. † Nec ob. prescriptio quinquẽnalis: qz lz Bar. voluerit ꝙ pscribat spacio quinquẽnij: prout prescribit aduersus querelã: qz sm eũ subrogatur loco querele: tñ id falsum est: qz istud ius agẽdi ad supplemẽtum non tollit quinquẽnio: qz regulariter oẽs actiones sunt ppetue. insti. 10 de ppe. et tẽp. act. cũ sili. † Nec etiã ob. l. municipalis et cursus decẽnij seu. xxv. an. de iure em̃ antiquo non pscribit minori spacio. xxx. an. p. l. sicut. et l. oẽs. C. de pscrip. xxx. vel. xl. an. et illa pscriptio. xxx. vel. xl. an. nõ currit cũ mala fide. c. fi. de pscri. et c. possessor malefidei. de reg. iur. in. vj. prout cõiter tenẽt doc. quasi oẽs. can. in dictis iuribus et etiã legiste in. l. sequit. §. si viam. ff. de vsuca. lz Bar. ibi contra in prescriptione aduersus actiones psonales: tñ cõiter nõ tenetur. et ista iura canonica seruant etiã in terris imperij in quolibet foro: prout volũt doc. cõiter oẽs in. d. c. fi. et glo. et doc. in. d. c. possessor. in materia em̃ q̃ respicit peccatũ attendit ius canonicũ in quolibet foro vt hr̃ in dictis iuribus. et p glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. et per Bar. et Bal. in. l. priuilegia. C. de sac. sanc. ecc. et p doc. in. c. j. de noui ope. nũ. et prout dicta iura derogant iuri cõi expresse disponẽti qđ lapsus. xxx. an. tollat actiones etiã cũ mala fide: ita pari rõne derogat statuto: et iõ si statutũ expresse disponeret ꝙ prescriptio curreret etiã cũ mala fide non esset seruandũ. nõ em̃ valeret tanꝙ nutritiuum peccati: prout volũt Jo. an. et Pet. de ancha. in. c. ij. de exce. lib. vj. et Pet. de ancha. in. d. c. possessor. qđ et volũt Jo. an. et Anto. de but. in. c. fi. de prescri. et Jmo. et Pon. in. d. l. sequit. §. si viã. ff. eo. 11 ti. et Pet. de ancha. in repe. c. canonũ. de cõsti. co. lvj. et. lvij. † Et idẽ voluit Bar. in. l. oẽs ppl'i. de insti. et iur. in statuto ꝙ nõ petẽs debitum intra decẽniũ nõ audiat dicẽs ꝙ rõne peccati nõ valet. et ita milies hoc perusie seruatur in pratica ꝙ statutũ nostrũ disponens ꝙ nõ petens debitũ intra decẽniũ nõ audiat amplius: et ois actio sit extincta ꝙ nõ procedat vbi debitor hz notitiam debiti adeo qđ est in mala fide: et ita dicendũ est in casu nostro in quo presupponit qđ. d. Nicolaus sciebat quãtitatẽ valoris rerũ relictarum non ascẽdere estimationẽ legitime: et p ɔñs cẽsetur scire eidẽ Angele cõpetere ius petendi supplementũ legitime et nõ obstare sibi relictũ nec onus iniunctũ de nõ petendo plus de bonis testatoris. Nã presumitur quis scire iura. l. leges sacratissime. et l. fi. C. de legib'. et qđ p Jac. de are. in. l. late culpe. ff. de vbo. sig. et potius presumit mala fides ꝙ iuris ignorãtia. arg. l. queadmodũ. de agri. et cẽ. et c. qui cõtra iura mercat. de reg. iur. in. vj. qđ et firmãt Bar. et Ang. in. l. sed et si lege. §. scire. de peti. here. dicẽtes ꝙ qui ad ostendendã bonã fidẽ allegat iuris ignorãtiã dz pbare iuris ignorãtiã: al's mala fides presumitur sm eos: qđ nõ ex alio nisi qz facilius presumitur mala fides ꝙ ignorantia eius qđ non solet cõiter ignorari: et sic ꝙ ignorantia iuris. Ex quibus elicitur decisio secũdi et tertij quesiti: qz nõ obstat 12 prescriptio ex cursu. x. vel. xx. an. et lõge minus quinquẽnij. † Decisio quinti dubij pancis absoluetur. nã filius dz habere legitimã et fructus legitime. l. papinianus. §. vnde si quis. ff. de inoffi. test. et ibi no. Bal. et prout si fuisset integra legitima pcepta habuissent legitimã et eius fructus a tpe mortis. d. §. vnde si quis ita. et si non fuit relicta integre ex quo intẽtio legis est eidẽ tribuere filio: qđ habuisset si integre legitima fuisset sibi cõcessa et ex quo legitima est portio eius qđ quis habuisset ab intestato. l. parentibus. et l. cũ querit. et aut. nouissima. C. de inoffi. testa. Sed ab intestato habuisset partem rerũ hereditariarũ et fructuũ: ita et habere dz cui debet legitima non me extẽdo qz cõsultãs imposuit ꝙ sup istis tribus dubijs vltimis paucis vtar. Cõcludo itaqz sup quinto et sexto dubijs ꝙ debet habere legitimã et fructus legitime habito respectu a tpe mortis testatoris citra et habet cõsiderari quid sibi deficiat et quid illud fructauit. De septimo est casus in. l. quoniã nouella. de inoff. testamento. ideo non instandum: aduertat autem heres ne incidat in penam. l. si quis suo. C. de inoffi. testamento.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxvj.

☞ Socius omnium bonorum cum iuramento necauit consociũ an filio interfecti sint quesita omnia delinquentis bona vigore. l. si quis maior. C. de transactio. seu saltem pro pena legali seu conuentionali possint retineri omnia bona delinquentis. per totum.

1 Societatis omnium bonorũ natura que sit: et maxime in his que sunt quesita per alterum socium durante societate suo proprio nomine.

2 Societatis omnium bonorum capitale quomodo detrahatur: et an valeat pactum qđ vnus plus consequatur de lucro societatis ꝙ alter qui plus posuit in societate. nu. seq.

3 L. si quis maior. C. de transac. procedit in quocũqz contractu.

4 Pena conuentionalis non succedit propter penã. l. si quis maior. C. de transac.

Hor dictio iuncta verbo futuri temporis facit penam cẽseri ipso iure irrogatam.

5 Donationis reuocande ius an in heredem transeat.

¶ Consilium. cclxvj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Jn hac cõsultatione videtur prima facie 1 dicendũ ꝙ fiscus foueat iustitiam p rõnes que adducuntur in puncto. Nã cõstat ꝙ natura societatis oim bonorũ est qđ cõia ipso iure fiant oia bona que tpe societatis inite erãt cuiusqz cõtrahẽtiũ: et iste est vnus casus in quo fallit regula. l. traditionibus. C. de pac. probatur in. l. j. in fi. et in. l. ij. ff. p so. et ibi glo. et doc. que autẽ postea querũtur per vnũ nõ querũtur vtriqz sociorũ sed cogitur querens alteri cõicare. l. si societatẽ vniuersarũ. ff. eo. ti. et cõicanda veniũt oia vndecũqz et quacũqz rõne postea quesi2 ta. l. ij. §. cũ specialiter. et §. de illo. eo. ti. † Et cũ dominiũ hincinde cõicetur vr̃ qđ in diuisione debeat haberi cõsideratio p qua parte vnusquisqz habebat dominiũ in rebus diuidẽdis: qm̃ in diuisione portiones indiuisas quas hz vnus in rebus cõibus cẽsetur pmutare cũ portionibus quas p indiuiso habebat alius in dictis rebus cõibus que diuidũtur. l. cũ pater. §. hereditatẽ. de leg. ij. l. j. et. l. si fratres. C. cõia vtriusqz iudi. et ideo cũ dominiũ bonorũ fuerit hincinde cõicatũ: ideo in diuisione partes debent esse equales: et maxime hoc est dicendũ qz interuenit in casu isto pactũ specificũ qđ in diuisione partes sint equales: nec curetur si vnus plus posuit in cõmunione ꝙ alter. Et lz possit in ɔtrariũ instari ꝙ pactũ illud seu societas illa nõ valeat qz cõtractus societatis dz esse iustus et equus arbitrio boni viri. l. qđ em̃. §. j. et. l. in ppposita. et. l. si societatẽ mecum coieris. ff. pro so. et. l. ij. eo. ti. et cõtrahitur ad instar cuiusdã fraternitatis. l. verum. in prin. eo. ti. et requirit in supremo bonã fidẽ inquit Bal. in consi. mihi. cclxxxiiij. incip. examinanda sunt capitula. tertia col. et in cõsi. incip. videamus que societas. ideo nõ videtur valere pactum ab equitate alienum in cõtractu societatis vt videt probare tex. in. l. si non fuerint. §. j. versi. si modo aliquid plus cõtulit societati: adeo ꝙ partes debẽt esse eque respectu eius qđ immittitur in societate vt probat tex. insti. de socie. in. §. j. iuncta glo. interlinea. super verbo equales. dum supplet et dicit equale fuisse capitale: adeo qđ non videtur ꝙ valeat pactum ꝙ vnus plus consequatur debito seu plusꝙ mereatur suum capitale seu id qđ ipse meretur pro his que in societate ponit. argumento. d. versicu. si modo a contrario sensu: prout firmat Azo. prout refert et sequitur ibi Accur. qđ et videtur velle Saly. in. l. mutius. ff. pro so. et est communis opi. prout dicit Rapha. in. d. l. si non fuerint. §. j. vbi cum hoc residet et idem sentit in. l. si societatem mecum coieris. eo. tit. facit etiã tex. in. d. l. si non fuerint. §. ita coiri. ibi: si tanti est opera quanti est dãnum. Per que videtur restringenda generalitas text. d. l. si non fuerint. §. j. primo responso. et. d. §. j. insti. eo. ti. in quibus iuribus dicitur ꝙ conuentio qđ partes sint equales vel inequales est seruãda: nam debet intelligi dũmodo se conformet compositis in societate vel non appareat notabilis disproportio al's societas non cẽseretur equa arbitrio boni viri: nec haberet in supremo bonam fidẽ prout est de natura contractus societatis prout premissum est. Cum itaqz. d. Marinus longe plus cõmunicauerit et posuerit in societate ꝙ Georgius homicida: ideo tale pactum videtur iniustũ et non conuenire nature societatis: et per ɔñs nõ valeat: tamen vr̃ posse respõderi qđ predicta procedunt in societate lucri et questus debeat fieri diuisio sm quãtitatem capitalis: hoc est eorum que ponuntur in societate. Jn hac em̃ societate vr̃ loqui tex. d. l. si nõ fuerint. attentis que subduntur in. §. ita coiri. ea. l. tñ in societate oim bonorũ nõ vr̃ eadẽ rõ: maxime quia sunt incerta ea que sunt obuẽtura cũ possit ex fortuna et ex causa non cogitata plura obuenire: et forte ipsi cõtrahentes aliqua cogitabant obuẽtura que nõ sunt nota alijs: ideo nõ debem' iterpretari qđ tale pactũ fuerit iniquũ et inualidũ: maxime cũ talis decisio ꝙ partes in diuisione debeat esse correspondẽtes ad immissa non reperirctur facta in societate oim bonorũ: nec a iurislatoribus nec a doctoribus saltẽ apte: nec videtur eadẽ ratio per predicta: ac etiã quia si haberetur respect' ad ea que ponuntur in societate tunc parũ prodesset ipsa societas si quilibet retraheret quãtum mitteret: nec vllo pacto est de mente cõtrahentiũ. si vero velimus habere respectus ad ea que ab initio fuerũt et ea que sperabãtur obuenire sibi non congruit: qz veniunt in ea etiã ea de quibus nulla erat spes: ideo nõ vr̃ ꝙ talis spes fit in consideratione. Jnsuper Barto. in consi. mihi. xcviij. incipiẽ. ex facto proponitur ꝙ Julianus de cortonio in casu quo versabatur forus poli et forus fori conclusit qđ etiam in societate lucri et questus valeat pactum quod partes sint equales: hoc est quilibet ex socijs tantũdem habeat in diuisione: licet vnus plus posuerit quã alter cuius Barto. non est parua: immo permaxima auctoritas. et concordando eius sententiam cum opinione Accursij et aliorum supra relata potest dici qđ pactum qđ vnus ex socijs maiorem partem altero in diuisione societatis consequatur non valeat si ipse non contribuit plus quam alter in societate: ita loquuntur termini glo. et docto. in dicta. l. si non fuerint. §. primo. et tex. ibi. et text. in. §. ita coiri. ea. l. sed valeat pactum qđ partes sint equales: et quilibet socius tantũdem consequatur in diuisione: licet vnus plus ponat

ponat in societate quam alius: et isti fuerunt termini in quibus Bart. consuluit quod pactum valeret: et presertim si disproportio positorum in societate erat euidens et non incognita contrahentibus adeo quod non est deceptio et qui posuit poterat in socium liberalitatem conferre: itaque si natura societatis non patiebatur iniquitatem pacti illam tolleret tacita voluntas liberalitatem conferendi vt actus non pereat. ar. d. l. quoties. cum concor. et maxime inter fratres inter quos de facili presumitur animus donandi. ar. l. si seruus. de dona. inter virum. et l. pocula. ff. de proba. et quod per Bar. in. l. que dotis. solu. matri. Concurrente potissime virtute iuramenti que facit actum interpretari eo modo quo melius valere potest si non potest valere vt agitur. d. §. filijs matrem. itaque si non posset valere vt simplex contractus societatis valere censeatur vt mixtus cum tacita donatione illius qui plus coicabat quam alter prout hec omnia militant in casu nostro: nam interuenit iuramentum. item societas celebrata inter coniunctos qui vt intellexi ingenti amore etiam vltra solitum erant coniuncti et notum erat eis quod coicabat: nec. d. Marinus qui dicitur plus coicasse erat eius conditionis quod ignoraret quid societati conferret. Et hec alias consulendo dicebam. itaque dicta societas et dictum pactum videtur quod valuerit et standum esse et consequenter cum fiscus bonis publicatis succedit in locum heredis videtur quod dicitur fiscus succedat in dimidia dictorum bonorum comunium.

3 ¶ † Tamen his non ob. contrarium puto de iure respondendum. nam presupponitur in themate quod dictus contractus societatis fuit iuratus et contrahentes fuerunt tempore contractus maiores. xxv. an. idcirco contra non seruantem succedit dispo. l. si quis maior. C. de transac. que licet sit dura tamen seruanda est. l. prospexit. ff. qui et a quibus. et. vj. q. iij. in. l. scriptum est. Et licet sit situata illa lex in titulo de transac. et in transactione specialiter loquatur et propterea faciat ad titulum: tamen loquitur etiam in alijs contractibus quia generaliter loquitur in pactis que pacta interueniunt in quolibet contractu. l. j. §. j. et §. conuentionum. ff. de pac. patet in. d. l. si quis maior. ibi: aduersus pacta vel transactiones. et ibi: que pactis etc. et ibi ex pacto vel transactione. et ibi: pacti iura. et ibi: placitis inserentes. et ibi: pactionum. ideo Bar. ibi concludit quod procedit. d. l. si quis maior. non solum in transactione: sed etiam in quolibet contractu. et ita tenent doc. prout dicit ibi Saly. idem tenens quod et tenet Imo. in. l. si

4 insulam. de verb. obli. in. vj. fallentia regule affirmatiue. † Si itaque dictus Antonius non seruauerit pacta in dicta societate inita: et dictus contractus fuerit spontanea voluntate iuratus a. d. Antonio tunc maiore. xxv. an. ideo militat dispositio dicte singularis. l. si quis maior. que inter cetera disponit quod non seruans contractum iuratum statim perdit omnia comoda que ex ipso contractu quesiuerat: et illa statim et immediate transferuntur in eum qui non venit contra contractum vt patet ibi: rerum proprietate careat et emolumento quod ex pacto vel transactione fuerit consecutus: ita quod omnia eorum comoda mox deputabuntur eis etc. per verba Bar. et doc. ibi volunt quod statim fiat a iure executio et idem dicit Saly. in repetitione. l. semel mora. ff. so. ma. et Imo. in d. l. si insulam. Et hoc significat dictio mox: que etiam iuncta verbo futuri temporis facit penam censeri irrogatam ipso iure secundum gl. in aut. de incest. nup. in prin. item vna cum ista pena legali comittitur pena in contractu inserta vt est tex. apertus in. d. l. si quis maior. nec auferuntur comoda contractus ab eo qui pacta seruauit: quoniam illa lex non dicit nec alia et lex illa facta est in odium deierantis non debet parere fauorem. l. quod fauore. C. de. ll. c. quod ob gratiam. de reg. iur. in. vj. Cum itaque. d. Antonius et. d. Marinus conuenerint insimul viuere pacifice et quiete et fraterna charitate vt expresse sonant verba contractus. Istud pactum minime seruatum fuit: immo de directo immaniter conuentum ex quo Antonius interfecit. d. Marinum: non enim affuit fraterna charitas vita pacifica et quieta: immo mors contraria vite guerra que aduersatur paci: odium contrarium charitati fraterne et inquietudo. ita quod d. Antonius non poterat magis directo et proterue rumpere dictam conuentionem quam interficere illum Marinum qui ipsi beneficium contulerat coicando sibi bona sua longe maioris estimationis quam essent bona que. d. Antonius coicauerat: itaque negari nequit quin. d. Antonius fregerit dictam conuentionem et ei contrauenerit: et successiue negari non potest quin incurrerit penas. d. l. si quis maior. que lex licet in sui generalitate sit dura et rigorosa in hoc indiuiduo est equa et pia: nam dignum fuit quod Antonius beneficiatus a. d. Marino sibi pro beneficio collato reddiderat mortem caruit statim beneficio et commodo ipsius contractus et statim quod intulit sibi primum vulnus iura dicti Antonij quesita ex illo contractu societatis antequam expiraret fuerunt translata in dictum Marinum. ita quod fiscus qui succedit in bonis Antonij non inuenit ista bona in dictis bonis Antonij: ita heredes. d. Marini prout est eius filius habere debet omnia bona que fuerant dicti Marini ante coicationem: et hoc in penam vigore. d. l. si quis maior. item forte dimidiam bonorum que fuerant. d. Antonij tempore quo coicauit. d. Marino: quia illam dimidiam quesiuit Marinus per contractum societatis nec aliquid comissum fuit ab eius parte propter quod debeat illud amitti. arg. l. id quod nostrum. ff. de reg. iur. item. d. Antonius incursit penam contractus pro qua pena sunt obligata omnia bona. d. Antonij ex tenore contractus societatis: itaque heres. d. Marini potest predicta retinere iure pignoris quatenus non posset retinere alijs medijs. s. deductis. Et insuper tenetur Antonius. Et fiscus qui in eius locum succedit soluere heredi. d. Marini dictam penam que forte excedit estimationem bonorum. d. Antonij: itaque comunitas cassiana que vt audio succedit in parte loco fisci: quia penas criminales querit pro se ex concessione pontificis eque pie et sancte faceret non inquietare miserum filium: et sibi non solum dimittere bona que fuerunt sui patris interfecti. Sed ei dimittere dimidiam bonorum que fuerunt dicti Antonij et hoc quia iuris dispone sua sunt per iam dicta. et insuper pro solone pene conuentionalis dare insolutum aliam dimidiam saltem si non valent vltra quantitatem dicte pene prout mihi persuadeo quod nec tantundem valeant cum pena apposita in contractu sit pena dupli bonorum coicatorum: dico autem vt mihi persuadeo quia posset minus esse pena: quia potuisset postea plura bona consecutum fuisse quorum estimatio non duplicaretur. Sed vt percipio licet postea quedam fuerint quesita tamen non erant tante estimationis quanta erat estimatio bonorum in comuni collatorum: quod si ita est omnia bona et Marini et Antonij deberent peruenire ad filium et heredem Marini: licet

5 diuersis et varijs medijs: nec esset iniquum attenta morte patris. † Et his medijs euitantur omnia in contrarium adducta: itaque non est opus supra adductis in contrarium instare: licet non puto expeditum et clarum illum articulum quod in societate omnium bonorum plus immittens non debeat in diuisione plus detrahere saltem nisi insit tacita vel expressa donatio. donatio autem reuocatur per ingratitudinem. l. fi. C. de reuo. dona. nulla autem potest esse maior ingratitudo quam si donatarius necat donatorem ob grauem iniuriam venit reuocanda donatio. item si manus ingerat in donatorem prout dicit illa lex fi. nulla autem maius iniectio vel grauis iniuria potest esse maior et perniciosior quam illatio violente mortis: et licet ius reuocandi donationem ob ingratitudinem non transeat ad heredem prout dicit tex. in. d. l. fi. tamen suadet ratio quod non militet quando donator tacuit et passus fuit: quia non potuit reclamare dolo ingrati ne donatarius dolo suo iuuetur. arg. l. ne ex dolo. cum concor. ff. de dolo. et licet illa lex non dicat: tamen suadet ratio naturalis quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excu. tuto. et c. fi. de transac. quia tamen alia via que plenius subuenit trahitur post mortem prout in vita: ideo super his vlterius me non extendo.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxvij.

1 Hypotecaria actio expresse hypotece an possit pro dote intentari contra tertios possessores bonorum obligati non facta excussione. nu. seq. et per totum.

2 Executio bonorum non debet fieri contra tertium possessorem non discusso prius debitore et fideiussore. fallit in hypoteca expressa vt quando res pignorata vendita fuit lite iam mota contra debitorem. nu. 7.

3 Assigno verbum an importet translationem dominij quando pater dicit filio assigno fundum titianum.

4 Donatio inter patrem et filium in potestate an valeat si iuramento firmetur et cum clausula constitutionis precarij. nu. seq.

5 Precarij clausula quid operetur.

6 Hypotecari non potest res aliena.

¶ Consilium. cclxvij.

1 In nomine domini nostri iesu christi. ¶ Quamquam videatur prima facie dicendum quod filie et heredes dicte Angele possint per hypotecariam abuocare dictam rem venditam per. d. Baptistam. d. Pollonio non obstante quod apud. d. Baptistam sint bona sufficientia pro dicta dote resarcienda etiam de dictis bonis expresse hypotecatis per Iacobum de iure antiquo constat quod poterat hypotecaria contra tertium possessorem etiam principali existente soluendo. l. persecutione. C. de pigno. pro ius nouissimum autenticorum est hoc inductum quod debeat prius fieri discussio principalis debitoris per aut. hoc si debitor. posita super dicta. l. persecutione. sumpta ex. §. sed neque. in aut. de fideius. Sed principalis debitor respectu huius hypotecarie est ipse Iacobus qui promisit dotem reddere et hypotecauit bona sua et in specie dictum predium inter cetera que specialiter hypotecauit. ipse autem Iacobus non reliquit bona: ita quod eius hereditas non est soluendo nec est qui velit esse heres: ideo principalis debitor non est exigibilis. Et licet Baptista sit etiam debitor in dicta dote: quia etiam ipse promisit reddere dictam dotem in casu dotis restituende: tamen quia promisit diuerso tempore non accedit dicta hypoteca dicte obligationi dicti Baptiste adeo quod si sublata foret dicta obligatio dicti Iacobi remanente dicta obligatione dicti Baptiste non remaneret dicta obligatio dicte hypotece: licet sublata obligatione tollatur obligatio accessoria. l. cum principalis. de regulis iuris. et c. accessorium. eodem titulo libro sexto. Ideo discussio Baptiste non videtur necessaria: sed discussio Iacobi principalis debitoris sufficiat.

2 † Preterea licet debeat prius fieri excussio principalis debitoris et fideiussoris quam deueniatur contra tertios possessores: vt dicta autentica hoc si debitor. et. d. §. sed neque. tamen hoc videtur verum in hypoteca tacita: secus videtur in hypoteca expressa: vt in §. ad hoc. in autentica de litigi. prout vult glo. ibi et in dicto. §. sed neque. sed nos sumus in hypoteca expressa et specialiter facta in bonis de quibus agitur merito non sit necessaria discussio

¶ Tamē his nō ob. cōtrariam partē iuri cōsentaneā arbitror: hoc enī beneficiū qd̄ prius excussiat̄ principalis debitor est fundatū in iure nouissimo: nā de iure antiquo secus est p. d. l. psecutione. solū itaq̄ sunt pōderāda v̄ba. d. §. sed neq̄. p quē tex. solū est hoc puisum. s. qd̄ prius agendū sit actione psonali. v̄ba autē. d. §. sed neq̄. simpl'r dicūt q̄ tertius possessor nō pōt cōueniri hypotecaria nisi prius agat̄ actionib⁹ psonalib⁹ et ɔtra debitorē et eius intercessores put sunt mādatores spōsores et fideiussores. v̄ba enī formalia sunt sed neq̄ ad res vēditor q̄ ab alijs detinentur veniat prius anteq̄ trāseat via sup psonalib⁹ et ɔtra mādatores et fideiussores et sponsores q̄ v̄ba sunt gn̄alia q̄ prius est agēdū actionib⁹ psonalib⁹ cōpetētib⁹. s. ad exigendū id cuius solo exigit̄ nec requirit q̄ sit actio cōpetēs cōtra eū q rem hypotecauit an vo cōpetēs ɔtra aliū: dūmodo cōpetat ad exigendū debitū de quo agit̄: ita sonāt gn̄alia v̄ba illius litere et lex gn̄aliter loquēs gn̄aliter est intelligēda. l. j. §. et generaliter. de lega. prestā. l. ij. de offi. prest. cañ. si romanorū. xix. dis. et facit q: prius agit̄ psonali ɔtra intercessores qui rē nō hypotecarūt q̄ hypotecaria ɔtra tertios possessores vt idē est expressuz. Et doc. simpl'r loquunt̄ nec dāt hāc restrictionē ad illū text. s. q̄ si sunt duo principal'r ad idē obligati et vnus hypotecat rē suā q̄ si hypotecās nō est soluēdo nō sit agēdū ɔtra aliū principaliter obligatuz psonali actione. Et si ille text. gn̄aliter loqnēs pateret̄ hāc limitationē doc. de illa mētionē fecissent. Et est aduertendū q̄ ille text. nō pōderat q̄ hypotecaria sit accessoria ad psonalē nec q̄ psonalis actio sit principalis ad hypotecariā: nec vbi loquit̄ de hypotecaria et psonali actionib⁹ fit mētio de principali debitore vbi postea loquit̄ de reo et fideiussore noīat principalem respectu. s. intercessoris hoc est mādatoris spōsoris et fideiussoris: nō ergo cōsiderat ibi Justinianus q̄ actio psonalis cōpetat aduersus debitorē q̄ sit principalis respectu hypotecarie q̄ intētatur. 3 † Jnsup pōt attētari qd̄ satis possit dici principalis debitor ipse Baptista. nā suo cōsensu fuit causata hypoteca ex qua orit̄ hypotecaria: nā lz pater assignauerit Jacobo cōstituto sub eius patria ptāte dicta bona. d. Jacobus postea hypotecauit p dicta dote restituēda de consensu dicti sui patris: tū dicta assignatio nō v̄r q̄ valuerit adeo q̄ fecerit Jacobū habere dn̄ium rerū sibi p patrē assignatarū: nā dicta assignatio quā nō vidi fieri potuit duob⁹ modis. vno mō qd̄ assignauerit vt haberet in peculiū quo casu nō trāsfertur dn̄ium. l. si donatione C. de col. et nō credo fuisse factā sub hac forma: qm̄ reperio fuisse p Jacobū factā remissionē et renūciationē dictorū bonor in patrē q̄ fuisset supuacua si illa assignatio fuisset in effectu cōcessio in peculiū. alio mō potuit fieri dicta assignatio aīo transferendi dn̄ium in ipsum Jacobū ex cā. s. donatiōis: nā si assignatio fuisset nuda a cā nō fuisset trāslatū dn̄ium etiā si fuisset facta extraneo p. l. nūq̄ nuda. ff. de acqui. rerū do. si autē fuisset facta ex cā donationis sil'r nō v̄r q̄ fuerit trāslatū dn̄ium nisi fuisset facta vt extraneo ppter merita precedētia p ea q̄ habent̄ in. d. l. si donatione. de coll. q̄ merita 4 nō psupponunt̄. ¶ † Donatio enī facta p patrē filio nō valet. l. ij. C. de inoffi. do. nisi cōfirmet̄ morte donātis. l. donationes quas. C de dona. inter virū. l. filio cuius. C. fami. herci. et clarū esset si non interuenisset iuramētū lz put arbitror interuenit iuramētū qm̄ dicitur fuisse de assignatione factū instr̄m: et in instr̄is solet apponi iuramētū: itaq̄ imminet dubiū an iuramēto firmet̄ donatio facta p patrē filio. Circa qd̄ vide Bal. C. p donato. in. l. ij. vbi plura ad p 5 positū dicit. † Jta ergo et si in instr̄o consignationis est constitutio precarij q̄ solet apponi in instr̄is sil'ib⁹ cū p hm̄oi clausulas inducatur ficta traditio et vera trāslatio possessionis et dominij. l. certe. §. si procu. ff. de preca. l. interdū. in prin. et §. fi. de acqui. pos. cū sil'i. ideo liberat̄ ab illa obligatione resultāte ex donatione si valeret ad hoc no. p gl. i. l. ab emptione. ff. de pac. et in. d. aut̄. sacra puberū. volētes q̄ si vēditor cōstituit se precario possidere rē venditā liberatur ab actione ex empto. et illas glo. sequuntur Barto. et Salyce. in. d. l. ab 6 emptione. qd̄ si ita est v̄r euitari rō Baldi. † Ex his resultat qd̄ dicta bona hypotecata p Jacobum erāt Baptiste et nō Jacobi: ideo ex quo de ɔsensu Baptiste fuerūt hypothecata p Jacobū pro restitutione dicte dotis hypoteca potius causata fuit et resultauit ex cōsensu Baptiste q̄ ex cōuentione et ɔsensu Jacobi cum res aliena nequeat hypotecari. l. rem alienā. in princ. de pig. act. et C. si res alie. pig. data sit. l. pdiū. et l. fina. Jdeo nōv̄r minus hypoteca causata a Baptista ɔsentiēte q̄ a Jacobo hypotecāte. Et ex his cōcludo q̄ nequeat tertius possessor ɔueniri nisi prius ɔueniat̄ dictus 7 Baptista si est soluēdo et hm̄oi exceptio excussiōis opponat̄. † Nō obstāt adducta in cōtrariū: q: nō obstat q̄. d. Baptista diuerso tpe se obligauerat et hypoteca facta fuit per Jacobū tpe quo et ipse solus se obligauit: q: ad hoc rn̄sum est. s. duob⁹ modis et recte aduertat̄. Et sufficiet q̄ altera rn̄sio subsistat. Nec ob. d. §. ad hoc. in aut̄. de litig. et qd̄ p illū tex. dicūt glo. ibi et in. d. §. sed neq̄. que volunt q̄ dispositio. d. §. sed neq̄. procedat in hypoteca tacita nō aūt procedat in expressa: q: dicta opi. nō est vera. et cōtrariū tenet glo. in. d. aut̄. hoc si debitor. Sed vera solo est q̄ ibi loquit̄ in casu spāli. s. qū res pignorata vēdita fuit lite iam mota ɔtra debitorē put voluit glo. magna in fi. in. d. aut̄. hoc si debitor. que fuit solo Azo. et Jaco. et cōiter tenetur prout dicit ibi Bar. idē tenens qd̄ et tenet Ange. in. d. §. sed neq̄. qui casus specialis non accidit in casu isto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxviij.

1 Statuto disponente q̄ de quesitis per cōtractum vel vltimā volūtatē soluatur certa gabella an procedat vbi filius institutus heres vult succedere ab intestato et nō ex testamēto. per totum.
Filius an presumatur habere notitiam factorū patris sui. in princip. nu. 6.
2 Obligatio ex quasi contractu an oriatur ex aditione hereditatis ab intestato.
Clausula generalis non trahitur ad specificata.
3 Filius dicitur suus heres nec censetur de nouo acquirere hereditatem adeūdo sed dicitur dominium continuare.
4 Prescriptionis titulū an dicatur habere suus heres vbi ius disponit de prescriptione cum titulo.
Catastrum seu estimum vel allibramētum patris dicitur illud esse filij mortuo etiam patre.
5 Statutum an liget forensem etiam quo ad res suas sitas apud locum statuti. nu. 9.
6 Heres qui se hereditati immiscuit an dicatur in dubio dictam hereditatem adiuisse ex testamento facto et non ab intestato etiam si nitatur causam intestati vt quia debeat scire ex qua causa est sibi delata dicta hereditas.
Consanguineus quando scire presumatur factum sui consanguinei. nume. 1.
7 Generalia verba quando restringant precedentia.
8 Alius alia aliud denotat similitudinem.

¶ Consilium. cclxviij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ 1 † Jn hac cōsultatione v̄r prima facie dicendū q̄. d. Ludouica teneat̄ soluere dicta capita solidorū. nā cōstat q̄ ipsa nō est de iurisditione dicti castri seu eius vicarij: neq̄ per ɔn̄s subest cohertioni dicti Vicarij: et sic quo ad eius psonā verificant̄ v̄ba dicti statuti. itē succedēdo vel ex testō vel ab intestato quesiuit hereditatē et ɔn̄r bona hereditaria. l. cū heredes. in prin. de acqui. pos. et p totū titulū. ff. et C. de acq. here. et de peti. heredi. hoc respectu verificant̄ v̄ba statuti rei acq̄site. itē v̄r q̄. d. Ludouica cēseat̄ habuisse notitiā testamēti paterni: q: cōsanguineus et fortius filius vel filia cēseatur notitiā habere de factis consanguineor seu patris. arg. l. de tutela. C. de in inte. rest. mino. et l. octaui. ff. vnde cogna. et p Bar. in. l. j. ff. si cer. peta. cū concordātijs. Et si habuit notitiā testamēti et possedit bona hereditaria v̄r q̄ presumat̄ possedisse ex titulo testamēti q: ex primordio tituli posterior formatur euētus. l. j. C. de imponē. lucra descrip. l. ij. C. de acqui. pos. cū sil'i. nec propterea refragatur si quis dicat q̄ statutum se restringit ad acquisitionē que fieret per testm̄ vel per aliā vltimā volūtatem vel p ɔtractus vt vident̄ suadere v̄ba statuti: q: 2 per predicta v̄r q̄ per testm̄ fuerit facta acquisitio. † Preterea si ab intestato successisset videtur idem dicendum: q: post enumeratas species acquisitionis subdite videtur clausulam generalem vel alterius generis obligationis. Constat enim qd̄ ex aditione ab intestato oritur obligatio ex quasi ɔtractu insti. de obli. que ex quasi cōtractu nascun. in. §. heres. et ff. de acti. et obli. l. ex maleficijs. §. heres. ideo dicta generalis clausula comprehendat casuz nostrū cum non restringatur per expressionē specierū que premittuntur: maxime quia illas remouet a generali clausula cū dicat vel alterius generis obligationis: et sic dictio alterius id clare demonstrat: et al's generalis clausula non trahit̄ ad specificata. l. doli clausula. de verbo. obliga. et l. sanctio legum. ff. de penis. et insuper precedit etiam verbum generale actus: nam et aditio ab intestato est actus acquisitiuus. accedūt que tradūtur per Bar. in. l. quesitum. §. si quis fundum. de fundo instru. et Panor. in. c. sedes. de rescrip. qui refert et 3 sequitur dicta Bart. in. d. §. si quis fundum. ¶ † Tamen his non obstā. contrarium puto de iure respondendum: nam, dictum statutum est exorbitans et odiosum: tum quia imponit penam: tū quia huiusmodi onera sunt odiosa prout dicit Barto. de gabella in. l. si pupillus. ff. ad legem falci. et satis late loquēdo posset dici gabella istud onus. exorbitantie autē pene et odia sunt restringenda. c. que a iure cōmuni exorbitant. in. vj. et l. ius singulare. et l. qd̄ vero. de legi. regula in penis. in. vj. l. si preses. et l. interpretatione. de penis. et c. odia. in. vj. l. cum quidam. ff. de libe. et posthu. Jdcirco cum dicta filia sit sua heres non censeatur de nouo acquirere: sed cēseatur cōtinuare dominium per. l. in suis. ff. de liberis et posth. et. l. nihil. C. pro suo. et. l. ij. §. fina. ff. pro herede. vbi non censetur filius habere nouum titulum: sed continuare possessionem et dominium cense4 tur. † Ex quo in dictis iuribus infertur, quod iura loquentia de prescriptione cum titulo non vendicant sibi locum in herede suo. Jdeo etiam iura exorbitantia penalia et odiosa loquentia de acquisitione similiter non vendicent sibi locum in suo herede siue successione. hinc dicitur filius immiscere hedat ex testamēto siue ab intestato: hinc dicitur filius immiscere hereditati

reditati quasi se immiscere in re sua nõ adire quasi ire ad hereditatẽ quasi prius accesserit ad hereditatẽ seu bona paterna in vita. s. patris. Et insup suus hẽs non censet habere titulũ in rebus hereditarijs: ideo nõ verificent statuti vba aliquo titulo acqrere facit: qr pater ꝛ filius vel filia censent eadẽ psona. l. fi. C. de impube. iõ statutum disponens ꝙ nõ allibratus seu nõ subijciens onera non audiatur non militat in filio cuius pr est allibratus vel subijcit onera: lz ipse filius non sit allibratus neqꝫ subijciat onera ꝑm Bar. in. l. j. §. dñi appellatione. ff. ad fille. per illum text. ꝛ per text. in. l. scimus. C. de agri. ꝛ cẽsi. lib. xj. ꝛ Bal. in. d. §. dñi. allegat pro hoc glos. singu. in l. ij. C. qui etate. ꝛ per illam glos. ꝛ per tex. in. l. diximus. §. si pater. ff. de excus. tuto. idem dicit Bal. in. d. §. si pater ꝙ si statutũ disponat ꝙ non soluens collectam possit impune offendi sufficit si pater soluit. Et ꝓpterea gñaliter tradit Bal. in. l. fi. in fi. C. de impu. dicẽs ꝓ tex. ibi ꝛ per dictam glos. ꝛ per tex. d. l. scimus. ꝙ extimũ patris censetur extimũ filij qr quod vnus habet censetur alius habere. †Secũdo ꝙ dicta capita solidoꝝ nõ debeant solui ab iuitis deducitur statutũ ꝙ ꝑncipaliter dirigitur in non subditũ ꝙ discrepat a iure cõi est nullũ voluit Inno. in. c. a nobis. j. de snĩa excõ. ꝛ Bal. sup Inno. q. j. dicit ꝙ qñ statutũ dirigit verba tm̃ in non subditos non valet. Et dicit Cy. in. l. cunctos populos. C. de sum. trini. ꝙ statutum iponens penã forẽsi non valet nec valet statutũ ꝙ exterus non possit exigere. dicit Bal. ꝯsl. mihi. ccxcvj. incip. ponderare opꝫ. hinc etiã est ꝙ nõ valet statutũ ꝙ forensis offendens perusinum extra territoriũ possit ꝯueniri pusie put voluit Bart. in. d. l. cũctos populos. viij. q. ꝑncipali. ꝛ bal. in. l. de quibus. ff. de leg. hinc etiã est ꝙ nõ potest per statutum imponi collecta forensi. glo. in. l. rescripto. §. fi. ff. de mune. ꝛ hono. Bar. in. l. j. C. de muli. ꝛ in quo loco. lib. x. ꝛ in. l. cũ neqꝫ. C. de incol. eo. lib. ideo cum verba huius ꝯctus solum ad non subditum referantur: ideo predicta faciunt quod non astringat.

¶Tertio hec pars iuuat. qr verba statuti disponunt quod non liceat emere vel aliquo alio titulo acqrere tam per testm̃ codicillum vel aliam vltimã voluntatẽ ꝙ per alios actus ꝛ ꝯctus inter viuos dotis permutationis vel alterius generis obligatiõis ꝛc. Et sic statutum loquitur de acquisitione ꝑ vltimam voluntatem vel ꝑ actuꝫ seu ꝯctum inter viuos. Ille autẽ qui succedit ab intestato non succedit per vltimam voluntatem neqꝫ per actũ inter viuos. Sed succedit ex titulo a iure emanato a psona defuncta. Et lz queratur ex aditione loquẽdo in vocabulo ꝯueniẽte extraneo hr̃di que aditio est actus inter viuos: tñ non ꝓpterea censet per actum inter viuos quesiuisse: nam si aditio ꝯsideraretur etiã institutus censeret acqsiuisse per actuꝫ inter viuos: qm̃ aditio ex testõ est actus inter viuos prout aditio ab intestato: ꝛ tñ non dr̃ acqsitio per actũ inter viuos: sed per vltimam voluntatẽ differentem ab actu inter viuos. Item per ꝯctus non acqritur imediate. Sed per traditionem. l. traditionibus. C. de pac. l. traditio. de acq. rerũ dñio. Ideo statutũ considerat cãm remotam acqsitionis prout est contractus ꝛ testamentum ꝛ non solũ testamentum circa institutũ heredem. Sed etiã codicillum ꝛ quẽlibet vltimã voluntatem circa relictum vniuersale: qr res hereditarie nõ querunt nisi facta restõne que restitutio est actus inter viuos. Et tñ dr̃ querere ex vltima volũtate. Et insuper statutũ considerat titulum acquisitionis vt denotant illa verba emere vel aliquo alio titulo acqrere. aditio aũt vel traditio non censet titulꝰ acqsitionis. Sed causa quare tradit censet titulus vt patet quia dr̃ titulus pro emptore pro dote pro donato ꝛ huiusmodi. Põt etiã dici ꝙ acqsitio dicatur ex testamento mediãte aditione. Dicit em̃ heres ex testamento ꝛ aditio ipsa non conuenit. Sed sit instrumento acquisitionis: prout ligonizatur vinea ꝛ aratro rumpitur terrenum: ꝛ tñ ligonizator vel ꝛ bufulgus est qui ligonizat ꝛ arat ꝛ dicit rumpere terram. ꝑmuꝫ tñ magis placet: qr magis de plano ꝓcedit.

6 †Ex quibꝰ videt concludendũ ꝙ dictum statutum non militat in casu nr̃o: non obstantibus adductis in ꝯrium: non em̃ obstat ꝙ dicebat ꝙ dicta Ludouica censeatur adiuisse seu immiscuisse ex testõ ex quo precedit titulus institutionis ꝛ ex primordio tituli ꝛc. quia respõdetur ꝙ ex qͦ dicta Ludouica dicit ignorasse testm̃ si aliter nõ apparet de scientia non potuit ex testamento agnouisse hr̃ditatẽ: qr debet heres scire ex qua cã est sibi delata hereditas. l. si is ad quẽ. ꝛ. l. heres institutus. ff. de acq. hr̃ditate ꝛ ignorãtia presumitur. l. verius. ff. de proba regula ꝑsumitur ignorantia in. vj. ꝛ. l. fi. ff. pro suo. Et maxime cum in dependentibus ab aĩo statur in dubio dicto eiꝰ de cuius aĩo agitur vt per glos. notabilem in. §. alie. insti. de acti. ꝛ ꝑ Bar. in. l. gerit. ff. de acqui. hr̃di. Non obstat ꝙ est filia. nam filiꝰ nõ presumit scire testamentũ: put voluit Bar. in. l. is potest. ff. de acq. hereditate. ꝛ in. l. cum heres. ff. de libe. leg. Cõsanguineus em̃ presumitur scire iura sanguinis ꝛ cursum nature non autem testamentũ prout dicunt Bal. ꝛ Ang. in. l. quoniã sororẽ. C. de iure delibe. ꝛ ita loquuntur. d. l. de tutela. ꝛ. d. l. octani. Solum em̃ presumuntur scire ea que cõmuniter solent innotescere consanguineis ꝛ non alia ꝓut sumitur ex dictis Bar. ꝛ doc. in. l. j. ff. si cer. pe. Sed testamenta sepe fiunt secrete vt docet experientia rerum magistra. c. ꝙ ũt in ꝑnc. de elec. lib. vj. c. statutum. eo. ti. ꝛ lib. in ꝑn. Et vt secreta essent q̃ disponuntur in eo fuit inducta forma testamenti in scriptis iuxta ea

7 que hab entur in. l. hac consultissima in ꝑn. C. de testa. †Cum ergo non probetur scientia testamenti ꝛ hodie dum scit non vult esse heres ex testõ: sed ab intestato censetur ex testõ repudiare. l. illud. ff. de acqui. heredi. nec obstãt generalia verba illa vꝫ vel aliquo alio titulo: qr illa determinantur per sequentia verba que veniunt determinatiue precedentium acqrere scꝫ per testamentum ꝛc. illa em̃ verba per testm̃ determinant verba precedentia vel aliquo alio titulo acquirere: ꝛ qñ spẽs determinant verba generalia non vbum dispositiuum tunc in dubio restringunt gñalia verba precedentia put determinat Bart. in. d. §. si qs fundũ. ꝛ Panor. in. d. c. sedes. itẽ si hec non placent Bart. loquitur in legatis q̃ sunt amplianda. l. in testamentis. de reg. iur. c. cũ dilecti in fi. extra de dona. nos sumus in statuto ꝙ pluribus rõnibus est restringendum vt premissum est: ideo censeantur verba sequentia posita restrictiue ꝛ determinatiue ꝓcedentium vt minus ledant ius commune ꝛ pene ꝛ odia restringunt.

8 †Preterea verbum alio denotat similitudinem vt per glos. in. l. ij. C. de seruis fugi. ꝛ per doc. i. c. sedes. de rescriptis. adeo ꝙ si nõ eẽnt verba sequentia forte non traheretur statutum ad acqsitionem ex testamẽto: sed ad acquisitionẽ similem per alios scꝫ ꝯctus: nec etiã obstant illa verba vel alterius obligationis: qr illa verba reguntur a verbis ꝓcedentibus actus ꝛ cõtractus inter viuos vt supra declaratum est quod non est iudicandũ acquisitionem ab intestato fieri per actum inter viuos. preterea ista acqsitio non fit per actum obligationis: lz enim ex aditione sequatur obligatio non tñ acquisitio causatur ex obligatione: lz em̃ nõ sit in hereditate aliqõ creditũ nec ꝯsequenter heres alicui obligetur nihilominus acqreret bona hereditaria ꝛ sic non censet illa acqsitio causari ex actu obligationis. Et re vba vr̃ ꝙ obligatio ibi sumat actiue nõ passiue hoc est ex actu ex quo alter obliget sibi acqrenti nõ ex actu quo ipse obligetur alteri put ex precedentibus etiam deducitur. nam si qs ꝑmutat vnam rem cum alia non querit illã aliã rem ex obligatione qua ipse altringitur ad dandum rem suã alteri: sed ex obligatiõe qua alter astringitur ad dandũ sibi illã aliam rem put etiaꝫ videmus in contractu emptionis ꝛ venditionis ꝛ locationis ꝛ conductionis emptor habet actionem ex empto ex eo capite: qr venditor conuenit de tradẽdo rem ꝛ venditor habet actionem ex vẽdito ex eo capite: qr ẽptor cõuenit de dando precium. Et similiter in actione locati ꝛ cõducti põt deduci: prout ꝛ in simili declarat Bar. in. l. cum mota. C. de trãsacti. trahens ad contractus innominatos ꝛ ibi per eum. Preterea alia duo media supra deducta pro hac parte negatiua prebẽt alias

9 responsiones ad contraria. ¶†Ultra supradicta põt deduci aliud medium ꝙ forensis non querat hereditatẽ que est quid incorporale ꝙ non clauditur loco non videt posse induci ꝑ statutum cum nõ liget forensem saltem circa res nõ existentes in territorio sub hr̃ditate que est quid vniuersale comprehenduntur res corporales site intra territorium: ideo in quandam consequentiam venit acqsitio rerũ ꝓdictarum sub vniuersitate ꝛ multa permittuntur sub vniuersitate que separatim ꝛ de per se ꝓhibentur. l. quedã. ff. de acq. reruꝫ dñio de iurepatro. ex literis. ꝛ. c. cum ꝑm ꝛ. l. j. ꝛ ibi glossa super verbo vniuersitatem. ff. de fundo dota. ꝛ gl. in. l. in modicis. ff. de cõtrahen. empt. ꝛ Spe. in tit. de locato. §. nunc aliqua versic. cxiij. ex quibus oĩbus si singula non artarent puto aperta fronte ꝯcludenduꝫ ꝙ dicta Ludouica non teneat soluere dicta capita solidorum neqꝫ dare fideiussorem pro soluendis oneribus pro dictis bonis.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. cclxix.

1 Instrumentum se ad aliud referens non probat vbi non constat de relato.

2 Instrumentum publicum faciens mentionem de confessione presente parte cuiusdam donationis facte priuata scriptura cum duobus testibus an mortuis testibus dicte scripture ꝓbet. ꝓ totum.

3 Uerba prolata principaliter propter se non solum probãt sed etiã disponunt.

4 Uerba enunciatiua propter aliud emissa inter contrahentes probant: quinimmo prolata per modum cause disponunt quo ad exceptionem.

¶Consilium. cclxix.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶†Videt in hac cõsultatione dicẽdum ꝙ dictũ instrm̃ non ꝓbet ea rõne: qr se refert ad aliud instrm̃ seu scriptam manu sua ꝓpria descriptaꝫ. Et instrumẽtum se referens ad aliud instrm̃ non ꝓbat. vt in aut. si quis in aliquo documento. C. de eden. ꝛ ibi per oẽs. ꝛ maxime qr scripta illa non apparet ꝛ sic non est certum qd contineret cum confiteatur fecisse dictam scriptam ꝛ ꝓmisit facere donationem mõ ꝛ forma ꝓut in dicta scripta cõtinetur q aũt fuerit dictus modus ꝛ forma nõ exprimitur: ideo rõne incertitudinis vitiet actus arg. l. si non designata. C. de falsa causa adiec. lega. ꝛ. l. j. §. penulti. ff. de do. prelega. Et licet in prefatiõe instri fiat certa mẽtio de rebus donatis quia narratur ꝙ donauit. d. Bartho. dictis dñabus Margarite ꝛ Magdalene ꝓ bonis meritis ꝛc. tñ illa verba videntur ꝓlata incidẽter

per modũ cause.s. q: partes deueniebant ad approbationem dicte scripte ⁊ ꝓpterea vr̃ ꝙ lʒ multũ adminiculet̃ tñ non vr̃ ꝙ plene probet vt vr̃ tex. in. c. cum dilectus. de success. ab intest. ibi nõ tãꝙ̃ sufficienter ꝓbantes sed tãꝙ̃ vehementer adminiculantes. ⁊ tñ loqtur de ꝯfessione clara facta p modũ cause. ⁊ deciditur ꝙ cum vno teste illa confessio probat hic aũt ista confessio non habet adminiculuʒ alterius testis merito non probet. Item ⁊ tertio tpe instr̃i nõ fuit celebrata dicta donatio ⁊ instr̃m non ꝓbat ea que tpe instr̃i nõ fuerunt celebrata vt no. per glo. ⁊ doc. in. l. in. C. de fide instru. ⁊ iur̃ aste fis. ⁊ per Bar. in. l. sciẽdũ. de ṽbo. ob. p doc. in. d. auť. si qs in aliquo

2 documento merito ⁊c. ¶ † Ex his nõ ob. ꝯriũ puto de iure rñdendũ vʒ ꝙ dictũ instr̃m ꝓbet plene dictã donationẽ nõ qdẽ directe ⁊ immediate ex quo donatio tũc non fuit: sed alio pori tpe sed ꝓbat ꝯfessionẽ factã p̃nte parte ⁊ discretã: q: cotinet cãm ꝓmissionis scʒ cãm donationis: ꝯfessio aũt partis facta in p̃nte ꝓbat lʒ secus in facta absente parte. l. gñaliter. C. de nõ nu. pe. ⁊. l. publia. ff. depoſi. et l. certum. §. si qs absente ⁊ per totũ titulũ. ff. de ꝯfes. ⁊. l. fi. cũ sua glo. ff. de interrog. acti. ⁊. l. cum de idebito. in. §. fi. de proba. ⁊ in. c. si cau

3 tio de fide instru. † Cum itaꝙ̃ in instrumento partes clare ⁊ specifice deponant ꝙ dict⁹ Bartholome⁹ donauit oĩa sua bona mobilia ⁊ stabilia dictis dñabus ⁊ p̃ncipalr̃ agebatur illud qđ appareret dictam donationem fuisse factã. Ideo vr̃ ꝙ dicta ṽba enũciatiua fuerint ꝓlata p̃ncipaliter ꝓpter se. ⁊ maxime q: in ꝯclusione confessus fuit p̃ncipaliter ⁊ ꝓpter se fecisse dictam donationem ibi dũ dicit ⁊ cõfessus fuit dictam donationẽ fecisse que verba cõstat ꝙ fuerũt ꝓlata p̃ncipaliter ⁊ ꝓpter se ⁊ verba ꝓlata p̃ncipaliter ꝓpter se nõ solũ ꝓbant. sed etiã disponũt. l. ex hac scriptura. ff. de dona. ⁊ ibi late per Bar. ⁊ per cañ. in. d. c. cum dilectus. ⁊ ex quo dicit dictam necessario refertur ad donationem de qua dixerat cũ idem censeatur ꝯtineri in termino referente ꝙ ꝯtinetur in termino ad quem fit relatio. l. si ita scripsero de cõdi. ⁊ demon. ⁊. l. asse toto. ⁊. l. institutio talis de heredi. insti. ff. cum si. itaꝙ̃ cum dictũ fuerit de donatione bonoꝶ oim mobilium ⁊ imobilium donatio oim bonoꝶ mobiliũ ⁊ immobilium ꝯfessata fuit. Similiter verba precedentia ꝓmisit de dicta donatione facere instr̃m. itẽ ꝙ fecit de ea scriptam manu ꝓpria ipsi⁹ Bartholomei. dum aũt verba enũciatiua ꝓferuntur in dicto instr̃o p modũ cause in p̃ncipio instr̃i ꝓferũt p p̃teritum imperfectum subiunctiui modi ꝓut est ṽbum dederit ⁊ ṽbum donauerit. in p̃n. instr̃i posita. Postea subiungit verba p̃teriti pfecti fecit promisit ⁊c. quibus verbis non ꝓp̃ie accõmodat̃ ꝯiunctio cũ prout est notũ apud grãmaticos. cũ ergo totus actus in instr̃o p̃dicto cõtentus ⁊ oĩa verba dicti instr̃i ad hunc solũ finẽ ad hunc solũ effectum tendũt ⁊ nõ fuerũt ꝓlata ad alium finẽ nisi vt eneruaret̃ confessio dicte donationis ⁊ vt ꝓbaret̃ dicta donatio mediante ipso instr̃o. Ideo ṽba ipsa p̃ncipalr̃ ꝓpter hoc ⁊ sic ꝓpter se fuerũt ꝓlata. ideo ꝓbant al's nulla ꝯfessio ꝓbaret cum oẽs ꝯfessiones virtualiter per verba enunciatiua fiant tñ p̃ncipaliter ꝓpter se ꝙ est penit⁹ falsuʒ quia immo confessiones facte presente parte ꝓbãt vt deductũ est.

4 † Quinimo ⁊ ṽba enũciatiue ꝓpter aliud emissa inter ꝯ̃ntes ꝓbant. ꝓut dicit Bar. in. d. l. ex hac scriptura ꝓpe finẽ per. l. optimã. C. de contrahẽ. ⁊ cõmit. stip. ⁊. l. qdã. ff. de ꝓba. Sed ꝓbant ad validitatẽ actus de quo agit̃ p. d. l. optimã. C. de ꝯ̃hen. ⁊ cõmit. stip. Sʒ quo ad efficaciã ei⁹ ꝙ p̃ncipalr̃ agebat̃ in casu isto erat ꝓbatio seu ꝯfessio ad effectũ ꝓbandi donationẽ: iõ dicta verba enũciatiua probarẽt dato ꝙ emanassent ꝓpter aliud. Itẽ verba enũciatiua p modũ cause ꝓlata inducunt ꝓbationẽ ⁊ dispõnẽ quo ad exceptionem ꝓut voluit glo. in. l. emptor. §. ancilla. ff. de rei ven. ꝗnimo etiã quo ad actionẽ glo. l. si socer. §. lucius. s. ꝑsonalẽ prout dicit Barto. ibi ⁊ etiam Imo. qui vult ꝙ etiã realẽ. Sed non refert q: p̃supponit̃ qđ dicte dñe habuerũt possessionẽ vigore dicte donationis: ita ꝙ sufficit sibi exceptio ⁊ quo ad exceptionẽ oẽs ꝯcordãt. Restat itaꝙ̃ clara cõclusio ꝙ dictũ instr̃m iuuat dictã dñam Magdalenã ⁊ pro rata ex persona sua ⁊ p alia rata vt heredẽ dicte dñe Margarite. Nec obstant adducta in ꝯ̃rium que satis apparẽt sublata per adducta p hac parte: non eñ obstat. d. auť. si quis in aliquo documento: q: fatendum est qđ istud instr̃m de quo in themate nõ ꝓbat donationẽ q̃ nõ interuenit tpe instr̃i. Sed tpe scripte ad quã instr̃m istud refertur. Sed ꝓbat ꝯfessionem donationis q̃ emanauit tpe instr̃i ⁊ confessio ipsa ꝓbata ꝓbat donationem. Et sic etiam non obstat ꝙ nõ ꝓbat instr̃m ea que non fiunt tpe instr̃i nec etiã obstat. d. c. cum dilectus q: s̃m vnũ intellectũ quẽ ponunt Inno. Hosti. ⁊ Jo. and. ibi illa verba enũciatiua adeo vehementer adminiculantur ꝙ transferunt onus probandi in aduersarium ⁊ disponunt. Et lʒ Panor. referens istud dictum illud dãnet: tñ probabiliter teneri posset ꝙ pro ut dicũt Inno. Hosti. ⁊ Jo. an. ibi monasterium se fundet in vltima voluntate de qua tex. ibi pluries facit mentionẽ tex. in. d. c. cũ Bertoldus. potest etiam dici verba illa emanarũt ad interrogationẽ alterius interrogãtis vtrum vellet facere testm̃: q: potest suspicari ne illa verba ꝓtulisset vt euitaret vexationẽ si quis vellet instare vt faceret testm̃: ideo fidem debilitat. item vt premissum est in casu nr̃o verba fuerũt prolata p̃ncipaliter ꝓpter se ibi incidenter propter aliud ⁊ hec rñsio est plana: nec obstant illa verba eo modo ⁊ forma

quia ex quo est certa ipsa donatio ⁊ quid donabatur nõ ꝓpterea vitiat̃ si de forma alr̃ nõ appet p ea q̃ h̃ntur in. l. edita. C. de edẽ. ⁊ i. c. abbate. de verb. sig. ⁊ in. l. eũ qui. §. iulianus. ff. de consti. pecu.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxx.

1 ¶ Legatum tercentorum florenoꝶ filie factum cũ clausula ⁊ plus ⁊ minus prout videbitur titio ⁊ ille titius declarauit augmentum centum florenorum an dicatur habitum totum iure institutionis vel legati. nu. seq.

2 Dotis restituende stipulatio facta in casum mortis alterius ex cõiugibus an cesset dicta stipulatio pro tertia parte dotis stãte statuto ꝙ vir lucretur tertiam partem dotis.

¶ Consilium. cclxx.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Placent mihi Petrophilippo de corneo. U. J. doctori de pusio ꝯclusiones suprafacte per suprascriptũ dñz consulentẽ. s. famosissimũ. U. J. doctorem do. Baldũ de Bartholinis patreʒ ⁊ dñm meũ: vʒ vna ꝙ trecenti ducati in testõ patris relicti iure institutionis dñe Sirelle p suis dotibus debeant libere spectare ⁊ ꝑtinere ad heredem ipsi⁹ Sirelle qui est Franciscus eius olim marit⁹ ex quo in testõ sunt eidẽ Sirelle relicti dicti. ccc. floreni iur̃ institutionis. Et lʒ adijciat̃ cl'a ⁊ plus ⁊ minus prout visum fuerit Jacobo ⁊c. ⁊ Jacobus dederit in doteʒ quadringentos florenos ⁊ stipulatus fuerit illos reddi filijs ⁊ heredibus ipsius testõris. Q: vltra dicta per dñm ꝯsulẽtẽ que nõ repeto. respondeo ꝙ illos. cccc. ducatos ꝓmissos per dictum Jacobum pro dicta dote: non hʒ dicta dña Sirella iure institutiõis nec tãꝙ̃ relictos a testõre qm̃ nõ apparet id in ꝓmissiõe ⁊ ꝯ̃ctu dotis. s. ꝙ augere voluerit q̃titatẽ dotis vt illã h̃eat iure instõnis. Et iõ nõ puto ꝙ iur̃ istõnis potuerint per Sirellã peti illi. cccc. ducati i dotẽ ꝓmissi ex quo in promissione non fit aliqua mẽtio de testõ paterno seu de dicta institutione adeo ꝙ etiã si dicta Sirella repudiasset dictum relictum. ccc. non propterea recederetur a dicta promissione ⁊ ꝯ̃ctu dotali: qnimmo nõ apparet ꝙ dictus Jacobus habuerit notitiam dicte institutionis: lʒ in ignorantia testamẽti nõ faciã magnum fundamentum qm̃ forte secus est in facto. Ex his aũt deduco ꝙ non apparet ꝙ Jacobo visum fuerit ꝙ dña Sirella titulo relicti iure institutionis haberet pro dote vltra. ccc. ducatos lʒ vellet ꝙ haberet iure ꝯ̃ctus dotalis donec eueniret casus restituende dotis. Et sic suũ arbitriũ in plus aut minus non se retulit ad relictum factum iure institutionis in testõ p̃ris: ideo hoc respectu non opat̃ quicꝙ̃ illa cl'a testamenti ⁊ pl⁹ ⁊ minus ꝓut visum fuerit ⁊c. quia illa clausula determinat precedentia verba reliquit iure institutiõis dñe Sirelle ⁊c. vñ vt verificaretur dicta clausula erat necesse ꝙ Jacobus arbitraretur: ⁊ visum fuerit ꝙ plus aut minus haberet iure institutionis pro dote ꝙ minime factum est ex quo infertur qđ dicta Sirella ⁊ successiue eius heredes iure p̃dicti relicti debent cõsequi dictos. ccc. florenos non obstante dicta stipulatione que in con

2 trarium adducitur. ¶ † Alia cõclusio dñi cõsulentis. s. ꝙ non obstãte dicta stipulatione marit⁹ lucrari debeat tertiam ꝑtem dotis ex forma statutoꝶ sĩr placet ⁊ non repetẽdo adducta per suam excellentiam addo aliam rõnem. s. ꝙ dicta stipulatio non fuit concepta simpl'r sed in casu restituende dotis: sed in casu isto non sumus in casu restituẽde dotis: sed partis dotis. s. due tertie partes. quatenus ergo dos non est restituenda prout non est restituenda ex forma iuris municipalis respectu tertie partis quã maritus lucratur nõ sumus in casu ⁊ euentu restituende dotis: ergo stipulatio non verificatur hoc casu quo ad dictam tertiam partem. Uidentur enim prouideri per dictam stipulationem cui dos habeat restitui non antẽ ꝙ sit restituenda dos eo casu quo restitui non deberet de iure communi vel ex forma statutorum ⁊ prout si tota dos non esset de iure cõmuni vel municipali in casu dotis restituende dicta stipulatio in totum cessaret: ita ⁊ si non est p parte in casu dotis restituende ꝓut contingit in casu nr̃o vigore dicte legis municipalis pro tertia parte cũ idẽ iuris esse debeat de parte quo ad parteʒ ꝙ de toto quo ad totũ. l. que de tota. ff. de rei vendi. c. pastoralis. versi. si quis cũ totũ. de offi. delega. ⁊. l. qui scit. ff. de vsuris. Pro quo facit quia illa ṽba restituende dotis exponenda videntur. i. quatenus sit restituenda. arg. l. stichum qui meus erit. de lega. j. vbi relatiuum qui exponitur idest quatenus. Sed s̃m grãmaticos participiũ prout est dictio restituende soluitur in relatiuum substantie ⁊ verbum vñ ꝑticipium deriuatur. Et sic decet ꝙ exponatur ꝙ quaten⁹ erit casus restituende dotis. Facit ꝙ circa clausulã codicillarem dicit Bart. in. l. j. ff. de iure codi. ⁊ Bal. in. l. fi. C. eo. tit. ⁊ doc. in auť. ex causa. C. de libe. prete. qui in clausula codicillari exponunt si p quatenus. ar. d. l. stichuʒ qui meus erit cõfert ad predictam interpretationẽ: q: sumus in stipulatione cuius verba interpretat̃ ꝯtra stipulantẽ. l. quicqd astringende. §. j. ff. de ṽbo. obli. ⁊. l. veteribus. ff. de pac. ⁊ facit. l. labeo. ⁊. l. fi. in emptione. in p̃n. ff. de contrahen. emp. Et ex his vr̃ ꝙ marit⁹ lucrari debeat tertiam partem totius dotis ⁊ sic quadringentoꝶ per dictam rõnem ⁊ per. d. s̃. per dñm cõsulentem.

Laus deo.

Summariũ

¶ Summarium super consilio.cclxxi.

☞ Emphiteota confitens se per triennium cessasse in solutiõe canonis qui nullam facit residentiam ecclesie capienti possessionẽ ꝓpria auctoritate an sit restituẽdus in possessiõe si est expulsus. p to.

1 Possessionẽ rei etiã sue nullus ꝓpria auctoritate capere dꝫ: alꝯ dr predo qui dictam possessionẽ occupat.

Spoliatus etiam ꝑdo an sit restituendus.

2 Emphiteota an possit spoliari propria dñi auctoritate ob cessationẽ triennalẽ canonis sua possessione emphiteotice rei.

3 Pena an cõmittatur vt soluẽda veniat ob cõuenta nõ servata vbi etiam qui penam dꝫ rem amittit.

¶ Consilium.cclxxi.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † In hac consultatione videtur prima facie dicendum quod dictus B. non licite spoliauerit dictumꝯ A. sua possessione. Non enim licet cuiquã sibimet ius dicere z propria auctoritate possessionem capere. l. non est singulis. ff. de regu. iur. z. l. nullus. C. de iudeis. ꝑdo igitur est qui rei sue possessionem ꝓpria auctoritate occupat. l. si ex stipulatione. ff. de acq. pos. z. l. fundi. eo. ti. cum simi. Et spoliatus etiam si predo fuisset est ante omnia restituendus. c. in literis. de resti. spolia. z. l. si quis a se fundum. C. ad legem iul. de vi. z. l. cum fundum. z. l. colonꝯ. ff. de vi z vi arma. Nec videtur posse iuuari dictꝯ B. ex eo qr dictꝯ. A. non soluit canonẽ per multos annos z ꝓpterea videtur cecidisse a iure suo per. c. potuit de loca. z. l. ij. C. de iure emphy. tamẽ videtur quod in casu nostro non admiserit qm̃ extat constitutio tenẽtis locum principis que aperte prouidet ꝙ per non solutionem res emphyteotica non incidat in cõmissum z sic non redeat ad ecclesiã ꝓprietariamꝯ z vbi est constitutio clara non est locus disputatiõi nec excitationi. l. illam. versi. de modo. C. de colla. l. ancille. C. de furtis.

2 † Preterea dato quod res incidat in commissum z redeat ad proprietarium vtile dominium quod erat apud emphyteotam: tamẽ non admittit emphyteota suam possessionem: ideo non videtur quod illa sit propria auctoritate spoliandus cum etiam iniustꝯ possessor: quinimmo predo est tuendus in sua possessione nec potest illa spoliari de facto. Et quod etiam si ceciderit a iure suo propter non solutum canonem non possit de facto ꝓpria auctoritate possessione spoliari voluit Bar. in. d. l. ij. C. de iure emphy. z videntur ibi velle Petrus z Cy. z idem vult dominꝯ Cardina. flore. in. c. potuit. de loca. z Panor. dicit ibidem quod hec opi. est tutior z maxime ꝓpter scandala que exinde oriri possent ẜm eum. ¶ Tamẽ his non obstantibus videtur contrarium dicendum scilicet quod rõne canonis per biennium seu triennium non soluti possit dñs emphyteotam expellere de possessione propria auctoritate quia id facit lege permittente: naz id simplr permittit lex. ij. C. de iur. emphy. z. c. potuit extra de locato que iura simpliciter permittunt ꝙ dñs possit de re emphyteotica expellere z cum generaliter loquantur generaliter prout videtur debent intelligi. argu. cañ. si romanorum. xix. dist. z. l. j. ẜ. z generaliter. de leg. prestan. z. l. de precio. de publi. cũ si. prout hoc. s. quod dñs possit ꝓpria auctoritate expellere ẽphyteotam qui non soluit cañ. firmat glo. in. d. l. secunda. z Raynal. z Baldus ibi. z glos. z Innocen. in dicto caplo potuit. z Spe. in ti. de loca. ẜ. nunc aliqua versic. xlviij. qui hoc vult quando non negatur rẽ esse emphyteoticam z non esse solutum cañ. Et idem firmat Pet. de perusio in. d. c. potuit prout ibi refert Jmo. co. xxx. qui Jmo. idẽ vult quod z vult Bal. in consi. mihi in ordine. ciij. incipien. proponitur quod Petrus z ista est magis communis opi. saltem in casu quo dominus non inuenit resistentiam vel si inuenit solam verbalez resistentiam per ea que no. Bar. in. l. ij. C. de pigno. z Pet. de perusio z Jmo. in. d. c. potuit. Cessat enim tunc ratio scandali quam põderant Bart. in. d. l. ij. z in. d. l. iij. z alij doc. Cum itaqꝫ A. confiteatur rem emphyteoticaz z non negetur non esse solutum canonem. Et non fuerit adhibita resistentia facti videtur quod pro parte ecclesie que ciuiliter possidebat licuerit propria auctoritate naturalem possessionem apprehendere z emphyteotam repellere ꝓpter cañ. non solutum per. d. l. ij. z. d. c. potuit. Non obstantibus adductis in contrarium: non enim obstat. l. non est singulis. de regu. iur. z. l. si ex stipulatione. de acquir. pos. cum cõcor. quia illa regula fallit in casu isto quia talis facultas est proprietario concessa a iure per iura preallegata: possidet enim ciuiliter ipse dominꝯ z emphyteota habet soluere cañ. in recognitionem dñj: ꝑut volũt doc. in. d. l. ij. z in. d. c. potuit. z cõiter in recognitionẽ ciuilis possessiõis. pro tuẽda igitur ciuili possessione permissum est proprietario expellere emphyteotam qui satis ledebat ciuilem possessionem domini cum non soluẽdo cañ. nõ recognoscebat saltem in ea parte ipsam ecclesiam in dominam z ciuiliter possidentem: ratione ergo ciuilis possessionis ꝙ habet ecclesia permittitur occupare rem emphyteoticam per tex. d. l. ij. z. d. c. potuit ipsos non cauillando. Non obst. auctoritas Cy. Bar. z sequacium quos supra retuli quia maior est auctoritas que est in cõtrarium scilicet glossarum iuris canonici z ciuilis z Innoc. z Spe. z sequacium. z facit quod ipsemet Barto. dicit in. l. iij. iiij. q. C. de pigno. quatenus dicit quod ciuiliter possidens ratione ciuilis sue potest propria auctoritate expellere naturaliter possidentẽ propter quod quidam dicunt Barto. variasse inter alios Jmo. idẽ dicit. d. c. potuit ante medium: licet solitus sim eum defensare a variatione. Quicquid autem sit de variatione Barto. videtur qꝺ preualeant auctoritates glossarum Innoc. Specu. z sequacium maxime in ecclesijs in quibus attenditur ius cañ. vel sint concordande opi. quod aut dominus qui ciuiliter possidet non inuenit resistentiam de facto z tunc sibi liceat propria auctoritate occupare naturalem possessionem z tunc procedat opi. glossarum Innocen. Specu. z sequacium aut inuenit resistentiam de facto z tunc secus si emphyteota non vult interrumpere ciuilem possessionem z tunc procedit opi. Bartoli z sequacium prout similem distinctionem facit Barto. in. d. l. iij. de pigno. z eam tangunt post eum Petrus de perusio z Jmo. in. d. c. potuit. Nec ob. dictum statutum quia illud nõ ligat ecclesiam cõditum a domino temporali maxime cum de ea expresse disponat per tex. z que ibi no. doct. in. c. ecclesie sancte Marie de consti. vbi casus z not. Bart. z Bal. in. l. cunctos populos. C. de summa trini. z est clarum. Et hoc circa primũ dubium.

3 ¶ † Circa secundum autem quesitum scilicet an pena sit commissa profecto ex illo capite quia non sunt seruata alia pacta conuenta in concessione emphyteotica non videtur dubium quin pena sit cõmissa quia verba contractus ita sonant. Et idem vult glos. in. d. l. ij. C. de iure emphy. scꝫ quod pena committatur propter nõ solutum cañ. z Barto. z Bald. ibi non tamen committitur nisi semel cum nõ sit apposita clausula quod totiens committatur zc. prout voluit glos. in. d. l. ij. C. de iure emphy. z ibi bar. nec potest pena exigi z emphyteota reijci ratione non soluti canonis cum non sit apposita clausula rato manente seu quod pena soluta vel non contractus sit ratus z firmus. arg. l. rescriptum. ẜ. si pacto. ff. de pact. z. l. cum proponas. C. eodem tit. z. l. qui fidẽ. ff. de transac. z no. glo. z Bar. in. d. l. ij. item ratione parui interesse non potest exigi magna pena saltem a personis ecclesiasticis per. c. suam. extra de penis secundum vnum intellectum alias videtur etiam conuentionalis peti posse prout voluit Innoc. in. d. c. suã. z Panor. in. c. dilecti de arbi. z ibi preceptor meus in canonibus vꝫ preclarissimus doct. d. Benedictus capra.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxij.

☞ Monasterium an possit agere ad hereditates patruj z fratrũ monachi sui non obstante quod dictus monachus religionem ingrediens renunciauerit cum iuramento illasqꝫ remiserit hereditates duobus suis fratribus qui postea decesserunt z demũ pater decessit ac mr̃ monachi monacho supstite. ꝑ totum.

1 Monasteriũ ingrediens renũciat seculo z bonis.

2 Legitima seu ius agendi ad eius supplementum an tollatur pacto. Pactum de non succedendo iuramento vallatur.

3 Adire an possit monasteriũ hereditatem mortuo monacho q̃ hereditati renũciauit cũ iuramẽto. nu. seq.

4 Repudiatio an differat a renunciatione.

5 Adeundi vel capiẽdi hereditatem ex fideicommisso vniuersali nõ potest cedi.

6 Alienatio an iuramento impediatur.

7 Juramentum an impediat facta contra promissionem iuratam. numero. 6.

8 Donatio rei aliene an valeat vt arctet donantem ad rei traditionem.

¶ Consilium.cclxxij.

1 In nomiẽ domini nostri Jesu christi. ¶ † Ambigua multum visa est presens consultatio vtrum scilicet huiusmodi renunciatio ꝑiudicet monasterio in hereditate delata post professionem in qua peregregie versati sunt z primus cõsultor z alij subscribentes clarissimi doc. z patres hoñ. varias ꝯsiderationes in medium adducentes pro iuuanda sententia pro monasterio per eos firmata. Et profecto Barto. z Bald. auctoritas plurimum obstat monasterio. Et licet per dominos consulentes respondeatur quod eorum dictum procedit quando in omnem euentum renunciatio habebat sortiri effectum siue renunciãs ingrediatur postea siue nõ ingrediatur quo casu non retrahitur a vita contemplatiua secus in casu nostro in quo ita demum erat futura efficax renunciatio si renuncians ingrediatur monasterium vt profitentur domini consulentes. Quoniam hoc casu retrahit renunciantem a vita cõtemplatiua. Item censetur facta in fraudem monasterij vt latius p eos profecto per hec plurimum restringuntur dicta per Bar. z Bald. quorum sententiam approbat Angel. in disputatione incipiente quidam nobili genere natus vt refert primus subscribens loquuntur enim generaliter z applicant ad questionem statuti disponentis quod ingrediens monasterium non succedat: vnde videntur loqui etiam eo casu quo per pactum conuenit quod ingrediens monasterium non succedat.

2 † Item negari probabiliter potest quod dicta renũciatio habeat tacitam conditionem si monasterium in-

grediatur ex quo generaliter conuenit de non reuocando z non veniendo contra z erat de proximo intraturus religionem z pater et mater quorum hereditatibus renunciabat non erant verisimiliter ita de proximo morituri: ita ꝙ non poterat verisimiliter venire cõtra nisi post ingressum quia ante mortem patris z matris nõ occurrebat tractari de eorum hereditatibus. Item causa quare renũciatio z donatio fiebat erat vera non falsa: nam ipse renuncians volebat ingredi monasterium licet illa voluntas mutaretur: tamen verum est quod tempore renunciationis habebat illam voluntatez: itaqz non sumus in terminis in quibus agitur vtrum falsa causa viciet actum nec vnquam mihi placuit illa ratio quod retrahatur qs ab ingressu monasterij z a vita ꝯtemplatiua ꝓpter dubiũ ne ꝓpter ingressum amittat aliquod lucrum vel aliqua bona cũ ingrediens renunciet seculo z omnibus bonis. prout hãc considerationem habuit Bald. in suo consilio incipiente in questione que vertitur inter scholam sancte marie. z lz multi eam rationem adducant ad. §. sed hoc presenti. aut. de sancti. episcopis vnde sumitur aut. nisi rogati. C. ad trebel. Tamen multi eam rationem non assignant: sed aliam prout late refero in dicta aut. nisi rogati inherens dicte secũde opinioni. Et quod dicta ratio non attendatur in dictis terminis satis clare persuadetur: quia minus deberet monasterium vel pia causa retrahere quem a vita contemplatiua quam homo priuatus z causa profana. Et tamen secus est vbi honoratur causa pia

2 vt. d. §. sed hoc presenti. z. d. aut. nisi rogati. † Hec quidem reddunt me satis dubium: tamen animaduerto quod Bald. in. d. l. fi. potest intelligi quod licet per statutum non tollatur legitima si de ea non fiat mentio prout ipse premisit: tamen per pactum scilicet eo casu quo valeat legitima tollit: quia pactum fauorabile z statutum in illis terminis odiosum: nam immediate postquam Bald. premisit de legitima subdit secus in pacto. Itaqz referendo ad proxima hz intelligi sec⁹ in pacto: quia per pactũ de non succedendo: priuatur etiã legitima. Et ad hoc etiã adaptatur rõ q̃ subditur per eum. Itẽ licet Bar. arguendo de pacto ad statutũ innuat qȯ pactum noceat etiam post ingressum monasterij tamen se remittit ad statim dicenda z post ea nihil dicit qȯ ingressu monasterij: sed solũ dicit ꝙ valet pactum de non succedendo vallatum iuramento per. c. quamuis. de pac. in. vj. in quo capitulo non probatur quod tale pactum preiudicet monasterio. Itaqz Bart. censeatur velle quod prout ꝑ pactum potest fieri quod filius vel filia non succedat. Ita z fieri possit per statutum scilicet quod filius vel filia non succedat. Non autem aliter dicat quod per pactum possit fieri quod hereditas post igressum monasterij delata non queratur monasterio cum post illa verba potest fieri per pactum saltem iuratum subdat vt infra dicam et postea de monasterio nihil dicat. Et hoc modo intelligẽdo auctoritas Barto. z Bal. nihil obstat.

3 † Item Barto. z Bald. fuere in ea sententia quod hereditas deferatur monacho prout defertur filio adeo quod mortuo monacho monasteriuz non potest adire prout ipse Barto. voluit in. l. is potest. de acquiren. hered. z Bald. in. l. j. C. qui admi. Itaqz ius adeundi fundatur principaliter in persona monachi prout ipsi volunt. Ideo si extinguitur ius adeundi in persona monachi extinguatur etiam quo ad monasteriũ. Et iuramentum de non succedẽdo astringat monachum qui habet adire ideo zc. sed Joan. and. z communiter cañ. tenent quod solum monasterium adeat etiam mortuo monacho. Itaqz dato quod secundum opi. que habet quod hereditas deferatur monacho z ius adeundi principaliter in eo resideat: posset pactum huiusmodi preiudicare monasterio: tamen secus retenta opi. cañ. que debet preualere in foro ecclesiastico: prime tamen responsiones. s̃. per me date ad dicta Barto. z Bald. magis satisfaciunt. Placet etiam consideratio suz zini quod in casu isto sit potius conuentio de transferẽdo iura que dictus renuncians sperabat habere in bonis paternis quam conuentio de abdicãdo a se hereditatem per repudiationem quod deducitur: ex eo quia renũciauit fratribus: sed qui repudiat abdicat

4 a se hereditatem respectu omnium. † Item aliud est renunciatio aliud repudiatio prout voluit Paulus de cast. in. l. j. C. de pac. videmus. n. quod iura appellant repudiationem hereditatis non renouationem quãdo per eam abdicatur facultas adeundi. C. de abdi. z repu. hereditate. in rubrica. z. l. sicut. z. ff. eodem titu. in. l. is potest z. l. in repudianda. cum similibus multis. Et quod est fortius in dicta renũcia subditur ac eis cedit donat z tradit omnia iura que ha-

5 bet z habere sperat in bonis z hereditatib⁹ predictis. † Profecto ius adeundi non est in bonis nostris. l. precia rerum cum ibi no. ꝑ docto. ff. ad. l. falcid. nec ius immiscendi. z sic ius essendi heres effectualiter cum videamus in simili qȯ nec ius capiendi restitutionẽ hr̃ditatis ex fideicõmisso vniuersali potest cedi. l. mulier §. ex asse. ff. de iure do. z no. per glos. z doct. in. l. apud iul. §. vtrum. ff. ad treb. Et illa verba ac eis cedit donat z tradit iura zc. pariter referuntur ad hereditatem maternam in qua cadebat aditio z non immixtio quod ius adeundi constat non posse cedi. Quo fit vt videatur donare z cedere iura que sperabat querere per immixtionem. z sic post ius quesitum. Ex quo infertur quod illa renunciatio facta fratrib⁹ non significat repudiationem: sed quandam dimissionem bonorũ apud eos z pactum quoddam de non petendo. Et hoc videtur velle etiam in simplici pacto de non succedendo Bal. in. d. l. fi. in antepenultima columna. in ver. sed hic incidenter. C. de pac. z ideo pactum non tendit ad abdicationem iuris ab ipso monacho. z sic in ꝓpriam repudiationem: sed tendit in translationem iuris ĩ fratres. Sed ista potestas transferendi in fratres ipsius renunciantis iura querenda monasterio non erat apud ipsum renunciãtẽ merito zc.

6 † Item quod pactum iuratum de non succedendo impediat mero iure facultatem succedendi non video vbi probetur: nam video qȯ alias iuramentum de aliquid non faciendo non vitiat actum si cõtrafiat puta promitto non alienare z iuro postea alieno valet alienatio: licet tenear ad interesse vel ad penam si pena est apposita vt voluit Panor. in. c. intellecto. de iureiu. allegans Gasparem de calder. hoc tenuisse in quodam suo consil. quod etiam refert ipse Panor. in. c. cum contingat. de iureiur. Et idem quod actus factus cõtra iuramentum teneat si aliter actus ipse a iure nõ reprobetur tenuit Arch. in. c. si a sede. de preben. lib. vj. z Specu. in titulo. de emptio. z ven. §. iij. ver. quid ergo. in fine. nec dictũ. c. quamuis. de pac. in. vj. probat quod per tale pactum inducatur quod si paciscens adit et sic succedit: aditio z successio sit nulla: sed quod pactum sit seruandum cum iuramentum seruari possit sine dispendio salutis

7 eterne. † Sic z alias promisit quis z iurauit non reuocare testamentum postea reuocat licet sit periurus reuocatio tamen vt not. Joã. and. in regula quod semel in. vj. nec in. d. c. quamuis. dicitur quod nequeat succedere. Sed quod debet seruari: quia non obseruantia pacti tenderet in dispendiuz salutis eterne: profecto z in terminis Joan. and. iuramentum est seruandum. z in iurante nõ alienare iuramentum est seruandum. z tamen si contrafiat actus est validus: licet contrafaciens sit periurus z ex pacto iurato agi potest ad obseruantiam iuramenti seu ad interesse vel ad penam. Et sic verificari potest. d. c. quamuis. nec verba illius tex. ad aliud astringunt. Et hoc diu mihi visum licet verba doct. in. l. qui superstitis. de acquir. hereditate. z in. l. pactum dotali. C. de colla. aliud innuant propter quod nõ auderem in hoc solo me fundare z si dicatur donatio obligat donantem z bona actiue z passiue transeunt in monasterium. ar. l. princeps bona. ff. de verborum significationibus. z per Inno. z Joan. and. in. d. c. in presentia. de proba. ergo ista obligatio trãsit in monasterium cum monasteriuz conueniri possit pro his ad que monachus tenebatur prout habetur in aut. ingressi de sacrosanc. eccle. z per Joan. and. post Innocen. in. c. in presentia. de proba. respondetur quod ipse donat iura que habebat z habere sperabat: sed iura ista querenda post ingressum non habebat ipse nec tenet Specu. ideo verba ad hunc casum non trahũtur nec ista iura pote-

8 rant donari per ipsum futurum monachum. † Et donator si rẽ alienam donat non tenetur si dominium non transfert. l. aristo. §. fina. de dona. nisi fuerit in dolo vt ibi. Nec ob. quod immo tenetur quãdo incipit a conuentione z non a traditione vt per glos. z Barto. in. l. aristo. §. fi. ff. de dona. z per glos. in. l. j. C. de iure do. quia loquũtur quando ex causa donationis promittunt rem vel promittũt donare vel dare ad hoc tendunt iura z rationes que adducuntur per glos. Bar. z doct. sed quando donat z non tradit non est ratio quare magis teneatur quod quando donat z tradit z text. in. l. si quis argentum. §. si vero hoc pretermissum zc. C. de dona. artat donantem ad tradendum non autez dicit quod teneatur dare nec suadet ratio quod si donat rem certam. z tunc non tradit postea traditurus teneatur ad aliud quã ad tradẽdum per generalitatem. d. l. aristo. §. fin. vbi non apparet quã statim traditio interuenerit. z ratio Bar. z doc. est ꝙ qui promittit donare rẽ vel promittit rẽ nõ implet ꝯctum nisi transferat dñium. Sed qui simpl'r donat rem non promittit dare rem nõ militat dicta ratio: preterea iste donauit iura sua non simpliciter bona paterna z materna. Item monasteriũ non tenetur ad obligationes monachi nisi quatenus ipsi consequuntur ex bonis monachi. Sed in casu nostro nihil ad monasterium peruenit ex bonis monachi nec opera monachi cum monasterium adeat sine monacho secundum communem opi. canonistarum merito zc. Ex quibus concludo vna cum dominis consulentibus quod monasterium succedat in bonis paternis non obstante dicta renuncia fortius in bonis maternis per predicta z alia adducta per dominos consulentes.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxiij.

☞ Innocentia contumacis inquisiti de homicidio an possit probari procuratore inquisiti requirente stante statuto qȯ contumax pro confesso habeatur. per totum ꝯsil.

1 Confessio inducit z parat actionem rei iudicate. fallit si sit erronea ꝑ quam admittitur probatio in contrarium. nu. 6.

2 Procurator nõ admittitur noĩe accusati in cã capitali. nu. 5.

3 Confessio vulnerati an ꝓbet contra vulnerantem.

4 Testi deponẽti circa peritiã sue artis an credatur.

5 Accusatus absens an possit per procuratorem defendi stante statuto ꝙ cõtumax ꝓ ꝯfesso habeat vbi ꝑ ipsum ꝓcuratorem deducit innocentia accusati quã petit ꝓbari. nu. seq.

Confessio

6 Cōfessio etiam ficta in causa ciuili vel criminali an admittat ꝓbationem in contrarium.
7 Coniuncta persona admittitur nomine procuratorio in causa cōiuncti sui etiam absq; mandato.
8 Testes possunt per iudicem ex officio examinari post didiscita ꝛ testificata.
9 Uulneratus an p̄sumat mortuꝰ ex vulnere morte incōtinēti vel ex interuallo sequuta vt vulnꝰ nō imputet vulneranti sed vulnerato.
10 Proculo non est cautū se exponere vbi agitur de vita.

¶ Consilium.cclxxiij.

In nomine domini nostri

Jesu christi. ¶ †Uisa inquisitione formata cōtra Benedictum domini Joannis de eugubio super homicidio per eum vt dicitur commisso in personam Frācisci Jacobi de dicta ciuitate eugubij ꝛ contumacia ipsius insiti ꝛ cōparitione sui fratris seu suorum fratrum defensorio noīe dicti inquisiti ad ostendendā innocētiam ipsius ꝛ capituli per defensores ꝓductis ꝛ attestationibus testium ad me transmissis querit que debeāt esse partes iudicis. Circa quod videtur prima facie dicēdum quod partes iudicis sint in ꝯdemnando dictum inquisitum tanquā homicidam cum vt dr̄ sit municipalis lex disponens ꝙ in criminalibꝰ contumax habeatur ꝓ confesso prout est in plerisq; municipijs italie: ideo fundata videtur intentio curie inquirētis sup̄ ficta ꝯfessione partis cum confessus habeatur pro iudicato.l.j.ff.ꝛ.C.de cōfess. Nec videtur ꝙ contra dictam confessionem admittatur ꝓbatio in contrariū cum verset circa factū ꝓpriū: qꝛ super facto ꝓprio sup̄ vulnere ab eo illato cū in facto ꝓprio non cadat ꝓbabilis error.l.q̄ꝙ ad vellea.ꝛ.c.ab excōmunicato extra de rescrip.ꝛ quis non admittitur ad veniēdum contra ꝓpriam ꝯfessionem nisi ex ꝓbabili errore.iuxta ea q̄ habentur maxime per Bar.in.l.non fatetur.ff.de cōfes.ꝛ doc.in.l.gn̄aliter.C.de non nu.pe.cum si.ideo facta sciēter vel super facto ꝓprio non reuocatur etiam si quis velit probare cōtrarium.l.iulianus.ꝛ.l.si is qui eodem titulo.per Barto.ꝛ in.d.l.non fatetur ꝛ eo casu admittitur quis ad probandum contra fictam cōfessionem quo admittitur contra veram ꝯfessionem voluit Joan.an.in addi.Spec.in ti.depositi.§.nono.super verbo vtrū ꝛ dominꝰ Antonius in.c.fi.circa fin.de confes.ꝛ Pe.de anch.in.c.si post prestitum.de confes.in.vj.ꝛ Jmol.in.l.creditor.§.iussus.ff.de appella.

2 †Ideo non videtur quod dicte attestationes debeant releuare dato ꝙ ꝓbarent innocentiā inquisiti ꝙ ꝛ vr̄ dicendū ex alio: qꝛ nō vr̄ ꝙ dicti ꝓcuratores potuerit legitie īteruenire ī dicto iudicio capitali cū in cā capitali nō admittat ꝓcurator.l.pe.§.ad crimē.ff.d̄ publicis iudicijs.ꝛ.l.j.ff.an ꝑ alium.ꝛ.c.veniēs extra de accusationibꝰ ꝛ si non admittitur cū mandato minus sine mandato admittēdus. Et sic remanere videtur dicta ficta cōfessio que probat delictum.l.

3 si confessus de custodia reorum. †Preterea dicte attestationes dato quod fuissent legitime recepte ꝛ essent valide casu quo ꝓbarent tn̄ videtur ꝙ nō releuent cū nō videant necessario concludere nisi forte per testes singulares: nam vnicus solus testis vz probat innocentiam dicti inquisiti de visu ꝛ alij plures testes deponunt duntaxat de auditu ꝛ depositio de auditu non releuat.c.taz literis extra de testi.c.inquisitioni.de accusationibus cum concord. Et lz audiuerint a Frācisco vulnerato de cuius morte agitur: tn̄ non releuat: quia nō potest ipse per indirectum preiudicare iustitie.facit.l.si qs in graui.ad sille.nec iure cauetur ꝙ dicto vulnerati stetur maxime

4 sine iuramento pro vulnerante. † Item vnicus testis deponit tāq̄ peritus in arte ꝙ dictum vulnus non erat mortale: lz.n.deponētibus per peritiam sue artis seu scientie circa concernentia illam artem seu scientiam.l.j.in princ.cum ibi notatis maxime per Bar.in l.j.in p̄nc.ff.de ven.inspi.cum concor.ibi adductis per Barto.ꝛ similibus: tn̄ videtur ꝙ debeant esse plures cum testibus singularibus non credatur.d.c.tam literis.ꝛ.c.lz ex quadam.eo.tit.ꝛ.c.cū di

5 lecti.de electio.ꝛ.l.iurisiurandi.C.de testi.cum si. ¶ †Tamen his non obstantibus ꝯtriam partem arbitror de iure veriorem.s.ꝙ partes iudicis non sint in cōdemnando dictum inquisitum: sed aliter vt infra dicam ad cuius rei euidentiam premitto ꝙ multi doc.concludunt ꝙ vbicūq; pōt dānari absens damnari ibi potest procurator interuenire ad defendendum absentem prout est tex.in.l.seruū quoq;.§.publice.de procur.ꝓm intellectū gl.ibi ꝛ gl.in.l.reos.C.de accusa.ꝛ in hac opi.fuit Dy.legendo ꝛ consulendo hanc esse cōmunem opi.modernorum.attestatur Cy.in.d.l.reos.dicens ꝙ quicqd sit consuetudo italie approbat hanc opi.ꝛ ita residet ꝛ hanc opi.approbat Jmo.in.l.penul.§.ad crimē.ff.de publi.iudi.ꝛ eā tenet Jo.an.in addi.Spec.in tit.de procu.§.j.versic.sed pone ꝙ tn̄ est criminalis.ꝛ licet Bar.ꝛ aliqui videantur tenere contrarium: tamē opi.glos.predicte potest defensari nec esset peccatum eam tenere. Dato quod procurator non admittatur vbi absens damnari debet qđ aliter non firmo: tamē admittitur defensor.d.§.publice ibi quemnis ꝛc.ꝛ sic non distinguitur cum mandato vel sine ꝛ qui vniuersaliter loquitur neminem excludit.c.solite.de maio.ꝛ obe.cum si.ꝛ ita illum tex.intelligit Bar.ibi ꝛ in dicto.§.ad crimen.ꝛ ita etiam confirmat Richar.de saly.in.d.§.publice.ꝛ.d.Anto.in.d.c.veniens.et Pau.in.d.§.publice.ꝛ Jmo.in.d.§.ad crimen.ꝛ pro hoc tex.in terminis in.d.§.publice.ꝛ ratio vrgentissima quam assignant doc. nā si nemo pro absente compareret iudex potest ꝛ debet supplere vices absentis ꝛ suas defensiones admittere.l.si non defendant.ff.de pe.si ergo iudex debet per seipsum innocentiam absentis inuestigare pari ratione debet audire alium qui super dicta innocentia vult ipsum iudicez instruere: maxime in capitalibus in quibus iuuatur quandoq; inuitus ne dum absens.l.non tantum.ff.de appe.vnde tex.apertus.ꝛ ratio vrgentissima pro hac parte nos artēt quod defensor admittatur si de innocentia vult docere. Sed dubium facit in hoc casu quia viget statutum quod inquisitus vel accusatus non comparens seu contumax habeatur pro confesso. Et per cōsequēs delictum intentatum in inquisitione est probatum per ipsam fictā confessionem que ita probat sicut vera confessio prout habetur in l.ij.§.quod si actor.C.de iura.cal.ideo frustra admitti videt defensor ad defendendum illum qui sua confessione probatur nocēs: vnde videtur repellendus volens comparere ad ostendendam innocentiam eius qui nocens apparet ex confessione propria.arg.l.gn̄aliter.C.de non nu.pecu.facit quia dictum statutum inducit fictionem ꝛ contra fictionem non admittitur probatio.vt no.glos.in.l.si duo.ff.de acqui.heredi.ꝛ in.l.conficiuntur.in princi.ff.de iure codi. tertio quia in casu nostro tractatur de facta proprio ipsius inquisiti ꝛ in facto proprio recenti ꝛ non intricato non cadit error probabilis.l.q̄ꝙ ad vellea.ꝛ in.c.ab excommunicato de rescriptis ꝛ cōtra confessionem non admittitur probatio nisi constito de errore vt late per Bart.ꝛ doct.in.l.non fatetur.ff.de confes.sed error non est ꝓbabilis in facto proprio nec presumitur nisi ꝓbetur vt in iuribꝰ preallegatis merito non est admittenda probatio in contrarium ꝓm Barto.in.d.l.non fatetur.ꝛ prout non admittitur cōtra veram cōfessionem ita nec cōtra fictam: quia idem solet operari fictio quod veritas.l.qui ad certum.ff.loca.ꝛ.l.j.§.lex falc.ff.ad.l.falci.cū si.et ꝙ cōtra fictam ꝯfessionem in facto ꝓprio nō admittatur ꝓbatio ꝓut nec cōtra veram.s̄.deductum in adductis ꝓ parte curie nō repeto.

6 †Sed istis nō obstātibus dicēdum est quod omnimodo admittitur defensor ad docendum de innocentia ꝛ probata innocentia releuet: nam lz cōfessio vera scienter facta nequeat reuocari. Et ꝑ cōsequēs super facto ꝓprio regulariter nō reuocetur vt.l.iulianus.et l.si is qui.ff.de cōfess.ꝛ quod in eis per Bar.ꝛ doct.tamē hoc est verum in ciuilibus in quibus loquuntur dicta iura secus in criminalibus saltem capitalibus: nam in illis cōfessio q̄ntūcūq; scienter facta circa factum ꝓpriū: tn̄ non preiudicat ꝓbato ꝯtrio seu probato rem aliter se habere: quia nō pōt quis expresse volēdo se artare ad penā capitis per.d.l.liber homo ad.l.aqui.ita nec tacite ꝯfitēdo scienter falsum argu.d.l.qui ad certum loca.ꝛ.l.cum quid.ff.si cer.pe.cum si. Jta formaliter cōcludit Jmo.in.d.§.iussus.adducēs etiam.l.j.§.fi.de questio.quasi velit si probatio innocētie releuat post sentētiam quantofortius ante sentētiam post cōfessionem.ꝛ hoc voluit Bal.in.l.proinde.j.§.si quis hominem.ff.ad.l.aquil.post glos.ibi. Facit optime quod no.Bart.in.l.j.circa fi.ff.de custo.reo. dicēs quod cōfessio in criminalibus transfert onus probandi in cōfitētem ꝛ tamē cōmuniter criminalia intentantur in facto proprio accusati vel inquisiti: quia pene suos debēt tenere auctores.l.sancimus. C.de pe. Unde in criminalibus quasi semper cōfessio delicti versatur in facto proprio. Jdeo ꝓut admittitur ꝓbatio cōtra veram ꝯfessionem ita ꝛ cōtra fictam per.d.l.qui ad certum.ꝛ.l.bonorum.ff.ram ra.habe.ꝛ per Joā.an.in ꝓprijs terminis ficte cōfessionis in.c.si post prestitum.de cōfes.ꝛ ibi.d.Anto.ꝛ Jmo.ꝛ Pe.de ancha. dicens quod nō plus operatur ficta cōfessio quam vera immo vltra cuz quādoq; minus iusta no.per Bar.in.l.eius qui delatorem.de iure fisc.ꝛ alias fictus cōtumax appellatur ꝛ nō verus per iura vulgaria ꝛ secūdum predicta ꝓcedat quod notat Joā.and.in.d.§.nono verbo verū vbi vult quod licet paciscens super ficto fingatur confiteri tamē admittitur ꝓbatio in cōtrarium. Adeo quod se nō commisisse furtum deberet audiri ꝛ videretur quod posset repetere id quod fuisset datū ꝓut refert ꝛ videtur sequi Jmol.in.d.§.iussus merito ꝯ cōstāte dicta ficta cōfessione debet admitti defensor ꝛ probata innocētia ruit dicta ficta cōfessio. Adeo quod inquisitus venit absoluēdus ꝛ hoc profecto fuit de mente Dy.Bart.ꝛ sequacium in dicto.§.publice dum illum text.trahunt ad statuta que sunt cōmuniter per italiam quod absens contumax possit condemnari. ꝛ ita in terminis dicti statuti refert Dy.Jmo.in.d.§.ad crimen.ꝛ ita refert Pau.de cast. Dy.consuluisse in.d.§.publice. Restat itaq; quod est de mēte doc. quod in proprijs terminis nostris admittatur defensor ꝛ probatio innocentie releuet accedat quod no.Bald.in.l.ita demum.C.de ꝓcura.faciunt not.per Jacobum de aret.in.l.ij.§.quod si actor.C.de calum.vbi Ange.hoc idem no. [illegible] cedat quod no.Barto.in.l.eius qui delatorem.ff.de iur.fis.dicens quod huiusmodi fictiones non operantur ipso iure: sed requiritur sententia interlocutoria expressa vel tacita secundum varios terminos de quibus ibi per eum ante sententiam vero interlocutoriam vel diffinitiuam non preiudicat dicta ficta confessio prout ipse Barto.ibi vult ꝛ notat gl. Bar.

& ibi Jo. an. in c. fi. de iuramento calũ. lib. vj. & habetur per doct. in dictis iuribus: vnde si iudici liquet de dicta innocentia nõ deberet vllo pacto interloqui contra eum vbi esset sententiatum diffinitiue non deberet ipm punire per. d. l. j. in. fi. de questi. & d. l. diui fres.

7 †Ex istis ad euidentiã presuppositis elicio plures conclusiones. Unam q dicti fratres comparentes vt defensores dicti inquisiti: lȝ non fuerint admissi nisi cum clausula si & inquãtum tñ cẽsentur admissi: qꝛ admitti debebant siue teneamus opi. Dy. & sequacium attento q coniuncta persona prout est frater admittitur ꝓ cõiuncta sine mandato per. l. sed & hec. ff. de procura. siue opinionem Bar. & sequacium que magis placet. Secunda sit conclusio quod iudex ex officio debet inuestigare veritatem. & si potest inuenire veram innocentiam inquisiti etiam contumacis debet eum absoluere vt dictũ est & suadet ratio. l. absentem. ff. de penis. Tertia sit conclusio q cõparens vt defensor non interuenit nisi vt instructor iudicis sibi ostẽdens qualiter potest inquisiti innocentiam inuestigare & inuenire cum iudex ex officio per se perquirere potuisset & debuisset si sibi in

8 notuisset qualiter potuisset inuenire per iam dicta. †Ex quo infertur q potest post dicta testificata ipse iudex testes examinare et contra inquisitum & pro inquisito cum in iudice non cadat suspitio subornationis prout volunt doc. in c. cum clamor per illum tex. ẜm vnum intellectum ad hoc etiam quod notatur per glo. in. l. cum de indebito circa prin. de proba. & in aut. de testi. §. qꝛ vero. & per Bar. in. l. j. §. si quis vltro. ff. de questi. & per Bal. in aut. qui semel. C. de ꝓbatio. & hanc illationẽ maxime põdero qꝛ mihi dꝛ qd duo medici viderũt dictũ vuln⁹ vnus fuit examinatus q erat p̃sens alius nõ fuit examinat⁹ qꝛ hacten⁹ fuit abñs q põt ꝓbare q dictũ vuln⁹ nõ fuit mortale nec erat sequutura mors si ab initio fuisset curatũ a ꝑitis in arte: idõ iudex potest ab illo alio medico veritatẽ ingrere ex quo ex officio teneĩ inquirere & pro innocentia prout pro delicto & attẽto q vnus medicus solus fuit super hoc examinatus: qꝛ non erant p̃ntes plures medici qui ipsum vulnus inspexerint & attenta absentia alterius medici qui nuper rediit & attẽta depositione aliorum testium qui deponunt de credulitate q nõ erat mortale seu quod nõ decesserit ex dicto vulnere & attento etiam quod ꝓbatur quod exiuit domum post vulnus illatum & ambulabat. & hoc per plures testes & vnus deponit quod vidit dictum Frãciscum ambulare extra domum suam per sex vel octo dies post vulnus illatum & attẽto q vixit per. xxxvj. dies vel circa ꝓut deponunt duo testes que omnia conferunt ad verisimiliter arbitrandum q dictus Franciscus non

9 decesserit ex vulnere. †Si enim vulneratus decedit post lõgum tẽporis interuallum nõ censetur decessisse ex vulnere. c. ij. de cleri. per cussore. Si vero decedit intra modicum tempus secus. cañ. si qua femina. l. dist. & c. presbyterum. de homi. & in. l. mosayca que data fuit ore dei dicitur quod vulneratus per triduum ambulauit in baculo si postea moritur presumitur nõ decessisse ex vulnere: ita q mors non ascribitur vulneranti secundum illam legem diuinam: ꝓut eã refert & sequitur glos. C. de emen. seruo. in. l. j. & doc. ibi cum ea trãseunt. & ideo cum dictus Franciscus ambulauerit post vulnus illatum: prout vnus testis deponit etiam per dies sex vel octo extra domum & alij deponunt quod viderunt eum post vulnus illatum ambulare extra domum licet non deponant de quãto tempore postea tñ decens est quod iudex repetat: qꝛ dictum est obscurum circa tp̃s & testis obscure deponens repetitur vt declaret dictum suum. d. c. cum clamor. secũdũ vnum intellectũ. & doc. ibi notant. & satis videtur longum tempus. xl. vel. xxxvj. dierum in materia ista prout arbitror quod medici arbitrarentur. & si ars medicine ita instrueret ita deberet iudex arbitrari. ar. l. septimo mense. ff. de statu homi. et l. intestato de suis & leg. & q habetur in. d. l. j. cum concord. de ven. inspi. Et breue & longum tempus intelligitur ẜm subiectam materiam & cum nõ sit in ꝓposito nostro declaratum qualiter sumatur longum & breue tempus remittitur iudicis arbitrio. arg. l. j. ff. de iure deli. & c. de causis extra de offi. deleg. & per glos. in. §. q autem. instit. de vsuca. Confert etiã: qꝛ testes deponũt quod ab initio non adhibuit medicum: & quando vuln⁹ non curatur a medico vel a medico imperito mors est imputãda vulnerato vel ei qui debuit medicum adhibere. arg. l. q si nolit. §. culpa. ff. de edili. edi. vbi dicitur prestare occasionem morti ille qui non adhibuit medicum vt infirmus sanaretur vel malum medicum adhibuit adeo q tũc mors est eius culpe ascribenda & eidem imputanda vt ibidem est tex. not. ad predicta etiã qd no. Bald. in. d. l. q si nolit. §. si mancipiũ. dicens q si vulnus est factum mortale ꝑpter imperitiam medici non agitur de occiso: ad hoc text. no. in. l. qui occidit. §. fi. ff. ad. l. aqui. vbi dꝛ qd si seruus fuerit non mortifere vulneratus & ex vulnere perijt ex negligentia non erit actio de occiso. & text. in. l. si ex plagijs. in princi. eo. tit. dicit q si quis ex plagijs mortuus est neq dñi negligentia id accidisse de occiso tenetur: ergo a ꝯrio si ne gligentia non adhibendi med[illegible] peritum interuenit nõ teneat vulnerans de occiso. & doc. in dictis iuribus maxime Bal. & Rapha. fulg. trahunt generaliter ad decedentes ex vulneribus quod si decedunt imperitia medicorum: aut qꝛ vulneratus noluerit obtẽperare medicis volentibus remedia adhibere vulnerans tunc non tenetur de occiso secũdũ eum pari ratione si non adhibuit medicũ. Et ad id quod no. Bald. in. d. l. qui occidit. §. fi. dicens q si quis nõ obtemperat medicis qui ei pollicebantur salutem presumitur sui culpa decessisse subdens quod docto. ita volunt & quod est notandum pro euadendo vulnerantes. & Rapha. ibi dicit cautelam esse adhibere medicos qui deponant de qualitate vulneris q non erat mortale: statur. n. in hoc iudicio medicorum ẜm eos ibi. arg. l. sed. de re mili. & c. fraternitatis. de frigid. & malefi. & d. l. j. de ven. inspi. cum si. Cum itaq tot cõcurrant in casu nostro. s. tñ tempus intermediũ inter vulnus illatum & mortem q ambulauit extra domũ post vulnus illatum q nõ adhibuit medicũ ab initio q duo testes licet forte non periti in arte deponant de credulitate. Item alterius testis doctoris & periti in arte medicine qui ipm medicauit qui deponit q vulnus non erat ab initio mortale si singula nõ prodessent tñ simul iuncta debent sufficere saltem ad finem vt debeat examinare alium medicum qui inspexit dictum vulnus: vtrum illud vuln⁹ fuerit lethale necne & si fuisset ab initio curatum ipse vulneratus euasisset & si deponet q suo iudicio nõ erat ab initio vulnus lethale intrepide poterit & debebit inquisitũ absoluere ab homicidio in inquisitione intentato nec poterit ab aliquo licite morderi si ex officio illum medicum examinabit cum tot adsint coniecture ꝓ inquisito q ipse sibi persuadere debeat q dictus inquisitus attenta rei veritate sit absoluendus attentis iam dictis ac etiam attento q vnus testis deponit de visu q inquisitus non vulnerauit ipse maxime dolose & appeat q frãciscus ita deponebat & attẽta amicitia & amore q erat iter inquisitum & vulneratum ante vulnus illatum & postea ꝓut ꝓbatur per testes si singula non iuuarent: tñ tot simul iuncta iuuent iuxta illud vulgatum si singula nõ ꝓsunt multa simul iuncta iuuẽt. l. excusantur. in p̃n. cũ concor. adductis ibi. in gl. ff. de excu. tu. saltẽ vt iudex debeat animi sui motum ad opinandum dictum inquisitum non teneri de homicidio & istud est finis ꝓbationis. l. iij. §. eiusdem. ff. de testi. Et hoc saltem vt iudex pro inuenienda ista veritate magis clara debeat examinare illũ aliũ medicũ vt iam dixit vt tũc secure possit inquisitum ab homicidio intẽtato absoluere & ad abũdantiorem cautelam possent etiam illi testes qui deponũt qd viderunt illum Franciscũ post vulnus illatum ambulare extra domũ et non declarant q̃tum repetit vt declarẽt: an post triduum cũ sit dictum obscurum respectu temporis q satis conferebat ad iudicandum vulnus non fuisse lethale & imputandum est examinanti quare super hoc quod erat satis substantiale non interrogauit testem.

10 †Nec ergo edificet ad gehennam in cõdemnando illum de homicidio cui opinari verisimiliter debet nõ esse homicidium imputãdũ examinet illũ aliũ medicũ & si deponit vulnus non fuisse lethale ꝓut deposuit alius medicus intrepide absoluat ab homicidio dictũ inquisitum & ex abundanti poterit repetere illos testes deponẽtes quod viderunt ambulare extra domum post vulnus illatum vtrũ sit aliquis qui viderit id facere post triduum per iam dicta & ita mihi videtur q fieri expediat & deceat ne innocens proterue cõdemnetur ex sola cõtumacia in quã cõiter homines incurrunt: qꝛ inquisiti de crimine capitali vbi agitur de morte etiam si sunt innoxij raro comparent propter timorem torture & ne subijciant se dubio litis euentui. iuxta. l. quod debetur. de pecul. vbi agitur de vita non est cautum ponere se in discrimine. & etiam ne durante lite stent in vinculis & per hec satis apparent sublata omnia in contrarium adducta: ideo ne prolixior sim non vlterius insisto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxiiij.

☞ Appellationis cã que sint partes iudicis & an cõfessio ficta rescindatur appellatione an diffinitiua ꝓ totum.

1 Sñia interlocutoria dꝛ etiã oẽ v̓bum iudicis añ diffinitiuam ꝓlatum faciens ad cãm & inter cetera citatio.

2 Sententia interlocutoria non transit in rem iudicatam quo ad iudicem sed quo ad partes.

3 Acta primi iudicij ꝓbatoria non rescinduntur ꝑ appellationem: a diffinitiua.

4 Appellatiõis renũciatio facta ꝑ ꝓcuratorẽ pti non preiudicat.

5 Confessio ficta non preiudicat ante iudicij pronunciationem tacitam vel expressam.

6 Furtum cõmittit qui re sibi in pignus tradita vtitur: tñ non debet ita rigide puniri prout aliud furtum.

7 Appellatio a diffinitiua omnes rescindit interlocutorias vsq ad diffinitiuam.

8 Confessio ficta nõ probat nec eius operatur effectũ in alia cã ꝓut vera confessio probat in alio iudicio & vbiq inter easdẽ partes etiã facta presente parte extra iudicium.

¶ Consilium. cclxxiiij.

In nomine domini nostri

Jesu christi. ¶ †Insurgit in cã supradicta super qua cõsiliũ est redditũ noua hesitatio: qm̃ adducit lex municipalis qua cauet q citatus per iudicẽ ad subijciendum se torture sup maleficio in cã intentato habita prius licentia a domino

1

dño capitaneo de tormentãdo inqsitum tũc non cõparens hr pro ɔfesso ꝛ pôt cõdemnari tanꝗ cõfessus ꝛ cõuictus ꝛ ꝑsupponit ꝙ dicta licẽtia fuit data ꝑ capitaneum ꝛ dicti hebrei inquisiti fuerũt citati ad subijciendum se torture ꝛ nõ comparuerunt: sed a dicta citatione appellauerunt deinde eoꝝ ꝓcurator renũciauit dicte appellationi ꝛ diffinitiua sñia lata fuit cõtra dictos hebreos a qua sentẽtia diffinitiua appellauerunt dicitur ꝙ lꝫ in cã nõ fuerit per testes probatum legitime de delicto intentato: tñ dicte ꝓbationes faciũt inditium sufficiens ad torturã ꝛ casu quo non facerent iudex tacite pronunciauit super hoc. s. ꝙ precedebant inditia sufficientia ad torturam cum citando eos vt subijcerent se torture censeatur presupponere ꝙ inditia precederent sufficientia ad subijciendum torture ipsos inquisitos ꝛ oẽ verbum iudicis ante diffinitiuam ꝑlatũ faciens ad cãm est sentẽtia interlocutoria ꝛ inter cetera citatio. l. cũ clericis. C. de epi. ꝛ cle. ꝛ ibi gl. super verbo sententiarũ. ꝛ glos. insti.
2 quibus alie. nõ lꝫ. §. adimitti. ꝛ Ponta. in rubrica. de re indic. †Et interlocutoria lꝫ non transeat in rem iudicatam quo ad iudicẽ qui eam tulit. l. quod iussit. ff. de re iu. ꝛ. c. cum cessante. de appel. ꝛ. c. si a iudice. eo. tit. lib. vj. Tñ transit in rem iudicatam quo ad partes. c. cum dilecti. de ele. ꝛ hr in. d. l. ꝙ iussit. ꝛ lꝫ fuerit appellatũ ꝛ durãte appellatione non transiret in rem iudicatam. Tamen ex quo fuit appellationi renunciatum remansit sententia non suspẽsa amplius per appellationem: ideo postea trãsiuit in rem iudicatam: ideo inqsitis non comparentibus vr ꝙ habiti fuerint ꝓ cõfessis ꝛ tanꝗ cõ
3 fessi ꝛ conuicti iuste condemnati vigore. d. legis municipalis. †Et licet fuerit appellatum a sententia diffinitiua nõ ꝓpterea videt qd iusta sñia debeat retractari immo ɔfirmari. ꝛ maxie qꝛ acta ꝓbatoria non rescinduntur per appellationẽ a diffinitiua. c. fraternitatis cum ibi notatis. de testi. ꝛ ꝙ hr in. l. ꝑ hanc. C. de tempo. appe. ideo vera ɔfessio facta in cã ꝑncipali etiã ꝓbat in cã appellationis ꝛ sitr attestationes pariter videtur in ficta ɔfessione que resultat vigore dicte legis municipalis: idcirco vr restare ꝙ partes iudicis sint in pronunciando ɔ inqsitos scꝫ bene iudicatum ꝛ male appellatum.
4 ¶†Tñ his non obstantibus puto aperta fronte concludendũ cõtrarium: nam supra in consilio clare deduxi quod delictum non est ꝓbatum: qnimmo nec ꝓbata sunt inditia legitima ad torturam irrogandam ꝛ hoc pluribus medijs de quibus in consilio que non repeto: qꝛ ex consilij inspectione videri possunt solum est videndũ an cõtumacia citati ꝛ ficta ɔfessio habeat preiudicare ipsis inqsitis. lꝫ n. sententia fuerit iniusta citando vt subijcerent se torture vbi citari non debebat non vr ꝙ ꝓpterea sit nulla cũ nõ videat ɔ ius instõnis lꝫ cõtra ius partis vt al's dicit tex. in. c. cum inter vos circa finẽ. de re iud. Non. n. continet expressum iuris errorem quo casu nõ valeret per iura vulgaria. Sed respõdetur primo ꝛ ꝑncipaliter quod non fuerunt contumaces: ꝛ ꝑ cõsequens non fuerũt habiti ꝓ cõfessis: qꝛ a citatione pars citata appellauit ꝛ ꝑ appellationẽ fuit rescissa ipsa interlocutoria. l. j. in fi. ad turpi. ꝛ clarũ fuisset si non fuisset renunciatum appellationi. Sed renunciatio non obstat qꝛ ꝓut mihi ꝑsupponitur ipsa renunciatio fuit facta ꝑ ꝓcuratorem ꝛ ꝓcurator sponte renunciando appellationi non preiudicat dño prout volũt Petrus de suz. Bal. ꝛ doc. in. l. si. §. ij. C. de tempo. appe. quod procedit etiã si fuerit ꝑ litis cõtestationem factus dñs litis ꝓut voluit Bald. in. c. ex parte. S. de rescriptis. idem Ange. in. l. ab executore. §. alio. ff. de appe. ꝑ. l. rescriptũ. §. si. ff. de pac. ꝛ. l. apud celsum. §. qsitum. ff. de exce. doli. idem Jmo. in. d. §. alio per. l. si quis delegauerit de noua. iuncta. l. filiusfami. de dona. idem Jo. de ana. in eodem. §. per. l. plautius. de procu. ꝛ ita legendo tenui in. d. §. alio idem tenet preclarus commẽtator tituli extra de appe. dñs Philippus franche cõciuis meus in. c. interposita. §. ille in. vj. questione. de appel.
5 Prout alias nõ pôt dño preiudicare sponte confitendo. l. certũ. §. sed an ipsos. de confes. †ꝛ maxime hoc vr dicendum in casu isto vbi agebatur de magno preiudicio dñorum qui nolendo subire torturam priont noluerunt subire torturam si propter hoc haberentur ꝓ confessis ꝛ succumberent. ꝛ sic dependebat ſm hoc ab illa appel. pôdus totius cause. Aduertendũ tñ est ꝙ Bar. in. l. eius qui delatorẽ in fine principij. ff. de iure fisci. quatenus vult ꝙ ficta cõfessio nõ ꝓbat in alia cã cũ alia sit cã appellationis a cã ꝑncipali nõ tñ se declarat Bar. an velit intelligi de cã penitus separata: an etiã de cã appellationis ꝛ si bene memini Bald. in. l. ij. C. de edẽ. vult quod ficta confessio ꝛ ficta probatio non trahitur ad aliam instantiam quem ruri moram trahens non potui videre. Est etiam aduertendum qd ficta confessio non preiudicat anteꝗ iudex super ea ꝓnunciet tacite vel expresse prout voluit Bart. in. d. l. eius qui delatorem ꝑ text. ibi. ꝛ per auc. principales in fi. C. de iuramento calũ. ꝛ no. gl. Bern. ꝛ ibi Jo. an. in. c. si. eo. tit. li. vj. iudex aũt non fuit super hoc interloquutus expresse nec tacite nisi per sentẽtiam diffinitiuã a qua fuit appellatum. ꝛ sic rescissa seu suspensa. ꝛ per ɔsequens effectus ꝙ cõtumacia illa preiudicet rõne sententie late super ipsa contumacia vel super ficta confessione fuit ꝑ appellationem sublatus ꝛ cum ex inspectione actoꝝ constet ꝙ dicti inquisiti non debuerint citari vt subijcerent se torture ꝛ dicta citatio ꝛ interlocutoria ex ea resultãs non transeat in rem iudicatam quo ad iudicem. Ideo iudex nõ deberet ei stare etiam si non fuisset a tali interlocutoria appellatum
6 maxime in re tanti preiudicij. †Et potissime quia furtum quod impingitur nõ est furtum ꝙ soleat reputari inhonestum mihi sepe occurrit ꝙ habui libros mihi pignoratos quos scholaribus commodaui ꝛ durum mihi visum fuisset quod mihi ad furtum fuisset ascriptum ꝛ sepe occurrit quod quis vtitur re commodata deposita vel pignorata ad alium vsum ꝛ nõ solet ascribi furto. ꝛ licet de iure furtum censeatur: tñ non inest talis inhonestas quod iudex debeat rigide procedere: sed mitis esse ꝛ proclinis in absoluendo quantum cum iustitia potest adeo quod dato quod posset stare interlocutorie hmõi furtis vt ita dixerim non inhonestis: ex eo qꝛ trãsiuerit in rem iudicatam quo ad partem: tñ qꝛ non transit quo ad iudicem vt supra dictũ est per. d. l. quod iussit ꝛ similes nõ deberet iudex illi stare: licet posset ꝛ forte vbi ageretur de furto ĩhonesto secus deberet
7 facere. †Insuper appellatio a diffinitiua rescindit acta ꝛ omnes ꝓnunciationes iudicis factas in causa principali vsqꝫ ad litis contestationem hoc est post litis contestationem. c. fi. de appe. li. vj. ideo per appellationem a diffinitiua censeatur etiam reuocata dicta citatio. ꝛ per consequens euanuerit ficta confessio que ab ea resulta
8 uit saltem ex quo illa citatio fuit iniusta. †Et licet vera confessio q̃ operatur effectum citra pronunciationem ꝛ non depẽdet ab interlocutoria iudicis non tollatur per appellationẽ a diffinitiua. Tamen secus videtur in ficta confessione que dependet ab interlocutoria precedente. s. citatione. ꝛ etiam ab interlocutoria vel diffinitiua postea subsequente: nec omni casu quo operatur vera confessio operatur ficta patet: qꝛ ficta confessio non operatur suum effectum in alia causa. l. ij. §. diuus. ff. de iure fisci. ꝛ per Bart. in. d. l. eius qui delatorem ꝛ Bal. in. d. l. ij. licet aliud in confessione vera que ꝓbat etiam in alio iudicio immo facta extra iudicium facta ꝑñte parte probat vbiqꝫ inter easdem personas. l. generaliter. C. de nõ nu. pe. ita vera operatur ipso iure citra ꝓnunciationem iudicis: ꝛ tamẽ secus in ficta vt supra dictum est: item confessio vera facta in iudicio ciuili habetur pro iudicato. l. j. ff. de confes. secus videtur in ficta: iõ non est bona consequentia producit effectum in cã appellationis vera confessio facta in iudicio principali: ergo eodẽ modo ficta confessio saltem vbi dependet ab iniusta citatione. Ex quibus omnib dato quod quodlibet ex dictis medijs nõ artaret puto omnino cõcludendum quod partes iudicis sint in pronunciando bene appellatum ꝛ male iudicatum non obstantibus adductis in contrarium que satis apparent sublata per adducta supra pro hac parte. nõ enĩ precedebant inditia sufficientia ad torturam vt supra probatũ fuit in consilio pluribus medijs: item ab illa citatione ꝛ tacita pronuncia fuit appellatum ante diffinitiuam nec appellationi potuit per procuratorem renunciari saltem cum non vigeret iusta causa renũciandi presertim cum citati non intenderent subijcere se torture vt ex prius ꝛ postea gestis deprehenditur ex quibus media interpretantur. c. scribam. de presump. ꝛ cañ. cum per bellicam. et alijs iuribus adductis in glos. ibi. ꝛ in cañ. multis. xliij. distin. ꝛ lꝫ interlocutoria transeat in rem iudicatam quo ad partem non quo ad iudicẽ qui debet esse proclinior in absoluendo quam in cõdemnando. ar. l. absentem. de penis. ꝛ. l. arianus. ff. de act. ꝛ ob. cum concord. maxie attenta natura cause famose pro actu q nõ solet ab imperitis arbitrari furtum ꝛ frequẽter fieri solet tanꝗ nõ turpe ꝓut ꝛ supra tetigi ita ꝙ ex his ꝛ alijs supra adductis tollunt adducta in contrarium.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. cclxxv.

☞Emptor qui emit ab vno ex duobus habentibus fundum cõmunem cum promissione de rato ꝛ possedit ipse ꝛ eius heredes decẽnio an ipse emptor teneatur vel eius heredes ad medietatem fundi empti ꝯsorti vendicanti qui non vult ratificare. Stante statuto ciuitatis asisij de quo. nu. 61.

1 Presens quis dicatur.
2 Prescriptionem inchoare volens heres a seipso an sibi obstet mala fides.
3 Prescriptio inducta statuto an noceat minori ꝛ requirat titulum iustum. nu. seq.
4 Prescriptio non nocet vbi ꝑscribens scit rem esse alienam ꝛ an prescriptio statutaria requirat iustũ titulũ. vsqꝫ ad fi. ɔsi.
Credulitas vndecũqꝫ causata tollit malã fidem.
5 Statuta exorbitantia a iure communi sunt restringenda atqꝫ interpretanda vt ꝗtominus fieri pôt ledant ius cõmune.
6 Statutum disponens quod quicunqꝫ iusto titulo inter presentes pacifice et quiete possederit aliquam rem spacio. x. annorum sit verus dominus ꝛ possessor intelligitur secũdum ius commune dummodo sit bone fidei possessor vt non procedat si fuerit male fidei. numero. seq.
7 Argumentum a contrario sensu an corrigat ius cõe saltim quãdo in directo sensu aliquid operatur.
8 Mala fides defuncti an et in quo noceat heredi quo ad prescriptionem.

9 Ad prescriptionem causandam an ꝛ qñ sufficiet de iure canonico bona fides absq; titulo.

10 Fructus an veniant in actione rei vendicationis per possessorẽ heredem restituendi.

¶ Consilium.cclxxv.

In nomine domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Quanquam videatur in hac consultatione dicendum quod dicti filij ꝛ heredes Mariotti qui emit dictas petias terrarum de quibus agitur ne queant molestari aut inquietari super eis tam vigore dicti statuti quam etiam de iure communi: ex eo quia prout presupponitur dictus magister Mariottus fuit presens alias nec de iure communi nec de iure municipali sufficeret lapsus decem ꝛ septem annorum in quo lapsu temporis fundant se ipsi conuenti ꝛ ambo sunt de asisio: ideo ambo presentes censentur. l. finali. C. de lõgi temporis prescriptione. vbi presentes dicuntur illi qui sunt de eadem prouincia: item Bart. in. l. is potest. ff. de acquirenda hereditate. post medium col. scilicet quinta vel sexta dicit quod quis presumitur esse presens in ciuitate vnde est ipse. itaq; Franciscus videtur quod habuerit titulum emptionis licet. n. vendiderit nomine magistri mariotti sui fratris tamen exͦ quo contractus recipit fundamentum in persona vendentis. argumen. l. quecunq; gerimus. ff. de actio. et obliga. videtur quod venditio interim valeat scilicet etiam ante ratificationem ꝛ emens videtur quod censeri debeat fuisse in bona fide: quia verisimiliter credebat quod venditor qui promisit quod dominus Mariottus ratificaret seruaret promissa. ꝛ ideo verisimiliter credebat quod ratificatio sequeretur ꝛ si sequuta fuisset tũc retro fuisset contractus confirmatus mediante fictione: qꝛ ratihabitio retrotrahitur ꝛ mandato comparatur regula ratihabitio in. vj ꝛ. l. hoc iure. §. deiecit. ꝛ. l. semper qui. §. primo. ff. eodem titu. Jdeo videtur quod etiam ipse auctor fuerit in bona fide ꝛ habuerit titulum: ideo ab eo censeatur inchoata prescriptio statutaria ꝛ iuris cõ-

2 munis licet requirat titulum ꝛ bonam fidem. † Et dato sine preiudicio veritatis quod ipse Mariottus primus emptor cẽseatur fuisse in mala fide: quia censeatur habuisse notitiam rei aliene: tamen dicta notitia non censetur fuisse apud filios ꝛ heredes qui non censentur habuisse notitiam dicti contractus nomine alieno celebrati iuxta. l. qui in alterius. ff. de re. iur. ꝛ cap. cum quis in ius. eodem titulo. libro sexto. cum similibus. Jdeo satis sit quod ipsi possederint post mortem patris per. xv. annos: qꝛ mala fides defuncti non videtur quod noceat heredi qui vult inchoare tempus prescriptionis a seipso ꝛ non vult niti adminiculo auctoris prout voluit Az. in. l. vitia. C. de acquiren. possessio. ꝛ idẽ vult. de iure canonico Dy. in regula possessor in. vj. ꝛ post eum Barto. in. l. cum heres. ff. de di-

3 uer. ꝛ tempori. prescrip. ꝛ in dicta. l. vitia. † Et insuper statutum nõ requirit bonam fidem. Sed solum requirit presentiam ꝛ iustum titulum: ideo illa duo videntur sufficere vt sic statutum aliquid addat vltra ius commune prout facere in dubio debet. arg. l. si quando. de lega. j. ꝛ. c. si quãdo. de leg. j. ꝛ. c. si papa. de priuil. lib. vj. notat in simili Bald. in consilio suo mihi. cccclj. incipiẽte questio talis est facta est citatio dicens quod si statutum disponit ꝙ prescribat decẽ annis talis prescriptio currit contra minorem: qꝛ no distinguit ꝛc. item alias Bal. post consilia Dy. ꝛ Cyni in. l. conuenticulam. C. de episc. ꝛ cle. dicit ꝙ statutum disponens ꝙ non extantibus masculis femina succedat operatur vt extantibus masculis femina non succedat. Jtem Bar. in. l. iij. §. si rem. de leg. iij. vbi si statutum dictat ꝙ victus victori condemnetur in expensis vt aliquid operetur produ cit actionem que durat etiam finita instantia licet alias secus esset. arg. eius quod habetur in. l. iij. C. depositi. item alias Bart. in. l. iij. ff. de vsu. vult ꝙ statutum disponens ꝙ prescriptione querat dñiuz debet etiam aliquid operari: operetur ergo etiã hoc casu ꝙ procedat prescriptio longi temporis etiã sine bona fide. videtur. n. dictũ statutũ ꝓcedere etiam eo casu quo de iure cõi non ꝓcederet per predicta. ꝛ etiam exceptuat minores dum dicit dum tamen dicta prescriptio minoribus non preiudicet. exceptio autem dꝫ esse de regula vt per gl. ꝛ Bar. in. l. j. de reg. iur. ꝛ per Dy. eo. ti. lib. vj. item exceptio declarat regulam. l. nam quod liquide. §. fi. de pecu. le. ꝛ regulam confirmat in casibus non exceptuatis. l. tribunus. §. fi. ff. de milit. te. ꝛ quod p Dy. ꝛ Bal. ibi ꝛ per Bal. in. l. j. C. de condi. inde. que omnia cõferunt vt dictũ statutum non intelligatur ſm ius cõe al's frustratoria fuisset dicta exceptio. ꝛ sic dictus versicu. dum tamen.

4 ¶ † Tamen his non ob. contrarium puto de iure respondendum. Nam si qs rem cõem vendit noie suo ꝛ socij emptor nõ pscribit nisi credat venditorem habere mandatum a socio vendẽdi. iste est text. in. l. fi. ff. p emp. ꝛ ꝙ p Bar. in. l. cũ vir. ppe finẽ. ff. de vsuc. Reputat Bart. in. d. l. cum vir. sed credulitas causata alterius prout presupponit fidem. argu. l. igitur. de li. causa ad hoc. l. sed si. l. §. scire. de peti. hereditatis ꝛ glos. ꝛ Barto. in. d. l. si. pro empt. requirunt quod credulitas causetur ex iusta causa: puta quia ostendidit sibi emptori mandatum factum ab eo cuius nomine vendebat quod mandatũ erat reuocatum vel fecit eidem dici a fidedignis personis qꝺ vẽditor habebat mãdatũ ꝓut dicit Bart. ibi. ꝛ in. l. qui fundũ. §. ꝓcurator eo. ti. dictis. n. casibus iustus error habeꝭ ꝓ titulo. arg. l. celsus. de vsuc. ꝛ. l. ꝙ vulg. ff. ꝓ emptore. censeaꝭ ergo in dubio male fidei ꝓut dicit Bar. ꝛ maxime hoc casu id dicendũ est: qꝛ venditor ꝓmisit se acturꝛ ꝛ curaturũ ꝙ socius ratificabit. Si. n. habuisset mãdatum frustratoria erat ꝓmissio rati. Tñ idẽ si credidisset habere mãdatũ. ꝛ sic cessaret mala fides tñ dicta credulitas nõ esset causata ex iusta cã. Videꝭ itaq; defectus in titulo ex quo ꝯtus est celebratus noie alieno sine mandato dñi cuius noie facta est vẽditio cũ añ ratificationẽ nõ videaꝭ perfectus ꝯtus nec ꝓbere titulũ habilẽ ad vsucapiẽdũ cũ actꝰ censeaꝭ celebratꝰ p eũ cuiꝰ noie celebraꝭ si ꝓcedit mandatũ vel sequatur ratihabitio. ar. l. j. §. deiecisse. ꝛ. §. sequẽti. de vi ꝛ vi arma. Jdeo nõ vꝫ interim eẽ titulus quo ad vsucapionẽ ꝛ saltẽ non est iustꝰ titulus cũ habuit vitiũ male fidei ex quo tpe saltẽ emptiõis emẽs habuit sciam rei aliene vel saltẽ habuisse ꝓsumiꝭ ꝓ supradicta et bona fides in ꝯtu emptiõis ꝛ vẽditiõis reqriꝭ tpe emptiõis. ꝛ tpe traditiõis lꝫ in alijs ꝯtibꝰ sufficiat ꝙ bona fides iteruenIat tpe traditionis lꝫ nõ iteruenerit tpe ꝯctꝰ ex q tituꝰ resultat vt hec exꝓssa sunt in. l. ij. ꝓn. ff. ꝓ emp. de iure itaq; cõi cessat ꝓ ꝓdicta pscriptio siꝛ cessat pscriptio statutaria q̃ reqrit iustũ titulũ cũ cesset titulꝰ iustus ꝓꝑ vitiũ male fidei cui inest iiustitia q̃ mala fides ĩteruenit nedũ tpe ꝯctꝰ: sꝫ etiã tpe traditiõis si traditio ꝓut mihi psuadeo emanauit

5 ĩ vita emptoris. † Jtẽ statutũ debet interpretari vt ꝙtominus fieri potest ledat ius cõmune. c. cum dilectus. de consue. ꝛ ibi no. exorbitantie enim sunt restringende. l. ius singulare. ꝛ. l. quod vero contra. ff. de legibus. ꝛ. c. que a iure cõmuni exorbitant. eodẽ tit. lib. vj. Jdeo videtur quod dictũ statutuz in hac parte debeat restringi vt iste non censeatur iustus titulus qui processit cum mala fide ex parte emptoris ꝛ qui requirebat ratihabitionem que nũꝙ interuenit ꝛ qui titulus non esset sufficiens ad prescribendum de iure cõmuni per. d. l. fi. ꝛ supradicta ꝛ in hoc dictum statutum recipiat interpretationem restrictiuam a iure communi prout solet fieri. l. si serui vestri. C. de noxa. ꝛ in. l. cesar. de publi. ꝛ. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. de mune. ꝛ hono. ꝛ dicto. c. cum dilectus. de consue. ꝛ quod not. per glos. in. l. sciendum. in princ. ff. qui satisda. cog. ꝛ quod per glo. bart. ꝛ Bald. in. l. fin. §. in computatione. C. de iure deli. vbi volunt quod statutum interpretatur secundum ius cõmune: licet nihil operetur ꝛ Jmo. in. c. finem litibus de dolo ꝛ contu. dicit ꝙ statutum disponens quod victus victori teneatur in expensis intelligitur ſm ius cõmune si fuerit condẽnatus: item Bal. in consi. mihi. cxxxv. incip. pscriptio tenet ꝙ pscriptio statutaria recipit interpretationẽ a iure cõmuni. qꝛ non currit cõtra filiũfamilias ꝛ gñaliter ꝙ statutũ debeat interpretari ſm ius cõmune si idẽ gñaliter disponit quod ius cõe ita ꝙ recipiat restrictiones quas recipit ius cõe idem disponẽs lꝫ statutũ gñaliter loquatur videnꝭ velle Jnno Host. ꝛ Joan. and. ꝛ Compost. in. c. cãm q̃ de rescriptis. ꝛ idẽ clarius concludit ibi Panor. dicens quod satis est quod inducat nouum remediũ ꝛ ꝙ intelligatur ſm ius cõe ꝛ non vt addat ad correctionem iuris cõis voluit florentinus in. c. finẽ litibus. de do. ꝛ contu. cõtra id quod dicit bar. in. l. iij. §. si rem. de le. iij. ꝛ in simili contra Jac. de are. vult Bal. in. l. terminato. in fi. C. de fruc. ꝛ litis expen. s. ꝙ statutum disponens qꝺ victus victori condemnetur in expensis intelligaꝭ ſm ius cõmune ꝛ si teneatur vt tenet Bart. in. d. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dãno infec. satis est quod quid minimum operetur vltra ius cõmune. dicunt. d. Ant. ꝛ Jmol. in. c. cãm que. de rescrip. Et idem Jmo in. d. §. pretor ait. pro concordia eius quod tenet Barto. ibi ꝛ eius quod tenent glos. Barto. ꝛ Bald. in dicto. §. in computatione distinguit quod aut si quid operaretur contra ius cõmune inferret alicui graue preiudicium. ꝛ tunc debet intelligi ſm ius cõe etiam si nihil operetur. ꝛ ita procedat quod dicunt glos. ꝛ doc. in. d. §. in computatione aut inferret leue preiudicium. ꝛ tunc intelligatur vt operetur etiam si in illo deroget iuri communi ꝛ ita procedat quod dicit Bart. in. d. §. pretor ait. ſm eundem Jmo. lꝫ Mattheus de matthe. in suo notabili. lxxxj. tenet simpliciter contra Barto. in dicto. §. pretor ait. ꝛ contra Barto. in dicto. §. si rem dicitur simpliciter tenuisse flozen.

6 in dicto. c. finem litibus. ¶ † Ad propositum reuertendo istud statutum disponens quod quicunq; iusto titulo inter presentes pacifice ꝛ quiete possederit aliquam rem spacio decem annorũ sit verus dñs ꝛ possessor intelligatur ſm ius commune dummodo sit bone fidei possessor ꝛ non ꝓcedat si fuerit male fidei ꝓut etiam voluit ipse Barto. in. l. omnes populi. de iusti. ꝛ iure quod ꝛ tenet post Ange. Jmo. in. l. sequitur. §. si viam. de vsuc. allegans Joan. and. ꝛ Petrꝰ de ancha. in. c. ij. de excep. lib. vj. ꝛ idem. d. Anto. in. c. fi. de prescrip. item bona fides requiratur ab initio tempore traditionis regulariter ꝛ in titulo emptionis requiratur tempore traditionis. ꝛ tempore emptionis prout requiriꝭ de iure cõi per. d. l. ij. in ꝓnci. ff. ꝓ emp. quibus temporibus cessauit bona fides in casu nostro nec sufficiat bona fides superueniens prout nõ sufficit de iure cõi attẽto ꝙ istud statutum etiam intellectum ſm ius cõmune aliquid operaꝭ. Primo quia

mo q2 punitur contrafaciens:q2 in dānis expēsis z interesse credi tur iuramento partis:item operatur q2 efficitur verus dominus. et sic queritur dominium directum vbi de iure communi efficitur dominus vtiliter.prout habetur in autenti.nisi tricennalis.C. de bonis mater.z hoc operetur vt aliquid addatur iuri communi z verba proprie intelligantur cum vtile dominium non sit proprie dominium.l.j.§.qui imperpetuum.si ager vecti.vel emphyteo.peta. prout voluit Barto.in dicta.l.iij.de vsucap.z hoc respectu agitur de modico preiudicio quod scilicet queritur z directum dominiuz vbi de iure communi queritur vtile.z sic cōcurrit quod dicit Imo. in dicto.§.pretor ait.nec hoc respectu producit alias nouum remedium nisi istud quod vbi de iure communi cōpetebat vtilis rei vendicatio et vtile dominium de iure municipali competit directum dominium z directa rei vendicatio z procedat quod dicit Panormita.in.d.c.causam que.z sic satis sit quod istud modicum operetur et militat quod dicunt domi.Antoñ.z Imol.in.d.c.causam q. et non operetur quod prescriptio resultet in casu quo de iure communi cessaret.et sic dominus priuatur re sua quod esset graue pre-

7 iudicium.¶†Nec obst.versi.dum,tamen z que per illumversic.dicta sunt supra in contrarium:quia non loquitur perviam exceptionis.z si exciperet a regula iuris communis z iuris municipalis.et licet non esset necessaria si statutum intelligitur secundum commune.Tamen placuit exprimere ad tollendam dubitationem.z que dubitationis tollende gratia exprimuntur ius cōmune nō ledunt dicit tex.in.c.que dubitationis.de regu.iur.in.vj.nec per argumētum a contrario sensu corrigitur ius commune saltē quādo in directo sensu aliquid operatur.prout no.Joan.and.in.c.publicato.de ele.bar.in.l.omnes populi.de iusti.z iur Bal.in.l.qui testamento §.mulier.ff.de testa.z in.l.conuenticulā.C.de epis.z cle.ad hoc. qd no.glo.sing.in.c.cupientes.§.q si per.xx.de elec.li.vj.dicens qd p subauditiones z tacitos intellectus non debet indici iurium correctio.facit.q no.glo.in.c.significasti de foro compe.z glos.in.c.j.de eta.z quali.lib.vj.z glo.in cle.j.de sentētia excō.in verbo sciuerit.z

8 Archi.iij.q.j.beatus.†Cessat ergo dicta prescriptio statutaria: q2 deficit iustus titulus emptionis ex quo cessauit ratificatio dñi cuius noīe emptio ɔtracta fuit:itē q2 affuit mala fides auctoris z mala fides defuncti nocet heredi quo ad pscriptionē lōgi tpis de qua agiturvt est expressum in.l.cum heres.de diuer.z tē.prescri.Nec obstat q dicit Azo.in.d.l.vitia q non nocet heredi mala fides auctoris si velit a se incipere pscriptionem ipse heres:nam istum dictuz ita generaliter sumptum est contra generalitatem z mentem illius legis cum heres.z contra vult glo.ibi duz dicit cōputato z non cōputato tpe auctoris.z sic expresse vult q licet heres bona fide possideat longo tpe:tamen mala fides auctoris sibi noceat:q2 attenditur initiū.prout dicit ibi glo.z q2 heres censet eadem psona cū defuncto prout etiā ibi glo.tangit p rōne dicti.z q2 heres succedit in oē vitiū z ius defuncti.prout z p ratione pmittit ibi tex.z ideȝ cōtra Azo.vult Jo.antiquus glossator.z Accur.in.l.sequitur.§.fructus.de vsucap.Et maxime cum heres vellet vti adminiculo auctoris hoc est ex titulo emptionis facte per defunctū.Sinaūt heres q̄reret nouum titulū:q2 ipe forte emeret a putatiuo dño tūc inciperet prescriptio a se sine adminiculo auctoris.Posset procedere.d. Azo.q haberet etiam aliquē colorē quādo vellet incipere prescriptionem titulo pro herede:q2 ille titulus initiatur in persona heredis non in psona defuncti lȝ etiā tunc secus putarē per gñalitatē tex.cū gl.in.d.l.cū heres.tñ in casu nostro nō est de hoc curādū: q2 sumus in suo hrde in quo nō cadit titulus p herede.l.nihil.C.p hrde.z.l.ij.ff.eod.ti.ita q isti heredes sui si velint niti pscriptione longi temporis oportet q se fundent in titulo emptionis cōtracte

9 p defunctū malefidei q facere nequeūt per pdicta.†Nec ob.qd dicūt Dy.in.d.regula possessor.z Barot.in.d.l.cum heres.q.d. lex cum heres non pcedat de iure cañ.q est seruandū asīsj qd est de terris ecclesie per notata per glo.in.c.ij.de arb.lib.vj.z in.c.ij.de reg. iur.eo.lib.z Bart.z Bald.in.l.priuilegia.C.de sacrosan.eccle.z dicto.in.c.j.de no.oper.nunc.quia nituntur ea ratione:quia de iure canoni.ad pscriptionem non requiritur titulus:sed sufficit bona fides regulariter.c.j.de presta.lib.vj.z notatur in.ca.si diligenti.de prescript.in antiquis que ratio militat in prescriptione quadragenaria que sola currit contra ecclesiam autenti.quas actiōes. C.de sacrosan.eccl.z.c.de quarta cum similibus.de prescri.In prescriptione autem longi temporis que militat contra alios nō reperitur aliquid immutatum de iure cañ.ideo etiam in terris ecclesie requiritur titulus.q enim non mutatur quare stare prohibetur.l. sancimus.C.de testa.nec est inducenda discrepantia inter ius canonicum z ciuile:sed sunt iura iuribus concordanda.c.cum expediat iura iuribus concordari.de elec.lib.vj.l.vnica.C.de inoffi.doti.ideo requiritur titulus.prout in casu nostro:tum de iure cōitū de iure municipali nō militat ratio Dy.z Bar.z per cōsequēs nec eoꝝ dictum.l.q dictum.de pac.c.cum cessante.de appel.cū concordantijs:quinimmo etiā in prescriptione longissimi tempis in qua titulus nō requirit dictum Dy.z Bart.non procedit sine scrupulo:q2 contrariū etiā in ea tenēt.d.Anto.Imo.z Panor.in.d.c. si diligenti quos ibi refert z sequitur preceptor meus dñs Benedictus capra quicquid aūt sit in illa prescriptione longissimi tpis in qua titulus nō reqrit in ista in qua titulus requiritur intrepide tenendū est q militat in quolibet foro z vbiq3 dispositio.d.l.cū hrs.

¶Ex quibus remanet clara conclusio q licet dicti heredes dicti Mariotti emptoris possederint bona fide p longum tps.x.anno. et vltra tamen nequeant iuuari pscriptione.Non obstā. adductis in contrariū quib9 satis responsum est partim implicite partim explicite.Non eñ pōt dici q dict9 Mariott9 emptor fuerit in bona fide:lȝ eñ crediderit q dñs haberet ratificare:tamen interim sciebat se possidere rē alienam quā possidere non debebat sine voluntate domini:ideo non immerito Barto.in.d.l.cum vir.dicit q talis emptor est malefidei possessor.et idem innuit tex.in dicta.l.fin. pro emptore. nec causatur iustus titulus cessante ratihabitione prout supra deductū est.z lȝ statutū nō reqrat bonā fidē : tñ omnimodo requirit.prout supra pbatum est z mala fides auctoris nocet heredi in istis terminis etiā de iure.cañ.prout hec omnia supra deducta sunt.z ideo infert q dictus magister Mariottus pōt vēdicare dictas petias terrarum cum fructibus perceptis per dictuz

10 Mariottum qui fuit in mala fide† circa fruct9 aūt perceptos per heredes qui fuerunt in bona fide est magis dubium z profecto fructus extantes.z sic non consumpti debēt restitui domino:lȝ percepti per bonefidei possessorem z similiter fructus naturales cōsumpti:quatenus bonefidei possessor est factus locupletior.l.certū.C. de rei ven.z.l.fructus.ff.de vsuris.Tamen quādo defunct9 fuit malefidei heres eius licet sit bonefidei non facit fructus suos etiam industriales.z ideo tenetur restituere etiaȝ consumptos:q2 succedit in vitium defuncti etiam quo ad fructus.l.ij.in fin.C.de fruct.z litis expen.z ibi Barto z docto.z habetur in.l.sequitur.§.fruct9.de vsuc.z nota.Panor.in.c.grauis.de resti.spo.z post eum Benedi. capra ibidem. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cclxxvj.

☞Substitutis inuicem filijs pupillaris etatis ex primo matrimonio:z posthumus nasciturus ex vxore pregnante secundi matrimonij:quibus decedentibus substituuntur pia loca:z si posthuma nascetur reliquit dotes an mortuo masculo in pupillari etate z adita hereditate dicta posthuma excludat pia loca substituta dictis substitutis quandocūq3.per totum.

1 Conditio si posthumus nascetur si in testamento premittatur an videatur institutionem z substitutiones determinare vt apposita in principio determinent sequentia.nu.9.z per totum.

2 Substitutione post plurium mortē facta si conditio substitutiōis euenit in personavnius an sit locus substitutioni pro ea pte.nu.13. Substitutus ex verisimili mente testatoris a qua psona excludat.

3 Testator censetur se conformare velle cū iure communi.

4 Pia causa ex verisimili testatoris mente non venit preferēda proprie soboli.nu.seq.

5 Nepos in dubio non dicitur melioris conditionis q̄ filius.

6 Conditio non trahitur ad aliuȝ casum quinimmo d3 in forma specifica impleri.nu.seq.

7 Substitutio vulgaris facta in vnum casum ex casibus sub vulgari comprehēsis non porrigitur ad alium casum sibi oppositum.

8 Dispositio debet intelligi rebus sic se hebētibus z non si causa de nouo superuenit.

9 Instituto filio sub conditione an testamentum reddatur nullū vel conditio rejciatur.

10 Substitutio tacita pupillaris i vulgari comprehensa an excludat matrem z fratrem.

11 Pluralis locutio quandoq3 est vno cōtenta vt in conditione si decesserit sine liberis per quam sufficit quod supersit vnus filius vel filia.numero.16.

12 Substitutio facta posthumo si nascatur militat etiam eo non nato.nu.16.z per totum.

14 Substitutio tacita comprehensa in vulgari an excludat matrem vbi concurrit cum pia causa.

15 Substitutio pupillaris an dicatur potius facta de bonis patris quam pupilli.
Testantium mentes solent mortis cogitatione offuscari.

16 Substitutio si decesserint sine liberis quando videatur in singularitates resoluta.

17 Hereditas non adita an transmittatur per filium ex patris testatoris voto in alium filium eiusdem testatoris.

18 Substitutus an excludatur a nepte testatoris.

¶Consilium.cclxxvj.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi.¶†Viso suprascripto themate z copia quorūdā statutorū qb9 effectualr cōtinet q filie vl neptes dotate nō succedāt pri vl auo extātib9 masculis ab intestō:lȝ sint cōtēte dotib9 z nō possint aliqd vltra petere:nec

venire ꝯtra testm̄ ⁊c. querit̄ an sit locus substōni predicte: ita ꝙ dicti substituti excludant dictā posthumam. an vero ecōtra dicta filia posthuma preferat̄ dictis pijs locis substitutis. Scribā circa hanc ꝯsultationē qd de iure sentiā ex his que videre facultas dat̄ cū ruri ꝓpter intēperiē aeris moram trahēs non habeā mecū eā librorum copiā quā al's habuissem si pestis nō vigeret. Eadē tñ fuisset mei sententia lꝫ magis copiose roborata deueniēdo ad eā. Videtur prima facie dicendū ꝙ nō sit locus dicte substōni. ⁊ ꝑ cōsequēs posthuma ab intestato succedat dicto Jacobo suo fratri consanguineo tanq̄ ꝓximior agnata cū cōstet ꝙ circūscripta substōne ipsa ab intestato est successura de iure cōi: nec refragat̄ ius municipale cū non sit eiꝯ descēdens masculus neqꝫ femina. Solum itaqꝫ ius est circa substitutionē: an p̄iudicet ipsi posthume circa ꝙ videt̄ dōm ꝙ nō sit locus dicte substōni: eo q̄r dicta pia loca vidētur substituta sub cōditione si filius posthumus masculus nascetur ⁊ oēs tā natus q̄ nasciturus decederēt sine liberis: ita enim suadent verba testamēti relata in themate. nā primo instituit Jacobū filiū iam natum ⁊ casu quo ex vxore pregnante nasceretur posthumus masculus etiā euꝫ instituit ⁊ si alter eoꝝ decesserit sine filijs substituit supuiuētem ⁊ si oēs decesserint sine filijs tūc substituit pia loca illa pluralis locutio oēs decesserint nō verificat̄ in vno decedēte: q̄r locutio pluralis nō verificatur in vno. l. vbi numerus. ff. de testi. regula pluralis locutio in. vj. ⁊ l. inter illam in fi. de ver. sig. Videt̄ itaqꝫ facta substō si posthumus masculus nascet̄: nā al's nō pōt verificari ꝙ vnꝯ alteri substitutus sit. nec verificant̄ illa verba si oēs decesserint. Itē cōditio si posthumus masculus nascet̄: que premittit̄ vr̄ determinare ⁊ instōnem ⁊ substōnes: q̄r apposita in p̄n. determināt oīa sequētia. l. si quis ex argētarijs. §. si initiū tabulaꝝ. de edē. ⁊ l. iij. §. si filius. de lib. ⁊ posth. ⁊ c. ij. requiris. de appel. Iste itaqꝫ casus videt̄ omissus a testatore q solum apposuit substitutionē eo casu quo nasceretur filiꝯ masculus quo casu facit duplicē substōnē. vnā casu quo filiꝯ masculus nasceret̄ ⁊ alter institutorū moreret̄: vꝫ vel ipse posthumus vel filius iam natus: q̄r tūc substituit inuicē. s. supstitem defuncto. aliā. s. casu quo oēs decesserint quo casu substituit pia loca. Quando aūt nasceret̄ femina solū reliquit in testō ꝓ maritagio duo milia florenorū iure instōnis ⁊ in codicillis addidit alia mille: nec tūc ipsiꝯ filie fecit aliquā substōnē. Nec etiam videt̄ ꝙ filio eo casu substitutionē aliquā fecerit. Jō iste casus videt̄ casus omissus ⁊ casus omissus hr̄ ꝓ omisso. l. cōmodissime. ff. de li. ⁊ posth. ⁊ l. si extraneꝯ. C. de cōdi. ob cām. ⁊ l. si cū dotē. in princ. ẜm vnā lec. sol. ma. ⁊ maxie q̄r euidens rō differentie videt̄ esse inter eū casum quo natus fuisset filius masculus ⁊ omnes decessissent sine liberis. ⁊ eū casum quo nata fuit posthumus ⁊ filius masculus decessit sine liberis: naꝫ hoc secūdo casu superest proles testatoris in quā est verisimile ꝙ testōr desiderauerit deuenire bona sua. l. scripto. ff. vnde liberi. l. cum acutissimi. C. de fideicom. l. vnica. in ratione sui. C. de his qui ante apertas tabu. Sinautem ex eo ventre natus fuisset posthumus: ⁊ non posthuma tūc si posthumus. ⁊ iā natus decessissent sine liberis nullus descendēs ex eo: eo casu supuixisset. Jō nō remansisset persona in quā votum testatoris directum fuisset. ꝓout in filiā. ar. dictorū in casu. ⁊ l. nā ⁊ si parentibus. in princ. ff. de inoffi. testamēto. idcirco videtur qō substitutio facta in vno casu non videtur ꝙ trahenda sit ad alium casum in quo diuersa est ratio per predicta.

2 † Confirmari videtur dicta sentētia per theoricam q̄ tradunt doct. in. l. heredes mei. §. cum ita. ff. ad treb. ⁊ in. l. pe. C. de impub. que est qō quādo fit substitutio post mortē plurium institutoruꝫ ⁊ euenit cōditio in persona vnius ⁊ non omniū: queritur an sit locus substitutioni attendit̄ an supersit persona que ex verisimili mēte defuncti excludat substitutū necne. Si em̄ superest ꝑsona que ex verisil'i mēte defuncti excluderet substitutū tūc non est locus substōni. vt. d. l. pe. aut nō superest ꝑsona q̄ ex verisil'i mente defuncti excludat substitutū. ⁊ tūc est locus substōni. d. §. cū ita. ⁊ l. fi. §. filiū. de leg. ij. et. l. lucius. §. gaio ad tre. Et ad coniecturādā verisimilē mentē testatoris attenditur an supersit ꝑsona que ab intestato excluderet substitutum: nam illa censetur excludere substitutū ex verisimili mente testatoris. ꝓut doc. cōmuniter cōcludūt in dictis iuribus ita soluentes cōtraria illorū iuriū ⁊ similium ⁊ hoc in pupillari ⁊ exēplari ⁊ fideicommissaria: in vulgari autē si sit pluribus si heredes non erūt: q̄r inter eos est locus iuri accrescēdi: ideo requirit̄ ꝙ ꝯditio verificet̄ in personis oīum nec sufficit ꝙ verificetur in persona vniꝯ. vt. l. q̄uis. C. de impub. vt not. bar. ⁊ doc. ibi: ⁊ in. d. l. pe. ⁊ in. d. l. heredes mei. §. cum ita. Cēset̄ em̄ testator reseruasse institutis ius accrescendi inter institutos substituendo vulgariter pluribꝯ sub cōditione si heredes non erūt ẜm doc. ⁊ substituendo pluribus pupillariter vel per fideicommissum si decederet ⁊c. cēsetur inter eos reseruare ius legitimarum hereditatū, ⁊ sic successionem ab intestato. ar. l. vel singulis. ⁊ l. qui duos. ff. de vulg. ⁊ pup. ꝓut ⁊ notāt doc. in dictis iuribus. ⁊ in. d. l. penul. ⁊ d. §. cum ita.

3 † Et censetur testator se cōformare cū dispositione iuris communis vel municipalis si extat. ꝓout in similibus terminis consuluit Dy. quem ad hmōi ꝓpositum adducūt ⁊ sequuntur Bar. ⁊ Raph. cu. in. d. §. cum ita. et Pau. de ca. ibi in lect. padua. Sic ⁊ al's dicebat Bar. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. de operis. lib. ⁊ idem consuluit in consilio incipi. quidā accepit a quodam abbate in ordine mihi. cxxxij. quem sequitur Jmol. in. l. fin. de condi. ⁊ demon. ⁊ in. c. potuit. colū. vlti. de loca. ⁊ Petrus de ancha. in cle. ij. de iure patro. ⁊ l. sed si hac. §. liberos. de in ius vocan. ⁊ in sua magna repe. c. canoni. xiiij. questione principali post recitatam questionem pillei ⁊ multa huiusmodi similia possent adduci que omitto ad propositum applicando cum filia posthuma sit ab intestato successura alteri filio: et sic suo fratri et non dicta pia loca ⁊ mediante persona fratris sit futura heres patris: quia heres heredis testatoris est heres. l. fin. C. de hered. institu. idcirco filia ipsa posthuma videtur excludere ipsa loca pia a dicta substitutione. ꝓout excluderet a successione intestati ꝑ theoricam premissam. ⁊ etiam propter votum testatoris quod est vt bona sua ad posteros deuoluantur. dicta. l. nam ⁊ si parentibus cum similibus supra adductis.

4 † Nec curandum quod substitutio est facta ad pias causas et sic respicit interesse anime que est ceteris omnibus preferenda. l. sancimus. C. de sacrosanct. eccle. quia respondetur quod quicquid alias dicendum sit. Tamen quo ad successionem in bonis parentis causa filiorum prefertur pie cause. argumen. canoni. finali. xvj. questione. iiij. ⁊ quod nota. per illum cano. in. l. si quis ad declinandam. in princip. C. de episco. et cler. et quo ad verisimilem mentem testatoris videtur fauorabilior. ita quod non videtur de mente testatoris voluisse preferre piā causaꝫ ꝓprie soboli argumentū dicta. l. scripto cum similibus supra adductis. et facit. l. cum ratio. ff. de bonis damna. ⁊ d. l. cum acutissimi. in fin. vbi Bald. post Richar. malumb. vult qō si pia causa substituitur filio post mortem ipsius filij: licet non sit apposita conditio si decesserit sine liberis: tamen subintelligitur etiam in preiudiciū pie cause ex coniecturata mente testatoris in qua fundatur decisio illius legis. et. l. cum auus. de conditio. ⁊ demon. ⁊ l. generaliter. §. cum autem. C. de institu. ⁊ substitu. sub condi. fac. ⁊ id quod Bald. clarius post eum vult Paulus de cast. in dicta. l. cum acutissimi. receditur ergo a verbis fauore filiorum ad exclusionem pie cause substitute multo fortius debet fauore filie excludi pia causa substituta in casu isto in quo si admitteretur fieret violentia verbis: quia illa pluralis locutio si oēs ⁊c. ꝓprie sumpta nō potest verificari in vno decedēte. d. regula pluralis cū concor.

5 † Itē demonstratur verisil'is mens testatoris si filiꝯ masculus moreret̄ cū vna filia femina illa excluderet substitutionem cum defecerit illa conditio si decesserit sine filijs: sed non videtur a testatore plus dilecta neptis ex filio quā ꝓpria filia merito ex mente testatoris. ꝓut filia filij excluderet pia loca: ita ⁊ filia ea excludat: non enim decet neptes melioris esse cōditionis q̄ filias. l. si viua matre. §. in nepotibus. C. de bonis mater.

6 † Pro hac parte etiā facit theorica Bart. ⁊ doc. in. l. gallus. §. et quid si tantū: de lib. ⁊ posthu. vbi vult ꝙ vbi est conditio necessaria facta in vnū casum tūc trahit̄ ad aliū. d. §. ⁊ quid si tantū. ⁊ qō habet̄ in. l. iam hoc iure. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. fi. C. de insti. ⁊ substi. sub cōdi. fac. ⁊ in. l. precibus. C. de impu. ⁊ per Bar. ⁊ doc. in. l. j. et. ij. ⁊ in. l. centurio. ff. eo. titu. circa tacitas substitutiones. ⁊ per canonistas in. c. Raynutius de testamētis. ⁊ in. c. si pater. eo. titul. li. vj. Si vero est conditio volūtaria. ⁊ tūc debet impleri in forma specifica. adeo ꝙ non trahitur ad alium casum. l. meuius. ⁊ l. qui heredi. de condi. ⁊ demon. ⁊ ita loquatur. l. cōmodissime. de lib. ⁊ posth. Sed non est necessaria conditio substitutioni facte filio nato cōditio si nascetur posthumus vel si posthumꝯ natus morietur sine filijs: ideo dicta cōditio si ipse natus ⁊ posthumus decederet sine liberis debeāt ꝓprie impleri al's substitutio euanescat ẜm. d. theoricam.

7 † Accedant etiā ad confirmationem premissorū ꝙ tradit ange. in. l. pater filium. de vulg. ⁊ pupil. dicens qō substitutio vulgaris facta in vnum casum ex casibus sub vulgari comprehensis non porrigitur ad alium casum sibi oppositum. per text. ibi ⁊ adducit etiam. l. si ita quis. ⁊ l. si mater. §. j. cum gloss. sua eodem titulo. vbi idem ipse dicit. et etiam in. l. j. eodem titul. ⁊ similiter Bald. in. d. l. si mater. §. j. dicit quod substitutio facta sub vna conditione non trahitur ad aliam. nec ẜm Ange. obstat. d. §. ⁊ quid si tantū. q̄r loquitur quādo vulgaris substitutio fuit cōcepta in vnā speciē: nā comprehendit aliam sibi similem ꝙ ⁊ clarius voluit Angel. in. l. j. §. j. ff. de vul. ⁊ pupil. vbi dicit quod lꝫ quando testator elegit vnam ipsam de duabus in quibus verificatur substitutio vulgaris vcꝫ vna si heres esse non possit aliam si heres esse noluerit iuxta. l. cum proponas. C. de heredi. insti. tunc bene trahit̄ ad aliam speciē substitutionis per id qō habet̄ in. d. §. ⁊ quid si tantū. sed si elegit vnum indiuiduū de contentis sub vna dictarum specierum vel casuum nō porrigeret̄ ad alium sibi oppositum vel dissimilē. argumēto. l. pater seuerinam. in prin. de condi. ⁊ demon. facit que no. ipse Angel. in. l. quādiu el. iij. in fi. ff. de acqui. heredi. ⁊ eius determinationem sequuntur Rapha. cu. ⁊ Jmo. i. d. l. q̄diu. ⁊ licet Pont. ibi illā determinationē reprobet ea rōne: q̄r illa verba viuo testōre p̄nt referri ad filiū: q̄r substitutio pupillaris dr̄ testm̄ filij. l. pr̄is ⁊ filij. eo. tit. tñ sentit ꝙ vbi dicta interpretatio cessaret ꝓcederet determinatio

Ange.

8 Ang.†Sed applicando ad ꝓpositum nostrũ ista substõ nõ videt
facta in vna specie substõnis:sed in vno indiuiduo:nã pupillaris
substõ nõ hꝫ ꝑ specie hoc ꝙ ambo decedãt:ideo in casu opposito
s.ꝙ ambo non decedãt substõ cesset ꝑ dictas theoricas:nec vr̃ pre-
missis obstare dispõ testatoris quatenus iussit dictam filiam stare
contẽtã dote sibi relicta ⁊ ꝙ plus de bonis suis petere nõ possit:qꝛ
dicta posthuma non intendit venire vt ad bona testatoris:sed vt
ad bona filij que bona desierunt esse bona paterna post aditam he
reditatem qui em̃ succedit fratri non censetur succedere in bonis.
et hereditate patris:sed in bonis ⁊ hereditate fratris:qꝛ qualitas
adiecta verbo ⁊c.Facit etiam qꝛ dispositio predicta videt intelligẽ
da rebus sic se habẽtib⁹ nõ si causa de nouo supuenit.ar.l.cõtinu⁹.
§.cũ quis.de ver.ob.⁊.l.ꝙ seruius.de condi.ob causam cũ sua glos.

9 ¶†Sed lꝫ p̃missa videant satis colorare ꝑtẽ posthume ⁊ reddere
ꝯsultationẽ dubiã:tñ his nõ ob.ꝯriam puto de iure rñdenduꝫ ad
cuius rei euidẽtiã p̃mitto ꝙ substõ p̃dicta nõ est facta specifice sub
cõditiõe si posthumus nascet illa em̃ ꝯditio est apposita in instõne
facta de ipso posthumo in medio capituli ipsius instõnis:qꝛ in me
dio orõnis:ideo solũ capitulũ instõnis afficit ꝑ theoricam in.l.⁊ si
pepcerit.§.si fili⁹.de ꝯtrata.imo nec totũ illud capl'm instõnis re-
spicit:qꝛ in eadẽ orõne instituit filius natus ex prima vxore ⁊ post
humus nascitur⁹ ex scõa vxore:qꝛ v̾ba p̃ncipalia instituit ⁊ fecit ⁊
verba hr̃des vl'es determinant vtrũqꝫ institutũ.⁊ tñ filius nat⁹ ex
prima vxore non censet institutus sub conditione si posthum⁹ na-
scetur:qꝛ nõ est verisil'e ꝙ testõr voluerit filiũ natum instituere de-
mũ si posthumus nascet⁊ volũtas testõris preualet verbis maxime
in conditionibus.l.in conditionibus primũ locum.in prin.de cõd.
et demon.cum concor.⁊ si secus diceremus vel testamentũ reddere
tur nullũ filio instituto sub cõditione causali.ꝑut multi tenent vel
conditio reijceret saltem vsqꝫ ad legitimam.ꝑut tenent Bart.⁊ se
quaces.de quibus opi.in.l.suus q̃.ff.de heredi.insti.⁊ in.l.quoniã
in prioribus.C.de inoffi.testõ:ideo potius interpretanda sunt ver
ba predicte institutionis ꝙ filius natus censeat institutus pure et
filius nasciturus sit institutus sub conditione si nascet masculus.⁊
sic illa conditio referat solũ ad proxima precedentia non ad om̃ia
ꝑut similis relatio ad proxima dũtaxat fit in.l.si idẽ cũ eodẽ.in fi.
ff.de iurisd.om.in.dicta autem conditio est necessaria institutiõi
predicte facte de ipso posthumo:qꝛ nõ posset institui si nasceretur
et similiter est necessaria quo ad substitutionem factam ipsi post-
humo post eius mortem.Secũdo p̃mitto ꝙ si ex dicta vxore scõa
natus fuisset posthumus ⁊ etiam posthuma posthumus censeret
institutus heres vl'is pro dimidia ⁊ posthuma in duob⁹ milibus
floren.non em̃ instituit filiũ nasciturũ sub cõditione si solus nascet
nec filiã feminam nascituram in duobus milibus florenorum si so-
la nascet:sed posthumũ instituit si nascetur masculus ⁊ posthumã
si femina nascetur.Si autem vterqꝫ natus fuisset vel ex eodem ven
tre vel ex separatis verificate fuissent dicte conditiones:quia verũ
fuisset natum fuisse filium masculum ⁊ natam fuisse filiam feminã
et eo casu si decessissent sine liberis filius iam natus⁊ posthumus si
ne dubio successissent pia loca substituta exclusa posthuma:qꝛ ver
ba essent eo casu clara a quibus cum non constet de mente non est
recedendum.l.non aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de leg.iij.
⁊ sic loca pia substituta essent magis dilecta q̃ filia posthuma.Et
prout eo casu essent magis dilecta:ita etiam est coniecturanda vo
luntas testatoris qd̃ magis dilecta esset posthumo non nato:cum
natiuitas posthumi non esset causa maioris affectiõis erga dicta

10 loca pia vt de se est notissimũ.†Et al's in simili dicit Bart.in.l.ij.
de vulg.⁊ pupil.post medium ꝙ licet pupillaris tacita comprehen
sa in vulgari non admittatur contra matrẽ.l.precibus.C.de imp.⁊
l.fi.C.de insti.⁊ substi.sub condi.fac.tamen pupillaris tacita cõpre
hensa in pupillari facta in vnum casum excludit matreꝫ pupilli ea
ratione:quia prout testator pretulit vno casu substitutum mr̃i in
hr̃ditate pupilli:ita est verisimile ꝙ p̃tulisset in casu tacito si de eo
cogitasset ⁊ dictam rationem considerat etiam ibi Imo.⁊ similiter
idem Barto.in eadem.l.ij.parum post precedens dictum supra re
latum in verbo vlterius quero an tacita pupillaris excludat fr̃em
dicit ꝙ tacita pupillaris comprehensa in vulgari excludit fratrem
pupilli filiumqꝫ testatoris:licet non excludat matrem pupilli vxo-
remqꝫ testatoris quamuis quo ad successionem filius censeatur lõ-
ge magis dilectus a testatore q̃ vxor materqꝫ pupilli.Tamen ra-
tio illa preualet:qꝛ prout substitutũ pretulit filio in vulgari quo ad
bona testatoris que erãt magis debita ipsi filio fratriqꝫ pupilli:ita
est verisimile ꝙ voluisset p̃ferre substitutum filio quo ad bona fra-

11 tris in quibus succeditur per pupillarẽ ꝺm eũ.†Et ista ratio quo
ad terminos nostros est meo iudicio multũ substãtialis ad cõiectu
rãdã voluntatẽ testatoris⁊ confutat rationes plures.s̃.in ꝯtrariũ
adductas.Non em̃ est verum ꝙ supersit ꝑsona que ex verisimili mẽ
te defuncti excludat substitutos:immo ex verisimili mẽte testato-
ris substituti excludunt filiam sororemqꝫ pupilli ab hereditate pu
pilli.prout excludit in casu suprascripto si contigisset ⁊ si dicta ra-
tio astringit vbi substitutio est omnino tacita nec tractatur de ali
qua interpretatione verborum.prout loquunt dicta Bar.fortius
vbi agitur de interpretatione verborũ.prout in casu nostro:qꝛ plu
ralis locutio nonnunq̃ est contenta vno.vt in.l.non est sine libe-
ris.de verbo.signifi.⁊.l.pater seuerinam.§.j.ff.de condi.⁊ demon.
et.c.q̃ graui de crimine falsi.⁊.l.lucius.§.gaio ad treb.⁊.d.l.here-
des mei.§.cum ita.eo.titu.⁊.l.falsa.§.fi.de condi.⁊ demon.Et pro-
pterea licet habeatur in fideicõmissaria substõne ꝙ sub expressa cõ
tineatur tacita solum dicitur in directis substõnibus:tñ bene ha-
betur in fideicõmissaria prout in directis ꝙ substõ cõcepta sub cõ
ditione cõcepta in plurali numero si purificat in vno est locus sub
stitutioni ⁊ in conditione si oẽs decesserint est tex.in.d.§.cũ ita.et
in his terminis datur eadẽ theorica in fideicõmissaria substõne q̃
datur in directis substõnibus.vt pꝫ ex his que habẽtur in.d.§.cuꝫ
ita.⁊ in.l.penul.ex quo dat intelligi ꝙ magis de facili admittitur
substitutus sub conditione si plures instituti decederent:licet vn⁹
tantũ decedat q̃ admittatur ex substitutione tacita comprehensa
sub alia substõne ꝺm terminos.d.l.precibus.⁊.l.centurio.de vulg.
et pupil.nec doc.appellant tacitum casum in terminis.d.§.cũ ita.
et.d.§.gaio.Si ergo in terminis conditionis omnino tacite consi
deratur ratio.s̃.adducta ad exclusionẽ matris pupilli ⁊ sororis seu
fratris ipsius pupilli ac filij testatoris forti⁹ dicta ratio ꝯsideret in

12 terminis nostris ad amissionẽ substitutorũ.†Et propterea cũ al's
habeamus ꝙ substitutio facta posthumo si nascetur militat etiaꝫ
eo non nato qꝛ sub pupillari illa continetur tacita vulgaris si non
nascetur.l.qui ventri.⁊ ibi glo.⁊ Bart.ff.de ven.inspic.⁊ per Bar.
in.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil.ita pariter ⁊ fortius admittatur substitu-
tus in casu isto ex exp̃ssa pupillari facta pupillo sub conditione si
omnes decederent sine filijs:licet posthumus non natus nõ deces-
serit:sed decessit omnis masculus cum non esset in rerũ natura nisi
vnus.⁊ ꝙ sit magis de facili admittendus substitutus in his termi
nis q̃ in terminis tacite vulgaris vel tacite pupillaris iuxta termi
nos.d.l.precipimus.⁊.d.l.iam hoc iure demonstratur ponam⁹ in
terminis.d.§.cuꝫ ita.⁊.d.§.gaio quod defunctus.in quem verifica
tur conditio habere matreꝫ vel esset mater testatoris dicet ne qui-
spiam quod euanesceret substitutio.⁊ sic limitaretur dispositio di-
ctorum iurium?absit.⁊ tamen tacita substitutio pupillaris cõpre-
hensa in vulgari non admittit regulariter ꝯ matrẽ pupilli.nec taci
ta vulgaris comprehensa in pupillari ꝯtra matrem testatoris.ꝑut
habet in.l.fi.C.de insti.⁊ substi.⁊ in.d.l.p̃cibus.⁊ in.d.l.j.⁊.ij.de vul
ga.⁊ pupil.Et tamen doc.in.d.l.penul.C.de impu.in terminis il-
lius tex.dicunt simpliciter qd̃ si vltimus decedit impubes:licet pri
mus decessisset pubes admittitur substitutus nec curant mater sit
in medio necne:licet ipsa mater excluderet ab intestato substitu-

13 tum.†Nec obst.theorica que habetur ibi.⁊ in.d.§.cum ita.supra
relata in adductis pro altera parte:quia illa theorica militat in ꝑ-
sonis positis in conditione de quibus censetur testator habuisse
considerationem.prout est frater in terminis.d.l.penul.quia sub
illa conditione si vterqꝫ decesserit continebatur frater superstes et
in terminis.d.§.cum ita sub illa conditione si omnes decesserint si
ne liberis de liberis habita fuit a testatore consideratio:itaqꝫ si li-
beri alterius predefuncti fuissent tales qui ab itestato exclusissent
personam substitutam non fuisset locus substitutioni:tamen fo-
ret locus substitutioni.licet superesset alia persona non nomina-
ta in conditione que excluderet ab intestato substitutum al's seque
retur quod si in terminis.d.§.cum ita.⁊.d.§.gaio fuisset substitut⁹
extraneus raro vel quasi nunq̃ foret locus substitutioni secunduꝫ
dictam theoricam doctorum:qꝛ raro contingit ꝙ quis decedat si-
ne aliquo sibi ab intestato successibili quod est contra mentem do-
cto.contra generalitatem.d.§.gaio.⁊ licet pro nunc nõ reperiã spe
cifice.ꝙ docto.ponant dictam doctrinam ꝙ illa theorica ꝙ atten
datur an supersit persona que ab intestato excludat substitutũ ⁊c.
Intelligatur de personis positis in conditione.Tamẽ hoc vt pu-
to sentiunt omnes.⁊ maxime satis clare Bal.Rapha.fulg.⁊ paul.
de cast.in.d.l.penul.quatenus concludunt ꝙ si in terminis.d.l.pe-
nul.dicti filij instituti fuissent fratres vterini inter se ⁊ superesset
mater defuncti fuisset locus substitutioni ex quo alter filius super
stes non esset ab intestato successurus:⁊ tamen eo casu supeẽet ma
ter que ab intestato exclusisset substituꝫ:⁊ est ratio:quia testator
censetur positis in conditione reseruasse ius legitimarum heredi-
tatum.l.vel singulis.de vulga.⁊ pupil.⁊.l.lucius in fi.de heredi.in
sti.⁊ no.docto.in.d.l.penul.ideo impositis in conditione sit illa cõ
sideratio:an sit talis qui ex verisimili mente excludat substitutum.
vt qꝛ sit ab intestato successurus ⁊ preferendus ab intestato perso-
ne substitute:sed dicta filia femina non est posita in conditione in
dicta substitutione:ideo de ea non habeatur consideratio ⁊ sic duo
bus modis respõdet ad illã theoricã que tradit in dictis.l.penul.⁊
in.d.§.cũ ita.⁊ ad id qd̃ allegat de verisimili mente testõris per iaꝫ

14 dicta.†Et iuuãtur p̃missa fauore pie cause substitute qꝛ in dubijs
sequẽda est interpretatio q̃ fauet religioni.ar.l.sunt persone.ff.de
relig.et sumptibus fune.optime facit quod tradit Angel.⁊ Pau.
de cast.post eum in.d.l.precibus.dicẽtes quod licet regulariter ta-
cita pupillaris comprehensa in expressa vulgari non admittatur
regulariter cõtra matrẽ:tamẽ fallit qñ fuit substituta pia cã.ꝑut

qñ fuit substitutus alius fili⁹ testoris. ita ꝛ pari rõne porrigaꝛ ꝯtra sororẽ pupilli pupillaris: lꝫ quo ad v̾ba nõ videaꝛ fcã in hũc casuꝫ. nõ em̃ magis debet sorori hr̃ditas fratris q̃ matri hr̃ditas filij: im mo minus. ar. l. nã ꝛ si parẽtib⁹. de inoffi. testõ. ꝛ lꝫ illud dictũ ang. ꝛ pau. non trãseat sine scrupulo: tñ satis coadiuuat alias rõnes. s. adductas q̃ est substituta pia causa. nec obstat dicto Ange. ꝛ ratio ni pro eo adducte. s. q̃ dicit Bal. in. d. l. cum acutissimi. s. q̃ neptis excludit substitutam piam cãm etiã vbi verba substitutionis inui tant piam cãm vt latius deduxi. s. in adductis pro parte cõtraria qꝛ respondeꝛ q̃ iura fauẽt filijs filij in bonis delatis filio. vt scꝫ trãs eant in descendentes ipsius filij. ita loquuntur termini Bald. ꝛ. d. l. cum acutissimi. ꝛ dicta. l. cum auus. et. d. l. generaliter. §. cum aũt. C. de insti. ꝛ substi. ita etiam loquitur. l. vnica. C. de his qui ante ap. tab. non autem fauent ita alijs filijs ipsius testatoris. patet in. d. l. cum auus. vbi erat substitutus alius filius testatoris: ꝛ tamẽ nepos vel neptis ex filio rogato excludit filium substitutũ: lꝫ verba appa rentia substitutum vocẽt: non ergo mirũ si etiã excludũt piam cãm substitutam. prout dicit Bal. nõ autem est eadeꝫ ratio in fratre vel sorore rogati per. d. l. cum auus que loquiꝛ etiaꝫ in fideicõmissaria substitutione p quã succeditur patri testatori. l. coheredi. §. cum fi lie de vulgari ꝛ pupillari quantofortius id dicendum est in pupil lari per q̃ succeditur filio non patri cum longe magis de facili de beat excludi soror a successione fratris q̃ filia a successione patris.

15 vt de se constat. †Item opitulatur iussus testatoris q̃ filia sit con tenta dote sibi relicta ꝛ plus de bonis suis petere non possit: lꝫ em̃ proprie dicũtur bona pupilli potius q̃ bona patris successio q̃ fit ex pupillari: tamen negari non potest quin etiã dici possint bona patris vt in titulo de bonis maternis in rubro ꝛ nigro. nec dcã con sideratio q̃ non dicantur bona paterna si succeditur ex pupillari vel ab intestato filio heredi patris non est nota omnibus: ꝛ maxie testantibus qui saltem cogitatione mortis plerũq3 habent intelle ctuꝫ offuscatũ. ar. l. hac cõsultissima. §. at cũ humana fragilitas. C. qui testamẽta facere pos. ꝛ maxime qꝛ tpe testamẽti erãt bona pa terna ꝛ testator potuit habere respectum ad illud tps itaq3 lꝫ hac sola ratione non moneref ad exclusionem filie: tamẽ negari neqꝫ quin prebeat aliquã cõiecturã mentis testatoris qđ voluerit eaꝫ fi liam penitus excludere ꝛ q̃ solum non prosit iunctũ alijs sepe pro dest. l. ij. in principio. de excusa. tut. Ex quibus omnib⁹ puto intre pide concludẽdum q̃ dicta pia loca succedãt ex pupillari substitu tiõe dicto filio. ꝛ sic cõsequaꝛ bona testatoris ꝛ bona filij si qua alia haberet non obstantibus adductis in contrariũ quibus magna ex

16 parte est responsum per adducta pro hac parte. †Non em̃ obst. q̃ substitutio est facta sub conditione si oẽs decederẽt qꝛ pluralitas resoluitur in singularitatẽ verificata cõditiõe in vno ex institutis: quia non superest persona que ex verisimili mente testatoris exclu dat pia loca substituta. vt. s. probatum est. ꝛ sic est quasi de hac con clusione casus in. d. §. cum ita. nec est verũ q̃ conditio si posthum⁹ nascetur sit apposita substitutioni: aut in princ. medio aut fine gra duum. prout in contrarium deducebaꝛ: sed in medio oratione pri mi gradus. itaq3 non determinat gradum fm p. d. §. si filius. qnim mo non afficit nisi vnum membrum primi gradus: qꝛ solum respi cit institutionẽ filij nasciturі non aũt institutionẽ filij iã nati. vt. s. pbaui. ita nec respiciat substõnẽ factam ipsi Jacobo filio iã nato tpe testamenti. preterea substitutio facta si posthumus nasceꝛ ꝛ de cesserit ad casum quo posthumus non nascaꝛ. l. qui ventri. de ven. inspi. cũ ibi no. ꝛ econtra. l. fi. de insti. ꝛ substi. Nec ob. q̃ casus omis sus habeꝛ pro omisso qꝛ hoc non contingit institutionib⁹ in quib⁹ substitutio facta in vnũ casum porrigiꝛ ad aliũ casum. d. §. ꝛ qd si tm̃. ꝛ. d. l. precib⁹. ꝛ. d. l. iam hoc iure. ꝛ. d. l. fi. de insti. ꝛ substi. nec ca sus iste indicatur vt omnino omissus: sed illa pluralitas verificaꝛ in singulari. vt ꝛ al's nõnunq̃ contingit. vt. s. deductũ est. Nec ob. illa consideratio q̃ est ratio differentie inter casum exp̃ssum ꝛ ca sum qui occurrit: qꝛ in casu exp̃sso nulla soboles testatoris supesset et in casu occurrẽti: secus qꝛ hoc assumptum procederet si testator instituisset posthumũ si solus nascereꝛ ꝛ nõ filia: sed hoc minime fa ctũ qꝛ imo posthum⁹ est institut⁹ simpl'r si nasceꝛ ꝛ sic etiã si ꝛ post humus nascaꝛ ꝛ posthuma: itaq3 dicta allegatio rõnis p̃dicte ruit

17 prout supra latius deductum est. †Et ex deductis. s. ꝯfundiꝛ etiã illa rõ fundata in voto testatoris: qꝛ votum testõris fuit preferre pia loca feminis in successione vniuersali cũ filijs heredib⁹ institu tis substituisset pia loca ꝛ non filiã ꝛ votũ testatoris cõsideraꝛ a iu re q̃ filij succedant sibi ꝛ ex persona filij succedat sibi nepos ex filio et succedat mediante filio. ita loquunꝛ. d. l. cũ auus. ꝛ similes. ꝛ. d. l. vnica. de his qui ante aptas tab. nõ em̃ ex voto testatoris fili⁹ here ditatẽ sibi delatã transmittit ex voto patris in aliũ filiũ testõris: sꝫ in suum filiũ nepotẽq3 testatoris. ꝛ similiter in terminis. d. l. cũ au⁹. et similium nõ habetur consideratio alterius filij testatoris: prout et supra latius deduxi. ꝛ similiter in hmõi terminis militat text. in. c. cañ. si. xvij. q. iiij. ꝛ non in terminis pupillaris substitutionis ad exclusionẽ fratris. ar. l. papinianus. §. sed nec impuberis. ff. de in offi. testõ. nec theorica q̃ tradiꝛ in. d. §. cuꝫ ita. ꝛ in. d. l. penul. obstat immo iuuat maxime hãc p̃te qꝛ non censetur superesse persona q̃

ex verisimili mẽte testatoris excludat substituta loca pia. Tũ qꝛ ip sa filia nõ est noiata in conditione substitutionis: tum qꝛ put vno casu pretulit substitutos filie. ita est verisimile q̃ in alio p̃tulisset: tum attento fauore pie cause prout hec omnia late deducta sunt

18 supra. †Et p̃ p̃dicta est etiã r̃nsum ad dictũ bal. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. cum acutissimi. qꝛ militat in filio rogati non in fratre ipsius. lꝫ fi lio testõris vt deduxi ꝛ sil'r cõfutaꝛ id qđ dicebaꝛ q̃ neptis ex filio exclusisset pia loca. ita pariter filia nõ min⁹ dilecta a testatore ꝛ ne peioris cõditionis sit filia neptibus qꝛ in bonis delatis vni filio lõ ge melior est conditio nepotis vel neptis ex illo filio q̃ alterius fi lij vel filij ꝛ magis censetur a testatore dilectus. patet aperte in. d. l. cum auus. ꝛ q̃ habetur in. d. l. vnica. de his qui ante apert. tabu. prout. s. deducta sunt. ꝛ maxime hoc dicẽdũ est quo ad pupillareꝫ substitutionẽ de qua nũc agiꝛ per quam succeditur pupillo. Nec il lud est expeditũ q̃ neptis in similib⁹ terminis excluderet substitu tum. fuit em̃ ardua questio in qua fuerũt cõsilia hincinde fere om nium doc. italie prout refert Pau. de ca. in. l. j. C. de cõdi. insertis. dicens q̃ licet ipse cõsuluerit pro substitutis tamen visis ꝯsilijs cõ trarijs postea cõsultus in alijs causis noluit cõsulere: nec obstat qđ dicit Bar. in. d. §. ꝛ qd si tm̃. de condi. volũtaria. qꝛ lꝫ cõditio si mo rietur posthumus non censeaꝛ cõditio necessaria quo ad substitu tionẽ factã Jacobo iam nato de pijs locis simpliciter loquẽdo: ta men qꝛ in casu quo viueret posthumus Jacobo fuit posthumus substitutus. ꝛ prima substitutio p̃ualet scde: ideo hoc respectu põt censeri necessaria illa cõditio si etiã posthum⁹ decedet. Non enim sumi debet necessitas in terminis istis p omnimoda necessitate. nã in terminis. §. ꝛ qd si tm̃ nõ est necessariũ ad esse vulgaris substõnis q̃ filius moriaꝛ in vita testatoris qꝛ põt esse locus substõni vulgari etiã si superuixeret ꝛ recusauerit hereditatẽ vel al's priuaretur fa cultate imiscẽdi se hr̃ditati. Jtẽ si in vita p̃uareꝛ sanitate vl' faculta te essendi heres p alios modos de quibus ibi: sed qꝛ ipso decedẽte in vita patris nõ potest esse heres p̃ris. ꝛ istud q̃ nõ possit eẽ hr̃s patris est alterũ de necessarijs ad substitutionẽ vulgarẽ que ꝯtua liter confertur sub c onditione si institutus noluerit vel non potue rit esse heres. l. cum proponas. C. heredi. insti. Jdeo hoc respectu sumitur pro conditione necessaria illa cõditio si viuo testatore in stitut⁹ decedet. Jta in simili hoc casu qꝛ ad esse vltime substitutio nis requirebaꝛ q̃ nõ superesset posthumus qꝛ censeꝛ cõcepta in de fectum p̃me substõnis: iõ iudiceꝛ necessaria substitutio q̃ posthu mus nõ viueret. ꝛ sic q̃ decederet est vnus casus de necessarijs ad hoc vt sit locus substõni facte Jacobo de pijs locis. ꝛ sic subtiliter intuendo illa theorica Barto. in. d. §. ꝛ quid si tantũ potius facit pro q̃ ꝯtra. Nec etiã ob. dictũ Ang. in. l. p̃r filiũ. ꝛ alijs locis supra adductis in cõtrariũ qꝛ r̃ndeꝛ q̃ illa sua theorica videꝛ cõfundi per tex. d. §. ꝛ qd si tm̃. ꝛ tex. d. l. fi. de insti. ꝛ substi. nã ipse facit vim qđ substitutio vulgaris cẽseaꝛ hr̃e duas species vnã impotẽtie aliam noluntatis: ideo si sit substõ in vna spẽ: vt qꝛ concipiaꝛ sub cõditio ne si nõ potuerit esse heres trahiꝛ ad aliã spẽm si heres esse nolue rit ꝛ ecõtra: secus si cõcipiaꝛ in indiuiduo alterius speciei fm eũ. lꝫ certe in. d. §. ꝛ qd si tm̃ substitutio vulgaris non fuit cõcepta i vna ex dictis spẽbus id est si hr̃s esse nõ poterit sed sub vno indiuiduo dcẽ spẽi id. est si nõ poterit: qꝛ eo viuo decederet: põt aũt ꝛ al's con tingere q̃ nõ possit esse heres vt in alijs casibus ibi adductis. ꝛ ꝗ exclusus tpe vel aliter impedit⁹ sil'r in terminis. d. l. fi. de insti. ꝛ sub sti. q̃ posthumus non nascatur nõ cõprehendit oẽm casum impo tentie. ꝛ sic nõ est facta substitutio in vnã spẽm sumẽdo speciẽ put sumit Ang Uel si p̃cederet theorica Ang. dicamus q̃ p̃cedat. vt scꝫ nõ verificeꝛ substitutio in casu opposito. put ꝛ ipse dicit in. d. l. si p̃r filiũ: nõ aũt in oi casu quo õficiat ꝯditio: vbi gratia substituit sub cõditione si decedet in pupillari vel intra decem annos nõ tra hetur ad tp̃us posterius neq3 vulgaris tacita neq3 pupillaris. l. si ita qs. §. j. de vulg. ꝛ pup. ꝛ. l. in pupillari. eo. ti. ꝛ per Bar. in. l. j. e. ti. non aũt cessabit si interim recusaꝛ hereditas vel non nascaꝛ: licꝫ non decesserit. vt. d. l. si ventri. Nec ob. d. l. si mater. §. j. de vulg. ꝛ pu pil. quia ibi cessat substitutio ex verisimili mente substituentis pro pter inconueniens qđ ibi resultabat: prout ibi declarat Barto. et qđ ibi dicit Bald. debet intelligi non in qualibet conditione: sed fm theoricam Barto. in. d. §. ꝛ quid si tantum ꝛ al's vbi esset conie ctura voluntatis testatoris. nam in hmõi est volũtatis questio. di cit tex. in. d. l. fi. de insti. ꝛ substi. Debet enĩ cõsiderari causa quare testator illã cõditionẽ adiecit in terminis nostris. est verisil'e q̃ ad iecerit illã cõditionẽ si oẽs decederent sine liberis p̃pter p̃rimam p̃cedente substitutioneꝫ qua vnum alteri substituebat. Preterea non sumus in terminis Angeli ꝛ Bal. scilicet in substitutione fa cta in vnu casum: vtrum. s. trahatur ad aliũ casum penitus separa tum: sed in casu quo substitutio est facta pluribus sub conditione cõcepta p verba pluralis numeri que pluralitas versatur circa in stitutos quibus est facta substitutio in quibus terminis habetur alia doctrina ꝛ alia consideratio q̃ in terminis substitutionis taci te cõprehense sub exp̃sa facta in alium casum in quibus loquũtur Bal. ꝛ Ange. ꝛ de his ꝛ differentiam inter dictos casus latius de duxi supra. Nec obst. q̃ respõdẽdo dixi ad iussuꝫ testõris q̃ filia sit

cõtẽta

contenta dote et non possit aliquid amplius petere: qr put supra dixi: lz ille iussus nõ cõcludat ad exclusionẽ filie si alia non cõcurrerent et militarent que ibi dico pro cõtraria pte circa hoc tamen prebet aliquã cõiecturã volũtatis testatoris que iuuat alias rõnes et similiter lz statuta que adducunt non loquantur hoc casu tamẽ aliquid conferũt: qr femine nõ sunt a iure municipali ita dilecte. put a iure cõi et testator censetur se cõformare cũ iuris dispõne. put supra deductum est: ideo nec ipse censet quo ad successionẽ filias diligere prout als si ius municipale non foret. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxvij.

¶ Contumax accusatus qui vigore statuti pro confesso habetur et iudex pro ista ficta confessione sumpta pro iudicio citat ad subijciendum illum confessum tormentis a qua citatione appellatur iudex appellationis causam remittit ad primum iudicez an possit accusatus condemnari. per totum.

1 Penam talionis incurrit iure cõmuni accusator in non probãdo suas accusationis causas. nu. seq.
2 Appellari potest ab arcta dilatione.
3 Libellus ineptus annullat omnia acta.
Testes examinati in iudicio nullo non pbant nec faciũt fidẽ etiaz quãdo examinantur citra iuris ordinem.
4 Debita plura cum eodem q habeat vnus milies contigit et soluto vno debito alia remaneant.
5 Indicium non facit sufficiens id quod in contrarium frequenter et faciliter contigit.
6 Stilus curie est seruandus si probatus est.
Iudex potest se in camera informare de stilo curie.
7 Appellationis causa semel abdicata a iudice a quo nõ põt ad eum remitti nisi a principe non aũt a iudice appellationis.
8 Sentencia interlocutoria an et quando trãseat in rem iudicatam.

¶ Consilium. cclxxvij.

In nomie domini nostri Iesu christi. ¶ † 1 Post suprascriptum consilium redditum iudex videns non posse gaium accusatum cõdemnare volens forte fauere accusatori qui de iure communi tenetur ad penam talionis. l. fi. C. de accusa. Fecit citari ipsum gaium ad subijciendum se torture vel ad confitendum delictum et hoc vigore cuiusdam legis municipalis que dicitur vigere in loco: cuius tenorẽ non vidi: sed mihi persuadeo q dicat q si sup aliquo delicto procedit contra aliquẽ et de delicto non constet plene: sed appareant inditia debeat ille citari ad subijciendum se torture vel ad confitendum maleficium de quo est accusatus a qua citatione fuit pro parte gaij appellatum ex eo: maxie quia dicta lex municipalis abijt in desuetudinem. et quia stilus curie se habet qd demum in inquisitionibus nõ in accusationibus fuerit seruata dicta lex municipalis. Et dictus iudex a quo qui dictam citationem fieri fecit examinauit testes in camera super dicto stilo qui vt mihi presupponitur probant dictum stilum q scz dispositio dicte legis non seruetur in causis accusationum: quorum attestatiões nõ transmissas aliter non vidi iudex ad quez pnunciauit bene appellatum fuisse et accusatum fuisse admittẽdũ ad pbandum contrariã consuetudinem. Et remisit ad iudicem a quo qui dedit terminum ipsi accusato duorum dierum ad probandum et pbatum habẽduz contrariam consuetudinem dicte legis municipalis nec fuit intra dictũ terminũ aliqd pbatum: modo successor vult dictũ gaiũ citatum. vt. s. condẽnare ad torturã: qr nõ subijcierũt se torture et intra terminum eis assignatũ non pbauerũt cõtrariã consuetudinem: 2 dr pro pte accusati q id facere non debet querit quid iuris. † Circa q lz videat primo aspectu dicendũ q condẽnare debeat et seruare formã dicte legis q vt mihi psuadeo indefinite loquit nõ distinguẽs inter accusationẽ et inquisitionẽ et indefinita equipollet vniuersali. l. si pluribus. de le. ij. et c. qr circa. de priuile. et cañ. si romanorũ. xix. di. vbi em lex nõ distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. de offi. presi. Sed generaliter loquens est generaliter intelligenda. l. j. §. et generaliter. de leg. pstan. et l. de precio. de publi. ideo fundata est intẽtio curie in lege municipali: qui ergo allegat stilũ seu consuetudinẽ in contrariũ debet pbare et hoc clarũ: et lz dicat pbatus stilus in camera: tñ videt q illa examiatio facta in camera non fuerit facta in forma iudicij: et ideo ptem non releuet: et maxime qr vt pcipio ex quibusdã allegationibus factis p aduocatuz accusati pro parte ipsi citati fuerat corã pmo iudice oblatum de pbãda incontinẽti contraria psuetudine et assumẽti onus pbandi mos gerẽdus est. l. circa. de pba. et q deberet pars ipsa citata pbare dictã consuetudinẽ sup hoc vident emanasse due interlocutorie: vnã. s. p iudicem ad quẽ: qui pnunciauit accusatũ admittẽdũ esse ad probãdum contrariã psuetudinẽ: aliã. s. p iudicem a quo qui assignauit eidem parti terminũ duorũ dierũ ad pbandũ et probatum habendã dictã ptriã cõsuetudinẽ. Et sic voluerũt dicti iudices etiã post depositiones factas sup dicto stilo q accusat habere pbare: et oẽ verbum iudicis faciens ad cãm dr snia interlocutoria. in aut. de nupt. §. ad excludendas. et c. cum clericis. de epi. et cle. et iterlocutorie post lapsum. x. dierum trãseunt in rem iudicatam quo ad partes. c. cum dilecti. de elec. et habetur in. l. q iussit. de re iu. et licet assignatio dicti termini fuisset iniusta et nimis breuis debuit appellare. naz propter breuitatẽ termini licite appellat. c. j. de dilati. iõ videt q ptes iudicis sint in pnunciando sup tortura ptra dictũ accusatũ iuxta 3 simplicẽ tenorẽ dicte legis municipalis. ¶ † Tamẽ his nõ ob. contrariũ puto de iure rñdendũ ex pluribus. Et primo si accusatio fuit nulla qr libellus accusatoris nõ apte pceptus vt deduxi in cõsilio in cõsequẽtiã processus totus redditur nullus. vt habet in. l. libellorum. ff. de accusa. et per gl. in verbo fm. insti. de obli. ti. generali. et not. in c. cum dilectus. de emp. et ven. deficiente em fundamẽto oĩa ruunt. j. q. j. cũ paulus. ideo et litis conte. et attestationes et oĩa acta reddũtur nulla: et testes examinati circa iuris ordinem non faciunt inditium. dicit bar. in. l. maritus. ff. de questi. et in. l. fi. in fi. eo. titu. et in. l. si quis adulteriũ. de adul. Non em debẽt ad torturã examinari ante litẽ conte. vt ibi: sed lit. pte. nulla nõ est litis ptestatio. l. iiij. §. cõdẽnatũ de re iu. cle. pastoralis. eo. tit. ideo taliter examinati non faciunt inditiũ: et als testis qui nõ debuit examinari examitus nõ facit inditiũ ad torturã. l. j. §. idem cornelie. §. diuus. et §. si seruus. eo. ti. de quo p Bar. in. d. l. maritus. et per Bal. in. l. si seruus p dño. C. de testi. et in. l. si quis ex argẽtarijs. §. ij. de edẽ Et ideo sine inditijs nõ debet qs torqueri. l. j. et p totum. de qsti. et ideo citatio et acta fcã super tortura prout super alijs oĩa ruunt sublato fundamento per iã 4 dicta. † Sinautẽ pcessus aliqua via substẽtaret forte ex censura legis municipalis quã non video vel alr iudici videret: ex alio iuuat accusatus q non dz subijci torture: qr nullũ viderit precedere sufficiens inditiũ ad torturã: qr nulla cõiectura deducit q vnũ tm creditũ inter litigantes pcesserit vel non precesserit. idcirco: lz probet p vnum testẽ solo debiti nõ sequitur q nihil aliud deberet tunc vl postea. milies em contingit q vnus hz plura debita cũ eodem et soluit vnũ debitum et alia remanent. l. j. et seq. ff. so. Item soluit q dz et 5 postea aliud debitum cum eodem facit. † et q frequenter et faciliter contingit in contrarium non facit inditium sufficiẽs fm doctrinã 6 Bar. in. l. fi. ff. de questi. † Tertio iuuat ps accusati: si pbatus est stilus: qr stilus curie est seruandus. l. obseruãdũ. ff. de iu. et no. Pet. de suz. et Bart. in aut. qui semel. C. qũo et qñ iud. p Cy. in. l. j. C. de sum. tri. et fide catho. Nico. de nea. in. l. iurisperitos. in princi. de excu. tu. quem multi allegant pro Barto. quia cum Bart. nõ legat cõmuniter. ll. illius tituli. et sequentiũ solet scribi lect. Nico. predicti in lectu. Bar. et dicitur stilus pratica curie continuata Cy. et Bald. in. l. ij. C. que sit lon. consue. Et iudex potest de ea se informare. dicit flori. post Bartol. in. l. iij. in finez. ff. de testi. Et maxime in casu isto in quo ipse procedit ad citationem vt arbitror ex mero officio citando ad subijciendum se torture: quia accusator debet probare delictũ. arg. l. qui accusare. C. de eden. Et forte statutum subijcit facultati iudicis citare ad subijciendũ se torture et non quicquid iudicis facultati committitur iuris necessitati subijcit. l. non quicqd. ff. de iud. et l. j. C. quomodo et quãdo iud. qr tñ nõ vidi verba legis municipalis nec attestationes quales sint et qualiter fuerint habite non facio in hoc pncipale fundamẽtum quo ad iuris rigorem respicientem ipsam partẽ: tamen deberet plurimum mouere iudicem q nõ artatur ad standum dicte citationi et dicto termino per. l. q iussit 7 de re iud. et c. cum cessante. de appel. † Ultimo dictus iudex nõ potest cõdemnare qr cognitio huius cause fuit ab eo abdicata et delata ad iudicẽ ad quem per appellationem iustificatam. deuoluit em totum negotium ad iudicẽ ad quẽ appellatio ab interlocutoria si est iustificata. c. dilectis filijs. de appel. et c. cordi. eo. ti. li. vj. adeo qd nõ põt nisi per pncipẽ remitti ad iudicẽ a quo firmãt gl. et Bart. in l. eos. in pn. C. de ap. ad hoc etiã. q no. idẽ Bar. in. l. si quis libellos eo. ti. ideo remissio facta p iudicẽ ad quẽ ad iudicẽ a quo et assignatio termini facta p iudicẽ a quo et citatio facta et pnũcia si fieret inefficaces sunt et ppterea nõ põt iudex pdictus pnũciare subijciendũ fore torture ptra ipm accusatũ. Nõ obstãtibus adductis in con 8 trariũ q satis apparent sublata per adducta pro hac parte. † Non em ob. generalitas dicte legis municipalis: quia illa generalitas distinguitur per stilum de quo iudex habuit informationem: nec est propria desuetudo seu contraria consuetudo: sed est quedaz declaratio statuti indefinite loquentis et qd indefinita eqpolleat vniuersali procedit potius ex humanitate q de rigore iur. pbat text. in. l. si seruitus. de serui. vr. pred. et ibi not. Bald. et Rapha. et idem Pet. et Barto. in. d. l. si pluribus. ideo de facili restringitur: et magis de facili probatur declaratio q reuocatio. arg. eorum que habentur in. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. Nec obst. qd interlocutorie transeunt in rem iudicatam: quia quo ad partem: quia verum est in validis non in alijs dicto. §. condemnatum cũ si. Item licet pronunciet q sit admittendus ad pbationẽ desuetudinis et asignet sibi terminus ad id probandum: nõ tamẽ pnũciatur necessariũ sibi id fore: qr sepe qs ex abũdãti conat qs probare id qd non est: sz tollit dubitationem nec si nõ pbat sibi nocet. l. q dubitationis. de reg. iu. et l. testm. C. de test. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. cclxxviij.

1 ☞ Cardinales assumpti per papam in priuato consistorio an cẽ

seantur adepti ius postulandi dignitatem cardinalatus tanq̄ sibi debitam pretextu hmõi assumptionis stante quadẽ constitutione eugenij de qua infra in consilio fit mentio. per totum.

2 Princeps an possit ligare manus suo successori. ꝛ licet nõ ligetur legibus tamẽ censetur legibꝰ viuere velle ꝛ solus ꝯcedit dignitates.

3 Statuta seu constitutio vel lex possunt alijs statutis vel constitutionibus seu legibus interpretari.

4 Legi superioris nõ possunt cardinales derogare.

5 Clausula non obstantibus quibuscunq; quid operetur. nu. seq. et 7. ꝛ. 21. ꝛ. 22.

6 Verba sunt in dubio vt sonant intelligenda a quibꝰ non est recedendum maxime in correspectiuis. nu. 8. ꝛ in vno loco improprie sumpta possunt in alio proprie capi. nu. 12.

Qualitas esse non potest sine subiecto.

7 In dictio iũcta ablatiuo casui denotat intrinsecitatẽ respectu rei.

9 Declaramus verbum est demonstratiuum.

10 Decernimus est verbum demonstratiuum.

11 Jam est dictio rem perfectam demonstrans.

12 Dare verbum quandoq; ponitur pro tradere ꝛ non denotans dominij translationẽ lꝫ alias in dubio importet translationẽ dñij.

13 Genitiui casus verba dominij translationem denotant.

14 Interpretatio si fiat super dubijs inspicitur illud quod est magis verisimile ꝛ fieri debet vt non sit ludibrio facta.

Clausula ex nunc ꝛ ex tunc quid importet.

15 Rescriptum per quod papa mandat ecclesie quod talis recipiatur in canonicum importat etiam collationem eiusdẽ beneficij.

16 Papa non debet vti sine causa plenitudine sue potestatis.

Potestatis plenitudo est supra oẽm legẽ nec legibus subiacet.

17 Papa omnia potest ꝛ de quadrato rotundum facere.

18 Interpretatio fieri debet super dubijs non autem.

19 Princeps ꝙ presumatur velle viuere legibus. fallit quando facit actũ ex plenitudine sue potestatis ꝛ ex certa scientia.

20 Corrigere non est moderare ꝛ restringere.

22 Consuetudo plerũq; est conformis dispositioni iuris communis.

¶ Consilium. cclxxviij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Cuius nomen in cunctis consilijs inuocare nostri moris est: sed in presentiarum longe magis accurate et instantius eius auxilium est suppliciter implorandum. Cum de re in ecclesia sua arduissima agat: adeo quod vna cum Bald. in consilio scismatis quod posuit in titulo. C. si quis aliquem testari prohib. dicere possumus causa tua agitur deus: diuino itaq; auxilio suppliciter implorato. Videtur prima facie dicendum quod dictis quatuor prelatis in cardinales in priuato consistorio per papam Paulum assumptis nullum sit acquisitum ius nec valeant eius pretextu dignitatẽ postulare cardinalatus tanquam sibi debitam pretextu dicte assumptionis: ita in priuato consistorio emanate: nam constitutio felicis recordationis Eugenij in themate descripta videtur presentem consultationem decidere. declarat enim ꝛ decernit quod per publicationẽ per aliquem summum pontificem de aliqua persona in cardinalem factam in priuato consistorio nihil iuris vel tituli, in ea cardinalatus dignitate aut nomine acquisitum censeatur donec cardinalatus insignia fuerit actualiter assecutus: sed solum ad cardinalatus initium dispositum videatur: vnde videtur de hac dubitatiõe casus in prefata Eugenij constitutione que videtur pro hac hesitatione tollenda emanasse ꝛ vbi est casus legis seu canonis ibi nulla dubitatio. l. ancille. C. de fur. l. illam. versicu. de modo. C. de colla. quicquid autem principi placuit legis vigorem habet. l. j. in princi. ff. de constitu. princip. ꝛ institu. de iure natu. gen. ꝛ ciui. §. sed qđ principi. Et constitutiones nuncupantur que per principem decernũtur. vt in prefato titulo. ꝛ extra. eod. titul. ꝛ dicta eugenij bulla ibi presenti constitutione decernimus ꝛ declaramus ꝛ hoc clarissimũ non insistendum: nec videtur obstare si dicatur dicta eugenij constitutio loquitur in sola simplici publicatione facta in priuato cõsistorio in casu autem nostro aliud actum fuit quam deuentum ad solam nominationem: quia felicis recordationis Paulus ꝛ reuerendissimi domini cardinales dictos quatuor prelatos in cardinales assumpserunt. et ideo prefati quatuor non nituntur ex sola publicatione: sed ex ipsa assumptione que videtur esse diuersa. ꝛ ideo quelibet pontificalis dispositio militet in casu suo ꝛ concordẽtur dicte pontificum sanctiones cum promptum sit eas inuicem concordare. c. cum expediat. de elect. in. vj. ꝛ. l. vnica. C. de inofficio. doti. nam respondetur quod etiam constitutio Eugenij loquitur de assumptis in cardinales: vt demonstrant verba eiusdem constitu-

2 tionis ibi nonnulli in secreto consistorio assumpti fuerunt ꝛc. Cuꝫ igitur constitutio prefata postea precise disponat quod ex huiusmodi pronunciatione seu assumptione nullum ius titulus re aut noie acquisitus sit seu acquiri possit vel debeat donec ꝛ quousq; cardinalatus insignia. vcꝫ per capelli rubei traditionem ꝛc. videtur dicta constitutio intelligenda etiam in assumptis in cardinales. et sic videtur militare in terminis nostris. Et si dicatur eugenius nõ potuit ligare manus pauli successoris cum par in parem non habeat imperium. l. nam et si magistratus. ff. de arbi. ꝛ. c. innotuit. de elect. ꝛ. l. ille a quo. §. intempestiuum. ff. ad trebel. Et ideo priceps sit solutus legibus. l. princeps legibus. ff. de. ll. ꝛ. l. digna vox. C. eodem titul. respondetur quod licet successor non ligetur lege predecessoris. Tamen ligantur et vitiantur eius gesta: vt probatur in l. rescripta. ꝛ in. l. nec damnosa. C. de precibus impe. offe. ꝛ fere per totum titulum. ꝛ extra. de rescrip. in antiquis in. vj. ꝛ in cle. ꝛ in infinitis iuris partibus: ꝛ ratio est quia princeps: licet non ligetur legibus: tamen censetur velle legibus viuere. l. digna vox. C. de. ll. et ideo faciendo aliquem actum censetur velle quod ille actus legibus subiungetur ad hoc. l. humanum. Cum ibi traditis: maxime per Bald. C. de. ll. ideo gesta per principem contra legem regulariter non valent. et maxime quando leges procedunt interpretando ꝛ disponendo super gerendis per ipsum principem: prout etiã contingit quod quis non potest sibi imperare cum non sit dominus suijpsius l. liber homo. ff. ad. l. aquil. Et ideo non potest sibi legem imponere a quo recedere non possit. l. si quis in principio testamenti. ff. de leg. iij. ꝛ. l si mihi ꝛ tibi. §. in legatis. de lega. j. Et nihilominus disponere potest quod gerenda postea per seipsum nõ teneant per dicta. l. si quis. in princip. testamenti. ꝛ per dicta. l. humanum. nam per precedentem dispositionem censetur velle quod actus postea gestus non teneat. ꝛ ita censetur velle princeps quod eius gesta non teneant quando leges volunt non tenere: ꝛ multofortius censetur velle qđ eius actus non producat eos effectus de quibus est dispositum qđ non producantur per actum gestũ a pncipe: ꝛ ita videtur occurrere in casu nostro: quia per eugenium nõ statuitur ꝙ pronunciatio cardinalium facta in secreto consistorio non valeat: sed disponitur ꝙ valeat eo respectu: quia p ipsam pronunciationem videtur dispositum ad initium cardinalatus: sꝫ bene statuitur qđ nullum ius vel titulus re aut nomine queratur donec trandantur insignia secundum formam in ea constitutione descriptam impeditur ergo vel suspendit effectus: nõ autẽ omnino vitiatur: quia non est parua res initium cuiusq; rei immo potissima dicit iurisconsultus in. l. j. ff. de orig. iur. Ex quibus videtur ꝙ per dictam constitutionem eugenij sit interpretanda dispõ pauli dum assumpsit illos in cardinales scilicet quod illa assumptio censeatur disposuisse illos ad initium cardinalatus: non tamen illis ita assumptis sit hactenus acquisitum aliquod ius re vel nomine nec aliquis titulus cardinalatus donec eis solẽniter tradant insignia: ꝛ cum illa insignia veniant tradenda per pontificem qui solus potest suppremas dignitates concedere. arg. l. probatorias. C. de diuersis offici. lib. xij. Non arctabitur pontifex illa insignia conferre si sibi non placet: cum non ligetur ad exequendum gesta per

3 predecessorem per iam dicta. ¶ Quod maxime videtur dicendum quia ex verbis cedule que ostenditur de gestis per prefatum paulum non videtur necessario resultare quod illis assumptis in cardinales per illam assumptionem in secreto consistorio factam sit q̃situm ius seu titulus cardinalatus anteq̄ insignia traderentur. naꝫ de ipsis insignijs nulla fit mentio in dicta cedula. ꝛ sic non videtur disposuisse quod ipsa insignia non sint necessaria ad acquirenduꝫ ius in dicta cardinalatus dignitate: ꝛ ideo non videtur derogasse constitutioni eugenij: sed potius dispositio ꝛ assumptio facta per paulum videtur interpretanda per constitutionem eugenij. arg. l. non est nouum. ꝛ. l. nam ꝛ posteriores. ff. de. ll. ꝛ. l. si serui vestri. C. de noxa. ꝛ. d. c. cum expediat. Nec alia verba dicte cedule videntur astringere in contrarium. nam primo licet in dicta cedula pluries dicatur quod papa Paulus prenominatos assumpsit in cardinales: non propterea dicitur quod eis tribuerit ius in dicto cardinalatu re vel nomine. Cum etiam simpliciter pronunciati in cardinales in secreto consistorio dicantur assumpti in cardinales vt euidẽter apparet per dictam constitutionem eugenij: vt ꝛ. s. ponderatũ est. ꝛ tamen ex tali pronunciatione: licet dicantur assumpti in cardinales nullũ ius aut titulus cardinalatus acquiritur vt est casus in dicta constitutione eugenij. vt supra ponderatum. Unde similiter licet in dicta cedula dicatur quod per papam paulum fuerint prefati in cardinales assumpti: non propterea videtur inferri qđ in eis fuerit translatum aliquod ius seu titulus cardinalatꝰ re vel nomine. Ex quo per eam apparet quod dicta assumptio fuit facta in priuato consistorio non in publico. Nec etiam videntur obstare quatenus subditur quod prefati in cardinales assumpti post eorũ publicationem super omnibus predictis cum ipsa cedula possint bullas expedire. nam videtur quod intelligi debeat post publicationem scilicet solenniter factam. ꝛ sic cum insigniorum exhibitione secundum formam traditam per constitutionem eugenij vt sic vna dispositio per aliam suppleatur ꝛ interpretetur per iura pallegata. c. cum expediat. de elect. in. vj. ꝛ. l. vnicam. C. de inoffic. dot. Et satis operantur dicta verba cum per ea disponatur quod post insignia tradita possint bulle expediri absq; alio mandato pontificis. et ita etiam operentur verba sequentia vcꝫ quam cedulã voluit hr̃e vim supplicatiõis manu sua ꝓpria signate etiaꝫ post eius obitũ:

obitū: non aūt operent̄ q̄ ex ea queratur aliquod ius seu titulus cardinalatus. et sic derogetur constitutiōi eugenij q̄ videt̄ sic posse concordari cum dispositione pauli. ¶ Nec etiaz v̄nr p̄dicte ɔstōni obuiare sequētia verba dicte cedule ibi voluit sanctissimus dn̄s n̄r q̄ in casu q̄ absit acciderit casus mortis sue imediate et eo momēto intelligant̄ ipi q̄tuor cardinales eē publicati: dicta em̄ v̄ba non artant q̄ eis censeatur quesitū aliquod ius seu titulus cardinalatus re vel noie: sed solū q̄ censeātur publicati: s; publicatio sola absq; insigniorum exhibitione nullū ius tribuit vt est expressuz in dicta constitutione eugenij: merito nō obstat q̄ intelligant̄ publicati: s; predicta clausula operat̄ q̄ postea dcā assumptio nō debeat teneri secreta. prout. s. dispositū erat sub vinculo excōicatiōis q̄ secreta teneretur: sed subditur etiā q̄ ipsi cardinales sub eisdē censuris teneantur eos nominare. vbi prius erat eis iniunctum q̄ noiarent eos. s. vt assumptos in cardinales. ¶ † Nec etiā vident̄ obstare verba que sequuntur quos ex nūc prout ex tūc recipimus in cardinales in socios et in fratres cum omni charitate. nam respōdet̄ q̄ cardinales ipsi non habent potestatem conferendi ius in cardialatu. Sed illud spectet ad papā. Nec possunt cardiales derogare in aliquo legi superioris: et sic legi pontificis. ar. c. cum inferior. extra. de maio. et obe. et est expressum. in cle. ne romani. de elec. vbi tex. et lati⁹ per doc. de potestate collegij cardinaliū vacante sede. Unde dicta receptio facta per eos videt̄ intelligenda q̄ effectū sortiatur prestitis insignis per successorē et non prius cum nō potuerint in aliquo derogare dicte constitutioni eugenij. ¶ † Nec etiā vident̄ obstare sequētia verba ibi non obstantibus quibuscunq; solēnitatibus in assumptione cardinaliū consuetis: q2 vident̄ intelligenda de solennitatibus consuetis in assumptione cardinaliū que resultat ex nominatione seu publicatione facta in priuato cōsistorio cū et illa dicat assumptio in cardinalē. vt. s. deductū est p tex. dicte constōnis eugenij. non aūt vident̄ referenda ad ipsa insignia q̄ necessario requirunt̄ exhiberi: ad hoc vt ius querat̄ ipsis assumptis. q̄ maxime persuadet̄: q2 dicta clausula deroget solēnitatibus cōsuetis. et sic v̄r ponderare consuetudinē potiusq̄ cōstōnis dispositionē: et ppterea nō videt̄ p eam derogari dicte cōstōni quo ad insigniorum exhibitionē cū illa insigniorū exhibitio requirat̄ potius ex ɔstitutione q̄ ex consuetudine. q̄ maxime pt3 q2 illa clausula non obstātibus censet̄ apposita p ipsos cardinales nō p papam. Nam de nō obstātia facta per papā subdite postea imediate: sed ipsi cardinales nō possunt adijcere clausulā non obstantibus: circa ea que requirunt̄ aliqua cōstōne pape: put est expressum in. d. cle. ne romani. in p̄nc. merito ista clausula necessario videt̄ referenda ad solēnitates consuetas: nō tñ expresse requisitas per aliquā ɔstitutionez summi pōtificis. † Preterea si precedentia verba non important q̄ censeat̄ aliquod ius collatum in ipsos ita assumptos illa clausula nō obstātibus &c. Non videt̄ q̄ ius illud tribuat: q2 non tēdit ad ampliādā dispōnem: sed solum ad remouendū obstacula vt verba ipsa sonāt a quibus in dubio non est recedēdū. l. non aliter. de leg. iij. et. l. j. §. si is q nauē. de exerci. Et pariter respōderi potest ad sequentia v̄ba ibi quibus etiā sanctissimus dn̄s noster pro hac vice derogauit: q2 illud relatiuum quib⁹ complectit̄ solēnitates consuetas de quib⁹ est premissum. Et ppterea si precedens clausula nō trahit̄ ad solēnitates per ɔstitutionē pape requisitas sil'r nec trahit̄ ad illas sequens clausula que de eisdē solēnitatibus loquit̄: nec etiā vidētur obstare verba sequētia quib⁹ cardinalibus ꝓuidit de titulis infra scriptis &c. Nam sil'r prouisio illa de titulis prefatis videt̄ interpretanda q̄ effectū sortiat̄ qn̄ ipsa assumptio operabit̄ suos effectus: tribuendo ius in cardinalatum. et sic prestitis insignis cum titulus cardinalatus non conferat cardinalatuz: sed sit quedam qualitas connexa dignitati cardinalatus nec qualitas cadit sine subiecto. l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. peta. et. l. ij. ff. de vsufruc. † Nec etiā videtur q̄ per aliā clausulā in dicta cedula descriptam recedēdū sit a iam dictis v3 ibi suppleuit etiā ipse sanctissimus dn̄s noster si forsitam in. s. scriptis omnibus interuenerit aliqui defectus quibus omnibus pro hac vice auctoritate ap̄lica ex certa scientia et de plenitudine potestatis derogat. Nā papa p dicta verba videtur remouere defectus qui interuenerint in dicta assumptione seu in dicta dispēsatione facta circa pluralitatē bn̄ficiorū. Et in assignatiōe titulorū et hmōi non aūt videtur qd̄ remoueat ea que postea seq debebant. Non em̄ interuenit defectus in assumptione facta in consistorio priuato. licet postea habeat alia fieri publicatio in cōsistorio publico et habeat postea insignia exhiberi. nam qn̄ plures act⁹ solēt adhiberi ad consequendam aliquā dignitatez: que dignitas non confert̄ nisi omnib⁹ actibus expeditis nō d3 interuenire defectus in primo actu. Licet alij actus postea requirantur ad effectū consequendū. Puta ad doctoream dignitatem cōcedendam ꝓmouendus. primo licentiatur: deinde examiatur: et tertio loco fit publica in qua iterum approbatur et insignia concedūtur: pfecto licet per actum licētie seu per examē non conferatur dignitas doctoratus: sed sit expectandus sequēs actus: nō propterea diceret aliqs sane mentis qd̄ ex hoc in examine vel in licentie concessione interuenerit aliquis defectus. ita in proposito. licet ad dignitatem cardinalatus consequendam requiratur inter cetera insigniorum exhibitio. prout traditur in constitutione Eugenij non dicantur interuenisse aliqui defectus in assumptione facta in priuato cōsistorio. Cum illa videatur disponere ad initium cardinalatus et nō tēdere ad finem et effectum dignitatis. tunc conferende ex eo actu: stante declaratione facta per eugenium in sua constitutione. Et idcirco non videatur per ea verba derogatum requisite exhibitioni insigniorum cū solum suppleant̄ defectus qui interuenerint in suprascriptis: et eisdem derogetur solis defectibus: non autem suppleantur ea que postea requirebantur que non habebant interuenire in suprascriptis in ipsa cedula: sed postea habebant sequi: cū verba illud non sonent pro predicta. Et maxime quia non potest dici interuenire in actu id quod postea fit vel faciendum eit separato tempore. vt de se est notum. nam dictio in maxime iuncta ablatiuo casui denotat intrinsecitatem respectu rei et temporis. l. j. §. in flumine. ff. de flumi. q̄ not. glo. in cle. vt hij qui de etate et quali. in verbo in ijsdem. et gloss. xvij. q. iiij. c. j. † Ex quibus videtur deduci qd̄ verba dicte clausule non importent quod censeatur derogatū vel suppletum circa dictam insigniorum exhibitionez que nō erat adhibenda in actu: sed post actum. Et si verba ad hoc non artant non debemus dictam suppletionem et derogationem ad id extendere. Cum de mente nobis non constet: et derogationes que fiūt iuri maxime communi. et sic constitutioni principis sint odiose et restringende vt in regula que a iure communi exorbitant. in. vj. et in l. q̄ vero contra. de. ll. et in. c. j. de filijs presbyterorum. lib. vj. cum si. vulgaribus. Ex quibus deductum videtur qd̄ verba dicte cedule non artent quod censeatur Paulus velle in aliquo derogare dicte constitutioni eugenij. Nec arctare videntur quod ip̄e voluerit concedere ius in re anteq̄ publice insignia cardinalatus concederentur: et idcirco videtur precise standum dicte constitutioni eugenij: cū in huiusmodi correptiuis non recedamus a verbis. l. si vero §. de viro lex loquitur. ff. soluto matri. et alia iura supra adducta. et glo. singularis in. c. cupientes. §. q̄ si per. xx. de elec. li. vj. Dicit qd̄ per subauditiones et tacitos intellectus non est inducenda. ll. correptio quam doc. sequuntur et commēdant. Et satis potest dici tacitus intellectus ille quem verba expressa non importāt. ¶ † His tamen non ob. saluo semper iudicio melius sentientis in contrariam partē arbitror esse iustitiam meo fragili iudicio satis lucidā et clarā. nam premittendū cēseo q̄ cōstitutio eugenij nō disponit generaliter q̄ dignitas cardinalatus nō cōferat̄ seu collata nō censeatur nisi prius publice cardinalatus insignia cōcedant̄: sed solū in ea statuitur q̄ per secretam pronunciationem de alicuius persona in ecclesie romane cardinalē per romanum pontificē in secreto consistorio factam eidē persone in cardinalem sic p̄nunciate nihil iuris tituli vel honoris acquiratur donec et quousq; sic pronunciato cardinalatus insignia tribuantur. Et est etiam aduertēdū q̄ in principio dicte cōstitutionis premittitur q̄ idem etiā deprehēdebatur ex libro romani ordinis seu cerimoniarū et alijs ecclesie romane libris et antiquis codicib⁹. Unde dicta cōstitutio eugenij videt̄ loqui eo casu quo per eosdem libros deprehendi pōt q̄ nihil tituli vel honoris per promotionem in cardinalē promoto acquirat̄. Nam ex prefationibus dispōnes postea facte interpretantur. ar. l. fi. ff. de here. insti. et. l. titia rūdit. §. idē rūdit. de ver. ob. et p Bar. in l. ambitiosa de decretis ab ordi. faci. et per glo. in verbo hoīes. et doc. to. in cle. j. de ele. q̄ et deprehendit̄ ex verbo declaramus in dicta constitutione posito q̄ quidem verbum est demonstratiuz iuris antiqui. vt est gl. in cle. statutū. de elec. in verbo declaramus. et glo. in verbo prorogamus in. c. constitutionem. in prin. de regularib⁹. lib. vj. et glo. in verbo declaramus in. c. quia sepe. de preben. eo. lib. † Nec ob. q̄ adijcitur verbum decernimus qd̄ solet esse demonstratiuum iuris noui. vt no. glo. in verbo decernimus in cle. generalē. de etate. et quali. et glo. in cle. si vna. de rebus ecclesie nō alienaz. et in cle. Quis. in princi. de appel. et in. c. eos de sententia excommunicationis. lib. vj. Nam illud verbum decernimus quatenus est demōstratiuum iuris noui referri potest ad vltimam particulam ipsi⁹ constitutionis. Qua disponitur q̄ etiā post assecutam dignitatez per insigniorum receptionem et admissionem et receptionē in cardinalem non habeat vocem in electione romani pontificis donec in tractandis cōsulendis et deliberandis negotijs in cōsistorijs fuerit per pontificem tributa expressa licentia qd̄ interrogatus consultiue det responsionem. et sic ei fuerit. pront vulgariter dicitur os apertum p pōtificē in hmōi cōsistorio. hoc em̄ fortasse nō erat iure antiquo dispositū. Pōt etiā referri ad penas inhabilitatiōis priuationis et excōmunicatiōis: q̄ in fine cōstitutionis apponunt̄: verbū aūt declaramus referatur ad eā partē cōstōnis qua disponitur q̄ per pronunciationē factam in cōsistorio priuato nullū ius querat̄ tali p̄nūciato donec &c. Cum p p̄fationē supra pōderatam innuatur q̄ in hac parte. idē deprehendi poterat esse de iure añ ipsam cōstitutionem. et sic quolibet verbum stet in propria sua virtute: singula scilicet singulis referendo modo premisso. Licet etiā dici posset q̄ verbū decernimus quāuis plerūq; sit demonstratiuū iuris noui. Tamē sepe demonstrat etiam ius antiquū. vt facit i. c. in

genesi. de elec. & in. c. j. de iureiu. lib. vj. Attento fine ipsius & q̃ not. ibi. glo. vltima. Et idem denotare videtur in. c. j. de elec. lib. vj. & in c. cum olim. el primo de priuilegijs. Et ideo iũctum verbo declaramus de facili possit interpretari ꝙ denotet ius antiquũ. Non autẽ arbitror ꝙ per librũ cerimoniariũ vl' alios antiquos codices romane ecclesie disponatur vel deprehendaꝛ ꝙ si papa per suã bullã pluꝛ beam concederet alicui dignitatẽ cardinalatus: nõ cẽseatur collatum aliquod ius re vel nomine. Et multofortius si mandaret nominari publice pro cardinali: & per cardinales recipiꝛ in sociũ & in fratrẽ seu ꝙ habeaꝛ pro recepto: put nec presupponitur in pũcto ꝙ istud deprehendatur ex ipsis libris antiquis romane ecclesie. cũ solũ queratur an obstet cõstitutio predicta eugenij al's non fuisset caute consultatum non facere mẽtionem de ipsis libris antiquis quatenus circa hoc disponerẽt: solum itaqꝫ arbitror deprehẽdi ex libro cerimoniarũ ꝙ pronunciati in cõsistorio priuato debeãt post ea in cõsistorio publico pronunciari & insignia cardinalatus cõcedi. Quibus concessis cẽseanꝛ cardinales. ita ꝙ ex eo libro & ex alijs deprehendatur ꝙ in ipsa insigniorũ exhibitione conferatur dignitas cardinalatus. ita ꝙ licet sit in ꝯsistorio priuato pronunciatus non sit honorandus nec habendus pro cardinali anteꝙ̃ cardinalatus insignia receperit: non autem est verisimile ꝙ ipse liber cerimoniarum disponat quãdo papa aliter cardinalatus conferret ꝙ ipsa collatio ius nõ tribuat. ꝙ si ita est multum cõfert ad interpretationem dicte constitutionis Eugenij ꝙ non trahatur ad casum nostrum per ea que infra dicam. Dato autem ꝙ aliter non appareret de ipsis libris antiquis nisi quatenus per dictam constitutionem Eugenij exprimitur nihilominus eandem sententiam tenẽdam arbitror. ita ꝙ in hoc non facio fundamentum cũ tenor predictorum librorum mihi non appareat.

11 † Cum itaqꝫ vt premissuꝫ est dicta constitutio Eugenij solum disponat ꝙ per pronunciationem in priuato cõsistorio factam de aliquo in cardinalẽ eidẽ ꝑnũciato nullum ius queratur donec &c. Et in casu nostro dicti q̃tuor in cardinales assumpti non nitanꝛ ex sola ꝑnunciatione in secreto consistorio facta: sed nitanꝛ ex eo q꞉ papa paulus voluit in eos titulum & dignitatem cardinalatus conferre: & eis ius & titulũ cardinalatus re & nomine cõcedere vt inferi⁹ ꝓbabo merito dicta cõstitutio Eugenij non militet in casu nr̃o nec in aliquo obstet ꝑfatis nominatis & assumptis in cardinales. ꝙ autem paulus voluerit prefatos esse cardinales & eis esse collatum & contulerit ius dignitatem & titulum cardinalatus demonstratur ex pluribus v̾bis dicte cedule. nã in dicta cedula pluries & pluries prefati quatuor nominantur cardinales simpliciter & absolute ex quo demonstratur ꝙ ipse paulus & collegium cardinalium habebant eos pro cardinalibus: cum verba sint note passionum mentis vt ait philosophus & probatur in. c. secundo requiris. de appella. & in. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. le. & . xxij. q. ij. can. is aũt. Quinimo pluries in dicta cedula narratur ꝙ paulus eos assumpsit in cardinales: et pluries dicitur ꝙ iam assumpsit. & sic loquitur per verba preteriti temporis que denotant rem perfectam. l. j. §. hec verba. ff. ꝙ quisqꝫ iuris. & de peni. di. j. §. hec verba. & de iure patro. relatum. & maxie preposita dictione iam que solet denotare rem retro perfectam. l. nunqꝫ. §. thesaurus. de acqui. rerum dominio. & de cõsang. & affi. nõ debet. vij. q. j. talia. in prin. de elec. c. dudum. ij. §. in his. & de iure patro. c. nobis. maxime iuncta verbo preteriti tẽporis fortius demõstrat rem iam cõsummatã vt de se demonstratur ad hoc instituta de tutelis. §. pe. & l. nec emptio. ff. de contrahen. emp. & l. iij. in ꝑn. ff. de liberatione lega. Non ergo proprie loquendo dr̃ inde assumptus in cardinalem ille qui solum nominatus est in cardinalẽ: q꞉ verba sunt intelligenda cum effectu non verbotenus. ff. ne ius fiat ei. l. penul. §. docere. & . xvij. q. iiij. cañ. si quis suadente. & . d. §. hec verba. & . d. c. relatum cum similibus. Nec etiam dicitur assumptus in cardinalẽ qui habet initiũ dispositum ad cardinalatũ: cum initiũ cuiusqꝫ rei nõ reddat rem consummatã seu perfectam vbi finis distat ab initio vt de se est notum. propterea dicta verba non verificarentur si fuissent solũmodo pronunciati in secreto cõsistorio. ita ꝙ pronunciatio ipsa haberet dumtaxat vires & effectum de quib⁹

12 in constitutione Eugenij. ¶ † Nec obst. ꝙ in dicta cõstitutiõe eugenij: illi dũtaxat vt supra pronũciati dicunꝛ fuisse assumpti in cardinales ibi nonnulli in secreto consistorio in cardinales assumpti fuerũt. Nam respondetur ꝙ lꝫ in dicta cõstitutione eugenij verba illa fuerũt assumpti in cardinales. ita sumantur ꝓ nominatis ꝑnunciatis in cardinales quasi dicantur assumpti destinatione seu pronunciatione. Et sic improprie vt innuunt verba precedentia & sequentia: non tamen sequitur quod in alia constitutione seu pape dispõne verba similia debeãt improprie sumi qñ ex v̾bis sequẽtib⁹ aut precedẽtibus nõ artamur ad sumẽdũ improprie. Cuꝫ al's in euangelio habeatur qõ christus fuit crucifixus hora tertia: eo q꞉ tunc iudei clamabant crucifige & disposuerunt iudicẽ ad eũ crucifigendum. & sic initium quoddam prebuerunt crucifixioni. et tamen in alijs euangelijs dicitur crucifixum hora sexta. & sic proprie et vere prout hec transumptiue habentur de penitentia dis. vij. q꞉ periculose: & alias milies in iure reperiatur qõ eadem verba vno loco ponuntur improprie ꝺm subiectam materiam. Et tamen alibi posita in dubio sumũtur proprie. ptꝫ in. l. si vno. in princ. ff. locati. vbi verbum donatio ꝺm subiectam materiam ponitur pro transactione. & in. l. si stipulatus. ff. de vsuris. vbi verbum dare poniꝛ pro tradere & nõ denotat dominij translationem. Et tamen al's in dubio denotat dñij translationem verbum dare. l. fi. ff. de cõd. ob cãm. et insti. de acti. §. sic itaqꝫ. & verbũ donatio in dubio nõ poniꝛ pro

13 transactiõe vt in toto titulo de donationibus. extra. ff. & C. † Itẽ verba genitiui casus denotant dominij translationem. l. ij. §. iu lo cum. ff. de religio. & sump. fune. Et tamẽ multotiens alibi aliter in iure ponitur. vt probatur in. l. ij. in prin. ff. de orig. iuris. & in rubrica. ff. de noui ope. nũ. cũ si. Et de hmõi similib⁹ exẽplis possent im-

14 pleri mẽbrane: iõ non insisto. † Posset etiã dici ꝙ nõ bene declaratur in dicta cõstitutione eugenij ꝙ illi qui fuerũt assumpti in cardinales nõ fuerint assecuti ius seu dignitatẽ cardinalatus: sꝫ solũ dr ꝙ in ecclesia dei nonnulla dubia ꝓdierunt circa eos: lꝫ in hoc non faciam fundamentũ: sꝫ in precedentibus: & vltra iam dicta ex sequentibus verbis dicte cedule. idem deprehendiꝛ quatenus dicitur ꝙ papa voluit ꝙ occurrẽte casu sue mortis intelligãtur immediate & eo momẽto ipsi quatuor cardinales esse publicati: et qõ cardinales teneantur sub censuris eos nominare. Si em̃ nullũ ius re vel nomine fuisset eis attributũ frustratorie artasset sub illis cẽsuris & penis cardinales ꝙ eos nominarẽt: & frustra ea cura dispo suisset ꝙ immediate & eo momẽto intelligãtur esse publicati. dispositiones autem maxime pontificis non debẽt intelligi vt ludibrio sint. c. cõmissa. de ele. li. vj. & . c. si papa. de priuil. li. vj. & in. c. abbate. de verb. sig. & facit. l. si pter. in ꝑn. ff. de iud. & . c. j. eo. ti. lib. vj. Et in dubijs debemus eam dare interpretationem que est magis verisimilis vt in regula inspicimus in obscuris. in sexto. & in. l. in obscuris inspi. ff. eo. tit. cũ simi. Non est autem verisimile ꝙ papa voluisset eos habere pro publicatis & sub dictis penis artare cardinales ad eos nominandos si non voluisset eos haberi pro cardinalibus: et si nullũ ius esset eis acquisitum immo verisimile est ꝙ voluerit cõferre eam dignitatẽ & illam cõtulit re & nomine iusqꝫ ac titulum cardinalatus in eos transtulisset. Et q꞉ sola publicatio restabat et in publicum nominatio: ideo ita mandauit vt immediate haberẽtur pro publicatis & nominari deberent. merito satis euidenter deprehenditur mens ipsa põtificis. Fortius aũt & clarius id deprehẽditur ex verbis imediate sequentibus. Quos ex nunc put ex tunc et ex tũc put ex nũc recipimus in cardinales in socios & in fratres cũ omni charitate. Nõ em̃ recipiunꝛ in cardinales socios & fratres illi qui nõ hñt ius & titulũ seu dignitatẽ cardinalatus iam collatã. Unde ex dictis verbis euidẽtissime demõstratur ꝙ summus põtifex & ipsi cardinales volebãt ꝙ absqꝫ aliquo alio actu faciẽdo per eos vl' ꝑ successorẽ illi quatuor assumpti forent cardinales recepti a cetu cardinaliũ in eorũ cõsortio, & collegio: denotant em̃ illa v̾ba impressionem dispositionis statiꝫ etiã circa ignorãtes cle. ij. de heret. & ibi glo. in verbo ex nũc. & Paulus. & doct. & ꝑ Archi. xxiij. q. v. sed audiẽs. & per gl. in verbo ex nũc. in cle. j. de cõcessio. prebẽ. in quibus habetur de virtute istorum verboꝝ & ex nũc & de v̾tute verborũ ex tũc per Spec. in ti. de dila. §. j. ver. sed qd. & per glo. in v̾bo ex tunc in. c. ꝙ̃ sit. de elec. lib. vj. & in. c. cupiẽtes. §. j. eo. ti. & in cle. de iure patro. & in cle. j. de cõcessio. preben. & in cle. vt hij qui. de etate et quali. & per Archi. in. c. dudũ. de prebẽ. li. vj. & per Bal. in. l. posteriores. C. de testamentis. & ꝑ Ang. in disputatione sua que incipit in re fulgenti. Et sensus verboꝝ significat ꝙ eueniẽte cõditione cẽseatur receptus & habeatur perinde ac si ab initio receptus fuisset & ita ipsi ab initio recipiũt. ita ꝙ receptio illa sit pinde ac si eueniẽte casu immediate recepti fuissent. iste est sensus verboꝝ vt de se patet: & ꝓbatur ex his q̃ habenꝛ in iuribus preallegatis cum multis

15 similibus. ¶ † Unde cũ pontifex & cetus cardinaliũ iaꝫ receperit ipos quatuor cardinales in cardinales socios & fratres apparet ꝙ nõ steterũt in initio assumptionis in cardinales: sed deuenerũt ad actus cõsummationẽ designãtes immo ad cũ actũ qui sequiꝛ ipaꝫ assumptionẽ iã cõsummatã. Nã ꝑsupponitur & est notissimũ ꝙ nõ prius recipiũtur in cardinales socios. & in fratres ꝙ̃ fuerit re & nomine collata dignitas & ius cardinalatus in eũ qui assumitur: put nec assumunꝛ ꝑ alios collegiatos inferiores nisi illi qui habẽt eam dignitatẽ seu qualitatẽ impressam quã habẽt ceteri collegiati. vt probatur cõtinue experiẽtia rerum oium magistra. c. ꝙ̃ sit. in ꝑn. de elec. li. vj. & . c. statutũ. c. ti. & li. & l. legatis. §. ornatricib⁹. de le. iij. Non em̃ assumuntur in cõsortio doctorũ qui nõ sunt doctores. ar. l. nemini. & l. petitionẽ. C. de aduoc. diuer. iud. & l. magistros. & l. si quis in archiatri. C. de ꝑfes. & medi. li. x. nec in cõsortio monachoꝝ qui nõ sunt monachi. vt in cle. j. de elec. nec in cõsortio canonicoꝝ recipiꝛ nisi qs sit cañ. Ad hoc. ꝙ no. Inno. in. c. eã te. de rescriptis. et Host. in. c. caplm. e. ti. volentes ꝙ papa mãdãdo ꝙ talis recipiatur in canonicũ cẽsetur mãdare ꝙ canonicat⁹ ꝯferat qñ receptio in canonicũ ꝑsupponat canonicatũ collatũ. ꝙ & probaꝛ in. c. cũ aliquibus. de rescriptis in. vj. & in. c. si cũ sup. & in. c. hij qui. de ꝑben. in vj. & facit. c. tibi qui. de rescriptis. e. li. volendo enim papa ꝙ aliqs recipiaꝛ in canonicũ censetur velle suũ antecedẽs ꝙ est collatio canonicat⁹

nonicatus vt dictis iuribus probatur. & facit.l.oratio.ff.de spōsa. et.l.ij.ff.de iurisdi.om.iud.&.l.illud.ff.de acquirē.here.ita & pariter receptus in cardinalē volūtate pape censetur & est factus cardinalis & hʒ collatā cardinalatus dignitatē p iam dicta.

16 † Hoc etiā demōstrant verba sequētia dicte cedule:q2 si pronūciatio illa nō contulisset aliquod ius re vel nomine nō erat necessaria plenitudo potestatis nec cl'a ex certa scia nec etiā cl'a nō obstātibus:que oīa saltē demonstrāt mentē disponentiū q nō intēdebant stare in simplici verbali pronūciatione:sed preter solitū volebāt in secreto cōsistorio esse ↄcessam p eos actus ibi descriptos dignitatē cardinalatus re & noīe & effectuale ius cardinalatus. Et satis est q de mēte pape cōstet:cū quicquid placeat pape:& sic aplico principi legis seu canonis vigorē habeat iuxta.l.qđ principi.in prin.ff.de cōstitutionibus principū.& insti.de iure naturali gen.& ciuili.§.sed q principi. Preterea papa ipse suppleuit ex certa scia & de plenitudine potestatis oēs defectus si qui forsan in suprascriptis oībus interuenerint:certe si recipiuntur in cardinales in socios & in fratres illi qui nō sunt cardinales deficit dignitas cardinalatus in ipsa receptione in cardinales:ergo illa dignitas suppletur. Itē in assumptione cardinaliū requiritur collatio insigniorū:ergo ipsa insignia deficiunt:igit iste defectus supplet p papā. Et cū vtatur plenitudine ptātis ex certa scia nō subiūgatur dispōni alicuius cōstitutionis seu legis:cum plenitudo ptātis sit supra oēm legis potestatem.ad hoc.c.pposuit.cū ibi no.de cōcess.pbē.& qđ p glo.& doc.in.c.ad hec.de rescrip.& in.c.significasti.de elec.& p glo.sup vbo cōcilio generali.in.c.vbi periculū.eo.ti.li.vj. Nec esset plenitudo si quid deficeret cū plenitudo adiectione nō indigeat.xcviij.dist.cañ.j.in princ. facit.xxvj.distin.bone.&.vj.q.j.c.si oīa. Nō tñ dʒ papa sine cā vti plenitudine ptātis:prout dixit Inno.in.c.innotuit.extra de elec. et Ioā.an.in.c.ex publico.de clericis coniugatis.& Panor.in.d.c.ad hec sumus. Si aūt voluisset papa paulus q illa pronunciatio effectum pduceret simplicis pronūciationis parās initiū ad cardinalatus dignitatē nō suberat cā vtēdi plenitudine ptātis merito datur intelligi q volebat q illi essent cardinales:maxime eueniēte casu mortis sue ante eorū publicationē:qđ erat cōtra morē & videbat aduersari dicte constitutioni eugenij:ideo papa nō sine ministerio voluit vti plenitudine ptātis & clausula ex certa scientia in supplēdo oēs defectus si qui essent in aliquibus ex supradictis. Unde oīa vba dicte cedule tendunt in hanc cōclusionem q papa paulus nō steterit in terminis simplicis pnūciationis illorū i cardinales: que parat solū initiū ad cardinalatum ꝑm formā dicte constitutionis Eugenij:sed voluit cōferre dignitatē & ius cardinalatus illis quatuor nominatis in dicta cedula:vnde.s.dictis oībus ponderatis & bene aīaduersis euidētes cōstat de mēte pontificis qđ voluit q illi essent vere cardinales saltē eueniente casu mortis sue:nā si singula ponderata non sufficerēt saltem omnia simul iūcta ad hoc artāt.l.ij.in prin.cū cōcordantijs ibi adductis de excu.tuto. Et si illa fuit mēs pape & papa voluit vti plenitudine ptātis prout expressit et etiā ex certa sciētia:prout expressum est in dicta cedula sine dubio dicendū est qđ dignitatem cardinalatus cōtulit & ius & titulum cū ea fecerit ex absoluta ptāte pape:que absoluta ptās non subiacet legibus.d.l.princeps legibus.&.d.c.significasti.&.d.c.pposuit.& qđ per.d.glo.in.d.c.vbi periculū.& in.d.c.ad hec sumus. Quinimmo factū ex certa scia pape non subiacet legi cōtrarie ipsi actui saltem si de certa scia expressum est per not.p glo.si.& doc.in cle.& si principalis.de rescrip.& in.c.pñti.eo.ti.& p glo.in verbo literarū.in.c.statutum.§.j.de elec.in.vj.ad qđ etiā.l.idē vulpianus.ff.de excu.tut. et in.l.eos.in princ.per glo.in verbo decisam.C.de appel.& in.d.c.ad hec sumus. Quanto ergo fortius hoc dicere debemꝰ in casu nostro vbi cōcurrit clausula ex certa scia & clausula de plenitudine potestatis & cl'a generalis non obstātibus &c. Accedat q not. Inno. in.c.bone.de postu.prela.dicēdo q illi quibus papa dat vel donat ex plenitudine ptātis statim efficiuntur possessores. Si aūt statim cōfert possessionem:quia vsus fuit plenitudine potestatis fortius transfert pprietatē cum facilius transferat proprietas ꝙ possessio ipso iure.l.cū heredes.de acqui.poss.l.fi.C.de sacrosan.eccle.et.l.si agere.ff.de peti.hereditatis.cū siībus.cum multi sint casus in quibus trāsfertur pprietas ipso iure & non possessio & hoc cōstat:ideo in pposito cū papa ipse vsus fuerit in casu nostro plenitudine potestatis dicamus q ius ipsius dignitatis cardinalatus censeat esse collatum.

17 † Ex quibus videtur apta fronte cōcludendū q prefati quatuor in cedula nominati vere habeāt titulū dignitatem et ius cardinalatus iam infixū. Non obstante q non receperint insignia cardinalatus & non obstante qđ non fuerint in publico cōsistorio pronūciati.nā insignia non faciunt cardinalē: prout nec habitus facit monachū:sed dignitatē cardinalatꝰ:prout & ceteras dignitates ecclesiasticas confert summus pontifex qui omnia potest.nam potest facere de quadrato rotūdum.no.Host.& ceteri in.c. cum venissent de iudicijs. Multo fortius potest cardinalatū sine īsignijs imprimere:& si potuit & voluit cum recipiētes essent habiles infertur q dignitas ipsa fuit collata & impressa per illam theoricā philosophicam qñ agens est bene dispositū agere & patiēs bene dispositum pati volens agere semper agit ꝙ post philosophum tradit Bar.in.l.serui elec.in prin.ff.de lega.j.

18 † Nec ob.adducta in cōtrarium.non eñ obstat cōstitutio Eugenij:q2 illa non loquitur in casu isto:sed qñ sumus in simplici pronūciatione alicuius in cardinalem facta in priuato consistorio. Nam si statum est in simplicibus & puris terminis ipsius pronunciationis constitutio illa interpretatur mētem pontificis & collegij cardinalium q non intendāt ex ea pronūciatione conferre dignitatem titulum seu ius cardinalatus re vel nomine. Sed solum censeatur paratum initium ad cardinalatum donec insignia concedantur ꝑm formam ibi traditam. Non autem loquitur quando papa et cetus cardinalium vlterius processit conferendo.s.ipsam dignitatem seu alter appareat de mente pape et cardinalium.nam tūc non militat dicta interpretatio que adhibetur in re dubia non in re clara.arg.l.continuus.§.cū ita.ff.de verb.obli. Cum igitur in casu nostro non ponderetur ipsa simplex pronunciatio facta in priuato consistorio:sed pōderent clara vba pōtificis & cardinaliū relata i ipsa cedula:cui relationi psupponitur qđ statur.que demonstrāt illos nominatos fuisse assumptos in cardinales & etiam receptos in cardinales in fratres & in socios cum alijs clausulis & verbis supra ponderatis. Dicendum restat q constitutio prefata eugenij non loquitur nec est trahēda ad casum nostrum. Et maxime quia etiam si in siībus terminis loqueretur censeretur ei derogatum per clausulam de plenitudine potestatis et clausulam ex certa scientia.& clausulam non obstantibꝰ.que apponuntur in dicta assumptione de eis facta: maxime cumulatis & ↄcurrentibꝰ simul dictis tribꝰ clausulis p iam dicta.

19 † Nec pdictis obstat q sepe dicta constitutio eugenij loquitur etiā in assumptis in cardinales:ibi.assumpti fuerunt &c.quia supra est responsum q illud verbum assumpti ibi positum non ponitur proprie: sed in assumptis quo ad destinationem. Et quia ipsa pnūciatio videtur quedā verbalis assumptio in cardinalem:non pptereа tollit quin in alia cōstitutione seu dispōne verba assumpti in cardinales proprie sumi debeāt per dicta.s.non repeto. Et insup dato sine preiudicio veritatis q prefata constitutio eugenij loqueretur etiam in hmōi assumptione. Tamen non artaret in casu isto propter clausulam de plenitudine potestatis.& clausulam ex certa scientia. & clausulam non obstantibus saltem simul iunctis attentis iam dictis. Nam licet papa censeatur velle.ll.viuere & propterea censeat velle qđ eius gesta subiaceant legibus & canonibus: et ideo non valeāt si non sint consona iuri per iura in contrarium adducta. Tamē nō procedit quando facit actum ex certa scientia & de plenitudine potestatis per dictam.l.idem vulpianus.et glo.d.c.ad hec.cum siī.s.adductis.nec verba dicte cedule patiuntur eam interpretationē qđ papa Paulus voluerit solum parare initium ad cardinalatum sed satis euidenter demonstrant q voluit vltra procedere per ea que.s.diximus ponderando verba ipsius cedule. Nec obstant que circa verba ipsius cedule in contrariū sunt adducta.nam primo nō est bona responsio data ad verba dicte cedule quatenus pluries dicitur eos assumptos in cardinales:quia proprie loquendo nō sunt assumpti in cardinales illi qui dūtaxat sunt pronunciati vt supra demonstratum est:& est ponderandum qđ pluries in dicta cedula repetuntur similia verba et nūꝙ nominātur pronunciati in cardinales:sed semper nominātur simpliciter cardinales vel assumpti in cardinales.in cōstitutione autem Eugenij semel dūtaxat ponitur verbum assumpti:& sepe sepius ponitur verbum pronūciatio seu pronunciato:et pronunciādo simili verbo vt recti intuēti euidenter apparet. Ex quo datur intelligi q cōstitutio Eugenij loquitur in simpliciter pronunciato qui aliquo respectu large & improprie loquendo dici potest assumptus in cardinalē. Et constitutio seu dispositio Pauli nō fuit simplex pronūciatio:sed ppria et vera assumptio in cardinales. Item nō est bona responsio ad illam particulam dicte cedule quatenus disponitur qđ prefati assumpti in cardinales possint cum ipsa cedula bullas expedire dum dicebatur illud verificari post insigniorum exhibitionem.nā immo si forent necessaria insignia bulle cardinalatus non fierent solum vigore dicte cedule cum per eam nō probaretur collatum ius cardinalatus:sed oporteret qđ in bullis mentio haberetur de actu seu tēpore actus gesti per quem ius cardinalatus collatum fuisset:quod quidem fieri non posset solum vigore dicte cedule:et per cōsequēs non bene verificaretur dicta clausula dicte cedule. Et licet in dicta cedula alia continerentur ꝙ sola collatio cardinalatus. tamē ipsa cardinalatus collatio est principale quod ibi agitur. Unde saltem de eo etiam debet illa clausula intelligi. Et cum nullo non verificaretur ꝑm eam interpretationē merito interpretatio non bona.

20 ¶ † Nec ob.qđ.ll.correptiones sunt p posse euitande:quia rñdetur qđ in casu nostro nulla est correptio:q2 casus noster est diuersus a casu qui deciditur in dicta cōstitutione Eugenij prout supra dictum est. Et insuper dato qđ loqueretur in casu nostro:non propterea corrigeretur constitutio illa:sed aliquātulum moderaretur & restringeretur qđ regula illius constitutionis falleret in casu isto. qđ non est corrigere:sed moderare & restringere.facit.l.derogatur ff.de ver.sig. Nec etiam est bona responsio data ad illa vba cedul

quos exnunc prout extunc recipimus in cardinales in socios ꝛ in fratres. nã licet cardinales non cõferant eam supremã dignitatem cardinalatus sed pontifex. Et ideo eorũ receptio nõ facit cardina lem: nihillominus illa vba prolata in presentia pontificis ꝛ actus ille gestus cũ auctoritate pape qui in eo actu suppleuit omnẽ defe ctũ demonstrat euidenter mentẽ pontificis ꝛ cardinaliũ qd nõ ste terũt in virtute simplicis pnũciationis: sed voluerũt ꝙ absq̃ nouo facto successoris illi quatuor assumpti essent eo casu veri cardina les, recepti in socios ꝛ in fratres. Unde euidẽter demõstratur eorũ mens clara ꝙ volebant saltem eo casu ꝙ dignitas illa esset collata absq̃ alijs insignis tradendis per successorẽ: ꝛ mens est preponẽda verbis. l. in conditionibus primũ locũ. de cõdi. ꝛ demõ. l. nõ dubiũ. C. de le. l. c. intelligentia. de vbo. sig. cũ multis si. Preterea si illa rece ptio in cardinales fiebat de eis qui non erant cardinales non erat vera receptio in cardinales: qꝛ deficiente subiecto cardinalatus nõ datur ipsa receptio in cardinales: cũ qualitas ipsius receptionis in cardinales sine subiecto cardinalatus stare non possit. l. eius qui in prouinciã. ff. si cer. pe. ꝛ. l. ij. ff. de vsufr. ꝛ. l. adeo. §. ꝙ si toto. ff. de acqui. re. do. Et sic dicta receptio erat defectiua. Unde cũ papa de plenitudine potestatis ex certa scia suppleat oẽs defectus: ideo di camus ꝙ hũc defectũ si inesset suppleat ꝛ etiã suppleat defectũ po testatis ipsorũ cardinalium in eo qd nõ poterãt cardinalatũ cõfer re: et gñr non poterat nõ cardinales in cardinales recipere meri to ꝛc.

12 ¶ † Nec etiã obstat rñsio data ad illa vba non obstantibus quibuscũq̃ solẽnitatibus in assumptione cardinalium consuetis: quia non est verum ꝙ sint intelligenda de solẽnitatibus consuetis in noiatione seu pronũciatione facta in priuato ꝯsistorio: nam illa vt sepius dictum est non est propria assumptio in cardinales: sed est initium quoddã ipsius assumptionis vt apparet ex dicta cõsti tutione Eugenij. Unde dicta verba non verificãtur dũtaxat in so lẽnitatibus consuetis in dicta pronũciatione: sed etiã in alijs solẽ nitatibus que successiue in residuo assumptionis predicte vsq̃ ad effectualem finem assumptionis consuete sunt interuenire: prout inter cetera sunt ipsa insignia seu insigniorum exhibitio.

22 ¶ † Nec etiã ob. verbũ consuetis. qd videtur respicere cõsuetudinẽ potius ꝙ̃ constitutionem. Nã rñdetur ꝙ verbum consuetis respicit frequẽ tiam actuum siue descendat ex iuris scripti dispositione siue ex nõ scripto. Nã ea que iura disponunt consueta sunt fieri. Et consuetu do plerũq̃ est conformis iuris dispõni vt habetur in. c. j. de consti. lib. vj. facit. l. solent. in princ. ff. de offi. procõsu. ꝛ. l. solẽt. ff. de iuris. om. iud. cũ multis si. Nec ob. qd illa clausula est apposita p cardina les qui non habent potestatem derogandi cõstitutioni pape. d. cle. ne romani. nam respõdetur ꝙ ipse summus pontifex derogauit in omnibus in quibus ipse cetus cardinalium apposuit dictã clausu lam non obstantibus. Et sic cũ illa clausula loquatur per vniuersa lem quibuscũq̃ censetur derogatũ oibus que consueuerũt interue nire in assumptione cardinaliũ: ꝛ sic siue in initio siue in medio siue in fine assumptionis: nã illud relatiuum quibus oia precedẽtia re fert. arg. l. talis scriptura. de leg. j. et. c. scdo requiris. et. c. inquisitio ni. de appel. ꝛ. l. iij. §. si filius. ff. de libe. ꝛ posthu. cũ si. Et sic deroga tio pape cẽsetur etiã vniuersalis esse: ꝛ qui vlr loquitur nihil exclu dit. d. c. solite. cũ sĩlib⁹. Nec etiã ob. rñsio data ad sequẽtia vba qui bus cardinalib⁹ prouidit de tutelis ꝛc. Nã immo illa qualitas car dinalatus dꝫ intelligi qd interfuit tẽpore prouisionis: qꝛ qualitas adiũcta vbo debet intelligi ſm tẽpus verbi. l. in delictis. §. si extra neus. ff. de noxa. ꝛ. l. qd ait. §. iulianus. eo. ti. ꝛ de here. insti. l. si alie nũ. cũ sĩli. Unde cũ cardinalibus puidit de titulis: ꝛ vbũ prouidit est preteriti tpis: ergo qualitas cardinalatus inerat tunc de prete rito. Nec obstãt rñsiones date ad illam clausulã suppleuit etiã ipse sanctissimus dñs noster si forsitã ꝛc. Nã tollũtur per ea que. s. dicta sunt. nã sepe dictũ est ꝙ illa assumptio de qua loquitur dicta cedu la nõ denotat simplicẽ pronunciationẽ factã in priuato consistorio que nõ tribuat ius nec titulũ cardinalatus: sed initium quoddã ad cardinalatum immo denotat verã assumptionẽ ad cardinalatum vt. s. deductũ est. Et propterea cessat illud sĩle de licẽtia examine ꝛ conuẽtu in doctoratu. nã si papa assumpsisset aliquẽ i doctorẽ qui libet sani capitis teneret ꝙ illa assumptio includeret vim ꝛ effectũ licentie examinis ꝛ publice: ꝛ sic finalis ꝛ effectualis collatio digni tatis: ita ergo ꝛ assumptio in cardinalem facta ex certa scientia et de plenitudine potestatis importent vim ꝛ effectũ vere collate di gnitatis cardinalatus. Preterea receptio in cardinales in socios et in fratres negari nequit quin patiatur defectum si recipiuntur illi qui non sunt cardinales: ideo iste defectus suppletur ibi p pa pam si inesset seu interfuisset. Et propterea censeatur supplendo illum defectum illos facere cardinales ante ipsam receptionẽ seu tempore receptionis vt sic verificentur illa verba vniuersalia in su prascriptis omnibus ꝛc. Nec ob. qd derogationes et exorbitantie iuris sunt restringende: nec per subauditiones et tacitos intelle ctus inducitur legum correptio prout hec omnia in contrarium vltimo loco deducuntur: quia respondetur qd hic non sumus in subauditionibus et tacitis intellectibus: sed immo expressa vba. Et verisimilis mens pontificis et cardinalium: que euidenter de prehenditur ex verbis artant non vt corrigatur dicta constitutio Eugenij: sed qd non procedat in hoc casu tanꝙ̃ loquens in casu di uerso. Et si in aliquo contrariaretur censeatur pro hoc actu dero gatum: et cum concurrant verba et mens: prout. s. deductũ est eis est standnm. Attentis maxime clausulis appositis prout est clau sula expsse derogatiua et clausula ex certa scientia ꝛ clausula de ple nitudine potestatis que sunt supra ponderate: ideo nõ repeto. Ex quibus remanet conclusio supra facta meo iudicio satis in iure cla ra ꝛ lucida. s. qd dicti quatuor assumpti in cardinales sint veri car dinales ꝛ iam consecuti sint vere cardinalatus dignitatem ius ꝛ ti tulum re: licet forte non noie apparenti nec sint in quasi possessio ne cardinalatus: prout esse deberent per iam dicta.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxix.

1 ¶ Subtitutio facta filijs institutis a patre qui filiam feminam instituit pro certa et masculos in vniuersa hereditate an extenda tur ad rem certam filie iure institutionis relictam: ita ꝙ substitu tus excludat matrem dicte filie. et nu. 4 per totum.

2 Substitutionis spes ad heredes transmittatur. nu. 10.

Substitutio de infrascriptis heredib⁹ intelligiť de primo herede.

3 Substitutus quandoq̃ excluditur per matrem in hereditate sui fi lij luctuosa.

4 Substitutio si filij decesserint in etate pupillari vel quandocunq̃ complectitur plures substitutiones sub varijs casibus.

5 Heredum appellatione an veniat heres heredis vel in pupillari substitutione sub his verbis facta quisquis mihi heres erit sit he res filio meo. nu. seq. et. 9.

6 Substitutus filio impuberi dicitur patri substitutus. nu. seq.

7 Heredum appellatione an veniat fideicommissarius vniuersalis.

8 Equipollentium est idem iudiciũ vel non refert: quid ex equipol lentibus fiat.

¶ Consilium. cclxxix.

In nomine dñi nostri iesu christi.

1 ¶ † Uidetur prima facie rñdẽdũ ꝙ mater fo ueat iustitiam ex pluribus: ꝛ primo quia dictis gaius et seius et ceteri substituti non videnť fuisse heredes scripti sed ipsi filij quos scriptura testamẽti heredes nominat: duꝫ dicitur heredes vniuersales instituit. scriptura autem testamenti ipsos gaium ꝛ seium non nominat heredes: sed eos substituit filijs suis. Estq̃ verisimile ꝙ potius voluerit ad dictam substitutionẽ filie factã inuitare ipsos filios masculos testatoris eidẽq̃ filie fra tres ꝙ̃ dictos extraneos substitutos. arg. l. scripto. ff. vnde liberi. ꝛ l. cum acutissimi. C. de fideicõ. et. l. nam et si parentibus. in prin. de inoffi. test. cũ similibus. ad idem. l. publius. ff. de cõdi. ꝛ demõ. ideo inherendo verbis testamẽti ꝛ verisimili mẽti testatoris que primũ locũ obtinet. l. in cõditionibus primum locum. ff. de cõdi. ꝛ demõ. et. l. pater seuerinam. in prin. eo. ti. et. l. penultima. ff. de leg. j. cũ si milibus. videtur ꝙ dicti substituti non veniant tanꝙ̃ ipsi fuerint substituti: nec etiam veniant tanꝙ̃ heredes filiorum substitutoruꝫ qui predecesserint.

2 † Quia spes substitutionis non transmittitur ad heredes substitutis decedentib⁹ anteꝙ̃ decedat is cui facta est substitutio. l. qui liberis. §. hec verba. ibi: neq̃ heredis heres. et. l. sꝫ et si plures. in prin. ff. de vulg. et pupil. et. l. si ex pluribus. in fi. ff. de suis et legi. ad hoc regula. l. vnice. §. finautem aliquid sub conditio ne. C. de cadu. tol. cum similibus. qd et videtur dicendum ex eo qꝛ illa verba infrascriptis heredibus videntur intelligenda de primo herede et non de vlterioribus. ar. l. bone. §. hoc sermone. ff. de ver bo. signi. et qd not. in. l. hec conditio. de conditio. et demon. ꝛ quasi in proprijs terminis videtur tex. in. d. §. hec verba. vbi is qui imme diate ex testamento patris heres est admittitur ad hmõi substitu tionem non is qui mediatus ex persona heredis scripti efficit he res: vnde in proposito ipsi filij qui ex testamento paterno heredes sunt: non hi qui per ipsos heredes scriptos fiunt patris heredes admittuntur ad substitutionem factam filie: prout non admittun tur ibi pater vel dominus heredis scripti qui mediantibus perso nis filij vel serui fuerint heredes patris: neq̃ etiam eadem ratione admittitur ibi heres heredis prout et. s. deductum est.

3 † Et hoc in terminis decidit ibi Jo. de imo. dicens ꝙ in huiusmodi substitu tione quisquis mihi heres erit sit heres filio meo impuberi non ve nit is qui ex pupillari substitutione est heres alterius filij et ex filij persona est heres patris: multo ergo fortius in casu nostro in quo testator non est vsus vniuersalis quisquis: sed indefinita heredib⁹ cum latius interpretetur vniuersalis ꝙ̃ indefinita. l. iulianus. de le ga. iij. et arg. c. solite. de maio. et obe. ꝛ can. si romanorum. xix. dist. Et maxime hec dicẽda sunt in casu nostro cum mater sit in medio. nam solet plerũq̃ fieri interpretatio contra substitutos ne mater priuetur luctuosa filij hereditate. vbi als fieret pro substitutis: vt probatur in. l. fina. C. de insti. ꝛ substi. sub condi. fac. ꝛ in. l. precibus. C. de impube. et alijs substi. et no. doc. in dictis iuribus. ꝛ in. l. j. ꝛ. ij. et in. l. centurio. ff. eo. ti. et in. c. si pater. de testamẽ. lib. vj. et in. c. ray nutius. eo. ti. in antiquis.

4 ¶ † His tamen non obst. in contrarium arbitror

arbitror esse indubitatam iustitiam. nam constat q dicti substituti sunt scripti in dicto testamẽto. ⁊ sic comprehenduntur sub illis verbis infra scriptis. Itẽ sunt heredes ipsius testatoris: nã illa substitutio de his facta si filij instituti decesserint in pupilla etate cõplectitur: sub varijs tñ casibus plures substitutiones. s. vulgarẽ et pupillarẽ de pupillari constat vulgaris etiam comprehendit: quia si instituti nõ sunt heredes ⁊ decesserint impuberes nil obstat quominus sit vulgaris substitutio ꝓut illa q̃ cõprehẽdunt sub illis verbis qñcũq; decesserit vel si decesserit in pupillari etate vel postea quãdocũq;. nã sub hmõi substitutione cõprehenduntur tres substitutiones: lꝫ sub diuersis euentibus singule. s. pupillari si decesserit pupillus vulgaris si decesserit non heres fideicõmissaria si decesserit post pupillarem etatem heres prout hec habentur in. d. l. precibus. ⁊. d. c. si pater. ⁊. d. c. raynutius simul iunctis. ⁊ no. glo. ⁊ doc. in dictis iuribus. ⁊ in. d. l. centurio. ita ⁊ pari rõne sub illis verbis sub dictis verbis si decesserint in pupillari etate comprehendunt pupillaris expressa verbis. s. specialibus ⁊ vulgaris expressa verbis. s. generalibus. s. si decesserit in pupillari etate non heredes. Et hoc est qđ dicebat Bal. in. d. l. precib⁹. qđ substitutio si decesserit in pupillari etate est compendiosa: qui subtiliter ⁊ magistraliter loquitur ⁊ sustentari potest per predicta. licet nõnulli eum dãnẽt: put latius prosequendo legendo dixi in. d. l. precibus. vnde dicti substituti poterant venire ad hereditatem paternam ex substitutione vulgari si filij instituti non fuerint heredes. Et eis existentibus heredibus ad dictam hereditatem venire poterant ex substitutione pupillari mediantibus personis filiorum: quibus successerunt ex pupillari substitutione. nam filij si decesserunt non agnita hereditate paterna illam transmiserunt ad eorum heredes vigore suitatis. l. si fratris. C. de iure delibe. ⁊. l. apud hostes. C. de suis ⁊ legi. cũ si. vulgaribus. cum potestate tamen abstinendi. l. si filius. §. j. ff. de acqui. here. ⁊. l. si filius qui patri. ff. de vulg. ⁊ pup. Et hoc regulariter: sed quando extraneus vult succedere filio ex pupillari: dubiũ est an possit ex persona filij abstinere ab hereditate paterna per. l. sed ⁊ si plures. §. filio impuberi. de vulg. et pupil. vbi videtur casus qđ non habet tamẽ varias lec. quas ad presens non est opus discutere. nã si possent dicti substituti ex personis filiorꝫ abstinere ab hereditate paterna ⁊ succedere vigore substitutiõis vulgaris sine dubio admitterentur ad dictam substitutionem: quia directo ex primo loco immediate succederent testatori ex eius iudicio et ex scriptura testamenti: et sic nil repugnaret quominus illa verba infra scripti eius heredes comprehenderent ipsos substitutos existẽtes heredes immediatos ex secũdo gradu institutionis hoc est ex vulgari: nam substitutio vulgaris nil aliud est q̃ conditionalis institutio. l. j. §. si sub cõditione. ff. ad treb. ⁊. l. j. ff. de vulg. ⁊ pup.

5 †Si vero dicamus q dicti substituti non potuerint hereditatẽ paternaꝫ recusare ex psonis filiorum. Uel quia forte ipsi filij se immiscuerint hereditati paterne: vel quia teneatur q etiã al's recusare non possint substituti: vel quia licet potuerint: tamen non recusarunt: sed se simpliciter immiscuerunt hereditati paterne ex personis filiorũ. similiter dicendũ est quodlibet nõ sint immediati heredes testatoris: sed mediati: quia heres heredis testatoris est heres. l. fina. C. de here. insti. nihilominus admittantur ad dictam substitutionẽ. Nã sunt heredes testatoris vt dictum est: ⁊ sic verificantur illa ỽba heredibus ⁊ sunt in testamẽto descripti: et sic verificant illa ỽba infra scriptis: vnde omnia verba testamenti verificantur. Et propterea videntur admittendi dicti substituti: cum de mente cõtraria testatoris non appareat: nec sit a verbis recedendum vbi de mente non constat. l. non aliter. de leg. iij. et. l. j. §. si is qui nauem. de exerci. ⁊. l. labeo. §. idem tubero. de suppel. leg. Et facit quia appellatione heredis: maxime in testõ nominati veniunt nõ soluꝫ primi heredes: sed omnes in infinitum. l. in annalibus. C. de legatis cõcor

6 †Unde substitutus filio impuberi dicitur etiaꝫ substitutus patri. l. j. §. j. de vulg. ⁊ pupil. ⁊. l. ita. §. j. de bo. pos. ßm tabu. Pro quo etiam facit et tertio tex. in. d. §. hec verba. a cõtrario sensu seu a ratione cessante: que argumẽta in iure militant. l. j. §. huius rei. ff. de officio eius cui mã. est iurisd. ⁊. l. qui testamento. §. mulier. ff. de testa. ⁊. c. cũ apostolica. de his que fiũt a prela. sine consensu capituli. et. c. cũ cessante. de appel. ⁊. l. adigere. §. q̃uis. de iure patro. ⁊. l. qđ dictum. ff. de pac. Nam in. d. §. hec verba. dicitur q heres heredis non admittit ad substitutionem pupillarem factam per hec verba. quisquis heres mihi erit sit heres filio meo: eo quia non venit ex iudicio testatoris: ergo vbi ex iudicio testatoris veniret admitteretur ad substitutionem. Sed isti substituti solum ex iudicio testatoris veniunt: quia al's non venirẽt nisi mediante testamento predicto ⁊ sic testatoris indicio: ergo admittantur ad dictam substitutionem tãq̃ heredes heredis per illum tex. qđ in terminis firmat Bar. ibi in prin. ar. illius tex. ⁊ dicit esse casum in. l. paterfa. primis. in prin. eo. t. i. et licet Imo. ibi in vltimis verbis ɔtrariũ tenẽs per. l. qui heredi. §. j. ff. ad treb. dicat qđ. d. l. paterfami. primis alio casu loquatur nihilominus licet casus quo ad verba sit diuersus nihilominus nõ videt diuersus in ratione immo recte intuendo videtur maior ratio decidendi ßm opi. Bar. in terminis Bar. ⁊ Imo. q̃ in terminis. d. l. paterfa. primis. nam in. d. l. paterfa. gaius fuit in testamẽto honoratus per hec verba. sit heres mihi ⁊ filio meo. Et sic videtur institutus ⁊ substitutus pupillariter: postea subiungitur si dictus gaius heres mihi erit: tunc titio fideicommissum relinquo. Accidit q dictus gaius fuit heres testatoris: quia mediante pupillari substitutione fuit heres filij ⁊ ex persona filij fuit heres testatoris. Deciditur ibi q titius admittitur ad fideicommissum purificata. l. illa cõditione si heres mihi erit. ⁊ sic licet conditio debeat verificari in forma specificata: prout in hoc se fundat Imo. nihilominus dicta cõditio verificatur in eo qui succedit ex substitutione: lꝫ testator non fuerit vsus verbis vniuersalibus prout vsus fuit in terminis Bar. et Imo. ⁊. d. §. hec verba. Et licet testator in. d. l. paterfa. primis posuerit vt diuersa casum quando esset heres sibi ⁊ quãdo esset heres filio dum dixit sit heres mihi ⁊ filio meo. iunctis not. per glo. in rubri. de iur. et fac. igno. Et licet videretur coniecturandũ q censeretur potius voluisse eum onerare fideicommisso quando ipse honoratus a testatore immediate succederet q̃ quando succederet filius testatoris que non cadunt in terminis Bar. ⁊ Imo. et. d. §. hec verba. et nihilominus ibi interpretatur conditionem purificatam in fideicommisso qđ est onerosum heredi ⁊ eo respectu non ampliandum. facit. l. si ita sit ascriptum. de leg. j. ⁊. l. nũmis. de leg. iij. cũ concor. Multofortius in substitutione pupillari que ex vtraq; parte est fauorabilis ⁊ sic largius interpretanda.

7 †Ex quibus standũ est cum sñia Bar. qui raro errauit in iure quicquid in contrarium dicat Imo. nihil allegans contra Bart. quãtum ad pupillarẽ substitutionem. nam. d. l. qui heredi. §. j. quã ipse adducit non loquitur in pupillariter substituto qui vere ⁊ proprie est heres testatoris: licet non immediatus per iura supra adducta. Sed loquit in substituto per fideicommissum qui proprie loquendo non est heres: sed fideicõmissarius. Unde in eo militat ratio Imo. Nec reperio Barto. ibi contrariũ dicere in fideicõmissario: licet Imo. eum referat: si tamen illud Bar. dixisset non absurde fuisset locutus: cum large loquendo fideicommissarius vniuersalis dicatur heres per. l. si filius. ff. qđ cum eo. prout et tangit ipse Imo. Barto. referendo. Et posset ad. d. l. qui heredi. rñdere qđ loquitur in conditione adiecta legato vel fideicommisso. Bar. autem in conditione adiecta substitutioni pupillari que est magis fauorabilis ratione preallegata. titulus enim de condi. ⁊ demon. loquitur de conditionibus adiectis legatis vel fideicommissis. Nam de conditionibus adiectis in institutionibus sub directis substitutionibus specialiter tractatũ fuerat in ti. de condi. institutionum. ⁊ in tit. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. leges in dubio sunt intelligende ßm subiectam materiam tituli. l. imperatores. de in diem adiec. et qđ per glo. in. l. sticho. in fi. de condi. indebi. et in. c. j. de offi. legati. lib. vj. ⁊ in proemio eiusdem libri ibi congruis subdere titulis. Uel secundo ⁊ melius respõderi potest q in d. l. qui heredi. erant hi in quibus verba conditionis proprie verificabantur in quibus poterat purificari conditio. ideo non trahitur ad personas in quibus non proprie verificatur: sed Bart. esset intelligendus quando substitutio pupillaris non verificaretur in herede vt quia forte decessisset in vita pupilli: ⁊ sic non est persona in qua conditio substitutionis possit purificari nisi in persona fideicommissarij: prout al's dicebat Imo. in. l. gallus. §. instituens. ff. de libe. ⁊ posthu. in illa questione an appellatione filij nepos cõprehẽdatur: dicens q si superest filius in cuius persona possit verificari verbum filius non comprehenditur nepos al's secus: et sic posset defensari Bar. ad. l. qui heredi. etiam in fideicommissario. illud tamen non firmarem nec pertinet ad nostram consultationem: nam prout dixi substituti venientes ex pupillari substitutione sunt proprie heredes. ⁊ sic cessat ratio. d. l. qui heredi. §. j. ⁊ ratio Imo. ideo prout dictum est verificetur in eius substituto in casu nostro attẽto q non videtur q sit alia persona in qua dicta substitutio seu cõditio substitutionis verificari possit. cum instituti decesserint pendente conditione. Et sic responsio data ad. d. l. qui heredi. confert etiam ad terminos nostros.

8 †Nec predictis obstant adducta in cõtrarium. Non enim ob. qđ primo loco in contrarium dicebatur qđ filij sunt instituti heredes: ⁊ in eis verisimiliter verificari voluit testator illa verba infra scriptis eius heredibus potius q̃ in substitutis quos testator non nominauit heredes: nam respondetur qđ si dicti filij potuissent ad substitutionẽ venire quia superessent post mortem filie fatendum esset q ipsi filij potius censerentur inuitati q̃ ipsi substituti per rationes in contrarium adductas. et facit' qđ habetur in. l. cum ita legatur. §. in fideicommisso. de lega. ij. Tamẽ hoc non accidit: ⁊ ideo eis deficientibus deuoluitur dicta successio ad sequentes in gradu institutionis in quibus dicta verba verificantur vt. s. sepius dictum est. licet enim testator eorum personis non apposuerit ỽbũ heredes: nihilominus virtualiter eos scripsit heredes sub conditionibus: tamen que sunt purificate. vnde heredes sunt per supradicta. ⁊ sic verba verificantur: nec refert quibus ỽbis testator vtat dũmodo sint equipollẽtia. ar. l. si mater. C. de institu. ⁊ substi. sub condi. fac. et. l. ij. C. communia. de leg. cum concor. Et maxime cum testator non dixerit quos infra nominabo heredes: sed infra scriptos heredes. quod verbum heredes potius vide

tur referendum ad eum qui erit heres q̄ ad eum qui solum sit nominatus heres. Non enim putarem admittendum ad dictā substitutionem illum qui esset heres institutus: tñ non esset heres quia repudiaret vel aliter ab hereditate excluderetur: et sic non ob. prima ratio in contrarium adducta. †Nec etiam obst. secunda ratio. quia. d. l. boue. §. hoc sermone. procedit quando in primo actu verificatur dispositio: quia legatum vel promissio purificat ibi in primis nuptijs: vnde non attenduntur alij vlteriores: et ita etiā in terminis nostris si substitutio pupillaris nō traheret ad ipsos substitutos si sortiretur effectum in primis heredibus: hoc est in ipsis filijs als autem secus est per. s. dicta. Nec ob. d. §. hec verba: immo facit prout. s. inductus est: et ex quo ibi probatur qd admittitur heres heredis qui venit ex iudicio testatoris: et clarius probat in. d. l. paterfa. primis. apparet q̄ verba verificātur non solum in primo actu: sed in scdo: et sic cōfirmatur dicta rñsio: posset etiā dici q̄. d. §. hoc sermone. non procedat qñ exprimuntur verba que sui natura trahuntur ad plures psonas per ea que habentur in. d. l. in annalibus. et in. d. §. in fideicommisso. et in. d. §. hec verba. et in. l. paterfa. primis. sed qñ referūtur ad aliquē actū qui potest pluries reiterari ab eisdē psonis. Et qualitercūq; intelligatur cōstat qd non militat in terminis nostris p adducta. s. p hac parte. et maxime p. d. l. paterfa. primis. et. d. §. hec vba. Nec obstat auctoritas Imo. qr male loquitur: nec aliquid allegat qd vrgeat in terminis pupillaris substitutionis: prout. s. latius dictum est. Nec ob. qd mater est in medio: quia existētia matris facit cessare expressas substitutiones pupillares: lz sub generalibus verbis cōprehensas: sed dūtaxat substitutiones tacitas prout loquitur. d. l. precibus. et. d. l. si. C. de insti. et substi. et habetur in. d. l. precibus. et in. d. l. centurio. et in. d. c. si pater.

10 et in. d. c. raynutius. †Ex quibus remanet conclusio q̄ dato qd dicti substituti nō admittātur ad substōnē pupillarē factā filie ex psonis filiorū substitutorū: tñ admitti debeāt ex earū personis tāq̄ veris et proprijs heredibus testatoris et excludant matrē. Tamē in terminis nostris videtur potius dicendū q̄ dicti substituti admittātur ad successionē dicte filie ex pupillari substitutione ex personis filiorum institutorum transmissa in eos substitutos spe pupillaris substitutionis iuncto quodam iure accrescēdi saltem si dicti filij in vita eorum se immiscuerunt hereditati paterne per casum ad hoc singularem in. l. qui patri. ff. de acqui. here. vbi est casus qd si institutus heres est etiā substitutus filio impuberi testatoris et postea est heres patris deinde decessit viuo pupillo qui pupillus decedit postea impubes tunc heres dicti instituti primo decedentis substitutiq; filio ipuberi est heres necessarius dicti filij impuberis quasi vna sit hereditas patris et filij: ita q̄ iūcto iure accrescendi cū substitutione pupillari heres substituti succedit filio impuberi nō obstāte q̄ substitutus decesserit viuo pupillo: et sic pendente conditione prout ibi est casus vnicus in iure: et multum notabilis ad propositum nostrū: nam dicti filij masculi fuerunt heredes patris ex institutione et fuerunt filie impuberi substituti: quia verba substitutionis sine dubio in eis verificantur: et similiter mens testatoris: vñ in terminis militat dispositio. d. l. qui patri. vbi videtur casus de hac consultatione per predicta: saltem si vt dictū est ipsi se immiscuerūt hereditati paterne: quia tunc nihil repugnat per qd possumus dicere q̄ non simus in terminis. d. l. qui patri. idem tamen putarem dicendū si dicti filij se non imiscuerunt hereditati paterne. Sed illi se immiscuerūt substituti ex transmissione in eos facta iure suitatis: quia tunc se immiscent ex personis filiorū institutorū: vñ si ipsi filij cessent fuisse heredes patris a die mortis ipsius testatoris iuncta. l. heres quandoq;. de acqui. here. Et maxime cum semper de iure ciuili heredes fuerint. l. necessarijs. eo. ti. et institu. de here. quali. et dif. §. sui. cum si. vnde presens consultatio videtur decidi per casum. d. l. qui patri. per quā vr̄ qd cesset difficultas que supra primo loco fiebat et cessant omnia in contrarium adducta vt de se patet: tamen etiam si essemus extra terminos. d. l. qui patri. idē respōdere per ea que supra dicta sunt.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxx.

1. Consulendo decisiue plerūq; solet et potest responderi etiam conclusiue absq; iurium et rationum allegationibus.
2. Instrumentum non probatur ex actu ficto sed vero: et instr̄m non probat nisi ea de quibus fuit rogatus notarius.
3. Clausula precarij an operetur possessionem tantum naturalem in constituentem. nu. 6
   Possessio retinetur solo animo et non preualet naturalis possessio possessioni ciuili. nu. 7.
4. Contractus an infirmetur ob inobseruantiam conuentorum.
5. Idemptitas probatur per duas qualitates cōformes siue demonstrationes.
7. Possessor ciuilis potest licite expellere de sua ciuili possessione eū qui naturaliter possidet pro sua ciuili possessione tuenda. p totū.
8. Permissiones intrandi possessionem auctoritate propria an in heredem transeāt.
9. Ignorantia facti causat bonam fidem et etiam improbabilis excusat a dolo.
10. Dicere nemo presumitur nisi illud quod mente cogitat.
11. Verba mentis conceptum demonstrant.
   Rei appellatione venit proprietas non autem sola possessio.
12. Precaria possessio non transit in heredem sine noua acquisitione facta per heredem.

¶ Consilium. cclxxx.

In nomine dñi nostri iesu

1 christi. ¶ †Visis quibusdam processibus agitatis de quibusdam accusationibus factis super eadem re cōtra Augustinū ex vna parte et cōtra baptistā et certos alios ex altera: et quibusdā consilijs vno vez p parte Augustini: altero pro parte Baptiste: ambo tñ accusationē de Baptista factaz respiciunt et consultus per iudicē maleficiorū ciuitatis camerini q habet sup dictis accusationibus pferre sniam vt rescribā que sint partes sue an. s. in condēnando vel absoluēdo accusatos breuiter procedā tangendo substantialia: tum qr breue tps mihi cōceditur instantibus maxime lectionib⁹ alijsq; negotijs quibus detineor: tum etiam quia in consilijs decisiuis plerūq; tradunt rñdendū esse conclusiue absq; iurium et rōnum allegationibus vt tradit Specu. optimus praticus et auditor remanet curie in titulo de consilij requisitione. ver. porro. et facit qd ipse notat in titulo de allegationibus et disputationibus. §. porro. ver. in summa. et in titu. de sententijs. §. qualiter. ver. verū. et qd not. Joā. an. et moder. in. c. sicut. de re iud. et qd tradit abbas siculus in consi. suo scdo qd incip. dum esset materia qōnis. et vidi etiā hoc tpe aliqñ obseruari: satis autez pōt dici esse consilium decisiuum seu saltem ei simile quando ad cōsultationem iudicis consuluitur qui postulat instrui et cōsului q̄ sint

2 eius partes. †Et capiendo primo processum accusationis facte cōtra Baptistā sup quo est maior difficultas et reddita sunt hincinde consilia tota difficultas vr̄ resultare ratione cuiusdam contractus transactionis inite inter Petrū patrem Augustini accusatoris et Baptistā accusatū et super eo plurimū versantur fundamenta et dicta consulentium. Constat enim ex processu q̄ possessio Augustini probatur per multos testes vtriusq; partis: nā etiā testes ipsius Baptiste probant dictum Augustini possidere tēpore in accusatione deducto et etiā antea per plura tēpora adeo q̄ si. d. baptista non sumeret arma defensionis a dicto contractu transactionis facilis fuisset rñsio parum habens dubitationis q̄. d. Baptista veniret condēnandus. videtur autē. d. Baptista excusandus a dicta vi turbatiua in accusatione intēptata vigore dicte transactionis: nā in dicta transactione est duplex clausula ex quibus et earū qualibet videtur qd possit se tueri: nam Petrus auctor dicti Augustini dedit dicto Baptiste licentiam intrādi propria auctoritate et ius municipale super quo videtur fundata dicta accusatio excipit casum quando ex pacto a possessione data fuit licentia intrandi propria auctoritate et etiam de iure communi istud idem probatur ex his que habentur in. l. iij. C. de pigno. et in. l. predia. de acqui. pos. et tra-

3 dunt ipsi consulentes non insisto. †Item in dicto instrumento est clausula precarij ex qua resultat effectus q̄ ille cuius precario nomine possidetur habet seu querit possessionem ciuilem: et ille qui se cōstituit possidere naturaliter possidet. l. et habet. §. eum qui. ff. de precario. et. l. interdum. in principio. et. §. si. ff. de acqui. pos. et p doc. ibi et in. l. qd meo. in principio. eo. tit. et per glo. et doc. in. l. ab emptione. ff. de pac. vnde fm hoc videtur q̄ dictus Baptista tempore dicte transactionis quesiuerit seu retinuerit saltem possessionem ciuilem: que possessio ciuilis non censetur deperdita sed continuata: quia qui semel possedit presumitur possessionem continuare nisi probetur amissa: vt per glo. et doc. in. l. siue possidetis. C. de proba. et notant doc. in. c. cum ad sedem. extra de resti. spolia. et in. c. olim. eo. ti. saltem si is qui olim possedit asserat se possessionem cōtinuasse: prout habetur in dictis iuribus. Solo eniz animo retinetur possessio. l. iij. §. in amittenda. et. l. quēadmodum. ff. de acquirē. possessio. et. C. eo. ti. l. licet. cum si. nec mutatus animus presumitur: sed continuatus. l. eum qui mutatam. ff. de proba. et. l. non ad ea. ff. de condi. et demon. et de his que cōsistūt in animo statur dicto eius de cuius animo agitur: vt notat glo. sing. in. §. alie. insti. de actionibus. vnde ex his resultare videtur qd dictus Baptista tpe in accusatione deducto possessionem ciuilem retineret alio non apparente. Preualet autem possessio ciuilis possessioni naturali intātum q̄ ciuiliter possidens potest naturaliter possidentem et turbare et expellere de possessione pro tuēda sua ciuili possessione quam als perderet per ea que habentur in. l. si de eo. §. si forte. de acqui. poss. prout vult glo. et clarius bar. in. l. j. §. interdictū. ff. vti possi. et est de mēte glo. et doc. in. d. §. si forte. et in. l. clam possidere. §. qui ad nūdi-

4 nas. ff. eo. tit. †Nec videtur obstare dicto Baptiste id qd in contrarium allegatur. s. qd ipse non obseruauit ex parte sua dictum contractum: et consequenter non videt posse ex eo iuuari iuxta ea que habētur in. c. cum proponas. el. fi. C. de pac. et in. c. peruenit. et in. c. quēadmodum. de iureiur. cum si. vulgaribus. quia hoc fundamentum videtur in proposito parum opitulari: nam ex nō obseruātia

non

non perditur possessio iam quesita: nec ille cui non seruatur potest non seruãtem propria auctoritate possessione priuari: ⁊ sic sibi ius dicere contra. l. non est singulis. ff. de reg. iur. ⁊. l. si ex stipulatione. ff. de acqui. pos. Et sic presupposito ꝙ. d. Baptista quesiuerit possessionem ciuilẽ rõne clausule precarij non fuit illa priuatus propter non obseruantiam contractus ⁊ si dicatur: lꝫ hec precedãt vbi non interuenit iuramentum: tñ secus est qñ iuramentum interuenit: nam per singularem dispositionē. l. si quis maior. C. de trãsac. disponitur ꝙ veniẽs contra contractum iuratum: maxime contra transactionem etiam si veniat contra non adimplendo promissa statim amittit omne commodum qḋ ex transactione consecutus fuerat vt ibi est tex. apertus: nam respondetur ꝙ illa. l. nõ dꝫ intelligi de amissione possessionis que non transit sine apprehensione: iuxta. l. traditionibus. C. de pactis. ⁊. l. cũ heredes. in princ. de acq. pos. ⁊ ideo cũ commoduꝫ qḋ amittit contraueniẽs transfundatur ibi in aduersarium non debet intelligi de possessione que in aduersarium non transfertur: rarissime enim reperitur in iure qḋ possessio ipso iure trãsferatur. lꝫ plerũqꝫ reperiatur in dominio ⁊ alijs iuribus: vt habetur in dictis iuribus ⁊ in. l. si ager. de rei vendi. cũ si. Preterea ad hoc vt. d. l. si quis maior. locum habeat requiritur qḋ tẽpore contractus fuerit maior. xxv. an. ⁊ hoc appareat prout tradunt ibi legentes: qui enim se fundat in lege exorbitanti hꝫ probare ea que ponderantur in ipsa lege: vt per Bal. in l. si quis non dicam rapere. de episco. ⁊ cle. ⁊ not. ꝑ glo. ⁊ doc. in cle. si. de rescri. non autem deducitur in processu: an. d. Baptista fuerit maior vel minor tpe contractus merito nõ militat dispositio. d. l. si quis maior. que est penalis ⁊ multum exorbitans vt patet ex sui serie. preterea non bene docetur ꝙ. d. Baptista venerit cõtra. Nam licet in dicto contractu transactionis ipse ꝓmiserit soluere debitum vanantij: et etiam omne debitum communis camerini ꝙ ipse Petrus haberet vsqꝫ in diem cõtractus: tamen non probatur ex processu ꝙ ipse debitum haberet: nec etiam probatur mora dicti Baptiste in obseruando dato qḋ debitum probaretur: nam licet permarinus venantij deponat ꝙ. d. Petrus fuerit in carcere pro debito dicti venantij pro quo debito. d. Baptista erat obligatus vigore dicti contractus: tamen in hoc non habet contestem: nam licet Archangelus angeli deponat ꝙ fuit carceratus pro debito venantij: non tamen deponit ꝙ fuerit carceratus pro illo debito ad qḋ Baptista tenebatur: ⁊ possibile erat ꝙ. d. Petrus haberet plura debita cuꝫ cõi venantio. preterea ⁊ fortius neuter ipsorum reddit sufficientẽ causam ꝙ pro debito venantij fuerit incarceratus. Et tamen fuerunt in causa scientie interroganti: vnde non probant per ea q̃ habentur in. l. solam. ⁊ in. l. testium. C. de testibus. ⁊ in. c. cũ causamqꝫ. extra. e. ti. ⁊ per Bal. in repetitione. l. de quibus. de. ll. maxime cũ illud qḋ ex ea causa fuerit captus non sit quid visibile. vnde etiam non interrogati debebant causam sufficientem adducere. Et hoc etiam cadit circa id qḋ respicit debita communis: nam licet dicat ꝙ. d. Petrus fuerit grauatus pro debitis cõmunis: tñ non redditur sufficiens causa scientie: necqꝫ probatur ꝙ fuerit grauatus ꝓ debitis contractis tempore ipsius contractus transactionis de quibus debitis cantat promissio Baptiste omitto ꝙ non apparet legitime interpellatus. s. per personam habentem mandatũ. Et maxime quia Archangelus dicit ꝙ ipsi testes rogauerunt dictũ Baptistam ꝙ deberet extrahere dictum Petrum ex dictis carceribꝰ: nec dicit ꝙ habuerit cõmissionem a dicto Petro: quinimmo non dicit ꝙ rogauerit ex parte Petri. 5 † Unde ex multis deducitur qḋ ex his que in processu apparent non potest dictus Baptista dãnari ex eo qꝛ ipse non seruauerit promissa per eum in dicto cõtractu iurato. Super quo plurimum se fundat consulens cõtra baptistã: nec etiam videtur ꝙ obstet dicto Baptiste ꝙ non sit probata idẽtitas rei deducte in accusatione rei deducte in dicta transactione: prout videtur necessariũ si Baptista volebat se ex dicta trãsactione tueri: nam dicitur ꝙ licet duo testes deponant de dicta idẽtitate: nihilominus vnus ex eis nõ est idoneus testis duplici rõne: vna quia ipse dicitur accusatus simul cum Baptista: vnde pretendit iinteresse qḋ res in accusatione deducta pertineret ad Baptistam ⁊ non ad Augustinum: quia eo pretextu veniret absoluendus. Et sic est quodãmodo testis in causa propria. l. nullus. ff. de test. ⁊. l. in omnibus. C. eo. ti. ⁊ argu. C. ne quis in sua causa. in rubro et nigro. Preterea non fuit legitime prestitum iuramentum ex quo in ecclesia iudice non sedente pro tribunali nec loco iucidij. c. decet. de immu. ecclesiarum. vbi patet ꝙ omnis iudiciarius actus est in ecclesia prohibitus: nam respondetur ꝙ quicquid dicendum sit de isto teste super quo quo ad primum obstaculum respõderi potest ꝙ nõ apparet de idẽtitate omnino. s. qḋ ipse sit ille qui accusatur: nã variari videtur nomen patris: nihilominus videt dicta idẽtitas probata coniuncto instrumento transactionis cum accusatione: nã cõcurrunt plures demonstrationes: nam se conformant in vocabulo et in pertinentijs. item se conformant cum vno confine. item se conformant in qualitate: quia vinea: ⁊ ad probãdam idẽtitatem sufficiunt ꝙ se conforment due demonstrationes. l. forma. ff. de cẽsibꝰ. et per Bar. in. l. demonstratio. ff. de condi. et demonstra. et magis in terminis in. l. si quis seruum. §. si inter. ff. de leg. ij. vbi dicit qḋ si est factum legatum titio de tali parochia licet possint esse plures titij: tamen si quis probat se titium de illa parochia est ꝓbata idẽtitas eius de quo cãtat testamẽtum nisi ex aduerso doceatur qḋ sint plures titij in eadem parochia: consonat enim qualitas nominis ⁊ qualitas quia de parochia: ideo concurrunt due demonstrationes que sufficiunt ſm eum cum quo transeũt doc. multofortius in proposito nostro in quo concurrit qualitas vocabuli. item concurrit qualitas: quia vineata. item concurrit qualitas vnius cõfinis: nec apparet ꝙ sub eodẽ vocabulo ⁊ sub eodem confine sint plures terre maxime vineate. ideo dicamus esse probatam rei idẽtitatẽ saltẽ ex quo coadiuuatur dicto vnius testis idonei. Et alterius testis dato ꝙ forte de se non idonei cuius dictũ saltem aliqḋ prestat adminiculum et que non prosunt singula multa iuuant. l. ij. in prin. cum ibi notatis. de excu. tuto. ⁊ maxime ad finem vt euitetur condẽnatoria cum iudices debeant esse proni ad absoluendũ potius q̃ ad condẽnandum iuxta. l. absentem. ff. de penis. cum si'i. debẽt enim esse ꝓbationes luce clariores ad condẽnationem. l. sciant. C. de proba. 6 † Nec etiã ob. si quis dixerit ꝙ constitutio precarij tũc trãsfert possessionẽ in concedentẽ precariũ qñ rogãs seu cõstituẽs habebat possessionẽ vt deprehenditur ex notatis ꝑ Bart. in. d. l. qḋ in eo. et in. d. l. interdum. et tradũt ibi doc. ⁊ rõ est euidẽs non insisto: sꝫ nõ probatur ꝙ. d. Petrus tpe dicti contractus possideret dictam vineam: qꝛ nõ reperio nisi vnũ testẽ qui precise deponat de possessione illius tpis ⁊ dictum vnius non releuat. l. iurisiurandi. ff. de testibus. ⁊. l. vbi numerus. eo. ti. ⁊. c. tam literis. extra eo. ti. cũ si. nã rñdetur qḋ lꝫ hoc verũ sit nihilominus probatur ꝙ idẽ Petrus postea possedit: vnde licet nõ appareat ꝙ tpe dicti cõtractus. d. baptista quesiuerit possessionẽ ciuilẽ: tñ qꝛ. d. Petrus tpe dicti contractus apparet qḋ habuit animũ precario possidẽdi qui animus mutatꝰ non presumitur. d. l. eũ qui mutatam. si postea possedit prout probatur possedisse aut veterẽ possessionẽ habitã ante dictũ ꝯtractũ continuauit ⁊ tunc Baptista hꝫ intentũ suum aut illam de nouo quesiuit ⁊ tunc videtur quesiuisse ipsam possessionem animo precario possidẽdi: ⁊ sic videt quesiuisse possessione. d. Baptiste. 7 † Ex quibus videtur remanere ꝙ. d. Baptista quesiuerit ciuilẽ possessionem ne illam amiserit tpe in accusatione deducto: ⁊ ꝑ ꝯñs potuit suã possessionẽ ciuilẽ cõtinuare ⁊ manutenere non obstãte ꝙ alius naturaliter possideret: qꝛ ciuilis preualet naturali: vt no. Bart. in l. j. §. interdictum. ff. vti pos. ⁊ pro tuẽda sua possessione põt naturaliter possidentẽ qui eũ nõ admitteret reijcere de possessione ꝓut supra dixi ꝑ ea que habẽtur in. d. §. interdictũ. d. §. qui ad nũdinas. et in. d. §. si forte. et in. l. si id qḋ. §. si. eo. tit. ⁊ saltẽ sine dubio põt insistere in ipsa re pro tuẽda sua ciuili possessione ꝑ ea que habẽtur in dictis iuribus: ⁊ maxime in. d. §. si forte. vbi text. imputat ciuiliter possidẽti si non adipiscitur naturalẽ per aliũ retentã. nã ex negligẽtia perdit suã ciuilẽ vt est ibi tex. Unde si presupponitur prout deductũ est ex iam dictis ꝙ. d. Baptista ciuiliter possideret nullatenus est ei imputandũ si voluit pro sua ciuili possessione conseruãda insistere in re non obstante ꝙ alius se contẽderet possessorem ⁊ vere naturaliter possideret. 8 † Et sic non ob. id qḋ dr per consulentem ꝙ non debet quis ingredi possessionẽ qñ inuenit resistentem: dato ꝙ fuerit sibi concessa licẽtia intrandi propria auctoritate: qꝛ rñderi potest pluribus modis. Primo qḋ nõ apparet qḋ dictus Baptista inuenerit resistentẽ in introitu ⁊ i acceptatiõe possessionis: sed post introitum. vñ si introiuit ex licentia sibi concessa põt instari ꝙ in ingressu possessionẽ quesiuerit ⁊ quesitã non tenebatur postea dimittere: ꝯtraria vero loquãtur qñ ab initio ante ingressum probaretur resistentia lꝫ hoc non firmem: maxime non possidente eo qui licentiã concessit sed herede qui non possidebat precario: ⁊ sic eo modo quo licentiã concedens: vñ dicta permissio forte non transit ad heredem sine noua permissione per text. notabilem. ff. de iure dotium. in. l. si ego. §. si res. in primo rñso. et in versi. quia post mortem. ⁊ etiam in ver. quia benignius. argu. sumpto a speciali: iuxta. l. j. C. de thesauris. li. x. ⁊. l. j. ff. ad municipales. ⁊ propterea non putarem totum illud fundamentum ratione dicte permissionis intrandi propria auctoritate. Sed scḋo rñdetur ꝙ dicta contraria procedunt qñ quis vult querere possessionem rei in qua nullam habet possessionẽ: non autem qñ hꝫ possessionẽ ciuilẽ pro qua tuenda vult acquirere naturalem: quia potest pro tuẽda sua ciuili possessione ingredi non obstãte resistentia. Et ille qui naturaliter possidet si a possessione non recedit dicitur iniuste turbare ciuiliter possidentem non econtra: vt satis probatur in. d. §. qui ad nundinas. ⁊ no. glo. ⁊ Bar. in. d. l. j. in fi. ff. vti pos. et in. d. §. qui ad nũdinas. 9 † Unde ex quo in ciuili obtineret sñiam contra naturaliter possidentem fortius dꝫ obtinere absolutoriam in criminali: cũ promptiores simus in absoluendo: maxime in penalibus q̃ in cõdẽnãdo per iura vulgaria. Et hoc casu bene procederet illud qḋ dicit dñs consulens qḋ qñ duo cõtendunt de possessione: ⁊ propterea vnus turbat alterũ non debet sequi condẽnatoria allegãdo Bald. in disputatione de vi turbatiua. ⁊ Bar. in cõsi. incipiẽ. multe sapiẽtie ⁊c. nam dictus Baptista pro tuẽda sua ciuili licite instetit per

predicta. & dictus Augustinus qui ignorabat ciuilem possessionẽ Baptiste: prout ignorasse presumitur. l. qui in alterius. de reg. iur. cũ si. sil'r licite institetit pro tuẽda sua naturali ꝓpter iustam ignorãtiam facti que causat bonã fidẽ. l. si. pro suo. cũ si. & ita intelligo consilium Bar. allegatũ: lꝫ illud non reperiã inter consilia Bar. q̃ hic habẽtur: sed qñ vnus iniuste pretenderet se possessorem: nec excusaretur aliqua probabili causa secus dicendũ arbitraretur: nam lꝫ contẽderet se possidere & in possessione insistere: tñ veniret condẽnãdus in accusatione de turbata possessione prout expresse firmat Bart. in suo cõsi. qꝺ incip. quidã accusatus de turbata possessione. al's incipit matthiolus de asisio. in ordine. ccx. ſm ordinẽ qui habetur perusie. vbi vult qꝺ presumitur cõtra eũ qui probat de recentiori possessione adeo qꝺ si accusans ꝓbat de antiquiori venit accusatus condẽnandus ſm eũ: immo Bar. ibi plurimũ ponderat ad condẽnationẽ ꝙ ille accusatus contẽdebat se possessorẽ: si tñ teneretur qꝺ requiratur dolus per ea que tradit Bart. in. l. j. §. j. si quis testamẽto liber esse ius. fuerit. nõ requireret probabis cã: nam etiã improbabilis excusat a dolo. l. igit. de liberali cã. & l. sed & si lege. §. scire. de peti. here. & ꝑ glo. in. l. j. in fi. ff. si qs ius dicẽ. nõ obtẽ. & in. l. satis. de in ius voc. non autẽ putarẽ ꝙ in terminis nostris requireretur dolus: quia statutũ qꝺ videtur intẽtatũ non loquit ꝑ verba in ꝑsonã: prout sunt illi termini: Bar. & ita etiã verisimiliter erat

10 in terminis dicti cõsilij Bar. qꝺ proxime retuli. †Urget. tñ plurimũ cõtra. d. Baptistã q꜡ ꝓbatur ꝑ duos testes qꝺ ipse dixit nolo dictã vineã: vñ videt ꝙ habuerit animũ dimittẽdi vineã: quia nemo presumitur dicere nisi qꝺ mente cogitat. l. labeo. §. idẽ tubero.

11 de suppel. legata. †nã ꝟba demõstrant conceptũ mẽtis. c. secundo requiris. de appel. & xxij. q. ij. is autẽ. et possessio solo aio per. d. l. si quis vi. §. differẽtia. ff. de acqui. pos. lꝫ i eo casu etiã corpore posset dici deperdita ex quo erat in absentia rei: sed attẽto ꝙ ipse nõ retulit verba ad possessionẽ: sed ad ipsam rem & appellatione rei venit ꝓprietas non sola possessio. l. si alij fundũ. ff. de vsufru. legato. cum si. puto non probari ex dictis ꝟbis admissionẽ possessionis: potuit eñ proferre illa ꝟba aio concedendi dominiũ. d. Petro vt ipse eum liberaret ab obligatione solũedi id qꝺ promiserat: nec est verisimile qꝺ voluerit vineam dimittere: & nihilominus remanere obligatũ: & verba precedentia id indicant & in dubio attendit illud qꝺ est verisimilius. l. semper in stipulationibus. & l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. & in. c. inspicitur. eo. ti. lib. vj. nec est verisimile qꝺ quis velit facere suum. l. cum de inde. de proba. vnde non puto

12 per dicta verba possessionem amissam. †Si autem probatũ fuisset vel probaretur ꝙ. d. Baptista habuit notitiam per plura tpa ꝙ dictus Augustinus possidebat mortuo Petro adeo ꝙ ꝓpter negligentiam in adipiscendo naturalẽ censeretur perdidisse ciuilẽ ꝑ. d. §. si forte. cũ ibi notatis putarẽ. d. Baptistã venire condemnandũ nõ eñ arbitror posse dici ꝙ. d. Augustinus vt heres. d. Petri censeatur precario nomine. d. Baptiste in possessione insistere: et sic Baptistam mediante Augustino possessionẽ retinere: nã lꝫ in cõcessione & in promissione quã fecit si dicatur per se & suos heredes: non tñ ꝺr in cõstitutione precarij & regulariter precarium ex parte rogantis seu constituẽtis non trãsit in heredes. l. cũ precario. ff. de precario. ita ꝙ potest dici ꝙ constitutio illa non trãsiret in heredem: lꝫ hoc nõ firmẽ: tñ firmo ꝙ precaria possessio non trãsit in herede sine acquisitione noua facta ꝑ heredẽ. d. l. cũ heredes. in prin. ideo attenditur an heres velit postea precario possidere: sed non apparet ꝙ. d. Augustinus haberet notitiã de dicta constitutione precarij: ideo non potuit velle eo pretextu possidere: ideo censendus est possidere ꝓ suo nõ ꝓcario: & ꝓpterea remanet qꝺ dixi. illud autẽ qꝺ dicitur ꝑ cõsulentẽ qꝺ precariũ transit in heredẽ qñ exprimitur in concessione ꝑ. d. l. cũ precario. in fine. a contrario sensu haberet locũ qñ ipse heres rogãtis vellet precario possidere: nã tunc sibi liceret ꝑ concessionem predictam. Sed quia non reperio probatum aliquid ꝑ quod necessario deducatur dictũ baptistã possessionem ciuilẽ amisisse. Cõcludo ꝙ partes iudicis sint in absoluendo ꝑ iam dicta: iũcto. c. cũ sint partiũ iura obscura. de reg. iu. in. vj. Multo autem fortius concludo ꝙ veniat absoluendus dict' Augustinus qui non probatur habuisse aliquam scientiã ciuilis possessionis dicti Baptiste: vnde non fuit in culpa si institetit in tuenda sua possessione: nec puto qꝺ sup ea accusatione Augustini fiat magnum dubium cum consilia respiciant solam accusationem factam de Baptista propterea vlterius non insisto.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxj.

1 Legitimati an censeantur assumpti in ciues stantibus quibusdam reformationibus de quibus infra isto consilio. nume. leque. et per totum.
2 Copulatiua et qñ ponitur inter personas regulariter non requiritur cõcursus vtriusqꝫ copulati.
3 Suus sua suum adiunctum nomini vel verbo quid importet et an restringat. nu. 8.
4 Amico in aliquibus subuenire satis est.
5 Ratione dispositionis cessante cessat ipsa dispositio.
6 Argumentum de similibus ad similia valet.
7 Contrariorum contraria esse debet natura.
9 Precedentia declarantur per sequentia.
10 Hereditate vendita quaꝫ quis habet quid illi hereditati accreuit illud etiam venditum esse censetur.
11 Clausula non obstante quocũqꝫ ordinamento in contrarium faciẽte quid importet.

¶ Consilium. cclxxxj.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Hec consultatio videtur primo aspectu satis clara contra dictũ Corradum & fratres. s. qꝺ ipsi amiserint ciuilitatẽ: nã leges municipales edite per priores & camerarios in pũcto recitate videntur satis clare decidere hãc consultationẽ pro conclusione. s. facta: nam primo disponitur ꝙ nullus possit assumi ad ciuilitatẽ etiã ꝑ dños priores & camerarios nisi primo & ante oĩa ille talis recipiendus ꝯtinue ꝑ. xij. an. soluat datas & collectas tanq̃ comitatiuus tã ꝓ libra quã haberet in comitatu q̃ etiã ꝓ libra quã faceret in ciuitate inter ciues. et insuper disponitur ꝙ dicti tales nullo mõ durante dicto tpe. xij. an. possit seu possint in eius seu eoꝝ catastro aliqua bona que reperiẽtur esse descripta seu acatastrata in catastro alicuius comitat' perusini: & subditur ꝙ si secus faceret vcꝫ nõ soluẽdo dicto tpe. xij. an. & etiã describi faciendo bona in suo catastro ꝯtra formã pñtis ordinamẽti tũc cẽseatur esse priuatus ipso facto de ciuitate predicta: vnde. d. l. municipalis priuare vr̃ ipso iure illos qui non soluunt: et etiã illos qui faciũt describi in suo catastro bona repta acatastrata in comitatu. Sed dicti Corradus & fratres fecerũt in eorum catastro describi bona reperta acatastrata in comitatu: quia in catastro cuiusdã de castro maceretarũ & etiã certa alia bona allibrata in comitatu prout in pũcto presupponitur nec erãt elapsi adhuc. xij. an. merito vr̃ ꝙ. d. l. municipalis vendicet sibi locũ in casu isto q꜡ videtur sufficere qꝺ ad veritatẽ dispõnis sufficiat ꝙ alterũ ex predi-

2 ctis interueniat. †Nam in. d. l. municipali puniunt' illi qui nõ soluerint & illi qui bona posuerint in suo catastro ꝯtra formã. d. l. municipalis. vñ copula illa ponitur inter ꝑsonas & qñ copula ponit' inter ꝑsonas regulariter nõ requiritur cõcursus. l. j. cũ ibi notatis. ff. de infamibus. & notat Bar. in. l. si is qui ducẽta. §. vtrũ. de reb. du. et doc. in. c. ij. de rescriptis. & probatur in. l. huiusmodi. §. titio. et. l. si duobus. de lega. j. & l. coniunctim. & l. re coniuncti. de leg. iij. & l. si mihi & titio. de verb. obli. cũ si. facit. l. ea tñ adiectio. de leg. iij. quod maxime persuadetur in casu nostro: quia quodlibet ex dictis duobus erat. s. pro hibitum: nec in prohibitione ponderatur concursus. ergo similiter non est verisimile qꝺ in punitione concursus requiratur: nam dispositiones penales plurimum regulantur & interpretantur ſm precedentes dispões vt probatur in. l. si is q ducenta. §. cũ ita. & §. vtrũ. de reb. dub. & facit illud vulgatum qꝺ ꝑ precedentia seqũtia declarant'. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. cũ si'. qꝺ reputaretur vt arbitror ab oĩbus satis clarũ si dicti Corradus & fratres fuissent simpl'r assumpti ſm formã consuetã: & sic ſm quod disponitur in. d. l. municipali. Sed fundamẽtũ dictorũ Corradi et fratrũ videt' esse q꜡ eorũ ciuilitas non vr̃ facta ſm formã. d. l. municipalis: sed magis priuilegiata. Ex quo priores & camerarij mãdãt officialibus armarij & eorũ notarijs vt dictã ciuilitatẽ dictorũ Corradi & fratrũ describant & registrẽt eisdẽqꝫ librã faciant inter ciues originarios perusinos cum suis bonis quamprimum, &c. & qꝺ subito cassent librã quam habẽt in comitatu. Et sic deinde immediate soluẽt factiones cõis vt alij ciues &c. Sed vr̃ ꝙ lꝫ forma dicte ciuilitatis videatur in aliquo derogare quo ad predictos Corradum et fratres. s. dicte legi municipali. s. quo ad libram eorum de comitatu cassandam & eis libram inter ciues originarios faciendã et quo

3 ad solutionẽ faciendã prout faciunt ciues originarij. † Et in his non vendicet sibi locũ in personis dictorũ Corradi & fratrũ: tamen in alijs vr̃ remanere. d. l. municipalis: q꜡ qꝺ non mutatur quare stare prohibetur. dicit tex. in. l. sancimus. C. de testa. & derogationes iuriũ sunt restringende. l. ius singulare. & l. qꝺ vero contra. ff. de legi. & in. c. que a iure cõi exorbitant. de reg. iur. in. vj. & in. c. cum dilectus. de consue. Sed in dicta ciuilitate dictorũ Corradi & fratrum non permittitur ꝙ possint in eorũ catastro ponere seu describi facere bona reperta in alterius catastro in comitatu: lꝫ sit eis permissum qꝺ catastrũ ꝙ habebãt in comitatu possint mutare. Et bona eorũ prius in comitatu allibrata describere in eorũ catastro nouo in ciuitate: vnde quo ad bona que reperirentur seu fuerint reperta allibrata in comitatu in aliorum catastris videtur non derogatum. d. l. municipali. quia verba dicte ciuilitatis ad id non artant: immo potius in contrarium a sensu contrario litere dum dicitur in dicta ciuilitate qꝺ libram faciant eis officiales armarij inter ciues originarios perusinos cum suis bonis qꝺ verbum suis referri videtur ad tempus ipsius ciuilitatis per. l. si ita. cum ibi notatis ꝑ Bar. ff. de auro & arg. lega. vel si volumus referre ad tempus verbi iuxta. l. in delictis. §. si extraneus. de noxalibus. & l. qꝺ ait. §. iuliaaus. eo. tit. & de here. insti. l. si alienum. & l. si tutoris est. §. fi. ff. quod iussu

iussu intelligatur de bonis que habebant tempore quo fuerūt descripti iter cives:et sic tempore quo fuit facta eis libra inter cives. Et prima intelligētia optime persuadet p verba sequētia dicte ciuilitatis ibi et qd libram quā habēt in comitatu sic subito cassent q verba referūtur ad librā quā habebāt tpe ipsius cōcesse ciuilitatis vt demonstrat illud verbū habēt qd est presentis tpis:vnde a contrario sonant q non cassent librā quā habebāt in comitatu vltra illā quā habebāt tpe dicte cōstitute ciuilitatis ex quo innuitur q nolebant ipsi cōcedētes ciuilitatē q facerēt eis librā de bonis q postea quererēt:vnde quo ad bona postea quesita de quibus ad pns agitur verba dicte ciuilitatis non videntur aduersari dictis ordinamētis primo factis.s.ponderatis pter que vr q dicti Corradus et fratres sint priuati dicta eorū ciuilitate. ¶His tamē non obstātibus in contrarium puto fore iustitiam.s.q dicti Corradus et fratres nō sint priuati dicta eorum ciuilitate eo maxime quia ipsi non videntur comprehendi sub dictis reformationibus et ordinamētis in pūcto deductis:nam in dictis ordinamētis disponit q nullus possit describi inter cives nisi primo et ante omnia ille talis recipiendus continue per.xij.an.soluat omnes et singulas datas et collectas que durāte dicto tempore imponerētur tam pro libra quā ipse talis ciuis effectus haberet in comitatu q pro libra quā faceret in ciuitate inter cives et mandatur officialibus armarij et eorū notarijs principalibus sub pena q nō possint directe vel indirecte aliquem allibrare nec.inter cives describere pter vel cōtra pdictā formā:sed in dicta cōcessione ciuilitatis mandat dictis officialibus et notarijs qd qprimū eis cōstiterit etc.ipsos Corradū et fratres describant et registrent et eis librā faciant inter cives originarios. Et deinde immediate soluant factiones cōmunis vt alij cives. Et sic in duobus differt ciuilitas predictorū ab his que ordinātur in dictis reformationibus:qr in illis disponitur q per.xij.an.soluāt continuo ipsi cōsecuti ciuilitatem datas et collectas prout alij comitatiui et nō put alij cives.item secundo antea non describantur inter cives:sed in dicta ciuilitate disponitur et mandatur q qprimū et sic nō expectato lapsu.xij.an.describantur predicti Corradus et fratres inter cives et immediate soluant datas et collectas prout alij cives. Ex quibus apparet q dicti Corradus et fratres non sunt assumpti ad ciuilitatem fm formam dictarum reformationum. Et pptera id qd subditur in dictis reformationibus in.§.et insuper voluerunt non debet trahi ad dictos Corradum et fratres:quia.d.§.expresse loqtur de illis qui efficerentur cives vt supra. Et sic fm formam dictarum reformationum:et consequenter cum hoc qd soluant p.xij.an. omnes datas et collectas anteq fungantur beneficio ciuilitatis:et sic in effectu soluant tanq comitatiui.qd et demonstrant verba sequentia in quibus disponitur qd nullo modo durante dicto tempore.xij.an.possint in eorum catastro ponere et describere aliqua bona que reperirentur esse descripta in catastro alicuius comitatus. Et sic dicta dispositio refertur ad dictum tempus.xij.an.vnde non videtur intelligenda in his in quibus non est assignatum dictum tēpus.xij.an.et propterea cum dicti Corradus et fratres non sint effecti cives vt in supradicta reformatione continetur: sed alitermon est eis assignatum aliquod tempus.xij.an.sed solūmodo tēpus qprimū constituit se preparare ad fornacē et exercitiū ipsius fornacis non videtur q verba dicte reformationis in.d.§.et insup verificētur in istis Corrado et fratribus dum dicitur q dictus talis seu dicti tales qui efficerentur cives vt.s.nullo modo durante dicto tempore.xij.an.possint etc.per predicta. Et maxime quia dicta verba videntur referenda ad tempus.xij.an.quibus habēt soluere datas et collectas in comitatu et anteq assumantur ad beneficiū ciuilitatis et anteq describantur inter cives:quia de dictis.xij. annis ante predicta currēdis dr.s.in dicta reformatione:vnde ad illos.xij.an.recurrendos ante beneficium ciuilitatis et ante descriptionē inter cives legitime factā refertur participiū dicto dū dicitur dicto tpe.xij.an. Ex quo vt premisi solum est.s.dictū de tempore.xij.an.quibus soluere debent anteq assumātur ad dictum beneficium vel describantur vt supra:vnde non videntur posse verificari in casu nostro nisi forte quo ad illud tempus qd fuisset decursum anteq constiterint dictos Corradum et fratres se preparare et vacare ad dictam fornacē etc.et non ad illud tempus qd curreret postq ipsi legitime assumpserint beneficium ciuilitatis et legitime descripti fuerint inter cives et postq habebant ius et facultatē soluendi vt cives non vt comitatiui datas et collectas impositas et imponēdas:et per consequēs id qd postea subditur in ver.et si secus facerēt nō potest referri ad dictos Corradum et fratres:quia prosequitur eūdem casum. Et insuper loquitur de facientibus contra formam ipsius ordinamenti. Unde qui non comprehenditur in ipso ordinamento faciendo describi in suo catastro bona non facit ctra formam illius ordinamenti cum ordinamentum de eo non cantet:et sic verba deficiunt:ergo deficit dispositio.arg.l.ita autem.in prin. ff.de admini.tuto.et l.iiij.§.pretor ait.ff.de dāno infecto.et l.si seruum.§.non dixit pretor.ff.de acqui.here. Preterea ille ver.et si secus facerent.refertur ad duo.s.ad non soluentes dicto tempore et ad facientes describi bona etc.vnde debet illa duo pariter terminare.arg.l.iam hoc iure.de vul.et pupil.et.l.hereditatem.et.l.q̄uis.C. eo.ti.et.l.in testamento.C.de testamento militis.sed primum non potest verificari in personis dictorum Corradi et fratrum:ergo hoc casu in quo dicta verba et si secus facerent:non possunt verificari in primo determinabili nequeant similiter verificari in secundo arg. dictorum iuriū:et maxime hec dicenda videntur:quia dicta dispositio est penalis:et per consequens est habenda interpretatio per quam restringatur ipsa penalis dispositio.l.si preses.et.l.interpre-

4 tatio.ff.de penis.et regula in penis.in.vj.cum similibus.†Quod etiā persuadetur qr alij qui solēt ad ciuilitatem assumi cōiter assumuntur ex gratia liberali et non ex causa onerosa:vnde de leui pnt onerari fm quod videtur et placet ipsis liberalitatem conferentibus:nam satis est amico etiam si in paucis cōsulatur.l.tutori.C.de nego.gest.et magis de facili amittitur quesitum ex mera liberalitate q quesitum ex causa onerosa vt patet in.l.fin.et per totum.C. de reuocan.donatio.et.C.de inoffi.dona.quasi per totum.et.ff.que in frau.cre.l.qui autem.§.hoc edictum.iuncto.§.similiq modo.cū simi. Dicti autem Corradus et fratres non fuerunt ad ciuilitatem assumpti ex mera liberalitate concedentium: sed quia ipsi se obligauerunt ex pacto facere fornacem vitrei in ciuitate perusij p certa tempora:que obligatio fuit eis onerosa:quia non potest fornax fieri in ciuitate perusij cum ea commoditate et lucro prout fit i castro plagarij vnde sunt oriundi dicti Corradus et fratres:vnde ex causa onerosa receperunt ipsi ciuilitatem et illam conferentes nō fuerunt moti ex mera liberalitate:sed pro habenda maiori abundantia in ciuitate et sic pro commodo et interesse reipublice quam ipsi representant:vnde non decet qd ipsi astringantur eisdem oneribus penalibus quibus astringuntur illi qui ex mera liberalitate absq aliquo onere assumuntur ad beneficium ciuilitatis:sed est verisimile qd concedentes prout disposuerunt aliter in eis circa descriptionem eorum libre et circa solutionem datarum et collectarum quas in alijs disponatur qui ad ciuilitatem assumuntur et de alio tempore disposuerunt ad descriptionem predictam faciendam quam xij.an.de quibus in alijs disponitur:ita etiam voluerint aliud i eis disponere circa istud onus penale.s.qd non possint describi in suo catastro etc.sub pena priuationis dicto tempore.xij.an.attentis.s. dictis. Ex quibus puto concludendum qd dicti Corradus et fratres non sint priuati nec veniant priuandi dicta ciuilitate propter dictam descriptionem quam fecerunt in eorum catastro de illis bonis repertis acatastratis in comitatu et nullum videtur pretendere interesse ipsa communitas in dicta descriptione. Constat enim qd ipsi Corradus et fratres non erant prohibiti emere bona allibrata in comitatu nec ipsa bona empta possidere et fructare. Et si ipsa bona empta non posuissent in eorum catastro non fuisset dubium qd ipsi non incidissent in aliquam penā:et nihilominus non plus fuisset solutum ipsi communitati attento q fm formam statutorum et ordinationum armarij ille qui possidet fructus recolligit.et multofortius si etiā est dns tenetur soluere datas et collectas non obstāte q alius habeat ipsa bona in suo catastro:nec astringitur ad soluendum ille qui ipsa bona habet in eius catastro. Et idcirco non videtur militare aliqua ratio prohibitiua quare dicti Corradus et fratres non deberent ipsa bona per eos empta q licite tenebant et fructabant et de quibus dominium habebant pone-

5 re et describere in eorum catastro.†Et cessante ratione dispositionis soleat cessare dispositio.l.adigere.§.quāuis.de iure patro.et.c. cum cessante.de appel.et.l.qd dictum.ff.de pac.cum simi. et maxime ne quis sine causa dānum patiatur per ea que habentur p Barto.et Bal.in.l.non dubium.ff.de legi.ad limitationem.l.prosperit

6 ff.qui et aquibus.†In alijs autem assumptis ad dictam ciuilitatem fm formam dictarum reformationum potest deduci probabile interesse communitatis.quia licet ipsi debeant soluere datas et collectas infra tempus.xij.an.prout comitatiui: nihilominus non ita ipsi effecti cives exiguntur ad dictas datas et collectas soluendas prout soluunt comitatiui:et frequenter communitas incommodatur in non exigendo vt comitatiuos illos qui sunt effecti cives et habent soluere per.xij.an.vt comitatiui:ideo voluit qd saltem non dānificaretur in collectis exigendis de alijs bonis que reperirētur in aliorum comitatiuorum catastris.preterea forte deuentum fuit ad dictam prohibitionem in illis qui licet sint assumpti ad ciuilitatem:tamen per.xij.an.non funguntur beneficio ciuilitatis: maxime in datis et collectis soluendis.s.q infra tantūdem temporis non ponerent in eorum catastris bona aliorum reperta acatastrata in comitatu vt sic prout erat assignatum illis tempus.xij.anno. ad talem solutionem faciendam:ita etiam idem tempus assignatur ad non ponendum in eorum catastris dicta bona allibrata in comitatu:et sic alia ratio potest assignari in illis qui simpliciter ad ciuilitatem assumuntur et alia ratio in istis Corrado et fratribus quibus aliud tempus est assignatum ad soluendas datas et collectas vt alij cives soluunt et ad fungendum beneficio ciuilitatis et ad faciendum libram eorum in ciuitate et cassandum illam quam habebant in comitatu quibus omnibus idem tempus est assignatum: vnde simile tempus videtur censeri assignatum ad non ponendū

in eorum catastro bona reperta acastatrata in comitatu in aliorũ catastris. Si volumus ꝙ etiam isti astringantur ad non ponendũ arguendo de similibus ad similia. arg. l. non possunt. ff. de legi. ꝛc. inter ceteras. de rescrptis. cum similibus. Nec obstant adducta in contrarium quibus satis recte intuenti potest apparere responsio ex iam dictis: non enim obstat qđ in ciuilitate dictorum Corradi ꝛ fratrum non permittitur qđ describere possint in eorum catastris bona aliorum in comitatu acatastrata. Sed de duobus perceptis alteri derogatur: vnde alterum videtur permanere vt in contrariũ allegatur: nam respondetur qđ illud preceptum non militat in casu nostro: quia isti Corradus ꝛ fratres non sunt illi de quibus cantat illud preceptum prohibitiuum: quia nõ sunt assumpti in ciuilitatem vt supra in eadem dispositione continebatur vt superius deductum est. preterea militat illa responsio ꝙ pena apposita respectiue ad dicta duo precepta videtur intelligenda in illis personis que dictis duobus perceptis astringuntur. argu. d. l. iam hoc iure. cum similibus. quod non cadit in terminis nostris: sed procedit illa dispositio penalis in illis personis que ante duodecimũ annum non funguntur beneficio ciuilitatis: ideo ad tempus. xij. annorum refertur: non autem in istis quibus aliud tempus est in ciuilitate assignatum. ¶ † Nec obstat qđ derogationes iurium sunt restringende: quia verum est in illis quibus derogatur iuri cõmuni. Sed ille que derogant iuri exorbitanti non sunt ita restringende prout tradit glo. notabi. in. c. statutum. de preben. lib. vj. cũ qua docto. ibi transeunt: satis autem exorbitans videtur ꝙ assumptꝰ ad ciuilitatem non fungatur beneficio ciuilitatis ante. xij. annum et qđ ciues effecti soluant datas ꝛ collectas vt comitatiui et derogatur alijs statutis ꝛ ordinamentis communis perusij vt deprehẽditur ex tenore dicte reformationis merito ꝛc. Confert etiã quia dicta dispositio est penalis et consequenter odiosa et restringenda per iura vulgaria: ergo mitigatio pene que est sibi opposita videtur amplianda cum contrariorum contraria sit natura. l. et si contra. ff. de vulga. et pupil. et. l. si ex toto. in princ. ff. de leg. j. cum similibus vulgaribus: † nec etiam obstat qđ in contrarium dicebatur qđ verba ciuilitatis a contrario sensu vrgebant in contrarium: nã licet verbum suis vbi agitur de graui preiudicio restringat quandoqꝫ dispositionem ad tempus presens: vt. d. l. si ita tamen. quandoqꝫ etiam trahitur ad tempus futurum vbi de tanto preiudicio non agitur. l. fina. C. que res pignori oblig. possunt. non autem videtur agi de magno preiudicio in casu nostro: naꝫ ex quo disponit in dicta ꝯcessione ciuilitatis qđ. d. Corradus et fratres soluãt datas et collectas vt alij ciues. Et descriptio bonorũ in catastro principaliter fit propter solutionem datarum et collectarum et etiam pro non positis in catastro fit pariter solutio ex forma statutorũ: ideo de paruo agitur interesse merito verba illa cum bonis suis trahantur etiam ad postea quesita. † Item contrarius sensus etiã ibi absonus si assumeretur: quia probaret in sui generalitate ꝙ bona postea quesita generaliter et indefinite non possunt describi in eorum libra. Et sic etiam si postea quesita reperirentur allibrata in ciuilitate qđ nullatenus fuit de mẽte disponentium. Si autem vellet quis precise et proterue libra illa cum bonis suis referre ad tempus presens et sumere argumentum a contrario sensu deberet saltem illum contrarium sensum restringere ad aliquod tempus: nam in alijs non ita fauorabiliter assumptis ad ciuilitatem prohibitio descriptionis bonorum in eorum catastro non est perpetua sed limitata ad tẽpus vt patet ex sepius dicta reformatione: multo ergo fortius non deberet esse perpetua in isto Corrado ꝛ fratribus. Si autem restringitur ille contrarius sensus ad aliquod tempus magis de mẽte videtur esse qđ restringatur ad tempus de quo in dicta ciuilitate fit mentio ꝙ̃ ad aliud: cum per sequentia precedentia declarentur et econtra. l. si seruus plurium. §. fina. de lega. j. et. l. qui filiabus. eo. tit. ꝛ. l. si legatorum. de lega. ij. et per ea que supra latius dixi circa hoc: et sic respiciat bona quesita post ciuilitatis concessionem anteꝙ̃ illi se prepárauerint ad fornacem quo medio tempore non habebant fungi beneficio ciuilitatis: et forte illo medio tempore erant assimilandi alijs simpliciter ad ciuilitatem assumptis existẽtibus. l. tempus. xij. annorum. per ea que supra dedu xi. † Et propter hoc etiam dici potest qđ verba sequentia quibꝰ precipitur ꝙ cassetur eorum libra de comitatu referuntur ad tempus presens ne forte cassarentur bona interim percepta post dictã ciuilitatis concessionem: vel forte ita locuti fuerunt: quia non cogitauerunt illo tempore qđ breue futurum putabant prout ꝛ breue extitit contingere qđ libra augeretur non eo respectu: qꝛ nollẽt bona postea quesita cassari de comitatu: ꝛ hoc vt arbitror ꝛ fuit magis de mente loquentium: licet non cõstet ad quam etiam possunt verba adaptari: nam mandatur officialibus et notarijs armarij ꝙ cassent libram de comitatu. sinautem remanerent bona eis allibrata in comitatu in eorum libra non diceretur cassata eorũ libra put non diceretur cassatum eorum catastrum: nam dicta verba sonant in quoddam vniuersum seu in quoddam genus qđ recipit augmẽtum et diminutionem: prout dos grex peculium hereditas et huiusmodi: prout ergo nõ dicetur dos sublata seu cassata: nec grex vel peculiũ: licet sint sublata vel cassata seu remota aliqua de dote grege vel peculio. l. grege legato. ff. de lega. j. et. l. si ex toto. in prin. eo. tit. et. l. ne quis. ff. de vsufruc. ꝛ insti. de legatis. §. si grex. ꝛ. §. edibꝰ. et. §. si peculium. cum similibus. Ita etiam non dicatur cassata libra eorum si aliqua bona vna cum nominibꝰ eorum apparẽt accẽsa et non cassata in ipsa libra nec bona acatastrantur alicui sine eiꝰ nomine. Et propterea concludendo non posset dici cassata eorũ libra de comitatu si aliqua bona in eorum catastro in comitatu remansissent non cassata. Et propterea illa verba quam habent proprie stant: quia tunc habebant libram in comitatu: nec de alia quã de illa quam habebant in comitatu: oportet qđ verificentur verba dicte ciuilitatis prout si quis legaret gregem quẽ habet: licet verba ad tempus presens referantur: tamen legatum trahetur etiam ad animalia quibus ille grex postea est auctus. d. l. grege legato. et si quis venderet hereditatem quam habet si quid accreuerit illi hereditati nulli dubium ꝙ cederet commodo emptoris: ꝛ sic dispositio ad bona postea quesita traheretur. l. ij. §. non tantum. et. l. venditor. ff. de here. vel acti. vendi. ¶ † Nec etiam ob. si quis forte diceret qđ ex quo dicta reformatio spãliter derogat ciuilitatibꝰ postea concessis etiam si fuerint concesse per priores ꝛ camerarios requiratur ꝙ specialiter derogetur illi reformationi. ar. l. si quis. in principio testamenti. et qđ ibi habetur. ff. de leg. iij. ꝛ qđ habetur per Barto. ꝛ Bal. ꝛ docto. in. l. fina. C. si contra ius vel vtili. publi. ꝛ in. l. humanum. C. de legi. et qđ habetur in. l. causas et lites. C. de transac. et in auẽ. hoc inter liberos. C. de testamentis. nam respondetur qđ licet hoc non sit expeditum per notata in dictis iuribus et per notata per Joã. and. et modernos in. c. j. de excessibus prela. libro. vj. nihilominus in casu nostro statutum non disponit qđ non valeãt concessiones ciuilitatum aliter facte: sed dicitur qđ assumpti ad ciuilitatem non fungantur beneficio ciuilitatis nec describantur inter ciues nisi soluerint ꝛc. vnde potest intelligi et ita videtur intelligendum qđ simpliciter sint assumpti ad ciuilitatem per priores et camerarios. non autem quando vltra assumptionem ad ciuilitatem est vltra processum per ipsos priores ꝛ camerarios concedentes: nam tunc standum est solum concessioni priorum ꝛ camerariorum: quia non dicitur contrarium in dicta reformatione seu statuto. Et maxime hoc est dicendum quãdo in ipsa noua concessione est clausula non obstante quocũqꝫ ordinamento in contrarium faciente prout est in casu nostro: et maxime quia Barto. in. d. l. si qs. in princ. testamenti. et extrauag. ad reprimenda in verbo nõ obstãtibus vult qđ tunc dicatur satis specialis clausula derogatoria: et facit quod notat Bal. in. d. l. humanum. ꝛ Jo. an. in. c. j. de constit. lib. vj. et maxime cum in casu nostro sint signa vniuersalia q̃ nihil excludunt iuxta. c. solite. de maio. et obediẽ. et. c. si romanorũ. xix. distinctio. et. l. iulianus. de leg. iij.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxij.

1. Canonis reintegranda remedium an competat cõtra meros laicos. per totum.
2. Canon reintegranda fundatur in peccato et per consequens debet seruari in foro ciuili et seruari debent canones in foro ciuili q̃ respiciunt animam.
3. Spoliatus etiã predo est restituẽdus possessione sua ꝙ̃uis illicita.
4. Emphyteosi stipulata pro se et filijs videtur stipulata filijs vt filijs non vt heredibus: nec dicitur noua emphyteosis in persona filiorum quasi sit vna emphyteosis.
   Stipulari potest pater filio ꝛ ei acquirere: et sic regula qđ nemo alteri possit stipulari fallit in casu predicto.
5. Contestatio litis precludit viam exceptionibus declinatorijs et dilatorijs.
6. Clausula in fine posita determinat omnia precedentia.
7. Interdictum possessionis recuperãde an competat aduersus mãdãtem ratam habentem spoliationem.
8. Rescriptũ cũ clausula ꝙ summarie procedatur an alteret causam.
9. Delegati iudicis commissio est restringenda.
10. Emphyteota stipulatus pro se ꝛ filijs an possit rem emphyteoticam prelegare vni ex filijs.
11. Possessio antiquior presumit magis iusta ꝙ̃ recentior.
12. Libellum emendans an debeat resartire expensas.

¶ Consilium. cclxxxij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uiso dicto pũcto ꝛ nõnullis actis ad me trãsmissis agitatis in dicta cã vertẽte inter dominã Rengardã ex vna parte actricẽ ꝛ dñam Elisabettam ream ex altera parte conuentã: videtur prima facie dicendũ ꝙ partes iudicis sint in pronunciãdo pro parte agẽtis: et in condẽnãdo partem. d. dñe Elisabette connẽte ad restituẽdã possessionẽ bonorũ in petitione descriptorũ ipsamqꝫ dominam Rengardam fore reintegrandam in possessione dictorũ bonorũ: nam premitto ꝙ p parte. d. dñe Rengarde est inuitatũ possessoriũ recuperãde ꝛ est intẽtatũ remediũ cañ. reitegrãda. iij. q. j. qđ remediũ vr gñal'r puidere quotiensc̃ũqꝫ

quotienscunq; quis cecidit a possessione non precedente iusta causa perdendi possessionem etiam si ipsa possessio transitum faceret ad non vitiosum: sed bone fidei possessorẽ vt sonant verba generalia illius cañ. qui cañ. licet loquatur in personis ecclesiasticis tamẽ trahitur etiã ad meros laicos vt notat Bar. in. l. si coloni. C. de agri. ⁊ censi. lib. xj. per illum tex. vbi tex. probat ꝙ pro recuperanda possessione amissa agitur possessorio cõtra tertium possessorem ⁊ restituitur possessio antiquo possessori nõ obstante ꝙ possessor nullum vitium cõmiserit nec agitur tunc de dominio possidentis vt est ibi expressum in fi. litere. ⁊ dicit ibi Bar. idem sentire Inno. et Jo. an. in. c. cum ad sedem. de resti. spolia. ⁊ idem voluit Bar. in. l. rem que
2 nobis. de acqui. pos. ⁊ in. l. in ciuile. C. de furtis.† Quod et voluit do. Anto. in. d. c. cum ad sedem. dicens ꝙ dictus cañ. reintegranda fundatur in peccato. ⁊ per consequens debet seruari etiam in foro ciuili. canones enim seruari debent in foro ciuili quãdo respiciunt animã vt not. glo. in. c. ij. de arbi. lib. vj. ⁊ in regula male fidei possessor. eo. lib. ⁊ doct. in. c. j. de noui ope. nuncia. ⁊ hanc partẽ videntur sentire Inno. ⁊ Jo. and. in. c. sepe. de resti. spolia. prout ⁊ Inno. ibi allegat Bar. in. d. l. rem que nobis velle ꝙ bone fidei possessor qui cecidit a possessione posse agere possessorio recuperãde cõtra quẽlibet bone fidei possessorem. ⁊ Ang. ibi dicat Inno. ibi non dixisse sed oppositũ dixisse in. d. c. cum ad sedem. s. ꝙ competit cõtra male fidei possessorẽ: ergo non cõtra bone fidei possessorem tamẽ Imo. dicit in. d. l. rem que nobis. Inno. dixisse illud qđ dicit Bar. et etiã id quod dicit Ang. ⁊ ita transit quasi videatur cum eo transire. Et hanc partẽ videtur etiam amplecti Ponta. ibidem. vnde videtur recte intentatũ dictum remediũ ⁊ maxime cum dicta dña Rengarda doceat nõ solum de simplici possessione sed de possessione cum titulo cum deducat ⁊ probat duplicẽ concessionẽ dictarum rerum in emphyteosim factam ab abbate monasterij ad quem dicte res iure directi dominij pertinẽt: vnde deducitur ꝙ ipsa fuit in bona fide ⁊ intentat possessoriũ contra principalẽ qui eam priuauit possessione et cõsequenter militat maior ratio ꝙ ipse teneatur possessorio recuperande quã si esset successor maxime non vitiosus. Nam videtur ꝙ dato ꝙ non cõpeteret dictum remediũ cañ. reintegranda. Tamẽ aduersus eum competerent alia remedia ciuilia scilicet triticaria: vt in. l. j. ⁊. ij. ff. de triticaria ⁊ conditio sine causa prout et tradit Bar. in dicta. l. si coloni. ⁊ in. d. l. in ciuile. ⁊ doctores in iuribus preallegatis. Licet nõ requirant predicta. Sed videãtur velle ꝙ dicta remedia etiam latius competant et videtur ꝙ censeantur omnia dicta remedia intẽtata cum illa videantur resultare ex narratis in libello. Et propterea videntur intentata vigore generalis clausule in libello apposite petẽs sibi ius et iustitiã administrari in predictis que clausula operatur ꝙ censeatur deductum esse remedium competens ex narratis ex quo generaliter petit super narratis sibi iustitiã administrari: vnde verba ad id artant vt tradunt doct. in. c. cum dilectus. de ordi. cogni. ⁊ do. Anto. in. c. j. de iudi. et Bal. in repeti. l. edita. C. de edẽdo. cum itaq; dicta dña Rengarda intentauerit remedia sibi competentia et probauerit ꝙ ipsa fuit longo tempore in possessione et illa postmodum priuata fuit per dominũ Guidonem Paulum cuius est filia et heres dicta domina Elizabetta videtur ꝙ ipsa debeat reportare victoriam nõ obstantibus his que deducũtur pro parte dicte domine Elizabette. s. ꝙ Matheus auus dictarum dominarũ Rengarde ⁊ Elizabette iure emphyteotico possedit dicta bona ⁊ illa prelegauit dicto domino Guidoni Paulo eius filio ⁊ heredi. Nam respondetur ꝙ dato qđ dicta bona pertinuissent ad dictum dominum Guidonem in eius vita ⁊ post eius mortem pertinerent iure vtilis dominij ad dictam dominam Elizabettam nihilominus nõ debuit dictus dominus Guido sibi propria auctoritate ius dicere ⁊ capere possessionẽ que erat apud dictum Philippum seu dictam dominã Rengardam per. l. non est singulis. ff. de regulis iuris. ⁊. l. si ex stipulatione. cum ibi notatis. ff. de acquiren. possess. ⁊ per Bar. in repetitione. l. iij. C.
3 de pigno.† Cum etiam predo qui alium spoliauit re sua non sit propria auctoritate per spoliatum priuandus ipsa possessione illicite quesita et si fuerit spoliatus sit restituendus. l. colonus. ⁊. l. qui fundum. ff. de vi ⁊ vi arma. et in. c. literis. de restitu. spo. ⁊. l. si quis a se fundum. C. ad legem iuliam. de vi. preterea dici potest ꝙ ex quo dictus Philippus ⁊ successiue dicta domina Rengarda sint pariter descendentes ex dicto Matheo prout dictus dominus Guido et dicta domina Elizabetta dato qđ dicta bona non inciderint in cõmissum nihilominus spectarent pro dimidia ad dictam dominã Rengardam vigore contractus emphyteotici: quia prout percipio dictus Matheus primus stipulator fuit stipulatus dicta bona in emphyteosim pro se ⁊ filijs ⁊ nepotibus vsq; in tertiam generationem vigore cuius stipulationis nõ magis inuitantur dictus dominus Guido ⁊ domina Elizabetta eius filia quã dictus Philippus ⁊ Rengarda eius filia cum sint descendentes eorũdem graduum. ⁊ sic dictus Philippus primo loco videtur successisse in dictis bonis emphyteoticis pro dimidia tanq̃ filius dicti Mathei et etiam probatur ⁊ presupponitur ꝙ post mortem dicti Mathei primo possedit dicta bona vna cũ dicto domino Guidone anteq̃ sibi soli fuerint renouata et postea possedit insolidum vnde saltem quantum ad dimidiam nullum ius videtur habere dicta domina Elizabetta seu habuisse dictus dominus Guido nec coloratam rationem seu causam priuãdi dictum Philippũ possessione dictorũ
4 bonorum saltem pro dicta dimidia.† Non enim videtur posse se iuuare ex prelegato sibi facto de dictis bonis: nam dictum prelegatum non videtur eum in aliquo iuuare si prout arbitror dictus Matheus fuerat stipulatus dictam emphyteosim pro se ⁊ filijs et nepotibus ⁊c. simpliciter non facta mentione de heredibus: nam tunc censetur stipulatum fuisse vti filijs non vt heredibus ẽm notata per Barto. in. l. iurisiurandi. §. si liberi. ff. de operis lib. ⁊ Bal. in. l. liberti libertecq;. C. eo. titu. d. Bal. ser Cole in quodam consil. facto. M. cccclxxxj. pro domino Guidone fortia dicit circa hoc ꝙ hic voluerunt glo. Barto. ⁊ omnes in. l. si tibi. §. pactus. ff. de pact. Bar. in. l. ꝙ dicitur. de verbo. obli. Cy. et Bal. in. d. l. liberti. Bald. post multa. in auẽ. si quas ruinas. C. de sacrosan. eccle. Specu. de loca. §. nunc aliqua. versicu. clviij. vbi idem inclinat Joan. and. in additio. ⁊ ibi etiam Bal. in apostillis. idem Jo. and. in. c. ij. de feu. item allegat. l. quodcũq;. §. j. de verborum obli. item Dy. Ange. et Pau. de cast. ꝙ in persona filiorum est noua emphyteosis et propterea dicta bona habebant transire in filios non vt heredes: ideo ius dicto Matheo competẽs erat finiendum tempore sue mortis et legãdo ipsa bona videtur ꝙ censeatur legasse ius quod habebat per. l. vxor patrui. C. de legatis. ⁊. l. ꝙ in rerum. §. si vsumfructum. ff. de lega. j. ⁊. l. sticho. ff. de vsufruc. leg. ⁊. l. si domus. §. fi. ff. de leg. j. et propterea dictum prelegatum videtur inefficax prout in terminis. d. l. sticho. ⁊. d. §. qui vsumfructum. ⁊. d. l. vxor patrui. preterea non videtur ꝙ dictus Matheus potuerit prelegãdo preiudicare dicto Philippo cui per predictam stipulationem paternam erat ius quesitũ: nam potest pater stipulari filio et eidem acquirere per suam stipulationem. l. si tibi. §. pactus. ⁊ ibi glo. ff. de pactis. lege ⁊ heredi. §. nos autem. eo. titu. ⁊. l. ꝙ dicitur. de verbo. obliga. ⁊ ꝙ ibi per Barto. ⁊ doct. Unde cum filijs sit ius quesitum ex stipulatione predicta ⁊ concessione per ecclesiam facta non videtur ꝙ pater potuerit preiudicare predictis filijs et tollere ius eorum quesitum in dictis bonis emphyteoticis per ea que habentur per Barto. in. l. j. in fi. de interdictis ⁊ releg. ⁊ ꝙ habetur in. l. diui fratres. ff. de iure patrona. et per eundem in. d. §. si liberi. maxime dum tangit questionem ne masculo vniuersaliter instituto ⁊ femina instituta in re certa vbi inter alias rationes videtur assignare vnam rationem ꝙ pater non possit tollere ius quesitum filie ex stipulatione paterna quam rationem assignat etiam Bald. in. d. l. liberti libertecq;. ad ꝙ etiam ꝙ tradit Specu. in titu. de loca. §. nunc aliqua versi. cxliiij. dum vult quod ex facto seu negligentia patris non perdant filij huiusmodi emphyteosim ad predicta ꝙ notant Dy. Bal. Ang. et Pau. de cast. in. l. apud iulianum. §. si quis alicui. ff. de lega. j. vbi videntur velle ꝙ pater in preiudiciũ filiorum nõ possit repudiare emphyteosim quam fuit stipulatus pro se et filijs quasi vna sit emphyteosis in persona patris ⁊ alia sit in persona filiorum. arg. l. stipulatio ista. §. si quis ita fuerit stipulatus. de verbo. obli. ⁊. l. antiquitas. C. de vsufruc. ⁊ adducit Bald. quod habetur in. c. ij. de feu-
5 dis.† Ex quibus videtur concludendũ ꝙ dictus Matheus prelegando dicta bona dicto domino Guidoni non potuerit preiudicare dicto Philippo per proxime dicta nec etiã censeatur voluisse sibi preiudicare in iure suo: sed censeatur voluisse prelegare ius qđ habebat ipse testator per superiora dicta. Ex quibus maxime in dimidia videtur ꝙ iura dicte dñe Rengarde sint multum lucida ⁊ clara nec videtur sibi obstare id qđ ipsa deduxit in suo libello circa spolium ⁊ vim illatam ꝙ postea emendauit et detraxit: nam videtur ꝙ illud facere potuerit ante litem contestatam per tex. l. edita. C. de eden. vbi late per glo. ⁊ doct. ⁊ per cañ. glo. et doct. c. in significantibus. extra. de libelli obla. et dato ꝙ non debuerit admitti ad dictam emendationem debuit repelli ante litem cõtestatam: quia litis contestatio precludit viam hmõi exceptionibus dilatorijs vel declinatorijs. l. fi. C. de excep. ⁊. l. exceptionem. C. de proba. ⁊. l. ita demũ. C. de procu. cum simi. ⁊ si forte lis nõ fuit contestata propter naturam cause nõ refert quia attenditur actus qui solet sequi post litis contestationem: nam tunc habetur pro litis contestatione. arg. l. nihil arbitramur. ⁊. l. nulla. C. de procu. ⁊ not. in eis per doct. et in cle. sepe. de verbo. signifi. ⁊ opposita huiusmodi exceptione ꝙ non potuerit emendari si iudex ad vlteriora processit videtur exceptionem repulisse vt in cle. si quis a repulsione. de appella. cum ibi notatis. ⁊ in. c. ex parte. M. de appel. et per glo. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. de in. Conferunt etiam ad predicta clausule generales adiecte in dicto libello prout illa non tantũmodo predicto: sed omni alio meliori modo ⁊c. ⁊ illa saluo iure addendi ⁊ illa nõ astringens se ⁊c. per quas videtur quod licet deduxerit spolium inuasionem et violentiam tamẽ noluerit se artare ad illa probandum nisi qua-
6 tenus opus esset. ¶ † His tamen non obstantibus: contrarium de iure puto verius: nam premittẽdum est quod in dicto libello fuit intentatum remedium dicti canonis reintegrãda vt est expressum in fi. dicti libelli vbi iuxta remedium tenoris. c. reintegrãda. iij. q. j.

ꝙ remediũ intentat procurator in presenti causa que clausula in fi.
posita videtur determinare omnia precedentia.arg.l.talis scriptu
ra.de leg.j.l.j.C. de libe.prete.⁊.c.secũdo requiris.⁊.c.inquisitioni.
de app.⁊.l.iij.§.si filius.ff.de libe.⁊ posthu. vnde videtur solũ reme
dium.d.cañ.intentatũ. Dato etiam ꝙ alia remedia competerent:
nam dicta clausula generalis petens ius et iustitiam administrari
videtur restricta per illam clausulã subsequentem.s.ministrari insti
tiam remedio.d.cañ.reintegrãda. Et iuxta eius tenorẽ ⁊ maxime
quia pro parte ree cõuente est opposita exceptio ꝙ dictus libellus
est generalis quo casu not. Bald.in repe.d.l.edita.in articulo dum
tractat de cumulatione ꝙ non iuuat libellantem dicta clausula pe
tens sibi ius ⁊ iustitiã administrari ⁊ suadet ratio ꝙ reus nõ debet
cogi ad litigandum sub generali libello si de generalitate opponit
ar.eorum que habentur in.l.fi.C.de anna.excep.⁊ in.d.l.edita. vbi
patet ꝙ reus debet certificari de actione intentata. propterea nõ
debet stare in incerto si ex facto narrato plures actiones cõpetũt.
Debet tamẽ de generalitate opponere per ea que habentur in di
ctis iuribus.⁊ in.c.ij.extra. de libelli obla.⁊ per consequens dictus
libellus videtur fundatus in actione resultante ex dicto cañ. rein-
7 tegranda.† Que actio non competit meris laicis:nam ille cañ.lo-
quitur de episcopis. et per docto. trahitur etiam ad clericos: qui
sunt persone magis priuilegiate quã laici:ideo laicis nõ competit
illud remedium nouũ et exorbitans a iure cõmuni. De iure enim
ciuili possessorium recuperande cõpetebat spoliato aduersus spo-
liatorem vel eius heredem seu mandantem spoliari vel spoliatio-
nem ratam habentem non aduersus alias.ff.de vi ⁊ vi arma.l.cum
a te.⁊.c.cum ad sedem.de restitu.spolia. Et propterea etiam scien-
ter succedens in possessionem violenter quesitam nõ poterat con-
ueniri possessorio recuperande.ẜm regulas iuris ciuilis prout est
expressum in.d.c.sepe.ꝙ.c. fuit editum post dictum cano. reinte-
granda et prouidet de nouo remedio ex quo datur intelligi ꝙ etiã
de iure cañ.tempore illius.c.seruabantur dicte regule iuris ciuilis
adeo ꝙ non poterat conueniri possessorio nõ solum ille ad quem
bona fide deuenit possessio per alium violẽter quesita. Sed nec ille
ad quem mala fide deuenit ꝙ non esset si dictus cañ. reintegranda
generaliter prouideret omnibus personis tam laicis quã clericis.
et propterea Jo.cal.in.d.c.cum ad sedem.et Lapus in allegatione
lij.et Jo.de imo.⁊ Panor.in.d.c.sepe.volunt ꝙ remedium.d.cañ.
reintegrãda non procedat in laicis ꝙ et videtur velle Rapha.ful.
in.l.fi.C.de furtis.vbi dicit se in ardua questione de facto se addu-
xisse hanc rationẽ spoliatus est ante omnia restituendus cõtra spo
liatorem suũ. Contra alium autem qui non spoliauerit etiam si sit
male fidei possessor non esset restituendus.d.l.cum a te. Si ergo
pristino possessori aduersus possessorem iniustum non succurritur
quomodo succurreretur ei cõtra eum qui est bone fidei possessor et
cum vterq tractat de bona fide melior debet esse cõditio possiden-
tis vt videtur probari in.d.c.sepe.⁊ cum illa questio fuisset cõmissa
collegio Mediolanensi nemo fuit qui potuerit sibi respõdere ẜm
eum Ang.etiam in.d.l.rem que nobis. videtur sentire ꝙ nõ detur
possessorium recuperãde generaliter cõtra bone fidei possessorem:
vnde hec pars videtur de mente iuris ⁊ de mente doc.cõmuniter.s.
ꝙ laicis qui ceciderũt a possessione non cõpetat generaliter reme-
dium possessorium contra bone fidei possessorem per generalita-
tem.d.l. cum a te.⁊.d.c.cum ad sedem. et melius per.d.c. sepe. Nec
ob.d.l. si coloni. quia loquitur in casu suo.s. in ascriptitio qui per
fugam priuauit possessorem sua possessione que priuatio de facili
fieri potest in re mobili.l.si rem mobilem.ff. de acqui.pos.⁊ vitium
resultat ex ipsa re possessa ⁊ insuper nõ loquitur in bone fidei pos-
sessore:ideo non mirũ si his concurrentibus prouidetur ibi ꝙ pos-
sessio restituatur pristino possessori non discusso de iuribus partiũ
et insuper posset dici ꝙ loquitur in illis colonis in quibus alia in
illo titulo specialiter inducuntur ob fauorem publicũ saltem secũ-
darium vt patet in.l. quemadmodum.eo.titu. Et propterea cum
multa ibi concurrant non videtur ꝙ illa.l. debet generaliter trahi
ad alios casus indifferenter cõtra.d.l. cum a te.⁊.d.c.sepe. Et licet
Bar.dicat per illam.l.ꝙ cañ.reintegranda procedat etiam de iure
ciuili videtur intelligendus qõ possessio amissa recuperatur pos-
sessorio recuperãde etiam vbi non competit interdictum vnde vi:
et reintegrari debet pristino possessori sua possessio etiam de iure
ciuili quãdo.s.competunt remedia iuris ciuilis ⁊ sic quando com-
petit remedium.d.l. si coloni vel actio triticaria vel conditio sine
causa ex equitate.l.si me ⁊ titium.ff.si certũ peta.non autẽ est intel
ligendus Bar.ꝙ actio vel remedium nouũ resultans ex illo cano.
reintegranda cõpetat de iure ciuili vigore.d.l.si coloni. quia ridi-
culum esset dicere ꝙ in.d.l.si coloni. que est antiquior probetur ꝙ
remedium postea de iure cañ. emanatũ per.d.c.reintegrãda proce
dat de iure ciuili nec Bar.id dixisset. Et licet pleriq dicant ꝙ.d.
cañ.reintegranda nõ prouideat de nouo remedio. Sed competat
vbi de iure erãt prodita alia remedia prout videtur voluisse Spe.
in titu. de restitu.spolia.§.j.versicu. quantum est dicens oportere
probari possessionem ⁊ deiectionem.allegat.c.cõsultationibus.de
offi.delega.⁊ videtur fuisse de mente Inno.in.d.c. cum ad sedem.
prout refert Lapus in dicta allegatione.lij.et Bald. in quodam
consi.ꝙ incip.ad euidentiã premittendũ dicitur voluisse ꝙ dictus
cañ.reintegrãda requirat spoliationem ab ipso initio interuenisse
nihilominus doct. in iuribus preallegatis maxime in.d.c. cum ad
sedem.⁊ in.d.c.sepe.⁊ in.d.l.rem que nobis cõmuniter volunt ꝙ di
ctus cano.reintegranda prouideat de nouo remedio vbi non erat
al's cõsultum adeo ꝙ pinguius ⁊ generalius prouideat quã proui-
deant alia remedia et sic pinguius subueniat quã.d.l.si coloni.que
loquitur quando res fuit affecta vitio ⁊ dictus cañ. loquitur gene
raliter etiam si res non fuerit affecta aliquo vitio nec possessio fue
rit vnq̃ vitiosa vel vitiose quesita. Et ideo doct.volunt nõ immeri
to ꝙ ex illo cañ.sit inductum nouũ remedium al's non competens
prout voluit Inno.in.c.querelam.de elec.ꝙ et videntur velle glo.
Hostien.Jo.and.Jo.cald.Jo.de ligna.⁊ Moderni in.d.c.cum ad
sedem.⁊ in.d.c.sepe.⁊ Archi.in.d.cañ.reintegranda.⁊ Hostien. in
summa.de resti.spolia.§.j.versi.sed conditio.⁊ Lapus in dicta alle
gatione.lij. Et maxime hoc volunt tenentes ꝙ illud remediũ non
competat laicis de quibus.s.dictum est. Si enim non subueniret
pinguius quã alia remedia frustra tractaretur an prouideret lai-
cis necne. Unde concludendum est ꝙ saltem in pratica sine dubio
teneri debet ꝙ ibi prouideatur de nouo remedio ⁊ nõ loquatur de
remedijs al's cõpetentibus:ideo intẽtans dictũ cañ. reintegranda
intentat remedium ⁊ actionem ex illo cañ.cõpetentem: propterea
sibi incũbit rem taliter in iudicio deducere ꝙ iudici appareat illud
remedium seu illam actionẽ intentatam competere al's succũbere
debet dato ꝙ al's foueret iustitiam vt probatur in.l.edita actio.C.
de eden.⁊ in.c.examinata.de iudi.⁊ facit.l.ij.C.de formulis.⁊.l.ha-
bebat.ff.de institoria. Et propterea cum causa agatur inter laicos
quibus non cõpetit dictum remediũ partes iudicis sunt in absol-
uendo ream cõuentam. Non obstantibus adductis in contrarium
que cõmuniter tolluntur per hoc fundamentum ꝙ dictus cañ. nõ
procedat in laicis.et licet Bar. adducatur in contrarium tamẽ est
intelligendus:vt.s.⁊ non sunt captanda verba doctorũ prout al's
dicitur de verbis.ll.in.l.pe.ff.ad exhiben.et facit.l.si cui.ff.de serui.
Et si quis diceret competit remedium.l. si coloni vel conditio tri-
ticaria vel conditio sine causa respondetur ꝙ ille actiones nõ sunt
intentate:sed remedium.d.cañ.reintegranda.et licet do.Anto.vt
s.relatum est dicat ꝙ seruari debet etiam in laicis quia se fundat
in peccato male loquitur:quia.d.cañ.nõ se fundat in peccato:nam
prouidet etiam aduersus ignorantes et sic bone fidei possessores
qui non peccauerunt prout et dicunt Imo.⁊ Panor. et licet que-
dam verba Inno.et Joan.and.innuant ꝙ dictus cañ. generaliter
prouideat tamen alia verba eorũdem innuunt contrarium si dili-
genter omnia eorũ verba respiciãtur in d.c.cum ad sedem.⁊ in.d.c.
8 sepe.† Uidetur etiam ⁊ secundo aduertendum ꝙ per rescriptum
superioris causa est cõmissa potestati: nam videtur alterata natu-
ra cause cum fuerit rescriptum per superiorem ꝙ iustitiam summa-
riam faciat visa veritate: vnde videtur causa delegata per notata
per Innocẽ.⁊ doct.cõmuniter omnes in.c. licet in corrigendis. de
officio ordi.et in.l.⁊ quia. de iurisdi.om.iudi. ꝙ clarum esset si illa
causa nõ erat summaria ⁊ per rescriptum fiat summaria. Si tamen
al's foret summaria vel de iure cõmuni propter naturã possessorij
vel ex forma decreti de quo in dicto libello fit mẽtio nihilominus
propter illa verba visa veritate posita in signatura videtur causa
alterata:quia illa verba videntur aliquid importare.ar.l.si quãdo.
de lega.j.⁊.c.si papa. de priuile.lib.vj. facit quod habetur in.l.fide-
iussor.§.quedam.⁊ in.l.quintus.ff.mandati. et in.l.si pro ea.C.eo.
titu.vbi habetur de causis in quibus agitur de veritate ⁊ equitate
in quibus aliter deciditur in multis quam in alijs causis de hac
etiam clausula sola facti veritate tradunt domini de rota in deci-
sione.xxxij.incipiente. Item quando cõmittitur in causa ⁊ in deci
sione.xcij. Item domini omnes et Pontanus in.l.si filiusfami.cir-
ca finem.ff. de dona. vbi dicit non alibi reperiri de dicta clausula
quã in dicta decisione.videtur igitur causa alterata per illud rescri
ptum ⁊ cõsequenter causa delegata domino potestati libellus au-
tem non fuit productus coram domino potestate: sed coram vice
potestate ⁊ corã eo vice potestate fuit causa agitata: vigore autem
rescripti causam delegationis non poterat causa agitari coram eo
9 cui causa non erat cõmissa vt de se constat.† Et si dicatur sustine-
bat vices ipsius potestatis respõdetur ꝙ vicegerens habet iurisdi
tionem ordinariam:vt.c.de officio eius qui vicem alterius gerit.l.
subgerente.⁊ no.in.d.l.⁊ quia.⁊ in.l.imperium.de iurisdi.om.iudi.
prout vicarius habet ordinariam iurisditionem vt habetur extra.
de offi.vica.c.tua.⁊ per totum.⁊ probatur in.c.ij.de cõsue. iuncta.l.
fi.ff.quis ⁊ a quo.cum simi.ideo licet fuerit vice potestatis gerebat
vices potestatis circa iurisditionem ordinariam non circa delega-
tam maxime cum delegationes sint restringende nõ ampliande.c.
nõnulli.§.sunt ⁊ alij.de rescrip. et notat glo.in cle.ij.de offi.ordi.et
in.c.j.de rescrip.in.vj.⁊ doc.in.c.sedes.eo.titu.in antiquis. Et hoc
saltem est ponderandum si in dicta causa non fuit lis contestata
prout arbitror ꝙ non fuerit ⁊ per dictum decretum vel iura muni-
cipalia non fuerit aliter prouisum circa litis contestationem:nam

de iure

de iure cõmuni in poſſeſſorio etiã recuperande cõmuniter tenetur requiri litis conteſtationẽ per.c.ij.vt lite non conteſtata.prout ibi docto.no.⁊ in.c.cõſultationibus.de offi.deleg.quod ⁊ voluit Bar. in.l.naturaliter.§.nihil cõmune.de acqui.poſ.per.l.fi.C. ſi per vim vel alio modo.⁊ Bal.in.l.poſt ſentẽtiã.C. de ſen.⁊ interlo.om.iud. Et eſt aduertendũ ꝙ licet per decretum vel aliter prouideretur ꝙ cauſa eſſet ſummaria ſi vlterius nõ ꝓuideretur nõ ꝓpterea poſſet omitti litis cõteſtatio prout voluit Bar.in extrauag.ad reprimenda.in verbo ſummarie.⁊ habetur in cle.ſepe.de ver.ſig. vnde iudex habebit animaduertere an ſit lis cõteſtata necne ⁊ ſi nõ eſt lis cõteſtata an vigeant iura municipalia ſeu a ſuperiore edita ꝓpter que tollatur ſolẽnitas litis cõteſtationis: quia al's nõ poſſet ad validã diffinitiuã ſentẽtiã procedere ⁊ ad iudicẽ pertinet videre ne faciat 10 actus eluſorios.l.ſi pater.in prin.ff. de in.⁊ in.c.j.eo.ti.li.vj.† Tertio videtur dicendũ ꝙ etiã in meritis cauſe dicta dñã Elizabetta foueat iuſtitiã quecũqꝫ fuiſſet actio intentata per dictã dominam Rengardã preſuppoſito prout mihi preſupponitur ꝙ dicta bona non fuerint reuerſa ad eccleſiã. Nam hoc preſuppoſito videtur ꝙ dicta bona emphyteotica inſolidũ ꝑtinuerint iure vtilis dominij ad dictũ dñm Guidonẽ Paulum filiũ dicti Mathei primi emphyteote ⁊ ſucceſſiue ad dominã Elizabettã eius filiam ⁊ heredẽ:nam primus emphyteota põt rem emphyteoticã vni ex filijs prelegare prout voluit Bal.in aut.ſi quas ruinas in.v.co.C.de ſacroſan.ecc. vbi formaliter inquit iuxta hoc quero vtrũ pater qui recepit emphyteoſim modo predicto poſſit eam prelegare vni filiorum et videtur ꝙ nõ per rationes ſupradictas. Contrarium eſt verum quia cum filius capiat tanq̃ ex donatione paterna: vt.ſ.dixi pater quo ad filiũ in poteſtate poteſt eam reuocare ab vno filio ⁊ cõferre eam inſolidũ alteri filio.l.ij.C.de inoffi.do. de hoc in Specu. de loca.§. nunc aliqua.ver.cxlviij.⁊ Specu.multũ allegat ſed nihil firmat:ſed tu dic vt dixi:quia ratio mea demonſtrat hoc:verba ſunt Bal.que determinãt iuſtũ caſum:qui tamẽ in.l.j.C. per quas ꝑſo.no.acqui. diſtinguit ꝙ aut acquiſitio dicte emphyteoſis eſt facta ex liberalitate concedentis ipſi patri pro ſe ⁊ filijs: ⁊ tunc non poteſt vni filio auferre ⁊ dare alteri:aut iſta acq̃ſitio eſt facta ex pecunia paterna: et tunc poteſt pater rationibus ſupradictis. ⁊ iſta diſtinctio eſt rationabilis:nam primo caſu videtur quodãmodo aduẽtitia:aliũde quã a patre profecta.ſ.ex liberalitate illius cõcedentis.l.cum oportet.C.de boniſqꝫ libe. ſed qñ ex pecunia paterna vt eſt caſus noſter tunc videtur tanq̃ pater donet filio: vnde decet ꝙ poſſit reuocare dictam donationẽ in alterũ filiũ:facit optime qd no. Bar.in.l. qui rome.§.flauius.de ver.obli. Et hanc cõcluſionẽ firmat Imo.in.c. potuit.in vlti.char.extra.de loca.adducens no. per Bar.in.d.§.ſi liberi.quatenus loquitur de patre ſtipulante operas a liberto pro ſe ⁊ filijs.⁊ cõcludit ꝙ poſſit ius queſitũ ex illa ſtipulatione ꝓlegare alteri filio:licet ex illa ſtipulatione queratur ius filijs etiã non heredibus.adducit etiã no.per Bar.in.l.qd dicitur.de verb.obli.⁊ in.l. ſi mihi ⁊ titio.eo.titu.⁊ dicit ſe pro hac parte conſuluiſſe. Ad hoc vltra eum optime facit qd habetur in titulo.ff.de aſſignãdis liber. nam iuſpatronatus tranſit in filios etiã non heredes.d.§.ſi liberi. et tamẽ poteſt pater libertũ alteri aſſignare:ita ergo dicendũ ſit in iure emphyteotico:materia eñ emphyteotica habet magnã ſimilitudinem cũ illo iurepatronatus:quia emphyteoſis eccleſie trãſit in filiũ ex prouiſione patris ⁊ neutrũ dicitur hereditariũ iuxta no. per Bar. in.d.§.ſi liberi.⁊ in.l.ſi patroni.ff.ad trebel.⁊ qd habetur in.l.item videndũ.§.fi.de peti.here.⁊ doct.maxime Specu.in.d.§. nunc videndũ.in multis verſi.⁊ Bar.in.d.§.ſi liberi.et Bal.in.d.l. liberti liberteqꝫ paſſim arguunt de iurepatronatus ad emphyteoſim:⁊ ideo nobis etiã liceat arguere ꝓcedẽdo de ſimilibus ad ſimilia.l.nõ poſſunt.ff.de.ll.⁊.c.inter ceteras.de reſcrip.accedat etiã ad predicta ꝙ eleganter dixit Bal.in.l.cum virũ.circa fi.C. de fideicõ. dicens in vna lec.ꝙ licet emphyteoſis eccleſie nõ veniat in reſtitutione fideicõmiſſi:quia nõ eſt hereditaria.ar.d.l.ſi patroni.in prin. et ꝙ ibi no.tamẽ ſi fideicõmiſſarius eſt de ꝑſonis que poſſunt ſuccedere in emphyteoſi bene venit puta de liberis ad liberos: qd dictũ refert ⁊ approbat Pau.de caſt.in.d.l.ſi patroni.dicẽs idem ſentire Io.and.in addi.Specu.in.d.§. nunc vero aliqua.verſi.cxij. ſi ergo emphyteoſis venit qñ vnus filius eſt rogatus alteri reſtituere hereditatem vel portionẽ ſuã hereditatis vt dicunt predicti doc. q̃to magis vbi ſpecialiter eſt rogatus reſtituere ipſam rem emphyteoticam vel qñ res emphyteotica eſt legata alteri filio ⁊ põt vltra ꝓdicta adduci ratio : q̃ pater nõ ſtipulatur pro omnibus filijs ſed pro filijs: ⁊ ſic ꝑinde videtur eſſe ac ſi eſſet rogatus reſtituere in familiã quo caſu poteſt vnũ de familia preeligere.l.filiuſfa.§.cum pater.de leg.j.⁊.l.is qui cũ plures libertis.de leg.iij.quẽ tex.allegat Specu. in.d.§.nunc aliqua.ver.cxlvij.vbi cõcludere videtur pro hac parte. Et ita al's pro hac parte vidi in hac ciuitate cõſultũ per famoſiſſimum doct.⁊ integerrimũ cõſulentẽ.d.Io.petrutij ⁊ ſubſcriptũ per caprã:qui tamẽ loquebantur in filijs in poteſtate et in emphyteoſi queſita ex pecunia paterna ꝓut etiã puto ꝙ hec cõcurrant in caſu noſtro quia dicitur mihi ꝙ dictus.d.Guido ⁊ Philippus erãt filij legitime nati ⁊ ſic ex filio ⁊ vxore.⁊ cõſequenter in poteſtate.l. nam ciuium.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ inſti.de pa.po. Item ꝙ dictus Matheus expoſuit pecuniã propriã pro habẽda cõceſſione dicte rei emphyteotice prout ſolet: non enim ſolent prelati cõcedere ſeu renouare hmõi emphyteoſes niſi pecunia expoſita que exponi ſolet:nec deberent quia tenderet in ſpeciẽ donationis que regulariter non eſt permiſſa prelato de rebus ad eccleſias ſpectantibus.c.ij.de dona.⁊ ar.l.ſi filius.ff.de dona.⁊.l.cõtra iure.§.fi.ff.de pac.⁊ ar.l.cũ deinde. de proba. Licet etiã vbi predicta ceſſarent nõ eſſet abſonũ idem tenere per alias rationes que in materia aſſignantur non inſiſto. Et multomagis hoc ꝓcederent ſi dictus Matheus fuiſſet ſtipulatus emphyteoſim pro filijs vt heredibus prout ⁊ in dubio multi tenẽt quos late proſequendo recitat Imo.in.d.l.qd dicitur. vbi videtur cõcludere hanc opi.eſſe magis cõmunẽ.dicit etiã eſſe ponderanda verba ſtipulationis:ſed nõ vidi dictam cõceſſionẽ: ideo nõ inſiſto: nec ſuper verbis conceſſionis: nec etiã que dictarũ opi.ſit verior.ſ. an cenſeatur ſtipulatus filijs vt filijs : an vt heredibus ſeu vt filijs heredibus :/nam que.ſ.ponderaui militant etiã ſi fuit ſtipulatus filijs vt filijs nõ vt heredibus. Hoc preſuppoſito ꝙ dicta bona emphyteotica inſolidũ pertinerent ad dictũ dñm Guidonẽ et non ad dictum Philippũ licet teſtes nõnulli deponant ꝙ.d. Philippus et dictus.d.Guido poſſederint: tamẽ ſi alie cõiecture non eſſent in contrariũ.⁊.d.Philippus habuerit notitiã de dicto teſtamento: probabiliter poteſt arbitrari ꝙ dictus Philippus ſteterit in poſſeſſione dictorũ bonorum ſpectantiũ ad fratrẽ iure familiaritatis iuxta.l.qui iure familiaritatis.et que ibi tradunt doct.ff.de acqui. poſ.hoc autẽ multũ dependet ex arbitrio iudicis qui habet cõſiderare ⁊ cõiecturare circũſtantias ⁊ qualitates actuũ ex quibus probatur poſſeſſio vtrũ ſint tales qui ſoleant ꝑmitti fratribus necne ꝓut ſumitur ex his que ibi habẽtur: aut itaqꝫ.d.Philippus poſſedit iure familiaritatis: ⁊ tunc dictus.d.Guido poſſedit inſolidũ dicta bona emphyteotica : aut nõ poſſedit iure familiaritatis ſed iure ꝓprio:⁊ tunc dictus.d.Guido poſſedit pro dimidia.et ſi dicta bona nõ fuerũt reuerſa ad eccleſiã prout preſupponitur nõ fuiſſe dictus.d.Guido fuit dicta poſſeſſione dimidia vel tota que ad eũ ſpectabat iniuſte priuatus. ⁊ per cõſequens iniuſte peruenit ad dictum Philippũ.⁊ ſi nos tenemus ꝓut tenere videtur pars Philippi ⁊ quidã tenent ꝙ antiquiori poſſeſſori qui ſine iuſta cauſa cecidit a poſſeſſione ſuccurratur remedio poſſeſſorio generaliter vigore.d.l.ſi coloni.⁊.d.c.reintegranda dicendũ eſt ꝙ dicto dño Gui 11 doni cõpetebat remedium hmõi aduerſus dictũ Philippũ.† Et propterea cum ipſe nõ exiſtens in poſſeſſione poſſet poſſeſſionẽ a dicto Philippo vel eius herede aduocare fortius exiſtens in poſſeſſione poteſt aduerſus Philippũ vel eius heredem agentem ſe tueri exceptione quia cui damus actionem fortius exceptionẽ.l.j. §.is autẽ.verſi.nam cui damus.ff.de ſuperficiebus. ⁊ per exceptionem dolo facis petere qd mihi reſtituturus es.ff. de excep. doli.l. dolo.⁊.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cauſam.⁊ per regulam in pari cauſa melior eſt conditio poſſidentis.l. in pari cauſa.ff.de reg.iur. cum cõcor.et quia antiquior poſſeſſio preſumitur magis iuſta quã recentior: nam poſterior poſſeſſio preſumitur clãdeſtina ſeu aliter vitioſa iuxta no.per Barto.⁊ doct.in.l.j.§.fi.⁊.l.ſi duo.ff.vti poſ.et in.c.licet cauſam.extra.de proba.⁊ in.l.j.C.vti poſſidetis clandeſtinus poſſeſſor poteſt ab eo a quo clam poſſidet turbari in ſua poſſeſſione: adeo qd turbatus ſi ageret interdicto vti poſſidetis non obſtante poſſideret non obtineret victoriam.vt probatur in.d.l.j. §.fi.⁊ in prin.eiuſdem.l.⁊.l.vnica.C.eo.titu. fortius videtur ꝙ non debeat obtinere ille qui clam vel iniuſte a me poſſidet ſi propter meam turbationem a poſſeſſione cecidit cum magis faueatur quo ad victoriam reportandam poſſeſſori quã ei qui non poſſidet cum poſſeſſio preſtet maximũ cõmodum.inſti.de interdictis.§. retinende ex quibus patet ꝙ multa cõcurrunt in hanc concluſionem ꝙ dictus Philippus non potuerit agere remedio poſſeſſorio contra dictum dñm Guidonem quatenus ipſe do.Guido prius poſſidebat anteq̃ fuerit priuatus poſſeſſione a dicto Philippo. Concurrit etiam vltra predicta notabilis tex.in.l.ſiue autem.§.ſi duobus. ff.de publiciana.per quem tex.Bar.in.d.l.rem que nobis.et Ang. ibi ⁊ Moderni dicunt ꝙ remedium.d.l. ſi coloni. ⁊ dicte cañ. reintegranda non datur cõtra bone fidei poſſeſſorem titulo poſſidentem etiam ſi fuerit poſterior poſſeſſor dũmodo fuerit talis ꝙ ſibi cõpeteret publiciana aduerſus aliũ non obſtante ꝙ ille qui cecidit a poſſeſſione habuerit etiam titulũ ⁊ publicianam. Conſtat enim ꝙ dictus.d.Guido habebat titulum ⁊ vtilem publicianam merito habita poſſeſſione videtur potior aduerſus dictum Philippũ in poſſeſſione predicta. Solum predicte regule reperiũtur pati fallentiam in violẽto poſſeſſore qui alterũ vi ſpoliauit poſſeſſione per.d. l.qui fundum.⁊.d.l. colonus.⁊ d.c. in literis. ſed dictus do.Guido non preſupponitur violentus poſſeſſor ſeu ſpoliator : ſed poteſt contrarium cum illa qualitas ꝙ per vim ſpoliauit fuerit pro parte dicte domine Rengarde ſublata de libello tanq̃ per errorẽ appoſita: vnde ipſamet videtur aſſerere quod dictus do. Guido ipſam non ſpoliauit poſſeſſione: licet aſſerat ſe iniuſte priuatã dicta poſſeſſione: vnde ſpolium non eſt probatũ nec deductũ in dicta cauſa.

Ex quibus omnibus presupposito ꝙ dicta emphyteosis non inciderit in cõmissum videtur clara fronte cõcludendum ꝙ non solum in hoc iudicio quatenus est intentatũ remedium dicto cañ. reintegranda: sed etiã si esset intentatũ remedium. d. l. si coloni. vel aliud simile possessoriũ dicta dña Elizabetta filia et heres dicti dñi Guidonis esset tuta ⁊ deberet reportare victoriã non obstãtibus adductis in contrariũ que recte intuenti non militant in istis terminis attentis fundamentis. s. factis pro hac parte quatenus seu in ea portione quã dictus dñs Guido possidere cepit post mortem dicti Mathei vel in totum si in totũ possedit per iam dicta. ¶ †Circa emendationem autem libelli non curo insistere quia nõ videtur ꝙ multum preiudicet dicte domine Elizabette: illud autẽ constat ꝙ emendãs debet resarcire damna circa impensas vel alia hmõi que aduersarius sustinet propter emendationem vt probat tex. in. d. l. edita. in fi. ẽm ꝙ intelligunt glo. ⁊ doct. ibi. et in. c. significantibus. extra. de libelli oblatione. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxiij.

1 Mors ex vulnere secuta an ⁊ quãdo sit vulneranti imputanda vel vulnerato. per totum.
2 Clausula nõ admitto nisi se inquantum quid operetur in datione apostolorum.
Cõfessio ficta vel vera potest cõtraria probatione reuocari. nu. 10.
3 Argumentum a cõmuniter accidentibus est probabile ⁊ in materia probationis.
4 Uerisimilia attenduntur in probatione dubia.
5 Uerbum positum in medio vnius clausule an referatur tãtum ad dictam clausulam vel alias clausulas.
6 Uulneratus qui infra triduũ decedit vel qui post triduũ surrexit ⁊ cum baculo ambulauit an presumatur decesse ex vulnere.
7 Testium dicta non sunt cauillanda sed potius iuuanda.
8 Procurator admittitur in causa criminali ad defendendũ ⁊ innocentias probandum.
9 Pene capitali nemo potest se expresse submittere ⁊ artare.
10 Innocentie probatio si releuat post sententiam ꝙtofortius releuat ante sententiam post confessionem.

¶ Consilium. cclxxxiij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ †In presenti cõsultatione vertitur hesitatio sup probationibus hincinde factis sup dicto vulnere an fuerit mortale: ita ꝙ necessario ex vulnere fuerit secuta mors. An vero dicta mors euenerit imperitia medicorum seu culpa dicti vulnerati quasi presupponatur ꝙ si opera medicorũ erat reparabilis remedijs ẽm artem medicine oportunis ⁊ illa nõ fuerint adhibita medicorum imperitia seu facto vulnerati qui noluit obtemperare medicis peritis volẽtibus oportuna remedia adhibere: tunc non sit mors imputãda vulneranti: sed potius ascribenda culpe vulnerati in nõ adhibendo peritos medicos vel nolendo eis obtẽperare per tex. no. in. l. qui occidit. §. fi. ff. ad legẽ aqui. vbi tex. dicit ꝙ si servus fuerit non mortifere vulneratus ⁊ negligentia perijt de vulnerato actio erit nõ de occiso. ⁊ per tex. in. l. si ex plagijs. in prin. eo. ti. vbi tex. dicit ꝙ si quis ex plagijs mortuus esset neqꝫ medici in scientia neqꝫ dñi negligẽtia accidisset de occiso tenetur. ⁊ doct. in dictis iuribus maxime Bal. ⁊ Rapha. trahunt generaliter ad decedẽtes ex vulneribus qð si decedũt imperitia medicorũ aut quia vulneratus noluerit obtẽperare medicis volẽtibus remedia adhibere vulnerans nõ teneatur de occiso. ⁊ dicit Bal. in. d. l. qui occidit. §. fi. ꝙ si noluit vulneratus obtemperare medicis qui ei promittebant salutem presumitur sua culpa decessisse dicens doct. ita velle. et illud esse notandũ pro euadendo homines vulnerãtes ⁊ Rapha. ibi dicit cautelã esse adhibere medicos qui deponãt de qualitate vulneris qð non erat mortale: statur enĩ in hoc iudicio medicorũ ẽm eos ibi. arg. l. semel. de re mili. ⁊. l. j. de ventre inspi. ⁊. l. iij. C. finiũ regun. et. l. septimo mẽse. de statu ho. ⁊. l. intestato. §. fi. ff. de suis ⁊ legi. ⁊. c. fraternitatis. de frigi. ⁊ maleficia. cum si. facit etiã qð habetur in. l. ꝙ si nolit. §. culpam. ff. de edili. edic. vbi dicitur prestare occasionẽ morti ille qui non adhibuit medicum vt infirmus sanari possit vel malum adhibuit medicũ: adeo ꝙ tunc mors est culpe ascribenda ⁊ eidem imputãda vt ibidẽ est tex. notabilis. Ad predicta etiã quod no. Bal. in eadẽ. l. ꝙ si nolit. §. si mãcipiũ. dicens ꝙ si vulnus sit factum mortale ꝑpter imperitiã medici non agitur de occiso. Unde super hoc vlterius nõ insistens super quo per partes aut iudicẽ nõ fieri videtur hesitatio aliqua descendam ad probationes hincinde factas sup qualitate vulneris: an mors inde secuta attentis probationibus hincinde factis censeatur emanasse culpa nõ adhibentis bonos medicos vel nolẽtis obtemperare peritis medicis: an vero censeatur esse probatũ mortẽ fuisse irreparabilẽ adeo ꝙ euitentur iura ꝑdicta que loqui videtur de vulnere nõ mortali: maxime. d. l. qui occidit. §. fi. qui a contrario sensu videtur probare ꝙ si vulnus de se fuisset mortale teneretur vulnerãs de occiso nõ obstãte negligentia seu culpa nõ adhibentis medicũ vel non adhibẽtis bonum medicũ vel nolentis illi obtemperare mors inde secuta imputetur vulneranti ita ꝙ de occiso teneatur: prout hec videntur sumi ex dictis doct. in dictis iuribus: qui se fundant in presumptione que cessat qñ probatur contrariũ cum in re certa nõ sit locus cõiecture seu ꝑsumptioni. l. cõtinuus. §. cum ita. de verb. obli. ⁊ cõtra presumptionem iuris constat admitti ꝑbationes: vt no. in. l. si. ff. ꝙ metus causa. ⁊ in. l. siue possidetis. C. de ꝑba. et in. c. is qui. de spõsa. cum si. Quod aũt dictum vulnus fuerit omnino mortale probari videtur aperte ex dictis duorũ testiũ. s. magistri Bartholi et Honofrij qui directo deponunt ꝙ dictũ vulnus non potuit curari ⁊ sanari ⁊ sanguis nõ potuit restringi ꝑpter qualitatẽ vulneris ⁊ dictũ Amphilionem vulneratũ decessisse ⁊ euadere nõ potuisse ⁊ deponũt in causa sciẽtie: quia viderũt ⁊ magister Bartholus ꝙ ẽm experientiã ꝙ habet in cyrurgia illud deponit: vnde dicti duo testes de directo probare videtur incurabilitatẽ dicti vulneris ⁊ mortem necessario fuisse secutã ex vulnere predicto: vnde eorũ dictis videtur stãdum cum sufficiat numerus duorũ testiũ prout est regulare. l. vbi numerus. ff. de testi. ⁊. c. in omni. extra. eo. ti. cũ si. ¶ Nec videtur obstare attestationes facte in contrariũ: non enĩ videtur obstare id qð primo loco deponunt magister Gregorius et magister Hieronymus qui eorũ iuramẽto dixerũt ex vulnere illato in brachio neminẽ necessario mori debere. ⁊ sic dictũ vulnus ex quo dicit dictũ Amphilionem decessisse non fuisse nec esse potuisse mortale necessario nec eius mortẽ necessario subsequi potuisse. Nam dicti testes nõ deponunt simpliciter dictũ vulnus nõ fuisse mortale: sed nõ fuisse necessario mortale. Illa enĩ qualitas necessario nõ põderatur in. d. l. qui occidit. §. fi. ⁊ multotiens occurrit ꝙ medici iudicant possibile esse aliquẽ ex infirmitate euadere quẽ tamẽ arbitrãtur moriturũ ex ea infirmitate: ꝑut hoc quotidie videmus occurrere: vnde medici tũc arbitrarentur morbũ nõ esse necessario mortalẽ: ⁊ tamẽ nõ improprie dicerent esse mortalẽ. s. quãdo plus tendit ad mortem quã ad euasionẽ. Sepe enĩ occurrit ꝙ qualitas tẽporis et alia que incidũt sunt causa euasionis et causa mortis prout docet experiẽtia rerum magistra. c. quã sit. in prin. de electione. in. vj. ⁊. c. statutum. in prin. eo. ti. ⁊ libro. ⁊ ar. l. legatis. §. ornatricibus. de leg. iij. vnde dicte attestationes videntur concordari posse. s. dictũ vulnus. ẽm cõmuniter accidentia nõ potuisse sanari tamen nõ esse necessario insanabile. ⁊ nihilominus diceretur fuisse mortale. Nec etiã videtur obstare ꝙ deponũt magister Symon ⁊ magister Girolus quia etiã ipsi deponunt dictũ Amphilionẽ nõ fuisse mortuũ ex dicto vulnere necessario. ⁊ sic videtur cadere que. s. dixi circa attestationes magistri Gregorij ⁊ magistri Hieronymi põderato verbo necessario ⁊ qð subditur qð potius ex mala cura ⁊c. illud cõparatiuũ potius põt referri ad verbũ necessario ⁊ sic nõ videtur tollere ꝙ dictũ est. Preterea dicti testes fuerũt examinati post publicationẽ processus. et sic post didicita testificata: vnde videtur subesse timor subornationis ⁊ eis nõ credendũ per tex. in. §. si vero. in aut. de testi. et aut. at qui semel. C. eo. ti. ⁊. c. fraternitatis. cum si. extra. eo. ti. Et maxime quia videtur deponere sup directo cõtrarijs ꝙ nõ licet vt in iuribus ꝑallegatis. Et eadẽ videntur dici posse circa vltimã attestationẽ magistri Gregorij ⁊ magistri Hieronymi. 2 † Preterea videtur ꝙ dictus Lucas cõparens ad defensam dicti inquisiti non debuerit admitti cum causa ista esset capitalis ⁊ in causa capitali nõ admittitur ꝑcurator. ⁊. l. pe. §. ad crimen. ff. de publicis iudi. ⁊. l. j. ff. an per aliũ. ⁊. c. veniẽs. extra. de accu. Et si nõ admittitur cum mãdato fortius nõ videtur admittẽdus sine mãdato. Et ꝑpterea cum iudex nõ amiserit eum nisi si et inquãtũ admitti debuerit nõ videtur ꝙ fuerit admissus cum videat ꝙ admitti nõ debuerit et sic deficiat cõditio illa de presenti iuxta id qð habetur in. l. cum ad ꝑsens. ff. si cer. pe. ⁊ in. l. si qñ. de leg. j. vbi de hac clausula admitto si ⁊ inquãtũ vel simili per Bar. Ange. ⁊ Jmo. ⁊ Bar. in. l. ambitiosa. ff. de decre. ab ordi. fac. ⁊ in. l. cum propter. de legatis prestã. ⁊ Bal. in. l. edita. C. de eden. Et propterea videtur ex hoc dictis testibus per dictũ Lucã productis non fore adhibẽdam fidẽ tanꝙ non productis a ꝑsona legitima et sic remanere videtur testes ad instãtiã curie inquirẽtis examinati. et cõsequenter videtur dictus inquisitus cõdemnãdus ⁊ maxime si extat statutum qð solet cõmuniter esse per Italiã. s. ꝙ cõtumax habeatur pro cõfesso. ⁊ sic ipsa ficta cõfessio probet cõtra ipsum cõfitentem. Nec videtur ꝙ admittatur ꝑbatio cõtra cõfessionẽ que versatur sup facto ꝑprio quia super vulnere ab eo illato. Cum in facto proprio nõ cadat ꝑbabilis error. l. ꝙ ꝙ. ff. ad velleia. ⁊. c. ab excõicato. extra. de rescrip. ⁊ quis nõ admittatur ad veniendũ cõtra ꝑpriã cõfessionẽ nisi ex ꝑbabili errore: iuxta ea que habẽtur maxime per Bar. in. l. nõ fatetur. ff. de cõfes. ⁊ doc. in. l. generaliter. C. de nõ nu. pecu. cum si. Jdeo facta scienter vel super facto proprio nõ reuocatur etiã si quis velit probare cõtrariũ. l. iulianus. ⁊. l. si is qui. eo. ti. et per Bar. in. d. l. nõ fatetur. Et eo casu admittatur quis ad probandum cõtra fictã cõfessionẽ quo admittitur ad probandũ cõtra veram confessionẽ voluit Jo. and. in addi. Specu. in ti. depositi. §. nouo. super verbo verũ. ⁊ do. Anto. in. c. fi. circa finẽ. de cõfes. ⁊ Pe. de ancha. post Jaco. de are. in. c. si post prestitũ. de cõfes. in. vj. et qð hac ratione nõ admittatur ꝑbatio cõtra fictã confessionẽ super facto ꝑprio emanatã firmat Jmo. in. l. creditor. §. iussus. ff. de appel. ¶ †His

3 ¶ † His tamen non obstantibus in contrarium arbitror esse aper tam iustitiam: tum quia dicti magister Bartholus et Honofrius examinati & deponentes cōtra dictum inquisitū de se nō probant: tum etiam quia efficaciores sunt probationes contrarie per quas reprobatur eorū dictum tanq̄ non verum quod autem eorum atte stationes non probent vulnus fuisse mortale apparet euidenter: quia saltem dictus Honofrius non reddit sufficientē causam scien tie: nam de ea interrogatus dicit: quia predicta vidit dum dictus Amphilio iacebat in lecto egrotus nec dicit se peritū & expertum in arte medicine seu cyrurgie immo dictus Honofrius dixit ꝙ nō scit legere ex quo datur intelligi ꝙ non potest esse doctus in scien tiam medicine & dictus magister Bartholus dixit ꝙ scit legere sed vulgariter tantum. Libri autem medicine sunt cōmuniter literali sermone descripti. Nec ſm ꝙ cōmuniter accidit habetur scientia medicine ab his qui nesciunt legere latine sed vulgariter tantum et argumentū a cōmuniter accidētibus est probabile. etiam in ma teria probationis no. glo. & Bal. & doct. C. de proba. in. l. neq̄ nata les. &. C. vnde cognati. in. l. non hoc. et facit glo. in. l. j. C. de arbi. &. l. fi. C. de fideiuſ. &. l. quod si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edic. cum 4 simi. † Et ꝑpterea licet dictus magister Bartholus in causa scien tie interrogatus dicat ꝙ predicta vidit & ꝙ ita dicit ſm experien tiam quam habet in cyrurgia nō videtur supradicta ratio scientie multū probabilis: quia dicta experientia verisimiliter videtur esse multum debilis attento ꝙ nescit legere nisi vulgariter ita qḋ non est verisimile ꝙ habeat magnā experientiam nec ꝙ habeat aliquā theoricam et id quod est verisimile multū attenditur in re dubia. arg. l. in obscuris inspici. &. l. semper in stipulationibus. de reg. iur. & regule inspicitur in obscuris. in. vj. &. c. quia verisimile. de p̄sump. cum simi. Ex quibus videtur intrepide concludendū ꝙ dicte atte stationes nō plene probant dictum vulnus fuisse letale seu morti ferum & non potuisse curari per predicta. & etiam quia potuit con tingere ꝙ ipsi non viderunt dictum vulnus ab ipso initio & potue runt illud tali tempore videre ꝙ tūc erat incurabile licet per prius curari potuisset. et sic cum non se referant ad tempus vulneris vel paruum tempus postea. Et ex attestationibus doceatur ꝙ dictus Amphilio vulneratus superuixit. xlvij. diebus vt. j. subnectam po tuerunt dicti magister Bartholus et Honofrius videre paucis diebus ante mortem ita ꝙ tunc temporis non erat forte dictū vul nus sanabile nec forte dicta vena incisa poterat tunc temporis in ueniri forte propter inflationem vel quid simile. & sic dicta impossi bilitas sanitatis potuit contingere ex precedenti culpa ipsius vul nerati in non adhibendo medicos peritos vel nolendo eis obtem perare offerentibus sanitatem: ideo attestationes predicte nō ar tant nec alie sunt attestationes que faciunt contra dictum inquisi tum: sed q̄plures sunt pro eo facientes. Nam primo faciunt prime attestationes dictorum magistri Gregorij et magistri Hieronymi qui deponunt ſm peritiam eorum artis & ſm regulas medicine ꝙ ex vulnere in brachio illato neminem necessario mori debere et sic dictum vulnus dicto Amphilioni illatum non fuisse nec potuisse esse mortale necessario: vnde ponderandum est quatenus dicunt ꝙ dictum vulnus nō potuit esse mortale necessario que verba im portant ꝙ non potuit esse dictum vulnus talis qualitatis nec po tuit aliquod accidens occurrere propter quod vulnus de se foret mortale necessario hoc est ꝙ ſm regulas medicine non potuisset mors reparari. & sic satis videntur probare ꝙ ſm regulas medicine dictum vulnus non fuit mortale si fuisset diligenter a peritis cura 5 tum prout curari debebat. † Quod & clarius deducitur ex attesta tionibus magistri Perleonis et magistri Antonij doctorum qui dixerunt medio iuramēto dictum vulnus illatum in brachio dicti Amphilionis nō fuisse nec esse potuisse mortale: vnde nō possunt in hoc clarius deponere et subdūt potius esse presumendū dictum Amphilionem ex mala cura et modica curātium diligentia deces sisse ſm regulas & artem medicine. Et licet interserant verbum ne cessario in alia clausula, ibi dum dicunt nec ex eo mortem necessa rio sequi debuisse non propterea deducitur quin verbis. s̄. ponde ratis sit standum ad que nō refertur dictū verbum necessario cum sit positū in medio dicte particule seu dicte clausule: vnde ad illam solam refertur. arg. l. iij. §. si filius. ff. de lib. et posthu. & per cōsequēs habemus quatuor testes peritos in arte qui in effectu deponunt dictum vulnus non fuisse mortale & isti fuerunt examinati ante pu blicationem processus et anteq̄ forent examinati dicti magister Bartholus et Honofrius deponentes contra dictum inquisitum deinde post dictam examinationē magistri Bartholi et Honofrij magister Symon et magister Sirolus deponūt multum aperte ꝙ dictus Amphilio decessit ex mala cura & quia noluit obedire ipsis medicis qui fuerunt vocati ad eum curandū & ipse noluit adhibere remedium ferri igniti prout ipsi medici voluerunt facere et prout debebat fieri & quia illud factū non fuit propterea sanguis semper exiuit & propter cursum sanguinis decessit dictus Amphilio ex di cta mala cura & inobedientia reddentes sufficientem causam scien 6 tie & sic isti testes multū clare deponunt pro dicto inquisito. † In super magister Gregorius & magister Hieronymus doctores artiū et medicine deponunt ꝙ dictus Amphilio non debuit mori ex di cto vulnere quia brachiū non est pars corporis vbi vulnus dicatur mortale & etiam quia superuixit. xlvij. diebus et qḋ traditur certa doctrina in medicina ꝙ superuiuens tot diebus nō deberet p̄sumi et indicari decessisse ex vulnere et reddunt scientiā ſm peritiā eorū et regulas medicine in qua sunt doctores & expresse reprobāt iudi cium magistri Bartholi & Honofrij vt ex relatis in puncto appa ret. et licet dicti duo testes nō reddant causam sciētie circa id quod superuixerit. xlvij. diebus nihilominus sup hoc deposuerant qua tuor alij testes videlꝫ magister Symon & magister prorsus et Ma rianus & Dōnus cōtentus qui probāt de dicto tempore: licet etiā ipsi ſm relata in puncto non videantur reddidisse omnino bonam causam scientie: nihilominus quicquid sit circa hoc sufficiunt alie attestationes per quas apparet ꝙ dictū vulnus ex alio erat iudicā dum nō mortale: licet etiam hoc esset bonum fundamentū: et si illi quatuor testes deficiunt in probatione: quia nō deponunt de visu neq̄ aliter de sensu corporeo ſm verba in puncto relata illud cōti gisse videtur potius ex inaduertētia testiū vel examinātis & iudex per inquisitionē procedens potest testes repetere cum in eo nō ca dat timor subornationis. c. cum clamor. et qḋ ibi habetur per Inn. et doc. extra. de testi. & nō dubito ꝙ dicti testes redderent sufficien tem causam cum videantur plene instructi cum deponant pūctali ter de die illati vulneris & mortis. & dictus magister Symon prout apparet in alia attestatione ipsum vidit vulneratū. Facit ad coad iuuandum hoc fundamentū de longinquitate vite qḋ tradit glo. referendo sacram paginā in. l. j. de emē. ser. dicens ꝙ qui decedit. j. triduū censetur ex percussionibus preambulis decessisse et qui sur rexit & super baculum ambulauit & post triduū decessit non presu mitur ex illis decessisse. & tex. in. c. ij. de clerico percuſ. etiam probat ꝙ ex diuturnitate tēporis presumitur nō decessisse ex crudeli fusti gatione propter diuturnitatē temporis quo superuixit. et tangit etiam Bar. in. l. si in rixa. ff. ad leg. corne. de sica. Ex predictis itaq̄ saltem omnibus simul iunctis cōcludo esse sufficienter probatū di ctum vulnus nō fuisse sui natura mortale adeo ꝙ ſm regulas medi cine non potuerit sanari sed potius econtra. et ꝙ mors fuit secuta ex mala cura et ex inobedientia ipsius vulnerati non obstantibus his que in contrarium adducta sunt. ¶ Non enim obstant attesta tiones dicti magistri Bartholi & Honofrij: quia non probant per ea que. s̄. deducta sunt contra eos tam circa eorum attestationem quam circa reprobationes factas per alios testes de eorum dictis. Item nō deponunt de tempore quo viderūt dictū vulnus & possi bile est & de facili cōtingens ꝙ vulnus a principio nō sit mortale & postea male curatū efficiatur adeo mortale ꝙ reparari non possit: vnde si quis vellet dictos testes ad cōcordiā reducere posset dicere ꝙ deponentes dictum vulnus non fuisse mortale intelligantur ab ipso initio et ſm primordialem naturā seu qualitatē ipsius vulne ris & attestationes dictorū magistri Bartholi & Honofrij intelligā tur ſm tempus quo viderūt illud vulnus: nam verisimile est qḋ sal tem prope mortem dicti Amphilionis dictū vulnus fuerit incura bile: vnde ex pluribus dicte attestationes magistri Bartholi & Ho nofrij non vrgent cōtra dictum inquisitū. † Nec ob. id quod dice 7 batur circa attestationes facientes pro inquisito ponderando ver bum necessario quia satis patet respōsum ex iam dictis. Nam ali que attestationes non interserunt illud verbum & etiam illud ver bum necessario relatum ad verbū potuisse nō habet obstare prout et supra dixi. Et potius est verisimile ꝙ testes posuerint illud ver bum necessario: eo quia cōstat ꝙ potuit ex illo vulnere mors sequi concurrente. s. mala cura. Nam istud experientia docuit in casu de quo agitur: vnde nō poterant dicere omnino non esse mortale hoc est non posse ex eo sequi mortem. propterea verisimiliter adijcie bant illud verbū necessario. & non propter illud quod dicebam alle gando in contrarium & dicta testium nō sunt cauillanda sed iuuan da dicit Jmo. in. l. stipulatio ista. §. hoc quoq̄. de verbo. obli. Nec ob. ꝙ aliqui ex dictis testibus fuerunt examinati post publicatio nem processus: quia potuerūt examinari ex officio iudicis: prout arbitror ꝙ fuerunt examinati per ea que habentur in. d. c. cum cla mor. vt. s̄. dictum est. & forte non fuerunt examinati super articulis directo contrarijs vel eisdem prout requiritur ad hoc vt repellan tur prout est expressum in dicto. c. fraternitatis licet non videam articulos. & propterea sup hoc vlterius non insistā. et maxime cum nō sint sole iste attestationes post publicationē ꝓcessus adhibite.

8 ¶ † Nec ob. id qḋ dicebam ꝙ dictus Lucas nō debuit admitti in causa criminali: nam immo potuit admitti ad probandā defensio nem dicti inquisiti qui poterat absens dānari vt est tex. in. l. seruū quoq̄. §. publice. ff. de procu. vbi hoc firmat Bar. et probatur etiā in. c. veniens. in fi. de accusa. facit. l. reos. C. eo. titu. prout tradunt doct. in iuribus p̄realle. & in. d. §. qui ad crimen. in quibus iuribus hec est cōmunis sententia: licet aliqui contrariū teneant nō insisto maxime cum in puncto non fiat de hoc vis & al's pluries cōsului ꝙ etiam vbi viget statutum in cōtrarium ponderatum. s. ꝙ cōtumax habeatur pro cōfesso possit quis post fictam cōfessionem cōparere et probare innocentiam qui articulus est pulcher et prolixus: non

9 tamen vlterius insistam cum de hoc nō videatur hesitari. ¶ † Nec ob. ꝙ dicta cōfessio videtur cadere in facto proprio: nam immo nō cadit in facto proprio: de quo presumitur scientia ⁊ nō error: vt. s. in cōtrarium dictum est: sed versatur in eo qđ dicitur resultasse ex facto proprio qđ verisimiliter nō cadebant in notitiā ficte confitentis: nam agitur hic de morte nō de simplici vulnere ⁊ an ex vulnere fuerit secuta mors vel nō cadebat probabilis ignorantia ⁊ error in ipso vulnerante qui verisimiliter nunꝙ postea vidit vulneratum. Et cum hoc dependeat ex arte medicine cuius dictus vulnerās vt audio est ignarus: vnde cadit probabilis error ⁊ plusꝙ probabilis vt ita dixerim: preterea etiā contra veram confessionē emanatam super facto proprio etiam nō probato errore admittitur probatio contra veram cōfessionē: in criminalibus saltē in hmōi causis capitalibus: quia nō potest quis expresse se artare ad penā capitalem. arg. l. liber homo. ff. ad legē aquil. ideo inuitus quandoqꝫ defenditur. l. non tantū. ff. de ap. ⁊ l. aditos. C. de epis. audien. similiter nec possit tacite se ad dictā penam artare cōfitendo expresse vel tacite scienter falsum. arg. l. qui ad certum. ff. locati. ⁊ l. cum quid. ff. si cer.

10 peta. † Ita formaliter concludit Imo. in. d. §. iussus. adducens. l. j. §. fi. de questionibus. quasi velit si probatio innocētie releuat post sententiam quāto fortius ante sententiā post confessionē. ⁊ hoc voluit Bald. in. l. proinde. el primo. §. si quis hominē. ff. ad legē aqui. post gl. ibi facit optime ꝙ not. Bar. in. l. j. circa fi. ff. de custo. reorū. dicens ꝙ cōfessio in criminalibus transfert onus probādi in confitentem. ⁊ tamen cōmuniter criminalia intentantur in facto ꝓprio accusati vel inquisiti: quia pene suos debent tenere auctores. l. sancimus. C. de penis. vnde in criminalibus quasi semper cōfessio delicti versatur in facto ꝓprio: ideo prout admittitur probatio cōtra veram cōfessionem: ita ⁊ contra fictā. per. l. qui ad certum. ff. locati. et. l. bonorum. ff. rem ratam haberi. ⁊ no. in proprijs terminis ficte cōfessionis. per Jo. and. d. Ant. et Imo. s. relata. ad idem no. Pe. de ancha. in. c. si post prestitum. de cōfessis. dicens ꝙ non plus operatur ficta confessio quam vera immo vltra eum quandoqꝫ minus iuxta notata per Barto. in. l. eius qui delatorem. de iure fisci. ⁊ als fictus contumax appellatur ⁊ non verus per iura vulgaria. et ſm predicta procedat qđ notat Jo. and. in. d. §. nono. versi. verum. vbi vult ꝙ licet paciscens super furto fingatur cōfiteri: tamen admittatur probatio in contrariū adeo ꝙ si probaret se non cōmisisse furtū deberet audiri et videretur ꝙ posset repetere id qđ fuisset datum prout refert ⁊ videtur sequi Imo. in. d. §. iussus. merito nō obstante dicta ficta cōfessione debet admitti defensor ⁊ probata innocentia ruit dicta ficta confessio adeo ꝙ inquisitus venit absoluendus. et hoc profecto fuit de intentione Dy. Bar. ⁊ sequaciū qui in. d. §. publice. ⁊ in. d. §. ad crimē regulam dicti. §. publice trahunt ad statuta que sunt cōmuniter per Italiam ꝙ absens contumax possit damnari quoniam statuta Italie cōmuniter dictant ꝙ contumax habeatur pro confesso ⁊ cōdemnetur. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxiiij.

1 ☞ Tutori datiuo vel legitimo an sit locus matre existente minore que speratur effici maior. per totum.
2 Tutela datiua an faciat cessare legitimam tutelam.
3 Tutela regulatur scdm delationem hereditatis ab intestato.
4 In tutela prefertur auus maternus auie. vsqꝫ ad fi. consi.
5 Tutoribus pluribus concurrentibus simul iudicis officiū est dare magis idoneum etiam si sint legitimi.
Tutorē minus idoneū decernēs iudex pupillo tenetur in subsidiū.
6 Tutele officio magis cēsetur idoneus masculus ꝙ femina. nu. seq.
7 Tutor datus a patre vel matre etiam minus solēniter an sit confirmandus per iudicem.
8 Tutelam affectans dicitur suspectus.
9 Tutor confirmatus an preferatur legitimo ⁊ a matre petitus an sit ceteris paribus a iudice dandus licet absolute loquendo non necessitetur.

¶ Consilium. cclxxxiiij.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. ¶ † In p̄senti consultatione videtur prima facie premittendā fore auiam. Nam de matre que est prior in gradu ⁊ preferenda foret auie in tutela sicut in hereditate. in aut. de heredi. ab intesta. vēdi. §. ex his. colla. ix. vnde sumitur. aut. matri ⁊ auie. C. quādo muli. tu. offi. fungi potest non videtur habēda consideratio: quia minor non potest tutor esse vel tutrix. l. fi. C. de legi. tut. ⁊ l. meminimus. §. quas autem. C. de legi. heredi. ⁊ insti. de excusa. tu. §. minores. ⁊ insti. de fiduc. tute. §. fi. et in specie in matre est tex. in. l. matre. C. quando mu. tut. offi. fun. potest. merito nō abre in puncto nō videtur haberi cōsideratio matris minoris. Ideo exclusa matre videtur ad auiam deuolutam esse tutelam. Nam tex. in. d. §. ex his. dicit matrem ⁊ auiam admittendas solis testamentarijs tutoribus prelatis ipsi matri vel auie ibi testamētarijs solis tutoribus precedentibus eas ⁊ in dicta aut. matri ⁊ auie ponūtur dicta verba ⁊ subiungūtur ista vez legitimis ⁊ datiuis postpositis. Si itaqꝫ repellūtur legitimi datiui ergo auus repellatur qui non est tutor testamentarius: vnde oportet ꝙ veniat vt legitimus vel datiuus. Si nantē diceremus auum admitti videtur ꝙ vna cum eo auia paterna vocetur ad tutelam cum sint in pari gradu ⁊ pariter ad hereditatē vocatur aut. defuncto. C. ad tertul. Et tutele etiam matri ⁊ auie. ſm ordinem succes. in hereditate defertur. dicto. §. ex his. ibi ſm hereditatis ordinem ⁊ tradunt per illum tex. doct. in dicta aut. matri ⁊ auie. ⁊ Bar. in. l. sub cōditione. versicu. quero quid si est mater. ff. de testa. tut. Nec videtur obstare ꝙ mater petit dari tutorem ipsum auum maternū. Nam ex quo auia prefertur tutori datiuo vt dictum est non procedit petitio matris: quia petitus a matre esset datiuus. Preterea donec est locus testamentario vel legitimo non deuenitur ad datiuū. l. si sororis. C. qui dare tu. pos. et insti. de actili. tu. in prin. sed auia est legitima tutrix: quia a lege sibi defertur tutela. d. §. ex his. similiter ⁊ auus maternus est legitimus tutor cum tutela hodie deferatur pariter cognatis: prout agnatis vt in eodē. §. ex his. in princi. Ideo non videtur esse locus datiuo petito a matre: et propterea non ob. glo. in. d. l. si quis sub conditione. que dicit ꝙ mater habet petere quē vult ⁊ innuit iudicem habere sequi matris electionē et sic dare quem mater elegerit pro qua facit. l. omnē. C. ad tertul. ⁊ l. mater. C. de testa. tut. Nam si glo. illa procederet intelligenda esset quando est locus datiuo tutori: quādo enim est legitimus non pertinet petitio ad matrem vt dictū est. ⁊ in. l. ij. in prin. ff. qui petant tut. ¶ Tamen his non ob. aliud arbitror de iure censendum in hac consultatione: pro cuius decisione tres articuli imminent discutiendi: primus an sit locus tutele legitime an vero tutele datiue. secundus si esset locus tutele legitime qui esset preferendus auus maternus an vero auia paterna. tertius si locus esset tutele datiue quē iudex dare debeat auiam videlꝫ potius an auum predictū: ex quibus apparebit decisio presentis questionis deueniendo ad primū dubium videtur prima facie dicendū ꝙ sit locus tutori legitimo ⁊ non datiuo: prout hoc cōcludere videtur Bar. in. d. l. si quis sub cōditione. in antepenul. q. ea ratione quia in simili videamus ꝙ per secundū testamentū tollitur primū. §. posteriore. insti. quib. mo. testa. infir. ⁊ l. cum in secundo. ff. de iniusto testa. ⁊ tamen hoc procedit si est validū a se secus si dependeat eius validitas a volūtate alterius: vt. l. si filius qui in potestate. ff. de libe. ⁊ posthu. iūcta. l. filio preterito. ff. de iniusto testa. et que no. in. d. l. cum in secūdo. ita in proposito cum tutela matri ⁊ auie deferatur si volunt ante tex. in. d. §. ex his. dicit permittimus

2 vnde reponit in eorū voluntate. † Et propterea sunt tutrices ita demū si volunt prout no. glo. ⁊ doct. in. d. aut. matri ⁊ auie. ⁊ Bar. in. d. l. si quis sub conditione. col. iiij. versi. quero an mater et auia cogātur. ⁊ Dy. et Bar. in. l. ij. ff. qui petant tut. merito dicta tutela matri vel auie delata non faciat cessare legitimam tutelam. et per consequens sit locus sequenti legitimo tutori non datiuo prout videtur velle ibi Bar. tamen contrarium concludit Bal. in. l. fi. C. de legi. tu. dicens se ita consuluisse. et idem concludit Ange. in. d. aut. matri ⁊ auie. quia quādo proximus tutor legitimus excludit sequētes in gradu. l. si plures. de leg. tu. ⁊ si est spes ꝙ admittatur existēs in primo gradu legitime tutele nō deuenitur ad alium legitimum vt quia impedimentū aliquod temporale imminet propter quod impeditur primus assumere tutelam ⁊ illud speratur remoueri durante pupillari etate: tunc non deuoluitur tutela ad sequentē legitimum sed deuenitur ad datiuū. l. non solū. §. si libertus. ff. de excu. tu. ⁊ insti. de excu. tu. §. item qui rei publice. ⁊ l. j. §. si apud hostes. ff. de legi. tu. ⁊ l. si tutor rei publice. §. si duobus. ff. de tute. et rati. distra. ⁊ ibi per Dy. ⁊ omnes prout dicit Nico. de neapo. idem concludens ꝙ et concludit Bar. in. d. l. si quis sub cōditione. in. j. q. ita ergo in proposito si mater est minor et speratur effici maior durāte pupillari etate filiorū non sit locus sequenti legitimo tutori prout esset auia sed deueniatur ad datiuum: vt sic postea mater effecta maior ipsa sit tutrix remoto datiuo quia per superuenientiā legitimi cessat tutela datiui vt dictis iuribus: non aūt ita contingit in legitimo: quia legitima tutela superueniens nunꝙ facit cessare legitimā: quia sunt paris potentie ⁊ paris virtutis: ideo est introducta dicta regula. s. data: prout dicit Ange. in dicta aut. matri ⁊ auie. respondens ad motiuū Bar. ꝙ in casu Bar. primū testamentum est validū ⁊ ex eo delata est hereditas: sed in casu nostro negatur legitimā tutelam esse delatam ſm eum. Tu potes etiā respondere pluribus alijs modis. primo ꝙ nō speratur cōfirmari de iure ciuili adeo ꝙ deferatur ex secūdo hereditas sed speratur cōfirmari de iuris pretorij equitate ita vt ex eo deuoluatur bonorū possessio prout videtur probare tex. d. l. filio preterito. ⁊ multi tenent ibi ſm quorū opi. non ob. quia scdm debet esse tale ꝙ ex eo possit deferri hereditas ſm regulam. d. l. cum in secūdo. Vel si hec opi. non teneatur potest responderi ꝙ speratur cōfirmatio secūdi testamenti de iure speciali: ideo illa spes non est in consideratione prout non est in cōsideratione quādo legitimus cessauit a tutela ꝓpter aliquod impedimentum: nam si speratur remoueri impedimentum de iure cōmuni est locus datiuo non legitimo. d. §. si apud hostes. Si vero speratur remoueri de iure speciali nō est in cōsideratione illa spes quominus deueniatur ad legitimum sequentem et cesset datiuus

puta

puta quia primus sit deportatus.l.iij.§.penul.de leg.tu. prout tradit Bar.in.d.l.si quis sub cõditione.in fi.prime questionis. secũdũ autẽ testamentũ in quo filius est preteritus nõ speratur confirmari de iure cõmuni sed de iure speciali vt.d.l.filio preterito. et hoc ẽm omnes:ideo hac ratione non tollatur primum non ea sola ratione quia speratur confirmari volũtate alterius. Et concurrit etiã quia illa spes non est verisimilis quia non est verisimile ꝙ filij preteriti quibus est delata hereditas ab intestato ⁊ quibus est quodãmodo facta iniuria per scõm testamentum velint illud cõfirmare ⁊ se priuare hereditate delata:sed in casu nostro speratur ad matrem tutelam deferri de iure cõmuni ⁊ spes delationis tutele est naturalis et verisimilis:immo nihil noui cõtingente omnino casus hmõi delationis tutele est venturus solo cursu temporis merito casus sunt separati ⁊ separatam rationem habentes ⁊ separatorũ non est illatio.l.si.ff.de calũ.l. si maritus.C. de dona.inter virũ.l. naturaliter.§.nihil cõmune.ff.de acqui.possess. ¶ Tertio responderi potest ꝙ in casu Bar. scõm testamentũ speratur confirmari voluntate tertij non volũtate institutorũ in ipso testamẽto et sic non volũtate eius ad quem speratur deuolui hereditas ex ipso secũdo testamẽto : sed in casu nostro speratur tutelam deuolui volũtate prioris in gradu cui speratur tutela deuolui ⁊ sic nõ sunt casus similes. ¶ †Quarto

3 respõderi potest licet mater nõ cogatur esse tutrix:tamen tutela ei defertur:quia dicitur delata hereditas que iam acquiri potest per volũtariam aditionẽ.l. delata.ff.de verb.signi. ideo dicatur delata tutela matri ex quo volendo potest illam cõsequi ⁊ prout sunt legitimi heredes necessarij ⁊ volũtarij: ita ⁊ a simili sunt legitimi tutores seu tutrices necessarij ⁊ voluntarij prout hoc.ar. vtuntur doct. maxime Ange.in.d.auf.matri ⁊ auie in illo articulo an tutela matris et auie sit tutela legitima. Tutela enim regulatur ẽm ꝙ regulatur delatio hereditatis.l.ij.ff.de legi.tu.⁊.d.§. ex his.⁊.l. quo tutela.ff.de reg.iur. sed ponamus in hereditate proximũ agnatũ vel cognatum esse talis cõditionis de presenti ꝙ non possit esse heres de presenti tempore quo hereditas al's defertur : tamen speratur obstaculũ remoueri dicemus ne sequentem legitimũ admitti certe puto dicendũ esse ꝙ nõ admittatur siue sit volũtarius siue necessarius ad hoc.l.j.§.ꝙ si filius.ff.de suis ⁊ legi. nec attenditur ad exclusionem sequentis in gradu: an primus in gradu sit heres necessarius an sit volũtarius:ita nec attendatur in tutela prout etiam nõ attẽditur in testamento secũdo ⁊ primo sed tradatur regula ꝙ per secundũ testamentũ tollitur primum dũmodo ex secũdo possit esse heres:vt.d.l.cum in secũdo. Nec curatur possit esse heres volũtate sua vel ex necessitate vt ibi probatur ⁊ omnes fatentur ⁊ hoc nemo in dubium reuocaret. Ita in proposito nõ curetur possit in primo gradu etiã tutor vel tutrix volũtaria an necessaria ad hoc vt cesset delatio tutele ex secũdo gradu : vt arguamus in proprijs terminis quibus arguit Bar. Et ponamus in secũdo testamento heredem seium institutũ sub conditione si titius cõsuluerit ⁊ si voluerit esse heres dicet ne Bar. aut quiuis alius quominus primum testamẽtum tollatur per scõm.absit:quia contra casum.d.l.in scdo in generalitate sui ita dicamus primũ tutorem legitimum excludere scõm.

4 Licet inuitari speretur si voluerit.†Cõcludamus itaq; in casu isto esse locũ tutori datiuo ⁊ non tutori legitimo non obstante ratione Bar.cui date sunt.s.plures responsiones.Nec ob. eius auctoritas quia argumẽtatiue loquitur nõ decisiue cum subdat hoc nõ pono pro cõstanti. Si autem diceremus esse locũ legitime tutele videretur preferenda auia vel saltem ꝙ simul admittãtur. ⁊ profecto hoc ẽm tenet Saly.in.d.auf.matri et auie.vbi glo. videtur idem velle. tamen Bar.ibi inclinat in contrariam sententiam.s. ꝙ preferatur auus maternus.et clarius vult Barto.in.d.l.si quis sub cõditione. quia tex.in.l.codicis dicit legitimos preferẽdos matri.et tex.in.d.§.ex his.dicit matrem ⁊ auiam preferri legitimis ex latere venientibus:ergo a cõtrario in ascendentibus secus est:ideo saltem remaneat ius antiquũ in quo legitimi preferuntur matri et si matri fortius auie cum mater preferatur auie ⁊ si vinco vincẽtem te fortius vinco te.l.de accessionibus.ff.de perpe.⁊ tempo.pscrip.cum cõcor. et hoc vltimum.s.ꝙ vbi mater excluditur fortius auia tenent doc. cõmuniter in.d.auf. licet glo. aliud ibi videatur velle et non bene prout volunt Bar.⁊ Ange.Saly.autem dicit ꝙ glo. illud nõ vult dando aliam intelligentiam illi glo. non curo insistere. ipse etiam Saly.nititur ea ratione ꝙ non sit melioris conditionis auia quam

5 mater.† Et hãc partem ꝙ auus maternus preferatur auie firmat aperte Ang.in.d.auf.matri ⁊ auie.et satis videtur de mente iuris. et ratio suadet ꝙ in officio virili prout est officium tutele.l.tutela. et.l.fi.ff.de tutelis.⁊.ff.de reg.iur.l.ij.⁊.C. quando mu.tu. offi.fun. potest ceteris paribus masculus preferatur matri. Non autem in casu isto puto amplius insistendum propter dicta in primo articulo:nam ex quo dixi non esse locum tutele legitime sed datiue non est multum expediens videre an sit in legitima tutela preferendus auus an auia vel sint simul admittẽdi:sed expedit deuenire ad tertium articulum presupposito primo pro cõstanti.et sic quẽ debeat iudex dare.et pfecto iudex debet dare magis idoneũ: vt probatur in auf.sicut.C.de legi.tu.⁊ Cy.⁊ Saly.⁊ docto.ibi. ⁊ licet loquatur in tutoribus legitimis.s.quo ad decernendam administrationem ipsis tutoribus datis a lege:tamẽ idem ⁊ multofortius dicendũ est in tutore datiuo cui per iudicem decernitur ⁊ tutela ⁊ administratio. Lex enim confidit de iudice tanq̃ de bono viro.l.vir bonus.ff. iud.sol. Ideo si minus idoneũ eligit in subsidium tenetur pupillo. C.de magistra.cõuen.l.si tu.⁊.l.aduersus.et per totũ illum titulum

6 C.⁊.ff.⁊.l.de creationibus.in fi.C.de episco.audi.† Nulli autem dubium ꝙ ceteris paribus et in dubio ad officium tutele magis idoneus censeri debet masculus quam femina quia fragiles sunt femine ⁊ non habent sanum iudicium prout masculi:ideo iura antiqua non permittebant tutelam feminis.l.iure nostro.ff.de testa.tu.⁊.l. femina.ff.de legi.tu. et hoc propter infirmitatem sexus muliebris

7 probat tex.in.l.j.C.quando mu.tu.offi.fungi potest.† Item iudex tenetur sequi inditiũ patris qui in testamento dedit tutorem filio etiam si minus solẽniter.l.si filio.ff. de confirma.tu.⁊.C.eo.titu.l.ij. vel ab eo qui dare nõ potest.§.fi.insti.de tu.⁊.d.l. si filio in sui generalitate. Non autem ita in dato a matre in testamento. nam illud ex inquisitione cõfirmat.l.j.C.de cõfirma.tu.vbi glo. rationem assignat quia mulieris cõsilium fragile est ⁊ mutabile. Et propter fragilitatem mulierum conceditur eis beneficium velleiani et multa hmõi possunt adduci iuxta ea que habentur in.l. in multis.ff. de statu homi. Prout itaq; lex magis confidit de masculo ita ⁊ iudex

8 facere debet in dubio.† Secũda etiam ratione reputandus est magis idoneus ipse auus:quia in puncto dicitur ꝙ affectat tutelam ⁊ mihi dicitur ꝙ auia instat et petit sibi decerni tutelã: vnde ex hoc solo est suspecta si ita est.arg.l.que omnia.ff.de procura. hinc est ꝙ testis qui spõte accedit ad testificandum censetur suspectus vt per glo.in.l.presbyteri.C.de episco. et cleri.per Iaco.de bel. in auf. de testibus.§. si vero ignoti. per Bar. in.l.post legatũ.§. penul.ff.de his quib.vt indig.per Ange.in.d.l.que omnia.⁊ qđ petens se dari in tutorem vel tutricem censeatur suspectus.volunt Cy.⁊ Salyce. in.l.fi.C.de legi.tu. quatenus dicunt ꝙ ideo nõ censetur suspectus ibi quia petit se cõformari: non autem petit se dari immo quidam dicunt ꝙ nec ipse debet petere se confirmari:ne ita petendo censeatur suspectus.d.l.que omnia verba sunt.Cy.in.d.l.fi.qui ita transit ad hoc bonus tex.in.l.scire.§.fi.ff.de tu.⁊ cu.dan.ab his.⁊ ibi Bar. ¶ Tertio audio ꝙ cõcurrunt alie circũstantie: quia auia non ita affecta olim patri et subsequenter hodie filio eidẽq; nepoti. Item non ita abundans facultatibus et magis egena pro se. et maxime pro alijs suis descendentibus quibus magis afficitur quam dicto nepoti: que etiam circũstantie essent magnifaciende per iudicem:

9 sed non insisto cum in puncto non tangantur.† Ultimo concurrit matris indiciũ que petit in tutorem dari dicto pupillo ipsum auũ maternum ⁊ non auiam. Nam lex etiam confidit plurimum in hac parte de iudicio matris adeo ꝙ quandoq; vult tutorẽ in testamento datum a matre confirmari cum inquisitione quandoq; sine vel cum parua inquisitione.l.mater.C.de testa.tut.⁊.l.j.C.de cõfirma. tu.⁊.l.credendum.ff.qui petant tu. Et quidam tenent cõfirmatum tutorem preferri legitimo prout Mar.sil. disputauit et doct. tangunt in.l.neq;.C.de cõfirma.tut.⁊ in.l.j.ff.eo.titu.vbi per Bar.ita qđ lex multum confidit de matre : licet magis de patre vt tradunt doct.in.d.l.j.de cõfirma.tu. Et ideo non immerito vult glo.in.d.l. si quis sub conditione ꝙ mater potest petere quem vult ⁊ sentit ꝙ iudex habet dare quem ipsa petit.⁊ Bar.ibi ita eam refert.⁊ illam glo.ita intelligendo sequitur Iaco.de are.dũmodo petat habilem et idoneũ ẽm eum vt refert ibi Bal.qui formaliter subdit. ⁊ presumo eum habilem et idoneum: eoipso ꝙ est petitus a matre: vnde iudex si aliud sibi constat tenetur illum dare quem mater petit vt in auf.de nup.§.sinautem tutelam qui.§.allegatur per glo.⁊ ita de facto respondit Bar.et licet Bar.ibi post alios quos refert videatur velle ꝙ iudex non teneatur dare de necessitate illum quem mater dat per.d.l.credendum.in fi.cũ similibus.que dicunt a matre datum vel petitum ex inquisitione dandum vel confirmandum: nihilominus possunt multum apte opiniones concordari datum a matre in testamento vel petitũ non necessitatur iudex dare. Et non debet omnino stare iudicio matris quod solum non sufficit: sed debet inquirere an petitus sit idoneus ⁊ habilis et si inquirens inuenerit non idoneum vel inhabilem non habet illum dare: licet a matre petitum:ideo non necessitatur illum dare:prout necessitatur datum a patre quem sine inquisitione confirmari:ita procedat opi.Bar.⁊ sequacium. Aut iudex non reperit eum inhabilem vel minus idoneum:et tunc teneatur ipsum dare. et ita procedat opi. glo.Iaco.de are.⁊ Bald. quorum permaxime est auctoritas accedant no.per Iaco.butrig.⁊ doct.in.l.j.C.qui pro sua iurisditione. et maxime cum Barto.ita respondit prout attestatur ipse Bal.et fatuus esset iudex qui vellet se cõstituere inter amfractus opinionum si non reperit petitum a matre minus idoneum. Cum itaq; dictus auus maternus non reperiatur inhabilis neq; minus idoneus ⁊ petatur a matre et concurrant alia que dixi intrepide concludendum est iudicem debere ipsum dare tutorem dicto pupillo potiusq̃ auiam non ob. adductis in contrarium quibus apparet responsum per predicta.

Laus deo.

Summarium super consilium.cclxxxv.

☞ Juri accrescēdi an sit locus inter duos stipulātes emphyteosim vel altero decedēte pars decedētis reuertatur ad ecclesiam.

1 Consuetudo est tanꝗ̄ ius non scriptum seruanda.
2 Stilus curie seruari solitus est seruandus.
3 Emphyteosi stipulatu pro me et vxore mea si non queritur vxori mee mihi accrescit.nu.seq.⁊.5.⁊.12.
4 Emphyteosis contractus an propter vnitatem ⁊ indiuiduitatem prestationis canonis dicantur plures emphyteoses vel vnicus cõtractus.nu.6.⁊.nu.11.
5 Jus accrescendi an habeat locum in feudo.nu.seq.⁊.7.
7 Juris accrescendi non est locus inter primos stipulantes emphyteosim.
8 Promitto verbum in singulari vel plurali instrumento adiectum intelligitur solēni stipulatione.
9 Emphyteosis an sit species locationis vel conductionis.
10 Pensio iusta dicitur illa que in.xx. annis lapsis ascēdit valorē rei.
11 Jus accrescendi an habeat locum in contractibus.nu.6.

Consilium.cclxxxv.

In nomine dñi nostri Jesu

1 christi. † Uiso ꝓcessu agitato inter syndicũ epi ciuitatis castelli prouocantē ad iudiciũ ex vna ⁊ ser Mariottũ ex alia parte conuentũ sup quadā domo emphyteotica ⁊ cum a me queratur quis foueat iustitiā ⁊ que sint partes iudicis an pars epi: an vero pars cõuenti: ꝑfecto insistendũ foret super rititudine processus: vtrũ scꝫ procedat dictus modus iudiciarius executiuus qui videtur intentatus ⁊ processus ipse agitatus nõ porrecto libello ⁊ lite non cõtest. Sed quia dicitur ꝙ stilus ⁊ cõsuetudo est ꝙ semper ita procedatur in hmõi causis emphyteoticis qñ ecclesia pretēdit emphyteosim esse reuersam ad ecclesiā: ideo non insistā super hoc: quia cõsuetudo est seruāda tanꝗ̄ ius non scriptũ.§.constat.⁊.§. ex non scripto.insti.de iure natu.gen.⁊ ciui.⁊.l.de quibus cum sequētibus.ff.de.ll.⁊.C.que sit longa cõsue.l.j.⁊.iij.⁊ extra.de cõsue.c.fi.⁊

2 quasi per totũ. † Et stilus in curia ipsa solitus obseruari est seruandus.c.ex literis.⁊ ibi habetur.extra.de cõstitu.⁊.d.l.j. ibi in eodem genera cõtrouersiarũ seruata sunt ⁊ qd̄ ibi in glo. dum loquitur de consuetudine iudicis: licet possit aliter intelligi ⁊ notat Cy.in.l.ij. eo.ti.⁊ Bal.in.l.quibus.⁊ Nico.de nea.in.l.iurisperitos.in fi.principij.ff.de excu.tuto.⁊ quidā ascribunt Bar. Nam solet in illo titulo et sequētibus Nico.ꝑdictus scribi in lectu. Bar. quia Bar. illos aut parũ aut nihil legit. Et forte dictus stilus fuit causatus ex eo quia quidā tenent ꝙ propria auctoritate põt ecclesia vel alius qui cõcessit rem in emphyteosim finita emphyteosi rem apprehendere ꝓpria auctoritate ⁊ expellere detinentē etiā inuitũ ⁊ resistentē et si ex vrbanitate adiuerit iudicē in tali iudicio nõ requiratur ordo iudiciarius: prout inter cetera voluit Bal. in.l.ij.C. de iure emphy. licet circũscripto stilo hoc nõ esset in iure expeditũ per ea que post glo.ibi tradit Bar.ibi ⁊ latius in repe.l.creditores.C.de pigno. et Jmo.in.c.potuit.extra.de loca.in antepe.char.in versi.vltimo q̄ri põt qualis erit pratica vbi late ꝓsequēdo plures recitat opi. quas breuitatis causa omitto ex quo ꝓsupponit dictus stilus ⁊ cõsuetudo dicte curie ep̄alis ꝓcedendi: ꝑut ꝓcessum fuit in dicta cā qui est

3 seruādus vt.s̄.dictũ est maxime stāte varietate opi. † Deueniēdo itaqꝫ ad merita cause quia ꝓsupposito dicto stilo ⁊ ꝙ ordo iudiciarius nõ requiratur nõ video aliquid discutiēdũ ꝙ respiciat ordinem ꝓcedendi vel rititudinē seu validitatē processus sola videtur esse hesitatio an per mortē dicte dñe Chedulinę dimidia dictarum domorũ emphyteoticarũ sit reuersa ad ecclesiā an vero ꝑtineat ad dictũ ser Mariottũ. Circa qd̄ videtur prima facie dicendũ ꝙ dicte dimidie dictarũ domorũ pertineant ad dictũ ser Mariottũ ⁊ non sint reuerse ad ecclesiā ex pluribus. et primo quia videtur ꝙ dicta cõcessio in emphyteosim in ꝑsona dicte dñe Chedulinę non valuerit: ex eo quia nõ videtur ꝙ ipsa vel aliquis alius stipulatus fuerit vel receperit pro ea: sed solum ser Mariottus stipulatus fuerit pro se ⁊ suis filijs ⁊ nepotibus masculis legitime descēdentibus ex se ⁊ dicta dña Chedulina: ⁊ qñ contractus onerosus est collatus in ꝑsonas duorũ copulatiue si nõ tenet in ꝑsona vnius totus residet in ꝑsona alterius. et sic est quodāmodo locus iuri accrescendi vt est tex.in.l.fundus ille.ff.de cõtrahen.emp.⁊ Bar.⁊ doc.in.l. si mihi ⁊ titio.in prin.de verbo.obli.vbi etiā per glo.⁊ ideo cum dicta cõcessio in emphyteosim videatur etiā sub titulo oneroso: ex quo facta est sub annuo cēsu soluēdo per emphyteotas et videatur nõ valere in ꝑsona dicte dñe Chedulinę per ꝑdicta restare videt̄ ꝙ tota resideat in persona ser Mariotti ⁊ descendentiũ.⁊ hoc voluit Bal. in aut.si quas ruinas.in vlti.colum.dicens ꝙ si recipio emphyteosim pro me ⁊ vxore mea si non queritur vxori mee mihi accrescit adducit.l.si absentis.C.si cer.pe.⁊.l.cum queritur.de admi.tu.⁊.d.l. fun-

4 dus ille. † Nec ob.ꝫm eum ratio Bar. ꝙ videantur plures emphyteoses quia illud negat. Nam ꝓpter vnitatē ⁊ indiuiduitatē prestationis canonis potius reputatur vnus contractus.arg.ff.de edili. edic.l.si plura. ideo potius est ius nõ decrescēdi quā ius accrescēdi qd̄ habet locum in cõtractibus.ff.quēad.ser.amit.l.aqua. ꝫm eum. et cum hoc tandē videtur transire Põta.in.l.vnica.C. quādo non

5 peten.par.circa fi.xij.additionis ad Bal. † Quod ⁊ scd̄o dicēdum videtur q̄ in emphyteosi videt̄ inter emphyteotas esse locũ iuri accrescendi prout in feudo ita ꝙ dato ꝙ ab initio teneat: tamen si deficit in ꝑsona vnius deuoluatur ad alios: vt in.c. cum nũc corradus.qui feu.dare pos.in vsi.feu.⁊.c.j.de succes.feu.et in.c.j.de duobus fratribus a capita.inue.eo.lib. ⁊ idē videmus in vsufructu.l.j. ff.de vsufru.accre.⁊ assignatione libertorũ in.l.vtrũ.j.ff. de assi.lib. et idem formaliter in emphyteosi cõcessa duobus tenuit Dy.in.l. codicillis.ff.de vsufr.leg. assimilās emphyteosim vsufructui vt ibi per eum.⁊ videtur tenere Spe.in ti. de loca.§. nũc aliqua.ver.lxix. Tertio quia nõ est verisimile ꝙ dictus ser Mariottus et dicta dña Chedulina voluerint ꝙ post mortē ipsius Chedulinę dimidia dictarum domorũ deuolueretur ad ecclesiā ⁊ priuarentur dicta dimidia etiā eorũ filij si remāsissent tēpore mortis dicte dñe Chedulinę. Attēto maxime ꝙ in eodē instrumēto fuerũt stipulati emphyteosim pro se ⁊ eorũ filijs et ex precedētibus cõiecturatur mens etiā in sequētibus.l.si seruus pluriũ.§.fi.de leg.j.⁊.l. qui filiabus.eo.ti.⁊.l. si legatorũ.de leg.ij.⁊.l.heredes palā.§.sed si notam.ff. de testa.⁊ in dubijs pluriũ attenditur quid cõsueuerit facere actũ gerens.arg.l. qui semisses.de vsu.⁊.l.vel vniuersorũ.ff.de pig.acti.⁊.d.l. si seruus pluriũ.§.fi.⁊ in obscuris attēditur illud qd̄ est verisimile.l.in obscuris inspici.ff.de reg.iur.⁊.l.semꝑ in stipulationibus.eo.ti.⁊.c.inspicitur in obscuris.eo.ti.lib.vj. Quarto quia videtur ꝙ consuetudo iuuet dictũ ser Mariottũ que videtur probata per attestationes inductas pro parte dicti ser Mariotti: et etiam conferre videntur instrumēta producta pro parte epi. Ex quibus videtur deprehēdi qualiter fuerit cõsuetũ fieri hmõi locationes emphyteoticas viro et vxori quādo quo ad vxorem cõferuntur in eius vita tantũ: nam cõtractus censetur in dubio celebratus: prout celebrari solet.l.qd̄ si nolit.§.qui assidua.ff.de edili.edic.⁊.l.si prius.ff. de aqua plu.ar. et.l.fi.C.de fideius.et facit.l.cum delanionis.§.asinā.in fi.ff.de fundo instructo.⁊.l.si seruus pluriũ.§.fi.ibi consuetudo.deinde regionis in qua versatus est. cum simi. Cum itaqꝫ appareat maxime ex instrumētis productis pro parte epi ꝙ cõcessiones emphyteotice facte marito ⁊ vxori in eius vita tantũ soleāt fieri cum pacto ꝙ per mortē vxoris res cõcessa non reuertatur ad ecclesiā in aliqua parte et maxime cum in dictis instrumētis dicatur in forma cõsueta que verba vidētur innuere talem esse cõsuetudinē dicte ecclesie. Dicendum videtur ꝙ ista concessio de qua agitur simpliciter facta tacite censeatur facta sub illa forma.ar.d.§.qui assidua.cum si.⁊ facit.d.l. semper in stipulationibus.⁊.d.l. in obscuris inspici ibi qd̄ frequen-

6 tius fieri cõsueuit. † His tamē non ob. cõtrariũ arbitror de iure respondendũ: nam constat ꝙ quādo res duobus cõceditur vt duo stipulātes cuilibet queritur pro sua virili.l.reos.§. cum in tabulis. de duobus reis.⁊.d.l.si mihi ⁊ titio.in princi.⁊ facit.l.j.C. si plures vna sententia.⁊.l.paulus respondit.de re iudi.⁊.l.si pluribus.⁊.l.si quis testamento titio.de leg.j. Jtem regula est ꝙ in contractibus nõ est locus iuri accrescēdi.d.l.si mihi ⁊ titio.⁊ in.§.ꝙ si quis. insti. de inutilibus stipu. etiam in feudis vt est expressum in.c.j.de duobus fratribus de nouo beneficio inuestitis.⁊ facit.d.c.j.de duobus fratribus a capita.inuesti.argu. sumpto a speciali prout sumi potest.l.j.ff.ad munici.⁊.l.j.C.de thesaur.lib.x.item alia regula est qd̄ post ius quesitum nõ est locus iuri accrescendi.l.lucius.§. gaio ad treb.⁊.l.fi.§.filiũ.de lega.ij.⁊.l.j.ante finem. de vsufructu accrescen. et dictis capitulis primis ex quibus in ꝓposito nostro resultat ꝙ dicte dñe Chedulinę dimidia dictarũ domorũ fuerit sibi quesita in eius vita pro sua virili. Et licet postea per eius mortem sua portio deficiat nihilominus nõ accrescat dicto ser Mariotto sibi cõiũcto sed deuoluatur ad ecclesiā: tum quia sumus in cõtractibus in quibus non est locus iuri accrescendi: tum etiam quia sumus post ius quesitum ipsi dñe Chedulinę et post ius quesitũ non est locus iuri

7 accrescendi prout superius deductum est. † Et prout per predicta concludit Bar.in.d.l.si mihi ⁊ titio.in prin.ꝙ in cõtractu emphyteotico inter primos stipulantes nõ est locus iuri accrescēdi prout nec est locus in feudo vt dictis capitulis primis.et idem concludit Ponta. in suo cõsilio incipiente initiũ proposite cõsultationis in ordine.cccxxvj.et idē voluit Cy.in.l.j.C.quādo non pe.par.dicens Dy.idem voluisse in.d.l.si mihi ⁊ titio. idem etiam voluit Bal.in dicta.l.j.quādo non peten.par.et in.l.vnica.§.in primo.C.de cad. tollē.⁊ cum hoc transit Jmo.in.d.l.si mihi ⁊ titio.⁊ in.c.potuit. de loca.⁊ Bal. etiā idem voluit in.d.aut.si quas. eo casu quo a princi. non impeditur acquisitio sed portio caducatur ex postfacto quod membrũ habet pro expedito Ponta.in.d.l.j.C.quando nõ peten. par. vnde saltem hoc casu videtur intrepide concludendũ ꝙ nõ sit locus iuri accrescendi in emphyteosi inter primos acquisitores saltem post ius quesitũ. Et casus noster huic membro est applicādus: quia dicte dñe Chedulinę extitit ius quesitũ ꝙ defecit ꝑ eius mortem: ergo sine dubio dicendũ est ꝙ virtute iuris accrescendi eius portio virilis nullatenus sit deuoluta ad dictũ ser Mariottũ sibi coniunctũ. Nam dicta emphyteosis fuit cõcepta eidem presenti: et cõsentienti

consentienti.prout & forte in dubio cōsentire p̄sumeretur alio nō expresso cum principaliter de eius fauore agatur.ar.l.qui patitur cum concor.ff.man. Et licet non fuisset stipulata non refert q̄ iure non cauetur quod in emphyteosim requiratur stipulatio: vnde nō requiritur.ar.l.illā.C.de colla.& in auk.de triente & semisse.§. cōsideremus.prout nec requiritur in conductione & locatione qui est contractus qui solo cōsensu perficitur.l.consensu.ff.de act.& ob.& insti.de obli.q̄ ex consen.nascun.

8 †Quinimmo ridiculū est dicere q̄ dcā dn̄a Chedulia nō fuerit pro se stipulata dictas emphyteoses dictarum domorū si quis diligenter respiciat totum tenorē instrumenti dicte concessionis.prout totus est inspiciendus.l.in ciuile.ff.de.ll.licet enim.in prin.dicatur q̄ dn̄s vicarius dedit cōcessit & refirmauit dicto Ser Mariotto presenti stipulāti & recipiēti &c.& dn̄e ceduline predicte in vita &c. Nec adijciatur in persona dicte dn̄e Ceduline presenti stipulanti & recipienti &c.nihilominus subditur postea in dicto instr̄o q̄ dictus vicarius p̄miserit dictis Ser mariotto & dn̄e ceduline dictā cōcessionem & refirmationē ratam & firmam habere tenere obseruare & adimplere: & postea subditur alia clausula que omnia & singula.s̄.& infrascripta dicti contrahētes dictis nominibus sibi inuicem vz vna pars alteri & altera alteri promiserunt firma & rata habere & obseruare &c.sub pena dupli &c. Et verbum promiserunt in instr̄o positum intelligitur p̄ solēnem stipulationem.l.j.C.de vsur.& insti.de inutilib⁹ stip.§.si scriptum.vnde constat ex dictis verbis in instrumento adiectis q̄ dcā dn̄a Chedulina concessionem dicte emphyteosis expresse acceptauit recepit & stipulata fuit: & cōsequenter nulli dubium q̄ ab initio valuit etiam in eius persona & fuit sibi ius quesitum.

9 †Unde intrepide concludendū est q̄ hoc casu cessat ius accrescendi: q̄ nō sum⁹ in contractu ab initio pro parte nullo & sic non obstat.d.l.fundus ille.&.d.l.si absentis.& qō per illas dicit Bal.in.d.auk.si quas rui.licet etiā si a principio nō valuisset in p̄sona dicte dn̄e nō esset expeditum q̄ esset locus iuri accrescendi vel non decrescendi cum bar. et ceteri de quibus.s̄.etiam eo casu velint contrarium. Nec tūc obstaret.d.l.fundus ille.quia iste contractus videtur potius censendus gratuitus q̄ onerosus attenta paucitate census cū solūz.x.denarios annuos p̄miserint: & sic canon nullatenus est commensurādus rebus concessis.& cōsequenter principaliter videntur facte dicte concessiones animo liberali potiusq̄ contemplatione canonis al's dictus contractus videretur rescindēdns: q̄ esset lesio vltra dimidiam iuste mercedis: & sic militaret remediū.l.ij.C.de rescin.vē. et.c.cū causam.&.c.cum dilecti.de emp.& ven. Nam illud remediuz militat etiam in contractu locationis & cōductionis.vt no.glos.et docto.ibi in.l.si olei.C.de locato.& nō mirum q̄ contractus locationis & conductionis est similis emptioni & venditioni.l.j.&.ij.ff. loca.& contractus emphyteoticus large loquendo est quedam species locationis & conductionis.l.j.in prin.&.§.qui imperpetuum. et.l.fi.ff.si ager vectigal.& insti.de loca.& conduct.§.adeo.& ideo in decret.materia emphyteotica ponitur sub titulo de loca.vt in.d. c.potuit.& Specul.etiam sub eodem titulo materiam ipsam tractauit in.d.§.nunc vero aliqua.licet proprie & stricte loquendo sit contractus separatus a locatione & conductione.d.§.adeo.& in.l.j. C.de iure emphy.

10 †Nec refert q̄ etiam in alijs cōtractibus onerosis vendicat sibi locū similis rescissio ratione lesiōis enormis vltra dimidiā iusti precij: vt not.doc.in dictis.l.ij.C.cum causam.&.c.cuz dilecti.& in.l.si quis cū aliter.ff.de ver.obli. Justa autem pensio censetur illa que in.xx.ann.ascēdit ad valorez rei locate seu in emphyteosim cōcesse.auk.p̄petuo.C.de sac.sanc.eccle.cū sua glo.q̄ doc.sequuntur: sed dicta pensio seu canō promissus per dictos Ser mariottum & dn̄am Chedulinā nō ascēderet ad valorem rerū cōcessarū in emphyteosim non solū in.xl.ann.sed nec in mille annis nā in mille ānis nō ascēderet dict⁹ canō ad nouē aureos: ideo non mirū si Barto.& ceteri ascribunt cōtractui lucratiuo non oneroso vl' potest dici mixtus: vt in.l.aristo.ff.de dona.& q̄ lucrum prepōderat oneri censeat̄ lucratiuus.ar.l.queritur.ff.de statu homi.&.d.l.q exceptionē.accedat tex.in.c.j.§.donare ibi sub vilissima duoꝝ denariorū pēsione &c.qual'r olim feudum poterat alie. Et nulli dubium q̄ hoc casu interest cōcedentis q̄ dicta emphyteosis caducetur vel fuisset pro non scripta pro parte dicte dn̄e Chedulinę: & docet ipa rei experientia magistra rerū.c.q̄ sit.in prin.de ele.li.vj.&.c.statutum.in prin.eo.tit.& li.&.l.legatis.§.ornatricibus.de lega.iij.q̄ videmus q̄ ecclesia instat pro recuperatione.& ser mariottus instat vt non dimittat q̄ non contingeret si ecclesie interesset totū ꝯtractū emphyteoticū valere.&.d.l.fundus ille.&.l.si absentis fundat̄ in interesse creditoris.& propterea dicebat Ponta.in dicta.l.vnica. C.quando non peten.par.in fi.dicte duodecime addi.ad Bald.qō eo casu quo cessaret interesse ecclesie tunc cessaret ius accrescēdi in emphyteosi etiam si a principio in persona alterius esset concessio a principio nulla.

11 †Et Bald.in.c.j.§.primo.qui feu.dare pos.dicit in contractibus non esse locum iuri accrescendi nisi in casu.l.j. C.si imperia.lib.socius.lib.x.et quando resultaret absurdum.vt in casu.d.l.fundus ille secundum eum: quasi reputet absurdum qō venditor priuetur dimidia fundi pro dimidia precij q̄ absurditas cessat in gratuita concessione in emphyteosim sub tenuissimo annuo censu cum ecclesia euidenter expediat priuari dimidia canonis annui: & insuper fundum etiam non est omnino gratuitum cum vasallus debeat domino fidelitatem que sub se plura complectitur: vt in.c.j.de forma fideli.&.c.j.§.itē qui dominū.q̄ fuerit prima causa benefi.ami.x.colla. Et tamen in feudo docto.tenent cessare ius accrescendi in primo acquisitore quod pro claro presupponit bal. in.d.c.j.qui feu.dare pos. Itē ad id quod dicit Bal.quod propter vnitatem & indiuiduitatem prestationis canonis potius reputat̄ vnus contractus responderi potest quod prestatio canonis nō sit indiuidua: sed prout res emphyteotica inter emphyteotas diuiditur pro virilibus: ita etiam diuidatur canonis prestatio cum solutio quantitatis sui natura sit diuidua.l.ij.§.j.ff.de verb.obl. Itē ad dictam.l.fundus ille.&.ad.d.l.si absentis posset vltra supradicta responderi quod loquitur quando contractus cū vno celebratur & confertur in totum vel in partem in personam alterius absentis quo casu in illis terminis propter vnitatem persone cum qua contrahitur de facili totus contractus sustentatur in ipsa vna persona que pro se & altero contraxerat: nec est eadem ratio quando due persone presentes & principaliter interueniunt adeo q̄ posset attētari quod dicto casu non militaret dispositio illius.l.fundus ille.licet hoc non firmem cum sint alie responsiones supra date ad dicta l. Ideo etiam si ipsa concessio fuisset ab initio funditus nulla non putarem esse locum iuri accrescendi: sed hoc non expedit firmare: quia clarissimum est qō valuit & fuit sortita effectum etiam in persona dicte domine Chedulinę. ¶ Ex quib⁹ pz q̄ non obstat p̄ma ratio in contrarium adducta. Nec etiam secunda quia quicquid dicendum sit in emphyteosi paterna vtrum inter filios sit locus iuri accrescendi circa quod Barto.in consil.q̄ incip.ex themate p̄missę in ordine.cxxiiij.secundum ordinem qui habetur perusie.& in.d. l.si mihi.& titio.& Bal.in.d.autenti.si quas ruinas.& doct.communiter tenent quod sic: licet etiam tūc quidam contra: & hoc casu verificetur q̄ dicit Dy.in.d.l.codicillis.tamen in primis acquisitoribus secus dicendum est saltem post ius quesitum: prout cōiter & fere omnes tenent & probant due regule.s̄.premisse.maxime secūda a quibus non reperitur exceptuatus casus noster. Et hoc nisi pacto aliud disponatur: nam tunc potius vi pacti q̄ iure accrescendi deuoluitur ad coniunctum.d.c.j.de fratribus de nouo bene.inue. et.d.c.j.in fi.de fratribus a capitaneo inue. Et hoc casu videtur loqui Specu.in.d.§.nunc vero aliqua.ver.lxix. Nam loquitur quando cōcessus fuit fundus in emphyteosim: ita vt post mortem eorū et suorū filiorum fundus ad ecclesiam reuerteretur quo casu verba sonant q̄ altero viuente non reuertat̄.prout si dictum fuisset vt q̄ diu ipsi vel eorū heredes viuerēt ipsi haberent quo casu altero mortuo nihil ad ecclesiam reuerteretur vigore pacti vt probatur in.d. c.j.de fratribus a capi.inue. Nec obstat tertia ratio in contrarium adducta: q̄ licz sit verisimile qō dicti Ser mariott⁹ & domina Chedulina voluerint q̄ dicte emphyteoses transirent in filios post eorū mortem insolidū non propterea est verisimile q̄ illud voluerit vicarius cōcedens: nā forte vicarius cōcedens noluit ampliorē liberalitatem exercere cū illā cōcessionē gratis fecerit vt dictū est et satis sit amico in aliquib⁹ subueniri.l.tutori.C.de nego.gestis.nec volūtas vnius partis aliquid operat̄.l.si repetendi.C.de cōdit.ob cām.&.l.si ego pecuniā.ff.si certum peta.& facit.l.j.§.j.ff.de pactis. et insuper constat q̄ dicta domina Chedulina non fuit stipulata pro suis filijs & nepotibus: dictus aūt Ser mariottus stipulat⁹ fuit p̄ se & suis descendētib⁹ p̄dictis supra aūt in alia cōcessione in eodē instr̄o descripta dicti ser Mariott⁹ & dn̄a Chedulina stipulati fuerant pro se & eoꝝ filijs & nepotibus masculis ex eis legitime descendentibus & deficientibus masculis pro vna eoꝝ filia vl' nepte ex eis recta linea legitime descendente q̄ ipsoꝝ vel alterius eoꝝ habuerit hereditatem: vnde aut dicta stipulatio ser mariotti facta pro suis descendentibus predictis intelligitur de descendentib⁹ cōmunib⁹ p̄ut sonant verba dicte prime stipulationis facte per ser mariottū et dn̄am chedulinam ad que verba prime stipulationis se refert dicta secūda stipulatio ser mariotti.vt pz p̄ illud verbum predictis & tūc illa verba in vita eius tm̄ adiecta in dicta scd̄a cōcessione ēphyteotica viderent̄ superfluo addita: q̄ etiā si fuissent stip'lati simp'r ser mariott⁹ & dn̄a Chedulina p̄ se & eoꝝ descēdētibus p̄ut fecerūt in dicta prima stipulatione emphyteotica in eodē instr̄o contēta. Similiter dicta dn̄a Chedulina non habuisset dictā emphyteosiz nisi in vita sua tātum & sic nō differret scd̄a cōcessio a prima q̄ non est de mente contrahentiū: q̄ non sine ministerio nouaz apposuerunt formā in secūda cōcessione immediate facta in eodem instr̄o: nec illa verba in vita eius tantū vident̄ adiecta sine ministerio.ar. l.si quando.de leg.j.&.c.si papa.de priui.lib.vj.aut dictus ser Mariottus in dicta secūda stipulatione fuit stipulatus pro suis descēdentibus etiam non communibus & tunc cessat dicta verisimilitudo seu coniectura mentis dicte domine Chedulinę quia nō est verisimile quod ipsa voluerit stipulari pro filijs a marito suscipiēdis forte ex alia vxore cum secunde nuptie: et consequenter filij ex eis suscepti presumuntur de iure odiose prime vel primo coniugi.vt

probatur fere per totū. de secūdis nup. ꝛ ex his patet ꝙ dicta tertia ratio non obstat. Nec etiam obst. quarta ratio in cōtrariū adducta: qꝛ respōdet ꝙ dicta cōsuetudo minime est probata ꝑ testes dicti ser Mariotti: nam duos reperio testes examinatos pro parte dicti ser mariotti vcꝫ dñm Antonium marini prepositum maioris ecclesie ciuitatis castelli ꝛ dñm Petrainerium bādini abbatem ꝛc. licet reperiam duos alios iurasse. s. dominum Antoniū angeli ꝛ ser Bartholomeū ser Antonij: dictus aūt dñs Antonius deponit cōsuetudinē esse ꝛ vigere in ciuitate castelli ꝙ maritus stipulans pro se ꝛ suis filijs in forma cōi. ꝛ pro eius vxore in vita eius tantū si dicta vxor remaneat in domo stipulantis si seruauerit vitam vidualem ꝛ ꝙ non possit dicta vxor neqꝫ vendere rem emphyteoticam neqꝫ pignorare ꝛ in vita sua habeat tantū habitationem in re emphyteotica iste quidē testis ex pluribus nihil probat primo ꝛ principaliter: qꝛ deponit de alia forma multū separata a forma contractus de quo agitur ꝛ maxime circa illam clausulā si dicta vxor remaneat in dicto stipulantis si seruauerit vitā vidualē ꝛ in vita sua habeat tantū habitationē in re emphyteotica que clausule nullatenus sunt adiecte in isto contractu nec vllatenus est dicendū qḋ dicta dña Chedulina habuerit in eius vita dūtaxat habitationē: nā immo habuit vtile dñium. put. d. ser mariottus cū oīa verba dicti instrumēti pariter se habeant ad ipsam dñam Chedulinā put ad ipsum ser mariottum exceptis illis verbis in vita eius tantū q̄ verba nō impediunt vtilis dominij trāslationē. ff. si ager vectigal. vel emphy. pe. l. j. ꝛ per totum. ꝛ. ff. de superficiebus quasi per totū iuncta. l. j. ff. pro socio. ꝛ diuersitas forme stipulationis immutat solitā naturā rei in stipulatione deducte. prout videmus in feudo in. c. j. de duobus fratribus a capitaneo inuestitis. x. colla. ꝛ in. c. j. de fratribus de nouo beneficio inuestitis. ꝛ in. c. j. de feudo non habente ꝓpriā naturā feudi eadē. colla. secūdo dictus testis videt deponere de consuetudine canonice siue ecclesie cathedralis saltē in causa scientie. Subdit. n. ꝛ ita praticat ꝛ obseruat cañ. siue ecclesia cathedralis ꝛ in causa sciētie dixit qꝛ ꝑdictos ꝯtractus emphyteoticos fecit vidit ꝛ cum fierent presens fuit ꝛ prius interrogatus quis fecerit huiusmodi contractus: dixit qḋ ipse in tali forma fecit pluribus personis tales reformationes: vnde cum in causa scientie se referat ad predictos contractus videt se referre ad contractus quos ipse fecit maxime cū premittat fecit ꝛc. Quod etiam satis aperte demonstrat per id qḋ subdit de tpe ꝛ loco non insisto: posset etiam dici ꝙ dictus testis ꝓbat de cōsuetudine que vigebat tpe sue depositionis: non aūt ꝙ vigeret tpe cōcessionis de qua agitur maxime cum nō deponat de tpe sue ꝓpositure: lꝫ super hoc non faciam magnū fundamentū insup dictus testis deponit ꝙ est cōsuetudo quādo maritus stipulat pro se ꝛ vxore: non aūt qñ ipsa vxor pro seipsa stipulat. Unde licet verū foret ꝙ quādo maritus stipulat pro vxore in eius vita ipsa vxor nō deberet hre emphyteosim si vitam vidualem non seruauerit: ꝛ si seruauerit solummodo haberet habitationē nihilominus non propterea idem dicendum esset qñ ipsa vxor principaliter interueniens pro se stipulat emphyteosim sibi in vita cū sit casus separatus ꝛ non sit idemptitas rationis et separatorum non est illatio. l. si. ff. de calū. ꝛ. l. naturaliter. §. nihil cōe. de acqui. pos. ꝛ. l. si maritus. C. de dona. inter virū. Cōstat em̄ ꝙ maior est affectio erga ꝓpriā psonā mariti erga vxorem iuxta. l. si preses. C. de seruituti. ꝛ aqua. vnde verisilr cēsetur sibi vxor velle plenius consulere q̄ velit maritus eidē vxori: vnde si ꝓbata fuisset dcā consuetudo de qua deponit dictꝰ testis nō esset trahēda ad casum nostrū per ꝑdicta: ꝛ maxime cū sit exorbitans: ꝛ cōsequēter restringēda. l. ius singulare. ꝛ. l. qḋ vero cōtra. ff. de. ll. ꝛ. l. cōstitutionibus ad municipales cū si. Secūdus etiā testis vcꝫ dñs Petrainerius silr non ꝓbat: nā deponit ꝙ consuetudo est ꝙ qñ includit vxor in contractu refirme in emphyteosim in vita sua tantū sub tali forma qḋ talis stipulatꝰ est ꝑ se ꝛ suis filijs i forma cōi ꝛ ꝑ vxore in eiꝰ vita tm̄ et hactenus non est cōformis: immo plurimuꝫ differens iste testis a pmo teste: nā iste deponit de vna forma stipulationis ille primꝰ videtur deponere de altera forma subdit iste secūdus testis ꝙ tūc dicta vxor hꝫ vsum ꝛ habitationem ꝛ sit ne possit expelli de domo in hoc non hꝫ cōtestem. s. ꝙ quādo simpliciter est facta stipulatio pro vxore in vita sua tantū ipsa hꝫ habitationē tantū. Item iste testis nō reddit bonā cām scientie: qꝛ in causa scientie solū dixit se fecisse hmōi reformationes pluribꝰ ꝑsonis de rebus emphyteoticis sue abbatie: sed ex hoc non resultat cōsuetudo ciuitatis vel epatus vt de se ꝯstat ꝛ si fecisset duas refirmatiōes verificarent sua verba: et sic non artaret etiā ad consuetudinē sue abbatie: ꝛ maxime qꝛ lꝫ ipse fecerit refirmationes sub illa forma non sequitur ꝙ ille refirmationes fuerint interpretare ꝙ vxor haberet vsum ꝛ habitationeꝫ tantū. ꝛ illud fieret vt non possit expelli de domo. Et circa hoc in quo consistit vis huius consultationis iste testis nullam reddit causam scientie: propterea nihil probat. ꝛ insup isti testes sunt singulares: quia quilibet deponit de diuersis factis: nam quilibet de contractibus per se factis ꝛ testibus singularibus non adhibetur fides. extra. de consuetu. ꝛ. c. tam literis. de testibus. ꝛ. l. iurisiurandi. C. eodem titu. cum si. ꝛ ꝙ consuetudo non probetur per testes singulares concludit Petrus de bellaptica. ꝛ Cy. late prosequendo in repe. l. ij. C. que sit longa consue. ꝛ Jo. an. ꝛ doct. communiter in c. fi. extra. de consue. ex quibus constat ꝙ consuetudo in qua se fundat dictus ser Mariottus nullatenus est probata ꝛ si non forēt ꝑducta instrumenta pro parte episcopi probantia concessiones tactas per vicarium epi presens consultatio minimam habuisset dubitationem: illa aūt instrumenta non tendunt ad ꝓbationem consuetudinis ex qua nititur dictus ser Mariottus: sed tendūt ad probandum quod quando similes concessiones fiunt soleāt fieri eo pacto vt de vno in alterum reuertatur seu qḋ per mortem vxoris res non reuertatur ad ecclesiam in totum vel in partem put contigit in omnibus contractibus qui continentur in decem vel vndecim instrumētis in causa productis pro parte epi ad eum finem vt ostēderet ꝙ quādo volebant partes ꝙ non reuerteret ad ecclesiā id exprimebant: nō aūt simplr stipulabat maritus pro se ꝛ vxore in vita ipsius vxoris. put factum fuit in casu nostro: ꝛ sic ostenderetur aliā de consuetudine esse formam solitam obseruari in episcopatu quā sit illa de qua deponunt testes ser Mariotti. Sed licet ad eum finē vtilis fuerit dicta productio instrumentoꝝ nihilominus ex aduerso prestat non debile argumentum dicto ser Mariotto quod si solet in similibus concessionibus epatus conueniri ꝙ emphyteosis de vno in alterū reuertatur ita in dubio censeat tacite conuentuꝫ in concessione simpliciter facta. arg. d. §. qui assidua cum similibus supra in hac parte in contrarium adductis.

12 ¶ †Sed huic. arg. qḋ apud me magis astringit q̄ aliqḋ aliud arbitror respōderi posse ꝙ dicta instrumēta vno excepto oīa loquunt qñ vnus fuit stipulator s. maritus recipiens emphyteosim ꝑ se ꝛ eius vxore in ipsius vxoris vita tantum. Non aūt loquunt quādo plures psone. s. maritus et vxor interueniunt ꝛ qlibet recipit ꝛ stipulat emphyteosim. put contigit in casu nostro nec est inter dictos casus omnino eadē rō: qꝛ in primo casu totus contractus ab initio recipit subsistentiam in persona vnius. s. mariti stipulantis per. l. quecūqꝫ gerimus. ff. de acti. ꝛ obli. vnde de facili ratio suadet ꝙ emphyteosis effectualiter in psonā vnius resideat facit qḋ. s. dixi ad intellectū. d. l. fundus ille. secūdo dicta instrā fuerūt facta in maxima distātia tpis: nā vnuꝫ in āno domini. M. cccc xiiij. aliud in. M. cccc xlix. aliō in. M. cccc l. quatuor. M. cccc lj. duo in. M. cccc lix. ꝛ duo. M. cccc lx. ꝛ intra dicta tpa potuerunt fieri multe siles concessiones in dicto episcopatu forte sub alijs pactis: quia contractus emphyteotici ꝛ alij variātur ex conuentione partiū pro libito voluntatis ipsarum partiuꝫ: quia contractus ex conuentione partiū legē accipiunt. l. j. §. si conuenerit cum concordantijs. ff. depositi. ꝛ facit fere totus titulus. ff. et. C. de pact. inter emptorem. ꝛ ven. ꝛ. C. de donatio. que sub mō. et c. j. de feudo non habēte propriam naturā feudi cum infinitis similibus: vnde non infertur necessario in dictis. x. vel xj. casibus fuit appositum illud pactum. ergo erat solitum communiter illum pactum apponi: ꝛ maxime qꝛ etiā in dictis. xj. casibus non semp fuit pactum vniforme: nam in quibusdā ex eis adijcitur pactuꝫ de vno in alterū reuertendo per quod prouidetur vxori prout marito et in quibusdā casibus adijcitur pactū ꝙ per mortem vxoris res emphyteotica non reuertatur ad ecclesiam per mortem vxoris ꝛ hoc in aliquibus instrīs adijcitur simpliciter ꝛ in aliquibꝰ subditur in totū vel in partē per qḋ pactū siue simplr conceptuꝫ siue vt supra declaratum non ꝓuidet vxori: sed dūtaxat parti mariti. vnde apparet ꝙ hmōi pacta variabant pro volūtate ꝯtrahentiū: ꝛ sic non erat aliquis firmus mos seu consuetudo dicti epatus: ꝛ propterea non videt ꝙ ex eis deprehendat aliqua certa cōsuetudo ad ꝙ etiā prestat cōiecturā: qꝛ in dictis instrīs in stipulatione facta pro marito ꝛ filijs dicitur in forma communi seu in forma consueta ꝛ dum postea adijcitur illud pactum non dicitur in forma consueta vl cōmuni ex quo innuitur ꝙ illa non videbatur forma consueta vel cōmunis: scilicet adijcere illa pacta. Et ideo ex predictis videtur qḋ stare debeamus in casu nostro iuri communi ꝛ verbis dicte cōcessionis cum de mente contraria non appareat. ar. l. non aliter. de lega. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui nauē. ff. de exercitoria. cum concordantijs. qn immo potest argui ꝙ potius deprehendatur mens contraria: naꝫ in eodem instrumento dictus vicarius concedit aliam emphyteosim dictis ser Mariotto ꝛ domine Chedulinę pro se ꝛ eorum filijs et nepotibus prout supra deductum est circa quam emphyteosim videtur absqꝫ dubio dicendum ꝙ per mortem dicte domine Cheduline decedenti sine liberis dicta emphyteosis pro parte dcē cheduline sit reuersa ad ecclesiā: qꝛ in eo casu nulla cōsuetudo adducit in ꝯtrariū. ꝛ. s. ꝓbatū est ꝙ de iure cōi accrescit alteri ex primis stipulatoribꝰ: ꝛ sic in illa pma emphyteosi nō subintelligit aliquod ex dictis pactis: ꝛ cōsequēter illa pma emphyteosis interptanda est ꝙ non fuerit mēs ꝯtrahentium ꝙ ꝑ mortem vxoris eius portio accresceret marito ꝛ ex ꝑcedentibus dat interptatio sequētibꝰ iuxta. l. si seruꝰ pluriū. §. fi. de le. j. ꝛ. l. si legatoꝝ. de le. ij. ꝛ. l. heredes palā. §. sed si notā. de testamētis: ꝛ sic similis mēs cēseat esse in actu immediate sequēti. Cōcludo itaqꝫ ꝙ ꝑ mortē dicte dñe Chedulīne portio ipiꝰ dñe Chedulinę: ꝛ sic dimidia seu dimidie dictarum domoꝝ secūdo loco concessarum sit deuoluta ad dictā ecclesiam et non ad

non ad dictum ser Mariottum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cclxxxvj.

1 ¶ Alimenta preteriti temporis ex hominis dispositione debita an peti possint ⁊ petita prestari debeant aliter non apparente ꝙ steterit ꝑ illum qui alimenta percipere debebat ꝙ alimenta ipsa prestita non fuerint.per totum.

2 Alimenta ꝙ sint prestanda vel soluta quis debeat probare.

Alimenta debita donec steterit cum heredibus si non stet an debeant prestari.nu.3.vsq₃ ad finē consi.

4 Testi de credulitate deponenti non datur fides.

Testes singulares an probent consuetudinem.

6 Heredes etiam extranei presumuntur scire contēta testamēti.

7 Testes singulares an probēt successiuum actum vt etiā decimam recollectam ⁊ possessionis initium.

8 Alimētādus nō d₃ commorare cum eo cū quo litē sperat mouere.

9 Victus appellatione veniunt medicine.

¶ Consilium.cclxxxvj.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ †Pro presentis consultationis decisione est premittendū ꝙ alimēta ꝑterita maxime: q̄ debentur iure legati vel ex alia hoīs dispositiōe pñt peti.vt probatur in.l.cum vnus.§.verbis.⁊.l.liberisquos.§.manumissis.ff.de alimē.⁊ ciba.leg.⁊ no.Bar.in.d.§.manumissis.⁊ in tractatu de alimētis sub tertia questione ꝑncipali.§.de alimētis ex dispositione hoīs prestandis circa finē ⁊ in dictis locis tractat quid tunc sit petendū.An.s.res que erant pro alimentis prestande: an estimatio distinguēs vt ibi per eum:nec sup hoc.§.qualiter sit formāda petitio instatur nec sup petiōe ⁊ eius forma:ideo nō insisto circa hoc:cum itaq₃ dictus Antonius condiderit testamentū ⁊ reliquerit dicte domine Bartholomee victum ⁊ vestituʒ donec vitā vidualem seruauerit ⁊ castā ⁊ honestā vixerit ⁊ ꝓsupponatur dictā dñam seruasse vitā vidualem honestam ⁊ castā merito sibi debebātur victus ⁊ vestitum ⁊ si nō fuerunt prestita nec remanserit per dictam dñam Bartholomeā possunt peti per iam dicta ⁊ super his

2 nō vertitur dubitatio.†Nec etiā sit hesitatio vtrū alimēta sint prestita necne forte:q₃ ꝓbatum est ꝙ nō sunt ꝑstita illo tpe de quo in petitione:q₃ nō continentur in pūcto oīa acta:sed ea que respiciūt ea que in dubiuʒ vertūtur vel forte:q₃ pertinet ad ipsos heredes onus probandi se alimēta hmōi prestitisse:nā quādo aliq̄s est obligatus alteri ad aliquid dandū vel faciendū:⁊ dicit satisfecisse habet ꝓbare satisfactionē.arg.l.ei qui dicit.⁊.l.in exceptionib⁹.ff.de proba.Actor em̄ fundat intentionē suā in legato sibi facto ex quo ꝓbatur heredes obligatos ad ꝑstandū victū ⁊ vestitū:⁊ ꝙ ad illa petendū cōpetit actio ipsi agenti accedat theorica que tradit in.l.ij.C.de iure emphy.⁊ per Bar.⁊ doc.in.l.hoc iure.ff.de verb.ob.nec

3 etiam sup hoc aliqua vt percipio sit hesitatio nec est faciēda.†Solum aūt hesitatio stat in hoc:q₃ dicta dña Bartholomea nō stetit in domo vna cū heredib⁹.prout vna cū eis stare debebat pro suscipiendis dictis alimētis si cōmode stare poterat:q₃ testator reliq̄t dicte dñe Bartholomee sue iā nurui victum ⁊ vestitū in domo ipsius testatoris:⁊ si cōmode stare nō poterat cū suis heredibus vniuersalib⁹ reliq̄t ꝙ possit stare in vna camera in qua solita erat stare tpe vite sui mariti:⁊ ꝙ tūc habeat ⁊ hr̄e debeat victū ⁊ vestitum in dicta camera.Innuūt em̄ dicta verba testatoris,ꝙ si cōmode stare poterat dicta dña Bartholomea cū dictis heredibus ꝙ tūc debeat habere alimenta vna cū eis al's illa habeat separatim ab eis in camera sua in qua ⁊c.Ipsa aūt stetit separata a dictis heredib⁹ in dicta camera tpe illo.xx.annoꝝ quo tpe ꝑtendit se non alimentatā:ita ꝙ non stetit cū dictis heredibus ⁊ nō stando cū eis nō potuit ab eis alimentari simul cū eis.prout artabantur eā vna cū eis alimentare ꝑtextu primi capitis dicti legati.restare itaq₃ videt̃ discussio: an tenebantur ipsam alimētare in sua camera in qua separatim habitabat ⁊ ꝑfecto vt ibi hr̄e deberet alimenta voluit testator sub ea conditione si commode habitare ⁊ morari non poterat vna cū suis heredibus:ideo ad hoc vt ibi alimēta debeantur requiritur purificatio illius cōditionis.l.cedere diē.ff.de verbo.sig.l.j.§.finautē sub cōditione.de cad.tol.⁊.ff.de condi.⁊ demon.C.eo.titu.quasi per totos illos titulos:cum similibus.Est itaq₃ videndū an dicta conditio purificata appareat.Illam constat ꝙ actor qui nititur ex debito ab initio cōditionali artatur ad probandū conditionem extitisse cū sit fundamentū sue intentionis.l. qui accusare.C.de eden.l.actor quod asseuerat.C.de proba.c.cū ecclesia sutrina in fine vt lite non conte.⁊ profecto non videtur legitime probatū qꝺ non potuerit cōmode stare vel morari cū dictis heredibus:nam licet plures testes super hoc deponant nullus deponit ꝙ commode cū eis stare non potuerit:vnde primo non deponunt factum principale de cuius probatiōe agitur nisi Hieronymus qui deponit super interrogatoriis partis aduerse qꝺ credit ꝙ discordia erat tāta quod non potuisset stare ad habitandum neq₃ ad comedenduʒ cum dictis heredibus ⁊ in hoc videtur vnicus ⁊ vnico testi non creditur.l.iurisiurandi.C.de testibus.c.in omni.c.licet ex quadā.⁊.c.

4 tam literis.extra.eo.ti.†Item deponit per verbū credit ⁊ testi de credulitate deponenti regulariter non datur fides.vt per Barto.in.l.j.in princi.ff.de ventre inspici.⁊ per Spec.in titu.de teste.§.j.versi.Itē ꝙ deponit de credulitate.⁊.§.iam de interrogatoriis ad finem.⁊ notant gl.⁊ doc.in.l.ij.§.idem labeo.ff.de aqua plu.arcē.⁊ in.c.quotiens.extra.de testibus.⁊ Joan.an.in.c.inquisitionis extra.de accusa.Item dicti testes nunq̄ allegant se in contestes.vnde,videntur in his que deponunt singulares:q₃ videntur deponere de diuersis actibus ⁊ testibus singularibus non datur fides.o.c.tam literis.⁊.c.cum dilecti.de elec.⁊ in cañ.nihilominus.iij.q.viij.et in.c.licet causam.de proba.⁊ ibi per doc.⁊ per Archi.in.c.nō mirum.xxvij.q.v.⁊ per Bal.in repeti.l.de quib⁹.ff.de.ll.⁊.l.actor qꝺ asseuerat.C.de proba.⁊ in.l.j.C.de testamētis.⁊ per Inn.in.c.qualiter.⁊ quando.de accusa.⁊ per.d.Ant.⁊ Imo.in.c.cū oporteat.eo.titu.⁊ eundem Imol.in.l.inter pares.ff.de regu.iur.⁊ per Pet.et Cy.in.l.ij.C.que sit longa consuetu.vbi dicunt quod testes singulares non probant consuetudinem quod et videtur velle Joan.an.in.c.fi.de consue.in versicu.praticant hoc sic legiste ꝙ ⁊ voluit ibi do.Anto.in pe.colū.⁊ florentinus ibidē in.xlj.qōne.⁊ Petrus.de

5 ancha.ibidem.†Item dicti testes nō videntur deponere ꝙ discordia que erat inter dictos Antonium dñam Bartholomeā ⁊ dñam Ninā processisse ex culpa dictoꝛuʒ heredum nec ꝙ dicta dña Bartholomea fuerit imunis a culpa dicte discordie ⁊ si ipsa fuisset causa ꝙ cōmode stare non potuisset cū dictis heredibus non deberet heredibus nocere:sed sibi.arg.l.hominē.ff.mandati.⁊.l.quod test.ff.si cer.pet.⁊.l.non debet alteri per alterū.ff.de reg.iur.⁊ debet cēseri perinde ac si cōmode stare potuisset cū dictis heredibus.ar.l.iure ciuili.ff.de condi.⁊ demon.⁊.l.iure ciuili.ff.de reg.iur.Preterea dicti testes non videntur deponere de tpe dicte discordie ⁊ consequēter non videnť releuare dictā dñam Jacobā heredē dicte domine Bartholomee pro tpe.xx.annoꝝ deducto in petitiōe ex quibus oībus videtur cōcludendū ꝙ partes iudicis sint in absoluen-

6 do dictos reos conuentos a petitiōe dicte dñe Jacobe. ¶ †His tamē nō obstā.cōtrariam sententiā arbitror de iure veriorem.naʒ premittendū est qꝺ dictus testator reliquit dicte dñe Bartholomee victū ⁊ vestitū ⁊ habitationem in domo ipsi⁹ testatoris.⁊ istud relictū fuit factum absolute ⁊ simpl'r sine aliqua cōditione non magis vna cū suis heredib⁹ q̄ separatim ab eis subiūgitur postea in dicto testamēto ꝙ si dicta dña Bartholomea non posset cōmode habitare ⁊ morari cum dictis suis heredib⁹ vniuersalibus ipsa possit, stare morari ⁊ habitare in dicta domo in camera sua in qua stabat ⁊ habitabat tpe vite sui mariti:⁊ hoc in fauorē ipsius domine Bartholomee ⁊ subiungit̃ ꝙ ibi habeat ⁊ habere debeat victum ⁊ vestitū ꝺm possibilitatē sue hereditatis.itaq₃ fatēdum est qꝺ si heres dicte dñe Bartholomee vult niti ex secūdo capite dicti relicti eidē incūbit onus ꝓbandi qꝺ cōmode simul cū heredibus habitare nō potuit:s₃ si vult niti ex ꝑmo capite ꝙ alimēta habere debuit in domo ipsius testatoris in dicta camera vel alibi simul cū heredibus vel separatim non incūbit eidem onus ꝓbandi:q₃ ipsa probat intētionē suā per testm̄ ⁊ cū ipsa deberet habere habitationem in dicta domo licite potuit stare in.d.camera que erat pars domus:⁊ sic stando ⁊ habitādo in dicta camera habitabat in dicta domo testatoris:adeo qꝺ si pro parte dicte dñe Jacobe heredis dicte dñe Bartholomee nihil fuisset deductū aut ꝓbatū quod non poterat cōmode stare ⁊ habitare cū dictis heredibus nihilominus dcā alimenta petere potuisset.Ex quo sine aliqua cōditione dicta alimēta relicta fuerunt prefate dñe Bartholomee in domo testatoris.Presupposito ꝙ illa prestita non fuissent ꝑ dictum tp̄s.xx.annorū ꝓut ꝓsupponitur ⁊ dicitur cōstare ⁊ ex quo dicti heredes habebāt notitiā dicti relicti.ꝓut apparet ipsos notitiam habuisse:tuʒ ꝑsumptione iuris si erāt heredes extranei per.l.cū heres.ff.de libe.lega.⁊.l.cum quidam.§.si quis filium.⁊ quod ibi not.per glos.magnā.ff.ad treb.⁊ per Bar.in.l.qui rome.§.duo fratres in.iij.q.ꝑncipali.de verbo.oblig.⁊ per eundē.⁊ doct.in.l.eius qui in prouinciam.ff.si cer.peta.tum quia apparet ex assertione vtriusq₃ partis ꝙ dictus Antonius heres per plures annos:prestitit dicta alimēta vc₃ vsq₃.M.cccclvj.⁊ sic satisfecit legato facto in testō ⁊ si notitiam habuit de dicto relicto ⁊ illud non prestitit cū cōtinuo de mēse in mensem vel de anno in annum ꝑstanda erant alimēta.iuxta not.per Bar.in suo tractatu de alimentis.⁊ in.l.si libertis quos.§.manumissis.ff.de alimen.⁊ ciba.lega.⁊ habetur in.l.j.C.de fideicommissis videtur fuisse in mala fide non prestando illa alimēta.vnde mala fides:⁊ sic dolus suus sibi imputari debet ⁊ non dcē domine Bartholomee vel eius heredi.arg.d.l.hominez.⁊.l.ne ex dolo.ff.de dolo.Et non videtur ꝙ dicti heredes habeant retrahere illud quod minus expendidissent si cum eis moram traxisset ⁊ alimenta suscepisset morando cū eis.attento quod dictum relictum alimentorum non fuit relictum vt cum eis moraret̃ sed simpl'r.et licet heredes dicti testatoris potuissent dicta alimēta prestare dicte domine alimentādo ipsam vna cū ipsis heredibus:tū etiā pariter poterant illā separatam alimētare ab eis.nec artabant̃ vno modo magis q̄ altero eo casu quo cōmode cum eis habitare po-

tuiſſet ⁊ cū eis alimenta ſuſcipere: nec ſpectabat ad dictā dominaꝫ Bartholomeā eligere vnū vel alterum ex predictis: ſed ad dictos heredes debitores qui qualitercūqꝫ in domo alimenta p̄ſtitiſſent ſatiſfaciebat relicto: ita ꝙ ſi non elegerūt p̄ſtare alimenta vno mō vel altero: qꝛ illa non p̄ſtiterūt nec p̄ſtare obtulerūt: nō eſt qd ipu⸗tetur dicte dn̄e Bartholomee. Sed videt̄ poti⁹ iputandū heredi⸗bus qui alimenta non p̄ſtiterūt nec p̄ſtare obtulerūt: ꝓut ad p̄ſtandū artabāt: ⁊ ideo dato etiā ſine p̄iudicio veritatis ꝙ ꝑ teſtes nihil ꝓbetur ꝙ dicta. d. Bartholomea ſtare cōmode nō potuiſſet cum dictis heredib⁹ nihilomin⁹ nō cōſtito ꝙ dicti heredes fuerint pa⸗rati dicta alimenta p̄ſtare ſimiliter cū eis heredib⁹ videt̄ ꝙ iuſtitia ſit pro parte dicte dn̄e qđ. ſ. alimenta cōgrue eidē aſſignent̄ cuꝫ vt dixi alimenta ſint abſolute ⁊ ſimpliciter relicta ⁊ non ſteterit ꝑ eaꝫ quominus alimenta relicta perciperet. Non tamen eſt expeditum ꝙ dicti teſtes non probēt. Nam primi duo teſtes. vcꝫ Antoni⁹ al's tontus matthioli. ⁊ Petrus Bartholomei deponunt ꝙ fuit clauſum hoſtiū per qđ de dcā camera aſcendebat̄ in domū: vnde ꝙ di⸗ctū hoſtium fuerit clauſum videntur conteſtes: ⁊ licet vnus tantū ex eis deponat ꝙ dictus Antonius claudi fecit dictum hoſtiū vcꝫ dictus tontus. Nihilominus non refert: quia ſatis eſt ꝙ per clau⸗ſurā dicti hoſtij non potuerit aſcēdere in dictam domū ad ſuſcipiē⸗dum alimenta vna cum heredibus ꝓut ſolita erat facere: nā in di⸗cto teſtamento non dicit̄ ſi cōmode morari nō poterat cū heredib⁹ culpa vel facto heredum: ita ꝙ dicta cōditio purificatur qualiter⸗cūqꝫ cōmode ſtare nō potuerit cū eis ſiue eoꝝ culpa ſiue aliter ⁊ di⸗ctus tontus deponit ꝙ ante clauſuram dicti hoſtij dicta dn̄a Bartholomea accedebat deſuper in dictam domum ⁊ comedebat vna cū dictis heredibus ⁊ poſt clauſuram hoſtij nō potuit deſuper aſcē⸗dere: ⁊ ſic clauſura hoſtij fuit anteaq̄ fuerit ceſſatuꝫ in preſtatione alimentoꝝ: ⁊ ſic ante. xx. annos de quib⁹ agitur ⁊ deponit etiam di⸗ctus teſtis ꝙ poſt dictam clauſuraꝫ hoſtij nō potuit dicta dn̄a aſcē⸗dere. ſ. in domum. Item dictus teſtis deponit ꝙ etiā ante clauſu⸗ram hoſtij ſemper erant in diſcordia dicti dn̄a Bartholomea Antonius ⁊ dn̄a Nina. ſimiliter Petrus Bartholomei deponit ꝙ tē⸗pore quo dicta domina Bartholomea habitabat in. d. domo ſepe ſepius habebāt verba adinuicem altercatoria ⁊ contumelioſa īter ipſos Antoniū. ⁊ dn̄am Ninam ⁊ dominam Bartholomeā: ⁊ licet camera ſit in dicta domo: nihilominus dictus teſtis videt̄ ponere vt diuerſa habitationem in dicta domo ⁊ habitationē in dicta ca⸗mera. Nam primo deponit ꝙ vidit dictā dn̄am Bartholomeā ſta⸗re ⁊ habitare ī domo dicte hereditatis cū dictis heredib⁹. ⁊ poſtea diſcedere a dicta habitatione ⁊ habitare in camera deſcripta ⁊c. et ſubiungit dictus teſtis ꝙ ipē portauit dicte dn̄e Bartholomee bolonenos. xx. aliquib⁹ vicibus: ⁊ ꝙ bernabeus dicebat ipſi teſti ꝙ ipſe mittebat ex parte dicti Antonij: quia dictus Antonius nō amicabatur dicte domine Bartholomee: ⁊ ſic oīa verba iſtius teſtis tē⸗dunt in tp̄s quo dicuntur alimēta preſtita: ⁊ ſic ante dictos. xx. annos de quibus agitur. Item dn̄a Elizabetta deponit ꝙ dict⁹ Antonius vnus ex heredibus predictis cōtinuo erat in lite diſcordia et diſſenſione cū. d. dn̄a Bartholomea ⁊ vtplurimū ei nō loquebat̄ niſi vociferando ⁊ prohibebat ei vt nō intraret in domum eorū. et reddit ſufficientē cauſam ſcientie ⁊ interrogata de tp̄e dixit continue donec dicta bartholomea iuxta ⁊ donec iuxta dict⁹ Antoni⁹ iſta teſtis videret̄ optime ꝓbare ipſaꝫ diſcordiā: niſi qꝛ reſpectu tē⸗poris forte eius dictū eſt referendum ad tp̄s quo ipſa teſtis nupſit pero in domū vicinā habitationi dictoꝝ heredū. ⁊ dicte dn̄e Bartholomee de quo tp̄e ipſa premittit nec apparet quo tēpore acceſ⸗ſit in dictum vicinatum.

7 † Guido mengarij alius teſtis deponit de diſcordia inter dictā Bartholomeā Antoniū ⁊ dn̄am Ninam tp̄e quo ſtabant ſimul ⁊ anteq̄ acceſſerit ad habitandum ſeparatim in dicta camera ⁊ ſubdit ꝙ dicta de cauſa dicta domina Bartholomea receſſit a dicta cōmunione. Profecto iſti teſtes omnes concordant in hoc ꝙ erat diſcordia inter dictam dn̄am Bartholomeam ex vna parte ⁊ Antonium ⁊ dn̄aꝫ Ninam ex altera ⁊ in tp̄e nō ſunt concordes neqꝫ diſcordes ⁊ arbitrandū eſt ꝙ nō cōmode ſimul habitant illi qui inuicē ſunt diſcordes vt docet ipſa experientia rerū magiſtra. c. q̄ ſit. in prin. de elec. ⁊ c. ſtatutum. in princ. eo. tit. lib. ⁊ et tres ex dictis teſtibus deponere videntur de diſcordia tp̄e quo ſimul habitabant vcꝫ Antonius qui deponit ꝙ ſemp erāt in lite ⁊ diſcordia: ⁊ Guido qui deponit ꝙ tp̄e quo ſimul ſtabant vidit plures ⁊c. ⁊ ꝙ ad euitandū dictos errores ⁊ ſcādala receſſit a dicta cō⸗munione: ⁊ Petrus qui deponit ꝙ dūꝫ habitabat in dicta domo vna cū heredibus predictis ſepe ſepius predicti Antonius Bartholomea ⁊ Nina: ⁊ ſic vidētur ſe conformare de diſcordia tp̄e quo ſimul habitabant: ⁊ ſic ante diſceſſum dicte dn̄e bartholomee a dicta cōmunione: ita ꝙ q̄tum ad dictā diſcordiam videtur poſſe dici ꝙ non ſint ſingulares quantum pertinet ad preſentem cauſaꝫ: qꝛ ſufficit ꝓbare ꝙ cōmode ſtare nō potuerit cū dictis heredibus anteq̄ ſeparatim habitauerit. Unde quilibet ex dictis teſtibus videtur probare per ſuam depoſitionē iſtud medium ꝙ cōmode ſimul ſtare non poterant: ⁊ ſic probare illud mediū qđ erat ꝓbandum: et ideo quantū ad hoc cenſeant̄ conteſtes non ſingulares: dato ꝙ per

diuerſa media. arg. l. qui ſententiam. C. de penis. ⁊ quod per bar. in l. ij. §. ſi. quemadmodum teſtamenta aperian. ⁊ prout habitatio eſt quid ſucceſſiuum: ita etiam nō poſſe commode habitare ſimil'r eſt quid ſucceſſiuum. Et ad ꝓbandū aliquem actū ſucceſſiuū ſufficiūt teſtes in medijs concludendi ſingulares vt voluit glo. circa ꝓbationem poſſeſſionis in. l. ob carmen. §. fin. ff. de teſtibus. ⁊ idem voluit Jaco. but. ibi ſeu in fi. tituli. ⁊ ibi etiam tangit Bar. ⁊ doc. communiter ſequuntur. illam glo. prout dicit ibi Rapha. ful. idem tenēs. et idem tenet Cy. poſt Pet. ⁊ Jac. de are. in. l. ij. C. que ſit longa cōſuetu. ꝙ ⁊ voluit Panor. in. c. cū dilecti. de elec. ſequens illam glo. quam ⁊ ſequitur Angel. in ſua diſputa. que incipi. haſtenſis miles vbi tractat an teſtes ſingulares probent quem vſurarium manifeſtum ⁊ tradit regulam ꝙ ad probandum aliquod vniuerſale plura indiuidua comprehendens non requiritur quod teſtes ſint conteſtes niſi in illo vniuerſali: licet ſint ſingulares in actibus immediatis ſuper quibus deponunt ⁊ exemplificat in poſſeſſione iuriſditionis ſi vnus deponit ꝙ vidit decapitare talē ⁊ addit etiam alia exēpla que cauſa breuitatis omitto ⁊ nititur ex. d. gloſſ. d. l. ob carmē. et idem voluit Pau. de leaꝫ. in quadam ſua. q. que incipit cōtra inſtrumentum. ⁊ idem voluit bal. in rep. l. de quibus in pe. charta. ff. de. ll. ⁊ in. l. actor quod aſſeuerat. C. de proba. referens Jaco. but. ⁊ in. d. l. ob carmē. §. ſi. ⁊ in. l. j. C. de teſtamentis. ⁊ Specul. in titul. de inquiſitione. §. nunc tractemus. verſicu. item ſufficit. ⁊ in tit. de teſte. §. nunc vero. de interrogatorijs. verſi. item quod de tēpore vbi dicit ſufficere ſi vn⁹ deponit quod vidit tali die puta die martis titium recolligere granum ⁊ alium vidit eum die mercurij recolligere oleum vel fabas: nam probatur per eos poſſeſſio. Satis eniꝫ eſt quod in principali de quo agitur ſcilicet in poſſeſſione concordēt. et idem voluit. d. Anto. in. c. cum oporteat. de accuſa. ⁊ Hoſtien. et Joan. and. in. c. qualiter ⁊ quando. el. ij. de accuſa. et etiam Innoc. ibi prout communiter allegatur. Et licet quidam dicant ibi Inn. contrarium velle: quia pro vltima opinione recitat eos qui tenent huiuſmodi teſtes ſingulares nō probare ⁊ vltima opinio cenſetur approbata per auctorem per. l. qui filium. §. ſabinus. ff. ad treb. Nihilominus non recederem a communi allegatione que fit. de Inn. quia illa vltima opinio recitatur ſub verbo alij ⁊ precedentem opinionem ponit ipſe Innocen. ſimpliciter. Unde illa prima opinio videtur ab eo approbari quaſi verbum alij diuerſificet alios ab eo prout in opinionibus glo. probatur in multis locis inter cetera in l. iij. §. hec pena. ff. quod quiſqꝫ iur. in glo. j. iuncta glo. in verbo aduerſario poſita in. l. j. ij. reſponſo. eo. tit. ⁊ etiam probatur. in dicto ij. reſponſo in gloſſ. in verbo poteſtatem iunctis dictis Bartol. ibi idem probatur in gloſſis. l. ij. in princi. ff. de dona. iunctis dictis docto. ibi ⁊ probatur coniungendo glo. l. certi condictio. in princi. ff. ſi cer. pe. cum glo. rubrice. eo. titu. prout ⁊ ponderat ibi clariſſimus doctor dominus Joannes de monte ſperello mihi pater ⁊ dominus obſeruandus: quod ⁊ ſumitur. ex glo. ſi. l. ſi idem cum codeꝫ. §. ſi vna. ff. de iuriſdi. om. iu. iunctis ibi nota. per barto. ⁊ docto. Iteꝫ idem voluit Specu. in titu. de teſte. §. antepenul. poſt principium dicens quod ſi vnus teſtis ad probandum decimam recollectā dicit. x. corbibus. ⁊ alter de. v. recollectis pro decima probant decimā recollectam: quia non eſt vis in numero ⁊ vtrūqꝫ dictuꝫ probat decimam recollectam ſecundum eum: ⁊ idem voluit Joan. and. in. c. j. de arbi. dicens quod quando agitur de probando actum habentē cauſam ſucceſſiuam que non diuerſificatur ex diuerſitate actuum diuerſitas in atteſtationibus circa diuerſitatem actuum puta in quātitate vel in re vel in alijs circūſtantijs actuum nō reddit teſtes nō probantes ex quo omnes concordant in illo iure vniuerſali quod in ſe comprehendit plura indiuidua. vt eſt ius decimarum ⁊ iuriſditio: adeo quod ſi vnus ſuper articulo iuriſditiōis quod talis cōdemnauit. v. homines ⁊ alter de. x. bene probant ⁊ eadem ratione agitur de probanda poſſeſſione iuris decimandi ⁊ vnus deponat quod vidit percipi decimam fabarum et alius decimam grani qđ teſtes huiuſmodi ſingulares illam probent. voluit etiam Bald. in l. imperium. ff. de iuriſdi. om. iudi. in. xix. columna. ⁊ idem in probatione fame voluit ipſe Bald. in. d. l. j. C. de teſtamentis. ⁊ Imol. in l. inter pares. de re iudi. licet in tertia colum. ⁊ ſequentibus videat̄ de rigore iuris velle contrarium: tamen videtur velle quod hec pars ſit ſeruanda in pratica propter auctoritatem Accurſij Innocen. Joan. andr. ⁊ Specu. ⁊ ipſe idem Imol. ibi in vltima colūna. verſic. forte poſſet tolerari: videtur etiam in hoc cōcordare dū dicit poſſe tolerari ꝙ ſi vnus teſtis dicit ꝙ vidit titium tenere ⁊ poſſidere: qa vidit recolligere ordeum: ⁊ alius quia vidit recolligere granum: qꝛ ſunt conteſtes in ꝓrima cauſa ſecundum eum. Idem Jaco. but. in l. ariani. C. de hereticis. dicit quod ad probandum quem hereticū in genere ſufficit quod vnus teſtis deponat quod vidit eum negare chriſtum crucifixum ⁊ alius quod vidit negare alium articuluꝫ: de quo etiam tangit Baldus in. l. j. C. qui numero tutelarum. licet iſtud vltimum dictum habeat plus dubitationis. accedat etiā glo. in canoni. nihilominus. iij. q. ix. Nec obſtant iura que dicunt teſtes ſingulares nō ꝓbare qꝛ iſti teſtes in dictis caſibus dici debent non ſingulares ex quo cōcordāt in probādo id de quo agit̄: nec obſtant ꝙ dicūt

ꝙ dicunt Pet.ꝛ Cy.in.d.l.ij.ꝛ Jo.and.ꝛ moderni in.c.fi.de cõsue. volentes qđ per huiusmodi testes non probetur consuetudo:nam in illis terminis si vnus testis deponit de vno actu ꝛ alius de alio il li actus singulares de per se considerati non inferũt in consuetudi nem:ita ꝙ neutrum dictum de per se semiplene probat cõsuetudi nem propterea non coniũgunt:ita etiam cõtingit in terminis.c.cũ dilecti.de elec.ꝛ ita etiã potest responderi ad id qđ not.Archi.in c.nõ mirũ.xxvij.q.v.quaten⁹ dicit ꝙ per testes singulariter depo nentes de miraculis non ꝓbatur quis sanctus:nã potest dici ꝙ ꝓ batio vnius miraculi non est probatio sanctitatis:ꝛ ad id qđ dicit do.Anto.in.d.c.cum oporteat.ꝙ si vnus testis,dicit qđ titius oc cidit gaium ꝛ alius ꝙ accidit,seiũ non probant titium homicidiũ cõmisisse:qꝛ illa sunt duo facta separata non tendentia ad vnũ to tum vel vnũ vniuersale.Item ad id quod dicit Archi.in.d.cañ.ni hilominus.§.ꝙ si vnus testis deponit de possessione.xxx.annorũ ꝛ alius de possessiõe.xx.ꝛ alius de possessiõe.x.annoꝝ non probãt re spondet Bal.in.d.l.j.C.de testamẽtis ꝙ dictum Archi.intelligit quando testes deponunt de initio possessionis al's illud dictũ esset falsum.put ꝛ ↄ illud dictum Archi.tenet Imo.in.d.l.inter pares. accedat etiam ad coadiuuandum supra dicta quod not.Cy.in.l.ij. C.que sit longa consuetu.in quarta.q.principali.ꝛ Bald.in.l.j.C. si vnus ex pluribus.ꝛ idem Bald.in.l.j.C.de sentẽtijs que sine cer. quanti.ꝛ quod habetur in.l.in summa.in fi.de aqua plu.arcen.ꝛ in l.si arbiter.ff.de proba.in quibus locis etiam habetur ꝙ testes sin gulares probant.Unde applicando ad propositum nostrum cum hic agatur de probãdo quod non poterat cõmode stare cũ dictis heredibus nec est vis ex qua causa non posset stare cõmode cuꝫ eis sed qualitercunqꝫ contigisset ꝙ non posset commode stare sufficit ad fundandam intentionem agentis:ideo sufficiat si plures testes deponunt de ista incommoditate:licet per diuersa media quoꝛuꝫ quodlibet infert ad id de quo ꝓbando agitur videtur ꝙ sufficiãt ꝛ censeantur contestes non singulares.Et maxime cum non appa reat ꝙ de diuersis an eisdem medijs deponant si diligenter aduer tantur dicte attestationes ꝛ profecto ita in istis terminis putareꝫ respondendum si appareret sufficienter ex dictis attestationibus ꝙ loquerentur de tempore anteriori hoc est ante dictos.xx.ãnos de quibus agitur saltem quo ad illud quod duo testes deponunt de clausura hostij que magis cõcludenter arguit ꝙ nõ poterat cũ dictis heredibus habitare.Non autem audeo firmare ꝙ dicte de positiones presertim respectu dicte clausure necessario concludãt in dicto tempore anteriori ꝛ aliqui deponentes de altercatiõe qua tenus dicunt quod pluribus vicibus viderunt ꝛc. non firmo quod sufficienter necessario probent.Sunt autem duo testes quorũ vn⁹ vcꝫ primus deponit quod semper ꝛ alius ꝙ continue.Sed ille se cundus est dubius de quanto tempore deponat:vnde consulerem qđ probaretur ꝙ illud hostium fuit antea clausum:ꝛ ꝙ illa testis vcꝫ dõna Elizabetta prius accessit ad ibi habitandum in dicto cõ uicinio vt sic dicte attestation es appareant loqui tempore ante riori ꝙ̃ sint isti.xx.anni de quibus agitur seu anteqꝫ fuerit separa tio habitationis.Et licet non probaretur quis clauserit hostium non curarem:qꝛ satis est qđ clauso hostio non poterat accedere ad partem domus superioreꝫ:ita ꝙ verificatur illa conditio ꝙ cõmo de simul cum eis habitare nõ poterat nec aliud sibi incumbit pro bare ad suam intentionem fundandã ꝙ in dicta camera debuerit habere alimenta.et idem putarem si doceretur ꝙ anteqꝫ fuerit tẽ pus de quo agitur talis discordia emanauit inter ipsam Bartho lomeam ꝛ ipsos Antonium ꝛ dominam Ninam ꝙ dicta dña Bar tholomea non posset cum eis cõmode stare.Satis etiaꝫ videretur probata purificatio dicte conditionis non obstante quod non ap pareat cuius culpa emanauerit dicta discordia:quia non requiri tur ad purificationem dicte conditionis in testamento apposite quod culpa heredum cum eis stare non posset:nam simpliciter di citur in testamento si commode stare non posset ꝛc.si itaqꝫ appa reat ꝙ cõmode stare non potuerit satisfactum est verbis testamen ti ꝛ si heredes allegarent ꝙ culpa domine Bartholomee factum fuit quominus commode stare nõ posset ad eos spectabat culpam probare quia alleganti culpam incumbit onus probandi.vt not. per docto.in.l.si quis ex argentarijs.§.fi.ff.de eden.ꝛ.C.de pig.act. 8 l.que fortuitis.ꝛ in.l.si nulla.ꝛ in.l.pignus.¶†Et vltra iaꝫ dicta plurimum confert ad deducendum qđ dicta domina Bartholo mea stare non potuerit cõmode cum dictis heredibus: qꝛ presup ponitur ꝙ dicti heredes recusantes forte restituere dotẽ dicte do mine Bartholomee fuerunt noĩe dicte domine Bartholomee cõ uenti pro dicte dotis restitutione ꝛ dicta occasione maxime lites et diuturne exorte fuerunt inter eos ꝛ constat ꝙ consueuit qđ illi inter quos versantur magne lites sunt inuicem exosi ꝛ non cõmo de:nec pacifice simul habitant.Nam fratres conueniunt inuicem ad litigia perraro simul durant in habitatione:ita ꝙ.argu.sum pto a solitis ꝛ communiter accidentibus ꝙ est probabile in mate ria probationis.l.neqꝫ natales.ꝛ ibi per glo.ꝛ Bald.C.de proba.ꝛ l.fi.ff.de fideius.ꝛ quod not.per glo.ꝛ docto.in.l.non hoc.C. vnde cog.ꝛ facit glo.l.j.C.de arbi.ꝛ tex.in.l.quod si nolit.§.qui assidua.

ff.de edili.edic.cum concor.Et presertim quando lites versant cir ca omnia bona vel maiorem partem bonorum:nam propter tales lites solẽt capitales inimicitie exoriri.l.propter liteꝫ.ff.de excusa. tuto.ꝛ.§.propter litem institu.eo.titu.iuncto.§.item inimicitias eo.titu ꝛ.l.athlete.§.dat remissionem.ff.eo.titu.vbi Nico.de nea poli hoc firmat allegans ad hoc glo.in autenti.de testibus.§.si ve ro odiosus.ꝛ glo.C.de reis postulatis.l.vnica.et text.in.l.fin.C.de reuocan.dona.ꝛ prout dicitur dicta domina Bartholomea nihil aut parum habebat vltra dictas dotes de quibus litigabatur.ita ꝙ censendum videtur ꝙ ita videatur potuisse commode habitare cum illis cum quibus litigabat.prout censendum esset qđ potuis set commode habitare cum eis quib⁹ capitalis inimicitia fuisset ꝙ̃ ratio si dicte lites legitime probantur debet plurimũ mouere mẽ tem iudicis ad arbitrandum quod cõmode cum illis stare non po tuisset ꝛ que non prosunt singula solent multa iuuare.l.excusent. in princi.cum concor.ibi adductis in gloss.ff.de excusa.tuto.Pre supposito autem ꝙ ex predictis non probetur dictam cõditiõem extitisse nihilominus prout in principio dicebam dicte dñe Bar tholomee sunt in primo capite simpliciter ꝛ pure relicta alimenta in domo testatoris que per.xx.annos presupponuntur non presti ta:vnde non est dubium quod ipa alimenta preterita peti possunt per.d.l.si libertis quos.§.manumissis.ꝛ.l.j.C.de fideicommissis. Nec video in hac parte vllaꝫ inesse dubitationem:licet circa estia tionem ipsorum alimentorum aliqua posset aduersari dubitatio: sed est aduertendum quod circa vestitum quod erat relictuꝫ dicte domine Bartholomee non est vis aliqua:quia nõn minus expen sum fuisset pro vestimentis dicte domie Bartholomee si simul ha

9 bitassent quã si separatim.†Item dicta domina Bartholomea: prout audio pro magna parte temporis fuit infirma ꝛ infirmi cõ muniter solent in camera separatim a familia alimentari ꝛ guber nari saltem quando sunt persone alicuius reputationis ꝛ non so lent cibari communiter de cibis quibus cibantur sani:vnde etiam quo ad tempora infirmitatis parum aut nihil interest:an sit locus primo capiti dicti relicti aut secundo:ꝛ satis posset dici ꝙ tempo re infirmitatis censeatur non posse commode habitare ꝛ alimen tari,cum dictis heredibus:ita quod debuerit alimentari separatiꝫ ab eis:esset tamen consideranda qualitas infirmitatis.Et est ad uertendum quod appellatione victus veniunt etiam medicine: ita quod tempore infirmitatis debebant dicti heredes ꝓstare etiã medicinas pro infirmitate per.l.verbo victus.ff.de verbo.signi.et l.si cum dotem.§.finauteꝫ in seuissimo.ff.soluto matrimo.ꝛ.l.sicut impendia.ff.de vsufructu.ꝛ notat Barto.in.l.legatis.ff.de alimẽ. et ciba.lega.ita quod etiam circa impensas pro medicinis non est vis an habitauerit cũ heredibus vel separatim ab eis.Cõcludẽdũ est itaqꝫ absqꝫ dubio siue ꝓbet qđ ↄmode stare potuerit siue nõ po tuerit cũ dictis heredibus cum in eadeꝫ domo steterit nec appeat quod per eam remanserit quominus vna cum heredibus suscipe ret alimenta:quia non apparet quod heredes ipsi fuerint parati aliquo modo alimenta prestare pro dicto tempore quod dicta ali menta pro tempore quo ab eis non extitit alimentata debent et peti possunt saltem habita consideratione ad sumptus qui facti fuissent si alimenta prestita fuissent in domo dicte Bartholomee ab ipsis heredibus non separare qui sumptus circa vestes calcia menta ꝛ medelas fuissent vniformes siue cum heredibus habitas set siue non. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cclxxxvij.

☞Flumen si alueũ mutat ex impetu an mutet iurisditionem ca strorũ vicinorũ inter quos erat finis.per totũ.

1 Alluuio an transferat ea que sunt publica in aliũ.nu.seq.ꝛ.9.

2 Flumen confinans est cõmune.

Alluuiõis ius habet locum in flumine ꝛ non lacu priuato.nu.9.

3 Alluuionis iure fit acquisitio vbi alueus paulatim per flumen de relinquitur.

4 Alluuione rupto territorio an iurisditio augeatur.nu.10.

6 Arbor que fuit confinis certorũ fundoꝝ si vẽtorũ vi lapsa est vel cor ruerit in fundo vicini ibiqꝫ radices immiserit efficit eius cuius est fundus nec amplius dicitur terminus seu confinis.

7 Seruitus realis trahit ad se causam discontinuam.

8 Uenditio siue ꝓmissio fructuũ ꝙ̃ fuit terminata ꝛ taxata tpe con tractus ratione aluei mutati non augetur.

9 Alluuio quid sit.

11 Alueus etiam nouus est eiusdem iuris cuius ꝛ ipsum flumen in quo defluit.

12 Constituti vim habere videtur res cuius initij memoria ab anti quo non extat.

Prescriptio cuius initij memoria nõ extat,habet vim constituti.

¶Consilium.cclxxxvij.

1 IN nomie domini nostri Jesu christi.¶†Dominus Joachin⁹ de narnea ad uocatus consistorialis consuluit pro malleanis alle gat in contrarium.l.in agris limitatis.ff.de acqui.re

rum dñio per quã Bar. in tractatu de fluminibꝯ sup vbo acquirit nobis vult ꝙ si territoriũ iurisditio ciuitatis vel episcopatus sunt diuisa vel limitata per pñcipẽ vel censorẽ p cursum alicuius fluminis ꝙ si flumen accipit de iure vnius iurisditiõ nõ mutetur: qꝛ videtur agri limitati: ideo nõ hꝫ locum ius alluuionis ⁊ in dicta ratione nõ insistens trãsit ad aliã rationẽ: qꝛ alluuio ea que sunt publica in alio non transfert. d. l. martius. ⁊ hoc idem referendo Bar. tenet Bal. in rubrica. ff. de rerum diuisio. in. xj. col. Tamẽ contrariũ concludit ponderans ꝙ a tẽpore de quo nõ extat in ꝯtrarium memoria flumen Tyberis fuit terminus diuidens territoria gallesij et malleani. Unde quicquid est a flumine versus malleanum est de territorio malleani ⁊ qcquid est versus gallesiũ est de territorio gallesij. ar. l. eos. finiũ regun. ⁊. l. si fines. C. de euict. ad id tex. in. l. pe. C. de insti. ⁊ substi. vbi loquitur de finibus ciuitatis castri seu ville. et c. nouit. de officio delega. quod loquitur de finibus regni: ⁊ qꝛ dictus confinis non apparet datus per principẽ nec per consoresnõ possunt dici agri limitati vt dicit Bart. in dicto tractatu in verbo acquiritur: ⁊ per cõsequens nõ obstat. d. l. in aquis. ⁊ subdit ꝙ si flumen paulatim per incrementũ latens per longũ spacium tolleret ab vna parte accresceret alteri parti vcꝫ fundis priuatarum psonarum existentibꝯ ab illa parte nulli dubiũ ꝙ dictum incrementũ est illorũ quibus accreuit: ⁊ per cõsequẽs nullũ dubiũ erit ꝙ illi quibꝯ est factũ incrementũ a latere malleani soluẽt collectas de dicto incremento sicut de prioribus fundis. §. ꝓterea. insti. de rerũ diuisio. et l. adeo. §. preterea. ⁊. l. j. C. de alluuionibꝯ. vt est casus in. l. ij. e. titu. nã put accrescit emolumẽtũ accrescit onus. vt ibi p gl. ⁊ adducit in ar. l. etiã. C. de iure dot. ⁊. l. inter socer. §. cũ inter. ff. eo. ti. ⁊. l. itẽ qritur. §. si quis mulierẽ. ff. locati. ⁊ est vnus fundus. l. iij. C. de alluuio. et adducit not. per Bal. post alios in. d. l. etiam. ⁊ cõcludit ꝙ quo ad territoriũ locũ habet alluuio per ꝓdicta ex quo agri non sunt limitati ⁊ nõ sunt publici iuris sed sunt ꝓuatarum psonarum. Itẽ aucto territorio p alluuionem censeat aucta iurisditio per. l. pupillis. §. territoriũ. de ver. sig. ⁊ ar. d. l. etiam. ⁊ probat in. d. l. ij. de alluuio. ⁊ si flumen est confinis: licet mutet cursum per quẽcunqꝫ locum defluat erit terminus propter potestatẽ ⁊ priuilegiũ attributum fluuini. vt vni auferat ⁊ alteri donet dictis. §§. preterea. ⁊. l. j. C. de alluuionibus. vbi glo. ⁊ ideo territoriũ vnius potest tollere vni ⁊ donare alteri.

2 † Nec obst. d. l. martius. qꝛ vult ꝙ via publica non impediat acquisitionẽ per alluuionem: ⁊ hoc modo ille tex. facit pro nõ cõtra: ⁊ lꝫ tex. dicat ꝙ via que est publica inꝗtũ est publica nemini accrescat. ratio qꝛ via publica nõ perdit tpe vel facto vel negligentia nec acquirit: qꝛ non efficit iuris priuati. l. viã. ⁊. l. fi. ff. ne quid in loco pub. sed istud nõ arguit ad casum nostrũ: qꝛ hic nõ agit an flumen possit effici iuris ꝓuati sed an augeat vel diminuat territoriũ nec. l. martiꝯ. dicit ꝙ alluuio non possit tollere vel accrescere territoriũ: qꝛ incrementũ fit prediis priuatis vel communitatis ⁊ aucto territorio augeat iurisditio ⁊c. Nec huic conclusioni cõtradicit bar. in dicto tractatu sed consonat: nã dicit ipse ꝙ iurisditio in territorio consideraꝛ duplici modo. vno mõ ꝓut. s. in magistratibꝯ positis ad reddendũ ius: ⁊ hoc mõ dicit ius publicũ. l. j. §. ius publicuꝫ. ff. de insti. ⁊ iure. Alio mõ consideraꝛ prout est in cõmunitate vel dño cõitatis: ⁊ isto modo dꝛ ius priuatũ: qꝛ nõ quilibet vtiꝛ tali iurisditione ⁊ qui inde percipiunt sunt tanꝗ ꝓuata ⁊ priuati. l. ij. §. hoc interdictũ. ff. ne quid in loco publico. ergo aucto territorio p alluuionem intelligit aucta iurisditio quã hꝫ dñs vel cõitas in territorio: qꝛ illa non est iuris pub. sed ꝓuati ⁊ si dicamus vt dicit bar. in dicto tractatu ꝙ iurisditio competẽs cõitati cõpetit vsqꝫ ad medium fluminis: qꝛ flumen cõfinans est cõe vtriqꝫ parti. arg. l. arbor cõi diuidũ. ⁊c. Tñ ipm flumẽ est publicũ ⁊c. Ideo in flumine hꝫ locũ ius alluuiõis que nõ hꝫ locũ in lacu ꝓuato. l. rutilia polla. ff. de cõtrahen. empt. ⁊. l. lacus. de acqui. re. dñio. ⁊. l. vicinus. §. lacus. secus in lacu publico: qꝛ lacus publici vel fluminis est publicus. l. littus publicum. de verb. signifi. ⁊. d. §. lacus. ⁊ ibi Bar. ⁊ ideo si flumẽ alueũ suũ auget tollendo de territorio gallesij vel econtra vnicuiqꝫ partiũ cõpetit exercitiũ iurisditionis vsqꝫ ad mediũ fluminis habet locum ius alluuionis etiã quo ad exercitiũ iurisditionis ⁊ subdit ꝙ non est bona equiparatio de dñio particulari ad vniuersale: qꝛ licet non mutetur dñium particulare: tñ mutaꝛ vniuersale ⁊ iurisditio ꝑmutationẽ ⁊ augmentum territorij ⁊c. Se subscripsit dominus coronatꝯ de plaga. U. J. doc. ⁊ baptista de brẽnis de roma. ll. doctor aduocati consistoriales. idem cõsuluit dñs Philippꝯ frãche primo concludẽs ꝙ dicaꝛ idẽ flumen: licet ex impetu mutauerit alueũ considerato ipso flumine in se: qꝛ semp est verũ dicere qꝺ flumen fit ipsa aqua fluens ꝗ est eadẽ ⁊ vnus ⁊ idẽ fluuius: lꝫ de loco ad locũ sit mutatus vno impetu ꝭm Bal. in dicta rubrica. de rerũ diuisio. in pe. charta. versi. sed an mutato alueo ibi flumen vero ipsa aqua fluẽs: lꝫ quo ad ius seruitutis vel alterius iuris cõpetẽtis alicui tertie persone priuate fiat differentia an mutato alueo extinguatur illud ius distinguẽdo an mutauerit vno impetu an paulatim. l. hoc iure. §. si aquã. de aqua quot. ⁊ esti. ⁊ ibi per barto. et. l. quominus. de fluminibꝯ circa finẽ. ver. xvj. quero qꝛ si vno impetu mutauerit alueũ hoc respectu dꝛ nouũ flumẽ: idõ extiguit ius seruitutis seu concessio facta priuate persone. absolute autem loquendo non perdit idem nomen fluminis. prout vult bart. in sua tyberiadi in tertio lib. de alueo. in prin. in verbo relicto. Unde dicebat Bal. in. c. cũ cãm. de ꝓba. col. ij. in fi. ꝙ hmõi fines ⁊ termini ab immutabili rerũ natura vel situs ꝑpetui sunt sicut ꝭm euꝫ sunt montes ⁊ flumina: qꝛ distinguũt territoria ⁊ sunt fines eterni: ⁊ in his semper verũ. ar. notatorum in. l. qui bona. §. si quis stipulaturus. ff. de dãno infec. ⁊ in. d. c. cũ cãm ꝭm bal. ibi.

3 † Secũdo cõsiderat qꝺ hmõi territoria ⁊ iurisditiones dictarũ terrarũ non dicunꝛ agri limitati ex quo non apparet ꝙ dictꝯ cõfinis fuerit datus p pñcipem vel p censores pro diuiso: vt no. Bar. in. d. tractatu de alluuio. i verbo acqritur nobis: vnde cessat dispositio. d. l. in agris. ⁊. d. l. rutilia polla cum si. consequẽter põt flumen augere ⁊ diminuere territorium quasi obtineat vim sñie censitorum. vt. l. ergo. §. alluuio. ⁊ insti. de rerũ diuisio. §. preterea. ver. qꝺ si naturali. vbi glo. no. ꝙ flumia dant ⁊ auferunt dñia more iudicũ proferẽtiũ sñias: ⁊ licet vno impetu: tamẽ hoc nõ est in consideratione ex quo nõ agiꝛ de iuribꝯ singularum personarum: sꝫ de iure territorij qꝺ recipit augmẽtũ ⁊ diminutionẽ. vt per Bar. in. l. si conuenerit. el secũdo. §. ij. ⁊ p Cyn. Bal. et Saly. in. d. l. etiã. vnde dicebat Bar. in. d. tractatu in. iij. li. de alueo in verbo qui prope ripã ꝓdia possidebãt ꝙ quãdo alueus derelinquiꝛ paulatiꝫ tũc fit acquisitio iure alluuionis. d. l. martiꝯ. sꝫ si fuit vno ipetu tũc fit acquisitio iure alui derelicti. vt in. §. qꝺ si toto. cũ ergo in ꝓsentiarũ dicatur ⁊ sit flumẽ tyberꝫ vbi de pñti currit ⁊ semper ⁊ p tps cuiꝯ ꝯtrariũ non est memoria fuerit finis diuidens territoria ꝓdicta. ergo necessario dicendũ est ꝙ territoriũ gallesij non dicaꝛ durare nisi vsqꝫ ad ipsum flumen. put nõ decurrit ex quo dꝛ ⁊ est flumẽ tyberis ⁊ ex quo acquisitio insurgit terre malleani iure alui relicti cũ flumina loco iudicum ⁊ censitorum habeantur ideo ⁊c.

4 † Tertio considerat ⁊ ꝯcludit ꝙ aucto territorio augeꝛ iurisditio: qꝛ iurisditio consideraꝛ p situ loci. l. qui furere. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. et no. bar. in ꝓmo. lib. tyberiadis in verbo acquiriꝛ circa fi. Cõcludẽs ꝙ qñ flumen diuidit territoria ciuitatũ iurisditio cõpetit cuilibet vsqꝫ ad mediũ fluminis. respondet ad. d. l. martius. vbi dꝛ ꝙ ea que publici iuris sunt non trãsferunꝛ iure alluuionis: ⁊ ideo Bar. in dicto verbo acquiritur. in fi. dicit indubitãter ꝙ per alluuionẽ fluminis non adijcitur vel detrahitur iurisditioni. ⁊ idẽ sequitur Bald. in rubri. de rerũ diuisio. in versi. sed vlterius queriꝛ an alluuio: nam duplr põt responderi ꝓmo. vt Bar. intelligi debeat put ipse se declarat in tertio. lib. tyberiadis circa finẽ in verbo omissa ꝓpria forma. s. ꝙ per alluuionẽ ⁊ p additionem que fit in flumine non adijcitur vel detrahitur iurisditio. l. j. ff. de officio consulis. per glo. in. c. prudentiã circa pñ. de officio deleg. ⁊ ideo ipsa iurisditio nõ recipit augmentũ vel diminutionẽ nec ꝓrogaꝛ sed dicit ꝓrogari respectu materie: qꝛ in plures psonas ⁊ in plures res extendiꝛ scdm Bart. ibi in proposito. ergo iurisditio terre malleani extendiꝛ ad res ⁊ bona augmentata: tamẽ nõ dꝛ ipsa iurisditio tãꝗ indiuidua recipere augmentum ⁊c. Secũdo modo respõderi potest ꝙ Bart. et Bal. vt. s. loquuntur in alluuione non sic qñ sunt mutati aluei. et hanc differẽtiã facit Bar. in dicto tractatu tyberiadis in. iij. lib. de alueo in verbo qui prope ripam ꝓdia possidẽt. in fi. qꝺ alio iure cõsideratur acquisitio iure alluuionis ⁊ acquisitio indemnitati aluei.

5 † Dñs Bal. fer cole ꝯsuluit in contrarium primo concludẽs ꝙ in his terminis nõ hꝫ locũ alluuio que est latẽs incremẽtũ quod ita paulatim ⁊c. l. gaiꝯ. §. alluuio. de acqui. re. dñio ⁊ dictis. §§. preterea. ⁊ hoc casu cũ per saltũ vel impetũ flumẽ a naturali alueo recedit nihil ꝑditur antiquis dñis. vt dictis iuribus. ⁊. l. iij. §. si aquã. de aqua quotti. ⁊ estiua. sed bene tũc hꝫ locũ ius aluei dimissi quo iure alueus dũtaxat acquiriꝛ dñis qui ꝓpe ripã ꝓdia possident. d. §. ꝙ si toto. ⁊ insti. de rerũ diuisio. §. insula. ver. ꝙ si naturali ⁊ assignãs pro rõne ꝓdictorum: qꝛ cõparaꝛ censitoribꝯ: ⁊ sic iudicibꝯ q non ꝓcedũt ex arrupto ⁊ ꝓcipiti motu: sꝫ grauiter ⁊ causa cognita ⁊ nõ ex impetu ad morẽ tyrãni qꝺ latius ꝓsequiꝛ ideo indubitãter cõcludit ⁊ intrepide ꝙ dictũ flumẽ non potuit p ius alluuionis operari aliquã acquisitionẽ nec respectu psonarum priuatarum possidentium ꝓdia ꝓpe ripã veterẽ: ⁊ p ius aluei imutati solũ põt operari acquisitionẽ ipsius aluei priuatis psonis vicinis: ⁊ sic respectu illorũ cẽtũ iugerũ nõ fuit ampliatũ nec adiectũ dñium circa corporalia pticularia. ergo multominꝯ circa vniuersale territoriũ. ar. de toto ad ptẽ et de dñio pticulari ad ipsum territoriũ ⁊ iurisditionẽ. l. qui furere cepit de his qui sunt sui vel alie. iu. ⁊ als per Bar. in. l. si dñium. de furtis maxime cũ non possit assignari ratio differentie in his terminis. sit ergo cõclusio clara ⁊ indubitata ꝙ malleanẽses nullo iure petere vel allegare pñt eorum territoriũ fuisse ⁊ esse extẽsum ⁊c. et cõsequenter ꝯcludiꝛ totũ locũ qui est ab alueo antiquo dicti fluminis vsqꝫ ad flumẽ tyberis nũc decurrẽs esse de territorio galleanorũ sicut erat per prius. Scdo cõcludit ꝙ dato ꝙ habuisset locũ ius alluuiõis respectu ꝓdiorum ꝓuatarum psonarum: tñ nõ hꝛet locũ respectu iurisditiõis ⁊ territorij p. d. l. martius. nã aut cõsideramus ipam iurisditionẽ ⁊ territoriũ put dꝛ ius publicũ respectu subditorum quibꝯ ius administraꝛ p superiores ⁊ magistratus. vt hꝛ in. l. j. §. ius publicũ. de insti. ⁊ iu. tũc sine dubio alluuio nihil adijcit vel detrahit territorio

ritorio sicut nec detrahit nec adijcit vie publice.d.l.martius.ꝓut ꝛ firmat Bar.in primo libro tyberiadis super verbo acquirit.ꝛ idez tenuit Bal.in.d.rubrica de rerū diuisio.in.vij.col.in.ver.sed quero an alluuio.aut cōsideramus ipsam iurisditionē inherētem toti territorio.prout affert vtilitatem ꝛ cōmodū ipsi ciuitati vel domino loci puta circa penas ꝛ collectas tūc ex quo ipsa ciuitas vel dn̄s possidet vt ꝑuatus cū nō habeat quilibet de ciuitate tale cōmodū: ideo censent tanꝙ̄ priuata.ff.ne quid in loco publico.l.ij.§.interdictum.ꝛ tūc sil'r ista iura que sunt cōitatis vel dn̄i nō tanꝙ̄ corpus fundi:sed tanꝙ̄ coherentia corpori vl' vniuersitati loci nō recipiūt ius alluuionis:vt pȝ in stagno vel lacu.ff.de acqui.re.dn̄io.l.lacus. et.ff.de aqua plu.arcen.l.vicinus.§.fi.ꝛc. Prosequitur verba Barto.sup dicto verbo acquirit ꝛ infert ꝑ ꝓdicta ꝙ etiā cōsiderādo territoriū ꝛ iurisditionē quā habet ciuitas vel dn̄s vt ꝑuatus nō recipit alluuionem per incrementū vel decremētum fluminis sicut dicimus in lacu ciuitatis qui non est in vsu publico. Et sic ꝑ ꝓdicta Bar.ibi indubitanter cōcludit ꝙ quocūqȝ respectu cōsiderem' territoriū vel iurisditionē non recipit ius alluuionis vt etiā ꝑ pauca verba sil'r cōcludit Bal.in dicta rubrica indistincte tenēdo ꝙ circa iurisditionem nihil operet alluuio.ꝛ bar.in dicto v̄bo acquirit post multa concludit ꝙ vbi flumē diuidit territoria:licet accipiat de iure vnius ꝛ det alteri iure dominij ꝑuati nō ita in iurisditione: et lȝ ibi dicat obstare ꝙ ꝑ eū dictū fuit sup v̄bo nr̄o ꝙ que publica sunt vt ꝓdia ciuitatis:nō tn̄ vsu publico sed pro ciuitate coluntur hn̄t ius alluuionis ꝑ.l.sed ꝛ celsus.in prin.de cōtrahen.emp.tamē respōdet ꝙ qn̄ flumen diuidit territoria ꝛ iurisditiones iurisditio cuiuslibet se extēdit vsqȝ ad dimidiā fluminis.l.arbor cōi diuidū.ꝛ iō ex quo tale territoriū ꝛ iurisditio nō se extēdit vsqȝ ad ripā fluminis:ꝛ sic nō circūscribit loco ipsi' terre sȝ aq̄ ipsius fluminis vsqȝ ad dimidiā ptē:ꝛ iō hoc casu idē dicēdū est ꝙ in lacu q nō est in vsu publico ꝛc. Prosequendo dicta Bar.in dicto v̄bo acquirit subdēdo ꝙ est notabilis cōsideratio bar.ꝑ quam ptȝ rn̄sio ad id qd̄.s.ipse Bar.adducebat in ꝯtrariū de agris qui sunt ꝓprie ciuitatis existentib' iuxta flumē in quib' hȝ locū ius alluuionis .ꝓut in agris priuatarū personarū vt ipse Bar.hoc dixit super dicto verbo nr̄o et si quispiā alius aliter intelligat dicta Bar.maligne ꝛ vitiose cauillando intelligeret:ꝛ ideo Bal.in.d.rubrica intelligendo sic.vt supra ꝛ realiter dixit Bart.voluisse indistincte ꝙ in iurisditiōe nō hȝ locum ius alluuionis in flumine sic nō hȝ locum in quolibȝ in re publico ꝛ dictam opinioem Bart.ꝛ bal.coadiuuat naturali ratione:quia actus naturales fluminis qui exercentur in reb' corporalibus nō videt ꝙ operent circa incorporalia prout est iurisditio et ius territorij. Itē adducit ꝙ ex quo inter dicta territoria semp fuit flumē terminans:adeo ꝙ nō extat memoria ꝓsumit ꝙ ipse superior.i.ꝑnceps dn̄s vniuersalis fecerit diuisionē ꝛ limitationem territorioꝝ.ergo ius alluuionis nō pōt mutare talem limitatioēȝ factā per ꝑncipē ꝛ hāc rōnēȝ assignat bar.in dicto v̄bo acquiritur inter al's potiorē:q꜡ postꝙ̄ ꝑnceps limitate dedit territoriū diuidendo inter duas ciuitates voluit ꝙ semp limitate possideant vt semp sciat ꝙ̄tū habuerūt beneficio ꝑncipis nec possit dici ꝙ hēat beneficio fortune vel rō est ꝑ eū:q꜡ flumē loco censitoꝝ habet hoc est illoꝝ officialiū qui propter censum auferūt de iure vni' ꝛ dant alij sed sicut dicti officiales nō possunt mutare cōcessionē factaȝ ꝑ ꝑncipē.ergo nec flumē.ar.d.§.alluuio. Confert etiā q꜡ tps cui' initij memoria non extat hȝ vim constituti a ꝑncipe.ꝛ bart.sup dicto v̄bo acquirit:dicit ꝙ ideo iurisditiones nō mutant:q꜡ sunt a ꝑncipe limitate ꝛ si dicas hoc non appet dicas ꝙ limitationes sunt antique a tpe cuius initij memoria hoim nō existit.ergo hn̄tur iure cōstituti ꝑ ꝑncipem.d.§.duct' aque.verba sunt formalia bar. Licȝ postea ipse subdat ꝙ hec rō nō est generalis ꝛc. Et ex ꝓdictis ꝯcludit ꝙ dictus alueus antiqu' sit terminus etiā si dictū flumē paulatim recessisset de suo antiquo alueo ꝛ rn̄det ad id qd̄ dr̄ ꝙ dictū flumē est vnūꝫ idē ꝓut olim.ꝛ ꝙ semp fuit terminus diuidēs territoria ꝓdicta. Et ad id ad qd̄ allegat bal.in.d.c.cū cām ꝙ termini per flumina ꝛ mōtes sunt ꝑpetui ꝛ immutabiles qd̄ dȝ intelligi qn̄ flumē semper semp ꝑmanet in antiquo suo alueo ꝓut diceremꝰ si flumē semper fuisset terminus diuidēs bona titij a bonis sempronij ꝛ auctor eo rūdē:ꝛ ita est intelligēdus bal.s.in flumine nō mutante suū alueū.

6 †Et adducit sil'e si arbor semp fuit ꝯfinis fundoꝝ ꝛ ob decussatione vel vim ventoꝝ est in terrā vicini elapsa ꝛ ibi radices immiserit nō erit amplius terminus seu ꝯfinis sed cōfinis remanet in eo loco in quo pri' erat sita arbor ꝛ fatuū esset dicere ꝙ ex quo ab antiquo ēt ꝑ tps de cuius initio non extat memoria hoim fuit habita ꝑ confine etiā nūc durat termin' ꝑ id qd̄ habet in.l.adeo.§.fi.cū.l.sequēti.de acqui.re.dn̄io.ꝛ.d.l.arbor.in princ.ꝛ confert tex.in.l.in finalibus.ff.finium regū. Preterea quādo flumē recedit de loco atiquo repente faciente nouū alueū tunc respectu loci a quo discessit ꝛ in quem trāsfertur censet nouū flumen ad hoc tex.cum glo.notabili in.l.iij.§.si aquam.ff.de aqua quotti.et esti.ꝛ not.bart.in.d.tractatu in fine tertij libri super verbo omissa ꝑma forma.ꝛ in.l.quominus.xvi.q.vbi in terminis hoc decidit.ergo si censetur nouum flumen.ergo censet mutata res terminās sicut quādo mutaret saxuȝ ab antiquo affixuȝ pro termino non est dubium ꝙ censet termin' mutatus ꝛ non durat amplius pro termino.d.l.in finalibus.cum multis similibus.

7 †Ultimo cōcludit ꝙ cōitas gallesij ex quo bona fide possedit per.xx.annos ꝓscripsit sibi tale ius ad instar seruitutis realis vel personalis.l.si quis diuturno.si seruit' vendicet. Nec obstat qd̄ videt habere causam discōtinuā:nā rn̄det ꝙ imo iurisditio hȝ causam discontinuā aptitudie cū semp retineatur tribunal in loco ad ius reddendū sicut dicimus in seruitute aqueduct' preterea illud de causa discōtinua hȝ locū in seruitutibus realib' que debentur fundo:certe fundus nō hȝ animū per quē retineat possessio:ideo nō pōt dici cōtinuata:sed iurisditio est ius personale et eius quasi possessio retinetur animo:ideo sicut vsufruct': lȝ non habeat cām ꝯtinuam prescribitur lōgo tpe:ita ꝛ iurisditio:et ideo Bar.in.l.iusto.§.non mutat dixit de iure iurisditiōali sicut in vsufructu.ꝛ idem in iure exigendi vectigal ꝛ similib'.idē Inno.ꝛ cōiter doct.in.c.de quarta.de ꝓscri.ꝛ Bal.in.l.ij.C.de seruitu.ꝛ aqua.

†Item se subscripsit domin' Petrus de vbaldis primo adducit consiliū baldi incipiēs factū tale est inter duo territoria est quodda flumē qd̄ flumen diuidit ꝛ confinat territoria accidit ꝙ dictum flumen ex īpetu aquarū mutauit antiquū alueū ꝛ nouū constituit per decursum vnius anni ꝛ in hac cōmutatiōe abstulit de iure vni' territorij occupando terras sitas in alio territorio modo queritur nunqd ex mutatione istius fluminis augeat vel diminuat vel sint mutata confinia:ꝛ sic gabellarijs qui emerūt gabellā fructuū q recolligunt in vno de ꝓdictȝ territorijs debeat etiā gabella de fructibus illarū terrarū que sunt per flumē ampliate ista sunt verba formalia bal.in pūcto dicti cōsilij deinde sequit cōsilium per infrascripta verba formalia vcȝ. In nomine dn̄i amen in.s.dicto pūcto dico per ratiōnē aluei mutati nō auget promissio siue venditio fructuū que fuit terminata ꝛ taxata tpe contractus.ff.de acqui.reruȝ dominio.l.in agris.ff.de dāno infecto.l.damni infecti.stipulatio competit.§.si is qui vicinas.ff.de ruinis.l.j.in fi.ff.de aqua quotti. et esti.l.j.§.illud.ꝛ.§.item queritur.ꝛ est quasi expressum.eo.titu.l. hoc iure.§.si aqua.ꝛ quod inspiciatur locus contractus probatur ff.de contrahen.emp.l.rutilia polla.vbi videtur expressum.eo.tit. l.in lege.ꝛ quia mutato alueo nō ꝓpterea mutantur fines plebanatuū vel castroꝝ vel diocesum vel publicorum territoriorum per d.l.in agris limitatis.facit.ff.de vsufruc.l.item si fundi.§.sed si insulam.ista sunt verba formalia Bal.in dicto consilio.

9 †Repetito diuino numine clara mihi Petrophilippo de corneo.U.I.doctori persino videtur ꝓsens cōsultatio ꝛ al's si bene memini fui ab aduersa parte cōsultus ꝛ in hac sn̄ia persistens recusaui pro ea parte cōsiliū reddere ꝛ quidem elegātissime est discussa ꝛ roborata decisio presentis cōsultationis pro parte cōitatis gallesij per clarissimos dn̄os cōsulētes p̄res ꝛ dn̄os meos:adeo ꝙ de sola subscriptione requisitus decet vt breuib' rem absoluā. Et profecto non vr̄ ꝙ vllo pacto dicta cōitas melleani possit niti iure alluuionis cū nullatenus simus in terminis alluuionis ex quo vno impetu flumen dereliquit antiquū alueū ꝛ nouū sibi alueū cōstituit satis distās a ꝑmo.q꜡ per centū iugera cum ꝓut ꝛ dicit ꝑmus cōsulēs alluuio est quādo paulatim ꝛc.l.j.C.de alluuio.ꝛ.l.ergo.§.alluuio.ꝛ.l.adeo.§. j.ff.de acq.re.dn̄io.ꝛ.§.preterea.insti.eo.tit.ita ꝙ nō est necessaria illa inuestigatio an in territorio seu in iurisditione ratiōe territorij vendicet sibi locū ius alluuionis:lȝ quādo necessaria foret concurrerē saltē in decisiuis cū decisione prefati dn̄i consulentis fretus auctoritate Bar.ꝛ Bal.qui inducuntur ab ipso dn̄o consulēte:iō non repeto. Et licet Bar.in ꝑmo aspectu videatur nō bene probare suam cōclusionē per similitudinē quā facit de flumine ad lacuȝ ciuitatis in dicto verbo acquirit nobis:nā in eodem libro in verbo flumē.in fi.circa lacum dicit ꝙ si lacus est reipublice vt ibi nullus debeat piscari nisi ille cui res publica ꝯmiserit exēplificādo in lacu perusino:ꝛ tunc dicit lacū esse priuatū.ff.de contrahen.emp.l.sȝ celsus.ꝛ sic cessat ius alluuionis quidā lacus sunt publici:q꜡ in vsu publico.nā per eū quilibet trāsit ꝛ quilibet piscat ad beneplacitum:ꝛ tūc addit ꝛ detrahit per alluuionē sicut flumina publica.ff.de verbo.signi.l.lacus.ꝛ.ff.de fluminibus ꝛ ne quid in flumine.l.j.vn̄ facta equiparatione de flumine ad lacū:q꜡ flumen est publicum deberet per alluuionem addere ꝛ detrahere iuri ciuitatis ꝓut detrahit ꝛ addit lacus publicus.

10 †Cū iura ciuitatis augeant ꝛ diminuātur per alluuionē ꝓut iura priuatoꝝ.vt probat idē Bar.in eodem libro.in.§.nostro ꝛ repetit in dicto v̄bo acquirit nec videt bona cōparatio in flumine publico ad lacū priuatū in materia alluuionis.tn̄ non est cōiecturandū ꝙ ipse bar.qui habuit lumē veritatis in iure nr̄o in tractatu suo vbi digeste loquebat ꝛ non in cursu lectionis ista que sunt vulgaria non viderit:sed subtiliter incedens ꝓut sui moris est habuit recte intuendo hāc cōsiderationē:q꜡ ꝙ̄tū ad territoriū ꝛ iurisditionē flumina ꝑtinēt ad ciuitatē seu dn̄m territorij ꝛ respectu iurisditionis nō est in vsu publico:q꜡ in flumine dn̄s territorij siue sit cōitas siue sit dn̄s ꝑuatus exercet iurisditiōēȝ et si est flumē diuidens territoria dn̄s cuiuslibet territorij hȝ iurisditionē in flumine vsqȝ ad mediū in suo latere ꝓut cōcludit ibi barto.ꝛ refert dn̄s primus cōsulens:ita ꝙ in tali flumie nullus posset

iurisditionem exercere nisi domini territorioꝝ que terminant̃ p ipsum flumen: ideo quo ad effectum territorij ꝛ iurisditiõis: quia non est in vsu publico nõ censetur publicũ sed priuatũ ciuitatũ vel eorum qui dominantur territorij: ideo hoc respectu censendũ est priuatum non publicum ipsum flumen. ꝛ propterea bona est comparatio facta ad lacum priuatũ ciuitatis: ꝛ sic Barto. bene pbat et pulchre ꝛ subtiliter loquitur: licz quidam aliter sentiant ꝛ mihi etiam primo aspectu visum fuit ꝙ extranea foret sua comparatio et ex quo psupponitur ꝙ p alluuionem non auget̃ iurisditio vel territorium nil ad rumbũ id quod dicitur ꝙ aucto territorio augetur iurisditio.

11 † Item superflua etiam mihi videtur inuestigatio an iure alnei derelicti augeatur territorium quã quidam faciunt meo iudicio satis extraneã: nam ex quo vt supra sequendo sententiam dixi ꝙ flumen quo ad iurisditionem censet̃ priuatũ hoc est ipsaꝝ cõitatum que dñantur territorijs. iuxta. l. eũ qui vectigal. ꝛ l. bona ciuitatis. ff. de verb. sig. ipse alueus derelictus quo ad territoriũ nihil confert neq; dtrahit: q: p prius erat sub iure ipsarũ cõmunitatũ que poterant iurisditionem exercere in alueo prout in flumine cum alueus eiusdem iuris sit cuius est ipsum flumen in alueo residẽs. vt est exp̃ssum in dicta. l. adeo. §. quod si toto. versicu. nouus aũt alueus incipit eius iuris esse cuius et ip̃m flumen est. ꝛ insti. eodem titu. §. ꝙ si naturali. versicu. nouus autem alueus vbi est formalis. idem text. vnde communitas gallesij poterat in ipso flumine versus latus suum circa medium exigere furcas in ipo alueo fundatas: et sic actum iurisditionalem exercere. prout in ipso flumine: ideo alueo desiccato circa iurisditionem non plus iuris habet quã per prius ꝛ put lacus priuatus ciuitatis non produceret acquisitionẽ iure alnei derelicti prout omnes faterentur ita pari ratione nec flumen publicum cum respectu iurisditionis censeatur priuatum. vt dictum est. ¶ Preterea ipsa acquisitio iure alnei derelicti nõ progreditur vlterius nisi quatenus protrahebatur alueus: ꝛ sic secundum hoc communitas malleani acquisiuisset quo ad iurisditionem dimidium dicti alnei quod eidem non denegat communitas gallenana. absonum itaq; esset dicere quod iure alnei derelicti quererentur illa centum iugera que nullo vnquã tempore habuerunt aliquam concomitantiam seu communionez cum ipso alueo itaq; nec iure alluuionis neq; iure alnei derelicti possumus aliquo pacto dicere dictam communitatem melleanaz quesiuisse quo ad iurisditionem ꝛ territorium illa centum iugera de quibus agitur.

12 † Solum autem videbatur facere aliquid dubitationis: quia si ab antiquo tempore cuius initij non extat memoria semper fuit quod flumen esset terminus diuidens dicta territoria ꝛ hoc videtur habere vim constituti. l. hoc iure. §. ductus aque de aqua quotti. ꝛ estiua. ꝛ l. in finẽ. ff. de aqua plu. arcen. et quod habetur per Innocen. ꝛ alios in. c. super quibusdam. ꝛ in. ca. quid per nouale. de verbo. sig. ꝛ dicit Bar. in dicto v̀bo acquiritur ꝛ tãgitur p dominos cõsulentes. Uidetur ꝙ sit perinde ac si fuisset cõstitutum per superiorem seu quiuis habentem potestatem id constituendi quod dictum flumen quocũq; pergeret semper esset terminus confinans dicta territoria: nec est dubium qd̃ potuisset id constitui. ergo similiter censeatur id constitutum per lapsum tanti temporis: et licet satis ad hoc medium videatur esse responsum per dictos dominos consulentes qui super hoc elaborauerunt et eleganter loquuntur: tamen non eneruant omnino dubitationẽ seu contrarium: nam fere est impossibile quod semper eo tempore ipsum flumen tenuerit punctaliter in eodem loco: ita qd̃ nihil a solito cursu variauerit: cũ natura huiusmodi fluminis sit cõtinuo quando ab vna quando ab altera parte auferre vl̃ dimittere vt docet continua rei experientia rerum magistra. c. quam sit. in princi. de elect. lib. vj. ꝛ. c. statutum. eodem titu. ꝛ lib. ꝛ quod solitum est fieri presumitur factum: quia argumentum a solitis seu communiter accidẽtibus probabile est in materia probationis: vt per gloss. et Bald. in. l. neq; natales. C. de proba. ꝛ per gloss. ꝛ doc. in. l. nõ hoc. C. vnde cogna. ꝛ facit. l. certi cõdictio. §. si nummos. ff. si cer. ꝛ facit l. si nolit. §. qui assidua. de edil. edict. cum simili. ita quod credendũ est quod etiam dictum flumen in dictis territorijs consistens plerunq; aliquam fecerit dubitationem saltem paulatim prout est moris fluminis. vnde si presupponitur quod semper fuit terminus medius diuidens dicta territoria in consequentiam videtur quod deueniamus ad hoc quod semper fuerit ita consuetũ quod ipsum flumen quocunq; pergeret semper sit terminus diuidens addendo vel detrahendo hincinde: ꝛ iste vsus tã longissimi temporis faciat ius vice cõstituti dicto. §. ductus aque. cum sil̃ibus supra allegatis. Sed lz hec videãtur colorate dicta ꝛ mihi facerẽt aliquid dubitationis longe magis quã aliquid qd̃ reperiam tactum hincinde: nihilominus nõ me retrahit a sentẽtia dominorũ cõsulẽtiũ quatenus cõcludunt iustitiam fore pro parte cõitatis Gallesiane: quia dato ꝙ credatur ꝙ flumen semper paulatim ex vna vel altera parte aliquid detraxerit: ꝛ ppterea vellemus fateri qd̃ ea rõne habeat locũ ius alluuionis in hoc casu potius iure quodam constituti ꝙ̃ alluuionis: quod tamen aliter non firmo nihilominꝰ non propterea oporteret dicere quod si ex impetu non paulatim mutauerit totum alueum quodq; propterea queratur territorium totiꝰ loci medij inter antiquum alueum. ꝛ flumen cum constitutio ꝛ priuilegium loquens de incremento quod fieret paulatim: et sic per alluuionem nullatenus traheretur ad istum casum penitus separatum cum de separatis non fiat illatio. l. fina. ff. de calumnia. et. l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquiren. pos. ꝛ. l. si maritus. C. de donatio. inter virum. et vxo. ergo similiter ad hunc casum non trahatur lapsus illius longissimi temporis cum illo continuo vsu qui habet vim constituti vt sepe dictum est. non enim solet multotiens contingere quod flumen derelinquat totum alueum put qd̃ paulatim detrahat vel addat: et non puto quod in dictis territorijs extet memoria quod vnq̃ aliquid huiusmodi cõtigerit: quia illud allegaretur ab vna vel altera parte. Quinimmo de facili contingere potuit et coniectura aliqua non repugnat quod etiã paulatim ipsum flumen nunq̃ solitum fuerit aliquid addere vel detrahere iurisditionis: nam actus iurisditionales solent perraro exerceri in fluminibus. Et potuit contingere quod nunq̃ tantum abstulerit vni parti quod dimiserit alteri parti vsq; ad mediũ antiqui alnei: et si aliquid iurisditionis fuit exercitatum in illa parte alnei dimissi non contigit ex nouo iure quesito: cum idem ius haberetur etiam in alueo a flumine occupato vsq; ad medium fluminis. vt supra dictum est: itaq; sine pluri fretus eleganter dictis per dominos consulentes concludo vna cum eis quod communitas gallesij habet hodie suum territorium ꝛ iurisditionem vsq; ad mediũ alnei dimissi: prout antiq̃tus habebat ante dictum saltum fluminis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxviij.

☞ Contractus iuratus cũ clausula ꝙ si plus valet donat: ꝛ alijs clausulis de quibus infra isto consilio an possit rescindi vigore legis. ij. C. de rescind. vend. stante enormissima lesione.

1 Libellus ineptus continens in se repugnãtiã non valet ꝛ sñia que debet esse libello conformis super eo lata est nulla.
2 Pignus an habeat locum sub. l. ij. C. de rescind. vend.
3 Clausula petens ius dici ꝛ iustitiam ministrari an iuuet qñ ɔclusio non commode ad narrata adaptatur vt libellorum inneptitudies subleuet. numero. 5.
4 Clausula si plus valet dono an pretextu. l. ij. C. de rescind. vendi. rescindatur.
6 Libellus generalis ꝛ subiunctiuus non dicitur omnino nullus licz possit per reum impugnari qui debet interpretari vt potiꝰ valeat ꝙ̃ pereat si qualitercunq; oporteat verba impropriare.
Sententia interlocutoria que transiuit in rem iudicatam facit ius inter partes.
7 Testium concordia quorum vnus dicit pactum interuenisse ante contractum alter post. nu. seq.
8 Incontinenti facta que esse dicantur. nu. seq. ꝛ. 7.
Confessio absente parte facta ꝛ extra iudicium semiplene probat.
Probationes semiplene possunt quandoq; simul iungi vt iuncte probent.
9 Fama coadiuuat alias probationes ꝛ iuncta cum vno teste in causa ciuili probat ꝛ quomodo fama dicatur probata per testes.
10 Confessio patris an filijs noceat.
Ueritati inherere debet iudex ꝛ circa eam laborare.
Probatio quid sit.
11 Contractus quando simulatus seu fictitiꝰ vel pignoratitius esse presumatur ꝛ alias probetur.
12 Estimatio rerum est testibus fienda ꝛ probanda.
13 Iuramentum an tollat remedium. l. ij. C. de rescind. vend. ratione doli vel metus. nu. seq.
Absolutio iuramenti an possit peti doli ratione ipsa re in casibus in quibus iuramentum firmat contractũ vt ex ea possit infirmari contractus vel quittantia etiam per minorẽ. xxv. annis facta: ꝛ ꝙ non sit necessaria dicta absolutio lesione enormissima interueniẽte. numero. 16.
14 Dolus ꝛ metus equiparãtur quo ad rescisionẽ contractus.
15 Clausula si plus valet dono ꝛ cũ iuramento promittit non cõtrauenire ratione enormis lesionis quid operetur. nu. seq.
16 Renunciatio lesionis enormis an trahat̃ ad lesiõez enormissimã.
17 Absolutio iuramenti an tollat contractum.
18 Pactum firmatũ coherentia contractꝰ an contractu extincto puta solutione vel alias absolutione extinguatur illud. nu. seq.
19 Ius superueniens ex causa de preterito an prosit ad victoriam iudicij cepti.

¶ Consilium. cclxxxviij.

IN nomĩe domini nostri Iesu christi. ¶ † Uiso ꝛ diligẽter inspecto dicto themate ꝛ copia nõnulloꝝ actoꝝ ad me delata plura venirẽt: discutiẽda q̃ lõgã regrerẽt idaginẽ veꝝ q: cõsultans

1

tans nimium instat pro celeri expeditione: quia dicit causam fore in breui necessario terminandam: ideo rem breuiori ordine ꝑstringam. Et profecto insistendum videtur ante omnia circa petitionẽ secũdũ quam regulari debet sententia ferenda. c. qualiter ⁊ quando de accusa. ⁊. c. licet ely. de symo. ⁊. l. vt fundus cõmuni diuidun. etiã in causis summarijs cle. sepe post ṗnc. de ver. sig. Adeo quod si ipsa petitio ruit totum iudicium vitiatur: nec potest super ea ferri sententia valida. vt no. glos. que dicitur singularis insti. de ob. ⁊ habeť in. c. cum dilecti. de emp. ⁊ ven. Deficiente. n. hoc fundamento omnia ruunt. j. q. j. cum paulus. Sed dicta petitio videtur inepta tanꝙ continens in se repugnantiam iuxta. l. vbi repugnantia. de reg. iuris. Nam primo in dicta petione narratur quod symõ ⁊ baptista conuenti mutuauerunt dictas libras. dcccccl. ꝓ quibus subpignorauerunt bona de quibus in petitione: licet ficte ⁊ simulate apparẽter venderent dicta bona pro dictis. dcccccl. libris nomine precij: et sic hactenus narrant quod fuit mutuum ⁊ pignus non vera interuenit vẽditio neqꝫ precium iuxta titulum plus valere quod agitur in rubro ⁊ nigro ⁊ iuxta. l. imaginaria. de reg. iur. ⁊. l. nuda. de cõtrahen. emp. † Postea autem narrant quod fuerũt ⁊ sunt enormiter lesi satis vltra dimidiam iusti precij. Sed certe si fuerat pign⁹ ⁊ mutuum non interuenit ꝑcium ⁊ subsequenter nec lesio vltra dimidiã precij. Non enim cadit lesio in ꝑcio vbi precium non subsistit. arg. l. ij. ff. de vsufructu. ⁊. l. eius qui in prouinciam. ff. si cer. pe. ⁊. l. adeo. §. quod si toto. de acqui. rerum dominio. Et insuꝑ si res extimationis mille dantur in pignus pro ducentis quinquaginta non cadit lesio saltem vltra dimidiam iusti precij. Maxime cõsiderato quod dominium remanet apud debitorem ignorantem ⁊ fructus veniũt conuertendi in ipsius pignorantis vtilitatem. l. ij. ⁊. fi. C. de pigno. acti. ⁊. l. ex predio. C. de vsuris. Et propterea cõclusio petitionis videtur non accommodata: naz petijt ipe philippus libellans quod cum fuerit ⁊ sit enormiter ⁊ enormissime lesus vltra dimidiam iusti precij per sententiam declarari ꝑdicta omnia ⁊ singula fuisse vera: ⁊ tamen illa omnia ⁊ singula non poterant simul esse vera attentis predictis: merito etiam conclusio continere videtur in se repugnãtiam. Et ꝑ consequens non valeat iuxta. d. l. vbi repugnãtia. Preterea illud quod postea specifice petitus videtur respicere remediũ l. ij. C. de rescin. ven. Sed ex narratis non elicitur illud remedium cum narretur non interuenisse contractum venditionis: sed cõtractum pignoris: ⁊ ipse contractus qui in vero interuenit sit attendẽdus iuxta. d. l. imaginaria. ⁊. l. nuda. ⁊. l. ab emptione. ⁊ ꝑ totum. C. plus valere quod agitur: ideo videtur dicendum non posse censeri intentatum illud remedium. † Et si dicatur libellus sustẽtatur per illam clausulam petens ius ⁊ iustitiam administrari iuxta ea q̃ habentur in. c. cum dilectus. de ordi. cogni. per Inno. ⁊ doc. ⁊ per bal. in. l. nec quicꝙ. §. vbi decretum. ff. de officio ꝓconsul. ⁊ per eundem in repeti. l. edita. C. de eden. ⁊ per dominum Anto. de but. in. c. j. de iud. responderi posse videtur quod dicta clausula subleuat ineptitudines libellorum quando cõclusio non commode adaptatur ad narrata: ⁊ hoc ex vi verborum: q₂ non habemus tex. qui dicte clausule eam virtutem attribuat. Sed quia super narratis petitur iustitia administrari si ex narratis deprehẽditur aliquod remedium cõpetere libellanti per quod debeat sibi aliquid concedi iustitia est ꝙ illud sibi concedatur: ideo illud censetur intentatum vigore dicte clausule: prout habetur in iurib⁹ preallegatis. Sed ex narratis nõ competit remedium. l. ij. de rescind. vendi. nec illi simile: sed sola pignoratitia: ideo illa sola censeatur intentata vigore dicte clausule. Sed super ea actione pignoratitia non videtur aliquid fuisse sufficienter probatum merito ipse agens videť ꝙ debeat succumbere. Dato etiam ꝙ fuerit ꝓbatum aliud remedium. Nam quãdo est in iudicio deducta vna actio seu vna causa ⁊ postea alia ꝓbatur debet reus absolui. c. examinata extra. de iud. ⁊. l. habebat. ff. de institoria ⁊. l. j. ff. si mensor falsum mo. dixerit. ⁊. l. titianus. ff. ꝙ cum eo. et per Inno. in. c. ex parte. de priuile. ⁊ in. c. dilecti. de iudi. ⁊ Spec. in titu. de teste. §. j. versi. sed pone egy. ⁊ Bart. in. l. j. in prin. ff. de eden. ⁊ in l. certi condictio. §. si nummos. ff. si cer. peta. ⁊ in. l. ita stipulatus. §. grisogonus. de verbor oblig. Cum itaqꝫ nullus testis deponat qđ fuerint dicta bona pignorata non videtur quod super pignoratitia possit fundari condemnatio: nec super pacto de reuendendo: quia illud non videtur plene probatum: cum solus vnus testis de eo deponat. Et nõ deponit specifice de pacto sed de quadam oblatione ementiuz: ideo non videtur condemnatio potuisse nec posse fundari super illo pacto de reuendendo: nec etiã videtur posse fundari super remedio. d. l. ij. quia illud non videtur intẽtatum: ⁊ etiã si foret intentatum videtur quod tollatur vigore iuramenti: prout videtur cõmunis conclusio glos. ⁊ doc. in. c. cum causam de emptio. ⁊ vendi. ⁊ in. d. l. ij. de rescindẽ. venditio. † Et etiam q₂ illud qđ plus valebat fuit donatum ꝭm verba dicti cõtractus nec donatio rescinditur vigore dicti remedij. l. si quis donationis. de cõtrahen. emp. habetur in. d. l. ij. ⁊ in. d. c. cum causam. ⁊ in. c. cum dilecti eodem tit. Merito videtur concludendum quod partes iudicis sint in pronunciando bene appellatum ⁊ male iudicatum ⁊ in absoluendo conuẽtos a petitione agentis ipsumqꝫ agentem condemnando in expensis ratione victorie ⁊ temeritatis iuxta. l. eum quẽ temere. ff. de iud. ⁊. c. finem litibus. de dolo ⁊ contu. ⁊. l. properandum. §. sin autem alterutra. C. de iu. ¶ † His tamẽ non obstantibus contrarium arbitror de iure decidendum. Nam primo vr̃ concludendum dictam petitionem: lꝫ aliquam repugnantiam ⁊ ineptitudinem videatur cõtinere: nihilominus posse sustentari: ex eo maxime quia in fine libelli adiecit eam clausulam petens sibi ius ⁊ iustitiam administrari ⁊c. Non simpliciter sed adijciendo non solum vt predicta narrata ⁊ conclusa sunt: sed vt facti veritas postulat exigit ⁊ requirit. Unñ libellans ꝭm verba dicte clausule petit sibi iustitiam administrari. Non solum circa factum: prout est narratum. Sed etiam prout est rei veritas. Unde si veritas est quod non fuerit pignus: sed venditio libellans petijt super venditione sibi iustitiam administrari ratione enormis ⁊ enormissime lesionis. Et si fuit pignus tãꝙ super pignore petit sibi iustitiam administrari. Et ad hoc etiam vidẽtur adaptari narrata in dicta petitione. Cum prius narrauerit contractum fuisse mutuum pignoratitium: ex quo contractu nulla resultabat lesio mutuatarij. Cum contractus mutui regulariter celebretur gratia mutuantis ⁊ sit mutuanti fauorabilis vt de se constat et probatur in. l. si quis nec causaz. ff. si cer. pe. subiungitur in dicta petitione ꝙ ipse fuit enormiter lesus vltra dimidiam iusti precij. Que particula non potest intelligi ꝭm precedentia: vnde presupponũt dicta verba fuisse venditionem per ea que supra in contrarium dicta sunt ⁊ facit. l. fi. C. de predijs curialium. lib. x. Et propterea videtur mens libellantis narrare quod fuit contractus pignoratitius. Et si fuit contractus emptionis ⁊ venditionis quod fuit enormiter lesus: ⁊ sic videtur deducere vtrumqꝫ factum subiunctiue tamẽ ⁊ ad scđm membrũ magisꝙ ad primum videť adaptari conclusio dicti libelli specifice facta ⁊ videns fortasse libellans quod nõ multuz apte forte deduxerat narrationem suam: ideo adiecit clausulam supra ponderatam vt demõstraret ꝙ nolebat precise stare in assertione illa contractus pignoratitij si forte per aduersarium negabatur ita quod libellans videť generaliter deduxisse omne ius qualitercũqꝫ sibi competens siue cõpetat quia contractus fuerit pignoratiti⁹ siue quia fuerit venditio: ita vidẽtur se habere verba dicte petitionis omnibus consideratis. † Et libellus generalis ⁊ subiunctiuus non est omnino nullus: lꝫ possit per reũ impugnari iuxta ea que habenť in. l. fi. C. de annali excep. ⁊ in. l. edita. C. de eden. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de libelli oblat. Et propterea cum non fuerit impugnatus: q₂ lꝫ forte fuerit opposita exceptio: aliqua tamẽ fuit per iudicem repulsa saltem per processum ad vlteriora iuxta ea que habentur in. c. ex parte. ṁ. de appel. ⁊ in cle. si quis a repulsione eo. tit. ⁊ per glos. ⁊ docto. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. de iudi. Aduersus quam repulsionem debebat pars appellare si id displicebat vt in dictis iuribus. Facit enim ius inter partes sentẽtia interlocutoria que trãsit in rem iudicatã. c. cum dilecti. de elect. ⁊ quod habetur in. l. quod iussit. de re iudi. ⁊ in. c. cum cessante extra eo. tit. Facit ad predicta: quia verba debẽt interpretari ⁊ intelligi: ita ⁊ taliter ꝙ libellus valeat ⁊ non pereat etiam si qualitercumqꝫ oporteat verba impropriare secũdũ Bald. in. l. polla. in fi. C. de his quibus vt indig. ⁊ Inno. in. d. c. examinata in fi. ⁊ in. c. conquerente. de officio ordina. ⁊ Cy. in. l. j. C. de iure emphy. ⁊ Bart. in. l. scire debemus. in prin. de verbor obligatio. ⁊ in. l. sed ⁊ si possessori. §. item si iurauero. de iureiuran. ⁊ in. l. j. C. de vsuf. ⁊ in. l. si olei. C. locati ⁊ Bald. in. l. ij. C. de formulis. semper enim debemus fauere actori quantum ad substentationem libelli. Presumendum est enim quod voluerit in iudicium deducere ius sibi competens: prout dicit Pau. de cast. in. l. ij. §. verbis. ff. si cert. peta. Ad hoc. l. si quis intentione ambigua. ff. de iu. ⁊. l. inter stipulantem. §. si stichum. de verb. obli. ⁊ que habentur in dictis iuribus. Et si hec viderentur habere aliquid dubitationis tollit predictam dubitationem statutum quod presupponitur esse in territorio iudicantis in curia pupillorum dictãs procedit summarie simpliciter sine strepitu ⁊ figura iudicij de facto sola veritate facti inspecta ita quod aliqua ineptitudo allegari nõ possit ⁊c. Que verba statuti sunt clara maxime vltima ideo super eius ⁊ eorum interpretatione non est insistendum. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de legati. iij. Licet etiam prima verba dicti statuti sufficere viderentur in proposito per tex. ⁊ que ibi habentur in clemen. sepe. de verborum significa. Subduntur tamen alia verba in statuto magis efficacia: scilicet de facto ⁊ sola veritate inspecta super quorum virtute ad presens non insisto: quia non expedit. Si itaqꝫ dictum statutum militat in casu nostro prout mihi presupponitur militare tollit circa libellum omnez dubitationem: quia super casu. l. nulla est hesitatio facienda. l. ancille. C. de furtis. ⁊. l. illam. versic. de modo. C. de col. Dicitur enim quod vnus ex agentibus seu eorum nomine agitur est pupillus ⁊ quod viget aliud statutum disponens quod dictum statutum supra ponderatum locum habeat etiam quo ad maiores habentes causam communem cuz pupillo prout accidit in hoc casu: ita ꝙ ex his patet ꝙ rõne ineptitudinis libelli non est sententia vitianda nec sunt repellẽdi actores non obstantibus his que circa hoc sunt adducta in cõtrarium quibus satis apparet responsio ex supra proxime adductis pro hac parte. Idcirco deueniendo ad merita ⁊ iustitiam cau-

se super qua tria fundamenta ponderari videntur pro parte agen
tium. Primo pactum de reuendendo. Secundo ꝙ ꝯtus censeat̃
simulatus ꝛ pignoratitiꝰ. Tertio ꝙ saltē ratiōe enormis siue enor-
missime lesionis dictus contractus venditionis veniat rescindēdꝰ.
Et circa predicta omne ius suum censentur deduxisse dicti agētes
per supra deducta. ꝛ. l. solemus. de in. ꝛ. c. cū ecclesia sutrina circa fi.
de causa possess. ꝛ proprie. ꝛ quocūq; igitur capite foueant iustitiam
satis eis sufficit. Et circa quodlibet potest instari pro iustitia dicto
rum agentium. Nam circa pactū de reuendēdo si est probatum res
transit sine scrupulo. Quod autem sit probatum deducit̃ q: vnꝰ te-
stis: vcz Joannes marci deponit ꝙ Baptista emptor dixit andree
venditori omne volta cerenderete inostri denari noi ve renderemo
le vostre terre. Et sic celebrato contractu discesserunt: que verba vi-
dentur denotare promissionem de reuēdendo: lʒ non appareat de
acceptiōe andree: q: ex quo dictum pactum erat fauorabile ipsi an
dree tacens videtur consentire. l. qui patitur. ff. mādati cum ibi no.
per glo. ꝛ doc. ꝛ in regula qui tacet in. vj. ꝛ etiam q: verba sequentia
dicti testis id designant dum subdit ꝛ sic celebrato contractu disces-
serunt q: sonant ꝙ contractus vēditionis fuerit sic celebratus hoc
est cum hoc ꝙ quandocūq; venditores redderent denarios ab em-
ptoribus solutos ipsi emptores redderent bona vendita. Et ita ve
rificentur illa verba ꝛ sic ꝛ declarentur per proxima verba precedē
tia prout decet iuxta. l. si seruus plurium. §. si. de lega. j. ꝛ. l. qui filia-
bus. eo. ti. ꝛ. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. ꝛ. l. si legator.
de leg. ij. hoc idem videtur deponere baldasar martini alius testis.
Nam deponit ꝙ dictus baptista dixit coram ipso teste ꝛ pluribus
aliis quod ipse facto contractu dicte venditionis dixit ad postula-
tionem dicti Jacobi: venditoris io son contento de renderuele lo-
quendo de dictis bonis venditis omne volta che merenderete ino-
7 stri denari. †Et licet depositio huiꝰ testis videatur aliqualiter va-
ria a depositione Joānis nihilominus videtur posse pro cōcordia
dici ꝙ licet Joannes deponat ꝙ dictus Baptista loqueretur An
dree vni ex venditoribus ꝛ Baldasar deponat ꝙ dictus Baptista
respondidit Jacobo alteri venditori: que videntur inter se varia ꝛ
denotare diuersitatē factorum: nihilominus potuerunt oīa eodeʒ
contextu interuenire ꝛ verificari in eodem actu promissionis. Nam
potuit esse questio ꝛ cōtrouersia inter vēditores ꝛ emptores: prout
deponit dictus Joannes ꝛ dictus Andreas qui non erat cōpater:
prout Jacobus poterat magis querelare: ideo iacobus compater
dicti Baptiste magis in eo confidens ꝓpter compaternitatem po
tuit eum rogare: prout deponit dictus Baldasar. Et dictꝰ Bapti
sta rogatꝰ a dicto Jacobo: ꝛ indignatus forte verbis dicti andree
cōdecenter potuit proferre verba de quibus deponit dictus Joan
nes: respondendo Jacobo ꝛ dirigendo verba erga dictū Andreaʒ
videlicet auisandote Andrea ꝛc. Et hoc modo patet ꝙ in hoc pñt
concordari. ꝛ licet dictus Baldasar deponat ꝙ dicta ꝓmissio ema
nauit post factum contractū ꝛ aliud videantur innuere verba Joā
nis: nihilominus de facili in hoc possunt concordari: tum q: Joan
nes non clare circa hoc loquitur: tuʒ q: probabiliter ꝛ verisimiliter
potuit contingere ꝙ facto ꝯtu venditionis incontinenti anteꝙ̃
diuerterint ad alios actus super ꝯtu ipo interuenerint aliqua ver
ba altercatoria inter partes: ꝛ deprecatoria prout asserunt dicti te-
stes: ꝛ ex eis verbis causata fuerit dicta ꝓmissio incōtinenti illa aūt
que incontinenti fiunt etiam post ꝯtum censentur inesse in ipso
ꝯtu. l. lecta. versi. dicebam. ff. si cer. pe. ꝛ. l. iurisgentium. §. quinimo
ff. de pac. ꝛ. l. in bone fidei. ꝛ. l. petens. C. eo. ti. incontinenti autem dr
esse actum si fiant antequā diuerterint ad extraneos actus. Prout
no. Bar. ꝛ doc. in dictis iuribus. ꝛ in dubio si in eodē loco ꝛ eadem
die fiunt censentur facta incontinenti alio non docto vt ꝓbat tex.
in. l. continuus. in prin. de verb. obli. Et ideo dicebat bal. in altera
repetitione. d. l. petens quod si reperiuntur inter easdē partes duo
instrumēta facta eodem die loco ꝛ testibus cēsentur correspectiua
incontinenti facta vnum post aliud. ꝛ idem voluit in. l. fi. §. mulier.
ff. so. ma. ꝛ tangit etiam Bart. in suo consilio quod incipit ꝓponit̃
quod sindicus in ordine. lxxix. ꝯm ordinem qui habetur perusie. et
ꝓpterea licet vnus dixisset expresse quod fuerit post contractum ꝛ
alius in ipso contractu nihilominus possent concordari modo pre
dicto quia verum est id quod incontinenti fit factum est post cōtra
ctum tamen q: contractus non censetur omnino perfectus anteꝙ̃
sit habitus pro absoluto: vt in. l. ꝯtus. C. de fide instr. ꝛ licet fuerit
factus potuit non adhuc haberi pro absoluto prout contingit in
terminis. d. l. contractus. ideo potest dici fuisse factum in ipso con-
tractu vere aliquando ꝛ aliquando ficte prout als dicebam legēdo
d. l. in bone fidei pon derando tex. d. l. lecta. ver. dicebam qui loqui-
tur per verba denotantia fictionem. d. l. §. quinimmo qui loquitur
8 per verba denotantia veritatem. †Et concordando opiniones cir
ca articulum quando dicatur factum pactum incontinenti: q: qui
dam dicunt quod dicitur esse factum incontinenti quando fit ante
ꝙ̃ contractus sit habitus pro absoluto. Et quidam quod quando
fit anteꝙ̃ partes diuerterint ad extraneos actus. Quod quādo pa
ctum sit antequam contractus sit habitus pro absoluto tunc vere
pactum dicatur inesse in ipso contractu quia contractus censetur
absolutus ꝛ factus cum qualitate ꝛ in essentia ipsius pacti. Et ita
procedat tex. d. §. quinimmo. si vero contractus videbatur habitꝰ
pro absoluto: tamen anteꝙ̃ partes diuerterent ad extraneos actꝰ
parum post contractum ꝛ sic incontinenti deuenerunt ad pactum
tunc pactum non dicatur inesse in ipso ꝯtractu. Sed videat̃ inesse
ꝛ procedat. d. l. lecta. Et per hec potest respōderi ad id qd dr depo-
suisse dictum ser baptistam examinatū ꝑ aduersa parte qui ꝑut dr
deposuit quod tempore contractus non interuenit promissio de
reuendendo ꝛ qd non potuit interuenire quin ipse adiuisset. nam
stante veritate huius attestationis dicti ser baptiste potuit esse qd
ipse ser baptista interfuit vsq; ad perfectionem contractus nec tūc
interuenit dicta promissio: sed parum post anteq̃ diuerterint ad
extraneos actus emanauerit dicta promissio: nec in hoc cōtradicit
dicta attestatio ser Baptiste. Accedant ad hec tex. ꝛ que ibi haben
tur circa concordiam testium in. c. cum tu. extra. de testi. cum mul-
tis similibus. Verūtamen est ꝙ dictus Baldasar non deponit de
actu promissionis: sed de quadam confessione dicti Baptiste facta
diuersis loco ꝛ tempore absente pte que saltem de iure ciuili non fa
cit plenam ꝓbationem. l. certum. §. si quis absente. ff. de cōfess. ꝛ. l. si.
ff. de interroga. act. cum ibi no. ꝛ in. l. j. eo. tit. Facit tñ semiplenam
probationem. vt habetur in dictis iuribus. ꝛ in. l. admonendi. ff. de
iureiu. ꝛ in. l. in bone fidei. C. eo. tit. ꝛ in. c. si cautio. de fide instru. vbi
multi tenent quod de equitate cañ. faciat plenam probationē. Un
de videtur semiplena ꝓbatio semiplene ꝓbata. Que videtur cōiun
genda cum semiplena ꝓbatione resultante ex dicto Joannis: nam
probationes non plene diuersarum specierum coniunguntur: pro
ut dicit Bart. quem doc. sequuntur in. l. admonendi. de iureiuran.
Et propterea Joan. de imo. in quodam suo consilio incipiente in
questione que vertitur ꝛ versa est inter filios quondam dñi Mat
thei concludit quod si vnus testis probat factum de quo agitur et
aliud probat confessionem factam presente parte isti testes coniū
guntur ad plenā probationem: ꝛ idem si bene memini tenuit Pa-
normi. in. c. fi. de success. ab intestato. Et si hoc dictum est verum qd
tamen aliter non firmo: sed magna est eoruʒ auctoritatis. Et ratio
videtur suadere: tunc idem dicendum esset in casu nostro scilicet ꝙ
coniungantur non dico ad plenam probationem. Sed ad semiple-
nam semiplene adiiciendam alteri semiplene probationi: nam si se-
miplena adiicitur alter semiplene: ꝛ sic dimidia vt ita dixerim ꝓba-
tionis adiungitur ita debet adiungi dimidia dimidie cum idem iu
ris sit de toto quo ad totuʒ quod de parte quo ad partem. l. que de
toto de rei ven. ꝛ. l. qui scit. de euic. ꝛ. c. pastoralis. versi. si quis cū to-
9 tum. de officio delegati. †Cōcurrit etiam adminiculum fame que
coadiuuat alias probationes. l. iij. §. eiusdem. ff. de testibus. adeo
quod iuncta cum vno teste in causa ciuili regulariter bene probat.
vt no. ibi. ꝛ in. c. j. extra de appella. per glos. ꝛ in. c. veniens. de testi-
bus ꝛ per docto. in dictis iuribus ita quod facit semiplenam ꝓba-
tionem: prout etiam habetur per gl. ꝛ doct. in. l. admonendi ꝛ in di
cto. c. fi. de iureiuran. ꝛ in. d. l. in bone fidei. C. eodem tit. Ad ꝓbatio
nem antem fame deducitur quod testes super generali articulo fa-
me deponunt qd de testificatis per eos fuit ꝛ est plublica vox ꝛ fa-
ma. Et licet super illo articulo vt arbitror nō reddunt causam sciē
tie tamen ex alias attestatis per eos potest sumi causa sciētie: quia
pleriq; deponunt qd audiuerant publice dici: prout est Petrꝰ Ja
cobi ꝛ nerius Martini ꝛ Michael antonelli ꝛ Mattheus Marci
ꝛ Dauid magistri Joannis. Unde ex his videtur quod deponēdo
super vltimo articulo deponant de fama ꝛ in precedentibus depo
nant qualiter sciunt: quia per sensum auditus proprii. Et lʒ Bart.
in. l. de minore. §. tormēta. de questionibus. velit quod testis depo-
nens super fama allegans causam scientie: quia audiuit publice di
ci non probet: quia non reddit causam scientie sufficientem quia
potuit audiuisse publice dici ab vno. Tamen multi alii tenent cō-
trarium: nam Ponta. in. l. de pupillo. §. si quis riuos. de noui ope-
ris nun. tenet cōtrarium allegans Bald. illud tenere in conclusio-
nibus iuris: ꝛ dominum Cardinalem zab. in. c. cum oporteat. de ac
cusa. in. xxv. q. Quod ꝛ tenuit Salyce. in. l. ea quidem. C. de accusat.
Facit etiam que no. Bald. in addit. Specu. in titulo. de sententia. ꝛ
quod no. idem Bald. in. l. testium. in vltima questione. C. de testi-
bus. vbi tenens cōtra Bart. dicit qd ad probandam publicam opi-
nionem sufficit si testis dicat vera eē ꝛ interrogatus quomodo scit
dicit quia publice dicitur. Et similiter contra Barto. videtur sen
tire Bald. in. l. heredes palam. in princip. de testamē. vbi videtur
adducere glos. ꝛ Dyn. ad hoc propositum licet non clare decidat.
Et si fama est probata illa sufficeret cum solo vno teste vt dictum
est fortius probat iuuata cum dicto alterius testis deponentis de
confessione partis de qua supra deductum est. Et videntur inui-
cem se coadiuuare etiam si aliqua de per se ex aliqua causa debili-
tarentur prout alias dicimus in testibus quod si duo deponunt
et sunt concordes super facto de quo agitur illud probant: licet
vnus nō sit oī exceptione maior adeo qd solus nō ꝓbaret semiple-
ne. Tñ ambo plene pbāt si alter est multū fidedignus: q: defectus
vnius supplet̃ ꝑ sufficientiā alterius. Et sic id qd deficit vni semiple
ne probatiōi suppletur ꝑ id quod adiūgitur alteri semiplene ꝓba-
tioni

tioni vt hec no. Bal. Ang. ⁊ legentes in. l. si quis ex argentarijs. in pnc. ff. de eden. ita ergo hic si quid deficeret alteri ex dictis semiplene probatiōibus scz fame ⁊ dicto Joannis suppleatur per id quod deponit dictus Baldasar: accedat illud vulgatum que non ꝓsunt singula multa iuuant. l. excusantur. in princ. ff. de excusa. tu. cum cōcordantijs ibi in glo. adductis.

10 † Potest etiam adduci confessio filij dicti baptiste: qui etiam asseruit emanasse dictam ꝓmissionem. ⁊ licet res inter alios acta alijs non preiudicet: tamen prestat aliqd coniecture vt no. in. l. res hereditarie. C. de crimine expil. hereditatis. ⁊ quod habetur in. l. a sentētia. in princ. ff. de appel. ⁊ non debet parum mouere mentem iudicis ad credendum ⁊ extimanduz vere interuenisse dictam ꝓmissionem ⁊ probationes ad nil aliud tendūt nisi ad inducendum mentem iudicis ad extimandum illud etiā verum de quo probando agitur vt est tex. in. d. §. eiusdem ibi non ad vnam speciem probatiōis cognitionem abdicari debere: sed ex sententia animi tui extimas quid aut credas aut parum probatū tibi opinaris. Quod ergo ex deductis coram eo credit esse verū id debet sequi cū iudicantis sit semper inuestigare veritatem ⁊ illi inherere. xxx. q. v. iudicantē. l. ij. C. de eden. ⁊ l. si eum in fine prin. cum cōcord. ibi in gl. adductis. ff. si quis cau. ⁊ facit. l. j. C. de edili. lib. tol. veritas n. est mater iustitie. dicit Bal. in. l. libertinis. ff. de statu. ho. hinc vera ꝓ iusta vt gl. ibi. ⁊ insti. de libertinis. in pnci.

11 † Coadiuuatur etiam hoc medium ⁊ fundamentū istud agentiū ex alio secundo medio et eorūdem fundamento scz qd deponūt plurimi testes sup cōditiōe dictorū simonis ⁊ baptiste reorū cōuentorū qui inierūt dictum cōtractum emptionis qd scz soliti sunt facere malos ⁊ feneraticios ꝯtractus ⁊ vsurarios ⁊ ita reputantur super quo articulo deponūt plures testes qui debent mouere mentem iudicis ad opinanduz illos simonē ⁊ baptistam fuisse solitos facere similes contractus prauos ⁊ feneraticios. Et concurrit etiam magna inequalitas precij q̄ prestant coniecturas ⁊ presumptiones qd cōtractus fuerit pignoraticius per ea que habentur in. c. ad nostram. de emptio. ⁊ vendi. ⁊ in c. illo vos. de pigno. iura. n. in materia vsurarū ad cōuincendos vsurarios de eorū vsuraria prauitate etiam ad interesse pecuniarū partis concedunt procedi per adminicula ⁊ argumenta que al's in alia materia non sufficerent: prout voluit Host. ⁊ post eum. d. Anto. in d. c. ad nostram. dicendo ꝙ ex quo vsurarij sunt persone caute in eorum cōtractibus: ideo multas adinuenerunt figuras ⁊ simulatiōes ad hoc vt cōuinci nequeant de prauitate vsuraria: ideo ꝓpter probationis difficultatem iura admittunt probationes per ꝯiecturas que al's plene non probarent nec admitterentur: ⁊ ideo specialiter inducitur ꝙ vsurarij teneātur edere eorū libros ⁊ scripturas ꝓprias contra seipsos vt habetur in cle. j. de vsuris contra regulaz. l. nimis graue. C. de testi. ⁊ l. fi. C. de edendo. ꝙ nō est ob aliud nisi propter difficultatem probandi propter eorum cautelas ⁊ versutias sicut al's etiam dicimus cōtra simoniacos qui consueuerūt caute ⁊ secrete agere vt cōtra eos admittantur ꝓbationes: que in alia materia non admitterentur. c. per tuas. de simonia. ⁊ c. ij. de testib. lib. vj. sic etiam dicimus in probando crimen adulterij qd q̄r solet secrete ꝑpetrari probatur per coniecturas ⁊ presumptiones hominum quā alias maxime in criminibus non ꝓbarent vt habetur in. c. heres. et in. c. tertio loco. de presump. ⁊ in. c. preterea. de testa. ⁊ per Bart. in l. iij. ff. de fur. ⁊ in. l. capite. v. de adul. Unde nō immerito in cōtractu pignoraticio ⁊ vsurario admittitur debilis probatio per coniecturas ⁊ argumenta prout dicitur in. c. in dioce. de vsur. ⁊ in. d. c. illo vos. ⁊ in. d. c. ad nostram. nec requiritur ꝙ probationes sint precise ⁊ nec congruentes: prout in alia materia exigitur vt habetur in. c. in presentia. de probatio. ⁊ in. l. non hoc. C. vnde cognati. ⁊ in. l. neq; natales. ⁊ in. l. ad probatio. C. de probatio. cum similib⁹. Cū itaq; in casu nostro fuerit facta apparenter vēditio de dictis rebus lōge vltra dimidiam iusti precij in maxima quātitate vt īferius deducetur stante etiam hoc ꝙ persone sint suspecte: quia solite facere similes cōtractus ⁊ stantibus probationibus supra pōderatis circa pactū de reuendendo vidētur cōcurrere satis vrgentes ⁊ probabiles coniecture qd cōtractus non fuerit licitus: sed potius pignoraticius ⁊ illicitus. Prestat etiam aliqualem cōiecturam contra dictos simonem ⁊ Bartholomeum responsio quam ipsi fecerunt ad articulum continētem qd quilibet vir bonus iudicaret ⁊ iudicasset qd si quis faceret contractum de vna possessione que valeret mille flore. pro ducētis trigintaq̄nq; talis cōtractus dicitur ⁊ vocatur mal⁹ cōtractus ⁊c. Et q̄libet eorū respōdit per verba nō credit cum videam⁹ quatuor testes deponentes qd qui diceret qd talis cōtract⁹ nō esset mal⁹ contract⁹ iudicarent ⁊ arbitrarētur eum solitum facere malos contractus. ⁊ sic videntur deducere aliqualem presumptionem contra ipsos que licet fatendū sit quod ex se nō sufficeret nihilominus videtur aliquantulum coadiuuare alias coniecturas ⁊ presumptiones cum vt dixi in hac materia procedatur per indicia cōiecturas ⁊ argumenta. Concurrit etiam quod dicti Jaco. et fratres retinuerunt dicta bona in eorum extimo tanq̄ cetera eorum bona: ꝑut deponunt plures testes ⁊ etiam deponunt aliqui qd soluebant datas ⁊ collectas pro dictis bonis post dictam assertam venditionem per plures annos: prout vnus testis deponit de visu de directo ⁊ alius quod vidit solutiones scriptas pro eis in libris dicti cōmunis vocatis datieri que non solent de facili fieri nec est verisimile quod fiant quando res sunt penitus aliene ⁊ in dubijs attenditur illud quod est verisimile ⁊ frequentius fieri consueuit. l. in obscuris inspici. ff. de re. iu. ⁊ l. semper in stipulati. eo. titu. ⁊ c. in obscuris inspici. eodem tit. libro. vj.

12 † Est itaq; videndum pro principali fundamento premissorum ⁊ dicendorum infra quanta fuerit lesio seu disproportio precij seu inequalitas precij asserti ad valorem dictorum bonorum tempore dicti celebrati contractus. Circa quod est premittendum quod dicta bona fuerunt vēdita pro libris. dccccl. que sunt valoris. ccxxxvij. floreñ. ⁊ probatur quod dicta bona tunc temporis valebant floreñ. mille: quia testes deponunt verba esse et reddunt sufficientem causam scientie s̄m theoricam que traditur in. l. precia rerum. maxime per Jmo. s̄m quam considerationem dictum precium non ascendit ad quartam partem extimationis tūc temporis dictorum bonorum: ita ꝙ euidenter apparet ꝙ non solum fuit lesio vltra dimidiam iusti precij: sed vltra triplum ⁊ sic fuit nedum enormis ⁊ enormissima ⁊ vt ita dixerim plusquam enormissima lesio que lesio potest etiā deduci ex alijs attestatiōibus vtriusq; partis: nam plures testes: prout presupponitur deponūt quod dicta bona tempore dicte venditionis fructabant intantū ꝙ fuissent locata annuatim pro decem modijs frumenti positi senis ad expensas conducentis quod ⁊ deponit Antonius Jo. testis aduerse partis: item duo testes dicte partis conuente: vz Jaco. nanis et Joannes Petri: ⁊ quamplures testes partis agentis deponunt quod possessiones que fructabant tantum quod fuissent locate ꝑ decem modijs frumenti positis senis vt supra dictum est erāt dicto tempore valoris ⁊ extimationis. M. floreñ. qui talis modus probādi valorem est alius modus probandi valorem ⁊ extimationem rerum iuxta doctrinam Bart. ⁊ doc. in. d. l. precia rerum. ⁊ per glos. et doc. in. c. cum cām. ij. de testib⁹. posset etiam per aliam viam deduci maxima lesio: licet non tanta: vz per assertionem partis conuente que fatetur dicta bona hodie valere sexcentos ducatos qui valent dcccxl. floreñ. ⁊ testes eiusdem partis super interrogatorio partis agentis deponunt quod dicta bona hodie omnib⁹ consideratis nō sunt meliorata nisi. xx. ꝑ cētenario. i. ꝓpter tpale pp pacē propter foueas ⁊c. super quo non insisto cōsideratis alijs attestationib⁹ supra deductis ⁊ q̄r prout mihi d̄r parua aut nulla sit dubitatio: ꝑut nec mihi videtur hesitatio aliqua facienda.

13 ¶ † Hoc igitur p̄supposito est videndum vtrum presupposito etiam vero contractu vēditionis ratione lesionis vltra dimidiam iusti precij: possit dict⁹ cōtractus rescindi concurrente virtute iuramenti: circa ꝙ videtur dicendum ꝙ non q̄r glo. Bar. Bald. ⁊ doc. communiter quasi omnes in. d. l. ij. C. de rescin. ven. ⁊ glos. ⁊ doc. in. c. pe. de empt. ⁊ ven. volunt quod vbi apponitur iuramentū sup cōtractu empt. ⁊ ven. tollatur remediū. d. l. ij. ⁊ sic iuramentū operetur virtutem suam etiam vbi militat enormis lesio pro quo facit q̄r iurans non venire cōtra censetur iurare super omnib⁹ concernentib⁹ illud factuz super quo iurat. l. si duo. §. si iulian⁹. ⁊ §. si iurauerit cum ibi no. de iureiuran. Preterea sine iuramento non posset venire contra nisi ratione enormis lesionis: ergo si iuramentum illud remedium non tolleret nil operaretur: ideo vt aliquid operetur vt decet. argumen. l. si quando. de lega. j. ⁊ c. si papa. de priuileg. lib. sexto. dicendum videtur quod tollat remedium resultās ex enormi lesione: ꝑut hec ponderat Jmol. in. c. cum contingat in. xxviij. char. facit etiam optime. c. quamuis. de pact. in sexto. qui loquitur eo casu quo mulieres cōmuniter multum leduntur. ⁊ tamen iuramentū firmat contractum qui a iure vitiatur ratione frequentis magne lesionis. ⁊ est ponderandū quod in illis terminis nō pōt peti absolutio a iuramento prout vult ibi Archi. ponderando verbū omnino in litera positum quem sequūtur Jmol. ⁊ Panor. in. d. c. cū contingat. volentes qd in casibus in quib⁹ iuramentum firmat ꝯctū nō potest peti absolutio a iuramēto qd ⁊ videtur ibidem velle. d. Anto. qd ⁊ voluit Ang. in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. simpliciter dicens quod in terminis aut. sacramenta pube. C. si aduersus ven. ⁊ dicti. c. cū contingat non possit peti absolutio a iuramento qd ⁊ tenendum videtur per generalitatē text. dicte aut. sacramenta. ⁊ d. c. cū contingat. ⁊ d. c. q̄uis. ⁊ c. licet mulieres. de iureiuran. lib. vj. ⁊ ne dicta iura sint quodāmodo ludibrio posita verbis potiusquam rebus contra. c. commissa. de oblig. in sexto. ⁊ l. si pretor. in princip. de iudi. ⁊ l. secūda. in fi. C. cōmunia de lega. Et insuper vult Ange. in quodam suo cōsilio quod incipit domina Catherina tenens quod vbi contract⁹ firmatur iuramento non potest venire contra cōtractum: licet per superiorē absoluatur a iuramento quia actus est de se validus propter impositionem iuramēti ⁊ absolutio hoc casu solū operatur ꝙ nō obseruans ꝯctū nō incidat in periuriū ⁊ hoc casu nō vitiat ꝯctum iuramento roboratum ꝙ Jmo. ⁊ Panor. in. xij. col. in. d. c. cū cōtingat. dicunt esse perpetuo menti tenendū: s̄m quē Panor. Joan. cal. ⁊ Pau. de leaz. in quibusdam eorū consilijs videntur sentire contrarium inquantum dicūt ꝙ petens absolutionē a iuramēto confirmāte ꝯctum dz facere citari partē q̄r tractatur de eius p̄iudicio ꝙ sublato iuramento sequatur rescisio ꝯctus vt ibi refert ipse Panor. qui formaliter subdit

mihi hoc dictū non placet: qꝛ vt supra dixi ꝑ interpositionem iura
menti lex tollit ꝓhibitionē ꝛ sic ꝯctus remansit validus sine illa ꝓ
hibitione nō dꝫ rescindi per absolutionē a iuramēto qꝛ ꝯctꝰ assum
psit vires ex ꝯsensu partium vallato iuramento. Vn̄ tunc nō cessat
ex toto cā confirmans. argu. nihil tam naturale. de reg. iur. ꝛ. c. j. ex
tra. eodē ti. ꝛ. C. quādo liceat ab emp. discedere per totum scōm eū.
Ex quibus videtur ꝯcludendū ꝙ nō potuerit peti absolutio a iura
mento ꝛ petita ꝛ ꝯcessa non releuet. Dato autem ꝙ absolutio a iu
ramento releuaret absolutū vt venire possit cōtra ꝯctum iuramēto
roboratum: prout pleriqꝫ tenent de quibus. j. subijciam. nihilomi
nus vr̄ ꝙ in casu nostro non releuet: nam cā ex qua competit ius ve
niendi contra ꝯctam: prout est absolutio a iuramento supuenit de
nouo post iudiciū inchoatum: qꝛ post litis cōtestationem si litis cō
testatio emanauit in hoc iudicio vel si non interuenit litis cōtesta
tio ꝑpter naturam iudicij post actum qui solet seq post litis con
testationē qui actus in summarijs causis in quibus litis cōtestatio
non requirit̄ hꝫ vim litis ꝯtestō. l. nihil arbi. ꝛ. l. nulla. C. de ꝓcu. qn
immo supuenit etiaꝫ post sn̄iam: qꝛ pendente cā appellationis, vel
forte post litē ꝯtestatā vel habita ꝓ contestata in cā appellationis:
sed ius supueniēs actori post litē ꝯtestatā non cōsideratur ad sn̄iaꝫ
reportandā si ex cā de nouo orta supuenit vt est expressum in. l. non
potest videri. ff. de iudi. ꝛ ibi gl. ꝛ doc. maxime in iure ꝑsonali: vt hr̄
ibi ꝛ in. c. abbate sane. de re iud. lib. vj. ꝛ ꝑ Bar. in. l. eadem. §. actio.
ff. de excep. rei iudi. ius. n. futurum ꝛ tractus futuri tp̄is nō spectat
ad iudicem nec pōt in iudicio regulariter deduci. l. nō quēadmodū
ff. de iud. ꝛ. l. j. in fi. ff. de vsu. ¶ His tn̄ non obstantibus in ꝯtrium ar
bitror esse iustitiam. Nam Vin. vt refert ꝛ tradit Jo. and. in. d. c. cū
contingat. vult ꝙ in terminis illius. c. cū cōtingat. iuramentum sit
ibi seruandum ꝛ iuuet ꝯctū donec petat̄ ꝛ cōcedat̄ absolutio. ꝛ ideꝫ
voluit Pet. de anch. in quodā suo consilio qd̄ ipse refert in repe. c.
canonū. de ꝯsti. in. xj. q. ꝛ tenendo hanc opi. pōt rn̄deri ad rationes
in ꝯtrium adductas. Nam nō est verꝫ ꝙ tūc dictum. c. non erat ꝛ simi
lia iura. s̄. adducta essent ludibrio: nam satis operantur ꝙ vbi al's
cōtractus erant ipso iure nulli nec ex eis competebat actio vel exce
ptio virtute iuramenti cōtractus validatur ita quod ꝓducit actio
nem ꝛ exceptionem: ꝓut materia suadet ecce effectꝰ magnus resul
tans ex illis iuribus. ꝛ licet iste effectus possit tolli mediante abso
lutione a iuramento non erit persona ludibrio: qꝛ absolutio a iura
mento non cōcedit̄ sine cā: si em̄ iurans non ledit̄ iuramento seu cō
tractu iurato non obtinebit absolutionē ꝛ remanebit effectus p̄di
ctus resultans ex illis iuribus in quibus cessante virtute iuramēti
ꝯctus essent nulli etiam circūscripta omni lesione. ꝛ ꝑpterea dicta
iura non sunt ludibrio nec imposita verbis ꝛ ad verbū omnino po
situm in. d. c. q̄uis. potest responderi ꝙ oīno est seruandum rebꝰ sic
se hn̄tibus: prout hec ꝯditio subintelligitur in iuramento ꝛ cōtra
ctibus vt hr̄ in. l. non quēadmodū. de iureiur. ꝛ in. c. peruenient. eo.
tit. ꝛ in. l. ꝙ seruius. ff. de condi. ob cām. ꝛ in. l. ꝯtinuus. §. cum quis.
ff. de verb. ob. ꝛ in. l. si. ff. qui satis. cog. Sed secuta absolutiōe a iura
mento res sic se non habent merito ꝛc. Dato aūt ꝙ hec opi. nō ꝓce
deret ita absolute sed p̄ualeret opi. contraria regulariter, ꝛ cōsequē
ter in illis terminis dictoꝝ iuriū non possit peti absolutio: tn̄ fallit
qn̄ interuenisset dolus aduersarij ex ꝓposito: nam iuramentū non
firmat contractum vt ꝓbatur in. d. c. cum contingat. in fin. ꝛ in. d. c.
q̄uis a contrario sensu ꝛ hr̄ in. c. verū. ꝛ in. c. si vero. de iureiur. quin
immo in dictis iuribus dubitat̄ an requirat̄ absolutio a iuramento
an vero iuramentū sit ipso iure nullū: ita ꝙ non liget de quo etiam
per Joan. an. in. c. j. de cōmodato. sed non est p̄n̄tis inuestigatiōis.
Itē fallit qn̄ interuenisset dolus reipsa qui resultat ex enormi lesio
ne: nam ꝓut dicit. d. Ant. in. d. c. cum contingat in quarto suo casu
p̄ncipali qn̄ deceptio est enormis iurans hꝫ remedia veniendi con
tra iuramētū iuxta no. per gl. in. c. veni. ꝛ in iuribus ibi allegatis. de
iureiurando. Et hoc qꝛ in enormi lesione presumitur dolus ꝛ subest
cā sic presumēdi. ar. l. oīs. §. lucius. ff. que in fraudē creditoꝝ s̄m eū.
Et idem qn̄ interuenit enormis lesio voluit Pe. de an. in. d. c. can̄.
in. xj. q. col. lxxvij. dicens se ita consuluisse senis vbi viget statutum
ꝙ nullus ꝯctus vel quietatio facta per minorem. xxv. annis valeat
nec de eo reddatur ius nisi intercedat certa solēnitas: occurrit. n. ꝙ
patruus dotauerat neptē in qngētis ꝛ neptis cū iuramento renun
ciauerat sibi omne ius sibi competens in hereditate paterna q̄ vale
bat in quadruplo super quo casu conclusit quod possit peti absolu
tio seu relaxatio a iuramento his rōnibus. Primo per regulam qꝛ
iuramentum non debet esse iniquitatis vinculū. c. quantū de iure
iuran. ꝛ canone intercedere. xxij. q. quarta. Item debet habere tres
comites. c. ꝛ si christus. de iureiuran. ꝛ in canone aduertendum. xxij
qōne. iiij. ꝛ ꝑ gl. in aut. ꝙ eis. de nup. quorum vnus est iustitia. Sed
dicto casu non est iustitia: sed euidens iniquitas ergo ꝛc. Item pa
ria sunt inesse dolum ex proposito vel re ipsa. l. si quis cum aliter. de
verb. obli. ꝛ. l. ij. §. circa. de exce. doli. Isto autem casu inest dolus re
ipsa saltem propter graue damnum: nedum enim vsqꝫ ad quadru
plum: sed etiam vsqꝫ a dimidia iura subuentum decep. l. ij. de re. vē.
s̄m eum ꝙ concurrit illo casu etiam etas ꝛ sexus muliebris: ꝛ cōclu
dit ꝛ concludendo subdit ratione ergo euidentis iniquitatis ꝛ do

14 li saltem re ipa videtur relaxandum iuramentum. † Sicut quando
per metum. dolus enim ꝛ metus equiparantur quo ad rescisionem
actus. c. pe. ꝛ. c. abbas ꝙ metus cā s̄m eū: qui adducit etiam dictum
Vincentij de quo supra que verba Petri de anch. placent Panor.
in. d. c. cum contingat. colū. xxvj. ꝛ respondit Pet. de ancha. ad no.
per Joan. an. post Jaco. de beluiso in addi. Spec. in tit. de senten.
prola. §. vt autem. ꝛ in titulo de res. in integruꝫ. §. j. ad finem. prime
colum. Nam licet Jo. an. in simili qōne dicat ꝙ iurans obligatur iu
ramento: qꝛ non dicit ꝙ non possit peti relaxatio nec ipse Petrus
de ancha. negat ꝙ iuramentū obliget secūdū eum. d. aūt An. in di
cto quarto suo principali vult ꝙ non requirat̄ absolutio: nam iura
mentū de seruando contractum vel de non veniendo cōtra nō tra
hitur ad enormē lesionem: quia enormis lesio ꝛ remedia exinde cō
petentia videntur excepta ab huiusmodi iuramentis per ea q̄ ha
bentur in. c. quintauallis. de iureiurando vbi cōiter dicitur quod si
quis iurat non venire cōtra laudum iuramentum non trahitur ad
enormen lesionem. Preterea dictū. c. cum contingat. ꝛ dictū. c. quā
uis exceptuat iuramentū dolo extortum videt̄ ergo exceptio pro
cedere siue dolus ex proposito sit siue re ipsa rōne enormis lesionis
s̄m eū qui dicit hoc procedere nō solū in minore sed etiā in maiore
dūmodo maior nō iuret nō venire cōtra etiam ratione enormis le
sionis: nam tunc maior non audiretur s̄m eū: que quidem clausula
15 non interuenit iuramento de quo agitur. † Et subdit prefatus. d.
Ant. predicta procedere scilicet qd̄ iuramentum non liget etiam si
adijciat quod omne id ꝛ totum quod plus valet donat ꝛ donare in
tendit: licet in hac parte videatur loqui de minore leso ꝙ non curā
dum: quia dicta clausula non interuenit in casu nostro. Sed inter
uenit clausula quod plus valet donat etiam si excederet dimidiam
iusti precij. Nam intelligitur si paruꝫ excedit dimidiam iusti precij:
non enim trahuntur dicta verba ad magnum excessum. argu. l. hec
adiectio. de verb. signifi. ꝛ tex. cū glos. prima. l. ꝛ si post tres. ff. si quis
cautio. prout ꝛ in proposito no. Bart. in. d. l. ij. de re. vendi. cū quo
doc. communiter transeūt. Vnde cū in casu nostro vltra dimidiam
iusti precij sit magna ꝛ maxima lesio dicta clausula non releuat ꝛ di
cta. s̄. per. d. Anto. in effectu sequit̄ Panor. in. d. c. cū contingat in
xxxj. ꝛ. xxxij. col. qꝛ presumitur dolꝰ ꝛ qꝛ iurans non presumit̄ talem
casum cogitare: ꝛ qꝛ iura cōiter excipiunt dolum ꝛ paria sunt adesse
se dolum ex proposito ꝛ re ipsa per iura ꝛ doct. supra s̄m eū: secūdū
quem predicta procedūt non solum si verba sunt indefinita sed etiā
si verba sunt generalia vt quia iurauit nulla ratione vel causa veni
re cōtra qꝛ p̄n̄t intelligi ciuiliter ꝛ debent ab eis excipi graues lesio
nes. arg. optimū in. l. si creditor. §. luciꝰ. ff. mandati. ꝛ. l. aureliꝰ. §. j.
de lib. lega. s̄m eū. Quinimmo etiam si minor iurasset non venire ꝯ
ratiōe enormis lesionis quicquid simpliciter dicat. d. Ant. vt supra
possit tamen ratione enormissime lesionis venire contra saltem pe
tendo absolutionem a iuramento: prout. n. posset quando inter
uenit dolus ex proposito. d. §. luciꝰ. Ita ꝛ quando re ipsa. d. l. si qs
cū aliter. ꝛ hoc nisi appareat ex aliquibus circunstantijs quod vere
donare voluerit ibi in quo fuit lesus: ꝛ sic potest intelligi. l. si qs do
nationis. C. de contrahen. emp. in dubio aūt q̄ntūcūqꝫ verba sint la
te concepta nō presumit̄ animus donandi: sed potius verba fuisse
apposita ex consuetudine nota. ꝓut hoc dicit Panor. vbi supra ad
ducens pro hoc notabile domini Spe. in ti. de emp. ꝛ vendi. §. nūc
16 videndū. † Facit etiam ad predicta qd̄ no. dicit Ange. in sua dispu.
que incip. duo adinuicem litigantes dicēs ꝙ est cōsiderare enormē
enormiorem ꝛ enormissimam lesionē nec ꝓmissio de nō veniēdo cō
tra ratiōe vnius lesionis trahitur ad aliam: ꝛ ideo Imo. in. d. c. cum
cōtingat. in. xxxiij. seu. xxxij. charta dum loquit̄ de minore dicit qd̄
si iurat non venire cōtra ratiōe etatis vel enormis lesionis sibi nō
preiudicat si lesio fuit multū excessiua etiam si adiecerit vel alia de
causa: qꝛ talis clausula vel alia de causa videtur trahenda ad simi
lia vel non multum dissimilia per id quod habetur in cap̄. sedes. de
rescript. ꝛ in cle. non potest. de procurat. ꝛ in. l. fina. §. cui dulcia. ff.
de vino tritico ꝛ oleo legato secūdū eundem Imo. qui se exempli
ficat dicendo quod si iurauit non venire contra ratione modice et
enormis lesionis poterit venire contra ratione valde enormis vt si
rem valentem ducenta vendidi pro quinquaginta adducens etiaꝫ
no. per Bar. in. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio. ꝛ sic imo.
ꝛ vult quod censeatur valde enormis lesio quando res cum valet in
quadruplum plusquam vendatur prout contingit in casu nostro:
vult quod iurans non venire contra ratione enormis lesionis pos
sit venire contra ratiōe enormissime lesionis. Et sic ex predictis vi
detur concludendum quod licet iuramentum tollat remedium
dicta. l. secunda. de rescind. vendi. quando. n. lesio non multum ex
cessiua vltra dimidiam iusti precij ꝛ ita procedit opinio. glos. ꝛ doc.
in contrarium adducta nec peti tunc possit absolutio a iuramen
to et ita procedat opini. Archi. ꝛ sequa. de qua supra tamen quan
do est lesio multum excessiua vltra dimidiam precij: prout est in ca
su nostro iuramentum non impediat remedium dicta. l. saltem pe
tita absolutione a iuramento que hoc casu peti potest et quidam
volunt quod petitio non requiratur et ita procedat opi. cum quo
transit. Joan. and. vt supra retuli ꝛ opi. Pe. de an. ꝛ domini Ant. ꝛ
Panor.

Panor. Quibus adhesit iudex ecclesiastic⁹ a quo p̄etita fuit absolutio qui pronunciauit dictos iurantes in tali enormissima lesione non teneri vinculo iuramenti quominus possint ꝛ potuerint agere ꝛ in hac parte adhesit opi. d. Ant. ꝛ Panor. ꝛ subiungit ad cautelā si quō vinculo iuramenti tenentur ꝙ eos absoluit ꝛ absolutos remittit omni meliori modo ꝛc. ꝛ tn̄ hac parte satisfecit opi. Pet. de ancha. ꝛ tenentes absolutionem necessariam: iustitia itaqꝫ iuuatur dictis auctoritatibus ꝛ rōnibus prenarratis ꝛ dicta snīa absolutoria prout mihi dr̄ transiuit in rem iudicatam: qꝛ licet fuerit appellatum coram iudice ad quē sed nō fuit appellatum ad iudicē a quo prout iura requirūt ita ꝙ dicta res iudicata facit ius inter partes. l. j. ꝛ. l. ꝙ iussit in fi. ꝛ quasi per totū de re iudicata. ꝛ. l. res iudicata. ff. de re. iud. cum si. ita ꝙ simus extra oēm dubitationem vtrum debuerit vel potuerit peti ꝛ concedi absolutio. Cum itaqꝫ sit absolutio concessa non possit ab ea per partem aduersam deprauari quod est sublatum obstaculum iuramenti ꝙ videbaṫ impedire dictos cōtractus: ꝛ ꝑpterea partes iudicis appellationis videntur esse in ꝓnunciando ꝓ appellato contra appellantes non obstantibus. s. in contrarium adductis. ¶ Non. n. obstat ꝙ in cōtrariū dicebatur qꝺ vbi ꝯtus roboratur iuramento non pōt veniri ꝯ ꝗtūcūqꝫ sit concessa absolutio a iuramento. Nam rn̄deṫ ꝙ lꝫ Ang. illud dicat ꝛ cū eo videamur transire Jmol. tn̄ vt etiam supra dictum est Jo. cal. et Pau. de leaz. consulendo fuerunt in contraria sententia: cōtrariū etiam voluerunt Uin. ꝛ Pe. de anch. si supra relata recte ponderātur: ꝛ si vera foret opi. Ange. ꝛ sequa. sepe inutilis esset hmōi absolutio: ideo illud dn̄i Ang. non transit sine dubitatione: sed nolēdo oīno ab eo discedere potest pro cōcordia distingui ꝙ aut ꝯtus substinebatur solo iuramento: ꝛ tunc sublato iuramento tollitur contractus qꝛ tollitur vinculum quo solo substinebatur. arg. opti. in. l. stichum. §. naturalis. de soluti. ꝛ. c. cum cessante. de appel. aut substinebatur etiam alio iure: ꝛ tunc sublato iuramento daṫ facultas intentandi illud remedium ꝙ prius cōpetebat ad rescisionē cōtract⁹ exemplū qn̄ quis fuit deceptus vltra dimidiam iusti precij quo casu contractus non est ipso iure nullus: sed iuramento sublato pōt agi condictione ex. d. l. ij. ꝛ. d. c. pe. ꝛ. d. c. cum dilecti. de emp. ꝛ vend. pro ut ita formaliter distinguit Panor. in. d. c. cū contingat in. xij. col. que distinctio vr̄ effectualiter tollere dictū Angeli ꝙ ipse Panor. sequt⁹ fuerat ꝛ approbare dictū Jo. calde. ꝛ Pau. de leaz. ꝙ pri⁹ dixerat non placere ꝙ non videtur verisimile fuisse sue mentis. ar. l. non ad ea. de condi. ꝛ demonstra. †Quare dici pōt prout al's legēdo. d. auṫ. sac. pube. dicebam sequendo vt arbitrabar mentem ipsi⁹ Panor. ꝙ qn̄cꝫ cōtractus non firmaṫ iuramēto sed substentetur eo respectu qꝛ cōtractus artatur ad seruandū contractum: lꝫ inualidū solo timore periurij vt in terminis. c. primi. ꝛ. c. debiti. de iureiurando. ꝛ. c. signi. de priui. ꝛ tunc sublato iuramento ꝛ sic ꝓcedat rō ꝛ primum membrum Panor. si vero contractus erat de se validus sed aduersus eum mediantibus aliquibus remedijs proditis in iure ꝗ tolluntur per iuramēta vt in exēplo Panor. de. d. l. ij. ꝛ sic in terminis nostris ꝛ in alio suo exemplo in ꝯtu inito per metū ꝛ tunc procedat ꝫm eius mēbrū ꝛ silr̄ si minor valide contineret etiam sine iuramento: ita ꝙ iuramentū tolleret solā restit. in integrum tunc ab solutione petita possit pcti restitutio: qꝛ cessat causa periurij in qua se fundat tex. in. l. j. C. si aduer. vē. Si vero contractus erat al's inualidus sꝫ validaṫ per iuramēta vt in terminis. d. c. cū cōtingat. ꝛ. d. c. ꝗuis ꝛ aliquo casu in terminis dicta auṫ. sacra puberū. ꝛ tunc quia contractus substineṫ vinculo suijpsius qꝛ est de se valid⁹: lꝫ illud vinculum sit causatum mediante iuramento ꝛ tunc sublato iuramēto per absolutionem remanet cōtractus firmus ꝛ validus: ꝛ hoc casu possit procedere opi. Ant. ꝛ sequacium. †Prout al's lꝫ pactum nudū firmeṫ coherentia cōtractus remanebit firmū lꝫ postea cōtract⁹ tollaṫ puta solutione ꝛ demonstraṫ naturali rōne quā sufficit adducere. l. scire opꝫ. §. sufficit. ff. de excusa. tut. qꝛ qn̄ aliquid est in esse ꝓductū sublata causa sua efficienti illud non tollitur ptꝫ quia sublato patre ꝛ matre non tolliṫ fili⁹: ita sublato iuramēto nō tolliṫ contractus ꝛ eius validitas dato sine preiudicio veritatis ꝙ ipsa validitas fuerit causata ex ipso iuramento: lꝫ etiā dici possit ꝙ ipsa validitas non procedat immediate post iuramentū ex ipso iuramento ne al's sequaṫ reatus periurij non tamen est insistēdū in hoc tertio membro: qꝛ non respicit casum nr̄m qui adaptaṫ ad scōm mēbrum ꝛ per consequens ꝙ concessa absolutione possit veniri contra cōtractum qui nō validatur iuramento sed si iuramentū aliqd operabaṫ solū impediebat remediū rescissiuum dicti cōtractus potest etiā dici euitādo dictas opi. ꝙ in casu nostro iuramētū non ligabat enormissimā lesionē prout voluit. d. Ant. ꝛ sequa. ꝛ quicquid sit de iure in hac dubietate lata est snīa p iudicē qui iudicauit ipsas iurantes non teneri vinculo iuramenti ꝗ snīa facit eius inter partes vt pdixi. Nec a dicta declaratione recedit ipse iudex: lꝫ ad cautelā subiungat absolutionem si ligaret ꝛ per hanc viam potest etiam responderi ad. l. non potest videri: qꝛ si iuramentum non ligabat: prout sententiauit iudex acclesiasticus non impediebat remedium dicte legis. ij. ꝛ sic nullum ius de nouo superuenit: sed declaratur retro cōpetijsse per dictam iudicis sententiam. †Sed dato ꝙ per sentētiā absolueretur a iuramēto non declararetur iuramentum nō ligare nihilominus remedium competens ad rescissionē contractus non oritur ex absolutiōe a iuramento: sed ex lesione enormi que nō emanat post absolutionē seu tpe absolutionis a iuramento: sed emanauit retro tpe contract⁹. Et iō ꝓdest ad victoriā ꝯsequendā ꝓ regulā que traditur in. d. l. non potest videri per glo. ꝛ doc. ꝛ in. d. c. abbate sane ꝛ in. d. §. actiones per Bar. vꝫ ꝙ vbi supuenit ei⁹ ex cā de ꝑteri to. Licet supueniat post litem ꝯtestatam prodest ad victoriā reportandam: prout simplr̄ dicūt cōiter doc. in dictis iuribus: ꝛ lꝫ Ang. in. d. l. non pōt videri distinguat in debito cōditionali ꝙ aut conditio retrotrahitur aut nō qꝛ si retro non trahitur limitat nō ꝓcedere dictā regulā ꝛ sic non ꝓdesse ius de nouo supueniens: tn̄ paul. de cast. ibidē dicit ꝙ dicta limitatio sibi non placet nec vr̄ esse de mēte glos. ꝛ doc. ꝛ vr̄ esse ꝯ. l. si rem. §. fi. de pig. act. vbi solutio debiti non trahitur retro: imo operatur vt exnunc nec ibi actio pignoratitia fingitur nata a principio: sed ex traditione pignoris prius facta. ꝛ istud sufficit ad condemnationem vt ibi. ꝛ idem dicit etiā vbi esset legatum cōditionale pro quo facit qꝛ solutio cōsistebat in. d. §. fi. in potestate debitoris. ꝛ conditio potestatiua etiam in cōtractib⁹ nō trahitur retro. l. qui potior. ꝛ. l. qui balneū. ff. qui potio. in pig. habeantur. Et insuper non apparet in. d. §. fi. ꝙ debitum illud relularet ex contractu magis ꝗ ex vltima volūtate. cū etiam ꝓ legatis potuerit testator sua bona obligare. Quinimmo sunt tacite obligata. l. j. ꝛ. ij. C. cōia. de lega. verius itaqꝫ vr̄ ꝙ sufficiat ius superuenire in iudicio ex cā de ꝑterito etiā si sit talis ꝙ nō trahiṫ retro: lꝫ in casu nr̄o non videaṫ hoc necessariū qꝛ iuramētū videbaṫ potius impedire exercitium actionis ꝗ eius ortum. ꝛ saltem non est necessariū attenta dicta snīa in primo sue capite. vt. s. pōderato. Restat itaqꝫ firma conclusio supra facta ꝙ non obstāte dicto iuramento potest rescindi dictus ꝯtus propter dictam enormissimā lesionē. ꝛ in hoc facio principale fundamentū. Et ideo dico ꝙ partes iudicis sunt in confirmando ꝑmam sentētiam ꝓnunciando male appellatum ꝛ bene iudicatum qꝛ tn̄ cautus iudex non exprimit cām in sua snīa. c. sicut. de re iudi. ꝛ ibi ꝑ Jo. and. ꝛ doc. ꝛ ꝑ Spec. in tit. de sentētijs. §. qualiter. ver. reum. putarē cautū esse ꝙ deferret iuramentum ipsis actoribus sup illo pacto de reuendendo sup quo: an delatū releuet ad plenā ꝓbationē me ad ꝑsens non intromitto nec expedit. sed ꝗ ex abundanti fiunt ꝛ non nocent. C. de testamētis. l. testiū. ꝛ. ff. de re gu. iur. l. q dubitationis causa. ꝛ. l. si pupilli. §. j. de negocijs gestis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cclxxxix.

1. ☞ Dos an sit fratrib⁹ mulieris restituenda vigore testamenti eorum patris. per totum.
2. Dos est soluto matrimonio restituenda post annū heredibus mulieris seu alteri scōm stipulationē partium. nu. 4.
3. Substitui ꝛ fideicōmisso pōt grauari nedū instituto in re certa sed etiam simplici legatario.
   Actio ꝑsonalis datur honorato aduersus personam oneratam.
4. Stipulationes sunt stricti iuris et contra eum interpretande qui ex eis nititur.
5. Stipulari alteri pōt qn̄ ꝑsona tertij adijcitur solutioni.
6. Tutor potest pupilli noīe stipulari vel vt tutor.
7. Legitima augetur per collationem ꝛ nō detrahitur nisi ere alieno deducto et funeris impensa ꝛ legata minuuntur legitima.
   Creditores hereditarij legatarijs preferuntur.

¶ Consilium. cclxxxix.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Uisis nōnullis instrumētis publicis ad me delatis vꝫ instrumento testamēti Angeli chioce ꝛ instrō ꝓmissionis dotis ꝓ matrimonio contrahēdo inter dominam Claram Angeli predicti ꝛ Bartholomeum Santoli ꝛ instrumento cuiusdam refutationis facte per dominam Antianam Joanni ꝛ Leonardo filijs dicti Angeli ꝛ instrumento testamenti cōditi per dictam dominam Claram. ꝛ visis quibusdam scriptis in modum petitionis hincinde productarum. ꝛ auditis verbo ipsis cōsultantibus pro informatione facti: quia ex ipsis instrumētis non plene discernebatur facti series. ꝛ super quibus hesitabatur. ꝛ que forent dilucidanda: qui consultantes primo nolebāt verba facere: tandem quia non plene informatus nolebam quicquam scribere ipsi rei seriem explanarunt: itaqꝫ iuxta eorum in facto informationem ꝛ quatenus ex scripturis percipio discutiam que in hoc negocio veniunt meo iudicio dilucidanda. Et assumendo primo id quod petitur pro parte Joannis ꝛ Leonardi predictorum qui petunt eisdem restitui centum florenos datos in dotem dicte domine Clare Santolo ipsius olim domine Clare socero ꝛ iocalia. et res eidem traditas vna cum dicta domina Clara que omnis pretendunt eisdem Joanni ꝛ Leonardo debita vigore testamenti dicti Angeli communis patris ipsorum ꝛ dicte domine Clare. et etiam pretextu conuentionis inite in contractu premissionis dotis. Uidendum est itaqꝫ an dictus Santolus vel ipso mortuo sui heredes teneantur predicta que vt supra petuntur pro parte di

2 ctorum Joannis ⁊ Leonardi eisdem restituere.†Circa quod est añ
dia aduertẽdum ꝙ ex his que ad me delata sunt non apparent dcã
cẽtũ. ⁊ alia que petuntur puenisse ad dictũ Santolũ: qꝛ non est ad-
ductũ instr̃m solutionis seu traditionis seu refutationis p̃dictorũ.
nihilominus mihi dꝛ ⁊ p̃supponitur apparere solutionẽ dictoꝝ cẽ
tum de quibus fuerunt soluti. xxv. floreni p tutores dicte dñe clare
⁊ dictoꝝ Joannis ⁊ Leonardi. ⁊ per quẽdam tertium de eorum pe-
cunia ꝑpria. Jta ꝙ p̃supponitur dicta centum peruenisse ad dictũ
Santolum pro parte de pecunia hereditaria seu dictoꝝ pupillorũ.
⁊ pro parte extrinsecus. Uideamus itaqꝫ an dicti Joannes ⁊ Leo-
nardus fundẽt eoꝝ intentionẽ. Et ꝑfecto ipos reperio institutos
heredes vniuersales in testamẽto dicte dñe Clare ex quo capite ip-
si possent clare ⁊ aperte fundare suã intentionem vt heredes dicte
dñe Clare si vellent hereditatẽ ipsius adire cum cõstet soluto matri
monio dotẽ in pecunia numerata cõsistentem post annum restituẽ
dam esse heredibus mulieris. l. vnica. §. ex acti. ⁊ §. accedit. C. de rei
vxor. acti. ⁊ C. solu. mat. l. j. ij. ⁊ iij. cum insi. si. Sed qꝛ dicti Joannes
⁊ Leonardus non amplectũtur hoc caput eo vt arbitror pretextu
qꝛ no. sit fortasse teneri ad relicta facta in testamento dicte dñe Cla
re. ideo est vidẽdũ an eis opitulentur alia iura quibus ipi videntur
niti. Et capiendo instrumentũ dotale aduertendũ est ꝙ dict⁹ Sãto
lus non promisit reddere ⁊ restituere dictaꝫ dotẽ. ⁊ alias res dictis
Joanni ⁊ Leonardo: sed ꝑmisit p̃dicta restituere dicte dñe Clare:
vel cui de iure competeret: ita cantat dictũ instr̃m quod per vtrãqꝫ
partẽ est transmissum. Cõstat aũt ꝙ nullo iure dos sororis est resti-
tuenda fratribus nisi sint heredes ipsius sororis. ideo vigore dicte
ꝑmissionis constat ꝙ nullo modo pñt fundare eorum intentioneꝫ
nisi alio iure fundetur. Propterea est deueniẽdum ad aliud caput
ꝙ p̃dicti amplectunt̃. videlicet ad testamentũ dicti Angeli eorum
patris. Circa qđ est premittendum ꝙ dictũ testm̃ nullatenus respi
cit dictos. xlv. florenos ꝑmissos p dictos tutores de quib⁹ testator
3 nihil disposuit.†Circa alios aũt quinquagintaqꝫ florenos auri
⁊ circa iocalia ⁊ ornamẽta in testamẽto relicta vr̃ prima facie posse
dici ꝙ dicti Joãnes ⁊ Leonardus ea petere possint tãꝙ eis relicta
in testõ paterno in quo dicta dña Clara fuit onerata dictis. lv. flore
nis ⁊ dictis iocalibus ⁊ ornamentis ⁊ effectualiter rogata de resti-
tuẽdo dictis suis fratribus si ipsa decesserit sine liberis. Cõstat em̃
ꝙ nedũ heres in re certa institutus: sed simplex legatarius põt gra
uari fideicommisso ⁊ ei substitui: ꝑut heredibus. l. vt heredibus. ⁊ l.
imperator. de leg. ij. ⁊ instit. de singulis rebus per fideicommissum
relic. §. j. cũ multis similibus. ita ꝙ ex hoc vr̃ fundata eoꝝ intentio.
Sed dictũ fundamẽtum euacuat̃ plurib⁹ medijs. primo ⁊ p̃ncipali
ter: qꝛ dato sine preiudicio veritatis ꝙ dicta dña Clara potuerit in
p̃dictis onerari ꝙ qualiter ꝑcedat infra subijciã: nihilomin⁹ ex di-
cto testamẽto orit̃ hoc casu actio personalis aduersus ꝑsonã onera
tam: vt habetur in dictis iuribus. ⁊ in. l. j. ⁊ ij. C. communia. de leg.
Nec vllo pacto datur actio ex testamento aduersus dictũ Santolũ
vel ei⁹ heredes ⁊ hoc clarissimũ: ideo non instandũ. Unde ꝯstat qđ
actione ex testamento non possunt Santola vel eius heredes ꝯue
niri vt predicta restituant ⁊ cõsequenter luce meridiana clarius de-
duci videtur ꝙ petitio dictoꝝ Joannis ⁊ Leonardi careat funda-
mẽto nisi forte vellet qs arguere ꝯiungendo ꝑmissionẽ factã p di-
ctũ Santolũ cũ dicto testõ qꝛ Santolus ꝑmisit dictã dotẽ ⁊ res di-
cte dñe Clare restituere sibi dñe Clare aut cui de iure competeret.
Sed vigore testamẽti de iure cõpetere vr̃ dictis Leonardo ⁊ Joãni
ergo eis censeat̃ facta dicta ꝑmissio vigore dictoꝝ verborꝫ aut de
4 iure competeret.†Sed certe dictum fundamentũ ruit plurib⁹ me-
dijs. Primo qꝛ dicta verba sunt intelligẽda ẽm subiectam materiã.
arg. l. si vno. in pñ. cũ concordãtijs. ff. locati. ⁊ l. eas causas. de cõdi. ⁊
demon. ⁊ l. si stipulat⁹. de vsur. ⁊ sic intelligenda sunt ẽm naturã do
tis quaten⁹ dotẽ ꝯcernũt: q̃ natura dotis est vt restituat̃ ipsi mulie
ri vel eius heredi seu cui ipsa ius cõcesserit. ⁊ qñqꝫ eius patri quãdo
ꝙ danti dotẽ. l. ij. in p̃nci. ⁊ §. quod si in patris. ff. solu. ma. ⁊ l. dos a
patre ꝑfecta. C. eo. tit. ⁊ l. vnica. §. accedit. §. videam⁹. C. de rei vxo.
act. ⁊ l. ex morte in fi. C. de pac. cõuen. ⁊ l. auia. C. de iure do. cũ si. er-
go ita sunt interpretanda dicta ṽba. Et maxime qꝛ dictis Joanni
⁊ Leonardo nõ debet̃ aliquid ex dicto testõ tanꝙ dos. ideo cum di
ctus Santolus ꝑmittat restituere dictas dotes cui de iure compe
teret restitutio est intelligendũ cui. s. competeret restitutio dotium
p̃dictarum. merito nõ referunt̃ dicta verba ad illud ius ex testõ de-
pẽdẽs. Et maxime cũ stipulationes sint stricti iuris: ⁊ interpretan
de ꝯ eũ qui ex stipulatione vult niti. ar. l. quicqd astringende. §. j. ff.
de verb. ob. ⁊ l. veteribus. ff. de pdc. ⁊ l. labeo. ff. de contrahen. emp.
5 †Preterea regulariter stipulatio alteri facta non valet. l. stipula-
tio ista. §. alteri. ff. de verbo. obli. ⁊ instit. de inuti. stip. §. alteri. ⁊ §. si
quis alij. ⁊ est expressum in stipulatione in. l. pactum. C. de pac. con-
uen. ideo non sunt referenda dicta verba ad alios quibus ex natu-
ra dotis non haberet fieri restitutio ne reddatur stipulatio inutilis
ar. l. quotiens: in stipulationibus. ff. de verb. ob. ⁊ l. quotiẽs in actio-
nibus. de rebus dubijs. ⁊ l. iij. ff. de mili. testõ. Et si quis forte dixe-
rit ꝙ potest quis stipulari sibi aut tertio: qꝛ ꝑsona tertij cẽsetur ad-
iecta solutioni. l. eũ qui ita. §. q sibi. ff. de verbo. ob. Et sic ita intelli-
gẽdo ille cui de iure deberet fieri restõ dictarũ rerum censeatur adie
ctus solutiõi vt ei recte soluatur qꝛ rñdetur ꝙ ⁊ si extranea foret di-
cta interpretatio dictoꝝ ṽboꝝ. nihilominus si ꝑcederet nõ releua-
ret ꝑpterea dictos Joãnẽ ⁊ Leonardũ qꝛ lꝫ adiecto recte soluat̃ vt
d. §. qui sibi. ⁊ l. vero procuratori. §. interdũ. ⁊ l. quod stipulatus. in
fi. ff. de sol. nihilominus ipsi adiecto non competit actio nec petere
potest. d. l. quod si stipulatus. in pñ. ⁊ facit. d. §. interdum. ⁊ l. sed et
6 si. §. si mihi. ff. de consti. pecu. ⁊ l. cui recte. ff. de noua.†Nec etiã pñt
instare dicti Joannes ⁊ Leonardus ꝙ tutor põt stipulari pupillo.
d. l. stipl'o ista. §. si stipuler. Uñ qꝛ forte dicti tutores dñe clare stipu-
lantes erãt etiã tutores dictoꝝ Joãnis ⁊ Leonardi: ideo potuerit
eius stipulari. naꝫ rñdetur qđ dictus. §. si stipuler. loqt̃ur in eo casu
quo tutoris interest stipulari pupillo qđ interesse non video versa-
ri in casu nr̃o. Preterea ⁊ clarius ipsi stipulãtur tanꝙ tutores dñe
clare non tanꝙ tutores dictoꝝ Leonardi ⁊ Joãnis vt ex tenore in-
strumẽti euidẽter apparet. ideo non ꝑcedit. d. §. si stipuler qui loqt̃
qñ vt tutor stipularet̃ iuxta ea que habentur ibi. ⁊ in. l. post morteꝫ
ff. de admi. tu. ⁊ l. qđ post mortem. ff. qñ ex facto tutorũ. ⁊ l. j. §. nun
7 ciatio. ff. de noui ope. nunci.†Ex quibus arbitror intrepide cõclu
dendũ ꝙ dicti Joannes ⁊ Leonardus nullũ penit⁹ habet regressũ
aduersus dictũ Santolũ vel eius heredes vigore dicti ꝯctus dota-
lis. nec etiã vigore testamẽti dicti angeli eoꝝ patris. Oportet itaqꝫ
ꝙ vel ipsi adeant hereditatẽ ipsi⁹ dñe clare vel eam repudient ⁊ ex-
pectent ꝙ alius adeat ⁊ aduersus illũ hr̃dem petant dictum fideicõ
missum si quid ex illo eis debet̃. vel faciant ꝯstitui curatorem bonis
tanꝙ creditores hr̃ditatis iuxta. l. j. ff. de curatore bo. dã. ⁊ l. si qs in
stituatur. de heredib⁹ insti. Sed tũc esset videndũ de legitima dicte
dñe clare qꝛ sup legitima non potuit grauari. l. qm̃ in priorib⁹. C. de
inoffi. test. Presupponi aũt videt̃ ꝙ hereditas dicti angeli valebat
sexcentos aureos ⁊ erãt qnqꝫ filij: ita ꝙ eoꝝ legitima erat dimidia:
vt in aut̃. nouissima. C. de inoffi. testõ. ita ꝙ de sexcẽtis aureis legi-
tima dicte dñe clare ẽm hunc cõputum fuisset. lx. aureorum in qui-
bus non potuit a testõre grauari. Et forte aliquantulũ augeret̃ le-
gitima dicte dñe clare ꝑpter dotes quas forte habuerant alie soro
res que in successione ab intestato habuissent illas dotes conferre
volendo succedere. ff. de col. dotis per totum. ⁊ l. j. ⁊ l. filie dotem. et
l. aut liberis. ⁊ aut̃. ex testõ cum si. C. de col. ⁊ mediãte collatione au
geretur valor hereditatis ⁊ in pl⁹ successisset dicta clara: ideo eo re-
spectu videretur augmentari legitima q̃ ꝯmensurat̃ ei in quo quis
succederet ab intestõ. l. cũ querit̃. ⁊ l. parẽtibus ⁊ aut̃. nouissima. C.
de inoffi. testõ. Quatenus ergo se extẽdit legitima dicte dñe Clare
non valet onus dicti fideicõmissi relicti in testõ p̃rno: nec eo p̃textu
pñt aliqd petere dicti Joãnes ⁊ Leonardus vsqꝫ ad concurrentem
q̃titatem legitime per. d. l. qm̃ in prioribus: ideo esset videndũ quã
tum fuerit relictum seu cõcessum ꝑ iocalibus ⁊ ornamẽtis dicte do
mine clare vigore dicti testi paterni. Et quaten⁹ excedunt q̃titatẽ
legitime eatenus possent petere aduersus heredes dicte dñe Clare
si qui forent vel aduersus curatorem si daretur hereditati iacenti ⁊
heredes vel curator bonis datus hẽret repetere aduersus dictũ san
tolum seu eius heredes illud ꝙ esset restituendum dictis Joanni ⁊
Leonardo substitutis dicte dñe clare. Nam super illo ꝙ debetur di
ctis Joanni ⁊ Leonardo nõ valẽt legata facta in testõ dicte dñe cla
re. Nam creditores p̃ferunt̃ legatarijs. l. fi. §. licẽtia. et l. j. C. de iure de
libe. Nec valẽt legata facta vltra vires hr̃ditarias. l. j. §. si is qui qua
dringẽta. ff. ad treb. dũmodo heres hodie ꝯficiat inuẽtarium alias
hodie teneretur insolidum legatarijs in aut̃. de here. ⁊ falci. §. si vo
non fecerit inuẽtarium. Aduertẽdum tamẽ est ꝙ circa illos. xlv. flo
reñ. quos dederunt in dotẽ dicti tutores dicte dñe clare nullum ius
competit dictis Joãni ⁊ Leonardo vigore dicti testi vt de se euidẽ-
tissime ꝯstat. Uñ solũ p hãc viã pñt petere si quid restat. s. legitimã
de. lv. aureis iunctis cũ iocalibus ⁊ ornamẽtis in testõ relictis dicte
dñe clare. Cõsulendũ aũt esset dictis Joanni ⁊ Leonardo ad euitã-
dos dictos circuitus ꝙ adirẽt hr̃ditatẽ dicte dñe clare ⁊ conficerẽt
legitime inuẽtarium: nã tũc recta via actione ex stipulatione agere
possent ꝯ dictũ santolũ vel ei⁹ heredes si ipse est defunct⁹: ⁊ repete-
re dictas dotes ⁊ iocalia ⁊ ornamẽta detractis tñ illis. xxiij. florenis
de quibus ꝯuẽtũ fuit ꝙ detraherẽt pp expẽsas q imminebãt añ tẽ-
pus matrimonij ꝯhẽdi ꝙ pactũ valuit cũ onus alimẽtãdi non spe-
ctaret interim ad dictũ santolũ: sꝫ de suo erat alimẽtãda ⁊ insup ex
dicto ꝯctu in se toto ꝯsiderata efficiebatur melior cõditio dicte dñe
clare cum etiã detractis dictis. xxiij. florenis ipsa cõsequebat̃ vltra
sibi prius cõpeteret. Et maxime hoc ꝑcedit qꝛ nõ dꝛ a prin. in dicto
ꝯctu ꝙ dicti tutores ꝑmitterẽt dictos. xlv. florenos ꝑ dotibus: pñ
vr̃ sensus dicti ꝯctus ꝙ. lxxvij. sint ꝑ dote ⁊. xxiij. sint in recompẽsa-
tionẽ sumptuum si cõtingat dictã dñam claram tp̃e conuẽto recipe
re victuꝫ a dicto Santolo debebunt itaqꝫ p hanc dicti Joannes et
Leonardus habere a dicto Santolo dictos. lxxvij. aureos ⁊ ioca-
lia ⁊ ornamẽta: ⁊ quatenus eis debetur vigore dicti testamenti pa
terni secundũ cõsiderationem. s. factam poterunt sibijpsis soluere.
per. l. fina. §. in computatione. ⁊ §. sin vero ⁊ ipse. C. de iure deli-
be. ⁊ de residuo satisfacere legatarijs ⁊ expense funeris que dicun-
tur facte per dictum Santolum seu eius heredes. Et si quid resta-
ret vltra

ret vltra funeris impensam que ante oīa est detrahenda.ff.de reli-
gio.⁊ sump.fu.l.pe.⁊ ad.l.fal.l.j.§.fi.⁊ insti.eo.ti.§.fi.⁊ no.gl.in.d.§.
in cōputatione.Licet in casu isto non sit tanta ꝙ habeat obesse cre-
ditoribus:ideo eā nō consideraui dum locutus fui de credito testa
mentario dictoꝝ Joannis ⁊ Leonardi.Et vltra legata ilud specta
bit ad dictos leonardum ⁊ Joānem heredes predictos ⁊ pro se reti
nebunt.Sin vero non sufficeret pro oībus vȝ ꝓ funeris impensa ꝓ
dicto debito testamentario ⁊ ꝓ dictis legatis diminuentur legata
vsqȝ ad vires hereditarias per.s.dicta.Et ex predictis declarātur
esse omnia q̄ petunt̄ ꝓ parte Bartholomei ⁊ dn̄e antiane ⁊ ꝓ par-
te dicti santoli seu eius heredum ꝓ qua parte petūtur quatuor flo-
reni pro funeris impensa qui debent restitui vt dictū est. Item pe-
tuntur.xxiij.aurei vigore pacti in ꝯctu dotali appositi: q non sunt
petendi:sed pn̄t vti retentione ipsi heredes santoli vigore dicti pa
cti.ar.l.si vnus.§.pactus ne peteret.ff.de pac.⁊.l.si conuenit.⁊.l.ex
morte.dc pac.conuen.⁊ per supradicta.Item petunt̄.xlv.floreni re
licti dicte dn̄e antiane in testō dicte dn̄e clare ⁊.xx.floreni relicti in
eodem testō dicto Bartholomeo:que relicta eis debentur si suppe
tunt vires hereditarie:al's quatenus suppetunt ⁊ non vltra si confi
citur per heredes legitime inuentariū al's integre deberentur p.d.
§.si vero non confecerit inuentarium.in aut.de here.⁊ fal.Item pe
titur pro parte predicta legitima dicte domine clare que quidem le
gitima nullatenus ad eos spectat: sed ad hr̄des domine clare vt in
iure est notissimū:verū aūt est ꝙ ꝓdest eis legitia dicte dn̄e clare ad
diminuēdū relictū factū a dicta dn̄a clara in testō paterno vt sic me
diante legitima iuuent̄ relicta facta in testō dn̄e clare dictis antia-
ne ⁊ Bartholomeo.Et ad hunc finem est credendum ꝙ petatur di-
cta legitima al's ipsa petitio esset derisoria.ex quibus apparent de-
clarata ⁊ dilucidata oīa que versabantur in hac consultatione.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxc.

1 ☞Legitimam an possit petere qui statuto a successione excludi-
tur.per totum.
2 Testm̄ an possit rumpi p eum qui nō succedit.de quo.nu.1.vel p fi-
liam statuto exclusam.nu.seq.⁊.6.
3 Legitima que sit.nu.seq.⁊.9.⁊.11.
Dos esse non potest sine matrimonio.
4 Opinio cōis est in decisiuis tenenda.
5 Statutum excludens filiā a legitima est odiosum ⁊ cōtra rationeȝ
naturalem ⁊ censetur quedā exheredatio.
6 Adoptatus filius an succedat patri adoptiuo ab intestato.
7 Prescriptio data cōtra ecclesiam an noceat ciuitati.
8 Adulterij vel incestus pena an sit hodie mutata.
9 Querela est temporalis.
Legitime actio seu ius agendi ad eius supplementum an sit ppe-
tuum ⁊ an sit pmissa ei que est dotata cōgrue.nu.11.circa fi.
10 Filia statuto exclusa a successione p̄ris ab intestato an debeat dota
ri.per succedentem.nu.seq.
12 Dos congrua vsqȝ ad quā q̄titatē debeat arbitrari.vsqȝ ad fi.cōsil.
13 De dictio denotat substātiam eius cui adiūgitur ⁊ dat potestatē.
Propter dictio denotat causam remotam.
Ex dictio quid importet.
14 Dotata filia an ⁊ qn̄ dicatur dotata p̄ris contēplatione vel ab ipso
p̄re vt dos loco legitime succedat.nu.13.

¶Consilium.ccxc.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶†Ardua plurimū ⁊ satis dubia ⁊ sub-
tilis videtur huius thematis prima consultatio:nam
pro parte negatiua ꝙ dicte filie nō possint petere sup
plementum legitime:licet multa possint adduci.Duo tamen ꝑnci
paliter videntur vrgere que in medium adducam alijs omissis.pri-
mo q2 ius agendi ad supplementum legitime cōceditur illis perso
nis ⁊ illis casibus que ⁊ quibus casib9 testamēta al's subuerterētur
vt est tex.in.l.omnimodo.C.de inoffi.test.in prefatione ipsi9 ⁊ ibi li
ceat vero his personis que testm̄ inofficiosuȝ vel alio modo subuer
tendum queri poterāt id quod minus ⁊c.⁊ in.l.que nuper ibi illis
personis que ad inofficiosi testamēti querelam prioribus vocaban-
tur legibus:⁊ in.l.qm̄ in prioribus.in ꝑnci.eo.tit.Sed iste filie non
haberent hoc casu ius subuertendi testm̄ si nō fuisset proditum re-
medium agendi ad supplementū vt probabo ergo nō possint etiā
petere supplementum legitime:quod autem non possent subuerte
re testamentum apparet quia licet alia sit successio testamentaria
alia ab intestato tamē ius succedēdi contra testamētum regulatur
a iure succedendi ab intestato.vt ꝓbat text.in.l.j.§.vocantur ibi eo
iure ⁊ ordine ⁊c.⁊.§.pe.ff.de contrata.⁊.l.j.§.recte.ff.si tabule testa-
menti nulle extabunt.Et ideo qui non succedit ab intestato nō suc
cedit veniendo contra testamentum:quia exclusus ab intestato cen
setur exclusus ab impugnatione testamēti prout voluit Bart.in.l.
fi.ff.ad tertu.⁊ Bald.in.l.gallus.§.⁊ quid si tm̄.ff.de libe.⁊ posth.lo
quentes in filia exclusa a successione ab intestato per ius municipa-
le ꝑpter masculos ⁊ Bal.dicit se consuluisse in statuto florentino:
⁊ idem tenet Ang.ibi dicens ꝙ causa intestati regulat ius rumpen
di testamentum.l.pater filium.de inoffi.testa.l.⁊ illud.§.j.de cōtra-
tab.⁊ cui non debet̄ legitima non rumpit.l.cum queritur.C.de in
offic.testa.⁊.l.posthumus.§.si quis ex his.ff.eodem tit.ſm eundem
Ange.in.d.§.⁊ quid si tantum.quod ⁊ firmat Pau.de cast.ibidem
adducendo.d.l.j.in prin.de contratab.⁊.l.post mortem.eo.titu.vbi
qui ab intestato non succedunt non rumpunt testamentum per cō
tratabulas cum dicta remedia procedant a pari secundū eū.ad hoc
dicto.§.vocantur.⁊.l.si in adoptionem.eodem tit.⁊ hoc communi-
ter tenetur per dictas rationes prout dicit Jmo.in.d.§.⁊ qd si tm̄.

2 †Idem tenens per quam theoricam ibi Ang.Jmo.⁊ Pau.de ca.
concludunt ꝙ stante statuto ꝙ filia non succedat ab intestato extā
tibus masculis filia q̄tūcūqȝ preterita non rumpet testamentum:
saltem quādo sunt in testō instituti illi qui ab intestato succederēt:
⁊ idem voluit Bal.in suo consi.quod incip.antiquum statutum.et
idem etiam concludit Pau.de ca.in.l.titio centum.§.titio genero
de condit.⁊ demon.⁊ in quodā suo consi.ꝙ vidi sigillatum apud ci-
uitatem castelli incip.sup eo ꝙ queritur an dn̄a Joanna dicens qđ
exclusa a successione intestati excluditur a cā rumpendi testm̄ que
interdū dr̄ successio ex testō vt sunt contratabule:⁊ no.Bar.in.l.fin.
ad tertu.⁊ Bal.in.l.maximum vicium.C.de lib.p̄te.⁊ colligitur ea-
dem.l.§.sancimus secūdū eum:⁊ idem cōmuniter cōcluditur in illa
vulgari questione:an exclusus a successiōe intestati valeat testm̄ cō-
tratabulare in qua questione Ang.⁊ Jmol.in.d.§.⁊ quid si tm̄.⁊ la-
tius Pōta.in.l.vt liberis.C.de colla.ꝯcludūt ꝙ si sunt instituti illi
q sunt causa exclusiōis a successione ab intestō censet̄ exclusa ab in-
testō ēt exclusa a iure petēdi bonoꝝ possessionē ꝯtabulas siue insti-
tuti adiuerint siue non:⁊ ista est cōis doc.conclusio p illam rōnem:
q2 ꝯtabule ⁊ cā succedendi contra testamentum regulant̄ a cā succe
dendi ab intestō.prout itaqȝ non possent iste filie rumpere testamē
tum si nihil fuisset eis relictum ita nec videt̄ ꝙ possint agere ad sup
plementum per.d.l.omnimodo.cum si.s.adductis:⁊ prout no.bar.
in.l.cum ex filio.de vul.⁊ pup.dicens quod qui non potest querela-
re testamentū non potest agere ad supplementū legitime.

3 †Scdo videtur hoc euidēti rōne probari q2 legitima erat olim quarta ei9
ꝙ quis erat habiturus ab intestato.C.de inoffi.testa.l. parentibus
in prin.⁊.l.que nuper ibi ꝙ deest legitime portioni.i.quarte parti
successionis ab intestato ⁊c.⁊.ff.eo.titu.l.papinianus.§.qm̄ autem
quarta debite portionis ⁊c.⁊ in.c.raynutius.versi.si vero ibi legiti-
mam ipsam vȝ eius partis que sibi debebatur ab intestato ⁊c.de te-
stamentis.Si itaqȝ nihil est filia ab intestō habitura non potest si-
bi deberi legitima:quia de nihilo non datur quarta:quoniam non
entiuȝ nulle sunt cause vt ait philosophus ⁊ probatur in.l.adeo.§.
si tota.ff.de acq.rerū do.⁊ in.l.ij.ff.de vsufructu.⁊.l.eius q in ꝓuin-
ciam circa fi.ver.qm̄ tunc.ff.si cer.pe.Hinc est ꝙ doc.cōmuniter cō
cludunt ꝙ si statutum excludit filiam dotatam a successione ab inte
stato excludit etiam a legitima ꝙ exclusus per statutum a successio
ne intestati censeatur exclusus a legitima allegabat.d.Bald.in ea
consultatione.l.cum lege.C.de episco.⁊ cleri.⁊ in.l.j.§.ius naturale
ad fi.ff.de iusti.⁊ iu.⁊ in.l.j.C.de sum.tri.⁊ in.l.si defunct9.in princi-
pio.de legi.heredi.⁊ in suo consi.quod incipit antiquum statutū.et
Ang.in.l.papinian9.§.vnde si quis.⁊.§.si conditioni.⁊ in.l.pater si
lium.de inoffi.test.⁊ in.l.plane.§.si coniunctim.de leg.j.⁊ ibi Jmol.
Bal.fer cole adeo ꝙ si sibi sit a patre relictum minus q̄ sibi debere
tur pro legitima.de iure communi non potest vltra quicquam pe-
tere propter dictum statutum quod eam excludit a successione pro
pter masculum quia tale statutum videtur minuere legitimam et
reducere eam ad quantitatem dotis prout disputando tenuit Ri
chard.malum.quam disputationem refert Joan.andr.in additio.
Specu.in titulo.de statu monachorum ⁊ videtur cum eo transire ⁊
cum eo transit etiam Bald.in.l.sancimus.C.de nup.⁊ idem voluit
Barto.in.d.§.titio genero.volens quod licet.de legitima de iure
communi rejciatur omnis conditio.l.qm̄ in prioribus.C.de inoff.
test.nihilominus non rejciatur de dote:q2 statutum prout pōt di-
minuere legitimam circa quantitatem ita etiam circa tempus:⁊ iō
cum dos habeat tacitam conditionem si nuptie sequantur.l.dotis
promissio.⁊.l.promittendo.ff.de iure do.q2 non potest esse sine ma
trimonio.l.fin.C.de nup.de dicta dote non rejcitur conditio quasi
legitima cēseatur tempore diminuta.arg.§.plus.institu. de actio.
Et sic vult Barto.quod dispositio.l.quoniam in prioribus.censea
tur sublata in huiusmodi statutis que excludunt filias dotatas pro
pter masculos:sed illa.l.fuit inducta ad instar iuris agendi ad sup-
plementum quod inductum fuerat per.ll.precedentes vt euidēter
apparet ex verbis illius.l.quoniam in prioribus merito prout tol-
litur dispositio illius.l.quoniam in prioribus supplens defectum
legitime circa tempus vel aliud onus ita pari ratione tollat dispo-
sitionem.d.l.omnimodo prouidentem circa defectum legitime in
quantitate ꝓut aperte videt̄ velle Bar.recte intuendo in illo.§.ti-
tio genero maxime dum arguit de diminutione legitime de quāti-
tate ad tempus.

4 †Et licet circa hoc an cōditio rejciatur necne sint
varie opi.quia Richard.malum.tenuit contrariū ⁊ multi sequunt̄:
non tamē soleant assessores libenter recedere a Bar.⁊ Paulus de

castro.in.§.titio genero.⁊ in prenarrato cõsil.aliquo casu sequatur
Bar.⁊ aliquo casu Richar.mal.nihilominus fere omnes cõcordãt
ꝙ filia non possit petere vltra dotẽ in quo concordant ⁊ Richar.et
Bar.⁊ ceteri fere omnes quicquid in contrarium voluerit Saly.et
consulendo ⁊ disputando in disputatione que incipit statuto caue
tur ⁊ legendo in auẽ.nouissima.C.de inoffic.test.⁊ in.d.l.sancimus.
cuius sententia licet forte de rigore iuris non esset spernẽda tamẽ
in decisiuis non est magnifacienda cũ sit cõmunis sententia in con
trarium a qua in decisiuis minime est recedendum vt per glos.in.l.
omnis diffinitio.de reg.iur.⁊ per Bar.in.l.j.C.de pena.iu.qui ma
le iud.⁊ per Bald.in.l.precibus.C.de impu.⁊ doct.in.c.ne innitaris.
de ꝯsti.probari etiam videtur dicta ꝯclusio per ea que tradũtur cir
ca legitimam filij masculi eo casu quo statutuꝫ excludit filiã dotatã
a successione intestati:circa ꝙ Ang.in.l.plane.el primo.§.si duobꝰ.
de le.j.dicit ꝙ filia dotata exclusa a statuto a successiõe intestati nõ
facit partem ⁊ legitima filij masculi impinguaẽ allegat ꝑ casu text.
in.l.papinianus.§.si conditioni.ver.modo si quis.ff.de inoffi.test.
iuncta ibi glo.singu.in vbo sextans:⁊ idem tenet ang.in.d.ver.vñ
si quis.subdens ꝙ erit perinde ac si filia non esset in medio:⁊ idẽ te
net Jmol.in.d.§.si duobus.q₂ ex quo filia est exclusa a successiõe cõ
sequenter ⁊ a legitima que est quota eiꝰ ꝙ quis est habiturus ab in
testato ẜm eum qui subdit ꝙ debetur sibi dos quodammodo tãꝙ
es alienũ:adeo ꝙ si essent quatuor filij ⁊ filia dotata tenet Jmol.qđ
legitima sit triens ⁊ non semis:⁊ idem innuit ibi Ang.qui hoc cla
rius tenet in.d.§.vñ si quis.⁊ in.§.qm̃ autem ea.l.⁊ idẽ Raph.ful.
in.d.§.vnde si quis.⁊ ꝙ impinguetur legitima filij ⁊ filia exclusa ab
intestato non faciat partem in legitima.voluit etiam Pau.de ca.
in.d.§.si duobus.⁊ predicta etiam tangit Ang.in repe.l.pater filiũ
de inoffi.test.⁊ ex predictis prefati doc.volunt ꝙ filie excluse ꝑ sta
tutum a successione intestati non debeatur legitima.Et videnẽ pre
fati doc.loqui etiam condito testõ attenta subiecta materia iuriuꝫ
in quibus predicta dicunt cũ illa iura loquantur cõdito testõ ⁊ non
ab intestõ:⁊ maxime quatenus doc.allegant.d.§.vñ si quis cum sua
glo.qui loquitur in successione testamẽtaria seu ꝯ testm̃:⁊ dicta do
ctorum intelligũtur secundũ iura que allegant prout tradit Bart.
in.l.non solum.§.liberationis verba.ff.de lib.leg.Nec p̃dictis vide
tur refragari.§.si vero testatus in dicta municipali dispõne positꝰ.
Nam ibi disponiẽ in antiquo statuto ⁊ in nouo reformato in p̄mo
r̃iso ꝙ filia cui aliquid est relictum per patrem extante filio mascu
lo non possit aliquid vlterius petere.Et hactenus in casu expresso
potius facit pro ꝙ̃ contra.Cum expresse prohibeat filiã posse pete
re supplementum legitime vel quid aliud vltra ꝙ̃ sit sibi relictum ꝑ
patrem.Nec obst.ꝯrius sensus.d.§.qui poterat sumi duobus mo
dis in statuto antiquo:vno modo si nihil esset ꝑ patrem relictũ ipsi
filie:⁊ de hoc est facta exp̃ssa dispõ in statuto nouo:ideo nõ insisto:
q₂ nouam illam dispõnem.j.reassumam:alio modo ꝙ si filius nõ su
perest ipsa filia femina possit petere vltra relicta in testamento:nã
r̃ndetur ꝙ dictus cõtrarius sensus non ob.s.dictis:nam põt intel
ligi ꝙ prout ab intestato põt petere ꝙ cõgrue ⁊ competenter dote
tur:ita ⁊ petere possit in causa intestati.⁊ sic nihil ob.iam dictis:q₂
non dicit propterea ꝙ possit petere supplementum legitime:⁊ qn
immo per.d.§.si vero testatus demonstraẽ ꝙ magis faueẽ filie in cã
intestati ꝙ̃ in causa testati merito.ille.§.potius videtur facere ꝑ ꝙ̃
cõtra.Nã si ab intestõ filia in terminis nostris nõ habuisset nisi do
tem fortius illam nõ debeat habere in causa testati veniendo sc₃ cõ
tra voluntatẽ testatoris.facit etiaꝫ ꝑ hac parte antiquũ statutum
quatenus subiungebaẽ ꝙ si qua dubietas occurreret in dicto statu
to interpretatio fieret ꝑ parte cõuenti.vñ cum dictus frater sit reus
conuentus debuisset in hoc dubio stari interpretationi ipsius rei:
statutũ etiã nouũ vult in casu in quo ꝓuidet sed qñ nihil relictũ est
filie ꝙ filia in cã testati nõ cõsequatur plus veniendo ꝯ volũtatẽ te
statoris ꝙ̃ fuisset habitura ab intestato.Et sic in casu exp̃sso in sta
tuto nouo equiparatur causa testati seu ꝯ testm̃ cause itestati:ergo
ꝓcedendo de similibus ad similia prout de iure ꝓceditur.l.nõ põt.
⁊.l.de quibus.ff.de.ll.⁊.c.inter ceteras.de rescrip.videẽ ꝯcludendũ
ꝙ in casibus in statuto nõ expressis filia nõ debeat in cã testati plꝰ
conseq contra voluntatẽ patris ꝙ̃ habuisset ab intestõ vigore.d.l.
municip.sed aut tantundem aut minus:alias videretur filia velle
imputare patri cur testatus decessit cõtra.l.posthumus.in princi.
ver.quid ergo.⁊ ver.sed hoc nemo:⁊ maxime cum in particula sup
addita in nouo statuto non exprimatur si filius superest.Unde vi
detur posse gñaliter intelligi siue superesset filius masculus siue non:
⁊ ita intelligendo dicta particula supaddita in dicto statuto deci
5 deret casum nostrum.¶ †In ꝯriam autem partem multa adduci
possunt.Primo q₂ legitima nõ videẽ ꝙ tolli debeat nisi vbi exp̃sse
⁊ specifice de ea facta est mentio per.l.si quando.§.⁊ gñaliter.C.de
inoffi.test.merito cũ statutũ de legitima mentionẽ non faciat dica
mus ꝙ legitima non censeatur sublata arguẽdo de pacto ad statu
tum ꝑut arguere l₃ vt no.in rubrica.de decretis decurio.lib.x.⁊ in
l.nõ impossibile.ff.de pac.accedat qđ no.Guil.Ange.⁊ Moder.in
l.de his.ff.de trãsac.Facit.l.item apud labeonem.§.hoc edictuꝫ.ff.
de iniur.videntur enim neglecta ea que speciali nota digna sunt si
non exprimuntur vt ibi dicit tex.vnde debuit iurislator excludens
filiam ab intestato facere mentionem de legitima debita filie saltez
in causa testati si volebant illam excludi a legitima.⁊ hoc ar.potissi
me mouebatur Saly.pro firmanda sua sententia quasi satis opere
tur statutũ hmõi excludens filiã a successione intestati si excludit a
residuo.s.legitimam.Quod ⁊ secũdo coadiuuatur q₂ hmõi statuta
excludentia filias feminas propter masculos reputantur a iure no
stro plurimum odiosa.l.maximũ vitiũ.C.de lib.prete.⁊ maxime qñ
excludit filiam ꝑpter trãsuersales potissime ꝑpter eos qui attinẽt
psone defuncte in satis remotiori loco.Nam tale statutum põt dici
continere in se odium valde irrationabile cum sit ꝯ omnem rõnem
naturalem iuxta.l.cum ratio.in prin.de bonis dam.⁊.l.nam ⁊ si pa
rentibus.in prin.ff.de inoffi.test.⁊.l.scripto in fi.ff.vnde liberi.⁊ iu
xta rationem.l.cum acutissimi.in fi.cum cõcor.C.de fideicom.vnde
plurimum est restringendum:ꝑut in simili dicebat Bal.in.l.quicũ
ꝙ.C.de ser.fu.in statuto excludente auum maternum propter pa
truũ ꝙ est statutũ istud odiosum odio irrationabili:ideo restringẽ
dum adeo ꝙ auia in qua erat maior ratio non est excludenda a pa
truo multofortius in casu nostro debemus istud statutum qđ lõge
est magis irrationabile quanto magis possumus restringere vt nõ
trahatur ad legitimam de qua non loquitur ⁊ maxime in causa te
stati.Ad idem ⁊ tertio istud statutum corrigit multa iura cõmunia
⁊.ll.correctiones sunt pro posse euitande ⁊ restringende.l.precipi
mus.C.de appel.⁊.l.sancimus.C.de testa.⁊ ar.c.cũ expediat.de ele.
in.vj.cũ si.ideo restringatur vt nõ impediat petitionem legitime q̃
debetur filie tanꝙ es alienuꝫ.ff.ad.l.corne.de falsis.l.si quis legatũ.
§.si patronus in fi.iuncta glo.in verbo non posse.⁊.l.fi.§.si quis vo
C.de codic.⁊.l.fi.§.j.C.de cura.fur.item statutum loquẽs ab intestõ
non extendatur(in tãto odio adeo irrationabili)ad cãm testati:⁊
ad casum in quo verba statuti deficiunt ꝑut deficiunt in casu nr̃o:
q₂ cum iste filie sint innitate in testõ ⁊ ipso iure fiat de iure cõmuni
suppletio legitime.l.scimus.in p̃nc.C.de inoffi.te.⁊ ideo illud sup
plementum petatur conditione ex lege ꝑut doct.cõiter dicunt ibi.
⁊ in.l.oĩmodo.eo.tit.vel petitione hereditatis:prout dicit Bal.in
l.si quis suo.C.eo.ti.non põt dici ꝙ veniat ab intestato cum nõ con
currat causa testati cum causa intestati.l.anteꝙ̃.C.cõia.de succes.et
l.ius nostrũ.ff.de reg.iur.⁊.l.ꝙ̃diu.el.ij.ff de acq.here.Pro quo fa
cit ⁊ quarto q₂ hmõi exclusiones statutarie censentur quedam exhe
redationes:dicebat Bald.in.l.illam.C.de colla.ideo nominatim ⁊
specifice fieri debent ad hoc vt valeant ⁊ facte non debent trahi ex
tra casum quo loquuntur.l.j.⁊.l.ij.⁊.l.cũ quidã.ff.de lib.⁊ posth.me
rito cum statutum excludat a successione decedẽtis ab intestato nõ
censeatur excludere a successione in cã testati:⁊ sic a iure ꝙ compe
tit filie in testõ innitate ad agendum ad supplemẽtum legitime:at
tento maxime ꝙ dictum statutũ(tam nouũ ꝙ̃ antiquũ) ⁊ in rubri
ca ⁊ in quolibet principali capite ipsius statuti semꝑ specificat de
successione ab intestato vsq₃ ad.§.si vero testatus:quod nõ videtur
sine ministerio factum ⁊ dicta verba totiens repetita debent moue
re mentem iudicis ꝙ statuentes non intenderent statuere in succes
sione decedentis testati.facit.c.ad audientiam.de decimis:⁊ maxie
q₂ statuentes postea specifice faciũt mẽtionem de causa testati:vbi
voluerunt disponere ⁊ loquuntur per aduersatiuam vero in illo.§.
si vero testatus.⁊ aduerto ꝙ.d.§.si vero testatus loquitur de eo qui
testatus decessit:⁊ nõ loquitur de eo qui ex testõ succedit.Et aduer
satur ad precedentia ex quo datur intelligi vt casus sequẽs diuersi
ficet a precedẽtibus prout est de natura aduersatiue:vt habeẽ in.l.
sed ⁊ si lege.de peti.hered.⁊ in.l.ij.ff.ne quis eũ ⁊ vbiq₃ ꝙ in casibus
ꝓcedentibus statutũ loquatur de decedentibus sine testõ seu nõ te
statis pro quo etiam faciunt verba eiusdem statuti in.§.⁊ in quali
bet parte:⁊ sic statutuꝫ primo loquitur de eo qui decedit sine testõ.
secũdo loquitur de eo qui decedit cũ testõ:⁊ ideo cuꝫ in casu nostro
defunctus decesserit testatus militant verba dicti statuti.d.§.si vo
testatus si militarent hoc respectu verba sequentia:licet diceremus
quod in hoc supplemento legitime non succedaẽ ex testamento:nã
siue succedatur ex testamento siue non:tamen negari non potest te
6 statorem decessisse testatum.†Nec predictis ob.theorica Barto.in
d.§.titio genero immo potest induci pro:nam Barto.loquitur in
casu quo statutũ disponit ꝙ filia dotata nihil possit dicere cõtra te
stamentum ꝑut hmõi statutũ viget in multis locis.non autẽ Bar.
loqui voluit in statuto solum disponente ꝙ dotata nõ succedat ab
intestato vnde põt induci quod nõ ex alio id fecerit nisi quia aliud
sentiebat eo casu vel saltem reputabat adeo dubitabile qđ nolebat
in eo casu intrare cum in illo casu deficerent verba statuti ⁊ in casu
Bart.verba statuti militarent q₂ negari non potest quin agens ad
supplementum legitime aliquid dicat contra testamentũ cũ extor
queat legitimam ab eo qui est innitatus ex testõ ad id qđ ab eo ex
torquetur.⁊ Richard.ma.in illa sua disputatione ẜm ꝙ refert Cy.
in.d.l.sancimꝰ.loquiẽ in statuto generaliẽ excludẽte filias nõ specifi
ce in statuto excludẽte eas solũ ab intestõ ita ꝙ nõ specifice loquũẽ
Richard.ma.⁊ Cy.in casu nr̃o.Nec etiã ob.ꝙ ius agẽdi ad supple
mentum videtur concessum illis qui poterant subuertere testamẽ
tum:sed qui ab intestõ non succedit non subuertit testm̃.l.posthu
mus

mus.in prin.z.§.si quis ex his.de inoffi.testa.ergo zc.Nam ad hoc videtur posse respõderi q dicta regula procedat in his qui de iure cõmuni nõ succedunt ab intestato nõ his qui de iure speciali z correctiuo z irrationabili excludũtur a successione ab intestato:z si qs in contrariũ argueret q generalia verba.d.l.omnimodo.et legum sequentiũ non patiũtur hanc limitationẽ:nec possumus ex capite nostro distinguere vbi.l. non distinguit iuxta.l.ij.cum cõcor.ff. de offi.presi.respondetur q immo verba.d.l.omnimodo.que induxit hoc ius agendi ad supplementũ legitime si volumus eis inherere artant ad hanc limitationẽ:nam vbi disponitur de hoc remedio:z sic vbi inducitur hoc ius agendi ad supplementũ vtitur ibi Justinianus his verbis:licet vero his personis que testamentum inofficiosum vel alio modo subuertendũ queri poterant id quod minus legitima portione relictũ est ad implendã eam zc. Non autẽ dicit his personis que queri alʼs possent:sed his que queri poterãt: z sic loquitur de personis que ßm ius antiquũ hoc est an illam.l.omnimodo poterant queri z subuertere testamentũ:sed filia sup̃stite fratre ante.l.omnimodo subuertere poterat testamentũ:ergo et post legẽ omnimodo possit petere supplementũ legitime: ad idem tex. in.d.l.nuper ibi illis p̃sonis que ad inofficiosi testamẽti querelã ex prioribus vocabãtur legibus nõ periclitẽtur testamẽta q deest zc. ad idem tex.in.d.l.qm̃ in prioribus.in prin.ibi qui ex antiquis legibus.de inoffi.testa.actionẽ mouere poterat hoc repleatur zc.Non patiuntur itaq verba dictorũ iuriũ q si nouis legibus denegatur filie querela inofficiosi testamẽti vel ius testamentum subuertendi indifferenter denegetur ius agendi ad supplementũ merito dicta iura que inducta sunt z solent induci in cõtrariũ possunt probabiliter induci pro hac parte:nec negari põt quin verba dictorũ iuriũ vt.s.ponderata magis pro hac parte vrgeant quã in contrariũ:et si arguatur ex mẽte illorũ iurium rñdetur q nemo sibi persuadere debet q mens Justiniani qui cõdidit dicta iura non fuisset verisimiliter in cõtrariũ in casu isto adeo exorbitãti et irrationabili.s.in quo frater excludit filias cũ ipse Justinianus abhorreat iura excludentia feminas p̱pter masculos etiã vbi cetera sunt omnino paria vt patet in.d.l.maximũ vitiũ:vbi exclamat cõtra iura que faciebãt differentiã inter filias z filios in successione parentũ q̃uis illa iura non excluderent in totũ filias q̃tomagis abhorreret hmõi statutũ q filiam dotatã in totum excludit p̱pter fratrẽ:itaq non videtur verisimile q si Justinianus cogitasset de isto casu voluisset denegare filie dictũ ius agendi ad supplementũ legitime:itaq nec nos denegare debeamus.arg.l.tale pactũ.§.fi.ff.de pact. vbi in casu nõ prouiso est respondendũ id qđ fuisset prouisum si disponẽtes eum casum preuidissent.

7 † Et sic nõ ob. regula in contrariũ ponderata q non habet ius rumpendi testamentũ ille qui nõ habet ius succedendi ab intestato:quia dato sine p̃iudicio q illa regula vera foret non ob.per p̱rime dicta:et per hoc etiã respõdetur ad dictũ Bar. in.d.l.cũ ex filio.quia Bar.loquitur in eo casu in quo de iure antiquo ante.d.l.omnimodo nõ cõpetebat filio querela.Tamẽ negari posset istud esse a iure traditũ per viam regule: nam videamus q de iure veteri filius datus in adoptionẽ non succedit ab intestato: vt habetur insti.de here. que ab intesta.§.admonẽdi.z facit.l.cum in adoptiuis.C.de adop.z insti.e.ti.§.sed hodie.z insti. de exhere. lib.§.adoptiui.ver.qua ratione.Et tamẽ q̃nq cõtratabulant vt.l. nõ putauit.§.in adoptionẽ.ff.de cõtratabu.cum si.Accedat q habetur in illa vulgata questione an filia exclusa per statutũ a successione ab intestato admittatur ad contratabulas in qua questione Bal.in.l.si emãcipati.z in.l.vt liberis.C.de colla.z Ang.in.l. filiũ. §.j.ff.de bo.pos.cõtratab. tenent q exclusus a successione ab intestato per statutũ admittitur ad cõtratabuladũ testamentũ.z idem Ang.in.l.filie dotẽ.circa mediũ.de colla.distinguit q aut cõtratabule intentãtur hereditate nõ adita:z tunc nõ admittantur cõtratabule quia tunc deferunt successionẽ ab intestato:aut intentãtur hereditate adita z tunc admittãtur. quia tunc nõ deferunt successionem ab intestato:z sic cessat statutũ ßm eum: z sic volunt Bal.z Ange.q nõ sit vera regula q exclusus a successione intestati excludatur a successione cõtra testamentum:facit etiam q tenent cõmuniter doct.cõtra Bar.in illa questione an post quinquenniũ excludatur filius a iure petẽdi supplementũ legitime prout excluditur a querela:prout habetur in.l.si quis filium.C.de inoffi.testa. z hoc tenendo potest respõderi ad iura que in contrarium adducuntur videlz ad.d.§.vocãtur. q tex.ibi dum dicit eo iure eoq ordine nõ debet intelligi q qui nõ admittitur ab intestato nõ admittitur ad cõtratabulas:sed q illi qui admittuntur ad cõtratabulas vocãtur eodem modo z eodẽ ordine quo admittuntur illi qui vocantur de iure ciuili hoc est q existẽs in primo gradu excludit alios sequẽtes et q si sunt plures venientes per cõtratabulas admittãtur eodem iure.s.quilibet pro parte:prout si essent plures qui vocãtur de iure ciuili:z si sunt plures nepotes ex vno filio succedunt in cõtratabulis in locũ patris: et habebunt vnam partẽ prout vnam habuisset eorum pater prout dicit tex.in.d.l.si in adoptionẽ.in fi.z hoc denotent verba.d.§. vocantur que nõ videntur posse intelligi q tradatur ibi regula supradicta: nam si ibi traderetur dicta regula adducta in cõtrariũ traderetur sub hac forma q illi qui vocãtur de iure ciuili ab intestato vocarẽtur ad cõtratabulas z nõ alij:quia subditur in.d.§.vocantur quo vocantur ad successionẽ de iure ciuili:sed emancipati nõ vocantur de iure ciuili ad successionẽ ßm illa tempora:ergo nec vocarentur ad contratabulas q est falsissimũ.predicta regula cõfunditur per.d.l.nõ putauit.§.si in adoptionẽ.z.§.si. Jtẽ cõfunditur quia de iure ciuili p̃teritus nõ succedit adita hereditate ex testamẽto.et tamẽ cõtratabule dãtur adita hereditate ex testamẽto.l.illud.in prin.ff.de bo.pos.cõtratab. et sic patet q.d.§. vocãtur.z.d.l. si in adoptionẽ non probant dictã regulã q qui nõ admittit̃ ad successionẽ ab intestato nõ admittitur cõtra testamentum. Et insup dato q ibi sumeret̃ illa regula in cõtratabulis p̱ut vidẽtur velle glo.z Bar.nihilominus nõ propterea sumitur generaliter iure in quolibet iure succedendi cõtra testamentũ. Jtẽ posset respõderi ad.d.§.recte.q ibi nõ traditur dicta regula:sed disponitur q prout liberis deferũtur cõtratabule ita z ab intestato deferuntur vnde liberi: vnde si qua sumeret̃ ibi regula sumeretur econuerso:sed in vero nõ videtur ibi p̱cedi per viã regule:sed per viam cuiusdã similitudinis prout si quis diceret sicut pretor dat liberis: vnde liberi:ita dat agnatis vñ legitimi : vel sicut iurislator disposuit q in testamẽto requirũtur.vij.testes:ita z disponit q.v. requirantur in codicillis vera esset locutio. z tamen hec nõ sunt tradita per modũ regule ita formaliter possumus dicere circa verba.d.§. recte.

8 † Nec etiã ob.d.l.posthumus.§.si quis ex his quia nõ proceditur ibi per viã regule:licet innuatur q p̃sone que nõ admittũtur ad successionẽ nõ soleant habere querelã non tamẽ traditur ibi illa regula sed disponitur q qui non succedit ab intestato si casu obtinet in querela: quia nemo eum repellit testamentũ rumpitur non tamẽ ibi prodest sed his qui ab intestato succedũt.z sic licet verũ sit q regulariter seu cõmuniter ille qui ab intestato non vocatur non possit testamentũ querelare tamẽ non p̱batur q hoc sit traditum per modũ regule p̱ut in simili verũ est q regulariter seu cõmuniter immo quasi semper de iure cõmuni requirũtur duo testes plus in testamẽto de iure cõi condito quã requirãtur in codicillis per.l.fi. de codicillis.iuncta.l.hac cõsultissima.in prin.C.de testamẽtis.z.l. heredes palã.in prin.ff.de testamẽtis non tamẽ hoc reperitur traditum per modum regule hinc est q Bar.in.l.ij.de leg.j. dicit q si per aliqđ ius nouũ disponeretur q in testamẽto sufficerẽt quinq testes p̱ut est hic perusie dispositũ per ius municipale nõ sequitur q in codicillis sufficiat minor numerus quinq testiũ : nam immo quinq testes requirẽtur in codicillis: p̱ut in testamẽto:licet secus esset si fuisset traditũ per modũ regule q duo testes minus requirãtur in codicillis quã in testamẽto: p̱ut ipse Bar. videtur ibi velle: ita formaliter in p̱posito licet verũ sit q de iure cõmuni ille qui nõ vocatur ab intestato nõ querelat testamentũ eo forte p̃textu:quia ponderatis legibus que loquũtur de querela.z.ll. que loquũtur de successione ab intestato sumitur dicta theorica: quia querelã dant filijs.z parẽtibus z q̃nq fratribus z filios z parentes z iura vocant ab intestato.z etiã fratres nõ sequitur propterea q sit traditũ per viam regule.Ad hoc etiam q habetur in aut.quas actiones.C.de sacrosan.eccle.vbi in.l.codicillis disponebatur q prout cõtra ecclesias ita in ciuitatibus non curreret prescriptio minor centenaria.z tamẽ corrigitur.l.antiqua in p̃scriptione cõtra ecclesias.et nihilominus remanet ius antiquũ circa ciuitates.ad idem q habet̃ in.l. si adulterium cum incestu.in prin.ff.de adul.vbi patet in tex. et glo. q pena adulterij cum incestu erat eadẽ cum pena solius adulterij. et tamẽ mutata hodie pena adulterij in femina per aut.sed hodie. C.de adul.nõ censetur mutata pena adulterij z incestus:prout voluit Bar.in.d.l.si adulterium cum incestu:et multa similia possent adduci.z ita etiam potest respõderi ad id qđ dicitur in.d.l. posthumus.in prin.q.s.illud nõ est traditũ per modũ regule : licet eñ nõ reperirẽtur illo iure alij posthumi posse querelare quã illi qui nati habuissent iura legitimarũ hereditatũ:non tñ videt̃ ibi tradi regula q solũ querelet ille qui ab intestato succederet. z si nõ est traditũ per viam regule nõ potest argui ius nouũ excludit istum filium ab intestato:ergo excludit a querela per dictã theoricam Bar. quam sequũtur doct.in.d.l.ij.

9 † Et hec quidẽ per viam disputatiuam ita placuit adducere vt nõ videatur alicui extranea cõclusio que.j. fiet in casu nostro in quo aliqua specialis militat ratio quã.j. subdam nec velit quis p̃cise z tenaciter insistere vltra quã sit de mente iuris in hoc fundamẽto q qui nõ admittitur ab intestato non admittitur ad veniendum cõtra testamentũ vel ad petendũ supplementũ legitime.Nam si quis tenaciter vltra quã rigor et equitas suadeat insistere nolet poterit retorqueri aduersus eum q hoc iure nõ probatur volẽdo etiã tenaciter insistere in verbis iuriũ:accedat etiam ad predicta quia videmus q licet querela sit tẽporalis:quia durat quinquẽnio.l.si quis filium.C.de inoffi.testa.tamen ius agendi ad supplementũ est perpetuũ:prout voluit Bal.in.d.l.si quis filiũ.et in.l.in suis.ff.de suis z legi.z in cõsi.ccxlvij. et est cõmunis opi.licet Bar.cõtra.Et similiter possumus rñdere q nõ sit traditũ per modum regule q legitima sit quarta tertia vel semis eius q quis est habiturus ab intestato : licet verũ sit q regulariter seu cõmuniter

ita contingat: nam tex. in aut. nouissima. C. de inoffi. testa. ꝛ in corpore vnde sumit̃ disponit ꝙ legitima filiorũ sit triens si sunt quatuor vel pauciores: ꝛ si plures sit semis ex substãtia deficiẽtis. ꝛ tex. in. l. cum queritur. C. de inoffi. testa. dicit ꝙ legitima est quarta bonorum. ꝛ similiter tex. in. l. maximũ vitiũ. loquitur de quarta parte totius hereditatis. ex qbus. ll. possumus arguere ꝙ legitima filiorum sit portio bonorũ: non aũt semper portio eius ꝙ quis est habiturus ab intestato prout ꝛ ꝓbatur in terminis. l. si arrogator. ff. de adoptionibus. ꝛ. §. cum autẽ. insti. eo. ti. ꝛ. ff. que in frau. cre. l. fi. in quibus iuribus. ẜm vnum intellectũ quem approbat Saly. in. d. l. si arrogato. in. ix. q. et in disputatione sua que incip. statuto caue tur quarta que debetur arrogato impuberi est quarta bonorũ nõ quarta sue portionis: et vult Saly. ꝙ dicta quarta debeatur facto testamẽto etiam eo casu quo ab intestato nõ succederet: licet glo. ꝛ Bar. aliter loquantur: sed nõ curo: quia nõ me fundo in dicta opi. Saly. ꝛ licet alique. ll. dicãt ꝙ sit quarta debite portionis seu quarta eius ꝙ quis est habiturus ab intestato vt. d. l. parentibus. ꝛ. d. l. nuper. ꝛ. d. l. papinianus. §. qm̃ autẽ quarta potest dici ꝙ nõ loquũtur per modum regule maxime circa quotas inductas per ius nouissimum sed quia filijs quasi semp̃ debetur integra hereditas parentis ab intestato ꝛ sit quota bonorũ diuidẽda inter filios ꝛ eadẽ quota eius quod filij vel filius est vel sunt habituri ab intestato est quasi semp̃ vna ꝛ eadẽ: quia de iure cõmuni filij equaliter succedũt: ideo iura qñ loquũtur de legitima filiorũ: qñqꝫ loquũtur de quota bonorũ: qñqꝫ de quota debite portionis seu eius ꝙ est habiturus ab intestato: nec magis vnũ quã alterũ traditur per modũ regule: ꝛ facit pro hoc ꝙ habetur in aut. si qua mulier. C. de sacrosan. eccl. vbi monachus decedens relicto filio nõ habet heredẽ: ꝛ tamẽ filius habet legitimã contra testamentũ: ꝛ ab intestato etiam habet legitimam vt est ibi expressum. Et tamẽ ibi legitima nõ potest censeri tertia vel semis eius ꝙ essent filij habituri ab intestato: attẽto illo speciali iure: sed intelligitur legitima illa portio que pro legitima competeret de iure cõmuni si defunctus nõ fuisset monachus. Et ẜm hoc licet de iure cõmuni legitima sit portio eius ꝙ quis est habiturus ab intestato nõ sequitur ꝙ si de iure speciali seu specialissimo filia excluditur a successione ab intestato ꝙ denegetur sibi legitima ꝗuis etiã in hoc solo nõ facerem fundamentũ in via decisiua si aliud non cõcurreret: tamẽ in casu nostro duo specialiter induci possunt que plurimũ videntur vrgere pro dictis filiabus primum quia videtur ꝓbari per dictũ statutũ nouũ: in. d. §. si vero testatus: vbi statuens disponit ꝙ si testator decesserit testatus relicta filia et filio masculo ꝛ aliquid reliquerit filie ipsa sit ꝛ esse debeat contenta tali relicto: ꝛ si nihil reliquerit dictis filiabus tunc filie debeant habere in bonis talis defuncti illud qđ haberet ꝛ petere possent si ab intestato decessisset ẜm formã illius statuti et dicto iure sint cõtẽte et nihil vlterius petere possunt: ꝛ ꝑpterea non rũpatur testamentum. Si eñ cogitasset lator dicti statuti qđ de iure ex eo solo ꝙ ab intestato excludebatur et inuitabãtur ad dotem censerentur facto testamẽto inuitate ad dotẽ vbi nihil esset sibi relictũ ꝛ non possent rumpere testamentũ frustra fuisset additus ille versi. et si nihil qui nõ erat positus in antiquo statuto: ꝛ ille ver. staret sine virtute aliquid operãdi ꝛ penitus supfluo additus fuisset cõtra ea que habẽtur in. l. si quãdo. de leg. j. ꝛ in. c. si papa. de priuileg. lib. vj. ꝛ facit. §. quibus in prima cõstitutione. C. Preterea dictus ver. ꝛ si nihil loquitur supstite filio: ergo a cõtrario sensu probat secus esse si filius nõ superesset: ꝛ per cõsequẽs nõ supstite filio a cõtrario sensu ꝓbat ꝙ si nihil esset sibi relictũ non artaretur ad habendũ dũtaxat illud qđ petere potuisset nõ facto testamẽto ꝛ nõ impediretur ruptura testamenti. arg. aũt a cõtrario cõstat etiam fortissimũ in iure. l. j. §. huius rei. ff. de offi. eius cui man. est iurisdi. ꝛ. c. cum apostolica. de his que fiunt a prelato sine consensu capi. ꝛ. l. apud antiquos. C. de fur. cum si. nec ob. qđ dicebatur ꝙ dictus ver. ꝛ si nihil nõ facit mentionem de filio: quia respõdetur qđ verba. in prin. d. §. si vero testatus referuntur ad omnia sequentia cum ad omnia cõmode referri possint. l. si quis ex argentarijs. §. si initiũ tabularũ. ff. de eden. ꝛ. l. iij. §. si filius. ff. de lib. ꝛ posthu. ꝛ sic illi ablatiui absoluti relicto filio masculo legitimo referũtur etiã ad ver. ꝛ si nihil prout etiam referuntur illa verba si vero testatus decesserit: faciunt etiam verbũ talis ꝛ verbũ dicte posita in. d. ver. ꝛ si nihil que demõstrant ꝙ loquitur in casu quo loquitur. ver. precedẽs posset etiã adduci. l. quẽadmodum. ff. ad. l. aqui. ꝛ. §. hoc tamẽ capite. insti. eo. ti. cum simi. sed melius facit regula. d. §. si initiũ. cum simi. ¶ Scdm autẽ qđ multũ me mouet in istis terminis huius statuti est: q2 si secus diceremus deduceretur res ad incõueniens. Nam si dicta filia nõ posset agere ad supplementũ legitime et vellet agere ad dotẽ casu quo dotẽ nõ habuisset vel ad supplementũ cõgrue dotis si dotem nõ habuisset congruã posset ab ea queri quo iure illam dotẽ petere posset: nam de iure cõmuni sibi non cõceditur facultas petẽdi dotem sed legitimam. et hoc cõstat per iura vulgaria. De iure autem municipali similiter sibi hoc nõ cõceditur: nam facultas petendi dotẽ sibi cõceditur per ius municipale in duobus casibus: vnus est qñ decessit pater ab intestato. Alius est quando decessit testatus. et nihil filie reliquit superstite filio. Quãdo aũt decessit testatus. ꝛ aliquid reliquit filie nec filius superest nõ prouidetur per statutũ ꝙ filia possit petere dotẽ. Nec est eadẽ ratio in casu isto: prout in dictis duobus casibus: quia non sequitur debetur tantum filie ab intestato: ergo tantũdem debetur facto testamẽto ꝛ aliquo sibi relicto: patet quia de iure cõmuni filie ab intestato eo casu deberetur tota hereditas et ex testamẽto debetur tertia pars hereditatis agẽdo. s. ad supplementũ legitime per. d. l. omnimodo. cum cõcor. ꝛ similiter si cõdito testamẽto nihil fuisset sibi relictũ testamẽtũ fuisset de iure cõmuni tam antiquo quã nouo et quã nouissimo nullũ ꝛ filia cõsequeretur integram hereditatẽ ꝛ deuolueretur successio ad causam intestati: vnde si illo casu similiter disponitur ꝙ filia tantũ habeat cõdito dicto testamento quantũ cõsecuta fuisset ab intestato nõ est mirum: quia dictis casibus semper. ꝛ omni casu artatur. ꝛ restringitur successio ipsius filie propter masculũ: sed qñ aliquid est relictũ filie in testamẽto. ꝛ nõ superest filius si diceremus qđ filia censeretur inuitata ad dotẽ de facili cõtingere posset quod ampliaretur successio filie: nam de iure cõmuni filia per ius agendi ad supplementũ cõsequeretur solã legitimã saltẽ si esset honorata titulo institutionis ꝛ si vigore statuti ꝑmitteret̃ ꝙ posset petere dotẽ si cõgrua dos ẜm morem regionis seu ẜm qualitatẽ personarũ esset maior legitima: prout de facili occurrere posset: prout ꝛ iura cõsiderãt ꝙ cõtingat: vt in aut. res que. C. cõmunia de le. ꝛ ibi tradit Bal. ꝙ qñqꝫ vniuersa substantia patris erit congrua dos ꝛ similiter Jaco. de bel. idem no. in aut. de resti. ꝛ ea que parit. ix. q. sequeretur ꝙ filia plus consequeretur vigore dicte legis municipalis quam consecuta fuisset de iure cõmuni qđ esset penitus contra verisimilẽ mentẽ statuentium qui in omni casu semper tendunt ad diminuendã successionẽ filie. Et propterea est cõcludendũ qđ dos nõ debetur filie que est in aliquo inuitata ex testamẽto: tum quia verba statuti omnino deficiũt tum quia resultaret legum correctio que volunt qđ dicto casu filia non petat dotẽ sed legitimã: tum quia sequeretur incõueniens qđ statutum introductũ ad diminuendã portionẽ filie illam augmentaret cõtra. l. legata inutiliter. in scđo respõso. ff. de leg. j. ꝛ. l. legata inutiliter. de adi. lega. ꝛ. l. qđ fauore. C. de. ll. cum simi. Et maxime quia in legitimã imputãtur relicta in testamẽto vel codicillis. d. l. omnimodo qđ non reperitur iure cautũ in dote. ꝛ si dicatur etiã in dote imputaretur a simili profecto inducere. et multiplicare esset exorbitantias multas que sunt in iure euitande iuxta. l. ius singulare. et ꝙ vero cõtra. ff. de. ll. ꝛ. c. que a iure cõmuni exorbitant. ꝛ. c. que ꝑpter necessitatẽ. de reg. iur. in. vj. et posset dici ei qui diceret legata imputari in dotem tu loqueris sine lege cõtra. l. illam. C. de colla. ꝛ. §. cõsideremus. in aut. de triente ꝛ semis. Adeo ꝙ si iste filie cõcurrerent cum dicto fratre defuncti et in codicillis fuissent eisdẽ aliqua relicta nõ pro dote nõ video quo iure deberẽt relicta cõputari in dotẽ. et si dicatur succedit in locũ legitime negatur q2 legitima debet̃ pure et simpliciter ꝛ dos secuto mr̃imonio per. l. fi. C. de dona. ꝑpter nup. ẜm sñiam Bar. in. d. §. titio genero: ita quod nõ assumit naturã legitime per ꝓdicta. item legitima ipso iure queritur. l. scimus. in prin. de inoffi. testa. nõ sic in dote quia statutũ disponit qđ debeant dotari: nõ ergo disponit dos ipso iure censeatur cõstituta. Facto autẽ hoc ꝓsupposito deuenimus in necessariã consequentiã ꝙ debeãt habere legitimã ne resultet incõueniens ꝛ absurdũ ꝙ dicte filie careant ꝛ dote ꝛ legitima eo casu quo de iure cõmuni legitima sibi debetur nec verba nec mens statuti illam sibi auferũt de verbis patet quia nõ loquũtur in causa testati: quando nõ supest filius. similiter et de mẽte q2 nõ est verisimile ꝙ statuẽtes voluerint tantã iniquitatẽ ꝙ ꝑpter fratrẽ filie priuarentur ꝛ dote et legitima qđ etiã patet: quia vbi voluerũt filia nihil petere possit vltra quã esset sibi relictũ statuentes illud expresserunt. s. qñ filius masculus superesset ita etiã expressissent isto alio casu scꝫ filio non supstite si illud voluissent. ar. c. ad audiẽtiã. de decimis. quinimmo a cõtrario sensu. d. §. si vero testatus ꝓbatur statuentes voluisse qđ filia cui aliquid est in testamẽto relictũ possit plus petere filio non supstite: istud autẽ plus necessario debet esse aut dos aut legitima aut tota hereditas: totã enim hereditatẽ petere posset de iure cõmuni si relictũ non habuisset iure institutionis per. §. aliud quoqꝫ capitulum. in aut. vt cum. de appel. co. si aũt fuisset iure institutionis relictũ de iure cõmuni cõsequeretur legitimam per. d. l. omnimodo. cum simi. ideo si de iure municipali sibi non cõceditur dos: prout ꝙ non concedatur. s. probaui restat ꝙ põt petere legitimã.

10 ¶ † Nec ob. huic fundamento ꝙ me multũ mouet si diceretur qđ immo filia possit petere dotẽ per id qđ tradit Bal. in. l. fi. C. de dotis promis. dicens ꝙ si statutũ excludit filiam a successione ab intestato cogentur heredes dotare ipsam filiã exclusam. licet statutum de dote nihil dicat: quia respondetur ꝙ Bal. loquitur sine. l. nam solum allegat no. per Dy. ꝛ Barto. in. l. si marito. §. si volũtate. ff. solu. matri. vbi Dy. videtur tenere de directo cõtrariũ: prout ꝛ ibi ponderat Bar. ex solutione Dy. quam solutionẽ sequitur ibidem Bal. dicens illã esse menti tenendã. ꝛ sic Bal. ibi post Dy. videtur aperte velle qđ heres patris nõ tenetur dotare filiã quam ipse pater dotare tenebatur: ꝛ sic Bal. variat: ꝛ licet Bar. ibidem teneat contra

contra allegans cōtrarium tenere Dy.in.l.insulā.§.i.eo.ti.tamen Bar.nihil allegat nisi no.per se in.l. post dotē.eo.ti. in qua.l. post dotē Bar.in.viij.col.ver.circa tertiū dicit ꝙ dote semel data reuer sa postea ad patrē vel heredē ipse heres patris tenetur dotē dare filie:allegat.l.si socius pro filia.ff.pro socio. quia ad quēcūqꝫ vadat dos vadit cum illo onere dotandi per illam.l.si socius.prout cōclu dit ipse Bar.ꝛ ita erant termini Dy.ꝛ Bar.in.d.§. volūtate.itaqꝫ etiam Bar.sentit ꝙ vbi nō fuisset data dos nō teneretur heres do tare filiam:ꝛ sic allegatio Bal.nihil est nisi forte contra eius dictū. Preterea nec pater semper tenetur dotare filiā:nam si filia est nu pta non tenetur eam dotare:prout voluit Guil.de cu.ꝛ Bar. in.l. obligamur.§.lege.de act.ꝛ obli.vide que dico in aut.res que.C.cō munia de leg.vbi allegaui plures doc.pro ꝛ cōtra. vnde retēta hac opi.saltē eo casu heres patris nō teneretur filiam dotare et sic non procederet dictū Bal.nisi forte quis dixerit quod Bal.in casu suo licet rationē non exprimat:tamē forte mouetur ratione ꝛ equitate naturali:quia esset nimis iniquū ꝙ filia nihil haberet de bonis pa tris:ꝛ priuaretur hereditate legitima ꝛ dote: vnde suadet ratio na turalis ꝙ filia saltē si egena debeat iuuari de bonis patris:ideo nō mirum si illo casu dos debeatur. argu. l.scire oportet.§.sufficit.de excusa.tu.ꝛ.c.fi.extra.de transac. nō sic in casu nostro in quo nō re sultat dicta iniquitas:quia si non cōsequitur dotē cōsequitur legi timam de iure municipali prout de iure cōmuni per supradicta et si dicatur quare similiter nō habet legitimā in succedendo ab inte stato respōdetur ꝙ ab intestato non defertur legitima: sed heredi tas: ideo si statutū excludit ab hereditate excludit etiā a legitima ƀm cōmunem sententiā doct.quā presupponit Bal.in.d.l.fi.sed in casu nostro statutū in successione testati nō excludit ab hereditate: ergo nō excludit a legitima: ꝛ per cōsequens patet ꝙ est longa ra tio differētie inter casum nostrū ꝛ casum Bal. et sic dato ꝙ dictum Bal. procederet nō est trahendū ad casum nostrū ꝗuis etiā cōtra illud dictū Bal.possit argui per.l.illā.C.de colla.ꝛ.§.cōsideremus. in aut.de triē.ꝛ semis.cum si.Nec ob.ꝙ tradit Jmo. in.l.stipulatio hoc modo cōcepta.de verb.obli.quia solū dicit ꝙ filia faciēs pactū de non succedendo nō censetur exclusa a iure petendi se dotari.l.fi. C.de dotis promis.ꝛ.l. qui liberos.ff. de ritu nup. nec etiam a iure petendi alimenta ꝛc. Nam Jmola nō loquitur post mortē patris: immo videtur loqui de iure petendi se dotari a patre per iura que allegat que loquūtur in patre. ꝛ dicta doct. intelliguntur ƀm iura que allegant:dicit Bar.in.l.non solū.§.liberationis verba. de lib. leg.Nec etiam ob.ꝙ dicit Jmo.in.l.titio centū.§. titio genero. de cōdi.ꝛ demon.quia loquitur sine lege: sed ex ratione naturali quē militat quādo filia al's cōmode seu honeste viuere non posset que quidē ratio nō cadit in nupta vel in ea que aliūde potest honestā ꝛ sue cōditionis cōsentaneā vitā ducere ꝑut cōtingit in casu nostro.

11 ¶ † Nec predictis ob.illud ar.ꝙ legitima nō possit deberi eo quia est portio eius ꝙ quis est habiturus ab intestato:quia respōdetur ꝙ dato ꝙ illud procedat per viam regule qđ quidē est.s. in dubio reflicatū:nihilominus intelligitur ꝙ legitima ex testamēto est por tio eius ꝙ esset habitura ab intestato rebus ita se habentibus ab intestato:prout se habent ex testamēto ista est theorica Bal. in.d. aut.nouissima.quam etiā approbat Ang.in repeti.l.pater filiū.ff. eo.titu.Et approbatur ex no.per Bar.Bal.ꝛ doc. in.l.pater filiū. ff.de inoffi.testa.ꝛ in.d.l.plane.§.si duobus. de lega.j. Sed in casu nostro nō sic se habent ex testamēto prout se habent ab intestato: patet quia ab intestato debetur filie dos ꝛ ex testamento eidē non debetur:vt.s.deductum est. Jdcirco in casu isto debet intelligi qđ legitima sit tertia portio eius ꝙ ipsa filia fuisset habitura ab inte stato de iure cōmuni ꝛ non portio eius ꝙ ipsa filia fuisset habitura ab intestato per ius municipale:ita in simili dicebat no.Jmo.in.l. gallus.§.ꝛ quid si tantū.ff.de lib.ꝛ posthu. loquens in eo casu quo statutū excludit feminam propter tales masculos qui masculi nō sunt postea inuitati in testamēto volens ꝙ eo casu filia possit rum pere testamentū ꝛ debeat habere legitimā:nec attēditur eo casu in quo cessat mens statuentiū ꝙ ipsa femina nō succederet ab intesta to.Nam dicit ipse satis est ꝙ succederet de iure cōmuni: ita in ꝑpo sito cum de iure munici. mens statuentium sit ꝙ filia excludatur a successione ꝛ ab hereditate in fauorē masculorū.ꝛ quia sibi prouide tur de dote ꝛ in causa testati sibi de dote non ꝑuidetur:ideo debet cōsiderari quo ad legitimam illa portio que sibi deberetur de iure cōmuni.accedat etiā in simili qđ habetur in illa.s.no.q.an exclusa ab intestato possit petere bonorū possessionē cōtratabu. in qua.q. plerīqꝫ volunt ꝙ si in testamēto nō sunt instituti illi ꝑpter quos fe mina a successione intestati excluditur dicta filia femina admitti tur ad bo.pos.cōtratabu.prout voluerūt Bal.Ang.ꝛ Jmo.in.d.l. gallus.§.ꝛ quid si tantū.ꝛ Pōta.in.l.vt liberis.C.de colla.fundan tes se ex eo quia cessant verba statuti ꝛ mens statuentiū:licet cōtra hanc decisionē plurimū faciat ꝙ not.Bar. in.l.j.§.si pater.ij.ff. de cōiun.cum emācipato liberis in versi.ex hoc cōcludo ad aliam.q.si recte aduertatur eius dictū. Sed pro cōcordia potest dici ꝙ dictū Bar. procedat quādo statutū simpliciter excludit a successione nō exprimendo a successione ab intestato ꝑut nec ipse Bar.exprimit.

et dictū Bal.Ang.Jmo.ꝛ Pōta.quādo statutū non excludit sim pliciter a successione sed a successione ab intestato.Quando em̄ sta tutum excludit simpliciter feminas a successione extante masculo intelligitur exclusa a successione intestati vel cōtra testamētū cum generaliter loquatur.Non aūt trahetur ad successionē ƀm volūta tem testatoris cum esset absurdū ꝛ generalitas restringatur vt cui tetur absurdū.l.scire oportet.§.aliud. de excusa.tu.cum si. accedat etiā quia et al's videmus ꝙ de duobus malis ꝛc. Accedat etiam id qđ solet dici ꝙ de duobus malis minus malū est eligēdū:vt in cap. duo mala.xiij.di.ꝛ in.l.sed ꝛ si is.§.an autē.ff.de carbo.edi.ꝛ in.l.ij. C.eo.ti.ꝛ in.l.quotiēs nihil.ff.de reg.iur. Si enim dicimus ꝙ non possit agi ad supplementū legitime: tūc aut dicimus ꝙ non possit etiam petere cōgruā dotē. ꝛ tunc resultat quid iniquissimū qđ filia priuetur dote ꝛ legitima etiā propter transuersalē in tertio gradu constitutū ꝙ est vt ita dixerim inauditū in iure nostro. Si aūt dici mus ꝙ debeat habere dotē ꝙ esset minus malū:tūc resultat exorbi tantia a iure cōmuni:quo iure filie nō debetur dos post mortē pa tris.Item resultat cōtra mentē statuentiū:quia plerūqꝫ contingit ꝙ femina plus consequetur ex forma iuris municipalis quā habe ret de iure cōmuni mediāte ipsa dispositione municipali que tota est introducta ad diminuendā successionē ꝛ portionē filiarum. ꝛ sic cōtra mentē statuentiū.ꝛ vbi verba deficiūt corrigetur ius cōmune in pluribus.Nam corrigitur dispositio.d.l.omnimodo.cum cōcor. in quibus disponitur ꝙ filia cui aliquid est relictū agat ad supple mentum legitime. item derogatur iuri cōmuni quo iure heredes patris nō artantur dotare filiam. Si autē dicimus filiam agere ad supplementū legitime se conformat cum iure cōmuni. ꝛ nullo casu resultat aliqua iniquitas ꝛ statutum correctiuū non ampliatur sed restringitur ꝑut decet per iura vulgaria et casus omissus habetur pro omisso iuxta.l.cōmodissime.de libe.et posthu.ꝛ.l.si extraneus. ff.de cōdi.ob causam.Solum aūt obstant due regule iuris antiqui que.s.in cōtrariū sunt adducte qbus.s.est pluribus modis respō sum. ꝛ maxime placet illa respōsio ꝙ militarent rebus eodē modo se habētibus ab intestato:prout se habent ex testamēto ꝙ nō vide tur cōtingere in casu nostro attentis supradictis:ꝛ ꝙ non est cōue niens qđ illa trahantur ad extensionē iuris correctiui ꝛ odiosissimi ad casum in quo cessant verba ꝛ etiā mens statuentiū prout cessare videntur in casu nostro:vt.s.deductū est:non em̄ videtur qđ possi mus niti ex aliqua.l.nisi vel ex verbis vel ex mēte iuxta.l.nominis et rei.§.verbū ex legibus.ff.de ver.sig.ꝛ.l.nō dubiū.C.de.ll. cum si. Unde si qđ malū resultat ex hoc scđo capite videt̄ esse longe minus malū quā illud qđ resultat ex primo capite:ꝛ maxime attēta dispo sitione.d.§.si vero testatus.vt.s.inducta et attento qđ al's in simili videmus qđ hm̄oi statuta excludētia feminas a successione ab inte stato non extēdunt ipsas feminas patre decedente testato quomi nus veniant ad successionē etiam cōtra mentē testatoris prout.s. ostensum est. ꝛ deducitur etiā ex his que habentur in.d.l. maximū vitium.vbi aliud ius disponebatur in feminis et aliud in masculis in successione testati in succedēdo.s.cōtra testamentū:ꝛ tamē dicta differentia non erat in successione ab intestato vt est ibi expressum in principio legis.Ex quo patet qđ ibi successio filiarū cōtra testa mentum nō regulatur a successione earū ab intestato. Nō ob.ergo qđ no.Bar.in.l.fi.ff.ad tertul.ꝛ qđ habetur in.§.et quid si tantū.s. ꝙ si statutū excludit feminas dotatas propter masculos tunc filia ꝑterita et institutis illis qui sunt causa exclusionis statutarie ipsa filia dotata preterita nō potest dicere testamentū nullū ꝛ alij dicūt qđ non pōt cōtratabulare prout ꝛ.s.deduxi: quia respōdetur ꝙ si volumus illas theoricas fateri: quas non negarem in via decisiua dico ꝙ nō militant in casu nostri statuti:quia non loquitur in filia dotata vel in filia simpliciter exclusa ꝑut loquūtur termini Bar.ꝛ doct. sed loquitur in filia exclusa cui filie ab intestato consuluit qđ debeat dotari:ꝛ in testamēto non prouidet ꝙ debeat dotari:itaqꝫ nō est ea ratio excludendi in causa testati que est in causa intestati: nec voluerūt forte statuentes tantā et tam iniquissimā ꝛ crudelem exorbitantiā s.priuare filias hereditate ꝑpter transuersales exten dere:nec ergo nos velimus illam extendere maxime vltra verba et mentem statuentiū ꝛ cōtra inductionē.s.factam de.§. si vero testa tus sepius allegato.et sic nō ob.qđ dicebatur ꝙ nō possint filie im pingere patri quare decessit testatus cum ab intestato nō succede ret:nam patet respōsum ꝙ imputat sibi quare non congrue ꝛ offi ciose testatus fuit relinquēdo filiabus legitimā suam:attēto maxi me ꝙ ab intestato sibi per statutū prouidetur de dote sibi danda ꝛ non prouidetur sibi in causa testati cōsisus forte iurislator ꝙ pater sibi cōsuleret relinquendo filiabus legitimā vel s̄ minus relinque ret ius cōmune ꝑuidet:que ratio nō militat in terminis doct.in.d. §.ꝛ quid si tātū.ꝛ Bar.in.d.l.fi.ad tertul.Nec etiā ob. qđ dicebā qđ de filia exclusa a statuto nō habetur cōsideratio circa legitimā per ea que habētur in.d.l.plane.§.si duobus.ꝛ.d.l.pater filiū.ꝛ.d.l.pa pinianus.§.vnde si quis. quia respōdetur qđ doct. presupponunt filiam nihil posse petere pro legitima ꝛ instant qualiter tunc consi deretur legitima masculi: et vt plurimū loquuntur in filia dotata: nec speculātur vtrū legiti ma debeatur necne vel quādo debeatur

filie ꝛ quãdo non: ꝛ in illis etiã terminis doc. variant. ꝛ est satis du bia illa hesitatio que non est p̄sentis speculationis: quia in casu no stro nõ queritur que sit legitima masculoꝝ: sed an debeatur legiti ma filie in causa ista testati in qua deficiunt verba statuti: et prout videtur probari ex iam dictis deficere videtur etiam mens statuen tium. Nec ob. ꝙ scd̃m antiquũ statutũ debebat fieri interpretatio pro reo: et ideo hoc casu cum frater sit reus debuisset fieri pro eo interp̄tatio: quia respondeo ꝙ reformantes statutũ illud antiquũ vidẽtes istud esse iniquũ correxerũt in hoc illud statutum antiquũ ita ꝙ non potest amplius allegari. l. fi. ff. de falsis: nec potest sumi interpretatio noui statuti ex mente antiqui qd̃ potius contra filiã quam cõtra masculos attẽto qd̃ licet nunc occurrat quod filia non possideat: ideo agat al's posset cõtingere qd̃ possideret. ꝛ cõseque̅ter esset rea. Et in terminis huius statuti Florẽtini reperio bis cõ suluisse clarissimũ doc. d. Nellum solẽnissimũ aduocatũ Florentinũ et incipit primũ consiliũ super hac materia simpliciter ꝛ scd̃m inci pit quesita p̄dicta: et dicit saltẽ in primo cõsilio prefatus doctor in calce cõsilij formaliter: ꝛ quia hec fuit cõmunis opi. in hac ciuitate in qua pluries fuit cõsultum ꝛ iudicatum aliter nõ laboro. Nec est verisimile qd̃ prefatus doct. sua tempestate primarius aduocatus Florentinus id dixisset ꝛ sicco pede consulendo transisset nisi quia cõsuetudine iuuabatur illa sententia que cõsuetudo est optima. ll. interpres. l. cum de interpretatione. ꝛ. l. minime. ff. de. ll. ꝛ. c. cum di lectus. de cõsue. accedat, qd̃ habetur in. l. de quibus. ff. eo. ti. in repe titione que attribuitur Bartholo: vbi dicitur ꝙ creditur glo. aut doctori attestãti taliter esse cõsuetudinẽ circa alicuius legis inter pretationẽ. Pro hac etiã parte cõsuluit solẽnissimus doct. Laurẽ. de rodulphis de Florentia alius successiue clarissimus aduocatus Floren. reperio etiã successiuo tempore cõsuluisse excellentissimos doct. dñm Octonem de nicolinis de Florentia ꝛ dñm Salustiũ de perusia ꝛ plerosq; super eadem causa consulentes audioq; ꝛ alios plerosq; al's cõsuluisse Florentie pro hac sentẽtia adeo qd̃ attenta eorũ fama et qua estimatione erãt in ipsa Florẽtina ciuitate nullo pacto est verisimile qd̃ aliter fuerit sententiatũ quã ipsi cõsulerẽt. Et si soleret decidi in contrariã partẽ non consuluissent si fuissent prudẽtes ꝛ cauti prout fama pollent. Ita ꝙ si assiderem Florentie visis tot cõsilijs eorum qui in foro ipso causidico Florẽtie maxime fuerunt auctoritatis: ꝛ maxime attenta attestatione domini Nelli intrepide iudicarẽ pro hac parte. Et ita dico partes iudicis esse in iudicãdo in curia Florentina qd̃. s. dicte filie possint petere supple mentum legitime attẽtis supradictis rationibus ꝛ auctoritatibus prenarratis ꝛ attẽtis verbis. d. §. si vero testatus que verba vel simi lia nõ solent reperiri in iuribus municipalibus aliorũ municipio rum: ita ꝙ si doctores qñq; vidẽtur sentire qd̃ filia exclusa a succes sione ab intestato non possit petere legitimã vel succedere contra testamentũ non loquũtur in eisdẽ terminis ita qd̃ possunt euitari eorũ dicta. et cõmuniter loquũtur in filia dotata vel si loquũtur qd̃ debeat dotari loquũtur in statuto simpliciter disponẽte quod non succedat. ꝛ sic simpliciter siue ab intestato siue contra testamentum prout. s. ponderatũ est: licet Pau. de cast. in. d. §. titio genero: vi deatur loqui hoc casu. Sed habuit suã nouam consideratione̅ per quã deuenit ad damnandũ Bar. ꝛ sequaces. ꝛ Richar. ma. ꝛ sequa ces: licet Bar. ꝛ Richar. habuerint cõtrarias sentẽtias: ita qd̃ non est tutũ sequi suã sententiã contra alios fere omnes: licet forte ha buerit eum sensum vt dixi s̄m ꝙ p̄cepi ex duobus cõsilijs que reddi dit in eadẽ causa apud ciuitatem castelli que tempore meo pullula uit et erãt circa hoc in eodẽ puncto cõsilia Pau. pro vtraq; parte: tamẽ in. d. §. titio genero ipse non loquitur in statuto excludente feminã a successione ab intestato: sed in statuto disponente qd̃ filia non succedat: ꝛ sic nec ab intestato nec cõtra vel preter testamentũ. Et insuper nõ loquitur ipse in statuto ita exorbitantissimo prout est istud adeo ꝙ longe benignior est hec interpretatio non ample ctenda. arg. l. benignius. ff. de. ll. Non autẽ me restringo ad curiam Florentinã: quia cõtrariũ dicerẽ in alio municipio. Nam quicquid cõcluderem in casu quo statutũ excluderet a successione ab intesta to filiam dotatã: non tamẽ aliud quã. s. firmauerim in curia Florẽ tina firmarẽ in alia curia si aliud nõ occurreret in casu quo statutũ excludit filiã a successione ab intestato ꝛ disponit ꝙ eo casu debeat dotari: prout disponitur per istud statutũ Forentinum: sed si alibi cõsultarer in similibus terminis vbi nõ esset similis. §. si vero testa tus. ꝛ vbi nõ esset hec sentẽtia totiens firmata: vellẽ magis atq; ma gis cogitare et perscrutari quo ad presentẽ consultationẽ satis est firmare prout. s. factũ est. Casus est quotidianus. ꝛ frequẽter occur rere posset ꝛ his diebus in simili casu fui ex aretio cõsultatus: nolo aliter in presentiarũ me artare: vnum autẽ affirmo et deũ testor qd̃ pro nũc nõ sum in alia curia alterius sentẽtie quã sim in curia ipsa Florẽtina. Sed potius in eandem inclino sententiã alibi prout ibi licet pro nunc alibi me nõ firmem vt predixi. Et al's in ardua que stione apud camerenũ vertente vidi cõsultũ pro hac parte per cla rissimum vtriusq; iuris doct. d. Marianũ suzzinũ in casu quo p̄di cta duo proxima fundamenta nõ militabãt. s. stante statuto quod extante patruo filia dotata non admittatur ad hereditatem vel

successionem ab intestato firmãdo hanc partẽ. xx. argumentis que potuissem recensere: sed breuitatis causa omitto pro. xvj. aũt argu mento adducebat singularẽ theoricã Ang. in cõsi. ꝙ incipit anti quum ciuitatis perusie vbi dicit ita fuisse cõsultum per collegium Florentinũ qd̃ ipse cõmendat. Item pro. xvij. adducit. l. si quando. §. et generaliter. C. de inoffi. testa. ꝛ auctoritatẽ Guil. quẽ referunt Bal. ꝛ Ang. in. l. de his. ff. de transac. qui arguẽdo de pacto ad sta tutum vt licet per no. per glo. in rub. C. de decretis. decurio. lib. x. artat qd̃ priuatio a successione facta per statutũ nõ repellat a iure petendi supplementũ legitime ꝛ pro. xx. ar. adducit auctoritatem Saly. in. d. aut. nouissima. in. fi. q. qui dicit etiã pro hac parte se cõ suluisse mutine. ꝛ Bal. consuluisse Papie ꝛ dñm Joannẽ de riccis aduocatũ solennissimũ Florẽtie ꝛ ꝙ etiã sic alij plures cõsulnerũt. ꝛ ita dicit fuisse indicatũ bononie per aduocatos Urbani pape. v. Et subdit etiã prefatus dñs Marianus qd̃ pro hac parte pluries cõsuluit nec meminit se legisse auctoritatẽ in contrariũ. ꝛ respõdet ad argumẽta in cõtrariũ inter cetera ad illud qd̃ causa testati regu latur a causa intestati ꝙ p̄cedit quo ad quid nõ simpliciter. ꝛ quod causa testati nõ regulet causam intestati allegat plura que omitto. et dicit hoc in facto cõsuluisse Bal. et Franciscũ tigri. Item negat qd̃ cesset legitima: nam licet ille qui ab intestato nõ succedit nõ ha beat querelam: quia querelãdo aperiret sibi viam ad vniuersalem successionẽ ab intestato. tamen in petitione legitime dicit esse fal sum: quia legitima nõ est quota hereditatis sed bonorũ. l. papinia nus. §. quarta. ff. de inoffi. testa. ꝛ per glo. in. l. cum a matre. C. de rei ven. Et successio p̄prie dicitur successio vniuersalis respectu here ditatis vel quote hereditarie. l. quedã. §. his aũt. ꝛ ibi Bal. ꝛ Ang. ff. de eden. ꝛ faciũt que tradũtur per Specu. in ti. de testa. versi. sed pone. vbi dicit ꝙ si testamentũ disponit qd̃ post mortem legatarij domus legata restituatur successoribus testatoris non cõprehendi tur filia instituta in re certa: quia venit titulo particulari: ꝛ qd̃ tra dit Bar. in repe. l. pater filiũ vbi referẽdo questionẽ disputatã per Jaco. de bel. inter cetera sic dicit. Nõ ob. mihi. si tu dicis qd̃ ille qui agit ad supplementũ est successor: quia intẽdit habere tertiã partẽ quã vult habere pro sua rata: qr illud verũ qñ succederet in quota hereditatis: ita ꝙ iura actiua ꝛ passiua illam cõprehẽderent. l. j. §. heres. ad trebel. Secus qñ vult habere legitimã quia illa est quota bonorũ ꝛ nõ dicitur successio. l. nam ꝙ. §. nõ omnis. ff. ad treb. et sic vult Bar. qd̃ ille qui agit ad supplementũ non dicitur succedere. Item adducit qd̃ ius agendi ad supplementũ est perpetuũ prout voluit Bal. in. l. si quis filiũ. de inoffi. testa. ꝛ in. l. in suis. et in consi. ccxl. ꝛ est cõmunis opi. licet Bar. cõtra: tamẽ querela est tẽporalis. Item põt dici qd̃ qui nõ potest querelare nõ possit petere supple mentum legitime verũ sit si nõ potest q̃relare de iure cõmuni secus si nõ potest querelare de iure speciali. Itẽ dicit qd̃ licet qui nõ põt succedere ab intestato nõ possit venire cõtra testamentũ: nihilomi nus nõ obstat quia qui agit ad supplementũ non venit cõtra testa mentum ꝛ sic nõ imputat testatori quare decessit testatus s̄m eum qui multa alia prolixe ꝛ elegãter adducebat que gratia breuitatis omitto ꝛ se subscripsit prefatus doctor cõsilio excellentis doct. dñi Tadei de narnia qui idem concludebat per plures rationes quas etiã omitto et maxime quia in casu nostro principaliter me fundo per dictas duas vltimas rationes per me põderatas que nõ cõcur rebant in illo casu: vnde multofortius consuluissent in casu no

12 stro. † Circa scd̃m aũt caput prime cõsultaaionis nõ est opus mul tum insistere attenta cõclusione. s. facta circa primũ cõsultationis quesitũ: nam ea retẽta prout eam. s. firmauimus supuacua est hec scd̃a hesitatio cũ non debeatur dos sed legitima: ideo breuiter rem absoluã cõcludendo qd̃ alio nõ probato nõ debet censeri dos con grua minor quãtitate legitime: dico ita quia nõ est p̄cisa ista cõpa ratio: nam ex quo nõ debet legitima nõ est correspectiuatio: ideo attenta cõsuetudine regionis põt esse minor ꝛ absolute ꝙ nõ requi ritur qd̃ sit equalis legitime cõsuluit Pau. de cast. consi. cviij. inci piente sup primo quesito al's incip. in dei nomine amen in nõ suo. Nam dos cõgrua iudicatur arbitrio boni viri. l. si filie. ff. de leg. iij. et. l. cum post. §. gener. de iure dot. ꝛ ar. l. cum vnus. §. alimentis. de alimẽ. ꝛ ciba. lega. Bonus aũt vir nõ debet in dubio arbitrari pro dote minus quã sit legitima prout formaliter cõcludit Bal. in ter mino statuti excludẽtis filiã dotatã a successione in quodã consilio mihi in ordine secũdo incipiẽte quia statutũ tria habet capita vbi formaliter ad propositũ sic inquit capitulũ de patruo est intelligẽ dum eque ꝛ arbitrio boni viri. l. j. de leg. ij. ꝛ. l. si filie. de leg. iij. Cum enim vnica sit puella pinguius est dotãda: ita qd̃ saltẽ habeat legi timam. Nunq̃ eñ bonus vir arbitrabitur qd̃ legitima filie sit aufe renda que dicitur es alienũ ꝛ debetur iure necessario et naturali. l. cum ratio. de bonis dãna. ꝛ. C. de inoffi. testa. l. si qs suo: ita forma liter ad cõtextũ inquit Bal. in dicto cõsi. qui idem cõcludit in alio consi. mihi in ordi. cccxxiiij. incip. materia diuiditur in duas par tes: in quo ad cõtextum ita inquit: ꝛ si queris quanta debebit esse dos: respondeo cum succedat loco legitime debebit in quantitate esse vsq; ad mensuram legitime: vt. C. de sacrosan. eccle. aut. si qua mulier: et si pater haberet multas filias seruabitur ille modus in distributione

distributione dotis qui servatur in distributione legitime portionis.arg.l.j.§.si pater.ff.de cõiun.cum emã.libe. idem etiã cõcludit Saly.in sua dispu.que incip.statuto cavetur:dicens ꝙ habẽs arbitrari congruã dotẽ nõ poterit arbitrari minus legitima:ut colligi potest ex tex.aut.res que.C.cõmunia de leg. ⁊ idem cõcludit idem Saly.in.d.aut.res que.⁊ idem dicitur cõsuluisse Ang.in cõsi.cccx. incip.dñs Gregorius:licet in meis cõsilijs Ange.nõ reperiã.Et ita vidi pluries hic consultũ per celeberrimũ doc.d.Benedictũ caprã qui fuit integerrimi iudicij. Quod attẽdatur cõgrua dos respectu tẽporis dotationis videtur velle Bald.in aut.res que.C.cõmunia de leg.ver.quero statuto ibi inspecto tẽpore donationis fuisset cõgrue dotata.Nota quia vidi consultũ cõtra Pau. de cast.in consi. cxxix.incip.licet ista dña.Itẽ ꝙ debeat suppleri cõgrua dos intelligitur nisi statutũ diceret ꝙ debeat esse cõtenta dote data a patre Bald.in.l.fi. de dotis.promis.et ꝙ hoc scdo casu non possit petere supplementum vult Bal. in.d.aut.res. que supradicto versi. vide Pau.de cast.cõsi.lxxvj. ꝙ incipit viso dicto pũcto ⁊ dubijs elicitis ⁊ in alio cõsi.clij.incip.rñsio breviter distinguit aut dicit ꝙ femina nõ succedat:sed debeat dotari aut dixit statutũ ꝙ dotata nõ succedat ⁊ tunc intelligitur de congrue dotata scȝ tempore mortis patris:sed idem Pau.in cõsi.cviij.incip. super primo quesito in scdo quesito decidit loquẽs in primis terminis.s. relatis ꝙ debeat cõgrue dotari inspecta qualitate patrimonij ⁊ personarũ. et vide qd ipse in calce cõsilij dicit ubi facit differentiã inter dotationẽ factã a patre ⁊ factã ab extraneo:tamen verba statuti in casu suo id suadebant ut ipse ibi põderat: vide Bal.in.l.qm̃ in prioribus. de inoffi. testa.⁊ dñs Bal.ser cole in anno.M.ccccxcvij. in cõsi.quodã apud nursiam dicebat ꝙ dicta distinctio semꝑ fuit sibi visa equa ⁊ ꝙ ꝫm illam cõsuluerunt.d.Jo.petrutij.⁊.d.Benedictus. ⁊ ipse se subscripsit põderando.s.ꝙ aut statutum dicit ꝙ dotata nõ succedat quo casu possit peti cõgrua dos: an vero dicat ꝙ debeat stare contenta dote data a patre quo casu secus. Et referebat.d.Bal. in.d.consi. apud nursiã ꝙ.d.Jo.pe.⁊.d.Benedi. cõsuluerunt ꝙ nõ debet esse minus legitima qñ statutũ dicit dotata nõ succedat. idem dicit qd cõsuluit dñs Philippus frãche ⁊ plures alij in hac civitate habet copiã.d.Jo. de bartholinis:cõsulebat.d.Bal.in.d.cõsi. apud nursiam:ꝙ si statutũ dicit qd dotata excludatur a successione nõ dotãtium patris et matris attẽdatur congruitatis respectu legitime in bonis patris qñ defertur hereditas patris.⁊ postea qñ defert̃ hereditas matris attẽditur cõgruitas etiã habito respectu ad legitimã bonorũ maternorũ non ꝓbat aliter nisi per supradicta.Nec obstat si quis diceret ꝙ statutũ ponderat non solũ quãtitatẽ patrimonij: sed etiã qualitatẽ personarũ in legitima aũt solũ quantitas patrimonij cõsideratur:nam rñdetur ꝙ qualitas personarũ põt considerari etiã stante firma supradicta cõclusione doctoꝝ.s.ꝙ dos nõ debeat iudicari cõgrua si est minor legitima:quia non dicunt prefati doc.ꝙ quãtitas legitime sit cõgrua dos immo volũt Bal. ⁊ Jaco. de bel.ubi.s̃.ꝙ plerũqȝ legitima nõ sit cõgrua dos: prout.s̃.in p̃cedenti arti.relatũ est. ⁊ ꝓbatur in.d.aut.res que qualitas ergo ꝑsonarum consideratur ex forma dicti statuti. ⁊ etiã de iure cõmuni.l. quero.de iure do.⁊.d.l.cũ post.§.nuptias.eo.titu. eo respectu ut si qualitas ꝑsone mulieris nõ correspondeat quantitati patrimonij: puta quia precellat dignitas ꝑsone:puta quia persona sit nobilis ⁊ facultates sint tenues:tunc em̃ cõgrua dos habita consideratione facultatũ esset correspectiva ad legitimã: secus autẽ habita cõsideratione dignitatis ꝑsone:quia tunc cõgrua dos excedet quãtitatẽ legitime prout ⁊ excedit in terminis.d.aut.res que cum sua materia:nec in hoc cõtradicunt p̃fati doct.qui nõ dicunt ꝙ habẽs arbitrari cõgruitatẽ dotis nõ possit arbitrari in maiori quãtitate quã sit legitima: sed dicunt ꝙ nõ poterit arbitrari in minori quãtitate arbitrabitur:itaqȝ bonus vir esse cõgruã dotẽ quantũ fuisset legitima vel plus ꝫm qualitatẽ persone ⁊ quãtitatẽ patrimonij.prout dicit statutũ nõ aũt minus. Cum legitima dicatur munuscula portio.d.l.si quis suo:prout dicit Ang.⁊ per rationẽ.s̃.adductam per Bal. Et maxime debemus hoc dicere qñ ꝓpria filia concurrit cum trãsversali:quia iniquissimũ esset diminuere merã portionẽ filie.et index qui dicit̃ bonus vir.l.vir bonus iudic. solui et iudicis officiũ semꝑ nititur equitate.l.ꝙ si ephesi de eo ꝙ certo loco magis favorabiliter arbitrari debebit filia cõcurrente cum trãsversali quam si cum altero filio:nam equitas illud suadet:nec eqtati consonũ esset qd frater testatoris auferat filie testatoris legitimã portionẽ:ideo videtur concludendũ qd dos nõ debeat in dubio censeri cõgrua et cõpetens nisi ascẽdat in quãtitatẽ legitime seu eam excedat.et ꝫm hoc nõ minus immo plerũqȝ magis cõsulitur mulieri si eidẽ debetur dos quã si debet̃ legitima ꝙ multũ cõfert ad dicta.s̃. ¶ Deveniendo ammodo ad scdm principalẽ cõsultationis articulũ si quis vellet tenere ꝙ filiabus deberetur dos legitima seu congrua testamento cõdito: prout ab intestato posset instare qd tota dos sit cõputanda in cõstituenda cõgrua ⁊ cõpetente dote.Nam statutũ mãdat debere filiã dotari de bonis patris vel avi ⁊c.si nõ fuerit cõgrue et competenter dotata ergo si fuerit congrue et competenter dotata non debet dotari de bonis patris vel avi; sed illa que est congrue et competenter dotata de bonis montis Florentini vel de alijs bonis congrue ⁊ cõpetẽter dotata dici potest prout et in veritate est ⁊ censeri debet cõgrue dotata merito stare videmur claro. quia nõ debemus recedere a verbis.l.non aliter. de lega.iij.⁊.l.j.§. si is qui navẽ.ff.de exercito. maxime cum sint clara.l. ille aut ille.§. cum in verbis.de leg.iij. tamẽ cõtrariũ cõcludẽdũ censeo ex verbis eiusdẽ statuti:nam verba ipsius statuti de bonis patris vel avi ⁊c. posita in fine orationis possunt non solũ referri ad verbum dotari immediate precedẽs:sed etiã ad verbũ dotata prius positũ in eadẽ tamẽ oratione:verba em̃ in fine posita si cõmode fieri potest debẽt ad omnia precedẽtia referri.l.talis scriptura. de leg.j.⁊.l.C.de lib. prete.l.iij.§. si filius.ff.eo.ti.c.ij. requiris.⁊.c.inquisitioni. extra de appel.et pro interpretatione ista dicti statuti facit qd subditur in eodẽ statuto in.§.si tamẽ tales mulieres inveniantur fuisse dotate convenienter a patre avo vel proavo nihil de ipsius bonis ⁊c. per que verba declaratur ꝙ statuẽtes intelligebant de cõvenienter dotatis a patre si de eius hereditate agebatur et non de cõvenienter

13 dotatis ab extraneo.† Cum itaqȝ quãtitas habita a mõte Florentino.s̃.quãtitatẽ capituli positã in mõte per ipsum patrẽ de propria pecunia patris fuerit habita bonis cõmunis Florentie:⁊ hoc est clarissimũ dicendũ est in cõsequentiã ꝙ non de bonis ipsius patris de cuius successione agitur ut de se cõstat:et ꝓbatur ex natura dictionis de qua denotat substãtiã eius cui adiũgitur: ut no.Bal. in.c.penul.de offi.leg.allegãs.l.j.§.nũc videamus.ff.de cõiun.cum emã.lib.unde si dico hec res est de bonis meis: idem est ac si dicerẽ hec res est substantia bonorũ meorũ ꝫm eum ibi qui in.c.cum in veteri.de elec. similiter dicit ꝙ dictio de denotat eandẽ substantiã dictio ex denotat processum et allegat magistrũ sentẽtiarũ lib.j.dist. xxvj.in fi.⁊ subdit ꝙ si cõmittitur aliquid faciendũ cum cõsilio alterius nõ tenetur quis sequi consiliũ secus si dicit de cõsilio.Nam dictio de dat illi potestatẽ.arg.d.§. nũc videamus. ꝫm eum qui dicit antiquos ita velle.Ad predicta etiã ꝙ no.Bal.in.l.qm̃ novella circa fi.C.de inoffi.testa.⁊ in.l.liberti liberteqȝ.C.de bo.libe. et saltem probatur per.d.§. nũc videamus qd dictio de denotat cãm ꝓximã non remotã.Nam aliud est dicere de bonis talis:aliud ꝓpter bona talis ut est ibi expressum. dictio em̃ propter denotat causam remotam.l.sociũ qui in eo.in fi ff.pro socio sed dicta quantitas data per dictũ cõmune Florentinũ fuit data ꝓpter illud capitale et nõdum ipso capitali dato per patrẽ:ergo cõstat ꝙ nõ de bonis patris:sed propter bona patris illud residuũ datũ fuit in dotẽ dicte filie.⁊ per cõsequens nõ verificãtur illa verba dicti statuti de bonis patris ⁊c. quinimmo põt attẽtari qd nec dicantur simpliciter data propter bona paterna.Nam dictus mons Florentinus nõ videtur tam factus pro habẽda pecunia in cõmuni quã factus favore dotium ut puelle facilius dotentur ꝙ demonstratur ex eo quia statutũ est qd nullus nisi Florentinus aut de districtu Florentie possit in dicto mõte puellarũ pecuniã ponere. Si em̃ fuisset cõstitutus cõtemplatione cõmunis pro habẽda pecunia in cõmuni nõ fuisset illud sancitum attẽto ꝙ nõ minus esset cõmuni ꝓficua pecunia forensis qd pecunia civis hoc etiã persuadetur ex nomine ipsius mõtis : quia vocatur mons puellarũ quasi factus puellarum contẽplatione seu favore:licitũ est em̃ argumentũ a vi nominis.insti.de dona.§.est et aliud.l.ij.§.appellata.ff.si cer.peta.⁊.l.a nullo.C.de fe.cum si.unde ꝑsuadetur ꝙ illa pecunia erogetur a cõmuni cõtemplatione puellarum potiusqȝ cõtẽplatione patris pecuniã erogãtis vel cõtẽplatione ipsius pecunie:⁊ maxime quia si cõtemplatione ipsius pecunie erogaretur pecunia cõmunis resultaret aperta usura maxime si censeretur data patri ⁊ per patrẽ filie: nam tunc ꝓprie accederet sorti:⁊ sic aperte esset illicita iuxta cañ. pleriqȝ.xiiij.q.iij. cum multis simi.ꝙ est evitandũ:ut.s.cẽseatur usura saltẽ notoria et evidẽs. arg.l.merito.ff.pro socio.cum cõcor.Si autẽ teneamus prout ⁊.s̃. retentũ fuit circa primũ arti.ꝙ.s. debeatur supplementũ legitime videtur posse dici ꝙ tota dicta dos cõputetur in legitimã per.d.l. qm̃ novella ubi donatio ꝓpter nuptias et dos filie cõputat̃ in legitimã:nec requiritur ꝙ fuerit de bonis patris sed sufficit ꝙ sit ꝓfecta ex eius substãtia ut dicit ibi tex.in fi.⁊ inter dictionem de et dictionem ex:facit differentiã Bal.post magistrũ sententiarũ in.d.c. cum in veteri:ut.s̃.patet:ideo videt̃ sufficere qd substãtia paterna fuerit causa ꝙ filia dotẽ habuerit prout ⁊ videtur ꝓbare tex.in.d.l. omnimodo.§. imputari ibi que occasione militie ex pecunijs mortui ⁊c. nam dictio occasione solet denotare causam remotã prout habetur in.c.solite.de maio.⁊ obe.⁊ facit etiã ꝙ ibi no.Pet.⁊ Cyer doct. post eos dicẽtes ꝙ si militia est quesit.. filio gratis ad p̃ces patris ꝙ illa militia seu quesitũ in ea imputatur in legitimã.arg.l. sed ⁊ si plures.§.in arrogato.de vulg.⁊ pup.ex quo patet ꝙ ad hoc ut fiat imputatio in legitimã nõ requiritur qd collatũ filio vel filie processerit de bonis patris:sed videtur sufficere qd ꝓcesserit causa patris ⁊ sic pater p̃stiterit causam ꝙ satis videtur cõcurrere in casu nostro. Nam pater ponendo suã pecuniã in mõte dedit causam ꝙ filia illa integrã dotem haberet : ideo videtur dos illa in legitimã

14 imputanda. ¶ † His tamẽ non ob.contrariã arbitror sententiam veriorẽ:nam ea sola in legitimã imputentur de quibus specialiter

est expressum aliqua lege ꝙ imputẽtur prout formaliter dicit tex. in.l.illud.§.hec aũt regula.in fi.C.de col. prout ⁊ ibi doct. notant: sed ꝙ hec dos quatenus est erogata de pecunia cõmunis cõputetur in legitimã non est aliqua lege exp̃ssum merito ⁊c. Nec obstat dicta.l.q̃m nouella. quia loquitur de dote ex substãtia patris p̃fecta:sed dos ista nõ est p̃fecta ex substãtia patris nisi respectu illius tantũmodo capitalis ꝙ ex substãtia paterna fuerat positũ in monte:nam residuũ processit ex substãtia cõmunis Florentini: ideo in dicto residuo non verificatur tex.d.l.q̃m nouella:ideo facit pro potiusꝙ cõtra ⁊ maxime q̄ dictio ex licet qñqꝫ denotet causam remotam.l.j.§.ex incẽdio.ff.de incẽdio rui.⁊ naufra.⁊.l.si ex falsis.C. de trãsac.⁊.l.apud trebatiũ.in prin.de aqua plu.ar.tamẽ p̄prie sumendo denotat causam p̄ximã.l.j.C. si seruus extero.⁊.l. qui liberis.§. hec verba.de vulg.⁊ pupil.⁊ notat Bar.in.d.§.ex incẽdio. nec obstat.d.§.imputari q̄ ibi loquitur de militia quesita ex pecunia patris:vnde ipsa militia dicitur p̄fectitia ⁊ subseqũter illud qđ ex ea prouenit:sed ista dos nõ est quesita ex pecunia patris merito non dicitur tota profectitia: sed solũ ea pars que processit ex substãtia paterna:ideo etiã.d.§.imputari põt a cõtrario induci pro hac parte. Nec obstat illud qđ dicũt Pe.⁊ doc.in.d.§.imputari nam respõdetur ꝙ illud qđ est datũ filio gratis cõtemplatione patris cẽsetur a patre profectũ ac si datũ esset patri.⁊ per patrẽ filio p̄ut in simili dicitur in.l.iij.§.⁊ si debitorẽ.de dona.inter virũ.⁊ in.l. singularia. in fi.ff.si cer.pe.cum si. Et sic mediãte quadã potest dici profectũ ex substantia patris qñ ab alio ex cõtemplatione patris proficiscitur. Et ideo dicitur p̄fectitiũ prout et p̄bat tex.in.l.p̄fectitia. in prin. ff.de iure dot. Sed in casu nostro nõ datur filie dos cõtemplatione patris. Sed cõtemplatione puelle vt maritetur merito non debet censeri dos profectitia nec a patre profecta. Et maxime attẽta ratione predicta quia tũc resultaret euidẽs vsura prout.s. declaratũ est merito nõ debet in legitimã imputari. Et si dicatur in omnem euentũ qualitercũqꝫ sumatur est vsura cum satis accedat sorti attẽto ꝙ pater subleuatur ab onere dandi dotẽ quam al's dedisset. Et solũ ob illam causam pater ponit illã pecuniã in mõte respõdetur ꝙ non est p̄sentis speculationis vtrũ etiã eo casu resultet vsura nec illud nego: sed dico ꝙ si cẽseretur datũ patri esset manifesta vsura que nõ posset illa tergiuersatione negari: sed si nõ censetur datum patri saltẽ põt in dubiũ reflicari an sit vsura necne. et si cõcludatur qđ in omnẽ euentũ sit vsura tunc magis aperte videtur dicendũ ꝙ nõ sit in legitimã imputandũ ex eo quia vsura põt repeti per cõditionem indebiti ⁊ sine causa.l.si nõ sortẽ.in prin.ff.de condi.inde.⁊ notant glo.⁊ doc.in.c.michael.extra de vsuris. ⁊ cum teneretur ad restitutionẽ in foro fori ⁊ in foro poli vt ibi.et in.c.tua nos.et in.c. tuas.⁊ in.c.cum in tua.et quasi per totũ titulũ extra de vsur.nõ est rationi consonũ qđ imputetur in legitimã cum nec debeat censeri quesitũ:quia non censetur habitũ:illud qđ potest euinci:vt.l.iulianus.§.qui fundũ. de ver.obli. prout ecõtra ille qui põt rem petere dicitur rem habere.l.qui actionẽ.ff.de reg.iu.⁊.l. nemo videtur.ff. de in integ.resti.cum si.prout nec dicitur versum si nõ durat seu nõ est duraturũ.l.si pro patre.§.versum.ff.de in rem verso. cum cõcor. Et facit etiã ad predicta quia nõ ferẽda quesita ex delicto.l. ꝙ aũt ex furto.ff.pro socio. Et per cõsequens siue sit vsura siue nõ debet in legitimã imputari pro quo etiã facit quia dicta dos nõ trãsmittitur ad heredes sed queritur marito ipsa decedente in matrimonio vigore.l.municipalis ita disponẽtis:nec durante matrimonio põt vxor illã vendere cum ad eam nõ pertineat cõstante matrimonio:sed ad virũ.l.doce ancillã.C.de rei vẽdi.⁊.l.in rebus.C. de iure do.ideo videtur ꝙ nõ debeat in legitimã imputari per id qđ habetur in.d.§.imputari.vbi probatur qđ militia quesita filio ex pecunia patris nõ imputatur in legitimã filij si nõ potest vendi ⁊ nõ est trãsmissibilis ad heredẽ filij vt probat ille tex.⁊ notant doct.ibi. et Bar.in.l.j.§.nec castrẽse.ff.de col.bonorũ.⁊ Bal.in.d.l.q̃m nouella.ita ⁊ pari ratione dicendũ videtur in dote que non põt vẽdi nec est trãsmissibilis in heredẽ ꝙ nõ debeat in legitimã imputari quia nõ videtur subesse ratio differẽtie ergo idẽ ius.l. posthumi.§.j. ibi nec ratio diuersitatis reddi põt. de iniusto testa.⁊.l.illud.ff.ad leg. aquil.⁊.l.a titio.ff.de verb.obli.⁊.c.inter ceteras.de rescrip.cum si. et per istã vltimã rationẽ posset attentari qđ nec illud capitale qđ processit ex substãtia patris si in legitimã imputandũ qđ tamẽ nõ affirmo: sed concludo qđ quicquid sit de dicto capitali de quo me non intromitto tamẽ residuũ habitũ a monte puellarũ non est in legitimam imputandũ per rationes.s.adductas. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxcj.

1 Clausula pro precio declarando per homines adiecta in contractu an faciat cõditionem vel modum.per totum.
2 Oblatio etiã facta in iudicio vel extra an sufficiat et quo tempore fieri debeat.nu.5.
3 Conditio ob causam an habeat locũ in cõtractibus innominatis.
4 Promittens dare rem pro precio declarando tenetur ad rei traditionem non expectata precij declaratione.vsqꝫ ad fi.consi.
6 Contractus correspectiui qui dicantur.
7 Instrumento nullus potest niti nisi ipse prius impleat. fallit vbi exceptio legitima militat in contrarium.nu.seq.
8 Qualitas nõ est maior in mundo ꝙ illa que interpretatur per causam finalem sine quia non erat alias cõtracturus.
9 Prodictio facit modum ⁊ non conditionem.
10 Clausula occasione dotis vel pro dotibus denotat cãm impulsiuã.
11 Doli exceptio an militet causa deficiente.

¶ Consilium.ccxcj.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † [1] In p̄senti cõsultatione videtur prima facie dicendũ ꝙ dicte sententie fuerint iuste late nec veniant per iudicẽ appellationis reuocãde:sed potius cõfirmande:nam in dicto instrumẽto simpliciter pro parte dicti dñi Francisci fuerunt simpliciter promissi dicti.cl.floreni pro restitutione dicte dotis nec aliquid fuit adiectũ nisi tẽpus anni cum dimidio qui quidẽ annus cum dimidio apparet ꝙ est hodie ⁊ fuerat iam tp̄e dictarũ sententiarum elapsus:vñ videtur ꝙ fuerit ⁊ sit admodo purũ cum paria sint ab initio vel esse purificatũ.l.cum testamento.⁊ ibi no.Bal.C. de manu.testamẽto.⁊ sit liquidũ cum quãtitas ipsa p̄missa sit clara et liquida:ideo videtur ꝙ iuste fuerit pronũciatũ p̄supposito ꝙ vigeat lex municipalis ꝙ instrumẽta hm̃oi pura ⁊ liquida mãdentur executioni:licet pleriqꝫ etiã de iure cõmuni idem teneant in instrumentis guarẽtigiatis p̄ut tangit Imo.in.d.§.si iudex.⁊ Ang. ibi dicit qđ statuta disponẽtia qđ instrumẽta guarẽtigiata paratã habeant executionẽ nõ sunt exorbitãtia a iure cõi ꝙ tenet Imo.ibi.⁊ idẽ tenebat dñs meus in.l.fi.C.vbi ⁊ apud quẽ.⁊ facit ꝙ not. Bal. in.l.sicut.C.de repu.hereditate.⁊ ꝙ no.Bar.in.l.ij.ff. de iureiurã. licet hoc aliter nõ firmẽ nec expediat maxime cum instrumentũ de quo agitur nõ habeat guarẽtigiã vcꝫ illud qđ mihi est ostensum in publicã formã.s.exẽplatũ ⁊ publicatũ manu ser Joãnis ser Uenture Angelutij de camerino ex prothocollis ser Uenture Angelutij de camerino in hoc aũt nõ facio fundamentũ q̄ presuppono ꝙ iudices ⁊ patroni cause hoc viderint: tñ placuit hoc in mediũ adducere: quia cõiter statuta hm̃oi loquũtur de instrumẽtis guarẽtigiatis ⁊ plerũqꝫ cum videtur instrumentũ publicũ p̄supponitur ꝙ habeat guarẽtigiã vbi guarẽtigia causat paratã executionẽ. † [2] Presupposito itaqꝫ qđ instrumẽtũ de quo agitur mereatur executionẽ paratã videtur ꝙ sit exequendũ cum videatur purũ et liquidũ per p̄dicta nec videtur obstare id qđ in contrariũ adducitur in pũcto.s. qđ ipse Ansuinus nõ impleuit ex parte sua.ideo non videatur sibi implendũ.ar.l.iul.§.offerri.ff.de act.emp.⁊.l.q̄ro.§. interlocutorẽ. ff.loca.⁊.l.cum p̄ponas.C.de pact.cum si.nam rñdetur ꝙ solẽt per statuta tolli exceptiones ⁊ si tale statutũ viget in ciuitate camerini videtur ꝙ sit p̄clusa via ad opponẽdas hm̃oi exceptiones perẽptorias ⁊ maxime q̄ solent hm̃oi instrumẽta equiparari rei iudicate ⁊ post rem iudicatã non possunt opponi exceptiones etiã perẽptorie.l.ad perẽptorias.C.sentẽtias rescin. nõ posse longe minus dilatorie ⁊ declinatorie quibus p̄cluditur via per litis cõtest.l.fi.C. de excep.l.exceptionẽ.C.de p̄ba.l. ita demũ.C.de pcu. cum multis si. preterea dictus Ansuinus videtur impleuisse omne id qđ per eum veniebat implẽdũ:nam obtulit facere omne id ⁊ totũ ad qđ vigore dicti cõtractus ⁊ instrumẽti tenebatur sufficit autẽ oblatio saltẽ in iudicio facta.l.si rem.§.fi.ff.de pig.act.⁊.d.§.offerri.⁊.l. si maior.C. de trãsac.cum si. Et licet rea cõuenta excipiat ꝙ dictus Ansuinus nõ impleuit ex parte sua q̄ non dedit sibi cũ effectu.s. nominatas possessiones nõ videtur qđ actã exceptionẽ apposuerit q̄ satis videtur satisfecisse ex parte sua ex quo obtulit se paratũ implere oĩa ad que tenebatur ⁊ dicta dña Joãna nõ obtulit se paratã recipere prout offerre debebat ad repellẽdam oblationẽ dicti Ansuini qui nõ poterat implere nisi dicta dña Joanna reciperet implemẽtum ⁊ exceptio inepte p̄posita nõ releuat.l.j.§.labeo.ff. de fluminibus. et per Bar.in.l.j.ff.de excep. † [3] Preterea dicta promissio facta per Putiũ patrẽ dicti Ansuini de dãdo tradẽdo cedẽdo ⁊ cõcedendo dictas res in pũcto descriptas pro p̄cio declarando per dictos Jacobum boneuenture ⁊ ser Cichũ videtur fuisse cõditionalis per.l. fi.C.de cõtrahẽ.emp.⁊.l.si quis arbitratu.cũ ibi notatis.ff.de verb. obli. que cõditio non erat impleta nec impleri poterat mortuis dictis Jacobo ⁊ Cicho habẽtibus declarare ⁊ cõseqũter videtur qđ pendente seu defecta cõditione dictus Putius ⁊ subsequenter dictus Ansuinus nunꝙ̃ fuerint obligati ad obseruãtiam dicte promissionis.arg.l.sub cõditione.ff.de cõdi.inde.⁊.l.cedere diem.ff.de verb.sig.cum si. Et propterea videtur ꝙ cum nihil videatur fuisse ab eis implendũ non potuerit nec possit obijci dicto Ansuino qđ non impleuit ex parte sua. Sed bene videtur imputandũ domino Frãcisco predicto et subseqũter dicte domine Joãne eius heredi quare nõ impleuerũt ex eorũ parte purã eorũ promissionẽ eueniẽte die statuta cũ dies interpellet pro homine ⁊ constituat debitorẽ in mora.l.magnã.C.de cõtrahen.et cõmit.stip.⁊.l.traiectitie.§. de illo.ff.de act.⁊ obliga. Nec etiã videtur obstare ꝙ dicta p̄missio de cl.ducatis cẽseatur sine causa: quia causa p̄pter quã emanauit euanuerit quia dicta promissio videtur facta correspectiue ad dictam promissionẽ de dandis dictis terris pro dicto precio declarãdo. et sic ex quo

sic ex quo euanuit illa promissio facta per Putiũ de dictis terris
dãdis: vt.s̃. ꝓpter quã emanauit dicta ꝓmissio facta per dñm Frã
ciscum de dictis.cl. ducatis videtur ꝙ causa sit reducta ad nõ cau-
sam. Et propterea si solueretur cõpeteret pro repetitione cõditio
sine causa.l.si fullo.ff.de cõdi. sine causa.⁊.l.dissolute.C.eo.ti. quia
videtur ad hoc posse rñderi ꝙ immo dicta ꝓmissio de dictis.cl.du-
catis nõ emanauerit ob illam promissionẽ de dãdis dictis terris:
vt.s̃.Sed pro dotibus. ⁊ occasione dotis dñe Catherine vxoris di
cti Putij vt denotant verba instrumenti ibi pro dotibus et occa-
sione dotis dñe Catherine ⁊c. Itẽ ex causa vt recederetur a litibus
discordijs ⁊ cõtrouersijs que erant ⁊ esset poterãt ⁊ ad pacẽ ⁊ cõcor
diam deuenire vt denotãt verba posita circa principiũ instrumẽti
ibi: vnde volẽtes dicti dñs Frãciscus ⁊ Putius a dictis litibus di-
scordijs ⁊ cõtrouersijs discedere ⁊ ad pacẽ ⁊ cõcordiã deuenire vna-
nimiter ⁊ cõcorditer deuenerũt ad.j.scripta pacta ⁊ cõuentiones ⁊
transactionẽ ⁊c. Et insup plura alia fuerũt promissa ⁊ impleta pro
parte dicti Putij ad que videt̃ habuisse respectũ dictus dñs Frãci
scus dum promisit.cl. ducatos pariter prout ad dictã promissionẽ
de dãdis dictis terris: vt.s̃.quia oẽs dicte ꝓmissiones vno cõtextu
emanarunt: vnde si vna promissio correspectiua cẽseretur pariter
omnes correspectiue censerentur.et sic negari potest ꝙ causa dicte
ꝓmissionis de dictis.cl.ducatis sit omnino reducta ad nõ causam.
Preterea in cõtractibus nominatis prout est stipulatio nõ habet
locũ cõditio ob causam.l.fi.ff.de cõdi.ob cau.⁊ sic pari ratione vide
tur ꝙ nec conditio sine causa cum cõcurrat conditio sine causa nisi
cum conditione ob causam.l.j.§.sed ⁊ si ob causam.ff.de condi. sine
causa: ita ꝙ frustra denegaretur cõditio ob causam si ex eadẽ causa
cõpeteret conditio sine causa. Et ideo tolli videntur omnia que in
4 contrariũ adducũtur. ¶ †His tamẽ minime refragãtibus in con-
trarium puto esse iustitiã pro cuius rei euidẽtia aduertendũ est ad
verba ⁊ interpretationẽ dictarũ stipulationũ. Et primo capiendo
promissionẽ quã fecit dictus Putius ipse ꝓmisit dare illas terras
pro precio declarãdo que verba patiũtur hanc intelligentiã ꝙ ipse
daret pro precio post dationẽ declarãdo. et ita suadet vis verborũ
quia illa verba pro precio nulli dubiũ qꝺ determinant verbũ dare:
tum quia ꝓximũ.arg.l.si idẽ cum eodẽ.§.fi.in fi.cum ibi notatis.ff.
de iurisdi.om.iudi.⁊ ar.l.cum delanionis.§.asinã. de fundo instru.
ibi ꝓxima copulata succedãt: tum q̃ verba in fine posita ad omnia
precedẽtia referũtur si cõmode referri possunt.l.talis scriptura. de
leg.j.c.scdo requiris.⁊.c.inquisitioni.de appel.⁊.l.j.C.de lib.prete.
et.l.iij.§.si filius.ff.eo.ti. et qualitas adiecta verbo intelligitur ꝑm
tempus verbi.l.in delictis §. si extraneus.ff.de noxali.⁊.l. ꝙ ait.§.
iul.eo.titu.⁊.l.si tutoris.§.fi.ff.ꝙ iussu. tum etiã quia dictio pro de
sui natura denotat modũ non cõditionẽ.l. si quis pro redẽptione.
C.de do.prout notat Barto.in.l.quibus diebus.§.termilius.ff.de
cõdi.⁊ demon.⁊.l.lucius titius.§.a te peto.ff.de lega.ij.⁊ modus de
sui natura habet impleri post nõ ante ꝓut notatur per Bar.in.d.
§.termilius.⁊ in.d.§.a te. Ex quibus videt̃ resultare ꝙ dictus Pu
tius nõ deberet expectare declarationem precij pro implenda sua
promissione de dãdis dictis terris ⁊ domo ꝙ ⁊ ꝑsuadetur ex prece-
dentibus: nam dictus Putius.⁊ etiã dictus dñs Franciscus in di-
cta trãsactione plura cõuenerant in quibus cõuẽtionibus diceba-
tur ꝙ talis dedit cessit ⁊ cõcessit talẽ.⁊ talẽ rem pro p̃cio declarãdo
per dictos Jacobũ ⁊ ser Lichũ.⁊ sic datio fiebat de presenti ⁊ prece
debat seu p̃cedere habebat declarationẽ de p̃cio faciendã ꝓut ver-
ba aperte denotãt a quibus nõ est recedendũ.l.nõ aliter. de leg.iij.
et.l.ille aut ille.§.cum in verbis.eo.ti.⁊.l.j.§.si is qui nauẽ. de exer-
cito.⁊ ex p̃cedentibus solent sequentia interpretari ⁊ declarari.l. si
seruus pluriũ.§.fi.de leg.j.⁊.l.qui filiabus.eo.ti.⁊.l.legatorũ.§.j.de
leg.ij.⁊.l.heredes palã.§.sed si notã.ff.de testamẽtis.et ideo sequẽs
promissio supradicta interpretetur ꝙ datio precedat declarationẽ
precij seu saltem illã nõ expectet.item est aduertendũ qꝺ illa verba
hinc ad vnũ ãnũ cũ dimidio ⁊c. in dicto instrumẽto posita possunt
referri ad ꝓmissionẽ dicti Putij prout ad ꝓmissionẽ dicti dñi Frã
cisci.⁊ ꝓptcrea videtur ꝙ cum sint in fi.posita ad vtrãq; precedẽtẽ
promissionẽ referri debeãt.ar.d.l.talis scriptura.cum simi.s̃. addu
ctis ꝙ ⁊ ꝑsuadetur: quia etiã verba sequentia ad promissionẽ dicti
Putij referũtur: nam in instrumẽto predicto immediate subditur
ad habendũ tenendũ ⁊c.⁊ quicquid dño Frãcisco placuerit ꝑpetuo
faciẽdũ reseruato ipsi Putio ⁊c. que verba sequẽtia ꝓxime interli
neata sine dubio referũtur ad promissionẽ dicti Putij vt euidẽter
ostẽdunt illa verba ⁊ quicquid dicto dño Frãcisco placuerit facien
dum ⁊ illa reseruatio que fit ipsi Putio: vnde ꝓut illa verba imme
diate sequẽtia referũtur ad promissionẽ dicti Putij: licet sit inter
media promissio dicti dñi Francisci: ita etiã illa verba hinc ad vnũ
annũ cum dimidio referẽda sunt etiam ad dictã promissionẽ dicti
5 Putij.† Ex qbus resultat ꝙ dictus Putius erat obligatus dare
illas terras cum illa domo intra annũ cum dimidio nõ obstãte qꝺ
non esset facta declaratio precij. Et ꝓpterea si nõ dedit intra dictũ
tẽpus nõ impleuit suã ꝓmissionẽ. Et subsequẽter Ansuinus eius
heres tãq̃ nõ implẽs ex parte sua põt repelli.ar.d.§. offerri.⁊.d.§.
interlocatorẽ.⁊.d.l.cum ꝓponas.cum si. Item in dicto instrumẽto
post dictã promissionẽ Putij ante dictã promissionẽ dñi Frãcisci
apponitur hec clausula cum hoc ꝙ dictus Putius ꝓmittat face-
re cõsentire omnẽ personã ius pretendentẽ in dictis petijs terrarũ
que clausula tanq̃ in medio posita videtur referẽda etiã ad ꝓmis-
sionem dicti dñi Frãcisci cum clausula in medio posita ad p̃ceden-
tia ⁊ sequẽtia pariter referatur.d.§.si filius.⁊ ꝑm hoc esset sensus ꝙ
dictus dñs Frãciscus ꝓmittebat dare illos.cl.florenos cum hoc qꝺ
ille ꝓmittat ⁊c.ꝙ videtur importare vt ipse dñs Frãciscus nõ tene
retur dare illã quantitatẽ nisi dictus Putius ꝓmitteret facere cõ
sentire ⁊c. vnde cum illa ꝓmissio emanauerit nõ videtur qꝺ heres
dicti dñi Frãcisci debeat astringi ad obseruãtiam dicti cõtractus.
Et maxime cum dicta promissio de faciẽdo cõsentire haberet fieri
infra annũ cum dimidio: attẽto qꝺ illa verba hinc ad vnũ annũ ⁊c.
etiã ad promissionẽ Putij referũtur: vt.s̃.deductũ est: nec videtur
releuare dictũ Ansuinũ oblatio de ꝓximo facta q̃ oblatio debet
fieri tempore cõgruo in quo nõ sit effectũ ius aduersarij deterius ⁊
nõ intersit aduersarij implementũ fuisse factũ tempore debito ma
gis quã si fieret tpe oblationis.l.⁊ si post tres.ff.si quis cau.⁊.l.si ita
quis.§.seia.de verb.obli.ꝙ non cõtingit in casu nostro quia hodie
non põt fieri dicta declaratio precij per dictos Jacobũ ⁊ ser Lichũ
cum sint defuncti et nõ recedatur a ꝑsona.l. si quis arbitratu.ff.de
verb.obli.⁊.d.l.fi.C.de cõtrahẽ.emp.nisi forte dicatur ꝙ nõ recedi-
tur a ꝑsona pro cõtractu faciẽdo secus vbi cõtractus est al's perfe-
ctus ⁊ aliqd remittitur in arbitriũ alicuius per notata per Bar.et
Bal.Ang.⁊ Põta.in.d.l.si quis arbitratu.⁊ per Bal.in.d.l.fi. ⁊ in
casu nostro dicat̃ cõtractũ esse ꝑfectũ ex eo q̃ dictus Putius ꝓmi
sit dare dictas terras cum dicta domo ⁊ dicta stipulatio de dando
dictas res ipsum obligaret ante p̃ciũ declaratũ et haberet ꝓmissio
ipsa etiã alias causas ⁊ illa verba pro p̃cio declarãdo denotent mo
dum prout hec omnia ⁊.s̃.deductis apparent: nec defectus modi
vitiat cõtractũ vt not.in.l.cum donationis.C.de trãsactio.⁊.in.l.si
testamẽto.de cõdi.⁊ demõ.⁊ in.l.j.C.de insti.⁊ substi.sub conditio-
ne fac.⁊ probatur in.l.si fundũ per fideicõmissum.§.j.de leg.j.⁊ no.
Bar.in.d.§.termilius. in vlti.colũ. Sed si hoc esset multofortius
procederet supradicta cõclusio: quia ꝑm hoc deberet dictus Ansui
nus dare dictas terras etiã anteq̃ soluatur vel declaratur precium
cum ipse dictas terras: vt.s̃.ꝓmissas alienasset ⁊ cõsequẽter nõ ha-
beret facultatem dandi oblatio nõ releuat: quia ad hoc vt oblatio
releuet debet offerẽs habere promptã ⁊ paratã rem quã offert al's
nõ releuat oblatio.l.quidecem.§.item rñsum.ff.de solu.⁊.l. pretor
ait.§.si quis paratus.ff.de no.ope.nũcia.⁊.l. seruus si heredi. in fi.
ff.de statu libe.et glo.fi.in.l.si residuũ.C.de distra.pigno.ꝓut ⁊ no.
Bar.⁊ doc.in.d.§.si quis paratus.⁊ in.d.§.item rñsum.⁊ Bal.in.l.
acceptã.C.de vsuris. Et insup si dictus Ansuinus daret dicte dñe
Joanne dictas terras cum dicta domo dicta dña Joanna vt arbi-
tror nõ recusaret dare dictos.cl.florenos seu dicto.lxxv. de quibus
in pũcto maxime si cõditio censeretur defecta ꝓpter mortẽ dictoꝝ
Jacobi ⁊ ser Lithi quia tũc dicta dña Joanna haberet illas terras
⁊ domũ sine solutione precij ⁊ si diceretur cessat causa propter quã
promittebãtur dari dicte terre cum dicta domo adduci possent in
contrariũ ea que adducũtur.s̃.pro cõtraria parte. Et maxime qꝺ
defectus modi nõ vitiat trãsactionẽ not.glo.⁊ doct.in.d.l. cum do
6 nationis. ¶ †Ex quibus omnibus restat qꝺ dictus Ansuinus nõ
possit petere dictos.cl.ducatos seu partem ipsorũ nisi ex parte sua
impleat dictã precedentẽ promissionẽ dicti Putij attento qꝺ vna
promissio censetur correspectiua alia ex quo in eodẽ instrumento
immediate vna post alterã emanauit vt ꝓbat tex. cum glo.fi.in fi.
in.d.l.cum donationis.prout ⁊ ibi põderat Pau. de cast.et patet
ex notatis per doct.in.l.in bone fidei.⁊ in.l.petens.C.de pactis.et
in.l.ex placito.C.de rerũ ꝑmu.⁊ facit.l.fundi partẽ.ff.de cõtrahen.
emp.⁊.l.iurisgentiũ.§. quinimmo.ff.de pactis. et maxime videtur
respectiua dicta promissio de.cl. aureis ad dictam promissionẽ de
dãdis dictis terris cum dicta domo in specie magis quam ad alias
promissiones: tum q̃ est magis ꝓxima.ar.notatorũ in.l.si idẽ cum
eodẽ.de iurisdi.⁊.d.§.asinã. tum etiã quia censentur quodãmodo
facte in eadẽ oratione ex quo illa verba hinc ad vnũ annũ ⁊c.respi-
ciunt vtrãq; ꝓmissionẽ: ita ꝙ prima ꝓmissio nõ erat adhuc cõple-
ta dum fuit deuentũ ad sequentẽ: ideo dicta sequens ꝓmissio de di
ctis.cl. ducatis videtur respicere potius p̃cedentẽ ꝓximã promis-
sionem quã ceteras precedẽtes promissiones.ar.d.§.si filius.in pri
mo responso vbi ea que in medio vnius orationis vel vnius actus
fiunt respiciunt illum.⁊ nõ alios actus immediate precedentes vel
sequẽtes: licet secus si nõ in medio: sed ante vel postea poneretur
vt ꝓbatur ibi in sequẽtibus respõsis. Et ex his videtur cõcludẽdũ
qꝺ partes iudicis sint in absoluendo dictã dominã Joannã a peti
tione executionis facta per dictũ Ansuinũ seu vt actius loquar in
pronũciando male iudicatũ ⁊ bene appellatũ presertim si specifice
opponatur ꝙ dictus Ansuinus nõ impleuit ex parte sua. Et licet
obtulerit oblatio nõ releuat quia nõ habet paratã facultatẽ implẽ
di vel saltẽ se offerat ad recipiendum implementũ vt sic non possit
allegari ꝙ exceptio nõ fuit opposita in forma licet non propterea
dicam quod oppositio facta fuerit inepta cum ipsa satis videtur

demonstrasse se velle recipere a dicto Ansuino id qđ ipse habebat dare opponendo qđ ipsa nō tenebatur soluere dictā quantitatem donec ipse Ansuinus dederit eidē cum effectu dictas possessiones maxime cum verba exceptionū interpretētur ab excipiente. et ẜm eius intentionē. l. si quis intentione ambigua. ꝛ ibi per Bar. ꝛ doc. ff. de iudi.

7 † Non obstant adducta in cōtrarium. Non enim obstat qđ primo loco dicebatur ꝙ dicta promissio de dictis. cl. ducatis sit simplex ꝛ pura: nam respondetur ꝙ licet sit simpliciter cōcepta tamen habet tacitā relationem et correspōdentiam ad precedentem promissionē adeo ꝙ quodāmodo censetur modalis. ꝛ sic vna facta propter aliam per. d. l. cum donationis. cum sua glo. ꝛ ꝙ. s. paulo ante dictū fuit. Et propterea qui vult quod instrumentum pro se exequatur debet prius ipse implere per. d. §. offerri. ꝛ. d. l. si maior. et. d. §. interlocatorem. cum simi. s. adductis.

8 ¶ † Nec obstat quod scđo loco in contrariū adducebatur de statuto prohibēte opponi exceptiones cōtra executionē instrumenti: nam respōdetur qđ de dicto statuto nō fit mentio in themate: quia forte non extat. Preterea quādo illud statutū vigeret nō censeretur sublata hmōi exceptio nō facti implementi pro parte petētis prout notat Bal. post Cy. in. l. ex prediis. ff. de euic. Quādo enim ex eodē instrumento venit actio. ꝛ exceptio ita est guarētigiata actio sicut exceptio. arg. l. eum qui ita. §. qui ita. de verb. obli. ẜm eundem Bal. qui idem in effectu concludit. in auṫ. de presente. de fideius. dicens quod debet admitti ea exceptio que venit ex eadem causa nec per hmōi statutum censetur recessum a iure cōmuni quādo ex eodem facto venit defensio ꝛ petitio ꝛ subdit ꝙ dicit Bar. ꝙ quando aliquis intentat ius qualificatū semp obstat repulsio ex illa qualitate resultans quia ipsemet se expellit. ꝛ nō est maior qualitas in mundo quā illa que interpretatur per causam finalē sine qua quis nō erat alˀs contracturus vt est tex. in. l. creditor. ff. eo. ti. ẜm eum. facit etiam. d. §. interlocatorē. ꝛ ꝙ ibi habetur. ¶ Nec etiā obstat oblatio facta per dictum Ansuinū attento ꝙ ipse nō habebat facultatē implendi. ꝛ licet ipse obtulerit dña Joanna non recusauit implementū: sed est parata recipere. ꝛ demōstrabit offerendo se paratā recipere omne implementū vt hec. s. demōstrata sunt: ideo non insisto.

9 † Nec etiā obstat ꝙ dicta verba pro precio declarādo ꝛc. videntur facere cōditionem: quia respōdetur ꝙ immo illa dictio pro facit modum non conditionē per no. in. d. §. termilius. ꝛ in. d. §. a te. Et si illud verbū declarando inducit conditionē reddit modū conditionalē ex quo determinat verbū precio positū in vi modi. ꝛ sic nō reddit promissionem conditionalem attentis maxime his que circa hoc sunt. s. ponderatis ad interpretationem hmōi interpretationis que non repeto. ꝛ sic nō obstat. d. l. si. de cōtrahen. emp. ꝛ. d. l. si quis arbitratu. preterea in illis iuribus nō erant verba denotātia modū prout in terminis nostris ꝛ substātia cōtractus remittebatur ibi in arbitratu alterius in casu autem nostro promissio erat de dando illas terras cum domo ad quā promissionē substantiandā non erat necessaria cōuentio precii: ꝛ si dicatur vbi fit mētio de precio censetur resultare emptio et venditio. l. si. C. de prediis curialium lib. x. ꝛ in cōtractu emptionis ꝛ venditionis preciū est de substātia: vt. d. l. si. de cōtrahen. emp. ꝛ insti. de emp. ꝛ vendi. §. preciū. nam respōdetur ꝙ est sensus dicte ꝓmissionis ꝙ dictus Putius promittebat dare dictas terras cum dicta domo pro precio postea declarando vt sic declarato precio transiret in contractū emptionis ꝛ sic futurus cōtractus emptionis ꝛ vēditionis est cōditionalis non ipsa datio vel ipsa promissio de dādo possunt enim res dari vt eueniente postea cōditione cōtractus cedāt in illam causam. Et tamē datio est cura ꝛ immediate dominiū transfertur vt est tex. in. l. dotis fructus. §. si res. versi. quid ergo. ff. de iure dot. ꝛ si dicatur ibi cōtractu nō impleto res date repetūtur respōdetur ꝙ ibi fuerunt date solū ob illam causam vt cederent in dotem matrimonio secuto ꝛ fuit cōtractus innominatus hic autem fuit cōtractus nominatus stipulationis: item hic suberant alie cause promittēdi. s. vt recederetur a lite que causa fuit impleta ꝛ quia sibi alia promittebātur et maxime vt sibi promitterentur dicti. cl. ducati. ꝛ per cōsequens nō cessat in totum causa ob quā fuit promissio: maxime cum ipse instet ꝙ sibi dentur dicti. cl. ducati seu eorū pars ꝛ maxime quia si ipse vellet nō teneri ad dandū dictas terras cum dicta domo ex eo quia defecerit vna ex causis propter quas promisit pari ratione dicta dña Joāna potest recusare implementū propter defectū vnius cause propter quā promisit maxime cum ipsa principaliter promiserit dictos. cl. ducatos ꝓpter dictā promissionē de dandis dictis terris: vt. s. seriosius demonstratū est.

10 † Nec obstant illa verba pro dotibus ꝛ occasione dotis ꝛc. quia videtur potius denotare causam impulsiuam quā finalē iuxta notata in. l. ii. in fi. ff. de dona. ꝛ in. c. solite. de maio. et obe. vbi de virtute verbi occasione.

11 Attento ꝙ non apparet qđ ad dictū dñm Franciscū spectaret restitutio dicte dotis. † Nec etiā obstat ꝙ in cōtractibus nominatis non habet locū cōditio ob causam quia licet nō habeat locū cōditio ob causam nec forte cōditio sine causa ex defectu cause non secute ad repetendum: data tamen locum habet exceptio doli si deficit causa per. l. ii. §. circa. de excep. doli ꝛ si dicatur nō deficit omnino causa respōdetur ꝙ in hoc nō est insistendū ex quo ista eadē allegatio obstat eidē. Ansuino vt ex. s. deductis apparet ex quibus remanet firma supradicta cōcludo qđ dictū instrumentū nō est exequēdū ꝛ partes iudicis sunt in pronūciando male iudicatū ꝛ bene appellatū put. s. dictū est. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcii.

¶ Consilium. ccxcii.

In nomine dñi nostri Jesu christi.

1 ¶ † Uisis nōnullis actis agitatis inter meuanie cōmunitatē ꝛ castrū boni in causa principali publicatis manu ser Sori publici notarii in quibus plurimū in statū fuit sup mādato cōparentis pro parte cōitate cōitatis meuanie ꝛ tandē iudex pronunciauit se cōpetentē ꝛ procedendū ad vlteriora die vltima Februarii et deinde die. vi. Martii pronunciauit legitimū esse mandatū ser Christophori interuenientis pro parte castri boni et deinde die. xv. Junii ad petitionem dicti Christophori fuit datus terminus ad ꝓbandū incūbentia in causa predicta vtriqꝫ parti in absentia alterius partis. Itē manu cuiusdā ser Benedicti quadā ꝓtestatione pro parte dicti Feliciani vt ꝓcuratoris cōmunitatis meuanie petētis ꝙ inhibeaṫ dictis hominibus castri boni ne molestarent ꝛc. Et tandē saltē ꝙ inhiberetur ne pro parte eorū aliquid noui fieret. ꝛ hoc ne deueniaṫ ad arma ꝛ ne oriatur scādalū: attēto maxime ꝙ iudex erat discessurus ꝑsente ꝓcuratore aduerse partis et negāte eius personā esse legitimā ꝛ petente copiā cum termino ad opponendū ꝛ iudex decreuit copiā cum termino ad opponendum ad primā diem ꝛ monuit ad audiendū voluntatē ad primam diē ꝛ hec scđa Julii: ꝛ iste est vltimus actus. ꝛ visa etiā appellatione aduersus nō factam inhibitionē et predictā dilatationē temporis interposita in absentia iudicis corā notario ꝛ testibus die. s. quarta mensis Junii et visis nōnullis actis factis corā iudice ad quē scꝫ delegato apostolico queritur an dicta appellatio sit valida ꝛ legitime iustificata adeo ꝙ partes iudicis ad quem sit in pronūciando pro appellante: an vero pro appellato sup ipsa. s. causa appellationis.

2 † Et primo circa ipsius appellationis nullitatē videṫ dicendū qđ appellatio ipsa non appareat legitime interposita ea ratione quia nō apparet de legitimo mādato appellātis: nam licet fuerit in principali causa productū mandatum ser Feliciani qui in prima causa cōparuit et litigauit pro parte dicte cōmunitatis: tñ non est productū mandatū eorū qui ipsum constituerunt: non eñ habuit mādatum a cōmunitate vel a cōsilio ex forma statuti representātē forte populū iuxta notata per glo. in. l. aliud. §. refertur. ff. de reg. iur. ꝛ per Bar. in. l. oēs populi. in. i. q. principali tertio quesito. ꝛ in ii. q. principali ꝛ ibi late qualiter sit cōgregāda vniuersitas vel cōsilium vniuersitatē representans sup quo nō insisto quia nō ostenso instrumēto actus qui dicitur gestus per ipsam vniuersitatē vel per consiliū vniuersitatē representās non pōt videri an legitime fuerit gestus: nec refert qđ notarius fuit constitutus a Bartholomeo et Joāne vt syndicis dicte cōitatis qui syndici fuerūt cōstituti a quibusdam assertis cōsulibus qui pretendebāt se habere mandatū et potestatē a cōsilio dicte terre prout asserit de dicto mādato ꝛ potestate id faciēdi notarius asserit apparere manu sua: tñ non est ꝓductum instrumentū dicte potestatis dictorū constituentiū: itaqꝫ dictum instrumentū referens aliud instrumentum non probat vt est expressum in auṫ. si quis in aliquo. C. de edē. ꝛ ibi doc. oēs firmant: ita ꝙ nō cōstat de potestate cōstituentiū. et per cōsequēs nō cōstat de legitimo mādato. Ex quo ptꝫ ꝙ ruit appellatio ꝛ est nulla tāꝙ nō facta a legitima ꝑsona: qꝛ actus iudiciarii gesti per procuratorē non habentē legitimū mandatū sunt nulli per. l. licet. cum ibi notatis. C. de ꝓcu. nec posset hodie ratificari appellatio: qꝛ elapsus tempus ad appellandū. auṫ. hodie. C. de appel. ꝯ. dicta. l. bonorū. ff. rem ratā haberi: itaqꝫ elapsa dilatione data ad iustificandū ꝛ impugnādum nō pōt amplius iustificari nō data noua dilatione cum qualibet dilatio ꝓbatoria sit perēptoria. l. oratione. ꝛ. l. in pecuniariis. ff. de feriis. ꝛ. c. licet cām. extra de ꝓba.

3 † Scđo videṫ ꝙ appellatio ex alio fuerit inepte interposita: nam dꝫ interponi corā honestis ꝑsonis. c. si iustus. de appel. ꝛ debēt adhiberi testes per quos possit probari appellatio interposita corā alia ꝑsona nec debet qs fungi vice

vice iudicis et testis prout ₇ videtur velle Specu. in ti. de primo ₇ scdo decre. §. de effectu. ver. sed quas appellat. et ver. sed nunquid sufficeret. vbi vult aliam esse personā corā qua interponitur appellatio ₇ alias esse psonas testiū: cū dicat sufficere si corā vna publica psona adhibitis tñ testibus. qḋ ₇ clarius vult Lappus allegando etiam Spec. vbi. s. in allegatione. xxxix. dicēs adhibitis alijs testibus: qḋ ₇ magis clare ₇ specifice firmat Panor. in. d. c. si iustus. in notabili prout refert ₇ sequitur ibi preceptor meus dñs Benedictus capra adducētes Spec. ₇ Lappum ₇ etiam notata in. c. pastoralis. in fi. de offi. delega. nec huic fundamēto obstat ꝙ hec fuit interposita coram notario ₇ testibus ₇ sic fuit notarius ₇ alij testes: quia hoc procederet qñ testes deponerent ꝙ appellatio fuit interposita coram notario. Sed in casu nostro dicte appellationis interpositio probatur per instrumentum qḋ habet vim duorū testiū iuxta notata in. l. in exercendis. C. de fide instru. ₇ in. c. cū Joannes eremita. extra eo. ti. ₇ principaliter virtus instrumēti residet in fide notarij: ideo non hȝ vim duorū aliorū testium circūscripta fide notarij. est enim vox mortua notarij que iuris dispositione cōcurrētibus solēnitatibus requisitis propter fidem quam lex attribuit notario vendicat sibi vim probationis duorū testium in auт. de tabe. quasi per totū. et. d. l. cum precibus. C. de proba. cū si.

4 † Tertio dicta appellatio est inefficax: quia interposita ex causa minus legitima. Ad hoc em̄ vt appellatio in medio cause interposita teneat debet interponi ex causa legitima in ipsa appellatione expressa: vt in. c. vt debitus. de appel. ₇ in. c. romana. §. si vero. eo. titu. lib. vj. ₇ in cle. appellāti. eo. ti. sed causa expressa in dicta appellatione nō est legitima vt. j. patebit merito dicta appellatio est inepta ₇ nulla qḋ autē dicta appellatio non fuerit interposita ex legitima causa apparet: quia in dicta appellatione solum exprimitur qḋ fuit pro parte dicte cōmunitatis meuanie petitum inhiberi hominib⁹ castri boni ne molestaretur in sua pacifica possessione communitas terre meuanie vel saltem vt lite pendente inter dictas partes inhiberetur ne quid noui fieret donec discussum fuerit seu legitime inuestigatum super possessione dicti montis. Et iudex proxiluit ad quādam monitionem: quia admisit pro parte dicte vniuersitatis terre meuanie ₇ monuit ad primā iuris ad audiendum voluntatē super dicta inhibitione: ₇ quia dicta monitio non debuit fieri attēto maxime qḋ in causa possessionis pdicte debuit summatim pcedere inuestigare ₇ querere ₇ eum possessorem constituere qui legitime possidere probaretur ₇ interim ad euitandum scandala et ne partes venirēt hincinde ad arma ad qḋ facile deuenire potuissent propter litem debuit inhiberi prout petitū fuit. Et maxime etiā propter moram preiudicium non parum generari potuisset propter remotionem fructuū non attento ꝙ erat de proximo recessurus ₇c. Hec est causa que in dicta appellatione allegatur.

5 † Nec potest appellatio predicta ex alia causa iustificari vt est expressum in d. cle. appellanti vbi est glo. notabilis qḋ etiā causa notabilis non releuat ad iustificandam appellationem nisi fuerit in appellatione nominatim expressa. in dicta autē causa in appellatione nominata non dr̄ ꝙ fuerit iudici aliquid dictum de scandalo euenturo vel qḋ al's posset deueniri ad arma: ideo ex allegatis in appellatione non deducitur cōcludēter ꝙ iudex debuerit ad dictam inhibitionē deuenire: lȝ em̄ concederetur sine preiudicio veritatis ꝙ partes potuissent de facili deuenire ad arma ₇ scandalum exoriri: tamen nō sequitur ꝙ iudex debuerit ad dictam inhibitionē deuenire sine timore scādali ₇ armorum nihil extitit corā eo deductū nec allegatum cū ipse debeat s̄m allegata et probata pronūciare. l. illicitas. §. veritas. ff. de offi. presi. ₇ in. c. pastoralis. §. quia vero. de offi. cio delega. prout ₇ no. in dictis iuribus. ₇ in. l. ij. in glo. pe. ff. de ferijs. lȝ ergo in vero immineret timor armorū ₇ scandali: tñ si iudici non fuisset allegatus non debuisset iudex eo moueri quia non cogitur diuinare. c. vt nostrū vt ecclesiastica beneficia. ₇. l. si putator. ff. ad. l. aquiliā. ₇. ij. q. ij. legatus. et. l. si fideiussor. §. si debitor. ff. mādati. Et si dicatur in comparatione quam fecit coram iudice a quo allegauit dictum timorem armorū et scandali: rñdetur ꝙ hoc non releuat ex quo nō fuit dictum in appellatione ꝙ illud fuerat allegatum in petitione facta iudici a quo per tex. ₇ gl. d. cle. appellāti. Preterea nec est verū qḋ acte fuerit deductum de scandalo: qꝛ non fuit dictum ꝙ erat suspicio ne scandalum eueniret: sed fuit petitū inhiberi ne quid noui fiat super dicto tenimento ne partes modo aliquo veniant ad arma ₇ ne scādala oriantur. Constat em̄ ꝙ aliud est inhibere ppter timorē imminentē ne ad arma deueniat₇ aliud est inherere ad hoc vt nullo modo deueniatur ad arma ₇ ne scādala oriātur. vbi enim nulla esset suspitio si inheretur ex eo qꝛ posset contingere ꝙ ad arma deueniretur: ₇ sic ex abūdāti propter casus qui possunt contingere verum est inhibitionē factam vt nullo modo deueniatur ad arma vel scandalum oriatur. Et tamen non est verum inhibitionem factam propter timorem ne scādala orirētur et ne ad arma deuenirēt: qꝛ vt dixi potuit id fieri ex abūdāti caute la cessante oī timore vt ptȝ ad sensum: ₇ ideo petitio quā fecit. d. ser Felicianus nō ꝯcludebat iudici ꝙ deberet inhibitionem facere ex quo nō cōcludebat ꝙ esset timor seu suspitio scandali oriundi vel assumptionis armorum: ergo nō artabatur iudex ex predictis ad inhibendum etiam si habuisset credere in hac parte adductis per ipsum petentē cū iudex non debeat inhibere partib⁹ ne accedant ad possessionē de qua litigatur nisi qñ timetur de scādalo prout voluit Jnno. in. c. in presentia. de proba. in glo. super verbo petebant quē allegat ₇ sequitur Ang. in. l. equissimum. in prin. ff. de vsufruc. qḋ ₇ voluit ibi Bal. adduces Jnnocē. vbi. s. ₇ notata per Cy. C. vti possi. in addi. ₇ in. l. si seruus. C. de noxa.

6 † Jtem dicit ibi Bal. qḋ si probabiliter dubitat̄ ne partes veniant ad arma pōt iudex facere sequestrū p notata p Spec. in ti. de sequestra. pos. ₇ fruc. c. j. vult ergo a cōtrario ꝙ si non dubitatur pbabiliter ne deueniat̄ ad arma non potest iudex sequestrare possessionē neq₃ partes cogere ne ad possessiones accedāt ₇ Raph. ful. ibidē formaliter dicit. arg. huius tex. dicunt doc. ꝙ si sit questio possessionis inter duos ₇ dubitetur ne ad arma venient pretor poterit sequestrare ipsa₃ possessionē sic no. per doc. in. l. vnica. C. vti pos. ₇ in. c. licet causam. de pba. ₇ illud dictum Jnno. allegat ₇ sequitur idē Bal. in. l. si disceptetur. ff. vbi pupi. educ. dȝ. subdens ꝙ super hoc articulo non requirit̄ libellus: quia quātum ad hunc articulum proceditur summarie vt sciat̄ qs detineat. l. liberis. §. fi. de lib. causa. quē tex. ad hoc allegat And. de pisis s̄m eūdem Bal. qui Bal. ₇ And. ex his volunt ꝙ non debet iudex eoipso ꝙ petitur procedere ad sequestrum vel inhibitionē ne partes accedant ad possessionem: sed prius est inquirendū quis detineat vt sic inhibeatur alteri non detinenti possessionem. accedat qḋ et velle videtur Spec. in quarta parte in titu. de libelli con cep. §. nunc dicendum. ver. xxij. dicens ꝙ qñ duo cōtendūt de pos. et nullus vult libellum offerre iudex occurrere ne partes veniāt ad arma. d. l. equissimum primo rñso sine libello receptis testib⁹ adiudicabit possessionē melius probanti ₇ alteri vetabit vim fieri quominus illa re libere vtatur et allegat. d. l. liberis. §. fi. et subdit qḋ si propter dictam causam iudex mandat ne partes accedant ad possessionē ₇ vnus postea petat illud reuocari non audietur sine libello. Ergo sentit Specu. ꝙ iudex habeat duplicem viam vel audire summarie testes vel precipere partibus ne accedant ad possessionem: potius tamen inherere videtur prime vie cui etiam videtur inherere idem Spe. in ti. de possessorio et petito. §. nunc dicendū. ver. in summa. Quādo em̄ per testes non posset discerni quis clarius probaret vel ex dilatione timeretur ne serotina esset prouisio: puta quia iam forte assumpsissent arma tunc esset deueniendū ad preceptum ne ad locum accederent. Non autem antea accedat qḋ not. Nico. de nea. in. d. l. si disceptetur. vbi refert Ray. de for. ibi in addi. antiquis tenuisse qḋ nō debet sequestrari ne partes accedāt ad locum nisi quando vterq₃ probauit per eque dignos testes vt notatur in glo. sed qualiter. in. d. l. vnica. C. vti possidet. et hoc approbat ibi ipse Nico. de neapo. qḋ etiam videtur de mente Cyn. in d. l. vnica vti posside. in vltima questione.

7 † Cum itaq₃ non esset ad huc aliquid probatum de possessione nec allegaretur ꝙ esset suspitio scandali vel armorum: et dato qḋ allegatum fuisset nihil appareret deducitur euidenter qḋ si iudex noluit fulminare interlocutoriam per quam inhiberetur partibus caute fecit nec grauauit partem appellantem: quinimmo nec si denegasset inhibitionem non grauasset attentis predictis: quātomagis monendo partem ad tā breue tempus scilicet ad primam iuris vt sic interim possit cogitare et percunctare acta et studere q̄ forent sue partes: maxime cum non allegaretur per quempiam quod tam breui tempore posset oriri scandalum vel deueniri ad arma: ₇ cum monui iudex ad diem iuris ad audiendam voluntatem ₇c. pars tunc non contradixit allegando qḋ esset periculum in mora illius breuis temporis: et si dicatur prout arbitror quod pars velit dicere terminus ille ad primam diem iuris erat prolixus non breuis: quia imminebant forte ferie messium: quia forte dies sequens incidebat in ferias illas: cum huiusmodi feriorum tempora non sint in iure determinata: sed iudex moderat secundum consuetudines locorum. l. presides. ff. de ferijs. respondeo qḋ causa ista erat commissa summarie simpliciter et de plano: per que verba tolluntur iste ferie. cle. sepe. §. j. de verbo. significatio. omitto qḋ sunt alia verba efficaciora scilicet sola facti veritate inspecta extraiudicialiter ₇c. nō insisto itaq₃ illa verba ad primam iuris sunt intelligenda secundum qualitatē cause et sic secundum subiectam materiam et naturam sue commissionis. arg. l. si vno. ff. loca. l. eas causas. et. l. pater seuerinam. in princ. et. §. conditionum verba. de condi. et demonstra. maxime qꝛ nulla est impropriatio: nam ius dictat qḋ illa dies sit iuridica. s. d. cle. sepe. et facit cle. dispendiosam. de iud. Et maxime si mora erat periculum ablatura. arg. l. j. §. excipiuntur. et. l. ij. ₇. l. solet. ff. de ferijs. et si dicatur non pronunciauit prima die iuris que forte venit ante interpositionem appellationis: respondetur quod non constat: quia de hoc nihil est dictum.

8 † Et insuper debuisset appellari a nō pnūciatione in termino facta; et nō ab illa monitione ad diē iuris ad audiendam voluntatem qḋ minime fuit factum: quia non ab illa pronuncia dicta prima die iuris non data: sed ab illa nō pronunciatione tempore petitionis non facta per mille: vt ita dixerim vias deducitur inefficacia et iniustitia dicte appellationis

prout patet ex predictis. Et etiam quia pro parte cōmunis boni tēpore dicte petitionis facte per dictum ser Felicianum fuit oppositum quod ipse non habebat mandatū nec vnquam fuerat sup eius mandato pronunciatū: itaque si iudex volebat etiā ratione huius appositionis cogitare et differre pnunciari ad diem sequentem non debuit pars conqueri de iudice potius de seipsa quare non produxerat mandatum legitimum et clarum: et si legitimum est qd tū non puto verum imputent sibi quare non fecerint prounciari prout fecit pars castri boni. et si dicatur fuit tacite pronanciatū per pronūciam ad vlteriora. ar. c. ex parte. de appel. et qd no. in. l. ij. §. si dubitetur. de iudicijs. rñdetur qd hoc negat quia dato qd altera pars minus legitime cōpareat: nihilominus ad vlteriora procedit: nec per processum ad vlteriora iustificatur mandatum. d. l. licet. C. de procura. et qd habetur in. l. j. eo. ti. quinimmo ex quo instabatur super legitimatione mandatorum hincinde et iudex pronūciauit super mandato vnius illud esse et super mandato alterius tacuit potius videtur innuisse non habere illud pro legitimo. ar. l. cum pretor. de iudicijs. et c. nonne. de presump. cum simi. licet nō propterea firmem quod pronunciauerit mandatum non legitimum satis est qd pronunciauit legitimum. Et dato quod tacite censeretur pronūciasse nihilominus illa tacita pronuncia ipsum non artabat: quinimmo nec expressa artasset. l. qd iussit. de re iudi. c. cum cessante. de appel. et. c. si a iudice. eo. tit. lib. vj. ita quod multa inducebant dictum iudicē ad merito differendam illam interlocutoriam et non ad fulminandam ad meram petitionem asserti procuratoris petentis cui non

9 tenebatur credere. † Accedant etiam que habentur per Barto. in l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. presi. et per Cyn. et Saly. in. l. denūciamus. C. de his qui ad eccle. cōfu. accedat etiā qd erat prius inhibitum ipsi cōitati meuanie ne aliquid attentaret in dictis bonis a qua inhibitione non erat reclamatum: ita qd quo ad ipsam cōitatem transiuerat in rem iudicatam. c. cum dilecti. de elec. et habetur in. d. l. qd iussit. et in. d. c. cum cessante. ita qd propter eā inhibitionē verisimiliter cessabat suspitio scādoli, et maxime attēta qualitate et conditione ipsarum cōitatum cum prout intelligo sit lōge potentior communitas meuanie communitati castri boni: nec solet minus potēs prouocare ad rixam et arma cum longe magis potente ita quod in mora illa non imminebat verisimilis suspitio scādoli: ita quod ex his omnibus saltem in vnum conclutinatis cōcludo euidentem et clarissimam iustitiam esse pro parte cōmunis castri boni et partes iudicis esse in pronunciando male appellatum et bene iudicatum: et partem appellantem velut temere litigantem in expensis condēnare.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxciij.

☞ Laudum latum extra commissionem compromissi et eorum cōmissione lecta que in pronunciando laudum presentibus et nō cōtradicentibus partibus laudatur si fuit longissimo tempore seruatum an possit laudum impugnari ex eo qd extra compromissum se extenderit. per totum.

1 Essent vel esse possent quod tempus respiciat.
Emologatio quid sit circa si. et an inducatur taciturnitate longissimi tēporis. nu. seq. et. 3. et trahatur vltra mandata. nu. 12.
2 Voluntas datur facto intelligi.
3 Possessio longissima an presumat omnia retrofuisse longissime acta. nu. 14.
Possessio vel prescriptio an cadat in seruitute discontinua.
4 Consuetudo potest causari tacito populi cōsensu innato cursu lōgi temporis et al's quibus possit causari vt legitime dicatur inducta. nu. 18.
5 Arbitratorum potestas a compromisso depēdet que cōmissi fines excedere non debet. nu. 13.
6 Arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum: et qui ex eis nitit illa probare habet.
7 Alia dictio similitudinem denotat.
8 Lauda et arbitramenta dicuntur esse transactionis species.
Statutum per quod mandatur omnem questionem debere compromitti non comprehendit articulum iuris super quo nulla cadit dubitatio.
9 Presumitur pro sententia iudicis.
10 Clausula generalis restringitur ad specificata.
11 Precedentia et sequentia declarant media.
15 Situs et vsus longeuus an habeat vim constituti. nu. 3.
16 Possessio nō cadit in incorporalibus licet iura incorporalia quasi possideantur.
17 Prescriptio nulla queritur iure personali quod nullatenus possidetur: et an iura realia in quibus cadit ista quasi possessio longissimo tempore prescribantur.
19 Erronea ratificatio non preiudicat.
20 Penam non meretur quod iure licite fieri potest.
Rescripta seu priuilegia interpretari debēt ne tertio noceant.
21 Sententie seu contractus verba sunt iuris stricti et interpretātur contra eum qui ex illis nititur.

¶ Consilium. ccxciij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Multa in mediū adducūtur pro iustitia hominū castri geppe in hac cōsultatione. Primo em̄ et principaliter viget fundamētū laudi lati p filiū Frācisci et Joānem dāniti al's romanelli lati sub annis dñi. M cccc xvj. qui expresse laudauerūt et arbitrati fuerūt quod oēs et singuli homines et psone de dicto castro geppe possint et eis liceat imperpetuū pasturare eorum aīalia et etiā lignare p territoriū castri griptarū in locis in ipso laudo seu arbitramēto expssis: cuius laudi vba sunt adeo clara qd in eorū interpretatione nō vr vlla habēda hesitatio iuxta l. ille aut ille. §. cū in vbis. de leg. iij. nec p ɔsultātes sup vborū interpretatione instatur: verba etiā cōpromissi cuius tenor in instrō laudi inseritur videnē satis apte trahi ad istud laudū cū videātur vba multū gñalia ibi: et gñaliter de et sup oī alia lite scretio controuersia iurgio et qōne, que et quot essent vel esse possent inter partes predictas quacunque alia occasione modo iure vel cā: que vba sunt vniuersalia: vñ nihil videntur excludere iuxta. C. solite. de maio. et obe. et. c. si romanorū. xix. dis. et. l. iulianus. de leg. iij. et illa vba essent vel esse possent respicere videnē nō solū tēpus tūc pñs: sed etiā tps futurū: qr talis vr esse natura preteriti imperfecti subiūctiui put illa vba essent et possent. ff. de ɔtrahē. emp. l. si debita. §. verisimile. et. ff. de vino tri. et oleo lega. l. cū certis. ad hoc etiā. l. qui rome. §. angerius. de ver. ob. prout et ibi notat Bar. qui etiā idē notat in. l. j. de iur. codicil. et Bal. in. l. fi. C. eo. ti. et insup etiā natura verbi potest est habere tractus in futurū. l. si ita quis. in prin. de leg. ij. et notat Bar. ibi et in. l. si ita. de auro et arg. leg. et in. d. l. qui rome. §. duo fratres. ideo vba cōpromissi videntur trahi etiā ad istā controuersiā: ideo dictū laudū videtur inter dictas partes obseruandum potissime attētis verbis in mādatis dictorū syndicorū insertis infra scriptis vz: et qd intelligatur supradictus syndicus constitutus ad dādum ptātem et c. dictis arbitris et c. diffiniēdi de oibus et singulis de quibus in laudo et sñia ferēdis p dictos arbitros et arbitratores dixerint laudauerint et declarauerint et c. et fuerit facta mentio specialis: que vba videntur adeo clara et vniuersalia qd nequeāt tergiuersatione euitari. arg. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de leg. iij. et videtur predicta procedere maxime cū fuerit p syndicos dictarū vniuersitatū confirmatum et emologatum tempore lati laudi: adeo quod etiam si verba compromissi non traherentur ad laudū in hac parte de qua agitur: tñ videretur dictum laudū astringere rōne dicte emologationis: et sic in vi pacti ex emologatione resultātis de obseruando dictum laudū iuxta. l. ij. cum ibi notatis. C. cōia vtriusque iudicij. nil em̄ aliud est pactum nisi plurium in idem tacitus et con-

2 sensus. l. j. §. j. ff. de pac. facit. l. cū antea. C. de arbi. † Et lz mandata syndicorū que presupponuntur videantur generalia: tñ si qd dubium inesset circa dicta mandata vr tolli: qr vr quod dicte cōitates gesta p dictos syndicos tacite approbauerint et ratificauerint ex quo acquieuerunt dicto laudo illud laudum obseruādo per annos circa. lix. facto em̄ datur voluntas intelligi. l. reprehendenda. C. de insti. et substi. sub condi. fac. et. l. de quibus. in si. ff. de. ll. et. ff. rem ra. haberi. l. cum minor. §. falsus. et. l. rñdit. cum si. Et non solum tacite videntur ratificasse gesta per dictos syndicos: sed etiam videtur qd expresse ratificauerint dum dicte cōmunitates inter se deuenerunt ad transactionem de qua in puncto cum in dicta transactione inter cetera interseratur hoc capitulū. Jtē qd ppter dictā trāsactionem capitula et conuentiones predictas in alijs quam in contentis in capitulis suprascriptis non intelligatur laudo pdicto nullatenus derogatum: immo ipsum laudum quo ad omnia firmum validūque consistat: et inter partes predictas velut ante initā et factā trāsactionem predictam inuiolabiliter obseruetur saluo qd et c. vnde in dicta transactione dictum laudum fuit expresse confirmatum et eius obseruantia fuit solēni stipulatione promissa cū in dicta trāsactione subijciatur generalis stipulatio de obseruando omnia conuentata: ita quod et vigore laudi emologati et vigore huiusmodi stipulationis videtur quod dicta communitas castri griptarum teneatur et sit obligata ad obseruantiam contentorum in dicto laudo et sic ad permittendum quod homines dicti castri geppe possint et eis liceat sine pena pasturare eorum bestias et lignare in territorio castri griptarum prout in dicto laudo continetur. Quod et tertio videtur etiam ex alio iuuandum: quia postea dicte communitates in anno domini. M cccc lj. deuenerunt ad nouum compromissum in dominum Bartholomeum de piccolominibus de senis: qui vigore dicti compromissi per suam sententiam seu laudum approbant dictum laudum de quo supra in omnibus et singulis suis partibus: ita qd videtur per istud vltimum laudum ipsum primum laudum roboratum et reffirmatum. Attento quod cōpromissum videtur generale cum compromiserint omnes et singulas differentias causas qnestiones et controuersias dictarum partium et sic generaliter et vniuersaliter loquitur dictum compromissum: vnde videtur trahi etiam ad controuersiam et litem que verti poterat super validitate dicti laudi: cum ipsi compromittentes haberent mandatum

mandatū a dictis cōitatibus ad cōpromittendū in dictū dñm Bartholomeū de omni lite scretio ꝯtrouersia ꝛ qōne que essent vel esse possent inter dictas cōitates. Et nulli dubiū ꝙ ista cōtrouersia lis et questio que in presentiarū vertitur seu verti potest inter dictas cōitates etiā tunc ꝛ multofortius verti poterat: ergo dicta verba etiā ad hāc litem ꝛ cōtrouersiam trahūtur. †Quarto vr̄ deduci iustitia dicti castri geppe ex tam lōgissima obseruantia. lix. annorū. nam videtur ꝙ si quis defectus allegari posset in predictis ille tollatur ꝑ tam longissimā obseruantiā ꝑ ea que habētur in. l. si filius. C. de peti. here. ꝛ in. l. qui in aliena. in princ. ff. de acqui. here. vbi dr̄ ꝙ lōgeua possessio facit presumi retro fuisse oīa solēniter gesta. ad idem etiā. l. cum de in rem verso. cū ibi notatis. ff. de vsuris. vbi ex longa prestatione vsurarum presumitur obligatio sortis principalis que erat necessariū antecedens ad obligationē vsurarū: ita qđ infertur ex dicta presumptione ad efficacē obligationē vsurarum prout ibi est expressum. ad qđ etiā. l. j. in fi. de aqua plu. arcen. ibi. si tū lex agri. non inueniat vetustatē. i. veterē obseruantiā vicē eius obtinere ꝛ ibi cōsuetudine longa velut iure impositam seruitutem videatur. hinc est qđ glo. in. l. seruitutes. el. ij. ff. de seruitutibus titulo generali. notabiliter cōcludit ꝙ lȝ nulla cadat prescriptio in seruitutibus que habēt causam discontinuā. d. l. seruitutes. tamen si allegatur titulus ꝛ ad ꝓbationē tituli inducitur vsus longi tpis sufficit ad victoriam reportandā. arg. d. l. cū de in rem verso. prout voluit illa glo. in. d. l. seruitutes. que idē voluit in. d. l. cū de in rem verso. et in. d. l. j. in fi. de aqua plu. arcē. ꝛ Bar. in. d. l. cū de in rē verso. ꝛ in. d. l. seruitutes. ꝛ in. d. l. j. in fi. de aqua plu. arc. ꝛ in. d. l. qui in aliena. in prin. de acqui. here. ꝛ Inno. in. c. si diligenti. de prescrip. et doc. cōiter in. c. peruenit. de cēsibus. ꝛ Raph. ful. in. d. l. seruitutes. dicens Sy. tenere hāc partē quā ꝛ tenuit Raph. cu. in. d. l. qui in aliena. et est cōis opi. prout dicit Pau. de ca. in. d. l. seruitutes. ꝛ de equitate ꝓcedit prout dicit Imo. in. d. l. qui in aliena. adducit Bar. vltra iura preallegata notata per glo. in. l. penul. C. communi diui. Et lȝ multi sint in contraria sententia tamē nō esset tutuȝ recedere a sententia glo. et Bart. ꝛ canonistarum que videtur magis cōmunis. ar. notatorum per glo. in. l. omnis diffinitio. ff. de re. iur. ꝛ doc. in. c. ne innitaris. de cōsti. ꝛ in. l. cum prolatis. ff. de re iudi. et Bal. in. l. precibus. C. de impube. ꝛ argu. notatorum per Jacobut. in. l. j. C. qui pro sua iurisdi. †Ideo cum dicti homines fuerint vsi longo tpe: quinimmo longissimo ꝛ plusꝙ longissimo tpe dicto iure pasturandi ꝛ lignandi in bonis cōis ꝛ hominū castri griptarū videtur ꝙ si allegant seruitutē pasturādi ꝛ lignādi fuisse eis legitime concessam ꝛ ad probationē adducunt longeuū vsum habeant eorū intentionē legitime fundatam. Insup ex vsu tāti tēporis videtur causata quedā generalis consuetudo: nam tā longissimo tēpore vsus indifferens videtur fuisse talis ꝛ tot actus videtur interuenisse qđ cēseat deuenisse in notitiā populi cōis castri griptarum et cōis castri geppe: ideo cum longeuo cursu tpis videtur resultare tacitus cōsensus dictorū populorū ex quo tacito consensu innato cursu longi tpis videt̄ causari quedā consuetudo. l. de quibꝰ. ff. de legi. ꝛ insti. de iure naturali gentium ꝛ ciuili. §. ex non scripto. et ex consuetudine resultat quoddā ius non scriptū: vt ibi. et. §. constat. eo. ti. ꝛ operat̄ prout ius scriptū vt dictis iuribus. ꝛ. l. minime. de legi. ꝛ habet̄ in. c. fi. extra de cōsue. ꝛ. C. que sit longa consue. per totū. ꝛ per hanc viam videtur astringi ꝛ cōprehēdi oēs etiā singulares ꝑsone dictorū locorū actiue ꝛ passiue ꝑ ea que notant̄ ꝑ glo. ꝛ doc. in rubrica. C. que sit longa consue. ꝛ habetur in aliis iuribus supra adductis: ꝛ maxime cū actus ipsi fuerit ꝛ actiue ꝛ passiue gesti et noīe cōitatum predictarū ꝛ etiā noīe priuato singulariū passiuarū: nā solutio trium librarū quodlibet anno de mēse Maij cōtinet̄ in dicto primo lando dr̄ esse facta per camerarium castri geppe ꝑ ꝛ nomine ipsius cōitatis geppe ꝛ camerario dicti castri griptarū recipienti ꝑ ipsa cōitate castri griptarū: ꝛ sic actus iste actiue ꝛ passiue gestus fuit noīe cōitatum. Item exactio collectarum ab hoībꝰ castri geppe fuit per dictam cōitatem castri griptarū facta actiue noīe vniuersitatis ꝛ passiue noīe priuatarū personarū. Item vsus pasturandi ꝛ lignandi actiue habitus fuit a priuatis ꝑsonis ꝛ nominibus priuatis ꝛ passiue videtur habitus vniuersitatis nomine quo ad bona cōis castri griptarū ꝛ nomine priuato quo ad bona ipsorum singularium hominum qui passi sunt predicta fieri in eorum bonis ꝓpriis: vn̄ consuetudo ipsa adeo longissima videt̄ cōstituere ius quoddam in dictis locis. ¶ †His tū minime refragantibus in contrarium arbitror fore institiam: nam laudum latum per dictos Silium ꝛ Joānem arbitros ꝛ arbitratores electos a syndicis dictarum communitatum nō valuit in hac parte. s. respectu dicte premissionis concessionis licentie ꝛ facultatis lignandi ꝛ pasturandi de qua agitur ex pluribus. et primo quia omnis facultas arbitrorum et arbitratorum dependet a compromisso. l. non distinguemus. §. de officio. ff. de arbi. et. l. si de meis. in princi. et. l. si cum dies. §. plenum. eo. titu. ideo de his tantum cognoscere et laudare potest arbiter vel arbitrator de quibus in eis extitit cōpromissum dicit tex. in. c. cum dilecti. extra eo. ti. ꝛ in. d. l. non distinguemus. §. si. prout et iudex de his solis iudicat de quibus in commissionis literis reperiūtur expressa. dicit tex. in. c. cū olim abbas. de offi. dele. ad idem. c. cum dilecta. ꝛ. c. pastoralis. de rescrip. et. l. diligenter. ff. mandati. cum si. sed in compromisso non continetur ꝙ dicti arbitri haberēt super hac parte aliquam commissionem seu facultatē aliquam cognoscendi aut laudandi vt deducam merito laudū in hac parte nullius fuit roboris vel momenti per dicta iura. qđ antē non fuerit circa hanc partem de qua agitur aliquid cōpromissum deducitur ex verbis ꝛ tenore cōpromissi. cōtinet em̄ cōpromissum plura capl'a quedā specialia deinde subiicitur clausula generalis: dicitur em̄ in instr̄o dicti cōpromissi ꝙ syndicus cōis castri griptarū ex vna ꝛ syndicus cōitatis castri geppe ac etiam procurator nōnullorum particularium hominum ibidem noiatorum cōpromiserunt et compromissum fecerunt de et super scretio lite iurgio causa questione ꝛ controuersia que essent vel esse possent seu quōlibet verterent̄ inter dictas partes noīe et occasione quarūdā possessionū hominū ꝛ ꝑsonarū supra nominatorū ꝛ quorūcūqꝫ alioꝝ de dicto castro geppe ꝛc. ꝛ hoc primū capl'm cōpromissi respicit articulum datarum ꝛ collectarū super quo vertebatur ꝛ prout dicit̄ vertitur controuersia subditur scōm capl'm ꝛ noīe ꝛ occasione cuiusdaȝ sentētie vt dr̄ late cōtra cōmune ꝛ hoīes dicti castri griptarū ꝛc. et prout presupponitur hec sententia concernebat aliā rem nec tāgebat aliquid de hac facultate lignandi vel pasturandi: ita ꝙ sub his duobus capitulis spālibus nihil tangit̄ de his nec ista quōlibet veniunt in cōpromisso pretextu horū duorū caploꝝ specialium: nec etiā clausule generalis ipsa duo capl'a concernentis sub his verbis et omnium singulorum emergentium ꝛ dependentium ꝛ descendētium a predictis ꝛ quodlibet predictorū ꝛ sibi connexis. †Cū itaqꝫ facultas ꝛ licētia pasturādi ꝛ lignandi non spectaret aliquo mō ad dicta duo capl'a: nec ab eis quōlibet dependebat nullatenus comprehenditur sub dictis ꝟbis subdit̄ gn̄alis clausula ꝛ gn̄aliter de et super omni alia lite scretio ꝯtrouersia iurgioꝝ qōne q̄ ꝛ quot essent vel esse possent inter partes predictas quacūqꝫ alia occasione mō iure vel cā vsqꝫ in diem facti cōpromissi: ista quidē ꝟba sunt generalia ꝛ tū restringunt̄ ad eas qōnes et cōtrouersias que erāt vel esse poterāt vsqꝫ in diē facti cōpromissi inter partes predictas vt apte sonāt dicta verba: vn̄ ad hoc vt censeatur venisse in cōpromisso est opus qđ appareat qđ de ista facultate ꝛ iure pasturādi ꝛ lignandi de qua agitur esset vel esse posset tunc tpis lis cōtrouersia iurgium vel questio sed hoc non apparet nec dr̄ posse apparere merito ista non venerūt in dicto cōpromisso. onus aūt probādi incūbit parti que nitit̄ ex laudo cū sit fundamentū sue intētionis: qꝛ nihil releuat laudū nō ꝓbato cōpromisso prout nihil releuat sn̄ia iudicis delegati nō ꝓbata delegatione ꝛ onus ꝓbādi delegationē spectat ad eū qui nititur ex sn̄ia vt est tex. ꝛ no. ꝑ glo. Inn. ꝛ doc. in. c. cū in iure peritus. de offi. dele. ꝛ in. l. vnica. C. de man. prin. ꝛ in cañ. nobilissimus. xlvij. di. ita pari rōne dicendū est qđ onus probandi compromissum spectet ad eū qui nititur ex laudo cū arbitria iudiciis cōparentur. l. j. ff. de arbi. ꝛ. c. vno delegatorū. de offi. dele. ex quo infert̄ qđ etiā spectat onus probādi qđ venerit in compromisso istud de quo agitur. Et probatio dȝ necessario cōcludere. c. in pñtia. de proba. ꝛ. l. nō hoc. C. vnde cogna. ꝛ. l. neqꝫ natales. ꝛ. l. ad ꝓbationē. cū sili. C. de ꝓba. nec sequit̄ fuit sup hoc laudatū: ergo poterat tpe cōpromissi sup hoc esse ꝯtrouersiā: maxime cū arbitri potuerint ad laudandū moueri ex cā post cōpromissum superueniēte qđ tū nō venerat in cōpromisso lȝ illud nulliter fecerit. †Et si dicatur sup qualibet re pōt saltem de facto iurgiū scretiū ꝛ cōtrouersia exoriri: rn̄detur ꝙ non dicitur posse qđ sine honestate fieri nō pōt. l. nepos ꝓculo. de ꝟb. sig. ꝛ. l. filius. de condi. insti. vn̄ illa verba non trahūtur ad eas super quibus nulla poterat esse dubitatio neqꝫ vlla colorata cā vel occasio iurgii scretii vel controuersie: al's illa verba vsqꝫ in diem facti cōpromissi parum aut nihil operarētur: qđ nō est dicendum. ar. l. si qñ. de leg. j. ꝛ. c. si papa. de priui. ꝛ qđ ꝑ Bal. in rubrica. C. de fide instru. ideo dicta gn̄alia ꝟba debēt referri ad eas lites ꝛ cōtrouersias: que cā vel occasione aliqua poterāt verti inter dictas partes prout denotant illa verba quacunqꝫ alia occasione ꝛc. maxime ponderata natura dictionis alia que est aliquam similitudinē denatare iuxta notata per glo. et docto. in lege secunda. C. de seruis fugitiuis. et in. c. sedes. extra de rescriptis. †Pro quo etiam facit quia lauda et arbitramenta dicuntur esse species transactionis aut. si vero contigerit cum ibi notatis. C. de iu. transactiones autem fieri non possunt nisi super rebus dubiis. l. prima. ff. de transactio. ergo et similiter in compromisso facto in arbitrum et arbitratorem non debet censeri venisse id super quo nulla poterat esse dubitatio. ad hoc etiam quod notat Baldus in lege ancilla. C. de furtis. dicens quod stante statuto quod omnis questio debeat compromitti non debet compromitti articulus iuris: quoniam super eo nulla est dubitatio et sic nulla questio per textum ibi: nec obstat si dicatur quod pro commissione iudicis presupponitur: et per consequens et arbitri et arbitratoris: maxime cum sit lata presentibus partibus et non reclamantibus

immo consentientibus prout volunt Inno. Joã. an. d. Ant. flo. et Imo. in. d. c. cū in iure peritus. ad hoc etiã notata p Bart. in aut. si quis in aliquo documēto. C. de edē. τ doc. ibi τ in. c. qm̄ contra falsam. extra de proba. qr r̄ndetur ꝙ lz hoc tenendum esset saltem in decisiuis qñ de cõmissione simplr̄ fuisset facta mentio vel forte nõ fuisset facta mētio de cõmissione: sed simplr̄ vt delegatus pronunciasset: tñ si in snīa esset facta mētio de tenore cõmissionis videtur qd tunc presumatur pro cõmissione illius tenoris de quo iudex in prefatione snīe premittit τ non de alio tenore: qr doc. dicūt ꝙ partes presentes τ non cõtradicētes vidētur consentire et acquiescere narratis per iudicē: ita ꝙ vidētur ea tacite fateri: itaqꝫ partes ipse ibi presentes audito tenore cõmissionis recitato per iudicē tacendo videantur illum tenorē cõmissionis fateri τ nõ alium. †Cū igit̄ in p̄fatione snīe sit insertus tenor cõpromissi nõ presumitur aliud cõpromissum q̄ illud qd ibi inseritur. Et ppterea de illius efficacia τ effectu merito discutitur: propterea lz pro iudice que est psona publica vel saltē vt publica psona indicat presumat̄. l. herēnius §. gaya. de euic. τ. c. in presentia. de renū. forte nõ ita presumit̄ pro arbitro qui est persona priuata τ vt priuatus procedit τ laudat ad hec que habētur in. l. barbarius. de offi. preto. et in. c. nihil. de elec. vbi in illis terminis fit p doc. differentia an vt priuata psona an vt publica psona cõiter habeatur. Et saltē vr̄ ꝙ pro arbitratore qui non assimilatur iudici non videat̄ ita presumendū. Si autē recte aduertatur ita licentia τ facultas cõcessa pasturandi potius ꝯcessa fuit ex quodã cõtractu vltro citroqꝫ obligatorio q̄ vt sup litis controuersia pronūciaretur attento ꝙ super hoc nec lis erat nec poterat esse τ attento qd fuit ex aduerso iniunctū cõi geppe ꝙ annuatim daret cõi geppe pro illa licentia τ facultate pasturādi τ lignandi. Et ideo censendi sunt pcessisse in hac parte potius vt arbitratores qui assumi possunt super cõtractu q̄ arbitri qui assumunt̄ sup lite: ideo ex his oībus nõ est presumendum pro cõpromisso τ arbitrio predictorū nisi quatenus verba dicti interserti cõpromissi important. †Preterea τ scđo dato ꝙ ipsi syndici cõpromittētes voluissent sup hoc cõpromittere non potuissent: qr eorū mandatū ad hoc non extendebatur: nam dicti syndici fuerūt cõstituti ad compromittendum sup dictis duobus capitulis de quibus supra spāliter est facta mētio in cõpromisso: nec fuit eis datū mandatū cõpromittēdi sup alijs cõtrouersijs: immo clausule generales que in mãdato subdūtur ad dictas causas τ qõnes referūtur. Et lz in eorum mandatis adijciatur hec clausula: τ qd intelligatur. s. dictus syndicus spāliter creatus ordinatus τ cõstitutus vigore pn̄tis mandati τ cõstitutionis ad dādum ptātem facultatem τ baliam dictis arbitris τ arbitratoribus laudādi arbitrādi τ diffiniēdi de oībus τ singulis de quibus in laudo τ snīa ferēdis per dictos arbitros τ arbitratores laudauerint arbitrati fuerint τ diffiniuerint τ fuerit facta spālis mētio seu sub quocūqꝫ alio sermone potuerit cõprehendi et super τ de quibus. s. dictus syndicus intelligatur habere speciale mandatū ac si de predictis in presentib⁹ cõtineret̄ τ specialis mentio fieret: tñ dicta verba lz ita gñaliter prolata vidētur restringēda ad ea que quõlibet respicerēt dicta capl̄a spālia de quibus erat premissum. ar. l. emptor. l. lucius. ff. de pactis. nam clausule generales restringūtur ad ea de quibus in specie est premissum in contractu: vt ibi: et per Bar. in. l. aurelio. §. gayus. ff. de libe. lega. vñ illa v̄ba de oībus τ singulis de quibus in laudo τc. vidētur restringenda ad laudum latum super illis controuersijs de quibus erat premissum qd τ persuadetur ex eo qr illa v̄ba adijciūtur immediate post verba denotantia liberam facultatem arbitrorum: quia post illa v̄ba prout infra scriptis arbitris τ arbitratoribus videbitur τ placebit et libere voluerint: vnde ex continuatione verborū videtur qd illa clausula generalis respiciat liberam facultatem arbitrorum laudãdi quicquid voluerint: tñ super cõtrouersijs. s. specificatis prout τ illa verba videbitur τ placebit τ libere voluerint ad illas cõtrouersias restringūtur τ hoc etiam persuadetur: qr non dicitur de oībus et singulis qõnibus de quibus τc. prout solet adijci qñ apponūtur similia v̄ba ad ampliandum facultatem ampliandi super alijs litibus. qd et maxime persuadetur quia prout dixi postea subditur ꝙ habeant facultatem dictum cõpromissum faciendi in supradictos arbitros cum plena τ libera licentia arbitrandi super omnibus et singulis supra dictis causis et questionibus et qualibet ipsarum: vnde ex his verbis apparet qd non intendebant dare mandatum faciendi compromissum nisi super causis et questionibus supradictis: non ergo generaliter de omnibus de quibus contigerit laudari: nam si voluissent ita generaliter cõpromitti illa verba supra dictis causis τ questionibus forent superuacuo posita contra dictam. l. si duo. et. d. c. si papa. Et maxime quia postea reiterantur similia verba ibi de et super predictis vel aliquo predictorū τ dependentibus emergentibus ab eisdem vel connexis. Et etiam postea circa finem subditur et predicta et quodlibet predictorum vendicēt sibi locum in casu quo dicti arbitri τ arbitratores laudauerint vel arbitrati fuerint super predictis vel aliquod predictorū. †Ex quibus apparet qd ipsi constituentes non intendebant qd ipsi arbitri haberent potestatem laudandi indifferenter super oībus de quibus contigerit laudari: sed solūmodo super dictis cõtrouersijs supradictis: tamen super illis volebãt ꝙ libere omnia τ singula possent laudare τ arbitrari dūmodo illas supradictas questiões et controuersias respicerent. Ita enim vidētur intellexisse dicti cõstituētes ponderatis oībus verbis dicti mandati prout oīa ponderanda sunt: nam ex precedentibus τ sequentibus media declarantur. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. et. l. qui filiabus. eo. ti. τ. l. heredes palam. §. sed si notam. de testa. τ. l. legatorum. §. j. de leg. ij. cum simi. lz hoc circa mandatum alr̄ non firmem: illud autem saltē constat qd mandatum illud non trahebatur ad res τ bona particularium personarū dicti castri griptarum nec personarum dicti castri geppe: cum vniuersitas non particulares persone mandatū dederint τ alia sunt bona et lites pertinentes ad vniuersitates τ alia bona vel lites spectantes ad singulares personas vniuersitatum. l. in tãtum. §. vniuersitatis. ff. de rerum diuisio. τ. l. sed si hac. §. qui manumittitur. de in ius vocan. vñ dicti constituentes non dederunt facultatem compromittendi de litibus et controuersijs particularium personarum: sed de litibus τ controuersijs vertentibus τ que verti poterant inter dictas vniuersitates prout τ denotãt illa verba apposita in instr̄o syndicatus ibi que essent τ esse poterunt inter dictas partes. Et silr̄ in compromisso solum cõpromittūtur cõtrouersie τ questiones que esse possent inter partes predictas: τ sic inter dictas vniuersitates de quib⁹ permittitur vel inter homines dicti castri geppe habētes possessiones in territorio castri griptarum τ dictam vniuersitatem castri griptarū sup datis τ collectis τc. Ita ꝙ nulli dubiū est ꝙ dicti arbitri non potuerūt dare illam potestatem τ facultatem hominibus castri geppe pasturandi τ lignãdi super bonis particularium personarū dicti castri griptarū que persone τ quorū bona nullatenus veniebant in compromisso nec potest hoc aliqua tergiuersatione negari. Et insuper nullum extitit factum compromissum inter communitatem castri griptarum et particulares homines castri geppe saltem qui non fuerãt nominati et specificati in dicto compromisso: ita ꝙ non potuerūt dicti arbitri laudare inter homines particulares castri geppe τ cõmunitatem castri griptarum super ista facultate lignandi τ pasturandi etiam super bonis communis castri griptarum: tum quia super hoc nulla poterat esse questio vel controuersia: tum etiã quia saltem non poterat esse inter partes dictas supra in eodem cõpromisso nominatas cum ipse singulares persone non essent pars in dicto compromisso nominata seu dicta. †Ex quibus concludendū restat ꝙ dictum laudum seu arbitramētum nullius extitit roboris vel momēti saltem quatenus permisit particularibus hominibus dicti castri geppe facultatem pasturandi τ lignandi in bonis τ super bonis communitatis castri griptarum τ multofortius quatenus permisit dictis singularibus hominibus dicti castri geppe potestatem lignandi τ pasturandi super bonis singularium personarum dicti castri griptarum cum ista non venerint in dicto cõpromisso nec dicti syndici super hoc aliquam habuerint commissionē seu mandatum vt supra deductum est: τ cum non habuerint super hoc mandatum non potuerunt sine mandato dictum laudum approbare seu pacisci: quia illud tacitum pactum si qd resultat ex approbatione consensu et emologatione dictorum syndicorum cēsetur inter dictas partes τ sic inter dictas communitates emanasse ex quo ipsius syndici et procuratores predicta fecerunt: τ sic nomine dictarum partium que mandatum dederãt censentur predicta fecisse iuxta ea que habentur in. l. fi. ff. de institoria. τ in. l. post mortem. ff. quando ex facto tuto. τ in. l. cum post mortem. §. j. de admi. tu. et per Bar. in. l. j. §. nūciatio. de noui ope. nū. ad hoc. l. si procurator. et qd ibi per doc. ff. si quis cauti. non potuit ergo dicta emologatio dictorum syndicorum operari vltra quã porrigerent̄ ipsa eorum mandata maxime respectu diuersarum personarum iuxta d. c. cum olim abbas. τ. d. l. diligenter. et. l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pac. item nullitas dicti laudi in hac parte videtur ex alio posse deduci quia non potest quis alteri stipulari vel pacisci. l. stipulatio ista. §. alteri. ff. de verb. obli. τ insti. de inuti. stip. §. si quis alij. et. §. alteri. et maxime qñ verba omnia dirigūtur in personam alterius per. l. quecūqꝫ gerimus. de act. τ obli. ita qd dicti syndici non solū non potuerunt passiue obligare communitatem castri griptarum nec homines singulares ad supradicta singula singulis referendo: sed nec actiue potuerunt illam facultatem lignandi vel pasturandi querere singularibus personis castri geppe cum illa facultas nõ ex alio quereretur nisi ex conuentione dictorum syndicorum resultante vel ex compromisso vel laudi emologatione: τ maxime cum verba laudi et obligatiua et executiua referantur ad ipsas singulares personas τ non ad ipsos syndicos: et consequenter etiam verba simpliciter laudum confirmantia ab ipsis syndicis prolata censentur simpliciter collata in ipsas singulares personas ita ꝙ nullã habent subsistentiam in personis ipsorum syndicorum: et ideo nihil videtur valuisse dictum laudum et dicta emologatio laudi. argumento. d. l. quecunqꝫ gerimus. et. d. §. alteri. cum similibus.

Ex his

1 Ex his itaq; est elicienda clara conclusio q dictum laudū nullius
fuit momēti saltem quatenus respicit facultatē τ licentiā cōcessam
a singularibus personis castri geppe pasturandi τ lignādi sup bo-
nis particulariū personarū dicti castri griptarū vel etiā sup bonis
ipsius cōitatis castri griptarū: τ p ɔ̄ns vī q eis nō liceat predicta
facere. Nō obstātibus adductis in contrariū. Nō em̄ obstat primo
dictū laudū nec scḋo dicta emologatio qr. s̄. est rńsum: nec etiā ob-
stat q dicta cōitas castri griptarū videat ratificasse gesta p dictos
syndicos dū deuenerūt ad trāsactionē sup lacu cū in illa trāsactiōe
expresse conuētū fuerit q dictū laudū quo ad oīa consisteret firmū
et validū τ inuiolabiliter obseruaretur: nā ad hoc rńdetur q dicta
ratificatio in hac parte nullius fuit momēti cū illa trāsactio fuerit
facta inter syndicos dictarū cōitatū. Qui syndici habebant mādā-
tum limitatū ad trāsigendum super controuersijs que erāt vigore
quorūdam statutorū τ occasione aque lacus cōis castri griptarū et
dependentibus emergētibus τ cōnexis a predictis vt expresse so-
nāt vba mandatorū: vñ nihil agere potuerūt sup alijs que nullate-
nus cōcernebant dicta statuta vel dictū lacū: τ insup dicit in dicta
trāsactione qđ inter partes predictas inuiolabiliter obseruetur et
partes ipse erāt ipse cōitates: vñ vba illa non sonāt q obseruetur
inter ipsas singulares psonas dictarū cōitatū: τ insup si voluissent
querere ius particularibus psonis id non potuissent nō solum ea
ratione. Sed etiam quia alteri non potest quis stipulari per supra
13 dicta. † Nec etiā obstat q tertio loco in contrariū dicebatur q di-
ctum laudū extitit confirmatum per laudū dñi Bartholomei: qui
laudū supradictū in oībus τ singulis suis partibus p suā sententiā
et laudum expresse approbauit: qr respōdetur q dictus dominus
Bartholomeus in hac parte excessit fines sue cōmissionis: nam in
eum dicte partes. s. syndici dictarū cōitatū cōpromiserūt oēs τ sin-
gulas differentias causas qōnes cōtrouersias τ quascūq; lites ver-
tentes inter dictas duas cōitates vsq; in diē cōpromissi vt est ex-
pressum in dicto compromisso. Sed tpe illo nulla differētia causa
questio cōtrouersia vel lis vertebatur: nec aliqđ verbum fiebat sup
hmōi facultate pasturādi vel lignādi: ergo cōpromissuz ad hoc nō
trahebatur: τ per ɔ̄ns laudū in hac parte nullius extitit momenti
cū excesserint terminos cōpromissi per dictū. c. cū dilecti. τ. d. l. non
distinguemus. §. de officio. τ. §. fina. τ. d. l. si cū dies. §. plenū. potest
etiā circa hoc adduci illud qđ supra adductū est circa primū laudū:
et circa supradictā trāsactionē q. s. singulares psone nō veniebant
appellatione partiū pdictarū inter quas fiebat dictū cōpromissuz
et qđ alteri nō pōt quis pacisci vel stipulari: maxime etiā qñ verba
obligatiua dirigerentur in alterū qr etiā predicta possent adapta-
ri ad hoc vltimū laudū quatenus traherentur ad ipsas singulares
14 personas. † Nec etiā obstat id qđ quarto loco dicebatur de tam lō-
gissima obseruantia. lix. anno. que quidē longissima obseruantia
reddit hanc cōsultationē dubiā. Et si ipsa non foret esset meo iu-
dicio indubia respectu singulariū personarū actiue vel passiue per
supradicta: nā circa dictam obseruantiam est aduertendū q potest
in mediū adduci duobus modis. vno modo qđ per eam presumat
legitima concessio. alio mō qđ ex ea censeatur ius quesitū. circa pri-
mū autē modū est aduertendū q pro legitima concessione adducit
dictū laudū: qđ probatur p directā probationē instrumēti: et pre-
supponitur cōpromissum prout in laudo cōtinetur: τ mandatum
prout supra deducitur: ita q ea que allegantur pro legitima ɔces-
sione non reducūtur in dubiū. Sed dicūtur q non valent etiā ita
emanata prout allegantur. Et sic cessant termini. d. l. si filius. de pe-
ti. here. et. d. l. qui in aliena. τ. d. l. seruitutes. τ. d. l. cū de in rē verso.
in quibus allegatur solēnitas vel actus solēnis qui si probarentur
vel presupponerentur causarent ius qđ deducitur τ actus lōgo tē-
pore continuati faciunt presumi solēnitatē vel actū illum pcessisse.
Sed in casu nostro allegātur ea. s. laudum et compromissum τ emo-
logatio a syndicis emanata. Quibus etiam presuppositis deficit
ius allegantium merito non sunt partes termini. Preterea nō so-
lum dicti homines castri geppe sed etiam homines vicinarum cō-
munitatū soliti sunt pasturare τ lignare in territorio castri gripta-
rum impugne prout mihi dicitur: qđ si verū est forte non apparet
q ipsi homines castri geppe pasturauerint vel lignauerint ratio-
ne iuris eis competentis: sed forte prout alij vicini faciebant ita q
ex hoc nullum queratur ius nec resultet presumptio. ar. notatorū
per glo. in. l. solent. in fi. de offi. procons. et qđ habetur in. l. si cer-
tis annis. C. de pac. τ etiam in. d. l. cum de in rem verso. per Bart. τ
qđ habetur. ff. de itinere actuq; priua. l. j. §. hoc interdictū. licet in
hoc non faciam magnum fundamentum: sed bene videtur ponde-
randum et magnifaciēdū qđ singulares persone dicti castri geppe
vsi fuerunt dicta facultate lignandi τ pasturandi non tanq facul-
tate eis concessa in specie neq; tanq ex iure eis specialiter compe-
tente: sed tanq competente et concessa generaliter hominibus ca-
stri geppe: ita q sunt diuersi termini a terminis dictorum iuriū in
quibus quis nitebatur iure proprio et nitebatur quilibet ex con-
cessione iuris sibi facta et ex actibus suis non ex actibus alienis vel
suis τ alienis simul iunctis: vnde sunt casus separati τ separatorū
non est illatio. l. si. ff. de calūniato. l. si maritus. de dona. inter virū. τ.
l. naturaliter. §. nihil cōmune. de acqui. pos. τ maxime cum in casu
nostro ex parte communitatis griptarum et hominum ipsius nō
interuenit in hoc aliquis actus sed sola patientia in non prohibē-
do: nec agitur de paruo preiudicio sed de magno: quia lignare in
meo τ sic incidere τ exportare ligna de re mea est priuare me posses-
sione et dominio rei mee qđ ascribitur magno non paruo preiudi-
cio. et similiter et pasturare in meo qđ nihil aliud est q consumere
herbam in re mea existentem que mea erat. Et maxime cū absq;
aliqua limitatione concedatur in dicto laudo illa facultas: ita qđ
vigore dicte licentie et facultatis posset contingere consumi maxi-
mam quātitatem lignorum τ pascuorum: ita q negari non potest
quin magnum preiudicium versari possit τ in particulari τ in vni-
uerso: que quidem non concurrunt in terminis dictorum iurium
adductorum in contrarium: nam in terminis. d. l. cum de in rē ver-
so. et. d. c. peruenit. de censibus. interuenit non solum patiētia que
consistit in non faciendo: sed etiam interuenerunt actus facti: qr
prestationes et solutiones vsurarum vel censuum. τ in. d. l. seruitu-
tes. licet in sola patientia consisterent illi actus ex parte eius de cu-
ius preiudicio agitur: tamen non agitur de priuatione dominij: τ
sic non censetur agi de magno preiudicio prout hec ɔsiderat Bar-
15 to. τ doc. post eum in locis preallegatis. † Nec obstat si dicatur fa-
cultas pasturandi ascribitur seruituti rustice. l. j. et. l. iij. in prin. τ. l.
pecoris. de seruitute rusticorum prediorum. et sic etiam possit cō-
prehendi sub. d. l. seruitutes. et etiam quo ad ius et facultatem li-
gnandi potest adduci simile qđ habetur in. l. iij. §. et vt pedamēta.
et. l. veluti. §. item silue cedue: quia ad hoc respondetur qđ dicta iu-
ra procedunt quando ius pecoris pascendi vel pedamenta sumēdi
conceditur respectu commoditatis precij vicini prout apparet ex
d. l. iij. in princip. τ. d. §. τ vt pedamenta. et. d. §. item silue cedue. in
prin. τ. §. quid ergo. eadē. l. et notat glo. in. d. l. pecoris. al's nō pos-
sent esse seruitutes prediales de quibus loquuntur dicta iura vt. l.
j. communia prediorū. et. l. si quis binas. ff. de vsufr. Et propterea
dicta iura non loquuntur in terminis nostris: quia hec concessio
pasturandi et lignandi non fuit facta respectiue ad predia vicina
seu contemplatione prediorum vicinorum: sed absolute etiam non
habentibus predia: et sic non limitatur quatenus indigēt predia
vicina: et sic alij sunt termini nostri a terminis dictoꝝ iurium. Et si
diceremus esse constitutam quādam seruitutem personalem puta
vsusfructus: rńdetur q vsusfructus censetur pars dominij. l. iij. ff.
de vsufruc. τ no. in. l. recte dicimus. de verb. sig. ita q prout in dñio
non sufficeret illa allegatio de qua habetur per glo τ doc. in. d. l. ser-
uitutes. sed requireretur vera probatio tituli. l. diutina. cum si. C.
de longi temporis prescrip. sed dicet aliquis nec seruitus predialis
nec seruitus vsusfructus censetur constituta: sed quedam alia ser-
uitus personalis innominata. s. seruitus pasturandi τ lignādi put
dicunt Pe. τ Cy. in rubrica. C. de vsuf. vel seruitus vsusfructus sin-
gularis vel particularis non vsusfructus vniuersi prout dicit Ra-
pha. in. d. l. pecoris. sed nihilominus dicas q glo. ij. in. d. l. pecoris.
concludit q non sit seruitus personalis neq; realis: sed sit quoddā
ius personale. et idem voluit Bar. in. l. mela. ff. de ali. τ ciba. lega. et
Bal. et Ang. in. d. l. pecoris. τ Pau. de ca. in. l. vt pomum. de serui.
titulo generali. τ cum sit cōis tutius est eam sequi dicit Raph. ful.
16 in. d. l. pecoris. † Itaq; tenendū est qđ per dictum laudū si valuisset
nō cēseretur ɔcessum ius reale seruitutis realis vel psonalis: sꝫ ius
mere psonale in quo nulla datur possessio vel quasi possessio: qr in-
corporalia nō possidētur. l. seruus. §. incorporales. de acqui. re. do.
et. l. sequitur. §. si viam. ff. de vsuc. τ. l. iij. in prin. de acqui. pos. lꝫ iu-
ra realia incorporalia quasi possideantur vt no. in dictis iuribus. τ
in. l. quotiēs. el. ij. de serui. τ. l. si edes. §. libertas. de serui. vrba. pdi.
et. l. sicuti. §. aristo. si seruitus ven. iura autē psonalia non ita quasi
possidentur: lꝫ qñq; impropriissime dicantur quasi possideri vt p
glo. in. l. regulariter. ff. de peti. here. vnde non est eadem rō in iuri-
bus psonalibus in quibus non cadit quasi possessio: qđ p patiētiā
inducatur illa presumptio de qua in. d. l. seruitutes. τ in. d. l. cuz de
in rem verso. τ in. d. c. peruenit. cum si. prout est in iuribus in quib⁹
datur quasi possessio. cū ex possessione qñq; inducatur presumptio
dominij. s. qñ dñium incidēter deducitur. l. sicuti. §. si queratur. ff. si
seruitus vē. τ. l. j. fa. her. τ p Bar. in. l. qdā in suo. ff. de cōdi. insti. et
Inno. in. c. olim. de priuile. τ modernos in rubri. ff. de no. ope. nū.
est ergo mirū si p lōgeuā quasi possessionē inducit psumptio iuris
allegata iuris ɔcessione. Accedit etiā qr in istis iurib⁹ realib⁹ hoc
est in seruitutib⁹ realib⁹ vel psonalib⁹ patiētia hr̄ p traditione. d.
l. quotiēs. τ. l. iij. §. dare. de vsuf. τ. l. j. in fi. de serui. rusti. predio. τ. l. si
ego. §. j. de publiciana. sꝫ in iurib⁹ mere psonalib⁹ patiētia nō hr̄ p
traditione: itaq; suadet rō naturalis τ ciuilis q fortius inferat in
psumptionē q ius reale cōpetat pp vsum lōgeuū iuris realis facta
aduersario sciēte τ patiēte ex quo causat quedā traditio τ q̄si pos-
sessio illi⁹ iuris quā inferat ex simplici vsu iuris mere psonalis ex q̄
nulla resultat traditio seu q̄si possessio illi⁹ iuris: vñ lōge distat in
facto τ in rōne casus iste a casibus in quib⁹ loquunt iura ɔtraria. τ

si dicatur. l. cum de in rem verso loquitur in iure mere personali:
respondetur ꝙ ibi presumptio resultat ex factis longo tempore cō
tinuatis: ea autem que consistunt in facto sunt efficaciora quā ea
que in non facto consistunt. l. in lege aquilia leuissima culpa. ff. ad
legem aquiliam. iuncta. l. si cuius. §. denique. de vsufruc. et que not.
per gl. in. l. si mora. ff. soluto matrimonio. τ in. l. lege cornelia. ff. ad
sille. τ prout dixi Bart. τ doc. in proprijs terminis faciunt differen-
17 tiam inter solam patientiam τ actus facti. † Est insuper aduerten-
dum ꝙ non erit facile cuique ꝓbare ꝙ ipse longo tpe in possessione
particulari alicuius singularis psone ipsa psona habēte dominiū
ipsius possessionis sciente τ patiente longo tēpore vsa fuerit illo in
re lignandi vel pasturādi: τ silr non erit facile probare ꝙ in aliquo
predio cōis griptarū lōgo tēpore vsus fuerit illo iure lignādi vel
pasturādi ipso cōi vel cōmune representātibus sciente vel sciētibus
prout sciētiam aduersarij requirit glo. in. d. l. seruitutes. τ doc. qui
cū ea transeūt: τ si vnus vult niti ex vsu alterius dicta iura deficiūt
que nō loquūtur in hoc casu nec ex iure tuo infertur in ius meum:
ita ꝙ multipliciter respondetur ad fundamentum contrarium qd
sumebatur ex presumptione que ponderatur in terminis. d. l. cum
de in rem verso. τ. d. l. si filius. τ. d. l. seruitutes. cum simi. qd plurimū
videbatur in contrarium vrgere: sed oibus. s. dictis cōsideratis di-
cendum est qd non obstat per iam dicta: nec etiam potest dicta lon
gissima obseruantia seu vsus adduci seu allegari qd causet prescri-
ptionē: nam ista personalia iura cū nullatenus possideantur nulla
prescriptione querūtur: maxime cum etiam iura realia in quibus
cadit ista quasi possessio non prescribantur etiā longissimo tpe nisi
sit tanti tēporis cuius memoria hominum non existat vt. d. l. serui
tutes. nec habēt causam perpetuā ille seruitutes que factum homi
nis requirunt. l. foramē. ff. de serui. vrba. predio. Cum igit istud ius
lignādi τ pasturādi nō habeat ꝯtinuā causam τ ꝯsistat in iure me-
re psonali nō potuit illa longissima pscriptione queri saltē ex quo
18 nō est tanti tpis cuius initij memoria hominū non existat. † Nec etiā
obstat dicta obseruātia que allegat. lvj. annorum si adducat per viam
consuetudinis. Cū consuetudo sit ius nō scriptū τ posset ius parti
bus concedere prout. s. in contrarium adductum est: qr rñdetur ꝙ
adesse consuetudinis plura requiruntur: τ inter cetera ꝙ actus ex
quibus dicitur consuetudinem causari emanauerint sciēte eo qui
potest ius ꝯdere vt probat in. l. de quibus. ff. de ll. τ no. glo. in. c. fi.
de consue. τ ideo ibi Joā. an. d. Ant. cardinalis florētinus Jmo. et
Panor. dicūt ꝙ requiritur scientia populi vel maioris partis po-
puli in consuetudine in populo inducenda. τ idem voluit Cyn. in
l. ij. C. que sit longa cōsuetudo. τ no. doc. in. d. l. de quibus. τ in cōsue
tudine inducēda in aliquo collegio requiritur ꝙ sciant due partes
collegij qr in cōdenda lege due partes collegij seu vniuersitatis de-
bēt esse presentes. l. nulli. τ. l. plane qd cuiusque vniuersi. noie τ habe
tur in. c. j. de his que fiūt a maiore parte capituli. ideo etiam in cō-
suetudine inducēda debēt etiā due partes scire sm Panor. in. d. c.
fi. licet hoc vltimū aliquā habeat dubitationē: sed in primo doc. cōcor
dant ꝙ scientia eius qui nō potest expresse condere statuta nō sit
sufficiens ad causandā consuetudinem: vnde ad propositum cum
communitas castri griptarum non possit statuta condere sine in-
teruentu communis spoleti. facit. l. qui ex vico. ff. ad municipales.
similiter sola scientia populi vel maioris partis populi communis
griptarum si probaretur non videretur esse sufficiens ad causandā
talem consuetudinē nisi probaretur etiam scientia communis spo
letani qd prout arbitror non poterit probari τ etiam erit difficilis
probatio ꝙ habuerit scientiam populus vel maior pars populi cō
munis griptarū ꝙ illi de castro geppe vsi fuerint ptāte lignandi τ
pasturandi in locis in lando cōtentis tanquam ex iure sibi competenti:
attento maxime qd τ vicinis soliti sunt saltem pasturare τ lignare
vt communiter fit in siluis τ locis sepe nō multū frequētatis: τ solet
etiā plerumque nō vetari vicinis. Potest etiā dici ꝙ si consuetudo po
puli cōmunis castri griptarū allegatur, que consuetudo tacito con
sensu dicti populi inducitur illa contrario consensu populi repro-
betur. ar. l. nihil tam naturale. ff. de reg. iu. τ. l. ab emptione. de pac.
et. c. j. de reg. iu. τ. c. maiores. de baptismo. cum simi. saltem quo ad
futuras psonas quibus adhuc non esset ius quesitum ne als obsta
ret huic rationi qd no. Jnno. τ doc. in. c. nouit. de iudicijs. Et ideo
verisimile est ꝙ non allegabunt dicti de castro geppe eis ius com-
petere ex consuetudine: sed potius ex laudis et transactione supra
19 dictis. † Nec etiam obstat qd in contrarium adducebatur ꝙ dictū
commune castri griptarum censeatur ratificasse gesta per supradi-
ctos eorum syndicos compromittentes τ transigentes permitten
do homines castri geppe pasturare τ lignare vt in laudo primo p
scōm laudum et transactionem confirmatio continetur: et maxi-
me recipiendo solutionem trium librarum annuatim ex eadē cau-
sa factam. Nam ad hoc respōdetur ꝙ quo ad illā receptionē annue
solutionis rñsio est aperta τ clara ꝙ illa receptio non est facta per
personas que habuerint facultatem ratificandi τ obligandi cōmu
ne vel particulares homines cōmunis castri griptarū vel concedē-
di ius aliquod in τ super bonis cōmunis vel hominū predictorum
quia dicte solutiones facte dicūtur camerarijs cōmunis griptarū
qui camerarij habent mandatum τ facultatem recipiendi solutio-
nes ab habētibus soluere collectas vel alia credita cōmunis nō ad
obligandum cōmune vel particulares homines communis vel ad
ratificandum dictum contractum resultantē ex emologatione pri
mi laudi vel ex compromissis et trāsactione prenarratis. Et insup
non habuerunt forte notitiam de his que gesta erant seu qualiter
gesta erant credebant prout est verisimile qd solutio fieret ex causa
veri debiti: ideo cessat ratificatio: quia nihil tam contrarium con-
sensui quam error. l. si per errorem. ff. de iurisdi. om. iud. τ. l. ij. ff. de iudi.
et arg. l. si is ad quē. τ. l. heres institutus. τ. l. cū aquiliana. de trāsac.
et. l. mater decedens. de inffic. testa. cum similibus. Et hoc etiā ca-
dit circa approbationem seu ratificationem communis: nam po-
tuerunt qui successiuis tēporibus populum representarunt igno-
rare que gesta erant τ credere esse rite gesta cum nō essent. argumē.
l. verius. de probatio. et regulariter presumitur ignorantia. in. vj.
20 cū sitibus. et cōsequēter nō resultare ratihabitionē. † Posset etiā
instari ꝙ illa verba laudi possint τ eis liceat lignare et pasturare re
stringantur per sequentia vba sine pena τ bāno vt sic sit sensus ꝙ
non possint propter pasturationem et lignationē banniri vel pu-
nire prout puniuntur dānum dantes et predicta facientes contra
voluntatem dominorum. Non autem qd per hoc censeretur per-
missum qd non possint prohiberi vel qd non tenerent reficere dāni
estimationē. Si enim permissio fuisset absoluta illa verba sine pe-
na τ bāno superuacuo starent: nam qd de iure licite potest fieri nō
meretur penam. l. gracchus. C. de adulte. cum concor. vnde sufficie
bant illa verba possint τ eis liceat τc. qd et persuadetur: quia cum
verba illa laudi videantur comprehendere etiam bona particula-
rium personarum et continent priuilegium quoddam hominum
a communis castri geppe videntur intelligenda sine preiudicio sal
tem graui tertij. l. pma. §. si quid a principe. et. §. merito. ff. ne quid
in loco publico. et que habentur in. c. cum capella. de priuilegijs.
Et saltem quatenus respicere videntur preiudicium tertie perso-
ne saltem graui debent stricte interpretari: vt habetur in dictis iu
ribus. et. l. cum auus. C. de eman. lib. cum similibus. qd etiam per-
suadetur ex eo quia tenuissima est recompensatio eius qd ex aduer
so datur hac contemplatione pro parte communis castri geppe:
quia tres libre annue pro hac pasturatione et lignatione est quid
minimum. Et ex tenuitate pecunie que ex altera partium presta-
tur sumitur in iure probabilis coniectura qualis censeatur fuisse
actus et contractus vno vel altero modo interpretatus. vt no. per
glo. in. l. j. in princ. ff. de superfi. et. c. illo vos. de pig. et. c. ad nostrā.
21 de emptio. et venditio. † Jtem posset instari qd dicta permissio nō
respiciat nisi homines qui tpe laudi habitabant in castro geppe
referendo verba illa habitantes ad omnia precedentia prout solet
per. l. talis scriptura. de legatis primo. et. c. secundo requiris. et. c.
inquisitioni. de appellatio. et. l. j. C. de libe. prete. cum similibus.
Et est participium presentis temporis nō futuri: et sic ad tempus
illud presens tempore laudi referatur: maxime cum verba senten-
tie sint stricti iuris. l. paulus. de re iudi. et. l. j. C. si plures vna senten
tia et contractus interpretatur contra eum qui ex eo nititur. l.
quicquid astringēde. §. j. de verborum obligatio. τ. l. labeo. de sup-
pel. lega. et facit. c. in presentia. de probatio. et si hoc esset redunda
ret parum preiudicij dictis communi τ hominibus castri gripta-
rum: quia verisimile est ꝙ non multimodo sint in vita de illis qui
tunc erant attenta longitudine temporis: licet in illis vltimis non
faciam magnum fundamentum nec in eis insistam: sed in alijs su-
perius deductis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxciiij.

1 ☞ Alienatio rei restituende facta per heredem grauati an va-
leat sibi obiecta scientia dicte rei fideicommisso subdite cui sibi re-
gula ꝙ testamenti contenta scire presumatur non obstat vt is cui
facta est alienatio teneatur tantum ad precium rei fideicommissa-
rio vniuersali. nu. seq. τ per totum.
2 Precium succedit loco rei in vniuersalibus.
3 Actio precij recuperandi rei alienate an detur fideicōmissario ad-
uersus rei alienari prohibite emptorem.
4 Alienari prohibita res per testatorem potest dari in dotem per
filiam non obstante prohibitione et qd pro lege habeatur testato
ris voluntas.
5 Alienatio per testatorem prohibita impedit dominij translatio-
nem indistincte. nu. 8. vsque ad fi. consi.
5 Alienari an possint res dotales.
6 Alienatio rei subdite restitutioni an validetur iusta ignorātia. nu
me. seq. et. 10.
7 Alienatio rei sub conditione relicte valet pendente conditione.
8 Alienatio rei prohibite alienari valet concurrente prohibitione
legis cum hominis prohibitione.
7 Prescribi an possit res alienari prohibita.
10 Confusio actionis an habeatur loco solutionis.

Consilium.ccxciiij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ †Uidetur prima facie dicendũ ꝙ dicta domina Alexãdra non possit vendicare seu recuperare bona alienata ꝑ dictũ cõpagnũ: sed solum possit agere ad preciũ quo fuerunt dicta bona vendita ꝛ hoc aduersus heredes dicti cõpagni qui dicta bona vẽdidit: qꝛ mihi presupponit ꝙ dict⁹ cõpagnus alienãs ꝛ emptores i quos facta fuit alienatio pretendebãt iustã cãm ignorãtie: vñ predicta cõclusio vr̃ probari ꝑ casum in terminis in.l.fi.§.fi.de lega.ij.quẽ casum non esse alibi dicit Dy.in.l.marcellus.§.res que ad trebel. Est em̃ ibi casus ꝙ qñ alienãs rogatus de restituendo hereditatẽ ignorauit onus predictũ: ꝛ etiã emptor ignorauit tũc ꝑpter iustã ignorantiã vtriusqꝫ heres alienãtis dꝫ fideicõmissario dare preciũ ꝛ res q̃ erat subiecta restitutioni remanet apud emptorẽ: ꝛ ꝑ hoc limitatur.l.fi.§.sed qꝛ nostra maiestas.ꝛ.§§.sequẽtes.C.cõia de lega.prout volũt doc.cõiter oẽs in dictis iurib⁹.ꝛ Dy.in.d.§.res que.et Ray.in auc.res que.C.cõmunia de leg.ꝑpterea dicit Ang.in.d.§.sed quia nostra maiestas. et in.l.quidã ita.§.si quis filium.ff.ad treb.ꝛ Jmo.in.l.marcellus. §.quidã liberis.eo.ti.qd̃ dꝫ esse cautus aduocatus actoris vt semp deducat scientiam alienantis al's succũberet ꝺm eũ. ignorãtia em̃ presumitur.l.verius.ff.de probatio.ꝛ in regula presumitur ignorãtia.in.vj.ꝛ in.l.fi.ff.pro suo.cũ si.ideo presumitur in isto compagno qui non successit immediate ex testõ dñi cardinalis: sed successit in dictis bonis tãqꝫ heres sui patris qui ex testamẽto successerat dicto Cardinali: ita ꝙ dictas res inuenit in hereditate paterna: lꝫ ergo pater sciuerit testm̃ predictum ꝛ onus in eo insertũ: iuxta.l.nõ est ferendus.ff.de trãsac.ꝛ.l.cũ heres.ff.de libe.lega.ꝛ qd̃ per Bar. ibi ꝛ in.l.qui rome.§.duo fratres.de ver.obli.tñ ipse cõpagnus presumitur nõ habuisse notitiã dicti testamẽti.ar.c.cũ quis in ius.de reg.iur.in.vj.ꝛ.l.qui in alterius.ff.eo.ti.ipse em̃ ꝑ seqñedis dictis bonis non habuit necesse videre testm̃ predictũ.ideo illud scire nõ presumitur ad hoc.l.eius qui in prouinciã.ff.si cer.pe.ꝛ qd̃ no.per Bar.ibi ꝛ in.d.§.duo fratres. Et hoc clarum ꝛ in pũcto presupponitur: itaqꝫ non est instandũ: verificantur ergo verba.d.§.fi.in quibus videtur fundata illa dispositio ibi rñdi propter iustam ignorãtiam mulieris q̃ emptoris: ꝛ casus noster videtur omnino similis

2 illi casui cũ in casu nostro sit fideicõmissũ vniuersale ꝑut ibi. †Uñ cõcurrit rõ qꝛ in vl'ibus precium succedit loco rei.l.si rẽ ꝛ preciũ.ff. de pet.here.ꝛ.l.imperator.§.fi.de leg.ij.ꝛ.l.quidã ita.§.si quis filiũ. ff.ad treb.item hic fideicõmissum erat conditionale: qꝛ hereditas erat restituẽda post mortẽ heredis sui primi fideicõmissarij prout etiam in.d.§.fi.qui.§.procedit in relicto conditionali: secus in puro vel sub die certa relicto ꝺm Bal.in.d.§.sed quia: qd̃ ꝛ videnẽ ibi sentire glo.ꝛ Bar.qui de dicto.§.fi.opponũt ad.§.finautẽ sub conditione.et non ad.§.sed quia.licet Saly.contrariũ videatur velle: sed non est presentis speculationis cũ simus in relicto conditionali: nec vr̃ obstare rñsio quã sentit Bal.in.d.§.fi.ꝛ in.d.l.fi.§.finautẽ sub cõditione.C.cõia de lega.in lec.noua ponderãs qd̃ in.d.§.fina. ignorantia causabatur ex facto testatoris q iussit codicillos in quibus onus fideicõmissi erat iniunctum aperiri demũ post mortẽ heredis: qꝛ ad hoc rñdetur ꝙ licet illud premittatur in themate: tamen non ponderatur in decisione volens ꝙ al's nõ ꝑcederet dispositio.d.§.fi.qd̃ ꝛ voluit ibi Raph.cu.que decisio solũ fit ꝑpter iustã ignorãtiã heredis alienãtis ꝛ emptoris vbicũqꝫ.itaqꝫ militat iusta ignorãtia militare dꝫ illa dispõ arg.l.illud.ad.l.aquiliã.ꝛ.l.a.titio. de verb.obli.ꝛ.l.cũ mulier.so.ma.cũ si'l. Jussus autẽ testatoris non immerito ibi potest ponderari: qꝛ ex eo causatur iusta ignorantia al's forte cessasset ignorantia vel non fuisset iusta ꝺm ea que habentur in.l.non est ferendus.ff.de trãsac.ꝛ alij doc.in.d.§.fi.ꝛ in.d.§.sꝫ quia.et.d.§.finautẽ sub conditione.ꝛ in auc.res que.eo.ti.ꝛ vbiqꝫ videntur generaliter intelligere dictũ.§.fi.itaqꝫ limitatio ꝛ restrictio quã sentit Bal.non videtur de mẽte litere nec de mẽte aliorũ

3 doc.ideo nõ tuta. †Nec etiã vr̃ obstare rñsio que videtur innui ex puncto in primo quesito vꝫ qd̃ hereditas dicti cõpagni alienantis non est soluendo nec eius heres: ꝛ per ɋ̃s dicta dña Alexãdra fideicommissaria non potest effectualiter consequi precium redactum ex venditione dictarũ rerũ: quia inanis est actio.l.nam is.ff. de dolo.nam hec responsio videtur posse confutari: quia lꝫ habeatur regressus ob similem causam aduersus eum in quem res peruenit ex causa lucratiua: iuxta.l.fi.ff.de eo per quẽ factum erit: et qd̃ per glo.ꝛ Bar.in.l.his solis.ff.de condi.inde. Tamen secus videẽ qñ in alium peruenit ex causa onerosa per ea que habentur in.d.l. his solis.ꝛ in.l.fina.ff.qd̃ cũ eo.ꝛ.l.j.si ven.pig.aga.ꝛ notant Bal. et Jmo.in.l.plane.ij.§.qui rogatus.de lega.j.ꝛ licet tex.in.d.l.plane.el.ij.§.qui rogatus.de lega.j.videaẽ obstare dicte distinctioni: tamen ibi dantur plures respõsiones vt patet ex dictis ibi ꝑ Bal. qui tandem concludit qd̃ ibi sit specïale fauore vltime volũtatis: et ita etiam concludit ibi Jmo.ꝛ transeunt legentes que rñsio videtur multum conferre ad propositum nostrum pro dicta domina Alexandra: nihilominus est aduertendum ꝙ ibi venditor non ignorabat onus sibi iniunctum.qd̃ patet: quia vendendo seruum cõsecutus fuit etiam precium hereditatis in qua eius seruus erat institutus ꝛ quam ipse erat rogatus restituere vt est expressum ibi in ver.cum precium: ideo ipse venditor necessario sciebat institutionem: et sic ipsum testamentum et consequenter censebatur etiã scire onus ibi in eodem testamento sibi iniunctum.d.l.non est ferendus.ff.de transactio.et.d.l.cum heres.et que per Bart.ibi ꝛ in d.§.duo fratres. Quinimmo videtur etiam qd̃ emptor sciuerit ex quo ipse dedit maius precium occasione dicte hereditatis quam sperabat cõsequi ex institutione serui: et sic etiam ipse videtur habuisse notitiam de institutione in testamento contenta et cõseqũter etiam de alijs in testamento contentis.argu.eorũdem iurium. Et qd̃ saltem venditor habuerit notitiam demonstratur qꝛ si pretendisset iustam ignorantiam non teneretur ad restitutionẽ hereditatis prout ibi disponitur qd̃ teneatur. Sed dũtaxat ad restitutionem precij ita suscepti.argu.d.l.fina.§.fina.de lega.ij.et.l.si et rem et precium.et.l.sed ꝛ si lege.§.consuluit.ff.de peti.hereditatis. cum similibus.itaqꝫ ille.§.non videtur trahendus ad limitationẽ d.§.fina.qui loquitur quando subest iusta ignorantia ex parte rogati ꝛ ex parte emptoris vt est ibi expressum: ꝛ sic loquuntur dicta iura in terminis penitus separatis per predicta: ꝛ etiã quia in terminis.d.§.qui rogatus fideicõmissum reddebatur omnino inutile ex quo mediante alienatione ipsa hereditas transiuerat in alium qd̃ non contingit in terminis.d.§.nec in terminis nostris in quibus non fuit alienata hereditas nec ad alium deuoluta. Sed solũ particulares res hereditarie: ita ꝙ remanet fideicommissum non omnino inutile. Dato ꝙ effectualiter dicte res hereditarie nequeant alienari neqꝫ earum precium peti.facit.l.hereditas.ff.de

4 petitio.heredi. †Nec etiam videtur obstare alia ratio que in pũcto deducitur.s.expressa prohibitio testatoris: quia.d.§.fina.videtur limitare generalem prohibitionem testatoris: prout generalem prohibitionem legis: cum dispositio testatoris soleat comparari dispositioni legis.argumento autẽti.de nuptijs.§.disponat.et.l. fina.C.de rebus alienis non alienãdis.cum similibus. Et ꝑpterea dicit Bart.in.l.filiusfami.§.diui.de lega.j.qd̃ si testator prohibuit aliquam rem alienari: tamen non obstante prohibitione testatoris poterit dari in dotem per filiam testatoris per.d.auc.res que. C.communia de leg.et.l.mulier.§.cum proponeretur.ff.ad trebel. que iura loquuntur solũ in prohibitione legali.ꝛ generalis prohibitio legis limitatur per dicta iura qd̃ non trahatur ad dotem in illis terminis.et Barto.illa iura inducit etiam ad prohibitionem testatoris.et idem sentit Bal.in.l.nulla.C.de iure dotium.vbi singulariter ponderat glo.ibi qd̃ dispositio.d.auc.res que.nõ habeat locum vbi alienatio est prohibita ex actu inter viuos quasi sentiat secus esse vbi esset prohibita ex vltima voluntate.ideo videtur dicendum qd̃ prout.d.§.fina.limitet dispositionem legis prohibentis alienationem: ita etiam limitet dispositionem testatoris simpliciter prohibentis alienationem: qd̃ maxime videtur dicendum quia ex quo erat a lege prohibita alienatio in istis terminis ꝑ.d.§. sed quia nostra maiestas.cum sequenti prohibitio testatoris videtur nihil operari: quia facta videtur super eo qd̃ tacite inerat.arg. l.iij.§.j.de lega.j.et.l.iiij.§.si quis cõdẽnatus.de re iudica.et.l.non

5 recte.de fideiussoribus. ¶ †His tamen non obstantibus in contrarium arbitror fore iustitiam. Est enim aduertendum qd̃ quando res est per testatorem prohibita alienari si non obstante prohibitione alienatur impeditur translatio dominij.l.peto.§.fratre. de legatis secundo.et.l.cum pater.§.libertis.eo.titu.et.d.§.diui. et nota.in dicta.l.fina.de rebus alienis non alienandis.et.C.de cõditio.ob causam.l.ea lege.et ibi per Baldum et docto.et per doc. in.l.si ita quis.el.ij.§.ea lege.de verbo.obligatio.et in.d.§.fratre. cum similibus supra adductis.nec solent doctores distinguere an scienter an ignoranter alienentur: ideo indistincte videtur dicendum qd̃ si alienatio est a testatore prohibita impediatur dominij translatio siue fuit facta alienatio scienter siue ignoranter.facit generalitas.l.ij.C.de vsucap.pro emptore.quia non apparet ibi qd̃ tutores habuerint notitiam voluntatis testatoris.et lex indistincte loquens est indistincte intelligenda.l.iij.de officio presidis. et.l.prima.§.quod generaliter.de lega.prestan.et in cañ.si romanorum.xix.distinctio.nec aliter videretur dicendum in prohibitione simpliciter facta a lege: nam si res dotalis fuisset ignoranter alienata non videretur propterea alienationem valere: prout contingere posset si pater pro matrimonio filij rem datam recepisset filio ignorante quam eo mortuo filius alienasset: non enim videretur tunc alienatio valida vel dominium translatum per generalitatem.l.iulie.prohibentis alienationem fundi dotalis.de qua in titulo.ff.de fundo dotali.per totum.et.l.vnice.§.et cum lex.C.de rei vxo.actio. Nec obstat dicto.§.fina.quia non reperitur quod ita generaliter fuerit facta prohibitio per legem quod res subiecte restitutioni non alienarentur: nam de iure antiquo hoc non reperitur: immo text.in dicto.§.sed quia nostra maiestas.innuit de iure antiquo non esse generaliter prohibitam dictam alienationem ibi secundum veterem dispositionem

putet esse in posterum alienāda ⁊c. ⁊ de iure nouo in relicto cōdi-
tionali nō reperitur ita generaliter facta ꝓhibitio ꝙ cōprehendat
ignorātes: qꝛ tex. in. d. §. sinautē sub cōditione. in versi. sinautē aua
ritie cupidine loqui videtur in sciēte: nā loquitur de eo qui cupidi
ne auaritie ꝓpter spem cōditionis nō implēde prosiluerit ad vēdi
tionē: nō est ergo mirum si dispō. d. §. sinautē sub cōditione. distin-
guitur per. d. l. fi. §. fi. qđ nō procedat qñ alienatio fuerit facta pro-
pter iustam ignorātiam vtriusqꝫ partis: fateor tñ ꝙ si fuisset iusta
ignorātia alterius partis tm̄ posset fideicommissarius habere re-
gressum aduersus emptorē: nō solum si ignorātia aderat ex parte
emptoris prout vr̄ expressum in. d. l. fi. §. fi. sed etiam si ex parte he-
redis alienātis vt probat tex. a cōtrario sensu. in. d. l. fi. §. fi. de leg.
ij. ⁊ etiā potest induci tex. in. d. §. sinautē sub cōditione. ⁊ probatur
in. l. seruo legato. §. j. de leg. j. ⁊. l. seruum. de manumi. ⁊. l. generali-
ter. ff. qui ⁊ a quibus in eorū generalitate. lꝫ illa iura loquantur in
re in specie legata non in legato vniuersali: nec est omnino eadem
ratio prout voluit Jmo. in. l. quidam ita. § si quis filiū. vbi Jmo.
pōderat ꝙ in. d. §. res subiacebat restitutioni vniuersali quasi sen-
tiat aliud si singulari restitutioni subiaceret qđ ⁊ clarius voluit in
d. §. fi. et probatur in. d. l. generaliter. ⁊. d. l. seruum. licet aliud velit
Bal. in. d. §. sed quia nostra maiestas. ⁊ vt arbitror nō bene per. d. l.
generaliter. et. d. l. seruum. ⁊. d. l. seruo legato. §. j. in eorū generali-
6 tate. † Ex quo patet ꝙ iusta ignorātia nō est sufficiēs cā ad validā
dum alienationē extra terminos quibꝰ loquitur ille. §. fi. prout ⁊ di
cit Jmo. ad alium tñ finem in. d. §. si quis filiū. arg. l. ius singulare.
et. l. qđ vero cōtra. ff. de. ll. qđ ⁊ dicit in eodē. §. fi. ⁊ facit qđ. s̄. est di-
ctum circa intellectū. d. §. fi. in legato pure relicto: itaqꝫ potest hoc
trahi ad substētationē lec. s̄. date per Bal. ad. §. fi. s. qđ loquatur in
casu quo ignorātia causať ex facto testatoris. itē posset ponderari
qđ ibi alienās fuit ex cā tractus ad alienādum: qꝛ fundus erat in-
fructuosus: nam lꝫ in rñsione ponderetur soluꝫ iusta ignorātia: tñ
dici pōt ꝙ iusta ignorātia sit cā inducēdi dictam specialitatem in
casu illo: non ꝓpterea sequitur ꝙ sit sufficiēs cā inducēdi speciali-
tatem in omni casu vbi illa ratio militat: prout ⁊ in siľi dicimꝰ qđ
iusta ignorātia nō inducit illum effectum in fideicōmisso pure reli
cto vel in fideicōmisso in specie relicto: ex quibus patet ꝙ non mi-
litat illa dispō vbicūqꝫ militat iusta ignorātia prout etiam proba
rur in. d. §. si quis filium. lꝫ ibi militet fauor libertatis. Satis au-
tē videť etiā ꝙ iusta ignorātia inducat specialitatē in illo casu: ꝓut
aľs fauor dotis inducit specialitates in certis casibus: nec ꝓpterea
sequitur ꝙ omni casu inducat specialitates ⁊ siľr fauor fisci fauor
militis fauor libertatis ⁊ hmōi. Licet hoc. s. ꝙ. d. §. fi. restringatur
ad dictos casus aliter nō firmē sed nō absurde teneri posset: lꝫ autē
nō pateretur dictam restrictionē: nō aūt videretur trahendus ad
prohibitionē expressam testatoris cū non sit oīno eadē ratio: attē-
to ꝙ ꝓhibitio testatoris est specifica ⁊ generalis prohibitio legis
nō apparet qualiter fuerit facta: quinimmo non videtur ꝙ possi-
mus dicere ꝙ immineat prohibitio. l. in re sub cōditione subiecta
7 restitutioni. † Nam videmus ꝙ res sub cōditione relicta si interim
alienatur tenet interim alienatio: ita ꝙ interim transit dominiuꝫ
vt probat tex. in. d. l. seruo legato. §. j. qꝛ nō esset res alienata si do-
miniū in aliū non foret trāslatum: ⁊ qđ hoc de iure antiquo proce-
dat tenēt oēs: ⁊ lꝫ glo. ibi ⁊ in pluribꝰ locis teneant ꝙ hodie aliud
sit: tñ ꝯtrariū tenet glo. in. d. l. cū pater. §. libertis. ⁊ in auť. de resti.
et ea q̄ parit. §. quāobrē. et Pet. Dy. Cy. Bar. Bal. Ang. ⁊ Jmo.
in. d. l. seruo legato. §. j. qđ ⁊ cōiter oēs tenēt: prout dicit Pau. de
ca. ibi idē tenens: qđ ⁊ volunt doc. in. d. §. sinautē sub cōditione. q
cōcludūt ꝙ interim trāsferatur dominiū ⁊ emptor querat fructus.
et Bar. ibi inducit ad statutū disponēs ꝙ de qualibet alienatione
debeat solui gabella: nā si alienatio esset nulla prout vult ibi gl. nō
deberet solui gabella: secus si interim valet: lꝫ postea rescindať ꝭm
eum qui firmat hanc secūdam partē quā etiā oēs firmāt prout ibi
dicit Pau. de ca. s. qđ interim trāsferatur dñium ⁊ sic sit vera alie-
natio. Cōstat aūt ꝙ facilius impediūtur gerenda q̄ꝫ rescindantur
iam gesta. l. patre furioso. cum concor. ff. de his qui sunt sui vel alie.
iuris. ⁊ in. c. ad apostolicā. de regularibus. ⁊. xvij. q. j. nouimus. cum
si. ita a pari magis de leui impediť rescissio alienationis iā facte in
casu quo aľs erat rescindēda q̄ꝫ firmeť alienatio vbi aľs erat inuali
da. arg. dicte regule. vñ ad propositum si iusta ignorantia impedit
rescissionē alienationis ⁊ retrāslationem dominij eo casu quo ius
erat trāslatum in emptorē: ⁊ sic translatū consolidat ⁊ firmat ipsi
emptori nō sequitur ꝙ iusta ignorantia opereť vt trāsferať ipsum
dominium vbi non erat translatum nec veniebat transferendum.
8 ¶ † Cū itaqꝫ ꝓhibitio testatoris ꝙ res nō alienetur impediat ve-
re dñij trāslationē etiā factā fauore fideicōmissi ꝯditionalis prout
loquuntur. d. §. fratre. ⁊. d. §. libertis. ⁊. d. §. diui. vbi doc. no. impe-
diri trāslationē dominij dicamus ꝙ iusta ignorātia nō sit tāte effi-
cacie ꝙ causet dominij translationē: ⁊ sic validet alienationē. facit
etiā ad predicta qꝛ rescissio dicte alienationis in istis terminis fa-
cta ꝑ. d. §. sinautē sub cōditione fit per viā fictionis: ⁊ sic quodā iure
speciali: iura autē specialia facilius tollūtur q̄ꝫ iura cōia. l. eius mi-
litis. §. militia missus. de militari testamēto. et qđ not. in. l. fi. C. de

pac. conuē. multo autē fortius dicendum est ꝙ iusta ignorātia nō
validet alienationem qñ cōcurrit simplex prohibitio testatoris: et
etiā cōcurrit quedā prohibitio. l. ꝭm terminos. d. §. sinautē sub cō-
ditione. et. d. l. seruo legato. §. j. cum si. Cum due rationes soleant
efficaciores esse q̄ꝫ vna: iuxta auť. itaqꝫ. C. cōia de succes. ⁊ instit. de
adoptio. §. sed hodie. facit. §. sanctissimas. in auť. de alie. ⁊ emphy
teo. vbi videtur probari ꝙ lꝫ res ecclesie prohibite de iure cōi alie-
nari possint de iure in certis casibus alienari prout hec habētur in
cañ. sine exceptione. xij q. ij. ⁊ in. c. j. ⁊. ij. de rebus eccle. nō alie. in. vj.
⁊ in auť. hoc ius porrectū. C. de sac. sanc. eccle. tñ secus est si cū ꝓhi-
bitione legis cōcurrit etiā expressa prohibitio hominis: vt no. gl.
in. d. auť. hoc ius porrectum. ⁊ glo. in. d. c. verum. per. d. §. sanctissi-
mas. ⁊ in. d. c. verū doc. hoc disputant. ⁊ ibi Uincentius Jo. and. d.
Anto. ⁊ Zab. ⁊ Panor. ⁊ cōiter doc. vidētur velle ꝙ ꝓhibitio ho-
minis trahatur etiā ad casum a iure ꝑmissum: dūmodo eccľia aliū
de habeat facultatē subueniēdi suis necessitatibꝰ. lꝫ Zab. ⁊ nōnul-
li latius videantur loqui qđ et tangit Jmo. in. d. §. diui. in prima
addi. ad Bar. adducēs ad hoc qđ prohibitio hominis prohibitio-
nem legis auget ⁊ fortificat. qđ not. Bar. ibi circa intellectū. l. ij. C.
de vsuca. pro emp. adducit etiā qđ no. ꝑ gl. in. d. l. fi. C. de rebꝰ alie.
nō alie. ⁊ in. l. sicut. cū ibi no. ff. quibꝰ mo. pig. vel hypo. sol. qđ etiā
diciť voluisse Saly. in. d. l. ea lege. Facit etiā qđ no. Bart. post glo.
ibi. dum allegat. d. §. sanctissimas. ⁊ Bal. in. l. j. C. de pac. in. vj. op-
positione. ⁊ in. l. quotiēs. C. de fideicōmissis. ad hoc qđ not. Bal. in
c. j. qui feudum alie. pos. dum vult ꝙ quia. d. auť. res que. exorbitat
a regulis iur. non habet locum illa auť. stante expressa prohibitio
ne testatoris vna cū legali. Facit etiā ad predicta qđ not. glo. in. d.
l. nulla. et Bal. post eam. Nec videtur ratio differentie inter ꝓhibi
tionem factam per actum inter viuos: ⁊ prohibitionem factam ex
vltima voluntate. Et hoc tenendo potest rñderi ad no. ꝑ Bart. in
d. §. diui. vbi post Jac. de are. videtur velle contrarium qđ Bar. et
Jaco. de are. sint intelligendi qñ esset sola ꝓhibitio testatoris nō
cōcurrens cum prohibitione legali. Et lꝫ adducāt in ar. iura q̄ lo-
quūtur vbi alienatio est a lege ꝓhibita: tñ potest dici ꝙ illa faciūt
in ar. assimilādo solam prohibitionē. l. soli prohibitioni testatoris
vel si volumus sequi simpľr Jac. de are. ⁊ Bar. possumus dicere qđ
in illis terminis procedat eoꝝ opinio ex eo quia dispositio. d. auť.
res que. est fundata in verisimili voto testatoris. d. l. mulier. §. cum
proponeretur. ideo non est mirum si sua prohibitio non trahitur
ad eum casum in quo eo casu verisimiliter in specie non prohibuis-
set alienationem prout deduci potest ex eius verisimili voto. arg.
regule in generali. in. vj. et. c. fi. de offi. vica. eo. lib. et. l. obligatione
generali. ff. de pigno. non ergo sit idem in casu nostro in quo repu-
gnat votum testatoris. Et ideo attendať simplex prohibitio testa
toris: nec est verum qđ prohibitio testatoris sit facta sup eo qđ ta-
cite inerat: quia immo nō inerat tacite eo modo quo est expressa:
inerat enim quodāmodo sub cōditione. s. si fideicōmissum purifica
bitur: ⁊ interim conditione pendente cessabat. l. prohibitio. Sed
prohibitio testatoris est simplex ⁊ pura: ideo aľr exprimiť q̄ꝫ insit.
Et sic non obstat. l. iij. de leg. j. cum si. quinimmo videtur ꝙ ex quo
prohibitio testatoris est simplex ⁊ pura sit equiparanda etiam si
sola foret casui in quo lex simpliciter prohibet alienationeꝫ prout
est qñ res pure subiacet restitutioni. Quo casu nō militat disposi-
tio. d. §. fi. prout superius dictum est. Et hoc. s. qđ. d. §. fi. non vēdi-
cet sibi locū qñ cōcurrit prohibitio testatoris dꝛ firmasse Pau. de
cast. in suo ꝯsilio decisiuo. x. incipiēte clarū est in iure ꝙ res subie-
cte restitutioni ⁊c. ⁊ in alio consilio. xvj. qđ incip. in causa que ver-
titur parme. qui in dicto. x. cōsi. limitat etiam. d. §. fi. non procede-
re quando alienans non esset soluendo ad restituendum precium
fideicommissario: quia tunc fideicommissarius prefertur emptori
per. d. §. qui rogatus. Qđ etiam placet quibusdam modernioribus
in. d. l. fina. §. fina. de lega. ij. et in. l. marcellus. §. res que. ad trebel.
Facit quod argu. text. dicti. §. qui rogatus. voluerunt Petrus et
Cynus et Baldus in vltimis verbis in. l. fina. C. de repugnationi-
bus que fiunt in iud. et qđ voluit Ange. in. l. his solis. ff. de condi-
tio. iudebi. Nec obstat qđ in contrarium adducebatur: scilicet qđ
dictus. §. qui rogatus. loquitur eo casu quo vterqꝫ vel saltem alter
ex contrahentibus habebant notitiam oneris iniuncti. et. d. §. fi-
na. loquitur quando vterqꝫ ignorauit tempore alienationis: nam
respondetur quod licet hoc verum sit: nihilominus in terminis di
cti. §. qui rogatus. fuit alienata res non subiecta restitutioni ab
eo qui non poterat de rigore iuris onerari a testatore: nam ipse
non acceptauit commodum et honorem a testatore collatum:
quia seruus non adiuit durante eius dominio nec poterat testa-
tor impedire alienationem serui qui nunq̄ꝫ fuerat testatoris:
ideo de rigore iuris neuter tenebatur ibi ad restitutionem here-
ditatis: tamen fauore fideicommissi disponitur ibi quod tenea-
tur ipse venditor qui fuit a testatore rogatus: et alienatio ibi te-
net et emptor efficaciter retinet hereditatem subiectam restitu-
tioni secundum dispositionem testatoris vt ibi probatur in pri-
mo exemplo tamen si rogatus de restituendo non est soluendo fi-
deicommissarius habet regressum aduersus emptorem ne fidei-
commissum

commissuz effectualiter pereat. ꝛ sic probatur ibi ꝙ fauore fideicō-missi habetur regressus aduersus emptorem ad quē peruenit res subiecta restōni in casu quo de rigore iuris ꝛ ſm iuris regulas fidei commissarius nullum alias haberet regressum aduersus ipm emptorem. Quinimmo rigor iuris suadebat ꝙ cōtra nullum haberet regressus per predicta. Multo ergo fortius debet operari fauor fideicōmissi ne pereat ꝙ in subsidium. f. rogato non existente soluendo habeatur regressus aduersus emptorez in casu. d. §. fi. in quo ponitur casus specialis fauore emptoris ꝙ aduersus eum non habeatur regressus ꝛ regula est in contrarium: ita ꝙ magis de facili videt tolli posse illa specialitas. d. §. fi. quam tollit ius commune ꝛ similis fauor emptoris in terminis. d. §. qui rogat⁹. arg. d. §. militia missus ꝛ. d. l. fi. de pac. conuen. Ex quibus oibus saltem simul iunctis concludo circa primum dubium ꝙ dicta alienatio facta per dictum cō pagnū nō tenuit in preiudicium dicte dn̄e Alexandre. ¶ †Circa 9 scdm aūt consultationis articulum: lʒ prima facie videatur posse dici ꝙ prescriptio longi tpis obstet dicte domine Alexandre: ex eo qꝛ vꝛ ꝙ sit decursa contra dictū Simonē cui successit dicta domina Alexandra: nā dict⁹ emptor ꝑsupponit ꝙ habuit bonā fidē. Itez habuit circa titulū iustū errorē ꝛ iust⁹ error habeat pro titulo quo ad vsucapionem. l. celsus. ff. de vsucap. ꝛ. l. ꝙ vulgo. ff. pro emptore. ꝛ sic habuit dictus emptor bonam fidē ꝛ quasi titulū ad cām prescriptionem longi temporis ꝛ dictus Simon habuit facultatem agendi: ideo vꝛ ꝙ curreret dicta longi tpis ꝑscriptio aduersus dictū Simonem non obstante. d. §. finaūt sub ꝯditione versi. finautē auaritie vbi denegat vsucapio ꝛ longi tpis prescriptio: qꝛ ille text. videt loq eo casu quo saltem venditor fuit in mala fide: ideo illo casu spāli mala fides venditoris nocet emptori ad impediendam vsucapionem ꝛ longi tpis prescriptionem prout dicit ibi Raph. fulg. prout hodie magis generalr̄ hoc idem disponitur in aūt. male fidei. C. de prescrip. longi tpis. idem glo. que incip. heres in fi. in. d. §. finautem videt velle ꝙ ibi denegetur prescriptio pendente conditione: ideo incipiat currere post euentum conditionis ꝙ ꝛ videt velle ibi Cy. ꝛ Bald. in lec. antiqua. ꝛ propterea ille tex. non vꝛ militare in casu nostro in quo interuenit iusta ignorantia ex parte vtriusqꝫ ꝛ euenit conditio quo ad dictum Simonē ꝛ post euentū conditionis est elapsum longum tempus presupposito ꝙ fuerint presentes iuxta. l. fi. C. de longi temporis prescrip. Nec obstare vꝛ ꝙ dicta dn̄a Alexandra videt ex persona sua venire ad dictū fideicōmissum post mortē dicti Simonis. ꝛ sic quo ad eā nō vꝛ decursa prescriptio qꝛ impedite agere non currit prescriptio. l. j. in. fi. C. de annali excep. ꝛ. l. j. in fi. C. de bo. maternis. ꝛ. l. cū notissimi. §. illud de prescri. xxx. vel. xl. an. ꝛ. l. qcunqꝫ. C. de bonisqꝫ liber. cū si. qꝛ ex quo presupponitur quod ipsa successit dicto Simoni videtur immediate fideicommissum in eius persona fuisse sublatum qꝛ creditor successit debitori. l. debitori. C. de pactis. ꝛ. l. stichum. §. aditio. de solu. cū si. Nec etiā vꝛ obstare ꝙ dicte res sunt prohibite alienari ꝛ vsucapio videatur quedam species alienationis. l. alienationis verbo. de verb. sig. ꝛ propterea res per testatorem alienari prohibita videat non posse prescribi ꝑ. l. ij. C. de vsucapio. pro emptore qꝛ dictum. arg. non videtur regulariter procedere prout no. glo. dicens ꝙ arguere prohibetur alienatio ergo vsucapio est quedam deceptio. ꝛ idem vult glo. in. l. longe. ff. de diuersis ꝛ tpa. prescrip. per. l. si fundum. ff. de fundo dotali: nec videt obstare. d. l. ij. de vsucapio. pro emptore qꝛ procedit quando ꝓhibetur alienari res eius qui nō est perfecte etatis secus videtur si prohibetur alienari res illius qui est perfecte etatis: nam tūc vsucapitur vel prescribitur. l. fi. §. fi. C. cōia. de lega. prout voluit Guil. de cu. in. d. l. ij. C. de vsucap. pro emptore prout refert Bart. cum eo transiens in. d. §. diui circa fi. ꝛ ideo cū dictus Simon nō presupponatur fuisse minor. ꝛ sic imperfecte etatis non videtur ꝙ ꝓpter dictam prohibitionem alienationis factam a lege vel a testatore impediatur longi temporis prescriptio contra dictum Simonem seu dictam dn̄am Alexandrā. ¶ Tamē his nō ob. ꝯriuʒ puto de iure respondendum ex eo maxime qꝛ res prohibita alienari nō pōt vsucapi seu longo tempore prescribi per tex. cum gl. in. d. l. alienatiōis verb. ff. de verb. sig. ꝛ in. d. l. ij. C. de vsucapio. pro emptore. ꝛ in. d. l. vbi lex. ff. de vsucapio. in quibus iuribus traditur regula ꝙ vbi est prohibita alienatio prohibetur vsucapio ꝛ longi temporis prescriptio. ꝛ hoc firmat glo. in. l. non est incognitū. C. in quibus causis nō obstat longi temporis prescript. ꝛ in. l. etiā ei. ff. de mino. ꝛ in. d. l. ij. C. de vsucapio. pro emptore ꝙ ꝛ voluit Bar. in. d. l. alienationis. et clari⁹ in. d. l. vbi lex. vbi dicit quod idē expresse tenuit Azo. in summa. C. de vsucapio. pro emptore ꝙ ꝛ firmant Angel. ꝛ Jmol. in. d. l. vbi lex: ꝛ Bald. in. d. l. ij. C. de vsucapio. pro emptore ꝛ idem tenent in effectu Bar. post Jacob. de are. ꝛ Bal. Ang. Raph. ful. ꝛ Pau. de ca. in. d. l. fi. C. in quibus causis in inte. resti. non est necessaria volentes ꝙ dictū. ar. regulariter procedat est prohibita alienatio a lege vel a testatore ergo ꝛ vsucapio ꝛ longi temporis ꝑscriptio. Et respondet Bart. ad. d. l. si fundum. ꝙ ꝓhibetur vsucapio inchoari nō aūt inchoatā ante prohibitionem post ꝓhibitionē perfici prout inter dictos duos casus facit differentiam ille tex. ꝛ tāgit etiā gl. in d. l. vbi lex nec. d. l. fi. §. fina. C. cōia. de leg. vrget in contrarium quia non dicitur quod emptor bone fidei prescribat contra legatarium: immo contrarium. ꝯ. premittitur: sed dicitur quod remanent integra iura contra venditorem. ꝛ ad. d. l. fi. in quibus causis in integrū resti. non est necessaria dantur per varios docto. varie respōsiones communis responsio videtur esse quod res minoris non est simpliciter prohibita alienari: sed est prohibita alienari sine solennitate a iure requisita quā solēnitatē non requirit alienatio descendens ex vsucapione que causatur ex legis dispositione prout voluerunt Jac. de are. Bar. Bald. ꝛ Ang. Raph. autem ꝛ Pau. de cast. ibi dicunt quod etiā ante illam. l. fi. non poterant prescribi longo tempore vel vsucapi res minorum que non poterant alienari nec ꝓpterea Justinianus est ibi superfluus propter res que possūt alienari ꝑ. l. vel testatorem ꝛ propter actiones que sui natura sunt temporales nec obstat ꝙ tradit Bar. in. d. §. diui in fi. qꝛ ibi recitat opi. Gui. de cuno. non autem aliter determinat licet non impugnando videat eum sequi nihilominus ex quo in alijs locis magis aperte firmat contrarium dicendū est ꝙ illa est eius opi. Et insup hic vna cū ꝓhibitione testatoris concurrit etiā q̄dā prohibitio legis ꝛ ꝯcurrit fauor vltie volūtatis: ita ꝙ pōt satis assimilare casui. d. l. ij. C. de vsuc. ꝓ emptore. Et breuiter ꝙ res ꝓhibita alienari nequeat ꝑscribi lōgo tempore vel vsucapi est cōmunis opi. a qua in decisiuis non est recedendum. ar. c. ne innitaris. de constit. ꝛ. c. prudentiam. de offici. deleg. ꝛ per gl. in. l. omnis diffinitio. de reg. iur. per Bar. in. l. j. C. de pena iud. qui male iud. Bal. in. l. precibus. C. de impub. doc. in. l. cū prolatis. de re iu. ꝛ. d. c. ne innitaris. Secūdo ꝙ non sit decursa prescriptio deducitur ꝙ habetur in. d. §. finautem sub conditione: nā lʒ Cy. ibi ꝛ Bal. in lec. antiqua velint ꝙ post euentum conditionis currat ꝑscriptio longi temporis. tamē tex. ibi est in contrariū in sui generalitate ꝛ quatenus loquitur in legato ꝛ fideicōmisso puro et cōtrarium tenent ibi Raph. fulgo. ꝛ Pau. de ca. ꝛ lʒ. d. versi. finaūt auaritie videatur loqui in herede sciente tamen principiū illius. §. finaūt sub cōditione. ꝛ. d. §. sed qꝛ videt posse generaliter intelligi ꝛ versiculus vt nec vsucapio nec longi temporis prescriptio videtur quod generaliter possit ad omnia precedentia referri iuncto sequēti versiculo se. §. ꝛ sic indistincte intelligi saluo eo qd̄ habetur in. d. l. fi. §. fi. de lega. ij. ꝙ ꝛ satis videtur esse de mente doc. lʒ non oporteat hoc firmare: nam precedens ratio est longe magis clara. Et insup ex alio ꝛ tertio est hoc idem concludendum scʒ qꝛ anteqꝫ dicte dn̄e Alexādre fuerit delata hereditas dicti Simonis nō cesserat dies sui fideicommissi: ideo non erat aduersus eam decursa prescriptio qꝛ interim non potuit contra eam currere prescriptio pendente cōditione. d. l. cum notissimi. §. illud. ꝛ. d. l. j. in fi. C. de annali excep. cū 10 simi. †Nec obstat ꝙ fuit confusa actio per. d. §. aditio. cum similib⁹ qꝛ respondetur ꝙ illa cōfusio habetur loco cuiusdam solutionis. l. Verannius versicu. Q̄nis ibi veluti solutionis iur sublata obligatiōe ff. de fideius. vbi est tex. ꝛ Bar. ibi tradit hoc pro regula. Fallit quando heres pateretur dānum si haberet vim solutiōis vt in eadem lege versi. sed cum duo. ꝛ. l. ei qui. ff. de enic. in casu autem nostro ageretur de commodo nō de incōmodo heredis ꝛ habeat vim solutionis vt sic censeatur habere bona ex persona sua iure fideicommissi vt prescriptio nequeat obijci merito stemus regule pro qua presumitur iuxta notata per Bart. in. l. quotiens. ff. si quis cau. ꝛ que habentur in rubrica. de reg. iur. in. vj. ꝛ facit ꝙ notatur per glos. ꝛ doc. in clemen. fi. de rescriptis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcv.

1 ☞ Solutione vnius debiti ꝑ debitorem diuersarum summarum facta cui debito cedat solutio. nu. seq. ꝑ totum.

2 Solutio presumitur facta in duriorem causam cuius electio est debitoris.

3 Debitor an possit capi ꝛ carceribus intrudi pro debito.

¶ Consilium. ccxcv.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Licet prima facie videatur dicēdum 1 quod dicta solutio debeat cedere debito antiquiori ꝑ quo dictus Simon fuerat pignoratus ꝛ deinde dederat fideiussorem. Constat enim ꝙ debitum pro quo est datus fideiussor cēsetur habere duriorem causam quam illud pro quo non interuenit fideiussor. l. ꝛ magis in fi. ff. de solutio. ꝛ. l. in his in fi. ꝑncipij. eodem titu. item durior causa censetur esse debiti pro quo res pignorata est quam illius ꝑ ro quo nullum pignus interuenit: licet interueniat fideiussor. l. ob. xxx. ff. eo. titu. Est itaqꝫ aduertendum quod pro primo fuit primo concessa licentia contra dictum Simonem de ipsum capiendo ꝛ grauando. secundo fuit pro eodem debito mulus quidam pignoratus. tertio intercessit fideiussor. quarto cōtra fideiussorem fuit concessa licentia pro illo primo debito emanauit scilicet vna contra principalem ꝛ altera contra fideiussorem. pro secundo autem debito est solum vna licentia contra principalem concessa ꝛ illa eadem renouata erat tempore solutionis vtrūqꝫ itaqꝫ debitum habebat executionem paratam: licet secundum aliquātulum magis paratam: ꝛ ideo in vtroqꝫ debito potest ꝟificari:

l.si quid ex famosa ibi ꝙ ex causa iudicati debetur.ff.de solu.iō pro
primo debito quatuor videntur concurrere ad aggrauādum illud
debitum.primo licentia contra principalem.secundo subpignora
tio muli.tertio fideiussoris prestatio.quarto licentia contra fideius
sorem. Item concurrit quod illud est antiquius ⁊ in dubio cēsetur
facta in antiquiorem obligationem.l.in his.in princ.l.si ex plurib⁹
§.fi.⁊.l.vbi fideiussio.ff.de solutio.ideo tot simul conglutinata vidē
tur preualere illi vnice rationi promptioris executionis cum due
rationes nedum.v.vincant vnam.aut.itaqꝫ.C.cōmunia.de succes.
⁊ insti.de adop.§.si vero pater.nam que non prosunt singula mul
ta iuuant.l.excusantur in princip.cum concordā.ff.de excusa.tut.
His tamen minime refragantibus in cōtrarium puto esse iustitiā
scꝫ quod dicta solutio debeat cedere ⁊ ascribi in liberationem secū
di debiti.illud enim secūdū debitum erat liquidatum ⁊ grauabat
ipsum debitorem ꝙ non poterat hora aliqua diei non feriati in pu
blicum securus incedere quin possit personaliter capi ⁊ etiaꝫ bona
ipsius debitoris poterat creditor pro libera voluntate capere quia
commissa erat captura officiali cuilibet ⁊ persone ⁊ bonorum:istud
ergo debebat censeri grauius ꝙ magis aggrauabat cum grauamē
erat inesse ⁊ de presenti:quilibet autem ad ignominiam sibi repu
tat personaliter captus a familia duci.facit.l.si vero.§.qui pro rei
qualitate.ff.q satisdare cog.⁊.l.ij.ff.in ius vo.vt eāt ⁊ si fuisset capt⁹
nullus dubitaret:quin in illam causam conuertenda esset illa solu
tio similiter dicendum est si captura erat parata iuxta illud vulga
tum proximus cingi habetur pro cincto.l.pe.ff.de mili.testamēto
vbi iussus cingi habetur ꝓ cincto:ita iussus capi habetur ꝓ capto
⁊ concordantie plures sunt ibi in gl.⁊ lꝫ dicatur ꝙ ⁊ aliud debitum
haberet paratā executionem nihilominus adhuc nō venerat dies
quo posset actualis executio fieri oportebat enim qḋ renouaretur
licentia alias nequit mandari executioni ꝑm censuram iuris muni
cipalis.⁊ nulli dubium quod magis aggrauat id quod instat de ꝑ
senti ꝙ̄ id quod habet dilationem temporis facit.l.ceterum in fi.de
2 solutionibus.⁊.d.l.si ex pluribus eo.ti.†Licet vt.ī.dicam nō est ve
rum quod esset parata executio pretextu dictarum licentiarum ad
dictum primum debitum ⁊ est aduertendum ꝙ in his terminis cō
sideratur multum id quod est verisimile:nam verisimile est ꝙ quis
velit soluere in duriorem causam.d.l.ceterum.⁊ notat glos.in.l.j.C.
de solutio.pro certo quilibet iudicaret magis verisimile ꝙ̄ quis sol
ueret id debitum ꝓ quo potest capi qꝛ est renouata licentia ꝙ illud
pro quo dedit fideiussorem merito cū istud sit magis verisimile de
beat in hanc causam censeri solutum ꝙ ⁊ persuadetur qꝛ parū post
dictam licentiam renouatam soluit illam ꝙ̄titatem qꝛ eodem men
se augusti per interuallum temporis.xvj.forte dierum ⁊ prius forte
steterat per annos ita ꝙ ex vicinitate actuum cōiecturatur anim⁹
soluentis in quam causam volebat soluere.arg.l.si ventri.§.fi.ff.de
priuileg.cre.⁊.l.post contractum.ff.de dona.⁊.l.si quis post hac.C.
de bo.prescri.voluntas autem creditoris apparet qꝛ illi cause ascri
psit illam solutionem. Et profecto si in continenti sciente debitore
in illam causam ascripsit in re hac dubia standum est relationi cre
ditoris.l.j.⁊.ij.ff.de solutio.⁊ in.l.j.C.eodem titulo. Nec curatur in
hac materia debiti qualitas ꝙ sit antiquior vel recētior nisi cū cau
se alio respectu sunt equales.prius enim attenditur causa grauior
secundo loco causa antiquior prout est tex.apertus in.d.l.in his in
prin.ibi si autem nulla pregrauet idest si omnia nomina similia fue
rint in antiquiorē:si itaqꝫ magis aggrauat prompta executio ma
xime capiēdi personam iuxta.l.in seruor.de penis ꝙ̄ satisdatio ma
xime fideiussoria prout.s.deductū est ⁊ prout in terminis decidit
Imol.in.d.l.j.ff.de solutio.col.x.ver.sꝫ hic posset esse dubiū vbi vi
detur decidere hanc consultationem in casu fortiori:nam loquitur
solum in debito habente paratam executionem prout res deducta
⁊ non loquitur in hoc casu in quo habet paratissimam qꝛ non est ve
niendum nisi ad executionem facti ⁊ potest capi persona cū regula
riter ꝓ debito non potest persona capi vt no.per glos.⁊ Bart.in.l.
tertia.§.tutores.ff.de suspec.tut. Non valet vnum obolū illa ratio
quod concurrit antiqtas debiti cū satisdatione ex quo vt dixi an
tiquitas non est in cōsideratione nisi qū cetera sunt paria: cū itaqꝫ
hmōi paratissima executio etiā in personaꝫ sit grauior ꝙ̄ qualitas
satisdationis:satis est etiam si parum grauior esset nec militaret il
la allegatio due rationes vincunt vnam per predicta multo forti⁹
3 si longe est grauior prout arbitror.†Nec est verū ꝙ hic concurrant
quatuor qualitates aggrauantes:nā licentia illa de suspecto ⁊ fugi
tiuo non est licentia de debito soluendo ⁊ ab illa videtur fuisse re
cessum cum iam sit cautus ipse creditor ita quod non habet suspi
tionem perdēdi debitum. Item ⁊ a pignore est recessum per datio
nem fideiussoris ⁊ sic ille prime cause adducte in contrarium sunt
abolite.fideiussor autem non promisit absolute super soluendo de
bito sed alternatiue se obligauit aut soluere aut reponere mulum
subpignoratum put prius erat.ipse etiam debitor habebat facul
tatem liberare pignus illud prestando satisdationem de iudicio si
sti ⁊ iudicatum soluendo ex quo illud pignus non erat captum ni
si ratione licentie de suspecto.⁊ fugitiuo concesse. Licētia ergo pri
ma pignoratio fideiussio ⁊ licentia contra fideiussorē concessa om
nibus simul iunctis non tantum aggrauabant quin possent leui
ter infringi scilicet per solam remotionē suspitionis cantando de
iudicio sisti ⁊ iudicatum soluendo iuxta ea que habentur per mo
dernos in.l.sciendum.ff.qui satisdare cogan.ita qḋ grauior altera
obligatio que habebat licentiam renouatam ꝯtra soluentem cui⁹
pretextu poterat tunc ꝯtinuo capi.⁊ sic molestari in ꝑsona ⁊ in ere
non itaqꝫ obstāt adducta in ꝯtrium qꝛ patent sublata per predicta.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccxcvj.

1 ¶Statutum quod contra scripturam priuatam nō possit oppo
ni aliqua exceptio nisi seruata aliqua solennitate an si sit opposita
longissime prescriptionis exceptio non seruata dicta solennitate ꝙ̄
fuit per iudicem admissa habeat illa opitulari.nu.seq.⁊ ꝑ totum.
2 Tunc dictio denotat temporis extremitatem.
3 Statuta noua an ⁊ quando possint ad casus preteritos futuros ⁊
presentes trahi.
4 Dies menses ⁊ anni data in principio instrumēti apposita referūt
ad omnia sequētia.
Testiū subscriptiones in fine posite referuntur ad oīa precedentia.
5 Male fidei possessor nullo tpe prescribit ⁊ mala fides emptoris trā
sit in heredem.
6 Prescribi qū possit aduersus minores.nu.seq.vsqꝫ ad fi.ꝯsil.
7 Probatio debet de necessario concludere vt releuet ⁊ dubia inter
pretare probantem.
8 Prescriptio an currat contra legitime impeditū vel durante tpe
pestis aut guerre.
9 Prescriptiōis exceptio an impediat executionem priuate scriptu
re.nume.seq.
10 Iudicio introducendo requiritur ꝙ ante oīa de personis constet.
11 Exceptio debet per partem coram iudice opponi quam nō potest
ipse iudex supplere.
12 Prescriptio etiam cū mala fide cepta an noceat successori.nu.5.
13 Comparatio lrārum non plene probat.
14 Uerbum haberet vti equiuocum potest ad tempus presens vel fu
turum adaptari.
15 Scriptura priuata vt probetur testibus requiritur quod testes di
cunt se vidisse dictam scripturam manu debitoris scribere licet se
non subscripserint.

¶Consilium.ccxcvj.

In nomine domini nostri
1 Iesu christi.¶†In presenti consultatione videt̄ pri
ma facie dicēdum dictā sñiam de qua in themate fuis
se bñ ⁊ iuste latam ⁊ per consequens partes iudicis ad
quem debere esse in pronunciando male appellatum ⁊ bene iudica
tum:nam dicta priuata scriptura habet in initio diem mēsem ⁊ an
num specifice declaratos ⁊ in fine habet subscriptiones duorum te
stium:ita ꝙ in ea verificantur omnia que requirit statutum sub ru
brica quod quando petitur aliqua scriptura ⁊c. disponens qḋ vbi
priuata scriptura continet obligationem alicuius a centum libris
s.si habet annum mensem ⁊ diem subscriptionem duorum testium
ad minus procedatur via executiua ad ipsius scripte executionem
secūdum formam in ipso statuto descriptam. Que quidam forma
videtur in presenti causa fuisse obseruata:nam fuerunt citati venā
tius ⁊ Joannes tanꝙ̄ heredes ab intestato dicti venātij perrozzij.
qui venantius fuit auctor dicte scripte quod comparerent ad reco
gnoscendum dictam scriptam:an fuerit scripta manu dicti venātij
⁊ licet dicti venantius ⁊ Joannes rei cōuenti comparuerint in ter
mino cuiuslibet citationis tamen recusauerunt respondere an di
cta scriptura fuerit scripta manu dicti Uenantij perrozzij ⁊ statu
tum.s.deductum expresse disponit quod si debitor vel ei⁹ successor
recusauerit respondere dicta priuata scriptura habeatur pro reco
gnita ⁊ mandet̄ executioni ac si recognita fuisset nec videntur pos
se iuuari dicti rei conuenti eo pretextu quia ipsi opposuerint excep
ptionem prescriptionis:nam exceptio prescriptionis non excusa
bat eos ab onere respondendi scriptam fuisse manu dicti Uenantij
nec si respondebant ⁊ illam recognoscebant repellebātur propter
ipsam recognitionem a facultate proponendi dictam exceptioneꝫ
cum dicta scripta ⁊ eius recognitio tenderet ad probationem debi
ti:iam contracti quod non repugnat prescriptiōi: immo exceptio
huiusmodi longissime prescriptionis debitum iam contractum ꝑ
supponit.l.sicut.⁊.l.omnes ⁊ quasi per totum.C.de prescript.xxx.
vel.xl.an.⁊ facit.l.j.ff.de excep.vbi exceptio presupponit actionem
2 competere.†Et insuper additio facta ad dictum statutum expsse
disponit quod conuentus super recognitione scripte debet prius
respondere anteꝙ̄ ad oppositionem exceptionum admittatur ⁊ si
negauerit esse scriptam manu sua vel sui auctoris.⁊ postea per com
parationē literarum factam iuxta formam dicti statuti appareat
esse scriptam manu debitoris non admittitur ipse reus ad aliquaꝫ
exceptionem opponēdam:sed scripta ipsa mandatur executioni.
⁊ nihilominus ipse negans incurrit penam.xxv.librarum denario
rū:si vero ꝯuentus recognouerit scriptā manu sua vel sui auctoris
statutum

statutum artat volentem opponere aliquam exceptionē ad facien
dum depositum de integra summa contenta in dicta scriptura sup
qua executio petitur al's non facto deposito statutum vult q̄ non
audiatur nisi steterit detentus in palatio: ita q̄ statutū clare vult
q̄ q̄tūcūq̄ debitor sit tutus aliqua exceptiōe nihilominus debeat
respondere super recognitione scripte ex quo euidēter apparet q̄d
dicti conuenti non poterant recusare respondere an dicta scriptu
ra fuerit scripta manu dicti Uenātij perrozzij eorum auctoris. Et
ꝓpterea cum recusauerint respondere videtur quod iudex iuste fe
cerit pronunciando super executione dicte scripte ſm formam di
cti statuti: ꝛ maxime quia statutum vt. s. additū disponit q̄ iudex
statim facta recognitione debet mandare dicto recognoscēti quod
debeat incontinenti dare ꝛ soluere vel satisfacere: ita quod coniun
gēdo dictam particulam statuti cum alia particula statuti in. §. itē
quod recognoscens dictam scriptam videtur mens statuentium q̄
statim facta recognitione iudex debeat deuenire ad illud preceptū
non obstante q̄ ipse reus pretendat aliquā exceptionē. Facto aūt
precepto reus pretendens exceptionem censeatur satisfacere si de
positum faciat vel sit paratus stare in palatio donec discutiatur de
viribus sue exceptionis secundū formam dicti. §. item q̄ recogno
scens: ita q̄ tunc verificetur secūda pars alternatiue vel satisfaciat
ꝛc. ꝛ ita verificatur illa dictio tunc que sui natura denotat extremi
tatem temporis. l. iiij. ff. de condi. ꝛ demon. ꝛ. ff. de libe. lega. l. fi. §. fi.
ꝛ no. in. l. in substitutione. ff. de vulg. ꝛ pu. pro quibus facit q: si al'r
diceremus esset parata via eludendi prouisionem dicti statuti: nā
semper reus cautus diceret se non teneri respondere ea ratione q̄
esset tutus exceptione. ꝛ nollet scriptam negare ne incideret in pe
nam ꝛ repelleretur a facultate opponendi exceptionem ꝛ ex aduer
so nollet eam fateri ne sibi fieret dictum preceptum ꝛ subsequenter
cogeretur vel deponere vel causam detentus in palatio agitare.
3 †Cum itaq̄ dicta scripta sit in se pura ꝛ liquida ꝛ ſm predicta ha
beatur pro recognita videtur quod iudex iuste fecerit ꝓnunciādo
dictam scriptam esse puram ꝛ liquidam ꝛ executionem mereri nec
predictis videtur refragari quod dictū statutū ꝛ eius additio fue
runt cōdita post diem dicte scripture ꝛ ꝓpterea dicta scriptura pri
uata dicatur non subiacere dispositioni dicti statuti cum regula sit
quod noua statuta determinant casus futuros non preteritos. c. fi.
extra de consti. ꝛ. l. leges ꝛ constitutiones. C. de. ll. put ꝛ dicit Jaco.
de beluiso in sua dispositione quam ponit in aut. vt cum de appel
latione cog. in prin. licet fallat in certis casibus secūdum eū put re
fert ꝛ sequitur Pe. de anc. in repetitione. c. canonū. de cōsti. in. xiij.
q. principali col. cxvij. q: respondetur quod licet dicta scriptura fue
rit prius facta tamē iudicium super quo disponit dictum statutū
fuit initiatum post emanatum dictum statutum ꝛ disponit circa or
dinationem iudicij: nam hoc quod habeat reus conuentus respon
dere an scriptura priuata sit scripta sua manu vel nō constat quod
pertinet ad litis ordinationem ꝛ similiter videtur dicēdum quod
censeatur illud idem respicere id quod in penam subditur quod re
cusans respōdere censeatur recognouisse prout in simili dicitur in
iuramento calūnie in. l. ij. in prin. iuncto. §. quod si actor. ꝛ. §. finaūt
reus. C. de iureiur. propter calūniam dando ad quod etiam. l. com
parationes. C. de fide instrumentorum. ꝛ no. Bart. in. l. omnes po
puli in. iiij. q. principali. ff. de iusti. ꝛ iure quē refert ꝛ sequitur Pet.
de anc. in. d. c. canonū in dicta. xiij. q. col. cxij. cum sequentibus ꝛ idē
voluit Bal. in. d. l. leges ꝛ constitutiones. agitur enim de actu qui
habet geri post statutum conditum ꝛ de eius effectu. propterea vi
detur attendenda dispositio ipsius noui statuti prout alias cōclu
dit Bald. in suo consil. quod incip. viso predicto puncto ꝛ statutis
ꝛ in alio incipiente sciendum est quod interdū est ꝛ in alio incipiē
te primo statuto cauetur in quibus cōcludit quod statutum de no
uo disponens quod vir lucretur partem dotis vendicat sibi locum
etiam in dote data ante statutum conditum. item Bal. in. d. l. oēs
populi ante medium concludit quod statutum disponens q̄d mu
lier dotata non succedat extātibus masculis: trahitur etiam ad do
tatam tempore statuti conditi si hereditas postea defertur: vñ idē
videtur in casu nostro q̄d lʒ scriptura fuerit facta ante statutum cō
ditum. tñ q: recognitio petit post statutū cōditū attēdat ipsa dispo
sitio noui statuti ꝑ quo facit q: vba dicti statuti videnī respicere tē
pus pñs dum dicit si quis haberet aliquam scripturam quod ver
bum haberet: licet q̄nq̄ verificetur in tempore futuro vt in. l. si de
bitor. §. verisimile. ff. de contrahenda. empt. ꝛ in. l. cū certus. ff. de
vino triti. ꝛ oleo legat. ꝛ facit. l. qui rome. §. augerius. de verb. obli.
tamen proprie ꝛ stricte loquēdo refertur ad tempus presens. l. cū
stipulamur. de verbor obli. ꝛ. l. scribit. §. item scribit. ff. de auro ꝛ ar
gen. legato: itaq̄ illud verbum haberet positū in dicto statuto pri
mo loco edito videtur adaptari ad illum qui tunc temporis habe
4 bat scripturam priuatam manu debitoris scriptam. †Nec etiā ha
bet obstare illud quod dicitur in themate quod sunt due scripte:
nam si forent mille quelibet censetur habere sua substantialia quia
dies mensis ꝛ annus in prin. appositi ad omnia sequentia referun
tur. l. si quis ex argentarijs. §. si initium tabularum. ff. de eden. vbi
casus ꝛ similiter subscriptiones testium in fine posite ad omnia pre
cedentia referuntur. arg. l. talis scriptura. de leg. j. l. j. C. de libe. pre
te. ꝛ. l. iij. §. si filius. de li. ꝛ posth. ꝛ. c. secundo requiris. ꝛ. c. inquisitio
ne. de appel. potest insuper dici vna scripta plura debita cōtinens.
5 †Nec etiam videtur obstare id quod adducitur in themate quod
statutum loquitur de contumace. ꝛ isti non fuerunt cōtumaces ꝛc.
quia respondetur quod statutum habet duo capita vnum in cōtu
mace aliud in recusante respondere: ideo licet isti non censeantur
contumaces in comparando ex quo comparuerunt in quibus lo
quitur primum membrum statuti. Tamen q: comparētes recusa
uerunt respondere militare videtur secūdum caput ipsius statuti.
Et sic vñr ꝯfutari oīa que allegantur pro parte appellātē. Et insu
per circa exceptionem prescriptionis qua principaliter videtur ni
ti pars videtur dicendum quod non iuuetur pars appellans dupli
ci ratione. primo quia dictus Uenātius qui fecit scriptam videtur
fuisse in mala fide cum habuerit notitiam debiti: ꝛ male fidei posses
sor nunq̄ prescribit. de iure cañ. c. fi. de ꝑscri. ꝛ regula. ij. in. vj. quod
est seruandum cum concernat animam ꝛ maxime in terris ecclesie:
prout est camereñ per iura vulgaria. Et mala fides emptoris tran
sit in heredē. l. cum heres. ff. de diuer. ꝛ temp. prescrip. ꝛ no. gl. in. l.
nihil. C. pro herede. ꝛ glo. ij. q. j. in primis. ꝛ in. l. potest pluribus. de
vsuca. Et insuper videtur q̄ sint probata tempora que debēt detra
hi in tantum quod non sit elapsum longissimum tempus. xxx. an.
6 detractis temporibus detrahendis. ¶ †His tamen non ob. con
trarium puto de iure verius. Nam in themate presupponitur q̄ ꝑ
parte appellantium fuerat coram iudice a quo plene ꝓbatum cur
sum longissimi tēporis a tempore mortis dicti Uenantij perrozzij
Nā presupponit esse probatū q̄ dictus Uenātius decessit in anno
M.cccc.xxix. ꝛ sic sunt decursi. xliij. an. vel circa a tempore mortis di
cti Uenantij citra quo tempore cessauit mala fides. ꝛ scientia debi
ti: quia heres presumitur ignorare gesta per defunctum. l. qui in al
terius. ff. de reg. iur. ꝛ. c. cum quis in ius. eo. ti. lib. vj. ꝛ. l. verius. ff. de
proba. ꝛ. l. fi. pro suo cum simi. Sufficiunt aūt. xxx. an. ad prescriben
dum aduersus actionem personalem. d. l. sicut. licet quandoq̄. xl. re
quiranī vt in. l. omnes eo. tit. Nec probantur tot tempora fore de
trahenda quod non remaneat longissimum tp̄s sufficiens ad ꝑscri
bendum. Allegatur enim quod Marcusantonius ꝛ cesar tempo
re mortis magistri Uenātij erant minores. xiiij. an. Circa quod est
aduertendum quod licet aduersus minores regulariter hodie non
currat prescriptio. l. fi. C. in quibus cau. in integ. resti. non est neces.
Tamen fallit in prescriptione longissimi temporis. xxx. vel. xl. an.
in qua prescriptione solūmodo detrahitur tempus pupillaris eta
tis: vt est tex. in. d. l. fi. in fi. iuncta. d. l. sicut: ideo videndum quid sit
detrahendum de dicto tempore. xliij. an. Ratiōe pupillaris etatis.
Circa quod est aduertendum q̄ probatur q̄ magister Uenantius
pater dicti Marciantonij ꝛ cesaris decessit iam sunt. xxj. anni. In
hoc tempore plures concordant: sed Ugolinus ꝛ Bartholomeus
specifice deponūt q̄ decessit in anno. M.cccc.l. licet Ugolinus non
reddat meo iudicio sufficientem causam scientie. Interrogat⁹ eñ
super ea dixit quod bene recordatur profecto ista non est scientia ꝑ
sensum corporis: prout requiritur in teste. l. testium. C. de testi. ꝛ. l.
qui in testamento. §. si. ff. de testa. ꝛ. c. causamq̄. ꝛ ibi per Innocē. et
doc. extra de testi. Item subdit quod vidit librū seu memoriale pos
tum in sacristia ista etiam non est bona ratio scientie maxime cum
non appareat quod liber ille sit autēticus. Nec datur fides scriptu
ris non autenticis. c. j. ꝛ. ij. extra. de fide instru. ꝛ. l. instrumenta. ꝛ. l.
non epistolis. ꝛ. l. non nudis. C. de proba. Et insuper si etiam depo
neret vidisse publicum instrumentum presupposito quod de morte
ꝯfici possit instr̄m publicū: nihilomin⁹ nō ꝯiūgeret cū alio teste de
ponēte morte ꝛ tpe mortis ꝑ sensum corpis. Nā essent testes singu
lares quorū vnus deponeret de morte ꝛ alter de probatiōe mortis:
prout alias dicunt doct. si vnus testis probat directo debitū puta
stipulationem vel mutuum vel quid simile. ꝛ alter probat confessio
nem debitoris etiam facta presente parte non probāt tanq̄ singu
lares prout volunt Pet. ꝛ Cy. in. l. ij. C. que sit lon. consue. Quos re
fert ꝛ sequitur. d. Ant. in. c. fi. in antepe. col. extra. de cōsuetu. quod
ꝛ voluit Bal. in. l. si ex cautione in fi. C. de non numerata pecu. ꝛ tā
git idem Bal. in. l. publia. in fi. ff. depositi: vnde pari ꝛ fortiori rōne
dicendum est. idem si vnus probat de. l. actu ꝛ alter de instrumento
censeantur singulares ꝛ subsequenter non probent cum testib⁹ sin
gularibus non adhibeatur fides. c. cū dilecti. de elec. ꝛ. c. tā lr̄is. de
testi. ꝛ. c. licet causam. de prob. ita quod non probatur punctaliter
tempus mortis dicti magistri Uenantij: nam ille vel illi qui depo
nunt q̄d iam sunt. xx. vel. xxj. anni quod decessit verificantur etiam
si decesserit priori tempore cū in maiori numero minor cōtineatur.
arg. l. j. §. si stipulanti. de ver. ob. ꝛ. l. diem proferre. §. si plures. ff. de
7 arbi. ꝛ. c. j. eodem tit. lib. vj. †Plures autem testes deponūt q̄ dicti
Marcusantonius ꝛ Cesar tpe mortis dicti magr̄i Uenātij erāt
minores. xiiij. an. Item Ugolinus deponit quod dictus Marcus
antonius natus est in anno. M.cccc.xlij. Et idem deponit ser perdo
minicus: licet non reddat causam scientie per sensum corporis: sed
quod vidit memoriale patris Paulus andreoli deponit quod tpe
mortis dicti magistri venantij Marcusantonius erat etatis. ix. an.

vel circa ⁊ Cesar. vij. anno. vel circa ⁊ videtur reddere satis sufficientem causam scientie: quia consanguineus. argu. l. de tutela. C. de in integ. resti. mino. ⁊. l. octauij. ff. vñ cog. ⁊ no. Bar. in. l. j. ff. si cer. pet. cū quo doc. ibi transeunt ⁊ firmat Bal. in. d. l. testium. Et idem deponit Hieronymus deponens ꝙ Marcusantoni⁹ erat. viij. vel. ix. an. ⁊ Cesar. vj. vel septem annoꝝ tpe mortis dicti magistri venātij: ita quod videntur conformes: licet illa verba vel circa plurimū debilitent dictum primi testis. Nam. d. Ant. in. c. si. extra de despō. impub. dicit ꝙ testis qui dicit talē esse etatis. xij. an. vel circa nihil ꝓbat ꝑpter illa vba vel circa per tex. ibi. ⁊ similes quos īducit. Presupposito autem ꝙ probent habemus ex dictis dictorum testium ꝙ quantum ad Marcumantonium restabāt de pupillari etate. v. anni. ⁊ quo ad Cesarem restabant. vij. Nam licet testis dicat de. viij. vel. ix. annis non probat de. viij. quia dictum testis dubium interpꝛetatur contra proferentem. Nam probatio debet necessario concludere alias non relevat. c. in presentia. de proba. ⁊. l. non hoc. C. vnde cogna. ⁊. l. ad probationem. cum si. C. de ꝓba. ⁊ tradit Imo. dictam theoricam de dicto testis dubio in. l. inter stipulantem. §. si stichū. de ver. obli. Dato itaq; ꝙ detraherentur dicta tpa pupillaris etatis adhuc restarent quo ad Marcumantonium anni circa. xxviij. ⁊ quo ad cesarem anni circa. xxvj. Licet dici possit ꝙ dicta tēpora non detrahantur: quia anteꝙ̄ ipsi adirēt hereditatem seu se imiscerent hereditati paterne dictū creditū ad eos nō spectabat: sꝫ respiciebat hereditatē de iure saltē ꝑtorio iacētem: qꝛ prescriptio cepta cū defuncto cōtinuatur hereditate iacēte. l. ceptā. ff. de vsuca. ⁊. l. si seruus hereditarius. de stipu. ser. ⁊ habetur in. l. ea que. in fi. C. de tēpo. in integ. rest. ⁊ in. l. furtū. §. fi. ff. de vsucap. Pupilli antē sine auctoritate tutoris nequeūt apprehēdere hereditatē: vt insti. de aucto. tuto. §. neq;. et. l. potuit. ⁊. l. si infanti. §. fi. C. de iure delib. Cum igitur nō doceat ꝙ dicti pupilli haberēt tutores vel si habebāt qȯ eorū auctoritate dicti pupilli detinerēt bona hereditaria: ergo infertur ꝙ dictā hereditatē non quesiuerūt: ⁊ idō vr̄ ꝙ dicta ꝑscriptio incoata aduersus eorū patrē cōtinuabatur durāte dicta pupillari etate: sꝫ in hoc non sit multū insistendū: ex quo sufficiūt. xxx. anni qui restant detracto tpe dicte pupillaris etatis. Nec obstat ꝙ pars agentium conatur ꝓbare ꝙ dictis tpibus fuerunt pestes ⁊ guerre. Nā est aduertendū ꝙ duo testes vcꝫ ser Barnabeus ⁊ ser Dñicus deponūt ꝙ fuerūt guerre ⁊ pestes p. v. annos. alij sup hoc deponentes non deponūt de quāto tpe nisi ꝙ Ugolinus sup. xxx. capl'ꝫ deponere videtur de decēnio sed interserit plura alia. s. de mutatione status ⁊ de dissensionibus in quibus non habet contestem ⁊ loquitur per dictionē dubitatiuam forte: ⁊ per dictionē vel circa: et deponit ꝙ fuerunt a. Mcccclxiij. citra. Unde illud decēniū potuit esse ante mortē dicti Uenātij de quo tpe nō facimus cōputū: vnde cōstat ꝙ non probat ex pluribus sup quibus cā breuitatis non insisto. Remanēt ergo duo testes qui deponunt de quinquēnio: et si totum illud quinquēnium detraheremus ⁊ tota integra tpa dictarum pupillariū etatū adhuc restarent. xxx. anni ⁊ vltra. nam coniūgendo dictum quinquēnium cū. vij. annis pupillaris etatis dicti Cesaris constituunt. xij. quibus detractis de. xliij. restant. xxxj. tamen in vero dictum quinquēnium non dꝫ detrahi ex pluribus. et primo quia potuerunt esse dicte guerre et pestilentie tpe dictarum pupillarium etatum. qȯ si ita esset. nō deberet fieri cōput⁹ vtriusq; tēporis: sed vnū dūtaxat tēpus detraheretur: sꝫ ex pluribus causis veniret detrahendū vt de se constat. ⁊ ideo cū dicti testes nō deponant quo tpe fuerunt dicte guerre nisi qȯ a. xl. annis citra. ⁊ eorum dictum verificaretur etiam si in initio dicti tēporis. ⁊ sic durātibus dictis pupillaribus etatibus dictorū Marciantonij ⁊ Cesaris restat qȯ eorum probatio non cōcludit de tali tempore qȯ veniat detrahendum vltra tempora pupillarium etatum: ⁊ sic non concluditur ex dictis probationibus ꝙ dicta tempora pestium vel guerrarum sint detrahenda vltra septēnium detrahendum rōne pupillaris etatis: cum probatio debeat esse certa ⁊ concludens: quia in dubio interpretatur contra probātem. d. c. in presentia. ⁊. d. l. nō hoc. et. l. certū. in prin. ⁊. d. §. si stichum. cū si.

8 † Preterea dicti testes non deponunt qȯ propter pestes vel guerras non fuerit redditum ius nisi per duos annos. vnde solum illud tempus videtur esse in cōsideratione: nam si tempore guerre vel pestilentie redditur ius illud tempus non detrahitur de prescriptione prout voluit Inno. in. c. ex transmisso. de prescrip. ⁊. d. Anto. ⁊ moderni ibidem. ⁊ Bar. in. l. naturaliter. in prin. ff. de vsucapio. Et non solum requiritur ꝙ propter guerrā vel pestem non fuerit redditum ius: sed etiā requiritur ꝙ si non fuisset illud impedimentum creditor egisset ⁊ sic prescriptionez interrupisset: al's enim impedimentum non excusat. l. qui comeatus. ⁊ quod ibi per Bart. ff. de re mili. ⁊. l. ij. §. qȯ autem diximus. ⁊ qȯ ibi per Bar. ⁊ docto. ff. si quis cau. prout in istis terminis voluit Inno. ⁊ post eum Panor. in. d. c. ex transmissa. Constat aūt non esse probatum qȯ vel dicti agentes vel eorum auctor si non interfuissent dicte pestes vel guerre interrupisset prescriptionem: quinimmo potius persuadendum est contrarium: attēto ꝙ prius et postea habuerūt facultatem agendi et interrūpendi prescriptionem ⁊ illam non interrūperunt. Preterea non apparet ꝙ habuerint notitiam dicti crediti: nec notitia presumitur nisi in primo creditore. d. l. verius. ⁊. d. l. qui in alterius. cum si. et constat ꝙ ignorātes creditum non egissent: merito ex multis apparet non esse aliquid probatum pro parte agentium qȯ habeat impedire dictā prescriptionē: ⁊ per cōsequēs videtur ꝙ exceptio prescriptionis cōpetat dictis reis conuētis: que quidem exceptio prescriptionis pōt opponi in vi declinatorie: prout probatur in. d. l. sicut. in fi. ⁊ in. d. l. omnes. ver. nullū. C. de prescri. xxx. an. ⁊ per Bart. in. l. fi. ff. ꝓ suo. et habetur in. c. j. de litis contest. lib. vj. siue autem opponatur in vi declinatorie siue in vi peremptorie videtur sufficere quo ad propositum: quia tutus prescriptione non debet condēnari nec creditū prescriptione sublatum meretur executionem contra debitorē vt probatur in dictis iuribus.

8 † Ex quo resultat ꝙ male extitit iudicatum quatenus fuit iudicatum dictam scripturā mereri executionem ⁊ consequenter bene appellatum: ⁊ hoc est principale fundamentum per qȯ concludendum est partes iudicis esse in pronūciādo bene appellatum ⁊ male iudicatum. Nec obstat huic fundamēto qȯ in contrarium adducebatur ꝙ recusans respondere habetur perinde ac si scriptam inet recognouerit ita qȯ cōtra eum scriptura mandari debet executioni ſm formam statutorum: quia rñdet̄ pluribus modis etiam dato sine preiudicio ꝙ dictum statutū militat etiam in scripturis antea factis de quo. j. subnectam. Primo enim respondetur ꝙ etiam si scripta fuisset recognita: nihilominus non deberet mandari executioni propter obstaculū prescriptionis opposite: cum prescriptio opponatur etiam aduersus verum debitū: quia contra actiones competentes vt probatur in. d. l. sicut. ⁊ in. d. l. omnes. vt supra dictum est. Nec statutū tollit exceptionē prescriptionis. immo in. d. §. item ꝙ recognoscēs. vult ꝙ ille qui recognouit scriptā possit suas exceptiones opponere. ⁊ licet dicat supradictas exceptiones. et supra non fuerit in specie dictum de exceptione prescriptionis nō refert: quia satis est ꝙ generaliter dixerat de exceptionibus ibi dum dicit nec aliqua exceptio: ⁊ sic sub illa generalitate dixerant etiam de exceptione prescriptionis ita ꝙ in ea verificari possunt illa verba. s. dictas exceptiones. pro qua facit quia per hanc interpretationem se magis conformat cum iure communi a quo iure communi dictum statutum plurimū exorbitat: et magis exorbitaret si censerentur excluse exceptio prescriptionis ⁊ alie exceptiones nō specificate in eodem statuto. Statuta autē exorbitantia sunt restringenda vt in regula que a iure communi exorbitant. in. vj. ⁊ in. l. ius singulare. et in. l. qȯ vero contra. de legibus. vt quātominus fieri potest recedatur a iure communi vt dictis iuribus. ⁊. c. cum dilectus. de cōsuetu. ⁊. c. cū expediat. de electio. in. vj. Generalitas enim iuris noui restringitur ꝑ ius antiquum. l. nō est nouum. ⁊. l. nam ⁊ posteriores. ff. de. ll. ⁊ notat glo. in. l. sciendum. in prin. ff. qui satisda. cog. Unde clarissime concludendum est ꝙ ꝑ dictum statutum non est sublata exceptio prescriptionis. Et ꝑptereа dum postea statuitur qȯ si citatus recusauerit rñdere apodissa habeatur pro recognita ⁊ executioni mandetur dꝫ intelligi dūmodo non obstet legitima exceptio que obstaret si vere recognita fuisset: quia non dꝫ plus operari fictio ꝙ̄ veritas. l. qui ad certum. ff. locati. et. l. filio quem pater. de iniusto testamēto. Et maxime hoc declarāt illa verba que subdūtur vt superius dictū est.

10 † Secūdo rñderi potest ꝙ dicti Marcusantonius ⁊ Cesar non recusauerunt simpliciter respondere. Sed allegauerunt se non teneri ad respondendum propter exceptionem prescriptionis. Et iudex nō instetit vt responderent. Sed potius videtur tacite admisisse eoꝝ allegationem cū permiserit ꝓcedi ad ꝓbationes. Si enī iudex declarasset illos teneri ad respondendum ⁊ illi noluissent respondere tunc mererentur illam penam quod scripta habeat̄ ꝓ recognita: ponam⁹ enī in simili quod instatur super iuramento calumnie ⁊ altera partium allegat se non teneri ad iurandum aliqua pretēsa causa: super qua ⁊ eius cognitione instatur corā iudice nec iudex sibi interim precipit vt iuret nullus vt arbitror diceret quod talis non iurans caderet ab actione intentata vel haberetur pro confesso: prout dictas penas incurrunt recusantes prestare iuramētum. l. ij. §. si actor. ⁊. §. sin autem reus de iuramento calumnie. ⁊. c. fi. extra eodem titu. ille enim qui dicit se non teneri ad iurandum non recusat simpl'r iurare: sed declarat se nolle iurare casu quo non teneatur prout se non teneri allegat. Unde ad iudicem spectabat hoc declarare prout suadet ratio naturalis quam sufficit allegare. l. scire oportet. §. sufficit. de excusat. tutorum. ⁊. c. fi. extra de transac. ⁊ facit. l. cum ratio de bonis damna. Nec verba statuti vidētur repugnare nec mens statuētium. ⁊ maxime cum disponatur in statuto quod recusans respondere interrogationi iudicis incurrat illam penam. Si igitur iudex non instat quod respondeat non videtur parti imputandum ⁊ hoc esset clarissimum si illi citati immediate quod comparuerūt opposuerunt dictas exceptiones ⁊ iudex non aliter interrogauit. Nam tunc essemus extra terminos statutarios. Nam statutum in. §. si vero dictus debitor disponit quod si debitor vel successor comparuerit debeat ad petitionem partis interrogari si cedula vel scriptura est scripta manu debitoris. ⁊ idem repetitur in secundo statuto addito: vnde statuētes noluerūt quod sufficeret citatio ad recognoscendum

scendum scripturam ⁊c. Sed citato comparente voluerunt q̃ fieret secunda interrogatio per iudicem: ⁊ quando pars huic interrogationi recusat respondere tunc disponit quod scripta habeatur pro recognita. Si itaq̃ iudex non fecit dictaȝ interrogationem ꝓpter exceptiones oppositas res esset luce meridiana clarior quod dicta scriptura non esset recognita neq̃ mereretur executionē. Nō autē vidi acta vt sic possim videre: an dicta interrogatio fuerit legitime facta: ideo non facio in hoc magnum fundamentũ. Satis aũt mihi ꝑsuadeo quod dicta interrogatio non fuerit legitime facta. Attento quod citatio emanauerat ad petitionem non noīatoꝝ in scripta ⁊ contra non noīatos in scripta. ⁊ est verisĩle q̃ fuerint ꝑposite exceptiones gñales: q̃r solent negari oīa narrata ⁊ deducta per actorē. Et solet negari personas esse tales quales asseruntur. Et aũ oīa de personis est discutiendũ. arg. l. si queramus de testa. ⁊ l. quidem referunt. de iure codi. ita q̃ anteq̃ illi tenerenť rñdere debebat cōstare q̃ agentes essent heredes seu successores illi⁹ ser Joānis de quo scriptura cantat. ⁊ quod ipsi citati essent heredes illius Uenantij ⁊ si stantibus dictis oppositionibus fuisset interposita interrogatio iudicis non fuisset facta congruo tempore: prout fieri debet. arg. l. si mora. in princi. de vsuris. ⁊ l. si soluturus. ff. de sol. ⁊ l. qui rome. in prin. de verbo. ob. Et licet statutum generaliter loquatur de predictis non habita mentione: tamen recipit talem interpretationem a iure cōi. arg. l. si serui vestri. C. de noxa. ⁊ l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. ff. ad municipa. ⁊ d. c. dilectus. cum si. ꝑut recipit interpretationē quod licet loquatur simpliciter statutum de scriptura non distinguendo inter puram ⁊ liquidam vel non liquidam seu conditionalem: tñ intelligitur dummodo sit pura ⁊ liquida cuȝ de iure cōi ea que non sunt pura ⁊ liquida non debeant executioni demandari. arg. l. fi. C. de compen. prout voluit Bar. in. l. si causam. C. de euic. ⁊ in. l. cum testamento. C. de testamētaria manumissione ad hoc q̃ no. per Bart. ⁊ doct. in. l. j. in prin. ff. de edē. ⁊ in. l. proinde. ff. ad. l. aqui. ⁊ in. l. j. de leg. ij. vnde iudex diligenter aduertat qualiter fuerit in cā actitatũ. ⁊ sic perpendet an fuerit deuentum ad interrogationem legitime seu legitimo tp̃e factā. Nam ex hoc capite posset reddi res clara per iam dicta: lȝ in hoc me non firmem cum acta non viderim. Sed presuppono legitime precessisse interrogationē licet illud non credam. Nec. ṡ. dictis refragatur statutum disponēs quod non debeat exceptiones opponens non audiri nisi facto deposito vel nisi detentus steterit in palatio: q̃r respondetur q̃ dato sed non concesso quod non debuerit audiri obstante dicto statuto nihilominus ex quo fuit auditus. ⁊ de ea cognouit ipse iudex ⁊ constat quod sibi competit exceptio debuit iudex eam admittere ⁊ super ea pronunciare. arg. l. de qua re. ff. de iu. ⁊ c. cum ecclesia sutrina de causa pos. ⁊ proprie. ⁊ q̃r illa verba non audiatur nō repellunt ipso iure: sed ope exceptionis prout no. Bar. in. l. cum lex. de fideiuss. ⁊ in. l. lecta. si cer. pe. ⁊ in. l. ait pretor. la. ij. in prin. ⁊ in. l. j. §. sublata. ff. ad treb. ⁊ in. l. ait pretor. §. j. de iureiuran. ⁊ Bal. in. l. j. §. q̃ autē. de aleato. ⁊ in. l. non dubium. C. de. ll. ⁊ Ange. in. l. iiij. C. pro empto re. ⁊ Pet. de perusio ⁊ Panormi. in. c. ij. de noui ope. nũ. ⁊ doc. in. c. quia frustra de vsuris. ⁊ in. c. sedes. de rescrip. ⁊ Pe. de ancha. in regula. pe. regule ea que fiunt in. vj. ⁊ Bald. in questione statuto ciuitatis cauetur ⁊ est bonus text. in. l. ait p̃tor. §. permittere: ibi auditurũ nō esse de mino. ⁊ facit tex. ⁊ q̃ ibi no. Bar. in. l. j. ff. ad turpi. ita q̃ aut pars opposuit quod non debebant audiri in dicta exceptione prescriptionis non facto deposito. ⁊ tunc ex quo fuerunt auditi videť fuisse repulsa dicta exceptio agentium. ⁊ tacite super ea pronunciatum vt in. c. ex parte. M. de appella. ⁊ quod notatur per glo. ⁊ doc. in. l. ij. §. si dubitetur. ff. de iudic. ⁊ in clementi. cum a repulsione. de appellatio. ⁊ propterea non potest nunc allegari q̃ non debuerit audiri. † Cum interlocutoria faciat ius inter partes quia transit in rem iudicatam. c. cum dilecti. de elect. ⁊ no. in. l. quod iussit. de re iu. ⁊ in. c. cum cessante. de appella. aut non fuit oppositum. ⁊ tunc sibi imputent qui non opposuerunt. arg. regule damnum in. vj. ad hoc quod notat glo. in opponendo in. l. si vnus. §. pactus ne peteret. ff. de pactis: q̃r exceptio competēs parti debet per ipsam partem opponi nec iudex regulariter habet supplere. ⁊ licet posset nō teneret vt ibi habetur. ⁊ facit. l. nō quicquid. de iudi. ⁊ l. j. C. quomodo ⁊ q̃n iudex. ⁊ l. iiij. §. hoc autem iudicium de dāno infecto. ⁊ l. ad peremptorium. de iud. ⁊ maxime q̃r per dicta verba nō audiatur vel similia inducitur exceptio dilatoria seu declinatoria iudicij: vt notant Pe. de perusio ⁊ Panormitanus in. d. c. ij. ⁊ doctores in. d. c. q̃r frustra deo debet proponi anteq̃ quis admittatur ad exceptionem ꝓbandam: prout alias exceptiones dilatorie seu declinatorie debent opponi anteq̃ deueniať ad merita cause. l. fin. C. de exceptio. ⁊ l. ita demum. C. de procura. ⁊ l. exceptionem. C. de prob. Postq̃ igitur est probatum quod dictis reis conuentis competit exceptio ꝑscriptionis non est amplius locus repellendi opponentē. Sed debuit iudex pronunciare pro ipso qui probauit iustitiam sibi competere prout alias probatur in. c. cum Bertoldus. extra de re iud. secũduȝ vnam lecturam Inno. quam sequuntur doct. tanq̃ in se veram: vbi probatur quod licet non debeat quis audiri volens probare de iniquitate sententie que transiuit in rem iudicatam: tamen si fuit de facto admissus. ⁊ probauit sententiam iniustam debet iudex ꝓ eo pronunciare etiam contra rem iudicatam quāto fortius debuit ꝓnunciare non obstante scripta priuata quantuncũq̃ ex forma statuti alias haberet executionem paratam: ex quo sibi constabat q̃d non debebat mandari executioni per probationes factas quantũcumq̃ potuisset. ⁊ debuisset probare volentē non admittere. † Nec etiam ob. quod Uenantius perrozzij habuit scientiam debiti. ⁊ cōsequenter videtur fuisse in mala fide. ⁊ mala fides auctoris non nocet successori. d. l. cum heres. quia respōdetur quod. d. l. cum heres procedit in prescriptione longi temporis non in prescriptione longissimi temporis patet quia illo tempore ffozum. non erat cognita prescriptio longissimi temporis: vt notat glos. in. l. occidit. ff. ad. l. aquiliam. ⁊ in. l. iulianus. alias incipit non solum. ff. ex quibus causis maior. ⁊ in auť. vt ecclesia romana cētum annis gaudeat spacio ⁊ institu. de perpetuis ⁊ temporalibus act. circa princ. ⁊ in. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. anno. Item patet quia de iure ciuili quo iuř loquitur. d. l. cum heres prescriptio longissimi temporis procedit etiam cum mala fide: vt in. d. l. si quis emptionis. et ideo non potest. d. l. cum heres que est lex iuris ciuilis. ⁊ loquitur de mala fide intelligi in prescriptione longissimi temporis ⁊ similř nec dicte glos. que se fundant in. d. l. item Dy. in regula possessor in vj. dicit quod dicta. l. cum heres non procedit de equitate cañ. ⁊ eũ sequitur Barto. in. d. l. cum heres. ⁊ idem voluit Joan. and. in hac prescriptiōe. xxx. an. in regula cum quis in ius in. vj. quod ⁊ voluit d. Ant. in. c. si diligenti. de prescrip. ⁊ idem voluit Bald. in. l. nihil. C. pro herede. Et probatur euidenti ratione constaȝ quod de iuř ciuili est prescriptio longissimi temporis curreret isto casu non obstāte mala fide defuncti cum nō obstarēt etiā mala fides ipsius prescribentis. d. l. si quis emptionis. ⁊ d. l. sicut. ⁊ d. l. omnes. sed a iure ciuili non receditur per ius canonicum nisi rationem peccati ⁊ mala fide ipsius prescribentis. c. quoniam omne. de prescri. ⁊ in. d. regula possessor in. vj. ideo cum heres ignorans malam fidem defuncti. et ipsum debitum non peccauit: ideo non debet impediri prescriptio ratione peccati: quinimmo negari posset quod dictus Uenantius perrozzij fuerit in mala fide. ⁊ consequenter in peccato: nam ipse habuit voluntatem creditoris mutuantis ⁊ depoñētis dictas q̃titates nec est in mora soluendi donec interpellatur. l. mora. de vsuris. ⁊ l. si ex legati causa. de verbo. oblig. cum si. ideo non apparente prout hoc voluit Host. in sum. in tit. de prescri. §. que res. quod ⁊ videtur tenere Panor. in. d. c. quoniam omne ⁊ hoc semper mihi placuit in rigore iuris scilicet quod sola scientia debiti nō artet nō soluentem ad peccatum anteq̃ interpelleretur quod ⁊ tāgit Pon. in. l. sequitur. §. si viam in responsionibus ad adducta contra bart. ff. de vsuca. ⁊ per consequens non impediat cursum prescriptionis. ⁊ ita pluries legendo dixi: licet non auderem hoc firmare consulendo: sed non expedit cum simus in herede ignorante: in quo concordant dominus Anto. ⁊ Panormi. in. d. l. quoniaȝ omne quod sciētia debiti auctoris defuncti non impediat heredem ignorantē prescribere inchoādo a se prescriptionem. Et istud puto intrepide cōcludendum licet quidam etiam hoc casu velint insistere ea ratione quia tenetur extrahere animam defuncti de purgatorio per. c. si. de sepulturis. ⁊ c. ex literis de rapto. de quo non curandum: quia per hoc non impeditur cursus prescriptionis sed in foro ecclesiastico illa via est intentanda que non est intentata in casu nostro: remanet itaq̃ ex. ṡ. dictis firma conclusio quod dicti rei conuenti sunt tuti exceptione prescriptionis: ita quod dicta scripta non meretur executionem. Et per consequens fuit male iudicatum. ⁊ in hoc facio principale fundamentum. Potest etiam instari quod dictum statutum non vēdicet sibi locum in hac scriptura que prius extiterat facta. Nam dictum statutum respicit non solum ordinem procedēdi: sed decisionem cause. Nam si nō esset dictum statutum successor non teneretur recognoscere scriptam auctoris nec respondere an sit scripta manu auctoris necne saltem si pretenderet iustam ignorantiam prout in dubio iusta ignorantia presumitur per. d. l. qui in alterius. ⁊ d. c. cum quis in ius. cum si. Item si negaret scriptam manu sua vel sui auctoris non teneretur producere scripturas manu sua vel auctoris sui: quia non sunt sumēde rationes de domo rei. l. nimis graue. C. de testibus. ⁊ l. qui accusare. C. de eden. † ⁊ insuper comparatio literarum regulariter non faceret plenam fidem. l. cōparationes cum sua materia. C. de fide instru. Nec recusans respondere succumberet ex hoc solo que omnia disponũtur per dicta statuta nouiter edita: que oīa respiciunt decisionem cause. ⁊ est theorica doct. quod in his que respiciunt decisionem cause non attendantur statuta de nouo facta post cōtractum vel quid simile a quo dependent merita cause: sed causa ipsa debet decidi secundum statuta que militabant tempore contractus vel alterius cause super qua fundantur merita iudicij. ⁊ sic tempus debiti contract: prout hanc theoricam firmat Bald. in. d. l. leges ⁊ constitutiones. vbi referendo Guid. de suzz. concludit quod aut statutum disponit de contractu aut de iudicio si de contractu ⁊ tũc de futuro. Si de iudicio ⁊ tunc aut statutum disponit circa ordinationem iudicij. ⁊ trahitur etiam ad preteritos contractus aut circa decisionem cause ⁊ tunc

secus.⁊ idem firmat idem Bal.in consi.incip.viso predicto puncto
⁊ statutis aut circa probationem.⁊ idem qꝛ quo ad probationē in-
spicitur tempus contractus secundum eum: quez refert.⁊ sequitur
14 Pet.de ancha.in.d.rep.c.canonum.xiij.q.colū.cxvj.† Et licet ver
bum haberet sit preteriti imperfecti.⁊ sic videatur adaptari ad tps
presens.tamen adaptatur etiaz ad futurum vt.d.§.verisimile.⁊.d.
l.cum certus.⁊ in.l.verba equiuoca interpretantur in futuro signifi
15 catu non in preterito: prout dicit Jmo.in.c.fi.de constitu.† Et pōt
ex predictis etiam sumi responsio ad alia circa hoc in contrarium
adducta super quibus non aliter insisto: qꝛ non facio in hoc medio
principale fundamentū. Sed in exceptione prescriptionis de qua
s.late discussum est. Nam.s.dicta exceptio prescriptionis militat
etiam vbi statutum vendicat sibi locum ⁊ etiam si scripta esset reco
gnita vt superius dictum est. Et per consequens non est opus insi-
stere an dicta scriptura ipsa priuata pbetur per testes ꝙ fuerit scri-
pta manu dicti Uenantij qui dicitur fuisse auctor dictorum conuē
torum. Ex quo vt dictum est quantumcūqꝫ probetur scriptā fuisse
manu illius non releuat probantem. Licet in vero illi testes nō re-
leuarent etiam vbi non obstaret exceptio prescriptionis quia vt te
stes pbent plene quod scriptura sit scripta manu talis requiritur
quod testes fuerint presentes ipsi scripture prout volunt doc.in.c.
ij.de fide instru.⁊ videtur velle etiam Jmo.in.l.nuda ratio.ff.de do
na. Quinimmo velle videtur ibi Bar.quod etiam si testes deponāt
vidisse scribi scripturam manu talis debitoris si non se subscripse-
rant non pbant plene quod ⁊ notat Bart.in auth.si contractus.C.
de fide instrumentorum.⁊ Bal.post Nico.de matta.in auth.sꝫ nouo
iur.C.si cer.pe.⁊ in rubrica.C.de fide instru. Licet hoc non transeat
sine dubitatione: sed hoc non contingit in casu nostro: quia testes
deponentes super hoc non fuerunt presentes scripture sed solū de
ponunt quod recognoscunt literam esse scriptam manu dicti Ue-
nantij: in quo doc.concordant in.s.allegatis iurib⁹ quod tales at-
testationes nō faciunt plenam fidem de quo etiā per Bar.in.l.ad-
monendi.ff.de iureiur.⁊ p eū ⁊ Bal.in.l.scripturas.C.qui potio.in
pigno.habeantur: de quo etiā in.l.comparationes.C.de fide instr.
Concludendum est igitur ex iam dictis partes iudicis esse in pro-
nunciando male sententiatum ⁊ bene appellatum prout.s.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.ccxcvij.

☞ Statutum ꝙ instrīs guarētigiatis opponi non possit aliqua exceptio an possit opponi exceptio implementi nō sequuti ex pte agentis.per totum.

1 Contractū vel pacto niti nullus potest nisi prius impleuerit ex par te sua.nu.seq.
2 Infinitiui natura potest ad omne tempus trahi.
Potest verbum pōt ad futurum tempus trahi.
3 Precarij clausula quid importet.
4 Executio instrī an impediatur per exceptionem ꝙ agens non impleuit ex parte sua.
5 Dictio ⁊c.inserta instrumentis comprehendit ea que solent dicto instrumento annecti.
6 Confessione dotis recepte per maritum facta quam pater statim post soluere promisit an heredes mariti soluto matrimonio teneāt ad restitutionem vel liberentur cedendo actionem.
Opinio Bart.in decisiuis est insequēda aqua recedere nō est tutū.
7 Intellectus literalis est simplex sonus verborum interprete nō indigens extraneo.
8 Agere seu experiri nemo pōt sine actione.
9 Duo simul iuncta plus operantur ꝙ quodlibet de per se.
10 Statuto disponente ꝙ nō possit opponi nisi talis ⁊ talis exceptio si postea opponatur aliqua exceptio de non noīatis in statuto an possit aliquo respectu opponi.

¶ Consilium.ccxcvij.

IN nomine domini nostri Jesu christi. ¶ In consilijs decisiuis instruunt pleri-
qꝫ maiores nostri reddendam esse consultationem de
cisiuam absqꝫ iurium rationum ⁊ auctoritatum allega
tionibus prout tradit Specu.in tit.de consilij requisiti.versic.por-
ro ⁊ in titulo de allegationibus.⁊ disputationibus.§.porro.⁊ Pa
nor.in suo consilio secundo quod incipit dum esset materia questio
nis.⁊ facit quod notat Specu.in titu.de senten.§.qualiter.versi.ve
rum.⁊ Joā.and.⁊ Panor.in.c.sicut extra.de re iudicata.⁊ ita vidi
hoc tempore quandoqꝫ obseruatum.⁊ licet non intendam penit⁹
dictam doctrinam amplecti: prout nec mei moris est tamen bre-
uior ero quam si consilium non decisiuum redderem in simili cōsul
tatione fretus in parte dicta doctrina ⁊ attēta paucitate mercedis
1 ⁊ nuncij instantia.† Deueniendo itaqꝫ ad rem ipsam visis ⁊ diligē-
ter discussis actis huius cause ad me transmissis.⁊ statutis plurib⁹
ad materiam facientibus ⁊ allegationibus vtriusqꝫ partis vna cū
scripturis cause ad me delatis. Primo ponderandum duxi pronū
ciam iudicis a qua pronuncia extitit appellatum pronūciauit enī
iudex quia declarauit stantibus rebus prout stant dictum prece-
ptum non potuisse neqꝫ posse de iure fieri.d.raynerio dictis nomi-
nibus de obseruando contenta in dicto instrumento secundum pe
tita ⁊c.que sentētia potest pati duplicem intellectum: vnum quod
non poterat fieri tunc dictum preceptum: ita quod ille infinitiuus
posse referatur ad tempus presens ⁊ potuisse ad tempus preteritū
vt sic sit sensus quod dictum preceptum non potuerit tunc fieri nisi
fierent in causa probationes quasi forte actores haberent probare
se impleuisse contractum ex parte sua attento quod opponitur qđ
non fuit impletus cōtractus ex eorum parte.⁊ regula est quod qui
nititur ex contractu repellitur si ipse prius non impleuit.l.cum p-
ponas.C.de pac.⁊.l.iulianus.§.offerri.de acti.emp.⁊.l.quero.§.in-
ter locatorem loc.que regula militat etiam stante statuto quod in-
strumentum habeat executionem paratam ⁊ aduersus illud neqāt
exceptio opponi prout notat Bal.in.l.ex predijs.de euic.⁊ in auth.
presente.C.de fideiuss. Ad hoc quod per eundem in.l.si causam.C.
de exe.rei iu.⁊ quod per Bart.in.l.eum qui ita.§.qui ita.de verbo.
obliga.prout latius ⁊ eleganter super hoc institit allegans p par-
te agentium: ideo non insisto: ⁊ tunc dicta pnuncia esset interlocu-
toria non habens vim diffinitiue ⁊ quia appellatio ab interlocuto
ria simplici est iustificāda ex antiquis actis ⁊ ex causa grauaminis
allegata in appellatione vt clemen.appellanti.de appel. vbi casus
⁊ est expressum in statuto transmisso sub rubrica.de offici.consul.in
appellationibus. Ideo tunc solum iste articulus esset discutiēdus
an scilicet dicta sententia sit iusta vel iniusta ex primis actis cum su
per hoc an potuerit appellari non video hesitari cum de iure ca.a
qualibet interlocutoria potest ex causa appellari.c.vt debitus.de
appel.⁊.c.cordi eodem ti.lib.vj.cum similibus.licet de iure.ci.aliud
sit sed ius cañ.est seruandum in terra Burgi quia non est de terris
imperij sed originaliter de terris eccle.licet fuerit tempore nostro p
ecclesiam alienata ad hoc notata in cap.j.de no.oper.nuncia.cū si.
2 † Potest etiam ⁊ secundo.d.pronuncia intelligi quod non possit
fieri dictum preceptum tunc nec in futurum cum allegaretur dictū
contractum super quo dictum instrumentum emanauit esse cōtra-
ctum innominatum ⁊ consequenter esse locum penitentie iuxta.l.si
pecuniam.in pnci.de condi.ob causam.⁊ ex quo conuentos penite
bat dicebatur instrumentum nō mereri executionem: vnde potest
intelligi.d.pronuncia quod etiam in futurum stante.d.pronuncia
non possit fieri preceptum pro qua interpretatione facit quia natu
ra infinitiui est trahi ad omne tempus no.p glos.⁊ doct.in.l.v.§.sti
pulatio.de verborū oblig.⁊ not.in cañ.eos.j.q.j.⁊ in.c.ex literis de-
spon.⁊ Joā.an.in proemio.⁊.vj.⁊ similiter verbum potest sui natu
ra habet tractum in futurum.ff.de lega.ij.l.si ita quis in princip.et
notat Bart.in.l.si ita.de auro.⁊ argen.le.⁊ in.l.qui rome.§.duo fra
tres.de verbor oblig.⁊ tunc quia non expectaret post se aliam sen
tentiam vt deberet censeri diffinitiua seu saltem habens vim diffi-
nitiue: ideo tunc posset appellatio iustificari etiam ex nouis actis
iuxta ea que habentur in.l.per hanc.de temp.in integ.resti.⁊.c.fra-
ternitatis de test.⁊ quod no.p glos.in ver.inanes in.c.fi.de elec.lib.
vj.⁊ quod per doct.ibi: ⁊ in.l.quod iussit.de re iudi.ideo secundum
hoc aliud esset officium meum quam secūdum primam interpreta-
tionem iuxta tenorem dicti statuti.de offic.consul.de appel. ⁊ quia
posset probabiliter dubitari ne ista secundo modo interpretata in
ferret preiudicium videtur posse etiam ex hac causa appellari.arg.
l.a sententia.in pnci.ff.de appel.ideo merita vtriusqꝫ cause ex no-
3 uis ⁊ antiquis non immerito sunt ponderanda.† Et ante omnia
est premittendum quod cōtractus initus inter dictas partes fuit
contractus emptionis ⁊ venditionis prout verba aperte sonant tā
primi quam secundi contractus ⁊ a verbis non est in dubio recedē
dum.l.non aliter.⁊.l.ille aut ille.§.cum in verbis.de lega.iij.⁊.l.j.§.
is qui nauem.de exerci. Nec obstat quod reseruatio dominij.⁊ pro-
prietatis est facta per venditorem in secundo instrumento ⁊ de na
tura contractus emptio.⁊ venditio.est quod res vendita tradatur.
Ita quod si dominium est penes tradētem transferatur in empto-
rem vt no.in.l.j.ff.de act.⁊ emp.⁊ per Bar.⁊ doct.in.l.stip.ad diui.
in pnci.de verbor oblig.adeo quod si in vēditione apponatur pa-
ctum quod dominium non transferatur licet verba sonent in con-
tractu emp.⁊ vendi.tamen non resultat emptio nec venditio.l.cuz
manu sata.§.fin.ff.de contrahen.emp. Nam ad hoc potest duobus
modis responderi: vno modo quod contractus empt.⁊ vendi.fuit
impletus ⁊ mandatus executioni ex parte vendentium per clausu
lam precarij appositam in instrumento p quam censentur vendito
res liberati ab obligatione exempto.⁊ obligati ex contractu preca
rij vt est glos.quam sequuntur Bart.⁊ doct.ff.de pac.in.l.ab empt.
s.verbo constituentur. Perfecto autem ⁊ non impleto contractu
venditionis potuerūt partes conuenire vt dominium ex nouo cō-
tractu temporaliter retransferatur in ipsos vendentes penes eos
mansurum donec eis fuerit integre de precio satisfactum. Potest
enim dominium ex vna causa tranferri in aliū ⁊ retransferri postea
in eum qui transtulit immediate vere vel ficte.l.singularia.ff.si cer.
pet.⁊.C.eo.titu.l.si ex precio.⁊.l.si pro mutua: prout ⁊ dicitur circa
possessionem in simili in.l.interdum.⁊ in.l.si rem aliquam.de acqui
ren.possess.⁊ per hanc viam omnia verba dictorum contractuum vi
dentur

dentur stare ꝓprie ⁊ cum virtute aliquid operandi. Uerumtamen est quod clausula precarij non operatur dictos effectus translatio nis ⁊ retranslationis ⁊ consequenter dominij cum dominium sine traditione non transferatur.l.tradit.C.de pac.quādo constituens se precario nomine possidere tunc temporis possidebat alias secus vt doc.no.in.d.l.interdum.⁊ in.l.quod meo.eo.titu. Et propterea ad hunc effectum erat opus ꝓbare quod dicti venditores tempore venditionis possidebant prout legitime probatum est in causa appellationis. Non autem probatum nec deductum fuerat in prime ua causa:sed dato quod probatum non fuisset non propterea videtur dicendum ex illo pacto quod non fuerit contractus empt.⁊ vē. Sed potius censeretur fuisse deuentum ad illud pactum quia contrahentes saltem ipsi emptores putauerint dictam constitutionē precarij verificari ⁊ operari effectum suum. Secundo modo potest responderi quod dictum pactum non est quod dn̄ium non transferatur in emptores:sed quod emptores prius teneātur soluere precium ꝙ dn̄ium in eos transferatur:sed ꝙ soluto precio ex tunc trāsferatur seu transferri debeat dominiū in emptores:nec est hoc alienum a natura emptionis ⁊ venditionis ꝙ vnus prius teneatur implere quam alter ⁊ posset ita etiam interpretari clausula precarij si verba que subintelliguntur sub dictionibus ⁊c.non repugnant scʒ quod censeantur se precario nomine possidere.scʒ soluto precio vt sic sequentia declarent precedentia.qualitercūqʒ autē intelligantur vno modo vel altero est intrepide concludendum ꝙ censeať ꝯctus emptionis ⁊ venditionis ⁊ non ꝯctus innoiatus:ita ꝙ nō sit locus penitentie cum non obstet.d.l.cū manu sa.cum loquať qn̄ pactum de non transferendo dn̄ium simplr̄ interponitur ⁊ nō temporale: alias sequeretur quod si in ipo ꝯctu assignaretur venditori dilatio ad transferendam possessionem vel dominium non resultaret emptio vel venditio ꝙ esset derisoriū. Item ꝙ nequaꝙ̄ sit locus penitentie ex alio deducitur. Nam interuenit cōtractus nominatus stipulationis.⁊ ꝓpterea cessat penitentia que nō vendicat sibi locūm in contractibus nominatis.l.sicut.C.de actio.⁊ obli.⁊ in.l.petens.C. de pact.⁊ in.l.aristo.de dona.⁊ no.in.d.l.si pecuniam.⁊ in.l.j.C.de pac.⁊ ꝓpterea omnino ruit illud fundamentuʒ reorum allegantiū ꝙ ex natura ꝯctus noīati sit locus penitentie.

4 †Est ammodo vidēdum an sit locus alteri allegationi fundamentali scʒ ꝙ petētes execution em repellantur:eo q᷑ non impleuerint ex parte ipoꝝ. Et ꝑfecto ex deductis in cā appellationis ꝓbatur satis aperte ꝙ dicti venditores impleuerunt mediante constōne ꝑcarij cuʒ ꝓbetur per plures testes ꝙ dicti vēditores tpe dicte vēditōis possidebant dicta bona vendita:itaqʒ militat theorica gl.⁊ doc.in.d.l.ab emptione:ꝓbať etiam ꝑ testes ꝙ dictus Baptista vnus ex dictis emptoribus habuit actualem possessionē dictoꝝ bonoꝝ post dictam venditionem.⁊ pleriqʒ deponunt esse de alijs emptoribus lʒ nō multum ꝑfecte saltem respectu tpis. Et licet ꝑ parte vendentium dicať non esse translatum dn̄ium ꝙ est transferendum ex pte venditorum: ꝑ ut.s̄.dictum est nō refert eo q᷑ voluntate ementium exꝓssa cōuentione id actum fuit. Preterea transferendum est dominiū vel quasi qn̄ est penes vendentem ⁊ non al's vt habeť in.d.l.j.de act.empti.⁊ in.l.si traditio.C.eo.tit.⁊ in.d.l.stip.nō diui. Als secus vt dictis iu ribus.sed non apparet ex actis ꝙ dominiuʒ vel quasi fuerit penes venditores merito satis est ꝙ doceatur de traditiōe ⁊ hoc ꝯ claruʒ foret si appellatio iustificanda veniret ex nouis actis in quam pteʒ inclino ꝓsupposito aūt ꝙ sententia fuerit mere interlocutoria ⁊ sic non possit iustificari appellatio ex nouis actis.† Duo sunt ponderanda ꝑ pte appellantium vnum quod in ꝑmo cōtractu dicti vēditores fuerūt cōfessi ⁊ cōtēti se habuisse ⁊ recepisse ꝑcium integrum ⁊ sub dictionibus ⁊c.est verisimile ꝙ fecerūt refutationem ⁊ pactum de nō petēdo:quia hec solēt sequi post cōfessionem de recepto ⁊ sub dictionibus ⁊c.solent comphendi ea que solent annecti: vbi interferūtur dicte dictiones vt ꝑ Bar.⁊ doc.in.l.gallus.§.idem credēdū

6 de libe.⁊ posthu.† ⁊ dicta cōfessio cēsetur facta spe future ꝑmissionis que immediate emanauit quasi cēseatur recepisse insolutū illaʒ obligationem factā ꝑ solēnem stipulationem in sequēti instrō ⁊ sic censeantur recepisse ex causa emptionis ⁊ cōuertisse in debitum ex causa stipulationis ꝑut quasi in terminis voluit Bart.post Jaco. de are.in.l.pe.§.si vir.ff.solu.matri.⁊ licet Bald.⁊ Ange.in ea.l.§.si mulier.tn̄ Bar.melius ⁊ subtilius loquitur ꝑut dicit Jmo.in.d.§. si vir. Nec est tutum in decisiuis a sentētijs Bart.recedere.⁊ in casu isto videtur deduci efficacibus rationibus ⁊ maxime tenēda est ei⁹ sentētia in casu nostro si emanauit ꝑmo loco refutatio ⁊ pactuʒ de vlterius nō petēdo ꝑut arbitror quod comphendatur sub dictiōibus ⁊c. Nam stante maxime virtute iuramenti quod est seruanduʒ c.cum cōtingat.cum simi.de iureiu.⁊ habeť vim vt actus valeat ꝑ ut melius valere potest.l.cum pater.§.filius matrem.de leg.ij.itaqʒ sit sensus dictorum cōtractuum quod cēseātur recepisse ex causa vēditiōis ⁊ promisisse amplius nō petere dictum ꝑcium ex.d.causa:⁊ hoc ꝑpter stipulationeʒ que immediate subnectitur.⁊ sic in effectu causa vēd.cēsetur trāslata in causam stipulationis seu ꝑ stipulationē nouata ꝑut alias cōtingit in.d.l.singularia.⁊ in.d l.si ex ꝑcio.⁊ d.l.si pro mutua hec quidē nō cadebāt in terminis quib⁹ loquitur

Barto.⁊ Bald.de quib⁹.s̄.vnde saltem in casu nostro ꝓcedat sn̄ia Bar.⁊ facit etiā si dicta confessio ⁊ refutatio nō haberet istum effectum non vr̄ ꝙ quicꝙ̄ habeat opari cōtra.l.si qn̄.de leg.j.⁊.c.ꝯ papa.de puil.lib.cū si.itaqʒ obligatio ad precium que erat respectiua ad rei traditionem amplius non subsistit:sed subsistit debitum ex secundo instrumento ꝙ vr̄ de se simplex.⁊ maxime attento ꝙ debitum ex cā emptionis non erat in diem ⁊ in stipulationeʒ ⁊ facta in diem:ita ꝙ potest censeri dilationem istā quodāmodo compensari cum eo ꝙ primū debitū debitū purū non erat exigibile aduersario nisi pri⁹ impleuerit:⁊ sic postea qui in vno grauatur in alio releuať ⁊ econtra.arg.l.eum qui in ꝑnc.ff.de iureiur.⁊ sic post finem trienij censeatur actum ꝙ dicti emptores teneantur soluere precium etiā sine vlteriori implemento faciendo prius per dictos venditores ꝙ plurimum vr̄ de mente ipoꝝ contrahentiū attenta reseruatione q̄ fit in dicto secūdo instrumento ⁊ clausula precarij apposita in ꝑmo instrō in dictis notatis per glo.⁊ doc.in.d.l.ab emptione:pro quo etiā facit q᷑ in scdo instrō dicti emptores fuerunt confessi se esse veros ⁊ legitimos debitores dictorum Cecchi ⁊ Marij in tota integra quantitate. Debitor aūt proprie loquēdo censeť is q pōt exceptiōe repellere aduersarium:licet vere sit obligatus.l.debitor.ff.de verb.sig.⁊ facit.l.fideiussor obligari.§.fideiussor.de fideiuss.vnde si venditores potuissent repelli exceptiōe:quia non impleuerint ipsi emptores non fuissent veri ⁊ legitimi debitores prout esse fatētur.

7 †Secūdo est ponderandum ꝙ statutum de executione instrumentorum guarētigie disponit ꝙ si debitor in instrō guarētigiato mar cus compareat debet iudex statim ꝑcipere eidem ꝙ soluat ⁊ det creditori id qō in instrō ꝯtineť.j̄.x.dies ꝯtinuos ⁊ postea subdit ꝙ debitor intra dictos.x.dies possit opponere exceptiones quas statutum permittit ⁊ postea in statuto subditur ꝙ iudex non intelligat nec audiat debitorem citatum nec aliquem pro eo comparētē agēdo vel defendendo:sed statim ꝑcipiat ⁊c. Et postea formaliter subditur ⁊ presens capl'm in qualibʒ pte sui sit ꝑcisum ⁊ integralr̄ obseruetur per iudicem dn̄i ptātis sicut iacet ⁊ lr̄a sonat. Est aūt litera lis intellectus simplex sonus verboꝝ extraneo non indigens inter prete.d.Bald.in.l.omnes populi.de iusti.⁊ iu.⁊ Pet.de ancha.in repetitione.c.canonū.in vltima.q.ꝑncipali col.cxcvj.⁊ virt⁹ dictorū vborum ꝙ statutum sit precisum hec est ꝙ adeo sit formatū vt nullo modo possit ab eo recedi dicit Bald.in.d.l.si causam.de execution e rei iu.quāto fortius est formalr̄ obseruandū vbi dicte clausule concurrūt ⁊ etiam ꝙ integralr̄ obserueť facit qō notat Bald. in auť.si qua mulier de sacrosanc.eccle.⁊ in.l.ꝑcibus.C.de impub.⁊ Panor.in.c.cum aplica de his que fiūt a prelato sine cōsensu capi tuli.⁊ idem Bald.in.l.non dubium.C.de.ll.⁊ in.l.ij.de condi.inser. Et ideo cum dictum statutum.s̄.in duobus locis specifice dixerit ꝙ reo ꝯparente statim debeat sibi fieri ꝑceptum de obseruando ⁊c. ⁊ ad nullam exceptionem vel defensionem admittatur ante dictuʒ ꝑceptum sed exceptiones que permittunť opponi reseruent oppo nēde ⁊ ꝓbande.j̄.x.dies standū est in hoc dicto statuto vt sic seruet vt iacet ⁊ lr̄a sonat ⁊ obseruetur integraliter ⁊ sit precisum ⁊ ideo si ue competeret.d.exceptio.siue nō debebat fieri illud preceptum ⁊ postea reseruari exceptio si qua competebat facit q᷑.l. ꝙ̄tūcūqʒ du ra est seruanda.l.ꝓspexit.ff.qui ⁊ a quibus ⁊ in cañ.scriptuʒ est in.l alias in.l.scriptum est.vj.q.iij.maxime vbi vigent in statuto clausule supra dicte ꝙ sit precisum ⁊c.⁊ saltem vbi non agitur de magno preiudicio prout est quod exceptio opponatur ante preceptum vel postea ⁊ maxime quia durius est quod fiat preceptum ei qui sol uit vel qui habet pactum de non petendo vel habet exceptionem falsitatis ⁊ sic conuenitur ex falso instrumento quam si fit preceptum ei qui est tutus eo quia non est sibi impletum ex altera parte maxime quia ⁊ si non repelleret agentem hʒ viam paratam ad consequendum suum debitum.

8 †Si ergo statutum illud statuit in illis exceptionibus que nō minus iuuant.⁊ in quibus videtur maior ratio maxime in exceptione solutionis ⁊ falsitatis que eneruāt penit⁹ intentionem agentium cum concludant actionē non cōpetere ⁊ sine actione vel iure petendi nemo experiatur.l.si pupilli.§. videamus.ff.de nego.gest.⁊ vbi est eadē vel maior ratio ibi idē ius. l.illud ad.l.aq.⁊.l.a titio.de verb.obli. Nec ꝑdictis obstat si dicatur si statutum ad literam intelligereť vt iacet ⁊ esset precisum:vt.s̄.ꝑoderatum est. Non posset opponi etiam huiusmodi exceptio etiam j̄.decēnium cuius contrarium.s̄.deductum est:ergo ꝑdicta non ꝑcedant respondetur ꝙ non esset absonum tenere ꝙ dicta exceptio non posset opponi:⁊ licet doc.dicant ꝙ licet statutum disponat ꝙ nulla possit opponi exceptio aduersus instrumentum guarētigiatum nihilominus opponi possit exceptio que prouenit ex natura contractus tamē non ita dicūt quādo viget dictum statutū ⁊ etiaʒ concurrit aliud scʒ ꝙ sit precisum ⁊ seruetur integraliter ⁊ sicut lr̄a

9 iacet prout disponit in casu nostro.† Constat em̄ ꝙ duo simul iuncta plus operanť ꝙ̄ quodlibet de per se auť.itaqʒ.C.communia.de succes.⁊.l.excusantur.in prin.cū concor.ff.de excu.tuto.nihilomin⁹ ꝑnunc istud non firmarem:tamē bene firmandum est quod non sit supsedēdum in precepto faciēdo propter hmōi exceptionem sed si potest opponi de hmōi exceptiōe sit iudicandū prout de exceptio

nibus que in statuto exprimunt̄ procedendo de similibus ad simi- lia. arg. l. non pũt. ff. de. ll. ⁊ c. inter ceteras. de rescrip. cum si attẽto ꝙ vt dixi non agit̄ de magno preiudicio † ⁊ alias reperij hoc in simi li firmare excellentissimum doc. d. Nicolaum de canario qui sua tẽ pestate fuit primarius aduocatus in marchia anchonitana in quo dam suo tractatu de guarentigia vbi expresse decidebat ꝙ stãte sta tuto ꝙ contra instrumentum guarentigiatũ non possit opponi ni si talis ⁊ talis exceptio que exceptiones nominatim pmisse a statu- to disponatur quod probentur. j. certum tempus: puta. j. x. dies. si postea contingat ꝙ opponatur aliqua exceptio de non noĩatis in statuto ⁊ possit aliquo respectu opponi ẽm doctrinam Bar. in. l. j. §. deniqꝫ. ff. quod vi aut clã. ⁊ Bal. in. l. ita nobis pudor. C. de adul. ⁊ canonistarum in. c. item cum quis. de resti. spolia. ⁊ in. c. ex parte. el secũdo. de offic. deleg. dicte exceptiones debebunt probari. j. tps statutarium: licet illud tempus sit in statuto ꝑfixuꝫ exceptionibus ab ipso statuto pmissis quod de directo facit ad terminos nostros. ex quibus oĩbus sine pluri discussione concludo partes iudicis esse in pronunciando bñ appellatum ⁊ ꝓuocatum ⁊ male fuisse indica- tum. Et victum victori condemnando in expẽsis. ⁊ qꝛ etiam appel latio ab interlocutoria iustificata per sententiam iudicis ad quem deuoluit negocium principale ad iudicem ad quem si a sentẽtia ip- sius non extitit appellatum: ideo parte instante habebit ipse iudex ad quem ꝓcedere ad faciendum dictum preceptuꝫ. Nec supradicte conclusioni obstat ꝙ appellatio nõ reperit̄ interposita corã iudice a quo qꝛ sup hoc expresse ꝓuidet statutum. ⁊ etiã ꝓuidet ꝙ teneat citatio ꝑ baiulum facta etiam si de commissione non appareat.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccxcviij.

1. ☞ Testantiũ iudicia nõ debent esse cassa postꝙ iã aliud velle nõ pñt ⁊ licitũ ꝙ iterum non reddit arbitrium.
   Alternatiua qñ põt in coniunctam resolui.
2. Alternatiua posita inter plures conditiones que sit natura pmo substitutionis gradu deficiente ⁊ quo casu admittatur secundo lo- co substitutus.
3. Substitutio an possit incipere a scðo gradu. nu. 2. ⁊ 4.
4. Institutus in cẽtum si nupserit titio si vero religionem ingrediat̄ instituitur in. x. eo non nubente titio an sit locus secũde institutiõi vel debeat ab intestato succedere.
5. Honoratus priuatur relicto qñ sui culpa vel facto deficit modꝰ sub quo est honoratus.
6. Uerba directa ciuilia adaptantur ad directas substitutiones non autem obliquantur.
7. Legatum pure relictum fit conditionale per oblationem vel trãsla tionem conditionalem.

¶ Consilium. ccxcviij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Dominus labia mea aperiat ⁊ spũs sanctus illuminet intellectum vt veram testatricis in tentionem dignoscere valeam cuius iterum nõ redit arbitrium vt dicit imperator. l. j. C. de sa. san. eccle. maxime cum cõ- tra ser rubertum plures solẽnes doctores consuluerint quorũ consi lioꝝ copiã vidi ⁊ legi. vꝫ. d. Joãnes baptista de saxoferrato do. An- tonius nucciarellus de pẽsauro. do. Andreas ⁊. d. Uenantius ⁊ in fauorẽ ser Ruberti facte fuerint solennes allegationes per quendã ꝑstantissimũ doctorẽ. Et visis verbis testamẽti ⁊ substitutione di- ligenter considerata pmo aspectu ex plurimis videbatur dicẽdum dictum ser Robertum non posse admitti ex substitutione predicta attenta. s̃. dicta casus ꝯtingentia. Primo nam ipse alternatiue est inuitatus sub triplici conditione. Prima si Joannes non habita- uerit vel post mortem Joãnis filij ipsius nõ habitauerint vel post mortem scꝫ filiorum Frãcisca ⁊ Antonia neptes noluerint habita- re: sed regulam habemus ꝙ lꝫ ad veritatẽ alternatiue sufficiat alte ram partem esse veram. l. hec verba ille aut ille. ff. de verb. signi. ⁊ l. si heredi plures cum ibi notatis. ff. de ꝯdi. institu. cum simili. Tamen quando voluntas disponentis non potest verisil'r verificari in qua libet parte alternatiue tunc disiuncta ponit̄ pro coniuncta ad hoc tex. in. l. si is qui ducẽta. §. vtrum versi. idem si pater. ff. de rebus du- bijs. ⁊ ibi hoc tenet Bar. vbi alternatiua posita inter personas qui bus facta erat substitutio resoluit̄ in cõiunctam ex mente testãtis. ergo eadem ratione debet resolui posita inter conditioneꝫ ꝓut est in casu nostro ⁊ in specie quando est posita inter ꝯditionem est ca- sus in. l. generaliter. in principio. C. de institu. ⁊ substitu. sub condi- tione fac. ⁊ in. l. lucius lultima. ff. de heredi. institu. Sed in casu no stro voluntas defuncti non põt verisimiliter verificari in qualibet parte alternatiue. ergo resoluitur in cõiunctam. ⁊ sic requiritur cõ- cursus omnium conditionum copulatarũ: vt in. d. l. si heredi pl'es. ⁊ in. d. §. vtrum ⁊ ibi per Barto. cum similibus. Igitur cum defece- rit prima cõditio: qꝛ Joãnes habitauit licet alie essent verificate vi detur deficere substitutio ser Roberti: ꝙ autem nõ possit verisimi- liter verificari in qualibet parte alternatiue videtur ostendi: qꝛ al's intelligendo alternatiue si Joannes non habitasset ⁊ eius filij ⁊ di- cte neptes voluissent habitare ⁊ sic voluntati testatoris parere dice remus ser Robertum admitti ⁊ filios ⁊ neptes etiam excludi quod esset absurdum ⁊ inconueniens quẽ odio primi heredis contra nõ parentis excludi contra regulam non debet. de reg. iur. cum mate- ria. ⁊ in. l. si quis in suo. de inoffi. testa. ⁊. l. sancimus. C. de pe. nec est verisimile testatorem hoc voluisse: igitur non dicendum. l. tale pa- ctum in fi. ff. de pac. ergo dicamus ꝙ alternatiua resoluat̄ in cõiun- ctam ratione euitande dicte absurditatis. l. nõ absurdum. ff. de bo. lib. ⁊ sic ser Robertum excludi cum non fuerint omnes conditiões verificate. Secundo princi. hoc videtur probari. naꝫ vt dictum est ser Robertus sub triplici conditione fuit vocatꝰ. prima si Joãnes non habitauerit ⁊c. ⁊ ista euanuit. secunda si post morteꝫ Joannis filij nasciturí non habitauerint. ⁊ ista non euenit qꝛ filij nunꝙ nati fuerunt. ⁊ sic non potuerunt esse in mora non habitandi cum non fuerint in rerum natura. l. si penum. ff. quando dies leg. ce. ⁊ no. in l. quod te cum materia. ff. si cer. pe. Tertia fuit si post mortem filio- rum Francisca ⁊ Antonia non habitauerint ⁊ hic casus nunꝙ eue- nit: quia ex quo filij non fuerunt nati non potest dici aliquid post eorum mortem factum: quia priuatio ꝑsupponit habitum. l. x. cuꝫ materia. ff. de verborum oblig. c. ad dissoluendum. extra de despõ. impub. sed euenit alius casus quod filijs non natis dicte neptes vo luerint habitare qui quidem casus non fuit ꝓuisus a testatore ergo remanet in dispositione iuris communis. l. cõmodissime. ff. de libe. ⁊ posthu. ⁊. l. si cum dotem cum ibi. no. ff. solu. matri. c. susceptuꝫ. de rescrip. in. vj. sed de iure ꝯmuni debet venire heres scriptus a dicto Joanne igitur ⁊c. Faciunt no. per Cy. in. l. quod fauore de. ll. ⁊c. Sꝫ posito ꝙ essemus in dictis dubitationibꝰ ⁊ defecerit fideicõmissum in persona neptium adhuc dico ꝙ ser Robertus debet admitti. nã clarum est ꝙ dicte neptes fuerunt vocate per fideicommissum ⁊ sub stitute non solum filijs Joannis sed etiam Joanni non natis filijs.

2 † Unde est aduertendum quod qñ fiunt plures gradus in substitu tione an si deficiat primus gradus admittatur ille qui est in secũdo gradu quatuor casus pñt ꝯsiderari. Primus est quando ambo sim pliciter sunt substituti vulgariter. ⁊ tunc licet primus deficiat tamẽ secundus admittitur ex vulgari dummodo vulgaris non expiraue rit ⁊ possit locum habere. Et hic est proprie casus in. l. si titius. ⁊ in l. coheredes. in prin. ff. de vul. ⁊ pupil. ⁊ ibi no. doc. ⁊ in locis. j. alle- gandis in hoc non est casus noster: qꝛ sumus in fideicommissaria ⁊ non in vulgari. ¶ Secundus casus est quando ambo sunt pupil lariter substituti tam primus ꝙ secundus. Et tunc si deficiat pmꝰ gradus defecit etiã secundus: quia spes substitutionis pupillaris non transmittitur ⁊ hic est casus in. l. qui habebat. ff. de vulga. ⁊ pu- pil. ⁊ ita illum tex. intelligunt ibi glos. Bar. Bal. ⁊ Pau. de cast. et magis cõmuniter doc. ⁊ Pau. de ca. ⁊ in. l. quãdiu. ⁊ hoc non est ca- sus noster: qꝛ non sumus in pupillari. Preterea vt ibi dicunt Bar. Imo. ⁊ doc. ibi defecerat conditio secundi gradus: quia ⁊ pupilla- ris expirauerat adueniente pubertate ⁊ etiam tacita vulgaris. ⁊ iõ secũdo loco substitutus non poterat admitti nec expressa pupilla- ri nec ex tacita vulgari: ita etiam intelligit Joan. de Imo. in. d. l. ꝙ diu. ⁊ Barto. in suo consilio. incipien. quidam nomine meus facit quod ipse no. in alio consi. ꝙ incipit quidam nucarellus. sed in casu nostro conditio sub qua ser Robertus est substitutus non defecit immo verificata est: ex eo quia neptes noluerunt habitare. ⁊ sic cla- re est responsum ad. d. l. qui habebat. ¶ Tertius casus est quando primus est substitutus pupillariter ⁊ eidem alter est substitutus cõ pendiose ⁊ tunc hoc casu si defecit substitutio pupillaris ⁊ queritur an secundo loco substitutus possit admitti dꝫ distingui: ꝙ aut põt habere locũ vulgaris ꝯprehensa sub ꝯpendiosa: qꝛ non sit adita he reditas per primũ. ⁊ tunc secundus admittitur: qꝛ pmo gradu sub- stitutus perempto admittit̄ sequens vt in. l. ꝙdiu. ff. de acqui. here. la. iij. vbi ita ꝙ per illũ tex. cõcludit Bart. Bald. Ang. Imo. Pau. de cast. ⁊ omnes: aut non potest habere locum vulgaris vel quia ꝑ primum fuerit adita hereditas vel quia secundo loco substitutus fuerit tantum vocatus per fideicommissum que non comprehẽdit vulgarem vt declarat Barto. in. d. l. centurio. ⁊ doctõ. in. d. l. preci- bus. ⁊ in. c. si pater. de test. in. vj. ⁊ tunc si deficit prima substitutio di recta primi substituti deficit etiam fideicommissaria per quam secũ do loco quis est substitutus primo substituto directe: quia tunc se- cundo loco substitutus non potest venire ad hereditatem ascriptã primo substituto nisi primus substitutus fuerit heres: quia aliter non potest restituere hereditatem per fideicommissum. l. apud iu- lianum. §. idem iulianus. ⁊. l. ita tamen. §. qui suspectum. ff. ad treb. ⁊ ita determinat Barto. ⁊ sequuntur docto. in dicta. l. qui habebat ⁊ hic etiam non est casus noster: quoniam neptes substituta Joan- ni fuerunt substitute etiam per fideicommissum cuius conditio ve rificata fuit. ⁊ sic fuerunt vocate ex fideicommissaria ⁊ etiam post- ea ser Robertus fuit etiam vocatus quod fideicommissaria. Quartus et vltimus casus est quando tam primo loco substitu- tus quam secundo loco substitutus erant vocati ex fideicommis- saria et hic est casus noster: vt supra est ostensum. ⁊ tunc quam- quam deficiat primus gradus secundus admittitur loco primi: qꝛ cum fideicommissum remaneat penes primum heredem cuꝫ onere restituẽdi.

restituẽdi.ꝛ sic debet restitui secũdo loco substituto.l.vnica.§.pro secũdo.C.de cadu.tol.ꝛ ita decidit Bart.in.d.l.q̃diu.ꝛ sequit̃ Bal. decisionem Bar.ꝛ illam commendat.sequit̃ etiam Ang.dicens se ita consuluisse.idem Jo.de Jmo.ꝛ Pau.de cast.dicens ꝙ habuit questionẽ de facto.ꝛ ꝙ ita consuluit ꝛ refert ꝙ ita etiã cõsuluerũt ambo Raphaeles ꝛ tenẽt etiam doc.maxime moderni in.d.l.q ha bebat.Et ex his remanent soluta.v.ꝛ vlti.rõnes ꝛ ſm predicta in- telligi declarari ꝛ limitari debent dicta Jo.an.ꝛ Oldra.ꝛ aliorum consi.relatorum in cõsilijs redditis cõtra dictum ser Robertũ alꝰs esset cõtra cõem opi.a qua in consulendo ꝛ iudicando non est rece- dendum per ea que dicit Bal.in.l.fi.C.de pena iu.qui male iu.ego Bartholomeus suzzinus de senis.

¶ Subscriptio.

Or mundum crea in me deus ꝛ spiritum rectũ innoua invisceribus meis.vt in ter tot varias ꝛ contrarias opi.aliorum doctissimorũ virorum qui sup causa premissa responderunt vt pre fertur ac etiam ipse legi discernere valeã veriorẽ ꝛ illi adhereã.Te- stor deũ ꝙ diligẽter examinatis oĩbus que.s.narrant̃ in causa ꝛ de mum discussis intra meipsum rationibus insertis in cõsilijs reddi- tis contra ser Robertum.Contraria pars mihi tam de rigore iu- ris q̃ de equitate visa est oĩno verior ꝛ tenenda.s.pro ser Roberto quã tenuit suprascriptus excellentissimus ꝛ subtilissimꝰ doctor.d. Bartholomeꝰ suzzinus mihi frater honorãdus ꝛ abũde cõfirma- uit confutando etiam rationes in cõtrariũ adductas.Occurrebãt multa pro ser Roberto que letatus sum indẽtidem occurrisse dño Bartholomeo p̃dicto:qui singula erutinauit adeo vt mihi plene satisfecerit in consilio suo premisso:nec sit opus ꝙ denuo temptez que ab eo temptata reperi:lʒ ꝛ mihi occurrerint anteq̃ ipsius vi- derim cõsilium elegantissimum:quis enim potest aliqua ratione q̃ sit irrefragabilis excludere ser Robertum si testamẽti verba ꝛ sub- stitutionesꝛ conditiones ꝛ successiones meditetur certe nõ video.

3 †Placuit cõsideratio illorum quatuor casuum quos considerauit in fi.consi.idẽ dñs Bartholomeus ad declarationem multorũ iu rium ꝛ multarũ auctoritatum que prima facie rem cõfundere vide bantur ꝛ illa casuũ consideratione dilucidata est ponendo causam ser Roberti nostri in quarto casu ꝑut ꝛ ego ponebã anteq̃ vidis- sem cõsilium:nã quãdo tam substituti ꝑmo loco q̃ substituti secũ- do loco erãt vocati ex fideicõmissaria:lʒ deficiat ꝑmus gradus se- cundus admittit̃ loco primi ꝛ dicto substituto secũdo admisso loco primi dʒ hereditas restitui sicut priori substituto fuisset restituen- da cuius substitutio fuit caudavt est casus in.l.j.§.pro secũdo.ꝛ.§. finaũt.C.de cadu.tol.cum si.per dñm consulentẽ allegatis.ꝛ idẽ cõ suluit Bal.consi.cccix.ꝙ incip.Quis primus formaliter substitutꝰ fideicõmissaria ꝛ hoc secutꝰ fui cõsulẽdo nũc sunt anni.xiiij.apõ flo rentiam in fauorẽ cuiusdã monasterij substituti vltimo loco ꝛ tũc vltra no.per doc.in.l.q̃diu ver.is aũt.ff.de acqui.here.ꝛ in.l.q ha- bebat.ff.de vulg.ꝛ pupil.ꝛ in.d.§.pro secũdo allegabã Bal.in di- cto cõsi.ꝛ alias quasdam rationes ꝛ ita fuit iudicatum per quẽdaz eximium doc.tunc in illa causa cõmissarium nouissime ad cõfirma- tionẽ predictorum adduco notabile cõsiliũ.d.Pau.de ca.in or- dine suorum consi.cccl.ꝙ incip.in xpi noĩe amen presens dubium vbi plenissime examinat dictos quatuor casus ꝛ materiã.d.l.quã- diu cum si.ꝛ determinat in similibus terminis pro ista parte cui ꝑ fatus consultor ꝛ ego adheremus:vt in.d.l.consi.videri potest qð non curo referre cum in locis insignibus habeatur copia:idẽ etiã tenuit consulendo apud mõtem albodinum recolende memorie do ctor ꝛ dominus meus.d.Jo.petrutij de perusio per notata ꝑ Bar to.et alios in dicta.l.quãdiu.ꝛ in.d.l.qui habebat.Nec est dicẽdũ quod casus noster sit casus habendus pro omisso vt tenuerũt qui consuluerunt pro alia parte contra ser Robertum.nam immo est casus habẽdus pro prouiso a testatrice vt bellissime explicauit.d. Barthol.consulens.Uoluit enim testatrix quod si Joannes eius vir vel post mortem ipsiꝰ Joan.filij ipsiꝰ Joã.vel post mortem filio rum suorum dicte Francisca ꝛ Antonia eius neptes nollent habi tare et stare familiariter et continuo in domo ipsius testatricis qð ser Robertus esset substitutus ꝛ Pauloante volnerat quod si di- ctus Joannes eius vir vel sui filij decederent sine filijs quãdocũq; substituebat Franciscam ꝛ Antoniam cũ eodẽ onere habitãdi ꝛc. Unde colligitur ꝙ predilexit Joannem cũ iniuncto onere habitã di deinde filios Joannis cum eodem onere deinde deficiente Jo anne sine filijs vel ipsius filijs sine filijs predilexit Franciscam ꝛ An toniam neptes cum eodẽ onere quarto loco si contingeret Joan- nem nolle habitare vel post eius mortem filios dicti Joannis ad hereditatem vocatos nolle habitare.vt supra vel post mortem fi- liorum dicti Joannis dictas Franciscam ꝛ Antoniam nolle habi tare ꝛ onus iniunctum seruare:vt.s.tunc substituebat ser Rober- tum cuius substitutionis conditio ad corticem ꝛ in abstracto con- siderata non videtur purificata:sed pro certo verificata est ꝛ eue- nit casus a testatore consideratus pauloante qui voluit ser Rober tum admitti per exclusionem neptum ad hereditatem vocatarum et nolẽtium seruare onus iniunctum que neptes.s.vocabant̃ Jo- anne decedente sine filijs vel filijs eius sine filijs vt de se patet ꝛ ostẽ dit consultor in quo defecerunt consulentes pro alia parte.Et ꝑ hac consideratione nostra collecta ex precedentibus in fauorẽ ser Roberti.Optime etiam facit ꝙ dixit Joan.an.in addi.Specu.in rubrica de secũdis nup.quam decisionem secutus est Bart.in repe ti.aut̃.hoc locum.C.si secũdo nupserit mulier.ꝛ Pau.de ca.sepius legendo ꝛ consulendo vtꝑ eum in.l.si mater.C.de insti.ꝛ substit. Ad idem benefaciunt singularia verba Bal.in.l.in testã.C.de te- sta.mili.col.fi.ver.xj.dum dicit legẽ semper coadiuuare mẽtem te- statoris in substitutionibus:quoniã testator voluit prouidere fu- turis casibus quod etiam fuit de mẽte Bar.in.l.iam hoc iure.ff.de

4 vulga.ꝛ pupil.†ꝛ ad rem optime faciunt si cõsideretur per strenuũ iuriscõsultum:ad idẽ etiam benefaciunt que dixit Bal.ad legẽ cõ- modissime.ff.de libe.ꝛ posth.in cõsi.suo incip.quoad punctũ dum allegat.l.qui vẽtri de ventre inspi.ꝛ.l.coheredi.ꝛ.l.quo gradu.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.qui duos.in prin.ff.de rebus dub.ꝛ.l.heredes mei. §.cum ita.ff.ad treb.in ratione litere.ꝛ in.l.fi.§.seie.de leg.ij.Ego Joannes.de Caccialupis.

¶ Subscriptio.

In nomĩe domini nostri Jesu christi.¶ Elegãter est presens cõsultatio discus sa per dños cõsulentes famosissimos vtriusq; iurꝭ do ctores mihi patres hono.Et potissime circa vltimuz medium ꝛ articulum illũ:an.s.quãdo sunt facti plures puta tres gradus substitutionũ ꝛ deficit primo secundus gradus deinde an vltimo substitutus admittat̃.Jn quo dñi consulentes distinguunt faciendo differentias inter species substitutionũ.Et circa substitu tionẽ pupillarẽ dicunt non admitti substitutũ per.l.qui habebat de vulga.ꝛ pupil.secus circa vulgarem per.l.quãdiu.de acqui.he- re.ꝛ circa fideicõmissariam distinguunt duos casus.ꝛ applicant vl- timum casum ad terminos nostros vt latius ꝑ eos profecto meo iudicio pulchre ꝛ veridice loquuntur.Et procedit vltimum eorꝫ membrum quod applicant ad terminos nostros quando secũdus gradus defecit:quia fuit factus caducus vel in causam caduci:qa tunc militat ratio Barto.scilicet quia tunc cũ suo onere redit ad eum a quo fuerit relictum secundo gradui fideicommissarie substi tutionis.l.vnica.§.pro secundo.ꝛ.§.finautem.ꝛ.§.ne aũt.C.de ca- du.tollen.Jn qua ratione se fundat theorica Barto.in.l.q̃diu.in qua theorica fundatur decisio dominorum consulentium.Sinau tem secundus gradus substitutionis deficeret tanq̃ pro non scri- ptum tunc dicta ratio ruit per.d.l.vnicam.§.in primo.ꝛ per cõse- quens non militat dicta theorica.ꝛ tũc posset procedere theorica Bal.que in contrarium allegatur per consulentem pro contraria parte qui dicebat qð in fideicõmissaria substitutione si secũdꝰ gra- dus substitutionis deficit ante primum gradũ deinde deficit ꝑmꝰ non admittitur vltimus substitutus.Tamen hoc verum arbitra- rer quando vltimus gradus substitutionis fideicommissarie sub- stitutionis fuisset concepta mere per modum oneris:quia secun- dus gradus substitutionis fuisset rogatus de restituendo tertio gradui:tunc enim si secũdus gradus est ꝓ non scriptus ruit tertiꝰ gradus per.l.ab eo.C.de fideicõmis.cum concor.iuncto.d.§.in pri mo.ꝛ.d.l.qui habebat.Secus aũt si vltimus gradus substitutiõis fideicommissarie est factus sub forma cõi substitutionis vt quia dicatur tali secũdo substituto titium substituo:tunc enim si secũ- do substitutus fuit per fideicommissum substitutus non potest cẽ seri in persona titij directa substitutio sed obliqua:ex quo est sub- rogatus in locũ fideicommissario substituto:qꝛ in fideicommisso a primo herede relicto sunt facti plures gradus substitutionum:vn de ex quo omnes facte sunt in fideicommisso non pñt esse nisi fidei cõmissarie:qꝛ substituti omnes ad fideicõmissum inuitant̃:nihilo- minus in illo fideicõmisso pñt cadere substõnes vulgares:nam et in fideicommissis ꝛ legatis dat̃ substitutio vulgaris.l.vt heredibꝰ. ff.de leg.ij.ꝛ dicto.§.primo.ꝛ fideicõmissum pro non scriptum va- dit ad huiusmodi substitutum.vt est expressum in.d.§.in ꝑmo.Et ad hoc membrum esset applicandus casus noster si nos diceremꝰ substitutionẽ factam de filijs Joannis fore ꝓ non scriptã:ex quo ipsi non fuerũt vnq̃ in rerũ natura ex quo non nati:quia tamẽ tẽ- pore testamenti poterat sperari filios nascituros:quinimmo ꝛ tẽ- pore mortis testatricis substitutio illa de filijs Joannis poterat ve tificari non videtur eam pro non scriptam:sed potius factam ca- ducam quasi caducata propter defectum conditionis sub qua cõ- cepta erat substitutio facta de dictis filijs dicta.l.vnica.§.finau- tem sub conditione iuncto.§.in nouissimo.ꝛ.§.ꝛ cum triplici.in contrarium tamen quod habeatur pro non scripta optime facit text.cum gloss.in.l.si seruo meo stichus.§.primo.ff.de legatis.j.lʒ non refert ex quo vtroq; casu vadit ad substitutum ſm considera tionem q̃ premisi.Sed licet predicta vera sint:tamẽ non videtur omnino eneruare doctorum que adducuntur per dominos cõsu- lentes pro cõtraria parte de quibus mẽtionẽ facit.d.bartholomeꝰ primus consulens:qm̃ illa dicta doctorum non fundantur ex co

qr defecerit p̄mus gradus substitutiōis post scōm gradū: lʒ quia deficit conditio sub qua vltimus substitutus est inuitatus ꝙ non occurrit in casu. d. §. pro secūdo. ⁊ d. §. finaūt sub cōditione. ⁊ d. §. ne aūt. Nam licet oneratus fuerit conditionaliter inuitato: tamē onus non fuerat conditionaliter iniunctum: alias illud onus cum sua conditione iret ad substitutum vel coniunctum vel ad primuʒ oneratum. in terminis autē Jo. an. vltimus substitutus fuit substitutus sub expressa conditione si secūdus natus decesserit: certe si non nascitur non verificatur illa conditio vltime substitutionis: ideo vult ꝙ expiret in terminis consilij Bal. in cōsi. relato incip. q̄dam vannolus filie Joānine fuerunt substitute sub conditione si Tomassa primo loco substituta decessit post mortē Andree heredis instituti decessit Tomassa inuita Andree non purificatur cōditio sub qua fuerūt substitute filie Joānine: ideo vult Bald. q̄d substitutio euanescat. ⁊ differentiā quā facit Bal. inter substitutionem directam ⁊ fideicommariam: facit eo respectu qr lʒ in directis substitutionibus velint iura ꝙ exp̄ssa in vnum casum virtualiter cōprehendatur tacita in alium casum: tamen hoc non cōtingit in fideicōmissaria f̄m eum ⁊ recte vide Bar. in. l. pater seuerinam. in prin. ff. de conditio. ⁊ demon. qui dicit ꝙ quando substitutio fit in penam facta in casum noluntatis non habet locum in casu impotentie: qr pena. l. delictum. l. aliud est fraus. de verbo. signifi. ratio predicta innuit ꝙ si non in penā aliud esset. Item in consilio Pe. de ancha. dxxvij. incip. ex serie facti similiter defecit conditio sub qua substitutio fuerat cōcepta. Et si sumus in substitutionibus directis recurrimus ad theoricam docto. in. l. gallus. §. ⁊ quid si tantum de liberis. ⁊ posth. relatum in primo cōsi. in q̄nto. arg. Et pet. de anch. intelligit ꝙ cōditio illa non censeatur necessaria. Termini autem illi doc. in. §. ⁊ si tantum non applicantur ad termios substitutionis fideicōmissarie. vt predixi. Et hoc etiā fundatur decisio. l. qui habebat prout ⁊ patet ex dictis doc. ibi maxime Bald. et Jmo. dum ponūt rationem differētie inter vulgarem ⁊ pupillarē substitutionē in tali etiam rōne fundatur id q̄d notabiliter dixit Ange. in. d. l. ꝙdiu. de acq. here. se cōsuluisse Florētie. s. ꝙ si testator instituit pupillū ⁊ eidem substituit pupillariter gaium ⁊ si gai⁹ decesserit viuo testatore substituit eidem substituto semproniū gaio decedente mortuo testatore nō admittatur sempronius ad successionem ipsius pupilli ⁊ ita dicit fuisse iudicatum. ar. d. l. cōmodissime. de libe. ⁊ posthu. ⁊ ita post eū tenet etiā ibi Jo. de Jmo. per. d. l. qui habebat ⁊ etiā Raph. cu. prout ibi refert pont. licet ponta. eos non sequatur. Ea tamen rōne qr illa conditio viuo testōre pōt referri ad ipsum pupillū hoc est viuo ipso pupillo qui testator dici potest respectu pupillaris substitutionis, arg. l. ij. in p̄n. ⁊. §. q̄sq̄s et. l. patris ⁊ filij. ff. de vulga. ⁊ pupil. cum si. Et sic etiam ipse pōta. licet dictū reprobet tamē satis videt̄ inherere eorū ratiōi. s. ꝙ si verba conditionis premisse non possent verificari non esset locus dicte substitutioni nō videntur ergo p̄dicte auctoritates fundari in ea ratione ꝙ vltima substitutio deficiat: eo qr primo defecerit precedēs substitutio. in quo articulo videt̄ militare supradicta distinctio elegāter facta per suprascriptos dños consulentes ⁊ ea q̄ post eos. s̄. addidi. ⁊ per cōsequēs videt̄ etiā aliq̄d dubietatis remanere in presenti ꝯsultatione. ¶ Sed pro r̄nsione est aduertendū q̄d in casibus in quibus loquūtur supradicte auctoritates contrarie non apparet ex precedētibus verbis testamēti de volūtate ipsius testatoris ꝙ verisi'r voluerit substituere etiā in casu in quo verba substitutiōis vidētur deficere prout videt̄ deprehendi posse in casu nostro. Nā apparet ex precedentibus verbis ipsius testamēti ꝙ testator voluit ꝙ institutus ⁊ ei⁹ filij substituti in casu quo nascerētur ⁊ superuiuerent ⁊ etiam dicte neptes secūdo loco sustitute cōtinuo habitarent in domibus ipsius testatricis siue dictus Joannes institutus decesserit sine filijs siue decesserit cum filijs ⁊ ei⁹ filij decesserint sine filijs vt euidēter apparet ex preambulis verbis testamenti: ⁊ successiue testatrix voluit p̄uidere in casib⁹ in quib⁹ predicti Joānes, vel ei⁹ filij vel dicte neptes quib⁹ cōtingeret deferri hereditatem vigore dicte institutionis seu substitutionū nollent cōtinuo habitare in dictis domib⁹: qr tunc voluit ipsos p̄uare vniuersali successione ⁊ solūmodo honorare legato. x. florenorū ⁊ hereditatem predictam deferri in dictū ser Rubertū: cum itaq; testatrix expresse voluerit ꝙ dicte neptes cōtinuo habitarent in dictis domib⁹ cum eo casu quo dictus Joānes decesserit autem sine filijs quam eo casu quo decesserit cum filijs: et filij postea sine filijs decesserint satis clare deprehēditur intentio testatricis ꝙ voluerit p̄uidere de substituto non minus isto casu quo. s. dictus Joannes decesserit sine liberis q̄ꝫ eo casu quo decessisset cū liberis: iō dʒ ea interpretatio adhiberi per quā ista volūtas testatoris locum habeat cū ex precedētibus sequētia interpretētur ⁊ declarētur. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. l. heredes palā. §. sed si notā. de test. ⁊ l. si legator. de leg. ij. cū similibus ⁊ in conditionibus ⁊ in ceteris volūtas testatoris p̄ualet v̄bis. l. in conditionib⁹ p̄mū locū. de cōdi. et demon. ⁊ l. si quis filiū. in fi. C. de liberis p̄teritis. ⁊ xxxviij. di. ca no. sedulo. ⁊ l. iij. §. conditio. ff. de adimen. lega. Et dicit Bal. in. l. cum quidā. C. de seruis necessarijs here. insti. ꝙ iudex dʒ sequi voluntatem testatoris: prout venator leporem in casibus itaq; in cōtrarium adductis non poterat deprehendi volūtas testatoris nisi ex eo qr non apparebat ratio quare magis voluerit p̄uidere vno casu q̄ꝫ altero. que cōiectura nō est ita vrgens ꝙ debeamus recedere a verbis maxime cum sufficiat pro ratione volūtas in huiusmodi actibus qui dependent a volūtate mera disponentis. l. qr poterat ad treb. ⁊ l. in re mandata. C. man. in casu autem nostro voluntas testatoris deprehenditur non solum dicta ratione: sed etiaʒ ex verbis precedentibus ⁊ ex ipsa serie testamenti: itaq; non est eadē ratio in casib⁹ q̄ adducuntur in cōtrariuʒ prout est in casu nostro.

5 ¶ †Et ideo ego intrepide concurro in s̄niam dñorum consulētiū pro parte ser Roberti: presertim cū verba possint interpretari vt non repugnent huic interpretationi: nec discrepent a prenarrata voluntate testatoris. ⁊ hoc duobus modis. vno modo ꝙ illa verba vel post mortē dicti Joannis referantur non solum ad immediata verba sequentia filij ipsius Joannis. sed etiam ad verba mediate sequentia dicta Francisca ⁊ Antonia eius neptes ⁊ sic sit pinde ac si dixisset vel post mortem dicti Joannis vel filiorū suorū dicte Francisca ⁊ Antonia nollent ⁊c. tunc enim starem⁹ claro. ⁊ ista interpretatio licet videatur p̄mo aspectu inferre aliqualem violentiam verbis: tamen tolleranda est vt adaptentur satis apparenti verisimili menti testatricis: nec est alienū ꝙ verba vltimo posita referantur ad verba mediate ⁊ immediate precedentia ⁊ ecōtra per iura vulgaria. Secūdo modo magis plano potest interpretari dictum testamentum ꝙ dicte cōditiones non referātur ad substitutionem factam de dicto ser Ruberto: sed ad proximā prouisioneʒ factam de relicto. x. flor. loco relicti vniuersalis primo facti de hereditate. ⁊ tunc erit sensus ꝙ siue predicti institut⁹ ⁊ substituti nō consequātur ea in quibus fuerunt honorati: vel qr repudiauerint vel efficiantur caduca seu in causam caduci vel pro non scripta substituit eis ser Rubertum: vel etiam si noluerint stare in domo predicta. Nam quando facto vel culpa honorati deficit mod⁹ sub quo quis est in vltima volūtate honoratus priuat̄ ipso relicto ac si fuisset sub cōditione honoratus ⁊ cōditio ipsa defecisset. l. j. ⁊ ibi doct. C. de his que sub modo ad hoc. l. quibus diebus. §. termilius. ⁊ l. titio centum. §. titio genero. ff. de conditio. ⁊ demō. ⁊ l. luci⁹. §. q̄sq̄s a contrario sensu. de leg. ij. Et per hunc modū intelligendi omnia plane procedunt. Et verba non repugnant verisimili mēti. Et nō deficit ꝯditio sub q̄ substitutio est ꝯcepta: nec iste casus est omissus et illa verba ⁊ eis substituit referuntur ad p̄xima ⁊ etiam ad alia superiora: prout decet. l. talis scriptura. de leg. j. ⁊ c. ij. requiris. ⁊ c. inquisitioni. de appel. cum si. f̄m istam interpretationem potest dici ꝙ proxime conditiones precedentes referuntur etiam ad hanc substitutionem factam de ser Ruberto: nam ser Rubertus est substitutus in euentum dictarum cōditionum. s. si illi institutus ⁊ substituti nollent continuo stare ⁊ habitare ⁊c. Tamen non est substitutus solum ⁊ dūtaxat sub euētu dictarum cōditionū: sed generaliter sub illis ⁊ sub alijs quibus institutus ⁊ substituti vel substitute non venirent ad dictā hereditatem vel remouerētur ab hereditate predicta. ⁊ sic cōditiones ille specificate nō referūtur ad dictā substitutionem vt eam limitent. ⁊ ita intelligat̄ id q̄d. s̄. dicebā scʒ ꝙ conditiones predicte referantur solum ad proxima. ⁊ faciendo punctum ante verba illa ⁊ eis substituit ⁊c. habemus hunc intellectum. ⁊ omnia de plano procedūt: accedat q̄d no. glo. circa p̄nctuʒ in. c. j. de tēpo. ordi. lib. vj. vnde iste intellectus sit amplected⁹ tāq̄ꝫ magis consonus menti ⁊ verbis precedentibus per supradicta. Et per consequens non potest dici casus omnino omissus. prout dicebat Bald. in. d. l. vnica. C. de his qui ante aper. tab. ⁊ per cōsequēs dictum Bald. inductum in contrarium potest induci pro hac parte. ⁊ fere omnia in contrariuʒ adducta per hoc mediū ruunt.

6 †Nec obst. illa verba heredem vniuersalē que videntur verba directa ciuilia que verba ciuilia adaptantur ad directas substitutiones ⁊ nō obliquātur iuxta ea que habentur in. l. verbis ciuilibus. ⁊ in. l. centurio. ff. de vulga. ⁊ pupil. ⁊ in. l. p̄cibus. C. de impu. ⁊ in. c. si pater. de testa. lib. vj. ⁊ c. Ray. eo. titu. in antiquis. nam ad hoc respondetur ꝙ illa verba non sunt sola posita: sed cum verbo cōmuni substituit. Et non conuenirent menti disponētis si dicta verba solum directas substitutiones importarent negari enim nequit quin substitutio ista sit facta in casu quo ille Joannes institutus incepisset habitare ⁊ postea nollet perseuerare. ⁊ similiter si contingeret ꝙ hereditas deuolueretur ad substitutas ⁊ ille nollēt ⁊c. et sic in casu quo institutus iam fuisset heres ⁊ veniret priuādus hereditate in aliū transferenda ꝙ non potest fieri nisi per obliquum. l. ei qui soluendo. ff. de here. insti. ⁊ habetur in. d. l. precibus. ⁊ similibus. s̄. adductis. Et cum dicte neptes fuerint compendiose substitute extraneo puberi verisimiliter post aditam hereditatem principaliter videntur fuisse obliqua substitutione honorate. Et ser Rubertus fuit eis substitutus prout heredi instituto ⁊ in substitutione facta fideicommissaria substitutione honorato verba illa non possunt stare in vi verborum directorum ciuilium: ideo inuitis dentibus opʒ fateri ꝙ sunt posita vt adaptent̄ etiam oblique substitutioni f̄m naturā verbi substituit ꝙ est cōmune: put volūt cōiter doc. oēs in. d. l.

in.d.l.centurio.z similibus.s.adductis.ideo vba illa hoc casu obliquentur: prout obliquantur in.l.ex facto.in prin.z in.l.scevola.ff.ad treb.licet illi sint alij casus. Et si quis vellet proterue in hoc insistere qd illa verba non obliquentur: tunc instabitur pro ser Ruberto Constat ꝙ testatrix voluit dictum ser Rubertum inuitare in casu quo dictus Joannes non vellet habitare continuo in dicta domo et dicto casu voluit hereditatem ab eo auferre z solum legare sibi certam quantitatem z hereditatem ipsam transferre in dictuz ser Rubertum. Si hec voluit facere via directa resultabit hoc ꝙ hereditate directo voluit auferre sub ꝯditione si noluerit zc. z illam in alium sub dicta conditione transferre. Sed tunc succedit regula in vltima voluntate ꝙ ablatio vel translatio cōditionalis facit censeri conditionale id quod videbatur prius pure relictum.l.aliquando ff.de condi.z demonstra.z de adimē.leg.l.si legatum pure.z de leg.j.l.si post mortem.§.fi.z sic esset sensus ꝙ dictus Joānes censeretur institutus sub conditione si voluerit continuo habitare in dictis domibus que conditio non potuit impleri nisi vsqz ad vltimuz vite tempus: q2 tunc certum poterat esse conditionem esse omnino euenturam. Si ita est ergo ante illud tempus conditio pendebat. z ꝑ cōsequēs pendēte conditiōe nō poterat adiri hereditas.l.is q heres.de acqui.here.l.si heredi plures.z.l.fi.z quasi per totū.ff.de condi.insti.z.l.j.C.eo.titu.cum simi. Si non potuit adiri in vita ergo decedens non transmittat hereditatem: q2 extraneus hereditatem non aditam non transmittit.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.tol.z.l.quoniam sororem.C.de iure delibe.z per consequēs defecisset institutio de dicto Joanne z sic esset locus substitutioni ad hoc.l.fin.ff.de condi.insti.z tunc per hanc viam esset deuoluta hereditas ad dictum ser Rubertum ex substitutione directa vulgari.z esset magis vtile dicto ser Ruberto succedere per eam viaz ꝙ succedere ex substitutione fideicommissaria. Tamen hec via non accommodatur voluntati testatricis prout alia via.s.deducta scz ꝙ succedat ex fideicommissaria z dicta verba substituit herede vniuersalem verificentur hoc casu in substitutione fideicommissaria.z per consequens censeatur testatricem voluisse dictum Joannem interim fore heredem z in euentum conditionum hereditatem in alium transferri z cum nō possit transferri iure directo trāsferatur ꝑ fideicommissum z sic verba predicta obliquētur: fideicōmissarius eni large loquendo dr heres.l.si filius.ff.ꝙ cum eo. Ex quibus omnibus iunctis deductis per dominos consulentes concurro in eandē sententiam.s.per eos firmatam.s.ꝙ dicta hereditas sic delata z pertineat ad dictam ser Rubertum. Laus deo.

Summarium super consilio.ccxcix.

1 Adire an censeatur qui hereditariam rem vendidit.
2 Adeūdi seu immiscendi ius heredi an possit vt quia hereditas nō adita per extraneū non transmittatur.nu.6.z.9.
3 Aditio hereditatis q̄to tempore prescribatur.
4 Adire non potest qui est incertus an hereditas sit delata sibi ex testamento vel ab intestato.
5 Cessio iurium an presumat hereditatē fuisse aditam ꝑcedentem.
6 Uendens rem hereditariam sibi delatam censetur adijsse z potest cessionarius ex dicta cessione hereditatē consequi.
7 Aditio potest solo animo fieri.
8 Aditio presumitur possessione rerū hereditariarum.
9 Scire quilibet presumitur que sunt vulgaria.
10 Negatiua non coartata loco z tempore in hominis notitiam non cadit ideo probari nequit.
11 Prescribere nō potest q scit rē esse alienā vel malefidei possessor.
12 Heredi nocet mala fides auctoris.
13 Hereditatem intētandi ius in heredem transmittitur.
14 Mandatum ꝙ mandātis morte expiret.fallit vbi quis in rē suaz procuratorem constituit.
15 Actiones reales z vtiles possunt reddi.

Consilium.ccxcix.

In nomīe domini nostri Jesu christi. 1 †Uidetur prima facie dicendum qd dictus Joannesstephanus donatarius dicte domīe Paule nequeat aliquid petere aduersus dictū Franciscum nepotem ex fratre dicte dñe paule ea ratiōe q2 lz hereditas dicti busoni nouelli fuerit pro dimidia delata dicte domine Paule. Tamen presupponitur eam iam esse defunctam nec fecisse aliquem actum: ex quo resultari possit aditio nisi quādam venditionem vna cum dicto Francisco de re que remansit in hereditate dicti Busoni nouelli. Ex qua venditiōe videtur ꝙ non appareat resultasse aditionē attento quod in ipsa venditione nō fit aliqua mētio de dicto busono nouello vel eius hereditate seu qd dicta res in hereditate remanserit z sic ex verbis non apparet ꝙ dicta dña paula vendiderit tanꝙ heres dicti busoni nouelli z constat posse vēdi rem alienam.l.rem alienam.ff.de contrahend.empt. Unde dictus actus venditionis est talis qui potest fieri citra ius z nomen heredis; ideo non videtur quod ex tali actu inferatur in aditionem: q2 traditur theorica in.l.pro herede.z in.l.gerit.de acquiren.here.ꝙ per actus qui possunt fieri citra ius z nomen heredis aditio nō resultat: ꝙ z probari videtur q2 deliberans adire hereditatem distrahit quandoqz bona hereditaria.l.aristo.§.si maior.ff.de iure delibe.z tamen constat ꝙ deliberans non adit.vt per totum illum titulum.z per.l.cum antiquioribus.C.eo.ti.z propterea dicta domina Paula vendendo dictam rem hereditariam non censeatur adiuisse dictam hereditatem quod maxime dicendum videtur si dcā res alienata remansit in hereditate busoni patris dictoruz busoni nouelli z domine Paule cum hereditas dicti patris videretur quod pro tertia parte spectaret ad dictam dominam paulam cum tres ex eo remanserint in filij: vnde potuit interuenire in dicta vēditione ratione iuris competentis sibi tanꝙ filie z heredis sui patris: z licet ipsa domina Paula concesserit dicto Busono nouello om̄ia sua iura que habebat in dimidia bonorum dicti Busoni sui pr̄is remansit sibi alia dimidia suorum iurium.z sic iura sexte partis totius hereditatis.et propterea non concluditur quod dictam venditionem fecerit tanquam heres dicti Busoni nouelli cum nō declaretur pro qua parte ipsa interueniret in dicta venditione. 2 †Si autem presupponatur ipsam non adiuisse hereditatem decedens non transmisit.l.quoniam sororem.C.de iure delibe.z.l.vnica.§.in nouissimo.C.de cadu.tol.z sic portio sibi delata fuit effecta caduca.et per consequens accreuit portioni delate dicto Francisco nepoti ex fratre dicto Busoni nouelli iuxta dicta.l.vnic.§.is itaqz.et.l.j.C.quando non peten.par.cum simi. Nec potest dici quod ius adeundi venerit in dicta generali concessione quam dicta domia Paula fecit dicto Joanni Stephano.quia ius adeundi cedi non potest.l.mulier.§.ex asse.ff.de iure.do.z in.l.paulus respondit per procuratorem.ff.de acquiren.hered.z quod nota.in dictis iuribus z per gloss.in.l.at iulianus.§.vtrum.ff.ad trebel. Dato autem sine preiudicio veritatis quod dicta domina Paula ante dictam factam concessionem dicto Joanni Stephano adiuerit hereditatē dicti Busoni nouelli videtur quod ipse Joannes Stephanus habeat ius in dimidia bonorum dicti Busoni nouelli: prout dimidia dictorum bonorum spectabat ad dictam paulam que concurrebat cum filio fratris iuxta autentica cessante.C.de legi.here.nec videtur quod dicta bona que remanserunt in hereditate Busoni nouelli pro maiori parte spectarent ad dictam paulam z subsequēter ad dictum Joannem Stephanum ex eo forte quia remāserint in hereditatem dicti primi Busoni patris dicte paule et dicti Busoni nouelli: nam licet ad dictam Paulam fuerit delata hereditas dicti Busoni pro tertia portione: tamen tota hereditas seu omnia bona hereditaria fuerunt insolidum possessa per dictum Busonum nouellum pro dimidia et alium filium Busoni benedictum pro altera dimidia et dicta domina Paula concessit iusto titulo dicto Busono nouello dimidiam omnium suorum iuriū que habebat in bonis et hereditate dicti Busoni communis eorū patris. Ita quod ad dictum Busonum nouellum spectabant et pertinebant bona dicti Busoni pro dimidia videlicet pro tertia portione ex persona sua et pro dimidia tertie portionis ex persona dicte Paule: ideo cum ipse possideret solummodo dimidiam bonorum dicti Busoni z dimidia sola dictorum bonorum busoni remāserit in hereditate dicti busoni nouelli videtur qd cessionarius dicte Paule non possit ex persona dicte paule pretendere ius aliqd in dictis bonis ex eo quia fuerint bona dicti busoni. 3 †Quod z dicendum videtur ex alio scz.quia presupponitur quod dictus Busonus decessit iam sunt.lxx.anni vel circa: vnde videtur elapsum tempus datum ad adeūdum hereditatem quod est.xxx.ann.arg.l.sicut.C.de prescrip.xxx.vel.xl.ann.prout est communis sententia glo.z docto.in.l.licet.C.de iure delibe.z non solum concludunt ibi docto.communiter illud in iure seu facultate adeundi: sed etiā volunt quod etiam aduersus facultatem vel ius immiscendi prescribatur simili spacio.xxx.ann.a qua opinio.in decisiuis nequaꝙ est recedenduz.argu.l.minime.ff.de.ll.z.c.ne innitaris.de constitu.et c.prudentiam.de offic.delega.z nota.gloss.in.l.omnis diffinitio.de regu.iuris.et Barto.in.l.fin.C.de pena iu.qui male iu.et Bal.in.l.precibus.C.de impub.z docto.in.l.cum prolatis de re iudi.licet de rigore iuris fortasse teneri posset contrariuz.prout z tenuit Salyce.in dicta.l.licet.itaqz stante dicta communi opi.videtur qd dicta Paula fuerit exclusa a dicta hereditate.z consequenter bona hereditaria non venerint in dicta cōcessione per eam facta dicto Joannistephano. 4 †Nec videtur obstare si dicatur ꝙ immo ipsa se immiscuit dicte hereditati paterne quando transegit seu conuenit cum dicto busono nouello concedendo sibi omnia sua iura que habebat in dimidia dictorū bonorum dicti busoni. Nam videtur ꝙ ex illa conuētione nō resultauerit imixtio bonorū seu hereditatis predicte ex eo maxīe q2 dicitur in dicta cōcessione ꝙ dicta paula concedebat sibi oīa iura sibi cōpetentia siue ex testamēto siue ab intestato z cōsequēter videtur ꝙ appareat ꝙ ipā erat incerta an sibi cōpeterēt iura ex testamēto an ab intestato. sz ille qui est incertus: an hereditas sibi delata ex testamēto siue ab intestato nō pōt adire hereditatem vel hereditati se immiscere.l.si is ad quem.z.l.si quis mihi bona.§.aliter atqz.et.l.pater filio.in princi.ff.de acqui.

heredi. ergo videt ꝙ dicta Paula ex illo actu nō imiscuerit se di-
cte hereditati paterne. Preterea cum ipsa cesserit oīa iura que ha
bebat ⁊ ante immixtiouem nō habebat iura effectualiter nisi ī spe
erat tamen heres noīe ratione suitatis ⁊ sic habebat iura directa:
licet inania ante immixtionē iuxta ea que habētur in.l.in suis. de
libe.⁊ posth.⁊ in.l.necessarijs.de acqui.here.⁊ in.l.ij.in fi.ff.pro he-
rede.⁊ quo ad quedā dicta iura operant plures effectus vt habet
in dictis iurib⁹.⁊ in.l.si filius qui patri.de vulg.⁊ pup.⁊ in.l.si fra-
tris.C.de iure delibe.⁊ in.l.apud hostes.de lib.⁊ posth.⁊.l.nihil.C.
pro herede cū multis si. Unde dicta ꝯcessio seu cessio iuriū videtur
posse verificari in dictis iuribus cōsideratis: vt.s.dixi.⁊ consequē-
ter dicta cōcessio iuriū nō cōcludat animū immiscēdi ⁊ sic nō ꝓbet
immixtionē qꝛ ꝓbatio debet necessario concludere.c.in presentia.
de prob.⁊.l.non hoc.C.vnde cog.⁊.l.neqꝫ natales.⁊.l.ad prabatio
nem.C.de probati.cum simi. Dato autem ꝙ dicta Paula adiue-
rit hereditatē dicti dñi Busoni nihilomin⁹ videt ꝙ dictus Buso
nus nouellus ꝑscripserit dicta bona aduersus dictam dñam Pau
lam cū presupponatur dictū dñm Busonum decessisse iam sunt an
ni.lxx.⁊ continuo abinde citra bona dicti dñi Busoni fuisse pos-
sessa pro dimidia per dictū Busonū nouellū in eius vita ⁊ post ei⁹
mortem per dictum Franciscum eius heredez pro sua dimidia: vn
de videtur quod in vita dicti Busoni nouelli qui possedit vltra
xl.annos fuerit cōpleta prescriptio per.l.sicut.⁊.l.oēs.C.de prescr.
xxx.annorū.⁊.l.fi.C.vnde vi ⁊ maxime stante dicta dispositione sta
tutaria q̄ videt ꝑmittere ꝑscriptionem per lapsum tpis.xv.an.et
sic multis vijs videt ꝙ dicta Paula fuerit exclusa a bonis dicti do
6 mini Busoni. ¶ † His tamen non ob. aliter puto de iure rñdēdū
vcꝫ ꝙ ad dictam dñam Paulā spectarent bona dicti Busoni no-
uelli heredi pro dimidia portione tanꝙ heredē pro dicta dimidia
dicti Busoni nouelli.⁊ in bonis dicti Busoni cōis pr̄is que remā
serunt in bonis ⁊ hereditate busoni nouelli.vj.pars ad eam ꝑtine
ret ⁊ subsequēter pertineant ad dictū Joannēmstephanū eius ces-
sionariū vigore dicte concessionis sibi per dictam Paulam. ꝓmū
s.quoad dimidiam hereditatis busoni nouelli deducitur qꝛ cōstat
ꝙ hereditas predicta fuit delata ad eam pro dimidia per dictam
aut.cessante.⁊ cum ipsa Paula vna cū dicto Francisco vendide-
rit res hereditarias dicti olim busoni nouelli ex illo actu inducta
fuit aditio dicte hereditatis: nam vendēdo rem hereditariam nō
pariturā censet adire. vt probat tex.in.l.pro herede in.§.proinde
ibi aut res tēpore peritura distraxit a contrario sensu.de acqui.he
re.⁊ in.d.l.aristo.§.si maior de iure delibe. Nec ob. ꝙ potest vendi
res aliena: qꝛ verum est quo ad preiudicium vendētis: non tamē li
cite venditur res aliena: vt probatur.C.de rebus alie.non alie.in
rubro iuncto nigro. Et saltem non est honestum vendere rem ad
alium spectantem. Nec dicimur posse ꝙ honeste non possumus.l.
7 nepos proculo.de verb.signifi. † Preterea ille qui alteri concedit
censetur velle ꝙ ex sua concessione resultat effectus transferendi
ius qđ concedit in eum in quē transfert.⁊ si illud transferre non po
test nisi mediante sua aditiōe hereditatis censetur adire. vt ē tex.
in.l.si auia.C.de iure delibe. ideo cum dicta dña Paula vendide-
rit dictas res hereditarias tēpore nō perituras ⁊ cōcesserit iura et
actiones in dictis bonis vēditis: que cōcedere nō poterat nisi adi
ta hereditate: ideo dicamus ꝙ censeatur adiuisse: qꝛ talem animū
habuisse censeatur.⁊ maxime qꝛ non est verisile ꝙ noluerit se tene-
ri.de euic.⁊ hereditas aditur solo animo.d.l.pro herede.⁊.l.gerit.
de acquir.here.⁊.d.l.si auia.⁊.l.potuit.eo.titu.⁊ animus qui nō vi
detur probatur ex coniecturis vt habetur in dictis iuribus. et fa-
cit qđ no.in.§.alie.institu.de acti. Unde satis est ꝙ appareat ta-
lis actus qui verisilr non fuisset factus ab eo qui non voluerit esse
heres: prout in simili probatur in.l.ij.C.de iure delibe. vbi soluens
debitum hereditariū censetur adire.⁊ tamen constat ꝙ ille actus
potuit fieri citra ius ⁊ nomen heredis.l.solutionem ⁊ iudicium.de
solu.⁊.l.soluendo.de neg.gest. est ergo: ratio qꝛ non est verisimile
ꝙ illa solutio facta fuerit nisi animo volendi hereditatem ⁊ conse
8 quenter aīo se liberandi. † Et insuper nō est maior ratio presumē
di aditionem in eo qui possedit res hereditarias qui censetur adi
re vt est expressum in.d.l.gerit ꝙ in eo qui res hereditarias vendi-
dit.⁊ in cōsequētiā se obligauit ad illa tradēdū nec tradere potest
qui nō possidet.l.traditio.de acqui.re.do.⁊.l.nemo plus iuris.de
regu.iur. vnde clarissimū est in iure censetur adire is cui est delata
hereditas vendendo res hereditarias. Nec ob. ꝙ dicebatur in con
trarium ꝙ dicta domina potuit vendere ratione partis sibi cōpe-
tentis tanꝙ heredi dicti busoni: qꝛ respondetur ꝙ ipsa censet vē-
didisse pro dimidia non pro.vj.parte ex quo ipsa ⁊ dictus Franci-
scus simpliciter vendiderūt.l.reos.§.cum in tabulis.ff.de duobus
reis.⁊.l.si mihi ⁊ titio.in princi.ff.de verb.obli.cum si. Et per cōse-
quens nō iustificat dictam venditionē per eā factam ius sexte par
tis.⁊ sic nō obstat.⁊ insuper cum ipa domina Paula nūꝙ possede
rit bona dicti busoni: sꝫ illa possederant dictus Buson⁹ nouellus
et Busonus benedictus non licebat sibi illa bona propria autori-
tate occupare.arg.l.non est singulis.ff.de regu.iur.⁊.l.extat.ff.ꝙ
met.cau.⁊ per consequens remanet firma conclusio ⁊ indubitata

ꝙ ad dictā dominam Paulam spectabat dimidia dicte heredita-
tis busoni nouelli.⁊ dimidia ipsorum bonorū ⁊ subsequenter post
cessionem factam spectant ad dictū Joānemstephanum cessiona-
rium. ¶ Restat ammodo deuenire ad scōm.s.ad.vj.partē quā di-
ximus pertinuisse ad dictam dominā paulam ⁊ successiue ad dictū
Joannēstephanū in bonis dicti olim busoni repertis in bonis et
hereditate busoni nouelli. ꝙ quidē probatur qꝛ ꝯstat ꝙ hereditas
dicti busoni deuoluta fuit ad tertiā partē ad dictam paulā.⁊ ipsa
paula se imiscuit tpe debito hereditati paterne vt probabo: ergo
constat ꝙ ad ipsam spectauit tertia pars in bonis dicti busoni ꝓ
indiuiso cum suis fratribus ⁊ coheredib⁹ singula itaqꝫ bona et sin
gulares hereditarie ad eā spectabat pro dicta tertia parte nō ma-
gis in vna re ꝙ in altera.⁊ per cōsequens habebat dicta paula ter-
tiam partē in bonis predictis hereditarijs possessis per busonem
nouellam pariter ⁊ tertiā partem in bonis hereditarijs possessis ꝑ
busonū benedictū: vñ dum cōcesserit postea dicto busono nouello
dimidiā oīum iuriū que habebat in bonis dicti busoni cōis eorꝫ
patris nō magis cōcessit dimidiam predictā in bonis qui tūc pro
diuisa possidebantur per dictū busonū nouellū ꝙ in bonis q̄ tunc
pro diuiso possidebantur per dictum busonum benedictum cum
generaliter se retulerint in dicta cōcessione ad bona dicti busoni.
et consequēter indefinita seu gñalis locutio refert pariter ad om-
nia bona dicti busoni.ar.l.si pluribus.de lega.ij.⁊.l.j.§.ꝙ naturalr
de lega.prestan.⁊ cañ.si romanorū.xix.di.cum si. fuit itaqꝫ effectus
dicte cōcessionis facte per dictam Paulā dicto busono nouello ꝙ
in dictū busonū nouellū fuerunt translata iura dicte paule pro di
midia in bonis que tunc possidebat ipse busonus nouellus et alia
dimidia dictorum iurium super dictis bonis remansit penes di-
ctam Paulaꝫ.⁊ similiter in bonis ab alio possessis dimidia tertie
partis spectantis ad dictam Paulam remāsit apud dictam Pau
lā ⁊ altera dimidia eiusdē tertie partis translata fuit in dictum bu
sonum nouellum. et per hanc viam resultauit translatio iurium q̄
dicta domina habebat in bonis dicti dñi Busoni pro dimidia in
dictum Busonū nouellum ⁊ altera dimidia remansit penes ipam
Paulam ⁊ istam dimidiam tertie partis que sibi remansit in bo-
nis domini busoni possessis per dictum busonum nouellum trāsla
ta fuit in dictum Joannemstephanum: et ideo ad eum pertinet.
Nec circa hoc obstant adducta in contrarium. Nam ad primū ra-
tionem in cōtrarium adductam patet responsum ex proxime di-
ctis. Nam licet dicta Paula cōcesserit dicto busono nouello dimi
diam suorū iurium in bonis dicti domini busoni: tamen non dona
uit omnia iura que habebat in bonis dicti domini Busoni q̄ pos-
sidebat dictus busonus nouellus: sed generaliter in omnibus bo-
9 nis. vt proxime dictum est. † Nec ob. scōm ar. adductum in contra
rium qꝛ licet aduersus ius immiscendi prescribat spacio. xxx.ann.
sm cōmunem sniam doc. tamen dicta dña Paula se immiscuit in
dicta hereditate ante lapsum dictorū.xxx.ann.a die mortis dicti
domini busoni prout apparet ex conuentione inita in anno. M.
ccccxxij. inter eā ⁊ dictum busonum nouellū in qua dictus buson⁹
nouellus dedit certa bona ipsi paule ⁊ ipsa Paula dedit ⁊ cōcessit
medietatem omnium iuriū ⁊ actionū sibi qūolibet pertinētiuꝫ in
bonis ⁊ hereditate dicti Busonis noīe ⁊ occasione successionis he
reditarie portionis ad eam spectantis ⁊c. In qua conuentiōe pre
supponitur quod iura ⁊ actiones sibi ꝑtinebant in dictis bonis cū
loquat per verbuꝫ de presenti spectantis ⁊ per verba de preterito
cessit dedit ⁊ cōcessit ⁊ postea posuit in locū suum in dictis bonis ⁊
iuribus pro dicta dimidia que quidem facere non poterat nisi me
diāte immixtione cum illud nudū nomen heredis ꝙ est penes ip-
sum heredē nō possit alteri dari nec cedi ius immiscēdi.ar.d.§.ex
asse.⁊.d.l.paulus rñdit ꝑ procuratorē: vnde vt dicta verba verificē
tur ⁊ aliqd operētur dꝫ dicta cōuentio interpretari vt debitū sor-
tiat effectū ꝙ ex ea resultat imixtio.ar.d.l.si auia.⁊.d.l.illud. ff.de
acqui.here. Qui em̄ vult vnū censet velle oīa q̄ requirunt vt illud
sortiat effectū.l.ij.ff.de iurisdi.om.iudi.⁊.l.ad rē mobilē.⁊.l.ad le-
gatum.ff.de procu.cū si. Et per cōsequēs dicta paula censeatur vo
luisse se imiscere dicti hereditati vt mediante dicta imixtione po-
tuisset dare iura ad eā spectātia in dcis bonis.⁊ maxie cū in dicta
cōuētione iteruenerit iuramētum q̄ hꝫ virtutē vt actus sup quo in
terponit valeat eo mō quo mod⁹ valere pōt.l.cū pater.§.filijs ma-
trē.de leg.ij.⁊ maxime qꝛ erat verisilr notum dictis ꝯtrahentibus
ꝙ si dicta paula nolebat acceptare dictā hereditatē nullū sibi ius
competebat in ea: ⁊ consequenter nullū ius effectuale poterat trās
ferre cum hec iura que sunt vulgaria presumant omnibus no.ar.
l.leges sacratissime.⁊.l.fin.C.de.ll.⁊.l.late culpe.ff.de verbo.signifi
ca.⁊ no.glo.⁊ doc.in.c.si diligenti.de prescrip. nec vllo pacto ꝑsua-
deri potest ꝙ dictus buson⁹ nouell⁹ voluerit dare bona q̄ dedit di
cte paule nisi aīo effectualiter cōsequēdi dimidiaꝫ dicte tertie par
tis delate dicte domine paule.⁊ ex parte dicte paule fuisset alienū
a bona fide si voluisset illa bona consequi non immiscendo se here
ditati paterne: quia si consecuta fuisset illa bona quodāmodo sine
causa. Et is qui sine causa vult bona ab alio consequi censetur ver
sari in dolo.l.ij.§.circa.ff.de excep.doli.⁊ dolus nequaꝙ ꝑsumit.l.

merito.ff.pro socio.z.l.omnimodo.C.de inoffi.testa.z.l.quotiens
10 §.qui dolo.ff.de probatio.cum simili.† Ex quibus omnibus intre
pide cõcludendum videtur q ex dicta conuentione probetur ani-
mus immiscendi z subsequenter immixtio nisi obstarent illa ver-
ba ex testamento vel ab intestato que aliqualiter reddunt dubium
hoc mediũ:sed non puto q habeant obstare:quia non presumitur
quis fecisse testamentum nisi appareat z propterea in dubio quis
presumitur decessisse intestatus.argu.l.in bello.§.facto de capti-
uis als perraro posset qs adire hereditatem ab intestato cũ nega
tiua q talis defunctus non condiderit testm̃: qr non est coartata
loco z tẽpore non potest bene peruenire in notitiaz successoris cũ
potuerit secrete condidisse testamentum vt sepe videmus occurre
re z negatiua non coartata loco z tẽpore non cadit regulariter in
notitiam hoĩs.iuxta no.in.c.cum ecclesia sutrina ibi satagunt pro
bare negatiuam.extra.de cã pos.z proprie.z in.l.actor q asseuerat
C.de probatio.Facit.l.qui in alterius.de regu.iur.z in.c.cum quis
in ius eo.ti.lib.vj.z.l.fi.ff.pro suo cum si.ideo dicta paula nõ vidẽs
factũ testamẽtũ debebat arbitrari hereditatẽ sibi ab intestato dela
tam.z ita est verisimile q arbitrareť:ideo debet cẽseri voluisse ab ĩ
testato se immiscere hereditati.nec illa verba quodã effuso sermo-
ne prolata debẽt interpretari vt quodãmodo vitiẽt dictã cõuẽtio-
nem cũ sint prolata ad augmẽtũ nõ ad diminutionẽ.z que ex abũ-
danti proferũtur nõ nocent.l.testamẽtũ.C.de testa.z.l.si pupilli in
princi.de nego.gest.z.l.que dubitationes de regu.iur.poterat em̃
dictus busonus nouell9 dubitare ne in posterũ appareret aliquod
testamentũ q tunc forte fuisset notũ dicte paule vel in futurũ forte
innotescere:vnde ex abũdanti ad eius cautelam verisimiliter fecit
apponi illa verba cũ tendãt in ei9 fauorẽ nõ ppterea inferť ex illis
verbis q dicta paula dubitaret an esset sibi delata hereditas ex te
stamẽto an ab itestato:qr potuissent pbabiliter apponi illa verba
dato q ipsa fuisset certissima testamentũ nõ fuisse factũ: qr potue-
runt apponi propter dubitationẽ busonis nouelli.Et insuper da-
to q nõ fuisset certa tamẽ ppterea dubitaret: sed qr possibile erat
testamentũ fuisse factũ z nõ innotescere propterea fuisse apposita
illa verba ad tollendã omnẽ dubitationẽ z ad prouidendũ in omni
casu qui posset cõtingere:nã si fuisset hereditas ex testamẽto dela-
ta:lz nõ resultasset tunc immixtio propter ignorantiã cause dela-
tionis nihilominus sequuta postea immixtione poterat cõfirma-
ri.nã ex iure postea superueniente cõcedẽti cõfirmatur ipsa cõces-
11 sio que alias erat inefficax.l.cum vir.ff.de vsucapio. †Nec etiã ob.
q in cõtrariũ dicebať circa prescriptionẽ que supra in cõtrariũ de-
ducıť duob9 modis vz prescriptio iuris municipalis z prescriptio
iuris cõmunis.istã respõdeť q prescriptio statutaria nõ hz obsta-
re:eo qr requirit iustũ titulũ vt exprimitur in nigro dicti statuti ibi
iusto titulo quem iustũ titulum nõ habebat dictus busonus nouel
lus respectu partis spectantis ad dictam paulã in bonis dicti dñi
busoni:z maxime qr ipse busonus nouellus sciebat dictã heredita-
tem dicti domini busoni:z cõsequẽter eius bona spectare ad dictã
paulam pro tertia parte:ex quo sciebat illam esse filiam dicti domi
ni busoni:arg.l.octauij.ff.vnde cogna.z.l.de tutela.C.de in integ.
resti.mino.z sciebat filiam succedere patri cum iura vulgaria z no-
tissima hoc dicent:z ratio quedã naturalis id docet.l.cum ratio in
prin.ff.de bo.dã.ita q nullatenus potest allegari huius iuris igno
rantia:ar.l.venit.C.de in ius.vo.z.l.leges sacratissime.z.l.fi.de.ll.z
generaliter tradunt glos.z doc.i.c.si diligenti de prescrip.q poti9
presumitur mala fides q̃ iuris ignorãtia: ex quo infertur q dict9
busonus nouellus erat malefidei possessor respectu partis spectã-
tis ad dictã paulã z malefidei possessor nullo tempore prescribit vt
in regula possessor malefidei in.vj.z in.c.fi.et in.c.iubilanti de pre-
scrip. que iura procedunt etiã in dicta prescriptione statutaria qr
statuta recipiunt interpretationẽ restrictiuã a iure cõmuni.l.si ser
ui vestri.C.de noxa.z.l.vt gradatim.§.sed si lege municipali.ff.de
mune.z hono.z.c.cum dilectus extra de cõsue.Ideo dictũ statutũ
restringitur vt non intelligatur de possessore malefidei prout not.
Barto.in repe.l.oẽs populi.ff.de iusti.z iure.z not.doc.in.d.c.fi.z
in.l.sequitur.§.si viam.ff.de vsucap.posset etiã põderari illud ver
bum iusto titulo:qr mala fides z dolus nõ congruunt iusticie:vnde
12 potest dici titulus iniustus qui habetur cũ dolo z mala fide.† Cõ-
stat igitur q in vita dicti busoni nouelli nõ fuit decursa dicta pre-
scriptio.xv.an.qr iste semper habuit notitiam de iurib9 dicte pau-
le.z maxime post dictam conuentionẽ factã inter eum z dictã pau
lam per quã demonstratur q ad dictam paulã pertinebat successio
pro tertia parte in bonis dicti dñi busoni. z saltẽ ante diuisionem
factã inter ipsum busonẽ nouellũ z busonẽ benedictũ in nulla par-
te dictorũ bonorũ habebat aliquem titulũ cum in suo nõ cadat ti-
tulus pro herede.l.nihil.C.pro herede.z.l.ij.ff.e.ti.Franciscus aũt
filius dicti busoni benedicti bene hz titulũ pro herede in bonis q̃
remanserunt in hereditate dicti busoni nouelli z potest pretende-
re iustã ignorantiã q bona predicta fuerint vnq̃ dicti dñi busoni.
z sic in eo presumitur bona fides.ar.l.verius.ff.de proba.z.l.qui in
alteri9 cũ si.de regu.iur.z qd no.per gl.z doc.in.l.pe.C.de euic.z in
d.c.si diligẽti.Tamen potest dici cõtra eum q mala fides auctoris
nocet heredi qui nititur ex titulo pro herede probatur in.l.cuz he
res.ff.de diuer.z tem.prescri.ita q regula.d.l.potest trahi ad dictũ
statutũ.ar.l.non est nouum.z.l.seq.ff.de.ll.z.l.regula.§.fi.de iur.et
fac.igno.z facit.d.l.si serui vestri cum cõcor.Preterea dictus Frã-
ciscus non possedit post mortẽ dicti busoni nouelli per.xv.an.put
mihi dicitur ita q constat ex sua persona non potest dici comple-
uisse dictam prescriptionem statutariã similiter non obstat prescri
ptio iuriscommunis.xxx.vel.xl.an.propter malã fidem dicti buso
ni nouelli:vt supra deductam cum vt dixi prescriptio etiã longis-
sima non currat cum mala fide de iure cañ.q est in hac parte seruã-
dum cum respiciat animam.c.vigilanti.z.c.quoniã omne.et in.d.
regula possessor.z maxime in terris ecclesie prout est terra Eugu-
bij iuxta ea que habentur in.c.j.de noui oper.nuncia.z per glos.in
c.ij.de arbi.lib.vj.z in.d.regula possessor.z Bar.z Bald.in.l.omni
innouatione.z in.l.priuilegia.C.de sac.san.eccle.remanet ergo ex
iam dictis firma conclusio q ad dictũ Joãnem stephanũ vt cessio-
narium dicte paule pertinent bona dicti busoni nouelli pro dimi
dia z bona reperta in hereditate dicti busoni nouelli que fuerunt
olim dicti dñi busoni pertinent ad eum etiã pro.vj.parte ita q di
cta.vj.pars bonorũ dicti dñi busoni debet ante oĩa detrahi et ante
partem assignari dicto Joãnistephano z de residuo omniũ bono
rum dicti busoni nouelli tam illorũ que fuerũt dicti dñi busoni q̃
aliorũ debet fieri diuisio pro equalibus portionibus inter dictum
Frãciscum z dictum Joannẽ stephanũ vt deducitur ex iam dictis
Et si dictus Francisc9 non vult dicta bona pro dictis portionibus
restituere tunc dictus Joãnesstephanus habet intentare petitio-
nem hereditatis cumulãdo cũ rei vendicatione z publiciana ex p-
sona dicte paule:narrando dictã Paulam fuisse heredem pro ter
tia parte dicti dñi busoni z pro dimidia dicti busoni nouelli et di-
cta bona remansisse in hereditatib9 predictorũ z pertinuisse et spe
ctasse iure dñij vel quasi ad eos singula singulis referendo z dictã
paulam titulo donationis transtulisse in dictum Joãnemstepha-
num oĩa sua iura z actiones z eum constituisse procuratorẽ in rem
suam in dictis iuribus z actionibus z dicta bona ante dictã factaz
donationẽ z tẽpore dicte donationis pertinuisse z spectasse ad di-
ctam paulã z nunc pertinere z spectare ad dictũ Johãnemstepha
num ex causis predictis z dictũ Franciscũ dicta bona tenere z pos-
sidere pro possessore seu pro herede z teneri ad restituendum dicta
bona dicto Johannistephano ex causis iam dictis z cõcludere pro
nunciari dictam dominam paulã fuisse heredẽ dictorum dñi buso
ni z busoni nouelli pro ratis supra dictis z dicta bona pro dictis
portionibus spectasse z pertinuisse ad dictam paulam z hodie per
tinere z spectare ad dictum Joannemstephanum cessionarium et
procuratorem in rem suam predictum z dictum Franciscum tene-
ri z condemnari ad restituendum dicta bona pro dictis portioni-
13 bus dicti Joannistephano ex causis predictis. † Constat enim q
dicta remedia possunt cumulari cum non obstent regule impediti
ue cumulationi de quibus in.l.edita.C.de eden. et constat q pre-
supposito q bona pdicta fuerit dicti dñi busoni z dicti busoni no-
uelli singula singulis referẽdo illorũ iura fuerũt translata in dictã
paulam.z consequenter si illi habebant ius vendicãdi iure dñij vel
quasi illud idem ius competebat dicte paule eorum heredi pro di-
ctis portionibus iuxta.l.cum heredes in princip.de acqui.pos.et
l.nihil aliud de verbo.signi.cum si.Et constat q dicta paula habe-
bat ius intentandi petitionem hereditatis que competit heredi:
vt patet in toto tit.de pe.heredi.maxime in.l.j.ij.z.iij.z ex his que
14 habentur in.l.j.in prin.de eden.† Item constat q potuit dicta do
mina constituere procuratorem in rem suam z mandatum procu
ratoris in rem suam non expirat morte mandantis.l.illam de do-
15 na.† Item constat q potuit cedere suas actiones transferẽdo vti-
les in cessionarium etiam reales actiones.l.emptor cum sua glos.
C.de heredi.vel act.ven.z ibi per doct.licet dominium vel quasi nõ
transferatur sine traditione per.l.traditionibus de pac.Ex quib9
deducitur q dicto Joannistephano competunt dicta remedia.

Laus deo.

Summariũ super consilio.ccc.

1 Transactio vel pax facta per patrem cum aduersario vulnera
to an indicat confessionẽ delicti numero seq.z per totum.
2 Confessio patris q filijs non noceat vsq ad fi. consil.
3 Actio criminalis tendit ad vindictam publicã ciuilis vero ad par
tis interesse.
Confessionis ficte ratione in iudicio criminali non potest accusa-
tus condemnari offenso in iudicio ciuili.
4 Statuta recipiunt interpretationem strictam a iure cõmuni.

Consilium. ccc.

In nomie domini nostri
1 iesu christi.† In hac consultatione videť prima facie
dicẽdũ q dicti amorosus z Bal. veniãt cõdẽnandi ad
dãna z iteresse dicti Joãnis offẽsi:qr videť q ex bis q̃
narranť i pũcto resultat plena pbatio de offẽsa q̃ intẽtať z de pcus
sionib9 i psona dicti ioãnis cũ debilitatiõe sue man9 factã z pptra

tis per dictos amorosum et Bald. Nam statutum ciuitatis nucerie: prout in themate presupponitur generaliter disponit quod accusatus vel inquisitus de crimine si legitime citatus non comparuerit habeatur pro confesso de maleficio pro quo inquisitus causatus vel denunciatus fuerat. Cum igitur dicti amorosus et baldus fuerint inquisiti de dictis maleficijs. et presupponantur taliter citati et in vāno positi adeo ꝙ in eis militat dictum statutum in cōsequentiam restat ꝙ ipsi habentur pro confessis tali confessiōe q̄ sufficit ad condēnationem criminalem prout in statuto disponitur et prout ex ipsa rei experientia demonstratur: quia vigore dicte ficte confessionis dicti amorosus et Bald. fuerunt condēnati et statutum predictum disponens quod contumaces habeātur pro cōfessis generaliter loquitur non se restringens ad causam vnam magis q̄ ad alteram: ergo videtur generaliter intelligendum. arg. l. iij. ff. de officio presi. et can. si romanorum. xix. di. et c. qr circa. de priuil. cum si. et ideo videtur ꝙ in hac causa ciuili vertente inter ipsuз offensum et istos qui dicuntur offendisse dicta ficta confessio sufficiat adeo ꝙ veniant condemnandi ac si confessi extitissent. Nam si sufficit ad criminalem condēnationeз fortius videtur sufficere ad ciuilem. qr efficacior et fortior exigitur probatio in criminalib⁹ q̄ in ciuilibus. l. sciant cuncti. C. de proba. Quod maxime videtur dicendum concurrētibus alijs que in themate deducuntur. Naз presupponitur ꝙ Antonius pater dictorum amorosi et Baldi fecit pacem cum patre dicti Joannis offensi et etiam predicti patres fecerunt cōpromissum de dānis et interesse et expensis quas dict⁹ Joannes passus est occasione cōtentorum in dicta condēnatione et sic dictorum. xx. percussionū factaruз in psona dicti Joānis cū debilitatiōe manus. Et sic in dicta pace et in dicto cōpromisso vidētur presupponi fuisse ꝑpetrata dicta delicta ꝑ dictos cōdēnatos ꝙ et clarius ꝑsupponitur in condēnatione et laudo lato per ipsos arbitros et etiā in supplicatione et petitiōe gratie de qua in themate. et maxime in solutione facta de dictis. lxx. flor. cum solutio presupponat obligationem. insti. quibus modis tollun. obli. in princip. Nec predicta verisil'r emanassent si delicta non fuissent perpetrata: quia non solent predicta cōtingere delictis non perpetratis et argumentum a solitis optimum est in iure in materia probatiōis. no. glo. et Bal. in. l. neqꝫ natales. C. de proba. et gl. et doc. in. l. nō hoc C. vnde cogna. facit. l. si prius de noui ope. nūcia. et. l. fi. C. de fideius. et. l. ꝙ si nolit. §. qui assidua de edilitio edicto cum si. Unde saltem predictis oībus simul iunctis videt ꝙ resultet legitima ꝓbatio cōtra dictos amorosum et Bal. cum que non prosunt singula multa

2 iuuant. l. excusantur. in prin. cum cōcor. de excusa. tut. † His tamē non obstātibus in cōtrariū puto iustitiam esse in dubiū: cōstat em̄ ꝙ actore non ꝓbante suā intentionē re⁹ venit absoluēdus. l. qui accusare. C. de eden. c. cum ecclesia sutrina. in fin. de cā pos. et ꝓprie. l. actor ꝙ asseuerat. C. de probatio. cum si. Sed ex deductis in pūcto non probatur ꝙ dicti amorosus. et Bal. percusserint seu debilitauerint dictū Joānē vt probatio merito veniūt absoluendi ꝙ antē nō probetur id q̄ pro parte actoris deducit in hoc iudicio demōstratur ex eo qr oīa que deducunt ad ꝓbandū in hoc iudicio fuerūt inter alios acta et in iure est indubitatū ꝙ res inter alios acta alijs non p̄iudicat. vt. C. res inter alios acta in rubro et nigro. et. c. inter dilectos. extra. de fide instru. et. c. Quis. de re. iu. cū si. pax em̄ et compromissum que in mediū deducunt ad probandum contra dictos amorosum et Bal. fuerūt gesta seu acta inter antoniū p̄rem amorosi et Baldi et p̄rem dicti Joannis. et sil'r laudū fuit subseqūter inter eos latū: vnde si qua fuit facta mentio in predictis de delictis que dicuntur perpetrata per dictos amorosuз et bal. illa fuit facta inter predictos parentes non aūt inter Joānem actorem et dictos amorosum et Baldū conuentos similiter supplicatio que dr porrecta in consilio fuit porrecta per dictū Antoniū. Et similiter ꝑ eum dr facta solutio. et sic predicta emanarūt inter Antoniū ex vna parte et representantes cōitatē vel fiscū ita ꝙ nihil hactenus reperitur actū inter dictū actorē et dictos reos conuentos. Et si milies dict⁹ antonius asseruisset dictos eius filios p̄dicta intentantur perpetrasse non p̄iudicasset eis per dictā regulā. et facit. C. ne filius ꝑ patre in rubro et nigro. Et si ipse pater cū iuramento deposuisset milies nō probaret nisi tanq̄ vnus testis. vn⁹ aūt testis quacunqꝫ dignitate fulgeat et cuiuscūqꝫ sit fidei non probat: qr in qualibet causa duo testes requirūtur. c. licet ex quadam. et. c. tam literis. de testibus. et. c. in omni. eo. ti. cum si. vulgaribus. multo fortius sola assertio sine iuramento facta extraiudicialiter vel in causa inter alios vertente ita ꝙ est indubitatum ꝙ predicta gesta per dictum An-

3 tonium patrē nō p̄iudicat dictis amorosor Bal. † Similiter ficta cōfessio q̄ in causa inquisitiōis ex cōtumacia resultauit vigore statuti de quo in themate inter alios emanauit. Nam in dicta causa inquisitionis nō interuenit dictus Joānes neqꝫ eius pater: sed iudex ex officio inquisiuit ad penā applicādam fisco ob iniuriā que ex delicto censetur facta rei publice. Judicia em̄ criminalia tēdūt ad vindictam publicam. ar. l. ita vulneratus ad. l. aqui. et. c. vt fame de sen. excō. li. vj. et. l. congrui. de offi. presi. et no. d. Anto. et Panor. in. c. super his. extra. de accu. et fama publica que solet de iure cōi requiri ad formandam inquisitionem. c. licet eli. de sy. et. c. qualiter et quādo el scdo. extra. de accu. censetur in causa inquisitionis sustinere vices accusatoris. vt probat tex. in. d. c. qualiter et quando ibi non tanq̄ idem sit actor et iudex sed quasi denunciāte fama et c. merito dicta ficta confessio resultauit in iudicio inter alios actores merito non probet in hoc iudicio ꝙ agitatur inter istos Joannē actorem et amorosum et Baldum reos conuentos: ad hoc quod notat Bar. in quodam suo consilio. ccxij. ꝺm ordinem qui habet fusie incip. super eo ꝙ queritur vtrum potestas et c. In quo inter cetera concludit ꝙ stante statuto ꝙ iudex debeat percutienteз seu debilitantem condēnare debilitato et percusso in tanta quantitate si inquisitus de percussione et debilitatione confitetur delictum. Et propterea criminaliter condemnatur non potest ex dicta confessione condemnari ipsi percusso seu debilitato: qr confessio fuit facta eo absente. Pari ergo ratione et fortiori dicendum est ꝙ ratione ficte confessionis facte in iudicio criminali non debet condemnari offenso in iudicio ciuili. arg. l. qui ad certū. ff. loca. ad idē optime facit quod not. Barto. in. l. si ideo. in princi. ff. de euic. et Bald. post Jac. de bel. in. l. transigere. C. de transac. qui volunt ꝙ per huiusmodi fictam confessionē licet deueniatur ad eā condemnatiōeз in eodem iudicio: tamen vbi al's agitur de ipso delicto non probatur ipsum delictum per ipsam fictam confessionem: de quo etiaз ꝑ Bal. in. l. j. §. si procurator. in fi. ff. si quis ius dicen. non obtempera. Facit etiam quod no. Dy. Barto. et doc. in. l. cum fili⁹. ff. de verbo. oblig. Ultimo hec pars probatur in terminis per theoricā bar to. l. eius q̄ delatorem. in fi. ff. de iure fisci. Ubi ita formaliter dicit sed quero aliquis habetur pro confesso per sententiam diffinitinā vtrum ista ficta confessio faciat fideз in alijs causis: tu habuisti tex. expressum quod non supra. eo. l. ij. §. j. ꝙ perpetuo tene menti hec sunt ad contextum verba Barto. in vlti. q. que specifice decidunt hāc ꝯsultationē scilicet q̄ dicta ficta confessio non facit fidem in hac causa cū constet esse aliam causam: quia hec ciuilis illa criminalis hec ad interesse partis illa ad penam applicandā fisco. et fortius quia hec inter alias personas termini autem Bart. et tex. quē allegant sunt etiam si inter easdem personas: vnde longe fortius hoc concludendum est in terminis huius consultationis q̄ in ter

4 minis barto. et tex. quem allegat. † Ex quibus concludo intrepide tenendum esse ꝙ partes iudicis si aliud non docetur sint in absoluendo dictos amorosum et Bald. ex quo delictum sufficienter contra eos non probatur ex premissis: quantum autem ad Antoniuз res est clarissima: quia ex delicto filij pater non tenetur. vt. C. ne filius pro patre vel econtra in rubro et nigro non obstantibus in cōtrarium adductis: ad que patet respōsio euidens ex iam dictis. licet enim statutum dicat simpliciter quod contumax habeatur pro confesso debet intelligi inter easdem personas. et in eadem causa ꝑ iam dicta cum statuta recipiant interpretationem restrictiuam a iure communi. l. si serui vestri. C. de naxa. l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. ff. de mu. et hono. et. c. cum dilect⁹. de consue. cum si. propterea est interpretandum secundum ius commune ꝙ dat huiusmodi confessioni supra dictam interpretationem nec debent latius interpretari statuta quam ius commune in similibus termis loquens. Quinimmo huiusmodi statutuз tanq̄ penale et a iure cōmuni exorbitans est restringendum. l. ius singulare. de. ll. et. c. que a iure communi exorbitant. et. c. in penis. de reg. iur. in. vj. et. l. si ꝑses. et. l. interpretatione de penis cum simi. super alijs tanquam claris non insisto. Laus deo.

¶ Sūmariū super consilio. cccj.

1 Doctor potest in consilijs decisiuis respondere absqꝫ iurium vel autoritatum allegationibus.
2 Testium depositiones possunt dici instrumentum et instrumento publico comparari.
Locationis contractus non dicitur absqꝫ pecunia et finito tempore locationis censetur simili modo facta reconductio.
Contractus innominati indicantur secundum naturam nominatorum cui magis assimilantur.
3 Clausula petens sibi in predictis ius dici et iustitiam ministrari qd operetur in libello posita. per totum.
4 Actio publiciana ex quibus competat.
5 Possessio. xxx. annorum causat dominium vtile et ꝑta bona fide presumitur et an possit probari testibus singularibus. nu. seq.
6 Testium dubia dicta interpretantur contra producentem.
7 Testis deponēs quod tenuit et possedit per multos annos non probant longuam vel longissimam possessionem: quia potest tantum verificari in duobus annis. idem si deponat per verbum circa. numero. seq.
8 Testis de auditu non probat.
9 Testi singulari non creditur.
10 Fama quomodo testibus possit probari.
11 Fructus ꝙ tot recepit laborator an possit probari a communiter accidentibus. nu. seq.
12 In appellationis causa possunt articulari et probari non deducta in causa principali.

Consiliū.

Consilium.ccc j.

In nomie domini nostri

1 Jesu xpi. † In presenti ꝯsultatiõe ꝯclusiue ꝓcedã in ꝯsilijs eñ decisiuis solet breuiꝰ cõiter ꝓcedi q̃ in alijs q̃ reddunt̃ ad alteriꝰ ptis instantiã: qnimo Spe. summus praticus instruit in hmõi cõsilijs decisiuis r̃ndere q̃ sint ptes iudicis absq̃ iuriũ rationũ aut auctoritatũ allegationibꝰ ꝓut hec voluit Spe. in ti. de cõsi. requisitione. ver. porro. ⁊ facit qḋ ipse no. in ti. de allegationibꝰ. ⁊ disputa. §. porro ver. in summa. ⁊ in ti. de senten. §. qualiter. ver. verũ. ⁊ qḋ no. Jo. an. ⁊ Panor. in. c sicut
2 extra. de re iur. † Profecto pars dñi bartholomei meo iudicio rei veritate inspecta iustitiã satis clarã hꝫ. Nihilominꝰ ex actis ⁊ acti tatis non videt̃ ꝙ possit ꝓ eo ferri s̃nia. Videt̃ eñ intentasse remediũ iuris municipalis ꝙ disponit aduersus eos qui intrãt ad laborandum fundos alienos sine dñi voluntate probat̃ autem ꝑ tres testes pro parte dicti dñi Bartholomei productos ꝙ dictus Joãnes bacci reus conuentus conduxit duo ex dictis poteribus a procuratoribus dicti dñi Bartholomei ergo quo ad dicta duo poteria dictus Joãnes non intrauit ad laborandũ nõ petitis licentijs a legitimo dño ⁊ non apparente instrumento locationis: nam instrumentũ apparet: ex quo apparent testiũ dispositiones que instrumentum dici possunt. l. notionẽ. §. instr̃orum. ff. de ver. sig. ⁊ l. j. ff. de fide instrn. nec possunt persone dictorũ testiũ impugnari ꝑ parte dicti dñi Bartholomei ex quo ab eius parte producti fuerunt. l. si quis testibus. C. de testibus. ⁊ l. produci. ff. eo. titul. Erat itaq̃ intentanda quo ad ista duo poteria potius actio resultãs ex dicto cõtractu q̃ remediũ. d. l. municipalis licet non fuisset ꝓpria locatio cum non interuenerit pecunia numerata prout in locatione requiritur. l. j. ⁊ ij. ff. locati. sed fuit quidam contractus innominatus qui solet appellari contractus cottumi ita ꝙ implemẽto locuto resultat actio prescriptis verbis iuxta. l. naturalis. ff. de prescrip. ver. contractus aũt innominati iudicantur ẽm naturã cõtractus nominati cui magis assimilantur. d. l. naturalis. §. fi. ideo licꝫ dictus contractus fuerit initus ad tp̃s nihilominus finito tpe cẽsetur sil̃i mõ facta recõductio. per. l. item queritur. §. qui impleto cum. l. seq. ff. lo. ⁊ l. si cum hermes. C. eo. titu. ideo dictus Joannes cõtinuando simili modo detentationem dictorum poteriũ ⁊ fructuum recollectionem non cõtradicente dño censetur recõduxisse
3 ab ipso domino Bartholomeo. † Ex quo deducitur ꝙ pro dictis fructibus ⁊ pro restõne dictoruꝫ poteriũ cõpetebat actio ex dicto ꝯtractu que non est intentata: ideo ex hoc capite videt̃ ꝙ dictus Joannes veniat absoluendus quo ad predicta duo poteria. arg. l. habebat. ff. de institoria. ⁊ c. examinata. de iud. ⁊ l. edita actio. C. de eden. cum si. Nec predictis ob. virtus clausule solite apponi in libellis qua petijt sibi ius ⁊ iustitiã administrari que plerũq̃ iuuat libellantẽ. c. cũ dilectus de ordi. cog. ⁊ ꝙ ibi per doc. ⁊ per bal. in. d. l. edita. ⁊ per. d. Anto. in. c. j. de iu. nã respondetur ꝙ dicta clausula videt̃ iuuare qñ opponitur de generalitate seu dubietate libelli ꝙ petitur declarari: prout not. dicit Bald. in. d. l. edita in altera repetitione in articulo dum tracat de cumulatione. Jtẽ ⁊ clarius dicta clausula nõ operat̃ nisi qñ iustitia apparet ex narratis. ꝓut voluit. d. Anto. in. d. c. j. de iud. quem refert ⁊ sequit̃ excellentissimus. ⁊ integerrimi iudicij doc. d. Joan petrutij pater. ⁊ d. meꝰ in l. j. in prin. ff. de eden. ⁊ ratio artat. nõ enim habemus in iure aliquam virtutẽ esse a iure attributam dicte clausule: sed doc. magistraliter eã virtutem attribuũt vi rõnis extra virtutem verborum. Nã cũ petat̃ iustitia in predictis ministrari si ex p̃dictis deducitur aliqua actio vel aliquod remediũ ꝯpetat super illo petitur iustitia ministrari: ideo illud ex generaliũ verbor̃ virtute censet̃ intentatũ. Quicquid autem vltra diceretur nullo iure nec rõne iuuaretur. Si igitur ex dictis in ipso libello actio seu remediũ cõpetens non resultat nõ potest dici illud intẽtatũ: q2 nõ cõprehẽditur sub v̓bis clausule p̃dicte: q2 petit̃ iustitia ministrari in p̃dictis nõ in alijs nõ predictis: cũ itaq̃ ex narratis in libello. ⁊ ex. s̃. dictis in eodẽ non resultet actio ⁊ remediũ ex eo ꝯtractu cõpetẽs cũ de cõtractu p̃dicto nulla fiat mẽtio imo verba libelli repugnãt cũ dicat̃ in dicto libello ibi dũ dicit ⁊ de eis aliquẽ iustũ titulũ habuisse a dicto. d. bartholomeo ostẽdere nõ põt. Et ibi q̃ qdẽ poteria ⁊c. dictꝰ Joãnes dicto dño Bartholomeo nõ petijt ⁊ de eis nõ appꝫt aliqḋ instr̃m alicuius locationis. Restat dõm ꝙ virtute dcẽ clausule nõ põt li-
4 bellãs iuuari pretextu actionis ex eo cõtractu resultãte. † Narrat̃ aũt in dcõ libello ꝙ dicta poteria spectãt ad dictũ canonicatũ ⁊ p̃bẽdã iure dñij vel quasi. Et si hoc ꝓbaret̃ posset ꝑs dicti libellãtis iuuari saltẽ v̓tute dicte clausule q̃ de p̃dictis petijt ius ⁊ iustitiam ministrari. Tñ nõ ꝓbat̃ aliquo mõ quasi dñium ꝙ iuxta cõem ⁊ indubitatã interp̃tationẽ causat publicianã. ar. §. alie. instit. de acti. ꝓut voluit gl. ⁊ doc. in. l. j. ff. de pub. ⁊ in. c. abbate sane de re iud. publiciana cõpetit qñ qs possedit ex tali titulo q̃ si fuisset habitꝰ a domino trãstulisset dñium ⁊ habitus a nõ dño causaret vsucapiendi cõditionẽ. l. j. cũ sequẽtibꝰ. ⁊ l. traditionẽ. ⁊ l. quecũq̃. in p̃nci. ff. de pub. ⁊ d. §. alie. ⁊ no. doc. in. c. ij. de cõsue. in casu aũt nr̃o nullus ꝓ parte dicti. d. Bartholomei ꝓbatur titulus in aliquo ex dictis poteribus: q2 nõ apparet ꝙ dicta poteria fuerint ꝓ dicto canonicatu empta vel aliquo alio titulo quesita solũ conatus ꝓbationẽ fit sup possessione dicti. d. Bartholomei ⁊ cuius Thome q̃ dr̃ fuisse suum predecessorẽ in dicto canonicatu ⁊ prebẽda. ita ꝙ nihil quasi dñio: q2 sola possessio nõ causat quasi dñium vt probatur in dictis iuri-
5 bus. † Dñium aũt pariter nõ ꝓbat̃ ex aliquo titulo nec etiã ꝓbat̃ rõne longissime p̃scriptionis: q2 nõ ꝓbat̃ dicta poteria fuisse lõgissimo tpe possessa ꝓ dicta prebẽda ⁊ canonicatu. Omitto singularitatẽ testiũ sup possessione deponẽtiũ: q2 pleriq̃ maxime auctoritatis tenent possessionẽ ꝓbari per testes singulares sup quo nõ intẽdo instare ad ꝓbandũ aũt ex hoc capite dñium vtile ex p̃scriptiõe hac causatũ opus erat probare possessionẽ saltẽ. xxx. annor̃ continuã cũ bona fide: bona aũt fides p̃sumeret̃ ꝓbata vcꝫ hmõi possessione ꝑ no. per glos. ⁊ doc. in. c. si diligenti. de prescri. ⁊ in. l. penult. C. de eui. ⁊ per bar. in. l. fi. C. vnde vi. ⁊ in. l. celsus. de vsuc. Tamẽ nõ probatur possessio continua. xxx. annor̃. Nã lꝫ sit articulatum in scdõ articulo pro ꝑte dicti Bartholomei ꝙ dictus dñs Bartholomeus iuncta possessione Sanctis sui antecessoris in dicto canonicatu ⁊ prebẽda cõtinuo possederint dicta tria poteria pro dcã prebẽda ⁊ canicatu: tñ non cõcludenter ꝓbat̃ ꝙ dictus sanctes fuerit ꝑ dictũ tp̃s prebendariꝰ dicte prebende. Licet eñ in concessiõe facta dicto dño Bartholomeo dicat̃ ꝙ sibi cõcedit̃ canonicatꝰ ⁊ prebenda que fuerat dicti Sanctis: tamen non ꝓbatur concludenter ꝙ dictus Sanctes per dictũ tempus habuerit dictam prebendaꝫ. Stãt eñ hec sil̃ ꝙ. d. dñs Sãctes parũ añ eius mortẽ fuerit prebendarius dicte prebende in qua successit dictus. d. Bartholomeus.
6 ⁊ ꝑ. x. vel. xv. an. antea nõ fuerit p̃bẽdarius dicte prebẽde. † Jtẽ nõ probat̃ ꝙ dictus. d. Sanctes tenuerit dicta poteria pro dicta p̃bẽda: potuit eñ eẽ canonicus aretinus ⁊ here ditare aliã prebẽdã et ꝓ illa tenere. Jtẽ potuit tenere ⁊ possidere ꝓ se ⁊ tanq̃ bona propria nõ eccl̃ie: q2 testes cõiter nõ deponũt ꝙ dictus. d. Sanctes tenuerit dicta poteria pro dicta prebenda saltẽ testes qui deponunt de longissimo tpe nisi q2 Angelus mei. vij. testis deponẽs sup scdõ articulo dicit vera esse. ⁊ etiã super. vj. ⁊ articuli cõcludũt: tamẽ iterrogatus in cã sciẽtie nõ reddit bonã cãm sciẽtie hoc respectu ꝙ dicta poteria tenuerit ꝓ dicta prebẽda. Preterea iste testis ex pluribus nõ ꝓbat de longissima possessione. primo q2 dicit ꝙ iam sunt xxx. anni vel circa ita ꝙ nõ deponit precise. de. xxx. an. propter illa v̓ba vel circa reddunt dictum testis dubiũ maxime ex quo pũctaliter de. xxx. annis ⁊ non pluribꝰ loquitur ⁊ dictuꝫ testis dubiũ nõ probat: q2 interpretat̃ cõtra producẽtem. ar. c. in p̃ñtia. de ꝓba. ⁊ l. non hoc vnde cog. ⁊ no. Jmo. in. l. inter stipulantem. §. si stichum. de ver. ob. ⁊ ꝙ dictiones vel circa vitient dictũ testis habentis probare de tpe firmat in terminis. d. Anto. in. c. fi. de despõsa. impub. per illud tex. ⁊ c. attestationes. eo. ti. ⁊ adducit plura similia. Secũdo q2 ex libello ⁊ articulis dicti dñi Bartholomei deducitur ꝙ dictus dñs Bartholomeus non possedit a. ix. annis citra dicta poteria: ita qḋ detracto dicto tẽpore non probatur de lõgissima possessiõe. Jtem Ang. chechi. viij. testis deponere videtur a. xxxv. an. vel circa ꝙ vidit dictum dñm sanctem possidere pro suo canonicatu ⁊ prebenda dicta tria poteria. iste etiam testis non probat: nam detractis. viij. vel. ix. ann. proxime preteritis quibus non possedit dictus dominus Bartholomeus prout etiam ipse testis subdit non restant. xxx. ann. ⁊ maxime si illa dictio vel circa debilitet dictum testis iuxta theoricam dicti domini Antonij in. d. c. fi. Et licet dictus testis dicat quod iam sunt. xxx. anni vel circa quod cognouit dictum dominum Sanctem: tamen dum postea subdit ꝙ vidit eum possidere non repetit de dicto tempore: sed soluꝫ subdit quod duꝫ vixit vidit possidere ⁊c. que verba possunt verificari etiã si per plures annos postea vidit dictum Angelum possidere: deponit tamen de quodam actu facto in anno. M. ccccxxxix. qui tamen non concludit necessario de possessione: sed non curo instare ex quo detractis. viij. annis non restat longissimum tempus: alij autem testes vt dixi non dicunt quod possederit dictus dominus
7 Sanctes pro sua prebenda. † Et insuper etiam non probant de longissima possessione: nam licet gortus namnis primus testis super secundo articulo deponat quod iam sunt. anni. xxxij. vel circa quod ipse iuit ad habitandum in castro citerne et quod per prius per multos annos eius pater tenuerat a domino Sancte canonico aretino vnum ex dictis poteribus vocatum il podere de carubino: tamen detractis dictis. viij. ann. non restat longissimum tẽpus: nam illa verba per multos annos possunt verificari in duobꝰ annis institu. de iure personarum. in fin. ⁊ ibi gloss. in. l. multe. ⁊ l. j. §. hoc rescriptum. ff. ad sille. et. c. latores de clerico excommunicato administrante. et Archidiaco. xxij. questione. vij. si quis. preter
8 ea iste testis non deponit nisi de vno ex dictis poteribus. † Matheus quartus testis deponit alternatiue de annis. xxx. vel. xxxvj. vel circa ⁊ ad veritatẽ alternatiue sufficit alterã partẽ esse verã. vt in regula in alternatiuis. de regulis iur. in. vj. ⁊ in effectu dictus testis non deponit nisi. de. xxx. annis. Et si deponeret de. xxxvj. nõ concluderet ad possessionem longissimi tpis detractis dictis. viij.

annis. preterea iste testis deponit de auditu. ⁊ testis de auditu nõ probat. c. tam literis. de testi. ⁊ c. super eo. de cõsan. ⁊ aff. ⁊ c. inquisitionis. §. quesiuisti. de accus. ⁊ habetur in. l. ij. §. idẽ labeo. de aqua
9 plu. ar. solum. †Jacobus benedicti secũdus testis deponit de longissimo tpe vltra. l. an. sed in hoc vnic⁹ ⁊ singularis: ideo sibi in hoc non creditur. l. iurisiurandi. C. de testi. ⁊ c. cum dilecti. de elec. et. d. c. tam literis cũ si. Ex quibus omnibus concludendum est non esse concludenter ꝓbatum ꝙ dicta tria poteria pertineant ad dictum dñm Bartholomeũ seu ad eius canonicatũ ⁊ p̃bendã. †⁊ lʒ aliq te
10 stes deponãt de fama: tñ nullus reddit cãm scientie ꝓut requiritur in ꝓbatione fame cum dependeat a iudicio intellectus potiusꝙ̃ a sensu corporis. iuxta no. per Inn. ⁊ doc. in. c. causamq̃. extra. de testibus. ⁊ per Bal. ⁊ doct. in. l. solam. ⁊. l. testium. C. de testi. ⁊ in proprijs terminis. de probatione fame per Bartol. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. ⁊ per. d. Anto. in. c. cum oporteat. de accu.
11 †Insuper pro parte dicti dñi Bartholomei principaliter petunt fructus dictorũ poteriũ expressa certa q̃titate fructuum ⁊ ad hoc ꝓbandũ in. xij. articulo deducit ꝙ dicta tria poteria fuissent locata per dictũ tps. viij. an. ꝓ quibus in libello agitur ꝓ affictu stariorũ centũ grani ⁊ vltra super quo articulo plures testes deponunt. et tres deponunt de dicta q̃titate seu maiori ⁊ nõnulli alij de parum minori quantitate ⁊ in. xiiij. arti. deducit ꝙ dictus Joannes in dictis. viij. an. habuit ⁊ recepit. ⁊ verisilr hereditare ⁊ recipere potuit staria. ccl. ⁊ vltra ⁊ nullus deponit de q̃titate fructuum percepẗorum lʒ nõnulli deponant qd̃ hereditate percipere potuit. Constat aũt ꝙ istud qd̃ dicta poteria fuissent locata ꝓ tanta quãtitate et ꝙ dictus Joães percipere potuit tantam quãtitatem cõsistit in iudicio intellectus non in sensu corporis ꝙ iudiciũ intellectus non pertinet ad testem nec probat: nisi etiã non interrogatus reddat causam sciẽtie per ea que. s. dixi: idcirco cũ nullus ex dictis testibus reddat rõnem sui dicti seu cãm sciẽtie restat ꝙ quo ad perceptionem fructuum nihil concludenter extitit probatum maxime ꝙ respiciat quid certum ita ꝙ super fructibus nulla posset ferri certa sñia pro dño bartholomeo ꝓut sententia certa ferri debet. §. curare. insti. de actio. ⁊ C. de sen. que sine cer. quãti. l. hec sñia. ⁊ quod no. per gl. in. l. certi cõdictio. in prin. super verbo ex certo. ff. si cer. pet. ⁊ per glo. in verbo iuranti in. l. j. §. si quis argentum. ff. deposi. ti. Ex quibus omnibus concludo ꝙ cũ pro parte actoris non sit legitime probata sua intentio. ⁊ sit in causa conclusum partes iudicis sunt in absoluendo reum conuentũ a petitiõe dicti. d. Bartholomei ⁊ in condemnando dictum dominum Bartholomeũ in expensis factis post publicationẽ processus: an in expensis autẽ factis ante publicationem processus puto non cõdẽnandum: q: potuit probabiliter cogitare ꝙ testes plenius probarent ⁊ magis accurate deponerent ⁊ forte magis accurate examinarentur. ⁊ index debet in hanc partẽ. s. in absoluendo ab huiusmodi expẽsis eẽ proclinis cum satis euidenter deprehendat. vt in prin. dixit ꝙ vera iustitia est pro dicto domino Bartholomeo licet non sit sufficienter in actis probata. Poterit tamẽ melius probari in causa appellationis. iuxta. l. per hanc cũ sua materia. C. de tempo. appel. ⁊ c. fraternitatis. de testibus si patronus cause erit cautus in articulãdo ꝙ dictus. d. santes habuit eandem p̃bendam a tanto tempore ⁊ citra quã habet dictus dominus Bartholomeus ⁊ ꝙ tali tpe tenebat ⁊ possidebat dicta poteria articulando de tali certo tẽpore qd̃ ab illo tpe ⁊ citra sint elapsi. xl. an. vel vltra ⁊ postea deducendo qd̃ continue possedit vsq̃ ad mortem que continuatio probatur presumptione iuris dũmodo allegeẗ. ar. l. siue possidetis. C. de proba. et ibi docto. no. ⁊ in. c. cum ad sedẽ. de resti. spo. ⁊ in. c. olim el. iij. eodem ti. Itẽ poterunt fieri articuli sup quantitate fructuũ pceptorũ vel sigillatim articulando de quolibet poteri vel articulãdo ꝙ ex poteribus eiusdẽ qualitatis in locis circunstantibus ⁊ vicinis tot fructus pcepti fuerunt. ⁊ sic per istas vias vel similes quas tradũt doc. circa ꝓbationes fructuũ variare modũ articulãdi ita ꝙ articuli non sint directo. Idẽ non insisto: q: nõ est officij mihi iniuncti placuit tñ hec incidenter dicere pro iuuanda veritate ⁊ iustitia quam arbitror esse in vero licet non in apparenti pro dicto domino Bartholomeo. Laus deo.

¶ Summariũ super consilio. ccciij.

1 ☞ Judicium an constare ex tribus personis scilicet iudice actore ⁊ reo semper habeat. nu. 14.
Creditores hereditarij possunt instare ꝙ detur curator hereditati iacenti quodq̃ heredi tps statuatur ad hereditatẽ adeundam.
2 Uerba in fine posita declarant vel moderant omnia sequẽtia.
Statuta sunt interpretanda vt quantominus fieri potest ledant ius commune.
3 Legitime supplementum petitur contra defuncti voluntatẽ seu saltim preter.
4 Legitime supplementum an sit in locum querele subrogatum: et q̃to tẽpore durat actio vtriusq̃. nu. seq. ⁊. 10. ⁊. 17.
5 Libellus in quo quis petit declarari actionem sibi cõpetere vł aliquid sibi debere an valeat. per totum.
6 Sententia per quã declaratur aliquid deberi lʒ nõ cõtineat expssam condẽnationem valet. vsq̃ finẽ consi.
7 Clausula petens ius dici et iustitiam sibi ministrari importat qd̃ omnia remedia competẽtia videatur ex narratis deducta.
8 Legitime supplementum petitur actiõe personali ⁊ extorquetur legitima vti es alienum.
9 Legitima succedit loco alimentorum.
10 Legitime supplementi exactio habet expectare moram aditiõis hereditatis. nu. seq.
11 Aditio instituti in re certa an cõfirmet testamẽtum vt sibi etiã iniuto accrescat tota hereditas. nu. seq.
12 Hereditas instituti in re certa an possit transmitti vti transmittitur per institutum vniuersalem.
Hereditatem acquirendi ius mere in personam residens transmittitur in heredem. nu. seq.
13 Augmentum dotis et legitime supplementum an assumat naturam eius cui adiungitur.
15 Etiam est dictio implicatiua ⁊ augmentatiua.
Hereditas nil aliud est ꝙ̃ successio in vniuersum ius defuncti.
16 Actio creditoris procedit contra iacentẽ hereditatẽ prout procederetur contra defunctum.
18 Querela testamenti inofficiosi cõpetit tantum filijs.
10 Legitima an possit iudicis arbitrio suppleri.

¶ Consilium. ccciij.

In nomie domini nostri Jesu christi. ¶ Licet in propositione et narratione facti plura interserantur que respiciunt dubitationẽ non mediocrẽ an dictis filiabus legitima debeatur super quo articulo hoc anno bis consultus fui apud florentiã vcʒ et apud aretium. Et in vtraq̃ consultatione fui eius sententie vt supplementum legitime filiabus debeatur in similib⁹ terminis aliqua tamen vltra thema in hac consultatione propositum in cõsultationibus illis proponebantur que plurimum sententiam illam iuuabant que in eam sententiam me trahebant. Tamen in presenti consultatione non queritur an ipsum legitime supplementũ debeatur: sed presupposito quod debeatur an petitio vt facta ꝓponitur sit velut inepta rejcienda an vero tanq̃ apte proposita admittenda: itaq̃ pulchra ⁊ ardua illa hesitatione pretermissa scʒ an supplementum legitime debeatur: solum circa aptitudinem pro-
1 posite petitionis insistendum est. ¶ †Circa ꝙ videtur prima facie dicendum ꝙ non: nam iudicium constat ex tribus personis. s. iudice actore ⁊ reo. l. in tribus. ff. de iudi. c. forus. de ver. signi. itaq̃ debet esse reus qui conueniatur: in casu autem nostro deficere videtur: nam hereditas iacens non est persona que per se possit in iudicio interesse: ideo solet dari curator hereditati iacenti quando iudicium est agitandum aduersus hereditatem iacentem. l. j. ff. de cura. bonis dan. ⁊. l. si quis instituatur heres. ff. de heredi. institu. Nec etiam hij quibus delata est hereditas anteꝙ̃ adeant conueniri possunt cũ demum adita hereditate ex quodam quasi contractu obligentur iuxta. l. apud iuliannm. §. si. ex quibus cau. in pos. eatur. ⁊. l. ex maleficijs. §. heres. de act. ⁊ ob. ⁊ inst. de ob. que ex quasi contractu nascun. §. heres. et ideo quando creditores hereditarij intendunt agere ad eorum instantiam solet iudex assignare terminum ei cui delata est hereditas infra quem habeat adire. vt no. per glo. ⁊ docto. in. l. quandiu el. ij. ff. de acqui. here. ⁊ in. l. iij. ff. de bo. aut. iu. pos. ⁊. d. l. si quis instituatur. ⁊. d. l. j. de cura. bo. dã. Hereditate itaq̃ iacente qui volunt agere habent de duobus alterũ facere vel impetrare a iudice quod tempus statuatur heredi adeũdum vt dictũ est: vel detur curator bonis quorum neutrũ factũ p̃supponitur in p̃senti consultatione merito videẗ ꝙ iudiciũ non
2 rite procedat. †Nec videtur obstare statutum de quo in themate super quo vt arbitror se fundauerunt libellantes: q: prout allegatur per reũ conuentum dictum statutum videtur loqui quando hereditas iacens conuenitur ex ea causa ex qua defunctus conueniri poterat cum dictum statutum disponere videatur ꝙ contra hereditatem iacentem sine datione curatoris procedi valeat: ꝓut procedi poterat contra defunctum vt denotare videntur ꝟba statuti eo modo ⁊ forma quo ⁊ qua contra defunctũ fieri poterãt ⁊c. Que verba in fine posita videnẗ declarare ⁊ moderare omnia precedentia. argu. l. talis scriptura de legatis primo. ⁊. l. in ciuile. ff. de ll. ⁊. l. j. C. de lib. prete. cum si. Sed contra defunctum non poterat agi ad supplementum legitime cũ legitima nõ debeatur nisi post mortem: ergo dictum statutum non militat hoc casu. ⁊ maxie cũ statutum istud sit exorbitans ⁊ correctiuum iuris communis: ita quod sit restringendum vt quantominus fieri potest ledat ius cõmune. c. cum dilectus cum ibi not. extra. de consue. ⁊. l. precipim⁹. C. de appel. ⁊. c. cum expediat. de electio. in. vj. ⁊ in regula que a iu-
3 re communi exorbitant eodem lib. cum simi. †Nec etiam videtur obstare aliud statutum secundo loco in themate propositum: quo videẗ disponi quod omnia relicta in vltima voluntate mandẽtur executioni etiam hereditate iacente. ⁊ sic videtur presupponere ꝙ pro relictis exequendis procedatur etiam iacẽte hereditate: quia ad hoc

ad hoc respondetur ꝙ non disponitur in dicto statuto ꝙ heredi-
tate iacente dicta relicta mandentur executioni non dato curato-
re: ita ꝙ potest intelligi dictũ statutũ ꝫm ius cõmune. s. ꝙ mandē-
tur executioni cõtra heredem si adiuerit vel non adita hereditate
dato. s. curatore bonis ⁊ eo citato. Preterea ⁊ clarius non sumus
extra terminos dicti statuti: quia supplementum legitime de quo
agitur non est relictum neqꝫ petitur tanꝙ̃ relictum in vltima volũ
tate: immo petitur contra seu saltem preter voluntatem defuncti
vt de se cõstat. facit. l. omnimodo ⁊ ll. seq. C. de inoffi. testõ. In qui-
bus iuribus probari videtur qꝺ̃ istud ius petendi supplementum
legitime fuit subrogatũ in locũ querele inofficiosi testamenti vel
alterius subuersionis testamẽti: que testamẽtarie subuersiones cõ-
stat ꝙ non fiebant de voluntate sed contra voluntatez testatoris:
cũ nemo cẽseatur velle ꝙ sua iudicia impugnẽtur. l. iij. ff. de milita.
testõ. ideo cũ dictũ statutũ a iure cõi exorbitans loquatur de lega-
tis ⁊ fideicõmissis relictis in vltima voluntate que debentur ex vo
luntate defuncti non est trahendum ad istud supplemẽtum legiti
me qꝺ̃ non est relictum in vltima voluntate nec ex volũtate defun
4 cti debetur: sed potius contra eius voluntatem. †Preterea cũ di-
ctum ius censeatur subrogatũ in locum querele qñ cõpetit ei cui
est aliquid relictum iure institutionis: ⁊ sic testm̃ non erat nullum
pretextu omisse solẽnitatis institutionis ⁊ exheredationis filij que
in testõ requirit̃. Et de iure antiquo. l. inter cetera. de lib. ⁊ posthu.
cũ sil̃ibus. ⁊ de iure nouissimo. §. aliud quoqꝫ capl'm. in aut. vt cum
de appel. cognoscitur. ⁊ subrogatum sapit naturam eius in cuius
locum subrogatur. l. si eũ. §. qui iniuriarũ. ff. si quis cau. cum cõcor.
Propter qꝺ̃ Bar. vbiqꝫ tenuit legendo ⁊ cõsulendo ꝙ prout que
rela non cõpetit vltra quinquẽnium. l. si quis filiũ. in fi. C. de inoffi.
testa. ita nec ius petendi hmõi supplementum durat vltra quin-
quẽnium: sed querela intentari non potest nisi post aditam here-
ditatem. l. filium. §. sed cum exheredatio. de bo. pos. cõtratabu. ⁊ l.
papinianus. §. si conditionis. ff. de inoffi. testa. ⁊ l. scimus. §. illud.
cum sua glo. C. eo. tit. ⁊ d. l. si quis filium. in fi. ita ergo ius petendi
hmõi supplementum non competat nec nascatur nisi ab adita he
reditate qꝺ̃ satis suadent verba. d. l. omnimodo. ibi: ⁊ in certis casi
bus in quibus de inofficiosis defunctorum testamẽtis vel alio mõ
subuertendis moueri solebat actio ⁊c. ⁊ ibi liceat vero his psonis
que testm̃ inofficiosum vel alio modo subuertẽdũ queri poterant
id qꝺ̃ ⁊c. que verba iunctis sequentibus denotare videt̃ur ꝙ tũc cõ
petat ius petendi supplementũ legitime qñ olim cõpetebat facul-
tas querelandi vel al's subuertendi testm̃ ⁊ non al's. qꝺ̃ ⁊ ꝓbare vi-
dentur verba legum sequentium que nuper ⁊ qm̃ in prioribus vt
de se patet: ſꝫ de iure antiquo nõ potuissent iste filie q̃relare testa-
mentũ ante aditam hereditatem per heredem vniuersalẽ per iura
preallegata: ergo nec eis cõpetat ius petendi supplemẽtum legiti
me: nec videtur posse dici ipse sunt institute: lꝫ in rebus seu quãti
tatibus certis eorũ aditione censeatur testm̃ pariter confirmatum
qꝺ̃ possit querelari: quia rñdetur ꝙ qui agnoscit iudiciũ defuncti
etiam de iure antiquo querelare non potest testamentũ. l. papinia
nus. §. si conditioni. ff. de inoffi. testa. ergo ex hoc qꝺ̃ ipsi adiuerint
ex earum institutionibus particularibꝰ non possimus dicere ortũ
5 esse ius petendi supplementum legitime. †Ex alio videtur etiam
qꝺ̃ dictus libellus non procedat: quia si pro parte dictarũ filiarum
dicatur quod non obstantibus proxime dictis competat eis ius
et actio petendi hmõi supplemẽtum videtur ꝙ ipse deberẽt illam
actionẽ directa via intentare ⁊ non petere per iudicem declarari
actionẽ cõpetere seu eis deberi dictũ supplementũ legitime prout
in effectu videtur esse petitũ pro parte dictarũ filiarum: ⁊ sic implo
ratum videt̃ officiũ iudicis sup hmõi declaratione. ⁊ eo casu quo di
recta ⁊ ordinaria actio cõpetebat videtur intẽtata via extraordi-
naria officij iudicis ꝙ non lꝫ: qꝛ vbi cõpetit via ordinaria cessat re-
medium extraordinarium. l. in cause. in princi. el. l. ij. ff. de mino. ⁊ l.
in prouinciali. ff. de noui ope. nũ. cũ si. ⁊ lꝫ ꝑmittat̃ hmõi petitio. s.
per iudicẽ declarari actionẽ cõpetere qñ cõpetit actio ficta seu me-
diate iuris fictione. l. si finita. §. elegãter. de dã. infec. prout ⁊ ibi no
tãt Bar. Ang. ⁊ doc. tñ secus vr̃ regulariter vbi actio citra omnem
fictionẽ cõpetit prout ⁊ vr̃ deprehẽdi posse ex notatis ꝑ Barto. et
doc. ibidẽ nisi qñ dependet ex arbitrio iudicis vt no. ibidẽ Bar. cũ
igitur in casu nostro nulla immineat fictio nec vtrum legitima seu
ius petendi eius supplementum cõpetat necne dependeat ab ar-
bitrio iudicis: sed a mera iuris dispositione videtur merito con-
6 cludendũ dictã formam libellandi non procedere. ¶ †His tamen
non obstantibus contrarium arbitror de iure respondendum: pro
cuius rei euidẽtia premitto ꝙ snia per quã declaratur aliquid de-
beri licet non cõtineat expressam cõdẽnationẽ: tñ valet et perinde
operatur ac si cõdẽnationẽ cõtineret. l. quid tamẽ. §. si arbiter. ff. de
arbi. ⁊ l. si pretor. in principio. ff. de iu. ⁊ propterea notãt Ange. et
Imo. in. d. §. elegãter. qꝺ̃ si quis in libello narrat aliquid sibi debe
ri: ⁊ propterea petit per iudicẽ declarari actionẽ sibi cõpetere pro
cedit ille libellus ⁊ est perinde ac si petijsset reũ condẽnari ꝑ tex. ibi
in fi. ⁊ ar. d. §. si arbiter. ⁊ d. l. si pretor. qꝺ̃ ⁊ concludit ibi Bar. in vlti
ma col. ver. sed an quis possit petere pronunciari sibi actionẽ com
petere per tex. l. quãꝙ̃. C. de snia que sine cer. quã. ⁊ d. l. si pretor. in
princ. est enim tunc perinde ac si petijsset condẽnari intentata dire
cto ipsa actione. ⁊ ideo per omnia dicendũ est si non petatur decla
rari actionẽ cõpetere ad id qꝺ̃ petitur: sed solum petatur per iudi-
cem declarari illud deberi cũ sit eadẽ ratio ⁊ sit de mente dictorum
doctorum vt patet ex legibus quas allegant que in his terminis
loquuntur: itaqꝫ aut nos dicimus dictis filiabus cõpetere actionẽ
et ius petendi hmõi supplementum ⁊ esse certum: qꝛ ius est certũ.
ar. l. ornamẽtorum. de auro ⁊ ar. lega. ⁊ l. leges sacratissime. ⁊ l. fi. C.
de. ll. ⁊ l. cũ quidã. §. suum. de acqui. here. Et tũc dictus libellus pro
cedat ne cẽseatur recta via actio intentata ⁊ cõclusum in effectu de
clarari supplementum legitime deberi ⁊ condẽnari ad illud: aut di
cimus esse dubium ⁊ dependere ex declaratione iudicis eo quia sit
dubium in iure: an legitima debeatur stante censura iuris munici-
palis de qua in themate: ⁊ probabile dubium iuris soleat equipa-
rari dubio facti. c. cum dilectus. ⁊ ibi per do. Ant. ⁊ moder. de con-
sue. ⁊ qꝺ̃ no. in. c. vnico. de postu. prela. lib. vj. per Joã. an. ⁊ doc. vel
quia sit dubium in facto an dotes dictarum filiarum et ea que eis
relinquuntur ascendant ad integram summam legitime sup qui-
bus verti poterit plurimum arbitrium seu iudiciũ iudicis in esti-
mando valorem totius hereditatis cum estimationes rerũ si aliter
non probantur remittantur estimande arbitrio iudicis. l. si qꝺ̃ ex
pãphyla. ff. de leg. ij. ⁊ per Bar. ibi. ⁊ in. l. vnica. C. de sentẽtijs que
pro eo qꝺ̃ interest. et in. l. semper. §. hoc interdicto. ff. qꝺ̃ vi aut clã.
et tex. in terminis in. l. scimus. in princ. C. de inoffi. te. dicit supple-
mentum fieri boni viri arbitratu. Et ideo videtur ꝙ dicta petitio
procedat: ⁊ sine dubio procederet si fuisset intentata post aditam
hereditatem contra heredem: quia veniret necessario iuuanda ex
7 altero ex dictis capitibus. †Et maxime cõcurrente virtute clausu
le solite apponi in libellis petens sibi ius ⁊ iustitiã administrari q̃
est vulgaris ⁊ notissima ⁊ fere semper solita apponi in libellis: nec
puto fuisse omissaz in libello de quo agitur: licet in themate de ea
non fiat mentio: cuius clausule virtus est quod in libello censean-
tur deducta omnia remedia legitima et competentia ex narratis
vt per Inno. ⁊ doc. in. c. cũ dilectus. de ordi. cogni. ⁊ per do. Anto.
in. c. j. de iu. ⁊ per Ang. in. l. qui restituere. ff. de rei vẽ. ⁊ per Bal. in
repetitione. l. edita. C. de eden. qꝺ̃ autem nõ habeat obstare qꝺ̃ he
reditas nõ sit adita probatur per supradictam. l. municipalem. nã
est aduertendum ꝙ legitima est pars bonorum non est pars here
ditatis. l. papinianus. §. iiij. ff. de inoffi. test. ⁊ per glo. in. l. cũ a ma-
8 tre. C. de rei vendi. †vnde legitima ⁊ eius supplemẽtum extorque
tur de vniuersali hereditate: nec heres in legitima est vniuersalis
heres sed particularis: prout habetur in dictis iuribus: ⁊ ideo cõ-
petit actio psonalis ad petendum supplementum predictũ vt vo-
lunt glo. ⁊ doc. in. d. l. omnimodo. ⁊ in. d. l. scimus. in princ. ⁊ doc. in
d. l. si quis filium. et constat qꝺ̃ competit contra heredem vniuersa
lem. in aut. vt cum de appel. cog. §. ceterum. et legitima extorque-
tur tãqꝫ es alienum. l. si quis legatum. §. fi. cum sua glo. ff. de falsis.
vbi filius in legitima exequatur cuilibet creditori defuncti. facit. l.
fi. §. pe. C. de codic. vbi filijs iudicatur debita hereditas parẽtis sal-
tem vsqꝫ ad legitimam licet proprie non sit debita: sed quasi debi-
ta. l. fi. §. j. C. de cura. furio. ⁊ no. glo. in. l. si emancipata. C. de iuris ⁊
facti igno. ideo prout ceteri creditores agere possunt contra here-
ditatem iacentem saltem vigore. d. l. municipalis. ita etiam agere
9 possint filie ad supplemẽtum legitime. †Qꝺ̃ et suadet ratio: quia
solent doctores dicere ꝙ legitima succedit in locum alimentorum
sed non decet ꝙ alimentandus expectet aditionem heredis vni-
uersalis pro cõsequendis alimentis: quia interim posset fame peri
re. arg. l. necare. de lib. agno. ergo decet ꝙ filie interim non careant
legitima. ad qꝺ̃ optime facit text. in. d. l. omnimodo. post prin. vbi
10 sine vllo grauamine vel mora exigere. †Constat autem qꝺ̃ si habe
ret pro exigendo supplemento legitime expectare heredis aditio
nem exactio supplementi haberet illam moram: ⁊ sic non verifica-
rentur vniuersalia verba illius tex. sine vlla mora exigere: pro quo
etiam facit quia. d. l. omnimodo prouidet de iure agendi ad sup-
plementum non solum eo casu quo de iure antiquo competebat
querela: sed etiam eo casu quo testamentum al's subuertebatur: eo
quia liberi vel similes persone quibus legitima debebatur nõ erãt
legitime honorati in testamento: ita qꝺ̃ poterant testamentũ sub-
uertere vt est expressum in. d. l. omnimodo. ita ꝙ illud ius agendi
ad supplementum fuit inductum non solum ad remouendã quere
lam: sed etiam ad remouendam nullitatem testamenti: ⁊ sic ius di
cendi nullum ⁊ ius contratabulandi vt ibi est expressum ⁊ omnes
fatentur: sed filius qui habebat ius dicendi nullum non habebat
expectare heredis aditionem. l. fi. ff. de iniuſ. test. ⁊ l. j. in fi. ff. si tab.
testa. nul. exta. quinimmo aditio ex testamento sequi non poterat
stante nullitate merito suadet ratio qꝺ̃ saltem dicto casu quo testa
mentum fuisset nullum filius pro consequendo supplemento legi
time non habebat expectare heredis aditionem: ⁊ sic sine vlla mo
ra debeat legitimam consequi: et similiter testamentum non erat
nullum: sed competebant contratabule poterant ipse contratabu
le intentari etiã non adita hereditate. l. illud. in prin. ⁊ l. qꝺ̃ vulgo.

ff. de bo. pos. contrata. Sed tex. in. d. l. omnimodo. istud ius peten
di supplementũ legitime pariter defert his qui habebant querela
re testm̃ prout his qui poterãt dicere testm̃ nullũ vel cõtratabulas
petere: ergo eis pariter cõpetit ⁊ pari tẽpore exigere possunt vt sic
vna determinatio plura determinabilia respiciẽs ea pariter deter-
minet iuxta. l. iam hoc iure. de vulg. ⁊ pu. ⁊. l. hr̃ditatẽ. ⁊. l. ꝙuis. C.
eo. tit. ⁊. l. in testõ. C. de testõ mili. Et si dicatur pariter competat
vtroqꝫ casu demũ post aditã hereditatẽ prout post aditã heredita
tẽ cõpetebat querela vt supra demõstratũ est: ⁊ ita procedat supra
dicta theorica dictorũ iurium. rñdetur ꝙ ex quo dictũ ius agendi
ad supplemẽtũ est fauorabile: q: est inductũ fauore vltimarũ volũ-
tatũ ⁊ fauore ꝑsonarũ quibus legitima debet̃ vt ꝓbat̃ in. d. l. omni
modo. cũ. ll. sequẽtibus. ⁊ in eis ꝑ doc. decẽtius est ꝙ amplietur ꝙ̃
qd̃ restringatur. ar. regule odia restringi fauores cõuenit amplia-
ri. in. vj. l. cũ quidã. ff. de lib. ⁊ posth. ⁊. l. qd̃ fauore. C. de. ll. cũ si. ideo
decẽtius vr̃ ꝙ ius agẽdi ad supplementũ qñ succedit in locũ quere
le assumat sibi naturã iuris agẽdi ad supplementum ꝙ succedit in
locũ iurisdicendi nullũ: ⁊ sic amplietur ꝙ̃ ecõtra ius agẽdi ad sup-
plementũ succedẽs in locũ iurisdicẽdi nullũ assumat naturã quere
le seu iuris agendi ad supplemẽtum succedẽtis in locũ querele ⁊ sic
restringatur. ⁊ maxime q: magis conuenit verbis. d. l. omnimodo.
que illud ius induxit in qua nulla fit mentio aditionis: nec silr̃ de
ea fit mẽtio in aliĳs legibꝰ sequẽtibus: ⁊ vbi lex non distinguit nec
nos distinguere debemus. dicit tex. in. l. iij. ff. de offi. p̃si. sꝫ generali
ter loquẽs generaliter dꝫ intelligi. l. j. §. gñaliter. de leg. prestã. ⁊ in
cañ. si romanorũ. xix. di. ⁊ in. l. de precio. ff. de publiciana. quinim-
mo vba dictorũ iuriũ. s. d. l. omnimodo. ⁊. d. l. scimꝰ. magis adaptã
tur in cõtrariũ. s. ꝙ nõ expectet̃ hereditatis aditio: q: in. d. l. scimꝰ.
in prin. dicitur qd̃ repletio fit ipso iure. ⁊ tex. in. d. l. omnimodo. di-
cit sine vlla mora: que vba subdent non expectari morã aditionis
hereditatis. Et qd̃ ius suppleat qd̃ deest ad legitimã etiã nõ adita
hereditate ꝑ vniuersalẽ heredẽ sentit Bal. in. d. l. quotiẽs. in fine. j.
col. vbi dicit ꝙ lꝫ instituto in re certa non accresceret vniuersum re
pudiante vl̃i: tñ secus in filio ⁊ aliĳs quibus debet̃ legitima: nã illis
accrescit vniuersum ex quo habent legitimã que est quota heredi
tatis vel bonorũ ꝭm eũ qui ex his satis apte ꝙ legitima suppleat̃
etiã anteꝙ̃ adeat scriptus heres vl̃is: cũ itaqꝫ nõ solũ verborũ gene
ralitas: sed ꝓpria vis verborũ q̃ exprimunt̃ in dictis iuribꝰ. et etiã
rõnes suadẽt nõ expectari aditionẽ hereditatis ꝓ exigenda legiti
ma filĳ nõ videtur qd̃ aliquid necessario nos artet ad dicendũ ne-
11 cessariam esse aditionẽ hereditatis. †Et ideo attẽtari põt etiã de
iure cõi nõ adita hereditate exigi posse hmõi supplemẽtum legiti
me. Saltẽ eo casu quo filius est honoratus titulo institutionis: li-
cet in re certa: nã ipse põt agnoscere dictam rem: ⁊ sic quodãmodo
adeũdo effici heres in re certa ⁊ sua aditione confirmatur testm̃: q:
nõ põt vitiari ob defectũ aditionis: nã si heres vl̃is adibit heredi-
tatẽ testm̃ confirmandũ venit dicta aditione. Si autẽ non adibit
totũ accrescet heredi instituto in re certa etiã inuito ex quo suã in-
stitutionẽ agnouerat prout ⁊ hoc firmat Ange. in. l. quotiẽs. C. de
here. insti. idcirco testm̃ cõfirmatur ipsa aditione instituti in re cer
ta prout per dictam rõnem firmant Bar. ⁊ Saly. in. d. l. quotiẽs. ⁊
Bar. in. d. l. ex facto. qd̃ ⁊ sentit Bal. in. d. l. ex facto. dicẽs ꝙ si insti
tutus in re certa trãsmittit hereditatem prout trãsmitteret heres
vniuersalis: sed heres vl̃is post aditionẽ trãsmittit hereditatẽ: er-
go silr̃ institutus in re certa post agnitionẽ ipsam transmittit. Et
hęc pars. s. ꝙ trãsmittat hereditatẽ seu ius accrescendi: ⁊ sic in oẽm
euentũ testm̃ sit valiturum nec possit vitiari pretextu non aditio-
nis vr̃ amplectenda tãꝙ̃ magis fauorabilis testõ. ar. d. l. si pars. de
inofficio. testõ. prout hoc ar. ꝑ illã. l. vtitur. lꝫ ad aliũ finẽ Imo. in. l.
j. §. si ex fundo. de here. insti. circa articulũ an habeat locũ ius accre
scẽdi ⁊c. lꝫ Ang. ibi ⁊. d. l. ex facto. ⁊ in. d. l. quotiẽs teneat ꝙ lꝫ insti
tuto in re certa etiã inuito accrescat vniuersa hereditas qñ vl̃is in
stitutus repudiet in vita ipsius instituti in re certa: secus si repu-
diat post mortẽ ⁊ eũ sequat̃ Imo. in. d. §. si ex fundo. ⁊. d. l. ex facto.
mouẽtur ea rõne: q: hereditas non fuit delata instituto in re certa
ipso viuẽte: ideo nõ potuit per eum agnosci. l. delata. de ver. signi.
ideo nõ agnita nõ trãsmittitur. l. qm̃ sororem. C. de iure delibe. et. l.
12 vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. tol. ꝭm eos. †Sed dicta ratio nõ
concludit q: quãtum ad ius accrescẽdi nõ requiritur ꝙ portio ac-
crescens fuerit delata in vita eius cui accreuerit: al̃s sequeretur qd̃
spes iuris accrescẽdi non trãsmittitur etiã inter vniuersales here-
des qd̃ est falsum ꝑ. l. si ex pluribus. ff. de suis ⁊ legiti. et. l. qui patri.
ff. de acqui. here nec etiã obstat ꝙ portio soleat accrescere portio-
ni. l. si totã. de acqui. here. ⁊ institutus in re certa nõ habeat portio
nẽ: ⁊ sic non accrescat portioni: sed hoc casu accrescat ꝑsone institu
te in re certa: ideo ꝑsona extincta per mortem nõ est cui accrescat:
prout hoc ar. vtuntur Ang. ⁊ Imo. q: rñdetur negando qd̃ hoc ca
su accrescant persone: nam immo accrescit rei. ar. d. §. si ex fundo. et
d. l. ex facto. et. d. l. qui patri. vbi vna hereditas accrescit alteri. ⁊ sic
nõ portio portioni eiusdẽ hereditatis. ⁊ tex. in. d. l. si totaꝫ. probat
ꝙ accrescit rei: non autẽ se artat ad portionem quotã hereditariã.
itẽ lꝫ sit extincta persona representatur per eius heredẽ: cuꝫ heres
censeatur eadem persona cum defuncto: vt in aut. de iureiu. a mo.
prestito. §. j. ⁊ sepe al̃s cõtingit ꝙ ius acquirendi hereditatẽ mere
residens in persona transmittitur ad heredẽ vt patet in. l. vẽtre. de
acqui. here. ⁊ in. l. illud. in fi. cũ. l. sequẽti. ff. de bo. pos. contratab. et
in. l. vnica. C. de his qui ante apertas tabulas. et per ꝯñs rationes
Ang. ⁊ Imo. non artant: ideo nequaꝙ̃ est recedendũ a sñia Bart.
et Saly. cui videtur inherere etiã Bal, vt predixi: qui sunt maio-
ris auctoritatis: ⁊ eorũ sñia est benignior ⁊ fauens testõ. ar. l. beni-
gnius. ff. de. ll. ⁊. d. l. si quis igitur retẽta hac opinione que maxime
in decisiuis est tenẽda non est rõ quare expectetur aditio heredis
vniuersalis ad hoc vt lex suppleat ꝙ deerat de legitima cũ lex ipso
iure suppleat vt dictum est: ⁊ si lex tunc supplet: si pro quia: non est
ratio quare non possit actualiter cõcedi ipsi filio integra legitima:
institutio in re certa operatur hũc effectum vt propria auctoritate
capere possit nec habeat capere ꝑ manus heredis vl̃is prout capiũ
tur legata prout no. Bar. Ang. ⁊ Imo. in. d. l. ex facto. ⁊ doc. cõmu
niter oẽs ibi trãseũt. ⁊ in. d. l. quotiẽs. et ideo non absurde dicebat
Bal. in. l. si quis suo. C. de inofficio. testõ. qd̃ alio possidente potest
13 filius istud supplemẽtum petere reali petitione hereditatis. †Cõ-
fert etiã ad predicta q: leges procedunt per viam supplementi seu
replemẽti vt patet in. d. l. omnimodo. ibi: de implẽda legitima por
tione: ⁊ ibi ad implendam eam. ⁊ in. l. sequẽti. que nuper ibi replea
tur. ⁊ silr̃ in. l. qm̃ in prioribus. ibi: hec repleatur. ⁊ in. d. l. scimus. in
prin. ibi. repleri. ⁊ ibi repletionẽ. ⁊ ibi: suppleri. ⁊ in. §. j. ⁊ in. §. reple
tionẽ. ea. l. Sed illud vt suppletur videtur assumere naturam eius
cui suppletur. ⁊ idem videtur esse censendũ de eo prout al̃s dicimꝰ
in argumẽto qd̃ assumit naturã eius cui adiungitur. l. etiã. C. de iu
re do. ⁊. c. j. de sede vacante ⁊. xv. q. j. §. postꝙ̃. ⁊ de censibus. c. quan
to. ⁊. l. sed si manente. de precario. cũ concor. ideo videtur qd̃ istud
supplementum legitime censeatur esse eiusdem nature cui est illud
cui suppletur: ⁊ ideo prout illud qd̃ est ictum potest iacente heredi
tate peti ex censura iuris municipalis de quo in themate: ita etiaꝫ
peti possit hoc superadditum accedat qd̃ notabiliter dicit Bal. in
l. hac edictali. in princ. versi. ita tamẽ. C. de secũdis nup. vbi notabi
liter dicit circa istud supplemẽtum legitime qd̃ ipse testator est fun
damentum sue impletionis: ideo cẽsetur perinde ac si ipse testator
reliquisset integrã legitimã: sed certũ est ꝙ si ipse testator integrã
legitimã reliquisset potuisset agi pro ipsa legitima etiã iacente he
reditate: prout est casus in. d. l. municipali. scdõ loco in themate
descripta: merito etiam iacente hereditate possit agi ꝓ isto supple
14 mẽto legitime per. l. suppleto. †Ex quibus omnibus arbitror cõ-
cludendum ꝙ dictus libellus procedat non obstantibus in cõtra-
rium adductis. Non enim obstat qd̃ primo loco dicebã ꝙ iudiciuꝫ
constat ex tribus personis: quia hoc casu hereditas iacens habe-
tur pro tertia persona saltem attenta censura iuris municipalis de
qua. s̃. Preterea licet regulariter iudicium constet ex tribus perso
nis: tamen non semper procedit: quia qñqꝫ iudiciũ agitat̃ etiã nõ
interueniente reo vt patet in aut. si omnes. C. si vt se ab hereditate
abstineat. ⁊ in. l. edicto. C. de edicto diui. ideo ex predictis: et etiaꝫ
quia citatur institutus vniuersalis qui potest pretendere interesse
non videtur qd̃ propterea sit vitiandum hoc iudicium: ex eo quia
deficiat persona conuenta per predicta iunctis his que. s̃. adduxi
15 pro hac parte libellantis. †Nec ob. rñsio. s̃. data ad dictum primuꝫ
statutum: quia respondetur ꝙ non dicitur in dicto statuto simpli
citer ⁊ indefinite ꝙ contra hereditatem iacentem procedi potest:
et qd̃ subditur in ver. etiam eo modo ⁊ forma non venit restrictiue
ad precedentia: sed potius argumentatiue ponderata: maxime na
tura dictionis etiam que est implicatiua. l. si contendat. ff. de fide-
ius. l. etiam. ⁊. l. etiã. C. si tutor vel cura. interue. ⁊ in. c. cũ in illis. de
prebẽ. lib. vj. vbi doc. dicunt ꝙ dictio etiam stat augmẽtatiue. ⁊ idẽ
Joã. an. in. c. j. de commo. ⁊ in. c. si diligenti. de foro compe. in anti-
quis. ⁊ in. c. j. §. contrahentes. eo. ti. lib. vj. ⁊ probat glo. in vbo etiã
in cle. vnica. de sequestra. pos. ⁊ fruc. ⁊ natura eius est adiungi casu
expresso magis dubitabili vt probatur ex dicta glo. et ex glo. d. l. si
contẽdat. ⁊ probatur in omnibus iuribus. s̃. adductis. ⁊ fere vbiqꝫ
vbi ponitur dicta dictio: ideo dicendum est qd̃ etiam procedatur
contra hereditatem iacentem vigore. d. l. municipalis. in his casi-
bus in quibus non potuisset agi contra defunctũ. Si dictus ver.
etiam eo modo ⁊c. referatur ad casus quibus contra defunctũ agi
poterat. non autem puto eam fuisse mentem statuentium propter
supradictam naturam dictionis etiam quia non videt̃ maior esse
posse agi contra hereditatem iacentem in his casibus in quibus
non potest agi contra defunctũ quã in his casibus in quibus con
tra eum agi poterat: immo potius econtra: cũ hereditas nil aliud
sit ꝙ̃ successio in vniuersum ius defuncti actiue ⁊ passiue. l. heredi-
tas. de reg. iur. ⁊. l. nihil aliud. de ver. sig. ⁊ sustinet vicem defuncti.
l. cum hereditas. C. depositi. ⁊. l. hereditas. ff. de acqui. re. do. ⁊. l. no
uatio. in fi. ff. de noua. ⁊. §. seruus alienus. insti. de here. institu. sed
vt saluetur propria natura dictionis etiam a qua in dubio nõ est
recedendum. l. non aliter. de leg. iij. ⁊. l. j. §. si is qui nauem. de exerci
to. intelligo ꝙ dictus versi. respiciat modum procedendi: non au-
tem casus quibus procedi potest prout et demonstrant verba se-
quentia

16 quentia eo modo & forma &c.† Et sic sit sensus q̃ cõtra hereditatẽ iacentem procedatur prout procederetur contra defunctum: puta si contra defunctũ esset aliquo iure speciali tradita aliqua forma vel forte ratione cõtumacie: vel forte rõne guarentigie vel forte rõne iuramenti vel ex alia causa. simili etiam modo & forma specialiter inducta procedi possit contra hereditatem iacentem non solum ſm formam & modum cõmunem iudiciorũ. Et etiã si aliqua forma esset tradita ad citandum debitorem viuentem similis forma adhiberi possit in citatione hereditatis iacentis & pcessus tũc agitatus contra hereditatem iacentem operetur eũdem effectum quẽ operatus fuisset si fuisset agitatus contra defunctũ: et hoc sonant verba dicti versi. etiã eo modo & forma: & p ɔ̃ns non inducunt restrictionẽ precedentium prout in cõtrariũ dicebatur: nec refert si contra defunctũ non poterat agi ad supplemẽtũ legitime: al's sequeretur q̃ si defunctus debuisset aliquid sub cõditione que purificaretur post eius mortem iacente hereditate non posset agi iacẽte hereditate prout agi non poterat contra defunctum iuxta. l. cedere diem. cum si. de verb. sig. qd̃ nullatenus videtur esse de mente statuẽtium. Facit etiã id qd̃ dr in alio statuto de relictis in vltima voluntate que vigore. d. l. municipalis mandantur executioni etiã hereditate non adita: & tñ pro illis non poterat defunctus conueniri: vñ pari rõne idem dicendum est in creditoribus & fortiori: qr creditores preferũtur legatarijs. l. fi. §. licẽtia. el. j. C. de iure delibe. et silr magis fauendũ est filiabus circa legitimã q̃ legatarijs. d. l. fi. §. pe. C. de codici. & sic ex predictis non videtur obstare dictus ver. 17 etiã eo mõ &c.† Nec etiã ob. q̃ ius agendi ad supplementũ videtur subrogatum in locum querele: & sic videtur requirere aditionẽ hereditatis: qr rñdetur q̃ immo non est subrogatum in locum querele vt habeat naturã querele: immo est inductum ad remouendum querelam & ad tollendum effectum querele: & sic non procedit per viam subrogationis. item querela est odiosa istud fauorabile. & propterea lz Bar. legendo & consulendo tenuerit q̃ ius agẽdi ad supplemẽtum non duret vltra quinquẽniũ: tñ Bal. & Ang. in. d. l. si qs filium. & in. d. l. omnimodo. & Bal. in auẽ. presbyteros. C. de episco. et cle. tenẽt contrariũ. qd̃ & voluit idẽ Bal. in quodã suo consi. incipiẽ. in testõ. dicẽs q̃ non subrogat̃ loco querele & durat vltra quinquẽnium. idem consulẽdo tenuerũt Ric. & Bar. de saly. in quodaꝫ consi. inci. in casu ꝓposito viso pũcto & testõ. subdẽtes etiã qd̃ istud ius supplemẽti transmittit̃ lz querela non preparata nõ trãsmittatur. & idem. s. q̃ transmittatur ad heredes extraneos etiã non preparatum voluit Bal. in alio suo cõsi. qd̃ incipit super eo qd̃ querit̃ an fructus fundans se ea rõne: qr supplemẽtum fit ipso iure: sꝫ querela non ipso iure rescindit: & sic ptꝫ q̃ nõ sunt eiusdem nature. qd̃ idem voluit do. meus in. d. l. si quis filium. circa illud dictũ Barto. dicens q̃ oẽs tenent contra Bart. nec tex. d. l. omnimodo. obstat: immo facit pro inductus: vt. s. nam iuris agẽdi ad supplemẽtum conceditur non solum eo casu quo cõpetebat querela: sed vbi alio modo subuerti poterant: & etiã vbi testm̃ erat nullũ: vt qr forte. titulo legati filio relinquebatur minus legitima: quo casu testamentum reddebatur nullum: qr filius non institutus nec exheredatus prout requirebatur: vt hec probantur in. d. l. omnimodo. ver. & hoc quidem iuncta. d. l. inter cetera. & est de mẽte glo. in verbo veterā iura. in. d. l. omnimodo. & doc. ibi lz Raph. ibi aliter loquatur.† Nec 18 ob. tex. l. que nuper. & d. l. qm̃ in prioribus. que solum faciunt mentionẽ de querela inofficiosi testamẽti: qr loquuntur de psonis que admittunt̃ ad querelam non loquuntur de casibus in quib' querela cõpetit. Constat autẽ qd̃ filie sunt psone que ad querelã admittuntur merito &c. & silr in. d. l. omnimodo. ver. liceat vero. loquitur de personis que poterãt querelare vel alio modo subuertere testm̃ non autẽ de tpe vel casu quo subuerti poterat: & lz principiũ refe rat se ad casus in quibus querelari vel subuerti poterat non refert: quia in illis casibus dicitur qd̃ testm̃ sit firmũ: et sic qd̃ cessent dicti modi subuertẽdi: tollunt̃ ergo querela contratabule & ius dicendi nullum in his casibus in quibus competebant: sed supplementum fit generaliter omnibus personis quibus legitima debetur q̃ psone poterant querelare testm̃. s. vbi cetera concurrebant necessaria ad querelã: nõ ergo requirit tex. qd̃ ita demũ fiat supplementũ qñ cõpetebat querela: immo vult q̃ incõtinẽti sine mora suppleatur vt patet ibi sine mora exigere. & in. d. l. scimus. ibi ipso iure & ibi modis omnibus repleri prout &. s. latius dictũ est: nec obstat qd̃ dicebam ad dictum scõm statutum: quia fatendũ est qd̃ verba dicti secundi statuti non militant in casu nostro: tñ dictum secundũ statutum potest induci ad casum nostrum prout. s. induxi arguendo ꝓ 19 istis filiabus libellantibus non repeto.† Nec etiam ob. qd̃ vltimo loco dicebam in contrarium. s. q̃ non potuerit intẽtari hec forma libellandi: nam rñsio patet ex dictis supra pro hac parte in euidentiali: quia immo hec forma libellandi procedit: quia si presupponimus ius agendi competere absq̃ alio iudicis arbitrio: tunc iste libellus idem importãt ac si fuisset expresse petitum condẽnari: preterea possumus dicere q̃ legitima suppletur arbitratu iudicis. d. l. scimus. in prin. & qñ an cõpetat actio dependet ab arbitrio iudicis potest peti qd̃ per iudicem declaretur actionem competere vt hec supra latius in euidẽtiali deducta sunt: ex quibus omnibus remanere videtur supradicta conclusio firma. s. qd̃ dictus libellus sit admittendus et non reijciendus.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. ccciij.

1 Uendi si aliquid debeat pro certo precio specificato in contãti si venditur ad tempus vtrum dicatur illud vendidisse minus precio specificato. per totum.
Contractus initi cum papa vel rege habẽtur pro lege.
Generalis lex est gñaliter intelligenda.
2 Licitum seu permissum dicitur omne id quod nõ reperitur prohibitum.
3 Penam non meretur id quod fit lege permittente.
4 Pacta vel stipulationes interpretantur contra eum qui nititur ex eis.
5 Interpretatio est in penalibus minor assumenda.
6 Uerba non debent offendi a quibus in dubio non est recedendũ.
Maioritas & minoritas in iure quo modo consideretur. nu. sequẽ. et. 8. vsq̃ ad fi. consi.
7 Contractus venditionis non rescinditur pretextu lesionis vltra dimidiam iusti precij maxime si lesio interuenit re ipsa: non autem ex partium proposito.
8 Preciũ vel etas maior seu minor quomodo sumatur in iure. vsq̃ ad fi. consi.
9 Mens cõtrahentium attendi debet et verbis preualet.
Interpretatione contrahentium et aliorum debet attendi id qd̃ est verisimilius.
Obscuritas resultat ex his que varie possunt intelligi.
10 Punitur is qui aliquid facit in legis fraudem prout directo faciens: immo et magis punitur.
11 Lesio resultat ex precij quantitate siue ex vna venditione fiat siue ex omnibus venditionibus simul iunctis. nu. seq.
Dolus & fraus presumuntur vicinitate actus & ratione clandestinitatis & clausule insolite.
12 Facere aliquid in tempore non permisso vel conferre in ipsum tẽpus non permissum paria sunt.
13 Uenditionis contractus interpretatur ſm id quod est fieri cõsuetum qñ aliquid vendi mandatur pro precio consueto et quõ cõsuetum precium intelligatur. nu. 17.
14 Contractus correspectiui dicuntur qñ vnus fit post alterum.
15 Uenditio facta cum pacto vt precium ad tempus non petatur a quo precio intelligatur.
16 Uenditio simplex pro aliquo precio intelligitur facta sine temporis dilatione.
17 Certificari quoquo modo res possit non refert.
18 Separatorum esse debet ratio separata.
19 Interesse facilioris probationis quomodo sit probabile & obligatio ad interesse non tollit penam.

¶ Consilium. ccciij.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Uidetur prima facie dicendum q̃ dictus 1 Bernardus non inciderit in penam nec eo pretextu quia vendidit sal ad tempus: nec eo pretextu qr pro precio salis recepit animalia vel alias species estimatas: nam est aduertendum q̃ in nulla parte capitulorum dicte salarie fit mentio q̃ vendatur sal incõtanti vel ad tempus: sed simpliciter & absolute permittitur venditio salis dicto Bernardo emptori salarie ꝓ tanto precio exprimendo quãtitatem precij respectu certorũ locorum: & in alijs locis referendo se ad precium consuetum: vnde cum simpliciter permittat̃ venditio salis dicto Bernardo emptori nec distinguatur in dictis capl'is venditionis vtrũ incõtanti vel ad tẽpus videtur q̃ permissio simpliciter intelligatur absq̃ dictione cũ indefinita locutio simplr & vlr intelligatur. l. si pluribus. de leg. ij. & c. quia circa. de priui. & ca. si romanorum. xix. di. et contractus initi cum papa prout est iste de quo agitur habetur pro lege. l. cesar. de publicanis. l. pe. C. de do. inter virum & vxo. & vbi lex nõ distinguit nec nos distinguere debemus. l. iij. in fi. ff. de offi. presi. & l. j. §. qd̃ ge 2 neraliter. de leg. prestã. & l. de pcio. de publiciana. cũ si.† Pro quo etiam facit & scdo quia omnia censentur permissa que non reperiũtur prohibita. ff. ex quibus causis maio. l. necnon. §. qd̃ eis. sꝫ istud vendere ad tẽpus non reperitur prohibitum: nec de iure cõi nec ex 3 forma capl'oruꝫ dicte venditionis merito cẽseatur ꝑmissum.† & id qd̃ fit lege permittente non meretur penam. l. gracchus. C. de adul terijs. & ff. de regu. iur. l. nemo dãnum. & C. de admini. tuto. l. sanci 4 mus. cum simi.† Tertio verba dictorum capl'oꝝ debent interpretari contra venditorem quatenus pro venditore faciunt: quia ipse debuit legem apertius dicere. l. labeo. ff. de contrahen. emp. l. veteribus. ff. de pac. l. quicquid astringende. §. j. de verbo. obli. cum sili. maxime quia in hmõi venditionibus solent prius fieri capl'a per ipsos venditores que apud nos appellantur cedule: sibi ergo imputet si legem apertius non dixit per dicta iura. et argu. regule

5 dānum.in.vj.†Maxime ꝛ quarto quia sumus in penalib⁹ in qui-
bus mitior interpretatio est assumenda.l.si preses.et.l.interpreta-
tionē.ff.de penis.ꝛ regula in penis.in.vj.ꝛ.c.statutū. de ele.e.li.cū
si.ꝛ inherendū est magis absolutioni ꝙ cōdēnationi.l.absentē.ff.
de penis.ꝛ.c.fauorabiliores.ꝛ.c.cū sunt partium iura obscura.de
6 reg.iur.in.vj.ꝛ.l.arianus.de acti.ꝛ ob.†cū itaqꝫ in scdo caplo dicte
venditionis simplr dicatur ꝙ emptor debeat vendere ꝓ baiochis
xxiiij.vnū cētinariū salis in locis maritimis ꝛ in ciuitatib⁹ spoleti
ꝛ fulginei libras tres salis pro quolibet boloneno papali:ꝛ sic refe
ratur solum ad certam quātitatē.ꝛ ita Bernardus ꝓ eadē quātita
te vendidit non videt̃ incidisse in penā q̄ imponit̃ in.c.xxiij.dispo-
nente ꝙ dictus emptor non possit vendere nisi pro precijs specifi-
catis in.d.c.ij.ꝛ non pro maioribus aut minoribus precijs sub pe-
na.xxv.flo.ꝛc.nam iste vendidit pro precijs specificatis ꝛ non pro
minori vel maiori quātitate:ergo nō videtur incidisse in dictā pe-
nam lꝫ non vēdiderit incōtanti:sed ad tēpus.verba enim nō vidē-
tur offendi:ꝛ in dubio a verbis nō est recedendum.l.non alr̃.de le
ga.iij.ꝛ.l.j.§.si is qui nauē.de exercito.ꝛ.l.labeo.§.idem tubero.de
suppel.leg.maxime concurrentibus rōnibus.s.pōderatis.Et ma
xime qꝛ ex quo premittitur qꝺ nō possit vēdi nisi pro precijs speci-
ficatis ꝛ postea subdatur nō pro maiorib⁹ aut minorib⁹ illa maio-
ritas aut minoritas vr̃ referēda respectu eius ꝙ est supra specifica
tū:sed nihil est specificatum supra qꝺ respiciat tp̄s solōnis precij sꝫ
solū id qꝺ respicit quātitatē ꝛ summā pecunie ꝓ qua vēditur:ergo
illa maioritas vel minoritas precij consideranda vr̃ respectu hmōi
quātitatis nō respectu tpis solutionis faciēde.Qꝺ ꝛ persuadetur
quia si ꝯtigisset qꝺ quidā emisset a dicto Bernardo sal eidē dandū
post certū tp̄s:puta de tpe in tp̄s prout indigebat ꝛ ab initio sol-
uisse integrum precium non videretur dicendum esse prohibitum
nec Bernardum incidisse in penam:vn̄ pari rōne idē vr̃ dicēdum
si solutio precij venit fienda ad tp̄s non incontinēti:nam in dictis
capitulis pariter prohibet̃ maioritas precij prout minoritas. Et
solutio ante tp̄s non minus se hꝫ ad maioritatē precij si maioritas
dici:pōt ꝙ solutio post tp̄s se habeat ad minoritatem precij:ideo si
vnū nō est ꝓhibitū nō aliud insup est aduertendū ꝙ in scdo caplo
ī qbusdā casib⁹ p̄cia specificant̃ ꝛ qbusdā casib⁹ nō specificant̃:sꝫ so
lū dr̄ ꝙ vēdat̃ sal p̄cijs ꝯsuetis nō alr̃ specificādo:qb⁹ precijs seu q̄
precia sint cōsueta:ergo dictū caplm̄ imponēs penā vendenti pro
maioribus vel minoribus precijs ꝙ precijs specificatis nō videtur
loqui nec militare in venditione facta in his locis in quibus pre-
cia non sunt specificata:sed in confuso dictum ꝙ vendatur ꝓ p̄cijs
cōsuetis in quibus locis prout audio fuit quantitas salis vendita
7 ad tp̄s vel pro receptione aīalium seu aliarū specierum. †Et hec
respiciunt venditiones factas ad tēpus:in venditionibus antē fa
ctis pro aīalibus vel alijs speciebus estimatis res videtur lōge cla
rior:nā prout dr̄ vēditiones predicte processerūt sub ordine et hac
forma:quia Bernardus vendidit sal pro precio premisso:ꝛ sic ven
ditio salis videtur fuisse licita:qꝛ vendidit incontāti ꝓ precio spe-
cificato in capitulis:ꝛ ex alia parte emit aīalia seu alias res pro pre
cijs conuētis ꝛ compensauerūt precia conuenta hincinde:fuerunt
ergo venditiones separate vna facta de sale altera de animalibus:
in illa autē de sale nullum videtur esse vitium:qꝛ preciū conuentū
fuit iustum si ex altera parte alia fuerunt vēdita iusto precio nihil
est quid possit imputari.Sin autem animalia fuerunt vendita pro
precio minus iusto:tunc iniustitia versatur circa emptionem ꝛ vē-
ditionem aīalium que non punitur neqꝫ prohibetur in capitulis
dicte salarie.Nec etiam punitur de iure cōi:sed tolleratur dūmodo
non sit lesio vltra dimidiā iusti precij.l.in cause.el.ij.§.idē pompo-
nius.ff.de mino.ꝛ.l.itē si precio.§.quēadmodum.ff.locati.et.l.ij.et
l.si voluntate.C.de rescin.ven.maxime si lesio interuenit re ipsa nō
ex proposito partium.c.cū dilecti.ꝛ.c.cum causam.de emp.ꝛ vend.
iuncto cañ.si quis dyaconus.l.distin.Ultimo hec pars vr̃ amplec-
tenda:qꝛ nullū videt̃ pretendere interesse nec camera apostolica
nec noui emptores dicte salarie si dicte venditiones salis fuerunt
per dictum Bernardum facte sub modis predictis:nam lꝫ dictus
Bernardus forte ob eas causas vendiderit longe maiorē quātita
tē salis ꝙ alr̃s vendidisset ꝛ emptores emerint vt cōsumerent illud
sal tpe nouorū emptorū ꝛ ꝓpterea dicti emptores pretendant in-
teresse:quia illi qui habebūt sal emptum a dicto Bernardo si illud
consument non ement ab eis:qꝛ in venditione salis ipsi superlucrā
tur pro quo lucro dant camere apostolice.x.milia flo.pro quolibet
anno:vn̄ ꝙtominus vendunt de sale tātominus lucrātur:ꝛ quāto
minus sperātur lucrū tāto minori precio verisimiliter camera apo
stolica vendet dictam salariam.Et hoc respectu camera apostoli-
ca et emptores videantur pretendere interesse propter qꝺ videtur
facta dicta ꝓhibitio ne vēdatur minori precio:nihilominus rn̄de
tur ꝙ dictum interesse non videtur probabile:quia est consultum
per aliud.c.dicte salarie quo disponitur ꝙ dictis nobis emptorib⁹
detur ꝛ assignetur omne ꝛ totum sal qꝺ reperiretur esset etiā apud
manus singularium personarū in omnibus et singulis locis quos
respicit dicta vēditio salarie:ꝛ vbi dicte venditiones fuerūt facte:
quia in alijs locis non poterat vendere dictus Bernardus:ꝛ si illi
emptores vendent et tradent dictis nouis emptoribus sal ab eis
emptū non poterunt illud consumere necesse habebunt illud eme-
re a dictis nouis emptoribus:et per ꝯn̄s cessare vr̃ dictū interesse
dictorū emptorū ꝛ camere apostolice:ita ꝙ durū videret̃ cessante
omni interesse ꝛ camere apostolice ꝛ dictorū nouorū emptoꝝ qui-
bus dicte pene applicantur ampliare ꝛ extendere dictum.c.pena-
le vltra ꝙ verba sonare videantur.Sonare enim videntur ꝙ nō vē
dat ꝓ minori p̄cio respectu q̄titatis nō respectu tpis qꝺ nō est nr̃ꝫ
sed est cōe oībus seu solius dei:iuxta illud actuum apostolorū.c.j.
non est vestrum noscere tempora vel momēta que pater posuit in
sua potestate.ꝛ qꝺ habetur in regula peccatū.in.vj.ꝛ in.c.j.de vsu-
8 ris.circa rationē quare vsura sit illicita.¶†His tamen non obst.
contrarium puto de iure rn̄dendū:nam assumendo primo vēditio
nes factas ad tēpus est premittendū ꝙ maioritas ꝛ minoritas nō
capitur in iure nec de cōi vsu loquendi dūtaxat respectu quantita-
tis:sed etiā respectu qualitatis ꝛ etiā respectu tpis:nam prior na-
tu dicitur maior ꝛ posterior natu dr̄ minor ꝺm cōmunem vsum lo-
quēdi de quo constat ꝛ ꝺm iura.l.fi.C.de fide instru.ꝛ maiores ꝛ mi
nores natu in iure plerūqꝫ ꝛ cōiter sumuntur.l.qui cū maior natu.
de bo.libe.ꝛ.c.cum in tua.de desponsa.impub.ꝛ.ij.dis. in cañ.lex.et
insti.de adop.§.minore natu.ꝛ in ti.de minoribus.quasi per totū.
ff.et.C.ꝛ sic maioritas ꝛ minoritas consideratur etiam respectu tē-
poris.ꝛ ideo nostri antiqui appellantur maiores nostri.l.iuriscon
sultus.§.parentes.ff.de gradibus.Item maioritas ꝛ minoritas su
mitur respectu aliarū qualitatum:nam dicuntur maiores proprie
prudentia virtute ꝛ scientia.d.cañ.lex.ꝛ ibi glo.in verbo maiores.
et.c.cū in cunctis de elec.ꝛ.c.firmiter.de summa trini. ꝛ dicit̃ maior
efficacia sanctitate ꝛ auctoritate:vt notatur.xcv. dist. accepimus.
prout ꝛ no.Bal.in.l.j.C.qui accu.non pos.col.ix.ꝛ illud euāgelicū
non surrexit maior Joānebaptista.et maior dicitur qui alium do-
cet instruit ꝛ redarguit.glo.in cañ.sacrosancta.xxij.dist.ꝛ maior dr̄
sexu:qꝛ maior censetur masculus ꝙ femina.d.l.fi.de fide.instrorūꝫ.
et.l.j.de senatoribus.ꝛ maior dicitur respectu superioritatis:vt in
titu.de maio.ꝛ obe.in rubro et nigro.Item quandoqꝫ in ratione:
quia maioribus ꝛ dignioribus dicitur preest.Item maior sumitur
respectu grauitatis:vnde grauiores excessus dicuntur maiores.c.
at si clerici.§.de adulterijs.de iu.ꝛ.iij.q.xj.in cañ.non est.§.hoc au-
tem.ꝛ maior causa dr̄ qn̄qꝫ respectu preiudicij.l.per minorem.ff.de
iu.ꝛ maior pars creditorum non dicitur respectu numeri ꝑsonarū
ꝺm altero subest qualitas amplioris crediti.l.maiorem.ff.de pa.ꝛ
l.fi.C.qui bonis cedere possunt:ꝛ maior dicitur qn̄qꝫ respectu vti-
litatis:lꝫ numero ꝛ quantitate sit equalis vel sit minor vt est text.
cum glo.in.l.ij.in fi.ff.de v̄b.signi.vbi prima pars diei dicit̃ maior.
Ex quibus patet ꝙ maiora ꝛ minora sumuntur in iure:ꝛ etiam in
cōi vsu loquendi multis varijs modis.ꝛ ideo hmōi vocabula sunt
multis diuersis modis accipienda ꝺm subiectam materiam que est
sermonum optima interpres.dicit Bal.in.d.l.j.ix.col.C.qui accu-
sare non possunt.Et quātum pertinet ad propositum nostrum su
mitur qn̄ respectu tpis ꝛ qn̄ respectu vtilitatis.pro quo etiam fa-
cit.§.plus.ꝛ.§.tpe.insti.de acti.ꝛ.l.si constante.§.quotiens.so.ma.
vbi consideratur commodum ꝛ vtilitas interusurij medij tēporis.
ad qꝺ etiam.l.in lege falcidia.non habetur pro puro.ꝛ.l. in quāti
tate.§.nedum.ff.ad.l.fal.ideo maius preciuꝫ ꝛ minus videtur etiā
dicendum ꝓpter commoditatem temporis pro quo etiā facit:qꝛ
illud pactum qꝺ precium non petatur intra tempus conuētū cen-
setur esse pars contractus.ar.l.lecta.verū.dicebam.ff.si cer.peta.et
l.iurisgentium.§.quinimmo.ff.de pac.ꝛ melius in.l.fundi partem.
ff.de contrahen.emptio.per quem.l.dicendum videtur qꝺ illud pa
ctum qꝺ intra tempus non petatur ab emptore censetur pars rei
vendite:ꝛ consequenter quantitas salis vendita censetur ꝓ ea par
te minori precio vendita.argu.illius.l.iuncto.d.§.quotiens.ꝛ.d.l.
in lege falcidia.ꝛ.d.§.in diem.ꝛ saltē quia hoc suadet subiecta ma-
teria et causa propter quam fuit appositum dictum capitulum:nā
ratio quare fuit iniunctum ꝙ non vēdatur pro maiori precio fuit
ne subditi pape nimium grauarentur.ꝛ ratio quare fuit iniunctū
ꝙ non vendatur minori precio non fuit alia nisi vt emptor salarie
non venderet maiorem quātitatem salis ꝙ veniret consumandum
suo tempore:ꝛ per ꝯsequens salaria pro temporibus fictis veniret
vendenda minori precio in detrimentum camere apostolice:quia
si emptores non sperarent vendere maximas quātitates salis non
emerent dictam salariam a camera pro tanto precio vt est notissi-
mum:nec vlla alia ratio potest probabiliter excogitari:vnde vide
tur pro expressa iuxta.l.quāuis simpliciter.et ibi per Bal.C.de fi-
deicommis.ꝛ per eūdem in.l.maximum vitium.C.de libe.prete.et
ratio legis est idem qꝺ mens legis.l.cum mulier.ꝛ ibi per Bal.ff.so
lu.mat.ꝛ per Dy.in.c.fi.de reg.iur.in.vj.ꝛ per Bar.ꝛ Bal.in.l.non
dubium.C.de.ll.ideo mens pape facientis dictum caplm̄ ꝛ ipsorū
contrahentium censetur fuisse vt predicta euitarentur ꝛ non fieret
venditiones maioris quātitatis salis propter commoditatem mi
noris precij:ꝛ propterea subiecta materia suadet qꝺ minoritas cō
sideretur etiam respectu hmōi commoditatis ꝛ vtilitatis interusu-
rij medij temporis:ideo ratione subiecte materie minoritas precij
sumitur

sumitur etiam hoc respectu per supradicta: pro quo facit quia vẽ
ditio simpliciter sumpta videtur intelligenda de venditione pura
et non de venditione in diem vel sub conditione.ar.l.j.§.eum qui
simplr.ꝛ.l.eum qui kalendis.§.quotiẽs.de ꝟb.obli.ꝛ.l.libertis.li
bertabusq̃.§.fi.ꝛ propterea dum disponitur ꝙ sal vẽdatur pro ta
li precio videtur intelligendum in venditione pura non in vendi
tione in diem respectu precij:ꝛ non est dubium ꝙ si fuisset cogita
tus iste casus fuisset in conuentione deductus.s.ꝙ non vẽderetur
sal pro illo precio qñ solutio differreret ad tp̃s notabile saltẽ ad no
tabile tp̃s duraturũ finito tẽpore sue emptionis: ergo cẽseat hoc
in pacto deductum.ar.l.tale pactum.§.fi.ff.de pac.†Et ex predi
9 ctis ꝛ ex negotij qualitate deprehenditur satis aperte hanc fuisse
mentem cõtrahentium que semper est attendenda: adeo ꝙ preua
let verbis.l.in conuentionalibus.de verb.sig.ꝛ.l.fi.C.que res pig.
ob.pos.ꝛ.l.iij.§.conditio.de adimẽ.lega.ꝛ si dicatur de hac mente
non cõstat:rñdetur ꝙ satis cõstat ex quo nõ potest alia rõ excogita
ri quare vẽditor artetur ad non vendendum minori precio:et sal
tem hoc est verisimile ꝛ semper in interpretationibus cõtractuum
et aliarum dispositionum attẽditur illud qđ est verisimilius.l.sem
per in stipulationibus.ff.de reg.iur.ꝛ in.l.in obscuris inspici.e.ti.
et in regula inspicitur.in.vj.ꝛ qꝛ vt supradictum est verba nõ repu
gnant cum illa verba pro maioribus vel minoribus sint equiuoca:
adeo ꝙ pñt varijs modis intelligi per supradicta: ꝛ ex hoc ꝙ ver
ba possint varijs modis intelligi resultat obscuritas.l.ita fidei. in
fine primi responsi.ff.de iure fisci.ꝛ no.glo.in.d.l.veteribus.ꝛ ideo
stante obscuritate verborum merito recedendum est ad verisimilẽ
mentẽ per.d.l.semper in stipulationibus.cũ cõcordantijs.s.addu
ctis.et ex predictis patet ꝙ dictus Bernardus vendendo ad tp̃s
vt.s.offendidit non solum mentẽ legislatoris hoc est dñi nostri fa
cientis dictam cedulam que habetur per lege vt dictũ est.sed etiaꝫ
10 potest dici offendidisse verba ipsius legis.†Et per ꝯñs intrepide
videtur concludendũ ꝙ dictus Bernardus inciderit in penam in
dicto penul.c.contẽtam.quinimmo ꝛ si solam mentẽ offenderet di
ceretur facere contra.l.adeo ꝙ incurret penas in.l.insertas vt pro
bat tex.in.l.non dubium.in prin.C.de.ll.ꝛ.ff.eo.ti.l.contra legem.
et.l.fraus legi.ꝛ ita punitur faciẽs in fraudẽ legis prout directo fa
ciens cõtra.l.vt not.doc.in dictis iuribus:immo dicit Bal.in.d.l.
fraus legi.ꝙ magis punitur qui subdole ꝛ ꝑ fraudẽ venit contra.l.
q̃ qui directo ꝛ expresse contra legem facit: quia dolus quanto est
callidior et latentior tanto punibilior ꝭm eũ qui allegat.l.ij.§.j.de
his qui sunt sui vel alie.iur.ꝛ fraus dr̃ cõmitti multis modis: vt ꝑ
gl.ꝛ doc.in.d.l.contra.l.ꝛ ꝑ Bal.in.d.l.non dubium.ꝛ multos mo
dos presumendi fraudẽ ponit idẽ Bal.in.d.l.ij.de repu.here.sub
dens post multos modos enumeratos.item per alia indicia ꝓba
tur fraus:nam cum dolus non possit dilucide probari probatur ꝑ
argumenta.l.non omnes.§.a barbaris.de re mili.ꝭm eũ ad hoc.l.
dolum.C.de dolo.ꝛ tex.in.c.ij.de renũ.lib.vj.cũ infinitis similibus.
indicia autem ꝛ coniecture sunt satis perspicue et vrgentes in casu
11 isto.†Considerata qualitate salis vt.s.vẽditi que presupponitur
fuisse maxima omnibus venditionibus simul iunctis. Ex quanti
tate eñ venditionis coniecturatur fraus ꝛ dolus siue magna quã
titas resultet ex vna venditione siue ex oĩbus vẽditionibus simul
iunctis vt tradit Bal.in.d.l.ij.de repu.here.per.l.omnes.et qđ ibi
per Bar.ff.que in frau.cre.ꝛ idem Bal.in.l.fraus.ff.de.ll.allegan
do.l.nouã.§.j.ꝛ ibi gl.notabilẽ.de leg.iij.itẽ rõne tp̃is:qꝛ dicte ven
ditiones fuerunt facte nõ multo tp̃e ante finem tp̃is quo durabat
emptio dicti Bernardi:ꝛ postq̃ dicta salaria fuit vẽdita dicto Fe
liciano quo tp̃e prohibebatur amplius vendere ꝛ ex vicinitate tẽ
poris vel actus fraus presumitur iuxta ea que habẽtur per Dyn.ꝛ
Bar.in.l.post cõtractum.ff.de dona.ꝛ in.l.si quis posthac.C.de bo.
prescrip.ꝛ per Spe.in ti.de dona.§.j.versi.item pone aliquis.ꝛ per
Bal.in.d.l.ij.ad hoc qđ no.Pan.de ca.post Cy.in.d.l.fraus.dicẽs
ꝙ si est de proximo condẽda lex ꝙ nemo possit vendere bladũ nisi
pro tanto precio et aliquis ante legẽ conditã post habitum collo
quium de lege condẽda vendit frumentũ suum pro cariori precio
censetur venditio facta in fraudẽ.ꝛ tamen facta fuit tempore non
12 prohibito.†Concurrit etiã in casu nostro:qꝛ si dictus Bernardus
non fecisset dictas venditiones supra dicto mõ ad tp̃s vel per viã
cuiusdã ꝑmutationis vt.s.verisimiliter remãsisset apud eum maxi
ma pars dicti salis vt.s.vẽditi.ꝛ habuisset ꝭm formã dictorũ capl'o
rũ necesse vendere dictũ sal dicto Feliciano nouo emptori ꝓ longe
minori precio q̃ vendiderit: vñ ad hoc euitãdũ est verisimile qđ in
fraudẽ preuenerit faciẽdo dictas venditiones.item non est verisi
mile qđ illi qui dietim poterant emere sal pro eorum indigentijs
ꝭm quãtitates salis quib⁹ indigebãt emissent ante tẽpus magnas
quãtitates salis nisi ꝓpter illã dilationẽ tẽporis: nec ꝓ pari precio
est verisimile qđ fecerint emptiones excessiuas nisi propter illã cõ
moditatẽ non mediocris dilationis tp̃is:ꝛ sic rõne commoditatis
interusurij medij tp̃is adeo ꝙ lꝫ apparenter videatur facta vendi
tio ꝓ precio specificato tñ in effectũ facta fuit pro minori precio fa
cta compensatione illius interusurij medij tp̃is cũ equiualẽti quã
titate detrahẽda de precio vẽditionis:cõcurrit etiã quia dictũ sal
est consumandum tempore dicti Feliciani:ꝛ solutio precij est colla
ta in illud tẽpus:ita ꝙ causa propter quã fuit facta dicta emptio:
quia non fuit facta nisi causa consumãdi ipsum sal dicto tp̃e noue
emptionis dicti Feliciani:ꝛ solutio precij est collata in tp̃s ꝑdictũ.
et paria sunt aliquid facere in tp̃e non permisso ꝛ conferre in ipsuꝫ
tẽpus non ꝑmissum.l.j.ꝛ.l.qđ sponse.C.de dona.ꝑpter nuptias.et
l.in tẽpus.de here.insti.ꝛ qui confert solutionẽ in aliquod tp̃s cẽse
tur illo tp̃e contraxisse.l.contraxisse.ff.de acti.ꝛ ob.vnde illa preuẽ
tio temporis videtur facta in fraudẽ:ꝛ sic videtur fraus de tempo
re ad tẽpus.Concurreret etiam si dicte venditiones fuissent facte
clandestine:nam rõne clandestinitatis fraus presumitur.l.j.cũ ibi
notatis.C.de interdicto matrimonio.ꝛ extra de clãdestina dispõ
sa.quasi per totum.Credendum autem ꝙ clam potius q̃ palã fue
rint facte saltem pro magna parte.Et suadet etiam ita fuisse que
dam bulla emanata a reuerendissimo dño camerario ex cõmissio
ne sanctissimi dñi nostri que dr̃ ob hanc causam emanasse:lꝫ in hoc
non faciam magnam vim:maxime quia non inseritur in themate.
Itẽ rõne insolite clausule presumitur fraus vt no.ꝑ glo.ꝛ doc.in.l.
si quis sub conditione.ff.de condi.insti.Sal autẽ non solet ita in
gressum sub tanta dilatione tẽporis saltem ita prope finem tempo
ris quo vendens hꝫ retinere salariam:nec sub simili ꝑmutationes
et si hoc plene probaretur putarem rem multũ claram:maxime qꝛ
in.c.xxiiij.iniungitur emptoribus qđ teneantur facere ꝛ obseruare
in ipsis salarijs omnia rationabilia que in eis fieri cõsueuit constat
esse rationabile hoc qđ maxime in fine tp̃is non fiant similes vendi
tiones salis:si itaq̃ consueuit non fieri ꝛ est rõnabile: ideo obliga
tus erat ad obseruandum:ꝛ lꝫ non adijciatur pena in dicto capl'o
tñ transgressor est contrafaciens et puniendus et saltem iuuat ad
interpretationem precedẽtis proximi capituli vt intelligat maius
vel minus precium ꝭm id qđ consueuit fieri cũ sequentia declarent
precedentia.l.si seruus plurium.de lega.j.ꝛ.l.heredes palam.§.sed
si notam.de testa.ꝛ.l.si legatorum.de leg.ij.ꝛ.l.nũmis.in fi.de lega.
iij.ꝛ maxime circa venditiones factas in locis in quibus in.c.ij.di
citur ꝙ venditiones salis fieri debeant pro precijs consuetis ꝛ nõ
pro minoribus aut maioribus precijs.ꝛ sic referuntur verba ad cõ
sueta precia:que ꝟba simplr̃ prolata possunt referri non solum ad
consuetum respectu quãtitatis pecunie numerate: sed etiã respe
ctu aliarũ qualitatũ quas qualitates pñt etiam respicere illa ver
ba maioribus ꝛ minoribus vt sepius demõstratum est:vnde si mi
nus vtilis sunt hmõi vẽditiones vel hmõi precia ad tẽpus sunt mi
noris vtilitatis q̃ si incontanti fierent:si pro quia:vt de se est notũ
et probatur in.d.l.in lege falcidia nõ habet pro puro.ꝛ.d.l.in quã
titate.§.in diem.ꝛ in.d.l.si constante.§.quotiens ergo pro minori
bus precijs censentur facte dicte venditiones.Et verisimile est qđ
non fuerint consuete:quia si fuisset consuetum fuisset huic morbo
consultum:nam deprehenditur euidẽs dãnum camere apostolice:
audio enim ꝙ dictus Felicianus libenter dabit camere apostolice
vltra mille ducatos si declaretur ꝙ hoc eidem liceat pro libito.s.fa
cere similes venditiones salis pro precio respectu quãtitatis con
sueto cum dilatione tẽporis duraturi post finem sue salarie et non
curat ꝙ dictus Bernardus nec camera apostolica aliquid eidẽ re
sartiat rõne salis per dictum Bernardum vt supra venditi.Et ra
tio est euidens apud peritiam habentem eius rei. Emit enim sal
emptor predictus pro vilissimo precio respectu precij quo vendit:
intãtum qđ vendendo pro cariori precio verisimiliter superlucrat
vltra annua decem millia flo.que soluit camere apostolice:nec ve
risimiliter emeret nisi sub spe lucri:ideo emeret tantam quãtitatẽ
salis ꝛ distribuere in diuersas personas seu cõitates ꝙ emptor fu
turus non haberet cui venderet ꝛ superlucraretur rõne predicta
rum venditionum maximam quantitatem pecunie.Et profecto si
hoc fuisset licitum fuisset etiam verisimile ab alijs factum cum non
sit res multum sui natura subtilis apud mercatores: quin insuper
quẽuis non insani intellectus quis enim tam inexpers ꝙ non in
telligat ꝙ longe maiorem quãtitatem mertium ꝛ cuiusq̃ rei vena
lis vendet ad credentiam q̃ incontanti vt vulgaribus vtar vocabu
lis:credendum est itaq̃ ꝙ id non sit hactenus solitum fieri in nota
bili quantitate saltem taliter ꝙ peruenerit in notitiaꝫ non ex alio
nisi quia fuit arbitratum ab ipsis emptoribus non fore licitum:vn
de satis deprehẽditur verisimiliter dicta capitula salaria ita fuisse
13 intelligenda ex mente contrahentium.†Et ex quo hoc est verisi
mile ꝛ plerũq̃ fieri ita consueuit: ita in dubio hmõi venditiones
sunt interpretande.ar.d.l.semper in stipulationibus.et.l.in obscu
ris inspici.de reg.iur.ꝛ in.c.inspicitur.eo.ti.lib.vj.Et si hec consue
tudo negatiua non dilucide probaretur:sed qđ communiter con
suetum est vendere incontanti:maxime circa finem temporis satis
est cum ea que frequentantur ꝛ que plerũq̃ fiunt dicuntur consue
ta in regula inspicimus.in fi.in.vj.ꝛ.l.semper in stipulationibus.et
in.l.in obscuris inspici.ff.e.ti.ꝛ.l.qđ si nolit.§.qui assidua.de edili.
edic.ꝛ in.l.si prius.de aqua plu.ar.cum si.Et hec quantum ad ven
ditiones factas cum dilatione temporis:quantum autem ad illas
que fuerunt facte pro apparenti congruo precio:ꝛ ex aduerso fue
runt animalia vel species alias empte ab emptoribus salis fraus

conjecturatur est vicinitate actuum prout ꝛ dicit Bal.in sepe allegata.l.ij.ꝛ facit.l.si ventri.§.fi.de priuileg.cre.ꝛ qđ habetur in.d.l. si quis post hac.ꝛ in.d.l.post contractum.ꝛ qđ per Bal.in altera repetitione.l.petens.C.de pac.dicens ꝙ qñ eodē die loco ꝛ testibus fiunt duo contractus censentur correspectiui:vnus vꝫ factus propter alterum.ad idē qđ ipse no.in.l.pe.§.mulier.ff.so.ma.facit.l.cōtinuus.in prin.ff.de verb.obli.iuncta.l.lecta.versi.dicebā.si cer.pe. ꝛ.l.iurisgentium.§.quinimmo.ff.de pac.Et hoc si appareret ꝙ dicte species vendite fuerunt pro minori precio ꝙ̄ valeret aut ꝙ al's fuissent vendite:tunc enim sal censeretur venditū pro maiori precio.arg.d.l.fundi partem.de cōtrahē.emp.iuncta regula illa contrarioꝝ eadē est disciplina.l.ꝛ si cōtra.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.qđ si toto.

14 in prin.de leg.j.cū filijbus vulga.†Et si forte nō probaretur ꝙ illi contractus fuissent correspectiui:qꝛ forte non celebrati eodē die qꝛ de facili in fraudē potuissent differri instr̄m in alium diem:ꝛ etiam vbi vere permutabant fingere precium hincinde:ꝛ sic fieri fraus de cōtractu ad cōtractum prout qñ prohibitus donare, vendit ꝓ vili precio.no.in.l.qui testamentum.de probatio.l.cum quis.§.fi.de lega.iij.ꝛ.l.codicillis.§.instituto.de leg.ij.ꝑ Dy.ꝑ Bal.in.l.non dubium.C.de.ll.per Petrum de anch.in repetitione.c.canonum.de consti.v.qōne principali.col.xxxj.fingit facere binas venditiones cum in effectu faciat contractum permutationis.Item fit de quātitate ad quantitatem:nam volens vendere sal pro minori precio emit in effectu alias species pro maiori precio ꝙ̄ al's emeret:prout dicitur de illo qui prohibetur vendere vinū pro maiori precio vendit castaneas vel carnes caras vna cum vino ꝛ fingit vendere vinū pro precio condecēti prout tenēt Bal.ꝛ Petrus de anch.in dictis locis:ꝛ ponunt plures alios modos quibus fit fraus legi:ꝛ plerūqꝫ etiam ponūtur in.l.iurisgentiū.§.ait pretor.per glo.ꝛ doc.ꝛ in effectu qñ per indirectum fit contra mentē legislatoris fit fraus legi: vt.d.l.nō dubium.ꝛ.d.l.fraus legi.ꝛ qꝛ hoc mille vijs potest occurrere:ita infinita possent poni exēpla.quilibet autem iudicaret esse perspicuum inditium ꝛ conjecturam fraudibus stantibus iam dictis in casu nostro merito fraus probatur per.d.l.dolum.et dicta

15 supra. ¶†Non obstant adducta in contrarium que satis apparēt sublata per adducta pro hac parte:tñ specifice rñdendo nō obstat primum:quia vt.s̄.dixi illud cap'lm intelligitur in venditione simpliciter facta ꝛ non in venditione facta cum pacto vt precium ad tempus non petatur:quia tunc cēsetur pro tanto minori precio facta venditio:quātominus valet obligatio eiusdē quātitatis pura ꝙ̄ obligatio eiusdē quātitatis ad tp̄s ſm cōsiderationē que habet in.d.l.in lege falcidia.non habetur pro puro.ꝛ in.d.l.in quātitate. §.in diē.et in.d.l.si constante.§.quotiēs.ꝛ in.d.§.plus.vt.s̄.latius pro hac parte est deductum:ꝛ etiā qꝛ vendendo.ita ad tp̄s deuenit contra mētem dictorū cap'loꝝ:ꝛ cēsetur fieri fraus dictis capitulis que est prohibitū prout prohibitū est facere de directo cōtra ipsa cap'la.d.l.fraus.ꝛ.d.l.non dubiū.cū si.ꝛ etiā idē dicendū est circa vēditionē salis factā pro illis aīalibus ſm ea que.s̄.deduxi.ꝛ per hec etiā tollitur ſm ar.factū in contrariū:qꝛ satis cēsent ꝓhibite dicte venditiones ꝑ dicta cap'la ex mēte principis faciētis dicta cap'la ꝛ ipsorum cōtrahentiū ꝛ etiā verba ad istā mētē adaptari pñt prout superius deductum est:ꝛ ex quo verba ꝛ mēs adaptantur in hāc interpretationē non est faciēda interpretatio cōtra vendentē ꝓ quo facit hoc cap'lm.ad illud eīn ꝙ interpretatio fiat cōtra proferētem vltimo loco recurritur qñ oīa alia cessant vt not.glo.quam doc. sequuntur in.d.l.veteribus.que non cessat in casu nostro ꝑ.s̄.adducta.ꝛ lꝫ in penalibus minor interpretatio sit assumēda:tñ nō intm̄ vt detur materia fraudib' qb' iura pro posse obuiāt iuxta notata in.l.in fundo.ff.de rei vē.ꝛ in.c.quāto.extra de diuortijs.cū.si.et vt deueniatur contra mentē contrahentium seu legislatoris ꝛ offendantur etiā aliqualiter verba prout hec concurrunt in casibus no-

16 stris:ꝛ sic non obstant tertiū ꝛ quartū argumenta contraria.†Nec obstat ꝙ nulla est facta specificatio de tp̄e solōnis precij:sed solum de quantitate pecunie.nam rñdetur ꝙ ex quo qñ simpliciter vēditur pro aliquo precio intelligitur sine dilatione tp̄is vt.§.deductū est satis potest dici hoc specificatum ex quo verba specificata ita intelliguntur.nam satis potest dici esse venditum ꝓ minori precio ꝙ̄ fit supra specificatum si pactum de non petendo ad tp̄s vel aliud pactum appositum in ipsa venditione facit censeri esse minus precium:prout facit in terminis nostris vt.s̄.late deductum est.et dato ꝙ verba non offenderentur:tamen offenditur mens ꝛ consequēter censetur factum in fraudem.d.l.fraus.ꝛ.d.l.non dubium.vt.s̄. sepius deductum est.Nec obstat qđ in contrarium dicebatur qđ si quidam emisset a dicto Bernardo sal sibi dandum post certū tempus ꝛ ab initio soluisset integrum precium non videretur dictum Bernardum incidisse in penam nec vendidisse pro maiori precio: quia respondetur ꝙ illud esset fatendum duobus concurrentib'.s. ꝙ datio satis non fuisset collata in tp̄s successoris ꝛ ꝙ ille emptor al's potuisset habere sal pro suis indigentijs absqꝫ eo ꝙ ante tempus solueret.nam dicto casu cessat ratio propter quam fuit appositum dictum cap'lm ꝛ sic mēs legislatoris seu ipsoꝝ contrahētium al's illud non putarem fatendum.ꝛ idem forte econuerso pari ratione si tempus solutionis precij non contulisset in tēpus successoris qđ non contingit in casu nostro.ꝛ ideo argu.in contrariū adductum non obstat.

17 †Nec etiā obstat ꝙ in dicto scđo cap'lo nō est precium specificatum respectu omnium locorum:sed in confuso dicitur ꝙ vendat pro precijs consuetis:ꝛ sic dicebatur ꝙ dictum.xxiij. capitulum loquens de precijs specificatis non referatur ad venditiones factas in eis locis in quibus precia non specificantur.nam rñdetur ꝙ satis specificant ex quo specificatur ꝙ venditiones fiāt pro precijs consuetis:nō enim refert qualiter res certificetur.l.certum.ff.si certum petatur.ꝛ idem censetur contineri in termino referente qđ continetur in termino ad quem fit relatio.l.asse toto.ff. de here.insti.ꝛ.l.si ita scripsero.ff.de condi.ꝛ demō.ꝛ.l.institutio talis.de condi.insti.cum si.ꝛ ideo si est certum que sint precia consueta satis dr̄ esse specificatum precium.ꝛ maxime qꝛ in dicto.xxiij.capitulo non dr̄ pro quātitate specificata:sed dr̄ pro precijs specificatis:ꝛ satis est specificatuꝫ in omnibus locis pro quibus precijs fiāt venditiones:quia in quibusdam locis specificatur pro tante quantitatis precio:ꝛ in quibusdam locis specificatur pro precijs consuetis:ꝛ maxime qꝛ in scđo cap'lo etiā vbi dr̄ ꝙ vēdatur pro precijs cōsuetis dr̄ ꝙ non vendatur pro maioribus vel minorib' pc̄hs prout et dicitur in dicto.xxiij.cap'lo.

18 †Nec etiā obstat ꝙ dicte venditiones de sale ex vna parte et de animalibus ex altera parte sunt venditiones separate ꝛ venditiones salis sunt facte pure pro condecēti precio ꝛ separata est ratio separatorum.l.fi.de calūnia.ꝛ.l.si maritus.de dona.inter virum.quia rñdetur ꝙ dicte venditiones fuerunt correspectiue vna facta propter alteram:ꝛ sic non censent separate:sed censentur facte in fraudem ſm ea que supra adduxi ar-

19 guendo pro hac parte non repeto.†Nec obstat vltimum argumē. in contrarium adductum:quia constat ꝙ camera pretendit maximum interesse.nam est obligata dicto Feliciano facere ꝛ curare ꝙ emptores dicti salis vendant sibi dictum sal qđ emerunt quod fieri non poterit de facili sine labore ꝛ scādalo plurimorum:ꝛ si camera illud non faciet tenebitur dicto Feliciano ad suum interesse:ita ꝙ interest sua non teneri hac obligatione vt de se cōstat:ꝛ hoc sufficit vt ille Bernardus inciderit in penam.item etiam dictus Felicianus potest pretendere probabile interesse:quia interest sua non fuisse factas dictas venditiones:quia oneratur onere probādi qđ venditiones fuerint facte ꝙ non est facile maxime omnes probare qđ interesse facilioris probationis est probabile:vt not.ꝑ glo.in.l. iij.§.j.de libera.lega.ꝛ no.Jac.de rauē.Ang.ꝛ Raph.in.l.iurisgētium.§.sed si fraudandi.ff.de pac.ꝛ habetur in.l.qui bis.idē de verbo.obli.ꝛ in.l.si creditori.ff.de leg.j.ꝛ facit optime.l.fi.ff. de preto. stip.et qđ no.per glo.ꝛ doc.in.l.ij.§.j.ff.so.ma.Et lꝫ habeat obligatam cameram apostolicam vt resarciat eidē interesse si non implebit illud cap'lm:tamen vtilius sibi foret habere suum interesse penes se ꝙ̄ habere ius illud exigendi a camera apostolica:maxime cū non de facili probetur interesse:ꝛ maxime attenta qualitate debitoris qui inuitus non est de facili exigendus.ar.l.ij.ff.qui satisdare cog.ꝛ ar.l.j.ꝛ.iij.quasi per totum.cū si.de alie.iu.mu.causa facta. Preterea interest dicti Feliciani ad consequēdum suum interesse habere plura remedia ꝛ plures reos.l.iiij.in fi.cū.l.sequēti.ff.de libera.lega.Constat enim qđ sua interest qđ sal predictū nō sit apud dictos emptores:vnde interest sua dictas venditiones non fuisse factas:et pro dicto interesse resarciendo est sibi consultum vna via aduersus cameram.Item est sibi consultum altera via.s.in consequendo partem pene ab ipso venditore:nec solet obligatio ad interesse tollere obligationem ad penā:iuxta.l.predia.de acti.emp. et.l.si quis a socio.cum.l.sequēti.ff.pro socio.ꝛ que habentur in.l.si pacto quo penam.C.de pac.et per Bar.in.l.ita stipulatus.el forte el grande.de vbo.oblig.lꝫ exactio qñqꝫ tollat vt habetur in dictis iuribus:loquuntur tamen in diuersis casibus: maxime qñ vtrūqꝫ debetur ab eodem qđ non contingit in casu nostro:nec sumitur in his terminis qđ sit satisfactum de dicto interesse.

Laus deo.

¶Summarium super consilio.ccciiij.

1 Liberorum appellatione non veniūt descendentes vltra trinepotes qui esse dicuntur in sexto gradu.
Posteriores dicuntur illi qui sunt vltra sextum gradum.
Parentum appellatione veniunt tantum illi qui sunt vsqꝫ ad tritauum.
Maiores appellātur ascendentes qui sunt post tritauum.

2 Copia instrumenti seu exemplum vel transsumptum que requirātur.vt probet.
Antiquitatis ratione quandoqꝫ non requiruntur iuris solēnitates que al's sunt requisite et probationis defectum supplet. numero.13.

3 Possessio longissimi temporis cuius initiū memoria nō extat habet vim constituti dum tamen possessor fuerit illius iuris capax.

4 Prescribens ex titulo habito ab vno censetur rem prescriptam ab illo habuisse.

5 Aliqua facta probantur sola fama aliisqꝫ probationibus minus legitimis.

Fama

Fama habetur pro plena veritate in his que excedunt hominum memoriam vt antiqua facta: et qñ non plene probat alia facta nisi alijs probationibus adminiculetur. nu. 7.

6 Prescriptio non currit contra agere non valentem vel conditione pendente.

Heres an possit venire cõtra factum defuncti sui auctoris.

8 Prescriptio centum annorum per testes de auditu an probetur et per communem opinionem.

9 Probationis materia est arbitraria.

Episcopi bona quesita in dubio presumuntur ex rebus ecclesie.

Possessio tribuit iure quãq rei dominium possessori.

10 Genitiui casus verba ad que possint adaptari. nu. 16.

Fama illud est qđ publice ꝛ a maiori hominum parte dicitur: nec probatur teste dicente ꝙ audiuit publice dici nisi adijciat a maiori hominum parte.

11 Testamentum faciens prelatus de consensu pape aut clericus de consensu prelati an in dubio videatur qđ possit disponere de quesitis per ipsum ex rebus ecclesie vel ratione sue industrie ꝓpter eius officium.

12 Prescriptio quadraginta vel centum annorum an requirat titulum ꝛ an mala fides defuncti heredi noceat. nu. 21. et. 23.

13 Instrm̃ non probat nisi appareat de literis notariatus. nu. 2.

14 Legatum factum fratribus vel cognatis verificatur in natis tempore testamenti vel mortis testatoris.

Substitutis fratribus vel cognatis aut liberis fratrum intelligitur de natis tẽpore testamenti vel mortis testatoris. nu. seq. et. 16.

Substitutio directa vulgaris est conditionalis et secundus substitutionis gradus et in dubio semper directe interpretatur vbi patitur talem interpretationem.

15 Dotata statuto exclusa masculis stantibus sufficit qđ stent tempore delate hereditatis licet postea non supersint.

16 Substitutio de filiabus earũq liberis an comprehendat filios liberorum dictarum filiarum.

17 Fideicommissum cui restitui debeat et quomodo fideicommissarius agere non potest contra tertios possessores ante restitutum fideicommissum.

18 Venditor tenetur emptori ignoranter ementi de euictione.

Actiones actiue et passiue transeunt in heredem pro portione hereditaria.

19 Prescriptio longi vel longissimi temporis an impediat fideicommissum vel legatum: et an sublata lõgi temporis prescriptione statuto vel lege videatur etiam sublata longissima possessio.

20 Prohibitio testatoris habetur pro legis prohibitione.

21 Vitium auctoris in prescriptione triginta annorum non trãsit in heredem.

22 Fideicommissum petitur actione personali que non competit cõtra possessorem rei hereditarie. vsq ad fi. consi.

Actio rei vendicationis cessat vbi non competit dominium. numero. 24.

23 Actio rei vendicationis transit apud tertium qui non potuit grauari per testatorem ꝛ fingitur ratio quesita.

24 Actio publiciana non datur contra dominium.

Consilium. ccciiij.

1 In nomine dñi nostri iesu christi. † Rem arduam continet presens consultatio: ideo in ea re accurate agendum est: nec sum multa tempora quibus super bonis prefati domini cardinalis consultus reddidi consilium fortasse pro altera parte: sed tunc querebatur contra quem agi poterat: presupponebatur eniꝫ hereditatem ꝛ bona dicti cardinalis fore deuoluta pretextu substitutionis fideicommissarie ad consultantem ꝛ bona de quibus agitur fuisse dicti dñi Cardinalis: sed dubitabatur an his presuppositis agi posset contra possessorem in quem ignoranter fuerat facta alienatio non obstante longi temporis prescriptione: nũc autem queritur an dicta domina Alexandra alijs rationibus repellatur ex his que presupponuntur in themate: itaq saluis his super quibus al's extitit consultum de quibus ad presens non agitur. videtꝛ prima facie dicendum ꝙ dicta domina Alexandra foueat iustitiã in hac consultatione. nam ipsa vel domina Baptista vidẽtur inuitate in testamẽto dicti dñi cardinalis ꝛ videtꝛ euenisse casum substitutionis in persona alterius earum ex quo in themate presupponitur ꝙ non supersint aliqui masculi descendentes ex Ioãne instituto: vnde cum deficientibus masculis sint substitute femine descẽdentes ex dicto Ioanne seu eius liberis ꝛ dicta Baptista et dicta dña Alexandra sint descendentes ex dicto Ioanne instituto ꝛ filie liberorũ ipsius Alexandra. s. in quinto gradu dicti Ioãnis sic de abneptis dicti Ioannis filiaq Simonis abnepotis dicti Ioãnis et domina Baptista sit filia compagni pronepotis dicti Ioannis: et sic ipsa constituta in quarto gradu quo ad dictum Ioannẽ institutum: itaq non oportet intrare illam difficultatem an appellatione filiorum veniant descendentes vltra trinepotes qui sunt constituti in sexto gradu. l. sexto gradu. in prin. ꝛ. l. iuriscõsultus. §. sexto gradu. ff. de gradibus. et insti. eo. ti. §. sexto gradu. cum vlterioris non liberi: sed posteriores vocentur. d. l. iurisconsultus. §. itẽ liberi. prout et parentes proprio vocabulo non dicuntur nisi vsq ad tritauum. vlteriores autem ascendentes maiores appellantur d. l. iuriscõsultus. §. parẽtes.

2 † Cum itaq dicte domine Baptista et Alexandra sint de liberis dicti Ioannis et filie masculorum liberorum eiusdem. Et masculi deficiãt videtur absq dubio concludendum ꝙ hereditas dicti domini Cardinalis sit ad eas seu alteram deuoluta nec est presentis hesitationis discutere ad quam earum sit deuoluta: cum presupponatur in themate ꝙ dicta domina alexãdra habeat iura cessa a dicta domina Baptista: itaq omissa dicta difficultate ad quam ipsarum pertineat restare videtur ꝙ dicte domine Alexandre vel ex persona sua vel ex iure cesso competat ius petendi et consequendi bona de quibus agitur tanꝙ bona olim dicti domini cardinalis: nec videntur obstare rationes que in themate in contrarium adducuntur: non enim videtur obstare si negetur testamentum dicti domini Cardinalis et consequenter substitutionem predictam. nam testamentum illud probatur per publicum documentum. Et si dicatur illud est exemplum ꝛ exemplo non creditur nisi sit legitime et solẽniter exemplatum in auten. si quis in aliquo documento. C. de eden. et. l. sancimus. C. de diuersis rescriptis. et. l. ij. ff. de fide instrumentorum. in exemplatione autem legitima requiritur auctoritas iudicis. c. cum. p. tabellio. de fide instrumentorum qui iudex debet originalia diligenter inspicere qđ in nulla sui parte sint vitiata. c. fina. eo. titu. et quia pars potest ledi videtur ꝙ sit citanda. arg. l. nam ita diuus. ff. de adoptionibus. et. l. de vnoquoq. ff. de re iud. prout voluit Ioã. and. in. d. c. cum. p. tabellio. ꝛ Bal. in. d. aut. si quis in aliquo. de qua citatione nihil apparet: quinimmo nec apparet qđ cõmittens fuerit iudex nec ꝙ exemplans fuerit notarius: nec similiter de notariatu conficientis originale instrumentum docetur prout hec docenda vidẽtur cum omnia requirantur ad hoc vt illud exemplũ probet testamentum iuxta ea que habentur in. d. c. cum. p. tabellio. et in. d. c. j. et in. c. ij. eo. ti. et in. d. aut. si quis in aliquo. Nam ad hoc respondetur ꝙ ex quo sumus in factis antiquissimis quorum nõ extat memoria ꝛ consequenter predicta probari nequeunt non videtꝛ exigi probatio de predictis: sed omnia vidẽtur ratione dicte antiquitatis presumptione quadam probari. Nõ enĩ requiritur in huiusmodi instrumentis antiquissimis probare notariatum auctoris ꝓut firmat Specu. in titu. de probatio. §. probare. versi. verum. licet et Bal. in aut. quas actiones. circa finem de sacrosanc. eccle. et solẽnitates etiam presumi videntur ratione tante antiquitatis. argu. l. si arbiter. ff. de proba. prout concludit Inno. in. c. albericus. extra de testibus. cum quo transeunt Hostiẽ. Ioã. and. d. Anto. et Imo. et Bal. in. l. emancipatione. C. de fide instrumentorum. volens qđ si sententia est de longinquo presumitur solẽniter lata: licet non cõstet de citatione vel de alijs actis. qđ ꝛ voluit Hostiẽ. in. c. cũ inter. de re iud. per tex. ibi. et Barto. in. l. admonendi. de iureiurã. ꝛ Io. cal. et Panor. in. c. quoniam contra falsam. de proba. et Pau. de cast. in. d. aut. si quis in aliquo. et Ponta. in. l. qui in aliena. §. j. de acquiren. hereditate. Et insuper nõ est expeditum ꝙ in huiusmodi exemplatione requiratur citatio alicuius cum de ea non fiat mẽtio in. d. c. cum. p. tabellio. nec in. d. c. fi. et qđ non requiratur citatio tenuit Guido de suz. et Nico. de neapoli in dicta aut. si quis in aliquo. et Panormi. in dicto. c. cum. p. tabellio. Nec etiam obst. si dicatur qđ dicta bona fuerunt ecclesiarum super quibus dominus Cardinalis nõ potuit testari: qꝛ remanent apud ecclesias: vñ ꝓcesserũt iuxta. c. j. et. c. vnusquisq. et. c. presbiter. ꝛ. c. fi. de peculio cle. ꝛ c. cum in officijs. et. c. requisisti. §. illud. extra de testamentis. et qđ per glo. in. c. presenti. de officio ordina. et per Innocen. et docto. communiter omnes in dicto. c. cum in officijs. et docto. in aut. licẽtiam. C. de episco. et cleri. Nam ad hoc videtur rñderi posse quod propter antiquitatem presumitur interuenisse consensum summi pontificis dantis ei super hoc auctoritatem disponendi. Ex longissimo etenim temporis cursu videtur presumi licentiam et consensum in actu necessarium interuenisse. arg. l. si filius. C. de peti. hereditа. et. l. qui in aliena. in princip. ff. de acquiren. heredita. prout voluit post glo. dominus Antonius in. c. peruenit. de censibus. et idem dominus Anto. in. c. ea noscitur. de his que fiunt a prelato sine consensu capituli. et Bal. et Ange. et Ponta. in dicta. l. qui in aliena. §. j. loquentes non solum stante cursu longissimi temporis: sed etiam sufficere cursum longi temporis. argu. tex. ibi. et. l. cũ de in rem verso. de vsur. et. d. l. si filius. Cum itaq dictus Ioannes institutus ꝛ eius descendentes masculi nedum longo tempore qđ cõmuniter iudicatur esse decem vel viginti annorum: iuxta. l. super longi. et. l. fina. C. de long. tempo. prescrip. et. l. si cum fideicõmissaria. §. aristo. ff. qui et a quibus. et per glo. in. l. fina. ff. si ager vectig. vel emphy. pe. Sed etiam longissimi non solum triginta vel quadraginta annorum: ex cuius temporis cursu causatur longi temporis prescriptio. l. sicut. et. l. omnes. et. ll. sequentibus. C. de prescriptione triginta vel quadraginta annorum. Sed etiam tanto

tempore cuius non extat memoria possederint dicta bona vigore
vt creditur dicti testamenti cum ex primordio tituli posterior for-
metur euentus.l.j.de imponenda lucra. descrip. lib.x.l. cum que-
dam.ff.de rei ven.et.l.minus instructus.de acquiren.possessio.pre
sumendum videtur qđ omnia solẽniter precesserint ex quib⁹ insti-
5 ficetur dicta possessio per predicta.†Et maxime quia possessio tã
ti temporis habet vim constituti:et sic legitime concessionis.l.hoc
iure.§.ductus aque.ibi.constituti loco habetur.ff.de aqua quoti.
et estiua.et.l.j.§.deniqꝫ. ibi. vetustatem vicem legis tenere.ff.de
aqua plu.arcen.quod et videtur tenere Joã.mona.et Joan.and.
in.c.ij.de preben.in.vj.vbi dicunt vt ibi refert Dominicus de san-
cto geminia.qđ ex possessione tanti temporis cuius initij non ex-
tat memoria presumitur priuilegium et concessio principis:dum-
modo qui dicitur possedisse possit esse capax illius iuris ꝛ possessio
nis eiusdem al's aliud volunt:puta in laico possidente spiritualia
prout etiam ibi tangit Pet.de anchara.Constat autem qđ here-
des dicti domini Cardinalis potuerunt possidere res ecclesie tãq̃
proprias:ꝛ possidendo dominium querere cessante mala fide.aut.
quas actiones.C.de sacrosanc.eccle.cum similibus.merito censea-
tur interuenisse licentia et priuilegium principis disponendi de
dictis bonis presupponẽdo ꝙ fuerint res ecclesiarum:ꝛ dato sine
preiudicio ꝙ non interuenerit priuilegium principis:videtur qđ
saltem ex prescriptione dicti heredes quesiuerint dominium di-
ctorum bonorum non obstante ꝙ fuerint ecclesiarum:cum non so
lum per tempus cuius non extat memoria prescribuntur res eccle
sie:sed etiam per quadraginta annos:ꝛ sine titulo quando ius cõ-
mune non facit contra possidentem.Quando autem ius commu
ne facit contra possidentem requiritur titulus ad causandam pre-
scriptionem quadraginta annorum.Sinautem titulus non inter
uenit sufficit bona fides ad causandam prescriptionem cuius initij
memoria non extat etiam si ius commune faceret contra prescri-
bentem vt hec omnia probat tex.in.c.j. de prescri.lib.vj.ad hoc.c.
si diligenti.et.c.de quarta.eo.titu.in antiquis.et.d.aut.quas actio
nes.dicti autem heredes videntur habuisse titulum in dictis bo-
nis:scilicet titulum pro herede de quo in titulo pro herede.ff.ꝛ.C.
nec videtur qđ ius commune faciat contra eos merito cum posse-
derint ꝛ quadraginta annis et tanto tempore qđ eius initij non
4 extat memoria.†Restat qđ dato qđ dicta bona fuerint dictarum
ecclesiarum:nihilominus fuerunt per dictos heredes prescripta
tanq̃ bona dicti domini Cardinalis:et per consequens videtur ꝙ
veniant in restitutione:quia prescribens ex titulo habito ab vno
censetur rem prescriptam ab illo habuisse.l.qui alienam.ff. de do-
natio.causa mortis.adeo ꝙ tenetur illam rem restituere ei cui resti
tuenda videtur ex natura illius tituli vt probatur in.l.si alienam.
ff.de donatio.causa mortis. prout et ibi docto.not. ad qđ etiam.l.
indebiti.§.sed ꝛ si nummi.ff.de conditio.indebi.ꝛ.ff.de iure dotiũ.
l.iura successionis.Si itaqꝫ dicti heredes domini cardinalis descri
pserunt titulo hereditario causato ex dicto testamento merito te-
neantur dicta bona restituere illis quib⁹ vigore testamenti veniũt
restituenda bona per heredes habita ex dicto testamento. argu.
5 dictorum iurium.†Videtur tamen qđ predicta non sint necessa-
ria:quia dicitur extare famam legitime probatam seu probandaꝫ
qđ dicta bona fuerũt dicti domini Cardinalis.in istis autẽ factis
antiquissimis que excedunt memoriam hominum fama plene pro
bat.l.si arbiter.ff.de proba.sequerentur enim multe absurditates:
quia non posset probari.l.datam Moysi:ꝛ Christum crucifixum:
et Constantinum fuisse imperatorem et donasse res ecclesie qđ est
absonum prout dicit Specu.in titulo de probatio.§.probare.ver si
cu.vltimo queritur.et versi.et not.qđ prescrip.et Innocen.in.c.cũ
causam.de iuramento calũ.qui ex his concludunt qđ in his fama
plene probet.qđ et voluit Specu.in titulo de resti. spolia.§. ante
dicamus.versiculo antepenultimo.circa finem.ad quod etiam no.
per Innocen.Hostiẽ.ꝛ docto.in.c.quid per nouale. de verbo.signi
ficatio.Et ita videtur posse verificari glo.in.l.ꝑprietatis.C.de pro
batio.et.l.atqꝫ natura.§.cum me absente.ff.de neg.gest.quatenus
videtur velle qđ per famam probetur dominium.ꝛ hoc videtur fir-
mare Bald.in.d.l.proprietatis.et ibi Ange. et Saly.in his enim
que excedunt memoriam hominum fama habetur pro plena veri
tate.dicit idem Bal.in.l.in bone fidei.in vltima colũ.C.de iureiur.
et idem vult in.l.conuenticulam.C.de episcopis ꝛ cleri.et in.c.si va
sallus.si de feudo fuerit cõtrouersia inter dominum ꝛ agna. in vsi.
feudo.ꝛ in.l.cum super.C.de rei vend.et tangit in dicto.§. cum me
absente.vbi hoc clarius firmat Ange.in terminis concludens qđ
quando allegatur dominiũ fuisse eius cuius memoria non existit
dominium probatur per famam exemplificans in eo qui vult pro
bare domum vel quid aliud fuisse eius qui decessit iam sunt cẽtum
anni:dicens qđ ita de facto obtinuit in ciuitate padue in ardua
questione in qua quidam reliquerat domum cum hoc qđ ex fructi-
bus eius deberent sacerdoti aliquid in piam causam prestari ꝛ do-
mus illa per multas manus transiuerat cum testator decesserit be-
ne per.cc.annos prius:ꝛ possessor domus dicebat se non teneri ad
prestandum sacerdoti:quia negabat testatorem fuisse dominum

fuit probatum per famam ꝛ illa probatio fuit sufficiens ad victo-
riam ẜm eum qui quasi in indiuiduo videtur decidere hunc articu
6 lum in terminis nostris.¶†Nec videtur obstare dicte dñe Ale-
xandre ꝙ aduersarij possederunt titulo ꝛ bona fide bona de quib⁹
agitur per septuaginta annos:quia licet tanto tempore possede-
rint non videtur propterea causata prescriptio aduersus dictam
dominam Alexãdram que nuper successit ex substitutione nuper
purificata in persona sua vel dicte domine Baptiste sue auctricis:
ita ꝙ ipsa hactenus agere non potuit:ꝛ non valenti agere nõ cur-
rit prescriptio.l.j.in fi.C.de annali exceptio.et.l.cõtra maiores.C.
de inofficio.testamento.et.l.in rebus.§.fin.C.de iure dotium.ideo
pendente conditione sine prescriptio.l.cum acutissimi.§. illud. de
prescrip.xxx.vel.xl.an.igitur cũ dicta domina Alexandra seu eius
auctrix non potuerit hactenus agere:quia non fuerat purificata
eius substitutio non videtur ꝙ aduersus eam curreret prescriptio
aliqua per dicta iura.item dicta bona erant prohibita alienari nõ
solum ex dispositione iuris cõmunis.l.fina.§.sed quia nostra maie
stas.C.cõmunia de legatis.sed etiam ꝑ expressam testatoris dispo-
sitionem que in hac parte habetur pro lege.in aut.de nup.§.dispo
nat.et in.l.fi.C.de rebus alie.non alie.alienationis autẽ verbo ve-
nit etiam prescriptio.l.alienationis verbo.ff.de verbo.signifi.ideo
res prohibita alienari non potest prescribi.l.si fundum.ff.de fun-
do dotali.l.j.C.eo.tit.ꝛ.l.bonefidei.§.veluti.ff.de acqui.re.do.etiã
si prohibitio ipsa dependeat ab vltima voluntate.l.ij.C. de vsuca-
pio.pro emptore.fortius ergo vbi concurrunt ꝛ prohibitio testa-
toris ꝛ prohibitio legis prout concurrunt in casu nostro cesset pre-
scriptio.qđ et videtur probari per tex.in.d.l.fina.§.sinautem aua-
ritie communia de legatis.Preterea ius municipale denegare vi
detur longissimi tẽporis prescriptionem in huiusmodi substitutio
nibus vt patet in statuto suprascripto in themate.sub rubrica de
prescrip.versicu.qđ locum non habeat.Nec etiam videtur obstare
qđ sui auctores alienauerunt:ita qđ videtur qđ ipsa de euictione
teneatur.d.l.fi.§.fi.ꝛ quem de euictione tenet actio eũdem agentẽ
repellit exceptio.l.vendicantem.ff.de euictio.ꝛ in.l.excep.C.eo.ti.
nec potest heres venire contra factum seu alienationem defuncti
sui auctoris.l.venditrici.C.de rebus alie.non alie.et.xij.q.ij.episco
pus qui filios.et.ff.de regulis iuris.l.ex qua persona.et per glo.in
c.j.de testamentis.et not.per glo.ꝛ doc.in.l.fi.§.in computatione.
C.de iure delibe.quia dicta domina Alexandra videtur posse hoc
obstaculum euitare se abstinendo ab hereditate paterna vel confi
ciendo inuentarium per ea que habentur in.d.§.in computatio-
7 ne.¶†His tñ non ob.contrariã partẽ arbitror de iure fouere iu-
stitiã:ꝛ sic partes iudicis fore in absoluendo reũ seu reos cõuentos
ex pluribus.ꝛ primo qꝛ dicta domina Alexandra nõ potest veni-
re ad petendũ dicta bona olim dicti dñi Cardinalis: sed qđ bona
predicta fuerint olim dicti dñi Cardinalis non videt̃ ꝙ ipsa intẽ-
dat probare nisi per famã ꝙ bona predicta fuerũt olim dñi Cardi-
nalis.Constat autem ꝙ fama regulariter nõ probat saltem plene:
sed alijs probationibus adminiculatur.l.testium.versi.eiusdem ve
luti consentiens fama cõfirmat:adeo ꝙ pleriqꝫ dicunt ꝙ fama nõ
est species probationis:alij vero dicunt ꝙ facit semiplenam pro-
bationem vt patet ex notatis per glo.ꝛ doc.in.c.veniens.extra de
testibus.ꝛ in.d.l.admonendi.ꝛ per Bar.in.l.de minore.§. tormen
ta.de questionibus.et licet dicatur ꝙ in factis antiquis fama ple-
ne probet per.d.l.si arbiter.ꝛ que habentur in.d.c.quid per noua-
le.ꝛ in.c.veniens.de ver.si.lib.vj.tamẽ est aduertẽdum ꝙ Inno.in
d.c.veniens.ꝛ in.d.c.quid per nouale.et doc.in dictis iuribus cum
eis trãseũtes non dicũt ꝙ sola fama probet in istis factis adeo an-
tiquis:sed requirunt in illis terminis communem opinionem:ꝛ ꝙ
non viderunt nec audiuerũt eos qui viderint vel audiuerint alios
dicentes suo tempore factum:de quo etiam tangunt Bar.ꝛ Imo.
in.l.j.§.idem labeo.de aqua pluui.arcen.item Bal.in.l. conuenti-
culam.C.de episco.ꝛ cle.in penulti.colũ.dicit ꝙ opinio generalis
habetur pro veritate:dummodo talis opinio sit vniformis nec sit
opinio de qua sit contradictio apud clericos exemplificat in eccle-
sia que licet non habeat instrumenta de ciuitatibus suis:si tamen
habet generalem opinionem:vt ita dixerim prescriptã apud oẽs:
istud enim sufficit pro plena probatione ecclesie ẜm eũ qui ex hoc
videtur sentire ꝙ non sufficit quelibet fama in huiusmodi factis
antiquissimis.item in aut.quas actiones.loquente de prescrip.cẽ-
tum annorum.dicit ꝙ in factis antiquis multum operatur fama:
non autem dicit ꝙ plene probet subdit:maxime in his que repu-
tantur notoria allegat notata per Inno.in.c.cum causam.de iura
mento calũ.vbi Inno.loquitur de Christo crucifixo:ꝛ de Constan
tino vel Juliano imperatoribus.ꝛ Spec.in.d.§.probare versic. et
no.qđ prescrip.dicit ꝙ dictus modus probandi per communẽ opi
nionem habet locum non solum in prescriptione temporis ꝙ exce
dat memoriam hominum aut ꝙ fuerũt inculta a tãto tp̃e qđ exce-
dit memoriã hominũ de quo modo probandi dixerat in pluribus
versi.precedẽtibus.sed etiã si negetur Constantinũ romanorũ im-
peratorẽ vel Carolũ Francoꝝ regẽ vel aliquẽ publicũ notoriũ pre
latũ fuisse:ꝛ sic de similibus.dũ tamẽ metam centũ annorũ excessit ꝛc.
Non

Non ergo vult ꝙ sufficiat fama ad probandum quālibet rem excedentem metam centum annorū: sed in factis publicis ⁊ notorijs ⁊ hoc suadet ratio al's de facili posset fieri fraus. nam volēs aliquis probare factum antiquissimū posset quadā astutia tenere modum qd' homines aliquid opinarentur ⁊ publice dicerent. nam de facili inducuntur homines ad loquendum ea que audiuerint ⁊ plerūqȝ vnus dubitādo loquitur ⁊ recitās affirmat simpliciter ⁊ alius pro claro asserit est mos plurimorum cōtinuo vel vt videantur multa scire vel quia credunt que audiunt de facili affirmare aliquid ꝙ audiuerunt qualitercūqȝ dictum ex quo de facili causatur plerūqȝ fama: non ergo decet ꝙ probet quodlibet factum antiquissimū: nec video allegari iura que id probent in prescriptione autē centum annorū cōcurrit possessio presens et temporis probabilis. puta. x. vel. xx. vel. xxx. annorū seu. xl. annorū. ita ꝙ non est sola fama similiter ꝙ aliquid fuerit antiquissimo tempore incultū cōcurrit quod tempora prima probabilia seu facilia ad probandū probātur legitimo modo vt patet ex his que habētur in. d. c. quid per nouale. et in. d. c. veniens. ⁊ in. c. j. de prescrip. lib. vj. et in. l. si arbiter ibi etiam multo tempore apparet factū opus: itaqȝ nō stat probatio in sola fama: sed concurrit presens vel proximus status rei de qua agitur longi tēporis: ⁊ propterea nō immerito dicebant Imo. ⁊ Panor. in. c. veniēs. de testi. ꝙ fama in factis antiquis sola regulariter nō ꝓbat plene fallit in casibus exp̄ssis in iure prout ibi dicit Panor. per notata per Inno. in. d. c. quid per nouale prout est in casibus in quibus sufficit memoriā extare vel nō extare per. d. l. si arbiter. et. d. §. item labeo. ꝺm Imo. in. d. c. veniēs. de testibus. prout ⁊ eos refert ⁊ sequitur ibi clarissimus doctor dn̄s Benedictus capra. ⁊ sic videtur velle Imo. aliquā esse specialitatem in casibus in quibus sufficit probare memoriā extare vel nō extare: ⁊ ratio specialitatis

8 potest deprehendi ex iam dictis.† Subdit prefatus doctor dominus Benedictus ꝙ fallit in notorijs factis antiquis per notata in dicto. c. cū causam. de iuramēto calū. dicens hoc voluisse Bal. in. d. auť. quas actiones. et idem subdit in probādis antiquis dominijs vniuersalibus regū vel princípū per notata per Bal. in. d. l. ꝓprietatis. et in. d. l. cōuenticulā. ⁊. d. Anto. in. c. si diligenti. de prescrip. dicit ꝙ prescriptio centū annorū non probatur per testes deponētes de auditu ⁊ de cōmuni opinione hominū. ita ꝙ non esset absonum tenere ꝙ fama nō probet indifferenter ista dominia antiqua non excedētia metam centū annorū nec glo. d. l. proprietatis recte intuēdo vult ꝙ sola fama probet: sed relata ad tex. potest intelligi qd' probet cōsentiendo instrumēto emptionis vt innuit illud verbum cōsentientem ponderata: maxime natura monosyllabe con: iuxta. l. j. §. j. ff. de pac. ⁊ cañ. pudenda. xxiiij. q. j. ⁊ in cañ. cleros. xxj. dist. ⁊ tex. cum glo. in verbo cōcurrere in. l. fi. C. in quibus causis in integrū restitutio nō est necessaria. ⁊ per gl. in. c. priuilegiū. de ver. signi. lib. vj. ⁊ Io. and. in. c. j. de sen. excō. eo. lib. ⁊ in. c. tue. de spōsa. al's illa glo. inepte loqueretur cum ille tex. non loquatur de hmōi dominijs antiquis. et glo. in. d. l. atqui natura loquitur in ea fama que inducit manifestū seu notoriū vt verba sua denotant. ⁊ apparet ex lege ad quā se refert: vñ est intelligenda in fama de dominio seu alio facto notorio al's ineptissime loqueretur cū sola fama constet ꝙ non cōparatur sententie nec facit sententiā nō esse necessariā prout tangit illa glo. ⁊ insup illa glo. ⁊ nō persistit in illo dicto subdendo vel melius ⁊c. ⁊ licet doct. aliqñ dicant ꝙ in dominijs seu factis antiquis fama plene probat possunt intelligi ⁊ moderari per p̄dicta attētis etiā iuribus ⁊ auctoritatibus quas allegāt cum non incōueniat generalia verba doct. restringere ⁊ moderare ꝺm terminos. ll. vel rationū quas adducūt iuxta no. per Bar. in. l. nō solū. §. liberationis verba. ff. de libe. leg. vel etiā vt cōcordētur cum alijs dictis doc. cum in simili videamus ꝙ generalia verba iurislatoris restringuntur vt cum alijs iuribus concordentur. c. cum expediat. de elec. in. vj. ⁊. l. vnice. C. de inoffi. do. ⁊. l. nō est nouū. ⁊. l. seq. ff. de legi

9 bus. cū si.† Et q2 materia ꝓbationis est multū arbitraria iuxta. l. testiū. §. tu magis scire potes. ⁊. §. eiusdē. ff. de testi. in casu antē nostro si aliud nō cōcurrit quā simplex fama ꝙ ista bona fuerint dicti dn̄i Cardinalis nō debet iudex arbitrari probatū esse sufficiēter dominium duplici ratione cōcurrente vltra iam dicta prima: q2 presupposito ꝙ dictus dn̄s Cardinalis haberet plura beneficia ecclesiastica put ⁊ presupponendū est arguendo a cōiter accidētibus ꝙ arg. est ꝓbabile in materia ꝓbationis iuxta notata per glo. ⁊ Bal. in. l. neqȝ natales. C. de proba. ⁊ per glo. ⁊ doct. in. l. nō hoc. C. vnde cogna. ⁊ facit gl. in. l. j. C. de arbi. ⁊. l. fi. C. de fideiuſ. cum si. ꝙ etiā vt arbitror erit facile ad probandū per scripturas autenticas que vt arbitror reperiūtur in curia vel per famā publicam: quia nō debet esse minus notū illū Cardinalē habuisse beneficia ecclesiastica quā ꝙ habuerit dominiū rerū de quibus agitur: prelatus aūt presumitur in dubio ea que habet habere ex bonis eccl'ie: vt in auť. licētiā. C. de epis. ⁊ cle. ⁊ extra de pecu. cle. c. presbyter. ⁊. c. vt vnusquisqȝ. et c. requisisti. §. illud. de testamē. ⁊ no. doc. in dictis iuribus. ⁊ Inno. et doc. in. c. cum in officijs. de testamētis. ideo licet dictus dn̄s Cardinalis bona de quibus agitur tenuerit illa que acquisiuerit non propterea debent censeri sua vel ecclesiarū quibus preerat: et licet populus huius iuris fortasse ignarus arbitraretur fuisse propria Cardinalis cum hec opinio habeat cōtra se iuris presumptionem detrahitur eius fidei. ⁊ sic decet ꝙ nō plene probet presertim ⁊ scdō quia non solent cōiter homines habere notitiā ꝙ res particulares sint talis ⁊ talis nisi quia vident illos tenere ⁊ possidere ⁊ ex possessione arbitrātur ⁊ iudicant dominiū: nec omnino ab re cūm ⁊ iura qñqȝ ex possessione presumant dominiū. l. sicuti. §. si queratur. ff. si seruitus ven. ⁊ ꝙ no. in. l. j. ff. fa. hercis. ⁊ per Bar. in. l. quidā in suo. ff. de cōdi. insti. ⁊ per modernos in rub. ff. de no. ope. nūcia. ⁊ stante dicta iuris p̄sumptione possessio prelati nō inducit presumptionē sui dominij: sed potius presumptionē dominij ecclesiarū per predi

10 cta.† Et insup verba genitiui casus nō adaptantur solū ad dominium: sed habent in iure varias significationes ⁊ nō minus ꝺm cōmunem vsum loquēdi iuxta notata per Bar. ⁊ doc. in rub. de noui ope. nuncia. ⁊ sparsim in multis iuribus: vnde si ꝓbatur fama ꝙ dicta bona fuerūt dicti dn̄i Cardinalis dicta ꝓbatio non cōcludit ꝙ fuerint sub eius dn̄io: sed satis verificantur in quasi dn̄io. l. suos. ff. de leg. iij. ⁊ per Bar. ibi. ⁊ in. l. quintus. §. argēto. de aur. ⁊ arg. lega. quinimmo verificātur si fuerūt ab eo detēta ⁊ fructus ex eis recolligebat ⁊ cōis vsus loquēdi ita se habet in dicēdo ista bona sunt epi vel ista bona sunt talis abbatis vel talis dn̄i Cardinalis: licet sint suorū beneficiorū: vnde dicta fama est equiuoca ⁊ dubia et ꝓbatio dubia nō releuat probantē. c. in p̄sentia. de proba. ⁊. d. l. nō hoc. ⁊. l. certū. ff. de cōfessis. ⁊ habetur in. l. inter stipulātē. §. si stichū. de ver. obli. ex his itaqȝ arbitror non probari ꝙ dicta bona ptinuerint ad dictū dn̄m Cardinalē nisi forte tanꝗ ad prelatū suorū beneficiorū: et insup nō est facile probari famā cum fama sit qñ publice aliquid dicitur a maiori parte hominū vt tradit Bar. in. l. de minore. §. tormenta. ff. de questio. ꝓpterea subdēs ꝙ testis deponēs de fama debet reddere causam sui dicti: q2 publice audiuit dici a maiori parte hominū: al's enī si rn̄derit: quia publice audiuit dici nō probaretur fama: q2 posset audiuisse publice dici ab vno. ⁊ sic nō est apta redditio cause ꝺm quē sequit' Bal. in quodā cōsi. incipiēte in causa Vincētij ⁊ Bal. in. l. ꝓprietatis. C. de ꝓba. ⁊ in rub. ff. de iureiur. dicit vna cum Bar. ꝙ nō sufficit ꝙ testis deponat sup fama nisi reddat causam. et est cōis opinio prout dicit Imo. in. l. heredes palā. in prin. de testamētis. ⁊ facit ꝙ no. Inno. extra de accusa. in. c. cum oporteat. vide quia. d. Alex. de imo. in quodā consi. allegat etiam Bal. idē ꝙ Bar. tenere in addi. Specu. in ti. de fama. xxij. col. al's ti. de sentētia. ⁊ Ang. in. l. iij. ff. ad mace. licet aliud voluerit Bal. in l. testiū in fi. C. de testibus. ⁊ pleriqȝ alij. sed opinio Bar. semp mihi placuit. et ita al's obtinui aduersus dn̄m Benedictū in causa eius ꝓpria ⁊ sepius vidi in iudicijs hoc ꝙ satis claro reputari: licet qdā

11 aliud sentiant:† si itaqȝ deficit probatio ꝙ ista bona ptinuerint ad dictū dn̄m Cardinalē prout arbitror nō probari omnia ruunt pro parte agentiū eo maxime: q2 dato ꝙ habuisset priuilegiū possendi disponere de bonis ecclesiarū suarū: tñ nō disposuit solūmodo em disposuit de bonis suis: nō aūt de bonis ecclesiarū suarū vt euidenter apparet ex serie testamēti relati in pūcto cum instituat dictum Joannē eius fratrē in oībus suis bonis: nō ergo in bonis alienis put sunt bona ecclīarū. c. ij. de dona. ⁊. xij. q. j. c. vlti. ⁊ eadē causa. q. ij. fine exceptione. ⁊. x. q. ij. in cañ. casellas. ⁊ maxime in articulo mortis iuxta notata per glo. ordi. in. c. p̄senti. de offi. ordi. lib. vj. ⁊ lōge minus post mortē in ꝙ tp̄s confert dispositio testamēti: ideo illud tēpus est spectādū. ar. l. in tēpus. ff. de here. insti. ⁊. l. j. ⁊. l. ꝙ sponse. C. de dona. propter nup. facit insti. de here. quali. et differētia. §. in extraneis. ⁊. l. si quis filio exheredato. in prin. de iniusto testa. Cum itaqȝ disposuerit de bonis suis ⁊ bona ecclesiarū nō essent sua supuacuo agitur de licētia pōtificis an p̄sumatur illā habuisse in testādo de bonis ecclesie. ⁊ per ꝯ̄s illa ratio est satis elusoria: nec possumus dicere ꝙ quia possessio causa lōgissimi tēporis cēsetur habere vim cōstituti et legitime cōcessionis ꝙ ꝓpterea cēseātur habere ex priuilegio summi pōtificis permittētis facultatē testādi de bonis ecclesie cum appareat ꝙ in faciēdo testm̄ de quo agit' illa licētia nō fuit vsus vt euidenter ex eo apparet put ⁊. s̄. deductū est. nec apparet ꝙ fuerint possessa tanꝗ bona olim ecclesiarū ⁊ si volumus p̄sumere vel fingere legitimā concessionē pōt presumi vel fingi aliūde ꝓcessisse vel ex alia vltima volūtate vel ex alia legitima cōcessione. puta ex emptione facta ab ecclesijs ad quas spectabāt dicta bona vel ex alio simili cōtractu qbus medijs frequētius fiunt alienationes ⁊ cōcessiones rerū ecclesiarū: maxime immobiliū quā mediātibus vltimis volūtatibus p̄latorū. ita ꝙ substitute nō possunt niti ex hac allegatione ꝙ possessio tam longissimi tēporis habeat vim cōstituti: q2 dato ꝙ habeat vim cōstituti non sequit' ꝙ habeat vim huius cōstituti ꝙ opitularetur ipsis substitutis: q2 ex positione generis nō sequitur positio talis aut talis speciei. l. si quid earum. §. interemptū. de leg. iij. ⁊ no. glo. in. l. iurisgentiū. §. sed si fraudandi. ff. de pac. et probatur in. l. inter agnatos. in prin. ff. vnde legitimi. Plerūqȝ aūt cōtingit ꝙ heredes prelatorū se cōponunt cum ecclesijs eorūdē sup bonis quesitis per ipsos p̄latos quo casu quatenus presumerentur fuisse ecclesiarū ⁊ nō doceretur contrariū deberent iudicari quesita potius propria prouisione ipsorū heredū quā ex

dispositione testatoris: quesita autẽ ab herede nõ veniunt in resti
tutione hereditatis etiam si quesiuerit ex rebus hereditarijs tanꝙ
heres vt patet in fructibus assumptis ex rebus hereditarijs qui nõ
veniunt in restitutione nisi post morã.l.in fideicõmissaria. in prin.
ff.ad trebel.etiam si heres coacte adiuerit vt est casus sing.in.l. ita
tamen.§.si seruũ.eo.titu.censetur em̃ heres qui rogatur restituere
hereditatẽ id rogatus reddere ꝙ fuerit hereditatis vt.d.l.in fidei
cõmissaria.§.quotiẽs. sed res ecclesiarũ vel al's aliene non fuerunt
hereditatis: sed obuenerũt post aditã hereditatẽ: ergo nõ veniunt
restituẽde: licet quesite titulo pro herede seu ex eo quia possederit
tanꝙ heres cũ acquisitio illa fiat post aditã hereditatẽ.⁊ sic postꝙ
hereditas desijt esse hereditas iuxta no.per glo.⁊ doct.in.l.j.§. ve
12 teres. de acqui.pos.† Et maxime in prescriptione.xl. annorũ que
requiritur in rebus ecclesie.d.aut. quas actiones.⁊.c. de quarta.et
c.si diligenti.cum si.extra de prescrip. in qua nõ requiritur titulus
nisi ius cõmune faciat cõtra possessorẽ vt in.c.j.eo.titu.lib.vj.⁊ ha
betur in.d.c.si diligenti.⁊ per Dy.in.c.possessor male fidei in.vj.et
Bar.in.l.cum heres.ff.de diuersis ⁊ temporali.prescrip.propterea
volentes ꝙ mala fides defuncti de equitate cañ.non noceat heredi
quo ad prescriptionẽ de equitate cañ.de qua nõ requiritur titulus
ꝭm eos quasi sentiant ꝙ ex quo nõ requiritur titulus nihil censea
tur heres habere ab ipso defuncto circa hmõi prescriptionẽ ⁊ mul
tofortius in prescriptione excedẽte memoriã hominũ in qua titu
lus non requiritur etiam si ius cõmune faciat cõtra possidentẽ vt
est expressum in.d.c.j.de pscrip.lib.vj.⁊ ex quo habet vim legitime
cõcessionis.d.§.ductus aque.⁊.d.l.j.§.si.de aqua plu.arcẽ.censetur
habuisse ab eo qui legitimã concessionẽ facere potuit non a defun
cto qui de alienis disponere nõ poterat: vnde taliter prescripta nõ
veniũt in restitutione fideicõmissi. ⁊ per cõsequens nõ obstant.d.l.
si alienam.⁊.d.l. qui alienã.⁊.d.l. indebiti. cum simi. in quibus res
prescripte censentur habite ab eo qui prebuit titulum non a dño a
quo extorte fuerunt: quia in dictis iuribus ille res prescripte fue
runt tradite ab ipso qui prebuit titulũ ⁊ prescriptio ibi causatur ex
illo titulo: quia loquũtur illa iura in vsucapione seu prescriptione
longi temporis. Nec tempore fforũ. erat inuẽta longissimi tempo
ris prescriptio vt notat glo.in.l.qui occidit.ff.ad leg.aquil. et in.l.
iulianus al's incipit nõ solũ.ff.ex quibus causis maio.⁊ in.l. si quis
emptionis.C.de prescrip.xxx.annorũ.⁊ insti.de perpe. ⁊ tempora.
acti.circa prin.et in aut. vt ecclesia romana centũ annorũ gaudeat
spacio.§.j in verbo antiqua.quas doct. cõmuniter sequũtur. licet
aliud sentiat glo.in.l.in omnibus.de perpe.⁊ tempora.prescrip.et
glo.in.l.pomponius.de acquirẽ.posses.⁊ glo.in.l.pretor ait.§. hoc
interdictũ super verbo perpetuũ.ff.de noui ope.nũcia. ⁊ non bene
ꝭm doct. in casu autem nostro possessio nõ fuit habita a defuncto
nec etiam titulus exigitur et insuper non tenetur heres restituere
fideicõmissario nisi hereditatem testatoris et cõsequenter res que
erant hereditatis tẽpore adite hereditatis.d.§.quotiens res autẽ
aliene prout erant res ecclesiarũ non erant hereditatis merito nõ
veniunt restituẽde fideicõmissario per predicta: ex quo igitur non
legitime probatur ꝙ dicta bona fuerint hereditatis dicti dñi Car
dinalis cõuenti veniunt ex hoc capite absoluendi: quia actore non
probãte reus absoluitur.l.qui accusare.C.de eden.⁊.c. cum ecclesia
sutrina.in fi.de causa pos.⁊ proprie.cum simi.vulgaribus.⁊ debent
probationes esse clare vt ⁊ superius dictum est: quia in dubijs reus
venit absoluendus vt in.c.cum sint partiũ iura obscura de reg.iur.
13 in.vj.⁊ in.c.fauorabiliores.eo.titu.† Quod ⁊ secũdo videtur posse
dici alia ratione quia dicta dña Alexandra nõ potest obtinere nisi
probet dictũ testamentũ ꝙ est fundamentũ sue intẽtionis dictum
autem instrumentũ non est originale: sed est exemplũ nõ apparet
ꝙ ille qui cõfecit originale instrumentũ fuerit notarius nec appa
ret ꝙ exemplator fuerit tabellio nõ apparet qõ iudex ascultauerit
⁊ viderit ipsum originale prout requiritur: vt.d.c.si.nec ꝙ interpo
suerit auctoritatẽ ipsi exemplationi prout requirit tex.d.c.cum.p.
tabellio nec ꝙ cõmittens fuerit iudex. Nec insuper aliquid dicitur
de citatione eorũ quorũ intererat prout requiritur in hmõi exem
platione.arg.l. nam ita diuus.⁊.l.iij.ff.de nata. resti.⁊.c.albericus.
et.c.significauit.de testi.prout voluit Bar.in aut. si quis in aliquo
documento.C.de edendo referens. Guil.de cu. Pe.⁊ Cy.⁊ Inno.
et Specu.⁊ hoc voluit Inno.in.c.albericus.de testi.⁊ in.c.j.⁊.ij.de
fide instru.prout ⁊ dicit Bal.in.d.aut. si quis in aliquo.⁊ ita cõmu
niter tenetur prout dicit ibi Pau.de cast.ꝙ ⁊ voluit Jo.and. post
Egy.⁊ Boeti.et Specu.in.c.cum.p.tabellio.de fide instru.ad hoc
etiam ꝙ habetur in.c.significauit. de testibus.⁊ licet Spe. et Bal.
velint ꝙ antiquitas suppleat defectũ probationis ꝙ auctor instru
menti fuerit tabellio tamẽ Inno.in.d.c.veniẽs. de verb.sig.lib.vj.
videtur requirere probationẽ ꝙ habebatur cõmuni opinione pro
publico notario. Et licet antiquitas faciat presumi sententiã pro
qua plerũqꝫ al's presumitur.arg.c.in psentia.de renũ.⁊.l.herẽnius.
§.gaia.de euic. fuisse solẽniter latam tamen ꝙ faciat presumi nota
riatum vtriusqꝫ auctoris dictorũ instrumentorũ vez exempli origi
nalis exẽplati et ꝙ cõmittens fuerit iudex ⁊ cõmiserit et ꝙ citatio
interuenerit videtur qõ dato ꝙ sit tãte efficacie ꝙ suppleat vnum

ex dictis defectibus durum sit dicere ꝙ suppleat omnes predictos
defectus qui obijciuntur: nec hoc reperio iure cautũ nec auctorita
tibus doctorũ decisum: et cõstat ꝙ plures defectus magis afficiũt
quam alterũ de per se.ar.aut.itaqꝫ.C.cõmunia. de succes.⁊.l. excu
santur.in prin.cum notatis ibi per glo.ff.de excusa.tuto.⁊ que ha
bentur in.l.diuus.ff.de in integ.resti. Et maxime etiam volẽdo ꝙ
antiquitas suppleat defectum fame que inducitur ad probãdum
bona fuisse dñi Cardinalis qõ etiam requiritur actori ad victoriã
reportandã: vt.s.ostẽsum est: ꝙ enim antiquitas omnia suppleat
et vt ita dixerim sit omnipotens vt deus ipse non videtur iuri nec
14 rationi consonũ.† Et ideo ex his rationibus saltem simul iunctis
cõcurrentibus etiã alijs de quibus.j.arbitror aperta fronte cõclu
dendum ꝙ partes iudicis sint in absoluendo reum cõuentum: pro
quo etiam facit. et tertio quia dictus testator in dicto testamento
instituit Joannẽ meschiatti ⁊ liberos masculos legitime descẽden
tes ex eo ⁊ sibi inuicem liberos eiusdẽ substituit que quidem verba
videntur intelligẽda de liberis existentibus tempore testamẽti vel
saltem existentibus tempore mortis testatoris ex quo dicti liberi
Joãnis etiã erant sanguine cõiuncti dicto testatori ⁊ hoc per tex.
in.l.si cognatis.ff.de rebus dubijs. vbi si testator aliquid relinquit
cognatis admittuntur solũ qui erant cognati tempore testamenti
vel saltẽ tempore mortis testatoris ad hoc etiã tex.in.l. cum ita.§.
in fideicõmisso.⁊ in.l.peto.§.fratre.ff.de lega.ij.⁊ ibi per Imo.post
glo.ꝙ Bar.ibi verũ intelligit quãdo relictũ sit cognatis testatoris
quãdo autem fieret cognatis tertij. dicit Bar. admitti solum illos
qui erant cognati tempore testamenti per.l.si ita. de auro et argẽ.
leg.pari ratione dicendũ videtur in hac substitutione facta de libe
ris Joannis ꝙ intelligatur de liberis existentibus tempore testa
menti vel tẽpore mortis ipsius testatoris facit etiã.insti. de here.
quali.⁊ differentia.§.in extraneis.⁊.ff.de heredi.insti.l. si alienũ.§.
in extraneis in quibus iuribus habetur ꝙ in heredibus extraneis
attenditur tempus testamenti mortis ⁊ aditionis hereditatis siue
institutio sit pura siue sit cõditionalis in suo ⁊ necessario vel in ne
cessario tantũ duo tempora.s.testamenti ⁊ mortis vt notatur in di
ctis iuribus. Constat autem ꝙ dicti liberi sunt instituti seu primo
gradu seu vlteriori gradu institutionis nõ curo: quia directa substi
tutio vulgaris est cõditionalis institutio.l.j.§.si sub conditione.ff.
ad leg.fal.⁊ est secũdus gradus institutionis.l.j.ff.de vulg.⁊ pupil.
et quando potest substitutio interpretari directa semper in dubio
interpretatur directa. dicit notabiliter tex.in.c. si pater. de testa.
lib.vj.adeo ꝙ probabiliter potuisset attẽtari ꝙ liberi fuissent inui
cem directo substituti ex quadã reciproca seu breuiloqua substitu
tione directa cum non fiat mentio mortis in dicta substitutione
iuxta.l.iam hoc iure.⁊.l.lucius.ff.de vulg.⁊ pup.⁊.C.eo.ti.l.heredi
tatem nisi quia testator se declarat in ꝓhibitione alienationis quã
facit dicẽdo: licet etiã in eis legis prohibitio: quia res restitutioni
subiacẽt sufficere possit. Illa aũt verba ita ꝙ ille sit ordo in succes
sione et substitutione hmõi qui al's in successionibus ab intestato
seruatur nõ habebat obstare. nam poterant cõcurrere plures gra
dus liberorũ eodẽ tpe puta nõ existente herede. Joãne meschiatti
vel repudiãte altero ex liberis. Poterat dubitari an omnes simul
cõcurrerent vel quis alteri pferatur: ideo vt decidat ꝙ non omnes
pariter admittatur: sed demũ hi qui ab intestato admitteretur po
tuisset interpretari adiecta clausula. ita ꝙ ille sit ⁊c. al's est magna
hesitatio in similibus in.d.§.in fideicõmisso.an simul cõcurrãt fra
ter ⁊ filius alterius fratris. nam glo.et Bal.ibi variant: tamẽ quia
seqũtia verba testatoris declarant que nam fuit sua intẽtio in di
cta substitutione.s.etiã fideicõmissariã substitutionẽ facere: nõ est
in hoc hesitandũ. nam ex seqũtibus precedẽtia interpretãtur.l.si
seruus plurium.§.fi.de leg.j.l.heredes palam.§.sed si notã.de testa.⁊
l.filie legatorũ.de leg.ij.⁊.l.nũmis.in fi.de leg.iij. sed licet cõprehen
dat etiã substitutionẽ fideicõmissariã nihilominus et directã vul
garem inter eos cõprehẽdit cum etiã specifica cõpendiosa vulgarẽ
cõprehendit.l.precibus.C.de impu.⁊.d.c.si pater.⁊ est expressa ver
bis generalibus prout doc.no.in dictis iuribus: ⁊ in.c.raynutius.
de testa.⁊ Bar.in.l.j.ff.de vulg.et pup.ideo respectu vulgaris que
est directa cõditionalis institutio attẽditur tẽpus mortis testato
ris vtrũ sit capax huius institutionis per dictos.§§.in extraneis.⁊
qui nõ est.tũc temporis in rerũ natura nõ est capax: quia nõ entiũ
nulle cause vt ait philosophus ⁊ probatur in.l.adeo.§.ꝙ si toto.de
acqui.rerũ domi.⁊.l.eius qui in prouinciã.prope finẽ.ff. si cer.pe.⁊
l.ij.ff.de vsuf.idem dicendũ respectu fideicõmissarie substitutionis
vt vna determinatio pariter determinet.ar.d.l.iam hoc iure.⁊.d.l.
hereditatẽ.⁊.l.ꝙuis.eo.ti.⁊.l.in testamẽto.C. de test.mili. Ex qui
bus videtur restare ꝙ ad dictã substitutionẽ nõ censeãtur inuitati
liberi masculi nec filie vel earũ liberi nisi illi qui extabant tempore
testamẽti vel tẽpore mortis testatoris: sed iste dñe Alexãdra ⁊ dña
Baptista nõ erãt in rerũ natura. tũc tẽporis merito ipse nõ cẽsean
tur inuitate ad dictã substitutionẽ fideicõmissariã. Quod et quar
to dicendũ videtur alia ratione: quia filie femine ⁊ earũ liberi sunt
inuitate ad hereditatẽ ⁊ bona testatoris si nullus masculus super
esset de filijs seu liberis Joãnis pdicti aut nullus eorũ heres esset.
Que

Que cõditio videtur expirasse cum tempore mortis testatoris. et
etiam dicti Joannis instituti superfuerint liberi dicti testatoris ꝛ
heredes fuerũt saltẽ ex persona dicti Joannis primi instituti pre-
supposito ꝙ ipse Joãnes heres extiterit.nam heres heredis testa
toris est heres.l.fi.C.de heredi.insti.ponamus em̃ ꝙ testator iussis-
set hereditatẽ ꝛ bona peruenire ad filias legitimas earũq; liberos
si aliquis masculus super esset nemo sane mẽtis negaret cõditionẽ
extitisse ſm thema presuppositũ:ergo si cõditio affirmatiua cense-
retur purificata: ergo cõditio negatiua si nullus supple masculus
superesset censeatur expirata cum cõtrariorũ cõtraria sit natura.l.
et si cõtra.de vulga.ꝛ pupil.ꝛ.l.si ex toto.in prin.de leg.j.ꝛ in.l.j.ff.
de his qui sunt sui vel alie.iu.cum si.superfuerunt enim filij in casu
nostro:sed defecerunt inter que.s.superesse ꝛ deficere fecit differen
tiam ipse testator in sequenti capite substitutionis ibi ꝙ si nec filij
vel earũ liberi superessent seu deficerent ꝛc. cum itaq; in precedẽti
capite substitutionis solum inuitauerit filias si nullus masculus
superesset nec adiecit vel deficeret videtur qḋ cum filij supfuerint:
licet defecerint expirasse illud caput substitutionis : sciuisset enim
testator in illo capite substitutionis adijcere illa verba prout adie-
cit in sequẽti capite si id voluisset:quia ergo illa verba nõ apposuit
censetur noluisse filias in eum casum inuitare.arg.c.ad audientiã.
de decimis.ꝛ.l.si seruũ.§.nõ dixit pretor.ff.de acqui.heredi.cum si.
ꝙ et persuadetur ex eo quia illa verba si nullus masculus supesset
negari nõ potest quin sint ambigua cum nõ appareat ad ꝙ tẽpus
testator se referat ꝛ propria natura preteriti imperfecti subiũctiui
est denotare tempus presens vt probatur in.l.cum stipulamur. de
ver.obli.ꝛ in.l.scribit.§.item scribit.ff.de auro ꝛ arg.leg. vbi verbũ
esset a testatore indefinite respectu temporis prolatũ tempus pre-
sens significat:licet quãdo in presenti tempore verificari nõ potest
trahatur ad futurũ tempus:licet in ꝓprie.l.si debitor.§.quia verisi
mile.ff.de cõtrahen.emp.ꝛ.l.cum certus.de vino tri.ꝛ oleo leg.ꝙ ꝛ
quãq; cõtingit in preterito plusq̃ perfecto subiũctiui.l.qui rome.§.
augerius.de verb.obli.ꝛ ibi Bar. cum itaq; non appareat de quo
tempore testator senserit ꝛ potuerit sentire de tẽpore testamenti ꝛ
de tempore mortis sue ꝛ de tempore mortis Joãnis:ꝛ forte prout
allegaret pars aduersa potuerit se referre quãdocũq; cõtingat nõ
supesse:licet aliquãdo superfuerit ꝛ ad omnẽ dictũ sensum possent
referri dicta verba nec appareat. et sic verba ex multiplici intelle-
ctu censeri debeant dubia iuxta.l.ita.ff.de iure fisci.et per glo.in.l.
veteribus.ff.de pac. videtur ꝙ in dubio interpretatio fieri debeat
pro reo cum prout.ꝛ.S.dictũ est in re dubia reus sit absoluẽdus vt
in regula cum sint partiũ iura obscura in.vj.cum si.ꝛ quãdo obscu-
ritas est circa legatũ seu fideicõmissum potius interptatio fit pro
herede quã pro legatario vt ꝓbatur in.l.si ita sit ascriptũ. de leg.j.
ibi sed qḋ magis erit ademptũ: non em̃ apparet ꝛc. facit.l. nũmis.
15 cum cõcordã. de leg.iij.† Accedat ad hanc interpretationẽ ꝙ no.
Bal.in.l.si põtionilla.C.quãdo dies lega.cedat.et in.l.si quis filiũ.
C.de inoffi.testa.ꝛ in suo cõsi.ꝙ incipit antiquũ statutũ.et Bar.in
l.ij.§.videndũ.ff.ad tertul. qui volunt ꝙ si statutũ dicat extãtibus
masculis filia ab intestato non succedat sufficit filios semel extare
tempore mortis quo tẽpore defertur hereditas nec succedit: licet
postea deficiãt masculi ad hoc.l.si quis filio exheredato. in prin.ff.
de iniusto testa.ꝛ in.l.post cõsanguineos.§.proximum.ff.de suis et
legi.her.d.Ant.subscribẽs allegat Bal.hoc formaliter dicere in.l.
gallus.§.qd si tantũ.in si.viij.col.secus autẽ si statutũ dicat donec
extant masculi filia non succedat:ideo videtur in terminis nostris
ꝙ cum testator dicat:nostra em̃ volũtas hec est vt masculis liberis
existẽtibus bona nostra ad ipsos deueniãt ꝛ ad nullos alios valeãt
deuenire sufficiat liberos semel existere ad hoc vt bona ipsa ad nul
los alios eis inuitis valeant deuenire:quia illi ablatiui existẽtibus
masculis videtur exponẽdi si masculi extabunt: nõ autẽ exponẽdi
videtur donec masculi extabunt ſm theoricã doctorũ supradictã.
et facit.l.euictis agris.ff.de vsuris.ꝛ.l.a testatore.de cõdi.et demõ.
et.l.thais ancilla.§.fi.ff.de fideicõ.liber.in quibus iuribus ablatiui
absoluti faciunt cõditionẽ ꝛ resoluũtur in verbũ ꝛ cõiunctionẽ si ꝛ
sufficit semel cõditionẽ existere:licet non duret.l. hec cõditio.ff.de
cõdi.ꝛ demõ.facit etiam ad predicta:quia verba cõditionũ debent
16 stricte interpretari vt not.Bar.in.l.j.§.bonorũ.ff.ad treb.† Pos-
set ꝛ.v.quis ponderare ꝙ in dicta substitutione videntur inuitate
filie dicti Joannis ꝛ earũ liberi: non aũt filie liberorũ masculorum
prout sunt dicta dña Baptista et dña Alexandra que non sunt de
filiabus dicti Joannis neq; de filiarum liberis : licet sint de liberis
ipsius Joannis:ꝛ hoc referendo illa verba substitutionis ad filias
legitimas earũq; liberos ad filias Joannis prout referenda viden
tur vt in precedẽtibus respõsis de filijs ꝛ liberis Joãnis semper lo-
cutus fuerit vt sic genitiuus Joãnis in eadẽ oratione.S. proxime
positus censeatur repetitus illis verbis ad filias legitimas imper-
sonaliter positis.arg.l.quemadmodũ.§.hec verba.ad legẽ aqui.et
§.hoc tamẽ capite.insti.eo.titu.ꝛ.l.seie.§.gaio.ff.de fundo instruc.
et ꝙ no.glo.in.§.item lapilli.insti. de rerũ diuisio.ꝛ Bar.in.l. pre-
tor ait.§.eritq; hic differẽtia.ff.de fundo instruc.attẽto maxime ꝙ
illa verba necessario indigent supplectione alicuius genitiui et in
eodem testamento sunt alia verba impersonaliter posita que indi-
gent supplectione genitiui.Joannis ibi vt masculis liberis existẽ-
tibus bona nostra ꝛc.ꝛ licet quandoq; appellatione filij nepotes ꝛ
alij liberi cõprehendantur.l.filij appellatione. de verb.signi.ꝛ.l.lu-
cius.de here.insti.et de ritu nup.l.senatuscõsulto.ꝛ.l.si quis tutor.
§.fi.ꝛ.l.libertũ.§.senatuscõsulto. tamen proprie ꝛ stricte loquendo
differunt filij a ceteris liberis probatur in.l.liberorũ.de verb.signi.
et.l.ꝙ si nepotes.ff.de testamentaria tutela.ꝛ in.§.fi.insti.qui dare
tuto.pos.ꝛ in.l.gallus.§.vt instituens.ff.de lib.ꝛ posthu.ideo dicit
glo.in.d.l.filij appellatione qḋ regulariter appellatione filij nõ ve
niunt nepotes circa qḋ sunt opiniones in dictis iuribus. maxime
in.d.§.vt instituens.vbi Bal.deuiat a Bar.ꝛ licet Bar.respõdeat
ad.d.l.ꝙ si nepotes ꝙ ibi agitur de preiudicio tertij.s.dati in tuto
rem cum tutela sit onus.l.tria onera. cum infinitis similibus.ff. de
excusa.tu.tamen illi tex. non videntur se fundare in dicta ratione:
sed in natura verborum vt patet ibi:aliter enim filij aliter nepotes
appellãtur. Preterea etiam in fideicõmisso ꝟl legato inest alterius
onus ꝛ magis preiudiciale:quia tendunt legata et fideicõmissa ad
onus ꝛ preiudiciũ heredis vt de se cõstat:preterea licet ex parte tu
toris datio tutele sit onerosa. ꝛ per cõsequens restringenda: tamẽ
ex parte pupillorum est proficua et fauorabilis: ideo licet verba ex
parte onerati deberẽt stricte interpretari: tamẽ ex parte pupillorũ
deberent large interpretari per ea que habẽtur in.l. sed si hac.§.fi.
et.l.questũ.ff.de in ius vocã.ꝛ per glo.in.l.venia.C.eo.titu.ꝛ ꝙ ibi
per doct.maxime Bal.ꝛ ꝙ in dispositione testatoris appellatione
filij hic non comprehendatur nepos vidi hac tempestate a plerisq;
excelsis iuriscõsultum. Et licet mihi semper visus fuerit articulus
iste dubius propter tex.ꝛ plures auctoritates doctorũ inter se plu-
rimum aduersantes: tamen in casu nostro pro ea opinione ꝙ non
veniant nepotes ꝛ vlteriores liberi cõfert: quia idem testator vide
tur pauloante posuisse vt diuersa filios ꝛ liberos.dum dixit nullus
masculus superesset de filijs seu liberis iunctis notatis in rubri.de
iuris ꝛ facti igno.Attenditur enim in interpretatione verbi ambi
gui qualiter fuerit sumptũ in alia parte testamenti. arg.l.qui filia-
bus.de lega.j.ꝛ.l.si seruus pluriũ.§.fi.eo.titu.ꝛ.l.heredes palam.§.
sed si notã. ibi vel ex vicinis scripturis vel ex cõsuetudine patrisfa-
milias prout ꝛ in simili Barto.ponderat in.l.centurio.de vulga.et
pupil.parũ post medium in.iij.q.principali ibi vel quid si in prece-
dentibus verbum illud cõmune accipitur pro directo ꝛc. nec dicta
interpretatio foret a probabili ratione et a verisimili aliena. nam
testator verisimiliter videtur magis dilexisse filias Joannis tanq̃
magis sibi cõiuncti quã filias liberorũ Joannis quas filias libero-
rum Joannis dilexisse videtur ꝓpter ipsos liberos facit optime.l.
dedit dotem. de colla. bonorũ maxime si tempore testamenti non
erant in rerum natura filij filie autem diligebantur propter se non
propter ipsos liberos : vnde cum ipse testator satis ipsos liberos
honorauerit eos inuitando ꝛ propterea eos filias excludendo:nõ
esset ab re si ipsas filias releuauerit et deficientibus liberis mascu-
lis ipse filie femine Joannis inuitarentur ꝛ non filie ipsorum libe-
rorum que non possunt ita conqueri cum eorum parentes fuerint
inuitati in substitutione facta Joanni grauatur: itaq; magis ipse
filie que debebant esse magis naturaliter dilecte merito non incõ-
ueniret si in aliquo magis releuarentur. arg.l. eum qui.in prin. de
iureiuran. ¶ † Sexto dicta domina Alexãdra nititur dicta bona
17 consequi vigore substitutionis fideicõmissarie purificate in perso-
na sua vel in persona dicte domine Baptiste : sed ex persona dicte
dñe Baptiste non videtur posse niti rebus sic se habentibus: quia
nulla presupponitur facta restitutio fideicommissi re vel verbo et
fideicõmissum nõ potest restitui nisi fideicõmissario aut eius here-
di non enim potest restitui procuratori etiam si sit procurator in
rem suam vel cessionarius.l.mulier.§. ex asse.ff.de iure dotiũ.ꝛ no.
per glo.ꝛ doct.in.l.apud iulianum.§.vtrum.ff. ad treb.ꝛ no. Bar.
in.l.a testatore.ff.de condi.ꝛ demõstra.Nec potest fideicõmissarius
agere contra tertios possessores ante restitutum fideicõmissum ex
trebel.quia per ipsam restitutionẽ consequitur iura in bonis here
ditarijs ꝛ non ante.l.j. in princi.ꝛ.l.restituta.ꝛ.l. facta restitu.ff.ad
trebel.ꝛ institu.eo.titu.§.restituta.ꝛ.l.j.ff. de fideicõmissaria here-
ditatis peti.cõmune sua glo. ꝛ hoc in his terminis quibus.s. facta
est alienatio volunt Saly.ꝛ Rapha.ꝛ Pau.de cast.in.l.fi.§. finau
tem.C.cõmunia de leg. ꝙ ꝛ videtur velle ibi Bal. in lectu.noua in
prima oppositione versi.non obstat.ff.ad trebel.l.marcellus.§.res
que glo.tamen in dictis iuribus.ꝛ in.l.penul.C.ad treb. tenet con-
tra quo ad bona alienata ꝛ eam.i.sententiã sequitur Bar.in.d.§.
res que.ꝛ in.d.l.fi.§.sed quia.ꝛ multi eam amplectũtur : ideo nõ est
vsq;quaq; tutum hoc fundamentũ dicta ratione:et etiã quia dicta
domina Baptista vel dña Alexandra non est prima fideicõmissa-
ria et quãdo primus fideicõmissarius est rogatus restituere secũdo
transeunt in secundũ actiones absq; restitutione.d.l.penul.C. ad
treb. sed ad hoc mediũ posset respõderi ꝙ procedat quãdo primo
est facta restitutio:sed in casu nostro non presupponitur ꝙ primo
fuerit facta restitutio merito non obstat. et quia lex illa ponit ca-
sum exorbitantẽ videtur intelligẽda in vera ꝛ propria restitutione

non in ea que posset dici resultare ficte ex confusione que resultat quādo creditor succedit debitori per iura vulgaria.arg.l.iij.§.hec verba.ff.de nego.gestis.⁊.l.fina.C.de his qui veniā eta.impe.cum

18 simi.† Sinaūt dicimus dicta bona ad dictam dominā Alexandrā spectare ex persona sua: quia in ea verificetur dicta substitutio: tūc ipsa repellenda venit a petitione dictarū rerum: quatenus dictus possessor habet causam a dicto Symone vel ab eius actoribus ex causa.s.onerosa puta emptionis ⁊ venditionis: nam si euincerētur dicta bona ab emptore vel ab herede emptoris qui ignorāter emit teneretur vēditor de euictione ipsi emptori vt.ff.⁊.C.de euic.quasi per totos que obligatio de euictione pariter militat in casu nostro.l.fi.§.fi.C.cōmunia.de leg.que quidem obligatio de euictione prout et cetere obligationes actiue ⁊ passiue transeunt in heredes pro hereditarijs portionibus.l.j.C.si certum peta.l.pro hereditarijs.C.de heredita.acti.cum simi.itaqꝫ transit in dictam dominam Alexandrā que est heres dicti Symonis: vt.j.subdā: igitur quatenus tenebatur Symō de euictione eatenus tenetur dicta domina Alexandra heres insolidū dicti Symonis et subsequenter agens repellenda venit dicta exceptione quā de euictione tenet actio ⁊c. eandem agentē repellit exceptio.l. vendicantem.ff. de euic.⁊.l.si a titio.ff.de excep. rei vendi.⁊.l.si a titio.ff. de rei vēdi.⁊.l.cum vir.ff. de vsucap.cum si.adductis.s.in fine adductorū in contrariū: ꝙ aūt ipsa domina Alexādra sit heres dicti Symonis cōstat ex eo quia presupponitur ꝙ sit filia vnica et Symon ab intestato decessit. ita qđ eius hereditas ad eam deuoluta fuit ⁊ presupponitur ꝙ nō seruauit in abstinendo se ab hereditate solēnitatē requisitā ex forma statuti de quo in themate sub rubrica de repudiatione fienda per bannū vbi traditur forma qualiter sit abstinendum ab hereditate paterna vel repudiandū aliam hereditatē et postea subditur ⁊ qui dicto modo non repudiauerit teneatur et possit cōueniri vt heres legitimus: ideo cum dicta dña Alexandra non seruauerit dictam formam si est elapsum tempus in statuto cōprehensum non potest amplius abstinere ⁊ censetur heres legitima et posset de euictione cōueniri prout si expresse se immiscuisset vigore dicti statuti quod clare loquitur: ⁊ insuper est elapsum tempus.xc. dierū cōcessum ad conficiendū inuentarium in.l.fi.§.sinaūt dubius.C. de iure delibe. et per cōsequens ipsa agens ex psona sua veniret repellenda supra dicta exceptione.iuncta etiā regula.d.l.ex qua persona.de reg.iur. et.d.l.si venditrici. cum si.s.adductis. ex quibus repellenda venit etiam si ageret ex persona dicte dñe Baptiste tanꝙ eius cessionaria.nam etiam tunc militāt verba dicte regule: et etiā ratio eiusdē. nam ipsa agit ad sui vtilitatem ⁊ ipsa de euictione tenetur merito repellēda venit quatenus ipsa dña Baptista foret heres eorū qui

19 vendiderūt.† Ultimo dictus reus cōuentus videtur tutus prescriptione lōgissimi temporis: licet enim bone fidei emptor nō possit se tueri nec vigore tituli nec vigore vsucapionis nec lōgi temporis prescriptionis aduersus legatariū seu fideicōmissarium purum seu conditionalē prout est expressum in.d.l.fi.§.finautē auaritie. tamē videtur qđ possit se tueri prescriptione longissimi temporis cum in.d.§.finautē auaritie.solū denegetur vsucapio aut longi temporis prescriptio: vnde a contrario sensu videtur permissa longissimi temporis prescriptio etiam cōtra hmōi legatarios vel fideicōmissarios: est enim.arg.ꝙ cōtrario sensu validissimū in iure.l.j.§. huius rei fortissimū est.arg.ff.de officio eius cui mā.est iurisditio.⁊.c.cum apostolica. extra de his que fiunt a prela. sine cōsensu capituli.⁊.l. qui testamento.§.mulier.ff.de testamentis.cum simi.et qui de vno negat de alio censetur fateri.c.nōne.extra de presump.⁊.l. cum pretor.in prin.ff.de iu.cum si. et ideo cum nec tex. nec doct.ibi dicant cessare prescriptionē longissimi temporis videtur a cōtrario sensu illius tex.dicendū ꝙ qui possedit longissimo tempore bona fide sit tutus prescriptione. Nec obstat illa ratio: quia impedito agere nō currit prescriptio.⁊ maxime anteꝙ cōpetat actio per.l.cum notissimi.§.illud. de prescrip. xxx.vel.xl.an. quem.§. pro ratione ad tex. allegat glo.in verbo longi temporis in.d.§.finautē auaritie.quam rationē ponderant etiā ibi doc.maxime Cy.⁊ Bal. volētes ꝙ post euentū conditionis currat ibi pscriptio longi temporis arguēdo a ratione cessante.Sed in hoc contrariū tenent ibi Rapha.fulg.et Pau.de cast.⁊ in vero est violare illum tex.versicu. ꝙ similiter qui immediate postꝙ dixerat de vsucapione ⁊ longi temporis prescriptione subiungitur: idem disponens in legato pure relicto.ita qđ volēdo referre ad alia quā ad vsucapionē ⁊ longi temporis prescriptionem est violare illam literā ex quo datur intelligi ꝙ nō est ad illum tex.illa ratio quā sentit glo.ad illum tex.et quā assignāt Cy. et sequaces.s.quia non est orta actio seu impeditur agere propter suspensionē cōditionis vel diei. Est ergo ratio quare cessat prescriptio longi temporis: quia ius irritat ipsum titulū quasi ipse titulus nec scriptus nec celebratus censeatur: ista ratio deprehēditur ex serie verborū illius tex. si recte aduertatur ibi quasi nec scripta nec penitus fuerat celebrata vt nec vsucapio ⁊c. que verba innuūt qđ illud de vsucapione causatur ex precedentibus vt demōstrat dictio vt que quandoqꝫ ponitur cōsecutiue vt no.glo.in cañ. si autē. ij.q.vj.⁊ plerūqꝫ denotat causam ob quam dispositio fit.c.vt debitus.de appel.⁊.c.vt circa.de elec.lib.vj.l.vt respōsum.C.de transac. cum infinitis similibus.⁊ rationē supradictā quare cesset vsucapio et longi temporis prescriptio assignat Pau.de cast.in.d.l.fi.cōmunia.de leg. in prescriptione aūt longissimi temporis nō requiritur titulus.l.si quis emptionis.C.de prescrip.xxx.vel.xl.anno. ⁊ dominium vtile queritur per ipsam longissimi temporis prescriptionē cum bona fide causatam vt ibidē ⁊ abuocatur. tunc dominiū ab eo qui tūc temporis est dñs prout est heres vel alius rogatus de restituendo ⁊ hoc legis dispositione nō ex dispositione rogati de restituendo: ꝙ autem istud dominiū eueniente postea cōditione auferatur ab eo qui prescripsit ⁊ qui illud non habet a rogato de restituendo nō cauetur iure: nec ratio id suadet. nam licet fideicōmissarius dicat nō currit prescriptio aduersus me: quia agere non poteram respōdebitur ego non prescribo aduersus te: sed prescribo dominium aduersus dñm presentem ⁊ illud quesitū non debet abuocari a te qui nunꝙ illud habuisti ⁊ modo succedis in locū heredis. l.qui.cccc.⁊.l.postulante.versi.sane.ff.ad trebel.ideo si heres nō est dominus tempore restitutionis nec tu sis dñs qui succedis in locū eius: ponamus enim ꝙ heres nunꝙ quesiuerit possessionem vel si quesiuit illam amisit siue facto vel culpa sua alius possedit longissimo tempore bona fide ⁊ ipsa prescriptione quesiuit vtile dominiū euenit postea conditio fideicōmissi dicet ne quispiam qđ transeat dominiū in fideicōmissariū. ita ꝙ lex auferat ab eo qui illud habet et qui nihil habet agere cum fideicōmissario: profecto ratio non suadet: nec iura vigent. Et per patronum cause allegatur Pau.de cast.in.d.l.fi.§.sed quia nostra maiestas.C.cōmunia de lega.tenere ꝙ si possessor habuit titulū ab alio quam a rogato prescriptio non impeditur ⁊ nocet fideicōmissario: ⁊ licet non reperiā in mea lectura Pau.de cast.illud dicere: quia forte pluries legit prout est verisimile. nam decrepitus vt audio decessit eius dictū videtur rationabile: nec iura que dicunt ꝙ eueniente conditione legatarius vel fideicōmissarius vendicat loquūtur hoc casu: sed loquūtur eo casu quo quis dominiū consecutus fuit ab ipso rogato vt patet in.d.l. fi.§. finautem auaritie.versi. sed in his omnibus.⁊.l. seruo legato. §.j.de lega.j.⁊.l.si fundū.de condi.⁊ demōstra.⁊.l.is cui.§.heres.ff. quemadmodū serui.amit. nō autem reperio ꝙ dominium vel ius ab alio vel iuris dispositione quesitum non ab ipso rogato auferatur ⁊ illud in fideicōmissarium vel legatariū transferatur eueniente cōditione legati vel fideicōmissi: bene autem reperio ꝙ iura que non causantur ex consensu: sed ab inuitis extorquentur interim quesita aduersus heredem seu sub cōditione rogatum nocent ipsi legatario vel fideicōmissario. nam si res interim vēdicatur ab herede ⁊ per sententiam abuocatur ab ipso rogato non poterit fideicōmissarius vel legatarius purificato legato vel fideicommisso rem ipsam vendicare a possessore vt patet ex notatis per Bar. et doct. in.l.in cōcedendo.§.in diem.ff.de aqua plu.arcen. volentes ꝙ sententia lata aduersus rogatum nocebit fideicōmissario: quare ergo non noceat sentētia legis que mediante prescriptione abuocat ab

20 herede dominiū.† Dicitur autē in allegationibus patroni cause qđ iste qui conuenitur non habuit causam derogato.et propterea adducitur preallegata.tum dictū Pau.de cast.ex adductis autem in themate innuitur contrariū arbitror autē id causari: quia forte iste possessor habuit titulum non immediate ab aliquo ex rogatis: sed mediate quia forte emit ab eo qui a rogato emerat. Si itaqꝫ iste secūdus emptor prescripsit potest dici non habuisse causam ab herede: maxime quia primus titulus ab herede causatus fuit nullus non solū eueniente cōditione per.d.§.finautē auaritie. sed etiā ab initio propter prohibitionē expressam testatoris que habetur qđ prohibitione legis quo ad vitiandā alienationem ⁊ impediendam dominij translationē.arg.autē.disponat.de nup.⁊ ꝙ prohibitio testatoris reddat nullā alienationē ⁊ impediat dominij translationem probatur in.l. peto.§. fratre.⁊.l. cum pater.§. libertis. de leg.ij.⁊.l.filiusfami.§.diui.de lega.j.prout ⁊ notatur per doct.in dictis iuribus.⁊ in.l.fi.C.de rebus alie.non alie.⁊ in.l.ea.l.C.de cōdi. ob causam.et in.l.si ita quis.ij.§.ea lege.ff.de verb.obli.prohibitio autem testatoris non potuit afficere dictum tertium qui emit ab herede vel alio rogato: quia ipse tertius non fuit vt arbitror ab ipso testatore honoratus.l. ab eo.C. de fideicom.⁊.l. plane.ij.§.fi. de lega.j.⁊.l.sed ⁊ si sic.in fi.de lega.iij.⁊.l.j.in fi.C.cōmunia de lega. quinimmo nec verba testamenti respiciunt nisi heredem et substitutos iura etiam rogatos prohibent alienare non alios: nec in alijs est alia ratio vendendi rem alienā subiectam restitutioni quā rem alienam restitutioni nō subiectam: onus enim illud restituendi ipsam rem non respicit aliquo modo ipsum tertium: vnde nulla ratio eum afficit: ita ꝙ videtur perinde ac si fuisset vēdita res peni

21 tus aliena.† Dico itaqꝫ ꝙ si procedit dictū Pau.de ca.in casu suo pariter videtur militare in casu isto: et profecto durū videtur ꝙ si vnus per.xxx.vel.xl.⁊.lx.annos possedit rem ab aliquo sub conditione alteri relictā et prescriptione quesiuit interim dominiū eueniente conditione dominiū abuocetur ab eo qui prescripsit dominium ⁊ qui non habet causam ab ipso testatore: sed habuit a mera legis dispositione prout contingit in eo qui longissimo tempore prescribit

prescribit in qua ꝑscriptione nõ requiritur titulus.d.l. si quis emptionis.& facit.l.sicut.& l.omnes.eo.titu.& quia nõ censetur ab alio habere causam in hac prescriptione nõ transit vitiũ etiam a defuncto in heredẽ prout voluit Dy.extra de reg.iur.c. possessor in.vj.& Bar.in.l.cum heres.ff.de diuersis & tempora.prescrip.qui licet loquantur de equitate cañ.tamẽ nituntur ea ratione:quia de iure canonico non requiritur titulus in prescriptione.c.j.de prescrip.lib.vj.que ratio militat etiã de iure ciuili in longissimi temporis prescriptione. Prout etiã durum videretur ꝙ si quis stipulatus fuerit emphyteosim pro se & filijs & nepotibus illãq; receperit deinde alius dictã rem emphyteoticã bona fide possederit per.xxx.vel.xl. annos ꝙ decedente primo emphyteota eius filij vel nepotes possint dictã rem emphyteoticam abuocare ab eo qui dictã rem iure proprio vel emphyteotico tam longissimo tempore possedit eo pretextu:quia interim non erat eis ius quesitũ. & sic non poterant agere. ita qꝺ illud dictum Pau.de cast.videtur satis rationabile.

22 ¶ † Nec obstat.d.§.illud.& illa regula non valenti agere nõ currit prescriptio de qua in.l.j. in fi.C.de annali excep.et in.l.in rebus.§.fi.C.de iure dot.& in.l.cõtra maiores.C.de inoffi.testa.quia respondetur ꝙ dicta prescriptio nõ fuit decursa cõtra non valentẽ agere: sed cõtra.tunc temporis dominũ qui agere poterat & mediãte prescriptione ab ipso dño fuit extortum dominiũ. adeo qꝺ eueniente postmodũ conditione dominiũ reperitur apud eum quẽ testator non potuit onerare:nec reperimus iure cautũ ꝙ istud dominiũ ꝙ negare non possumus interim esse quesitum eueniente cõditione cõuolet in fideicõmissarium: nec ratio viget ꝙ existens apud eum qui non representat testatorẽ ipso iure transferatur in honoratum a testatore:& si nõ transfertur dominiũ non habet fideicõmissarius ius agendi aduersus possessorẽ: quia actio personalis que cõpetit pro fideicõmisso non competit cõtra possessorẽ rei hereditarie.l.j.§.si fundum.ff.ad trebel.& facit.l.fi.ff.de cõtrahen.emp.cum simi.& si non transfertur dominiũ cessat rei vendicatio que dominiũ presupponit.l.in rem actio.ff.de rei vendi.& l.j.C.de alie.iu.mu. causa facta. Nec etiam cõpetit hypotecaria cum tempore quo cessit dies fideicõmissi dominiũ ipsius rei nõ esset in hereditate:sed esset apud eum cuius bona non poterant a testatore onerari & qui prescripserat rem liberam. & per cõsequens cessant omnes tres actiones que pro legatis & fideicõmissis competunt.l.j.&.ij.C.cõmunia vtriusq; iu.& l.cum filius.§.varijs.de leg.ij. itaq; prescriptio non competit aduersus actionem postea ortam:sed mediante prescriptione qua quesitum fuit dominiũ impeditur dominij acquisitio facienda per fideicõmissarium & consequenter impeditur ortus actionis realis rei vendicationis vel hypotecarie:& cõstat longe facilius impediri acquisitionem quã reuocari acquisitionẽ factam seu reuocari esse quesitam iuxta.l.patrẽ furioso cum ibi notatis & concordantijs.ff.de his qui sunt sui vel alie.iu.& c.ad apostolicã. extra de regularibus.& facit illud vulgatũ turpius eijcitur quã non admittitur hospes.c.quemadmodũ.extra de iureiuran.non ergo competit exceptio prescriptionis aduersus fideicõmissarium cum exceptio presupponat actionẽ.l.j.ff.de exceptionibus. sed erit exceptio intentionis & facti.s.tu non habes dominiũ. et per cõsequens nec actionem aduersus me:et sine actione nemo experitur.l. si pupilli.§.videamus.ff.de nego.gest.& l.vbi pactũ.cum sua glo.C.de transac.et ꝓpterea possumus dicere non esse decursam prescriptionẽ aduersus non valentem agere. Sinautẽ ante finitam longissimi temporis prescriptionẽ cessisset dies fideicõmissi & fideicõmissarius consecutus fuisset dominiũ rei relicte & cõsequenter oporteret ꝙ possessor niteretur prescriptione aduersus ius quesitũ ipsi fideicõmissario. tunc ratio viua suaderet ꝙ tempus antea elapsum non haberet obstare ipsi fideicõmissario & actioni sue:licet postea cõpleretur tempus ꝙ restabat ad prescriptionẽ complendã. tunc enim militat ratio.d.§.illud. et regule supradicte & hoc casu intelligerem id quod sentiunt glo.& docto.in.d.§.sed quia nostra maiestas. Et maxime Bal.qui ibi in lectura noua facit mentionẽ de prescriptione longissimi temporis sentiẽs ꝙ in casu illius.§. prescriptio longissimi temporis nõ obstet fideicõmissario conditionali per regulã.d.§.illud in quo.§.non impeditur ortus actionis et prescriptio causatur aduersus actionem que postea oritur: vnde ratio militat in supradicto casu quem proxime dixi et non in casu quo prescriptio cõpleta fuisset anteꝙ; cesserit dies fideicõmissi prout dicitur fuisse prius cõpletam in casu nostro nisi forte quis dixerit predicta non procedere ex eo quia per longissimi temporis prescriptionem non queritur directum dominiũ:sed vtile vt.d.l. si quis emptionis.& ꝙ habetur in auẽ.nisi tricenalis.C.de bo.maternis. et sic nõ impeditur ortus directe rei vendicationis:sed respõdetur ꝙ licet hoc verũ sit tamen a principio trãsfertur in fideicõmissarium ius qꝺ erat in hereditate ꝙ erat inefficax & infirmũ.ita ꝙ illa rei vendicatio nata fuit cum illa vt ita dixerim infirmitate: quia vtile dominium erat apud tertium ꝙ ꝑm ea que supra dixi non cõuolat in fideicõmissarium. Unde in effectu militant ea que supra dixi. Licet nõ militet formaliter exceptio illa sine actione experiris:sed illud in medium adduxi ad imprimendũ qualiter potest contingere ꝙ prescriptio

inducatur pendente conditione & cum.s. dixerim prescriptionem interim cõpletam impedire natiuitatem actionis quãdo subiecta materia pateretur.s. ꝙ prescriptione quereretur directũ dominiũ pari ratione possumus dicere ꝙ impediat natiuitatẽ efficacis rationis.

23 ¶ † Nec predictis refragatur.l. seruo legato.§.j.de lega.j. et.l.si fundũ.de cõdi. & demõ.cum si. in quibus dominiũ interim in alium translatũ existens tempore quo cessit dies fideicõmissi apud tertiũ quem testator nõ potuit grauare cõuolat ipso iure in legatarium seu fideicõmissarium et fingitur retro quesitũ prout habetur in dictis iuribus.& in.d.l.fi.§.sed quia nostra maiestas seu.§.sinautẽ auaritie.quia respõdetur ꝙ in illis iuribus dominiũ fuit translatũ in tertiũ per heredem habentẽ causam a testatore. Unde non mirũ si ibi ab eo aduocatur dominiũ ac si habuisset causam a testatore ex quo causam habuit ab eo qui testatorẽ representat et qui censetur eadem persona cum testatore:vt in aut.de iureiu.a mori prest.§.j. et est ibi ius speciale:qr eueniẽte cõditione fingitur dominiũ retro quesitum legatario cuius contrariũ regulariter procedit in.l.j.§. serui.ff.ad sylle.& l.is cui.ff.quemadmodum seruitus amitta.& in.l. neratius.ff. de manumis.testa. et ꝙ not. per glo.& doct.in.d.§. sed quia nostra maiestas seu.§.sequẽti. Non est ergo eadẽ ratio in casu nostro in quo dominiũ habetur prescriptione.& sic ex legis dispositione non repsentant defunctũ. item in illis iuribus cõcurrit mala fides alienantis seu eius in quẽ facta est alienatio qꝺ patet quia si vterq; pretendisset iustam ignorantiam non aduocaretur res alienata a possessore per casum singu.l.fi.§.fi.ff.de lega.ij. intelligendo illum tex.generaliter prout videtur quod cõmuniter intelligatur: licet quidam non absurde intelligant stricte quando ignorantia causatur facto testatoris inherendo : itaq; cõmuni intellectui si in casu.d.l.seruo legato.§.j.cum cõcordã. concurrisset iusta ignorantia contrahentiũ non vendicaretur res a possessore prout ibi dicitur nisi forte in subsidium venditore non existente soluẽdo prout als cõsulendo dixi & prout sub dubio forte dicit Bal. in lect. antiqua in.d.§.sed quia nostra maiestas:itaq; cum in ista acquisitione per longissimi temporis prescriptionem cesset culpa heredis qui iustam pretendebat ignorantiã. arg.l.qui in alterius. de regu.iur. et.l.fi.ff.pro suo.cum simi.et que iusta ignorantia per vtrãq; partẽ presupponitur:nõ videtur eadẽ ratio in casu nostro que est in terminis.d.l.seruo legato.cum cõcor.ideo exorbitantia que in terminis illius.l.inducitur nõ videtur trahenda ad casum nostrũ in quo viget rationis diuersitas. arg.l.ius singulare.& l.ꝙ vero contra.ff. de.ll.et in regula que a iure cõmuni exorbitant in.vj. cum si.

24 † Et maxime si nõ probaretur dominiũ dictorũ bonorũ fuisse dicti dñi Cardinalis : sed probatio verificaretur in quasi dominio iuxta ea que dixi.s.circa probationẽ ꝙ bona fuerunt seu sunt talis:nam.d.§.sinautẽ auaritie. videtur loqui quando testator est dñs cum permittat legatario & fideicõmissario vendicationẽ que ꝓprie sumpta cõpetit solum habenti dominiũ.d.l.in rem actio.cum si.preterea si testator habuit quasi dominiũ non plus iuris transfertur in fideicõmissarium.l.nemo plus iuris.de reg.iu.& ideo reperietur fideicõmissarium habere quasi dominiũ & publicianã et eum qui ꝑscripsit habere dominiũ vtilem rei vendicationem publiciana autem non datur contra dñm.l.penul.& fi.ff.de publi.et ideo fideicõmissarius agens publiciana contra eum qui interim prescriptione quesiuit dominiũ succumbet. Quinimmo si possessor ostendet solũ titulum non causatũ a representante defunctũ & fideicõmissarius niteretur ex quasi dominio auctoris sui videretur qꝺ haberet succũbere per casum notabilem.l.siue autem.§.si duobus.de publi. & cõsideratis his & alijs que supradixi post Pau.de cast.putarem cõsultius fore non ostẽdere titulũ causatum a successore dicti dñi Cardinalis: ex omnibus itaq; rationibus.s.adductis:licet singulas nõ firmẽ secura fronte cõcludendũ est partes iudicis rebus sic se habẽtibus fore in absoluendo possessorẽ dictarũ rerũ non obstãtibus in contrariũ adductis que satis apparent sublata ex iam dictis. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccv.

1 Appellatio ab interlocutoria an impediat iurisditionẽ procedendi ad vlteriora ante inhibitionem.

2 Confessio seu responsio an possit pro parte acceptari et pro parte rescindi. Et erronea non noceat facta in iudicio vel libello inserta.nume.5.

3 Uerba enũciatiua propter aliud emanata non probant. fallit si in iudicio exprimantur.nu.5.

4 Prescriptio quando aduersus ius adeundi operetur.nu.6.

5 Confessio per verbum credit ita iuuat prout si esse precisa. Orationis vnitas et vnica verborũ conceptio nõ facit actũ censeri vnũ sed plures actus censentur si plures & plura facta sub vna verborum conceptione exprimuntur & sic possunt separari que vnica oratione cõplectuntur circa si.

¶ Consilium.cccv.

In nomine dñi nostri Jesu christi.

1 ¶ † Circa primũ cõsultationis articulũ videtur prima facie dicendũ ꝙ dicta sententia nõ sit nulla: nam

dicta appellatio nõ fuit interposita a sentẽtia diffinitiua: sed a publicatione pcessus et sic ante sentẽtiã diffinitiuã ab interlocutoria cum omne verbũ iudicis faciẽs ad causam censeatur sñia interlocutoria: vt in aut. de litigiosis. §. ad excludẽdas. et ibi glo. ⁊ l. cũ clericis. in fi. cum sua gl. C. de epis. ⁊ cleri. ⁊ l. ꝙ iussit. cũ ibi notatis. ff. de re iudi. ⁊ appellatio ab interlocutoria nõ suspendit iurisditionem iudicis a quo quominus possit in causa pcedere nisi sit eidem per iudicẽ ad quẽ inhibitũ vt est expressum in. c. non solũ. de appel. lib. vj. quinimmo põt iudex a quo cõtra appellantẽ ab interlocutoria vel grauamine pcedere in iudicio etiã ad sententiã diffinitiuã etiã ipso appellante nõ citato vt est expressum in. c. eum qui. de dolo et cõtu. lib. vj. ⁊ in cle. vnica. eo. ti. ⁊ hoc nisi iustificetur appellatio per sententiã iudicis ad quẽ: nam tũc reuocãtur interim attẽtata per iudicẽ a quo vt not. glo. in. d. l. vnica ⁊ est satis expressum in. d. c. nõ solũ. §. illa vero. vnde cum dicta appellatio nõ fuerit per vltimã sententiam iustificata: sed reprobata nõ videtur ꝙ sententia lata per ipsum iudicẽ a quo debeat vigore dicte appellationis cẽseri nulla: nec videtur obstare si dicatur ꝙ dictus dñs potestas detulit appellationi ⁊ per hoc videatur ab eo abdicata iurisditio cum deferens appellationi quãtũcũꝙ friuole cẽseatur a se iurisditionẽ abdicare vt in. c. cum appellationibus friuolis. §. si vero iudex. de app. lib. vj. ⁊ in. d. cle. vnica. de dolo ⁊ cõtumacia: quia ad hoc videtur posse rñderi ꝙ dictus dñs potestas nõ detulit simpliciter appellationi: sed si ⁊ inquãtũ deferre deberet. nam illa clausula si ⁊ inquãtũ tanꝙ in medio posita videtur determinare pcedentia ⁊ sequentia per id qõ habetur in. l. iij. §. si filius. ff. de lib. ⁊ posthu. ¶ His tamen non obstãtibus contrariũ videtur de iure verius: nam immo videtur ꝙ dictus dñs potestas detulerit appellationi. et per ɔ̃ñs ea ratione nõ potuerit amplius in causa pcedere. per. d. c. cũ appellationibus friuolis. de appel. lib. vj. ⁊. d. cle. vnicã. nam dicta clausula si ⁊ inquantum videtur posita in prima oratione. dum dicitur ꝙ dictã appellationem admisit nisi si et inquantũ ⁊c. nam iudex ab initio anteꝙ appellationẽ videret illã cõditionaliter admisit ⁊ cum postea viderit dictã appellationẽ ipse iudex eidẽ detulit vt denotãt illa verba et etiã visa dicta appellatione eidẽ detulit: q: illa copula ⁊ videtur posita inter duas diuersas orationes cum soleat diuersa copulare iuxta ea que notãtur per glo. in rub. de iuris ⁊ facti igno. Et sic ea que precedũt ante dictã copulã vidẽtur esse de precedẽti oratione non de sequenti. ⁊ per ɔ̃ñs delatio facta post visam appellationem videtur fuisse simplex nõ cõditionalis: ꝙ maxime videtur dicẽdũ: quia admittere ⁊ deferre vidẽtur idem importare vt probat tex. in. d. c. cũ appellationibus. ver. si iudex ibi minus legitimã nõ admittat ⁊ in versi. si vero iudex admittat si recte aduertatur: ita ꝙ si illa verba si ⁊ inquantũ refererẽtur etiã ad sequentẽ orationẽ sequens oratio parũ aut nihil operaretur cõtra. l. si qñ. de leg. j. ⁊. c. si papa. de priui. lib. vj. sup hoc tamẽ nõ oportet multũ insistere: q: ex quo est a dicta sentẽtia diffinitiua appellatũ prout ⁊ appellari põt etiã a sententia nulla vt in. l. carmelia pia. de iure pa. ⁊. l. quedã mulier. ff. fami. hercis. ⁊. l. si expressim. ff. de appel. ⁊ per Inno. in. c. dilecto. de appel. ⁊ maxime ẽm formã cõsuetã: quia solet dici per appellantem dico sententiã nullã ⁊ si qua est appello, iuxta notata per glo. ⁊ doct. in. l. j. C. quãdo prouoca. nõ est necesse. ⁊ per Bar. in. d. l. si expressim. et per Specu. in ti. de sentẽtia. §. iuxta. versi. sed nũquid libellus colũ. vlti. ⁊ per Inno. in. c. constitutus. de in integ. resti. ⁊ est bonus tex. in. c. cum olim. el scõo. circa mediũ. de appel. Si sentẽtia esset valida: sed iniusta haberet iudex ad quẽ ipsam sententiã reuocare ⁊ contrariũ sentẽtiare iuxta. l. j. de appel. ⁊. l. eos. C. eo. ti. ⁊ fere per totos illos titulos: et si sentẽtia esset nulla tñ iusta haberet iudex ad quẽ pronũciare pro ipso appellato cõtra appellantẽ seu de nullitate dicentẽ: ⁊ sic in effectu sentẽtiã primã cõfirmare: nam causa nullitatis etiã principaliter deducte deuoluit negotiũ ad superiorem prout cõcludunt Bar. Imo. ⁊ doc. in. d. l. si expressim. ⁊ per Bal. in. d. l. j. C. quãdo puocare nõ est necesse. ⁊ pbatur in. l. absentem. C. de accu. prout eam allegat Bal. in. d. l. j. ex quibus patet qõ siue sentẽtia sit valida siue nulla est videndũ de iustitia ipsius sententie et de meritis cause: ideo nõ est multũ sup ipsa nullitate insistendum.

2 ¶ † Sed deueniendũ est ad scõm principalẽ consultationis articulũ ⁊ sic ad merita cause. Circa ꝙ videt̃ prima facie dicẽdũ qõ dictus Christophorus actor foueat iustitiã: nam in pũcto presupponitur ꝙ dictus Christophorus est nepos ex fratre dicti dñi Jo. de cuius hereditate agitur ⁊ sic in eodem gradu cum dicta dña Cherubina ⁊ cũ Mariotto fratre dicte dñe Cherubine. et per ɔ̃ñs videt̃ ꝙ cum sint pares in gradu similiter sint pares in successione vt in aut. cessante. in aut. post fratres. C. de legiti. here. nec videtur obstare id qõ in contrariũ allegatur. s. ꝙ pater dicti Christophori fuerit cõiunctus dicto dño Joanni ex latere paterno dũtaxat ⁊ pater dictorũ Mariotti et Cherubine fuerit cõiunctus ex vtroꝙ latere. ⁊ per cõsequens excludant dictũ Christophorũ per aut. itaꝙ. C. cõmunia. de succes. ⁊. d. aut. cessante. quia ad hoc respõdetur qõ non videtur pbari maior cõiunctio inter patrẽ dictorũ Mariotti et Cherubine ⁊ dñm Joannẽ quã inter patrẽ dicti Christophori ⁊ dominũ Joannẽ: non eñ presupponitur in puncto aliquã super hoc emanasse probationẽ nisi probatio resultet ex responsionibus factis per dictũ Christophorũ articulis dicte dñe Cherubine que quidẽ respõsiones nõ videntur obstare dicto Christophoro qui in eisdẽ orationibus respõdit se credere ꝙ dictus dñs Joannes ⁊ ser Nicolaus pater dicti Christophori et ser Christophorus pater dictorum Mariotti ⁊ dñe Cherubine fuerũt fratres nati ex codẽ patre ⁊ ex eadẽ matre: ⁊ sic fatetur non magis vnũ quam alterum esse vtrinꝙ cõiunctũ dicto dño Joãni et cum videatur vnicũ. c. ex quo vnica oratio nõ videtur ꝙ possint dicte respõsiones scindi ⁊ sic pro parte acceptari ⁊ pro parte respui. ar. l. etiã. §. ex causa. ff. de mino. et. l. cum queritur. de admini. tu. ⁊. l. si quis testibus. C. de testibus. ⁊ l. j. ff. de acqui. heredi. ⁊ not. in terminis cõfessionis Bar. in. l. aurelius. §. idem quesijt. ff. de libe. lega. et Cy. in. l. vnica. in. xiij. q. C. de cõfessis. ⁊ Bal. ibi in quinta col. ad hoc glo. que fuit addi. in. l. non vtiꝙ. ff. de excep. ⁊ glo. in. l. si quidẽ. C. eo. ti. ⁊ doct. maxime Imo. in. c. cum venerabilis. de excep. ad hoc. l. publia. §. fi. et ibi per doct. ff. depositi. ⁊ per Cy. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de dona. propter nup. Nec videtur obstare ꝙ dictus Christophorus egit cõtra dictũ Mariottum ⁊ fratres tanꝙ cõtra heredes insolidũ dicti dñi Joannis quia per hoc nõ videtur illos fecisse heredes insolidũ si non erant: quia istud non videbatur ab eo dependere: nec illa assertio videtur sibi preiudicare: quia videtur erronea ⁊ cõfessio erronea non preiudicat. l. nõ fatetur. ff. de cõfessis. ⁊ satis deducitur error probãdo rem aliter se habere vt. l. post diuisionẽ. C. de iuris ⁊ facti igno. ⁊ ibi per doct. ⁊ per Bar. in. l. nõ fatetur. ff. de confessis. ⁊ per Bal. in. l. cum falsa. ⁊ in. l. error. C. de iuris ⁊ facti igno. et per. d. Anto. in. c. fi. de cõfessis. ⁊ per Bar. in. l. rura. C. de omni agro deser. lib. xj.

3 † Preterea verba enũciatiua propter aliud emanata nõ videtur ꝙ regulariter probent. l. ex his verbis. C. de testa. mili. ⁊. l. non nudis. C. de proba. ⁊. c. fi. extra de succes. ab intestato. ⁊ per Bar. in. l. ex hac scriptura. ff. de dona. cum si.

4 † nec videt̃ obstare lapsus. xxxiiij. annorũ quia nõ videtur sufficere ꝙ sint elapsi. xxxiiij. anni a die mortis dñi Joãnis quo ad causandã prescriptionem nisi probetur pro parte excipientis possessio longissimi temporis super qua fundetur sua prescriptio. l. si quis emptionis. C. de prescrip. xxx. vel. xl. annorum nec insup videtur qõ pscriptio inchoari possit iacẽte hereditate. l. ea que. ⁊ ꝙ ibi no. per Bar. Bal. ⁊ ceteros doct. C. de temporibus in integ. resti. nec videtur resultare prescriptio aduersus facultatẽ adeũdi. quia aduersus ea que sunt facultatis nõ prescribitur. l. viã publicã. ff. de via publica: ergo nec iuri adeundi prescribatur cum ius adeundi nõ dicatur esse in bonis nostris: quia potius videatur quedã facultas. ff. ad legẽ fal. l. precia rerum. §. sed nec heredẽ ⁊ firmant Richar. ⁊ Bartho. de saly. in pprijs terminis in. l. licet. C. de iure deliberãdi per plures rationes quas breuitatis causa omitto.

5 ¶ † His tamẽ non obstantibus in contrariũ arbitror esse indubiã iustitiã. s. ꝙ partes iudicis sint in pronũciando pro parte dicte dñe Cherubine ree conuente eam. s. absoluendo ab impetitione dicti Christophori ex rationibus in pũcto põderatis. et primo quia videtur qõ hereditas dicti dñi Joannis fuerit delata filijs dicti ser Christophori fratris vtrinꝙ cõiuncti dicto dño Joãni ⁊ nõ fuerit delata dicto Christophoro filio dicti ser Nicolai qui non probatur cõiunctus ex vtroꝙ latere dicto dño Joanni. dicta eñ dña Cherubina que habebat pbare se vel dictũ Mariottũ esse nepotes dicti dñi Joannis ex fratre vtrinꝙ cõiuncto videtur releuata ab onere probandi per cõfessiones dicti Christophori factas in rñsionibus ad articulos dicte dñe Cherubine: nam cõfitetur dictus Christophorus ꝙ dicti dñs Joãnes et ser Christophorus fuerunt fratres vtrinꝙ cõiuncti ꝙ erat fundamentũ intẽtionis ipsius dñe Cherubine: vnde nõ videtur ꝙ eidẽ incũbat alia probatio. l. ij. §. qõ obseruari. C. de iuramento calũ. ⁊ in titulis. de confessis. ff. C. et extra et quasi per totos: ita eñ iuuat cõfessio per verbũ credit put pcisa cõfessio vt not. gl. ⁊ doc. in. c. ex literis. extra de iureiu. sed ꝙ ser Nicolaus ⁊ dñs Joãnes fuerint fratres vtrinꝙ cõiuncti negatur per dictam dominã Cherubinã nec probatur aliquo genere pbationis prout probandũ erat pro parte dicti Christophori cum esset fundamentũ sue intẽtionis cõstito. s. ꝙ ser Christophorus ⁊ dñs Joãnes fuerint vtrinꝙ cõiũcti: q: tũc aliter nõ posset ad eum spectare dicta hereditas dicti dñi Joannis per. d. aut. itaꝙ. ⁊. d. aut. cessante. ideo nõ pbata intẽtione ipsius actoris venit rea absoluenda. l. qui accusare. C. de edẽdo. ⁊. l. actor ꝙ asseuerat. C. de pba. ⁊. c. cum eccle. sutri. in fi. de causa pos. ⁊ pprie. cũ multis si. Nec videt̃ obstare ꝙ in contrariũ circa hoc adducebat̃. s. ꝙ dictus Christophorus in eodẽ cõtextu verborũ dicebat dñm Joãnẽ ser Christophorũ et ser Nicolaũ fuisse fratres vtrinꝙ cõiunctos. Et ppterea non possit dicta sua cõfessio scindi et sic pro parte acceptari et pro parte respui: quia rñdetur ꝙ immo videt̃ ꝙ possit scindi ⁊ pro parte acceptari ⁊ pro parte respui: nam dicta cõfessio videt̃ continere plura capl'a ex quo cõtinet plura facta: cõstat eñ ꝙ quot sunt natiuitates filiorũ tot sunt facta diuersa: vñ aliud est factũ qõ ser Christophorus fuerit natus ex matre ex qua natus fuit dictus dñs Joannes ⁊ aliud est factũ ꝙ dictus ser Nicolaus fuerit natus ex ea matre ex qua natus fuit dictus dñs Joãnes. et per ɔ̃ñs dicte cõfessiones: licet

licet sub vno verborū cōtextu emanauerint nihilominus virtuali-
ter videntur cōprehendere plura facta ⁊ cōtinere plura capitula. ⁊
cōsequenter videtur ꝙ possint scindi ⁊ vnum capitulū acceptari ⁊
aliud respui cū illa sint facta penitus separata nec vnū alteri qua-
lificet. doc. enim in locis. s. pro cōtraria parte adductis circa hunc
articulū an cōfessio scindi valeat cōmuniter quasi oēs distinguunt
qḋ aut cōfessio cōtinet vnū capitulū ⁊ tunc scindi nequeat regulari
ter aut plura capitula: ⁊ tūc si sunt cōnexa similiter scindi nequeat
aut nō sunt cōnexa: sed separata. Et tunc scindi possit ⁊ pro parte
confessio acceptari ⁊ pro parte negari. ⁊ Bar. in. d. §. idem quesiʒt.
querit quando dicatur cōtinere vnum capitulū ⁊ quādo plura ⁊ si
plura quando cōnexa ⁊ quādo separata ⁊ cōcludit ꝙ dicitur vnū. c.
cōtinere quādo cōtinet vnū factū ⁊ facti qualitatē nec tunc refert:
an sit facta vno vel duplici constrictu prout cōcludit Jmo. in. d. c.
cum venerabilis. post Bar. in. d. §. idem quesiʒt et glo. in. d. l. si qui-
dem. idem cōcludit Bar. ꝙ plura capitula cōnexa dicitur cōtinere
quādo continet plura facta quorū vnū venit ad qualificandū aliud
tertio cōcludit ꝙ censetur cōtinere plura capitula quādo continet
plura facta quorū vnum nō qualificat aliud vt quia diuerso tēpore
emanauerit ⁊ circa hunc articulū an scʒ cōfessio possit scindi doct.
cōmuniter se remittunt ad dicta Bar. in. d. §. idem quesiʒt. et Bar.
vt ex predictis apparet nō facit vim vtrū confessio cōtineat vnam
vel plures orationes sed an cōtineat vnū vel plura facta et si plura
an cōnexa vel separata vt censeatur cōtinere vnum capitulum vel
plura cōnexa vel separata: ⁊ inter cetera adducit Bar. qḋ habetur
in. l. scire debemus. de ver. obli. vbi probatur ꝙ si sub vna oratione
promittūtur plures res tot censentur stipulationes separate quot
quot sunt res in stipulatione singulariter nominate. Et sic vnitas
orationis et vnica verborū cōceptio non facit actū censeri vnū: sed
plures actus cēsentur si plures res vel plura facta sub vna verborū
cōceptione exprimūtur: et ideo possunt separari que in vnica ora-
tione cōplectuntur vt probatur in. l. ij. ⁊. l. neminē. ⁊. l. sed duobus.
de leg. ij. in quibus iuribus probatur ꝙ vnū legatū non potest pro
parte acceptari ⁊ pro parte respui: sed ex pluribus legatis vnū po-
test acceptari ⁊ alterum recusari ⁊ censentur plura legata quando
plures res nominatim in eadē oratione legātur ⁊ sic per dicta iura
optime in simili probari videtur dicta theorica Bar. Que etiam
videtur de mente doct. maxime circa illam questionē an obiiciens
exceptionē videatur fundare intentionē actoris in qua questione
Specu. in titu. de excep. §. viso. versi. est igitur valde periculosum
tenet ꝙ sic. ⁊ Bar. in. l. non vtiqʒ. de excep. idem vult cum quadam
distinctione. ⁊ glo. disputat in. d. l. si quidē: et licet doct. varient in
dictis iuribus. ⁊ in. d. c. cum venerabilis. ⁊ in dicta regula exceptio-
nem obiiciens in. vj. nihilominus tenentes contra non se fundant
qḋ excipiens sub vnica verborū conceptione proponit suam exce-
ptionem. Sed se fundant doct. quia qui excipit nō censetur fateri
intentionē aduersarij per tex. d. c. cum venerabilis. ⁊. d. regule exce
ptionem. ⁊. d. l. nō vtiqʒ que indistincte loquūtur. Et sic nō fundāt
se qḋ tacite censeatur cōfiteri. Sed nō possit scindi ⁊ sic satis aperte
sentiunt ꝙ nō sit attendenda vnica verborū conceptio: attento qḋ
quasi semper exceptio proponitur sub vna verborū conceptione:
ideo ad propositum redeūdo cum dictus Christophorus in dictis
suis responsionibus nominatim exprimat dictos. d. Joannem ser
Nicolaum ⁊ ser Christophorū ꝙ fuerint vtrinqʒ cōiuncti videntur
censende plures assertiones: ex quo plura sunt facta penitus sepa
rata: quia alia est cōiunctio et cōsanguinitas ser Nicolai ⁊ domini
Joannis ⁊ alia est cōiunctio dñi Joannis ⁊ ser Christophori ⁊ alie
fuerunt eorū natiuitates separate: ideo possint separari ⁊ vna con-
fessio acceptari ⁊ altera recusari. arg. d. l. scire debemus. ⁊. d. l. ij. d. l.
neminē. ⁊. d. l. sed duobus. ⁊ per theoricā Bar. in. d. §. idē quesiʒt. s.
relatam nō ob. his que. s. circa hoc sunt adducta in contrarium ad
que clara sumitur respōsio ex iam dictis. Dato autem sine preiudi
cio veritatis ꝙ dicte respōsiones dicti Christophori nō releuarent
dictam dominā Cherubinā: nihilominus ex alia ⁊ sic scḋa ratione
videtur qḋ ipsa foueat iustitiā: nam dictus Christophorus prout
in themate psupponitur egit al's cōtra dictū Mariottū ⁊ dominā
Cherubinā ⁊ quedā eius fratrē tanꝙ cōtra heredes insolidū dicti
dñi Joannis pretendendo se creditorē dictorū fratrum ex persona
dicti. d. Joannis qui eius negotia administrauerat: ⁊ sic in dicto li
bello dictus Christophorus fatetur illos fuisse heredes insolidū. ⁊
cōsequenter negat se heredē iuxta ea que habentur in. l. si vt certo.
§. si ex duobus vehiculū cōmodati. Confessio autē in libello preiu
dicat libellanti. l. cum precum. C. de libe. cau. ⁊ per Bar. in. l. ex hac
scriptura. in fi. ff. de dona. vnde cum nō appareat cōtrarium in hoc
iudicio: quia nō apparet ꝙ dictus ser Nicolaus ⁊ dictus ser Chri-
stophorus fuerint pariter ⁊ vtrinqʒ cōiuncti dicto dño Joanni vi
detur standū dicte confessioni: saltē si fuit in dicto iudicio pcessum
ad merita cause cum in iudicijs verba enunciatiua probent. prout
no. Bar. in. d. l. ex hac scriptura. in fi. ⁊ Bal. in. l. cum precum. ⁊ ma
xime hoc casu cum actus ipse libelli et totū iudiciū dependebat ab
hoc an illi essent heredes ⁊ qñ actus fundatur in eo ꝙ enunciatiue
proferuntur verba quantūcūqʒ enūciatiue prolata probāt. l. optimā.
C. de cōtrahen. ⁊ cōmit. stip. ⁊ sic nō ob. ꝙ circa hoc. s. in cōtrarium
deductū est: ⁊ maxime videtur resultare pbatio ꝙ illi fuerint here
des insolidū cum dicatur ꝙ etiā cōcurrāt alie cōiecture. s. ꝙ dictus
ser Nicolaus fuerit natus ex diuersa matre. Super quibus tamen
cōiecturis quia in pūcto non deducūtur nō me fundo. Quātūcūqʒ
autē probaretur ꝙ fuissent omnes vtrinqʒ cōiuncti: nihilominus
videtur qḋ dictus libellus piudicasset dicto Christophoro vigore
cuiusdā tacite repudiationis. Nam psupposito ꝙ dictus ser Nico-
laus pater dicti Christophori fuisset vtrinqʒ cōiunctus dicto dño
Joanni: ⁊ per consequens hereditas dicti dñi Joannis fuisset pro
parte delata ad dictum Christophorū ⁊ pro parte ad dictum Ma
riottum ⁊ fratres: nihilominus quia dictus Christophorus nō po
terat petere insolidū aduersus dictum Mariottū et fratres tanꝙ
heredes dicti dñi Joannis nisi illi essent heredes insolidū: nec illi
poterāt insolidū esse heredes si pro parte erat hereditas delata di-
cto Christophoro nisi ipse Christophorus fuerit exclusus a facul-
tate adeundi repudiatione vel aliter: ideo dictus Christophorus
qui volebat totū id qḋ petebat cōsequi a dictis reis cōuentis cense
tur voluisse omne id ⁊ totū ꝙ erat necessariū pro implēda sua intē
tione vt possit sortiri effectum illud qḋ ipse petebat: quia qui vult
vnum censetur velle omne id per qḋ peruenitur ad illud. l. ad rem
mobilem. ⁊. l. ad legatū. ff. de procu. ⁊. l. ij. ff. de iurisdi. om. iudi. ⁊. l.
oratio. de sponsa. cum si. ideo dictus Christophorus censetur repu
diasse partem hereditatis ad eum delatā vt mediante sua repudia
tione portio sua accresceret dictis reis cōuentis ad quos pro alte-
ra parte erat hereditas delata cum portio hereditaria accrescat
alteri portioni. ⁊ cōsequenter alijs coheredibus etiā inuitis. l. vni-
ca. §. his itaqʒ. C. de cadu. tollen. ⁊. l. vnica. C. quādo non pet. par. ⁊
ff. de acqui. heredi. l. si quis heres institutus. cum simi. Ad predicta
etiam bonus tex. in. l. illud. ff. eo. ti. vbi si cui est delata hereditas ex
testamento eam adit ab intestato cēsetur hereditatē ex testamēto
delatā repudiasse ex testamēto ea ratione vt valeat aditio ab inte-
stato que al's valere nō poterat vt ibi: ⁊ in. l. ꝙdiu. el secūdo. eo. ti. ⁊
in. l. anteꝙ. C. communia de succes. ita pari ratione censeatur quis
repudiasse partē sibi delatā qui vult coheredē esse heredē insolidū
dūmodo sciat hereditatē sibi delatā vt ponderat tex. d. l. illud. nam
ignorans non renūciat. l. mater decedens. ff. de inoffi. testa. ⁊. l. cum
aquiliana. ⁊. l. nō est ferendus. in fi. ff. de transac. in casu autē nostro
scientia presumitur: quia cōsanguineus censetur scire mortē cōsan
guinei ⁊ suam consanguinitatē per ea que habentur in. l. octaui. ff.
vnde cog. ⁊ in. l. de tutela. C. de in integ. resti. mino. ⁊ per Bar. in. l.
6 j. ff. si certum peta. † Ultimo ⁊ alia ratione dictus Christophorus
debet succumbere: quia dato ꝙ nō esset exclusus repudiatione de
qua in proximo precedēti medio dictū est tamē censetur exclusus
tempore a facultate adeūdi ⁊ cōsequenter a facultate consequendi
seu petendi dictā hereditatē: quia aduersus ius adeūdi prescribi-
tur spacio. xxx. annorū prout no. glo. in. d. l. licet. ſm ꝙ illa glo. cō-
muniter intelligitur. et licet Saly. respōdeat ad illam glo. s. ꝙ non
loquatur de prescriptione aduersus ius immiscendi vel adeundi:
sed aduersus petitionē hereditatis cum tex. ibi dicat hanc. s. here-
ditatem recte vendicent: pro quo facit ratio glo. ibi cum ipsa pote
stas adeūdi vel immiscēdi nō sit actio: sed immo intellectus Saly.
non cōgruit tex. ⁊ cōsequēter nec glo. relate ad tex. cum tex. ponde
ret ꝙ sui nō se immiscuerunt ⁊ sic non cōpetebat eis petitio heredi
tatis que solis heredibus cōpetit. l. j. ij. ⁊. iij. ff. de petitione heredi-
tatis. cum simi. Nec cadat prescriptio aduersus petitionē heredi-
tatis que non est in esse producta. arg. l. x. de verb. obli. cum cōcor.
et. l. j. in fi. C. de annali exceptione. ⁊. l. cum notissimi. §. illud. C. de
prescrip. xxx. vel. xl. annorū ⁊ sic melior est intellectus doc. ad dictā
glo. ⁊ idem scʒ ꝙ prescribatur spacio. xxx. annorū aduersus ius seu
facultatē adeundi: firmat glo. in. l. ꝙdiu. el primo. ff. de acquirenda
heredi. ꝙ ⁊ firmant Pe. Cy. Bal. Ang. ⁊ Pau. de cast. in. d. l. licet.
et idem tenent Bal. ⁊ Jmo. in. d. l. ꝙdiu. et Ponta. ibi dicēs quod
idem tenuit Bar. in. l. j. ff. de cōditio. ex. l. ⁊ ꝙ ita tenent cōmuni-
ter doctores: ⁊ idem firmat Bar. in suo cōsilio ꝙ incipit quidā ha-
buit vxorem in ordine. xxxviij. ſm ordinē qui habetur perusie: ꝙ ⁊
firmat Rapha. fulgo. in. d. l. licet dicens ꝙ ita cōmuniter tenetur:
vnde ita pro indubitato tenendū est in decisiuis. Nec obstat dicta
ratio Saly. fundata per. d. l. viam publicam: quia dantur plures
respōsiones. Nam Bal. in. d. l. licet. dicit qḋ. d. l. viam publicam. nō
ob. quia loquitur in facultate publica nō in priuata ⁊ ppria facul-
tate. Ea enim que sunt facultatis possunt prescribi ergo ⁊ tolli per
prescriptionē. l. fi. de vsucapio. ⁊. l. si quis. de diuersis ⁊ tēporalibus
prescrip. ꝙ ⁊ est expressum in. l. in bello. §. si quis seruū. ff. de capti.
ſm eum ad hoc. d. l. cum notissimi. §. j. ⁊ ꝙ ibi no. per glo. Secundo
soluitur ꝙ si facultas producit potentiā deducendi rem in iudiciū
et prescribitur lōgissimo tempore ⁊ ita procedant dicte glo. ⁊ theo
rica doct. in nostris terminis. ⁊ glo. in. d. l. cum notissimi. §. j. secus
vbi facultas nō producit talē potentiā. ſm Ang. in. d. l. licet dicen
tem hoc esse suū dictū qui idem tenet in. l. pignori. ff. de vsucapio.
quem sequitur Jmo. ibi. ⁊ in. l. si finita. §. postea. de damno infec. ꝙ
et dixit originaliter Bal. in rubrica. C. de condi. ex. l. ⁊ idem voluit

Ponta.in.d.l.℥ diu. la prima.ꝛ in.d.l. pignori. ꝙ et videtur velle Bar.in.l.j.ff.de codi.ex.l.ꝛ Ang.in.d.l.cum notissimi.§.j. licet aliter loquatur Bar.in.d.l. pignori circa illum articulū an ꝛ quando aduersus facultatē prescribatur:sed non refert ex quo ipse Bar.et fere omnes cōcordant ꝙ aduersus ius seu facultatē adeūdi prescribatur spacio.xxx. annorū adeo qđ intrepide saltem in via decisiua hoc est cōcludendum.arg.l.minime.ff.de.ll.ꝛ ꝙ no.glo.in.l.omnis diffinitio.ff.de reg.iu.ꝛ Bar.in.l.C.de pena iu.qui male iu.ꝛ Bal. in.l.precibus.C.de impuberū.ꝛ doc.in.c.ne innitaris. de constitutionibus.ꝛ in.l.cum platis.de re iudi.ꝛ sparsim in multis locis tradentes doctrinā ꝙ in decisiuis nō est recedendū a carrocio seu cōmuni doct.sentētia. Cum igitur aduersus ius adeūdi prescribatur spacio.xxx.annorū vt conclusum est: ꝛ dictus Christophorus steterit vltra.xxx. annos post mortē dicti dn̄i Joānis ꝙ nō adiuit hereditatem nec aliquē actū fecit per quē ostenderit voluntatē adeūdi hereditatē per cōsequēs est sibi preclusa via amplius adeūdi ꝛ eius portio vacans accreuit portioni dicte dn̄e Cherubine per.d.§. is itaq.ꝛ.d.l.vnicam.C.quādo nō peten.partes.ꝛ.l.si ex pluribus.ff. de suis et legiti.cum si. Nec obstat ꝙ prescriptio nō incipit currere iacente hereditate.d.l. ea que.et nota. doct.in.d.l.licet. quia illud procedit qn̄ ageretur de prescribēda re hereditaria vel aliquo iure hereditario seu aduersus ius hereditariū:nō autē procedit in istis terminis in quibus nō prescribitur aduersus hereditatē nec aduersus ius hereditariū nec res aliqua hereditaria sed ꝑscribitur aduersus ius acquirēdi hereditatē cōpetens persone cui hereditas erat delata que quidē prescriptio nō potest currere nisi iacente hereditate:q2 post hereditatē aditā frustratorie tractaretur de scribendo aduersus ius adeūdi vt de se cōstat: ꝛ quia nō agitur de prescribenda re hereditaria non est curandum:an alius possederit.l.sicut.ꝛ.l. omnes.C. de prescrip.xxx.vel.xl.anno. ideo nō obstant que in hac parte.s.in cōtrarium adducūtur. Et quibus euidenter apparet ex pluribus medijs iustitiā fore pro parte dicte dn̄e Cherubine ꝛ cōsequenter ſm thema.s. positum partes iudicis sunt in absoluendo dictam dominā Cherubinam ꝛ dictū Christophorum cōdemnandum in expensis tanꝗ temere litigantem. Laus deo.

Summarium super consilio.cccvj.

☞ Testamentum scđm inualidū an tollat primū.per totum.

1 Clausula iure institutionis in vltima volūtate denotat testm̄ ꝛ nō codicillū ꝛ an possit obliquari virtute clausule codicillaris.nu.seq.

Codicillis non potest hereditas directo dari vel adimi.

2 Clausula codicillaris si nō valeat iure testamēti voluit valere iure codicillorum an ex eius virtute faciat obliquare substitutionē directam.ꝛ cōsi.seq.nu.12.

3 Legatum iure institutionis factum non tollitur codicillis.

4 Contractus non potest ab altera partiū reuocari nec factus inter patrem ꝛ filiū valet:secus tamen est si iuramento firmetur.nu.seq.

5 Donatio inter patrem ꝛ filium iurata valet.

6 Specialitates plures nō possunt circa vnā ꝛ eandē rem cōcurrere.

Contractus correspectiui qui dicantur.

7 Codicillis non tollitur stipulatio vel cōtractus iuratus.

8 Legatum an possit auctoritate propria capi ꝛ quo remedio actionis succurratur ipsi legatario.

9 Stipulatio cui nō est adiecta dies vel cōditio censetur pura ex qua potest incōtinenti agi.

10 Parafrenalia bona que dicantur.vsq ad fi.consi.

11 Sponsalia non cōtrahuntur nisi vt ad matrimonium deueniatur.

Verba stipulationum interpretātur pro vt est verisimile fuisse de mente partium contrahentiū ꝛ scđm materiam subiectam.

Consilium.cccvj.

In nomine dn̄i nostri Jesu christi. Oportunū ꝛ expediens fuisset pro hac consultatione melius dilucidanda videre formas et verba dictorum codicillorū ꝛ dicti cōtractus fidantiarū (vt verbis cōsultantis vtar) seu latorē puncti in facti serie magis instructū:tamē cōsultantis suorūq intercessorū deuictus instantia quā melius potero (pro temporis cōcessi breuitate) ad quesita cōsultationis respondebo. Pro cuius rei euidentia aduertendū duxi ante omnia ꝙ dictus Marimpetrus tres ordinauit vltimas volūtates et in prima sub forma testamēti filias ꝛ neptē heredes instituit vniuersales. in secūda autē vltima volūtate tertiā possessionis in testamēto filiabus prelegati reliquit iure institutionis prefate florutie nepti:nec thema ipsum aperit quid de reliquis bonis in hac secunda vltima voluntate disponatur nisi ꝙ in margine narratur ꝙ ab heredibus (intelligo.s.institutus in testamento) nō ademit nisi forte nonam vel decimā partem hereditatis. 1 † Circa hanc secundā vltimā volūtatem est aduertendū qđ thema illam codicillos fuisse profitetur: tamē illa verba iure institutionis inserta in eadē vltima voluntate testamentū non codicillos fuisse ostendunt vt probat tex.in.l. non codicillū:sed testamentū auiam vestram facere voluisse institutio ꝛ exheredatio facta probant euidenter.C.de testa.ꝛ in.l.illud.§.tractari.ff.de iure codi. Institutio em̄ defert hereditatē in totū vel in partē iure directo.l.verbis ciuilibus.de vulg.ꝛ pupil.et de heredi. insti.in rub.ꝛ nigro.quasi per totū.ff.ꝛ.C.et hereditas in codicillis nō potest directo dari.l.ij.§.fi.ꝛ.l.ꝙ per manus.ff. de iure codi.ꝛ.l. j.C.eo.ti.ꝛ similiter hereditas in testamēto data nō potest in codicillis adimi:vt.d.l.j.ꝛ.l. sceuola.ff.ad treb.ꝛ.l.hereditas. in prin.C. de his quib. vt indig. et propterea si iure institutionis relinquitur in codicillis relictū videtur inualidū si non poterāt vt testamentū valere vt videtur expssum in.d.§.tractari.in fi. ꝛ ideo cum in testamento tota dicta possessio fuerit dictis filiabus relicta iure institutionis illud ius institutionis nō videt potuisse auferri per dictos codicillos si in eis nō fuerint adhibiti.vij. testes rogati ꝑut requiruntur in testamento.l.hac cōsultissima. in prin.C.de testa. si vero interuenerit debitus numerus testiū:ꝛ cetere testamētarie solēnitates videretur dictā secūdā vltimā voluntatē esse censendā testamētum per.d.l.nō codicillū ꝛ.d.§.tractari.ꝛ q2 non pōt paganus decedere cum duobus testamētis videret ꝙ per dictū scđm testamentū rūperetur primū. insti.quib.mod.test.infir.§.posteriore.ꝛ.l. cum in scđo.ff.de iniusto testa.ꝛ si hoc esset q2 in dicto scđo testamēto reperiretur dicta neptis scripta heres in re certa nō dato alio coherede vniuersali institutio traheretur ad vniuersam hereditatē.l.j.§.si ex fundo.ꝛ.l.quotiēs.§.si duo.ꝛ.l.si titius.ff.de here.insti.nec hereditas potuisset postea ab ea adimi per vltimos codicillos cū hereditas in codicillis adimi nequeat vt dictū est nihilominus dictū secūdum testamentū redderetur nullū ex ꝑteritione filiarū qbus in dicta scđa vltima volūtate nihil relinquitur iure institutionis prout relinqui debet tam iure veteri.l.inter cetera.ff.de lib.ꝛ posthu.quā iure nouissimo.§.aliud quoq capi.in auč.vt cum. de appel.cog.et ꝓpterea quia nullū esset scđm testamentū nō rūperet primū vt est casus in.l.si filius qui in potestate.ff.de libe.ꝛ posthu.ideo dicendū est ꝙ in omnē euētū remanet virtus primi testamēti. 2 † Sed circa secundā vltimā voluntatē essent videnda verba ipsius an ex eis appareat ꝙ dictus Marimpetrus voluerit codicillare prout arbitror ꝙ appareat quia solet cōiter in instrumētis vltimarū voluntatum in fine apponi clausula ꝙ voluit valere iure codicillorū seu alterius cuiuscūq vltime volūtatis:ꝛ qn̄ cōditur testm̄ adijcit clausula ꝙ voluit valere iure testamēti ꝛ si iure testamēti nō valeret iure codicillorum ꝛc. ꝛ si dicta clausula esset apposita in dicta scđa vltima volūtate staremus claro q2 dicta tertia pars cēseretur relicta dicte Florutie iure obliquo non iure directo:q2 virtus hm̄oi clausule est institutionē directā obliquare. ar.l.sceuola.ꝛ.d.§.tractari.in prin. ꝑut no.Bar.in repe.l.j.ff.de iure codi.ꝛ Bal. in.l.fi.C.eo.ti.ꝛ doc. in dictis iuribus.ꝛ in auč.ex causa.C.de lib.ꝑte.et verba thematis presupponūt ꝙ fuerūt codicilli nō testamentū. Et ideo illa verba iure institutionis impropriātur ꝛ eam puto fuisse mētē testatoris ꝙ voluerit ꝙ dicte tres heredes institute in primo testamēto haberent dictā possessionē prout ceteras res hereditarias ꝛ sic iure vniuersalis institutionis:q2 ex quo quelibet erat vniuersaliter instituta in tertia parte et dicta possessio cuilibet pro tertia parte relicta videbatur relictū cōfundi in vniuersali institutione iuxta id qđ habetur in.l.qui filiabus.§.fi.cum.l.seq.de leg.j.quecūq aūt fuerit voluntas testatoris ꝛ qualiscūq fuerit dicta scđa vltima volūtas non est vis ex quo testamentū primū in omnē euentū remanet validum vt.s.ꝓbatū est:ꝛ dictū relictū tertie partis dicte possessionis dicte Florutie factū fuit postea in stipulationē deductū ꝛ demū per vltimos codicillos reuocatū: ita ꝙ vis huius cōsultationis depēdet a viribus ꝛ virtute dicte stipulationis et dictorū vltimorū codicillorum. 3 † Jtaq deueniēdo ad primū quesitū videt prima facie dicendum ꝙ dicti vltimi codicilli tollant primos codicillos nō obstāte qđ trāsiuerint in dictū cōtractū fidantiarū. Cōstat em̄ qđ relicta in codicillis possunt per alios codicillos reuocare.arg.l.nihil tam naturale.ff.de reg.iur.ad hoc.insti.de ademptione legatorū. in prin. ꝛ.l.cum ꝓponas.C.de codicil.ꝛ.l.ij.in fi.eo.ti.cum si. 4 † Nec videtur obstare ꝙ dictus testator per solenē stipulationem se obligauit ad dandū in bona parafrenalia dicte dn̄e Florutie dictā tertiā partē dicte possessionis sibi relictā a qua stipulatione videt ꝙ nō potuerit recedere dictus testator:quia cōtractus cum dependeāt a volūtate duorū nō possunt ab vno regulariter reuocari.l.sicut.C.de act. et obli.quia videtur posse respōderi dictā stipulationē nō valuisse tanꝗ emanata inter patrē ꝛ filiā in eius potestate cōstitutā per ea que habētur in.l. frater a fratre.ff.de cōdi.inde. quicquid em̄ olim querebat filius querebat patri.l.placet.ff.de acqui.heredi.ꝛ.l.cum filio.de leg.j.ꝛ insti.per quas personas no.acqui.§.j.cum si. Nec in profectitijs est per iura noua aliqd immutatū: ideo obligatio que filie quereretur ex promissione paterna quereretur per eandē filiā ipsi patri:et sic obligatio actiua ꝛ passiua consisteret in patre qđ a iure reputatur impossibile.l.vrānius.ff.de fideiu.ideo redditur stipulatio inutilis. Nam dicta bona parafernalia fuissent ꝓfectitia: quia a patre ꝓfecta et cōsequenter fuissent quesita patri:ideo post mortē patris venirent cōmunicāda cum alijs coheredibus.l.si donatione.ij.respōso.C.de colla.ꝛ.l.ij.de inofficiosis dona. iūcta auč. ex testamēto.co.ti.ꝛ ideo per ꝑdicta videtur ꝙ dicta tertia pars dicte possessionis de qua agitur nō ꝑtineat ad dictā dn̄am Florutiā.

Tamen

¶ Tamen his non ob. videtur contrarium concludendum atten to qd in dicto cotractu interuenit iuramentum patris promitten tis qd iuramentu poterat per patrem seruari sine dispendio salu tis eterne et regula est q iuramentu firmat contractum als de iure inualidum quado seruari pot sine dispendio salutis eterne. c. cu co tingat de iureiurando. et c. lz mulieres. eo. ti. lib. vj. c. quis. de pac. eo. lib. ideo videtur q iuramentu appositum in dicto cotractu det efficaciam dicti cotractui ita vt auus cogi possit ad obseruantiam cotractus put in terminis concludit Bal. in. l. fi. C. de vsuc. pro do na. Nam fm eu iurametu est de iure naturali quo iure naturali no curatur patria potestas supple: qr pria potestas est inducta de iu re ciuili. l. nam ciuium. ff. de his qui sui vel alie. iur. et instit. de pria potestate: vn fm eum constat q inter patre et filiu oritur obligatio naturalis. d. l. frater a fratre: tuc sic orit obligatio naturalis ad da du ergo dari pot et sic dniu transferri als sequeret q illa natura lis obligatio esset inanis et superuacua q esset absonu. l. j. C. de nu do iure quiritum tolle. preterea ista naturalis vestit iurameto per l. sacre pagine q lex est potetior qualibet patria potestate cu nulla lex humana sit potetior diuina ad hoc aut. sed epalis dignitas. C. de epi. et cle. fm eum q ita residet facit etia. c. si annu. in fi. de ind. li. vj. et Panor. in. d. c. cu contingat in pen. col. tenet idem q Bal. cu

5 de hoc querat et se remittat ad no. per Bal. in. d. l. fi. † Et q dona tio inter patre et filium: als inualida firmet iurameto tenet etiam Jo. an. in addi. spec. in tit. de testi. §. j. ver. sed pone filius licz loqua tur ecotra: et hoc saltem dicedu est casu nostro in quo no stipulatur ipsa filia: sed semproni recipiens et stipulans p ipsa filia presente q tu erat pupillaris etatis et sic verisilr ignoras ei q agebat. ar. l. j. C. de fal. moneta. io cotractus ipse recipiebat subsistentia in pso na ipsius sempronij stipulantis et sibi queritur obligatio et actio per. l. quecuq gerimus. ff. de acti. et obli. nec solet obligatio et actio transire in eum: pro quo stipulatur nisi mediante cessione. l. j. C. de acti. et obli. et. l. possessio. §. et si possessio. ff. de acqui. pos. et. l. si pcura torem. §. fi. ff. mandati cu si. et licet vbi procurator stipulat pro pre sente querat ei p quo stipulat vtilis sine cessione. l. si pcuratori pre sentis. ff. de ver. obli. tame ille casus spalis loquit in procuratore et sic in habente mandatu cu als non sit proprie procurator: sed ne gotioru gestor: io non est trahendus ad casum nostrum in quo sem pronius non habebat mandatum. et si dicat q censeat habere taci tu mandatum ex quo actus ille tendebat in vtilitatem dicte filie presentis et in his q tendunt in vtilitate pris et tacens censetur con sentire vt in regula qui tacet consetire videt in. vj. Ideo mandatu resultet per. l. qui patitur. ff. man. respodetur q ex quo dicta filia erat pupilla verisilr non intelligebat virtute dicte stipulationis. ar. d. l. j. de falsa moneta. et ignorans seu no intelligens no consen tit. l. nec ignorans. C. de dona. et. l. cu aquiliana. et. l. no est ferendus

6 in fi. ff. de transac. cu. † Preterea concurrere viderentur duo spalia: vnu q presumeretur cosensus aliud q actio quereretur sine cessio ne: et duo specialia cocurrere nequeut. l. j. C. de dotis pmis. put als in simili dicit Bar. in. l. si tibi. x. milia. in prin. ff. de pac. q. l. si quis argentum. C. de donatio. inducens vnum speciale q ex pacto nu do actio oritur non vendicat sibi locum in donatione presumpta q et voluerunt Bal. in. l. si pacto quo penam. C. de pactis. et Raynu. Bal. et Ang. in. l. iurisgentium. §. sed cum nulla. et. §. igitur nuda. ff. de pac. Preterea licet actio vtilis diceretur hoc casu inanis: eo quia diceretur illam immediate transire in patre per regulam. d. l. placet cum simi. remaneret nihilominus directa residens penes stipulantem super qua iuramentu potest operari vires suas et illa directa posset nuc sempronius cedere dicte domine florutie spon se seu vxori sui filij: preterea attento q dicta stipulatio emanauit in contractu sponsaliu et fuit facta per patrem sponsi cui iterat q vxor haberet bona parafrenalia nec forte fuisset als contract dicta sponsalia cu experientia sit rerum magistra. c. q sit in pnc. de elec. lib. vj. et c. statutu. in prin. eo. tit. et l. et. l. legatis. §. ornatricib. ff. de le. iij. doceat q mulieres diuites in bonis parafrenalibus fa ciliter et libeter assumuntur in vxores: vnde dicta pmissio de dan do dicta bona parafrenalia dicte nepti sponse per eius auu verisi militer facta fuit vt fierent dicta sponsalia ex quo incontinenti et eodem contextu emanauerut dicti otractus per ea que habentur in. l. in bonefidei. et in. l. petens. C. de pac. vbi bal. in altera sua repe. dicit q si reperiuntur duo cotractus facti eodem die loco et testi bus licet in diuersis instrumetis censentur facti incontinenti: licet in diuersis instrumetis appareant: io censent correspectiui vn scz factus pter aliu fm eum q est notabile in illo casu in quo no ap paret als q incontinenti. sed vbi vno contextu inter plures hinc inde interueniunt plura pacta seu stipulationes non est dubium per no. in dictis iuribus. et in. l. ex placito. C. de reruz permu. et in. l. iurisgentium. §. quinimmo. ff. de pac. et per Bal. in. l. pe. §. si mulier ff. sol. ma. ideo dicta obligatio censet facta non solu contemplatio ne domine florutie nepti: sed etia contemplatione sponsi et stipula tis sui patris et sic videt facta ob causam extrinsecam: et hoc respe ctu potest attentari q censeat respectu florutie ex ca aduentitia: li cet hoc alr non firme. sed salte ex quo stipulator ptedit pbabile in teresse attentis supradictis et his que habetur in. l. de his. C. de do na. inter virum et vxore. et in. l. fi. C. de pac. conuen. dicta obligatio et actio directa potest merito repausari in persona dicti stipulato ris: potissime cu non fuerit stipulatus dutaxat pro domina floru tia: sed etia pro omnibus quor interest vel interesse poterit in fu turum: lz posset dici q illa clausula referatur ad stipulationem no tarij non ad stipulationem sempronij sed immo clausula. in fi. posi ta si pot dz ad oia precedentia referri. l. talis scriptura. de leg. j. et. l. si quis ex argetarijs. §. si initium tabularum. ff. de eden. et. l. iij. §. si fi lius. de lib. et posthu. et maxime predicta dici possunt stante virtute iuramenti: q facit actum valere et censeri factum eo modo quo me

7 lius valere potest. ff. de leg. ij. l. cum pater. §. filijs matrem. † Ex qui bus omnibus cocludendu ceseo q dicta stipulatio iuuata iurame to promittentis valeat et teneat et non sit reuocata p vltimos codi cillos cu voluntate vnius reuocari nequeat vt dictum est: sed nec il lius voluntas reuocatoria apparet in casu nostro: qr in dictis vlti mis codicillis reuocat legatu factu in primis codicillis et non reuo catur dicta stipulatio: nec est censendum q dictus codicillas volue rit venire otra dicta stipulatione iurata et sic incidere in periuriuz cu iurauerit habere. et tenere ppetuo illa firma rata et gratam et in nullo contrafacere vel venire. ar. l. merito. ff. pro socio: et quia muta tio voluntatis non presumit. l. eum qui mutata. ff. de proba. et si di catur quid intererat reuocare legatu factum in codicillis et non re uocare stipulationem: respodet q plurimu interat vt deprehen detur ex infra dicendis circa scdm qsitum: et insuper lz dicta floru tia possit agere ad dicta bona promissa. et per coseques ad dicta ter tia parte dicte possessionis de qua agitur: adeo q si vellet heredita tem dicti testatoris recusare posset dicta tertia parte vna cum ce teris rebus in dictaz stipulatione deductis effectualiter consequi non obstatibus dictis vltimis codicillis qui no possunt reuocare nec reuocant dictam stipulatione per pdicta: tame si vult se immi scere hereditati dicti testatoris: licet vigore dicte stipulationis di cta tertia pars dicte possessionis sibi debeantur: nihilominus quia in vltimis codicillis est relicta dictis Lucie et Angelutie filiab ip sius testatoris tenebitur dicta Florutia dictu legatu obseruare et ipsam tertia parte dicte possessionis dictis filiab testatoris suisq coheredibus dare et concedere etia si in ipsam florutia fuisset tras lata: nam testator potest legare rem heredis. l. si heredis seruus. et l. vnu ex familia. §. si rem. de lega. ij. et valet relictum factum etia ex traneo. de re heredis. prout de re propria. d. §. si rem filiabus aute factum valeret etia si res esset extranei. l. cu aliena. C. de lega. itaq dictu relictum factum dictis filiabus in dictis vltimis codicillis de dicta tertia pte dce possessiois est implendum et obseruandu per di cta florutia herede relinquentis: et ideo cum dnium rei legate tran sit ipso iure in legatariu. l. si tibi homo. §. cum seruus. de le. j. et. l. le gatu. de le. ij. et. l. a titio. ff. de furtis: ideo dicta possessio integra est in dominio ipsaru filiaru et si illam non possiderent copeteret eis p dicta possessione petenda triplex actio. s. rei vendicatio si possessio ipsa erat sub dominio dicti testatoris. item hypotecaria. itez actio personalis. l. j. et. ij. C. communia. de le. et. l. cum filius. §. varijs. de le ga. j. Nam dicte tres actiones copetunt pro petendis legatis et fi

8 deicomissis vt dictis iurib. † Et si dicte filie habet penes se dicta possessionem et dicta florutia vellet illa petere certi condictione ex stipulatione resultante posset repelli p exceptionem dolo facis pe tere q restitutura es. l. dolo. ff. de exceptione doli. et. l. j. §. na cui da mus. ff. de superficiebus. et de regu. iuris. l. inuitus. §. j. et. ff. ex quib causis maio. l. necnon. §. exemplo. secus autem esset si dicta dna flo rutia intemptaret interdictum quorum legatoru: qr non potest legatarius ppria auctoritate habere possessionem rei sibi legate: ideo ad aduocandum possessionem rei legate. l. j. §. j. et quasi per to tum. ff. quorum legatorum. et. l. vnica. C. eo. titu. requireretur tame q ipsa florutia intemptans dictum possessorium satisdaret de red dendo dicto legato salua falcidia dictis legatarijs. als etiam dictu remedium possessorium sibi non copeteret. d. l. vnica. et. d. l. j. §. qd ait cum. §§. sequentibus. et. l. sequenti quasi per totum. ff. quoru leg. Unde si alia bona hereditaria sufficiut pro legitima dicte florutie et omni quarta ab eo detraheda paru aut nihil interesset dicte flo rutie agere dicto possessorio prestita satisdatioe: et ideo cu illud in terdictu copetat ad interesse si res non restituatur. l. fi. §. ex hoc edi cto. ff. eo. ti. elusorie intepraret p dictam dnam florutiam. Et sic ex pdictis cocluditur q tota et integra dicta possessio dz effectualr re manere penes dictas legatarias. s. dnam Lucia et Angelucia filias testatoris si sunt parate dare recopensatione centu relicta dce dne florutie vez pro ear portionibus hereditarijs. s. quelibz pro tertia parte cu sint tres heredes et actiones hereditarie copetut heredi bus actiue et passiue p hereditarijs portioibus. l. pro hereditarijs C. de heredi. acti. et. l. j. C. si cer. pe. cum si. verum qr no pot vni eade actio copetere actiue et passiue: ideo prelegatum factu vni ex cohe redibus est inutile pro portione hereditaria. d. l. qui filiabus. §. fi. cu. l. seq. debent itaq dicte Lucia et Angelucia habere dicta tertia parte dicte possessionis et debent dare dicte florutie. lxvj. et duobus tertijs de dictis centum: et hoc si dicta dna florutia vult acceptare

dictam hereditatem seu dictū relictum. Sinautē vellet vtrūq; recusare remaneret sibi firmum ius sibi cōpetens ex dicta stipulatiōe.

9 ¶ † Itaq; descendo ad secūdum quesitum si dicta dña florutia se immiscuit dicte hereditati auite vel vult se immiscere prout arbitror ꝙ se immiscuerit vel imiscebit supuacua est vlterior disceptatio dicti secūdi quesiti: quo ad dictā tertiam ptem dicte possessionis. Nihilominus: q² forte adhuc se non immiscuit maxime cū prepresupponat pupilla. ⁊ per cōsequens pōt dubitari an nunc ꝓ parte dicte pupille possit peti dicta tertia ps dicte possessionis ⁊ cetera bona. vt. s̄. promissa dicto sempronio per dictū marinpetrū dicendū videt ꝙ pro parte dicte dñe florutie possit de pñti agi certi cōditiōe resultāte ex dicta stipulatione aduersus dictas Luciam ⁊ Angelutiā si hereditati paterne se immiscuerunt: nā illa stipulatio est simpliciter facta nec in ea fuit adiecta dies aliqua vel conditio: ideo videtur ꝙ debeat pura censeri adeo ꝙ incontinenti agi possit. l. eum qui Kl'is. §. quotiens. ff. de ver. obli. ⁊. ff. de reg. iur. l. in omnibus. ⁊. l. liberti libertabusq;. in fi. ff. de alimen. et ciba. lega. ⁊. l. omnia. de legatis. ij. cum simi.

10 † Tamen hoc non obstante puto de iure cōtrariū respōdendū: q² dictus marinpetrus non promisit simpliciter dare dicta bona: sed illa dare cū pro parafrena seu ꝓ bonis parafrenalibus: bona autem parafrenalia dicunt illa q̄ mulier habet vltra dotē: vt probat tex. in. l. hac. C. de pac. cōuē. ibi vir in his rebus quas extra dotē mulier habet quas greci parafrena dicunt nulla vxore prohibente ⁊c. ideo bona parafrenalia vidētur presupponere matrimonium prout dos que matrimonium p̄supponit. l. fi. C. de dona. ꝓpter nup. cū si. ⁊ oēs. ll. que de istis parafrenalibus loquuntur p̄supponunt matrimonium cōtractū. vt ptz in d. l. fi. de pac. conuen. ⁊ in. d. l. si ego. §. dotis fructus. ⁊ in. d. l. de his et ideo tex. in. c. plerūq;. extra. de dona. inter virū loquens silr post contractum matrimoniū appellat dotaliū ₽m vnam lec. glo. ⁊ licet doc. pleriq; non sequunt ibi illā lec. ea ratione: q² pene sunt restringende ⁊ verba in penalibus non sint trahenda in propria significationes nihilominus videntur velle ꝙ bona parafrenalia possunt dici dotalitium largo sumpto vocabulo qd̄ maxime vult ibi Panor. dicens ꝙ possunt appellari dotalitiū. i. dotis p̄cium: ⁊ d² a para ꝙ est iuxta ⁊ frenum. i. dos quasi iuxta dotem ₽m catholicon et alios vocabulistas. Et propterea videt ꝙ dicta promissio intelligatur collata in tempus nuptiarū. prout ⁊ precedens ꝓmissio facta de dote: lȝ simpliciter fuerit forte interposita: nihilomin⁹ subintelligitur tacita conditio nuptiarū. ff. de iure do. l. stipulationē. l. ꝓmittēdo. ⁊. l. dotis ꝓmissio: iō etiā sequēs ꝓmissio parafrenaliū simpliciter ꝯcepta cēseatur cōcepta sub eadē cōditiōe ꝑ p̄dicta. Et etiā q² apposita in p̄cedentibus solent censeri repetita in sequentibus iuxta ea q̄ habētur in. l. seio. §. gaio. de fund. instr. ⁊. §. hoc tamen capite. institu. de. l. acqui. et in. l. quemadmodum. §. fi. ff. eo. ti.

11 † Et insuper cōcurrit subiecta materia ⁊ qualitas ꝑsonarū q² in cōtractu spōsaliū emanauit dicta ꝓmissio ⁊ spōsalia nō ad aliud ꝯtrahūtur nisi vt ad matrimoniū deueniat. l. oṙo. ff. de spōsa. nec aliud sunt quā ꝓmissio futurarū nuptiarū. l. j. ⁊. ij. eo. ti. Et sic est verisil'e lȝ in pūcto non dicat ꝙ etiā dict⁹ semproni⁹ ꝓmiserit dicto marinpetro ꝙ dictus Joānes accipiet in vxorē dictam dominam Florutiā attento maxime ꝙ in hoc secūdo p̄supponatur fuisse ꝯtractum matrimoniū per verba de pñti ꝙ hȝ in se inclusam ꝓmissionem nuptiarū de futura quādo ex defectu etatis nō pōt ꝯtrahi de pñti vt in. c. vnico. de despon. impu. li. vj. ⁊ facit. c. attestationes. ⁊. c. fi. eod. titu. in antiquis. Et ideo dicta parafrenalium ꝓmissio censeat facta ob dictam promissionē futurarū nuptiarum ꝑ dicta. s̄. Nec intererat dicti sempronij stipulantis ꝙ dicta bona parafrenalia assignarētur dicte florutie nō cōtractis nuptijs ideo nō ex alio videt voluisse stipulari nisi vt matrimonio postea cōtracto dicta florutia accederet ad eius domū cū bonis parafrenalib⁹ verba autē stipulationū interp̄tanda sunt ꝓut est verisimile fuisse de mēte partium. l. semp in stipulationibus. ff. de regulis iuris. ⁊. l. in obscuris inspici eodem titulo. ⁊. c. inspicitur in obscuris eodē titulo. lib. vj. et ₽m subiectam materiam iuxta. l. si vno cum cōcordātijs. ff. locati et ꝓut suadet qualitas ꝑsonarum argumē. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu ⁊ habitatione. ⁊. l. pater seuerinā. in prin. ⁊. §. cōditionū verba. de condi. ⁊ demō. Ex quibus omnibus saluo meliori iudicio arbitror ꝙ dicta florutia agere nequeat ante cōtractus nuptias pro dictis bonis parafrenalib⁹. Ex quibus recte intuēti appet etiā decisio tertij quesiti. Nam si dicta florutia vult acceptare hereditatē dicti marinpetri habet necesse stare dictis vltimis codicillis ⁊ sic ꝑmittere dictas dominam Luciam ⁊ Angeluciam habere integrā dictā possessionē ⁊ ad ipam ptinent dicta centum ₽m ea que dicta sunt. s̄. circa p̄mū quesitū. ⁊ silr si vellet recusare hereditatē ⁊ cōseq illa cētum posset illa petere tāꝙ legata a dictis lucia ⁊ angelucia tūc heredib⁹ insolidum si nollet insistere in dicta stipulatiōe ꝙ est clarissimū: nec puto eam esse intentionē dicte Florutie: ideo nō insisto. Nō aūt video quō dicta centū possint spectare ad dictas Luciam ⁊ Angeluciam vt non sint eis relicta nisi illa cōsequant tanꝙ heredes insolidum vel tanꝙ heredes ꝑ earū portionib⁹. Si dicta Florutia nollet dictū relictū centū acceptare: presupponebat autē forte consultans ꝙ stante validitate dicte stipulationis resultaret inefficatia dictorū codicillorum sed non resultat. vt. s̄. probaui. iō non insisto amplius circa hoc tertium quesitum. Nec est etiam est insistendum circa vltimū quesitū: q² decisio dependet ex iam dictis maxime circa p̄mum quesitum. Nā si dicta dña Florutia vult ceterā recusare ⁊ solū niti ex dicta stipulattone parafrenalium hȝ agere acttone resultante ex ipa stipulatione. Ex stipulatione autē duplex actio oritur. s. aut certi conditio si stipulatio continet certum aut actio ex stipulatu si continet incertum. instit. de ver. ob. in p̄n. Si vero vult se immiscere hereditati non pōt effectualiter cōsequi dictam tertiam ptem dicte possessionis sed hȝ consequi dicta centum. ꝓut. s̄. seriosius deductum est sup p̄mo quesito. Cetera autē bona eidem relicta ⁊ deducta in stipulationem parafrenaliū posset petere actione ex testō si qua sunt prelegata vltra dictam tertiā ptem dicte possessionis. ⁊ etiam actione ex dicta stipulatione eueniente casu nuptiarū. vt supra dictū est de qbus vt arbitror nō dubitatur: sed solum de dicta tertia parte dicte possessionis. ideo vlterius non me extendo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccvij.

1 Testamentū etiam ad pias causas factum coram testibus nō lectū an valeat et an debeat cōtinere diem ⁊ locū. ꝑ totum.
2 Testamentum inter liberos vel ad pias causas non requirit solennitates iuris ciuilis. nu. seq. ⁊. 6. vsq; ad finem consi. ⁊ an dies sit de substātia. consi. seq. nu. 6.
Pia causa quo ad fauorem liberis equiparatur.
3 Scriptura p̄uata an debeat continere diem. nu. 5.
4 Testamentum ad pias causas vel inter liberos quot testes requirat ⁊ an requirat rogitum testium. nume. 6. vsq; ad finē consi. et. 9. et cōsi. seq. ꝑ totum.
5 Dies ⁊ locus sunt de substantia actus.
6 Testiū numerus nō requiritur ad actum solēnisandi qui alias requiritur ad probandum.
7 Testamēto militis vel ad pias causas seu īter liberos quare testiū rogitus non requiratur ⁊ qui testamentum dicit vt nec sit de solēnitate etiam iure gentium.
8 Testes singulares licet non probent tamē semiplenā faciūt ꝓbationem ⁊ ceteras probationes coadiuuant.
Scriptura manu testatoris non minus operat̄ q̄ ipm signum.
9 Uxore instituta vniuersaliter si non transeat ad secūdū viruȝ quō intelligatur talis institutio. vsq; ad fi. cōsi.
Clausula prius apposita solet ad omnia sequētia referri.
Deueniat est verbum directum ⁊ iurisgentium ⁊ cōe.
10 Ususfructus morte fructuarij finitur et an naturaliter possideat.
11 Possessio bonorū secūdum tabulas an cōcedatur pēdente conditione ⁊ quō sufficit ipam coram iudice agnoscere.
12 Codicillaris clausula in testamēto apposita quid operetur.
13 Fideicōmissum eiusq; actiones actiue ⁊ passiue ꝙ nō transeant in fideicommissarium vniuersalem ante restitutionē. fallit in pia cā.
14 Actio in rem cōpetit legatarijs ⁊ fideicōmissarijs pticularib⁹ non autem vniuersalibus.
Fideicommissario vniuersali an cōpetatur actio in rem.
15 Actio hypotecaria an cōpetat fideicommissarijs vniuersalib⁹ vel particularibus ⁊ legatarijs.
16 Testamentum imperfectum ratione voluntatis vel solēnitatis an valeat inter liberos factū. vsq; ad fi. cōsilij. ⁊ cōsi. seq. nu. 5.
17 Legata extraneo facta an valeant vel debeātur ex testō impfecto.
Glosse autoritas debet inuitari a qua non est tutum recedere.
Antea quod sine quomodo intelligatur.

¶ Consilium. cccvij.

In nomie domini nostri

1 Jesu christi. ¶ † Uidetur p̄ma facie dicendum qd̄ dictum testamentum non teneat etiam quatenus respicit piam causam: quoniā testamētum ꝙ est scriptum vt publicetur ⁊ legatur coram testibus anteq̄ legatur coram testibus non censetur pfectum: ideo testatore interim decidente nō tenet. l. fideicommissa. §. j. ff. de lega. iij. Et dicit ibi bar. ꝙ gloss. in. l. si is qui. ff. de testa. tenet quod ille tex. procedit etiam inter liberos.

2 † Sed inter liberos est sublata solēnitas iuris ciuilis ⁊ reducta ad solennitatem iurisgentium prout in testamento ad pias causas vt in. l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testa. ⁊ in. l. fi. C. famiherci. ⁊ in. §. sed ꝙ sepe in autēti. de heredi. ⁊ falci. Nec minus est fanorabilis causa liberorum in successione q̄ sit pia causa iusta illud Augustini qui vult filium exheredare ⁊ deum instituere aliuȝ querat pro consilio ⁊ qui recipiat non Augustinum. vt in cañ. fin. xvij. q. iiij. ⁊ not. glo. iij. in fi. in. l. si quis ad declinandam. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ in. l. papinianus. §. j. ff. de inoffi. testamen. ⁊ facit. l. cum notissimi. Si cum ibi notatis maxime per Pau. de ca. C. de fideicommissis. Si igitur non valet huiusmodi testamentum factum inter liberos pari ratione vel fortiori videt ꝙ non valeat factum ad pias cās.

3 † Secundo videtur ex alio dictum testamētū non valere: q² non est appositus dies in dicta scriptura: vnde videtur vitiari ꝑ tex. in auct. ꝙ sine.

ꝙ sine.C.de testa.vbi est expressum quod testamentum inter liberos ita demum valet si parens literis doctus declaret tempus & liberorum nomina & numerum vnciarum &c.& docto.dicũt quod in casu illius aut.priuata scriptura debeat continere diem:licet alias regulariter secus vt ibi per eos:vnde cum hec scriptura de qua agitur non contineat diem videtur quod ex hoc defectu testamentuz reddatur nullum per casum illius autentica iuncta equiparatione supra facta de causa liberorum ad causam piam ad hoc quod not. Barto.in suo consi.ꝙ incip.proponitur quod Jacobus philippi in ordine.lxxxviij.vbi in terminis decidit qd si in instrumẽto deficit dies etiam circa testamentum ad pias causas non debetur aliquid etiam pie cause.

4 †Tertio ex alio videtur non valere dictuz testamentum:quia testamentum ad pias causas videtur qd debeat fieri saltem coram duobus testibus per.c.relatum el primo.extra de testi.ibi ſm decretorum statuta tractetis quibus aut duobus testibus legitimis requisitis:vnde ibi videtur expressum qd etiam secundum canones testamentum etiam ad pias causas non valeat sine interuentu duorum vel trium testium:pro quo facit nõ ratio que ibi subditur quod in ore duorum vel trium testium stat omne verbum que ratio est de iure gentium per id quod habetur ibi :et in.c.in omni.de testi.iunctis not.per Barto.in extrauag.ad reprimen.in verbo videbitur vbi ius naturale vel gentiuz exemplificat per ius veteris testamenti.& docto.in.d.c.relatum.& in.l.j.C.de sacro.san.eccl.communiter dicunt ꝙ in testamẽtis ad pias cãs non requiritur solennitas iuris positiui:licet sufficit solennitas iurisgentium.prout & in testamẽto inter liberos.vt.d.§.ex imperfecto et in testamento mili.l.j.ff.de testa.mili.ergo requiratur numerus duorũ testiũ.Quinimmo & quarto videtur ꝙ non solum requirat intuentus duorũ vel trium testiũ.Sed etiam requiratur ꝙ ipsi testes sint rogati vt valeat testamẽtum ad pias causas vt videt probare tex.in.d.c.relatum.ibi testibus requisitis a quo tex.non est recedendũ cum sit sanctio pontificis loquens secundum statuta canonum.Cum itaq; non interueniret in casu nostro rogitus vel requisitio testium videtur qd non possit iudicari pro pia causa.Pro quo facit.l.diuus.ff.de mili.testa.vbi licet sit dispositum quod miles possit testari quomodo velit & sic non requiratur in eius testamento nisi solẽnitas iurisgentium:vt.d.l.j.eo.titu.Nihilominus nõ valet testamentum militis nisi testes sint rogati vt videtur expressum in.d.l.diuus.ita ergo & in simili non in merito disponatur in testamento ad pias causas.s.qd licet in illo sola solẽnitas iurisgentium requiratur nihilominus debeant esse testes requisiti:& propterea videtur ꝙ attestationes illorum trium testium de quibus in puncto non habeant releuare attento quod non fuerũt requisiti.

5 ¶ †Preterea & quinto dicti testes deponentes de verbis dicti testatoris dicunt ꝙ ipse testator dixit ꝙ restabat ꝙ publicaretur q̃ verba videntur innuere ꝙ dicta vltima voluntas de qua locutus fuerat non erat adhuc perfecta nec illam habuerat pro absoluta: ex quo restabat aliquid ad agendum cum non censeatur aliquid actum cum restabat aliquid ad agendum.l.cum filleianum.in fin. C.de his quib.vt indig.cum concor.ibi allegatis in glo.& l.fi.ff.in ius voca.vt eant que.l.solet ibi summari:& hoc videtur denotare omissio diei cum dimissione spacij ad ponendam diem que appareret in dicta scriptura:quia probabiliter coniecturari ꝙ dictus ser Joannes non apposuerit diem:quia non intendebat tunc tẽporis concedere testamentum:sed illud condere postea eodem mense tempore quo adhibebat notarium quasi tunc conderet testamẽtum:in dubijs enim attendimus illud quod est verisimilis vt.in.l. in obscuris inspici.ff.de reg.iur.& in.l.semper in stipulationibus. eo.titu.& in.c.inspicitur in obscuris.eo.titu.lib.vj.& facto datur voluntas intelligi.l.reprehenda cum concordan.C.de insti.& substit. sub condi.fac.Sexto non videtur quod dicta pia causa possit ex dicto testamento niti saltem de p̃senti:quia videtur inuitata sub cõditione si dicta domina Jacomina eius vxor instituta transiuerit ad secũda vota & propterea caderet de dicta hereditate:vnde cum dicta domia Jacomina adhuc permaneat in viduitate nec voluerit adhuc transire ad secunda vota non videtur quod adhuc sit locus pie cause:quinimmo & septio videtur pia causa inuitata in casu quo dicta domina Jacomina per transitũ ad secundas nuptias caderet a dicta hereditate vt videntur denotare verba dicti testamenti ibi dicta Jacomina cadat de dicta hereditate & dicta hereditas deueniat &c.per que verba videtur qd dicta domina Jacomina fuerit in dicto casu rogata de restituendo hereditatez dicte pie cause cum non possit testator facere quod qui semel est heres desinat esse heres nisi effectualiter mediante obliqua substitutione.l. ei qui soluendo.ff.de here.inst.& ideo cũ dicta domina Jacomina non possit esse heres ex dicto testamento quod sine dubio quo ad eam non videlicet.quia non habet debitas solẽnitates requisitas in testamento condito inter personas seu causas nõ priuilegiatas prout non est priuilegiata dicta Jacomina.vt.d.l.hac consultissi. cum simi.prout & in simili dicitur in.d.§.ex imperfecto quod testamentum imperfectum in quo sunt liberi inuitati:licet valeat quo ad liberos:non tamen valet quo ad alios:vnde ita in proposito licet testamentum ad pias causas valeat conditum sine solennitatibus iuris positiui non tamen valet quo ad alias personas in testamento honoratas:vnde cum institutio domine Jacomine non valeat consequenter non potest ipsa habere hereditatẽ dicti ser Joãnis ex dicto testamento:& si illam non potest habere subsequenter non potest ab ea cadere iuxta.l.x.ff.de verbo.obliga.& l.non potest videri desinere.de reg.iur.cum simi.& successiue videtur quod non possit illam restituere & non valeat per consequens etiam quo ad dictam piam causam per.s.dicta:& si dicatur dicta domina Jacomina non fuit instituta nisi in vsufructu vt denotant illa verba instituit heredem vsufructuariam &c.respondetur qd non refert: qa in omnem euentum pia causa non est honorata nisi sub conditiõe Et licet dicta domina Jacomina non sit instituta nisi in re certa: tamen quia non est alius coheres vniuersalis videtur qd illa institutio trahatur ad vniuersum.l.j.§.si ex fundo et.l.quotiens.§. si duo.& l.si titius.ff.de heredi.institu.& l.quotiẽs.C.eo.ti.

6 ¶ †His tamen non obstantibus contrariam partem arbitror de iure veriorem.Non enim requiritur in testamentis ad pias causas aliqua solennitas iure ciuilis vt est expressum in dicto.c.relatum ibi non secundum leges &c.prout.et not.doct.ibi & in.d.l.j.de sacro sanc.ecc. et.c.cum esses.de testa.Nec de iure gentium requiratur numerus testium ad solennizãdum actum licet requiratur ad probandũ auctoritas et enim veteris testamenti non requirit numerum testiuz nisi ad probandum.vt patet deuterono.c.xix.& Joannis.viij.c.ad finem in quibus dicitur:quia duorum hominum testimonium verum est.Et probatur in.l.fi.fa.hercis.& in autenti.si modo ibi posita vbi non requiritur interuentus testium quod & videmus in contractibus & in ceteris actibus in quibus si non interuenirent testes tamen aliter probantur ita valent prout & si testes interuenerint. Nec tunc requiruntur testes.vt patet in titu.de confessis quasi per totum.ff.C.et extra ad hoc etiam.l.admonendi.& l.manifeste.ff.de iureiur.cum multis iuribus illius tituli.& C.eod.titu.& hoc clarissimum in iure:ideo nõ instandum.

7 †Et propterea est concludendũ quod qualitercunq; appareat vltima voluntas ad pias causas ita quod sit legitime probata non est curandum an interuenerint testes necne.Ponamus enim ꝙ pars fateretur patrem condidisse testamentum inter liberos tamen non adhibuisse testes.& ꝑpterea diceret illud nulluz profecto non admitteretur eius allegatio ꝑut et sumitur ex not.per docto.in.d.§.ex imperfecto.& in dicta aut.ꝙ sine.& in.d.l.fi.cũ dicta sua autentica si modo & idem in dubie respõdendum est si quis fateretur dictum ser Joannem vere condidisse testamentum et illud habuisse pro absoluto & perfecto tamen diceret non valere propter non interuentum testium non admitteretur eius allegatio:quia testamentum per confessionem probaret ita ꝙ superuacua foret vlterior probatio per testes per predicta quinimmo idem putarem dicendum etiam in testamẽto militis si presupponeretur per partes quod miles voluerit ita testari et ita matura deliberatione testatus fuerit:tamen allegaretur testamentum nullum eo solo pretextu quia non interuenerit debitus numerus testium seu non interuenerit rogitus testium qui videtur requiri per.d.l.diuus succumbere ita allegans per rationem preallegatam.Nec obstat.d.l.diuus.quia.d.l.non requirit rogituz testiũ ad solennitatem testamenti sed ad finem vt appareat militem voluisse testari & non protulisse verba testamento accõmodata forte perfunctorie seu iocose vel gratia blandiendi vt apparet ex multis verbis illius.l.& maxime quia in principio premittit quod priuilegium datum militi quod testamẽta ab eo quoquomõ facta rata sint sic debet intelligi vt prius constare debeat factum esse testamentum & ex hoc presupposito infert ad sequentia & sic rogitus testium & ipsorum interuentus de quibus subditur non exigitur nisi vt constet factum esse testamentum. Unde satis est quod constet esse factum testamentum quod & suadent fere omnia verba sequentia illius.l.& insuper illa.l.loquitur quando testametum fit sine scriptura quasi ponderauerit Traianus quod per ipsam scripturam potest apparere melius voluntas testandi q̃ per verba simpliciter ore prolata:ideo tunc non requirit interuentum vel rogitum testium.Et per consequens patet quod interuentus testium non est de solennitate testamẽti militis nec de solẽnitate iurisgentium. et ita alias legendo dixi in.d.§.ex imperfecto.& ita est de mente Bal. ibi itaq; redeundo ad propositum dicendum est valere vltimam voluntatem & testamẽtum ad pias causas sine omni solẽnitate dũmodo sit vere facta vel factum & si non appareret deficeret probatio non ius:adeo quod si cui appareret peccaret si aliquid de relicto ad pias causas retineret dato qd ad eum deuolueretur non cõdito testamento.Ex quo vt dixi testes non requirũtur nisi ad probandum.Et sciens non indiget probatiõe iuxta.l.j.in fi.ff.de acti. empt.& regulam eum qui certus in.vj. Itaq; cum appareat scriptura manu dicti ser Joannis quod prout dicit Paul.de castr.in dicta autentica qd apparet si notorie cognoscitur scriptura ipsius testatoris vel per comparationem literarum ſm eum:& hoc.s.esse manu sua vt in themate presupponitur et dicta scriptura specifice et apertissime continet totum et integrum testamentum & vltimã

voluntatē. Et insuper appareant attestationes triū testium q̄ de-
ponūt ꝙ ipse ser Joānes disposuit de suis bonis ⁊ declarauit suaꝫ
vltimam voluntatem: ⁊ sic locutus fuit per verba preteriti tp̄is: q̄
denotant rem perfectā ⁊ consummatā. l. j. §. hec autem verba. ff. ꝙ
quisqꝫ iuris. ⁊ l. centesimis. §. si ita. ff. de verb. obli. Constare satis
euidēter videtur de volūtate dicti ser Joannis ꝙ voluit disponere
et habuerit vltimam voluntatem ꝓ perfecta. qꝛ ita importāt eius
verba prolata coram dictis testibus ⁊ descripta sua manu sua scri-
ptura de qua in themate: ergo videtur ꝙ sit standum dicte vltime
voluntati ⁊ illa sit seruanda. ⁊ si dicatur testes se non referūt ad istā
vltimam voluntatem magisqꝫ ad aliam respōdet̄ ꝙ pluralitas fa-
ctorū non presumitur. arg. l. in bello. §. capte. ff. de capti. ⁊ quod ha
betur in. c. cū Joannes heremita. extra de fide instru. maxime vbi
ad pluralitatem factorū requireretur mutatio voluntatis que nō
presumitur. l. eū qui mutatam. ff. de proba. prout exigeretur in ca-
su nostro: qꝛ non posset contingere pluralitas testamentorū sine
mutatione volūtatis vt de se constat: ꝙ ⁊ demonstratur per atte-
stationes aliorum testium qui deponunt ꝙ ipse testator disposuit
8 ea que continentur in dicta scriptura de qua in themate. † Et licꝫ
sint contestes: qꝛ dictus ser Joannes diuersis temporibus pluries
similia verba repetijt coram diuersis personis ⁊ propterea dicti te
stes non videantur probare per. c. cum dilecti. de elec. ⁊ c. tam lr̄is.
de testi. ⁊ l. iurisiurandi. C. eo. ti. cum si. Nihilominus negari nō po
test qui saltem faciant semiplenam probationem ꝙ ista fuerit ple
na ⁊ vera voluntas testandi ⁊ disponendi de suis bonis prout in di
cta scriptura manu ipsiꝰ testatoris appet: vñ dicte singl̄ares attesta
tiones coadiuuāt alias ꝓbatiōes vt si non prosint singula multa iu
uent. l. excusantur. in prin. cum si. ibi adductis in glo. ff. de excu. tu.
et hoc ꝙ si apparet testm̄ scriptum manu testatoris ad pias cau-
sas valeat firmat Jmo. in. d. l. si is qui. ff. de testa. dicens ꝙ valet tūc
testamentū inter liberos ⁊ pari ratione ad pias cās per ea q̄ no. in
c. cum tibi. ⁊ in. c. cum esses. ⁊ in. c. relatum. de testa. ꝙ q̄ntum ad te-
stamentū inter liberos probatur in. d. aut. si modo que solum req-
rit subscriptionem manū testatoris: sed nō minus operatur tota
scriptura manu testatoris q̄ sola subscriptio. arg. d. aut. ꝙ sine. ⁊ in
aut. de tab. §. nos autem cū seq. ⁊ probatur etiam in. d. l. fili. fa. que
vult voluntatem inter liberos probari quibuscūqꝫ inditijs. et hoc
firmat Bal. in. d. aut. ꝙ sine: vnde in simili idem etiam dicendū est
9 in testamento ad pias causas. † Et hoc facto presupposito ꝙ testa
mentū valeat videtur dicēdū ꝙ dicta pia cā censeat̄ vniuersaliter
instituta ⁊ pure respectu proprietatis nude. nam illa cōditio si di-
cta dñā Jacomina voluerit trāsire ad alium maritum videtur re-
ferenda ad proxima. s. dum immediate subdit̄ ꝙ dicta dñā Jaco-
mina tunc cadat a dicta hereditate. Et lꝫ in cōtrariū faciat: qꝛ clau
sula prius apposita referri solet ad omnia sequentia. l. si quis ex ar
gentarijs. §. si initium tabularū. ff. de edē. ⁊ l. iij. §. si filius. ff. de libe
ris. ⁊ posth. ⁊ c. scdo requiris. de appel. cū simi. Tamen illud videt̄
posse limitari nisi alia deprehendatur mens testatoris cū mēs pre
ualeat verbis. l. in cōditionibꝰ ꝓmū locū. de cōdi. ⁊ demonst. xxij. q.
v. humane. c. intelligentia. de verbo. signi. cū simili. ⁊ mētē testato-
ris debet iudex sequi prout venator leporem dicit Bal. in. l. cū qui
dam. C. de neces. seruis hered. insti. cū aūt in nostris terminis testa
tor voluerit ꝙ dicta dñā Jacomina haberet solū vsumfructū cum
eā in vsufructu dūtaxat instituisset. Et verisimile ꝙ voluerit pro-
prietatem esse apud aliā ⁊ non esse dicte mulieris ⁊ cū non sit alius
ad quem possit vigore dicte scripture ex mente vel ex verbis testa
toris spectare proprietas cōiecturandum est eam fuisse mētem te
statoris. s. ꝙ dicta hereditas vsufructu excepto deueniret ad dictā
piā causam ⁊ verbum deueniat est directū iurisgentiū. prout notat
Jnno. in. c. Raynutius in verbo deuenirent vel est verbum cōmu-
ne. vt not. Bar. in. l. cēturio. C. de impu. ⁊ in. l. ꝓcibus. C. eo. titu. et
Bal. in dictis iuribus. ⁊ in. l. iam hoc iure. ff. eo. ti. ⁊ in. c. si pater. de
testa. li. vj. ⁊ doct. in dictis iuribus. ⁊ bar. in cōsilio qd̄ incipit lomo
acensoli in ordiñ. clxxij. s̄m ordinem q̄ habetur perusie. Et parum
interest sit directum iurisgentiū vel cōmune iuxta no. per Bar. in
d. l. cēturio. ⁊ doc. ibi ⁊ in. d. l. ꝓcibus. qꝛ vtroqꝫ casu interpretatur
substitutio directa si pōt p. d. c. si pater. ⁊ l. iā hoc iure ⁊ facit in ru-
brica. C. de insti. ⁊ substi. ⁊ l. generaliter. in prin. eo. ti. C. de impu. et
ff. eo. tit. in rubrica: ⁊ ideo censeat̄ institutū dictū altare in vniuer-
10 sa hereditate. † Et hec interpretatio iuuatur nedum verisimili mē
te testatoris deducta. vt. s̄. sed etiā ex attestationibus dictorum te
stium singulariū iunctis verbis dicte scripture. Nam non pōt de-
prehendi ex aliquibus verbis dicti testamēti: ꝙ dicta bona deue-
niant post mortē dñē Jacomine in piam cām nisi ex dictis verbis
et hereditas deueniat ⁊c. Et si dicta verba censerentur supposita
dicte conditionis si voluerit ad maritum transire: nullo pacto po
test colligi ꝙ disposuerit ꝙ in piam cām bona deuenirēt post mor
tem dñē Jacomine. Nam si ipsa non nuberet in vita ⁊ tunc cū post
mortē non possit nubere non possent dicta bona in piam cām trā-
sire cū defecta esset conditio. Si vero dicta domina Jacomina nu-
psisset in vita: ⁊ tunc deuenirent dicta bona in piā cām in vita dñē
Jacomine purificata. s. conditione invita ⁊ sic dispositio nō fuisset
collata post mortem: ideo est verisimile ꝙ testator intellexerit di-
sposuisse ꝙ bona deuenirent post mortem in piā cām ex eo insti-
tuerat vxorem in vsufructu qui vsufructus finitur morte. l. titio cū
morietur. de vsufru. ⁊ insti. eo. ti. §. finitur. ita ꝙ dicta domina Jaco
mina haberet vsumfructū oīum bonoruꝫ in vita sua per cōsequēs
haberet ipsa bona retinere ⁊ cōmoditatem inde suscipere satis cōi
sermone diceretur talia bona pertinent seu vētura sunt ad me post
mortem talis vsufructuarij quasi non censeatur ad eū deuenisse ex
quo non possidet naturaliter. l. naturaliter. in prin. de acqui. pos. ⁊
11 l. iij. §. vnde vi interdictum. ff. de vi. ⁊ vi. ar. nec fructus ꝑcipit. † Si
tamen nō placeret hec interpretatio que primo aspectu non vide
tur persona verbis est aduertendū qd̄ conditio non concepta trā-
siuerit ad secūdū virū. iō purificata censebitur conditio eoipso qd̄
declarauit voluntatem suā velle ad secūdū virum transire ꝑ ea que
habētur in. l. si quis stichum aut pamphilum. in prin. de ver. obli.
et in. l. centesimis. §. si ita stipulatus. eo. titu. Jta ꝙ de facili pote-
rit impetrari a dicta domina Jacomina que vt audio iuuenis est
et potius accōmodata secūdis nuptijs q̄ viduitati impetrare ab
ea qd̄ exprimat voluntatē suā velle ad secūdum virum transire ali-
quo sibi concesso de dicta hereditate ex quo prout audio ipsa ē de
se pauper ⁊ nihil est habitura de dictis bonis cum testamētū quo
ad eā nihil valeat. Sin autē dicta dñā Jacomina nollet dictam cō-
ditionem purificare tunc dicte pie cause datur qd̄ censeatur cōdi-
tionaliter instituta cōcessuꝫ est a iure remediuꝫ: qꝛ pōt petere bo.
pos. s̄m tab. l. ij. §. si sub conditione cū. §§. seq. ff. de bo. pos. s̄m tab.
et. l. si quis instituatur heres. ff. de here. insti. q̄ bonoꝝ possessio s̄m
tab. licet pendēte cōditione non dicat̄ ius tribuere. vt no. in. d. §. si
sub conditione. nihilominus dat facultatem retinendi bona ⁊ illa
administrandi ⁊ fructus percipiendi ⁊ distrahendi bona que sunt
distrahenda. prout habetur in dictis iuribus: ita ꝙ ea mediante
poterit bona hereditaria aduocare ab illicitis detētoribus si q̄ ex-
12 tant. † Et si quis vellet instare qd̄ dictū testamentū nō valeret vt
testamentum qꝛ forte non seruata solēnitas dicta aut. ꝙ sine equi-
parando fauorem pie cause fauori liberorū posset instari ꝙ valeret
dicta vltima voluntas vt codicillus propter clausulam codicillarē
in fine dicte scripture appositam de cuius clausule virtute late per
Bar. in. l. j. ff. de iure codicil. ⁊ in autentica ex causa. C. de liber. pre
te. ⁊ per Bald. in. l. fi. C. de iure codicil. ⁊ per doc. in dictis iuribus
et sparsim in multis alijs locis. Operatur enim dicta clausula ꝙ re
licta in testamēto censeantur repetita venientibus ab intestato: li
cet regulariter secus per ea que habentur in. l. eam q̄. C. de fideic.
et in. l. ille a quo. §. si de testamēto. ff. ad treb. Licet fauor pie cause
absqꝫ clausula codicillari hoc idem operetur prout multi tenēt in
d. l. eam quā: sed non est nunc insistendum: ex quo subest clausula
codicillaris. Jtem operatur qd̄ institutio que valuisset iure dire-
cto si testamētum valeret propter dictā clausulā obliquat̄ tanq̄ fa
cta in codicillis iuxta. l. sceuola. ff. ad trebel. ⁊ l. illud. §. tractare. ff.
de iure codicil. magis enim de facili substentantur codicilli q̄ te-
stamentū cum non sint vltima voluntas ita solēnis vt probatur in
d. l. fi. C. de codicil. iuncta. d. l. hac consultissima. in prin. nec est tan
te efficacie vt probatur in. d. l. non codicillum. C. de testa. ⁊ in. d. l. ij.
C. de codi. ⁊ in. l. ꝙ per manus. ff. eo. titu. Nec etiam requiritur tan
ta solēnitas in legatis seu fideicommissis q̄nta requiritur in institu
tione heredis. vt ptꝫ. in. l. nutu. ff. de lega. iij. iuncta. l. heredes pa-
lam. in prin. de testa. ⁊ l. iubemus. C. eod. titu. ⁊ probatur etiam in
d. l. non codicillum cum si. s̄. adductis ita ꝙ non sequitur est adhi
bita solēnitas in testamēto inter liberos ꝑ aut. qd̄ sine ergo illa ea-
dem requirit̄ in codicillis ⁊ in fideicommisso vniuersali que requi-
13 ritur in institutione. † Et si hoc teneretur est aduertendū qd̄ licet
regulariter in fideicōmissariū vniuersalē nō trāseant iura heredita
ria nisi facta restōne vt. l. j. in prin. ⁊ l. restituta. ⁊ l. facta restōne. ff.
ad trebel. ⁊ insti. eo. ti. §. restituta cū si. Tamē fallit in fideicōmisso
relicto pie cause ꝑ tex. in. l. fi. C. de sac. san. ecc. vbi tex. generalr̄ vult
qd̄ pro fideicōmisso relicto pie cause datur actio in rem que actio
in rem presupponit dñium ex parte agētis. l. in rē actio. in princi.
ff. de rei vē. ⁊ l. j. C. de alie. iu. mu. causa facta ⁊ loquit̄ gñaliter ergo
gñaliter intelligat̄ etiā in relicto vniuersali. ar. l. j. §. ⁊ gñalr̄. de le.
ꝓstan. cū multis si. ⁊ ita per illū tex. cōcludit Bar. in sua dispu. que
incip. filiū adultū ponderādo etiā verbū hereditas positū in. d. l. fi.
et dixi etiam de hoc esse casuꝫ in aut. de ecclesiasticis titulis. §. si qs
autē etiam pro redemptione: vbi secūdum eū dicit̄ ep̄s est executor
relictorū ad pias causas vendicat bona relicta pie cause absqꝫ alia
restitutione: ergo dominiū est translatum cū non vendicet nisi do
minus per. d. l. in rē actio. ⁊ d. l. j. s̄m eum in dicta dispu. ⁊ in. d. l. fi.
C. de sac. sanc. eccle. cum quo trāsit Bald. in suo consi. incip. viso te
stamēto Bonauenture fretus sola auctoritate Bart. in. d. l. fin. Et
licet idem Bal. in. d. l. fi. ⁊ in. d. l. eā quam teneat cōtrariuꝫ per. l. oī-
bus. ff. ad treb. vbi ciuitati fit restitutio ex trebelliano hereditati
vniuersali fideicōmissarie: ergo non trāsit ipso iure ⁊ si non transit
in ciuitatē ergo nec in ecclesiam cū ecclesia ⁊ ciuitas equiparentur
in his terminis per. d. l. fin. secundo mouetur per. l. sancimus. C. ad
treb. vbi a regula dictāte ꝙ ex fideicommisso vniuersali nō trāseat
hereditas

hereditas sine restitutione exceptuantur casus in quibus dicta re-
gula fallit inter quos nõ est casus iste: ergo iste casus remanet sub
regula. nihilominus Pau. de ca. approbat in. d. l. fi. opiñ. Bar. re-
spondens ad. d. l. oĩbus ꝙ illo iure non erat proditum illud priui-
14 legium pie cause inductum per. d. l. fi. ¶ † Nec ob. d. secũda ratio:
quia licet in. d. l. sancimus exceptuentur aliqui casus non sequitur
ꝙ per aliam. l. non exceptuentur aliȷ̃ casus cũ in. d. l. fi. nõ intendat
iurislator enumerare oẽs casus exceptuatos a dicta regula: sed so-
lũ decidit tres casus in qb⁹ apud antiquos fuerat dubitatio adeo
ꝙ Ulpianus putauit esse sup eis consistendũ: ⁊ dicti tres casus cõ-
cernunt psonas non priuilegiatas ita ꝙ argumentum Bal. nõ cõ
cludit ⁊ ideo tenenda videt̃ opinio Bar. ⁊ Raph. Fulg. in. d. l. fin.
dicit se secutũ esse opinionem Bar. in questione. facti. Et licet Põ-
ta. in dicta auť. similiter in dicta. xxj. specialitate dicat. d. l. fi. pba-
re contra Bar. ⁊ se mirari ꝙ Bar. disputando errauerit in intelle-
ctu. d. l. Nam ẜm eum. d. l. fi. se refert ad. l. j. C. cõmunia lega. Que. l.
j. concedit actionem in rem in legatis ⁊ fideicõmissis particularib⁹
et non in relictis vniuersalibus. vt ibi not. per glo. ⁊ docto. ergo si
militer. d. l. fi. intelligatur in relictis singularibus cum idem cẽsea-
tur contineri in termino referente ꝙ continetur in termino ad
quem fit relatio in autenti. de filiȷ̃s ante instrumenta dotalia natis
circa medium. l. fi. ita scripsero. de cõditio. ⁊ demonstra. ⁊ in. l. asse
toto. de heredibus instituen. cum si. Et sic prout per. d. l. j. non di-
sponitur ꝙ in relictis vniuersalibus transeat dominium ante resti
tutionem hereditatis: ita etiam non disponitur per. d. l. fi. Pon-
deratis maxime illis verbis. d. l. fi. ibi ẜm tenorem nostre constitu-
tionis attento maxime ꝙ etiã. d. l. j. loquitur in relictis piȷ̃s. vt pz
in. versi. ⁊ precipue cum talia: nihilominus ipse idem Pontanus
concludit ꝙ opinio bar. procedat quando testator non iniũxit ali
cui onus soluendi fideicõmissum vniuersale ad pias causas per tex.
d. §. si quis aũt etiam pro redemptione ponderando verba illius
tex. ibi ⁊ non nominatim testator dixerit per quẽ oporteat fieri ⁊c.
et ibi episcopum ⁊ eius iconomos accipere. Secus autem dicit si
testator iniunxit alicui soluere fideicommissum ad pias causas: nã
tunc non transit ius vendicandi nisi demum post negligentiã ha-
bẽtis soluere p̃cedente bina monitiõe: put dicit esse exp̃ssum ⁊ ca-
sum rotũdum in seq. §. si aũt. Unde cũ in casu nostro testator nõ in
iunxerit noĩatim alicui onus soluendi fideicõmissũ dicte pie cau
se. Sed vsus fuit verbo cõmuni seu directo iurisgentiũ detium de-
ueniat hereditas ẜm dictã theoricã Ponta. transiret hoc casu do
miniũ rerũ hereditariarum absq; alia restitutione hereditatis licz
in vero dictus. §. si autẽ inductus. vt. s. per Ponta. paruz vrgeat
contra Bar. quia nõ dicitur ibi ꝙ pia cã nõ possit res sibi relictas
vendicare. Sed dicitur qđ executio non spectat ad episcopũ. Sed
ad eum cui testator iniunxit al's sequeretur ꝙ etiã vbi essent reli-
cta singularia rerum mobilium vel immobiliũ ad pias causas non
transiret ipso iure dominiũ cum ille text⁹ etiã in dictis relictis lo
quatur vt patet ex principio. d. §. si quis aũt etiam pro redemptio
ne ibi aut legatum reliquerit in rebus mobilibus ⁊c. cum idem ca-
sus continetur in sequentibus. §§. ⁊ tamen hoc est falsissimum per
15 d. l. j. communia de lega. ⁊. d. l. fi. de sacrosan. eccle. ¶ † Nec etiã ob
stat Bar. d. l. fi. inducta. vt. s. per Ponta. quia illa verba ẜm teno-
rem nostre constitutionis non respiciunt rei vendicationem. Sed
actionem hypotecariam de qua immediate premiserat: prout ap-
paret ex verbis seq̃tibus ibi que legatariȷ̃s ⁊ fideicõmissariȷ̃s hy
potecarias donauit. p̃terea tenor. d. l. j. nõ distinguit inter legata
singularia ⁊ vniuersalia immo generaliter tã pro vniuersalibus q̃
pro singularibus conceditur hypotecaria ⁊ illa de nouo donatur
per. d. l. j. Nã actio in rem concedebat etiam per iura precedentia.
Et sic tenor dicte constitutionis nõ obstat inductioni Barto. nec
est de eo mirãdũ prout dicebat Ponta. Dicta igitur sentẽtia bar
to. maxime in terminis nostris tanq̃ cõis est sequenda ⁊ etiaz tãq̃
benignior. arg. l. benignius. ff. de. ll. ⁊ tanq̃ fauens loco religioso
iuxta. l. sunt persone in fi. de relig. ⁊ sumpt. fu. itaq; siue sit inuitata
pia cã iure directo siue iure obliquo fouet iustitiam saltẽ purifica
ta conditione. Tamẽ magis expedit ꝙ valeat de iure directo: ma-
xime q: etiam pendente conditione posset petere bonor possessio
nem secundũ tabulas quam sufficit agnoscere coram iudice per. l.
fi. C. qui admi. que generaliter loquitur ⁊ generaliter per doc. itel-
ligitur. Et hoc magis placet ⁊ consulerem si essem patronus cause
ꝙ impleretur cõditio si facultas daretur ⁊ tunc in libello sufficeret
narrato facto concludere hereditatem pertinere ad dictã piã cãm
ex causis narratis cũ clausula consueta ita ꝙ remedium cõpetens
censeretur intentatum lz non putem multũ necessariũ. Sinautem
nõ posset obtineri implemẽtum conditionis modus est ꝙ agno-
16 scatur bonorũ possessio vt dictum est. ¶ † Nec ob. adducta in con-
trarium: non eñ ob. primum cõtrarium factũ de. d. l. fideicõmissa-
ria. §. j. quia Bar. ibi vult ꝙ non habeat locum in testamẽto inter
liberos. ⁊ idem vult in. d. l. si is volens ꝙ tunc non censeat̃ imperfe
ctum ratione voluntatis: sed potius ratione solẽnitatis ⁊ ẜm hoc
nollet cõtrariũ glo. in. d. l. si is qui q̃ sentit ꝙ illa. l. habeat locũ etiã
in testamẽto inter liberos: ⁊ licet Bal. in. d. auť. ꝙ sine dicat dictũ

Bar. procedere in testamẽto manu testatoris scripto per illam au
tenti. ⁊ secus si manu notariȷ̃ vel alterius ⁊ sic velit ꝙ tunc demum
si seruata sit forma illius auť. procedat dictũ Bart. que non videt̃
esse seruata in casu nostro propter defectum diei: nihilomin⁹ Bar.
non se fundat in auť. ⁊ maxima est auctoritas bar. in causis dirimẽ
dis nec cautum est recedere a Bar. maxime cum Jmo. cum eo con
17 cordet in casu nostro in. d. l. si is qui. ¶ † Nec ob. d. auť. ꝙ sine. quia
respondet̃ pluribus modis: nam gloss. ibi ⁊ in corpore ⁊ vbiq; vult
ꝙ illa auť. procedat dũtaxat in testamẽto inscriptis: nõ aũt loqui-
mur de testamẽto nũcupatiuo ⁊ sic non trahitur ad casum nostruz
ẜm illas glo. cum quibus doc. cõiter trãseunt nec cautum est rece-
dere ab auctoritate glossatoris iuxta no. maxime per Jaco. bu. in
l. j. C. qui pro sua iurisdi. Jtẽ dicta auť. procederet in dubio quãdo
aũt al's constaret de voluntate ꝙ voluerit disponere tpe illo et vo
luerit habere illã dispositionẽ pro cõpleta forte nõ procederet. di-
cta auť. ⁊ lz dubiũ esset in testõ inscriptis: tamẽ hoc tenẽdũ eẽt sal
tem in testõ nũcupatiuo per predicta: vnde cũ per attestationes te
stium appareat ꝙ testm̃ fuerit habitũ pro pfecto ⁊ absoluto put
superius deductũ dicendũ est ꝙ testamẽtum valeat nõ obstante di
cta auť. Tertio. d. auť. qđ sine specialiter disponit in testõ inter li-
beros. Non aũt disponit in testõ ad pias causas. Nec in eo pcede-
ret ptz q: generalitas illius auť. militaret etiam si duo vel tres te-
stes probarẽt illã fuisse voluntatẽ patris: ⁊ tñ ꝯtrariũ esset dicẽdũ
in testamẽto ad pias causas per. d. c. relatum. vbi expresse dr ꝙ nõ
debet decidi ẜm. ll. licet dictam generalitatẽ moderet̃ Pau. de ca.
in. d. auť. quod sine. dicẽs ꝙ si apparet per duos testes quod illud
fuerit testm̃ patris valebit non obstante ꝙ non sit adhibita illa so
lẽnitas q: ẜm eum illa auť. est inducta ad ampliandũ nõ ad minuẽ
dum fauorem liberorũ: sed si hoc est possumus dicere in casu cõsta-
re per illos tres testes dictum ser Joannem habuisse hanc vltimã
voluntatem pro suo perfecto testamẽto merito ⁊c. Jtem ⁊ quarto
dicta auť. quod sine est exorbitantissima maxime cum disponat cũ
eo casu valeat etiã relicta facta extraneo ꝯtra disposita in. d. §. ex
imperfecto ⁊ in hoc constat ꝙ non ampliat fauorẽ liberorũ: iõ cuz
sit exorbitantissima ⁊ potius fundata in volũtate ⁊ auctoritate le-
gislatoris q̃ in viua ratione non est trahenda in ꝯsequentias. arg.
l. ius singulare. ⁊. l. qđ vero ꝯtra. ff. de. ll. ⁊ in regula que a iure com-
muni exorbitant in. vj. cũ si. accedat not. Bal. in. c. j. in fin. de alie.
feu. x. col. dicentis qđ q: statuta terrarum sunt cõmuniter fundata
in sic volo sic iubeo: ideo verbis est tenaciter inherendum nil addẽ
do vel minuendo. Nec ob. quod no. Bart. in. d. suo cõsi. lviij. incip.
proponitur ꝙ Jacobus philippi: q: non vult Bar. ꝙ testamẽtuz
non valeat sed vult ꝙ instrumẽtum publicũ nõ valet: ideo nõ pro
bat relictũ ad pias causas. Scriptura autẽ priuata nõ requirit diẽ
vt. l. cũ taberna. §. idem quesijt. ff. de pigno. ⁊ not. doc. in. d. auť. qđ
sine. ⁊ licet fallat in casu dicte auť. prout ibi doc. no. tamẽ dicũt se-
cus esse al's vnde secus in casu nostro: in quo non militat dispõ. d.
auť. prout. s. dictũ est. Maxime cum dicta scriptura iuuetur pluri
bus aliȷ̃s adminiculis. s. ponderatis non repeto: ⁊ licet non sit mi
nor fauor liberorũ in successione parẽtib⁹ q̃ sit fauor pie cause im-
mo plerũq; maior. Tamẽ non sequit̃ ꝙ sit maior ratio validandi
testamentum factum inter liberos q̃ testamẽtum factum ad pias
causas: q: raro vel nunq̃ agitur de fauore liberorum qui succedũt
ab intestato ꝙ valeat testamentum patris: nam si est fauor vnius
est dãnum alterius. Sed in pia causa que non succedit ab intestato
secus est vt de se constat. itaq; non est eadem ratio inter liberos et
ad pias causas. Et al's dixi in. d. §. ex imperfecto ꝙ. d. autẽ. qđ sine
non habet locum in testamẽto militis: licet nõ sit maior fauor mili
tis q̃ liberorum. Nec obstant tertium ⁊ quartũ q: illud verbũ req-
sitis non importat ꝙ testes debeant requiri ad testamẽtuz sed req
ri debent ad testificandum ne se ingerentes sint suspecti. ar. l. q̃ om
nia. ff. de procur. ⁊ testes ibi requirũtur ad probationem nõ ad so-
lẽnitatem prout supra deductũ est: ⁊ in casu etiã nostro duo ⁊ plu-
res testes requirentur ⁊ sic si volumus verbis inherere satisfactum
erit verbis illius decre. relatum. docto. aũt cõiter oẽs habent p cla
ro ꝙ nõ requiritur rogitus in relictis ad pias. ⁊ lz quosdã moder
nos volentes plus sapere q̃ oporteat sapere ꝯtra doctrinã apl'i. c.
j. de ele. lib. vj. viderim tenere cõtrariũ freti verbis. d. c. relatum nõ
curandum cum cõmunis sententia sit in contrarium ⁊ ratio vrgẽs
tex. ⁊ ille parum facit vt supra. Nec obst. dicta. l. diuus. q: supra re-
sponsum est ⁊ milites sunt magis simplices in huiusmodi. arg. l. fi.
in prin. C. de iure deli. ideo de facili possent decipi. Jdeo fuit opor
tuna illa prouisio Traiani que non est ita oportuna in relictis ad
pias causas vt de se constat. Nec ob. quintum q: licet diceret qđ re
stabat quod publicaretur non dixit ꝙ restaret ad perfectionez di
spositionis: q: tunc non verificaretur verbum disposuit sed intelli-
gitur quod restabat vt inde fieret instrumẽtum ad probationẽ fa-
ciliorẽ. Sepe enim accidit ꝙ re perfecta dicitur restat ꝙ ex cã fiat
instrumentum: ⁊ tamen non dicitur ex hoc ꝙ actus non sit habi-
tus pro perfecto ⁊ absoluto. Nec obstat illa omissio diei ⁊ spaciuz
quia potuit omitti q: non erat quota diei in memoria sepe occur-
rit: ⁊ maxime q: memoria turbatur cogitatione mortis que occur-

rit tpe testamēti prout ponderat tex.in.l.hac cōsultissima.§.at cū humana fragilitas.C.qui testamenta facere pos.⁊ cum nō possim⁹ diuinare.c.j.vt eccle.bene.⁊.c.a nobis de sententia excom.non est hoc magnificandū:attento quod ⁊ si omisisset ob eam causam vt poneretur dies rogitus notarij non sequitur propterea quod noluerit eam esse suam voluntatem si notarius non rogaretur:attento maxime qd ipse declarauit contrarium nec est locus coniecture arg.l.continuus.§.cum ita.de verbo.oblig. Nec obst.sextum quia supra est specifice pluribus modis respōsum. Nec ob.septimum qr etiam responsio deprehenditur ex iam dictis:nam dicta domina Jacomina non fuit heres instituta nisi in vsufr.vt verba sonant ⁊ pie cause fuit hereditas relicta vniuersaliter per verba communia seu directa iurisgentium:ideo censetur vniuersaliter instituta vel pure vel sub conditione.prout supra deductum:ideo censetur directa institutio vel substitutio si in ea potest verificari.argu.dicto.c.si pater.prout superius deductum est: id cū possit verificari indirecta vulgari in ea verificetur si non est simplex institutio ⁊ cum possit esse locus institutioni vniuersali non videtur esse locus speciali dispositioni dicto.§.si ex fundo.cum simi. Si tamen esset locus illi dispositioni non referret ex quo est nulla institutio ⁊ etiā vbi precedit institutio vniuersalis pariter militant predicta non curādū: ⁊ licet dicatur inuitata sub eadem conditiōe sub qua disponit qd d.Jacomina cadat ab hereditate. Non propterea infertur ꝙ si illa non cadat pia causa non inuitetur. Remanet ergo conclusio ꝙ dictum testamentum valeat ⁊ dicta bona pertineant ad dictam piā causam ꝫm ꝙ supra conclusum est. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccviij.

1 Testamentum an vitietur vbi omittitur rogitus testium.nu.4.
2 Instrumentum an vitietur propter spatia dimissa.
3 Clausula codicillaris quid operetur ⁊ an extendatur ad testamēti reuocationem vel ad causam intestati.nu.7.
4 Coniectura sumitur a solitis ⁊ ex his que inherent verisimilibus.
5 Instrumenti vel testamenti lectura an debeat coram testibus fieri vt teneat ⁊ an debeat inseri dies in eo.
6 Fraternitas an dicatur pius locus ⁊ econtra.
8 Testamētum iure communi vel speciali factum quod sit efficaci⁹ vbi fit a milite.
9 Legata ⁊ fideicōmissa defalcantur per legitime actionem.

¶ Consilium.cccviij.

1 In nomīe domini nostri Jesu christi. ¶ † Pro decisione presentis cōsultationis principaliter videndū est de viribus testamenti qd dicitur fuisse conditum.vj.die Julij. Si em̄ dictuz testamētū non valeret presens cōsultatio esset indubia:nam scdm testamentū inualidum non reuocat primum validū nec in eo cōtēta:sꝫ requiritur ꝙ sit tale ꝙ ex eo possit seu potuerit adiri hereditas ad hoc vt rumpat primum.l.cū in secūdo.ff.de iniusto testō.et l.si filius qui in potestate.ff.de libe.⁊ posthu.⁊.l.si vno.de leg.iij.et §.posteriore.insti.quibus mo.testamenta infir.quod autem dictuz secūdum testamentū valeat ⁊ probetur per dictum librum prothocollorum dicti notarij:qr ex quo in princi.publicauit referēdo se ad instrumenta que postea inseruntur videtur illa publicatio referenda ad omnia sequentia.⁊ cōsequēter etiā ad istud instrumentū testamenti per.l.si quis ex argentarijs.§.si initium tabularū.ff. de eden.⁊ facit.l.iij.§.si filius.ff.de lib.⁊ posthu.⁊.c.secundo requiris. de appel.ideo dictum instrumētum tanq̄ a notario publicatū videtur ꝙ probet testamentum ⁊ videtur ꝙ dictum testamentū habeat debitas solēnitates:nam sunt ibi descripti.vij.testes qui dicūtur fuisse presentes. Nam verbum presentibus positum.in prin.videtur ꝙ necessario referatur ad omnia posita in fi.instrumenti cū non habeat alia substātiua ad que referatur:vnde non potest aliter dici salua ratione recti sermonis:prout ⁊ saluari debet.l.plautius.ff.de auro.⁊ arg.leg.⁊ ꝫm hoc interuenit debitus numer⁹ testium:qr.vij.testes solēnizant testamentum.l.hac consultissima.in princi.C.de testa.⁊ licet non dicatur ꝙ testes fuerint rogati:nihilominus cum rogitus testium requiratur ad validitatem testamēti.d.l.hac consultissima.⁊.l.heredes palā.§.in testamētis.ff.eo.tit. et institu.eod.titu.§.fi.videtur ꝙ testes censeantur rogati non fortuiti vt actus valeat potiusq̄ pereat.ar.l.quotiens in stipulatiōibus.de verbo.oblig.⁊.l.quotiens.ff.de reb.dub.⁊ prout rogit⁹ notarij presumitur vt dicit glo.in.§.nos autē in auē.de tabellionib⁹ colū.iij.⁊ firmat Imo.in.l.sciendum.de ver.obli.ita etiam si in instrumento dicitur presentibus talibus testibus presumi videntur rogati prout concludit Dy.in.d.l.sciendum.⁊ Specu.in titul.de teste.§.j.versi.sed quid in predictis. Item instituit suam heredem vniuersalē suā filiam:in quo consistit substantia testamenti.l.j.⁊.l. heredes palam.in prin.de testa.⁊.l.non codicillum.⁊.l. iubemus. C.eo.titu. Ita ꝙ omnia videntur interuenisse que requiruntur ad efficaciam testamēti:⁊ insuper si non oīa interuenisse censeantur: nihilominus non videt̄ referre quo ad dictam institutionem:quia testamentū parentis quo ad liberos valet absq; omni solēnitate dūmodo interueniat institutio.d.l.hac cōsultissima.§.ex imperfecto.⁊ facit.l.si.cum auē.ibi posita.C.fami.herci.ita ꝙ ex dicto scdo testamēto videtur ꝙ possit adiri hereditas saltem per.d.§.ex imperfecto.⁊ per consequēs tollatur primū per regulā.d.§.posteriore.et

2 d.l.cum in secundo cum simi. † Nec videtur refragari quod sunt dimissa spacia qr non videt̄ de iure requiri ꝙ ad esse instrumēti siāt litere vel partes cōtinuate ⁊ sic non sint intermissa spacia ⁊ qui ex hoc vellet impugnari testamētū tanq̄ sine lege loquens non videt̄ audiendus.ar.l.illam.C.de col.⁊ in auē.de trien.⁊ semis.§.consideremus.⁊ in vero est verisimile ꝙ notarius dimiserit spacia: qr voluerit scribere generales suas clausulas.

3 † Nec videtur obstare si qs allegaret quod si primum testamentū vitiatur propter secūduꝫ tamen substentetur propter clausulā codicillarem appositā in fin.testamenti p hec verba. Et si non valeret iure testamenti valeat saltem iure codicillorū ⁊c. Que clausula sonat ꝙ si tunc non valebat vel postea contingeret non valere vt testamentum ꝙ substentaret̄ vt codicillis. Nam verbum illud valeret verificatur etiam si ex post facto vitietur.argu.l.si debitor.§.verisimile.de contrahend.empt. et.l.v.ff.de vino tri.⁊ oleo lega.⁊.l.qui rome.§.augerius.ff.de verborum obligatio.⁊ in proprijs terminis huius clausule firmat barto.in dicta.l.j.de iure codicil.⁊ Jaco.de are. Nico.de mat. Barto. et Salyce.in.d.l.fin.C.eo.titul. Si itaq; dicatur qd dictum primū testamentum vitietur propter superueniētiam secūdi testamēti cū possit valere vt codicillus:quia per testamentum non reuocantur codicilli primo facti:immo per sequens testamentum censentur cōfirmati institu.de codi.§.j.⁊ ibi glo.super verbo confirmātur.⁊ gl. in.l.si initio.C.eodem titul.ideo cēseantur relicta dicte fraternitati pro anima testatoris tanq̄ relicta in codicillis confirmata per sequens testamentum non autem iufirmata. Nam ad hoc videtur posse responderi ꝙ immo non verificetur hoc casu dicta clausula. Nam dicta clausula debet intelligi si non valeret ex alia causa quā per reuocationem testamenti.prout in terminis firmat Barto.in d.l.j.ff.de iure codi.nam ꝫm eum ibi illa clausula videtur importare secundū communem opi.ꝙ censeantur rogati venientes ab intestato vt notatur in.l.ex testamento.C.de fideicom.⁊.l.quia autē in prin.ff.si quis omi.causa testamenti.⁊ per Dy.in.l.codicillis.in fi.de lega.ij. Nō ergo censetur rogatus veniens ex sequenti testamēto:preterea in testamento militis tacte inest illa clausula si non valet iure cōmuni valeat iure militari.l.iij.de mili.testa.⁊ tamen faciēdo secundū primū tollitur nisi expresse confirmetur in secundo testamento licet primū valere possit iure militari.l.querebatur cum ibi notatis per Bar.eo.titu.ideo pariter in casu isto.prout ipe cōcludit in.d.l.j.xiiij.q.⁊ etiā in prima.q.eadem.l.quem sequitur Saly.in.d.l.fi.C.eo.titu.circa finem.⁊ idem disputando tenuit Nico. de mat.qui idem tenet in.d.l.fi.vt ibi refert Bal.adducens rationes Nico.⁊ idem approbans ratione viua quia aut codicilli depēdent ex testamento aut ab intestato primo casu rūpūtur per scdm testamentum secundo casu causa intestati excluditur per cām testati ergo ⁊c.secundum eum.

4 ¶ † Tamen his non obstantibus dico ante omnia quod intrepide concludendum est ꝙ dictum secundum non teneat de iure cōmuni saltem ex defectu rogitus testiuꝫ cum non fiat mētio in dicto liberculo de aliquo rogitu testium et rogitus testium est sine dubio solennitas extrinseca ⁊ solennitas extrinseca non presumitur.l.quecunq;.ff.de publici.⁊ concludunt omnes in.l.sciendum.ff.de verbo.obliga.ideo rogitus non presumitur nisi qui alleget illum interuenisse eum probet disputando hunc articulum firmat Specu.in titu.de teste.§.j.versi.quid ergo si dicitur qui versicu.continuatur ad dictum.versi.sed quid in predictis supra allegatum in contrarium:⁊ sic videtur determiare precedentia scilicet quod auctor non firmando sed recitando opinio. illa dixerit in precedenti.versi.⁊ in sequēti. Quicquid sit ipse aperte determinat quod si solum apparet in instrumēto testamenti p̄sentibus talibus testibus ⁊ non dicitur rogatis testamentum est nullum:quia non presumuntur rogati:et idem concludit Dy.cōsulendo.prout refert ⁊ sequitur Cy.in.d.l.hac consultissima.in p̄ncı.⁊ idem voluit Dy.in dicta.l.heredes palam.§.in testis: prout refert ⁊ approbat Bart.in.d.l.sciendum. Cuꝫ igitur testes debeāt esse rogati in testamento vt dictum est:dicamus quod dictum secundum testamentum non valeat de iure cōmuni cum non appeat testes fuisse rogatos:quinimmo non videtur quod appareat ꝙ testes interuenerint. Nam licet ante tenorem testamenti ponat̄ verbum presentibus ⁊ post vltima verba testamenti intermisso spacio ponantur hec verba Antonio beccioli petro petri meco facto re ⁊c.⁊ sic reperiantur scripta sex nomina hominum non tamē apparet quod illud presentibus in principio positum determiet verba illa Antonio ⁊ sequentia et licet non habeat quid aliud determinet:tamen cum immediate post verbum presentibus sequatur spacium vacans in quo melius stabant illa nomina ⁊ ita tinxisset ibi calamus.prout tinxit postea nec fuisset magis ponderosus illic q̄ vbi posita sunt illa nomina ⁊ spacium dimissum erat ⁊ est accōmodatum ⁊ sufficiens ad scribendum ibi nomina non possuꝫ imaginare

ginare causam quare illa nomina fuerint scripta ibi vbi apparent si determinãtur ab illo participio presentibus cum non sit de more q inter adiectiuum et substãtiuum interserãtur multe oratiões separate de per se perfecte nõ memini me legisse al's vel vidisse ita de facto scriptum. Nec puto erat talis mos dicti notarij: ita q nõ constat q dicti Antoni⁹ Petrus Mecus et alij nominati post dictam scripturam testaméti sint testes testamẽtarij maxime cum nõ dicat scriptura q sint testes: nec probatio dubia artat. c. in presentia. de proba. l. non hoc. C. vnde cog. l. certum. in prin. ff. de confes. cum si. Nec possumus diuinare quare fuerint ibi posita illa nomia arg. c. j. extra. vt eccle. benefi. et l. si putator. ff. ad. l. aquil. et l. si fideiussor. §. si cum debitor. ff. man. et xxij. q. ij. beatus. †Et si diuinãdũ esset deberemus inherere verisimilibus cõiecturis. ar. l. semper in stipulationibus. et l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. et regule ĩspici tur in. vj. coniectura autem optima sumitur a solitis: nam. argu. a solitis et cõmuniter accidentibus probabile et satis concludens in materia probationis est. l. q si nolit. §. qui assidua. ff. de edili. edic. l. si prius. ff. de aqua plu. arcẽ. l. fi. C. de fideiuss. no. glos. et Bald. in. l. neq natales. C. de proba. Sed solitum non est q in principio scribatur verbum presentibus et post finem ponantur nomina testiũ. nec est solitum q non dicatur testibus. ideo non est verisimile qõ ibi sint descripti vt testes: attento maxime spacio q extat iter verbum presentibus et principium testamenti in quo poterant cõmode describi dicta nomina testium et plura. Et ponderato etiã spacio qõ est post finem testamenti et dicta nomina. ideo ratione insoliti et cessantis verisimilitudinis non est interpretandum q sufficiẽter appareat illud testamẽtum fuisse factum in presentia illorũ testium. Et maxime cum dicta fraternitas que nititur primo testamento. et negat hoc secundum fuisse validum testamentum possideat. prout mihi dicitur bona hereditaria ita q est futura rea. Et in dubijs pro reo sit sententiandum vt in regula cum sint partiũ iura obscura. et in regula fauorabiliores in. vj. cum similibus. Mihi autem persuadeo illud non fuisse testamentum perfectum. sed volũtate testatoris descriptum per ipsum notariũ. et spaciũ primũ fuisse dimissum gratia scribendi ibi testes prout quotidie occurrit quod notarij prius scribunt nomen domini pontificis vel principis et millesimum inditionem et diem. et omisso spacio p nominib⁹ scribunt actũ qui habet geri. et re peracta faciunt vocari testes et scribunt nomina potuit contingere q non fuerit tunc perfectum sed dilatum in aliud tempus perficiendum. et qr testator volebat illud facere coram testibus fidis fecit scribi illa nomina illorũ quos volebat adhiberi. Tamen quia forte non erant omnes interuenturi noluit notarius describere in principio post verbum presentibus. sed illa pro memoria describere voluit vbi descripsit. et quia forte testator alia etiam intendebat addere. ideo forte dimisit vltimũ spaciũ. et si dicatur cur apposuit diem potest dici qõ intẽdebat eadem die testamẽtum facere tamen alia hora sepe occurrit q infirmi inchoant testamẽtum. tamen casu aliquo occurrente differũt: vl' forte destinauerat illa die facere. tamen ante perfectum et consummatum distulit. †Hec quidẽ sunt satis verisimilia et de facili potuerũt occurrere. Non autem in hoc me fundo. Nisi ad ostendendum qõ non possumus quicq certũ sumere ex dicta scriptura et magis est verisimile q non omnino perfecerit testamentum illud q̃ q pfecerit per predicta. et attenta consuetudine notariorum et etiam ipsius. quia in alijs suis instrumentis prout vidi in illo liberculo nõ est solitus similia spacia dimittere et non ponere nomina testium post verbum presentibus. testamentum autẽ non perfectum ratione voluntatis. non valet etiã inter liberos no. glo. Bar. et ceteri in. l. si is qui. ff. de testa. et ideo dicit Bald. in autenti. quod sine. C. eo. titu. quod si inter libros notarij apparet scriptum testamentum alicuius. nec dicitur q sit lectum corã testibus non valet. Et ad hoc vt instrumentũ teneat requiritur qõ sit lectum corã testib⁹ et partibus prout volunt Joannes and. in addi. Spec. in titu. de fide instru. §. ostenso. ver. illud quoq. et d. Anto. et Jmo. in. c. j. de side instru. lz quidam contra. Et satis est reo quod iura actoris nõ sunt certa et clara per iam dicta. Sic et alias obtinet in hereditate ille qui possidet qui alias succumberet etiam re liquidata in. l. fi. §. fin. ff. de bon. pos. secũdum tabu. et al's in simili in. l. militis. §. veteranus. Et in terminis saltem videtur dicendũ q instrumentũ tãq̃ dubiũ et incertũ vitietur. probatio enim per instrumentũ est probatio iuris positiui non iurisgentium. et si non apparet qõ habeat debitas solẽnitates non sustinet vicem duorum testiũ. †Prout alias dicta ratione dicebat Bar. in suo consilio incip. proponitur quod Jacobus in ordine. lviij. quod licet testamẽtum ad pias causas non requirat solennitates iuris positiui. sed sufficiat iurisgentium probatio. c. relatum. de testa. prout doc. cõmuniter firmant ibi. et in. c. cũ esses. eo. titu. et in. l. j. C. de sac. sanc. eccle. tamen si in instrumento testamenti ad pias causas deficit aliqua solennitas puta diei nihil debetur etiam pie cause. ita ergo cum non appareat adhibita solẽnitas testium in casu nostro dicamus quod nihil debeatur ex hoc testamento descripto in dicto non solẽni instrumento cũ paria sint non esse vel non apparere. l. duo sunt titij. ff. de testa. tutel. et l. si fuerit. de reb. dub. cũ si. Non eniz apparet q illa nomina sint noia testiũ. nec q determinent ab illo verbo presentibus put. et s. dictũ est merito etc. Et maxime est hoc dicendũ in fauorẽ dicte fraternitatis que est locus pius cum put mihi dicit fraternitas illa tenet hospitalitatẽ. nã habet hospitale cui deseruiũt bona fraternitatis et relictum hoc de quo agitur fuit factum pro aia ipsius testatoris: prout constat ex tenore primi testaméti: ita q constat esse ad pias causas iuxta notata per gl. et doc. in. l. si quis titio. ff. de leg. ij. Ita q nõ est in dubiũ reflicandũ an sit relictum ad pias causas. prout al's reflicatur. Nam ex dictis Bal. in. l. si quis ad declinandam. C. de epi. et cleri. sumitur q nõ. et hoc in terminis cõcludit in quodam consilio qõ incipit in dicto testamento. et videt de eius mente in aut. hoc ius porrectum. C. de sac. sanc. eccle. vbi dicit q fraternitates secularium non sunt loca pia nec priuilegiata. qõ et videtur de mente Jmo. in. c. officij. de testa. de quo etiam p doc. in. c. in presentia. de proba. Et cum sit relictum ad pias causas et relictum pro anima post mortem filie et descendentium ex ea non est verisimile q mutauerit voluntatem et noluerit pro anima sua relinquere post mortem omnium descendentium ipsius testatoris. et cũ communiter soleant aliqua in testamentis describi post institutionem heredis et in dicta scriptura sit dimissum spacium. satis videtur persuaderi q ex eo fuerit dimissum illud spacium vt aliquid ptinens ad voluntatem testantis. et attento q in primo testamento ipsi filie institute erant post eius mortem substituti sui filij: et post mortem omnium substituta dicta fraternitas pro anima ipsius testatoris. Satis persuaderi potest. et est verisimile q intenderit ipse testator facere eidem easdem substitutiones quas fecerat in primo testamento et forte notarius dimisit illud spacium vt eas ibi poneret. prout fuerunt facte in primo testamento. Et hoc etiã plurimum coadiuuat alias coniecturas. †Et insuper concurrere videtur ex alio rigor iuris: quoniam testator in primo testamento adiecit clausulam codicillarem sub verbis que respiciunt etiam futurum prout supra deductum est. Ita q voluit testator q dictum testamentum valeret etiam si contigerit postea non valere ex causa de nouo superueniente. Ita q rigor verborum trahitur etiam ad hunc casum. Et si vna cum rigore verborum concurrit etiaz verisimilis mens vt supra deducta non videretur absonum hoc tenere etiam si presupponeretur secũdum testamentum valere et reuocare primũ. non enim videntur obstare rationes adducte p Bart. Illa enim ratio quod clausula codicillaris videtur inducere repetitionem relictorum in testamento a venientibus ab intestato seu prouidere in causa intestati quam etiam ponderat plurimum Salyce. non videtur vrgere. verba enim non magis respiciunt causaz intestati quam causam testati quod demonstratur. ponamus eniz testamentum non valere eo quia non habet omnes debitas solennitates testamẽtarias. tamen habet solennitates adhibendas in codicillis et si fuerit prius factum testamẽtum solẽne profecto pmũ non reuocatur quia secundũ est inualidũ per. d. §. posteriore. d. l. si iure cum similibus substentabitur ne in viam codicillorum pretextu clausule codicillaris certe non si nos dicimus quod clausula codicillaris prouidet demum in causa intestati. et tamen hoc est falsum. nam immo institutus in primo testamẽto tenebitur obseruare contenta in secundo testamento tanq̃ relicta in codicillis put firmat Bar. in. d. l. j. de iure codi. q. j. prout ergo respicit etiam causam testati de presenti quatenus verba ad presens referuntur: ita q apparet q verba clausule non magis respiciunt causam testati. et licet gl. in. l. ex testamento. C. de fideicommissis. et in. l. quia autẽ. §. j. in verbo relicta. ff. si quis ob. causa testamenti. dicunt quod per clausulam codicillarem censentur grauati venientes ab intestato casu quo reducatur res ad causam intestati non propterea negat quod dicta clausula non operetur etiam in causa testati. et ita etiã potest dici ad dicta docto. quatenus docto. idem dicunt. nam communiter occurrit q operetur in causa testati. Et maxime quia dũ fit nouum testamentum solent notarij adijcere clausulam cassans et irritans omne aliud testamentum et vltimam voluntatem ita q raro occurrit similis casus in causa testati non est propterea q verba magis respiciant causam intestati q̃ causam testati nec allegantur iura que eam vim attribuant dicte clausule codicillari nec recedi solet a vi verborum. l. non aliter. de lega. iij. cum similibus nec videtur q aliquid valeat ratio qua Bald. mouetur de qua supra qa dicam quod isti codicilli dependent a testamento non autem ab illo in cuius defectum sunt ordinati. Sed a futuro testamento si cõtingat successionem deuolui ex testamento postea facto et si cõtingeret deuolui ad causam intestati depederent ab intestato prout et si est locus primo testamento dependentiam habent a primo testamento. prout supra post Bartol. ita quod dicta ratio viua bal. parum aut nihil vrget. ¶ Non obstat. l. querebatur. ff. de milit. testamento iuncta. l. iij. eo. titu. quam ad hoc inducit Barto. Nam respondetur qõ licet fauore testaméti censeatur miles voluisse testari vtroq iure. s. et militari et iure cõmuni: vt. d. l. iij. non refert quia et si iure militari fecisset primum testamentum non teneret facto secundo per generalitatem. d. l. querebatur. et quia efficacius est te

stamentum iure communi factum q̄ iure speciali.l.eius militis.§. militia missi.eo.titu. Licet itaq; possit miles decedere cum duob⁹ testamētis.tamen nō presumitur velle vti hoc iure speciali.ex quo decendendo cum vno decidit omnino testatus insolidu3.prout decedendo cū duobus.merito censeatur velle vti iure communi.l.iij. C.eodem titulo.ꝛ ita procedat.d.l.querebat̄.prout ꝛ potest miles decedere pro parte testatus ꝛ pro parte intestatus.l.si miles vnu3. ff.eodem titul.ꝛ tamen non censetur id velle ꝛ propterea instituēdo aliquem vel aliquos in parte succedunt in vniuerso insolidum. l.si certarum.ff.eo.titul.ꝛ in.d.l.iij.C.eodē titu.ꝛ no. per glo.in.d.l. si miles.vnum itaq; non est eadem ratio in casu nostro.ꝛ in casu.d. l.querebatur ꝛ maxime quia hic apparet de voluntate expressa ex verbis ibi de voluntate tacita ex iuris interpretatiōe que plerūq; non tantū operat̄.argu.l.nonnunq̄.ff.de condi.ꝛ demonstratio.ꝛ l.expressa.ff.de regu.iur.cum similibus. Item in casu nostro qui nititur ex codicillo nititur iure communi qui vero nititur priuilegio militis nititur iure speciali inter que est longa differentia iuxta.d.§.militia missi.ꝛ que habentur in.l.si.C.de pactis conuentis item.l.si iure.de legatis.iij.ꝛ.l.iij.§.item si ipse.ff.si cui plusq̄ per.l. fal.adducte per Bar.parum faciunt attento maxime q̄ clausula ipsa codicillaris nō continetur in primo testamento nec dependēt ab eo contenta in ipsa clausula. Nec censetur reuocatum primū testamentum nisi quia non potest stare cum secundo testamēto que ratio cessat in codicillis qui licet simpliciter facti censentur confirmati per sequens testamentū lic3 ex interuallo factum.vt no.p gl. supra adductas. Et per hoc etiam tolluntur aliqua adducta p Nico.de matta.ad alia autē causa breuitatis non respondeo.et quia parum meo iudicio vrgent. Et profecto hec in puncto iuris videntur procedere. Nec video rationem differentie quare clausula codicillaris in testamento valido vel inualido facta censeatur relata advenientes ab intestato.ꝛ facto testamento reuocata magis quā si nullo facto testamento fiunt codicilli. Nisi ea sumpta occasione: quia eo quo testator deuenit ad secundum testamētū videatur habuisse intentionem quod primi instituti heredes non haberēt hereditatem nisi quatenus eis relinquitur in sequenti testamēto.nā si voluisset illos habere non deuenisset ad aliud testamentū: ideo talis verisimilitudo prout arbitror mouet doc.in dictam eor3 sententiam. Nec ab eis auderem recedere in decisiuis quicquid sentiā in rigore iuris sed stando cum eorū snia.vbi alias esset verisimilis mens non putarem absonum nec a iure alienum cōtrarium respōdere.in casu aūt nostro attēto spacio dimisso p̄ter solitū morē ipsi⁹ ꝛ aliorū notariorum attento q̄ testamentum non habet post institutionem solita postea apponi in testamentis attentis qualitatibus personarum substitutarum in primo testō.ꝛ attenta dcā clausula codicillari. Non potest mihi persuaderi mentē testatoris fuisse reuocare dictas substitutiones in illo primo testamento factas. Et licet ex hoc solo non auderem rñdere p dicta fraternitate. Tñ concurrentibus alijs.s.deductis in hac dubietate omnib⁹ simul iūctis puto sententiā in pro fraternitate que possidet. † Nō obstantibus adductis in contrarium que satis apparent sublata. Negat̄ enim q̄ appareat testamentum etiam secundum insgentium perfectum saltē q2 non probatur per probationes iurisgentiū: videlicet per duos testes prout p̄supponitur non probari per testes.nec probatur per dictum instrumentum q2 non apparet qđ habeat debitas solēnitates dictum instrumentum. Et insuper est satis habitum pro absoluto. Nec est verisimile qđ testator voluerit omnino reuocare dictas substitutiones factas in primo testamento attentis qualitatibus substitutionum ipsarum concurrente virtute verborum clausule codicillaris ꝛ spacijs dimissis.vt hec latius deducta sunt que omnia simul iuncta saltem reddunt rem adeo dubia3 quod partes iudicis sunt in absoluendo fraternitatem que possidet. Salua tamen legitima que defalcat legata in fideicommissa.l. qm̄ in priorib⁹.C.de inof.te.ꝛ.c. Raynuti⁹.ꝛ.c. Raynald⁹.de test. Circa legata vero facta in primo testamento petenda cum fructibus licet inclinē quod peti possint etiam res legate que non possidentur per dictam fraternitatem. Tamen pronunc nō audeo hoc firmare.ꝛ multominus audeo quo ad fructus qui fuerunt forte bona fide percepti. Illud autem animaduertendum duxi quod licet in puncto dicatur q̄ dicta domina Catherina videns q̄ vltimu3 testamētū non habebat substitutiones. Ideo instituit filium et ei dem substituit hospitale sancte marie. Nihilominus non deprehenditur q̄ ipsa putauerit secūdum testamētum valere ex hoc q̄ substituit filio: q2 substitutio respicit bona ipsius testatricis que poterat habere alia bona.ꝛ saltem habebat legitimam in bonis pater nis que non subiacebat alicui oneri legatorum vel fideicōmissor. d.l.quoniam in prioribus ita qđ non deprehenditur ex hoc q̄ crediderit valere secūdum magis q̄ primū. Et possibile est q̄ de nullo notitiā habuerit: licet hoc parū ad factū maxime q2 ipa nō poterat p̄iudicare substitutis: sed placuit hec in mediū adducere ne testamētū predictū ingerat in mentem iudicis coniecturā seu persuasionem aliquam qđ dictum secundum testamentum fuerit verū et perfectum.ꝛ validum.

Laus deo.

Summarium super consilio.cccix.

1 Legitime supplementum an possit peti per institutam in re certa stante statuto quod masculo superstite filia ex testamento nō succedat vel ab intestato.

2 Mulier habens filios ex primo matrimonio si transeat ad secunda vota an priuetur proprietate eorum que fuit lucrata ex donatione propter nuptias primas vt filij primi matrimonij possint in continenti vendicare.

Consilium.cccix.

In nomie domini nostri Jesu xpi. † Circa primū quesitū nō intēdo insistere. Sed presupposita validitate testamēti dico q̄ omne onus reijcitur a legitima p̄supposito q̄ legitima debeatur per.l.quoniā in prioribus.C.de inof.test.iūcta.l.oimodo et.l.si quādo.ꝛ.l.scimus.eo.ti. imminet igitur notabilis ꝛ quotidianus articulus ꝛ subtilis: an stāte statuto excludēte filiā feminā extāte masculo a successione intestati seu ab intestato si filia est instituta in re certa.an possit petere supplementū legitime in quo qdē articulo videbis tpe meo cōsultū pro parte affirmatiua. Prio alio anno in casu occurrente apud camerenū p clarissimū viru3 dñum Marianū suzzinū qui fundabat hanc partē multis medijs ꝛ attestabatur se pluries cōsuluisse.hoc idem ꝛ q̄ nō meminit auctoritatē in cōtrariū ꝛ referebat Bal.ꝛ Frāciscum tigrini p hac parte cōsuluisse.referebat etiā Ang.cōsuluisse in cōsilio incipiente ātiquū statutū.ꝛ refert collegiū florentinū p hac parte consuluisse Salyc. etiam disputando consulēdo ꝛ legendo semper tenuit hanc sententiam prout legendo tenuit in.l.sancimus.C.de nup.ꝛ in aut.nouissima.C. de inof.test. Ubi dicit Bal.ita consuluisse florētie.ꝛ Joānem de riccis solēnem aduocatū florētinū cōsuluisse florētie.et plures alios idē cōsuluisse. Et ita dicit fuisse indicatum bononie p aduocatos Urbani pape quinti.vidi etiam pro hac parte bis cōsuluisse florētie dñm Nellum solēnissimum aduocatū florētinum.ꝛ incipit primū consilium super hac materia simpliciter formato pūcto an ꝛc.in ordine.ccxciiij.ꝛ secūdum incip.quesita predicta ex sua materia re qrerent longū examē in ordine.cccxxxix.ꝛ in vno asserit ita fuisse solitu3 ꝛ cōsuli ꝛ iudicari.ꝛ propterea nō instabat ꝛ alios plerosq; successiue solēnes aduocatos florētinos cōperio pro hac parte florētie consuluisse.ꝛ ego ipse his diebus florentie consului. tñ florētie aliquātisper facit magis pro hac ... ia qdā.§.statuti florētini qui nō viget in ciuitate aretina. Multā aūt vrgent pro contraria parte duo ex plurib⁹ p̄ncipaliter que ī mediū adducā alijs submissis.p̄mo q2 ius agēdi ad supplemētū. Secūdo istud statutū est correctiuū iuris cōis quatenus excludit filiā feminā p̄pter filios masculos qđ ius cōe reputat maximū vitiū.l.maximū vitiu3.C.de liberis preteritis ꝛ legū correctiones sunt euitāde.l. p̄cipimus.C. de appel.ꝛ.l.sancimus.C.de testa.ꝛ.c.cū expediat.de elec. Itē de iure cōi heredes patris nō tenent̄ dotare filiā ita q̄ filia nō pōt petere se dotari ab heredib⁹ p̄ris: q2 nullū ius hoc dictat.ꝛ doct.aliud volūt prout inferius declarabo.ideo dictū statutū restringat̄.vbi fiebat mētio de trāsuersali. Et vbi ponderabat̄ statutū florētinum loquens de successione testati: q2 statuti: q2 statutum antiquū non loquitur de trāsuersali nec de causa testati. Et ita possunt euitari dicta doctorū: q2 nō reperio doc.loqui hoc casu.s.quo excluditur a successione intestati.ꝛ mandat dotari ꝛ nihil disponit de successione decedentis testati. Sed vel loqunt̄ de exclusione dotate vel in statuto excludente a successione.ꝛ sic indefinite nō magis ab intestato q̄ contra vl' preter testm̄. Et his dieb⁹ pro hac parte cōsului apud florentiā.vbi hanc partē firmari florentie fretus plurimum hac vltima rōne hic adducta.viget tñ florētie qdam.§.si vero testatus loquens in causa testamēti licet ille.§.nō vrgeat necessario. Sed satis vrget multos vidi florētie p ea parte cōsuluisse. Nō aūt audeo in p̄ntia4 hāc partem apud aretiū firmare ex dicta rōne que p̄ncipalr̄ me mouet cū illā nō reperiā ab alijs pōderatā. Et de facili erit repire ēt doctos viros cōsulere 9triū nō pōderātes dcā3 rōnē. Tamē ego inclino ī hāc partē q̄ mihi apparet vera: ꝛ si cogeret alterā ptē eligere ꝛ aliud nō occurreret eligerē hāc partē q̄ mihi apparet magis benigna.ar.l.benigni⁹.ff.de legi.ꝛ magis eqtati ꝛ rigori 9sona p predicta. Et licet al's non auderem hoc firmare: tñ cōcurrit in casu nostro dispō dicti statuti de dotiū ꝛ donatione propter nuptias resti.§.pacta aūt dotalia. Et p̄fecto nō min⁹ vrgēt verba.d.§.pacta aūt dotalia.in casu nr̄o q̄ militēt verba.d.§.si vo testatus in statuto florētino. Dicit em̄.d.§.pacta autē dotalia qđ muliere transeunte ad secūdas nuptias filij primi nō fraudentur eor3 legitima portione debita iure nature quā eorum mater habere debeat etiā a quocūq; fuerit dotata ꝛ nihil plus ꝛc. Uerba itaq; dicti statuti in casu nostro.s.quo mulier transiuit ad secunda vota sonant pro hac parte: q2 appellatione filiorum veniunt etiam filie: nam masculinum concipit femininum.l.j.ff.de verb.sign.et.c. generali.de elect.libro.vi.cum simi.vulgaribus. Itaq; statutum istud videtur iuuare partem huius filie. Nec obstat si dicatur vba predicta intelligi debent scdm subiectam materiam. Et sic quādo

propter

propter pacta generaretur preiudicium legitime filiorum primi matrimonij cum prius ibi disponatur quod pacta dotalia inter virum et vxorem efficaciter obseruentur dummodo etc. Et sic videtur prouisum quod legitimam habeant non obstante pacto. Non aũt non obstante alio obstaculo prout videtur obstare in casu isto huic filie scilicet existẽtia filiorum masculorum. Nam si filia non succedit ab intestato non videtur quod debeatur sibi legitima secundũ adducta. §. circa principium per. d. l. cum queritur. cum similibus. de inofficio. testa. Nam respondetur quod immo verba huius statuti sunt clara et specifica. Nam vult quod filij primi debeant habere legitimam nõ obstante aliqua lege vel statuto. Illa enim verba non obstante aliqua lege vel statuto in fine posita referuntur in dubio ad omnia precedentia hoc est non solum ad proximum precedens dictum scilicet quod plus petere non possit: sed etiam ad negatiuũ antecedens dictum scilicet dum dicit quam habere debeãt: scilicet legitimam. Et sic disponit statutũ quod filij primi matrimonij habere debeant legitimam non obstante aliqua lege vel statuto. ergo filia ista debet habere legitimam non obstãte statuto quod eam excludit a successione ab intestato cum generaliter loquatur: et oratio negatiue prolata quantũcũque indefinite censetur vniuersalis not. Bart. in. l. si pluribus. de lega. ij. allegat. l. is qui ducenta. §. vtrum. de rebus dub. et. l. ij. in fi. ff. de verbor. oblig. etiam in statutis quantũcũque stricti iuris: prout voluit Bart. in repe. l. omnes populi. de iusti. et iure. iij. q. et Imo. in. d. l. si pluribus. Licet secundum regulas logicales aliud dicendum sit secundum Barto. in. d. l. si pluribus. que regule logicales: licet militent in casu Bar. non ita quando negatiua premittitur signo particulari: nam facit equipollere orationi vniuersali negatiue puta non legit aliquis non obstat aliquid. Tamen enim est dicere nihil obstat secundum illas regulas sed nõ refert ex quo in omnem euentum de iure equipollet vniuersali: derogat ergo dicta clausula vniuersaliter omni iuri et omni statuto in contrarium faciente merito nõ obstet dicta lex municipalis disponens quod filie non succedant ab intestato non obstãtibus masculis. Si illa non obstat nihil obstat quominus hec filia habeat legitimam saltem attento quod sumus in formalibus terminis statuti quia emanarunt pacta quod vir lucretur vniuersam dotem. Quod et demonstratur: quia si istud statutum non esset dicta filia consequeretur plusquam legitima. Nam ex quo maritus ex pacto consequitur vniuersam dotem et vt puto vniuersa bona dedit in dotem marito est collatum longe magis quam filie primi matrimonij: vnde illud aduocatur a viro: et per consequens ipsa filia de iure communi haberet saltem quartam totius seu omnium collatorum in secundum virum extantibus duobus filijs et ipsa filia concurrente cum eis marito prout plerique tenent in. l. hac edictali. C. de secund. nup. verba tamen tex. d. l. hac edictali sonant quod maritus non cõcurrit in eo quod plus fuerat sibi collatũ quam vni filio primi matrimonij. Nõ autem expedit nunc hoc discutere cum iste. §. pacta autem dotalia tollat hanc disceptationẽ: quia statutum istud derogat dispositioni. d. l. hac edictali quatenus supra legitimã deferret filijs primi matrimonij cum itaque statutum auferat huic filie iura sibi competentia vigore dicte. l. hac edictali decet quod aliquid etiam concedat cũ in vno grauatus soleat in alio releuari. l. eum qui in principio. ff. de iureiur. quod et ita deducitur aut istud statutum loquitur in ista filia aut non. Si loquitur in ista filia. ergo sibi concedit ius petendi legitimam si non loquitur in ista filia. ergo non denegat sibi ius cõpetens vigore. d. l. hac edictali quod esset eidem longe magis proficuum quam ius petẽdi legitimam. Et si dicatur istud statutum intelligit pũidere filijs primi matrimonij quibus generatur p̃iudiciũ ppter ipsa pacta. Sed huic filie nõ generatur p̃iudicium ppter pacta ex quo ipsa non erat ab intestato successura merito etc. Respondeo (licet maiorem negare possem.) Tñ eam affirmando dico quod imo generatur preiudicium. Nam potuisset alias saltẽ habere congruã dotem que congrua dos consideratur contemplatione facultatum l. quero. et. l. siue generalis. et. l. cum post. §. gener. de iure dotiũ: ideo cum virtute pactorum dotalium facultates matris attenuentur: ideo cum agetur de successione matris dos filie danda pariter attenuabitur propter ipsa pacta dotalia: ideo eidẽ de iure semoto hoc §. pacta ipsa filia venisset ad dicta bona beneficio dicta. l. hac edictali. Non obstãte dispositione dicti iuris municipalis sub rubrica de successione ab intestato per predicta. Et etiam quia illa dispositio non regulatur a iure alias succedendi: constat quia si facto testamento in quo filios primi matrimonij ingratos exheredat si trãsit ad secunda vota et decedit eum dicto testamento ipsi filij sunt exclusi omni successione si vere sint ingrati: et tamen per. l. hac edictali ipsi abnocabunt donata secundo viro vt probatur in. l. fi. eodem titulo. vbi verba aperte demonstrãt quod ante eam legem filij exheredati quantuncunque ingrati id abnocabãt: et no. glos. in. d. l. hac edictali. Ergo patet quod illa lex hac edictali prouidet etiam filijs qui al's non succederent: ita et prouidisset filie excluse a successione intestati propter masculos. Nec ob. si dicatur hodie per. d. l. fi. contrarium disponitur: licet contrarium disponatur in odium filior. ingrator. et ne eo pretextu filij inuitentur ad vilipendendum parentes vt patet ibi maxima iniquitas contra genitores ex hac sanctione efficiebatur. liberi enim etc. Cum omni licentia et lasciuia suos genitores iniurijs afficiebant. Non est idem disponendum contra filias non ingratas que sine eor. culpa a statuto priuantur successione: ideo etiã hodie. d. l. hac edictali prouideret filiabus exclusis a successione propter masculos: quod et suadet ratio: quia ista bona abuocant a marito: quia non erãt amplius bona matris: ideo exclusio a bonis matris non trahitur ad hec bona. Si itaque statutum de successione ab intestato hanc filiam nõ excludit: et statutum istud de dotium et donationum ppter nuptias restõne quo ad verba potius inuitat quã excludat: et de iure cõi inuitatur ad ista bona quid obstat quod nõ debeat admitti. Coadiuuantur predicta mortua matre in istis bonis donatis non succedunt filij secũdi matrimonij: quia sunt viri et nõ matris: et de iure municipali excluduntur scilicet per. d. §. pacta dotalia Et de iure communi forte non admitterent nisi vsque ad legitimam non insisto in hoc vltimo: quia non expedit ideo non debet filia excludi. Nam stante statuto quod filia non succedat extantibus masculis tunc si masculi non succedunt filia non excluditur: quia cessat ratio et mens statuti put voluit Bart. in. l. j. §. filium. ff. de bo. pos. contratab. et quod per doc. in. d. §. et quid si tm. et per Ang. et Imol. et per Ponta. in. l. vt liberis. C. de colla. volentes quod exclusa a successione ab intestato non excluditur a successione contratabulas: et sic contra testm̃ quando psona excludens non est instituta: ita ergo filij masculi qui excludunt filiam ab intestato non excludant hoc casu a dictis bonis datis in dotem ex quo eis illa bona non deferunt sed ad maritum. Facit etiam ad predicta quod not. Bal. in. d. l. hac edictali in fi. principij concludens quod illud quod filij abuocãt vigore. d. l. non computant in legitima quod dicit se consuluisse: ex quo patet quod illud non habent tanquam successores matris: licet hoc pronunc aliter non firmẽ: quia aliud in hoc videtur tenere. Salyc. sed non insisto: quia militant alia. §. adducta. Ex quibus oibus cõcludo quod dicta filia primi matrimonij potest agere ad supplementum legitime non obstantibus adductis in contrarium ad que patet. §. responsum. Et si cui non placeret hec conclusio saltem non est negandum quin filia hmõi non debeat priuari et legitima et etiam dote: cum statutũ quod loquitur de eius exclusiõe sibi deferat ius petẽdi dotem: ita quod si volumus statutũ illud trahere in causa testati debemus pariter dicere vigore eiusdem statuti quod ipsa habeat ius petendi congruam dotem cuius dotis petitionem quidam concedunt filie excluse a successione etiam si statutum de dote nihil disponat vt voluit Bald. in. d. l. fi. de dotis promis. vt. §. retuli et etiam Imo. in. l. stipulatio hoc modo concepta. de verbor. oblig. vnde saltem intrepide est concludendum quod si non posset agere ad supplementum legitime saltem deberet congrue dotari. Nec ob. d. §. pacta autem dotalia: quia disponit quod non habeat plusquã legitimam: vnde quatenus dos erit correspectiua ad legitimam ille text. non facit contra sed pro saltẽ quo ad mentem que preualet verbis. l. non dubium. C. de. ll. c. intelligẽtia. de verbo. signi. cum fi. vulgaribus.

2 ¶ † Restat ammodo vt deueniã ad aliud q̃situ scilicet circa illã quartam partẽ donatiõis propter nuptias quã ipsa dña Lucretia ex pacto lucrata fuit de donatione ppter nuptias eidem facta p primũ virũ prẽ dicte dñe Magdalene. Nã illã quartã pactũ sibi tribuit et statutum illud confirmare videtur in. §. Et si filij extarent. et clarius in. d. §. pacta autem dotalia. vbi specifice disponit quod pacta dotalia efficaciter hincinde obseruentur ex pte aũt mulieris nõ põt intelligi de pacto de lucrãdo dotẽ necessario licet intelligi de pacto de lucrãdo donationẽ ppter nuptias: put et denotãt illa verba pacta equalia siue inequalia iuncta aut. equalitas. C. de pac. cõuentis. Pactũ itaque initũ cũ primo viro debet seruari efficaciter: et per consequẽs dicta dña videtur quod effectualiter consequta fuerit dictã quartã et sic quo ad ppietatẽ et vsumfructũ. itẽ illã quartã partem dedit in dotẽ scdo viro cũ pacto quod illã lucret ipse scds vir. ergo debet secũdus vir lucrari efficaciter illã quartã partẽ donationis ppter nuptias. Ideo videtur quod dicta dña Magdalena nequeat illam repetere maxime cum dictũ statutũ loquatur etiam in muliere transeunte ad secundas nuptias. Et disponit quod filij primi matrimonij nequeãt aliquid petere vltra legitimam: ideo videtur casus legis municipalis quod ista quarta donationis ppter nuptias lucrata nõ possit peti vltra legitimã et maxime quia videtur derogatũ legibus que disponunt quod filij primi matrimonij consequantur bona a primis viris deuoluta ad vxores transeuntes ad secũda vota cũ adijciatur clausula generalis nõ obstante aliqua lege etc. et sic videtur derogatũ. l. femine. C. de secũ. nup. cum ll. seq. et aut. in eis positis quatenus p̃dictis aduersantur. ¶ Tamẽ his non ob. in contrarium arbitror esse iustitiam. nam premittendum est quod mulier transiens ad secundas nuptias habens filios primi matrimonij priuatur ppietate eorum que lucrata fuit ex donatione propter nuptias vel aliquando habuerit a viro solum sibi remanet vsusfructus donec viuit et illa proprietas deuoluitur quanprimũ ad filios primi matrimonij prout est casus in aut. de nupt. §. si vero expectet. verba enim sunt clara quod priuatur proprietate et de

relinquitur eidem vsuffructus ibi ea priuetur proprietatis parte solum eis delinquentes vsumfructuz τ ibi generaliter omnis eam deserit proprietatis modus τc. τ filij eam percipient secũdũ temp⁹ mox quo coniuncta est alij que verba denotant quod ipso iure statim matrimonio secundo contracto proprietas conuolat in filios primi matrimonij verbum enim mox iunctum verbo futuri temporis operatur penam infligi ipso iure vt not. glos. in aut. de incestis nup. in princ. τ illa verba secundum tempus quo τc. hoc aperte designant ad idem alia verba ibi mox in eos simul cum secũde vxoris coniunctione quod non erat ita declaratuz per. §. hec autem in aut. de non eli. secundo nubẽ. vbi disponitur de amissione proprietatis in his lucris nuptialibus dotiũ vel donationum propter nuptias per leges autem. C. scilicet per. l. femine τ similes. C. de secundis nuptijs erat similis prouisio quo ad quid sed non simpliciter sʒ omnes disponebant quod matre transeunte ad secundas nup. huiusmodi lucra nuptialia deuoluantur ad filios primi matrimonij. Et propterea filij ipsi primi matrimonij vendicant dicta lucra nuptialia τ etiam alia que a primo viro eorũqꝫ patre peruenerunt ad matrem que postea secundas init nuptias vt in. §. τ ita circa taliuz versic. vendicabũt enim in aut. de τ vendicant etiam si non sint heredes parentum vt. eo. tit. §. τ super his quoqꝫ lucris vnde sumpta est aut. hec res. C. de secundis nup. itaqꝫ de iure communi nõ est dubium quod ista quarta pars donationis propter nuptias quam dicta lucretia lucrata fuit ex donatione propter nuptias vigore pacti initi inter eam τ primum virum patrem dicte domine magdalene pertinet pleno iure ad dictam dominam magdalenam non obstante ꝙ sit exclusa ab hereditate materna cum illam nõ consequatur vt heres matris: nec etiam referret si esset exclusa ab hereditate patris cum similiter illam non habeat vt heres patris prout est expressum in. d. §. τ super his τ. d. aut. hec res. his premissis euidenter deducitur quod dictum statutum de successionibus ab intestato nullatenus habet obstare dicte domine magdalene vendicanti seu petenti dictam quartam partem donationis propter nuptias per. d. §. τ super his. τ. d. aut. hec res τ hoc clarum. Item infertur ex iam dictis quod nec obstat dictũ statutum sub rubrica de dotium τ donationum propter nup. restitutione. Nam primo. §. primus incipiens τ si filij nihil facit moderat enim ius matris nõ ampliat circa hmõi lucrum donationis propter nuptias. Naz disponit quod licet pactum sit pinguius tamen mulier non possit lucrari nisi solũ quartam partem vt denotant illa verba non obstãte aliquo pacto de lucrando aliquid de ipsa donatione propter nuptias: quod τ denotant verba sequẽtis responsi in quo apparet quod si pactum nõ vxori concedit quartam partem non extantibus filijs ipa lex municipalis ipsam quartam vxori non defert: nec est verisimile ꝙ si illaz non concedit non extantibus filijs ꝙ filijs extantibus illam concedat vxori τ auferat filijs: itaqꝫ dictum statutum debet pati dictum sanum intellectum. Non enĩ sunt captanda v̾ba iuris sed ciuili modo intelligenda. l. pe. ff. ad exi. τ. l. si cui. ff. de serui. tit. generali. Non tamen refert ad propositum: quoniam idem in hac materia disponitur in lucris proueniẽtibus ex pacto τ lucris prouenientibus ex forma statutorum prout in terminis decidit Bal. in aut. vxore. C. de secũ. nup. τ probant generalia verba tex. in corpore de nup. §. et generaliter dicẽdum est quod omnis eam deserit proprietatis modus in his que ad eam a priori viro in eam venerunt que quidẽ verba generalia etiam hoc lucrũ statutariuz comprehendunt. ¶ Nec ob. d. §. pacta autem dotalia qꝛ debet intelligi quod pacta dotalia obseruentur circa res datas in dotem vel donationem propter nuptias spectantes ad ipsos virum τ vxorem. Non aũt in pactis emanantibus super rebus alienis non est itaqꝫ absurde intelligendum quod si mulier daret in dotem res alienas τ illas pacisceretur cederet lucro viri tunc seruãdũ esset illud pactũ in p̄iudiciũ dñi. Sed intelligi debet ꝙ seruari debet circa res ipsoꝝ ꝯhentium τ non circa res alienas: qꝛ esset absonus intellectus τ inciuilis. arg. l. nam absurdũ. ff. de iure pat. τ. l. ij. C. de condit. inser. τ. l. scire oportet. §. aliud. de excusa. tu. τ. l. vt gradatim. §. sed si lege. ff. ad muni. τ. l. si serui vestri. C. de noxa. cum si. quod τ suadent verba sequentia in quib⁹ simpliciter dicitur quod filij nihil plus petere possint q̃ eorum legitimam portionẽ. Et tamen illa generalitas restringitur ad bona materna hoc est ꝙ nihil plus possint petere de bonis matris: ita τ in simili precedentia verba indefinita restringantur ad bona ipsoꝝ cõtrahentium prout vniuersalia verba sequentia restringuntur cum ex sequentibus precedentia declarentur. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. cum si. Cum itaqꝫ mulier transeũdo ad secunda vota incontinenti ꝙ matrimoniũ contrahit ipso iure perdat proprietatem eorum que lucrata fuit per pactum ex donatione ꝓpter nup. vt. s̃. deductũ est nõ potest dicta mulier pacisci ꝙ dicta quesita ex dicta donatione querantur secundo viro cum illa non sint amplius sua saltem tpe querendi lucrum cum nemo plus iuris transferat in alium q̃ ipse habeat. l. nemo plus iur. ff. de reg. iur. τ. l. traditio. ff. de acqr. re. do. cuȝ si. quod τ ꝓbat̃ ex alio qꝛ mulier est prohibita alienare ea que q̃siuit ex bonis primi viri transeundo ad secũdas nuptias vt est expressum in. d. aut. de nup. §. τ ita certa τ si alienat alienatio est ipso iure nulla ac si non fuisset facta vt est ibi tex. ibi tale erit quale neqꝫ gestũ neqꝫ scriptũ sit qd̃ factũ est. Ita ꝙ non obstante quacunqꝫ alienatione filij possunt illa vendicare vt ibi subdit̃ in seq. §. vendicabunt enim τc. Ita quod datio in dotem si qua fuit facta de dicta quarta habita a primo viro ex donatione propter nuptias illa fuit nulla respectu ꝓprietatis. τ ideo non potest dici pactum interuenisse sup dote respectu illius quarte ex quo subiectũ est nullũ τ vbi nullum subiectuȝ nulla cadit qualitas nec aliquid adiacẽs. l. adeo. §. quod si toto de acquiren. re. do. τ eius qui in prouinciam ver. qñ tunc. ff. si cer. pe. τ. l. ij. ff. de vsufruc. ¶ Nec predictis refragant̃ illa verba dummodo in muliere transeunte ad secundas nuptias τc. qꝛ lȝ per illa verba appareat ꝙ. d. §. procedat etiam in muliere trãseũte ad secunda vota non tamen resultat ꝙ loquat̃ in paciscẽte super rebus filioꝝ vel super rebus prohibitis dari in dotem: sed intelligi debet quando pacisceretur super reb⁹ suis de quibus potest disponere τ dare in dotem. Tũc enim specialiter prouidetur per. d. §. pacta quod etiam si pacisceretur ꝙ secundus vir lucraretur plusq̃ haberet vnus ex filijs primi matrimonij valeret pactum τ esset seruandum non obstante. l. hac edictali. C. de secũ. nupt. Item specialiter inducit quod licet fiat pactum super lucranda dote τ non super lucranda donatione propter nuptias vel econtra. Vel fiat pactuȝ de lucranda maiori parte ex vna q̃ ex altera valeat tale pactũ τ sit seruandum. Licet de iure cõi contrarium foret vt in aut. equalitas. C. de pac. conuẽ. τ hec dummodo filij primi matrimonij non priuẽtur legitima vt ibi subditur. s. eis debita in bonis parentis secundo nubentis. qd̃ etiam coadiuuat vt precedentia dicta intelligantur sup bonis nubentis: cum exceptio declaret regulam. l. nam quod liquide. §. fi. ff. de penu leg. τ facit. l. fi. §. cui dulcia. ff. de vino tri. τ oleo legato. τ innuit ille. §. quod possit filijs secũdi matrimonij per hmõi pacta preiudicari in eorum legitima saltez viro supstite. Et in hoc etiam inducit specialitatem ille tex. τ ista respiciat illa clausula que subditur non obstante aliqua. l. vel statuto posita in fi. d. §. non aũt dicẽdum est quod per illam clausulam derogetur iuribus disponẽtibus ꝙ mulier trãsiens ad secunda vota ipso iure priuet̃ ꝓprietate eoꝝ que lucrata fuit ex bonis primi viri cum verba non artent τ legum correctiones sunt euitãde. l. precipimus. C. de appel. cum simi. vulgaribus. Nec clausula non obstãte censet̃ derogare iuribus que per distinctionem vel limitationẽ possunt cõcordari cum ipsa. l. noua in qua posita est dicta clausula vt probat gl. relata ad tex. in verbo vacantibus in auf. de here. ab inte. veniẽ. in p̄n. τ no. Bar. in verbo nõ obstãtibus in extrauag. ad repriméda in. l. sciẽdum in prima oppositione. ff. qui satisd. cog. de quo etiam per Bal. in. l. humanũ. C. de. ll. τ per doc. in. c. vnico de excessibus prela. lib. vj. τ per Pont. in. l. iusiurandum. τ ad pecunias in fi. ff. de iureiur.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccx.

1 Hereditas an adita intelligatur impensa funerali τ ex alia administratione ꝙ nõ vult esse heres. nu. seq. p totum.

2 Actus qui põt fieri nomine ꝓprio τ alieno si factus reperiatur p̄sumitur noĩe proprio gestus.

3 Emptio facta pecunijs cõibus cõi nomine dr̃ facta.

4 Heres dicẽdo volo esse heres an videat̃ adire hereditatẽ vel an dicẽdo nolo adire videat̃ repudiare. vsqꝫ ad fi. ꝯsi.

5 Possidere nõ presumitur qui possidet iure familiaritatis.

¶ Consilium. cccx.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ 1 † Principaliter est videndum in hac consultatione. An dictus Bald. censeatur adiuisse hereditatem dicti Pauli. Si enim non censetur adiuisse omnia ruunt que adducuntur contra eum. Sinautem censeretur adiuisse nam facile posset se tueri. Et profecto videtur dicendum quod ipse Bald. censeatur adiuisse hereditatem dicti Pauli sui patrui. Nam ip̄e prius funerauit dictum Paulum hoc est fecit eam sepeliri τ expensas funeris fecit. Que quidem spectabãt ad heredem licet enim quis possit ista que ad alterius onus spectant ipse facere. Tamen non videtur verisimile quod quis faciat pro oleo ideo si is cui est delata hereditas soluit debitum hereditarium: licet possit soluere etiam non heres. l. solutionem τ iudicium. ff. de solu. τ. l. soluendo. ff. de nego. gest. Tamen. soluendo cẽsetur adire hereditatem prout est casus in. l. secũda. C. de iure deli. τ. l. parentibus. §. j. C. de inofficio. testa. Ita pari ratione videtur quod si facit expensas funerarias que incumbunt heredi censeatur adiuisse hereditatem cum non fuerit protestatus quod non animo adeundi: sed pietatis gratia fecit expensas prout protestari solent etiam filij dum funerant parentes quod id non faciunt animo immiscendi. l. pro herede. §. primo versi. τ ideo solent testari τc. ff. de acquirenda hereditate. 2 † Quod τ probatur ex regula quam tradit Barto. in. l. gerit. eo. tit. qꝛ qñ quis põt facere actuȝ pro se τ noĩe suo τ pro alio seu nomine alieno cẽsetur facere noĩe suo τ si faciendo nomine suo resultat

resultat aditio censetur adiuisse in casu enim nostro potuit dictus Bald. facere expensas pro funere nomine suo ꝛ pro se existente hereditate ideo censeatur adiuisse. Licet illas potuisset facere ꝑ alio scʒ futuro herede seu pro hereditate iacente. Secundo ꝛ clarius videtur resultare aditio ex illo actu possessionis fouee frumentarie q̃ remansit in hereditate dicti pauli. Nā ex quo ipse paulus emit censetur emisse dictam foueam frumentariam nomine proprio. ar. l. et magis. ff. de solu. ꝛ l. papinianus. ff. man. † Nec refert si emit ex pecunia communi. l. ex pecunia. C. de iure dotium. ꝛ l. si ex ea pecunia C. de rei ven. ꝛ l. si vt ꝑponis. eo. ti. arg. sumpto a speciali multo ergo fortius si illam emit ex pecunia redacta ex venditione rei cōmunis vel ex permutatiōe cum re communi. Ideo dicta fouea spectabat ad dictum paulum ꝛ maxime cum illa pro sua insolidum possederit continuo post emptionem per eum factam itaq; remansit in hereditate quo ad possessionem ꝛ proprietatem nec licebat dicto Bal. illam propria auctoritate occupare nisi mediante aditiōe hereditatis quia sic occupasset rem alienaʒ quod non licet. l. fi. C. vnde vi etiam si esset sibi debita. l. ex stipulatione. ff. de acqui. pos. ꝛ l. non est singulis. de reg. iur. propterea possidens res hereditarias censetur possidere animo adeundi hereditatem. d. l. gerit. ff. de acqr. he. vbi tex. clarus ꝛ quotidie seruatur. ¶ † Tamen his non obstantibus in contrarium arbitror esse institiam satis indubiam. Nam dictus Bal. declarauit satis suam voluntatem ꝙ non volebat esse he res dicti pauli anteq̃ acciperet dictam foueaʒ frumentariam quādo scilicet accepit possessionem bonorū emphyteoticorum nec presumitur mutasse voluntatem. l. eum qui mutatam. ff. de proba. maxime cum etiam posteaq̃ accepit dictam foueam frumentariam faciendo similem actum iterum eodem modo fuit protestatus. Nam etiam ex postea gestis interpretantur prius gesta vt in cañ. cuʒ per bellicam. xxxiiij. qō. ij. ꝛ. xviij. disti. cañ. peruenit ꝛ. xliij. dist. multis. ꝛ no. glos. in. c. scribam de presump. cum itaq; anteq̃ vsus fuerit dicta fouea frumentaria ꝛ postq̃ ea vsus fuit voluntatē suam expresserit satis apparenter deducitur quod habuit animum adeūdi hereditatem frustra enim secundo loco adhibuisset testes ꝛ fecisset illam protestationem si interim habuisset animū adeundi: cum aditione facta nequeat hereditas recusari. l. sicut. C. de repu. here. ꝛ l. suus. eodem titu. ex his igitur actibus demonstratur quod. d. bald. non habuit animum adeundi hereditatem licet dicta fouea frumētaria vsus fuerit: ideo non debet censeri adiuisse cum aditio consistat in animo ꝛ ex animo solo saltē principaliter dependet. l. si aū ia. C. de iure deli. ꝛ l. pro herede. in prin. ff. de acquir. posses. Et ideo lʒ alias possidendo rem hereditariam censeatur hereditatem adire nihilominus in casu nostro aliud dicendum videatur cum illa aditio que resultat ex pos. bonorum hereditariorum non resultet ex alio: nisi quia presumitur possedisse animo adeūdi prout ꝛ probatur in dicta. l. gerit. que presumptio in casu nostro videtur cedere illis presumptionibus resultantibus ex illis duabus protestationibus cuʒ vna presumptio tollatur per aliam magis efficacem vt no. in. l. diuus. ff. de in integrum resti. videntur enim ille presumptiones resultantes ex illis actibus esse efficaciores tum quia due. arg. auf. itaq; C. communia. de success. tum quia ex verbis expressis q̃ solent plus operari quam tacita iuxta. l. nonnunquam. ff. de condit. ꝛ demon. ꝛ in. l. expressa. ff. de re. iu. ꝛ in. l. si repetendi. C. de condic. ob causam tum etiam attenta qualitate persone que cum esset rustica ꝛ persona rudis de facili potuit ignorare hanc iuris dispositionem quod possidens rem hereditariam censeatur adire. arg. l. si quis id quod ꝯ. doli. ff. de iurisdi. omnium iudicum. ꝛ l. ij. ꝯ. penul. ff. si quis in ius voca. non ie. cum similibus. Et maxime attenta qualitate rei que prout dicitur erat ꝛ est vilissima ꝛ attēto quod hereditas dicti pauli forte non indigebat vsu dicte fouee cum prout audio parum aut nihil remansit in dicta hereditate fructiferum preter bona emphyteotica ꝛ concurrente etiam quod dictam foueam dictus Paulus consequutus fuit propter quandam foueam communem cum. d. Bald. per eum alienatam antiquo domino dicte fouee que quidem fouea alienata dicitur esse ꝛ fuisse longe maioris extimationis quā fuerit seu sit dicta fouea de qua agitur ꝛ attento quod dictus paulus habuerat per plura tempora commoditatem perceptam ex fouea communi seu propter ipsam foueam communem potuit de facili sibi persuadere homo rusticus quod sibi liceret vti dicta fouea etiam citra ius ꝛ nomen heredis. Et maxime quia concurrit etiam qualitas hereditatis cuius aditio est damnosa prout nunc experientia docet. Magis enim de facili presumitur ꝛ conjecturatur aditio quando hereditas est lucrosa quam quando damnosa ꝛ sic quando aditio affert vtilitatem vt deprehendi potest ex not. per Barto. in dicta. l. gerit circa medium: ꝛ hoc demonstrat ratio naturalis quaʒ de se sufficit allegare. l. scire. ꝯ. sufficit. de excu. tut. ꝛ facit. c. fin. extra de transacti. ꝛ l. cum ratio in princ. de bo. dam. Facit ad predicta. l. qui patitur cum sua materia. ff. man. ꝛ l. j. ff. de solu. † Quibus omnibus consideratis nullus prout arbitror indicaret quin standum foret potius dictis protestationibus quam dicte coniecture resultanti ex dicto vsu. Et maxime cum ipse Bald. viuat ꝛ profiteatur ꝛ paratus sit iurare quod illam foueam non detinuit neq; ea vsus

fuit aio adeundi cum in his que dependent ab aio nec possunt aľs probari stetur iuramento partis cum animus alteri nō innotescat vt est glo. que dicitur singularis in. ꝯ. alie. insti. de ac. quod ꝛ ponderat plurimum Bartolus in hac materia aditionis in dicta. l. gerit Potest etiam adduci ad coadiuuandum quod ille vsus fouee vacue quo patronus non indigebat erat talis cōditionis quod de facili cuilibet amico concederetur: ita quod potest censeri quod vsus fuerit quodammodo iure familiaritatis. argu. eorum que habētur in. l. qui iure familiaritatis. ff. de acquiren. possessio. Et ex his tollitur contrarium. d. l. gerit. Ad quam potest etiam dici quod loquitur quando is cui est delata hereditas possedit rem tanquam hereditariam vt patet ibi ex verbis litere quod non constat in casu nostro: quia dictus Baldus negat possedisse dictam foueam tanquā rem hereditariam immo firmiter asserit se possedisse seu vsum fuisse dicta fouea putans sibi licere ex causis iam dictis. Est etiam circa predictam ponderandum quod dictus Bald. non presumitur habuisse notitiam dicti testamenti: quia in facto alieno probabilis est ignorantia. l. qui in alterius. ff. de regulis iuris. l. fi. ff. pro suo. ꝛ l. verius. ff. de proba. ad hoc. l. eius qui in prouinciam. ff. si certum peta. Adeo quod si non probaretur quod habuerit notitiam dicti testamenti etiaʒ volens non potuisset adire: quia requiritur quod adiens sit certus hereditatem sibi delatam ꝛ ex qua causa sit delata. l. si is ad quem. ꝛ l. heres institutus cum. ll. seq. de acquiren. heredi. ꝛ l. nec his. ꝯ. j. versi. sed si quasi iuncta. l. is potest eodem tit. Uñ tunc staremus claro qđ si ignorasset testamentū non resultasset aditio q̃tūcūq; habuerit animū adeundi: si aūt appareat dictum Bald. habuisse notitiam quod hereditas dicti Pauli fuerit ad eum delata ex testamēto videtur ex alio vltra ꝑdicta deduci posse non fuisse ꝑ eum aditam hereditatem cū presupponaꝛ in themate quod anteq̃ ipse deuenerit ad illum actum vtendi dicta fouea dixerit adhibitis testibus quod volebat esse heres dicti pauli. Nam per hmōi verba ego nolo eē heres resultat hereditatis repudiatio ꝑut voluit bar. in. l. filij. ꝯ. j. ff. ad ter. per tex. ibi: ꝛ per. l. j. ꝯ. si heres eo. ti. ꝛ. l. j. ꝯ. qui semel de successorio edicto ꝛ videnꝛ verba Bart. ibidem super glos. velle quod ista verba nolo esse heres sine dubio inducant repudiationem. Et quod inducant repudiationem Iaco. de rauē. in. l. ij. C. de iur. ꝛ fac. igno. ꝛ in. l. qui se patris. C. vnde liberi prout refert ibi Cy. idem tenens quod ꝛ clarius voluerunt Cy. ꝛ Pet. de bellaper. in. d. l. ij. post Iac. de rauē. quod ꝛ videtur velle glo. j. in. l. fi. C. de repu. here. vbi idem tenent Cy. Bald. ꝛ Rapha. fulg. qđ ꝛ tenet idem Raph. in. d. l. qui se patris adducēs etiam. l. tale pactum. C. de pac. quod ꝛ vult ibi Bald. ꝛ etiam ibi Ange. in repe. pro qua opi. Saly. ibi allegat etiam. l. j. ꝯ. si quis adita ad tertul. ꝛ l. vnus ex qui. causis in pos. catur. ꝛ l. si maritus. ꝯ. si negauerit. de adul. ꝛ l. iij. ꝯ. is cuius. de sepul. violato. ꝛ quia contrariorū eadem est natura per iura vulgaria: sed qui dixit volo adire censetur adire. l. iam dubitari. de heredi. instit. ꝛ l. pro herede. ꝛ l. gerit. de acqren. hereditate secūdum eum. Licet Barto. aliud velit in dicta. l. gerit. Faciens differentiaʒ inter hec verba volo adire ꝛ volo esse heres: sed non refert quia in his verbis volo esse heres: concordant ergo prout dicens volo esse heres censetur adire. ita ꝛ dicens nolo esse heres censeatur repudiare quod maxime dicendum est in casu nostro: quia precedebant verba ex quibus apparebat quod per illum actum non adibat hereditatem cum rogauerit testes quos vocauerat quod essent testes ꝙ nō capiebat tenutam illorum bonorum vt heres dicti Pauli. Hec quidem verba sufficiebant ad euitandū quod non resultaret aditio ex illo. d. l. ꝑ herede. ꝯ. j. versi. non animo heredis se gerere ꝛc. l. at si quis. ꝯ. plerīq;. de relig. ꝛ sump. fu. ideo illa verba que subdūtur del quale io non voglio essere herede debent in dubio interpretari vt aliquid addant ne alias nihil operentur. argumē. l. si quando. de lega. j. ꝛ. c. si papa. de priuile. lib. vj. Si autem censetur repudiasse per illa verba cuius nolo esse heres que quidem verba cuiꝰ volo esse heres vulgari sermone communiter proferuntur illo modo del quale non voglio essere herede: restat quod non potest amplius adire: quia qui semel repudiauit adire nequit dicta. l. sicut cum concordā. Et licet dicta. l. filij. ꝯ. j. probet quod adire possit. j. annum si alius non adiuit interim nihilominus Bart. ibi dicit esse speciale in hereditate materna sicut in simili est speciale in hereditate paterna in. l. fina. C. de repudia. hereditate. ꝛ idem voluit Baldus in. l. ij. C. de iur. ꝛ facti igno. ꝛ glos. Cy. Bald. Rapha. in dicta. l. fi. C. de rep. hr̄dita. quod ꝛ firmat recolēde memorie doctor integerrimi iudicij dominus Ioannes de nobilibꝰ de monte sperello doctor ꝛ dominꝰ meꝰ in dicta. l. qui se patris: vnde secꝰ in extraneo seu transuersali ꝑut est iste nepos in quo remanet firma regula ꝑut volūt ꝑfati doct. d. l. sicut cum similibꝰ. Et licet aliqui instent in cōtrariū tñ non eēt tutum recedere a sñia tot doctoꝝ. Et lʒ quidam velint quod possit penitere intra annū per dicta. l. si filij. ꝯ. j. ꝛ quidam quod intra tres mēses ꝑ. l. fina. ꝯ. similiq; modo. C. de iure deli. volētes quod non sit spāle in mr̄na hr̄ditate. Tñ omnimodo eēt idem effectus: quia nō ita de facili induceretur cōiectura mutate volūtatis ꝫ. l. eū qui mutatam prout si a principio non declarasset voluntatē suam recusandi hereditatē. ar. d. l. qui mutatā: ꝛ facit materia. l. siue possidetis. C.

de proba.cum similibus.Ex quibus omnibus saltem simul iunctis vt si non prosint singula multa iuuent iuxta.l.excusantur in principio de excusa.tutorum.cum concordan.intrepide concludendum duxi quod ex vsu seu detentatione dicte fouee hereditarie nõ resultet probatio aditionis.Multo autem clarius dicendum est ꝙ propter dictam funerariam impensam ⁊ curam adhibitam pro faciendo sepeliri corpus sui patrui non resultet vera vel presumptiua ꝓbatio aditionis.d.l.ꝓ herede.§.sed ⁊ qui in sepulchrũ.⁊ in dicta lege at si quis.§.plerique vbi casus de hoc apertus. Nec super casu legis est instandum.l.illam versicu.de modo.C.de collatio.⁊.l.ancille C.de furtis.Ex quibus remanet conclusio meo iudicio clara qđ ex his que proponuntur non probatur. quod dictus Bald.adiuerit hereditatem dicti Pauli si autem non adiuit non astringitur ad onera iuncta in testamento.l.quia poterat ad treb.l.ab eo de fideicommis.cum infinitis similibus.Nec legata debentur non adita hereditate.l.eam ꝙ.C.de fideicõ.l.si quis filio in prin.cum sua glos.ff. de heredi.insti.hoc clarissimum non instandum:ideo legatarius q possidet dicta bona emphyteotica nullum ius potuit consequi in dictis bonis.Et maxime cum dicta bona relicta sint emphyteotica que duratura erant pro sua rata ipsius testatoris solum in ei⁹ vita ita ꝙ suum ius erat finiturum morte.⁊ ideo censetur relinquisse ius suum.l.vxor patrui.C.de lega.l.quod in rerum.§.si vsumfructũ de lega.j.⁊.l.sticho.§.fi.de vsufruc.lega.⁊ facit.l.si domus.§.fi.de le. j.⁊ ibi docto.loquuntur in his terminis.Nec iuuatur ex iure Baldi heredes instituti ex quo vt dictum est ipse non adiuit hereditatem dicti Pauli.Et licet si adisset posset instari super rationibus adductis in puncto pro parte tuenda ipsius Baldi.Nihilominus superfluum facta conclusione predicta:ideo non insisto. vlteri⁹ igitur cum verba dicti cõtractus emphyteotici sint clara ꝙ deuoluũt ad dictum Baldũ qui est nepos:⁊ sic de tertia generatione clara est conclusio quod iura emphyteotica dictorum bonorum deuoluta sint ad ipsum Baldum ⁊ ad eum pertinent insolidũ nec est insistendum cum expresse dicatur in themate ꝙ fuit conuentuz quod vno decedente eius portio deueniat ⁊ accrescat alteri.l.ille aut ille.§.cũ verbis nulla dubitatio est non est admittenda voluntatis questio. de lega.iij.licet ⁊ simpliciter fuisset pater stipulatus ꝓ se ⁊ filijs ⁊ nepotibus:idem dicendum fuisset.arg.c.j.de succes.feu.⁊.c.j.§.nũc vero corradus qui feu.da pos.⁊.c.j.de gra.suc.in feu.x.coll.⁊.l.iurisiurandi.§.vt libertus de oper.lib.⁊ ibi per Bart.⁊ per eundem in.l.si mihi ⁊ titio.de verbo.ob.⁊ per Dy.in.l.nec codicillis de vsuf.le.⁊ ꝑ Spec.in tit.de loca.§.nunc vero aliqua ver.lxix.⁊ aliquid ꝑ eundez in ti.de dona.§.j.⁊ per Guil.in.l.si duo patroni.in prin.de iureiur. ⁊ per Cy.⁊ Bald.in.l.j.C.quando non pe.par.⁊ per Bal.in aut.si quas ruinas.C.de sac.san.eccles.⁊ canonistas in.c.potuit extra de loca.Nec de hoc fit in themate aliquod dubium. Ideo sine vlteriori instantia clarissime concludendum est ⁊ ita concludo quod supradicta bona emphyteotica quesita ⁊ stipulata per dictum Antoniũ auum supradicti Baldi sunt deuoluta ad dictum Baldũ ⁊ ad eum de iure spectant ⁊ pertinent ⁊ dictus.d.Euangelista legatarius in dictis bonis nullum ius habet secundum ea que in puncto presupponuntur vt patet ex supra deductis.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxj.

1 ☞ Societatis contractus reducitur ad instar fraternitatis et in dubio lucra debent esse paria nisi plus fuerit societati collatum per alterum.

Pactum sociorum quod partes lucri vel damni sint inequales an valeat.nu.seq.

2 Societatis capitale quod reperiẽ in fine societatis restituitur immittenti.

3 Socius exercens artem mercantie in qua erat commune capitale cum fratre an possit pro suo labore petere salarium a fratre socio.

4 Socius exercens mutuo accipiens pecunias an debeat lucrum dictarum pecuniarum mutuo acceptarum fratri consocio cõicare.

¶ Consilium.cccxj.

1 In nomine domini nostri Jesu christi.¶ †Ad euidentiam huius consultationis est premittendum ꝙ contractus societatis cõtrahitur ad instar cuiusdam fraternitatis.l.verum in ꝑn. ff.pro socio.⁊ requirit in supremo bonam fidem.dicebat Bald.in suo consilio incip.videamus que societas.⁊ debet contrahi iusta ⁊ equa arbitrio boni viri.l.quod enim.§.j.⁊.l.in proposita.⁊.l.si societatem mecum coieris.ff.pro socio.⁊.l.iij.in fi.eo.tit. Et debent partes in societate esse equales si aliud non appareat.l.si non fuerint in ꝑn.ff.eo.tit.⁊ insti.eo.tit.§.j.Nec potest vnus plus lucri percipere quam alter nisi aliquid plus conferat societati.d.l.si non fuerint §.j.ver.si modo aliquid plus cõtulit societati:adeo quod nec valet pactum quod partes sint inequales nõ proportionabiles eo quod in societate immittitur prout probat tex.dicti versiculi si modo aliquid plus contulit societati a contrario sensu: prout firmat Azo: vt refert ⁊ approbat Accur.ibidem quod ⁊ videtur velle Salyc.in l.mutius.ff.eodem titulo ⁊ est communis opinio ꝓut dicit Raph. fulg.in dicta.l.si non fuerint.§.j.vbi in hoc finaliter residet:⁊ idem sentit in.l.si societatem mecum coieris eodem titulo. Facit etiam text.in.d.l.si non fuerint.§.ita coiri ibi si tanti est opera quanti dãnum ⁊c.Per que iura restringitur generalitas tex.in.§.j.instit.eo. tit.⁊.d.l.si non fuerint.§.j.in primo responso in quibus iuribus dicitur quod cõuentio quod partes sint equales vel inequales est seruanda:quia verum est si est inequalitas circa ea que hincinde in societate immittuntur. Si autem nihil est conuentum tunc debent esse partes equales in lucro dicit tex.in.d.l.si non fuerint in principio.⁊ in.d.§.j.institu.eo.tit.Quod est verum si equalia sunt ea que in societate hincinde conferũt:nam tunc est planum similiter si nõ apparet quod vnus plus contulerit societati quam alter quo casu similiter debent esse partes equales:ita procedat generalitas dictorum iurium. Si autem vnus plus cõfert societati quam alter ⁊ est societas simpliciter contracta debent portiones lucri ⁊ damni esse correspectiue ad ea que in societate conferuntur: ita quod si titius ponit in societate mille ⁊ gaius quingenta ⁊ ineunt simpliciter societatem diuidetur lucrũ in tres partes:itaque titius habebit duas partes lucri ⁊ gaius tertiam partem.Censetur enim societas coita arbitrio boni viri.Bonus autez vir ita arbitrari deberet quod qui plus laborat plus manducet qui plus meretur plus lucretur:⁊ sic q plus capitalis habet plus sentiat lucri.Et vt probat tex.in dicta.l. si societatem mecum coieris: quia cui dubium quod plus meretur magnum capitale quam paruum. Pecunie enim interusurium sepe correspondet precio seu extimationi operarum vt ex infra ꝑrime dicẽdis apparebit.Itaque si vnus erit homo multum industriosus contrahere volet societatem cum alio qui ponat pecuniam inueniet ponentem forte mille ⁊ si opere sue erunt magis viles nõ inueniet ponentem tantam quātitatem:sed tenuem correspondentẽ opere ⁊ industrie vt quotidie docet experientia reruz magistra.c.ꝙ sit in ꝑnci.de elec.lib.vj.⁊.c.statutum in ꝑn.eo.titu.⁊ lib.⁊.l.legatis §.ornatricibus.de lega.iij.⁊ facit.d.§.coiri.⁊ si finita hm̃oi societate reperietur aliquid vltra capitale illud totum censebitur lucrum non habita consideratione operarum:qr totum id quod supra sortem immissam reperitur in societate diuiditur inter socios non detracta extimatione operarum.vt.l.cum duobus.§.item ex facto.ff. pro socio.⁊.l.questus.eo.tit.prout nec ascribitur dãno nisi id quod de capitali perditur quod ⁊ ꝓbatur in.d.§.ita coiri.si recte ponderatur quod ⁊ approbat consuetudo que est optima.ll.interpres.l. cum de interpretatione.⁊.l.minime.ff.de legi.⁊.c.cum dilectus.de cõsue.

2 †Unde si finita societate nihil vltra capitale reperitur illud redditur immittenti.prout dicit glos.esse de consuetudine in.l.j.ff. alias.C.pro socio sentiens consuetudinem illam fore obseruandã: quinimmo hoc est de iure circũscripta omni consuetudine ꝓut firmat Jac.de are.cum quo transeũt Cy.⁊ Bar.in.d.l.j. quod ⁊ tenet Bal.in.d.l.si non fuerint.⁊ in.d.l.si cum duobus.§.si in coeũda dicens Ray.idem velle quod ⁊ voluit Oldradus ꝓut refert Rapha. in.d.l.j.quod ⁊ firmat Salyc.ibi in secunda questione.⁊ in.d.l.mutius in secunda questione ⁊ compensatur perditio operarum cũ interusurio pecunie prout concludit Bal.in.l.j.C.pro socio.⁊ Saly. in.d.l.mutius.iij.questione.Sed cui dubium ꝙ maioris extimationis est interusurium maioris capitalis quã minoris capitalis:ideo maius capitale plus lucri meretur hoc quidem cõuenit bone fidei equitati ⁊ arbitrio boni viri que conueniunt nature contractus societatis prout supra in princi.deductum est:⁊ hoc quod partes lucri debeant esse correspondentes ei quod in societatem cõfertur ꝓbatur etiã auctoritate:nam hoc voluit glossella super verbo equales in.d.§.j.insti.de soci.que ad tex.supplet ⁊ dic equale fuisse capitale.vult ergo quod regula illius text⁹.quod partes lucri ⁊ damni sint equales procedit tunc demum quando capitale est equale.secus ergo si capitale non est equale:nam tunc non debent esse equales partes lucri ⁊ damni:sed proportionabiles ad portiones capitalium quod clarius firmant Nic.de mat.in.d.l.j.C.eo.ti.⁊ Bal.ibi in.iiij.questiõe.⁊ Salyc.ibi in.vij.questione.⁊ in.d.l.mutius in.vij. questione.quod ⁊ vult Ange.in consil.cxiij.incipiente.quid autem si fuerint.⁊ Ponta.in consi.clxv.ẽm ordinem meum non informis incipiente circa primum de quo queritur in vltima col.⁊ idem videtur velle Barto.in consi.incipiente cianziarellus in ordine.xx.secundum ordinem perusinum non informis:⁊ ideo si vnus ponit tãtundem pecunie quantum alter ⁊ insuper alter solus ponit operã debebit in detractione lucri haberi extimatio operarũ arbitrio boni viri prout in terminis.dicit Saly.in.d.l.j.⁊ volunt etiam alij supra relati:vt patet ex predictis:⁊ ita de facto cõsultus sepissime respondi ⁊ pluries consului:⁊ ita legendo firmaui in.l.si pascenda pecora.C.de pactis extra glos.in prima questione principali secundo quesito:per dictam rationem pluries consului ⁊ vidi ab alijs doctissimis viris consultum quod si sunt duo fratres stantes simul ⁊ communicantes lucra ⁊ questus:⁊ sic tacite contrahunt societatem lucri ⁊ questus ⁊ plura lucrantur si vnus est multum industriosus et alter parũ ille industriosus debet maiorẽ partẽ questiũ cõsequi in diuisione.Et ideo quãdo vnus lucraẽ cũ pecunia alteri⁹ pars lucri attribuitur

attribuitur pecunie pars ascribitur opere quod consideratur etiam ars quam in socijs puta quando filius lucratur mercando cum pecunia patris pars lucri censetur profectitia tanquam profecta ex pecunia patris et pars aduentitia tanquam profecta ex opera filij prout hoc voluit glo. et doct. ibi post eam in. l. cum oportet in princ. C. de bo. que libe. quod et voluit Barto. in. l. j. §. sed nec castrense. ff. de col. bo. et in tractatu suo de duobus fratribus quod et voluit bal. in. aut. ex testo. C. de col. x. col. dicens quod Barto. dicit quod lucrum susceptum ex negotiatione quam facit filius cum pecunia patris dimidia lucri ascribitur pecunie et dimidia ascribitur opere filij prout hoc voluit Bart. in. d. §. sed nec castrense. et in dicto tractatu de duobus fratribus in prin. de quo etiam tangit in. d. l. cum oportet in prin. et in. l. illud. C. de colla. Sed prout dicit Bal. hoc procedit de sui capitis equitate: sed de iure hoc est remittendum arbitrio iudicis qui habebit considerare quantitatem pecunie paterne et industrie filij: et idem voluit ipse Bal. post Jac. but. in. d. l. cum oportet. quod et videntur velle Ange. et Paulus de castro. in. d. l. cum oportet. et idem voluit Ponta. in. d. aut. ex testo quando filius negociatur nomine suo et patris et eadem fuit intentio Bar. vt deprehenditur ex eius dictis in locis preallegatis: et maxime in dicto tractatu de duobus fratribus vbi attendendam extimationem operis et industrie persone filij: et hoc etiam deprehenditur ex dictis per eum in. d. l. illud. vbi Pau. de ca. sequitur eius dicta subdens quod communis consuetudo est quod dimidia attribuatur opere et dimidia pecunie et hinc est quod voluit Bar. quod in dubio iudex habeat diuidere pro medietate. s. attento communi vsu prout alias latius dixi post do. meum in dicta aut. ex testo.

5 ¶ † His premissis ad consultationis decisionem facilis est descensus: nam cum in themate presupponatur quod dictus Matthe⁹ exercuit artem mercantie sua opera et industria cum capitali communi inter eum et fratrem nec presupponitur aliquid esse conuentum specifice nulli dubium quod dictus Mattheus debet aliquid percipere ratione suarum operarum: puto autem illud non habere percipere in loco salarij: sed censeatur ipse inmisisse in societatem partem capitalis et operas et industriam et frater immisisse partem capitalis: ita quod si ex dicta societate fuisset nihil superlucratum: sed solum capitale remansisset in societate de dictis operis nulla fuisset habenda consideratio secundum ea que in euidentiali permisit: ita etiam facto lucro non debet resarciri extimatio operarum vel industrie prout non resarcitur interusurium pecunie: sed lucrum quod ex societate susceptum reperitur attribuitur interusurio pecunie et ipsis operis et industrie et proportionabiliter debet diuidi inter socios arbitrio boni viri prout contingeret quando vnus poneret operam et alter totam pecuniam. d. l. si non fuerint. §. item cohiri. et insti. eo. tit. §. de illa versi. nam et ita cohiri. Eadem enim est ratio si vnus ponit operam et alter partem pecunie arguendo de toto ad partem prout l. que de tota de rei ven. et c. pastoralis versic. si quis cum totum. de officio delega. et. l. qui scit. ff. de vsuris. cum si. itaque si opera dicti Matthei esset correspondens et equiualens interusurio toti⁹ capitalis dimidia lucri deberet attribui opere et industrie ipsi⁹ Matthei et altera dimidia debebit ascribi capitali: ita quod secundum hoc Mattheus predictus de quatuor partib⁹ lucri haberet tres partes et frater haberet quartam partem: et pro hac diuisione facit illa sententia Bar. de qua. s. et illa communis consuetudo quam vt. s. adducit Paul. de cast. hoc tamen totum censeo remittendum arbitrio boni viri qui habebit considerare quantitatem capitalis et quantitatem et qualitatem operarum et industrie dicti Matthei cum societas debeat reduci et contrahi ad arbitrium boni viri d. l. quod enim. §. j. cum si. s. in prin. euidentialis adductis et lucrum ipsum diuidere inter dictos fratres eosdemque socios proportionabiliter secundum quantitatem eius quod quilibet censetur contulisse in societatem per ea que. s. deduxi: et hec circa primum consultationis articulum.

4 ¶ † Circa pecunias autem quas dictus Matthe⁹ mutuo accepit est aduertendum qualiter ipse pecunias illas mutuo accepit: et qua contemplatione fuerint mutuate et cui⁹ periculo: nam si fuerunt mutuate nomine societatis seu contemplatione ipsius societatis traffici putarem illam pecuniam mutuatam ascribendam societati. ar. tex. et per ea que habentur ibi in. l. sed et si plures. §. in arrogato. ff. de vulg. et pupil. et in. l. dedit dotem. de colla. bo. et in. l. si vero in prin. ff. so. ma. et in. l. profectitia. ff. de iure do. si vero fuerunt mutuate ipsi Mattheo nomine proprio et eius contemplatione prout censeri debet alio non apparente. ar. l. et magis. ff. de solo. et. l. papinianus. ff. mandati. et. l. si ita stipulatus. §. grisogonus. ff. de verborum oblig. tunc quia pecunia ipsa mutuata transiuit in dominium ipsius Matthei. l. ij. §. appellata. ff. si cer. pe. et ipse Mattheus est obligatus ad ipsius pecunie restitutionem mutuantibus et suo periculo erat pecunie interitus. l. incendium. C. eo. tit. est censendum quod ipse Mattheus posuerit illam pecuniam vt propriam in societate: et sic tamen plus censetur posuisse in societatem quam dictus eius frater. Et propterea etiam hoc respectu debet etiam aliquid plus habere de lucro ex societate redacto per theoricam. s. traditam que est quod qui plus confert in societatem plus lucri percipere debet vt superi⁹ demonstraui: vnde ad arbitrium iudicis erit etiam circa hoc recurrendum qui habebit arbitrari quantum huic pecunie mutuate sit ascribendum. Non enim censeo equitati et arbitrio boni viri conuenire quod tantum huic pecunie mutuate sit ascribendum quantum simili quantitati ipsius capitalis primo immissi cum illud capitale verisimiliter fuerit immissum vt perpetuo durante scilicet tempore societatis in societate permaneret: sed illa pecunia mutuata verisimiliter fuit in negotijs societatis collata ad tempus extrahenda post modum de ipsa societate quando primum mutuantes repeterent et forte non diu stetit in societate quantum itaque mereatur dicta pecunia mutuata ita posita in societate recurrendum est vt dixi arbitrio boni viri et iudicio peritorum in ipso exercitio mercantie tanquam ad iudicium peritorum in arte iuxta ea que habentur in. l. j. in prin. ff. de ventre inspi. et in. l. semel. C. de re militari lib. xij. et in. §. quod autem in aut. de non alienando col. ij. et in. l. j. si mensor falsum mo. dixerit. et in. l. locum. de acq. re. do. et in. l. septimo mense. de statu ho. cum si. Predicta autem dico procedere si dictas pecunias mutuo susceptas expendidit in negocijs societatis puta in mercantijs emptis pro dicta societate. Si autem illas pecunias sibi mutuatas extrinsecus a dicta societate erogasset seu cum dictis pecunijs de per se negotiatus extitisset non nomine societatis expresse vel tacite tunc lucrum exinde perceptum sibi soli foret ascribendum: quia quesitum sua opera sua pecunia et suo periculo et suo nomine: ita quod nulla ratio eum astringit ad cuique communicandum cum persona libera sui iuris sibi querat et non alteri. insti. per quas pso. no. acqr. in primo responso. et in §. ex his itaque. et. d. l. cum oportet. et insti. de rerum diuisione. §. si quis a non domino cum similibus.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxij.

1 ☞ Rescribens committendo causam vt petitur an videatur commisisse negotium principale si in supplicatione petebatur committi causam appellationis vna cum negocio principali. per totum.

2 Cum dictio quando ponitur inter ea que possunt se habere vt principale et accessorium non differt in effectum a copula.

3 Rescriptum contra ius an valeat.

4 Rescripta interpretantur in dubio secundum iuris ordinem.

5 Rescriptum videtur se conformare cum iure communi.

Appellatione deserta an finiatur iurisditio iudicis delegati. nu. se.

6 Libellus ineptus an reuocetur.

7 Delegatus an possit cognoscere de remedio restitutionis in integrum. nu. seq.

8 Minor lesus contra quem agere possit an contra curatorem vel procuratorem seu actorem quorum culpa aut negligentia ledi contigerit.

¶ Consilium. cccxij.

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ † Circa primum quesitum est ante omnia aduertendum: quia negari potest quod censeatur commissum negotium principale: quoniam illud in supplicatione partis interseratur: tamen non repetitur in signatura: et sic in rescripto superioris que signatura attenditur prout notant doc. in. c. super literis. de rescrip. et licet dici possit quod immo in signatura etiam negotium principale committitur propter virtutem illorum verborum vt petitur que cum sint indefinite posita videntur vniuersaliter intelligenda. ar. l. si pluribus. de lega. ij. et. l. j. §. generaliter. de lega. prestan. cum si. et per consequens referantur etiam ad illam petitionem quod commissio fiat vna cum negocio principali: respondetur tamen quod in his que sunt contra ius rescripta sunt plurimum restringenda. arg. l. ius singulare. et l. quod vero contra. ff. de. ll. et in regula que a iure communi exorbitant in. vj. et clausula indefinite posita non refertur ad ea que sunt contra ius notat glo. que dicitur singularis in. l. talis scriptura in fi. glos. fi. de lega. j. per. l. vxori. §. vxori. de leg. iij. itaque illa verba vt petitur non referuntur ad hanc petitionem que fit de negotio principali: quia est contra ius quod negotium principale cognoscatur per iudicem ad quem non iustificata appellatione et hoc clarum vt est tex. in. c. vt debitus. de appellationibus. et habetur in. c. romana. et. c. non solum. de appella. lib. vj. vnde illa clausula vt petitur inferatur solum ad causam appellationis scilicet quod cognoscat de causa appellationis prout petitur vel exponendo prout petitur scilicet quod committat causam appellationis vel prout petitur scilicet quod summarie etc. cognoscatur ipsa causa appellationis: nam ita petitur committi cognoscenda summarie etc. Non autem prout petitur vna cum negotio principali: quia tunc committeretur alia causa: nam alia est causa principalis alia est causa appellationis: superior autem committit causam predictam in singulari non causas in plurali: et illa verba vt petitur videntur qualificare commissionem cause appellationis: non aliam causam committere.

2 † Et dictio cum quando non ponitur inter ea que possunt: se habere vt principale et accessorium non differt in effectu a copula. et. l. iij. et. iiij. ff. de pecu. lega. iuncta. l. j. et. ij. eodem titulo. et. l. si quis inquilinos. §. si ita. et l. illi. ff. de vsufru. lega. et. l. titia. §. nihil. ff. de leg. j. que iura probant quod non interest dicat illam et illam rem vel illam rem cum illa lego: ita quod sunt vtroque casu duo legata: ita in proposito si supplicans postulauerit quod committeret causam appellationis et negotium principale et rescribens signasset committimus dictam causam vt petitur nemo vt arbitror diceret quod censeatur commissa causa principalis ex quo duo eque principaliter petuntur: et immo respondetur. arg. c. nonne. de

presump. & l. cum pretor. de iud. cum si. & saltem attento ꝙ rescripta hmōi sunt exorbitantia sc3 si intelligerentur ꝙ pncipale negotium censeretur cōmissum etiam non iustificata appellatione: attento ꝙ si appellatio reperitur iniusta negocium principale remittitur co gnoscendum ad iudicē a quo. c. cum in ecclesia. & c. vt debitus. de ap pel. in antiquis: vñ sunt stricte interpretanda. d. regula que a iure

3 cōi exorbitant cum concordantijs. †Et pro hac interpretatione fa cit: q2 inferior a papa etiam legatus de latere non potest rescribere contra ius. l. formam. C. de officio pfec. preto. illirici or. iuncto. c. ij. de officio leg. lib. vj. & hoc per rationem. c. cum inferior. de maio. et obe. & ita firmat glo. communiter singularis in. c. fi. de hereticis lib. vj. sed est glossella illi similis in verbo mandamus in cle. sepe in pn. de verb. sig. & dato ꝙ de absoluta ptāte posset q2 forte fuisset eidem specialiter iniunctum a sede apostolica: tñ non censeretur velle re scribere contra ius: q2 ita interpretamur rescripta pncipum: quia si emanant contra ius non valent ex defectu presumpte volūtatis principis. l. rescripta. & l. damnosa. C. de precibus imperato. offe. et quod habetur in. l. humanum. C. de. ll. & papa dicit se non posse qd de iure non potest: l3 de absoluta potestate posset. c. veniens. de ac cusa. Non em̄ debet papa vti plenitudine potestatis sine causa: nec censetur in dubio velle vti plenitudine potestatis. vt not. Innocē. in. c. innotuit. de elec. & Joan. and. in. c. statutum in fi. de rescriptis. in. vj. & in. c. porrecta. de confir. vtili vel inutili. & ibi per do. Anto. Jmo. & Panor. & ppterea commissio facta de causa appellationis cu3 negotio principali videtur intelligēda fm terminos iuris hoc est quando negotium principale esset tractandum coram ipso com mittente ne censeatur iuri derogare: & consequenter vti plenitudi

4 ne potestatis per iam dicta. †Et quia rescripta in dubio interpre tantur fm ordinem iuris vt habetur in. c. cum dilecta. de rescriptis & hoc videntur velle domini de rota in eo2 conclusione. xj. in fi. vbi volunt quod si auditori est commissa causa appellationis & iudiciū principale si reperit male appellatum de iure deberet causam pnci palem remittere cognoscendum a iudice a quo: licet de stilo curie dicant seruari contrarium sc3 quod causa illa cognoscatur in curia ex quo papa apposuit manus non propterea dicūt ꝙ ipse auditor pretextu talis commissionis cognoscere possit: sed poti9 videntur innuere contrarium: sed quicquid sit volunt quod de iure intelliga tur dicta commissio quod de negocio principali cognoscatur tunc quando de iure cognoscendum venit per ipsum iudicem ad que3: & ita videtur interpretanda huiusmodi commissio saltem facta per inferiorem a principe q2 non potest derogare iuri communi nec cē seatur derogare velle prout sunt legati & vice legati vt ex. s. dictis

5 apparent. †Ex quibus oībus concludendum est quod per dictum rescriptum non censetur negotium pncipale commissum dicto vi cario saltem eo casu quo negotium ipsum principale nō esset de iu re deuolutum ad ipsum iudicem ad quem rescribitur: & ppterea cū deserta appellatione est abdicata iurisditio a iudice ad quem & ne gotium principale reuertitur ad iudicem a quo ipso iure: vt in cle. si appellationem. de ap. & cle. sicut. eo. tit. ideo non potest dictus vi carius cognoscere de negotio pnci. deserta sc3 appellatione ad hoc etiam constitutio puincialis q̄ expresse disponitur quod elapso fa tali in ea constitutio sit perinde ac si non esset appellatum: l3 si non esset appellatum non fuisset causa deuoluta nec super negotio pn cipali nec super appellatione merito &c. & si dicatur ad quid ergo p dest commissio facta vna cum negotio pncipali cum id stare nō de beat sine virtute aliquid operandi. arg. c. si papa. de priuile. lib. vj. & l. si quando. de leg. j. respondetur ꝙ si teneatur quod primo loco ar guendo dixi qd non censeatur commissum negotium pncipale vel quod secūdo loco dixi ꝙ cōmitti non possit per inferiorem a pnci pe nisi eo casu quo cognoscendum esset per ipsum iudicem ad que3 dictum argumentum ruit vt de se constat. Si autē teneatur vltimū quod dato ꝙ possit censetur se conformare cum dispōne iuris. rñde tur quod satis operatur dicta clausula cum negotio pncipali: quia l3 ipse iudex ad quē iustificata appellatione ab interlocutoria pos sit cognoscere. de nego. pncipali vt. d. c. vt debitus. tamen potuit cō mittere & delegare solam causam appellatiōis & sibi reseruare nego tium principale: sed p dictā clausulam demonstrat contrariu3: & sic satis operatur: nec etia3 obstat si dicatur predicta pcedunt quādo fuisset commissa causa appellationis cum negocio pncipali: q2 illa dictio vna denotat simultatem: & sic videt 2missum ꝙ cognoscat de causa appellationis simul cum negotio pncipali rñdetur ꝙ ex quo fuit appellatum a pnuncia de pcedendo ad vlteriora: & si pceden dum non erat ad vlteriora non erat de negocio principali discutien dū: q2 negotiū pncipale super quo emanauit dicta interlocutoria erat negotiū executionis rei iudicate & eius cognitio q̄ depēdebat ab articulo super quo extitit appellatum: vnde non poterant act9 illi inculcari. s. cognoscere sup causa appellationis an sc3 sup execu tione sit pcedendum & cognoscere de ipsa appellatione & sup ea p cedere. Nō em̄ sunt acta iudicialia inculcanda iuxta. l. siue pars. C. de dilatio. maxime q2 saperēt repugnantiā quēdā iuxta. l. vbi repu gnantia. de regu. iur. & c. sollicitudinem extra de appel. Et maxime q2 in supplicatione subduntur illa v̄ba iustitia mediāte q̄ videntur respicere cognitionem & decisionem cause: q2 in fine posita vidētur determinare oīa pcedentia. c. scdo regris. & c. inquisitioni. de appel. & l. talis scriptura. de leg. j. cū si. & sic importent ꝙ cognoscat. de ne gocio pncipali iustitia mediāte hoc est quatenus iustitia mediante cognosc. possit: sed iustitia non suadet ꝙ pendente cā appellatio nis cognoscatur de negotio pncipali: & maxime pendente cognitio ne an sit sup ipso negotio pncipali cognoscendum put in casu nro dicta cognitio versatur in ipsa cā appellationis: ideo non censetur cōmissum neq3 supplicatum ꝙ simul. i. eodem tpe de vtroq3 cogno scatur: sed successiue de vno immediate post alterum fm ꝙ de iure fieri debet: & sic iustitia mediāte p quo facit: q2 act9 successiui si fiūt immediate vnus post alterum dici possunt simultanei: quinimmo etiam si aliqd temporis internallū interueniat. l. antiqui iuncta gl. super verbo eodem tpe. de peti. hered. & l. in opis. ff. locati. & l. duos reos. §. fi. de duobus reis. & not. Bart. in. l. item apud labeonem. §. quod adijcitur. & l. si plures. ff. de vsuris. & Spec. in tit. de arbi. §. fi. versi. quid ego ex quibus oībus remanet firma cōclusio. s. facta cir ca primum dubiū. s. ꝙ dictus dñs vicarius nequeat se intromittere super cognitione negotij principalis deserta ipsa appellatione.

6 ¶ †Circa scdm aūt dubium est aduertendum qd dicta petitio re stitutionis in integrum non fuit apte concepta: q2 non declarat in quo fuerit lesa vel sup quo esset restituēda nec sup quo restitutionē postulet dicta dña Maria: & sic tāq̄ inepta petitio nō est admittē da iuxta. l. j. in pn. & §. j. de edē. & l. edita. C. e. ti. & c. significātib9. ex tra de libel. obla. & l. si in rē agat aliqs. de peti. hrdi. & ppterea tāq̄ inept9 libell9 pte saltē opponēte d3 reijci p notata in dictis iurib9: vñ non debet iudex sup eo pcedere: pterea deserta cā appellatiōis finitur iurisditio iudicis dati super appellatione prout habetur in d. cle. si appellationem p glo. & doc. & p consequens cum sit finita iu risditio dicti dñi vicarij delegata non pōt super dicta restitutiōe in integrum pcedere cum iurisditio ad eum non ptineat: & p 2sequēs sit incompetens: & sic eius gesta nō tenerent tanq̄ facta a iudice in cōpetenti. arg. C. si an non compe. in rubro & nigro. & no. in. d. cle. si appellationem: cum itaq3 nō fuerit spāliter commissum dicto dño vicario ꝙ de causa restōnis in integrum cognosceret & dicta in inte grum restitutio fuit inepte petita & post functam ipsius vicarij iu risditionem concludendum est ꝙ dictus dñs vicarius nō possit de dicta causa in integrum restitutionis rebus sic se habētibus cogno

7 scere. †Nec obstat quod delegatus pōt de cā in integrum restitutio nis incidenter cognoscere etiam si sibi non fuerit specialiter cōmis sa ipsa causa in integrum restitutionis vt est expressum in. c. pe. ex tra de in integrum restitutionibus: q2 respondetur quod illud pce dit quādo ipsa causa in integrū restitutionis incidit in iudicio ver tente coram iudice delegato durante adhuc eius iurisditione: nam tunc pprie incidit in iudicio: nos vero loquimur quādo in integrū resti. imploratur post desertam appellationem: & sic finita cā appel lationis commissa & iurisditione ipsius iudicis delegati. Non enim proprie loquendo tunc causa in integrum restitutionis incidit in causa appellatiōis cum ipsa causa sit extincta: & sic nihil potest in ea incidere. arg. l. adeo. §. ꝙ si toto. ff. de acq. re. do. & l. eius qui in pro uinciam versiculo qm̄ tunc. ff. si cer. pe. & l. ij. ff. de vsufruc. ex quibus oībus concludendum videt put. s. dictū est ꝙ dictus dñs vicarius non possit de dicta in integrum restitutione se intromittere nec su

8 per ea pcedere. †Nec aliquo modo obstat cōstitutio puincialis de cernēs ꝙ vbicūq3 minor. xxv. annis vel ecclesia ledat in iudicio seu extra habeat electionem an velit petere restitutionem in integru3 vel agere cōtra tutorem pcuratorem & actorem quo2 culpa seu ne gligentia ledi contigerit & petita in integrum restitutione pceda tur sup ea non obstāte ꝙ contra pdictos administratores nō sit pri mitus actum & facta discussio: nam respondetur quod in dicta con stitutione nihil dicitur coram quo dicta in integrum resti. sit petē da: sed solum disponit & puidet quod possit peti non obstāte quod possit haberi regressus 2 administratores: & in hoc dicta cōstitutio se 2format cū iure cōi quo iure eidem disponit vt est expressu3 in. l. fi. C. si tutor vel cura. interue. & in. l. j. ij. & iij. eo. ti. nec in pposito ne gat dictā minorē si lesa fuit posse petere in integrū restōnē: s3 dr ꝙ dñs vicarius iudex delegat9 nō pōt sup ipa causa in integrum resti tutionis pcedere 2currentib9 dictis duab9 rōnibus. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxiij.

☞ Appellatiōis 2missio facta vna cū negotio pncipali nō tollit effectū desertionis cā pncipalis. p totum.

1 Error in noīe an vitiet actum.

Judicijs diuersis p vna eadē re nemo d3 molestari.

2 Appellatio ab interlocutoria an in scriptis fieri debeat.

3 Diuersitas psonarum inducit diuersitatem causa.

4 Delegatus nō pōt excedere fines sue commissionis al's quid extra agit nulliter agit.

5 Appellationis desertio inducit rem iudicatam.

6 Maritus & vxor nō censet vna psona & caro quo ad causam ciuile3 vel bona temporalia.

Appellatiōe emissa an acta iudicia a quo sint nulla.

¶ Consilium. cccxiij.

In nomine

1 In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ †Videtur prima facie dicendū quod dictus dñs iudex non debeat in dicta causa ad adiudicationē pcedere ex rationibus deductis in puncto. Licet.n.dicta dña Maria appellauerit a sententia lata pro domina Lucretia: et in vero sententia illa fuerit lata pro Bartholomeo eius viro: tamen ex quo nulla causa vertebatur inter dictam dominam Lucretiam et dictam dominam Mariam nec vlla fuerit lata pronuncia cōtra dictam dominam Mariā nisi in illa causa que vertebatur super dote dicte dñe Lucretie satis videtur deduci ꝙ appellauerit ab illa pronuncia de pcedendo ad vlteriora data ad instantiam dicti Bartholomei: nec videtur obstare ꝙ fuerit erratū in nomine Lucretie loco Bartholomei: q2 error in nomine non solet vitiare.l.si in nomine.C.de testamētis.et insti.de legatis.§.si qs in nomine.et.l.si fortilianū.C.eo.ti.et.l.si frumētum.§.fi.ff.de rei vē. satis est.n.si constet de ipsa sentētia interlocutoria a qua extitit appellatum.arg.dictorum iurium.et.l.in venditionibus.de cōtrahē. emp.cum si.ideo dicta causa appellationis interposite ab interlocutoria lata in causa dicti Bartholomei videtur cōmissa dicto dño vicario: et maxime attento ꝙ agebatur pro dote que dicitur patrimonium vxoris.l.iij.§.sed vtrum.ff.de mino.et agitur per maritum qui censetur vna caro cū vxore.c.gaudeamus.de diuortijs et.xxxv. q.iiij.fraternitatis.et.c.debitum.de bigamis: itaq3 satis large loquēdo poterat dici causa dicte dñe Lucretie potissime si dict9 Bartholomeus egit vt maritus et procurator dicte Lucretie: et maxime ex q3 in commissione facta dicto vicario adijcitur illa clausula cum potestate citandi dictos Bartholomeum et Lucretiam ad iurandū et iuramentum recipiendum nunqd habuerit certas quantitates de dictis dotibus: ita quod dicta commissio videtur facta etiam contra dictū Bartholomeum: et maxime quia videtur quod fuerit 3missa causa appellationis vna cum negotio principali merito cum negotium pncipale sit commissum et illud vertatur cum dicto Bartholomeo videtur quod dictus vicarius habeat in illa causa pcedere: et p consequens non debeat pcedere iudex secularis cum sit prefato vicario nuper mandatum quod ipse pcedat in causa sibi commissa: et prefato iudici seculari est nuper iniunctum ꝙ pcedat in causa que coram eo vertitur si non est eadem cum illa que commissa et vicario: et per consequens a contrario sensu videtur sibi iniunctum et mandatum a superiore quod si causa est eadem ipse non procedat in cā p ut et rōnabile est ne causa continentie diuidatur: et de eadem re pcedatur coram diuersis tribunalibus.l.nulli.C.de iu. Item ex alio videtur quod iudex prefatus debeat in dicta causa supsedere: quia a pronuncia quam ipse fecit extitit per partem aduersam appellatū ad superiorem: nec restat aliquid in dicta causa faciendum nisi deuenire ad finalem executionem hoc est ad faciendam adiudicationem: ita ꝙ si dictus iudex ad ipsam adiudicationem pcederet sero videretur tractari de ipsa appellatione an sit pcedendum necne: ideo ne appellatio ad superiorē interposita sit elusoria videtur ꝙ per ipsum iudicem a quo sit supersedendum in non deueniendo ad dictam adiudicationem.

2 ¶ †His tñ non ob.in contrariam partē puto esse iustitiam satis lucidam ex plurib9.et primo q2 dicta appellatio interposita fuit viua voce de iure autem communi nō pōt ab iterlocutoria nisi in scriptis appellari.c.cordi.de appel.lib.vj.et habetur in.l.ij.ff.de appel.in hoc tñ non facio fundamentum: q2 dr super hoc prouisum per quandam constitutionem prouincialem: tñ dicta appellatio fuit ita ex arrupto facta non fuerunt adhibita requisita in appellatione ab interlocutoria: q2 non fuit expressa causa grauaminis pter quam appellabatur que exprimi debet.c.vt debitus.de appel.et.d.c.cordi.et.c.romana.§.si vero.eo.titu.lib.vj.et cle.appellanti.eo.tit. Itē put arbitror non fuerunt petiti apostoli instanter: et sepius prout peti debent iuxta.l.j.ff.de libellis dimissorijs.et cle.q3uis.de appel.et.c.ab eo.ti.lib.vj.qui defectus reddūt appellationem penitus inanem vt probatur in dictis iuribus nec puto ꝙ super his defectibus prouideatur per dictam constitutionem et si ita est iudex non debet supersedere vigore dicte vltime appellationis interposite coram eo ab vltima sua prouincia cum dicta appellatio fuerit friuola et inanis cui non est deferendum: nec pter eam supersedendum.c.vt friuolis.de appel.lib.vj.et in iuribus preallegatis: quinimmo etiam si ipsa appellatio tenuerit et fuerit legitime interposita nihilominus non est pter eam supersedendū: q2 appellatio ab interlocutoria non suspendit iurisditionem iudicis a quo.c.non solum.de appel.lib.vj.nec refragatur quod non restat nisi vltimus et finalis actus executiuus sc3 adiudicationis bonorum: quia pter hoc non debet limitari.d.c.non solum quod generaliter loquitur nec per alia iura in hoc casu distinguit.ergo nec nos distinguere debem9.l.ij.in fi.ff.de offi.presi.cū 3cor.nec iura magis fauēt appellāti aduers9 executionū ꝙ appellāti in cā pncipali iuxta ea q dicūtur in.l.ab executiōe.C.quor appel.nō recipiatur.et.ff.de appel. l.ab executore. Nec obstat quod circa hoc in contrarium dicebatur quia immo non erit frustratoria cognitio in causa appellatiōis facienda per superiorem post adiudicationem factam: nam si appellatio iustificabitur reuocabitur per viam attentati dicta adiudicatio: et sic non parat irreparabile piudicium dictus actus executiu9 per ea que tradunt glo.et doct.in.d.c.non solum. Cum igitur iudex pronunciauerit procedendum ad vlteriora nec est quid eum impediat decet ꝙ ipse faciat illud quod ipse faciendum pronunciauit: Non enim est sibi impedimēto dicta appellatio per iam dicta: nec etiam est sibi impedimento dicta 3missio facta supradicto vicario. nam dicta causa seu ratio militabat pariter ante prouinciam factā prout nunc: ita quod illud quod mouit iudicem ad pronunciandū pcedendum ad vlteriora in dicta causa debet mouere nunc ad pcedendum ad dictam adiudicationem cum nihil vlterius sit faciēdū: et profecto iudex recte pronunciauit maxime ex quo prout dicitur assignauit terminum dicte domine Marie ad dicendū causam quare non deberet in causa procedere ad executionē vigore vltimi rescripti sibi presentati in quo eidem iniungebatur quod in causa pcederet si causa que coram eo vertebatur non erat eadem cum causa commissa vicario et p parte dicte domine Marie nihil fuit deductum nec prout audio aliquod deducitur nisi forte inhibitoria quedam prius emanata a dicto domino vicario et commissio ipsa facta eidem vicario que commissio et que inhibitoria non cantant de cā vertente inter Bartholomeum et dñam Mariam: sed de causa vertente inter dominam Mariam et dominā Lucretiam et ipse iudex iam pronunciauerat illam inhibitoriam non habere impedire executionem in hac causa Bartholomei: cum igitur nihil concludenter per partem deduceretur iudex ipse recte pnunciauit ad vlteriora procedendum.

3 †Dato etiam sine preiudicio veritatis quod in vero esset eadem causa illa que vertebatur coram vicario cum illa q vertitur coram ipso iudice seculari: q2 satis est quod hoc non cōstabat iudici nec constat de identitate et ex inspectione commissionis facte vicario et sue inhibitorie ostenditur diuersitas ex diuersitate psonarum cum diuersitas personarum inducat diuersitatem cause ff.de exceptio.rei iudi.l.cum queritur.et.l.et an eadem.et.C.res inter alios acta in rubro et nigro. Saltem.n.debebat pars dicte domine Marie pro deducenda identitate cause deducere quod nulla alia causa vertebatur inter ipsam dominam Mariam et dominam Lucretiam: et quod non potuit sua appellatio que fuit vicario cōmissa interponi nisi ab illa interlocutoria que fuit lata in fauorem dicti Bartholomei: quia tunc saltem deduxisset in dubium an deberet censeri eadem causa necne: sed cum nihil ex predictis actum fuerit nulli dubium quod identitatis cause non apparet: quinimmo nec dubietas aliqua an sit eadem causa necne que dubietas constet iudici prout constare debet iudici sc3 vt iudici iuxta.l.illicitas.§.veritas.cum concor.ff.de officio presi.ita quod iudex rectissime pronūciauit: nec potest appellatio iustificari: quia dato qd identitas cause deduceretur coram iudice ad quem et vellet appellans illam pbare non esset audiendus: quia appellatio ab interlocutoria non iustificatur nisi ex antiquis actis.vt.d.cle.appellanti vbi casus: et propterea non est timenda quod adiudicatio facienda per dictum iudicem veniat iustificata appellatione resciudēda.

4 †Et per hoc medium tolluntur clare oīa in cōtrarium adducta: l3 ad illa posset etiā aliter responderi: q2 non videtur posse dici ꝙ dictus dñs vicarius possit cognoscere super causa vertēte inter dictum Bartholomeū et dñam Mariam: quia nulla est sibi facta commissio de causa respiciente dictū Bartholomeū: et diligenter est aduertenda forma mandati et cōmissionis facte iudici delegato: ita ꝙ ipse delegatus nulla tenus potest egredi fines commissionis et quicquid vltra agit nulliter agit.c.cum olim.de officio delegati.l.diligenter.ff.mādati.et.c. cum dilecta.de rescriptis.et arg.l.non distinguemus.§.de officio.ff. de arbitris.idcirco cum fuerit sibi commissa causa appellationis q vertebatur inter Lucretiā et Mariam non potest egrediendo fines mandati cognoscere in causa respiciente ipsum Bartholomeum: et dato sine piudicio veritatis quod appellās errauerit in nomine dūtaxat: ita quod censeatur appellasse ab illa snia lata ꝙ dicto Bartholomeo: tñ cū hoc nō inotesceret vice legato cām 3mittēti ipe dñs vice legat9 gessit in aīo delegare cām vertentē inter dictas dñas Lucretiā et mariā: nec intētio supplicātis dat iurisditionē iudici dlegato s3 intētio delegātis a quo depēdet ista delegatio.iuxta.l.j.§.q mādatā.et.l.et si ptor.ff.de officio ei9 cui mā.est iurisd.ita ꝙ nō cēsetur collata iurisditio in vicariū in cā Bartholomei: nec h3 obstare qd ipe Bartholome9 fuit noīatus in rescripto: q2 non fuit noīatus dict9 Bartholome9 tanꝗ causa ipsa cū eo verteretur sed vt p eius iuramentum apparet an ipe vel domina Lucretia receperit certā equā et certū pānū.et.x.aureos p pte summe sup qua qstio vertebatur ita sonāt vba dicte supplicatiōis: et ita fuerūt itellecta ab ipso delegato q vigore delegationis in cā processit cōtra et aduersus dictā Lucretiā et non contra dictum Bartholomeum qui ad instantiā partis fuit in illa cā per vicarium citata dūtaxat dicta Lucretia: et hoc etiam ostendit fuisse de mente delegātis ex tenore rescripti ꝙ direxit ad ipsum iudicem secularem p qd prout intellexi demonstratur quod ipse vice legatus intelligit se 3misisse causam inter dñam Lucretiam et dñam Mariā et nō causam inter Bartholomeum et Mariam: et intelligit dictam delegationem esse limitatam ad personas

dictarū dominarū: licet in hoc non faciam fundamentum ex eo. q2 non vidi formalia verba rescripti. † Nec etiā ob. quod in rescripto fit mentio de negocio principali: q2 ad hoc dari possunt plures responsiones. Nam potest dici q intelligitur de negocio principali vertente inter dominas Lucretiam & Mariam per ea que supradicta sunt. Item potest dici q licet fuerit supplicatū q committatur negocium principale. Tamen non fuit in signatura repetitu3: sed solum in singulari fuit commissa causa appellationis prout latius hoc medium deduxi in alio consilio super hac causa reddito ad interpretationem dicte commissionis & que sint partes ipsius vicarij in quo etiam respondidi ad illa verba vt petitur inserta in signatura. Item dixi q dato q censeretur etiam commissum negociū pncipale: tamen censeretur commissum iustificata prius appellatiōe: quia tunc negocium principale cēsetur deuolutum ad iudicem ad quem & non consequitur commissum q procedat in negocio principali appellatione nō iustificata sed impugnata vel deserta quib9 casibus cognitio cause principalis reuertitur ad iudicem a quo capitulo cum in ecclesia. & c. vt debitus. de appella. & cle. si appellatione. de appella. Et q ita sit de iure interpretandum hmōi cōmissio appellationis cum negocio principali dixi q est de mente dominorum de rota in decisione. xj. incip. fuit dubitatum vtrū auditor datus in curia cum negocio pncipali: & facit etiam quod no. dñi de rota in alia decisione. xcij. incip. licet appellatio interposita in qua cōcludunt quod si est commissa causa appellationis & negocium pncipale si appellatio deseritur sentētia a qua extitit appellatum trāsit in rem iudicatam nec est per ipsum iudicem commissarium pcedendum nisi forte in pronunciando appellationem desertam vel cōfirmando pmam sentētiam que pōt facere iudex delegatus super appellatione etiam si non sit sibi commissum negociu3 pncipale put volunt ibidem prefati dñi de rota. iudex. n. non male facit cōfirmādo sententiam ipso iure p. l. confirmata3 sm eos: patet igitur quod clausula cōmissionis negocij principalis adiecta in commissione cā appellationis non impedit effectus qui alias causantur a iure impugnata vel deserta appellatione prout hec latius deduxi in dicto consi. & pptrea non obstat dicta clausula in supplicatione hic inserta vna cum negocio principali presertim cum prout mihi dicit habeatur pro claro quod ipsa appellatio que dicitur commissa dicto vicario est deserta. † Nec obstat q dicebatur q maritus & vxor censentur vna caro: q2 illud pcedit per viam fictionis quo ad quedam respicientia sacramentum matrimonij non quo ad causam ciuilem nec quo ad bona temporalia. l. doce ancillam. C. de rei ven. & l. si ex pecunia. de iure do. & l. si pro te. C. de dotis promis. cum si. nec obstat quod ab vltima pnuncia iudicis secularis est appellatum: q2 per appellationem ab interlocutoria non suspēditur iurisditio iudicis a quo appellatur vt aperte pbatur in. c. non solū. de appella. lib. vj. & ibi per omnes & etiā habet in. c. vt debit9. eo. titu. in antiqs nec est curandum si restat solum deuenire ad vltimū actum. s. adiudicationis: quia iste casus non exceptuatur nec per tex. nec p doct. in dictis iuribus: quinimmo doct. volunt q non obstante appellatione ab interlocutoria iudex a quo procedet in cā vsq ad diffinitiuam inclusiue: nec volunt doc. quod super executiōe ipsius diffinitiue supersedeatur: & suadet ratio quia si iudex de causa cognoscit. ergo debet super ea diffinitiue pnunciare. l. de qua re. & l. solemus. ff. de iu. & c. cū ecclesia sutrina circa fi. de causa pos. et ppie. & si pfert diffinitiuam decet q mandetur executioni: quia prout non suspenditur vsq ad sententiam iurisditio iudicis a quo pari ratione non suspenditur postea & si appellatio non iustificabitur ab appellante non inconuenit si sententia & executio generat sibi preiudiciu3. Si autem iustificabit appellationem omnia deducentur in irritum et retractabuntur per viam attentatorum vt habetur in. d. c. non solū & in. d. c. vt debitus. & pptrea etiam adiudicatio predicta sic fiet p vt fieri debet per predicta si appellatio iustificabitur tunc per iudicem appellationis reuocabitur per viam attentati: & sic non redditur appellatio frustratoria: licet ad adiudicatione3 deueniatur: ita quod nihil vlterius restat ad agendum in causa pncipali hoc est p iudicem a quo ideo cum ex hoc non reddatur frustratoria appellatio nil habet obstare.

Laus deo.

Summarium super consilio. cccxiiij.

Eps qui multa officia habuit & multa suplucratus eius industria donauit dicta lucrata nepoti parū an eius mortē l3 infirmitate grauat9 ex qua decessit an valeat dicta donatio. p totum.

1 Presbiteri vel plati qsita ɔtemplatione ecclesie, vel ex reb9 ecclesie cedūt ecclesie & in dubio psumūt oīa pta ex reb9 ecclesie. numero. 3.

2 Bona platoꝝ seu clericoꝝ quesita etiam post prelaturam sua industria vel ex rebus suorum patrimoniorum non presumuntur quod cedant ecclesie. nu. 4. & an sint vel esse debeant consanguineis ipsius prelati vel clerici intestati.

Fructus bñficioꝝ an possint donari p clericum aut platum.

5 Doctor iura ignorare non psumitur.

Episcop9 psbiter vel religiosus nō presumuntur immemores salutis eorum.

Consilium. cccxiiij.

In nomine domini nostri

Jesu christi. † Videt in presenti consultatione prima facie dicendum quod dictus eps non potuerit donare dicto eius nepoti: nam vnusquisq presbyter tenetur ecclesie relinquere res quas post consecrationem seu institutionem eius in ecclesia acquisiuit prout formaliter dicit tex. in. c. vt vnusquisq. de pecu. cle. ad idem tex. in. c. fi. eo. ti. vbi prelatus tenet post obitum suum reseruare ecclesie res quas ipse fecit: facit etiam tex. in. c. presbyter. eo. titu. vbi presbyter ea que querit puta emendo tenetur nomine ecclesie & pro ecclesia emere hinc est quod in dubio id quod habet prelatus post prelaturam vel presbyter post beneficium adeptum censetur esse ecclesie vt dictis iuribus & aut. licentiam. C. de epi. & cle. vbi tex. vult quod id quod nō probatur episcopum habuisse ante episcopatum vel habuisse post episcopatum ratione cognationis vsq ad quartum gradum tenetur episcopus ecclesie reseruare. & idem in alijs ecclesiasticis prelatis & administratoribus ecclesiarum prout est ibi expressum: sed in casu nostro presupponuntur ista esse quesita post episcopatum adeptum & non prouenerunt iure cognationis merito tenetur reseruare ecclesie per illu3 tex. preterea & secundo iura generaliter inhibent platis facere donationes nisi paruas facerent vigente consuetudine. vt in. c. ij. & in c. ceterum. de do. cum si. & quicquid dicendum sit in inferiorib9 clericis: in episcopis autem videtur dicendum quod ipsi etiam quesita ex industria querant ecclesie per. d. aut. licētiam prout ibi voluit Petrus de bellapertica: adeo quod de his disponere non possint maxime donādo prout non possunt de rebus alijs ecclesie quesitis per iura preallegata: & maxime postq cepit letaliter infirmari p notata per glos. & doc. in. c. presenti. de offi. ordi. lib. vj. † His tamē non obstantibus in contrarium arbitror esse iustitiam indubiam: nam licet prelati & alij clerici nequeant regulariter donare res ecclesie: tamen de rebus proprijs: & inter viuos & in vltima volūtate pñt pro libito disponere vt probatur in. d. aut. licentiam. & in. c. j. & in. c. quia nos. & in. c. relatum. el. ij. §. ceterum. & in. c. requisisti. §. illud. extra de testamentis. & xij. q. iiij. c. j. & ij. & c. j. de succe. ab intesta. cu3 si. & aut. presbyteros. C. de epi. & cle. nisi sint religiosi qui non possunt habere proprium. vt in. c. cum ad monasterium. de statu monachorum. & xviij. q. j. c. j. & de epi. & cle. l. deo nobis cum infinitis similibus & proprium censetur illud quod prelatus seu alius clericus ex industria sua quesiuit vt est expressu3 in. d. c. relatum ibi vel artificio aut doctrina proueniunt. & ibi doc. not. & est etiā tex. in. d. c. q2 nos. vbi Hosti. Petrus de perusio & Florentinus & Jmol. not. quod ea que clericus vel prelatus quesiuit ratione officij vel seruitij etiam depēdentis a dignitate clericali. & idem voluit Petrus vt refert Cy. in d. aut. licentiam. & idem voluit Jac. but. in. l. sacrosancte. C. de sac. sanc. eccle. prout refert & sequitur Petrus de ancha. in. c. presenti. de offi. ordi. quod & voluit Panor. in. c. cum in officijs testamentis multo ergo fortius quando ratione officij quod non cōceditur ratione dignitatis clericalis: sed potius ratione industrie personalis prout sunt legationes: q2 possunt esse legati etiam nō episcopi nec clerici: vñ quesita ex dictis officijs attribuuntur industrie & laboribus persone: omnes autem cōmuniter concordant q quesita ex laboribus seu industria efficiunt propria clericoꝝ nec querūt ecclesie vt pbat in. d. c. q2 nos. & i. d. c. relatu3. quod & not. doc. ibi. & in. d. c. requisisti. & in. d. c. cū in officijs. & Bald. in. d. aut. licentiam. & Panor. in. c. j. & c. fi. de pecu. cle. cum itaq presupponatur in themate quod supradicta que donauit dictus episcopus qui non erat regularis quesiuerit in huiusmodi officijs ex eius industria & forte ei9 doctrina: quia prout dicitur doctor erat & doctus absq vlla hesitatiōe potuit illa donare dicto suo nepoti prout tenet Innocen. in. d. c. cum in officijs. & doc. cōmuniter omnes in dictis iuribus: & ex quo cōmunis opi. in decisiuis tenenda vt per gl. in. l. omnis diffinitio. de reg. iur. per Bar. in. l. fi. C. de pena iud. qui male iud. per Bald. in. l. precibus. C. de impube. per doc. in. c. ne innitaris. de consti. & in. l. cum prolatis. ff. de re iud. probatur etiam in iuribus preallegatis & put dixi consultanti superuacuo super hoc petebatur consilium reddi tanq super re clarissima. Quinimmo & sine donatione dictus eius nepos posset consequi dicta bona si vellet acceptare hereditatē dicti episcopi: nam in bonis pprijs prelatis succedūt consanguinei. xij. q. ij. sint manifeste & aut. psbyteros. de epi. & cle. & c. si de pe. cle. a contrario no. doc. in. c. j. ij. & iij. de succe. ab intesta. extra quod etia3 no. in. c. j. de penis. & hoc clarum: quia tamen non queritur in puncto non insisto: potest etiam de reb9 ecclesie moderate donare merentibus & si hoc habet consuetudo etiam non merentibus vt est expressum in. c. ceterum. de do. & ibi omnes concordant & claru3 est quod hmōi magni prelati cōiter solēt aliqua conferre suis: non tamen immoderate & quando dicatur moderata donatio remittitur arbitrio iudicis. arg. c. de causis. de offic. deleg. & l. j. ff. de iure delib. prout dicunt. d. Ant. & Jo. de Jmo. in. d. c. ceterum. & maxime donare possunt de redditibus ecclesie eorum tempore perceptis in quibus plus iuris hñt & saltem plus honestatis. Quinimmo. d. Anto. Jmol.

Imo.flo.z Panoz.in.d.c.ceterum.volunt q fructus quos faciunt suos possint indifferēter donare.Et suadet ratio q si sunt sui possint donare z pro libito disponere:quia rei sue quilibet est moderator z arbiter.l.in re mādata.C.man.qñ autē faciunt suos glo.ordinaria in.c.presenti.de offi.ordi. dicit q in vita facit suos prelatus habens administrationem velut vsufructuarius alij nō habentes administrationē: sed simplicia beneficia in vita et in morte z illam sequūtur.d.Anto.z Imo.in.d.c ceterū.quā z tenet Jo.and. in nouella in.c.relatum.ij.de testa. z est cōmunis opi.prout dicit Jo. de Imo.in.c.peruenit.de fideiuf.z ibi.d.Ant.dicit q illa glo.d.c.presenti singularis est.z cōmuniter de cōsuetudine obseruatur z cōsuetudo illa est seruāda ẜm eum.z illa glo. multū preualuit apud oēs. dicit Panoz.in.c.fi.de pecu.cle. qui tamen se remittit ad dicta per eum in repetitione.c.cum esses. de testa.z q in vita censeātur vsufructuarij tenuit.d.Floren.in.c.fi. de peculio cle.et in cle.gratie.de rescrip.z in.d.c.peruenit. de fideius.vbi vult qd habeat plus iuris quā fructuarius prout.d.Ant.z Flo. refert Imo.in.d.c.peruenit. vbi idem videtur tenere Imo.ponderans tex.ibi.probantē q pro debito proprio prelati fit executio in redditibus ecclesie. z idem q supra voluit Flo.in.d.c.ceterū.z in.c.fi.de pecu.cle.pront ibi Imo. refert idem tenēs facit.c.j.de cle.nō resi.lib.vj.ẜm eos.Et ẜm istam cōmunem opinionē potuisset donare etiā redditus ecclesie nec est in decisiuis recedendū a cōmuni opi.vt z.s.deductū est: nō insisto vlterius:nec enim de hoc queritur.Et redeūdo ad cōsultationem: non obstant supradicte cōclusioni adducta in cōtrariū. Non enim obstat.d.c.vnusquisq.z.d.c.presbyter.z.c.fi.de pecu.cleri.z.d.auf. licentiā:quia illa iura loquūtur in bonis ecclesie vel quesitis cōtemplatione ecclesie que similiter sunt ecclesie vt dictis iuribus.z in.c. relatū.ij.c.requisisti.§.illud.de testa.z no.doct. in dictis iuribus.et in.d.c.quia nos.z in.d.c.cum in officijs.vbi per Inno.z doc. cōmuniter omnes z si nō probat̄ q potuerit verisimiliter habere aliūde: vt quia nō habebat tempore adepti beneficij patrimoniū proprium nec probatur industria vel doctrina vel artificiū vel officiū ex quibus potuerit verisimiliter querere presumptio est pro ecclesia.s. q sit quesitum cōtemplatione ecclesie vel de bonis ecclesie: ita loquitur.d.auf.licentiā.z.d.c.presbyter.z.d.c.vnusquisq.z.c.inquirendum.eo.ti.s.de pecu.cle.z.c.j.eo.ti.dictū aūt.c.fi. eiusdē tituli loquitur in rebus ecclesie melioratis per presbyterū que cōstat qd sunt ecclesie.Cedunt em̄ solo vinea z plante z hmōi.l.adeo.§.si alienā.z §§.sequentibus.ff.de acqui. rerum domi.z insti.eo.titu.§. si titius alienā.z sequentibus prout z edificiū cedit solo.d.l.adeo.§.cum in solo cum sequētibus.z insti.de rerū diui.§.cum in suo solo z sequētibus:ita q.d.c.fi.nō obstat.Sinautē bona sunt quesita ex redditibus patrimonij vel ex industria puta ex artificio vel doctrina secus est:quia illa potest donare z relinquere:vt.d.c.quia nos.z.d.c.relatum.z in.c.j.de pecu.cle. quatenus loquitur de eo qui nō habebat patrimoniū tempore prouectionis ad ecclesiā seu ecclesiasticū ordinem a cōtrario sensu qd arg. a cōtrario sensu est optimū in iure.l.j. §.huius rei.de offi.eius cui man. est iurisdi.z.c.cum apostolica. de his que fiunt a prela.sine cōsensu cap.z.l.apud antiquos.C.de fur. cum si.et idem si ab alio non cōtemplatione ecclesie quesiuerit.d.c. requisisti.§.illud.z qualitercūq intuitu persone quesiuerit.c.j. de suc.ab intesta.per que iura limitātur.d.auf. licentiā.z.d.c.presbyter.z.d.c.vnusquisq z similia: quia promptū est iura iuribus cōcordare prout per distinctionē concordātur iura.c. cum expediat. de elec.lib.vj.z.l.vnica.C.de inoffi.do.z.l.nō est nouū.z.l.seq.ff.de.ll.z l.si serui vestri.de noxa.z.c.cum dilectus.de cōsue.cum si.cum itaq presupponatur q habuerit dictus eps doctrinam z industriam:z propterea iuncta beniuolentia superioris habuerit officia ex quibus quesiuerit sibi nō ecclesie prout.s. deductum est restat q nos sumus extra terminos dictorū iuriū. Et similiter extra terminos c.ij.z.c.ceterū.de dona. z similiū que denegāt prelatis donationes rerū ecclesie non rerū propriarū: quia illas potest prelatus donare pro libito volūtatis prout.s.probatū et non solum alij prelati:sed etiam epi pront est expressum in.d.c.j.de succes.ab intesta.z per generalitatem aliorū iuriū ad propositū adductorū:z per tex.iuncta glo.in.c.j.de testa.nec.d.auf.licentiā. facit aliquā specialitatem in episcopis:nam immo ipsos equiparat alijs prelatis z administratoribus aliorū piorum locorum vt ibi est expressum.z Bal. z ceteri ibi pariter loquūtur in alijs prelatis z in epis:z idē Inno. z doc.in dicto.c.cum in officijs.z in.d.c.quia nos.z.d.c.requisisti.z vbiq nō distinguūt inter epos z alios:z ideo dictum Jaco.but. non obstat

3 quia falsum z cōmuniter non tenetur. ¶ †Nec obstat.d.auf. licentiam quatenus vult q si non probatur q aliūde quesiuerit spectat ad ecclesiā:quia respōdetur:vt.s.nam hic probatur q habuit officia ex quibus lucratus fuit predicta et alia plura que prout audio cōuertit in vtilitatem ecclesie de quibus nō curo:quia nō queritur cōmunis autē sententia doct.est in.d.auf.licentiam. et in.d.c.quia nos.z.d.c. cum in officijs.z.d.c.relatum.z.c. requisisti.z.c.j.et fi de pecu.cle.qd si nihil probatur presumitur pro ecclesia:sed si pbatur industria vel q habuit patrimonium vel officia vel aliquid aliud. Unde verisimiliter potuit querere tollitur dicta p̄sumptio: dato qd formaliter non probetur q illa bona de quibus agitur fuerint empta de superlucratis pecunijs.

4 † Omnes enim cōmuniter concordant q nō apparente de quibus bonis sint ea que reperiūtur a prelato donata vel remāsisse in eius bonis statur verisimili vtrum verisimile fuerint lucrata ex bonis ecclesie. An vero ex industria vel aliunde intuitu persone. Et prout est magis verisimile vni vel alteri attribuitur: scz vel ecclesie si est magis verisimile q ex bonis ecclesie vel eius cōtemplatione fuerint ecclesie z si est magis verisimile ex his que ostendūtur q quesiuerit ex officijs industria vel aliter intuitu persone tunc nō cedunt ecclesie:sed successoribus prelatorum ita volunt Inno.et ceteri cōmuniter omnes in dictis iuribus. Cedit enim dicta iuris presumptio que alio nō docto est pro ecclesia hmōi probationi ex coniecturis et ex verisimili probatur prout omnes cōmuniter volunt. Militat enim dicta presumptio quādo apparet q tempore promotionis nihil habuit ex patrimonio:nec etiam apparet qd aliquis ex industria vel intuitu persone quesiuerit. Si autē apparet qd aliquid tempore promotionis habuerit tunc Joā.and.in.d.c.vt vnusquisq. de pecu.cle. firmat q si apparent aliqua quesita postea prelato nec apparet: vnde prouenerint presumptio est pro possessore:ita qd successor prelati vniuersalis vel singularis prout est donatarius possidet incumbit onus probādi ecclesie q fuerint quesita de bonis ecclesie al's obtinet ipse possessor z hoc casu dicit procedere opinionē Hos. qui simpliciter tenebat qd in quesitis per prelatum in dubio presumitur pro possessore prout eos referunt do. Anto. et Imo.in.d.c.vt vnusquisq. idem tenētes.z idem volunt do. Anto.z Imo.z in.d.c.cum in officijs nisi extrinsecus resultet alia presumptio cōtra prelatum et volunt doct. ibi cōmuniter post Inno. qd etiam si neuter possideret recurrendū esset ad cōiecturas si probatur q aliquid quesiuit ex patrimonio vel industria seu aliūde intuitu persone:nō tamen apparet qd res de quibus agitur:tamē peruenerint si etiam nō apparet quod prouenerint ex rebus ecclesie vel intuitu ecclesie iudex habet arbitrari quantitatē redditū ecclesie z quantitatē prouentorū ex patrimonio vel intuitu persone z si maior est quātitas eorum que prouenerūt ex redditibus eccl'ie vel ecclesie cōtemplatione maiorē partē proportionabilē rerū quesitarū de quibus agitur attribuet ecclesie.Sinautē reperiet maiorē esse quātitatē bonorū que prouenerunt vel ex patrimonio vel ex industria vel aliūde intuitu psone maiorē partem rerū de quibus agitur proportionabiliter cōcedet successoribus prelati prout cōcludunt Inno. Jo.an.z fere omnes. et Bal.z legiste in.d.auf.licentiā.et est aduertendū qd in habenda dicta cōsideratione cōsiderabuntur etiā expense que verisimiliter etiā fuerint necessarie z oportune pro victu z vestitu z alijs indigētijs ipsius prelati. Nam ille detrahēde sunt de redditibus ecclesie: quia pertinent ad onus ecclesie.c.cum secundū apostolū. de prebē. et.xxij.q.ij.de his z.j.ad Corinth.ix.prout ad propositum hoc no. Jo.and.z Joā.de imo.in.d.c.cum in officijs:ita qd solū illud qd ex prouentibus ecclesie verisimiliter extabit detractis hmōi expēsis pro victu z vestitu z alijs indigētijs prelati ẜm qualitatē z dignitatem psone illud solū censebitur puenisse ex prouētibus ecclesie ẜm supradictā cōsiderationē ẜm eos z multofortius essent extrahende expēse facte in vtilitatē ecclesie: vnde si redditus epatus nō fuerūt pingues seu excessiui parū aut nihil verisimiliter erat attribuendū redditibus ecclesie correspectiue ad magna lucra que prout audio prouenerūt ad dictū epm ex officijs z industria sue persone:et etiā prout audio habebat aliquid ex patrimonio.

5 ¶ †Cōcludendū est itaq qd dictus donatarius quo ad ea que dictus eps suplucratus ex industria est tutus absq vlla hesitatione et si qua forent de quibus nō appareret: vnde puenerint si teneatur illa sentētia glo.d.c. presenti.z opinio quā per illā glo.s.retinuimus.s. q p̄latus faciat fructus ecclesie in vita:z subsequēter possit illos in vita donare facta sibi donatione in vita est tutus hoc fundamēto:sinautē ea snia nō teneatur vel forte nō opituletur tunc recurrendū esset ad supradictas coniecturas que omnes ẜm ea que percipi faciūt pro dicto donatario: nam redditus ecclesie prout audio sunt tenues detractis supradictis expensis de dictis redditibus put detrahēde sunt et lucra ex officijs z industria fuerūt magna z donatarius possidet ad hec deducta.s.que nō repeto. Itē prout audio dictus eps fuit reputatus homo religiose vite:z vt dixi doctus:ita q verisimiliter sciebat quid poterat donare et qd donando res ecclesie quatenus donare nō poterat edificabat ad gehennā: ita q non est verisimile qd donauerit ea que donare nō poterat: quia nemo p̄sumitur immemor sue salutis maxime eps religiose vite.extra de procura.c.in nostra.z.j.q.vij.cañ. sancimus z generaliter nemo p̄sumitur delinquere seu inique agere.l. merito.ff. pro socio. et.c. vnico. extra de scrutinio.z.c.fi.extra de presump.z.l.omnimodo.C.de inoffi.testa. cum si.maxime cum vt dixi fuerit doctor qui non presumitur iura ignorare.l.ij.§.seruius sulpitius. de origi.iur.z.l.j. cum sua glo.C. qui z aduersus quos.z qd not.in.l.ij.ff.qd quisq iuris. hec placuit subiūgere: licet videātur extra consultationē si forte aliqua essent donata de quibus nō appareret vnde prouenerint vt consultans sciat an illa habeat restituere successori dicti epi necne. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxv.

1 ☞ Sententia an debeat esse in causis summarijs libello conformis prout requiritur in ordinarijs τ quõ procedatur in causis summarijs in quibus proceditur sine strepitu τ figura iudicij. per totũ.
2 Sententia in causis summarijs libello non cõformis est nulla.
3 Uniuersalis dictio est que nihil excludit.
Sententia incerta etiam ex actis est nulla.
4 Probationes debẽt esse certe τ necessario concludentes alias non releuant.
Iudex male facit qui suos facit act⁹ illusorios τ sic nullos. nu. seq.
5 Appellari licet a sñia nulla τ sub appellatione nullitas includit.
6 Iudex qui male iudicat ad quid teneatur.

¶ Consilium. cccxv.

In nomine dñi nostri Iesu christi. ¶ † Uidetur prima facie dicendũ ꝙ dicta sentẽtia fuerit iusta τ valida: et per cõsequens partes iudicis ad quem fore in pronũciãdo male appellatũ τ bene iudicatũ: nam premittendũ est ꝙ iudiciũ istud fundatur in rescripto emanato ab illustri. dño comite qui presupponitur habere supremã potestatẽ et imperiũ in suo comitatu. Isti enĩ dñi temporales omnia faciunt in eorũ terris que facit princeps in vniuerso τ prout dicit Baldus loquẽs de duce Mediolani in quodã suo cõsi. incipiente recolo me cõsuluisse non possumus reuangare mundũ. Mundus enim est vt ita dixerim: ita cultiuatus ꝙ isti dñi temporales omnia etiã principi reseruata gerũt τ presupponũtur de iure vel de facto ꝙ omnia possint: itaqꝫ nõ esset tutũ subdito in dubiũ deducere dñi sui potestatem: cum igitur comes ipse rescripserit ꝙ iudex sup narratis in supplicatione iustitiã faciat summariã τ expeditã visa veritate et absqꝫ figura iudicij τ litigio infra. xl. dies τc. videt per dictũ rescriptum remissa omnis solẽnitas iudiciaria: τ per cõsequens nõ videtur regri in hoc iudicio solennẽ petitionẽ: sed sufficere qualẽ qualẽ petitionẽ sup qua ferri possit sentẽtia per cle. sepe. τ que ibi per gl. et doct. de verb. sig. τ per Bar. in extrauagãti ad reprimẽ. in verbo figura iudicij. Illa enim verba absqꝫ figura iudicij et litigio habere videntur eam vim per ea que habẽtur in dictis iuribus. Conferũt etiam illa verba visa veritate iuxta ea que tradũtur circa clausulã sola facti veritate inspecta per dominos de rota in eorũ decisione xxxij. incipiente. Item quãdo cõmittitur causa τ in decisione. xcij. incipiẽte. Item dñi oẽs: ex quo resultare videtur ꝙ nõ sit imputãdum si libellus nõ sit omnino solẽnis τ nõ sit vsqꝫquaqꝫ certus τ nõ habeat debitas expressiones de iure cõmuni in solẽnibus libellis requisitas: τ similiter nõ sit inuestigandũ an iudiciũ in ceteris suis partibus habeat sua solẽnia cũ virtus dictorũ verborũ dicti rescripti nõ magis respiciat libellũ quã ceteras partes iudicij: cum generaliter ad iudiciũ in genere τ non ad libellũ referantur: τ per cõsequens videtur ꝙ nõ minus respiciãt sententiã: τ sic finẽ iudicij quã iudicij principiũ: et sic libellũ prout τ probatur in. d. cle. sepe. in. §. sententiã. vbi circa sententiã remittitur solẽnitas peremptorij: nec requiritur ꝙ sententiã sedeat pro tribunali in hmõi causis in quibus sine figura iudicij pceditur prout requiritur in causis ordinarijs vt in aut. de iudicibus. §. sedebunt. τ in. c. fi. de reg. iur. lib. vj. et xxiiij. q. j. paratus. τ. l. ij. §. dies quis ordo in bo. pos. seruetur. cũ si. et ppterea licet in causis ordinarijs requiratur ꝙ certa feratur sententia insti. de acti. §. curare. τ. C. de sentẽtia que sine cer. quanti. l. penul. τ fi. τ ꝙ feratur libello cõformis. l. vt fundus. ff. cõi diuidũ. τ c. qualiter τ qñ. el scdo. de accu. τ. c. licet hely. de symonia. cũ cócor. videtur tolerabile si sentẽtia nõ habeat libello omnẽ conformitatẽ que requiritur in causis ordinarijs: sed solũ videtur insistẽdũ circa merita cause cõcernentia rei veritatẽ τ iustitiã respicientẽ veritatẽ rei non solẽnia iudicij: itaqꝫ deueniendo ad ipsam rei veritatem et merita iudicij videt esse sufficiẽter probatũ pro parte actoris iustitiam sm rei veritatẽ esse pro eius parte: nam in iudicio prout presupponitur est productũ instrumentũ in quo apparet ꝙ Petrus pater dicti Herculani actoris emit tenimentũ terre positũ τ cõfinatum in petitione ipsius Herculani: licet instrumentũ non viderim nec ipsius productionẽ. Item per plures testes videtur esse probatum qd dictus Petrus in eius vita vsqꝫ ad eius mortẽ dictũ tenimentum terre tenuit τ possedit τ post eius mortẽ tenuit τ possedit Herculanus eius filius prout hec probare videntur Iaco. Bartholomei et Franciscus Bartholomei: item Andreas Bartholomei pbat de possessione Herculani τ ipsorũ filiorũ a. xxx. annis τ citra: et sic per istos testes videtur legitime probatũ de quasi dominio τ possessione antiqua dicti Herculani. Cõfert etiã depositio Angeli Bartholomei alterius testis: τ per cõsequens videtur esse probatum de quasi dñio et antiqua possessione dicti Herculani: itẽ videtur esse pbatũ per testes dicti Herculani ꝙ dictus Baldinus reus cõuentus a. vj. annis citra possedit partẽ dicti tenimẽti prout hoc videtur pbari per dictos Iacobũ τ Andreã et Franciscũ Bartholomei: τ sic videtur esse sufficiẽter probatũ de recenti possessione dicti Baldini rei cõuenti: τ quia duo non possunt insolidũ possidere eandẽ rem eodẽ tempore. l. iij. §. ex cõtrario. ff. de acqui. pos. et ar. l. si vt certo. §. si duobus vehiculum cõmodati: τ eo ipso ꝙ antiquus possessor τ suspicatur se a nouo detẽtore posse repelli possessionem suam amittit. l. si id qd. §. fi. eo. ti. et eo ipso qd scit aliũ ingressum in possessionẽ τ illam breui tẽpore nõ recuperat: sed recuperare negligit similiter suã possessionẽ amittit. τ. l. sed τ si nolit. eo. ti. cum notatis in dictis iuribus. Solo enĩ animo possessio amittitur. l. iij. §. in admittẽda. τ. l. si quis vi. §. differẽtia. eo. titu. idcirco cum dictus Herculanus asserat se spoliatũ: τ sic possessione priuatum censetur possessionẽ amisisse pter occupationẽ dicti Baldini cum de cõsistentibus in animo suo stet eius assertioni iuxta notata in. §. alie. insti. de acti. τ faciũt que habẽtur per gl. τ doct. in. l. siue possidetis. C. de pba. τ per. d. Ant. et modernos in. c. cum ad sedẽ. de resti. spo. in illo articulo an qui olim possedit cẽseatur hodie possidere: τ per cõsequens cum sit possessione priuatus debet possessio sibi restitui per ea que habẽtur in. d. l. ꝙ si nolit. τ in. d. l. si id qd. §. fi. τ in. c. item cum quis. de resti. spo. τ in. l. iij. §. si quis autẽ. ff. de vi τ vi ar. τ. l. j. §. siue aũt. eo. ti. in quibus. §§. glo. no. dari vtile interdictũ vnde vi τ cum ea doct. ibi trãseunt. τ tangunt etiã Anto. de but. et moderni in. d. c. item cum quis. vbi dicit dñs Anto. ꝙ saltẽ cõpetit remediũ cañ. reintegranda. iij. q. j. vnde satis videntur verificari verba rescripti τ petitionis qbus narratur dictũ Herculanũ priuatũ et spoliatum possessione maxime cum verba petitionis sint latissime interpretanda pro libellãte: τ qd habet in. l. inter stipulantẽ. §. si stichũ. de ver. obli. probatur etiã per testes ꝙ via que erat pro cõfine dicti tenimenti fuit occupata per dictũ Baldinũ seu eius colonos: τ qd ea via homines pro libito vtebãtur τ cõstat viam destructã debere refici per eum qui viam deteriorauit seu destruxit. l. j. τ. iij. ff. de via publica. τ. l. j. §. ait pretor. τ. §. vicinales ne quid in loco publico: et insup si via fuisset omnino priuata cẽsetur cõmunis inter vicinos. arg. l. arbor. in prin. τ. §. de vestibulo. ff. cõmuni diuidũ. Et in re cõmuni nullus potest inuito socio aliquid facere nec aliter vti nisi ad vsum destinatũ. l. sabinus. cum ibi notatis. ff. cõmuni diuidũ. et ex his videtur ꝙ dicta sentẽtia fuerit valida τ iusta: et per cõsequens partes iudicis fore in pnũciando male appellatũ τ bene iudicatũ.

¶ His tamẽ nõ obstãtibus aliter puto de iure respõdendũ. Nam primo τ ante omnia pmittendũ est ꝙ dictus iudex in sententiãdo excessit formã sue cõmissionis circa viam reficiendã seu reducendã ad pristinũ statum: nam in rescripto per qd dicta causa sibi cõmittitur nihil penitus dicitur de dicta via: et licet in petitione dicatur qd dictus Baldinus occupauit quandã viam τ situm vie que erat pro cõfine dicti tenimenti. Nihilominus in cõclusione non petitur nisi dictum Baldinũ condemnari ad dimittendũ reddendũ τ restituendum dicto Herculano dictã partẽ τ quantitatẽ de tenimento predicto iuxta situm cuiusdã olim vie: τ sic nil cõcludit de dicta via reficienda sed de parte dicti tenimẽti que est iuxta situm dicte vie: et licet subdat clausulã petit in predictis iustitiã ministrari: tamẽ referre videtur ad formã rescripti que nõ refertur ad viã: licet premittatur implicatiua maxime sed nõ refert: tum quia nõ narratur qd dicta via pertineret ad dictũ Herculanũ iure dominij vel quasi nec iure possessionis: τ sic ex narratis nõ deducitur agenti aliquod ius cõpetere occasione dicte vie occupate seu destructe per dictũ Baldinũ maxime cũ sepe occurrat ꝙ tenimẽta terrarũ cõfinantur per res ad alios spectãtes τ pertinẽtes prout et patet ex cõfinibus datis dicto tenimẽto in dicta petitione: ita ꝙ nõ sequitur via erat pro fine dicti tenimẽti dicti Herculani. ergo nõ poterat per dictũ Baldinũ occupari seu destrui: quia poterat ptinere ad dictũ Baldinum τ cõfinare tenimentũ dicti Herculani. Illa autem clausula petens in predictis sibi ius et iustitia administrari adaptatur ad remedia que ex narratis elici possunt τ nõ ad alia: quia tunc nõ ministraretur iustitia in predictis: sed in alijs nõ narratis nec conclusio ad narrata adaptaretur prout decet prout hec habentur in. c. cum dilectus. de ordi. cogni. et in. c. j. de iu. maxime per do. Anto. iunctis his que habentur in. c. examinata. eo. ti. τ in. l. ij. de formulis. τ in. l. edita. C. de edendo. cum si. τ quicquid dicendũ sit ratione libelli illud cõstat ꝙ in rescripto nihil de dicta via cõtinet. Iudex autẽ delegatus non potest excedere formã rescripti nec porrigere manũ ad alia quam in rescripto expressa vt in. c. cum dilecta. τ in. c. significãte. et in. c. rodulphus. de rescrip. τ facit. c. cum olim abbas. de offi. delega. τ. l. diligẽter. ff. mãdati maxime cum rescriptũ illud sit exorbitans a iure cõmuni: et per cõsequens magis stricte interpretandum. arg. regule que a iure cõmuni exorbitant in. vj. τ. l. ius singulare. τ. l. qd vero cõtra. ff. de. ll. licet etiam simplices delegationes censeãtur odiose τ restringẽde: vt no. gl. τ doc. in. c. j. de rescrip. in. vj. τ in cle. ij. de offi. ordi. τ in. c. sedes. de rescrip. in antiqs: vnde in hac parte dicta sentẽtia. s. quatenus cõcernit dictã viã indubie censenda est nulla.

2 † Uidetur etiã nulla in residuo: quia petitio nõ cõformis prout debet esse cõformis non solũ in iudicio ordinario: sed etiã in summarijs in quibus sine strepitu τ figura iudicij pcedi potest prout est expressum in. d. cle. sepe. in. §. verũ. quia iuxta petitionis formã prõnũciatio sequi debet: sed dicta sentẽtia nõ est cõformis dicte petitioni merito debet censeri nulla: qd autẽ non sit cõformis deducitur: quia in dicta petitione petitur restitui pars τ quantitas

quãtitas dicti tenimenti posita iuxta res dicti Herculani de teni-
mento predicto: et iuxta situm cuiusdã olim vie quẽ situm detinet
dictus Baldinus: vnde de alijs partibus dicti tenimẽti nihil dedu
citur in dicta petitione: sed in sentẽtia nõ fit mẽtio de dicta parte:
sed cõdemnatur dictus Baldinus ad mittendũ reddendum ⁊ resti
tuendum: ⁊ ꝙ reddat ⁊ restituat dicto Herculano omnẽ partem et
quantitatẽ de tenimento predicto ⁊ possessionem omnis partis ⁊
quãtitatis rei predicte posite intra collem seu serram ⁊ situm dicte
olim vie: ita ꝙ in dicta sentẽtia nõ cõdemnatur magis ad partem
que declaratur in petitione quã ad alias partes dicti tenimenti:
nec declaratur in dicta petitione qđ Baldinus predictus occupa-
uerit dictã partem in petitione deductã ⁊ possessione dicte partis
spoliauerit seu priuauerit dictũ Herculanũ: sed in confuso cõdem
nauit ad dimittendũ omnẽ ⁊c. prout relatũ est. s. item ex alio dicta
sententia non se cõformat petitioni: quia in petitione dantur plu
res cõfines tenimẽto terre de quo agitur et nulla fit mẽtio de serre
seu colle: in sentẽtia aũt cõdemnatur dictus Baldinus ad restituẽ
dam partẽ ⁊ possessionẽ partis de tenimento dicte rei posita intra
collem seu serram ⁊ situm dicte olim vie que erat citra dictũ collem
versus ⁊. s. domũ seu villam dicti Baldini ⁊c. designãdo viam que
non apparet designata in dicta petitione ⁊ ex nõnullis depositio-
nibus testiũ apparet ꝙ erãt due vie iuxta dictũ tenimentũ de quo
in dicta petitione ex quibus apparet qđ dicta sñia redditur nulla:
3 quia nõ cõformis petitioni per predicta. † Et etiã quia si dicatur
ꝙ cõdemnat ad relaxandã ⁊ restituendã omnẽ partẽ ⁊ quantitatẽ
dicti tenimenti ⁊ possessionẽ omnis partis ⁊ quantitatis dicte rei
posite intra collem seu serram: ⁊ sic sub dictis orationibus vniuer-
salibus cõprehenditur etiam pars ⁊ quãtitas petita: quia qui vni-
uersaliter loquitur nihil excludit. c. quia solite. de maio. et obe. ⁊ l.
iulianus. de leg. iij. ⁊ canone si romanorũ. xix. dist. respõdetur ꝙ ex
quo est vnum capitulũ sententie debet aut in totũ vitiari aut inso
lidum subsistere: vt. l. etiam. §. ex causa. ff. de mino. ⁊ in. l. in hoc indi
cio. ff. cõmuni diuidũ. ⁊ in. l. j. C. si aduersus rem iudicatã: item di-
cta sententia etiã relata ad petitionẽ est incerta: nam licet in peti-
tione dicatur ꝙ petitur restitui certa pars dicti tenimẽti possessa
per dictũ Baldinũ que est iuxta situm dicte olim vie: ⁊ iuxta res di
cti Herculani que sunt de dicto tenimento: tamẽ ex hoc nullã ha-
bemus certitudinem que vel quanta sit dicta pars: nam dicta via
protẽditur per longũ ⁊ similiter dictũ tenimentũ: ita ꝙ pars occu-
pata per dictũ Baldinũ potest esse iuxta situm dicte vie ⁊ res dicti
Herculani de dicto tenimẽto ⁊ esse vnius emine vel medie mine. in
prin. vnius tenimẽti ab vno latere vel in medio vel in fine seu prin.
ab alio latere. Item potest capere totũ dictũ tenimentũ quatenus
cõfinat cum dicto situ dicte olim vie et se protrahere in plus vel in
minus in residuum dicti tenimenti ex quo recte intuenti euidẽter
apparet ꝙ ex dicta petitione nulla habetur certitudo de re que in
petitione deducitur hoc est que pars dicti tenimenti fuerit in peti
tione deducta: nec etiam dicta certitudo declaratur ex actis ad me
transmissis que fuerunt attestationes dictorum Jacobi Andree ⁊
Francisci Bartholomei ⁊ Blasij Thomasij ⁊ Cechi Raphaelis et
Dñici Petri ⁊ Angeli Bartholomei: nam Jacobus et Andreas
predicti ⁊ Franciscus Bartholomei deponũt ꝙ dictus Baldinus
tenuerit a. vj. annis et citra quãdam partem dicti tenimenti intra
viam que est pro fine a latere superiori: et dicti Andreas ⁊ Franci-
scus adijciãt et intra semitã que est in summitate vel quasi dicti te-
nimenti nihilominus non habetur ex hoc maior certitudo: q2 põt
esse intra viam ⁊ semitã et nõ esse iuxta viã: nam id qđ est in medio
inter viam ⁊ semitã: licet nõ se protrahat vsq3 ad viam vel semitam
dicitur esse ⁊ est intra viam ⁊ semitã: prout et patet quia aretiũ est
intra Perusiũ ⁊ Florentiã: ⁊ tamen nõ se extendit vsq3 ad Floren-
tiam neq3 vsq3 ad Perusiũ: ⁊ per cõsequens dicte attestationes nõ
declarant dictã petitionem: ⁊ cõsequenter sententia non potest ex
dictis attestationibus declarari: et subsequenter redditur incerta
non declarãdo ex actis: ⁊ cõsequenter vitiosa per. d. §. curare. ⁊ d. l.
penul. ⁊ fi. C. de sententia que sine certa quanti. nec reperitur ꝙ in
summarijs teneat sentẽtia incerta: ⁊ sic nõ reperitur limitata regu-
la dictorũ iuriũ. et facit. l. si in rem agat aliquis. de rei ven. ⁊ c. ij. de
libelli obla. ⁊ maxime dicta incertitudo debet dictam sententiã vi-
tiare: quia nõ necessario deducitur ex dictis attestationibus quod
dictus Baldinus tenuerit vel teneat illam partẽ que in petitione
deducitur: quia nõ apparet ex dictis attestationibus ꝙ pars occu
pata seu detenta per dictũ Baldinũ sit iuxta situm dicte olim vie:
et per cõsequens nihil cõcludenter probatur per qđ dictus Baldi
nus potuerit ad aliquid cõdemnari cum cõdemnari non potuerit
nisi in deductis in petitione ⁊ attestationes predicte nihil conclu-
4 denter probant de deductis in petitione per supradicta. † Cõstat
autẽ ꝙ probationes debent esse certe ⁊ cõcludentes necessario al's
non releuant. c. in presentia. de proba. ⁊ l. nõ hoc. C. vnde cognati.
et. l. neq3 natales. ⁊ l. ad probationẽ. C. de proba. ⁊ l. certũ. in prin.
ff. de confes. ⁊ qđ notatur in. l. j. §. si quis argentũ. ff. depositi. ⁊ in. l.
certi cõdictio. in prin. ff. si cer. peta. cum si. ⁊ ista etiam cõcludũt qđ
nõ factis alijs pbationibus magis certificantibus partẽ occupatã
per dictum Baldinum partes iudicis sunt in pronunciando bene
appellatũ ⁊ de nullitate dictũ ⁊ male iudicatũ cum ex pdictis appa
reat sententiã nullã ⁊ iniquã ⁊ insuper sententia nulla semp potest
dici male lata: ⁊ sic verificãtur illa verba male iudicatũ, cum male fa
ciat iudex facere actus nullos seu elusorios. l. si pretor. in princi. ff.
de iudicijs. ⁊ c. j. eo. ti. lib. vj. vnde non immerito dicit. d. Anto. de
bu. in. c. dilecto. de excep. in. vj. col. ꝙ sentẽtia nulla est iniqua: quia
omne nullũ est iniquũ sm eum qui allegat notata per Inno. in. c.
5 cum cõtingat. de offi. delega. † Est etiam aduertendum: quia dicti
testes nõ sunt vsq3quaq3 fidedigni omitto id qđ allegatur per par
tem ꝙ videntur quodãmodo deponere per eundẽ premeditatum
sermonẽ iuxta. l. iij. §. tu magis scire potes. ff. de testibus: sed viden
tur suspecti: ex eo quia in hoc iudicio examinati deponũt ꝙ a late
re inferiori nulla fuit nec est via prout hoc deponunt Jacobus et
Andreas Bartholomei qđ al's examinati deponunt de duabus
vijs: ⁊ alij etiam testes tũc examinati idem attestãtur: fateor tamẽ
ꝙ non adeo cõcludit dicta contrarietas ꝙ ex hoc vitientur eorum
depositiones: posset tamẽ forte dicta falsitas detegi si verum est ꝙ
habeat tenimentũ pro cõfine a latere inferiori viam iuxta res san-
cti spiritus: quia tamen de alia via forte attestantur non insisto in
hoc: sed ex alijs. s. deductis eis omnibus cõsideratis nõ aliter sin-
gulis firmatis saltẽ si aliud in hoc iudicio appellationis nõ proba
tur intrepide elicio supradictã conclusionẽ. s. partes iudicis esse in
pronũciando bene appellatũ ⁊ male iudicatũ: non autem oportet
exprimere de nullitate dictũ: nam ⁊ a sentẽtia nulla appellatur. l. si
expressim. de appel. et sub appellatione etiã nullitas includitur. l.
6 carmelia pia. de iure patro. ⁊ l. quedã mulier. fami. hercis. ¶ † Cir-
ca vltimũ quesitũ breuiter rem absoluam. Non enim potest adhuc
bene cõstare ad quid iudex teneatur. Cõstat enĩ ꝙ iudex per impe
ritiam male iudicauit: licet faciat litẽ suã. l. fi. ff. de var. ⁊ extraordi.
cogni. ⁊ l. si quis in cõscribendo. in fi. C. de pac. ⁊ insti. de pena iudi-
cis qui male iudicauit. in prin. non tamẽ simpliciter tenetur ad to-
tale interesse litis: sed quantũ iudici fuerit visum equũ vt dictis. l.
fi. ⁊ dicto prin. ⁊ ideo si sentẽtia est nulla nõ tenetur parti ad inter-
esse litis: quia nõ dãnificat in amissione litis: ideo dicit glo. in. l. fi.
de varijs ⁊ extraordi. cog. ꝙ tunc nõ facit litem suã: tamen tenetur
ad damna que intulit puta ppter expensas que fiunt ad detegen-
dam nullitatẽ vt notat Bar. in disputa. sua que incipit iudex per
imperitiã vbi ita moderat dictum glo. quã disputationem posuit
postea in. d. l. fi. vt multe lec. habent qđ ⁊ tangit in. d. l. si quis in cõ-
scribendo. facit ꝙ not. Bal. in. l. nouissime. §. põponius. ff. qđ falso
tut. auc. Si vero sententia tenet ⁊ non est appellatũ: licet potuerit
appellari: tamẽ tenetur ad totale interesse litis: prout tamen equũ
iudici videtur vt in pallegatis iuribus prout voluit Bar. in dicta
disputa. ⁊ in. l. j. ff. qđ quisq3 iuris. ⁊ Inno. in. c. sacro. de sentẽ. excõ.
super verbo curare. ⁊ Ang. ⁊ Imo. in. l. iiij. §. fi. ff. de damno infec. ⁊
iste nõ occurrit in casu nostro: finautẽ sententia fuit per iudicẽ ad
quem cõfirmata. Bar. vult ꝙ nõ teneatur in dicta dispu. cõtrariũ
voluit Innocen. in. c. pastoralis. ⁊ in. c. sepe. de appel. quẽ sequitur
Ang. in. d. l. iiij. §. fi. de damno infec. finaũt in causa appellationis
obtinet appellans nõ tenetur ad totale interesse litis: quia repara
tum est per secundã sententiã tenetur: tamen si qđ datur interesse
propter expẽsas ⁊ cetera damna: prout no. Bar. in dicta dispu. Si
vero appellatio deserta est si iudex non detulit appellationi tene-
tur ad totale interesse: prout voluit Bar. in dicta disputa. et in. l. si
minorũ. ff. de admini. tuto. ⁊ in. l. iij. §. ex quibus. ff. de alie. iud. mu.
causa fac. ⁊ Inno. in. d. c. sepe. si vero detulit tenetur ad expensas ⁊
cetera damna prout voluit Barto. in dictis locis ⁊ Bal. in. c. j. §. si
quis. versi. temerario. de pace iuramento fir. in vsibus feudorum. si
vero appellatio pendet tunc tenet Bar. ꝙ possit cõueniri ad expẽ
sas ⁊ cetera damna extrinseca et in effectu idem voluit Bal. in. d. l.
nouissime. §. pomponius. quia tamẽ ignoramus in quo statu erit
causa tempore syndicatus non duxi vlterius instandũ: sed placuit
hoc breuiter circa hoc vltimũ quesitũ percurrisse. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxvj.

☞ Substitutio cõpendiosa facta per verbum cõmune substituo sine temporum distributione an sit omni tempore fideicõmissaria vel directa. per totum.

1 Instrumentis duobus de vna re ab eodem notario receptis simu variantibus recurritur ad cedam seu prothocollũ cui statur.
Prothocollum quid sit ⁊ quare dicatur prothocollum.
2 Moriatur est verbum directum iurisgentium.
Instituo est verbum directum ciuile.
3 Substitutio cõpẽdiosa facta verbis directis filijs testatoris matre existente in medio an excludat matrem vel possit obliquari.
4 Substitutio cõpendiosa facta per verbum cõmune sine temporũ distributione dicitur intra pupillarem etatem pupillaris.
5 Substitutio compendiosa que potest directa interpretari non est obliqua interpretanda.
Heres est verbum directũ ciuile et adiectum verbo cõmuni quãdo dicatur directum.
6 Substituo verbũ positum in vna testamẽti parte directo in dubio

vt directū interpretatur si in alia parte ponatur simpliciter. fallit quando nō ex altero potest interpretari cōcurrentibus cōiecturis tunc sumitur interpretatio ad quā tendunt coniecture.

7 Et cetera dictio includit omnia que solent sequi scōm consuetudinem seu morem notarij.

8 Intellectus ne prauus resultet diuersis concurrentibus si possint concordari sunt concordanda.

9 Substitutio pupillaris expressa matrem excludit.

10 Iuramentū calūnie infra quod tempus debeat prestari.

Consilium. cccxvj.

In nomine dñi nostri Iesu christi. † Videtur prima facie dicendū q dicta substitutio nō sit censenda directa pupillaris: sed fideicōmissaria pro cuius rei euidētia premittendū est q qñ est aliqua varietas inter duo instrumēta de eodē facto celebrata ab eodem tabellione statur primeuo instrumento q appellatur prothocollū: vt in auc. de tabellionibus. §. illud. dicitur enim prothocollū quasi primum collū. i. prima collatio literarū in charta: vt no. gl. in verbo prothocollum in. d. §. illud. & qd ipsi prothocollo potius stetur: q2 est prima originaria scriptura pbatur in. l. si quis ex argen. §. penul. ff. de eden. & in. d. auc. de tabellionibus. quasi per totū no. Bar. in. l. sempronius. de lega. ij. & idem tenet Imo. allegans glo. singularē in. §. fi. de tabellionibus. q & no. Io. and. in additionibus. Specu. in ti. de instrumētorū edic. §. dicēdū. versi. & no. & no. Bal. in quodā eius cōsi. q incipit quidā notarius: cū igitur dicta instrumenta varient circa verba dicte substitutionis videtur standum dicte prime scripture q dicitur prothocollū: vnde pōderādo verba quibus dicta substitutio est facta que sunt descripta in dicto pthocollo videtur q dicta substitutio sit facta per verba cōmunia: quia per verbū cōmune substituit. et qñ substitutio cōpendiosa prout est ista fit per verba cōmunia sine distributione temporū semp reputatur fideicōmissaria fm sententiā glo. in. d. l. precibus. refertur em̄ verbū cōmune substituo ad tempus pupillaris etatis & ad tēpus maioris etatis & respectu maioris etatis nō potest post aditā hereditatē continere nisi obliquā & sic fideicōmissariā substitutionē. l. post aditā. C. de impuberū: vnde videtur q etiā si decedat in pupillari etate cōtinere debeat fideicōmissariam substitutionē vt vna determinatio plura determinabilia determinās illa omnia vniformiter determinet vt decet. l. nam hoc iure. ff. de vulga. & pupil. l. hereditatem. & l. quis. C. eo. ti. & l. in testamēto. el primo. C. de testamentis. et hanc opinionē. s. q substitutio cōpendiosa per verbū cōmune substituo facta sine temporū distributione sit omni tempore cēsenda fideicōmissaria tenuit Inno. in. c. raynutius. de testamentis. & tenuerunt fere omnes antiqui vsq ad Bar. & fm illam tanq cōmunē pluries

2 cōsuluit Bal. † Et licet Bar. in. l. centurio. de vulg. & pupil. & vbiq fuerit in cōtraria sententia qñ mater pupilli nō est in medio tamē matre in medio existente cōcurrit in eandē sententiā respōdendo ad. c. si pater. de testamētis in. vj. vbi videtur tex. in cōtrariū qd ibi substitutio non fuit facta per verbū cōmune: sed per verbū directū iurisgentiū moriatur prout etiā respōdet Guil. de cu. vt refert ibi Bal. eum sequēs. & etiam ibi Raph. cu. item respōdetur q ibi erat verbū directū ciuile: quia tex. dicit instituendo prout rñdent Bal. in. d. l. pcibus. & Rapha. cu. & Imo. in. d. l. centurio. tertio respōdet Rapha. cu. in eadē. l. centurio. qd illa vxor que nominatur in prin. illius capituli si pater forte non erat mater pupillorū quibus fuit

3 facta substitutio: † item quarto loco respondet idē Rapha. q ibi fuerunt substituti filij testatoris qui tollunt fauorē matris per notata per glo. fi. in fi. in. d. l. precibus. et gl. in. l. lucius. ff. eo. ti. & Bar. ad. d. l. precibus. idem tenet quādo frater fratri est substitutus: nec ob. d. l. precibus. vbi mater erat in medio. & tamē intra pupillarem etatē valet substitutio vt pupillaris q. d. l. satis fauet matri: quia obliquatur substitutio vbi al's esset directa post pupillarē etatem: sed in testamēto pagani si non obliquatur intra pupillarē etatem fauor matris nihil operaretur: ideo obliquatur intra illā etatē fm eum. & dictam sententiā Bar. videtur sequi Bal. in. d. l. precibus. & Rapha. cu. in. d. l. centurio. & Pe. de anch. in. d. c. si pater. & in eam videtur inclinare do. Anto. in. d. c. raynutius. ideo cum in casu nostro concurrat prima opinio antiquorū que volebat substitutionē reputari omni tempore fideicōmissariā quā tenet glo. in. d. l. centurio. & in. l. ex tribus. de inoffi. testa. & gl. Bernar. in. d. c. raynaldus. et glo. Io. and. in verbo absq deductione in. d. c. si pater. & Azo in summa. & Hostiē. in. d. c. raynutius. & Iaco. butri. in. d. l. ex tribus. dicens omnes idem velle. & idem Odofredus Mar. fili. & Iaco. de belui. vt refert. Bal. in. d. l. precibus qui Bal. idem firmat in. d. l. ex tribus in. d. c. si pater. & in. d. l. iam hoc iure. & in. d. l. centurio. dicēs ita sepius cōsuluisse & q doct. ita cōmuniter cōsulunt q & sequitur Ange. ibi in recollectis magis plenis prout quidā referūt. et idem voluit idem Ange. in. d. l. precibus. quando non esset distributiuū quādocūq q nō videtur esse in casu nostro fm verba dicti prothocolli & in casu nostro mater sit in medio & sic concurrat etiā opinio Bar. videtur illa sequēda cū sit suffulta tot et tātis auctoritatibus rationes etiam multe adducūtur quas gratia breuitatis omitto.

4 † His tamē minime refragātibus contrariā sententiā arbitror esse veriorē. & indubiā in casu nostro ex multis: nam licet cōcurrant dicte auctoritates que sunt magnifaciēde nihilominus in contrarium tenent multi doct. maxime auctoritatis etiam vbi sumus in simplici substitutione cōpendiosa facta per verbū cōmune substituo volētes q intra pupillarē etatem sit pupillaris prout hāc opinionem tenuit glo. in. §. qua ratione. insti. de pupil. sub. & Cy. in. d. l. precibus. & Archi. in. d. c. si pater. et ibi Io. and. in nouella. & Dominicus de sancto geminiano referēs ibi idem velle Io. de fantu. nec distinguunt mater sit in medio necne immo Archi. Io. de fan. et Dñicus cum se fundent inter cetera per tex. dicti capituli si pater satis aperte vidētur sentire nō esse vim si mater sit in medio et hanc opinionē siue mater sit in medio siue nō firmant Saly. Franciscus de rāpo. & Rapha. fulg. in. d. l. precibus. et dñs Florentinus in. d. c. raynutius. et idem tenuit Imo. in. d. l. centurio. et Panor. in. d. c. raynu. vbi etiā idem tenet Imo. dicēs q hodie hoc est satis determinatū per dictū. c. si pater. et ex quo est ita determinatū hec opinio seruāda est etiā in terris imperij etiā in foro seculari: et hec est hodie cōmunis opinio canonistarū prout dicit do. Ant. in. d. c. ray. col. xviij. & idem firmat Pau. de cast. in. d. l. precibus. per illā. l. dicens q ita sepe cōsuluit & q cōmuniter tenetur per modernos. & ita prout inuenio cōmuniter tenetur in scholis: ideo arbitror eam tenendā etiā in decisiuis. & ita al's cōsulendo apud Eugubiū tenui et dicto cōsilio se subscripsit integerrimus cōsultor dñs meus dñs Ioannes de monte sperello doctor preclarissimus qui idem tenet in. d. l. precibus. vbi etiā idem teneo & facit plurimū pro hac sententia quia cōmuniter omnes tenent q sub hmōi cōpendiosa comprehendatur vulgaris substitutio: ita q respectu vulgaris substitutionis verbū substituo ponitur directe & directā substitutionē importat: itaq cum tempore pupillaris etatis verbū substituo respiciat substitutionē vulgarē pupillo nō existente herede: ideo ne diuersimode censeatur determinare saltē respectu eiusdē temporis interpretetur directo etiā post aditā hereditatē ne illud verbū diuersimode censeatur. arg. l. eum qui edes. de suc. & d. l. iam hoc iure. cum concor. per que iura plurimū firmatur precedēs opinio: sed retorqueri potest in contrariū vt predixi.

5 † Item plurimū facit pro hac sentētia ratio tex. in. d. c. si pater vbi pro ratione dicitur q quando substitutio pōt interpretari directa nō est interpretanda obliqua: sed directa per quā rationē cōfutantur alique respōsiones. s. date ad dictū. c. si pater. prout & dicit Ange. in. d. l. centurio. que tamen respōsiones etiā alijs medijs tolluntur prout late dixi in. d. l. precibus. q ad p̄sens gratia breuitatis & ob cōsultantis instantiā omitto. & quia in casu nostro cōcurrunt alia que hunc casum eximunt a dicta dubietate & cōflictu opinionū etiā stante simplici forma dicti prothocolli: nam verbo cōmuni substituit est adiectū verbū heredes q est directū ciuile. l. verbis ci. cum ibi notatis. de vulg. et pup. et qñ verbo substituo est adiectū verbū heredē pro claro presupponit Bal. in. d. l. precibus. in penul. charta q intra pupillarē sit pupillaris dicēs q pter verbū heredē censetur facta verbis directis ciuilibus referens Nicolaū de mat. & Bar. idem velle & ratio est euidens quia ex quo verbū heredes habet merā naturā directā & verbum substituo vel substituit habet naturā cōmunē. ita q adaptari potest ad directā prout ad obliquam substitutionē debet trahi ad naturam verbi heredes: nam per hoc in nihilo impropriatur nec immutat sui naturā: sed si verbū heredes obliquaretur plurimum improprīaretur: & perderet omnimodo suā naturā: qñ autē verba possunt stare in propria significatione debēt quatenus possunt nō impropriari. l. nō aliter. de leg. iij. & l. j. §. si is qui nauē. de exercito. et maxime quia videtur q etiā verbū substituo magis adaptetur ad directā substitutionē quā ad obliquam quia substitutio adaptatur in dubio ad directā substitutionē & nō ad obliquā vt probatur in rub. de insti. substi. & restitutionibus sub cōdi. factis. & in. l. generaliter. eo. ti. ibi institutioni vel eorū restitutioni et ibi substitutionis vel restitutionis iūctis notatis per gl. in rub. de in. & facti ignorantia. & pbatur in rub. de impube. & alijs substitutionibus vbi hoc no. Pau. de cast. & satis probatur in. d. l. nam hoc iure. et in. l. recusare. §. si titius. ad treb. & in. l. sceuola. ad treb. & in. l. hereditatē. & q ibi per Bar. C. de impuberū. ex quo infert Pau. de cast. in. d. rub. de impu. q vbi statutū facit mentionē de substitutione debet intelligi de directa: ideo cum substitutio que deriuat a verbo substituo magis adaptetur ad directā quam ad obliquā substitutionē: ideo etiā verbū substituo adaptandū potius ad directā quā ad obliquā substitutionē. cum itaq propter dictū verbum heredes in prothocolo adiectū res ista redditur clara & extra supradictam dubitatio

6 nem. † Cōcurrit etiā in casu nostro etiā stando in puris terminis dicti prothocolli: quia cōcurrūt alique cōiecture pro hac interpretatione: primo quia dictū verbū substituit in precedenti substitutione respectu pupillaris substitutionis ponit directo vt adaptetur ad pupillarē substitutionē: & qñ hmōi verbū in alia parte testamenti ponitur directo tunc in dubio interpretatur vt directū si in alia parte testamēti simpliciter ponitur put cōcludit Bar. in. d. l. centurio

centurio post mediū.ꝙ autē in precedēti substitutione verbū illud substituit adaptetur ad pupillarē substitutionē cōstat quia precedens substitutio est facta sub expressa dinumeratione etatum quo casu glo.ꝛ doct.cōmuniter omnes in.d.l.precibus.ꝛ in fi. alijs iuribus.s.adductis. tenēt pro casu quasi indubitato ꝙ verbū cōmune in cōpēdiosa substitutione appositū intra pupillarē etatē adaptetur ad pupillarē substitutionē. et postea ad fideicōmissariam: cum igitur in precedēti substitutione seu in precedētibus substitutionibus testator posuerit verbū substituit in vi directe et in vi oblique substitutionis ꝛ voluerit directe in pupillari etate ꝛ post pupillarē etatem oblique substituere: est verisimile ꝙ etiā in vltima substitutione seu in vltimo capite substitutionis testator idem senserit.s. ꝙ voluerit verbū substituit quo ad pupillarē etatem denotare pupillarem substitutionē ꝛ post in maiori etate denotare fideicōmissariam substitutionē prout vult Bar.in.d.l.centurio.facit.l. si seruus spuriū.§.fi.ꝛ.l.heredes palā.§. quid sed si notā.ff.de testamentis.ꝛ.l.legatorū.in fi.de leg.ij. item est aduertendū ꝙ est substituta mater testatoris ꝛ frater ipsius testatoris qui censentur plurimum dilecti a testatore: nam respectu successionis bonorū plus videtur dilecta mater testatoris quā eius vxor prout in simili dicit glo.fi.in fi.in.d.l.precibus.circa interpretationē substitutionis qn̄ est substitutus filius testātis ꝙ non consideratur fauor matris pupilli circa interpretationē pupillaris substitutionis ꝙ ꝛ firmat Ange. ibi et in.l.fi.C.de insti.ꝛ substi.sub cōdi.factis.ꝛ concludit Bar. in.l.ij.ff. de vulg.ꝛ pupil. Et cōmuniter tenetur. licet quidā de rigore cōtrarium teneant: qn̄ autē in hmōi substitutione cōpēdiosa que potest vno modo ꝛ altero interpretari concurrunt alique coniecture tunc sumenda est illa interptatio ad quā tendunt dicte cōiecture prout cōcludit Bar.in.d.l.centurio.ꝛ doct.transeunt.ꝛ maxime hoc dicēdum est in casu nostro in quo istud vltimū caput substitutionis nō est perfecte extensum in dicto prothocollo: sed sunt apposita illa verba ꝛc. que verba cōprehēdunt ea que sunt solita apponi vel per ipsum notariū vel per generalē consuetudinē seu per cōsuetudinē disponētis.ar.l.fi. C.de fideius.ꝛ.l.ꝙ si nolit.§.qui assidua.de edili. edic.ꝛ ꝙ notatur in.l.licet.C.locati.ꝛ qđ no.Specu.in ti.de instrumentorum edic.§.ostenso.versicu.sed nūquid in breuiatura.et no. Bar.ꝛ doct.in.l.gallus.§.idem credendū. de lib.ꝛ posthu.ꝛ docto. in.c.cum.p.tabellio. de fide instrumentorū. item ille dictiones ꝛc. posite in oratione imperfecta sunt precedentiū repetitiua in casu simili si in ea oratione impfecta deficiunt vt probatur in.d.§. idem credendū.cum sua glo.in verbo cōcipere prout ꝛ ibi declarat Bar. cum quo doct. transeūt ad predicta qđ notant doct.in.c. ex parte. de rescrip.et in.c.significante.in fi.ꝛ.c.rodulphus.eo.titu.ꝛ.l. item veniunt.§.petitā.de peti.here.ꝛ Oldradus. in cōsilio.cxxxix.vnde cum testator ꝛ ipse notarius in eodē prothocollo in alijs capitulis substitutionis extēse positis expresse dinumerauerit etates pupillarem ꝛ maiorē et postea in vltimo capite substitutionis posuerit orationē imperfectam sub illa clausula ꝛc.abbreuiate scripta debet interpretari ex cōsuetudine testatoris que ostēditur in alijs capitulis qđ sub illa clausula ꝛc. virtualiter cōprehendatur dinumeratio etatū ꝛ sic est perinde ac si expressa fuisset facta etatū dinumeratio quo casu cessat dictus conflictus opinionū ꝛ reputatur res clara.s. ꝙ siue mater sit in medio siue non substitutio interptaretur pupillaris intra pupillarē etatē prout cōmuniter fere omnes cōcludūt: vt.s.dixi.

7 † Et qn̄ esset aliqđ dubiū circa virtutē dicte clausule ꝛc. apposite in instrumēto notarij esset recurrendū ad eius interpretationem per id qđ no.Bar.in.l.si librarius.ff.de reg.in.ar.l.in ambiguis.ꝛ.l.neratius.ff.eo.titu.cum cōcor. cum itaqꝫ notarius viuens declaret quid voluerit sub illa clausula ꝛc. comprehendere.s.distinctionem etatū factā in proximis precedētibus capitibus substitutionis: ita profecto est interpretāda ex quibus clare patet ex multiplici capite quod dicta substitutio debet interpretari pupillaris etiam si nō appareret aliud instrumentum nisi instrumentū solēne sub forma dicti prothocolli: ita ꝙ nō est multū insistendū circa illū articulū an attendatur forma substitutionis: attēto ꝙ quādocūqꝫ forma substitutionis capiatur resultat idem effectus: licet forma instrumenti extensi sit magis clara et propterea dicendū est quod prothocollū nō variat ab alio instrumēto: non enī dicitur variare instrumentū extractū a prothocollo si idem cōtinet in effectū: licet verba varient prout cōcludit Bal.in quodā suo cōsi.ꝙ incipit quidam notarius.ar.l.qui sententiā.C. de penis.ꝛ.c.dudum. extra de cōuersione infideliū. ꝛ est aduertendū ꝙ prothocollū non semp facit fidem: nam si nō habet subscriptionem et signū notarij ꝛ alia in instrumētis requisita nō facit fidē.arg.§.oportet.in auf.de instrumentorum cautela ꝛ fide.ꝛ.l.fideicōmisso.§.j.de lega.ij.prout not. Cy.post Nicolaū de mat. in.l.cōtractus.C. de fide instrumentorū. et tenet Specu. in ti. de instrumentorū edic.§. instrumento versi. item opponitur.ꝛ in.§.ostēso.versi. quid si in breuiatura prout refert sequitur ꝛ cōmendat Bal.in.l.lucius.ff.de mili.testa.ꝙ ꝛ cōcludit dn̄s Anto.in.d.c.cum.p tabellio.in fi. nisi fuerit exemplatum auctoritate iudicis ꝑm dn̄m Ant.ibi cum itaqꝫ aliud instrumentū extense scriptū habeat omnes solēnitates de iure ꝛ ex cōsuetudine requisitas in instrumentis publicis.et dictū prothocollū nō fuerit exemplatū auctoritate iudicis: quinimmo nec debeat exēplari per iudicē viuo notario qui breuiaturā scripsit: sed per ipsum notariū prout sentit Jo.and. post Hostiē.in.d.c.cum.p.tabellio. pertinet enī istud ad officiū ipsius notarij qui prothocollū confecit.s.instrumentum extēdere vt habetur in.d.auf.de tabel.ꝛ per Bar.in.d.l.si librarius.ꝛ Bal.in.l.impator. de statu homi.ꝛ doct. in auf. si quis in aliquo documēto.C.de edēdo.vbi maxime Bal. voluit ꝙ extractum ab eodē notario dicatur originale ꝛ ei adhibetur plena fides prout omnes ibi concludunt.ꝛ in.d.c.cum.p.tabellio.ꝛ vbiqꝫ.

8 † Et propterea cōcludendum est ꝙ dicto instrumēto extense scripto in autētico libro notarij debeat adhiberi plena fides: stilus enim est multorū tabellionū tempore quo rogātur facere aliquā mentionē vel in bastardellis vel in chartis separatis et postea domi scribere in libro quē habent pro autētico ꝛ ibi accurate scribere instrumentum ꝑm veritatē actus de quo extitit rogatus.ꝛ tūc magis accurate se habent quā qn̄ faciūt primā scripturā. et illud postea extēsum habent pro eorū autētico ꝛ vidi plerosqꝫ qui tēpore quo rogantur non scribūt nisi nomina testiū ꝛ cōtrahentiū quasi nō estiment nisi illud instrumentū ꝙ postea domi scribūt in eorū libro. nō est ergo mirū si in casu nostro tabellio in illa prima scriptura nō apposuit omnia verba que postea apposuit in instrumēto extenso: cōcludo itaqꝫ qđ illi instrumēto extenso est adhibēda plenissima fides saltē quia potest cōcordari cum illa scriptura que dicitur prothocollum vt sumi pōt ex iam dictis ꝛ cum possint cōcordari sunt cōcordāda. arg.c.cum tu.extra de testibus.cum cōcor.iuncta.l.in exercēdis.C. de fide instru.ꝛ ibi notatur per Bal.

9 ¶ † Remanet itaqꝫ firma cōclusio ex omnibus iam dictis ꝙ hereditas dictorū pupillorum qui decesserunt in pupillari etate est delata ex pupillari substitutione cōprehensa sub dicta cōpendiosa dictis substitutis ꝛ sic spectat ad dictā dominā Mariā matrē testatoris.ꝛ dictū Perangelū testatoris fratrē exclusa dicta Frācischina matre dictorū pupillorū: quia mater excluditur per substitutionē expressam pupillarē.l.papinianus.§.sed nec impuberis.ff.de inoffi.testa.etiam per illā que includitur verbis generalibus sub cōpendiosa qn̄ presupponitur ꝙ cōprehendatur vt omnes cōcludūt in.d.l.precibus.ꝛ in.d.l.centurio. et in.d.c.si pater.ꝛ in.d.c.ray.prout ꝛ cōprehenditur in casu nostro per.d.s.et maxime quia satis pōt dici expressa in casu nostro forte etiā verbis specialibus ex quo est expresse facta mētio de pupillari etate: ꝛ licet hoc nō sit necessariū vt predixi nec obstant adducta in cōtrariū: quia satis apparent sublata ex deductis pro hac parte.et hec circa deducta in pūcto dicta sufficiāt.

10 ¶ † Extra punctū aūt a me queritur infra quātū tempus debeat pstari iuramentū calūnie post litis cōtestationē ꝛ post petitionē factā de illud pstando circa qđ est aduertendū ꝙ iuramentū calūnie pstari debet in exordio litis post litem cōtestatā vt est expressum in.l.ij.in prin.C.de iuramēto calūnie per quam fuit inuentū hoc generale iuramentū calūnie nec ibi declaratur infra quātū tēpus pstari debeat: sed disponitur qđ in causa non ꝓcedatur non prestito iuramēto tamē si nō prestātur ꝛ in causa proceditur valet ꝓcessus si nō petatur prestari vt est expressum in.c.ꝑpter omissum de iuramēto calū.lib.vj. si tn̄ opponatur ꝛ nō prestetur tenetur cōmuniter ꝙ iudiciū non subsistat vt habetur ibi: ꝛ no.glo.ꝛ Bar.et doct.cōmuniter in.d.l.ij.§.sed quia veremur.ꝛ no.glo.in.d.c.j.eo.titu.in.vj.non est igitur statutum in iure infra quantū tempus debeat prestari nam si nō est petitum a parte poterit prestari in quacūqꝫ parte iudicij: vt.d.c.j.ꝛ si est petitum acta nō tenent ꝑm cōmunē sententiā: vnde semper potest dici exordiū litis cum nō censeātur acta ea que sunt nulla.l.iiij.§. cōdēnatum.de re iudi.ꝛ cle.pastoralis.eo.ti. tēpus aūt ꝙ in iure nō declaratur remittitur iudicis arbitrio.l.j.ff.de iure delibe.ꝛ.c.de causis.extra de offi.delega. ita etiā videtur ꝙ hoc remittatur iudicis arbitrio infra quantū.s.tempus sit iuramentū calū.prestandū siue a parte petatur siue ipse ex officio velit ꝙ pstetur prout ꝛ hoc satis ꝓbatur in ea.l.§. hoc etiā ibi intra a iudice statuendū tempus ꝛc. licet ille tex.loquatur qn̄ quis litigat pro alio: qn̄ autē quis litigat pro se seu de suo iuramēto tractatur nō est necessariū statuere tēps a iudice: quia ipse semp est certus an calūnie causa litiget. ꝛ ꝑpterea forte nō sit aliter mētio de tempore a iudice statuēdo nec aliter declaratur infra quantū tēpus pstari debeat cum satis ꝓuideatur aduersus nō prestantē ꝙ nō debeat audiri ꝛ si audiatur pacta sint nulla vt predixi ꝛ si recusauerit pstare iuramentū ita ꝙ fuerit cōtumax in prestādo punitur pena amissionis cause vt in ea.l.ij.§. ꝙ si actor.ꝛ.§.si autē reus.ꝛ in.c.fi.§.pena. extra eo.ti. in antiquis que pene nō irrogātur ipso iure: sed per sentētiā saltē ex parte actoris: vt per glo.ꝛ Cy.in.d.§.ꝙ si actor.ad hoc autē principalis.eo.ti. ꝑm Bar.in.d.§.pro quo facit tex.ibi tristitia iudicū ꝑm Bald.ibi.ꝛ in d.c.fi.vbi etiā glo.idem tenet ꝛ hoc cōmuniter tenetur prout dicūt Jmo.ꝛ Panor.in.d.c.fi. licet multi teneant contrariū ex parte rei vt latius dixi in.d.§. ꝙ si actor. ꝛ ipsa cōtumacia pōt purgari vsqꝫ ad sententiā si ius aduersarij nō est factū deterius.ar.l.municipiorum.de optione le.ꝛ.l.electio.de noxalibus.ꝑm Jaco.de are.ꝛ Cy. in.d.§.ꝙ si actor.qđ ꝛ tenuit Jo.and. in additionibus Specu.eo.

titu. §. fi. versicu. sed nūquid. arg. l. si quis libellus. C. de appel. ꝙ et voluit do. Anto. in. d. c. fi. ꝛ Panoꝛ. ibi prout etiā latius dixi in. d. §. ꝙ si actoꝛ et quia non bene percipio ad quem finem petatur hoc declarari: ideo vlterius me non extendo. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxvij.

1 ☞ Progeniei appellatione an cōtineantur omnes illi qui sunt de consanguinitate adeo ꝙ relictū factū illis qui sunt de progenie alicuius agnatis factū censeatur ꝛ sic his qui sunt de consanguinitate vel antiquioꝛi tantū qui est de dicta ꝓgenie. nu. seq. per totū.

2 Ius patronatus concessum his qui sunt de progenie antiquioꝛ in dubio videtur electus ꝛ an patronis presentantibus aliquē erroꝛe eis imputetur erroꝛ. nu. 5.

3 Progenies dicitur a pango pangis et scḋm ethimologiam vocabuli denotat descendentes quasi post genitos: ꝛ filij et nepotes vel fratres non sunt progenies quia non sunt procul geniti sed pronepotes ꝛ pꝛopꝛio sumpto vocabulo dicūtur illi qui a testatoꝛe sunt geniti. nu. seq.

4 De linea testatoꝛis dicitur ille qui per directū ex ipso descendit.

¶ Consilium. cccxvij.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ † Videtur prima facie dicendū ꝙ dictus dñs Ant. sit preferēdus: nam videtur ꝙ ipse cōprehendatur sub dicta dispositione testatoꝛis quatenus disposuit ꝙ si reperiretur in dicta ecclesia pꝛesbyter qui sit de progenie ipsius testatoꝛis ꝙ ipse sit eligēdus: nam ex quo dictus dñs Antonius est de agnatione et cōsanguinitate ipsius testatoꝛis videtur de eius progenie per tex. in cañ. progeniem. xxx. q. iiij. ꝛ in cañ. sedē. eo. ti. vbi progenies videtur poni pro agnatis ꝛ cognatis. Quod maxime videtur dicendū quia dictus testatoꝛ nō habebat prout dicitur tres filios et illos instituit heredes eisqꝫ decedentibus sine filijs disposuit ꝙ bona sua deuenirent apud beneficiū seu altare vel stipēdium apud ecclesiā talem relictū: itaqꝫ in casu quo decesserint illi filij cum liberis peruenientibus ad etatē. xxv. annoꝛū tunc testatoꝛ nō relinquebat aliquid dicto stipendio seu beneficio vel altari: in casu aūt quo sine filijs decesserint vel filij filioꝛū ante etatem. xxv. annoꝛū decesserint ꝛ tunc nō poterat supesse progenies ex dictis filijs si nos capimus progeniem pro descēdentibus: vnde videtur euidēter cōstare de mente testatoꝛis ꝙ noluerit intelligere de suis descendentibus dum dixit ꝙ de progenie sua si sacerdos reperiatur debeat eligi facit quia nomina hmōi verbalia habent significationē actiuā ꝛ passiuam: ideo satis videtur de progenie mea ille qui descendit ex eo stipite ex quo ego genitus fui. Ex qbus videtur deduci satis aperte ꝙ tempoꝛe quo dictū beneficiū veniebat cōferendū erat in dicta ecclesia sacerdos de progenie dicti testatoꝛis: videlicet dictus dñs Anto. ꝛ successiue deducitur ꝙ ipse erat eligēdus seu presentādus cum testatoꝛ ita expresse disponit ꝛ volūtas testatoꝛis est seruanda pro lege in auṫ. de nup. §. disponat. ex quo enim relinquebat bona sua potuit in ipso relicto legem illam adijcere ꝛ onerare illos quos preficiebat in patronos dicti altaris vt talem dūmodo idoneū eligant quia honoꝛatus a testatoꝛe potest onerari. l. impatoꝛ. de leg. j. l. ab eo. C. de fideicō. C. de his que sub modo per totū. cum infinitis similibus. ¶ † Tamē his non ob. videtur de iure dicendū contrariū ex pluribus. ꝛ primo quia nō disposuit testatoꝛ ꝙ antiquioꝛ vel existens de progenie haberet ius in dicto stipēdio: sed iniunxit patronis ꝙ deberent talē eligere seu presentare ante presentationem: itaqꝫ nullū ius videtur illi antiquioꝛi vel de progenie acquisitum nisi foꝛte ius aduersus patronos vt tenerētur eum eligere nō fecerunt presentarunt aliū ꝛ ille fuit confirmatus ꝛ inuestitus non videtur ꝙ presentatio ꝛ institutio sit inefficax multa enim fieri nō debent que facta tenent cañ. j. xj. q. iij. ꝛ. c. ad apostolicā. de regula. cum si. cum itaqꝫ ille dñs Dominicus antiquioꝛ habeat presentationem ꝛ confirmationem. ꝛ sit in possessione ꝛ iste dñs Antonius nullū ius habeat in re nec ad rem hactenus ante presentationem videtur ꝙ ille electus ꝛ confirmatus et inuestitus sicqꝫ possessoꝛ sit preferendus conqueratur autē de illis quibus est iniunctū ꝙ deberent ipsum eligere si nō elegerunt: non autē petat beneficiū tanꝙ ad ipsum spectet nulla precedente presentatione electione confirmatione vel collatione. ꝛ nō precedēte dispositione testatoꝛis que deuoluat ipsum beneficiū seu stipendiū ad eum: sed iniūgat electoribus ꝙ ipsum eligant ꝙ minime factū est: nec foꝛte facere artabātur: nō enim potest testatoꝛ qui fundat vel dotat ecclesiā altare seu capellā onus hmōi illi ecclesie altari vel capelle imponere sine auctoꝛitate vel cōsensu diocesani. arg. c. cum dilectus. de cōsue. prout sibi hoc no. do. Anto. ꝛ Jmo. ꝛ Panoꝛ. trahūt enim illū tex. maxime do. Anto. ꝛ Jmo. ad fundantes capellas ꝙ non possint circa statum ipsius capelle: sed pertinet ad epm ꝭm eos. Potest etiā ad iuuandum iam dicta ponderari ꝙ ipse testatoꝛ nō exprimit in dicto testamēto ꝙ dicta bona relinquat pro dote dicto altari: sed simpliciter relinquit suo stipendio seu beneficio foꝛtasse tale est vulgare apud patriam illam ꝛ verba dicti testamenti relata in puncto non tendunt ꝙ illud beneficiū seu stipendium fiat cum bona ex euentu conditionis prenarrate deuoluātur: sed innuunt vel ꝙ illud beneficium erat iam factū vel ꝙ relinquebat ꝙ fieret etiā ante bona ista deuoluerentur vigoꝛe dicte substitutionis cum non disponant qḋ fiat: sed sub cōditione si filij instituti decesserint ꝛc. instituit. sed presupponit in esse productū cum dicat ꝙ bona beneficium seu stipendium per eum relictū ꝛc. ꝛ sic videtur presupponere beneficium seu stipendiū vel fuisse inesse productū: nam decedēs relinquit omnia et sic verificaretur verbū relictū vel in alia dispositione seu alia parte testamenti in pūcto non expressa relinquebat fieri dictū beneficium ꝛc. postꝙ autē est inesse productū non imponitur onus: ita de facili prout prius per notata per glo. notabilē que incipit: licet eps in. d. c. cum dilectus. ꝛ Inno. Joan. and. ꝛ cōmuniter doct. ibi sequentes glo. ꝛ ꝙ habetur in. c. ꝙ super his. de maio. ꝛ obe. ꝛ in. c. fi. de offi. Archi. ꝛ in. c. cōstitutus. de relig. domibus. in hoc autē an fuerit iam inesse productū dictum beneficiū non me firmo quia nō sum plene instructus in facto. † Insuper ex alio videtur esse respōdendum cōtra dictū dñm Anto. quia ipse nō videtur esse de progenie dicti testatoꝛis: nam ꝓgenies ꝭm ethymologiā vocabuli denotat descendentes quasi post genitos ꝭm Papiam in rosario hinc pronepos quasi post nepotē proauus quasi post auū respectu gradus superioꝛis: nam auus est prioꝛ respectu nepotis non dico tempoꝛe: sed gradu et propinquitate allegatur per subscribentē huic cōsilio catholicō dicere ꝙ progenies dicitur a pango gis ꝛ qḋ subdit not. ꝙ filij ꝛ nepotes nō sunt progenies quia nō sunt procul geniti: sed pronepotes ꝛ exinde descēdentes progenies quasi procul geniti allegat etiā prefatus cōsulens Pe. de ancha. in. c. vbicunqꝫ. de penis. in vj. dicentem ꝙ progenies impoꝛtet idem ꝙ liberi. allegat. l. fi. §. fi. C. de emācip. libe. item dñs Pe. de vbal. qui consuluit in contrariū allegat Petrū auum suū in consilio ꝙ incipit statuto terre treuij cauet ꝙ filia dotata a patre nō succedat dūmodo remāserit aliquis masculus de progenie dotātis tenere ꝙ frater dotantis non excludat filiam dotatā quia frater dotantis nō dicitur de progenie dotātis ꝛc. ꝛ idem in hoc cōcludit ipse. d. Pe. de propria significatione vocabuli de progenie: ergo testatoꝛis dicuntur illi qui a testatoꝛe geniti sunt: et sic quoꝛū ipse testatoꝛ est stipes sicut de genere alicuius dicitur in. l. j. ff. de iure immuni. iuncta. l. iij. eo. titu. † Et prout etiam de linea testatoꝛis dicitur ille qui per directum ex ipso descendit ꝛ sic cuius ipse est stipes ꝛ non ascēdens vel transuersalis prout cōcludit Bar. in suo cōsi. in oꝛdine. lv. incipiēte Gualterius Petri de sancto Seuerino ꝛ in cōsi. sequenti incipiēte in questione predicta licet al's cōsuluerim: cum itaqꝫ nō appareat aliter de mente testatoꝛis videtur standū propꝛie vi verboꝛū. l. nō aliter. de leg. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui nauē. de exercito. que propria vis solet sumi ab ethymologia vocabuli. l. ij. §. appellata. ff. si cer. peta. et insti. de dona. §. est ꝛ aliud. ꝛ in. l. tygurij. de verb. signi. et per Bal. in titu. de cōtrouersia inuestiture. c. j. §. si quis. de manso. Nec ob. ꝙ circa hoc in contrariū dicebatur: nō enim ob. d. cañ. progeniē. ꝛ. d. cañ. ad sedē: quia licet in dictis iuribus impropꝛietur: quia apparet de mente loquētis ratione subiecte materie nō sequitur ꝙ vbi de mente non cōstat: ꝛ ratio subiecte materie nō suadet impropꝛietatem ꝙ debeat impropꝛiari: sepe enim videmus ꝙ verba ratione subiecte materie impropꝛiātur. l. si vno. in prin. ff. locati. l. si stipulatus. ff. de vsuris. ꝛ. l. eas causas. ꝛ. l. pater seuerinā. in prin. ꝛ. §. cōditionum verba. de cōdi. ꝛ demon. cum si. ꝛ tamē regulariter propꝛie intelligūtur. d. l. non aliter. cum si. ¶ † Nec etiā ob. ꝙ dictū beneficium seu stipendiū est institutū sub cōditione si filij instituti decesserint sine filijs ꝛc. quia respōdetur quia licet dicti filij instituti decesserint sine liberis: tamē poterat verificari dicta dispositio testatoꝛis: qꝛ poterat contingere ꝙ dictus testatoꝛ haberet alios filios genitos post testamentū si alios tunc nō haberet ꝛ in illis poterat verificari dicta dispositio seu in descendentibus ex eisdem. item ex quo prout dixi verba dicti testamenti innuunt dictū beneficiū seu stipendiū esse prius relictū potuit cogitare ꝙ in dicto beneficio seu stipendio institueretur sacerdos etiā interim pendente cōditione dicte institutionis seu substitutionis que respōsio esset clara si ita etiam in facto ꝙ fuisset deputatum ꝙ etiam interim fieret dictum beneficiū. ꝛ licet foꝛte nō appareat in dicto testamento vel alibi nō sequitur ꝙ nō reliquisset potuit relinqre vel deputare al's et ignoretur verba testamēti sonant ꝙ al's relictū foꝛet: nam in verbis in puncto relatis non relinquitur qḋ fiat dictum beneficiū seu stipendium: sed bona ipsi beneficio relicto relinquūtur: et si dicatur si nō apparet esse relictū hoc beneficiū de quo agitur. ergo bona ista nō debentur huic beneficio respōdetur ꝙ in hoc nō est vis si nō debentur: ergo iste dñs Antonius agens nullū ius habet ipsi autē cōuento sufficit possessio ad defensam quia potest niti sua possessione et ex non iure agētis. insti. de interdi. §. cōmodum. ꝛ. l. fi. C. de rei ven. et. c. cum ecclesia sutrina. de causa posses. ꝛ propꝛieta. cum si. vulgaribus. ꝛ si hoc respōsio non satisfaceret subsunt alie que depꝛehenduntur ex. s. adductis. Ex quibus apparet respōsum ad omnia in contrariū adducta: remanet ergo ꝙ cōclusio dictus dñs Dñicus veniat absoluēdus ab impetitione dicti domini Antonij: addidi postea in alio cōsi. in quo respōdidi ad motiua domini Petri que nihil

nihil erant ꝙ potest põderari ꝙ nõ dixit testator nisi esset aliquis de progenie: sed nisi reperiretur aliquis de progenie dixi nõ apparet qđ talis fuerit repertus esse de progenie quia non sequitur est: ergo reperitur ꝙ de se cõstat.ꝛ.l.si barsatorã. de fideiuss.C.ꝛ cle.j.de offi.deleg.ꝛ in cañ.si.lxxviij.dist. pondero ꝙ si esset error facti non diceretur repertus nec etiã quid imputaretur ipsis patronis presentantibus:ita ꝛ cum saltẽ sit ꝓbabilis error iuris dubij qui equiparatur errori facti per.c.vnicum. cum ibi not.per Joan.andr. de postula.prela. et per notata per domi.Anto.Jmo.ꝛ Panor.in.c. cum dilectus.de cõsue.per illum tex.dicentes.ꝙ.l.celsus.de vsuca. habet locum etiam in probabili errore iuris vario modo intelligibilis ꝙ ꝛ voluit do.Anto.in.c.de quarta.de prescrip.et Jmo.in.c. si diligenti.eo.titu. Laus deo.

¶Summarium super consilio.cccxviij.

☞ Dotem promissam marito presenti vel futuro an possit petere vxor si non fuit secutũ matrimoniũ per mortẽ mariti vel aliter.

1 Soluti ob causam repetitio non solum competit causa non secuta sed ꝛ promissi retentio.nu.5.

2 Cõditio ob causam an habeat locũ in contractibus innominatis.

3 Dos promissa ante contractum matrimonium habet in se tacitam conditionem si nuptie sequantur etiam si de nuptijs nihil fuerit dictum.

Dotis promisse actio competit ipsi marito et non vxori nuptijs tamen interuenientibus.

4 Clausula ad tuam petitionem ꝛ terminum quid importet.

Ad prepositio quandoqꝫ facit conditionem.

6 Dos dicitur mulieris patrimonium.

¶Consilium.cccxviij.

1 In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶†Uidetur prima facie dicẽdum qđ dictus ser Joannes teneatur soluere dictã dotem pro dicta domina Apollonia sua nepte dum cõtrahet matrimonium ex quo per solẽnem stipulationẽ se obligauit ad dandũ dictã dotem: nec videtur repugnare ꝙ matrimoniũ qđ sperabatur cõtrahi inter dictam Polloniã ꝛ dictum Lucam nõ fuerit contractũ nec sit futurũ contrahi propter casum mortis dicti Luce ꝛ sic nõ fuerit secuta causa propter quã videtur ꝙ fuerit facta dicta promissio ꝛ causa nõ secuta non solũ competit promissi retentio: sed etiam soluti repetitio vt.l.si extraneus.ff.de cõdi.ob cau.et quasi per totũ illũ ti.† 2 Quia ad hoc videtur posse respõderi qđ condi.ob causam nõ habet locũ in contractibus nominatis.l.fi.ff.eo.ti. nisi in casu singulari.l. cum te fundũ.C.de pac.inter emp.ꝛ vẽdi.sed stipulatio est cõtractus nominatus merito nõ videtur rescindi mediante condi.ob causam.et maxime quia qñ dos cõstituitur mulieri videtur non solũ cõstituta respectu matrimonij de quo tũc agebatur: sed etiã respectu futuri matrimonij per auf. sed ꝗnis.C. de rei vxorie act.ꝛ.l. si socius pro filia.ff.pro socio : ex quo ergo fuit per dictum ser Mattheum dos quodãmodo constituta pro dicta sua nepte licet ageretur tunc de matrimonio cõtrahendo inter eam ꝛ Lucam ꝛ nõ secuto dicto matrimonio nõ debeat dari dicta dos: quia dos sine matrimonio esse non potest.l.fi.C.de dona.propter nuptias tamẽ secuto matrimonio videtur qđ debeat pro dicto matrimonio dari.d.dos arg.dicte auf.sed ꝗnis.ꝛ.d.l.si socius pro filia qđ maxime videtur dicendum quia dicta Pollonia nihil promisit:sed dña Angelica promisit ex vna parte se acturã et curaturã qđ dictus Lucas dum erit nubilis etatis contrahet matrimoniũ cum dicta dña Pollonia et ipse ser Mattheus ꝛ ser Joannes ex altera parte promisserunt se acturos et curaturos qđ dicta dña Pollonia matrimoniũ contrahet cum dicto Luca:si itaqꝫ nõ impletur dicta ꝓmissio cõtrahendi nuptias inter predictos casus vel aliter nõ videtur imputandum dicte dñe Apollonie pro quo etiam facit quia quando aliquid donatur sub modo impossibili ꝛ nõ videtur qđ non implementũ cause vitiet donationem per id qđ notatur per glo.notabilẽ.et doct.ibi in.l.cum donationis.C.de trãsac.ꝛ facit.l.si fundũ.§.iulianus.in fi.ff.de leg. j.ꝛ ꝙ per illã.l.no.gl.in.l.j.C.de insti.ꝛ substi. sub cõditione factis.

3 ¶†His tamẽ non ob.contrariũ est intrepide concludendũ: nam est premittendũ ꝙ quando promittitur dos ante contractũ matrimonium sponso vel al's futuro viro etiã si simpliciter promittatur habet in se tacitam conditionem ipsa stipulatio si nuptie fuerunt secute etiam si nihil de nuptijs dictum fuerit.l.stipulationem.ꝛ.l. promittẽdo.ꝛ.l.dotis promissio.ff.de iure dot. item est premittendum qđ per stipulationem dotis factam per maritũ presentem vel futurum vel eius nomine nõ queritur actio mulieri aduersus promittentem:sed ipsi marito nuptijs interuenientibus vt est expressum.in.l. si pro te.C.de dotis pro. idcirco cũ in casu nostro dictus ser Joãnes nihil promiserit dicte dñe Pollonie nec alteri pro eo recipiẽti sed dicto Luce futuri viro seu alteri pro eo recipienti etiã si matrimoniũ secutum fuisset nõ potuisset dicta Pollonia agere contra dictũ ser Joannẽ etiam matrimonio dissoluto per mortem Luce vel aliter per.d.l. si pro te. multofortius nõ possit cõtra eum agere mortuo dicto Luca ante cõtractas nuptias ꝛ si defecta cõditione stipulationis cum defectus conditionis vitiet stipulationẽ: ita qđ nulla obligatio ex ea oritur conditione.s.defecta:vt.l.cedere diem.ff.de verb.signi.ꝛ.l.sub cõditione ꝛ.l. ꝙ si ea.in fi.ff.de condi. indebi.cum simi. ideo cum dicta promissio fuerit facta dicto Luce nomine dotis dñe Pollonie pro matrimonio contrahendo inter dictos Lucã ꝛ Polloniã fuit dicta promissio facta cõtemplatione matrimonij cõtrahendi cum ipso Luca non respectu matrimonij cõtrahendi cum altero vt ostendunt dicta verba dicti cõtractus.et sic dicta promissio habet tacitã conditionẽ si dictũ matrimonium cum dicto Luca contrahendum contraheretur:ergo matrimonio postea non cõtracto cum ipso Luca cõditio deficit.ꝛ consequenter cessat omnis obligatio et actio ꝛ sine actione nemo experitur.l.si pupilli.§.videamus.de neg.gest.ꝛ.l.nam postea.in prin.de iureiu. et.l.vbi pactum. cum sua glo. notabili.C.de transac. qđ et videtur dicendũ ex alio:nam dicta promissio dicte dotis videtur concepta non solum sub dicta tacita cõditione. sed etiam sub alia cõditione expressa: quia promisit dictus ser Joannes pro dicta dote dare cxxxi.ducatos ad voluntatem ipsius ser Joannis et ad terminũ et petitionem dicti ser Joannis.† 4 Et sic videtur dicta promissio concepta in effectu sub voluntate termino ꝛ petitione dicti ser Joannis:nam prepositio ad:facit quãdoqꝫ conditionẽ.l.si vir.de cõdi.ꝛ demõstra. ꝛ quãdoqꝫ modũ.l.quibus diebus.§. termilius.eo.titu. prout not.Bar.ibi:ꝛ in.l.j.eo.titu.in casu autẽ nostro nõ denotat modum:quia esset ineptus sensus exponere ad voluntatẽ. ꝛ ad terminum ꝛ petitionẽ vt vellet vel vt petat dictus ser Joãnes. ꝛ licet illa verba ad voluntatem ꝛc.possint referri ad illam alternatiuam proxime precedentem in denarijs vel in bonis: tamẽ verba illa sequentia ꝛ ad terminũ ꝛ petitionem dicti ser Joannis non possunt nisi importare cõditionem seu diem incertã que pro cõditione habetur.l.dies incertus.ꝛ.l.heres meus.secũdo responso.ff.de cõdi.ꝛ demõstra.et de cõdi.insti.l.ꝙ si sub ea.ꝛ videtur pinde ac si dixisset promitto dare cum voluero quo casu valet promissio: sed est cõditionalis.l.centesimis.§.si ita stipulatus quo casu non potest conueniri inuitus vt dictis iuribus.ꝛ.l.fi.in fi.ff.de pac. dotalibus.† 5 Ex quibus euidenter apparet ꝙ dicta promissio.cxxxi.florenorũ non artet dictũ ser Joannẽ non obstãtibus in contrariũ adductis que vere non obstant: nõ enim obstat ꝙ in contractibus non est locus cõditioni ob causam: quia verũ est in cõtractibus sui natura vltro citroqꝫ obligatorijs prout est emptio ꝛ venditio quia in emptione datur res ob preciũ ꝛ econtra licet non detur preciũ non repetitur res tradita vt ibi:sed ante factam executionẽ propter causam non secutam est locus exceptioni et retentioni.l.iulianus.§.offerri. de acti.emp.ꝛ.l.quero.§.inter locatorem.ff.locati.sed in stipulatione ob causam facta videtur secus : nam etiã executione facta videtur cõpetere conditione ob causam:nam hoc videmus in stipulatione liberatoria.l.si acceptolatum.ꝛ.l. si mulier.ff.de condi. ob causam. iuncta.l.j.ꝛ.l.an inutilis.§.acceptum.fieri.ff.de accep.ꝛ iuncta.l.in diem.in fi.ꝛ.l.si ex pluribus.in fi.princip.eo.titu. multomagis videtur idem in stipulatione obligatoria cum fauorabilior sit liberatio quã obligatio.l.arrianus.de act.ꝛ obli.cum cõcor. ꝛ ideo causa hic sit stipulatio obligatoria ꝛ non sit executa non secuta cum non locus exactioni: licet re vera nõ cadat defensio ea ratione quia nõ sit secuta causa:sed quia est defecta cõditio per iam dicta.¶† 6 Nec ob.dicta auf.sed ꝗnis.ꝛ.d.l.si socius pro filia: quia loquũtur quãdo dos iam fuit cõstituta nuptijs.s.secutus et per consequens fuit quodãmodo facta patrimonium mulieris.l.iij.§. sed vtrum.ff. de minor.ꝛ arg.l.in rebus.C.de iure dot.quo casu si dos reuertitur ad patrẽ vel aliũ redit cum eo onere vt debeat reseruari in casu secũdi matrimonij: sed in casu nostro nunqꝫ fuit constituta : sed promissa sub ea cõditione si nuptie cum Luca cõtrahentur qua conditione defecta nõ debetur dos quia hoc casu non promissa vt probat tex. in.l.j.ff.de reg.ca. ibi non esse datum legatum verius est quam esse inutiliter datum possumus:itaqꝫ dicere nõ esse promissam dotem verius esse quã esse inutiliter ꝓmissam: si itaqꝫ cẽsetur nõ promissa non est nec vnqꝫ fuit dos non est locus dotis reseruationi pro matrimonio futuro et deficiente fundamento omnia deficiunt.j.q.j. cum paulus.Circa secundũ autem cõtractum est aduertendum qđ est duplex.vnus qđ dictus ser Joãnes promisit ornare ꝛ vestire ꝛc. dictam Polloniã circa quam dicẽdum est qđ expirauit quia collata sub die incerta: quia tempore quo matrimonium cõtrahitur cum dicto Luca et sic sub tacita conditione dicta.l. dies incertus. cum concor.ꝛ conditio illa est defecta per mortem dicti Luce:ideo non est orta obligatio per.d.l. cedere diem. cum simi. item alius quia promisit dictam Polloniam tenere nutrire calciare et vestire que quidem promissio fuit pura non in diem vel cõditionalis : merito videtur ꝙ dictus ser Joannes ad eam obseruandam teneatur:sed ad hoc breuiter respondetur qđ predicta ipse promisit prestare in domo ipsius ser Joannis cõputatis operibus ipsius dñe Pollonie cum itaqꝫ illa non stet in domo et nõ computet expensas nulli dubium qđ non tenetur ser Joãnes predictus predicta eidẽ obseruare cum stet per dictam dominã quominus sibi prestentur prout promissa sunt ad hec.l.si ea cõditione.C. de cõdi.inser.ꝛ.ff.de cõdi.

et demõstra.l.si quis ita legatũ.⁊ de leg.ij.l.titia.§.si ea.⁊ de adimẽ. lega.l.libertis.⁊.l.stichus.⁊ de annuis leg.l.menio.⁊.l.seio.in prin. et.l.annua.in prin.per docto.in dictis iuribus.⁊ in.l.j.C.de leg. et cum sit res clara non est instandum. Laus deo.

¶ Summarium super consilio.cccxix.

1 Laudum vel sententia absolutoria ab obligatione rationis reddende socio non impedit ipsum socium quin possit retrahere refactum mercantie vendite.vsq₃ ad.nu.7.
Actio vel obligatio cessione nõ interueniente nemini queritur.
2 Interesse lucri cessantis differt a damno.
3 Contractus innominati quomodo fiant.
4 Interest nostra potius non soluere ꝙ solutum repetere.
Damnum est patrimonij diminutio.
5 Literas accipiens an videatur acceptare et consentire contentis in eisdem.
6 Administrationis ratio potest reddi ostendendo libros cõtinentes introitum ⁊ exitum.
Sententia in dubio censetur lata causis que iuste ex actis possunt deprehendi.
7 Cõmissio mercatoris de vendendo petias pannorum an extendatur ad permutationẽ cum alumine scõm morem finiendi mercantias.vsq₃ ad.nu.11.
8 Emptio differt a pmutatione ⁊ emptionẽ facit estimatio.nu.seq.
9 Estimatio an faciat emptionem.nu.seq.
10 Contractus vnius an censeatur pars alterius.
11 Libris rationem administrationis reddere debentis an credatur. vsq₃ ad finem consilij.
Scriptura priuata an faciat fidem in fauorem scribentis. nu.seq. vsq₃ ad finem consilij.
12 Mercatorũ mos ⁊ consuetudo attendi debet.
13 Libris rationũ administrationis tutoris vel mercatoris creditur absq₃ notario.
Rationum redditio quatuor cõprehendit inter que libros edere debet.
14 Scripturis sociorum de his que inter socios geruntur plene traditur pro socio ⁊ cõtra socium.nu.seq.vsq₃ ad fi.cõsi.
15 Statutum simpliciter loquens an trahatur ad actus factos extra territorium.

¶ Consilium.cccxix.

In nomine dñi nostri Jesu christi. ¶ †Circa primũ consultationis quesitũ videtur 1 prima facie dicẽdum ꝙ dicti Ambrosius nãnis et socij romane mẽse nequeant ponere dictos.ccccc. ducatos ad cõputum Nicolai eo quia dicti.ccccc. ducati pertinent ad Ambrosiũ Jacobi et socios ⁊ non ad dictũ Nicolaum: ita ꝙ non videtur qđ debeant poni ad cõputum Nicolai: sed ad cõputum Ambrosij Jacobi ⁊ socios: nam licet dicti Ambrosius Jacobi ⁊ socij promiserint pro dicto Nicolao dictos.ccccc.ducatos tamẽ a dicta promissione fuerũt liberati ab Ambrosio nãnis ⁊ socijs mense senensis quibus promiserant pro dictis Ambrosio nãnis ⁊ socijs mẽse romane per quam liberationem soluta videtur dicta obligatio cum solutionis verbũ ad omnẽ liberationem pertineat.l.solutionis verbũ.ff. de solutio. et.l.liberationis.⁊.l. solutionis.ff. de verbo.signifi. ad ipsos enim Ambrosium nãnis ⁊ socios mense senensis spectare videbatur dicta liberatio: nam eis quesita erat obligatio et actio ex quo eis facta fuerat promissio: et licet receperint pro Ambrosio nãnis et socios mense romane tamen nõ fuit illis quesita obligatio vel acto non interueniẽte cessione.l.possessio.§.⁊ si possessio.in fi. de acqui. pos.⁊.l.j.C. per quas psonas nobis acqui. ideo ex quo ipsis Ambrosio nãnis.⁊ socijs mense senensis quesita erat obligatio.et actio ex eorum contractu ⁊ nõ Ambro. nãnis ⁊ socijs romane mense ad ipsos socios mense senensis spectabat liberatio: et maxime ex quo liberatio illa pcedere videbatur etiã de volũtate Ambrosij nãnis et sociorũ mense romane. Ex quo fuerat per Laudum iudicatum inter dictũ Nicolaum ⁊ dictum Ambrosiũ nãnis et socios romane mense qđ dicta liberatio fieri deberet: licet pontus non bene declaret qđ dictum laudum fuerit latum aduersus Ambrosium nãnis ⁊ socios romane mẽse: sed satis deprehendi potest cum dictus Nicolaus non esset debitor Ambrosij ⁊ sociorũ mense senensis: sed Ambrosij nãnis. ⁊ sociorũ mense romane curie qđ etiam deprehẽditur ex petitione postea emanata vigore dicti laudi super dicta liberatione facienda: ex quibus cõcludi potest qđ dicta liberatio tenuerit.⁊ per cõsequens dicti Ambrosius Jacobi et socij videntur iam liberati a dictis.ccccc.ducatis. vnde non videtur qđ habeant illos soluere pro dicto Nicolao prout in effectu soluerẽt si dicti Ambrosius nãnis et socij mense romane cum sint eis obligati ad.ccccc.ducatos occasione dictarũ petiarũ.xij.panni ponerent illos.ccccc.ducatos ad cõputum Nicolai cancellando illud debitũ quod habent cum Ambrosio Jacobi ⁊ socijs: nec videtur obstare qđ dicta liberatio fuit facta fm tenorẽ laudi et ex laudo videatur deprehendi qđ liberatio fieret de eo ꝙ extraheret.s. quantitatẽ que extraheretur de aluminibus receptis ex cõpensatione dictarum petiarũ pannorum cum ex tenore dicti laudi deprehendatur quod dicti.ccccc. ducati solui deberet ex precio dictorum aluminum: nam ad hoc videtur posse responderi ꝙ in dicto laudo non dicitur ꝙ dicti Ambrosius Jacobi ⁊ socij debeant soluere dictos.ccccc.ducatos de pecunia retracta ex dictis aluminibus: sed ꝙ dictus Nicolaus teneatur agere ⁊ curare qđ dicti Ambrosij nãnis ⁊ socij soluerent de dicta pecunia: vnde videtur sensus dicti laudi ꝙ dicti Ambrosius Jacobi et socij liberarẽtur a dicta promissione de dictis.ccccc.ducatis: ita qđ ipsi non essent amplius obligati tamen esset obligatus ipse Nicolaus curare ꝙ Ambrosius nãnis ⁊ socij soluerent.cccccvij.ducatos de pecunia redacta ex dictis aluminibus. Et fm hoc non possunt Ambrosius nãnis ⁊ socij cogere Ambrosium Jacobi et socios soluere pro Nicolao nec ꝙ eorũ pecunia cõuertatur pro debito dicti Nicolai: licet Nicolaus sit obligatus facere ꝙ illi soluant: ita ꝙ eis cõtradicentibus nõ videtur ꝙ dicti.ccccc. ducati redacti ex dictis aluminibus possint poni ad cõputum dicti Nicolai: nec etiã videtur obstare si dicatur ꝙ laudum disponit ꝙ liberatio fiat a promissione facta Ambrosio nãnis et socijs mense senensis: ita qđ ab illa promissione censeatur secuta liberatio que se refert ad laudum et fuit facta nomine mense senensis: vnde remaneat obligatio que videtur resultare ex noua cõpositione facta cum mensa romane curie: quia ad hoc videtur posse responderi ꝙ fundamentum omnis obligationis qua tenebãtur Ambrosius Jacobi ⁊ socij videtur esse illa promissio facta de dictis.ccccc.ducatis Ambrosij nãnis ⁊ socijs mense senensis quia illa noua cõpositio non videtur respicere substantiam obligationis: sed qualiter dicti.ccccc. ducati pmissi solui deberent itaq₃ non videtur noua obligatio nisi circa modum soluendi: sed si vigore liberationis postea emanate solutio amplius fieri non debet in consequentiã non est tractandũ qualiter solutio fieri debeat cum remoto subiecto remoueatur qualitas.l.eius qui in prouinciã.versicu.post aditam.ff.si certum peta.⁊.l.ij.de vsufru. et.l.adeo.§.ꝙ si toto.ff.de acqui.rerũ domi.⁊ sublato fundamento omnia ruunt.j.q.j.cum paulus. Nec etiã videtur obstare si dicatur qđ in fi.dicti laudi dicitur qđ dicta liberatio fieri debeat: ita et tali modo ꝙ inde non debeant recipere damnũ neq₃ sinistrũ aliquod ⁊ dicta liberatio fuit facta fm tenorẽ laudi: ita qđ videtur facta sub illa conditione: sed videretur qđ sentirent damnũ et sinistrũ si non possent dictos.ccccc.ducatos retrahere de dictis aluminibus quia tenerentur pecuniã inde redactã reddere ⁊ soluere dictis Ambrosio Jacobi et socijs absq₃ temporis dilatione ⁊ a dicto Nicolao retrahere non possent intra annũ: quia psupponitur ꝙ in alio anno dicti laudi dicto Nicolai assignatur dilatio annalis: itaq₃ resultare videreť dictis Ambrosio nãnis ⁊ socijs damnũ ⁊ sinistrũ interusurij medij temporis qđ est in cõsideratione.l.si cõstante.§.quotiens. ff.solu.ma.⁊.ff.ad leg.falci.l.in lege falcidia nõ habetur pro puro.⁊ l.in quãtitate.§.in diem quia hoc videtur posse euitari ꝙ dicta dilatio non respiciat hanc obligationẽ Nicolai qua per laudũ astringitur ad faciendũ ꝙ Ambrosius Jacobi ⁊ socij soluent de pecunia redacta ex dictis aluminibus dictos.cccccvij.ducatos eo quia si dicta pecunia inde redacta solueretur dictis Ambrosio Jacobi ⁊ socijs ⁊ ipsi illam cõsumerẽt eam expendẽdo vel cum alia cõmiscẽdo non posset postea fieri solutio de illa pecunia.† Unde videtur actũ 2 ꝙ dictus Nicolaus faciat ꝙ Ambrosius nãnis ⁊ socij non reddant seu soluãt dictis Ambrosio Jacobi ⁊ socij dictã pecuniã ex aluminibus redactam: sed illam apud retineant ⁊ sibi soluant pro debito dicti Nicolai ponendo illam ad cõputũ ipsius Nicolai: preterea dicta cessatio interusurij medij tẽporis nõ videtur cõcernere damnũ de quo loquitur: sed interesse quoddã lucri cessantis quod differt a damno.l.fi.versi.nõ enim.C.de codicil.⁊.ff.de succes.edic.l.in.§.largius.⁊.l.assiduis.circa finẽ.C. qui potio. in pig.habeantur.⁊.C. de iure deliberandi.l.fi.§.licentia.el primo.⁊ insuper dicat clausula videtur intelligẽda de dãno extrinseco non de ipso dãno ꝙ causatur ex ipsa liberatione cum ipsa liberatio debitoris eoipso videať esse dãnosa creditori cuius interest habere plures debitores.ff.de libe. lega.l.iiij.in fi. Preterea dicti Ambrosius nãnis ⁊ socij mẽse romane curie sunt simpliciter condemnati reddere rationẽ de dictis petijs pannorũ ad rationẽ quatuor ducatorũ pro qualibet canna et fuit opposita hec exceptio ꝙ ipsi habebãt retrahere dictos.ccccc. ducatos de refacto dictorum pannorũ. ⁊ tamen nõ obstante dicta exceptione per eos opposita fuerũt simpliciter cõdemnati ad reddendum rationẽ dictorũ pannorũ ad rationẽ quatuor ducatorum pro qualibet cãna ⁊ per cõsequẽs videtur tacite reiecta dicta exceptio.arg.c.ex parte.b.de appel.⁊ cle. si quis a repulsione.eo.titu.⁊ ꝙ no.in.l.ij.§.si dubitetur.de iudi. ¶ His tamen nõ ob. contrariũ censeo de iure respõdendũ illa potissima ratione quia dictũ laudũ et sententia vigore laudi postea lata loquuntur de liberatione facienda a promissione facta de.ccccc.ducatis Ambrosio nãnis ⁊ socijs mense senensis.et similiter ipsa liberatio facta fuit per dictum Ambrosiũ nomine suo ⁊ sociorũ mẽse senẽsis fm formã dicti laudi et vigore dicte sentẽtie: ita ꝙ liberatio nõ emanauit nomine mẽse romane curie: vnde quatenus dicti Ambrosius Jacobi ⁊ socij erãt obligati

obligati Ambrosio nānis & socijs mēse romane curie nō videntur ab eis liberati: & propterea cum dicti Ambrosius & socij sint obligati dictis Ambrosio nannis & socijs mēse romane curie non vigore promissionis facte ambrosio nānis & socijs mēse senēsis: sed vigore literarum quas trāsmiserunt ad Ambrosium nānis & socios in romana curia in quibus literis continetur quoddam mandatum qd vacarent ad finiendum dictas petias pannorum pro denarijs aut permutationibus eo quia habent dictos quingentos ducatos retrahere de denarijs aut barattis seu pmutationibus redactis ex dictis petijs pannorum: itaq ex dictis literis resultat mandatum de finiendo illis pannis quia habent dictos.ccccc.ducatos retrahere de dictis pānis seu eorum refectis. vnde per dictas literas cōuenerunt dicti Ambrosius Jacobi & socij cū Ambrosio nānis & socijs mense curie romane q ipsi Ambrosius nānis & socij mense curie romane retraherent de dictis pānis dictos quingentos ducatos: vnde competit eis contraria mādati actio vel melius prescriptis verbis: non enim verisimiliter acceptassent dicti Ambrosius nannis & socij illam curam vendendi dictas petias pānorū & cōputū reddēdi nisi causa exinde retrahendi illos quingentos ducatos: fatētur itaq Ambrosius Jacobi & socij se debitores eorūdem & iniungunt q ex refacto dictarum petiarū retrahāt dictos quingentos ducatos debitos a dicto Nicolao: mandāt em q finiāt qr habēt retrahere illos.ccccc.flo. de refacto dictorū pānorum vel vt retrahant hoc important illa verba si che &c. non est itaq gratuitū illud mandatum: ita resultauit quidam contractus innominatus inter ipsos. Ambrosium Jacobi & socios ex vna & Ambrosium nānis & socios mense romane curie ex altera q dicti Ambrosij nānis & socij finiāt dictos pānos & exinde retrahant dictos.ccccc.ducatos vsq ad cōcurrentē quātitatē.

3 †Cōtractus em innominati: lz regulariter cōtrahantur per vt tamē & alijs modis catrahūtur patet quia quandoq ineūtur per si vt.l.si sup possessione.C.de trāsac.&.l. solent.ff. prescrip.verbis.& per glo.in.l.hoc iure.ff.de do.& Guil.de cu.Bar. Bal.& Rapha.in.l.siue apud acta.C.de transac.& p Ang.in dispu. sua que incipit exorta est guerra inter illustrē virum comitem &c. quādoq sine aliqua extrinseca cōiunctione nisi forte per copulam coniungentē orationem: quia ego promisi tibi ire romam & tu fodere mihi foueam: vel vendo tibi domum pro.x.& tu pmittis mihi ire romam: iuxta ea que habentur in.l.bone fidei.& in.l. petens.C. de pac.vbi doc.maxime vltramō.ibi.& in.l.ex placito.de rerū pmu. dicūt q qñ habita relatione pacti ad cōtractum resultat cōtractus innominatus: quia contractus resultat saltē vigore pacti reciprocus tunc oritur prescriptis verbis.& licet citramon. velint q actio oriatur ex pacto vestito coherentia cōtractus vestiti: non tamē negant quin ex illa relatione resultet ɔtractus innominatus: et quia illa relatio qñq fit per vt qñq per simplicem copulatiuā quādoq per quia deprehēditur qd non est vis in verbis: sed in effectu vtrū aliquid iniungatur vni parti vt aliquid ipsa pars ab altera consequatur & sic ob aliquam causam probatur etiam in.l.apud labeonem.§.fi.ff.de prescrip.verbis.cū itaq iniungatur in dictis literis dictis Ambrosio nānis & socijs mēse romane curie q finiāt dictos pānos: quia habent retrahere ex refacto illos.ccccc.ducatos eis debitos a Nicolao resultat quidā cōtractus vt illi finiāt & recipiāt &c. per predicta: cōtrahitur em inter absentes per nūciū vel epistolā. l.j.i.fi.de ɔtrahē.emp.l.ɔsensu.ff.de acti.&.ob.&.l.& qr.ff.de pac.nec iste nouus cōtractus fit tm vt ipsi Ambrosius Jacobi & socij liberētur ab obligatione quā fecerāt Ambrosio nānis & socijs mēse senēsis: sed etiā vt liberetur Nicolaus patet quia cū Nicolao fecerunt istam nouam compositionē non cū Ambrosio nannis & socijs mēse senēsis: et pro Nicolao erat facta illa promissio: & dato q fecerint causa liberandi ab illa prima obligatione: non sequitur propterea quin per hanc epistolam se obligent de nouo dicte mense romane curie. Ex quo infertur q lz postea liberentur ab vna obligatione non sunt liberati ab alia ex quo due sunt obligationes: et maxime cum secunda obligatio lz fuerit facta propter primā non sequitur qd sublata secunda tollatur prima: attento maxime qd secunda emanauit vt per eam in totum vel in partem recederetur a prima: et attento etiam q fuit laudatum vt liberatio fieret a dicta prima obligatione: quia fuerat deuentum ad secundam: nec erat decens q Ambrosius nānis & socij mense senensis possent pretextu dicte prime obligationis exigere illos.ccccc.ducatos pm primam cōuentionē cum mensa romane curie pretextu noue obligationis possit sibi consulere per retentionem pecunie redacte ex illis pannis vigore dicte secunde obligationis: et attento q dictus Nicolaus fuerat per ipsum laudum condēnatus vt faceret & curaret quod dicti Ambrosius Jacobi & socij soluerēt de dictis aluminibus redactis ex dictis pannis residuum de ducatis.dxxvj.et solidorum.vij.& denariorum.iiij. Ex quibus deprehenditur q intentio laudātis fuit qd dictis aluminibus redactis ex permutatione dictorum pānorum soluerent dicti.ccccc.ducati debiti a dicto Nicolao pro quo se obligauerāt dicti Ambrosius Jacobi & socij: & videt fuisse mētē laudātis prouidere q dicti Ambrosius Jacobi & socij non inquietarent a mensa senensi cui se obligauerant dicti Ambrosius Jacobi et socij ad dictos.ccccc.ducatos soluendos aliter q ex dictis aluminibus seu ex refacto dictorum pānorū: quia poterat allegari qd illa prima obligatio aliter facta de dictis.ccccc.ducatis non esset sublata neq elisa per illam nouam cōpositionē factā cum Nicolao vel per dictā epistolā transmissam ad dictam mēsam romane curie: cū qr obligatio & actio causata ex pma ɔuētione residebat penes dictos socios mēse senēsis & non penes Nicolaū debitorē nec penes socios mense romane curie: vt.s.deductum est. Et etiam attento qd hodie in dubio nouatio non inducitur.l.fi.C.de noua.

4 †Et ideo ad euitandum predicta seu ad tollendam dubitationem que redūdare posset ex iam dictis: verisimiliter voluit ipse laudans quod fieret dicta liberatio a prima conuentione: non autem est verisimile q voluerit fieri dictam liberationem ad finem vt socij mēse romane curie non possent dictos.ccccc.ducatos retrahere de dictis aluminibus prout prius retrahere poterant: cum ex precedentibus appareat mens ipsius arbitri qd dicti.ccccc.ducati & vltra retraherētur de dictis aluminibus. Que etiam mens deprehenditur ex calce dicti laudi vbi dicitur q dicta liberatio fiat dūmodo dicti Ambrosius nānis & socij non recipiant dāno & in paccio &c. satis autem reciperent dānum & sinistrū si soluerent incontinenti & repeterent post annum: quinimmo & si soluerent & statim repeterēt cū intersit nostra potius non soluere q solutum repetere.l.iij.ff.de compēsa. et.l.si stipulatus esses.in princ.de fideius.nec ob.qd illud interusurium videtur lucrum: quia respōdetur q immo soluere pecuniam et abdicare a se dominium est dānum: quia est diminutio patrimonij.l.dānum.ff.de dāno infec.nec tantum valet communiter actio ad centum quantum valent ipsa centum: & maxime actio debiti in diem: & dato qd non esset dānum: tamen saltem est impedimētum seu in paccio habere repetere potius q ex computare. et istud impedimentum est extrinsecum ab ipsa liberatione facta ab illa promissione cum hoc ex computatio que fieri habet de dictis aluminibus seu ex refacto dictarum petiarum panni nō causetur ex dicta promissione prima: sed ex alia conuentione. itaq mens laudantis ex pluribus deprehenditur: constat autem mentem sententiantis seu aliter disponētis circa primo loco inspiciēdā ad interpretationem actus.l.in ambiguis orationibus: maxime sententia spectanda est eius qui eas protulisset.ff.de regu.iur. et.c. intelligentia. de verbo.significa.&.l.in conditionibus primū locum.de condi.& demō.cum si.& ex precedētibus sequentia declarantur.l.si seruus plurium.§.fi.de leg.j.&.l.heredes palam.§.sed si notam.ff.de testamētis.et de leg.ij.l.legatorum.in fi.& in dubijs interpretamur pm id quod est verisimilius.l.in obscuris inspici.&.l.semper in stipulationibus.ff.de regu.iur.et in.c. inspicitur in obscuris.eo.titu.lib.vj. Ex quibus elicienda est dicta interpretatio quā dixi: & maxime qr verba non repugnant: immo consonant dicte interpretationi: qr non iniungit dictum laudum qd liberatio fiat nisi a promissione facta Ambrosio nannis & socijs mense senensis que promissio non fuerat de retrahendis dictis.ccccc.ducatis de dictis aluminibus seu de refactis ex dictis petijs pannorum: et sic verba dicti laudi non tendunt ad tollendum facultatem que competebat dictis Ambrosio nannis et socijs mense romane retrahendo dictos.ccccc. ducatos retrahendos a dicto Nicolao de dictis aluminibus: sed ad tollendum obligationem resultantem ex dicta prima conuentione tendente qd dicti.ccccc.ducati aliunde retraherentur. Cum itaq verba dicti laudi & mens laudantis non tendant ad hoc qd auferatur dictis socijs mense romane curie facultas que eis competebat retrahendi dictos quingentos ducatos de dictis aluminibus non est trahendum ad hoc dictum laudum & subsequenter non est ad hoc trahenda sententia que fuit super hoc lata pretextu dicti laudi et successiue nec liberatio secuta vigore dicte sententie: & maxime quia non fuit facta a socijs mense romane curie quibus dicta facultas competebat: sed a socijs mense senensis quibus dicta facultas non competebat: et per consequens predicta conuentio liberatoria non debet trahi ad tollendam dictam facultatem alijs competentem per supradicta: et quia conuentio non trahitur ad alias personas neq ad alias res in conuentione non interuenientes seu deductas.ff.de pactis.l.si vnus.§.ante omnia.& etiam quia interpretatio conuentionis in dubio fit contra stipulantem & contra eum cui conuentio prodest.l.quicquid astringende.§.j.de verbo.obligatio.et.l.veteribus.cum sua glo.ff.de pactis.

5 †Ex quibus eliciēda est ɔclusio ad decisionē huius primi qsiti q Ambrosius nānis et socij mēse romane curie pnt ponere ad cōputū.d.Nicolai dictos ccccc.ducatos retrahēdo illos de dictis aluminibus & illos cōputare in redditione rōnū quā hñt facere dictis Ambro. Jacobi & socijs de dictis.xij.petijs pānorū ad dictā estimationē ducatorū.iiij.pro qualibet cāna: non ob.dicta liberatione & dicta snia lata sup redditione rōnis: nō em ob.dicta liberatio: qr vt dixi dicta liberatio nō tollit dictā facultatē retrahēdi dictos.ccccc.du.de refacto dictorū pānorum ex quib redacta fuerūt dicta allumina: nec tollit nouā obligationē causatā pretextu illius epl'e: nec est verū q non tendat ad

nouam obligationem: quia immo causatur noua obligatio: vt. s̃.
premisi. ⁊ tendit non solum ad liberandū ipsos scribentes sed ad li
berādum etiam ipsum Nicolaum principalem debitorem: lz itaqꝫ
sint liberati Ambrosius Jacobi et socij a prima promissione facta
socijs mense senensis pro socijs mense romane curie: non tamē fue
runt liberati a contractu inito cum socijs mense romane curie: nec
est verum ꝙ secunda conuentio solum inducat qualiter solui de-
beat obligatio causata ex prima conuentione: quia immo causat
obligationem reciprocam inter scribentes epistolam et recipiētes
qui eoipso qđ recipiunt epistolam et non contradicunt censentur
illam acceptare ⁊ acquiescere et consentire cōtētis in ea. ff. ad ma. l.
si filius. et in ipsa epistola fatentur ipsi scribentes se debitores ipso
rum ad quos scribunt ⁊ pollicentur eis satisfacere: itaqꝫ non est ve
rum ꝙ sit quedam qualitas prime obligationis: nec etiam est verū
qđ prima sit fundamentum secunde conuentionis: immo est alte-
rius nature et diuerse substantie non causate ex prima: licet causa-
ta sit occasione prime immo secunda aduersatur prime certo respe
6 ctu. † Nec ob. sententia vt supra lata super dicta redditione ratio-
nis: nam respondetur ꝙ satis redditur ratio ad rationez quatuor
ducatorum pro cāna de dictis. xij. petijs pānorum si dicti Ambro-
sius Jacobi ⁊ socij scribentur pro creditoribus de tanta quantita-
te quātum summant dicte duodecim petie pannorum ad dictam
rationem ⁊ ab aduerso scribuntur pro debitoribus de quantitate
ccccc. ducatorum eo quia soluerunt de dicta quantitate quam sum
mat estimatio dictorum pānorum ad dictam rationem: naz ratio
redditur ostendendo libros continentes introitum ⁊ exitum ⁊ fa-
cto computo hincinde. l. cum seruus. ff. de condi. ⁊ demon. et. l. qui
sub conditione. eo. ti. et. l. non solum. el. ij. §. is qui reddere. ff. de li-
be. lega. cum fi. videtur itaqꝫ dicta exceptio apposita per dictum
Ambrosiū nānis ⁊ socios reiecta ⁊ repulsa non ex eo quia non cō-
peteret facultas computandi dictos. ccccc. ducatos de summa que
debebatur vigore dictarum. xij. petiarum pānorum ad dictam ra-
tionem quatuor ducatorū pro cāna: sed ex eo quia licet dicti. ccccc.
ducati deberent computari ad computum predictū: nihilominus
dicta prima sententia lata super dicta redditione rationis dictoꝝ
pānorum ad rationem quatuor ducatorum pro canna non redde-
batur iniusta: quia stant hec simul ꝙ ratio predicta deberet reddi
ſm formam dicte sententie: ⁊ tamen deberent cōputari dicti. ccccc.
ducati: quia imputationes que fieri debent hincinde nō aduersan
tur redditioni rationis vt ex supradictis apparet: ⁊ sic dicta exce-
ptio rei iudicate non concludit necessario prout concludere dz: et
maxime quia sentētia censetur lata ex causa que iuste deprehendi
potest ex actis vt no. per glo. et Bar. in. l. si quis ad exhibenduz. ff.
de excep. rei iudi. ⁊ in. l. iulianus verum debitorem. ff. de conditio.
inde. ⁊ potius est in dubio interpretanda pro reo q̄ pro actore. c. fi
na. extra de re. iu. ⁊. l. inter partes. ⁊. l. paulus respondi eos. ff. eo. ti.
7 ¶ † Super secundo autem consultationis dubio videt̃ prima fa-
cie dicendū ꝙ dicti Ambrosius Jacobi ⁊ socij non possint cogi ad
recipiendum dicta alumina ad estimationē trium ducatorum pro
quolibet cantari: et multominus ad recipiendum pro maiori esti-
matione: nam presupponitur in themate ꝙ dicti Ambrosius nā-
nis ⁊ socij vendiderunt dictas. xij. petias pānorum ad rationē du-
catorum duorum pro qualibet canna recipiendo econtra alumina
ad rationē ducatoꝝ trium pro quolibet cantari: ⁊ sic videt̃ emisse
dicta alumina ex quo illa receperunt pro tribus ducatis pro quoli
bet cantari: ⁊ sic interuenit ex vna parte species ex altera quātitas
pecunie numerate. lege prima. ff. de contrahēda emptione. et. l. pri
ma de rerū permu. nec videtur refragari ꝙ in puncto dici videtur
ꝙ permutauerant: nam permutatio est nomen generis quod cō-
prehendit etiam in se emptionem et venditionem in qua species
permutatur cum quantitate pecunie vt dictis. ll. ⁊ hinc dicimus ꝙ
permutatio est contractus innominatus. d. l. j. de rerum permu. ex
eo quia non habet speciale nomen sed generale comprehendens
emptionem ⁊ venditionem ⁊ locationem ⁊ conductionem vt not.
Barto. ⁊ doct. in. l. ex placito. C. de rerum permu. ⁊ in. d. l. j. vnde si
vendiderunt ⁊ emerunt satis dici possunt permutasse: presupposi-
to itaqꝫ ꝙ dictos pannos vendiderint pro precio ducatorum duo-
rum pro canna ⁊ dicta alumina emerint pro precio ducatorū triū
pro quolibet cantari: restat ꝙ dicta alumina debeant esse dicto-
rum Ambrosij nannis ⁊ sociorum ex eo quia dicte petie pannoruz
fuerunt vendite pro dictis duobus ducatis pro qualibet canna in
qua venditione fuit executa ⁊ impleta commissio eis data in dictis
literis que fuit de finiendo dictos pannos pro denarijs vel barat-
tis: ita ꝙ impleta fuit prima pars dicte alternatiue videlicet pro
denarijs: quia fuerunt finiti dicti pāni pro denarijs: quia pro duo-
bus ducatis pro qualibet canna: illa autem receptio aluminum
ad rationem trium ducatorum pro quolibet cantari videtur fuisse
extra commissionem facta. ⁊ per consequens non videtur ꝙ censea
tur facta vigore dicte commissionis cum sint diligenter ponderan
di fines commissionum. ⁊ quicquid vltra factum est non ascribitur
ipsi committenti nec valet in preiudicium committentis. l. diligen
ter. ff. mandati. ⁊. cum dilecta de rescrip. ⁊ de offi. deleg. c. cum olim
el primo vbi dicitur ꝙ ea dumtaxat veniunt in commissone que in
literis commissionis inueniuntur expressa. Jdcirco cum in dictis
literis commissionis date dictis Ambrosio nannis ⁊ socijs de finiē
do dictas. xij. petias pannorum pro denarijs aut barattis non con
tineatur ꝙ finitis dictis pannis pro denarijs deueniatur ad aliud
contractum: restat ꝙ dictus alius contractus emptionis dictoruz
aluminum non venerit in dicta commissione: ⁊ sic nō valeat in pre
iudicium dictorum Ambrosij iacobi ⁊ sociorum: ⁊ propterea em-
ptio dictoꝝ aluminum censeatur facta nomine ꝓprio iosorū Am
brosij nannis ⁊ sociorum ⁊ pro eis: non autem nomine Ambrosij
iacobi ⁊ sociorum: neqꝫ pro ipsis ambrosio iacobi ⁊ socijs: ex quo in
fertur ꝙ dicta alumina non videntur pertinere ad dictos ambro-
sium iacobi ⁊ socios: sed pertinere videntur ad dictos ambrosium
nannis ⁊ socios ⁊ successiue non possint cogi ambrosius Jacobi et
socij recipere dicta alumina pro aliqua extimatione cum nemo co
gatur emere vel vendere nec emere. C. de iu. delib. et. l. inuitum. C.
de contrahen. emp. ⁊ sic. d. Ambrosius Jacobi. ⁊ socij inuiti nō co-
gantur. d. alumina spectantia ad dictos ambrosium nannis et so-
cios recipere pro aliquo precio. dato autem quod recipere cogerē-
tur eo quia cēserētur. d. alumina recepta nomine. d. ambrosij Jac.
⁊ sociorum vigore commissionis date in dictis literis. videtur quod
nullo pacto possit cogi recipere pro maiori precio seu pro maiori
extimatione q̄ pro extimatione trium ducatoꝝ pro quolibet cāta
ri. nam si nomine dictorum ambrosij Jacobi ⁊ sociorū fuit celebra-
tus dictus contractus prout incōmodum ad eos spectaret. ita etiā
debet spectare commodum si dicta alumina plus valerent. arg. l.
ſm naturam. ff. de regu. iur. et. l. si fundum cum. l. sequenti. ff. man.
⁊. l. si mādassem eo. ti. insup qđ dicti ambrosius nānis ⁊ socij nō pos
sint cogere dictum ambrosium Jaco. ⁊ socios ad recipiēdum dicta
alumina etiam pro tribus ducatis pro quolibet cātari videtur re-
sultare vigore sentētie late inter ipsos cū de hoc fuerit oppositum
ante sententiam. ⁊ nihilominus extitit pronunciatum dictos am-
brosium nannis ⁊ socios debere reddere rationem de dictis petijs
pannorum ad rationem ducatorum quatuor pro qualibet canna.
cuius sententie videtur sensus quod dicti ambrosius nannis ⁊ socij
teneantur dare dictis ambrosio Jac. ⁊ socijs quatuor ducatos pro
qualiber canna. ⁊ sic teneantur dare pecunie quantitatem ⁊ nō spe
8 cies prout sunt alumina. † His autem non ob. ꝯtrariā partem ar-
bitror de iure veriorem pro cuius rei euidentia premittendum est
quod prout ex themate deprehendi potest: ⁊ prout etiam mihi di-
citur ex libris dictorum ambrosij nannis et sociorum deprehendi-
tur ꝙ ipsi permutauerunt dictos pannos cum dictis aluminibus.
⁊ licet etiam emptio ⁊ venditio comprehendatur sub permutatio-
ne large loquendo. ⁊ similiter locatio et conductio prout supra de-
ductum est. tamen proprie ⁊ stricte sumēdo permutatio differt ab
emptione ⁊ vendi. ⁊ a loca. ⁊ conduc. quia permutatio dicitur quā
do res in specie permutatur cum alia re in specie. ⁊ quando quanti
tas permutatur cum quantitate. d. l. j. de rerum permuta. et. l. em-
ptionem. C. eo. tit. emptio autem resultat quando species pro quā
titate pecunie traditur vel tradi promittitur. vt in ea. l. j. de rerum
permuta. ⁊ in. l. j. ⁊ quasi per totum. ff. de contrahen. emp. vnde per
mutatio differt ab emptione ⁊ vendi. l. ij. C. de rerum permutatio-
ne. ⁊. l. fi. ff. eo. tit. in quibus iuribus dicitur quod permutatio est si-
milis emptioni seu vicem emptionis obtinet. ergo nō est idem qđ
emptio vel venditio cum nullum simile sit idem. l. quod nerua. ff.
depositi. ⁊ aliud est esse tale. aliud est esse loco talis vel eiꝰ vices ob-
tinere. ar. l. mercedes. ff. de pet. here. ⁊. l. mercis. ff. de verbo. sig. ⁊. C.
de offi. eius qui vicem al. ge. in rub. ⁊ nig. ⁊ si ꝑtor in fi. ff. de offi. eiꝰ
cui mādata est iurisditio. cū si. ⁊ etiā ꝓ diuersis habētur ꝑmutatio
ex vna parte. ⁊ emptio ⁊ vēdi. ex altera parte ſm cōem vsum loquē
di qui cōis vsus loquēdi preualet ꝓprie significationi. l. librorū. §.
qđ tñ cassius. ff. de leg. iij. ⁊. l. labeo. §. idem tubero. ff. de suppel. leg.
verba enim intelligantur ſm cōmunē verborū intelligentiam. ex-
tra de sponsalibus. c. ex literis. ⁊ facit. l. cum delanionis. §. asinam.
9 de fundo instru. ⁊. l. si seruus plurium. §. fi. de leg. j. cum si. † Jta qđ
premittendum videtur ex premissis qđ dicta alumina fuerint per-
mutata cum dictis. xij. petijs pannorū: nec fuerint duo contractus
emptionum ⁊ vendi. sed fuerit vnicus contractus permutationis
prout etiam deprehendi potest ex tenore laudi lati prout dicitur
per excellentissimum. U. J. doc. d. Bar. suz. qui prout est verisimi-
le vidit tenorem librorum de materia loquentium ⁊ habuit plena-
riam cognitionem rei geste ⁊ ipsius rei notitiam qualiter emana-
uerit: ⁊ qualis fuerit initus contractus super dictis petijs panno-
rū ⁊ dictis aluminibus qui in suo laudo presupponit dicta alumi-
na fuisse permutata cū dictis. xij. pānis ibi duz dicit. item giudico
chel dicto ambrosio ⁊ cōpagni de corte de bino finire per lo corso li
alumi anno ne le mane che ebbero a barato di pāni. xij. auuti da di
cto nicolo ⁊c. nam illud vulgare a baratto sonat in permutationez
nec huic interpretationi habet obstare expressio quātitatis facta
pro qualibet cāna. ⁊ pro quolibet cātari: quia expressio quātitatis
non

non semper facit emptionem prout al's videmus quando res datur pro estimata: quia licet regulariter estimatio emptionem faciat. l. plerūq;. in prin. ꝛ. §. si ante matrimoniū de iur. do. ꝛ. C. de rei vxo. ac. l. vnica. §. si nouissimi. ꝛ. l. estimata. ff. so. ma. tamē quādoq; non faciunt emptionē. l. si inter virum. C. de iure dotium. ꝛ. l. si estimatis. ff. so. ma. ita etiam in casu nostro videtur ꝙ expressio quātitatis nō constituerit emptionē ꝛ vendi. ex quo partes agebāt permutare pannos cum aluminibus vt deprehenditur ex verbis contrahentium que sonabant in permutationem. expressio autē quātitatis forte facta fuit ad cognitionē quātitatis aluminū que haberet dari pro dictis. xij. pethijs pānorum: vel si forte habebat solui gabella pro rebus venditis vel permutatis ſm quātitatē precij vel estimationis vt forte minor solueretur gabella vel ex alia causa fortasse mihi incognita. satis est autem ꝙ expressio quātitatis potuit hincinde fieri ex alia causa ꝙ pro precio seu vt faceret emptiones. et propterea non cōcludit dicta expressio quātitatum ꝙ ꝓpterea fuerint emptiones: ꝛ ideo videtur standum verbis que sonant in permutationem. argu. l. non aliter. de leg. iij. ꝛ. l. j. §. si is qui naue. ff. de exercitoria.

10 †Hoc autem presupposito videtur aperta fronte dicendum ꝙ dicti Ambrosius Jac. ꝛ socij teneantur recipere dicta alumina pro dictis tribus ducatis pro quolibet cantari. cū ipsi dederint cōmissionē dictis Ambro. Ja. ꝛ socijs dictos pānos finiēdi pro denarijs vel barattis: ꝛ sic dederint commissionem barattādi seu permutandi vigore cuius commissionis res permutate spectant ad ipsos committentes ꝛ ad eorum periculum ꝛ commodū. arg. d. l. si mandassem. cum si. dato autē sine preiudicio veritatis ꝙ dicti pāni fuerint venditi ꝛ dicta alumina empta: nihilominus q2 prout presupponitur dicti contractus fuerunt eodem tempore celebrati. vnus. s. pro contemplatione alterius. vnus videtur inesse in altero: quia que incontinenti fiunt cēsentur inesse. l. iurisgentiū. §. quinimmo. ff. de pac. ꝛ. l. lecta. versi. dicebam. ff. si cer. peta. ita qḋ vnus contractus censetur pars alterius vt dictis iuribus. ꝛ arg. l. fundi partem. ff. de contrahen. emp. ideo dicti pāni censentur esse venditi pro precio ducatorum duorum pro qualibet cāna. ꝛ etiam pro eo quia emptor seu emptores vendiderūt vel vendidit illa alumina pro illo precio trium ducator pro quolibet cātari illius aluminis qḋ precium presupponitur fuisse tenue: q2 alumina plus valebant ꝙ ad ratione triū ducatorū pro quolibet cātari: ex quo presupponitur esse probatum ꝙ ipsi fecerūt debitam diligentiam ꝛ se gesserunt sicut homines diligentes fecissent. si autem dicti panni valebant ad rationem quatuor ducatorum pro qualibet cāna ꝓut presupponitur valuisse: ex quo fuerunt late plures sententie inter dictas partes qḋ dicti Ambrosius Nānis ꝛ socij redderēt de dictis pānis rationem ad ratione quatuor ducatorum pro qualibet cāna que sententie essent iniuste si dicti pāni non valuissent dictam quātitatē: que iniustitia allegari non potest per dictas partes: ex quo sententie transiuerūt in res iudicatas: ꝛ res iudicata habetur inter litigantes pro veritate. l. res iudicata pro veritate accipitur. ff. de reg. iur. ꝛ qḋ habetur in. l. iulianus verum debitorem. de cōdi. inde. cum si. Si itaq; vendiderunt dicti Ambrosius nānis ꝛ socij dictos pānos pro minori precio ꝙ valerent: ex eo quia emerunt alumina pro minori precio ꝙ valerent. profecto illa emptio aluminum videtur esse pars precij dictorum pannorum. d. l. fundi partē. ita qḋ ſm hoc dicti panni videntur fuisse venditi pro duobus ducatis ꝓ qualibet canna. ꝛ pro tanto maiori precio quantum plus valebāt alumina vt supra empta ꝙ tres ducati pro quolibet cātari: itaq; si alumina tempore dicte venditionis valebant ad ratione quinq; ducatorum pro quolibet cantari: tunc dicti panni censerent fuisse venditi pro quatuor ducatis pro qualibet canna: ꝛ ſm hoc siue dicamus fuisse permutationē ꝙ forte verius est siue dicamus fuisse vēditionem pānorum ꝛ aluminum: idem resultat effectus. s. ꝙ pāni predicti censentur venditi vel permutati pro tanta quantitate quātum valebant dicta alumina: ꝛ subsequēter per hanc viā reddi potest ratio de dictis pānis per dictū Ambrosium nānis ꝛ socios ad rationem quatuor ducatorum pro qualibet canna. ꝛ subsequenter non ob. sententie late cōtra dictos Ambrosiū nānis ꝛ socios ꝙ reddant rationē predictā de dictis pānis ad dictam rationem quatuor ducatorum pro qualibet cāna per predicta: ꝛ per ea que circa dictas sententias diximus supra in precedenti principali quesito: nam ex quo presupponuntur finiti pro estimatione quatuor ducatorum pro qualibet cāna: quia pro re equiualenti satis dici potest reddi ratio dictorum pānorum ad rationem quatuor ducatorum pro qualibet canna. possunt em̄ describi pro creditore dictus Ambrosius Jacobi ꝛ socij pro creditoribus in ea quātitate in quā ascēdit estimatio dictorum pānorum ad dictam rationem ꝛ ex aduerso poni ꝛ describi ad eius computum possunt poni dicta alumina pro estimatione quam tunc valebant et ipsos ambrosium Jacobi et socios describi ex aduerso pro debitoribus in estimatione dictorum aluminum: eo quia dicta alumina fuerunt recepta pro dictis pānis: et licet fuerint recepta pro tribus ducatis pro quolibet cātari: tū quia ob eam causam fuerunt dicti panni pro viliori precio seu quātitate estimati ꝙ esset vera estimatio: ideo dicta alumina cēsentur habita pro tanto pluri pro quātominus iusta estimatione fuerunt dati dicti panni per. d. l. fundi partem. accedat qḋ al's in simili dicit Ric. de saly. in. l. petens. C. de pac. qḋ si mutuo tibi pecuniam pro quo mutuo mihi das aliquid puta decē. licet de se videaᵗ esse vsura: tamē si ego tibi paciscor aliquid facere equiualens non est vsura: quia ex quo pactum illud reciprocum interponitur compensatur. et idem voluit Bal. in simili in. l. cunctos populos. C. de summa trini. Ex quibus concludendum est circa hanc secundam dubitationem qḋ dicti Ambrosius nannis et socij possunt dare dictis Ambrosio Jacobi et socijs dicta alumina ꝛ illi tenētur ipsa recipere non solum ad rationem trium ducatorum pro quolibet cantari: sed etiam ad rationem quinq; ducatorum pro quolibet cantari si tempore dicte permutationis facte de pannis ꝛ aluminibꝰ dicta alumina tantum valebant. et similiter dicti panni valebant ad rationem quatuor ducatorum pro qualibet canna prout est presumendum vigore dictarum sententiarum alia non apparēte quā in themate narretur. ¶ Nec obst. adducta in contrarium que satis apparent sublata ex iam dictis: nam ex quo dicti panni fuerūt finiti vt supra. s. eo quia pro finiendo ipsos pānos fuerunt recepta dicta alumina: non est verum ꝙ commissio data dictis Ambrosio nānis et socijs per dictos ambrosium Jacobi ꝛ socios fuerit executa ꝛ impleta: eoipso ꝙ dicti pāni fuerunt traditi pro duobus ducatis pro qualibet canna: attento ꝙ non fuerunt traditi solū ꝓpter illud: sed etiam quia ex aduerso fuerunt tradita alumina ad rationem trium ducatorū pro quolibet cantari: ꝛ sic vnus contractus censetur pars alterius presupposito ꝙ fuerint due emptiones ꝛ vēditiones per iam dicta ꝛ per ea que tradit Bal. in altera repe. l. petens. C. de pac. vbi dicit ꝙ qñ reperiuntur duo contractus reciproci initi inter easdem partes eodē die loco ꝛ testibus censentur correspectiui hoc est vnus cēsetur celebratus ꝓpter alium. facit etiam qḋ tradunt doc. maxime Bal. in. l. pe. §. si mulier. ff. sol. mat. ꝛ probatur per. d. §. quinimmo. ꝛ. d. l. lecta. ver. dicebam. iuncta. l. continuus. in princi. de verb. obli. ideo non potest dici perfecte impleta commissio nec finiti erant dicti panni ante receptionem aluminū ex quo receptio aluminum censetur inesse ꝛ censetur esse pars precij vt probatum est: ꝛ subsequēter pertinet illa receptio aluminum ad executionem commissionis: ꝛ ideo censentur alumina ipsa recepta pro dictis Ambrosio Jaco. et socijs et eorum nomine. arg. eorum que habentur in. l. fi. ff. de admi. tuto. et in. l. post mortem. ff. quādo ex fac. tu. et in. l. nensenius. ff. de inoffi. test. ꝛ in. l. fi. C. de do. promis. Non em̄ est verisimile ꝙ voluerit vendere pannos alienos pro minori precio vt reciperet alumina pro se etiā pro minori precio ꝙ valerent: quia tunc esset dolus malus qui nō presumitur. argu. l. merito. ff. pro socio. et. l. omnimodo. C. de inoffi. testa. ꝛ. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de proba. ꝛ in dubio attenditur id qḋ est verisimile. l. in obscuris inspici. et. l. semper in stipulationibus. de reg. iur. ꝛ. c. inspicitur in obscuris. eo. ti. lib. vj. ideo non ob. que primo loco in contrarium adducebantur: que multominus obstant tenēdo qḋ fuerit vnus ꝯtractus ꝑmutationis ꝛ nō plures venditiones de quo. s. dictū ē. Nec etiā ob. id qḋ scḋo loco dicebaᵗ de dictis sententijs q2. s. rñsum est.

11 ¶ †Circa tertiū aūt ꝯsultationis articulū videtur prima facie respondendum qḋ non probetur per dictos libros seu codices rationum fuisse factam dictam permutationem. constare enim videtur de iure communi ꝙ dicti codices rationum non probarent: nam sunt scripti a persona seu a personis priuatis. vnde non sunt instrumenta publica seu autentica: nec habent inscriptionem testium nec sigillum autenticum prout requiritur vt instrumenta probent. c. ij. extra de fide instrumentorum. non enim creditur scripturis priuatis saltem si non habent trium testium subscriptionem. l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. ꝛ saltem non valent in fauorem scribentium. C. de proba. l. instrumenta. ꝛ. l. rationes. et. l. exemplo. et not. glo. in. d. c. ij. de fide instrumentorum. per dicta iura et doc. ibi. quod ꝛ not. glo. in cle. j. de vsuris. ꝛ Bart. in. l. admonendi. ff. de iureiurā. ꝛ in. l. nuda ratio. ff. de do. facit. l. nullus idoneus. ff. de testibus canonizata. iiij. q. iij. nullus idoneus. ꝛ. l. oībus. C. de testi. vnde cum dicti codices rationum sint scripti manu persone priuate seu manibus priuatorum et non habeant inscriptionem testium nec manum publicam nec sigillum autenticum: et agatur de commodo scribentium: ideo videtur quod nullam faciant probationem de iure communi. Nec videtur obstare consuetudo que in themate allegatur: quia dicta consuetudo ex quo est a iure communi exorbitans per proxime dicta: ideo videtur esse stricti iuris et restringenda. argumen. regule que a iure communi exorbitant. et regule que propter necessitatem. in sexto. ꝛ. c. cum dilectus. de consuetudi. et. l. ius singulare. ꝛ. l. quod vero contra. de legibus. et ideo cum presupponatur non esse probatam cōsuetudinem predictam scilicet quod scripturis campsorum vel mercatorum adhibeatur plena fides: nisi in curia mercantie non videtur dicta consuetudo trahenda ad aliam curiam: ideo cum hec causa fuerit ventilata in curia potestatis non videtur

dicta consuetudo attendenda: et sic trahēda de vna curia ad alterā per predicta. et lz dicat probatum esse per vnum testem consuetudinem similiter esse in curia potestatis: tamen dictum vnius dictū nullius. l. iurisiurandi. C. de testibus. et. c. tam literis. extra eodem titu. et. l. vbi numerus. ff. eo. ti. et dato qđ probaretur vigere similem consuetudinē in curia potestatis: nō videtur trahenda ad curiā. d. capitis. in qua. d. cā hodie pendet: prout audio per viam appella.

12 ¶ †His tamen minime refragantibus in contrariam partem arbitror iustitiam fore: nam ex quo commissum fuit mercatorib9 qđ finirent mercantiam pannorum videtur eis commissum qđ illam mercantiam pānorum finirent ſm mercatorum consuetudinē: maxime ex quo etiam ipsi committentes erāt mercatores: ita q videtur attendendus eorum mos et consuetudo. argu. l. vel vniuersorū. ff. de pigno. actio. et. l. si seruos. eo. ti. et. l. qui semisse. ff. de vsu. et. l. cū seruus. versi. nam qđ ipse. et versi. sed illud. vt rationem reddat quo modo seruus reddere solet. de condi. et demon. et. l. sed iulianus. §. qđ dicitur. ff. ad macc. et. l. si seruus pluriū. §. fi. de leg. j. et quia verba sunt interpretanda ſm qualitatem personarum ad quas diriguntur. l. plenum. §. equitij. ff. de vsu et habi. et. l. pater seuerinā. in prin. et. §. conditionum verba. de condi. et demon. Ideo cum nō sit mos mercatorum de huiusmodi emptionibus et venditionib9 seu permutationibus mercantiarum fieri facere publica instrumenta sed dūtaxat de eis mentionem facere in eorum libris: ideo dicta commissio videtur ea intentione facta ex parte committentium et acceptata ex parte Ambrosij nannis et sociorum vt ex venditionibus seu permutationibus dictorum pannorum non oporteret fieri publica instrumenta: sed sufficeret redigi in codices rationum et in libros fundici seu mense quam retinebāt: qđ maxime dicendū esset si dicti Ambrosij nānis et socij mense romane curie solebant pānos vendere ad minutum hoc est ipsos retagliare vendendo puta ad cannas vel ad aliam mensuram partes pānorum: nam fuisset difficile vendendo tot pānos ita minutatim prout solent facere retaglierij vt vulgari nostro vtar de qualibet particulari venditione cōficere publicum instrumentum: ideo non est verisimile fuisse intentionem partium vt venditiones ipse scriberent manu publici notarij inde rogati et si de intentione partium fuit q de huiusmodi venditionibus seu permutationibus non fieret publica scriptura sed solum scriptura in libris mense ipsorum vendentium satis vi-

13 detur fuisse de eorum mente q dictis libris crederetur: †prout creditur libro rationum tutoris quo ad expensas minutatim factas de quibus non solet rogari notarius iuxta not. per Spec. in tit. de instru. edic. §. quid si executor. Et per rayneriū de forli. et doc. in. l. fi. §. in computatione. C. de iure deli. et per Nico. de neapo. in. l. j. §. officio. de tuto. et rōnibus di. facit optime. d. l. cum seruus. vbi seruus cui mandatum est a testatore vt rationes reddat illas reddere tenetur prout reddere solebat. l. offerre rationes legendas et cōputandas: ita ergo et mercator condēnatus ad reddendum rationem merciū sibi commissarū videtur dānatus vt rationes reddat prout reddere solent ipsi et alij mercatores. s. ostēdendo libros sue mēse in quibus rōnes scribere solēt. facit. l. fi. C. de fideius. et. l. qđ si nolit. §. qui assidua. de edili. edic. cū si. Redditur enī rō per cōputationē datorū receptorū in codicibus rōnū. d. l. cum seruus. et. l. comperim9. C. de nauicu. li. xj. et ibi per Bar. in. l. fi quis ex argentarijs. §. rōnē. ff. de eden. iuncta. l. j. §. rōnes. eo. ti. Vñ ille qui tenet rōnes reddere dz librū rōnum ostendere vt per Bal. in. l. cū testō. ff. de test. manu. vbi dicit q redditio rōnum quatuor comprehendit. s. codicem rōnum edi: calculum poni &c. ad idem tex. in. l. si ita fuerit. el. j. §. si vero simul. de ma. test. vbi qui tenetur rōnes reddere: tenet reddere etiam volumina rōnum. et facit. l. sticho. §. seruus. de sta. libe. vbi qui tenet rationes reddere satisfacit si reddit etiā nō subscriptas: et sic non approbatas ab eo cuius negotio gerebat. facit etiaz quia qui tenetur rationes reddere satisfacit si arbitrio boni viri illas reddit. l. si pater. §. si sticho. ff. de fideicō. lib. et. l. qui filium. §. fi. ff. de manu. test. ibi: quā rōnē bonus paterfa. reciperet: nec attendit iuris rigor: sed ex bono et equo proceditur vt probat ille tex. ibi ex bono et equo &c. Constat autē q equū esse videt q in hmōi cōmissionibus de finiēdo mercātias factis p mercatores cū mercatorib9 in reddendo rōnes qualiter ille mercātie fuerint finite stetur libris eorūdem mercatorū in quibus generaliter negotia eorū mēse scribere solent: et ita etiā vr q bonus paterfa. saltem mercator rōnes reciperet a mercatore saltem vbi nō apparet negotiū esse male gestū: et vbi non est cōiectura fraudis doli vel culpe prout occurrit in casu nostro ſm presupposita in themate: vñ ex his satis suadetur qđ de iure cōi dicti Ambrosius Nānis et socij cēseant sufficiēter reddere rōnem dictorū pānorum ostēdendo eorū libros sue mēse p quos appareat dictos pānos esse finitos ex pmutatione facta cū aluminibus. Et lz doc. dicant q codicibus rōnum etiā mercatorū nō creditur quatenus faciunt pro ipsis scribētib9 vt no. Bart. in. l. nuda ratio. ff. de dona. et in. l. admonēdi. ff. de iureiu. et Bal. in rubrica. C. de fide instru. et in. l. j. C. de cōsti. pe. et ppterea nō firmē q. s. dixi. s. q de iure cōi dicti libri sufficiēter pbēt dictā pmutationē: nihilominus posset dici q nō creditur libris mercatorū quatenus scribunt p se circa ea q necessario nō incūbebant eorum officio puta si scribūt se mutuasse pecuniam vel dedisse pecuniam pro mercibus emēdis vel quid simile: durum enim esset q qui gerit negotia mense que consistit in mercibus emendis et vendendis non posset probare per libros suos qualiter merces ipsas vendiderit. Si enim hoc esset perraro mercatores qui infinita quodammodo gerunt negotia respicientia eorum mensam possent idonee rationes reddere si eorum libris circa predicta non crederetur et experientia que est rerum magistra. c. quā sit. in princip. de elec. lib. vj. et. c. statutum. princip. eo. titu. et lib. et. l. legatis. §. ornatricibus. de lega. iij. docet quia rationes mercatorum non aliter solent reddi nisi per ostensionem librorum: nec exigitur probatio per instrumenta publica

14 vel testes de gestis circa mercantias cōparandas vel finiēdas. †Et hinc est quod Bal. post Nico. de mat. in. d. ru. C. de fide instrumen. dicit qđ scripturis sociorum qui de gestis per eos debent rationes conficere de his que faciunt dant et suscipiunt. l. quedam. in princ. ff. de eden. datur plena fides inter ipsos socios etiam pro scribente in his que sunt connexa et subordinata et verisimilia in quibus dicit versari iudicis arbitrium adducit in argumentum. l. publia. §. fina. ff. deposi. et. l. instrumenta. C. de fide instrumen. Et licet dicti Ambrosius Nannis et socij non essent socij dictorum Ambrosij Jacobi et sociorum. et ideo Nico. de mat. et Bal. non loquātur in proprijs terminis nostris: nihilominus sunt casus similes habētes rationis idētitatem. et de similibus idem est iudicium. l. nō possunt. ff. de legi. et. c. inter ceteras. de rescriptis. et vbi eadem ratio idem ius. l. illud. ff. ad legem aquiliam. cum multis similib9. nec iura que Bald. adducit loquunt magis in socijs q in alijs: itaq non esset absonum tenere q dictis libris in hoc esset credendum etiam circunscripta omni consuetudine si id quod in libris continetur est verisimile prout verisimile esse videtur ex quo presupponitur q in dicta permutatione se gesserunt sicut diligētes homines fecissent: non tamen hoc omnino firmo circunscripta scilicet consuetudine que in puncto presupponitur: sed stante dicta consuetudine res est clara: quia constat q consuetudo dat fidem plenam etiam scripturis que als non probarent: vt est expressum in. c. cum dilectus.

15 de fide instrumentorum. †Nec obstat si dicatur qđ dicta consuetudo non legitime probatur per ea que supradicta sunt in contrarium: quia licet probetur simplex consuetudo quod libris mercatorum adhibeatur plena fides in ciuitate Senarum: tamē nō videtur probari generalem consuetudinem in qualibet curia quod dicta fides detur libris mercatorum scriptis extra territorium senense prout sunt isti libri de quibus agitur. Nam respondetur quod ex quo presupponitur probata consuetudo simpliciter quod libris mercatorum adhibeatur in ciuitate senensi plena fides: nec distinguatur inter libros scriptos in dicta ciuitate et scriptos extra senense territorium illa consuetudo indefinite probata potest intelligi generaliter de libris tam scriptis in territorio senensi q extra dictum territorium. indefinita enim dispositio solet generaliter intelligi canone si romanorum. decimanona distinctione. et. l. de precio. de publiciana. et extra de priuilegijs. c. quia circa. et. ff. de lega. prest. l. prima. §. generaliter. equipollet enim indefinita vniuersali. l. si pluribus. de legatis secundo. et dicto canone si romanorum. cum similibus. Et dato sine preiudicio veritatis quod statutū vel consuetudo simpliciter disponens quod libris mercatorum adhibeatur fides intelligatur alio non docto in libris scriptis in territorio et non in alijs. Tamen ex quo verba sunt generalia et non apparet de mente de facili videtur dicta municipalis dispositio aliter interpretanda et intelligenda simpliciter et generaliter vt iacet inherendo verbis. argumen. l. non aliter. de legatis tertio. et l. prima. §. si is qui nauem. de exercito. et ideo cum presupponatur esse probatam consuetudinem vigere in curia mercantie quod credatur libris mercatorum etiam scriptis extra territorium senense: nec probatur aliud obseruatum in curia potestatis vel in alia curia senensi satis videtur probabilis coniectura interpretandi dictam consuetudinem vt supra simpliciter et indefinite probatam quod intelligatur indifferēter in libris vbiq scriptis. Nam ad esse consuetudinis non requiritur probari quod actus ex quibus consuetudo inducitur sint facti in qualibet parte territorij. Sed satis est qđ probentur facti tot actus in territorio ex quibus deprehendatur tacitus consensus populi vt. l. de quibus. ff. de legi. vbi per doctores et per cano. in. c. fina. extra de consuetudine. et Petrus et Cyn. et sequaces in. l. ij. C. que sit longa consuetudo. ponamus enī qđ sunt facti duo pontes publice supra vnam stratam qui ab omnibus videntur: certe ex hoc deprehenditur tacitus consensus populi quod huiusmodi pontes fieri possint adeo quod cum lapsu longi temporis inducitur consuetudo permittens fieri in ciuitate similes pontes prout deprehenditur ex dictis doctorū in dictis iuribus. Nec limitabitur dicta consuetudo q procedat solum in illa strata prout ex dictis doc. deprehendit in dictis locis: ita in pposito ex quo pbat q hmōi 9suetudo viget in curia mercātie ciuitatis Senarum

Senarū ꝙ libris mercatorū alibi scriptis adhibeatur plena fides: nec appareat dictam consuetudinē esse limitatā respectu dicte curie: sed probatur in illo loco fuisse totiēs praticatū ꝙ elicit tacitus consensus populi volens dictis libris alibi scriptis adhiberi fidē. Ex quo iuncto lapsu longi temporis elicitur consuetudo non videtur dicta consuetudo restringenda ad dictam curiā: licet actus probentur gesti in ipsa curia ex quo non probantur aliter gesti in alia curia: quinimmo mihi psupponitur in quibusdā literis circa hanc cōsultationē transmissis esse probatū per vnū testem dictam consuetudinē vigere etiā in curia potestatis. Et etiā esse productū quēdam processum inter alias psonas agitatū in quo probatū fuit similē cōsuetudinē vigere etiam in curia potestatis. Et lʒ res inter alios acta nō soleat alijs pīudiciū generare: vt in ti. res inter alios acta. cum si. 3. adductis. ꝛ sic dictus processus non videatur facere fidem in hac cā: ꝛ dictū vnius testis etiā fidem non faciat: prout supra in adductis in contrarium dictū est. Tamen cōstat ꝙ dictum vnius testis semiplenam facit probationē prout oēs tenent in. l. admonendi. ff. de iureiu. ꝛ in. l. in bone fidei. C. eo. ti. ꝛ in. c. fi. extra eo. tit. Itē probationes inter alias psonas facte silr aliquā fidē faciunt lʒ nō plenā vt per glo. ꝛ Bar. in. l. res hereditarias. ff. de crimine expila. here. ꝛ per Bar. in. d. l. admonēdi. ita ꝙ dicte due imperfecte probationes videnť cōiungende vt qđ deficit in vna suppleatur ꝑ alterā per theoricā Bar. quā doc. sequunť in. d. l. admonēdi. ꝛ iuxta illud vulgatū que nō prosunt singula multa iuuant. l. ij. in princi. cū concor. ibi ꝑ glo. adductis. de excusa. tu. ꝛ maxime si ille vnus testis est legalis omni exceptione maior. ar. l. si quis ex argentarijs. §. j. ff. de eden. ꝛ qđ ibi ꝑ doc. maxime Bal. ꝛ Ang. no. dicentes ꝙ si est vnus testis qui patiať aliquē defectū ita de se non faceret semiplenam probationē: puta quia infamis infamia facti: si tñ non oīno repellebatur iunctus cum alio teste legali oī exceptione maiore facient plenā fidem: ita etiā videtur ꝙ hmōi ꝓbationes vnius testis legalis cum probationibus inter alias psonas plene probantibus inducant plenā probationē saltē ad hūc finē vt probetur esse cōsuetudinē generalē in ciuitate senēsi ꝙ credatur libris mercatorū vbiqꝫ scriptis cōcurrente etiā dicta consuetudine vt. s. probata in curia mercatorū. Et concurrente ꝓbatione consuetudinis indefinite disponētis libros mercatorū vbiqꝫ probare in territorio senenā in qualibet curia. non enim agitur ꝓbanda alia consuetudine: sed de interpretatione illius gn̄alis cōsuetudinis q̄ non apparet loqui de libris scriptis in territorio senēsi: nec est oīno certum ꝙ illa generalis consuetudo indifferenter seu indefinite disponēs ꝙ libris mercatorū plena fides adhibeatur non vendicet sibi locum in libris alibi scriptis: nec illud dicit Bar. in. d. l. cūctos populos. Sed loquitur in alijs terminis. s. qñ statutū pmittit alicui exercere aliquod officiū puta notariatus volens ꝙ illud officium non possit vigore dicti statuti exerceri in alieno territorio. Et ratio quā ibi assignat Bart. non respicit casum nostrum: nec. l. ij. de offi. procon. quā ipse allegat prout ꝛ ponderat Bal. in. d. l. cūctos populos. nec silr. c. romana. §. nec clericos. de foro cōpe. lib. vj. quē ipse Barto. ꝛ Spec. allegant loquitur in silibus terminis vt de se cōstat. in casu em̄ nostro officiū mercatoris est de iure cōi vbiqꝫ licitum in exercēdo mercātiā ꝛ scribēdo libros ad mensem pertinētes vt de se patet: quinimmo iura mercatoribꝫ plurimū fauent vt in. c. fi. extra de treug. ꝛ pa. ꝛ in. c. fi. ꝛ qđ ibi ꝑ glo. ꝛ Ioā. and. de iudeis. ꝛ qđ habeť in. c. excōicationi. extra de rap. ita ꝙ officiū mercature ꝛ scribendi dictos libros non dependet a permissione statuti: et per consequēs non sumus in terminis Spec. ꝛ Bar. quinimmo etiam in illis terminis Bal. tenet contra Bart. in. d. l. cunctos populos. Et al's habemus ꝙ statutū simplr loquens trahiť ad actus gestos extra territorium inter subditos quo ad decisionē cause postea inter subditos vertente in territorio statuentium vt patet in statuto ꝙ bānitus vel malpagus possit impune offendi: nam vigore talis statuti non poterit in territorio puniri subditus offendēs bānitū vel malpagum in alieno territorio: prout concludit Bal. in consi. incip. quidā habebat inimicū. quem refert ꝛ sequiť Pet. de anch. in repe. c. canonū. de consti. in. xiij. q. prin. col. cxc. ꝛ cxcj. ꝛ idem voluit Bal. in. l. decuriones. C. de infamibus. Itē statutuʒ permittēs inquiri de delicto trahitur etiā ad delictum alibi per subditū commissum: prout concludunt Bar. ꝛ Bal. in. d. l. cunctos populos. licet illud respiciat processum non decisionē cause aliud concludēs Bar. quo ad penā imponendam: sed potest procedere respectu pene que est odiosa cum videamus aliud esse in remissione pene in casu precedenti de bannito vel malpago. ꝛ insup probatio est de processu cause nō est decisio cause: lʒ ad decisionē tendat: ita ꝙ nō puto expeditum hmōi statutū vel consuetudinē simplr disponentem libris mercatorum adhibēdā esse fidē non trahi ad libros alibi scriptos productos in causa inter subditos vertente in curia senensi. et lʒ in hoc nō firmē vnā vel alteram partem: tñ in terminis nostris puto aperta fronte concludi posse huiusmodi consuetudinē vt supra probatam esse trahendam etiam ad libros alibi scriptos stantibus probationibus supra ponderatis. in re enim dubia prout est supradicta consuetudo primo loco indefinite ꝓbata de facili trahimur in vnam vel alteram interpretationem magis verisimilem vt patet ex his que habentur in. l. in obscuris inspici. ff. de reg. iur. et in. l. semper in stipulationibus. eo. ti. ꝛ in. c. inspicitur in obscuris. eo. ti. lib. vj. ꝛ iudex debet esse pronus in hanc sententiam amplectendam: quia prout mihi fertur: ita se habetur veritas que probari posset si didicita testificata non obstarent. Iudex enim semper debet pro posse se conformare veritati: vt in cañ. iudicantem. xxx. q. v. et facit tex. in. l. ij. C. de eden. ꝛ. l. si eum. in fi. princ. ff. si quis cau. et concordantie ibi in glo. allegate. veritas enim est mater iustitie. dicit Bald. in. l. libertini. ff. de sta. ho. et quia non vidi articulos et probationes neqꝫ etiam modum procedendi vel deducendi dictā consuetudinem nisi quatenus ex supradictis deprehēdi potest nō me intromitto: quia non possum bene discernere an super his possit ad alias probationes per testes deueniri quātūcūqꝫ mihi psuadeam qđ sic: sed non me extendo ne forte superfluo tempus occupem et aliter in facto presupponam ꝙ sit nec putē necessarias esse alias probationes: sed sufficere iam factas per supradicta. non ob. adductis in contrarium quibus satis apparet responsum ex iam dictis. quibus addo qđ consuetudo que seruanda erat in curia potestatis quo ad cause decisionem seruari debet in curia capitanei aditi per viam appellationis: cum iudex appellationis succedat in locum iudicis a quo qui habet cognoscere ꝛ diffinire sicut habebat ipse iudex a quo appellatum extitit vt per Specu. in titu. de appellatio. §. de inofficio. versicu. si autem a peremptoria concludens qđ quicquid debuit facere iudex a quo debuit facere iudex appellationis. et idem voluit Anto. de but. in. c. olim. in fi. de excep. ꝛ doc. in. c. exhibita. de iudi. ꝛ habetur in. c. vt debitus. de appel.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxx.

¶ Emphyteotica res ꝙ vendi possit concessione pluribus facta an videatur facta dicta concessio cuilibet insolidū vel vnicuiqꝫ pro sua virili stantibus verbis dicte concessionis de quibus infra. nume. 4. per totum.

1 ☞ Stipulatio facta a duobus copulatiue in dubio contracta cēsetur pro virili. nu. seq.

2 Substitutio facta si filij decesserint absqꝫ liberis an resoluať in singularitates. nu. 4.

Verba contractuum interpretantur secūdum quod communiter apponi solent.

3 Verba contractuum interpretantur contra eum in cuius vtilitatem sonant.

4 Pluralis locutio non verificatur in vno nec in singularitates resoluitur quando respicit vnū finalem effectum quando etiā respicit plura determinabilia si in casu quo resolueretur in singularitates contineret aliquid contractuum naturali seu ciuili rationi vel menti loquentis. nu. 4.

5 Pluralis locutio resoluitur in singularitates in materia fauorabili: secus vero in odiosa.

¶ Consilium. cccxx.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † Videtur in hac consultatione prima facie dicendum quod dicta domina Casandra possit alienare dictum tenimentum emphyteoticum saltem pro parte. Nam ex quo in contractu emphyteotico conceditur dicta facultas alienandi dictis Vagnarello ꝛ dicte domine Casandre dictum tenimentum vel eius partem videtur dicta alienandi facultas concessa vtriqꝫ simul in totum ꝛ cuilibet de per se pro sua rata: quia quando ex contractu aliquid inter viuos duobus copulatiue permittitur vel conceditur censetur cuilibet concessum pro sua virili. l. si mihi et titio. de verborum obligatio. et. l. reos. §. cum in tabulis. de duobus reis. et facit. l. si proprietas. et. l. si quis titio. ff. de vsufruc. accrescen. 2 † quod et secundo probari videtur: quia pluralitas pleruncqꝫ resoluitur in singularitates ita qđ plurale non geminat significationem singularis. probat tex. cum glo. in. l. falsa demonstratio. in fi. ff. de conditio. et demonstratio. i. non requirit duas singularitates simul existere sed verificatur altera existente vt ibi prout dicit Dyn. ibi per text. ibi. et. l. si seruus plurium. §. fina. cum concordan. ibi adductis in glo. ꝛ probatur etiam in. l. lucius. §. gayo. ff. ad trebel. et in. l. heredes mei. §. cum ita. eod. titulo. Ita ergo in proposito illa promissio alienandi concessa dictis Vagnarello et Casandre: licet sub verbis pluralis numeri sit concepta: nihilominus verificetur etiam in altera persona eorūdē pro rata. s. cuilibet. et ideo licet dictus Vagnarellus decesserit nec declarauerit in vita se velle alienare: nihilominus post eius mortem dicta Casandra possit saltem pro parte dictam rem emphyteoticam alienare non obstante contradictione dictorū Christofori ꝛ Margarite: quia in dicta permissione alienandi adijciuntur illa vba sine cōtradictione dicti Christofori ꝛ suoꝝ filioꝝ ꝛ nepotū et dicte dñe Margarite: q̄ verba videnť importare ꝙ dicti Christoforus vel eius filij seu nepotes vel dña Margarita nequeāt contradicere: ita solent communiter poni similia vba: et ita videntur

interpretanda cum verba contractuum interpretantur ſm ꝙ communiter apponi solēt.c.in literis.extra de spō.ꝛ.l. cū delanionis. §.asinam.de fun.instru.ꝛ.l.librorū.§.qḋ tamē cassius.ff. de leg.iij. cum simi. ❡ †His tñ nō obst.in cōtrariū arbitror esse iustitiā satis apertam:omitto ꝙ illa verba sine contradictione Christofori ꝛc. possent aliter intelligi ꝛ aliā recipere interpretationē.s.ꝙ possint alienare sine contradictione.i.si contradictio non interueniat: vel cū hoc qḋ illi non cōtradicant prout qñ aliquid concedit sine preiudicio iuris alieni:qꝛ dicta verba intelliguntur.i.cū hoc ꝙ alteri nō generetur preiudiciū in iure suo vel si iuri alieno non preiudicauerit ita sumi videtur in.c.ꝙuis in fi.de rescrip.ꝑ quo facit quia verba cōtractus in dubio interpretantur cōtra eū in cuius vtilitatem verba ipsa tendūt vt no.ꝑ glo.ꝛ doc.in.l.veteribus.ff.de pac.ꝛ habetur in.l.quicquid astringende.§.j.de ṽb.ob.Et ſm istā interpretationē res procederet de plano ex quo presupponitur ꝙ Christoforus ꝛ Margarita cōtradicunt.Sed reiecta hac interpretatione que fortasse cōiter nō placeret.ex alio dicendū est ꝙ dicta dña Casandra nequeat dictū tenimentū emphyteoticū alienare in preiudiciū dicti Christofori vel.d.dñe Margarite vel aliorū ad qḋ spectaret dicta emphyteosis.istā ad ipsaz nō spectat dicta res emphyteotica nisi pro sua rata que fuit ab initio sibi concessa pro quarta parte.constat enim ꝙ de iure circūscripto illo pacto non posset dicta dña Casandra dictā rem emphyteoticā alienare in preiudiciū aliorū seu ꝑ portionibus ad alios spectantibus:qꝛ res inter alios acta alijs non preiudicat per iura vulgaria:ꝛ qꝛ nemo pōt in aliuz plus iuris trāsferre ꝙ̄ ipse habeat vt in.l.nemo plus iuris.ff.de reg.iur.ꝛ.l.traditio.ff.de acqui.re.do.ꝛ.c.qḋ autem.el.j.in fi.de iure pat.ꝛ alienatio quā faceret pro rata sua dato ꝙ valeret esset duratura donec ius suum duraret ꝛ non vltra.arg.l.lex vectigali.ff.de pigno.Tamē etiā partē suā alienare nō posset etiā ad eius vitam non adhibitis que exiguntur per.l.fi.C.de iure emphy.†Solū autē dubitatur an sibi cēseatur ꝑmissa alienatio vigore pacti in contractu emphyteotico adhibiti per illa ṽba cōtractus.saluo tamē expresse reseruato ꝑ pactū eidem Vagnarello ꝛ dicte dñe Casandre eius vxori qḋ ipsi quidem Vagnarellus ꝛ dña Casandra eius vxor possint ꝛ eis liceat dictas res vendere in totū aut in partē sine contradictione dicti Christofori ꝛ suorū filiorū ꝛ nepotū ꝛ dicte domine Margarite:qḋ quidē pactū non iuuat dictā dominā Casandrā nec preiudicat dictis Christoforo ꝛ alijs in dicto instrō noīatis:qꝛ permittitur dictis Vagnarello ꝛ dñe Casandre dicta facultas alienandi copulatiue ꝛ ꝑ ṽba pluralis numeri:pluralis eñ locutio nō verificatur in vno:vt in regula pluralis locutio.in.vj.et in.l. inter illam.in fi.ff.de verb.sig.ꝛ in.l.vbi numerus.ff.de testi.Nec resoluit in singularitates qñ respicit vnū finalē effectum:vt.l.ꝙuis.C.de impube.ꝛ alijs substi.prout ibi dicit Bar.post Ja.bu.cū quo concordant cōmuniter doc.prout ibi.s.in.d.l.falsa.dicit Jmo.qui lꝫ non transeat cū solone Bar.per.l.quidā testō proculū.de vulg.ꝛ pupi. illud non vt arbitror facit ex eo qꝛ dictum non sit in se verū:lꝫ qꝛ lꝫ vna sit hereditas:tñ plures sunt portiones relicte institutis:et cū pluribus institutis fiat substitutio censeatur facta in pluribꝰ portionibus.ꝛ quicquid dicat Jmo.Pau.de ca.in.d.l.quidā testō.dicit ꝙ theoricā Bar.approbant cōiter doc.ꝛ illam etiam approbat ipsemet Jmo.in.l.heredes mei.§.cum ita.ff.ad treb. licet etiā ibi faciat mētionē de dicta.l.quidam testō proculum.ꝛ de ibi dictis ꝑ eum.vnde cum in casu nostro sit cōcessa potestas alienandi vnū tenimentum nō videtur ꝙ dicta pluralitas resolui debeat in singularitates cum de vno effectu alienādi vnicam rem agatur. Nec dicta concessio facultatis respectiuatur ad portiones ꝯcessas in ipsa re ipsis personis quibus facultas illa conceditur attento ꝙ eis permittebatur alienatio ipsius rei etiam pro portionibus aliorum cū permitteretur alienatio dicti tenimenti in totum vel in partē:ꝛ tamen totum non erat eis cōcessum.Et ex hoc patet ꝙ non sunt pares termini prout sunt in substitutione vulgari facta pluribꝰ institutis:qꝛ in illis terminis si pluralitas resoluitur in singularitates potest ꝓportionabiliter resolui respectu portionū singulis institutis relictarū ꝙ nullatenus cadere pōt in nostris terminis saltē eo respectu:qꝛ conceditur facultas vendendi etiā in totū. Nā si alter portionē suā vel dimidiā venderet non venderet in totū: iō cōstat ꝙ illa facultas concessa vagnarello ꝛ Casandre vendēdi in totū nō potest resolui in singularitates:qꝛ rō naturalis repugnat vt de se patet.Et successiue sequitur ꝙ illa pluralitas lꝫ referaꝛ ad totum et ad partē non est resoluenda in singularitates ne diuersimode intelligatur:quia vnū determinabile plura determinabilia respiciēs debet illa pariter terminare.l.iam hoc iure.ff.de vulga.ꝛ pupi.ꝛ.l. hereditatē.ꝛ.l.ꝙuis.C.eo.ti.ꝛ.l.in testō.C.de testa.mil.Et ſm hoc facit ꝑ hac parte theorica quā tradit Bar.in hoc articulo an pluralitas resoluatur in singularitates in.l.cū quidam.C.de impub.et alijs substi.vbi inter cetera dicit ꝙ quando pluralitas respicit plura determinabilia si in casu quo resolueretur in singularitates contineret aliquid contrarium naturali seu ciuili rationi vel menti lo pra assignata aduersetur resolutioni predicte:dicendum restat qḋ resolutio fieri non debeat.Item dicit Bal.ibidem ꝙ si pluralitas respicit vnum determinabile non resoluitur in singularitates:sed requiritur omnium copulatorum concursus.†Et ad hoc membrū potest etiā adaptari casus noster respicit facultatē alienandi vnicam rem:qꝛ vnum tenimentum emphyteoticum.Et hec interpretatio persuadetur etiā ex eo qꝛ sumus in materia in qua stricta debet fieri interpretatio ꝑ ea que habētur in.d.§.veteribus. ꝛ in.d.l. quicquid astringende.§.j.facit qḋ tradebat Ray.de for.in illo articulo an pluralitas resoluatur in singularitates dicens ꝙ in materia fauorabili:ꝛ sic amplianda resoluitur:secus in materia odiosa ꝛ restringenda ſm eum prout refert Jmo.in.d.l.falsa.§. fi. psuadetur etiā hec interpretatio:qꝛ permittitur eis facultas vendendi in totum vel in partem nō dicit in partes ex quo datur intelligi ꝙ non agebatur vt separatim facerent venditiones quilibet.s.ꝑ portione sua:sed ambo simul siue totum alienarent siue partē.Itē facit ꝑ hac interpretatione:qꝛ qñ pluribꝰ ꝯceditur facultas disponendi circa rem ad se non spectantē illa facultas censetur concessa oībus simul:non autē singulis pro parte:ideo oēs debēt concurrere ꝛ altero mortuo vel non interueniēte alij nō possunt vti dicta facultate vt.ff.de arb.l.sicuti.ꝛ extra de offi.dele.c.vno dele.ꝛ.c.licet. eo.ti.ꝛ.l.duo ex tribus.ff.de re iu.Cū igitur ista facultas alienādi concernat etiā portiones alijs deuolutas ꝛ deuoluendas:ꝛ sit pluribus concessa sub pluralitate verborū non possit sine altero vti dicta facultate:ex quibus omnibus arbitror intrepide ꝯcludēdū ꝙ dicta domina Casandra mortuo dicto vagnarello non possit vigore dicti pacti dictum tenimentum alienare in totum vel in partem:nec maiorem habeat facultatem alienādi ꝙ̄ Christoforus cui non fuit per pactum concessa dicta facultas alienandi. ❡ Nec ob. adducta in contrarium.Non enim obst.d.l.si mihi ꝛ titio.ꝛ.d.§.cū in tabulis.cum si.quia verum est ꝙ vbi contractus vel vltima voluntas dirigitur in plures copulatiue vel collectiue obligatio ex illo contractu resultans siue actiue siue passiue diuiditur inter eos pro virilibus portionibus:vt dictis iuribus.cum similibus.sed qñ pluralitas respicit alium effectum puta facultatem aliquid faciēdi etiam circa rem alienam non fit diuisio:vnde ponamus ꝙ plures ex vna parte ꝛ plures ex altera promittunt inuicē seruare seu dare id qḋ titius ꝛ sempronius arbitrabuntur profecto pluralitas illa respiciens obligationem actiuam ꝛ passiuam resoluitur in singularitates:qꝛ fit diuisio obligationis actiue ꝛ passiue inter ipsos contrahentes:ꝛ tamen non fit resolutio nec diuisio circa facultatē arbitrandi:nec aliud diceremus si facultas arbitrandi fuisset duobus ex contrahentibus commissa:ita ergo in proposito obligatio que resultat ex illo pacto quesita censeatur dictis Vagnarello et Casandre adeo qḋ si ecclesia contrauenisset quilibet ipsorum potuisset agere pro portione sua ad penam in contractu appositam vel ad interesse:tamen respectu dicte facultatis concesse non fit diuisio:quia non censetur pro parte facta concessio vnicuiqꝫ:sed ambobus simul per predicta ꝛ per ea que supra latius dixi: ꝑ que etiā tollitur contrarium.d.l.falsa demonstratio.in fi.de conditio.et demonstratio.cum concor.quia quando pluralitas concernit plures effectus ꝛ respicit plura determinabilia ꝛ ratio non repugnat tunc resoluitur in singularitates saltem in materia fauorabili ꝛ ampliāda que non concurrunt in casu nostro per iam dicta. Laus deo.

❡ Summarium super consilio.cccxxj.

1 ☞ Nepos morte sui patris intrādo eius locū trāsit in ptāte aui et suitatis aui iura retinet ꝛ posthumorū loco habetur.
2 Institutio facta de fratre ꝛ filio fratris intelligiꝛ ordine successiuo.
3 Institutis filijs ꝛ nepotibus videntur pro rata instituti ꝛ non ordine successiuo.per totum.
Copulatiue pluribus inuitatis cēsentur omnes simul inuitati ex propria vi verborum.
4 Substitutio compendiosa facta per verbum substituit qḋ est commune continet fideicommissariam.
5 Substitutio vulgaris simplex expirat adita hereditate.
Cuilibet est dictio vniuersalis nihil excludens.
6 Abbreuiata scriptura intelligi dꝫ ſm materiam subiectam.
7 Adita infantis hereditas an ꝑ patrē cēseatur (qui eam inuito filio adire potest) si dotem retinet per annum. nu.seq.
8 Restitutio in integrum transmittitur per filium in patrem.
Hereditas non adita transmittitur per filium in patrē ꝛ ecōtra.
Ignorantia an sit iusta causa petēdi restitutionē in integrū aduersus hereditatem non aditam.
9 Prescriptio longissimi temporis an currat aduersus ius petendi bonorum possessionem.
10 Bona profectitia an dicātur que ab auo proueniunt.
Legitime loco an succedāt ea q̄ data sunt filio ab auo paterno vel relicta.
11 Fructus percepti iudicio testatoris computantur in legitimā et trebel.vel falci.
12 Moneta in qua qualitate restitui debeat.
Dos in qua moneta restitui debeat an in currēti tēpore dotis recepte vel ſm valorem currentis.

Consilium

¶ Consilium.cccxxi.

In nomine dñi nostri iesu christi. ¶ † De pluribus effectualiter queritur: ideo de singulis est sigillatim discutiendũ: et primum principale dubium est circa interpretationẽ institutionis facte in testamẽto Angelutij de Joãne et eius filijs masculis: nã ex quo ipse Angelutius artabatur necessario instituere Joãnẽ eius filiũ et tenentẽ primũ locũ in suitate et filios Joãnis demũ tenebat instituere si Joãnes eos predecesserit tali tpe qd dicti filij agnascerentur ipsi Angelutio intrãdo primũ locum suitatis quo casu rupissent testm̃ si instituti nõ reperirentur: qr loco posthumorũ censentur: vt.l.posthumorũ.ff.de iniusto testa.et insti.de exhere.lib.§.posthumorũ. Et ppterea emanauit consiliũ galli qd testator instituere nepotes casu quo filius eo viuo decederet vt.l.gallus.in pn ci.ff.de libe.et posthu. Et deinde successit prouisio sceuole reprehẽdẽtis gallũ vel supplentis gallũ ex eius mẽte in eadẽ.l.gallus.§.quidam recte.vbi expresse disponitur p iurisconsultum sceuolam: qd etiã si per testatorẽ non exprimatur dicta cõditio si filius me viuo decedet vel similis. Sed nepos ex filio si simpliciter instituatur cẽsetur nepos institutus in eũ casum. Et sic in casu quo agnoscendo auo rũperet testm̃. Et sic censetur institutus successiue post filium. Et ideo ibi glo.super verbo exprimat pluribus modis exẽplificãs illum tex.dicit qp si pater instituit filium et nepotem ex eo censetur instituere nepotem sub prefata cõditione: et cũ illa glo.trãseũt communiter doc.fere oẽs. Concurrit enim eo casu ordinata charitas affectionis: et etiam ordo dibiti naturalis et timor ne testm̃ rumpatur. † Ex quibus rõnibus doc.ibi cõiter cõcordant qp nepotes cẽsent instituti sub ea cõditiõe si p mortẽ filij vel alr agnoscerent auo. Et sic illa institutio copulatiue facta cẽset facta ordine successiuo: sinautẽ nõ cõcurrerẽt dicte tres rõnes: sed solus ordo charitatis et affectionis forte vna cũ ordine scripture: puta qr qs instituerET fratrẽ et eius filios: tũc lz Bar.dicat idem esse per.l.lucius.ff.de hered.insti.et.l.generaliter.tñ Cy.et doc.cõiter tenẽt cõtrarium prout dicit Bal.in.d.§.quidam recte.idem tenẽs. Et idem tenet ibi Ang. qd et firmat ibi Jnno.dicens pro hac opinione esse casum in.c.raynutius.de testa. Sed nõ curandũ cũ hic cõcurrant dicte tres rõnes qr cõcurrebat ordo debiti naturalis et timor ne testm̃ rumperetur: vñ ex dictis ibi videtur decidi hec principalis pars huius cõsultationis.s.dictã institutionẽ filiorũ Joãnis censeri factã eo casu quo Joãnes nõ potuerit esse heres: qr forte decesserit in vita testatoris vel eo casu quo filius ante delatã hereditatẽ desierit esse in suitate: ita qp dicti nepotes in suitate agnoscerentur ipsi auo per iã dicta: vel saltẽ cẽseat facta ordine successiuo.s.eo casu quo pater nõ esset heres: pro quo facit: qr sepe occurrit qp vbi tres copulatiue simpliciter inuitantur interpretantur inuitati ordine successiuo vt.l.peto.§.fratre.et.l.cum pater.§.penul.de leg.ij.et.l.heredes mei.§.peto.ad treb.et.l.j.C.de secũ.nup.et.l.si quis incesti.C.de incestis nup. cum multis sĩl.pro quo etiã adducitur per patronos cause: qr in instrõ testamẽti non apparet qp instituerET p verba pluralis numeri heredes vniuersales: qr hoc vbũ vniuersal.et verbũ hered.nõ sunt extense scripta. Sed cũ titulis qui pñt adaptari ad singulare prout ad plurale. Nã pñt intelligi heredẽ vniuersalẽ instituit Joãnẽ rc. Et si ita fuisset expressum magis esset persuadenda supradicta interpretatio quasi Joãnes ipse censeatur solus et de per se vniuersaliter institutus. ¶ † His tamen non obstantibus in cõtrarium arbitror esse hoc casu iustitiam.cõstat enim qp fm propriam vim verborum qñ plures copulatiue inuitanT censentur oẽs simul inuitati.l.duobus.ff.de leg.j.et.l.j.§.is itaqs.de cad.tol.et.l.si mihi et titio de verb.oblig.et.l.interdictum.in prin.de here. insti. cũ infinitis similibus.ideo constat qp propria vis verborum facit pro ea parte vt omnes censeantur fuisse simul instituti: et hoc clarum propter qd Jac.de are.recedebat a cõi glo.et doc.sentẽtia in.d.§.quidã recte. Et lz a propria vi verborum huiusmodi recedatur ex verisimili mẽte disponentis concurrentibus rõnibus preallegatis. Tamen vbi cessat verisimilis mẽs disponẽtis non videtur a tali propria vi verborum recedendum.l.non aliter.de lega.iij.cum si.in casu autẽ nostro dicta verisimilis mens testatoris censetur cessare duabus rationibus.vna quia si testator voluisset instituere filios Joãnis ratione debiti naturalis seu timore ne rumperent testamentum pariter instituisset filias feminas forte nascituras: put masculos quos instituit: quia ita cadebat ratio debiti naturalis in filias: et ita potuisset contingere filias rumpere testamentum: prout filios.l.maximũ vitium.C.de lib.prete.merito videtur qd dictus testator nõ considerauerit in institutione filiorum Joannis rationem debiti naturalis nec timorem ne testamentum subuerteretur. Sed solum videtur habuisse respectum ad charitatem et affectionem quã magis habebat erga masculos qp erga feminas. Nec huic rationi refragatur si quis diceret quando testator habet filium et ex eo nepotem natum et instituit simpliciter filium et nepotem. glo.et docto. communiter omnes excepto Jaco.de are.firmant in.d.§.quidam recte.qd cẽsent instituti ordine successiuo: qr dicũt ꝯcurrere dictas tres rationes. Et tamen etiam ibi potuisset considerari qd dictus filius poterat postea suscipere alios filios in quib⁹ poterat esse eadem ratio debiti naturalis et timor subuersionis testamenti. Et tamen propter hoc non receditur a dicta interpretatione qd ordine successiuo inuitati videantur: quia ad hoc respondetur qd potuit illud ibi contingere.s. qd de filio nato prouidit et non de nascituris: quia forte non cogitabat alios nasciturs: sed in casu nostro de nascituris cogitauit et expressit de masculis vt feminas a successione excluderet.et sic cogitabat feminas pariter nasciturs prout masculos. † Et licet hec sola ratio forte non esset sufficiens ad mouendum mentem iudicis: nec auderem ob eam solam rationem limitare dictam communem interpretationẽ: licet satis me moueat dicta ratio etiam si sola foret: tantum hic concurrit alia ratio que plurimum vget. Nam si testator censeretur instituisse filium et nepotes masculos ordine successiuo tunc filio existente herede prout extitit in casu nostro non censerentur nepotes instituti: ex quo instituti censerentur si filius non esset heres: vnde postea eis omnibus decedentibus non potuisset eis vel cuilibet eorum substitui: sed solummodo ipsi Joanni qui solus fuisset eo casu heres institutus. Unde solus ipse potuisset onerari iuxta.l.ab eo.cum concord. C.de fideicommis.et econtra si contigisset casus institutionis filiorum Joannis qui fuissent heredes eo quia Joannes heres nõ fuerit non potuisset ipse Joannes onerari per eandem rationẽ: ideo cum omnes tam ipse Joannes qp eius filij et quilibet eorum fuerint fideicommissaria substitutione onerati. Dum testator dixit tunc et eo casu substituit eis et cuilibet ipsorum dictam dominam rc. demonstratur qp ipse testator voluit omnes simul et quẽlibet eorũ honorare: non vnum solum. Nam si ille ad honorem solus admitti posset et alij demum in defectum illius: tunc ex quo omnes simul non potuissent in honorem concurrere non potuisset testator eos simul et quẽlibet eorum onerare. Constat autem qp substitutio illa compendiosa continet fideicommissariam substitutionem: quia omnes concordant: quia sub conditione facta verbis communib⁹ prout est verbum substituit fideicommissaria substitutio cõprehẽditur.c.raynutius.et.c.raynaldus.extra de test.et.l.precibus.in fi. C.de impu.prout et omnes tenent in dictis iuribus. et in.l.centurio.ff.eo.titu.et in.c.si pater.de testamentis.lib.vj. et maxime in casu nostro in quo fuit facta personis quibus non poterat directo substitui post aditam hereditatem: quia fuit facta Joanni nõ impuberi in quo pupillaris cadere non poterat: et forte etiam aliqui ex filijs dicti Joannis erant puberes: non tamen de hoc curãdum an scilicet essent puberes vel impuberes: ex quo prouidit etiam in eum casum quo puberes decederent quo casu constat qd non poterat pupillariter substituere.ideo constat qd voluit facere substitutionem fideicommissariam: et sic ipsos Joannem et eius filios omnes et quẽlibet eorum voluit onere fideicommissi grauari in casu quo omnes decederent sine filijs: ergo debet talis interpretatio fieri qd omnes grauari potuerint. † Unde ponamus post mortem Angelutij Joannem fuisse eius heredem et alterum filium Joannis decessisse ante Joannem demum omnes sine filijs decessisse. Constat qd hoc casu filia fuisset substituta omnibus: et cuilibet eorum fm verba testamenti: et tamen non fuisset substituta illi filio decedenti ante Joannem: nam in persona illius cessaret vulgaris que per aditionem Joannis expirauerat iuxta.l. post aditam.C. de impu.item cessaret pupillaris: quia forte pubes decessit: et quia non decessit sui iuris: iuxta.l modibus.§.j.ff.de vulga.et pupil.et ibi per docto.et per glo.insti.de pupil.substitu.in princip. Nec etiã potuisset verificari substitutio fideicõmissaria cum filius ille non fuisset honoratus: et per consequens illa verba testamenti tunc et eo casu substituit eis et cuilibet eorum non potuissent verificari: maxime quia illud vniuersale verbum cuilibet omnes complectitur et nullum excludit.c.solite.de maio.et obed.cañ. si romanorum. xix.distinctio.et.l.iulianus.de lega.iij. ideo necessario deuenimus ad eam interpretationem vt omnes censeantur instituti simul nõ ordine successiuo vt sic predicta substitutio facta p verba vniuersalia possit ad omnes adaptari purificata conditione ipsius substitutionis prout recte intuenti verificari potuisset intelligendo institutionem esse simul factam de Joanne et eius filijs non ordine successiuo. Nam ad omnem casum et ad omnem personam poterat adaptari dicta substitutio vel directa vulgaris vel fideicommissaria secundum casus occurrentiam. Et propterea ex sequentibus verbis declarantur precedentia verba dubia.argu.l.si seruus plurium.§.fina.de lega.j.et.l.heredes palam.§.sed si notam. de testamen.et.l.legatorum.in fi.de lega.ij.cum similibus. Ex quibus concludo qp dicti filij Joannis censentur fuisse inuitati ad hereditatẽ pro eorum portionibus non obstante qp Joannes superuixerit et paterne hereditati se immiscuerit attentis rationibus supra ponderatis per quas tolluntur adducta in contrarium: ideo aliter in rñsionibus non insisto. † Illud eñ qd dicebatur qp illa verba here. vniuersa.non sunt scripta extense sed abbreuiate: et possunt dicere heredem vniuersalẽ prout heredes vniuersales. Non est magnifaciendũ: quia illa verba et filios rc.si non determinarentur ab illis

verbis heredes vniuersales nihil significarent ⁊ essent ludibrio posita: ideo non est dubium qꝺ aut debent censeri esse pluralis numeri illa verba hered. vniuersa. aut censentur repetita virtute copule. arg. l. lege. §. gaio. de fund. instru. Et finaliter idem esset sensus: alia autem tolluntur per adducta pro hac parte.

7 † Ex quib⁹ infert ꝙ dicto Joãni andree fuit delata hereditas Angelutij ꝓ sua portione: ⁊ cum ipse foret infans tpe delate hereditatis et sub patria potestate cõstitutus nõ poterat hereditatẽ adire spectabat ad patrem eius legitimũ administratorẽ ipsam hereditatẽ adire qui eã adire poterat absq; infantis voluntate. l. si infanti. in princi. C. de iure deli. ⁊ attento ꝙ ad ipsum Joannẽ iure suo nõ spectabat hereditas paterna insolidum. Et bona hereditaria insolidum possidebat gerendo circa ea insolidum: hoc est etiam pro portione spectante ad dictum Joãnem andreã faciendo forte ea que spectabãt ad proprietarium rei videtur ꝙ censeatur habuisse animũ adeũdi pro filio infante: vt sic censeatur licite fecisse ea que faciebat. argu. l. pro herede. ⁊ l. gerit. ff. de acqui. heredi. ⁊ l. merito. ff. ꝓ socio. Ex quo cũ pro filio infante poterat sola voluntate adire: prout pro se dicendũ videtur ꝙ per eos actus censeat̃ pro filio adiuisse ꝑ quos censeretur adiuisse pro se cũ subsit eadem ratio: ⁊ maxime q̃ pater censetur filium diligere prout seipsum iuxta. l. isti quidẽ. ff. qꝺ met. causa. Accedant que not. Bart. in. d. l. gerit. ⁊ doc. in. l. non hoc. C. vnde leg. ⁊ in. l. j. C. de repu. here. in illa questione si pater mortua vxore relicto filio infante dotem per annum retinuit vtrũ censeat̃ pro filio infante adiuisse hereditatem. Nam rõnes que in illa qõne adducuntur inferunt ad supradictam cõclusionem.

8 † Et hec si res ita se habebat ꝙ pater potuisset pro filio infante hereditatem adire: vt quia sciret hereditatẽ filio delatã ex testõ ꝑdicto Angelutij. Si autẽ ignorasset non potuisset hereditatẽ adire: quia ignorãs hereditatẽ delatam seu causam ex qua delata sit non põt hereditatẽ adire. l. si is ad quẽ. ⁊ l. heres institutus. in prin. ff. de acqui. here. Sed eo casu quo nõ fuisset hereditas adita ꝓ dicto Joãne andrea propter ignorantiam predictam vel ex alia causa. ipse quidẽ Joãnes andreas non adita hereditate decedens transmisisset hereditatem ad zitã mariam eius filiam beneficio. l. vnice. C. de his q̃ ante aper. tab. vel si forte fuisset exclusus tempore iuxta no. in. l. licet. C. de iure delib. transmiãsset ius petendi in integrum restitutionẽ q̃ lesus in non adeũdo hereditatẽ auitã ꝑpter iustã ignorantiam ꝑpter quã iustã ignorantiã solet lesis concedi in integrũ restitutio ex clausula generali si qua mihi de qua in. l. j. ⁊ in. l. sꝫ ⁊ si per pretorem. §. fi. ff. ex qui. cau. ma. Et qꝺ ignorantia causet iustam causam probatur in. l. qui in alterius. de reg. iur. ⁊ l. fi. ff. pro suo. ⁊ l. verius. ff. de dona. ⁊ ideo causet ius petendi in integ. resti. vt no. glo. ⁊ doc. in. l. ij. C. de iure emph. ⁊ in. l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. oblig. ⁊ per glo. Bar. ⁊ Ange. in. l. iij. §. si quis. ff. de itinere actuq; priua. et in terminis qñ propter ignorantiã fuit aditio impedita ⁊ amissum ius adeũdi qꝺ concedatur in integ. rest. ad adeũdum no. doc. cõmuniter oẽs in. l. pãtonius. in prin. ff. de acqui. here. ⁊ per Bar. in. l. q̃ duos. ff. de reb. dub. ⁊ per Pont. in. l. si infanti. ⁊ ibi dixi. C. de iure delib. ideo si esset elapsum tempus datum ad adeũduꝫ de quo in. l. licet. C. de iure delibe. posset intra quadriẽnium a tempore semoti impedimenti ignorantie implorare in integ. restitu. aduersus aditionem non factam seu aduersus amissum ius adeũdi seu cõtra prescriptionem que causauit amissionẽ iuris adeũdi per ea que habentur in ti. C. si aduer. vsuca. vel quia tempus petẽdi bonorũ possessionem non currit ignoranti: quia demum a die scientie. l. j. §. dies. ff. quis ordo in bono. pos. ser. ⁊ C. qui admi. l. ij. ⁊ l. quãdiu.

9 † Videt̃ posse dici ꝙ etiam post longissimũ tẽpus non prescribat aduersus ius petendi bonorum possessionẽ contra ignorãtem prout voluit Dy. in. d. §. dies. fm Bal. in. d. l. licet. qui cum eo transit ad idẽ qꝺ not. Bal. in rubri. C. qui admi. in. vj. col. Et si hec opi. vera esset; et non esset elapsus annus a die posset absq; restitutione in integ. coram iudice agnoscere bonorum possessionẽ: quia hodie sufficit sola agnitio coram iudice facta. l. fi. C. qui admit. cum etiam bonorũ possessio non agnita per descendentem transmittatur in descendẽtem beneficio. d. l vnice. C. de his qui ante aper. tabu. prout ibi no. vtrum autem sit verum dictum Dy. ⁊ Bal. licet magna est eorum auctoritas: tamen pronuncialiter non firmo. Et maxime q̃ nescio que tempora sint elapsa tempore ignorantie ⁊ que a tempore sciẽtie. Illud autem est clarissimum ꝙ si per partẽ censeretur adita hereditas pro dicto Joanne andrea non potuisset per filiũ repudiare nisi forte mediante restitutione in integrũ per regulam. l. sicut. C. de repu. here. ⁊ l. suus. eo. tit. Et casu quo potuisset non suadet ratio qꝺ licet possideat prout ipse Joãnes disposuit ex hoc cẽseat̃ recusasse aditam hereditatem. Et insuper si non fuisset adita ⁊ immineret facultas adeundi ⁊ repudiandi hereditatem non censeretur propter hoc repudiasse hereditatẽ vacantem dicti Angelutij: quia istud poterat fieri citra ius ⁊ nomen recusantis ⁊ adeũtis hereditatem. Nam deliberans non se intromittit de bonis hereditarijs. ⁊ similiter is qui putat hereditatem dãnosam non tamẽ est certus potest non esse in deliberatione ⁊ non se intromittere. Et si bona alio iure in totum vel in partẽ ad eum deuoluuntur potest illis incumbere absq; aditione ⁊ repudiatione: ita occurrit in casu isto si bona dicti Joan. fuerint deuoluta pro sua portione iuxta tenorem testamenti ad Joannem andream: ideo potuit velle illa bona consequi ex dispositione Joannis ⁊ illa tenere tanq; inuenta in bonis Joannis: ⁊ alia dimittere his quibus Joãnes reliquerat: quia non pertinebant ad eum nõ adita hereditate vel si hereditas erat: sciebat enim ius suum durare. arg. ff. quib. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. non videtur.

10 † Ex his itaq; restat ꝙ dicta zita maria rogata de restituendo bona dicti Joannis ex ꝑsona Jo. and. sui patris onerata potest retinere bona que fuerunt dicti Angelutij ꝓ portione ad eam spectante ex ꝑsona dicti sui patris non obstante substitutione predicta. Nam dicta bona dicti Angelutij non pertinebant ad hereditatem Joannis: quia non fuerunt quesita Joanni nisi quo ad vsumfructum iuxta. l. cum oportet. ⁊ l. non solum. C. de bo. que lib. ⁊ quasi per totum illum titulum ⁊ precedentẽ. Prouenta enim ab auo paterno in nepotes non censentur profectitia quo ad patrem: sed aduentitia vt not. doc. in. l. quesitum. in princi. ff. de lega. j. licet faciat in contrarium. l. dedit dotem. ff. de colla. bo. sed rõ deprehenditur ex illo text. in illo casu ⁊ doc. respondent in. d. l. quesitum. Ideo cum dictus Joãnes andrea bona Angelutij non habeat a patre debet de bonis paternis detrahere legitimam remoto omni onere. l. quoniam in prioribus. C. de inoffi. testa. que licet olim esset quarta bonorum. l. papinianus. §. quarta. ff. eo. titu. et. l. cum queritur. ⁊ l. parentibus. C. eo. ti. tamen hodie est tertia: vt in aut. nouissima. C. eo. ti. in qua legitima non imputantur fructus. l. scimus. §. repletionem. eo. ti. nãq; ipso iure ab initio detrahit̃ vt eo. l. scimus. in prin. ⁊ d. l. quoniam in prioribus.

11 † Item de residuo debetur dicte zite marie trebellianica ex quo trebellianica venit detrahenda diuerso tempore: quia dies fideicommissarie substitutionis non cedit ab initio: ⁊ qñ diuerso tempore veniũt detrahẽde legitima ⁊ trebellianica vtraq; competit. c. raynutius. et. c. raynaldus. extra de te. ⁊ c. si pater. eo. ti. lib. vj. ⁊ no. glo. doc. in. l. quãq; C. ad. l. fal. ⁊ in. l. in ratione. §. qꝺ vulgo. ff. ad. l. falci. omnes eñ cõmuniter firmant qꝺ quicquid sit de rigore iuris ciuil. Tamẽ de iure canoni. sit hoc expeditum. et propterea seruandum in quolibet foro licet hoc non expediat cum hoc non agatur in terris ecclesie in quibus seruatur ius canonicum vt est notissimum per iura vulgaria. Si autem eodem tempore cedit dies legatorum vel fideicõmissorum quo detrahitur legitima communis sententia est ꝙ non detrahantur due quarte: sed detrahatur solum legitima prout cõmuniter fere omnes tenent in dictis iuribus. Et licet fructus percepti iudicio testatoris soleant computari in trebellianicam. l. mulier. §. alia causa. et. l. ex asse. ff. ad treb. ⁊ no. glo. ⁊ doc. in. l. in fideicõmissaria. eo. titu. ⁊ hoc respectu videretur ꝙ fructus percepti pendente conditione ⁊ sic in vita dicti Joannis andree deberent computari in trebellianicã per dicta iura: tamen quia regula illa fallit in filijs testatoris primi gradus qui non tenentur etiam huiusmodi fructus computare in quartam trebellianicam vel falcidiam vt est text. in. l. iubemus. C. eo. titu. clarum si rogantur restituere alijs filijs vel nepotibus testatoris. Si autem rogarent̃ restituere alijs scꝫ extraneis: et tunc secus videtur esse prout ibi dico: tamen Saly. ⁊ Pau. de cast. firmant ibi ꝙ idem sit ⁊ fortius: itaq; in decisiõis cogita. d. Pet. de roma mihi dicit ꝙ rome fuit de facto ventilatũ et allegabatur solus Saly. in contrarium dicebatur ꝙ Bart. et alij contrarium sentiebant ⁊ fuit obtentum pro hac parte quam dicebam in. d. l. iubemus. s. qꝺ computentur. ideo cum dicta trebellianica detrahatur ex persona Joannis andree filij primi gradus dicti Joannis testatoris: ideo dicti fructus iudicio testatoris percepti non computantur in dictam quartam trebellianicam. Fructus autem percepti post mortem Joannis and. ante moram de iure communi non computantur in quartam etiam circũscripto omni priuilegio filiorum vt est expressum in. d. l. in fideicommissaria. ⁊ in. d. l. mulier. §. si heres. ⁊ l. ita tamen. §. j. eo. tit. Sed percepti post moram computantur in quartam: ⁊ si quid ex eis restat sunt restituendi fideicommissario vt est tex. ⁊ glo. in. d. l. in fideicommissaria. et. l. paulus respondit. §. fina. ff. ad. l. fal. Ex quibus declaratum apparet qui fructus veniant computandi in quartam vel restituendi: quia solum percepti post moram factam per dictam zitam mariã in restituendo fideicommissum.

12 ¶ † Restat vt deueniam ad dubitationes que fiunt super dote de qua in themate. Et profecto circa illam dubitationem an dos debeat restitui in florenis aureis eiusdem numeri an vero debeat reddi in moneta vel in auro non eiusdem numeri: sed habita estimatione valoris hodierni: ita qꝺ ascẽdant ad numerum. ccxl. flo. ad rationem. xl. bol. ⁊ solidorum tres ⁊ denariorum quatuor. ad presens ex causa me non intromitto: sed circa illam dubitationem de qua pecunia debeat fieri solutio dotis dicendum videtur prima facie ꝙ dicta solutio debet in pecunia hodie currenti. Nam solutio regulariter fieri debet de moneta currenti seu vsuali que. s. communiter est in vsu prout probãt text. et glo. in cle. ij. de decimis. et in. c. ij. in fi. de maledicis. vbi glo. no. ꝙ etiam si non dicatur debet intelligi ꝙ solutio fiat de moneta vsuali: ⁊ sic de moneta que est in vsu et communiter currit. Super quo glo. ibi

glos.ibi allegat plures concordantes ꝛ facit.l.imperatores.ff.de cõ trahen.emp.vbi dicitur ꝙ ↄsuetudo regionis est in huiusmodi ob seruanda.Nec debet extimatio monete que vigebat tempore cõtra ctus.Sed extimatio que viget tempore solutionis dicit Bal.in.d. l.cum quid.ꝛ quod fieri debeat solutio de moneta noua currenti qñ est mutata firmat Specu.in tit.de solu.§.nũc aliqua in fi.¶Tamẽ hoc non obstante dicendum est quod si moneta est mutata vel dete riorata in bonitate intrinseca:qꝛ non est eiusdem lige vel eiusdẽ põ deris quibus erat tempore contractus solutio debet fieri de mone ta antiqua vel debet solui extimatio antique monete prout videt hoc satis expressum in.c.olim causam de censibus prout ꝛ si melior moneta sit in vsu tempore solutionis debet solui antiqua moneta vel eius extimatio prout est expressum in.c.cum canonicis eo.ti.vt sic contrariorum eadem sit natura iuxta.l.ꝛ si contra.ff.de vulga.et pupil.ꝛ cañ.hospitiorum.xxxij.dist.ꝛ.l.si ex toto.ff.de leg.j.cum si. Et qđ antiqua moneta seu in antiqua bonitate sit soluenda: facit tex.in.l.cum quid.ff.si cer.pe.ꝛ in.l.vxorem.§.testõ.de leg.iij.ꝛ in.l. nomen.§.filio.ꝛ.l.vxori.§.j.eodẽ tit.vbi hoc firmat Dy.ꝙ ꝛ tenet Bar.in.l.paulus respondet creditorem.ff.de solu.ꝛ in.d.l.cum qd. vbi hoc doc.communiter tenent ꝙ ꝛ tenent canoñ.cõmuniter om nes in.c.quanto extra de iureiur.ꝛ in.d.c.olim causam.ꝛ in.d.c.cuꝫ canonicis.ꝛ Pau.de lea.zenze.cardi.florẽ.ꝛ Imo.in.d.cle.ij.de de

13 cimis.† Nec obstãt adducta in contrarium quia respondetur duo bus modis.primo quod verum est quod consuetudo regionis in hoc obseruatur ꝛ soluẽda est moneta que est in vsu vt dictis iurib⁹. Tamen intelligitur de moneta que est in vsu tempore contractus: quia moneta vsualis soluenda est que scꝫ tempore ↄtus erat in vsu per.d.c.olim cãm.ꝛ.d.c.cũ canonicis ꝛ similibus.s.adductis. Non enim dicunt.d.c.ij.de maledicis.ꝛ.d.cle.ij.de decimis. Cuius tem poris vsualis vel currens moneta soluatur ita quod pñt declarari ꝛ interpretari per dicta alia iura.s.adducta.Cum vnum ius interp̃ tetur ꝛ declaretur per alium.l.nõ est nouum.ꝛ.l.nam ꝛ posteriores. ff.de.ll.ꝛ.c.cum dilectus.de consue.ꝛ.c.cum expediat de elec.lib.vj. cum si.Secundo responderi potest ꝙ supradicta procedunt quan do solutio fieri debet de debito resultante ex cõtractu vel ex vltima voluntate.Sed.d.cle.ij.ꝛ.d.c.ij.procedant quando solo fieri dꝫ rõ ne debiti causati vigore alicuius.l.non vigore contractus vel vlti me voluntatis:qꝛ lex semper loquitur.l.ariani.C.de hereticis.Nec tempore legis oritur obligatio: sed communiter mediante aliquo facto postea imminente oritur ipsa obligatio:ideo non attẽditur tempus legis nec solutio fieri debet de moneta que currebat tẽpo re.l.condite.sed de moneta que postea currit tẽpore solutionis pro ut voluit Spe.in ti.de solu.§.ij.ver.si.quem refert ꝛ sequitur Imo. in.d.l.Paulus.Nec ob.quod dicit Bald.in.d.l.cum quid.qꝛ debet intelligi de extimatione rei que augetur vel minuitur aliunde quã ex variatione bonitatis intrinsece puta si floreni eiusdem bonita tis crescunt in extimatione:quia multi ex causa sunt extracti de lo co vel simili causa:prout videmus in vino oleo ꝛ hmõi quorum ex timatio crescit ꝛ decrescit firma manente eadem intrinseca boni tate:nam hoc respectu attenditur tempus solutionis vel more.l.vi num si cer.pet.l.in hac.ꝛ.l.fi.de triti.cum multis si.Nos vero loqui mur in extimatione que non variatur ex causa extrinseca. Sed de illa que causatur ex mutata bonitate intrinseca prout loquuntur iura pro hac parte inducta.ꝛ dictam distinctionem facit Imola.in d.cle.ij.de decimis post Barto.in dicta.l.cum quid.

Laus deo.

¶Summarium super consilio. cccxxij.

1 Substitutio compendiosa facta sine dinumeratione tempoꝝ filio impuberi an sit intra pupillarem etatem fideicõmissaria an ve ro pupillaris directa intra tempora etatis pupillaris matre in me dio existente.nu.3.oĩ tpe fideicommissaria.nu.11.p totum.

2 Substituo est verbum commune habẽs se ad directam ꝛ obliquam substitutionem.
Uerba directa obliqua ꝛ cõia quibus regulis cognoscantur.

3 Substitutio que cepit esse directa nõ obliquatur.
Argumentum de personis ad tempora valet.

4 Substituere nõ põt paganus directo post etatem pupillarem.

5 Substitutio dubia matre in medio existente reputatur fideicom missaria fauore matris.

6 Substitutio compẽdiosa facta pupillo dꝛ pupillaris directa intra pupillarem etatẽ quibuscũꝗ vbis fiat dũmodo non sint mere obli qua ꝛ cõtra mrẽm interpretatur.

7 Substitutio pupillaris facta per hec verba in omnib⁹ bonis suis a testatore prolata an fideicommissaria dicatur vt tm̃ respiciat te statoris bona.nu.15.

8 Substitutio facta pupillo per verba qñcũꝗ filius meus decesserit sine liberis volo quod bona mea dentur vel distribuãtur pauperi bus dꝛ pupillaris intra tempora pupillaris etatis matre etiam exi stente in medio.

9 Substitutio compendiosa facta pupillo restricta ad bona testõris dꝛ fideicommissaria.vsꝗ ad fi.ↄsi.

10 Uerbum cõe non trahitur ad institutionẽ vel directam substitutio nem nisi adijciatur vniuersitati bonorum.

12 Noriatur an sit verbum directum vel cõmune.

13 Instituo est verbum directum ciuile seu directum directo ꝛ de se non obliquatur.nu.14.
Omnis substitutio directa est institutio conditionalis.

14 Substitutio sub his vbis facta:vcꝫ si decesserit sine liberis an cõ ueniat pupillari substitutioni.

16 Accipiat est verbum directum.

17 Institutione fauetur magis matri ꝙ pie cause qñ agitur de succes sione filiorum licet transiuerit ad secũda vota.

18 Mater transiens ad secunda vota priuatur proprietate rerũ p̃mi mariti ad eas peruentaru filijs existentibus ex primo marito q bus cessantibus non habet locum regula.

¶Consilium.cccxxij.

In nomĩe domini nostri

1 Jesu christi.¶†Ardua plurimum est presens cõsul tatio.Nam trita est ꝛ plurimum a maioribus nostris discussa illa questio:an compendiosa facta per verba communia sine dinumeratione temporum filio impuberi sit intra pupillarem etatem fideicommissaria an pupillaris intra tempora pupillaris etatis:prout contingit in casu nostro:nam substitutio de qua agitur fuit facta filio impuberi instituto cui poterat pupil lariter substitui : qꝛ p̃supponitur omnia concurrere que sunt ne cessario requisita ad pupillarem substitutionem:nisi qꝛ non est spe cifice facta ꝛ dubitatur de mente substituentis.s.an voluerit substi

2 tuere pupillariter an vero per fideicommissum.†Item verbuꝫ sub stituo reputatur verbum cõmune se habẽs ad directam ꝛ obliquã substitutionem.prout no.glo.ꝛ doc.in.l.precibus.C.de impub.et in.c.si pater.de testi.lib.vj.ꝛ doc.maxime Bal.in.l.centurio.ff.de vul.ꝛ pup.ꝛ in.c.raynutius.de test.ꝑm regulas traditas ad cogno scendum verba directa obliqua ꝛ cõmunia per Bal.in.l.fi.C.de sa

3 cro san.eccle.¶†Et circa hanc questionem tres fuerunt principa les opi.Una eñ opi.fuit ꝙ hmõi substitutio cõpendiosa sit oĩ tpe fideicõmissaria ea rõne:qꝛ est vna verboꝝ conceptio ꝛ vna est sub stitutio ꝛ nõ est semp directa:ergo est semp fideicõmissaria ne volũ tas testatoris diuerso iure censeatur.ar.l.eum qui edes.de vsucap. Et qꝛ vna substitutio que cepit esse directa non obliquatur.l.ver bis ciuilibus cum sua materia.ꝛ.l.in pupillari.ff.de vul.ꝛ pup.iteꝫ qꝛ vnum determinabile determinans plura determinabilia debet ea si potest pariter terminare.l.iã hoc iure.de vulg.ꝛ pup.ꝛ.l.here ditatem.ꝛ.l.ꝙuis.C.eo.ti.ꝛ.l.in testamento.C.de testõ mil.vñ cuꝫ verbũ substituo determinet in hac substitutione plura tpa dꝫ iter pretari vt ea pariter determinet per dicta iura maxime cum proce dat.argu.de personis ad tpa.l.vel singulis.ꝛ.l.seq.ff.de vulg.ꝛ pu

4 pil.†sed constat ꝙ post pupillarem etatem non potest adita here ditate directo substituere.l.post aditã.C.de impub.sed per fideicõ missum potest ꝛ in pupillari ꝛ postea substituere:ergo cum possit respectu omnis temporis fideicommissarie substituere interprete tur omni tp̃e fideicommissaria.Et hanc opi.tenuit glo.in.d.l.p̃ci bus.ꝛ in.d.l.centurio.ꝛ in.l.de tribus.C.de inof.test.quam ꝛ tenuit glo.in.c.Raynutius.de test.ꝛ glo.Joan.an.in ver.absꝗ deductio ne in.d.c.si pater.prout illa glo.Joan.an.allegatur per Bartol.et doct.communiter licet non multum clare loquatur:idem tenuit Azo in sum.ꝛ idem Odof.Marti.sili.Jaco.de belui.ꝛ etiam Jn no.ꝛ Hostien.in.d.c.Raynutius.prout eos omnes refert Bal.in d.l.precibus.dicens ꝙ interpretatio prudentum communiter te net hanc opi.idem tenent Dy.ꝛ Ray.ꝛ Gui.vt refert Bar.in.d.l. centurio.ꝛ idẽ tenuit Jac.bu.in.d.l.ex tribus.dicens omnes.ideꝫ velle.ꝛ idẽ firmat ibi Bal.in.d.l.iam hoc iure.ꝛ in.d.l.centurio.di cens se ita sepius cõsuluisse ꝛ ꝙ doc.ita cõiter consulunt ꝛ vnũ con silium Bald.incipit pater filio impuberi ꝙ consilium multe lect. habent insertũ in.d.l.ex tribus.prout dicit do.meus in.d.l.preci bus.habeo etiam aliud consilium eiusdem Bald.quod incipit te stator iste tempore mortis.Jtem aliud incipiens andreas fecit te stamentum vbi dicit hanc.opi.esse communiorẽ ꝛ suffultam effica cioribus rationibus ꝛ ꝙ in pratica seruatur ꝛ ꝙ sepe consuluit. et loquitur in dicto cõsilio incipiẽte andreas in casu quo mater erat in medio ꝛ erat substituta pia causa.Jdem etiam tenuit Ange.in d.l.centurio in recollectis magis plenis hanc primam partem vide tur tenere Bald.in l.sicut in annos.in prin.ff.qui.mo.vsusf.amit. et in.l.pomponius in negotijs.ff.de neg.gest.ꝛ Ange.solẽniter te

5 nere ꝛ comprobare videtur hanc partem in consi.cxxvj.¶†Secũ da opinio.principalis est quod supradicta opinio antiquorũ pro cedat quando mater est in medio ne substitutio dubia taliter iter pretetur quod mater excludatur a luctuosa filij hereditate contra ea que habentur in.l.fi.de insti.ꝛ substi.sub condi.fac.propter ꝙ ta cita pupillaris non admittitur contra matrem pupilli.vt ibi.ꝛ in d.l.precibus.Et per doc.in dictis iuribus.ꝛ in.l.ij.in prin.ff.de vul ga.ꝛ pupil.Et propterea etiam substitutio compendiosa dubia fauore matris in medio existentis interpretatur fideicõmissaria. d.l.precibus in fi.sed substõ cõpendiosa facta p verba cõia sine di

stributione etatum est: dubia: ergo interpretetur fideicommissaria ꝛ sic ꝑcedat supradicta opinio glo. ꝛ doc. ſm Bart. in. d. l. centurio in vlti. col. qui firmat hanc opi. in quam inclinare videtur do. Ant. in. d. c. raynutius. ꝛ eandem opi. tenuit Rapha. cu. in. d. l. centurio. ꝛ Pe. de ancha. in. d. c. si pater. Et ſm hanc opi. reperio consuluisse Franciscum tigrini de pisis. ꝛ incipit consilium titius habens tres filios: idem etiam consuluit preclarissimus doc. d. Dionysius de barigianis qui sua tempestate doctor veritatis a plerisq; nũcupabať. ꝛ incipit consiliũ in presenti dubitatione primo discutiendũ est ꝛc. qui profert hec verba. Et inherendo opi. cõi ꝛ ita al's consului substitutio compendiosa facta ꝑ verba cõia vbi mater est in medio omni tempore est fideicommissaria vt plene no. in. l. precibus. C. de impuberum. ꝛ in. l. centurio. ff. eo. ti. licet sint opiniones quas nũc nõ refero. Sed pro cõstanti habito ꝙ dicta substitutio fuerit omni tẽpore fideicommissaria ꝛc. Et idem consuluit. d. Petrus de perusio licet consilia sua non viderim alia autem consilia que allego vidi et possum ostendere hanc opi. sentit Bald. in. l. si quis ita. ff. de vsuf. ꝛ

6 Franciscus de are. ¶ †Tertia autem opinio est ꝙ immo intra pupillarem etatem sit substitutio pupillaris prout hanc opi. tenet gl. licet de matre mentionem non faciat in. §. qua rõne instit. de pup. substi. prout solet communiter allegari illa glos. ꝛ ipsam sequiť Cy. in addi. suis in. d. l. precibus etiam si mater sit in medio. Et refert se ita consuluisse. ꝛ idem per plures rationes maxime per. d. c. si pater tenuit Jo. and. ibi eandem opi. sequitur Ange. in. d. l. centurio. dicens quod non videt responsum ad. d. c. si pater. idem tenuit Saly. in. d. l. precibus. Et idem ibi tenet Rapha. fulg. per. d. c. si pater. dicens se ad illud non videre responsum. idem reperio tenuisse dñm Floren. in. d. c. raynutius per. d. c. si pater. Et idem tenuit Fráciscꝰ de ramponi. in. d. l. precibus. vt refert Jmola. in d. c. raynutius in xxxviij. col. qui Jmol. idem tenuit in. d. l. centurio in. xiij. col. ꝛ tribꝰ seq. vbi dicit hunc articulum esse satis determinatum per ius cañ. ꝑ illud. c. si pater. adeo quod dicit hanc opi. seruandam etiam in terris imperij per no. per doc. in. c. j. de no. ope. nũ. ꝛ in. c. lꝫ ex suscepto de foro compe. ꝛ in. l. priuilegia. C. de sac. sanc. eccle. cum si. Et idem latius prosequendo firmat idem Jmol. in. d. c. Raynutius. in. xxxj. col. vbi late prosequitur hunc articulum firmans opi. glos. d. §. qua ratione. Eandem opi. firmat Panor. in. d. c. raynutius. ꝛ idem tenet Pau. de cast. in. d. l. precibus. dicens quod hodie ista est cõmunis opi. ſm quam doct. bonoñ. sic communiter consulunt. Et scõm quam ipse sepe consuluit ꝛ plures se subscripserunt. Et hanc opi. recitando Joã. de fantu. videtur tenuisse Dñicus de san. ge. in. d. c. si pater. lꝫ non faciat specialem mentionẽ de matre tñ satis coniecturandum est quod idem voluerit lꝫ mater sit in medio. Ex quo non excipit casum quando mater est in medio. Et ipse examinat istud dubium late tanꝙ fortius dubiũ illius decretalis vt patet ex dictis per eum ibi in. §. testõre in. iiij. col. ꝛ in casu illius text. mater erat in medio: vnde ipse videtur idem velle etiam matre existẽte in medio ꝛ similiter alij. s. nominati qui potissime se fundant per. d. c. si pater ꝛ dicta doct. ſm terminos iurium que allegant iuxta nota. Barto. in. l. non solum. §. liberationis verba. ff. de lib. leg. Et. d. Ant. in. d. c. raynutius in. xviij. col. simpliciter dicit cõmunem opi. cañ. simplr esse ꝙ substitutio compendiosa per quecũꝙ verba fiat intelligo dũ modo non mere obliqua sit pupillaris intra tẽpora pupillaris etatis ꝛ dicit ita praticari florentie quicquid Barto. dicat. Unde cum Bart. non dicat contrarium nisi quando mater est in medio dicta cõmunis opi. cañ. vt. s. recitata per. d. Anto. intelligitur etiam matre existente in medio ſm verba ipsius domini Anto. Et cõtra matrem reperio me bis consuluisse semel apud eugubium cui consi. se subscripsit prefatus. d. meus. Et secunda vice apud montem falconem cui consi. prout intellexi se subscripsit excellentissimus doc. d. Bald. de Bartho. Et ita etiam primo aspectu videbatur cõtra matrem concludendum in casu isto per. d. c. si pater. ꝛ per auctoritates prenarratas. Et maxime concurrente fauore pie cause. ꝛ sic fauore anime testatoris que videtur ceteris rebus anteponenda. ar. l. sancimus. C. de sac. sanc. eccl. ꝛ l. sunt persone. ff. de relig. ꝛ sump. fu. vbi dicitur quod in ambiguis interpretatio fieri debet pro religiõe: nã summa est ratio que facit pro religione prout ibi dicit text. vnde in casu nostro videtur interpretanda substitutio pupillaris: quia magis fauorabilis ꝛ pie cause ꝛ religioni fratrum predicatorũ cui subest dicta capella substituta. Item in casu isto corroborat: quia mater dicti pupilli iam transiuerat ad secunda vota ꝑpter que secũda vota anima primi mariti contristatur dicit text. in auč. de nup. §. q vero sequitur causa ver. nos igitur videntes. ꝛ Ang. hoc decidit in l. ij. ff. de vulg. ꝛ pup. ꝛ in. l. precibus in lec. paduana. C. de impu. adducit tex. §. que nunc ver. nos igitur. vbi dicitur quod secundo nubendo contristat animam defuncti ꝛ filios. ꝛ in. §. soluto. Et eis infert iniuriam in auč. de non elig. secundo nup. §. perspeximus in fi. pro hoc vltra eum adduco tex. in auč. de nup. §. finautem tutelam. vbi negligit memoriam primi viri que est maxima Francisc. de are. qui postea respondet ꝙ dictum Angeli potest esse verum casu quo loquitur tex. quem allegat vꝫ. d. §. que nunc. sequitur versi. nos igiť vꝫ quando testator reliquit vxori si non nuberet. Tunc enim nubẽdo cum faciat contra expressam voluntatem viri presumptio est ꝙ anima viri contristetur. Et hoc est quod voluit Bar. in. l. ij. de vul. ꝛ pup. dum dicit quod tacita pupillaris admittitur contra matreꝫ quando transiuit ad secũdas nuptias ꝛ pater ei reliquerat in testamento donec vitam vidualem seruauerit: vnde ipsemet Ange. in lec. paduana in. d. l. precibus. dicit quod Ray. Guil. ꝛ Bart. tenent contrarium ꝛ vere Barto. tenuit contrarium dicendo vt. s. ꝛ hanc opi. sequitur Jmo. in dicta. l. ij. quia nõ reperitur iure cautum quo modo arguendi vtitur Bal. in auč. ex testamento. C. de secun. nup. tum quia non censeatur grauissima offensa ex qua presumatur tacite reuocari legatum. Non ob. tex. in. d. §. finautẽ tutelam: quia loquitur in ea que promisit non nubere ꝛ assumpsit tutelam. preterea preter istos duos casus. s. expressos non reperitur tex. qui dicat fieri iniuriam marito. Sed solum filijs primi matrimonij immo cõtrariũ innuitur expresse in. §. igitur in princ. ver. mulieribus in auč. de nup. vbi dicit quod nullus imminet metus si non habet filios quãuis tex. in. §. si vero expectet in prin. eodẽ titulo. dicat quod etiam hoc casu negligat priores nuptias. Ex quibus datur itelligi quod aliqua iniuria non tamen talis quod mulier debeat excludi. Ad hoc tex. d. §. igitur ibi nulla perscrutatio. Preterea iura superius allegata dicunt quod mater que transiuit ad secunda vota capit ex testamento filij: prout ergo non consideratur iniuria illata filio: ita nec iniuria illata marito: preterea tex. in auč. de non eli. in. §. optimum ver. alioquin dicit quod quando filius decedit nullis relictis fratribus inhumanum est excludere matrem a successiõe filij: ergo tacita viri non presumitur subesse ad exclusionem cum voluntas testatoris presumatur in dubio se conformare cum dispositiõe iuris Barto. in. l. heredes mei. §. cum ita. ꝛ in. l. iurisiurandi. §. si liberi. et benefacit tex. pro ista opi. l. femine in fin. C. de secun. nup. ibi omne ꝙ quoquomodo perceperit vbi vniuersaliter ꝛc. Adeo quod non videtur verisimile quod si pater cogitasset matrem pupilli suamq; vxorem transituram esse ad secũda vota ipse voluisset quod sua bona deuenirent ad matrem pupilli ꝛ eius bonis potiretur ꝛ secũdus vir ꝛ filij secundi matrimonij. Item cõfert quia est substituta in certa parte soror ipsius testõris que censetur magis dilecta a testatore quo ad successionem quã vxor: ideo videtur coniecturandũ qđ potius voluerit successionem deuenire ad sororẽ propriam ipsius testatoris quam ad vxorem prout in simili quando sunt substituti filij testatoris concludit Bart. in. d. l. centurio in col. xj. ꝛ in consilio quod incipit Uannutius ricatelli in ordine. lxx. per no. per glos. fi. ꝛ quod doc. super ea in. d. l. precibus. ꝛ quod per Barto. ꝛ docto. in l. ij. in princi. ꝛ in. l. lutius. ff. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ in. l. fin. C. de insti. ꝛ

7 substi. sub condit. fac. †Nec videtur huic sententie refragari quod testator vsus fuit verbis restrictiuis bonorum suorum: quia in residuo bonorum suorum substituit capellam ꝛ postea subdit ꝛ hec sua vltima voluntas ꝛ suorum bonorũ vltima dispositio. ꝛ sic per hoc videtur substitutio facta in bonis testatoris non in bonis pupilli per fideicommissariam enim succeditur testatori ꝛ in bonis testatoris. l. coheredi. §. cum filie. ff. de vul. ꝛ pup. ꝛ per substitutionem pupillarem succeditur pupillo: quia substitutus censetur heres institutus a filio in eius testamento. l. ij. §. quisquis. ꝛ. §. prius. ꝛ. §. fi. ꝛ. l. sequenti. ꝛ. l. is qui bonis. ꝛ. l. patris ꝛ filij testamentum. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ. d. §. cum filie cum similibus. substitutus enim pupillaris succedit etiam si filius se abstinet ab hereditate paterna. l. filius qui se paterna. ꝛ. l. iulianus. ff. de acquiren. hered. ꝛ etiam si filius exheredatur. l. j. §. fi. de vulg. ꝛ pu. ꝛ. §. non solum instit. de pup. substit. ꝛ dicto. §. cuꝫ filie. ꝛ. l. cum quidam. C. de leg. licet hodie exheredatio pupilli sit inepta. l. si quis in suo. C. de inoffi. test. cum itaꝙ testator substituerit in bonis suis seu in residuo bonorum suorum innuunt verba quod sit substitutio fideicommissaria per quaꝫ succeditur in bonis testatoris ꝛ non sit pupillaris per quam succeditur in bonis pupilli ꝛ non in bonis testõris nisi quatenus reperiantur in bonis pupilli: nam tunc in eis bonis succeditur tanꝙ in ceteris bonis pupilli aliunde prouentis: nam ad hoc videtur pro responsione dici posse ꝙ verba que videntur restringere dispositionem ad testatorẽ vel ad eius bona non videntur immutare naturam substitutionis quominus illa que alias fuisset pupillaris definat esse pupillaris ꝑ tex. ad hoc notabilem in. l. si ita sit ascriptuꝫ. §. qui filio. ff. de bono. pos. secundum tabulas ꝛ ibi notat Bart. facit etiam bonus text. in l. j. §. duplex ibi heres mihi esto. de vulg. ꝛ pup. nam licet sit adiectũ verbum mihi tamen censetur ibi pupillaris quod tangit Bart. in l. ij. ff. de vulg. ꝛ pu. ꝛ sentire videtur Rapha. cuma. in. d. l. centurio. sentiens quod verbum mihi non habeat alterare substitutionem compendiosam quominus interpretetur directa pupillaris lꝫ non videatur firmare istud tñ firmat late prosequendo dñs meus in. d. l. precibus. dicens ita de facto consuluisse siue testator dicat mihi si-

8 ue dicat bona mea. †Et hoc in terminis vr firmare Bart. in. d. l. cẽturio in secũda principali qõne versi. sed quid si testõr dicat qñcũꝙ filius meus decesserit sine liberis volo quod bona mea dentur vel distribuantur inter pauperes per meos fideicõmissarios vbi cõcludit quod etiam si mater sit in medio dicta substitutio sit pupillaris filio decedente in pupillari etate. ꝛ sic Bart. videť quasi in terminis decidere

decidere hanc consultationem contra matrē adducens etiam ipse dictum.c.si pater.nec videtur obstare si qs respondendo ad Bart. dixerit quod Bar.loquitur quando substitutio est facta per verba expressa vel tacita directa ciuilia vel iurisgentiū quia ipse subintelligit verbum accipiant quod est verbum directum vt ipse idē Bar. dicit in prima principali questione in.v.co.ꝛ Bal.in.d.c.si pater et Imo.in.d.c.Raynutius pe.char.ꝛ in.d.l.centurio co.antepe.nam circa hoc videtur dicendū ꝙ lʒ verbum accipiat censeat directum iurisgentium ꝛ verbum substitutio censeatur cōmune prout cōmuniter doc.volunt tamen non videtur vis:qꝛ verba directa iurisgentium ꝛ verba cōmunia quo ad materiam nostrā par aut nihil differunt prout dixit Bart.in.d.l.centurio in antepenultima colum. quod ꝛ voluit ibi Imo.in.xvj.ꝛ in.xxiij.colum.vbi adducit Joan. and.idem velle ꝛ facit qꝛ Bart.ista verba directa iurisgentium appellat quandoqꝫ verba cōmunia iurisgentiū ꝑut patet ex eius dictis in.d.l.centurio.circa fi.itē facit qꝛ ista ṽba directa iurisgentiuʒ adiecta certe rei non trahuntur ad institutionem seu substitutionē directam ꝑut vult Bald.in.l.humanitatis.C.de impuberū ꝛ Bar. in.l.illa institutio.de he.insti.ꝛ Dy.in.l.cogi.§.ꝛ generaliter.ff.ad treb.ꝛ idem Barto.in.d.l.centurio in antepe.co.ꝛ similiter vī in similibus terminis ꝯcludere idem Barto.in ꝯsi.suo.lxxxv.incipien. Bar.difformiter vbi licet testator se restrinxerit ad bona sua nihilominus ipse Bart.interpretatur substitutionem directam etiam contra matrem.ꝛ facit etiam quod ipse notat in alio consilio inci-

9 piente in questione preposita viso puncto in ordine.ꝛc. ¶†In cōtrariam autem partem facit multum dicta ratio:qꝛ per pupillareʒ substitutionem substituitur in bonis pupilli non simplr̄ in bonis patris testatoris ꝑpter ꝙ Bal.in.d.l.precibus.vult quod restrictio substitutionis ad bona testatoris inducit substōnem fideicōmissariam.d.§.cum filia.licet dicta verba in bonis suis non restringant substitutionem pupillarem.d.l.si ita scriptū.§.qui filio.ꝛ ꝙ ibi per Bart.prout hec notabilr̄ dicit Bald.in.d.l.precibus.in pen.char. quod ꝛ voluit Saly.in eadem.l.in pe.col.dicens quod qn̄ verbo cōmuni adijciuntur dicta verba in bonis suis non potest esse substitutio pupillaris ꝛ idem in effectu consuluit Bald.in quodam suo cōsilio.incipiente proponitur quod pater filio impuberi ꝛ illi consilio se subscripsit Ang.eius frater ꝛ nonnulli alij ꝛ erat ibi facta substō ꝑ anima testōris vt deprehenditur ex verbis consilij:lʒ in themate non dicatur si pro anima ergo ad pias causas.ff.de leg.ij.l.si quis titio.cum nota.ibi per glos.ꝛ docto.ꝛ reperio ꝙ similis casus al's hic euenit de facto ꝛ fuit hic consultum ꝙ ꝑpter dicta verba in bonis meis vel similia fuit consultum ꝙ semp substitutio esset fideicommissaria etiam cessante fauore matris ꝛ cum hoc transiui legendo in.d.l.precibus substitutio enim compendiosa facta per verba cōia sine dinumeratione temporum est in hoc dubia qꝛ ignoratur que nam fuerit mens testatoris ꝑpter ꝙ docto.non immerito variant adeo quod in re dubia recurritur ad coniecturas ꝑut tradit Bar. in.d.l.centurio col.x.Nec est leuis ista coniectura ex quo vis verborum ad hoc astringit non violando ipsa verba que quidem nō sunt violanda.l.non aliter.de leg.iij.ꝛ.l.j.§.si is qui naue.ff.de exerci.cū si.concurrit itaqꝫ in casu nostro fauor matris que alterat naturam substitutionis dubie vt.d.l.precibus.ꝛ.d.l.fi.C.de instit.ꝛ prout.s. deductum.item vis verborū que coartare videntur ad eliciendam supradictam interpretationem.s.ꝙ dicta substitutio cēseatur fideicōmissaria.

10 †Concurrit etiam ꝛ tertia ratio in casu nostro:quia verbum cōe non trahitur ad institutionem vel ad directam substitutionem nisi quando est adiectum vniuersitati bonorum prout tradit Bart.in.d.l.centurio.in.xiij.col.per.l.cum autem.de lega.ij.ꝛ ꝑ id quod notatur per glo.ꝛ doc.in.l.his verbis in ꝑnci.de heredi.instit.quod ꝛ tenet Imo.in.d.l.centurio in pen.char.ꝛ idem voluit Bar.in consi.clv.incipiente viso testamento martini.dicens quod nunꝙ ex verbis cōmunibus resultat directa substitutio quādo non est vniuersalis:ꝛ ideo magis ad propositum.dicit Bart.in.d.l.centurio.in antepenul.colum.quod si certa pars bonoꝝ vel hereditatis est in substitutione relicta per verba obliqua ꝛ alia pars ꝑ verbū commune tunc in omnibus est fideicommissaria:ꝛ sic quādo in vna quota substitutio est fideicommissaria etiam in alia quota interpretatur fideicommissaria si est facta per verba communia. ꝛ idem tenet ibi Imo.in prin.vltime charte dicens quod si in quota bonorū est facta vni substitutio ꝯpendiosa puta in dimidia ꝛ alteri in alia dimidia vel in residuo est facta per verbum commune erit substitutio omni tempore fideicommissaria:sed ita est in ꝓposito: quia in tertia parte relicta fratribus ordinis minorum facta pro tunicis ꝑ verbum distribuatur iudicanda est fideicommissaria attenta natura verborum ꝛ cause in quam est relicta dicta tertia pars ꝛ qualitate personarum substitutarum que non sunt capaces iuris hereditarij vt in cle.exiui.de verb.sig.ꝛ per Bar.in sua minorica in secundo capitulo primi libri: ideo etiam substitutio compendiosa facta in alijs partibus per verba communia debet iudicari fideicommissaria ꝛ non directa per dictam theoricam Bar.ꝛ Imo.a qua theorica nō reperio alios deuiare ꝛ videtur quasi in terminis decidere casum nostrum.Cogitabā etiam quod est in residuo scʒ bonorū suoꝝ substituta capella annunciate nouiter constructa ꝛc.qualiter capella que est res inanimata nec habet rectorem in spē qui possit censeri substitutus possit esse heres ꝛ cuius animo adiret hereditatē cuʒ hereditas animo adeatur.l.pro herede.in prin.ff.de acquiren.hereditate.ꝛ.l.potuit.ꝛ.l.si ania.C.de iure delibe.ꝛ res inaīata animuʒ non habeat ꝛ si qua via posset sustentari directa instō vel substō non posset nisi quadam via indirecta puta:quia episcopus vel capitulum fratrum dicte ecclesie foret heres:licet nec episcopus nec capitulum esset substitutus ꝛ si obliqua censeretur substitutio nō eēt opus tanta impropriatione nec tanta idoneitas requritur in fideicōmisso quanta in institutione iuxta.l.nutu.de leg.iij.ꝛ.l.iubemus. C.de testa.ꝛ quod no.Bart.in sua minorica.in lib.j.prime distin.c. ij.secūde di.simul iunctis:ideo potius interpretetur fideicōmissum quaʒ instō heredis dicta substitutio facta de re inanimata. Ex quibus oībus simul conglutinatis arbitror dictam substitutionem cēseri fideicommissariam non autem directam:licet pupillus decesserit in pupillari etate non obstante adductis in contrarium que re

11 vera non obstāt. ¶†Non enim ob.id quod primo loco dicebatur quod tex.d.c.si pater per quod moderni mouentur in interpretando substitutionem directam prout.s.relatum est.quia respōdetur quod Bart.ꝛ sequacibus fuerat notum.d.c.si pater.qꝛ Barto.pluries illud allegauit in.d.l.centurio.nec sunt minus numero nec auctoritate doc.qui tenēt illam partem que tenet omī tempore interpretari fideicommissariam saltem matre existente in medio ex quo glos.communiter omnes vtriusqꝫ iuris sunt in hac sententia ꝛ fere omnes doct.vsqꝫ ad bar.ꝛ post eum aliqui prout sunt Pe.ꝛ Ang. ꝛ Raph.cu.ꝛ ceteri ita quod inter legistas longe maior numerus ꝛ longe maioris auctoritatis sunt pro parte matris quam contra.itē inter canonistas Inno.ꝛ Hosti.sunt maxime auctoritatis Jo.an. variauit:quia aliter in glo.aliter loquitur in nouella.ꝛ.d.Anto.ēt fuit maxime auctoritatis ita quod non esset peccatum in spiritum sanctum tenere eam partem etiam in simplici substitutione compēdiosa matre scʒ existente in medio nec glos.in.d.§.qua ratione que allegatur in contrarium dicit ꝯrium si recte aduertať ponit eñ primo casum ꝙ substō fiat verbis directis ciuilibus scʒ ꝙ talis sit hřs ꝛ dicit ꝙ si fit a milite valet iure directo in pupillari etate postea vero iurꝫ obliquo matre existente in medio alias iure directo militari si vero fiat a pagano tunc intra pupillarem etatē erit directa ꝛ hactenus glos.non mutat casum sed prosequitur casum primo positū in quo substitutio fuit facta verbis directis ciuilibus prout vtunť legiste per.l.verbis ciuilibus.de vulg.ꝛ pup.vel directis directo ꝑut ea baptizat Jo.and.in.d.c.si pater.postea autem subdit glos.ꝙ post pupillarem etatem aut fit per ṽba cōia prout est verbum substituo ꝛ tunc erit fideicommissaria ꝛc.aut per verba directa ꝛ tunc non obliquatur:vnde glos.illa circa pupillarem etatem nihil tāgit de verbis cōibus itaqꝫ non est verū quod illa glos.contradicat alijs dictis nec censetur mutasse sententiam.l.eum qui mutatam.ff.de ꝑba.ꝛ.l.non ad ea.ff.de condi.ꝛ demon.ꝛ.l.sancimus.C.de testamen. Item rationes etiam vrgēt pro hac parte ꝛ fauor matris operatur in materia compendiosa quod interpretatur fideicommissaria vbi poterat valere iure directo etiam secundū propriam vim verboruʒ quinimmo verba plurimum impropriantur interpretando substitutionem esse fideicommissariam cum verba directo ciuilia obliquentur contra eoruʒ naturam.d.l.verbis ciuilibus.ꝛ.l.sceuola ad tre.quatenus loquitur de rigore prout hec probanť in.d.l.precib⁹ iuncto fine.cū prin.nam in prin.dicit fecit secūdū heredē.ꝛ sic loquitur ibi imperator ꝑ verba directa ciuilia.ꝛ tamen in fine fauore matris obliquātur ꝛ interpretatur substitutio fideicommissaria.licet verba possint stare proprie ꝛ substitutio posset stare directa per.d. l.centurio:vnde maximus ibi versatur fauor matris ꝛ mirū effectuʒ producit ꝛ videtur quod longe minus mirum foret si substitutionē de se dubiā ꝛ que necessario censebatur fideicōmissaria respectu alicuius temporis in substitutione comprehensi facit interpretari fideicōmissariam non impropriando verba aliquo modo.ꝛ licet in casu dicte legis precibus in fine substitutio poterat esse directa solum iure speciali ꝛ in pupillari etate de qua agitur possit esse directa iure communi ꝛ iura cōia sint efficaciora quam specialia.l.eius militis.§.militia missi de mili.testamento.ꝛ.l.si.C.de pac.conuē.et quod per glos.C.si aduer.ven.l.j.ꝛ hoc respectu sit plus obliquare in casu isto quam in illo tamen attento quod in casu isto verba pariter se habent ad obliquam ꝑut ad directam non videtur plus immo min⁹ hic quam ibi substitutionem obliquare cū ibi verba se haberent ad directam ꝛ nullatenus ad obliquam non ergo mirum si Bart.ꝛ sequaces sequuntur antiquorum fere omnium opinionem quando mater est in medio ꝛ ea cessante sequuntur contrariam sententiam ꝛ profecto si non esset.d.c.si pater hec opinio antiquorum matre saltē existēte in medio fuisset multum sustentabilis secūdū Imolā in.d.l.cēturio.ꝛ in.d.c.raynutius qui tñ aliā opinionem firmat per.d.c.si pater per quod potissime videntur se fundare cōiter tenentes eā partē:vñ est aduertendū circa intellectuʒ illius.c. nam illo.c.sublato de medio hec opinio tanquaʒ cōmunis esset teneda.

12 †Et per tenentes eam opinionem dantur ad illum tex.plures re-

sponsiones vna responsio est quod ille tex. loquitur in verbo directo moriatur nos loquimur in verbo communi prout hanc responsionem dat Gui. de cu. prout eum refert ⁊ sequitur Bald. in. d. l. centurio. quam etiam dat ibi Bart. in. iij. q. principali col. x. vel. xj. ⁊ etiaꝫ Raph. cu. ⁊ Imo. ibidem pro quo facit quia verbum moriatur respicit personam non bona: ideo non videtur mori alteri si bona testatoris per eius mortem ad alium deuoluuntur: sed videtur mori alteri quando eius persona per aliuꝫ representat̃ ꝓut est heres qui censetur eadē persona cum defuncto in auť. de iureiuran. a mo. presti. §. j. ⁊ vicem gerit defuncti: sed fideicommissarius succedit testōri non pupillo: ideo verbum moriatur longe magis adaptatur ad directam quam verbum substituo ꝙ est commune ⁊ conuenit etiam substōni in legato ⁊ fideicommisso particulari ꝓut ⁊ tangit Bart. in. d. l. centurio per. l. vt heredibus. ff. de leg. j. ⁊. l. vnicam. §. in primo. ⁊. §. pro secundo. ⁊. §. sinautem sub conditione. C. de cad. tol. secunda responsio datur ꝙ ibi erant in primo capite substitutionis substituti filij testatoris qui ex presumpta mente testatoris faciunt cessare fauorem matris ꝓut no. glo. fi. ⁊ doc. super ea in. d. l. precib⁹ ⁊ in. l. lucius. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ Bart. in. d. l. cēturio. ⁊ in. l. ij. eo. titu. ⁊ doc. in. l. fin. C. de insti. ⁊ substi. sub condi. fac. nec huic respōsioni videtur obstare id quod quidam dicunt ꝙ in. d. c. si pater non agebat̃ de interpretando primam substitutionem: sed de interpretando secūdū cap. substitutionis: quia immo ibi agitur de interpretatione vtriusqꝫ capitis substitutiōis vt euidēter ibi patet in versi. premissa. ⁊ si in primo capite voluit pupillariter substituere prestatur coniectura ꝙ etiam in secundo capite voluerit idem facere prout in simili tangit Bar. in. d. l. centurio. dum dicit quod est considerandū qualiter testator simile verbum assumpsit in alia parte testamenti. ⁊ facit quod habetur in. l. qui filiabus. de lega. j. ⁊ in. l. si seruus pluriū. §. fi. eo. titu. cum similibus. Potest etiam responderi ad dictas duas responsiones ꝙ licet caderet dicta responsio ad dictum illi⁹ tex. tamen non est bona quo ad rationem ibi positam in textu que est generalis ꝙ semp substitutio est interpretāda potius directa ꝙ̃ obliqua quando verbis substitutionum conuenit ⁊ personis institutis que quidem ratio est generalis siue sint substituti filij siue extranei ⁊ siue sint verba directa iurisgentiū siue ꝟba cōia cū ēt ꝟba cōia cōgruant directe substitutiōi nec ex alio dicātur cōia nisi quia directe ⁊ oblique substitutioni conueniunt ratio em̄ scripta est lex scripta. dicit Bald. in auť. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. ⁊ idem Ange. in. l. ij. in fi. ff. de dona. ⁊ est mens legis prout dicit Dy. in. c. fi. de reg. iuris in. vj. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. non dubium. C. de. ll. ⁊ Imo. in. d. l. ij. §. fi. de dona. ⁊ est casus ⁊ anima legis prout dicit Bald. in auť. post fratres. C. de legitimis here. ad hoc. l. his solis. C. de reuocan. dona. ⁊. l. cū mulier. ff. so. ma. ⁊ ibi ꝑ per Bald. ⁊ hoc est ꝙ multum viget cōtra matrem. ¶ Sed ad predicta possunt dari plures responsiones. primo enim responderi potest quod non dr̄ ibi simpliciter quod semper est interpretanda substō directa qñ conuenit verbis ⁊ personis: sed dicitur qñ conuenit verbis ⁊ personis ꝓut in casu proposito: vnde potest dici quod illa dictio ꝓut restringit precedentia verba generalia iuxta no. per glos. ⁊ doc. in. l. edita in fi. C. de eden. ⁊ per Bar. in extranagan. ad repriméda in verbo ꝓut. cuꝫ si. Sed quando substitutio est facta per verba cōmunia non conuenit verbis prout qñ est facta per verba directa ſm dictam responsionem Bar. ⁊ sequacium. s. datam ad. d. c. si pater merito dicta rō non viget. Preterea non dicitur in. d. ratione simpliciter ꝙ sit semper interpretanda directa: sed ꝙ est interpretanda directa potius quam obliqua. ⁊ sic per comparatiuum potius ⁊ natura comparatiui est relinquere positiuum in termino ſm grammaticos. ⁊ habetur in. l. v' autem non apparet in prin. ff. de verbo. obli. ideo dicta verba videntur innuere ꝙ non semper interpretetur directa: ſꝫ qō qñqꝫ fideicommissaria: sed in dubio seu ceteris paribus directa interpretetur in casu autem nostro. s. vbi est facta per verbum cōmune ⁊ non sunt substituti filij testatoris ⁊ mater est in medio nō sunt cetera paria quia pro fideicommissaria substitutione instat fauor matris prout instat in terminis dicte. l. precibus in qbus terminis prout dixi meo iudicio potest probabiliter dici vigebat maior ratio interpretandi directam substitutionem quam in casu nostro quo est facta substitutio per verba communia. ideo hoc casu non attendatur illa ratio: sed id quod immediate ibi aduersatiue subditur quamuis directa interdum ex causa trahatur ad fideicommissum hoc est illa substitutio que secundum verba esse posset vel deberet al's esse directa censetur ⁊ est fideicommissaria. ⁊ ita occurrit in casu nostro in quo etiam possumus dicere quod verba non cōueniūt directe substitutioni pupillari ex quo non substituit in bo-

13 nis pupilli: sed in bonis suis. ¶ † Tertia datur responsio ad. d. c. si pater. ꝙ ibi vltima substitutio fuit facta per verba directa ciuilia: quia tex. dicit pauperes instituendo verbum autem instituo scōm omnes est verbum directum ciuile seu directum directo: ideo non mirum si substitutio ibi interpretatur directa. nam omnes concordant vbiqꝫ quod si substitutio est facta per verba directa ciuilia substitutio est in pupillari etate directa ꝓut est casus in. d. l. precibus. ⁊ in. d. l. centurio. Et licet ex aduerso dicatur hoc verbum non ponit̃ ibi in primo capite substitutionis. ⁊ tñ etiā in illo interpretatur directa respondetur ꝙ ⁊ sequentia faciunt interpretari aliter ⁊ aliter precedentia. l. heredes palam. §. sed si notam. ff. de testa. cum similibus ⁊ prout etiam. s. dixi. item in primo capite cōcurrit fauor filiorum vt ⁊ predixi nec etiam refragat̃ huic rñsioni si quis dixerit qꝺ ibi sunt verba pape non verba testatoris. Nam respondetur quod ſꝫ sint verba pape: tñ qr papa refert casum quē decidit vr̄ dicenduꝫ ꝙ retulerit ſm ꝙ erat in facti contingentia. ⁊ sic referendo substitutionem testatoris credēdū est ꝙ retulerit verba testatoris vel equipollentia. ⁊ maxime qr illud verbum instituendo non erat multum accommodatum hinc est quod doc. ibi exponunt instituendo idest substituēdo: ideo est verisimile quod papa vsus fuerit illo verbo nō ex alio nisi vt se conformaret verbis testatoris. ⁊ ſꝫ doc. exponāt id est substituendo id faciunt vt ostendant ꝙ illa erat substō facta pupillis non institutio primi gradus: nam omnis substitutio directa institutio est conditionalis. l. j. §. id quod ex substōne. ff. ad. l. fal. in primo enim gradu dr̄ instō in secundo vel tertio dr̄ substō. ſꝫ ⁊ instō secundi vel tertij gradus dici possit. l. j. ff. de vulg. ⁊ pu. ⁊. d. l. precib⁹ non ergo exponunt ꝙ illa fuerit forma substitutionis seu verbum

14 testatoris: sed est magistralis expositio ad declarationē. † Nec etiā ꝑfate responsioni obstat id quod quidam dicunt ꝙ si testator vsus fuisset verbo instituendo vel verbo instituit seu equipollēti ibi fuisset casus indubius cōtra. l. ꝙ labeo ad carbo. nec fuisset de casu indubitato facta illa decretalis. nam ad hoc respondet̃ ꝙ immo poterat esse dubium ꝑpter verba sine liberis adiecta in substōne que verba glos. in. d. l. precibus interpretātur non conuenire pupillari substitutioni ⁊ ex eis interpretari fideicommissariam ⁊ similiter Innocē. in. d. c. raynutius. ⁊ habeo etiam ad idem quoddam consiliuꝫ cuiusdam dñi Lelli cum subscriptione Baldi ⁊ si dicatur opinio falsa non curo: ſꝫ falsa tñ lectoribus poterat dubium generare. itē nō habeo tex. precise disponentem ꝙ verbuꝫ instituo non obliquetur nam. l. verbis ciuilibus non exprimit que sint ista verba directa ciuilia. ſꝫ docto. magistraliter hoc dixerint insuper. ſꝫ non fuisset dubium circa vltimam substitutionem. tñ satis esset si fuisset dubium. circa primam substitutionē. ⁊ si dicatur ibi euenit casus vltime substitutionis non curandum de prima respōdetur quod immo erat curandum de prima. nam primo euenit casus prime substitutionis ⁊ si illa fuisset fideicommissaria primus pupillus decessisset sine testamento: qr pauperes censentur substituti vltimo morienti iuxta ea que habentur in. l. pe. C. de impu. ⁊ in. l. qui duos in princi. ff. de rebus du. ⁊ in. l. qui duos. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ mater ab intestato successisset vna cum altero filio. ⁊ sic vna cū fratre auť. defuncto. C. ad ter. ⁊ in restituendo hereditatem alteri filio detraxisset legitimam ⁊ trebellianicam. ⁊ sic intererat scire an prima substitutio esset directa ⁊ si quis instaret ꝙ immo prima erat censenda directa propter qualitatem persone substitute respondetur ꝙ hoc verū est: tamen nō est decisum aliquo tex. preciso: sed magistrali ratione: ideo poterat in dubium resticari quo fit vt decre. illa non foret de casu in dubio ēt si testator vsus fuisset verbo instituendo vel instituo. ⁊ maxime hoc non erat decisum de iure canonico ꝙ ius canonicum non solet curare apices verborum ⁊ rigore iuris ciuilis. iuxta ea que habentur in. c. dilecti. de iud. cum sim. Ideo poterat dubitari an de iure canonico attenderetur illa differentia in verbis ciuilibus ⁊ non ciuilib⁹ quā faciunt legiste ⁊ insuper multe sunt decretales quorū casus decidentur clare per tex. legū. nec esset mirum si fuisset ⁊ illa si pater vnde multiphariam potest euitari prenarrata allegatio. Et ex his est demonstratum ꝙ. d. c. si pater non viget necessario contra communem antiquorum sententiam: adeo ꝙ non esset peccatum mortale sequi opinionē antiquorum etiam circūscripto fauore matris ⁊ multomin⁹ ꝯcurrēte fauore mr̄is etiā oī cessante alia extrinseca coniectura in tanta aūt ꝑplexitate ⁊ dubietate q̃ militat qñ mater est in medio de facili cōcurrente aliqua coniectura seu ratione extrinseca que tendat ad interpretationem fideicommissarie substitutionis, est dicta interpretatio fienda scꝫ ꝙ sit substitutio fideicommissaria non directa quapropter in casu nostro audacter hec interpretatio est amplectenda cum concurrant alie rationes extrinsece: maxime due supra assignate per quas ⁊ earum quamlibet de per se docmouentur ad interpretandam substitutionem fideicommissariam etiam vbi mater non esset in medio multo autem fortius debent dicte rationes simul iuncte nos mouere cōcurrente etiā fauore mr̄is.

15 ¶ † Nec ob. ꝙ contra dictā primā rationem. s. in contrarium adduxi: nam licet verbum mihi adiectum in substitutione non immutet naturam substitutionis directe per. d. l. si ita sit ascriptū. §. qui filio. ⁊ dictam. l. j. §. duplex. ⁊ pari ratione videat̃ dicendum si apponantur illa verba in bonis suis vel similia. nam illa iura ꝓcedunt in substitutiōe specifica pupillari: qr est facta substitutio sub expressa conditione si in pupillari etate decesserit quo casu etiam Bald. cōcurrit in eandem sententiam prout ⁊. s. dixi nos aūt sumus in substitutiōe compendiosa que potest adaptari ⁊ ad directam pupillarem ⁊ ad obliquā substitutionem. ⁊ ſꝫ do. me⁹ etiam in compēdiosa substitutione idem ⁊ consulendo ⁊ legendo in. d. l. precibus firmauerit tamen loquitur quando in compendiosa est facta dinumeratio

tio expressa etatum vel quando est facta per verba directa ciuilia in quibus casibus non deuiarem ab eius sententia nec Bal.et Salyc. forte aliud dicerent in dictis casibus: sed ipsi et casus noster loquuntur in substitutione facta sine expressa dinumeratione etatum. et per verba communia in quo casu Bald. Salyc. et Ange. sunt in contraria sententia vt patet ex .s. relatis. Nec ob. quod dixit Barto. in dicto consilio. lxxxv. incipiente Bartholus difformiter: quia in illo casu plura concurrebant. nam in prima substone erat facta expressa dinumeratio etatum que poterat censeri repetita in sequentibus substonibus iuxta ea que habentur in .l. in repetendis. de le. iij. et saltem prestabat coniecturam ad interpretationem vltime substitutionis prout .s. pluries dictum est. Preterea ibi fuit adiectum vniuersale oia per fideicommissariaz autem substitutionem non restituuntur oia quia saltem legitima detrahitur per .l. quoniam in prioribus. de ioffi. testo. prout hanc ronem post Barto. ponderat Jmo. in .d.l. centurio quinimmo illud consilium nihil facit: quia prout postea aduerti non dixit testator oia bona sua: sed omnia bona eorum. Nec etiam ob. quod ipse Bar. dicit in consilio. xc. in contrarium adducto: quia ibi plura concurrebant contra matrem. nam ibi erant substituti alij filij testoris. item verba id suadebant: quia dixit omnis hereditas sine aliqua diminutione prout hec verba ponderat ipse Barto. etiam in .d.l. centurio. Preterea ibi potius fuit breuiloqua substo simpliciter facta quaz compendiosa prout hec oia ponderat Bar. in dicto consilio. et hoc circa vnum capitulum substitutionis. ¶ 16 † Nec etiam ob. quod dicit ipse Bar. in .d.l. centurio in .ij. q. pncipali versi. quid si testor. nam potest dici quod ipse ibi loquitur eo casu quo subintelligunt verba directa: ideo subintelligitur verbum accipiant prout ipe dicit quod verbum est directum vt et .s. dixi nos autem loquimur in verbo comuni inter que verba comunia et directa: licet iurisgentium facit differentiam quo ad hoc ipse Bart. in eade .l. centurio in tertia. q. principali. dum respondet ad illud .c. satis aperte sentiens quod si in terminis illius .c. si pater fuisset substitutio facta per verbum coe fuisset respondendum pro matre vel saltem non esset respondendum contra per generale rationem illius tex. et propterea cum in .ij. q. principali bar. loquatur in verbis directis et non in verbis coibus et potissime se fundet per .d.c. si pater non est trahendum eius dictum ad terminos nostros in quibus substitutio fuit facta per verba coia. idem dicit Fran. de are. ponderando responsionem Bart. ad .d.c. si pater. et dicit quod Bart. in prima questione. dum loquitur de verbis directis. simplr dicit quod intra pupillarem etate est directa qn fit per verba directa iurisgentium sed qn per verba coia hoc non tenet indistincte: sed cum moderatione si mater est in medio et quod quando verbum directum iurisgentium apponitur vniuersitati semper significet directum declarat Ange. solenniter consi. xcvij. incipiente viuianus de monte politiano. vbi aute adijcitur certe rei vel certe portioni. tunc bene Bart. in duobus locis. dicit quod inter ista verba communia vel directa iurisgentium est parua differentia vel nulla: vnde qui reprobat Bar. ex dictis suis. circa hoc non bene percepit eius mente secundum Fran. de are. et licet idem Bar. ibi in antepenul. col. videat equiparare verba coinunia et directa iurisgentium. tn non equiparat simpliciter: sed dicit quod modicum differunt: vnde istud modicu potest verificari in casu isto in quo ipsemet Bart. fecerat differentia inter predicta. item Bar. non dicit absolute quod modicum differant: sed moderat quod modicu differunt quantum est in proposito: vnde pot intelligi quantum ad propositum illius questiois quam ibi tangebat scz qn hmoi verba non sunt adiecta vniuersitati bonorum: sed quote bonorum vel hrditis seu certe rei. item dato quod Bar. non ponderauerit restrictionem que resultat ex relatione ad bona testatoris no accurate forte in hoc transeundo tn alij id ponderant et vis verborum ad id satis artat nec videtur in hoc multum curandum de Barto. ex quo secundum sententiam Bar. pro matre est respondendum: quia ipe est in ea sententia quod etia si non sint adiecta illa verba bona sua vel similia tamen facta per verba comunia interpretetur fideicommissaria fauore matris prout .s. dictum est. vnde sententia Barto. est pro hac parte non in contrarium. 17 † Nec ob. quod in casu nostro est substituta pia causa: quia magis videtur fauendum matri in successione filiorum quam pie cause arg. l. nam et si parentibus in prin. ff. de inoffic. testo iuncto can. si. xvij. q. iiij. et notata per glo. in .l. si quis ad declinandam. C. de episcopis et cleri. nec reperimus in iure quod fauore pie cause substitutio obliquetur vbi als esset directa prout hoc reperimus fauore matris. d.l. precibus. nec etiaz in iure quod fauore pie cause cesset tacita substitutio pupillaris prout reperimus fauore matris in .d.l. pcibus. et in .l. fi. de insti. et subst. sub condi. fac. et licet tex. in .d.c. si pater loquatur in pia causa substituta. tamen non reperio quod doc. qui multa ibi dicunt ponderent vnquam fauore pie cause nec similiter in .d.c. raynutius vel in .d.l. precibus seu in .d.l. centurio. et tamen doc. in dictis locis ponderent fauorem matris et fauorem filiorum substitutorum. et licet anima sit ceteris rebus preponenda tame non preponitur matri vel filijs quo ad bonorum successionem vt de se est notum. item per substitutionem pupillarem succeditur pupillo et in bonis pupilli vt .s. dictum est. vnde non videtur quod substitutio pupillaris facta de pia causa conferat ad animam patris prout hanc rationem ponderabat Bald. in preallegato suo consilio. cui se subscripsit Ang. de quo .s. et anima huius pupilli qui decessit in adeo tenera etate vendicauit sibi paradisum absque hoc adminiculo ex quibus non arbitror quod fauore pie cause habeat alterare naturam huius substitutionis nec etiam fauor sororis testatoris: quia licet glo. et doc. velint quod fauor filij prepoderet fauori matris non tamen idem volunt in alijs consanguineis. licet illi preferantur vxori in successione. C. vnde vir et vxor. l. vnica. Nec etia ob. quod mater transiuit ad secunda vota: quia iura que in his terminis fauent matri loquuntur simpliciter nec se restringunt ad matre viduam. et similiter Bart. Bald. et ceteri communiter loquuntur simpliciter et propterea sunt intelligendi siue transiuerit ad secuda vota siue non nec iste fauor matris fundatur in verisimili mente testatoris: sed quia iura compatiuntur matri vt non priuetur luctuosa filij hrditate. d.l. fi. ideo no considerentur quod si testator cogitasset hunc casum noluisset matrem habere ista bona. nam et alias mater admititur vbi si testator cogitasset eum casum verisimili exclusisset matrem et admisisset substitutum. nam substitutio vulgaris expressa continet in se tacitam pupillarem ea ratioe: quia iurislator arbitratur quod obmisit substitutionem pupillarem eo quia non cogitauit quod decederet in pupillari etate. et si cogitasset presumitur quod prouidisset profecto ratio ista militat siue mater pupilli sit in medio siue non tamen illa verisimilis mens testatoris cedit fauori matris: vnde plus operatur iste fauor matris in hac materia quam verisimilis mens testatoris vt .s. sumpta. illa autem verisimilis mens testatoris que resultat: quia creditur seu coiecturatur quod testator ita voluerit non dico si cogitasset voluisset bene preponderat fauori matris prout voluit Bar. in .d.l. centurio. ij. q. principali. et doct. ibi. et in .d.l. precibus. et etiam in .l. ij. in prin. de vulg. et pup. et in .l. lucius. eo. tit. et similibus. pater itaque potuit probabiliter no cogitare hunc casum. s. secundaru nup. salte quod concurrerent cu morte filij in pupillari etate: ideo non dicta verisimilis voluntas testoris cosideretur in his terminis ad tollenduz fauorem matris. 18 † Et licet vxores transeuntes ad secunda vota priuentur proprietate bonorum primi mariti ad eas puentorum: tn hoc est verum existetibus filijs primi mrimonij no cessantibus oibus filijs pmi mrimonij prout hec hntur i.l. femine et .ll. seq. cum auf. ibi positis. C. de scdis nup. ideo nil ad casum nrm in quo non supersunt aliqui filij primi matrimonij. et licet ego alias bis consuluerim contra matre interpretando substitutione copendiosam factam dinumeratione etatum esse pupillarem intra pupillare etate etia mre existente tn erat casus separati. na in consilio viti. reddito apud motem flascone substo erat facta per verba directa ciuilia: quia in quoda prothocollo verba dicebat substituit hrdes dicit quod coe verbu substituit adaptat ad natura verbi directi ciuilis heredes in transumpto substitutio erat facta per verba substituit et instituit. et sic etiam per verbum directum ciuile. item erat facta expressa etatum dinumeratio: ideo ille casus erat circa hoc clarus per ea que ibi dixi non insisto in alio autem reddito eugubij plures coniecture et rationes extrinsece concurrebant eo casu contra matrem ibi enim erant adiecta verba illa pleno iure que Bart. in .d.l. centurio ponderat ad interpretandum directam substitutionem. item verbum substituit per quod erat facta substo illa de qua tunc agebatur in pluribus partibus erat positu ita quod certum erat quod semel positu adaptabat ad directa et obliqua substitutione: io dicebam quod etia in ea parte de qua agebatur in qua erat simpliciter positum debebat sumi quod adaptaretur ad directam respectu pupillaris substitutionis et ad obliqua respectu alterius temporis. item in illo casu dicta substitutio compendiosa erat vnico verbo substituit facta pluribus personis et aliquibus earum non poterat nisi pupillariter substitui: quia erant solum institute in legitima dicebam quod ex quo respectu illaru personarum erat necessario interpretanda pupillaris in pupillari etate: ita etiam respectu aliarum personarum vt sic vnicuz verbum ad plures personas relatum pro posse eas omnes pariter determinet. arg. l. iam hoc iure cu concordan. in casibus itaque quibus alias consului rationes vrgentes artabant contra matrem in casu presenti rationes satis vrgentes artant pro matre: ideo non abre alias contra nunc vero pro matre consulendum duxi vbi autem rationes extrinsece non artarent pro vel contra esset meo iudicio plurimuz cogitandum. et licet legendo in dicta .l. precibus. et etiam in alijs consilijs inclinassem videar contra matrem tamen nunc magis accurate cogitans plurimum subsisto: sed quicquid tunc dicendum esset in casu isto satis secura fronte puto concludendum pro matre vt .s. s. quod substitutio sit interpretanda fideicomissaria non pupillaris ex quo infertur quod persona filij detrahitur legitima. l. quoniam in prioribus. de inoffi. testa. et quia legitima defalcat ipso iure. et in continenti vt ibi. et .l. scimus in princip. eode titu. et onus erat collatum post mortem veniunt detrahende due quarte per .c. raynutius. et .c. raynaldus. de testa. et dicto .c. si pater. et quod notatur per gloss. et docto. in .ll. qua ratione. C. ad .l. falci. et in .l. in ratione. §. quod vulgo. ff. eode titulo. et hec in relictis profanis non autem idem dico in reli-

ctis ad pias causas in quibus. licet detrahatur legitima non detrahitur falcidia: aut. similiter. C. ad. l. falc. ⁊ in. l. si quis ad declinandã. C. de epi. ⁊ cle. nec prout pleriq; tenent trebellianica aliqui contra non insisto: quia non concluderem in hoc pro matre pro qua postulatur consilium.

Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxxiij.

1 ¶ In successione ab intestato an sit differentia hodie inter masculos ⁊ feminas de media iuris prudentia. nu. 4. ⁊. 9.
2 Dotata filia exclusa a successione per statutum intelligitur in bonis dotantis.
3 Interpretatio per quam inciditur in absurdum est euitanda.
4 Masculorum appellatione non veniunt masculi ex femina.
5 Statuta sunt interpretanda vt quantominus fieri potest ledant ius commune.
6 Statutum per quod filia dotata ab auo patre ⁊ matre debeat dote contentari nec alicui eorum predic. valeat succedere dummodo ab aliquo predictorum fuerit dotata masculis stantibus censetur exclusa ab omnium hereditate et non solius dotantis. p to.
Verba non debent interpretari absq; virtute aliquid operandi et qñ sunt clara interpretationi non est locus.
7 Quilibet est dictio vniuersalis nihil excludens.
8 Femina de iure diuino non succedit stantibus masculis etiam in feudis.
10 Femina exclusa statuto masculis stantibus a successione intelligit̃ si masculi succedant.

¶ Consilium. cccxxiij.

In nomine domini nostri Jesu christi. ¶ 1 † In presenti consultatione videtur prima facie dicẽdum quod dicta filia femina succedat pro virili vna cum filio masculo. nam licet de media iuris prudentia fieret aliqua differentia in successione inter masculos ⁊ feminas vt. l. maximum vitium. C. de li. prete. tamen illa differentia non erat in successione ab intestato vt in ea. l. in princi. in versicu. cum ab intestato. ⁊ illa differentia quam introduxit media iuris prudẽtia detestatur ibi per Justinianum. ita quod in successione ab intestato nec etiam ex testamento seu contra testamentum non est aliqua differentia de iure communi inter masculos ⁊ feminas vt est ibi expressum ⁊ in aut. in successione in fi. C. de suis ⁊ legi. ideo non est dubium quod de iure communi dicta filia succedit dicte sue matri pro dimidia etiam non computata dote cuz illam nõ habuerit a matre. l. vt liberis. C. de colla. nec ob. l. dedit dotez. ff. de col. bono. quia loquitur in dote data ab auo paterno ⁊ in hereditate patris cum paternum sit officium dotare filiam vt hanc rationẽ assignat ibi text. non insisto: quia non tractatur de collatione dotis ⁊ res est in se clara. 2 † Nec obstare videtur ius municipale ꝙ videtur preferre masculos filios filiabus feminis dotatis in successione materna. nam dotatam ab auo videtur excludere a successione aui patris matris ⁊c. Nam ad istud statutum videtur responderi posse qd intelligatur exclusa femina ab hereditate dotantis ⁊ non ab hereditate alterius non dotantis per theoricam Bald. in. l. j. C. de legiti. heredi. qui argumen. illius. l. cum ibi notatis signanter concludit quod huiusmodi statuta excludentia feminas propter masculos a successione intestati intelliguntur in hereditate dotantis ⁊ exclusio nõ trahitur ad successionem non dotantis secundum eñ ibi. ⁊ vidi plures consultum quod maxime videtur dicendum in casu nostro ea ratione: quia alias resultaret inconueniens ⁊ quodã modo absurduz scilicet quod filia excluderetur a successione patris vel matris propter superexistentiam persone que nihil attineret persone ipsius patris vel matris de cuius hereditate agitur. nam si presupponamus feminaz dotatam ab auo paterno vel a patruo ⁊ agatur de successione matris si statutum simpliciter intelligeretur vt sonare videntur verba ista filia excluderet̃ ab hereditate matris propter superexistentiam patrui vel aui qui nihil attinẽt matri nisi iure affinitatis que affinitas non est in consideratione quo ad successionem ĩtestati. l. victrico. ⁊. l. affinitatis. C. communia. de successionibus. 3 † Nec videtur posse excogitari ratio quare propter illam personam que nihil attinet ⁊ non est successura excludatur filia vel neptis a successione parentum: ideo videntur euitandi huiusmodi praui intellectus ⁊ euitanda videtur interpretatio ꝑ quaz incidimus in absurdum. l. scire oportet. §. aliud. ff. de excusa. tuto. ⁊ l. nam absurdum. ff. de bonis liberis. cum similibus. ideo interpretemur hoc statutum quod femina dotata excludatur a successione dotantis si superest masculus descendens ex persona dotante. ⁊ sic licet statutum alternatiue nominet plures personas dotantes ⁊ illas easdem personas alternatiue repetat in exclusione ab hereditate earundem. ⁊ sic videatur sufficere quod casus contingat in altera eorum persona iuxta regulam in alternatiuis in. vj. cum multis concordan. tamen intelligatur singula singulis referendo. ita quod sufficiat alteram ex dictis personis dotasse nec requiratur ꝙ omnes dotauerint: vt excludatur a successione eius scilicet que dotauit. ita quod illa conditio si fuerit dotata ab auo referatur ad illam partem dispositionis dũ excludit ab hereditate aui ⁊ illa pars conditionis si fuerit a patre dotata referatur ad illam partem dispositionis ibi hereditatem patris ⁊ ad illam partem de progenie ipsius patris. ⁊ sic de singulis. ⁊ ita seruetur. nam alternatiue posite in conditione ⁊ alternatiue posite in dispositione dicti statuti scilicet vt dixi referendo singulas partes prime alternatiue ad singulas partes alteri⁹ alternatiue ⁊ omnis tunc cessabit absurditas seu 4 iniquitas supra ponderata. † Et ẽm istum intellectum cessat in casu nostro dispositio dicti statuti ⁊ remanet ius commune per quod filia inuitatur vna cum filio ad hereditatem maternam per senatusconsultum orficianum quod nullam facit differẽtiam inter masculum ⁊ feminam ⁊ si aliqua differentia fuisset facta per ius antiquuz illa penitus tollitur per ius nouissimum in auṫ. de heredibus ab intestato ve. in fi. §. primi. vbi in hereditate cuiuslibet ascẽdentis pariter vocat descẽdẽtes sublata differẽtia sexus. Preterea si supradictus intellectus datus dicto statuto non placeret posset per alia via dictum statutum euitari intelligendo statutum in versic. dummodo remanserit aliquis masculus de progenie ipsius aui patris matris vel fratris ⁊c. In masculo de progenie ipsius dotãtis quod non videtur contingere in casu nostro: quia nepos ex filia quo ad auum maternum non videtur venire appellatione descẽdẽtium masculorum. nam vbi fit mentio de liberis masculis non comprehenduntur femine nec masculi ex feminis descendentes secundum Specu. in titulo. de locato. §. nunc aliqua versicu. cxlvj. prout eum referunt ⁊ sequuntur Bald. Ange. ⁊ Paulus de castro. in. l. sed si 5 hac. §. liberos. ff. de in ius vocando. † Cum itaq; ista filia fuerit dotata ab auo: vt presupponitur in puncto nec presupponatur existere aliquem masculum ex ipso dotante ista filia non censeatur exclusa vigore dicti statuti propter fratrem quia secundum predicta nõ videtur quod comprehendatur appellatione masculi de progenie ipsius dotantis si presupponimus fuisse dotatam ab auo materno facit pro dictis interpretationibus: quia huiusmodi statuta exorbitantia seu correptiua iuris communis videntur restringenda vt quãtomagis fieri potest minus ledant ius commune ⁊ minus iniqtatis contineant arg. capi. cum dilectus de consuetudine. ⁊. l. precipimus. C. de appel. ⁊ regule que a iure cõmuni exorbitant in. vj. ⁊. c. cum expediat iura iuribus concordari. de elect. eo. li. ⁊. l. vnice. C. de inofficiosis dotibus. cum similibus. ⁊ argu. d. l. maximum vitium.

6 ¶ † His tamen non ob. in contrarium arbitror esse iustitiam scʒ ꝙ dicta filia dotata ab auo siue paterno siue materno excludat̃ a successione sue matris ꝑpter superexistentiam filij masculi. nam verba dicti statuti si non cauillentur videntur adeo clara quod non sit locus interpretationi per quã cesset huiusmodi exclusio qñ enim verba sunt clara non datur locus interpretatiõi iuxta. l. ille aut ille. §. cum in verbis nulla dubitatio est non est admittenda voluntatis questio. ff. de lega. iij. facit illud vulgare in incertis non in certis locus est coniecture. l. cõtinuus. §. cum ita de verborum obligationibus. dictum enim statutum excludit feminam ab hereditate aui patris matris fratris sororis patrui aut auũculi dummodo fuerit dotata ab aliquo ipsorum q̃ verba sine cauillatione intellecta euidenter sonant quod sufficiat esse dotatã ab aliquo ex predictis ad hoc vt excludatur a successione siue agatur de hereditate vnius siue alterius ex eis ⁊ in simplicibus terminis statuti excludentis feminaz dotatam a patre: matre: patruo vel auo ⁊c. a successione patris matris aui vel patrui ⁊c. quod femina dotata ab vno ex predictis: excludatur etiam a successione aliorum in terminis consuluit Bald. in quodam consil. incip. de iure communi nullum dubium est. idez etiam consuluit Pe. de anch. in suo cõsilio incip. pro veritate premittendum est quod Philippus ⁊c. vbi concludit quod statutum excludens a successione patris aui vel proaui dotatam a patre auo vel proauo verificatur in successione patris existẽte filia dotata ab auo paterno: vnde fortius idem concludendum est in terminis nostri statuti quod statutum non loquit̃ ita simpl'r: sed subiungit illa verba vel alicuius eorum que nõ debent esse posita sine virtute aliquid operandi. ar. c. si papa. de priuilegijs lib. vj. ⁊. l. si quãdo in ṗn. ff. de leg. j. ⁊ in ṗma constõne. C. §. qbus. ideo dicta verba censentur adiecta: vt expressius denotetur ꝙ dotata ab altero ex predictis nõ 7 succedat alicui eorum. † Et maxime attentis verbis que in eodem statuto immediate subduntur ibi dummodo fuerit dotata ab aliquo ipsorũ q̃ verba euidenter sonãt ꝙ dotata ab aliquo ipsoꝝ non admittat̃ ad hr̃ditatẽ alicuius eorum hec etiã ĩterpretatio coadiuuat̃ ex generalibus verbis sequẽtibus ibi aliqua rõne vel cã quasi dixerit siue velit admitti ea rõne vel cã: q2 non fuerit ab eo dotata cui velit succedere siue ex alia cã ꝙ ẽt quo adiuuat̃ ex v̾bis sequẽtibus ibi dñ dicit possit tñ eis ⁊ cuilibet ipsoꝝ ex testõ succedere ⁊ nõ al'r põderata natura vniuersalis cuilibet q̃ est neminẽ excludere iuxta. c. solite de ma. ⁊ ob. ⁊ dicti cañ. si romanoꝝ. ⁊. l. iulianus. de lega. iij. ⁊ sic dicta verba permittunt mulieres dotatas ab altero ex ꝑdictis succedere. s̃. dictis noiatis scʒ auo pr̃i mr̃i ⁊c. ⁊ cuilibet ipoꝝ ex testamento

testamento et sic permittit ex testamento succedere dotanti ⁊ non dotanti: vnde cum statutum subdat ⁊ non aliter sequitur quod statutum importat quod non aliter succedat dotanti vel non dotanti nisi succedat ex testamento. ⁊ per consequens omnia verba. d. statuti ad hoc tendunt qđ dotata ab vno ex personis in statuto noiatis excludatur a successione cuiuslibet persone in testamento noiate in successione ab intestato ⁊ consequenter dotata ab auo excludatur a successione matris extante filio masculo prout contingit in casu nostro. et per consequens sit standum dispositioni hui⁹ statuti etiam si dura esset eius dispositio: quia lex quantuncunq; dura est seruanda. l. prospexit. ff. qui et a quibus. ⁊ in canoni. scriptuz
8 est in lege alias in lege scriptum est. sexta questione. iij. † Et ita al's in terminis statuti vigentis apud camerenum vidi aliud consiliũ Bald. quod dicebatur reperiri sigillatum in dicta ciuitate camereni cum circa interpretationem illius statuti cousultus essez. ⁊ post ea fuit repertum consil. pa. de ca. super interpretatione eiusdẽ statuti reddentis consilium decisiuum interpretando illud statutum quod dotata ab vno excludatur a successione aliorum nominatorum in statuto. et ita super illo statuto bis consului ⁊ semper hec sententia mihi placuit: licet nonnullis videatur dura: sed non debet censeri multum dura cuz reperiantur etiam plura statuta que feminas propter masculos excludunt a successione: licet nõ fuerit dotate ⁊ etiam hoc reperitur fuisse responsum ex ore dei respondẽtis moysi in veteri testamento vt deprehenditur ex libro numeri. xxxvij. c. ⁊. c. fina. quam legem pleriq; tenent seruandam esse etiam hodie in successione hebreorum prout reperio consuluisse Salyce. in quodam consil. quod incipit. Matthesias hebreus ciuis perusinus factus. ⁊ idem consuluit Pet. de ancha. in consi. incipiente decessit iudea ab intestato et super eodem facto idem consuluit dñs Florianus de sancto Petro in quodam consilio quod incipit Dubitari dicitur mortuo hebreo vel hebrea cui se subscripsit Joan. de Imo. ⁊ incipiẽ. subscriptio visis que superius sunt consulta ⁊c. Nec videtur posse dici iniquum vel absurdum id quod ex ore dei ꝓcessum est seu a lege diuina dispositum neq; iniustum id quod a fonte iustitie emanauit et alias etiam videmus quod in successiõe feudorum femine non succedunt: ⁊ quando excedunt excluduntur a masculis: vt probatur in. c. j. §. j. ⁊. §. filia de successione phe. x. colla. et in. c. j. de gradibus succedentium in feudum eadem colla. itez dicitur quod quodam tempore. s. inter primum bellum punicum et secundum de iure remanorum omnes femine excludebantur a successione etiam parentum propter masculos: vt refert beatus Augustinus in. lib. xxij. de ciuitate dei. Non ob. adducta in contrariũ: quia licet Bald. in. l. j. C. de leg. heredib⁹ dicat quod statuta excludentia feminas dotatas intelligantur in successione dotantium ⁊ eius dictum communiter approbetur: tamen intelligitur ⁊ procedit eius dictum quando statutum simpliciter loquitur puta quod filia dotata non succedat extante masculo. nam intelligitur de dotata ab eo de cuius hereditate agitur et non in dotata ab alio ꝓut etiam in dictis terminis ipse Bald. loquitur dicto enim casu verba non multum repugnant: ideo non mirum si illam verisimilem interpretationem recipiunt. licet pro illo dicto nõ allegetur. l. necessario id probans: tamen vbi verba sunt clara ⁊ non recipientia dictam interpretationem sine magna violentia. prout contingit in casu nostro aliud dicendum est prout ⁊ ipse Bald. pluries aliud
9 reperitur consuluisse et etiam alij quos supra retuli. † Nec obst. dicta. l. maximum vitium. quia illa lex non loquitur in simplici successione ab intestato: sed in successione contra testamentum eo casu in quo ab intestato nulla fiebat inter masculum ⁊ feminam differentia. ita reperio consulendo respondisse. Saly. fretum dicta auctoritate diuina. ⁊ dicit in supradicto eius consilio huiusmodi statuta esse potius fauorabilia q̄ odiosa quod tangit etiam Bald. in l. cũctos populos. C. de summa trinitate. ⁊ ita saluetur iustinian⁹ in dicta. l. maximum vitium in ratione sui: tamen alio respectu potest dici equum. prout al's contingit quod vnum dicitur iustum cuius contrarium censetur iustius vt probatur in. l. exigẽdi. C. de procura. non enim potest absolute dici accusator nature qui se conformat cum natura naturãte prout est ipse deus vt per glo. in. l. respiciendum. ff. si cer. peta. in casu antẽ nostro satis potest dici equum et rationabile ex quo fuit statutum in fauorem masculorum vt cesset inconueniens quod supra extitit in contrarium ponderatum statutum illud potest intelligi in. versi. dummodo. ⁊ etiam in. vers. sequenti dicitur ⁊ cuilibet ipsorum et etiam in versicu. precedenti dicitur dotata ab aliquo ipsorum: vnde non sine ministerio in illo versi. dummodo remanserit ⁊c. non adijciuntur similia verba ꝙ nõ est credendum processisse ex alio nisi quia statuentes intellexerũt quod dotata ex quocunq; ex nominatis in statuto nõ succedat dotanti aut non dotanti dũmodo supersit aliquis masculus de progenie illius de cuius hereditate agitur non autem attendat vtruz supersit masculus de progenie alterius ex predictis nominatis in
10 d. statuto. † Et per hoc illud contrariũ euitatur ⁊ si hec interpretatio cessaret q̄ vt arbitror minime cessat deberet intelligi dictum statutum dummodo superstites sint tales qui remotis filiabus succederent. argu. l. prima. §. filium. ff. de contratabulis cũ ibi notatis ꝑ Bar. qui ibi concludit ꝙ in hmõi statutis excludentib⁹ feminas ꝓpter masculos femina ita demum excluditur si masculus succedat ⁊ nõ al's ad ꝙ etiã notata ꝑ Bar. in. l. j. §. si pater in potestate. ff. de cõiungendis cum emancipato li. Laus deo.

Summarium super consilio. cccxxiiij.

Statutum ꝙ particeps criminis sit testis idoneus et accusator quomodo intelligatur. per totum.

1 Juramentum quod in supplementum probationis possit deferri non procedit in criminalibus et alijs causis arduis. nume. sequen. et quid si hoc statuto permittatur. nu. 12.
2 Juramentum suppletiuum in defectum probationis an admittatur ad sentẽtiam retractandum.
3 Testis idoneus an sit criminis particeps.
4 Statutum an possit extendi vbi alio statuto cauetur ꝙ statuto intelligantur sine aliqua interpretatione.
5 Testi periuro non datur fides ⁊ in falsis crimen incidit. nu. seq.
6 Contra statutum disponens ꝙ credatur dicto accusatoris an admittatur probatio in contrarium.
Interpretatio nõ patitur fieri nisi in obscuris.
7 Clausula in fine posita quando non potest in veritate ad oĩa precedentia referri refertur tantum ad id ad quod in veritate potest referri.
8 Relatiuũ eorũ quod põt ad plura referri ad quod referatur.
Pluralitas quãdo in singularitates resoluatur circa fi.
9 Testium dicta sunt concordanda nec debent interpretari vt incidant in periurium. nu. seq.
10 Testium dicta quorum vnus asserit ante guerram factum alter vero post quomodo sint concordanda.
11 Statuta quomodo sunt intelligenda etiã per interpretatiõem.

Consilium. cccxxiiij.

In nomie domini nostri Jesu christi. † Videtur prima facie in hac consul-
1 tatione dicendum qđ dictus accusatus veniat absoluẽdus ex quo in themate ꝑsupponitur ꝙ accusatio non probatur in aliqua sui parte nisi per vnum testẽ: q̄ singuli testes de diuersis actibus deponũt ⁊ sunt in eorũ attestationib⁹ singulares ꝭm ꝙ in pũcto d̄r q̄ attestationes non vidi testibus autẽ singularibus non datur fides. l. iurisiurandi. C. de testibus. c. taz literis. eo. titu. ⁊. c. cum dilecti de electione cum si. ⁊ maxime in criminalibus in quibus debent esse probationes luce clariores. l. sciant cuncti. C. de proba. vj. q. vj. epipharium. adeo ꝙ in causa criminali non defertur iuramentum in defectũ semiplene probationis. ꝓut voluit Barto. in. l. admonendi de iureiurando. ⁊ in. l. maritus. de questionibus pro quo facit quod nota. Bald. in. l. fina. C. de secundis nuptijs. vbi text. loquitur de probatione indubitata. et Bald. ibi subdit quod ibi non est locus delationi iuramenti supplentis semiplenam probationem ad idem etiam quod nota. Bald. in. l. fina. C. si minor se maiorem dixerit. vbi text. facit mentionẽ de probatione luce. et Bald. propterea vult non esse ibi locum delationi huiusmodi iuramenti ad idem quod nota. idem Bald. in. l. non solum. in principio. ff. de procura. vbi per gloss. ibi singularem. dicit quod non probatur quem esse procuratorem in rem suam per vnum testem cum iuramento partis que dicta refert Pontanus dicta. l. admonendi cum eis primo loco transiens. licet postea in xxvj. columna contra dictum Bald. in dicta. l. fi. C. si minor se maiorem dixerit det casum secundum eum rotundum in capitul. ex insinuatione extra. de procuratoribus. vbi in causa super retractatione sententie defertur iuramentum ad supplendam semiplenaz
2 probationem. † Et respondet ad illam. l. ꝙ licet requirat plenam probationem non remouet semiplenam iuratam cũ dicto iuramẽto. ⁊ sic factam plenam probationem per iuramentum: sed prout al's legendo dictam. l. admonendi dicebã potest sustentando Bal. responderi qđ non loquitur de retractatione sñie: sed de declarando sñiam nullam pro cuius dicto facit ꝙ no. Cy. in. l. in bonefidei. C. eo. ti. vbi dicit ꝙ in cã criminali: ideo nõ defertur iuramentũ q̄ in ea requirit̄ perspicua probatio: ad ꝙ etiam glo. in. d. l. admonẽdi volẽs ꝙ ad hoc vt deferatur iuramẽtum ad supplendã semiplenã probationẽ requirit̄ ꝙ causa sit modica. ⁊ sic non sit magna cã et istud cõmuniter tenetur scilicet ꝙ in causis arduis nõ deferatur hmõi iuramentum. licet Pontanus in. d. l. admonendi de hoc miret̄ q̄ doc. nõ ponderant tex. c. finalis extra. eo. ti. cũ illud cap̄. loq̄tur etiam in causa famosa que est ardua. ⁊ maior qualibet pecuniaria per ea q̄ habẽtur in. l. al's. ff. de iureiurãdo. ⁊ similiter Panor. in c. mulier. extra. eo. tit. dicit ꝙ iure nõ cauetur ꝙ in causa ardua nõ deferatur iuramentum actori semiplene probanti: sed text. dicti capitu. finalis in fi. simpliciter. dicit ꝙ in delatione huiusmodi iuramenti iudex habet inspicere qualitates personarum ⁊ cause circunstantias. et idem dicit gloss. in. d. l. in bonefidei secundum eum.

ex quorum dictis videtur destrui supradicta communis sententia a qua tamen non est recedendum: maxime in decisiuis. ⁊ text. dicti c. finalis in fin. non vrget contra eam immo facit pro cum ibi tradat regulam quod reo deferatur huiusmodi iuramentum nō actori semiplene probanti a qua regula exceptuatur casus quādo iudex contrarium arbitraretur ex circunstantijs cause ⁊ personaruꝫ in dubio itaqꝫ standum est regule per ea que traduntur in rubrica de regulis iuris. et in cle. fin. de rescriptis. ⁊ quod per Bartol. in. l. quotiens. ff. si quis cautionibus nec circunstātia quod causa sit ardua debet iudicem monere ad deferendum iuramentum actori: sꝫ quod causa sit parua. et ita retorqueatur ille textꝰ. pro communi sententia contra Panormitanum ⁊ Pontanum: et licet ille tex. in versicu. nec liceat loquatur de causa famosa. tamen in illo versi. non tractatur de huiusmodi iuramento probationis suppletiuo quod in quo non cadit relatio partis de qua loquitur ille versicul. Et dato quod etiam versicu. finalis cēseretur loqui in causa famosa: nihilominus posset dici quod licet causa famosa sit causa ardua ipsi reo de cuius infamia agitur: tamen quia infamia rei non releuat actorem: nec ei in aliquo prodest: ideo non mirum si respectu actoris non censeatur causa ardua: quia non est suspitio de eo qđ propter ponderositatem cause velit deierare. sed quicquid sit ī causa famosa in qua etiam ipse Bartol. voluit deferri huiusmodi iuramentum: tamen in causa criminali saltem in qua agitur de magna pena non esset deferendum iuramentum accusatori per iā dicta. ⁊ quia text. dicti capitu. fin. loquitur in actore non in accusatore: ideo cum in casu nostro causa sit multum ardua attentis penis que in statutis seu in reformationibus senensibus continētur sine dubio tenendum esset de iure communi non esse deueniendum ad huiusmodi iuramentum suppletiuum semiplene probationis. Et licet aliud in casu nostro disponatur ex censura iurꝫ municipalis de quo in themate: tamen illud ius municipale tanquā exorbitans a iure communi et odiosum quia tendens ad pene irrogationem est restringendum. arg. l. si preses. ⁊ l. interpretatiōe. ff. de penis. ⁊ regule in penis ⁊ regule que a iure communi exorbitant et regule que propter necessitatem in sexto. ⁊ l. ius singulare. et. l. quod vero contra de. ll. cum simi. ⁊ propterea videtur dicendū statutum restringendum vt procedat quando vnus testis est omni exceptione maior quod est de iure communi prout communiter omnes tenent in dicta. l. admonendi. ⁊ in. d. l. in bone fidei. ⁊ in d. c. fina. de iureiuran. ⁊ similiter ipse accusator esset idoneus testis cum ipse fungatur vice vnius testis ⁊ satis est si eidem permittitur quod in causa propria deponat. ⁊ per consequens dispensetur a iure super hoc defectu cum in causa propria quis non sit idoneꝰ testis. l. nullus idoneus. ff. de testi. et. l. in omnibus. C. eodem titulo.

3 †Sed in casu nōstro ipse accusator ex alio non esset idoneus scilicet quia particeps criminis. c. j. de testi. lib. vj. ⁊ c. veniens. j. eodeꝫ titu. in antiquis. ⁊ c. j. de confessis. ⁊ iiij. questione. iij. §. item liberi. quinimmo ⁊ ipse testis videtur esse particeps criminis cum statutum puniat non solum ipsum ludentem: sed etiam eum qui steterit ad videndum: ideo stans ad videndum videtur participare in crimine: ideo statutum predictum non videtur trahendū ad hūc casum: sed restringendum quando testis deponens est accusator alias essent idonei testes per predicta et ne concurrant plura specialia contra. l. j. C. de dotis promis. ⁊ ideo licet statutū disponat ꝙ intelligatur idoneus testis: licet luserit vel steterit ad videndum: et etiam admittat ad accusandum participem criminis: immo accusantem ⁊ deponentem liberet a pena participationis: tamen videntur predicta procedere ⁊ intelligenda quando alterum speciale ex predictis interuenit scilicet qđ accusator al's minus idoneus tunc probet per duos testes ⁊ si accusator esset al's idoneus tūc admittatur ad probandum per vnum testem vt euitetur concursus plurium specialiū contra. d. l. j. de dotis promis. ⁊ eodem modo potest dici ad aliud statutum disponens ꝙ non possit opponi cōtra testem ꝙ esset condēnatus de aliquo crimine ⁊c. Itē ille. §. e intendasi essere idoneo testimonio ben che lui anco habbia giucato ⁊c. videt̄ posse intelligi quod sit idoneus testis quando duo testes deponerent ⁊ non quando vnus tantum ⁊ referatur ad proximū precedens responsum non exorbitans ⁊ nō ad mediatum responsum exorbitās facit. l. vxori. §. vxori. de le. iij. ⁊ qđ no. gl. in. l. talis scriptura. de le. j.

4 ¶ †Nec videtur refragari aliud statutum disponens qđ statuta intelligantur sine aliqua interpretatione put iacent ⁊ put vulgus intelligit. nam huiusmodi statutum videtur parū operari nam Bar. in. l. omnes populi in fi. ff. de iusti. et iure. dicit ꝙ hmōi statutum parum aut nihil operatur. nam censetur remota solum friuola appellatio ar. cle. pastoralis. de appel. ⁊ l. j. §. fi. C. de veteri iure enucle. Et quia si sic ruditer intelligeretur sequerentur absurda ſm eū. ⁊ Bal. ibi dicit qđ censetur remota glo. hominis non gloss. legis nec sunt tunc iudaice intelligenda: quia prauus intellectus non recipitur in statutis. Sed recurrendum est etiam tūc ad granū salis id est ad ius commune ſm eum prout eos refert cū eis transiens Pet. de ancha. in repeti. c. cañ. de consti. in vltima. q. pn-

cipali colum. clv. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de liber. prete. dicit ꝙ tale statutū intelligitur de interpretatione extrinseca per. l. in his. de condi. et demonstra. quod tendit ad idem prout dicit florentinus in. c. cum dilectus. circa fi. extra. de consue. quia etiam si statutum non prohibeat interpretationem non est locus interpretationi extrinsece secundum eum ⁊ non obstante dicto statuto nihilominus statuta recipiunt interpretationem restrictiuam. dicit Bal. in. l. nō dubiū C. de. ll. ⁊ non obstante tali statuto: tamen infans intelligetur dotata etiam in statuto excludente filiam dotatam. dicit Bald. in. l. non sine. C. de bonisqꝫ libe.

5 †Insuper ex alio videtur quod dictus accusator veniat repellendus: quia accusator videtur in hac causa deierasse. nam inter cetera accusationis capitula ponitur hoc capitulum: item in eo de eo et super eo quod de anno predicto et de anno presenti. M. cccclxxij. et mense martij proxime preterito dictus sempronius lusit cum dicto Titio ⁊c. ⁊ dicta accusatio est iurata. prout presupponitur ⁊ prout ex tenore accusationis deprehēditur et insuper ad delationem iudicis ad probandum hoc capitulum ad delationem iudicis specialiter iurauit ⁊ ex aduerso probatur ꝙ de mense martij post diem annunciationis quo die intrat annus. M. cccclxxij. secundum quod dinumeratio annorum accipitur senis dictus Titius accusatus fuit absens a ciuitate senaruꝫ et sic non fuit in loco in accusatione deducto. ⁊ per consequens ostēditur quod dictus accusator in hac parte fuit periurus ⁊ accusando qꝛ vt dixi accusationem cum iuramento affirmauit: et etiam ad probationem dicti capituli specialiter iurauit prout in dicto capitulo interlineato continetur. et per consequens videtur iurasse qđ de anno presenti. M. cccclxxij. de mense martij lusit semproniꝰ senis: et sic iurauit falsum cum existens alibi non potest senis ludere. constat autem quod periuro nulla datur fides. vt not. glo. ⁊ docto. in. l. lucius. ff. de infamibus. et in. c. testimonium. de testi. ⁊ per glo. in verbo impuberes in. l. testium. §. l. iul. ff. de testibꝰ semel em̄ malus in eodem genere mali semper malus presumitur vt in regula semel malus in. vj. ⁊ in. l. hoc accusare. §. ijsdem. ff. de accusat. cuꝫ si. nec videtur posse excusari a reatu periurij dictus sempronius ex eo quia dicat intellexisse de anno emergenti iuxta ea que habētur in. l. de diuisione. ff. solu. matri. nam ex quo deponit quod de anno M. cccclxxj. ⁊ M. cccclxxij. de mense martij proxime preterito apparet quod non sumebat annum emergentem: nam annus emergens posset adaptari ad illa verba presenti anno si non fuisset adiecta illa qualitas. M. cccclxxij. nam in initio mensis martij nō erat annus. M. cccclxxij. sed. M. cccclxxj. iurauit autem semproniꝰ non solum quod anno presenti: sed etiam quod anno M. cccclxxij. ita quod licet verificari possint illa verba anno presenti: tamen nō videntur posse verificari illa verba āno. M. cccclxxij. quia annꝰ. M. cccclxxij. habet certum ⁊ vnicum principium et vnicum certum finem non variabilem. Nec statutum dicit stari dicto vnius testis cū iuramento partis: sed dicit quod sufficiat vnꝰ testis cum iuramēto ptis intelligitur. put ⁊ intelligitur ius commune dicens sufficere duos testes: quia debent intelligi dummodo et non periuri prout et supra dictum est et facit. l. vt gradatim. §. sed si lege municipali. de mune. ⁊ hono. ⁊ l. si seruiuestri. C. de noxa.

6 †Unde non est opus intrare illam difficultatem an quando statutum dicit stari dcō partis vel dicto sindici admittatur probatio in contrarium de qua p docto. in. l. bona fide. §. qui damni. ff. de damno infec. ⁊ in. l. j. C. si aduersus liber. et per Iaco. butrio. in. l. j. C. de re iudi. ⁊ per Paulum de castro in. l. ij. §. si absens. ff. si ex noxali causa agatur et aliquid p Innocen. et docto. in capitu. fina. extra quod metus causa. et Cy. et docto. in. l. si quando. C. vnde vi. nec illa verba et de mense martij videntur referenda dumtaxat ad annum. M. cccclxxj. attento quod de anno. M. cccclxxij. proxime fuerat facta mentio et congruentius est quod ad proximum quam ad remotum fiat relatio et videtur ex alio etiam respicere vtrunqꝫ: quia accusatio vt teneat debet continere annum et mensem. l. libellorum. ff. de accusa. itaqꝫ si expressio mensis non refereretur etiam ad annum. M. cccclxxij. illa expressio anni. M. cccclxxij. fuisset sapuacuo adiecta quod nō est dicendum argumentū. l. si quando. de legatis. j. ⁊ c. si papa. de priuileg. libro sexto. et licet stetur declarationi libellantis. tamen verum est in re ambigua vel obscura: ita loquitur. l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. et. l. in ambiguis. ff. de regulis iur. ideo cum verba videantur clara non videtur admittenda interpretatio libellantis. argumen. dictorum iuriū a contrario ad hoc. l. ille aut ille. §. cum in verbis. de lega. iij. videretur enim esse potius laceratio ꝙ̄ interpretatio que non permittitur. c. cum dilectus. de accus. et testis qui iurat falsum certe incidit in crimen falsi. c. j. de crimine falsi. et. ff. de fal. l. eos a pari videtur quod pars que vicē testis subdit iurando falsum censeatur incurrere crimen falsi: et per consequens cum statutum non excludat crimen falsi: sed de falsitate permittat opponi contra testem: ideo non videtur hoc iuuare dictum accusatorem ex quibus omnibus videtur posse concludi qđ partes iudicis sint in absoluendo dictum Titium accusatum in quā partē iudices debēt esse proni iuxta. l. absentem. ff. de penis et

regulā

regulam fauorabiliores τ regulam cum sint partium iura obscura in.vj. Sed licet predicta reddant rem dubiã τ satis vrgere videantur pro parte accusati nihilominus contrariam partem arbitror de iure veriorem: habet enim fundatam intentionẽ suam dictus accusator qui probauit singula capitula sue petitionis per singulares testes: nec poterat per plures ꝓbare cũ dicatur ꝙ in singulis ludis non interuenerunt nisi ipsi ludentes τ vnus testis in quolibet ludo. τ ipse accusator ipsa singula capitula sue petitionis que p singulos testes probauerat iurauit esse vera ad delationez iudicis: ita ꝙ quodlibet capitulum probauit per vnum testẽ cũ suo iuramẽto: et cum statutum generaliter disponat ꝙ sufficiat ad cõdemnationẽ in hoc casu probatio vnius testis cũ iuramẽto accusatoris quãdo accusator est manifestus prout est in casu nostro: videtur quod satis sit probata τ fundata intentio ipsius accusantis in casu ipsius l. municipalis. τ vbi casus legis ibi cessat dubitatio. l. illam. versic. de modo. C. de collationibus. τ. l. ancille. C. de furtis. †Solũ itaqꝫ

7 est videndum an habeant obstare que in contrarium supra adducta sunt. τ capiendo primo illud contrarium de quo supra vltimo loco dictum fuit: quia super illo per partem aduersam vt dicitur instatur τ super illo dumtaxat consultus fui. ideo super eo principaliter instandum duxi: videtur dicendum quod illud non habeat iuuare dictum accusatum: naz dictus accusator potest excusari a reatu periurij varijs modis. Primo modo referendo illud de mense martij ad illud ad quod referri poterat. Si enim referri nõ potuit ad annũ. M. cccclxxij. referatur ad annuz. M. cccclxxj. de quo etiã premiserat. Quando enim verba in fi. posita non possunt in veritate referri ad quodlibet ex precedẽtibus referũtur ad id ad quod in veritate referri possunt non ad id ad quod cum veritate referri non possunt: licet illud sit proximum prout hoc deprehenditur ex

8 notatis per glo. τ docto. in. d. l. si idem cum eodem in fine. †Nam illud relatiuũ eorum poterat fm corticẽ verborum ad oẽs. s. noiatos referri: tamẽ quia si refereret ad oẽs dictũ esset in parte non verũ: ideo doc. ibi cõcludũt illud relatiuũ eorũ referri ad eos quorũ snia vera erat quia in hoc verba in fi. posita adaptãtur ad veritatẽ τ non referũt ad sniam eorũ qui a veritate deuiabant: adeo ꝙ si primo nominati fuissent in vera snia illud verbum eorum ad ipsos primo nominatos τ non ad vltimos nominatos refereretur: licet illi forent magis proximi. prout ibi doc. volunt ita in proposito illa vba de mẽse martij ꝓxime preterito referantur ad ꝑcedentia verba de anno predicto seu de anno. M. cccclxxj. cũ dicat apparere ꝙ si referũt ad annũ. M. cccclxxj. illud dictũ esset falsum τ si referretur ad annum M. cccclxxj. potest esse verũ put τ ꝓbaũ ꝑ vnum testem cum ipo iuramento accusatoris. Et propterea non ob. ꝙ de an. M. cccclxxij. proxime fuerat facta mẽtio: magis em̃ attenditur ipsa veritas quã vborũ vicinitas. vt ptꝫ ex ꝑdictis. τ facit quia ordo scripture plerũqꝫ nõ est attendẽdus. l. ij. §. si prius. ff. de vul. τ pup. τ ibi per Bart. τ. l. preposteri. C. de testamẽtis. τ. l. si finita. §. plures. de damno īfecto et per glo. τ doc. ibi τ in. c. mandato. de preben. lib. vj. τ in canon. rector. xliiij. distinctione cuz simi. Nec etiã ob. ꝙ dicebaũ ꝙ expressio illa. M. cccclxxij. fuisset superuacua fm eã interꝑtationem: quia respõdetur ꝙ qualitercũqꝫ intelligatur nõ erat necessaria: quia in. d. l. libellorũ non exigitur expressio anni: sed mẽsis: dũmodo per alias expressiones reddatur certitudo ipsius mensis expressi ita ꝙ sufficiebat dicere de mense martij ꝓxime prete rito: nec erat necessariũ exprimere de anno. M. cccclxxj. nec de anno. M. cccclxxij. τ lꝫ dicte expressiones vel altera ipsarum superabundet non ꝓpterea vitiat quia que superabundant non veniat. l. testm̃. C. de testamẽtis. τ. l. si pupilli. §. j. ff. de neg. gest. cum simi. Posset etiam per aliam viã euitari dictum periuriũ τ falsitas. d. accusationis τ iuramẽti intelligẽdo ꝙ. d. sempronius lusit τc. de mense martij de anno. M. cccclxxj. et M. cccclxxij. ita ꝙ expressio illorum annorum non respiciat tẽporis ludi: sed respiciat mensem τ sic censeãtur adiecta ad certificãdum mensem appositum in accusatione τ non ad demonstranduz quo anno illa delicta fuerint perpetrata facit pro hoc interꝑtatione quia erat oportunũ τ necessariũ exprimere τ declarare de quo mẽse delicta intẽtata cõmissa fuerãt τ sic erat necessaria exꝑssio qlitatũ seu circũstantiarũ ipsius mensis ex quibus mẽsis deductus redderetur certus: nec erat alia certitudo tẽporis necessaria: τ licet satis sufficeret expressio que fiebat per illa verba ꝓxime preterito non inconuenit quod etiam alie fierent expressiones ex quibus etiã mẽsis redderetur certus quotidie enim occurrit quod ad demonstrãdum aliquam rem multa deducuntur quorum alter um de per se sufficeret: et ideo cum mensis martij participaret de duobus millesimis: ideo vtrunqꝫ expressit et sic sit perinde ac si dixisset: item de eo quod τ de mẽse martij de anno. M. cccclxxj. τ. M. cccclxxij. τc. τ illud τ ponatur pro etiam τ nil repugnat nisi preposteratio scripture que plerunqꝫ fit ad euitandum legum contrarietatem: ita τ hic fieri possit ad euitandam falsitatem accusationis τ iuramenti. Potest etiam τ tertio per aliam viam euitari dictũ periuriũ intelligendo illa verba τ de mẽse martij absolute τ simpliciter non referẽdo ad alterũ ex millesimis. s. expressis nec ad ambos: sed satis habuerit ipse accusator ad declarationem mensis expressionem factã per verba sequentia proxime preterito ita quod sit sensus quod accusator lusit de anno. M. cccclxxj. τ lusit de anno. M. cccclxxij. τ lusit in mense martij octo vicibus: τ ideo cum verum sit illum lusisse in quolibet ex dictis milesimis et verum sit illum lusisse in dcõ mẽse martij: ideo dicta oratio secundum hoc sit in omni sui parte vera τ non falsa consideratis ergo singulis partibus dicte orationis simpliciter τ de per se redditur tota oratio vera: licet consideratis omnibus partibus in concreto et simul iunctis oratio ipsa reddatur falsa prout contingeret in hac oratione titius sempronius et gaius in triduo iuerunt romam presupposito quod diuersis temporibus romam iuerint et sic omnibus diebus quibus iuerunt romam simul iunctis consumpserunt in eundo romam nouem dies non triduum tamen considerando quemlibet de per se: quia quilibet in triduo iuit romam vera est illa oratio nec apparet extranea talis interpretatio: ita et nõ iudicetur extranea in casu nostro ad euitandam falsitatem seu periurium facit id quod dicimus quod pluralitas quandoqꝫ resoluitur in singularitates. l. falsa demonstra-

9 tio in fi. de conditio. τ demon. cum concor. ibi adductis in gl. †Nec debent censeri extranee huiusmodi interpretationes ad euitãduz periurium cum videamus in iure ob similem causam fieri interꝑtationes que non videntur minus extranee primo aspectu. vt patet ex his que habentur in. c. cum tu. extra. de testibus. vbi quidaz testes deponebant aliquid fuisse factum ante appellationem τ aliquid deponebant factum post appellationem de eodem facto deponentes: et tamen ibi adhibetur per papam talis interpretatio per quam dicta testimonia concordantur ne periurij reatu notentur. dicit ibi text. τ alius in. l. ij. §. fi. si cer. peta. arg. illius text. dicit quod si vnus testis dicit aliquid fuisse ante guerram. τ alius dicit illud idem fuisse post guerram: tamen concordantur vt euitetur periurium. prout ibi volunt Barto. et communiter docto. τ infinita vt ita dixerim similia dicta in varijs locis per docto. possent adduci que gratia breuitatis omitto. Potuit etiam contingere quod dictus accusator in expressione illius temporis errauerit non forte bene memor in quo die mensis fuerit dies annunciationis vel forte: τ magis verisimiliter errauit in die aliquo ludi: quia ex quo prout ex narratis in accusatione τ multis varijs iuribus luserunt ad inuicem de facili potuit obliuisci de quota dierum quibus lusit cum memoria hominis sit labilis. l. peregre. ff. de acqui. pos. τ canone preterea. xxiij. distin. τ maxime cadit obliuio temporis labitur memoria in tempore potiusqꝫ in loco vel in alijs circunstantijs dicunt Innocen. Joan. and. τ moderni in. c. qualiter τ quando el secundo. extra. de accusationibus. et Specu. in titu. de testibus. §. iã de interrogatorijs. versi. fiunt autem generaliter versicu. τ nota. ꝙ expressius allegans. in ar. vij. q. ij. c. fi. τ de facili cadit obliuio seu error in quota diei cuiuslibet actus vt docet continua experientia que est rerum magistra. c. ꝙ sit. in prin. τ. c. statutum. in princip. de elec. li. vj. τ. l. legatis. §. ornatricibus. de lega. iij. ideo videtur quod potius sit coniecturandus error in hoc casu quam dolus. arg. l. meri-

10 to. ff. pro socio. τ. l. quotiens. §. qui dolo. ff. de probationibus. †Qui autem per errorem iurauit non verum credens esse verum non est suspitio quod postea iuret falsuz et sic cessat ratio regule semel malus cum concord. nec dicitur mendax seu mendacium dicere q putat verum dicere. vt probatur in canoni. is autem qui mittitur τ in canoni. beatus apostolus. xxij. questione. ij. τ facit canoni. primũ est eadem causa et questione τ qui temerarium profert iuramentũ non repellitur a testimonio dicit Panormi. per glo. ibi in. c. intimauit. extra. de testibus. ideo in casu nostro iurans falsum in vno articulo credens iurare verum non repellereũ a deponendo vel iurando in alio articulo stante alio statuto disponente quod testis nõ repellatur a testimonio nisi ex causis in eo expressis de quo statuto supra in themate: constat enim quod per ignorantiam seu errorem iurans falsum non committit crimen falsi quod crimen requirit dolum. vt. l. j. τ in. l. lege cornelia. §. pena legis. τ. l. impubex in principio. τ. l. hodie. ff. de falsis. Ex his igitur omnibus consideratis deducitur quod dictus sempronius non conuincitur de periurio saltem doloso: et propterea non videtur repellendus saltem quo ad alia capitula petitionis que probantur per vnum testem et eius iuramentum cum statutum clare disponat quod quando accusator est manifestus sufficiat ad victoriam probatio per vnuz testem cum iuramento accusatoris τ exꝑsse disponitur in statuto quod etiam particeps crimis sit idoneus testis: et similiter in statuto expresse disponitur quod etiam particeps criminis sit legitimus accusator quibus statutis simpliciter. et prout litera iacet intellectis clarissime decidunt presentem consultationem vt de se cõstat: et ideo videtur vigore dictorum statutorum debere ferri snia ꝓ accusante: quia a vbis minime est recedẽdũ. l. nõ aliter. ff. de le. iij. τ. l. j. §. si is qui naue. ff. de exercito. nisi de mẽte cõtraria cõstet. vt. d. l. non alter cũ multis si. de qua mente statuentium contraria non appet in casu nostro: immo bene ponderatis dictis statutis senensibus de materia ludi loquentibus omnino mens statuentium videtur tendere omni conatu ad repri mendam materiam ludi τ ad extirpandum illud vitium quod videtur fuisse multũ exosum ipsis sta-

tuentibus ꝛ saltem hoc videt dicendum concurrente dispositione alterius statuti disponentis ꝙ statuta intelligantur sine aliqua interpretatione. prout iacent ꝛ prout vulgus intelligit constat eniȝ ꝙ si statuta de materia ludi loquentia simpliciter intelliguntur vt iacent sine aliqua interpretatione ꝛ prout vulgus verba statuti intelligeret dicta statuta inferūt necessario vt in casu nostro sequi debeat condemnatio accusati quatenus capitula accusationis ꝓbantur per vnum testem ꝛ iuuentur iuramenti accusantis.

11 ¶ Et licet Bar. in. d. l. omnes populi ad finem dicat huiusmodi statutum qđ nulla interpretatio ꝛc. nihil aut parum operari non obst. q2 put. j. dicam vel male loquitur: vel cui magis inhereo secūda pars sue alternatiue est amplectenda. s. ꝙ parum operetur: q2 non tollit oēm interpretationem. Non enim est verum ꝙ nihil operetur quia nō debet tale statutuȝ interpretari. vt sit frustratorium. arg. l. si quando. ff. de leg. j. ꝛ c. si papa. de priuile. ꝛ c. cōmissa. lib. vj. Et al's non ludibrio papa disponit circa regulam beati Francisci in cle. exiui. de verb. sig. vbi in. §. ꝛ qui sub colore dicitur ꝙ regula sic prolata sic ruditer exponatur ad literam ꝙ super ipsa non fiant glo. nisi forte per quas verbum sensus seu constructio quasi grāmaticaliter ad literam vel intelligibilius exponatur: nec intellectus in aliquo extorqueatur ad aliud q̄ ipsa litera sonet que verba sunt notabilia ꝛ vtilia pro huiusmodi statutis. dicit notabiliter Bal. in aut. si qua mulier. C. de sac. san. eccle. ꝛ Pe. de anch. in. d. c. canonum vltima questione principali. col. cxcvij. qui ex hoc sentiunt ꝙ vbi viget simile statutum statuta interpretari debent prout interpretant verba dicte regule. Quod ꝛ videtur de mente Bal. in. d. l. omnes populi. vbi dicit ꝙ debemus sequi literalem intellectum ꝛ planū ad vnguem si potest saluari ratio motiua statuti: est autem intellect⁹ literalis sonus verborum extraneo non indigens interprete. d. cle. exiui. in fin. secundum eum. ꝛ Pet. de ancha. vbi supra colū. cxcvj. Et ex his Bald. ꝛ Pet. de anch. videntur satis aperte velle ꝙ huiusmodi statutum operetur satis circa interpretationem verboꝝ: et licet Bal. in. d. l. non dubium dicat ꝙ nihilominus recipiunt interpretationem restrictiuam: tamen ibidem in. iij. colum. dicit referendo Iaco. quod tunc statutum recipit interpretationeȝ restrictiuam quando mens est certa secus si est dubia: quia tunc non debemus recedere a verbis. Et licet alias in statutis admittatur argumentum a contrario sensu: tamen secus videtur vbi viget simile statutum per not. per Bald. in. l. ij. C. de condi. insertis. ꝛ idem voluit Panor. in. c. cum apostolica. de his que fiunt a prela. sine consensu capituli: ad hoc etiam. ꝙ not. Bal. in. l. precibus. C. de ipub. dicens quod stante statuto quod testamenta seruentur ad literam sine vlla interpretatione vel extraneo intellectu tunc in vulgari expressa non continebitur tacita pupillaris. Quod dictum al's apō senas ꝯsulendo placuit: lȝ dicatur contrarium tenuisse Imol. in. c. Raynutius. de testamentis. ꝛ quod huiusmodi statutum aliquid operetur disputando sentit etiam Iaco. butrili in illa questione an appellatione filij nepos comprehendatur: prout eum refert Petrus de ancha. in dicta colum. cxcvij. ꝛ colum. sequenti. Et lȝ Bal. in dicta. l. ij. C. de libe. prete. dicat dictum statutum nō intelligi de intrinseca interpretatione. Tamen subdit sine qua pena duci non potest. Et sic non loquitur de qualibet intrinseca interpretatiōe que scilicet deuiaret a propria vi verborum: ꝛ a vulgari intellectu. Et licet sit recurrendum ad granum salis id est ad ius commune. prout dicunt Bal. in dicta. l. omnes populi. ꝛ Petrus. de anc. in dicto. c. canonum. colum. cxcv. Non tamen dicunt ꝙ tunc statuta recipiant omnem interpretationem quā al's a iure communi reciperent: sed sunt intelligende de laudabili interpretatione ꝑ quā euitaretur aliquid absonum quod verisimiliter non fuisset de mēte statuentium: prout videtur de mente eorum qui allegant. l. stipulatus sum dammū. de verb. obli. ꝛ trahunt ad statutum ꝙ occidens occidatur ꝙ intelligatur si dolo occidit: vnde est recedendū a cortice ꝛ a literali sono verborum nisi vt euitetur aliquod inconueniens vel aliquis prauus intellectus seu talis qui verisimiliter esset penitus alienus a mente disponentium: ꝛ licet clausula appellatione remota non tollat precise appellationes non friuolas: tamen etiam circa earum effectus plurimum operatur. vt depħēditur ex. d. c. pastoralis. et ex dictis doc. ibi. Et per hec in effectu patent responsa ad rationes Bar. in dicta. l. omnes populi. qui videtur intelligendus secundū supradicta: ꝛ ita semper mihi placuit et legendo ꝛ consulendo scilicet ꝙ huiusmodi statuta sint plurimum ponderanda ad interꝑtationem aliorum statutorum: ꝛ ita etiā videtur ad propositum nostrum ꝙ satis conferat ad intellectum statutorum que deducuntur in puncto. Ex his itaq; satis clare arbitror esse deductum non habere obstare dictum assertum periuriū quod impingebatur dicto Titio accusatori super quo dūtaxat vt predixi consultus fui quasi alias presupponeretur pro claro indubitato ꝙ dicta statuta trahenda veniebant ad casum nostrum. qđ quidem satis aperte etiam ostenditur ex supradictis.

12 ¶ † Nec obstant adducta in contrarium: q2 licet saltem in decisiuis tenenduȝ sit ꝙ in causa criminali saltem ardua non deferatur iuramentum in defectum semiplene probationis. Tamen aliud sit in casu nro odio huius delicti quod forte plurimum frequentabatur in territorio senensi: ꝛ ideo multa in eius odium specialiter inducuntur ꝑ iura municipalia illius loci ꝛ in specie generaliter disponitur ꝙ stetur iuramento accusatoris cum vno teste nec requirit testē esse omni exceptione maiorem immo videtur disponere contrariū cū subdat ꝛ intendese essere idoneo testimonio benche lui ancho hauesse giocato ꝛc. Qui versiculus generaliter loquitur ꝛ incontinenti subditur. licet non immediate postq̄ disponit ꝙ sufficiat vnus testis cum iuramento accusatoris. vnde videtur etiam intelligend⁹ in eo casu quo vnus tantū esset testis deponens deveritate delicti: et maxime cōsiderato ꝙ loquitur in singulari ꝛ non in plurali. Ex quo innuitur illum vers. loqui etiam vbi vnus tantuȝ esset testis: et ita prout arbitror est intelligendus concurrendo saltem dispositione sepe dicti statuti disponentis ꝙ statuta simpliciter intelligantur vt iacent: ꝛ idem est dicendum circa accusantem ꝙ admittatur eius iuramentum non obstante quod dicatur particeps criminis cum statutum ipsum expresse admittat participem criminis ad accusandum ꝛ simpliciter disponat standum eius iuramento. Et sepe statuta disponunt ꝙ in aliquibus delictis stetur solo iuramento vnius vel partis vel alterius: vnde non est mirum si in hoc delicto id disponit in territorio senensi vt forte multis crassantibus locus sit exemplo. l. aut facta. §. fi. ff. de penis. Et si statutuȝ admittit probationem al's minus idoneam vnum est speciale: qa dispensat super non idoneitate probationis: et siue maior sit dispensatio siue minor vna est dispensatio: vnde vna est specialitas: itaq; siue disponat credendum esse vni testi idoneo siue credenduȝ esse vni testi etiā alias idoneo siue etiam disponeret credēdum esse vni testi minus idoneo ꝛ iuramento partis al's idoneo sine minus idonea semper erit censenda vnica specialitas. Quinimmo si statutum ex causa disponeret quod accusanti credatur vnicum esset speciale ideo in terminis nostris non habet obstare ꝙ dicitur in l. j. C. de dotis promis. Et si dicatur duo cōcurrunt hic specialia. s. ꝙ admittatur ad accusandum minus idoneus ꝛ postea ad deponendum seu prestandum iuramentum respōdetur ꝙ accusatio et attestatio sunt actus penitus separati: ita ꝙ possunt sup actibus separatis plura specialia interuenire non autem interueniunt super eodem actu ita loquitur. d. l. j. Ex quibus videntur sublata omnia in contrarium adducta. Laus deo.

¶ Summarium super consilio. cccxxv.

1 ☞ Procurator vel defensor an in causa criminali admittatur.
2 Contumax an possit dānari ꝛ in bāno positi lapso termino peremptorio stabilito an habeatur pro condemnato.
3 Probatio in criminalibus debet esse dilucida etiam vbi sunt plures delinquentes accusati ꝛ nō cōstat de vero auctore delicti.
4 Procurator admittitur vel defensor in criminalibus ad instruēdū iudicem sup innocentia accusati.
5 Homicidio an possit accusari qui id ad sui defensionem fecit.

¶ Consilium. cccxxv.

In nomie domini nostri Iesu christi.

1 ¶ † Primo est aduertendum quod ipsi inquisiti non comparuerunt per se sed per procuratorem. et profecto quo ad eos qui fuerunt inquisiti de eo crimine ex quo veniebat imponenda pena pecuniaria potuit pro eis interuenire procurator vt probatur in. l. ij. C. de procur. Et ideo attento ꝙ secūdum formam statutorum ex vulneribus imponuntur pene pecuniarie ꝛ nonnulli ex dictis inquisitis sunt inquisiti dumtaxat de vulneribus per eos illatis. Potuit interuenire procurator: licet enim fuerint aliqui ex rixantibus īqsiti de homicidio. Et socij forte ad homicidium prestitissent auxilium ꝛ fauorem: ꝛ propterea potuerint de auxilio ꝛ fauore inquiri etiam ceteri iuxta theoricam Bar. in. l. rixa. ff. ad. l. corne. de sicca. licet Bald. cōsulendo tenuerit quod homicidium in rixa commissum homicide tantum sit ascribendum tamen in casu nr̄o non fuerunt aliqui de auxilio ꝛ fauore inquisiti: ideo super huiusmodi auxilio ꝛ fauore non procedit iudicium nec ferri potest sententia que referenda est vcȝ ad inquisitionem. c. qualiter ꝛ quādo. el grāde. de accusa. ꝛ c. licet eli. de Symonia. ꝛ facit. l. vt fundus. ff. cōi diuidūdo. ꝛ cle. sepe. de verbo. sig. Quantum autem ad inquisitos de homicidio. dicendum est quod debuerint per se comparare: ꝛ comparendo per procuratorem debuerunt censeri contumaces vt est text. in. c. veniens. de accusatio. ꝛ in. l. penulti. §. at crimen. ff. de publicis iudicijs. ꝛ c. j. de iudicijs. li. vj. Et ideo contumaces licȝ per procuratorem comparuerint poterant poni in banno secundū formam statutorum dicti oppidi montis bodij.

2 † Et positi in banno elapso termino peremptorio stabilito in banno habeantur pro cōfessis vel conuictis: prout est de mente statuentium: licet expresse in statuto id non contineatur: sed deprehenditur a contrario sensu ipsius statuti. dum dicit et tunc eo casu non habeatur pro confesso vel conuicto. Quod argumentū est validissimum in iure. l. pma. §. huius rei. ff. de officio eius cui manda. est iurisditio. c. cum apostolica. de his que fiunt a prelato sine consensu capituli. ꝛ in. l

in.l.apud antiquos.C.de furtis.Et admittitur etiã in statutis. vt not.Bal.post Dy.ꝛ Cy.in.l.conuenticulam.C.de epis.ꝛ cle.ꝛ petrus.de anch.in repetitio.c.canonũ.de consti.in.v.q.prime partis col.xxxj.nihilominus quia non fuit seruata dicta forma q2 nõ fuerunt dicti inquisiti positi in banno:sed procuratores admissi cum clausula si ꝛ inq̃tum ꝛ deinde fuit in causa processum cum procuratore vsq; ad calculum ferende sententie non ponendo ipsos in quisitos in banno non possumus dicere ꝙ inquisiti ex cõtumacia censeantur confessi vel conuicti cum de iure communi cõstet ꝙ absens ex contumacia non damnatur.l.absentem.ff.de penis nec statutum hoc casu militat quia loquitur in posito in banno.† Unde est videndum qualiter delicta intentata in inquisitione probenť. Nam ex parte inquirentis debent delicta inquisita dilucide probari.l.sciant omnes.C.de proba.Et capiendo homicidia in inquisitione deducta:ꝛ primo homicidium commissum in personam Nicolai per Joannẽ in inquisitiõe nominatum.in.iiij.c.inquisitiõis deductũ.Antonius primus testis.ꝛ Cieccus secundus testis nihil super hoc deponunt ꝛ similiter Nicolaus terti⁹ testis.ꝛ Matthe⁹ quartus testis.Augustinus aũt.v.testis deponit ꝙ erat mortuus: sed non dicit per quem mortuus fuerit nec interfuit rixe Franciscus.vj.testis nihil de hoc deponit dominus Christoforus Abbas vij.testis deponit vidisse Nicolaum mortuum.prout in inquisitione ꝯtineť:sed deponit ꝙ non vidit per quẽ vel per quos ipsa vulnera illata fuerint:vnde nullus testis ex predictis examinatis per vicarium qui in inquisitionem formauit.Et hij testes fuerunt repetiti ꝑ iudices postea delegatos:ꝛ se referũt ad primã depositionem.Franciscus autem primus testis ab eis examinatus extense deponit nihil probans.Ex quibus pꝫ non esse probatũ ꝙ Joannes interfecerit dictum Nicolaũ minus aũt probatũ reperio ꝙ sensus fuerit interfectus ab his de quibus in dicta inquisitione in quinto eius capitulo continetur:ꝛ non reperio vllo pacto probatũ esse dictum homicidiũ:vnde non video ꝙ vllo pacto dicti inq̃siti possint capitulariter de homicidio condemnari:sed potius q2 inquisitio in hac parte non est probata sunt inquisiti absoluendi: nec hoc casu sumus in terminis qui habentur in.l.Item mella.§.sed si plures.ff.ad.l.aqui.ꝛ per Bartol.in.d.l.si in rixa.Quia illud procedit quando probaretur omnes deliquisse:licet non ꝓbaretur per quem fuerit homicidium commissum.Item illud procedit quãdo contra plures inquiritur:non autem si inquiritur contra vnum solum tanq̃ ipse solus homicidium commiserit:quia tunc venit ipse absoluendus a dicta inquisitiõe:prout exp̃sse dicit Bal.d.§.si plures.†Et ꝓpterea non opꝫ intrare illã difficultatem:an ꝓcurator admitti potuerit in causa capitali ad probandam innocẽtiã accusati vel inquisiti in qua dubietate pluries cõsului ꝙ debeat admitti non tanq̃ ꝓcurator suscipiens in se telam iudicij:nec tanq̃ excusans accusatum vel inquisitum a contumacia:nec a pena ficte confessionis inducta ex forma statutoꝝ aduersus cõtumaces:sed tanq̃ defensor ad probandum innocentiam accusati vel inquisiti:et ad instruendum iudicem super defensionibus:ꝛ innocentia rei ꝑ tex. in.l.seruũ quoq;.§.publice.ff.de procurator.ꝓut firmat Bar.ibi ꝛ in.d.§.at crimen.ꝛ in extrauaganti ad reprimenda in verbo legitime.ꝛ Richar.ꝛ bar.de Saly.in.d.§.publice.ꝙ ꝛ voluit Antoñ.de but.d.§.veniens.ꝛ Jmo.in.d.§.at crimen.ꝛ Panor.etiam hoc firmat in.d.c.veniens.cum quo etiam transit Pau.de ca.in.d.§.publice.Et quidam etiam volunt ꝙ non solum vt defensor:sed vt procurator interuenire possit per tex.d.§.publice fn tel.gl.ibi:ꝛ gl. in.l.reos.C.de accus.in qua opinione fuit Dy.ꝛ legendo ꝛ cõsulendo ꝛ eam tenet Jo.an.in addi.Spe.in ti.de procur.§.j.ver.sed pone ꝙ causa est criminalis.ꝛ Ang.in.d.§.publice in repe.ꝛ est communis opinio modernoꝝ:prout dicit Cy.in.d.l.reos.qui ita residet.Et hanc opinionẽ latius prosequendo firmat Jmo.in.d.§.ad crimẽ.dicens ꝙ eam sentit Jnno.in.d.c.veniens.ꝛ ꝙ est cõis ꝛ vera ꝛ ponderant Ange.ꝛ Jmo.tex.d.§.publice ibi quẽuis ꝛc.ꝛ tex. dicte extrauagantis ad reprimenda dum dicit personaliter vel legitime:nec ista opinio vult ꝙ non admittať vt defensor:vnde saltem vt defensor est admittendus nec voluit Bar.ꝙ procurator nõ admittatur:q2 si admittitur nullum habens mandatum non vult ꝙ repellatur habens mandatum:sed vult ꝙ non admittatur tãq̃ procurator qui habeat excusare principalem ab onere comparẽdi. et ita quilibet admittitur siue cum mandato siue sine:ꝛ hoc respectu potest dici ꝙ procurator admittitur.prout dicũt ꝑallegate gl. et sequaces.item potest dici ꝙ procurator repellitur q2 non admittitur.ꝓut admittuntur ceteri procuratores quorum comparatio excusat principalem a contumacia.l.j.§.vsus.ff.de procur.Et de hoc videtur tex.in.d.c.veniens.vbi papa dicit non possum⁹ in causa criminali admittere procuratorem ꝛ propterea reputauit cõtumaces ipsos ꝑncipales:ꝛ tamen postea admisit excusatores ad docendum.de excusa.ꝛ inno.accusati: ꝛ hec opinio semp mihi placuit ꝛ legendo ꝛ consulendo.Et huic sententie forte ademit inquirens qui procurator non admisit quo ad homicidia.ꝛ tamẽ postea simpliciter defensiones admisit.¶†Est igitur aduertendũ qđ ad defensionem adducitur ꝙ homicidium si ꝙ intentatum extitit cõmissum illud cõmissum fuit ad defensionem.ꝛ licet testes super hoc examinati non multum concludenter deponant ꝙ fecerint ad eorũ defensionem:nec fuit articulus super hoc specifice factus:quia tunc fuisset sufficiens si testes dixissent vera esse etiam si non interrogati non reddidissent causam scientie:prout concludit Bald.in l.solã.C.de testamentis.allegando Bar.idem consulentem tamen satis potest deduci ꝙ ad defensionem fecerunt:nam ex forma inq̃sitionis apparet ꝙ pieraccius ꝛ nicolaus ꝛ eius filij cuꝫ ceteris nominatis armati insultauerunt dictos angelũ ꝛ Joãnem ꝛ alios eorum socios:vnde pro parte curie hoc deducitur ꝛc.Tangebantur quedã alia maxime ꝙ insultatus ea que facit censetur facere ad defensam ꝑ ea que habentur in.l.j.§.cũ arietes.ff.si quadr.pau.fe.dicatur.ꝛ in.l.j.C.vnde vi.ꝛ in.l.vt vim.ff.de insti.ꝛ iur.ꝛ.d.Anto.in c.significasti.de homi.ꝛ quidam in cle.j.de homi.ꝛ Bar.in.l.sed et quecunq;.ff.ad.l.aquil. Laus deo.

¶Finis tertie partis consilioꝛum domini Petriphilippi Cornei de perusio:põtificie ac cesaree censure consultissimi:diligentissime per eximium Jurium professorẽ Floꝛum de Sura lugduneñ emẽdate:Cũ nouis summarijs.
¶Lugduni In officina calchografica Jacobi Myt.

¶Regestum.

aa bb cc dd ee ff gg hh ij kk ll mm nn oo pp qq rr ſſ tt vv xx yy ꝫꝫ AA BB CC DD EE FF GG HH JJ KK LL MM NN OO.
Omnes sunt quaterni preter OO qui est ternus.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm